Dit document is aanwezig op het Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
en is te downloaden via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/besluit-activiteit

gemeente Leek

Besluit activiteiten leefomgeving

'De Strandbal'

Besluit activiteiten leefomgeving;
Staatsblad 2018-293 en bijgewerkt
t/m Staatsblad 2026-297

Deel 1 (van 2)
Artikelen en voorschriften met toelichting

Enige opmerkingen bij dit document
De Staatsbladen die gebruikt worden om dit document te maken worden gedownload van de site www.overheid.nl en worden met instemming van Dick Bronsema, senior medewerker van het team Toezicht, Controle en Handhaving en uitvoeringsregisseur van de gemeente Leek, verwerkt door Roy Gierman.
Roy Gierman was tot 1 november 2013 medewerker van team Toezicht, Controle en Handhaving en werkt sindsdien bij de Omgevingsdienst Groningen.
Wetswijzigingen zijn in de regel binnen een half jaar doorgevoerd. Dit product is ontwikkeld vanuit de branche- en aspectcontroleprojecten die in Leek worden uitgevoerd. Dit document is in de eerste plaats voor toezichthouders gemaakt maar blijkt ook bijzonder handig te zijn voor milieuvergunningverleners en personen die meldingen afhandelen.
Het integreren van de 'praktische' informatie (= toelichting op voorschriften) uit de Nota van toelichting bij het oorspronkelijke Bal en uit de Nota's van toelichting behorend bij wijzigingen van het Bal, heeft als voordeel dat niet meer door het besluit gebladerd hoeft te worden om inzicht te krijgen in de vraag of er over een bepaald onderwerp een toelichting wordt gegeven.
Door het A4-formaat en door de relatief eenvoudige tekstopmaak zijn de besluiten prettig leesbaar.
Dit document is beschikbaar in Word en is daarnaast beschikbaar als Acrobat-bestand (pdf).
Door middel van 'plakken en knippen' kunnen voorschriften zodoende gemakkelijk in aanschrijvingen worden overgenomen. De tekstverwerkingsfunctie 'zoeken en vervangen' geeft de mogelijkheid om informatie over een specifiek onderwerp snel te vinden (zoeken op trefwoord zonder te vervangen). Met de Acrobat versies zijn de structuren vastgelegd waardoor vervelende verspringing van tekst voorkomen wordt.

Dit document is voorzien van een 'aanklikbare' inhoudsopgave.

Tevens zijn vanaf juli 2026 onder andere de artikelen met de tekst bedoeld in paragraaf van een zogenoemde 'doorklik' voorzien, waardoor 'met slechts één klik' vanuit de 'doorklik'-artikelen vanuit de hoofdstukken 2 en 3 naar de betreffende artikelen in de afdelingen en paragrafen van de hoofdstukken 4 en 5 gekomen wordt.

Dit document is te downloaden op de site van het Informatiepunt Leefomgeving:
https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/besluit-activiteiten-leefomgeving/

INHOUDSOPGAVE

De nota van toelichting uit het oorspronkelijke besluit en uit de daarop volgende wijzigingsbesluiten zijn, voor zover dit concreet betrekking heeft op artikelen en voorschriften, geïntegreerd in de wetstekst zelf (deel 1). De overgebleven 'algemene delen' uit de nota's van toelichting zijn achter in dit document opgenomen (deel 2). Vanwege de totale omvang van deel 1 en deel 2 worden deze in de geprinte uitvoering meestal afzonderlijk ingebonden.

DEEL 1 (van 2)
Artikelen en voorschriften met toelichting

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN ... 3
AFDELING 1.1 ALGEMEEN ... 3
AFDELING 1.2 TOEPASSINGSBEREIK ... 4
AFDELING 1.3 INTERNATIONAALRECHTELIJKE VERPLICHTINGEN ... 4
HOOFDSTUK 2 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: ALGEMEEN ... 6
AFDELING 2.1 TOEPASSINGSBEREIK ... 6
AFDELING 2.2 BEVOEGD GEZAG ... 7
AFDELING 2.3 NORMADRESSAAT ... 9
AFDELING 2.4 SPECIFIEKE ZORGPLICHT ... 10
AFDELING 2.5 MAATWERK EN ANDERE DECENTRALE AFWEGINGSRUIMTE ... 13
AFDELING 2.6 MELDINGEN EN HET VERSTREKKEN VAN GEGEVENS EN BESCHEIDEN ... 18
AFDELING 2.7 ONGEWONE VOORVALLEN ... 20
HOOFDSTUK 3 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: RICHTINGAANWIJZER ... 22
AFDELING 3.1 ALGEMEEN ... 22
AFDELING 3.2 ACTIVITEITEN DIE BEDRIJFSTAKKEN OVERSTIJGEN ... 23
§ 3.2.0 Energiegebruik bij gebouwen ... 23
§ 3.2.1 Stookinstallatie ... 24
§ 3.2.2 Natte koeltoren ... 27
§ 3.2.3 Zendmasten ... 29
§ 3.2.4 Windturbine ... 29
§ 3.2.5 Koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak ... 31
§ 3.2.6 Bodemenergiesysteem ... 34
§ 3.2.7 Opslagtank voor gassen ... 35
§ 3.2.8 Opslagtank voor vloeistoffen en tankcontainer of verpakking die wordt gebruikt als opslagtank voor vloeistoffen ... 37
§ 3.2.9 Opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking ... 40
§ 3.2.10 Opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik ... 41
§ 3.2.11 Opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik ... 43
§ 3.2.12 Opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen ... 44
§ 3.2.13 Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte ... 45
§ 3.2.14 Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen ... 50
§ 3.2.15 Verbranden van afvalstoffen anders dan in een ippc-installatie ... 53
§ 3.2.16 [Gereserveerd] - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 ... 55
§ 3.2.17 Zuiveringsvoorziening voor ingezameld of afgegeven afvalwater ... 55
§ 3.2.18 Oppervlaktebehandeling met oplosmiddelen ippc ... 58
§ 3.2.19 Afvangen kooldioxide voor ondergrondse opslag ... 59
§ 3.2.20 Het op of in de bodem brengen van meststoffen ... 60
§ 3.2.21 Graven in bodem ... 62
§ 3.2.22 Graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 ... 64
§ 3.2.23 Saneren van de bodem ... 65
§ 3.2.24 Opslaan van grond of baggerspecie ... 67
§ 3.2.25 Toepassen van bouwstoffen ... 69

§ 3.2.26 *Toepassen van grond of baggerspecie* ... 71
§ 3.2.27 *Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg* ... 74
AFDELING 3.3 COMPLEXE BEDRIJVEN ... 75
§ 3.3.0 *Algemeen* ... 75
§ 3.3.1 *Seveso-inrichting* ... 76
§ 3.3.2 *Grootschalige energieopwekking* ... 80
§ 3.3.3 *Raffinaderij* ... 82
§ 3.3.4 *Maken van cokes* ... 84
§ 3.3.5 *Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen* ... 86
§ 3.3.6 *Basismetaal* ... 88
§ 3.3.7 *Complexe minerale industrie* ... 91
§ 3.3.8 *Basischemie* ... 94
§ 3.3.9 *Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie* ... 96
§ 3.3.10 *Afvalbeheer ippc-installaties* ... 99
§ 3.3.11 *Kadavers of dierlijk afval* ... 102
§ 3.3.12 *Stortplaats of winningsafvalvoorziening* ... 104
§ 3.3.13 *Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie* ... 108
§ 3.3.14 *Grootschalige mestverwerking* ... 110
AFDELING 3.4 NUTSSECTOR EN INDUSTRIE ... 112
§ 3.4.1 *Drinkwaterbedrijf* ... 112
§ 3.4.2 *Behandelen, regelen en meten van aardgas* ... 114
§ 3.4.3 *Buisleiding met gevaarlijke stoffen* ... 116
§ 3.4.4 *Metaalproductenindustrie* ... 118
§ 3.4.5 *Minerale producten industrie* ... 125
§ 3.4.6 *Chemische producten industrie* ... 130
§ 3.4.7 *Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie* ... 134
§ 3.4.8 *Voedingsmiddelenindustrie* ... 140
§ 3.4.9 *Rubberindustrie en kunststofindustrie* ... 145
§ 3.4.10 *Grafische industrie* ... 149
§ 3.4.11 *Scheepswerven* ... 152
§ 3.4.12 *Andere industrie* ... 156
AFDELING 3.5 AFVALBEHEER ... 159
§ 3.5.1 *Autodemontagebedrijf en tweewielerdemontagebedrijf* ... 159
§ 3.5.2 *Kringloopbedrijf en bedrijf voor reparatie van gebruikte producten* ... 162
§ 3.5.3 *Rubberrecyclingbedrijf en kunststofrecyclingbedrijf* ... 164
§ 3.5.4 *Metaalrecyclingbedrijf* ... 166
§ 3.5.5 *Recyclingbedrijven voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin* ... 169
§ 3.5.6 *Milieustraat* ... 171
§ 3.5.7 *Zuiveringtechnisch werk* ... 173
§ 3.5.8 *Grondbank of grondreinigingsbedrijf* ... 175
§ 3.5.9 *Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400* ... 178
§ 3.5.10 *Grondbank en grondreinigingsbedrijf [Gereserveerd] - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400* ... 178
§ 3.5.11 *Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen* ... 178
AFDELING 3.6 AGRARISCHE SECTOR ... 200
§ 3.6.1 *Veehouderij* ... 200
§ 3.6.2 *Glastuinbouwbedrijf* ... 205
§ 3.6.3 *Telen van gewassen in de openlucht* ... 207
§ 3.6.4 *Telen van gewassen in een gebouw* ... 210
§ 3.6.5 *Agrarisch loonwerkbedrijf* ... 212
§ 3.6.6 *Landbouwmechanisatiebedrijf* ... 214
§ 3.6.7 *Bedrijf voor telen en kweken van waterplanten of waterdieren* ... 216
§ 3.6.8 *Bedrijf voor mestbehandeling* ... 219
AFDELING 3.7 DIENSTVERLENING, ONDERWIJS EN ZORG ... 222
§ 3.7.1 *Bouwbedrijf, installatiebedrijf, grondbouwbedrijf, wegbouwbedrijf, waterbouwbedrijf en schildersbedrijf* ... 223
§ 3.7.2 *Chemische wasserij* ... 225
§ 3.7.3 *Datacentrum* ... 227
§ 3.7.4 *Crematorium* ... 228
§ 3.7.5 *Laboratorium* ... 229

§ 3.7.6 Ingeperkt gebruik genetisch gemodificeerde organismen ... 231
§ 3.7.7 Onderhoud van de openbare ruimte ... 232
§ 3.7.8 Repareren en verhuren van gemotoriseerde werktuigen ... 235
§ 3.7.9 Ziekenhuis ... 237
§ 3.7.10 Voorziening voor het oefenen van brandbestrijdingstechnieken ... 238
§ 3.7.11 Tandartspraktijk - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 ... 241
AFDELING 3.8 TRANSPORT, LOGISTIEK EN ONDERSTEUNING DAARVAN ... 241
§ 3.8.1 Autobergingsbedrijf en pechhulp ... 241
§ 3.8.2 Brandstoffenhandel en tankopslagbedrijf ... 243
§ 3.8.3 Bunkerstations en andere tankplaatsen voor schepen ... 246
§ 3.8.4 Garage, autoschadeherstelbedrijf, autowasstraat en carrosseriebouw ... 249
§ 3.8.5 Motorrevisiebedrijf ... 252
§ 3.8.6 Opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal ... 255
§ 3.8.7 Onderhoudswerkplaats voor autobus, trein, tram of metro ... 259
§ 3.8.8 Onderhoudswerkplaats voor vliegtuigen ... 262
§ 3.8.9 Spoorwegemplacementen ... 265
§ 3.8.10 Tankstation ... 267
§ 3.8.11 Reinigen van opslagtanks, verpakkingen, voertuigen of containers voor gevaarlijke stoffen ... 270
AFDELING 3.9 SPORT EN RECREATIE ... 271
§ 3.9.1 Autosport en motorsport, zoals crossterrein, racebaan of kartbaan ... 272
§ 3.9.2 Jachthaven ... 274
§ 3.9.3 Schietbaan ... 276
§ 3.9.4 Sneeuwbaan en ijsbaan ... 277
§ 3.9.5 Zwembad ... 278
AFDELING 3.10 MIJNBOUW ... 279
§ 3.10.1 Mijnbouw ... 279
AFDELING 3.11 DEFENSIE ... 283
§ 3.11.1 Militaire zeehaven ... 283
§ 3.11.2 Militaire luchthaven ... 285
§ 3.11.3 Militaire kazerne ... 287
§ 3.11.4 Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten ... 289
§ 3.11.5 Het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten ... 289
§ 3.11.6 Militaire oefeningen op militaire objecten en terreinen ... 290
HOOFDSTUK 4 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: INHOUDELIJKE REGELS ... 293
§ 4.1 Toepassingsbereik ... 293
§ 4.2 Seveso-inrichting ... 293
§ 4.3 Grote stookinstallatie ... 312
§ 4.4 Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie ... 328
§ 4.5 Titaandioxide-installatie ... 349
§ 4.6 Clausinstallatie ... 354
§ 4.7 Asfaltcentrale ... 355
§ 4.8 Betoncentrale ... 361
§ 4.9 Vormgeven betonproducten ... 367
§ 4.10 Grafische processen ... 372
§ 4.11 Aanbrengen van lagen op metalen ... 378
§ 4.12 Smelten en gieten van metalen ... 388
§ 4.13 Stralen van metalen ... 394
§ 4.14 Schoonbranden van metalen ... 399
§ 4.15 Etsen en beitsen van metalen ... 403
§ 4.16 Lassen van metalen ... 408
§ 4.17 Solderen van metalen ... 412
§ 4.18 Mechanisch en thermisch bewerken van metalen ... 416
§ 4.19 Mechanisch bewerken van steen ... 422
§ 4.20 Mechanisch bewerken van diverse materialen ... 428
§ 4.21 Reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen ... 433
§ 4.22 Onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen ... 442
§ 4.23 Proefdraaien van verbrandingsmotoren ... 449
§ 4.24 Schoonmaken van pleziervaartuigen ... 450

§ 4.25 Verwerken van rubbercompounds ... 453
§ 4.26 Verwerken van thermoplastisch kunststof ... 456
§ 4.27 Verwerken van polyesterhars ... 459
§ 4.28 Voedingsmiddelenindustrie ... 461
§ 4.29 Regelen en meten van aardgas ... 467
§ 4.30 Windturbine ... 474
§ 4.30a Windturbine: tijdelijke regels geluid ... 476
§ 4.30b Windturbine: tijdelijke regels slagschaduw en lichtschittering ... 477
§ 4.31 Shredderen van autowrakken ... 479
§ 4.32 Opslaan van afvalstoffen ... 480
§ 4.33 Koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak ... 481
§ 4.34 Oplosmiddeleninstallatie ... 483
§ 4.35 Tanken en opslaan van LPG ... 497
§ 4.36 Tanken en opslaan van LNG ... 501
§ 4.37 Tanken van CNG ... 503
§ 4.38 Tanken en opslaan van waterstof ... 507
§ 4.39 Kleinschalig tanken ... 508
§ 4.40 Grootschalig tanken ... 512
§ 4.41 Opslaan van brandstoffen in bunkerstations ... 519
§ 4.42 Kleinschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen ... 522
§ 4.43 Grootschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen ... 526
§ 4.44 Wasstraat of wasplaats ... 532
§ 4.45 Verwijderen graffiti ... 535
§ 4.46 Natte koeltoren ... 537
§ 4.47 Autodemontage en tweewielerdemontage ... 539
§ 4.48 Opslaan van autowrakken ... 551
§ 4.49 Zuiveringtechnisch werk ... 552
§ 4.50 Ontvangen van afvalstoffen ... 561
§ 4.51 Milieustraat ... 563
§ 4.52 Opslaan van verwijderd asbest ... 566
§ 4.53 Ingeperkt gebruik genetisch gemodificeerde organismen ... 568
§ 4.54 Crematorium ... 570
§ 4.55 Laboratorium ... 574
§ 4.56 Traumahelikopter ... 582
§ 4.57 Chemisch reinigen textiel ... 584
§ 4.58 Jachthaven ... 587
§ 4.59 Binnenschietbaan ... 593
§ 4.60 Buitenschietbaan ... 597
§ 4.61 Kleiduivenbaan ... 600
§ 4.62 Aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen ... 603
§ 4.63 Aanmaken gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden ... 605
§ 4.64 Gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht ... 607
§ 4.65 Behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen ... 614
§ 4.66 Reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen ... 616
§ 4.67 Reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen ... 618
§ 4.68 Spoelen van gewassen ... 621
§ 4.69 Spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen ... 625
§ 4.70 Spoelen van biologisch geteelde gewassen ... 628
§ 4.71 Sorteren van niet-biologisch geteeld fruit ... 631
§ 4.72 Sorteren van biologisch geteeld fruit ... 634
§ 4.73 Substraatteelt van gewassen in de openlucht ... 637
§ 4.74 Substraatteelt van gewassen op stellingen of in een gotensysteem in de openlucht ... 639
§ 4.75 Assimilatiebelichting ... 640
§ 4.76 Drainwater of spoelwater van filters bij substraatteelt in een kas ... 642
§ 4.77 Drainagewater of spoelwater van filters bij grondgebonden teelt in een kas ... 651
§ 4.78 Overig afvalwater van kassen ... 660
§ 4.79 Lozen afvalwater bij telen van gewassen in een gebouw ... 662
§ 4.80 Bereiden van gietwater ... 666
§ 4.81 Bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren ... 667
§ 4.82 Dierenverblijven ... 668

§ 4.83 Opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie ... 686
§ 4.84 Opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen ... 689
§ 4.85 Opslaan van gebruikt substraatmateriaal ... 692
§ 4.86 Opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin ... 695
§ 4.87 Mestbehandelingsinstallatie ... 698
§ 4.88 Mestvergistingsinstallatie ... 700
§ 4.89 Composteren en opslaan van groenafval ... 707
§ 4.90 Reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten ... 711
§ 4.91 Opslaan van propaan of propeen in opslagtanks ... 716
§ 4.92 Opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks ... 720
§ 4.93 Opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in bovengrondse opslagtanks 724
§ 4.94 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in bovengrondse opslagtanks ... 731
§ 4.95 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt ... 739
§ 4.96 Opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in ondergrondse opslagtanks 744
§ 4.97 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in ondergrondse opslagtanks ... 760
§ 4.98 Opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking ... 775
§ 4.99 Opslaan van organische peroxiden in verpakking ... 783
§ 4.100 Opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen ... 786
§ 4.101 Vullen van gasflessen met propaan of butaan ... 787
§ 4.102 Opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik ... 789
§ 4.103 Opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik ... 804
§ 4.104 Opslaan van goederen ... 807
§ 4.105 Benzineterminal ... 817
§ 4.106 Opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen ... 823
§ 4.107 Laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen ... 826
§ 4.108 Buisleiding met gevaarlijke stoffen ... 828
§ 4.109 Werkzaamheden met verplaatsbaar mijnbouwwerk ... 832
§ 4.110 Lozen van koelwater ... 838
§ 4.111 Gesloten bodemenergiesysteem ... 842
§ 4.112 Open bodemenergiesysteem ... 852
§ 4.113 Militaire oefeningen ... 856
§ 4.114 Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen ... 860
§ 4.115 Militaire schietbaan ... 863
§ 4.116 Het op of in de bodem brengen van meststoffen ... 867
§ 4.117 Het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib ... 880
§ 4.118 Het vernietigen van de zode van gras ... 888
§ 4.119 Graven in bodem ... 891
§ 4.120 Graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 ... 894
§ 4.121 Saneren van de bodem ... 895
§ 4.122 Opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie ... 903
§ 4.123 Toepassen van bouwstoffen ... 911
§ 4.124 Toepassen van grond of baggerspecie ... 921
§ 4.125 Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg ... 946
§ 4.126 Kleine en middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen ... 958
§ 4.127 Middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen ... 980

HOOFDSTUK 5 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN: MODULES ... 991
AFDELING 5.1 TOEPASSINGSBEREIK ... 991
AFDELING 5.2 ONDERZOEKEN ... 991
§ 5.2.1 Eindonderzoek bodem ... 991
§ 5.2.2 Voorafgaand bodemonderzoek ... 996
AFDELING 5.3 VERSLAGEN ... 999
§ 5.2.3 Kosten-batenanalyse energie-efficiëntie ... 999
§ 5.3.1 PRTR ... 1001
AFDELING 5.4 OVERIGE MODULES ... 1006

§ 5.4.1 Verduurzaming van het energiegebruik ... 1006
§ 5.4.1a Openbaarmaking gegevens energie-efficiëntie datacentra ... 1010
§ 5.4.2 Bodembeschermende voorzieningen ... 1011
§ 5.4.3 Zeer zorgwekkende stoffen ... 1014
§ 5.4.4 Emissies in de lucht ... 1018
§ 5.4.5 Geluid op industrieterreinen ... 1023

HOOFDSTUK 6 ACTIVITEITEN IN OF BIJ WATERSTAATSWERKEN IN BEHEER BIJ HET RIJK ... 1025
AFDELING 6.1 ALGEMEEN ... 1025
AFDELING 6.2 INHOUDELIJKE REGELS ... 1032
§ 6.2.1 Bouwwerken, werken en objecten ... 1032
§ 6.2.2 Grondverzet ... 1040
§ 6.2.3 Onttrekken van water ... 1043
§ 6.2.4 Lozen van huishoudelijk afvalwater ... 1047
§ 6.2.5 Mijnbouwlocatieactiviteiten ... 1049
§ 6.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam ... 1050
§ 6.2.7 Andere lozingen ... 1051
§ 6.2.7.1 Toepassingsbereik lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten en aanwijzing vergunningplichtige gevallen ... 1051
§ 6.2.7.2 Lozingen bij een calamiteitenoefening ... 1053
§ 6.2.7.3 Lozingen bij opslaan van goederen ... 1054
§ 6.2.7.4 Lozingen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw ... 1055
§ 6.2.7.5 Lozingen bij graven en saneringen ... 1056
§ 6.2.7a Beperkingengebiedactiviteiten bij mijnbouwinstallaties ... 1058
§ 6.2.8 Andere beperkingengebiedactiviteiten in of bij rijkswateren ... 1059

HOOFDSTUK 7 ACTIVITEITEN IN DE NOORDZEE ... 1061
AFDELING 7.1 ALGEMEEN ... 1061
AFDELING 7.2 INHOUDELIJKE REGELS ... 1068
§ 7.2.1 Bouwwerken, werken en objecten ... 1068
§ 7.2.2 Grondverzet ... 1072
§ 7.2.3 Windparken ... 1075
§ 7.2.4 Beperkingengebiedactiviteiten bij installaties in zee ... 1078
§ 7.2.5 Lozen van huishoudelijk afvalwater ... 1079
§ 7.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam ... 1081
§ 7.2.7 Andere lozingen ... 1081
§ 7.2.7.1 Toepassingsbereik lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten en aanwijzing vergunningplichtige gevallen ... 1081
§ 7.2.7.2 Lozingen bij een calamiteitenoefening ... 1083
§ 7.2.7.3 Lozingen bij opslaan van goederen ... 1083
§ 7.2.7.4 Lozingen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw ... 1084
§ 7.2.7.5 Lozingen bij graven en saneringen ... 1085
§ 7.2.8 Stortingsactiviteiten op zee ... 1088
§ 7.2.9 Mijnbouwlocatieactiviteiten ... 1088

HOOFDSTUK 8 ACTIVITEITEN ROND RIJKSWEGEN ... 1092
AFDELING 8.1 ALGEMEEN ... 1092
AFDELING 8.2 INHOUDELIJKE REGELS ... 1096
§ 8.2.1 Beperkingengebiedactiviteiten met uitzondering van kabels en leidingen ... 1096
§ 8.2.2 Kabels en leidingen ... 1099

HOOFDSTUK 9 ACTIVITEITEN ROND SPOORWEGEN ... 1103
AFDELING 9.1 ALGEMEEN ... 1103
AFDELING 9.2 INHOUDELIJKE REGELS HOOFDSPOORWEGEN EN BIJZONDERE SPOORWEGEN ... 1109
§ 9.2.1 Kabels en leidingen ... 1109
§ 9.2.2 Bouwwerken, werken en objecten ... 1113
§ 9.2.3 Activiteiten op perrons en stations ... 1115
§ 9.2.4 Andere beperkingengebiedactiviteiten bij hoofdspoorwegen of bijzondere spoorwegen 1117
AFDELING 9.3 INHOUDELIJKE REGELS LOKALE SPOORWEGEN ... 1118

HOOFDSTUK 10 ACTIVITEITEN ROND LUCHTHAVENS 1120
AFDELING 10.1 ALGEMEEN 1120
AFDELING 10.2 INHOUDELIJKE REGELS 1121

HOOFDSTUK 11 ACTIVITEITEN DIE DE NATUUR BETREFFEN 1124
AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN 1124
§ 11.1.1 Algemeen 1124
§ 11.1.2 Natura 2000-activiteiten 1132
AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD 1137
§ 11.2.1 Algemeen 1137
§ 11.2.2 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten vogelrichtlijn 1145
§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn 1158
§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten 1166
§ 11.2.5 Flora- en fauna-activiteiten: overige bepalingen omgevingsvergunning 1172
§ 11.2.6 Handelen volgens faunabeheerplan 1174
§ 11.2.7 De uitoefening van de jacht 1174
§ 11.2.8 Het gebruik en het onder zich hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden, waaronder het verrichten van een jachtgeweeractiviteit en valkeniersactiviteit, en het verhandelen en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van middelen of installaties om dieren te vangen of te doden 1181
§ 11.2.9 Het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten of producten daarvan 1193
§ 11.2.10 Activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben 1202
§ 11.2.11 Walvisvangst 1204
AFDELING 11.3 ACTIVITEITEN DIE HOUTOPSTANDEN, HOUT, HOUTPRODUCTEN EN ONTBOSSINGSVRIJE GRONDSTOFFEN EN PRODUCTEN BETREFFEN 1204
§ 11.3.1 Algemeen 1204
§ 11.3.2 Houtopstanden, hout, houtproducten en ontbossingsvrije grondstoffen en producten 1211

HOOFDSTUK 12 LANDINRICHTINGSACTIVITEITEN 1217
AFDELING 12.1 ALGEMEEN 1217
AFDELING 12.2 INHOUDELIJKE REGELS 1218

HOOFDSTUK 13 ACTIVITEITEN DIE CULTUREEL ERFGOED BETREFFEN 1219
AFDELING 13.1 ALGEMEEN 1219
AFDELING 13.2 INHOUDELIJKE REGELS 1223

HOOFDSTUK 14 ACTIVITEITEN DIE WERELDERFGOED BETREFFEN 1225

HOOFDSTUK 15 GELEGENHEID BIEDEN TOT ZWEMMEN EN BADEN 1228
AFDELING 15.1 ALGEMEEN 1228
AFDELING 15.2 INHOUDELIJKE REGELS 1234
§ 15.2.1 Badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd 1234
§ 15.2.2 Zwemvijvers 1245
§ 15.2.3 Badwaterbassins voor eenmalig gebruik 1251
§ 15.2.4 Overige badwaterbassins 1252
AFDELING 15.3 MODULE RISICOANALYSE, BEHEERSPLAN EN REGISTRATIE VAN INCIDENTEN 1256

HOOFDSTUK 16 GRONDWATERONTTREKKINGEN EN ONTGRONDINGEN OP LAND EN IN REGIONALE WATEREN 1260
AFDELING 16.1 ALGEMEEN 1260
AFDELING 16.2 INHOUDELIJKE REGELS 1260
§ 16.2.1 Wateronttrekkingsactiviteiten 1260
§ 16.2.2 Ontgrondingsactiviteiten 1261

HOOFDSTUK 17 AFVAL VAN SCHEPEN IN BINNENWATEREN 1265

AFDELING 17.1 ALGEMEEN 1265
AFDELING 17.2 INHOUDELIJKE REGELS 1270
§ 17.2.1 Pleziervaart 1270
§ 17.2.2 Beroepsvaart 1271
AFDELING 17.3 CERTIFICATIE VAN ZUIVERINGSVOORZIENINGEN 1271

HOOFDSTUK 18 EMISSIES DOOR MOBILITEIT 1275
AFDELING 18.1 EMISSIES VAN KOOLDIOXIDE DOOR WERKGEBONDEN PERSONENMOBILITEIT 1275
§ 18.1.1 Algemeen 1275
§ 18.1.2 Inhoudelijke regels 1278

HOOFDSTUK 19 OVERIGE EN SLOTBEPALINGEN 1284
AFDELING 19.1 IMPLEMENTATIE INTERNATIONAALRECHTELIJKE VERPLICHTINGEN 1284
§ 19.1.1 Grenswaarden afvalwater 1285
§ 19.1.2 Produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie 1285
AFDELING 19.2 SLOTBEPALINGEN 1287

BIJLAGE I BIJ ARTIKEL 1.1 VAN DIT BESLUIT (BEGRIPPEN) 1

BIJLAGE II BIJ DE ARTIKELEN 3.39, 3.40, 3.184, 3.195 EN 3.196 VAN DIT BESLUIT (CATEGORIEËN AFVALSTOFFEN) 1

BIJLAGE IIA BIJ ARTIKEL 3.48D VAN DIT BESLUIT (INTERVENTIEWAARDE BODEMKWALITEIT) 1

BIJLAGE III BIJ DE ARTIKELEN 4.192, 4.207, 4.226, 4.236, 4.277, 4.654 EN 5.28 1

BIJLAGE IV BIJ DE ARTIKELEN 4.145, 4.410 EN 4.1053 VAN DIT BESLUIT (STUIFKLASSEN) 1

BIJLAGE IVA BIJ DE ARTIKELEN 4.1053, 4.1055, 4.1058, 4.1063, 4.1064 EN 4.1064a VAN DIT BESLUIT (LEKKENDE, UITLOGENDE EN VERMESTENDE GOEDEREN) 1

BIJLAGE IVB BIJ ARTIKEL 4.1215 VAN DIT BESLUIT (RELATIEF STIKSTOFBEHOEFTIGE GEWASSEN) 1

BIJLAGE V BIJ ARTIKEL 5.10 VAN DIT BESLUIT (STOFFEN AANVULLENDE RAPPORTAGEPLICHT PRTR) 1

BIJLAGE VI BIJ ARTIKEL 5.11 VAN DIT BESLUIT (GROEPEN VERONTREINIGENDE STOFFEN PRTR) 1

BIJLAGE VIa BIJ ARTIKEL 5.25 (IMMISIEGRENSWAARDEN ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN) 1

~~BIJLAGE VII BIJ ARTIKEL 5.38A VAN DIT BESLUIT (OVERGANGSRECHT EMISSIEGRENSWAARDEN EN ONDERGRENZEN ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN)~~ Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 1

BIJLAGE VIII BIJ ARTIKEL 5.39 VAN DIT BESLUIT (ACTIVITEITEN DIE IN AANZIENLIJKE MATE GELUID KUNNEN VEROORZAKEN) 1

BIJLAGE IX BIJ ARTIKEL 11.54 VAN DIT BESLUIT (ANDERE BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN) 1

BIJLAGE X BIJ ARTIKEL 11.103, EERSTE LID, ONDER C, ONDER 2°, VAN DIT BESLUIT (VAN ADMINISTRATIEPLICHT UITGEZONDERDE SOORTEN) 1

BIJLAGE XI BIJ ARTIKEL 17.26, EERSTE LID, ONDER A, VAN DIT BESLUIT (TESTEN VOOR ZUIVERINGSVOORZIENINGEN) 1

DEEL 2 (van 2) ALGEMENE TOELICHTINGEN BIJ DE DIVERSE NOTA'S VAN TOELICHTING 1

1 Nota van toelichting bij Staatsblad 2018-293; *Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving (Besluit activiteiten leefomgeving)* 7

2 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-197;** ***Besluit van 18 juni 2020, houdende implementatie van enkele bepalingen van Richtlijn (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen (PbEU L 150/109) (Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen)*** **... 215**

3 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-400;** ***Besluit van 16 september 2020 tot aanvulling en wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit, de intrekking en wijziging van andere besluiten en regeling van overgangsrecht voor de invoering van de Omgevingswet (Invoeringsbesluit Omgevingswet)*** **... 217**

4 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-532;** ***Besluit van 7 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur vanwege het opnemen van regels over landinrichting, voorkeursrecht en onteigening en een verdere aanpassing van de regels over kostenverhaal (Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet)*** **... 287**

5 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-557;** ***Besluit van 9 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en enkele andere besluiten met het oog op de beheersing van geluid afkomstig van wegen, spoorwegen en industrieterreinen (Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet)*** **... 298**

6 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-22;** ***Besluit van 16 december 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten in verband met de overgang van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet (Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet)*** **... 314**

7 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-98;** ***Besluit van 27 november 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten met het oog op het beschermen van de bodem, met inbegrip van het grondwater, en het duurzaam en doelmatig gebruik van de bodem (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet)*** **... 354**

8 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-200;** ***Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en omzetting van de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen en de monitoring van luchtkwaliteit*** **... 369**

9 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-287;** ***Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van enkele algemene maatregelen van bestuur (stikstofreductie en natuurverbetering)*** **... 386**

10 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-299;** ***Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312), het Besluit geluid milieubeheer en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67)*** **... 388**

11 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-381;** ***Besluit van 14 juli 2021, houdende wijziging van het Besluit natuurbescherming en het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met een handelsverbod voor Aziatische duizendknopen en wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de additionele aanwijzing van door de provincies te bestrijden invasieve uitheemse soorten*** **... 396**

12 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-109;** ***Besluit van 31 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn*** **... 406**

13 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-110;** ***Besluit van 26 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het opnemen van een plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden over energiebesparende maatregelen en tot wijziging van het Besluit energie-audit*** **... 410**

14 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-170;** ***Besluit van 21 april 2022, tot wijziging van enkele besluiten ter uitvoering van Verordening (EU) 2018/848 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten*** **... 414**

15 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-172;** ***Besluit van 26 april 2022, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2022)*** **... 420**

16 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-181;** ***Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken)*** **... 432**

17 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-199;** ***Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Besluit havenontvangstvoorzieningen en enkele andere besluiten ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151) en in verband met een wetstechnische verbetering (Implementatiebesluit tweede richtlijn havenontvangstvoorzieningen)*** **... 445**

18 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-320;** ***Besluit van 22 augustus 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de regels inzake industriële emissies en enige andere besluiten in verband met technische correcties*** **... 451**

19 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-450;** ***Besluit van 8 november 2022 tot wijziging van het Drinkwaterbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur in verband met de omzetting van EU-Drinkwaterrichtlijn 2020/2184 (herschikking)*** **... 464**

20 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-199;** ***Besluit van 9 juni 2023 ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2020, L 177) (Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater)*** **... 468**

21 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-215;** ***Besluit van 19 juni 2023, tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Besluit energie-audit in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor milieubelastende activiteiten*** **... 480**

22 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-298;** ***Besluit van 12 september 2023, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2023)*** **... 510**

23 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-325;** ***Besluit van 20 september 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het***

zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn en enkele andere wijzigingen van wetgevingstechnische aard **532**

24 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-357;** ***Besluit van 5 oktober 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet in verband met het aanhouden van bufferstroken ter uitvoering van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069 van de Commissie van 30 september 2022 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEU 2022, L 277) (Besluit bufferstroken meststoffen)*** **538**

25 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-424;** ***Besluit van 8 november 2023, houdende wijziging van het Waterschapsbesluit in verband met het actualiseren van de regels over beleidsvoorbereiding en verantwoording en de verdere uitwerking van de rechtmatigheidsverantwoording voor waterschappen*** **557**

26 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-472;** ***Besluit van Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit*** **559**

27 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-57;** ***Besluit van 14 februari 2024 tot vaststelling van een beperkingengebied voor de buitenlandse burgerluchthaven Weeze en de in dat gebied geldende regels en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit (Besluit beperkingengebied Weeze en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit)*** **600**

28 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-118;** ***Besluit van 11 april 2024 tot wijziging van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen in verband met het toevoegen van informatie over zeer zorgwekkende stoffen aan de omschrijving van aard, eigenschappen en samenstelling van afvalstoffen en tot wijziging van twee andere besluiten*** **602**

29 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122;** ***Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU)2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PbEU 2023, L 231)*** **604**

30 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122-n1 (verbeterblad energie);** ***Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (Pb EU 2023, L 231)*** **615**

31 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-235;** ***Besluit van 5 juli 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de verzegeling van de afvoerleiding van een toilet op een pleziervaartuig (Wijzigingsbesluit verzegeling afvoerleiding toilet pleziervaartuigen)*** **617**

32 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-309;** ***Besluit van 16 oktober 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving houdende een voorziening om ter uitvoering van het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn de uiterlijke inzaaidatum van vanggewassen na maïs in verband met bijzondere weersomstandigheden te kunnen wijzigen*** **636**

33 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-330;** ***Besluit van 4 november 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en het Besluit bodemkwaliteit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2025)*** **640**

34 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-423;** ***Besluit van 5 december 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het instellen van een ZZS-emissiedatabase en een ZZS-emissieregister en enkele andere kleine wijzigingen (Besluit ZZS-register)*** **653**

35 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-45;** ***Besluit van 13 januari 2025, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2023/1115 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 995/2010 (Besluit uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten)*** **663**

36 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-131;** ***Besluit van 6 mei 2025, houdende aanpassing van diverse algemene maatregelen van bestuur en de intrekking van het Besluit nationaliteitstoets zeeschepen in verband met de Rijkswet nationaliteit zeeschepen (Aanpassingsbesluit Rijkswet nationaliteit zeeschepen)*** **670**

37 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-158;** ***Besluit van 6 juni 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de verlenging van de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken (Wijzigingsbesluit verlenging tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) [KetenID WGK027363]*** **672**

38 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-199;** ***Besluit van 14 juli 2025, houdende wijziging van het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen en enkele andere besluiten in verband met de uitvoering van Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014, en Verordening (EU) 2024/590 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1005/2009*** **676**

39 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-242;** ***Besluit van 4 september 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Asbestverwijderingsbesluit 2005, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer, het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Verzamelbesluit Omgevingswet IenW milieu 2025) [Ketenid WGK025523]*** **711**

40 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-347;** ***Besluit van 3 november 2025, houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (Energiebesluit)*** **736**

41 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-373;** ***Besluit van 1 november 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart in verband met de invoering van een verplichting voor het bestuursorgaan tot het verstrekken van een afschrift aan de minister bij afwijking van het circulair materialenplan, tot wijziging van het begrip landelijk afvalbeheerplan in circulair materialenplan en het nader invulling geven aan het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen [KetenID WGK026744]*** **738**

42 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-160;** ***Besluit van 22 juni 2026, houdende wijzigingen in algemene maatregelen van bestuur op het terrein van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet LVVN en KGG 2026) [KetenID 26847]*** **746**

43 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-164;** ***Besluit van 26 juni 2026 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Besluit bodemkwaliteit en het Drinkwaterbesluit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2026)*** **754**

44 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-167;** ***Besluit van 29 juni 2026, houdende wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving en Besluit activiteiten leefomgeving in verband met actualisatie van de Beleidslijn grote rivieren (Besluit actualisatie Beleidslijn grote rivieren) [KetenID WGK026689]*** **... 781**

45 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-186;** ***Besluit van 7 juli 2026, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de bescherming van de wolf en goudjakhals [KetenID WGK027882]*** **... 796**

46 **Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx;** ***Besluit van*** **... 818**

47 **Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx;** ***Besluit van*** **... 819**

48 **Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx;** ***Besluit van*** **... 820**

49 **Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx;** ***Besluit van*** **... 821**

50 **Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx;** ***Besluit van*** **... 822**

Besluit activiteiten leefomgeving (Staatsblad 2018, 293)

Overzicht van wijzigingen

Overgenomen van overheid.nl, http://wetten.overheid.nl/, zoeken op titel 'Besluit activiteiten leefomgeving', kiezen voor 'volledige regeling' en kies dan voor 'Toon wetstechnische informatie', onderdeel 'Wijzigingenoverzicht'.
RG 2026-10-10: Wijzigingen zijn vandaag gecheckt waarbij de gedachte ook nu nog is, zoals dat eerder ook het geval was, dat er een en ander niet 'helemaal lekker zit' op wetten.overheid.nl
De volgorde naar verwijzingen klopt op dit moment niet meer vanuit het in lijn brengen van het onderstaande overzicht met het overzicht op wetten.overheid.nl. Dit t.z.t. opnieuw bezien en het resultaat hiervan alhier optekenen en verwerken.

			Onstaansbron			**Inwerkingtreding**	
Datum van inwerkingtreding	Terugwerkende kracht	Betreft	Ondertekening	Bekendmaking	Kamerstukken	Ondertekening	Bekendmaking
01-01-2024		Nieuwe regeling	03-07-2018	Stb. 2018-293 [1]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	18-06-2020	Stb. 2020-197 [2]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	16-09-2020	Stb. 2020-400 [3]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	27-11-2020	Stb. 2021-98 [7]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	07-12-2020	Stb. 2020-532 [4]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	09-12-2020	Stb. 2020-557 [5]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	16-12-2020	Stb. 2021-22 [6]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	05-03-2021	Stb. 2021-200 [8]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	14-06-2021	Stb. 2021-287 [9]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	14-06-2021	Stb. 2021-299 [10]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	14-07-2021	Stb. 2021-381 [11]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	26-01-2022	Stb. 2022-110 [13]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	31-01-2022	Stb. 2022-109 [12]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	26-04-2022	Stb. 2022-172 [15]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	03-05-2022	Stb. 2022-181 [16]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	03-05-2022	Stb. 2022-199 [17]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	22-08-2022	Stb. 2022-320 [18]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	08-11-2022	Stb. 2022-450 [19]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2024		Wijziging	09-06-2023	Stb. 2023-199 [20]		13-12-2023	Stb. 2023-470 [37]
01-01-2024		Wijziging	19-06-2023	Stb. 2023-215 [21]		09-02-2023	Stb. 2023-999991
01-01-2024		Wijziging	19-06-2023	Stb. 2023-215 [21]		27-09-2023	Stb. 2023-320 [38]
01-01-2024		Wijziging	12-09-2023	Stb. 2023-298 [22]		13-12-2023	Stb. 2023-470 [37]
01-01-2024		Wijziging	12-09-2023	Stb. 2023-298 [22]		09-02-2023	Stb. 2023-999991
01-01-2024		Wijziging	12-09-2023	Stb. 2023-298 [22]		27-09-2023	Stb. 2023-320 [38]
01-01-2024		Wijziging	20-09-2023	Stb. 2023-325 [23]		13-12-2023	Stb. 2023-470 [37]
01-01-2024		Wijziging	05-10-2023	Stb. 2023-357 [24]		13-12-2023	Stb. 2023-470 [37]
01-01-2024		Wijziging	08-11-2023	Stb. 2023-424 [25]		13-12-2023	Stb. 2023-470 [37]
01-01-2024		Nieuwe regeling	03-07-2018	Stb. 2018-293 [1]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
07-05-2024		Wijziging	26-04-2024	Stb. 2024-122 [29] rectificatie in Stb. 2024-122-n1 [30]		26-04-2024	Stb. 2024-122 [29]
01-07-2024		Wijziging	28-11-2023	Stb. 2023-472 [26]		28-11-2023	Stb. 2023-472 [26]
01-07-2024		Wijziging	14-02-2024	Stb. 2024-57 [27]		07-06-2024	Stb. 2024-167 [39]
26-10-2024	t/m 02-10-2024; heeft betrekking op artikel 4.1193 en artikel 4.1211	Wijziging	16-10-2024	Stb. 2024-309 [32]		16-10-2024	Stb. 2024-309 [32]
01-01-2025		Wijziging	16-09-2020	Stb. 2020-400 [3]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
01-01-2025		Wijziging	12-09-2023	Stb. 2023-298 [22]		27-09-2023	Stb. 2023-320 [38]
01-01-2025	t/m 01-01-2024; heeft betrekking op Bijlage XI	Wijziging	04-11-2024	Stb. 2024-330 [33]		04-11-2024	Stb. 2024-330 [33]
01-01-2025		Wijziging	05-12-2024	Stb. 2024-423 [34]		12-12-2024	Stb. 2024-423 [35]
01-01-2025		Nieuwe regeling	03-07-2018	Stb. 2018-293 [1]		05-04-2023	Stb. 2023-113 [36]
18-06-2025		Wijziging	06-06-2025	Stb. 2025-158 [45]		06-06-2025	Stb. 2025-158 [45]
01-07-2025		Wijziging	11-04-2024	Stb. 2024-118 [28]		12-12-2024 samen met 25-06-2024	Stb. 2024-429 [41] samen met Stb. 2024-201 [40]
01-07-2025		Wijziging	06-05-2025	Stb. 2025-131 [43]		06-05-2025	Stb. 2025-133 [44]
18-08-2025		Wijziging	14-07-2025	Stb. 2025-199 [46]		14-07-2025	Stb. 2025-199 [46]
20-09-2025		Wijziging	04-09-2025	Stb. 2025-242 [47]		04-09-2025	Stb. 2025-242 [47]
30-12-2025		Wijziging	11-11-2025	Stb. 2025-373 [50]		17-12-2025	Stb. 2025-442 [51]
01-01-2026		Wijziging	04-09-2025	Stb. 2025-242 [47]		04-09-2025	Stb. 2025-242 [47]
01-01-2026		Wijziging	03-11-2025	Stb. 2025-347 [48]		03-11-2025	Stb. 2025-348 [49]
01-07-2026		Wijziging	22-06-2026	Stb. 2026-160 [52]		22-06-2026	Stb. 2026-160 [52]
01-07-2026		Wijziging	26-06-2026	Stb. 2026-164 [53]		26-06-2026	Stb. 2026-164 [53]
01-07-2026		Wijziging	29-06-2026	Stb. 2026-167 [54]		29-06-2026	Stb. 2026-167 [54]
11-07-2026		Wijziging	07-07-2026	Stb. 2026-186 [55]		07-07-2026	Stb. 2026-186 [55]
01-10-2026		Wijziging	26-06-2026	Stb. 2026-164 [53]		29-09-2026	Stb. 2026-297 [56]
pm		Wijziging	21-04-2022	Stb. 2022-170 [14]			
pm		Wijziging	28-11-2023	Stb. 2023-472 [26]			
pm		Wijziging	05-07-2024	Stb. 2024-235 [31]			
pm		Wijziging	13-01-2025	Stb. 2025-45 [42]			
pm		Wijziging	26-06-2026	Stb. 2026-164 [53]			

https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-293.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-197.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-400.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-532.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-557.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-22.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-98.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-200.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-287.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-299.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-381.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-109.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-110.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-170.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-172.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-181.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-199.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-320.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-450.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-199.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-215.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-298.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-325.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-357.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-424.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-472.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-57.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-118.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-122.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-122-n1.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-235.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-309.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-330.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-423.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-424.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-113.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-470.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-320.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-167.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-201.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-429.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-45.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-131.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-133.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-158.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-199.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-242.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-347.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-348.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-373.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-442.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-160.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-164.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-167.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-186.html
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-297.html

Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving (Besluit activiteiten leefomgeving)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Infrastructuur en Milieu van 30 juni 2017, nr. IenM/BSK-2017/168354, Hoofddirectie Bestuurlijke en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Economische Zaken, Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

Gelet op de grondwaterrichtlijn, de kaderrichtlijn afvalstoffen, de kaderrichtlijn water, het Londen-protocol, de nitraatrichtlijn, het Ospar-verdrag, het PRTR-protocol, de PRTR-verordening, de richtlijn autowrakken, de richtlijn benzinedampterugwinning, de richtlijn duurzaam gebruik, de richtlijn geologische opslag van kooldioxide, de richtlijn havenontvangstvoorzieningen, de richtlijn industriële emissies, de richtlijn offshore veiligheid, de richtlijn opslag en distributie benzine, de richtlijn stedelijk afvalwater, de richtlijn toegang tot milieu-informatie, de richtlijn winningsafval, de Seveso-richtlijn, het verdrag van Aarhus, het verdrag van Granada, het verdrag van Valletta, het werelderfgoedverdrag, het VN-Zeerechtverdrag en de artikelen 2.24, eerste lid, 4.3, eerste en tweede lid, 5.1, eerste en tweede lid, en 20.6, eerste lid, van de Omgevingswet, de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, de artikelen 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en artikel 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer;
De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van 22 december 2017, nr. W14.17.0200/IV);
Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 29 juni 2018, nr. 2018-0000524052, uitgebracht mede namens Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat, Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat, Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Onze Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

AFDELING 1.1 ALGEMEEN

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Bijlage I bevat begripsbepalingen voor de toepassing van dit besluit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 1.1 (begripsbepalingen) *Dit artikel heeft betrekking op de begrippen die in dit besluit worden gehanteerd naast de begrippen die in de wet zijn opgenomen. Deze bepaling verwijst naar bijlage I. Die bijlage bevat definities van begrippen die op meerdere plaatsen in dit besluit worden gebruikt. Om redenen van toegankelijkheid en leesbaarheid van de tekst van dit besluit is - net als bij de wet - gekozen om de begripsbepalingen gebundeld op te nemen in een bijlage in plaats van deze in hoofdstuk 1 zelf te verwerken. De toelichting op de begripsbepalingen is na de toelichting op de artikelen opgenomen.*
Toelichting artikel 1.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn wetstechnische wijzigingen. Deze houden verband met de wijziging van artikel 1.1 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Invoeringswet Omgevingswet en het hanteren van een eenduidige verwijzingssystematiek binnen één algemene maatregel van bestuur (AMvB) naar bijlages bij die AMvB.*

Artikel 1.1a (grondslag)

1 Dit besluit berust op de artikelen 1.5, tweede lid, 1.7a, tweede lid, 2.24, eerste lid, 3.13, 4.3, eerste tot en met derde lid, 4.13a, tweede lid, 5.1, eerste en tweede lid, 5.2, 5.18, eerste lid, 8.3, eerste lid, 8.4, 8.5, 16.1, tweede en derde lid, 19.0, 20.6, eerste lid, en 23.1 van de wet.

Toelichting artikel 1.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-110 *In artikel 5.15b is opgenomen dat de gegevens en bescheiden worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronisch formulier dat door Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat beschikbaar wordt gesteld. Nu er voor het aanleveren van de gegevens en bescheiden over de energiebesparende maatregelen geen gebruikt wordt gemaakt van de landelijke voorziening, bedoeld in artikel 20.21 van de Omgevingswet en dit de eerste maal is dat dit in het Bal gebeurt, dient de grondslag zoals opgenomen in artikel 1.1a van het Bal te worden aangevuld.*
Toelichting artikel 1.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 1.1a van het Bal betreft de zogeheten grondslagbepaling van dat besluit. In de opsomming van grondslagen in het eerste lid is een ontbrekende grondslag ingevoegd, te weten artikel 16.1, tweede en derde lid, van de Omgevingswet. Deze artikelleden vormen de grondslag voor de artikelen 4.1188b, 4.1199b, 4.1207b en 5.15c van het Bal.*
Toelichting artikel 1.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Artikel 1.1a, eerste lid, Bal is uitgebreid met een vermelding van artikel 4.13a, tweede lid, van de Omgevingswet, waarop dit wijzigingsbesluit mede is gebaseerd. De andere grondslagen van dit wijzigingsbesluit stonden al vermeld in artikel 1.1a Bal. Het doel van artikel 1.1a Bal is om een zo actueel mogelijke weergave van de grondslagen van het Besluit activiteiten leefomgeving te bieden, maar dit artikel is niet bepalend voor de aanwezigheid van een grondslag. De aanwezigheid van een juridische grondslag wordt altijd bepaald door een toets aan de bovenliggende wetgeving.*

2 Dit besluit berust ook op:
   a de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet;
   b de artikelen 15, eerste en tweede lid, 16, 34, 35 en 40 van de Meststoffenwet;

c de artikelen 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's;
d artikel 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer, en
e de artikelen 78, 79 en 80 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Toelichting artikel 1.1a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het eerste en tweede lid wordt tot uitdrukking gebracht dat het Bal, zoals dat bij dit besluit wordt gewijzigd, naast de in de aanhef van het Bal zoals dat oorspronkelijk is vastgesteld genoemde grondslagen (Stb. 2018, 293), ook gebaseerd is op de andere in de aanhef van dit besluit genoemde grondslagen in de Omgevingswet en op de daarin genoemde grondslagen in de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's.*
Deze bepaling bevat een compleet overzicht van de grondslagen van het Bal en beoogt daarmee de kenbaarheid en vindbaarheid van die grondslagen te vergroten. Op die manier kan bijvoorbeeld ook worden voorzien in een correcte verwijzing naar een inmiddels vernummerde bepaling in de Omgevingswet. De bepaling is erop gericht om, in combinatie met de in de aanhef genoemde bepalingen, een zo actueel mogelijke weergave van de grondslagen te bieden, maar is niet bepalend voor de aanwezigheid van een grondslag. De aanwezigheid van een juridische grondslag wordt altijd bepaald door een toets aan de bovenliggende wetgeving.
Toelichting artikel 1.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Artikel 1.1a Bal is aangevuld met de grondslagen van de artikelen die door het Aanvullingsbesluit bodem en het Aanvullingsbesluit natuur zijn benut om wijzigingen in het Bal aan te brengen. Zo is in verband met het Aanvullingsbesluit bodem het eerste lid van artikel 1.1a Bal aangevuld met de verwijzing naar artikel 19.0 van de Omgevingswet zoals ingevoegd via de Invoeringswet Omgevingswet en is in het tweede lid onder verlettering van de onderdelen b en c tot c en d een nieuw onderdeel b opgenomen met de relevante grondslagen uit de Meststoffenwet.*
Het invoegen van de verwijzing naar de artikelen 3.13, 5.2, 8.3, eerste lid, 8.4, 8.5 en 23.1 van de Omgevingswet in het eerste lid houdt verband met het Aanvullingsbesluit natuur.
De hierboven beschreven wijzigingen worden ondanks dat zij niet samenhang met grondeigendom toch via dit aanvullingsbesluit aangebracht omdat het op amvb-niveau het laatste onderdeel vormt van het aanvullingsspoor van het Omgevingswet-stelsel.
De wijzigingen hebben tot doel een nog completer overzicht te geven van de grondslagen van het Bal en het vergroten van de vindbaarheid en kenbaarheid van die grondslagen.
Toelichting artikel 1.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met deze wijziging wordt een omissie hersteld die zich heeft voorgedaan bij de omzetting van enkele bepalingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer naar het Bal.*
Het Activiteitenbesluit milieubeheer bevatte een aantal bepalingen over gewasbeschermingsmiddelen met een wettelijke grondslag in de artikelen 78, 79 en 80 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Bij de omzetting van die bepalingen naar het Bal is abusievelijk niet verwezen naar deze artikelen van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Om onduidelijkheid over de grondslag te voorkomen wordt in artikel 1.1a, tweede lid, uitdrukkelijk vermeld dat het Bal mede is gebaseerd op de artikelen 78, 79 en 80 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Daarmee is expliciet gemaakt dat bij overtreding van de bepalingen over gewasbeschermingsmiddelen (de artikelen 4.723c tot en met 4.723h Bal) gebruik kan worden gemaakt van het handhavingsinstrumentarium van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. In dat kader kan onder meer op grond van artikel 90 van die wet een bestuurlijke boete worden opgelegd.

AFDELING 1.2 TOEPASSINGSBEREIK

Artikel 1.2 (exclusieve economische zone)

Dit besluit is ook van toepassing in de exclusieve economische zone.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 1.2 (exclusieve economische zone) *Artikel 1.5 van de wet bepaalt dat in de algemene maatregel van bestuur bij de regel moet worden bepaald in hoeverre die ook van toepassing is in de exclusieve economische zone. Die zone is vastgelegd bij en krachtens de Rijkswet instelling exclusieve economische zone en heeft daarmee geen nadere omschrijving in andere regelgeving nodig. De rechtsmacht van Nederland als kuststaat in de exclusieve economische zone is, in overeenstemming met het VN-Zeerechtverdrag, omschreven in artikel 3 van die rijkswet. Die rechtsmacht betreft onder andere de bouw en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen evenals de bescherming van het mariene milieu.*
Dit artikel bepaalt dat het gehele besluit van toepassing is in de EEZ. De reden hiervoor is dat dit een ingewikkelde uitsplitsing van regels die wel en niet van toepassing zijn in de EEZ voorkomt. Voor veel activiteiten die in dit besluit zijn geregeld, geldt dat zij in de praktijk niet voorkomen in de EEZ. Het feit dat de regels over die activiteiten daar wel van toepassing zijn, heeft dan feitelijk geen betekenis. Het is wel zo dat verschillende Europese verordeningen en richtlijnen formeel ook van toepassing zijn in de EEZ. Gedacht kan worden aan de PRTR-verordening, de richtlijn industriële emissies en de kaderrichtlijn afvalstoffen. Het beperken van het werkingsgebied van de regels die deze verordeningen en richtlijnen implementeren, zou een implementatiegebrek opleveren.
Overigens gelden de regels voor de vergunningvrije gevallen van activiteiten, die in hoofdstuk 13 van dit besluit zijn genoemd, niet in de EEZ. Dit volgt al uit artikel 1.5, eerste lid, van de wet.
Toelichting artikel 1.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De formulering van dit artikel wordt geharmoniseerd met artikel 1.2 Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) om te verduidelijken dat deze bepaling bedoeld is als een uitbreiding van het werkingsgebied.*

AFDELING 1.3 INTERNATIONAALRECHTELIJKE VERPLICHTINGEN

Artikel 1.3 (wederzijdse erkenning)

Met een erkenning, certificaat, keuring of norm als bedoeld in dit besluit wordt gelijkgesteld een erkenning, certificaat, keuring of norm, afgegeven, uitgevoerd of goedgekeurd door een daartoe bevoegde onafhankelijke instelling in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een staat die geen lidstaat van de Europese Unie is en partij is bij een verdrag dat Nederland bindt, met een beschermingsniveau dat ten minste gelijkwaardig is aan het niveau dat met de nationale eisen wordt nagestreefd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 1.3 (wederzijdse erkenning) *Binnen de Europese Unie geldt het principe van wederzijdse erkenning. Dit betekent dat erkenningen, certificaten, keuringen en normen die in een lidstaat van de Europese Unie zijn afgegeven, uitgevoerd of goedgekeurd, ook in de andere lidstaten moeten worden erkend. Hierbij geldt als voorwaarde dat er sprake moet zijn van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Bijvoorbeeld een certificaat dat is afgegeven op basis van normen die minder streng zijn dan de Nederlandse normen voldoet niet aan die voorwaarde en wordt daardoor in Nederland niet erkend.*
Het gaat niet alleen om erkenningen, certificaten, keuringen, en normen uit andere lidstaten van de Europese Unie maar ook om daarmee vergelijkbare documenten uit staten die geen lidstaten zijn van de Europese Unie, maar die partij zijn bij een verdrag dat Nederland bindt. Het gaat om verdragen tussen de Europese Unie en een derde staat. Dergelijke verdragen werken namelijk rechtstreeks door in de Nederlandse rechtsorde en zijn daarmee bindend voor Nederland. Dit betekent dat het principe van wederzijdse erkenning, behalve op de erkenningen, certificaten, keuringen en normen vastgesteld of afgegeven door bevoegde instanties van lidstaten van de Europese Unie, ook betrekking heeft op die welke zijn vastgesteld door een bevoegde instantie in de Europese Economische Ruimte, en in landen waarmee de Europese Unie een zogenoemd Associatieakkoord heeft gesloten, zoals Zwitserland.
Op grond van artikel 4, derde lid, van de Dienstenwet kan een bevoegde instantie een niet-gelegaliseerde vertaling verlangen in de Nederlandse taal voor gegevens en bescheiden die in een vreemde taal zijn gesteld. Dat geldt bijvoorbeeld voor een certificaat of keuring uit een andere EU-lidstaat.
Met het principe van wederzijdse erkenning hangt samen de notificatieverplichting op grond van richtlijn (EU) 2015/1535[1] *die de lidstaten verplicht elkaar en de Europese Commissie te informeren voordat zij technische regelgeving maken of wijzigen. Zie hiervoor hoofdstuk 18 van het algemeen deel van de nota van toelichting. Ook de gelijkwaardigheidsbepaling die in artikel 4.7 van de wet is opgenomen kan een rol spelen bij het voorkomen van handelsbelemmeringen.*

[1] Richtlijn 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241).

HOOFDSTUK 2 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: ALGEMEEN

AFDELING 2.1 TOEPASSINGSBEREIK

Artikel 2.1 (activiteiten)

De hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk die daarbij worden verricht, of die zijn aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.1 (activiteiten) *Dit artikel bakent af over welke milieubelastende activiteiten en de lozingsactiviteiten die daarbij worden verricht dit besluit gaat. Niet alle activiteiten worden gereguleerd door dit besluit; in artikel 2.1 is geregeld dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 van toepassing zijn op de milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 3 is voor milieubelastende activiteiten steeds per paragraaf aangegeven om welke milieubelastende activiteit het gaat, voor lozingsactiviteiten is dit eenmalig gedaan in artikel 3.1.*
Het ontwikkelen van foto's is bijvoorbeeld wel een milieubelastende activiteit, maar hiervoor zijn in dit besluit geen regels gesteld. Het ontwikkelen van foto's is niet terug te vinden in hoofdstuk 3; de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn er dan ook niet op van toepassing. Zo'n activiteit valt wel onder de wettelijke zorgplicht (artikel 1.6 van de wet) en ook decentraal kunnen hiervoor regels worden gesteld.
Toelichting artikel 2.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet[1].*
[1] Zie de memorie van toelichting, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 341.
Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 2.2 (oogmerken)

1 De regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 over milieubelastende activiteiten zijn gesteld met het oog op:
  a het waarborgen van de veiligheid;
  b het beschermen van de gezondheid; en
  c het beschermen van het milieu, voor zover het gaat om:
    1° het beschermen tegen milieuverontreiniging;
    2° het beschermen en verbeteren van de kwaliteit van lucht, bodem en de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
    3° het doelmatig gebruik van energie en grondstoffen;
    4° een doelmatig beheer van afvalstoffen;
    5° het voorkomen of beperken van geluidhinder, trillinghinder, lichthinder en geurhinder;
    6° het beperken van de kans op en het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
    7° het beschermen van de doelmatige werking van voorzieningen voor het beheer van afvalwater;
    8° het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste; of
    9° het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

2 De regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk zijn gesteld met het oog op:
  a het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
  b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
  c het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen; en
  d het beschermen van de doelmatige werking van het zuiveringtechnisch werk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.2 (oogmerken) *Dit artikel somt op met welke oogmerken de algemene regels voor de activiteiten zijn gesteld. De wet kent een aantal maatschappelijke doelen. De algemene regels over milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk die daarbij worden verricht, zijn net als de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet gesteld vanwege een concretisering van deze doelen. Artikel 2.2 somt deze oogmerken limitatief op en is daarmee richtinggevend voor de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van dit besluit. Artikel 2.2 werkt ook door in de bevoegdheden van bestuursorganen, bijvoorbeeld bij de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels.*
Niet voor alle nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zijn rijksregels gesteld in dit besluit. Anders dan artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is het beschermen van de duisternis en het donkere landschap niet meegenomen als reden om concrete rijksregels te stellen, net als de nadelige gevolgen van het verkeer van personen van en naar een activiteit. Een goede staat van onderhoud wordt niet expliciet in dit artikel genoemd, omdat het geen belang op zichzelf is. Als onvoldoende onderhoud nadelige gevolgen heeft voor een belang dan valt dit al onder de al genoemde belangen, bijvoorbeeld het beperken van de kans op en de gevolgen van ongewone voorvallen.
Voor de belangen die buiten dit artikel vallen, is uiteraard wel de wettelijke zorgplicht van toepassing. Bovendien kunnen voor het waarborgen van deze belangen op decentraal niveau regels worden gesteld.
Het artikel sluit aan bij de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet. Het eerste lid bevat oogmerken voor de milieubelastende activiteit, het tweede lid bevat de oogmerken voor de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Bij de activiteiten in dit besluit zullen niet steeds alle oogmerken een rol spelen, en zullen zeker niet alle oogmerken bij een activiteit terugkomen in meer uitgewerkte regels. Als voor een bepaald oogmerk geen nader uitgewerkte regels in het besluit zijn opgenomen, geldt wel de specifieke zorgplicht.
Toelichting artikel 2.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen 4.22, eerste lid, en 4.23, eerste lid, van de Omgevingswet omschrijven de oogmerken van de algemene rijksregels over milieubelastende activiteiten en wateractiviteiten. Deze oogmerken omvatten onder andere het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. In de Invoeringswet Omgevingswet is in artikel 4.22, eerste lid, onder c, «het verbeteren» toegevoegd. In lijn daarmee wordt dit ook in artikel 2.2, eerste lid, onder c, onder 2°, Bal toegevoegd. Daarmee wordt dit onderdeel ook meer in overeenstemming gebracht met de artikelen 6.2, 7.2, 16.2 en 17.2 Bal, waarin «het verbeteren» van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen al onderdeel uitmaakte van de omschrijving van het oogmerk voor wateractiviteiten.*
Met de Invoeringswet Omgevingswet zijn verder de oogmerken van rijksregels over wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet aangepast. De zinsnede over op grond van de Omgevingswet aan watersystemen toegekende functies is vervallen, onder meer omdat dit onbedoeld tot een beperking leidt van de mogelijkheden om bij het stellen van maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften rekening te houden met feitelijk aanwezige functies die niet op grond van de Omgevingswet aan een watersysteem zijn toegekend. Deze wijziging wordt overgenomen in artikel 2.2, eerste lid, onder c, onder 9°, en in het tweede lid, onder c, Bal.
Daarnaast worden in het tweede lid van het artikel de onderdelen a en b omgedraaid. Deze volgorde sluit beter aan bij de volgorde waarin de oogmerken in artikel 4.23 van de Omgevingswet zijn opgenomen. Deze volgorde is bovendien in vergelijkbare artikelen 6.2, 7.2 en 15.2 Bal al aangehouden. Ook wordt het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk gesplitst in twee begrippen, in aansluiting op de Invoeringswet Omgevingswet.

AFDELING 2.2 BEVOEGD GEZAG

Artikel 2.3 (bevoegd gezag gemeente)

Tenzij in de artikelen 2.5 tot en met 2.9 anders is bepaald, is voor een milieubelastende activiteit het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.3 (bevoegd gezag gemeente) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.9 van de wet] *Als uitwerking van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» is de hoofdregel bij het toedelen van het bevoegd gezag dat het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag is voor algemene regels over milieubelastende activiteiten. Het college is hiermee het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen.*
Artikel 2.3 bevat deze hoofdregel; de artikelen 2.5 tot en met 2.9 bevatten uitzonderingen. Het college is bevoegd gezag voor activiteiten die in haar gemeente worden verricht. Wordt een activiteit verricht in meerdere gemeenten tegelijk, dan is het college van de gemeente waar de activiteit in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag voor de gehele activiteit.
De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij het college. Het bevoegd gezag voor vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit. Het bevoegd gezag waaraan gegevens en bescheiden worden verstrekt of dat geïnformeerd moet worden, volgt in de meeste gevallen de aanwijzing van het bevoegd gezag in afdeling 2.2 van dit besluit, dit wordt bepaald bij deze artikelen.

Artikel 2.4 (bevoegd gezag waterschap)

Voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij een waterschap en een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk is het dagelijks bestuur van het waterschap waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of

c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.4 (bevoegd gezag waterschap) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.10 van de wet] *Het dagelijks bestuur van het waterschap is het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen als het om lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk in beheer bij dat waterschap. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij het dagelijks bestuur.*
Het dagelijks bestuur is bevoegd gezag voor activiteiten die in haar gebied worden verricht. Wordt een activiteit verricht in meerdere waterschappen, dan is het dagelijks bestuur van het waterschap waar de activiteit in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag voor de gehele activiteit.
Het bevoegd gezag voor vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit.
Toelichting artikel 2.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk in twee begrippen. Zie de toelichting op de wijziging van artikel 2.1 Bal bij dit besluit (onderdeel D). Daarnaast vervalt «in beheer bij een waterschap» na «zuiveringtechnisch werk». Uit de nieuwe begripsomschrijving van «lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk» dat met de Invoeringswet Omgevingswet is toegevoegd aan de Omgevingswet volgt namelijk al dat het moet gaan om een zuiveringtechnisch werk in exploitatie bij een waterschap of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast.*

Artikel 2.5 (bevoegd gezag provincie)

Voor het aanleggen en het gebruiken van een open bodemenergiesysteem, bedoeld in paragraaf 3.2.6, zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.5 (bevoegd gezag provincie) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 van de wet]
Gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen een open bodemenergiesysteem ligt of wordt aangelegd, is bevoegd gezag voor de algemene regels over dat bodemenergiesysteem. Hiermee is gedeputeerde staten het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij gedeputeerde staten.
Gedeputeerde staten is bevoegd gezag voor activiteiten die bestaan uit een open bodemenergiesysteem die in haar provincie liggen. Strekt een open bodemenergiesysteem zich uit over meerdere provincies, dan is gedeputeerde staten van de provincie waar de activiteit in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag voor het gehele open bodemenergiesysteem.
Het bevoegd gezag voor vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit.

Artikel 2.6 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

1 Voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk en het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 3.4.3, is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:
   a waaraan een melding wordt gedaan;
   b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
   c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.
2 Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat is ook het bevoegd gezag voor een milieubelastende activiteit die geheel of in hoofdzaak wordt verricht:
   a in de territoriale zee die buiten een gemeente of provincie ligt;
   b in de exclusieve economische zone;
   c op een locatie als bedoeld in artikel 5.28, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
   d op een militair terrein of een terrein met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.6 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegd gezag voor de algemene regels over een aantal activiteiten: voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk, voor milieubelastende activiteiten die helemaal of hoofdzakelijk plaatsvinden in de territoriale zee die buiten een gemeente of provincie ligt, voor milieubelastende activiteiten die worden verricht in de exclusieve economische zone, voor buisleidingen met gevaarlijke stoffen, en tot slot voor milieubelastende activiteiten op militaire objecten en terreinen. De minister is dus het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij de minister. Het bevoegd gezag voor vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit.*

Toelichting artikel 2.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt een activiteit toegevoegd waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat wordt aangewezen als bevoegd gezag. Het gaat om de milieubelastende activiteit die geheel of in hoofdzaak wordt verricht op een locatie als bedoeld in artikel 5.28, onder b, Bkl (tweede lid, onder c). Dit zijn de locaties die zijn genoemd in bijlage IX, onder D, bij dat besluit waaromheen bij de Omgevingsregeling begrensde civiele explosieaandachtsgebieden zijn gelegen. Twee van de drie genoemde locaties zijn locaties van TNO. De derde locatie is het complex Ulicoten waar grootschalige opslag van in beslag genomen vuurwerk plaatsvindt. Onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht was de Minister van Infrastructuur en Waterstaat daarvoor bevoegd gezag op grond van de bijzondere regeling in artikel 2.4, vierde lid, van die wet. Onder de Omgevingswet wordt die bijzondere bevoegdheidsgrondslag gecontinueerd in de artikelen 5.11, derde lid, en 5.12, vierde lid. In artikel 4.11, eerste lid, onder b, van het Omgevingsbesluit (Ob) zoals gewijzigd met dit besluit, wordt voor de genoemde locaties niet langer gebruik gemaakt van die grondslag, maar worden de locaties opgenomen in de reguliere regeling voor bevoegd gezag. In artikel 2.6 wordt die regeling van het Omgevingsbesluit gevolgd.*
Verder wordt ter verbetering van de leesbaarheid de volgorde van de opsomming gewijzigd en wordt een deel van de opsomming opgenomen in een nieuw tweede lid.

Artikel 2.7 (bevoegd gezag Minister van Economische Zaken en Klimaat)
Voor het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk, bedoeld in paragraaf 3.10.1, is Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.7 (bevoegd gezag Minister van Economische Zaken en Klimaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *De Minister van Economische Zaken en Klimaat is het bevoegd gezag voor mijnbouw. Deze minister is dus het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij deze minister. Het bevoegd gezag voor vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit.*
Toelichting artikel 2.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging en is bedoeld om artikel 2.7 te laten aansluiten op artikel 3.320 (aanwijzing milieubelastende activiteiten).*

Artikel 2.8 (bevoegd gezag Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit)
Voor het op of in de bodem brengen van meststoffen, bedoeld in paragraaf 3.2.20, is Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.
Toelichting uit Stb. 2021-98 op artikel 2.8 (nieuw) (bevoegd gezag Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is het bevoegd gezag voor de algemene regels voor het op of in de bodem brengen van meststoffen. Onder het op of in de bodem brengen van meststoffen wordt ook begrepen het vernietigen van de zode van gras op weidegronden.*
De minister is dus het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij de minister. Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening is geregeld in het Omgevingsbesluit.

Artikel 2.9 (bevoegd gezag algemene regels in combinatie met een omgevingsvergunning)
Voor een milieubelastende activiteit is het bestuursorgaan dat bevoegd is te beslissen op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor die milieubelastende activiteit, bedoeld in de artikelen 4.6 tot en met 4.17 van het Omgevingsbesluit, ook het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.9 (bevoegd gezag algemene regels in combinatie met een omgevingsvergunning) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.13 van de wet] *Dit artikel bepaalt dat het bevoegd gezag dat bevoegd is voor de aanvraag om de omgevingsvergunning van een activiteit ook het bevoegd gezag is voor de algemene regels voor deze activiteit. Dit kunnen alle bevoegde bestuursorganen, bedoeld in de artikelen 4.6 tot en met 4.17, van het Omgevingsbesluit zijn: het bestuursorgaan dat bevoegd is te beslissen op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, is ook het bevoegd gezag voor die activiteit dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te mogen treffen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de wet ook bij dat bevoegd gezag.*

AFDELING 2.3 NORMADRESSAAT

Artikel 2.10 (normadressaat)
Aan de afdelingen 2.6 en 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5 wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.10 (normadressaat) *Artikel 2.10 bepaalt tot wie de regels van de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

AFDELING 2.4 SPECIFIEKE ZORGPLICHT

Artikel 2.11 (specifieke zorgplicht)
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.11 (specifieke zorgplicht) *In de paragrafen 2.3.3 en 3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is al ingegaan op de werking van de specifieke zorgplicht, de verhouding tot de wettelijke zorgplicht en de handhaafbaarheid van de specifieke zorgplicht. Hier wordt ingegaan op de opbouw en inhoud van artikel 2.11. Artikel 2.11 bestaat uit twee delen. Het eerste deel, bestaande uit het eerste lid, verplicht degene die de activiteit verricht om zorg te dragen voor bepaalde milieubelangen. Hoewel de zorgplicht een open norm is en moet blijven, wordt in het tweede deel, bestaande uit artikelleden 2 en 3, de zorg die in het eerste lid wordt gevraagd nader geconcretiseerd. Dit geeft een handvat aan degene die de activiteit verricht om de vereiste zorg in te vullen. Het is geen uitputtende concretisering.*

1 Degene die een milieubelastende activiteit, een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 2.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.11, eerste lid *In het eerste lid staat dat degene die een milieubelastende of lozingsactiviteit verricht een specifieke zorgplicht heeft. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen heeft en ook hoe hij die gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Onder handelen wordt uiteraard ook het nalaten om te handelen verstaan. De formulering van dit deel van de specifieke zorgplicht sluit aan bij de formulering van de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van de wet.*
De specifieke zorgplicht is gekoppeld aan artikel 2.2, waarin de oogmerken zijn opgenomen waarop de regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 zien. De specifieke zorgplicht heeft geen betrekking op belangen die geen onderdeel uitmaken van de oogmerken in artikel 2.2 en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht. Zo ziet de zorgplicht bijvoorbeeld niet op het behoeden van de staat en werking van een weg voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die weg: dat oogmerk valt wel onder de algemene zorgplicht in de wet, en onder de specifieke zorgplicht van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg.
De specifieke zorgplicht heeft betrekking op de belangen die wel in artikel 2.2 zijn bedoeld. Een voorbeeld van een belang in artikel 2.2 is de luchtkwaliteit. De belangen moeten steeds worden ingelezen in de specifieke zorgplicht, zoals het voorbeeld hieronder laat zien voor luchtkwaliteit.

Degene die een activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen voor de luchtkwaliteit te voorkomen, die gevolgen voor de luchtkwaliteit zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken voor zover voorkomen niet kan en voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd, die activiteit achterwege te laten als die gevolgen voor de luchtkwaliteit onvoldoende kunnen worden beperkt.

2 Voor milieubelastende activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
   b alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid worden getroffen;
   c de beste beschikbare technieken worden toegepast;
   d geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt;
   e alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
   f afvalwater dat wordt geloosd en gekanaliseerde emissies van stoffen in de lucht doelmatig kunnen worden bemonsterd;
   g metingen representatief zijn en monsters niet worden verdund;
   h meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd;

i voor zover verontreiniging van de bodem ontstaat: herstel van de bodem redelijkerwijs mogelijk blijft; en
j afvalstoffen worden afgevoerd na beëindiging van een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3.

3 Voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk houdt deze plicht in ieder geval in dat:
a alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
b de beste beschikbare technieken worden toegepast;
c geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt;
d alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
e lozingen op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk doelmatig kunnen worden bemonsterd;
f metingen representatief zijn en monsters niet worden verdund; en
g meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.11, tweede en derde lid *In het tweede deel van de specifieke zorgplicht is met een niet-limitatieve opsomming aangegeven wat de specifieke zorgplicht in ieder geval inhoudt voor degene die de activiteit verricht. Dit deel concretiseert de zorgplicht en geeft dus meer richting aan de toepassing hiervan. In deze opsomming zijn de onderwerpen opgenomen waartoe de algemene regels volgens de wet in ieder geval moeten strekken (artikel 4.22, tweede lid, en 4.23, tweede lid).*

Alle passende preventieve maatregelen
Dit onderdeel is gebaseerd op artikel 11 van de richtlijn industriële emissies. Degene die de activiteit verricht heeft de plicht om vooraf na te gaan hoe milieuverontreiniging kan worden voorkomen en de gezondheid kan worden beschermd. Preventieve maatregelen zoals deze in gegeven omstandigheden passen, moeten dus worden getroffen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het sluiten van ramen in een hal voor het begin van de activiteit om geurhinder zoveel mogelijk te voorkomen of het vooraf zorgvuldig inventariseren van de hoeveelheid benodigd materiaal om het ontstaan van afvalstoffen zoveel mogelijk te voorkomen. Passende preventieve maatregelen zijn maatregelen die in een individueel geval passend zijn, dit is dan ook het verschil tussen deze maatregelen en BBT waarbij het gaat om maatregelen die economisch en technisch haalbaar zijn in de betrokken industriële context.

Significante milieuverontreiniging
De plicht dat geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt concretiseert ook de zorg die uit het eerste deel van de zorgplicht voortkomt. De criteria uit het eerste lid dat degene «weet of redelijkerwijs kan vermoeden» en dat het nemen van maatregelen of het achterwege laten van de activiteit «redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd» blijven onverkort van toepassing.
De term verontreiniging is in de richtlijn industriële emissies gedefinieerd als de directe of indirecte inbreng door menselijke activiteiten van stoffen, trillingen, warmte of geluid in lucht, water of bodem die de gezondheid van de mens of de milieukwaliteit kan aantasten, schade kan toebrengen aan materiële goederen, dan wel de belevingswaarde van het milieu of ander rechtmatig milieugebruik kan aantasten of in de weg kan staan. Of een milieuverontreiniging significant is hangt af van de omstandigheden van het geval. Een verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam zal bijvoorbeeld eerder significant zijn als hierin een innamepunt voor drinkwater aanwezig is. Voor de beoordeling of een lozing op een oppervlaktewaterlichaam leidt tot significante milieuverontreiniging wordt gebruikt gemaakt van de Algemene BeoordelingsMethodiek 2016, het Handboek Immissietoets 2016 en de CIW-beoordelingssystematiek warmtelozing.

BBT
Degene die een activiteit verricht zal de beste beschikbare technieken moeten toepassen. Dit zijn maatregelen waarbij de praktische bruikbaarheid is aangetoond, en die, de betrokken technieken, kosten en baten in aanmerking genomen, economisch en technisch haalbaar in de betrokken industriële context kunnen worden toegepast. Voor de complexere bedrijven is BBT uitgewerkt in Europese BBT-referentiedocumenten. De artikelen in dit besluit strekken er bovendien al toe dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Het naleven van de uitgewerkte regels in dit besluit zal in het algemeen voldoende zijn om aan dit onderdeel van de specifieke zorgplicht te voldoen. Er kan wel sprake zijn van een extra verplichting als duidelijk is dat de uitgewerkte regels in dit besluit, die in algemene zin de beste beschikbare technieken beschrijven, in een specifieke, bijzondere bedrijfssituatie niet tot het niveau van beste beschikbare technieken leiden, of als een bedrijf gebruik maakt van nieuwe processen waarvoor nog geen regels zijn opgesteld. In dat geval vertaalt een initiatiefnemer het vereiste BBT toe te passen naar de eigen bedrijfssituatie. De initiatiefnemer is daar het beste toe in staat, omdat hij precies weet wat er speelt. Als geen BBT wordt toegepast en dus sprake is van een overtreding van de specifieke zorgplicht is direct handhavend optreden niet altijd opportuun. Het opnemen van het vereiste om beste beschikbare technieken toe te passen zorgt er wel voor dat ook in deze situaties duidelijk is dat het tot de zorg van bedrijven behoort om maatregelen te nemen die in de betrokken bedrijfstak economisch en technisch haalbaar zijn. Het is dus niet zo dat dergelijke maatregelen achterwege kunnen worden gelaten als is geborgd dat er geen significante verontreiniging optreedt en voor de specifieke situatie passende preventieve maatregelen zijn genomen.

Aanvullende onderwerpen

De onderwerpen, bedoeld in artikel 4.22 van de wet, zijn in het tweede en derde lid aangevuld met een aantal onderwerpen die in ieder geval ook een goede invulling van de specifieke zorgplicht zijn. De voornaamste reden voor deze aanvulling is dat hiermee het aantal bepalingen in hoofdstuk 4 van dit besluit teruggebracht kan worden. De aanvullende onderwerpen zijn de volgende: ongewone voorvallen, metingen en herstel van de bodem.

Ongewone voorvallen
In het tweede lid, onder e, en in het derde lid, onder d, is bepaald dat de specifieke zorgplicht in ieder geval inhoudt dat alle passende preventieve maatregelen worden genomen om ongewone voorvallen te voorkomen en de gevolgen van ongewone voorvallen te beperken als bedoeld in artikel 19.1 van de wet. De plicht hiertoe was voorheen te vinden in hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer.
Het voorkomen van ongewone voorvallen en het beperken van de gevolgen daarvan is een oogmerk in artikel 2.2. Via het eerste lid van deze zorgplicht wordt het belang van dit oogmerk al beschermd, en ontstaat al de verplichting tot het treffen van maatregelen. Toch is dit belang ook in het tweede en derde lid van dit artikel opgenomen. In artikel 4.22 van de wet is bij de strekking van rijksregels voor milieubelastende activiteiten alleen het nemen van maatregelen om ongevallen te voorkomen en de gevolgen van ongevallen te beperken opgenomen. Om er geen misverstand over te laten bestaan dat het om meer gaat dan ongevallen, en de zorg in dit besluit ook moet worden betracht bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk, is het belang uit artikel 2.2 zowel in het tweede als derde lid opgenomen.
Van de veroorzaker van een ongewoon voorval bij een milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk wordt niet alleen verwacht dat hij passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging treft bij de reguliere bedrijfsvoering, maar ook dat hij vooraf maatregelen neemt om te zorgen dat de kans dat een ongewoon voorval optreedt zo klein mogelijk is en dat - als toch een ongewoon voorval optreedt - de gevolgen daarvan zo klein mogelijk worden gehouden. Dit betekent dat ook preventieve maatregelen worden getroffen die nodig zijn bij een (dreigende) verstoring van de normale bedrijfsvoering. Met deze bepaling zijn ook de verplichtingen uit de artikelen 7, 8 en 14 van de richtlijn industriële emissies geïmplementeerd, voor de incidenten en ongevallen bij bedrijven die onder de werking van die richtlijn vallen.

Bemonsteren en meten
Bij emissies naar de lucht en lozingen op of in de bodem, in de riolering en op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk houdt de zorgplicht in dat die emissies en lozingen doelmatig moeten kunnen worden bemonsterd, dat metingen van die emissies en lozingen representatief zijn en niet worden verdund. Deze bepaling strekt ook ter implementatie van de richtlijn industriële emissies, die dat voor enkele industriële activiteiten voorschrijft. In het verleden werden zulke bepalingen bij afzonderlijke lozingen uitgeschreven, maar niet bij emissies naar de lucht; dat riep de vraag op of lozingen wel verdund mochten worden om aan een emissiegrenswaarde te voldoen als er niet expliciet was vermeld dat verdunnen niet is toegestaan, en of er een verschil bedoeld was tussen lozen en emissies naar de lucht. De eisen dat emissies en lozingen kunnen worden bemonsterd en dat metingen representatief zijn en niet door verdunning worden beïnvloed, gelden in alle gevallen en zijn zo algemeen dat zij evident onder de specifieke zorgplicht vallen. Dit betekent niet dat degene die een milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit verricht altijd verplicht is om metingen uit te voeren. Lang niet bij alle lozingen en emissies is in dit besluit voorgeschreven dat metingen moeten worden verricht, maar in een aantal gevallen wel. De plicht om te zorgen dat metingen representatief zijn en niet worden verdund is in die gevallen relevant. Dat er een mogelijkheid moet zijn om te kunnen bemonsteren is niet alleen relevant als degene die de activiteit verricht zelf een meting doet, maar is eveneens van belang voor het bevoegde gezag, zodat die doelmatig toezicht kan uitoefenen.

Herstel van de bodem
Bij het verrichten van een milieubelastende activiteit moet degene die de activiteit verricht er voor zorgen dat het herstel van de bodem redelijkerwijs mogelijk blijft. Dat betekent bijvoorbeeld dat op locaties met een bekende bodemverontreiniging geen permanente bebouwing mag worden gebouwd die het onmogelijk maakt om een bodemverontreiniging op te ruimen. Als die bebouwing noodzakelijk is, zal de bodemkwaliteit eerst moeten worden hersteld tot het oude niveau.
Voor bepaalde activiteiten geldt paragraaf 5.2.1, de module eindonderzoek bodem. De verplichtingen die volgen uit de module eindonderzoek bodem en de verplichting die volgt uit dit artikel bestaan naast elkaar. In de module is opgenomen dat na beëindiging van de activiteit bij constatering van een bodemverontreiniging de kwaliteit van de bodem moet worden hersteld, terwijl in dit artikel sprake is van het behouden van de mogelijkheid tot herstel al tijdens het verrichten van de activiteit. Los hiervan moet verontreiniging van de bodem natuurlijk primair worden voorkomen door passende preventieve maatregelen en het toepassen van de beste beschikbare technieken (onder a en c).

Afvoeren afvalstoffen
Binnen acht weken na het verrichten van de activiteit moet degene die de activiteit heeft verricht ervoor zorgen dat de afvalstoffen zijn afgevoerd.

Good housekeeping
Onder deze zorgplicht valt ook het handelen of nalaten dat vanzelfsprekend is als je de activiteit verricht. Good housekeeping maatregelen zijn bijvoorbeeld (niet limitatief):
- *Het opruimen van gelekte en gemorste vloeistoffen;*
- *Het voorradig hebben van voldoende absorptiemiddelen;*
- *Het tijdig legen van lekbakken;*
- *Het niet doorboren of op een andere manier aantasten van een vloeistofdichte bodemvoorziening bij een onderzoek;*
- *Het goed aanleggen, inspecteren of onderhouden van voorzieningen;*
- *Het tot de oppervlakte van een dompelbad en het daarbij behorende uitlekgebied uitstrekken van een bodembeschermende voorziening;*
- *Het schoonmaken van het terrein van een mijnbouwinstallatie;*

- *Het onderhouden, repareren en schoonmaken van filters, apparaten of installaties zodat de goede werking ervan is gegarandeerd;*
- *Het repareren van lekken in een bodembeschermende voorziening;*
- *Het bestand zijn van een tank of bassin tegen de stoffen die deze bevat;*
- *Het up-to-date houden van werkinstructies en beheersplannen.*

Het opnemen van deze vanzelfsprekende regels zou een enorme set aan regels opleveren. Bovendien zou het opnemen van slechts enkele van deze regels leiden tot a contrario redeneringen. Dat betekent dat waar geen regel staat, men zou kunnen beredeneren dat het daar ook niet nodig is. Als bijvoorbeeld wel is opgenomen dat een luchtfilter moet worden schoongemaakt, maar dit niet bij een olieafscheider is opgenomen, zou gedacht kunnen worden dat de olieafscheider niet schoongehouden hoeft te worden. Dit is natuurlijk niet het geval. De specifieke zorgplicht omvat good housekeeping maatregelen; dit is duidelijker dan het niet-uitputtend opnemen van maatregelen.

Toelichting artikel 2.11 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in de aanhef van het eerste en derde lid houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet. Met de redactionele wijziging in het eerste lid, onder b, wordt meer aangesloten bij de formulering van artikel 1.7, onder b, van de Omgevingswet.*
In het tweede lid, onder j, vervalt de termijn van acht weken voor het afvoeren van afvalstoffen na beëindiging van de activiteit in hoofdstuk 3. De verplichting om afvalstoffen na beëindiging van de activiteit af te voeren blijft bestaan. Uit de zorgplicht volgt bovendien al dat dit afvoeren binnen een redelijke termijn moet gebeuren. Wat een redelijke termijn is, is afhankelijk van het soort afvalstoffen. Onder een redelijke termijn wordt in beginsel 8 weken verstaan, maar het zal van de omstandigheden van het geval afhangen of dit langer of korter is. Uiteraard zal een redelijke termijn bij gevaarlijke afvalstoffen korter zijn dan bij bijvoorbeeld snoeihout.

AFDELING 2.5 MAATWERK EN ANDERE DECENTRALE AFWEGINGSRUIMTE

Artikel 2.12 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan worden gesteld over artikel 2.11, afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5, met uitzondering van bepalingen waarin activiteiten worden aangewezen als milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 2.2.
4 Een maatwerkregel wordt voor milieubelastende activiteiten gesteld in het omgevingsplan of in de omgevingsverordening en voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk in de waterschapsverordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.12 (maatwerkregels) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet]
Gemeenten, waterschappen en provincies zijn op grond van artikel 2.12 bevoegd om maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening over de specifieke zorgplicht, afdeling 2.7 en de regels in hoofdstuk 3 tot en met 5. Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die op een locatie worden of zullen worden verricht passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels van die hoofdstukken. Maatwerkregels zijn dus niet gericht tot een belanghebbende, maar gelden op een bepaalde locatie ongeacht wie daar een activiteit verricht of gaat verrichten. Maatwerkregels zijn daarom geschikt om te sturen op toekomstige ontwikkelingen.
Er zijn grenzen aan de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Deels vloeien die voort uit de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet, maar het is ook herhaald in het derde lid. Bij het stellen van maatwerkregels moeten de belangen uit artikel 2.2 in acht worden genomen: de belangen met het oog waarop de algemene regels van de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn gesteld. Dit biedt extra waarborg.
Het eerste lid bepaalt dat over bepalingen in hoofdstuk 3 waarin milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten worden aangewezen, geen maatwerkregels kunnen worden gesteld. Deze bepalingen, bijvoorbeeld artikel 3.50 en 3.54, geven aan op welke activiteiten de algemene rijksregels zijn gericht. Gemeenten, waterschappen en provincies kunnen die reikwijdte niet aanpassen. De keuze over de activiteiten waarvoor rijksregels worden gesteld wordt immers door het Rijk gemaakt, met toepassing van het subsidiariteitsbeginsel van artikel 2.3 van de wet.
Artikel 4.6 van de wet bepaalt dat met maatwerkregels alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat maatwerkregels kunnen afwijken van afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5, tenzij anders is bepaald. Zulke uitzonderingen zijn op een beperkt aantal plaatsen in hoofdstuk 4 te vinden, en te herkennen aan de artikelkop «afbakening maatwerk». Deze afbakeningen zijn opgenomen als het afwijken van bepalingen van die hoofdstukken strijdig zou zijn met internationaalrechtelijke bepalingen. Zo zijn er EU-richtlijnen die bepaalde dwingende eisen aan milieubelastende activiteiten stellen, zoals strikte emissiegrenswaarden. Niet alleen moet de wetgever die richtlijnen correct implementeren, ook het bevoegd gezag mag bij dwingende bepalingen niets anders bepalen dan wat uit die richtlijn volgt. Als een richtlijn een bepaalde marge geeft waarin mag worden afgeweken, is die marge overgenomen in de afbakeningen van de maatwerkbevoegdheid.
Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 2.2 - die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld - moeten maatwerkregels altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven.

Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling van de algemene regels van dit besluit door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd. Bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van dit besluit van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels in dit besluit maar daarop aanvullen of een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid. De constatering dat een regel in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening binnen het toepassingsbereik valt van de milieubelastende activiteiten of lozingsactiviteiten die in dit besluit zijn geregeld en over hetzelfde onderwerp gaat als de algemene regels in dit besluit, leidt automatisch tot de conclusie dat die regel in dat geval een maatwerkregel is. Diezelfde regel kan ook van toepassing zijn op een activiteit die buiten het toepassingsbereik van dit besluit valt; in dat geval is de regel geen maatwerkregel. Het is daarom niet aantrekkelijk om maatwerkregels en andere regels in het omgevingsplan of een verordening geforceerd te scheiden. Dat zou leiden tot dubbel opschrijven van identieke regels, zonder dat daarmee een doel wordt gediend.

Toelichting artikel 2.12 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de Omgevingswet]
De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet[1].
[1] Zie de memorie van toelichting, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 341.

Artikel 2.13 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in hoofdstuk 3 worden verbonden, over artikel 2.11, afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5, met uitzondering van bepalingen:
   a waarin activiteiten als milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk worden aangewezen; en
   b over meldingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.13 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5, en 5.35 van de wet], eerste en vierde lid *Het eerste lid van artikel 2.13 geeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen over de specifieke zorgplicht, afdeling 2.7 en de regels in de hoofdstukken 3 tot en met 5. Maatwerkvoorschriften zijn niet mogelijk op twee onderwerpen. Dit is onder andere de uitzondering die ook geldt voor maatwerkregels, namelijk de bepalingen waarin milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten worden aangewezen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.12. Daarnaast kan ook geen maatwerkvoorschrift worden gesteld over meldingen. In dit besluit is de keuze gemaakt of een activiteit, waarvoor het Rijk regels stelt, wel of niet gemeld moet worden. Deze keuze is gebaseerd op de mogelijke gevolgen van de activiteit voor de fysieke leefomgeving en voor belanghebbenden. Als op grond van die afweging een meldingsplicht is ingesteld, past het niet dat deze lokaal weer wordt «uitgezet». Ook de gegevens en bescheiden die bij een melding worden verstrekt kunnen lokaal niet worden aangepast. Het is in bijzondere gevallen wel mogelijk om via maatwerkregels aanvullende meldingsplichten te introduceren. Daarop wordt ingegaan in de toelichting bij artikel 2.14.*
Het eerste lid bepaalt eveneens dat het bevoegd gezag voorschriften aan de omgevingsvergunning kan verbinden over de specifieke zorgplicht, afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5. Als op een milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit zowel algemene regels van toepassing zijn als een vergunningplicht, wordt maatwerk op de algemene regels in de omgevingsvergunning opgenomen in de vorm van een vergunningvoorschrift. Dit zorgt ervoor dat het maatwerk optimaal wordt afgestemd op de andere vergunningvoorschriften, zodat de activiteit als geheel integraal beoordeeld en geregeld wordt, wat een vereiste is van de richtlijn industriële emissies. Voor zover de vergunning ook ziet op algemeen geregelde activiteiten voorkomt dit een stapeling van de vergunning met losse maatwerkvoorschriften. De voorkeur voor integratie van maatwerk in de vergunning is geregeld in het vierde lid van dit artikel. Daarin is bepaald dat een maatwerkvoorschrift niet kan worden gesteld als het mogelijk is om over het onderwerp een voorschrift aan de vergunning te verbinden. Die mogelijkheid is er steeds voor zover er voor een activiteit een vergunningplicht geldt. Voorschriften kunnen immers niet alleen bij het verlenen van de vergunning worden gesteld, maar ook door wijziging van de vergunning. Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift over een (gedeelte van) een activiteit waarvoor al een vergunning is verleend, moet dus worden beschouwd als een aanvraag om de voorschriften van die vergunning te wijzigen. En het ambtshalve toepassen van de bevoegdheid van dit artikel leidt bij die activiteit tot het ambtshalve wijzigen van de verleende vergunning. Vanzelfsprekend moet bij de toepassing van het vierde lid wel de reikwijdte van de vergunningplicht in acht worden genomen. Een voorschrift over een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam kan bijvoorbeeld niet worden verbonden aan een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit. En als de vergunningplicht voor een milieubelastende activiteit alleen betrekking heeft op een installatie en niet op de ondersteunende milieubelastende activiteiten, dan kan maatwerk op die ondersteunende activiteiten niet via een vergunningvoorschrift worden geregeld. In die gevallen worden er dus afzonderlijke maatwerkvoorschriften gesteld.

2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van afdeling 2.7 en de hoofdstukken 3 tot en met 5, tenzij anders is bepaald.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.13 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5, en 5.35 van de wet], tweede lid *Maatwerkvoorschriften en vergunningvoorschriften kunnen de algemene regels van dit besluit niet alleen aanvullen, maar er ook van afwijken. De bevoegdheid om af te wijken van de algemene regels is gegeven in het tweede lid. Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 2.2 - die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld - moet een maatwerkvoorschrift altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven.*

Afwijken van afdeling 2.7 en van de hoofdstukken 3 tot en met 5 is (met inachtneming van de grenzen van het eerste lid en van het oogmerk en de strekking van de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet) wel mogelijk, tenzij in die hoofdstukken anders is bepaald. Zulke uitzonderingen zijn op een beperkt aantal plaatsen te vinden, als afwijken van bepalingen van die hoofdstukken strijdig zou zijn met internationaalrechtelijke bepalingen. Zie hiervoor ook de toelichting bij artikel 2.11.

3 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan voor een periode van ten hoogste negen maanden ook worden afgeweken van artikel 2.11, tweede lid, onder a, b en c, en derde lid, onder a en b, voor het testen of gebruiken van een nieuwe techniek die, als zij commercieel zou worden ontwikkeld:
   a een hoger of ten minste hetzelfde beschermingsniveau voor het milieu kan opleveren; en
   b grotere kostenbesparingen kan opleveren dan de voor die activiteit bestaande beste beschikbare technieken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.13 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5, en 5.35 van de wet], derde lid *In artikel 8.35 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is de mogelijkheid opgenomen om in de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit te bepalen dat daarbij aangewezen voorschriften niet gelden voor het testen of gebruiken van zogenoemde technieken in opkomst. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op omgevingsvergunningen voor een lozingsactiviteit. Met deze bepaling wordt invulling gegeven aan artikel 15, vijfde lid, van de richtlijn industriële emissies. Ook milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten die niet onder de werking van de richtlijn industriële emissies vallen, kunnen gebruik maken van deze innovatiebepaling. Het derde lid van artikel 2.13 van dit besluit bevat dezelfde bepaling voor het afwijken van de algemene rijksregels. Daarbij kan ook worden afgeweken van onderdelen van de specifieke zorgplicht. Als deze mogelijkheid zou ontbreken, zou toepassing van de innovatiebepaling immers strijd met die onderdelen van de specifieke zorgplicht opleveren.*

4 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in hoofdstuk 3 kan worden verbonden.

5 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een milieubelastende activiteit zijn de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in de artikelen 8.9 tot en met 8.25a, 8.26, tweede tot en met vierde lid, 8.27, 8.28, 8.30, 8.31, 8.33, 8.34, eerste lid, 8.40, 8.41, 8,73 en 8.98 tot en met 8.100 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.13 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5, en 5.35 van de wet], vijfde en zesde lid *Het vijfde en zesde lid bevatten een nadere inhoudelijke aansturing van de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften. In dit lid zijn de relevante beoordelingsregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving, die gelden bij het verbinden van voorschriften aan de omgevingsvergunning, van overeenkomstige toepassing verklaard. Die beoordelingsregels geven, net als de algemene regels van dit besluit, invulling aan het oogmerk en de strekking van de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet. Die nadere invulling is ook bij het stellen van een maatwerkvoorschrift relevant, bijvoorbeeld omdat er wordt voorgeschreven op welke wijze de beste beschikbare technieken moeten worden bepaald of hoe wordt voorkomen dat significante verontreiniging optreedt. Alle dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan de vergunning zijn van overeenkomstige toepassing verklaard. De meer facultatieve bepalingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving over voorschriften die aan de vergunning kunnen worden verbonden, zijn niet van overeenkomstige toepassing verklaard, omdat de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen al is gegeven en dergelijke facultatieve bepalingen daar niets aan toevoegen.*
Toelichting artikel 2.13, vijfde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In het vijfde lid wordt een aantal aanvullende instructieregels voor vergunningvoorschriften van overeenkomstige toepassing verklaard op het stellen van maatwerkvoorschriften. Bedoeld is dat alle relevante dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning ook van toepassing zijn op die maatwerkvoorschriften[1]. Per abuis zijn bij het opstellen van het Bal enkele van deze regels over het hoofd gezien.*

1 Zie hierover de nota van toelichting op het Bal, Stb. 2018, 293, p. 773–774.

6 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam en een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk zijn de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in de artikelen 8.26, tweede tot en met vierde lid, 8.27, 8.28, 8.30, 8.31, 8.33, 8.84, 8.88, 8.92 en 8.98 tot en met 8.100 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit van overeenkomstige toepassing.

Toelichting artikel 2.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de Omgevingswet] *Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt artikel 5.35 van de Omgevingswet en is aan de grondslag om maatwerkvoorschriften te kunnen stellen en de grondslag om bij maatwerkvoorschriften te kunnen afwijken van de algemene regels in artikel 4.5 van de Omgevingswet telkens toegevoegd dat het daarbij ook kan gaan om vergunningvoorschriften. Hiermee is het systeem van aanvullen en afwijken van algemene regels verduidelijkt. In verband hiermee wordt in de aanhef van het eerste lid van artikel 2.13 Bal de verwijzing naar artikel 5.35 van de Omgevingswet vervangen door een verwijzing naar artikel 4.5. Daarnaast is in het tweede lid de zin over het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikelen over het stellen van maatwerkvoorschriften op het stellen van vergunningvoorschriften vervallen. Deze zin is overbodig, aangezien dit al is geregeld in artikel 8.74 Bkl.*
De wijzigingen in het eerste lid, onder a, en het zesde lid houden verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet.
Het vijfde en zesde lid worden aangevuld door ook de artikelen 8.98 tot en met 8.100 Bkl van overeenkomstige toepassing te verklaren op het stellen van maatwerkvoorschriften. In dit lid waren al alle relevante dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning van de afdelingen 8.5 en 8.9 Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard. Ook afdeling 8.10 van dat besluit, over actualisering, wijziging en intrekking van omgevingsvergunningen, bevat echter dwingende bepalingen voor omgevingsvergunningen. Deze bepalingen moeten ook voor maatwerkvoorschriften gelden.

Op grond van artikel 8.98 Bkl moet het bevoegd gezag binnen vier jaar na de bekendmaking van nieuwe of herziene BBT-conclusies over de hoofdactiviteit van een ippc-installatie bezien of de aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften voldoen aan die nieuwe BBT-conclusies, aan overige BBT-conclusies en aan informatiedocumenten als bedoeld in bijlage XVIII, onder A, van dat besluit, die sinds de verlening van de omgevingsvergunning of de laatste toetsing zijn vastgesteld of herzien. Als daarbij blijkt dat actualisering nodig is, moet dat binnen vier jaar na die bekendmaking gebeuren. Deze bepalingen zijn strikt genomen alleen van toepassing op de hoofdactiviteit van een ippc-installatie, nu alleen die hoofdactiviteit het onderwerp van BBT-conclusies is. Omdat ippc-installaties vergunningplichtig zijn voor de milieubelastende activiteit en (voor zover het gaat om lozingen die in BBT-conclusies zijn beschreven) ook voor het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam, zullen er alleen in uitzonderlijke situaties maatwerkvoorschriften van toepassing zijn op dergelijke installaties die aanpassing behoeven in de gevallen beschreven in artikel 8.98 Bkl. In theorie kan er in twee situaties sprake zijn van dergelijke maatwerkvoorschriften:
Als de ippc-installatie onderdeel is van een grotere milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam, en die grotere activiteit niet als geheel vergunningplichtig is, kunnen soms maatwerkvoorschriften gelden die een bepaald milieuaspect voor de gehele activiteit, inclusief de ippc-installatie, regelen. Het zou bijvoorbeeld kunnen gaan om de totale hoeveelheid afvalwater die vanuit de activiteit geloosd mag worden, in verband met de omvang van het rioolstelsel waarop geloosd wordt. Een dergelijke regel kan niet als vergunningvoorschrift worden gesteld, omdat de reikwijdte van de vergunning kleiner is, maar kan dus wel als maatwerkvoorschrift gelden. Het is niet uit te sluiten dat een dergelijk maatwerkvoorschrift ook betrekking heeft op aspecten die geregeld zijn in BBT-conclusies of in informatiedocumenten als bedoeld in bijlage XVIII, onder A, Bkl.
Wat betreft lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is de vergunningplicht meestal beperkt tot lozen van afvalwater. Naast afvalwater kunnen ook andere stoffen in het oppervlaktewaterlichaam geraken, waaronder bijvoorbeeld het verwaaien van vaste stof vanuit de opslag, morsverliezen bij overslag van producten en emissies bij onderhoud aan kades, aanlegsteigers met laad- en losleidingen. Wanneer die stoffen direct op een oppervlaktewaterlichaam gebracht worden, is ook sprake van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Het is niet uit te sluiten dat een deel van deze niet vergunningplichtige lozingsactiviteiten vanuit onderdelen van ippc-installaties plaatsvindt, en dat BBT-conclusies of informatiedocumenten als bedoeld in bijlage XVIII, onder A, Bkl ook daarop betrekking hebben. Mocht met betrekking tot dergelijke lozingen maatwerk wenselijk zijn, dan zal dat worden vormgegeven als maatwerkvoorschrift, en niet als vergunningvoorschrift.
In beide bovenbeschreven situaties is het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 8.98 Bkl relevant.
Artikel 8.99, eerste lid, Bkl verplicht het bevoegd gezag om de voorschriften bij een omgevingsvergunning te wijzigen als blijkt dat de verontreiniging die de activiteit veroorzaakt door de ontwikkeling van de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu verder kan, of door de ontwikkeling van de kwaliteit van het milieu verder moet worden ingeperkt.
Hierbij is van belang dat de verplichting om vergunningvoorschriften regelmatig te bezien (opgenomen in artikel 5.38 van de Omgevingswet) niet van overeenkomstige toepassing is op maatwerkvoorschriften. Een dergelijke algemene verplichting voor alle maatwerkvoorschriften zou onnodige lasten voor de bevoegde instanties met zich meebrengen. Maatwerkvoorschriften hebben veelal betrekking op specifieke onderwerpen en aspecten, en die hebben niet altijd relatie met de technische mogelijkheden tot bescherming van het milieu of de ontwikkeling van de kwaliteit van het milieu. Het bevoegd gezag kan uitgaande van de gestelde maatwerkvoorschriften en de achtergronden daarvan zelf bepalen welke van de maatwerkvoorschriften regelmatig aandacht verdienen. De nieuwe verwijzing naar artikel 8.99, eerste lid, Bkl houdt dan ook geen zelfstandige plicht in tot het regelmatig bezien van maatwerkvoorschriften, maar bepaalt alleen dat als blijkt dat vanwege de genoemde ontwikkelingen de verontreiniging die de activiteit veroorzaakt verder kan, dan wel moet, worden ingeperkt, dat maatwerkvoorschrift ook daadwerkelijk gewijzigd wordt.
Artikel 8.100 Bkl verplicht om een omgevingsvergunning in te trekken als door toepassing van artikel 8.99, tweede lid, redelijkerwijs niet kan worden bereikt dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Dit artikel is naar zijn aard alleen van toepassing op maatwerkvoorschriften waarmee de algemene rijksregels worden versoepeld. Het intrekken van een maatwerkvoorschrift dat de algemene rijksregels aanscherpt, leidt er immers toe dat nog verder wordt afgeweken van het niveau van beste beschikbare technieken.
Naar aanleiding van de consultatiereacties worden verwijzingen naar afdeling 8.3 Omgevingsbesluit toegevoegd. In deze afdeling van het Omgevingsbesluit wordt bepaald bij welke activiteiten financiële zekerheid wordt of kan worden gesteld in vergunningvoorschriften. Met de verwijzingen wordt de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.

Artikel 2.14 (afbakening mogelijkheid maatwerkregels over meldingen)

Een maatwerkregel waarmee wordt afgeweken van een bepaling over een melding uit hoofdstuk 4 kan alleen inhouden een aanvullend verbod om zonder voorafgaande melding aan het bevoegd gezag een activiteit te verrichten en kan worden gesteld vanwege:

a uitoefening van taken op het gebied van het beheer van watersystemen en het waterketenbeheer, bedoeld in artikel 2.16, eerste lid, onder a, van de wet, en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet;
b uitoefening van taken op het gebied van het beheer van watersystemen en het waterketenbeheer, bedoeld in artikel 2.17, eerste lid, onder a, van de wet; of
c uitoefening van taken op het gebied van het voorkomen of beperken van geluidhinder, het beschermen van de kwaliteit van het grondwater, het beheer van watersystemen en het zwemwaterbeheer, bedoeld in artikel 2.18, eerste lid, onder b, c en d, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.14 (afbakening mogelijkheid maatwerkregels over meldingen) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet] *Artikel 2.14 maakt het voor decentrale overheden mogelijk om meldingsplichten te regelen voor activiteiten die onder het toepassingsbereik van hoofdstuk 2 tot en met 5 van dit besluit vallen.*

Gemeenten, waterschappen en provincies hebben bepaalde taken voor de fysieke leefomgeving, genoemd in de wet. Ter invulling hiervan moeten zij naast de algemene regels in dit besluit aanvullende regels kunnen stellen over milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten in het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening. Een voorbeeld is de provinciale taak voor het beschermen van de kwaliteit van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden, vanwege de winning daarvan voor de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water, en bij waterschappen het beheer van regionale watersystemen. De aanvullende regels die deze overheden stellen zijn maatwerkregels. Bij die maatwerkregels moet het ook mogelijk zijn om voor activiteiten (of delen daarvan), waarvoor in dit besluit geen meldingsplicht is opgenomen, alsnog een meldingsplicht in te stellen. Als deze mogelijkheid er niet zou zijn, zou bijvoorbeeld provinciale staten zich genoodzaakt kunnen zien om ter bescherming van het grondwater een strengere maatwerkregel te stellen, zoals een volledig verbod op een activiteit die het beschermen van de kwaliteit van dat grondwater erg belemmert. Het kan proportioneler zijn om die activiteit niet met een maatwerkregel te verbieden, maar een voorafgaande melding voor te schrijven. Daarbij moet ook worden bepaald aan welk bevoegd gezag die melding moet worden gedaan; dat volgt niet uit dit besluit, waarin alleen het bevoegd gezag is geregeld voor de meldingen die in dit besluit zijn ingesteld. Uit het eerste lid blijkt dat de meldingen die in dit besluit zijn geregeld niet kunnen worden versoepeld. Voor de activiteiten die in dit besluit zijn geregeld heeft de AMvB-regelgever de afweging gemaakt of er op grond van het oogmerk en de strekking van de algemene regels een meldingsplicht nodig is. De taken die aan gemeenten, waterschappen en provincies zijn opgedragen kunnen er niet toe leiden dat die meldingsplichten niet meer nodig zijn.
Toelichting artikel 2.14 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de Omgevingswet] *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formulering van de artikelen 2.1 e.v. van de Omgevingswet.*

Artikel 2.15 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen: aanvullende vergunningplichten)

1 In afwijking van de bepalingen in hoofdstuk 3 waarin vergunningplichtige gevallen van milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk worden aangewezen, kan een aanvullend verbod worden gesteld om een activiteit zonder omgevingsvergunning te verrichten.
Toelichting artikel 2.15, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet[1].*
[1] Zie de memorie van toelichting, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 341.

2 Het aanvullende verbod kan worden opgenomen in:
a het omgevingsplan, vanwege uitoefening van taken op het gebied van het beheer van watersystemen en het waterketenbeheer, bedoeld in artikel 2.16, eerste lid, onder a, van de wet, en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet;
Toelichting artikel 2.15, tweede lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *Het invoegen van dit nieuwe onderdeel is technisch van aard en houdt verband met de wijziging van artikel 4.4, tweede lid, van de Omgevingswet met de Invoeringswet Omgevingswet. Met de omschrijving van de «gemeentelijke taken» wordt aangesloten bij artikel 2.14, onder a.*
b de waterschapsverordening, vanwege uitoefening van taken op het gebied van het beheer van watersystemen en het waterketenbeheer, bedoeld in artikel 2.17, eerste lid, onder a, van de wet; of
Toelichting artikel 2.15, tweede lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *Door het toevoegen van een nieuw onderdeel a is onderdeel a (oud) verletterd tot onderdeel b. Verder wordt onderdeel b (nieuw) redactioneel gewijzigd waarmee wordt aangesloten bij de formulering van de artikelen 2.1 e.v. van de Omgevingswet.*
c de omgevingsverordening, vanwege uitoefening van taken op het gebied van het voorkomen of beperken van geluidhinder, het beschermen van de kwaliteit van het grondwater, het beheer van watersystemen en het zwemwaterbeheer, bedoeld in artikel 2.18, eerste lid, onder b, c en d, van de wet, of de zorg voor een gesloten stortplaats, bedoeld in artikel 8.49 van de Wet milieubeheer.
Toelichting artikel 2.15, tweede lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *Onder de Wet milieubeheer waren inrichtingen die gevestigd zijn op een gesloten stortplaats in alle gevallen vergunningplichtig. Deze vergunningplicht is niet overgenomen in het Bal. Het wordt aan de provincies – die de zorg voor deze gesloten stortplaatsen hebben – overgelaten om met regels in de omgevingsverordening in een passend beschermingsniveau te voorzien. Zij moeten dan wel de mogelijkheid hebben om, ten opzichte van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van milieubelastende activiteiten in het Bal, een aanvullend verbod in te stellen om zonder omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit activiteiten op dergelijke stortplaatsen te verrichten. Artikel 2.15, tweede lid, Bal stond daar onbedoeld aan in de weg. Dat wordt met deze wijziging gerepareerd.*
Het vervangen van «het uitvoeren van taken» door «uitoefening van taken» is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formulering van de artikelen 2.1 e.v. van de Omgevingswet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.15 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen: aanvullende vergunningplichten) [artikel 5.2 van de wet] *Dit artikel regelt voor waterschappen en provincies de bevoegdheid om af te wijken van de door het Rijk aangewezen vergunningplichtige gevallen. Om dezelfde redenen als genoemd bij artikel 2.14, moeten de algemene besturen van waterschappen en provinciale staten ook aanvullende vergunningplichten kunnen instellen voor de lozingsactiviteiten en milieubelastende activiteiten die in de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn geregeld. Deze bevoegdheid ziet zowel op uitbreiding van een in dit besluit als vergunningplichtig aangewezen geval tot meer gevallen, als het introduceren van een vergunningplicht voor een activiteit die op grond van dit besluit niet als vergunningplichtig geval is aangewezen.*

Voor gemeenteraden volgt deze bevoegdheid al uit de wet. Voor iedere regel in het omgevingsplan kan immers via een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit worden afgeweken. Gemeenten kunnen dus een vergunningplicht voor milieubelastende activiteiten introduceren door een verbod op een bepaalde activiteit in het omgevingsplan op te nemen. Dit verbod kan via een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit worden opgeheven.

Het begrip «lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk» omvat ook het brengen van water in een oppervlaktewaterlichaam. In het oude recht was het begrip lozen beperkt tot het lozen van stoffen. De waterschappen waren bevoegd om zelf regels te stellen (op grond van de Waterschapwet) over het brengen van water in regionale wateren (het kwantiteitsaspect). Door de herdefiniëring van de definities van lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk in de wet, zijn zij deze autonome bevoegdheid kwijtgeraakt. Via de in dit artikel opgenomen bevoegdheid om af te wijken van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen, de bevoegdheid in artikel 2.14 om aanvullende meldingsplichten in te stellen en de bevoegdheid in artikel 2.12 om maatwerkregels te stellen, zijn de waterschappen bevoegd om alle regels te stellen die uit waterkwantiteitsoogpunt nodig zijn voor het beschermen van regionale watersystemen, en krijgen zij bovendien vergelijkbare bevoegdheden voor de regulering van de kwaliteitsaspecten van lozingen op regionale wateren.

De bevoegdheid om aanvullende vergunningplichten in te stellen is beperkt tot gevallen waarin dat nodig is vanwege specifieke taken die in de wet aan de waterschappen en provincies zijn toegedeeld.
Op grond van dit artikel kunnen de vergunningplichten die in hoofdstuk 3 van dit besluit zijn opgenomen, niet worden «uitgeschakeld» of worden ingeperkt. Voor de vervulling van de bedoelde taken kunnen alleen aanvullende vergunningen nodig zijn, geen vrijstellingen van de vergunningen die op rijksniveau zijn gesteld, met uitzondering van de situatie die in artikel 2.16 wordt beschreven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat het instellen van een aanvullende vergunningplicht geen maatwerkregel is. Maatwerkregels hebben betrekking op algemene regels krachtens paragraaf 4.1.1 van de wet.

Artikel 2.16 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen: vergunningvrije bodemenergiesystemen)

In afwijking van artikel 2.15, eerste lid, kan in de omgevingsverordening worden bepaald dat geen omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 3.19, eerste lid, is vereist:

a met het oog op doelmatig gebruik van bodemenergie of doelmatig waterbeheer; en
b als de hoeveelheid grondwater die wordt onttrokken niet meer is dan 10 m^3/u.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.16 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen: vergunningvrije bodemenergiesystemen) [artikel 5.2 van de wet] *In artikel 3.19 is een open bodemenergiesystemen als vergunningplichtig geval aangewezen. In de Waterwet werd voor de watervergunning voor open bodemenergiesystemen de mogelijkheid geboden om kleine open bodemenergiesystemen tot 10 m^3/u vrij te stellen van de vergunningplicht. Deze mogelijkheid is in dit artikel voortgezet. Anders dan bij de bevoegdheid om aanvullende vergunningplichten op grond van artikel 2.15 in te stellen, gaat het hier om de bevoegdheid een activiteit vergunningvrij te maken. Gedeputeerde staten kan hiertoe besluiten als dat nodig is vanwege het doelmatig gebruik van bodemenergie en het doelmatig waterbeheer.*
Toelichting artikel 2.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *Met deze wijziging wordt een verkeerde verwijzing hersteld.*

AFDELING 2.6 MELDINGEN EN HET VERSTREKKEN VAN GEGEVENS EN BESCHEIDEN

Artikel 2.17 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:

a de aanduiding van de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 4;
b de naam en het adres van degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.17 (algemene gegevens bij een melding) *Artikel 2.17 regelt dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a wordt dus gevraagd om de activiteit bedoeld in hoofdstuk 4 die moet worden gemeld, bijvoorbeeld het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, verricht. Bijvoorbeeld wie de jachthaven, bedoeld in paragraaf 3.9.2 exploiteert. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres doorgegeven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 2.17, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is opgenomen in hoofdstuk 4.
Als in hoofdstuk 4 een activiteit niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij soms specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt. Bij veel meldingen in hoofdstuk 4 worden geen specifieke gegevens gevraagd; degene die de activiteit verricht kan dan volstaan met het melden van de algemene gegevens uit dit artikel.

Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 2.18 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3;
b als het gaat om een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 4: de aanduiding van die activiteit;
c de naam en het adres van degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, verricht;
d het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht; en
e de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.18 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden) *Als op grond van hoofdstuk 3 of hoofdstuk 4 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit bedoeld in hoofdstuk 3 waarover gegevens worden verstrekt, het betreft. Onder b is weergegeven dat als er sprake is van een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 4, waarover gegevens en bescheiden worden verstrekt, ook moet worden doorgeven welke activiteit dat is. Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.*
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 2.18, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is, opgenomen in hoofdstuk 3 of 4. Als in hoofdstuk 3 of 4 het verstrekken van gegevens en bescheiden is voorgeschreven, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 2.19 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 2.17 en 2.18, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.19 (gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat)
Artikel 2.19 regelt, in tegenstelling tot de twee artikelen die hiervoor zijn toegelicht, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.
Het eerste lid van artikel 2.19 regelt dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de wet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikel 2.19 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 2.20 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1 Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, worden de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te bezien of de algemene regels en de maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn gezien de ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu.

2 Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.20 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)
Bij de aanvraag van een maatwerkvoorschrift worden alle gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn voor de beslissing over dat maatwerkvoorschrift, en waarover degene die de aanvraag doet redelijkerwijs de beschikking kan krijgen; dit volgt uit artikel 4:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Die regeling ziet alleen op aanvragen.
Artikel 2.20 regelt daarom dat gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag, als dat bevoegd gezag die gegevens en bescheiden nodig heeft om voor een specifieke activiteit of een specifieke locatie te beoordelen of de algemene regels en eventuele maatwerkvoorschriften die voor die activiteit of die locatie gelden, nog volstaan. Het gaat om gegevens en bescheiden waar het bevoegd gezag om vraagt. Degene die de activiteit verricht hoeft dus niet uit eigen beweging gegevens of bescheiden op te sturen; al staat dat natuurlijk vrij. Ook kan in het kader van toezicht op de naleving om gegevens worden gevraagd. Zulke bevoegdheden van toezichthouders zijn geregeld in titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht; dit artikel staat daar niet aan in de weg.
Het gaat in dit artikel alleen om de situatie dat het bevoegd gezag wil bekijken of de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit nog toereikend zijn gezien ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van het milieu en de ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu. Bij ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van het milieu kan gedacht worden aan het beschikbaar komen van nieuwe passende preventieve maatregelen of de actualisatie van de beste beschikbare technieken. De ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu kunnen bijvoorbeeld aan de orde zijn als er door cumulatie van activiteiten een verslechtering van de kwaliteit van lucht, oppervlaktewater of grondwater optreedt. Met deze formulering is aangesloten op dezelfde regeling voor vergunningplichtige gevallen, zoals opgenomen in artikel 16.56 in combinatie met artikel 5.38 van de wet. Zie de artikelsgewijze toelichting op die artikelen voor verdere uitleg van de termen «ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van het milieu» en «ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van het milieu».
Gegevens waarover degene die de activiteit niet redelijkerwijs de beschikking kan krijgen hoeven uiteraard niet te worden verstrekt. Overigens zijn in dit besluit, behalve de algemene gegevens uit artikel 2.17, geen specifieke bepalingen opgenomen waarin wordt geregeld welke gegevens en bescheiden bij de aanvraag van een maatwerkvoorschrift moeten worden verstrekt. Dit vanwege het grote aantal onderwerpen en artikelen waarover een maatwerkvoorschrift kan gaan: van tevoren is niet vast te stellen welke gegevens nodig zijn. Om dezelfde reden is geen lijst te geven van gegevens en bescheiden waar het bevoegd gezag om mag vragen om te bekijken of algemene regels of maatwerkvoorschriften nog toereikend zijn; het kan dus gaan om uiteenlopende informatie.

Toelichting artikel 2.20 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formulering van artikel 16.56, eerste lid, van de Omgevingswet, de artikelen 6.11, eerste lid, en 7.11, eerste lid, Bal en de wijziging van artikel 17.11, eerste lid, Bal.*

AFDELING 2.7 ONGEWONE VOORVALLEN

Artikel 2.21 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.21 (informeren over een ongewoon voorval) *Artikel 2.21 bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Om de gepaste mate van spoed uit te drukken is gekozen voor het begrip onverwijld. Dit houdt in dat zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval het bevoegd gezag direct moet worden geïnformeerd; vertraging is gezien de gevolgen voor de gezondheid en het milieu niet wenselijk. Dat is de reden dat het informeren vormvrij is: kiezen voor een brief per post als er ook gebeld kan worden ligt daarom niet voor de hand. Zie voor verdere uitleg over ongewone voorvallen afdeling 3.6 van het algemeen deel van de toelichting.*

Artikel 2.22 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;

b informatie over de vrijgekomen stoffen en hun eigenschappen;

c andere gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en

d informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.22 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval) *In dit artikel is omschreven welke gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zodra deze informatie beschikbaar is. Dat hoeft dus niet met dezelfde spoed als het informeren over het ongewone voorval zelf. Uit onder d volgt dat ook informatie moet worden verstrekt over de maatregelen die worden genomen om de nadelige gevolgen van het ongewone voorval te beperken. Voor het «voorkomen van de nadelige gevolgen van ongewone voorvallen» is aangesloten bij de uitleg die daarin wordt gegeven in artikel 19.1, eerste lid, van de wet. Zie daarover ook afdeling 3.6 van het algemeen deel van de toelichting.*

Toelichting artikel 2.22 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formuleringen in afdeling 19.1 van de Omgevingswet.*

Artikel 2.23 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 2.21 en 2.22 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 2.23 (afbakening mogelijkheid maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met artikelen 4.5 en 4.6 van de wet] *Uit de artikelen 2.12 en 2.13 volgt dat van de regels van de hoofdstukken 3 tot en met 5 van dit besluit kan worden afgeweken, tenzij anders is geregeld. Een geval waarin «anders is bepaald» is aan de orde in artikel 2.23. Dit artikel regelt dat de informatieplicht en het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval niet versoepeld kunnen worden met maatwerk. Maatwerk waarmee deze artikelen worden aangescherpt is wel toegestaan.*
Die bevoegdheid is er ook voor de activiteiten die als vergunningplichtige gevallen zijn aangewezen, zie daarvoor de toelichting op artikel 2.13. Het bevoegd gezag kan besluiten om door het verbinden van voorschriften aan de vergunning een bepaald regime toe te passen voor de informatieplicht van incidenten. Van de DCMR Milieudienst Rijnmond is bijvoorbeeld bekend dat al sinds lange tijd een specifiek meldsysteem wordt voorgeschreven in de vergunning van bedrijven die met risicovolle stoffen werken. Deze bedrijven weten daardoor dat zij voorvallen moeten melden bij een Centraal Incidenten Nummer, als het gaat om een situatie waarbij mogelijk de inzet van hulpdiensten nodig is. Daarbij moeten zij het voorval doorgeven volgens afgesproken codes, zodat alle betrokken overheidsinstanties snel en adequaat kunnen reageren.

HOOFDSTUK 3 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: RICHTINGAANWIJZER

AFDELING 3.1 ALGEMEEN

Artikel 3.1 (aanwijzing lozingsactiviteiten)

1 Het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in dit hoofdstuk is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2.1.

2 Het lozen van stoffen, water of warmte op een zuiveringtechnisch werk afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in dit hoofdstuk is een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk als bedoeld in artikel 2.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.1 (aanwijzing lozingsactiviteiten) *Artikel 2.1 regelt dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten die aangewezen worden in hoofdstuk 3. In de paragrafen van hoofdstuk 3, vanaf afdeling 3.2, worden steeds de milieubelastende activiteiten aangewezen waarvoor in die paragrafen regels worden gesteld. Omdat die paragrafen ook gaan over de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk met afvalwaterstromen die afkomstig zijn van die milieubelastende activiteiten, zouden ook die lozingsactiviteiten steeds moeten worden aangewezen. De aanwijzing van die activiteiten als lozingsactiviteiten vindt generiek plaats in artikel 3.1.*
Artikel 3.1 bepaalt dat alle lozingen op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk die afkomstig zijn van een aangewezen milieubelastende activiteit onder de reikwijdte van die paragrafen van hoofdstuk 3 vallen. Dat betekent dat op de lozingen afkomstig van een milieubelastende activiteit die aangewezen wordt in hoofdstuk 3 in ieder geval de specifieke zorgplicht van toepassing is. Daarnaast worden in de paragrafen van hoofdstuk 3 de vergunningplichten voor deze lozingsactiviteiten aangewezen en worden algemene regels uit de hoofdstukken 4 en 5 van toepassing verklaard. Waar in hoofdstuk 4 een meldingsplicht is opgenomen voor een activiteit, geldt die meldingsplicht - gelet op dit artikel - ook voor de lozingsactiviteit. In enkele gevallen zijn specifieke gegevens over de lozingsactiviteit benoemd die bij de melding van de lozingsactiviteit moeten worden ingediend.
Naast de regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk kunnen ook andere regels van toepassing zijn. Zo kunnen waterschappen op grond van de bevoegdheid in artikel 2.12 maatwerkregels stellen over de lozingen op regionale wateren en op de zuiveringtechnische werken die zij beheren. Deze maatwerkregels kunnen de algemene regels van dit besluit aanvullen of, als dat expliciet is bepaald, daarvan afwijken. Zie voor een verdere toelichting daarop de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.12 en verder.
Niet alle lozingen zijn afkomstig van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in dit hoofdstuk. Voor deze lozingen zijn, voor zover ze op rijkswateren plaatsvinden, enkele aanvullende regels opgenomen in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit. Dit betreft onder meer regels over lozingen van huishoudelijk afvalwater, het reinigen en conserveren van bouwwerken, calamiteitenoefeningen en het telen van gewassen of kweken van vis in de rijkswateren. Eventuele regels over lozingen op regionale wateren die niet afkomstig zijn van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in dit hoofdstuk, zijn gesteld in de waterschapsverordening.

Toelichting artikel 3.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet[1].*
[1] Zie de memorie van toelichting, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 341.

Artikel 3.2 (algemene regels over lozen op een zuiveringtechnisch werk)

1 Als in hoofdstuk 4 is bepaald dat het te lozen afvalwater wordt geloosd of kan worden geloosd in een vuilwaterriool, kan ook worden geloosd op een zuiveringtechnisch werk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.2, eerste lid *Het eerste lid bepaalt dat het lozen van afvalwater afkomstig van een bepaalde milieubelastende activiteit op een zuiveringtechnisch werk is toegestaan als uit de bepalingen over die activiteit in hoofdstuk 4 blijkt dat het afvalwater afkomstig van die milieubelastende activiteit op een vuilwaterriool kan of moet worden geloosd. Die bepalingen zijn te herkennen aan de artikelkop «lozingsroute».*

2 De bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, zijn van overeenkomstige toepassing op het lozen op een zuiveringtechnisch werk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.2, tweede lid *Het tweede lid regelt dat de algemene regels over het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, bijvoorbeeld bepalingen waarin emissiegrenswaarden worden gesteld, van overeenkomstige toepassing zijn op lozingen op een zuiveringtechnisch werk.*
Afvalwater afkomstig van een milieubelastende activiteit mag op grond van hoofdstuk 4 van dit besluit vaak worden geloosd op een vuilwaterriool. Een vuilwaterriool is een voorziening of werk voor de inzameling en het transport van afvalwater, aangesloten op een zuiveringtechnisch werk of op een zuiveringsvoorziening die is bedoeld voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. In incidentele gevallen wordt afvalwater vanuit bedrijven niet op het vuilwaterriool, maar rechtstreeks op een zuiveringtechnisch werk geloosd. Het gaat dan vaak om grotere bedrijven, die voor hun afvalwater een aparte persleiding hebben aangelegd die is aangesloten op het zuiveringtechnische werk.
De waterschappen zijn bevoegd gezag voor deze rechtstreekse lozingen vanwege hun taak het stedelijk afvalwater te zuiveren. Zij zijn bevoegd voor zowel het ontvangen van meldingen, het stellen van maatwerkvoorschriften en het verlenen van toestemmingen voor gelijkwaardige maatregelen bij lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, als voor het verlenen van omgevingsvergunningen voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk.

Voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk gelden dezelfde emissiegrenswaarden, meetmethodes en andere regels, als voor lozingen op een vuilwaterriool. Een lozing op een vuilwaterriool komt uiteindelijk immers ook uit op een zuiveringtechnisch werk. In artikel 3.2 is in algemene zin bepaald dat de bepalingen voor lozingen in een vuilwaterriool van overeenkomstige toepassing zijn op lozingen op een zuiveringtechnisch werk. Zo wordt voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 van dit besluit over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties.

Artikel 3.3 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozen op een zuiveringtechnisch werk)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk te verrichten, geldt voor het lozen van afvalwater afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in dit hoofdstuk op een zuiveringtechnisch werk, voor zover voor die milieubelastende activiteit het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, geldt om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.3 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozen op een zuiveringtechnisch werk) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Als een milieubelastende activiteit als vergunningplichtig geval is aangewezen in een van de artikelen in hoofdstuk 3, en bij die activiteit op een zuiveringtechnisch werk wordt geloosd, dan is voor dat lozen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk vereist. Om dezelfde reden als uiteengezet bij artikel 3.2 is gekozen voor een generieke bepaling in plaats van een regeling per activiteit.*

AFDELING 3.2 ACTIVITEITEN DIE BEDRIJFSTAKKEN OVERSTIJGEN

§ 3.2.0 Energiegebruik bij gebouwen

Toelichting paragraaf 3.2.0 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Paragraaf 3.2.0 wordt ingevoegd in afdeling 3.2 van het Bal waarin verschillende activiteiten zijn opgenomen die bedrijfstakken overstijgen. In artikel 3.3a worden daarbij een tweetal milieubelastende activiteiten aangewezen. Voor beide aangewezen milieubelastende activiteiten geldt daarbij de gebruiksgrens als ondergrens zoals deze ook is opgenomen in artikel 5.15 van het Bal. In het tweede lid van dit artikel is een tweetal gevallen opgenomen die van de aanwijzing als milieubelastende activiteit worden uitgesloten. Onder de aanwijzing vallen niet het gebruiken van energie of het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie ten behoeve van een woonfunctie en als de activiteit is aangewezen als milieubelastende activiteit in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal. Voor de verschillende milieubelastende activiteiten die in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal zijn opgenomen is door middel van de zogenaamde «richtingaanwijzers» namelijk al vastgelegd aan welke algemene regels voor de desbetreffende milieubelastende activiteit moet worden voldaan. In deze artikelen waarin de algemene regels zijn opgenomen, is, indien van toepassing, een verwijzing opgenomen naar de regels ter verduurzaming van het energiegebruik van paragraaf 5.4.1.*
In artikel 3.3b is vervolgens opgenomen dat bij het verrichten van de activiteiten zoals opgenomen in artikel 3.3a moet worden voldaan over de regels over verduurzaming van het energiegebruik zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1 van het Bal.
Het derde lid van artikel 3.3b bevat een serviceverwijzing. De regels die van toepassing zijn op het berekenen van de aardgasequivalenten worden op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet vastgelegd in de Omgevingsregeling.

Artikel 3.3a (aanwijzing milieubelastende activiteiten)
1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
  a het gebruiken van energie als:
    1° het energiegebruik in enig kalenderjaar ten minste 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgasequivalenten is; en
    2° het energiegebruik wordt verricht op dezelfde locatie als waar zich een gebouw bevindt of op het gebouwerf van dat gebouw; en
  b het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie in een gebouw of op het gebouwerf van dat gebouw als het energiegebruik in enig kalenderjaar ten minste 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgasequivalenten is.
2 Onder de aanwijzing vallen niet het gebruiken van energie of het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie:
  a ten behoeve van een woonfunctie; of
  b als de activiteit is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11.
3 Op het berekenen van de aardgasequivalenten zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Artikel 3.3b (algemene regels)
Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.3a, wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

§ 3.2.1 Stookinstallatie

Toelichting paragraaf 3.2.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In paragraaf 3.2.1 zijn regels opgenomen over het exploiteren van een (grote) stookinstallatie. De paragraaf wordt aangevuld met regels over het exploiteren van kleine en middelgrote stookinstallaties. Het Rijk stelt regels over luchtemissies van stookinstallaties onder andere ter uitvoering van Europese regelgeving die beoogt om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau in Europa te waarborgen. De stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 1 tot 50 MW vallen onder de richtlijn middelgrote stookinstallaties[1] (of mcpd) en zijn momenteel geïmplementeerd in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer.*
De regels over kleine en middelgrote stookinstallaties komen terug in drie besluiten: het Bal, het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en het Bkl. In paragraaf 2.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting wordt de afbakening aangegeven.
[1] Richtlijn (EU) 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PbEU 2015, L 313).

Artikel 3.4 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW.

Toelichting artikel 3.4, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen (belasting op onderwaarde) van meer dan 100 kW een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
Kleine en middelgrote stookinstallaties zijn voornamelijk dienend aan een proces of aan een gebouw. Meestal gaat het om het opwekken van warmte (gebouw- of procesverwarming) en/of kracht (bijvoorbeeld de aandrijving van pompen of compressoren of elektriciteitsproductie). Er zijn echter ook kleine of middelgrote stookinstallaties die een zelfstandige functie hebben. Het gaat dan om energiecentrales voor de productie van elektriciteit of zogenoemde utilities in de industrie voor grootschalige opwekking van stoom, elektriciteit of warmte. Stookinstallaties bij een huishouden vallen buiten het toepassingsbereik.
Er is gekozen voor de term «exploiteren» van een stookinstallatie. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het exploiteren van een stookinstallaties inhoudt dat deze daadwerkelijk wordt gebruikt. De regels zijn overigens ook van toepassing in periodes dat de stookinstallatie niet aan staat. Er gelden dan bijvoorbeeld bepaalde (administratieve) verplichtingen.

<u>100 kW-grens</u>
Een nominaal thermisch ingangsvermogen van 100 kW komt in de praktijk nagenoeg overeen met de grens van 130 kW gedefinieerd op bovenwaarde, zoals die in het Besluit omgevingsrecht (Bijlage I, onderdeel C, categorie 1.1 juncto artikel 2.1) wordt gehanteerd. De 100 kW-grens sluit aan bij de grens die in het Bbl wordt gehanteerd bij de keuringsplicht voor gasgestookte toestellen, die op zijn beurt is gebaseerd op de grens van de keuringsplicht voor die toestellen in het Activiteitenbesluit milieubeheer.
Voor niet-gasgestookte stookinstallaties geldt in het Activiteitenbesluit milieubeheer een keuringsplicht vanaf 20 kW. Deze grens is overgenomen in het Bbl, maar niet in het Bal, omdat deze grens in de praktijk vrijwel alleen betrekking heeft op het gebouwgebonden stoken van biomassa in gebouwen. Niet-gasgestookte stationaire stookinstallaties kleiner dan 100 kW voor indirect gestookte processen komen in de praktijk niet of nauwelijks voor, zodat in het Bal een grens van 100 kW als aanwijzing voor een milieubelastende activiteit kan worden gehanteerd.
Hoewel er in deze paragraaf geen bovengrens is aangebracht met betrekking tot het vermogen van de stookinstallaties, zal deze in de praktijk meestal bij 50 MW liggen. Daarboven is sprake van een IPPC-installatie en is in beginsel paragraaf 3.3.2 (grootschalige energieopwekking) van toepassing en gelden de algemene regels van paragraaf 4.3 over de grote stookinstallatie. Stookinstallaties op offshore platforms in de exclusieve economische zone zijn in paragraaf 4.3 uitgezonderd, daarom kan deze paragraaf ook van toepassing zijn op stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 50 MW.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:
- a het verbranden van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen;
- b het verbranden van dierlijke meststoffen;
- c het exploiteren van een stookinstallatie bij een huishouden; en
- d het exploiteren van een stookinstallatie waarvoor regels gelden op grond van Verordening (EU) 2016/1628 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2016 inzake voorschriften met betrekking tot emissiegrenswaarden voor verontreinigende gassen en deeltjes en typegoedkeuring voor in niet voor de weg bestemde mobiele machines gemonteerde interne verbrandingsmotoren, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1024/2012 en (EU) nr. 167/2013, en tot wijziging en intrekking van Richtlijn 97/68/EG (PbEU 2016, L 252) en andere mobiele stookinstallaties.

Toelichting artikel 3.4 tweede lid onder d, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met artikel 3.4, tweede lid, onderdeel d, van het Bal is een technische omzetting beoogd van artikel 3.7, eerste lid, onderdeel d, van het Activiteitenbesluit milieubeheer. In dat artikelonderdeel was bepaald dat de regels over stookinstallaties niet van toepassing zijn op mobiele machines als geregeld in Richtlijn 97/68/EG (thans: Verordening (EU) 2016/1628) en andere mobiele stookinstallaties. Bij de omzetting is verzuimd om de toevoeging «en andere mobiele stookinstallaties» over te nemen. Dit wordt met de wijziging van artikel 3.4, tweede lid, alsnog gedaan. Deze wijziging is doorgevoerd na de internetconsultatie van het ontwerp van het besluit.*

Toelichting artikel 3.4, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Niet alle kleine of middelgrote stookinstallaties vallen onder de paragraaf. Stookinstallaties waarin afvalstoffen worden verbrand vallen onder de regels over nuttige toepassing of verwijdering van afvalstoffen.*
Door het vervangen van het begrip inrichting uit de Wet milieubeheer door het begrip milieubelastende activiteit vallen in beginsel niet-bedrijfsmatige activiteiten ook onder de reikwijdte van de Omgevingswet en haar AMvB's. Door alleen regels te stellen over stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW zal een doorsnee particulier huishouden echter doorgaans niet onder het toepassingsbereik van de paragraaf vallen.
Tot slot is het exploiteren van – kort gezegd – een mobiele stookinstallatie uitgezonderd van het werkingsgebied van de aanwijzing. Dit wordt namelijk geregeld door Europees bronbeleid: Verordening (EU) 2016/1628 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2016 inzake voorschriften met betrekking tot emissiegrenswaarden voor verontreinigende gassen en deeltjes en typegoedkeuring voor in niet voor de weg bestemde mobiele machines gemonteerde interne verbrandingsmotoren, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1024/2012 en (EU) nr. 167/2013, en tot wijziging en intrekking van Richtlijn 97/68/EG (PbEU 2016, L 252).

Ecodesign
Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten stelt een kader vast voor de minimale eisen voor ecologisch ontwerp waaraan energieverbruikende producten moeten voldoen. Alleen producten die aan deze eisen voldoen mogen in de EU worden verkocht of gebruikt. Er zijn diverse verordeningen vastgesteld ter uitvoering van deze richtlijn. Voor het Bal is vooral de «ecodesign»-verordening relevant. Dit is een uitvoeringsverordening die regels bevat over het ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen (cv-ketels)[1]. Daarnaast is een uitvoeringsverordening opgesteld over het gebruik van vaste brandstoffen bij verwarmingsketels[2]. Ketels gestookt op gas of olie met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot en met 400 kW, en ketels gestookt op biomassa met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot en met 500 kW vallen wel onder deze paragraaf, maar regels over de emissies zijn opgenomen in de ecodesign-verordeningen. Daarvoor zijn in het Bal dan ook geen emissiegrenswaarden opgenomen. Het Ecodesignlabel voor cv-ketels is sinds 26 september 2015 van toepassing, dat voor biomassaketels is vanaf 1 januari 2020 van toepassing.
[1] Verordening (EU) nr. 813/2013 van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft (PbEU 2013, L 239).
[2] Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie van 28 april 2015 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor verwarmingsketels voor vaste brandstoffen betreft (PbEU 2015, L 193).

Artikel 3.5 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.4, voor zover het gaat om het exploiteren van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW, waarin een andere stof wordt verstookt dan:
- a aardgas;
- b propaangas;
- c butaangas;
- d vergistingsgas;
- e biodiesel die voldoet aan NEN-EN 14214;
- f lichte olie;
- g halfzware olie;
- h gasolie;
- i rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa, voor zover wordt gestookt in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW, en
- j waterstof.

Toelichting artikel 3.5, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Onder j is waterstof toegevoegd, zodat er bij verbranding geen vergunningplicht meer geldt.*

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.4.

Toelichting artikel 3.5, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een rekenmethode van warmtevracht wordt verwezen naar artikel 4.1133 en de toelichting op de wijziging van dat artikel.*

Toelichting artikel 3.5 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In artikel 3.5 worden als vergunningplichtige gevallen aangewezen stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW waarin een andere stof wordt verstookt dan aardgas, propaangas, butaangas, vergistingsgas, biodiesel die voldoet aan NEN-EN 14214, lichte olie, halfzware olie, gasolie en rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa, voor zover wordt gestookt in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW. Deze brandstoffen worden standaard brandstoffen genoemd.*
De niet-standaard brandstoffen verschillen van de standaard brandstoffen in hun emissies, omdat er veelal andere componenten in aanwezig kunnen zijn waarvan de emissies het beste in een vergunning geregeld kunnen worden of omdat de opslag bijzondere aandacht nodig heeft. Het gaat in die gevallen immers om maatwerk.
Naast rie-biomassa zijn ook «pellets gemaakt uit rie-biomassa» genoemd om te verduidelijken dat ook deze pellets onder de standaardbrandstoffen worden begrepen. Qua samenstelling zijn zij gelijkwaardig aan bijvoorbeeld hout en qua verbranding geven zij zelfs betere resultaten dan veel andere soorten biomassa. Bij een strikte uitleg van de definitie van biomassa zou hierover twijfel kunnen ontstaan, omdat in die definitie de herkomst van de betreffende materiaal relevant is. Aangezien de pellets strikt genomen uit een industrieel proces afkomstig zijn, is met de toevoeging «gemaakt uit rie-biomassa» duidelijkheid geschapen. In onderdeel i wordt een grens van 15 MW gesteld omdat hierboven de installaties zo groot worden dat een vergunning is vereist. Dit gaat niet zozeer om de verbranding, maar om andere milieuaspecten zoals de opslag van biomassa en de externe veiligheid.
Naast de vergunning kunnen algemene regels op de stookinstallatie van toepassing zijn. De verwijzing naar de algemene regels is opgenomen in artikel 3.6.

Artikel 3.6 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.4, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een grote stookinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.3;
   b een kleine en middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.126; en
   c een middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.127.

Toelichting artikel 3.6, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie, bedoeld in paragraaf 5.2.3;
   b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.5; en
   Toelichting artikel 3.6, tweede lid onder b en c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
   c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.5.

Toelichting artikel 3.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijziging worden verwijzingen aan artikel 3.6 toegevoegd naar de paragrafen 4.4 (afvalverbranding), 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties, gestookt op standaardbrandstoffen en 4.127 (middelgrote stookinstallaties, gestookt op niet-standaardbrandstoffen). In deze toegevoegde paragrafen worden algemene regels gesteld voor kleine en middelgrote stookinstallaties over emissies naar de lucht, keuringseisen voor het waarborgen van een schone verbranding, veilig functioneren en zuinig gebruik van energie.*
In artikel 3.6 wordt ook een verwijzing toegevoegd naar de kostenbatenanalyse energie-efficiëntie. Deze kosten-batenanalyse moet worden verricht voorafgaand aan de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.4, op de wijze die in paragraaf 5.2.3 is bepaald. De kosten-batenanalyse komt voort uit de richtlijn energie-efficiëntie (artikel 14). Niet iedere stookinstallatie valt onder het toepassingsbereik van de kostenbatenanalyse: alleen bij het oprichten of ingrijpend renoveren van installaties met een totaal thermisch inputvermogen van meer dan 20 MW moet een analyse gemaakt worden. Het toepassingsbereik en overige regels over de kosten-batenanalyse worden nader toegelicht in de toelichting op paragraaf 5.2.3.
De modules voor zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht worden aangezet voor de stookinstallaties die op grond van artikel 3.5 vergunningplichtig zijn.

§ 3.2.2 Natte koeltoren

Artikel 3.7 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een natte koeltoren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.7 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het in werking hebben van een natte koeltoren een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk een lozingsactiviteit waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen voor gezondheidsbescherming, waarvoor het belangrijk is dat altijd specifieke eisen voor legionellapreventie gelden en het doelmatiger is deze eisen op rijksniveau te stellen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
In bijlage I wordt natte koeltoren gedefinieerd als installatie met een open constructie voor het afvoeren van overtollige warmte uit een productieproces of bouwwerk door het vernevelen van water. Het gaat dus om de hele installatie en niet alleen om de plek waar het vernevelen plaatsvindt. Voorbeelden van installaties die onder deze paragraaf vallen zijn de verdampingscondensor, de hybride koeltoren en koeler en de adiabatische koeler.

Artikel 3.8 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.7, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over een natte koeltoren, bedoeld in paragraaf 4.46.

Toelichting artikel 3.8, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.8, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.8 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het in werking hebben van een natte koeltoren.*
De activiteit van paragraaf 4.46 valt samen met de activiteit in artikel 3.7 en is dus altijd van toepassing.
Paragraaf 4.110 geldt alleen als koelwater wordt geloosd. Een natte koeltoren is onderdeel van een groter geheel zoals een bedrijf of gebouw. Dit grotere geheel kan een activiteit zijn, die onder een van de andere paragrafen van dit hoofdstuk valt. Als die andere paragraaf een vergunning voor de grotere activiteit aanwijst, kan die ook gelden voor het lozen van koelwater afkomstig van het in werking hebben van een natte koeltoren. In dat geval geldt paragraaf 4.110 niet, en kunnen in de vergunning voor die grotere activiteit voorschriften worden gesteld over het lozen.
Het lozen van koelwater is deels een milieubelastende activiteit en deels een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk. Door samenloop met andere paragrafen kan het zijn dat het in beide gevallen vergunningplichtig is; in dat geval geldt paragraaf 4.110 niet. Het kan ook zijn dat het als milieubelastende activiteit vergunningplichtig is maar als lozingsactiviteit niet; in dat geval gelden de artikelen over lozing op een oppervlaktewaterlichaam in paragraaf 4.110 wel, en de bepalingen over lozing op het vuilwaterriool niet.
Toelichting artikel 3.8 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

§ 3.2.3 Zendmasten

Artikel 3.9 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het omzetten van elektrische energie in elektromagnetische stralingsenergie, als het elektrisch vermogen groter is dan 4 kW.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.9 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het omzetten van elektrische energie in elektromagnetische stralingsenergie als het elektrisch vermogen groter is dan 4 kW, een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken betreft stralingsenergie.
Deze activiteit betreft de grotere zendmasten in ons land, die een elektromagnetisch veld of signaal onderhouden. Daarbij kan worden gedacht aan landelijke omroepzenders. Antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie werken meestal met opgenomen vermogens die veel lager zijn dan 4 kW. Deze installaties vallen daardoor buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Bij de beoordeling van het ingangsvermogen van de zendinrichting wordt uitgegaan van het totale elektrische vermogen dat kan worden opgenomen en wordt gebruikt voor omzetting in elektromagnetische energie. Hierbij wordt dus niet het zendvermogen bedoeld, maar het van het elektriciteitsnet opgenomen vermogen.

Artikel 3.10 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.9.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.10 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.41, aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Omdat in hoofdstuk 4 geen algemene regels zijn gesteld zullen in de omgevingsvergunning voorschriften moeten worden gesteld ter bescherming van het milieu.*
Deze voorschriften kunnen zien op de elektromagnetische velden en dan specifiek op de hoogenergetische elektromagnetische velden.

§ 3.2.4 Windturbine

Artikel 3.11 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opwekken van elektriciteit met een windturbine met een rotordiameter van meer dan 2 m.
2 Onder de aanwijzing valt niet het opwekken van elektriciteit met een windturbine die deel uitmaakt van een windpark in de Noordzee als bedoeld in paragraaf 7.2.3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.11 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opwekken van elektriciteit met een windturbine met een rotordiameter van meer dan 2 m een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen voor duurzame energie, waarvoor het belangrijk is dat overal dezelfde eisen voor externe veiligheid gelden.*
De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is de externe veiligheid.
Windturbines vallen alleen onder de aanwijzing als ze elektriciteit opwekken. De aanwijzing geldt niet als de windturbines direct een werktuig aandrijven, bijvoorbeeld een klein gemaal in het buitengebied. Ook historische molens, zoals poldermolens, zaagmolens en korenmolens vallen buiten de aanwijzing.
Windturbines met een rotordiameter van 2 meter of minder vallen niet onder de aanwijzing. Zo kunnen bijvoorbeeld kleine turbines met een verticale draaias elektriciteit opwekken op hoge gebouwen. Als dat nodig is kan de gemeente lokaal eisen aan kleine turbines stellen.

Artikel 3.12 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.12 en gewijzigd artikel 3.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In paragraaf 2.10 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is uitgelegd dat ervoor is gekozen om geen gebruik te maken van de grondslag die met de Invoeringswet Omgevingswet in de Omgevingswet is opgenomen om beoordelingsregels te stellen die alleen zijn gericht op de vraag of een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Dat betekent dat voor het beoordelen van vergunningaanvragen het volledige toetsingskader van toepassing is. Om misverstanden te voorkomen is besloten, onder andere naar aanleiding van een reactie die tijdens de consultatie naar voren is gebracht, in de opschriften van de artikelen met de aanwijzing van de vergunningplicht de zinsnede «alleen vanwege mer-beoordeling» te laten vervallen.*
Ook is een aantal artikelen waarmee vergunningplichten worden aangewezen samengevoegd, waardoor een aantal artikelen vervalt.

Artikel 3.13 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.11, voor zover het gaat om een windpark met 3 of meer windturbines.

Toelichting op vervallen artikel 3.12 en gewijzigd artikel 3.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In paragraaf 2.10 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is uitgelegd dat ervoor is gekozen om geen gebruik te maken van de grondslag die met de Invoeringswet Omgevingswet in de Omgevingswet is opgenomen om beoordelingsregels te stellen die alleen zijn gericht op de vraag of een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Dat betekent dat voor het beoordelen van vergunningaanvragen het volledige toetsingskader van toepassing is. Om misverstanden te voorkomen is besloten, onder andere naar aanleiding van een reactie die tijdens de consultatie naar voren is gebracht, in de opschriften van de artikelen met de aanwijzing van de vergunningplicht de zinsnede «alleen vanwege mer-beoordeling» te laten vervallen.*
Ook is een aantal artikelen waarmee vergunningplichten worden aangewezen samengevoegd, waardoor een aantal artikelen vervalt.

Artikel 3.14 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.11, wordt voldaan aan de regels over een windturbine, bedoeld in paragraaf 4.30.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.14 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het opwekken van elektriciteit met een windturbine. De activiteit van paragraaf 4.30 valt samen met de activiteit in artikel 3.11 en is dus altijd van toepassing.*
Toelichting artikel 3.14 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.14a (tijdelijke uitzondering algemene regels)

In afwijking van artikel 3.14 zijn de regels over een windturbine, bedoeld in paragraaf 4.30, niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.13.

Toelichting artikel 3.14a (nieuw) Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-181 *Deze wijziging perkt de richtingaanwijzer in voor windturbines. Daardoor zijn de regels over een windturbine van paragraaf 4.30 Bal niet meer van toepassing op vergunningplichtige gevallen voor zover ze niet onder het nieuwe overgangsrecht van artikel 3.14b vallen. Die paragraaf blijft wel van toepassing op de opwekking van elektriciteit met 1 of 2 windturbines. Deze wijziging heeft een vergelijkbare werking als het nieuwe artikel 3.13 Activiteitenbesluit (zie artikel I, onderdeel C). Deze wijziging is tijdelijk bedoeld, totdat (na de bovengenoemde plan-mer) nieuwe regels kunnen worden vastgesteld. Het artikel beperkt de toepassing niet tot de datum van artikel 3.14b, omdat anders na die datum vooralsnog weer de ongewijzigde regels van paragraaf 4.30 zouden gelden.*

Artikel 3.14b (overgangsrecht: tijdelijke algemene regels)

1 De regels over een windturbine, bedoeld in de paragrafen 4.30, 4.30a en 4.30b, zijn tot en met 31 december 2026 of zoveel eerder als bij koninklijk besluit is bepaald van toepassing, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.13 en daarvoor:
   a uiterlijk op 30 juni 2021 een omgevingsvergunning is verleend als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e of i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
   b een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit in het windpark voorziet op grond van een besluit dat op 30 juni 2021 was vastgesteld; en
   c sinds 30 juni 2021 geen wijziging van kracht is geworden in de omgevingsvergunning, bedoeld onder a, of, voor zover dat op het windpark betrekking had, het besluit, bedoeld onder b.
2 Het eerste lid geldt niet vanaf het tijdstip waarop met betrekking tot de windturbine of het windpark waarvan de windturbine deel uitmaakt, een wijziging van de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit van kracht wordt.
3 Met een maatwerkvoorschrift kan voor een windpark als bedoeld in het eerste lid niet worden afgeweken van de regels over een windturbine, bedoeld in paragrafen 4.30, 4.30a en 4.30b.
4 Als op 30 juni 2022 een maatwerkvoorschrift van kracht was op grond van een besluit krachtens artikel 3.14a, tweede lid of derde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer waarin normen met een andere waarde voor geluidhinder waren vastgesteld, voldoet het geluid door het opwekken van elektriciteit met een windturbine of windpark aan de normen met die andere waarde.

Toelichting artikel 3.14b (nieuw) Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-181 *Voor bestaande windparken wordt overgangsrecht ingevoegd in lijn met de wijziging van het Activiteitenbesluit. Het gaat hier om een tijdelijke richtingaanwijzer waarbij naast de bestaande regels over een windturbine ook wordt verwezen naar twee nieuwe paragrafen in het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze wijziging heeft een vergelijkbaar effect als het nieuwe artikel 3.15b Activiteitenbesluit dat door deze wijziging wordt vastgesteld. Anders dan in dat artikel wordt niet verwezen naar de bepalingen over het bestemmingsplan en de andere ruimtelijke besluiten op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Deze verschillende besluitvormen maken via het overgangsrecht uit het invoeringsspoor deel uit van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1 van de Omgevingswet (artikel 4.6 Invoeringswet Omgevingswet). Onderdeel c van het eerste lid regelt het geval dat tussen 30 juni 2021 en de datum van inwerkingtreding een wijziging is opgetreden in de omgevingsvergunning verleend op grond van de Wabo of in het bestemmingsplan. Ook in die situatie zijn de regels over een windturbine niet van toepassing.*
Door het derde lid is de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften net als in het Activiteitenbesluit uitgesloten, omdat bij het stellen daarvan de bepalingen in paragraaf 4.30 opnieuw een kader voor daarop gebaseerde besluitvorming zouden worden.

Uiteraard zijn ook geen nieuwe maatwerkregels mogelijk, omdat daarvoor het omgevingsplan moet worden gewijzigd. Op grond van het tweede lid is de tijdelijke richtingaanwijzer van artikel 3.14b dan al niet meer van toepassing. Het derde lid sluit maatwerkregels echter niet uit en dus geldt de hoofdregel van artikel 2.12 Bal, dat inhoudt dat maatwerkregels in beginsel mogelijk zijn. Hierdoor komen maatwerkregels avant la lettre, die uiterlijk 30 juni 2021 in het bestemmingsplan waren opgenomen, niet te vervallen wegens strijd met hoger recht.
Volgens het vierde lid blijft een op grond van het Activiteitenbesluit gesteld maatwerkvoorschrift van kracht, doordat dit als een vergunningvoorschrift gaat gelden. Dit is ook geregeld in het gewone overgangsrecht voor maatwerkvoorschriften van artikel 8.1.5, vijfde lid, Invoeringsbesluit Omgevingswet.
Dat overgangsrecht geldt ook voor een maatwerkvoorschrift dat door het nieuwe artikel 3.15d, tweede lid, van het Activiteitenbesluit geldig is gebleven. In aanvulling op die regeling wordt hier voor de duidelijkheid bepaald dat ook na de aangehaalde uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak die gelding gewaarborgd blijft.
Naast de bestaande paragraaf 4.30 worden ook de tijdelijke regels voor een windturbine in de nieuwe paragrafen 4.30a en 4.30b van toepassing.
***Toelichting artikel 3.14b, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320** Voor een toelichting op deze wijziging van artikel 3.14b, vierde lid, Bal, wordt verwezen naar de toelichting op artikel II. Zoals daar is uiteengezet is er naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 een tijdelijke overbruggingsregeling voor windturbineparken van drie of meer windturbines getroffen, waarin is opgenomen dat geluidsnormen die in eerdere maatwerkvoorschriften waren opgenomen die op 1 juli 2022 zijn komen te vervallen, onder het Activiteitenbesluit milieubeheer van kracht blijven. De onderhavige wijziging zorgt ervoor dat dit ook het geval blijft na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De geluidsnormen worden door deze wijziging opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving.*

RG 2022-09-11: Toelichting artikel II wijzigingsbesluit 2022-320 (wijziging Activiteitenbesluit)
Deze bepaling beoogt enkel een op zichzelf eenvoudige correctie van een onvolledige verwijzing in artikel 3.15d, tweede lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Abm). Het betreft echter een complexe materie die de nodige uitleg vergt om te kunnen worden begrepen. Door de opeenvolging van regelgeving kan de verwijzing namelijk niet meer eenvoudigweg worden aangevuld.
Met artikel 3.15, tweede lid, werd beoogd dat van artikel 3.14a, eerste lid, Abm afwijkende geluidsnormen die zijn vastgesteld bij maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.14a, tweede lid of derde lid, na het tijdstip (1 juli 2022) waarop de reikwijdte van artikel 3.14a is beperkt tot één of twee windturbines die geen deel uitmaken van een windturbinepark, blijven gelden voor een windturbinepark van drie of meer windturbines waarop het nieuwe artikel 3.15d, eerste lid, van toepassing wordt. Als dit niet zou worden geregeld, zouden de geluidsnormen voor windturbineparken komen te vervallen, omdat hiervoor vanaf 1 juli 2022 geen wettelijke grondslag meer bestaat. Dit is een gevolg van het Besluit tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken (Stb. 2022, 181), waarin het toepassingsbereik van artikel 3.14a is beperkt tot één of twee windturbines die geen deel uitmaken van een windturbinepark. Met dat besluit werd gevolg gegeven aan een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021. In die uitspraak oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak dat de windturbinebepalingen die de grondslag voor de maatwerkvoorschriften boden, voor zover het windturbineparken met drie of meer windturbines betreft, buiten toepassing moeten worden gelaten omdat bij het opstellen van die bepalingen geen milieueffectrapportage had plaatsgevonden. Voor een toelichting op de achtergronden wordt verwezen naar de toelichting bij het Besluit tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken.
Er werd in artikel 3.15d Abm per ongeluk alleen verwezen naar de maatwerkvoorschriften op grond van artikel 3.14a, derde lid, waarbij over het hoofd is gezien dat ook op grond van artikel 3.14a, tweede lid, maatwerkvoorschriften konden worden gesteld. In het tweede lid gaat het om geluidnormen die zijn verlaagd met het oog op het optreden van cumulatie van geluidhinder van verschillende windturbines die zich in elkaars omgeving bevinden.
In het derde lid gaat het om geluidnormen die zijn aangepast met het oog op bijzondere lokale omstandigheden die daartoe aanleiding geven.
De blijvende geldigheid van de geluidsnormen die in maatwerkvoorschriften op grond van artikel 3.14a, tweede lid, waren vastgesteld, is vanaf 1 juli 2022 veilig gesteld met een bepaling in de Activiteitenregeling milieubeheer. Daarin is bepaald dat de bij maatwerkvoorschrift vastgestelde geluidsnorm blijft gelden. Artikel 1.7, tweede lid, Abm biedt voor die bepaling de wettelijke grondslag. De situatie die nu is ontstaan, is onoverzichtelijk. Voor de blijvende geldigheid van geluidsnormen is nu voor maatwerkvoorschriften op grond van het tweede, onderscheidenlijk derde lid, van artikel 3.14a een verschillende regeling op een verschillend niveau getroffen.
Daarom wordt in artikel 3.15d nu een nieuwe regeling opgenomen voor alle geluidsnormen die in een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.14a, tweede lid of derde lid, waren vastgesteld.
Bij de inwerkingtreding van het Besluit tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken zijn de eerdere maatwerkvoorschriften die waren gesteld op grond van artikel 3.14a, tweede lid, van rechtswege komen te vervallen. Artikel 3.14a, tweede lid, bood hiervoor voor zover het windturbineparken van drie of meer windturbines betreft, niet langer een grondslag. Het is niet mogelijk om deze niet meer bestaande maatwerkvoorschriften te laten herleven. Daarom is in artikel 3.15d een rechtstreeks werkende bepaling opgenomen, inhoudende dat voor windturbineparken waarvoor een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.14a, tweede lid, was gesteld, de geluidsnorm die daarin was vastgelegd, blijft gelden.
De onderling verschillende formulering van de eerdere verwijzing in artikel 3.15d naar maatwerkvoorschriften op grond van het derde lid en de nieuwe verwijzing naar geluidsnormen die waren opgenomen in maatwerkvoorschriften op grond van het tweede lid, is in het nieuwe artikel 3.15d, tweede lid, gelijk getrokken. Dit houdt in dat niet de eerdere maatwerkvoorschriften op grond van artikel 3.14a, tweede lid of derde lid, als zodanig blijven gelden, zoals eerder voor de maatwerkvoorschriften op grond van het derde lid was bepaald, maar dat de in de maatwerkvoorschriften op grond van het tweede lid, onderscheidenlijk derde lid, opgenomen geluidsnormen voor bestaande windturbineparken van drie of meer windturbines in een rechtstreeks werkende algemene regel zijn vastgelegd.

§ 3.2.5 Koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak

Artikel 3.15 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een koelinstallatie met meer dan:
   a 10 kg kooldioxide;
   b 5 kg koolwaterstoffen; of
   c 10 kg ammoniak.
2 Onder de aanwijzing valt niet het exploiteren van een koelinstallatie met:
   a een gefluoreerd broeikasgas als bedoeld in de verordening gefluoreerde broeikasgassen, afzonderlijk of in een mengsel; of
   b een ozonafbrekende stof als bedoeld in de verordening ozonlaagafbrekende stoffen of een isomeer ervan, afzonderlijk of in een mengsel.

Toelichting artikel 3.15, tweede lid, en betreffende begripsbepalingen in bijlage I onder B, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-199
In Bijlage I zijn de benamingen van de betreffende groepen stoffen aangepast (onderdeel A). Dit is ten eerste nodig omdat in de OAS-verordening niet meer wordt gesproken van gereguleerde stoffen maar van ozonafbrekende stoffen. Ten tweede bevatten beide voorgaande verordeningen voor OAS respectievelijk F-gassen een definitie die ook mengsels, en in het geval van OAS isomeren, omvatte. De OAS-verordening en de F-gassenverordening bevatten niet meer zulke definities. Uit artikel 2 van die verordeningen blijkt dat de mengsels en isomeren nog wel onder het toepassingsgebied van de verordening vallen maar niet meer binnen het begrip OAS respectievelijk F-gassen vallen. Daarom worden mengsels en isomeren in dit onderdeel apart genoemd. Er is dus geen sprake van een uitbreiding van de werkingssfeer maar van een redactionele aanpassing.
Ook zijn de begripsbepalingen van de F-gassenverordening en de OAS-verordening aangepast (onderdeel B).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.15 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het aanwezig hebben van een koelinstallatie waarbij de genoemde hoeveelheden koudemiddelen worden overschreden een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid door de stoffen die worden gebruikt voor de koelinstallatie.
In bijlage I wordt koelinstallatie gedefinieerd als een combinatie van met koudemiddel gevulde onderdelen die met elkaar zijn verbonden en samen een gesloten koudemiddelcircuit vormen waarin het koudemiddel circuleert met het doel warmte op te nemen of af te staan. Vriesinstallaties en warmtepompen vallen onder deze begripsomschrijving.
In het tweede lid is uitgezonderd het aanwezig hebben van een koelinstallatie met gefluoreerde broeikasgassen of gereguleerde stoffen. Zulke koelinstallaties vallen onder de in het tweede lid genoemde verordeningen en het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen.
Toelichting artikel 3.15 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om de aanwijzing van de milieubelastende activiteit in artikel 3.15 in lijn te brengen met andere artikelen waarin milieubelastende activiteiten worden aangewezen, wordt «het aanwezig hebben van een koelinstallatie» gewijzigd in «het exploiteren van een koelinstallatie». In lijn met vergelijkbare artikelen in andere paragrafen wordt in de uitzondering in artikel 3.17, eerste lid, verwezen naar artikel 3.16, eerste lid, waarin de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Artikel 3.16 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.15, voor zover het gaat om een koelinstallatie met meer dan:
   a 100 kg koolwaterstoffen; of
   b 1.500 kg ammoniak.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.15.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.16 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het aanwezig hebben van een koelinstallatie met een inhoud van meer dan 100 kg koolwaterstoffen of 1.500 kg ammoniak aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. De reden voor de vergunningplicht is gelegen in de externe veiligheidsaspecten die samenhangen met deze stoffen.*
Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.

Artikel 3.17 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.15, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over een koelinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.33, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.16, eerste lid.

Toelichting artikel 3.17, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.17, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.17 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het aanwezig hebben van een koelinstallatie.*
Paragraaf 4.109 geldt alleen als koelwater wordt geloosd. Een koelinstallatie is onderdeel van een groter geheel zoals een bedrijf of gebouw. Dit grotere geheel kan een activiteit zijn, die onder een van de andere paragrafen van dit hoofdstuk valt. Als die andere paragraaf een vergunning voor de grotere activiteit aanwijst, kan die ook gelden voor het lozen van koelwater afkomstig van het in werking hebben van een koelinstallatie. In dat geval geldt paragraaf 4.110 niet, en kunnen in de vergunning voor die grotere activiteit voorschriften worden gesteld over het lozen.
Het lozen van koelwater is deels een milieubelastende activiteit en deels een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk. Door samenloop met andere paragrafen kan het zijn dat het in beide gevallen vergunningplichtig is; in dat geval geldt paragraaf 4.110 niet. Het kan ook zijn dat het als milieubelastende activiteit vergunningplichtig is maar als lozingsactiviteit niet; in dat geval gelden de artikelen over lozing op een oppervlaktewaterlichaam in paragraaf 4.110 wel, en de bepalingen over lozing op het vuilwaterriool niet.
Toelichting artikel 3.17 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om de aanwijzing van de milieubelastende activiteit in artikel 3.15 in lijn te brengen met andere artikelen waarin milieubelastende activiteiten worden aangewezen, wordt «het aanwezig hebben van een koelinstallatie» gewijzigd in «het exploiteren van een koelinstallatie». In lijn met vergelijkbare artikelen in andere paragrafen wordt in de uitzondering in artikel 3.17, eerste lid, verwezen naar artikel 3.16, eerste lid, waarin de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

§ 3.2.6 Bodemenergiesysteem

Artikel 3.18 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:

a het aanleggen van een bodemenergiesysteem; en

b het gebruiken van een bodemenergiesysteem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.18 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het aanleggen en gebruiken van gesloten en open bodemenergiesystemen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Ook het vooronderzoek, waarbij boringen worden uitgevoerd om te onderzoeken of de locatie geschikt is voor een bodemenergiesysteem, en het onderhouden en schoonspoelen van aangelegde systemen is onderdeel van deze activiteit. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

Bodemenergiesystemen maken voor de verwarming en koeling van gebouwen gebruik van de warmte en koude in de bodem. Er wordt onderscheid gemaakt tussen open en gesloten bodemenergiesystemen. Bij open systemen is sprake van verplaatsing van grondwater. Hierin onderscheiden zij zich van gesloten systemen waarbij dat niet het geval is. Bij gesloten bodemenergiesystemen wordt namelijk circulatievloeistof in buizen door de bodem geleid, zonder dat het in direct contact met het grondwater komt.

Onder het gebruiken van een bodemenergiesysteem valt ook het opslaan van warmte in de bodem, zoals hoge temperatuuropslag. Bij hoge temperatuuropslag is sprake van het opslaan van warmte met een hogere temperatuur in de bodem. Hierbij wordt afgeweken van de voorgeschreven maximale temperatuur van het grondwater dat bij een open bodemenergiesysteem in de bodem wordt teruggeleid en de circulatievloeistof die bij een gesloten systeem wordt teruggeleid, in andere opzichten verschilt dit niet van andere bodemenergiesystemen. Hoge temperatuuropslag vindt alleen plaats voor verwarming, onder meer in de glastuinbouw en de aquacultuur. Geothermie, warmtelozingen en stadsverwarming zijn geen bodemenergiesystemen en vallen niet onder deze activiteit.

Door de toepassing van bodemenergiesystemen kan een bijdrage worden geleverd aan de vermindering van het energieverbruik voor verwarming en koeling van huizen, kantoren, bedrijven en kassen. De vermindering van het energieverbruik leidt tot vermindering van de uitstoot van CO_2, waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen. Een randvoorwaarde voor de toepassing van bodemenergiesystemen is dat sprake moet zijn van een duurzaam gebruik van de bodem. Dit betekent dat de toepassing niet ten koste mag gaan van het belang van de bescherming van de bodem en dat andere functies die de bodem en het grondwater vervullen, zoals doelmatig gebruik van bodemenergie niet in het geding mogen komen.

Het Wijzigingsbesluit bodemenergiesystemen[2] wordt geëvalueerd. Er heeft afstemming tussen beide trajecten plaatsgevonden, maar de verwerking van de resultaten van de evaluatie vereist nog de nodige afstemming met de betrokken partijen. Eventuele aanpassingen in regelgeving naar aanleiding van de evaluatie zullen daarom zo nodig separaat met een wijzigingsbesluit worden doorgevoerd.

Gedeputeerde staten zijn net als voorheen het bevoegd gezag voor de open bodemenergiesystemen. Voor de gesloten bodemenergiesystemen zijn burgemeester en wethouders in beginsel het bevoegd gezag.

Artikel 3.19 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.18, voor zover het gaat om het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.19 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesysteem aan als een geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het onttrekken van grondwater wordt gezien als een onderdeel van de milieubelastende activiteit. Eventueel lozingen op het oppervlaktewater als gevolg van een open bodemenergiesysteem vereisen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam van de waterbeheerder.*

Een omgevingsvergunning is nodig voor het installeren van een gesloten bodemenergiesystemen met een bodemzijdig vermogen van 70 kW of meer. Dat betekent dat kleine gesloten bodemenergiesystemen met een vermogen van minder dan 70 kW kunnen volstaan met een melding. Deze worden met name toegepast bij individuele woningen.

Toelichting artikel 3.19 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In artikel 3.19, eerste lid, vervalt de vergunningplicht voor gesloten bodemenergiesystemen met een bodemzijdig vermogen van 70 kW of meer. Deze vergunningplicht heeft tot doel om de samenhang tussen naburige bodemenergiesystemen in de gaten te houden en negatieve interferentie tussen bodemenergiesystemen te voorkomen. Deze doelen vormen in feite een gebruiksruimtevraagstuk, dat in het ruimtelijke kader van decentrale overheden een plaats moet krijgen. Om die reden is ervoor gekozen om de vergunningplicht in het Bal te laten vervallen, en het vraagstuk te doen landen in de regels over het omgevingsplan.*

De algemene regels in hoofdstuk 4 Bal over het voorkomen van interferentie blijven van toepassing, ook op gesloten bodemenergiesystemen. Mocht er onverhoopt interferentie optreden tussen systemen, of het bodemenergiesysteem om andere redenen niet de doelmatige hoeveelheden warmte en koude leveren, dan bieden die regels het bevoegd gezag de mogelijkheid om alsnog op te treden.

[2] Stb. 2013, 118.

Artikel 3.20 (algemene regels)
Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.18, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
a een gesloten bodemenergiesysteem, bedoeld in paragraaf 4.111; en
b een open bodemenergiesysteem, bedoeld in paragraaf 4.112.

Toelichting artikel 3.20, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

§ 3.2.7 Opslagtank voor gassen

Artikel 3.21 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)
Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
a het opslaan van giftige, bijtende, brandbare of oxiderende gassen van ADR-klasse 2 die tot vloeistof zijn verdicht in een opslagtank met een inhoud van meer dan 150 l;
b het opslaan van verstikkende gassen van ADR-klasse 2 die tot vloeistof zijn verdicht in een opslagtank met een inhoud van meer dan 300 l; en
c het opslaan van tot vloeistof verdichte gassen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening, in een opslagtank met een inhoud van meer dan 150 l.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.21 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel bepaalt dat het opslaan van de genoemde gassen in een opslagtank een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.

Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
In bijlage I wordt opslagtank gedefinieerd als een voorziening voor het opslaan van gas of vloeistof, met uitzondering van een verpakking, tankcontainer of ladingtank van een bunkerstation. Deze paragraaf is alleen van toepassing als het gaat om een opslagtank. Afhankelijk van de aard van de gassen gaat het om een opslagtank met een inhoud van meer dan 150 of 300 liter. Het opslaan van brandbare gassen van ADR-klasse 2 in gasflessen met een inhoud van minder dan 150 liter valt bijvoorbeeld onder paragraaf 3.2.9.
Toelichting artikel 3.21 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 3.22 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.21, voor zover het gaat om het opslaan van:
   a giftige of bijtende gassen van ADR-klasse 2;
   b gassen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening;
   c meer dan 13 m^3 propaan of propeen in een opslagtank;
   d propaan of propeen, als propaan of propeen in de vloeistoffase wordt afgetapt;
   e brandbare gassen van ADR-klasse 2, met uitzondering van propaan of propeen; of
   f meer dan 100 m^3 oxiderende gassen van ADR-klasse 2.
2 Het verbod geldt niet voor:
   a het opslaan van LPG, bedoeld in artikel 4.472, tweede lid; of
   b het opslaan van vloeibaar gemaakt vergistingsgas, bedoeld in paragraaf 4.88.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.22 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van de in onderdeel a en b genoemde gassen in een opslagtank aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Een vergunning is ook verplicht voor het opslaan van meer dan 13 m^3 propaan of propeen in een opslagtank of het opslaan van propaan of propeen, als deze in de vloeistoffase worden afgetapt. Van aftappen is bijvoorbeeld sprake als gasflessen vanuit een opslagtank worden gevuld. Tot slot is het opslaan in een opslagtank van andere brandbare gassen dan propaan of propeen, het opslaan van meer dan 100 m^3 oxiderende gassen van ADR-klasse 2 of het opslaan van propaan of propeen in meer dan twee opslagtanks vergunningplichtig.*
De reden voor de vergunningplicht is gelegen in de externe veiligheidsaspecten die samenhangen met de genoemde stoffen of de hoeveelheid van die stoffen die worden opgeslagen.
Toelichting artikel 3.22 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het eerste lid (nieuw) vervalt onderdeel g. In dit onderdeel is als vergunningplichtig aangewezen het opslaan van propaan of propeen in meer dan twee opslagtanks. Over de redenen voor het vervallen van deze vergunningplicht wordt verwezen naar paragraaf 2.11 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Met het nieuwe tweede lid wordt geregeld dat het verbod van het eerste lid niet geldt voor het opslaan van LPG dat plaatsvindt voor het tanken van voertuigen of werktuigen of voor het opslaan van vloeibaar gemaakt vergistingsgas. De vergunningplicht voor het tanken van voertuigen met LPG vervalt met het onderhavige besluit (in de artikelen 3.286 en 3.297 Bal) en het zou niet logisch zijn als de vergunningplicht zou kunnen «herleven» op grond van artikel 3.22 Bal. LPG bestaat namelijk uit een mengsel van propaan en butaan. Het opslaan van vloeibaar gemaakt vergistingsgas is uitgezonderd van de vergunningplicht omdat de algemene regels in paragraaf 4.88 voldoende beschermingsniveau bieden en een aanvullende vergunningplicht geen meerwaarde heeft.

Artikel 3.23 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.21, wordt voldaan aan de regels over:
   a het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.91, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.22; en
   b het opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.92, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.22.
2 Ook wordt voldaan aan de regels over zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.22, eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.23 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het opslaan van gassen in een opslagtank.*
De paragrafen 4.91 en 4.92 zijn alleen van toepassing als de activiteiten niet als vergunningplichtige gevallen zijn aangewezen in artikel 3.22. Dat betekent bijvoorbeeld dat paragraaf 4.91 niet van toepassing is op het opslaan van meer dan 13 m^3 propaan of propeen in een opslagtank. Als propaan of propeen wordt opgeslagen in twee opslagtanks met elk een inhoud van 12 m^3, dan is paragraaf 4.91 dus wel van toepassing.
Het opslaan van LPG en LNG vindt plaats bij opslag- en transportbedrijven en tankstations. Daarvoor gelden de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10.
Toelichting artikel 3.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*

§ 3.2.8 Opslagtank voor vloeistoffen en tankcontainer of verpakking die wordt gebruikt als opslagtank voor vloeistoffen

Artikel 3.24 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opslaan in een opslagtank met een inhoud van meer dan 250 l of een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt en een inhoud heeft van meer dan 250 l, van:

a vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3;
b vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.2;
c vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.3;
d vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.1;
e vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2;
f vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 6.1;
g vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 8;
h vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen;
i vloeibare gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening;
j oliën of vetten; of
k pekel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.24 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opslaan van de genoemde vloeistoffen in een opslagtank of een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en bodemverontreiniging.
Onder de oliën, bedoeld onder h, vallen plantaardige en dierlijke olie maar ook afgewerkte olie en smeerolie.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
In bijlage I wordt opslagtank gedefinieerd als voorziening voor het opslaan van gas of vloeistof, met uitzondering van een verpakking, tankcontainer of ladingtank van een bunkerstation.
In de praktijk worden vloeistoffen niet alleen opgeslagen in opslagtanks maar ook in tankcontainers en verpakkingen. Ook het opslaan van vloeistoffen in tankcontainers en verpakkingen valt binnen de aanwijzing, voor zover die tankcontainers of verpakkingen worden gebruikt als opslagtank. Met een verpakking wordt hier vooral bedoeld een intermediate bulk container. Een tankcontainer is geschikt voor verschillende typen transport. In tankcontainers kunnen zowel gevaarlijke als ongevaarlijke producten vervoerd worden. Een tankcontainer heeft een vat van roestvast staal met daaromheen een isolatie- en beschermingslaag van doorgaans polyurethaan en aluminium. Het vat wordt in het midden van een stalen frame geplaatst.
Een tankcontainer of verpakking wordt als opslagtank gebruikt als deze staat opgesteld op een vaste plaats en daar via leidingen en pomp is aangesloten op een proces of een installatie. De tankcontainer of verpakking wordt dan gebruikt als voorraadvat. Als dit vat leeg is wordt het afgekoppeld en omgewisseld voor een vol vat. Een andere mogelijkheid is dat het vat niet wordt afgekoppeld, maar ter plaatse wordt gevuld vanuit een tankwagen. Er zijn ook tankcontainers en verpakkingen die worden gebruikt voor het opslaan van afgewerkte olie of een andere vloeibare afvalstof. Als deze vol zijn worden ze omgewisseld voor lege vaten of ze worden ter plaatse geleegd in een tankwagen.
Een ladingtank van een bunkerstation is uitgezonderd van de definitie van opslagtank in bijlage I bij dit besluit. Die ladingtanks vallen onder paragraaf 3.8.3.
Toelichting artikel 3.24 en 3.25 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In de artikelen 3.24 en 3.25 ontbraken ten onrechte de vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.2 en 4.3. Daardoor was het onduidelijk welke regels daarvoor gelden. Met het toevoegen van deze ADR-klassen wordt deze omissie hersteld. Omdat er op dit moment geen PGS-richtlijn beschikbaar is met voorschriften is het opslaan van deze stoffen vergunningplichtig.*
Toelichting artikel 3.24 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Dit is een redactionele aanpassing. Omdat de onderdelen b en c beginnen met «van» staat er twee keer «van» achter elkaar omdat de aanhef eindigt met «van».*

Artikel 3.25 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.24, voor zover het gaat om het opslaan:
   a van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3;
   b van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.2;
   c van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.3;
   d van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2;
   e van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 6.1;
   f van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep I;

g van vloeibare gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening; of
h in een opslagtank met een inhoud van meer dan 150 m^3 of een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt en een inhoud heeft van meer dan 150 m^3.

2 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, geldt niet voor:
a het opslaan in een ondergrondse opslagtank;
b het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger; of
c het opslaan in een opslagtank die:
1° een inhoud heeft van 300 l of minder; en
2° niet vanuit een tankwagen wordt gevuld.

3 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder e tot en met h.

Toelichting artikel 3.25, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De verlettering uit het Invoeringsbesluit Omgevingswet van artikel 3.25, eerste lid, was per abuis niet doorgevoerd in het derde lid van dit artikel. Deze omissie is hersteld.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.25 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van de genoemde vloeibare gevaarlijke stoffen in een opslagtank aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het opslaan van de in artikel 3.24 genoemde vloeistoffen in een opslagtank met een inhoud van meer dan 150 m^3 is op grond van het eerste lid, onder f, altijd vergunningplichtig.*
In het tweede lid is een aantal uitzonderingen opgenomen voor vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3. Er geldt geen vergunningplicht als aan een of meer van deze uitzonderingen wordt voldaan. Als stoffen van ADR-klasse 3 zijn opgeslagen in een ondergrondse opslagtank is de activiteit niet vergunningplichtig. Van de vergunningplicht is ook uitgezonderd het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger in een bovengrondse opslagtank en een tankcontainer of verpakking. Uit onderzoek van het RIVM blijkt namelijk dat het opslaan van diesel beperkte externe veiligheidsrisico's meebrengt. Tot slot is uitgezonderd van de vergunningplicht het opslaan van ADR-klasse 3 stoffen in een bovengrondse opslagtank met een inhoud van ten hoogste 300 liter, als deze tank niet - op de locatie - vanuit een tankwagen wordt gevuld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de opslag van afgewerkte olie bij garages en afgetapte brandstoffen bij autodemontagebedrijven. De reden voor deze uitzondering is dat externe veiligheidsrisico's zich bij deze kleine opslagtanks alleen voordoen bij het vullen. De kleine opslagtanks komen vooral voor bij autodemontagebedrijven waar ze gebruikt worden voor het opslaan van afgetapte vloeistoffen.
Op grond van het derde lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid, onder c, d, e of f.

Toelichting artikel 3.24 en 3.25 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In de artikelen 3.24 en 3.25 ontbraken ten onrechte de vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 4.2 en 4.3. Daardoor was het onduidelijk welke regels daarvoor gelden. Met het toevoegen van deze ADR-klassen wordt deze omissies hersteld. Omdat er op dit moment geen PGS-richtlijn beschikbaar is met voorschriften is het opslaan van deze stoffen vergunningplichtig.*

Artikel 3.26 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.24, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
a het opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in bovengrondse opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.93, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h;

Toelichting artikel 3.26, eerste lid onder a t/m e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

b het opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in bovengrondse opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.94, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h;
c het opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt, bedoeld in paragraaf 4.95, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h;
d het opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in ondergrondse opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.96, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h; en
e het opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in ondergrondse opslagtanks, bedoeld in paragraaf 4.97, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h.

Toelichting artikel 3.26, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.25, eerste of derde lid.

Toelichting artikel 3.26, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Het eerste lid, aanhef en onder a tot en met e, is niet van toepassing op het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.26 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het opslaan van vloeistoffen in een opslagtank of in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt.*
De paragrafen 4.93, 4.94, 4.96 en 4.97 zijn alleen van toepassing als de opslagtank die wordt gebruikt een inhoud heeft van ten hoogste 150 m^3.
Toelichting artikel 3.26 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder a tot en met c, wordt een zinsnede toegevoegd waaruit volgt dat de algemene regels in de paragrafen 4.93, 4.94 en 4.95 niet van toepassing zijn als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.25, eerste lid, onder h. Het gaat daarbij om het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen in opslagtanks met een inhoud van meer dan 150 m3 of een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt en een inhoud heeft van meer dan 150 m3. De PGS richtlijnen waarnaar wordt verwezen in voornoemde paragrafen zijn namelijk niet van toepassing op opslagtanks met een inhoud van meer dan 150 m3. Met de wijzigingen in het eerste lid, onder d en e, worden die onderdelen in overeenstemming gebracht met de formuleringen in de onderdelen a tot en met c.*
Met de wijziging van het tweede lid wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.

§ 3.2.9 Opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking

Artikel 3.27 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opslaan van:
   a gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2 of 8;
   b gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen; of
   c gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a de milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in de artikelen 3.21, 3.24 en 3.36; en
   b het opslaan van minder dan:
      1° 1 kg gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2, 6.1, verpakkingsgroep I, 6.2, categorie I1 of I2, of 8, verpakkingsgroep I;
      2° 25 kg vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3, verpakkingsgroep I of II;
      3° 25 l giftige of bijtende gassen van ADR-klasse 2;
      4° 125 l brandbare gassen van ADR-klasse 2 in gasflessen; en
      5° 1.000 kg in totaal van de gevaarlijke stoffen, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.27 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft in het eerste lid aan dat het opslaan van de genoemde gevaarlijke stoffen in verpakking een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en bodemverontreiniging.
Onder de activiteit opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
In het eerste lid zijn carcinogene, mutagene en reprotoxische stoffen (CMR-stoffen) niet apart aangewezen. PGS 15 doet dit wel, maar vooral ter bescherming van hulpverleners en werknemers in geval van een calamiteit. Dat is in dit besluit niet overgenomen, omdat bescherming van hulpverleners en werknemers buiten de oogmerken van dit besluit valt. Overigens stelt paragraaf 5.4.3 een minimalisatieplicht voor zeer zorgwekkende stoffen. CMR-stoffen die problematisch zijn voor de omgeving vallen onder die paragraaf.
In het tweede lid is een aantal activiteiten aangewezen dat buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit valt. Het gaat om:
- *Het opslaan van vloeistoffen in een verpakking met een inhoud van meer dan 250 liter die als opslagtank wordt gebruikt, bedoeld in paragraaf 3.2.8;*
- *Het opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen, bedoeld in paragraaf 3.2.12; en*
- *Het opslaan van stoffen in kleinere hoeveelheden dan genoemd in het tweede lid, onder c.*

Bij het vaststellen van de hoeveelheden in het tweede lid, onder c, is bepalend geweest of er sprake kan zijn van een risico voor de externe veiligheid. Het toepassen van maatregelen om de risico's te verminderen is dan noodzakelijk. Naarmate risico's van een stof voor de externe veiligheid groter zijn gelden lagere hoeveelheden. Alleen als onder alle drempelhoeveelheden wordt gebleven die zijn genoemd onder c, valt de activiteit buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf.
De drempels van 1 kg, 25 kg en 125 l in het tweede lid, onder c, zijn ontleend aan PGS 15. Giftige of bijtende gassen vallen niet onder PGS 15, hiervoor is een vergelijkbare drempel gesteld van 25 l, die al langer voor deze categorie geldt. Voor andere gevaarlijke stoffen is bij hoeveelheden kleiner dan 10.000 kg het risico voor de omgeving niet heel groot. Voor deze stoffen is een drempel van 1.000 kg aangehouden. Dit is ook vanwege de mogelijke risico's voor de bodem.

Toelichting artikel 3.27 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de aanhef van het eerste lid vervalt «in verpakking». Deze wijziging hangt samen met de wijziging in het tweede lid, onder a, waarmee de milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in de paragrafen 3.2.7 (opslagtank voor gassen), 3.2.8 (opslagtank voor vloeistoffen en tankcontainer of verpakking die wordt gebruikt als opslagtank voor vloeistoffen) en 3.2.12 (opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen) worden uitgezonderd van de aanwijzing in deze paragraaf. Daarmee is er ook sprake van een duidelijke afbakening met de genoemde paragrafen. Door het vervallen van «in verpakking» wordt bovendien bereikt dat in de praktijk voor de toepassing van Rijksregels geen discussie hoeft te worden gevoerd over de vraag of iets wel of geen verpakking is. Of de regels van toepassing zijn is alleen afhankelijk van de aard en de hoeveelheid van de stoffen die worden opgeslagen en niet van de wijze waarop dat plaatsvindt. Uiteraard moet wel aan de algemene regels van paragraaf 4.98 worden voldaan als de gevaarlijke stoffen worden opgeslagen in verpakking.*

Artikel 3.28 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.27, voor zover het gaat om het in een opslagplaats opslaan van:
a meer dan 1.500 l giftige of bijtende gassen van ADR-klasse 2 in gasflessen;
b gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2, type A of B;
c gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2, type C tot en met F, waarvoor volgens de ADR temperatuurbeheersing is vereist;

d meer dan 1.000 kg gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2, type C tot en met F, waarvoor volgens de ADR geen temperatuurbeheersing is vereist;
e meer dan 1.000 kg gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 6.1, verpakkingsgroep I;
f meer dan 1.000 kg gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep I;
g meer dan 1.500 l tot vloeistof verdichte gassen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening, in gasflessen; of
h 10.000 kg of meer in totaal van de gevaarlijke stoffen, bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.28 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van de genoemde gevaarlijke stoffen in verpakking en waarbij de genoemde hoeveelheden worden overschreden aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*
Als de genoemde hoeveelheden worden overschreden is de hele opslagvoorziening vergunningplichtig. Onder een opslagvoorziening kan van alles vallen, zoals een bouwwerk of een onderdeel daarvan, een brandwerende constructie die geen onderdeel is van een bouwwerk, een brandveiligheidskast, een paardenbox en een ruimtelijk afgescheiden plaats. Niet iedere opslagvoorziening is geschikt voor het opslaan van gevaarlijke stoffen. Of een opslagvoorziening geschikt is volgt uit PGS 15. In die PGS zijn ook de maatregelen beschreven die moeten worden getroffen als gevaarlijke stoffen worden opgeslagen.
In het eerste lid, onder a tot en met g, zijn hoeveelheden genoemd voor stoffen van specifieke ADR-klassen. Als voor een van deze genoemde stoffen de drempelhoeveelheid wordt overschreden valt de hele opslagvoorziening onder de vergunningplicht. Als in een opslagvoorziening bijvoorbeeld meer dan 1.000 kg gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep I, wordt opgeslagen dan valt de hele opslagvoorziening onder de vergunningplicht. Dat geldt ook voor de gevaarlijke stoffen in die opslagvoorziening waarbij de hoeveelheid opgeslagen stoffen onder de drempelhoeveelheid blijft. Voor die gevaarlijke stoffen gelden dan ook niet de algemene regels van paragraaf 4.98. Dat volgt uit artikel 3.29.
In het eerste lid, onder h, is een hoeveelheid genoemd van 10.000 kg als grens voor de vergunningplicht. Hierbij gaat het om het totaal van alle in de opslagvoorziening aanwezige gevaarlijke stoffen in verpakking die behoren tot de in artikel 3.27, eerste lid, genoemde stoffen.

Toelichting artikel 3.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In de aanhef van het eerste lid wordt een redactionele wijziging aangebracht waarbij «opslagvoorziening» wordt gewijzigd in «opslagplaats». De enige reden voor deze wijziging is gelegen in de mogelijke begripsverwarring door de betekenis die het begrip «opslagvoorziening» heeft in het algemene spraakgebruik en de specifieke betekenis die daaraan wordt gegeven in bijvoorbeeld de PGS 15. Met het begrip «opslagplaats» wordt beter tot uitdrukking gebracht wat daarmee wordt bedoeld, namelijk iedere plek of plaats waar gevaarlijke stoffen worden opgeslagen, zoals een bouwwerk of een onderdeel daarvan, een brandwerende constructie die geen onderdeel is van een bouwwerk, een brandveiligheidskast, een paardenbox of een andere ruimtelijk afgescheiden plaats. Door het begrip «opslagvoorziening» niet te gebruiken wordt bereikt dat in de praktijk geen discussie hoeft te worden gevoerd over de vraag of het opslaan van gevaarlijke stoffen wel of niet vergunningplichtig is als er sprake is van een opslagplaats die niet voldoet aan de eisen van PGS 15. Of de vergunningplicht geldt is alleen afhankelijk van de aard en de hoeveelheid van de stoffen die worden opgeslagen en niet van de wijze waarop of de plaats waar dat plaatsvindt. Uiteraard moet wel aan de algemene regels van paragraaf 4.98 worden voldaan. Dat betekent bijvoorbeeld dat de gevaarlijke stoffen moeten worden opgeslagen in een opslagvoorziening die voldoet aan PGS 15.*
In verband met de consistentie wordt in onderdeel g «in gasflessen» toegevoegd. Deze wijziging dient alleen ter verduidelijking.
Met de wijziging in onderdeel h wordt verduidelijkt dat het gaat om de gevaarlijke stoffen die zijn genoemd in de onderdelen a, b en c van artikel 3.27, eerste lid.

Artikel 3.29 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.27, wordt voldaan aan de regels over:
a het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking, bedoeld in paragraaf 4.98, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.28; en
b het opslaan van organische peroxiden in verpakking, bedoeld in paragraaf 4.99, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.28.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.29 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking. De regels van paragraaf 4.98 zijn alleen van toepassing als de milieubelastende activiteit niet als vergunningplichtig geval is aangewezen in artikel 3.28.*

§ 3.2.10 Opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik

Artikel 3.30 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.30, eerste lid *Het eerste lid geeft aan dat het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*

Het regelen van deze activiteiten op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van ontplofbare stoffen.
Onder de activiteit opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het overslaan en laden en lossen. Ook valt hier in principe onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer. In het derde lid wordt dat echter uitgezonderd van de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Die activiteit is als vergunningplichtig aangewezen in artikel 3.286.
Als milieubelastende activiteiten zijn alleen aangewezen de in het artikel genoemde handelingen met vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Volgens bijlage I wordt onder vuurwerk verstaan een artikel voor vermaak, dat een explosieve stof of explosief mengsel bevat en tot doel heeft warmte, licht, geluid, gas of rook te maken door zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties. Pyrotechnisch artikel voor theatergebruik wordt in bijlage I omschreven als artikel voor podiumgebruik, dat een explosieve stof of explosief mengsel bevat en tot doel heeft warmte, licht, geluid, gas of rook te maken door zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties.
Onder de aanwijzing vallen niet het opslaan, herverpakken en bewerken van pyrotechnische artikelen voor nautisch gebruik, de zogenoemde noodsignalen. Het opslaan van noodsignalen is als milieubelastende activiteit aangewezen in paragraaf 3.2.11.
Vuurwerk wordt op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit ingedeeld in verschillende categorieën. Bij vuurwerk van categorie F1 gaat het om vuurwerk dat zeer weinig gevaar en een te verwaarlozen geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik in een besloten ruimte, waaronder binnenshuis. Fop- en schertsvuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit is qua eigenschappen vergelijkbaar met vuurwerk van categorie F1. Onder categorie F2 valt vuurwerk dat weinig gevaar en een laag geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een afgebakende plaats. Categorie F3 vuurwerk is vuurwerk dat middelmatig gevaar oplevert en is bestemd voor gebruik buitenshuis in een grote open ruimte. Het geluidsniveau is niet schadelijk voor de gezondheid. Onder categorie F4 wordt het zogenoemde professionele vuurwerk begrepen dat veel gevaar oplevert en dat alleen mag worden ontbrand door een persoon met een ontbrandingsvergunning en ontbrandingstoestemming.

2 Onder de aanwijzing valt niet het opslaan, herverpakken of bewerken van:
   a minder dan 200 kg in totaal van vuurwerk van categorie F1 en fop- en schertsvuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit;
   b minder dan 25 kg vuurwerk van categorie F2 en F3; of
   c vuurwerk dat door de krijgsmacht, de politie of de brandweer wordt gebruikt voor instructiedoeleinden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.30, tweede en vierde lid *Als de hoeveelheid vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 onder de hoeveelheden blijft genoemd in het tweede lid, dan valt het opslaan, herverpakken en bewerken daarvan buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Met vuurwerk van categorie F1 is gelijkgesteld fop- en schertsvuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit. Het opslaan, herverpakken en bewerken van minder dan 200 kg fop- en schertsvuurwerk valt daarom niet onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk, met inbegrip van omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk is bepalend voor de ADR classificatie van het vuurwerk. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 onder ADR-klasse 1.4.*

3 Onder de aanwijzing valt ook niet het voor het vervoer van goederen, bedoeld in paragraaf 3.8.6, opslaan van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.30, derde lid *Onder de aanwijzing valt niet het voor het vervoer van goederen opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger. Die activiteit kan worden beschouwd als een bijzondere vorm van opslaan en is als milieubelastende activiteit aangewezen in paragraaf 3.8.6. Onder die activiteit vallen bijvoorbeeld het laden en lossen van vuurwerk of van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en de overbrenging daarvan naar of van een andere tak van vervoer. Hierbij gaat het vooral om de overslagactiviteiten in Nederlandse havens. Bij deze typische vervoershandelingen blijven het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in hun oorspronkelijke verpakking waardoor de externe veiligheidsrisico's anders zijn dan bij het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik.*
In paragraaf 3.8.6 wordt het voor het vervoer van goederen opslaan van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger aangewezen als activiteit waarvoor het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet geldt om dit zonder omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit te verrichten. In de omgevingsvergunning voor deze activiteit worden voorschriften opgenomen om de externe veiligheidsrisico's te beheersen. In de omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag ook bepalen wat tijdelijke opslag precies inhoudt (bijvoorbeeld het aantal dagen dat de opslag ten hoogste mag zijn) en dat het vuurwerk of de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in hun oorspronkelijke verpakking moeten blijven.

4 Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het vuurwerk met omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Artikel 3.31 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.30, voor zover het gaat om het opslaan, herverpakken of bewerken van:
   a meer dan 25 kg pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 of T2;

b meer dan 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3;
c vuurwerk van categorie F4; of
d ander vuurwerk dan vuurwerk dat op grond van artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik.

2 Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het vuurwerk of van de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.31 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan, herverpakken of bewerken van meer dan 25 kg pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 of T2, meer dan 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3, vuurwerk van categorie F4 en vuurwerk dat niet krachtens artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik, aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*
Voor het bepalen van het gewicht wordt op grond van het tweede lid uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk of de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, met inbegrip van omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatervuurwerk is bepalend voor de ADR classificatie daarvan. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 bijvoorbeeld onder ADR-klasse 1.4.

Artikel 3.32 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.30, wordt voldaan aan de regels over het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, bedoeld in paragraaf 4.102.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.32 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk en van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. De activiteit van paragraaf 4.102 valt samen met de activiteit in artikel 3.30 en is dus altijd van toepassing.*

§ 3.2.11 Opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik

Artikel 3.33 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:
a een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.11.4;
b het opslaan van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, bedoeld in paragraaf 3.2.10;
c het voor het vervoer van goederen opslaan van stoffen, bedoeld in paragraaf 3.8.6, voor zover het gaat om ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger; en
d het opslaan van airbags of gordelspanners.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.33 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van ontplofbare stoffen.
Onder de activiteit opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het overslaan en laden en lossen. Ook valt hier in principe onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer. In het tweede lid, onder c, wordt dat echter uitgezonderd van de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer kan worden beschouwd als een bijzondere vorm van opslaan en is als milieubelastende activiteit aangewezen in paragraaf 3.8.6. Onder die activiteit vallen bijvoorbeeld ook het laden en lossen van ontplofbare stoffen en de overbrenging daarvan naar of van een andere tak van vervoer. Hierbij gaat het vooral om de overslagactiviteiten in Nederlandse havens. Bij deze typische vervoershandelingen blijven explosieve stoffen in hun oorspronkelijke verpakking waardoor de externe veiligheidsrisico's anders zijn dan bij het opslaan voor langere duur.
In paragraaf 3.8.6 wordt het voor het vervoer van goederen opslaan van explosieve stoffen voor civiel gebruik voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger aangewezen als activiteit waarvoor het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet geldt om dit zonder omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit te verrichten. In de omgevingsvergunning voor deze activiteit worden voorschriften opgenomen om de externe veiligheidsrisico's te beheersen. In de omgevingsvergunning kan het bevoegd gezag ook bepalen wat tijdelijke opslag precies inhoudt (bijvoorbeeld het aantal dagen dat de opslag ten hoogste mag zijn) en dat de explosieve stoffen in hun oorspronkelijke verpakking moeten blijven.
Onder ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 valt bijvoorbeeld munitie die voor de jacht of voor het sportschieten wordt gebruikt en zwart kruit, rookzwak kruit en noodsignalen voor de scheepvaart.

Het opslaan van vuurwerk en van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik wordt in het tweede lid, onder b, uitgezonderd. Hiervoor geldt paragraaf 3.2.10. Buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf valt ook het opslaan van ontplofbare stoffen door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het tweede lid, onder a. Het militaire opslaan van ontplofbare stoffen is geregeld in paragraaf 3.11.4.

Toelichting artikel 3.33 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan het tweede lid wordt een nieuw onderdeel d toegevoegd waarin een uitzondering wordt opgenomen voor het opslaan van airbags of gordelspanners. Gebleken is dat enkele modellen airbags en gordelspanners onder ADR-klasse 1.4 kunnen vallen. Voor het opslaan van stoffen die onder ADR-klasse 1.4 vallen, gelden regels op grond van de Arbeidsomstandighedenwet. Omdat aanvullende regels in het Bal niet nodig zijn, wordt deze uitzondering op de aanwijzing van de milieubelastende activiteit toegevoegd.*

Artikel 3.34 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.33, voor zover het gaat om het opslaan van:

a meer dan 1 kg zwart kruit of rookzwak kruit van ADR-klasse 1.1;
b meer dan 50 kg rookzwak kruit van ADR-klasse 1.3 of 1.4;
c meer dan 50 kg NEM noodsignalen van ADR-klasse 1.3 of 1.4;
d meer dan 250.000 munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens van ADR-klasse 1.4;
e meer dan 250.000 patronen voor schiethamers van ADR-klasse 1.4; of
f andere ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.34 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van meer dan 1 kg zwart kruit, 50 kg rookzwak kruit, 50 kg netto explosieve massa noodsignalen, 250.000 munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens en 250.000 patronen voor schiethamers aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Bovendien is als vergunningplichtig aangewezen het opslaan van andere ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 dan de stoffen die zijn genoemd onder a tot en met e.*
Toelichting artikel 3.34 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Rookzwak kruit kan ook van ADR-klasse 1.1 of 1.4 zijn. Om te voorkomen dat voor het opslaan van rookzwak kruit van ADR-klasse 1.1 en 1.4 geen ondergrens geldt voor de vergunningplicht op grond van onderdeel f, zijn de onderdelen a en b aangevuld.*

Artikel 3.35 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.33, wordt voldaan aan de regels over het opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik, bedoeld in paragraaf 4.103.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.35 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. De activiteit van paragraaf 4.103 valt samen met de activiteit in artikel 3.33 en is dus altijd van toepassing.*

§ 3.2.12 Opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen

Artikel 3.36 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opslaan van meer dan:

a 250.000 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 1.2 of 1.3 van PGS 7;
b 50.000 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 2 van PGS 7; of
c 50 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 3 of 4 van PGS 7.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.36 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen die behoren tot meststoffengroep 1.2, 1.3, 2, 3 of 4 van PGS 7, en waarbij de genoemde hoeveelheden worden overschreden een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid vanwege de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Onder de activiteit opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
De term «meststoffengroep» in dit artikel doelt op de aanduiding van de gevaarcategorie van vaste minerale anorganische meststoffen in overeenstemming met de indeling van PGS 7. De ondergrenzen in dit artikel komen uit PGS 7, en zijn de drempel vanaf waar deze richtlijn eisen stelt. Kunstmest van meststoffen groep 1.1 bevat geen nitraat en valt niet onder deze aanwijzing.

Artikel 3.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.36, voor zover het gaat om het opslaan van meer dan:

a 100.000 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 2 van PGS 7; of

b 50 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 3 of 4 van PGS 7.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van meer dan 100.000 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 2 en meer dan 50 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 3 of 4, aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*

Artikel 3.38 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.36, wordt voldaan aan de regels over het opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen, bedoeld in paragraaf 4.100, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.37.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.38 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf met regels geldt voor het opslaan van minerale anorganische meststoffen. Paragraaf 4.100 is alleen van toepassing als ten hoogste 100.000 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 2 of 50 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 3 of 4 van PGS 7 wordt opgeslagen. Die paragraaf is ook van toepassing als ten hoogste 50 kg vaste minerale anorganische meststoffen van meststoffengroep 3 of 4 van PGS 7 wordt opgeslagen. Als meer dan die hoeveelheden worden opgeslagen gelden geen algemene regels en zullen voorschriften worden opgenomen in de omgevingsvergunning.*

Toelichting artikel 3.38 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

§ 3.2.13 Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte

Artikel 3.39 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.39 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het verrichten van een aantal handelingen met afvalstoffen voorafgaand aan de inzameling of afgifte milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*

Afgifte is een feitelijke, fysieke overdracht van afvalstoffen, bijvoorbeeld het afgeven van afvalstoffen aan een milieustraat. Voor het begrip inzameling wordt in bijlage I verwezen naar de betekenis die daaraan in de Wet milieubeheer wordt gegeven. Van inzameling of afgifte is in ieder geval sprake als de afvalstof overgaat van de ene rechtspersoon of natuurlijke persoon naar een andere rechtspersoon of natuurlijke persoon. Maar ook als sprake is van dezelfde rechtspersoon (of natuurlijke persoon) kan sprake zijn van het afgeven van afvalstoffen. Volgens artikel 1.1, vijfde lid, onder b, van de Wet milieubeheer is sprake van het zich ontdoen van afvalstoffen door afgifte als bijvoorbeeld een bedrijf afvalstoffen produceert binnen een vestiging en deze afgeeft aan een nevenvestiging van het bedrijf dat behoort tot dezelfde rechtspersoon. Er is geen sprake van inzameling of afgifte wanneer een bedrijf op locatie, bij een ander, werkzaamheden verricht en zijn afvalstoffen die bij de werkzaamheden vrijkomen, meeneemt naar de eigen bedrijfslocatie. Gedacht kan worden aan een hovenier die op een locatie van een ander snoeiwerkzaamheden verricht en zijn snoeiafval meeneemt naar zijn eigen locatie, of een bedrijf dat elders onderhoudswerkzaamheden uitvoert en zijn daarbij vrijkomende afvalstoffen meeneemt naar de eigen locatie.

Er zijn bedrijven waarvan een deel van de afvalstoffen binnen het bedrijf zich in de fase voorafgaand aan inzameling of afgifte bevindt en een ander deel zich in de fase na inzameling of afgifte. Bijvoorbeeld bij autodemontagebedrijven. Activiteiten met het autowrak zijn activiteiten na inzameling of afgifte. Immers, het gaat om een autowrak dat is ingezameld of afgegeven. Binnen het autodemontagebedrijf ontstaan ook afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven. Bijvoorbeeld afvalstoffen die in de kantine ontstaan en nog moeten worden ingezameld of afgegeven.

De activiteiten met afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte die zijn aangewezen als milieubelastende activiteiten waarvoor rijksregels gelden, zijn het opslaan, scheiden, mengen en verdichten van afvalstoffen. De paragraaf hangt samen met paragraaf 3.5.11, verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen, waarin de vergunningplicht wordt geregeld die de kaderrichtlijn afvalstoffen voorschrijft. In de praktijk vallen voornamelijk afvalverwerkers onder paragraaf 3.5.11. Deze paragraaf over mengen, opslaan, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval, heeft betrekking op activiteiten met afvalstoffen die niet specifiek zijn voor bedrijven binnen de afvalsector maar algemeen voorkomen binnen allerlei bedrijfssectoren. Voor het opslaan, verdichten, scheiden en mengen van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte zijn geen specifieke regels gesteld. Wel kan een vergunningplicht aan de orde zijn. Waar nodig zijn elders in dit besluit regels opgenomen voor bijvoorbeeld de bescherming van de bodem en emissies naar de lucht. Van een milieubelastende activiteit als bedoeld in deze paragraaf is geen sprake als er naast het opslaan, scheiden, mengen en verdichten van afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte, met die afvalstoffen ook een activiteit wordt verricht die valt onder paragraaf 3.5.11. Bijvoorbeeld een bedrijf dat zijn eigen gevaarlijke afvalstoffen opslaat en ook demonteert voordat het bedrijf de afvalstoffen afgeeft aan een ander. Het opslaan op zichzelf valt onder pararaaf 3.2.13, maar omdat het demonteren een milieubelastende activiteit als bedoeld in paragraaf 3.5.11 is, vallen beide activiteiten onder paragraaf 3.5.11 en niet onder 3.2.13. De reden om paragraaf 3.2.13 op te nemen naast paragraaf 3.5.11 is om te voorkomen dat een ieder die iets met afvalstoffen doet, ook zijn eigen afvalstoffen, de uitgebreide lijst met uitzonderingen voor de vergunningplicht uit paragraaf 3.5.11 moet doornemen. Door een splitsing aan te brengen blijft paragraaf 3.5.11 voorbehouden aan de afvalstoffenbranche en verderstrekkende activiteiten met afvalstoffen. De scheidslijn tussen de paragrafen 3.2.13 en 3.5.11 ligt grofweg dus tussen activiteiten voorafgaand aan de inzameling of afgifte van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen en handelingen daarna.

Voor een verdere toelichting over de verhouding tussen de paragrafen 3.2.13 en 3.5.11 wordt verwezen naar de toelichting bij paragraaf 3.5.11.

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen de volgende activiteiten met bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen als die worden verricht voorafgaand aan de inzameling of afgifte van die afvalstoffen:

a het opslaan van meer dan 50 ton gevaarlijke afvalstoffen op een andere locatie dan de locatie van productie;

b het opslaan van meer dan 45 m^3 bedrijfsafvalstoffen op een andere locatie dan de locatie van productie;

c het scheiden van de onder a of b bedoelde afvalstoffen op een andere locatie dan de locatie van productie;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.39, eerste lid, onder a, b en c *In deze onderdelen is aangegeven wanneer het opslaan en scheiden van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte onder de milieubelastende activiteiten vallen. Voor zover het gaat om opslaan, is dat alleen het geval als het opslaan van afvalstoffen gebeurt op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan. In het besluit wordt gesproken over een andere locatie dan de locatie van productie. De locatie van productie kan elke locatie zijn waar het bedrijf werkzaamheden uitvoert waarbij de afvalstoffen ontstaan. Onder de milieubelastende activiteit aangewezen in deze paragraaf valt bijvoorbeeld een hovenier die zijn snoeiafval van een locatie waar hij snoeiwerkzaamheden verricht, meeneemt naar zijn eigen locatie en daar opslaat. Of een aannemer die zijn niet gevaarlijk bouwafval en sloopafval van een slooplocatie meeneemt naar zijn eigen locatie om daar op te slaan en eventueel te scheiden. Andere voorbeelden zijn onderhoudsbedrijven die hun oplosmiddelresten, dakafval of lege ongereinigde verpakkingen die vrijkomen bij hun werkzaamheden op de onderhoudslocatie, meenemen naar de eigen locatie. In alle genoemde voorbeelden moet het gaan om hoeveelheden van meer dan 50 ton als het gevaarlijk afval is of meer dan 45 m^3 als het bedrijfsafval is. Het meenemen van deze afvalstoffen naar de eigen locatie leidt over het algemeen tot een doelmatiger beheer van de afvalstoffen. Het gaat hier om het opslaan van afvalstoffen die bij de eigen werkzaamheden ontstaan. Als andere afvalstoffen worden meegenomen is sprake van inzameling of afgifte en valt het opslaan onder paragraaf 3.5.11. De grens van 50 ton uit onderdeel a komt overeen met de grenswaarde die gold voor categorie 28.10, onder 12°, van bijlage I, onderdeel C, bij het Besluit omgevingsrecht en is gebaseerd op de grens uit de richtlijn industriële emissies voor de tijdelijke opslag van gevaarlijke afvalstoffen (categorie 5.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies). Voor bedrijfsafvalstoffen moet het om meer dan 45 m^3 (in totaal) gaan, om onder de paragraaf te vallen. Deze grenswaarde komt overeen met de grenswaarde die gold voor categorie 28.10, onder 12°, van bijlage I, onderdeel C, bij het Besluit omgevingsrecht. De hoeveelheid van 45 m^3 komt overeen met de inhoud van de grootste container die over de weg vervoerd mag worden. Bij de meeste bedrijven zal het om veel kleinere hoeveelheden gaan.*

Het scheiden van afvalstoffen op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan, valt alleen onder de aangewezen activiteiten als ook het opslaan van die afvalstoffen daaronder valt. Dus een bedrijf dat meer dan 45 m^3 bouwafval en sloopafval meeneemt naar zijn eigen locatie om daar op te slaan en te scheiden, valt ook voor het scheiden onder de aanwijzing van de activiteit.

Het opslaan of scheiden afvalstoffen dat gebeurt op de plaats waar de afvalstoffen zijn geproduceerd valt niet onder de in dit artikel aangewezen milieubelastende activiteit. De hoeveelheid afvalstoffen is daarbij niet relevant.

d het op de locatie van productie mengen van gevaarlijke afvalstoffen met afvalstoffen die vallen onder een andere categorie van afvalstoffen als bedoeld in bijlage II dan de categorie waartoe de gevaarlijke afvalstoffen behoren;

e het op de locatie van productie mengen van bedrijfsafvalstoffen met afvalstoffen die vallen onder een andere categorie van afvalstoffen als bedoeld in bijlage II dan de categorie waartoe de bedrijfsafvalstoffen behoren, als het gescheiden houden en gescheiden afgeven gelet op de hoeveelheden en de manier van vrijkomen van deze afvalstoffen en de kosten van het gescheiden houden en gescheiden afgeven op grond van het circulair materialenplan, bedoeld in artikel 10.3 van de Wet milieubeheer, kan worden gevergd;

Toelichting artikel 3.25, derde lid, onder e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging. Per abuis stond in het eerste lid, onder e, «gevaarlijke stoffen» in plaats van «bedrijfsafvalstoffen». Dit is gecorrigeerd.*

Toelichting artikel 3.25, derde lid, onder e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-373 *Deze onderdelen regelen de wijziging van het begrip «landelijk afvalbeheerplan» in «circulair materialenplan» in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart. De grondslag van deze wijziging is gelegen in de artikelen 4.3, eerste lid, 5.38, derde lid, en 5.39, aanhef en onder a, van de Omgevingswet en artikel 39g, derde lid, van de Binnenvaartwet.*

f het mengen van afvalstoffen met afvalstoffen die vallen onder een andere categorie van afvalstoffen als bedoeld in bijlage II dan de categorie waartoe de eerstgenoemde afvalstoffen behoren op een andere locatie dan de locatie van productie;

g het mengen van afvalstoffen binnen een van de categorieën 10, 11, 110 of 111 van bijlage II;

h het mengen van afvalstoffen met andere stoffen dan afvalstoffen; en

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.39, eerste lid, onder d, e en f *Bij het mengen van afvalstoffen kan gedacht worden aan het samenvoegen van afvalstoffen die behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen (onder d en e) of het samenvoegen van afvalstoffen met andere stoffen die geen afvalstoffen zijn (onder f). Onder mengen valt ook het samenvoegen van afvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen, maar verschillend zijn van aard, samenstelling of concentratie. Deze laatste mengvorm valt niet onder onderdeel d of e en valt dus niet onder de milieubelastende activiteit die in dit artikel is aangewezen. De categorieën van afvalstoffen zijn in bijlage II bij dit besluit aangewezen.*

Onderdeel d bestaat uit drie elementen:

- Het mengen van afvalstoffen vindt plaats op de plaats van productie;

- Er worden verschillende categorieën van afvalstoffen gemengd; en

- Het gescheiden houden van de afvalstoffen kan worden gevergd.
Als al deze omstandigheden zich voordoen, valt het mengen onder paragraaf 3.2.13.
In het Landelijk afvalbeheerplan is aangegeven in welke gevallen het gescheiden houden van afvalstoffen kan worden gevergd. Dit heeft te maken met het type afvalstof, de hoeveelheid en of het gescheiden houden een onevenredige belasting met zich brengt. Van een onevenredige belasting kan sprake zijn in het geval de kosten voor de gescheiden inzameling en afvoer van een afvalstof een in het Landelijk afvalbeheerplan genoemd bedrag te boven gaan. Bij relatief homogene en schone afvalstoffen die in grote hoeveelheden en geconcentreerd vrijkomen wordt het gescheiden houden van afvalstoffen volgens het Landelijk afvalbeheerplan als redelijk beschouwd. Bij afvalstoffen die diffuus en in kleine hoeveelheden ontstaan, kan niet altijd gevergd worden dat deze gescheiden gehouden worden.
Onderdeel e bestaat uit twee elementen:
- Het mengen van afvalstoffen vindt plaats op een andere plaats dan de plaats van productie; en
- Er worden verschillende categorieën van afvalstoffen gemengd.
In tegenstelling tot onderdeel d, gaat onderdeel e over het mengen van afvalstoffen op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn geproduceerd. Bijvoorbeeld een hovenier die snoeiafval meeneemt naar zijn eigen locatie en daar mengt. De vraag of het gescheiden houden wel of niet kan worden gevergd speelt - in tegenstelling tot onderdeel d - hier geen rol.

i het verdichten van gevaarlijke afvalstoffen.

Toelichting artikel 3.39, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.39, eerste lid, onder d, was bepaald dat het op de locatie van productie mengen van afvalstoffen die behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen, onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit valt, als het gescheiden houden en gescheiden afgeven ervan gelet op het Landelijk afvalbeheerplan niet kan worden verlangd. Het Landelijk afvalbeheerplan gaat echter alleen voor bedrijfsafvalstoffen in op de vraag of het gescheiden houden en gescheiden afgeven nodig is. Het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met afvalstoffen van een andere categorie valt altijd onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Om die reden is onderdeel d toegespitst op gevaarlijke afvalstoffen en wordt een nieuw onderdeel e toegevoegd over bedrijfsafvalstoffen. Ook wordt de formulering van deze onderdelen en van onderdeel f verduidelijkt.*
In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met de wijziging in het eerste lid, onder h (nieuw), is het woord «afval» veranderd in «afvalstof».
Aan het eerste lid wordt een nieuw onderdeel g toegevoegd, waarmee het mengen van afvalstoffen binnen een van de categorieën 10, 11, 110 of 111 van bijlage II ook onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit worden gebracht. Op grond van onderdeel f viel het mengen van afvalstoffen met afvalstoffen die vallen onder een andere categorie van afvalstoffen al onder de aanwijzing. Voor deze categorieën is ook mengen binnen de categorie niet toegestaan voordat bij vergunningverlening is getoetst of dit in overeenstemming is met het mengbeleid uit het Landelijk afvalbeheerplan. Het gaat bij deze categorieën om gevaarlijke en niet gevaarlijke procesafhankelijke industriële afvalstoffen van productieprocessen die niet vallen onder een andere categorie en gevaarlijke en niet gevaarlijke overige afvalstoffen die op een stortplaats gestort mogen worden volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het Landelijk afvalbeheerplan. Zie hiervoor ook paragraaf B.7.5.3 van het Landelijk afvalbeheerplan. In artikel 3.40, 3.195 en 3.196 is daarom geregeld dat voor het mengen van afvalstoffen binnen deze categorieën een vergunning is vereist.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:

a het mengen of scheiden van bouwafval en sloopafval, voor zover het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing is;

b een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.5.11;

c de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, met huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven; en

d het opslaan van CO_2 voor het permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet.

Toelichting artikelen 3.39, tweede lid onder d (nieuw), 3.40b, tweede lid onder h (nieuw), 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De wijzigingen van de artikelen 3.39, tweede lid, 3.40b, tweede lid, 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid, van het Bal beogen omissies in de regelgeving met betrekking tot het permanent opslaan van CO_2 (kooldioxide) in de zin van artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet (hierna: CO_2-opslag) te corrigeren. Deze bepalingen zijn namelijk niet allemaal op consistente wijze geformuleerd volgens het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag. Dit uitgangspunt is dat bepalingen met betrekking tot CO_2-opslag in specifieke, daarop betrekking hebbende regelgeving worden opgenomen en, voor zover zij daar ook onder zouden kunnen vallen, worden uitgezonderd van generieke bepalingen met betrekking tot (het afvangen, afgeven, ontvangen, verwerken, opslaan of storten van) afvalstoffen. Dit uitgangspunt is gevolgd in paragraaf 3.5.11 van het Bal over de milieubelastende activiteit «verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen» (namelijk in artikel 3.184, derde lid, onderdelen e en f) en in paragraaf 3.2.19 van het Bal over de milieubelastende activiteit «afvangen van kooldioxide voor ondergrondse opslag», en ook in hoofdstuk 10 (Afvalstoffen) van de Wet milieubeheer (namelijk in artikel 10.1a, eerste lid, onder a). In enkele andere paragrafen van het Bal zijn echter bepalingen opgenomen waar onbedoeld ook CO_2-opslaggerelateerde activiteiten onder zouden kunnen vallen, maar er is geen uitdrukkelijke uitzondering met betrekking tot CO_2-opslag is opgenomen. Daarom wordt voor de duidelijkheid alsnog ook een uitzondering van activiteiten ten behoeve van CO_2-opslag van de aanwijzing van milieubelastende activiteiten in die paragrafen opgenomen. Het betreft de paragrafen 3.2.3 («Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte»), 3.2.14 («Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen») en 3.3.12 («Stortplaats of winningsafvalvoorziening»).*

De wijzigingen van artikel 3.184 van het Bal beogen alleen consistentie te bewerkstelligen in de terminologische opzet van vergelijkbare bepalingen. Daarbij wordt telkens terugverwezen naar de omschrijving van een milieubelastende activiteit in het opschrift van de desbetreffende paragraaf in hoofdstuk 3 die op die activiteit betrekking heeft en paragraaf 3.5.11 («Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen»).
In de gewijzigde artikelen 3.39, 3.40b, 3.84 en 3.184 van het Bal moet worden aangesloten bij de specifieke terminologie van de Mijnbouwwet, die in het hiernavolgende wordt toegelicht. Daarom is in genoemde artikelen sprake van «permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet».
In algemene zin wordt bij de hiervoor weergegeven wijzigingen het volgende opgemerkt.
Het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag houdt in dat die activiteit niet vanuit de primaire invalshoek «verwijdering van afvalstoffen» in de generieke regelgeving met betrekking tot afvalstoffen wordt geregeld. CO_2-opslag wordt geregeld vanuit de primaire invalshoek «tegengaan van klimaatverandering» in specifieke regelgeving die bescherming van het milieu en de volksgezondheid tegen de risico's van CO_2-opslag waarborgt. Zij wordt daarom uitgezonderd van de generieke afvalstoffenregelgeving[1].
1 In artikel 10.1a, onder a, van de Wet milieubeheer is geregeld dat CO_2, voor zover afgevangen of getransporteerd ten behoeve van geologische opslag en de geologische opslag van CO_2 zelf, buiten de werkingssfeer van hoofdstuk 10 van die wet valt. Dit hoofdstuk blijft, met inbegrip van genoemde bepaling, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaan.
Dit uitgangspunt van de Nederlandse regelgeving is op haar beurt afgeleid van de opzet van de Europese regelgeving, waarin voor CO_2-opslag eveneens specifieke regelgeving is vastgesteld. Op deze Europeesrechtelijke achtergrond zal hier voor het goede begrip kort worden ingegaan.
Het generieke afvalstoffenbeleid is op EU-niveau ondergebracht in de Kaderrichtlijn afvalstoffen van de EU[2].
2 Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU 2008, L312).
Voor CO_2-opslag, dat als verwijdering van afvalstoffen kan worden gezien, is echter een specifieke richtlijn vastgesteld, namelijk de zogenaamde CCS-richtlijn (CCS staat voor Carbon Capture and Storage) omdat in die richtlijn de positieve bijdrage aan het klimaatbeleid de voornaamste drijfveer voor regelgeving is en in een specifieke richtlijn beter op de bijzondere aspecten van deze activiteit kan worden ingespeeld om bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen[3].
3 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2009, L 140).
Anders dan verwijdering van afvalstoffen, moet ondergrondse opslag van vrijkomend CO_2 (dat daarmee een afvalstof is, die op zichzelf doorgaans niet nuttig kan worden toegepast) als specifieke vorm van verwijdering van afvalstoffen juist worden gestimuleerd, omdat hiermee CO_2-emissies die optreden, niet in de atmosfeer terechtkomen. Daarbij wordt aangetekend dat op dit moment geen uitdrukkelijke verplichting bestaat om CO_2-emissies te voorkomen of om CO_2-emissies af te vangen en daarmee te voorkomen dat zij in de atmosfeer terechtkomen.
Een standaardbenadering van CO_2-opslag onder de noemer «verwijdering van afvalstoffen» zou niet het meest geëigend zijn om rekening te houden met de bijzondere achtergrond en specifieke kenmerken van deze activiteit en ook niet geschikt om de specifieke risico's voor milieu en volksgezondheid die hieraan verbonden zijn, voldoende te beperken.
Artikel 35 van de CCS-richtlijn wijzigt de reikwijdtebepaling van de Kaderrichtlijn afvalstoffen[4] in die zin dat CO_2-opslag buiten het toepassingsbereik van de Kaderrichtlijn afvalstoffen valt[5].
4 Deze wijziging betrof de eerdere versie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen: Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PbEU 2006, L114).
5 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad. Hierin werd artikel 2, eerste lid, punt a), van de toenmalige kaderrichtlijn afvalstoffen 2006/12/EG aangepast. In die bepaling was aangegeven dat «gasvormige effluenten die in de atmosfeer worden uitgestoten» buiten de werkingssfeer van Richtlijn 2006/12/EG vielen. Bij de wijziging is daaraan ook een uitzondering toegevoegd voor «kooldioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig in Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide, dan wel op grond van artikel 2, lid 2, van die richtlijn buiten de werkingssfeer van die richtlijn valt». Deze wijziging had nog betrekking op Richtlijn 2006/12/EG omdat de intrekking bij Richtlijn 2008/98/EG pas in 2010 van kracht werd. Op het moment waarop Richtlijn 2009/31/EG van kracht werd gold derhalve nog Richtlijn 2006/12/EG. Er lijkt hier iets verkeerd te zijn gegaan bij de omzetting naar Richtlijn 2008/98/EG, omdat bij het van kracht worden van die richtlijn in 2010 de recente wijziging die in 2009 in Richtlijn 2006/12/EG was aangebracht daarin toen niet is overgenomen.
De CCS-richtlijn is ten opzichte van de generieke regeling over het omgaan met afvalstoffen in de Kaderrichtlijn afvalstoffen te zien als een specifieke regeling over CO_2-opslag. In artikel 36 van de CCS-richtlijn is ook een specifieke regeling voor CO_2 getroffen ten opzichte van de generieke regeling van de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen in Verordening (EG) nr. 1013/2006 (EVOA)[6].
6 Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L190/1).
In het licht van het voorgaande wordt over de gebruikte begrippen nog het volgende opgemerkt.
In de Mijnbouwwet wordt onder permanent opslaan van CO_2, voor zover hier van belang, verstaan: «permanent opslaan van CO_2 en stoffen die daarmee in directe samenhang worden opgeslagen (...)». Het begrip «opslaan van stoffen» is in artikel 1, onder 1, van de Mijnbouwwet omschreven. Hieronder wordt, voor zover hier van belang, verstaan: «opslaan van stoffen: het brengen of houden van stoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem (...)».

Dit betekent dat het permanent opslaan van CO_2 ook het in de bodem brengen van CO_2 omvat. Er vinden ook andere activiteiten plaats ten behoeve van het opslaan van CO_2, zoals het afvangen van CO_2 aan de bron en het transport van CO_2 naar de plaats waar het vervolgens in de bodem wordt gebracht.
Ter voorkoming van misverstanden wordt opgemerkt dat het begrip opslaan in de samenstelling «permanent opslaan» in de Mijnbouwwet een andere betekenis heeft dan in het Bal. In het Bal is opslaan van afvalstoffen een tijdelijke activiteit. In geval van een permanente activiteit wordt gesproken van storten. De bewoordingen in de Mijnbouwwet hebben de EU-regelgeving als achtergrond. In de CCS-richtlijn wordt echter niet gesproken van «permanent opslaan van CO_2» maar van «geologische opslag van CO_2».
Daarnaast is aan artikel 3.184, derde lid, van het Bal een nieuw onderdeel n toegevoegd. Dit artikel is aangepast gelet op de sterke samenhang en overlap die kan ontstaan tussen de paragrafen 3.3.10 (Afvalbeheer ippc-installaties) en 3.5.11 (Verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen) van het Bal. Onderdeel m van het derde lid is in overeenstemming daarmee ook aangepast. Voor een nadere toelichting wordt hiervoor verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij onderdelen K, M, O en U van dit artikel (artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 Bal).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.39, tweede lid *De activiteiten waarop het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing is, vallen niet onder deze paragraaf. Dit is het geval bij het mengen of scheiden van bouwafval en sloopafval tijdens het bouwen of slopen van een bouwwerk. Ook op het mengen of scheiden tijdens het breken van bouwafval en sloopafval gedurende een periode van ten hoogste drie maanden op of in de directe nabijheid van de sloopplaats of bouwplaats waar het afval vrijkomt, is het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing. In dat geval valt het mengen of scheiden ook niet onder de aanwijzing van deze paragraaf.*
In onderdeel b is geregeld dat als met een afvalstof naast de activiteiten die in dit artikel genoemd worden ook activiteiten worden uitgevoerd die in artikel 3.184 zijn aangewezen als milieubelastende activiteit, niet onder deze activiteit maar onder de activiteit van paragraaf 3.5.11 valt.
Als de in het eerste lid genoemde activiteiten plaatsvinden met huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven, vallen ze op grond van onderdeel c niet onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Gelet op de definitie van het begrip gevaarlijke afvalstoffen, kunnen huishoudelijke afvalstoffen ook gevaarlijke afvalstoffen zijn. Deze paragraaf is daarop niet van toepassing zolang ze niet zijn ingezameld of afgegeven.

Artikel 3.40 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.39.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.40, eerste lid *De vergunningplicht is zo geformuleerd dat in beginsel alle activiteiten die in artikel 3.39 zijn aangewezen als milieubelastende activiteiten ook vergunningplichtig zijn. In het tweede en derde lid is een aantal uitzonderingen opgenomen. Een activiteit waarvoor de vergunningplicht niet geldt of die niet in deze paragraaf is aangewezen als milieubelastende activiteit, kan overigens wel als vergunningplichtig zijn aangewezen in een andere paragraaf. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren in paragraaf 3.3.10 over ippc-installaties.*

2 Het verbod geldt niet voor:

a het opslaan en samenvoegen van grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit van kwaliteitsklasse landbouw/natuur, wonen of industrie als bedoeld in artikel 25d van dat besluit;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.40, tweede lid, onder a *Het tweede lid, onder a, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van grond of baggerspecie en is bedoeld voor de situatie dat het Besluit bodemkwaliteit[3] niet van toepassing is. Voor die situatie geldt dat voor het opslaan van grond en baggerspecie op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan, er ten hoogste 10.000 m^3 mag worden opgeslagen zonder vergunning. Hiermee is aangesloten bij artikel 3.185, derde lid, onder r, in paragraaf 3.5.11. De grond en baggerspecie moeten voldoen aan bepaalde artikelen van het Besluit bodemkwaliteit. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.185, derde lid, onder r.*

Toelichting artikel 3.40, tweede lid onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze aanpassing van artikel 3.40 schrapt de vergunningplicht voor het opslaan van meer dan 10.000 m^3 zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie meegenomen van werkzaamheden op een andere locatie (bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden of agrarisch loonwerk), die onder a) stond. De uitzondering voor grond en baggerspecie die onder b) stond, wordt voor de duidelijkheid uitgesplitst in een uitzondering voor grond (onder a) en een uitzondering voor baggerspecie (onder b).*

b het opslaan en samenvoegen van baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit van kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, licht verontreinigd of matig verontreinigd als bedoeld in artikel 25d van dat besluit;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.40, tweede lid, onder b *Het tweede lid, onder b, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van grond of baggerspecie waarop het Besluit bodemkwaliteit van toepassing is. Het Besluit bodemkwaliteit is van toepassing op het toepassen van grond en baggerspecie en de tijdelijke opslag van grond en baggerspecie voorafgaand aan die toepassing. Het «toepassen van grond of baggerspecie» is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als het aanbrengen, verspreiden of tijdelijk opslaan van grond of baggerspecie zoals genoemd in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit, het houden van de aangebrachte of tijdelijk opgeslagen grond of baggerspecie in die toepassing of het laten verrichten daarvan. Het betreft dus toepassingen die in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit zijn genoemd.*

[3] Stb. 2007, 469, laatstelijk gewijzigd Stb. 2016, 184.

Naast dat het om een toepassing van grond of baggerspecie in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit moet gaan, moet de toepassing ook voldoen aan de voorwaarden van artikel 5 van het Besluit bodemkwaliteit om onder dat besluit te vallen. Dat houdt o.a. in dat - in geval het om afvalstoffen gaat - sprake moet zijn van nuttige toepassing.
Als de opslag van grond of baggerspecie onder het Besluit bodemkwaliteit valt, is er geen vergunning nodig voor de opslag ervan. Het gaat om de situatie dat de grond of baggerspecie wordt opgeslagen op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan.
Toelichting artikel 3.40, tweede lid onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze aanpassing van artikel 3.40 schrapt de vergunningplicht voor het opslaan van meer dan 10.000 m³ zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie meegenomen van werkzaamheden op een andere locatie (bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden of agrarisch loonwerk), die onder a) stond. De uitzondering voor grond en baggerspecie die onder b) stond, wordt voor de duidelijkheid uitgesplitst in een uitzondering voor grond (onder a) en een uitzondering voor baggerspecie (onder b).*

c het opslaan van niet meer dan 600 m³ groenafval dat een bedrijfsafvalstof is; of
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.40, tweede lid, onder c *Het tweede lid, onder c, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van groenafval op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan. Hiermee is aangesloten bij artikel 3.185, derde lid, onder t. In de toelichting bij dat artikelonderdeel is beschreven wat onder groenafval wordt verstaan. Het moet daarnaast gaan om bedrijfsafvalstoffen. Van een bedrijfsafvalstof is geen sprake als het groenafval zodanig verontreinigd is dat het een gevaarlijke afvalstof is.*

d het opslaan van niet meer dan 45 m³ per stroom gescheiden gehouden bedrijfsafvalstoffen die horen bij dezelfde categorie van afvalstoffen, bedoeld in bijlage II.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.40, tweede lid, onder d *Voor het opslaan van gescheiden gehouden bedrijfsafvalstoffen op een andere plaats dan de plaats waar de afvalstoffen zijn ontstaan, geldt dat er maximaal 45 m³ per stroom mag worden opgeslagen zonder omgevingsvergunning. Met gescheiden gehouden bedrijfsafvalstoffen worden afvalstoffen bedoeld die vallen binnen dezelfde categorie van de in bijlage II bij dit besluit aangewezen categorieën van afvalstoffen.*

3 Het verbod geldt ook niet voor het scheiden van afvalstoffen als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit artikel.
Toelichting artikel 3.40, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het derde lid was bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het scheiden van afvalstoffen, als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk. Dit hoofdstuk is echter te ruim, omdat voor het scheiden van afvalstoffen alleen een vergunningplicht moet gelden, als de opslag ervan met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen vergunningplichtig is. Als het opslaan van afvalstoffen om een andere reden vergunningplichtig is, bijvoorbeeld vanwege externe veiligheid, is er geen reden om het scheiden van de afvalstoffen als vergunningplichtig aan te wijzen. Daarom is de verwijzing naar dit hoofdstuk vervangen door een verwijzing naar dit artikel.*

Artikel 3.40a (algemene regels)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 3.39 wordt voldaan aan de regels over het opslaan van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.32, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk.
Toelichting artikel 3.40a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan de paragraaf wordt een nieuw artikel toegevoegd dat verwijst naar de algemene regels waar bij het verrichten van de activiteit in elk geval aan moet worden voldaan. Voor het opslaan, mengen, scheiden en verdichten van afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte, wordt de nieuwe paragraaf 4.32 Bal, over het opslaan van afvalstoffen, aangezet. De paragraaf wordt alleen aangezet voor een activiteit die niet vergunningplichtig is. Voor activiteiten waarvoor de vergunningplicht geldt, is in het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen een instructieregel voor het bevoegd gezag opgenomen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 4.32 (nieuw).*

§ 3.2.14 Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen

Toelichting paragraaf 3.2.14 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regels over het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen waren opgenomen in paragraaf 3.5.9 Bal. Met dit besluit worden deze regels verplaatst naar paragraaf 3.2.14. De artikelen 3.182 en 3.183 zijn daarbij vernummerd tot de artikelen 3.40b en 3.40c. De inhoudelijke wijzigingen worden hieronder toegelicht.*

Artikel 3.40b (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.
2 Onder de aanwijzing vallen niet:
  a het op of in de bodem brengen van meststoffen, bedoeld in paragraaf 3.2.20, voor zover dat een nuttige toepassing is;
  b het toepassen van bouwstoffen, bedoeld in paragraaf 3.2.25, voor zover dat een nuttige toepassing is;
  c het toepassen van grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 3.2.26, voor zover dat een nuttige toepassing is;
  d het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg, bedoeld in paragraaf 3.2.27, voor zover dat een nuttige toepassing is;

e een stortplaats of winningsafvalvoorziening als bedoeld in paragraaf 3.3.12;
f het lozen van afvalwater op of in de bodem;
g het op of in de bodem brengen van huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven, en
h het op of in de bodem brengen van CO_2 in het kader van het permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet.

Toelichting artikelen 3.39, tweede lid onder d (nieuw), 3.40b, tweede lid onder h (nieuw), 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De wijzigingen van de artikelen 3.39, tweede lid, 3.40b, tweede lid, 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid, van het Bal beogen omissies in de regelgeving met betrekking tot het permanent opslaan van CO_2 (kooldioxide) in de zin van artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet (hierna: CO_2-opslag) te corrigeren. Deze bepalingen zijn namelijk niet allemaal op consistente wijze geformuleerd volgens het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag. Dit uitgangspunt is dat bepalingen met betrekking tot CO_2-opslag in specifieke, daarop betrekking hebbende regelgeving worden opgenomen en, voor zover zij daar ook onder zouden kunnen vallen, worden uitgezonderd van generieke bepalingen met betrekking tot (het afvangen, afgeven, ontvangen, verwerken, opslaan of storten van) afvalstoffen. Dit uitgangspunt is gevolgd in paragraaf 3.5.11 van het Bal over de milieubelastende activiteit «verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen» (namelijk in artikel 3.184, derde lid, onderdelen e en f) en in paragraaf 3.2.19 van het Bal over de milieubelastende activiteit «afvangen van kooldioxide voor ondergrondse opslag», en ook in hoofdstuk 10 (Afvalstoffen) van de Wet milieubeheer (namelijk in artikel 10.1a, eerste lid, onder a). In enkele andere paragrafen van het Bal zijn echter bepalingen opgenomen waar onbedoeld ook CO_2-opslaggerelateerde activiteiten onder zouden kunnen vallen, maar er is geen uitdrukkelijke uitzondering met betrekking tot CO_2-opslag is opgenomen. Daarom wordt voor de duidelijkheid alsnog ook een uitzondering van activiteiten ten behoeve van CO_2-opslag van de aanwijzing van milieubelastende activiteiten in die paragrafen opgenomen. Het betreft de paragrafen 3.2.3 («Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte»), 3.2.14 («Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen») en 3.3.12 («Stortplaats of winningsafvalvoorziening»).*

De wijzigingen van artikel 3.184 van het Bal beogen alleen consistentie te bewerkstelligen in de terminologische opzet van vergelijkbare bepalingen. Daarbij wordt telkens terugverwezen naar de omschrijving van een milieubelastende activiteit in het opschrift van de desbetreffende paragraaf in hoofdstuk 3 die op die activiteit betrekking heeft en paragraaf 3.5.11 («Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen»).

In de gewijzigde artikelen 3.39, 3.40b, 3.84 en 3.184 van het Bal moet worden aangesloten bij de specifieke terminologie van de Mijnbouwwet, die in het hiernavolgende wordt toegelicht. Daarom is in genoemde artikelen sprake van «permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet».

In algemene zin wordt bij de hiervoor weergegeven wijzigingen het volgende opgemerkt.

Het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag houdt in dat die activiteit niet vanuit de primaire invalshoek «verwijdering van afvalstoffen» in de generieke regelgeving met betrekking tot afvalstoffen wordt geregeld. CO_2-opslag wordt geregeld vanuit de primaire invalshoek «tegengaan van klimaatverandering» in specifieke regelgeving die bescherming van het milieu en de volksgezondheid tegen de risico's van CO_2-opslag waarborgt. Zij wordt daarom uitgezonderd van de generieke afvalstoffenregelgeving[1].

1 In artikel 10.1a, onder a, van de Wet milieubeheer is geregeld dat CO_2, voor zover afgevangen of getransporteerd ten behoeve van geologische opslag en de geologische opslag van CO_2 zelf, buiten de werkingssfeer van hoofdstuk 10 van die wet valt. Dit hoofdstuk blijft, met inbegrip van genoemde bepaling, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaan.

Dit uitgangspunt van de Nederlandse regelgeving is op haar beurt afgeleid van de opzet van de Europese regelgeving, waarin voor CO_2-opslag eveneens specifieke regelgeving is vastgesteld. Op deze Europeesrechtelijke achtergrond zal hier voor het goede begrip kort worden ingegaan.

Het generieke afvalstoffenbeleid is op EU-niveau ondergebracht in de Kaderrichtlijn afvalstoffen van de EU[2].

2 Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU 2008, L312).

Voor CO_2-opslag, dat als verwijdering van afvalstoffen kan worden gezien, is echter een specifieke richtlijn vastgesteld, namelijk de zogenaamde CCS-richtlijn (CCS staat voor Carbon Capture and Storage) omdat in die richtlijn de positieve bijdrage aan het klimaatbeleid de voornaamste drijfveer voor regelgeving is en in een specifieke richtlijn beter op de bijzondere aspecten van deze activiteit kan worden ingespeeld om bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen[3].

3 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2009, L 140).

Anders dan verwijdering van afvalstoffen, moet ondergrondse opslag van vrijkomend CO_2 (dat daarmee een afvalstof is, die op zichzelf doorgaans niet nuttig kan worden toegepast) als specifieke vorm van verwijdering van afvalstoffen juist worden gestimuleerd, omdat hiermee CO_2-emissies die optreden, niet in de atmosfeer terechtkomen. Daarbij wordt aangetekend dat op dit moment geen uitdrukkelijke verplichting bestaat om CO_2-emissies te voorkomen of om CO_2-emissies af te vangen en daarmee te voorkomen dat zij in de atmosfeer terechtkomen.

Een standaardbenadering van CO_2-opslag onder de noemer «verwijdering van afvalstoffen» zou niet het meest geëigend zijn om rekening te houden met de bijzondere achtergrond en specifieke kenmerken van deze activiteit en ook niet geschikt om de specifieke risico's voor milieu en volksgezondheid die hieraan verbonden zijn, voldoende te beperken.

Artikel 35 van de CCS-richtlijn wijzigt de reikwijdtebepaling van de Kaderrichtlijn afvalstoffen[4] in die zin dat CO_2-opslag buiten het toepassingsbereik van de Kaderrichtlijn afvalstoffen valt[5].

4 Deze wijziging betrof de eerdere versie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen: Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PbEU 2006, L114).
5 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad. Hierin werd artikel 2, eerste lid, punt a), van de toenmalige kaderrichtlijn afvalstoffen 2006/12/EG aangepast. In die bepaling was aangegeven dat «gasvormige effluenten die in de atmosfeer worden uitgestoten» buiten de werkingssfeer van Richtlijn 2006/12/EG vielen. Bij de wijziging is daaraan ook een uitzondering toegevoegd voor «kooldioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig in Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide, dan wel op grond van artikel 2, lid 2, van die richtlijn buiten de werkingssfeer van die richtlijn valt». Deze wijziging had nog betrekking op Richtlijn 2006/12/EG omdat de intrekking bij Richtlijn 2008/98/EG pas in 2010 van kracht werd. Op het moment waarop Richtlijn 2009/31/EG van kracht werd gold derhalve nog Richtlijn 2006/12/EG. Er lijkt hier iets verkeerd te zijn gegaan bij de omzetting naar Richtlijn 2008/98/EG, omdat bij het van kracht worden van die richtlijn in 2010 de recente wijziging die in 2009 in Richtlijn 2006/12/EG was aangebracht daarin toen niet is overgenomen.
De CCS-richtlijn is ten opzichte van de generieke regeling over het omgaan met afvalstoffen in de Kaderrichtlijn afvalstoffen te zien als een specifieke regeling over CO_2-opslag. In artikel 36 van de CCS-richtlijn is ook een specifieke regeling voor CO_2 getroffen ten opzichte van de generieke regeling van de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen in Verordening (EG) nr. 1013/2006 (EVOA) [6].
6 Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L190/1).
In het licht van het voorgaande wordt over de gebruikte begrippen nog het volgende opgemerkt.
In de Mijnbouwwet wordt onder permanent opslaan van CO_2, voor zover hier van belang, verstaan: «permanent opslaan van CO_2 en stoffen die daarmee in directe samenhang worden opgeslagen (...)». Het begrip «opslaan van stoffen» is in artikel 1, onder 1, van de Mijnbouwwet omschreven. Hieronder wordt, voor zover hier van belang, verstaan: «opslaan van stoffen: het brengen of houden van stoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem (...)».
Dit betekent dat het permanent opslaan van CO_2 ook het in de bodem brengen van CO_2 omvat. Er vinden ook andere activiteiten plaats ten behoeve van het opslaan van CO_2, zoals het afvangen van CO_2 aan de bron en het transport van CO_2 naar de plaats waar het vervolgens in de bodem wordt gebracht.
Ter voorkoming van misverstanden wordt opgemerkt dat het begrip opslaan in de samenstelling «permanent opslaan» in de Mijnbouwwet een andere betekenis heeft dan in het Bal. In het Bal is opslaan van afvalstoffen een tijdelijke activiteit. In geval van een permanente activiteit wordt gesproken van storten. De bewoordingen in de Mijnbouwwet hebben de EU-regelgeving als achtergrond. In de CCS-richtlijn wordt echter niet gesproken van «permanent opslaan van CO_2» maar van «geologische opslag van CO_2».
Daarnaast is aan artikel 3.184, derde lid, van het Bal een nieuw onderdeel n toegevoegd. Dit artikel is aangepast gelet op de sterke samenhang en overlap die kan ontstaan tussen de paragrafen 3.3.10 (Afvalbeheer ippc-installaties) en 3.5.11 (Verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen) van het Bal. Onderdeel m van het derde lid is in overeenstemming daarmee ook aangepast. Voor een nadere toelichting wordt hiervoor verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij onderdelen K, M, O en U van dit artikel (artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 Bal).

Toelichting artikel 3.40b, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In paragraaf 3.2.14 van het Besluit activiteiten leefomgeving is opgenomen dat er voor het storten van afvalstoffen buiten een stortplaats een vergunningplicht geldt. Deze aanpassing van de aanwijzing milieubelastende activiteiten in paragraaf 3.2.14 zorgt ervoor dat die vergunningplicht niet geldt voor de activiteiten het op of in de bodem brengen van meststoffen bedoeld in paragraaf 3.2.20, het toepassen van bouwstoffen bedoeld in paragraaf 3.2.25, toepassen van grond of baggerspecie bedoeld in paragraaf 3.2.26 en het toepassen van mijnsteen en vermengde mijnsteen als bedoeld in paragraaf 3.2.27. Bij deze activiteiten is er vaak – maar niet altijd – sprake van het op of in de bodem brengen van een afvalstof.*
In de bepaling is als voorwaarde opgenomen dat paragraaf 3.2.14 alleen terugtreedt als het gaat om nuttige toepassing van een afvalstof. Het begrip «nuttige toepassing» is in bijlage I gedefinieerd onder verwijzing naar de Wet milieubeheer. Als de activiteit voldoet aan de regels van de «eigen» paragraaf zal er normaal gesproken sprake zijn van een nuttige toepassing. In uitzonderlijke gevallen kan het gebeuren dat een genoemde activiteit niet of niet volledig is gericht op nuttige toepassing. Een voorbeeld is het op of in de bodem brengen van dierlijke mest die verontreinigd is geraakt met asbest. Bij een dergelijke handeling geldt wel de vergunningplicht van paragraaf 3.2.14. Overigens komt de vergunningplicht in dit geval neer op een verbod; de beoordelingsregels voor de vergunningverlening in het Besluit kwaliteit leefomgeving staan het verlenen van een vergunning voor deze situatie niet toe.
Paragraaf 3.2.14 geldt in dit geval naast de eigen paragraaf met regels over het gebruiken van meststoffen of het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie.

Artikel 3.40c (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.40b.
2 Het verbod geldt niet voor het op of in de bodem brengen van plantenresten, dat op grond van artikel 3, tweede lid, onder c, van het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen is aangewezen.

Toelichting artikel 3.40c, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Door het opnieuw vaststellen van de tekst van het tweede lid vervallen twee specifieke uitzonderingen op de vergunningplicht van artikel 3.40c voor het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie. Deze kunnen vervallen omdat ze in artikel 3.40b, tweede lid, onder b en c al breed zijn uitgezonderd van het toepassingsbereik van de paragraaf.*
Deze aanpassing van artikel 3.40 schrapt de vergunningplicht voor het opslaan van meer dan 10.000 m³ zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie meegenomen van werkzaamheden op een andere locatie, bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden of agrarisch loonwerk, die onder a stond. De uitzondering voor grond en baggerspecie die onder b stond wordt voor de duidelijkheid uitgesplitst in een uitzondering voor grond (onder a) en een uitzondering voor baggerspecie (onder b).

3 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen of afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.40b.

Toelichting artikel 3.40c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Als gevolg van een wijziging van de Vrijstellingsregeling plantenresten vervalt onderdeel d van het tweede lid van artikel 3.40c Bal. In artikel 3.40c is bepaald wanneer voor het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning vereist is. In het tweede lid van dat artikel worden uitzonderingen gemaakt op die vergunningplicht. Daarmee is aangesloten bij de Vrijstellingsregeling plantenresten: als op grond van die regeling een vrijstelling geldt, is de activiteit in het Bal uitgezonderd van de vergunningplicht. Nu de Vrijstellingsregeling plantenresten is gewijzigd, wordt het Bal daarop aangepast.*
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in het derde lid niet alleen het lozen van stoffen of afvalwater afkomstig van het brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op of in de landbodem betreft. De vergunningplicht ziet ook op gevallen waarin de milieubelastende activiteit zelf bestaat uit het op of in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen. Vanwege de aansluiting met artikel 3.1 is in dit lid ook de term «afkomstig van een milieubelastende activiteit» gebruikt, maar dat moet dus niet zo worden uitgelegd dat hiervoor is vereist dat de milieubelastende activiteit buiten het oppervlaktewaterlichaam plaatsvindt. Hetzelfde geldt overigens voor de vergunningplicht opgenomen in artikel 3.85, tweede lid. Ook daar ziet de vergunningplicht voor de lozingsactiviteit op gevallen waarin de milieubelastende activiteit zelf bestaat uit het in een oppervlaktewaterlichaam exploiteren van een installatie voor het storten van afvalstoffen, zoals een in een oppervlaktewaterlichaam gelegen baggerspeciedepot.

§ 3.2.15 Verbranden van afvalstoffen anders dan in een ippc-installatie

Toelichting paragraaf 3.2.15 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regels over het verbranden van afvalstoffen anders dan in een ippc-installatie waren opgenomen in paragraaf 3.5.8 Bal. Met dit besluit worden deze regels verplaatst naar paragraaf 3.2.15. De artikelen 3.178, 3.179 en 3.180 zijn daarbij vernummerd tot de artikelen 3.40d, 3.40e en 3.40f. Artikel 3.181 (gegevens en bescheiden) komt niet terug. De inhoudelijke wijzigingen worden hieronder toegelicht.*

Artikel 3.40d (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het verbranden van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen:
   a in een andere milieubelastende installatie; of
   b buiten een installatie.
2 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a het verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie, bedoeld in paragraaf 3.3.13;
   b het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven; en
   c het verbranden van dierlijke meststoffen.

Toelichting artikel 3.40d (nieuw) en 3.181 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het verplaatsen van paragraaf 3.5.8 naar paragraaf 3.2.15, zijn de artikelen 3.178 (oud) (nieuw: 3.40d), tweede lid en 3.181 (oud) vervallen. Afdeling 3.2 gaat over activiteiten die bedrijfstakken overstijgen. Dit zijn milieubelastende activiteiten die meestal geen zelfstandige bedrijven zijn, maar die worden verricht als onderdeel van bedrijven en soms ook binnen huishoudens. Van de activiteiten die bedrijfstakken overstijgen maken functioneel ondersteunende activiteiten geen deel uit (oud artikel 3.178, tweede lid). Ook worden geen gegevens en bescheiden gevraagd (oud artikel 3.181).*
Daarnaast wordt verduidelijkt dat het bij de activiteit «verbranden van afvalstoffen anders dan in een ippc-installatie» gaat om het verbranden in een andere milieubelastende installatie dan een ippc-installatie of buiten een installatie. Het laatste is verbranden in de buitenlucht, wat vooral voorkomt bij agrarische bedrijven.
Aan het tweede lid wordt toegevoegd dat het verbranden van dierlijke meststoffen niet onder deze activiteit valt. Het verbranden van meststoffen valt altijd onder paragraaf 3.6.8 (Bedrijf voor mestbehandeling) of paragraaf 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking).

Artikel 3.40e (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.40d.

2 Het verbod geldt niet als het verbranden van afvalstoffen alleen bestaat uit het verbranden van rie-biomassa in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van niet meer dan 15 MW, voor zover het recyclen van rie-biomassa niet de voorkeur heeft boven verbranden en de vrijkomende warmte nuttig wordt gebruikt.
3 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid, tenzij die activiteiten alleen bestaan uit de activiteit, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting artikel 3.40e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Bij het verbranden van verpakkingshout wordt altijd aan de voorwaarde voldaan dat recyclen de voorkeur heeft op verbranden, en deze activiteit is dus altijd vergunningplichtig.*

Artikel 3.40f (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.40d, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een grote stookinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.3, als het verbranden gebeurt in een stookinstallatie en geen andere afvalstoffen worden verbrand dan rie-biomassa;
   b een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.4;
   c een kleine of middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.126, als het verbranden gebeurt in een stookinstallatie en geen andere afvalstof wordt verbrand dan rie-biomassa;
   d een middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.127, als het verbranden gebeurt in een stookinstallatie en geen andere afvalstof wordt verbrand dan rie-biomassa; en
   e het ontvangen van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.50, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.40f, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.40e, eerste of derde lid; en
- b emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Voor een toelichting op het vervangen van het enkelvoud door het meervoud wordt verwezen naar de toelichting op de onderdelen C, D, G en H. Met de andere wijziging wordt een foute verwijzing hersteld. Na het Invoeringsbesluit Omgevingswet is het tweede lid van artikel 3.40e vervallen en zijn het derde en vierde lid vernummerd tot tweede en derde lid.*
Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting artikel 3.40f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wanneer een brandstof die in een stookinstallatie wordt ingezet geheel of gedeeltelijk een afvalstof is, geldt niet de paragraaf over stookinstallaties, maar paragraaf 3.2.15. Wanneer de installatie over de drempels van categorie 5.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies heen gaat, geldt paragraaf 3.3.13. Voor het verbranden van afvalstoffen gelden de regels van paragraaf 4.4. Het in een stookinstallatie verbranden van afvalstoffen die alleen bestaan uit rie-biomassa komt ook veel voor. In dat geval gelden de regels in hoofdstuk 4 voor stookinstallaties, in het bijzonder de regels in de paragraaf 4.3, 4.126 of 4.127. De verbrandingscapaciteit bepaalt welke van de drie van toepassing is: tot 15 MW geldt paragraaf 4.126, tussen 15 en 50 MW geldt paragraaf 4.127 en boven 50 MW geldt paragraaf 4.3. De precieze grenzen en regels over optellen staan in het toepassingsbereik van de genoemde paragrafen in hoofdstuk 4.*
De regels voor stookinstallaties, in het bijzonder paragraaf 4.3, 4.126 of 4.127 gelden ook als de rie-biomassa samen met een andere brandstof wordt verstookt, mits die andere brandstof geen afvalstof is. Zodra een andere afvalstof wordt meegestookt, geldt paragraaf 4.4.
Verder wordt in het tweede lid verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.

§ 3.2.16 [Gereserveerd] - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van paragraaf 3.2.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 3.2.16 was gereserveerd voor regels over het langdurig opslaan van afvalstoffen. Beoogd was een vergunningplicht op te nemen voor het opslaan van afvalstoffen langer dan drie jaar, voorafgaand aan nuttige toepassing en langer dan een jaar, voorafgaand aan verwijdering van de afvalstoffen. In plaats daarvan is in artikel 4.431d Bal een verbodsbepaling opgenomen voor het langer dan deze perioden opslaan van afvalstoffen. Van de reservering van paragraaf 3.2.16 van het Bal is dan ook geen gebruik gemaakt.*

§ 3.2.17 Zuiveringsvoorziening voor ingezameld of afgegeven afvalwater

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 3.2.17 en wijziging van artikel 3.41 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opschrift van paragraaf 3.2.17 en artikel 3.41 worden gewijzigd omdat «zelfstandige afvalwaterzuivering» en de inhoud van artikel 3.41 niet goed weergeven op welke zuiveringsvoorzieningen de paragraaf van toepassing is. Het begrip «zelfstandige» is niet op zijn plaats, omdat ook zuiveringsvoorzieningen die deel uitmaken van een andere activiteit onder de werking van de paragraaf vallen. Het kan bijvoorbeeld gaan om een glastuinbouwbedrijf waar naast het eigen afvalwater ook afvalwater van anderen wordt gezuiverd. Er wordt dan ingezameld of afgegeven afvalwater gezuiverd, het nieuwe onderdeel b geeft die situatie weer. Ook een zuiveringsinstallatie die niet bij een andere activiteit hoort, valt onder onderdeel b, het zal daarbij immers altijd om ingezameld of afgegeven afvalwater gaan.*

Vooral gemeenten zuiveren soms water in het kader van uitvoering van gemeentelijke watertaken voor regenwater en grondwater voordat het ingezamelde water in het milieu wordt gebracht. Het betreft eenvoudige zuiveringshandelingen zoals bezinking, waarvoor geen rijksregels gesteld hoeven te worden. Om die reden zijn zuiveringsvoorzieningen voor het uitoefenen van de gemeentelijke taken uit de Omgevingswet uitgezonderd in onderdeel b.

Artikel 3.41 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:

a het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van afvalwater, bedoeld in categorie 6.11 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en

b het exploiteren van een zuiveringsvoorziening voor het zuiveren van ingezameld of afgegeven afvalwater, anders dan voor het uitoefenen van de taken, bedoeld in artikel 2.16, eerste lid, onder 1°, 2° en 3°, en derde lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.41 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het behandelen en zuiveren van afvalwater milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor rijksregels gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is vooral lozingen.
Het gaat in Nederland om enkele afvalwaterzuiveringen als bedoeld onder a en b. Van de onder c bedoelde afvalwaterzuiveringen zijn er tientallen.
Bij categorie 6.11 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om een niet onder het toepassingsgebied van richtlijn stedelijk afvalwater vallende zelfstandig geëxploiteerde behandeling van afvalwater dat door een onder hoofdstuk II van de richtlijn industriële emissies vallende installatie is geloosd.
In onderdeel b zijn andere - niet onder a vallende - zelfstandige afvalwaterzuiveringen aangewezen als milieubelastende activiteit. Het gaat om afvalwaterzuiveringen die niet onder de richtlijn stedelijk afvalwater vallen. De richtlijn stedelijk afvalwater richt zich op stedelijk afvalwater dat via een stelsel wordt ingezameld en getransporteerd. Een vuilwaterriool is bedoeld om stedelijk afvalwater mee in te zamelen en te transporteren. Als het om het zuiveren van afvalwater gaat dat via een vuilwaterriool wordt aangeleverd, valt het zuiveren niet onder onderdeel b. Ook een zuiveringtechnisch werk valt niet onder deze aanwijzing, omdat hierop paragraaf 3.5.7 van toepassing is. Behalve dat het moet gaan om afvalwater dat niet afkomstig is van een vuilwaterriool, moet het gaan om een zelfstandige afvalwaterzuivering. Een zelfstandige afvalwaterzuivering is een afvalwaterzuivering die los van een andere activiteit wordt geëxploiteerd. De afvalwaterzuivering van een bedrijf dat op zijn eigen locatie zijn eigen afvalwater zuivert is geen zelfstandige afvalwaterzuivering.
Onder c wordt een afvalwaterzuivering aangewezen die geen zelfstandige afvalwaterzuivering is, maar waar wel afvalwater van derden wordt gezuiverd. Het gaat net als de activiteit onder b om afvalwaterzuivering die niet onder de richtlijn stedelijk afvalwater valt.
Een afvalwaterzuivering die niet in dit artikel is aangewezen, kan wel onder een milieubelastende activiteit vallen die in een andere paragraaf in dit hoofdstuk is aangewezen. Voor het zuiveren van afvalwater dat niet onder een paragraaf van hoofdstuk 3 valt, kunnen op decentraal niveau regels gesteld worden.

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 3.2.17 en wijziging van artikel 3.41 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opschrift van paragraaf 3.2.17 en artikel 3.41 worden gewijzigd omdat «zelfstandige afvalwaterzuivering» en de inhoud van artikel 3.41 niet goed weergeven op welke zuiveringsvoorzieningen de paragraaf van toepassing is. Het begrip «zelfstandige» is niet op zijn plaats, omdat ook zuiveringsvoorzieningen die deel uitmaken van een andere activiteit onder de werking van de paragraaf vallen. Het kan bijvoorbeeld gaan om een glastuinbouwbedrijf waar naast het eigen afvalwater ook afvalwater van anderen wordt gezuiverd. Er wordt dan ingezameld of afgegeven afvalwater gezuiverd, het nieuwe onderdeel b geeft die situatie weer. Ook een zuiveringsinstallatie die niet bij een andere activiteit hoort, valt onder onderdeel b, het zal daarbij immers altijd om ingezameld of afgegeven afvalwater gaan.*
Vooral gemeenten zuiveren soms water in het kader van uitvoering van gemeentelijke watertaken voor regenwater en grondwater voordat het ingezamelde water in het milieu wordt gebracht. Het betreft eenvoudige zuiveringshandelingen zoals bezinking, waarvoor geen rijksregels gesteld hoeven te worden. Om die reden zijn zuiveringsvoorzieningen voor het uitoefenen van de gemeentelijke taken uit de Omgevingswet uitgezonderd in onderdeel b.

Artikel 3.42 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.41.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.42 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Vaak zal bij de milieubelastende activiteit onder artikel 3.41 afvalwater afkomstig van verschillende activiteiten worden gezuiverd. In de praktijk kunnen dit dus onderling zeer verschillende installaties zijn met verschillende milieueffecten, waardoor een voorafgaande beoordeling aan de hand van een vergunning, zowel voor de milieubelastende activiteit als de lozingsactiviteit op het oppervlaktewater nodig is.*
De aanwijzing van de omgevingsvergunningplichtige lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam omvat al het afvalwater dat afkomstig is van de milieubelastende activiteit. Het kan zijn dat dit afvalwaterstromen omvat die zijn aangeleverd vanuit milieubelastende activiteiten waarvoor algemene regels gelden. Het feit dat de afvalwaterstroom vanuit die «aanleverende» milieubelastende activiteiten onder algemene regels valt, heeft geen invloed op de vergunningplicht voor de lozingsactiviteit van de zelfstandige afvalwaterzuivering. De gehele gezuiverde afvalwaterstroom valt onder deze vergunningplicht.

Artikel 3.43 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.41, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van afvalwater, bedoeld in categorie 6.11 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en

b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van afvalwater, bedoeld in categorie 6.11 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.43 (algemene regels) *Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1.*
Toelichting artikel 3.43 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Met de wijziging van onderdeel b wordt ook verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*
Toelichting artikel 3.43, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

§ 3.2.18 Oppervlaktebehandeling met oplosmiddelen ippc

Artikel 3.44 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van stoffen, voorwerpen of producten met organische oplosmiddelen, bedoeld in categorie 6.7 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.44 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van stoffen, voorwerpen of producten met organische oplosmiddelen, bedoeld in categorie 6.7 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen.
Het gaat bij categorie 6.7 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies om de volgende activiteit:
- 6.7: oppervlaktebehandeling van stoffen, voorwerpen of producten met behulp van organische oplosmiddelen, in het bijzonder voor het appreteren, bedrukken, het aanbrengen van een laag, het ontvetten, het vochtdicht maken, lijmen, verven, reinigen of impregneren, met een verbruikscapaciteit van meer dan 150 kg organisch oplosmiddel per uur, of meer dan 200 ton per jaar.

Artikel 3.45 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.44.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.45 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor de activiteit een omgevingsvergunning vereist. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden waaraan de exploitant van de ippc-installatie moet voldoen. Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.*

Artikel 3.46 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.44, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34.

Toelichting artikel 3.46, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1;
- b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
- c zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.45; en

  Toelichting artikel 3.46, tweede lid onder c en d, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
- d emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.46 (algemene regels) *Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf.*
Toelichting artikel 3.46 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Met de wijziging van het tweede lid, onder c en d, wordt ook verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.*

§ 3.2.19 Afvangen kooldioxide voor ondergrondse opslag

Artikel 3.47 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
- a het exploiteren van een ippc-installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag, bedoeld in categorie 6.9 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en
- b het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.47 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie of een andere milieubelastende installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen.
De richtlijn geologische opslag van kooldioxide[4] is grotendeels geïmplementeerd in de Mijnbouwwet. Het opsporen van geschikte ondergrondse opslaglocaties en het daadwerkelijk opslaan van kooldioxide in de ondergrond worden dan ook als mijnbouwhandelingen beschouwd (zie afdeling 3.10). Voordat kooldioxide opgeslagen kan worden, zal het afgevangen moeten worden, bijvoorbeeld uit de rookgassen van een elektriciteitscentrale. De hiervoor benodigde installaties zijn op zichzelf te beschouwen als milieubelastende activiteiten.

Artikel 3.48 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.47.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.48 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Zowel het exploiteren van een ippc-installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag, bedoeld in categorie 6.9 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, als het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag is vergunningplichtig.*
Een andere milieubelastende installatie is in bijlage I gedefinieerd als een vaste technische eenheid waarin een milieubelastende activiteit, anders dan een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, wordt verricht en ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die met die activiteit rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging.
Een installatie voor het afvangen van kooldioxide zodat deze in de ondergrond opgeslagen kan worden, zal in sommige gevallen beschouwd worden als een ippc-installatie. Dit is het geval als een dergelijk afvanginstallatie deel uitmaakt van een stookinstallatie met een thermisch ingangsvermogen van meer dan 50 MW. Het voornemen is de definitie op nemen in de wet via de Invoeringswet Omgevingswet, en uit dit besluit te schrappen. Inhoudelijk is overigens geen wijziging beoogd.

§ 3.2.20 Het op of in de bodem brengen van meststoffen

Toelichting op paragraaf 3.2.20 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit[5]. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Artikel 3.48a (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het op of in de bodem brengen van meststoffen.
2 De aanwijzing van de milieubelastende activiteit omvat ook het vernietigen van de zode van gras op weidegronden.

Toelichting artikel 3.48a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat het brengen van meststoffen op of in de bodem een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden.*
Het regelen van deze activiteiten op rijksniveau is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral de verontreiniging van de bodem en het water door overbelasting door onder andere fosfaat- en stikstofverbindingen afkomstig uit meststoffen. Het doel is deze terug te dringen en de emissies (uitspoeling en afspoeling) te beperken. De regels bestaan vooral uit passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
Meststoffen zijn in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als meststoffen, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder d, van de Meststoffenwet. In de Meststoffenwet worden meststoffen omschreven als dierlijke meststoffen, ongeacht hun bestemming, en producten die zijn bestemd om:

1° te worden toegevoegd aan grond of aan een groeimedium en die geheel of gedeeltelijk bestaan uit stoffen, organismen daaronder begrepen, of mengsels van stoffen, die als zodanig kunnen dienen om grond of een groeimedium geschikt of beter geschikt te maken als voedingsbodem voor planten,
2° te worden gebruikt als groeimedium,
3° te worden gebruikt als voedsel voor planten of delen van planten, voor zover deze producten niet al zijn begrepen onder 1° of 2°.

Onder meststoffen vallen bijvoorbeeld ook zuiveringsslib, herwonnen fosfaten, stikstofkunstmest, compost en overige organische meststoffen. De aanwijzing van de milieubelastende activiteit omvat ook het vernietigen van de zode van gras op weidegronden.

[4] Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2009, L 140).
[5] Stb. 2018, 293.

Het vernietigen van de zode van gras begint op het moment dat er op het grasgewas bewerkingen plaatsvinden die tot doel hebben het gras te vernietigen. Als de eerste bewerking een bespuiting is met een middel waardoor het gewas afsterft, is dat het begin van de vernietiging. Als er geen bespuiting plaatsvindt, is de eerste bewerking vaak een stukmaken van de oppervlakkig in de bodem liggende zode (door middel van frezen). Uiteindelijk wordt de vernietigde zode in de bovenste 20 tot 25 cm van de bodem vermengd. Bij vertering van de vernietigde zode van gras komen de daarin aanwezige nutriënten in de bodem vrij; deze kunnen gaan uit- of afspoelen. Het gaat in deze paragraaf alleen om het vernietigen van de zode van gras op weidegronden. Weidegronden zijn landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras dat wordt gebruikt voor beweiding van dieren of wordt gebruikt als voer voor dieren (zie de begripsomschrijving in bijlage I). Sportvelden of wegbermen bijvoorbeeld vallen buiten de reikwijdte. De regelgeving is erop gericht dat de bij vernietiging vrijkomende nutriënten, in het bijzonder stikstofverbindingen, niet uitspoelen.

Afvalwaterstromen die restanten meststoffen bevatten vallen wel buiten de aanwijzing als deze stromen op zichzelf geen meststoffen zijn. Voor deze afvalwaterstromen zijn specifieke bepalingen over het op of in de bodem brengen opgenomen in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zo is in artikel 4.839 van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaald dat vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van vaste mest en dikke fractie gelijkmatige over landbouwgronden worden uitgereden.

Het Besluit activiteiten leefomgeving heeft betrekking op een aantal afvalwaterstromen waaronder:
- *afvalwater afkomstig van het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven en veewagens,*
- *naspoelwater afkomstig van het reinigen en spoelen bij het melken,*
- *vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van vaste mest, champost en dikke fractie,*
- *vrijkomende vloeistoffen afkomstig van de opslag van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen,*
- *afvalwater afkomstig van het reinigen van werktuigen, voertuigen en apparatuur, waarmee geen gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast, en*
- *vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van groenafval.*

Deze afvalwaterstromen kunnen worden verwijderd door:
a het gelijkmatig verspreiden van deze afvalwaterstromen over landbouwgronden, en
b het brengen in de mestkelder, waarna de stromen tezamen met de mest worden verspreid over de landbouwgronden.

Deze afvalwaterstromen zijn geen dierlijke meststoffen in de zin van de Meststoffenwet, omdat deze afvalwaterstromen geen product zijn van dierlijke meststoffen. Deze afvalstromen zijn ook geen meststoffen in de zin van Meststoffenwet, omdat deze niet bestemd zijn voor de toepassingen waarvoor meststoffen dienen. Het zijn afvalstoffen waarvoor het milieuhygiënisch verantwoord is om deze in geringe hoeveelheden (bereikt door gelijkmatige verspreiding) op de bodem te brengen. Dat deze enige hoeveelheden nutriënten bevatten maakt ze nog niet tot meststof.

Vorenstaande laat onverlet dat voor deze afvalwaterstromen de specifieke zorgplicht van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt voor zover in het Besluit activiteiten leefomgeving geen specifieke regels zijn opgenomen. Bij het op of in de bodem brengen van afvalwater over landbouwgronden moet degene die de activiteit verricht zich ervan vergewissen of dit strookt met de specifieke zorgplicht voor bodem en oppervlaktewaterlichaam. Als de bodem bijvoorbeeld bevroren is, bedekt is met sneeuw, de bovenste bodemlaag verzadigd is met water of als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend, worden deze stromen niet over de landbouwgronden uitgereden.

Artikel 3.48b (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.48a, voor zover het gaat om het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 3.48b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. In de praktijk komt het nog maar sporadisch voor dat dit type zuiveringsslib over landbouwgronden wordt uitgereden. Aan de vergunning worden op grond van de artikelen 8.70a tot en met 8.70g van het Besluit kwaliteit leefomgeving voorschriften verbonden. Deze voorschriften vloeien voort uit richtlijn zuiveringsslib[6]. Die richtlijn heeft tot doel voorschriften te geven voor het gebruik van zuiveringsslib in de landbouw, zodat nadelige gevolgen voor bodem, planten, dieren en mensen worden voorkomen en een juist gebruik van het zuiveringsslib wordt bevorderd. Voor zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater stelt de richtlijn eisen bij het op de bodem brengen op landbouwgronden. Andere soorten zuiveringsslib die op of in de bodem van landbouwgronden worden gebracht zijn niet vergunningplichtig; wel gelden ook hiervoor de bepalingen in paragraaf 4.117 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Aan deze soorten zuiveringsslib stelt de richtlijn zuiveringsslib geen nadere eisen.*

Artikel 3.48c (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.48a, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
a het op of in de bodem brengen van meststoffen, bedoeld in paragraaf 4.116;

[6] Richtlijn 86/278/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 juni 1986 betreffende de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij het gebruik van zuiveringsslib in de landbouw (PbEG 1986, L 181).

b het vernietigen van de zode van gras op weidegronden, bedoeld in paragraaf 4.118; en
c het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib, bedoeld in paragraaf 4.117, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.48b.

Toelichting artikel 3.48c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteiten in hoofdstuk 4 eisen zijn opgenomen. Het gaat om de regels in de paragrafen 4.116, 4.117 en 4.118 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Paragraaf 4.117 is niet van toepassing op het brengen van zuiveringsslib dat afkomstig is van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater op of in de bodem. Die activiteit is vergunningplichtig.*
Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.
Toelichting artikel 3.48c n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *In artikel 3.48a is als milieubelastende activiteit aangewezen het op of in de bodem brengen van meststoffen. Artikel 3:48c bepaalt voorts dat bij het verrichten van die milieubelastende activiteit moet worden voldaan aan de regels zoals die zijn opgenomen in paragraaf 4.116 tot en met 4.118.*
Bij het gebruik van meststoffen langs oppervlaktewaterlichamen kan er ook sprake zijn van lozingsactiviteiten, bijvoorbeeld door afspoeling van meststoffen in het oppervlaktewater. Aan artikel 3.48c is daarom toegevoegd dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bij het op of in de bodem brengen van meststoffen worden verricht, moet worden voldaan aan de regels van paragraaf 4.116 tot en met 4.118

§ 3.2.21 Graven in bodem

Toelichting op paragraaf 3.2.21 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit[7]. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.21 bevat bepalingen over het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Deze activiteit kan zelfstandig worden verricht of als onderdeel van andere activiteiten. Meestal wordt graven bedrijfsmatig uitgevoerd en in uitzonderlijke gevallen door particulieren. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 761l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 3.48d (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het graven in bodem als het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 m^3.

Toelichting artikel 3.48d, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen het vermengen van partijen grond met verschillende kwaliteitsklassen. Het doel is de partijen grond met verschillende kwaliteitsklassen gescheiden te houden tijdens het graven, de opslag en het vervoer. Bij graven kan sprake zijn van het tijdelijk uitnemen en na afloop weer terugplaatsen van grond, maar ook van afvoer van grond naar elders.*

[7] Stb. 2018, 293

In Nederland komt de activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde zeer vaak voor. De interventiewaarde bodemkwaliteit is opgenomen in bijlage IIA bij dit besluit. De interventiewaarde bodemkwaliteit geeft aan wanneer de functionele eigenschappen van de bodem voor de mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd, als gevolg van verontreiniging van de bodem.
In de beschrijving van de milieubelastende activiteit is een grens van 25 m^3 opgenomen. Het gaat om het bodemvolume waarin wordt gegraven. De hoeveelheid van 25 m^3 is ongeveer gelijk aan de hoeveelheid die in een vrachtwagen of grote container past. Bij dergelijke kleinschalige werkzaamheden staan de kosten die voortkomen uit het naleven van de regels van bij het verrichten van deze activiteit (bijvoorbeeld het verrichten van bodemonderzoek) niet in verhouding tot de eventuele negatieve gevolgen die de activiteit voor de fysieke leefomgeving kan hebben. Zie voor nadere toelichting voor deze grens ook de toelichting in de paragrafen 8.2 en 8.5 van het algemeen deel van de toelichting. Bij graafwerkzaamheden tot of gelijk aan 25 m^3 kan gedacht worden aan graafwerkzaamheden voor het planten van bomen, het plaatsen van straatmeubilair en het realiseren van een huisaansluiting bij kabels en leidingen. Voor graven in een omvang van 25 m^3 of minder kan de gemeente in het omgevingsplan decentrale regels stellen.
Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 761l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

2 De aanwijzing omvat ook:
   a het zeven van de uitkomende grond op dezelfde locatie;
   b het tijdelijk opslaan van grond op de locatie van het graven; en
   c het terugplaatsen van grond na afloop van tijdelijk uitnemen van grond.

Toelichting artikel 3.48d, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De aangewezen milieubelastende activiteit omvat ook zeven, het tijdelijk opslaan en het terugplaatsen na afloop van het tijdelijk uitnemen tijdens graven in een bodemvolume van meer dan 25 m^3. Met zeven wordt veelal puin uit de grond gehaald waardoor de verdichtbaarheid en de civieltechnische toepassingsmogelijkheden worden verbeterd voordat de grond wordt teruggeplaatst of elders wordt toegepast. Dit zeven is niet gericht op kwaliteitsverbetering en wordt bij deze activiteit niet beschouwd als bewerking. Andere bewerkingen van grond vallen onder de milieubelastende activiteit grondbank of grondreinigingsbedrijf, aangewezen in artikel 3.178, eerste lid, onder b.*
Met het tijdelijk opslaan van de grond wordt bedoeld het opslaan van de bij het graven vrijkomende grond tijdens de activiteit, voorafgaand aan het terugplaatsen of afvoeren van de grond. Bemalen dat nodig is voor het graven valt niet onder de milieubelastende activiteit, maar is een wateractiviteit.

3 Onder de aanwijzing valt niet het graven in de waterbodem.

Toelichting artikel 3.48d, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is aangegeven dat de milieubelastende activiteit zich niet uitstrekt tot graven in de waterbodem. Hiermee komt tot uiting dat deze activiteit zich beperkt tot de landbodem. Onder waterbodem wordt verstaan de bodem van een oppervlaktewaterlichaam waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust (zie bijlage I Begripsbepalingen). Het graven in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust, valt niet onder de reikwijdte van de activiteit graven in de waterbodem. Dit betekent dat de regels voor de milieubelastende activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit wel gelden voor voormalige drogere oevergebieden. Het begrip droge(re) oevergebieden komt niet meer terug onder de Omgevingswet.*

4 In deze paragraaf wordt onder grond verstaan: grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 3.48d, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vierde lid is aangegeven wat onder het begrip «grond» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.21. Het begrip wordt gebruikt in de betekenis die ze heeft in het Besluit bodemkwaliteit.*
Grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definitie van grond heeft betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2 - 63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Ook zou uitsluiting van deze materialen het toepassen van grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.

Artikel 3.48e (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.48d, wordt voldaan aan de regels over graven in bodem, bedoeld in paragraaf 4.119.

Toelichting artikel 3.48e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteiten in hoofdstuk 4 eisen zijn opgenomen. Het gaat om de regels in paragraaf 4.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*
Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.
Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

§ 3.2.22 Graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 761l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

§ 3.2.23 Saneren van de bodem

Toelichting op paragraaf 3.2.23 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit*[8]*. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.23 bevat bepalingen over het saneren van de bodem. Deze activiteit kan zelfstandig worden verricht of als onderdeel van andere activiteiten. Doorgaans gaat deze activiteit gepaard met de activiteit graven in de bodem met kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit (paragraaf 3.2.22 van het Besluit activiteiten leefomgeving), bijvoorbeeld als voor het uitvoeren van de sanering verontreinigde grond ontgraven moet worden. Ook kan het voorkomen dat de regels voor de activiteiten toepassen van bouwstoffen (paragraaf 3.2.25 van het Besluit activiteiten leefomgeving) of het toepassen van grond of baggerspecie (paragraaf 3.2.26 van het Besluit activiteiten leefomgeving) ook gelden, omdat voor de sanering een afdeklaag (verhardingslaag bestaande uit bouwstoffen of een leeflaag bestaande uit grond of baggerspecie) nodig is of dat na het verwijderen van verontreinigde grond de ontgravingsput moet worden opgevuld met schonere grond of baggerspecie. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48h (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het saneren van de bodem als het oogmerk saneren van de bodem is.

Toelichting artikel 3.48h, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat saneren van bodem een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen de onaanvaardbare risico's van blootstelling aan de verontreiniging, het ongewenst verspreiden van verontreinigde grond en het ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste bestaande technieken.*

Onder het saneren van de bodem wordt verstaan het beperken of ongedaan maken van de blootstelling aan de verontreiniging van de bodem of het beperken of ongedaan maken van de verontreiniging van de bodem. Met beperken of ongedaan maken van de blootstelling wordt bedoeld dat de contactmogelijkheden met de verontreiniging worden voorkomen zodat de bodem op de locatie geschikt is voor het toekomstig gebruik. Dit kan gerealiseerd worden door het aanbrengen van een afdeklaag (verhardingslaag of laag grond of baggerspecie). Met het beperken of ongedaan maken van een verontreiniging wordt bedoeld dat de verontreiniging daadwerkelijk wordt verwijderd. Dit kan gerealiseerd worden door middel van ontgraving en afvoer van de grond.

De activiteit saneren van bodem komt in Nederland regelmatig voor, bijvoorbeeld als sprake is van een ontwikkeling van een locatie, waarvan de bodem verontreinigd is, en waarvan het toekomstige gebruik gevoeliger wordt. Een sanering kan voorgeschreven zijn in het omgevingsplan bij de realisatie van een gebouw op een bodemgevoelige locatie. Het kan ook gaan om een vrijwillige sanering, bijvoorbeeld bij de aankoop of verkoop van een terrein. Ongeveer 450 organisaties hebben een erkenning om deze activiteit te mogen uitvoeren. Circa 170 organisaties hebben een erkenning om deze activiteit milieukundig te begeleiden (onderdeel processturing en verificatie).

Het «oogmerk saneren van de bodem» dient om het onderscheid te verduidelijken tussen enerzijds «zuiver» saneren, waarbij het voornemen van de initiatiefnemer is gericht op een schonere bodem c.q. door het afgraven van verontreinigde bodem (saneringsaanpak als bedoeld in artikel 4.1242), en anderzijds tijdelijk uitnemen van grond tijdens de milieubelastende activiteit graven, waarbij overtollige verontreinigde grond wordt afgevoerd. Het is vergelijkbaar met het «voornemen om te saneren» in artikel 28 en 39 van de Wet bodembescherming.

Deze expliciete verduidelijking is nodig vanwege het verschil in systematiek tussen het voormalige Besluit uniforme saneringen en het Besluit activiteiten leefomgeving. Onder het Besluit uniforme saneringen waren tijdelijk uitnemen en sanering door ontgraven twee afzonderlijke saneringsaanpakken, terwijl in het Besluit activiteiten leefomgeving de eisen van de milieubelastende activiteit saneren (door middel van afgraven) en de eisen van de milieubelastende activiteit graven cumulatief van toepassing kunnen zijn.

Voorheen was expliciet geregeld dat tijdelijk uitnemen betrekking heeft op civieltechnische werkzaamheden, ter onderscheiding van saneren met het oogmerk om een schonere bodem te verkrijgen. Vanwege het voorgaande is dat onderscheid in het Besluit activiteiten leefomgeving niet bruikbaar in de artikelen (het is wel opgenomen in de toelichting op artikel 3.48f, aanwijzing milieubelastende activiteit graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde).

Het is niet de bedoeling dat een aannemer die bezig is met graafwerkzaamheden (tijdelijk uitnemen) en overtollige grond afvoert, door een toezichthouder wordt tegengeworpen dat hij bezig is met een bodemsanering en daarom aan aanvullende of andere voorschriften moet voldoen. Omgekeerd is het evenmin de bedoeling dat iemand die verontreinigde bodem ontgraaft en die afvoert, zonder een redelijk civieltechnisch doel en dus in feite met het oogmerk om te saneren, zich zou kunnen onttrekken aan de voorschriften voor de milieubelastende activiteit saneren enkel door te beweren dat hij slechts aan het graven is.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:

[8] Stb. 2018, 293.

a een grondwatersanering;
b het beperken of ongedaan maken van verontreiniging van de waterbodem;
c herstelwerkzaamheden na een eindonderzoek bodem volgens artikel 5.6; en
d maatregelen direct na een ongewoon voorval.

Toelichting artikel 3.48h, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De sanerende maatregelen, die hoofdzakelijk zijn gericht op het saneren van het grondwater met als oogmerk verbetering van de grondwaterkwaliteit, vallen niet onder de aanwijzing in het eerste lid. Hiermee wordt bedoeld dat het uitvoeren van een grondwatersanering niet onder deze activiteit valt. Het uitvoeren van een grondwatersanering is een activiteit waarvan de regulering is overgelaten aan provincie, gemeente en waterschap. Zie voor een nadere uiteenzetting over grondwaterverontreiniging het algemeen deel van de toelichting in 6.2 geen standaardaanpak grondwaterverontreiniging).*
Wel is het mogelijk om onder deze activiteit de (zogenaamde) bron van een zich naar het grondwater verspreidende verontreiniging te verwijderen uit de vaste bodem. Hoewel de activiteit zich dan richt op het verwijderen van de vaste bodem, heeft de activiteit (indirect) wel een positieve invloed op de kwaliteit van het grondwater.
Sanerende maatregelen die zijn gericht op een verontreiniging in de waterbodem vallen niet onder de aanwijzing in het eerste lid. Dit betekent dat een waterbodemsanering niet onder deze activiteit valt. De regels voor de milieubelastende activiteit saneren van de bodem gelden wel voor voormalige droge oevergebieden.
Toelichting artikel 3.48h, tweede lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met de wijziging van artikel 3.48h, tweede lid, Bal is geregeld dat het verrichten van herstelwerkzaamheden na een eindonderzoek bodem en het nemen van maatregelen direct na een ongewoon voorval niet onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit (saneren van de bodem) vallen. Degene die een bodemsanering verricht moet voldoen aan paragraaf 4.121 Bal. Een sanering op grond van die paragraaf heeft tot doel om de bodem geschikt te maken voor het toekomstig gebruik. De regels in paragraaf 4.121 Bal onderscheiden twee saneringsaanpakken. Beide aanpakken hoeven niet tot doel te hebben om de bodemkwaliteit volledig te herstellen. De standaard aanpak van artikel 4.1241 Bal bestaat uit het afdekken van de verontreiniging door middel van een afdeklaag waarmee blootstelling van mensen aan de bodemverontreiniging wordt voorkomen. De standaard aanpak van artikel 4.1242 Bal richt zich op het verwijderen van de verontreiniging tot de waarde die overeenkomt met de bodemfunctieklasse waarin de bodem in het omgevingsplan is ingedeeld volgens artikel 5.89p Besluit kwaliteit leefomgeving. Met een afdeklaag of door het afgraven van verontreinigde grond tot de bodemfunctieklasse waarin de bodem in het omgevingsplan is ingedeeld, wordt de bodem geschikt gemaakt voor het gebruik. Voor de bewoners van een woning op verontreinigde bodem levert de verontreiniging na de sanering bijvoorbeeld geen gevaar op voor de gezondheid als er tussen de woning en verontreiniging een effectieve afdeklaag is aangebracht.*
Herstelwerkzaamheden na een eindonderzoek bodem volgens artikel 5.6 Bal of direct na een ongewoon voorval richten zich op (volledig) herstel van de bodemkwaliteit. Dat gaat over het algemeen verder dan alleen het geschikt maken voor toekomstig gebruikt. Artikel 5.6 Bal gaat over het herstel van de bodemkwaliteit als na beëindiging van een milieubelastende activiteit uit de resultaten van een eindonderzoek bodem blijkt dat de bodem door die activiteit is verontreinigd en herstel van de bodemkwaliteit nodig is. Artikel 5.6 Bal regelt tot welke waarde de bodem moet worden hersteld. Deze waarde wijkt doorgaans af van de bodemfunctieklasse waarin de bodem in het omgevingsplan is ingedeeld (zie artikel 4.1242, tweede lid, Bal). Het herstellen van de bodemkwaliteit op grond van artikel 5.6 Bal vraagt meestal een verdergaande sanering.
Direct na een ongewoon voorval waardoor bodemverontreiniging is ontstaan, zijn doorgaans ook verdergaande maatregelen vereist om de bodemkwaliteit te herstellen. Dat volgt uit de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van de wet of de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal. Op grond van de algemene zorgplicht zal een bodemverontreiniging die is ontstaan door een ongewoon voorval zoveel mogelijk moeten worden beperkt of ongedaan gemaakt. Daarbij past de aanpak uit paragraaf 4.121 Bal niet. Bovendien zou de meldingstermijn van 4 weken uit artikel 4.1225 Bal belemmerend kunnen werken voor direct nemen van maatregelen na een ongewoon voorval. Om die reden is het treffen van maatregelen direct na een ongewoon voorval buiten het toepassingsbereik van de milieubelastende activiteit sanering van de bodem gelaten[1].

[1] *Zie ook paragraaf 3.3.1 van de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Aanvullingswet bodem Omgevingswet, Kamerstukken II 2017/18, 34 864, nr. 3.*

Artikel 3.48i (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.48h, wordt voldaan aan de regels over het saneren van de bodem, bedoeld in paragraaf 4.121.

Toelichting artikel 3.48i (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteiten in hoofdstuk 4 eisen zijn opgenomen. Het gaat om de regels in de paragrafen 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*
Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.

§ 3.2.24 Opslaan van grond of baggerspecie

Toelichting op paragraaf 3.2.24 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit*[9]*. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.24 voegt artikelen over opslaan van grond en baggerspecie op de bodem in. De toegevoegde activiteiten kunnen zelfstandig worden verricht, maar ook in meerdere bedrijfstakken voorkomen. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48j (aanwijzing activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het anders dan in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie.

Toelichting artikel 3.48j, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat opslaan van grond en baggerspecie een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen bodemverontreiniging en verontreinigingen als gevolg van lozing. Het doel is emissies te beperken en het toezicht op grondstromen mogelijk te maken. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste bestaande technieken.*
Opslag van grond en baggerspecie komt in Nederland regelmatig voor; binnen iedere gemeente bevinden zich meerdere opslaglocaties, zoals grondbanken, loonwerkbedrijven, hoveniers, gemeentelijke milieustraten en baggerspeciedepots. Circa 330 organisaties hebben een erkenning om partijen grond of baggerspecie te mogen samenvoegen.
Onder opslaan van grond of baggerspecie wordt verstaan het in voorraad hebben met het doel het later te vervoeren, toe te passen of te verwerken. Bij het opslaan horen ook activiteiten die het opslaan mogelijk maken, zoals overslaan en laden en lossen op de bodem. Storten en toepassen (op of in de bodem brengen met het doel het daar te laten) vallen niet onder deze paragraaf. Storten valt onder paragraaf 3.3.12 en paragraaf 3.5.10 en toepassen van grond en baggerspecie onder paragraaf 4.124.
Bij het opslaan van baggerspecie vindt rijping plaats en zakken de vaste delen uit, waardoor boven de baggerspecie water komt te staan. Dit wordt ook wel passief ontwateren genoemd en is onderdeel van het opslaan, en valt dus ook onder de activiteit.

2 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie, voor zover het gaat om het opslaan van:
   a grond van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit;
   b baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit; of
   c grond of baggerspecie, die niet beschikt over een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij:
      1° de locatie van herkomst bekend is; en
      2° de bodemkwaliteit van de locatie van herkomst voldoet aan de kwaliteitsklasse industrie voor landbodem of de kwaliteitsklasse matig verontreinigd voor waterbodem, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.

3 Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een oppervlaktewaterlichaam opslaan van grond of baggerspecie.

4 De aanwijzing, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, omvat ook:
   a het zeven en samenvoegen van grond bij het opslaan; en
   b het zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie bij het opslaan.

Toelichting artikel 3.48j, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het tweede lid brengt ook zeven en samenvoegen bij het opslaan onder de activiteit, en voor baggerspecie ook het actief (mechanisch) ontwateren.*

5 Onder de aanwijzing, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, vallen niet:
   a het opslaan van grond op de locatie van het graven; en
   b het opslaan van baggerspecie op de locatie van het baggeren.

[9] Stb. 2018, 293.

Toelichting artikel 3.48j, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De regels gelden niet voor het opslaan, zeven of samenvoegen van grond op de locatie van ontgraven en het opslaan van baggerspecie nabij de locatie van het baggeren. Hiervoor zijn de regels voor graven (in geval van de tijdelijke opslag bij de activiteiten graven) of voor toepassen van baggerspecie (in geval van de realisatie van een zogenaamd weilanddepot bij het verspreiden van baggerspecie) van toepassing. De verwachting is dat particulieren niet onder deze regels vallen, omdat als ze grond opslaan, dit over het algemeen op de locatie van het ontgraven is.*

6 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
- b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 3.48j, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vier lid is aangegeven wat onder de begrippen «grond» en «baggerspecie» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.24. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*
Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter.
Onder grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit verstaan vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.
De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2 - 63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van het begrip grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte die voor oppervlaktewater bestemd is.

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 3.48k (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.48j, eerste en tweede lid, voor zover het gaat om het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren of samenvoegen van:
- a grond van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit;
- b baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit; of
- c grond of baggerspecie, die niet beschikt over een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij:
  - 1° de locatie van herkomst bekend is; en
  - 2° de bodemkwaliteit van de locatie van herkomst voldoet aan de kwaliteitsklasse industrie voor landbodem of de kwaliteitsklasse matig verontreinigd voor waterbodem, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 3.48k, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De vergunningplicht geldt voor het opslaan van grond of baggerspecie die niet of niet zonder bewerking kan worden hergebruikt. Het betreft dan matig of sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie, zoals bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.*

Ook geldt vergunningplicht voor het opslaan van grond of baggerspecie van onbekende kwaliteit (onder c). Onbekende kwaliteit wil zeggen dat de kwaliteit niet is vastgesteld in een milieuverklaring bodemkwaliteit en ook niet kan worden afgeleid uit de herkomst. Dergelijke partijen mogen alleen worden opgeslagen op een locatie die daarvoor vergunning heeft, zoals bijvoorbeeld een grondbank. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een gedumpte partij, of een partij waarvan de herkomst of samenstelling onzeker is, omdat er gefraudeerd is met de milieuverklaring bodemkwaliteit. De beperking vervalt zodra er een milieuverklaring bodemkwaliteit is afgegeven en daaruit blijkt dat de partij tenminste voldoet aan de kwaliteitsklasse industrie voor grond of matig verontreinigd voor baggerspecie zoals bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit. Als namelijk blijkt dat de partij grond matig of sterk verontreinigd is of de partij baggerspecie sterk verontreinigd is, geldt de vergunningplicht alsnog vanwege de aanwijzing onder a en b.
Voor het afgeven van een milieuverklaring bodemkwaliteit is tijd nodig. Het is niet de bedoeling dat in de periode tot het beschikbaar komen van de milieuverklaring het opslaan van alle grond of baggerspecie vergunningplichtig is. In de meeste gevallen is namelijk de herkomst van de partij bekend en is voldoende aannemelijk wat de verwachte kwaliteit is. Bij het ontgraven is vooronderzoek en in sommige situaties ook verkennend of nader bodemonderzoek verricht, waaruit de verwachte kwaliteit blijkt. Vandaar dat het opslaan van grond en baggerspecie afkomstig van een bekende en onverdachte locatie, in afwachting van de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit, is vrijgesteld van de vergunningplicht.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting artikel 3.48k, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In het tweede lid is aangegeven dat de vergunningplicht zowel geldt voor de milieubelastende activiteit als voor het lozen van afvalwater afkomstig van die activiteit op een oppervlaktewaterlichaam.*

Artikel 3.48l (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.48j, wordt voldaan aan de regels over het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 4.122.

Toelichting artikel 3.48l n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In paragraaf 3.2.24 Bal is als milieubelastende activiteit aangewezen het opslaan van grond of baggerspecie. Deze milieubelastende activiteit is in artikel 3.48k Bal aangewezen als vergunningplichtig als het gaat om het opslaan van matig of sterk verontreinigde grond, sterk verontreinigde baggerspecie of grond of baggerspecie waarvan de kwaliteit niet bekend is (niet vastgelegd in een milieuverklaring bodemkwaliteit).*
Op grond van artikel 3.48l Bal moest bij het opslaan van grond of baggerspecie worden voldaan aan de regels van zowel paragraaf 4.50 (ontvangen van afvalstoffen) als paragraaf 4.122 (opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie). In beide paragrafen is een meldingsplicht opgenomen. Voor de eenmalige opslag van één partij grond of baggerspecie geldt er volgens artikel 4.1248, vierde lid, Bal een meldtermijn van een week in plaats van vier weken. In paragraaf 4.50 is geen uitzondering opgenomen voor het eenmalig opslaan van één partij en geldt dus de standaard meldtermijn van vier weken. Met de wijziging van artikel 3.48l is deze tegenstrijdigheid uit de weg geruimd. In dat artikel is de verwijzing naar paragraaf 4.50 vervallen. Het gevolg van deze wijziging is dat bij het opslaan van grond of baggerspecie niet meer hoeft te worden voldaan aan de regels van paragraaf 4.50.
Het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie die zijn ingezameld, is ook aangewezen als milieubelastende activiteit in paragraaf 3.5.8 Bal (grondbank of grondreinigingsbedrijf). Op grond van artikel 3.180, eerste lid, onder c, moet bij het verrichten van die activiteit worden voldaan aan paragraaf 4.50 Bal.
Na de wijziging van artikel 3.48l Bal is paragraaf 4.50 dus alleen niet meer van toepassing op het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie. Dat is in overeenstemming met de kaderrichtlijn afvalstoffen. Ook voor het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie blijven namelijk de algemene regels gelden van paragraaf 4.122, inclusief de meldingsplicht. Dat betekent dat over die partij gegevens moeten worden verstrekt over de kwaliteit van de grond of baggerspecie, de herkomst, de kwaliteitsklasse, de kwaliteitsverklaring, de plaats van opslag, de hoeveelheid en de aanvangsdatum van de opslag. Daarmee wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen voor een vrijstelling van de vergunningplicht voor de nuttige toepassing van afvalstoffen.
Mogelijk ten overvloede wordt nog opgemerkt dat de regels van paragraaf 4.50 Bal die onder andere een beschrijving verlangen van de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen, niet passend zijn voor het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie.

§ 3.2.25 Toepassen van bouwstoffen

Toelichting op paragraaf 3.2.25 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit[10]. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

[10] Stb. 2018, 293.

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.25 voegt artikelen over het toepassen van bouwstoffen in. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48m (aanwijzing activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het op of in de bodem, anders dan in een oppervlaktewaterlichaam, toepassen van bouwstoffen.

Toelichting artikel 3.48m, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat toepassen van bouwstoffen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen verontreiniging van de bodem als gevolg van onder andere het ongewenst uitlogen van verontreinigende stoffen, het besparen van het gebruik van primaire grondstoffen en een ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De regels bestaan vooral uit implementatie van de kaderrichtlijn afvalstoffen en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste bestaande technieken.*
Het toepassen van bouwstoffen omvat zowel het aanbrengen als het daarna aangebracht houden van bouwstoffen. Ook het tijdelijk uitnemen en opnieuw toepassen van bouwstoffen valt hieronder. Er is geen inhoudelijke wijziging van de term »toepassen» beoogd ten opzichte van eerdere regelgeving. In Nederland worden bouwstoffen veelvuldig toegepast, zoals bij menig bouw- en infrastructureel project.
Bijlage I verwijst voor een omschrijving van het begrip bouwstof naar het Besluit bodemkwaliteit, dat hierover verschillende bepalingen bevat. Het begrip «bouwstof» wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als een materiaal dat is bestemd om te worden toegepast waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium of en aluminium samen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie. In de definitie van het begrip bouwstof zijn vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie uitgezonderd.
Toelichting artikel 3.48m eerste lid, artikel 3.48o en artikel 3.48r eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal wezen het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen en vermengde mijnsteen op of in de bodem aan als milieubelastende activiteiten. Onder de definitie van «bodem» valt zowel landbodem als waterbodem.*
Het is niet de bedoeling geweest om het toepassen op of in de waterbodem in het Bal aan te wijzen als milieubelastende activiteit. Voor milieubelastende activiteiten zijn op grond van het Bal namelijk de gemeenten aangewezen als bevoegd gezag. Zoals al aangegeven in de toelichting op artikel I, onderdelen A, G tot en met N, BJ tot en met BM, BO, BP en BS, van de nota van toelichting bij het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 (Stb. 2022, 172) is het niet wenselijk als er ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het voorheen geldende Bbk een verschuiving van bevoegdheden optreedt. In artikel 3 van dat besluit was de waterbeheerder aangewezen als bevoegd gezag voor het toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Om die reden wordt in voornoemde artikelen verduidelijkt dat het bij de aanwijzing van de milieubelastende activiteit niet gaat om toepassingen in een oppervlaktewaterlichaam.
Bij de formulering van de wijzigingen in de artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal is aangesloten bij de formulering in artikel 3.48j, eerste lid, Bal.

2 Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van bouwstoffen.

3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg, bedoeld in paragraaf 3.2.27; en
   b het toepassen van bouwstoffen binnen een gebouw, als de bouwstoffen zo worden toegepast dat geen contact met hemelwater, oppervlaktewater of grondwater kan optreden.

Toelichting artikel 3.48m, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid, onder a, is aangegeven dat deze paragraaf niet van toepassing is op het toepassen van mijnsteen en vermengde mijnsteen waarop paragraaf 3.2.27 van toepassing is. Het gaat daarbij om mijnsteen en vermengde mijnsteen die afkomstig is uit en weer wordt toegepast in de bij ministeriële regeling aangewezen mijnsteengebieden in Limburg. Als niet aan die voorwaarden wordt voldaan, er wordt bijvoorbeeld mijnsteen toegepast in Utrecht, dan is deze paragraaf over het toepassen van bouwstoffen van toepassing. Voor meer uitleg over de afbakening tussen deze paragrafen wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.48r.*
In het tweede lid, onder b, is ook een uitzondering gemaakt voor het toepassen van bouwstoffen binnen een gebouw, als de bouwstoffen zo worden toegepast dat geen contact met hemelwater, oppervlaktewater of grondwater kan optreden. In dat geval treden er geen emissies uit de bouwstoffen op en bestaat er dus ook geen risico voor verontreiniging van de bodem en het oppervlaktewater, zoals de voorschriften van paragraaf 4.123 beogen te voorkomen. Het toepassen van bouwstoffen in bouwwerken valt onder het Besluit bouwwerken leefomgeving. De regels van dat besluit zijn onder meer gesteld met het oog op de duurzaamheid en moeten onder meer de milieubelasting door in een bouwwerk toegepaste materialen beperkt houden. Hiermee biedt het Besluit bouwwerken leefomgeving uitkomst in bijzondere situaties waarin bij het toepassen van bouwstoffen binnen een gebouw toch een risico van verontreiniging van de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater bestaat.

Artikel 3.48n (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.48m, wordt voldaan aan de regels over het toepassen van bouwstoffen, bedoeld in paragraaf 4.123.

Toelichting artikel 3.48n (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteit toepassen van bouwstoffen regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Het gaat om de regels in paragraaf 4.123 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.*

§ 3.2.26 Toepassen van grond of baggerspecie

Toelichting op paragraaf 3.2.26 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit*[11]*. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.26 voegt artikelen over het toepassen van grond en baggerspecie in. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48o (aanwijzing activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het op of in de bodem, anders dan in een oppervlaktewaterlichaam, toepassen van grond of baggerspecie.

Toelichting artikel 3.48o, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan dat toepassen van grond of baggerspecie op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen bij deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen bodemverontreiniging, het verspreiden van partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen en een ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De regels bestaan vooral uit implementatie van Europese regels (kaderrichtlijn afvalstoffen) en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste bestaande technieken.

Het toepassen van grond en baggerspecie omvat zowel het aanbrengen als het daarna aangebracht houden hiervan. Er is geen inhoudelijke wijziging van de term «toepassen» beoogd ten opzichte van eerdere regelgeving. Toepassen van grond en baggerspecie op een oppervlaktewaterlichaam komt in Nederland zeer vaak voor, zoals in infrastructurele projecten, bij ophogingen, dempingen of verondiepingen, en bij de verspreiding van baggerspecie.

De milieubelastende activiteit betreft het op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van grond of baggerspecie. Hiermee is bijvoorbeeld uitgesloten dat het verwerken van grond en baggerspecie tot product onder het bereik van de milieubelastende activiteit valt.

2 Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van grond of baggerspecie.

3 Onder de aanwijzing vallen niet:
- a het toepassen van grond of baggerspecie als die is verwerkt in een product dat als meststof op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet mag worden verhandeld;
- b het tijdelijk uitnemen van grond, volgens artikel 4.1226, voor zover het gaat om het terugbrengen van grond op of in de bodem;
- c het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van ten hoogste 25 m^3 grond op of nabij het ontgravingsprofiel na het tijdelijk uitnemen daarvan; en
- d het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van baggerspecie op of nabij het ontgravingsprofiel na het tijdelijk uitnemen daarvan.

[11] Stb. 2018, 293.

Toelichting artikel 3.48o, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid, onder a, is een uitzondering gemaakt voor meststoffen. Op basis van de Meststoffenwet zijn in hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet onder meer de landbouwkundige en milieukundige eisen gesteld waaraan meststoffen moeten voldoen, om als meststof verhandeld te mogen worden. Op het gebruik van meststoffen op of in de bodem is, naast de gebruiksvoorschriften van paragraaf 4.116 van het Besluit activiteiten leefomgeving, het stelsel van gebruiksnormen van de Meststoffenwet van toepassing. De meststoffenregels en de regels over het toepassen van grond en baggerspecie zijn op elkaar afgestemd. Dit betekent dat de regels voor toepassen niet gelden als de stoffen op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet als meststof mogen worden verhandeld. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat meststoffen onder de noemer van grond of baggerspecie worden toegepast om zo niet te hoeven voldoen aan het stelsel van gebruiksnormen. Een voorbeeld hiervan is compost. Dit materiaal kan aan de definitie van grond voldoen, terwijl het in het Besluit activiteiten leefomgeving ook aangewezen is als meststof. Als compost wordt gebruikt met het oogmerk om meststoffen op of in de bodem te brengen, zijn de meststoffenregels van toepassing. Compost valt dan niet onder de milieubelastende activiteit van paragraaf 3.2.26 het toepassen van grond en baggerspecie.*
Grond of baggerspecie die bij het toepassen een zekere mate van bemesting van de bodem tot gevolg kunnen hebben, maar die niet vallen onder de landbouwkundige en milieukundige eisen van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, moeten op hun beurt voldoen aan de toepassingseisen die in deze paragraaf worden gesteld. Enkele voorbeelden hiervan zijn de samengestelde grondproducten, waaronder boomgrond en teelaarde. Dergelijke producten worden geproduceerd onder BRL 9335, protocol 9335-4. Ook deze BRL stelt als voorwaarde dat dierlijke meststoffen niet zijn toegestaan als groenproduct. Het tweede lid onder a heeft nadrukkelijk niet als doel om materiaal dat de 20% grens voor overige organische meststoffen overschrijdt automatisch als meststof te beschouwen. Dergelijk materiaal moet als grond kunnen worden toegepast. Een voorbeeld hiervan is veen.
In het tweede lid, onder b, is bepaald dat paragraaf 3.2.26 niet van toepassing is op het terugbrengen van grond na het tijdelijk uitnemen hiervan. Het terugplaatsen van grond na tijdelijk uitnemen is geregeld in de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 als het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 kubieke meter. Het tijdelijk uitnemen moet wel voldoen aan de voorschriften in de genoemde artikelen (namelijk terugplaatsen op of nabij het ontgravingsprofiel ingeval van onder de interventiewaarde en in hetzelfde ontgravingsprofiel bij boven de interventiewaarde. Als het daar niet aan voldoet, valt het niet onder deze uitzondering. In dat geval gaat het niet meer om tijdelijk uitnemen maar om een nieuwe toepassing, die dus wél moet voldoen aan de voorschriften voor de milieubelastende activiteit toepassen. Als het bodemvolume gelijk is aan of minder is dan 25 kubieke meter valt dit niet onder rijksregels maar is wel de wettelijke zorgplicht van toepassing.
In het tweede lid, onder c, is een uitzondering gemaakt voor het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van baggerspecie op of in de bodem. Hoewel het tijdelijk uitnemen van baggerspecie nauwelijks voorkomt is toch besloten dit uit te zonderen van het toepassingsbereik van de regels voor toepassen. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen bij kabels en leidingen in waterbodem.
Toelichting artikel 3.48o, derde lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze wijziging worden twee omissies in de regels hersteld. In artikel 3.48o, eerste lid, Bal wordt het toepassen van grond of baggerspecie aangewezen als milieubelastende activiteit. Onder die aanwijzing valt volgens artikel 3.48o, derde lid, onder b, Bal niet het tijdelijk uitnemen van grond, volgens artikel 4.1222a of 4.1230a Bal, als het gaat om het terugbrengen van grond op of in de bodem. Met andere woorden: als het tijdelijk uitnemen niet voldoet aan artikel 4.1222a of 4.1230a Bal, is de uitzondering niet van toepassing. De artikelen 4.1222a en 4.1230a Bal gelden alleen bij grondverzet van meer dan 25 m^3. Bij 25 m^3 of minder zijn de artikelen 4.1222a en 4.1230a Bal niet van toepassing. Hierdoor was het tijdelijk uitnemen van grond van 25 m^3 of minder die teruggebracht wordt op of in de bodem onbedoeld onder de reikwijdte van artikel 3.48o, eerste lid, Bal gebracht. Het gevolg was dat zou moeten worden voldaan aan de regels in paragraaf 4.124 Bal (artikel 3.48q Bal). Om die reden is in onderdeel c (nieuw) opgenomen dat het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van ten hoogste 25 m^3 grond op of nabij het ontgravingsprofiel na het tijdelijk uitnemen daarvan expliciet is uitgesloten van de reikwijdte van het eerste lid.*
In artikel 3.48o, tweede lid, Bal wordt het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam aangewezen als lozingsactiviteit. Onder die aanwijzing valt volgens artikel 3.48o, derde lid, onder c (dat met dit verzamelbesluit is verletterd tot onderdeel d) Bal niet het tijdelijk uitnemen van baggerspecie als het gaat om het terugbrengen van baggerspecie op of in de bodem onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt. Door de formulering «op of in de bodem» lijkt deze uitzondering alleen te gelden als de baggerspecie exact op de plek van ontgraven wordt teruggebracht. In artikel 36, derde lid, Bbk was dit ruimer geformuleerd en was er de mogelijkheid om de baggerspecie op of nabij de ontgravingslocatie terug te brengen. Onbedoeld is in artikel 3.48o Bal een inperking van de uitzondering opgetreden.
Om die reden is in onderdeel d (nieuw) de zinsnede «op of in de bodem» vervangen door «op of nabij het ontgravingsprofiel». Zo wordt op dit punt een beleidsneutrale omzetting van de regelgeving gerealiseerd.
Als er sprake is van dezelfde toepassing en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, dan mag de baggerspecie op of nabij het ontgravingsprofiel teruggeplaatst worden. Voorwaarde is dat er weinig tot niets verandert aan de milieubelasting van de waterbodem. Zo is er geen sprake van terugplaatsen onder dezelfde omstandigheden als bijvoorbeeld baggerspecie afkomstig van de waterbodem permanent onder oppervlaktewater wordt teruggeplaatst op een waterbodem die het grootste deel van de tijd droog ligt. Verder geldt dat voor tijdelijk uitnemen rekening moet worden gehouden met de specifieke zorgplicht in artikel 2.3 Bal. Het terugbrengen van sterk verontreinigde baggerspecie in oppervlaktewater kan negatieve effecten hebben. Verder moet zoveel mogelijk rekening worden gehouden met het standstill principe, zodat (meer) verontreinigde baggerspecie niet wordt teruggeplaatst op een schonere waterbodem. In dit kader is het dus relevant om een indicatie te hebben van de (verwachte) waterbodemkwaliteit. Hiervoor kan in sommige gevallen een vooronderzoek conform NEN 5717 voldoende informatie geven of gebruik worden gemaakt van een eventueel beschikbaar waterbodemonderzoek. In specifieke gevallen kan een indicatief onderzoek voldoende informatie geven. De benodigde onderzoeksinspanning wordt niet voorgeschreven, daar dit situatie afhankelijk is.

4 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
- b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 3.48o, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is aangegeven wat onder de begrippen «grond» en «baggerspecie» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.26. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*
Baggerspecie wordt hierin gedefinieerd als «materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm».
Grond is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als «vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie».
De definitieomschrijvingen van grond en baggerspecie hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) en ook op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2 - 63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder deze begrippen. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond of baggerspecie voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definities opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Bovendien zou uitsluiting van deze materialen het toepassen van grond en baggerspecie nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitieomschrijving van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte die voor oppervlaktewater is bestemd.
De plaats waar het materiaal vrijkomt bepaalt of er sprake is van baggerspecie. Baggerspecie wordt ontgraven uit de waterbodem of oeverbodem van een oppervlaktewaterlichaam. Tijdens de behandeling, bewerking of tijdelijke opslag van het materiaal is nog steeds sprake van baggerspecie. Pas nadat de baggerspecie op de landbodem is aangebracht, is niet langer sprake van baggerspecie. Het materiaal gaat dan deel uitmaken van de bodem omdat het vereiste van terugneembaarheid, anders dan bij het toepassen van bouwstoffen, niet geldt.

Toelichting artikel 3.48m eerste lid, artikel 3.48o en artikel 3.48r eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal wezen het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen en vermengde mijnsteen op of in de bodem aan als milieubelastende activiteiten. Onder de definitie van «bodem» valt zowel landbodem als waterbodem.*
Het is niet de bedoeling geweest om het toepassen op of in de waterbodem in het Bal aan te wijzen als milieubelastende activiteit. Voor milieubelastende activiteiten zijn op grond van het Bal namelijk de gemeenten aangewezen als bevoegd gezag. Zoals al aangegeven in de toelichting op artikel I, onderdelen A, G tot en met N, BJ tot en met BM, BO, BP en BS, van de nota van toelichting bij het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 (Stb. 2022, 172) is het niet wenselijk als er ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het voorheen geldende Bbk een verschuiving van bevoegdheden optreedt. In artikel 3 van dat besluit was de waterbeheerder aangewezen als bevoegd gezag voor het toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Om die reden wordt in voornoemde artikelen verduidelijkt dat het bij de aanwijzing van de milieubelastende activiteit niet gaat om toepassingen in een oppervlaktewaterlichaam. Bij de formulering van de wijzigingen in de artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal is aangesloten bij de formulering in artikel 3.48j, eerste lid, Bal.

Artikel 3.48p (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het brengen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, bedoeld in artikel 3.48o, tweede lid, voor zover het gaat om het opvullen van een diepe plas voor het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de diepe plas, het ontwikkelen tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden.

Toelichting artikel 3.48p (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Voor het opvullen van een diepe plas moet een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit worden aangevraagd. Een diepe plas is in bijlage I gedefinieerd als een oppervlaktewaterlichaam, ontstaan als gevolg van zandwinning, grindwinning of kleiwinning of een dijkdoorbraak. Grond en baggerspecie kunnen worden toegepast om een diepe plas op te vullen (te verondiepen) in verband met de herinrichting van de diepe plassen naar een natuur- of recreatiegebied. Het verondiepen van een diepe plas is een complexe en omvangrijke activiteit waarvoor een integrale beoordeling noodzakelijk is en waarbij sprake kan zijn van aanzienlijke milieueffecten. Daarom is naast de omgevingsvergunning voor de lozingsactiviteit ook een mer-beoordelingsplicht ingesteld door het verondiepen van diepe plassen toe te voegen aan bijlage V bij het Omgevingsbesluit. Bij de mer-beoordelingsplicht moet rekening worden gehouden met alle gevolgen die het project voor het milieu kan hebben, ook als die gevolgen zouden vallen buiten het oogmerk van de wateractiviteit waaraan de vergunningplicht is gekoppeld. Voor alle milieugevolgen kunnen in het kader van de mer-beoordeling voorschriften aan de vergunning worden verbonden, de waterbeheerder is daarvoor het aanspreekpunt. Voor de beoordeling van de lokale hinder is het noodzakelijk dat de waterbeheerder afstemt met de gemeente. Mocht in een specifiek geval blijken dat beoordeling van andere dan wateraspecten doorslaggevend zijn en het meer voor de hand ligt dat de gemeente die integrale milieubeoordeling uitvoert en de vergunning verleent, kan gebruikt worden gemaakt van de flexibiliteitsregeling van artikel 5.16 van de wet, die het mogelijk maakt dat de waterbeheerder de bevoegdheid voor de vergunning voor de wateractiviteiten, inclusief de bijbehorende mer-beoordeling, aan de gemeente overdraagt. Een nadere toelichting op de vergunningplicht en de daaraan gekoppelde mer-beoordeling is te vinden in hoofdstuk 11 van het algemeen deel van de toelichting bij dit aanvullingsbesluit.*

Er is een vergunning vereist voor het opvullen van een diepe plas voor «het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de diepe plas, het ontwikkelen tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden». Hiermee is aangesloten bij de aanwijzing van de functionele toepassing die is opgenomen in artikel 4.1269, tweede lid, onder i, van dit besluit. Van een dergelijke functionele toepassing is uiteraard geen sprake als slechts één schep grond of baggerspecie in de diepe plas wordt gebracht. Er zullen gedurende een bepaalde looptijd meerdere partijen grond of baggerspecie in een diepe plas worden gebracht. Daarbij hoeft niet voor elke afzonderlijke partij opnieuw een vergunning te worden aangevraagd. De vergunning moet worden verleend voordat de eerste partij grond van het project in de diepe plas wordt gebracht.

Artikel 3.48q (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.48o, wordt voldaan aan de regels over het toepassen van grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 4.124.

Toelichting artikel 3.48q (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen welke paragraaf met regels in hoofdstuk 4 van toepassing is. Het gaat om de regels in paragraaf 4.124 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*
Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.

§ 3.2.27 Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg

Toelichting op paragraaf 3.2.27 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afdeling 3.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden acht nieuwe paragrafen toegevoegd. De paragrafen zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is. Het tweede artikel maakt duidelijk of er voor die activiteit een vergunningplicht geldt. Vervolgens bepaalt het artikel daarna welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn. De algemene regels zijn opgenomen in hoofdstuk 4, de modules staan in hoofdstuk 5. Sommige paragrafen bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een toelichting op de manier waarop paragrafen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgebouwd wordt verwezen naar paragraaf 5.2 van de algemene toelichting bij dat besluit[12]. Hieronder zijn de artikelen van de nieuwe paragrafen nader toegelicht.*

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.27 voegt artikelen in over het toepassen van mijnsteen en met grond en baggerspecie vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48r (aanwijzing activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het op of in de bodem, anders dan in een oppervlaktewaterlichaam, toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen.

Toelichting artikel 3.48r, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid geeft aan dat het op of in de bodem brengen of in een oppervlaktewaterlichaam brengen van mijnsteen of vermengde mijnsteen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen bij deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen bodemverontreiniging, het ongewenst uitlogen van verontreinigende stoffen en een ondoelmatig beheer van afvalstoffen. De milieubelastende activiteit betreft het op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen. Hiermee is bijvoorbeeld uitgesloten dat het verwerken van mijnsteen of vermengde mijnsteen tot een product onder het bereik van de milieubelastende activiteit valt.*
In de voormalige mijnbouwgebieden is sprake van een bijzondere problematiek. Zeer grote hoeveelheden mijnsteen zijn daar tijdens de actieve mijnbouwperiode vrijgekomen en in het verleden niet terugneembaar toegepast in de bodem. De bodem is vermengd geraakt en bij het ontgraven komt mijnsteen vrij, dat in veel gevallen vermengd is met grond of baggerspecie. Het beleid is erop gericht om de vrijkomende mijnsteen en vermengde mijnsteen in de bij regeling aangewezen gebieden te concentreren.

<u>Afbakening toepassen mijnsteen en toepassen bouwstoffen</u>
Mijnsteen is een bouwstof. Op het toepassen van mijnsteen kan daarom paragraaf 3.2.25 van toepassing zijn. Als het gaat om pure mijnsteen of mijnsteen die voor minder dan 20 gewichtsprocenten grond of baggerspecie is vermengd geldt het volgende. Als de mijnsteen of vermengde mijnsteen buiten een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied wordt toegepast, of afkomstig is uit een gebied buiten het bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in Limburg (bijvoorbeeld mijnsteen uit België), dan is paragraaf 3.2.25 van toepassing en de algemene regels van paragraaf 4.123. Als deze mijnsteen afkomstig is uit de aangewezen herkomstgebieden in Limburg en daar ook weer worden toegepast is deze paragraaf over het toepassen van mijnsteen van toepassing.

[12] Stb. 2018, 293.

Voor mijnsteen die is vermengd met 20 tot 80 gewichtsprocenten grond of baggerspecie geldt het volgende. De regels voor het toepassen van bouwstoffen zijn van toepassing op mijnsteen die buiten een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied wordt toegepast, of afkomstig is uit een gebied buiten het bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in Limburg. Bouwstoffen mogen volgens de regels van paragraaf 4.123 van het Besluit activiteiten leefomgeving echter niet met de bodem worden vermengd. De mijnsteen mag dan ook niet als zodanig worden toegepast. Op mijnsteen die is vermengd met 20 tot 80 gewichtsprocenten grond of baggerspecie afkomstig uit de voormalige mijnbouwgebieden die daar ook weer worden toegepast, is deze paragraaf over het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen van toepassing.
Vermengde mijnsteen is in bijlage I gedefinieerd als bouwstof, bestaande uit mijnsteen die met ten hoogste 80 gewichtsprocenten grond of baggerspecie is vermengd. Mijnsteen die is vermengd met meer dan 80 grond of baggerspecie is dus geen vermengde mijnsteen. Als de mijnsteen minder dan 20% (gewichtspercentage) van de grond of baggerspecie uitmaakt, moet het materiaal - overeenkomstig de voorwaarden voor bodemvreemde materialen uit artikel 4.1271 - als grond en baggerspecie worden toegepast en zijn de paragrafen 3.2.26 en 4.124 van toepassing.
***Toelichting artikel 3.48m eerste lid, artikel 3.48o en artikel 3.48r eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164** De artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal wezen het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen en vermengde mijnsteen op of in de bodem aan als milieubelastende activiteiten. Onder de definitie van «bodem» valt zowel landbodem als waterbodem.*
Het is niet de bedoeling geweest om het toepassen op of in de waterbodem in het Bal aan te wijzen als milieubelastende activiteit. Voor milieubelastende activiteiten zijn op grond van het Bal namelijk de gemeenten aangewezen als bevoegd gezag. Zoals al aangegeven in de toelichting op artikel I, onderdelen A, G tot en met N, BJ tot en met BM, BO, BP en BS, van de nota van toelichting bij het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 (Stb. 2022, 172) is het niet wenselijk als er ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het voorheen geldende Bbk een verschuiving van bevoegdheden optreedt. In artikel 3 van dat besluit was de waterbeheerder aangewezen als bevoegd gezag voor het toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Om die reden wordt in voornoemde artikelen verduidelijkt dat het bij de aanwijzing van de milieubelastende activiteit niet gaat om toepassingen in een oppervlaktewaterlichaam.
Bij de formulering van de wijzigingen in de artikelen 3.48m, eerste lid, 3.48o, eerste lid, en 3.48r, eerste lid, Bal is aangesloten bij de formulering in artikel 3.48j, eerste lid, Bal.

2 Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen.

3 Onder de aanwijzing vallen niet:
- a het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen die afkomstig is uit een gebied buiten een bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in de provincie Limburg;
- b het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen buiten een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied; en
- c het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de bodem na het tijdelijk uitnemen daarvan.

***Toelichting artikel 3.48r, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98** Paragraaf 3.2.27 geldt niet bij het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen die afkomstig is uit een gebied buiten het bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in de provincie Limburg (onder a). Paragraaf 3.2.27 geldt eveneens niet als mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast buiten een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied (onder b).*
Onder c is duidelijk gemaakt dat paragraaf 3.2.27 niet van toepassing is op het onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt terugbrengen van mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de bodem na het tijdelijk uitnemen daarvan.

Artikel 3.48s (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.48r, wordt voldaan aan de regels over het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg, bedoeld in paragraaf 4.125.

***Toelichting artikel 3.48s (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98** In dit artikel is opgenomen welke paragraaf met regels in hoofdstuk 4 van toepassing is. Het gaat om de regels in paragraaf 4.125 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze specifieke regels beogen recht te doen aan de bijzondere problematiek in de voormalige mijnbouwgebieden, waar grote hoeveelheden mijnsteen en vermengde mijnsteen zijn geconcentreerd en niet terugneembaar zijn toegepast. Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.*
Een belangrijk verschil met de voormalige regeling in het Besluit bodemkwaliteit is dat de regels van paragraaf 4.125 rechtstreeks in het aangewezen toepassingsgebied gelden. Op grond van het Besluit bodemkwaliteit moesten de gemeenten eerst lokaal beleid in de vorm van een nota bodembeheer vaststellen.

AFDELING 3.3 COMPLEXE BEDRIJVEN

§ 3.3.0 Algemeen

***Toelichting op paragraaf 3.3.0 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Met deze wijziging wordt artikel 3.49 Bal in een eigen, algemene paragraaf geplaatst. Dit verbetert de structuur van afdeling 3.3 Bal, ook met het oog op de weergave hiervan in de digitalisering van de AMvB's.*

Artikel 3.49 (uitsluiten algemene regels en gegevens en bescheiden voor complexe bedrijven)

1 De bepalingen over het aanwijzen van algemene regels en het verstrekken van gegevens en bescheiden bij milieubelastende activiteiten in de afdelingen 3.4 tot en met 3.11 zijn niet van toepassing op een activiteit die is aangewezen in deze afdeling.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als alleen de activiteit, bedoeld in artikel 3.50, in deze afdeling is aangewezen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.49 (uitsluiten algemene regels en gegevens en bescheiden voor complexe bedrijven) *In deze afdeling staan de complexe activiteiten. Een complexe activiteit is altijd in het geheel vergunningplichtig. In de richtingaanwijzers voor deze activiteiten is een beperkte set met algemene regels aangezet. Voor een uitgebreide uitleg over de vergunningplicht en het aanzetten van algemene regels bij complexe bedrijven wordt verwezen naar paragraaf 4.5.2 van het algemeen deel van deze toelichting.*
Het kan voorkomen dat een bedrijf voldoet aan de omschrijving van meerdere activiteiten in hoofdstuk 3 van dit besluit. Zo kan het zijn dat een bedrijf dat voldoet aan de omschrijving van basismetaal (een complexe activiteit) daarmee ook voldoet aan de omschrijving van de metaalproductenindustrie (een niet-complexe activiteit).
Voor zover het maken van metaalproducten deel uitmaakt van de activiteit basismetaal, zijn de algemene regels van de metaalproductenindustrie niet van toepassing. Anders zou via een andere paragraaf op die complexe activiteit alsnog een uitgebreidere set met algemene regels van toepassing zijn. Daarom zijn de zogenoemde richtingaanwijzers in afdeling 3.4 tot en met 3.11 niet van toepassing op een activiteit, die al onderdeel uitmaakt van een complexe activiteit.
Als een bedrijf een activiteit in afdeling 3.4 tot en met 3.11 verricht die niet al onder de aanwijzing van een activiteit in afdeling 3.3 valt, zal wel aan de algemene regels moeten worden voldaan waarnaar in die afdelingen wordt verwezen. De vergunning van het complexe bedrijf ziet in dat geval niet op deze activiteiten in afdeling 3.4 en verder. De activiteiten moeten los van elkaar worden beschouwd.
Ook voor de artikelen over het verstrekken van gegevens en bescheiden geldt dat deze niet van toepassing zijn op activiteiten die in afdeling 3.3 zijn aangewezen. Bovenstaande uitleg over de richtingaanwijzers is op deze artikelen van overeenkomstige toepassing.
Toelichting artikel 3.49 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Gebleken is dat artikel 3.49 van het Bal onbedoeld tot onlogische en ongewenste situaties leidt indien de enige milieubelastende activiteit die in afdeling 3.3 is aangewezen de Seveso-inrichting is, en deze in samenloop met een andere milieubelastende activiteit uit afdelingen 3.4 tot en met 3.11 wordt verricht. Voor de beide activiteiten tezamen gelden dan geen algemene regels naast de algemene regel aangewezen in artikel 3.52 (dat betreft algemene regels voor Seveso-inrichting en benzineterminal). Ook algemene regels die bij andere complexe bedrijven in paragrafen 3.3.2 tot en met 3.3.14 wel worden aangewezen gelden dus niet. Dat betreft onder andere algemene regels over PRTR, zeer zorgwekkende stoffen, emissies in de lucht en geluid op industrieterreinen.*
In de meeste gevallen is er bij een Seveso-inrichting sprake van samenloop met een andere activiteit uit afdeling 3.3 en doet het hiervoor beschreven probleem zich niet voor. Bij de andere activiteiten uit afdeling 3.3 is namelijk per activiteit beschouwd welke algemene regels ook voor het complexe bedrijf moeten gelden, en zijn met name de algemene regels die een belangrijke rol spelen bij de implementatie van Europeesrechtelijke verplichtingen die van toepassing zijn verklaard. Bij de Seveso-inrichting kon een dergelijke beschouwing niet plaatsvinden, omdat niet op voorhand duidelijk was met welke andere milieubelastende activiteiten de Seveso-inrichting samen kan gaan. Het kan bijvoorbeeld gaan om diverse activiteiten binnen afdeling 3.4 (3.4.2 behandelen, meten en regelen van aardgas, 3.4.4 metaalproductenindustrie, 3.4.5 minerale producten industrie, 3.4.6 chemische producten industrie, 3.4.8 voedingsmiddelenindustrie en 3.4.9 rubberindustrie en kunststofindustrie) en afdeling 3.8 (3.8.2 tankopslagbedrijven, 3.8.6 opslag- en transportbedrijven, 3.8.8 onderhoudswerkplaats voor vliegtuigen). Dat betekent dat zonder voorafgaande inhoudelijke beschouwing alle algemene regels voor deze activiteiten zouden worden uitgezet, behalve de regels die volgen uit de Seveso-paragraaf zelf (artikel 3.52). Dit kan met een voorbeeld worden geïllustreerd:
Indien een Seveso-inrichting samen gaat met paragraaf 3.3.6 (Basismetaal), gelden naast de algemene regels voor de Seveso-inrichting ook de algemene regels aangewezen in artikel 3.68: de algemene regels over eindonderzoek bodem, PRTR, zeer zorgwekkende stoffen, emissies in de lucht en geluid op industrieterreinen.
Indien geen sprake is van basismetaal maar wel van een bedrijf in de metaalproductenindustrie uit paragraaf 3.4.4, gelden de algemene regels van artikel 3.109, waaronder de bovengenoemde algemene regels die een belangrijke rol spelen bij de implementatie van Europeesrechtelijke verplichtingen.
Als echter dit bedrijf uit de metaalproductenindustrie tevens een Seveso-inrichting zou zijn, dan zouden voor het bedrijf alleen de algemene regels voor de Seveso-inrichting gelden (artikel 3.52), maar niet de algemene regels over bijvoorbeeld eindonderzoek bodem, PRTR, zeer zorgwekkende stoffen, emissies in de lucht en geluid op industrieterreinen. Dat is onlogisch en vanuit het oogpunt van implementatie ook ongewenst.
Met de aanpassing van artikel 3.49 wordt deze onbedoelde situatie weggenomen.

§ 3.3.1 Seveso-inrichting

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 3.3.1 Seveso-inrichting *Deze paragraaf is naast artikel 4.3 van de wet ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsrisico's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Artikel 3.50 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een Seveso-inrichting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.50, eerste lid *Het eerste lid geeft aan dat het exploiteren van een Seveso-inrichting een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden. Het implementeert de artikelen 2, eerste lid, en 3, tiende en twaalfde lid, van de Seveso-richtlijn.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen.

In Nederland zijn ongeveer 400 Seveso-inrichtingen. Voor bijna de helft betreft dit de handel en opslag. Voor een derde deel betreft het de chemische sector. Andere sectoren met een Seveso-inrichting zijn de rubberindustrie en kunststofindustrie, de metaalindustrie en de sectoren afval en energie.
In bijlage I wordt Seveso-inrichting gedefinieerd als een of meer Seveso-installaties op een locatie, met inbegrip van de daarbij behorende infrastructuur en activiteiten. Een Seveso-installatie is volgens bijlage I een technische eenheid waarin een gevaarlijke stof als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn wordt gemaakt, gebruikt, verwerkt of opgeslagen, met inbegrip van de voorzieningen, apparaten en hulpmiddelen die nodig zijn voor de werking daarvan. Met beide begripsomschrijvingen wordt tot uitdrukking gebracht dat het exploiteren van een Seveso-inrichting alle activiteiten omvat die op de locatie worden verricht en alle infrastructuur die op de locatie aanwezig is. Daarmee wordt aangesloten bij de begripsomschrijving van inrichting in de Seveso-richtlijn. Die definitie luidt: het volledige door een exploitant beheerde gebied waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een of meer installaties, met inbegrip van de gemeenschappelijke of bijbehorende infrastructuur of activiteiten (artikel 3, eerste lid, van de Seveso-richtlijn). Anders dan deze begripsomschrijving in de Seveso-richtlijn grijpt de begripsomschrijving in dit besluit niet aan bij het gebied of de locatie, maar bij wat er op die locatie gebeurt. Daarmee wordt aangesloten bij de kernbegrippen van de wet, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen:
- *Locatie: de plek waar iets gebeurt;*
- *Onderdelen van de fysieke leefomgeving, zoals een Seveso-inrichting of een Seveso-installatie;*
- *Activiteiten: in deze paragraaf het exploiteren van een Seveso-inrichting; en*
- *Gevolgen voor de fysieke leefomgeving: daarbij gaat het om de gevolgen van een activiteit, niet om de gevolgen van een locatie waarop die activiteit wordt verricht.*

Er is ook niet voor gekozen om het begrip «exploitant» op te nemen in de definitie van Seveso-inrichting. Uit de artikelen 2.10, 3.4 en 3.6 vloeit namelijk al voort dat degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet voldoen aan de verplichtingen in paragraaf 4.2. Zie ook paragraaf 2.3.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting waarin is verduidelijkt wie de normadressaat is van de regels van dit besluit en waarin is aangegeven dat degene die de activiteit verricht wordt gezien als de exploitant in de zin van de Seveso-richtlijn.
De Seveso-inrichtingen zijn in de Seveso-richtlijn onderverdeeld in lagedrempelinrichtingen en hogedrempelinrichtingen. De hoeveelheid gevaarlijke stoffen die in een inrichting aanwezig is of mag zijn of kan ontstaan bij verlies van controle over de processen, bepaalt het type inrichting. Als deze hoeveelheid gelijk is aan of meer is dan de hoge drempelwaarde in bijlage I, kolom 3, bij de Seveso-richtlijn is er sprake van een hogedrempelinrichting. Lagedrempelinrichtingen zijn inrichtingen waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een hoeveelheid gelijk aan of groter dan de drempelwaarde in bijlage I, kolom 2, bij de Seveso-richtlijn, maar lager dan de drempelwaarden in bijlage I, kolom 3. De hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig mag zijn zal in de meeste gevallen blijken uit de omgevingsvergunning. Dat geldt niet voor de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die kan ontstaan bij verlies van controle over de processen. Het begrip lagedrempelinrichting komt in dit besluit niet voor. Daar waar regels alleen gelden voor hogedrempelinrichtingen is dat in de artikelen verduidelijkt.
De aantekeningen die zijn opgenomen in bijlage I bij de Seveso-richtlijn moeten in acht worden genomen. Dat betekent bijvoorbeeld dat bij het bepalen van de hoeveelheden zo nodig de sommatieregel van aantekening 4 moet worden toegepast. Het begrip lagedrempelinrichting wordt in dit besluit niet gebruikt omdat het geen zelfstandige betekenis heeft. Alle regels van paragraaf 4.2 gelden zowel voor lagedrempelinrichtingen als voor hogedrempelinrichtingen. Daar waar de regels alleen gelden voor hogedrempelinrichtingen is dat expliciet in de regels verduidelijkt.

2 Onder de aanwijzing vallen niet:
- a milieubelastende activiteiten door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht op militaire terreinen of terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b het buiten een Seveso-inrichting voor het vervoer van stoffen of goederen opslaan van gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn, voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger;
- c het buiten een Seveso-inrichting exploiteren van een buisleiding voor gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn, met de voorzieningen die daarbij horen;
- d het opsporen en winnen van delfstoffen;
- e het ondergronds opslaan van gas in de Noordzee; en
- f het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats, met inbegrip van het ondergronds opslaan van afvalstoffen, met uitzondering van:
  - 1° chemische en thermische verwerkingsactiviteiten en opslag die daarmee samenhangt, waarbij gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn, zijn betrokken; en
  - 2° operationele voorzieningen voor het zich ontdoen van residuen die gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn, bevatten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.50, tweede lid *Het tweede lid, dat artikel 2, tweede lid, van de Seveso-richtlijn implementeert, somt de activiteiten op die buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf vallen. Het gaat om de volgende activiteiten:*
- *Milieubelastende activiteiten door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht op militaire terreinen of terreinen met een militair object. Vanwege de specifieke werkzaamheden kan het voorkomen dat er gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een hoeveelheid boven de drempelwaarden. Desondanks vallen zij niet onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit, maar zijn er specifieke veiligheidseisen voor dit type milieubelastende activiteiten die zoveel mogelijk invulling geven aan de bepalingen uit de Seveso-richtlijn. Militaire installaties zijn veelal speciaal ontworpen voor gebruik door militaire eenheden en ze worden zo goed als mogelijk ingepast in hun omgeving. De vergunningen voor defensieactiviteiten zijn vanwege van de staatsveiligheid vaak niet openbaar.*

- *Voor het vervoer van goederen opslaan van gevaarlijke stoffen voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger. Die activiteit kan worden beschouwd als een bijzondere vorm van opslaan en is als milieubelastende activiteit aangewezen in paragraaf 3.8.6. Onder die activiteit vallen bijvoorbeeld het laden en lossen van gevaarlijke stoffen en de overbrenging daarvan naar of van een andere tak van vervoer.*
- *Exploiteren van een buisleiding voor gevaarlijke stoffen. De in de Seveso-richtlijn gebruikte term pijpleiding is een synoniem voor buisleiding. De (gedeelten van) buisleidingen die liggen binnen de begrenzing van een locatie van een Seveso-inrichting, vallen wel binnen de aanwijzing als milieubelastende activiteit en het toepassingsbereik van paragraaf 4.2. De voorzieningen die bij de buisleiding horen zijn bijvoorbeeld afsluiters, scraperfaciliteiten en kathodische bescherming. Bij buisleidingen kan het gaan om zowel ondergrondse buisleidingen, als (delen van) buisleidingen die zich bovengronds bevinden. De uitzondering voor buisleidingen is breder dan de milieubelastende activiteit die in paragraaf 3.4.3 is aangewezen. Ook buisleidingen waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd die niet onder paragraaf 3.4.3 vallen zijn dus uitgezonderd van paragraaf 3.3.1. In artikel 2, onder d, van de Seveso-richtlijn is ook het vervoer van gevaarlijke stoffen bij pompstations uitgesloten. Met de term pompstation in de richtlijn wordt een verpompingstation bedoeld en geen tankstation. Verpompingstations vallen niet onder de regeling voor buisleidingen in de paragrafen 3.4.3 en 4.108 en werden altijd aangemerkt als inrichting. Het overnemen van de uitzondering voor pompstations in dit besluit, zou betekenen dat de veiligheid hiervan onvoldoende is gewaarborgd. Dat is onwenselijk en daarom zijn de pompstations toch aangewezen als milieubelastende activiteit en onder het toepassingsbereik van paragraaf 4.2 gebracht. Hetzelfde geldt voor compressorstations die ook zijn uitgezonderd in paragaaf 3.4.3.*
- *Opsporen en winnen van delfstoffen. In de wet- en regelgeving over mijnbouw is de veiligheid geregeld. Onder delfstoffen worden, volgens bijlage I, juncto artikel 1, onder a, van de Mijnbouwwet, verstaan in de ondergrond aanwezige mineralen of substanties van organische oorsprong, in een daar langs natuurlijke weg ontstane concentratie of afzetting, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, met uitzondering van brongas, kalksteen, grind, zand, klei, schelpen en mengsels daarvan.*
- *Ondergronds opslaan van gas. Hierbij gaat het alleen om de zogenoemde offshore ondergrondse opslag, in onderdeel e aangeduid als de Noordzee. Voor een toelichting op het begrip «Noordzee» wordt verwezen naar de toelichting op artikel 7.1. Gas dat onshore is opgeslagen, dus op land, valt wel onder het toepassingsbereik van de Seveso-richtlijn en is in deze paragraaf aangewezen als milieubelastende activiteit. Ondergrondse opslag van kooldioxide en stikstof valt niet onder deze paragraaf, omdat deze stoffen niet geclassificeerd zijn in de CLP-verordening[13]. Bijlage I bij de Seveso-richtlijn is op deze verordening gebaseerd.*
- *Storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats. Hiertoe behoort ook de ondergrondse opslag van afval. De reden van deze uitzondering is dat stortplaatsen voor afval al onder de richtlijn storten valt, waarin ook de veiligheid is geregeld[14]. In dat verband is verordening 1102/2008[15] van belang. Deze verordening bepaalt dat de Seveso-richtlijn geldt voor de opslag van metallisch kwik dat als afval wordt beschouwd gedurende meer dan een half jaar in bovengrondse faciliteiten die zijn bestemd en zijn uitgerust voor de voorlopige opslag van metallisch kwik. Onder f worden twee uitzonderingen gemaakt. Afvalverbrandingsinstallaties kunnen bijvoorbeeld wel op grond van deze paragraaf worden aangemerkt als milieubelastende activiteit. Hetzelfde geldt voor voorzieningen voor het zich ontdoen van residuen.*

Verder vallen activiteiten die gevaren opleveren die samenhangen met ioniserende straling van stoffen buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Dat volgt uit artikel 1.4 van de wet dat stelt dat de wet niet van toepassing is op onderwerpen over de fysieke leefomgeving die bij of krachtens een andere wet uitputtend zijn geregeld. Activiteiten die gevaren opleveren die samenhangen met ioniserende straling van stoffen zijn uitputtend geregeld in de Kernenergiewetgeving. Ook de Seveso-richtlijn is niet van toepassing op die activiteiten.

Artikel 3.51 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]

Als de activiteit is aangewezen als milieubelastende activiteit in deze paragraaf dan is een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit altijd nodig.

In verreweg de meeste gevallen valt de Seveso-inrichting ook onder een andere bedrijfstak en dus ook onder een andere paragraaf van hoofdstuk 3, zoals paragraaf 3.3.8 (Basischemie). Vaak is bij die andere bedrijfstak al een omgevingsvergunningplicht voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingesteld. Het valt niet uit te sluiten dat er Seveso-inrichtingen zijn die wel lozen op een oppervlaktewaterlichaam, maar die niet vallen onder een andere bedrijfstak of waarvoor nog geen omgevingsvergunningplicht voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is ingesteld. Voor die situaties is in het tweede lid bepaald dat een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is vereist. Dit zorgt er voor dat de coördinatie van deze vergunning met de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit, zoals voorgeschreven in artikel 16.7 van de wet, kan plaatsvinden. De aanwijzing als vergunningplichtig geval heeft plaatsgevonden op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de wet.

Toelichting artikel 3.50 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel dat wordt gewijzigd, is behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Omdat de drempelhoeveelheid wordt toegevoegd aan de begripsomschrijving van «Seveso-inrichting», vervalt de zinsnede over die hoeveelheid in dit artikel. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van de begripsomschrijving van «Seveso-inrichting».

[13] Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels PbEU 2008, L 353).
[14] Richtlijn nr. 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (PbEG 1999, L 192).
[15] Verordening (EG) nr. 1102/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 inzake het verbod op de uitvoer van metallisch kwik en andere kwikverbindingen en -mengsels en de veilige opslag van metallisch kwik (PbEU 2008, L 304).

Met de toevoeging van «buiten een Seveso-inrichting» in het tweede lid, onder b, wordt geregeld dat de uitzondering op de aanwijzing van de milieubelastende activiteit voor het voor het vervoer voor korte tijd opslaan van gevaarlijke stoffen niet van toepassing is als het opslaan plaatsvindt binnen een Seveso-inrichting. Om te bepalen of er sprake is van «voor het vervoer opslaan van gevaarlijke stoffen voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger», moet bij het opslaan worden voldaan aan de voorwaarden die zijn opgenomen in de vervoersregelgeving. Het gaat dan om de tijdelijkheid van de aanwezigheid van de stoffen en goederen, de bekendheid van de ontvanger en het gegeven dat de stoffen en goederen niet uit de originele verpakking worden gehaald. Wanneer aan deze vervoersvoorwaarden is voldaan, worden de gevaren die het vervoer (mogelijk) met zich meebrengt voldoende beheerst en is het niet nodig daarop aanvullend de regels van paragraaf 4.2 Bal toe te passen.
Bedrijven waar gevaarlijke stoffen voor korte tijd worden opgeslagen als onderdeel van het transport vallen niet onder de werking van de regels voor Seveso-inrichtingen. Hierbij kan worden gedacht aan stuwadoorsinrichtingen en spoorwegemplacementen. Als daarentegen in die bedrijven ook gevaarlijke stoffen worden opgeslagen uit een oogpunt van voorraadbeheer ter bewaring in opdracht van derden, met het oog op aflevering aan nog onbekende afnemers, of met het oog op aflevering aan bekende afnemers op termijn waarbij het vervoersproces duidelijk wordt onderbroken, kunnen ze worden aangemerkt als Seveso-inrichting. Dit geldt ook als bij het vervoer de verpakking van de betrokken gevaarlijke stoffen waarop de gevaarsaanduiding en etikettering is aangebracht, wordt aangetast. Activiteiten zoals reguliere opslag van stoffen en het opnieuw verpakken van stoffen vallen niet onder de vervoersregelgeving.

Artikel 3.51 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.50.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 3.52 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.50, wordt voldaan aan de regels over:
  a een Seveso-inrichting, bedoeld in paragraaf 4.2; en
  b een benzineterminal, bedoeld in paragraaf 4.105.
2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
  a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
  b verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.52 (algemene regels) *In paragraaf 4.2 van dit besluit zijn de algemene regels opgenomen waaraan Seveso-inrichtingen moeten voldoen. Degene die de activiteit verricht zal bovendien moeten voldoen aan de regels in paragraaf 4.105 over het exploiteren van een benzineterminal. Afhankelijk van de activiteiten die worden verricht kunnen ook de paragrafen in hoofdstuk 4 van toepassing zijn die zijn «aangezet» in paragraaf 3.2. Dat volgt uit artikel 3.49. Tot slot zal moeten worden voldaan aan de voorschriften die aan de omgevingsvergunning zijn verbonden.*
Toelichting artikel 3.52 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.
Toelichting artikel 3.52, tweede lid en 3.56 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Er wordt een nieuw onderdeel toegevoegd aan de artikelen 3.52, tweede lid, en 3.56 Bal dat er op ziet dat de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, Bal van toepassing zijn op de activiteiten die zijn aangewezen in de paragrafen 3.3.1 en 3.3.2 Bal. Per abuis ontbrak de verwijzing naar die paragraaf. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer waren de regels over eindonderzoek bodem en bodemherstel wel van toepassing op de activiteiten. Met deze wijziging wordt die omissie hersteld. Voor grootschalige energieopwekking gelden de regels van paragraaf 5.2.1 Bal alleen voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie.*

Artikel 3.53 (wijziging Seveso-richtlijn)

In aanvulling op artikel 23.2 van de wet geldt een wijziging van bijlage I bij de Seveso-richtlijn voor de toepassing van deze paragraaf met ingang van de dag waarop aan die wijziging uitvoering moet zijn gegeven, tenzij bij ministerieel besluit, dat in de Staatscourant wordt bekendgemaakt, een ander tijdstip wordt vastgesteld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.53 (wijziging Seveso-richtlijn) *De wet verwijst dynamisch naar Europese regels. In artikel 23.2 van die wet is geregeld vanaf welk tijdstip wijzigingen van die regels, waaronder de Seveso-richtlijn, doorwerken in de wet. Dat tijdstip valt samen met de uiterste implementatiedatum. Artikel 23.2 biedt daarnaast de mogelijkheid om een ander tijdstip voor die doorwerking vast te stellen. Dit geschiedt dan bij ministerieel besluit dat in de Staatscourant wordt bekendgemaakt. Omdat afdeling 3.2 en paragraaf 4.2 niet alleen zijn gebaseerd op de Omgevingswet maar ook op de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's, is in artikel 3.53 een vergelijkbare doorwerkingsbepaling opgenomen voor wijzigingen in bijlage I bij de Seveso-richtlijn. In dit artikel wordt alleen een voorziening getroffen voor wijzigingen in bijlage I omdat in paragraaf 3.3.1 alleen naar die bijlage wordt verwezen. Artikel 4.3 van dit besluit heeft daarnaast betrekking op de overige bijlagen van de Seveso-richtlijn.*

§ 3.3.2 Grootschalige energieopwekking

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 3.2.1, op § 3.3.2 en op § 4.3 *Paragraaf 3.2.1, paragraaf 3.3.2 en paragraaf 4.3 implementeren de bepalingen van de richtlijn industriële emissies die gaan over grote stookinstallaties. Er zijn in Nederland ongeveer 100 grote stookinstallaties. Het gaat daarbij om stookinstallaties in energiecentrales, raffinaderijen en de chemische industrie. «Grote» wil zeggen met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, ongeacht het toegepaste brandstoftype. Het kan daarbij gaan om een installatie of een groep van kleinere stookinstallaties die gezamenlijk een thermisch vermogen van 50 MW of meer hebben. Grote stookinstallaties zijn altijd ippc-installaties, zoals deze staan beschreven in categorie 1.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies: «het stoken in installaties met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer». Veruit de meeste grote stookinstallaties gebruiken gas als brandstof. Daarnaast wordt steenkool en biomassa ingezet als brandstof.*

Artikel 3.54 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.54 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het stoken een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden. Deze paragraaf wijst de vergunningplicht aan die volgt uit bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Die bijlage hanteert als drempel een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW. Vanuit paragraaf 3.2.1 worden algemene regels voor stookinstallaties van toepassing verklaard, waaronder de regels voor grote stookinstallaties die uit hoofdstuk III van dezelfde richtlijn volgen. Ook dat deel van de richtlijn hanteert als drempel een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW, maar heeft daarbij bijzondere regels voor het optellen van het vermogen van verschillende stookinstallaties. Er is dus een grote overlap tussen grootschalige energieopwekking in deze paragraaf, en de grote stookinstallaties waarvoor paragraaf 3.2.1 de regels in paragraaf 4.3 van toepassing verklaard, maar die twee zijn niet gelijk aan elkaar.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor.

Er zijn in Nederland ongeveer 100 ippc-installaties voor het stoken.

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» in het eerste lid omvat de milieubelastende activiteit ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het stoken zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.54.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor deze activiteit een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden waaraan de exploitant van de ippc-installatie moet voldoen.*

Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Bij zowel de milieubelastende activiteit als de lozingsactiviteit maken de activiteiten die de kernactiviteit functioneel ondersteunen ook deel uit van de vergunning.

Artikel 3.56 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.54, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.56, aanhef, onder d (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.56 (algemene regels) *Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf.*
Toelichting artikel 3.56 en 3.59 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen vervallen de verwijzingen naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing, als mest wordt verbrand zijn de paragrafen 3.3.14 en 3.6.8 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
Verder wordt in artikel 3.56 een verwijzing naar de module voor emissies in de lucht toegevoegd. Deze verwijzing ontbrak ten onrechte. Tot slot wordt de in artikel 3.59 opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Ook worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.
Toelichting artikel 3.56 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.
Toelichting artikel 3.52, tweede lid en 3.56 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Er wordt een nieuw onderdeel toegevoegd aan de artikelen 3.52, tweede lid, en 3.56 Bal dat er op ziet dat de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, Bal van toepassing zijn op de activiteiten die zijn aangewezen in de paragrafen 3.3.1 en 3.3.2 Bal. Per abuis ontbrak de verwijzing naar die paragraaf. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer waren de regels over eindonderzoek bodem en bodemherstel wel van toepassing op de activiteiten. Met deze wijziging wordt die omissie hersteld. Voor grootschalige energieopwekking gelden de regels van paragraaf 5.2.1 Bal alleen voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie.*

§ 3.3.3 Raffinaderij

Artikel 3.57 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas, bedoeld in categorie 1.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.57 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor.
Er zijn in Nederland circa 9 raffinaderijen.
Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» in het eerste lid omvat de milieubelastende activiteit ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het raffineren van aardolie en gas zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele raffinaderij. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie voor het raffineren van aardolie en gas en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.58 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.57.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.58 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst raffinaderijen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Raffinaderijen zijn complexe bedrijven waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.59 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.57, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een clausinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.6; en
   b een benzineterminal, bedoeld in paragraaf 4.105.

Toelichting artikel 3.59, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
   b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
   c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
   d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
   e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
   f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.59, tweede lid, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.59 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een raffinaderij. Raffinaderijen zijn complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van de raffinaderij regels aan; het merendeel van de voorschriften voor de raffinaderij zullen in de vergunning staan. Daarnaast zullen voor de raffinaderij paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het exploiteren van een benzineterminal, het bodemonderzoek en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf. De regels voor het eindonderzoek voor bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor de hele raffinaderij met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.
Toelichting artikel 3.56 en 3.59 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen vervallen de verwijzingen naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing, als mest wordt verbrand zijn de paragrafen 3.3.14 en 3.6.8 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
Verder wordt in artikel 3.56 een verwijzing naar de module voor emissies in de lucht toegevoegd. Deze verwijzing ontbrak ten onrechte. Tot slot wordt de in artikel 3.59 opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Ook worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

§ 3.3.4 Maken van cokes

Artikel 3.60 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes, bedoeld in categorie 1.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.60 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cokes een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor. Er is in Nederland 1 bedrijf dat cokes maakt.
Cokes is steenkool waaruit het aanwezige gas is verwijderd door verhitting van vermalen steenkool. Door dit proces ontstaat een zuiverder brandstof. Cokes wordt gebruikt als reductiemiddel bij de productie van ruw ijzer of als energiebron. Onder de aangewezen milieubelastende activiteit vallen alle mogelijke productievormen van cokes.
Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» in het eerste lid omvat de milieubelastende activiteit ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het maken van cokes zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.61 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.60.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.61 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een bedrijf dat cokes maakt aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft een complex bedrijf waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.62 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.60, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b het PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3; en
e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.62 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat cokes maakt. Dit betreft complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht.
Toelichting artikel 3.62 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*
Toelichting artikel 3.62 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

§ 3.3.5 Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen

Artikel 3.63 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen, bedoeld in categorie 1.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   b het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen;
   c het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool; en
   d het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van steenkoolproducten of vaste rookvrije brandstof.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.
   Toelichting artikel 3.63 tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid van dit artikel wordt een redactionele wijziging aangebracht waarbij het woord «andere» is toegevoegd, waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.63 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie of een andere milieubelastende installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het briketteren of walsen van steenkool en bruinkool en het maken van steenkoolproducten en vaste rookvrije brandstof is ook een milieubelastende activiteit. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.
Het gaat in Nederland om enkele bedrijven.
Bij het vergassen van kolen wordt steenkool vergast tot synthesegas, een mengsel van voornamelijk koolmonoxide (CO) en waterstof (H_2). Het vergassen van kolen vindt doorgaans plaats bij hoge temperaturen en onder (hoge) druk, waarbij water (in de vorm van stoom) en zuurstof worden toegediend. Synthesegas is te gebruiken als brandstof of om te zetten in synthetische koolwaterstoffen zoals diesel.
Het vergassen van kolen in elektriciteitscentrales komt in Nederland niet meer voor. Ook het vloeibaar maken van steenkool komt in Nederland niet voor.
Onder het vergassen van andere brandstoffen valt bijvoorbeeld het vergassen van biomassa of biobrandstoffen zoals hout, papier, voedingsmiddelen, oogstrestanten of mest. Het vergassen van deze brandstoffen is een techniek die nog volop in ontwikkeling is.
Het briketteren of walsen van steenkool of bruinkool valt onder de paragraaf, maar vindt niet plaats in Nederland.

De genoemde handelingen vallen binnen de aangewezen activiteiten als deze plaatsvinden in een ippc-installatie of andere milieubelastende installatie. Dat de handeling ook binnen de aangewezen activiteiten vallen als deze plaatsvindt in een andere milieubelastende installatie hangt samen met de vergunningplicht die nodig is vanwege de mer-richtlijn. Zo geldt voor het vergassen of vloeibaar maken van andere brandstoffen dan steenkool in een installatie, een ondergrens van 20 MW of meer voor het totaal thermisch vermogen om de installatie als ippc-installatie te beschouwen. Maar ook onder die grens valt het vergassen of vloeibaar maken van andere brandstoffen dan steenkool - in een andere milieubelastende installatie - onder het toepassingsbereik van deze paragraaf (onder a) vanwege de mer-richtlijn.
Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» en «andere milieubelastende installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het vergassen, vloeibaar maken, briketteren, walsen of het maken zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie of de andere milieubelastende installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.64 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.63.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.64 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een bedrijf dat steenkool of andere brandstoffen vergast of vloeibaar maakt aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft een complex bedrijf waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.65 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.63, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool, bedoeld in categorie 1.4, onder a, van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.65, aanhef, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.65 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat de activiteiten verricht die zijn aangewezen in artikel 3.63. Dit betreft complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteit in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragraaf al specifieke eisen aan emissies stelt.
Toelichting artikel 3.65 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*

Daarnaast worden twee zinsdelen aan onderdeel b toegevoegd. Met de toevoeging van «bedoeld in categorie 1.4, onder a, van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies» wordt benadrukt dat de in paragraaf 5.3.1 opgenomen regels alleen van toepassing zijn als bij het exploiteren van een ippc-installatie voor het vergassen of vloeibaar maken van steenkool de gestelde capaciteitsdrempel wordt overschreden. De zinsnede «het exploiteren van een ippc-installatie voor» wordt toegevoegd, zodat beter wordt aangesloten bij de elders in het Bal gebruikte formulering.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.
Toelichting artikel 3.65, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

§ 3.3.6 Basismetaal

Artikel 3.66 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
  a het exploiteren van een ippc-installatie voor het roosten of sinteren van ertsen, bedoeld in categorie 2.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

b het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van ijzer of staal, bedoeld in categorie 2.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
c het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van ijzer of staal;
d het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal, bedoeld in categorie 2.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
e het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen, bedoeld in categorie 2.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
f het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten of gieten van ferrometalen; en
g het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen uit erts, concentraat of secundaire grondstoffen, het smelten, met inbegrip van het legeren, en het gieten van non-ferrometalen, bedoeld in categorie 2.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.66 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie of een andere milieubelastende installatie voor het verrichten van een aantal handelingen met metalen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.
Het gaat in Nederland om circa 50 bedrijven.
Onder de aangewezen activiteit valt het exploiteren van ippc-installaties als bedoeld in categorie 2.1 tot en met 2.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, en het exploiteren van andere milieubelastende installaties voor het maken van ijzer of staal en het smelten of gieten van ferrometalen.
Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» en «andere milieubelastende installatie» omvatten de milieubelastende activiteiten in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het behandelen of maken zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele metaalbedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie of de andere milieubelastende installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.67 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.66.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.67 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een metaalbedrijf aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft een complex bedrijf waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.68 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.66, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34.

Toelichting artikel 3.68, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
- b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 2.1 tot en met 2.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
- e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
- f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.68, tweede lid, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.68 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een groot metaalbedrijf. Dit betreft complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.
Toelichting artikel 3.68 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
Daarnaast wordt in het tweede lid, onder b, «2.6» vervangen door «2.5», omdat in artikel 3.66, eerste lid, geen milieubelastende activiteit wordt aangewezen die valt onder categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. De activiteit die als laatste genoemd wordt in artikel 3.66 betreft een activiteit die valt binnen categorie 2.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, namelijk het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van ruwe non-ferrometalen, het smelten, legeren en gieten van non-ferrometalen.
Ook wordt de in het tweede lid, onder d, opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

§ 3.3.7 Complexe minerale industrie

Artikel 3.69 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
- a het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide, bedoeld in categorie 3.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- b het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk en magnesiumoxide;
- c het exploiteren van een ippc-installatie voor het winnen van asbest of het maken van asbestproducten, bedoeld in categorie 3.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- d het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van glas, met inbegrip van het maken van glasvezels, bedoeld in categorie 3.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- e het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van glas, met inbegrip van het maken van glasvezels;
- f het exploiteren van een ippc-installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles, bedoeld in categorie 3.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- g het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten van minerale stoffen en het maken van mineraalvezels, glazuren of emailles; en
- h het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering, bedoeld in categorie 6.8 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.69 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie of een andere milieubelastende installatie voor het verrichten van een aantal handelingen met minerale stoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.
Het gaat in Nederland om circa 30-40 bedrijven. Het betreft bedrijven voor:
- *Het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk, magnesiumoxide;*
- *Het maken van glas of glasvezels;*
- *Het smelten van minerale stoffen;*
- *Het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering.*

In het laatste geval (koolstof of elektrografiet) gaat het altijd om ippc-installaties. Het winnen van asbest of het verwerken van asbestproducten is wel aangewezen als milieubelastende activiteit, maar vindt niet plaats in Nederland.
Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» en «andere milieubelastende installatie» omvatten de milieubelastende activiteiten in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch daarmee zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie of de andere milieubelastende installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.70 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.69.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.70 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een bedrijf in de minerale industrie aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft een complex bedrijf waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.71 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.69, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 3.1 tot en met 3.4 of 6.8 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.71, aanhef, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.71 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de minerale industrie. Dit betreft complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*

De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1.
De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie.
Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteit in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragraaf al specifieke eisen aan emissies stelt.
Toelichting artikel 3.71 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
Daarnaast wordt in onderdeel b, «3.5» vervangen door «3.4», omdat in artikel 3.69, eerste lid, geen milieubelastende activiteit wordt aangewezen die valt onder categorie 3.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. In artikel 3.69 worden wel activiteiten aangewezen die vallen binnen de categorieën 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 en 6.8 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.
Toelichting artikel 3.71, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

§ 3.3.8 Basischemie

Artikel 3.72 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van organisch-chemische producten, bedoeld in categorie 4.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   b het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van anorganisch-chemische producten, bedoeld in categorie 4.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   c het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen, bedoeld in categorie 4.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   d het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van producten voor gewasbescherming of van biociden, bedoeld in categorie 4.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   e het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van farmaceutische producten, bedoeld in categorie 4.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en
   f het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van explosieven, bedoeld in categorie 4.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.72 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het verrichten van een aantal handelingen met chemische stoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.

Het gaat in Nederland om circa 160 bedrijven. Het gaat hierbij om bedrijven die chemische basisproducten maken, anders dan de chemische productenindustrie die eindproducten of tussenproducten maakt. Wel valt het maken van de eindproducten kunstmest en explosieven binnen de aangewezen activiteit. Bedrijven die onder deze paragraaf vallen zijn altijd ippc-installaties (categorie 4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies).

Bij categorie 4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om de volgende activiteiten:

4.1: Fabricage van organisch-chemische producten, zoals:
   a eenvoudige koolwaterstoffen, zoals lineaire of cyclische, verzadigde of onverzadigde, alifatische en aromatische koolwaterstoffen;
   b zuurstofhoudende koolwaterstoffen, zoals alcoholen, aldehyden, ketonen, carbonzuren, esters en mengsels van esters, acetaten, ethers, peroxiden en epoxyharsen;
   c zwavelhoudende koolwaterstoffen;
   d stikstofhoudende koolwaterstoffen, zoals aminen, amiden, nitroso-, nitro- en nitraatverbindingen, nitrillen, cyanaten en isocyanaten;
   e fosforhoudende koolwaterstoffen;
   f halogeenhoudende koolwaterstoffen;
   g organometaalverbindingen;
   h kunststof materialen, zoals polymeren, kunstvezels en cellulosevezels;
   i synthetische rubber;
   j kleurstoffen en pigmenten; en
   k tensioactieve stoffen en tensiden.

4.2: Fabricage van anorganisch-chemische producten, zoals:
   a gassen, zoals ammoniak, chloor of chloorwaterstof, fluor of fluorwaterstof, kooloxiden, zwavelverbindingen, stikstofoxiden, waterstof, zwaveldioxide en carbonylchloride;
   b zuren, zoals chroomzuur, fluorwaterstofzuur, fosforzuur, salpeterzuur, zoutzuur, zwavelzuur, oleum en zwaveligzuur;
   c basen, zoals ammoniumhydroxide, kaliumhydroxide en natriumhydroxide;
   d zouten, zoals ammoniumchloride, kaliumchloraat, kaliumcarbonaat, natriumcarbonaat, perboraat en zilvernitraat; en
   e niet-metalen, metaaloxiden of andere anorganische verbindingen, zoals calciumcarbide, silicium en siliciumcarbide.

4.3: Fabricage van fosfaathoudende, stikstofhoudende of kaliumhoudende meststoffen, zowel enkelvoudige als samengestelde meststoffen.

4.4: Fabricage van producten voor gewasbescherming of van biociden.

4.5: Fabricage van farmaceutische producten met inbegrip van tussenproducten.

4.6: Fabricage van explosieven.

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» omvat de milieubelastende activiteiten in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het maken zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele chemische bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.73 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.72.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.73 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst grote chemische bedrijven aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft complexe bedrijven waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*
De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.74 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.72, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een titaandioxide-installatie, bedoeld in paragraaf 4.5; en
   b een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34.

Toelichting artikel 3.74, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
- b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
- c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
- e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
- f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.74, tweede lid, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.74 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de chemische industrie. Dit betreft complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.
Toelichting artikel 3.74 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
In het tweede lid, onder b, vervalt het tekstgedeelte na de verwijzing naar paragraaf 5.3.1. Het is niet nodig om in de richtingaanwijzer te benadrukken dat de regels over PRTR alleen gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 4.1 tot en met 4.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, omdat alle activiteiten die in artikel 3.72, eerste lid, als milieubelastend zijn aangewezen al onder de PRTR-verordening vallen.
Daarnaast wordt de in het tweede lid, onder d, opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

§ 3.3.9 Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie

Artikel 3.75 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:

a het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van papierpulp, papier, karton, oriented strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout, bedoeld in categorie 6.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en

Toelichting artikel 3.75, eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder a, vervalt «papierstof», omdat in categorie 6.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies niet over papierstof wordt gesproken. Het gaat in de genoemde categorie wel om het maken van papierpulp uit hout of uit andere vezelstoffen, papier, karton of platen en panelen van hout. Bij platen en panelen van hout gaat het meer specifiek om oriented strand board, spaanplaat of vezelplaat. Daarnaast wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

b het exploiteren van een ippc-installatie voor het voorbehandelen of het verven van textielvezels of textiel, bedoeld in categorie 6.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.75 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het verrichten van een aantal handelingen met papierstof, papierpulp, papier, karton, of oriented strand board, spaanplaat of vezelplaat van hout, textielvezels en textiel milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.

Het gaat in Nederland om circa 30 bedrijven. Het gaat in alle gevallen om ippc-installaties volgens categorie 6.1 en 6.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Het gaat om de volgende activiteiten:

6.1: Fabricage, in industriële installaties van:

a papierpulp uit hout of uit andere vezelstoffen;

b papier of karton met een productiecapaciteit van meer dan 20 ton per dag;

c een of meer van de volgende platen en panelen van hout: oriented strand board (OSB), spaanplaat of vezelplaat met een productiecapaciteit van meer dan 600 m^3 per dag.

6.2: Voorbehandeling, zoals wassen, bleken, merceriseren, of het verven van textielvezels of textiel met een verwerkingscapaciteit van meer dan 10 ton per dag.

Circa 20 bedrijven maken papier of karton met een productiecapaciteit van meer dan 20 ton per dag (categorie 6.1 onder b).

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het maken, voorbehandelen of verven zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.76 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.75.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.76 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst papierbedrijven, houtbedrijven, en textielbedrijven aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het betreft complexe bedrijven waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, en waar vanuit het Omgevingsbesluit de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling op van toepassing is.*

De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.77 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.75, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34.

Toelichting artikel 3.77, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
- b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
- c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3;
- e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4, en
- f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover het gaat om de activiteit, bedoeld in artikel 3.75, eerste lid, onder a.

Toelichting artikel 3.77, tweede lid, onder e (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.77 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie. Dit betreffen complexe bedrijven die altijd volledig onder een vergunningplicht vallen. Dit artikel wijst maar voor een klein deel van het bedrijf regels aan; het merendeel van de voorschriften zal in de vergunning staan. Daarnaast zullen paragrafen uit afdeling 3.2 gelden.*
De paragrafen over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.
Toelichting artikel 3.77 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze verwijzing is niet nodig. Op het verbranden van afvalstoffen zijn de paragrafen 3.2.15 en 3.3.13 van toepassing. In deze paragrafen in hoofdstuk 3 is de verwijzing naar paragraaf 4.4 al opgenomen.*
In het tweede lid, onder b, vervalt het tekstgedeelte na de verwijzing naar paragraaf 5.3.1. Het is niet nodig om in de richtingaanwijzer te benadrukken dat de regels over PRTR alleen gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 6.1 of 6.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, omdat alle activiteiten die in artikel 3.75, eerste lid, als milieubelastend zijn aangewezen al onder de PRTR-verordening vallen.
Daarnaast wordt de in het tweede lid, onder d, opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

§ 3.3.10 Afvalbeheer ippc-installaties

Artikel 3.78 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het verrichten van een aantal handelingen met afvalstoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor. Het gaat in Nederland om circa 660 bedrijven.

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78, eerste lid, onder a *Dit onderdeel verwijst naar categorie 5.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, waarin het gaat om de verwijdering of nuttige toepassing van gevaarlijke afvalstoffen met een capaciteit van meer dan 10 ton per dag door een of meer van de volgende activiteiten:*
   - *Biologische behandeling: dit zijn alle handelingen uit bijlage I en II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die als een biologische behandeling kunnen worden beschouwd, zoals in ieder geval handelingen D8 en R3 uit de bijlagen bij die richtlijn.*
   - *Fysisch-chemische behandeling; dit zijn alle handelingen uit bijlage I en II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die als een fysisch-chemische behandeling kunnen worden beschouwd, zoals in ieder geval handelingen D9, R11 en R12.*
   - *Mengen of vermengen voorafgaand aan een van de onder categorie 5.1 en 5.2 vermelde behandelingen. Dit zijn alle handelingen uit bijlagen I en II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die voldoen aan deze beschrijving, zoals in ieder geval handelingen D13 en R12.*
   - *Herverpakking voorafgaand aan een van de onder categorie 5.1 en 5.2 vermelde behandelingen. Dit zijn alle handelingen uit bijlagen I en II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die voldoen aan deze beschrijving, zoals in ieder geval handelingen D14 en R12.*
   - *Terugwinning of regeneratie van oplosmiddelen. Dit is handeling R2 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
   - *Recycling of terugwinning van andere anorganische materialen dan metalen of metaalverbindingen. Dit is handeling R5 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*

- *Regeneratie van zuren of basen. Dit is handeling R6 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
- *Terugwinning van bestanddelen die worden gebruikt om vervuiling tegen te gaan. Dit is handeling R7 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
- *Terugwinning van bestanddelen uit katalysatoren. Dit is handeling R8 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
- *Herraffinage van olie en ander hergebruik van olie. Dit is handeling R9 uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
- *Opslag in waterbekkens. Dit is handeling D4 uit bijlage I bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*

b het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78, eerste lid, onder b *Dit onderdeel verwijst naar categorie 5.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Deze categorie bestaat uit categorie 5.3a en 5.3b. In categorie 5.4a gaat het om de verwijdering van ongevaarlijke afvalstoffen met een capaciteit van meer dan 50 ton per dag, door een of meer van de volgende activiteiten, met uitzondering van activiteiten die onder de richtlijn stedelijk afvalwater vallen:*

- *Biologische behandeling. Dit zijn alle handelingen uit bijlage I bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die als biologische behandeling kunnen worden beschouwd, zoals in ieder geval handeling D8 van die richtlijn.*
- *Fysisch-chemische behandeling. Dit zijn alle handelingen uit bijlage I bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die als fysisch-chemische behandeling kunnen worden beschouwd, zoals in ieder geval handeling D9.*
- *Voorbehandeling van afval voor verbranding of meeverbranding.*
- *Behandeling van slakken en as.*
- *Behandeling in shredders van metaalafval, met inbegrip van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur en autowrakken en de onderdelen daarvan.*

In categorie 5.3b gaat het om nuttige toepassing of een combinatie van nuttige toepassing en verwijdering van ongevaarlijke afvalstoffen, met een capaciteit van meer dan 75 ton per dag, door een of meer van de volgende activiteiten, met uitzondering van activiteiten die onder de richtlijn stedelijk afvalwater vallen:

- *Biologische behandeling. Dit zijn alle handelingen uit bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen die als biologische behandeling kunnen worden beschouwd, zoals in ieder geval handeling R3 van die richtlijn.*
- *Voorbehandeling van afval voor verbranding of meeverbranding.*
- *Behandeling van slakken en as.*
- *Behandeling in shredders van metaalafval, met inbegrip van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur en autowrakken en de onderdelen daarvan.*

Als de behandeling van het afval beperkt blijft tot anaerobe vergisting, is de capaciteitsdrempelwaarde voor deze activiteit (in categorie 5.3b.) 100 ton per dag.

Een rioolwaterzuiveringsinstallatie die afvalwater anders dan uit een openbaar rioolstelsel verwerkt of die meer met slib doet dan indikken en mechanisch ontwateren kan onder categorie 5.3a of 5.3b vallen.

c het exploiteren van een ippc-installatie voor het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78, eerste lid, onder c *Dit onderdeel verwijst naar categorie 5.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, waarin het gaat om tijdelijke opslag van niet onder categorie 5.4 vallende gevaarlijke afvalstoffen, in afwachting van een van de onder de categorie 5.1, 5.2, 5.4 en 5.6 vermelde behandelingen, met een totale capaciteit van meer dan 50 ton. Tijdelijke opslag, voorafgaande aan inzameling, op de plaats van productie, valt hier niet onder.*

d het exploiteren van een ippc-installatie voor het ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78, eerste lid, onder d *Dit onderdeel verwijst naar categorie 5.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, waarin het gaat om ondergrondse opslag van gevaarlijke afvalstoffen met een totale capaciteit van meer dan 50 ton.*

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» in het eerste lid omvat de milieubelastende activiteit ook de activiteiten die technisch en milieuhygiënisch verbonden zijn met het verwijderen of nuttig toepassen van ongevaarlijke afvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, het tijdelijk opslaan of ondergronds opslaan van gevaarlijke afvalstoffen. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.78, tweede lid *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.*

Artikel 3.79 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.78.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.79 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor de aangewezen activiteiten in een ippc-installatie een omgevingsvergunning vereist. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden waaraan de exploitant van de ippc-installatie moet voldoen. Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater. Ook de kaderrichtlijn afvalstoffen speelt hier een rol, vooral artikel 23.*

Artikel 3.80 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.78, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31.

Toelichting artikel 3.80, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
- b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om:
  - 1° het nuttig toepassen of verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen als per dag 10 ton of meer gevaarlijke afvalstoffen worden ontvangen; en

2° het verwijderen van niet-gevaarlijke afvalstoffen bij een capaciteit van 50 ton of meer per dag;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3; en

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*

Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.80 (algemene regels) *Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1.*

Toelichting artikel 3.80 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt bepaald dat voldaan moet worden aan de regels over het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31 Bal. Deze paragraaf wordt met dit besluit toegevoegd aan het Bal. Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

§ 3.3.11 Kadavers of dierlijk afval

Artikel 3.81 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijk afval, bedoeld in categorie 6.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.81 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers en dierlijk afval een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan uit Europeesrechtelijke verplichtingen en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor.

Het gaat in Nederland om enkele bedrijven.

Het slachten van dieren en het verwerken van dierlijke grondstoffen, anders dan afval, tot voeding voor mens of dier, valt niet binnen de aangewezen activiteit.

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met de destructie of het verwerken van kadavers en dierlijk afval zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.82 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.81.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.82 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor de destructie en het verwerken van kadavers en dierlijk afval in een ippc-installatie een omgevingsvergunning vereist. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden waaraan de exploitant van de ippc-installatie moet voldoen. Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater. Ook de kaderrichtlijn afvalstoffen speelt hier een rol, vooral artikel 23.*

Artikel 3.83 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.81, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
d emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.83 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan dit artikel wordt een nieuw onderdeel b toegevoegd waarin wordt bepaald dat bij het exploiteren van een ippc-installatie voor de destructie of het verwerken van kadavers of dierlijke afvalstoffen moet worden voldaan aan de regels over PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1. Het verrichten van deze activiteit valt onder het toepassingsbereik van paragraaf 5.3.1, doordat deze niet alleen genoemd wordt in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, maar ook in bijlage I bij de PRTR-verordening.*

Toelichting artikel 3.83 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

§ 3.3.12 Stortplaats of winningsafvalvoorziening

Artikel 3.84 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.84 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie of een andere milieubelastende installatie voor het storten van afvalstoffen of het verzamelen van winningsafvalstoffen in een winningsafvalvoorziening milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen.
Het gaat in Nederland om circa 38 stortplaatsen en geen winningsafvalvoorzieningen.

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het storten van afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.84, eerste lid, onder a *Bij categorie 5.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om stortplaatsen (zoals gedefinieerd in artikel 2, onder g, van de richtlijn storten[16]) die meer dan 10 ton afval per dag ontvangen of een totale capaciteit van meer dan 25.000 ton hebben. Stortplaatsen voor inerte afvalstoffen zijn uitgezonderd.*
   b het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats; en
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.84, eerste lid, onder b *Ook het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats, dat niet onder categorie 5.4 in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies valt, is een milieubelastende activiteit.*
   Storten is het op of in de bodem brengen van afvalstoffen om deze daar te laten en dat is een verwijderingsactiviteit met afvalstoffen. Voor de definitie van stortplaats is in dit besluit aangesloten bij de definitie uit de Wet milieubeheer. Het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, anders dan storten op een stortplaats of winningsafvalvoorziening, wordt als milieubelastende activiteit aangewezen in artikel 3.182.
   c het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het storten of verzamelen van winningsafvalstoffen in een winningsafvalvoorziening.
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.84, eerste lid, onder c *Een plaats waar alleen winningsafvalstoffen worden gestort valt niet onder het begrip stortplaats, maar is een winningsafvalvoorziening. Het storten van winningsafvalstoffen op dergelijke plaatsen is in dit artikel aangewezen als milieubelastende activiteit, net als plaatsen waarop alleen winningsafvalstoffen worden verzameld. Bij winningsafvalstoffen gaat het om afvalstoffen die rechtstreeks afkomstig zijn uit de prospectie, winning, behandeling en opslag van mineralen en de exploitatie van groeven, met uitzondering van afvalstoffen afkomstig van offshore prospectie, offshore winning en offshore behandeling.*
   Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» en «andere milieubelastende installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het storten of verzamelen zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.84, tweede lid *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie of de andere milieubelastende installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.*
3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a de activiteit, bedoeld in het eerste lid, onder b, met huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven; en

[16] Richtlijn 1999/31/EG van de raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (PbEU 1999, L 182).

b het exploiteren van een mijnbouwwerk voor het permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet.

Toelichting artikelen 3.39, tweede lid onder d (nieuw), 3.40b, tweede lid onder h (nieuw), 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De wijzigingen van de artikelen 3.39, tweede lid, 3.40b, tweede lid, 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid, van het Bal beogen omissies in de regelgeving met betrekking tot het permanent opslaan van CO_2 (kooldioxide) in de zin van artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet (hierna: CO_2-opslag) te corrigeren. Deze bepalingen zijn namelijk niet allemaal op consistente wijze geformuleerd volgens het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag. Dit uitgangspunt is dat bepalingen met betrekking tot CO_2-opslag in specifieke, daarop betrekking hebbende regelgeving worden opgenomen en, voor zover zij daar ook onder zouden kunnen vallen, worden uitgezonderd van generieke bepalingen met betrekking tot (het afvangen, afgeven, ontvangen, verwerken, opslaan of storten van) afvalstoffen. Dit uitgangspunt is gevolgd in paragraaf 3.5.11 van het Bal over de milieubelastende activiteit «verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen» (namelijk in artikel 3.184, derde lid, onderdelen e en f) en in paragraaf 3.2.19 van het Bal over de milieubelastende activiteit «afvangen van kooldioxide voor ondergrondse opslag», en ook in hoofdstuk 10 (Afvalstoffen) van de Wet milieubeheer (namelijk in artikel 10.1a, eerste lid, onder a). In enkele andere paragrafen van het Bal zijn echter bepalingen opgenomen waar onbedoeld ook CO_2-opslaggerelateerde activiteiten onder zouden kunnen vallen, maar er is geen uitdrukkelijke uitzondering met betrekking tot CO_2-opslag is opgenomen. Daarom wordt voor de duidelijkheid alsnog ook een uitzondering van activiteiten ten behoeve van CO_2-opslag van de aanwijzing van milieubelastende activiteiten in die paragrafen opgenomen. Het betreft de paragrafen 3.2.3 («Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte»), 3.2.14 («Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen») en 3.3.12 («Stortplaats of winningsafvalvoorziening»).*

De wijzigingen van artikel 3.184 van het Bal beogen alleen consistentie te bewerkstelligen in de terminologische opzet van vergelijkbare bepalingen. Daarbij wordt telkens terugverwezen naar de omschrijving van een milieubelastende activiteit in het opschrift van de desbetreffende paragraaf in hoofdstuk 3 die op die activiteit betrekking heeft en paragraaf 3.5.11 («Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen»).

In de gewijzigde artikelen 3.39, 3.40b, 3.84 en 3.184 van het Bal moet worden aangesloten bij de specifieke terminologie van de Mijnbouwwet, die in het hiernavolgende wordt toegelicht. Daarom is in genoemde artikelen sprake van «permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet».

In algemene zin wordt bij de hiervoor weergegeven wijzigingen het volgende opgemerkt.

Het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag houdt in dat die activiteit niet vanuit de primaire invalshoek «verwijdering van afvalstoffen» in de generieke regelgeving met betrekking tot afvalstoffen wordt geregeld. CO_2-opslag wordt geregeld vanuit de primaire invalshoek «tegengaan van klimaatverandering» in specifieke regelgeving die bescherming van het milieu en de volksgezondheid tegen de risico's van CO_2-opslag waarborgt. Zij wordt daarom uitgezonderd van de generieke afvalstoffenregelgeving[1].

1 In artikel 10.1a, onder a, van de Wet milieubeheer is geregeld dat CO_2, voor zover afgevangen of getransporteerd ten behoeve van geologische opslag en de geologische opslag van CO_2 zelf, buiten de werkingssfeer van hoofdstuk 10 van die wet valt. Dit hoofdstuk blijft, met inbegrip van genoemde bepaling, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaan.

Dit uitgangspunt van de Nederlandse regelgeving is op haar beurt afgeleid van de opzet van de Europese regelgeving, waarin voor CO_2-opslag eveneens specifieke regelgeving is vastgesteld. Op deze Europeesrechtelijke achtergrond zal hier voor het goede begrip kort worden ingegaan.

Het generieke afvalstoffenbeleid is op EU-niveau ondergebracht in de Kaderrichtlijn afvalstoffen van de EU[2].

2 Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU 2008, L312).

Voor CO_2-opslag, dat als verwijdering van afvalstoffen kan worden gezien, is echter een specifieke richtlijn vastgesteld, namelijk de zogenaamde CCS-richtlijn (CCS staat voor Carbon Capture and Storage) omdat in die richtlijn de positieve bijdrage aan het klimaatbeleid de voornaamste drijfveer voor regelgeving is en in een specifieke richtlijn beter op de bijzondere aspecten van deze activiteit kan worden ingespeeld om bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen[3].

3 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2009, L 140).

Anders dan verwijdering van afvalstoffen, moet ondergrondse opslag van vrijkomend CO_2 (dat daarmee een afvalstof is, die op zichzelf doorgaans niet nuttig kan worden toegepast) als specifieke vorm van verwijdering van afvalstoffen juist worden gestimuleerd, omdat hiermee CO_2-emissies die optreden, niet in de atmosfeer terechtkomen. Daarbij wordt aangetekend dat op dit moment geen uitdrukkelijke verplichting bestaat om CO_2-emissies te voorkomen of om CO_2-emissies af te vangen en daarmee te voorkomen dat zij in de atmosfeer terechtkomen.

Een standaardbenadering van CO_2-opslag onder de noemer «verwijdering van afvalstoffen» zou niet het meest geëigend zijn om rekening te houden met de bijzondere achtergrond en specifieke kenmerken van deze activiteit en ook niet geschikt om de specifieke risico's voor milieu en volksgezondheid die hieraan verbonden zijn, voldoende te beperken.

Artikel 35 van de CCS-richtlijn wijzigt de reikwijdtebepaling van de Kaderrichtlijn afvalstoffen[4] in die zin dat CO_2-opslag buiten het toepassingsbereik van de Kaderrichtlijn afvalstoffen valt[5].

4 Deze wijziging betrof de eerdere versie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen: Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PbEU 2006, L114).

5 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad. Hierin werd artikel 2, eerste lid, punt a), van de toenmalige kaderrichtlijn afvalstoffen 2006/12/EG aangepast. In die bepaling was aangegeven dat «gasvormige effluenten die in de atmosfeer worden uitgestoten» buiten de werkingssfeer van Richtlijn 2006/12/EG vielen. Bij de wijziging is daaraan ook een uitzondering toegevoegd voor «kooldioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig in Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide, dan wel op grond van artikel 2, lid 2, van die richtlijn buiten de werkingssfeer van die richtlijn valt». Deze wijziging had nog betrekking op Richtlijn 2006/12/EG omdat de intrekking bij Richtlijn 2008/98/EG pas in 2010 van kracht werd. Op het moment waarop Richtlijn 2009/31/EG van kracht werd gold derhalve nog Richtlijn 2006/12/EG. Er lijkt hier iets verkeerd te zijn gegaan bij de omzetting naar Richtlijn 2008/98/EG, omdat bij het van kracht worden van die richtlijn in 2010 de recente wijziging die in 2009 in Richtlijn 2006/12/EG was aangebracht daarin toen niet is overgenomen.
De CCS-richtlijn is ten opzichte van de generieke regeling over het omgaan met afvalstoffen in de Kaderrichtlijn afvalstoffen te zien als een specifieke regeling over CO_2-opslag. In artikel 36 van de CCS-richtlijn is ook een specifieke regeling voor CO_2 getroffen ten opzichte van de generieke regeling van de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen in Verordening (EG) nr. 1013/2006 (EVOA) [6].
6 Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L190/1).
In het licht van het voorgaande wordt over de gebruikte begrippen nog het volgende opgemerkt.
In de Mijnbouwwet wordt onder permanent opslaan van CO_2, voor zover hier van belang, verstaan: «permanent opslaan van CO_2 en stoffen die daarmee in directe samenhang worden opgeslagen (...)». Het begrip «opslaan van stoffen» is in artikel 1, onder 1, van de Mijnbouwwet omschreven. Hieronder wordt, voor zover hier van belang, verstaan: «opslaan van stoffen: het brengen of houden van stoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem (...)».
Dit betekent dat het permanent opslaan van CO_2 ook het in de bodem brengen van CO_2 omvat. Er vinden ook andere activiteiten plaats ten behoeve van het opslaan van CO_2, zoals het afvangen van CO_2 aan de bron en het transport van CO_2 naar de plaats waar het vervolgens in de bodem wordt gebracht.
Ter voorkoming van misverstanden wordt opgemerkt dat het begrip opslaan in de samenstelling «permanent opslaan» in de Mijnbouwwet een andere betekenis heeft dan in het Bal. In het Bal is opslaan van afvalstoffen een tijdelijke activiteit. In geval van een permanente activiteit wordt gesproken van storten. De bewoordingen in de Mijnbouwwet hebben de EU-regelgeving als achtergrond. In de CCS-richtlijn wordt echter niet gesproken van «permanent opslaan van CO_2» maar van «geologische opslag van CO_2».
Daarnaast is aan artikel 3.184, derde lid, van het Bal een nieuw onderdeel n toegevoegd. Dit artikel is aangepast gelet op de sterke samenhang en overlap die kan ontstaan tussen de paragrafen 3.3.10 (Afvalbeheer ippc-installaties) en 3.5.11 (Verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen) van het Bal. Onderdeel m van het derde lid is in overeenstemming daarmee ook aangepast. Voor een nadere toelichting wordt hiervoor verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij onderdelen K, M, O en U van dit artikel (artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 Bal).

Artikel 3.85 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.84.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen of afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.85 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Het storten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen op een stortplaats is zonder uitzondering vergunningplichtig, omdat dit een verwijderingsactiviteit is die zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Daarnaast kan vergunningplicht nodig zijn op grond van de richtlijn industriële emissies.*
De vergunningplicht voor het verzamelen van winningsafvalstoffen of storten van winningsafvalstoffen in een winningsafvalvoorziening strekt ter implementatie van de richtlijn winningsafval. Op grond van die richtlijn moet voor het exploiteren van een winningsafvalvoorziening een vergunningplicht gelden. Deze vergunningplicht heeft volgens de richtlijn betrekking op het terrein waar de exploitatie van de winningsafvalvoorziening plaatsvindt. Hier kunnen naast het storten of verzamelen van winningsafvalstoffen ook andere milieubelastende activiteiten plaatsvinden, zoals de opslag van afvalstoffen voordat ze gestort worden. Om die reden omvat de vergunningplichtige activiteit ook activiteiten die het storten en verzamelen functioneel ondersteunen.
Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen van stoffen of afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 3.86 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.84, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b het PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om:
  1° het exploiteren van een stortplaats, bedoeld in categorie 5.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
  2° het nuttig toepassen of verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen als per dag 10 ton of meer gevaarlijk afval worden ontvangen; en
  3° het verwijderen van niet-gevaarlijke afvalstoffen bij een capaciteit van 50 ton of meer per dag;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3.

Toelichting artikel 3.86 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met deze wijziging wordt het woord «afval» veranderd in «afvalstof».*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.
Toelichting artikel 3.86, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

§ 3.3.13 Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie

Artikel 3.87 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, bedoeld in categorie 5.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.87 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het verwijderen of het nuttig toepassen van afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit Europeesrechtelijke verplichtingen. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor.
Het gaat in Nederland om circa 18 installaties.
Bij categorie 5.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om de activiteit verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen in afvalverbrandingsinstallaties of afvalmeeverbrandingsinstallaties voor:
- *Ongevaarlijke afvalstoffen met een capaciteit van meer dan 3 ton per uur;*
- *Gevaarlijke afvalstoffen met een capaciteit van meer dan 10 ton per dag.*

Door het gebruik van het begrip «ippc-installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het verbranden zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de ippc-installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.88 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.87.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.88 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Ter implementatie van de richtlijn industriële emissies is de milieubelastende activiteit aangewezen als een vergunningplichtig geval. Aan de vergunning worden voorschriften verbonden waaraan de exploitant van de ippc-installatie moet voldoen.*
Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.

Artikel 3.89 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.87, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een grote stookinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.3, als geen andere afvalstoffen worden verbrand dan rie-biomassa;
   b een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.4;
   c een kleine of middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.126, als geen andere afvalstoffen worden verbrand dan rie-biomassa; en
   d een middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.127, als geen andere afvalstoffen worden verbrand dan rie-biomassa.

Toelichting artikel 3.89, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
- b de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie, bedoeld in paragraaf 5.2.3;
- c PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1;
- d verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- e zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3; en
- f emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.

Toelichting artikel 3.89 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wanneer een brandstof die in een stookinstallatie wordt ingezet geheel of gedeeltelijk een afvalstof is, geldt niet de paragraaf over stookinstallaties. Wanneer de installatie over de drempels van categorie 5.2 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies heen gaat, geldt paragraaf 3.3.13, zo niet dan geldt paragraaf 3.2.15. Voor afvalverbranding gelden in principe de regels van paragraaf 4.4. Het in een stookinstallatie verbranden van afvalstoffen die alleen bestaan uit rie-biomassa komt ook veel voor. In dat geval gelden de regels in H4 voor stookinstallaties, namelijk paragraaf 4.3, 4.12631 of 4.127. De verbrandingscapaciteit bepaalt welke van de drie van toepassing is: tot 15 MW geldt 4.126, tussen 15 en 50 MW geldt paragraaf 4.127 en boven 50 MW geldt paragraaf 4.3. De precieze grenzen en regels over optellen staan in het toepassingsbereik van de betreffende paragrafen in hoofdstuk 4.*
De regels voor stookinstallaties, in het bijzonder paragraaf 4.3, 4.126 of 4.127, gelden ook als de rie-biomassa samen met een andere brandstof wordt verstookt, mits die andere brandstof geen afvalstof is. Zodra een andere afvalstof wordt meegestookt, geldt paragraaf 4.4.
In artikel 3.89 wordt een verwijzing toegevoegd naar de kostenbatenanalyse energie-efficiëntie. Deze kosten-batenanalyse moet worden verricht voorafgaand aan de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.87, op de wijze die in paragraaf 5.2.3 is bepaald. De kosten-batenanalyse komt voort uit de richtlijn energie-efficiëntie (artikel 14).
Niet iedere afval(mee)verbrandingsinstallatie valt onder het toepassingsbereik van de kosten-batenanalyse: alleen bij het oprichten of ingrijpend renoveren van installaties met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW moet een analyse gemaakt worden. Het toepassingsbereik en overige regels over de kostenbatenanalyse worden nader toegelicht in de toelichting op paragraaf 5.2.3.
Daarnaast wordt de in het tweede lid, onder e, opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

§ 3.3.14 Grootschalige mestverwerking

Artikel 3.90 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van productie.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.90 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het behandelen van meer dan 25.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de lucht, lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland tientallen grootschalige mestverwerkers.
Deze activiteit heeft betrekking op bedrijven die dierlijke meststoffen behandelen die van een andere locatie afkomstig zijn. Het gaat om het behandelen van zowel dunne als dikke mest. Gekozen is voor de term behandelen in plaats van bewerken, omdat bewerken op grond van de Meststoffenwet ook exporteren betekent. Dat is hier niet bedoeld. Behandelen is onder andere het scheiden van mest in dunne en dikke fractie.
De paragraaf is van toepassing op alle technieken voor het behandelen van dierlijke meststoffen, zowel op vast opgestelde installaties als op mobiele installaties. Mobiele installaties zullen gewoonlijk een aantal keren per jaar gedurende een aantal dagen worden gebruikt.
Door het gebruik van het begrip «andere milieubelastende installatie» omvat de milieubelastende activiteit in het eerste lid ook de activiteiten die technisch én milieuhygiënisch met het behandelen zijn verbonden. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van de andere milieubelastende installatie en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.91 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.90.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.91 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De gehele milieubelastende activiteit is aangewezen als een vergunningplichtige activiteit. Aan de vergunning worden de voorschriften verbonden waaraan degene die de andere milieubelastende installatie exploiteert moet voldoen.*
Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.

Artikel 3.92 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.90, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.4;
   b het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83; en
   c het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin, bedoeld in paragraaf 4.86.

Toelichting artikel 3.92, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
   b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3; en
   c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.52, artikel 3.56, artikel 3.59 tweede lid, artikel 3.62, artikel 3.65, artikel 3.68 tweede lid, artikel 3.71, artikel 3.74 tweede lid, artikel 3.77 tweede lid, artikel 3.80 tweede lid, artikel 3.83, artikel 3.86, artikel 3.89 tweede lid, artikel 3.92 tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Voor verschillende milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.3 van het Bal getiteld «Complexe bedrijven» wordt bij de algemene regels opgenomen dat bij het verrichten van de milieubelastende activiteit ook moet worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik. Bedoeling is om – kortgezegd – degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie in een gebouw niet verantwoordelijk te maken voor het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, maar wel voor de eventuele rapportage over deze maatregelen die getroffen worden door degene die normadressaat is van de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. Deze laatste milieubelastende activiteit is vervolgens uitgezonderd van het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden in artikel 5.15a, tweede lid, onder a.*
Op beide in artikel 3.3a aangewezen milieubelastende activiteiten is artikel 5.15b, waarin het onderzoek naar maatregelen er verduurzaming van het energiegebruik voor grote energie gebruikers is geregeld, niet van toepassing verklaard.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.92 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor bedrijven die dierlijke meststoffen grootschalig behandelen. Ook de paragrafen 4.87 Mestbehandelingsinstallatie en 4.88 Mestvergistingsinstallatie staan in deze richtingaanwijzer aan. Weliswaar gelden beide paragrafen alleen als er sprake is van het behandelen of vergisten van 25.000 m^3 of minder dierlijke meststoffen per jaar, maar deze kunnen bij grootschalige mestverwerking toch van toepassing zijn. Als een bedrijf bijvoorbeeld 15.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar behandelt en 15.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar vergist, valt het onder de reikwijdte van deze paragraaf en zijn de paragrafen 4.87 en 4.88 ook van toepassing.*
Toelichting artikel 3.92 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze richtingaanwijzer vervallen de verwijzingen naar het exploiteren van een grote of middelgrote stookinstallatie. Daarnaast wordt een verwijzing toegevoegd naar de algemene regels over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Alle regels over het verbranden van mest staan in deze paragraaf en paragraaf 3.6.8 over mestbehandeling bij elkaar. In paragraaf 3.2.1 over stookinstallaties is het verbranden van dierlijke meststoffen uitgezonderd. Enkele paragrafen uit de richtingaanwijzer vervallen omdat ze niet geschikt zijn voor mestverwerking bij deze schaalgrootte. Ook wordt de in het tweede lid, onder b, opgenomen verwijzing naar de module voor emissies in de lucht in lijn gebracht met artikel 5.27, aanhef en onder b. Dat artikel bepaalt dat de emissiegrenswaarden van hoofdstuk 4 voorgaan op de emissiegrenswaarden uit de module voor emissies in de lucht.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

AFDELING 3.4 NUTSSECTOR EN INDUSTRIE

§ 3.4.1 Drinkwaterbedrijf

Artikel 3.93 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het bereiden van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat bereiden functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.93 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het bewerken van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland 10 drinkwaterbedrijven die op circa 175 locaties drinkwater bewerken.
Drinkwaterbedrijven zuiveren grondwater of oppervlaktewater om het geschikt te maken voor menselijke consumptie. De kernactiviteit van een drinkwaterbedrijf is het bewerken van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening. De term «openbare drinkwatervoorziening» is ontleend aan de Drinkwaterwet. Met deze term wordt de productie en distributie van drinkwater door drinkwaterbedrijven bedoeld.
Een drinkwaterbedrijf heeft vaak activiteiten op verschillende locaties. Een locatie waar geen bewerking plaatsvindt, zoals een locatie met alleen een administratiekantoor of een pompstation, valt niet onder deze aanwijzing.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het bewerken van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.93 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.93 wordt «het bewerken van drinkwater» vervangen door «het bereiden van drinkwater» omdat dit beter aansluit bij de terminologie van de Drinkwaterwet. Bovendien wordt ook op andere plaatsen in het Bal «bereiden van drinkwater» gebruikt. Zie bijvoorbeeld paragraaf 4.81.*

Artikel 3.94 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.93, eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.94 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Dit is ingegeven door mogelijke lozingen van brijn, waarvoor geen algemeen acceptabele lozingsroutes beschikbaar zijn en dus een individuele beoordeling nodig is.*

Toelichting artikel 3.94 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.94 was de vergunningplicht te breed aangezet waardoor ook de functioneel ondersteunende activiteiten onder de vergunningplicht vielen. Dat is niet wenselijk omdat daarmee ook lozingen van bijvoorbeeld regenwater van daken en verhardingen als vergunningplichtig worden aangewezen. In artikel 3.94 wordt daarom een specifiekere verwijzing opgenomen naar artikel 3.93, eerste lid.*

Artikel 3.95 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.93, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40; en
   c het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.95, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.96 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.93, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.96 (gegevens en bescheiden) *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.93 aangewezen activiteit, dus het bewerken van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening, met inbegrip van de activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de activiteit begint en ophoudt, wat de precieze locatie van de activiteit is. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.96 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.2 Behandelen, regelen en meten van aardgas

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 3.4.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan artikel 3.97 wordt een milieubelastende activiteit toegevoegd, namelijk het behandelen van aardgas. Het behandelen van aardgas wordt toegevoegd omdat bij een beperkt aantal installaties waar aardgasdruk wordt geregeld of de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas wordt gemeten ook aardgas wordt behandeld. De wijziging in formulering is nodig om duidelijk te maken dat het behandelen van aardgas onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit valt.*

Artikel 3.97 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het behandelen van aardgas;
   b het regelen van aardgasdruk; en
   c het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat behandelen, regelen of meten functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, die worden verricht in een installatie:
   a met een ontwerpcapaciteit van ten hoogste 10 Nm^3/u en een werkdruk aan de inlaatzijde van ten hoogste 1.600 kPa; of
   b. met een ontwerpcapaciteit van ten hoogste 650 Nm^3/u en een werkdruk aan de inlaatzijde van ten hoogste 10 kPa.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.97 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het regelen van aardgasdruk of het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas in een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral gebruik van energie en de gevolgen voor externe veiligheid door de aanwezigheid van aardgas.
Gasdrukregelstations en gasdrukmeetstations vormen een onderdeel in het gastransportsysteem en gasdistributiesysteem en zijn noodzakelijk voor aardgasverbruikstoestellen. Er zijn in Nederland circa 22.000 gasdrukregelstations en gasdrukmeetstations.

In het eerste lid, onder a en b, zijn de zogenoemde categorie A stations uitgezonderd van de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Met ontwerpcapaciteit wordt bedoeld de hoeveelheid gas per tijdseenheid waarvoor een station is ontworpen. Bij de werkdruk aan de inlaatzijde van het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation gaat het om de druk waarbij het station constant kan functioneren onder normale bedrijfsomstandigheden waarbij er bijvoorbeeld geen sprake is van een storing.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het regelen van aardgasdruk of het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook andere activiteiten, zoals:
- *Het geleiden van gas door gasreinigers (cyclonenfilters) die ervoor zorgen dat het condensaat of stof uit gas wordt afgevangen;*
- *Het aanwezig hebben van meetapparatuur voor kwaliteitsmetingen;*
- *Het met elkaar mengen van twee of meer gassoorten;*
- *Het aanwezig hebben van een expansieturbine; en*
- *Het opslaan van de geurstof THT (tetrahydrothiofeen) dat bij sommige stations aan het gas wordt toegevoegd.*

Op de opslag van de geurstof THT in een bovengrondse of ondergrondse opslagtank is paragraaf 4.93 of 4.96 van toepassing. THT is namelijk een stof van ADR-klasse 3 (brandbare vloeistof).
Toelichting artikel 3.97 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De voorwaarden opgenomen in het eerste lid waaraan voldaan moest worden om onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit te vallen, worden opgenomen als uitzonderingen in het derde lid. Daar is geen inhoudelijke wijziging mee beoogd. Wel wordt een verbetering doorgevoerd in de begrenzingen van de uitzonderingen. Verder zijn in de uitzonderingen de begrenzingen gekoppeld aan de ontwerpcapaciteit en werkdruk van de installatie waarin het behandelen van aardgas, het regelen van aardgasdruk of het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas plaatsvindt. Daarmee wordt duidelijker gemaakt wat is beoogd.*

Artikel 3.98 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.97, voor zover deze worden verricht in een installatie met:

a een werkdruk aan de inlaatzijde van meer dan 10.000 kPa; of

b een gastoevoerleiding met een diameter van meer dan 50,8 cm.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.98 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst gasdrukregelstations en gasdrukmeetstations die werken onder grote werkdruk aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning verplicht is. Hetzelfde geldt voor stations waar de toevoerleiding een grotere diameter heeft dan 50,8 centimeter.*
Toelichting artikel 3.98 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In dit artikel wordt «gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation» gewijzigd in «installatie». Daarmee is de formulering neutraler en sluit het beter aan bij het nieuwe derde lid van artikel 3.97.*

Artikel 3.99 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.97, wordt voldaan aan de regels over het regelen en meten van aardgas, bedoeld in paragraaf 4.29, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.98.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.99 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor de in artikel 3.97 aangewezen milieubelastende activiteit. Op de eerste plaats is dat paragraaf 4.29. Op de tweede plaats is paragraaf 5.4.1 over energiebesparing van toepassing. Deze paragrafen zijn alleen van toepassing als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen.*
Toelichting artikel 3.99 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijziging in het eerste lid is alleen een vereenvoudiging beoogd. Het vervallen van «milieubelastende» voor «activiteiten» is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formulering in vergelijkbare artikelen. Door de wijziging in het tweede lid sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 3.100 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.97 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.100 (gegevens en bescheiden) *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.97 aangewezen activiteit, dus het hele gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.100 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.3 Buisleiding met gevaarlijke stoffen

Artikel 3.101 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een buisleiding voor:
   a aardgas, met een uitwendige diameter van ten minste 50 mm en een druk van ten minste 1.600 kPa;
   b andere stoffen dan aardgas, met een uitwendige diameter van ten minste 70 mm of een binnendiameter van ten minste 50 mm en een druk van ten minste 1.600 kPa, als het gaat om gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse:
      1°. ontvlambare gassen, categorie 1 of 2, bedoeld in bijlage I, deel 2, bij de CLP-verordening; of
      2°. ontvlambare vloeistoffen, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 2, bij de CLP-verordening;
   c gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening;
   d kooldioxide, zuurstof of stikstof, met een uitwendige diameter van ten minste 70 mm of een binnendiameter van ten minste 50 mm en een druk van ten minste 1.600 kPa;
   e warmte, als onderdeel van een warmtenet; of
   f koude, als onderdeel van een koudenet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.101, eerste lid *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een buisleiding voor bepaalde gevaarlijke stoffen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral de gevolgen voor externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
In Nederland ligt ongeveer 18.000 kilometer aan buisleidingen die vallen binnen de in deze paragraaf aangewezen activiteit.

Alleen buisleidingen voor het vervoer van de gevaarlijke stoffen die in het eerste lid, onder a tot en met d, zijn genoemd zijn in deze paragraaf aangewezen als milieubelastende activiteit. Bij buisleidingen kan het gaan om zowel ondergrondse buisleidingen, als (delen van) buisleidingen die zich bovengronds bevinden. Een van de stoffen die door een buisleiding worden vervoerd, is aardgas. Aardgas is er in verschillende kwaliteiten, zoals drooggas, natgas en zuurgas in gasvormige toestand. Ook brandbare gassen die dezelfde kwaliteitseigenschappen en gevaareigenschappen als aardgas en daarmee zouden kunnen worden gemengd maar niet direct uit de aarde worden gewonnen, zoals biogassen, worden beschouwd als aardgas.
Aardgas wordt alleen als aardgas aangemerkt als het een bepaalde maximale hoeveelheid condensaat bevat. De risico's van dit natgas komen namelijk overeen met de risico's van drooggas. Aardgas mag een bepaalde hoeveelheid zwavelwaterstof bevatten, omdat de risico's van dit zuurgas overeenkomen met de risico's van drooggas. Het aardgas bevat ten minste 80% methaan en mag geen componenten bevatten met toxische of explosieve effecten. Dit betekent niet dat aardgas geen enkel toxisch of explosief element mag bevatten. Een hoeveelheid van ten hoogste 0,1% waterstof in een buisleiding is bijvoorbeeld acceptabel. Het zogenoemde LNG (liquified natural gas) is aardgas in de vloeibare fase en valt niet onder het begrip aardgas. LNG wordt gezien als een andere brandbare stof als bedoeld onder b.
De buisleidingen voor brandbare vloeistoffen, waaronder aardolieproducten, met een uitwendige diameter van ten minste 70 mm of een binnendiameter van ten minste 50 mm en een druk van ten minste 1.600 kPa vallen onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf (eerste lid, onder b). Onder de term brandbare stoffen vallen ook oliën, gestabiliseerd aardgascondensaat, methanol, nafta, ruwe olie, benzeen, tolueen et cetera. Ook brandbare (bio)vloeistoffen die gewonnen worden uit bijvoorbeeld zaden of algen vallen er onder als ze dezelfde gevaareigenschappen hebben.
Brandbare vloeistoffen brengen bij lekkages vooral het risico van brand met zich mee waardoor het plaatsgebonden risico en het brandaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied van deze leidingen relatief beperkt is. Bepaalde brandbare gassen en vloeistoffen kunnen naast het effect van brand, giftige of explosieve effecten veroorzaken bij lekkage. Voor die stoffen kunnen andere risicocontouren gelden dan voor aardgas en aardolieproducten.
***Toelichting artikel 3.101, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In het eerste lid, onder b en c, worden «brandbare stoffen» en «giftige stoffen» gewijzigd in de overeenkomstige gevarenklassen van de CLP. Daarmee wordt duidelijker gemaakt wanneer buisleidingen, waarin stoffen worden vervoerd, onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit vallen. De begrippen «brandbare stoffen» en «giftige stoffen» geven wel een duiding wat eronder valt, maar geen duidelijke afbakening. Daarmee kunnen er vragen ontstaan welke buisleidingen precies onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit en het toepassingsbereik van de algemene regels vallen. Dat is ongewenst omdat over die aanwijzing en het toepassingsbereik van milieubelastende activiteiten geen discussie mag ontstaan. Voor andere milieubelastende activiteiten die gaan over handelingen met gevaarlijke stoffen wordt steeds heel specifiek aangegeven om welke stoffen het gaat, meestal met vermelding van een gevarenklasse van de CLP of een ADR-klasse. In de regels over het exploiteren van buisleidingen wordt daarbij aangesloten. Met de wijzigingen wordt aangesloten bij het Besluit externe veiligheid buisleidingen. In 2014 zijn in de Regeling externe veiligheid buisleidingen begripsomschrijvingen toegevoegd van «brandbare stoffen» en «vergiftige stoffen» (Staatscourant 2014, nr. 16955). Brandbare stoffen worden omschreven als stoffen die zijn geclassificeerd als ontvlambaar, licht ontvlambaar of zeer licht ontvlambaar, niet zijnde aardgas of aardolieproducten. Vergiftige stoffen worden omschreven als stoffen die zijn geclassificeerd als acuut toxisch.*
In de toelichting op deze nieuwe begrippen is verduidelijkt dat het daarbij gaat om geclassificeerd volgens de CLP-verordening. Daarbij geeft de toelichting aan dat het gaat om stoffen die zijn geclassificeerd als ontvlambaar, licht ontvlambaar, zeer licht ontvlambaar en acuut toxisch volgens de CLP-verordening.
Om dichter bij de bedoelingen te komen van het Besluit externe veiligheid buisleidingen en om volstrekte duidelijkheid te geven over het toepassingsbereik van de algemene regels in het Bal, worden de begrippen «brandbare stoffen» en «giftige stoffen» omgezet in de begrippen van de CLP-verordening met een aanduiding van de daarbij behorende classificaties.
In de nieuwe onderdelen e en f wordt het exploiteren van een buisleiding voor warmte en koude, als onderdeel van een warmte- of koudenet, aangewezen als milieubelastende activiteit. Deze wijziging hangt samen met de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie die wordt toegevoegd in de richtingaanwijzer bij deze activiteit. De definities van warmtenet en koudenet worden gegeven in Bijlage I bij het Bal (zoals wordt gewijzigd door dit besluit). Bij deze nieuwe milieubelastende activiteit hoeft niet te worden voldaan aan de regels over een buisleiding met gevaarlijke stoffen, bedoeld in pararagraaf 4.108. Wel moet worden voldaan aan de regels over de kosten-batenanalyse, zoals in artikel 3.102, tweede lid, is bepaald.

2 De aanwijzing omvat ook de voorzieningen die bij de buisleiding horen, met uitzondering van een verpompingsstation of compressorstation waarop paragraaf 3.3.1 van toepassing is.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.101, tweede lid** De voorzieningen die bij de buisleiding horen zijn bijvoorbeeld afsluiters, scraperfaciliteiten (voor inwendige reiniging) en kathodische bescherming. Uitgezonderd van het toepassingsbereik van deze paragraaf zijn de verpompingsstations en compressorstations waarop paragraaf 3.3.1 van toepassing is. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.50, tweede lid.*

3 Onder de aanwijzing valt niet het exploiteren van een buisleiding:
- a in de Noordzee;
- b door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht in of boven een militaire zeehaven als bedoeld in artikel 3.323 of een militaire luchthaven als bedoeld in artikel 3.326; of
- c die een activiteit met externe veiligheidsrisico's als bedoeld in bijlage VII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving functioneel ondersteunt en ligt binnen de begrenzing van de locatie waarop die activiteit wordt verricht.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.101, derde lid** Buisleidingen die zijn gelegen in de Noordzee vallen niet onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf. Het aanvullend regelen van de externe veiligheid is namelijk niet relevant vanwege de afwezigheid van kwetsbare en zeer kwetsbare bouwwerken en kwetsbare locaties rondom die buisleidingen. Voor een toelichting op het begrip «Noordzee» wordt verwezen naar de toelichting op artikel 7.1.*
Onder b is een uitzondering gemaakt voor buisleidingen in of boven een militaire zeehaven of luchthaven. Voor die activiteiten zal het bevoegd gezag voorschriften over de buisleiding verbinden aan de omgevingsvergunning.

Buisleidingen die zijn gelegen op een locatie waar een activiteit wordt verricht met (complexe) externe veiligheidsrisico's vallen op grond van het derde lid, onder c, buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit. Voorwaarde is dan wel dat de buisleiding die activiteit op de locatie functioneel ondersteunt. Het zal met name gaan om buisleidingen binnen Seveso-inrichtingen, op locaties met gasdrukregelstations en gasdrukmeetstations, bij mijnbouwactiviteiten en bij activiteiten die vallen onder de richtlijn industriële emissies. Voor die activiteiten beoordeelt het bevoegd gezag het risico verbonden aan de buisleiding in samenhang met het risico van andere gevaarbronnen en kan het bevoegd gezag specifiek op die situatie toegesneden voorschriften voor de buisleiding in de omgevingsvergunning opnemen.
Er zijn ook buisleidingen die locaties van anderen doorkruisen waar milieubelastende activiteiten plaatsvinden maar die deze activiteiten niet functioneel ondersteunen. Er zijn bijvoorbeeld geen aftakkingen van de buisleiding naar een onderdeel van een proces dat op die locatie plaatsvindt. In de omgevingsvergunning voor die milieubelastende activiteiten zullen dan ook geen voorschriften zijn opgenomen over de buisleiding. De vergunninghouder heeft ook geen zeggenschap over deze buisleidingen. In die gevallen maakt de buisleiding geen deel uit van die milieubelastende activiteit (met externe veiligheidsrisico's), maar valt onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf.

Artikel 3.102 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.101, eerste lid, onder a tot en met d, wordt voldaan aan de regels over een buisleiding met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.108.
2 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.101, eerste lid, onder e of f, wordt voldaan aan de regels over de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie, bedoeld in paragraaf 5.2.3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.102 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf geldt voor het exploiteren van een buisleiding. De activiteit van paragraaf 4.108 valt samen met de activiteit in artikel 3.101 en is dus altijd van toepassing.*
Toelichting artikel 3.102 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan dit artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd met een verwijzing naar algemene regels over de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie in paragraaf 5.2.3. Deze kosten-batenanalyse moet worden verricht voorafgaand aan de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.101, eerste lid, onder e en f, op de wijze die in paragraaf 5.2.3 Bal is bepaald. De kosten-batenanalyse komt voort uit de richtlijn energie-efficiëntie (artikel 14), en wordt nader toegelicht in de toelichting op paragraaf 5.2.3. De wijziging in het eerste lid hangt samen met het nieuwe tweede lid. Met deze wijziging wordt duidelijk gemaakt dat de algemene regels in paragraaf 4.108 alleen van toepassing zijn op het exploiteren van buisleidingen voor de stoffen, bedoeld in artikel 3.101, eerste lid, onder a tot en met d, en niet van toepassing zijn op buisleidingen voor warmte en koude, als onderdeel van een warmtenet of een koudenet.*

§ 3.4.4 Metaalproductenindustrie

Artikel 3.103 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé, bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, als het oppervlak van metalen wordt behandeld;
   b het verwerken van metalen door smeden met hamers, smelten, legeren, gieten, walsen, trekken of klinken;
   c het op metaal aanbrengen van anorganische deklagen, conversielagen of deklagen van gesmolten metaal;
   d het behandelen van het oppervlak van metalen door een elektrolytisch of chemisch procedé;
   e het harden en gloeien van metalen en het diffunderen van stoffen in het metaaloppervlak; en
   f het maken van producten van metaal.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als deze deel uitmaken van een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.6.
4 Onder de aanwijzing vallen ook niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met f, als deze alleen worden verricht:
   a tijdens het verrichten van een bouwactiviteit of sloopactiviteit of het aanleggen, wijzigen of verwijderen van een weg;
   b bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
   c voor educatieve doelen; of
   d tijdens het maken, onderhouden, repareren en behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 3.4.11.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.103 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen en het verrichten van een aantal handelingen met metalen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen en deels ter uitvoering van Europese regelgeving. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en het gebruik van energie.
Het gaat in Nederland om circa 20.000 bedrijven. De grootste groep zijn de metalektrobedrijven. De kernactiviteit van de metaalproductenindustrie is het verwerken en bewerken van metalen. Scheepsbouw valt niet binnen deze activiteit, maar onder paragraaf 3.4.11. De in deze paragraaf aangewezen milieubelastende activiteiten kunnen deel uitmaken van de activiteiten aangewezen in afdeling 3.3, bijvoorbeeld de activiteit basismetaal. Als dat het geval is, zijn op grond van artikel 3.49 de algemene regels en de gegevens en bescheiden van de metaalproductenindustrie niet van toepassing.
Een ippc-installatie voor oppervlaktebehandeling van metalen valt onder categorie 2.6 van de richtlijn. De volledige tekst van deze categorie in de richtlijn is «oppervlaktebehandeling van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé, als de inhoud van de gebruikte behandelingsbaden meer dan 30 m^3 bedraagt». Binnen de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt alleen het deel dat over het behandelen van metalen gaat. Het deel dat over de behandeling van kunststof gaat, valt onder paragraaf 3.4.9.
Het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen betreft het aanbrengen van een verfraaiende of beschermende laag van anorganisch materiaal (keramiek, email, metaallagen) op metalen. Hieronder vallen in ieder geval thermisch spuiten en emailleren. Conversielagen zijn hechtende anorganische deklagen op een metaaloppervlak. Het aanbrengen van zo'n hechtende anorganische deklaag op een metaaloppervlak betekent dat een laag wordt gevormd door een chemische of elektrochemische reactie tussen bestanddelen van de badvloeistof en het metaaloppervlak zelf. Het metaal van het te behandelen werkstuk werkt zelf mee aan de vorming van de deklaag.
Bij het behandelen van de oppervlakte kan worden gedacht aan de volgende procedés:
- *Ontvetten van metalen met behulp van elektrolyse;*
- *Chemisch ontlakken: het verwijderen van lakken met behulp van chemicaliën;*
- *Beitsen of etsen van metalen: het behandelen van metalen met een agressief middel waarbij het metaaloppervlak wordt aangetast met het doel dit te reinigen (beitsen). Ook het strippen van metaal waarbij een metaallaag volledig wordt verwijderd valt hieronder;*
- *Het elektrolytisch aanbrengen van een metaallaag op een voorwerp, ook wel galvaniseren genoemd;*
- *Het stroomloos aanbrengen van metaallagen door een chemisch proces. Voorbeelden van een dergelijk chemisch proces zijn autokatalytische metaalafscheiding, dompelneerslag en het contactproces.*

Bij het maken van producten van metaal, moet het gaan om het produceren of het weer opnieuw geschikt maken van een product. Hiermee wordt niet het onderhouden of repareren van eigen producten of installaties bedoeld.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
***Toelichting artikel 3.103 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In artikel 3.103, tweede lid, vervalt «onder a tot en met f» omdat het eerste lid bestaat uit zes onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is. Het derde lid, onder d, wordt aangepast door het wijzigen van de term «schepen» in de term «vaartuigen of drijvende werktuigen met een verbrandingsmotor» om aan te sluiten bij paragraaf 3.4.11.*
***Toelichting artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298** Er is een sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.6 (Basismetaal) en 3.4.4 (Metaalproductenindustrie) van het Bal, waardoor er vaak overlap zou kunnen zijn tussen deze twee paragrafen. Met deze wijziging verdwijnen deze overlappende vergunningplichten. Door de overlap zouden voor vergelijkbare activiteiten specifieke vergunningplichten in paragraaf 3.4.4 gelden naast de vergunningplicht in paragraaf 3.3.6 die de hele aangewezen activiteit omvat. Deze overlap is niet nodig omdat de specifieke vergunningplichten betrekking hebben op activiteiten die ook al onder de brede vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen. Bij samenloop zijn zouden er dus op dezelfde (deel)activiteit twee of meer aanwijzingen van de vergunningplicht van toepassing zijn. Het beoordelingskader voor de vergunningen is hetzelfde, zodat het bevoegd gezag feitelijk met het beoordelen van de aanvraag voor de brede vergunning voor het complexe bedrijf ook een oordeel zou geven over de specifieke vergunningen voor activiteiten die daar deel van uitmaken.*
De wijziging van artikel 3.103 van het Bal leidt daardoor tot een vereenvoudiging van het systeem voor aanvrager en vergunningverlener, ook in de vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Aangezien aannemelijk is dat in geval van overlappende vergunningplichten op samenhangende activiteiten de aanvraag toch al gecombineerd zouden worden, is het effect op de administratieve en bestuurlijke lasten verwaarloosbaar.
Vergelijkbare wijzigingen zijn doorgevoerd in artikelen 3.111, 3.122 en 3.225 van het Bal, gelet op de sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.7 (Complexe minerale industrie) en 3.4.5 (Minerale producten industrie) van het Bal, tussen de paragrafen 3.3.9 (Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie) en 3.4.7 (Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie) van het Bal, respectievelijk tussen de paragrafen 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking) en 3.6.8 (Bedrijf voor mestbehandeling) van het Bal.

Artikel 3.104 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

***Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.104 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In het opschrift wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé, bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.104 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst ippc-installaties voor oppervlaktebehandeling van metalen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.*

Artikel 3.105 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: overige activiteiten)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om:

a het smelten, met inbegrip van het legeren, of gieten van meer dan 500 kg/jaar goud, zilver, platina en legeringen met ten minste 30% van deze metalen;
b het harden of gloeien van metalen of het diffunderen van stoffen in het metaaloppervlak, als daarbij zouten, oliën of gassen anders dan inerte gassen of koolzuurgas worden gebruikt;
c het aanbrengen van metaallagen met een cyanidehoudend bad met een inhoud van ten minste 100 l; of
d het behandelen van het oppervlak van metalen met een bad met een inhoud van ten minste 1 m^3 vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 6.1 of vloeibare gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.105 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst enkele specifieke metaalprocessen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Onder a valt het smelten en gieten van legeringen die afwijken van de gangbare legeringen waar de regels voor het smelten en gieten in paragraaf 4.12 op gebaseerd zijn. Onder b vallen enkel specifieke technieken bij het smelten of gieten, die tot afwijkende emissies kunnen leiden. Bij harden of gloeien onder d kunnen afhankelijk van de toegepaste gassen ook emissies ontstaan. De aanwijzing onder e is vanwege externe veiligheid en is bedoeld voor de beoordeling die volgt uit bijlage VII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving. De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.*

Toelichting artikel 3.105 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het opschrift van artikel 3.105 wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen. Verder wordt een onderdeel toegevoegd. Via de Regeling externe veiligheid inrichtingen waren gevallen als vergunningplichtig aangewezen op grond van het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Deze vergunningplicht is ook in het Bal opgenomen. Het gaat om behandelbaden in de metalektro-industrie die meer dan 1.000 liter giftige stoffen bevatten. Deze vergunningplichtige activiteit wordt ook opgenomen in bijlage VII bij het Bkl om ervoor te zorgen dat bij de beoordeling de risicocontour berekend wordt, en in bijlage III bij het Omgevingsbesluit om ervoor te zorgen dat op de vergunningaanvraag het adviesrecht van het bestuur van de veiligheidsregio van toepassing is.*

Toelichting artikel 3.105 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Het is mogelijk de formulering van artikel 3.105, onder a en b, van het Bal te versimpelen zonder een verschuiving in de vergunningplicht. Dit komt door de overlap in de aanwijzing van vergunningplicht in artikel 3.105, onder a of b, van het Bal en de aanwijzing van de vergunningplicht in artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal.*
Artikel 3.105, onder a en b, van het Bal stelt een vergunningplicht in voor het smelten, met inbegrip van het legeren, of het gieten van non-ferrometalen anders dan aluminium, lood, zink, tin, koper (zuiver of in gangbare legeringen) of edele metalen (onder a) en bij het gebruik van bepaalde technieken rond het gieten (onder b).
Artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal stelt een vergunningplicht in voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het smelten, met inbegrip van het legeren, van non-ferrometalen, met uitzondering van edele metalen, en met inbegrip van terugwinningsproducten.
Om metalen te gieten is het noodzakelijk ze eerst te smelten. De vergunningplicht in artikel 3.105, onder a en b, van het Bal wekte wellicht de indruk dat gieten los kan voorkomen van smelten, maar dat is niet het geval. Als een bedrijf non-ferrometalen, anders dan edele metalen, smelt of giet, zijn beide aanwijzingen van de vergunningplicht relevant.
De aanwijzing in artikel 3.105, onder a of b, van het Bal zag alleen op «het smelten, met inbegrip van het legeren, of het gieten». De aanwijzing van artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal ziet op «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor: (...) het smelten, met inbegrip van het legeren». In bijlage I bij de Omgevingswet is «andere milieubelastende installatie» als volgt gedefinieerd:

andere milieubelastende installatie: vaste technische eenheid waarin een milieubelastende activiteit, anders dan een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, wordt verricht en ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die met die activiteit rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging.

Gezien deze definitie en gezien het feit dat het gieten rechtstreeks met het smelten samenhangt, daarmee in technisch verband staat en gevolgen heeft voor de emissies en verontreiniging, omvat de aanwijzing in artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal ook altijd het gieten, als dat bij het smelten plaatsvindt. De aanwijzing in artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal omvat bovendien nog andere activiteiten op dezelfde locatie die aan de in de definitie gegeven criteria voldoen. De aanwijzing in artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal is dus breder dan de aanwijzing in artikel 3.105, onder a of b, van het Bal. Als beide aanwijzingen van toepassing zijn, omvat de aanwijzing in artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal altijd de aanwijzing in artikel 3.105, onder a of b, van het Bal.
Bij nadere analyse van de overlap tussen beide artikelen blijkt een groot deel van artikel 3.105, onder a of b, van het Bal al te zijn ondervangen door artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal. Artikel 3.105, onder a, van het Bal stelt simpel gezegd een vergunningplicht in voor het smelten, met inbegrip van het legeren, of het gieten van:
1 andere non-ferrometalen dan aluminium, lood, zink, tin, koper of edele metalen;
2 afwijkende legeringen van aluminium of koper;
3 legeringen van lood, zink en tin, anders dan met nikkel;
4 legeringen van goud, zilver of platina met minder dan 30% van deze metalen;
5 500 kg/jaar of meer goud, zilver of platina.

De eerste drie categorieën metalen zijn volledig ondervangen door artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal en kunnen dus vervallen. Alleen de metalen genoemd onder 4 en 5 worden niet door artikel 3.106, eerste lid, onder b, van het Bal ondervangen en worden dus niet geschrapt.
De aanwijzing in artikel 3.105, onder b, van het Bal is alleen nodig voor het smelten of gieten van edele metalen tot ten hoogste 500 kg/jaar. De in dat onderdeel genoemde technieken worden niet toegepast voor edele metalen in die schaalgrootte. Dat onderdeel kan om die reden vervallen.

Artikel 3.106 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.106 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift van artikel 3.106 wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:
   a het verwerken van ferrometalen door warmwalsen, het smeden met hamers of het aanbrengen van deklagen van gesmolten metaal;
   b het smelten, met inbegrip van het legeren, van non-ferrometalen, met uitzondering van edele metalen, en met inbegrip van terugwinningsproducten;
   c het behandelen van het oppervlak van metalen met een elektrolytisch of chemisch procedé;
   d het maken van auto’s of motoren van auto’s of het assembleren van auto’s;
   e het bouwen of repareren van luchtvaartuigen; of
   f het maken van spoorwegmaterieel.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om:
   a het met testbanken beproeven van motoren, turbines of reactoren; of
   b het uitstampen van metalen met springstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.106 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een aantal specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk bij de beschrijvingen van de richtlijn te blijven, gaat het eerste lid over de «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor» enkele aangegeven activiteiten waarvoor de bijlage bij de richtlijn ook spreekt over een installatie. In het tweede lid zijn enkele simpele omschrijvingen uit de bijlage bij de richtlijn overgenomen.*

Artikel 3.107 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie en productieoppervlakte ten minste 2.000 m^2)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.107 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van artikel 3.107 vervalt «vanwege geluidemissie» omdat dit meer eenduidigheid oplevert met andere artikelen waarin vergunningplichtige activiteiten worden aangewezen. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het verwerken van metalen waarvan de productieoppervlakte daarvoor ten minste 2.000 m^2 is:
   a door warmwalsen of koudwalsen, voor zover het smeltpunt van de metalen ten minste 800 K is en de dikte van het aangevoerde materiaal ten minste 1 mm is;
   b in een walsinstallatie of trekinstallatie voor het maken van profielmateriaal of stafmateriaal;
   c in een walsinstallatie, trekinstallatie of lasinstallatie voor het maken van metalen buizen;
   d door smeden voor het maken van ankers of kettingen; of
   e door het maken of schoonmaken van metalen ketels, vaten, tanks of containers.
2 Het verbod geldt ook voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het verwerken van metalen door het samenvoegen van plaatmaterialen, profielmaterialen, stafmaterialen of buismaterialen door smeden, klinken, lassen of monteren, waarvan de niet in een gesloten gebouw ondergebrachte productieoppervlakte daarvoor ten minste 2.000 m^2 is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.107 (aanwijzing vergunningplichtige activiteiten vanwege geluidemissie) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst de zogenoemde «grote lawaaimakers» in de metaalindustrie aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn bedrijven die zich alleen op een geluidgezoneerd industrieterrein mogen vestigen en waarvoor bijzondere beoordelingsregels voor geluid gelden. De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.*

Toelichting artikel 3.107 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.107 was abusievelijk een bijzondere voorwaarde opgenomen als geldend voor alle categorieën van dit artikel, namelijk dat de niet in een gesloten gebouw ondergebrachte productieoppervlakte daarvoor ten minste 2.000 m2 is. De extra voorwaarde «niet in een gesloten gebouw ondergebrachte» is echter alleen van toepassing op het samenvoegen van plaatmaterialen, profielmaterialen, stafmaterialen of buismaterialen door smeden, klinken, lassen of monteren. Aan het artikel wordt daarom een tweede lid toegevoegd voor deze laatste categorie.*

Artikel 3.108 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozen van koelwater)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, voor zover het niet gaat om de activiteit, bedoeld in artikel 3.104.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.108 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozen van koelwater) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Er is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.*

Artikel 3.109 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.103, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het aanbrengen van lagen op metalen, bedoeld in paragraaf 4.11;
   b het smelten en gieten van metalen, bedoeld in paragraaf 4.12;
   c het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   d het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   e het etsen en beitsen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.15;
   f het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   g het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   h het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   i het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   j het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   k het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
   l een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   m het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   n het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   o het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   p het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   q het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.109, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.109, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.109, derde lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.104 tot en met 3.108;
Toelichting artikel 3.109, derde lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.106, eerste lid, of 3.107.
Toelichting artikel 3.109, derde lid, onder f (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.109 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de metaalproductenindustrie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het derde lid, onder b, vervalt «2.1 tot en met» omdat in artikel 3.103, eerste lid, geen milieubelastende activiteit wordt aangewezen die valt onder categorie 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 of 2.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. In artikel 3.103, eerste lid, wordt wel gesproken over het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé, bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.*
De wijziging in het derde lid, onder c, maakt dat het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aansluit bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Met de wijziging van het derde lid, onder d en e, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.110 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.103 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.110 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.110 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.103 aangewezen activiteit, dus de gehele metaalproductenindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.110 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.5 Minerale producten industrie

Artikel 3.111 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van keramische producten door verhitting, bedoeld in categorie 3.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
   b het maken van producten van glas, met een oven met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW of een aansluitwaarde van meer dan 100 kW;
   c het maken van keramische producten door verhitting, met een oven met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW of een aansluitwaarde van meer dan 100 kW;
   d het maken van asfalt of asfaltproducten;
   e het winnen van steen, mergel, zand, grind of kalk;
   f het breken, malen, zeven en drogen van mergel, zand, grind, kalk, steenkolen of andere mineralen of derivaten daarvan;
   g het maken van kalkzandsteen of cellenbeton;
   h het maken van betonmortel of producten van betonmortel; en
   i het maken van producten van steen.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing valt niet een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.7.

4 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met i, als deze alleen worden verricht:
   a tijdens het verrichten van een bouwactiviteit of sloopactiviteit of het aanleggen, wijzigen of verwijderen van een weg;
   b bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis; of
   c voor educatieve doelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.111 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van keramische producten door verhitting en het verrichten van een aantal andere handelingen met minerale stoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, geluidshinder en het gebruik van energie. De rijksoverheid stelt in dit besluit weinig algemene regels aan het aspect geluid.
Het gaat in Nederland om circa 400-700 bedrijven. In de minerale producten industrie gaat het om het maken van:
- *Keramische producten;*
- *Asfalt en asfaltproducten;*
- *Kalkzandsteen;*
- *Betonmortel, cellenbeton en producten van beton.*

Ook het winnen van steen, zand en dergelijke en het breken, malen, zeven of drogen van de laatstgenoemde producten valt onder de aangewezen activiteit. Met «mineralen» worden vaste stoffen bedoeld die in gesteenten en sedimenten in de vrije natuur voorkomen. Voorbeelden van mineralen zijn klei, bruinkool, kwarts en ertsen. Met «derivaten» worden stoffen bedoeld die zijn afgeleid uit mineralen door bijvoorbeeld verhitting of een scheidingsmethode. Zo is teer een derivaat van steenkool die door middel van verhitting van de steenkool is ontstaan.
Niet onder deze, maar onder de activiteit complexe minerale industrie valt:
- *Het maken van cement, cementklinkers, ongebluste kalk, magnesiumoxide;*
- *Het maken van glas of glasvezels;*
- *Het smelten van minerale stoffen;*
- *Het maken van koolstof of elektrografiet door verbranding of grafitisering.*

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.111 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel was in het eerste lid abusievelijk een oude drempelwaarde blijven staan. Deze drempelwaarde voor stookinstallaties moet gelijk zijn aan de drempelwaarde in paragraaf 3.2.1, met voor elektrische apparaten dezelfde vermogensgrens.*
Verder wordt aan het eerste lid een nieuw onderdeel toegevoegd. Abusievelijk was het maken van producten van steen weggevallen, terwijl hiervoor wel voorschriften in hoofdstuk 4 zijn opgenomen. Deze voorschriften staan in paragraaf 4.19.
Toelichting artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Er is een sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.6 (Basismetaal) en 3.4.4 (Metaalproductenindustrie) van het Bal, waardoor er vaak overlap zou kunnen zijn tussen deze twee paragrafen. Met deze wijziging verdwijnen deze overlappende vergunningplichten. Door de overlap zouden voor vergelijkbare activiteiten specifieke vergunningplichten in paragraaf 3.4.4 gelden naast de vergunningplicht in paragraaf 3.3.6 die de hele aangewezen activiteit omvat. Deze overlap is niet nodig omdat de specifieke vergunningplichten betrekking hebben op activiteiten die ook al onder de brede vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen. Bij samenloop zijn zouden er dus op dezelfde (deel)activiteit twee of meer aanwijzingen van de vergunningplicht van toepassing zijn. Het beoordelingskader voor de vergunningen is hetzelfde, zodat het bevoegd gezag feitelijk met het beoordelen van de aanvraag voor de brede vergunning voor het complexe bedrijf ook een oordeel zou geven over de specifieke vergunningen voor activiteiten die daar deel van uitmaken.*
De wijziging van artikel 3.103 van het Bal leidt daardoor tot een vereenvoudiging van het systeem voor aanvrager en vergunningverlener, ook in de vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Aangezien aannemelijk is dat in geval van overlappende vergunningplichten op samenhangende activiteiten de aanvraag toch al gecombineerd zouden worden, is het effect op de administratieve en bestuurlijke lasten verwaarloosbaar.
Vergelijkbare wijzigingen zijn doorgevoerd in artikelen 3.111, 3.122 en 3.225 van het Bal, gelet op de sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.7 (Complexe minerale industrie) en 3.4.5 (Minerale producten industrie) van het Bal, tussen de paragrafen 3.3.9 (Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie) en 3.4.7 (Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie) van het Bal, respectievelijk tussen de paragrafen 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking) en 3.6.8 (Bedrijf voor mestbehandeling) van het Bal.

Artikel 3.112 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.112 en 3.113 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de opschriften van de artikelen 3.112 en 3.113 wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.111, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van keramische producten door verhitting, bedoeld in categorie 3.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.112 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor deze activiteit onder meer een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist als er sprake is van een ippc-installatie voor het maken van keramische producten door verhitting, met name dakpannen, bakstenen, vuurvaste stenen, tegels, aardewerk of porselein met een productiecapaciteit van meer dan 75 ton per dag of met een ovencapaciteit van meer dan 4 m^3 en met een plaatsingsdichtheid per oven van meer dan 300 kg/ m^3.*
Daarnaast is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater dat afkomstig is van de ippc-installatie.

Artikel 3.113 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: asfalt, asfaltproducten, kalkzandsteen en cellenbeton)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.112 en 3.113 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de opschriften van de artikelen 3.112 en 3.113 wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.111, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:

a het maken van asfalt of asfaltproducten; of
b het maken van kalkzandsteen of cellenbeton.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.113 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het maken van asfalt, asfaltproducten, kalkzandsteen of cellenbeton aan als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Voor deze processen is een BBT-toets nodig aanvullend op de regels die uit dit besluit volgen.*
Toelichting artikelen 3.113, aanhef, 3.124, eerste lid, 3.131 en 3.137, aanhef en onder a, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De wijzigingen in de artikelen 3.113, 3.124, 3.131 en 3.137 van het Bal zijn bedoeld om een inconsequentie weg te halen in de aanwijzing van de vergunningplichten voor de industrie in afdeling 3.4 van het Bal. Voornoemde bepalingen gaan over activiteiten die industriële hoofdprocessen karakteriseren. De vergunningplicht van artikel 3.113 gaat het maken van asfalt of asfaltproducten en het maken van kalkzandsteen of cellenbeton. De vergunningplicht van artikel 3.124 gaat over een activiteit uit bijlage I van de richtlijn industriële emissies die ook vergunningplichtig moet zijn onder de in die bijlage gehanteerde drempel. De vergunningplicht van artikel 3.131 gaat over het maken of bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren. De vergunningplicht van artikel 3.137 gaat over het maken of behandelen van producten op basis van elastomeren (rubber).*
Door deze wijzigingen wordt voor dit soort aanwijzingen van vergunningplicht standaard de formulering «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie» gebruikt, zodat de afbakening wat wel en niet onder de vergunningplicht valt duidelijk is, en ook duidelijk is dat direct samenhangende activiteiten op de locatie die technisch en milieuhygiënisch gebonden zijn worden meegenomen. Daarnaast is hierdoor de formulering van de reikwijdte van de vergunningplicht onder de drempel van de richtlijn, genoemd in artikel 3.124 van het Bal, meer in lijn gebracht met de vergunningplicht boven de drempel van de richtlijn in artikel 3.123 van het Bal.

Artikel 3.114 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie voor keramische producten)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.114 en 3.115 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift van artikel 3.114 en «vanwege geluidemissie» in artikel 3.115 wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van de artikelen 3.13 en 3.107 Bal bij dit besluit. Verder wordt in de opschriften van deze artikelen verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.111, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van keramische producten door verhitting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.114 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van keramische producten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit is een activiteit genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Het gaat hier om de activiteit onder de drempel die de richtlijn industriële emissies hanteert voor dit proces. Boven die drempel is artikel 3.112 van toepassing.*

Artikel 3.115 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie overig)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.114 en 3.115 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift van artikel 3.114 en «vanwege geluidemissie» in artikel 3.115 wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van de artikelen 3.13 en 3.107 Bal bij dit besluit. Verder wordt in de opschriften van deze artikelen verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.111, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:

a het breken, malen, zeven of drogen van mergel, zand, grind, kalk, steenkolen of andere mineralen of derivaten daarvan, bij een capaciteit van 100.000.000 kg/jaar of meer;
b het winnen van steen, mergel, zand, grind of kalk; of
c het maken van betonmortel of producten van betonmortel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.115 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen vanwege geluidemissie) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst onder a enkele specifieke processen met een bijzondere geluidbeoordeling en onder b en c de zogenoemde «grote lawaaimakers» in de minerale productenindustrie aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn bedrijven die zich alleen op een geluidgezoneerd industrieterrein mogen vestigen en waarvoor bijzondere beoordelingsregels voor geluid gelden.*

Artikel 3.116 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.111, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a een asfaltcentrale, bedoeld in paragraaf 4.7;
b een betoncentrale, bedoeld in paragraaf 4.8;
c het vormgeven van betonproducten, bedoeld in paragraaf 4.9;
d het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
g het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
h het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
i het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
j het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
k het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.116, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.116, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 3.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.116, derde lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.112 tot en met 3.115;

Toelichting artikel 3.116, derde lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5.

Toelichting artikel 3.116, derde lid, onder f (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.116 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de minerale producten industrie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het derde lid, onder b, vervallen «3.1 tot en met» en «of 6.8» omdat in artikel 3.111, eerste lid, geen milieubelastende activiteit wordt aangewezen die valt onder categorie 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 of 6.8 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. In artikel 3.111, eerste lid, wordt wel gesproken over het exploiteren van een ippc-installatie voor het maken van keramische producten door verhitting, bedoeld in categorie 3.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.*
De wijziging in het derde lid, onder c, maakt dat het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aansluit bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Met de wijziging van het derde lid, onder d en e, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.117 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.111 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.117 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.117 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.111 aangewezen activiteit, dus de gehele minerale productenindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.117 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.6 Chemische producten industrie

Artikel 3.118 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het maken van elastomeren, verf, lak, drukinkt, lijm, waspoeder of enzymen;
   b het vullen van spuitbussen met drijfgassen;
   c het maken van vloeibare biobrandstof;
   d het maken van vloeibare gassen uit de buitenlucht; en
   e het maken van schoonmaakmiddelen of cosmetica.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.
   Toelichting artikel 3.118, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.118, tweede lid, vervalt «onder a tot en met e» omdat het eerste lid bestaat uit vijf onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*
3 Onder de aanwijzing valt niet een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.8.
4 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als deze alleen worden verricht:
   a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
   b voor educatieve doelen; of
   c bij een laboratorium.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.118 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het maken van diverse chemische producten en het vullen van spuitbussen met drijfgassen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en geluidshinder. De rijksoverheid stelt in dit besluit weinig algemene regels aan het aspect geluid.
Er zijn in Nederland ongeveer 800 industriële bedrijven die chemische producten maken.
De chemische producten industrie maakt en bewerkt grondstoffen en producten door chemische veranderingen aan bestaande stoffen, bijvoorbeeld het maken van een synthetisch polymeer uit een monomeer door een chemisch proces. De paragraaf is bedoeld voor het maken van elastomeren, verf, lak, drukinkt, lijm, waspoeder, enzymen, schoonmaakmiddelen en cosmetica.
Het samenstellen van producten, bijvoorbeeld door alleen te mengen, valt niet onder het begrip «maken» en valt dus buiten de in deze paragraaf aangewezen activiteit. Denk hierbij aan het mengen van verven in een bouwmarkt om een andere kleur te krijgen. Verder valt het vullen van spuitbussen met drijfgassen binnen de aangewezen activiteit. Tot slot valt het maken van vloeibare biobrandstof en het maken van vloeibare gassen uit de buitenlucht onder de aangewezen activiteit. Biobrandstoffen kunnen worden geproduceerd uit gewassen of andere grondstoffen die geen afvalstoffen zijn, zoals palmolie of andere plantaardige oliën. Het vloeibaar maken van gassen komt zowel grootschalig voor (bij luchtscheidingsbedrijven) als kleinschalig (in laboratoria). Het vloeibaar maken van gassen in laboratoria is uitgezonderd van de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Ook het maken van chemische basisproducten, kunstmest en explosieven valt niet binnen de aangewezen activiteit. Dit valt onder de activiteit aangewezen in paragraaf 3.3.8.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele chemische bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.118 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Er is een sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.8 (Basischemie) en 3.4.6 (Chemische producten industrie) van het Bal, waardoor er vaak overlap zou kunnen zijn tussen deze twee paragrafen. Met deze wijziging verdwijnen deze overlappende vergunningplichten. Door de overlap zouden voor vergelijkbare activiteiten specifieke vergunningplichten uit paragraaf 3.4.6 gelden naast de vergunningplicht van paragraaf 3.3.8 die de hele aangewezen activiteit omvat. Deze overlap is niet nodig omdat de specifieke vergunningplichten betrekking hebben op activiteiten die ook al onder de brede vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen.*
Bij samenloop zijn zouden er dus op dezelfde (deel)activiteit twee of meer aanwijzingen van de vergunningplicht van toepassing zijn. Het beoordelingskader voor de vergunningen is hetzelfde, zodat het bevoegd gezag feitelijk met het beoordelen van de aanvraag voor de brede vergunning voor het complexe bedrijf ook een oordeel zou geven over de specifieke vergunningen voor activiteiten die daar deel van uitmaken.
Deze wijziging leidt daardoor tot een vereenvoudiging van het systeem voor aanvrager en vergunningverlener, ook in de vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Aangezien aannemelijk is dat in geval van overlappende vergunningplichten op samenhangende activiteiten de aanvraag toch al gecombineerd zou worden, is het effect op administratieve en bestuurlijke lasten verwaarloosbaar.
De activiteiten die onder de basischemie vallen zijn ippc-installaties voor de activiteiten genoemd in categorie 4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Wat precies onder deze activiteiten valt volgt uit de tekst van de richtlijn, wat verduidelijkt wordt in enkele vragen en antwoorden van de Europese Commissie. Daarin wordt onder andere verduidelijkt wat er in de richtlijn bedoeld wordt met productie «op industriële schaal», «chemische producten» en met productie «met een chemisch of biologisch proces»[1].
1 Zie: https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/faq.htm.
Elementen uit deze toelichting zijn helaas terecht gekomen in de toelichting op artikel 3.118[2].
2 Stb. 2018, 293, p. 838.
Daar werd ten onrechte gezegd: «De chemische producten industrie maakt en bewerkt grondstoffen en producten door chemische veranderingen aan bestaande stoffen». Dat is karakteristiek aan de basischemie, niet de chemische producten industrie. Ook de uitspraak op diezelfde plek «Het samenstellen van producten, bijvoorbeeld door alleen te mengen, valt niet onder het begrip «maken» en valt dus buiten de in deze paragraaf aangewezen activiteit» is alleen juist voor ippc-categorie 4 waar in de richtlijn bij vermeld staat dat het gaat om productie met een chemisch of biologisch proces.
In paragraaf 3.4.6 (en elders in het Bal) wordt «maken» in de betekenis van produceren of vervaardigen gebruikt. Er is sprake van het maken van een product als dat gebeurt in een proces waar grondstoffen in gaan en dat een product, anders dan de grondstoffen, oplevert. Voor het van toepassing zijn van paragraaf 3.4.6 is niet relevant via welk proces het product gemaakt wordt. Na deze wijziging omvat paragraaf 3.4.6 dus alle vormen van maken die niet onder paragraaf 3.3.8 vallen.
Na deze wijziging zou duidelijk moeten zijn dat het maken van een chemisch product waarbij een chemische omzetting plaatsvindt door een chemisch of biologisch proces valt onder paragraaf 3.3.8, en niet onder paragraaf 3.4.6. Het maken van een chemisch product door alleen te mengen valt onder paragraaf 3.4.6, voor zover het gaat om de in artikel 3.118 genoemde producten.
Het maken van bijvoorbeeld verf valt onder paragraaf 3.3.8 Basischemie, als bij het proces een chemische omzetting plaats vindt, zoals de polymerisatie van een bindmiddel. Dit zal bij de meeste verffabrieken niet het geval zijn. Meestal wordt verf gemaakt door het mengen en roeren van grondstoffen zoals bindmiddelen, pigmenten, vulmiddelen en oplosmiddelen. Dit valt onder paragraaf 3.4.6 Chemische producten industrie.
Daarbij is het tenslotte nog goed om op te merken dat het in de eerdere toelichting genoemde voorbeeld van het op kleur brengen van verf bij de bouwmarkt niet het maken van verf is en dus niet onder paragraaf 3.4.6 valt, omdat het startpunt daar al verf is, waarvan alleen de kleur wordt aangepast door verf met pigment of andere verf te mengen.

Artikel 3.119 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.118, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:
   a het maken van elastomeren, verf, lak, drukinkt, lijm, waspoeder of enzymen;
   b het vullen van spuitbussen met drijfgassen;
   c het maken van vloeibare biobrandstof; of
   d het maken van vloeibare gassen uit de buitenlucht.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.119 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Er is een omgevingsvergunning vereist voor het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken van elastomeren, lak, verf, drukinkt, lijm, waspoeder of enzymen, het vullen van spuitbussen met drijfgassen, het maken van vloeibare biobrandstof of het vloeibaar maken van gassen uit de buitenlucht.*
Op grond van het tweede lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.

Artikel 3.120 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.118, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   b het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   c het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40; en
   d het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.120, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.
Toelichting artikel 3.120, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:
a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
Toelichting artikel 3.120, derde lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*
b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.119;
Toelichting artikel 3.120, derde lid onder b en c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

d geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover het gaat om de activiteit, bedoeld in artikel 3.118, eerste lid, onder d.

Toelichting artikel 3.120, derde lid, onder d (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.120, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in het derde lid, onder a, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Met de wijziging van het derde lid, onder b en c, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn. Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.120 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de chemische producten industrie. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*

Artikel 3.121 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.118 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.121 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.121 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.118 aangewezen activiteit, dus de gehele chemische productenindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.121 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.7 Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie

Artikel 3.122 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het looien van huiden, bedoeld in categorie 6.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

b het exploiteren van een ippc-installatie voor het conserveren van hout en houtproducten met chemische stoffen, bedoeld in categorie 6.10 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
c het maken van papierstof, papierpulp, papier of karton;
d het ontharen en looien van huiden;
e het conserveren van hout of houtproducten met chemische stoffen;
f het coaten van planten of delen van planten; en
g het maken van producten van papier, karton, hout, textiel of leer.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing valt niet een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.9.

4 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder c tot en met g, als deze alleen worden verricht:
a tijdens het verrichten van een bouwactiviteit of sloopactiviteit of het aanleggen, wijzigen of verwijderen van een weg;
b bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
c voor educatieve doelen;
d als onderdeel van bosbouw of natuurbeheer; of
e tijdens het maken, onderhouden, repareren en behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 3.4.11.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.122 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie en het verrichten van een aantal andere handelingen met papierstof, papierpulp, papier of karton, huiden, hout of houtproducten, planten of delen van planten, textiel en leer milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en het gebruik van energie.
Het gaat in Nederland om circa 1.000-1.600 bedrijven. De meeste van deze bedrijven maken producten uit deze grondstoffen (vaak hout) of uit halffabricaten. Verder vallen de volgende activiteiten onder de paragraaf:
- *Het maken van papierstof, papierpulp, papier of karton;*
- *Het ontharen of looien van huiden;*
- *Het conserveren van hout of houtproducten met chemische stoffen;*
- *Het coaten van planten of delen van planten.*

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.122 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.122, tweede lid, vervalt «onder a tot en met g» omdat het eerste lid bestaat uit zeven onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*
Het derde lid, onder d, wordt aangepast door het wijzigen van de term «schepen» in de term «vaartuigen of drijvende werktuigen met een verbrandingsmotor» om aan te sluiten bij paragraaf 3.4.11.
Toelichting artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Er is een sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.6 (Basismetaal) en 3.4.4 (Metaalproductenindustrie) van het Bal, waardoor er vaak overlap zou kunnen zijn tussen deze twee paragrafen. Met deze wijziging verdwijnen deze overlappende vergunningplichten. Door de overlap zouden voor vergelijkbare activiteiten specifieke vergunningplichten in paragraaf 3.4.4 gelden naast de vergunningplicht in paragraaf 3.3.6 die de hele aangewezen activiteit omvat. Deze overlap is niet nodig omdat de specifieke vergunningplichten betrekking hebben op activiteiten die ook al onder de brede vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen. Bij samenloop zijn zouden er dus op dezelfde (deel)activiteit twee of meer aanwijzingen van de vergunningplicht van toepassing zijn. Het beoordelingskader voor de vergunningen is hetzelfde, zodat het bevoegd gezag feitelijk met het beoordelen van de aanvraag voor de brede vergunning voor het complexe bedrijf ook een oordeel zou geven over de specifieke vergunningen voor activiteiten die daar deel van uitmaken.*
De wijziging van artikel 3.103 van het Bal leidt daardoor tot een vereenvoudiging van het systeem voor aanvrager en vergunningverlener, ook in de vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Aangezien aannemelijk is dat in geval van overlappende vergunningplichten op samenhangende activiteiten de aanvraag toch al gecombineerd zouden worden, is het effect op de administratieve en bestuurlijke lasten verwaarloosbaar.
Vergelijkbare wijzigingen zijn doorgevoerd in artikelen 3.111, 3.122 en 3.225 van het Bal, gelet op de sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.7 (Complexe minerale industrie) en 3.4.5 (Minerale producten industrie) van het Bal, tussen de paragrafen 3.3.9 (Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie) en 3.4.7 (Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie) van het Bal, respectievelijk tussen de paragrafen 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking) en 3.6.8 (Bedrijf voor mestbehandeling) van het Bal.

Artikel 3.123 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.123 en 3.124 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In de opschriften wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.122, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor:
   a het looien van huiden, bedoeld in categorie 6.3 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; of
   b het conserveren van hout en houtproducten met chemische stoffen, bedoeld in categorie 6.10 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.123 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies zijn voor deze activiteiten een omgevingsvergunningen vereist. Aan deze vergunningen zijn de voorschriften verbonden waaraan moet worden voldaan.*
Bij categorie 6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om de volgende activiteiten:
- 6.3: looien van huiden met een verwerkingscapaciteit van meer dan 12 ton eindproducten per dag; en
- 6.10: conservering van hout en houtproducten met behulp van chemische stoffen met een productiecapaciteit van meer dan 75 m^3 per dag, met uitzondering van de behandeling die alleen gericht is op het voorkomen van sapvlekken.
Op grond van het tweede lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.

Artikel 3.124 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: conserveren hout)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.123 en 3.124 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In de opschriften wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplichten zien. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.122, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het conserveren van hout of houtproducten met behulp van chemische stoffen.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.124 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het verduurzamen van hout aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het gaat hier om de activiteit onder de drempel die de richtlijn industriële emissies hanteert voor dit proces. De aanwijzing van de vergunningplicht omvat zowel de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit, als de vergunningplicht voor de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk.*
Toelichting artikelen 3.113, aanhef, 3.124, eerste lid, 3.131 en 3.137, aanhef en onder a, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De wijzigingen in de artikelen 3.113, 3.124, 3.131 en 3.137 van het Bal zijn bedoeld om een inconsequentie weg te halen in de aanwijzing van de vergunningplichten voor de industrie in afdeling 3.4 van het Bal. Voornoemde bepalingen gaan over activiteiten die industriële hoofdprocessen karakteriseren. De vergunningplicht van artikel 3.113 gaat het maken van asfalt of asfaltproducten en het maken van kalkzandsteen of cellenbeton. De vergunningplicht van artikel 3.124 gaat over een activiteit uit bijlage I van de richtlijn industriële emissies die ook vergunningplichtig moet zijn onder de in die bijlage gehanteerde drempel. De vergunningplicht van artikel 3.131 gaat over het maken of bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren. De vergunningplicht van artikel 3.137 gaat over het maken of behandelen van producten op basis van elastomeren (rubber).*
Door deze wijzigingen wordt voor dit soort aanwijzingen van vergunningplicht standaard de formulering «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie» gebruikt, zodat de afbakening wat wel en niet onder de vergunningplicht valt duidelijk is, en ook duidelijk is dat direct samenhangende activiteiten op de locatie die technisch en milieuhygiënisch gebonden zijn worden meegenomen. Daarnaast is hierdoor de formulering van de reikwijdte van de vergunningplicht onder de drempel van de richtlijn, genoemd in artikel 3.124 van het Bal, meer in lijn gebracht met de vergunningplicht boven de drempel van de richtlijn in artikel 3.123 van het Bal.

Artikel 3.125 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.125 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.122, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:
   a het maken van papierstof, papier of karton;
   b het looien van huiden; of
   c het voorbehandelen of verven van vezels of textiel.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.125 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een aantal specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk bij de beschrijvingen van de richtlijn te blijven, gaat de aanwijzing over de «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor» enkele aangegeven activiteiten waarvoor de bijlage bij de richtlijn ook spreekt over een installatie.*

Artikel 3.126 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.122, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   b het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   c een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   d het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   e het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   f het chemisch reinigen van textiel, bedoeld in paragraaf 4.57;
   g het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   h het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.126, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 6.3 of 6.10 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies of het exploiteren van een PRTR-installatie voor het maken van multiplex of andere primaire houtproducten;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
Toelichting artikel 3.126, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.123 tot en met 3.125;
Toelichting artikel 3.126, tweede lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover het gaat om de activiteit, bedoeld in artikel 3.122, eerste lid, onder c of g.

Toelichting artikel 3.126, tweede lid, onder f (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.126 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*

Toelichting artikel 3.126 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid, onder b, vervalt de verwijzing naar de categorieën 6.1, 6.2 en 6.7 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies omdat in artikel 3.122, eerste lid, geen milieubelastende activiteit wordt aangewezen die valt onder deze categorieën. In artikel 3.122, eerste lid, wordt wel gesproken over het exploiteren van een ippc-installatie voor het looien van huiden, bedoeld in categorie 6.3 en het exploiteren van een ippc-installatie voor het conserveren van hout en houtproducten met chemische stoffen, bedoeld in categorie 6.10.*

Bovendien wordt in de PRTR-verordening naast het exploiteren van deze installaties, ook het exploiteren van een installatie voor het maken van multiplex of andere primaire houtproducten aangemerkt als een activiteit waarvoor bij overschrijding van de capaciteitsdrempel de regels over PRTR gelden. Omdat in paragraaf 3.4.7 het maken van producten van hout als milieubelastende activiteit wordt aangewezen, wordt het tweede lid, onder b, op dit punt aangevuld.

De wijziging in het tweede lid, onder c, maakt dat het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aansluit bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Met de wijziging van het tweede lid, onder d en e, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.

Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.127 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.122 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.127 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.127 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.122 aangewezen activiteit, dus de gehele papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie- en leerindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.8 Voedingsmiddelenindustrie

Artikel 3.128 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
- a het exploiteren van een ippc-installatie voor het slachten van dieren, het bewerken en verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen voor het maken van levensmiddelen of voeder of het bewerken en verwerken van alleen melk, bedoeld in categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
- b het slachten van meer dan 10.000 kg levend gewicht aan dieren per week;
- c het maken en bewerken van dierlijke of plantaardige oliën of vetten;
- d het maken en bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren of dieren die worden gehouden voor hun pels; en

  Toelichting artikelen 3.128, eerste lid, onder d, 3.131, 3.200, tweede lid, onder d en 3.204a Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Op 25 december 2020 is de Wet verbod pelsdierhouderij in werking getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. Dit vergt ook aanpassing in het Bal, waaronder de wijziging van het begrip landbouwhuisdier. In de begripsbepaling van het landbouwhuisdier komt dieren voor de productie van pels te vervallen.*
  Het maken van voer voor pelsdieren is met de Wet verbod pelsdierhouderij niet als zodanig verboden. Omdat in de begripsomschrijving van landbouwhuisdier «pels» komt te vervallen, heeft dit tot gevolg dat het maken van voedingsmiddelen voor pelsdieren niet langer als milieubelastende activiteit wordt aangemerkt. Een rechtvaardiging daarvoor kan niet in de Wet verbod pelsdierhouderij worden gevonden. Met de invoeging van «en dieren die worden gehouden voor hun pels» in artikel 3.128, eerste lid, onder d, wordt dit voorkomen.
  Daarnaast komt in artikel 3.200, tweede lid, onder d, «met uitzondering van pelsdieren» te vervallen. De in dat artikel opgenomen uitzondering is niet meer relevant gelet op de Wet verbod pelsdierhouderij. Hetzelfde geldt voor het overgangsrecht dat is opgenomen in artikel 3.204a, zodat die bepaling ook komt te vervallen.
- e het met een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 100 kW of met een oven met een aansluitwaarde van meer dan 100 kW maken van:
  - 1° zetmeel of suiker;
  - 2° vismeel of visolie; of
  - 3° levensmiddelen of voeder.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder c tot en met e, als deze alleen worden verricht:
- a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
- b voor educatieve doelen; of
- c voor eigen landbouwhuisdieren bij een veehouderij.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.128 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het op industriële schaal bewerken van en verwerken tot voedingsmiddelen voor mens en dier milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en het gebruik van energie.
Het gaat in Nederland om circa 800-1.300 bedrijven.
Onder de milieubelastende activiteiten aangewezen in deze paragraaf valt bijna alle grootschalige voedingsmiddelenproductie in Nederland. Het kan hierbij gaan om allerlei activiteiten met producten zoals groente en fruit, vleeswaren, snacks, sauzen en kruiden. Deze paragraaf gaat niet over kleinschalig bereiden van voedingsmiddelen, bijvoorbeeld in bedrijfsrestauraties, sportkantines, of restaurants. Ook «grootkeukens» vallen niet onder het toepassingsbereik. Daar zullen immers geen stookinstallaties van meer dan 130 kW worden gebruikt.
Op decentraal niveau kunnen regels worden gesteld voor het niet industrieel vervaardigen van voedingsmiddelen of het slachten van dieren bij minder dan 10 ton te slachten dieren per week. Bedrijven die vlees uitsnijden en slagerijen vallen ook niet onder de aanwijzing. Als er hygiënisch wordt gewerkt, is de milieubelasting klein. Als nodig kunnen op decentraal niveau regels worden gesteld.
Het maken van voeder voor eigen landbouwhuisdieren valt ook niet onder de paragraaf. Een landbouwhuisdier, genoemd in het eerste lid, onder e, is in bijlage I gedefinieerd als een zoogdier dat of vogel die wordt gehouden voor de productie van vlees, eieren, melk, wol, pels bont of veren, of paard dat wordt gehouden voor het fokken.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele voedingsmiddelenbedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.128 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel was in het eerste lid, onder e, abusievelijk een oude drempelwaarde blijven staan. Deze drempelwaarde voor stookinstallaties moet gelijk zijn aan de drempelwaarde in paragraaf 3.2.1, met voor elektrische apparaten dezelfde vermogensgrens.*
In het eerste lid, onder a, wordt door het toevoegen van de woorden «van dieren» een redactionele verduidelijking aangebracht. Ook was in het derde lid abusievelijk het eerste lid, onder b, uitgezonderd. Hiermee zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.
Verder wordt in het eerste lid een correctie aangebracht waarbij «het bewerken of verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen» wordt gewijzigd in «het bewerken en verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen». Hiermee wordt de formulering in overeenstemming gebracht met categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
In het tweede lid, vervalt «onder a tot en met e» omdat het eerste lid bestaat uit vijf onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.

Artikel 3.129 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.128, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het slachten van dieren, het bewerken en verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen voor het maken van levensmiddelen of voeder of het bewerken en verwerken van alleen melk, bedoeld in categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.129 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor deze activiteit een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden waaraan moet worden voldaan.*
Bij categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om de volgende activiteiten:

a De exploitatie van slachthuizen met een productiecapaciteit van meer dan 50 ton per dag geslachte dieren.

b De bewerking en verwerking behalve het verpakken, van de volgende grondstoffen, al dan niet eerder bewerkt of onbewerkt, voor de fabricage van levensmiddelen of voeder van:
- *alleen dierlijke grondstoffen, met uitzondering van melk, met een productiecapaciteit van meer dan 75 ton per dag eindproducten;*
- *alleen plantaardige grondstoffen met een productiecapaciteit van meer dan 300 ton per dag eindproducten of 600 ton per dag eindproducten als de installatie gedurende een periode van niet meer dan 90 opeenvolgende dagen in bedrijf is;*
- *dierlijke en plantaardige grondstoffen, zowel in gecombineerde als in afzonderlijke producten, met een productiecapaciteit in ton per dag van meer dan:*
  - *75 als A gelijk is aan of hoger dan 10; of*
  - *[300- (22,5 × A)] in alle andere gevallen;*
    waarin «A» het aandeel dierlijk materiaal is (in gewichtspercentage) van de productiecapaciteit in eindproducten. De verpakking is niet inbegrepen in het eindgewicht van het product.

c De bewerking en verwerking van alleen melk, met een hoeveelheid ontvangen melk van meer dan 200 ton per dag (gemiddelde waarde op jaarbasis).

Op grond van het tweede lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater.
Toelichting artikel 3.129 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt door het toevoegen van de woorden «van dieren» een redactionele verduidelijking aangebracht. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Ook wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*
Verder wordt in het eerste lid, onder a, een correctie aangebracht waarbij «het bewerken of verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen» wordt gewijzigd in «het bewerken en verwerken van dierlijke of plantaardige grondstoffen». Hiermee wordt de formulering in overeenstemming gebracht met categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

Artikel 3.130 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.130 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt het artikel toegankelijker voor de gebruiker.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.128, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:

a het maken van dierlijke of plantaardige oliën en vetten;

b het maken van conserven van dierlijke en plantaardige producten;
c het maken van zuivel;
d het brouwen van bier of het mouten;
e het maken van siroop of suikerwaren;
f het slachten van dieren;
g het maken van zetmeel;
h het maken van vismeel of visolie; of
i het maken van suiker.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.130 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een aantal specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk bij de beschrijvingen van de richtlijn te blijven, gaat de aanwijzing over de «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor» enkele aangegeven activiteiten waarvoor de bijlage bij de richtlijn ook spreekt over een installatie.*

Artikel 3.131 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren of dieren die worden gehouden voor hun pels)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.131 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het opschrift wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.128, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het maken of bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren of dieren die worden gehouden voor hun pels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.131 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het maken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het gaat hier om de activiteit onder de drempel die de richtlijn industriële emissies hanteert voor de voedingsmiddelenindustrie.*

Toelichting artikelen 3.113, aanhef, 3.124, eerste lid, 3.131 en 3.137, aanhef en onder a, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De wijzigingen in de artikelen 3.113, 3.124, 3.131 en 3.137 van het Bal zijn bedoeld om een inconsequentie weg te halen in de aanwijzing van de vergunningplichten voor de industrie in afdeling 3.4 van het Bal. Voornoemde bepalingen gaan over activiteiten die industriële hoofdprocessen karakteriseren. De vergunningplicht van artikel 3.113 gaat het maken van asfalt of asfaltproducten en het maken van kalkzandsteen of cellenbeton. De vergunningplicht van artikel 3.124 gaat over een activiteit uit bijlage I van de richtlijn industriële emissies die ook vergunningplichtig moet zijn onder de in die bijlage gehanteerde drempel. De vergunningplicht van artikel 3.131 gaat over het maken of bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren. De vergunningplicht van artikel 3.137 gaat over het maken of behandelen van producten op basis van elastomeren (rubber).*

Door deze wijzigingen wordt voor dit soort aanwijzingen van vergunningplicht standaard de formulering «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie» gebruikt, zodat de afbakening wat wel en niet onder de vergunningplicht valt duidelijk is, en ook duidelijk is dat direct samenhangende activiteiten op de locatie die technisch en milieuhygiënisch gebonden zijn worden meegenomen. Daarnaast is hierdoor de formulering van de reikwijdte van de vergunningplicht onder de drempel van de richtlijn, genoemd in artikel 3.124 van het Bal, meer in lijn gebracht met de vergunningplicht boven de drempel van de richtlijn in artikel 3.123 van het Bal.

Toelichting artikelen 3.128, eerste lid, onder d, 3.131, 3.200, tweede lid, onder d en 3.204a Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Op 25 december 2020 is de Wet verbod pelsdierhouderij in werking getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. Dit vergt ook aanpassing in het Bal, waaronder de wijziging van het begrip landbouwhuisdier. In de begripsbepaling van het landbouwhuisdier komt dieren voor de productie van pels te vervallen.*

Het maken van voer voor pelsdieren is met de Wet verbod pelsdierhouderij niet als zodanig verboden. Omdat in de begripsomschrijving van landbouwhuisdier «pels» komt te vervallen, heeft dit tot gevolg dat het maken van voedingsmiddelen voor pelsdieren niet langer als milieubelastende activiteit wordt aangemerkt. Een rechtvaardiging daarvoor kan niet in de Wet verbod pelsdierhouderij worden gevonden. Met de invoeging van «en dieren die worden gehouden voor hun pels» in artikel 3.128, eerste lid, onder d, wordt dit voorkomen.

Daarnaast komt in artikel 3.200, tweede lid, onder d, «met uitzondering van pelsdieren» te vervallen. De in dat artikel opgenomen uitzondering is niet meer relevant gelet op de Wet verbod pelsdierhouderij. Hetzelfde geldt voor het overgangsrecht dat is opgenomen in artikel 3.204a, zodat die bepaling ook komt te vervallen.

Artikel 3.132 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.128, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   b de voedingsmiddelenindustrie, bedoeld in paragraaf 4.28;
   c een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   d het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   e het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;

f het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
g het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.132, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.132, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 6.4 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.132, derde lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.129 tot en met 3.131;
Toelichting artikel 3.132, derde lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en
Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.129, eerste lid, 3.130 of 3.131.
Toelichting artikel 3.132, derde lid, onder f (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.132 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de voedingsmiddelenindustrie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.132 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in het derde lid, onder c, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Met de wijziging van het derde lid, onder d en e, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.133 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.128 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.133 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.133 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.128 aangewezen activiteit, dus de gehele voedingsmiddelenindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.133 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.9 Rubberindustrie en kunststofindustrie

Artikel 3.134 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé, bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, als het oppervlak van kunststoffen wordt behandeld;
   b het blazen, expanderen en schuimen van kunststof met een blaasmiddel anders dan lucht, kooldioxide of stikstof;
   c het verwerken van elastomeren;
   d het verwerken van polyesterhars, waarbij 1 kg of meer organische peroxiden van ADR-klasse 5.2 aanwezig is; en
   e het maken van producten van kunststof.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met e, als deze alleen worden verricht:
   a tijdens het verrichten van een bouwactiviteit of sloopactiviteit of het aanleggen, wijzigen of verwijderen van een weg;
   b bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
   c voor educatieve doelen; of
   d tijdens het maken, onderhouden, repareren en behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 3.4.11.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.134 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het verrichten van bepaalde handelingen met kunststof, elastomeren en polyesterhars milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, het gebruik van energie en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Het gaat in Nederland om circa 500-600 bedrijven. De veruit grootste groep betreft de polyesterharsverwerkende industrie. Onder de rubberindustrie en kunststofverwerkende bedrijven vallen bedrijven die kunststof spuitgieten, extruderen, thermovormen, blazen en schuimen. Daarnaast betreft het producenten van kunststofcomposiet, recyclingbedrijven en bedrijven in de rubberindustrie, lijmindustrie en kitindustrie. Enkele bedrijven in de branche voeren daarnaast bepaalde grafische processen uit. De belangrijkste activiteiten die onder het toepassingsbereik vallen zijn verwerken van rubber, thermoplastische kunststof en polyesterhars en het wegen of mengen van rubbercompounds.

Een ippc-installatie voor oppervlaktebehandeling van kunststoffen valt onder categorie 2.6 van de richtlijn. De volledige tekst van deze categorie in de richtlijn is «oppervlaktebehandeling van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé, als de inhoud van de gebruikte behandelingsbaden meer dan 30 m^3 bedraagt». Binnen de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt alleen het deel dat over het behandelen van kunststoffen gaat. Het deel dat over de behandeling van metalen gaat, valt onder paragraaf 3.4.4.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
***Toelichting artikel 3.134 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In artikel 3.134, eerste lid, onder d, wordt verduidelijkt dat het bij de organische peroxiden gaat om de stoffen van ADR-klasse 5.2. Verder wordt de grens (1 kg of meer) beter afgestemd op de grens in artikel 3.27, tweede lid, onder b.*
Het derde lid, onder d, wordt aangepast door het wijzigen van de term «schepen» in de term «drijvende vaartuigen of werktuigen met een verbrandingsmotor» om aan te sluiten bij paragraaf 3.4.11.

Artikel 3.135 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

***Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.135 en 3.136 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet]** In de opschriften wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.134, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé, bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.135 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]** Op grond van de richtlijn industriële emissies is voor deze activiteit een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist. Aan deze vergunning zijn voorschriften verbonden waaraan moet worden voldaan.*
Een ippc-installatie voor oppervlaktebehandeling van kunststoffen valt onder categorie 2.6 van de richtlijn. De volledige tekst van deze categorie in de richtlijn is «oppervlaktebehandeling van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé, als de inhoud van de gebruikte behandelingsbaden meer dan 30 m^3 bedraagt». Binnen de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt alleen het deel dat over het behandelen van kunststoffen gaat. Het deel dat over de behandeling van metalen gaat, valt onder paragraaf 3.4.4.
Op grond van het tweede lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van deze activiteit.

Artikel 3.136 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: blazen, expanderen of schuimen van kunststof)

***Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.135 en 3.136 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet]** In de opschriften wordt verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.134, voor zover het gaat om het blazen, expanderen of schuimen van kunststof met een blaasmiddel anders dan lucht, kooldioxide of stikstof.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.136 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]** Dit artikel wijst het blazen of schuimen met synthetische blaasmiddelen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. De vergunning beoordeelt het vrijkomen van de blaasmiddelen.*

Artikel 3.137 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie)

***Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.137 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift van artikel 3.106 wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.134, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:

a het behandelen van het oppervlak van kunststof met een elektrolytisch of chemisch procedé; of
b het maken of behandelen van producten op basis van elastomeren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.137 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst twee specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk aan te sluiten op de richtlijn is aangesloten bij het exploiteren van «een andere milieubelastende installatie». Dit begrip is bijlage I bij de wet gedefinieerd als een vaste technische eenheid waarin een milieubelastende activiteit, anders dan een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, wordt verricht en ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die met die activiteit rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.*

Toelichting artikelen 3.113, aanhef, 3.124, eerste lid, 3.131 en 3.137, aanhef en onder a, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De wijzigingen in de artikelen 3.113, 3.124, 3.131 en 3.137 van het Bal zijn bedoeld om een inconsequentie weg te halen in de aanwijzing van de vergunningplichten voor de industrie in afdeling 3.4 van het Bal. Voornoemde bepalingen gaan over activiteiten die industriële hoofdprocessen karakteriseren. De vergunningplicht van artikel 3.113 gaat het maken van asfalt of asfaltproducten en het maken van kalkzandsteen of cellenbeton. De vergunningplicht van artikel 3.124 gaat over een activiteit uit bijlage I van de richtlijn industriële emissies die ook vergunningplichtig moet zijn onder de in die bijlage gehanteerde drempel. De vergunningplicht van artikel 3.131 gaat over het maken of bewerken van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren. De vergunningplicht van artikel 3.137 gaat over het maken of behandelen van producten op basis van elastomeren (rubber).*

Door deze wijzigingen wordt voor dit soort aanwijzingen van vergunningplicht standaard de formulering «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie» gebruikt, zodat de afbakening wat wel en niet onder de vergunningplicht valt duidelijk is, en ook duidelijk is dat direct samenhangende activiteiten op de locatie die technisch en milieuhygiënisch gebonden zijn worden meegenomen. Daarnaast is hierdoor de formulering van de reikwijdte van de vergunningplicht onder de drempel van de richtlijn, genoemd in artikel 3.124 van het Bal, meer in lijn gebracht met de vergunningplicht boven de drempel van de richtlijn in artikel 3.123 van het Bal.

Artikel 3.138 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.134, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   b het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   c het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   d het verwerken van rubbercompounds, bedoeld in paragraaf 4.25;
   e het verwerken van thermoplastisch kunststof, bedoeld in paragraaf 4.26;
   f het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
   g een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   h het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   i het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   j het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   k het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   l het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.138, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.138, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor een activiteit als bedoeld in categorie 2.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.138, derde lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.135 tot en met 3.137; en

Toelichting artikel 3.138, derde lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.138 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf dat valt binnen de rubberindustrie en kunststofindustrie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.138 en 3.142 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in deze artikelen sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Ook wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn. Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.139 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.134 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.139 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.139 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.134 aangewezen activiteit, dus de gehele rubberindustrie en kunststofindustrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.139 en 3.143 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.4.10 Grafische industrie

Artikel 3.140 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het bedrukken van materialen met zeefdruk, vellenoffset, rotatieoffset, illustratiediepdruk of flexografie.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat bedrukken functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing valt niet het bedrukken van materialen met zeefdruk, vellenoffset, rotatieoffset, illustratiediepdruk of flexografie alleen:
   a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis; of

b voor educatieve doelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.140 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het bedrukken van materialen met zeefdruk, waaronder rotatiezeefdruk, vellenoffset, rotatieoffset, illustratiediepdruk, verpakkingsdiepdruk of flexodruk een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland 700-1.400 grafische bedrijven. De kernactiviteit van de grafische industrie is het bedrukken van materialen. De milieubelastende activiteiten die binnen de aanwijzing van de activiteit in deze paragraaf vallen vinden onder andere plaats bij drukkerijen en verpakkingsbedrijven. Maar ook andere bedrijven die bedrukken of drukvormen maken vallen onder het toepassingsbereik.
Zeefdrukken in bijvoorbeeld een buurthuis valt niet onder de activiteit door de uitzondering voor educatieve doelen in het derde lid. Bedrijven die alleen digitaal drukken (printen, inktjet, laser) vallen buiten het toepassingsbereik. Een deel van de bedrijven gaat over op deze technieken. Hierdoor is het aantal bedrijven dat onder de paragraaf valt niet heel nauwkeurig aan te geven. Ook het ontwikkelen en afdrukken van foto's vallen niet onder deze paragraaf.
Hieronder staat een korte beschrijving van de verschillende grafische processen. Rotatie houdt bij deze processen in dat het te bedrukken materiaal niet als aparte vellen maar van een rol in de machine wordt gevoerd.

Zeefdruk en rotatiezeefdruk
Zeefdrukken kan op zowel vlakke als gebogen vormen worden toegepast. Mogelijke drukdragers zijn papier (etiketten, affiches, stickers, behang), plastic (verpakkingen), glas, textiel, hout en metaal (verkeersborden). De drukvorm voor zeefdrukken wordt aangebracht in een aluminium raam dat bespannen is met een gaas. Het beeld wordt langs fotografische weg in de zeef aangebracht. Bij zeefdruk worden de drukkende delen gevormd door open gaatjes in de drukvorm. De inkt wordt door een poreuze beelddrager geperst, waarbij de drukkende delen open zijn en het niet-drukkende deel wordt afgedekt. Er wordt gebruik gemaakt van vloeibare inkt die alleen door verdamping droogt.

Vlakdruk: vellenoffset en rotatieoffset
Offset is de meest gebruikte druktechniek en wordt gebruikt voor het bedrukken van papier of karton. De toepassingen zijn zeer gevarieerd, bv. kranten, reclamefolders of magazines. Naast offset met vellen is er rotatieoffset («coldset» of «heatset»). Het vervaardigen van de drukvorm is voor alle offsetdrukprocessen identiek. De huidige techniek voor het vervaardigen van de drukvorm is computer-to-plate (CTP). Deze laat toe offsetplaten digitaal te produceren en vermijdt zo de klassieke filmontwikkeling.
De term offset (to set off) wordt gebruikt omdat bij dit drukproces geen direct contact tussen drukvorm en drukdrager plaatsvindt. De inkt wordt van de plaat eerst op een rubberdoek overgezet en nadien van de rubberdoek op de drukdrager. De rubberdoek wordt gebruikt om de oneffenheden van het papier op te vangen zodat de afdruk gelijkmatig verloopt. Bij offset liggen de drukkende en niet-drukkende delen op de drukvorm in hetzelfde vlak. De inktaanname van de drukkende delen is hierbij dan ook niet gebaseerd op een hoogteverschil in de drukvorm, maar op een variërende oppervlaktespanning. Het niet-drukkende deel wordt zo behandeld dat het water aantrekt en de inkt afstoot, het drukkende deel wordt zo behandeld dat het inkt opneemt en overbrengt op het te bedrukken oppervlak. Bij heatsetrotatieoffset vindt de verdamping plaats in een oven, waar het bedrukte materiaal met warme lucht wordt verwarmd.

Diepdruk: Illustratiediepdruk en verpakkingsdiepdruk
Met diepdruk (helio) kan men niet alleen papier en karton, maar ook cellofaan, aluminiumfolie en kunststoffen bedrukken. Diepdruk is goed geschikt voor het drukken van zeer grote oplagen. Bij illustratiediepdruk wordt papier voor tijdschriften, brochures, catalogi of soortgelijke producten met inkt op basis van tolueen bedrukt. De verpakkingsmarkt en zeker het segment van de flexibele verpakkingen is een van de belangrijkste toepassingen van diepdruk. In dat geval wordt het verpakkingsdiepdruk genoemd. Het verschil tussen illustratiediepdruk en verpakkingsdiepdruk zit voornamelijk in de bedrukte substraten en bijhorende samenstelling van de inkten.
Bij diepdruk liggen de drukkende delen op de drukvorm lager dan de niet drukkende delen.
Hierbij wordt in geval van rotatiedruk gebruik gemaakt van een cilindrische beelddrager. De napjes worden met vloeibare inkt gevuld en het overschot wordt van de niet-drukkende delen verwijderd. Vervolgens maakt het te bedrukken oppervlak contact met de cilinder en deze trekt de inkt uit de napjes. De inkt droogt door verdamping.

Hoogdruk: Flexodruk
Flexodruk (flexografie) kan voor veel toepassingen worden gebruikt, maar komt voornamelijk voor bij verpakkingsdrukkerijen. Een grote variatie aan substraten kan met deze techniek bedrukt worden: papier, karton, textiel en kunststof. Om al deze verschillende substraten te kunnen bedrukken, worden er ook verschillende soorten inkt gebruikt. Bij flexodruk liggen de drukkende delen in de drukvorm (die inkt moeten overdragen op het te bedrukken materiaal) hoger dan de niet-drukkende delen. Bij deze drukactiviteit wordt gebruik gemaakt van een beelddrager van rubber of elastische fotopolymeren. De vloeibare inkt droogt door verdamping.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele grafische bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het bedrukken van materialen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.141 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.140.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.141 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Er is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.*

Artikel 3.142 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.140, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a grafische processen, bedoeld in paragraaf 4.10;
   b het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   c het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   d een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
   e het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   f het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   g het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   h het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.142, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.
Toelichting artikel 3.142, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:
a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.141.
Toelichting artikel 3.142, derde lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikel 3.138 en 3.142 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in deze artikelen sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Ook wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn. Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.143 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.140, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.143 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.143 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.140 aangewezen activiteit, dus de gehele grafische industrie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.139 en 3.143 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.4.11 Scheepswerven

Artikel 3.144 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
a het maken van vaartuigen of drijvende werktuigen;
b het onderhouden, repareren en schoonmaken van vaartuigen of drijvende werktuigen, als dat geheel of gedeeltelijk op de wal of in een drijvend dok gebeurt; en
c het behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen om te voorkomen dat organismen zich onder het wateroppervlak daaraan vasthechten.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat maken, onderhouden, repareren, schoonmaken of behandelen functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als deze alleen worden verricht bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.144 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het maken, onderhouden, repareren of schoonmaken van schepen op de wal en het behandelen van de scheepshuid van schepen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, geluid en het gebruik van energie. De rijksoverheid stelt in dit besluit geen algemene regels aan het aspect geluid.
Er zijn in Nederland enkele honderden scheepswerven.
Onder «het behandelen van de scheepshuid van schepen» in dit artikel vallen ook reinigingswerkzaamheden aan de buitenkant van een schip.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele scheepswerf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het maken, onderhouden en repareren van schepen en het behandelen van het scheepsoppervlak en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.144 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt in het eerste lid steeds de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de aangewezen activiteit vallen. Aan onderdeel b wordt de activiteit «in een drijvend dok» toegevoegd. Onder een drijvend dok wordt in dit artikel verstaan een drijvende installatie waarmee vaartuigen of drijvende werktuigen boven water worden gehaald.*

Artikel 3.145 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.145 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging van het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.144, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor:
   a het maken van metalen pleziervaartuigen met een langs de waterlijn te meten lengte van ten minste 25 m; of
   b het maken, onderhouden, repareren, schoonmaken of behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, anders dan pleziervaartuigen.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.145 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst een aantal specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk bij de beschrijvingen van de richtlijn te blijven, gaat de aanwijzing over de «het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor» enkele aangegeven activiteiten waarvoor de bijlage bij de richtlijn ook spreekt over een installatie.*
Op grond van het tweede lid is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van deze activiteit.
Toelichting artikel 3.145 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen», waarmee wordt verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de aangewezen activiteit vallen. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.*

Artikel 3.146 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.144, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;

f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
h het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
i het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
j het schoonmaken van pleziervaartuigen, bedoeld in paragraaf 4.24;
k het verwerken van thermoplastisch kunststof, bedoeld in paragraaf 4.26;
l het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
m een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
n het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
o het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
p het kleinschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.42;
q het grootschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.43;
r het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
s het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
t het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.146, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;

b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het maken, het verven of het verwijderen van verf van vaartuigen of drijvende werktuigen van ten minste 100 m lang;

c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.146, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

d zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.145;

Toelichting artikel 3.146, tweede lid onder d en e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

e emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

f geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.145.

Toelichting artikel 3.146, tweede lid, onder f (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.146 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een scheepswerf. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.146 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan het eerste lid worden twee onderdelen toegevoegd die per abuis niet waren opgenomen. Door de wijziging in het tweede lid, onder c, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Met de wijziging van het tweede lid, onder d en e, wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.147 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.144 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.147 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.147 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.144 aangewezen activiteit, dus de gehele scheepswerf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.147 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.4.12 Andere industrie

Artikel 3.148 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het maken van materialen, eindproducten of halffabrikaten met:
   a een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 400 kW;
   b een koelinstallatie met meer dan 300 kg koudemiddel; of
   c een oplosmiddeleninstallatie.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat maken functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing valt niet een activiteit als bedoeld in de paragrafen 3.4.4 tot en met 3.4.11.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.148 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het maken van materialen, eindproducten of halffabricaten milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en het gebruik van energie.
Deze paragraaf is bedoeld als vangnet voor milieubelastende activiteiten die niet onder een van de andere paragrafen van afdeling 3.4 vallen, maar waar toch milieurelevante activiteiten plaatsvinden waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Als een bepaalde activiteit wordt verricht, bijvoorbeeld het solderen van metalen, die ook valt binnen de aanwijzing van een andere activiteit in de afdeling industrie, is deze paragraaf daarop niet van toepassing.

Omdat het een vangnet betreft, is het aantal zeer laag en niet goed te schatten. De kernactiviteit van deze «andere industrie» is het op industriële schaal maken van producten, anders dan die in de andere paragrafen in dit hoofdstuk over industrie. Een voorbeeld van een bedrijf binnen de activiteit «andere industrie» is een bedrijf dat meubels produceert van allerlei verschillende materialen. Dit bedrijf is mogelijk niet direct te scharen onder metaalindustrie, rubberindustrie en kunststofindustrie of papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie. Door het vangnet zijn de werkzaamheden van het bedrijf toch als milieubelastende activiteit aan te merken.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.148 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is in het eerde lid, onder a, «nominaal vermogen» vervangen door «nominaal thermisch ingangsvermogen». Verder wordt in het derde lid een redactionele wijziging aangebracht. Hierdoor is aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 3.149 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.148.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.149 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.*

Artikel 3.150 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.148, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- c het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- d het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
- e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- g een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
- h het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- i het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- j het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
- k het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
- l het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.150, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.150, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.150, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.150 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een bedrijf die valt in deze rest categorie. De paragrafen over het eindonderzoek bodem en het PRTR-verslag implementeren Europese regels. De regels voor het eindonderzoek bodem (paragraaf 5.2.1) gelden voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. De verplichting geldt dus niet voor het hele bedrijf met functioneel ondersteunende activiteiten, maar alleen voor de ippc-installatie. Voor een nadere toelichting op de consequenties van het PRTR-verslag wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij paragraaf 5.3.1. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen al specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.150 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijziging in het derde lid sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Verder is in het eerste lid, onder l, een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.151 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.148, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.151 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.151 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.148 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld de gehele ippc-installatie, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.151 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

AFDELING 3.5 AFVALBEHEER

§ 3.5.1 Autodemontagebedrijf en tweewielerdemontagebedrijf

Artikel 3.152 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het demonteren van ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat demonteren functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a het demonteren van accessoires van een autowrak of wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig bij een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.8.4; en
   b het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen bij een instelling voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.152 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het demonteren van ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem en ondoelmatig beheer van afvalstoffen.
Er zijn in Nederland circa 500 autodemontagebedrijven en tweewielerdemontagebedrijven.
Buiten de aanwijzing valt het demonteren van niet ingezamelde of afgegeven autowrakken. Een voorbeeld hiervan is het door een particulier of bedrijf demonteren van een eigen autowrak. Dit is op grond van de Regeling tenaamstelling en kentekenbewijzen niet toegestaan.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het demonteren en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.
Demontage kan op kleine schaal ook plaatsvinden bij andere bedrijven dan de demontagebedrijven als bedoeld in deze paragraaf. Bij bedrijven waar onderhoud of reparatie van motorvoertuigen plaatsvindt als bedoeld in paragraaf 3.8.4 mogen eenvoudige demontagehandelingen verricht worden, zoals het verwijderen van een autoradio of wieldoppen. In paragraaf 4.22 van dit besluit is aangegeven welke demontagehandelingen deze bedrijven mogen verrichten en onder welke voorwaarden. Daarnaast kan een instelling voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden, bijvoorbeeld bij de brandweer, handelingen verrichten met een autowrak, zoals knippen en pletten. Dit demonteren bij onderhoudsbedrijven en reparatiebedrijven en instellingen voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden valt niet onder deze aanwijzing van een milieubelastende activiteit.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

Artikel 3.153 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.153 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging van het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.152, voor zover het gaat om het opslaan van metaalschroot of autowrakken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.153 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van metaalschroot aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit is een activiteit genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. De richtlijn spreekt over metaalschroot «inclusief autowrakken». In het normale spraakgebruik worden autowrakken pas na demontage gezien als schroot en autowrakken voor demontage niet. Daarom is gekozen voor de formulering metaalschroot en autowrakken.*

Artikel 3.154 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.152, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   c het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   d het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;

e het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
f het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
g het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
h het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
i autodemontage en tweewielerdemontage, bedoeld in paragraaf 4.47;
j het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
k het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
l het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.154, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.154, 3.157 en 3.161 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Verder werd in artikel 3.161, derde lid, per abuis verwezen naar de module voor zeer zorgwekkende stoffen. Deze verwijzing vervalt.*

Artikel 3.155 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.152, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.155 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.155 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.152 aangewezen activiteit, dus het gehele autodemontagebedrijf en tweewielerdemontagebedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.155, 3.158 en 3.162 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.5.2 Kringloopbedrijf en bedrijf voor reparatie van gebruikte producten

Artikel 3.156 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het voorbereiden voor hergebruik van ingezamelde of afgegeven afvalstoffen.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat voorbereiden functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.156 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voorbereiden voor hergebruik van ingezamelde of afgegeven afvalstoffen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is vooral ondoelmatig beheer van afvalstoffen.
Er zijn in Nederland enkele honderden kringloopbedrijven en bedrijven die gebruikte producten repareren.
Onder voorbereiden voor hergebruik wordt in de kaderrichtlijn afvalstoffen verstaan elke nuttige toepassing die bestaat uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten, die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere behandeling nodig is. In dit besluit wordt daarbij aangesloten.
Het voorbereiden voor hergebruik vindt bijvoorbeeld plaats bij een kringloopbedrijf of reparatiebedrijf voor gebruikte producten.
Een voorbeeld van «voorbereiden voor hergebruik» is het vervangen van deurrubbers van een koelkast zodat de koelkast weer kan worden hergebruikt.
Het gaat in deze paragraaf om voorbereiden voor hergebruik, te onderscheiden van het voorbehandelen voor verdere recycling van materialen waarvan bijvoorbeeld sprake is bij rubberrecycling, kunststofrecycling en metaalrecycling.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voorbereiden voor hergebruik en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.157 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.156, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   f het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
   g het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;

h het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
i het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
l het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
m het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.157, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.154, 3.157 en 3.161 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Verder werd in artikel 3.161, derde lid, per abuis verwezen naar de module voor zeer zorgwekkende stoffen. Deze verwijzing vervalt.*

Artikel 3.158 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.156, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.158 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.158 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.156 aangewezen activiteit, dus het gehele kringloopbedrijf of bedrijf voor reparatie van gebruikte producten, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.155, 3.158 en 3.162 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.5.3 Rubberrecyclingbedrijf en kunststofrecyclingbedrijf

Artikel 3.159 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven rubberafval of kunststofafval voor verdere recycling.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat voorbehandelen functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.159 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven rubberafval of kunststofafval voor verdere recycling een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral gebruik van energie en ondoelmatig beheer van afvalstoffen. Er zijn in Nederland tientallen rubberrecyclingbedrijven en kunststofrecyclingbedrijven.
Met het voorbehandelen voor verdere recycling worden voorbereidende handelingen bedoeld die vallen onder handeling R12 van bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen. Het gaat om handelingen zoals demonteren, sorteren, verbrijzelen, verdichten, pelletiseren, drogen, versnipperen, conditioneren, herverpakken, breken, scheiden of mengen die plaatsvinden voor de (uiteindelijke) verdere recycling. Recycling is een vorm van nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel, met inbegrip van het opnieuw bewerken van organische afvalstoffen. Energieterugwinning en het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal is geen recycling. Bij een rubberrecyclingbedrijf of kunststofrecyclingbedrijf vinden voorbereidende handelingen plaats, voorafgaand aan verdere recycling. Het gaat bijvoorbeeld om het scheiden, reinigen en verkleinen van afvalstoffen.
De paragraaf richt zich op voorbereidende handelingen met afvalstoffen die zijn ingezameld of afgegeven. Het gaat dus niet om voorbereidende handelingen met eigen afvalstoffen maar om voorbereidende handelingen met afvalstoffen van een ander.
Het voorbehandelen van rubberafval of kunststofafval voor verdere verwijdering valt niet onder deze aanwijzing, alleen het voorbehandelen voor recycling valt hieronder.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voorbehandelen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.160 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.159.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.160 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Er is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.*

Artikel 3.161 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.159, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   b het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   c het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   d het verwerken van thermoplastisch kunststof, bedoeld in paragraaf 4.26;
   e het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   f het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   g het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   h het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   i het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.161, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.161, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.154, 3.157 en 3.161 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Verder werd in artikel 3.161, derde lid, per abuis verwezen naar de module voor zeer zorgwekkende stoffen. Deze verwijzing vervalt.*

Artikel 3.162 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.159, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.162 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.162 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.159 aangewezen activiteit, dus het gehele rubberrecyclingbedrijf en kunststofrecyclingbedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.155, 3.158 en 3.162 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.5.4 Metaalrecyclingbedrijf

Artikel 3.163 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven metaalafval voor verdere recycling.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat voorbehandelen functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.163 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven metaalafval voor verdere recycling een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral gebruik van energie en ondoelmatig beheer van afvalstoffen. Er zijn in Nederland circa 150 metaalrecyclingbedrijven.
Met het voorbehandelen voor verdere recycling worden voorbereidende handelingen bedoeld die vallen onder handeling R12 van bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen. Het gaat om handelingen zoals demonteren, sorteren, verbrijzelen, verdichten, pelletiseren, drogen, versnipperen, conditioneren, herverpakken, breken, scheiden of mengen die plaatsvinden voor de (uiteindelijke) verdere recycling. Recycling is een vorm van nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel, met inbegrip van het opnieuw bewerken van organische afvalstoffen. Energieterugwinning en het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal is geen recycling. Bij een metaalrecyclingbedrijf vinden voorbereidende handelingen plaats, voorafgaand aan verdere recycling. Het gaat bijvoorbeeld om het scheiden, reinigen en verkleinen van afvalstoffen.
De paragraaf richt zich op voorbereidende handelingen met afvalstoffen die zijn ingezameld of afgegeven. Het gaat dus niet om voorbereidende handelingen met eigen afvalstoffen maar om voorbereidende handelingen met afvalstoffen van een ander.
Het voorbehandelen van metaalafval voor verdere verwijdering valt niet onder deze aanwijzing alleen het voorbehandelen voor recycling valt hieronder.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voorbehandelen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.164 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.164 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging van het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.163, voor zover het gaat om het opslaan van metaalschroot of autowrakken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.164 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het opslaan van metaalschroot en autowrakken aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit is een activiteit genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. De richtlijn spreekt over metaalschroot «inclusief autowrakken». In het normale spraakgebruik worden autowrakken pas na demontage gezien als schroot, en autowrakken voor demontage niet. Daarom is gekozen voor de formulering metaalschroot en autowrakken.*

Artikel 3.165 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.163, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   h het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   i het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   j het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31;
   k het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   l het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   m het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.165, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.
Toelichting artikel 3.165, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.165 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt bepaald dat voldaan moet worden aan de regels over het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31 Bal. Deze paragraaf wordt met dit besluit toegevoegd aan het Bal. Ook werd in artikel 3.165, derde lid, per abuis verwezen naar de module voor zeer zorgwekkende stoffen. Deze verwijzing vervalt.*
Verder is in het eerste lid, onder m, een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.166 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.163, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.166 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.166 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.163 aangewezen activiteit, dus het metaalrecyclingbedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.166 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.5.5 Recyclingbedrijven voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin

Artikel 3.167 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven papierafval, kartonafval, textielafval, glasafval, puinafval of houtafval, voor verdere recycling.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat voorbehandelen functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.167 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voorbehandelen van ingezameld of afgegeven papierafval, kartonafval, textielafval, glasafval, puinafval of houtafval voor verdere recycling een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is vooral ondoelmatig beheer van afvalstoffen.

Er zijn in Nederland honderden recyclingbedrijven voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin.

Met het voorbehandelen voor verdere recycling worden voorbereidende handelingen bedoeld die vallen onder handeling R12 van bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen. Het gaat om handelingen zoals demonteren, sorteren, verbrijzelen, verdichten, pelletiseren, drogen, versnipperen, conditioneren, herverpakken, breken, scheiden of mengen die plaatsvinden voor de (uiteindelijke) verdere recycling. Recycling is een vorm van nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel, met inbegrip van het opnieuw bewerken van organische afvalstoffen. Energieterugwinning en het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal is geen recycling. Bij een recyclingbedrijf voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin vinden voorbereidende activiteiten plaats, voorafgaand aan verdere recycling. Het gaat bijvoorbeeld om het scheiden, reinigen en verkleinen van afvalstoffen.

De paragraaf richt zich op voorbereidende handelingen met afvalstoffen die zijn ingezameld of afgegeven. Het gaat dus niet om voorbereidende handelingen met eigen afvalstoffen maar om voorbereidende handelingen met afvalstoffen van een ander.

Houtafval is te onderscheiden in de categorieën A-hout, B-hout en C-hout. Een nadere toelichting over de verschillende categorieën hout is te vinden in het sectorplan Hout van het Landelijk afvalbeheerplan. Volgens het landelijk afvalbeheerplan is snoeihout geen hout.

Het voorbehandelen van papierafval, kartonafval, textielafval, glasafval, puinafval of houtafval voor verdere verwijdering, bijvoorbeeld het voorbehandelen van C-hout dat uiteindelijk verwijderd wordt, valt niet onder deze paragraaf. Alleen het voorbehandelen voor recycling valt hieronder.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voorbehandelen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.168 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.167, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
- b het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- c het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- d het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- e het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- f het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
- g het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
- h het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.168, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.168 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder h, is een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. Verder werd in het tweede lid, per abuis verwezen naar de module voor zeer zorgwekkende stoffen. Deze verwijzing vervalt.*

Artikel 3.169 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.167, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.169 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.169 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.167 aangewezen activiteit, dus het gehele recyclingbedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*

- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.169 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.5.6 Milieustraat

Artikel 3.170 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het bieden van gelegenheid om op een daarvoor ingerichte locatie afvalstoffen af te geven, als dat in ieder geval het afgeven van grove huishoudelijke afvalstoffen door particuliere huishoudens omvat.
Toelichting artikel 3.170, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.170 Bal is het bieden van gelegenheid aan particuliere huishoudens om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven op een daarvoor ingerichte locatie aangewezen als milieubelastende activiteit. Dit sluit aan bij de tekst van artikel 10.22 van de Wet milieubeheer, waar de gemeente de plicht krijgt ervoor te zorgen dat er een dergelijke locatie is. Zonder de wijziging zou het door een milieustraat innemen van andere afvalstoffen van huishoudens of het afgeven van bepaalde afvalstoffen buiten de aanwijzing vallen. Om ervoor te zorgen dat ook deze activiteiten onder de aanwijzing vallen wordt de aanwijzing verbreed tot het bieden van gelegenheid voor het afleveren van alle afvalstoffen, met als voorwaarde dat in ieder geval particuliere huishoudens grove afvalstoffen mogen afgeven.*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat bieden van gelegenheid functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.170 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het bieden van gelegenheid aan particuliere huishoudens om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven op een daarvoor ingerichte locatie een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is vooral ondoelmatig beheer van afvalstoffen.
Het gaat in Nederland om circa 400 locaties.
Een milieustraat is een terrein waar particuliere huishoudens grove huishoudelijke afvalstoffen kunnen afgeven. Bij een milieustraat kan het gaan om een gemeentelijke milieustraat, maar dat is niet altijd het geval. Ook bedrijven kunnen een milieustraat hebben waar huishoudens hun grove huishoudelijke afvalstoffen kunnen afgeven voor recycling. In dat geval wordt ook wel gesproken van een recyclepunt.
De gemeente moet er op grond van artikel 10.22 van de Wet milieubeheer voor zorgen dat er ten minste één locatie is waar inwoners grove huishoudelijke afvalstoffen kunnen afgeven (gemeentelijke milieustraat). Een gemeentelijke milieustraat wordt niet altijd gerund door de gemeente zelf. Er kan ook sprake zijn van een bedrijf die dit in opdracht van de gemeente doet, ook dan is sprake van een gemeentelijke milieustraat.
Locaties die een gemeente heeft aangewezen om afvalstoffen te plaatsen voor de ophaaldienst, vallen niet onder de aangewezen milieubelastende activiteit.
De afgegeven grove huishoudelijke afvalstoffen worden op een milieustraat gescheiden opgeslagen, voor afvoer naar een locatie voor verdere verwerking.
Onder de aangewezen milieubelastende activiteit valt ook een milieustraat die naast grove huishoudelijke afvalstoffen ook andere afvalstoffen ontvangt, zoals niet-grove huishoudelijke afvalstoffen of afval van bedrijven.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het bieden van gelegenheid aan huishoudens om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.171 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.170, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- b het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
- c het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- d het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- e een milieustraat, bedoeld in paragraaf 4.51;
- f het opslaan van verwijderd asbest, bedoeld in paragraaf 4.52; en
- g het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.171, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.172 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.170, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.172 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.172 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.170 aangewezen activiteit, dus de gehele milieustraat, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.172 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.5.7 Zuiveringtechnisch werk

Artikel 3.173 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.173 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.
Het gaat in Nederland om 352 zuiveringtechnische werken.
Een zuiveringtechnisch werk is in de bijlage behorend bij artikel 1.1 van de wet gedefinieerd als een werk voor het zuiveren van stedelijk afvalwater, in exploitatie bij een waterschap of gemeente, of een rechtspersoon die door het bestuur van een waterschap met de zuivering van stedelijk afvalwater is belast, met inbegrip van het bij dat werk behorende werk voor het transport van stedelijk afvalwater. Zelfstandige bedrijfsafvalwaterzuiveringen zijn in paragraaf 3.2.17 aangewezen als milieubelastende activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Artikel 3.174 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.173, eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.174 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk met een capaciteit van meer dan 150.000 inwonerequivalenten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. De vergunningplicht strekt zich niet uit tot activiteiten die het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk functioneel ondersteunen.*
Toelichting artikel 3.174 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Artikel 3.175 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.175 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Artikel 3.176 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.173, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een zuiveringtechnisch werk, bedoeld in paragraaf 4.49; en
   b het ontvangen van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.50, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.176, eerste lid, onder b *Paragraaf 4.50 is van toepassing op het ontvangen van afvalstoffen bij een zuiveringtechnisch werk. De paragraaf is niet van toepassing op activiteiten met afvalstoffen waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig is. In het geval een omgevingsvergunning nodig is, is het toetsingskader van het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) over de procedure van acceptatie en controle van toepassing. Gegevens over te ontvangen afvalstoffen (welke activiteiten ermee worden verricht en welke type afvalstoffen worden ontvangen) komen terug in de aanvraag om de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit. Het acceptatie- en verwerkingsbeleid is volgens het LAP maatwerk en is afhankelijk van welke activiteiten er binnen het bedrijf met de afvalstoffen worden verricht. Volgens het LAP bepaalt de aard van de verwerking de ingangscriteria van de afvalstoffen en de uitgebreidheid van de waarborgen waarmee het acceptatieproces wordt omkleed. Het acceptatiebeleid zal moeten worden gebaseerd op eventueel voorgenomen vervolgafgiften aan verwerkers en in samenhang daarmee de door hen gestelde acceptatiecriteria.*

Toelichting artikel 3.176, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a het PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het behandelen van stedelijk afvalwater bij een capaciteit van ten minste 100.000 inwonerequivalenten; en

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.176, tweede lid, onder a *Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf.*

b verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij het opschrift van paragraaf 5.3.1.*

Artikel 3.177 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.173, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.177 (gegevens en bescheiden) *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.173 aangewezen activiteit, dus het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk, met inbegrip van de activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de activiteit begint en ophoudt, wat de precieze locatie van de activiteit is. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.177 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.5.8 Grondbank of grondreinigingsbedrijf

Artikel 3.178 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het opslaan van meer dan een partij ingezamelde of afgegeven grond of baggerspecie; en
   b het bewerken van grond of baggerspecie.

Toelichting artikel 3.178, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bepaalt dat het opslaan van meer dan één partij ingezamelde of afgegeven grond of baggerspecie (bijvoorbeeld een grondbank) een milieubelastende activiteit is en dat het bewerken van grond of baggerspecie (grondreinigingsbedrijf) een milieubelastende activiteit is, waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral bodemverontreiniging en ondoelmatig beheer van afvalstoffen.
Het gaat in Nederland om enkele honderden grondbanken en 76 grondreinigingsbedrijven.

Hoofdactiviteit van een grondbank is het opslaan, maar die activiteit is niet exclusief voor de grondbanken. Paragraaf 3.2.24 regelt het opslaan van grond en baggerspecie, en niet meer dan dat. Paragraaf 3.5.8 is breder en wordt van toepassing als het opslaan aan twee extra voorwaarden voldoet:
1 De grond of baggerspecie is ingezameld of afgegeven – het materiaal is dus niet afkomstig van eigen werkzaamheden.
2 Het gaat om meerdere partijen.
Deze paragraaf is een aanvulling op de regels voor het opslaan die al volgen uit paragraaf 3.2.24. Overigens, als een grondbank op een locatie maar één partij opslaat, gelden alleen de regels van opslaan. Bedrijven die grond opslaan van eigen werkzaamheden vallen onder andere paragrafen, bijvoorbeeld agrarische loonwerkbedrijven (paragraaf 3.6.5) of bouwbedrijven (paragraaf 3.7.1).

Hoofdactiviteit van een grondreinigingsbedrijf is het bewerken. Onder het bewerken van grond of baggerspecie worden alle handelingen verstaan om de eigenschappen van het materiaal te veranderen, meestal om het ergens voor geschikt te maken. Veel voorkomende handelingen met grond of baggerspecie die onder «bewerken» vallen zijn bijvoorbeeld zeven gericht op kwaliteitsverbetering, mechanisch ontwateren, reinigen of immobiliseren. Handelingen die daar niet onder vallen zijn bijvoorbeeld opslaan (valt onder paragraaf 3.2.24), toepassen (valt onder paragraaf 3.2.26) of storten (valt onder de paragrafen 3.3.12 of 3.5.10).

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan en bewerken functioneel ondersteunen.

Toelichting artikel 3.178, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld, en omvat naast technische ondersteuning van het hoofdproces, ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.*

3 Onder de aanwijzing valt niet het bewerken van grond of baggerspecie, als dat alleen bestaat uit:
- a het zeven van grond bij het graven in bodem, bedoeld in paragraaf 3.2.21;
- b het saneren van de bodem, bedoeld in paragraaf 3.2.23;
- c het zeven of samenvoegen van grond of baggerspecie of het mechanisch ontwateren van baggerspecie bij het opslaan van grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 3.2.24; of
- d het als grondstof inzetten van grond in een productieproces of reparatieproces.

Toelichting artikel 3.178, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het derde lid zorgt ervoor dat handelingen die onder het begrip bewerken vallen en al in een andere paragraaf geregeld zijn, worden uitgezonderd van deze paragraaf.*
Het zeven van grond kan onder vier andere paragrafen vallen: paragraaf 3.2.21 (graven in bodem met een kwaliteit onder interventiewaarde bodemkwaliteit), paragraaf 3.2.22 (graven in bodem met een kwaliteit boven interventiewaarde bodemkwaliteit), paragraaf 3.2.23 (saneren van de bodem) of paragraaf 3.2.24 (opslaan van grond of baggerspecie).
Het samenvoegen van partijen valt onder paragraaf 3.2.24. Bij het graven is geregeld dat de grond in partijen wordt ingedeeld. Samenvoegen is daarna alleen nog toegestaan onder de voorwaarden van artikel 4.1255.
Het mechanisch ontwateren van baggerspecie valt onder paragraaf 3.2.24.
Ook bij het saneren van de bodem kunnen handelingen voorkomen die onder bewerken vallen, en niet onder deze paragraaf vallen, maar onder paragraaf 3.2.23.
Tenslotte wordt ook het inzetten van grond in een productie- of reparatieproces uitgezonderd. Dat kan ook een vorm van bewerking zijn of een vorm van bewerking omvatten. Als de grond waar het om gaat geen afvalstof is, gelden de regels voor het proces. Bijvoorbeeld voor het inzetten van klei in de keramische industrie gelden de regels die volgen uit paragraaf 3.4.5 Minerale productenindustrie. Als de grond daarentegen wel een afvalstof is, gelden daarnaast ook de regels die volgen uit paragraaf 3.5.11. Een voorbeeld is het inzetten van grond die een afvalstof is voor het maken van bemeste tuinaarde, potgrond of substraatmateriaal voor de glastuinbouw. Paragraaf 3.5.11 zorgt ervoor dat hiervoor een vergunningplicht geldt, tenzij er uitsluitend niet verontreinigde grond wordt ingezet.

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

4 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
- c *partij:* hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Toelichting artikel 3.178, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vierde lid is aangegeven wat onder de begrippen «grond» en «baggerspecie» en «partij» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.24. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*

Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter.
Grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.
De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2 - 63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitieomschrijving van het begrip grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte die voor oppervlaktewater is bestemd.
Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dan dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.

Artikel 3.179 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.178, voor zover het gaat om het bewerken van grond van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd of baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting artikel 3.179 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De vergunningplicht geldt voor het bewerken van grond van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd of sterk verontreinigd, of baggerspecie van de kwaliteitsklasse sterk verontreinigd en omvat zowel de milieubelastende activiteit (eerste lid) als de lozingsactiviteit (tweede lid). De vergunningplicht voor het opslaan van matig of sterk verontreinigd materiaal volgt uit paragraaf 3.2.24, die eveneens van toepassing is. De vergunning geldt niet meer voor het hele bedrijf, maar alleen voor de vergunningplichtige activiteit(en). Een initiatiefnemer die zowel bewerkt als opslaat, kan voor beide activiteiten in één keer een vergunning aanvragen.*

Artikel 3.180 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.178, wordt voldaan aan de regels over:
- a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- c het ontvangen van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.50, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk; en
- d het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting artikel 3.180 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteiten in hoofdstuk 4 eisen zijn opgenomen. Het gaat om de regels voor kleinschalig tanken in paragraaf 4.39, voor grootschalig tanken in paragraaf 4.40, voor het ontvangen van afvalstoffen paragraaf 4. 509 en voor het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen bedoeld in paragraaf 4.107. Daarnaast gelden regels over energiebesparing op grond van paragraaf 5.4.1.*
Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.

Artikel 3.181 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.178 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikel 3.181 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken voor het begin van de activiteit gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieplicht is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet. Het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.17 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het hier om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.178 aangewezen activiteit, inclusief de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie hiervoor afdeling 2.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

§ 3.5.9 Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op opschriftwijziging en inhoud van paragraaf 3.5.8, paragraaf 3.5.9 en paragraaf 3.5.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De inhoud van paragraaf 3.5.8 is verplaatst naar paragraaf 3.2.15. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 3.2.15 Bal.*
De inhoud van paragraaf 3.5.9 is verplaatst naar afdeling 3.2. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 3.2.14 Bal.
De voor het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet gereserveerde paragraaf 3.5.10 (oud) over grondbank en grondreinigingsbedrijf wordt hierdoor vernummerd tot 3.5.8.

§ 3.5.10 Grondbank en grondreinigingsbedrijf [Gereserveerd] - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op opschriftwijziging en inhoud van paragraaf 3.5.8, paragraaf 3.5.9 en paragraaf 3.5.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De inhoud van paragraaf 3.5.8 is verplaatst naar paragraaf 3.2.15. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 3.2.15 Bal.*
De inhoud van paragraaf 3.5.9 is verplaatst naar afdeling 3.2. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 3.2.14 Bal.
De voor het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet gereserveerde paragraaf 3.5.10 (oud) over grondbank en grondreinigingsbedrijf wordt hierdoor vernummerd tot 3.5.8.

§ 3.5.11 Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen

Artikel 3.184 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, eerste lid *Dit artikel geeft aan dat het verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan uit Europeesrechtelijke verplichtingen en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die onder de oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteit voor.
Onder verwerking wordt verstaan: de nuttige toepassing of verwijdering, met inbegrip van aan nuttige toepassing of verwijdering voorafgaande voorbereidende handelingen. Bij het verwerken van afvalstoffen gaat het om (voorbereidende) handelingen met afvalstoffen zoals opslaan, verkleinen, storten, scheiden, verbranden of recyclen.
De aanwijzing omvat geen niet-fysieke handelingen, zoals het verhandelen (aankoop en verkoop van afvalstoffen) of het bemiddelen bij het beheer van afvalstoffen, administratieve en juridische activiteiten. Hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer regelt het verhandelen en het bemiddelen bij het beheer van afvalstoffen. Fysieke handelingen met afvalstoffen tijdens het verhandelen of het bemiddelen bij het beheer van afvalstoffen vallen wel onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit.
Deze paragraaf heeft voornamelijk betrekking op afvalverwerkers. Bedrijven die handelingen met eigen afvalstoffen verrichten die niet specifiek zijn voor bedrijven binnen de afvalsector maar algemeen voorkomen binnen allerlei bedrijfssectoren, zoals opslaan of opbulken, zullen op grond van het vierde lid, onder a, veelal niet onder de aanwijzing in dit artikel vallen. Dat hangt wel af van de handelingen die met de afvalstoffen wordt verricht. Bedrijven die handelingen verrichten die in een andere paragraaf in afdeling 3.5 zijn aangewezen als milieubelastende activiteit, zoals autodemontagebedrijven, recyclingbedrijven voor papier, karton, textiel, glas, hout of puin, of metaalrecyclingbedrijven, vallen niet alleen onder de aanwijzing in die andere paragraaf, maar ook onder de aanwijzing in deze paragraaf. Het kan ook voorkomen dat de activiteit alleen in die andere paragraaf wordt aangewezen en niet in deze paragraaf, zoals het geval is bij het verbranden van afvalstoffen. De aanwijzing in artikel 3.184 omvat ook activiteiten met eigen afvalstoffen, die minder algemeen binnen bedrijfssectoren voorkomen, zoals het demonteren van afvalstoffen.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat verwerken functioneel ondersteunen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, tweede lid *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het verwerken en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.*

3 Onder de aanwijzing vallen niet:
- a het vervoeren van afvalstoffen en het inzamelen van afvalstoffen;
  Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder a *Met deze paragraaf is in grote lijnen aangesloten bij de reikwijdte van de kaderrichtlijn afvalstoffen, alleen zijn in deze paragraaf alleen fysieke activiteiten geregeld die locatiegebonden zijn. Het vervoeren en inzamelen zijn geen locatiegebonden activiteiten. Inzameling is een actieve en professionele activiteit zoals bij een professionele afvalinzamelaar die langskomt om afval in te zamelen. Het vervoeren en inzamelen zijn activiteiten die worden geregeld in hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer.*
- b het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen en het verzamelen van winningsafvalstoffen in een winningsafvalvoorziening;
  Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder b en c *De onder b en c genoemde activiteiten vallen niet onder deze aanwijzing, omdat ze in andere paragrafen zijn aangewezen als milieubelastende activiteit. Het op of in de bodem brengen, met inbegrip van storten, is geregeld in de paragrafen 3.5.9 (op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen) en 3.3.12 (stortplaats of winningsafvalvoorziening). Het verzamelen van winningsafvalstoffen op een winningsafvalvoorziening is geregeld in paragraaf 3.3.12 en het verbranden van afvalstoffen in de paragrafen 3.3.13 en 3.5.8. Onder het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen valt bijvoorbeeld ook het op of in de bodem brengen van meststoffen en het lozen van afvalstoffen. Ook deze activiteiten vallen niet onder de milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.184. In de paragrafen 3.5.9 en 3.3.12 is vervolgens aangegeven dat het op of in de bodem brengen van meststoffen en het lozen van afvalstoffen wordt aangemerkt als milieubelastende activiteit.*
- c het verbranden van afvalstoffen;
- d het in de atmosfeer uitstoten van gasvormige effluenten;
  Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder d, e en f *Het in de atmosfeer uitstoten van gasvormige effluenten, het afvangen van kooldioxide voor geologische opslag en de geologische opslag van kooldioxide vallen niet onder de aanwijzing in artikel 3.184, omdat ook de kaderrichtlijn afvalstoffen er niet op van toepassing is. Het is dus op grond van die richtlijn niet noodzakelijk om een vergunningplicht in te stellen voor deze activiteiten. Het exploiteren van een mijnbouwwerk voor de geologische opslag van kooldioxide is in paragraaf 3.10.1 aangewezen als milieubelastende activiteit en het afvangen van kooldioxide voor geologische opslag in paragraaf 3.2.19.*
- e het afvangen van kooldioxide voor ondergrondse opslag, bedoeld in paragraaf 3.2.19;
- f het verwerken van kooldioxide voor het permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet;
- g het verwerken van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal, bedoeld in de paragrafen 3.3.14 en 3.6.8;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder g *Het verwerken van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal valt onder de aanwijzing in artikel 3.184, maar alleen als deze activiteiten niet als milieubelastende activiteit zijn aangewezen in de paragrafen 3.3.14 of 3.6.8. Het behandelen van dierlijke meststoffen, zoals opslaan, composteren of vergisten, valt onder de aanwijzing in de paragrafen 3.3.14 en 3.6.8.*

h het verwerken van dierlijke bijproducten, anders dan het verwerken door composteren of vergisten en de aan dat composteren of vergisten voorafgaande activiteiten;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder h *In de verordening dierlijke bijproducten[17] is aangegeven op welke wijze dierlijke bijproducten verwerkt mogen worden. Een van de verwerkingswijzen is bijvoorbeeld het tot diervoeder verwerken van dierlijke bijproducten. Welke verwerkingswijze is toegestaan, is afhankelijk van de categorie waartoe het dierlijk bijproduct behoort. De kaderrichtlijn afvalstoffen is niet van toepassing op dierlijke bijproducten die vallen onder de verordening dierlijke bijproducten. Kadavers van niet door slachting gestorven dieren zijn ook dierlijke bijproducten.*

Op een aantal handelingen met dierlijke bijproducten is de kaderrichtlijn afvalstoffen wel van toepassing, ook als de verwerking valt onder de verordening dierlijke bijproducten. Dit zijn de handelingen storten, verbranden, vergisten of composteren van dierlijke bijproducten. In paragraaf 3.5.11 zijn dezelfde handelingen met dierlijke bijproducten uitgezonderd van de aanwijzing als milieubelastende activiteit als de activiteiten die de kaderrichtlijn afvalstoffen uitsluit. Dus de aanwijzing omvat wel het vergisten of composteren van dierlijke bijproducten en de handelingen die daaraan voorafgaan en niet onder een andere uitzondering van deze paragraaf vallen. Het op of in de bodem brengen of verbranden van dierlijke bijproducten wordt via de onderdelen b en c uitgesloten van de milieubelastende activiteit uit paragraaf 3.5.11. Deze handelingen zijn aangewezen in paragraaf 3.5.9 (Op of in de bodem brengen van afvalstoffen), in paragraaf 3.3.12 (Het storten op een stortplaats of winningsafvalvoorziening), in paragraaf 3.3.13 (Verbranden van afvalstoffen in een ippc-installatie) of in paragraaf 3.5.8 (Verbranden van afvalstoffen anders dan in een ippc-installatie).

i het zuiveren van afvalwater;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder i *Het zuiveren van afvalwater valt niet onder de milieubelastende activiteit. Het zuiveren van afvalwater kan wel een (onderdeel van een) andere milieubelastende activiteit zijn. Het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk is bijvoorbeeld als milieubelastende activiteit opgenomen in paragraaf 3.5.7 en het exploiteren van een zelfstandige bedrijfsafvalwaterzuivering is geregeld in paragraaf 3.2.17. Bepalingen over het zuiveren (bijvoorbeeld in het geval van een olieafscheider) kunnen bij een milieubelastende activiteit in een andere paragraaf zijn opgenomen. Voor het zuiveren van afvalwater dat geen (onderdeel van een) andere milieubelastende activiteit is, kunnen op decentraal niveau regels gelden. Het zuiveren van afvalwater omvat ook het voorafgaand aan het zuiveren bewaren van het water in een buffertank, om het gedoseerd in de zuiveringsvoorziening te brengen.*

j het opslaan, mengen en opbulken van ingenomen huishoudelijke afvalstoffen als het innemen hoort bij geleverde diensten en de afvalstoffen die worden gemengd behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen, bedoeld in bijlage II;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder j *Onderdeel j regelt dat het opslaan, mengen en opbulken van ingenomen huishoudelijke afvalstoffen niet onder de aanwijzing valt, als dat gebeurt als bijkomstige activiteit bij een bedrijf. Gedacht kan worden aan een supermarkt waar lege batterijen worden ingenomen, of een apotheker die afgedankte medicijnen aanneemt. Ook het daarbij mengen van de ingenomen huishoudelijke afvalstoffen valt niet onder de aanwijzing. Voorwaarde daarbij is dat het gaat om afvalstoffen die volgens bijlage II bij dit besluit behoren tot dezelfde categorie.*

Toelichting artikel 3.184 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

k het opslaan, mengen en opbulken van ingenomen huishoudelijke afvalstoffen op een door de gemeente beschikbaar gestelde locatie in de openbare ruimte;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, derde lid, onder k *In onderdeel k is geregeld dat voorzieningen voor het inzamelen van huishoudelijk afval, zoals containers voor het inzamelen van huisvuil, glasbakken en containers voor oud papier in de openbare ruimte niet onder de milieubelastende activiteit als bedoeld in dit artikel vallen.*

l het opslaan van grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 3.2.24;

m het opslaan of bewerken van grond of baggerspecie, bedoeld in paragraaf 3.5.8; en

Toelichting artikel 3.184, derde lid, onder l en m (nieuw) *Paragraaf 3.5.11 (verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke stoffen) is een restcategorie van handelingen met afvalstoffen. Specifieke handelingen die geregeld worden in een eigen paragraaf worden uitgezonderd. Dit zijn het opslaan van grond of baggerspecie (paragraaf 3.2.24) en het bewerken van grond of baggerspecie (paragraaf 3.5.8 Grondbank of grondreinigingsbedrijf). Het inzetten van grond als grondstof in een productieproces is uitgezonderd van paragraaf 3.5.8 en valt dus wel onder 3.5.11.*

n een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.10.

[17] Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300).

Toelichting artikelen 3.39, tweede lid onder d (nieuw), 3.40b, tweede lid onder h (nieuw), 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De wijzigingen van de artikelen 3.39, tweede lid, 3.40b, tweede lid, 3.84, derde lid, en 3.184, derde lid, van het Bal beogen omissies in de regelgeving met betrekking tot het permanent opslaan van CO_2 (kooldioxide) in de zin van artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet (hierna: CO_2-opslag) te corrigeren. Deze bepalingen zijn namelijk niet allemaal op consistente wijze geformuleerd volgens het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag. Dit uitgangspunt is dat bepalingen met betrekking tot CO_2-opslag in specifieke, daarop betrekking hebbende regelgeving worden opgenomen en, voor zover zij daar ook onder zouden kunnen vallen, worden uitgezonderd van generieke bepalingen met betrekking tot (het afvangen, afgeven, ontvangen, verwerken, opslaan of storten van) afvalstoffen. Dit uitgangspunt is gevolgd in paragraaf 3.5.11 van het Bal over de milieubelastende activiteit «verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen» (namelijk in artikel 3.184, derde lid, onderdelen e en f) en in paragraaf 3.2.19 van het Bal over de milieubelastende activiteit «afvangen van kooldioxide voor ondergrondse opslag», en ook in hoofdstuk 10 (Afvalstoffen) van de Wet milieubeheer (namelijk in artikel 10.1a, eerste lid, onder a). In enkele andere paragrafen van het Bal zijn echter bepalingen opgenomen waar onbedoeld ook CO_2-opslaggerelateerde activiteiten onder zouden kunnen vallen, maar er is geen uitdrukkelijke uitzondering met betrekking tot CO_2-opslag is opgenomen. Daarom wordt voor de duidelijkheid alsnog ook een uitzondering van activiteiten ten behoeve van CO_2-opslag van de aanwijzing van milieubelastende activiteiten in die paragrafen opgenomen. Het betreft de paragrafen 3.2.3 («Opslaan, mengen, scheiden en verdichten van bedrijfsafval of gevaarlijk afval voorafgaand aan inzameling of afgifte»), 3.2.14 («Op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen») en 3.3.12 («Stortplaats of winningsafvalvoorziening»).*

De wijzigingen van artikel 3.184 van het Bal beogen alleen consistentie te bewerkstelligen in de terminologische opzet van vergelijkbare bepalingen. Daarbij wordt telkens terugverwezen naar de omschrijving van een milieubelastende activiteit in het opschrift van de desbetreffende paragraaf in hoofdstuk 3 die op die activiteit betrekking heeft en paragraaf 3.5.11 («Verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen»).

In de gewijzigde artikelen 3.39, 3.40b, 3.84 en 3.184 van het Bal moet worden aangesloten bij de specifieke terminologie van de Mijnbouwwet, die in het hiernavolgende wordt toegelicht. Daarom is in genoemde artikelen sprake van «permanent opslaan van CO_2 als bedoeld in artikel 1, onder u, van de Mijnbouwwet».

In algemene zin wordt bij de hiervoor weergegeven wijzigingen het volgende opgemerkt.

Het uitgangspunt van de regelgeving met betrekking tot CO_2-opslag houdt in dat die activiteit niet vanuit de primaire invalshoek «verwijdering van afvalstoffen» in de generieke regelgeving met betrekking tot afvalstoffen wordt geregeld. CO_2-opslag wordt geregeld vanuit de primaire invalshoek «tegengaan van klimaatverandering» in specifieke regelgeving die bescherming van het milieu en de volksgezondheid tegen de risico's van CO_2-opslag waarborgt. Zij wordt daarom uitgezonderd van de generieke afvalstoffenregelgeving[1].

1 In artikel 10.1a, onder a, van de Wet milieubeheer is geregeld dat CO_2, voor zover afgevangen of getransporteerd ten behoeve van geologische opslag en de geologische opslag van CO_2 zelf, buiten de werkingssfeer van hoofdstuk 10 van die wet valt. Dit hoofdstuk blijft, met inbegrip van genoemde bepaling, ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaan.

Dit uitgangspunt van de Nederlandse regelgeving is op haar beurt afgeleid van de opzet van de Europese regelgeving, waarin voor CO_2-opslag eveneens specifieke regelgeving is vastgesteld. Op deze Europeesrechtelijke achtergrond zal hier voor het goede begrip kort worden ingegaan.

Het generieke afvalstoffenbeleid is op EU-niveau ondergebracht in de Kaderrichtlijn afvalstoffen van de EU[2].

2 Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU 2008, L312).

Voor CO_2-opslag, dat als verwijdering van afvalstoffen kan worden gezien, is echter een specifieke richtlijn vastgesteld, namelijk de zogenaamde CCS-richtlijn (CCS staat voor Carbon Capture and Storage) omdat in die richtlijn de positieve bijdrage aan het klimaatbeleid de voornaamste drijfveer voor regelgeving is en in een specifieke richtlijn beter op de bijzondere aspecten van deze activiteit kan worden ingespeeld om bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen[3].

3 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2009, L 140).

Anders dan verwijdering van afvalstoffen, moet ondergrondse opslag van vrijkomend CO_2 (dat daarmee een afvalstof is, die op zichzelf doorgaans niet nuttig kan worden toegepast) als specifieke vorm van verwijdering van afvalstoffen juist worden gestimuleerd, omdat hiermee CO_2-emissies die optreden, niet in de atmosfeer terechtkomen. Daarbij wordt aangetekend dat op dit moment geen uitdrukkelijke verplichting bestaat om CO_2-emissies te voorkomen of om CO_2-emissies af te vangen en daarmee te voorkomen dat zij in de atmosfeer terechtkomen.

Een standaardbenadering van CO_2-opslag onder de noemer «verwijdering van afvalstoffen» zou niet het meest geëigend zijn om rekening te houden met de bijzondere achtergrond en specifieke kenmerken van deze activiteit en ook niet geschikt om de specifieke risico's voor milieu en volksgezondheid die hieraan verbonden zijn, voldoende te beperken.

Artikel 35 van de CCS-richtlijn wijzigt de reikwijdtebepaling van de Kaderrichtlijn afvalstoffen[4] in die zin dat CO_2-opslag buiten het toepassingsbereik van de Kaderrichtlijn afvalstoffen valt[5].

4 Deze wijziging betrof de eerdere versie van de Kaderrichtlijn afvalstoffen: Richtlijn 2006/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen (PbEU 2006, L114).

5 Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad. Hierin werd artikel 2, eerste lid, punt a), van de toenmalige kaderrichtlijn afvalstoffen 2006/12/EG aangepast. In die bepaling was aangegeven dat «gasvormige effluenten die in de atmosfeer worden uitgestoten» buiten de werkingssfeer van Richtlijn 2006/12/EG vielen. Bij de wijziging is daaraan ook een uitzondering toegevoegd voor «kooldioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig in Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide, dan wel op grond van artikel 2, lid 2, van die richtlijn buiten de werkingssfeer van die richtlijn valt». Deze wijziging had nog betrekking op Richtlijn 2006/12/EG omdat de intrekking bij Richtlijn 2008/98/EG pas in 2010 van kracht werd. Op het moment waarop Richtlijn 2009/31/EG van kracht werd gold derhalve nog Richtlijn 2006/12/EG. Er lijkt hier iets verkeerd te zijn gegaan bij de omzetting naar Richtlijn 2008/98/EG, omdat bij het van kracht worden van die richtlijn in 2010 de recente wijziging die in 2009 in Richtlijn 2006/12/EG was aangebracht daarin toen niet is overgenomen.

De CCS-richtlijn is ten opzichte van de generieke regeling over het omgaan met afvalstoffen in de Kaderrichtlijn afvalstoffen te zien als een specifieke regeling over CO_2-opslag. In artikel 36 van de CCS-richtlijn is ook een specifieke regeling voor CO_2 getroffen ten opzichte van de generieke regeling van de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen in Verordening (EG) nr. 1013/2006 (EVOA) [6].

6 Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L190/1).

In het licht van het voorgaande wordt over de gebruikte begrippen nog het volgende opgemerkt.

In de Mijnbouwwet wordt onder permanent opslaan van CO_2, voor zover hier van belang, verstaan: «permanent opslaan van CO_2 en stoffen die daarmee in directe samenhang worden opgeslagen (...)». Het begrip «opslaan van stoffen» is in artikel 1, onder 1, van de Mijnbouwwet omschreven. Hieronder wordt, voor zover hier van belang, verstaan: «opslaan van stoffen: het brengen of houden van stoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem (...)».

Dit betekent dat het permanent opslaan van CO_2 ook het in de bodem brengen van CO_2 omvat. Er vinden ook andere activiteiten plaats ten behoeve van het opslaan van CO_2, zoals het afvangen van CO_2 aan de bron en het transport van CO_2 naar de plaats waar het vervolgens in de bodem wordt gebracht.

Ter voorkoming van misverstanden wordt opgemerkt dat het begrip opslaan in de samenstelling «permanent opslaan» in de Mijnbouwwet een andere betekenis heeft dan in het Bal. In het Bal is opslaan van afvalstoffen een tijdelijke activiteit. In geval van een permanente activiteit wordt gesproken van storten. De bewoordingen in de Mijnbouwwet hebben de EU-regelgeving als achtergrond. In de CCS-richtlijn wordt echter niet gesproken van «permanent opslaan van CO_2» maar van «geologische opslag van CO_2».

Daarnaast is aan artikel 3.184, derde lid, van het Bal een nieuw onderdeel n toegevoegd. Dit artikel is aangepast gelet op de sterke samenhang en overlap die kan ontstaan tussen de paragrafen 3.3.10 (Afvalbeheer ippc-installaties) en 3.5.11 (Verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen) van het Bal. Onderdeel m van het derde lid is in overeenstemming daarmee ook aangepast. Voor een nadere toelichting wordt hiervoor verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij onderdelen K, M, O en U van dit artikel (artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 Bal).

4 Onder de aanwijzing valt ook niet het verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen als dat alleen bestaat uit:

a het mengen, opbulken, opslaan, scheiden, herverpakken of verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, vierde lid, onder a *Het mengen, opslaan, scheiden of verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte vallen niet onder deze aanwijzing. Het betreffen handelingen met afvalstoffen die niet specifiek zijn voor bedrijven binnen de afvalsector maar algemeen voorkomen binnen allerlei bedrijfssectoren. Mogelijk vallen deze handelingen onder de aanwijzing in paragraaf 3.2.13.*

Het opbulken, herverpakken of overslaan van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, voorafgaand aan inzameling of afgifte valt ook niet onder deze aanwijzing, noch onder de aanwijzing in paragraaf 3.2.13.

Onder de aanwijzing vallen wel het mengen, opslaan, opbulken, overslaan, scheiden, herverpakken of verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voorafgaand aan inzameling of afgifte, als met die afvalstoffen ook een afvalhandeling wordt verricht die wel onder de aanwijzing in artikel 3.185 valt.

b het mobiel breken van bouwafval en sloopafval, bedoeld in afdeling 7.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving; of

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, vierde lid, onder b *Onder de aanwijzing valt niet het mobiel breken van bouwafval en sloopafval, bedoeld in afdeling 7.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving. Die afdeling gaat over het breken van steenachtige bedrijfsafvalstoffen afkomstig van het bouwen en slopen van bouwwerken of wegen met een mobiele installatie voor het bewerken van bouwafval en sloopafval, met inbegrip van alle daarbij gebruikte overige installaties en toestellen (mobiele puinbreker), gedurende een periode van ten hoogste drie maanden op of in de directe nabijheid van de sloopplaats of bouwplaats waar het afval vrijkomt. Op die activiteit zijn de regels uit het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing.*

c het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, vierde lid, onder c *De kaderrichtlijn afvalstoffen is niet van toepassing op afvalwater voor zover hierop andere communautaire wetgeving van toepassing is. Dat is het geval bij het in dit onderdeel genoemde lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam en het lozen van afvalwater op of in de bodem. Het lozen van afvalwater op of in de bodem valt niet onder de aanwijzing in deze paragraaf (in het derde lid, onder b, is het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen uitgezonderd), maar wordt in paragraaf 3.5.9 (Op of in de bodem brengen) uitgezonderd van de aanwijzing in die paragraaf. Op deze lozingen zijn de grondwaterrichtlijn en de kaderrichtlijn water van toepassing. Op deze manier is voor lozingen aangesloten bij het toepassingsbereik van de kaderrichtlijn afvalstoffen.*
De uitzondering gaat om lozingen die in dit besluit geregeld worden, zoals lozingen op een oppervlaktewaterlichaam vanuit een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3, maar ook om lozingen die decentraal geregeld zijn, zoals een lozing van hemelwater die niet afkomstig is van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 en die niet gebeurt op rijkswater.
De uitzondering in onderdeel c geldt alleen als er naast het lozen van afvalwater op het oppervlaktewaterlichaam geen andere activiteit met afvalstoffen wordt verricht die wel onder de aanwijzing valt. Wordt naast het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam wel een andere handeling met afvalstoffen verricht die onder de aanwijzing valt, dan valt zowel het lozen van afvalwater op het oppervlaktewaterlichaam als die andere activiteit met afvalstoffen onder de aanwijzing.
De aanwijzing geldt wel voor het lozen van andere afvalstoffen dan afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam, zoals vaste afvalstoffen of oliën.

5 Onder de aanwijzing valt ook niet het verwerken van huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.184, vijfde lid *Als het verwerken van afvalstoffen plaatsvindt met huishoudelijke afvalstoffen die nog niet zijn ingezameld of afgegeven, valt dit niet onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Gelet op de definitie van het begrip gevaarlijke afvalstoffen, kunnen huishoudelijke afvalstoffen ook gevaarlijke afvalstoffen zijn. Deze paragraaf is daarop niet van toepassing zolang ze niet zijn ingezameld of afgegeven.*

Toelichting artikel 3.184 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 3.5.11 (verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke stoffen) is een restcategorie van handelingen met afvalstoffen. Specifieke handelingen die geregeld worden in een eigen paragraaf worden uitgezonderd. Dit zijn het opslaan van grond of baggerspecie (paragraaf 3.2.24) en het bewerken van grond of baggerspecie (paragraaf 3.5.8 Grondbank of grondreinigingsbedrijf). Het inzetten van grond als grondstof in een productieproces is uitgezonderd van paragraaf 3.5.8 en valt dus wel onder 3.5.11.*

Artikel 3.185 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: opslaan, herverpakken en opbulken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het opslaan, herverpakken of opbulken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, eerste lid *Voor het opslaan, herverpakken en opbulken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen is in beginsel een vergunning vereist.*

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat opslaan, herverpakken of opbulken.

3 Het verbod geldt niet voor het opslaan van:
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid *In artikel 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen is vastgelegd onder welke voorwaarden een vrijstelling van de vergunning kan worden verleend. Een voorbeeld van een dergelijke voorwaarde is dat voor elk type handeling algemene regels worden vastgesteld waarin wordt gespecificeerd op welke soort en hoeveelheid afvalstoffen een vrijstelling betrekking heeft en welke verwerkingsmethode moet worden gebruikt. In overeenstemming met de voorwaarden uit de richtlijn zijn in het derde lid van dit artikel een aantal activiteiten uitgezonderd van de vergunningplicht. Een handeling kan overigens in dit artikel zijn uitgezonderd van de vergunningplicht maar op grond van een ander artikel wel als vergunningplichtig zijn aangewezen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij het opslaan van meer dan 50 ton gevaarlijke afvalstoffen. Op grond van artikel 3.185 kan die activiteit zijn uitgezonderd van vergunningplicht. Maar die activiteit kan wel als vergunningplichtig zijn aangewezen op grond van artikel 3.79 (tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen, bedoeld in categorie 5.5 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies).*

a afvalstoffen van gezondheidszorg bij mens of dier en gebruikte hygiënische producten, met uitzondering van infectieuze afvalstoffen, lichaamsdelen of organen, en afvalstoffen van cytotoxische of cytostatische geneesmiddelen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder a *In dit onderdeel is het opslaan van afvalstoffen van de gezondheidszorg bij mens en dier en van gebruikte hygiënische producten uitgezonderd van de vergunningplicht. Het vrijstellen van de vergunningplicht is vanuit de kaderrichtlijn afvalstoffen mogelijk in het geval sprake is van het nuttig toepassen van afvalstoffen. Dit is geval bij het verbranden van deze afvalstoffen in een afvalverbrandingsinstallatie. Het verbranden in een afvalverbrandingsinstallatie is volgens het Landelijk afvalbeheerplan een handeling van nuttige toepassing als de afvalstoffen grotendeels uit organisch materiaal bestaan. Voor deze afvalstromen die na het opslaan naar de afvalverbrandingsinstallatie gaan, en waarvan aangenomen mag worden dat ze grotendeels uit organisch materiaal bestaan, kan dus de vergunningplicht niet gelden. De vergunningplicht blijft bestaan voor afvalstromen waarvoor het Landelijk afvalbeheerplan aangeeft dat deze verwijderd moeten worden. Het gaat om cytostatische en cytotoxische geneesmiddelen, infectueuze afvalstoffen en lichaamsdelen en organen. Vanuit de kaderrichtlijn afvalstoffen moet voor het verwijderen van niet-eigen afval een vergunningplicht gelden.*

b niet meer dan 10.000 ton banden van voertuigen;

c metaal voor zover de opslagcapaciteit ten hoogste 50.000 ton is en het niet gaat om gevaarlijke afvalstoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder c *Dit onderdeel is bedoeld voor metaalrecyclingbedrijven. De vergunningplicht geldt niet als metaalafval geen gevaarlijk afval is.*

d niet meer dan 100 m^3 afgedankte elektrische of elektronische apparatuur die afkomstig is van particuliere huishoudens of die naar aard en hoeveelheid met die van particuliere huishoudens vergelijkbaar is;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder d *Het derde lid, onder d, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur die afkomstig is van particuliere huishoudens, of die naar aard en hoeveelheid met die van particuliere huishoudens vergelijkbaar is. Dit is apparatuur die overeenkomt met apparatuur als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder c, van de Regeling afgedankte elektrische en elektronische apparatuur.*
De vergunning geldt niet voor zowel partijen die een verplichting vanuit de Regeling afgedankte elektrische en elektronische apparatuur[18] *hebben tot het innemen van afgedankte apparatuur als voor partijen die die verplichting niet hebben.*

e niet meer dan 5 m^3 draagbare batterijen of accu's;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder e *Voor draagbare batterijen zijn terugnamesystemen opgezet. Draagbare batterijen of accu's zijn gedefinieerd in de Regeling beheer batterijen en accu's 2008 als batterij of accu die afgedicht is, met de hand kan worden gedragen en geen industriële batterij of accu of een autobatterij of autoaccu is. Voor de toepassing van dit artikel wordt aangesloten bij die definitie. Een draagbare batterij of accu is een batterij of accu die afgedicht is, met de hand kan worden gedragen en geen industriële batterij of accu of een autobatterij of autoaccu is. Voorbeelden van draagbare batterijen zijn eencellige batterijen (zoals AA- en AAA-batterijen), batterijen en accu's die door consumenten of beroepshalve worden gebruikt in mobiele telefoons, draagbare computers, draadloos elektrisch gereedschap, speelgoed of in huishoudelijke apparaten zoals elektrische tandenborstels, scheerapparaten en handstofzuigers.*

f niet meer dan 5 m^3 spaarlampen of gasontladingslampen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder f en g *Voor spaarlampen (onder f) zijn terugnamesystemen opgezet. Inktcassettes en tonercassettes (onder g) worden ook ingezameld en vervolgens weer bijgevuld. Het opslaan is geen reden voor vergunningplicht.*

g niet meer dan 5 m^3 inktcassettes of tonercassettes;

h siervoorwerpen of gebruiksvoorwerpen op een locatie waarop het hergebruik van deze voorwerpen wordt voorbereid als de opslagoppervlakte ten hoogste 1.000 m^2 is en het gaat om gevaarlijke afvalstoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder h *De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen die een gevaarlijke afvalstof zijn (bijvoorbeeld een oude koelkast waarbij cfk's als koudemiddel zijn toegepast of een koffiezetapparaat met een warmhoudplaatje dat uit asbest bestaat), op een opslagoppervlak van maximaal 1.000 m^2. Dit is bedoeld voor kringloopwinkels en weggeefwinkels die siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen innemen van en verkopen of weggeven aan particulieren in Nederland. Daarbij worden de voorwerpen voorbereid voor hergebruik. Dit is een handeling met afvalstoffen die bestaat uit het controleren, schoonmaken of repareren zodat de afvalstof kan worden hergebruikt of delen ervan kunnen worden hergebruikt, zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Hergebruik is elke handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor zij waren bedoeld.*

i siervoorwerpen, gebruiksvoorwerpen of tweedehands bouwmaterialen als de opslagoppervlakte ten hoogste 6.000 m^2 is en het gaat om bedrijfsafvalstoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder i *De vergunningplicht geldt ook niet voor het opslaan van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen en tweedehands bouwmaterialen die een bedrijfsafvalstof zijn (dus geen gevaarlijke afvalstof). Daarnaast geldt dat het opslagoppervlak maximaal 6.000 m^2 is. Dit is bedoeld voor kringloopwinkels en weggeefwinkels die siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen innemen van en verkopen of weggeven aan particulieren in Nederland. Ook handelaars van tweedehands bouwmaterialen vallen onder dit onderdeel.*

[18] Stcrt. 2014, 2975, laatstelijk gewijzigd Stcrt. 2016, 4066.

j lege ongereinigde verpakkingen die gevaarlijke afvalstoffen zijn of niet meer dan 45 m^3 lege ongereinigde verpakkingen die bedrijfsafvalstoffen zijn, op een locatie waarop olie, vet, verf, lijm, kit, hars, gewasbeschermingsmiddelen, biociden of gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, in verpakking worden opgeslagen om te worden verkocht of geleverd aan afnemers en voor zover de lege ongereinigde verpakkingen zijn ingenomen van die afnemers;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder j *Dit onderdeel is onder andere van toepassing op leveranciers die bijvoorbeeld verf leveren aan professionele afnemers zoals schildersbedrijven en vervolgens de lege verpakking weer innemen. Lege ongereinigde verpakkingen van professionele gebruikers zijn een categorie afvalstoffen die moeilijk kan worden ingezameld. De inzameling van de verpakkingen via de leverancier van de gevaarlijke stoffen kan helpen ervoor te zorgen dat meer verpakkingen ingezameld en verwerkt worden zoals de bedoeling is, in plaats van dat ze terecht komen bij het gewone bedrijfsafval. De grens van 45 m^3 komt overeen met de grens die gold voor categorie 28.10, onder 12°, van bijlage I, onderdeel C, bij het Besluit omgevingsrecht. De grootste container die over de weg vervoerd mag worden, is ten hoogste 45 m^3. Over het algemeen zal het over veel kleinere hoeveelheden gaan.*

k ingenomen afvalstoffen van reparatiewerkzaamheden of onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen of bilgewater bij een jachthaven;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder k *De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van afvalstoffen van reparatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen en bilgewater bij een jachthaven. Jachthavens vallen onder paragraaf 3.9.2 van dit besluit en moeten op grond van paragraaf 4.56 bepaalde afvalstromen innemen van gebruikers van de jachthaven. Het betreft de afvalstromen afgewerkte olie, smeervet en oliehoudend en vethoudend afval afkomstig van onderhoud aan pleziervaartuigen, bilgewater, huishoudelijk afvalwater en de inhoud van chemische toiletten. Deze afvalstromen kunnen zowel binnen als buiten de jachthaven zijn ontstaan. De jachthaven moet ook andere dan hiervoor genoemde afvalstoffen van reparatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen innemen van gebruikers van de jachthaven. Bijvoorbeeld gebruikers die reparatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen uitvoeren op de winterberging. Alle afvalstoffen van reparatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen vallen onder dit onderdeel, er is geen onderscheid gemaakt of deze afvalstoffen binnen of buiten de jachthaven zijn ontstaan. Een pleziervaartuig is een vaartuig, bedoeld of gebruikt voor sport of vrijetijdsbesteding, ongeacht het type, de wijze van voortstuwing of de afmetingen.*

l afgescheiden oliefractie of waterfractie van ingenomen bilgewater bij een jachthaven;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder l *Dit onderdeel bepaalt dat de vergunningplicht ook niet geldt voor het opslaan van een afgescheiden oliefractie en waterfractie van ingenomen bilgewater bij een jachthaven. Jachthavens hebben de plicht om bilgewater in te nemen. Voor de opslag van bilgewater is op grond van onderdeel k geen vergunning nodig. Onder dit onderdeel valt de opslag van de oliefractie en waterfractie die ontstaat nadat het bilgewater is gescheiden in een oliefractie en een waterfractie.*

m afgewerkte olie, smeervet of oliehoudende of vethoudende afvalstoffen, ontstaan als gevolg van onderhoud aan vaartuigen bij een bunkerstation, als deze afvalstoffen zijn ingenomen van personen die brandstof, smeerolie of smeervet bij het bunkerstation aanschaffen;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder m *Dit onderdeel heeft betrekking op bunkerstations. Bij bunkerstations voor de binnenvaart worden afvalstoffen ingenomen van schepen die ook bij het bunkerstation bunkeren of bevoorraad worden. Bunkerstations voor de binnenvaart nemen bij de verkoop van bepaalde producten vaak afvalstoffen in zoals metaal, kunststof, gebruikte batterijen of accu's en lege, ongereinigde verpakkingen. Deze inname is niet verplicht maar wel wenselijk, vergelijkbaar met de situatie bij de jachthavens. De opslag van deze afvalstoffen valt onder de andere onderdelen van het derde lid. Bilgewater wordt niet ingenomen bij bunkerstations. Daarnaast nemen bunkerstations afgewerkte olie, smeervet, oliehoudend en vethoudend afval van onderhoud aan vaartuigen in. Dit onderdeel geldt voor die afvalstoffen.*

n ontplofbare stoffen of voorwerpen door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder n *In dit onderdeel zijn munitiedepots van Defensie uitgezonderd van de vergunningplicht. Op deze munitiedepots wordt munitie of explosievenafval opgeslagen. Het gaat meestal om blindgangers. In onderdeel n is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor de opslag van munitie of explosievenafval, omdat de vergunningplicht voor deze opslag (vanwege het veiligheidsaspect) is opgenomen in paragraaf 3.11.4.*

o metalen met aanhangende olie of emulsie van olie, afgescheiden oliefracties of emulsiefracties;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder o *Metalen met aanhangende olie of emulsie vallen onder de categorie metaalafval dat met gevaarlijke stoffen is verontreinigd (Eural-code 17.04.09). Het is in de praktijk vaak lastig om vast te stellen wanneer sprake is van gevaarlijk afval. Omdat de aanhangende verontreiniging bij opslag vanzelf uitzakt, lopen opslag en scheiden vanzelf in elkaar over. Artikel 3.194, tweede lid, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het scheiden van het metaalafval in een olie- of emulsiefractie en een metaalfractie. In het Landelijk afvalbeheerplan wordt voor de verdere verwerking aangehouden dat de olie of emulsie wordt afgescheiden door deze minimaal 48 uur uit te laten lekken of af te centrifugeren.*

p niet meer dan 30 ton autobatterijen, autoaccu's, industriële batterijen of accu's;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder p *Autobatterijen of autoaccu's en industriële batterijen of accu's zijn gedefinieerd in de Regeling beheer batterijen en accu's 2008*[19]*. Voor de toepassing van dit artikel wordt aangesloten bij die definities. Een autobatterij of autoaccu is een batterij of accu die gebruikt wordt voor het starten, voor de verlichting of het ontstekingsvermogen van een voertuig, maar geen elektrisch voertuig. Autobatterijen of autoaccu's en industriële batterijen of accu's moeten worden teruggenomen op grond van het Besluit beheer batterijen en accu's 2008. Een industriële batterij of accu is een batterij of accu die alleen voor gebruik voor industriële of professionele doeleinden is ontworpen of in een elektrisch voertuig wordt gebruikt. Voorbeelden van industriële batterijen of accu's zijn batterijen en accu's die worden gebruikt in ziekenhuizen, luchthavens of kantoorgebouwen voor nood- en back-upstroomvoorziening, in treinen of vliegtuigen, op booreilanden, in vuurtorens, in combinatie met zonnepanelen, fotovoltaïsche en andere toepassingen van hernieuwbare energie of in diverse soorten meetapparatuur en instrumentatieapparatuur.*

q niet meer dan 10.000 ton van elk van de volgende bedrijfsafvalstoffen:
1° bouwstoffen die op grond van paragraaf 3.2.25 mogen worden toegepast;
2° textiel;
3° verpakkingsglas;
4° vlakglas;
5° voedingsmiddelen afkomstig van detailhandel of groothandel;
6° niet-geïmpregneerd hout;
7° papier of karton; en
8° kunststof;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder q *Dit onderdeel bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van bouwstoffen, textiel, verpakkingsglas, vlakglas, papier en karton, voedingsmiddelen afkomstig van detailhandel en groothandel, niet-geïmpregneerd hout en kunststof. Daarbij geldt een maximum van 10.000 ton in opslag per afvalstroom.*
Het gaat in dit artikel om bedrijfsafvalstoffen en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen. Het herverpakken (van bijvoorbeeld voedingsmiddelen) valt niet onder dit lid, maar onder het vierde lid.
Onder bouwstoffen zoals bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit vallen allerlei steenachtige materialen die als bouwstof op of in de bodem mogen worden toegepast. Een bouwstof is daarbij gedefinieerd als materiaal waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium of aluminium samen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal zijn, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie, dat is bestemd om te worden toegepast. Voorbeelden van bouwstoffen zijn beton, asfalt, dakpannen, bakstenen of gips (bestaat uit calcium). Materialen zoals kunststof, hout of stro worden ook toegepast als bouwstof, maar zijn geen bouwstof volgens de definitie en vallen dus niet onder onderdeel 1°. Bouwmetalen (metallisch) zijn geen bouwstoffen zoals bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit en vallen daarmee ook niet onder onderdeel 1°. Een voorwaarde is dat de bouwstof op grond van het Besluit bodemkwaliteit mag worden toegepast.
Onder onderdeel 1° vallen ook de zogenoemde IBC-bouwstoffen die alleen onder voorwaarden als bouwstof toegepast mogen worden. Voor IBC-bouwstoffen geldt, net als voor alle andere afvalstoffen in onderdeel q, dat als ze zo verontreinigd zijn dat ze gekarakteriseerd moeten worden als gevaarlijke afvalstof, de vergunningplicht blijft gelden.
Textiel is apart als afvalstroom opgenomen, maar zal in de praktijk vaak ook als kunststof te karakteriseren zijn. In artikel 3.188, tweede lid, onder a, en artikel 3.193, tweede lid, is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het verkleinen en verdichten van kunststof dat een bedrijfsafvalstof is (en dus geen gevaarlijke afvalstof).
Houtafval is te onderscheiden in de categorieën A-hout, B-hout en C-hout. Snoeiafval is volgens het Landelijk afvalbeheerplan geen houtafval, maar groenafval.
De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van niet-geïmpregneerd hout (ook wel A- en B-hout). Voor het opslaan van geïmpregneerd hout (ook wel C-hout of gewolmaniseerd hout of gecreosoteerd hout) blijft de vergunningplicht gelden. Een nadere toelichting over geïmpregneerd en niet-geïmpregneerd hout is te vinden in het sectorplan Hout van het Landelijk afvalbeheerplan. De uitzondering voor het verkleinen en verdichten van niet-geïmpregneerd hout dat een bedrijfsafvalstof is (en dus geen gevaarlijke afvalstof), is opgenomen in artikel 3.188, tweede lid, onder a, en artikel 3.193, tweede lid. De uitzondering voor het als grondstof inzetten van niet-geïmpregneerd hout in een productieproces (recyclen) is opgenomen in artikel 3.192, derde lid, onder c.
De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van papier of karton. De uitzondering voor het verkleinen en verdichten van papier dat een bedrijfsafvalstof is (en dus geen gevaarlijke afvalstof), is opgenomen in artikel 3.188, tweede lid, onder a, en artikel 3.193, tweede lid. De uitzondering voor het als grondstof inzetten van papier in een productieproces (recyclen) is opgenomen in artikel 3.192, derde lid, onder c.

r niet meer dan 600 m^3 groenafval dat een bedrijfsafvalstof is;

[19] Stb. 2008, 314, laatstelijk gewijzigd Stb. 2010, 730.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder t (oud) (nieuw: r) *Dit onderdeel bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van groenafval. Daarbij geldt een maximum van 600 m³ in opslag. Het gaat in dit onderdeel om bedrijfsafvalstoffen en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen. Groenafval is volgens het Landelijk afvalbeheerplan afval dat onder andere vrijkomt bij de aanleg en onderhoud van openbaar groen, bos- en natuurterreinen. Bijvoorbeeld bermmaaisel, slootmaaisel of snoeihout. Onder groenafval valt ook tuinafval of agrarisch (groen)afval zoals oogstrestanten (bijvoorbeeld bloembollenafval) of afgedragen gewas. Dit is bedoeld voor het opslaan van groenafval van derden. Het gaat bijvoorbeeld om een milieustraat die groenafval van derden inneemt en opslaat. Het opslaan van groenafval dat vrijkomt door eigen werkzaamheden is een activiteit voorafgaand aan inzameling of afgifte en valt niet onder dit artikel, tenzij het opslaan van de afvalstoffen samengaat met een activiteit die wel onder de aanwijzing in artikel 3.185 valt. Dit is bijvoorbeeld het geval als een hovenier zijn eigen groenafval verkleint. In dat geval valt de opslag van het groenafval wel onder dit artikel. Voor het opslaan van groenafval dat verontreinigd is geraakt en daardoor een gevaarlijke afvalstof is, is wel een vergunning nodig.*

s niet meer dan 1 m³ gebruikte frituurvetten of frituuroliën die bedrijfsafvalstoffen zijn;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder u (oud) (nieuw: s) *De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van gebruikte frituurvetten of frituuroliën. Het gaat om bedrijfsafvalstoffen en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen. Dit is bedoeld voor een initiatief dat ziet op de inzameling van frituurvet en frituurolie. Het terugnamesysteem heeft als doel om frituurvet en frituurolie gescheiden in te zamelen en om het later in de keten te verwerken tot bijvoorbeeld biobrandstof.*

t niet meer dan 1.000 m³ plantaardige restproducten uit de landbouw, tuinbouw, voedselbereiding of voedselverwerking voor het maken van diervoeder voor de dieren van degene die de activiteit verricht;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, derde lid, onder v (oud) (nieuw: t) *De vergunningplicht geldt niet voor het opslaan van plantaardige restproducten uit de landbouw en tuinbouw en uit de voedselbereiding en voedselverwerking, als het materiaal gebruikt wordt voor het vervaardigen van diervoeder voor eigen dieren. Dit is bedoeld voor bijvoorbeeld veehouderijen die plantaardig materiaal gebruiken om diervoeder van te maken voor eigen dieren. Het vervaardigen van diervoeder voor eigen dieren uit plantaardige restproducten valt niet onder dit artikel, maar onder artikel 3.192, derde lid, onder d.*

Dit betekent niet zonder meer dat al het plantaardig materiaal gebruikt kan worden om diervoeder van te maken. Zo gelden op grond van de verordening dierlijke bijproducten[54] regels voor het toepassen van voedselresten afkomstig van restaurants, cateringfaciliteiten en keukens, als die volgens die verordening als dierlijke bijproducten worden beschouwd.

u wrakken van gemotoriseerde voertuigen bij het onderhouden of repareren van gemotoriseerde voertuigen waarop paragraaf 4.22 van toepassing is;

v niet meer dan vier wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen of niet meer dan vier autowrakken of andere voertuigwrakken na demontage, bij een instelling voor oefendoeleinden of opleidingsdoeleinden;

w autowrakken, wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen en andere voertuigwrakken bij het verlenen van hulp voor gemotoriseerde voertuigen als bedoeld in paragraaf 3.8.1 of in het kader van onderzoek door politie of justitie;

Toelichting artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid, onder b, en 3.265, aanhef en eerste lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid onder b, en 3.265, aanhef van het Bal is het de term «gestrande automobilisten» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen». Het «stranden» van automobilisten past minder goed wanneer sprake is van pech op de oprit of in de eigen straat, terwijl deze bepalingen ook voor die situaties gelden. Daarom is verduidelijkt dat het gaat om hulpverlening voor gemotoriseerde voertuigen.*

Verder is in onderdeel b van artikel 3.265, eerste lid, van het Bal toegevoegd «op een andere locatie dan de locatie van de pech of het ongeval». Dit is toegevoegd omdat de inhoudelijke voorschriften van paragraaf 4.22 in het geheel niet geschikt zijn voor reparatie langs de weg, waaronder de voorschriften over een bodembeschermende voorziening, eisen omtrent afvalwater, bodemonderzoeken, enzovoorts.

Daarnaast is dit toegevoegd ter verduidelijking van de informatieverplichting als bedoeld in artikel 3.267 van het Bal. In dat artikel is bepaald dat degene die de milieubelastende activiteit verricht, vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. In geval van pechhulp langs de weg is het niet logisch dat dit vier weken van tevoren informatie moet worden verstrekt. Met deze toevoeging is verduidelijkt dat spoedeisende reparatie langs de weg niet onder deze aanwijzing valt, maar reparatiewerkzaamheden elders wel onder deze aanwijzing vallen.

x autowrakken na demontage op een andere locatie dan de locatie waarop demontage heeft plaatsgevonden, behalve als wordt opgeslagen op een instelling voor oefendoeleinden of opleidingsdoeleinden; of

[54] Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300).

Toelichting artikel 3.185, derde lid, onder x (RG 2026-07-09: voor wijziging onderdeel z), Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit onderdeel bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het opslaan van autowrakken na demontage op een andere plaats dan de plaats waar de wrakken zijn gedemonteerd. Als voorwaarde geldt dat het om gedemonteerde autowrakken moet gaan. Dat betekent dat het autowrak eerst door een autodemontagebedrijf is gedemonteerd. Een autodemontagebedrijf valt onder paragraaf 3.5.1 en moet voldoen aan de bepalingen die gelden voor het demonteren. Daaruit volgt welke onderdelen en vloeistoffen een autodemontagebedrijf uit het wrak moet halen voordat het wrak kan worden afgegeven aan een opslaglocatie. Dit onderdeel is bedoeld voor opslagbedrijven die autowrakken opslaan na demontage en voordat het autowrak naar een shredderinstallatie wordt gebracht. Er geldt geen maximum aantal wrakken dat in opslag mag zijn. In paragraaf 4.47 van dit besluit wordt wel een maximum aantal autowrakken gegeven dat in opslag mag zijn. Dit onderdeel is niet bedoeld voor een instelling voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden (daarover gaat onderdeel v (RG 2026-07-09: voor wijziging onderdeel x).*

y autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen of de bij het demonteren van deze wrakken vrijkomende afvalstoffen, als dat opslaan gebeurt bij het demonteren van ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen, bedoeld in paragraaf 3.5.1.

Toelichting artikel 3.185, derde lid, onder y, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 1.1, onderdeel EJ, onder i, van het Invoeringsbesluit is bepaald dat in artikel 3.185, derde lid, onder aa, van het Bal «bij een autodemontagebedrijf en tweewielerdemontagebedrijf als» wordt vervangen door «als dat opslaan gebeurt bij het demonteren van ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen». In artikel 3.185, derde lid, onder aa, van het Bal zoals gepubliceerd in het Staatsblad ontbreekt echter de zinsnede die vervangen dient te worden. In plaats daarvan wordt gesproken over «bij een activiteit». Omdat sprake was van een onjuist aangrijppunt bij de wijzigingsopdracht, was deze niet uitvoerbaar. Bovendien is onderdeel aa inmiddels verletterd tot onderdeel y (artikel I, onderdeel H, onder 3, van het Aanvullingsbesluit bodem). Met deze wijziging wordt dit gebrek in het Bal hersteld.*

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).

4 Stb. 2023, 472.

4 Het verbod geldt ook niet voor het opbulken of herverpakken van afvalstoffen als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit artikel.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, vierde lid *In het vierde lid is geregeld dat voor het opbulken, herverpakken en overslaan van afvalstoffen geen omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is vereist, als voor het opslaan van de afvalstoffen geen vergunningplicht geldt. Voor de hoeveelheden afvalstoffen die worden overgeslagen, herverpakt of opgebulkt geldt geen maximum. Voor de opslag kan op grond van de voorgaande onderdelen van dit artikel wel een maximum gelden.*

5 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, behalve als die activiteiten bestaan uit de activiteiten, bedoeld in het derde lid.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.185, vijfde lid *Er is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen van stoffen op een oppervlaktewaterlichaam bij de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid. De uitzonderingen op de aanwijzing van vergunningplichtige milieubelastende activiteiten werken ook door in de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen van lozingsactiviteiten.*

Toelichting artikel 3.185 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met de wijziging is het woord «afval» veranderd in «afvalstof». In het derde lid van dit artikel worden enkele onderdelen gewijzigd om beter aan te sluiten bij andere paragrafen uit hoofdstuk 3.*

Toelichting artikel 3.185 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het begrip «bouwstof» wordt al gedefinieerd in bijlage I. De eerdere toevoeging met verwijzing naar de definitie in het Besluit bodemkwaliteit is daardoor overbodig geworden en kan vervallen.*
In artikel 3.184 is opgenomen dat paragraaf 3.5.11 (verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke stoffen) niet geldt voor het opslaan van grond of baggerspecie. Onderdeel r en s bevatten specifieke uitzonderingen voor het opslaan van grond en baggerspecie in artikel 3.186. Deze zijn niet langer nodig en kunnen vervallen.

Artikel 3.186 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: demonteren bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het demonteren van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.186, eerste lid *In het eerste lid is aangegeven dat voor het demonteren van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. Demonteren is het uit elkaar nemen van (onderdelen van) bijvoorbeeld siervoorwerpen of gebruiksvoorwerpen, machines, apparatuur of voertuigen en dat niet het repareren ervan als doel heeft. Demonteren is een activiteit die gericht is op de onderdelen of fracties waaruit de afvalstof bestaat, om deze verder te verwerken of te hergebruiken, bijvoorbeeld het uit elkaar halen van een autowrak om vervolgens de verschillende onderdelen te hergebruiken of te recyclen. Het shredderen of versnipperen van afvalstoffen valt niet onder demonteren.*
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer met dit artikel geïmplementeerd.

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat demonteren.

3 Het verbod geldt niet als het demonteren alleen bestaat uit:
- a het demonteren van autowrakken of het demonteren van wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen bij een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.5.1;
- b het demonteren van accessoires van een autowrak of wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig bij een activiteit waarop paragraaf 4.22 van toepassing is;
- c activiteiten met een autowrak, wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig of ander voertuigwrak na demontage, bij een instelling voor oefendoeleinden of opleidingsdoeleinden, als de identiteit of de inhoud van de autowrakken herkenbaar blijft en de activiteit samenhangt met het oefendoel of opleidingsdoel;
- d het voor recycling demonteren van siervoorwerpen of gebruiksvoorwerpen die bedrijfsafvalstoffen zijn en alleen bestaan uit metaal, hout, kunststof, textiel, papier, karton of verbindingsmaterialen; of
- e het demonteren van siervoorwerpen of gebruiksvoorwerpen voor hergebruik als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.186, derde lid *In het derde lid is bepaald voor welke activiteiten de vergunningplicht niet geldt.*
<u>Onder a</u>
De uitzondering uit onderdeel a is bedoeld voor autodemontagebedrijven en tweewielerdemontagebedrijven die autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen van een ander demonteren.
Autowrakken die gevaarlijke stoffen of voorwerpen bevatten zijn gevaarlijke afvalstoffen. Het demonteren van autowrakken is gericht op het zoveel mogelijk nuttig toepassen van de vrijkomende afvalstromen. Een autodemontagebedrijf of tweewielerdemontagebedrijf dat (ook) is bestemd voor het demonteren van andere voertuigwrakken dan autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen, is vergunningplichtig. Bijvoorbeeld het demonteren van wrakken van vrachtwagens of wrakken van bedrijfsauto's die meer wegen dan 3.500 kg.

Onder het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen vallen ook handelingen als het aftappen van vloeistoffen, het neutraliseren van airbags en gordelspanners en het aftanken van brandstoffen. Dus de vergunningplicht geldt ook niet voor die activiteiten. Voor het neutraliseren van airbags en gordelspanners maakt het daarbij niet uit of het neutraliseren binnen of buiten het wrak gebeurt. Voor het aftanken van aanwezige brandstoffen maakt het daarbij niet uit of de brandstoffen voor eigen gebruik worden aangewend of voor anderen bestemd zijn.
Onder b
Onderdeel b is bedoeld voor bedrijven waar onderhoud of reparatie van motorvoertuigen plaatsvindt en waar de mogelijkheid bestaat dat zij een wrak van een motorvoertuig hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een garagebedrijf of autoschadeherstelbedrijf dat een motorvoertuig binnenkrijgt dat betrokken is geweest bij een ongeval. Bij de garage of autoschadeherstelbedrijf kan het motorvoertuig total-loss worden verklaard als blijkt dat de schade niet meer te herstellen is. Het motorvoertuig moet dan vervolgens als een afvalstof (wrak) worden beschouwd. Dit is bedoeld om het voor die bedrijven mogelijk te maken om zonder vergunning eenvoudige demontagehandelingen te verrichten. Het gaat om het demonteren van accessoires zoals autoradio's of wieldoppen. In paragraaf 4.22 van dit besluit is aangegeven welke demontagehandelingen deze bedrijven mogen verrichten en onder welke voorwaarden. Verrichten zij andere demontagehandelingen dan is sprake van het demonteren van autowrakken, dat in paragraaf 3.5.1 is aangewezen als milieubelastende activiteit. Het demonteren van accessoires van eigen wrakken bij bedrijven waar onderhoud of reparatie van motorvoertuigen plaatsvindt, valt ook onder onderdeel b.
Onder c
Onderdeel c is bedoeld voor instellingen zoals brandweer of hondenscholen die wrakken gebruiken voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden. Een instelling voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden mag handelingen verrichten met een autowrak (zoals knippen en pletten) zolang de identiteit en inhoud herkenbaar blijven. De identiteit van een autowrak blijft herkenbaar als het merk, het type, het chassisnummer, het voertuigidentificatienummer en eventuele in het kader van een verwerkingssysteem aangebrachte identificatieobjecten zichtbaar blijven. De inhoud van een autowrak blijft herkenbaar als visueel gecontroleerd kan worden dat de stoffen en onderdelen die op grond van de artikelen 4.587 en 4.588 gedemonteerd moeten worden, zijn gedemonteerd en dat het autowrak geen afval bevat dat niet aan het autowrak is gerelateerd. Voor wrakken van tweewielige motorvoertuigen en andere voertuigwrakken geldt deze voorwaarde niet. Wel geldt voor alle wraktypen dat de handeling samen moet hangen met het oefendoel of opleidingsdoel.
Onder d
In onderdeel d is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het demonteren van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen voor recyclen. Het gaat in dit onderdeel om siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen die een bedrijfsafvalstof zijn (en dus geen gevaarlijke afvalstof). Het demonteren van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen die gevaarlijke afvalstoffen zijn, is vergunningplichtig. Bijvoorbeeld oliedrukkabels of gepantserde papierloodkabels die geïmpregneerd zijn met bepaalde oliën. Dit is bedoeld voor kringloopwinkels en weggeefwinkels die siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen innemen van en verkopen of weggeven aan particulieren, maar ook voor andere bedrijven die siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen demonteren. In siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen zoals meubelstukken of kabels zitten vaak allerlei materialen verwerkt. Dit onderdeel geldt voor voorwerpen die alleen bestaan uit een combinatie van metaal, hout, kunststof, textiel, papier of karton en verbindingsmaterialen. Dus geen materialen als steen, aardewerk, glas of porselein. Met «verbindingsmaterialen» worden materialen bedoeld om de genoemde fracties met elkaar te verbinden en niet duidelijk als afzonderlijke fractie zijn te beschouwen, zoals een O-ring (rubber) voor een luchtdichte afsluiting. Bovendien geldt als voorwaarde dat het moet gaan om demonteren dat gericht is op het recyclen (van de samenstellende delen). Bijvoorbeeld het uit elkaar halen van een bankstel (demonteren) om de onderdelen te gebruiken voor een ander bankstel (recyclen). Of het demonteren van kabelrestanten om die te scheiden in een kunststoffractie en metaalfractie voor verdere recycling.
Onder e
In onderdeel e is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het demonteren van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen voor hergebruik als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. In dat artikel is hergebruik beschreven als elke handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als dat waarvoor zij waren bedoeld. Dit is in lijn met de kaderrichtlijn afvalstoffen. Om onder dit onderdeel te vallen moet het demonteren gericht zijn op hergebruik. Bijvoorbeeld het uit elkaar halen van een koelkast om een goed werkend onderdeel te hergebruiken. In sommige gevallen zal na demontage blijken dat bepaalde onderdelen toch niet te zijn hergebruiken. Ook die gevallen vallen onder het demonteren voor hergebruik, het doel van de demontage is immers hergebruik van onderdelen.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

4 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, behalve als die activiteiten alleen bestaan uit de activiteiten, bedoeld in het derde lid.

Artikel 3.187 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ontwateren en drogen bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, met uitzondering van afvalwater)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het ontwateren of drogen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, die geen afvalwater zijn.
2 Het verbod geldt niet als dat ontwateren alleen bestaat uit het mechanisch ontwateren van zuiveringsslib dat een bedrijfsafvalstof is of het passief ontwateren of drogen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.
3 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid, behalve als die activiteiten alleen bestaan uit de activiteiten, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.187 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ontwateren en drogen bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, met uitzondering van afvalwater) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In het eerste lid is aangegeven dat voor het ontwateren en drogen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. Het ontwateren van afvalwater valt niet onder dit artikel. Het ontwateren van afvalwater wordt beschouwd als een zuiveringsstap en valt niet onder deze paragraaf. De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.*
De vergunningplicht geldt niet voor het mechanisch ontwateren van zuiveringsslib en het passief ontwateren en drogen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen. Daarbij geldt voor het mechanisch ontwateren van zuiveringsslib als voorwaarde dat het om bedrijfsafvalstoffen gaat (en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen). Dit is bedoeld voor bedrijven die afvalwater zuiveren en het daaruit ontstane zuiveringsslib uitpersen in bijvoorbeeld zeefbandpersen of centrifugeren.
Passief ontwateren of drogen is het ontwateren of drogen zonder daar een actieve handeling toe te verrichten. Bij het opslaan van bijvoorbeeld groenafval of slib van riolen, kolken en gemalen sijpelt water uit de afvalstof door zwaartekracht en/of inklinking. In dat geval is sprake van passief ontwateren omdat daarvoor geen actieve handeling wordt verricht. De vergunningplicht geldt ook niet voor deze activiteit.

Toelichting artikelen 3.187, 3.188, 3.193 en 3.194 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.188 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verkleinen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het verkleinen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

2 Het verbod geldt niet als dat verkleinen alleen bestaat uit:
- a het verkleinen van metaal, niet-geïmpregneerd hout, kunststof, papier of karton die bedrijfsafvalstoffen zijn, met uitzondering van autowrakken;
- b het verkleinen van groenafval dat een bedrijfsafvalstof is, ontstaan bij werkzaamheden die zijn verricht door degene die de activiteit verricht;
- c het voor recycling verkleinen van siervoorwerpen of gebruiksvoorwerpen die geen elektronica bevatten, bedrijfsafvalstoffen zijn en alleen bestaan uit metaal, hout, kunststof, textiel, papier, karton of verbindingsmaterialen; of
- d het demonteren van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld in artikel 3.186.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.188 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verkleinen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In het eerste lid is aangegeven dat voor het verkleinen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. Bij het verkleinen van afval kan gedacht worden aan zagen, breken, knippen (met bijvoorbeeld een hydraulische knipschaar of een schrootschaar), snijden of shredderen. De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.*
Het tweede lid bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het verkleinen van metaal, niet-geïmpregneerd hout, kunststof, papier of karton. Het gaat om bedrijfsafvalstoffen en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen. Zo worden bijvoorbeeld recyclingbedrijven niet vergunningplichtig door deze handeling. De vergunningplicht geldt ook niet voor het verkleinen van «eigen» groenafval. Dit is bijvoorbeeld bedoeld voor hoveniersbedrijven die groenafval verkleinen dat bij eigen werkzaamheden is ontstaan. Het verkleinen van groenafval van een ander is wel vergunningplichtig.
In onderdeel c van het tweede lid is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het verkleinen van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen voor recyclen. Het gaat in dit onderdeel om siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen die een bedrijfsafvalstof zijn (en dus geen gevaarlijke afvalstof). Het verkleinen van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen die gevaarlijke afvalstoffen zijn, is vergunningplichtig. De uitzondering geldt voor voorwerpen die alleen bestaan uit een combinatie van metaal, hout, kunststof, textiel, papier of karton en verbindingsmaterialen. Dus geen materialen als steen, aardewerk, glas of porselein. Ook mogen de voorwerpen geen elektronica bevatten. Met «verbindingsmaterialen» worden materialen bedoeld om de genoemde fracties met elkaar te verbinden en niet duidelijk als afzonderlijke fractie zijn te beschouwen, zoals een O-ring (rubber) voor een luchtdichte afsluiting.
Verder geldt als voorwaarde dat het moet gaan om verkleinen dat gericht is op recyclen.
Om overlap met het artikel over demonteren te voorkomen, is in onderdeel d bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het demonteren. Het demonteren is geregeld in artikel 3.186.
Toelichting artikelen 3.187, 3.188, 3.193 en 3.194 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.189 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: reinigen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het reinigen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

2 Het verbod geldt niet als het reinigen alleen bestaat uit:
- a het schoonmaken als voorbereiden voor hergebruik als bedoeld in artikel 3.190;
- b het reinigen van kunststof dat een bedrijfsafvalstof is; of
- c het schoonbranden van een spoel uit een elektromotor.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.189 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: reinigen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In het eerste lid is aangegeven dat voor het reinigen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.*
In onderdeel a van het tweede lid is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het reinigen dat bestaat uit het schoonmaken als onderdeel van het voorbereiden voor hergebruik. Voorbereiden voor hergebruik is een handeling met afvalstoffen die bestaat uit het controleren, schoonmaken of repareren zodat de afvalstof of delen ervan kan of kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Dat is geregeld in artikel 3.190.
Onderdeel b is bedoeld voor kunststofrecyclingbedrijven die kunststof eerst reinigen voordat het kunststof verder wordt verwerkt.
In onderdeel c van het tweede lid is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het schoonbranden van een spoel uit een elektromotor. Dit is bedoeld voor bedrijven die schoonbranden als techniek toepassen om metalen onderdelen vrij te maken van verontreinigingen die niet of lastig op een andere manier te verwijderen zijn. Schoonbranden wordt toegepast bij het onderhoud aan elektromotoren voor het reinigen van de spoeldrager. Het schoonbranden van ander metaalafval, vooral transformatorspoelen, is vergunningplichtig.

Artikel 3.190 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: voorbereiden voor hergebruik van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het voorbereiden voor hergebruik van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, met uitzondering van het voorbereiden voor hergebruik van onderdelen van voertuigwrakken, siervoorwerpen, gebruiksvoorwerpen of tweedehands bouwmaterialen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.190 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: voorbereiden voor hergebruik van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het voorbereiden voor hergebruik van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.*

De vergunningplicht geldt niet voor het voorbereiden voor hergebruik van siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen of tweedehands bouwmaterialen. Dit geldt voor zowel bedrijfsafvalstoffen als gevaarlijke afvalstoffen. Dit is bedoeld voor kringloopwinkels en weggeefwinkels die siervoorwerpen en gebruiksvoorwerpen innemen van en verkopen of weggeven aan particulieren in Nederland of voor handelaars van tweedehands bouwmaterialen. Daarbij worden de materialen voorbereid voor hergebruik. Dit is een handeling met afvalstoffen die bestaat uit het controleren, schoonmaken of repareren zodat de afvalstof of delen ervan kan of kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Een voorbeeld van «voorbereiden voor hergebruik» is een kringloopwinkel die deurrubbers van een koelkast vervangt zodat de koelkast weer kan worden hergebruikt.

De vergunningplicht geldt ook niet voor het voorbereiden voor hergebruik van onderdelen van voertuigwrakken, omdat die activiteit samenvalt met het demonteren van voertuigwrakken. Daarop is artikel 3.186 van toepassing, waarin beschreven is in welke gevallen voor het demonteren van voertuigwrakken een vergunningplicht geldt.

Artikel 3.191 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: composteren en vergisten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het composteren of vergisten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat composteren of vergisten.

3 Het verbod geldt niet voor het composteren van ten hoogste 600 m^3 groenafval dat een bedrijfsafvalstof is, ontstaan bij werkzaamheden die zijn verricht door degene die de activiteit verricht.

4 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, behalve als die activiteiten bestaan uit de activiteit, bedoeld in het derde lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.191 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: composteren en vergisten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het composteren en vergisten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. De vergunningplicht geldt niet voor het composteren van groenafval als het composteren gebeurt door degene die ook de werkzaamheden heeft verricht waaruit de afvalstoffen ontstaan zijn. Daarnaast geldt de voorwaarde dat het om bedrijfsafvalstoffen gaat (en dus niet om gevaarlijke afvalstoffen). Dit is bedoeld voor bedrijven die «eigen» groenafval composteren zoals een hoveniersbedrijf of agrarisch bedrijf. Het composteren van groenafval van een ander is wel vergunningplichtig. De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.*

Artikel 3.192 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: recyclen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, vervaardigen van brandstoffen of opvulmateriaal uit bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen en voorbehandelen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voor nuttige toepassing)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het recyclen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, het vervaardigen van brandstoffen of opvulmateriaal uit bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen of het voorbehandelen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voor nuttige toepassing, anders dan de activiteiten met afvalstoffen, bedoeld in de artikelen 3.185 tot en met 3.191 en 3.193 tot en met 3.196.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.192, eerste lid *In het eerste lid is aangegeven dat voor het recyclen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, het vervaardigen van brandstoffen of opvulmateriaal uit bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen en het voorbehandelen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voor nuttige toepassing een vergunning nodig is. Om overlap met andere artikelen van deze paragraaf te voorkomen, is een aantal activiteiten uitgezonderd in het eerste lid.*

Opvulmateriaal is bijvoorbeeld materiaal dat wordt gebruikt voor het herstel van afgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Met het voorbehandelen voor nuttige toepassing worden voorbereidende handelingen bedoeld die vallen onder handeling R12 van bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen. Het gaat om handelingen zoals thermisch behandelen, chemisch behandelen of biologisch behandelen die plaatsvinden voor de (uiteindelijke) verdere nuttige toepassing. Handelingen zoals demonteren, sorteren, verdichten, drogen en herverpakken zijn ook voorbereidende handelingen, maar die handelingen zijn van de werking van dit artikel uitgesloten omdat ze in andere artikelen van deze paragraaf zijn opgenomen.

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat recyclen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, vervaardigen van brandstoffen of opvulmateriaal uit bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen of het voorbehandelen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen voor nuttige toepassing.

3 Het verbod geldt niet als de activiteit alleen bestaat uit:

a het vernieuwen van het loopvlak van banden van voertuigen;

b het extruderen of spuitgieten van kunststof dat een bedrijfsafvalstof is;

c het als grondstof inzetten van rubber, kunststof, metalen, steen, steenachtig materiaal, papier, karton, textiel, bont, leer, gips, kurk, hout of houtachtig materiaal of grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in artikel 25d van dat besluit, in een productieproces of reparatieproces, als de afvalstoffen bedrijfsafvalstoffen zijn; of

Toelichting artikel 3.192, derde lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 3.5.11 (Verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen) stelt als hoofdregel vergunningplicht in voor handelingen met afvalstoffen anders dan verbranden en storten. Voor een aantal handelingen gericht op het nuttig toepassen van afvalstoffen in productieprocessen wordt die vergunningplicht opgeheven, zodat alleen algemene regels en een meldingsplicht gelden. Deze wijziging neemt het verwerken van grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur in producten (denk aan bemeste tuinaarde, potgrond of substraat voor de glastuinbouw) in die vrijstelling op.*

d het maken van diervoeder voor eigen dieren van plantaardig materiaal uit de landbouw, tuinbouw, voedselbereiding of voedselverwerking, als de capaciteit voor het maken van diervoeder van deze afvalstoffen niet meer is dan 4.000 ton/jaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.192, derde lid *Het derde lid, onder a, bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het vernieuwen van het loopvlak van banden van voertuigen. Dit is bedoeld voor rubberrecyclingbedrijven. Voor de loopvlakvernieuwing worden processen toegepast uit de rubberindustrie.*

Onderdeel b bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het extruderen of spuitgieten van kunststof. Dit is bedoeld voor kunststofrecyclingbedrijven. Extruderen en spuitgieten zijn technieken die worden toegepast bij het verwerken van thermoplastisch kunststof.

Op grond van onderdeel c mogen de afvalstromen rubber, kunststof, metalen, steen, steenachtig materiaal, papier, karton, textiel, bont, leer, gips, kurk, hout of houtachtig materiaal worden ingezet in een productie- of reparatieproces, zonder dat daarvoor een vergunning is vereist. Dit is bedoeld voor bedrijven die in hun eigen productie- of reparatieproces afvalstoffen inzetten in plaats van grondstoffen. Een van de hoogste vormen in de afvalhiërarchie voor het verwerken van afvalstoffen is het inzetten van afvalstoffen in een productie- of reparatieproces in plaats van grondstoffen. Dit onderdeel zorgt ervoor dat een productie- of reparatieproces waarvoor geen vergunning nodig is, niet alsnog vergunningplichtig wordt door het inzetten van afvalstoffen. De uitzondering is ook bedoeld voor bedrijven als kringloopwinkels die bijvoorbeeld onderdelen van sier- en gebruiksvoorwerpen gebruiken om een nieuw product van te maken. Bijvoorbeeld onderdelen van een oud bankstel die gebruikt worden voor een ander bankstel (recyclen). Het gaat in dit onderdeel om productie- en reparatieprocessen waarvoor in dit besluit meestal regels zijn opgenomen. De uitzondering geldt niet voor gevaarlijke afvalstoffen, omdat de inzet van gevaarlijke afvalstoffen in productie- of reparatieprocessen niet voor de hand ligt.

Onderdeel d bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het vervaardigen van diervoeder uit plantaardige restproducten uit de landbouw en tuinbouw en uit de voedselbereiding en voedselverwerking. Dit is bedoeld voor bijvoorbeeld veehouderijen die plantaardig materiaal gebruiken om veevoeder van te maken voor eigen dieren. Het betekent niet zonder meer dat al het plantaardig materiaal gebruikt kan worden om diervoeder van te maken. Zo gelden op grond van de verordening dierlijke bijproducten[56] regels voor het toepassen van voedselresten afkomstig van restaurants, cateringfaciliteiten en keukens als die volgens die verordening als dierlijk bijproduct worden beschouwd.

In onderdeel e is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie, waarop het Besluit bodemkwaliteit van toepassing is.

Het Besluit bodemkwaliteit is van toepassing op het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie en de tijdelijke opslag van grond en baggerspecie voorafgaand aan die toepassing. Het «toepassen van bouwstoffen» is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als het in een werk aanbrengen of houden van bouwstoffen of het laten verrichten daarvan. Het «toepassen van grond of baggerspecie» is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als het aanbrengen, verspreiden of tijdelijk opslaan van grond of baggerspecie zoals genoemd in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit, het houden van de aangebrachte of tijdelijk opgeslagen grond of baggerspecie in die toepassing of het laten verrichten daarvan. Het betreft dus toepassingen die in artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit zijn genoemd.

Naast dat het om een toepassing van het Besluit bodemkwaliteit moet gaan (voor grond en baggerspecie zijn die genoemd in artikel 35 van dat besluit), moet de toepassing ook voldoen aan de voorwaarden van artikel 5 van het Besluit bodemkwaliteit om onder dat besluit te vallen. Dat houdt o.a. in dat - in geval het om afvalstoffen gaat - sprake moet zijn van nuttige toepassing.

[56] Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300).

Als het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie onder het Besluit bodemkwaliteit valt, is daar geen vergunning voor nodig. Dit wil nog niet zeggen dat het toepassen ook is toegestaan. Dat hangt ervan af of aan de eisen van het Besluit bodemkwaliteit is voldaan.
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.

4 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, behalve als die activiteiten alleen bestaan uit de activiteiten, bedoeld in het derde lid.

Artikel 3.193 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

2 Het verbod geldt niet voor het verdichten van bedrijfsafvalstoffen dat geen belemmering vormt voor de nascheiding of recycling als het opslaan van de afvalstoffen die worden verdicht niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.193 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het verdichten van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. Verdichten is in dit besluit gedefinieerd als het reduceren van het volume bij een gelijkblijvende massa of een gelijkblijvend gewicht. Een voorbeeld van verdichten is het persen van afvalstoffen in een perscontainer.*
De vergunningplicht geldt niet voor het verdichten van bedrijfsafvalstoffen. Daarbij geldt de voorwaarde dat het verdichten er niet toe mag leiden dat het nascheiden of recyclen van de afvalstoffen na het verdichten niet of slecht mogelijk is. Daarnaast geldt als voorwaarde dat voor het opslaan van de afvalstoffen geen vergunningplicht geldt.
Het verdichten van gevaarlijke afvalstoffen is altijd vergunningplichtig.
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.
Toelichting artikelen 3.187, 3.188, 3.193 en 3.194 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.194 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: scheiden van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het scheiden van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

2 Het verbod geldt niet als dat scheiden alleen bestaat uit:
- a het scheiden van afvalstoffen, waarvan het opslaan niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185;
- b het demonteren, bedoeld in artikel 3.186;
- c het ontwateren of drogen, bedoeld in artikel 3.187;
- d het verkleinen, bedoeld in artikel 3.188;
- e het reinigen, bedoeld in artikel 3.189; of
- f het voorbereiden voor hergebruik, bedoeld in artikel 3.190.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.194 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: scheiden van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het scheiden van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is.*
Onder scheiden valt bijvoorbeeld het scheiden van een mengsel van papier en plastic in een papierfractie en een plasticfractie. Het scheiden van verschillende fracties uit afvalwater bij het zuiveren van afvalwater valt niet onder dit artikel, omdat het zuiveren van afvalwater niet onder de milieubelastende activiteit het verwerken van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen valt.
In het tweede lid is geregeld dat voor het scheiden geen omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is vereist, als voor het opslaan van de afvalstoffen geen vergunningplicht geldt. Voor de hoeveelheden afvalstoffen die worden gescheiden geldt geen maximum. Voor de opslag kan op grond van artikel 3.185 wel een maximum gelden.
Om overlap met eerdere artikel te voorkomen, is in het tweede lid, onder b, bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het demonteren, ontwateren of drogen, verkleinen, reinigen, voorbereiden voor hergebruik. Die activiteiten worden geregeld in artikel 3.186, 3.187, 3.188, 3.189 en 3.190.
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.
Toelichting artikelen 3.187, 3.188, 3.193 en 3.194 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.195 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: mengen van bedrijfsafvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het mengen van bedrijfsafvalstoffen.

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat mengen.
3 Het verbod geldt niet als het mengen alleen bestaat uit:
   a het mengen van bedrijfsafvalstoffen met stoffen of materialen die geen afvalstoffen zijn, als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185 en er wordt gemengd tijdens recycling of het voorbereiden voor hergebruik;
   b het mengen van rie-biomassa met stoffen of materialen die geen afvalstoffen zijn, als het opslaan van de rie-biomassa niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185;
   c het bij het verbranden van rie-biomassa mengen van partijen rie-biomassa die behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen als bedoeld in bijlage II, als het opslaan van de afvalstoffen of het verbranden van de rie-biomassa niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.40e of 3.185; of
   d het mengen van bedrijfsafvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen, met uitzondering van de categorieën 10 en 111, bedoeld in bijlage II, als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.195 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: mengen van bedrijfsafvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het mengen van bedrijfsafvalstoffen een vergunning nodig is.*
De uitzondering van de vergunningplicht uit het derde lid, onder a, is bedoeld voor bedrijven die in hun eigen productie- of reparatieproces bedrijfsafvalstoffen inzetten in plaats van grondstoffen en daarnaast ook grondstoffen inzetten in het proces. In dat geval worden afvalstoffen met grondstoffen (niet-afval) gemengd. Dit is bedoeld voor die menghandeling. Bijvoorbeeld bij de vervaardiging van kunststof waarbij kunststofgranulaat wordt gebruikt. Het kunststofgranulaat kan als afvalstof of als niet-afvalstof worden geclassificeerd. Het samenvoegen van beide typen (afvalstof met niet-afvalstof) valt onder de definitie van mengen.
In onderdeel b is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt voor het mengen van rie-biomassa met stoffen of materialen die geen afvalstoffen zijn. Dit is bedoeld voor bedrijven die rie-biomassa mengen met niet-afvalstoffen. In onderdeel a is bepaald dat de vergunningplicht al breder niet geldt voor het mengen van bedrijfsafvalstoffen en niet-afvalstoffen. Daarbij geldt als voorwaarde dat het mengen gebeurt tijdens een productie- of reparatieproces. In geval van rie-biomassa is niet altijd sprake van een productieproces maar is mengen met niet-afvalstoffen geen reden tot vergunningplicht.
Onderdeel c bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het bij verbranding mengen van partijen rie-biomassa die behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen. Met «categorieën van afvalstoffen» worden categorieën van afvalstoffen bedoeld die in bijlage II zijn aangewezen. Daarnaast geldt als voorwaarde dat het verbranden van de rie-biomassa niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.179 of 3.185.
Onderdeel d bepaalt dat de vergunningplicht niet geldt voor het mengen van bedrijfsafvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen. Met «categorie van afvalstoffen» worden categorieën van afvalstoffen bedoeld die in bijlage II zijn aangewezen. Het gaat om het mengen van afvalstoffen die onder dezelfde categorie van afvalstoffen vallen, maar wel verschillen van elkaar qua aard, samenstelling of concentratie.
Voor alle onderdelen geldt als voorwaarde dat voor de opslag van afvalstoffen die worden gemengd, geen vergunningplicht geldt.
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.
Toelichting artikel 3.195 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijziging van het derde lid, onder a, wordt aangesloten bij de formulering uit de kaderrichtlijn afvalstoffen en de andere artikelen uit het Bal. De betekenis van het onderdeel verandert niet.*
Het derde lid, onder d, wordt zo gewijzigd dat het verbod om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, ook geldt voor het mengen van bedrijfsafvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen, als het gaat om de categorieën 10 en 111, bedoeld in bijlage II. Voor deze categorieën is ook mengen binnen de categorie niet toegestaan voordat bij vergunningverlening is getoetst of dit in overeenstemming is met het mengbeleid uit het Landelijk afvalbeheerplan. Het gaat bij deze categorieën om niet gevaarlijke procesafhankelijke industriële afvalstoffen van productieprocessen die niet vallen onder een andere categorie en niet gevaarlijke overige afvalstoffen die op een stortplaats gestort mogen worden volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het Landelijk afvalbeheerplan. Zie hiervoor ook paragraaf B.7.5.3 van het Landelijk afvalbeheerplan. In artikel 3.40, 3.195 en 3.196 is daarom geregeld dat voor het mengen van afvalstoffen binnen deze categorieën een vergunning is vereist.

Artikel 3.196 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: mengen van gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het mengen van gevaarlijke afvalstoffen.
2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met deze afvalstoffen die worden verricht op dezelfde locatie als dat mengen.
3 Het verbod geldt niet als dat mengen alleen bestaat uit het mengen van gevaarlijke afvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen, met uitzondering van de categorieën 11 en 110, bedoeld in bijlage II, als het opslaan van de afvalstoffen niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.185.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.196 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: mengen van gevaarlijke afvalstoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel is aangegeven dat voor het mengen van gevaarlijke afvalstoffen een vergunning nodig is. De vergunningplicht geldt niet voor het mengen van gevaarlijke afvalstoffen die behoren tot dezelfde categorie van afvalstoffen als voor de opslag van de te mengen afvalstoffen ook geen vergunning is vereist.*

Met «categorie van afvalstoffen» worden categorieën bedoeld die in bijlage II bij dit besluit zijn aangewezen. Het heeft betrekking op het mengen van afvalstoffen die onder dezelfde categorie van afvalstoffen in bijlage II vallen, maar wel verschillen van elkaar qua aard, samenstelling of concentratie. Bijvoorbeeld het samenvoegen van lege ongereinigde verpakkingen van olie met lege ongereinigde verpakkingen van andere gevaarlijke stoffen. Beide gevaarlijke afvalstoffen vallen binnen dezelfde categorie van afvalstoffen in bijlage II, maar verschillen wel van aard, samenstelling of concentratie. De uitzondering is bedoeld voor deze menghandelingen. Een ander voorbeeld is het mengen van een oude koelkast waarbij cfk's als koudemiddel zijn toegepast met een koffiezetapparaat met een warmhoudplaatje dat uit asbest bestaat. Beide gevaarlijke afvalstoffen vallen binnen dezelfde categorie in bijlage II, maar vanwege de aard, samenstelling en concentraties verschillen de afvalstoffen van elkaar. Het samenvoegen van beide afvalstoffen wordt daardoor beschouwd als mengen, maar hiervoor is geen vergunning nodig.
Voor het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met afvalstoffen die tot verschillende categorieën van afvalstoffen in bijlage II behoren, geldt wel vergunningplicht. Het kan daarbij gaan om het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met (andere) gevaarlijke afvalstoffen. Bijvoorbeeld het mengen van loodzuurbatterijen met kwikbatterijen. Het gaat bij beide batterijsoorten om gevaarlijke afvalstoffen. En ze behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen in bijlage II. Het kan ook gaan om het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met bedrijfsafvalstoffen. Bijvoorbeeld het mengen van oude koelkasten waarbij cfk's als koudemiddel zijn toegepast (gevaarlijke afvalstof) met andere elektrische apparaten die geen gevaarlijke afvalstof zijn. Elektrische apparaten die een gevaarlijke afvalstof zijn en elektrische apparaten die geen gevaarlijke afvalstof zijn behoren tot verschillende categorieën van afvalstoffen in bijlage II.
Ook voor het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met niet-afvalstoffen geldt vergunningplicht.
De reden dat het mengen van gevaarlijke afvalstoffen meestal vergunningplichtig is, volgt uit de kaderrichtlijn afvalstoffen. Daarin staat dat voor het mengen van gevaarlijke afvalstoffen met andere categorieën gevaarlijke afvalstoffen of met andere afvalstoffen of niet-afvalstoffen een vergunningplicht moet gelden.
De artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden onder meer in dit artikel geïmplementeerd.
***Toelichting artikel 3.196 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In het derde lid is eenzelfde wijziging aangebracht als in artikel 3.195, derde lid, onder d, maar dan voor gevaarlijke afvalstoffen. Verwezen wordt naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.195 Bal.*

Artikel 3.197 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verwijderen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.184, voor zover het gaat om het verwijderen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen, met uitzondering van het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen of afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.197 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: verwijderen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke stoffen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]** Voor het verwijderen van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen geldt de vergunningplicht. Het artikel strekt ter implementatie van de artikelen 23 tot en met 25 van de kaderrichtlijn afvalstoffen. Alleen als het verwijderen bestaat uit het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam geldt de vergunningplicht uit het eerste lid niet. Vanuit de kaderrichtlijn afvalstoffen is er geen vergunning nodig, omdat de kaderrichtlijn afvalstoffen niet van toepassing is op het lozen van afvalwater op een oppervlaktelichaam (zie toelichting bij artikel 3.184, vierde lid, onder c). Het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen of afvalwater afkomstig van een verwijderingshandeling als bedoeld in het eerste of tweede lid, is vergunningplichtig op grond van het derde lid. Het lozen van stoffen (anders dan afvalwater) op een oppervlaktewaterlichaam bij de activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, is ook vergunningplichtig. Deze vergunningplicht is mede bedoeld om artikel 2, vierde lid, van de richtlijn geologische opslag van kooldioxide te implementeren.*
***Toelichting artikel 3.197 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet]** Het tweede lid van artikel 3.197 vervalt. Uit bijlage I bij de kaderrichtlijn afvalstoffen in combinatie met artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, volgt dat alle milieubelastende activiteiten met de te verwijderen afvalstoffen ook verwijderingshandelingen zijn. Daarmee vallen ze onder het eerste lid en is het tweede lid niet nodig.*

Artikel 3.198 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.184, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
   c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   f het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
   g het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   h het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   i het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;

j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
l het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31;
m het opslaan van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.32, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk;
n het ontvangen van afvalstoffen, bedoeld in paragraaf 4.50, als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in dit hoofdstuk;
o het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
p het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
q het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.198, eerste lid *Paragraaf 4.50 is van toepassing op het ontvangen van afvalstoffen bij het verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen. De paragraaf is niet van toepassing op activiteiten met afvalstoffen waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig is. In het geval een omgevingsvergunning nodig is, is het toetsingskader van het Landelijk afvalbeheerplan over de procedure van acceptatie en controle van toepassing. Gegevens over te ontvangen afvalstoffen (welke activiteiten ermee worden verricht en welke type afvalstoffen worden ontvangen) komen terug in de aanvraag om de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit. Het acceptatie- en verwerkingsbeleid is volgens het LAP maatwerk en is afhankelijk van welke activiteiten er binnen het bedrijf met de afvalstoffen worden verricht. Volgens het LAP bepaalt de aard van de verwerking de ingangscriteria van de afvalstoffen en de uitgebreidheid van de waarborgen waarmee het acceptatieproces wordt omkleed. Het acceptatiebeleid zal moeten worden gebaseerd op eventueel voorgenomen vervolgafgiften aan verwerkers en in samenhang daarmee de door hen gestelde acceptatiecriteria.*

Toelichting artikel 3.198, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om:
1° het nuttig toepassen of verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen als per dag 10 ton of meer gevaarlijk afval wordt ontvangen; en
2° het verwijderen van niet-gevaarlijke afvalstoffen bij een capaciteit van 50 ton of meer per dag;

b verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.198, tweede lid, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

c zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in de artikelen 3.185 tot en met 3.197; en

Toelichting artikel 3.198, tweede lid onder c en d, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

d emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting artikel 3.198 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid worden twee nieuwe onderdelen toegevoegd. Bij het verwerken van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen moet worden voldaan aan de regels over het shredderen van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.31 Bal. Deze paragraaf wordt met dit besluit toegevoegd aan het Bal. Daarnaast wordt verwezen naar de nieuwe paragraaf 4.32 Bal, over het opslaan van afvalstoffen, als de activiteit niet in hoofdstuk 3 als vergunningplichtig is aangewezen. Voor activiteiten waarvoor deze vergunningplicht geldt, is in het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen een instructieregel voor het bevoegd gezag opgenomen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 4.32 (nieuw).*

In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met de wijziging in het eerste lid, onder a, is het woord «afval» veranderd in «afvalstof».

Door de wijziging in het tweede lid, onder b, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Ook wordt door de wijziging van het tweede lid, onder c en d, verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.199 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.184, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.199 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.199 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.184 aangewezen activiteit, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.199 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

AFDELING 3.6 AGRARISCHE SECTOR

Toelichting uit Stb. 2018-293 op afdeling 3.6 Agrarische sector *In deze afdeling zijn activiteiten in de agrarische sector geregeld, zoals veehouderijen, glastuinbouwbedrijven, akkerbouwbedrijven, tuinbouwbedrijven, agrarisch loonwerkbedrijven, landbouwmechanisatiebedrijven, bedrijven voor de teelt en kweek van waterplanten en waterdieren en bedrijven voor mestbehandeling. Naar aanleiding van de ontvangen consultatiereacties is ook bezien of het wenselijk is de algemene regels uit te breiden met bedrijven voor het kweken van insecten. Laatstgenoemde bedrijven hebben nauwelijks milieugevolgen. Er is besloten geen algemene regels te stellen voor bedrijven voor het kweken van insecten. Mocht het wenselijk zijn toch regels te stellen, dan biedt de wet voldoende mogelijkheden voor het stellen van regels op decentraal niveau.*

§ 3.6.1 Veehouderij

Artikel 3.200 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens, bedoeld in categorie 6.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en
   b het houden van landbouwhuisdieren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.200, eerste en tweede lid *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens en het houden van landbouwhuisdieren milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan uit Europeesrechtelijke verplichtingen en uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Alle vormen van nadelige gevolgen voor het milieu die oogmerken voor de milieubelastende activiteit van dit besluit vallen komen bij deze activiteiten voor.
Er zijn in Nederland circa 34.000 veehouderijen.
Bij categorie 6.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies gaat het om een intensieve pluimvee- of varkenshouderij met:
a meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee; of
b meer dan 2.000 plaatsen voor mestvarkens (van meer dan 30 kg); of
c meer dan 750 plaatsen voor zeugen.
De richtlijn gaat uit van dierplaatsen, maar zolang een methode ontbreekt om het aantal dierplaatsen te bepalen, telt het aantal dieren. Onder pluimvee wordt in de richtlijn industriële emissies verstaan: kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen, die in gevangenschap worden opgefokt of gehouden voor fokkerij, voor de productie van vlees of van consumptie-eieren of om in het wild te worden uitgezet.

Bij varkens wordt een onderscheid gemaakt in zeugen en mestvarkens. Onder zeugen vallen de kraamzeugen, de guste en dragende zeugen en de opfokzeugen. Mestvarkens zijn vleesvarkens, opfokberen en opfokzeugen. Bij zeugenbedrijven telt een opfokzeug als zeug en bij mestvarkensbedrijven telt een opfokzeug als mestvarken in de zin van de richtlijn industriële emissies. Bij een gecombineerd bedrijf bepaalt de huisvesting of sprake is van een mestvarken of zeug: is de opfokzeug gehuisvest op een zeugenplek of op een mestvarkensplek.
Bij een mestvarkensbedrijf komen biggen van circa 25 kg binnen en die worden na circa 4 maanden afgevoerd voor de slacht. Binnen 10 dagen wegen de dieren 30 kg. Er is normaal gesproken geen verschil tussen huisvesting van dieren lichter en zwaarder dan 30 kg. Alle dierplaatsen zijn bestemd voor varkens van meer dan 25 kg. Alle mestvarkens tellen mee voor de drempel om te bepalen of sprake is van een ippc-installatie. Bij een gecombineerd bedrijf tellen alle plaatsen in de mestvarkensafdeling mee als mestvarken, maar mogelijk zijn er ook nog plaatsen op de zeugenafdeling waar mestvarkens worden gehouden. Dit moet per geval worden beoordeeld.
Het eerste lid, onder b, wijst het houden van landbouwhuisdieren aan als milieubelastende activiteit. Een landbouwhuisdier is in bijlage I bij dit besluit gedefinieerd als een zoogdier of vogel voor de productie van vlees, melk, wol, pels, eieren of veren of paarden of pony's voor het fokken. Hieronder vallen ook de dieren die onderdeel zijn van de productieketen, zoals het houden van moederdieren. Het gaat om het aantal landbouwhuisdieren dat degene die de activiteit gaat verrichten voornemens is te houden. In het tweede lid worden kleine aantallen dieren uitgezonderd. De aanwijzing geldt niet voor het houden van minder dan 10 stuks rundvee, minder dan 15 varkens, minder dan 350 kippen en minder dan 25 overige landbouwhuisdieren. Alleen als onder alle drempelhoeveelheden wordt gebleven die zijn genoemd in het tweede lid, valt de activiteit buiten de aanwijzing als milieubelastende activiteit in deze paragraaf. Een veehouder die bijvoorbeeld 100 stuks rundvee, 10 kippen en 3 fokpaarden houdt valt door het aantal stuks rundvee niet onder de uitzondering van het tweede lid. Hierdoor vallen naast het rundvee ook de 10 kippen en de 3 fokpaarden binnen de reikwijdte van de aanwijzing. Ongespeende biggen, de bij de kraamzegen horende biggen, tellen nooit mee bij het vaststellen van het aantal landbouwhuisdieren dat wordt gehouden.
Een nerts die hobbymatig door particulieren wordt gehouden valt niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit. Het betreft namelijk geen dier dat voor productie- of fokdoeleinden wordt gehouden of voor uitzetten in het wild. Dat geldt in gelijke zin voor manegepaarden en pensionpaarden. Een manege of pension valt daarom niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit (tenzij het derde lid hierop ziet). Dit geldt ook voor veehandelaren, veemarkten en slachterijen, waarbij dieren maar voor korte tijd aanwezig zijn, de dierenverblijven niet permanent in gebruik zijn en hetzelfde dierenverblijf wordt gebruikt voor verschillende diercategorieën. Dat deze categorieën buiten deze paragraaf vallen, betekent niet dat deze activiteiten niet milieubelastend zijn en er geen regels gelden. Decentraal kunnen regels worden gesteld. Zo maken regels ter voorkoming van geurhinder onderdeel uit van het omgevingsplan.

2 Onder de aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, onder b, valt niet het houden van ten hoogste:
- a 10 stuks rundvee die als landbouwhuisdieren worden gehouden;
- b 15 varkens die als landbouwhuisdieren worden gehouden;
- c 350 kippen die als landbouwhuisdieren worden gehouden; en
- d 25 overige landbouwhuisdieren.

Toelichting artikelen 3.128, eerste lid, onder d, 3.131, 3.200, tweede lid, onder d en 3.204a Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Op 25 december 2020 is de Wet verbod pelsdierhouderij in werking getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. Dit vergt ook aanpassing in het Bal, waaronder de wijziging van het begrip landbouwhuisdier. In de begripsbepaling van het landbouwhuisdier komt dieren voor de productie van pels te vervallen.*
Het maken van voer voor pelsdieren is met de Wet verbod pelsdierhouderij niet als zodanig verboden. Omdat in de begripsomschrijving van landbouwhuisdier «pels» komt te vervallen, heeft dit tot gevolg dat het maken van voedingsmiddelen voor pelsdieren niet langer als milieubelastende activiteit wordt aangemerkt. Een rechtvaardiging daarvoor kan niet in de Wet verbod pelsdierhouderij worden gevonden. Met de invoeging van «en dieren die worden gehouden voor hun pels» in artikel 3.128, eerste lid, onder d, wordt dit voorkomen.
Daarnaast komt in artikel 3.200, tweede lid, onder d, «met uitzondering van pelsdieren» te vervallen. De in dat artikel opgenomen uitzondering is niet meer relevant gelet op de Wet verbod pelsdierhouderij. Hetzelfde geldt voor het overgangsrecht dat is opgenomen in artikel 3.204a, zodat die bepaling ook komt te vervallen.

3 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.200, derde lid *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld het maken van kaas of andere zuivelproducten van de melk van eigen koeien. Ook het houden van pensionpaarden kan een functioneel ondersteunende activiteit zijn. De weilanden die voor het grazen van de landbouwhuisdieren in gebruik zijn kunnen functioneel ondersteunend zijn aan het houden van de landbouwhuisdieren. In dat geval vallen de landbouwgronden onder de aanwijzing van de activiteit. Op basis van deze paragraaf gelden echter geen specifieke regels voor de landbouwgronden. Deze regels komen terug bij paragraaf 3.6.3 (Telen van gewassen in de openlucht).*
Toelichting artikel 3.200, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.200, derde lid, vervalt «onder a en b» omdat het eerste lid bestaat uit twee onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*

4 Onder de aanwijzing valt niet het houden van landbouwhuisdieren alleen:
- a voor natuurbeheer of beheer van de openbare ruimte;
- b voor educatieve doeleinden; of
- c bij onderzoeksinstellingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.200. vierde lid *In het vierde lid is aangegeven dat het houden van landbouwdieren alleen voor natuurbeheer of beheer van de openbare ruimte, voor educatieve doeleinden of het houden van landbouwhuisdieren alleen bij onderzoeksinstellingen niet onder de reikwijdte van de aangewezen activiteiten vallen. Voorbeelden van educatieve doeleinden zijn cursussen, volwasseneneducatie, demonstraties van oude ambachten en openluchtmusea, en ook kinderboerderijen en onderwijsinstellingen waar dieren worden gehouden. Voorbeelden van onderzoeksinstellingen zijn wetenschappelijke instellingen waar landbouwhuisdieren aanwezig zijn voor medische behandeling of onderzoek of instellingen waar nieuwe stalconcepten worden onderzocht. Bij de laatste categorie gaat het om specialistische bedrijven met dierenverblijven die speciaal voor dit onderzoek zijn bedoeld. Het gaat dan dus niet om een regulier productiebedrijf waar ook, al dan niet incidenteel, praktijkonderzoek wordt uitgevoerd.*

Artikel 3.201 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: ippc-installatie)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.200, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens, bedoeld in categorie 6.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.201 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst vergunningplichtige gevallen aan. Voor een ippc-installatie is altijd een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig. Er is sprake van een ippc-installatie als meer dan 2.000 vleesvarkens, 750 zeugen of 40.000 stuks pluimvee worden gehouden (onder a). Ook voor pelsdieren geldt altijd een vergunningplicht (onder b).*

Toelichting artikel 3.201 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht voor het houden van pelsdieren vervalt. In de Wet verbod pelsdierhouderij is een verbod opgenomen voor het houden, doden of doen doden van een pelsdier.*

Tot 1 januari 2024 geldt een overgangsregeling: tot die datum geldt een vergunningplicht voor het houden van pelsdieren (zie artikel 3.204a Bal), daarna zijn geen uitzonderingen meer mogelijk. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.

Artikel 3.202 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: andere milieubelastende installatie)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.202 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervallen van «alleen vanwege mer-beoordeling» in het opschrift wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit. Verder wordt in het opschrift van het artikel verbijzonderd op welke activiteiten de vergunningplicht ziet. Dat maakt de paragraaf toegankelijker voor de gebruiker omdat er meerdere artikelen voorkomen waarmee de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.200, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het houden van:

a meer dan 200 melkkoeien van 2 jaar en ouder, kalfkoeien van 2 jaar en ouder of zoogkoeien van 2 jaar en ouder;
b meer dan 340 stuks vrouwelijk jongvee jonger dan 2 jaar, fokstieren jonger dan 2 jaar, melkkoeien van 2 jaar en ouder, kalfkoeien van 2 jaar en ouder of zoogkoeien van 2 jaar en ouder;
c meer dan 50 paarden van 3 jaar en ouder of pony’s van 3 jaar en ouder;
d meer dan 50 schapen van 1 jaar en ouder of geiten;
e meer dan 2.500 kippen, kalkoenen, eenden of parelhoenders;
f meer dan 50 vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg en meer en jonger dan 7 maanden of opfokzeugen van 25 kg en meer;
g meer dan 50 kraamzeugen, guste zeugen, dragende zeugen en opfokzeugen van 25 kg en meer;
h meer dan 500 gespeende biggen van minder dan 25 kg;
i meer dan 50 vleeskalveren jonger dan 1 jaar, overig vleesvee vanaf spenen en jonger dan 2 jaar of overig rundvee van 2 jaar en ouder; of
j meer dan 50 overige landbouwhuisdieren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.202 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het houden van meer dan de in dit artikel genoemde aantal landbouwhuisdieren aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit is een activiteit genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig.*

Onder overige landbouwhuisdieren (onder j) vallen alle landbouwhuisdieren die niet onder een van de andere categorieën vallen die staan genoemd in het eerste lid, onder a tot en met i. Onder overige landbouwhuisdieren wordt in dit artikel dus iets anders verstaan dan overige landbouwhuisdieren in artikel 3.200.

Artikel 3.203 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.200, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;

b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
c het bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren, bedoeld in paragraaf 4.81;
d dierenverblijven, bedoeld in paragraaf 4.82;
e het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83;
f het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen, bedoeld in paragraaf 4.84;
g het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin, bedoeld in paragraaf 4.86;
h het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
i het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90; en
j het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101.

Toelichting artikel 3.203, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie;
b PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een PRTR-installatie voor het houden van pluimvee of varkens als bedoeld in categorie 6.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies; en
c verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.203, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.203 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een veehouderij.*
Bij het houden van landbouwhuisdieren zijn ook enkele modules uit hoofdstuk 5 van toepassing. De module in paragraaf 5.2.1 (Eindonderzoek bodem) geldt als het houden van landbouwhuisdieren is aan te merken als ippc-installatie. Dat is aan de orde als meer dan 40.000 stuks pluimvee, meer dan 2.000 vleesvarkens of meer dan 750 zeugen worden gehouden. Bij dit aantal dieren is ook paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag van toepassing. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf.
De module in paragraaf 5.4.1 (Energiebesparing) geldt als geen omgevingsvergunning nodig is.
Toelichting artikel 3.203 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid, onder b, wordt de verwijzing naar categorie 7, onder a, van bijlage I bij de PRTR-verordening vervangen door een verwijzing naar categorie 6.6 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Deze wijziging wordt aangebracht omdat de verwijzingen in dit hoofdstuk van het Bal in beginsel beperkt blijven tot de categorieën genoemd in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies en omdat zodoende beter wordt aangesloten bij artikel 3.200, eerste lid, aanhef en onder a, Bal. Het vervangen van de verwijzing vormt geen probleem omdat het zowel in categorie 6.6, als in categorie 7, onder a, gaat om de exploitatie van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens.*
De wijziging in het tweede lid, onder c, maakt dat het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aansluit bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.204 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.200 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Het eerste lid, onder a, is niet van toepassing op gronden die worden gebruikt voor de teelt van gewassen in de openlucht.
3 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.204 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.204 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de in artikel 3.200 aangewezen activiteit, dus de hele veehouderij met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.204 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 3.204a (overgangsrecht vergunningplicht pelsdieren)

Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
~~Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt tot 1 januari 2024 voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.200, voor zover het gaat om het houden van pelsdieren.~~
~~***Toelichting artikel 3.204a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *Dit artikel moet in samenhang gelezen worden met de wijziging van artikel 3.201 Bal. In de Wet verbod pelsdierhouderij is een verbod opgenomen voor het houden, doden of doen doden van een pelsdier. Tot 1 januari 2024 kan van dit verbod worden afgeweken. Tot 1 januari 2024 geldt op grond van artikel 3.204a Bal een vergunningplicht voor het houden van pelsdieren. Daarna vervalt die plicht; deze is door het verbod dan overbodig geworden.*~~
Toelichting artikelen 3.128, eerste lid, onder d, 3.131, 3.200, tweede lid, onder d en 3.204a Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Op 25 december 2020 is de Wet verbod pelsdierhouderij in werking getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. Dit vergt ook aanpassing in het Bal, waaronder de wijziging van het begrip landbouwhuisdier. In de begripsbepaling van het landbouwhuisdier komt dieren voor de productie van pels te vervallen.*
Het maken van voer voor pelsdieren is met de Wet verbod pelsdierhouderij niet als zodanig verboden. Omdat in de begripsomschrijving van landbouwhuisdier «pels» komt te vervallen, heeft dit tot gevolg dat het maken van voedingsmiddelen voor pelsdieren niet langer als milieubelastende activiteit wordt aangemerkt. Een rechtvaardiging daarvoor kan niet in de Wet verbod pelsdierhouderij worden gevonden. Met de invoeging van «en dieren die worden gehouden voor hun pels» in artikel 3.128, eerste lid, onder d, wordt dit voorkomen.
Daarnaast komt in artikel 3.200, tweede lid, onder d, «met uitzondering van pelsdieren» te vervallen. De in dat artikel opgenomen uitzondering is niet meer relevant gelet op de Wet verbod pelsdierhouderij. Hetzelfde geldt voor het overgangsrecht dat is opgenomen in artikel 3.204a, zodat die bepaling ook komt te vervallen.

§ 3.6.2 Glastuinbouwbedrijf

Artikel 3.205 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het telen van gewassen in kassen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.205, eerste lid *Dit artikel geeft aan dat het telen van gewassen in kassen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen, lichthinder en gebruik van energie. Er zijn in Nederland circa 3.800 glastuinbouwbedrijven.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat telen functioneel ondersteunen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.205, tweede lid *Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.*
3 Onder de aanwijzing valt niet het telen van gewassen in kassen alleen:
   a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
   b voor educatieve doeleinden;
   c bij onderzoeksinstellingen; of
   d bij volkstuinen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.205, derde lid *Het telen in kassen komt ook buiten de glastuinbouw voor. Als de teelt alleen in hobbykassen, educatieve kassen of kassen bij onderzoeksinstellingen plaatsvindt, vallen deze buiten de reikwijdte van de aangewezen activiteit. Het telen in kassen bij huishoudens of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis en bij volkstuinen is kleinschalig. Om die reden valt ook deze teelt in kassen niet onder de aanwijzing.*
Kassen worden ook gebruikt voor vakonderwijs of andere educatieve doelen, zoals botanische tuinen of het geven van cursussen. Ook worden kassen gebruikt voor onderzoek, bijvoorbeeld bij universiteiten. Educatieve kassen of kassen bij onderzoeksinstellingen zijn niet per se kleinschalig, maar wijken in werkwijze en milieubelasting wel af van wat in de glastuinbouw gebruikelijk is.

Artikel 3.206 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.205, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   c het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen, bedoeld in paragraaf 4.62;

d het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen, bedoeld in paragraaf 4.65;
e het reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.66;
f het reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.67;
g het spoelen van gewassen, bedoeld in paragraaf 4.68;
h het spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen, bedoeld in paragraaf 4.69;
i het spoelen van biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.70;
j het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.71;
k het sorteren van biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.72;
l assimilatiebelichting, bedoeld in paragraaf 4.75;
m drainwater of spoelwater van filters bij substraatteelt in een kas, bedoeld in paragraaf 4.76;
n drainagewater of spoelwater van filters bij grondgebonden teelt in een kas, bedoeld in paragraaf 4.77;
o overig afvalwater van kassen, bedoeld in paragraaf 4.78;
p het bereiden van gietwater, bedoeld in paragraaf 4.80;
q het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, bedoeld in paragraaf 4.85;
r het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
s het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90; en
t het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.206 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het telen van gewassen in kassen.*

Toelichting artikel 3.206 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Toelichting artikel 3.206, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.207 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.205, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.207 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.207 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.205 aangewezen activiteit, dus het gehele glastuinbouwbedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.207 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.6.3 Telen van gewassen in de openlucht

Artikel 3.208 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het telen van gewassen in de openlucht; en
   b het behandelen van gewassen direct voor of na de teelt.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat telen of behandelen functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als die alleen worden verricht:
   a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
   b voor educatieve doeleinden;
   c bij onderzoeksinstellingen; of
   d bij volkstuinen.

Toelichting artikel 3.208, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.208, derde lid, vervalt «onder a en b» omdat het eerste lid bestaat uit twee onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.208 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het telen van gewassen in de openlucht en het behandelen van gewassen direct voor of na de teelt milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.
Het gaat in Nederland om circa 18.000 bedrijven.
Bij het telen van gewassen in de openlucht kan het gaan om grondgebonden teelt en substraatteelt met eventueel tijdelijke opstanden van glas of kunststof. De weilanden die voor het grazen van de landbouwhuisdieren in gebruik zijn vallen ook onder de activiteit «telen van gewassen in de openlucht». Ook het telen van voedergewassen maakt deel uit van deze activiteit.
Alle activiteiten die in de openlucht plaatsvinden, zoals grondbewerking (ploegen, frezen, zaaien), mest uitrijden, kunstmest strooien, gewasbeschermingsmiddelen verspuiten, maaien en strobalen persen vallen binnen deze activiteit, ook als deze door derden worden verricht.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein. Andere voorbeelden zijn het ontdoen van aanhangende grond of het sorteren van geoogste gewassen voordat ze worden afgevoerd, en het bewerken (zoals persen, snijden en pureren) van de geteelde gewassen. Ook het opslaan van stoffen of het onderhouden en reinigen van voertuigen en werktuigen die gebruikt worden voor het telen kunnen als functioneel ondersteunende activiteiten onder het bereik van de in deze paragraaf aangewezen activiteiten vallen.
De paragraaf ziet niet op het telen van gewassen in de openlucht als dit alleen wordt verricht door een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis (eigen groentetuin), voor educatieve doeleinden (botanische tuin) en bij onderzoeksinstellingen en volkstuinen. In al die gevallen zijn de activiteiten kleinschalig en vallen de genoemde activiteiten niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit. Het educatief telen van gewassen bij onderzoeksinstellingen is niet per se kleinschalig, maar wijkt in werkwijze en milieubelasting wel af van wat in akkerbouw gebruikelijk is.
Als naast teelt in de openlucht ook teelt onder glas plaatsvindt, bijvoorbeeld voor het overwinteren van planten of de opkweek van gewassen, is hierop paragraaf 3.6.2 (Glastuinbouwbedrijf) van toepassing.

Artikel 3.209 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.208, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- c het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen, bedoeld in paragraaf 4.62;
- d het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden, bedoeld in paragraaf 4.63;
- e het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden en bij het telen van gewassen in de openlucht, bedoeld in paragraaf 4.64;
- f het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen, bedoeld in paragraaf 4.65;
- g het reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.66;
- h het reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.67;
- i het spoelen van gewassen, bedoeld in paragraaf 4.68;
- j het spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen, bedoeld in paragraaf 4.69;
- k het spoelen van biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.70;
- l het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.71;
- m het sorteren van biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.72;
- n substraatteelt van gewassen in de openlucht, bedoeld in paragraaf 4.73;
- o substraatteelt van gewassen op stellingen of in een gotensysteem in de openlucht, bedoeld in paragraaf 4.74;
- p het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83;
- q het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, bedoeld in paragraaf 4.85;
- r het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin, bedoeld in paragraaf 4.86;
  Toelichting artikel 3.209, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 3.209, eerste lid, van het Bal ontbrak in de richtingaanwijzer een verwijzing naar paragraaf 4.86 van het Bal. Deze omissie is hersteld.*
- s het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
- t het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90; en
- u het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101.

Toelichting artikel 3.209, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.209 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het telen van gewassen in de openlucht. Bij het telen van gewassen in de openlucht is ook de energiebesparingsmodule uit hoofdstuk 5 van toepassing.*

Toelichting artikel 3.209 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.210 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.208 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

3 Het eerste lid is niet van toepassing voor zover de activiteit wordt verricht op landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.210 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.210 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de in artikel 3.208 aangewezen activiteit, dus het gehele bedrijf waar gewassen in de openlucht worden geteeld, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt, maar in dit geval zijn de landbouwgronden uitgezonderd van die begrenzing, omdat vaak sprake is van jaarlijks wisselende percelen en gemeentegrens overstijgende locaties (eerste lid, onder a). De begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.210 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het oorspronkelijke eerste lid, onder a, Bal was bedoeld te bereiken dat van landbouwgronden de locatie niet doorgegeven hoeft te worden. Dat zou een nieuwe administratieve verplichting betekenen die gelet op de uitvoeringspraktijk niet noodzakelijk is. In samenhang met artikel 2.18 Bal zou echter nog steeds de verplichting bestaan om het adres waarop de activiteit wordt verricht aan het bevoegd gezag door te geven. Door aanpassing van het eerste lid, onder a, en het toevoegen van het derde lid wordt verduidelijkt dat geen informatie hoeft te worden verstrekt over activiteiten op landbouwgronden.*

§ 3.6.4 Telen van gewassen in een gebouw

Artikel 3.211 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het telen van gewassen in een gebouw, anders dan een kas.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat telen functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing valt niet het telen van gewassen in een gebouw alleen:
  a bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis;
  b voor educatieve doelen; of
  c bij onderzoeksinstellingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.211 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het telen van gewassen in een gebouw een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Met gebouw wordt in deze paragraaf bedoeld een schuur, een gebouw of een schuurkas, maar geen kas. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit de activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 1.500 bedrijven die gewassen telen in een gebouw.
Hierbij is sprake van zogenoemde bedekte teelten. Hieronder vallen in ieder geval het witloftrekken, de paddenstoelenteelt en de teelt van kiemgroente (bijvoorbeeld taugé). Ook valt het broeien van bollen in schuurkassen onder deze paragraaf. De broei van bollen gebeurt traditioneel in potgrond, maar tegenwoordig wordt vaak op water in schuurkassen gebroeid. Het broeien in schuurkassen vindt over het algemeen maar een deel van het jaar plaats. Het is met twee derde van het totaal inmiddels de grootste groep binnen deze bedrijfstak.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.
De paragraaf ziet niet op het telen van gewassen als dit alleen in een gebouw wordt verricht door een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis, voor educatieve doeleinden (botanische tuin) en bij onderzoeksinstellingen. In al die gevallen zijn de activiteiten kleinschalig en vallen de genoemde activiteiten niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit.

Artikel 3.212 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.212 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel vervalt omdat het, door de opname van de vergunningplicht voor het composteren van dierlijke meststoffen in artikel 3.226 Bal, overbodig is. Reden voor de vergunningplicht is dat uit onderzoek blijkt dat bij het composteren veel milieuschadelijke bestanddelen waaronder ammoniak uit de mest vrijkomen.*
In de paragraaf over het telen van gewassen in een gebouw anders dan een kas was een vergunningplicht voor «het pasteuriseren van compost voor de champignonteelt» opgenomen. Dat is een handeling voorafgaand aan de champignonteelt (na de teelt heet het champost). Die «compost» is een mengsel van dierlijke meststoffen met een aantal andere bestanddelen. Deze worden eerst gezamenlijk gecomposteerd en dan gepasteuriseerd voor het enten van de champignons. De reden voor de vergunningplicht is dat bij het pasteuriseren van dit materiaal veel bestanddelen die bij het composteren langzaam vrijgekomen zijn, in één piekemissie vrijkomen. De emissiepiek bij het pasteuriseren ontstaat omdat er dierlijke meststoffen worden gecomposteerd. De vergunningplicht voor het composteren van dierlijke meststoffen geldt dus ook voor de bereiding van de «compost voor de champignonteelt».

Artikel 3.213 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.211, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- c het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen, bedoeld in paragraaf 4.62;
- d het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen, bedoeld in paragraaf 4.65;
- e het reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.66;
- f het reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.67;
- g het lozen van afvalwater bij telen van gewassen in een gebouw, bedoeld in paragraaf 4.79;
- h het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83;
- i het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, bedoeld in paragraaf 4.85;
- j het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
- k het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90; en
- l het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101.

Toelichting artikel 3.213, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.213 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het telen van gewassen in een gebouw. Bij het telen van gewassen in een gebouw is ook een module uit hoofdstuk 5 van toepassing. Het gaat om de module in paragraaf 5.4.1 (Energiebesparing).*

Toelichting artikel 3.213 en 3.216 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.214 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.211, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.214 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.214 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.211 aangewezen activiteit, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.214 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.6.5 Agrarisch loonwerkbedrijf

Artikel 3.215 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor agrarisch loonwerk:
   a opslaan van stoffen op een andere locatie dan de locatie van dat loonwerk; en
   b onderhouden, repareren en schoonmaken van voertuigen of werktuigen op een andere locatie dan de locatie van dat loonwerk.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan, onderhouden, repareren of schoonmaken functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.215 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voor agrarisch loonwerk opslaan van stoffen op een andere locatie dan de locatie van dat loonwerk en het onderhouden van voertuigen en werktuigen op een andere locatie dan de locatie van dat loonwerk milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit een loonwerkbedrijf waar deze activiteiten worden verricht een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.

De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.

De activiteit betreft het opslaan van stoffen en het onderhouden van voertuigen en werktuigen bij een bedrijf dat agrarisch loonwerk doet. Er zijn in Nederland tussen de 10.000 en 13.000 agrarische loonwerkbedrijven.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.

Activiteiten op landbouwgronden zoals het uitrijden van mest, het strooien van kunstmest, het verspuiten van gewasbeschermingsmiddelen en het maaien en strobalen persen zullen meestal onder paragraaf 3.6.3 (Telen van gewassen in de openlucht) vallen.

Artikel 3.216 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.215, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- b het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- c het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- d het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen, bedoeld in paragraaf 4.62;
- e het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen, bedoeld in paragraaf 4.65;
- f het reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.66;
- g het reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.67;
- h het spoelen van gewassen, bedoeld in paragraaf 4.68;
- i het spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen, bedoeld in paragraaf 4.69;
- j het spoelen van biologisch geteelde gewassen, bedoeld in paragraaf 4.70;
- k het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.71;
- l het sorteren van biologisch geteeld fruit, bedoeld in paragraaf 4.72;
- m het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83;
- n het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen, bedoeld in paragraaf 4.84;
- o het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, bedoeld in paragraaf 4.85;
- p het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin, bedoeld in paragraaf 4.86;
- q het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
- r het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90;
- s het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
- t het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.216, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.216 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor agrarisch loonwerk. Bij het agrarisch loonwerk is ook een module uit hoofdstuk 5 van toepassing. Het gaat om de module in paragraaf 5.4.1 (Energiebesparing).*

Toelichting artikel 3.213 en 3.216 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.217 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.215 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.217 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.217 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.215 aangewezen activiteit, dus het gehele agrarisch loonwerkbedrijf met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.217 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.6.6 Landbouwmechanisatiebedrijf

Artikel 3.218 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor derden of voor verhuur onderhouden en repareren van werktuigen voor agrarische activiteiten.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat onderhouden of repareren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.218 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voor derden of voor verhuur onderhouden of repareren van werktuigen en apparatuur voor agrarische activiteiten een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit een landbouwmechanisatiebedrijf waar deze activiteiten worden verricht een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteit ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen.
De activiteit betreft het onderhouden of repareren van werktuigen en apparatuur bij een landbouwmechanisatiebedrijf. Er zijn in Nederland enkele honderden landbouwmechanisatiebedrijven.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein. Een ander voorbeeld van een functioneel ondersteunende activiteit is het renoveren van tweedehands landbouwmachines.
Toelichting artikel 3.218 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het eerste lid. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan. Verder wordt een redactionele wijziging in het tweede lid aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 3.219 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.218, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
- c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- h het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- i het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
- j het verwerken van thermoplastisch kunststof, bedoeld in paragraaf 4.26;
- k het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
- l het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- m het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- n het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90;
- o het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
- p het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.219, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.219 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een landbouwmechanisatiebedrijf. Bij het landbouwmechanisatiebedrijf is ook een module uit hoofdstuk 5 van toepassing. Het gaat om de module in paragraaf 5.4.1 (Energiebesparing).*

Toelichting artikel 3.219 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.220 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.218 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.220 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.220 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.218 aangewezen activiteit, dus het gehele landbouwmechanisatiebedrijf met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.220 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.6.7 Bedrijf voor telen en kweken van waterplanten of waterdieren

Artikel 3.221 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het kweken van consumptievis;

b het kweken van ongewervelde waterdieren; en
c het telen van waterplanten.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat kweken of telen functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als die alleen worden verricht:
a in een oppervlaktewaterlichaam;
b voor educatieve doelen;
c bij onderzoeksinstellingen;
d voor sportdoeleinden of recreatiedoeleinden; of
e bij detailhandel.

Toelichting artikel 3.221, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.221, derde lid, vervalt «onder a tot en met c» omdat het eerste lid bestaat uit drie onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.221 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het telen van waterplanten en het kweken van consumptievis en ongewervelde waterdieren, anders dan op een oppervlaktewaterlichaam, milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland enkele honderden bedrijven die waterplanten telen en consumptievis en waterdieren kweken.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.
In het derde lid is aangegeven dat de paragraaf niet ziet op het telen of kweken in een oppervlaktewaterlichaam, voor educatieve doelen, bij onderzoeksinstellingen, voor sportdoeleinden of recreatiedoeleinden, of bij detailhandel. Voor het telen of kweken in een oppervlaktewaterlichaam zijn de regels van paragraaf 6.2.6 (Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam) van toepassing.

Artikel 3.222 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.221, voor zover het gaat om:
a het kweken van consumptievis;
b het kweken van ongewervelde waterdieren; of
c het telen van waterplanten.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.222 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst de vergunningplicht aan. Voor deze activiteit is altijd een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig. Als wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam (maar het telen of kweken zelf vindt niet in een oppervlaktewaterlichaam plaats) is ook een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig.*

Artikel 3.223 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.221, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over PRTR, bedoeld in paragraaf 5.3.1, voor zover het gaat om het exploiteren van een PRTR-installatie voor intensieve aquacultuur, met een productiecapaciteit van 1.000 ton vis of schelpdieren per jaar of meer.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.223 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het telen van waterplanten en het kweken van consumptievis en ongewervelde waterdieren. Paragraaf 5.3.1 over het PRTR-verslag is voor deze activiteit relevant. Voor een nadere toelichting op de consequenties hiervan wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij die paragraaf.*

Toelichting artikel 3.223 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt de in categorie 7, onder b, van bijlage I bij de PRTR-verordening gehanteerde capaciteitsdrempel uitgeschreven, zodat de verwijzing naar de bijlage bij de PRTR-verordening kan vervallen. Binnen dit hoofdstuk van het Bal blijven verwijzingen namelijk waar mogelijk beperkt tot de categorieën genoemd in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies.*
Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Toelichting artikel 3.223 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.224 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.221 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.224 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.224 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.221 aangewezen activiteit, dus het hele bedrijf voor de teelt en kweek van waterplanten en waterdieren, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.224 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging, waardoor een-op-een wordt aangesloten op de artikelen over het verstrekken van gegevens en bescheiden.*

§ 3.6.8 Bedrijf voor mestbehandeling

Artikel 3.225 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het behandelen van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat behandelen of vergisten functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing valt niet een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.3.14.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.225 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het behandelen van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit bedrijven die mest behandelen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels aan deze activiteiten ter uitvoering van Europese regelgeving en om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken.
De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de lucht, lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 100 bedrijven die zich uitsluitend bezighouden met mestbehandeling (niet grootschalig). Daarnaast vallen ook veehouders die hun eigen mest behandelen onder deze paragraaf. Dit is een activiteit in ontwikkeling waarvoor qua aantallen geen goede inschatting te geven is.
De paragraaf ziet op alle technieken voor het behandelen van dierlijke meststoffen, zowel op vast opgestelde installaties als op mobiele installaties. Mobiele installaties zullen een aantal keren per jaar gedurende een aantal dagen worden gebruikt.
Het behandelen van meer dan 25.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar valt niet onder deze paragraaf, maar onder paragraaf 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking). Deze grote bedrijven worden tot de complexe bedrijven gerekend.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals onderhoud of administratie, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.
Toelichting artikelen 3.103, 3.111, 3.122 en 3.225 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Er is een sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.6 (Basismetaal) en 3.4.4 (Metaalproductenindustrie) van het Bal, waardoor er vaak overlap zou kunnen zijn tussen deze twee paragrafen. Met deze wijziging verdwijnen deze overlappende vergunningplichten. Door de overlap zouden voor vergelijkbare activiteiten specifieke vergunningplichten in paragraaf 3.4.4 gelden naast de vergunningplicht in paragraaf 3.3.6 die de hele aangewezen activiteit omvat. Deze overlap is niet nodig omdat de specifieke vergunningplichten betrekking hebben op activiteiten die ook al onder de brede vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen. Bij samenloop zijn zouden er dus op dezelfde (deel)activiteit twee of meer aanwijzingen van de vergunningplicht van toepassing zijn. Het beoordelingskader voor de vergunningen is hetzelfde, zodat het bevoegd gezag feitelijk met het beoordelen van de aanvraag voor de brede vergunning voor het complexe bedrijf ook een oordeel zou geven over de specifieke vergunningen voor activiteiten die daar deel van uitmaken.*
De wijziging van artikel 3.103 van het Bal leidt daardoor tot een vereenvoudiging van het systeem voor aanvrager en vergunningverlener, ook in de vragenbomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Aangezien aannemelijk is dat in geval van overlappende vergunningplichten op samenhangende activiteiten de aanvraag toch al gecombineerd zouden worden, is het effect op de administratieve en bestuurlijke lasten verwaarloosbaar.
Vergelijkbare wijzigingen zijn doorgevoerd in artikelen 3.111, 3.122 en 3.225 van het Bal, gelet op de sterke samenhang tussen de paragrafen 3.3.7 (Complexe minerale industrie) en 3.4.5 (Minerale producten industrie) van het Bal, tussen de paragrafen 3.3.9 (Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie) en 3.4.7 (Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie) van het Bal, respectievelijk tussen de paragrafen 3.3.14 (Grootschalige mestverwerking) en 3.6.8 (Bedrijf voor mestbehandeling) van het Bal.

Artikel 3.226 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.225, voor zover het gaat om:

a het drogen of indampen van dierlijke meststoffen, met uitzondering van het drogen van pluimveemest dat deel uitmaakt van een huisvestingssysteem waarvoor bij ministeriële regeling een emissiefactor voor ammoniak is vastgesteld;
b het vergisten van dierlijke meststoffen in combinatie met afvalstoffen;
c het vergisten van plantaardig materiaal;
d het verbranden van dierlijke meststoffen; of
e het composteren van dierlijke meststoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.226, eerste lid *In dit artikel worden vergunningplichtige gevallen aangewezen. Er is een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig voor het behandelen van mest en voor technieken waarbij sprake is van relevante geuremissies. Als vergunningplichtig geval zijn aangewezen:*

- *Het drogen en indampen van dierlijke meststoffen, uitgezonderd het drogen van pluimveemest als dat onderdeel uitmaakt van een huisvestingssysteem waarvoor een emissiefactor voor ammoniak is vastgesteld (eerste lid, onder a;*
- *Het vergisten van dierlijke meststoffen (eerste lid, onder b); en*
- *Het vergisten van plantaardig materiaal (eerste lid, onder c).*

Het behandelen van meststoffen bevat alle soorten dierlijke meststoffen. Het gaat dus om dunne mest en dikke (steekvaste) mest.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.226, tweede lid *Als het behandelen van mest in het eerste lid is aangewezen als vergunningplichtig geval en er wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam dan is hiervoor ook een omgevingsvergunning nodig.*

Toelichting artikel 3.226 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In artikel 3.226, eerste lid, aanhef en onder a, Bal wordt een verwijzing toegevoegd naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat de emissiefactoren in de Omgevingsregeling staan. Het al dan niet vastgesteld zijn van zo'n emissiefactor is relevant voor de vergunningplicht van de activiteit. De verwijzing is als service bedoeld. Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.*

Daarnaast is de vergunningplicht voor het vergisten van dierlijke meststoffen beperkt tot alleen het vergisten van dierlijke meststoffen in combinatie met afvalstoffen, de zogenaamde co-vergisting van mest. De vergunningplicht voor het vergisten van uitsluitend dierlijke meststoffen vervalt hiermee.

Verder wordt het verbranden van dierlijke meststoffen als vergunningplichtig geval aangewezen. Voor het verbranden van meststoffen geldt altijd vergunningplicht, hetzij via paragraaf 3.3.14 Bal, hetzij via dit artikel. Die toestemming kan overigens op grond van de beoordelingsregels voor doelmatig beheer van afvalstoffen alleen gegeven worden als de meststoffen als brandstof worden ingezet, en niet als de meststoffen alleen worden vernietigd.

Ook wordt het composteren van dierlijke meststoffen toegevoegd als vergunningplichtig geval. Bij de omzetting van de regels voor de Omgevingswet was aangenomen dat deze verwerkingstechniek alleen grootschalig wordt toegepast. Het blijkt echter op kleinere schaal te gebeuren. Bij het composteren komen relatief veel emissies van ammoniak en andere componenten vrij. Om die reden wordt de vergunningplicht hier ingevoegd. Onder het composteren van dierlijke meststoffen valt het pasteuriseren van compost voor de champignonteelt. Dat is een handeling voorafgaand aan de champignonteelt (na de teelt heet het champost). Die «compost» is een mengsel van dierlijke meststoffen met een aantal andere bestanddelen. Deze worden eerst gezamenlijk gecomposteerd en dan gepasteuriseerd voor het enten van de champignons. De reden voor de vergunningplicht is dat bij het pasteuriseren van dit materiaal veel bestanddelen die bij het composteren langzaam vrijgekomen zijn, in één piekemissie vrijkomen. De emissiepiek bij het pasteuriseren ontstaat omdat er dierlijke meststoffen worden gecomposteerd. De vergunningplicht voor het composteren van dierlijke meststoffen geldt dus ook voor de bereiding van de «compost voor de champignonteelt».

Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 3.227 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.225, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
a een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.4;
b het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie, bedoeld in paragraaf 4.83;
c het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin, bedoeld in paragraaf 4.86;
d een mestbehandelingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.87;
e een mestvergistingsinstallatie, bedoeld in paragraaf 4.88; en
f het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.227, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.226; en

  Toelichting artikel 3.227, tweede lid onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
- c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.227 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het behandelen van meststoffen. Bij een bedrijf voor mestbehandeling is ook een module uit hoofdstuk 5 van toepassing. Het gaat om de module in paragraaf 5.4.1 (Energiebesparing).*

Toelichting artikel 3.227 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze richtingaanwijzer wordt een verwijzing toegevoegd naar de algemene regels over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie. Deze wijziging zorgt ervoor dat alle regels over het verbranden van mest in deze paragraaf bij elkaar staan. In paragraaf 3.2.1 Bal over stookinstallaties is het verbranden van dierlijke meststoffen uitgezonderd. Op het verbranden van mest zijn dan ook alleen deze paragraaf en paragraaf 3.3.14 Bal over grootschalige mestverwerking van toepassing.*

In het tweede lid wordt een verwijzing naar de modules voor zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht toegevoegd. De verwijzing naar de module voor energiebesparing vervalt omdat deze per abuis was opgenomen.

Artikel 3.228 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.225 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.228 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.228 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.225 aangewezen activiteit, dus het gehele bedrijf voor mestbehandeling met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.228 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de artikelen over het verstrekken van gegevens en bescheiden.*

AFDELING 3.7 DIENSTVERLENING, ONDERWIJS EN ZORG

§ 3.7.1 Bouwbedrijf, installatiebedrijf, grondbouwbedrijf, wegbouwbedrijf, waterbouwbedrijf en schildersbedrijf

Artikel 3.229 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor bouwwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden, reparatiewerkzaamheden of installatiewerkzaamheden:
   a opslaan van stoffen op een andere locatie dan de locatie van die werkzaamheden; en
   b onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen of werktuigen op een andere locatie dan de locatie van die werkzaamheden.

   Toelichting artikel 3.229, eerste lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder b, wordt «gemotoriseerde» ingevoegd voor «voertuigen of werktuigen». Het onderhouden, repareren en schoonmaken van niet gemotoriseerde voertuigen of werktuigen is niet of nauwelijks milieubelastend en wordt dan ook niet meer aangewezen als milieubelastende activiteit.*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan, onderhouden, repareren of schoonmaken functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.229 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen voor bouwwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden, of installatiewerkzaamheden milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, gebruik van energie en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Er zijn in Nederland enkele tienduizenden bedrijven die zich met deze milieubelastende activiteiten bezighouden.
De activiteit betreft het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen bij bedrijven die bouwwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden of installatiewerkzaamheden uitvoeren. Er zijn in Nederland enkele tienduizenden van deze bedrijven. Werkzaamheden van een bouwbedrijf, onderhoudsbedrijf of installatiebedrijf, die buiten de eigen vestiging plaatsvinden, vallen niet onder de in deze paragraaf aangewezen milieubelastende activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen voor bouw-, onderhouds-, of installatiewerkzaamheden en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.230 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.229, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
   b het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   c het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   d het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   e het mechanisch bewerken van steen, bedoeld in paragraaf 4.19;
   f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   h het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   i het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
   j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   l de wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;

   Toelichting artikel 3.230, eerste lid onder l (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In artikel 3.229, eerste lid, aanhef en onder b, Bal is onder andere het voor bouwwerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden, reparatiewerkzaamheden of installatiewerkzaamheden schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen of werktuigen aangewezen als milieubelastende activiteit. In de richtingaanwijzer (artikel 3.230 Bal) ontbrak een verwijzing naar de regels in paragraaf 4.44 over een wasstraat of wasplaats. Met de wijziging van artikel 3.230 wordt deze omissie gerepareerd.*

   m het opslaan van verwijderd asbest, bedoeld in paragraaf 4.52;
   n het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   o het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   p het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.230, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.230 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.231 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.229 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.231 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.231 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.229 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld het gehele bouwbedrijf met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.231 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.2 Chemische wasserij

Artikel 3.232 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het chemisch reinigen van textiel.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat chemisch reinigen functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.232 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het chemisch reinigen van textiel een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Het chemisch reinigen wordt ook wel het droogwassen van textiel, stomen, of dry-cleaning genoemd. De kleding wordt hierbij in dezelfde machine gereinigd en gedroogd. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 250 chemische wasserijen.
Bij het chemisch reinigen van textiel wordt textiel gereinigd met organische oplosmiddelen zoals tetrachlooretheen (PER).
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het chemisch reinigen van textiel en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.233 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.232, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34; en
   b het chemisch reinigen van textiel, bedoeld in paragraaf 4.57.

   Toelichting artikel 3.233, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.234 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.232, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.234 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.234 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.232 aangewezen activiteit, dus de gehele chemische wasserij met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.234 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.3 Datacentrum

Artikel 3.235 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum waar ondersteuning wordt gegeven voor dataverkeer of dataopslag.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.235 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum waar ondersteuning wordt gegeven voor dataverkeer of dataopslag een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 175 rekencentra of datacentra.
Rekencentra en datacentra zijn faciliteiten waar bedrijfskritische ICT-apparatuur (bijvoorbeeld servers) kunnen worden ondergebracht. Deze zijn uitgerust met diverse voorzieningen, waaronder klimaatbeheersing door airconditioning, geavanceerde automatische brandblussystemen en back-up stroomvoorzieningen.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals een centrale persluchtvoorziening of een laboratorium, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.236 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen van koelwater met een warmtevracht van meer dan 50 MW, afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.235.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.236 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) *Er is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist als er sprake is van het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van koelwater als de warmtevracht meer is dan 50 MW.*

Artikel 3.237 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.235, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.237, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Voor een toelichting op de toevoeging van «en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht» wordt verwezen naar de toelichting op de onderdelen B en E. Voor een toelichting op het vervangen van «de activiteit» door «de activiteiten» wordt verwezen naar de toelichting op de onderdelen C, D, G en H.*

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en

b openbaarmaking gegevens energie-efficiëntie datacentra, bedoeld in paragraaf 5.4.1a.

Toelichting artikel 3.237, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in dit artikel sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.238 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.235, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:

a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.238 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.238 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.235 aangewezen activiteit, dus het gehele datacentrum met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.238 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.4 Crematorium

Artikel 3.239 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een crematorium.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.239 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een crematorium een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de lucht en het gebruik van energie.
Onder deze paragraaf vallen crematoria voor mensen en crematoria voor dieren. Er zijn in Nederland circa 85 crematoria voor mensen en circa 40 dierencrematoria.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van crematorium en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.240 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.239, wordt voldaan aan de regels over een crematorium, bedoeld in paragraaf 4.54.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.241 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.239, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.241 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.241 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.239 aangewezen activiteit, dus het gehele crematorium met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.241 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.5 Laboratorium

Artikel 3.242 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het in een laboratorium verrichten van:
   a wetenschappelijk onderzoek;
   b practica voor middelbaar en hoger onderwijs;
   c medisch onderzoek;
   d productontwikkeling; of
   e fysische, chemische of biologische analyses.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat verrichten functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als deze worden verricht in een laboratorium alleen voor huisartsen, dierenartsen, apothekers, tandartsen of tandtechnici.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.242 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het verrichten van werkzaamheden in een laboratorium een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, lozingen en het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland enkele honderden laboratoria en praktijkruimten.
Onder het regime van het Activiteitenbesluit milieubeheer werden laboratoria voor huisartsen, dierenartsen, apothekers, tandartsen en tandtechnici en praktijkruimten voor het middelbaar onderwijs al uitgezonderd van de werkingssfeer. In dit besluit wordt dat gecontinueerd. Onder de in deze paragraaf aangewezen milieubelastende activiteit vallen wel laboratoria van bedrijven voor de interne kwaliteits- of productcontroles.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een laboratorium en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.242 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in het eerste lid is een redactionele wijziging. In het derde lid, vervalt «onder a tot en met e» omdat het eerste lid bestaat uit vijf onderdelen en die verbijzondering dus overbodig is.*

Artikel 3.243 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.243 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht voor het gericht werken met biologische agentia vervalt. In plaats van deze vergunningplicht wordt de meldplicht, die is opgenomen in paragraaf 4.55 over laboratoria, aangevuld. Deze melding moet ook informatie bevatten over de groep waarin het biologisch agens is of wordt ingedeeld als gevolg van de indeling van dier- en plantpathogenen.*

Artikel 3.244 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.242, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over een laboratorium, bedoeld in paragraaf 4.55.
2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.244 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in dit artikel sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Toelichting artikel 3.244 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.245 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.242, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.245 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.245 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.242 aangewezen activiteit, dus het gehele laboratorium met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.245 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.6 Ingeperkt gebruik genetisch gemodificeerde organismen

Artikel 3.246 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen ingeperkt gebruik als bedoeld in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat ingeperkt gebruik functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing valt niet ingeperkt gebruik als dat alleen bestaat uit:
  a ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen als bedoeld in artikel 2.1 van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013; of
  b ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen die door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat op grond van artikel 2.2 of 2.8 van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 in de categorie van fysische inperking, bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van dat besluit, zijn ingeschaald in S-I.

Toelichting artikel 3.246, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de aanhef van het derde lid wordt een tekstuele wijziging aangebracht. Zonder deze wijziging zouden de in het artikellid genoemde uitzonderingen in geen geval onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit vallen. Dit is niet de bedoeling. Alleen als het ingeperkt gebruik bestaat uit de uitgezonderde activiteiten moeten deze buiten de aanwijzing van de activiteit vallen.*
In het derde lid, onder b, wordt verduidelijkt dat het gaat om de categorie van fysische inperking, bedoeld in artikel 1.5 van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. Een categorie van fysische inperking is een combinatie van een type werkruimte (bijvoorbeeld een microbiologisch laboratorium (ML) of een dierverblijf (D)) en het inperkingsniveau (I, II, III of IV). De indeling naar inperkingsniveau is afhankelijk van de eigenschappen van het organisme en de mate waarin deze ziekteverwekkend is voor mensen, dieren of planten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.246 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken is vooral de verspreiding van genetisch gemodificeerde organismen.*
Er zijn in Nederland circa 225 bedrijven waar het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen plaatsvindt.
In bijlage I bij dit besluit is een definitie opgenomen van een genetisch gemodificeerd organisme die aansluit bij artikel 1.1, eerste lid, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. In dat besluit wordt een genetisch gemodificeerd organisme gedefinieerd als een organisme, met uitzondering van menselijke wezens, waarvan het genetisch materiaal is veranderd op een wijze die van nature niet mogelijk is door voortplanting of natuurlijke recombinatie.
Onder ingeperkt gebruik wordt in artikel 1.2 van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 verstaan elke activiteit waarbij genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) worden vervaardigd, in Nederland ingevoerd, toegepast, vervoerd, vernietigd of vermeerderd, of waarbij het betreft het voorhanden hebben, aan een ander ter beschikking stellen of zich ontdoen van genetisch gemodificeerde organismen, als bij die activiteit inperkingsmaatregelen worden gebruikt. In dit besluit wordt daarbij aangesloten. De definitie van ingeperkt gebruik in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 sluit weer aan bij de definitie van ingeperkt gebruik in de richtlijn inzake het ingeperkte gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen.[57]
Er is sprake van ingeperkt gebruik als er activiteiten worden verricht met ggo's waarbij specifieke inperkingsmaatregelen worden gebruikt ter bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu. De inperkingsmaatregelen zijn uitgewerkt in bijlage 9 van Regeling genetische gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. De maatregelen kunnen van fysieke, chemische dan wel biologische aard zijn maar kunnen ook van procedurele, organisatorische en administratieve aard zijn. In alle overige gevallen is er sprake van introductie van ggo's in het milieu.

[57] Richtlijn 2009/41 /EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 inzake het ingeperkte gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen (PbEG 2009, L 125).

Het ingeperkt gebruik van ggo's vindt bijvoorbeeld plaats binnen laboratoria, procesinstallaties, bepaalde kassen of dierverblijven die voldoen aan door de minister gestelde eisen van fysische inperking. Gewone tuinderkassen of stallen op een agrarisch bedrijf, die niet voldoen aan die vereisten van fysische beperking mogen niet voor het ingeperkt gebruik van ggo's gebruikt worden.
Van de aanwijzing van de activiteit is ook het ingeperkt gebruik met ggo's die zijn ingeschaald in de categorie van fysische inperking S-I uitgesloten. Het gaat om activiteiten met ggo's die geen gevaar opleveren voor mens of milieu (zeer veilige organismen). Deze inschaling kan op twee manieren worden bereikt. Allereerst zijn in bijlage 11 van de Regeling genetisch gemodificeerde organismen ggo's opgenomen die voldoen aan inschaling in categorie S-I. Daarnaast kan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat op verzoek na een reguliere risicobeoordeling een beschikking nemen die inhoudt dat het ingeperkt gebruik mag worden verricht in categorie S-I. De inschaling van ggo's vindt plaats op grond van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. Voor een nadere uitleg over deze systematiek wordt verwezen naar de toelichting bij dat besluit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen en dit mede mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.247 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.246, als het gaat om ingeperkt gebruik als bedoeld in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 waarop inperkingsniveau IV als bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van dat besluit van toepassing is.

Toelichting artikel 3.247 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht voor het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen wordt met deze wijziging aangepast. Voor het ingeperkt gebruik waarop inperkingsniveau IV van toepassing is, blijft de vergunningplicht in stand, maar de vergunningplicht voor ingeperkt gebruik waarop alleen inperkingsniveaus I, II, en III van toepassing zijn vervalt. Zodra een vergunningplicht geldt voor ingeperkt gebruik waarop inperkingsniveau niveau IV van toepassing is, valt al het ingeperkt gebruik met genetisch gemodificeerde organismen onder de vergunningplicht.*
De indeling naar inperkingsniveau is afhankelijk van de eigenschappen van het organisme en de mate waarin deze ziekteverwekkend is voor mensen, dieren of planten. Inperkingsniveau I is het laagste niveau, niet-ziekmakende micro-organismen zijn hierin ingedeeld. Inperkingsniveau IV is het hoogste niveau, hierin zijn potentieel dodelijke organismen ingedeeld.

Artikel 3.248 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.246, wordt voldaan aan de regels over ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen, bedoeld in paragraaf 4.53.

Toelichting artikel 3.248 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De vergunningplicht voor ingeperkt gebruik waarop alleen inperkingsniveau I, II en III van toepassing is vervalt. Ter vervanging daarvan worden voor dit ingeperkt gebruik algemene regels opgenomen in paragraaf 4.53. Naar deze paragraaf wordt vanuit de richtingaanwijzer verwezen.*

Artikel 3.249 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.246, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.249 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.249 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.246 aangewezen activiteit met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid en exclusief de in het derde lid uitgezonderde activiteiten. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.249 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.7 Onderhoud van de openbare ruimte

Artikel 3.250 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor onderhoud van de openbare ruimte:
   a opslaan van stoffen op een andere locatie dan die openbare ruimte; en
   b onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen of werktuigen op een andere locatie dan die openbare ruimte.

Toelichting artikel 3.250, eerste lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder b, wordt «gemotoriseerde» ingevoegd voor «voertuigen of werktuigen». Het onderhouden, repareren en schoonmaken van niet gemotoriseerde voertuigen of werktuigen is niet of nauwelijks milieubelastend en wordt dan ook niet meer aangewezen als milieubelastende activiteit.*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan, onderhouden, repareren of schoonmaken functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.250 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen voor onderhoud van de openbare ruimte milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, lozingen en gebruik van energie.

De activiteit betreft het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen bij bedrijven die onderhoud verrichten aan de openbare ruimte. Er zijn in Nederland circa 500 locaties waar dit opslaan, onderhouden of repareren plaatsvindt.

Onder het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen valt ook het afstellen ervan.

Onder het schoonhouden van de openbare ruimte vallen alle handelingen om straten, pleinen, grachten, stranden en andere openbare ruimtes schoon en vrij van zwerfafval te houden. In het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 valt deze stroom onder sectorplan 9 Afval van onderhoud van openbare ruimten. Dit afval wordt opgeslagen bij de gemeentewerf, de onderhoudssteunpunten van provincie, waterschap of Rijkswaterstaat, of bij andere partijen die delen van de openbare ruimte schoonhouden, zoals bijvoorbeeld veegvuil van het schoonvegen van tramrails bij een tramexploitant.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voor onderhoud van de openbare ruimte opslaan van stoffen en onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.251 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.250, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   b het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   c het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   d een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
   e het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen, bedoeld in paragraaf 4.62;
   f het composteren en opslaan van groenafval, bedoeld in paragraaf 4.89;
   g het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90;
   h het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
   i het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.251, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
***Toelichting artikel 3.251, eerste lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330** Dit artikel geeft aan welke paragrafen gelden voor het opslaan van stoffen en het onderhouden, repareren en schoonmaken van voertuigen en werktuigen voor onderhoud van de openbare ruimte. Per abuis werd voorheen in het eerste lid van dit artikel, paragraaf 4.44 Bal, waarin regels zijn opgenomen over een wasstraat of een wasplaats, niet genoemd. Deze paragraaf is alsnog opgenomen.*

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
***Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215** *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

***Toelichting artikel 3.251 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.252 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.250 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.252 (gegevens en bescheiden)** Artikel 3.252 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.250 aangewezen activiteit met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*

- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 3.7.8 Repareren en verhuren van gemotoriseerde werktuigen

Artikel 3.253 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor derden of voor verhuur onderhouden en repareren van gemotoriseerde werktuigen.

Toelichting artikel 3.253, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt «gemotoriseerde» ingevoegd voor «werktuigen». Het onderhouden en repareren van niet gemotoriseerde werktuigen is niet of nauwelijks milieubelastend en wordt dan ook niet meer aangewezen als milieubelastende activiteit.*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat onderhouden of repareren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.253 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het onderhouden of repareren van werktuigen met een verbrandingsmotor voor derden of voor verhuur een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem en gebruik van energie.
De activiteit betreft het onderhouden of repareren van werktuigen met een verbrandingsmotor bij bedrijven die gemotoriseerde werktuigen repareren en verhuren. Er zijn in Nederland enkele honderden locaties waar dit gebeurt.
Onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit vallen werktuigen als bulldozers, shovels, hijskranen, kettingzagen, bladblazers en dergelijke. Het gaat hierbij om werktuigen die een verbrandingsmotor hebben. Elektrisch aangedreven werktuigen vallen dus niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit. Personenauto's of vrachtauto's zijn geen werktuigen; het repareren of verhuren hiervan valt dus ook niet onder de aangewezen activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het onderhouden of repareren van gemotoriseerde werktuigen en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.254 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.253, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- c het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- d het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- e het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- f het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- g het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- h het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40; en
- i het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101.

Toelichting artikel 3.254, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikelen 3.254 tot en met 3.258 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Met de wijzigingen in de artikelen 3.254 en 3.257 wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.255 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.253 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.255 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.255 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.253 aangewezen activiteit met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 3.254 tot en met 3.258 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Met de wijzigingen in de artikelen 3.254 en 3.257 wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

§ 3.7.9 Ziekenhuis

Artikel 3.256 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een instelling voor het verlenen van medisch-specialistische zorg.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet instellingen alleen gericht op het verlenen van geestelijke gezondheidszorg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.256 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een instelling voor het verlenen van medisch specialistische zorg een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral geluid en het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland enkele honderden ziekenhuizen.
Onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt het exploiteren van een instelling voor het verlenen van medische specialistische zorg, met uitzondering van het verlenen van geestelijke gezondheidszorg. In de terminologie is aangesloten bij regelgeving van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Dit betekent dat bijvoorbeeld ziekenhuizen en privéklinieken binnen de aangewezen activiteit vallen. Niet binnen deze aangewezen activiteit vallen bijvoorbeeld fysiotherapeuten en huisartsen.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele ziekenhuis.
Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een instelling voor het verlenen van medisch specialistische zorg en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikelen 3.254 tot en met 3.258 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Met de wijzigingen in de artikelen 3.254 en 3.257 wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.257 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.256, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a een traumahelikopter, bedoeld in paragraaf 4.56; en
   b het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.257, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikelen 3.254 tot en met 3.258 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Met de wijzigingen in de artikelen 3.254 en 3.257 wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.258 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.257, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.258 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.258 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.256 aangewezen activiteit, dus de gehele instelling voor medisch specialistische zorg met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 3.254 tot en met 3.258 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Met de wijzigingen in de artikelen 3.254 en 3.257 wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

§ 3.7.10 Voorziening voor het oefenen van brandbestrijdingstechnieken

Artikel 3.259 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het oefenen van brandbestrijdingstechnieken.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat oefenen functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a het testen van geïnstalleerde brandbestrijdingssystemen;
   b het opleiden van bedrijfshulpverleners of eigen personeel; en
   c het demonstreren van brandbestrijdingstechnieken op een evenement.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.259 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het oefenen van brandbestrijdingstechnieken een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, lozingen en het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland enkele tientallen brandweerkazernes die deze activiteit verrichten.
Onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt niet het testen van geïnstalleerde brandbestrijdingssystemen, het opleiden van eigen personeel of het demonstreren van brandbestrijdingstechnieken op een evenement. Bovendien zijn niet alle activiteiten die de brandweer verricht brandbestrijdingstechnieken. Een voorbeeld van een dergelijke andere brandweeractiviteit is het bevrijden van mensen uit autowrakken. Dergelijke activiteiten vallen dus ook niet binnen de aangewezen activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het oefenen van brandbestrijdingstechnieken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.260 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.259, voor zover het gaat om het oefenen van brandbestrijdingstechnieken.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.260 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Het vergunningplichtig geval is aangewezen vanwege de gevaarzetting door het oefenen met vuur.*
Hoewel lozen op oppervlaktewater bij deze activiteiten zelden aan de orde zal zijn is ook een vergunning vereist voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Bij brandbestrijding kunnen immers zeer waterbezwaarlijke stoffen aan de orde zijn.

Artikel 3.261 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.259, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.260.
2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.261 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijziging wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*
Toelichting artikel 3.261 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.
***Toelichting artikel 3.261 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532** Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
***Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215** In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.262 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.259, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.262 (gegevens en bescheiden)** Artikel 3.262 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.259 aangewezen activiteit, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.262 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.7.11 Tandartspraktijk - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van paragraaf 3.7.11 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 3.7.11 vervalt. In deze paragraaf was het exploiteren van een tandartspraktijk aangewezen als milieubelastende activiteit. Op de activiteit zijn de regels over tandheelkundige bewerkingen met amalgaam van paragraaf 4.53 van toepassing. Vanaf 1 januari 2021 moeten op grond van artikel 10, vierde lid, onder b, van de kwikverordening alle in gebruik zijnde amalgaamafscheiders het gespecificeerde retentieniveau bieden. Handelen in strijd met deze bepaling is verboden op grond van artikel 2.8 van het (voorgenomen) Uitvoeringsbesluit kwikverordening. Op grond van artikel 4.628 Bal moeten amalgaamafscheiders voldoen aan NEN-EN-ISO 11143. Essentie van deze norm is dat amalgaamafscheiders ten minste 95% van de amalgaamdeeltjes in het afvalwater van tandartspraktijken moeten tegenhouden, voordat het afvalwater in het vuilwaterriool komt. Nu artikel 10, vierde lid, onder b, van de kwikverordening hetzelfde regelt, is niet langer nodig om regels in het Bal op te nemen.*

AFDELING 3.8 TRANSPORT, LOGISTIEK EN ONDERSTEUNING DAARVAN

§ 3.8.1 Autobergingsbedrijf en pechhulp

Artikel 3.265 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor hulpverlening voor gemotoriseerde voertuigen:
   a opslaan van stoffen; en
   b onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen op een andere locatie dan de locatie van de pech of het ongeval.

   Toelichting artikel 3.265, eerste lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder b, wordt «gemotoriseerde» ingevoegd voor «voertuigen of werktuigen». Het onderhouden, repareren en schoonmaken van niet gemotoriseerde voertuigen of werktuigen is niet of nauwelijks milieubelastend en wordt dan ook niet meer aangewezen als milieubelastende activiteit.*
   Opgemerkt wordt dat in de aanhef van het eerste lid wordt gesproken van hulpverlening aan gestrande automobilisten, maar dat dit niet wegneemt dat tot de werkzaamheden van een autobergingsbedrijf of een bedrijf voor pechhulp ook het verlenen van hulp aan motorrijders en bestuurders van andere voertuigen behoort.
   Toelichting artikel 3.265, eerste lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging vormt een tekstuele correctie op de wijzigingsopdracht opgenomen in artikel I, onderdeel Y, onder 2, van het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 (wijzigingsbesluit 2022-172, zie toelichting navolgend).*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan, onderhouden, repareren of schoonmaken functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.265 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het onderhouden, repareren of schoonmaken van voertuigen en werktuigen en het opslaan van stoffen voor hulpverlening aan gestrande automobilisten milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteiten kunnen veroorzaken is vooral de verontreiniging van de bodem.
De activiteit betreft het opslaan van stoffen en het onderhouden, repareren of schoonmaken van voertuigen en werktuigen bij een bedrijf dat hulp verleent aan gestrande automobilisten. Er zijn in Nederland circa 125 autobergingsbedrijven en pechhulpdiensten. Autobergingsbedrijven en pechhulpdiensten voeren meestal geen grote reparatiewerkzaamheden uit binnen de eigen vestiging. Reparaties vinden voornamelijk op locatie plaats. Ook het opslaan van stoffen bij het bedrijf dat hulp (elders) verleent valt onder de in deze paragraaf aangewezen milieubelastende activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van voertuigen en werktuigen voor hulpverlening aan gestrande automobilisten. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid, onder b, en 3.265, aanhef en eerste lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid onder b, en 3.265, aanhef van het Bal is het de term «gestrande automobilisten» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen». Het «stranden» van automobilisten past minder goed wanneer sprake is van pech op de oprit of in de eigen straat, terwijl deze bepalingen ook voor die situaties gelden. Daarom is verduidelijkt dat het gaat om hulpverlening voor gemotoriseerde voertuigen.*
Verder is in onderdeel b van artikel 3.265, eerste lid, van het Bal toegevoegd «op een andere locatie dan de locatie van de pech of het ongeval». Dit is toegevoegd omdat de inhoudelijke voorschriften van paragraaf 4.22 in het geheel niet geschikt zijn voor reparatie langs de weg, waaronder de voorschriften over een bodembeschermende voorziening, eisen omtrent afvalwater, bodemonderzoeken, enzovoorts.

Daarnaast is dit toegevoegd ter verduidelijking van de informatieverplichting als bedoeld in artikel 3.267 van het Bal. In dat artikel is bepaald dat degene die de milieubelastende activiteit verricht, vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. In geval van pechhulp langs de weg is het niet logisch dat dit vier weken van tevoren informatie moet worden verstrekt. Met deze toevoeging is verduidelijkt dat spoedeisende reparatie langs de weg niet onder deze aanwijzing valt, maar reparatiewerkzaamheden elders wel onder deze aanwijzing vallen.

Artikel 3.266 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.265, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   b het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   c het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40; en
   d het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.266 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Toelichting artikel 3.266, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.267 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.265 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.267 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.267 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.265 aangewezen activiteit, dus het gehele autobergingsbedrijf, met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.267 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.2 Brandstoffenhandel en tankopslagbedrijf

Artikel 3.268 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het voor handelsdoeleinden of voor vervoer opslaan van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.268 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het in opslagtanks opslaan van chemicaliën of brandstoffen voor handelsdoeleinden of voor het vervoer ervan een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, gebruik van energie en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
De activiteit betreft het opslaan van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks bij een brandstoffenhandel of tankopslagbedrijf. Er zijn in Nederland honderden brandstoffenhandels en tankopslagbedrijven.
De paragraaf is bedoeld voor opslag- en transportbedrijven die chemicaliën of brandstoffen (in opslagtank, verpakking of bulk) opslaan in opslagtanks. Het derde lid regelt dat opslag op een parkeerterrein dat openstaat voor openbaar verkeer niet onder de toepassing van deze paragraaf valt.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het opslaan van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers.
Toelichting artikel 3.268 en 3.269 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De aanwijzing van de vergunningplicht voor het parkeren van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen vervalt in deze paragraaf. Deze aanwijzing is namelijk overbodig omdat de activiteit al als vergunningplichtig is aangewezen in paragraaf 3.8.6. Vanwege het vervallen van de vergunningplicht vervalt ook het derde lid van artikel 3.268. Dat derde lid zag namelijk op het parkeren van voertuigen, opleggers of aanhangers. Ook vervalt daardoor de vergunningplicht die was aangewezen in het tweede lid.*

Door de wijzigingen in het artikel blijft er alleen nog een vergunningplicht over voor milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op dezelfde locatie als een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.16, 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34 of 3.37. Deze vergunningplicht stond al in iets andere bewoordingen in het derde lid. Aan de opsomming met artikelen wordt artikel 3.16 toegevoegd. In dat artikel wordt als vergunningplichtig aangewezen het exploiteren van een koelinstallatie met koolwaterstoffen of ammoniak. Ook bij die activiteit is er dus sprake van gevaarlijke stoffen.

Artikel 3.269 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.268, voor zover het gaat om milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, die worden verricht op dezelfde locatie als een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.16, 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34 of 3.37.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.269 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Er is een omgevingsvergunning vereist als het gaat om het parkeren van voertuigen, opleggers en aanhangers met gevaarlijke stoffen als het gaat om het parkeren voor meer dan 24 uur of als sprake is van meer dan drie voertuigen, opleggers of aanhangers. In het tweede lid wordt de vergunningplicht uitgebreid voor milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op dezelfde locatie als waar de voertuigen, opleggers of aanhangers worden geparkeerd. Het derde lid zorgt voor een uitbreiding van de vergunningplichten van een aantal activiteiten in afdeling 3.2. Als er een vergunningplicht volgt uit artikel 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34 of 3.37 geldt de vergunningplicht daarnaast voor de milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op die locatie waarop de vergunning van toepassing is.*

Toelichting artikel 3.268 en 3.269 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De aanwijzing van de vergunningplicht voor het parkeren van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen vervalt in deze paragraaf. Deze aanwijzing is namelijk overbodig omdat de activiteit al als vergunningplichtig is aangewezen in paragraaf 3.8.6. Vanwege het vervallen van de vergunningplicht vervalt ook het derde lid van artikel 3.268. Dat derde lid zag namelijk op het parkeren van voertuigen, opleggers of aanhangers. Ook vervalt daardoor de vergunningplicht die was aangewezen in het tweede lid. Door de wijzigingen in het artikel blijft er alleen nog een vergunningplicht over voor milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op dezelfde locatie als een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.16, 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34 of 3.37. Deze vergunningplicht stond al in iets andere bewoordingen in het derde lid. Aan de opsomming met artikelen wordt artikel 3.16 toegevoegd. In dat artikel wordt als vergunningplichtig aangewezen het exploiteren van een koelinstallatie met koolwaterstoffen of ammoniak. Ook bij die activiteit is er dus sprake van gevaarlijke stoffen.*

Artikel 3.270 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.268, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   b het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   c het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
   d het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104;
   e een benzineterminal, bedoeld in paragraaf 4.105;
   f het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.106; en
   g het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.270, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.270, tweede lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.269; en

Toelichting artikel 3.270, tweede lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4.

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

Toelichting artikel 3.270, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met wijziging van artikel 3.270 wordt de module lucht aangezet voor paragraaf 3.8.2 (Brandstoffenhandel en tankopslagbedrijf). Dit is nodig omdat er relevante emissies naar de lucht kunnen voorkomen. Per abuis ontbrak de verwijzing naar de module lucht. Deze omissie is hersteld.*

Toelichting artikel 3.270 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in het tweede lid, onder a, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Ook wordt door de wijziging van het tweede lid, onder b, verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.271 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.268, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.271 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.271 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.268 aangewezen activiteit met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.271 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.3 Bunkerstations en andere tankplaatsen voor schepen

Artikel 3.272 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het bieden van gelegenheid voor het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen:
   a bij een bunkerstation; of
   b vanaf de wal met een vaste installatie voor het tanken.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat bieden van gelegenheid functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.272 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het bieden van gelegenheid voor het tanken van vaartuigen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral lozingen, gebruik van energie en de gevolgen voor externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Het gaat in Nederland om enkele honderden locaties.
Het tanken van vaartuigen kan plaatsvinden in jachthavens of scheepswerven. Er kan bovendien onderscheid worden gemaakt tussen bunkerstations, afleverinstallaties aan wal of afleverinstallaties op een steiger. Een bunkerstation is in bijlage I bij dit besluit gedefinieerd als een drijvend bouwsel met permanente ligplaats voor het opslaan en tanken van brandstof voor de voortstuwing van schepen. Onder «vaartuigen» worden zowel vaartuigen voor de zeevaart als vaartuigen voor de binnenvaart bedoeld. Daarnaast vallen onder «vaartuigen» zowel pleziervaartuigen als vaartuigen voor de beroepsvaart.
De meeste schepen varen op diesel, maar er zijn schepen (vooral pleziervaartuigen) die benzine gebruiken. Om die reden hebben bunkerstations voor de pleziervaart naast diesel ook benzine in voorraad.
De paragraaf is niet van toepassing op het al varend tanken van vaartuigen. Hiermee wordt bijvoorbeeld het rechtstreeks tanken vanuit een ander vaartuig bedoeld (zoals bij een bunkerboot). Het tanken van een vaartuig vanuit een tankauto valt wel onder de paragraaf.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bunkerstation of de tankplaats. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het bieden van gelegenheid voor het tanken van vaartuigen. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
***Toelichting artikel 3.272 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** In het artikel worden aan het eerste lid twee onderdelen toegevoegd en vervalt het derde lid. De uitzondering opgenomen in het derde lid blijkt te smal, omdat ship-to-ship bunkeren ook kan plaatsvinden als schepen stilliggen. Met deze wijziging wordt geregeld dat het tanken van vaartuigen alleen onder de aanwijzing valt als het gaat om het tanken van vaartuigen bij een bunkerstation of vanaf de wal met een vaste installatie voor het tanken. Een bunkerstation is in bijlage I Bal gedefinieerd als een drijvend bouwsel met permanente ligplaats voor het opslaan en tanken van brandstof voor de voortstuwing van schepen. voor de voortstuwing van schepen.*
In de aanhef van het eerste lid wordt bovendien toegevoegd dat het ook gaat om het tanken van drijvende werktuigen, zoals drijvende baggermolens.

Artikel 3.273 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.272, voor zover het gaat om:

a het opslaan van meer dan 25 m^3 gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een bunkerstation als de inhoud niet geheel bestaat uit gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger;
b het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met LPG;
c het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met LNG; of
d het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met waterstof.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.273 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]** Dit artikel wijst enkele specifieke activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Als een bunkerstation benzine of petroleum opslaat heeft dat invloed op de risico's van de opslag. De aanwezigheid van een licht ontvlambare vloeistof vergroot ook het risico van de opslag van diesel. Zodra er benzine of petroleum aanwezig is, geldt vergunningplicht als de totale opslag van brandbare vloeistoffen met inbegrip van diesel groter is dan 25.000 liter. De onderdelen b, c en d stellen vergunningplicht in voor het tanken van voertuigen met LPG, LNG en waterstof, net als bij opslag- en transportbedrijven en tankstations.*
***Toelichting artikel 3.273 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet]** Aan het artikel wordt toegevoegd dat het ook gaat om het tanken van drijvende werktuigen, zoals drijvende baggermolens.*

Artikel 3.274 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.272, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het tanken en opslaan van LNG, bedoeld in paragraaf 4.36;
   b het tanken van CNG, bedoeld in paragraaf 4.37;
   c het opslaan van brandstoffen in bunkerstations, bedoeld in paragraaf 4.41;
   d het kleinschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.42;
   e het grootschalig tanken vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen, bedoeld in paragraaf 4.43;
   f het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
   g het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.274, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.274, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting artikel 3.274 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege het uitbreiden van het toepassingsbereik van de paragrafen 4.35 en 4.36 tot het tanken van voertuigen, vaartuigen en werktuigen, worden deze paragrafen toegevoegd aan deze richtingaanwijzer. Door de wijziging in het tweede lid sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.275 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.272, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.275 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.275 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.272 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld het gehele bunkerstation met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.275 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.4 Garage, autoschadeherstelbedrijf, autowasstraat en carrosseriebouw

Artikel 3.276 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het voor derden onderhouden, repareren, schoonmaken en ombouwen van gemotoriseerde voertuigen; en
   b het bieden van gelegenheid voor het schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat onderhouden, repareren, schoonmaken, ombouwen of bieden van gelegenheid functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing vallen niet de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, als deze alleen bestaan uit:
   a het voor derden of voor verhuur onderhouden en repareren van werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 3.6.6;
   b het onderhouden, repareren en schoonmaken van autobussen of spoorvoertuigen, bedoeld in paragraaf 3.8.7; of
   c het voor derden onderhouden, repareren, schoonmaken of ombouwen van elektrische tweewielige voertuigen of het bieden van gelegenheid voor het schoonmaken van elektrische tweewielige voertuigen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.276 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het voor derden onderhouden, repareren, schoonmaken of ombouwen van motorvoertuigen en het bieden van gelegenheid voor het schoonmaken van motorvoertuigen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en gebruik van energie.
De activiteit betreft het onderhouden, repareren, (het bieden van gelegenheid voor het) schoonmaken of ombouwen van motorvoertuigen bij een garage, autoschadeherstelbedrijf, autowasstraat of carrosseriebouwer. Er zijn in Nederland circa 20.000 van deze bedrijven.
Onder de aangewezen activiteit vallen alleen activiteiten met motorvoertuigen die worden verricht «voor derden», en niet voor het onderhouden, repareren, wassen of ombouwen van «eigen» motorvoertuigen. Een transportbedrijf dat een eigen werkplaats heeft voor het onderhoud van eigen motorvoertuigen valt dus niet binnen de aangewezen activiteit.
Met «ombouwen» wordt het aanpassen van de carrosserie of het verfraaien van het motorvoertuig bedoeld. Met motorvoertuigen worden o.a. personenauto's, lichte bedrijfswagens, vrachtwagens, bussen, motorfietsen, bromfietsen, landbouwvoertuigen en bosbouwvoertuigen bedoeld.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het voor derden onderhouden, repareren, wassen of ombouwen van motorvoertuigen. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.276 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder a en b, wordt «motorvoertuigen» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen». Hiermee is beoogd meer uniformiteit in de regels te krijgen. Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Activiteiten zoals onderhoud of tanken zijn alleen voldoende relevant om als milieubelastende activiteit onder het Bal te vallen als het gaat om gemotoriseerde vervoermiddelen. Het alleen onderhouden van fietsen, handkarren of roeiboten kan buiten de aanwijzing blijven.
In het derde lid worden de activiteiten in de paragrafen 3.6.6 en 3.8.7 uitgezonderd van de aanwijzing van de milieubelastende activiteit, om overlap tussen paragraaf 3.8.4 en deze paragrafen te voorkomen. Verder worden de activiteiten aan elektrische tweewielige voertuigen uitgezonderd. Deze voertuigen vallen door de wijziging van «motorvoertuigen» in gemotoriseerde voertuigen» onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Omdat de activiteiten aan deze voertuigen niet of nauwelijks milieubelastend zijn, worden ze van de aanwijzing uitgezonderd.

Artikel 3.277 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.277 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 3.277 vervalt omdat de activiteiten die in dit artikel als vergunningplichtig zijn aangewezen niet onder de in artikel 3.276 aangewezen milieubelastende activiteiten vallen. Mocht een garagebedrijf, autoschadeherstelbedrijf of een bedrijf voor carrosseriebouw ook auto's of motoren van auto's maken of auto's assembleren, dan valt het bedrijf vanwege deze activiteiten ook onder paragraaf 3.4.4 (metaalproductenindustrie). In die paragraaf zijn in artikel 3.106, eerste lid, onder d, deze activiteiten als vergunningplichtig aangewezen.*

Artikel 3.278 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.276, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- c het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- d het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- g het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- h het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
- i het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- j het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- k een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
- l het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
- m het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104;

Toelichting artikel 3.278, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.278 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een garage, autoherstelbedrijf, autowasstraat of carrosseriebouw. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.*
Toelichting artikel 3.278 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het vervallen van artikel 3.277 heeft gevolgen voor de aanwijzing van de regels in artikel 3.278, tweede lid. Omdat paragraaf 3.8.4 geen vergunningplicht meer bevat en de modules voor zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht alleen waren aangewezen vanwege die vergunningplicht, kunnen in het tweede lid van artikel 3.278 de onderdelen b en c vervallen. In onderdeel a vervalt de bijzin omdat geen rekening meer gehouden hoeft te worden met de aanwijzing van de vergunningplicht.*
Verder is in het eerste lid, onder g, een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.279 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.276 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.279 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.279 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.276 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld de gehele garage met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.279 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.5 Motorrevisiebedrijf

Artikel 3.280 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het reviseren van verbrandingsmotoren of gasturbines.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat reviseren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.280 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het reviseren van verbrandingsmotoren en gasturbines een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, geluidshinder, lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 75 bedrijven die verbrandingsmotoren van voertuigen reviseren, circa 75 bedrijven die verbrandingsmotoren en gasturbines van vliegtuigen reviseren en enkele honderden bedrijven die overige verbrandingsmotoren en gasturbines reviseren.
Het reviseren van een verbrandingsmotor of gasturbine is het controleren en opknappen van een verbrandingsmotor of gasturbine. Hierbij wordt met het oog op preventie de verbrandingsmotor of gasturbine uit elkaar gehaald en onderdelen zo nodig gereinigd of vervangen.
De paragraaf is niet van toepassing op bedrijven die verbrandingsmotoren of gasturbines van motorvoertuigen, spoorvoertuigen of vliegtuigen repareren. Die bedrijven vallen onder paragraaf 3.8.4 (Onderhoud motorvoertuigen) als de reparatie voor een derde gebeurt, of onder paragraaf 3.8.7 (Onderhoud bussen, treinen, trams en metro's) of paragraaf 3.8.8 (Onderhoud vliegtuigen).
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele motorrevisiebedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het reviseren van verbrandingsmotoren en gasturbines. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.281 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.280, voor zover het gaat om:
a het proefdraaien van straalmotoren of straalturbines; of
b het proefdraaien met testbanken van motoren, turbines of reactoren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.281 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het proefdraaien van straalmotoren of straalturbines aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*
Toelichting artikel 3.281 en 282 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Artikel 3.282 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling)

Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 3.282 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Artikel 3.283 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.280, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
- c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- h het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- i het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
- j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- l het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
- m het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.283, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.283, tweede lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.281; en

Toelichting artikel 3.283, tweede lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

c geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.281.

Toelichting artikel 3.283, tweede lid, onder c (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.283 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in het tweede lid, onder a, sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Verder wordt door de wijziging van het tweede lid, onder b, verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.284 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.280, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:

a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en

b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.284 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.284 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.280 aangewezen activiteit, dus het gehele motorrevisiebedrijf met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.284 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.6 Opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal

Artikel 3.285 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het voor het vervoer van stoffen of goederen:
   a opslaan van stoffen of goederen;
   b onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde voertuigen of werktuigen; en
   c opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat opslaan, onderhouden, repareren schoonmaken of opstellen functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a een parkeerterrein dat deel uitmaakt van een openbare weg, een gedeelte van een openbare weg of een parkeerterrein dat openstaat voor openbaar verkeer; en
   b de activiteit, bedoeld in het eerste lid, onder a, als deze alleen bestaat uit het voor handelsdoeleinden of voor vervoer opslaan van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks, bedoeld in paragraaf 3.8.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.285 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat voor het vervoer van stoffen of goederen opslaan daarvan (met uitzondering van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks), en het onderhouden of repareren van motorvoertuigen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, gebruik van energie en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
De activiteit betreft het opslaan van stoffen en het onderhouden of repareren van motorvoertuigen bij een opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal. Er zijn in Nederland naar schatting tienduizenden van deze bedrijven.
Deze paragraaf richt zich op opslagbedrijven (zoals groothandel) en transportbedrijven die stoffen opslaan en hun eigen motorvoertuigen onderhouden of repareren die gebruikt worden voor het vervoeren van goederen. De opslag van chemicaliën of brandstoffen in opslagtanks valt niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit, maar onder de activiteit aangewezen in paragraaf 3.8.2. Het onderhouden of repareren van bussen en spoorvoertuigen valt niet onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit, maar onder de activiteit aangewezen in paragraaf 3.8.7. Het derde lid regelt onder meer dat opslag op een openbaar parkeerterrein niet binnen de aangewezen activiteit valt.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele opslag- en transportbedrijf of groothandel. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers.
Toelichting artikel 3.285 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder b, wordt «motorvoertuigen» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen of werktuigen». Hiermee is beoogd meer uniformiteit in de regels te krijgen. Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Activiteiten zoals onderhoud of tanken zijn alleen voldoende relevant om als milieubelastende activiteit onder het Bal te vallen als het gaat om gemotoriseerde vervoermiddelen. Het alleen onderhouden van fietsen, handkarren of roeiboten kan buiten de aanwijzing blijven.
Daarnaast gebruikt de aanwijzing het begrip «werktuig». Dit is een breed begrip waar gereedschap en apparatuur in brede zin onder valt. Vaak is het onderscheid tussen een vervoermiddel en een werktuig moeilijk te maken, een tractor is bijvoorbeeld allebei. Ook hier is een inperking tot gemotoriseerde werktuigen.
De term «gemotoriseerd» geldt zowel voor verbrandingsmotoren als voor elektromotoren.
Om verwarring zoveel mogelijk te voorkomen gebruikt de aanwijzing de combinatie «gemotoriseerde voertuigen of werktuigen» (of «gemotoriseerde vaartuigen of drijvende werktuigen»). Hierdoor maakt het niet uit of een bepaald «tuig» voor vervoer of voor werkzaamheden gebruikt wordt.

In het eerste lid wordt in het nieuwe onderdeel c toegevoegd het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen. Deze activiteit was al opgenomen in de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen in artikel 3.286 en wordt ook toegevoegd aan artikel 3.285 om ervoor te zorgen dat de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen niet ruimer is dan de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten.
Het invoegen van «opstellen» in het tweede lid hangt samen met het nieuwe onderdeel c in het eerste lid. De wijziging van het derde lid is een redactionele wijziging.

Artikel 3.286 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.285, voor zover het gaat om:
  a het opslaan van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen;
  b het voor meer dan 24 uur opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c;
  c het opstellen van meer dan drie voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c;
  d het begassen of ontgassen van containers;
  e het tanken van voertuigen of werktuigen met LNG;
  f het tanken van voertuigen of werktuigen met waterstof;
  g het onverpakt in bulk opslaan van meer dan 1 kg vaste gevaarlijke stoffen van:
    1° ADR-klasse 4.1, 4.2 of 4.3;
    2° ADR-klasse 5.1;
    3° ADR-klasse 6.1;
    4° ADR-klasse 6.2;
    5° ADR-klasse 8; of
    6° ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen;
  h het opslaan van gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, in een container;
  i het opslaan van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger;
  j het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 door een ander dan de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger; of
  k het buiten een Seveso-inrichting opslaan van gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn, in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, kolom 2, of deel 2, kolom 2, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage, voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer naar een vooraf bekende ontvanger.

2 Het verbod geldt ook voor andere milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, die worden verricht:
  a op dezelfde locatie als de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met k; of
  b op dezelfde locatie als een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.16, 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34 of 3.37.

3 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste en tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.286 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Het eerste lid van dit artikel wijst enkele activiteiten aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*
Bij opslag van steenkool en ertsen (onder a) is stuiven een belangrijk probleem dat de vergunningverlener moet beoordelen. De aanwijzingen vanaf b hebben betrekking op handelingen met gevaarlijke stoffen. Onder b en c staat een vergunningplicht voor het parkeren van vracht- of tankwagens beladen met gevaarlijke stoffen. Als dit er veel zijn, of ze staan lang geparkeerd, geeft dit risico's die ook bijdragen aan de risico's van andere handelingen met gevaarlijke stoffen in het bedrijf. Bij het ontgassen van containers (d) zijn voorzieningen nodig voor het opvangen van de vrijkomende dampen. Onder e, f en g wordt vergunningplicht ingesteld voor het tanken van voertuigen met LPG, LNG en waterstof. Onder h valt het opslaan van vaste gevaarlijke stoffen onverpakt in bulk en onder i het opslaan van gevaarlijke stoffen in container. Met containers worden zowel zeecontainers als tankcontainers bedoeld. Een zeecontainer is een gestandaardiseerde metalen kist voor het transport van losse goederen. Een tankcontainer is bedoeld voor het vervoer van vloeistoffen, gassen en poeders in bulk.

In het tweede lid wordt de vergunningplicht uitgebreid voor milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op dezelfde locatie als het tanken of opslaan van de gevaarlijke stoffen. Van de uitbreiding van de vergunningplicht in het tweede lid is het opslaan van vuurwerk of van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voor een korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer uitgesloten. Het derde lid zorgt voor een uitbreiding van de vergunningplichten van een aantal activiteiten in afdeling 3.2. Als er een vergunningplicht volgt uit artikel 3.22, 3.25, 3.28, 3.31, 3.34, of 3.37 geldt de vergunningplicht daarnaast voor de milieubelastende activiteiten met gevaarlijke stoffen die worden verricht op die locatie waarop de vergunning van toepassing is.
Toelichting artikel 3.286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het eerste lid, onder b en c, wordt «parkeren» vervangen door «opstellen» om beter aan te sluiten bij paragraaf 4.106 over het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen.*
Onderdeel e van het eerste lid vervalt. In dit onderdeel is als vergunningplichtig aangewezen het tanken van voertuigen met LPG. Over de redenen voor het vervallen van deze vergunningplicht wordt verwezen naar paragraaf 2.11 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. In plaats van de vergunningplicht wordt in een meldingsartikel voorzien, dit komt te staan in paragraaf 4.35 over het tanken en opslaan van LPG. Door de melding is het bevoegd gezag voorafgaand aan het verrichten van de activiteit daarvan op de hoogte en kan het daarbij ook beoordelen of een maatwerkvoorschrift nodig is. In hoofdstuk 7 van dit besluit is voorzien in adequaat overgangsrecht in de vorm van een vergunningplicht in het omgevingsplan voor het tanken van voertuigen en werktuigen met LPG (zie artikel 22.258). Na inwerkingtreding van het stelsel kan de gemeente beoordelen of aanpassing van deze vergunningplicht wenselijk is. Zo kan bijvoorbeeld in plaats van een vergunningplicht worden gekozen voor het expliciet toestaan van activiteiten op locaties met daaraan verbonden regels zoals afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties en tijden voor bevoorraden van een LPG-vulpunt. In alle gevallen moet het omgevingsplan blijven voldoen aan de instructieregels die in het Bkl zijn opgenomen, zoals instructieregels over externe veiligheid.
In verband met het vervallen van onderdeel e worden de daaropvolgende onderdelen vernummerd.
In de onderdelen e en f (nieuw) van het eerste lid wordt toegevoegd dat het gaat om het tanken van voertuigen of werktuigen. Het onderscheid tussen een voertuig of werktuig is niet altijd even duidelijk. Een brandweerauto is bijvoorbeeld zowel een voertuig of een werktuig. Met het toevoegen van «werktuigen» wordt verduidelijkt dat ook voor het tanken van werktuigen een vergunningplicht geldt.
In onderdeel g (nieuw) van het eerste lid, wordt in plaats van «ADR-klasse 4» de volledig correcte aanduiding «ADR-klasse 4.1, 4.2 en 4.3» gebruikt. Inhoudelijk is daarmee geen wijziging beoogd.
In onderdeel k (nieuw) wordt «buiten een Seveso-inrichting» toegevoegd om een duidelijke afbakening te maken met de regels over het exploiteren van een Seveso-inrichting. Een vergelijkbare wijziging is doorgevoerd in artikel 3.50, tweede lid, onder b, Bal.
Het tweede en derde lid (oud) worden samengevoegd tot een tweede lid (nieuw) waarin de formulering is vereenvoudigd. Aan de opsomming met artikelen wordt artikel 3.16 toegevoegd. In dat artikel wordt als vergunningplichtig aangewezen het exploiteren van een koelinstallatie met koolwaterstoffen of ammoniak. Ook bij die activiteit is er dus sprake van gevaarlijke stoffen. Vanwege het samenvoegen van het tweede en derde lid is in het derde lid (nieuw) «derde lid» vervangen door «tweede lid».

Artikel 3.287 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.285, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   b het tanken en opslaan van LPG, bedoeld in paragraaf 4.35;
   c het tanken en opslaan van LNG, bedoeld in paragraaf 4.36;
   d het tanken van CNG, bedoeld in paragraaf 4.37;
   e het tanken en opslaan van waterstof, bedoeld in paragraaf 4.38;
   f het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
   g het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
   h een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
   i het opslaan van autowrakken, bedoeld in paragraaf 4.48;
   j het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104;
   k het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.106; en
   l het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.287, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Bij het verrichten van de activiteiten wordt ook voldaan aan de regels over het lozen van koelwater, bedoeld in paragraaf 4.110, als de activiteiten niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 3.287, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

3 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

b geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.286, onder a, of pneumatische elevatoren met een verwerkingscapaciteit van 500 ton per uur of meer worden gebruikt.

Toelichting artikel 3.287, derde lid (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.287, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.287 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een opslag- en transportbedrijf, groothandel en containeroverslag. De algemene regels voor het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.106, gelden voor zover de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen. Het toepassingsbereik van de activiteit in paragraaf 4.106 heeft namelijk betrekking op het minder dan 24 uur opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers, waar de vergunningplicht geldt voor het meer dan 24 uur parkeren hiervan.*
Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.

Toelichting artikel 3.287 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in dit artikel sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.288 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.285 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.288 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.288 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.285 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld het gehele transportbedrijf met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.288 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.7 Onderhoudswerkplaats voor autobus, trein, tram of metro

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 3.8.7 en wijziging van artikel 3.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van de paragraaf en in artikel 3.289 wordt de term «bus» vervangen door «autobus». Dit is een redactionele wijziging. Het toevoegen van «gemotoriseerde» is ook een redactionele wijziging en is gedaan vanwege de consistentie en het opschrift van paragraaf 4.22.*
In het eerste lid, onder b, vervalt «het bieden van gelegenheid» omdat niet alleen het bieden van gelegenheid om te tanken onder de milieubelastende activiteit moet vallen maar ook het tanken door het personeel van de onderhoudswerkplaats zelf. Het tweede lid wordt daarmee in overeenstemming gebracht. Daarnaast wordt in het tweede lid «onderhouden» ingevoegd zodat het aansluit bij het eerste lid, onder a.

Artikel 3.289 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het onderhouden, repareren en schoonmaken van gemotoriseerde autobussen of spoorvoertuigen; en
   b tanken van spoorvoertuigen.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat onderhouden, repareren, schoonmaken of tanken functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing valt niet het onderhouden, repareren en schoonmaken van autobussen of spoorvoertuigen in noodgevallen langs de weg of het spoor.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.289 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het onderhouden, repareren of schoonmaken van bussen of spoorvoertuigen en het bieden van gelegenheid voor het tanken van spoorvoertuigen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 45 onderhoudswerkplaatsen voor spoorvoertuigen en enkele honderden onderhoudswerkplaatsen voor bussen.
Met spoorvoertuigen worden treinen, metro's en (snel)trams bedoeld. Het derde lid regelt dat als het onderhoud plaatsvindt tijdens een noodgeval langs de weg of op het spoor, dat niet binnen de aangewezen activiteit valt. De in deze paragraaf aangewezen activiteit wordt dus verricht in daarvoor ingerichte werkplaatsen, zoals in een remise.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele onderhoudswerkplaats. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het onderhouden of repareren van bussen en spoorvoertuigen. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 3.8.7 en wijziging van artikel 3.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van de paragraaf en in artikel 3.289 wordt de term «bus» vervangen door «autobus». Dit is een redactionele wijziging. Het toevoegen van «gemotoriseerde» is ook een redactionele wijziging en is gedaan vanwege de consistentie en het opschrift van paragraaf 4.22.*
In het eerste lid, onder b, vervalt «het bieden van gelegenheid» omdat niet alleen het bieden van gelegenheid om te tanken onder de milieubelastende activiteit moet vallen maar ook het tanken door het personeel van de onderhoudswerkplaats zelf. Het tweede lid wordt daarmee in overeenstemming gebracht. Daarnaast wordt in het tweede lid «onderhouden» ingevoegd zodat het aansluit bij het eerste lid, onder a.

Artikel 3.290 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.289, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14;
- c het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- d het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- e het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- f het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- g het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- h het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- i het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
- j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- l een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
- m het verwijderen van graffiti, bedoeld in paragraaf 4.45;
- n het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
- o het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.290, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.290 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen. Voor een toelichting op de wijziging in het eerste lid, onder h, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van paragraaf 4.22.*

Artikel 3.291 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.289 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.291 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.291 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.289 aangewezen activiteit, dus de gehele onderhoudswerkplaats met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.8 Onderhoudswerkplaats voor vliegtuigen

Artikel 3.292 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het onderhouden, repareren, schoonmaken en tanken van gemotoriseerde vliegtuigen.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat onderhouden, repareren, schoonmaken of tanken functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.292 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het onderhouden, repareren of schoonmaken van vliegtuigen en het bieden van gelegenheid voor het tanken van vliegtuigen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteiten om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht en gebruik van energie.
Er zijn in Nederland tientallen onderhoudswerkplaatsen voor vliegtuigen.
De aangewezen activiteiten worden verricht door bedrijven die onderhoud verrichten of gelegenheid bieden voor het tanken aan vliegtuigen in gebruik bij particulieren, vliegtuigmaatschappijen, verhuurbedrijven of luchtmacht.
Met «vliegtuigen» worden ook vliegtuigen zonder motor bedoeld zoals zweefvliegtuigen. Het onderhouden, repareren of tanken van helikopters valt ook binnen de aangewezen activiteiten.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele onderhoudswerkplaats. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het onderhouden of repareren van vliegtuigen. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.292 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid vervalt «het bieden van gelegenheid» omdat niet alleen het bieden van gelegenheid om te tanken onder de milieubelastende activiteit moet vallen maar ook het tanken door het personeel van de onderhoudswerkplaats zelf. Door de wijzigingen in het eerste lid vervalt de opsomming omdat die geen toegevoegde waarde meer heeft. Het toevoegen van «gemotoriseerde» is een redactionele wijziging en is gedaan vanwege de consistentie en het opschrift van paragraaf 4.22. Het tweede lid wordt in overeenstemming gebracht met de wijzigingen in het eerste lid. Daarnaast wordt in het tweede lid «schoonmaken» ingevoegd zodat het aansluit bij het eerste lid.*

Artikel 3.293 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.293 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.13 Bal bij dit besluit.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.292, voor zover het gaat om het exploiteren van een andere milieubelastende installatie voor het repareren van vliegtuigen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.293 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het repareren van vliegtuigen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit zijn activiteiten genoemd in bijlage II bij de mer-richtlijn waarvoor een mer-beoordeling nodig is. Om zo dicht mogelijk aan te sluiten op de richtlijn is aangesloten bij het exploiteren van «een andere milieubelastende installatie». Dit begrip is bijlage I bij de wet gedefinieerd als een vaste technische eenheid waarin een milieubelastende activiteit, anders dan een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, wordt verricht en ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die met die activiteit rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging. Zie paragraaf 5.2.1 van de algemene toelichting voor een verdere toelichting over het installatiebegrip.*

Artikel 3.294 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.292, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
   b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
   c het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
   d het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
   e het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
   f het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   g het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
   h het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;

i het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
j het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
k het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.294, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:

a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;

Toelichting artikel 3.294, tweede lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

b emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

c geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.293.

Toelichting artikel 3.294, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.294 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor onderhoudswerkplaatsen voor vliegtuigen. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.*

Toelichting artikel 3.294 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel werd per abuis verwezen naar de module voor energiebesparing. Deze verwijzing vervalt. Verder wordt de verwijzing naar de module voor emissies in de lucht aangepast, waardoor verduidelijkt wordt op welke activiteiten de regels uit deze module van toepassing zijn.*

Verder is in het eerste lid, onder f, een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.295 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.292 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.295 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.295 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.292 aangewezen activiteit, dus de gehele onderhoudswerkplaats met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.295 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.9 Spoorwegemplacementen

Artikel 3.295a (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een spoorwegemplacement.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting artikel 3.295a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een spoorwegemplacement een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het Rijk stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, geluid, en externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Aanvankelijk zou in deze paragraaf het resultaat van de beleidsvernieuwing op het gebied van externe veiligheid bij spoorwegemplacementen worden opgenomen. Om niet afhankelijk te zijn van de planning van dit besluit wordt voorgesteld de beleidsvernieuwing vorm te geven in een apart wijzigingsbesluit en zijn in afwachting daarvan de ongewijzigde regels via dit besluit meegenomen. Voorgesteld wordt om een apart wijzigingsbesluit op te stellen waarin beleidsvernieuwing of systeemwijzigingen worden opgenomen op het gebied van onder andere externe veiligheid. De regels die via dit besluit in het Bal worden opgenomen continueren het recht voor de Omgevingswet op een zo neutraal mogelijke wijze. Meer toelichting over het opnemen van regels over spoorwegemplacementen is opgenomen in paragraaf 4.2 van het algemeen deel van de toelichting.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing meer dan het spoorwegemplacement zelf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld, en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen en facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging en faciliteiten voor personeel.

Artikel 3.295b (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.295a.
2 Het verbod geldt niet voor het laten rijden met of opstellen van spoorvoertuigen op een hoofdspoorweg of een bij omgevingsverordening aangewezen lokale spoorweg als bedoeld in artikel 2.13a, eerste lid, onder b, van de wet, voor zover het gaat om het veroorzaken van geluid.

Toelichting artikel 3.295b n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht, momenteel geregeld in categorie 14 van bijlage I, onderdeel B, bij het Besluit omgevingsrecht wordt, op enkele tekstuele wijzigingen na, ongewijzigd overgenomen. De vergunningplicht heeft zowel betrekking op het exploiteren van een spoorwegemplacement als op de andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren van een spoorwegemplacement functioneel ondersteunen. Als gevolg daarvan komt deze vergunningplicht in de meeste gevallen overeen met de vroegere inrichting.*
Toelichting artikelen 3.295b en 3.295d [artikelen 4.3, eerste lid, en 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Onder het stelsel van geluidbeheersing wordt het geluid door hoofdspoorwegen en een deel van de lokale spoorwegen beheerst met geluidproductieplafonds (hierna: gpp's). Dat geldt, anders dan onder de Wet milieubeheer, ook voor delen van die spoorwegen die onderdeel zijn van een emplacement[1].*
1 Zie hierover verder de nota van toelichting op het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet, Stb. 2018, 292, p. 122–123.
Het emplacement is echter ook een in het Bal een aangewezen milieubelastende activiteit. Voor die milieubelastende activiteit geldt – vooruitlopend op de lopende beleidsvernieuwing voor externe veiligheid bij emplacementen – ook een vergunningplicht[2].
2 Zie hierover verder de nota van toelichting op het Invoeringsbesluit Omgevingswet, Stb. 2020, 400, p. 1037–1038.
Per abuis geldt daardoor naast het nieuwe regime, geluidbeheersing met gpp's, ook nog het oude regime, geluidbeheersing met omgevingsvergunningen. De in artikel 3.295b van het Bal toegevoegde uitzondering lost die onvolkomenheid op. In paragraaf 9.1 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op de achtergrond van deze wijziging.
De uitzondering geldt voor spoorwegemplacementen die onderdeel zijn van een hoofdspoorweg of een bij omgevingsverordening aangewezen lokale spoorweg. Dit sluit aan op de formulering in de artikelen 3.25, derde lid, onder d, en 5.55, tweede lid, onder e, van het Bkl, waar al geregeld is dat het geluid door spoorvoertuigen op spoorwegemplacementen niet wordt betrokken bij het geluid van industrieterreinen. Voor een lokale spoorweg die niet bij omgevingsverordening wordt aangewezen – het gaat dan om emplacementen voor trams en metro's – blijft de omgevingsvergunning ook zien op geluid en verandert er dus niets.
Artikel 3.295d bevat het overgangsrecht bij deze toevoeging. Voor spoorwegemplacementen waarvoor op het tijdstip van inwerkingtreding van het Bal al een omgevingsvergunning milieu is verleend of aangevraagd, vervalt de vergunningplicht vanaf het moment waarop het geluid door spoorvoertuigen op spoorwegemplacementen is toegevoegd aan de gpp's voor een hoofdspoorweg en dat besluit op grond van artikel 16.78, vijfde lid, van de Omgevingswet in werking is getreden. Tot dat moment blijft de volledige omgevingsvergunning, inclusief voorschriften over het geluid van spoorvoertuigen, van toepassing. Op dat moment vervallen de vergunningvoorschriften over geluid van spoorvoertuigen van rechtswege, dus zonder dat de vergunning wordt gewijzigd. Het vergunningvereiste vervalt immers en dit besluit voorziet niet in overgangsrecht waardoor die voorschriften rechtskracht zouden houden. Het vervallen van dit vergunningvereiste is ook tot uitdrukking gebracht in het opschrift van het artikel, waar eerder abusievelijk «aanwijzing milieubelastende activiteit» vermeld was.

Artikel 3.295c (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.295a, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het verwijderen van graffiti, bedoeld in paragraaf 4.45; en
   b het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.
2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.295c n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan welke paragrafen in hoofdstuk 4 relevant zijn bij het exploiteren van een spoorwegemplacement. Als bij het spoorwegemplacement spoorvoertuigen worden onderhouden, gerepareerd, schoongemaakt of getankt, is ook paragraaf 3.8.7 (Onderhoudswerkplaats voor autobus, trein, tram of metro) van toepassing. Mocht de exploitant een activiteit verrichten die niet wordt genoemd in de richtingaanwijzer, dan geldt hiervoor de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Ook het omgekeerde kan het geval zijn. Het is niet vanzelfsprekend dat de activiteit waar in dit artikel naar wordt verwezen altijd wordt verricht.*

Toelichting artikel 3.295c, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.295d (overgangsrecht: aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Artikel 3.295b, tweede lid, is voor een spoorwegemplacement waarvoor voor de inwerkingtreding van dit besluit een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is verleend of een aanvraag om die vergunning is ingediend, van toepassing vanaf het moment waarop Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat uitvoering heeft gegeven aan artikel 12.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en het besluit tot wijziging van de geluidproductieplafonds als omgevingswaarden in werking is getreden.

Toelichting artikelen 3.295b en 3.295d [artikelen 4.3, eerste lid, en 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Onder het stelsel van geluidbeheersing wordt het geluid door hoofdspoorwegen en een deel van de lokale spoorwegen beheerst met geluidproductieplafonds (hierna: gpp's). Dat geldt, anders dan onder de Wet milieubeheer, ook voor delen van die spoorwegen die onderdeel zijn van een emplacement*[1].

1 Zie hierover verder de nota van toelichting op het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet, Stb. 2018, 292, p. 122–123.

Het emplacement is echter ook een in het Bal een aangewezen milieubelastende activiteit. Voor die milieubelastende activiteit geldt – vooruitlopend op de lopende beleidsvernieuwing voor externe veiligheid bij emplacementen – ook een vergunningplicht[2].

2 Zie hierover verder de nota van toelichting op het Invoeringsbesluit Omgevingswet, Stb. 2020, 400, p. 1037–1038.

Per abuis geldt daardoor naast het nieuwe regime, geluidbeheersing met gpp's, ook nog het oude regime, geluidbeheersing met omgevingsvergunningen. De in artikel 3.295b van het Bal toegevoegde uitzondering lost die onvolkomenheid op. In paragraaf 9.1 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op de achtergrond van deze wijziging.

De uitzondering geldt voor spoorwegemplacementen die onderdeel zijn van een hoofdspoorweg of een bij omgevingsverordening aangewezen lokale spoorweg. Dit sluit aan op de formulering in de artikelen 3.25, derde lid, onder d, en 5.55, tweede lid, onder e, van het Bkl, waar al geregeld is dat het geluid door spoorvoertuigen op spoorwegemplacementen niet wordt betrokken bij het geluid van industrieterreinen. Voor een lokale spoorweg die niet bij omgevingsverordening wordt aangewezen – het gaat dan om emplacementen voor trams en metro's – blijft de omgevingsvergunning ook zien op geluid en verandert er dus niets.

Artikel 3.295d bevat het overgangsrecht bij deze toevoeging. Voor spoorwegemplacementen waarvoor op het tijdstip van inwerkingtreding van het Bal al een omgevingsvergunning milieu is verleend of aangevraagd, vervalt de vergunningplicht vanaf het moment waarop het geluid door spoorvoertuigen op spoorwegemplacementen is toegevoegd aan de gpp's voor een hoofdspoorweg en dat besluit op grond van artikel 16.78, vijfde lid, van de Omgevingswet in werking is getreden. Tot dat moment blijft de volledige omgevingsvergunning, inclusief voorschriften over het geluid van spoorvoertuigen, van toepassing. Op dat moment vervallen de vergunningvoorschriften over geluid van spoorvoertuigen van rechtswege, dus zonder dat de vergunning wordt gewijzigd. Het vergunningvereiste vervalt immers en dit besluit voorziet niet in overgangsrecht waardoor die voorschriften rechtskracht zouden houden. Het vervallen van dit vergunningvereiste is ook tot uitdrukking gebracht in het opschrift van het artikel, waar eerder abusievelijk «aanwijzing milieubelastende activiteit» vermeld was.

§ 3.8.10 Tankstation

Artikel 3.296 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het bieden van gelegenheid voor het tanken van voertuigen of werktuigen.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat bieden van gelegenheid functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.296 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het bieden van gelegenheid voor het tanken van voertuigen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*

De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, verontreiniging van de lucht, lozingen, gebruik van energie en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.

Er zijn in Nederland circa 4.200 tankstations.

De paragraaf richt zich op het tanken van voertuigen zoals personenauto's, vrachtwagens, bromfietsen en motorfietsen. Door het «bieden van gelegenheid» als uitgangspunt te nemen vallen onder deze milieubelastende activiteit alleen de tankstations waar het publiek de gelegenheid heeft voertuigen te tanken. Eigen tankinstallaties vallen dus niet onder deze paragraaf. Zo valt een tankinstallatie van bijvoorbeeld een opslag- of transportbedrijf waar alleen eigen voertuigen getankt worden niet onder deze paragraaf maar onder paragraaf 3.8.6.

Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele tankstation. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het bieden van gelegenheid voor het tanken van voertuigen. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Toelichting artikel 3.296 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt «voertuigen» vervangen door «voertuigen of werktuigen». Het onderscheid tussen een voertuig of werktuig is niet altijd even duidelijk. Een brandweerauto is bijvoorbeeld zowel een voertuig als een werktuig. Met het toevoegen van «werktuigen» is verduidelijkt dat ook het bieden van gelegenheid voor het tanken van werktuigen een milieubelastende activiteit is.*

Artikel 3.297 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.296, voor zover het gaat om het tanken van voertuigen of werktuigen met:

a LNG; of

b waterstof.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.297 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het tanken van voertuigen met LNG of waterstof aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, net als bij bunkerstations en opslag- en transportbedrijven.*

Toelichting artikel 3.297 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In onderdeel a van het artikel vervalt de vergunningplicht voor het tanken van voertuigen met LPG. In plaats van de vergunningplicht wordt in een meldingsartikel voorzien, dit komt te staan in paragraaf 4.35 over het tanken en opslaan van LPG. Door de melding is het bevoegd gezag voorafgaand aan het verrichten van de activiteit daarvan op de hoogte en kan het daarbij ook beoordelen of een maatwerkvoorschrift nodig is. In hoofdstuk 7 van dit besluit is voorzien in adequaat overgangsrecht in de vorm van een vergunningplicht in het omgevingsplan voor het tanken van voertuigen en werktuigen met LPG (zie artikel 22.258). Na inwerkingtreding van het stelsel kan de gemeente beoordelen of aanpassing van deze vergunningplicht wenselijk is. Zo kan bijvoorbeeld in plaats van een vergunningplicht worden gekozen voor het expliciet toestaan van activiteiten op locaties met daaraan verbonden regels zoals afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties en tijden voor bevoorraden van een LPG-vulpunt. In alle gevallen moet het omgevingsplan blijven voldoen aan de instructieregels die in het Bkl zijn opgenomen, zoals instructieregels over externe veiligheid. Een nadere toelichting over het vervallen van vergunningplichten is opgenomen in paragraaf 2.11 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 3.298 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.296, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:

a het tanken en opslaan van LPG, bedoeld in paragraaf 4.35;

b het tanken en opslaan van LNG, bedoeld in paragraaf 4.36;

c het tanken van CNG, bedoeld in paragraaf 4.37;

d het tanken en opslaan van waterstof, bedoeld in paragraaf 4.38;

e het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;

f het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40; en

g een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44.

Toelichting artikel 3.298, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikel 3.298, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting artikel 3.298 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in dit artikel sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 3.299 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.296, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.299 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.299 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.296 aangewezen activiteit, dus het gehele tankstation met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.299 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.8.11 Reinigen van opslagtanks, verpakkingen, voertuigen of containers voor gevaarlijke stoffen

Artikel 3.300 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen:
   a het inwendig reinigen van opslagtanks of verpakkingen waarin gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, zijn opgeslagen op een andere locatie dan de locatie waarop de opslagtanks stonden of waarop de verpakkingen zijn gebruikt; en
   b het inwendig reinigen van voertuigen, opleggers, aanhangers, tankcontainers of bulkcontainers waarin gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, zijn vervoerd.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat inwendig reinigen functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.300 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het inwendig reinigen van opslag- en vervoerseenheden milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, lozingen, gebruik van energie en ondoelmatig beheer van afvalstoffen.
Het gaat in Nederland om circa 100 bedrijven.
Ten eerste is het inwendig reinigen van opslagtanks of verpakkingen waarin gevaarlijke stoffen waren opgeslagen aangewezen. Bijvoorbeeld (druk)vaten, IBC's, ketels of gasflessen.
Ten tweede is het inwendig reinigen van voertuigen, opleggers, aanhangers, tankcontainers of bulkcontainers waarin gevaarlijke stoffen onverpakt zijn vervoerd aangewezen. Er is sprake van onverpakt vervoer als vloeibare of gasvormige gevaarlijke stoffen in een tankwagen of tankcontainer worden vervoerd, of als vaste gevaarlijke stoffen in bulk in een bulkcontainer of aanhanger worden vervoerd.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteiten. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting artikel 3.300 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 3.301 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.300, voor zover het gaat om het inwendig reinigen van:
   a opslagtanks of verpakkingen waarin gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, zijn opgeslagen op een andere locatie dan de locatie waarop de opslagtanks stonden of waarop de verpakkingen zijn gebruikt; of
   b voertuigen, opleggers, aanhangers, tankcontainers of bulkcontainers waarin gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, zijn vervoerd.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteiten, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.301 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het inwendig reinigen van transportmiddelen en verpakkingen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Het gaat om het reinigen van verpakkingen die van een andere locatie komen en om vracht- of tankwagens die elders geladen of gelost zijn of geladen zijn geweest met gevaarlijke stoffen. Voor deze processen is een BBT-toets nodig aanvullend op de regels die uit dit besluit volgen.*
Toelichting artikel 3.301 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 3.302 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.300, wordt voldaan aan de regels over:
a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.301;
c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

d geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.301, eerste lid, onder a.

Toelichting artikel 3.302, aanhef, onder c (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.302 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor tankautoreiniging. Paragraaf 5.4.4 geeft algemene eisen voor emissies in de lucht, maar geldt niet voor de activiteiten in het eerste lid, omdat de daar aangewezen paragrafen specifieke eisen aan emissies stellen.*

Toelichting artikel 3.302 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen wordt verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen en emissies in de lucht van toepassing zijn.*

Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.303 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.300 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.303 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.303 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*

Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.300 aangewezen activiteit met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Toelichting artikel 3.303 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

AFDELING 3.9 SPORT EN RECREATIE

§ 3.9.1 Autosport en motorsport, zoals crossterrein, racebaan of kartbaan

Artikel 3.304 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een terrein of gebouw voor het sporten of recreëren met gemotoriseerde voertuigen.

Toelichting artikel 3.304, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt «voertuigen met een verbrandingsmotor» gewijzigd in «gemotoriseerde voertuigen». Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal. De vergunningplicht blijft vanwege de geluidemissie wel alleen bestaan voor het sporten of recreëren met voertuigen met een verbrandingsmotor in de buitenlucht.*

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.304 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een terrein of gebouw voor het sporten of recreëren met voertuigen met een verbrandingsmotor een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, geluid en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
Er zijn in Nederland circa 150 permanente voorzieningen voor het sporten of recreëren met voertuigen met een verbrandingsmotor. Voorbeelden van auto- en motorsporten die onder deze paragraaf vallen zijn autoracen, motorcross, karten, quadcross en ijsracen. De aangewezen activiteit ziet niet op het bieden van gelegenheid om te sporten of te recreëren met vaartuigen of vliegtuigen. Ook het gebruik van elektromotoren is uitgesloten van deze activiteit. Als een activiteit eenmalig op een bepaalde locatie plaatsvindt, valt dit ook niet onder de aangewezen milieubelastende activiteit. In dat geval wordt niet een terrein of een gebouw geëxploiteerd voor het sporten of recreëren. Nadelige gevolgen voor het milieu, zoals geluidshinder en openbare orde, moeten dan gereguleerd worden op basis van het evenementenbeleid van de gemeente.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele bedrijf. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van exploiteren van een terrein of gebouw voor het sporten of recreëren met voertuigen met een verbrandingsmotor. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.

Artikel 3.305 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 3.293 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.107 Bal.*

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.304, voor zover het gaat om het sporten of recreëren met voertuigen met een verbrandingsmotor in de buitenlucht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.305 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen vanwege geluidemissie) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het in de open lucht sporten of recreëren met bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning nodig is. Dit is een zogenoemde «grote lawaaimaker» die zich alleen op een geluidgezoneerd industrieterrein mag vestigen en waarvoor bijzondere beoordelingsregels voor geluid gelden.*

Artikel 3.306 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.304, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
   b het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39; en
   c het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40.

Toelichting artikel 3.306, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
   b geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.305 en deze wordt uitgevoerd op een meer dan acht uur per week daarvoor opengesteld terrein, geen openbare weg zijnde, waarbij buiten beschouwing blijven terreinen die langer zijn opengesteld voor het houden van wedstrijden op die terreinen of het voorbereiden van zodanige wedstrijden gedurende ten hoogste drie weekeinden per kalenderjaar, waarbij tot het weekeinde worden gerekend daarop aansluitende dagen die bij of krachtens de Algemene termijnenwet zijn aangemerkt als algemeen erkende feestdagen.

Toelichting artikel 3.306, tweede lid (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting artikel 3.306 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.*

Artikel 3.307 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.304, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:

a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.307 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.307 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:

- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.304 aangewezen activiteit, dus bijvoorbeeld het gehele crossterrein met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.307 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.9.2 Jachthaven

Artikel 3.308 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een jachthaven waar pleziervaartuigen afmeren.

2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

3 Onder de aanwijzing valt niet het exploiteren van een jachthaven met 50 ligplaatsen of minder, tenzij in de jachthaven gewoonlijk zeegaande pleziervaartuigen afmeren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.308 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een jachthaven waar pleziervaartuigen afmeren een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, lozingen, ondoelmatig beheer van afvalstoffen en gebruik van energie. Er zijn in Nederland ruim 1.000 jachthavens.
Een pleziervaartuig is een vaartuig, bestemd of gebruikt voor sport- of vrijetijdsbesteding, ongeacht het type, de wijze van voortstuwing of de afmetingen. Tot de jachthaven behoren ook activiteiten als het beschikbaar stellen van stroom, water, afvalbrengfaciliteiten en sanitaire voorzieningen. Met «zeegaand pleziervaartuig» wordt een pleziervaartuig bedoeld dat op zee wordt gebruikt. Onder de aanwijzing van de activiteit valt ook het afmeren van beroepsvaartuigen in de jachthaven. Een kleine jachthaven of aanlegsteiger, met minder dan 10 ligplaatsen (als de haven wordt aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen) of minder dan 50 ligplaatsen (als de haven niet wordt aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen) valt niet onder de activiteit aangewezen in deze paragraaf. In het omgevingsplan kunnen regels worden gesteld voor deze kleine voorzieningen.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele jachthaven. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een jachthaven waar pleziervaartuigen afmeren. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
Toelichting op artikel 3.308 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-199 *Met dit onderdeel wordt het toepassingsgebied van het Bal gewijzigd. De Richtlijn is van toepassing op alle jachthavens die gewoonlijk zeegaande pleziervaartuigen ontvangen. Het gaat om jachthavens die gewoonlijk worden aangedaan door pleziervaartuigen die vertrekken naar en aankomen van zee.*
In artikel 3.308, derde lid, van het Bal stond een ondergrens van 10 ligplaatsen voor jachthavens die worden aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen. Met het onderhavige besluit is de ondergrens van 10 ligplaatsen komen te vervallen, zodat het Bal in lijn wordt gebracht met het toepassingsgebied van de Richtlijn. Zodra een jachthaven gewoonlijk zeegaande pleziervaartuigen ontvangt, is het Bal van toepassing. Voor jachthavens die geen zeegaande pleziervaartuigen ontvangen, blijft de grens van 50 ligplaatsen van kracht. Dat houdt in dat als een dergelijke jachthaven 50 ligplaatsen of minder heeft, de bepalingen van het Bal niet van toepassing zijn.

Artikel 3.309 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.308, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;

c het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
d het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
e het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
f het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
g het schoonmaken van pleziervaartuigen, bedoeld in paragraaf 4.24;
h een jachthaven, bedoeld in paragraaf 4.58;
i het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
j het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Toelichting artikel 3.309, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).

Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Toelichting artikel 3.309 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door de wijzigingen in dit artikel sluit het van toepassing zijn van de module voor energiebesparing beter aan bij het recht zoals dat gold voor de inwerkingtreding van dit besluit. Zie hierover ook paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Verder is in het eerste lid, onder f, een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 3.310 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.308, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.310 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.310 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.308 aangewezen activiteit, dus de gehele jachthaven met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.310, tweede lid, 3.313, tweede lid, 3.316, tweede lid, en 3.319, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.9.3 Schietbaan

Artikel 3.311 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een schietbaan waar met vuurwapens wordt geschoten.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.
3 Onder de aanwijzing vallen niet:
   a een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.11.5; en
   b het traditioneel schieten door schutterijen of schuttersgilden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.311 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een schietbaan waar met vuurwapens wordt geschoten een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem en de gevolgen voor externe veiligheid. Er zijn in Nederland circa 700 schietbanen.*
Onder de aanwijzing vallen binnenschietbanen, buitenschietbanen en kleiduivenbanen. Daarnaast zijn er de militaire schietbanen in gebruik bij Defensie, maar die vallen op grond van het derde lid, onder a, onder paragraaf 3.11.5 en niet onder deze paragraaf.
Een binnenschietbaan is een schietbaan in een gebouw of een deel van een gebouw, zonder open zijden en met een gesloten afdekking. Een buitenschietbaan is een schietbaan in de buitenlucht. Een kleiduivenbaan is een schietbaan, speciaal ingericht voor het schieten met hagel op kleiduiven of vergelijkbare objecten. Door vermelding van vuurwapens in de aanwijzing als milieubelastende activiteit wordt duidelijk gemaakt dat bijvoorbeeld locaties voor paintball hier niet onder vallen.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele schietbaan. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een schietbaan waar met vuurwapens wordt geschoten. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook andere activiteiten en facilitaire voorzieningen, zoals onderhoud, administratie, beveiliging en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.312 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.311, wordt voldaan aan de regels over:
   a een binnenschietbaan, bedoeld in paragraaf 4.59;
   b een buitenschietbaan, bedoeld in paragraaf 4.60; en
   c een kleiduivenbaan, bedoeld in paragraaf 4.61.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.312 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor de verschillende typen schietbanen.*
De activiteiten van de paragrafen 4.58, 4.59 en 4.60 vallen samen met de activiteit in artikel 3.308 en zijn dus altijd van toepassing, afhankelijk van het type schietbaan waar het om gaat. De artikelen met het toepassingsbereik in de paragrafen 4.59, 4.60 en 4.61 maken duidelijk in welke gevallen welke paragraaf van toepassing is.
Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Artikel 3.313 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.311, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.313 (gegevens en bescheiden) *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.311 aangewezen activiteit, dus de gehele schietbaan met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor artikel 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.310, tweede lid, 3.313, tweede lid, 3.316, tweede lid, en 3.319, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.9.4 Sneeuwbaan en ijsbaan

Artikel 3.314 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een sneeuwbaan of ijsbaan, als daarbij een koelinstallatie wordt gebruikt.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.314 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een sneeuwbaan of ijsbaan een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken is vooral het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland circa 30 sneeuwbanen en ijsbanen.
Onder de aanwijzing vallen kunstijsbanen (ook tijdelijke) en overdekte skihallen, als gebruik wordt gemaakt van een koelinstallatie. De koelinstallatie zorgt dat een sneeuwbaan een milieubelastende activiteit wordt. Een baan van natuurijs valt hiermee buiten de aanwijzing.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing de hele sneeuwbaan of ijsbaan. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een sneeuwbaan of ijsbaan. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook andere activiteiten en facilitaire voorzieningen, zoals onderhoud, administratie, beveiliging en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine, showroom of parkeerterrein.

Artikel 3.315 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.314, wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.315 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragraaf geldt voor degene die de milieubelastende activiteit verricht. Op de activiteit zijn de regels van toepassing over energiebesparing in paragraaf 5.4.1.*
Als in een koelinstallatie bij een sneeuwbedrijf of ijsbaan gebruik wordt gemaakt van natuurlijke koudemiddelen (kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak) dan valt die installatie ook onder paragraaf 3.2.5. In dat geval gelden de algemene regels van paragraaf 4.33. Als de koelinstallatie gebruik maakt van synthetische koudemiddelen, zoals CFK's, HCFK's en HFK's, dan bevat het besluit daar geen regels voor. Voor de synthetische koudemiddelen zijn regels gesteld in het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen, de verordening gefluoreerde broeikasgassen[58] en de verordening ozonlaagafbrekende stoffen.[59]
Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.316 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.314, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.316 (gegevens en bescheiden) *Dit artikel regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.314 aangewezen activiteit, dus de gehele sneeuwbaan of ijsbaan met inbegrip van de ondersteunende activiteiten, bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor artikel 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.310, tweede lid, 3.313, tweede lid, 3.316, tweede lid, en 3.319, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

§ 3.9.5 Zwembad

Artikel 3.317 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een openbaar zwembad.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.317 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een openbaar zwembad een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteiten een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk waarvoor deze hoofdstukken gelden.*
De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Het nadelige gevolg voor het milieu dat deze activiteit kan veroorzaken is vooral het gebruik van energie.
Er zijn in Nederland ruim 500 openbare zwembaden.

[58] Verordening (EU) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 april 2014 betreffende gefluoreerde broeikasgassen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 842/2006 (PbEU 2014, L 150).
[59] Verordening (EG) nr. 1005/2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 september 2009 betreffende ozonlaagafbrekende stoffen (herschikking) (PbEU 2009, L 286).

Onder deze activiteit vallen openbare binnenzwembaden en buitenzwembaden. Openbaar betekent dat het zwembad vrij toegankelijk moet zijn voor publiek. Een zwembad in bijvoorbeeld een hotel dat alleen beschikbaar is voor hotelgasten valt dus niet onder de aangewezen activiteit.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing het hele zwembad. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van het exploiteren van een openbaar zwembad. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen, facilitaire diensten zoals onderhoud, administratie of beveiliging, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een parkeerterrein.
In deze paragraaf wordt het exploiteren van een openbaar zwembad als milieubelastende activiteit aangewezen. In hoofdstuk 15 zullen regels worden gesteld over het gelegenheid bieden tot zwemmen en baden met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid van de gebruikers. Dit hoofdstuk is vooralsnog gereserveerd.

Artikel 3.318 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.317, wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast.*

Artikel 3.319 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 3.317, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Ten minste vier weken voordat de begrenzing wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.319 (gegevens en bescheiden) *Artikel 3.319 regelt dat degene die de milieubelastende activiteit verricht vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Dit geldt ook als deze gegevens en bescheiden wijzigen. Deze informatieverplichting is iets anders dan een melding in de zin van artikel 4.4 van de wet; het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met de activiteit is dan ook niet van toepassing.*
Uit artikel 2.18 volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast die algemene gegevens gaat het om:
- *De begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Dit gaat om de volledige in artikel 3.317 aangewezen activiteit, dus het gehele zwembad met inbegrip van de ondersteunende activiteiten bedoeld in het tweede lid. De bedoelde begrenzing is waar de locatie van het geheel aan activiteiten begint en ophoudt. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend.*
- *De verwachte datum van het begin van de activiteit. Degene die de activiteit gaat verrichten moet laten weten wanneer de kernactiviteit daadwerkelijk verricht zal worden. Het gaat hier om de verwachte datum van het begin van de activiteit; een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling.*

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 14.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikel 3.310, tweede lid, 3.313, tweede lid, 3.316, tweede lid, en 3.319, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

AFDELING 3.10 MIJNBOUW

§ 3.10.1 Mijnbouw

Artikel 3.320 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 2.1 worden aangewezen het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk.
2 De aanwijzing omvat ook andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die dat aanleggen en dat exploiteren functioneel ondersteunen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.320 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk voor onder meer het winnen van delfstoffen milieubelastende activiteiten zijn waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*

De rijksoverheid stelt regels voor deze activiteit om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De regels bestaan vooral uit een nationale uitwerking van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken zijn vooral verontreiniging van de bodem, geluid en de externe veiligheid door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
De term «exploiteren» (van een mijnbouwwerk) heeft in de context van dit besluit een ruimere werking dan de term «exploiteren» zoals die bij gelegenheid in de (mijnbouw)praktijk wordt gebruikt. Van het exploiteren van een mijnbouwwerk in de zin van onderhavig artikel is ook sprake wanneer het werk wordt gebruikt voor activiteiten anders dan het winnen van stoffen, zoals het opsporen van stoffen. Voor nadere toelichting over de term «exploiteren» wordt verwezen naar paragraaf 5.2.2 van het algemeen deel van deze toelichting.
Het «aanleggen» van een mijnbouwwerk wordt apart genoemd naast het «exploiteren» van het mijnbouwwerk. Het aanleggen van een mijnbouwwerk, met name het aanleggen van een boorgat, is namelijk op zichzelf een milieubelastende activiteit. Ook wanneer ervoor wordt gekozen om een mijnbouwwerk na aanleggen niet of niet direct te exploiteren, zijn de regels uit deze paragraaf van toepassing.
In bijlage A van de wet is een mijnbouwwerk gedefinieerd als een mijnbouwwerk bedoeld in artikel 1, onder n, van de Mijnbouwwet. Daar is beschreven dat een mijnbouwwerk een werk is dat behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van werken voor het opsporen of het winnen van delfstoffen of aardwarmte, of voor het opslaan van stoffen en werken die samenhangen met die werken. In artikel 2, van het Mijnbouwbesluit worden de categorieën van werken aangewezen. Genoemd zijn onder meer boorgaten, bestemd voor de opsporing en winning van delfstoffen of aardwarmte of voor de opslag van stoffen, werken voor het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte en werken voor het opslaan van stoffen en het terughalen van opgeslagen stoffen - met uitzondering van water - voor het opslaan van warmte of koude op een diepte van ten hoogste 500 meter, en met uitzondering van water voor drinkwatervoorziening als bedoeld in de Drinkwaterwet. In 2016 waren er meer dan 200 mijnbouwwerken in Nederland.[60]
De aanduiding «verplaatsbaar mijnbouwwerk» slaat terug op de «verplaatsbare installatie» zoals bedoeld in het vervallen Besluit algemene regels milieu mijnbouw. Deze mijnbouwwerken zijn verplaatsbaar en worden doorgaans ingezet bij het werken aan boorgaten. Dit kunnen boorgaten zijn voor opsporingsonderzoek, het winnen van olie, gas, zout en aardwarmte, het injecteren van productiewater en het opslaan van stoffen. Werktuigen, zoals heistellingen, hijskranen, puinbrekers en kleine wireline- en putteninstallaties, vallen niet onder de aanduiding van verplaatsbaar mijnbouwwerk. Voor nadere toelichting op de werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel 4.1116.
De kernactiviteiten met een mijnbouwwerk zijn onder meer het winnen of opsporen van gas, olie en zout met een boorplatform of het opslaan van gas, kooldioxide of (afval)stoffen in de diepere aardlagen. Het tweede lid geeft aan dat die milieubelastende activiteit naast het exploiteren van een mijnbouwwerk voor het winnen, opsporen of opslaan, ook andere, ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie omvat.
Door de toevoeging van functioneel ondersteunende activiteiten in het tweede lid omvat de aanwijzing alle milieubelastende activiteiten van een mijnbouwwerk. Functioneel ondersteunende activiteiten zijn activiteiten die ten dienste staan van de kernactiviteit en dit ook mogelijk maken. Functioneel ondersteunen is breed bedoeld en omvat bijvoorbeeld naast technische ondersteuning van de kernactiviteit ook facilitaire voorzieningen zoals facilitaire diensten zoals aan- en afvoerleidingen, en faciliteiten voor personeel en bezoekers zoals een kantine of parkeerterrein.
Artikel 2, tweede en derde lid, van de Mijnbouwwet bepaalt dat die wet, en daarmee het Mijnbouwbesluit, van toepassing is op delfstoffen, voor zover de delfstoffen op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem aanwezig zijn. Hetzelfde geldt voor aardwarmte, voor zover de aardwarmte op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem aanwezig is. Omdat in dit artikel wordt aangesloten bij het begrip mijnbouwwerk zoals dat is aangewezen in het Mijnbouwbesluit, zijn ook deze begrenzingen van toepassing op de aanwijzing van milieubelastende activiteiten.

Toelichting artikel 3.320 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 3.320, eerste lid, wordt de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten beperkt tot «het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk». De toevoeging dat het daarbij moet gaan om werken voor het opsporen of winnen van delfstoffen, het opsporen of winnen van aardwarmte of het opslaan van stoffen (onderdelen a tot en met c) vervalt. Deze wijziging heeft tot doel om beter aan te sluiten bij de definitie van een mijnbouwwerk, zoals opgenomen in de Mijnbouwwet en uitgewerkt in het Mijnbouwbesluit. De mijnbouwregelgeving maakt het namelijk mogelijk om werken die niet worden gebruikt voor het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of het opslaan van stoffen, toch aan te wijzen als mijnbouwwerken. Het gaat dan om werken die een samenhang hebben met mijnbouwwerken voor het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of het opslaan van stoffen, en als mijnbouwwerk worden aangemerkt in het Mijnbouwbesluit (artikel 2). Voorbeeld hiervan zijn werken voor het bewerken van aardgas, waarbij het aardgas op een kwaliteit wordt gebracht die nodig is om het aardgas te kunnen invoeren in het landelijk gastransportnet. Naar aanleiding van de wijziging van het eerste lid is ook de redactie van het tweede lid gewijzigd, zodat beide leden op elkaar aansluiten.*

Artikel 3.321 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteiten, bedoeld in artikel 3.320.
2 Het verbod geldt niet voor:
  a het alleen testen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk; en
  b het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk.

[60] *Kamerstukken II* 2015/16, 34 348, nr. 6, blz. 73 en volgende.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.321 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In artikel 3.321 worden de milieubelastende activiteiten aangewezen waarvoor een omgevingsvergunning is vereist. Voor activiteiten met of voor mijnbouwwerken zijn dat alle activiteiten, met twee uitzonderingen, geregeld in het tweede lid. De aanwijzing van de vergunningplichtige activiteiten komt qua reikwijdte overeen met de vergunningplichten zoals eerder opgenomen in de Wabo en de Mijnbouwwet (het oprichten en in werking hebben of in stand houden van een mijnbouwwerk).*
De eerste uitzondering betreft het testen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk. Deze activiteiten zijn in principe niet vergunningplichtig. De tweede uitzondering betreft het plaatsen van een mijnbouwinstallatie. Ook deze activiteit is niet vergunningplichtig.
Met betrekking tot de eerste uitzondering het volgende. Het eerste lid wijst alle activiteiten die in artikel 3.320 zijn genoemd als vergunningplichtig aan, dus ook de ondersteunende activiteiten in het tweede lid van dat artikel. Het testen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk kan daardoor toch vergunningplichtig zijn, namelijk voor zover deze activiteiten plaatsvinden tijdens bijvoorbeeld het aanleggen van een boorgat of het winnen van delfstoffen als bedoeld in artikel 3.320. Als een mijnbouwwerk wordt geëxploiteerd om delfstoffen te winnen en in dat proces een reparatie nodig is, hangt dat repareren van het boorgat zo samen met de vergunningplichtige activiteit dat ook het repareren van een boorgat in die situatie een vergunningplichtige activiteit is, en er dus geen melding als bedoeld in paragraaf 4.109 voor dat repareren hoeft te worden gedaan.
Hiervan moet worden onderscheiden de situatie waarin van die samenhang geen sprake is. Denk hierbij aan de situatie waarin het inmiddels aangelegde boorgat tot nader order wordt afgedicht zonder dat is begonnen met het winnen van delfstoffen, en later weer wordt geopend en wordt getest of gerepareerd door een ander verplaatsbaar mijnbouwwerk. Deze activiteit valt dan enkel onder de algemene regels, en is meldingsplichtig op grond van artikel 4.1117.
De omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit moet overigens worden onderscheiden van de vergunning als bedoeld in artikel 6 en die in artikel 25, eerste lid, onder a, van de Mijnbouwwet. Die vergunningplichten hebben weliswaar ook betrekking op het opsporen en winnen van delfstoffen en aardwarmte respectievelijk het opslaan van stoffen, maar niet als milieubelastende activiteit. Deze door de minister van Economische Zaken en Klimaat te verlenen vergunningen geeft de vergunninghouder het exclusieve recht om in een bepaald gebied delfstoffen en aardwarmte op te sporen en te winnen respectievelijk stoffen op te slaan.
Toelichting artikel 3.321 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Onder de vergunningplicht in het eerste lid valt zowel het aanleggen als het exploiteren van een mijnbouwwerk. Onder «het exploiteren van een mijnbouwwerk» valt uiteraard ook het aanpassen (uitbreiden of wijzigen) van een mijnbouwwerk. Dit is een voortzetting van de vergunningplicht zoals deze gold op grond van het Besluit omgevingsrecht en het Besluit algemene regels milieu mijnbouw. Bij het aanleggen of het exploiteren van een mijnbouwwerk dat buiten het toepassingsbereik van een eerder verleende vergunning valt, gaat het verbod om zonder omgevingsvergunning de activiteit te verrichten opnieuw gelden. Dit is het geval als een boorgat wordt aangepast door een aftakking of vertakking (side track), of bij het aanleggen van een nieuw boorgat in de omgeving van een bestaand boorgat.*
In het tweede lid wordt toegevoegd dat het stimuleren van een voorkomen via een boorgat is uitgezonderd van de vergunningplicht in het eerste lid. Het stimuleren van een voorkomen, ook wel reservoir genoemd, heeft tot doel de productie van onder meer delfstoffen te verhogen door de doorstroombaarheid van het reservoir te verbeteren, zodat de delfstof vanuit het reservoir naar de put kan stromen. Voornoemde wijziging van het tweede lid komt voort uit een wijziging van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw[1], waarmee een meldingsplicht is ingevoerd en algemene regels zijn gaan gelden voor het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een mobiele installatie (in het Bal: een verplaatsbaar mijnbouwwerk), omdat het stimuleren van een voorkomen geen deel uitmaakte van de omgevingsvergunning en algemene regels ontbraken. De invoering van deze meldingsplicht werkt door in de aanwijzing van de mobiele installaties waarvoor op grond van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw geen vergunningplicht, maar wel een meldingsplicht geldt (artikel 4 van dat besluit) en is dus ook opgenomen in het Bal. De meldingsplicht is in paragraaf 4.109 omgezet in een verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden. Op deze wijziging wordt in de toelichting op de wijziging van artikel 4.1117 ingegaan.
Tegelijkertijd vervalt in het tweede lid de uitzondering voor het plaatsen van een mijnbouwinstallatie. Deze uitzondering op de vergunningplicht had tot doel om een dubbele vergunningplicht te voorkomen; het plaatsen van een mijnbouwinstallatie was ook vergunningplichtig op grond van hoofdstuk 6 Bal. Deze bepaling in hoofdstuk 6 wordt aangepast vanwege de overgang van de mijnbouwactiviteit naar de mijnbouwlocatieactiviteit[2]. Hierdoor is er geen sprake meer van overlap tussen hoofdstuk 3 en hoofdstuk 6 Bal en kan de uitzondering in het tweede lid van artikel 3.321 vervallen.

[1] Besluit van 6 maart 2017, houdende wijziging van het Besluit omgevingsrecht, het Besluit milieueffectrapportage en het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (vergunning aanleg boorgat), Stb. 2017, 114.
[2] Zie hierover de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 342-344.

Artikel 3.322 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel 3.320, en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, wordt voldaan aan de regels over werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk, bedoeld in paragraaf 4.109, voor zover het gaat om:
   a het aanleggen, aanpassen, testen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk; of
   b het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk.

Toelichting artikel 3.322, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
- a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1;
- b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.321, eerste lid;
- c emissies in de lucht, bedoeld in paragraaf 5.4.4; en

Toelichting artikel 3.40f, tweede lid, onder b, artikel 3.46, tweede lid, onder d, artikel 3.109, derde lid, onder e, artikel 3.116, derde lid, onder e, artikel 3.120, derde lid, onder c, artikel 3.126, tweede lid, onder e, artikel 3.132, derde lid, onder e, artikel 3.138, derde lid, onder e, artikel 3.146, tweede lid, onder e, artikel 3.198, tweede lid, onder d, artikel 3.227, tweede lid, onder c, artikel 3.270, tweede lid, onder c, artikel 3.294, tweede lid, onder b, artikel 3.302, onder c, en artikel 3.322, tweede lid, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Met de wijziging van de artikelen 3.40f, tweede lid, onder b, 3.46, tweede lid, onder d, 3.109, derde lid, onder e, 3.116, derde lid, onder e, 3.120, derde lid, onder c, 3.126, tweede lid, onder e, 3.132, derde lid, onder e, 3.138, derde lid, onder e, 3.146, tweede lid, onder e, 3.198, tweede lid, onder d, 3.227, tweede lid, onder c, 3.270, tweede lid, onder c, 3.294, tweede lid, onder b, 3.302, onder c, en 3.322, tweede lid, onder c, van het Bal geldt paragraaf 5.4.4 van het Bal ook voor niet-vergunningplichtige activiteiten. Voorheen was deze paragraaf voor de activiteiten waar deze artikelen op zien, alleen aangewezen voor zover deze activiteiten vergunningplichtig zijn. In het Activiteitenbesluit milieubeheer golden de emissie-eisen uit Afdeling 2.3 lucht ook in die gevallen wanneer er geen specifieke emissie-eisen voor een activiteit bij een type B-bedrijf waren gesteld. Een type B-bedrijf was een bedrijf waarvoor niet de vergunningplicht van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning milieu) gold. De wijziging betreft aldus een voortzetting van de regelgeving die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met deze wijziging hoeft het bevoegd gezag geen maatwerkbesluit te nemen voor een relevante emissie waarvoor geen emissie-eis in hoofdstuk 4 van het Bal staat, omdat de eisen van paragraaf 5.4.4 gelden.*

d geluid op industrieterreinen, bedoeld in paragraaf 5.4.5, voor zover de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.321.

Toelichting artikel 3.322, tweede lid (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Aan het Bal wordt een nieuwe module toegevoegd, te weten paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» (zie onderdeel V van dit artikel). Bij negentien categorieën activiteiten wordt deze module van toepassing verklaard. Het gaat telkens om vergunningplichtige gevallen en om een specifieke deelverzameling van de aangewezen activiteit. In bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal wordt het toepassingsbereik van de module nader gespecificeerd.*

Toelichting artikel 3.322, tweede lid onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Deze wijzigingen zijn redactioneel van aard en hangen samen met de wijzigingen in het eerste lid van de in die onderdelen genoemde artikelen waarin telkens een activiteit (lozingsactiviteit) wordt toegevoegd. Door het toevoegen van die activiteit moet in de volgende leden niet worden gesproken van «de activiteit» maar van «de activiteiten».*

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.322 (algemene regels) *Artikel 3.322 geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor de milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 3.320 voor zover het gaat om het aanleggen, testen, aanpassen, onderhouden, repareren of buiten gebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk. Die bepalingen zijn te vinden in paragraaf 4.109 en gelden zowel als deze activiteiten vergunningplichtig zijn, als wanneer ze dat niet zijn.*

In het tweede lid is aangegeven dat, voor zover de activiteiten uit deze paragraaf als vergunningplichtig zijn aangewezen, paragraaf 5.4.3 over zeer zorgwerkende stoffen van toepassing is. Voor toelichting daarop wordt naar de toelichtingen op die paragraaf verwezen.

Toelichting artikel 3.322 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in artikel 3.322, eerste lid, komt voort uit het Besluit van 6 maart 2017, houdende wijziging van het Besluit omgevingsrecht, het Besluit milieueffectrapportage en het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (vergunning aanleg boorgat) (Stb. 2017, 114), dat het Besluit algemene regels milieu mijnbouw heeft gewijzigd. In dat besluit is toegevoegd dat een mobiele installatie (in het Bal: een verplaatsbaar mijnbouwwerk) voor het stimuleren van een voorkomen via een boorgat ook valt onder de mobiele installaties waarop het Besluit algemene regels milieu mijnbouw van toepassing is. De regels van paragraaf 4.109, die omzetting vormen van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw, worden daarom ook van toepassing verklaard op het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk. Verder wordt door de wijziging van het tweede lid verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn (onderdeel a). Tot slot wordt de inhoud van het derde lid verplaatst naar het nieuwe onderdeel b van het tweede lid. Dit is een redactionele wijziging.*

AFDELING 3.11 DEFENSIE

§ 3.11.1 Militaire zeehaven

Artikel 3.323 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een militaire zeehaven, met inbegrip van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.323 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een militaire zeehaven een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden. Via de combinatie van dit artikel met artikel 3.1 is het lozen vanuit deze activiteit een lozingsactiviteit waarvoor rijksregels gelden.*

Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor lucht- en waterkwaliteit en bodembescherming.

Defensie heeft diverse havenfaciliteiten en enkele daarvan zijn geschikt voor zeegaande schepen van de Nederlandse vloot. Deze zeehavens zijn dan ook als essentieel voor het nationale veiligheidsbelang geclassificeerd. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is daarom het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en algemene regels voor de milieubelastende activiteit.

De kernactiviteit is het exploiteren van een militaire zeehaven. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de militaire zeehaven.

Artikel 3.324 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.323.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.324 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst het exploiteren van een militaire zeehaven, met inbegrip van het defensieterrein, aan als geval waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig is. Voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig. De reden voor deze vergunningplichten is de mogelijk omvangrijke milieubelasting, die een individuele beoordeling noodzakelijk maakt.*

Artikel 3.325 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.323, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- c het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- d het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- g het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- h het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
- i het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- j het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- k het opslaan van brandstoffen in bunkerstations, bedoeld in paragraaf 4.41;
- l een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
- m een laboratorium, bedoeld in paragraaf 4.55;
- n een jachthaven, bedoeld in paragraaf 4.58;
- o het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
- p het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104;
- q het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.106; en
- r het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.107.

Toelichting artikel 3.325, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
   b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.324.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.325 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het exploiteren van militaire zeehavens. Op militaire zeehavens komen veel verschillende activiteiten voor. Voor alle milieubelastende activiteiten die bij verschillende havens worden verwacht, zijn de relevante algemene regels aangewezen. Er kunnen ook algemene regels gelden op grond van de bedrijfstakoverstijgende activiteiten van afdeling 3.2, zoals de opslag van gevaarlijke stoffen of het gebruik van zendmasten. Op grond van artikel 4.11 van het Omgevingsbesluit is de minister van Infrastructuur en Waterstaat ook voor deze algemene regels het bevoegd gezag.*

Toelichting artikel 3.325 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder g, wordt «vliegtuigen» toegevoegd. Dat hangt samen met de wijziging van het toepassingsbereik van paragraaf 4.22, zie de toelichting op de wijziging van paragraaf 4.22. In onderdeel k wordt een omissie hersteld door het juiste opschrift van paragraaf 4.41 aan te halen. Ook vervalt onderdeel m omdat paragraaf 4.53 over de tandartspraktijk vervalt. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij de toelichting op paragraaf 3.7.11. De wijzigingen in de onderdelen m (nieuw), n (nieuw) en r houden verband met de wijzigingen in de opschriften van de paragrafen 4.55, 4.58 en 4.107. In onderdeel p (nieuw) wordt paragraaf 4.104 van toepassing verklaard. Per abuis ontbrak deze in de opsomming. Verder wordt door de wijziging van het tweede lid verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*

§ 3.11.2 Militaire luchthaven

Artikel 3.326 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een militaire luchthaven, met inbegrip van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.326 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een militaire luchthaven een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor luchtkwaliteit en bodembescherming.
Vanwege het nationale veiligheidsbelang is de minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en algemene regels voor de milieubelastende activiteit.
De kernactiviteit is het exploiteren van een militaire luchthaven. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de militaire luchthaven.

Artikel 3.327 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.326, als het gaat om het exploiteren van een militaire luchthaven waarvoor een luchthavenbesluit is vereist.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.327 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Op grond van de luchtvaartwetgeving kent Defensie twee typen luchthavens. Een aantal grote militaire luchthavens die in werking zijn op basis van een luchthavenbesluit en een aantal kleinere faciliteiten (vaak helikopterlandingsplaatsen zonder verdere voorzieningen) die in werking zijn op grond van een luchthavenregeling. De meest milieubelastende activiteiten vinden plaats op de grote militaire luchthavens. Die zijn, vanwege hun invloed op de directe omgeving, allemaal als vergunningplichtig aangewezen, met inbegrip van het defensieterrein waarop de luchthaven gelegen is.*

Artikel 3.328 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.326, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
- a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;
- b het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- c het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- d het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
- e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- g het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
- h het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
- i een oplosmiddeleninstallatie, bedoeld in paragraaf 4.34;
- j het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
- k het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
- l een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
- m een laboratorium, bedoeld in paragraaf 4.55;
- n het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101;
- o het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104; en
- p het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen, bedoeld in paragraaf 4.106.

Toelichting artikel 3.328, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*

Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.

Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.

De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over:
   a verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1; en
   b zeer zorgwekkende stoffen, bedoeld in paragraaf 5.4.3, voor zover de activiteiten als vergunningplichtig zijn aangewezen in artikel 3.327.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.328 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het exploiteren van militaire luchthavens. Op militaire luchthavens komen veel verschillende activiteiten voor. Voor alle milieubelastende activiteiten die bij verschillende luchthavens worden verwacht, zijn de relevante algemene regels aangewezen. Er kunnen ook algemene regels gelden op grond van de bedrijfstakoverstijgende activiteiten van afdeling 3.2, zoals de opslag van gevaarlijke stoffen of het gebruik van zendmasten. Op grond van artikel 4.11 van het Omgevingsbesluit is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat ook voor deze algemene regels het bevoegd gezag.*

Toelichting artikel 3.328 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid van dit artikel vervalt de verwijzing naar paragraaf 4.53 over de tandartspraktijk omdat die paragraaf vervalt. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij de toelichting op paragraaf 3.7.11. De wijziging in onderdeel g houdt verband met de wijziging in het opschrift van paragraaf 4.22, zie de toelichting op de wijziging van die paragraaf. De wijziging in onderdeel m (nieuw) houdt verband met de wijziging in het opschrift van paragraaf 4.55. In onderdeel o (nieuw) wordt paragraaf 4.104 van toepassing verklaard. Per abuis ontbrak deze in de opsomming. Verder wordt door de wijziging van het tweede lid verduidelijkt op welke activiteiten de regels over zeer zorgwekkende stoffen van toepassing zijn.*

§ 3.11.3 Militaire kazerne

Artikel 3.329 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het exploiteren van een militaire kazerne, met inbegrip van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.329 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het exploiteren van een militaire kazerne een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor luchtkwaliteit en bodembescherming. Op kazernes worden tal van activiteiten uitgevoerd zoals onderhoud aan materiaal en materieel, verblijf, opleiding en training. Dit maakt vrijwel elke kazerne (met uitzondering van de kantoorlocaties) essentieel voor het nationale veiligheidsbelang. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is daarom het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en algemene regels voor de milieubelastende activiteit.
De kernactiviteit is het exploiteren van een militaire kazerne. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de militaire kazerne.

Artikel 3.330 (algemene regels)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.329, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over:
   a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;

b het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
c het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
d het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, bedoeld in paragraaf 4.18;
e het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
f het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
g het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen, bedoeld in paragraaf 4.22;
h het proefdraaien van verbrandingsmotoren, bedoeld in paragraaf 4.23;
i het kleinschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.39;
j het grootschalig tanken, bedoeld in paragraaf 4.40;
k een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
l het vullen van gasflessen met propaan of butaan, bedoeld in paragraaf 4.101; en
m het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

2 Ook wordt voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.330 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor het exploiteren van militaire kazernes. Op militaire kazernes komen veel verschillende activiteiten voor. Voor alle milieubelastende activiteiten die bij verschillende kazernes worden verwacht, zijn de relevante algemene regels aangewezen. Er kunnen ook algemene regels gelden op grond van de bedrijfstakoverstijgende activiteiten van afdeling 3.2, zoals de opslag van gevaarlijke stoffen of het gebruik van zendmasten. Op grond van artikel 4.11 van het Omgevingsbesluit is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat ook voor deze algemene regels het bevoegd gezag.*

Toelichting artikel 3.330 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder g, is «vliegtuigen» toegevoegd. Dat hangt samen met de wijziging van het toepassingsbereik van paragraaf 4.22, zie hiervoor de toelichting op de wijziging van paragraaf 4.22. In onderdeel m (nieuw) wordt paragraaf 4.104 van toepassing verklaard. Per abuis ontbrak deze in de opsomming.*

Toelichting artikel 3.330, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

Toelichting artikel 3.99 tweede lid, artikel 3.109 derde lid onder c, artikel 3.116 derde lid onder c, artikel 3.120 derde lid onder a, artikel 3.126 tweede lid onder c, artikel 3.132 derde lid onder c, artikel 3.138 derde lid onder c, artikel 3.146 tweede lid onder c, artikel 3.150 derde lid, artikel 3.180 tweede lid, artikel 3.198 tweede lid onder b, artikel 3.203 tweede lid onder c, artikel 3.206, artikel 3.223, artikel 3.227 tweede lid, artikel 3.244, artikel 3.261, artikel 3.266, artikel 3.270 tweede lid, artikel 3.274 tweede lid, artikel 3.283 tweede lid onder a, artikel 3.287 derde lid onder a, artikel 3.294 tweede lid, artikel 3.295c, artikel 3.298 tweede lid, artikel 3.302, artikel 3.306 tweede lid, artikel 3.312, artikel 3.322 tweede lid, artikel 3.325 tweede lid, artikel 3.328 tweede lid en artikel 3.330, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In deze onderdelen worden voor verschillende milieubelastende activiteiten de regels over verduurzaming van het energiegebruik aangezet. In een aantal onderdelen gebeurt dit door de uitzondering op het voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik in de gevallen waarin de activiteit of een deel van de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, te laten vervallen. In de andere onderdelen gebeurt dit door de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik juist in te voeren voor de desbetreffende milieubelastende activiteiten.*

§ 3.11.4 Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten

Artikel 3.331 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1, met inbegrip van het exploiteren van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waar die stoffen of voorwerpen worden opgeslagen of bewerkt, door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.331 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1 door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht op militaire objecten een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor externe veiligheid. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is, vanwege het nationale veiligheidsbelang, het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en algemene regels voor de milieubelastende activiteit.
De kernactiviteit is het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de activiteit.
Toelichting artikel 3.331 en 3.334 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.332 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.331, als het gaat om het opslaan en bewerken van:

a stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.1 of 1.2; of
b meer dan 50 kg NEM in stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.332 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Vanwege het opslaan van ontplofbare stoffen en voorwerpen die ingezet kunnen worden in strijdsituaties kent Defensie een uitzonderingspositie ten opzichte van civiele bedrijven. De grote hoeveelheden en vernietigende kracht vragen om een zorgvuldige inpassing van de externe veiligheidszones die dit soort opslagen met zich meebrengen. Om deze afweging steeds goed te kunnen maken zijn de objecten waar de ADR-klasse 1.1, 1.2 of meer dan 50 kg van klasse 1.3 kunnen worden opgeslagen, met inbegrip van het defensieterrein, aangewezen als geval waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig is. Bij het inpassen van die opslagen wordt gebruik gemaakt van gebieden met een extern veiligheidsrisico die bepaalde functies in die gebieden uitsluiten.*

Artikel 3.333 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.331, wordt voldaan aan de regels over het opslaan of bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen, bedoeld in paragraaf 4.114.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.333 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een militair object waar ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1 worden opgeslagen of bewerkt. De activiteit van paragraaf 4.114 valt samen met de activiteit in artikel 3.331 en is dus altijd van toepassing.*

§ 3.11.5 Het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten

Artikel 3.334 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1, met inbegrip van het exploiteren van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waar die stoffen of voorwerpen worden gebruikt, door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.334 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het gebruik van ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1 door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht op militaire objecten een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*

Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor externe veiligheid en bodembescherming. Door de aard van de activiteiten van Defensie moet getraind en geoefend worden in het gebruik van ontplofbare stoffen en voorwerpen. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van springstoffen bij het binnendringen van gebouwen maar ook het gebruik van kogels, granaten en vliegtuigbommen. Voor dit gebruik is unieke infrastructuur aanwezig die essentieel is voor het nationale veiligheidsbelang. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is daarom het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning en algemene regels voor de milieubelastende activiteit.
Het gebruik van relatief ongevaarlijke oefenmunitie valt buiten de werking van deze paragraaf. Het vernietigen van gevonden Tweede Wereldoorlog munitie geldt altijd als operationele inzet van de krijgsmacht en valt daarom, ongeacht of dit op een militair object plaatsvindt, buiten de milieubelastende activiteiten van Defensie. De externe veiligheid is bij een dergelijke inzet de verantwoordelijkheid van de commandant van het explosieven opruimingsteam.
De kernactiviteit is gebruik van ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waar die stoffen en voorwerpen worden gebruikt. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de activiteit.
***Toelichting artikel 3.331 en 3.334 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 3.335 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, geldt voor de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.334, als het gaat om het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen op:
   a een schietbaan of combinatie van schietbanen waar meer dan 3.000.000 schoten per jaar worden afgevuurd;
   b een permanente voorziening waarop ontplofbare voorwerpen uit militaire vliegtuigen worden geworpen; of
   c springterreinen.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor het brengen van ontplofbare stoffen en voorwerpen in een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 3.334.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.335 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet]** Een deel van de militaire objecten waar ontplofbare stoffen en voorwerpen worden gebruikt, is aangewezen als vergunningplichtige milieubelastende activiteit. De reden hiervoor is de grote invloed op de directe omgeving. Dit betreft objecten met buitenschietbanen waar meer dan 3 miljoen schoten per jaar worden afgevuurd, een doelgebied waarop vanuit vliegtuigen explosieve voorwerpen kunnen worden afgeworpen en springterreinen waar het gebruik van explosieven wordt getraind.*
***Toelichting artikel 3.335 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet]** In artikel 3.335 wordt de aanwijzing van gevallen opgenomen waarbij voor het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen op militaire objecten en terreinen een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is vereist. Het eerste lid (nieuw), onder a, wordt redactioneel gewijzigd zodat de aanduiding van het getal in overeenstemming is met dergelijke aanduidingen in andere artikelen.*
In het eerste lid (nieuw), onder b, wordt «luchtvaartuigen» vervangen door «vliegtuigen». Daarmee wordt aangesloten bij de terminologie van de luchtvaartwetgeving. In die wetgeving is «luchtvaartuig» een breder begrip, en is een vliegtuig een luchtvaartuig zwaarder dan lucht en voorzien van een voorstuwingsinrichting.
Vanaf sommige militaire objecten of terreinen wordt ook in oppervlaktewaterlichamen geschoten. Het betreft een beperkt aantal locaties langs de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer. Door het gebruik van ontplofbare stoffen of voorwerpen komen munitieresten in het oppervlaktewaterlichaam terecht, die onder andere zware metalen bevatten. Het uitlooggedrag van deze munitieresten en de variatie in samenstelling van munitie maken een individuele beoordeling vooraf gewenst. Daarom wordt aan artikel 3.335 een tweede lid toegevoegd waarin wordt bepaald dat voor het brengen van ontplofbare stoffen of voorwerpen, afkomstig van een activiteit als bedoeld in artikel 3.334, in een oppervlaktewaterlichaam een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit is vereist. Deze omgevingsvergunning geldt niet – zoals de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit – vanaf een bepaald aantal schoten per jaar, maar in alle gevallen waarbij munitieresten in een oppervlaktewaterlichaam terecht komen.

Artikel 3.336 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.334, wordt voldaan aan de regels over een militaire schietbaan, bedoeld in paragraaf 4.115.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.336 (algemene regels)** Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een militair object waar ontplofbare stoffen en voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1 worden gebruikt. De activiteit van paragraaf 4.115 valt samen met de activiteit in artikel 3.334 en is dus altijd van toepassing.*
***Toelichting artikel 3.336 en 3.338 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen 4.113 en 4.115.*

§ 3.11.6 Militaire oefeningen op militaire objecten en terreinen

Artikel 3.337 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het houden van militaire oefeningen, met inbegrip van het exploiteren van het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waar die oefeningen worden gehouden door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.337 (aanwijzing milieubelastende activiteiten) *Dit artikel geeft aan dat het houden van militaire oefeningen op militaire objecten en terreinen een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 gelden.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig met het oog op het nationale veiligheidsbelang en met het oog op het bereiken van de nationale doelstellingen voor externe veiligheid, waterkwaliteit en bodembescherming. Het blijven oefenen van getrainde vaardigheden is essentieel voor het functioneren van de krijgsmacht. Deze oefeningen vinden voor een groot deel plaats op objecten van Defensie en een deel van deze objecten, de oefenterreinen, is hiervoor exclusief gereserveerd.
De minister van Infrastructuur en Waterstaat is, vanwege het nationale veiligheidsbelang, het bevoegd gezag voor de algemene regels voor deze milieubelastende activiteit.
De kernactiviteit is het houden van militaire oefeningen op militaire objecten. Aan die kernactiviteit zijn alle milieubelastende activiteiten toegevoegd die plaatsvinden op het terrein, bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waar de oefeningen worden gehouden. Hierdoor omvat de aanwijzing de hele locatie van de activiteit.
Oefeningen die buiten de militaire objecten plaatsvinden, vallen buiten de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Omdat deze voornamelijk in de openbare ruimte plaatsvinden, kan het gemeentelijk bevoegd gezag hier zo nodig regels over stellen.

Artikel 3.338 (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.337, en een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij wordt verricht, wordt voldaan aan de regels over militaire oefeningen, bedoeld in paragraaf 4.113.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 3.338 (algemene regels) *Dit artikel geeft aan welke paragrafen met regels gelden voor een militair object waar militaire oefeningen plaatsvinden. De activiteit van paragraaf 4.113 valt samen met de activiteit in artikel 3.337 en is dus altijd van toepassing.*
Om te kunnen oefenen zoals ook een latere inzet plaats zal vinden, vinden de oefeningen plaats zonder preventieve voorzieningen die normaal gesproken noodzakelijk zijn om bodem- of waterverontreiniging te voorkomen en om milieuschade te beperken. Om toch een basisbescherming te garanderen is voor het oefenen op de objecten die essentieel zijn voor het nationale veiligheidsbelang een set met basale beschermingsregels opgesteld.
Toelichting artikel 3.336 en 3.338 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen 4.113 en 4.115.*
Toelichting artikel 3.338 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *In hoofdstuk 3 van het Bal zijn artikelen opgenomen met het opschrift «algemene regels». Die artikelen, de zogenoemde richtingaanwijzers, wijzen de algemene regels aan van hoofdstuk 4 waaraan degene die de activiteit verricht moet voldoen. De richtingaanwijzers verwijzen steeds terug naar het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en). Daardoor is het niet zonder meer duidelijk dat ook bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die daarbij worden verricht, moet worden voldaan aan de aangewezen algemene regels in hoofdstuk 4. Dat de richtingaanwijzers ook gelden voor die lozingsactiviteiten volgt alleen impliciet uit het artikel met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit(en) in samenhang met de artikelen 2.1 en 3.1 van het Bal. Artikel 2.1 regelt onder andere dat de hoofdstukken 2 tot en met 5 gaan over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die worden verricht bij de in hoofdstuk 3 aangewezen milieubelastende activiteiten. Uit artikel 3.1, eerste lid, volgt dat het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is.*
Dat het de bedoeling is geweest om te regelen dat de algemene regels van hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam blijkt ook uit paragraaf 5.2.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). Daarin staat «Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer». De uitleg hoe het werkt is lastig te construeren. In de praktijk zou dit kunnen leiden tot verkeerde interpretaties. Het is dan ook wenselijk om de artikelen met de richtingaanwijzers aan te passen zodat zonder meer duidelijk is dat de regels in hoofdstuk 4 ook gelden voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarin wordt voorzien met de wijzigingen in de onderdelen B en E. Met die onderdelen worden de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam ingevoegd in de artikelen met de richtingaanwijzers. Het enkelvoud (lozingsactiviteit) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een enkelvoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel (...)». Het meervoud (lozingsactiviteiten) wordt gebruikt als de aanhef ook begint met een meervoud, bijvoorbeeld: «Bij het verrichten van de activiteiten, bedoeld in artikel (...)». De wijzigingen in onderdeel B gebruiken het enkelvoud en die in onderdeel E het meervoud.
Het invoegen van «lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam» vindt alleen plaats in de artikelen waarmee paragrafen in hoofdstuk 4 met regels over lozingen op een oppervlaktewaterlichaam worden «aangezet». Als er geen paragrafen met regels over lozingen worden aangezet, hebben de toevoegingen geen meerwaarde. Ook als in een paragraaf in hoofdstuk 4 alleen een bepaalde lozingsroute wordt voorgeschreven, wordt aan het artikel met de richtingaanwijzer toegevoegd dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten. Het kan namelijk zo zijn dat het bevoegd gezag voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam met een maatwerkvoorschrift heeft toegestaan dat wordt geloosd op het oppervlaktewaterlichaam.
De artikelen met de richtingaanwijzers bestaan vaak uit twee en soms uit drie leden, waarbij in het tweede of derde lid de regels van een bepaalde paragraaf in hoofdstuk 5 worden «aangezet» (de zogenoemde modules). In de richtingaanwijzers die bestaan uit meerdere leden is alleen het eerste lid aangepast. Die aanpassing werkt namelijk door naar het tweede en derde lid.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de aanpassing van de artikelen met de richtingaanwijzers niet nodig is voor de lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. Artikel 3.2, tweede lid, Bal regelt namelijk al dat de bepalingen in hoofdstuk 4 over afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd of kan worden geloosd, van overeenkomstige toepassing zijn op het lozen op een zuiveringtechnisch werk. Dat is in algemene zin bepaald om te voorkomen dat bij alle regels in hoofdstuk 4 over lozingen op een vuilwaterriool steeds herhaald moet worden dat die regels ook gelden voor lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, terwijl dat voor de meeste initiatiefnemers geen relevante informatie is. Het gaat in de praktijk niet om veelvoorkomende situaties (zie de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.2 in de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293).
Tot slot wordt opgemerkt dat artikel 3.48l wordt ingevoegd met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. Artikel 3.306 wordt met het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet gesplitst in twee leden. Beide aanvullingsbesluiten treden op dezelfde dag als het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking maar worden eerder gepubliceerd. Vandaar dat de wijzigingen van die artikelen worden «meegenomen» met dit besluit.

HOOFDSTUK 4 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN EN LOZINGSACTIVITEITEN: INHOUDELIJKE REGELS

§ 4.1 Toepassingsbereik

Artikel 4.1 (toepassingsbereik: activiteiten)

Een paragraaf in dit hoofdstuk is alleen van toepassing voor zover dat in hoofdstuk 3 is bepaald.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1 (toepassingsbereik: activiteiten) *Dit artikel omschrijft het toepassingsbereik van hoofdstuk 4: een paragraaf uit dit hoofdstuk is alleen van toepassing als dat in hoofdstuk 3 is bepaald in de zogenoemde richtingaanwijzer. Deze bepalingen zijn te herkennen aan de artikelkop algemene regels. Degene die een activiteit verricht ziet dus in hoofdstuk 3 welke paragrafen uit hoofdstuk 4 geraadpleegd moeten worden.*

Een milieubelastende activiteit in hoofdstuk 4 hoeft niet gelijk te zijn aan een activiteit in hoofdstuk 3, en is dat vaak ook niet. De activiteit in hoofdstuk 3 is in de meeste gevallen breder dan een activiteit in hoofdstuk 4 waarnaar in de richtingaanwijzer wordt verwezen. Voor het deel van de activiteit in hoofdstuk 3 waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 gelden, geldt dan in ieder geval de specifieke zorgplicht voor de milieubelastende activiteit van artikel 2.11. Het toepassingsbereik in hoofdstuk 3 stelt vast of de milieubelastende activiteit binnen het bereik van dit besluit valt, het toepassingsbereik in hoofdstuk 4 geeft aan of er daarnaast nog specifieke regels gelden.

§ 4.2 Seveso-inrichting

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 4.2 Seveso-inrichting *Deze paragraaf is behalve op artikel 4.3 van de wet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsrisico's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Artikel 4.2 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een Seveso-inrichting.

2 In deze paragraaf wordt onder gevaarlijke stof verstaan: gevaarlijke stof als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn.

Toelichting artikel 4.2, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.2 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het exploiteren van een Seveso-inrichting onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.50.*

Het tweede lid verwijst voor de definitie van gevaarlijke stof naar artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn. In dat artikel wordt verwezen naar bijlage I, deel 1 en deel 2 bij die richtlijn. In deel 1 zijn de verschillende gevarencategorieën opgesomd en ingedeeld naar de volgende rubrieken:

- H gezondheidsgevaren (toxisch);
- P fysische gevaren (ontplofbaar, ontvlambaar, oxiderend, zelfontledend, pyrofoor);
- E milieugevaren (gevaar voor het aquatisch milieu); en
- O overige gevaren.

In deel 2 zijn de gevaarlijke stoffen opgesomd die bij naam zijn genoemd.

De tweede alinea van bijlage I bij de Seveso-richtlijn bepaalt dat als een gevaarlijke stof onder een van de categorieën van deel 1 valt en ook bij naam is genoemd in deel 2, de in de kolommen 2 en 3 van deel 2 genoemde drempelwaarden van toepassing zijn. Dat betekent dat als voor een bepaalde categorie van gevaarlijke stoffen er verschillende drempelwaarden zijn aangegeven in deel 1 en deel 2, de drempelwaarde in deel 2 voor gaat.

Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Artikel 4.3 (wijziging Seveso-richtlijn)

1 In aanvulling op artikel 23.2 van de wet geldt een wijziging van de bijlagen I tot en met IV bij de Seveso-richtlijn voor de toepassing van deze paragraaf met ingang van de dag waarop aan die wijziging uitvoering moet zijn gegeven, tenzij bij ministerieel besluit, dat in de Staatscourant wordt bekendgemaakt, een ander tijdstip wordt vastgesteld.

2 Als in deze paragraaf wordt verwezen naar een bijlage bij de Seveso-richtlijn, zijn voor de toepassing van die bijlage de definities, bedoeld in artikel 3 van die richtlijn, van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.3 (wijziging Seveso-richtlijn) *De wet verwijst dynamisch naar Europese regels. In artikel 23.2 van die wet is geregeld vanaf welk tijdstip wijzigingen van die regels, waaronder de Seveso-richtlijn, doorwerken in de wet. Dat tijdstip valt samen met de uiterste implementatiedatum. Artikel 23.2 biedt daarnaast de mogelijkheid om een ander tijdstip voor die doorwerking vast te stellen. Dit geschiedt dan bij ministerieel besluit dat in de Staatscourant wordt bekendgemaakt. Omdat paragraaf 3.3.1 en paragraaf 4.2 niet alleen zijn gebaseerd op de wet maar ook op de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's, is in artikel 4.3 een vergelijkbare doorwerkingsbepaling opgenomen voor wijzigingen in de bijlagen I tot en met IV bij de Seveso-richtlijn.*

Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.3 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In paragraaf 4.2 wordt in verschillende artikelen verwezen naar een bijlage bij de Seveso-richtlijn. Voor een goed begrip van die bijlagen is het nodig om de definities van artikel 3 van de Seveso-richtlijn van toepassing te verklaren. Met het nieuwe tweede lid wordt dit bereikt.*

Artikel 4.4 (regels over arbeidsomstandigheden)

1 De regels in deze paragraaf die zijn gesteld met het oog op de bescherming van de veiligheid en gezondheid van de in de Seveso-inrichting werkzame werknemers, zijn van overeenkomstige toepassing op:

a de werkgever;

b de werkgever die zelf arbeid verricht in de Seveso-inrichting en de zelfstandige; en

Toelichting artikel 4.4, eerste lid aanhef onder a en b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijziging van de aanhef van het eerste lid wordt verduidelijkt dat de uitbreiding van het normadressaat in artikel 4.4 alleen gaat over de regels die uitvoering geven aan de Arbeidsomstandighedenwet. De regels dus die zijn gesteld met het oog op de bescherming van de veiligheid en gezondheid van de in de Seveso-inrichting werkzame werknemers. Deze formulering sluit aan bij artikel 6, eerste lid, aanhef, van de Arbeidsomstandighedenwet. Dat artikel is een van de grondslagen van paragraaf 4.2.*
Door de wijziging van de aanhef is het niet meer nodig om in onderdeel a op te nemen dat het gaat om de regels over de bescherming van de veiligheid en gezondheid van de werknemers. De werkgever, bedoeld onder a, is verantwoordelijk voor de naleving van alle regels over de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers en de gevolgen van de door zijn werknemers verrichte arbeid voor derden.
Door de wijziging van de aanhef is het ook niet meer nodig om in onderdeel b op te nemen dat het gaat om de regels over de veiligheid en gezondheid van de werkgever die zelf arbeid verricht in de Seveso-inrichting of de zelfstandige. Een werkgever die zelf arbeid verricht en een zelfstandige zijn alleen verantwoordelijk voor de naleving van de regels die zien op hun veiligheid en gezondheid en de gevolgen van de door hen verrichte arbeid voor derden.
Onder «zelfstandige» wordt verstaan degene die zonder werkgever of werknemer te zijn in de zin van artikel 1, eerste of tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet arbeid verricht (zie artikel 1, derde lid, onder k, van die wet). Op grond van artikel 16, zevende lid, van de Arbeidsomstandighedenwet kan bij AMvB worden bepaald dat de verplichting tot naleving van daarbij aangewezen voorschriften zich mede richt tot een zelfstandige. Met artikel 4.4, eerste lid, onder b, wordt aan die bepaling uitvoering gegeven.

c degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting.

Toelichting artikel 4.4, eerste lid aanhef onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er wordt een nieuw onderdeel c toegevoegd vanwege de definitie van «exploitant» in artikel 3, onder 9, van de Seveso-richtlijn. Volgens die definitie is een exploitant ook degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting.*
Degene «die de controle heeft over de Seveso-inrichting» valt op grond van de Seveso-richtlijn dus ook onder het normadressaat. Binnen het kader van de Omgevingswet is degene die de Seveso-inrichting exploiteert ook altijd degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert zal namelijk ook de zeggenschap hebben over de activiteiten die binnen die inrichting worden verricht. Uit de artikelen 2.10 en 4.2 Bal vloeit voort dat degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet voldoen aan de regels in paragraaf 4.2.
Artikel 2.10 Bal dat het normadressaat regelt voor de regels die zijn gebaseerd op de Omgevingswet, is niet van toepassing op de regels die uitvoering geven aan de Arbeidsomstandighedenwet. Om die reden is het niet alleen nodig om in artikel 4.4 Bal te regelen dat de regels van overeenkomstige toepassing zijn op de werkgever en de zelfstandige, maar ook op degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting. Het uitbreiden van het normadressaat tot degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting is gebaseerd op artikel 16, achtste lid, van de Arbeidsomstandighedenwet. Die bepaling biedt een grondslag om bij AMvB te bepalen dat «de verplichting tot naleving van daarbij aangegeven voorschriften in de gevallen bij die maatregel omschreven rust op een ander dan de werkgever. Aangewezen kunnen worden de eigenaar of beheerder dan wel degene die anderszins bevoegd is te beslissen over het ontwerp, de vervaardiging dan wel het onderhoud van arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen, zoals zonodig nader bij die maatregel is bepaald.» Degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting kan worden beschouwd als «degene die anderszins bevoegd is te beslissen over het ontwerp, de vervaardiging dan wel het onderhoud van arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen». Degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting is verantwoordelijk voor de naleving van alle regels over de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers en de gevolgen van de door zijn werknemers verrichte arbeid voor derden.
De definitie van «exploitant» in de Seveso-richtlijn is ook nog uitgebreid tot degene «aan wie de economische zeggenschap of beslissingsmacht over het technisch functioneren van de inrichting of installatie is overgedragen». Diegenen worden volgens de Seveso-richtlijn alleen als exploitant aangemerkt als daarin door de nationale wetgeving is voorzien. Zowel het Besluit risico's zware ongevallen 2015 als het Bal voorzien niet in deze uitbreiding van het normadressaat.
In navolging van artikelen in andere paragrafen in het Bal wordt «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» vervangen door «degene die de activiteit verricht».

2 Om naleving van die regels te waarborgen, werken de in het eerste lid genoemde personen samen met degene die de activiteit verricht.

Toelichting artikel 4.4, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van het tweede lid is nodig vanwege de wijzigingen in het eerste lid en vanwege het nieuwe onderdeel c in het eerste lid. Op grond van het tweede lid, waarvan de formulering is vereenvoudigd, zijn de werkgever, de zelfstandige en degene die de controle heeft over de Seveso-inrichting verplicht om samen te werken met degene die de Seveso-inrichting exploiteert.*

Toelichting artikel 4.4, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De wijziging in artikel 4.4, tweede lid, van het Bal herstelt een verschrijving van ondergeschikt belang dat per abuis in het Bal is ingevoegd met het Invoeringsbesluit Omgevingswet.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.4 (uitbreiding normadressaat) *Deze paragraaf is gebaseerd op drie wetten, te weten de Omgevingswet, de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's. Het beschermen van de veiligheid en de gezondheid van werknemers is het doel van de Arbeidsomstandighedenwet. Op de naleving van de bepalingen in deze paragraaf die dat doel beogen te dienen, ziet de Inspectie SZW toe. Het bevoegd gezag en het bestuur van de veiligheidsregio hebben dan ook geen taken en bevoegdheden op het gebied van de arbeidsomstandigheden. Daar waar er sprake is van overlap, bijvoorbeeld bepalingen die zowel zien op externe veiligheid als interne veiligheid (arbeidsomstandigheden) zullen het bevoegd gezag en de Inspectie SZW moeten samenwerken bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden. Logischerwijs zal de organisatie die toeziet op de strengste norm belast zijn met handhaving van die norm. In de meeste gevallen zal de norm voor arbeidsveiligheid maatgevend zijn waardoor de Inspectie SZW het voortouw heeft bij de handhaving. Het voornemen bestaat om het toezicht op de naleving en de handhaving van deze paragraaf met het Invoeringsbesluit Omgevingswet op te nemen in het Omgevingsbesluit.*
Het voorbereiden van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing is een taak die de Wet veiligheidsregio's neerlegt bij het bestuur van de veiligheidsregio. De drie wetten hanteren ieder een eigen begrippenkader. Zo zijn de verplichtingen die zijn gebaseerd op de Omgevingswet voor een belangrijk deel gericht op degene die de activiteit verricht, in dit geval het exploiteren van een Seveso-inrichting. Daarmee wordt beoogd hetzelfde tot uitdrukking te brengen als in de Seveso-richtlijn waar wordt gesproken van de exploitant van een Seveso-inrichting. Normadressaat van deze paragraaf is daarom op de eerste plaats degene die de Seveso-inrichting exploiteert. In de Arbeidsomstandighedenwet wordt gesproken over de werkgever. Dat betekent dat op de tweede plaats ook de werkgever normadressaat is van deze paragraaf. Veelal zal degene die de Seveso-inrichting exploiteert ook de werkgever zijn, maar het is niet uit te sluiten dat het om verschillende personen of rechtspersonen gaat. Voor die situaties en om vragen te voorkomen is in het eerste lid bepaald dat de regels van deze paragraaf ook van toepassing zijn op de werkgever, als deze regels gaan over de veiligheid en de gezondheid van de werknemers. Omgekeerd betekent dit niet dat waar in deze paragraaf een plicht aan de werkgever wordt opgelegd, die plicht ook geldt voor degene die de Seveso-inrichting exploiteert. De begrippen werkgever en werknemer zijn omschreven in artikel 1, eerste en tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet.
De Arbeidsomstandighedenwet gaat vooral over de verhouding werkgever-werknemer. In toenemende mate wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel). Denkbaar is ook dat een (kleinere) werkgever de opdracht deels zelf uitvoert. De Arbeidsomstandighedenwet is in principe niet op deze werkgevers van toepassing. Via artikel 16, zevende lid, van de Arbeidsomstandighedenwet kan bij arbeid waaraan bijzondere gevaren voor de veiligheid of gezondheid zijn verbonden, de arbeidsomstandighedenregelgeving zoals die geldt in de verhouding werkgever-werknemers, ook van toepassing worden verklaard op zzp'ers en alleen werkende werkgevers. Zij zijn dan verantwoordelijk voor de naleving van die bepalingen voor zover het hun eigen veiligheid en gezondheid betreft. Dit is geregeld in artikel 9.5 van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Naar analogie daarvan regelt het eerste lid, onder b, dat de regels van deze paragraaf ook van toepassing zijn op de in de onderneming werkzame zelfstandigen (zzp'ers) en werkgevers die zelf arbeid verrichten, als deze gaan over hun eigen veiligheid en gezondheid.
Op grond van het tweede lid moeten degene die de Seveso-inrichting exploiteert, de werkgever en de in de Seveso-inrichting werkzame zelfstandige en werkgever die zelf arbeid verricht, samen werken bij de naleving van deze paragraaf. Zulke samenwerkingsverplichtingen zijn niet nieuw. In artikel 19 van de Arbeidsomstandighedenwet is iets vergelijkbaars geregeld voor gevallen waarin sprake is van meer dan een werkgever. En artikel 2.29 van het Arbeidsomstandighedenbesluit gaat ook over zzp'ers.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.4 legt de relatie tussen paragraaf 4.2 van het Bal en de Arbeidsomstandighedenwet. Om dat beter tot uitdrukking te brengen worden het opschrift van het artikel en de aanhef van het eerste lid gewijzigd.*

Artikel 4.5 (gegevens en bescheiden: als deze paragraaf van toepassing wordt)

1 Binnen een jaar nadat deze paragraaf van toepassing is geworden op een Seveso-inrichting, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:

a de naam en functie van de met de leiding van de Seveso-inrichting belaste persoon, als dat een ander is dan degene die de activiteit verricht;
Toelichting artikel 4.5, eerste lid, onder a en artikel 4.6, eerste lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijziging wordt nauwer aangesloten bij de terminologie van artikel 7, eerste lid, onder c, van de Seveso-richtlijn. De regels in het Bal blijven gelden voor degene die de activiteit verricht (artikel 2.10 van het Bal). Deze activiteit is dat het exploiteren van een Seveso-inrichting (artikel 3.50, eerste lid, van het Bal). Daarnaast gelden een aantal regels in paragraaf 4.2 van het Bal ook voor de werkgever.*

b de gegevens die nodig zijn om de gevaarlijke stoffen en de categorie van gevaarlijke stoffen te identificeren die in de Seveso-inrichting aanwezig zijn of kunnen zijn;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, eerste lid, onder b *Het gaat hier om de gevaarlijke stoffen die in de Seveso-inrichting aanwezig zijn of kunnen zijn. Gevaarlijke stoffen kunnen onder verschillende benamingen bekend zijn. Een gevaarlijke stof kan bijvoorbeeld een werknaam of een bedrijfsnaam hebben die op zichzelf niet duidelijk maakt welke gevaareigenschappen van die stof van belang zijn. Zo kan kunstmest ammoniumnitraat of kaliumnitraat bevatten, waarbij de verhouding tussen de genoemde stoffen en de andere stoffen in de kunstmest bepalend is voor welke drempelwaarden in bijlage I bij de Seveso-richtlijn van toepassing zijn. Bij de gegevens en bescheiden moet daarom de indeling van de gevaarlijke stoffen en mengsels of een met name genoemde stof worden opgenomen. Daarmee wordt duidelijk op basis van welke gevaarlijke stoffen als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn, die aanwezig zijn of kunnen zijn, de Seveso-inrichting een lagedrempelinrichting of een hogedrempelinrichting is.*

c een lijst met de hoeveelheden, aard en fysische vormen van de gevaarlijke stoffen die aanwezig zijn of kunnen zijn in de Seveso-inrichting;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, eerste lid, onder c *De fysische vorm, bijvoorbeeld vloeibaar, gas of damp, kan ook bepalend zijn voor het gevaar dat de stof met zich meebrengt. Zo kan worden bepaald onder welke categorie de stof valt volgens bijlage I bij de Seveso-richtlijn. In het vierde lid is aangegeven dat voor aard en fysische vorm de chemische naam en het CAS-nummer kunnen worden vermeld.*

d de activiteiten die in de Seveso-inrichting worden verricht;

e informatie over de directe omgeving van de Seveso-inrichting en de factoren die een zwaar ongeval kunnen veroorzaken of de gevolgen ervan ernstiger kunnen maken, met gegevens over inrichtingen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Seveso-richtlijn, milieubelastende activiteiten waarop deze paragraaf niet van toepassing is en gebieden en ontwikkelingen die de bron kunnen zijn van of het risico of de gevolgen van een zwaar ongeval kunnen vergroten; en

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, eerste lid, onder e *Deze gegevens en bescheiden zien op aspecten in de omgeving van een Seveso-inrichting die invloed kunnen hebben op de gevolgen van een zwaar ongeval, of zelfs een zwaar ongeval kunnen veroorzaken. Hierbij moet gedacht worden aan een breed scala van (externe) factoren. Het gaat onder meer om gegevens over naburige Seveso-inrichtingen, andere milieubelastende activiteiten en gebieden en ontwikkelingen die de bron kunnen zijn van of het risico of de gevolgen van een zwaar ongeval en van domino-effecten zouden kunnen vergroten. Het kan dus bijvoorbeeld gaan om een naburige hogedrempelinrichting of lagedrempelinrichting, maar bijvoorbeeld ook om een naburig LPG-station dat bij een brand of een explosie extra gevaar voor een ongeval op kan leveren. Daarnaast kunnen naburige gebouwen of evenementen waar veel mensen verblijven de gevolgen van een ongeval vergroten. Uit de omschrijving blijkt dat ook natuurlijke factoren relevant zijn. Zo kan een overstroming de normale bedrijfsvoering onmogelijk maken en daardoor het gevaar vergroten. De hiervoor genoemde voorbeelden vormen geen limitatieve opsomming en degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet alle relevante factoren en gegevens vermelden.*

f de gegevens, bedoeld in artikel 4.16, eerste lid, onder a en b, als de Seveso-inrichting een hogedrempelinrichting is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, eerste lid, onder f *Als er sprake is van een hogedrempelinrichting, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag over het gebied waar het plaatsgebonden risico ten hoogste een op de miljoen en een op de honderdduizend per jaar is, en het brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied, bedoeld in artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze gegevens maken ook onderdeel uit van het veiligheidsrapport. Voor een toelichting op het veiligheidsrapport wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 4.14.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, eerste lid *Het eerste lid somt de gegevens en bescheiden op die aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt als paragraaf 4.2 van toepassing is geworden op de Seveso-inrichting. Dit artikel implementeert artikel 7 van de Seveso-richtlijn. Deze paragraaf kan van toepassing worden omdat een drempelwaarde van bijlage I bij de Seveso-inrichting wordt overschreden door een toename of een wijziging van de gevaarlijke stoffen in een bestaande Seveso-inrichting of omdat er een wijziging is doorgevoerd in die bijlage. De paragraaf kan ook van toepassing worden omdat een nieuwe Seveso-inrichting wordt geëxploiteerd. In dat laatste geval worden de gegevens en bescheiden gevoegd bij de aanvraag om een omgevingsvergunning. Deze verplichting zal worden opgenomen in de ministeriële regeling op grond van de wet. Zie verder de toelichting bij het tweede lid.*

De naam en het adres van degene die de Seveso-inrichting exploiteert en het adres van de Seveso-inrichting moeten worden verstrekt op grond van artikel 2.18.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden al zijn verstrekt bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en deze niet zijn gewijzigd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, tweede lid *Als voor de Seveso-inrichting een aanvraag om een omgevingsvergunning is ingediend, voor oprichting of verandering van die inrichting, zullen de gegevens en bescheiden die in het eerste lid zijn genoemd bij de aanvraag om de omgevingsvergunning zijn gevoegd. In dat geval is het niet nodig om deze gegevens en bescheiden nog eens separaat te verstrekken aan het bevoegd gezag. Een voorwaarde is wel dat de gegevens en bescheiden intussen niet zijn gewijzigd. Welke gegevens en bescheiden bij de aanvraag moeten worden gevoegd is geregeld bij ministeriële regeling op grond van de wet. Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan ook achterwege blijven als deze al zijn verstrekt bij een kennisgeving op grond van artikel 6, eerste lid, van het Besluit risico's zware ongevallen 2015. Dat zal worden geregeld met het Invoeringsbesluit Omgevingswet dat zal voorzien in overgangsrecht (zie paragraaf 20.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting). Daarmee wordt voorkomen dat voor alle bestaande Seveso-inrichtingen opnieuw gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt.*

3 De lijst, bedoeld in het eerste lid, onder c, kan door een ieder worden geraadpleegd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.5, derde en vierde lid *Op grond van het derde lid moet degene die de Seveso-inrichting exploiteert er zorg voor dragen dat de lijst met gevaarlijke stoffen kan worden geraadpleegd door een ieder. Op deze manier kunnen omwonenden of andere geïnteresseerden op de hoogte zijn van de hoeveelheden en de typen gevaarlijke stoffen die aanwezig zijn of kunnen zijn in de Seveso-inrichting. Deze lijst bevat de gewone benaming, de algemene naam of algemene gevarenklasse van de gevaarlijke stoffen en is bedoeld om inzicht te geven in de belangrijkste gevaareigenschappen van die stoffen. In de praktijk worden soms handelsnamen of niet-officiële namen voor gevaarlijke stoffen gebruikt, waaruit niet met zekerheid kan worden vastgesteld welke stof of stoffen het betreft. Voor algemeen bekende stoffen is het niet nodig de gevaareigenschappen en de fysisch-chemische eigenschappen op te sommen. Belangrijk is daarbij dat deze lijst van de gevaarlijke stoffen ook inzichtelijk is voor het publiek en herleidbaar tot categorieën van stoffen en de stofbenamingen in bijlage I bij de Seveso-richtlijn.*
De wijze waarop de lijst voor het publiek beschikbaar is, is niet voorgeschreven.

4 Voor de aard en fysische vormen van de gevaarlijke stoffen op de lijst, bedoeld in het eerste lid, onder c, kan de gevaarscategorie respectievelijk de chemische naam en het CAS-nummer worden vermeld als:
   a uit die gegevens de fysisch-chemische eigenschappen en gevaareigenschappen kenbaar zijn; en
   b kan worden bepaald om welke gevaarlijke stof of categorie, bedoeld in bijlage I bij de Seveso-richtlijn, het gaat.

Toelichting artikel 4.5 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder a, is «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» vervangen door «degene die de activiteit verricht». Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*
In het eerste lid, onder f, wordt een foute verwijzing hersteld. Artikel 4.16 bestaat namelijk uit twee leden. In het derde en vierde lid wordt de verwijzing naar het eerste lid, onder e, gewijzigd in een verwijzing naar het eerste lid, onder c. In laatstgenoemd onderdeel is namelijk de lijst geregeld waarnaar wordt verwezen in het derde en vierde lid.

Artikel 4.6 (gegevens en bescheiden: voor wijziging)

1 Ruim voor een wijziging als bedoeld onder a tot en met f worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a een significante wijziging van de hoeveelheid, aard of fysische vorm van een gevaarlijke stof die in de Seveso-inrichting aanwezig is of kan zijn;
   b een significante wijziging van een proces waarbij een gevaarlijke stof wordt gebruikt;
   c de sluiting of de ontmanteling van de Seveso-inrichting;
   d een wijziging die significante gevolgen kan hebben voor de gevaren van zware ongevallen;
   e een wijziging van de naam, de handelsnaam of het adres van degene die de activiteit verricht; of
   f een wijziging van de naam of functie van de de met de leiding van de Seveso-inrichting belaste persoon, als dat een ander is dan degene die de activiteit verricht.

Toelichting artikel 4.5, eerste lid, onder a en artikel 4.6, eerste lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijziging wordt nauwer aangesloten bij de terminologie van artikel 7, eerste lid, onder c, van de Seveso-richtlijn. De regels in het Bal blijven gelden voor degene die de activiteit verricht (artikel 2.10 van het Bal). Deze activiteit is dat het exploiteren van een Seveso-inrichting (artikel 3.50, eerste lid, van het Bal). Daarnaast gelden een aantal regels in paragraaf 4.2 van het Bal ook voor de werkgever.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden al zijn verstrekt bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en deze niet zijn gewijzigd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.6 (gegevens en bescheiden: voor wijziging) *Dit artikel strekt ter implementatie van de artikelen 7, vierde lid, en 11 van de Seveso-richtlijn.*
Degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekken over wijzigingen die plaatsvinden. Het gaat dan bijvoorbeeld om wijzigingen die gevolgen kunnen hebben voor de gevaren van zware ongevallen, zoals een wijziging in de Seveso-inrichting, een Seveso-installatie, opslagplaats of proces of van de aard, de fysische vorm of de hoeveelheden gevaarlijke stoffen of het verhogen van de temperatuur of het aanpassen van de gebruikte stoffen of hoeveelheden stoffen in een proces.
De genoemde wijzigingen zijn zo ruim geformuleerd, dat daar alle veranderingen onder vallen die invloed kunnen hebben op het risico van de Seveso-inrichting. Hierbij kan worden gedacht aan een verlaging van een bepaalde hoeveelheid stoffen. Ook een wijziging in de classificatie van een stof, of een beperkte wijziging van de processen in de Seveso-inrichting kunnen nieuwe of andere gevaren opleveren, doordat (andere) stoffen in het proces anders met elkaar kunnen reageren en zo andere gevaren kunnen opleveren. Ook wijzigingen die het beperken van de gevolgen beïnvloeden zijn relevant, zoals het verplaatsen van werkplekken naar een locatie met een opslagplaats.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400
De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.
Toelichting artikel 4.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder b, vervalt «als bedoeld onder a» omdat het begrip «gevaarlijke stof» al wordt omschreven in artikel 4.2, tweede lid.*
In de onderdelen e en f is «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» vervangen door «degene die de activiteit verricht». Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.7 (gegevens en bescheiden: na een zwaar ongeval)

1 Als een zwaar ongeval heeft plaatsgevonden, worden zo spoedig mogelijk aan de toezichthouder, bedoeld in artikel 1, derde lid, onder d, van de Arbeidsomstandighedenwet, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a datum, tijd, plaats en omstandigheden van het zware ongeval;
   b de gevaarlijke stoffen die het betreft en de hoeveelheid;
   c de gevolgen voor de werknemers, die zich op korte en lange termijn kunnen voordoen;
   d het aantal gewonde werknemers, dat voor ten minste 24 uur in een ziekenhuis is opgenomen, en het aantal overleden werknemers;
   e de maatregelen ter bescherming van de werknemers, die zijn getroffen of worden getroffen om herhaling te voorkomen; en
   f de materiële schade in de Seveso-inrichting.
2 Gegevens en bescheiden uit nader onderzoek die afwijken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden, worden verstrekt aan de toezichthouder, bedoeld in het eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.7 (gegevens en bescheiden: na een zwaar ongeval) *Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 16 van de Seveso-richtlijn. Als een zwaar ongeval heeft plaatsgevonden, moet de Inspectie SZW daarvan op de hoogte worden gesteld. Artikel 2.21 van dit besluit bepaalt dat ook het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Dat artikel bepaalt namelijk dat het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd over een ongewoon voorval. Volgens bijlage I bij de Omgevingswet wordt een zwaar ongeval beschouwd als een ongewoon voorval. Uit artikel 50 van de Wet veiligheidsregio's vloeit voort dat ook de burgemeester van de gemeente waar het zware ongeval plaatsvindt zo spoedig mogelijk daarvan op de hoogte moet worden gesteld. Laatstgenoemde verplichting geldt alleen als het zware ongeval is aan te merken als een ramp in de zin van de Wet veiligheidsregio's. Volgens artikel 1 van die wet wordt onder een ramp verstaan een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.*
Het voornemen bestaat om met het Invoeringsbesluit Omgevingswet in het Omgevingsbesluit op te nemen dat de betrokken bestuursorganen en de toezichthouder van de Inspectie SZW elkaar onverwijld de gegevens verstrekken waarover zij beschikken. Als aan de burgemeester van de betrokken gemeente bijvoorbeeld is gemeld dat een ramp heeft plaatsgevonden in een Seveso-inrichting, zal de burgemeester ervoor moeten zorgen dat de ontvangen gegevens onverwijld worden gedeeld met het bevoegd gezag en de toezichthouder van de Inspectie SZW.
Informatie over een zwaar ongeval wordt door de rijksoverheid doorgemeld aan de Europese Commissie, voor zover het ongeval voldoet aan de criteria voor kennisgeving als bedoeld in bijlage VI bij de richtlijn (zogenoemde MARS-melding). De Europese Commissie gebruikt de informatie over ongevallen voor het uitvoeren van analyses over de effectiviteit van de richtlijn in het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen daarvan. In de praktijk doet het ministerie van SZW de kennisgeving van een zwaar ongeval aan de Europese Commissie.
Toelichting artikelen 4.7, 4.9, 4.10, 4.11 en 4.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen zijn redactionele wijzigingen. Door het vervangen in artikel 4.10, tweede lid, onder a, van «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» door «degene die de activiteit verricht», wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.8 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf kan alleen aanvullende maatregelen bevatten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.8 (afbakening mogelijkheid maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met de artikelen 4.5 en 4.6 van de wet] *Omdat deze paragraaf de Seveso-richtlijn implementeert, kan een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf alleen aanvullende maatregelen bevatten. Een minder strenge maatregel dan voorgeschreven in deze paragraaf kan dus niet met een maatwerkvoorschrift of een maatwerkregel worden geregeld. Daarmee is een invulling gegeven aan artikel 2.12, tweede lid, en artikel 2.13, tweede lid. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*

Artikel 4.9 (algemene verplichtingen)

1 Alle maatregelen worden getroffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor de gezondheid en het milieu te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.9, eerste lid *Het eerste lid strekt ter implementatie van artikel 5 van de Seveso-richtlijn en bepaalt dat alle maatregelen moeten worden getroffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor de gezondheid en het milieu te beperken. In navolging van de Seveso-richtlijn gaat het daarbij om de gezondheid van mensen. Zie ook paragraaf 5.8 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet.*
Bij maatregelen gaat het om alle maatregelen die nodig zijn om de gezondheid en het milieu binnen en buiten de Seveso-inrichting preventief te beschermen tegen zware ongevallen met gevaarlijke stoffen. Daarnaast gaat het om alle maatregelen die nodig zijn om de gevolgen van een zwaar ongeval binnen en buiten de Seveso-inrichting te beperken.
Degene die de Seveso-inrichting exploiteert kan zelf het beste beoordelen welke maatregelen nodig zijn om de veiligheid van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert onderzoekt zelf de risico's van de bedrijfsactiviteiten en treft de maatregelen die nodig zijn om de risico's op zware ongevallen en de mogelijke gevolgen van eventuele ongevallen voor de gezondheid en het milieu te beperken. De maatregelen maken deel uit van het preventiebeleid van de Seveso-inrichting dat op grond van artikel 4.10 moet worden opgesteld. De goede uitvoering daarvan wordt met een veiligheidsbeheerssysteem geborgd dat moet voldoen aan artikel 4.11.

Het bevoegd gezag kan reden zien om bepaalde maatregelen vast te leggen in de omgevingsvergunning. De verplichting van het eerste lid heeft zelfstandige betekenis en is dan ook niet afhankelijk van vastlegging van maatregelen in de omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag en de Inspectie SZW kunnen dus van degene die de Seveso-inrichting exploiteert aanvullende maatregelen eisen die niet in de omgevingsvergunning zijn opgenomen. De plicht voor degene die de Seveso-inrichting exploiteert om alle maatregelen te treffen die nodig zijn geeft uitdrukking aan het brede doel van deze paragraaf om de integrale veiligheid van het werken met gevaarlijke stoffen te bevorderen.
De omgevingsvergunning biedt voor het bevoegd gezag alleen de mogelijkheid om maatregelen te eisen ter bescherming van het milieu, waaronder de externe veiligheid. De bescherming van werknemers binnen de Seveso-inrichting maakt geen deel uit van de belangen die met de omgevingsvergunning worden beschermd. Het bevoegd gezag kan dan ook bijvoorbeeld geen maatregelen in de omgevingsvergunning verplicht stellen die de bescherming van werknemers tot doel hebben.

2 Op elk moment kan worden aangetoond dat aan het eerste lid wordt voldaan.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.9, tweede lid *Op basis van het tweede lid, dat strekt ter implementatie van artikel 5, tweede lid, van de Seveso-richtlijn, moet degene die de Seveso-inrichting exploiteert op ieder moment kunnen aantonen dat de maatregelen die nodig zijn op grond van het eerste lid ook daadwerkelijk zijn getroffen. Het bevoegd gezag en de Inspectie SZW kunnen deze verplichting rechtstreeks handhaven. De maatregelen die nodig zijn kunnen al in het preventiebeleid, het veiligheidsrapport of het veiligheidsbeheersysteem zijn opgenomen. Dit laat onverlet dat het bevoegd gezag of de Inspectie SZW kan concluderen dat meer maatregelen noodzakelijk zijn. In ieder geval moet tijdens inspecties kunnen worden aangetoond dat alle maatregelen die nodig zijn ook daadwerkelijk zijn getroffen.*

3 Het is verboden een Seveso-inrichting of een gedeelte daarvan te exploiteren of in werking te hebben als de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, niet zijn getroffen of duidelijk onvoldoende zijn uitgevoerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.9, derde lid *Het derde lid strekt ter implementatie van artikel 19 van de Seveso-richtlijn en bevat het exploitatieverbod. De richtlijn verplicht de lidstaten om de inbedrijfstelling en de exploitatie van een Seveso-inrichting, installatie of opslagplaats of een gedeelte daarvan, te verbieden, wanneer de getroffen maatregelen ter voorkoming van zware ongevallen of ter beperking van de gevolgen daarvan duidelijk onvoldoende zijn. Het derde lid bevat het verbod om de Seveso-inrichting of een gedeelte daarvan te exploiteren wanneer de maatregelen die nodig zijn niet zijn getroffen of duidelijk onvoldoende zijn uitgevoerd. Er is bijvoorbeeld sprake van duidelijk onvoldoende uitvoering als de maatregelen, aangegeven in het eigen preventiebeleid of veiligheidsrapport, niet in werking zijn. In dat geval wordt niet voldaan aan het eerste lid en behoort het tot de verantwoordelijkheid van degene die de Seveso-inrichting exploiteert om de activiteit te beëindigen, totdat de maatregelen die nodig zijn wel voldoende zijn uitgevoerd.*
Op grond van de Omgevingswet kan het bevoegd gezag dit artikellid bestuursrechtelijk handhaven. Daarnaast kan de Inspectie SZW op dit artikellid handhaven als de getroffen maatregelen duidelijk onvoldoende zijn om de veiligheid van werknemers te waarborgen.

Toelichting artikelen 4.7, 4.9, 4.10, 4.11 en 4.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen zijn redactionele wijzigingen. Door het vervangen in artikel 4.10, tweede lid, onder a, van «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» door «degene die de activiteit verricht», wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.10 (preventiebeleid voor zware ongevallen)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan is preventiebeleid opgesteld dat borg staat voor een hoog beschermingsniveau van de gezondheid en het milieu en evenredig is aan de gevaren van zware ongevallen.

2 Het preventiebeleid bevat:
- a de algemene doelen van en beginselen voor het handelen van degene die de activiteit verricht;
- b de rol en de verantwoordelijkheid van het management van de Seveso-inrichting; en
- c de plicht om de beheersing van gevaren van zware ongevallen continu te verbeteren en hoge beschermingsniveaus te waarborgen.

3 Het tweede lid, onder a, houdt in ieder geval in dat zijn beschreven:
- a in hoofdlijnen de aard en de omvang van de risico's van zware ongevallen;
- b de beginselen die ten grondslag liggen aan het veiligheidsbeheerssysteem en de samenhang met dat systeem;
- c de criteria die worden toegepast bij de vaststelling van de risico's van zware ongevallen; en
- d de beginselen die ten grondslag liggen aan de maatregelen die zijn getroffen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken en de samenhang tussen die maatregelen en de risico's van zware ongevallen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.10 (preventiebeleid) *Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 8, eerste lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.9, eerste lid, bepaalt dat degene die de Seveso-inrichting exploiteert verplicht is alle maatregelen te treffen die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert dient daarvoor preventiebeleid te hebben opgesteld dat borg staat voor een hoog beschermingsniveau van de gezondheid en het milieu en evenredig is aan de gevaren van zware ongevallen.*
Op basis van het tweede lid, onder c, moet degene die de Seveso-inrichting exploiteert zich ook inzetten om de gevaren van zware ongevallen continu beter te beheersen en om een hoog beschermingsniveau te waarborgen.

Het preventiebeleid hoeft alleen bij het bevoegd gezag te worden ingediend als het gaat om een nieuwe Seveso-inrichting. Het preventiebeleid moet namelijk bij de aanvraag om een omgevingsvergunning worden gevoegd. Deze indieningsvereiste is geregeld bij ministeriële regeling op grond van de wet. Voor andere gevallen moet degene die de Seveso-inrichting exploiteert het document altijd kunnen tonen aan een toezichthouder. Desgewenst kan de toezichthouder om een afschrift van het document vragen en deze zo nodig op grond van de Algemene wet bestuursrecht vorderen.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikelen 4.7, 4.9, 4.10, 4.11 en 4.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen zijn redactionele wijzigingen. Door het vervangen in artikel 4.10, tweede lid, onder a, van «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» door «degene die de activiteit verricht», wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.11 (veiligheidsbeheerssysteem)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan wordt het preventiebeleid uitgevoerd met passende middelen, structuren en een veiligheidsbeheerssysteem dat voldoet aan alle punten van bijlage III bij de Seveso-richtlijn.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.11, eerste en tweede lid *Het eerste lid bepaalt dat het preventiebeleid moet worden uitgevoerd met behulp van een veiligheidsbeheerssysteem. Het eerste lid strekt ter implementatie van artikel 8, vijfde lid, van de Seveso-richtlijn. Het veiligheidsbeheerssysteem is een organisatorische methode om goed met veiligheid om te gaan. In de praktijk kan het veiligheidsbeheerssysteem onderdeel uitmaken van een managementbeheerssysteem, voor zover dit niet afdoet aan de naleving van de verplichtingen van deze paragraaf. Een managementbeheerssysteem dient vaak meer doelen dan alleen de veiligheid.*
Bijlage III bij de Seveso-richtlijn bevat een lijst met punten die in het veiligheidsbeheerssysteem aan de orde moeten komen. Ook bevat die bijlage een onderdeel waarin staat vermeld dat de koppeling moet worden beschreven tussen het algemene beheerssysteem, het veiligheidsbeheerssysteem en het preventiebeleid. Het veiligheidsbeheerssysteem moet inzicht bieden in de toedeling van taken en verantwoordelijkheden van het personeel, de organisatorische structuur, de gebruiken, de procedures, de procedés en de hulpmiddelen. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet kunnen aantonen dat het geformuleerde preventiebeleid voor zware ongevallen met het veiligheidsbeheerssysteem adequaat wordt uitgevoerd. Door de sector zijn de eisen aan het veiligheidsbeheerssysteem uit bijlage III bij de Seveso-richtlijn verder uitgewerkt in de NTA 8620. De NTA 8620 beschrijft de eisen voor een veiligheidsbeheerssysteem om risico's op zware ongevallen, waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn, te beheersen. De NTA 8620 bevat onder meer aanwijzingen voor de toepassing van veiligheidprestatie-indicatoren om de veiligheidsprestaties en de effectiviteit van het veiligheidsbeheerssysteem te monitoren en te beoordelen. Als de NTA 8620 correct wordt toegepast kan in de meeste gevallen worden aangenomen dat in voldoende mate invulling is gegeven aan de punten van bijlage III bij de Seveso-richtlijn.
In bijlage III bij de Seveso-richtlijn staat vermeld dat veiligheidprestatie-indicatoren kunnen behoren tot de procedures voor een permanente beoordeling van de inachtneming van de doelstellingen. In het eerste lid is bepaald dat het veiligheidsbeheerssysteem moet voldoen aan alle punten van bijlage III bij de Seveso-richtlijn. Dat betekent dat veiligheidsprestatie-indicatoren onderdeel moeten uitmaken van het veiligheidsbeheerssysteem. Degene die een Seveso-inrichting exploiteert krijgt door het gebruik van veiligheidprestatie-indicatoren een goed beeld of de doelstellingen uit het preventiebeleid zijn behaald en kan zelf veiligheidprestatie-indicatoren kiezen die aangeven of de algemene doelen en de beginselen van het handelen worden gehaald. Met veiligheidprestatie-indicatoren volgt degene die de Seveso-inrichting exploiteert de veiligheidprestaties en maakt deze inzichtelijk. De toezichthouders kunnen met degene die de Seveso-inrichting exploiteert de veiligheidprestaties van de inrichting bespreken aan de hand van deze veiligheidprestatie-indicatoren.

2 De passende middelen, structuren en het veiligheidsbeheerssysteem zijn evenredig aan de gevaren van zware ongevallen, de complexiteit van de organisatie en de activiteiten die in de Seveso-inrichting worden verricht.

3 De procedures voor de systematische identificatie van de gevaren van zware ongevallen, bedoeld in bijlage III, onder b, onder ii, bij de Seveso-richtlijn, gaan in ieder geval over:
   a het verrichten van systematisch onderzoek naar de risico's van zware ongevallen van een Seveso-installatie tijdens het ontwerpen, het bouwen, het gebruiken, het onderhouden en het wijzigen van die installatie;
   b de criteria voor het bepalen van de methode van het systematisch onderzoek die is afgestemd op de fases, bedoeld onder a; en
   c de methode voor de beoordeling van de risico's van zware ongevallen die geschikt is om de maatregelen te bepalen die worden getroffen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.11, derde lid *Bijlage III bij de Seveso-richtlijn bevat de punten die aan de orde moeten komen in het veiligheidsbeheerssysteem. Het veiligheidsbeheerssysteem moet onder andere procedures bevatten voor de systematische identificatie van de gevaren van zware ongevallen en voor de beoordeling van de risico's van zware ongevallen. Dit lid stelt eisen aan de procedures voor de systematische identificatie van de gevaren. Veiligheidsstudies die worden toegepast moeten bijvoorbeeld in lijn zijn met de aard en complexiteit van de risico's die beheerst moeten worden. Voor opslaginstallaties kan bijvoorbeeld volstaan worden met relatief eenvoudige studies, zoals een beperkte procesveiligheidsanalyse, terwijl voor complexe procesinstallaties met een veelheid aan menselijke handelingen gebruik gemaakt kan worden van bijvoorbeeld een specifieke risicoanalyse, een procesveiligheidsanalyse, storingsanalyses en taakanalyses. Om te kunnen bepalen welke veiligheidsstudie in welke situatie moet worden gebruikt, moet degene die de Seveso-inrichting exploiteert heldere criteria en procedures vaststellen.*

Toelichting artikelen 4.7, 4.9, 4.10, 4.11 en 4.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen zijn redactionele wijzigingen. Door het vervangen in artikel 4.10, tweede lid, onder a, van «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» door «degene die de activiteit verricht», wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.12 (bijwerken preventiebeleid en veiligheidsbeheerssysteem)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan worden het preventiebeleid en het veiligheidsbeheerssysteem in ieder geval bijgewerkt bij een wijziging als bedoeld in artikel 4.6, eerste lid, onder a, b, c of d.

2 Het preventiebeleid wordt ten minste elke vijf jaar beoordeeld en zo nodig bijgewerkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.12 (bijwerken preventiebeleid en veiligheidsbeheerssysteem) *Dit artikel strekt ter implementatie van de artikelen 8, vierde lid, en 11 van de Seveso-richtlijn.*
Op grond van het eerste lid in samenhang met artikel 4.6, eerste lid, onder a tot en met d, moeten het preventiebeleid en het veiligheidsbeheerssysteem in ieder geval worden bijgewerkt als er sprake is van:
- *Een significante wijziging van de hoeveelheid, aard of fysische vorm van een gevaarlijke stof die in de Seveso-inrichting aanwezig is of kan zijn;*
- *Een significante wijziging van een proces waarbij een gevaarlijke stof als bedoeld onder a wordt gebruikt;*
- *De sluiting of de ontmanteling van de Seveso-inrichting; of*
- *Een wijziging die significante gevolgen kan hebben voor de gevaren van zware ongevallen.*

Het preventiebeleid en het veiligheidsbeheerssysteem moeten actueel blijven, waardoor het regelmatig beoordelen van het beleid en het systeem noodzakelijk is. Het actueel houden van het veiligheidsbeheerssysteem zit besloten in de procedures die onderdeel uit maken van dat systeem. Het identificeren van de gevaren moet bijvoorbeeld continu en systematisch worden verricht. Als daar aanleiding voor bestaat moeten procedures worden geactualiseerd.
Op grond van het tweede lid moet in ieder geval iedere vijf jaar een beoordeling plaatsvinden van het preventiebeleid. Als ontwikkelingen, zoals de stand der wetenschap of techniek, daarvoor aanleiding geven, is degene die de Seveso-inrichting exploiteert verplicht om het beleid te actualiseren.

Artikel 4.13 (domino-effecten)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan worden voor Seveso-inrichtingen die op grond van artikel 8.38 van het Besluit kwaliteit leefomgeving in de omgevingsvergunning of door Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn aangewezen als inrichting als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Seveso-richtlijn, gegevens uitgewisseld die nodig zijn om in het preventiebeleid, veiligheidsbeheerssysteem, veiligheidsrapport en intern noodplan rekening te houden met de aard en omvang van het risico van een zwaar ongeval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.13, eerste lid *Op grond van het eerste lid zijn degenen die een als domino-inrichting aangewezen Seveso-inrichting exploiteren verplicht om gegevens onderling uit te wisselen. Degene die een nabijgelegen Seveso-inrichting exploiteert heeft deze gegevens nodig omdat deze relevant zijn voor het opstellen van diens preventiebeleid, het veiligheidsbeheerssysteem, het veiligheidsrapport en het intern noodplan. Degenen die de Seveso-inrichtingen exploiteren moeten onderling bepalen welke gegevens van de ander relevant zijn om domino-effecten te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken.*

2 Degenen die de Seveso-inrichtingen, bedoeld in het eerste lid, exploiteren, werken samen bij het geven van:
   a voorlichting aan het publiek en de nabijgelegen bedrijven die niet onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen; en
   b gegevens en bescheiden voor het opstellen van het rampbestrijdingsplan, bedoeld in artikel 6.1.1 van het Besluit veiligheidsregio's.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.13, tweede lid *In het tweede lid is bepaald dat degenen die een aangewezen Seveso-inrichting exploiteren moeten samenwerken om het publiek en naburige bedrijven, dat zijn ook niet-Seveso-inrichtingen, voor te lichten. Het betreft voornamelijk omwonenden en naburige bedrijven die kunnen worden getroffen door domino-effecten. Zij kunnen door deze voorlichting nagaan wat de gevolgen kunnen zijn van een zwaar ongeval voor henzelf, hun klanten en werknemers en waar nodig maatregelen nemen. In de praktijk geven de aangewezen Seveso-inrichtingen voorlichting aan het publiek via een open dag of door het verstrekken van informatie over de Seveso-inrichting via internet.*
Verder moet samengewerkt worden bij het geven van informatie die het bestuur van de veiligheidsregio nodig heeft voor het opstellen van het rampbestrijdingsplan. Dat bestuur kan zo nodig met handhavingsmiddelen afdwingen dat hieraan gevolg wordt gegeven.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.13, algemeen *Als Seveso-inrichtingen dicht bij elkaar liggen, kunnen de risico's op een zwaar ongeval, of de gevolgen van een dergelijk ongeval groter zijn. Een explosie in een Seveso-inrichting kan bijvoorbeeld in een nabijgelegen Seveso-inrichting een zwaar ongeval veroorzaken. Als in deze nabijgelegen Seveso-inrichting toxische stoffen zijn opgeslagen, kunnen de gevolgen van de aanvankelijke explosie veel groter zijn dan wanneer de Seveso-inrichtingen ver van elkaar afliggen. Deze gevolgen worden ook wel domino-effecten genoemd, naar de onderlinge beïnvloeding van de verschillende risico's. Het is van groot belang dat degenen die een Seveso-inrichting exploiteren rekening houden met deze domino-effecten.*
Op grond van artikel 8.13 van het Besluit kwaliteit leefomgeving moet het bevoegd gezag beoordelen of er bij een Seveso-inrichting sprake is van domino-effecten. Als dat het geval blijkt te zijn, wordt de Seveso-inrichting in de omgevingsvergunning aangewezen als inrichting als bedoeld in artikel 9 van de Seveso-richtlijn, dus als een domino-inrichting. Dat gebeurt op grond van artikel 8.38 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Seveso-inrichtingen kunnen ook door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden aangewezen als domino-inrichting op grond van de Arbeidsomstandighedenwet.
Bij de beoordeling op mogelijke domino-effecten kan het bevoegd gezag alle gegevens over Seveso-inrichtingen gebruiken waarover zij beschikt. Het bevoegd gezag kan bijvoorbeeld via de gegevens die zij heeft ontvangen in het kader van de vergunningverlening en door het toezicht op de Seveso-inrichtingen over relevante informatie beschikken die van belang is voor de beoordeling van domino-effecten. Het bestuur van de veiligheidsregio kan het bevoegd gezag hierover adviseren.
Als een Seveso-inrichting is aangewezen als domino-inrichting dan treden de verplichtingen in werking die zijn opgenomen in het eerste en tweede lid.
Dit artikel is de gedeeltelijke implementatie van artikel 9 van de Seveso-richtlijn.

Toelichting artikelen 4.7, 4.9, 4.10, 4.11 en 4.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen zijn redactionele wijzigingen. Door het vervangen in artikel 4.10, tweede lid, onder a, van «degene die de Seveso-inrichting exploiteert» door «degene die de activiteit verricht», wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.14 (veiligheidsrapport: algemeen)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan is voor een hogedrempelinrichting een veiligheidsrapport opgesteld met actuele gegevens over de veiligheid.
2 Het veiligheidsrapport bevat de namen van de organisaties die betrokken zijn geweest bij het opstellen van het veiligheidsrapport en bevat in ieder geval de gegevens en bescheiden, bedoeld in bijlage II bij de Seveso-richtlijn, waarmee wordt aangetoond dat:
   a preventiebeleid als bedoeld in artikel 4.10 en een veiligheidsbeheersysteem als bedoeld in artikel 4.11, eerste lid, zijn ingevoerd;
   b de gevaren van zware ongevallen en scenario's voor mogelijke zware ongevallen zijn geïdentificeerd en de maatregelen zijn getroffen die nodig zijn om die zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor de gezondheid en het milieu te beperken; en
   c het ontwerp, de constructie, de exploitatie en het onderhoud van de Seveso-installaties die in verband staan met de gevaren van een zwaar ongeval binnen de Seveso-inrichting, voldoende veilig en betrouwbaar zijn.
3 Het veiligheidsrapport bevat ook:
   a een schatting van de kans op en de omvang van de gevolgen van een zwaar ongeval dat door een Seveso-inrichting als bedoeld in artikel 4.13, eerste lid, wordt veroorzaakt;
   b een schatting van de kans op en de omvang van de gevolgen van een aardbeving, overstroming of andere natuurlijke oorzaak als bedoeld in bijlage II, onder 4, onder iii, bij de Seveso-richtlijn; en
   c een beschrijving van de maatregelen die zijn getroffen om de gevolgen, bedoeld onder a en b, te beperken.
4 Bij de beschrijving van de installatie, bedoeld in bijlage II, onder 3, bij de Seveso-richtlijn, wordt een beschrijving gegeven van de processen die in de Seveso-inrichting plaatsvinden, het verloop daarvan en de hoeveelheden, eigenschappen en gedragingen van de gevaarlijke stoffen die in de Seveso-inrichting aanwezig zijn onder de omstandigheden die in de Seveso-inrichting gelden en bij een voorzienbaar ongeval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.14 (veiligheidsrapport: algemeen) *Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 10 van de Seveso-richtlijn. Dit artikel is alleen van toepassing op hogedrempelinrichtingen. Het artikel regelt in combinatie met bijlage II bij de Seveso-richtlijn waaraan een veiligheidsrapport moet voldoen. Met het Invoeringsbesluit Omgevingswet zal in het Omgevingsbesluit worden bepaald welke procedures van toepassing zijn op de beoordeling van het veiligheidsrapport door het bevoegd gezag, de Inspectie SZW en het bestuur van de veiligheidsregio.*
Degene die een hogedrempelinrichting exploiteert moet een veiligheidsrapport opstellen en op grond van artikel 4.20 toezenden aan het bevoegd gezag. Informatie in het veiligheidsrapport voor de ruimtelijke ordening moet op grond van artikel 10, eerste lid, onder e, van de Seveso-richtlijn ook beschikbaar zijn voor de gemeente, de provincie of het Rijk voor het vaststellen van omgevingsplannen. In het kader van de ruimtelijke besluitvorming zijn op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving het plaatsgebonden risico en het groepsrisico van Seveso-inrichtingen van belang. Deze en andere gegevens worden door het bevoegd gezag geregistreerd op grond van het Registratiebesluit externe veiligheid en zijn beschikbaar op https://www.risicokaart.nl/.

Degene die de hogedrempelinrichting exploiteert moet de veiligheid van zijn inrichting waarborgen. De wijze waarop hij dat doet moet in het preventiebeleid en het veiligheidsrapport inzichtelijk gemaakt worden. In dit artikel, in samenhang met bijlage II bij de Seveso-richtlijn, staan inhoudelijke eisen waaraan een veiligheidsrapport moet voldoen. In het veiligheidsrapport moet onder meer een beschrijving van de Seveso-installaties zijn opgenomen, een analyse van de ongevallenrisico's en de preventiemiddelen. Ook moet het rapport vermelden welke beschermings- en interventiemaatregelen zijn genomen om de gevolgen van een zwaar ongeval te beperken. Deze eisen bieden ook het toetsingskader voor het bevoegd gezag, de Inspectie SZW en de veiligheidsregio's, die op grond van het Omgevingsbesluit het veiligheidsrapport beoordelen.
Het tweede lid bepaalt dat het veiligheidsrapport de namen van de organisaties die betrokken zijn geweest bij het opstellen van het rapport moet vermelden. Door degene die de Seveso-inrichting exploiteert wordt doorgaans een adviesbureau ingeschakeld bij het opstellen van een veiligheidsrapport. Zulke partijen moeten worden vermeld in het veiligheidsrapport.
Het derde lid bevat een nadere uitwerking van bijlage II, onder 3, bij de Seveso-richtlijn, waarin de inhoud van het veiligheidsrapport is geregeld.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.14 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in het tweede lid is een redactionele wijziging. In het nieuwe derde lid worden de gegevens en bescheiden over externe oorzaken toegevoegd die in een Seveso-inrichting een zwaar ongeval kunnen veroorzaken en waren opgenomen in artikel 4.16. Deze gegevens en bescheiden zijn verplaatst omdat deze niet alleen relevant zijn in verband met de risico's voor de omgeving maar ook voor de veiligheid en gezondheid van werknemers.*

Artikel 4.15 (veiligheidsrapport: scenario's voor mogelijke zware ongevallen)

1 De beschrijving van de scenario's voor mogelijke zware ongevallen, bedoeld in bijlage II, onder 4, onder a, bij de Seveso-richtlijn, gaat ten minste over de onderdelen van de Seveso-installaties die de grootste risico's op een zwaar ongeval opleveren. De selectie van deze Seveso-installaties vindt plaats volgens een methode die in het veiligheidsrapport is beschreven.
2 Bij de beschrijving, bedoeld in het eerste lid, komen de voorvallen terug die deze scenario's op gang kunnen brengen, waaronder corrosie, erosie, externe belasting, impact, overdruk of onderdruk, lage of hoge temperatuur, trillingen en menselijke fouten tijdens gebruik, wijziging of onderhoud.
3 Voor elk scenario wordt kwalitatief of met risicoberekeningen aangegeven wat de waarschijnlijkheid en het effect is en welke maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat het scenario zich voordoet en voor elk scenario wordt een samenhangend inzicht geboden in:
   a de resterende kans dat een zwaar ongeval plaatsvindt;
   b de ernst van de gevolgen van een zwaar ongeval; en
   c de maatregelen die technisch mogelijk zijn om de kans op en de gevolgen van een zwaar ongeval te verkleinen tot een daarbij aangegeven niveau.
4 Uit de scenario's blijkt dat de risico's van zware ongevallen worden beheerst met de technische en organisatorische maatregelen die zijn getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.15 (veiligheidsrapport: scenario's voor mogelijke zware ongevallen) *Dit artikel stelt nadere eisen aan de beschrijving van de scenario's die op grond van bijlage II, onder 4, onder a, bij de Seveso-richtlijn in het veiligheidsrapport aan de orde moet komen. Als er meerdere mogelijke scenario's zijn, moeten in ieder geval de scenario's van de meest gevaarlijke of risicovolle onderdelen van de Seveso-installatie worden onderzocht. De bedoeling van de scenario's is om naast de risico's in beeld te brengen wat de getroffen maatregelen zijn. Dit moet zo gebeuren dat het totaal van alle beschreven scenario's een compleet beeld geeft van alle getroffen maatregelen die zowel van technische als organisatorische aard kunnen zijn. In de praktijk kan dit betekenen dat met een gering aantal uitgebreide scenario's het hele veiligheidsbeheerssysteem aan de orde kan komen, terwijl voor heel gespecialiseerde technische voorzieningen al volstaan kan worden met een enkel scenario.*
Uit de beschrijving van het scenario moet kunnen worden afgeleid welk voorval dat scenario op gang brengt en wat de effecten daarvan kunnen zijn voor mens en milieu (brand, explosie en het vrijkomen van gevaarlijke stoffen). Bovendien moet de beschrijving inzicht geven in de waarschijnlijkheid van het optreden van dat scenario. De beschrijving moet dusdanig zijn dat degene die het veiligheidsrapport beoordeelt, een gefundeerde uitspraak kan doen over de risico's van de installatie. Inzicht moet worden gegeven in de omvang van het optredende effect van het installatiescenario. Het is niet nodig om per installatie een specifieke risicoberekening te maken.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.15 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in het eerste en derde lid zijn redactionele wijzigingen. In het tweede lid wordt een omissie hersteld. Bij de voorvallen die scenario's op gang kunnen brengen gaat het namelijk om «menselijke fouten tijdens gebruik, wijziging of onderhoud» en niet om «menselijke fouten, wijziging en onderhoud». Op die manier was het al geregeld in Regeling risico's zware ongevallen en er is niet beoogd om daarvan af te wijken.*
Met de wijziging in het derde lid onder c, wordt een fout hersteld. Het gaat namelijk niet om het risico op een zwaar ongeval maar om de kans op en de gevolgen van een zwaar ongeval. Dat laatste is breder en brengt beter tot uitdrukking dat het ook gaat om de maatregelen die gevolgen van een zwaar ongeval verkleinen.

Artikel 4.16 (veiligheidsrapport: risico's voor omgeving)

1 Het veiligheidsrapport bevat:
   a de berekende afstand in meters tot waar het plaatsgebonden risico ten hoogste 1 op de 100.000 en 1 op de 1.000.000 per jaar is;
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.16, eerste lid, onder a en b *Op grond van de onderdelen a en b moet een veiligheidsrapport gegevens bevatten over de afstanden waar het plaatsgebonden risico ten hoogste een op de miljoen en een op de honderdduizend per jaar is en over het brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied. Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit.*
   Artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bepaalt wat moet worden verstaan onder een brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied.
   b de berekende afstand in meters voor het brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied, bedoeld in artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
   c een schatting van de kans dat een zwaar ongeval belangrijke ongewenste gevolgen heeft voor de kwaliteit van een oppervlaktewaterlichaam of vuilwaterriool en een schatting van de omvang van die gevolgen;
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.16, eerste lid, onder e *Verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam is zowel een risico voor de gezondheid als voor het leefmilieu van planten en dieren in het water. Er zijn methoden voor de inschatting van de risico's voor het oppervlaktewater op basis van wetenschappelijke inzichten. Het geniet de voorkeur om het meest recent ontwikkelde instrument te gebruiken. Bij Rijkswaterstaat is een analyseprogramma beschikbaar, dat bekend is onder de naam PROTEUS en kan worden gebruikt voor het verrichten van een milieurisicoanalyse. Voor de vraag welke ongewenste effecten in het oppervlaktewater als belangrijk moeten worden aangemerkt, wordt verwezen naar de criteria voor de kennisgeving van zware ongevallen aan de Europese Commissie die zijn opgenomen in bijlage VI, onder 3, bij de Seveso-richtlijn. Die criteria kunnen als richtsnoer dienen.*
   d een beschrijving van de maatregelen die zijn getroffen om de gevolgen, bedoeld onder c, te beperken;
   e een beschrijving van de zones die door een zwaar ongeval kunnen worden getroffen, als zij van belang zijn voor de veiligheid voor de omgeving; en
   f het aantal personen buiten de Seveso-inrichting dat ten hoogste wordt blootgesteld aan het risico van een zwaar ongeval.
2 Op het berekenen van de afstanden voor het plaatsgebonden risico, het brandaandachtsgebied, het explosieaandachtsgebied en het gifwolkaandachtsgebied zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.16, tweede lid *Aandachtsgebieden worden vastgesteld op basis van een door het RIVM opgestelde en gevalideerde rekenmethode. Deze rekenmethode is vastgelegd bij ministeriële regeling. De rekenmethode maakt zichtbaar of een aandachtsgebied aanwezig is en tot hoever dat gebied reikt. Bijvoorbeeld: als er geen relevant scenario is dat kan leiden tot brand is er ook geen brandaandachtsgebied. Voor de vaststelling of een scenario relevant is hanteert de rekenmethodiek criteria waarbij rekening wordt gehouden met de frequentie van activiteiten en de kans op een ongewenste gebeurtenis.*
   De afstanden voor het plaatsgebonden risico en de aandachtsgebieden heeft het bevoegd gezag nodig voor de uitvoering van ruimtelijk ordeningsbeleid dat bijdraagt aan de doelstellingen van de Seveso-richtlijn (artikel 12 en 13 van de richtlijn). Om die reden moeten deze gegevens worden toegevoegd aan het veiligheidsrapport. Daarnaast gebruiken de veiligheidsregio's deze gegevens voor de voorbereiding van de rampenbestrijding.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.16 (veiligheidsrapport: risico's voor omgeving en externe oorzaken) *Dit artikel bepaalt dat de risico's voor de omgeving moeten worden vastgesteld en beschreven in het veiligheidsrapport.*

Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400
De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.

Toelichting artikel 4.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder a en b, zijn redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
De gegevens en bescheiden in het eerste lid, onder c en d, zijn verplaatst naar artikel 4.14. Het gaat om gegevens en bescheiden over externe oorzaken die in een Seveso-inrichting een zwaar ongeval kunnen veroorzaken. Deze gegevens en bescheiden zijn verplaatst omdat deze niet alleen relevant zijn in verband met de risico's voor de omgeving maar ook voor de veiligheid en gezondheid van werknemers.
Aan het tweede lid van dit artikel wordt «het plaatsgebonden risico» toegevoegd. Per abuis ontbrak dat.

Artikel 4.17 (veiligheidsrapport: rampenbestrijding en bedrijfsbrandweer)

Het veiligheidsrapport bevat een beschrijving van:
a de scenario's voor een mogelijk zwaar ongeval die bepalend zijn voor:
   1° het rampbestrijdingsplan, bedoeld in artikel 6.1.1 van het Besluit veiligheidsregio's; en
   2° de omvang en de uitrusting van de bedrijfsbrandweer, bedoeld in artikel 7.2, eerste lid, onder d, van het Besluit veiligheidsregio's;

b de organisatie van de bedrijfsbrandweer die nodig is, waaronder de omvang van het personeel en materieel;
c de zones die door een zwaar ongeval kunnen worden getroffen, als zij van belang zijn voor de voorbereiding van de rampenbestrijding; en
d overige gegevens die nodig zijn met het oog op de voorbereiding van de rampenbestrijding, het opstellen van een rampbestrijdingsplan als bedoeld in artikel 6.1.1 van het Besluit veiligheidsregio's en het aanwijzen van een locatie waarop een of meer milieubelastende activiteiten worden verricht als bedrijfsbrandweerplichtig, bedoeld in artikel 31 van de Wet veiligheidsregio's.
Toelichting artikel 4.17, onder d n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In onderdeel d wordt «inrichting» vervangen door «een locatie waarop een of meer milieubelastende activiteiten worden verricht». Deze technische wijziging hangt samen met de wijzigingen die worden doorgevoerd in de Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.17 (veiligheidsrapport: rampenbestrijding en bedrijfsbrandweer) *Dit artikel bevat de onderdelen van het veiligheidsrapport die het bestuur van de veiligheidsregio nodig heeft voor de voorbereiding van de rampenbestrijding. Daarbij gaat het vooral om de gegevens voor het opstellen van een rampbestrijdingsplan door het bestuur van de veiligheidsregio en om de gegevens die nodig zijn voor de beoordeling of een Seveso-inrichting moet worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig. Een bedrijfsbrandweer kan worden gezien als een maatregel om de gevolgen van een zwaar ongeval te beperken.*
Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 12, eerste lid, onder b, van de Seveso-richtlijn.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Artikel 4.18 (veiligheidsrapport: veiligheid en gezondheid werknemers)

Het veiligheidsrapport bevat een beschrijving van:
a het aantal personen dat ten hoogste in de Seveso-inrichting aanwezig is, het aantal personen dat binnen de Seveso-inrichting wordt blootgesteld aan het risico van een zwaar ongeval en een indicatie van de verdeling van het aantal personen over die Seveso-inrichting;
b zones die door een zwaar ongeval kunnen worden getroffen, als zij van belang zijn voor de veiligheid en gezondheid van de werknemers;
c de scenario's per Seveso-installatie voor een mogelijk zwaar ongeval die bepalend zijn voor het intern noodplan; en
d de gevolgen die de beschrijving van de beschermingsmiddelen en interventiemiddelen heeft voor het intern noodplan.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.18 (veiligheidsrapport: veiligheid werknemers) *Dit artikel somt de gegevens op die betrekking hebben op de veiligheid van werknemers. Deze gegevens, die moeten worden opgenomen in het veiligheidsrapport, gaan over de personen die binnen de Seveso-inrichting kunnen worden getroffen door een zwaar ongeval. In de meeste gevallen gaat het dan om de werknemers. Verder zijn de scenario's relevant die bepalend zijn voor het intern noodplan. Het intern noodplan is verder uitgewerkt in artikel 4.22.*
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.18 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de arbeidsomstandighedenwetgeving gaat het niet alleen om de veiligheid maar ook om de gezondheid van werknemers. Om dat tot uitdrukking te laten komen in dit artikel wordt «veiligheid van de werknemers» vervangen door «veiligheid en gezondheid van de werknemers». Daarmee is dit artikel ook meer in overeenstemming met artikel 4.4 Bal waarin al werd gesproken van veiligheid en gezondheid van werknemers.*

Artikel 4.19 (bijwerken veiligheidsrapport)

Het veiligheidsrapport wordt bezien en zo nodig bijgewerkt:
a ten minste elke vijf jaar;
b na een zwaar ongeval in de Seveso-inrichting;
c om rekening te houden met nieuwe feiten of nieuwe technische kennis over veiligheid; of
d bij een wijziging als bedoeld in artikel 4.6, eerste lid, onder a, b, c of d.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.19 (bijwerken veiligheidsrapport) *Het veiligheidsrapport moet actueel zijn waardoor het regelmatig bezien van het rapport noodzakelijk is. Hiertoe moet het veiligheidsrapport ten minste iedere vijf jaar worden bezien. Als het veiligheidsrapport nog voldoet aan de gestelde eisen, hoeft het niet te leiden tot herziening van het veiligheidsrapport. Periodiek moet het gehele veiligheidsrapport opnieuw worden bezien. Een wijziging van een deel van het veiligheidsrapport is daarom nog geen periodieke herziening.*

Naast het periodiek bezien van het veiligheidsrapport, dat verplicht is op basis van onderdeel a, is degene die de Seveso-inrichting exploiteert ook verplicht om het veiligheidsrapport te bezien na een zwaar ongeval in zijn inrichting, of wanneer het bevoegd gezag of degene die de Seveso-inrichting exploiteert van mening is dat nieuwe feiten of nieuwe technische kennis herziening verlangen. Het kan bijvoorbeeld het geval zijn dat door een analyse van ongevallen, van bijna-ongevallen, of door nieuwe informatie over bepaalde gevaren nieuwe kennis is verkregen die relevant is voor de risico's van de Seveso-inrichting. Die vernieuwde inzichten kunnen tot gevolg hebben dat het veiligheidsrapport aanpassing nodig heeft.
Dit artikel strekt ter implementatie van de artikelen 10, vijfde lid, en 11 van de Seveso-richtlijn.

Artikel 4.20 (gegevens en bescheiden: veiligheidsrapport)

Een opgesteld of bijgewerkt veiligheidsrapport of deel daarvan wordt onverwijld verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.20 (gegevens en bescheiden: veiligheidsrapport) *Een opgesteld of bijgewerkt veiligheidsrapport of een deel daarvan moet worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Dat moet gebeuren onverwijld nadat het rapport geheel of gedeeltelijk is opgesteld of bijgewerkt. Het begrip «onverwijld» sluit aan bij de terminologie van de Algemene wet bestuursrecht. Voor dit begrip is gekozen om de gepaste mate van spoed van deze verplichting uit te drukken. Vertraging is niet wenselijk.*
Voor nieuwe Seveso-inrichtingen of bij veranderingen van bestaande Seveso-inrichtingen, zal een deel van het veiligheidsrapport of het herziene veiligheidsrapport worden ingediend als onderdeel van de aanvraag om een omgevingsvergunning of de aanvraag om een aangepaste omgevingsvergunning. Het kan in die gevallen voorkomen dat in het veiligheidsrapport, dat voor de aanvraag om een omgevingsvergunning is ingediend, bepaalde onderdelen ontbreken omdat deze op dat moment nog niet bekend zijn. Omdat artikel 4.14 verlangt dat er een (compleet) veiligheidsrapport is opgesteld, zullen de onderdelen van dat rapport die niet bij de vergunningaanvraag waren gevoegd alsnog moeten worden opgesteld en worden toegezonden aan het bevoegd gezag. Laatstgenoemde verplichting vloeit voort uit dit artikel. Uit artikel 4.14 vloeit bovendien voort dat dit moet gebeuren voordat de Seveso-inrichting in werking wordt gebracht of wordt veranderd.
Het verstrekken van gegevens en bescheiden, zoals een veiligheidsrapport, moet op grond van artikel 14.1, tweede lid, van het Omgevingsbesluit elektronisch worden gedaan als de activiteit (in dit geval het exploiteren van een Seveso-inrichting) wordt verricht door of namens een rechtspersoon of natuurlijke persoon in het kader van het voeren van een onderneming of het uitoefenen van een zelfstandig beroep. Bij Seveso-inrichtingen zal dat altijd het geval zijn zodat het verstrekken van een veiligheidsrapport aan het bevoegd gezag altijd elektronisch zal geschieden.
Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 10, vijfde lid, van de Seveso-richtlijn.

Artikel 4.21 (samenvoegen documenten)

Het preventiebeleid, het veiligheidsrapport en het veiligheidsdocument en gezondheidsdocument, bedoeld in artikel 2.42, tweede lid, van het Arbeidsomstandighedenbesluit, kunnen worden samengevoegd in één document.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.21 (samenvoegen documenten) *Het veiligheidsrapport mag worden samengevoegd met andere documenten die voor de Seveso-inrichting moeten worden opgesteld, zoals het veiligheids- en gezondheidsdocument, bedoeld in artikel 2.42, tweede lid, van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Dat document heeft raakvlakken met het veiligheidsrapport dat op grond van dit besluit moet worden opgesteld. De Seveso-richtlijn laat het combineren van verschillende veiligheidsrapporten ook toe. Het spreekt voor zich dat het gecombineerde document wel aan alle eisen van deze paragraaf moet voldoen.*

Artikel 4.22 (intern noodplan)

1 Met het oog op het beperken van de gevolgen van zware ongevallen is voor een hogedrempelinrichting een intern noodplan opgesteld en ingevoerd om:
   a zware ongevallen in te dammen en te beheersen en de gevolgen ervan zoveel mogelijk te beperken;
   b de maatregelen die nodig zijn uit te voeren tegen de gevolgen van zware ongevallen; en
   c aan een ieder relevante gegevens en bescheiden te verstrekken.
2 Het intern noodplan bevat de gegevens en bescheiden, bedoeld in bijlage IV bij de Seveso-richtlijn.
3 Het intern noodplan wordt ten minste elke drie jaar beoordeeld en beproefd en zo nodig bijgewerkt.
4 Als het intern noodplan wordt bijgewerkt, wordt rekening gehouden met de werkmethoden en productiemethoden die in de Seveso-inrichting worden toegepast, de veranderingen van technische en organisatorische aard bij de hulpverleningsorganisaties van de overheid en veranderingen in het veiligheidsinzicht die voor de risico's van een zwaar ongeval belangrijke gevolgen kunnen hebben.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.22 (intern noodplan) *Dit artikel implementeert artikel 12 van de Seveso-richtlijn. De plicht om een intern noodplan op te stellen is alleen van toepassing op hogedrempelinrichtingen. In bijlage IV, onder 1, bij de Seveso-richtlijn staat vermeld welke gegevens en beschrijvingen onderdeel uitmaken van een intern noodplan.*
Het intern noodplan moet gericht zijn op de ten uitvoer te leggen maatregelen ter beperking en beheersing van zware ongevallen en de gevolgen ervan voor de werknemers. Deze doelstelling kan alleen maar worden bereikt, wanneer het intern noodplan ook voorziet in de uitvoering ervan wanneer zich een noodsituatie voordoet.
Over de verhouding tussen het intern noodplan en het externe noodplan (rampbestrijdingsplan) kan in zijn algemeenheid worden opgemerkt dat beide plannen voorzien in maatregelen die genomen moeten worden in geval van een calamiteit. Het intern noodplan bevat de maatregelen die de onderneming moet nemen. Het externe (rampbestrijdings)plan bevat de maatregelen die buiten de onderneming moeten worden genomen. Uiteraard is het van groot belang dat de inhoud van beide plannen op elkaar is afgestemd.

Degene die de Seveso-inrichting exploiteert moet het intern noodplan periodiek (ten minste elke drie jaar) bezien en zo nodig bijwerken. Hierbij wordt rekening gehouden met veranderingen die zich in de Seveso-inrichting hebben voorgedaan, en met nieuwe kennis en inzichten over de bij een zwaar ongeval te nemen maatregelen. Het noodplan moet ook worden beproefd, bijvoorbeeld door het uitvoeren van oefeningen en ontruimingen.

Artikel 4.23 (raadpleging werknemers en inzage)

1 Als een ondernemingsraad of een personeelsvertegenwoordiging ontbreekt, worden belanghebbende werknemers die werkzaam zijn in de Seveso-inrichting geraadpleegd:
  a voordat het veiligheidsrapport of een gewijzigd deel daarvan aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt verstrekt; en
  b bij het opstellen van het intern noodplan of een gewijzigd deel daarvan.
2 Over het intern noodplan of een gewijzigd deel daarvan worden ook geraadpleegd de werknemers van andere werkgevers die op basis van een langlopende overeenkomst tot aanneming van werk in de Seveso-inrichting werkzaam zijn.
3 Op verzoek wordt inzage gegeven in het veiligheidsrapport en het intern noodplan aan:
  a de werknemers;
  b de bedrijfshulpverleners, bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Arbeidsomstandighedenwet;
  c de externe hulpverleningsorganisaties, bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder e, van de Arbeidsomstandighedenwet;
  d de deskundige werknemers en andere deskundige personen, bedoeld in artikel 13, tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet;
  e de deskundige personen, bedoeld in artikel 14, eerste lid, van de Arbeidsomstandighedenwet of een arbodienst als bedoeld in artikel 14a, eerste lid, van die wet; en
  f de zelfstandige en de werkgever die zelf arbeid verricht in de Seveso-inrichting.
4 Het eerste lid, aanhef en onder a, en het derde lid, zijn alleen van toepassing voor de onderdelen 1, 2, onder b en d, 3, 4, en 5 van bijlage II bij de Seveso-richtlijn, die verband houden met de bescherming van de veiligheid en gezondheid van de in de Seveso-inrichting werkzame werknemers.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.23 (raadpleging werknemers en inzage) *Dit artikel is de implementatie van artikel 12, vierde lid, van de Seveso-richtlijn. Volgens de Wet op de ondernemingsraden moet de werkgever het veiligheidsrapport en het intern noodplan, voor zover dat de veiligheid en gezondheid van de in de Seveso-inrichting werkzame werknemers betreft, voorleggen aan de ondernemingsraad of de personeelsvertegenwoordiging. Bij kleine ondernemingen (minder dan 10 werknemers) is de Wet op de ondernemingsraden niet van toepassing. Voor die gevallen bepaalt dit artikel dat de werkgever dan de belanghebbende werknemers raadpleegt. Dit sluit aan bij artikel 12 van de Arbeidsomstandighedenwet. Ook personeel van aannemers en onderaannemers die langdurig in de Seveso-inrichting werkzaam zijn, moeten bij de totstandkoming van een intern noodplan worden betrokken. Ook dit personeel is niet in de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging van de betrokken Seveso-inrichting vertegenwoordigd. Een langlopende overeenkomst tot aanneming van werk heeft over het algemeen een looptijd langer dan een jaar.*
Het derde lid bepaalt welke personen desgewenst kennis kunnen nemen van het veiligheidsrapport en het intern noodplan, voor zover dat de veiligheid en gezondheid van de in de Seveso-inrichting werkzame werknemers betreft. Dit sluit aan bij de artikelen 5, 14 en 16 van de Arbeidsomstandighedenwet.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de toevoeging «, bedoeld in afdeling 2.2» wordt verduidelijkt dat het hier gaat om het bevoegd gezag dat in die afdeling is aangewezen. Daarmee wordt deze bepaling ook in overeenstemming gebracht met andere artikelen waarin deze toevoeging ook steeds is opgenomen na «bevoegd gezag».*

Artikel 4.24 (actuele lijst van de gevaarlijke stoffen)

1 Met het oog op het voorkomen van zware ongevallen en het beperken van de gevolgen ervan wordt voor een hogedrempelinrichting een actuele lijst bijgehouden van de aanwezige gevaarlijke stoffen en stoffen die op basis van aard of hoeveelheid een risico vormen.
2 De lijst bevat gegevens over de aard, fysische vorm en hoeveelheid van de stoffen, bedoeld in het eerste lid.
3 Voor de hulpverleningsdiensten van de overheid zijn per stof, bedoeld in het eerste lid, onverwijld toegankelijk de volgende gegevens:
  a de chemische stofnaam of handelsnaam;
  b de hoeveelheid die ten hoogste aanwezig is;
  c het CAS-nummer of het veiligheidsinformatieblad;
  d het UN-nummer; en
  e het gevaarsidentificatienummer, bedoeld in hoofdstuk 3 van bijlage A bij de ADR.

Toelichting artikel 4.23, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In artikel 4.24, derde lid, van het Bal worden twee wijzigingen aangebracht. De wijziging in onderdeel d betreft een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke afkorting van de verwijzing naar de Verenigde Naties in het stelsel van de Omgevingswet. Met de wijziging in onderdeel e is verduidelijkt dat met «gevaarsidentificatienummer» het nummer wordt bedoeld uit hoofdstuk 3.2 van bijlage A bij de ADR*[1].

1 De ADR (de Franse afkorting voor het Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route) is volgens bijlage I bij het Bal de op 30 september 1957 te Genève tot stand gekomen Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg (Trb. 1959, 171).

4 Als de gegevens, bedoeld in het derde lid, onder c, d of e, niet bestaan, zijn, naast de gegevens, bedoeld in het derde lid, onder a en b, gegevens beschikbaar over het gevaar voor een explosie, een brand en een toxische wolk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.24 (actuele lijst van de gevaarlijke stoffen) *Voor een hogedrempelinrichting moet altijd een actuele stoffenlijst in de inrichting beschikbaar zijn. De in dit artikel bedoelde lijst bevat de gevaarlijke stoffen die daadwerkelijk in de Seveso-inrichting aanwezig zijn. Deze actuele lijst is noodzakelijk voor een effectieve en veilige inzet van de veiligheidsregio en om een adequate rampenbestrijding mogelijk te maken. Deze lijst bevat in hoofdlijn dezelfde informatie als de lijst met de gevaarlijke stoffen, bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, onder e. Voor de bestrijding van ongevallen, moet deze lijst actueel zijn, en is deze lijst specifieker dan de lijst van artikel 4.5, eerste lid, onder e. Op de actuele lijst moet staan vermeld welke stoffen in welke installatie of onderdeel van de Seveso-inrichting aanwezig zijn. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert draagt er zorg voor dat de hulpdiensten direct toegang hebben tot de lijst bij een ongeval. In de uitvoeringspraktijk wordt gebruik gemaakt van snelle elektronische informatie-uitwisseling van de actuele lijst van aanwezige gevaarlijke stoffen tussen degene die de Seveso-inrichting exploiteert en de veiligheidsregio. Rekening houdend met de mogelijke uitval van de werking van elektronische informatie-uitwisseling moet binnen de Seveso-inrichting ook altijd een uitdraai van de actuele lijst met de in de inrichting aanwezige gevaarlijke stoffen beschikbaar zijn. Voor gevaarlijke stoffen die zich bevinden in reactiemengsels of samengestelde producten is het niet altijd mogelijk de stof te identificeren met internationale stofidentificatienummers voor de productie of het transport van gevaarlijke stoffen, zoals een VN-, gevaarsidentificatie- of CAS-nummer. Dit kan worden ondervangen met het veiligheidsinformatieblad, waarin de gevaarseigenschappen van een gevaarlijke stof zijn vermeld. Laboratorium-, bureau- en huishoudchemicaliën, voor zover in kleine hoeveelheden aanwezig, vallen buiten de toepassing van dit artikel.*
In het derde lid wordt alleen gesproken over de hulpverleningsdiensten van de overheid. Van belang is dat bij Seveso-inrichtingen die door het bestuur van de veiligheidsregio zijn aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig, ook de bedrijfsbrandweer kan beschikken over deze actuele lijst. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert is er voor verantwoordelijk dat de eigen bedrijfsbrandweer, of de gezamenlijke bedrijfsbrandweer van een bedrijventerrein, zijn werkzaamheden goed kan verrichten.

Artikel 4.25 (openbaarmaking van gegevens)

1 Als gegevens als bedoeld in artikel 19.3, eerste lid, laatste zin, van de Wet milieubeheer worden aangewezen:
   a de lijst, bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, onder c;
   b de lijst, bedoeld in artikel 4.24, eerste lid; en
   c het veiligheidsrapport, bedoeld in artikel 4.14, eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.25, eerste lid *De Wet openbaarheid van bestuur regelt actieve en passieve openbaarmaking van onder meer milieu-informatie waarover de overheid beschikt en bepaalt de gronden voor inperking van openbaarheid. De Wet openbaarheid van bestuur kent relatieve en absolute weigeringsgronden op grond waarvan het openbaar maken van informatie achterwege kan respectievelijk moet blijven. De afbakening tussen de Wet openbaarheid van bestuur en wetten die een specifieke openbaarheidsregeling bevatten houdt in dat het in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur opgenomen toetsingskader voor milieu-informatie terugtreedt als sprake is van een bijzondere wettelijke regeling die een uitputtend kader bevat voor openbaarheid van milieu-informatie.*
In de Wet milieubeheer zijn zulke bepalingen over openbaarheid van milieu-informatie opgenomen, onder meer in artikel 19.3. Dat artikel voorziet in de mogelijkheid een tweede tekst te overleggen, waaruit de informatie waarvan de geheimhouding is gerechtvaardigd niet kan worden afgeleid. Zulke informatie is milieu-informatie waarvan de geheimhouding op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur gerechtvaardigd is. Doordat artikel 19.3 van de Wet milieubeheer een verwijzing naar de uitzonderingsgronden van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur bevat, wordt bereikt dat de bevoegdheid tot geheimhouding van gegevens in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus wordt uitgeoefend.[61]
Is geheimhouding op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur niet gerechtvaardigd, dan geldt het algemene regime van de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet milieubeheer voor openbaarmaking van milieu-informatie. Het verzoek tot het overleggen van een tweede tekst zal in de regel door degene die de Seveso-inrichting exploiteert worden gedaan. Dit betekent dat de in het eerste lid genoemde gegevens in het geheel niet openbaar worden gemaakt, of dat bepaalde informatie kan worden weggelaten. Welke informatie achterwege mag worden gelaten, zal per gegeven worden beoordeeld.

[61] *Kamerstukken II* 2002/03, 28 835, nr. 3, p. 24.

Artikel 19.3 van de Wet milieubeheer is van toepassing op gegevens die in het kader van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht) ter inzage moeten worden gelegd. Omdat het Omgevingsbesluit die procedure van toepassing verklaart op de voorbereiding van een omgevingsvergunning voor een Seveso-inrichting, geldt de tweede tekstprocedure van rechtswege voor de stukken die zijn bijgevoegd bij de vergunningaanvraag. Op grond van artikel 19.3, eerste lid, laatste zin, van de Wet milieubeheer kunnen ook gegevens die bij andere procedures worden verkregen onder dit regime worden gebracht. In dit besluit wordt daarvan gebruik gemaakt door als bedoelde gegevens aan te wijzen de in het eerste lid van dit artikel genoemde documenten. Hierdoor geldt de tweede tekst procedure ook in geval deze documenten aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zonder dat sprake is van een terinzagelegging op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Dat ligt in de rede, nu deze documenten ook aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt bij sommige wijzigingen van de Seveso-inrichting waarvoor geen nieuwe omgevingsvergunning is vereist. Omdat het dezelfde documenten betreft, is het toestaan van de tweede tekst-procedure ook in die gevallen redelijk.

2 Als ten aanzien van het veiligheidsrapport toepassing is gegeven aan artikel 19.3, eerste lid, eerste zin, van de Wet milieubeheer, wordt een aangepast veiligheidsrapport verstrekt, dat ten minste algemene gegevens en bescheiden over risico's van zware ongevallen en de mogelijke gevolgen voor de gezondheid en het milieu bij een zwaar ongeval bevat.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.25, tweede lid *Het tweede lid bepaalt dat wanneer het veiligheidsrapport niet (geheel) wordt vrijgegeven op grond van artikel 10 Wet openbaarheid van bestuur, er een aangepast rapport moet worden opgesteld. Dit aangepaste rapport kan een samenvatting van het rapport zijn, of een tweede tekst waarin bepaalde onderdelen zijn weggelaten. In dit aangepaste rapport is het verplicht om relevante informatie voor omwonenden en voor het milieu daarin op te nemen. Deze bepaling is opgenomen omdat het voor omwonenden van belang is om inzicht te krijgen in de risico's. Deze risico's kunnen ook inzichtelijk worden gemaakt zonder het vermelden van bedrijfsgeheimen of beveiligingsgegevens.*

3 Wanneer een aangepast veiligheidsrapport is verstrekt waaruit de beschrijving van bepaalde stoffen is weggelaten, worden die stoffen niet vermeld op de lijst, bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, onder c.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.25, derde lid *Als op grond van het tweede lid een aangepast rapport (een tweede tekst of een samenvatting) mag worden overgelegd van het veiligheidsrapport, dan kan het voorkomen dat ook delen van de beschrijving van de stoffen op de lijst met de gevaarlijke stoffen worden weggelaten. Als delen van de lijst van de gevaarlijke stoffen niet openbaar zijn, hoeft degene die de Seveso-inrichting exploiteert deze delen ook niet openbaar te maken wanneer hij de lijst openbaar maakt voor het publiek. Het derde lid is opgenomen, om te voorkomen dat deze informatie middels de lijst van de gevaarlijke stoffen bij de kennisgeving alsnog openbaar wordt. Dit betekent niet dat deze stoffen ook achterwege mogen worden gelaten op de actuele lijst voor de hulpverleningsdiensten, bedoeld in artikel 4.24. Deze lijst moet altijd actueel en volledig zijn en is niet permanent beschikbaar voor een ieder.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.25 (openbaarmaking van gegevens) *Dit artikel is de gedeeltelijke implementatie van de artikelen 14, tweede lid, en 22 van de Seveso-richtlijn.*

Artikel 4.26 (overgangsrecht: preventiebeleid)

Het preventiebeleid, bedoeld in artikel 4.10, is opgesteld binnen een jaar nadat artikel 4.10 van toepassing is geworden op de Seveso-inrichting, tenzij:

a dat artikel van toepassing is geworden omdat de Seveso-inrichting in werking wordt gesteld of omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is, wijzigt; of

b de Seveso-inrichting voor inwerkingtreding van dit besluit een inrichting als bedoeld in het Besluit risico's zware ongevallen 2015 was.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.26, 4.27 en 4.28 (overgangsrecht: preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan) *Uit de artikelen 4.10, 4.14 en 4.22 vloeit voort dat voor een Seveso-inrichting die onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komt te vallen er direct een preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan moet zijn. Voor Seveso-inrichtingen die door een andere reden dan genoemd in de artikelen 4.26, 4.27 of 4.28, onder a of b, onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komen te vallen is dat niet redelijk. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een andere classificatie van een gevaarlijke stof waardoor deze onder bijlage I bij de Seveso-richtlijn komt te vallen. Voor die gevallen is in deze artikelen geregeld dat de genoemde documenten binnen een jaar respectievelijk twee jaar nadat de paragraaf van toepassing is geworden op de Seveso-richtlijn moeten zijn opgesteld.*

Dat de genoemde documenten pas na een jaar respectievelijk twee jaar moeten zijn opgesteld, geldt niet als de Seveso-inrichting al onder het toepassingsbereik van het Besluit risico's zware ongevallen 2015 viel. Die Seveso-inrichtingen waren namelijk al verplicht op grond van dat besluit om deze documenten op te stellen en in te voeren. De regel geldt ook niet voor Seveso-inrichtingen die in werking worden gesteld. Nieuwe Seveso-inrichtingen, waarop deze paragraaf van toepassing wordt, moeten daarom direct voldoen aan de verplichtingen. Bij ministeriële regeling zal worden geregeld dat de genoemde documenten bij de aanvraag om een omgevingsvergunning moeten worden gevoegd.

Artikel 4.26 implementeert artikel 8, tweede en derde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.27 implementeert artikel 10, derde en vierde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.28 implementeert artikel 12, tweede lid, van de Seveso-richtlijn.

Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.

Toelichting artikel 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de onderdelen a wordt toegevoegd dat de artikelen ook niet van toepassing zijn als artikel 4.10, 4.14 of 4.22 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid aanwezige gevaarlijke stoffen wijzigt. De onderdelen a zien op de zogenoemde «nieuwe inrichtingen». De Seveso-richtlijn verstaat daaronder niet alleen inrichtingen die in werking worden gesteld op of na 1 juni 2015, maar ook inrichtingen die door een wijziging van de installaties of activiteiten die leiden tot een wijziging van de lijst van gevaarlijke stoffen, onder het toepassingsbereik van de richtlijn komen te vallen of van een lagedrempelinrichting een hogedrempelinrichting worden of omgekeerd. In de zinsneden die worden toegevoegd aan de onderdelen a, worden die wijzigingen aangeduid als wijzigingen in de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is. Als artikel 4.14 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is groter wordt, dan moet het veiligheidsrapport al voor die wijziging van de hoeveelheid zijn vastgesteld. Artikel 4.14 gaat er namelijk van uit dat een veiligheidsrapport is opgesteld.*
Bij de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen gaat het om de werkelijke of verwachte aanwezigheid van gevaarlijke stoffen of van gevaarlijke stoffen waarvan redelijkerwijs kan worden voorzien dat ze kunnen ontstaan bij verlies van controle over de processen, in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, of deel 2, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage. Dat volgt uit de nieuwe begripsomschrijving van Seveso-inrichting en uit de begripsomschrijving van «aanwezigheid van gevaarlijke stoffen» in de Seveso-richtlijn.

Artikel 4.27 (overgangsrecht: veiligheidsrapport)

Het veiligheidsrapport, bedoeld in artikel 4.14, eerste lid, is opgesteld binnen twee jaar nadat artikel 4.14 van toepassing is geworden op de Seveso-inrichting, tenzij:

a dat artikel van toepassing is geworden omdat de Seveso-inrichting in werking wordt gesteld of omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is, wijzigt; of

b de Seveso-inrichting voor inwerkingtreding van dit besluit een hogedrempelinrichting als bedoeld in het Besluit risico's zware ongevallen 2015 was.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.26, 4.27 en 4.28 (overgangsrecht: preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan) *Uit de artikelen 4.10, 4.14 en 4.22 vloeit voort dat voor een Seveso-inrichting die onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komt te vallen er direct een preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan moet zijn. Voor Seveso-inrichtingen die door een andere reden dan genoemd in de artikelen 4.26, 4.27 of 4.28, onder a of b, onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komen te vallen is dat niet redelijk. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een andere classificatie van een gevaarlijke stof waardoor deze onder bijlage I bij de Seveso-richtlijn komt te vallen. Voor die gevallen is in deze artikelen geregeld dat de genoemde documenten binnen een jaar respectievelijk twee jaar nadat de paragraaf van toepassing is geworden op de Seveso-richtlijn moeten zijn opgesteld.*
Dat de genoemde documenten pas na een jaar respectievelijk twee jaar moeten zijn opgesteld, geldt niet als de Seveso-inrichting al onder het toepassingsbereik van het Besluit risico's zware ongevallen 2015 viel. Die Seveso-inrichtingen waren namelijk al verplicht op grond van dat besluit om deze documenten op te stellen en in te voeren. De regel geldt ook niet voor Seveso-inrichtingen die in werking worden gesteld. Nieuwe Seveso-inrichtingen, waarop deze paragraaf van toepassing wordt, moeten daarom direct voldoen aan de verplichtingen. Bij ministeriële regeling zal worden geregeld dat de genoemde documenten bij de aanvraag om een omgevingsvergunning moeten worden gevoegd.
Artikel 4.26 implementeert artikel 8, tweede en derde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.27 implementeert artikel 10, derde en vierde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.28 implementeert artikel 12, tweede lid, van de Seveso-richtlijn.
Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*
Toelichting artikel 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de onderdelen a wordt toegevoegd dat de artikelen ook niet van toepassing zijn als artikel 4.10, 4.14 of 4.22 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid aanwezige gevaarlijke stoffen wijzigt. De onderdelen a zien op de zogenoemde «nieuwe inrichtingen». De Seveso-richtlijn verstaat daaronder niet alleen inrichtingen die in werking worden gesteld op of na 1 juni 2015, maar ook inrichtingen die door een wijziging van de installaties of activiteiten die leiden tot een wijziging van de lijst van gevaarlijke stoffen, onder het toepassingsbereik van de richtlijn komen te vallen of van een lagedrempelinrichting een hogedrempelinrichting worden of omgekeerd. In de zinsneden die worden toegevoegd aan de onderdelen a, worden die wijzigingen aangeduid als wijzigingen in de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is. Als artikel 4.14 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is groter wordt, dan moet het veiligheidsrapport al voor die wijziging van de hoeveelheid zijn vastgesteld. Artikel 4.14 gaat er namelijk van uit dat een veiligheidsrapport is opgesteld.*
Bij de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen gaat het om de werkelijke of verwachte aanwezigheid van gevaarlijke stoffen of van gevaarlijke stoffen waarvan redelijkerwijs kan worden voorzien dat ze kunnen ontstaan bij verlies van controle over de processen, in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, of deel 2, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage. Dat volgt uit de nieuwe begripsomschrijving van Seveso-inrichting en uit de begripsomschrijving van «aanwezigheid van gevaarlijke stoffen» in de Seveso-richtlijn.

Artikel 4.28 (overgangsrecht: intern noodplan)

Het intern noodplan, bedoeld in artikel 4.22, eerste lid, is opgesteld en ingevoerd binnen twee jaar nadat artikel 4.22 van toepassing is geworden op de Seveso-inrichting, tenzij:

a dat artikel van toepassing is geworden omdat de Seveso-inrichting in werking wordt gesteld of omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is, wijzigt; of

b de Seveso-inrichting voor inwerkingtreding van dit besluit een hogedrempelinrichting als bedoeld in het Besluit risico's zware ongevallen 2015 was.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.26, 4.27 en 4.28 (overgangsrecht: preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan) *Uit de artikelen 4.10, 4.14 en 4.22 vloeit voort dat voor een Seveso-inrichting die onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komt te vallen er direct een preventiebeleid, veiligheidsrapport en intern noodplan moet zijn. Voor Seveso-inrichtingen die door een andere reden dan genoemd in de artikelen 4.26, 4.27 of 4.28, onder a of b, onder het toepassingsbereik van deze paragraaf komen te vallen is dat niet redelijk. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een andere classificatie van een gevaarlijke stof waardoor deze onder bijlage I bij de Seveso-richtlijn komt te vallen. Voor die gevallen is in deze artikelen geregeld dat de genoemde documenten binnen een jaar respectievelijk twee jaar nadat de paragraaf van toepassing is geworden op de Seveso-richtlijn moeten zijn opgesteld.*

Dat de genoemde documenten pas na een jaar respectievelijk twee jaar moeten zijn opgesteld, geldt niet als de Seveso-inrichting al onder het toepassingsbereik van het Besluit risico's zware ongevallen 2015 viel. Die Seveso-inrichtingen waren namelijk al verplicht op grond van dat besluit om deze documenten op te stellen en in te voeren. De regel geldt ook niet voor Seveso-inrichtingen die in werking worden gesteld. Nieuwe Seveso-inrichtingen, waarop deze paragraaf van toepassing wordt, moeten daarom direct voldoen aan de verplichtingen. Bij ministeriële regeling zal worden geregeld dat de genoemde documenten bij de aanvraag om een omgevingsvergunning moeten worden gevoegd.

Artikel 4.26 implementeert artikel 8, tweede en derde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.27 implementeert artikel 10, derde en vierde lid, van de Seveso-richtlijn. Artikel 4.28 implementeert artikel 12, tweede lid, van de Seveso-richtlijn.

Toelichting artikelen 4.2 tot en met 4.6, 4.10, 4.14 tot en met 4.18, 4.23 en 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen die worden gewijzigd zijn behalve op artikel 4.3 van de Omgevingswet, ook gebaseerd op de artikelen 6, eerste lid, 7, eerste lid, 16 en 20 van de Arbeidsomstandighedenwet, 31, vierde lid, 48, zesde lid, en 49, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's en 19.3, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Toelichting artikel 4.26 tot en met 4.28 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de onderdelen a wordt toegevoegd dat de artikelen ook niet van toepassing zijn als artikel 4.10, 4.14 of 4.22 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid aanwezige gevaarlijke stoffen wijzigt. De onderdelen a zien op de zogenoemde «nieuwe inrichtingen». De Seveso-richtlijn verstaat daaronder niet alleen inrichtingen die in werking worden gesteld op of na 1 juni 2015, maar ook inrichtingen die door een wijziging van de installaties of activiteiten die leiden tot een wijziging van de lijst van gevaarlijke stoffen, onder het toepassingsbereik van de richtlijn komen te vallen of van een lagedrempelinrichting een hogedrempelinrichting worden of omgekeerd. In de zinsneden die worden toegevoegd aan de onderdelen a, worden die wijzigingen aangeduid als wijzigingen in de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is. Als artikel 4.14 van toepassing wordt omdat de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die aanwezig is groter wordt, dan moet het veiligheidsrapport al voor die wijziging van de hoeveelheid zijn vastgesteld. Artikel 4.14 gaat er namelijk van uit dat een veiligheidsrapport is opgesteld.*

Bij de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen gaat het om de werkelijke of verwachte aanwezigheid van gevaarlijke stoffen of van gevaarlijke stoffen waarvan redelijkerwijs kan worden voorzien dat ze kunnen ontstaan bij verlies van controle over de processen, in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, of deel 2, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage. Dat volgt uit de nieuwe begripsomschrijving van Seveso-inrichting en uit de begripsomschrijving van «aanwezigheid van gevaarlijke stoffen» in de Seveso-richtlijn.

§ 4.3 Grote stookinstallatie

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 3.2.1, op § 3.3.2 en op § 4.3 *Paragraaf 3.2.1, paragraaf 3.3.2 en paragraaf 4.3 implementeren de bepalingen van de richtlijn industriële emissies die gaan over grote stookinstallaties. Er zijn in Nederland ongeveer 100 grote stookinstallaties. Het gaat daarbij om stookinstallaties in energiecentrales, raffinaderijen en de chemische industrie. «Grote» wil zeggen met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, ongeacht het toegepaste brandstoftype. Het kan daarbij gaan om een installatie of een groep van kleinere stookinstallaties die gezamenlijk een thermisch vermogen van 50 MW of meer hebben. Grote stookinstallaties zijn altijd ippc-installaties, zoals deze staan beschreven in categorie 1.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies: «het stoken in installaties met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer». Veruit de meeste grote stookinstallaties gebruiken gas als brandstof. Daarnaast wordt steenkool en biomassa ingezet als brandstof.*

Artikel 4.29 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een stookinstallatie, met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, met uitzondering van:
   a een stookinstallatie voor het drogen of behandelen van voorwerpen of materialen door direct contact met verbrandingsgas;
   b technische voorzieningen voor de zuivering van afgassen door verbranding die niet als autonome stookinstallatie worden geëxploiteerd;
   c het regenereren van katalysatoren voor het katalytisch kraakproces;
   d het omzetten van zwavelwaterstof in zwavel;
   e reactoren die in de chemische industrie worden gebruikt;
   f cokesovens;
   g windverhitters van hoogovens;
   h technische voorzieningen die bij de voortstuwing van een voertuig, schip of vliegtuig worden gebruikt;
   i gasturbines en gasmotoren die op offshoreplatforms worden gebruikt; en
   j afvalverbrandingsinstallaties of afvalmeeverbrandingsinstallaties als bedoeld in paragraaf 4.4.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.29, eerste lid *De algemene regels zijn van toepassing op stookinstallaties met een totaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW, ongeacht welk type brandstof wordt toegepast. Sommige stookinstallaties vallen buiten de reikwijdte van deze paragraaf. Deze installaties zijn onderdeel van processen waarbij verbrandingsgassen en procesgassen vermengen. De emissies en emissiereducerende technieken kunnen daarom anders zijn. Het gaat bijvoorbeeld om hoogovens, glasfabrieken en baksteenovens. Dit artikel implementeert artikel 28 van de richtlijn industriële emissies.*

2 Voor de toepassing van deze paragraaf worden twee of meer stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 15 MW als één stookinstallatie aangemerkt en worden de nominale thermische ingangsvermogens opgeteld als:
   a de afgassen van die stookinstallaties via een schoorsteen worden afgevoerd; of
   b de afgassen op technisch en economisch aanvaardbare wijze via een schoorsteen kunnen worden afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.29, tweede lid *Dit artikellid implementeert de zogenoemde optelregels in artikel 29 van de richtlijn industriële emissies. Het regelt wanneer twee of meer stookinstallaties als één stookinstallatie worden aangemerkt. In dat geval moeten de nominale thermische ingangsvermogens van het samenstel van stookinstallaties worden opgeteld. Dit heeft tot gevolg dat twee stookinstallaties met elk een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 50 MW als één stookinstallatie moeten worden aangemerkt. Als die samengestelde stookinstallatie een totale (opgetelde) capaciteit heeft van 50 MW of meer, dan is deze paragraaf van toepassing. De richtlijn kent twee optelregels voor twee te onderscheiden situaties:*

- *De eerste optelregel houdt in dat wanneer twee stookinstallaties de afgassen via één schoorsteen emitteren, de vermogens van de afzonderlijke stookinstallaties opgeteld moeten worden.*
- *Als tweede optelregel vermeldt de richtlijn dat er opgeteld moet worden wanneer twee of meer stookinstallaties met inachtneming van technische en economische omstandigheden zo worden geïnstalleerd dat de emissies via één gemeenschappelijke schoorsteen zouden kunnen worden uitgestoten. In deze situatie zijn de stookinstallaties dus niet feitelijk op dezelfde schoorsteen aangesloten, maar worden zij beschouwd als een technische en economische eenheid, zijn de stookinstallaties één ippc-installatie.*

Stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW tellen in beide optelregels niet mee.

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
   a *grote stookinstallatie:* stookinstallatie als bedoeld in het eerste lid, ongeacht het type brandstof dat wordt toegepast; en
   b *bestaande grote stookinstallatie:* grote stookinstallatie die op 30 oktober 1999, volgens de regelgeving die toen gold, in bedrijf was of waarvoor een vergunning was verleend en die uiterlijk op 30 oktober 2000 in bedrijf is genomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.29, derde lid *In het derde lid wordt het onderscheid tussen de grote stookinstallatie en de bestaande grote stookinstallatie uitgelegd.*

Artikel 4.30 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Toelichting artikel 4.29 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.30 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.29, wordt voldaan aan de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1.

Toelichting artikel 4.30 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Onderdeel b vervalt omdat in paragraaf 4.3 geen artikelen staan die een bepaalde bodembeschermende voorziening verplicht stellen.*

Artikel 4.31 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de regels in deze paragraaf niet versoepeld, met uitzondering van de artikelen 4.34, 4.36, 4.45, 4.55 en 4.57.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.31 (afbakening mogelijk maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Omdat deze paragraaf implementatie is van de richtlijn industriële emissies zou de generieke mogelijkheid om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften te versoepelen tot onvoldoende implementatie kunnen leiden. Dit artikel regelt daarom dat alleen strenger maatwerk mogelijk is. In de artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56 en 4.59 zijn wel in lijn met de richtlijn afgebakende mogelijkheden voor soepeler maatwerk opgenomen. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*
In deze paragraaf is strenger maatwerk toegestaan, mits dit maatwerk in overeenstemming is met de richtlijn en het kader dat de wet biedt. De richtlijn heeft tot doel industriële emissies tegen te gaan, en de milieuwetgeving op dit gebied tussen de verschillende lidstaten te harmoniseren. De richtlijn stelt resultaten die minimaal moeten worden behaald. Het is een lidstaat toegestaan een hoger niveau van bescherming van het milieu na te streven dan vastgesteld door de richtlijn. Dit is in overeenstemming met artikel 193 VWEU: «De beschermende maatregelen die worden vastgesteld uit hoofde van artikel 192, beletten niet dat een lidstaat verdergaande beschermingsmaatregelen handhaaft en treft. Zulke maatregelen moeten verenigbaar zijn met de Verdragen. Zij worden ter kennis van de Commissie gebracht.»
Naast het feit dat ook een decentrale overheid geen regels kan stellen die tegen een Europese richtlijn ingaan, is bij het bieden van die mogelijkheid nog een extra kader meegegeven. Bij het stellen van maatwerk voor een milieubelastende activiteit moet binnen het kader van het oogmerk en de strekking van artikel 4.22 van de wet worden gebleven, daarin staat bijvoorbeeld dat regels ertoe moeten strekken dat de beste beschikbare technieken worden toegepast.

Artikel 4.32 (lucht: toepassing emissiegrenswaarden)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht zijn de emissiegrenswaarden in de artikelen 4.34, 4.36, 4.38, 4.39 en 4.39a van toepassing op de emissies in de lucht afkomstig van alle gemeenschappelijke schoorstenen in relatie tot het totale nominale thermische ingangsvermogen van de gehele grote stookinstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.32, eerste lid *Artikel 30, vierde lid, van de richtlijn industriële emissies verduidelijkt dat het totale nominale thermische ingangsvermogen van de gehele stookinstallatie bepaalt welke emissiegrenswaarden van toepassing zijn. Dit is relevant als de emissiegrenswaarden variëren met het vermogen. Afhankelijk van de situatie is het vermogen dat feitelijk is aangesloten op een gemeenschappelijke schoorsteen bepalend voor het gezamenlijke vermogen of het gezamenlijke vermogen van alle gemeenschappelijk schoorstenen die tot de ippc-installatie behoren. De richtlijn spreekt over «de gehele stookinstallatie». Dit betekent dat ook voor (delen van) stookinstallaties van 15 MW of minder de emissiegrenswaarden gelden wanneer met de optelregels uit artikel 4.29 is vastgesteld dat de stookinstallatie onder de paragraaf grote stookinstallaties valt.*
Voor de Nederlandse situatie betekent dit, dat onderdelen van de grote stookinstallatie met een klein vermogen ook aan de emissiegrenswaarden van de paragraaf grote stookinstallaties moeten voldoen. Als een grote stookinstallatie bijvoorbeeld bestaat uit een eenheid van 70 MW en een eenheid van 10 MW gelden de emissiegrenswaarden uit deze paragraaf voor beide eenheden.
Toelichting artikel 4.32, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Artikel 4.32 met emissiegrenswaarden voor emissies in de lucht door grote stookinstallaties wordt uitgebreid met de emissiegrenswaarden, opgenomen in artikel 4.39a.*

2 Bij een uitbreiding van een bestaande grote stookinstallatie zijn de emissiegrenswaarden voor grote stookinstallaties van toepassing op de emissies afkomstig van het uitgebreide gedeelte van de bestaande grote stookinstallatie waarop de wijziging betrekking heeft. De emissiegrenswaarden worden vastgesteld op grond van het totale nominale thermische ingangsvermogen van de gehele grote stookinstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.32, tweede en derde lid *Het tweede en derde lid bepalen ter implementatie van artikel 30, zevende lid, van de richtlijn, dat voor uitbreidingen en wijzigingen van een bestaande grote stookinstallatie geen gebruik mag worden gemaakt van de soepeler eisen voor bestaande grote stookinstallaties.*

3 Bij een wijziging van een bestaande grote stookinstallatie die gevolgen kan hebben voor het milieu en die betrekking heeft op een gedeelte van een bestaande grote stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, zijn de emissiegrenswaarden voor grote stookinstallaties van toepassing op de emissies afkomstig van het gedeelte van de bestaande grote stookinstallatie dat is gewijzigd in verhouding tot het totale nominale thermische ingangsvermogen van de gehele grote stookinstallatie.

4 Alle emissiegrenswaarden zijn betrokken op een volumegehalte aan zuurstof van:
a 6% in afgas, als het gaat om een grote stookinstallatie voor vaste brandstoffen;
b 15% in afgas, als het gaat om een gasturbine of een gasmotor; en
c 3% in afgas, als het gaat om een andere grote stookinstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.32, vierde lid *Het vierde lid geeft de zuurstofpercentages aan waar bij de toetsing aan de emissiegrenswaarden vanuit moet worden gegaan (bijlage V, deel 1, onder 1, bij de richtlijn industriële emissies).*

Artikel 4.33 (lucht: afgassen afvoeren)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het milieu worden afgassen op een gecontroleerde wijze afgevoerd door een schoorsteen waarvan de hoogte op berekeningen is gebaseerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.33 (lucht: afgassen afvoeren) *In dit artikel wordt artikel 30, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies omgezet. Afgassen uit stookinstallaties worden op gecontroleerde wijze uitgestoten via een schoorsteen die een of meer afgasstromen afvoert, waarvan de hoogte zo wordt berekend dat er geen gevaar bestaat voor de menselijke gezondheid of het milieu.*

Afgassen moeten gebundeld en gereinigd via de schoorsteen worden uitgestoten en de schoorsteen moet hoog zijn, zodat de emissies van deze grote bronnen op afstand van kwetsbare functies in de lucht komen. Er kan vanuit worden gegaan dat deze bepaling voldoende wordt uitgevoerd als de emissiegrenswaarden in deze paragraaf en de omgevingswaarden voor de kwaliteit van de buitenlucht in paragraaf 2.2.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving worden nageleefd. Het ontwerp, de uitrusting, het onderhoud en de exploitatie van de stookinstallatie bepalen de milieuprestatie van de grote stookinstallatie. Dit wordt ook beoordeeld bij de vergunningaanvraag, waarvoor de te leveren informatie is opgenomen in de aanvraagvereisten, met inbegrip van de in artikel 30, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies genoemde berekening van de schoorsteenhoogte.

De richtlijn industriële emissies bevat in artikel 46, eerste lid, een soortgelijke bepaling voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Die bepaling wordt omgezet in paragraaf 4.4, waarbij een gelijkluidende formulering wordt gehanteerd.

Toelichting artikel 4.33 tot en met 4.35 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.34 (lucht: emissie zwaveldioxide)

Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden voor zwaveldioxide de waarden, bedoeld in tabel 4.34, gemeten in een continue of periodieke meting.

Tabel 4.34 Emissiegrenswaarden zwaveldioxide

Type brandstof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Vaste of vloeibare brandstoffen: vaste biomassa	60
Vloeibare brandstoffen: gasturbine of dieselmotor	60
Vaste of vloeibare brandstoffen: bestaande grote stookinstallatie, anders dan gasturbine of dieselmotor	150
Vaste of vloeibare brandstoffen: overig	80
Gasvormige brandstoffen: vloeibaar gemaakt gas	5
Gasvormige brandstoffen: cokesovengas of hoogovengas in gasmotor of gasturbine	60
Gasvormige brandstoffen: cokesovengas in andere stookinstallatie	220
Gasvormige brandstoffen: hoogovengas in andere stookinstallatie	150
Gasvormige brandstoffen: andere gasvormige brandstoffen	35

Toelichting op aanpassing van tabel 4.34, tabel 4.36 en tabel 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met een aanpassing van de tabellen 4.34, 4.36 en 4.39 worden de emissiegrenswaarden van zwaveldioxide, stikstofoxiden en totaal stof aangescherpt, bij de inzet van bepaalde brandstoffen en in specifieke stookinstallaties.*

In de tabellen wordt de term «bestaande grote installatie» gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de in artikel 4.29, derde lid, onder b, opgenomen omschrijving van grote stookinstallaties die op 30 oktober 1999, overeenkomstig de toen geldende regelgeving, in bedrijf waren, of waarvoor een vergunning was verleend en die uiterlijk op 30 oktober 2000 in gebruik zijn genomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 (lucht: emissies) *De artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 geven emissiegrenswaarden voor emissies van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof uit grote stookinstallaties onder normale bedrijfsomstandigheden.*

Conform artikel 39 in samenhang met bijlage V, deel 4, van de richtlijn industriële emissies gaat het om maandgemiddelden. Daarnaast mag op grond van dezelfde bepalingen in de richtlijn geen daggemiddelde 110% van de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden en mogen 95% van de uurgemiddelden in één jaar niet hoger zijn dan 200% van de toepasselijke emissiegrenswaarde. De nalevingseisen worden in artikel 4.44 uitgewerkt.

Alle emissiegrenswaarden liggen steeds binnen de met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus uit de BBT-conclusies, in het bijzonder die voor grote stookinstallaties en raffinaderijen.

De emissiegrenswaarden betreffen doelvoorschriften. Bedrijven hebben vrijheid om de middelen te bepalen om te zorgen dat de emissiegrenswaarden niet worden overschreden. Een «bubble», zoals opgenomen in het BREF-document Raffinaderijen, is een voorbeeld van invulling. In termen van de richtlijn industriële emissies: de emissiegrenswaarden kunnen worden aangevuld of vervangen door gelijkwaardige parameters of gelijkwaardige technische maatregelen die een gelijkwaardig niveau van milieubescherming garanderen. De emissiegrenswaarden zijn gebaseerd op de beste beschikbare technieken zonder dat daarmee het gebruik van een bepaalde techniek of technologie wordt voorgeschreven (artikel 14, tweede lid, en artikel 15, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies).
Er is geen bepaling opgenomen over temperatuur en druk waarbij het volume aan afgas wordt berekend, omdat deze condities al verwerkt zijn in de eenheid milligram per Normaal kubieke meter (mg/Nm^3). Het betreft een volume van de emissie gemeten bij een druk van 101,3 kiloPascal (kPa) en een temperatuur van 273,15 Kelvin (K), na aftrek van het volume van het erin aanwezige water, berekend als waterdamp. Onder ISO-basisbelastingsomstandigheden, relevant voor het rendement bedoeld in tabel 4.34, wordt een temperatuur van 288 K, een druk van 101,3 kPa en een relatieve luchtvochtigheid van 60% verstaan.
Toelichting artikel 4.33 tot en met 4.35 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.35 (afbakening mogelijkheid maatwerk zwaveldioxide)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde van zwaveldioxide, bedoeld in artikel 4.34, wordt verhoogd, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 500 mg/Nm^3, als:

a voor de stookinstallatie voor 27 november 2002 een vergunning was verleend of een volledige aanvraag om een vergunning was ingediend;
b de stookinstallatie uiterlijk op 27 november 2003, volgens de regelgeving die toen gold, in bedrijf was; en
c de stookinstallatie wordt gestookt met gassen met lage calorische waarde, verkregen door vergassing van raffinaderijresiduen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.35 (lucht: afbakening mogelijkheid maatwerk zwaveldioxide) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Deze maatwerkmogelijkheid ziet op de emissie van zwaveldioxide van bepaalde bestaande stookinstallaties, die gassen met een lage calorische waarde gebruiken, verkregen door vergassing van raffinaderijresiduen. Uit de richtlijn volgt dat het uitgangspunt voor bedrijven en het bevoegd gezag de beste beschikbare technieken als beschreven in de BBT-conclusies moeten zijn.*[62] *Ook is bepaald dat algemeen verbindende voorschriften gebaseerd moeten zijn op de beste beschikbare technieken die volgen uit de BBT-conclusies.*[63] *De emissiegrenswaarden overschrijden dan ook nergens de emissieniveaus uit de BBT-conclusies. In artikel 15, vierde lid, van de richtlijn is bepaald dat onder voorwaarden de bevoegde autoriteit in specifieke gevallen minder strenge emissiegrenswaarden mag vaststellen. Zo'n afwijking is enkel toegestaan wanneer uit een beoordeling blijkt dat het halen van emissieniveaus die samenhangen met de beste beschikbare technieken zoals beschreven in de BBT-conclusies zou leiden tot buitensporig hogere kosten in verhouding tot de milieuvoordelen. Dit betekent dat er altijd een gemotiveerd oordeel van het bevoegd gezag nodig is voordat een afwijking is toegestaan.*
In bijlage V, deel 1, onder 3, laatste alinea, en deel 7, bij de richtlijn zijn minder strenge emissiegrenswaarden opgenomen. In de maatwerkmogelijkheid is in afwijking daarvan een emissiegrenswaarde opgenomen van 500 mg/Nm^3. Deze emissiegrenswaarde sluit beter aan bij de bestaande Nederlandse praktijk van over het algemeen uit milieuoogpunt goed presterende installaties.
Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.
Toelichting artikel 4.33 tot en met 4.35 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.36 (lucht: emissie stikstofoxiden)

Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden de waarden, bedoeld in tabel 4.36, gemeten in een continue of periodieke meting.

Tabel 4.36 Emissiegrenswaarden stikstofoxiden

Type brandstof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Vaste brandstoffen	100
Vloeibare brandstoffen: gasturbine met inbegrip van een STEG	50
Vloeibare brandstoffen: bestaande grote stookinstallatie als wordt gestookt met vloeibare productieresiduen als niet-commerciële brandstof afkomstig uit de eigen installatie	150
Vloeibare brandstoffen: andere grote stookinstallatie met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50-100 MW	120
Vloeibare brandstoffen: overige grote stookinstallatie	85
Gasvormige brandstoffen: gasturbine met inbegrip van een STEG	35
Gasvormige brandstoffen: gasmotor	33

[62] Zie overwegingen 15 en 16 bij de richtlijn industriële emissies, artikel 11 in samenhang met artikel 14, eerste lid, aanhef, van de richtlijn industriële emissies en de artikelen 14, vijfde lid, 15, tweede, derde en vierde lid, en 17, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies.
[63] Zie artikel 17, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies.

Type brandstof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Gasvormige brandstoffen: bestaande grote stookinstallatie als het gaat om een gasturbine, met inbegrip van een STEG	60
Gasvormige brandstoffen: andere grote stookinstallatie, als wordt gestookt met aardgas	70
Gasvormige brandstoffen: andere bestaande grote stookinstallatie	100
Gasvormige brandstoffen: andere grote stookinstallatie	80

Toelichting op aanpassing van tabel 4.34, tabel 4.36 en tabel 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met een aanpassing van de tabellen 4.34, 4.36 en 4.39 worden de emissiegrenswaarden van zwaveldioxide, stikstofoxiden en totaal stof aangescherpt, bij de inzet van bepaalde brandstoffen en in specifieke stookinstallaties.*
In de tabellen wordt de term «bestaande grote installatie» gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de in artikel 4.29, derde lid, onder b, opgenomen omschrijving van grote stookinstallaties die op 30 oktober 1999, overeenkomstig de toen geldende regelgeving, in bedrijf waren, of waarvoor een vergunning was verleend en die uiterlijk op 30 oktober 2000 in gebruik zijn genomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 (lucht: emissies) *De artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 geven emissiegrenswaarden voor emissies van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof uit grote stookinstallaties onder normale bedrijfsomstandigheden.*
Conform artikel 39 in samenhang met bijlage V, deel 4, van de richtlijn industriële emissies gaat het om maandgemiddelden. Daarnaast mag op grond van dezelfde bepalingen in de richtlijn geen daggemiddelde 110% van de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden en mogen 95% van de uurgemiddelden in één jaar niet hoger zijn dan 200% van de toepasselijke emissiegrenswaarde. De nalevingseisen worden in artikel 4.44 uitgewerkt.
Alle emissiegrenswaarden liggen steeds binnen de met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus uit de BBT-conclusies, in het bijzonder die voor grote stookinstallaties en raffinaderijen.
De emissiegrenswaarden betreffen doelvoorschriften. Bedrijven hebben vrijheid om de middelen te bepalen om te zorgen dat de emissiegrenswaarden niet worden overschreden. Een «bubble», zoals opgenomen in het BREF-document Raffinaderijen, is een voorbeeld van invulling. In termen van de richtlijn industriële emissies: de emissiegrenswaarden kunnen worden aangevuld of vervangen door gelijkwaardige parameters of gelijkwaardige technische maatregelen die een gelijkwaardig niveau van milieubescherming garanderen. De emissiegrenswaarden zijn gebaseerd op de beste beschikbare technieken zonder dat daarmee het gebruik van een bepaalde techniek of technologie wordt voorgeschreven (artikel 14, tweede lid, en artikel 15, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies).
Er is geen bepaling opgenomen over temperatuur en druk waarbij het volume aan afgas wordt berekend, omdat deze condities al verwerkt zijn in de eenheid milligram per Normaal kubieke meter (mg/Nm^3). Het betreft een volume van de emissie gemeten bij een druk van 101,3 kiloPascal (kPa) en een temperatuur van 273,15 Kelvin (K), na aftrek van het volume van het erin aanwezige water, berekend als waterdamp. Onder ISO-basisbelastingsomstandigheden, relevant voor het rendement bedoeld in tabel 4.34, wordt een temperatuur van 288 K, een druk van 101,3 kPa en een relatieve luchtvochtigheid van 60% verstaan.
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.37 (afbakening mogelijkheid maatwerk stikstofoxiden)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

1 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde van 35 mg/Nm^3, bedoeld in tabel 4.36, zesde rij, wordt verhoogd voor een stookinstallatie waarvoor een vergunning is verleend voor 17 augustus 2017 en die niet kan voldoen aan die emissiegrenswaarde, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 50 mg/Nm^3.
2 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde van 60 mg/Nm^3, bedoeld in tabel 4.36, achtste rij, wordt verhoogd voor een stookinstallatie met een bedrijfstijd van minder dan 1.500 uur per jaar en die niet kan voldoen aan die emissiegrenswaarde, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 75 mg/Nm^3.
3 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde van 70 mg/Nm^3, bedoeld in tabel 4.36, negende rij, wordt verhoogd voor een bestaande grote stookinstallatie die wordt gestookt met aardgas en die niet kan voldoen aan die emissiegrenswaarde, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 100 mg/Nm^3, tenzij het gaat om een gasturbine of gasmotor.
4 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde van 100 mg/Nm^3, bedoeld in tabel 4.36, tiende rij, wordt verhoogd voor een stookinstallatie op grond van technische kenmerken en passend binnen de grenzen van Uitvoeringsbesluit grote stookinstallaties, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 150 mg/Nm^3.

Toelichting artikel 4.37 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Artikel 4.37 bevatte al de mogelijkheid tot het stellen van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift voor stikstofoxiden. Naast deze mogelijkheid, opgenomen in het eerste lid, worden met de bepalingen in het tweede tot en met vierde lid de mogelijkheden voor het stellen van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift voor stikstofoxiden uitgebreid.*

Artikel 4.38 (lucht: emissie koolmonoxide)

Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden voor koolmonoxide de waarden, bedoeld in tabel 4.38, gemeten in een continue of periodieke meting.

Tabel 4.38 Emissiegrenswaarden koolmonoxide

Type brandstof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Gasvormige brandstoffen	100
Vloeibare brandstoffen: gasturbine, met inbegrip van een STEG	100

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 (lucht: emissies) *De artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 geven emissiegrenswaarden voor emissies van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof uit grote stookinstallaties onder normale bedrijfsomstandigheden.*
Conform artikel 39 in samenhang met bijlage V, deel 4, van de richtlijn industriële emissies gaat het om maandgemiddelden. Daarnaast mag op grond van dezelfde bepalingen in de richtlijn geen daggemiddelde 110% van de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden en mogen 95% van de uurgemiddelden in één jaar niet hoger zijn dan 200% van de toepasselijke emissiegrenswaarde. De nalevingseisen worden in artikel 4.44 uitgewerkt.
Alle emissiegrenswaarden liggen steeds binnen de met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus uit de BBT-conclusies, in het bijzonder die voor grote stookinstallaties en raffinaderijen.
De emissiegrenswaarden betreffen doelvoorschriften. Bedrijven hebben vrijheid om de middelen te bepalen om te zorgen dat de emissiegrenswaarden niet worden overschreden. Een «bubble», zoals opgenomen in het BREF-document Raffinaderijen, is een voorbeeld van invulling. In termen van de richtlijn industriële emissies: de emissiegrenswaarden kunnen worden aangevuld of vervangen door gelijkwaardige parameters of gelijkwaardige technische maatregelen die een gelijkwaardig niveau van milieubescherming garanderen. De emissiegrenswaarden zijn gebaseerd op de beste beschikbare technieken zonder dat daarmee het gebruik van een bepaalde techniek of technologie wordt voorgeschreven (artikel 14, tweede lid, en artikel 15, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies).
Er is geen bepaling opgenomen over temperatuur en druk waarbij het volume aan afgas wordt berekend, omdat deze condities al verwerkt zijn in de eenheid milligram per Normaal kubieke meter (mg/Nm^3). Het betreft een volume van de emissie gemeten bij een druk van 101,3 kiloPascal (kPa) en een temperatuur van 273,15 Kelvin (K), na aftrek van het volume van het erin aanwezige water, berekend als waterdamp. Onder ISO-basisbelastingsomstandigheden, relevant voor het rendement bedoeld in tabel 4.34, wordt een temperatuur van 288 K, een druk van 101,3 kPa en een relatieve luchtvochtigheid van 60% verstaan.
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.39 (lucht: emissie totaal stof)

Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden voor totaal stof de waarden, bedoeld in tabel 4.39, gemeten in een continue of periodieke meting.

Tabel 4.39 Emissiegrenswaarden totaal stof

Type brandstof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Vaste of vloeibare brandstoffen: bestaande grote stookinstallatie als wordt gestookt met vloeibare productieresiduen als niet-commerciële brandstof afkomstig uit de eigen installatie	20
Vaste of vloeibare brandstoffen: andere grote stookinstallatie	5
Gasvormige brandstoffen: hoogovengas	5
Gasvormige brandstoffen: andere gasvormige brandstoffen	5

Toelichting op aanpassing van tabel 4.34, tabel 4.36 en tabel 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met een aanpassing van de tabellen 4.34, 4.36 en 4.39 worden de emissiegrenswaarden van zwaveldioxide, stikstofoxiden en totaal stof aangescherpt, bij de inzet van bepaalde brandstoffen en in specifieke stookinstallaties.*
In de tabellen wordt de term «bestaande grote installatie» gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de in artikel 4.29, derde lid, onder b, opgenomen omschrijving van grote stookinstallaties die op 30 oktober 1999, overeenkomstig de toen geldende regelgeving, in bedrijf waren, of waarvoor een vergunning was verleend en die uiterlijk op 30 oktober 2000 in gebruik zijn genomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 (lucht: emissies) *De artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39 geven emissiegrenswaarden voor emissies van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof uit grote stookinstallaties onder normale bedrijfsomstandigheden.*
Conform artikel 39 in samenhang met bijlage V, deel 4, van de richtlijn industriële emissies gaat het om maandgemiddelden. Daarnaast mag op grond van dezelfde bepalingen in de richtlijn geen daggemiddelde 110% van de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden en mogen 95% van de uurgemiddelden in één jaar niet hoger zijn dan 200% van de toepasselijke emissiegrenswaarde. De nalevingseisen worden in artikel 4.44 uitgewerkt.
Alle emissiegrenswaarden liggen steeds binnen de met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus uit de BBT-conclusies, in het bijzonder die voor grote stookinstallaties en raffinaderijen.

De emissiegrenswaarden betreffen doelvoorschriften. Bedrijven hebben vrijheid om de middelen te bepalen om te zorgen dat de emissiegrenswaarden niet worden overschreden. Een «bubble», zoals opgenomen in het BREF-document Raffinaderijen, is een voorbeeld van invulling. In termen van de richtlijn industriële emissies: de emissiegrenswaarden kunnen worden aangevuld of vervangen door gelijkwaardige parameters of gelijkwaardige technische maatregelen die een gelijkwaardig niveau van milieubescherming garanderen. De emissiegrenswaarden zijn gebaseerd op de beste beschikbare technieken zonder dat daarmee het gebruik van een bepaalde techniek of technologie wordt voorgeschreven (artikel 14, tweede lid, en artikel 15, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies).
Er is geen bepaling opgenomen over temperatuur en druk waarbij het volume aan afgas wordt berekend, omdat deze condities al verwerkt zijn in de eenheid milligram per Normaal kubieke meter (mg/Nm^3). Het betreft een volume van de emissie gemeten bij een druk van 101,3 kiloPascal (kPa) en een temperatuur van 273,15 Kelvin (K), na aftrek van het volume van het erin aanwezige water, berekend als waterdamp. Onder ISO-basisbelastingsomstandigheden, relevant voor het rendement bedoeld in tabel 4.34, wordt een temperatuur van 288 K, een druk van 101,3 kPa en een relatieve luchtvochtigheid van 60% verstaan.
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.39a (lucht: emissie overige stoffen)

Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden voor zoutzuur, waterstoffluoride, kwik, de som van dioxinen en furanen, formaldehyde, gasvormige en vluchtige organische stoffen en ammoniak, de waarden, bedoeld in tabel 4.39a, gemeten in een periodieke meting.

Tabel 4.39a Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3, g/Nm^3 of ng TEQ/N m^3
Zoutzuur: procesbrandstof uit chemische industrie	5 mg/Nm^3
Zoutzuur: bestaande grote stookinstallatie, procesbrandstof uit chemische industrie	9 mg/Nm^3
Zoutzuur: biomassa <100 MWth, voor een stookinstallatie met een vergunning verleend voor 14 juni 2019	15 mg/Nm^3
Zoutzuur: overige biomassa	8 mg/Nm^3
Zoutzuur: overige vaste brandstof	3 mg/Nm^3
Waterstoffluoride: biomassa	1 mg/Nm^3
Waterstoffluoride: overige vaste en vloeibare brandstof	2 mg/Nm^3
Kwik: biomassa	5 g/Nm^3
Kwik: bestaande grote stookinstallatie, overige vaste brandstof	4 g/Nm^3
Kwik: overige vaste brandstof	2 g/Nm^3
Som van dioxinen en furanen: procesbrandstof uit chemische industrie	0,036 ng TEQ/Nm^3
Formaldehyde: gasmotor op aardgas	15 mg/Nm^3
Gasvormige en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof: procesbrandstof uit chemische industrie, gestookt in een ketel	12 mg/Nm^3
Gasvormige en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof: gasmotor op aardgas	500 mg/Nm^3
Ammoniak: bij toepassing van selectieve katalytische reductie (SCR) of selectieve niet-katalytische reductie (SNCR)	5 mg/Nm^3

Toelichting artikel 4.39a (nieuw) en 4.39b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met het nieuwe artikel 4.39a, en de daarin opgenomen tabel 4.39a, worden voor de emissie in de lucht emissiegrenswaarden vastgesteld voor zoutzuur, waterstoffluoride, kwik, som van dioxinen en furanen, formaldehyde, gasvormige en vluchtige organische stoffen en ammoniak. Deze emissiegrenswaarden worden gemeten in een periodieke meting, overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.41a, eerste lid.*
Het nieuwe artikel 4.39b Bal bevat de emissiegrenswaarden van afvalwater afkomstig van rookgasreiniging.

Artikel 4.39b (water: emissiegrenswaarden in afvalwater)

1 Voor het afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen van een stookinstallatie zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.39b.
2 De emissiegrenswaarden voor lozingen in water worden uitgedrukt in massaconcentratie, voor niet-gefiltreerde monsters.
3 Afvalwater wordt niet verdund om aan de in tabel 4.39b bedoelde emissiegrenswaarden te voldoen.
4 Voor de lozing van totaal organische koolstof geldt dat voor de beoordeling of aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan, de concentratie in het influent in mindering mag worden gebracht.

Tabel 4.39b Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in g/l, mg/l of g/l
Onopgeloste stoffen	30 mg/l
Totaal organische koolstof	50 mg/l
Arseen	50 g/l
Cadmium	5 g/l

Stof	Emissiegrenswaarde in g/l, mg/l of g/l
Chroom	50 g/l
Koper	50 g/l
Kwik	3 g/l
Nikkel	50 g/l
Lood	20 g/l
Zink	0,2 mg/l
Fluoride	25 mg/l
Sulfaat	2 g/l; geldt niet voor lozingen in zee of brakke waterlichamen
Sulfide	0,2 mg/l
Sulfiet	20 mg/l

Toelichting artikel 4.39a (nieuw) en 4.39b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met het nieuwe artikel 4.39a, en de daarin opgenomen tabel 4.39a, worden voor de emissie in de lucht emissiegrenswaarden vastgesteld voor zoutzuur, waterstoffluoride, kwik, som van dioxinen en furanen, formaldehyde, gasvormige en vluchtige organische stoffen en ammoniak. Deze emissiegrenswaarden worden gemeten in een periodieke meting, overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.41a, eerste lid.*
Het nieuwe artikel 4.39b Bal bevat de emissiegrenswaarden van afvalwater afkomstig van rookgasreiniging.

Artikel 4.40 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een periodieke meting of een parallelmeting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor stikstofoxiden: NEN-EN 14792;
  c voor koolmonoxide: NEN-EN 15058;
  d voor kwik: NEN-EN 13211;
  e voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
  f voor zuurstof: NEN-EN 14789;
  g voor waterdamp: NEN-EN 14790;
  h voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1;
  i voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
  j voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;
  k voor formaldehyde: NPR-CEN/TS 13649;
  l voor totaal organische koolstof: NEN-EN 12619;
  m voor ammoniak: NEN-EN-ISO 21877; en
  n voor de som van dioxinen en furanen: NEN-EN 1948-1, NEN-EN 1948-2 en NEN-EN 1948-3.

  Toelichting artikel 4.40, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met de uitbreiding in artikel 4.39a van het aantal stoffen waarvoor een emissiegrenswaarde geldt, worden in artikel 4.40 de bijpassende NEN-normen vastgesteld voor het meten van de emissies om te bepalen of wordt voldaan aan deze emissiegrenswaarden.*
3 Op het verrichten van een continue meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-2;
  b voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-2; en
  c voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.40 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.40a (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen, bedoeld in artikel 4.39b, is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het ontsluiten van de stoffen is NEN-EN-ISO 15587-1 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
  b voor kwik: NEN-EN-ISO 12846;
  c voor cadmium, lood, chroom, koper, nikkel, zink: NEN-EN-ISO 17294-2;
  d voor arseen: NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11969;
  e voor totaal organische koolstof: NEN-EN 1484;

f voor fluoride: NEN-EN-ISO 10304-1;
g voor sulfaat: NEN-EN-ISO 10304-1;
h voor sulfide: ISO 13358 of NEN 6608; en
i voor sulfiet: NEN-EN-ISO 10304-3.

Toelichting artikel 4.40a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met dit artikel worden de NEN-normen vastgesteld voor het meten van de ingevolge artikel 4.39b vaststelde emissiegrenswaarden in afvalwater. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, worden vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Artikel 4.41 (lucht: meetplicht continu of periodiek meten)

1 De emissieconcentratie van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof van een grote stookinstallatie wordt continu gemeten.
2 In afwijking van het eerste lid wordt de emissieconcentratie van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 100 MW periodiek gemeten, ten minste om de zes maanden, als uit de geregistreerde emissierelevante parameters met voldoende mate van zekerheid blijkt dat de rookgasreiniging of andere emissiereductietechnieken continu in bedrijf zijn en de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn niet worden overschreden.
3 Als een grote stookinstallatie met aardgas wordt gestookt, wordt de emissieconcentratie van totaal stof ten minste eenmaal per zes maanden gemeten.
4 De meting van zwaveldioxide is niet verplicht en de emissieconcentratie daarvan wordt bepaald aan de hand van de gehalten in de brandstoffen die worden ingezet, als:
   a een grote stookinstallatie met aardgas wordt gestookt;
   b een grote stookinstallatie met olie wordt gestookt en er geen uitrusting voor de ontzwaveling van afgas is; of
   c een grote stookinstallatie met rie-biomassa wordt gestookt en kan worden aangetoond dat de emissie in geen geval hoger is dan de toepasselijke emissiegrenswaarde.

Toelichting artikel 4.41 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *De meetverplichtingen in dit artikel zijn overgenomen van artikel 5.3, eerste tot en met vierde lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer.*

Artikel 4.41a (lucht: meetplicht periodiek meten)

1 De emissieconcentratie van:
   a kwik wordt periodiek ten minste om de zes maanden gemeten; en
   b ammoniak, zoutzuur, waterstoffluoride, formaldehyde en totaal organische koolstof wordt ten minste eenmaal per jaar gemeten.
2 In afwijking van het eerste lid, onder b, wordt de emissieconcentratie van zoutzuur periodiek ten minste om de zes maanden gemeten, als met biomassa wordt gestookt.
3 Als procesbrandstoffen gechloreerde componenten bevatten, wordt de emissieconcentratie van dioxinen en furanen om de zes maanden gemeten.

Toelichting artikel 4.41a (nieuw) en 4.41b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Het nieuwe artikel 4.41a vindt zijn oorsprong in artikel 5.3, vijfde tot en met achtste lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer. De in het derde lid opgenomen meetverplichting voor dioxinen en furanen is alleen van toepassing als de procesbrandstoffen gechloreerde componenten bevatten. Bij afwezigheid van gechloreerde componenten blijft een verplichte meting van dioxinen en furanen achterwege.*
Het nieuwe artikel 4.41b, dat betrekking heeft op meetverplichtingen van emissieconcentraties in afvalwater, is overgenomen van artikel 5.3, negende lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer.

Artikel 4.41b (water: meetplicht continu of periodiek meten)

1 De emissieconcentraties in afvalwater afkomstig van de reiniging van afgassen, bedoeld in artikel 4.39b, worden:
   a ten minste maandelijks gemeten;
   b voor onopgeloste stoffen gemeten in een steekmonster en voor andere stoffen in een etmaalmonster.
2 Het debiet, de zuurgraad en de temperatuur van afvalwater afkomstig van de reiniging van afgassen, bedoeld in artikel 4.39b, worden continu gemeten.

Toelichting artikel 4.41a (nieuw) en 4.41b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Het nieuwe artikel 4.41a vindt zijn oorsprong in artikel 5.3, vijfde tot en met achtste lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer. De in het derde lid opgenomen meetverplichting voor dioxinen en furanen is alleen van toepassing als de procesbrandstoffen gechloreerde componenten bevatten. Bij afwezigheid van gechloreerde componenten blijft een verplichte meting van dioxinen en furanen achterwege.*
Het nieuwe artikel 4.41b, dat betrekking heeft op meetverplichtingen van emissieconcentraties in afvalwater, is overgenomen van artikel 5.3, negende lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer.

Artikel 4.42 (lucht: continue meting)
Een continue meting als bedoeld in artikel 4.41 omvat ook de meting van:
a het zuurstofgehalte;
b de temperatuur;
c de druk; en
d het waterdampgehalte van het afgas, met uitzondering van het afgas dat als monster wordt gebruikt, als dat wordt gedroogd voordat de emissies in de lucht worden geanalyseerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.42 (lucht: continue meting) *Het artikel regelt de meting van zuurstof, temperatuur, druk en waterdamp, wat in bijlage V, deel 3, onder 7, bij de richtlijn industriële emissies is vastgelegd. Bij een meting moeten alle procesparameters die noodzakelijk zijn om vast te stellen of aan de toepasselijke emissiegrenswaarde is voldaan, gelijktijdig worden gemeten. Dit geldt voor continue metingen en, hoewel niet expliciet vereist door de richtlijn, ook voor periodieke metingen. De richtlijn vereist wel expliciet dat procesparameters volgens CEN- en ISO-normen of, bij ontbreken daarvan, gelijkwaardige andere normen, worden bepaald. Daarvoor zijn in artikel 4.40 en artikel 4.44 normen voor het bepalen van procesparameters aangewezen en normen waarvan bepaling van procesparameters onderdeel is (bijvoorbeeld NEN-EN 14181).*
Om te kunnen beoordelen of een periodieke meting of een parallelmeting op de juiste wijze en bij een representatieve bedrijfsvoering wordt uitgevoerd geldt een aantal eisen. Enkele daarvan zijn niet expliciet in de richtlijn industriële emissies opgenomen, maar is wel nodig voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de richtlijn:
- *Periodieke metingen en parallelmetingen worden verricht door een geaccrediteerd laboratorium.*
- *Het bevoegd gezag wordt van tevoren geïnformeerd over periodieke en parallelmetingen.*
- *Een periodieke meting bestaat uit een serie van ten minste drie deelmetingen van een half uur. Een parallelmeting duurt een half uur.*

Het vijfde lid over het verdisconteren van onnauwkeurigheden in de metingen komt direct uit de richtlijn industriële emissies: bijlage V, deel 3, punt 9 en 10.

Artikel 4.43 (lucht: bepalen zuurstofgehalte)
De resultaten van de metingen die zijn verricht, worden omgerekend tot een massaconcentratie bij het genormaliseerde zuurstofgehalte als bedoeld in 4.32, vierde lid, volgens de formule:

$$E_s = \frac{(21 - O_s)}{(21 - O_m)} \cdot E_m$$

waarbij wordt verstaan onder:
Es: de berekende emissieconcentratie bij het genormaliseerde zuurstofgehalte;
Em: de gemeten emissieconcentratie;
Os: het genormaliseerde zuurstofgehalte;
Om: het gemeten zuurstofgehalte.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.43 (lucht: bepalen zuurstofgehalte) *In de richtlijn industriële emissies is de formule voor de herleiding naar de zuurstofgehaltes die horen bij de emissiegrenswaarden wel opgenomen voor afvalverbrandingsinstallaties, maar niet voor grote stookinstallaties. Ook voor grote stookinstallaties is deze formule nodig. Daarom is bijlage VI, deel 7, bij de richtlijn ook voor grote stookinstallaties geïmplementeerd in het derde lid.*
De bepalingen over meetpunten en rapportage (artikel 38 van de richtlijn en artikel 5.2 Activiteitenbesluit milieubeheer) komen niet terug in dit besluit. Die aspecten zijn veralgemeniseerd en opgenomen in de zorgplicht.

Artikel 4.44 (lucht: berekening voldoen emissiegrenswaarden)
1 Als continu wordt gemeten, wordt in ieder geval voldaan aan de emissiegrenswaarde, als in een kalenderjaar:
  a geen gevalideerd maandgemiddelde hoger is dan de emissiegrenswaarde;
  b geen gevalideerd daggemiddelde 110% hoger is dan de emissiegrenswaarde; en
  c 95% van alle gevalideerde uurgemiddelden over een jaar niet hoger is dan 200% van de emissiegrenswaarde.
2 Voor de toepassing van het eerste lid worden niet meegerekend:
  a meetuitkomsten die zijn verkregen tijdens periodes waarin een grote stookinstallatie op grond van de artikelen 4.57 en 4.60 in werking kan zijn;
  b meetuitkomsten die zijn verkregen tijdens storingen in de apparatuur die een emissiereductie bewerkstelligt; en
  c meetuitkomsten die zijn verkregen tijdens periodes van opstarten en stilleggen.
3 De periodes van opstarten en stilleggen worden bepaald in overeenstemming met het uitvoeringsbesluit van de Commissie van 7 mei 2012 betreffende de vaststelling van opstart- en stilleggingsperioden voor de toepassing van de richtlijn industriële emissies (PbEU 2012, L 123).
4 Als periodiek wordt gemeten wordt in ieder geval voldaan aan de emissiegrenswaarde, als geen enkele gevalideerde meetuitkomst hoger is dan de emissiegrenswaarde.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.44 (lucht: berekening voldoen emissiegrenswaarden) *In overeenstemming met artikel 39 en bijlage V, deel 4, van de richtlijn industriële emissies mag geen maandgemiddelde de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden. Daarnaast mag op grond van dezelfde bepalingen van de richtlijn geen daggemiddelde 110% van de toepasselijke emissiegrenswaarde overschrijden en mogen 95% van de uurgemiddelden in één jaar niet hoger zijn dan 200% van de toepasselijke emissiegrenswaarden.*
Bijlage V, deel 4, punt 1, onder c, bij de richtlijn industriële emissies gaat over installaties met een vermogen kleiner dan 50 MW, die worden gestookt met steenkolen en die door de samentellingsregel van artikel 29 van de richtlijn onder de richtlijn vallen. Voor deze installaties geldt de soepeler nalevingeis van 150% van de daggemiddelden in plaats van 110%. In Nederland komen kleine kolencentrales niet voor. Bij dit onderdeel is ook uitgegaan van onderdeel b: 110% van de daggemiddelden.
In het tweede en derde lid is geregeld, dat bijzondere bedrijfsomstandigheden bij de toetsing van de naleving van de emissiegrenswaarden, die zijn vastgesteld voor normale bedrijfsomstandigheden, buiten beschouwing mogen worden gelaten. Een voorbeeld van een bijzondere omstandigheid is een periode van opstarten of stilleggen. Op grond van artikel 41, onder a, is door de Commissie het uitvoeringsbesluit voor de toepassing van de richtlijn industriële emissies vastgesteld. Het uitvoeringsbesluit staat toe dat andere gelijkwaardige methoden worden gebruikt. Dit besluit is vooral relevant voor grote stookinstallaties die bij piekvraag worden ingezet, meestal gasturbines. Bij andere grote stookinstallaties komt opstarten en stilleggen alleen voor bij storingen en onderhoud.
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.44a (water: berekening voldoen emissiegrenswaarden)

Aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.39b, wordt voldaan, als alle gemeten daggemiddelden in een jaar niet hoger zijn dan de emissiegrenswaarde.

Artikel 4.45 (lucht: gebruik grote stookinstallatie bij uitvallen afgasreinigingsapparatuur)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht wordt de grote stookinstallatie geheel of gedeeltelijk buiten gebruik gesteld of met een weinig vervuilende brandstof in gebruik gehouden als:
   a de afgasreinigingsapparatuur is uitgevallen; en
   b deze apparatuur niet na uiterlijk 24 uur weer normaal functioneert.
2 Een grote stookinstallatie kan als gevolg van storingen als bedoeld in het eerste lid nog uiterlijk 120 uur in een jaar in bedrijf zijn zonder dat de afgasreinigingsapparatuur functioneert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.45 (lucht: gebruik grote stookinstallatie bij uitvallen afgasreinigingsapparatuur) *Dit artikel regelt storingen in de apparatuur die de emissiereductie bewerkstelligt. De stookinstallatie mag in dat geval ten hoogste 24 uur in bedrijf worden gehouden (eerste lid). Daarna moet deze geheel of gedeeltelijk buiten gebruik worden gesteld. In plaats daarvan kan degene die de activiteit verricht er voor kiezen de stookinstallatie in bedrijf te houden met een «weinig vervuilende brandstof» (tweede lid). Het in bedrijf houden van de stookinstallatie zonder goed functionerende afgasreinigingsapparatuur mag ten hoogste 120 uur gedurende een periode van 12 maanden. Wordt die duur overschreden, dan moet de stookinstallatie alsnog worden stilgelegd om te worden gerepareerd of vervangen. Met de term «weinig vervuilende brandstof» wordt een brandstof bedoeld die een substantieel lagere emissie veroorzaakt dan de gebruikelijke brandstof(samenstelling) van de stookinstallatie. Deze term is ter implementatie uit van de richtlijn industriële emissies letterlijk overgenomen uit die richtlijn.*
Toelichting artikelen 4.36, 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.44 en 4.45 en tabellen 4.36, 4.38 en 4.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.46 (afbakening mogelijkheid maatwerk bij uitvallen afgasreinigingsapparatuur)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee artikel 4.45 wordt versoepeld, bevat een verlenging van de periode, bedoeld in artikel 4.45, als:

a het absoluut noodzakelijk is om de energievoorziening in stand te houden; of
b de grote stookinstallatie anders voor die periode zou worden vervangen door een stookinstallatie die over het geheel genomen hogere emissies zou veroorzaken.

Artikel 4.46 (lucht: afbakening mogelijkheid maatwerk bij uitvallen afgasreinigingsapparatuur) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Artikel 4.46 geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om de periodes, bedoeld in artikel 4.45, bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel te verlengen. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*

Artikel 4.47 (informeren: uitvallen afgasreinigingsapparatuur)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt uiterlijk 48 uur na het uitvallen van de afgasreinigingsapparatuur en het niet na uiterlijk 24 uur weer normaal functioneren van deze apparatuur daarover geïnformeerd, waarbij de stookinstallatie geheel of gedeeltelijk buiten gebruik wordt gesteld of met een weinig vervuilende brandstof in bedrijf wordt gehouden als bedoeld in artikel 4.45.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.47 (informeren: uitvallen afgasreinigingsapparatuur) *Het bevoegd gezag wordt geïnformeerd over de storing van de afgasreinigingsapparatuur, bedoeld in artikel 4.46.*
Toelichting artikel 4.47 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging ter verbetering van de leesbaarheid.*

Artikel 4.48 (lucht: continue en periodieke meting)

1 Een periodieke meting bestaat uit ten minste drie deelmetingen van een half uur. Als het meettechnisch niet mogelijk is om de deelmeting in die tijd te verrichten, kan de deelmeting ten hoogste twee uur duren.
2 Het resultaat van de continue meting of periodieke meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de uurgemiddelden of de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.48.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.40 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.
Toelichting artikel 4.48, vierde lid, en artikel 4.50, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Tabel 4.48 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Koolmonoxide	10
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.48 (lucht: continue en periodieke meting) *Dit artikel is de omzetting van bijlage V, deel 3, onder 9 en 10, bij de richtlijn industriële emissies (valideren metingen). In monitoringresultaten zitten onnauwkeurigheden. De richtlijn industriële emissies geeft in bijlage V, deel 3, onder 9 een marge voor de onnauwkeurigheid: de monitoringresultaten mogen de emissiegrenswaarden met een bepaald percentage overschrijden zonder dat er sprake is van niet-naleving.*
Toelichting artikel 4.48 en 4.50 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.49 (informeren: periodieke meting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste twee weken voordat een periodieke meting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
2 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de periodieke meting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.49 (informeren: periodieke meting) *Het bevoegd gezag wordt van tevoren geïnformeerd over een periodieke meting.*
Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.50 (lucht: parallelmeting)

1 Geautomatiseerde meetsystemen worden ten minste eenmaal per jaar met parallelmetingen gecontroleerd.
2 Een parallelmeting die wordt verricht voor de verificatie van de meetapparatuur voor continue metingen duurt ten minste een half uur.
3 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.40 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.
Toelichting artikel 4.48, vierde lid, en artikel 4.50, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.50 (lucht: parallelmeting) *Dit artikel regelt de controle van continue meetsystemen (bijlage V, deel 3, onder 8, bij de richtlijn industriële emissies).*

Artikel 4.51 (informeren: parallelmeting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt geïnformeerd over de resultaten van de controle, bedoeld in artikel 4.50, eerste lid.
2 Het bevoegd gezag wordt ten minste twee weken voordat een parallelmeting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
3 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de parallelmeting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.51 (informeren: parallelmeting) *Het bevoegd gezag wordt geïnformeerd over de resultaten van de controle van het continue meetsysteem en wordt van tevoren geïnformeerd over de parallelmeting.*
Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.52 (lucht: ongeldige metingen)

1 De metingen van een dag worden als ongeldig beschouwd als in een dag meer dan drie uurgemiddelden ongeldig zijn door storing of onderhoud van het continu werkende meetsysteem.
2 Als per jaar de metingen van meer dan tien dagen ongeldig zijn, worden passende maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid van het continu werkende meetsysteem te verbeteren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.52 (lucht: ongeldige metingen) *Metingen zijn niet representatief bij onderhoud aan het systeem of in het geval van storing.*

Artikel 4.53 (lucht en water: kwaliteitsborging)

1 Op de bekwaamheid van een laboratorium is NEN-EN-ISO/IEC 17025 van toepassing.
2 Op richtlijnen voor Predictive Emission Monitoring Systems is NVN-CEN TS 17198 van toepassing.
3 De Regeling brandstoffen luchtverontreiniging is van overeenkomstige toepassing op de vaststelling van het zwavelgehalte van een brandstof.

Toelichting artikel 4.53 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Actualisering van de verwijzing naar een verouderde norm NTA 7379 en vervangt deze door NVN-CEN TS 17198.*

Artikel 4.54 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarden)

1 De emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.34, 4.36, 4.38, 4.39 en 4.39a, gelden niet voor gasturbines, gasmotoren en dieselmotoren die:
   a zijn bedoeld voor noodgevallen volgens de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit die daarvoor geldt; en
   b minder dan 500 uur per jaar geheel of gedeeltelijk in werking zijn en emissies in de lucht veroorzaken, met uitzondering van de tijd die nodig is voor de inwerkingstelling en stillegging.

   Toelichting artikel 4.54, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met deze wetstechnische aanpassing wordt ook artikel 4.39a onder het bereik van artikel 4.54 gebracht. Verder wordt de 500-uursregeling van het eerste lid, onder b, van artikel 4.54 in lijn gebracht met hetgeen eerder in artikel 5.9, vijfde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer is opgenomen. Ook de tijd die nodig is om de stookinstallatie op te starten en in te regelen, valt onder de 500-uursregeling.*
2 Het aantal uur dat de installaties in werking zijn, wordt geregistreerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.54 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarden) *De richtlijn industriële emissies zondert bepaalde stookinstallaties die volgens de vergunning bestemd zijn voor noodgevallen en minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn uit van de plicht te voldoen aan de in dit besluit gegeven emissiegrenswaarden (bijlage V, deel 1 en 2, onder 5 en 6). Deze uitzondering is overgenomen. Degene die de activiteit verricht registreert het aantal bedrijfsuren dat gemaakt wordt door de installaties die bestemd zijn voor noodgevallen.*

Artikel 4.55 (lucht: gelijktijdig gebruik verschillende soorten brandstof)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht zijn bij gelijktijdig gebruik van verschillende soorten brandstof in een grote stookinstallatie de emissiegrenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofoxiden en totaal stof de gewogen gemiddelden van de emissiegrenswaarden die voor elk van de brandstoffen afzonderlijk van toepassing zijn.
2 Een gewogen gemiddelde wordt per tijdseenheid berekend naar het aandeel van elk van de brandstoffen in de energetische inhoud van de toegevoerde brandstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.55 (lucht: gelijktijdig gebruik verschillende soorten brandstof) *Dit artikel betreft de omzetting van artikel 40 van de richtlijn industriële emissies (gemengde stookinstallaties) over de situatie dat gelijktijdig verschillende soorten brandstof worden gebruikt. In het artikel wordt met «de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn» zowel bedoeld de emissiegrenswaarden bedoeld die op grond van de artikelen 4.34, 4.36, 4.38, 4.39 en 4.46 voor ieder van de brandstoffen afzonderlijk van toepassing zijn, als de emissiegrenswaarden die zijn gesteld in een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift.*
Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.56 (afbakening mogelijkheid maatwerk zwaveldioxide)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee voor een bestaande grote stookinstallatie de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide, bedoeld in artikel 4.55, eerste lid, wordt verhoogd, bevat een emissiegrenswaarde van niet meer dan 500 mg/Nm^3, als:

a de stookinstallatie deel uitmaakt van een raffinaderij; en
b de stookinstallatie zelf destillatieresiduen of omzettingsresiduen afkomstig van het raffineren van ruwe aardolie, alleen of in combinatie met andere brandstoffen, verbruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.56 (lucht: afbakening mogelijkheid maatwerk zwaveldioxide) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels is in deze paragraaf beperkt. In dit artikel is, conform de richtlijn industriële emissies, een situatie opgenomen waarin voor een bestaande grote stookinstallatie de emissiegrenswaarde van zwaveldioxide wel kan worden verhoogd. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*

Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.57 (lucht: uitzondering stookinstallatie geen gebruik laagzwavelige brandstof)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht kan een grote stookinstallatie waar normaal laagzwavelige brandstof wordt verstookt, 240 uur in werking blijven, als door een onderbreking van de voorziening met laagzwavelige brandstof als gevolg van een ernstig tekort aan die brandstoffen niet kan worden voldaan aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.34.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.57 (lucht: uitzondering stookinstallatie geen gebruik laagzwavelige brandstof) *Dit artikel regelt de mogelijkheid stookinstallaties, waar normaliter laagzwavelige brandstof wordt verstookt, in afwijking van de emissiegrenswaarden, in werking te houden, als de exploitant wegens een onderbreking van de voorziening met laagzwavelige brandstof als gevolg van een ernstig tekort aan zulke brandstoffen niet in staat is die grenswaarden in acht te nemen. Het artikel vormt de omzetting van artikel 30, vijfde lid, van de richtlijn.*

Hoewel tot op heden in Nederland nooit toepassing is gegeven aan deze bepaling valt niet uit te sluiten dat dit in de toekomst wel nodig zal blijken te zijn. Als de exploitant wegens een onderbreking van de voorziening met laagzwavelige brandstof als gevolg van een ernstig tekort aan zulke brandstoffen niet in staat is de emissiegrenswaarden voor zwaveldioxide in acht te nemen, mag de stookinstallatie 240 uur in bedrijf blijven (eerste lid).

Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.58 (informeren: uitzondering geen gebruik laagzwavelige brandstof)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over een onderbreking van de voorziening met laagzwavelige brandstof als bedoeld in artikel 4.57, waardoor niet kan worden voldaan aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.34.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.58 (informeren: uitzondering geen gebruik laagzwavelige brandstof) *Degene die de activiteit verricht moet een onderbreking in de voorziening met laagzwavelige brandstof onverwijld aan het bevoegd gezag doorgeven. Het bevoegd gezag kan op basis van deze informatie bijvoorbeeld gaan handhaven als het van oordeel is dat de stookinstallatie ten onrechte in bedrijf is gebleven. Met de verplichte doorzending naar het Rijk en de Europese Commissie is de informatievoorziening geborgd.*

Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.59 (afbakening mogelijkheid maatwerk geen gebruik laagzwavelige brandstof)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee artikel 4.57 wordt versoepeld, bevat een verlenging van niet meer dan zes maanden als de omstandigheid, bedoeld in artikel 4.57, voortduurt en emissiegrenswaarden daardoor niet in acht kunnen worden genomen.

Artikel 4.59 (lucht: afbakening mogelijkheid maatwerk geen gebruik laagzwavelige brandstof) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Het bevoegd gezag kan een maatwerkvoorschrift afgeven of een maatwerkregel stellen waarbij de periode van 240 uur verlengd wordt tot maximaal zes maanden. Zo hoeft de installatie niet stil gelegd te worden en is er voldoende tijd om een besluit te nemen waarbij de periode zo nodig kan worden verlengd. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*

Omdat schaarste van laagzwavelige brandstof een landelijk of - waarschijnlijker - een Europees of zelfs mondiaal probleem zal zijn, zal het bevoegd gezag de motivering van niet-handhaving (voor de eerste 240 uur) en het maatwerkbesluit (om tot ten hoogste 6 maanden te verlengen) baseren op informatie van de rijksoverheid.

Artikel 4.60 (lucht: uitzondering stookinstallatie geen gebruik gasvormige brandstof)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht bij onvoorziene omstandigheden zijn de emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.34, 4.36, 4.38 en 4.39, ten hoogste 240 uur per incident niet van toepassing, als een grote stookinstallatie die normaal met gasvormige brandstof wordt gestookt, met een andere brandstof wordt gestookt wanneer door weersomstandigheden of storingen in de gastoevoer geen gas kan worden geleverd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.60 (lucht: uitzondering stookinstallatie geen gebruik gasvormige brandstof) *Het betreft een toegestane afwijking van het naleven van de emissiegrenswaarden voor een stookinstallatie die alleen gasvormige brandstof gebruikt, maar die als gevolg van een plotselinge onderbreking in de gasvoorziening bij uitzondering een andere brandstof moet gebruiken en daarvoor afgasreinigingsapparatuur nodig zou hebben.*

Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.61 (informeren: uitzondering geen gebruik gasvormige brandstof)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over het stoken met een andere brandstof dan een gasvormige brandstof, bedoeld in artikel 4.60, als door weersomstandigheden of storingen in de gastoevoer geen gas kan worden geleverd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.61 (informeren: uitzondering geen gebruik gasvormige brandstof) *Degene die de activiteit verricht moet een onderbreking in de gasvoorziening, bedoeld in artikel 4.60, onverwijld aan het bevoegd gezag doorgeven. Het bevoegd gezag kan deze informatie doorsturen aan het Rijk, die dit weer doorgeeft aan de Europese Commissie.*

Toelichting artikelen 4.49, 4.51, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58, 4.60 en 4.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.62 (energie: netto elektrisch rendement)

1 Met het oog op het zuinig gebruik van energie en grondstoffen is het netto elektrisch rendement van een grote stookinstallatie die met steenkool of een combinatie van steenkool en een andere brandstof wordt gestookt ten minste 40%.

2 Het netto elektrisch rendement wordt bepaald over de laatste vijf jaar dat de stookinstallatie in gebruik is of, als dat gebruik korter is dan vijf jaar, over de periode dat de stookinstallatie elektriciteit heeft geleverd aan een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, waarbij deze periode ten minste een jaar is.

3 Het netto elektrisch rendement wordt bepaald door de aan een transmissiesysteem voor elektriciteit geleverde elektriciteit te delen door de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen.

4 Bij levering aan een warmtenet wordt:
   a de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen gecorrigeerd voor de energie-inhoud van de brandstoffen die aanvullend worden gebruikt in verband met de warmtelevering; en
   b de aan een transmissiesysteem voor elektriciteit geleverde elektriciteit verhoogd met de elektriciteitsderving door de warmtelevering.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.62 (energie: netto elektrisch rendement) *Het netto elektrisch rendement van grote stookinstallaties loopt uiteen van 37% voor de oudste tot 46% voor de nieuwste grote stookinstallaties (kolencentrales) in Nederland.[64] De kolencentrales die in de jaren tachtig gebouwd zijn, hebben de laagste rendementen en zijn daarmee aan te merken als de centrales met de minst duurzame techniek en de hoogste uitstoot.*

Met dit artikel is een minimaal netto elektrisch rendement van 40% verplicht voor een grote stookinstallatie die met steenkool of een combinatie van steenkool en een of meer andere brandstoffen, zoals biomassa, wordt gestookt. Onder netto elektrisch rendement wordt verstaan de aan het landelijk hoogspanningsnet geleverde elektriciteit gedeeld door de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen. Voor de berekening van het rendement zijn internationale meetnormen beschikbaar. Voor het thermisch rendement van de ketel bestaat NEN-EN 12952-15:2003 - Ketels met pijpen en hulpinstallaties - Deel 15: Acceptatieproeven. Voor het elektrisch rendement van de stoomturbine bestaat NEN-EN-IEC 60953-3:2002 - Regels voor thermische afnameproeven aan stoomturbines - Deel 3: Thermische proeven voor het verifiëren van de eigenschappen van vernieuwde stoomturbines.

Het minimumrendement is verbonden met de toepassing van het principe van de beste beschikbare techniek (BBT). Dit principe bewerkstelligt dat de op milieugebied best presterende installatie de norm bepaalt voor andere installaties. De richtlijn industriële emissies hanteert als algemeen beginsel onder meer dat de energie op doelmatige wijze wordt gebruikt. Het BBT-principe uit die richtlijn gaat ervan uit dat degene die de activiteit verricht zoveel als technisch en economisch mogelijk is de nadelige gevolgen voor het milieu beperkt. De minimum rendementseis van 40% van dit besluit komt overeen met de bovengrens van het netto elektrisch rendement voor bestaande kolencentrales, zoals opgenomen in de thans geldende Europese BBT-conclusies voor grote stookinstallaties.[65] Met de minimumeis van 40% wordt derhalve de ruimte die vanuit het BBT-principe wordt geboden om het primaire energiegebruik terug te dringen - langs de lijnen van het Energieakkoord - ten volle benut. Een minimum rendementseis voor kolencentrales draagt niet alleen bij aan het verlagen van het primaire energiegebruik. Het levert ook een bijdrage aan een verlaging van emissies door kolencentrales van CO_2, NO_X, SO_2 en fijnstof in Nederland.

[64] Energieonderzoek Centrum Nederland, 2014.
[65] Zie http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/lcp_bref_0706.pdf, pagina iv.

Voor de term «landelijk hoogspanningsnet» wordt verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder j, van de Elektriciteitswet 1998. Volgens dat artikellid dat verwijst naar artikel 10, eerste lid, van die wet, omvat het hoogspanningsnet de netten die bestemd zijn voor transport van elektriciteit op een spanningsniveau van 110 kV of hoger en die zo worden bedreven en landsgrensoverschrijdende netten met wisselstroom.
Bij de bepaling van het rendement wordt rekening gehouden met eventuele warmtelevering. Hiervoor wordt aangesloten bij de correctieberekening op basis van een brandstoffactor warmte, die in het kader van de Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP)-subsidieregeling is toegepast: elektrisch rendement = netto elektriciteitslevering / brandstofinput - (warmtelevering x brandstoffactor warmte). Tegelijkertijd wordt vanuit het oogpunt van consistentie de rekenformule geïntroduceerd op basis van een vermogensverliesfactor warmte, zoals die in de praktijk wordt gebruikt (Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE+)): elektrisch rendement = netto elektriciteitslevering + (warmtelevering x vermogensverliesfactor warmte) / brandstof input. Beide rekenmethoden leiden bij gelijke input tot vergelijkbare uitkomsten. Het begrip «warmtenet» is overgenomen uit artikel 1, onder c, van de Warmtewet en is het geheel van tot elkaar behorende, met elkaar verbonden leidingen, bijbehorende installaties en overige hulpmiddelen dienstbaar aan het transport van warmte, tenzij deze leidingen, installaties en hulpmiddelen zijn gelegen in een gebouw of werk van een verbruiker of van een producent en strekken tot toe- of afvoer van warmte voor dat gebouw of werk. Het rendement wordt verder onder meer beïnvloed door het opstarten en stilleggen van de installatie en de belasting van de installatie (vollast of deellast). Deze bijzondere bedrijfsomstandigheden zeggen weinig over het daadwerkelijk rendement en mogen daarom niet doorslaggevend zijn bij het bepalen van de naleving. Daarom wordt het rendement gemiddeld over een periode van vijf jaar. Voor nieuw(ere) centrales die nog geen vijf jaar in bedrijf zijn, wordt het rendement bepaald over de periode dat aan het openbare net wordt geleverd met een minimum van een jaar. Testfasen worden daarbij niet meegerekend, want dat zijn bijzondere bedrijfsomstandigheden.
De bepaling dat op verzoek van het bevoegd gezag gegevens over het netto elektrisch rendement van de stookinstallatie moeten worden overgelegd keert niet in deze vorm terug, omdat die informatie op grond van de toezichthoudende bevoegdheden van de Algemene wet bestuursrecht kan worden gevorderd (onder meer artikelen 5:16, 5:17 en 5:20 van die wet).
***Toelichting artikel 4.62 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Dit is een redactionele wijziging waarbij de definitie van «landelijk hoogspanningsnet» is verplaatst van het derde naar het tweede lid.*
Verder vervalt in het vierde lid de verwijzing naar de Warmtewet omdat voor «warmtenet» een begripsbepaling wordt toegevoegd aan bijlage I.
***RG 2025-11-22: Toelichting, niet vanuit de Nota van Toelichting omdat die toelichting niet aangetroffen is, in artikel 4.62, lid 1 en derde en vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-347** Artikel 4.62 wordt als volgt gewijzigd:*
In het tweede lid wordt «het landelijk hoogspanningsnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder j, van de Elektriciteitswet 1998» vervangen door «een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet».
In het derde en vierde lid, onderdeel b, wordt «het landelijk hoogspanningsnet» steeds vervangen door «een transmissiesysteem voor elektriciteit».

Artikel 4.62a (bodem en water: exploitatie grote stookinstallatie)

1 Een grote stookinstallatie en de terreinen die daarbij horen worden zodanig geëxploiteerd dat het vrijkomen van verontreinigende stoffen van rookgasreiniging op of in de bodem, het oppervlaktewater of het grondwater wordt voorkomen.
2 Er is opvangcapaciteit voor de opvang van:
  a wegvloeiend hemelwater dat is verontreinigd met afvalwater van rookgasreiniging;
  b afvalwater van rookgasreiniging als gevolg van overlopen; en
  c water afkomstig van brandbestrijding dat is verontreinigd met afvalwater van rookgasreiniging.
3 De opvangcapaciteit is zodanig dat het afvalwater van rookgasreiniging, voordat het wordt geloosd, kan worden behandeld.

***Toelichting artikel 4.62a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200** Artikel 4.62a is opgenomen naar analogie van het bestaande artikel 4.67, met regels ter bescherming van de bodemkwaliteit en de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater.*

§ 4.4 Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 4.4 Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie *De grenswaarden en bepalingen in deze paragraaf zijn ongewijzigd overgenomen uit de richtlijn industriële emissies en de BREF. In de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een lozingsactiviteit zullen deze grenswaarden veelal aangescherpt worden. Bovendien zullen in de vergunning aanvullende voorschriften worden opgenomen. Ook in het Activiteitenbesluit milieubeheer*[66] *waren sommige grenswaarden al aangescherpt en parameters toegevoegd.*

Artikel 4.63 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie waar vaste of vloeibare afvalstoffen worden verbrand of meeverbrand.

2 Een afvalverbrandingsinstallatie en een afvalmeeverbrandingsinstallatie omvatten:
- a verbrandingsstraten of meeverbrandingsstraten en voorzieningen voor ontvangst, opslag en voorbehandeling van de afvalstoffen op de locatie;
- b systemen voor de toevoer van afvalstoffen, brandstof en lucht;
- c ketels;

  Toelichting artikel 4.63, tweede lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.63, tweede lid, onder c, wordt «stoomketels» vervangen door «ketels», omdat hieronder niet alleen stoomketels, maar ook heetwaterketels moeten worden begrepen. Hiermee wordt bovendien de consistentie vergroot, omdat in de paragrafen over stookinstallaties (zoals paragraaf 4.126), onder de term «ketels» zowel stoom- als heetwaterketels worden begrepen. Afvalverbrandingsinstallaties zijn in het algemeen uitgerust met een stoomketel, maar omdat er steeds meer warmte aan stadsverwarmingsinstallaties wordt geleverd, zullen er mogelijk in de toekomst ook installaties komen met uitsluitend een heetwaterketel. Door nu aan te sluiten bij de paragrafen over stookinstallaties wordt voorkomen dat er een leemte ontstaat.*
- d voorzieningen voor de behandeling van afgassen;
- e voorzieningen voor de behandeling of opslag van afvalverbrandingsresiduen en afvalwater;
- f schoorstenen; en
- g apparatuur en systemen voor de regeling van het verbrandingsproces of meeverbrandingsproces en voor de registratie en monitoring van de omstandigheden van verbranding of meeverbranding.

3 Als voor de thermische behandeling van afvalstoffen andere processen dan oxidatie worden gebruikt, omvat de afvalverbrandingsinstallatie of de afvalmeeverbrandingsinstallatie het proces voor thermische behandeling en ook het daaropvolgende verbrandingsproces.

4 Deze paragraaf is niet van toepassing op:
- a een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie waarin alleen de volgende afvalstoffen thermisch worden behandeld of producten van thermische behandeling van alleen de volgende afvalstoffen worden verbrand:
  - 1° rie-biomassa;
  - 2° radioactieve afvalstoffen; of
  - 3° afvalstoffen die zijn ontstaan bij de exploratie en exploitatie van oliebronnen en gasbronnen vanaf een installatie in zee en die aan boord van die installatie worden verbrand;
- b een experimentele afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie voor onderzoek, ontwikkeling en tests om het thermisch behandelingsproces te verbeteren, waarin per kalenderjaar minder dan 50 ton afvalstoffen wordt verwerkt;
- c een vaste technische eenheid voor vergassing of pyrolyse, als de gassen die het resultaat zijn van deze thermische behandeling van afvalstoffen voordat ze worden verbrand zo worden gereinigd dat bij de verbranding ervan niet meer emissies ontstaan dan bij de verbranding van aardgas; en
- d stookinstallaties bij een veehouderij met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van ten hoogste 5 MW, die als brandstof alleen onverwerkte mest van gevogelte als bedoeld in artikel 9, onder a, van de verordening dierlijke bijproducten gebruiken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.63 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het in werking hebben van een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie waar vaste of vloeibare afvalstoffen worden verbrand of meeverbrand. Het betreft installaties die in hoofdstuk IV van de richtlijn industriële emissies worden gereguleerd.*
Een afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie omvat alle verbrandingsstraten of meeverbrandingsstraten en de voorzieningen voor ontvangst, opslag en voorbehandeling ter plaatse van het afval, de systemen voor de toevoer van afval, brandstof en lucht, stoomketels, de voorzieningen voor de behandeling van afgassen, de voorzieningen voor de behandeling of opslag van afvalverbrandingsresiduen en afvalwater, de schoorstenen, alsook de apparatuur en de systemen voor de regeling van het verbrandings- of meeverbrandingsproces en voor de registratie en monitoring van de omstandigheden waaronder de verbranding of meeverbranding gebeurt.
Als voor de thermische behandeling van afval gebruik wordt gemaakt van andere processen van oxidatie, omvat de afvalverbrandings- of de afvalmeeverbrandingsinstallatie zowel het proces voor thermische behandeling als het daaropvolgende verbrandingsproces.

[66] Stb. 2007, 415, laatstelijk gewijzigd Stb. 2016, 231.

Toelichting artikel 4.63 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het toepassingsbereik van paragraaf 4.4 wordt het verbranden van onverwerkte mest van gevogelte in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten hoogste 5 MW uitgezonderd. Het gaat hier om het verstoken van eigen pluimveemest op de eigen boerderij. De uitzondering volgt uit Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten (PbEG 2009, L 300).*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 4.64 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.63, wordt voldaan aan de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.64 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.
Toelichting artikel 4.64 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Onderdeel b vervalt omdat in paragraaf 4.4 geen artikelen staan die een bepaalde bodembeschermende voorziening verplicht stellen.*

Artikel 4.65 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de regels in deze paragraaf niet versoepeld, met uitzondering van de artikelen 4.73 en 4.96.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.65 (afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze paragraaf implementeert de richtlijn industriële emissies. Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf kan alleen aanvullende maatregelen bevatten. Een minder strenge maatregel dan in de paragraaf is voorgeschreven kan dus niet met een maatwerkvoorschrift worden geregeld. Daarmee is een invulling gegeven aan artikel 2.12, tweede lid. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*
Toelichting artikelen 4.65, 4.73a en 4.96a Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Paragraaf 4.4 van het Bal (Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie) implementeert de richtlijn industriële emissies. Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf kan alleen aanvullende maatregelen bevatten. Hierop gelden voor specifieke artikelen uitzonderingen. De beperkingen op deze uitzonderingen worden nu geplaatst achter de artikelen waar ze betrekking op hebben. Dit zorgt voor een geharmoniseerde aanpak, in lijn met andere bepalingen, zoals in artikel 4.31 van het Bal.*
De beperking van artikel 4.73a was toegevoegd in een wijziging van artikel 4.65 van het Bal in verband met de implementatie van de conclusies over de beste beschikbare technieken voor afvalverbranding.[1] Voor de toelichting op dit artikel 4.73a wordt daarom verwezen naar de toelichting bij de wijziging van de artikelen 4.65 en 4.74 van het Bal in die besluiten. De beperking van artikel 4.96a was bovendien al opgenomen in artikel 4.65 van het oorspronkelijke, in 2018 gepubliceerde Bal.

[1] *Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312) en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67) (Stb. 2021, 299).*

Artikel 4.66 (bodem, water en lucht: voorkomen verbrandingsresiduen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem, een oppervlaktewaterlichaam en de lucht wordt bij het vervoer van de verbrandingsoven naar het opslagterrein en de tussentijdse opslag op dat terrein voorkomen dat verbrandingsresiduen in de bodem, een oppervlaktewaterlichaam en de lucht terechtkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.66 (bodem, water en lucht: voorkomen verbrandingsresiduen) *Dit artikel implementeert artikel 53, tweede lid, van de richtlijn industriële emissies. Voorkomen moet worden dat verbrandingsresiduen in de bodem, een oppervlaktewaterlichaam en de lucht terechtkomen.*

Artikel 4.67 (bodem en water: exploitatie afvalverbrandingsinstallatie)

1 Een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie en de terreinen die daarbij horen worden zo geëxploiteerd dat het ongeoorloofd en per ongeluk vrijkomen van verontreinigende stoffen op of in de bodem en op een oppervlaktewaterlichaam wordt voorkomen.
2 Er is opvangcapaciteit voor de opvang van:
  a wegvloeiend verontreinigd hemelwater;
  b verontreinigd water dat is overgelopen; en
  c verontreinigd water afkomstig van brandbestrijding.
3 Het afvalwater kan worden behandeld voordat het wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.67 (bodem en water: exploitatie afvalverbrandingsinstallatie) *Dit artikel implementeert artikel 46, vijfde lid, van de richtlijn industriële emissies en ziet zowel op het beschermen van de bodemkwaliteit als de kwaliteit van een oppervlaktewaterlichaam.*

Artikel 4.68 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Voor het afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam zijn de emissiegrenswaarden:
   a de waarden, bedoeld in tabel 4.68, gemeten in een steekmonster;
   b voor onopgeloste stoffen 30 mg/l, gemeten in een steekmonster; en
   c voor totaal organisch koolstof 40 mg/l, gemeten in een steekmonster.
2 De zuurgraad van het afvalwater is ten minste pH 6,5 en ten hoogste pH 11, gemeten in een steekmonster.
3 Als meer dan twintig steekmonsters per jaar worden genomen, gelden de emissiegrenswaarden voor 95% van die steekmonsters, met uitzondering van de emissiegrenswaarden voor dioxinen en furanen.

Tabel 4.68 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l of ng/l
Kwik	0,01 mg/l
Cadmium	0,03 mg/l
Thallium	0,03 mg/l
Arseen	0,05 mg/l
Lood	0,06 mg/l
Chroom	0,1 mg/l
Koper	0,15 mg/l
Nikkel	0,15 mg/l
Zink	0,5 mg/l
Antimoon	0,85 mg/l
Kobalt	0,05 mg/l
Mangaan	0,2 mg/l
Vanadium	0,5 mg/l
Tin	0,5 mg/l
Som van dioxinen en furanen	0,05 ng/l

Toelichting artikel 4.68 en tabel 4.68 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Zoals toegelicht in paragraaf 3.3 van deze toelichting zijn in artikel 4.68 voor lozingen op het oppervlaktewater emissiegrenswaarden opgenomen die aan de soepele kant van de BBT-conclusies afvalverbranding zitten. Op grond van artikel 8.98 van het Bkl beziet het bevoegd gezag binnen vier jaar na de bekendmaking van nieuwe of herziene BBT-conclusies of de aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften voldoen aan die nieuwe BBT-conclusies. Bijvoorbeeld voor nikkel heeft een aantal Nederlandse referentie-installaties een lagere nikkelconcentratie gerapporteerd In artikel 4.68 is tevens een nieuwe emissiegrenswaarde voor totaal organisch koolstof opgenomen.*

Artikel 4.69 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het ontsluiten van de stoffen is NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2 van toepassing.
4 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
   b voor kwik: NEN-EN-ISO 12846, NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 17852;
   c voor cadmium, thallium, lood, chroom, koper, nikkel, zink, antimoon, kobalt, mangaan, vanadium en tin: NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885;
   d voor arseen: NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11969;
   e voor de zuurgraad: NEN-EN-ISO 10523; en
   Toelichting artikel 4.69, vierde lid onder e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO 10523» en niet «NEN-ISO 10523».*
   f voor dioxinen en furanen: NEN-ISO 18073.
5 Voor de som van dioxinen en furanen worden:
   a de waterfase en de zwevende stof op dioxinen en furanen geanalyseerd;
   b voordat ze worden opgeteld, de massaconcentraties van de dibenzo-p-dioxinen en dibenzofuranen, bedoeld in tabel 4.69, vermenigvuldigd met de toxische equivalentiefactor, bedoeld in die tabel.

Tabel 4.69 Vermenigvuldiging, bedoeld in het vijfde lid, onder b

Massaconcentraties dibenzo-p-dioxinen en dibenzofuranen	Toxische equivalentiefactor
2,3,7,8-tetrachloordibenzodioxine	1
1,2,3,7,8-pentachloordibenzodioxine	0,5
1,2,3,4,7,8-hexachloordibenzodioxine	0,1
1,2,3,6,7,8-hexachloordibenzodioxine	0,1
1,2,3,7,8,9-hexachloordibenzodioxine	0,1
1,2,3,4,6,7,8-heptachloordibenzodioxine	0,01
Octachloordibenzodioxine	0,001
2,3,7,8-tetrachloordibenzofuraan	0,1
2,3,4,7,8-pentachloordibenzofuraan	0,5
1,2,3,7,8-pentachloordibenzofuraan	0,05
1,2,3,4,7,8-hexachloordibenzofuraan	0,1
1,2,3,6,7,8-hexachloordibenzofuraan	0,1
1,2,3,7,8,9-hexachloordibenzofuraan	0,1
2,3,4,6,7,8-hexachloordibenzofuraan	0,1
1,2,3,4,6,7,8-heptachloordibenzofuraan	0,01
1,2,3,4,7,8,9-heptachloordibenzofuraan	0,01
Octachloordibenzofuraan	0,001

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.69 (water: meetmethoden) *In artikel 4.69 wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 4.68 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.70 (water: bemonsterplicht)

1 Het afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen wordt op de volgende manier bemonsterd:
   a continu, om de zuurgraad, de temperatuur en het debiet te meten;
   b door dagelijkse steekproeven of metingen van een met het debiet evenredige representatieve steekproef over een periode van 24 uur, om de totale hoeveelheid onopgeloste stoffen te meten;
   c door maandelijkse metingen van een met het debiet evenredige representatieve steekproef over een periode van 24 uur, om totaal organisch koolstof, kwik, cadmium, thallium, arseen, lood, chroom, koper, nikkel, zink, antimoon, kobalt, mangaan, vanadium en tin te meten; en
   Toelichting artikel 4.70, eerste lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Artikel 4.70 is aangevuld met de bemonsteringsplicht voor totaal organisch koolstof.*
   Toelichting artikel 4.70, eerste lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.70, eerste lid, onder c, van het Bal wordt de bemonsteringsplicht gecompleteerd. Voor alle stoffen waaraan in tabel 4.68 emissiegrenswaarden worden gesteld, geldt nu ook een bemonsteringsplicht.*
   d door driemaandelijkse metingen tijdens de eerste twaalf maanden dat een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie in bedrijf is, en daarna door zesmaandelijkse metingen, om dioxinen en furanen te meten.
2 Een monster wordt genomen op het punt waar het afvalwater wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.
3 Als het afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen samen met ander afvalwater wordt gezuiverd, wordt bepaald welk aandeel van de stoffen, de zuurgraad en de warmte in het uiteindelijk geloosde afvalwater afkomstig is van het afvalwater afkomstig van het reinigen van afgassen, door ook te bemonsteren op de verschillende afvalwaterstromen voordat ze uitmonden op de afvalwaterzuiveringsinstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.70 (water: bemonsterplicht) *Voor bepaalde parameters stelt de richtlijn industriële emissies specifieke eisen aan de wijze waarop het afvalwater wordt bemonsterd. Deze regels zijn overgenomen in artikel 4.70.*
Het eerste lid bepaalt met welke frequente en op welke manier bemonsterd moet worden voor de verschillende parameters waar emissiegrenswaarden voor worden gesteld. Het tweede lid bepaalt dat op het lozingspunt bemonsterd moet worden. Het derde regelt hoe het aandeel van onderhavige activiteit in de uiteindelijke emissies wordt bepaald, als het afvalwater wordt gemengd met andere afvalwaterstromen.

Artikel 4.71 (lucht en water: kwaliteitsborging)

Op de bekwaamheid van een laboratorium is NEN-EN-ISO/IEC 17025 van toepassing.

Artikel 4.72 (lucht: ontwerp verbrandingsinstallatie)
Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het milieu worden afgassen op een gecontroleerde wijze afgevoerd door een schoorsteen waarvan de hoogte op berekeningen is gebaseerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.72 (lucht: ontwerp verbrandingsinstallatie) *Dit artikel implementeert artikel 46, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies. De hoogte van de schoorsteen moet op berekeningen zijn gebaseerd.*
Toelichting artikel 4.72 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.73 (lucht: emissies afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie)
1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden, afhankelijk van de periodegemiddelden in een periodieke meting of continue meting de waarden, bedoeld in tabel 4.73, voor een:
  a afvalverbrandingsinstallatie; of
  b afvalmeeverbrandingsinstallatie als daarin:
    1° meer dan 40% van de vrijkomende warmte afkomstig is van gevaarlijke afvalstoffen; of
    2° onbehandelde of ongesorteerde huishoudelijke afvalstoffen of bedrijfsafvalstoffen worden verbrand.
2 Als een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen heeft van minder dan 20 MW, is de emissiegrenswaarde in een maandgemiddelde voor stikstofoxiden niet van toepassing.
3 Voor het berekenen van de emissies van de stoffen, bedoeld in tabel 4.73, wordt de massaconcentratie omgerekend naar een zuurstofgehalte van 11% in afgas, met uitzondering van de emissies van de verbranding van afgewerkte olie.
4 Voor het berekenen van de emissies van de verbranding van afgewerkte olie wordt de massaconcentratie omgerekend naar een zuurstofgehalte van 3% in afgas.

Tabel 4.73 Emissiegrenswaarden afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie

Stof	Halfuur- en daggemiddelde in mg/Nm^3	Maandgemiddelde in mg/Nm^3	Daggemiddelde in mg/Nm^3	Tienminutengemiddelde in mg/Nm^3	Emissiegrenswaarde in bemonsteringsperiode in mg/Nm^3 of ng/Nm^3
Totaal stof	3				
Gasvormige en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof	6				
Zoutzuur	6				
Waterstoffluoride	0,5				
Zwaveldioxide	30				
Stikstofoxiden	100	70			
Ammoniak	5				
Koolmonoxide			30	150	
Kwik			0,01		0,01 mg/Nm^3
Som van cadmium en thallium					0,02 mg/Nm^3
Som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, koper, lood, mangaan, nikkel en vanadium					0,15 mg/Nm^3
Som van dioxinen en furanen, gedefinieerd als de som van de afzonderlijke dioxinen en furanen, gewogen volgens de equivalentie-factoren					0,03 ng/Nm^3

Toelichting tabel 4.73 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *De emissiegrenswaarden in tabel 4.73 zijn op het niveau van de milieuprestaties van de Nederlandse referentie-installaties gebracht.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.73 tot en met 4.77 (lucht: emissies) *In artikel 4.73 zijn emissiegrenswaarden opgenomen voor afvalverbrandingsinstallaties, in artikel 4.77 zijn de emissiegrenswaarden voor een cementoven opgenomen. De emissiegrenswaarden voor een afvalmeeverbrandingsinstallatie staan in artikel 4.73, artikel 4.75, of kunnen worden berekend volgens de methode in artikel 4.76.*
Toelichting artikel 4.73 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met de wijziging in het eerste lid is het woord «afval» vervangen door «afvalstof». Verder is «totaal thermisch ingangsvermogen» vervangen door «totaal nominaal thermisch ingangsvermogen». Hiermee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.73a (afbakening mogelijkheid maatwerk emissies)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee artikel 4.73 wordt versoepeld, wordt alleen gesteld over de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden, ammoniak, koolmonoxide, waterstoffluoride, zoutzuur en de som van dioxinen en furanen, bedoeld in tabel 4.73.

Toelichting artikelen 4.65, 4.73a en 4.96a Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Paragraaf 4.4 van het Bal (Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie) implementeert de richtlijn industriële emissies. Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf kan alleen aanvullende maatregelen bevatten. Hierop gelden voor specifieke artikelen uitzonderingen. De beperkingen op deze uitzonderingen worden nu geplaatst achter de artikelen waar ze betrekking op hebben. Dit zorgt voor een geharmoniseerde aanpak, in lijn met andere bepalingen, zoals in artikel 4.31 van het Bal.*
De beperking van artikel 4.73a was toegevoegd in een wijziging van artikel 4.65 van het Bal in verband met de implementatie van de conclusies over de beste beschikbare technieken voor afvalverbranding.[1] Voor de toelichting op dit artikel 4.73a wordt daarom verwezen naar de toelichting bij de wijziging van de artikelen 4.65 en 4.74 van het Bal in die besluiten. De beperking van artikel 4.96a was bovendien al opgenomen in artikel 4.65 van het oorspronkelijke, in 2018 gepubliceerde Bal.

[1] Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312) en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67) (Stb. 2021, 299).

Toelichting artikelen 4.73a, 4.1303a en 4.1349a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk. Het oogmerk kan vervallen in het opschrift, omdat dat telkens bij de regel staat waar het maatwerk over gaat.*

Artikel 4.74 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

1 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee een emissiegrenswaarde voor koolmonoxide als bedoeld in artikel 4.73, eerste lid, wordt verhoogd, bevat een emissiegrenswaarde voor koolmonoxide van niet meer dan:
   a 50 mg/Nm^3 in een daggemiddelde, naast het tienminutengemiddelde; of
   b 100 mg/Nm^3 in een uurgemiddelde als de wervelbedtechnologie wordt gebruikt.
2 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee een halfuur- of daggemiddelde emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden als bedoeld in artikel 4.73, eerste lid, wordt verhoogd, bevat een halfuur- en daggemiddelde emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden van niet meer dan 150 mg/Nm^3.
3 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee een halfuur- of daggemiddelde emissiegrenswaarde voor ammoniak als bedoeld in artikel 4.73, eerste lid, wordt verhoogd, bevat een halfuur- en daggemiddelde emissiegrenswaarde voor ammoniak van niet meer dan 10 mg/Nm^3.
4 Voor een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie die voor 12 november 2019 in gebruik is genomen, kan met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de emissiegrenswaarde voor de som van dioxinen en furanen, bedoeld in artikel 4.73, eerste lid, worden verhoogd tot ten hoogste 0,06 ng/Nm^3.
5 Voor een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie die voor 12 november 2019 in gebruik is genomen en waar injectie van droog adsorbent wordt toegepast voor de verwijdering van waterstoffluoride en zoutzuur, kunnen met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de halfuur- of daggemiddelde emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.73, eerste lid, worden verhoogd, tot ten hoogste 1 mg/Nm^3 voor waterstoffluoride en 8 mg/Nm^3 voor zoutzuur.

Toelichting artikel 4.74 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Uit de informele consultatie van de stakeholders is gebleken dat de referentie-installaties niet representatief zijn voor het hele Nederlandse installatiepark. Daarom zijn in artikel 4.74 de volgende maatwerkopties opgenomen:*

- *Dioxinen: in de informele consultatie is gebleken dat voor één van de Nederlandse afvalverbrandingsinstallaties de nieuwe dioxine-eis van 0,03 ng TEQ/Nm^3 (30% van de huidige eis) een investering van tientallen miljoenen zou betekenen, terwijl een emissie-eis aan de soepele kant van de bandbreedte van de BBT-conclusies afvalverbranding (0,06 ng TEQ/Nm^3) een investering van een aantal ton vergt. De maatwerkoptie tot aan de soepele kant van de bandbreedte van de BBT-conclusies voor bestaande afvalverbrandingsinstallaties (installaties die in gebruik zijn genomen voor de vaststelling van de BBT-conclusies afvalverbranding, te weten 19 november 2019) biedt de mogelijkheid om onredelijke kosten ten gevolge van de verdere aanscherping van de emissie-eis te voorkomen.*

- *Ammoniak: bij het toepassen van SNCR (Selective Non-Catalytic Reduction) of bij aanscherping van emissiegrenswaarde voor NO_x in de vergunning is de emissiegrenswaarde voor ammoniak van 5 mg/Nm^3 technisch niet altijd haalbaar. In dat geval mag maatwerk tot 10 mg/Nm^3 worden verleend. Wanneer de eis van 5 mg/Nm^3 doorgaans wel haalbaar is, kan het bevoegd gezag ter bescherming van het milieu overwegen om naast de ruimere maatwerkeis ook de 5 mg/Nm^3 eis als 97-percentiel te stellen. De BBT-conclusies afvalverbranding geven geen ruimte om uitsluitend een 97-percentiel eis te stellen.*
- *Stikstofoxiden: als de maandgemiddelde emissiegrenswaarde van 70 mg/Nm^3 van toepassing is op een afval(mee)verbrandingsinstallatie, levert de halfuur- en daggemiddelde emissiegrenswaarde van 100 mg/Nm^3 meestal een verwaarloosbare emissiereductie op. In die gevallen kan de aanscherping van de halfuur- en daggemiddelde emissiegrenswaarde tot onredelijke kosten leiden.*
- *Waterstoffluoride en zoutzuur: wanneer er bij een bestaande afval(mee)verbrandingsinstallatie natriumbicarbonaat wordt geïnjecteerd om waterstoffluoride en zoutzuur uit het rookgas te verwijderen, kunnen de emissiegrenswaarden in tabel 4.73 leiden tot een hoog natriumbicarbonaatverbruik (stoichiometriefactor groter dan 1,2) en grote hoeveelheden reststoffen. Het alternatief is dat er calcium-houdende hulpstoffen worden toegevoegd. Dit staat echter de recycling en het hergebruik van het bicarbonaat in de weg. Daarom is er voor waterstoffluoride en zoutzuur gebruik gemaakt van de ruimte die de BBT-conclusies afvalverbranding voor bestaande installaties bieden en is er een maatwerkmogelijkheid tot respectievelijk 1 en 8 mg/Nm^3 opgenomen.*

Het bevoegd gezag beoordeelt of een verzoek tot maatwerk overeenkomt met het toepassen van BBT. In de praktijk zal maatwerk in zeer beperkte mate noodzakelijk zijn. Het is niet de bedoeling om de mogelijkheid van maatwerk in te zetten met het oog op mogelijke toekomstige overschrijdingen van de emissiegrenswaarden door wijziging in de samenstelling van de afvalstoffen.

Artikel 4.75 (lucht: emissies andere afvalmeeverbrandingsinstallatie)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden bij een andere afvalmeeverbrandingsinstallatie dan die, bedoeld in artikel 4.73, de waarden, bedoeld in tabel 4.75, gemeten in een continue of periodieke meting.

2 Voor het berekenen van de emissies van de stoffen, bedoeld in tabel 4.75, wordt de massaconcentratie omgerekend tot een zuurstofgehalte van 6% in afgas, met uitzondering van de emissies in de lucht veroorzaakt door het stoken van vloeibare of gasvormige brandstoffen.

3 Voor het berekenen van de emissies in de lucht veroorzaakt door het stoken van vloeibare of gasvormige brandstoffen wordt de massaconcentratie omgerekend tot een zuurstofgehalte van 3% in afgas.

Tabel 4.75 Emissiegrenswaarden andere afvalmeeverbrandingsinstallatie

Stof	**Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 of ng/Nm^3**
Kwik	0,004 mg/Nm^3 voor grote stookinstallaties; 0,02 mg/Nm^3 voor andere stookinstallaties
Som van cadmium en thallium	0,005 mg/Nm^3 voor grote stookinstallaties; 0,015 mg/Nm^3 voor andere stookinstallaties
Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 of ng/Nm^3
Som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, koper, lood, mangaan, nikkel en vanadium	0,15 mg/Nm^3
Som van dioxinen en furanen, gedefinieerd als de som van de afzonderlijke dioxinen en furanen, gewogen volgens de equivalentiefactoren	0,03 ng/Nm^3 voor grote stookinstallaties; 0,1 ng/Nm^3 voor andere stookinstallaties

Toelichting artikelen 4.75 tot en met 4.78 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Toelichting artikel 4.75 en gewijzigde tabel 4.75 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Dit betreft een aanscherping van sommige emissiegrenswaarden in afvalmeeverbrandingsinstallaties, anders dan de installaties genoemd in artikel 4.73.*

Artikel 4.76 (lucht: rekenmethode emissies andere afvalmeeverbrandingsinstallatie)

1 De emissiegrenswaarden voor totaal stof, gasvormige en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof, zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide, zoutzuur en waterstoffluoride bij een afvalmeeverbrandingsinstallatie worden berekend volgens de formule:

$$\frac{V_{afval} \cdot C_{afval} + V_{proces} \cdot C_{proces}}{V_{afval} + V_{proces}} = C$$

waarbij wordt verstaan onder:

V*afval*: volume van het afgas als gevolg van de verbranding van alleen afvalstoffen, bepaald op basis van de afvalstof of categorie van afvalstoffen die is gespecificeerd in de omgevingsvergunning met de laagste gemiddelde netto calorische waarde en omgerekend naar de emissieconcentratie bij een genormaliseerd zuurstofgehalte volgens de formule, bedoeld in artikel 4.75. Als de warmte die vrijkomt bij de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen minder dan 10% is van de totale warmte die in de afvalmeeverbrandingsinstallatie vrijkomt, wordt V*afval* berekend op basis van een hoeveelheid afvalstoffen die bij verbranding, bij de totale hoeveelheid vrijkomende warmte, 10% van de vrijkomende warmte zou opleveren.

C*afval*: emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.73, voor een stof in milligram per normaal kubieke meter. Als in de tabel voor een stof meerdere emissiegrenswaarden zijn opgenomen, heeft C*afval* betrekking op de daggemiddelde waarde. De C*afval*-waarde wordt omgerekend naar het zuurstofgehalte van de afvalmeeverbrandingsinstallatie.

V*proces*: volume van het afgas als gevolg van het proces dat gebeurt in de afvalverbrandingsinstallatie van de verbranding van brandstoffen die niet zijn aan te merken als afvalstoffen, bepaald bij een zuurstofgehalte als bedoeld in artikel 4.75. Als geen regels gelden voor het volume van het afgas van de afvalmeeverbrandingsinstallatie, wordt het werkelijke zuurstofgehalte in het afgas gebruikt, zonder verdunning door toevoeging van lucht die voor het verbrandingsproces niet nodig is.

C*proces*: emissiegrenswaarde die voor deze stof zou gelden op grond van paragraaf 4.3, 4.126 of 4.127 als in deze stookinstallaties andere brandstoffen dan afvalstoffen zouden worden gestookt. Als in genoemde paragrafen geen emissiegrenswaarde is gesteld voor zoutzuur of waterstoffluoride, wordt hiervoor 30 respectievelijk 10 mg/Nm^3 gebruikt.

C: totale emissiegrenswaarde, bepaald bij een zuurstofgehalte dat is vastgesteld volgens artikel 4.75.

2 Onder gemiddelde netto calorische waarde wordt verstaan: de hoeveelheid energie die op de onderste verbrandingswaarde is betrokken die bij de verbranding van een bepaalde hoeveelheid brandstof vrijkomt.

Toelichting artikelen 4.75 tot en met 4.78 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikel 4.76 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de begripsbeschrijving van Cproces in artikel 4.76, eerste lid, van het Bal ontbreekt per abuis een verwijzing naar paragraaf 4.3 van het Bal die de regels over grote stookinstallaties bevat. Dit wordt met deze wijziging hersteld en daarmee wordt dit artikel inhoudelijk in lijn gebracht met artikel 5.23 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.77 (lucht: emissies cementovens)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden bij een cementoven, die een afvalmeeverbrandingsinstallatie is, de waarden, bedoeld in tabel 4.77, gemeten in een continue of periodieke meting.

2 Voor het berekenen van de emissies van de stoffen, genoemd in tabel 4.77, wordt de massaconcentratie omgerekend tot een zuurstofgehalte van 10% in afgas.

Tabel 4.77 Emissiegrenswaarden cementovens

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 of ng/Nm^3
Totaal stof	15 mg/Nm^3
Gasvormige en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof	10 mg/Nm^3
Zoutzuur	10 mg/Nm^3
Waterstoffluoride	1 mg/Nm^3
Zwaveldioxide	50 mg/Nm^3
Stikstofoxiden	500 mg/Nm^3
Kwik	0,05 mg/Nm^3
Som van cadmium en thallium	0,05 mg/Nm^3
Som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, koper, lood, mangaan, nikkel en vanadium	0,5 mg/Nm^3
Som van de afzonderlijke dioxinen en furanen, gewogen volgens de equivalentiefactoren	0,1 ng/Nm^3

Toelichting artikelen 4.75 tot en met 4.78 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.78 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabellen 4.73, 4.75 en 4.77, is NEN-EN 15259 van toepassing.

2 Op het verrichten van een periodieke en parallelmeting is van toepassing:
- a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
- b voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
- c voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
- d voor stikstofoxiden: NEN-EN 14792;
- e voor koolmonoxide: NEN-EN 15058;
- f voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;
- g voor kwik: NEN-EN 13211;
- h voor totaal organische koolstof: NEN-EN 12619;
- i voor de som van cadmium en thallium: NEN-EN 14385;
- j voor de som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, koper, lood, mangaan, nikkel en vanadium: NEN-EN 14385;
- k voor de som van dioxinen en furanen: NEN-EN 1948-1, 1948-2 en 1948-3;
- l voor zuurstof: NEN-EN 14789;
- m voor waterdamp: NEN-EN 14790;
- n voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1;
- o voor benzo(a)pyreen: NEN-ISO 11338-1 en NEN-ISO 11338-2; en
- p voor ammoniak: NEN-EN-ISO 21877.

3 Op het verrichten van een continue meting is van toepassing:
- a voor totaal stof: NEN-EN 13284-2;
- b voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.78 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.75 tot en met 4.78 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikel 4.78 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *De lijst met meetnormen in artikel 4.78 is uitgebreid met de meetnormen voor stoffen waarvoor met dit besluit een meetverplichting is gaan gelden. In bijlage II bij artikel 1.4 van de Omgevingsregeling zal een verwijzing naar NEN-EN-ISO 21877 worden opgenomen.*

Artikel 4.79 (lucht: meetplicht continu meten)

1 Van de volgende stoffen worden de emissies in de lucht continu gemeten:
- a zwaveldioxide, totaal organische koolstof, zoutzuur, koolmonoxide, totaal stof, ammoniak en stikstofoxiden;
- b waterstoffluoride, tenzij voor zoutzuur behandelingsstappen worden gevolgd waardoor de emissiegrenswaarde voor zoutzuur niet wordt overschreden; en
- c kwik, tenzij het een afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in artikel 4.75 of 4.77 betreft of op basis van emissiemetingen of meting van de samenstelling van de te verbranden afvalstoffen kan worden aangetoond dat de emissie in de lucht onder alle omstandigheden minder is dan 50% van de emissiegrenswaarde, bedoeld in artikel 4.73, in welke gevallen kwik periodiek ten minste tweemaal per jaar wordt gemeten.

2 Als voor zoutzuur behandelingsstappen worden gevolgd waardoor de emissiegrenswaarde voor zoutzuur niet wordt overschreden, wordt waterstoffluoride:
- a periodiek ten minste tweemaal per jaar gemeten; of
- b in het eerste jaar dat een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie in werking is, periodiek ten minste om de drie maanden gemeten.

3 Continue metingen worden onder alle bedrijfscondities verricht.

Toelichting artikelen 4.79, 4.80, 4.81 en 4.81a n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Conform de BBT-conclusies afvalverbranding is er voor kwik en ammoniak in artikel 4.79 een continue meetverplichting opgenomen. Hiervan kan voor kwik worden afgeweken als aangetoond kan worden dat de emissieconcentratie onder alle omstandigheden lager is dan 50% van de emissiegrenswaarde. Voor afvalstoffen met een voor wat betreft kwik constante samenstelling, bijvoorbeeld afvalstromen uit de chemische industrie, kan dit op basis van de samenstelling worden aangetoond. Uitgangspunt is dan wel dat er geen rookgasreiniging noodzakelijk is om aan voornoemd criterium te voldoen. Voor andere afvalstromen zal dit op basis van metingen moeten worden aangetoond. Periodieke metingen uit het verleden geven inzicht in de wijze waarop de emissiereductietechniek wordt toegepast, maar zijn onvoldoende om aan te tonen dat er aan het voornoemde criterium wordt voldaan. Er is immers geen inzicht in variaties in de samenstelling van de afvalstoffen die worden verbrand. Bij verbranding van huishoudelijke afvalstoffen in een installatie met meerdere verbrandingslijnen op dezelfde afvalstroom kan een continue meting van kwik op één verbrandingslijn hier mogelijk wel inzicht in geven.*

De continue meetverplichting geldt niet voor afvalmeeverbrandingsinstallaties waarvoor de emissiegrenswaarden uit de artikelen 4.75 of 4.77 volgen, omdat de BBT-conclusies afvalverbranding niet zien op deze specifieke installaties.
Om inzicht te krijgen in emissies tijdens storingen en andere periodes met verhoogde emissies moet het continue meetsysteem de emissieconcentraties voortdurend registreren. Deze nieuwe verplichting staat los van de periodes dat een afval(mee)verbrandingsinstallatie aan de emissiegrenswaarden moet voldoen. Als een installatie in werking is als afval(mee)verbrandingsinstallatie, moet aan de emissiegrenswaarden worden voldaan. In vergunningen of afspraken tussen het bedrijf en het bevoegd gezag is vastgelegd onder welke procescondities een afval(mee)verbrandingsinstallatie in bedrijf is.
Artikel 4.80 is uitgebreid met een continue rookgasdebietmeting. De meeste afvalverbrandingsinstallaties in Nederland zijn al uitgerust met deze meting.
Artikel 4.81 is afgestemd op de nieuwe continue meetverplichting voor kwik. In artikel 4.81a zijn nieuwe stoffen toegevoegd waarvoor een periodieke meetverplichting gaat gelden. De BBT-conclusies afvalverbranding geven geen geassocieerde emissieniveaus voor deze stoffen. Deze gegevens zullen in de toekomst worden gebruikt om hiervoor een BBT vast te stellen. Daarnaast kunnen deze gegevens gebruikt worden om een emissiegrenswaarde in de vergunning op te nemen.

Artikel 4.80 (lucht: continue meting)

1 Een continue meting als bedoeld in artikel 4.79 omvat ook de meting van:
   a het zuurstofgehalte;
   b de temperatuur van de verbrandingskamer;
   c de druk;
   d het waterdampgehalte van het afgas, tenzij het afgas dat als monster wordt gebruikt, wordt gedroogd voordat de emissies in de lucht worden geanalyseerd;
   e de temperatuur van het afgas; en
   f het debiet van het afgas.
2 De temperatuur van de verbrandingskamer wordt dicht bij de binnenwand gemeten of op een ander punt, dat is aangetoond als representatief. De overige parameters worden gemeten dicht bij de plaats waar de emissiemetingen worden verricht.

Artikel 4.81 (lucht: meetplicht periodiek meten)

1 Van de volgende stoffen worden de emissies in de lucht periodiek ten minste om de zes maanden gemeten:
   a antimoon;
   b arseen;
   c cadmium;
   d chroom;
   e dioxinen en furanen;
   f kobalt;
   g koper;
   h lood;
   i mangaan;
   j nikkel;
   k thallium; en
   l vanadium.
2 In het eerste jaar dat een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie in werking is, wordt de emissie van de stoffen, bedoeld in het eerste lid, periodiek ten minste om de drie maanden gemeten.
3 De emissie van stikstofoxide van een afvalverbrandingsinstallatie wordt, in afwijking van artikel 4.79, periodiek ten minste om de zes maanden gemeten of in het eerste jaar dat een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie in werking is periodiek ten minste om de drie maanden gemeten, als:
   a de afvalverbrandingsinstallatie een totale verbrandingscapaciteit heeft van minder dan 6 ton afvalstoffen per uur, waarbij:
      1° deze totale verbrandingscapaciteit bestaat uit de gezamenlijke verbrandingscapaciteit van de ovens waaruit een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie bestaat, met inachtneming van de verbrandingswaarde van de afvalstoffen; en
      2° de door de fabrikant berekende verbrandingscapaciteit wordt bevestigd;
   b een vergunning is verleend of een ontvankelijke aanvraag om een vergunning is ingediend voor 28 december 2002 en de afvalverbrandingsinstallatie uiterlijk op 28 december 2004 in gebruik is genomen; en

c wordt aangetoond dat emissies van stikstofoxiden niet meer zijn dan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.75, aan de hand van informatie over de kwaliteit van de afvalstoffen, de gebruikte technologieën en de resultaten van de monitoring van de emissies.

4 Als wordt aangetoond dat die emissie in geen geval hoger is dan de toepasselijke emissiegrenswaarde wordt het gehalte zoutzuur, waterstoffluoride of zwaveldioxide:
a periodiek ten minste om de zes maanden gemeten; of
b niet gemeten.

5 Het gehalte antimoon, arseen, cadmium, chroom, kobalt, koper, lood, mangaan, nikkel, thallium en vanadium wordt periodiek eenmaal in de twee jaar gemeten en het gehalte dioxinen en furanen wordt jaarlijks gemeten als wordt aangetoond dat:
a de emissies in de lucht onder alle omstandigheden minder zijn dan 50% van de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn; of
b de afvalstoffen die worden verbrand of meeverbrand alleen bestaan uit bepaalde gesorteerde brandbare fracties ongevaarlijke afvalstoffen die niet recyclebaar zijn, en daarbij aan de hand van informatie over de kwaliteit van die afvalstoffen en over monitoring van de emissies wordt aangetoond dat de emissies in de lucht van de stoffen, bedoeld in het eerste lid, onder alle omstandigheden aanmerkelijk lager liggen dan de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn.

Toelichting artikel 4.81 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met deze wijzigingen is het woord «afval» vervangen door «afvalstof».*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.
Toelichting artikel 4.81 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.81 van het Bal worden periodieke metingen voorgeschreven. In het tweede en derde lid werd abusievelijk verwezen naar artikel 4.80 van het Bal, dat over continue metingen gaat, in plaats van naar artikel 4.79 van het Bal. Met deze wijziging wordt de foutieve wijziging hersteld.*

Artikel 4.81a (lucht: meetplicht periodiek meten van stoffen waarvoor geen emissiegrenswaarde geldt)
Van de volgende stoffen worden de emissies in de lucht periodiek ten minste om de zes maanden gemeten:
a benzo(a)pyreen; en
b PBDD/F voor zover er afvalstoffen met gebromeerde vlamvertragers worden verbrand of gebromeerde verbindingen worden toegevoegd in de rookgasreinigingsinstallatie.

Artikel 4.82 (lucht: moment vaststellen tijd, temperatuur en zuurstofgehalte)
De verblijftijd, de minimumtemperatuur en het zuurstofgehalte van de afgassen worden vastgesteld:
a op het moment dat de afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie in werking wordt gesteld; en
b op het moment dat de afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie onder de meest ongunstige bedrijfsomstandigheden in werking wordt gesteld.

Toelichting artikelen 4.82 en 4.83 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.83 (lucht: bepalen zuurstofgehalte voor omrekenen resultaten meting)

1 De resultaten van de metingen, bedoeld in de artikelen 4.79 en 4.81, worden omgerekend tot een massaconcentratie bij het genormaliseerde zuurstofgehalte, volgens de formule:

$$E_s = \frac{(21 - O_s)}{(21 - O_m)} \cdot E_m$$

waarbij wordt verstaan onder:
Es: de berekende emissieconcentratie bij het genormaliseerde zuurstofgehalte;
Em: de gemeten emissieconcentratie;
Os: het genormaliseerde zuurstofgehalte; en
Om: het gemeten zuurstofgehalte.

2 Als afvalstoffen worden verbrand of meeverbrand in een atmosfeer die met zuurstof is verrijkt, kunnen de meetresultaten worden omgerekend tot een zuurstofgehalte als wordt aangetoond dat dit de bijzondere omstandigheden van het geval weergeeft.

3 Als de emissies in de lucht van stoffen waarvoor emissiegrenswaarden zijn vastgesteld, worden verminderd door behandeling van het afgas in een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie waarin gevaarlijke afvalstoffen worden behandeld, wordt alleen omgerekend naar de zuurstofgehaltes als het gemeten zuurstofgehalte hoger is dan het relevante genormaliseerde zuurstofgehalte.

Toelichting artikelen 4.82 en 4.83 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.84 (lucht: periodieke meting)

1 Een periodieke meting van zoutzuur, waterstoffluoride, zwaveldioxide of stikstofoxiden bestaat uit een serie van ten minste drie deelmetingen.
2 Een deelmeting duurt een half uur. Als het meettechnisch niet mogelijk is de deelmeting in die tijd te verrichten, kan de deelmeting ten hoogste twee uur duren.
3 Periodieke metingen van kwik, de som van cadmium en thallium en de som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, lood, mangaan, nikkel en vanadium bestaan uit een deelmeting over een bemonsteringsperiode van ten minste een half uur en ten hoogste acht uur.
4 Een periodieke meting van dioxinen en furanen bestaat uit een deelmeting over een bemonsteringsperiode van ten minste zes uur en ten hoogste acht uur.
5 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.78 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting artikelen 4.84 tot en met 4.87 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm in de artikelen 4.84, vijfde lid, en 4.86, derde lid, klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*
Verder worden de artikelen 4.84, 4.85 en 4.87 redactioneel gewijzigd.

Artikel 4.85 (informeren: periodieke meting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste twee weken voordat een periodieke meting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
2 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt uiterlijk op de datum dat een periodieke meting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.84 tot en met 4.87 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm in de artikelen 4.84, vijfde lid, en 4.86, derde lid, klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*
Verder worden de artikelen 4.84, 4.85 en 4.87 redactioneel gewijzigd.

Artikel 4.86 (lucht: parallelmeting)

1 Geautomatiseerde meetsystemen worden ten minste jaarlijks met parallelmetingen gecontroleerd.
2 Een parallelmeting die wordt verricht om de meetapparatuur voor continue metingen te verifiëren duurt ten minste een half uur.
3 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens het eerste lid van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting artikelen 4.84 tot en met 4.87 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm in de artikelen 4.84, vijfde lid, en 4.86, derde lid, klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*
Verder worden de artikelen 4.84, 4.85 en 4.87 redactioneel gewijzigd.

Artikel 4.87 (informeren: parallelmeting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt geïnformeerd over de resultaten van de controle, bedoeld in artikel 4.86, eerste lid.
2 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste twee weken voor een parallelmeting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
3 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt uiterlijk op de datum dat een parallelmeting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.84 tot en met 4.87 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm in de artikelen 4.84, vijfde lid, en 4.86, derde lid, klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*
Verder worden de artikelen 4.84, 4.85 en 4.87 redactioneel gewijzigd.

Artikel 4.88 (lucht: meetonzekerheid)

1 Het resultaat van de continue meting en periodieke meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de halfuurgemiddelden of de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde of niet meer is dan het aantal milligram per normaal kubieke meter, bedoeld in tabel 4.88.

Toelichting artikel 4.88, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.88, eerste lid, van het Bal was abusievelijk «uurgemiddelden» opgenomen in plaats van «halfuurgemiddelden». Omdat bij afvalverbranding halfuurgemiddelden getoetst moeten worden aan de emissiegrenswaarden (artikel 4.88, tweede lid), was hier sprake van een verschrijving.*

2 De gevalideerde halfuurgemiddelden en daggemiddelden worden bij continue metingen en periodieke metingen vastgesteld op grond van de valide gemeten halfuurgemiddelden, verminderd met de waarde van het 95%-betrouwbaarheidsinterval.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.

Tabel 4.88 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid	Meetonzekerheid in mg/Nm^3
Koolmonoxide	10	5
Zwaveldioxide	20	10
Stikstofoxide	20	14
Totaal stof	30	1,5
Totaal organische koolstof	30	3
Zoutzuur	40	4
Waterstoffluoride	40	0,4
Ammoniak	40	2
Kwik	40	0,004

Toelichting tabel 4.88 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Aangezien er voor kwik en ammoniak een continue meetverplichting gaat gelden, is er voor de kwaliteitsborging van het automatische meetsysteem volgens NEN-EN 14181 een onzekerheidseis nodig. Deze is toegevoegd aan tabel 4.88. Het criterium van 40% van de emissiegrenswaarde is afgestemd op de gangbare praktijk in andere lidstaten die voor deze stoffen al langer een continue meting voorschrijven. De waarden in de tabel betreffen onzekerheidseisen en niet waarden die gecorrigeerd mogen worden voor toetsing aan de emissiegrenswaarde. Het zogenoemde gevalideerd gemiddelde wordt bepaald door van de meetwaarde de aangetoonde meetonzekerheid af te trekken. De berekening van de meetonzekerheid is bijvoorbeeld uitgewerkt in een memo van het Platform Kwaliteit Luchtmetingen van 26 juli 2018*[1]*. Om knelpunten met de onzekerheidseis te voorkomen bij het aanscherpen van emissiegrenswaarden is naast het percentage van de emissiegrenswaarde ook een absolute waarde opgenomen. Een automatisch meetsysteem voldoet aan de meetonzekerheidseis als de aangetoonde meetonzekerheid niet meer is dan de hoogste van de twee waarden.*
[1] *www.infomil.nl>publish>pages>onzekerheid_onzekerheidscorrectie_definitief.pdf*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.88 (lucht: meetonzekerheid) *Artikel 4.88 gaat over de toegestane onnauwkeurigheidsmarges. Monitoringresultaten bevatten onnauwkeurigheden. De richtlijn industriële emissies geeft in bijlage VI, deel 6, onder 1.3 een marge voor de onnauwkeurigheid: de monitoringresultaten mogen de emissiegrenswaarden maximaal met een bepaald percentage overschrijden zonder dat sprake is van niet-naleving. Het percentage is gebaseerd op de vangnetwaarden uit bijlage V, delen 1 en 2 bij de richtlijn industriële emissies. In de regels zijn de emissiegrenswaarden op de emissieniveaus uit de BREF-documenten gebaseerd, die veelal scherper zijn dan de vangnetwaarden. Omdat de richtlijn de toegestane onnauwkeurigheid uitdrukt in een percentage van de emissiegrenswaarden is het onbedoelde effect dat bij een strengere emissiegrenswaarde een kleinere onnauwkeurigheid wordt toegestaan. Dit kan vooral een knelpunt zijn bij koolmonoxide, omdat de toegestane onnauwkeurigheidsmarge maar 10% bedraagt. Bij de implementatie is dit opgelost door de onnauwkeurigheid niet alleen in een percentage maar ook in een absoluut getal uit te drukken, gebaseerd op de minimumemissiegrenswaarden uit bijlage V, deel 1 en 2. Voor stikstofoxiden geldt een daggemiddelde eis van 180 mg/Nm^3 en daarom mag het 95%-betrouwbaarheidsinterval maximaal 36 mg/Nm^3 zijn. Voor stikstofoxiden geldt ook een maandgemiddelde emissiegrenswaarde van 70 mg/Nm^3. Er is aangetoond dat een 95%-betrouwbaarheidsinterval van 20% van 70 mg/Nm^3 haalbaar is, zodat voor emissiemetingen voor stikstofoxiden maximaal met 14 mg/Nm^3 gecorrigeerd hoeven worden. De waarde 14 is daarom in tabel 4.81 opgenomen.*
Toelichting artikel 4.88 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.89 (lucht: bepalen concentratie dioxinen en furanen)

Bij het bepalen van de totale concentratie van dioxinen en furanen worden de massaconcentraties van de dioxinen en dibenzofuranen, bedoeld in tabel 4.89, vermenigvuldigd met de toxische equivalentiefactoren, bedoeld in die tabel, voordat ze worden opgeteld.

Tabel 4.89 Toxische equivalentiefactoren

Stof	Afkorting	Toxische equivalentie-factor
2,3,7,8 -tetrachloordibenzodioxine	tcdd	1
1,2,3,7,8-pentachloordibenzodioxine	pecdd	0,5
1,2,3,4,7,8-hexachloordibenzodioxine	hxcdd	0,1
1,2,3,6,7,8-hexachloordibenzodioxine	hxcdd	0,1
1,2,3,7,8,9-hexachloordibenzodioxine	hxcdd	0,1
1,2,3,4,6,7,8-heptachloordibenzodioxine	hpcdd	0,01
Octachloordibenzodioxine	ocdd	0,001
2,3,7,8-tetrachloordibenzofuraan	tcdf	0,1
2,3,4,7,8-pentachloordibenzofuraan	pecdf	0,5
1,2,3,7,8- pentachloordibenzofuraan	pecdf	0,05
1,2,3,4,7,8-hexachloordibenzofuraan	hxcdf	0,1
1,2,3,6,7,8-hexachloordibenzofuraan	hxcdf	0,1
1,2,3,7,8,9-hexachloordibenzofuraan	hxcdf	0,1
2,3,4,6,7,8-hexachloordibenzofuraan	hxcdf	0,1
1,2,3,4,6,7,8-heptachloordibenzofuraan	hpcdf	0,01

1,2,3,4,7,8,9-heptachloordibenzofuraan	hpcdf	0,01
Octachloordibenzofuraan	ocdf	0,001

Toelichting tabel 4.89 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In tabel 4.89 wordt een fout in de afkorting voor heptachloordibenzodioxine hersteld.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.89 (lucht: bepalen concentratie dioxinen en furanen) *Dioxinen en furanen zijn in bijlage I gedefinieerd als dioxinen en furanen als bedoeld in artikel 3, onder 43, van de richtlijn industriële emissies. Dit zijn alle meervoudig gechloreerde dibenzo-p-dioxinen en dibenzofuranen die in deel 2 van bijlage VI bij die richtlijn worden opgesomd. Deze opsomming is overgenomen in tabel 4.89.*

Artikel 4.90 (lucht: berekening voldoen emissiegrenswaarden)

1 Aan de emissiegrenswaarden voor afvalverbrandingsinstallaties voor totaal stof, totaal organische koolstof, zoutzuur, waterstoffluoride, ammoniak en zwaveldioxide wordt in ieder geval voldaan, als:
   a. geen van de daggemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarde; en
   b. 97% van de halfuurgemiddelden in een kalenderjaar niet hoger is dan de emissiegrenswaarde.
2 Aan de emissiegrenswaarden voor afvalverbrandingsinstallaties voor stikstofoxiden wordt voldaan, als:
   a geen van de daggemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarde;
   b geen van de maandgemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarde; en
   c 97% van de halfuurgemiddelden in een kalenderjaar lager is dan de emissiegrenswaarde.
3 Aan de emissiegrenswaarden voor afvalverbrandingsinstallaties voor koolmonoxide wordt in ieder geval voldaan, als:
   a 97% van de daggemiddelden in een kalenderjaar lager is dan de emissiegrenswaarde; en
   b 95% van alle 10-minutengemiddelden in een periode van 24 uur lager is dan die emissiegrenswaarde.
4 Aan de emissiegrenswaarden voor afvalmeeverbrandingsinstallaties voor totaal stof, totaal organische koolstof, zoutzuur, waterstoffluoride, zwaveldioxide, stikstofoxiden, ammoniak en koolmonoxide wordt in ieder geval voldaan als geen van de daggemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarde.
5 Als continue metingen niet zijn vereist, wordt aan de emissiegrenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofoxiden, waterstoffluoride en zoutzuur in ieder geval voldaan, als geen enkele gevalideerde meetuitkomst voor die stof hoger is dan de emissiegrenswaarde.
6 Aan de emissiegrenswaarden voor de som van cadmium en thallium, de som van antimoon, arseen, chroom, kobalt, lood, mangaan, nikkel en vanadium en dioxinen en furanen wordt in ieder geval voldaan, als het gevalideerde resultaat van de periodieke metingen lager is dan de emissiegrenswaarde die daarbij hoort.
7 Aan de emissiegrenswaarde voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties voor kwik wordt voldaan als:
   a bij periodieke metingen het gevalideerde resultaat lager is dan de emissiegrenswaarde; of
   b bij continue metingen geen van de daggemiddelden hoger is dan 150% van de emissiegrenswaarde.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.90 (lucht: berekening voldoen emissiegrenswaarden) en artikel 4.91 (lucht: bepaling periodegemiddelden) *Deze artikelen implementeren artikel 49 van de richtlijn industriële emissies, waarin staat dat de grenswaarden worden geacht te worden nageleefd als aan in de bijlage bij die richtlijn (bijlage VI, deel 8) beschreven voorwaarden wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.90 en 4.92 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikel 4.90 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Aan de toetsingscriteria voor het voldoen aan de emissiegrenswaarden is ammoniak toegevoegd. Voor kwik is bij het vaststellen van de toetsingscriteria aan de emissiegrenswaarden rekening gehouden met het feit dat er een continue meetverplichting is gaan gelden. De nieuwe emissiegrenswaarde is gebaseerd op de milieuprestaties van de Nederlandse referentie-installaties, waar periodiek werd gemeten. Hoe de periodiek gemeten waarden zich verhouden tot continu gemeten daggemiddelden is niet duidelijk. Ondanks dat er in de BBT-conclusies geen onderscheid wordt gemaakt tussen periodiek en continu gemeten emissies, lijken de gegevens van de Europese referentie-installaties uit te wijzen dat de emissieniveaus bij continu gemeten kwikemissies tot 50% hoger kunnen liggen dan bij periodiek gemeten concentraties. Daarom wordt getoetst aan 150% van de emissiegrenswaarde.*

Artikel 4.91 (lucht: bepaling periodegemiddelden)

1 Halfuurgemiddelden en 10-minutengemiddelden worden bepaald binnen de tijd dat de verbrandingsinstallatie in werking is, met uitzondering van de tijd die nodig is voor de inwerkingstelling en stillegging van de afvalverbrandingsinstallatie als in die tijd geen afvalstoffen worden verbrand.
2 Bij de bepaling van het daggemiddelde worden ten hoogste vijf halfuurgemiddelden door defecten of onderhoud van het systeem voor continue metingen buiten beschouwing gelaten.

3 Per kalenderjaar worden ten hoogste tien daggemiddelden door defecten of onderhoud van het systeem voor continue metingen buiten beschouwing gelaten.

Artikel 4.92 (lucht: overschrijding emissiegrenswaarden)

1 Het is toegestaan dat voor de emissie in de lucht bij een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie de emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.73, 4.75 en 4.77, of de emissiegrenswaarden, berekend volgens artikel 4.76, worden overschreden, als de overschrijding het rechtstreeks gevolg is van technisch onvermijdelijke:
   a stilleggingen van de afgasreinigingsapparatuur of meetapparatuur;
   b storingen; of
   c defecten aan de afgasreinigingsapparatuur of meetapparatuur.

2 Als voor de emissie in de lucht bij een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie de emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.73, 4.75, 4.76 en 4.77 worden overschreden, kan de thermische behandeling van afvalstoffen niet langer dan 4 uur ononderbroken worden gecontinueerd.

3 Als voor de emissie in de lucht bij een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie de emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.73, 4.75, 4.76 en 4.77, worden overschreden, de ovens verbonden zijn met dezelfde afgasreinigingsinstallatie en:
   a afvalstoffen thermisch worden behandeld, zijn de ovens niet meer dan 60 uur per kalenderjaar in werking; en
   b afvalstoffen niet thermisch worden behandeld, zijn de ovens niet meer dan 120 uur per kalenderjaar in werking, verminderd met het aantal uur in het kalenderjaar dat de verbrandingsstraten onder de omstandigheid, bedoeld onder a, in werking zijn.

4 Bij een omstandigheid als bedoeld in het tweede of derde lid:
   a zijn de artikelen 4.73, 4.75, 4.76 en 4.77, met uitzondering van de in die artikelen opgenomen emissiegrenswaarden voor koolmonoxide en gasvormige en vluchtige organische stoffen, in de periode dat die omstandigheid zich voordoet, niet van toepassing; en
   b is de halfuurgemiddelde emissiegrenswaarde van totaal stof 150 mg/Nm^3.

5 Bij een defect van de afgasreinigingsapparatuur wordt de activiteit zo spoedig mogelijk verminderd of stilgelegd totdat normale werking opnieuw mogelijk is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.92 (lucht: overschrijding emissiegrenswaarden) *Dit artikel implementeert artikelen 46 en 47 van de richtlijn industriële emissies.*

Toelichting artikelen 4.90 en 4.92 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.93 (lucht: automatisch systeem bij storing afgasreinigingsapparatuur)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht wordt bij het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie en een afvalmeeverbrandingsinstallatie een automatisch systeem gebruikt dat de toevoer van afvalstoffen voorkomt als uit continue metingen blijkt dat een emissie in de lucht als gevolg van storingen of defecten aan de afgasreinigingsapparatuur hoger is dan een emissiegrenswaarde.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.93 (lucht: automatisch systeem bij storing afgasreinigingsapparatuur) *In de richtlijn industriële emissies zijn exploitatievoorwaarden opgenomen. Eén daarvan is dat afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties gebruik maken van een automatisch systeem ter voorkoming dat er afval wordt toegevoerd.*

Artikel 4.94 (energie)

Als dit technisch mogelijk is, wordt de warmte die door het proces van thermische behandeling in een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie wordt opgewekt, teruggewonnen.

Artikel 4.95 (energie: netto elektrisch rendement)

1 Met het oog op het zuinig gebruik van energie en grondstoffen is het netto elektrisch rendement van een afvalmeeverbrandingsinstallatie met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 300 MW of meer die met steenkool of een combinatie van steenkool en een andere brandstof wordt gestookt en die niet is bedoeld voor het drogen of het behandelen van voorwerpen of materialen door direct contact met verbrandingsgas ten minste 40%.

2 Het netto elektrisch rendement wordt bepaald over de laatste vijf jaar dat de afvalmeeverbrandingsinstallatie in gebruik is of, als dat gebruik korter is dan vijf jaar, over de periode dat de afvalmeeverbrandingsinstallatie elektriciteit heeft geleverd aan een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, waarbij deze periode ten minste een jaar is.

3 Het netto elektrisch rendement wordt bepaald door de aan een transmissiesysteem voor elektriciteit, geleverde elektriciteit te delen door de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen.
4 Bij levering aan een warmtenet wordt:
   a de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen gecorrigeerd voor de energie-inhoud van de brandstoffen die worden gebruikt in verband met de warmteproductie; en
   b de aan een transmissiesysteem voor elektriciteit geleverde elektriciteit verhoogd met de elektriciteitsderving door de warmtelevering.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.95 (energie: netto elektrisch rendement) *Met dit artikel is een minimaal netto elektrisch rendement van 40% verplicht voor een afvalmeeverbrandingsinstallatie die met steenkool of een combinatie van steenkool en een of meer andere brandstoffen, zoals biomassa, wordt gestookt. Deze eis geldt vanaf een capaciteit van 300 MW. De eis geldt niet voor hoogovens en cementovens. Dit laatste wordt uitgedrukt door in het eerste lid de afvalmeeverbrandingsinstallatie die is bestemd voor het drogen of het behandelen van voorwerpen of materialen door direct contact met verbrandingsgas uit te zonderen.*
Onder netto elektrisch rendement wordt verstaan de aan het landelijk hoogspanningsnet geleverde elektriciteit gedeeld door de energie-inhoud van de ingezette brandstoffen. Voor de berekening van het rendement zijn internationale meetnormen beschikbaar. Voor het thermisch rendement van de ketel bestaat NEN-EN 12952-15:2003 - Ketels met pijpen en hulpinstallaties - Deel 15: Acceptatieproeven. Voor het elektrisch rendement van de stoomturbine bestaat NEN-EN-IEC 60953-3:2002 - Regels voor thermische afnameproeven aan stoomturbines - Deel 3: Thermische proeven voor het verifiëren van de eigenschappen van vernieuwde stoomturbines.
Het minimumrendement is verbonden met de toepassing van het principe van de beste beschikbare techniek (BBT). Dit principe bewerkstelligt dat de op milieugebied best presterende installatie de norm bepaalt voor andere installaties. De richtlijn industriële emissies hanteert als algemeen beginsel onder meer dat de energie op doelmatige wijze wordt gebruikt. Het BBT-principe uit die richtlijn gaat ervan uit dat zoveel als technisch en economisch mogelijk is de nadelige gevolgen voor het milieu worden beperkt. De minimum rendementseis van 40% komt overeen met de bovengrens van het netto elektrisch rendement voor bestaande kolencentrales, zoals opgenomen in de thans geldende Europese BBT-conclusies voor grote stookinstallaties.[67] Met de minimumeis van 40% wordt de ruimte die vanuit het BBT-principe wordt geboden om het primaire energiegebruik terug te dringen - langs de lijnen van het Energieakkoord - ten volle benut. Een minimum rendementseis voor afvalmeeverbrandingsinstallaties draagt niet alleen bij aan het verlagen van het primaire energiegebruik. Het levert ook een bijdrage aan een verlaging van emissies door afvalmeeverbrandingsinstallaties van CO_2, NO_X, SO_2 en fijnstof in Nederland.
Voor de term «landelijk hoogspanningsnet» wordt verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder j, van de Elektriciteitswet 1998. Volgens dat artikellid dat verwijst naar artikel 10, eerste lid, van die wet, omvat het hoogspanningsnet de netten die bestemd zijn voor transport van elektriciteit op een spanningsniveau van 110 kV of hoger en die zo worden bedreven en landsgrensoverschrijdende netten met wisselstroom.
Bij de bepaling van het rendement wordt rekening gehouden met eventuele warmtelevering. Hiervoor wordt aangesloten bij de correctieberekening op basis van een brandstoffactor warmte, die in het kader van de Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP)-subsidieregeling is toegepast: elektrisch rendement = netto elektriciteitslevering / brandstofinput - (warmtelevering x brandstoffactor warmte). Tegelijkertijd wordt vanuit het oogpunt van consistentie de rekenformule geïntroduceerd op basis van een vermogensverliesfactor warmte, zoals die in de praktijk wordt gebruikt (Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE+)): elektrisch rendement = netto elektriciteitslevering + (warmtelevering x vermogensverliesfactor warmte) / brandstof input. Beide rekenmethoden leiden bij gelijke input tot vergelijkbare uitkomsten. Het begrip «warmtenet» is overgenomen uit artikel 1, onder c, van de Warmtewet en is het geheel van tot elkaar behorende, met elkaar verbonden leidingen, bijbehorende installaties en overige hulpmiddelen dienstbaar aan het transport van warmte, tenzij deze leidingen, installaties en hulpmiddelen zijn gelegen in een gebouw of werk van een verbruiker of van een producent en strekken tot toe- of afvoer van warmte voor dat gebouw of werk. Het rendement wordt verder onder meer beïnvloed door het opstarten en stilleggen van de installatie en de belasting van de installatie (vollast of deellast). Deze bijzondere bedrijfsomstandigheden zeggen weinig over het daadwerkelijk rendement en mogen daarom niet doorslaggevend zijn bij het bepalen van de naleving. Daarom wordt het rendement gemiddeld over een periode van vijf jaar. Voor nieuw(ere) installaties die nog geen vijf jaar in bedrijf zijn, wordt het rendement bepaald over de periode dat aan het openbare net wordt geleverd met een minimum van een jaar. Testfasen worden daarbij niet meegerekend, want dat zijn bijzondere bedrijfsomstandigheden.
De bepaling dat op verzoek van het bevoegd gezag gegevens over het netto elektrisch rendement moeten worden overgelegd keert niet in deze vorm terug, omdat die informatie op grond van de toezichthoudende bevoegdheden van de Algemene wet bestuursrecht kan worden gevorderd (onder meer artikelen 5:16, 5:17 en 5:20 van die wet).
Toelichting artikel 4.95 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij de definitie van «landelijk hoogspanningsnet» is verplaatst van het derde naar het tweede lid.*
Verder vervalt in het vierde lid de verwijzing naar de Warmtewet omdat voor «warmtenet» een begripsbepaling wordt toegevoegd aan bijlage I.
RG 2025-11-22: Toelichting, niet vanuit de Nota van Toelichting omdat die toelichting niet aangetroffen is, in artikel 4.95, lid 1, lid 3 en lid 4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-347 *In het tweede lid wordt «het landelijk hoogspanningsnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder j, van de Elektriciteitswet 1998» vervangen door «een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet». In het derde lid en vierde lid, onderdeel b, wordt «het landelijk hoogspanningsnet» steeds vervangen door «een transmissiesysteem voor elektriciteit».*

Artikel 4.96 (afval: in ontvangst nemen van afvalstoffen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden afvalstoffen alleen in ontvangst genomen als:

[67] Zie http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/lcp_bref_0706.pdf, pagina iv.

a de massa van de afvalstoffen is vastgesteld en geregistreerd, zo mogelijk per categorie als bedoeld in de bijlage bij de afvalbeschikking;
b van de gevaarlijke afvalstoffen representatieve monsters zijn genomen, zo mogelijk voordat de lading wordt gelost en die monsters zijn geanalyseerd;
c degene waarvan de gevaarlijke afvalstoffen in ontvangst worden genomen de volgende gegevens heeft verstrekt en daarvan de gegevens, bedoeld onder 1° en 2°, zijn gecontroleerd:
1° de begeleidingsbrieven, bedoeld in artikel 10.39, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer, en voor zover van toepassing, het vervoersdocument voor grensoverschrijdende afvaloverbrengingen, bedoeld in bijlage IB bij Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L 190);
2° de gegevens die bij of krachtens de Wet vervoer gevaarlijke stoffen zijn vereist;
3° de gegevens over de gevaarlijke eigenschappen van de gevaarlijke afvalstoffen;
4° de gegevens over de stoffen waarmee de gevaarlijke afvalstoffen niet mogen worden gemengd;
5° de gegevens over de bij de behandeling van de gevaarlijke afvalstoffen te treffen voorzorgsmaatregelen;
6° de fysische, en als dat mogelijk is, chemische samenstelling van de afvalstoffen; en
7° alle overige gegevens die nodig zijn voor de beoordeling van de geschiktheid van die stoffen voor het beoogde verbrandingsproces.

2 De monsters, bedoeld in het eerste lid, onder b, worden ten minste een maand na het thermisch behandelen van de partij waaruit de monsters zijn genomen bewaard. De fysische en chemische samenstelling blijft ongewijzigd.
3 De gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a en c, worden ten minste vijf jaar na het thermisch behandelen van de partij waarop de gegevens betrekking hebben bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.96 (afval: in ontvangst nemen van afvalstoffen) *In dit artikel is artikel 52 van de richtlijn industriële emissies geïmplementeerd. Het eerste lid bevat een aantal voorwaarden waarmee bij een afvalverbrandings- of afvalmeeverbrandingsinstallatie rekening moet worden gehouden bij het in ontvangst nemen van afvalstoffen. Het tweede lid betreft de omzetting van artikel 52, vierde lid, laatste zin, van de richtlijn industriële emissies.*
Toelichting artikelen 4.96 en 4.97 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.96a (afbakening mogelijkheid maatwerk in ontvangst nemen van afvalstoffen)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee artikel 4.96 wordt versoepeld, wordt alleen gesteld voor een ippc-installatie waarin alleen afvalstoffen thermisch worden behandeld die afkomstig zijn van die installatie.

Toelichting artikelen 4.65, 4.73a en 4.96a Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Paragraaf 4.4 van het Bal (Afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie) implementeert de richtlijn industriële emissies. Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift over deze paragraaf kan alleen aanvullende maatregelen bevatten. Hierop gelden voor specifieke artikelen uitzonderingen. De beperkingen op deze uitzonderingen worden nu geplaatst achter de artikelen waar ze betrekking op hebben. Dit zorgt voor een geharmoniseerde aanpak, in lijn met andere bepalingen, zoals in artikel 4.31 van het Bal.*
De beperking van artikel 4.73a was toegevoegd in een wijziging van artikel 4.65 van het Bal in verband met de implementatie van de conclusies over de beste beschikbare technieken voor afvalverbranding.[1] Voor de toelichting op dit artikel 4.73a wordt daarom verwezen naar de toelichting bij de wijziging van de artikelen 4.65 en 4.74 van het Bal in die besluiten. De beperking van artikel 4.96a was bovendien al opgenomen in artikel 4.65 van het oorspronkelijke, in 2018 gepubliceerde Bal.

[1] *Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312) en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67) (Stb. 2021, 299).*

Artikel 4.97 (afval: tests eigenschappen afvalverbrandingsresiduen)

Voordat de methoden van verwijdering of recycling van de residuen worden vastgesteld, worden passende tests uitgevoerd om na te gaan wat de fysische en chemische eigenschappen en het verontreinigend vermogen van de residuen zijn. Die tests hebben betrekking op de totale oplosbare fractie en de oplosbare fractie zware metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.97 (afval: tests eigenschappen afvalverbrandingsresiduen) *Het doel van deze bepaling is dat nuttige toepassing of verwijdering van residuen past bij eigenschappen van die residuen en in het bijzonder de samenstelling en uitloogbaarheid. Dit bepaalt namelijk of en zo ja in welke mate residuen verontreiniging kunnen veroorzaken. De totale oplosbare fractie is de optelling van alle stoffen die kunnen uitlogen uit de residuen. Het Besluit bodemkwaliteit, de Regeling bodemkwaliteit en Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen voorzien in de kwaliteitscriteria voor de verwerking van residuen en methoden om residuen op verschillende gebruiksmogelijkheden te testen.*
Toelichting artikelen 4.96 en 4.97 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.98 (afval: afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afvalverbrandingsinstallatie)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen bij een afvalverbrandingsinstallatie worden afvalverbrandingsresiduen gerecycled als dat mogelijk is en dat de voorkeur heeft.

2 Een afvalverbrandingsinstallatie wordt zo geëxploiteerd dat een niveau van thermische behandeling wordt bereikt waardoor:

a de totale hoeveelheid organische koolstof in de slakken en de bodemas minder is dan 3% van het droge gewicht van het materiaal; of

Toelichting artikel 4.98, tweede lid, onder a, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijzing waarmee een komma wordt vervangen door een puntkomma.*

b het gloeiverlies van de slakken en de bodemas minder is dan 5% van het droge gewicht van het materiaal.

3 Voor de toepassing van het tweede lid worden de slakken en de bodemas viermaal per jaar bemonsterd en geanalyseerd. De bemonstering wordt verricht volgens NEN-EN 14899 en de analyse wordt voor onderdeel a verricht volgens NEN-EN 15619 of NEN-EN 15935 en voor onderdeel b volgens NEN-EN 13137 of NEN-EN 15936.

4 Een afvalverbrandingsinstallatie is zo uitgerust en gebouwd en wordt zo geëxploiteerd dat, zelfs in de meest ongunstige omstandigheden, het bij het proces ontstane gas, na de laatste toevoer van verbrandingslucht, twee seconden op beheerste en homogene wijze wordt verhit tot een temperatuur, gemeten dichtbij de binnenwand of op een ander representatief punt van de verbrandingskamer, van:

a ten minste 850 °C; of

b ten minste 1.100 °C als gevaarlijke afvalstoffen met een gehalte dat hoger is dan 1% gehalogeneerde organische verbindingen, uitgedrukt in chloor, thermisch worden behandeld.

5 Bij het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie wordt een automatisch systeem gebruikt dat de toevoer van afvalstoffen voorkomt:

a totdat bij het in werking stellen de temperatuur die op grond van het vierde lid is vereist, is bereikt; en

b als de vereiste temperatuur niet blijft gehandhaafd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.98, 4.99, 4.100 en 4.101 (afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afval(mee)verbrandingsinstallatie) *De artikelen 4.98 en 4.100 bevatten de omzetting van artikel 53, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies. Afvalverbrandingsresiduen moeten worden gerecycled als dat mogelijk is en de voorkeur heeft. Het Landelijk afvalbeheerplan noemt in sommige gevallen het storten van residuen als minimumstandaard. In die gevallen is recyclen misschien wel mogelijk, maar heeft het recyclen niet altijd de voorkeur. In artikel 4.99 wordt artikel 50, derde lid, van de richtlijn industriële emissies omgezet. In lijn met de richtlijn industriële emissies en met de oude situatie uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, kan in plaats van de in de artikelen genoemde maatregelen ook een gelijkwaardige maatregel worden toegepast, zonder dat daarvoor een melding moet worden ingediend of toestemming moet worden gevraagd. Dit laatste is geregeld in artikel 4.101.*

Toelichting artikel 4.98 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het Bal werden de begrippen afval en afvalstoffen beide gebruikt, terwijl ze dezelfde betekenis hebben. Met de wijzigingen is het woord «afval» vervangen door «afvalstof».*

Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal en ter verduidelijking van de leesbaarheid.

Toelichting artikel 4.98 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *De slakken en bodemassen moeten vanwege mogelijk hergebruik voldoen aan een totaal organisch koolstofgehalte van maximaal 3% of een gloeiverlies van maximaal 5%. In Nederland is in het Besluit bodemkwaliteit gekozen voor een totaal organisch koolstofgehalte, bepaald volgens de beoordelingsrichtlijn BRL 2307-1. De korrelgrootte, temperatuur en verblijfstijd wijken echter af van die in de Europese meetnormen. Daarom wordt nu in het derde lid van artikel 4.98 verwezen naar deze normen. Als is aangetoond dat er geen systematische afwijking in de meetresultaten van de in het tweede lid genoemde procedures bestaat en er gelijkwaardigheid voor wat betreft de reproduceerbaarheid en meetonzekerheid is aangetoond, kan ook de beoordelingsrichtlijn BRL 2307-1 gebruikt worden.*

In bijlage II bij artikel 1.4 van de Omgevingsregeling zal een verwijzing naar de in het derde lid genoemde normen worden opgenomen.

Artikel 4.99 (afval: afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afvalverbrandingsinstallatie, hulpbrander)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt elke verbrandingskamer van de afvalverbrandingsinstallatie uitgerust met ten minste een hulpbrander die automatisch wordt ingeschakeld als de temperatuur van de verbrandingsgassen, na de laatste toevoer van verbrandingslucht, tot onder de temperatuur zakt die op grond van artikel 4.98, derde lid, is vereist.

2 De hulpbrander wordt ook tijdens de inwerkingstelling en de stillegging van de afvalverbrandingsinstallatie gebruikt om ervoor te zorgen dat de temperatuur die op grond van artikel 4.98, derde lid, is vereist tijdens deze inwerkingstelling en stillegging steeds wordt gehandhaafd zolang de verbrandingskamer onverbrande afvalstoffen bevat.

3 Naar de hulpbrander worden geen brandstoffen toegevoerd die hogere emissies kunnen veroorzaken dan de emissies bij het stoken van gasolie voor de scheepvaart, bedoeld in Richtlijn 2016/802 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende een vermindering van het zwavelgehalte van bepaalde vloeibare brandstoffen (PbEU 2016, L 132).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.98, 4.99, 4.100 en 4.101 (afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afval(mee)verbrandingsinstallatie) *De artikelen 4.98 en 4.100 bevatten de omzetting van artikel 53, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies. Afvalverbrandingsresiduen moeten worden gerecycled als dat mogelijk is en de voorkeur heeft. Het Landelijk afvalbeheerplan noemt in sommige gevallen het storten van residuen als minimumstandaard. In die gevallen is recyclen misschien wel mogelijk, maar heeft het recyclen niet altijd de voorkeur. In artikel 4.99 wordt artikel 50, derde lid, van de richtlijn industriële emissies omgezet. In lijn met de richtlijn industriële emissies en met de oude situatie uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, kan in plaats van de in de artikelen genoemde maatregelen ook een gelijkwaardige maatregel worden toegepast, zonder dat daarvoor een melding moet worden ingediend of toestemming moet worden gevraagd. Dit laatste is geregeld in artikel 4.101.*

Toelichting artikelen 4.99 tot en met 4.101, 4.108 en 4.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.100 (afval: afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afvalmeeverbrandingsinstallatie)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen bij een afvalmeeverbrandingsinstallatie worden afvalverbrandingsresiduen gerecycled als dat mogelijk is en dat de voorkeur heeft.

2 Een afvalmeeverbrandingsinstallatie is zo ontworpen, uitgerust en gebouwd en wordt zo geëxploiteerd dat, zelfs in de meest ongunstige omstandigheden, het door de meeverbranding van afvalstoffen ontstane gas, twee seconden op beheerste en homogene wijze wordt verhit tot een temperatuur, van:
   a ten minste 850 °C; of
   b ten minste 1.100 °C als gevaarlijke afvalstoffen met een gehalte dat hoger is dan 1% gehalogeneerde organische stoffen, uitgedrukt in chloor, worden meeverbrand.

3 Er wordt een automatisch systeem gebruikt dat de toevoer van afvalstoffen voorkomt totdat bij het in werking stellen de temperatuur is bereikt die op grond van het tweede lid is vereist of als de vereiste temperatuur niet blijft gehandhaafd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.98, 4.99, 4.100 en 4.101 (afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afval(mee)verbrandingsinstallatie) *De artikelen 4.98 en 4.100 bevatten de omzetting van artikel 53, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies. Afvalverbrandingsresiduen moeten worden gerecycled als dat mogelijk is en de voorkeur heeft. Het Landelijk afvalbeheerplan noemt in sommige gevallen het storten van residuen als minimumstandaard. In die gevallen is recyclen misschien wel mogelijk, maar heeft het recyclen niet altijd de voorkeur. In artikel 4.99 wordt artikel 50, derde lid, van de richtlijn industriële emissies omgezet. In lijn met de richtlijn industriële emissies en met de oude situatie uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, kan in plaats van de in de artikelen genoemde maatregelen ook een gelijkwaardige maatregel worden toegepast, zonder dat daarvoor een melding moet worden ingediend of toestemming moet worden gevraagd. Dit laatste is geregeld in artikel 4.101.*

Toelichting artikelen 4.99 tot en met 4.101, 4.108 en 4.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.101 (treffen gelijkwaardige maatregel)

Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op de maatregelen als bedoeld in de artikelen 4.98, 4.99 en 4.100, is toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.98, 4.99, 4.100 en 4.101 (afvalverbrandingsresiduen en terugwinnen warmte afval(mee)verbrandingsinstallatie) *De artikelen 4.98 en 4.100 bevatten de omzetting van artikel 53, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies. Afvalverbrandingsresiduen moeten worden gerecycled als dat mogelijk is en de voorkeur heeft. Het Landelijk afvalbeheerplan noemt in sommige gevallen het storten van residuen als minimumstandaard. In die gevallen is recyclen misschien wel mogelijk, maar heeft het recyclen niet altijd de voorkeur. In artikel 4.99 wordt artikel 50, derde lid, van de richtlijn industriële emissies omgezet. In lijn met de richtlijn industriële emissies en met de oude situatie uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, kan in plaats van de in de artikelen genoemde maatregelen ook een gelijkwaardige maatregel worden toegepast, zonder dat daarvoor een melding moet worden ingediend of toestemming moet worden gevraagd. Dit laatste is geregeld in artikel 4.101.*

Toelichting artikelen 4.99 tot en met 4.101, 4.108 en 4.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.102 (afval: beheer en exploitatie)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen is het beheer van een afvalverbrandingsinstallatie of een afvalmeeverbrandingsinstallatie in handen van een natuurlijk persoon die bekwaam is deze te beheren en wordt de installatie doelmatig geëxploiteerd.

2 Een doelmatige exploitatie omvat ten minste operationele procedures, managementsystemen en technische voorzieningen die:
   a waarborgen dat de procescondities zijn afgestemd op de afvalstoffen die worden verbrand;
   b voor zover mogelijk de opstart- en afstookperiodes tot een minimum beperken;
   c bedrijfsvoering buiten de ontwerpwaarden voorkomen;
   d de emissies tijdens storingen en andere periodes met verhoogde emissies tot een minimum beperken;
   e het nuttig gebruik van hulpstoffen en reagentia in de rookgasreiniging waarborgen;

f de hoeveelheden residuen en afvalstoffen en afvalwater uit de rookgasreiniging tot een minimum beperken;
g waarborgen dat vervuilde afvalwaterstromen voor reiniging niet worden verdund;
h waarborgen dat slakken, bodemassen en rookgasreinigingsresiduen, voor zover haalbaar, nuttig hergebruikt kunnen worden; en
i diffuse emissies van geur, stof en vluchtige organische stoffen ten gevolge van transport, opslag en behandeling van afvalstoffen tot een minimum beperken.

Toelichting artikel 4.102 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-299 *Naar aanleiding van de BBT-conclusies afvalverbranding is het artikel over de bekwaamheid van de exploitant geconcretiseerd. Aan artikel 4.102 (nu: het eerste lid) is de doelmatige exploitatie van een installatie toegevoegd.*
Verder is een lid toegevoegd waarin de volgende BBT-conclusies zijn verwerkt:
- *onderdeel a: BBT 15;*
- *onderdeel b: BBT 16;*
- *onderdeel c: BBT 17;*
- *onderdeel d: BBT 18;*
- *onderdeel e: BBT 28;*
- *onderdeel f: BBT 28 en 33;*
- *onderdeel g: BBT 32.*

Onderdeel d is in de BBT-conclusies afvalverbranding aangemerkt als een op risico's gebaseerd OTNOC-beheerplan[1] als onderdeel van het managementsysteem. In het BREF-proces is het niet gelukt om de periodes die onder OTNOC vallen te specificeren, omdat het afhankelijk is van de specifieke installatie en rookgasreinigingsstappen. Bovendien heeft de definitie van OTNOC een directe relatie met de interpretatie van de storingsregeling in artikel 46, zesde lid, van de richtlijn industriële emissies. Er zijn periodes die als OTNOC zijn aan te merken, maar waarop de emissiegrenswaarden wel van toepassing zijn, omdat ze onder de storingsregeling vallen. Bij de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding in dit besluit is er daarom voor gekozen het begrip OTNOC los te laten en te spreken van periodes met een verhoogde emissie. Deze periodes betreffen in ieder geval storingen met emissies boven de emissiegrenswaarde. Ook andere periodes met verhoogde emissies ten opzichte van het normale emissieniveau vallen hieronder. Hierbij kan gedacht worden aan opstart- en afstookperiodes. Procedures en technische maatregelen moeten waarborgen dat de emissies tijdens deze periodes tot een minimum beperkt blijven. Het gaat daarbij om het beperken van het aantal en de duur van de periodes met verhoogde emissies en het beperken van de emissies door inzet van technische voorzieningen. Dit zijn bijvoorbeeld voorzieningen die voorkomen dat rookgassen ongereinigd (via een bypass) worden geëmitteerd – zoals compartimentering van het doekenfilter -, technieken om het rookgas te verhitten en voorzieningen die voorkomen dat tijdens het opstarten en stilleggen het doekenfilter uit bedrijf wordt genomen.
De bestaande bepalingen over wanneer emissiegrenswaarden van toepassing zijn (artikel 4.92) en welke metingen betrokken worden bij het bepalen van periodegemiddelden (artikel 4.91, eerste lid) wijzigen overigens niet met de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding en staan los van onderdeel d. De bedrijfscondities waaronder de emissiegrenswaarden van toepassing zijn, worden conform artikel 8.29, eerste lid, onder e, Bkl in de vergunning vastgelegd.
[1] OTNOC staat voor Other Than Normal Operation Conditions.

Artikel 4.103 (afval: ziekenhuisafval)

Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt infectieus ziekenhuisafval rechtstreeks en in gesloten verpakking in de oven van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie geplaatst, zonder voorafgaande vermenging met andere categorieën van afvalstoffen volgens de bijlage bij de afvalbeschikking.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.103 (afval: ziekenhuisafval) *Het artikel zet artikel 50, zesde lid, van de richtlijn industriële emissies om en regelt dat infectueus ziekenhuisafval rechtstreeks en in gesloten verpakking in de oven van een afvalverbrandings- of afvalmeeverbrandingsinstallatie moet worden geplaatst, zonder voorafgaande vermenging met andere categorieën van afvalstoffen volgens de bijlage bij de afvalbeschikking.*

Artikel 4.103a (overgangsrecht: water, emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103b (overgangsrecht: water, bemonsterplicht) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103c (overgangsrecht: lucht, emissies afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie)

Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103d (overgangsrecht: lucht, meetmethoden)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103e (overgangsrecht: lucht, meetplicht continu meten)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103f (overgangsrecht: lucht, continue meting)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.103g (overgangsrecht: lucht, meetplicht periodiek meten)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.103a tot en met 4.103g n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.103a tot en met 4.103c van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Deze overgangsrechtelijke regels gelden tot 3 december 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

§ 4.5 Titaandioxide-installatie

Artikel 4.104 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het maken van titaandioxide.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.104 (toepassingsbereik) *De grenswaarden en regels in deze paragraaf zijn ongewijzigd overgenomen uit de richtlijn industriële emissies en de BREF. In de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een lozingsactiviteit zullen deze grenswaarden veelal aangescherpt worden. Bovendien zullen in de vergunning aanvullende voorschriften worden opgenomen. Ook in het Activiteitenbesluit milieubeheer waren sommige grenswaarden al aangescherpt en parameters toegevoegd.*

Artikel 4.105 (informeren: omvang productie)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt jaarlijks voor 1 maart geïnformeerd over de omvang van de productie van titaandioxide over het daaraan voorafgaande kalenderjaar.

Artikel 4.106 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de regels in deze paragraaf niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.106 (afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze paragraaf implementeert de richtlijn industriële emissies. Via maatwerk kunnen de regels niet worden versoepeld, dit zou een afwijking opleveren van de richtlijn. Er kan met maatwerk wel strengere of aanvullende eisen worden gesteld. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning.*

Artikel 4.107 (water: geen afvalstoffen lozen)

De volgende afvalstoffen worden niet geloosd:

a vaste afvalstoffen;

b moederlogen afkomstig uit de filtratiefase na de hydrolyse van de oplossing van titanylsulfaat van een installatie die het sulfaatproces toepast, waaronder in ieder geval:
   1° zure afvalstoffen die met deze logen zijn gecombineerd en die gemiddeld meer dan 0,5% vrij zwavelzuur en verschillende zware metalen bevatten; en
   2° de moederlogen die zijn verdund tot ze 0,5% of minder vrij zwavelzuur bevatten;

c afvalstoffen afkomstig van een ippc-installatie waarin het chlorideproces wordt toegepast en die meer dan 0,5% vrij zoutzuur en verschillende zware metalen bevatten, waaronder in ieder geval de afvalstoffen die zijn verdund tot ze 0,5% of minder vrij zoutzuur bevatten; en

d filterzouten, slibvormige afvalstoffen en vloeibare afvalstoffen die vrijkomen bij de behandeling door concentratie of neutralisatie van de afvalstoffen, bedoeld onder b en c, en die verschillende zware metalen bevatten, met uitzondering van geneutraliseerde en gefilterde of gedecanteerde afvalstoffen die alleen sporen van zware metalen bevatten en die een zuurgraad van meer dan pH 5,5 hebben, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.107 (water: geen afvalstoffen lozen) *Artikel 4.107 bevat verboden van bepaalde emissies naar water zowel vanuit installaties die het sulfaatproces toepassen (onder a, b en d) als vanuit installaties die het chlorideproces toepassen (onder a, c en d). Het lozingsverbod van artikel 67 richtlijn industriële emissies is in dit artikel omgezet.*
De reikwijdte van het lozingsverbod uit de richtlijn industriële emissies is niet beperkt tot de nationale grondgebieden van de lidstaten en de territoriale zeeën, maar strekt zich ook uit over de exclusieve economische zones van de lidstaten - voor zover deze afgekondigd zijn - en de volle zee. Het lozingsverbod omvat dus ook het dumpen in volle zee vanaf vaartuigen van afvalstoffen afkomstig van de titaandioxide-industrie. De wet kent al een generiek verbod op het lozen vanaf een vaartuig in zee, tenzij er een vergunning is verleend (artikel 5.1, eerste lid, van de wet).

Artikel 4.108 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater afkomstig van een installatie waarin het sulfaatproces wordt toegepast dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.108.

Tabel 4.108 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde kalenderjaargemiddelde in kg/ton geproduceerde titaandioxide
Sulfaat	100
Onopgeloste stoffen	2,5
IJzerverbindingen	0,6

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.108 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam bij sulfaatproces) *Artikel 4.108 bevat voor de toepassing van het sulfaatproces emissiegrenswaarden voor lozingen naar het water. De bepalingen over het sulfaatproces zijn opgenomen om de richtlijn industriële emissies volledig en juist te implementeren. Op dit moment is in Nederland één bedrijf waar titaandioxide geproduceerd wordt, hier wordt alleen het chlorideproces toegepast. Het artikel vormt de omzetting van artikel 68 in samenhang met bijlage VIII, deel 1, eerste lid, bij de richtlijn industriële emissies.*
Toelichting artikelen 4.99 tot en met 4.101, 4.108 en 4.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.109 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Voor het afvalwater afkomstig van een installatie waarin het chlorideproces wordt toegepast dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.109.
2 Als natuurlijk rutiel, synthetisch rutiel of slakken worden gebruikt, gelden de voor die grondstoffen bedoelde emissiegrenswaarden naar evenredigheid van de hoeveelheden waarin deze stoffen worden gebruikt.

Tabel 4.109 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde kalenderjaargemiddelde in kg/ton geproduceerde titaandioxide
Chloride bij gebruik van natuurlijk rutiel	130
Chloride bij gebruik van synthetisch rutiel	228
Chloride bij gebruik van slakken	330
Chloride bij gebruik van slakken voor emissies in zout water	450

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.109 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam bij chlorideproces) *Artikel 4.109 is ter implementatie van artikel 68 in samenhang met bijlage VIII, deel 1, onder 2, bij de richtlijn industriële emissies.*
Toelichting artikelen 4.99 tot en met 4.101, 4.108 en 4.109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.110 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het ontsluiten van een monster is NEN-EN-ISO 15587-1 van toepassing.
4 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor de zuurgraad: NEN-EN-ISO 10523;
   Toelichting artikel 4.110, vierde lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO 10523» en niet «NEN-ISO 10523».*
   b voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
   c voor ijzerverbindingen: NEN-EN-ISO 17294-2;
   d voor sulfaat: NEN-ISO 22743; en
   e voor chloride: NEN-EN-ISO 15682.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.110 (water: meetmethoden) *Artikel 4.110 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.108 en 4.109 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.111 (water: bemonsterplicht)

Het afvalwater wordt ten minste elke zes maanden bemonsterd door een met het debiet evenredige steekproef over een periode van 24 uur, en geanalyseerd op:
a de zuurgraad;
b sulfaat, bij het sulfaatproces; en
c chloride, bij het chlorideproces.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.111 (water: bemonsterplicht) *In artikel 4.111 is bijlage VIII, deel 3, bij de richtlijn industriële emissies, over monitoring van wateremissies, geïmplementeerd. Ten opzichte van de richtlijn zijn de monitoringeisen voor lozingen minimaal ingevuld, zodat de algemene opdracht van artikel 70, eerste lid, van de richtlijn die inhoudt dat emissies naar water gemeten moeten worden, uitvoerbaar is, zonder dat extra lasten ontstaan.*

Artikel 4.112 (lucht: emissie zuurdruppels)

Met het oog op het beschermen van de kwaliteit van de lucht wordt de emissie van zuurdruppels in de lucht voorkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.112 (lucht: emissie zuurdruppels) *De emissie van zuurdruppels zal zich kunnen voordoen bij ongewone voorvallen en is geen gangbare emissie. Dat wil zeggen dat de emissie van zuurdruppels niet voorkomt onder normale bedrijfsomstandigheden waarbij beste beschikbare technieken worden toegepast. Maatregelen om de emissie van zuurdruppels te voorkomen, zijn het toepassen van een nevelvanger of een druppelvanger.*

Artikel 4.113 (lucht: emissies)

Voor de emissie in de lucht bij het maken van titaandioxide via het chlorideproces en sulfaatproces zijn de emissiegrenswaarden voor titaandioxide de waarden, bedoeld in tabel 4.113, gemeten in een continue, periodieke of eenmalige meting.

Tabel 4.113 Emissiegrenswaarden titaandioxide

Stof	Emissiegrenswaarde in kalenderjaargemiddelde in kg/ton geproduceerde titaandioxide	Emissiegrenswaarde in uurgemiddelde in mg/Nm^3
Totaal stof, waarbij massastroom ten minste 200 g/uur	0,2	5
Totaal stof, waarbij massastroom minder dan 200 g/uur	0,2	20
Gasvormig zwaveldioxide en zwaveltrioxide	1,7	50

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.113 (lucht: emissies) *De emissiegrenswaarden in de lucht worden berekend bij een temperatuur van 273,15 K en een druk van 101,3 kPa, zoals vermeld staat in bijlage VIII, deel 2, onder 1 bij de richtlijn industriële emissies. Dit valt samen met de gehanteerde eenheid Nm^3 (normaal kubieke meter), daarom worden deze condities niet apart vermeld in de tekst van dit besluit.*
Het artikel betreft de omzetting van artikel 69, tweede lid, in samenhang met bijlage VIII, deel 2, eerste tot en met derde lid, van de richtlijn industriële emissies. De onderdelen van de bijlage hebben betrekking op installaties voor de productie van titaandioxide ongeacht het productieproces. De richtlijn industriële emissies kent, net als de richtlijn inzake de vaststelling van de procedure voor de harmonisatie van de programma's tot vermindering en uiteindelijke algehele opheffing van de verontreiniging door afval van de titaandioxide-industrie[68], verschillende stofnormen voor emissies afkomstig uit «voornaamste bronnen» en uit «andere bronnen». Bij de implementatie wordt dit onderscheid niet overgenomen, en wordt als emissiegrenswaarde naar de lucht een uurgemiddelde van 5 mg/Nm^3 aangehouden voor totaal stof. De in de richtlijn industriële emissies genoemde waarde van 50 mg/Nm^3 als uurgemiddelde voor totaal stof uit de voornaamste bronnen ligt ruim boven het emissieniveau van 5-20 mg/Nm^3 van het BREF-document «Anorganische bulkchemie - vast en overig» (paragraaf 3.5.2) en ligt ruim boven de Nederlandse praktijk van zowel gerealiseerde emissies als vergunningverlening. Bij de omzetting is ervoor gekozen de met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissiegrenswaarde in de regelgeving op te nemen. In de praktijk levert deze strengere norm geen problemen op.
De emissiegrenswaarde voor gasvormig zwaveldioxide en zwaveltrioxide wordt berekend als SO_2-equivalent, zoals is aangegeven in de Engelstalige versie van bijlage VIII, deel 2, bij de richtlijn.
Toelichting artikelen 4.113 tot en met 4.116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.114 (lucht: emissies bij maken via chlorideproces)

Voor de emissie in de lucht bij het maken van titaandioxide via het chlorideproces zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.114, gemeten in een continue, periodieke of eenmalige meting.

Tabel 4.114 Emissiegrenswaarden titaandioxide bij chlorideproces

Stof	Emissiegrenswaarde in kalenderjaargemiddelde in kg/ton geproduceerde titaandioxide	Emissiegrenswaarde in daggemiddelde in mg/Nm^3	Emissiegrenswaarde in momentane waarde in mg/Nm^3
Zoutzuur	0,1	10	
Chloor		3	40

[68] Richtlijn 92/112/EEG van de Raad van 15 december 1992 tot vaststelling van de procedure voor de harmonisatie van de programma's tot vermindering en uiteindelijke algehele opheffing van de verontreiniging door afval van de titaandioxide-industrie (PbEG 1992, L 409).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.114 (lucht: emissies bij maken via chlorideproces) *Dit artikel betreft de implementatie van artikel 69, tweede lid, in samenhang met bijlage VIII, deel 2, vierde lid, van de richtlijn industriële emissies en heeft alleen betrekking op de emissie in de lucht van chloor en chloorverbindingen uit installaties die het chlorideproces toepassen.*
De in de laatste regel van tabel 4.114 genoemde momentane waarde voor de emissie van chloor betreft uitzonderlijke situaties, zoals ongewone voorvallen (zie hoofdstuk 17 Wet milieubeheer). Het starten en stoppen van het productieproces valt daar niet onder en hoort bij de normale bedrijfsvoering, de (soepelere) momentane waarde geldt daarvoor dan ook niet.
Toelichting artikelen 4.113 tot en met 4.116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.115 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabellen 4.113 en 4.114, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een periodieke meting en parallelmeting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor zoutzuur en chloor: NEN-EN 1911;
  c voor zwaveldioxide en zwaveltrioxide: NEN-EN 14791;
  d voor zuurstof: NEN-EN 14789;
  e voor waterdamp: NEN-EN 14790; en
  f voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.
3 Op het verrichten van een continue meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-2; en
  b voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.115 (lucht: meetmethoden) *Dit artikel bepaalt welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling. Een zogenoemd Predictive Emission Monitoring System (PEMS) is een vorm van continue monitoring als bedoeld in de richtlijn industriële emissies. Randvoorwaarde is dat de kwaliteitsborging volgens NEN-EN 14181 plaatsvindt.*
Toelichting artikelen 4.113 tot en met 4.116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.116 (lucht: meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.113 en 4.114, wordt voldaan.
2 De meting van de emissies omvat:
  a een continue meting van de emissieconcentratie van totaal stof afkomstig uit puntbronnen met een massastroom van ten minste 200 g/u;
  b een eenmalige meting van de emissieconcentratie van totaal stof afkomstig uit puntbronnen met een massastroom van minder dan 200 g/u;
  c als het sulfaatproces wordt gebruikt: een continue meting van de emissieconcentratie van gasvormig zwaveldioxide en zwaveltrioxide afkomstig van de ontsluiting en roosting uit installaties voor de concentratie van afvalzuren; en
  d als het chlorideproces wordt gebruikt:
    1° een eenmalige meting van de emissieconcentratie van gasvormig zwaveldioxide en zwaveltrioxide;
    2° een continue meting van de emissieconcentratie van chloor afkomstig uit de voornaamste bronnen; en
    3° om het jaar een periodieke meting van de emissieconcentratie van zoutzuur.

Toelichting artikelen 4.113 tot en met 4.116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.117 (lucht: eenmalige, periodieke en continue meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Een periodieke meting bestaat uit ten minste drie deelmetingen van een half uur. Als het meettechnisch niet mogelijk is om de deelmeting in die tijd te verrichten, kan de deelmeting ten hoogste twee uur duren.
3 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.117.

4 Het resultaat van de periodieke meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de uurgemiddelden of de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.117.
5 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
6 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.115 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.117 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.117 (lucht: eenmalige, periodieke en continue meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het % betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikelen 4.117 en 4.118 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.118 (lucht en water: parallelmeting)

1 Geautomatiseerde meetsystemen worden jaarlijks met parallelmetingen gecontroleerd.
2 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens het eerste lid van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.118 (lucht en water: parallelmeting) *Een parallelmeting heeft tot doel continue metingen te ijken.*
Toelichting artikelen 4.117 en 4.118 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.119 (informeren: controle meetsysteem)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten hoogste vier weken na de controle, bedoeld in artikel 4.118, eerste lid, geïnformeerd over de resultaten daarvan.

§ 4.6 Clausinstallatie

Artikel 4.120 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het maken van zwavel in een olieraffinaderij volgens het Clausproces of modificaties van het Clausproces.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.120 (toepassingsbereik) *De installaties waarover deze paragraaf gaat, worden in de BBT-conclusies voor het raffineren van aardolie en gas[69] aangeduid als zwavelterugwinningseenheden, in het Engels sulphur recovery units of SRU. De in deze paragraaf bedoelde installaties voor de productie van zwavel volgens het Clausproces of modificaties daarvan zijn SRU als bedoeld in die BBT-conclusies. In deze installaties worden fracties van geconcentreerd waterstofsulfide (H_2S) omgezet in elementaire zwavel.*

Artikel 4.121 (lucht: omzettingsgraad geconcentreerd waterstofsulfide)

1 De omzettingsgraad van geconcentreerd waterstofsulfide van een installatie die zwavel produceert is per maand gemiddeld ten minste 99,8%.

2 Voor een bestaande installatie die zwavel produceert waarvoor op 1 januari 2016 een omgevingsvergunning voor het oprichten, het veranderen of het veranderen van de werking of het in werking hebben van een inrichting op grond van artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in werking was en onherroepelijk was waarin een lagere omzettingsgraad is vastgelegd, geldt de in die omgevingsvergunning opgenomen lagere omzettingsgraad.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op een bestaande installatie die zwavel produceert waarvan de verwerkingscapaciteit van de totale installatie met meer dan 50% wordt verhoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.121 (lucht: omzettingsgraad geconcentreerd waterstofsulfide) *In de BBT-conclusies wordt voor nieuwe installaties een omzettingsgraad van 99,5%-99,9% voorgeschreven en voor bestaande installaties een omzettingsgraad van ≥98,5% (alle maandgemiddeld). De in dit artikel opgenomen norm van een omzettingsgraad van ten minste 99,8% bevindt zich aan de bovenkant (strenge kant) van de BBT-conclusies voor nieuwe en bestaande installaties. Deze norm is niet nieuw, want deze was al opgenomen in de bijzondere regeling E6 van de in 2016 ingetrokken NeR met een afwijkende regeling voor bestaande installaties. Raffinaderijen zijn verantwoordelijk voor ongeveer de helft van de uitstoot van zwaveloxiden in Nederland, zodat een verdergaande omzettingsgraad noodzakelijk was en is om verzuring van de leefomgeving tegen te gaan en naleving van de emissieplafonds voor zwaveloxiden, die gelden op grond van de internationale afspraken, te waarborgen[70]. De Nederlandse overheid heeft de verdergaande omzettingsgraad als afwijkende mening (split view) laten opnemen in het BBT-referentiedocument voor het raffineren van aardolie en gas[71]. Ook het in bedrijf zijn volgens ontwerp (tweede lid) maakt onderdeel uit van de BBT-benadering. De rest van de BBT-conclusies blijft onverkort van toepassing.*

Vóór inwerkingtreding van de 4e tranche wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer werd de omzettingsgraad bij vergunningverlening bepaald, waarbij het bevoegd gezag rekening hield met de bijzondere regeling E6 van de NeR, maar daar wel gemotiveerd van mocht afwijken. In de bijzondere regeling E6 van de NeR gold voor installaties die voor 1 januari 1996 in gebruik waren genomen met een omzettingsgraad van 99%. Bij twee van de vijf raffinaderijen heeft het bevoegd gezag in het verleden gebruik gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken. Omdat destijds geen aanscherping was beoogd, sluit het tweede lid van dit artikel aan bij de bestaande vergunde situaties: als de omgevingsvergunning voor een bestaande installatie een lagere omzettingsgraad voorschreef, geldt deze lagere omzettingsgraad en niet de eis 99,8% uit het eerste lid. Omdat de werkelijke uitstoot niet toeneemt, zijn er geen gevolgen voor de luchtkwaliteit en de emissieplafonds voor zwaveloxiden. De afwijking van het eerste lid doet niets af aan de (Europese) plicht dat de omgevingsvergunning ten minste de beste beschikbare technieken in acht neemt en dat het bevoegd gezag regelmatig de actualiteit van de vergunningvoorschriften toetst en deze zo nodig aanpast. Een lagere omzettingsgraad in de omgevingsvergunning geldt daarom niet onbeperkt.

De soepeler omzettingsgraden voor bestaande installaties uit het eerste lid blijven op grond van het tweede lid gelden zo lang de aangeboden hoeveelheid geconcentreerd waterstofsulfide (H_2S) niet met meer dan 50% wordt verhoogd. Wanneer de verhoging meer dan 50% is, geldt voor het totale H_2S-aanbod, met in begrip van de bestaande installaties een omzettingsgraad van ten minste 99,8%. Op die manier zal bij een dusdanige uitbreiding van de verwerkingscapaciteit de algemene hoofdregel van het eerste lid, gaan gelden. Een bepaling met dezelfde strekking was opgenomen in de bijzondere regeling E6 van de NeR.

Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

---

69 BBT-conclusies voor het raffineren van aardolie en gas, paragraaf 1.17 BBT-conclusies voor zwavelbehandeling van afgassen, BBT 54 en tabel 17 (PbEU 2014 L307).

70 Richtlijn 2001/81 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2001 inzake emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen (PbEU 2001 L309) en Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over de lange afstand (Trb. 2013 nr. 197)

71 Tabel 7.2 van het BBT-referentiedocument voor het raffineren van aardolie en gas (http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/).

§ 4.7 Asfaltcentrale

Artikel 4.122 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het maken van asfalt of asfaltproducten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.122 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het maken van asfalt of asfaltproducten. Asfaltmenginstallaties zijn installaties voor de productie van asfalt met of zonder hergebruik van oud asfalt. Voor deze installaties gelden deze bepalingen naast de verplichte vergunning.*

Artikel 4.123 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.122, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.123 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.124 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met bitumen worden asfalt en asfaltproducten gemaakt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.124 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het maken van asfalt en asfaltproducten worden bitumen gebruikt als bindmiddel. Deze stof komt van nature voor in ruwe aardolie en blijft als zwaarste bestanddeel na destillatie achter, waarna het kan worden gebruikt voor de productie van asfalt. De vulstoffen bestaan onder andere uit kalksteen, cement of vliegas en kunnen bodembedreigend zijn. Om verontreiniging van de bodem met bitumen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. De aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.*

De installatie waarmee asfalt wordt geproduceerd wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.125 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het maken van asfalt of asfaltproducten geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.125, eerste lid *Artikel 4.125, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het maken van asfalt of asfaltproducten wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.125, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat dat maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid.*

Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.

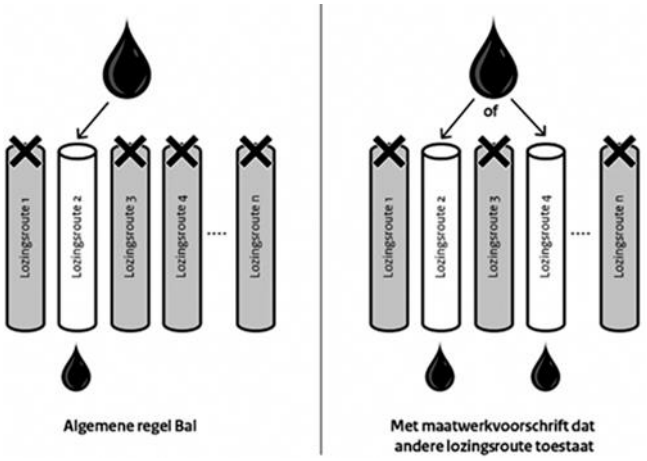

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.126 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.126 (water: riooltekening) *In artikel 4.126 is geregeld dat degene die asfalt of asfaltproducten maakt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.125, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.127 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.127.

Toelichting artikel 4.127, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De wijziging in dit onderdeel betreft het schrappen van de zinsnede «, gemeten in een eenmalige meting». Deze zinsnede is komen te vervallen omdat in artikel 4.130 de frequentie van meten van de verschillende stoffen is gespecificeerd.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.127, niet overschrijdt.

Tabel 4.127 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	0,05	0,075
Totaal stof	5	100
Stikstofoxiden, berekend als stikstofdioxiden	50	1.000
Zwaveloxiden, berekend als zwaveldioxiden	50	1.000
Vluchtige organische stoffen	200	250
Benzeen	1	1,25

Toelichting tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De wijziging in dit onderdeel betreft de toevoeging van de emissie-eis van benzeen in tabel 4.127 bij artikel 4.127 van het Bal. De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat benzeen een relevante emissie is bij asfaltcentrales. Hiervoor gold de benzeeneis van 1 mg/Nm^3 uit de luchtparagraaf van het Bal (artikel 5.30). Gebruikelijk is om bekende en relevante emissies van een activiteit te regelen bij de paragraaf over die activiteit. Dit is overzichtelijker voor bedrijven en overheden. De emissie-eis voor benzeen is daarom aan artikel 4.127 toegevoegd. Er is geen sprake van dubbele regelgeving: artikel 5.27, onder b, van het Bal regelt namelijk dat artikel 5.30 van het Bal niet geldt op het moment dat er voor een emissie van een stof een emissie-eis geldt in hoofdstuk 4 van het Bal. Overgangsrecht is niet nodig, omdat er geen sprake is van een aanscherping van de emissie-eis.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.127 (lucht: emissies) *Voor de emissies in de lucht die vrijkomen bij het maken van asfalt of asfaltproducten gelden emissiegrenswaarden. Deze zijn opgenomen in de tabel bij het artikel. Een emissiegrenswaarde is alleen van toepassing als de ondergrens wordt bereikt.*
Voor alle installaties voor de productie van asfalt geldt, gezien de aard van het proces en de grondstoffen, een soepeler eis voor de emissie van vluchtige organische stoffen, dan bij veel andere processen. Door de aard van het proces en de gebruikte grondstoffen is het niet zonder meer mogelijk te voldoen aan de emissiegrenswaarden. Dit geldt in het bijzonder voor installaties die voor 1 januari 2009 in bedrijf zijn genomen voor de emissies van stikstofoxiden en zwaveloxiden naar de lucht.
Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

Artikel 4.128 (lucht: maatregelen)

Aan artikel 4.127, eerste lid, wordt voor totaal stof in ieder geval voldaan als de emissies van de droogtrommel en de installatie voor de productie van asfalt:

a worden afgezogen; en

b door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.128 (lucht: maatregelen) *Als wordt voldaan aan de erkende maatregelen in het eerste en tweede lid, wordt in ieder geval aan de emissiegrenswaarde, bedoeld in artikel 4.127, voldaan. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Toelichting artikel 4.128 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De erkende maatregel die was opgenomen in artikel 4.128, eerste lid, van het Bal, voor het bijbehorende doelvoorschrift voor de emissiegrenswaarden voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) uit artikel 4.127 van het Bal komt te vervallen. Met deze wijziging wordt het Bal in lijn gebracht met de regelgeving uit de Activiteitenregeling milieubeheer. De erkende maatregel voor PAK's is in die regeling al vervallen met de Verzamelwijziging IenW vanwege invoering Ow 2022*[1].
1 Stcrt. 2022, 25973.
In paragraaf 9.1 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op de achtergrond van deze wijziging.

Artikel 4.129 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in artikel 4.127, is NEN-EN 15259 van toepassing.

2 Op het verrichten van een meting zijn ook van toepassing:
   a voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-ISO 11338-1 en NEN-ISO 11338-2;
   b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
   c voor stikstofoxiden, berekend als stikstofdioxide: NEN-EN 14792;
   d voor zwaveloxiden, berekend als zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
   e voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619; en
   f voor benzeen: NPR-CEN/TS 13649.

3 De toetsing aan de emissiegrenswaarde voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen vindt plaats op basis van de som van de gemeten concentraties van naftaleen, acenaftyleen, acenafteen, fluoreen, fenantreen, anthraceen, fluorantheen, pyreen, benz(a)anthraceen, chryseen, benzo(b)fluorantheen, benzo(k)fluorantheen, benzo(a)pyreen, indeno(1,2,3,c,d)pyreen, dibenzo(a,h)anthraceen en benzo(g,h,i)peryleen.

4 Emissies worden omgerekend tot een volumegehalte aan zuurstof van 17%.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.129 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

Toelichting artikel 4.129 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Dit onderdeel wijzigt artikel 4.129 van het Bal op een aantal punten. Het woord «eenmalige» is geschrapt uit het tweede lid van artikel 4.129. In plaats daarvan is de frequentie van meten van de verschillende stoffen gespecificeerd in artikel 4.130. Eveneens is in het tweede lid de norm toegevoegd die geldt voor een benzeenmeting. Omdat er een emissie-eis van benzeen is toegevoegd aan artikel 4.127 is het ook wenselijk dat monitoringsvoorschriften voor benzeen in paragraaf 4.7 van het Bal komen te staan.*
Het nieuwe derde lid regelt welke polycyclische aromatische koolwaterstoffen in ieder geval moeten worden gemeten bij toetsing aan de emissiegrenswaarde voor PAK's. Dit geeft duidelijkheid aan bedrijven en overheden. Er zijn honderden individuele polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's). Welke PAK's vrijkomen bij een milieubelastende activiteit, is afhankelijk van de toegepaste processen. Daarom is in het Bal geen definitie van PAK's opgenomen. Uit praktijkmetingen blijkt dat voor asfaltproductie de gangbare set van meest voorkomende PAK's toereikend is. Deze set wordt meestal aangeduid met PAK's EPA 16. Deze set PAK's is opgenomen in het nieuwe derde lid.

Artikel 4.130 (lucht: monitoring en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt ten minste eenmalig gemeten of aan de emissiegrenswaarden voor totaal stof, stikstofoxiden, zwaveloxiden en vluchtige organische stoffen, bedoeld in tabel 4.127, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is voor totaal stof niet van toepassing als de maatregelen, bedoeld in artikel 4.128, worden getroffen.
3 Er wordt ten minste één keer per jaar gemeten of aan de emissiegrenswaarden voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen en benzeen, bedoeld in tabel 4.127, wordt voldaan.
4 Wanneer een emissiereductietechniek wordt toegepast vindt ook monitoring plaats door middel van een emissierelevante parameter.
5 Bij een emissierelevante parameter wordt aangetoond:
  a welke emissierelevante parameters de emissies van een specifieke component controleren; en
  b binnen welke grenzen de emissierelevante parameters voldoen aan de emissiegrenswaarde.

Toelichting (geheel vervangen) artikel 4.130 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Dit onderdeel vervangt artikel 4.130 van het Bal. In dit artikel staat welke frequentie voor metingen geldt. Voor totaal stof, stikstofoxiden, zwaveloxiden en vluchtige organische stoffen blijft de meetfrequentie eenmalig, zoals opgenomen in het eerste lid.*
In het derde lid is de meetfrequentie van PAK's en benzeen bepaald op ten minste één keer per kalenderjaar. Voor PAK's bestond geen meetverplichting vanwege het gebruik van de erkende maatregel, die stond in het eerste lid van artikel 4.128 van het Bal. Deze erkende maatregel is vervallen.[1]
*Voor benzeen volgde de meetverplichting uit een berekening van de storingsfactor. De storingsfactor wordt berekend met de formule: 0,5 * storingsemissie in (g/u) / ondergrens (kg/jaar).*[2]
In tabel 5.32 van het Bal staat de storingsfactor F en welk controleregime hierbij hoort. Dit zou ook kunnen inhouden dat benzeen niet hoeft te worden gemeten. Gelet op de ervaringen met recente metingen bij de asfaltcentrales is het wenselijk om regelmatig metingen uit te voeren bij de asfaltcentrales, zie het overzicht in de bijlage bij de kamerbrief van 7 juli 2022 over de stand van zaken asfaltcentrales.[3]
Om die reden is in artikel 4.130 van het Bal een meetfrequentie opgenomen. Gekozen is voor een meetfrequentie van ten minste één keer per kalenderjaar. Een continu meting voor het aantonen dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan, vereist ook een kwaliteitsborging volgens NEN-EN 14181. De kosten die hiermee gepaard gaan, zijn niet proportioneel voor benzeen en PAK's. Als er twijfels zijn over het continu voldoen aan de emissiegrenswaarde, kan het bevoegd gezag ervoor kiezen om met maatwerk aanvullende eisen te stellen voor het registreren van emissierelevante parameters. In dat geval kan bijvoorbeeld worden gekozen om naast de periodieke metingen een indicatieve continue benzeenmeting te installeren en als emissierelevante parameter aan te wijzen.
In het vierde lid is de verplichting opgenomen dat wanneer een emissiereductietechniek wordt toegepast ook monitoring plaatsvindt door middel van een emissierelevante parameter. Door deze monitoring wordt aangetoond dat de techniek voldoende werkt. Deze emissierelevante parameters zijn geen vervanging van reguliere emissiemetingen. Emissiemetingen zijn er om aan te tonen dat de uitstoot voldoet aan de gestelde emissiegrenswaarden. Emissierelevante parameters hebben de functie om de werking van emissiereducerende technieken te controleren. Dat is van belang, omdat zo gecontroleerd wordt of de techniek naar behoren werkt en zo emissies worden beperkt. Een emissierelevante parameter kan een indicatieve continue benzeenmeting zijn zoals hiervoor genoemd, maar er zijn ook andere emissierelevante parameters. Voorheen kon op grond van artikel 2.8 van het Activiteitenbesluit milieubeheer de monitoring van emissierelevante parameters bij asfaltcentrales volgen uit een berekening die bepaalde welk controleregime van toepassing was. In paragraaf 5.4.4 van het Bal staat een soortgelijke bepaling (artikel 5.32 van het Bal) voor de monitoring van emissierelevante parameters. Met deze toevoeging aan artikel 4.130 geldt voor asfaltcentrales voor de emissies van de stoffen genoemd in artikel 4.127 van het Bal, in geval een emissiereductie techniek wordt toegepast, ook de verplichting tot monitoring van de emissierelevante parameters.

[1] *Stcrt. 2022, 25973. Zie ook artikel I, onderdeel AL, van het Verzamelbesluit Omgevingswet (Stb. 2023, 298). Dat onderdeel heeft voorzien in het schrappen van het eerste lid van artikel 4.128 Bal.*
[2] *https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/emissie-eisen-monitoring-milieubelastende/bepalen-controleverplichtingen-emissies-lucht/*
[3] *Zie het overzicht in Kamerstukken II 2021–22, 28 089, nr. 241, bijlage «Overzicht emissie benzeen en PAK per asfaltcentrale, inclusief acties (d.d. juni-2022)».*

Artikel 4.131 (lucht: eenmalige en jaarlijkse meting)

1 Een meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Als het meettechnisch niet mogelijk is om de deelmeting van polycyclische aromatische koolwaterstoffen en benzeen in die tijd te verrichten, kan de meting van deze stoffen ook bestaan uit een eenmalige meting van 2 uur.
2 Het resultaat van de eenmeting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen of de eenmalige meting, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.131.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.129 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.131 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Debiet	20
Vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in totaal organische koolstof	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.131 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».
Toelichting artikel 4.131 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In artikel 4.131 is de mogelijkheid opgenomen om bij lage concentraties van PAK's en benzeen een enkelvoudige meting van twee uur uit te voeren. De mogelijkheid voor een langere meetduur is nodig vanwege de lage emissies in relatie tot de detectiegrens. Daarnaast is in dit artikel het vijfde lid geschrapt. De SCIOS-certificatieregeling[1] is uitsluitend bedoeld voor het meten van verbrandingsemissies van middelgrote stookinstallaties, waarvoor in paragraaf 4.126 emissiegrenswaarden zijn gesteld. De SCIOS-certificatieregeling voorziet niet in complexe emissiemetingen, zoals deze uitgevoerd dienen te worden bij asfaltcentrales. De toegepaste meetmethodes en de gebruikte apparatuur zijn daar niet geschikt voor. Met deze wijziging is een fout in het Bal hersteld. Een meting moet worden uitgevoerd door een geaccrediteerde instantie. Dit staat al opgenomen in artikel 4.131, vierde lid.*
1 https://scios.nl/Certificeren

Artikel 4.132 (lucht: berekening emissiegrenswaarde)

1 Aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.127, wordt voldaan als in geen van de metingen de emissies hoger zijn dan de emissiegrenswaarden in die tabel.
2 Als een emissie in een van de deelmetingen hoger is dan de emissiegrenswaarde, wordt de eenmalige meting uiterlijk drie maanden na de laatste deelmeting van de eenmalige meting herhaald.
3 Als de hogere emissie die aanleiding was voor de herhaalde eenmalige meting opnieuw hoger is dan de emissiegrenswaarde, worden maatregelen getroffen om verdere overschrijding te voorkomen.

Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

Artikel 4.132a (rapport)

1 De resultaten van emissiemetingen of controles van emissierelevante parameters worden vastgelegd in een rapport.
2 De resultaten van emissiemetingen worden:

a gerapporteerd bij condities van de lucht bij een temperatuur van 273 K, 101,3 kPa en betrokken op droge lucht voor temperatuur en druk, en bij droog afgas; en
b gecorrigeerd voor de meetonzekerheid.

Toelichting artikel 4.132a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Aan paragraaf 4.7 wordt een nieuw artikel toegevoegd. Dit artikel verplicht tot het vastleggen van de resultaten van emissiemetingen en monitoring van emissierelevante parameters in een rapport. Dit zijn de resultaten van de emissiemetingen en monitoring die in artikel 4.130 verplicht zijn gesteld. Voor deze wijziging was deze verplichting er al voor de emissiemetingen. Deze volgt uit de aanwijzing van de norm NEN-EN 15259 in artikel 4.129 van het Bal. Met het opnemen van artikel 4.132a geldt deze verplichting ook voor de resultaten van de monitoring van emissierelevante parameters.*

Artikel 4.133 (lucht: keuring op optimale verbranding)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht wordt een asfaltmenginstallatie ten minste eenmaal per vier jaar gekeurd op optimale verbranding.
2 De keuring wordt voor de eerste keer uitgevoerd uiterlijk zes weken nadat de asfaltmenginstallatie in gebruik is genomen.
3 De keuring omvat:
a de afstelling voor de verbranding;
b het systeem voor de toevoer van brandstof en verbrandingslucht; en
c de afvoer van verbrandingsgassen.
4 De keuring wordt verricht door een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor inspectie en onderhoud van stookinstallaties, onderdeel van de Certificatieregeling voor het kwaliteitsmanagementsysteem ten behoeve van het uitvoeren van onderhoud en inspectie aan technische installaties, van de stichting SCIOS, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens ISO/IEC 17021-1 voor die Deelregeling.
5 Als uit de keuring blijkt dat de stookinstallatie onderhoud nodig heeft, wordt dat onderhoud uiterlijk twee weken na de keuring verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.133 (lucht: keuring op optimale verbranding) *Er is een direct verband tussen de emissies in de lucht (van vluchtige organische stoffen) en de branderafstelling. Deze afstelling moet daarom periodiek worden gekeurd. De regels voor de middelgrote stookinstallaties, die naar verwachting via het Invoeringsbesluit Omgevingswet deel gaan uitmaken van het stelsel, zullen vergelijkbaar zijn aan de keuringseisen voor asfaltcentrales.*

Toelichting artikelen 4.121, 4.127 en 4.129 tot en met 4.133 en tabel 4.127 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing in artikel 4.131 naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

§ 4.8 Betoncentrale

Artikel 4.134 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het maken van betonmortel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.134 (toepassingsbereik) *Het maken van betonmortel omvat ook het doseren en mengen van grond- en hulpstoffen voor het maken van betonmortel. Met doseren wordt gedoeld op het afwegen van grond- en hulpstoffen in een weegbak/band of het doseren op basis van volume. Met mengen wordt gedoeld op het mixen van de gedoseerde grond- en hulpstoffen. Het doseren en mengen van grond- en hulpstoffen vindt plaats in een betonmortelcentrale of in een menginstallatie (bij een betonproductenfabriek). Het doseren en mengen vindt veelal geautomatiseerd plaats.*
Beton is materiaal dat wordt gevormd door het mengen van cement, grove of fijne granulaten en water, en ontstaat door het verharden van de cementpasta (cement en water). Naast deze basiscomponenten, kan het beton ook hulpstoffen en/of additieven bevatten. Als de maximum korrelgrootte van het granulaat kleiner is dan of gelijk aan 4 mm, wordt het materiaal «mortel» genoemd.

Artikel 4.135 (melding: lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.134, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de locaties van de lozingspunten; en
  b het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.135 (melding: lozing) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid] *Artikel 4.135 regelt dat afvalwater van het maken van betonmortel niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Voor het maken van betonmortel als geheel geldt geen meldingsplicht, omdat het milieubelastende deel van deze activiteit altijd vergunningplichtig is via artikel 3.114. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat verschillende lozingsroutes zijn toegestaan. Bij lozen op het oppervlaktewater is de locatie van het lozingspunt relevant voor de waterbeheerder.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, de waterbeheerder voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Toelichting artikelen 4.135, 4.140, 4.141 en 4.142 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.140, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.140 wordt artikel 4.135 aangepast. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.142. Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74k van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een voorziening voor het beheer van afvalwater (een schoonwaterriool of vuilwaterriool) is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.135 wordt verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.136 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.134, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.136 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.137 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het reinigen van met betonmortel verontreinigde onderdelen en voorzieningen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met betonmortel worden verontreinigde onderdelen en voorzieningen gereinigd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.137 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het reinigen van met betonmortel verontreinigde onderdelen en voorzieningen) *Voorbeelden van onderdelen en voorzieningen die boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden gereinigd zijn de betonmixer, pompen en transportbanden.*

Artikel 4.138 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vliegas, poederkoolvliegas en gegranuleerde hoogovenslakken worden goederen gedoseerd en gemengd tot betonmortel boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.138 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel) *Aan het betonmortel kunnen bindmiddelen, vulstoffen en hulpstoffen worden toegevoegd. Deze toegevoegde stoffen kunnen bestaan uit (poederkool)vliegas of gegranuleerde hoogovenslakken. Betonmortel kan uitlogen naar de bodem.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.
De installatie waarmee betonmortel wordt vervaardigd wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.139 (water: opnieuw gebruiken spoelwater)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater wordt spoelwater opnieuw gebruikt.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.139 (water: opnieuw gebruiken spoelwater) *Artikel 4.139 regelt dat spoelwater opnieuw wordt gebruikt. Het spoelwater kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor het aanmaken van de betonmortel, waarmee lozingen kunnen worden voorkomen of beperkt.*

Artikel 4.140 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.140, eerste en tweede lid *Artikel 4.140, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Dit afvalwater is na bezinking relatief schoon. Het afvalwater ontstaat bij het reinigen van installaties en voorzieningen voor het vervaardigen van betonmortel (spoelwater). Denk hierbij aan de menger, transportbanden, de vloer van een productiehal en mobiele installaties, zoals transportmiddelen. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
In het tweede lid is bepaald dat wanneer oppervlaktewater op meer dan 40 meter van de perceelsgrens is gelegen, het afvalwater ook op het vuilwaterriool mag worden geloosd. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar de installaties en voertuigen worden gereinigd.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.140, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het oppervlaktewater is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam waarvoor de waterbeheerder bevoegd gezag is, maar de gemeente kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het vuilwaterriool altijd is toegestaan, wat een milieubelastende activiteit is. De gemeente kan het gebod om te lozen in het oppervlaktewater niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

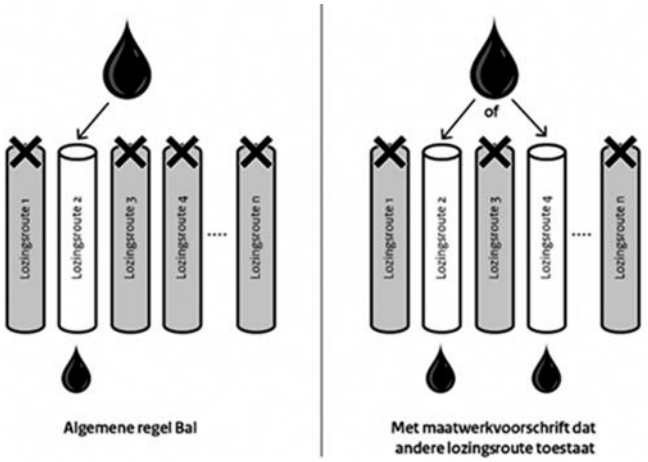

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Toelichting artikelen 4.135, 4.140, 4.141 en 4.142 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.140, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.140 wordt artikel 4.135 aangepast. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.142. Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74k van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een voorziening voor het beheer van afvalwater (een schoonwaterriool of vuilwaterriool) is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.135 wordt verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m^3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.141 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater en het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt het afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam geleid door een bezinkvoorziening.

2 Voor dat afvalwater is de emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen 100 mg/l, gemeten in een steekmonster, en is de zuurgraad ten hoogste pH 10, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.141 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam) *Artikel 4.141 regelt de emissiegrenswaarden voor het afvalwater dat op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd. Voor het te lozen afvalwater geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen als maat voor verontreiniging en de plicht voor een bezinkvoorziening. De capaciteit hiervan moet zijn afgestemd de grenswaarde waaraan moet worden voldaan. Vaak betreft dit deeltjes die moeilijk bezinken, waardoor de grootte van de bezinkvoorziening niet voor te schrijven is. Dit afvalwater zal veelal een hoge zuurgraad hebben, wat een probleem vormt voor de waterkwaliteit, daarom is een grenswaarde van maximaal pH=10 opgenomen.*
Toelichting artikelen 4.135, 4.140, 4.141 en 4.142 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.140, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.140 wordt artikel 4.135 aangepast. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.142. Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74k van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een voorziening voor het beheer van afvalwater (een schoonwaterriool of vuilwaterriool) is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.135 wordt verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.142 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.135, 4.140, 4.141 en 4.142 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.140, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het reinigen van installaties en voorzieningen voor het maken van betonmortel en het inwendig reinigen van voertuigen waarin betonmortel is vervoerd, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.140 wordt artikel 4.135 aangepast. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.142. Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74k van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een voorziening voor het beheer van afvalwater (een schoonwaterriool of vuilwaterriool) is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.135 wordt verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.143 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster is voor onopgeloste stoffen NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.143 (water: meetmethoden) *Artikel 4.143 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.141 en 4.142 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.144 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.144 (water: riooltekening) *Artikel 4.144 regelt dat degene die beton maakt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.141 en 4.142. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.140, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.145 (lucht: stuifgevoelige goederen)

Bijlage IV bevat een indeling van goederen in de stuifklassen S1 tot en met S5.

Toelichting artikelen 4.145, 4.146 en 4.148 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.146 (lucht: in gesloten ruimte doseren en mengen van goederen tot betonmortel)

Met het oog op het voorkomen of het beperken van diffuse emissies in de lucht worden goederen ingedeeld in stuifklasse S1, in een gesloten ruimte gedoseerd en gemengd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.146 (lucht: in gesloten ruimte doseren en mengen van goederen tot betonmortel) *Om de luchtkwaliteit te beschermen bij deze diffuse emissie waarbij niet aan de bron kan worden afgezogen, zal het mengen en doseren in een gesloten ruimte plaatsvinden.*

Toelichting artikelen 4.145, 4.146 en 4.148 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.147 (lucht: emissie totaal stof bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel)

1 Voor de emissie in de lucht bij het doseren en mengen van goederen is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
Toelichting artikel 4.147, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging. In het tweede lid wordt «is» toegevoegd. Dit was per abuis niet opgenomen.*

3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de lucht afkomstig van ontluchtingsopeningen door een geschikte filtrerende afscheider wordt gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.147 (lucht: emissie totaal stof bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel)
Voor de emissies van stof die vrijkomen bij het doseren en mengen van goederen geldt een emissiegrenswaarde voor totaal stof van 5 mg/Nm^3.
Aan de emissiegrenswaarde van dit besluit wordt voldaan doordat de vrijstellingsgrens niet wordt overschreden of door de aanwezigheid van een geschikte filtrerende afscheider. Deze geschiktheid blijkt uit het feit dat de afscheider op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden.
In andere gevallen moet het bedrijf met een emissiemeting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

Artikel 4.148 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.

2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.148 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.145, 4.146 en 4.148 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.149 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.147, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.149 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden voor totaal stof wordt in ieder geval voldaan door de aanwezigheid van een filtrerende afscheider, die op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.150 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.

2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.

4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.148 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.150 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.150, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025». Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.151 (lucht: afvoeren emissies bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.151 (lucht: afvoeren emissies bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel) *Om overlast van emissies bij het doseren en mengen van goederen tot betonmortel te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.9 Vormgeven betonproducten

Artikel 4.152 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het maken van producten met betonmortel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.152 (toepassingsbereik) *Deze activiteit heeft betrekking op het maken van producten met betonmortel. Hierbij wordt betonmortel in een vorm (bekisting) gestort. Deze vorm kan gemaakt zijn van bijvoorbeeld hout, kunststof of staal. Om te zorgen dat het beton niet hecht aan de vorm worden ontkistingsmiddelen toegepast. Ontkistingsmiddelen kunnen handmatig worden aangebracht door te borstelen, rollen, poetsen of met een vernevelspuit. Het uitwassen van beton is het afwerken van het beton, waardoor het beton textuur krijgt. Het afvalwater kan betonresten en bindingsvertragers bevatten.*

Artikel 4.153 (melding: lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.152, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de locaties van de lozingspunten; en
  b het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.153 (melding: lozing) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet]
Artikel 4.153 regelt dat afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Voor het maken van betonproducten als geheel geldt geen meldingsplicht, omdat het milieubelastende deel van deze activiteit altijd vergunningplichtig is via artikel 3.114. Voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat verschillende lozingsroutes zijn toegestaan en bij lozen op het oppervlaktewater is het in verband met het waterbeheer relevant voor de waterbeheerder om de locatie van het lozingspunt te weten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Toelichting artikelen 4.153, 4.158 en 4.160 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.158, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.158 wordt artikel 4.153 gewijzigd. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.160 (water: emissiegrenswaarden lozen in vuilwaterriool). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74n van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozing na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijft. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.153 is verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.154 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.152, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.154 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.155 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het uitwassen van beton)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met betonmortel wordt beton uitgewassen boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.155 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het uitwassen van beton) *Het uitwassen van beton is het afwerken van het beton, waardoor het beton textuur krijgt. Het beton kan (poeder)vliegas of gegranuleerde hoogovenslakken bevatten en uitlogen in de bodem wanneer het beton nog niet uitgehard is.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.
In de hal waarin beton wordt uitgewassen zal veelal constructief een betonvloer aanwezig zijn, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.156 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het aanbrengen van ontkistingsmiddel op bekisting en het opslaan van betonproducten in bekisting)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met ontkistingsmiddelen wordt ontkistingsmiddel op bekisting aangebracht boven een aaneengesloten bodemvoorziening, tenzij het aanbrengen plaatsvindt bij een bouwplaats.
2 Betonproducten in bekisting, waaruit ontkistingsmiddelen kunnen lekken, worden opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening, tenzij het opslaan plaatsvindt bij een bouwplaats.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.156 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het aanbrengen van ontkistingsmiddel op bekisting) *De basis van ontkistingsmiddelen is veelal een minerale olie waaraan al dan niet een chemisch werkend losmiddel is toegevoegd. Er bestaan ook chemische ontkistingsmiddelen en ontkistingsmiddelen volledig op basis van plantaardige oliën, ook deze laatste zijn bodembedreigend.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer. De installatie waarmee beton wordt gemaakt en vormgegeven wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.
Toelichting artikel 4.156 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in het eerste lid zijn redactionele wijzigingen.*
Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd over het opslaan van betonproducten in bekisting. Dit is nodig in verband met de aanpassing aan het toepassingsbereik van paragraaf 4.104.

Artikel 4.157 (water: plantaardige of oplosmiddelvrije ontkistingsmiddelen)

Er worden alleen plantaardige of oplosmiddelvrije ontkistingsmiddelen gebruikt, tenzij dat redelijkerwijs niet mogelijk is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.157 (water: plantaardige en oplossingmiddelvrije ontkistingsmiddelen) *Artikel 4.157 stelt het gebruik van plantaardige of oplossingsmiddelvrije ontkistingsmiddelen verplicht, tenzij het redelijkerwijs niet mogelijk is die te gebruiken.*
Plantaardige bekistingsolie is minder milieuschadelijk in vergelijking met minerale olie. Sinds 1992 zijn ontkistingsmiddelen op de markt op basis van plantaardige oliën, opgelost in water. Door het gebruik van emulsies van olie-in-water wordt het toepassen van schadelijke oplosmiddelen vermeden.

Artikel 4.158 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.158, eerste en tweede lid *Artikel 4.158, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, omdat het afvalwater relatief schoon is. Het uitwassen van beton is een behandeling van het betonoppervlak, waarbij spoelwater vrijkomt. Dit spoelwater kan betonresten en restanten ontkistingsmiddel bevatten. Ook kan het hulpstoffen bevatten die worden toegepast om het uithardingsproces van beton te beïnvloeden. In het algemeen heeft het spoelwater dat in contact is geweest met vers beton een basisch karakter. Het gehalte onopgeloste stoffen is over het algemeen lager dan in het spoelwater afkomstig van het vervaardigen van betonmortel.*
De meeste ontkistingsmiddelen bestaan uit oliën met additieven, soms oplosmiddelen. De werking berust op de vorming van een dunne filmlaag van onoplosbare kalkzouten. Deze ontstaan uit een reactie tussen organische zuren uit het ontkistingsmiddel en de alkalische bestanddelen uit betonmortel.
In het tweede lid is bepaald dat wanneer oppervlaktewater op meer dan 40 meter van de perceelsgrens is gelegen, het afvalwater ook op het vuilwaterriool mag worden geloosd. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar het uitwassen plaatsvindt. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.158, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het oppervlaktewater is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam waarvoor de waterbeheerder bevoegd gezag is, maar de gemeente kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het vuilwaterriool altijd is toegestaan, wat een milieubelastende activiteit is. De gemeente kan het gebod om te lozen in het oppervlaktewater niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

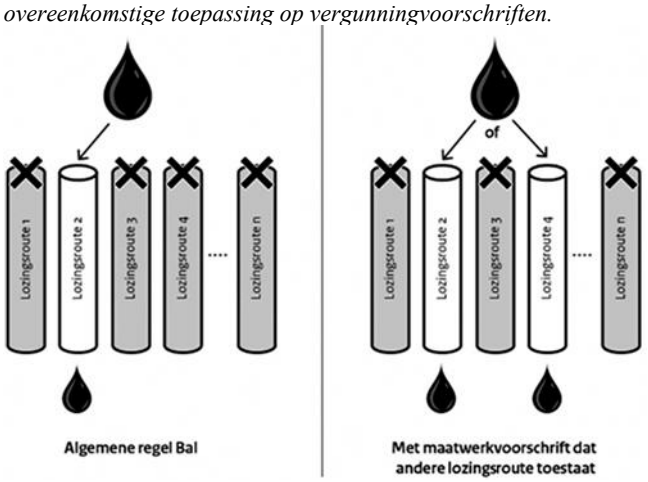

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Toelichting artikelen 4.153, 4.158 en 4.160 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.158, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.158 wordt artikel 4.153 gewijzigd. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.
Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.
Ook vervalt artikel 4.160 (water: emissiegrenswaarden lozen in vuilwaterriool). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 4.74n van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozing na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijft. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.
In artikel 4.153 is verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.159 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, is de emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen 100 mg/l en voor chemisch zuurstofverbruik 200 mg/l, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.159 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam) *Bij lozen op het oppervlaktewater geldt een grenswaarde voor onopgeloste stoffen en chemisch zuurstofverbruik als maat voor verontreiniging van het afvalwater.*

Toelichting artikelen 4.159 en 4.163 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.160 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.153, 4.158 en 4.160 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.158, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwassen van beton geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als de afstand tot het dichtstbijzijnde oppervlaktewaterlichaam meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*

In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.158 wordt artikel 4.153 gewijzigd. Het maken van betonmortel (betoncentrale) is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.115, onder c). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.

Mocht in een specifiek geval de lozing op een oppervlaktewaterlichaam vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat die plaatsvindt vanuit een bedrijf dat valt onder afdeling 3.3, dan is gelet op de hiervoor aangegeven lijn over vergunningplicht en meldingsplicht geen melding vereist. Dit is bepaald in het nieuwe vierde lid.

Ook vervalt artikel 4.160 (water: emissiegrenswaarden lozen in vuilwaterriool). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en de emissiegrenswaarden.

In lijn met artikel 4.74n van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozing na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijft. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

In artikel 4.153 is verder een redactionele wijziging aangebracht waarbij «m3/u» is vervangen door «kubieke meter per uur», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.161 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872; en
   b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.

Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.161 (water: meetmethoden) *Artikel 4.161 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.159 en 4.160 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.162 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.162 (water: riooltekening) *Artikel 4.162 regelt dat degene die producten met betonmortel maakt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.159, en 4.160. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.158, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.10 Grafische processen

Artikel 4.163 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het verrichten van de volgende grafische processen:

a heatsetrotatieoffset;
b illustratiediepdruk;
c rotatiediepdruk;
d rotatiezeefdruk;
e flexodruk;
f zeefdruk;
g vellenoffset;
h het mengen van inkten, verdunningsmiddelen, reinigingsmiddelen en toevoegingsmiddelen;
i het destilleren van oplosmiddelresten; en
j het spoelen van verpakkingen van inkten, verdunningsmiddelen, reinigingsmiddelen en toevoegingsmiddelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.163 (toepassingsbereik) *Onder deze activiteit vallen de processen binnen de grafische industrie. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij paragraaf 3.4.10.*
Ook activiteiten die rechtstreeks samenhangen met het grafische proces vallen onder deze paragraaf, zoals het mengen van inkt en andere in de grafische industrie gebruikte stoffen, het destilleren van oplosmiddelresten, het spoelen van verpakkingen of het gereedmaken van offsetplaten.
Binnen de grafische industrie vinden ook processen plaats die niet onder deze paragraaf vallen. Dit zijn bijvoorbeeld prepress, afwerken, ontwikkelen van grafisch materiaal, digitaal printen en afdrukken van fotografisch materiaal.
Toelichting artikelen 4.159 en 4.163 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.164 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.163, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.164 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.164 regelt dat de grafische processen niet mogen worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.164 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de toevoeging van «milieubelastende» in het eerste lid wordt verduidelijkt dat de melding alleen de milieubelastende activiteiten betreft. Als de melding ook voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is vereist, wordt dit in de artikelen van hoofdstuk 4 Bal expliciet aangegeven. Zo kan geen misverstand ontstaan over de vraag welke activiteit gemeld moet worden, en aan welk bevoegd gezag.*

Artikel 4.165 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.163, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.165 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.166 (geen gebruik chroom en bepaalde reinigingsmiddelen)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu worden:

a geen hulpstoffen met chroom gebruikt; en
b bij zeefdruk alleen reinigingsmiddelen met een vlampunt van hoger dan 55 °C gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.166 (geen gebruik chroom en bepaalde reinigingsmiddelen) *Bij grafische processen mogen alleen reinigingsmiddelen met een vlampunt hoger dan 55 graden Celsius worden gebruikt. Het gaat hier om het verbod op schoonmaak- en verdunningsmiddelen met di- of trichloormethaan of vluchtige monoaromaten en K1-reinigingsmiddelen.*
Bij grafische processen, vooral vellenoffset, mogen ook geen chroomhoudende hulpstoffen worden gebruikt. In het verleden werd ook chroom gebruikt in de vorm van chroomzouthoudende ets- en correctiemiddelen en chroomhoudende oplossingen bij het ontwikkelen en naharden van kopieerlagen. Chroom is een zeer zorgwekkende stof. Er is geen noodzaak meer om deze middelen te gebruiken, daarom is hiervoor een verbod opgenomen.

Afvalwater afkomstig van drukkerijen bestaat hoofdzakelijk uit afvalwater afkomstig van het spoelwater van plaatontwikkeling, het reinigen en spoelen van drukvormen, gebruikt vochtwater, het reinigen van vochtwater- en inktreservoirs en de het reinigen van rollen in drukpersen. De samenstelling van het afvalwater is grotendeels afhankelijk van de grond- en hulpstoffen die worden toegepast en de methode van reiniging.
Reiniging van onderdelen vindt vaak plaats met automatische wasinstallaties al dan niet met oplosmiddelen, maar ook handmatige reiniging vindt plaats. Bij het reinigen van onderdelen kunnen inkten en restanten van gebruikte reinigingsmiddelen in het afvalwater terecht komen.
Bij het reinigen met oplosmiddelen wordt de verontreinigde vloeistof als gevaarlijk afval beschouwd en niet geloosd.
Bij watergedragen inkten wordt met water schoongemaakt. Ook watergedragen inkten kunnen nog een substantiële hoeveelheid oplosmiddel bevatten, vaak is dit ethanol. Dit zorgt ervoor dat inkten worden verdund met water en de inktresten in het afvalwater terecht kunnen komen.
Voorkomen moet worden dat inkten, oplosmiddelen, lijmen of hulpstoffen die schadelijk zijn voor het aquatisch milieu in het afvalwater terecht komen. Het zuiveringtechnisch werk is in principe niet ingericht om afvalwater met zulke stoffen te zuiveren, zodat een deel daarvan in het oppervlaktewater terecht zal komen en dit is ongewenst. Daarom moet inkt in stappen worden verwijderd en alleen naspoelwater worden geloosd.

Offset
Bij het gebruiksklaarmaken van de offsetplaten kan plaatontwikkelaar, spoelwater en ets- en correctiemiddelen in het afvalwater terecht komen. Spoelwater bij ontwikkelen en afdrukken van fotografisch materiaal kan zilver bevatten.
Zilver in het afvalwater komt nauwelijks nog voor omdat het ontwikkelen en belichten van fotografische films bij de vormvervaardiging bij offset is vervangen door CTP-systemen (computer-to-plate). Digitale beelden komen rechtstreeks op de drukvorm zonder een tussenstap via fotografische films.

(Rotatie)zeefdruk
Bij het schoonmaken van het zeefdrukraam wordt de inkt met oplosmiddelen verwijderd.
Om de vorm weer voor een volgende drukgang te kunnen gebruiken wordt het zeefdruksjabloon gestript door de emulsie te verwijderen met natriumperjodaat en water. Vervolgens wordt het zeefdrukraam vaak nabehandeld voor de verwijdering van hardnekkige inktresten en «spookbeelden» en daarna met water nagespoeld. Als het scheiden van de inktverwijdering en het strippen van het sjabloon onzorgvuldig gebeurt, kunnen inkt en oplosmiddelen in het afvalwater terechtkomen.
Bij het reinigen van zeefdrukramen mag alleen spoelwater worden geloosd afkomstig van het polijsten, ontvetten of ontwikkelen van het zeefdrukgaas, sjabloonverwijdering of schaduwbeeldverwijdering. Spoelwater dat restanten inkt bevat, mag niet worden geloosd. De stoffen in de zeefdrukinkt zijn vaak milieubezwaarlijk voor water, meestal vanwege de slechte afbreekbaarheid, maar ook vanwege de toxiciteit.

Diepdruk en flexodruk
Bij diepdruk en flexodruk ontstaat afvalwater bij het reinigen van vervuilde onderdelen. Bij deze druktechnieken kunnen de persen in één drukgang vaak acht en soms meer verschillende kleuren drukken. Zelden worden kleuren opgebouwd, bijna altijd is elk drukwerk gevuld met een kleur die specifiek is voor de order. Hierdoor moet na elke order op veel plaatsen aan de pers van kleur gewisseld worden. Dit brengt grondig schoonmaken met zich mee. Om de inrichttijd te verkorten worden complete inktwerken uit de pers genomen en vervangen door klaar staande schone exemplaren. De vervuilde onderdelen worden in speciale afdelingen schoongemaakt. Zeer verschillende voorwerpen moeten worden gereinigd. Ze kunnen vervuild zijn met zeer verschillende soorten inkt, lak of lijm, en het reinigen gebeurt vaak ook nog in een paar opeenvolgende verschillende stappen.

Artikel 4.167 (externe veiligheid: destillatie oplosmiddelresten)
Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden oplosmiddelresten gedestilleerd in een brandcompartiment.

Artikel 4.168 (bodem: bodembeschermende voorziening)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met inkten, verdunningsmiddelen, reinigingsmiddelen en toevoegingsmiddelen worden grafische processen boven een aaneengesloten bodemvoorziening uitgevoerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.168 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij grafische processen kunnen de volgende bodembedreigende stoffen voorkomen: inkten, verdunningsmiddelen, reinigingsmiddelen en toevoegingsmiddelen.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer.
Illustratiediepdruk en flexodruk zijn een grootschalig continu procedé met grote drukoplages. De drukpersen worden vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al een het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.169 (water: werkinstructie en voorzieningen afvalwater)
1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam en de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater:
  a is er een werkinstructie over het voorkomen van verontreiniging van afvalwater opgesteld; en
  b zijn voorzieningen aanwezig die zijn afgestemd op de werkzaamheden die worden verricht.
2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven:

a welke werkwijze wordt gevolgd bij het reinigen van de installaties voor grafische processen; en
b welke werkwijze wordt gevolgd en welke maatregelen worden getroffen om het lozen van stoffen te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.169 (water: werkinstructie en voorzieningen afvalwater) *Bepaald is dat een werkinstructie en voorzieningen aanwezig moeten zijn, gericht op het voorkomen of beperken van ongewenste lozingen. De werkinstructie is gericht tot de medewerkers van het bedrijf.*
Vooral van belang is de wijze van reinigen en de keuze van hulpstoffen. Binnen het bedrijf moet duidelijkheid bestaan over de vraag waarom bepaalde stoffen, ondanks hun schadelijkheid voor het milieu, toegepast worden en welke preventiemaatregelen zijn genomen om het lozen te voorkomen of te beperken. Uitgangspunt is dat de maatregelen die als beste beschikbare technieken worden beschouwd, in ieder geval worden toegepast.
Toelichting artikelen 4.169, 4.170, 4.175 en 4.176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.170 (water: maatregelen bij zeefdrukken)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van het afvalwater geldt bij zeefdrukken:
a dat bij het reinigen van zeefdrukramen inkt in stappen wordt verwijderd; en
b dat het verwijderen van inkt en het strippen van het sjabloon procesmatig worden gescheiden.
2 Aan het eerste lid, onder b, wordt in ieder geval voldaan als inkt aan de zeefdrukmachine wordt verwijderd en een automatische drukvormwasinstallatie of een drukvormspoelmeubel wordt gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.170 (water: maatregelen bij zeefdrukken) *Artikel 4.170 schrijft een aantal specifieke maatregelen bij zeefdrukken voor. Het voorkomen of beperken dat inkten, oplosmiddelen, lijmen of hulpstoffen in het afvalwater terecht komen, betekent in ieder geval:*
- *Reiniging in stappen;*
- *Rekening houden met beschikbare milieu-informatie;*
- *Het gebruik van biologisch afbreekbare ontvettingsmiddelen of ontvettingsmiddelen zonder organisch oplosmiddel; en*
- *Niet lozen van stoffen ingedeeld in saneringsinspanning Z en A, volgens de Algemene BeoordelingsMethodiek en lozen voorkomen van stoffen ingedeeld in saneringsinspanning B, volgens dezelfde methodiek.*

Over het reinigen in stappen
Het verwijderen van inkt en het strippen van het sjabloon moet in twee stappen worden uitgevoerd. Dat wil zeggen dat eerst de inkt wordt verwijderd en vervolgens wordt gespoeld met weinig water. Dit water wordt opgevangen en verwijderd als afval. Daarna wordt nagespoeld, waarna dat water kan worden hergebruikt als spoelwater voor de eerste stap of voor het aanlengen van nieuwe inkt, pas daarna wordt het sjabloon gestript. Aan deze eis wordt in ieder geval voldaan door de inkt aan de zeefdrukpers te verwijderen en het strippen in een automatische drukvormwasinstallatie of een drukvormspoelmeubel uit te voeren.
Verontreinigd oplosmiddel dat ontstaat bij het reinigen met organische peroxiden wordt afgevoerd als gevaarlijk afval.

Over het rekening houden met beschikbare milieu-informatie
Bij het lozen moet rekening worden gehouden met de beschikbare milieu-informatie die is vermeld op de productveiligheidsbladen van stoffen. Leveranciers zijn op grond van de verordening REACH[72] verplicht bij hun producten (stoffen of mengsels) veiligheidsinformatiebladen met milieu-informatie te leveren. Deze informatie moet duidelijk maken of een stof geloosd mag worden en op welke wijze een stof in de afvalfase verwijderd moet worden (als bedrijfsafval of als gevaarlijk afval). Het lozen van naspoelwater met geringe hoeveelheden inkt is meestal geen probleem, tenzij in de milieu-informatie op het productveiligheidsblad van de inkt is aangegeven dat de stof niet mag worden geloosd.

Over het niet lozen van stoffen ingedeeld in saneringsinspanning Z en A
Voorkomen moet worden dat waterbezwaarlijke stoffen in het milieu terecht komen. Vaak zal het productveiligheidsblad van een stof informatie vermelden over de waterbezwaarlijkheid, die voldoende duidelijkheid geeft over het wel of niet lozen. Als hierover onduidelijkheid bestaat kan een beoordeling volgens de ABM-systematiek worden uitgevoerd. Op basis van stofeigenschappen kan dan worden beoordeeld of lozen bezwaarlijk is. Meer informatie over de aanpak van ZZS is te vinden in het handboek water, dat is beschikbaar op de website van InfoMil: www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/handboek-water/). Bij grafische processen kan sprake zijn van het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), zoals sommige oplosmiddelen. Bij normale bedrijfsvoering komen geen oplosmiddelen in het afvalwater.

Toelichting artikelen 4.169, 4.170, 4.175 en 4.176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.171 (water: alleen naspoelwater lozen)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater wordt alleen het naspoelwater afkomstig van het polijsten, ontvetten of ontwikkelen van zeefdrukgaas of het strippen van een sjabloon geloosd.

[72] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.171 (water: alleen naspoelwater lozen) *Het lozen van naspoelwater met geringe hoeveelheden inkt is meestal geen probleem, tenzij in de milieu-informatie op het productveiligheidsblad van de inkt is aangegeven dat de stof niet mag worden geloosd.*

Artikel 4.172 (water: lozingsroute naspoelwater)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen naspoelwater geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.172, eerste lid *Vanwege het risico op vervuiling van het afvalwater met schadelijke stoffen bepaalt artikel 4.172, eerste lid, dat het spoelwater wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen naspoelwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.172, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

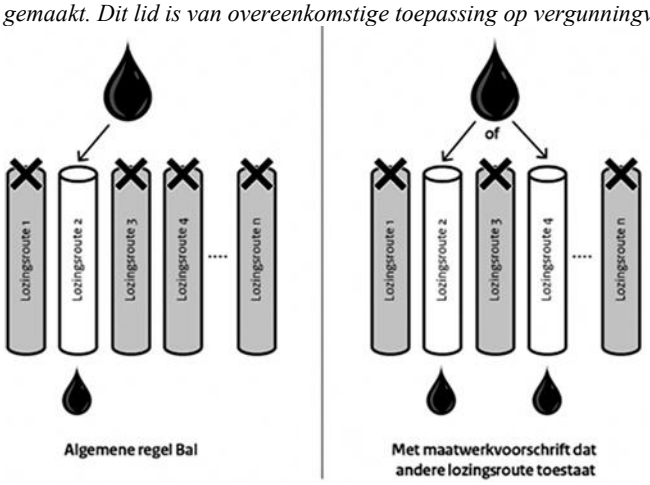

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.173 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.173 (water: riooltekening) *Artikel 4.173 regelt dat degene die grafische processen, zoals benoemd in artikel 4.163, uitvoert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.170. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.172, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.174 (lucht: emissie totaal stof bij het bedrukken met vellenoffset)

1 Voor de emissie in de lucht bij het bedrukken met vellenoffset is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
  a de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd; of
  b het gebruik van anti-smetpoeder niet meer is dan 500 kg/jaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.174 (lucht: emissie totaal stof bij het bedrukken met vellenoffset) *Bij vellenoffset wordt anti-smetpoeder toegepast, dat tussen de bedrukte vellen wordt verstuift. Anti-smetpoeder bestaat vaak voor een belangrijk deel uit zetmeel of calciumcarbonaat en kan stofoverlast geven. Om deze reden is een emissiegrenswaarde voor stof opgenomen. Deze is niet van toepassing als de emissie lager is dan 100 kg totaal stof per jaar.*
Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als aan de emissies worden afgevoerd via een geschikte filtrerende afscheider of als niet meer dan 500 kilo anti-smetpoeder per jaar wordt gebruikt. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 4.175 (lucht: meetmethoden bij het bedrukken met vellenoffset)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.175 (lucht: meetmethoden bij het bedrukken met vellenoffset) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.169, 4.170, 4.175 en 4.176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.176 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het bedrukken met vellenoffset)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als een maatregel als bedoeld in artikel 4.174, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.176 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het bedrukken met vellenoffset) *Aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan door de aanwezigheid van een filtrerende afscheider die op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden, of als niet meer dan 500 kilo anti-smetpoeder per jaar wordt gebruikt. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*
Toelichting artikelen 4.169, 4.170, 4.175 en 4.176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.177 (lucht: eenmalige meting bij het bedrukken met vellenoffset)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste 15 minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.175 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.177 (lucht: eenmalige meting bij het bedrukken met vellenoffset) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.177, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025». Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.178 (lucht en geur: afvoeren emissies bij alle grafische processen)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het voorkomen of het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.178 (lucht en geur: afvoeren emissies bij alle grafische processen) *Een bedrijf dat grafische processen uitvoert heeft op grond van de specifieke zorgplicht al de plicht om passende preventieve maatregelen te nemen ter bescherming van de gezondheid en om maatregelen te nemen die geurhinder voorkomen of zoveel mogelijk beperken. In dit artikel komt daarbij dat emissies altijd bovendaks en omhoog gericht moeten worden afgevoerd. Dit is niet afhankelijk van de aanwezigheid van gevoelige gebouwen of objecten in de directe omgeving. Ook aan de afvoerhoogte zijn in dit besluit geen algemene regels gesteld. Deze regels zullen afhankelijk zijn van de locatie waar de activiteit wordt verricht, en kunnen, waar nodig, door het bevoegd gezag worden gesteld.*

§ 4.11 Aanbrengen van lagen op metalen

Artikel 4.179 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het aanbrengen van anorganische deklagen, metaallagen of conversielagen op metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.179 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf gaat over het aanbrengen van lagen op metalen, zoals het aanbrengen van anorganische lagen, het aanbrengen van conversielagen, het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen op metalen of het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen. Deze processen zijn hieronder toegelicht.*

Aanbrengen van anorganische deklagen

Het aanbrengen van anorganische deklagen is het aanbrengen van een verfraaiende of beschermende laag van anorganisch materiaal (keramiek, emaille, metaallagen) op metalen. Hieronder worden in ieder geval de volgende voorbeelden van thermisch spuiten verstaan:

- *Vlamspuiten (verhitting door verbranding van een brandstof-zuurstof mengsel), zoals autogeen draadspuiten, autogeen poederspuiten en high velocity oxyfuel (HVOF);*
- *Elektrisch spuiten (verhitting door boogontlading), zoals elektrisch draadspuiten;*
- *Plasmaspuiten (verhitting door boog, met gasinjectie);*
- *Emailleren;*
- *Schooperen, dat is een vorm van autogeen of elektrisch spuiten waarbij een corrosiebestendige laag onder hoge druk op het object wordt gespoten. Deze laag is een legering van gesmolten zink of aluminium. Wanneer deze legering is aangebracht en gestold, is het object klaar voor verdere bewerking.*

Aanbrengen van conversielagen

Conversielagen zijn hechtende anorganische deklagen op een metaaloppervlak. Het aanbrengen van zo'n hechtende anorganische deklaag op een metaaloppervlak betekent dat een laag wordt gevormd door een chemische of elektrochemische reactie tussen bestanddelen van de badvloeistof en het metaaloppervlak zelf. Het metaal van het te behandelen werkstuk werkt zelf mee aan de vorming van de deklaag. Veel voorkomende processen waarbij conversielagen op metalen worden aangebracht zijn: anodiseren, fosfateren en chromateren.

Anodiseren, waaronder het zwavelzuuranodiseren en het chroomzuuranodiseren, is het langs elektrochemische weg aanbrengen van een oxidelaag op metaal waarbij het metaal als anode fungeert. Het te anodiseren voorwerp hangt in een bad met verdund zwavelzuur (of chroomzuur), waar een elektrische stroom doorheen wordt gevoerd. Bij deze stroomdoorvoer worden aan de anode (het metaaloppervlak, meestal aluminium) reactieve zuurstofatomen gevormd. Een deel van de gevormde zuurstof reageert met het metaal tot metaaloxide. Tijdens het anodiseren gaat een deel van de gevormde metaaloxidelaag in oplossing. Bij chroomzuuranodiseren kunnen bijvoorbeeld chroomzuurhoudende aërosolen (chroom VI) vrijkomen.

Fosfateren is een chemische voorbehandelingsmethode waarbij een metaalfosfaatlaag wordt aangebracht op metaal. De meest toegepaste conversielagen zijn de fosfaatlagen op staal. Fosfateren gebeurt niet elektrolytisch waardoor er weinig aerosolvorming optreedt. De belangrijkste methoden voor het aanbrengen van fosfaatlagen zijn:

- *Sproeitunnel (met name geschikt voor grootschalige toepassingen, ijzer/zink);*
- *Dompelbad (voor kleinere series, complexe vormen, ijzer/zink);*
- *Kwastmethode;*
- *Spuitlans (hoge druk, ijzer).*

Chromateren is een chemische (voor)behandelingstechniek. Veel voorkomende chromateermethoden op aluminium zijn het geel chromateren en het groen chromateren. Geel chromateren is het op aluminium aanbrengen van vooral chromaatfluoridelagen. Deze lagen bevatten het zeswaardige chromaat. Tijdens het chromateren wordt chroom(VI) gedeeltelijk omgezet in chroom(III). De groene chroomfosfaatlagen bevatten alleen het driewaardige chroom dat veel minder giftig is dan het zeswaardige chroom. Baden voor groen chromateren bevatten chromaten, chroom(III)fosfaat, natriumaluminiumfosfaat en fosforzuur. Chromateerbaden voor het passiveren van zink bevatten in het algemeen salpeterzuur en bichromaat.

Chromateren gebeurt niet elektrolytisch waardoor er weinig aërosolvorming optreedt.

Elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen op metalen

Bij het elektrolytisch aanbrengen van een metaallaag op een voorwerp (ook wel galvaniseren genoemd) wordt gebruik gemaakt van een elektrische stroom en een waterige oplossing met daarin opgeloste metaalverbindingen (elektrolyt). Onder elektrolytisch aanbrengen worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: hangwerk, trommelwerk, continu galvaniseren, tampongalvaniseren.

Bij het stroomloos aanbrengen van metaallagen door een chemisch proces is geen uitwendige stroomvoorziening nodig. Onder stroomloos aanbrengen worden in ieder geval de volgende processen verstaan: autokatalytische metaalafscheiding, dompelneerslag en het contactproces.

Autokatalytische metaalafscheiding betreft de afscheiding van een metaallaag door gecontroleerde chemische reductie, die door het afgescheiden metaal of de afgescheiden legering wordt gekatalyseerd. Dompelneerslag is de vorming van een metallische deklaag op het werkstuk door een verdringingsproces, waarbij één metaal een ander metaal uit een oplossing verdringt.

Het contactproces betreft een afscheiding van een metaalneerslag door de galvanische werking op een metaalsubstraat, waarbij dit metaalsubstraat in contact met een ander metaal in een oplossing wordt gedompeld die een verbinding van het af te scheiden metaal bevat.

Thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen

Een bekende manier van thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen is verzinken. Bij verzinken wordt het te behandelen werkstuk ondergedompeld in een laag vloeibaar zink dat na stolling een deklaag vormt.

Toelichting artikel 4.179 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt het toepassingsbereik verduidelijkt, door uit te schrijven dat deze paragraaf van toepassing is op het aanbrengen van anorganische deklagen, metaallagen of conversielagen op metalen.*

Artikel 4.180 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.179, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.180 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.180 regelt dat het aanbrengen van lagen op metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.180 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.181 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.179, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.181 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.182 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten en kwik)

Met het oog op het beschermen van het milieu worden geen perfluoroctaansulfonaten en kwik gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.182 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten en kwik) *Perfluoroctaansulfonaten (PFOS) zijn persistente, bioaccumulerende en toxische stoffen en staan op de lijst met zeer zorgwekkende stoffen. Het is niet toegestaan om PFOS te gebruiken. Bij anodiseren blijken PFOS goed vervangbaar door alternatieve middelen. Kwik is ook een zeer zorgwekkende stof en werd in het verleden toegepast bij oppervlaktebehandeling. Ondanks het feit dat kwik in Nederland tegenwoordig niet meer wordt toegepast bij oppervlaktebehandeling is wel een verbod opgenomen.*
Toelichting artikel 4.182 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De zinsnede «voorkomen dat zeer zorgvuldige stoffen in het milieu terecht komen» wordt vervangen door «bescherming van het milieu». Hiermee is een tekstuele verduidelijking aangebracht.*

Artikel 4.183 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het aanbrengen van anorganische deklagen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met emaille worden anorganische deklagen op metalen aangebracht boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.183 tot en met 4.186 (bodem: bodembeschermende voorziening) *De anorganische deklagen bestaan uit onder andere keramiek en emaille. De bodembedreigende stoffen waarmee de conversie op metaallagen plaatsvindt zijn onder andere zwavelzuur en chroomzuur. Daarnaast worden bij deze activiteiten oliën, beitsen en etsen gebruikt. Deze oliën, beitsen of etsen zijn in de regel bodembedreigend. Bij elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen op metalen worden onder andere zwavelzuur en chroom gebruikt die als bodembedreigende stoffen kunnen worden aangemerkt. Bij het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen zijn dat onder andere zinkchloride en chroomverbindingen.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. De aaneengesloten bodemvoorziening strekt zich ten minste uit tot de oppervlakte van het eventuele dompelbad en het daarbij behorende uitlekgebied. Onder dit uitlekgebied wordt niet verstaan het gebied waar het metaalproduct wordt geplaatst nadat dit is afgespoeld met water of is gespoeld in een bad met water.
De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening zal worden voorgeschreven.

Artikel 4.184 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het aanbrengen van conversielagen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met chroomzuur en zwavelzuur worden conversielagen op metalen aangebracht boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

2 Een dompelbad dat zich automatisch vult, heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als het dompelbad vol is.

Artikel 4.185 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het aanbrengen van metaallagen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met zwavelzuur en chroom worden metaallagen op metalen aangebracht boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting artikelen 4.185, opschrift en eerste lid, 4.197, opschrift, eerste lid en opschrift tabel 4.197, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De artikelen 4.185, eerste lid, 4.197, eerste lid, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, en tabel 4.197 van het Bal gaan over het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van etsen en beitsen van metalen. Elektrolytisch en stroomloos zijn de processen die bij etsen en beitsen gebruikt worden. Om verwarring te voorkomen en de artikelen beter leesbaar te maken wordt de aanduiding «elektrolytisch en stroomloos» weggelaten.*

2 Een dompelbad dat zich automatisch vult, heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als het dompelbad vol is.

Toelichting artikelen 4.185, 4.186, 4.187, 4.189 en 4.192 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.186 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het thermisch aanbrengen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden thermisch metaallagen op metalen aangebracht boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

2 Een dompelbad dat zich automatisch vult, heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als het dompelbad vol is.

Toelichting artikelen 4.185, 4.186, 4.187, 4.189 en 4.192 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.187 (water: werkinstructie en voorzieningen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam en de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater:
   a is er een werkinstructie over het voorkomen van verontreiniging van afvalwater opgesteld; en
   b zijn voorzieningen aanwezig die zijn afgestemd op de werkzaamheden die worden verricht.

2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven welke werkwijze wordt gevolgd en welke maatregelen worden getroffen om het lozen van stoffen te beperken, waaronder de manier waarop de oversleep wordt beperkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.187 (water: werkinstructie en voorzieningen) *Er moet zo veel mogelijk worden voorkomen dat metalen in het afvalwater terecht komen. Het helemaal voorkomen zal niet mogelijk zijn, maar door zorgvuldig handelen kunnen de emissies van deze stoffen naar het afvalwater beperkt blijven. Artikel 4.187 bepaalt daarom dat een werkinstructie en voorzieningen gericht op het voorkomen of beperken van ongewenste lozingen aanwezig moeten zijn. Vooral van belang zijn preventieve en procesgeïntegreerde maatregelen en het beperken van de oversleep. Binnen het bedrijf moet ook duidelijkheid bestaan over de vraag waarom bepaalde stoffen, ondanks hun schadelijkheid voor het milieu, toegepast worden en welke preventieve maatregelen zijn genomen om het lozen te voorkomen. Het uitgangspunt hierbij is dat de maatregelen die als beste beschikbare technieken worden beschouwd, in ieder geval worden toegepast.*

De metaalemissies via het afvalwater kunnen het beste met procesgeïntegreerde en good housekeeping maatregelen beperkt worden. Dit is beter dan end-of-pipe maatregelen. Bij de diverse metaalbewerkende activiteiten worden verschillende hulpstoffen gebruikt die schadelijk zijn voor het watermilieu. Deze stoffen worden in kleine hoeveelheden in diverse fasen van het proces toegepast en zullen in zekere mate ook in het te lozen afvalwater terecht komen. Door zorgvuldig handelen kunnen de emissies van deze stoffen naar het afvalwater beperkt blijven. Degene die de activiteit verricht moet duidelijk kunnen maken waarom bepaalde stoffen, ondanks hun schadelijkheid voor het watermilieu, toegepast worden en welke maatregelen vanuit de preventieve aanpak vervolgens worden genomen om de emissies zoveel mogelijk te beperken.

Verminderen van oversleep is een maatregel die moet worden toegepast. Dit is het met geschikte middelen terughouden van badvloeistoffen, zoals het optimaliseren van de uitdruiptijden en het transporteren van materiaal op een wijze waardoor de uitsleep tot een minimum worden teruggebracht. Andere mogelijkheden zijn het aanbrengen van spat- en uitlekschermen en het optimaliseren van de badsamenstelling.

De mogelijkheden tot het nemen van procesgeïntegreerde maatregelen zijn afhankelijk van de bedrijfsconfiguratie. Bij het bepalen van voor toepassing in aanmerking komende maatregelen wordt verwezen naar de BREF «Surface treatment of metals and plastics». Voorbeelden van procesgeïntegreerde maatregelen zijn hergebruik van spoelwater, standtijdverlenging van procesbaden en het terugvoeren van procesvloeistoffen uit het spoelwater naar het procesbad.

Bij het gebruik van hulpstoffen moet worden voorkomen dat waterbezwaarlijke stoffen in het milieu terecht komen. Vaak zal het productveiligheidsblad van een stof informatie vermelden over de waterbezwaarlijkheid, die voldoende duidelijkheid geeft over het wel of niet lozen. Als hierover onduidelijkheid bestaat kan een beoordeling volgens de ABM-systematiek worden uitgevoerd Op basis van stofeigenschappen kan dan worden beoordeeld of lozen bezwaarlijk is. Voor meer informatie over de aanpak van ZZS wordt verwezen naar het handboek water, dat is beschikbaar op de website van InfoMil: www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/handboek-water/.

Toelichting artikelen 4.185, 4.186, 4.187, 4.189 en 4.192 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.188 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het aanbrengen van lagen op metalen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.188, eerste lid *Artikel 4.188, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het aanbrengen van lagen op metalen wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.188, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

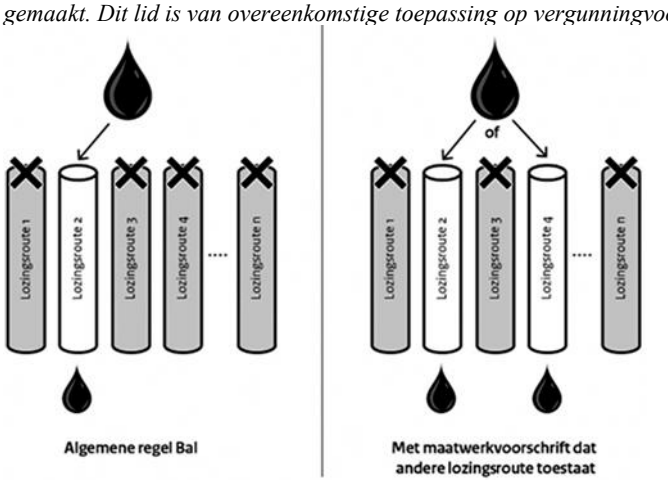

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.189 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)

1 Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.189, gemeten in een steekmonster of in een etmaalmonster.

2 De som van de vrachten, bedoeld in tabel 4.189, is de som van de vrachten van de metalen chroom, koper, nikkel, lood, zink, tin en zilver in het afvalwater, gemeten na het aanbrengen van lagen op metalen, maar voordat het afvalwater een zuiveringsstap heeft doorlopen.

Tabel 4.189 (Emissiegrenswaarden)

	Som van de vrachten, g/dag (steekmonsters)					**Som van de vrachten, g/dag (etmaalmonsters)**		
	Vanaf 200	*80-200*	*Minder dan 80*			*Vanaf 200*	*80-200*	*Minder dan 80*
Stof					**Stof**			

Chroom	1,5	3,0	Som 45		Chroom	0,5	1,0	-
Chroom VI	0,3	0,3	-		Chroom VI	0,1	0,1	-
Koper	1,5	6,0	-		Koper	0,5	2,0	-
Lood	1,5	6,0	-		Lood	0,5	2,0	-
Nikkel	1,5	6,0	-		Nikkel	0,5	2,0	-
Zilver	0,3	6,0	-		Zilver	0,1	1,0	-
Tin	6,0	6,0	-		Tin	2,0	3,0	-
Zink	1,5	6,0	-		Zink	0,5	2,0	-
Vrije cyanide	0,6	3,0	-		Vrije cyanide	0,2	1,0	-

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.189 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool) *Bij het aanbrengen van lagen op metalen kan afvalwater ontstaan dat is verontreinigd met metalen. Metaalbewerking en -verwerking wordt op verschillende schaalgroottes uitgevoerd, van grotere bedrijven die continu een veelvoud van dit soort, vaak wisselende, activiteiten uitvoeren tot bedrijven die af en toe op kleine schaal zo'n activiteit uitvoeren. Metaalbewerkende en -verwerkende bedrijven worden op grond van de potentiële metaallozingen ingedeeld in drie categorieën:*

- *Grote lozers: vracht meer dan 200 gram metalen per dag voor eindzuivering;*
- *Middelgrote lozers: vracht 80-200 gram metalen per dag voor eindzuivering; en*
- *Kleine lozers: vracht minder dan 80 gram metalen per dag voor eindzuivering.*

Het gaat om de vracht die overblijft na toepassing van de beste beschikbare technieken.
Voor de grote lozers gelden strengere emissie-eisen. De grote lozers hebben vaak een eindzuivering in de vorm van een ONO-installatie (Ontgiften, Neutraliseren, Ontwateren). Als de vracht aan metalen na het toepassen van BBT minder dan 200 gram per dag bedraagt, wordt verondersteld dat de vracht in voldoende mate wordt beperkt en dan gelden minder strenge emissiegrenswaarden. Het doorvoeren van procesgeïntegreerde maatregelen heeft vaak tot gevolg dat de hoeveelheden vrijkomend afvalwater verminderen en de concentraties aan metalen daarin stijgen. Cascadespoelen en sproeispoelen zijn hier voorbeelden van. In deze gevallen zouden de emissiegrenswaarden belemmerend werken op het treffen van procesgeïntegreerde maatregelen. Als de vracht aan metalen na het proces met toepassing van BBT, voor eindzuivering, is teruggebracht naar het niveau van 80 gram per dag kunnen aanvullende maatregelen niet kosteneffectief haalbaar worden geacht. Daarom geldt voor deze kleine lozers een emissiegrenswaarde voor de som van metalen. Het uiteindelijk na te streven doel is een zoveel mogelijk gesloten kringloop voor de procesbaden met een minimale emissie naar water.
Bij veel bedrijven is in het verleden apparatuur geplaatst om het afvalwater continue te bemonsteren, waardoor getoetst kan worden op etmaalmonsters, wat bij discontinue processen een beter beeld geeft van de emissies. Zonder deze apparatuur kan getoetst worden op steekmonsters.
Toelichting artikelen 4.185, 4.186, 4.187, 4.189 en 4.192 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.190 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor chroom VI: NEN-ISO 11083;
  b voor chroom, koper, lood, nikkel, tin, zilver en zink: NEN 6966, NEN-EN-ISO 17294-2, NEN-EN-ISO 11885 of NEN 6965, waarbij elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2; en
  c voor vrij cyanide: NEN-EN-ISO 14403.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.190 (water: meetmethoden) *Artikel 4.190 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 4.189 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.191 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.191 (water: riooltekening) *Artikel 4.191 regelt dat degene die lagen op metalen aanbrengt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.189. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.188, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.192 (lucht: stofklassen)

Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.192 (lucht: stofklassen) *In bijlage III bij het besluit is een onderverdeling van stoffen naar stofklassen opgenomen, waarbij zowel de stofnaam als het CAS-nummer is genoemd. De onderverdeling in stofklassen is nodig omdat bij artikel 4.195 de emissiegrenswaarden niet aan een stof worden gekoppeld maar aan een stofklasse.*

Toelichting artikelen 4.185, 4.186, 4.187, 4.189 en 4.192 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.193 (lucht: aanbrengen van anorganische deklagen op metalen in gesloten ruimte)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht worden anorganische deklagen op metalen in een gesloten ruimte aangebracht.
2 Bij het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen wordt geschoopeerd in een gesloten ruimte waar onderdruk heerst en afzuiging is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.193 (lucht: aanbrengen van anorganische deklagen op metalen in gesloten ruimte) *Om overlast van stofdeeltjes naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen moet het aanbrengen van anorganische deklagen in een gesloten ruimte plaatsvinden. Dit geldt ook voor schooperen, omdat bij schooperen zeer veel stof vrijkomt. Aanvullend geldt bij schooperen dat in de gesloten ruimte onderdruk heerst en er optimale afzuiging aanwezig is.*

Toelichting artikel 4.193 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het woord «optimaal» vervalt omdat dit vanzelfsprekend is en dus onder de specifieke zorgplicht valt.*

Artikel 4.194 (lucht: diffuse emissies bij het aanbrengen van metaallagen op metalen)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt bij het aanbrengen van metaallagen op metalen de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.194 (lucht: diffuse emissies bij het aanbrengen van metaallagen op metalen) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.195 (lucht: emissies bij het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.195, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.195, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Tabel 4.195 Emissiegrenswaarden bij aanbrengen anorganische deklagen

Stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
MVP1	0,05	0,075
Totaal stof	5	100
sA.1	0,05	0,125
sA.2	0,5	1,25
sA.3	0,5	5

Toelichting tabel 4.195 en tabel 4.228 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Geactualiseerd worden de emissiegrenswaarden voor de stofklasse sA.3 bij de activiteiten aanbrengen van lagen op metalen en stralen van metalen in respectievelijk tabel 4.195 behorende bij artikel 4.195 en tabel 4.228 behorende bij artikel 4.228. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklasse sA.3 in paragraaf 5.4.4 van het Bal. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Bal in onderdeel CC **1**. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen.*

1 Met wijzigingsbesluit 2022-320 wordt in onderdeel CC tabel 5.25 verwijderd uit artikel 5.25 en plaatst deze gelet op de omvang in bijlage VIa. Het aantal zeer zorgwekkende stoffen waarvoor een immissiegrens gesteld wordt, neemt snel toe, waardoor de verwachting is dat de tabel in de bijlage nog groter zal worden.

Onderdeel HH van wijzigingsbesluit 2022-320 voegt een nieuwe bijlage VIa in, waarin de immissiegrenswaarden voor zeer zorgwekkende stoffen zijn opgenomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.195 (lucht: emissies bij het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de emissies worden afgevoerd via een geschikte filtrerende afscheider. Die geschiktheid blijkt onder andere uit het feit dat de afscheider goed gedimensioneerd is, in een goede staat van onderhoud verkeert, periodiek wordt gecontroleerd en zo vaak als nodig wordt schoongemaakt en vervangen. De aard van de toe te passen filtertechniek hangt onder andere af van de werkzaamheden. Voor vlamspuiten en thermisch spuiten worden meestal doekfilters in allerlei uitvoeringsvormen gebruikt. Soms wordt een voorgeschakelde cycloon gebruikt. In bepaalde gevallen kan een elektrostatisch filter (2-traps) een geschikte techniek zijn, doorgaans wordt dit type filter minder vaak gebruikt om grote hoeveelheden stof af te vangen zoals die vrijkomen bij het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.*
Als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd is het niet nodig met een meting aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in het eerste lid, wordt voldaan.
Toelichting artikelen 4.195 tot en met 4.198 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.196 (lucht: emissies bij het aanbrengen van conversielagen op metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het aanbrengen van conversielagen op metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.196, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.196, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom, in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.
4 Aan het eerste lid wordt voor zwavelzuur in ieder geval voldaan als:
   a de temperatuur van de zwavelzuurbaden voor het zwavelzuuranodiseren minder is dan 60 °C; en
   b de afgezogen emissies door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.

Tabel 4.196 Emissiegrenswaarden bij aanbrengen conversielagen

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Chroom VI-verbindingen, berekend als chroom	0,1	0,075
Zwavelzuur	3	7,5

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.196 (lucht: emissies bij het aanbrengen van conversielagen op metalen) *Voor de emissies naar de buitenlucht van het chroomzuuranodiseren en het zwavelzuuranodiseren gelden emissiegrenswaarden. Bij de overige processen, zoals fosfateren en chromateren, zijn de emissies naar verwachting dermate klein van omvang dat voor deze processen geen emissiegrenswaarden zijn opgenomen.*
Aan de emissiegrenswaarden van chroom VI-verbindingen en zwavelzuur wordt in ieder geval voldaan als de emissies die vrijkomen bij het chroomzuuranodiseren of het zwavelzuuranodiseren worden afgevoerd via een geschikte gaswasser of geschikt aerosolfilter of mistfilter. Zie paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting voor een nadere uitleg over de gaswasser en aerosol- of mistfilter. In het geval van zwavelzuuranodiseren in zwavelzuurbaden geldt aanvullend op het voeren van de emissies door een geschikte gaswasser of geschikt aerosolfilter of mistfilter dat de temperatuur van de zwavelzuurbaden lager moet zijn dan 60 °C. Als een bedrijf voldoet aan de erkende maatregelen, is het niet nodig om met een meting aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan.
Toelichting artikelen 4.195 tot en met 4.198 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.197 (lucht: emissies bij het aanbrengen van metaallagen op metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het aanbrengen van metaallagen op metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.197, gemeten in een eenmalige meting.
   Toelichting artikelen 4.185, opschrift en eerste lid, 4.197, opschrift, eerste lid en opschrift tabel 4.197, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De artikelen 4.185, eerste lid, 4.197, eerste lid, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, en tabel 4.197 van het Bal gaan over het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van etsen en beitsen van metalen. Elektrolytisch en stroomloos zijn de processen die bij etsen en beitsen gebruikt worden. Om verwarring te voorkomen en de artikelen beter leesbaar te maken wordt de aanduiding «elektrolytisch en stroomloos» weggelaten.*
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.197, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt voor chroom VI-verbindingen, cadmium en cadmiumverbindingen in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.

Tabel 4.197 Emissiegrenswaarden bij aanbrengen metaallagen op metalen

Stoffen	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Chroom VI-verbindingen, berekend als chroom	0,1	0,075
Cadmium en cadmiumverbindingen, berekend als cadmium	0,05	0,125

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.197 (lucht: emissies bij het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen op metalen) *Voor de emissies naar de buitenlucht van het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van chroom en cadmiumlagen gelden emissiegrenswaarden. Dit kan onder meer het geval zijn bij elektrolytisch aanbrengen van metaallagen maar ook bij het inbrengen van lucht in het bad om het contact te bevorderen tussen de badvloeistof en het werkstuk. Uit literatuur blijkt dat bij het aanbrengen van chroomlagen (hard- en sierverchromen) een overschrijding van de grensmassastroom (0,5 gram/uur) voor chroom IV al bij gebruik van vrij kleine badoppervlakken optreedt.*
Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de emissies worden afgevoerd via een gaswasser of aerosol- of mistfilter die goed gedimensioneerd (geschikt), in een goede staat van onderhoud verkeert, periodiek wordt gecontroleerd en zo vaak als nodig wordt schoongemaakt en vervangen. Het bedrijf hoeft dan de emissies niet meer te meten.
Om aan de emissiegrenswaarden te voldoen, kan een bedrijf ook bron- of procesgeïntegreerde maatregelen treffen, zoals het toevoegen van chemicaliën aan de baden of het afdekken van baden met balletjes die de verdamping tegengaan. Wanneer een bedrijf alleen bron- en procesgeïntegreerde maatregelen heeft getroffen om de emissie te reduceren, en niet de erkende maatregelen toepast, kan het bevoegd gezag het bedrijf vragen om aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan.
Voor een toelichting op het aerosol- of mistfilter en gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting.
Toelichting artikelen 4.195 tot en met 4.198 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*
In artikel 4.197, derde lid, wordt toegevoegd dat de erkende maatregel ook geldt voor cadmium en cadmiumverbindingen. Daarmee wordt een omissie hersteld.

Artikel 4.198 (lucht: emissies bij het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.198, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.198, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt voor totaal stof en zinkchloride in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
4 Aan het eerste lid wordt voor chloorverbindingen, berekend als waterstofchloride, anders dan zinkchloride, in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte gaswasser worden gevoerd.

Tabel 4.198 Emissiegrenswaarden thermisch aanbrengen metaallagen op metalen

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Zinkchloride (rook)	5	5
Chloorverbindingen, berekend als waterstofchloride, anders dan zinkchloride	30	75

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.198 (lucht: emissies bij het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen) *Voor de emissies naar de buitenlucht van het thermisch aanbrengen van metaallagen gelden emissiegrenswaarden voor stof, voor zinkchloride en voor overige chloorverbindingen. Door het gebruik van vloeimiddel ontstaan gasvormige emissies van chloriden naar de lucht. Daarnaast komen stofvormige emissies vrij die onder andere zinkchloride bevatten.*
Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de stofvormige emissies worden afgevoerd via een filtrerende afscheider en de gasvormige emissies via een gaswasser. Beide voorzieningen moeten goed zijn gedimensioneerd (geschikt), in een goede staat van onderhoud verkeren, periodiek worden gecontroleerd en zo vaak als nodig worden schoongemaakt en vervangen. Als zo'n voorziening aanwezig is, hoeft het bedrijf de emissies niet meer te meten.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider en de gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Toelichting artikelen 4.195 tot en met 4.198 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.199 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen en de stoffen, ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in de tabellen 4.195, 4.196, 4.197 en 4.198, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting zijn van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom: NEN-ISO 16740;
  c voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
  d voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;

e voor zware metalen: NEN-EN 14385;
f voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
g voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
h voor dioxinen en furanen: NEN-EN 1948-1, 1948-2 en 1948-3;
i voor kwik: NEN-EN 13211;
j voor vocht: NEN-EN 14790; en
k voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting artikelen artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f, van het Bal ontbrak per abuis «NEN» bij de vermelding van de NEN-norm. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.199 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.199 tot en met 4.201 en 4.203 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.200 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabellen 4.195, 4.196, 4.197, en 4.198, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing bij het aanbrengen van anorganische deklagen als een maatregel als bedoeld in artikel 4.195, derde lid, wordt getroffen.
3 Het eerste lid is niet van toepassing bij het aanbrengen van conversielagen op metalen als de maatregelen, bedoeld in artikel 4.196, derde en vierde lid, worden getroffen.
4 Het eerste lid is niet van toepassing bij het aanbrengen van metaallagen op metalen als een maatregel als bedoeld in artikel 4.197, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting artikelen 4.185, opschrift en eerste lid, 4.197, opschrift, eerste lid en opschrift tabel 4.197, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De artikelen 4.185, eerste lid, 4.197, eerste lid, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, en tabel 4.197 van het Bal gaan over het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van etsen en beitsen van metalen. Elektrolytisch en stroomloos zijn de processen die bij etsen en beitsen gebruikt worden. Om verwarring te voorkomen en de artikelen beter leesbaar te maken wordt de aanduiding «elektrolytisch en stroomloos» weggelaten.*

5 Het eerste lid is niet van toepassing bij het thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen als de maatregelen, bedoeld in artikel 4.198, derde en vierde lid, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.200 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.199 tot en met 4.201 en 4.203 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.201 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.201.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.199 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.201 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Totaal stof	30
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.201 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikelen 4.199 tot en met 4.201 en 4.203 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
De verwijzing in artikel 4.201, vierde lid, naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

Artikel 4.202 (lucht en geur: afvoeren emissies bij het aanbrengen van lagen op metalen)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het voorkomen of het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder worden afgezogen emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.202 (lucht en geur: afvoeren emissies bij het aanbrengen van lagen op metalen) *Degene die lagen op metalen aanbrengt heeft op grond van de specifieke zorgplicht al de plicht om passende preventieve maatregelen te nemen ter bescherming van de gezondheid en om maatregelen te nemen die geurhinder voorkomen of zoveel mogelijk beperken. In dit artikel komt daarbij dat de afgezogen emissies altijd bovendaks en omhoog gericht moeten worden afgevoerd. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur.*

Artikel 4.202a (overgangsrecht: emissies)

Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor sA.3, bedoeld in artikel 4.195, niet van toepassing op het aanbrengen van anorganische deklagen op metalen, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot eerstgenoemde datum geldt in dat geval een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 5 kg/jaar.

Toelichting artikel 4.202a (nieuw) en artikel 4.232a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Artikel 4.202a (nieuw) en artikel 4.232a (nieuw) regelen dat voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar geldt.*

§ 4.12 Smelten en gieten van metalen

Artikel 4.203 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het verrichten van het smeltproces of gietproces van metalen, dat bestaat uit:
   a het smelten en gieten van metalen;
   b het maken en coaten van vormen en kernen in kleigebonden of chemisch gebonden zand voor het gieten van metalen;
   c het maken van croningkernen en coldboxkernen voor het gieten van metalen;
   d het uitbreken en ontzanden van gietstukken;
   e de koude regeneratie van zand voor het gieten van metalen; en
   f het maken van een vorm met behulp van was, met inbegrip van het verwijderen van de was.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het minder dan 500 kg/jaar smelten en gieten van:
   a goud;
   b zilver;
   c platina; of
   d legeringen met ten minste 30% goud, zilver of platina.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.203 (toepassingsbereik) *Onder deze paragraaf valt het smelten en gieten van de metalen aluminium, lood, zink, tin en koper. Ook het smelten en gieten van de legeringen van deze metalen, met elkaar of met nikkel, vallen onder de activiteit. Het gaat hierbij niet alleen om gieterijen die als voornaamste activiteit producten van metaal gieten, maar ook om bedrijven met als nevenactiviteit gieten. Het betreft ongeveer 150 bedrijven in totaal. Door het kleinschalig smelten en gieten van edelmetalen uit te zonderen (goud, zilver, platina en legeringen met ten minste 30% van deze metalen tot ten hoogste 500 kilo per jaar), is deze paragraaf niet van toepassing op het smelten van deze metalen door bijvoorbeeld juweliers.*
Bij het smelten en gieten van metalen worden metalen in hun zuivere vorm of in combinaties van metalen (legeringen) vloeibaar gemaakt. Na het (eventueel) toevoegen van additieven wordt het vloeibare metaal in een vorm gegoten. Deze vorm kan eenmalig zijn, bijvoorbeeld gemaakt van zand dat behandeld is met een coating, of een zogenoemde duurvorm die vaker te gebruiken is. De keuze tussen eenmalige vorm of duurvorm hangt af van een groot aantal factoren, zoals de vraag naar het product (een eenmalige kerkklok versus een serieproductie van bijvoorbeeld tandwielen), het soort metaal dat gegoten wordt en de grootte van het werkstuk. Om holle werkstukken te kunnen maken, worden zogenoemde kernen aanbracht, die eenmalig (zand met een coating) of meermalig (bijvoorbeeld keramisch) kunnen zijn. De gietvorm en eventuele gietkern worden verwijderd en het metalen werkstuk wordt zo nodig verder bewerkt.
Het smelten en gieten van metalen is vaak alleen een onderdeel van het totale productieproces. Het gegoten werkstuk moet meestal verder worden bewerkt tot een eindproduct. Het bewerken van metalen werkstukken zoals slijpen, lassen en stralen valt niet onder deze paragraaf maar onder andere paragrafen in dit besluit. Het lassen van metalen valt onder de activiteit «lassen van metalen». Het slijpen van metalen valt onder de activiteit «mechanisch en thermisch bewerken van metalen». Het stralen van metalen valt onder de activiteit «reinigen, lijmen en coaten».
Toelichting artikelen 4.199 tot en met 4.201 en 4.203 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.204 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.203, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.204 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.204 regelt dat het smelten en gieten van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.204 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.205 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.203, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.205 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.206 (bodem: bodembeschermende voorziening)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met aluminium, lood, zink, tin, koper, nikkel, oplosmiddelen en harsen gebeurt het smeltproces en gietproces boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.206 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het smelten en gieten van metalen kunnen vloeibare bodembedreigende stoffen voorkomen zoals de metalen aluminium, lood, zink, tin, koper en nikkel. Ook voor het coaten van vormen en kernen kunnen bodembedreigende stoffen worden gebruikt zoals oplosmiddelen en harsen.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer.
De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening zal worden voorgeschreven.

Artikel 4.207 (lucht: stofklassen)
Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.207 (lucht: stofklassen) *In bijlage III bij het besluit is een onderverdeling van stoffen naar stofklassen opgenomen, waarbij zowel de stofnaam als het CAS-nummer is genoemd.*

Artikel 4.208 (lucht: emissie totaal stof bij vormen en kernen van zand, koude regeneratie van zand en gietstukken)
1 Voor de emissie in de lucht bij het maken en coaten van vormen en kernen in kleigebonden of chemisch zand voor het gieten van metalen, bij de koude regeneratie van zand voor het gieten van metalen en bij het uitbreken en ontzanden van gietstukken is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt bij het maken en coaten van vormen en kernen in kleigebonden of chemisch zand voor het gieten van metalen en bij de koude regeneratie van zand voor het gieten van metalen in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
4 Aan het eerste lid wordt bij het uitbreken en ontzanden van gietstukken in ieder geval voldaan als:
   a de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd; en
   b gietstukken worden uitgebroken en ontzand in een gesloten ruimte met gesloten deuren en ramen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.208 (lucht: emissie totaal stof bij vormen en kernen van zand, koude regeneratie van zand en gietstukken) *Het maken en coaten van zandvormen op basis van harsen die het zand chemisch binden, zoals furaanhoudende harsen en kleigebonden vormen, kan leiden tot stofemissies. Ook het verwijderen van eenmalige vormen van zand (zowel chemisch gebonden als kleigebonden) bij het uitbreken en ontzanden van gietstukken leidt tot stofemissies. De hoeveelheid stof is onder andere afhankelijk van de grootte van het werkstuk en de temperatuur van het gegoten metaal (hoe heter het gegoten metaal, hoe meer water er verdampt uit de vorm). Daarom geldt er een emissiegrenswaarde voor totaal stof.*
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 4.209 (lucht: emissie dioxinen en polycyclische aromatische koolwaterstoffen bij het smelten van metalen)
Met het oog op het voorkomen of het beperken van de emissie van dioxinen en polycyclische aromatische koolwaterstoffen in de lucht worden bij het smelten van metalen alleen de volgende metalen gesmolten:
a metaal dat voldoet aan de technische standaarden voor reguliere toepassing van het metaal;
b metaal waarvan de soort legering en de verhouding van metalen in de legering bekend is en kan worden aangetoond;
c metaal dat zichtbaar vrij is van olie, olie-emulsies, smeermiddelen of vet, met uitzondering van hoeveelheden die geen druppelvorming tot gevolg hebben; en
d metaal dat geen eigenschappen bezit van bijlage III bij de kaderrichtlijn afvalstoffen, waarbij de eigenschappen van het metaal zelf of metalen in de legering zelf niet relevant zijn.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.209 (lucht: emissie dioxines en polycyclische aromatische koolwaterstoffen bij het smelten van metalen) *Dit artikel stelt eisen aan de metalen die worden ingezet. Doordat de metalen «schoon» zijn, wordt gegarandeerd dat het smelten van de metalen niet leidt tot ongewenste emissies van dioxines en polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's). In beginsel zullen metalen in de vorm van broodjes voldoen aan de eisen, zoals ook moet blijken uit de productspecificaties die geleverd worden bij de geleverde metalen. Metaal dat vrijkomt na nabewerking van gietstukken (de zogenoemde «omloop») wordt weer ingezet als grondstof en zal, mits vrij van bijvoorbeeld metaalbewerkingsvloeistoffen, in beginsel voldoen aan de eisen die zijn gesteld.*

Dit artikel sluit aan bij de «end of waste» criteria die de Europese Commissie vaststelt. Volgens artikel 6, eerste en tweede lid, van de kaderrichtlijn afvalstoffen verliezen bepaalde afvalstromen het predictaat afval wanneer het afval een bepaalde behandeling ondergaat en voldoet aan bepaalde criteria. Voor ijzer-, staal- en aluminiumschroot en koperschroot zijn deze criteria op grond van een Europese verordening van kracht. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van Rijkswaterstaat: www.rws.nl.
Metalen of metaallegeringen die niet voldoen aan de boven beschreven Europese criteria of aan de criteria van dit artikel, kunnen bij het smelten van die metalen tot emissies van dioxines en PAK's leiden. Niet alleen zijn deze verbindingen zeer ongewenst, ze vragen ook om een bedrijfsspecifieke aanpak. Het inzetten van metalen die niet aan de Europese criteria of aan de criteria van dit besluit voldoen, is niet toegestaan op grond van deze bepaling. Het voldoen aan de criteria van dit besluit betekent niet dat voldaan is aan de Europese criteria.
Op grond van onderdeel a moet het metaal geschikt zijn om te worden ingezet voor reguliere toepassing van het metaal. Het moet daarom (nagenoeg) vrij zijn van plastics, textiel en andere niet-metalen. Dit zal nagenoeg in alle gevallen ook zo zijn omdat aanwezigheid van andere stoffen de producteigenschappen in veel gevallen negatief beïnvloedt.
Voor aluminium(legeringen) zijn de technische standaarden verwoord in de norm EN 13920-1: 2002 32.
In bijlage III bij de kaderrichtlijn afvalstoffen staan criteria waardoor een afvalstof het kenmerk «gevaarlijk» krijgt. Het gaat om eigenschappen zoals ontplofbaar, kankerverwekkend en giftig. Op grond van onderdeel d, mag eventueel ingezet materiaal geen van de genoemde eigenschappen hebben. Het gaat hierbij niet om de intrinsieke eigenschappen van het metaal, zoals blijkt uit verordening(EU) nr. 333/2011[73] en verordening (EU) nr. 715/2013.[74] Het gaat hierbij om (gevaarlijke) verontreinigingen, met inbegrip van verontreinigingen die de in onderdeel a bedoelde technische standaarden niet beïnvloeden, die leiden tot een of meerdere van de eigenschappen, zoals bij voorbeeld radioactiviteit.

Artikel 4.210 (lucht: emissie lood en loodverbindingen bij het smelten van metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het smelten van metalen is de emissiegrenswaarde van lood en loodverbindingen, berekend als lood, 0,5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.210, eerste lid *Dit artikel ziet op lood en loodverbindingen die kunnen vrijkomen bij het smelten van verschillende metalen. Lood kan van nature of door verontreiniging van het metaal bij de recycling in kleine hoeveelheden aanwezig zijn in het te smelten metaal. Daarnaast wordt lood ook toegevoegd aan andere metalen om de giet- en producteigenschappen te beïnvloeden. Lood heeft een relatief laag smeltpunt (327,5 °C). Het smelten van lood (bij iets hogere temperatuur dan het smeltpunt, om tussentijdse stolling van het metaal te voorkomen) geeft zeer lage loodemissies, zo blijkt uit metingen gedaan in opdracht van de Koninklijke Metaalunie, de FME en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Lood dat wordt toegevoegd aan gesmolten metalen met een hoger smeltpunt (zoals koper of aluminium) zal voor een deel verdampen en tot luchtemissies leiden. Daarom zijn emissiegrenswaarden van lood en loodverbindingen opgenomen voor het smelten van metalen.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van lood en loodverbindingen, berekend als lood, niet meer is dan 1,25 kg/jaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.210, tweede lid *De emissiegrenswaarde geldt niet als het bedrijf kan aantonen dat een vrijstellingsgrens van 1,25 kilo lood per jaar niet wordt overschreden. Het is niet verplicht om te meten of de vrijstellingsgrens overschreden wordt. Het loodpercentage kan bijvoorbeeld al blijken uit de inkoopgegevens. Als er geen metalen ingekocht zijn met een loodpercentage van 2% of meer, dan zal dit niet leiden tot overschrijding van de vrijstellingsgrens. Op dit moment werkt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat samen met de sector aan handvatten die inzicht geven in het verband tussen de inkoopgegevens, de benodigde smelttijd en de daarmee te verwachten emissies. Deze handvatten zullen beschikbaar gesteld worden op de website van InfoMil: www.infomil.nl. Tot slot kan de eigenaar van het bedrijf er ook voor kiezen een «loodboekhouding» bij te houden, waarin hij registreert welk percentage lood in de legering aanwezig is en hoe lang de oven in gebruik is geweest.*

3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
- a bij het smelten van koper en koperlegeringen, aluminium en aluminiumlegeringen, zink en zinklegeringen en tin en tinlegeringen, de legering minder dan 2% lood bevat;
- b bij het smelten van koper en koperlegeringen, aluminium en aluminiumlegeringen, zink en zinklegeringen en tin en tinlegeringen, de legering minder dan 5% lood bevat en de smeltoven minder dan 200 uur per jaar in bedrijf is;
- c bij het smelten van koper en koperlegeringen, aluminium en aluminiumlegeringen, zink en zinklegeringen en tin en tinlegeringen, de legering minder dan 10% lood bevat en de smeltoven minder dan 100 uur per jaar in bedrijf is; of
- d de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.210, derde lid *Uit eerder bedoelde metingen en aanvullende berekeningen blijkt dat na het toevoegen van maximaal 2% lood aan de legering, de vrijstellingsgrens voor lood niet overschreden wordt. Hierbij is rekening gehouden met mogelijke aanwezigheid van lood in het metaal. Als de vrijstellingsgrens niet overschreden wordt, is aan de emissie-eisen voldaan en zijn geen aanvullende maatregelen nodig.*

[73] Verordening (EU) nr. 333/2011 van de Raad van 31 maart 2011 tot vaststelling van criteria die bepalen wanneer bepaalde soorten metaalschroot niet langer als afval worden aangemerkt overeenkomstig Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2011, L 94).
[74] Verordening (EU) nr. 715/2013 van de Commissie van 25 juli 2013 tot vaststelling van criteria die bepalen wanneer koperschroot overeenkomstig Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad niet langer als afval wordt aangemerkt (PbEU 2013, L 201).

Het toevoegen van meer lood leidt tot een eerdere overschrijding van de vrijstellingsgrens. Door de oven minder uren te gebruiken voor lood(legeringen) kan metaal gesmolten worden zonder aanvullende maatregelen. Bij het toevoegen van maximaal 5% lood kan de oven maximaal 200 uur gebruikt worden en bij maximaal 10% toegevoegd lood kan de oven maximaal 100 uur worden gebruikt. In beide gevallen is per definitie aan de emissie-eisen voldaan. Dit lood hoeft niet ter plaatse toegevoegd te worden: het is ook mogelijk kant en klare legeringen te kopen.
Bij het toevoegen van hogere percentages lood of bij meer uren smelten dan genoemd in dit artikel kan het bedrijf ook aan de emissiegrenswaarden voldoen door een goed functionerende filtrerende afscheider op de oven te plaatsen. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Is dit alles niet mogelijk, dan moet het bedrijf met een emissiemeting aantonen dat het voldoet aan de emissiegrenswaarden.

Toelichting artikel 4.210 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een wetstechnische aanpassing, waarbij het woord «en» is vervangen door «of». Verder wordt in het derde lid onder b en c, «per jaar» toegevoegd. Dit was per abuis weggevallen.*

Artikel 4.211 (lucht: emissies bij het maken van croningkernen en coldboxkernen voor het gieten van metalen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het maken van croningkernen en coldboxkernen voor het gieten van metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.211, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.211, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte gaswasser worden gevoerd.

Tabel 4.211 Emissiegrenswaarden

Stoffen of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	20	100
Aminen	5	50

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.211 (lucht: emissies bij het maken van croningkernen en coldboxkernen bestemd voor het gieten van metalen) *Bij het maken van croningkernen en coldboxkernen kunnen emissies van stof en aminen optreden. In dit artikel zijn daarom emissiegrenswaarden voor deze stoffen opgenomen. Vanuit milieuoogpunt maar ook vanuit bedrijfseconomisch perspectief worden deze emissies bij voorkeur gezamenlijk aangepakt. Een erkende maatregel is het voeren van de emissies door een geschikte gaswasser. Voor een toelichting op de gaswasser wordt verwezen naar de paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting.*

Artikel 4.212 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in de artikelen 4.208 en 4.210 en tabel 4.211, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: is NEN-EN 13284-1;
  b voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  c voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
  d voor vocht: NEN-EN 14790; en
  e voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.212 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.212 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.213 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij vormen en kernen van zand, koude regeneratie van zand en gietstukken)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof, bedoeld in artikel 4.208, eerste lid, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als bij het maken en coaten van vormen en kernen in kleigebonden of chemisch gebonden zand voor het gieten van metalen de maatregel, bedoeld in artikel 4.208, derde lid, wordt getroffen.
3 Het eerste lid is niet van toepassing als bij het uitbreken en ontzanden van gietstukken de maatregelen, bedoeld in artikel 4.208, vierde lid, worden getroffen.

4 Het eerste lid is niet van toepassing als bij de koude regeneratie van zand voor het gieten van metalen de maatregel, bedoeld in artikel 4.208, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.213, 4.214 en 4.215 (lucht: meetplichten) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast of de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.214 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het smelten van metalen)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor lood en loodverbindingen, bedoeld in artikel 4.210, eerste lid, wordt voldaan.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.210, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.213, 4.214 en 4.215 (lucht: meetplichten) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast of de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.215 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het maken van croningkernen en coldboxkernen voor het gieten van metalen)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.211, wordt voldaan.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.211, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.213, 4.214 en 4.215 (lucht: meetplichten) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast of de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.216 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.

2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.216.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.

4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.212 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.216 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.216 *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.216 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.217 (lucht en geur: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het voorkomen of het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder worden afgezogen emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.217 (lucht en geur: afvoeren emissies) *Degene die metalen smelt en giet heeft op grond van de specifieke zorgplicht al de plicht om passende preventieve maatregelen te nemen ter bescherming van de gezondheid en om maatregelen te nemen die geurhinder voorkomen of zoveel mogelijk beperken. In dit artikel komt daarbij dat de emissies altijd bovendaks en omhoog gericht moeten worden afgevoerd. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur.*
Mogelijke bronnen van geurhinder bij het smelten en gieten van metalen zijn:

- *Het maken van thermohardende kernen;*
- *Het chemisch ontgassen van aluminiumbaden;*
- *Het koelen van producten in kleigebonden zand, vooral met producten met een hoge giettemperatuur waarbij de metaal/zandverhouding hoog is ten opzichte van het kleigehalte. Ook het toevoegen van additieven zoals houtmeel en maïsproducten aan de kernen kan in combinatie met kleigebonden vormen mogelijk leiden tot geurhinder;*
- *Het uitbreken van producten uit kleigebonden zand, vooral met producten met een hoge giettemperatuur waarbij de metaal/zandverhouding hoog is ten opzichte van het kleigehalte; en*
- *Het uitbreken van producten uit met organische bindmiddelen gebonden zand, vooral met producten met een hoge giettemperatuur waarbij de metaal/zandverhouding en de kernzand/vormzandverhouding beide hoog zijn.*

§ 4.13 Stralen van metalen

Artikel 4.218 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het stralen van metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.218 (toepassingsbereik) *Het stralen van metalen en metalen voorwerpen betreft het verwijderen van roest, wals, gloei en giethuid, oude verflagen en vuil door kleine harde delen straalmiddel tegen het te reinigen object te laten botsen. Hieronder worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan:*

- *Pneumatisch stralen: bij pneumatisch stralen wordt de benodigde energie om het straalmiddel met hoge snelheid tegen het te bewerken oppervlak te laten botsen, opgewekt door perslucht;*
- *Werpstralen: bij werpstralen wordt het straalmiddel met behulp van turbines door centrifugaalkracht op het te bewerken oppervlak geslingerd;*
- *Natstralen: alle straaltechnieken bedoeld waarbij water wordt gebruikt;*
- *Koolzuurstralen: bij koolzuurstralen worden koolzuurkorrels (circa -80 °C) met behulp van zeer droge perslucht via een straalpijp op het te bewerken oppervlak geblazen.*

In het toepassingsbereik van de paragraaf is geen onderscheid gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het metaal een afvalstof is, valt het stralen ervan onder deze paragraaf.

Artikel 4.219 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.218, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.219 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.219 regelt dat het stralen van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.219 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.220 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.218, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.220 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.221 (bodem: bodembeschermende voorziening bij vloeibare straalmiddelen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 4.221 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen ter verduidelijking.*

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met straalmiddelen en gebruikt straalwater worden metalen gestraald boven een vloeistofdichte bodemvoorziening als vloeibare straalmiddelen worden gebruikt.

2 Bij een gesloten proces worden metalen gestraald boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.221 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het stralen van metalen kunnen bodembedreigende stoffen voorkomen zoals straalmiddelen en gebruikt straalwater. Daarom zal dit moeten plaatsvinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening. Een vloeistofdichte bodemvoorziening mag niet aangesloten zijn op een vuilwaterriool.*

Bij een gesloten proces kunnen metalen worden gestraald boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. Het stralen van metalen in een gesloten proces zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening zal worden voorgeschreven.

Artikel 4.222 (bodem: bodembeschermende voorziening bij vaste straalmiddelen)

Toelichting op opschriftwijziging van artikel 4.222 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen ter verduidelijking.*

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vaste straalmiddelen, verfdeeltjes of metaaldeeltjes worden metalen gestraald boven een aaneengesloten bodemvoorziening als vaste straalmiddelen worden gebruikt.

Artikel 4.223 (water: niet lozen)
Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van een vloeistofdichte bodemvoorziening niet geloosd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.223 (water: niet lozen) *Het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening bedoeld in artikel 4.221, eerste lid, bestaat uit het straalwater dat vanwege zijn samenstelling niet geloosd mag worden, dit moet in plaats daarvan afgevoerd worden als bedrijfsafval.*

Artikel 4.224 (water: lozingsroute)
1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van stralen van metalen geloosd in een vuilwaterriool.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.224, eerste lid *Artikel 4.224, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het stralen van metalen wordt geloosd in een vuilwaterriool. Bij het stralen van metalen ontstaat nauwelijks afvalwater. Bij het natstralen of bij gebruik van een waterscherm om verspreiding van deeltjes te voorkomen kan een afvalwaterstroom ontstaan die is verontreinigd met deeltjes.*
Het gebruik van een waterscherm vindt plaats bij het stralen van grote objecten in de openlucht, bijvoorbeeld in de scheepsreparatiesector. Door het toepassen van een waterscherm zal het stof in plaats van in de lucht voor een gedeelte in het sproeiwater terecht komen. Uitgangpunt is dat het water wordt opgevangen en na bezinking opnieuw wordt gebruikt, zodat alleen overtollig water wordt geloosd.
Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.
2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.224, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen.*
Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.

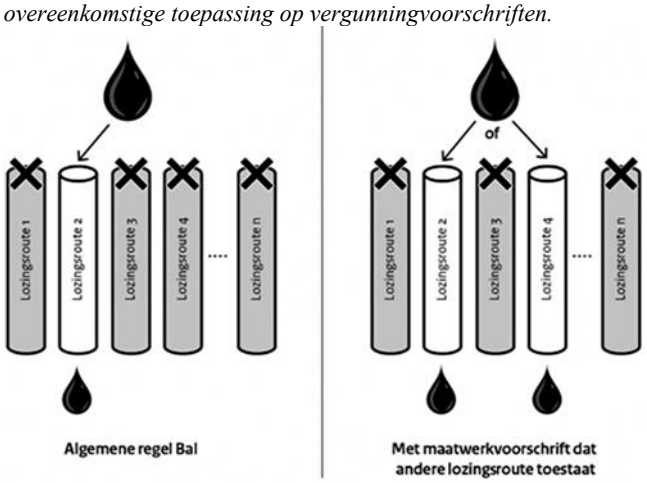

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.225 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.225 (water: riooltekening) *Artikel 4.225 regelt dat degene die metalen straalt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.224, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.226 (lucht: stofklassen)

Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.226 (lucht: stofklassen) *In bijlage III bij het besluit is een onderverdeling van stoffen naar stofklassen opgenomen, waarbij zowel de stofnaam als het CAS-nummer is genoemd. De onderverdeling in stofklassen is nodig omdat de emissiegrenswaarden in artikel 4.228 niet aan een stof worden gekoppeld maar aan stofklassen.*

Artikel 4.227 (lucht en geluid: gesloten ruimte)

Met het oog op het beperken van diffuse emissies in de lucht en het voorkomen of beperken van geluidhinder worden metalen in een gesloten ruimte gestraald.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.227 (lucht en geluid: gesloten ruimte) *Om overlast van stofdeeltjes naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen en om geluidhinder te beperken, moet het stralen van metalen plaatsvinden in een gesloten ruimte.*

Artikel 4.228 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.228, gemeten in een eenmalige meting.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.228, niet overschrijdt.

3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider of een geschikt elektrostatisch filter worden gevoerd.

Tabel 4.228 Emissiegrenswaarden

Stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
MVP1	0,05	0,075
sA.1	0,05	0,125
sA.2	0,5	1,25
sA.3	0,5	5

Toelichting tabel 4.195 en tabel 4.228 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Geactualiseerd worden de emissiegrenswaarden voor de stofklasse sA.3 bij de activiteiten aanbrengen van lagen op metalen en stralen van metalen in respectievelijk tabel 4.195 behorende bij artikel 4.195 en tabel 4.228 behorende bij artikel 4.228. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklasse sA.3 in paragraaf 5.4.4 van het Bal. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Bal in onderdeel CC* ***1****. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen.*
1 Met wijzigingsbesluit 2022-320 wordt in onderdeel CC tabel 5.25 verwijderd uit artikel 5.25 en plaatst deze gelet op de omvang in bijlage VIa. Het aantal zeer zorgwekkende stoffen waarvoor een immissiegrens gesteld wordt, neemt snel toe, waardoor de verwachting is dat de tabel in de bijlage nog groter zal worden.
Onderdeel HH van wijzigingsbesluit 2022-320 voegt een nieuwe bijlage VIa in, waarin de immissiegrenswaarden voor zeer zorgwekkende stoffen zijn opgenomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.228 (lucht: emissies) *De emissiegrenswaarden in dit artikel hebben betrekking op de emissie van stoffen naar de lucht. De emissies zijn afhankelijk van het gebruikte straalmiddel en de staat van het te stralen object. Omdat bij onderhoudswerkzaamheden vaak bestaande (an)organische deklagen worden verwijderd, kunnen de geëmitteerde stoffen zeer divers zijn. Daarom worden in dit artikel eisen gesteld aan alle mogelijke typen stofemissies.*
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider en voor de toelichting op een elektrostatisch filter wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 4.229 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen en de stoffen, ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 4.228, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
  b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  c voor chroom VI-verbindingen: NEN-ISO 16740;
  d voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  e voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
  f voor dioxinen en furanen: NEN-EN 1948-1, NEN-EN 1948-2 en NEN-EN 1948-3;
  g voor kwik: NEN-EN 13211;
  h voor vocht: NEN-EN 14790; en
  i voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting artikelen artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f, van het Bal ontbrak per abuis «NEN» bij de vermelding van de NEN-norm. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.229 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.229 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.230 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.228, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als een maatregel als bedoeld in artikel 4.228, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.230 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan door de aanwezigheid van een filtrerende afscheider of een geschikt elektrostatisch filter die op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.231 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste 15 minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.231.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.229 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.231 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.231 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.231 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.232 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden de emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.232 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het stralen van metalen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.232a (overgangsrecht: emissies)

Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor sA.3, bedoeld in artikel 4.228, niet van toepassing op het stralen van metalen, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot eerstgenoemde datum geldt in dat geval een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 5 kg/jaar.

Toelichting artikel 4.202a (nieuw) en artikel 4.232a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Artikel 4.202a (nieuw) en artikel 4.232a (nieuw) regelen dat voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar geldt.*

§ 4.14 Schoonbranden van metalen

Artikel 4.233 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het schoonbranden van metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.233 (toepassingsbereik) *De techniek van schoonbranden wordt toegepast om metalen onderdelen vrij te maken van verontreinigingen die niet of lastig op een andere manier te verwijderen zijn. Schoonbranden wordt toegepast bij het onderhoud aan elektromotoren voor het reinigen van de spoeldrager en voor het reinigen van gereedschap en machineonderdelen die gebruikt zijn voor rubber- en kunststofverwerking en voor het coaten. De materialen ondergaan een hittebehandeling in een zuurstofarme atmosfeer waardoor de verontreinigingen ontleden. De vrijkomende ontledingsdampen moeten door een naverbrander of een absorptiesysteem geleid worden om emissies van onwenselijke verbindingen te voorkomen.*
In het toepassingsbereik van de paragraaf is geen onderscheid gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het metaal een afvalstof is dan valt het schoonbranden ervan onder deze paragraaf.

Artikel 4.234 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.233, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.234 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.234 regelt dat het schoonbranden van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.234 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.235 (niet lozen na schoonbranden van metalen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van het nabehandelen van de emissie die vrijkomt bij het schoonbranden van metalen in een gaswasser niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.235 (niet lozen na schoonbranden van metalen) *Bij het schoonbranden van metalen kan afvalwater ontstaan als de emissie die ontstaat bij het schoonbranden wordt behandeld. Het gaat dan om het behandelen van rookgassen door absorptie. Gezien de verontreiniging mag dit afvalwater niet worden geloosd, maar moet als afval worden afgevoerd. Voor een toelichting op de gaswasser wordt verwezen naar de paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting.*

Artikel 4.236 (lucht: stofklassen)

Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.236 (lucht: stofklassen) *In bijlage III bij het besluit is een onderverdeling van stoffen naar stofklassen opgenomen, waarbij zowel de stofnaam als het CAS-nummer is genoemd. De onderverdeling in stofklassen is nodig omdat de emissiegrenswaarden in artikel 4.239 niet aan een stof worden gekoppeld maar aan stofklassen.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.237 (lucht: niet schoonbranden bij halogeenverbindingen)

Met het oog op het voorkomen van emissies in de lucht worden lood, geïsoleerde kabels, oliegekoelde transformatoren en metaaloppervlakken die zijn verontreinigd met halogeenverbindingen niet schoongebrand.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.237 (lucht: niet schoonbranden bij halogeenverbindingen) *In het dit artikel wordt het schoonbranden verboden van een aantal materialen waarvan bekend is dat het schoonbranden leidt tot dusdanig ongewenste emissies van halogeenverbindingen, dat schoonbranden ontoelaatbare gevolgen voor het milieu zou hebben. Er zijn nog veel meer materialen die beter niet schoongebrand kunnen worden, zoals hout of blikken met verfresten. Het schoonbranden van de meeste van deze andere materialen verstoort ook de werking van de schoonbrandoven. Om die reden is de opsomming in dit artikellid beperkt tot enkele bijzonder onwenselijke materialen.*

Artikel 4.238 (lucht: verwijderen andere materialen)

Met het oog op het voorkomen van emissies in de lucht worden metalen voorafgaand aan het schoonbranden vrijgemaakt van materialen die op andere wijze dan door schoonbranden kunnen worden verwijderd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.238 (lucht: verwijderen andere materialen) *Dit artikel geeft aan dat voor het schoonbranden van de metalen voorwerpen zoveel mogelijk «vreemd» materiaal verwijderd moet worden. Gezien de emissies is het wenselijk dat schoonbranden alleen wordt toegepast op verontreinigingen die niet op een andere manier verwijderd kunnen worden. Er zijn enkele gevallen waar er geen andere manier dan schoonbranden is zoals bij het verwijderen van poedercoating. Het kan ook voorkomen dat er wel andere methoden zijn, maar dat deze te arbeidsintensief zijn of andere milieunadelen hebben, zoals de inzet van agressieve oplos- of schoonmaakmiddelen. Met inachtneming van deze aspecten moet de beschikbaarheid van alternatieve verwijderingsmethoden worden beoordeeld.*

Artikel 4.239 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht bij het schoonbranden van metalen zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.239, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.239, niet overschrijdt.

Tabel 4.239 Emissiegrenswaarden

Stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	25	100
gA.3	20	75
gO.2	50	250

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.239 (lucht: emissies) *Bij het schoonbranden van metalen kunnen emissies van stof, gA en gO optreden. In tabel 4.239 zijn hiervoor emissiegrenswaarden opgenomen. De artikelen 4.240 tot en met 4.242 bevatten de erkende maatregelen waarmee aan de emissiegrenswaarden kan worden voldaan. De genoemde naverbrander of absorptie-eenheid wordt standaard in de geleverde schoonbrandovens ingebouwd.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Toelichting tabel 4.239 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In tabel 4.239 van het Bal is bij de omzetting van regels voor emissiegrenswaarden bij het schoonbranden van metalen uit de eerdere regelgeving naar het Bal onbedoeld een inhoudelijke aanscherping opgetreden. Dit wordt hiermee gecorrigeerd.*

Artikel 4.240 (lucht: maatregel elektrische oven)

Aan artikel 4.239, eerste lid, wordt in ieder geval voldaan als een elektrische oven wordt gebruikt en de hieruit afgezogen dampen via condensatie of absorptie worden behandeld en teruggeleid naar de oven zonder dat een emissie in de lucht optreedt.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.240 (lucht: maatregel elektrische oven) *Dit artikel bepaalt dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan bij gebruik van een elektrische oven waaruit de afgezogen dampen worden behandeld. Zulke ovens hebben geen emissiepunt, en kennen alleen een heel kleine emissie bij het openen van de oven.*

Artikel 4.241 (lucht: maatregel kleine gasgestookte oven)

Aan artikel 4.239, eerste lid, wordt in ieder geval voldaan als een gasgestookte oven wordt gebruikt met een capaciteit voor het reinigen van producten van minder dan 5 ton, en:
a de rookgassen uit de gasgestookte oven worden geleid door een geschikte naverbrander, die zo is ingeregeld dat:
  1° de temperatuur tot het einde van de cyclus ten minste 850 °C is;
  2° de naverbrander op temperatuur is voordat het schoonbranden begint;
  3° de verblijftijd van de rookgassen ten minste twee seconden is; en
  4° de emissieconcentratie van koolmonoxide lager is dan 100 mg/Nm^3;
b de rookgassen alleen via de naverbrander uit de gasgestookte oven kunnen worden afgevoerd; en
c het temperatuurverloop van de gasgestookte oven en de naverbrander continu wordt geregistreerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.241 en 4.242 (lucht: maatregelen kleine en grote gasgestookte oven) *Dit artikel en het volgende artikel geven de erkende maatregelen voor kleine en grote gasgestookte ovens. De grens tussen groot en klein zit bij een capaciteit van vijf ton. In beide gevallen wordt aan de emissiegrenswaarden voldaan met een naverbrander. Bij een grote oven worden meer controles op de goede werking van de naverbrander verwacht. Er zijn emissiegrenswaarden voor koolmonoxide omdat de koolmonoxide-emissie een controle op de goede werking van de naverbrander is.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.242 (lucht: maatregel grote gasgestookte oven)

Aan artikel 4.239, eerste lid, wordt in ieder geval voldaan als een gasgestookte oven wordt gebruikt met een capaciteit voor het reinigen van producten van ten minste 5 ton en:

a de rookgassen uit de gasgestookte oven worden geleid door een geschikte naverbrander, die zo is ingeregeld dat:
   1° tot het einde van de cyclus de temperatuur ten minste 850 °C is;
   2° de naverbrander op temperatuur is voordat het schoonbranden begint;
   3° de verblijftijd van de rookgassen ten minste twee seconden is; en
   4° de emissieconcentratie van koolmonoxide lager is dan 100 mg/Nm^3 is;
b de rookgassen alleen via de naverbrander uit de gasgestookte oven kunnen worden afgevoerd;
c het zuurstofpercentage in de rookgassen na de naverbrander ten minste 6% is;
d via beveiligingen is geborgd dat het schoonbranden niet kan starten als de naverbrander niet werkt en dat de naverbrander niet kan worden uitgeschakeld als de oven in bedrijf is;
e de maximale belading van de gasgestookte oven is vastgesteld en niet kan worden overschreden;
f de nabrandtijd van de naverbrander vast staat ingesteld op de waarde die in een controlemeting bij de maximale belading is vastgesteld en voldoende is om bij maximale belading alle dampen te verbranden;
g het temperatuurverloop van de gasgestookte oven en de naverbrander continu wordt geregistreerd; en
h het zuurstofgehalte en het koolmonoxidegehalte van de rookgassen continu worden gemeten en geregistreerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.241 en 4.242 (lucht: maatregelen kleine en grote gasgestookte oven) *Dit artikel en het volgende artikel geven de erkende maatregelen voor kleine en grote gasgestookte ovens. De grens tussen groot en klein zit bij een capaciteit van vijf ton. In beide gevallen wordt aan de emissiegrenswaarden voldaan met een naverbrander. Bij een grote oven worden meer controles op de goede werking van de naverbrander verwacht. Er zijn emissiegrenswaarden voor koolmonoxide omdat de koolmonoxide-emissie een controle op de goede werking van de naverbrander is.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.243 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 4.239, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
   a voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
   b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
   c voor zware metalen: NEN-EN 14385;
   d voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
   e voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
   f voor vocht: NEN-EN 14790; en
   g voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.243 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.244 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.239, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als een maatregel als bedoeld in artikel 4.240, 4.241 of 4.242 wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.244 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.245 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.

2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.245.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.243 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.245 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.245 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.245, 4.260, 4.273 en 4.286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

§ 4.15 Etsen en beitsen van metalen

Artikel 4.246 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het etsen en beitsen van metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.246 (toepassingsbereik) *Beitsen is het behandelen van metalen met een agressief middel waarbij het metaaloppervlak wordt aangetast met het doel dit te reinigen. Bij een langere blootstelling aan het middel vindt een diepere inwerking plaats en wordt meer materiaal weggenomen (etsen). Onder het etsen en beitsen wordt ook het strippen van metaal begrepen. Hierbij wordt een metaallaag volledig verwijderd.*
Onder beitsen en etsen vallen in ieder geval de volgende bewerkingen: kwastbeitsen, dompelbeitsen, dompeletsen, sproeibeitsen, circulatiebeitsen, strippen en elektrolytisch beitsen en etsen. Bij het elektrolytisch beitsen en etsen wordt het werkstuk aangesloten op een stroombron en in een beits- of etsvloeistof gedompeld. De gasontwikkeling die aan het werkstuk ontstaat, zorgt ervoor dat de oxidehuid op het materiaal beter loslaat.

Artikel 4.247 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.246, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.247 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.247 regelt dat het etsen en beitsen van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.247, 4.263, 4.276 en 4.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.248 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.246, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.248 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.249 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten)

Met het oog op het beschermen van het milieu worden geen perfluoroctaansulfonaten gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.249 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten) *Perfluoroctaansulfonaten (PFOS) zijn persistente, bioaccumulerende en toxische stoffen en staan op de lijst met zeer zorgwekkende stoffen, zodat een verbod geldt voor het gebruik van deze stoffen. Het gebruik van PFOS is ook verboden op grond van Europese regelgeving.*

Artikel 4.250 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden metalen geëtst en gebeitst boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
2 Een dompelbad dat zich automatisch vult, heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als het dompelbad vol is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.250 (bodem: bodembeschermende voorziening) *De aaneengesloten bodemvoorziening strekt zich ten minste uit tot de oppervlakte van het dompelbad en het daarbij behorende uitlekgebied. Onder dit uitlekgebied wordt niet verstaan het gebied waar het metaalproduct wordt geplaatst nadat dit is afgespoeld met water of is gespoeld in een bad met water. Als een dompelbad automatisch wordt gevuld, moet een overvulbeveiliging of overloopbeveiliging aanwezig zijn. Het automatisch vullen van baden gebeurt voornamelijk bij spoelbaden.*

Artikel 4.251 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van etsen en beitsen van metalen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.251, eerste lid *Artikel 4.251, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het etsen en beitsen van metalen wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.251, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

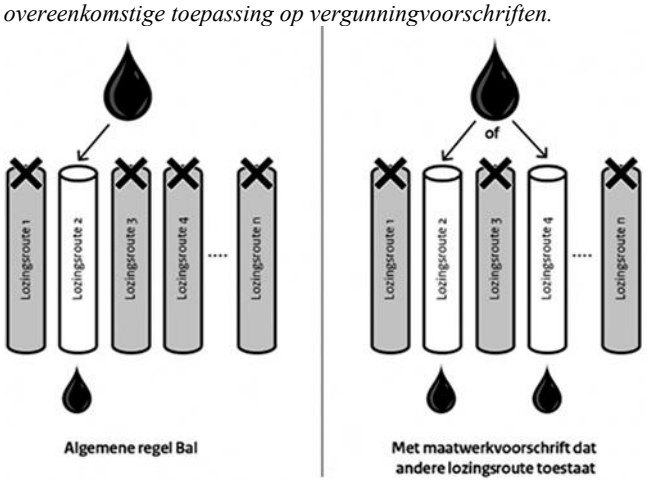

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.252 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)

1 Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.252, gemeten in een steekmonster of in een etmaalmonster.

2 De som van de vrachten, bedoeld in tabel 4.252, is de som van de vrachten van de metalen chroom, koper, nikkel, lood, zink, tin en zilver in het afvalwater, gemeten na het etsen of beitsen van metalen, maar voordat het afvalwater een zuiveringsstap heeft doorlopen.

Tabel 4.252 (Emissiegrenswaarde in mg/l, gemeten in het steekmonsters en Emissiegrenswaarde in mg/l, gemeten in etmaalmonster)

Som van de vrachten g/dag (steekmonsters)				**Som van de vrachten, g/dag (etmaalmonsters)**			
	Vanaf 200	*80-200*	*Minder dan 80*		*Vanaf 200*	*80-200*	*Minder dan 80*
Stof				**Stof**			
Chroom	1,5	3,0	Som 45	*Chroom*	0,5	1,0	-

Chroom VI	0,3	0,3	-	*Chroom VI*	0,1	0,1	-
Koper	1,5	6,0	-	*Koper*	0,5	2,0	-
Lood	1,5	6,0	-	*Lood*	0,5	2,0	-
Nikkel	1,5	6,0	-	*Nikkel*	0,5	2,0	-
Zilver	0,3	6,0	-	*Zilver*	0,1	1,0	-
Tin	6,0	6,0	-	*Tin*	2,0	3,0	-
Zink	1,5	6,0	-	*Zink*	0,5	2,0	-
Vrije cyanide	0,6	3,0	-	*Vrije cyanide*	0,2	1,0	-

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.252 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool na etsen of beitsen metalen) *Bij het aanbrengen van lagen op metalen kan afvalwater ontstaan dat is verontreinigd met metalen. Metaalbewerking en -verwerking wordt op verschillende schaalgroottes uitgevoerd, van grotere bedrijven die continu een veelvoud van dit soort, vaak wisselende, activiteiten uitvoeren tot bedrijven die af en toe op kleine schaal zo'n activiteit uitvoeren. Metaalbewerkende en metaalverwerkende bedrijven worden op grond van de potentiële metaallozingen ingedeeld in drie categorieën:*
- *Grote lozers: vracht meer dan 200 gram metalen per dag voor eindzuivering;*
- *Middelgrote lozers: vracht 80-200 gram metalen per dag voor eindzuivering; en*
- *Kleine lozers: vracht minder dan 80 gram metalen per dag voor eindzuivering.*

Het gaat om de vracht die overblijft na toepassing van de beste beschikbare technieken.
Voor de grote lozers gelden strengere emissiegrenswaarden. De grote lozers hebben vaak een eindzuivering in de vorm van een ONO-installatie (Ontgiften, Neutraliseren, Ontwateren). Als de vracht aan metalen na het toepassen van de beste beschikbare technieken minder dan 200 gram per dag bedraagt, kan worden gesteld dat de vracht in voldoende mate wordt beperkt en dan gelden minder strenge emissie-eisen. Het doorvoeren van procesgeïntegreerde maatregelen heeft vaak tot gevolg dat de hoeveelheden vrijkomend afvalwater verminderen en de concentraties aan metalen daarin stijgen. Cascadespoelen en sproeispoelen zijn hier voorbeelden van. In deze gevallen zouden de concentratie-eisen belemmerend werken op het treffen van procesgeïntegreerde maatregelen. Als de vracht aan metalen na het proces met toepassing van beste beschikbare technieken, voor eindzuivering, is teruggebracht naar het niveau van 80 gram per dag kunnen aanvullende maatregelen niet kosteneffectief haalbaar worden geacht. Daarom geldt voor deze kleine lozers een emissiegrenswaarde voor de som van metalen. Het uiteindelijk na te streven doel is een zoveel mogelijk gesloten kringloop voor de procesbaden met een minimale emissie naar water.
Bij veel bedrijven is in het verleden apparatuur geplaatst om het afvalwater continue te bemonsteren, waardoor getoetst kan worden op etmaalmonsters, wat bij discontinue processen een beter beeld geeft van de emissies. Zonder deze apparatuur kan getoetst worden op steekmonsters.
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. In tabel 4.252 is de emissiegrenswaarde voor tin gecorrigeerd. Dit moet 2,0 zijn en niet 0,2.*

Artikel 4.253 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor chroom, koper, lood, nikkel, tin, zilver en zink: NEN 6966, NEN-EN-ISO 17294-2, NEN-EN-ISO 11885 of NEN 6965, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2;
   b voor chroom VI: NEN-ISO 11083; en
   c voor vrij cyanide: NEN-EN-ISO 14403.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.253 (water: meetmethoden) *Artikel 4.253 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 4.252 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.254 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.254 (water: riooltekening) *Artikel 4.254 regelt dat degene die metalen etst of beitst een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.252. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.251 of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.255 (lucht: stofklassen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.255 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel vervalt omdat de stofklassen niet worden genoemd in paragraaf 4.15. Dit artikel is daarom overbodig.*

Artikel 4.256 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.256 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.257 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.257, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.257, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
   a de totale oppervlakte van de aanwezige etsbaden en beitsbaden met eenzelfde werkzame badvloeistof minder is dan 3 m^2, de temperatuur van de baden niet hoger is dan 50 °C en er geen agitatie van de vloeistof in de baden is; of
   b de emissies die vrijkomen bij het etsen en beitsen van metalen door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.

Toelichting artikelen 4.185, opschrift en eerste lid, 4.197, opschrift, eerste lid en opschrift tabel 4.197, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De artikelen 4.185, eerste lid, 4.197, eerste lid, 4.200, vierde lid, en 4.257, derde lid, onder b, en tabel 4.197 van het Bal gaan over het elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van etsen en beitsen van metalen. Elektrolytisch en stroomloos zijn de processen die bij etsen en beitsen gebruikt worden. Om verwarring te voorkomen en de artikelen beter leesbaar te maken wordt de aanduiding «elektrolytisch en stroomloos» weggelaten.*

Tabel 4.257 Emissiegrenswaarden

Stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Waterstoffluoride	3	7,5
Zwavelzuur	3	7,5
Zoutzuur	10	75
Salpeterzuur	30	75
Azijnzuur	50	250

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.257 (lucht: emissies) *Als een erkende maatregel in het derde lid is toegepast is aan de emissiegrenswaarden voldaan en hoeft het bedrijf de emissies niet meer te meten.*
Om aan de emissiegrenswaarden te voldoen, kan een bedrijf ook bron- of procesgeïntegreerde maatregelen treffen, zoals het toevoegen van additieven aan de beits- of etsvloeistof die emissies naar de lucht vanuit het bad verminderen of het verlagen van de temperatuur waarop wordt gebeitst en geëtst. Als een bedrijf alleen bron- en procesgeïntegreerde maatregelen heeft getroffen om de emissie te reduceren, geldt wel een meetverplichting.
Voor een toelichting op het aerosol- of mistfilter en gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting.
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.258 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabel 4.257, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
   a voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;

b voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
c voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;
d voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
e voor vocht: NEN-EN 14790; en
f voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.258 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.259 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.257, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als een maatregel als bedoeld in artikel 4.257, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.259 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als een maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.260 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.260.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.258 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.260 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.260 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.245, 4.260, 4.273 en 4.286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.261 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden de afgezogen emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.261 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het etsen en beitsen van metalen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.16 Lassen van metalen

Artikel 4.262 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het lassen van metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.262 (toepassingsbereik) *Lassen is een verbindingstechniek waarbij metaaldelen verbonden worden door gebruik te maken van warmte of druk. Bij lassen liggen de smeltpunten van de basismaterialen en de eventuele toevoegmaterialen dicht bij elkaar. Hierbij gaat het om:*

- *Lassen van roestvast staal of berylliumlegeringen;*
- *Lassen van materialen die geverfd zijn met loodmenie;*
- *Lassen van overige metalen.*

Artikel 4.263 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.262, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.263 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.263 regelt dat het lassen van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.247, 4.263, 4.276 en 4.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.264 (lucht: klassenindeling bij het lassen van metalen)

1 In deze paragraaf wordt onder klasse III verstaan:
   a lassen met beklede elektroden van alle materialen met uitzondering van roestvast staal, berylliumlegeringen en vanadiumlegeringen en met uitzondering van geverfde materialen;
   b MAG-lassen met gevulde draad van alle materialen met uitzondering van roestvast staal en geverfde materialen; en
   c MIG/MAG-lassen met massieve draad van alle materialen met uitzondering van koperlegeringen, berylliumlegeringen en vanadiumlegeringen en met uitzondering van geverfde materialen.

2 In deze paragraaf wordt onder klasse IV verstaan: het lassen van geverfde materialen, met uitzondering van loodmenie, met behulp van een van de volgende technieken:
   a TIG-lassen, met uitzondering van het lassen van aluminium, plasmalassen, druklassen, autogeenlassen, en onder poeder lassen; en
   b het lassen met beklede elektroden, MAG-lassen met gevulde draad en MIG/MAG-lassen met massieve draad.

3 In deze paragraaf wordt onder klasse V, VI en VII verstaan:
   a het lassen met beklede elektroden, van de materialen: roestvast staal, vanadiumlegeringen en berylliumlegeringen;
   b MAG-lassen met gevulde draad van het materiaal: roestvast staal;
   c het lassen met gelegeerde elektrode of met gelegeerde gevulde draad;
   d MIG-lassen met gevulde draad of massieve draad van de materialen: koperlegeringen, berylliumlegeringen en vanadiumlegeringen;
   e het lassen met gevulde draad van de materialen: ongelegeerd en gelegeerd staal; en
   f het lassen van het materiaal: geverfd staal met loodmenie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.264 (lucht: klassenindeling bij het lassen van metalen) *De verschillende lasprocessen zijn opgedeeld in de klassen I tot en met VII, waarbij de lasprocessen van klasse I het minst milieubelastend zijn en de lasprocessen van klasse VII het meest milieubelastend. De klassenindeling is afhankelijk van het toegepaste lasproces, soort en hoeveelheid lastoevoegmateriaal, elektrode en het te lassen materiaal. Onder klasse I en II wordt verstaan het TIG-lassen, plasmalassen, druklassen, autogeen lassen, en onder poederlassen van alle materialen met uitzondering van geverfde materialen. Er gelden geen eisen voor de lasprocessen van klassen I en II, daarom komen deze niet terug in dit artikel.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.265 (lucht en geluid: gesloten ruimte)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht en het voorkomen of beperken van geluidhinder worden metalen in een gesloten ruimte gelast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.265 (lucht en geluid: gesloten ruimte) *Om overlast van stofdeeltjes en lasrook naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen en om geluidhinder te voorkomen of te beperken moeten metalen in een gesloten ruimte worden gelast. Bedrijven zullen meestal zoveel mogelijk werkzaamheden inpandig willen uitvoeren, onder meer vanwege de kwaliteitseisen.*

Artikel 4.266 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.266 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.267 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.267, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.267, niet overschrijdt.

Tabel 4.267 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Chroom VI-verbindingen, berekend als chroom	0,1	0,075
Beryllium en berylliumverbindingen, berekend als beryllium	0,05	0,075
Lood en loodverbindingen, berekend als lood	0,5	1,25

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.267 (lucht: emissies) *Afhankelijk van het lasproces, soort en hoeveelheid lastoevoegmateriaal, elektrode en het te lassen materiaal zullen er significante emissies naar de lucht optreden. Hierbij zullen hoofdzakelijk stoffen vrijkomen uit de categorie S (totaal stof). Bij het lassen van roestvaststaal kan chroom VI vrijkomen. Bij het lassen van beryllium kan beryllium vrijkomen. Bij het lassen van materialen die geverfd zijn met loodmenie kan lood vrijkomen. Daarom zijn hier voor deze stoffen emissiegrenswaarden gesteld.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.268 (lucht: maatregelen totaal stof)

Aan artikel 4.267, eerste lid, wordt voor totaal stof in ieder geval voldaan als:
a per jaar niet meer dan:
  1° 6.500 kg lastoevoegmateriaal en laselektroden wordt gebruikt bij laswerkzaamheden van klasse III; en
  2° 200 kg lastoevoegmateriaal en laselektroden wordt gebruikt bij laswerkzaamheden van klasse V, VI en VII, waarbij roestvast staal wordt gelast met beklede elektroden of met MAG gevulde draad, of andere materialen worden gelast met gelegeerde elektrode of met gelegeerde gevulde draad; of
b bij laswerkzaamheden van klasse III tot en met VII:
  1° de afgezogen lucht wordt gerecirculeerd; of
  2° de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider of een geschikt elektrostatisch filter worden gevoerd.

Toelichting artikelen 4.268, 4.269, onder b, en 4.270, onder a, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Artikel 4.268 van het Bal geeft aan wanneer in ieder geval wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde. Eén van de manieren waarop kan worden voldaan aan de emissiegrenswaarde, is het toepassen van een filtrerende afscheider of elektrostatisch filter vanaf lasklasse III. De lasklassen V, VI en VII ontbraken. Deze omissie is nu hersteld. Bovendien zijn de opsommingen in de artikelen 4.268 tot en met 4.270 van het Bal verduidelijkt.*
Er zijn drie manieren waarop in ieder geval aan artikel 4.267, eerste lid, van het Bal wordt voldaan voor totaal stof. In ieder geval wordt voldaan:
1 als «per jaar niet meer dan 6.500 kg lastoevoegmateriaal en laselektroden wordt gebruikt bij laswerkzaamheden van klasse III en niet meer dan 200 kg lastoevoegmateriaal en laselektroden wordt gebruikt bij laswerkzaamheden van klasse V, VI en VII, waarbij roestvast staal wordt gelast met beklede elektroden of met MAG gevulde draad, of andere materialen worden gelast met gelegeerde elektrode of met gelegeerde gevulde draad»;
2 als «de afgezogen lucht afkomstig van laswerkzaamheden van klasse III tot en met VII wordt gerecirculeerd»; of
3 als «de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider of een geschikt elektrostatisch filter worden gevoerd bij laswerkzaamheden van klasse III, IV, V, VI en VII.».

De opsommingen in de artikelen 4.269 en 4.270 waren abusievelijk vormgegeven als cumulatief. Verduidelijkt wordt dat een bedrijf op verschillende manieren kan voldoen aan de emissiegrenswaarde: door weinig lastoevoegmateriaal te gebruiken waardoor de emissie als niet relevant wordt beschouwd, door recirculatie toe te passen of door een nageschakelde techniek toe te passen.

Artikel 4.269 (lucht: maatregelen chroom VI-verbindingen, beryllium en berylliumverbindingen)
Aan artikel 4.267, eerste lid, wordt voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom, en beryllium en berylliumverbindingen, berekend als beryllium, in ieder geval voldaan als:
a de afgezogen lucht afkomstig van laswerkzaamheden van klasse III tot en met VII wordt gerecirculeerd;
b bij laswerkzaamheden van klasse V, VI en VII waarbij roestvast staal wordt gelast met beklede elektroden of met MAG gevulde draad, of als andere materialen gelast worden met gelegeerde elektrode of met gelegeerde gevulde draad, per jaar niet meer dan 200 kg lastoevoegmateriaal en laselektroden wordt gebruikt; of
c de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider of een geschikt elektrostatisch filter worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.269 (lucht: maatregelen chroom VI-verbindingen, beryllium en berylliumverbindingen) *Voor een toelichting op de filtrerende afscheider, een elektrostatisch filter en de gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.270 (lucht: maatregelen lood en loodverbindingen)
Aan artikel 4.267, eerste lid, wordt voor lood en loodverbindingen, berekend als lood, in ieder geval voldaan als:
a de afgezogen lucht afkomstig van laswerkzaamheden van klasse III tot en met VII wordt gerecirculeerd; of
b de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd bij laswerkzaamheden van klasse V, VI en VII waarbij met loodmenie geverfd staal wordt gelast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.270 (lucht: maatregelen lood en loodverbindingen) *Voor een toelichting op de filtrerende afscheider en de gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.*

Artikel 4.271 (lucht: meetmethoden)
1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen en de stoffen ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 4.267, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor chroom VI-verbindingen: NEN-ISO 16740;
  c voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  d voor vocht: NEN-EN 14790; en
  e voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting artikelen artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f, van het Bal ontbrak per abuis «NEN» bij de vermelding van de NEN-norm. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.271 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.272 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)
1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.267, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
  a voor totaal stof de maatregelen, bedoeld in artikel 4.268, worden getroffen;
  b voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom, en beryllium en berylliumverbindingen, berekend als beryllium, de maatregelen, bedoeld in artikel 4.269, worden getroffen; en
  c voor lood en loodverbindingen, berekend als lood, de maatregelen, bedoeld in artikel 4.270, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.272 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.273 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.273.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.271 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.273 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.273 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.245, 4.260, 4.273 en 4.286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.274 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.274 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het lassen van metalen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.17 Solderen van metalen

Artikel 4.275 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het solderen van metalen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.275 (toepassingsbereik) *Solderen is een verbindingstechniek waarbij de metaaldelen onder verhitting met elkaar verbonden worden met behulp van een toevoegmateriaal. Bij solderen is de temperatuur van het soldeermiddel lager dan die van de te verbinden materialen. Hierdoor wordt de verbinding tot stand gebracht zonder dat de te verbinden materialen smelten. Hieronder worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: zachtsolderen en hardsolderen. Als het smeltpunt van het toegevoegde soldeer ligt beneden 450 °C is er sprake van zachtsolderen. Bij smelttemperaturen boven 450 °C is er sprake van hardsolderen. Een bijzondere vorm van hardsolderen is het hoogtemperatuursolderen. Deze vorm van solderen gebeurt in een beheerste atmosfeer (de atmosfeer wordt gevormd door een reducerend of inert gas of het solderen gebeurt onder vacuüm) zonder vloeimiddel én bij zeer hoge temperatuur (veelal meer dan 800 °C). Emissies die kunnen optreden bij de verschillende vormen van solderen zijn zeer divers. Er worden diverse processen (bout, golf, vlam, inductief, oven, etc.) toegepast die bij verschillende temperatuur werken (zacht-, hard- en hoogtemperatuursolderen). Er worden diverse soldeermaterialen en vloeimiddelen (niet bij hoogtemperatuursolderen) gebruikt. Loodhoudend soldeer dat werd toegepast door zachtsoldeerders, mag sinds juli 2006 in een groot aantal gevallen niet meer worden toegepast. Onder soldeermiddel wordt verstaan een metaal(legering) die tijdens het solderen wordt toegevoegd en wordt gesmolten en waarmee na stolling een verbinding tot stand wordt gebracht tussen de te verbinden metalen. Onder vloeimiddel wordt verstaan een vloeistof, pasta of vaste stof die de te verbinden metaaldelen reinigt en het vloeigedrag van het soldeermiddel over de te verbinden oppervlakken verbetert, waardoor een betere hechting ontstaat. Vloeimiddelen maken geen deel uit van de te vormen verbinding.*

Artikel 4.276 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.275, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.276 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.276 regelt dat het solderen van metalen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.247, 4.263, 4.276 en 4.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.277 (stofklassen)

Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.

Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.278 (lucht: gesloten ruimte)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht worden metalen in een gesloten ruimte gesoldeerd.

Artikel 4.279 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.279 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.280 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.280, gemeten in een eenmalige meting.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.280, niet overschrijdt.

Tabel 4.280 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Cadmium en cadmiumverbindingen, berekend als cadmium	0,05	0,075
Zwaveldioxide	50	1.000

Tabel 4.280 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Stikstofoxide	200	1.000
Waterstofchloride	3	7,5
Waterstoffluoride	3	7,5
Ammoniak	30	75
gA.1	0,5	1,25
gA.2	3	7,5
gA.3	30	75
gO.1	20	50
gO.2	50	250

Toelichting tabel 4.280, artikelen 4.283, 4.287a (nieuw), 4.656 en 4.661c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Tabel 4.280, artikel 4.283, en artikel 4.287a (nieuw) bevatten voor de activiteit «solderen van metalen» een actualisatie van de indelingen van stoffen en stofklassen. Artikel 4.656 en artikel 4.661c (nieuw) doen dit voor de activiteit «laboratorium».*
De stoffen HCl en HF zaten in de stofklasse gA.2. De stof NH_3 zat in de stofklasse gA.3. Door de wijzigingen in paragraaf 5.4.4 en bijlage III van het Besluit activiteiten leefomgeving zitten deze stoffen niet meer in de gA stofklasse. De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2- en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd, maar wel met behoud van de emissiegrenswaarde die bij de gA.2, gA.3, gA.4 en gA.5 stofklasse hoorden. Er is hier dus geen sprake van een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor SO_2, NO_x, HCL, HF en NH_3 maar enkel van een actualisatie van de indeling. De stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3 zaten in de stofklasse gA. Omdat deze stoffen niet meer tot de stofklasse gA behoren, voegt onderdeel G aan artikel 4.283 toe dat de erkende maatregelen ook gelden voor de stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3.
Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklassen in paragraaf 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Besluit activiteiten leefomgeving. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen. Voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden geldt voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.280 (lucht: emissies) *In de artikelen 4.281 tot en met 4.283 zijn erkende maatregelen opgenomen waarmee aan emissiegrenswaarden van tabel 4.280 wordt voldaan.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.281 (lucht: maatregelen totaal stof)

Aan artikel 4.280, eerste lid, wordt voor totaal stof in ieder geval voldaan als:

a bij zachtsolderen per jaar ten hoogste 250 ton soldeermiddel wordt gebruikt; of
b de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.281 (lucht: maatregelen totaal stof) *Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.*
Toelichting artikel 4.281 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een wetstechnische aanpassing waarbij het woord «en» wordt vervangen door «of».*

Artikel 4.282 (lucht: maatregel cadmium en cadmiumverbindingen)

Aan artikel 4.280, eerste lid, wordt voor cadmium en cadmiumverbindingen, berekend als cadmium, in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies afkomstig van hardsolderen met cadmiumhoudend soldeermiddel door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.282 (lucht: maatregel cadmium en cadmiumverbindingen) *Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.*

Artikel 4.283 (lucht: maatregelen stoffen en stofklassen)

Aan artikel 4.280, eerste lid, wordt voor zwaveldioxide, stikstofoxide, waterstofchloride, waterstoffluoride, ammoniak en de stofklassen gA en gO bij het solderen met vloeimiddelen die leiden tot gasvormige emissies in de lucht in ieder geval voldaan als:

a per jaar ten hoogste 100 kg vloeimiddelen wordt gebruikt;
b de afgezogen emissies bij het solderen met vloeimiddelen die vluchtige organische stoffen bevatten door een geschikt adsorptiefilter worden gevoerd; en
c de afgezogen emissies bij het solderen met zure vloeimiddelen door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.283 (lucht: maatregelen stofklassen gA en gO) *Voor een toelichting op het aerosol- of mistfilter, adsorptiefilter en gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van de toelichting.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Toelichting tabel 4.280, artikelen 4.283, 4.287a (nieuw), 4.656 en 4.661c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Tabel 4.280, artikel 4.283, en artikel 4.287a (nieuw) bevatten voor de activiteit «solderen van metalen» een actualisatie van de indelingen van stoffen en stofklassen. Artikel 4.656 en artikel 4.661c (nieuw) doen dit voor de activiteit «laboratorium».*
De stoffen HCl en HF zaten in de stofklasse gA.2. De stof NH_3 zat in de stofklasse gA.3. Door de wijzigingen in paragraaf 5.4.4 en bijlage III van het Besluit activiteiten leefomgeving zitten deze stoffen niet meer in de gA stofklasse. De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2- en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd, maar wel met behoud van de emissiegrenswaarde die bij de gA.2, gA.3, gA.4 en gA.5 stofklasse hoorden. Er is hier dus geen sprake van een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor SO_2, NO_x, HCL, HF en NH_3 maar enkel van een actualisatie van de indeling. De stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3 zaten in de stofklasse gA. Omdat deze stoffen niet meer tot de stofklasse gA behoren, voegt onderdeel G aan artikel 4.283 toe dat de erkende maatregelen ook gelden voor de stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3.
Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklassen in paragraaf 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Besluit activiteiten leefomgeving. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen. Voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden geldt voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar.

Artikel 4.284 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen en de stoffen ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 4.280, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
  b voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
  c voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  d voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  e voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
  f voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;
  g voor ammoniak: NEN 2826;
  h voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
  i voor vocht: NEN-EN 14790; en
  j voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.284 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.236, 4.239, 4.241, 4.242, 4.243, 4.244, 4.248, 4.252, 4.257, 4.258, 4.264, 4.267 tot en met 4.269, 4.271, 4.277, 4.280, 4.283 en 4.284 en tabel 4.252 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.285 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.280, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
  a voor totaal stof de maatregelen, bedoeld in artikel 4.281, worden getroffen;
  b voor cadmium en cadmiumverbindingen, berekend als cadmium, de maatregel, bedoeld in artikel 4.282, wordt getroffen; en
  c voor gA en gO de maatregelen, bedoeld in artikel 4.283, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.285 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.286 (lucht: eenmalige meting)

1 De eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.286.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.284 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.286 Meetonzekerheid

Stofklasse	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.286 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.245, 4.260, 4.273 en 4.286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.287 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.287 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het solderen van metalen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.287a (overgangsrecht: emissies)

Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor stofklasse gO.2, bedoeld in artikel 4.280, niet van toepassing op emissie door het solderen van metalen van stoffen die tot de inwerkingtreding van dit besluit onder stofklasse gO.3 vielen, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot eerstgenoemde datum geldt in dat geval voor deze stofklassen een emissiegrenswaarde van 100 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 250 kg/jaar.

Toelichting tabel 4.280, artikelen 4.283, 4.287a (nieuw), 4.656 en 4.661c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Tabel 4.280, artikel 4.283, en artikel 4.287a (nieuw) bevatten voor de activiteit «solderen van metalen» een actualisatie van de indelingen van stoffen en stofklassen. Artikel 4.656 en artikel 4.661c (nieuw) doen dit voor de activiteit «laboratorium».*
De stoffen HCl en HF zaten in de stofklasse gA.2. De stof NH_3 zat in de stofklasse gA.3. Door de wijzigingen in paragraaf 5.4.4 en bijlage III van het Besluit activiteiten leefomgeving zitten deze stoffen niet meer in de gA stofklasse. De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2- en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd, maar wel met behoud van de emissiegrenswaarde die bij de gA.2, gA.3, gA.4 en gA.5 stofklasse hoorden. Er is hier dus geen sprake van een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor SO_2, NO_x, HCL, HF en NH_3 maar enkel van een actualisatie van de indeling. De stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3 zaten in de stofklasse gA. Omdat deze stoffen niet meer tot de stofklasse gA behoren, voegt onderdeel G aan artikel 4.283 toe dat de erkende maatregelen ook gelden voor de stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3.
Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklassen in paragraaf 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Besluit activiteiten leefomgeving. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen. Voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden geldt voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar.

§ 4.18 Mechanisch en thermisch bewerken van metalen

Artikel 4.288 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het spaanloos bewerken, verspanend bewerken, thermisch bewerken en mechanisch afwerken van metalen.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het smelten en gieten van metalen, bedoeld in paragraaf 4.12.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.288 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf gaat over het spaanloos en verspanend bewerken van metalen, het thermisch bewerken van metalen en de mechanische afwerking van metalen.*
Onder het spaanloos bewerken wordt verstaan het vervormen of scheiden van het materiaal zonder dat verspaning optreedt. Hieronder worden in ieder geval verstaan: knippen, knabbelen, uithoeken, ponsen, stansen, kanten, zetten, buigen, felsen, kralen, persen, extruderen, trekken, dieptrekken, duntrekken, navormen, flessen, strekken, forceren, vloeidraaien, smeden, warmpersen en interen.
Onder grof verspanend bewerken wordt verstaan het wegnemen van een deel van het materiaal (spanen) met verspanend gereedschap (beitels, boren, frezen, zagen en dergelijke). Onder grof verspanende bewerkingen worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: zagen, boren, tappen, draaien, frezen, kotteren, schaven, steken en brootsen.
Fijn verspanende bewerken betreffen het wegnemen van een deel van het materiaal met fijn verspanend gereedschap (schuurmachine, slijptol etc.). Onder fijn verspanende bewerkingen worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: schuren, slijpen, graveren en vonkverspanen.
Het thermisch bewerken van metalen is het door zeer plaatselijk te verwarmen scheiden van materiaal, zoals snijbranden en gutsen. Hieronder worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: snijbranden en gutsen.
Onder het mechanisch afwerken van metalen wordt een bewerking verstaan waarbij het materiaal glad wordt gemaakt. Hieronder worden in ieder geval de volgende bewerkingen verstaan: Mechanisch polijsten, honen, leppen, superfijnen en (staal)borstelen.

Artikel 4.289 (melding)

1 Het is verboden een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 4.288 te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.289 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.289 regelt dat het spaanloos of verspanend bewerken, het thermisch bewerken en het afwerken van metalen niet mogen worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.247, 4.263, 4.276 en 4.289 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.290 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 4.288 wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.290 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.291 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olie, smeermiddel en koelvloeistof wordt metaal spaanloos of verspanend bewerkt, thermisch bewerkt, of afgewerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening, als daarbij olie, smeermiddel of koelvloeistof wordt gebruikt.
2 Het scheiden van afvalstoffen door ze te laten uitlekken, bedoeld in artikel 4.303a, vindt plaats boven een lekbak.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.291 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Om te voorkomen dat bij het mechanisch en thermisch bewerken van metalen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een installatie met een olie- of koelvloeistofcircuit, bodemverontreiniging ontstaat, moeten deze activiteiten plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening is een bodemvoorziening waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht. De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening is voorgeschreven.*

Toelichting artikel 4.291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid ontbrak per abuis het woord «smeermiddel» en ook wordt een redactionele wijziging aangebracht ter verduidelijking. Verder wordt aan artikel 4.291 een tweede lid toegevoegd. De afvalstoffen die bij de verspanende metaalbewerking ontstaan moeten worden gescheiden. Om te voorkomen dat bij dit proces bodemverontreinigende stoffen in de bodem terecht komen, vindt het scheiden, wanneer dit gebeurt door middel van uitlekken, plaats boven een lekbak.*

Artikel 4.292 (water: droog reinigen en opnieuw gebruiken)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater wordt bij het mechanisch bewerken van metalen:

a droog gereinigd, tenzij dat redelijkerwijs niet mogelijk is; en

b water dat als koelmiddel, spoelmiddel of smeermiddel wordt toegepast, zo veel mogelijk opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.292 (water: droog reinigen en water opnieuw gebruiken) *Bij het mechanisch bewerken van metalen ontstaat nauwelijks afvalwater, omdat veelal droog gewerkt kan worden. Stofdeeltjes en restanten van te bewerken metalen worden «droog» opgeruimd, waarna mogelijk met water nagereinigd wordt waardoor een beperkt verontreinigde afvalwaterstroom ontstaat. Soms kan sprake zijn van het gebruik van water als koelmiddel. Uitgangspunt in artikel 4.292 is dat het water wordt hergebruikt en dat een gesloten watercircuit aanwezig is. Als een gesloten watersysteem niet mogelijk is, kan het water mogelijk elders binnen het bedrijf worden gebruikt. Water dat als koelmiddel wordt toegepast is vooral thermisch verontreinigd en kan deeltjes bevatten. Als de deeltjes zoveel mogelijk worden afgevangen, kan het water worden geloosd.*
In de metaalindustrie worden metaalbewerkingsvloeistoffen gebruikt. Deze vloeistoffen hebben een smerend of koelend effect en daarnaast zorgt de vloeistof in een aantal gevallen voor het afvoeren van de metaaldeeltjes. Grofweg worden twee categorieën onderscheiden: de watermengbare (onder andere emulsies) en de niet-watermengbare koelsmeermiddelen (onder andere snijolie). Om de prestatie te verbeteren, de standtijd te verlengen en de corrosie te verminderen worden aan de verschillende basisvloeistoffen vaak additieven, zoals chloorverbindingen, toegevoegd. Bij spaanloze bewerkingen worden vaak hydraulische olie en smeerolie toegepast als (metaal)bewerkingsvloeistoffen. Metaalbewerkingsvloeistof wordt opnieuw gebruikt en het restproduct (slib) wordt als gevaarlijk afval afgevoerd. Voor sommige toepassingen wordt de vloeistof dusdanig fijn verneveld dat de vloeistof volledig verdampt en er geen restproduct ontstaat. Uitgangspunt is dat geen lozing plaatsvindt van deze vloeistoffen.

Artikel 4.293 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van mechanisch bewerken van metalen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.293, eerste lid *Artikel 4.293, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van mechanisch of thermisch bewerken van metalen wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.293, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

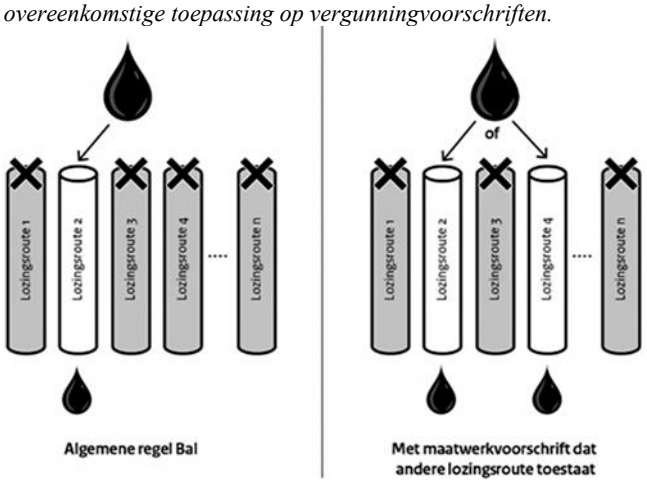

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.294 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.294 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Vanwege het gebruik van smeerolie of hydraulische olie is een emissiegrenswaarde voor minerale olie opgenomen. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 1 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*
In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.294 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.295 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.295 (water: meetmethoden) *Artikel 4.295 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.294 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.296 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.296 (water: riooltekening) *Artikel 4.296 regelt dat degene die metalen mechanisch of thermisch bewerkt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.294. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.293, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.297 (lucht en geluid: gesloten ruimte)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht en het voorkomen of beperken van geluidhinder worden metalen in een gesloten ruimte mechanisch of thermisch bewerkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.297 (lucht en geluid: gesloten ruimte) *Om overlast van stofdeeltjes naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen en om geluidhinder te voorkomen of beperken, moeten mechanische en thermische bewerkingen plaatsvinden in een gesloten ruimte.*

Artikel 4.298 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.298 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.299 (lucht: emissies)

Toelichting artikel 4.299 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het opschrift van artikel 4.299 van het Bal is gewijzigd om het beter in lijn te brengen met de inhoud van het artikel zelf en om verwarring te voorkomen. Het opschrift luidde eerder «lucht: emissies bij het spaanloos of verspanend bewerken of het mechanisch afwerken van metalen». Het vierde lid gaat echter ook over het thermisch bewerken van metalen. Dit ongewijzigd laten heeft het risico dat iemand die thermisch metalen bewerkt, dit artikel overslaat op grond van het opschrift. Dan kan ten onrechte worden gemist dat ook de emissies afkomstig van thermische bewerkingen door een geschikte gefilterde afscheider moeten worden afgevoerd.*

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.299, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.299, niet overschrijdt.
3 Aan het eerste lid wordt voor totaal stof in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
4 Aan het eerste lid wordt voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom, in ieder geval voldaan als de emissies afkomstig van droogverspanende bewerkingen, mechanische eindafwerking van roestvast staal en thermische bewerkingen door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
5 Aan het eerste lid wordt voor koper en koperverbindingen, berekend als koper, in ieder geval voldaan als de emissies afkomstig van het snijden van koper door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Tabel 4.299 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Chroom VI-verbindingen, berekend als chroom	0,1	0,075
Koper en koperverbindingen, met uitzondering van koperrook, berekend als koper	5	5
Koperrook, berekend als koper	0,5	1,25

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.299 (lucht: emissies bij het spaanloos of verspanend bewerken of het mechanisch afwerken van metalen) *Significante emissies naar de lucht zullen naar verwachting niet optreden bij spaanloze bewerkingen, met uitzondering van het smeden. Bij gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen zullen naar verwachting geen significante emissies van totaal stof en chroom (VI)-verbindingen naar de lucht optreden.*
Bij verspanende bewerkingen zullen significante emissies vooral kunnen optreden bij de fijnverspanende bewerkingen schuren en slijpen.
Bij het thermisch bewerken van metaal, zoals thermisch snijden en gutsen en bij mechanische eindafwerking, kunnen significante emissies optreden. Significante emissies die kunnen vrijkomen betreffen voornamelijk stoffen die zijn ingedeeld in de categorie S (totaal stof). Bij het verwerken van roestvaststaal kan daarnaast mogelijk chroom VI vrijkomen. Bij het snijden van koper kunnen mogelijk koper, koperverbindingen en koperrook vrijkomen.
Aan de emissiegrenswaarden is voldaan als deze door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd. In dat geval hoeft op grond van artikel 4.301 ook niet te worden gemeten.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Toelichting artikelen 4.299 en 4.300 en tabel 4.299 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.300 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabel 4.299, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom: NEN-ISO 16740;
  c voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  d voor vocht: NEN-EN 14790; en
  e voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting artikelen artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f, van het Bal ontbrak per abuis «NEN» bij de vermelding van de NEN-norm. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.300 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.299 en 4.300 en tabel 4.299 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.301 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.299, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
  a voor totaal stof de maatregel, bedoeld in artikel 4.299, derde lid, wordt getroffen;
  b voor chroom VI-verbindingen, berekend als chroom, de maatregel, bedoeld in artikel 4.299, vierde lid, wordt getroffen; en
  c voor koper en koperverbindingen, berekend als koper, de maatregel, bedoeld in artikel 4.299, vijfde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.301 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.302 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.302.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.300 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.302 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.302 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.

Toelichting artikel 4.302 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*
Verder klopte de verwijzing naar een norm niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».

Artikel 4.303 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.303 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het spaanloos of verspanend bewerken, het thermisch bewerken en het afwerken van metalen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.303a (afval: scheiden afvalstoffen)

Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden afvalstoffen van verspanende metaalbewerking waarbij olie, smeermiddel of koelvloeistof is gebruikt gescheiden in een metaalfractie en een vloeistoffractie door ze te centrifugeren of 48 uur te laten uitlekken.

Toelichting artikel 4.303a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er wordt een nieuw artikel ingevoegd. De combinatie van verspanende bewerking met olie, vet of koelemulsie geeft een speciale afvalstroom, ook wel draaisel genoemd, die bestaat uit metaalkrullen met aanhangende vloeistof. Dit zijn gevaarlijke afvalstoffen. Door de vloeistof af te scheiden kan de vloeistoffractie worden hergebruikt of apart worden afgevoerd, en kan de metaalfractie ook apart worden afgevoerd.*

§ 4.19 Mechanisch bewerken van steen

Artikel 4.304 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het mechanisch bewerken van steen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.304, eerste lid *Deze paragraaf gaat over het mechanisch bewerken van steen. Onder het begrip steen valt ook steenachtig materiaal, zoals beton, kunststeen, composietmateriaal en puin.*
Mechanische bewerking van steen omvat werkzaamheden als zagen, frezen, schuren, zoeten (zeer glad maken) en polijsten, frijnen (smalle groefjes maken), boucharderen (oppervlak ruw maken), graveren, trommelen en stralen. Veel van deze bewerkingen worden met machines uitgevoerd. Een aantal steenhouwbewerkingen zoals frijnen en boucharderen en het graveren kan ook handmatig worden uitgevoerd. Bij mechanische bewerking van veel soorten natuursteen en kunststeen ontstaat kristallijn respirabel kwartsstof dat kankerverwekkend is. Om deze reden wordt bij bewerkingen waar dit stof vrijkomt, vaak «nat» gewerkt of wordt gericht afgezogen.
In het toepassingsbereik van de paragraaf is geen onderscheid gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het steen een afvalstof is dan valt het mechanisch bewerken ervan onder deze paragraaf. Daarnaast kan het steen verontreinigd zijn met andere vaste deeltjes. Puin van een sloopproject bijvoorbeeld bevat naast steen ook nog andere vaste deeltjes.

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het mobiel breken van bouwafval en sloopafval, bedoeld in afdeling 7.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.304, tweede lid *De paragraaf is niet van toepassing op het mobiel breken van bouwafval en sloopafval, bedoeld in afdeling 7.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving. Die afdeling gaat over het breken van steenachtige bedrijfsafvalstoffen afkomstig van het bouwen en slopen van bouwwerken of wegen met een mobiele installatie voor het bewerken van bouwafval en sloopafval, met inbegrip van alle daarbij gebruikte overige installaties en toestellen (mobiele puinbreker), gedurende een periode van ten hoogste drie maanden op of in de directe nabijheid van de sloopplaats of bouwplaats waar het afval vrijkomt. Op die activiteit zijn de regels uit het Besluit bouwwerken leefomgeving van toepassing.*

Artikel 4.305 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.304, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat een opsomming van de steensoorten die worden bewerkt.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.305 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.305 regelt dat steen niet mechanisch mag worden bewerkt voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. De aard van de steensoorten die worden bewerkt is van invloed op de mate van vervuiling van het afvalwater, daarom dient deze informatie bij de melding aangeleverd te worden.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens over de steensoorten. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.305 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.306 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.304, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.306 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.307 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olie en koelvloeistof wordt steen mechanisch bewerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening als een apparaat met een oliecircuit of koelvloeistofcircuit wordt gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.307 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Om te voorkomen dat bij het mechanisch bewerken van steen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een installatie met een olie- of koelvloeistofcircuit, bodemverontreiniging ontstaat, moet deze activiteit plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening is een bodemvoorziening waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht. De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening is voorgeschreven.*

Artikel 4.308 (water: droog reinigen en opnieuw gebruiken)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater wordt:

a droog gereinigd, tenzij dat redelijkerwijs niet mogelijk is; en

b het water dat als koelmiddel, spoelmiddel of smeermiddel of tegen stuiven wordt gebruikt, opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.308 (water: droog reinigen en opnieuw gebruiken) *Artikel 4.308 schrijft voor dat als het mogelijk is droog moet worden gereinigd. Hierdoor wordt een afvalwaterstroom voorkomen. Water dat als koelmiddel, spoelmiddel of smeermiddel wordt gebruikt moet als dat mogelijk is worden hergebruikt. Hierbij is het gebruik van een gesloten watersysteem de beste beschikbare techniek. Het water wordt opnieuw gebruikt via een bezinkproces. Na het hernieuwde gebruik wordt alleen overtollig water via bezinkbakken geloosd.*

Er zijn geen specifieke eisen gesteld voor het breken van steen. Om stuiven bij het breken van steenachtig materiaal in de buitenlucht zoveel mogelijk te voorkomen, kan het te breken steenachtig materiaal worden bevochtigd. Hierbij moet zoveel mogelijk worden voorkomen dat afvalwater ontstaat. Dat kan bereikt worden door de sproei-installatie af te stemmen op de behoefte, zodat geen afvalwater vrijkomt.

Artikel 4.309 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het mechanisch bewerken van steen anders dan natuursteen of beton geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.309, eerste lid *Artikel 4.309, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het mechanisch bewerken van steen, behalve natuursteen en beton, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

Het uitgangspunt is dat stofdeeltjes en restanten bij het bewerken van steen «droog» worden opgeruimd en dat hierbij geen vervuilde afvalwaterstroom ontstaat. In de gevallen dat water als koelmiddel of smeermiddel wordt gebruikt, kan een afvalwaterstroom ontstaan. Daarnaast kan bij het mechanisch bewerken van steen afvalwater ontstaan van een luchtreinigingsinstallatie. In sommige gevallen, kan afvalwater ontstaan van het reinigen van apparatuur of werkruimten als droog reinigen niet mogelijk is. Afvalwater zal vooral zijn verontreinigd met (zeer fijne) steendeeltjes. Bij het verwerken van steen, anders dan natuursteen of beton, bijvoorbeeld kunststeen of composietmateriaal, kan het afvalwater vervuild zijn met kunststoffen.

Voor afvalwater van natuursteen of beton is geen lozingsroute voorgeschreven. Het kan ook direct op een oppervlaktewaterlichaam of op of in de bodem worden geloosd, omdat het relatief schoon afvalwater is.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.309, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

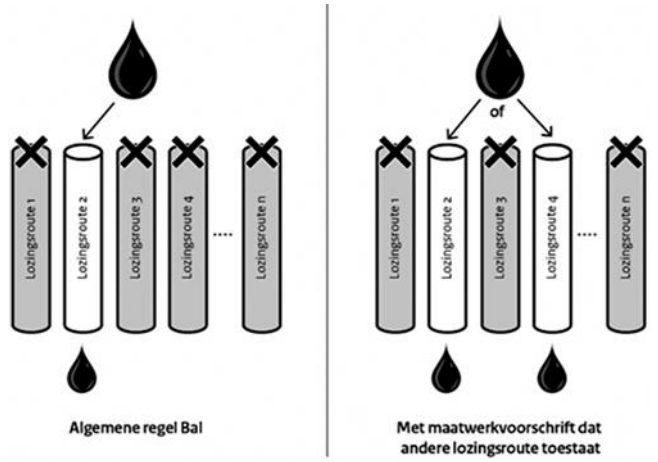

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.310 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

1 Het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, wordt door een bezinkvoorziening geleid.
2 Voor dat afvalwater is de emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen 300 mg/l, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.310 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Omdat afvalwater dat vrijkomt verontreinigd zal zijn met steendeeltjes, geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen en een bezinkvoorziening. Een bezinkvoorziening zal meestal al onderdeel zijn van het gesloten watercircuit. De capaciteit van de bezinkvoorziening is afgestemd op de hoeveelheid en de verontreiniging van het afvalwater.*
Soms wordt gebruik gemaakt van flocculanten om het bezinkproces te versnellen. Bijvoorbeeld als sprake is van zeer fijne deeltjes bij polijstwerkzaamheden. Bij het gebruik van flocculanten moet worden voorkomen dat flocculanten worden geloosd. Dit is zowel voor het oppervlaktewater als het riool ongewenst. Een juiste dosering, die is afgestemd op de hoeveelheid onopgeloste stoffen is hiervoor van cruciaal belang. In dergelijke gevallen kan het bevoegd gezag met een maatwerkvoorschrift nadere eisen stellen.

Artikel 4.311 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster is voor onopgeloste stoffen NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.311 (water: meetmethoden) *Artikel 4.311 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor onopgeloste stoffen waaraan in artikel 4.310 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.312 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.312 (water: riooltekening) *Artikel 4.312 regelt dat degene die steen mechanisch bewerkt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.310. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.309, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.313 (lucht en geluid: gesloten ruimte)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht en het voorkomen of beperken van geluidhinder wordt steen in een gesloten ruimte mechanisch bewerkt.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
- a het stralen van steen plaatsvindt met gereedschap dat is uitgerust met een geïntegreerde stofafzuiginstallatie; of
- b het breken van puin plaatsvindt met een puinbreker met doelmatige stofbestrijdingstechnieken.

3 Als doelmatige stofbestrijdingstechnieken in het tweede lid, onder b, worden aangemerkt:
- a effectieve natte werkmethoden waarbij de waterstraal of het watergordijn zo is gedimensioneerd dat geen visueel waarneembare stofverspreiding optreedt op een afstand van 2 m van de stofbron; of
- b effectieve mechanische stofafzuiging waarbij de emissies door een geschikte filterende afscheider worden geleid zodat geen visueel waarneembare stofverspreiding optreedt bij de uitgang van de filterinstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.313 (lucht en geluid: gesloten ruimte) *Om overlast van stofdeeltjes naar de omgeving zoveel mogelijk te voorkomen en geluidhinder te voorkomen of beperken, moet het mechanisch bewerken van steen plaatsvinden in een gesloten ruimte. Het stralen van steen kan zowel plaatsvinden in een gesloten ruimte, of met gereedschap dat is uitgerust met een geïntegreerde stofzuiginstallatie. Het trommelen van steen is een slijpmethode waarbij een installatie (trommel) wordt gevuld met stenen, water en slijppoeder. Het bewegen van de trommel zorgt ervoor dat de stenen langs elkaar schuren en afslijten. Deze installatie moet gesloten zijn om de emissie van stof te beperken en geluidhinder te voorkomen of beperken. Bij het bewerken van steen en gips worden natte werkmethoden gebruikt, niet om geluidhinder te voorkomen of beperken, maar om stofemissies te beperken.*

Toelichting artikel 4.313, artikel 4.314 en artikel 4.315, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242

Artikel 4.313

Dit onderdeel wijzigt artikel 4.313 van het Bal. Het centrale uitgangspunt van het Bal is dat activiteiten met diffuse stofemissies in een gesloten ruimte moeten plaatsvinden. De lucht in de gesloten ruimte wordt afgezogen en gefilterd. Een gesloten ruimte kan bijvoorbeeld een gebouw zijn dat om een installatie staat. Maar een gesloten ruimte kan ook een kleine gesloten ruimte zijn rond de machineonderdelen waar stofemissie bij vrijkomt. De eisen in onderscheidenlijk het tweede lid (oud) en het derde lid (oud) dat het stralen van steen gebeurt in een gesloten ruimte en het trommelen van steen in een gesloten installatie zijn geschrapt, omdat dit reeds is vereist op grond van het eerste lid. Het vierde lid (oud) is komen te vervallen, omdat het bewerken van steen, waaronder gips, op grond van het eerste lid plaats dient te vinden in een gesloten ruimte. Wanneer deze activiteit plaatsvindt in een gesloten ruimte is het voor het beperken van emissie in de lucht niet noodzakelijk dat daarnaast natte werkmethoden worden gebruikt.
Nieuw is hetgeen is bepaald in het gewijzigde tweede lid onder b, namelijk dat de beperking van stofemissies bij een puinbreker ook mag plaatsvinden met doelmatige stofbestrijdingstechnieken. Uit onderzoek blijkt dat bij puinbrekers een uitvoering in een gesloten ruimte vrijwel niet voorkomt.[1]

[1] *Rapport «Onderzoek maatregelen bij mobiele puinbrekers, stofemissies», Witteveen+Bos, 7 juni 2023.*

De eenmalige investeringskosten van een hal, die op grond van het eerste lid verplicht is, zijn hoog. Een gesloten ruimte rond de onderdelen van de puinbreker waar stofemissie vrij komt is minder kostbaar, maar waarschijnlijk bij puinbrekers niet in alle gevallen toepasbaar. Een alternatief om stofemissies te beperken is doelmatige bevochtiging. Daarbij kan de diffuse emissie beperkt worden door natte bewerkingsmethoden zoals een waterstraal of watergordijn. Een ander alternatief is dat er eerst bronafzuiging van de diffuse emissie plaatsvindt en dat de afgezogen lucht vervolgens door een filtrerende afscheider gaat. Als er bronafzuiging plaatsvindt wordt van de diffuse emissie een puntbron gemaakt. In de praktijk worden vaak bevochtigingsmaatregelen en sproei-installaties toegepast bij puinbrekers zoals een watergordijn. Deze maatregelen worden daarom beschouwd als beste beschikbare techniek (BBT). De wijziging van het tweede lid (onder b) voorkomt dat een bedrijf maatwerk moet aanvragen als een gesloten ruimte niet mogelijk is. Met de wijziging van het tweede lid hoeven bevoegde gezagen geen apart vergunningvoorschrift met maatwerk op te stellen voor puinbrekers. Dit bespaart in administratieve lasten voor het bevoegd gezag en het bedrijf, terwijl het bedrijf de keuze heeft uit maatregelen die de emissie van stof voldoende beperken en ook bij mobiele puinbrekers toepasbaar zijn.
De algemene regel dat het mechanisch bewerken van steen in een gesloten ruimte moet plaatsvinden, ziet niet alleen op bescherming tegen luchtverontreiniging, maar ook tegen geluidhinder. Met het stelsel van de Omgevingswet is het borgen van bescherming tegen geluid echter primair verschoven naar het gemeentelijke omgevingsplan. Paragraaf 5.1.4.2 van het Bkl bevat daarvoor de instructieregels. Ook in situaties waarin geen algemene regel (meer) geldt dat het mechanisch bewerken van steen in een gesloten ruimte moet plaatsvinden, moet het gemeentebestuur in het omgevingsplan op passende wijze voorzien in de borging van een aanvaardbaar geluidniveau door die activiteit op omliggende geluidgevoelige gebouwen. Daartoe kan de gemeente waarden in het omgevingsplan opnemen waaraan moet worden voldaan, maar ook
andere regels (artikel 5.71 van het Bkl). In een concrete situatie kan de gemeente daarbij alsnog in het omgevingsplan bepalen dat deze activiteit in een gesloten ruimte moet plaatsvinden. Dat is dan geen algemene regel, maar het resultaat van een situatiespecifieke afweging.

Artikelen 4.314 en 4.315
Vanwege de wijziging van artikel 4.313 is een wijziging nodig van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid. Nu artikel 4.313, derde lid, onder a (nieuw), betrekking heeft op het beperken van stofemissies door het toepassen van stofbestrijdingstechnieken waarbij de lucht niet wordt afgezogen, ontstaat er daardoor geen puntbron. Een emissie-eis geldt voor een puntbron. De wijziging van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid, maakt dat deze artikelen uitsluitend gelden als er sprake is van een gesloten ruimte, een geïntegreerde stofafzuigingsinstallatie of mechanische stofafzuiging.

Artikel 4.314 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt bij het bewerken van steen in een gesloten ruimte de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.314 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Toelichting artikel 4.313, artikel 4.314 en artikel 4.315, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Vanwege de wijziging van artikel 4.313 is een wijziging nodig van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid. Nu artikel 4.313, derde lid, onder a (nieuw), betrekking heeft op het beperken van stofemissies door het toepassen van stofbestrijdingstechnieken waarbij de lucht niet wordt afgezogen, ontstaat er daardoor geen puntbron. Een emissie-eis geldt voor een puntbron. De wijziging van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid, maakt dat deze artikelen uitsluitend gelden als er sprake is van een gesloten ruimte, een geïntegreerde stofafzuigingsinstallatie of mechanische stofafzuiging.*

Artikel 4.315 (lucht: emissie totaal stof)

1 Voor de emissie in de lucht bij het bewerken van steen als bedoeld in artikel 4.313, eerste en tweede lid, onder a, en derde lid, onder b, is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.315 (lucht: emissie totaal stof) *Voor de emissies van stof die vrijkomen bij het mechanisch bewerken van steen geldt een emissiegrenswaarde voor totaal stof van 5 mg/Nm^3.*
Aan de emissiegrenswaarde van dit besluit wordt voldaan doordat de vrijstellingsgrens niet wordt overschreden of door de aanwezigheid van een geschikte filtrerende afscheider. Deze geschiktheid blijkt uit het feit dat de afscheider op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden.
In andere gevallen moet het bedrijf met een emissiemeting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Toelichting artikel 4.313, artikel 4.314 en artikel 4.315, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Vanwege de wijziging van artikel 4.313 is een wijziging nodig van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid. Nu artikel 4.313, derde lid, onder a (nieuw), betrekking heeft op het beperken van stofemissies door het toepassen van stofbestrijdingstechnieken waarbij de lucht niet wordt afgezogen, ontstaat er daardoor geen puntbron. Een emissie-eis geldt voor een puntbron. De wijziging van de artikelen 4.314 en 4.315, eerste lid, maakt dat deze artikelen uitsluitend gelden als er sprake is van een gesloten ruimte, een geïntegreerde stofafzuigingsinstallatie of mechanische stofafzuiging.*

Artikel 4.316 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.316 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.316, 4.332 en 4.349 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.317 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.315, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.317 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eis wordt voldaan.*

Artikel 4.318 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.

2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.316 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.318 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.318 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.319 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.319 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het mechanisch bewerken van steen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.20 Mechanisch bewerken van diverse materialen

Artikel 4.320 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het mechanisch bewerken van rubber, kunststof, papier, karton, textiel, bont, leer, kurk, hout of houtachtig materiaal.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het verkleinen van houtachtige resten van planten met een mobiel werktuig in de directe nabijheid van de locatie waar de te verkleinen resten zijn vrijgekomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.320 (toepassingsbereik) *Onder deze activiteit vallen alle vormen van mechanische bewerking van materiaal, met uitzondering van het bewerken van steen en metaal.*
Mechanische bewerking is het met gereedschap of machines bewerken, zoals zagen, breken, knippen, snijden, frezen en schuren. Verkleinen vindt meestal plaats in shredders. De meeste shredders hebben een hydraulisch systeem, waarin olie (deels) onder druk gebracht wordt. Bij beschadiging kan de olie eruit lekken. Bij bewerkingen waar stof vrijkomt, wordt in de praktijk, afhankelijk van het materiaal, «nat» gewerkt of wordt gericht afgezogen. Vaak wordt dit ook al vanuit arbeidsomstandigheden gedaan. Met name bij stof van hardhout is dit het geval.
In het toepassingsbereik van de paragraaf is geen onderscheid gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het materiaal een afvalstof is valt het mechanisch bewerken ervan, ongeacht welke vorm van mechanische bewerking, onder deze paragraaf.
Toelichting artikel 4.320 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het bewerken van gips kan vervallen uit het toepassingsbereik van deze paragraaf, omdat artikel 4.313 al voorziet in een voorschrift met het oog op het beperken van emissies in de lucht.*
Toelichting artikel 4.320 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Dit onderdeel wijzigt artikel 4.320 van het Bal voor het mobiel verkleinen van houtachtige plantenresten (takken). Het mobiel verkleinen van houtachtige plantenresten in het bos of in het plantsoen valt in de afvalfase onder het Bal. Handelingen met bedrijfsafval zijn geregeld via paragraaf 3.5.11 van het Bal. Omdat die paragraaf de regels van paragraaf 4.20 van het Bal van toepassing verklaart, betekenen de eisen onder andere dat de werktuigen binnen moeten staan. Bij werkzaamheden in het bos of in parken of plantsoenen komt het voor dat takken ter plekke worden verkleind met een versnipperaar of met een ander werktuig, zoals een kettingzaag, waarna het materiaal wordt teruggebracht op de bodem. Voor deze activiteit is het niet nodig dat de regels van paragraaf 4.20 van het Bal gelden. Om die reden is in het nieuwe tweede lid bepaald dat paragraaf 4.20 van het Bal niet van toepassing is op het mobiel verkleinen van houtachtige plantenresten.*

Artikel 4.321 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.320, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.321 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.321 regelt dat het mechanisch bewerken van de diverse materialen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.*
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.321 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.322 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.320, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.322 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.323 (water: droog reinigen en opnieuw gebruiken)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater bij het mechanisch bewerken van de materialen, bedoeld in artikel 4.320, wordt:
a droog gereinigd, tenzij dat redelijkerwijs niet mogelijk is; en
b water dat als koelmiddel, spoelmiddel of smeermiddel wordt gebruikt, opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.323 (water: droog reinigen en opnieuw gebruiken) *Het uitgangspunt is dat stofdeeltjes en restanten van de diverse te bewerken materialen «droog» worden opgeruimd en dat hierbij geen vervuilde afvalwaterstroom ontstaat. Soms kan sprake zijn van gebruik van water als koelmiddel, spoelmiddel of smeermiddel. Het uitgangspunt is dat het water opnieuw wordt gebruikt en dat een gesloten watercircuit aanwezig is. Als een gesloten watersysteem niet mogelijk is, kan het water mogelijk elders binnen het bedrijf worden gebruikt.*

Artikel 4.324 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van mechanisch bewerken van de materialen, bedoeld in artikel 4.320, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.324, eerste lid *Artikel 4.324, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het mechanisch bewerken van materialen, genoemd in artikel 4.320, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.324, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

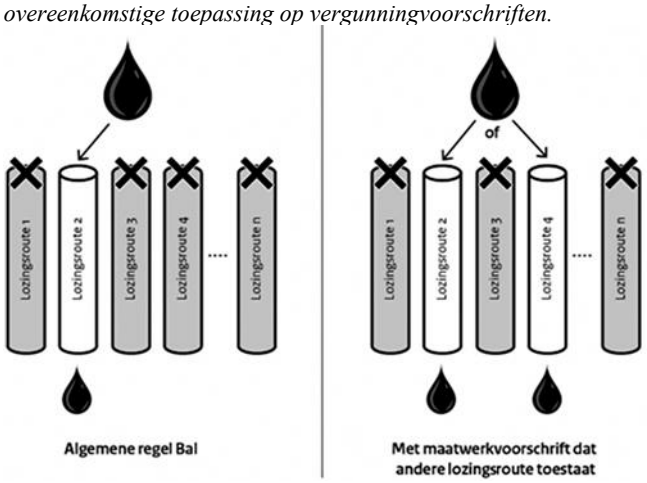

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.325 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.325 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Vanwege het gebruik van smeerolie of hydraulische olie is een emissiegrenswaarde voor minerale olie opgenomen. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*
In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.325 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*
Verder is een aantal redactionele wijzigingen aangebracht.

Artikel 4.326 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.326 (water: meetmethoden) *Artikel 4.326 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.325 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.327 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.327 (water: riooltekening) *Artikel 4.327 regelt dat degene die diverse materialen zoals benoemd in artikel 4.320, bewerkt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.325. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.324, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.328 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olie en koelvloeistof worden de materialen, bedoeld in artikel 4.320, mechanisch bewerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening als een apparaat met een oliecircuit of koelvloeistofcircuit wordt gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.328 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het mechanisch bewerken van diverse materialen kunnen bodembedreigende stoffen vrijkomen zoals olie en koelvloeistof.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.
De ruimte waar het mechanisch bewerken van diverse materialen plaatsvindt wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan dit artikel wordt voldaan.

Artikel 4.329 (lucht en geluid: gesloten ruimte)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht en het voorkomen of beperken van geluidhinder worden de materialen, bedoeld in artikel 4.320, in een gesloten ruimte mechanisch bewerkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.329 (lucht en geluid: gesloten ruimte) *Om de emissie van stof naar de lucht te beperken en geluidhinder te voorkomen of te beperken moeten de diverse materialen mechanisch worden bewerkt in een gesloten ruimte.*

Artikel 4.330 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.330 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.331 (lucht: emissie totaal stof)

1 Voor de emissie in de lucht is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.331 (lucht: emissie totaal stof) *Voor de emissies van totaal stof naar de buitenlucht bij deze activiteit geldt een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3. De emissiegrenswaarde geldt niet als kan worden aangetoond dat het bedrijf onder de vrijstellingsgrens van 100 kilo stofemissie per jaar blijft.*
Aan de emissiegrenswaarde voor stof wordt voldaan als de emissies worden geleid door een geschikte filtrerende afscheider. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Bij de mechanische bewerking van rubber en rubberproducten zal in de meeste gevallen geen afscheider nodig zijn om te voldoen aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof.
Voor andere stoffen dan totaal stof geldt dat deze niet of niet in voldoende mate vrijkomen.

Artikel 4.332 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.332 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.316, 4.332 en 4.349 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.333 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.331, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.333 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eis wordt voldaan.*

Artikel 4.334 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.332 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.334 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikelen 4.334 en 4.351 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.335 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.335 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het mechanisch bewerken van diverse materialen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.21 Reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen

Artikel 4.336 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op:
   a het lijmen en coaten van rubber, kunststof, metalen, keramisch materiaal, steen, papier, karton, gips, kurk, hout of houtachtig materiaal, bont, leer, textiel, planten of delen van planten; en
   b het reinigen van rubber, kunststof, metalen, keramisch materiaal, steen, papier, karton, gips, hout of houtachtig materiaal als dit plaatsvindt in combinatie met het lijmen of coaten of een andere manier van bewerken van het materiaal.

Toelichting artikel 4.336, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het eerste lid geeft aan welke activiteiten met welke materialen onder het toepassingsbereik vallen. Hieronder volgt een toelichting per activiteit. Voor de genoemde materialen geldt dat geen onderscheid is gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het materiaal een afvalstof is dan valt het reinigen, lijmen en coaten ervan onder deze paragraaf.*

<u>Lijmen</u>
Lijmen is het verbinden met hulp van lijm of kit. Dit omvat alle activiteiten waarbij een kleefstof wordt aangebracht. Dit is in ieder geval het verbinden door het toepassen van:
- *Dispersielijm of -kit;*
- *Oplosmiddellijm of -kit;*
- *Smeltlijm of -kit;*
- *Chemisch-hardende lijm of kit.*

Lamineren is het aanbrengen van een of meer lagen vergelijkbaar materiaal of ander materiaal, zoals folie, op papier of karton. Dit proces vindt via toepassing van lijmen of via smelten plaats. In het eerste geval valt dit onder lijmen, in het laatste geval is er sprake van verwerken van thermoplastisch kunststof (paragraaf 4.26). Lijmen van textiel wordt soms omschreven als «lassen». Dit moet niet worden verward met het werkelijke lassen van met kunststof gecoat textiel. Dit valt namelijk onder de activiteit bewerken van thermoplastisch kunststof.

<u>Coaten</u>
Onder coaten wordt verstaan: alle activiteiten waarbij een of meer ononderbroken lagen van een coating worden aangebracht. Coaten kan plaatsvinden met in ieder geval de volgende technieken:
- *Kwast of rollermethoden;*
- *Spuitmethoden;*
- *Gieten;*
- *Dompelen; en*
- *Tectyleren.*

Een coating is een verfraaiende of beschermende laag van organisch materiaal. De volgende lagen vallen in ieder geval onder het begrip coating:
- *Verf en lak;*
- *Harsen zoals epoxyhars: Gebruikt om bijvoorbeeld materialen van een antisliplaag te voorzien, om breekbare of gescheurde marmerplaten stevigheid te geven voor verdere afwerking, of om marmer beter bestand te maken tegen zuren en vuil;*
- *Sealers: Brengen een beschermende sluitlaag aan op poreuze of ongelijke oppervlakken;*
- *Impregnerende coatings: Brengen een beschermende laag aan in een poreus oppervlak.*

<u>Reinigen</u>
Reinigen is het verwijderen van verontreiniging van materialen, met inbegrip van ontvetting. Onder reinigen vallen in ieder geval de volgende bewerkingen:
- *Reinigen met organische oplosmiddelen (voornamelijk ontvetten) in open, halfgesloten en gesloten systemen;*
- *Reinigen met waterige reinigingsmiddelen: dit kan met zure, neutraleen alkalische middelen, waarin onder andere surfactanten, dispergatoren, emulgatoren, complexvormers, schuimremmers en corrosie-inhibitoren voorkomen;*
- *Het verwijderen van lakken met chemicaliën (chemisch ontlakken).*

Reinigen valt alleen onder deze paragraaf als het een voor- of nabewerking is in combinatie met een andere bewerking, zoals het reinigen van een oppervlak om er een lijmlaag of coating op aan te brengen, of het schoonmaken van een metaaloppervlak na het polijsten of schuren. Het kan dan bijvoorbeeld om reinigen als stap in een productieproces gaan, of ter voorbereiding op het opnieuw coaten van een auto.

Andere bewerkingen dan lijmen en coaten zijn bijvoorbeeld bedrukken, mechanisch bewerken (zagen, slijpen, polijsten), lassen, aanbrengen van lagen op metalen of etsen en beitsen. Het gaat om bewerkingen van het metaal waarvoor het nodig is dat het oppervlak voldoende schoon is, en om bewerkingen waarbij verontreiniging op het oppervlak achterblijft dat weggehaald moet worden voor het materiaal verder kan worden verwerkt of geleverd.
Reinigingsactiviteiten in het kader van onderhoud die alleen bedoeld zijn om vuil te verwijderen dat bij gebruik is ontstaan vallen niet onder deze paragraaf. Activiteiten zoals het wassen van auto's, het reinigen van vloeren of het na gebruik schoonmaken van transportbanden en machines, vallen niet onder het reinigen in deze paragraaf.

2 Onder het lijmen en coaten van textiel wordt ook het veredelen van textiel verstaan.

Toelichting artikel 4.336, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het veredelen van textiel is het geheel van bewerkingen die tot doel hebben aan textiel het door de gebruiker gewenste uiterlijk en fysische karakteristieken te geven. Textielveredeling omvat onder andere het voorbehandelen, verven, bedrukken, afwerken en coaten. Deze paragraaf ziet deze bewerkingen als een vorm van coaten.*

3 Onder het reinigen van steen wordt ook het chemisch behandelen van steen verstaan.

Toelichting artikel 4.336, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het chemisch behandelen van steen gebeurt meestal met zuur. Door het oppervlak van kalkhoudende natuursteen of kunststeen met zuur te bewerken, worden de aders beter zichtbaar en lijkt de steen ouder. Bij dit proces tast het zuur de meest poreuze delen van de steen aan. In de meeste gevallen vindt het proces plaats door de stenen te dompelen in zuurbaden. Na een bepaalde verblijftijd in het zuurbad worden de stenen afgespoeld met water of door een spoelbad met water gehaald. Deze paragraaf ziet het chemisch behandelen van steen als een vorm van reinigen.*

4 Deze paragraaf is niet van toepassing op:

a het stralen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.13;

b het schoonbranden van metalen, bedoeld in paragraaf 4.14; en

c het etsen en beitsen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.15.

Toelichting artikel 4.336, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Stralen en schoonbranden zijn vormen van reinigen waar specifieke voorschriften in andere paragrafen voor gelden. Etsen en beitsen kunnen ook verontreinigingen van een behandeld oppervlak verwijderen, en daardoor gezien worden als reinigen. Ook hiervoor gelden specifieke voorschriften in een andere paragraaf.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.336 (toepassingsbereik) *Reinigen is het verwijderen van verontreiniging van materialen, met inbegrip van ontvetting. Onder reinigen vallen in ieder geval de volgende bewerkingen:*
- *Reinigen met organische oplosmiddelen (voornamelijk ontvetten) in open, halfgesloten en gesloten systemen;*
- *Reinigen met waterige reinigingsmiddelen: dit kan met zure, neutrale en alkalische middelen, waarin onder andere surfactanten, dispergatoren, emulgatoren, complexvormers, schuimremmers en corrosie-inhibitoren voorkomen;*
- *Het verwijderen van lakken met chemicaliën (chemisch ontlakken);*
- *Deconserveren; en*
- *Chemisch behandelen van steen.*

Deconserveren is het verwijderen van de conserveringslaag die op nieuwe auto's wordt aangebracht om ze te beschermen tegen beschadigingen bij transport. Omdat het conserveren van auto's bijna niet meer voorkomt, is ook het deconserveren zeldzaam.

Het chemisch behandelen van steen gebeurt meestal met zuur. Door het oppervlak van kalkhoudende natuursteen of kunststeen met zuur te bewerken, worden de aders beter zichtbaar en lijkt de steen ouder. Bij dit proces tast het zuur de meest poreuze delen van de steen aan. In de meeste gevallen vindt het proces plaats door de stenen te dompelen in zuurbaden. Na een bepaalde verblijftijd in het zuurbad worden de stenen afgespoeld met water of door een spoelbad met water gehaald.

Het schoonmaken van onder meer vloeren, bodembeschermende voorzieningen en installatieonderdelen, zoals transportbanden en machines, valt niet onder het reinigen in deze paragraaf. Deze vorm van reinigen valt onder de activiteit waar ook het proces onder valt waarvoor de vloer, bodembeschermende voorziening en installatieonderdelen en dergelijke bij worden gebruikt. Zo valt het reinigen van transportbanden die gebruikt zijn bij het maken van betonmortel onder de activiteit «het maken van betonmortel».

Onder deze paragraaf valt ook niet:
- *Het reinigen van textiel en kleding;*
- *Het stralen van metalen;*
- *Het schoonbranden van metalen;*
- *Het beitsen of etsen van metalen;*
- *Het uitwendig reinigen van vliegtuigen, motor- en spoorvoertuigen, vaartuigen;*
- *Het reinigen van werktuigen, voertuigen en apparatuur voor agrarische activiteiten;*
- *Het verwijderen van graffiti.*

Voor deze activiteiten kunnen andere onderdelen van dit besluit gelden.

Lijmen is het verbinden met hulp van lijm of kit. Dit omvat alle activiteiten waarbij een kleefstof wordt aangebracht. Dit is in ieder geval het verbinden door het toepassen van:
- *Dispersielijm of -kit;*
- *Oplosmiddellijm of -kit;*
- *Smeltlijm of -kit;*
- *Chemisch-hardende lijm of kit.*

Lamineren is het aanbrengen van een of meer lagen vergelijkbaar materiaal of ander materiaal, zoals folie, op papier of karton. Dit proces vindt via toepassing van lijmen of via smelten plaats. In het eerste geval valt dit onder lijmen, in het laatste geval is er sprake van verwerken van thermoplastisch kunststof.

Lijmen van textiel wordt soms omschreven als «lassen». Dit moet niet worden verward met het werkelijke lassen van textiel. Dit valt namelijk onder de activiteit bewerken van thermoplastisch kunststof.

Onder coaten wordt verstaan: alle activiteiten waarbij een of meer ononderbroken lagen van een coating worden aangebracht. Dit betreft het aanbrengen van organische deklagen of het aanbrengen van een verfraaiende of beschermende laag van organisch materiaal (verf of lak). Coaten kan plaatsvinden met in ieder geval de volgende technieken:
- *Kwast of rollermethoden;*
- *Spuitmethoden;*
- *Gieten;*
- *Dompelen; en*
- *Tectyleren.*

De volgende bewerkingen vallen onder coaten:
- *Aanbrengen van harsen op steen: Om breekbare of gescheurde marmerplaten een voldoende stevigheid te geven om ze verder af te kunnen werken, kan een laag epoxyhars op het marmer worden aangebracht. Vooral bij gekleurde marmers kunnen plaatselijk polymeren worden gebruikt om beschadigingen te herstellen. Polymeren worden ook toegepast om marmer beter bestand te maken tegen zuren en vuil.*
- *Aanbrengen van coatings op steen: Om het oppervlak van steen te beschermen wordt steen in sommige gevallen behandeld met een coating. Als coating kunnen sealers, impregneermiddelen en vergelijkbare producten worden gebruikt. Een sealer vormt een beschermende laag op de steen. Een impregneermiddel dringt de steen binnen en voert zo zijn beschermende werking uit.*
- *Antiroestbehandeling.*
- *Het uitslaan van planten bij het coaten van planten (het verven van bloemen).*
- *Coaten binnen grafische activiteiten.*
- *Textielveredeling. Dit is het geheel van bewerkingen die tot doel hebben aan textiel het door de gebruiker gewenste uiterlijk en fysische karakteristieken te geven. Textielveredeling omvat onder andere het voorbehandelen, verven, bedrukken, afwerken en coaten, met inbegrip van wassen en drogen.*

Onder deze activiteit valt niet:
- *Aanbrengen van de volgende lagen op metalen: anorganische deklagen, conversielagen, metaallagen (elektrolytisch, stroomloos of thermisch);*
- *Lassen;*
- *Solderen;*
- *Verwerken van rubber en kunststof;*
- *Gieten van betonvloeren.*

In het toepassingsbereik van de paragraaf is geen onderscheid gemaakt tussen afvalstoffen en niet-afvalstoffen. Dus ook als het materiaal een afvalstof is dan valt het reinigen, lijmen en coaten ervan onder deze paragraaf.

Toelichting artikel 4.336 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De formulering van dit artikel wordt verbeterd, om duidelijker aan te geven wat precies de activiteiten zijn die onder het toepassingsbereik vallen.*

Artikel 4.337 (melding)

1 Het is verboden een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 4.336 te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.337 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.337 regelt dat het reinigen, lijmen en coaten van de diverse materialen niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.337 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.338 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 4.336 wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.338 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.339 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten)

Met het oog op het beschermen van het milieu worden geen perfluoroctaansulfonaten gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.339 (geen gebruik perfluoroctaansulfonaten) *Het gebruik van perfluoroctaansulfonaten (PFOS) is verboden. Dit zijn persistente, bioaccumulerende en toxische stoffen die op de lijst met zeer zorgwekkende stoffen staan.*

Artikel 4.340 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden bodembedreigende stoffen verwerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

2 Een dompelbad dat zich automatisch vult, heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als het dompelbad vol is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.340 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij deze activiteiten worden bodembedreigende stoffen zoals lakken, verdunners en lijmen gebruikt. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.*
De ruimte waar het reinigen, lijmen, coaten van diverse materialen plaatsvindt wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.341 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het reinigen, lijmen of coaten, bedoeld in artikel 4.336, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.341, eerste lid *Artikel 4.341, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het reinigen, lijmen of coaten wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Vanwege vervuiling van het afvalwater moet worden geloosd op het vuilwaterriool. Hieronder wordt per activiteit aangegeven welke afvalwaterstromen verwacht kunnen worden.

<u>Aanbrengen van lijmen, harsen en coatings op steen</u>
Om breekbare of gescheurde marmerplaten een voldoende stevigheid te geven om ze verder af te werken, wordt er een laag epoxyhars aangebracht op het marmer. Met het aanbrengen van lijmen wordt bedoeld het verbinden van natuursteen of kunststeen met hulp van lijm of kit. Om het oppervlak van natuursteen of kunststeen te beschermen wordt het in sommige gevallen behandeld met sealers of worden impregneermiddelen gebruikt. Uitgangspunt is dat hierbij geen afvalwaterstroom ontstaat.

<u>Chemisch behandelen van steen</u>
Chemisch behandelen van steen gebeurt meestal met zuur. Door het oppervlak van kalkhoudende natuursteen of kunststeen met zuur te bewerken, worden de aders beter zichtbaar en lijkt de steen ouder. Bij dit proces tast het zuur de meest poreuze delen van de steen aan. Afhankelijk van het proces kan een afvalwaterstroom ontstaan. In de meeste gevallen vindt het zuren plaats door de stenen te dompelen in zuurbaden. Na een bepaalde verblijftijd in het zuurbad worden de stenen afgespoeld met water of door een spoelbad met water gehaald. Er zijn geen specifieke eisen opgenomen voor het chemisch behandelen van steen. Een zuurbad mag niet worden geloosd, maar moet als gevaarlijk afval worden afgevoerd. Het spoelwater dat ontstaat bij het afspoelen van de stenen mag afhankelijk van de gebruikte chemicaliën worden geloosd. Als sprake is van relatief schoon water met een iets lagere zuurgraad, hoeft lozen in het vuilwaterriool geen probleem te zijn. Als de gebruikte chemicaliën stoffen bevat die schadelijk zijn voor het aquatisch milieu is lozen verboden op grond van de zorgplicht. Hetzelfde geldt voor het lozen van licht verontreinigd water afkomstig van het reinigen van een vloeistofdichte vloer.

<u>Reinigen, coaten of lijmen van hout of kurk</u>
Het verwijderen van oude verflagen valt onder het reinigen van hout. Voor het verwijderen van oude verflagen, wordt natronloog of dichloormethaan (methyleenchloride) toegepast. Hierbij ontstaat een afvalwaterstroom. Eisen voor deze lozing zijn opgenomen in artikel 4.343. Bij andere processen ontstaat geen afvalwater.

<u>Reinigen, coaten of lijmen van rubber of kunststof</u>
Uitgangspunt is dat bij deze processen geen afvalwaterstroom ontstaat. Eventuele vloeibare afvalstoffen die ontstaan bij het reinigen met oplosmiddelen, worden als gevaarlijk afval afgevoerd.

<u>Lijmen van textiel</u>
Bij het lijmen van textiel komen verf- en lijmdeeltjes vrij. Uitgangspunt is dat deze droog worden opgeruimd (zorgplicht) en dat geen afvalwaterstroom ontstaat.

<u>Coaten van textiel</u>
Textielveredeling omvat onder andere het voorbehandelen, verven, bedrukken, afwerken en coaten, met inbegrip van wassen en drogen. Het verven, bedrukken en coaten valt onder het coaten van textiel. Hierbij worden veelal natte processen gebruikt, waarbij afvalwater ontstaat. De emissies via het afvalwater kunnen het beste met procesgeïntegreerde en good housekeeping maatregelen beperkt worden. Dit betekent onder andere het gebruik van de minst belastende hulpstoffen, minimalisatie van applicatietechnieken, uitputting van verfbaden, hergebruik van water. Vervolgens kunnen end-of-pipe technieken, zoals autoneutralisatie, worden ingezet. Genoemde maatregelen vallen onder de specifieke zorgplicht van artikel 2.11.
Voor het lozen van afvalwater bij textielveredeling is een stoffenbeoordeling nodig. Stoffen met een saneringsinspanning Z en A, dat betekent nullozing, mogen niet in het vuilwaterriool worden geloosd (zie het algemeen deel van de nota van toelichting bij de uitleg over de ABM-systematiek). De meest eenvoudige manier om dat te bereiken is door deze stoffen niet te gebruiken. Bij het verven van textiel is het lozen van kleurstofhoudend afvalwater een aandachtspunt.

Lijmen of coaten van planten
Hieronder valt onder andere het verven van bloemen. Uitgangspunt is dat bij deze processen geen afvalwaterstroom ontstaat. Bij het coaten van droogbloemen of snijbloemen volgens de dompelmethode of optrekmethode wordt gebruikt gemaakt van watergedragen verfbaden, al dan niet met een bepaald gehalte aan oplosmiddelen. Deze verfbaden mogen niet worden geloosd.

Lijmen, coaten en lamineren van papier
Deze activiteiten komen voor als onderdeel van een drukproces of als zelfstandige activiteit. In beide gevallen is deze paragraaf van toepassing en niet § 4.10 Grafische processen. Onder coaten wordt niet bedrukken verstaan, maar het aanbrengen van een extra beschermende of verfraaiende laag (lak of vernis). Lamineren is het aanbrengen van een extra laag door smelten of lijmen. Voorkomen moet worden dat bij het reinigen van apparatuur lijmen, lakken, oplosmiddelen of andere stoffen in het afvalwater terecht komen. Als apparatuur wordt gereinigd met oplosmiddel, wordt het vervuilde oplosmiddel als gevaarlijk afval afgevoerd.

Reinigen, lijmen en coaten van metalen
Bij het lijmen en coaten van metalen ontstaan geen afvalwaterstromen. Bij het reinigen van metalen, vaak voorgaand aan het lijmen of coaten, kan wel een afvalwaterstroom ontstaan. Voor het lozen van afvalwater bij het reinigen van metalen zijn lozingseisen opgenomen in artikel 4.342. De voorkeur is om kritisch te beoordelen of reinigen wel noodzakelijk is. Als dit noodzakelijk is, heeft het de voorkeur om waterig te reinigen in plaats van te reinigen met oplosmiddelen. De vloeistof bij oplosmiddelhoudende reinigingsbaden wordt niet geloosd, maar afgevoerd als gevaarlijk afval. Dit valt onder de zorgplicht. Uitgangspunt is dat bij waterig reinigen het lozen van afvalwater wordt beperkt door standtijdverlenging van een reinigingsbad of hergebruik op basis van het scheiden van vervuilende bestanddelen.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.341, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

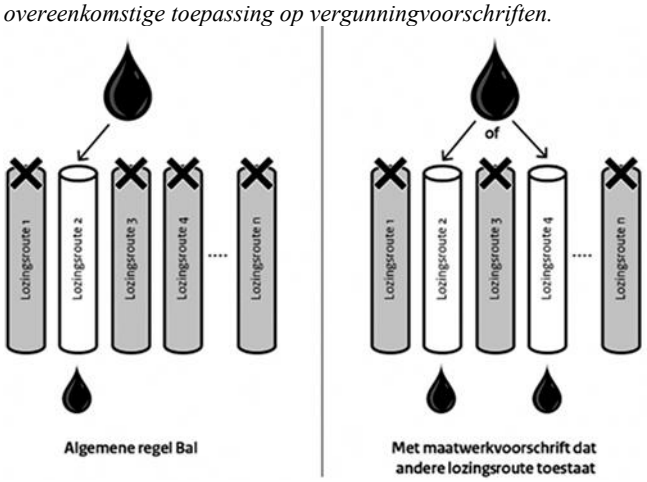

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.342 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater afkomstig van het reinigen van metalen, dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.342 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool na reinigen metalen) *Bij waterig reinigen ontstaat een afvalwaterstroom die is verontreinigd met de verontreinigingen (vuil/vet) van het te reinigen object. Als gebruik wordt gemaakt van zure of alkalische reinigingsmiddelen kunnen metalen in oplossing gaan. Bijvoorbeeld zink en aluminium kunnen in een alkalisch milieu in oplossing gaan. Naast het reinigen met zure of alkalische middelen kan ook het gebruik van complexvormers het oplossen van metaal tot gevolg hebben. Afvalwater afkomstig van waterig reinigen zal meestal zonder problemen op het vuilwaterriool kunnen worden geloosd. Er zijn daarom ook geen emissiegrenswaarden voor metalen opgenomen. Bij toepassing van reinigingsmiddelen, kan een zuiveringsstap noodzakelijk zijn afhankelijk van het toegepaste reinigingsmiddel. Met maatwerkvoorschriften kunnen eventueel eisen worden gesteld.*
Een aandachtspunt vormt het reinigingsmiddel ethyleendiaminetetra-acetaat (EDTA). EDTA is een stof die problemen geeft in het oppervlaktewater en bij lozing op de riolering doordat het complexeert met metalen en ze daardoor in oplossing brengen. De nieuwste generatie toegelaten reinigingsmiddelen bevat geen EDTA meer. Gezien de schadelijkheid van de stof, en het feit dat er voldoende EDTA-vrije middelen verkrijgbaar zijn, moet het gebruik van EDTA beëindigd worden. Zie het algemeen deel van de nota van toelichting voor uitleg van de ABM-systematiek.
Voor afvalwater dat is verontreinigd met olie is een emissiegrenswaarde voor olie opgenomen. Als sprake is van het lozen, dan geldt voor het lozen van oliehoudend afvalwater op het vuilwaterriool een norm van 20 mg/l of de plicht een slibvangput en een olieafscheider te hebben.
Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.342 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*
Verder is een aantal redactionele wijzigingen aangebracht.

Artikel 4.343 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater afkomstig van het verwijderen van verflagen van hout dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.343, gemeten in een steekmonster of in een etmaalmonster.

Tabel 4.343 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarden in mg/l, gemeten in een steekmonster	Emissiegrenswaarden in mg/l, gemeten in een etmaalmonster
Lood	6	2
Zink	6	2
Adsorbeerbare organisch gebonden halogenen	3	1

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.343 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool na verwijderen verflagen van hout) *Het afvalwater van loogbedrijven kan zware metalen (vooral zink en lood) bevatten. In het afvalwater van bedrijven die dichloormethaan gebruiken kunnen ook andere vluchtige organohalogeenverbindingen aanwezig zijn. Om aan de emissiegrenswaarden van artikel 4.343 te voldoen, zal een zuiveringstechniek moeten worden toegepast. Het beperken van de emissie van zware metalen kan qua effectiviteit en kosten het beste door toepassing van flocculatie en sedimentatie. De beperking van de emissie van vluchtige organohalogeenverbindingen kan het beste worden bewerkstelligd door het beluchten of luchtstrippen van het afvalwater. De behandeling van met dichloormethaan verontreinigde lucht kan plaatsvinden met actieve kool.*
Degene die de activiteit verricht kan kiezen uit emissiegrenswaarden voor steekmonsters of etmaalmonsters. Voor etmaalmonsters is de grenswaarde strenger omdat deze waarde geldt voor het gemiddelde over een etmaal. De grenswaarde voor steekmonsters mag nooit overschreden worden.

Artikel 4.344 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.

2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.

3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor adsorbeerbare organisch gebonden halogenen: NEN-EN-ISO 9562;
   b voor lood en zink: NEN 6966, NEN-EN-ISO 17294-2, NEN-EN-ISO 11885 of NEN 6965, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2; en
   c voor olie: NEN-EN-ISO 9377-2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.344 (water: meetmethoden) *Artikel 4.344 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.342 en 4.343 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.345 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.345 (water: riooltekening) *Artikel 4.345 regelt dat degene die materialen reinigt, lijmt en coat een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.342 en 4.343. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.341, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.346 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.346 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.347 (lucht en geur: afvoeren emissies)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht en het voorkomen of het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder worden dampen en gassen die vrijkomen aan de bron afgezogen bij:
   a het reinigen, lijmen of coaten van voorwerpen door het vernevelen van vluchtige organische stoffen met een nevelspuit;
   b het coaten van voorwerpen door het opbrengen van poeder;
   c het reinigen, lijmen of coaten van voorwerpen met vluchtige organische stoffen door dompeling in open of halfgesloten baden;
   d het lijmen of coaten van voorwerpen met producten die vluchtige organische stoffen bevatten; en
   e het aansluitend aan het reinigen, lijmen of coaten, bedoeld onder a tot en met d, drogen of uitharden van oppervlakken met vluchtige organische stoffen behandelde materialen of het moffelen van materialen met een poedercoating.
2 Het eerste lid, onder c, is niet van toepassing op hoogkokende stoffen.
3 Emissies in de lucht worden bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.347 (lucht en geur: afvoeren emissies) *Degene die materialen reinigt, lijmt of coat heeft op grond van de specifieke zorgplicht al de plicht om passende preventieve maatregelen te nemen ter bescherming van de gezondheid en om maatregelen te nemen die geurhinder voorkomen of zoveel mogelijk beperken. In dit artikel komt daarbij dat de afgezogen emissies altijd bovendaks en omhoog gericht moeten worden afgevoerd. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur.*
Toelichting artikel 4.347 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging ter verbetering van de leesbaarheid.*

Artikel 4.348 (lucht: emissie totaal stof)

1 Voor de emissie in de lucht is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.348 (lucht: emissie totaal stof) *Voor de emissies van stof die vrijkomen bij het mechanisch bewerken van steen geldt een emissiegrenswaarde voor totaal stof van 5 mg/Nm^3.*
Aan de emissiegrenswaarde van dit besluit wordt voldaan doordat de vrijstellingsgrens niet wordt overschreden of door de aanwezigheid van een geschikte filtrerende afscheider. Deze geschiktheid blijkt uit het feit dat de afscheider op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden.
In andere gevallen moet het bedrijf met een emissiemeting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Toelichting artikel 4.348 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.349 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.349 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.316, 4.332 en 4.349 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.350 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.348, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.350 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eis wordt voldaan.*

Artikel 4.351 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste 15 minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.349 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.351 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikelen 4.334 en 4.351 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.352 (lucht: oplosmiddelarme producten en applicatiemethoden)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht worden bij het reinigen, lijmen of coaten waarbij aan organische oplosmiddelen ten minste 1.000 kg/jaar wordt gebruikt, oplosmiddelarme producten en applicatiemethoden toegepast.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als producten, met uitzondering van planten of delen van planten:
  a een gehalte vluchtige organische stof van ten hoogste 150 g/l voor gebruiksklare producten hebben;

b voldoen aan de eisen die in het Besluit organische oplosmiddelen in verven en vernissen milieubeheer aan het maximale gehalte vluchtige organische stof zijn gesteld; of
c een gehalte vluchtige organische stof van ten hoogste 30 volumeprocent in reinigingsmiddelen hebben.

3 Aan het eerste lid wordt bij het coaten van planten of delen van planten in ieder geval voldaan als een dompelmethode wordt gebruikt met:
a een volledig watergedragen verfbad bij droogbloemen; of
b een watergedragen verfbad met ten hoogste 15 volumeprocent vluchtige organische stoffen die bestaan uit vloeibare kleurstoffen en, voor zover nodig, uitvloeimiddelen, bevochtigingsmiddelen of anti-schuimmiddelen bij snijbloemen.
Toelichting artikel 4.352, derde lid, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijziging artikelen 4.352, 4.1370 en 13.9 en bijlage I. Dit zijn redactionele aanpassingen.*

Toelichting artikel 4.352 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Omdat in het tweede lid ook wordt gesproken over «reinigingsmiddelen» wordt in het eerste lid het woord «reinigen» toegevoegd.*

Artikel 4.353 (lucht: maatregelen bij reiniging)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht worden bij het reinigen waarbij aan organische oplosmiddelen ten minste 1.000 kg/jaar wordt gebruikt de volgende maatregelen getroffen:
a droog reinigen als dit mogelijk is;
b reiniging met waterige middelen als droog reinigen technisch niet mogelijk is;
c reiniging met organische oplosmiddelen in een procesbad dat is uitgevoerd in een gesloten systeem als reiniging met waterige middelen technisch niet mogelijk is; of
d reiniging met hoogkokende niet-gehalogeneerde oplosmiddelen als reiniging in een gesloten systeem technisch niet mogelijk is.

2 In een gesloten systeem wordt de inneemzone en uitneemzone ten minste een minuut gesloten gehouden na beëindiging van het gebruik van de pompinstallatie of persluchtinstallatie.

Toelichting artikel 4.353 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.354 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden de afgezogen emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.354 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het reinigen, lijmen of coaten van diverse materialen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.22 Onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen

Artikel 4.355 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren of gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen.

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op:
- a het lassen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.16;
- b het solderen van metalen, bedoeld in paragraaf 4.17;
- c het mechanisch en thermisch bewerken, bedoeld in paragraaf 4.18;
- d het mechanisch bewerken van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.20;
- e het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21;
- f het schoonmaken van pleziervaartuigen, bedoeld in paragraaf 4.24;
- g het verwerken van polyesterhars, bedoeld in paragraaf 4.27;
- h een wasstraat of wasplaats, bedoeld in paragraaf 4.44;
- i het verwijderen van graffiti, bedoeld in paragraaf 4.45; en
- j het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.355 (toepassingsbereik) *Onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen onder andere het:*
- *Onderhouden en repareren van verbrandingsmotoren;*
- *Afstellen, herstellen mechanische onderdelen van personenauto's, vrachtwagens, motorfietsen, gemotoriseerde schepen, spoorvoertuigen en andere gemotoriseerde apparaten;*
- *Afstellen van remmen van auto's (remvloeistof);*
- *Oliën van mechanische onderdelen van auto's; en*
- *Repareren van andere gemotoriseerde apparaten zoals brommobielen, noodstroomaggregaten en hijskranen.*

Bij deze activiteiten komen vaak vloeistoffen vrij zoals olie of remvloeistof.
Het tweede lid zondert een aantal specifiek geregelde activiteiten uit die onderdeel kunnen zijn van een onderhoudsbeurt of reparatie.

Toelichting op gewijzigd opschrift van paragraaf 4.22 en artikel 4.355 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan het artikel wordt «vliegtuigen» toegevoegd. Ook het onderhouden of repareren van vliegtuigen valt hiermee binnen het toepassingsbereik van paragraaf 4.22. Er is gekozen voor de term «vliegtuig» in plaats van «luchtvaartuig» om aan te sluiten bij de terminologie van de luchtvaartwetgeving. In die wetgeving is «luchtvaartuig» een breder begrip, en is een vliegtuig een luchtvaartuig zwaarder dan lucht en voorzien van een voorstuwingsinrichting. In de bewoordingen van artikel 4.355 gaat het om een gemotoriseerd vliegtuig. Activiteiten zoals onderhoud of tanken zijn alleen voldoende relevant om als milieubelastende activiteit onder het Bal te vallen als het gaat om gemotoriseerde vervoermiddelen. Het alleen onderhouden van fietsen, handkarren of roeiboten kan buiten de aanwijzing blijven.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen in het Bal.

Artikel 4.356 (melding)

1 Het is verboden een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 4.355 te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.356 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.356 regelt dat het onderhouden of repareren van verbrandingsmotoren of voertuigen, vaartuigen en werktuigen met een verbrandingsmotor niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.356 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.357 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.359, is:
- a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
- b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.

2 Een melding bevat:
- a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
- b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.357 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 26 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.358 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 4.355 wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.358 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.359 (externe veiligheid: PGS 26)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.355, voldaan aan PGS 26, als voor de verbrandingsmotor of het voertuig, vaartuig of werktuig CNG of LNG wordt gebruikt als brandstof.

Toelichting artikel 4.359 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het artikel wordt aangesloten bij het toepassingsbereik van de paragraaf. Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*

Artikel 4.360 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met motorolie, remolie, koelvloeistof, remvloeistof, accuzuur en vloeibare brandstoffen worden onderdelen die deze stoffen bevatten onderhouden en gerepareerd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.360 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Olie en koelvloeistof zijn vloeibare bodembedreigende stoffen. Bij lekken of morsingen kunnen deze vloeistoffen in de bodem terecht komen. Om dat te voorkomen moeten werkzaamheden aan onderdelen die deze vloeistoffen bevatten, plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. De ruimte waar het onderhouden of repareren van onderdelen die olie of koelvloeistof bevatten plaatsvindt wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.*

Toelichting artikel 4.360 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In artikel 4.360 Bal waarin een verplichting is opgenomen om onderhoud en reparatie boven een aaneengesloten bodemvoorziening te verrichten, was het oogmerk beperkt tot het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olie en koelvloeistof. Bij onderhoud en reparatie kunnen ook andere vloeistoffen vrijkomen die de bodem kunnen verontreinigen. Die andere vloeistoffen betreffen motorolie, remolie, koelvloeistof, remvloeistof, accuzuur en vloeibare brandstoffen. Met de wijziging van artikel 4.360 worden die vloeistoffen toegevoegd aan het oogmerk. Daarmee wordt het duidelijk dat het vereiste van een aaneengesloten bodemvoorziening er ook toe dient om verontreiniging van de bodem met die vloeistoffen te voorkomen.*

Artikel 4.361 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het onderhouden of repareren van onderdelen van voertuigen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.361, eerste lid *Bij het onderhouden of repareren van verbrandingsmotoren of voertuigen, vaartuigen of werktuigen met een verbrandingsmotor waarbij vloeistoffen kunnen vrijkomen, ontstaat in principe geen afvalwaterstroom. Vrijkomende vloeistoffen zoals koelvloeistof of afgewerkte olie worden opgevangen en afgevoerd als gevaarlijk afval. Volstaan kan worden met een aaneengesloten bodemvoorziening en er moeten opruimfaciliteiten aanwezig zijn. Dat betekent dat morsingen direct moeten worden opgeruimd. Er is daarom geen sprake van verontreinigd afvalwater. Als er wel lozingen plaatsvinden, dan moet in het vuilwaterriool worden geloosd en gelden eisen aan de lozingen.*
Artikel 4.361, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het onderhouden of repareren van onderdelen van voertuigen, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.361, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

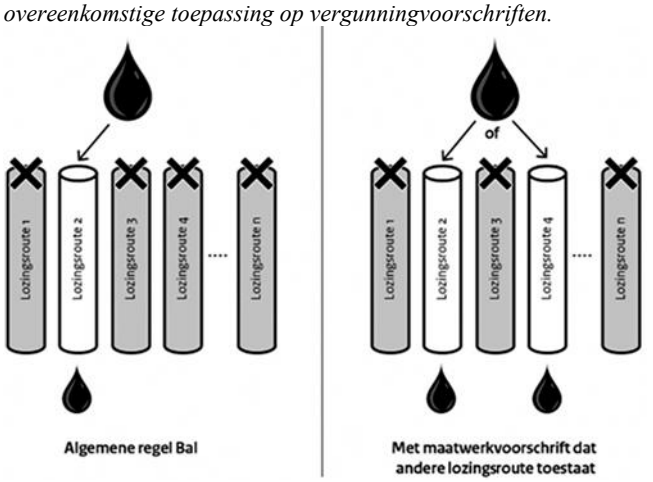

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.362 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.362 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Als sprake is van lozen, dan geldt voor het lozen van oliehoudend afvalwater op het vuilwaterriool een norm van 20 mg/l. Dit artikel geeft ook de mogelijkheid in plaats daarvan een slibvangput en een olieafscheider klasse II (zonder coalescentiefilter) te hebben. Bij zorgvuldig werken en direct opruimen na het morsen, zal in veel gevallen geen slibvangput en olieafscheider nodig zijn en om aan de emissiegrenswaarden te voldoen.*
Een slibvangput en olieafscheider die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.

Toelichting artikel 4.362 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.363 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.363 (water: meetmethoden) *Artikel 4.363 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.362 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.364 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.364 (water: riooltekening) *Artikel 4.364 regelt dat degene die apparaten, voertuigen, vaartuigen en spoorvoertuigen onderhoudt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.362. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.361, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.365 (afval: aantal wrakken)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen zijn op een locatie voor het onderhouden of repareren van gemotoriseerde voertuigen niet meer dan vier wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen en vier autowrakken of andere voertuigwrakken aanwezig.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als het onderhouden of repareren van gemotoriseerde voertuigen plaatsvindt op een locatie waarop ook:
  a ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen worden gedemonteerd als bedoeld in paragraaf 3.5.1;
  b autowrakken, wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen en andere voertuigwrakken worden opgeslagen bij het verlenen van hulp voor gemotoriseerde voertuigen als bedoeld in paragraaf 3.8.1; of

Toelichting artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid, onder b, en 3.265, aanhef en eerste lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de artikelen 3.185, derde lid, onder w, 4.365, tweede lid onder b, en 3.265, aanhef van het Bal is het de term «gestrande automobilisten» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen». Het «stranden» van automobilisten past minder goed wanneer sprake is van pech op de oprit of in de eigen straat, terwijl deze bepalingen ook voor die situaties gelden. Daarom is verduidelijkt dat het gaat om hulpverlening voor gemotoriseerde voertuigen.*
Verder is in onderdeel b van artikel 3.265, eerste lid, van het Bal toegevoegd «op een andere locatie dan de locatie van de pech of het ongeval». Dit is toegevoegd omdat de inhoudelijke voorschriften van paragraaf 4.22 in het geheel niet geschikt zijn voor reparatie langs de weg, waaronder de voorschriften over een bodembeschermende voorziening, eisen omtrent afvalwater, bodemonderzoeken, enzovoorts.
Daarnaast is dit toegevoegd ter verduidelijking van de informatieverplichting als bedoeld in artikel 3.267 van het Bal. In dat artikel is bepaald dat degene die de milieubelastende activiteit verricht, vier weken van tevoren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. In geval van pechhulp langs de weg is het niet logisch dat dit vier weken van tevoren informatie moet worden verstrekt. Met deze toevoeging is verduidelijkt dat spoedeisende reparatie langs de weg niet onder deze aanwijzing valt, maar reparatiewerkzaamheden elders wel onder deze aanwijzing vallen.

  c autowrakken, wrakken van tweewielige motorvoertuigen en andere voertuigwrakken worden opgeslagen in het kader van onderzoek door politie of justitie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.365 (afval: aantal wrakken) *In het kader van het doelmatig beheer van afvalstoffen is het niet wenselijk dat bedrijven die onder het toepassingsbereik vallen, autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen nuttig toepassen of verwijderen. Een uitzondering is gemaakt voor de opslag van ten hoogste vier wrakken van tweewielige motorvoertuigen en vier autowrakken of wrakken van andere motorvoertuigen, omdat het in de praktijk vaak voorkomt dat de laatste eigenaar of houder zijn voertuig afgeeft aan een onderhouds- of reparatiebedrijf (zoals een garage- of schadeherstelbedrijf), zonder dat duidelijk is of het om een wrak gaat of niet. Soms is dat pas duidelijk op het moment van keuring of schade-inventarisatie. Het bedrijf moet een dergelijk wrak tijdelijk kunnen opslaan. Als meer dan vier wrakken van tweewielige motorvoertuigen of vier autowrakken of wrakken van andere motorvoertuigen aanwezig zijn, zal het bedrijf de overtollige wrakken moeten afvoeren of een vergunning moeten aanvragen voor het opslaan ervan.*

Toelichting artikelen 4.365 en 4.366 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de artikelen 4.365 en 4.366 wordt bepaald dat deze artikelen in sommige gevallen niet van toepassing zijn. Het komt in de praktijk voor dat een locatie voor het onderhouden of repareren van motorvoertuigen ook een locatie is van een bergingsbedrijf of een locatie waar opslag plaatsvindt in het kader van onderzoek door politie of justitie. Ook komt het voor dat een onderhouds- en reparatiebedrijf tegelijk een autodemontagebedrijf of tweewielerdemontagebedrijf is. Om te voorkomen dat het maximale aantal wrakken dat bij een onderhouds- en reparatiebedrijf mag worden opgeslagen ook geldt voor een demontagebedrijf, bergingsbedrijf of opslag voor onderzoek door politie of justitie op dezelfde locatie, wordt aan artikel 4.365 een tweede lid toegevoegd waarin bepaald wordt dat het eerste lid bij dergelijke combinaties van activiteiten niet van toepassing is.*
Aan artikel 4.366 wordt een onderdeel toegevoegd waarin bepaald wordt dat het verbod om wrakken te verwijderen of nuttig toe te passen niet van toepassing is als op de locatie waar het onderhouds- en reparatiebedrijf gevestigd is ook sprake is van een demontagebedrijf als bedoeld in paragraaf 3.5.1. Een dergelijk demontagebedrijf mag wel andere handelingen van nuttige toepassing of verwijdering verrichten dan de handelingen die genoemd zijn in het tweede lid.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

Artikel 4.366 (afval: niet verwijderen of nuttig toepassen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden autowrakken en wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen met de daarin aanwezige materialen of onderdelen niet verwijderd of nuttig toegepast.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op:
- a het opslaan van autowrakken en wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen met de daarin aanwezige materialen of onderdelen;
- b accessoires die worden gedemonteerd omdat de laatste eigenaar of houder van het autowrak of wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig hierom anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf heeft verzocht en met als doel die accessoires opnieuw te gebruiken voor een ander gemotoriseerd voertuig waarvan hij eigenaar of houder is; en
- c het onderhouden of repareren van gemotoriseerde voertuigen dat plaatsvindt op een locatie waarop ook ingezamelde of afgegeven autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen worden gedemonteerd als bedoeld in paragraaf 3.5.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.366 (afval: niet verwijderen of nuttig toepassen) *Uit praktische overwegingen is een uitzondering op het verbod van het eerste lid gemaakt voor het geval de laatste eigenaar of houder van een autowrak of wrak van een tweewielig motorvoertuig een onderhouds- of reparatiebedrijf vraagt om bepaalde accessoires, zoals een autoradio, een trekhaak of een lichtmetalen velg, van het wrak te demonteren met het doel om die accessoires opnieuw te gebruiken voor een ander motorvoertuig waarvan hij de eigenaar of houder is. In de praktijk komt dat veel voor en dit stuit niet op milieuhygiënische bezwaren. Met de laatste eigenaar of houder wordt in dit verband bedoeld de eigenaar of houder die zich als eerste van het wrak ontdoet en niet een onderhouds- of reparatiebedrijf dat een wrak ontvangt en zo eigenaar of houder van dat wrak wordt.*

Toelichting artikelen 4.365 en 4.366 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de artikelen 4.365 en 4.366 wordt bepaald dat deze artikelen in sommige gevallen niet van toepassing zijn. Het komt in de praktijk voor dat een locatie voor het onderhouden of repareren van motorvoertuigen ook een locatie is van een bergingsbedrijf of een locatie waar opslag plaatsvindt in het kader van onderzoek door politie of justitie. Ook komt het voor dat een onderhouds- en reparatiebedrijf tegelijk een autodemontagebedrijf of tweewielerdemontagebedrijf is. Om te voorkomen dat het maximale aantal wrakken dat bij een onderhouds- en reparatiebedrijf mag worden opgeslagen ook geldt voor een demontagebedrijf, bergingsbedrijf of opslag voor onderzoek door politie of justitie op dezelfde locatie, wordt aan artikel 4.365 een tweede lid toegevoegd waarin bepaald wordt dat het eerste lid bij dergelijke combinaties van activiteiten niet van toepassing is.*
Aan artikel 4.366 wordt een onderdeel toegevoegd waarin bepaald wordt dat het verbod om wrakken te verwijderen of nuttig toe te passen niet van toepassing is als op de locatie waar het onderhouds- en reparatiebedrijf gevestigd is ook sprake is van een demontagebedrijf als bedoeld in paragraaf 3.5.1. Een dergelijk demontagebedrijf mag wel andere handelingen van nuttige toepassing of verwijdering verrichten dan de handelingen die genoemd zijn in het tweede lid.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.

In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

§ 4.23 Proefdraaien van verbrandingsmotoren

Artikel 4.367 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het proefdraaien van verbrandingsmotoren.

Artikel 4.368 (geluid: gesloten ruimte)

Met het oog op het voorkomen of beperken van geluidhinder vindt het proefdraaien van verbrandingsmotoren plaats in een gesloten ruimte.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.368 (geluid: gesloten ruimte) *Om geluidhinder vanwege het proefdraaien van verbrandingsmotoren te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken, moet het proefdraaien van verbrandingsmotoren binnen plaatsvinden.*

§ 4.24 Schoonmaken van pleziervaartuigen

Artikel 4.369 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.369 (toepassingsbereik) *Het uitwendig reinigen van vaartuigen kan plaatsvinden bij een jachthaven. Deze paragraaf geldt voor gemotoriseerde en ongemotoriseerde pleziervaartuigen. Pleziervaartuigen worden vaak jaarlijks van aangroei ontdaan. Dit gebeurt handmatig of met hogedruk. Met de aangroei komen ook verfresten (antifouling) vrij. Het onderwatergedeelte van vaartuigen wordt voorzien van een verfsysteem bestaande uit een aantal conserveringslagen. Er worden harde en zachte (zelfslijpende) aangroeiwerende antifoulings gebruikt. Harde antifoulings worden voornamelijk in zoete wateren toegepast en zelfslijpende antifoulings voornamelijk in zoute wateren. In zoet water vindt minder aangroei plaats. In het verleden bevatten antifoulings biocides in de vorm van organotin, PAK's en koper. Inmiddels geldt een verbod voor PAK's (per 1-1-1997) en organotin (per 1-1-1990). Koperhoudende antifouling is nog toegestaan, maar wordt steeds meer vervangen door kopervrije antifouling.*

Artikel 4.370 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.369, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.370 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.370 regelt dat afvalwater van het schoonmaken van pleziervaartuigen niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat verschillende lozingsroutes zijn toegestaan. Bij lozing op het oppervlaktewater is ook de locatie van het lozingspunt van belang.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Volgens artikel 4.373, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.

In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.373 wordt artikel 4.370 (melding) gewijzigd en vervallen de artikelen 4.374 (water: emissiegrenswaarden lozen op een oppervlaktewaterlichaam) en 4.375 (water: meetmethoden). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.371 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.369, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.371 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.372 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden pleziervaartuigen gereinigd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.372 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Olie, reinigingsmiddelen en antifouling zijn bodembedreigende stoffen. Bij lekken of morsingen kunnen deze vloeistoffen in de bodem terecht komen. Om dat te voorkomen moet het uitwendig reinigen van vaartuigen plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening.*

Toelichting artikelen 4.372, 4.383, 4.393 en 4.397 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Daarnaast wordt in artikel 4.397 verduidelijkt dat het bij de organische peroxiden gaat om de stoffen van ADR-klasse 5.2. Verder wordt de grens (1 kg of meer) beter afgestemd op de grens in artikel 3.27, tweede lid, onder b. Daarbij wordt ook aangesloten bij de wijziging van artikel 3.134, eerste lid, onder d.*

Artikel 4.373 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.373, eerste en tweede lid *Artikel 4.373, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen wordt geloosd in een vuilwaterriool.*
Zelfslijpende antifouling is gemaakt om bij weerstand met water een hoeveelheid los te laten. Met dit loslaten laat ook aangroei los. Bij het afspuiten met hogedruk zal dan ook antifouling worden verwijderd.
In het tweede lid is bepaald dat als het vuilwaterriool op meer dan 40 meter van de perceelsgrens is gelegen, het afvalwater ook op het oppervlaktewater mag worden geloosd. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar de pleziervaartuigen worden gereinigd. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.373, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater in alle gevallen is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

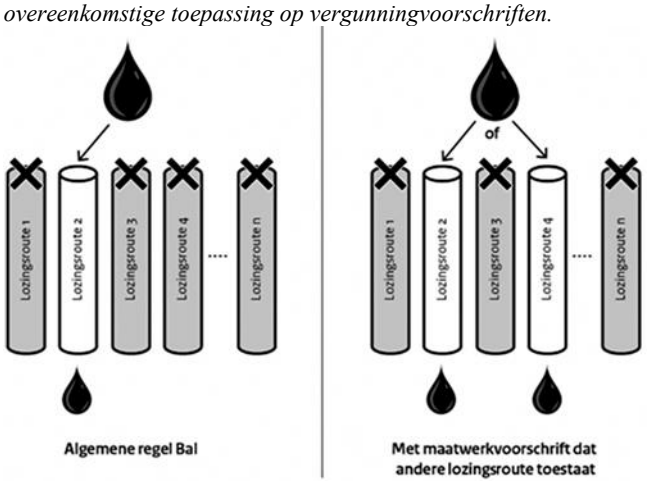

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Volgens artikel 4.373, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.373 wordt artikel 4.370 (melding) gewijzigd en vervallen de artikelen 4.374 (water: emissiegrenswaarden lozen op een oppervlaktewaterlichaam) en 4.375 (water: meetmethoden). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.374 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Volgens artikel 4.373, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.373 wordt artikel 4.370 (melding) gewijzigd en vervallen de artikelen 4.374 (water: emissiegrenswaarden lozen op een oppervlaktewaterlichaam) en 4.375 (water: meetmethoden). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.375 (water: meetmethoden)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Volgens artikel 4.373, eerste lid, wordt afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van pleziervaartuigen geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.373 wordt artikel 4.370 (melding) gewijzigd en vervallen de artikelen 4.374 (water: emissiegrenswaarden lozen op een oppervlaktewaterlichaam) en 4.375 (water: meetmethoden). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.376 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.376 (water: riooltekening) *Artikel 4.376 regelt dat degene die pleziervaartuigen uitwendig reinigt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.374. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.373, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.25 Verwerken van rubbercompounds

Artikel 4.377 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het verwerken van rubbercompounds.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.377 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het verwerken van rubbercompounds, zoals vormgeven van rubber door kalanderen of vulkaniseren. Kalanderen is een techniek waarbij warm rubber tussen rollen wordt uitgewalst voor de productie van rubberen platen. Vulkaniseren is een proces waarbij onder verhitting zwavel wordt toegevoegd. Door het vulkaniseren verkrijgt rubber zijn elastische eigenschappen.*
Deze paragraaf is niet van toepassing op het mechanisch bewerken van rubber. Dit valt onder de activiteit mechanisch bewerken van diverse materialen. Lijmen en coaten van rubber valt onder de activiteit reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen.

Artikel 4.378 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.377, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.378 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.378 regelt dat het verwerken van rubbercompounds niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.378 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.379 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.377, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.379 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.380 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olievloeistof en koelvloeistof worden rubbercompounds verwerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening, als een apparaat met een oliecircuit en koelvloeistofcircuit wordt gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.380 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Om te voorkomen dat bij het verwerken van rubber, waarbij gebruik wordt gemaakt van een installatie met een olie- of koelvloeistofcircuit, bodemverontreiniging ontstaat, moeten deze activiteiten plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Omdat de toevoer- en aftappunten van een menginstallatie van rubbercompounds extra risico voor de bodem met zich brengen, moet hier bij de aanleg van de bodembeschermende voorziening extra aandacht aan worden besteed. Een aaneengesloten bodemvoorziening is een bodemvoorziening waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht.*
De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening is voorgeschreven.

Artikel 4.381 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.381 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.382 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.382, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.382, niet overschrijdt.

3 Aan het eerste lid wordt bij het wegen en mengen van rubbercompounds in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Tabel 4.382 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Som van benzylbutylftalaat, dibutylftalaat, di-ethylhexylftalaat en di-isobutylftalaat	0,05	0,075

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.382 (lucht: emissies) *Voor de stofemissies die vrijkomen bij het wegen of mengen van rubbercompounds geldt een eis van 5 mg/Nm^3 voor totaal stof. Aan deze eis wordt voldaan door de aanwezigheid van een filtrerende afscheider, die op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden.*
Voor stoffen met een minimalisatieverplichting geldt dat moet worden gestreefd naar een zo laag mogelijke emissie. Als deze stoffen vrijkomen bij het wegen of mengen van rubbercompounds of het verwerken van rubber, geldt een emissiegrenswaarde van 0,05 mg/Nm^3.
Stoffen met een minimalisatieverplichting zijn in ieder geval: benzyl butyl ftalaat (BBP), dibutyl ftalaat (DBP), di-ethyl hexyl ftalaat (DEHP) en di-isobutyl ftalaat (DIBP). Voor deze stoffen geldt ook de verordening REACH.[75] *Dit kan betekenen dat een stof op grond van REACH niet mag worden toegepast.*
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider en de gaswasser wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 4.383 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabel 4.382, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  b voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
  c voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
  d voor vocht: NEN-EN 14790; en
  e voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.383 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.372, 4.383, 4.393 en 4.397 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Daarnaast wordt in artikel 4.397 verduidelijkt dat het bij de organische peroxiden gaat om de stoffen van ADR-klasse 5.2. Verder wordt de grens (1 kg of meer) beter afgestemd op de grens in artikel 3.27, tweede lid, onder b. Daarbij wordt ook aangesloten bij de wijziging van artikel 3.134, eerste lid, onder d.*

Artikel 4.384 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.382, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als bij het wegen en mengen van rubbercompounds de maatregel, bedoeld in artikel 4.382, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.384 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarden voor totaal stof en benzyl butyl ftalaat (BBP), dibutyl ftalaat (DBP), di-ethyl hexyl ftalaat (DEHP) en di-isobutyl ftalaat (DIBP), wordt voldaan door de aanwezigheid van een filtrerende afscheider, die op de juiste manier in werking is en wordt onderhouden. In andere gevallen moet het bedrijf met metingen aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.385 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.385.

[75] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.383 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.385 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.385 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.385 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.386 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij het wegen of mengen van rubbercompounds emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.386 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het verwerken van rubbercompounds te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.26 Verwerken van thermoplastisch kunststof

Artikel 4.387 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof waarbij geen ander blaasmiddel wordt gebruikt dan lucht, kooldioxide of stikstof.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.387 (toepassingsbereik) *Onder het verwerken van thermoplastisch kunststof vallen technieken zoals extrusie, spuitgieten, thermovormen en kalanderen. Bij thermovormen wordt kunststof (zoals PS, PP, ABS, PVC) verhit, in een matrijs gevormd en weer afgekoeld. Bij kalanderen wordt warm kunststof tussen rollen uitgewalst voor de productie van kunststof platen, folie of bijvoorbeeld vloerzeil. Het lassen van textiel is het door warmteopwekking of warmtetoevoer aaneenhechten van textiel.*

De regels zijn niet van toepassing op het mechanisch bewerken van kunststof. Dit valt onder § 4.20.

Artikel 4.388 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.387, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.388 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.388 regelt dat het verwerken van thermoplastisch kunststof niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.388 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.389 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.387, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.389 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.390 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met olie en koelvloeistof wordt het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel, gedaan boven een aaneengesloten bodemvoorziening, als een apparaat met een oliecircuit of koelvloeistofcircuit wordt gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.390 (bodem: bodembeschermende voorziening bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel) *Het verwerken van thermoplastisch kunststof (zoals PS, PP, ABS of PVC) kan plaatsvinden met diverse technieken. Deze kunststoffen zijn op zich niet bodembedreigend; het kunststofmateriaal gaat in vaste granulaat vorm het productieproces in, wordt verhit en gevormd en verlaat het productieproces wederom in vast vorm. Om te voorkomen dat bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel, waarbij gebruik wordt gemaakt van een installatie met een olie- of koelvloeistofcircuit, verontreiniging van de bodem ontstaat, moeten deze activiteiten plaats vinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening die over het algemeen zal bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer.*

De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening is voorgeschreven.

Artikel 4.391 (lucht: diffuse emissies bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel, de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.391 (lucht: diffuse emissies bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.392 (lucht: emissies bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

1 Voor de emissie in de lucht van de stoffen waarvoor een minimalisatieverplichting geldt die vrijkomen bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.392, gemeten in een eenmalige meting.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.392, niet overschrijdt.

Tabel 4.392 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Som van benzylbutylftalaat, dibutylftalaat, di-ethylhexylftalaat en di-isobutylftalaat	0,05	0,075

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.392 (lucht: emissies bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel) *Voor de emissie van stof die vrijkomt bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel, geldt een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3.*
Voor zeer zorgwekkende stoffen moet worden gestreefd naar een zo laag mogelijke emissie. Als deze stoffen vrijkomen bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel, geldt een emissiegrenswaarde van 0,05 mg/Nm^3.
Stoffen met een minimalisatieverplichting zijn in ieder geval: benzyl butyl ftalaat (BBP), dibutyl ftalaat (DBP), di-ethyl hexyl ftalaat (DEHP) en di-isobutyl ftalaat (DIBP). Voor deze stoffen geldt ook de verordening REACH.[76] *Dit kan betekenen dat een stof op grond van REACH niet mag worden toegepast.*
Toelichting artikel 4.392 en tabel 4.392 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.392 en tabel 4.392 was ten onrechte een emissie-eis voor totaal stof opgenomen voor het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof. Dit is niet in overeenstemming met het recht voor de Omgevingswet, en dit wordt met deze wijziging hersteld. Voor de emissies in de lucht van stoffen waarvoor een minimalisatieverplichting geldt die vrijkomen bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof blijft, conform het recht voor de Omgevingswet, de emissiegrenswaarde bestaan.*

Artikel 4.393 (lucht: meetmethoden bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in tabel 4.392, is NEN-EN 15259 van toepassing.

2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
- a voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
- b voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
- c voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
- d voor vocht: NEN-EN 14790; en
- e voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.393 (lucht: meetmethoden bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.372, 4.383, 4.393 en 4.397 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Daarnaast wordt in artikel 4.397 verduidelijkt dat het bij de organische peroxiden gaat om de stoffen van ADR-klasse 5.2. Verder wordt de grens (1 kg of meer) beter afgestemd op de grens in artikel 3.27, tweede lid, onder b. Daarbij wordt ook aangesloten bij de wijziging van artikel 3.134, eerste lid, onder d.*

Artikel 4.394 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.392, wordt voldaan.

Artikel 4.395 (lucht: eenmalige meting bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof, met uitzondering van het lassen van textiel)

[76] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie.

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste 15 minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.395.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.393 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.395 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.395 (lucht: eenmalige meting bij het verhitten en vormgeven van thermoplastisch kunststof met uitzondering van het lassen van textiel) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan maximaal 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.395 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.396 (lucht: afvoeren emissies bij het lassen van textiel)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij het lassen van textiel emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.396 (lucht: afvoeren emissies bij het lassen van textiel) *Het lassen van zeil met hete lucht geeft een rookontwikkeling. Onderzoeken naar de aanwezigheid van chloor (HCl) en weekmakers in deze rook, laten weliswaar zien dat zoutzuur en gebruikte weekmakers in de emissies terug te vinden zijn, maar dat deze emissies qua omvang niet significant zijn. Weekmakers zijn stoffen ingedeeld in stofklasse MVP1. Dit zijn zeer zorgwekkende stoffen waarvoor een minimalisatieverplichting geldt.*
Om overlast van emissies bij het lassen van textiel te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.

§ 4.27 Verwerken van polyesterhars

Artikel 4.397 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het verwerken van polyesterhars waarbij 1 kg of meer organische peroxiden van ADR-klasse 5.2 aanwezig is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.397 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het verwerken van polyesterhars waarbij meer dan een kg of liter organische peroxides wordt opgeslagen. Producten van polyesterhars worden gemaakt in of op een open of gesloten mal of op een ondergrond die deel uitmaakt van het product. Na ontvetten met een organisch oplosmiddel (dichloormethaan, aceton) wordt de mal voor ieder gelijkvormig product opnieuw gebruikt. Op de mal wordt een lossingslaag (meestal van was) aangebracht, waardoor het uitgeharde product makkelijker uit de mal losgaat. Diverse soorten polyesterharsen worden gebruikt, zoals onverzadigde-, verzadigde harsen en gel- en topcoats.*

Toelichting artikelen 4.372, 4.383, 4.393 en 4.397 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Daarnaast wordt in artikel 4.397 verduidelijkt dat het bij de organische peroxiden gaat om de stoffen van ADR-klasse 5.2. Verder wordt de grens (1 kg of meer) beter afgestemd op de grens in artikel 3.27, tweede lid, onder b. Daarbij wordt ook aangesloten bij de wijziging van artikel 3.134, eerste lid, onder d.*

Artikel 4.398 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.397, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de maximale verwerkingscapaciteit en de ligging van de geuremissiepunten.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.398 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.398 regelt dat het verwerken van polyesterhars niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Het bevoegd gezag kan op grond van deze informatie beoordelen of bij het begin of een latere wijziging van de activiteit het nodig is een geuronderzoek volgens NTA 9065 te verrichten.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder geuremissiepunten en verwerkingscapaciteit. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.398 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.399 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.397, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.399 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.400 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met oplosmiddelen wordt polyesterhars verwerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
2 Apparatuur die wordt gebruikt bij het verwerken van polyesterhars wordt gereinigd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.400 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het verwerken van polyesterhars en bij het reinigen van hierbij gebruikte apparatuur kunnen de volgende bodembedreigende stoffen voorkomen:*

- *Polyesterhars;*
- *Oplosmiddelen zoals aceton of dichloormethaan.*

Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal over het algemeen bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een hal die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor aan dit artikel wordt voldaan. Hiernaast zal de activiteit in zo'n hal doorgaans worden uitgevoerd samen met andere bodembedreigende activiteiten waarvoor ook een aaneengesloten bodemvoorziening zal worden voorgeschreven.

Artikel 4.401 (geur: voorkomen of beperken geurhinder)

1 Met het oog op het voorkomen of het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder, wordt de emissie van styreen beperkt.

2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
- a harsen worden toegepast met additieven die verdamping van styreen bij het uitdampen beperken;
- b harsen worden toegepast met een verlaagd styreengehalte;
- c harsen worden toegepast waarin styreen deels is vervangen door dicyclopentadieen;
- d spuittechnieken worden toegepast zonder persluchtondersteuning;
- e een lagedruk polyesterharssysteem wordt toegepast;
- f naar een gesloten malsysteem wordt overgeschakeld;
- g naar een vacuümfoliesysteem wordt overgeschakeld;
- h emmers en vaten worden afgedekt;
- i een gesloten leidingsysteem voor oplosmiddelen en hars wordt toegepast; en
- j cryocondensatie, thermische of katalytische naverbranding, een bioreactor of een zuurstofradicaalgenerator wordt toegepast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.401 (geur: voorkomen of beperken geurhinder) *Bij de verwerking van polyesterhars wordt styreen geëmitteerd. Traditionele hars bevat 35-45% styreen. Styreen heeft een zeer lage geurdrempel, het is een stof die al bij zeer lage concentraties te ruiken is. Voor het verwerken van polyesterhars moet daarom geurhinder worden voorkomen of beperkt tot een aanvaardbaar niveau. Het tweede lid somt de maatregelen op waarmee in ieder geval aan deze verplichting wordt voldaan. De maatregelen zien zowel op het beperken van de dynamische emissie als op het beperken van de statische emissie van styreen bij de verwerking van polyesterhars. Dynamische emissie ziet op de emissie tijdens de uitwerking van de hars en de statische emissie ziet op de emissie tijdens het uitharden van de hars. De dynamische emissie wordt vooral bepaald door het gehalte styreen in de hars. Immers, harsen die minder styreen bevatten zullen in het algemeen ook een lagere styreen emissie tijdens de verwerking vertonen. Er zijn verschillende soorten harsen, zoals INSERT-harsen en harsen met dicyclopentadieen (DCPD-harsen), die minder styreen emitteren. De statische emissie van styreen wordt duidelijk beperkt door het toevoegen van filmvormende stoffen aan de polyesterhars. Door de vorming van een film op de oppervlakte tijdens de uitharding van de polyesterhars wordt het verdampen van styreen voorkomen, mits de oppervlakte van de hars in deze fase niet meer wordt verstoord. Ook Laag Styreen Emitterende harsen (LSE-harsen) beperken de statische emissie. Naast het toepassen van andersoortige harsen, zijn er verschillende technieken die de statische of dynamische emissie van styreen beperken. Bij airless spuiten wordt de hars in grotere druppels of stralen opgebracht dan bij traditioneel spuiten. Ook bij een lagedruk polyesterhars opbrengsysteem wordt nevelvorming voorkomen door het opbrengen van polyesterhars met een lage druk spuitkop. Bij gesloten malsystemen worden stukken glasvezel in een mal gelegd, waarna de mal wordt gesloten en polyesterhars wordt ingebracht. Bij een vacuümfoliesysteem wordt geen handlamineren toegepast, maar begint de hars buiten het geheel en wordt er doorheen gezogen door de vacuümpomp. Het afdekken van emmers en vaten en het toepassen van gesloten leidingsystemen voor oplosmiddelen en hars leiden ook tot een beperking van styreenemissie. Ook nageschakelde technieken, die gebruikt worden om de afgassen te zuiveren, leiden tot emissiereductie van styreen.*

Toelichting artikel 4.401 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er wordt een wetstechnische aanpassing aangebracht in het tweede lid, waarbij het woord «of» wordt vervangen door «en». Om aan het eerste lid te voldoen kan namelijk ook sprake zijn van een combinatie van maatregelen, voor zover van toepassing op de concrete situatie.*
Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

§ 4.28 Voedingsmiddelenindustrie

Artikel 4.402 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het maken en bewerken van levensmiddelen of voeder.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing als de activiteit, bedoeld in het eerste lid, wordt verricht:
  a in een ippc-installatie;
  b tijdens het slachten van dieren en het uitsnijden van vlees of vis;
  c tijdens de extractie van plantaardige oliën of veredeling van vetten; of
  d bij de productie van voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren of dieren die worden gehouden voor hun pels.

Toelichting artikel 4.402, tweede lid, onder d, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Als gevolg van de op 25 december 2020 in werking getreden Wet verbod pelsdierhouderij, wordt het begrip landbouwhuisdier gewijzigd. Deze wijziging wordt ook doorgevoerd in artikel 4.402, tweede lid, onder d, van het Bal. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij onderdelen Q, R, V en W van artikel I van dit besluit.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.402 (toepassingsbereik) *De voedingsmiddelenindustrie omvat de industriële vervaardiging of bereiding van voedingsmiddelen voor menselijke consumptie. Het kan hierbij gaan om het maken of bewerken van diverse producten zoals groente en fruit, vleeswaren, snacks, sauzen en kruiden. Grote bakkerijen die produceren met continu-ovens vallen ook onder deze activiteit.*
Ook de industriële productie van diervoeders, zoals honden- en kattenvoer, valt onder deze paragraaf, behalve als het voedingsmiddelen voor landbouwhuisdieren betreft of het verwerken van dierlijke bijproducten.
Alleen voor het industrieel bereiden van voedingsmiddelen worden op rijksniveau nog regels gesteld. De ondergrenzen zijn opgenomen in artikel 3.128.
Dit betekent dat dit besluit geen regels stelt voor kleinschalig bereiden van voedingsmiddelen bij bijvoorbeeld bedrijfsrestauraties, sportkantines, en restaurants. Ook «grootkeukens» vallen niet onder het industrieel vervaardigen van voedingsmiddelen. Het maximale vermogen van grootkeukenapparatuur is ongeveer 80 kilowatt. Zware grootkeukenapparaten zijn bijvoorbeeld pastakokers voor een mensa of instelling of de bakwand van een snackbar. Dit zijn geen stookinstallaties van meer dan 130 kW die worden gebruikt voor het maken van levensmiddelen. Grootkeukens vallen dan ook niet onder de regels van deze paragraaf.

Artikel 4.403 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.402, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de maximale verwerkingscapaciteit en de ligging van de geuremissiepunten; en
  b als in een vuilwaterriool zuurstofbindende stoffen met een jaargemiddelde vervuilingswaarde van 5.000 inwonerequivalenten of meer worden geloosd: een overzicht van de spreiding van de lozing over het jaar.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.403 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.403 regelt dat niet mag worden begonnen met het maken of bewerken van levensmiddelen of voeder voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Op basis van informatie over de maximale verwerkingscapaciteit (de productiecapaciteit) en de ligging van de geuremissiepunten kan het bevoegd gezag beoordelen of bij het begin of een latere wijziging van de activiteit het nodig is een geuronderzoek volgens NTA 9065 te verrichten. Bij lozing op het oppervlaktewater is voor de waterbeheerder ook de locatie van het lozingspunt van belang. Voor de beheerder van een zuiveringtechnisch werk is het, vanwege de belasting van dat werk, van belang om informatie te hebben over de spreiding van een lozing die groter is dan 50.000 inwonerequivalenten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder geuremissiepunten en verwerkingscapaciteit. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.403 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal. Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.404 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.402, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.404 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.
Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.405 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met alcohol en zuren worden levensmiddelen of wordt voeder gemaakt of bewerkt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.405 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer. Het maken of bewerken van levensmiddelen of voeder wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor aan het artikel wordt voldaan.*

Artikel 4.406 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het maken of bewerken van levensmiddelen of voeder geloosd in een vuilwaterriool.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.406, eerste lid *Artikel 4.406, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het maken of bewerken van voedingsmiddelen of dranken, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Afvalwater bij het industrieel vervaardigen van voedingsmiddelen ontstaat hoofdzakelijk als gevolg van het behandelen van grondstoffen en het reinigen en ontsmetten van ruimten, leidingen en installaties. Vaak is er sprake van bedrijfsafvalwater dat, wat biologische afbreekbaarheid betreft, overeenkomt met huishoudelijk afvalwater.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.406, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

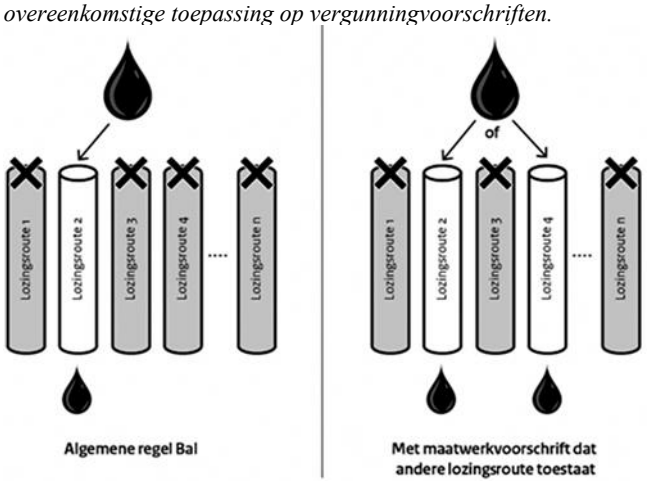

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.407 (water: zuivering bij lozing in een vuilwaterriool)

1 Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater wordt vethoudend afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool voor vermenging met ander afvalwater geleid door:
   a een vetafscheider en slibvangput volgens NEN-EN 1825-1 en NEN-EN 1825-2;
   b een vetafscheider en slibvangput die zijn geplaatst voor 14 september 2004 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd; of
   c een flocculatieafscheider die is geplaatst voor 1 januari 2013 en is afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

2 Dit afvalwater wordt niet door een biologische zuivering geleid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.407 (water: zuivering bij lozing in een vuilwaterriool) *Bij het lozen van vethoudend afvalwater is het toepassen van een vetafscheider en slibvangput verplicht. Deze moeten voldoen aan en worden gebruikt conform NEN-EN 1825-1 en -2. In plaats van een vetafscheider kan ook een flocculatie-afscheider als alternatieve maatregel worden toegepast. In een flocculatie-afscheider wordt een kleine hoeveelheid perslucht door het afvalwater geleid, waardoor lichte deeltjes (vooral vet) boven komen drijven. De drijflaag wordt vervolgens verwijderd. Door toevoeging van flocculanten, zoals ijzerchloride, ontstaat een grotere drijflaag. De meest voorkomende vormen van flocculatie zijn (meer dan) gelijkwaardig aan een vetafscheider. De goede werking is sterk afhankelijk van de keuze van chemicaliën en de juiste dosering op basis van de verontreiniging van het afvalwater. In maatwerkvoorschriften kunnen eisen worden gesteld.*
Een slibvangput en vetafscheider, die vóór 14 september 2004 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN-normen. In plaats daarvan is volstaan met de voorwaarde «afgestemd op de hoeveelheid water». Hetzelfde geldt voor flocculatie-afscheider geplaatst voor 1 januari 2013.
In tegenstelling tot de regels in het Activiteitenbesluit milieubeheer is geen toetsing van stoffen en preparaten volgens de Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM) opgenomen.
Uitgangspunt is dat bij het industrieel vervaardigen van voedingsmiddelen of dranken in principe geen Z, A of B stoffen worden toegepast. Zie het algemeen deel van de nota van toelichting voor uitleg van de ABM-systematiek. Stoffen die worden toegepast zijn vooral reinigings- en ontsmettingsmiddelen. Bij normaal gebruik is lozen via een biologische zuivering (rioolwaterzuiveringsinstallatie of bedrijfszuivering) geen probleem. Bij normaal gebruik wordt het middel volgens de gebruiksvoorschriften gedoseerd en toegepast.
Als toch Z, A of B stoffen worden toegepast, dan is dit in strijd met de zorgplicht. Een voorbeeld hiervan is het beëindigen van het gebruik van reinigingsmiddelen met EDTA. EDTA is een stof die problemen geeft in het oppervlaktewater en bij lozing op de riolering. De nieuwste generatie toegelaten reinigingsmiddelen bevat geen EDTA meer. Gezien de schadelijkheid van de stof, en het feit dat er voldoende EDTA-vrije middelen verkrijgbaar zijn, moet het gebruik van EDTA beëindigd worden.
Biologisch zuiveren waarbij biogas wordt gegenereerd, kan bedrijfseconomisch rendabel zijn, maar heeft vanuit milieu niet de voorkeur. Er rest dan een afvalwaterstroom met de minst goed afbreekbare stoffen, die alsnog geloosd wordt op het vuilwaterriool. Daarom bepaalt het tweede lid dat dit afvalwater niet door een biologische zuivering wordt geleid.

Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.408 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.408 (water: riooltekening) *Artikel 4.408 regelt dat degene die voedingsmiddelen maakt of verwerkt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.407. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.406, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.409 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.409 (lucht: diffuse emissies) *Diffuse emissies zijn in bijlage I gedefinieerd als niet gekanaliseerde emissies. Vrijkomende stoffen moeten worden afgezogen om deze diffuse emissies in de lucht te voorkomen of te beperken.*

Artikel 4.410 (lucht: stuifgevoelige goederen)

Bijlage IV bevat een indeling van goederen in de stuifklassen S1 tot en met S5.
Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.411 (lucht: emissie totaal stof)

1 Voor de emissie in de lucht bij het drogen, malen, branden of roosteren van voedingsmiddelen, dranken of grondstoffen of goederen, ingedeeld in stuifklassen S1, S2, S3 of S4, is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.411 (lucht: emissie totaal stof) *Bij een aantal processen in de voedingsmiddelenindustrie komt stof vrij. Dit geldt vooral voor situaties waar voedingsmiddelen of grondstoffen daarvan worden gedroogd, gemalen, gebrand of geroosterd of waarbij goederen behorend tot de stuifklasse S1, S2, S3 of S4 worden gemengd. In die gevallen gelden de normale emissiegrenswaarden voor stof, waaraan in principe met een filtrerende afscheider kan worden voldaan. De filtrerende afscheider is opgenomen als erkende maatregel bij deze bepaling.*
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.412 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.412 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikelen 4.404, 4.406, 4.407, 4.410, 4.411 en 4.412 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.413 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.411, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.413 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregel wordt toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.414 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.412 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.414 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan maximaal 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.414 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.415 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.415 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het maken of bewerken van levensmiddelen of voeder te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.416 (overgangsrecht: water)

Artikel 4.406 is niet van toepassing op het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van afvalwater afkomstig van het maken of bewerken van levensmiddelen of voeder dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikelen 4.416 en 4.417 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.416 (oud), de verplichting tot het doen van een geuronderzoek voorafgaand aan de activiteit, vervalt. Vanzelfsprekend vervalt daarmee ook de verplichting die in artikel 4.417 (oud) is opgenomen tot het verstrekken van het rapport van het geuronderzoek aan het bevoegd gezag.*
De regels over het beperken van geurhinder, en dus ook de mogelijkheid tot het laten verrichten van een geuronderzoek, worden opgenomen in het omgevingsplan. Anders dan in het Bal kan in het omgevingsplan een locatie specifieke afweging worden gemaakt. Zo kan worden afgewogen of een activiteit kan worden toegestaan op een bepaalde locatie. Het geuronderzoek leent zich daarom bij uitstek voor opname in het omgevingsplan. In het tijdelijke deel van het omgevingsplan (de bruidsschat) is een verplichting opgenomen om voor het begin, uitbreiden of wijzigen van een activiteit een geuronderzoek te verrichten volgens NTA 9065. Overigens bevat de melding die wordt gedaan ten minste vier weken voorafgaand aan het verrichten van de activiteit informatie over onder meer de ligging van de geuremissiepunten. Op basis van de gegevens die het bevoegd gezag bij de melding krijgt kan het bevoegd gezag beoordelen of het nodig is om (bij wijziging van de activiteit) een geuronderzoek volgens NTA 9065 te laten verrichten. Deze gegevens blijven dan ook onderdeel van de melding.
In artikel 4.416 (nieuw) is overgangsrecht opgenomen. Het Bal stelt, anders dan het Activiteitenbesluit milieubeheer, in artikel 4.406 een voorkeursroute in voor het lozen van afvalwater, waarbij gezien de aard en samenstelling van deze lozing gekozen is voor lozen op het vuilwaterriool. Op grond van artikel 4.406, tweede lid, kan de waterbeheerder lozen op het oppervlaktewaterlichaam bij maatwerkvoorschrift toestaan. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig verrichtten niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.

Artikel 4.417 (gegevens en bescheiden: rapport geuronderzoek)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.416 en 4.417 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.416 (oud), de verplichting tot het doen van een geuronderzoek voorafgaand aan de activiteit, vervalt. Vanzelfsprekend vervalt daarmee ook de verplichting die in artikel 4.417 (oud) is opgenomen tot het verstrekken van het rapport van het geuronderzoek aan het bevoegd gezag.*
De regels over het beperken van geurhinder, en dus ook de mogelijkheid tot het laten verrichten van een geuronderzoek, worden opgenomen in het omgevingsplan. Anders dan in het Bal kan in het omgevingsplan een locatie specifieke afweging worden gemaakt. Zo kan worden afgewogen of een activiteit kan worden toegestaan op een bepaalde locatie. Het geuronderzoek leent zich daarom bij uitstek voor opname in het omgevingsplan. In het tijdelijke deel van het omgevingsplan (de bruidsschat) is een verplichting opgenomen om voor het begin, uitbreiden of wijzigen van een activiteit een geuronderzoek te verrichten volgens NTA 9065. Overigens bevat de melding die wordt gedaan ten minste vier weken voorafgaand aan het verrichten van de activiteit informatie over onder meer de ligging van de geuremissiepunten. Op basis van de gegevens die het bevoegd gezag bij de melding krijgt kan het bevoegd gezag beoordelen of het nodig is om (bij wijziging van de activiteit) een geuronderzoek volgens NTA 9065 te laten verrichten. Deze gegevens blijven dan ook onderdeel van de melding.

In artikel 4.416 (nieuw) is overgangsrecht opgenomen. Het Bal stelt, anders dan het Activiteitenbesluit milieubeheer, in artikel 4.406 een voorkeursroute in voor het lozen van afvalwater, waarbij gezien de aard en samenstelling van deze lozing gekozen is voor lozen op het vuilwaterriool. Op grond van artikel 4.406, tweede lid, kan de waterbeheerder lozen op het oppervlaktewaterlichaam bij maatwerkvoorschrift toestaan. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig verrichtten niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.

§ 4.29 Regelen en meten van aardgas

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.29 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opschrift van paragraaf 4.29 wordt in overeenstemming gebracht met de omschrijving van de milieubelastende activiteit in artikel 3.97. Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 4.418 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het regelen van aardgasdruk en het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.418 (toepassingsbereik) *In dit artikel is bepaald dat het regelen van aardgasdruk of het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas in een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.97.*

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.

Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:

a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of

b die in strijd is met het omgevingsplan.

In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».

Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.

In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.

In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.419 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.418, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   - a de coördinaten van de installatie voor het regelen van aardgasdruk en de installatie voor het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas;
   - b de ontwerpcapaciteit in normaal kubieke meters per uur en de werkdruk in kilopascal aan de inlaatzijde van de installaties; en
   - c de opstelling van de installaties.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.419 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.419 regelt dat met het regelen van aardgasdruk of het meten van de hoeveelheid of kwaliteit aardgas in een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.421. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.421, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.422, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten. De capaciteit van het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation is van belang voor de afstanden die in acht moeten worden genomen tot de begrenzing van de locatie. Deze informatie heeft het bevoegd gezag nodig om te bepalen of aan die afstanden kan worden voldaan. Met ontwerpcapaciteit wordt bedoeld de hoeveelheid gas per tijdseenheid waarvoor een station is ontworpen. Bij de werkdruk aan de inlaatzijde van het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation gaat het om de druk waarbij het station constant kan functioneren onder normale bedrijfsomstandigheden waarbij er bijvoorbeeld geen sprake is van een storing.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens en bescheiden die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:
a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.
In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.420 (externe veiligheid: bedrijfsnoodplan)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is een bedrijfsnoodplan of een veiligheidsbeheerssysteem ingevoerd met gegevens en bescheiden over:
a het gebouw, de technische installaties, de locaties van gevaarlijke stoffen en de beschikbare hulpmiddelen;
b de interne organisatie en taken en verantwoordelijkheden;
c de actieplannen en maatregelen gebaseerd op mogelijke calamiteiten en incidenten;
d de interne en externe meldingsstructuur bij calamiteiten en incidenten; en
e het beheer van het bedrijfsnoodplan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.420 (externe veiligheid: bedrijfsnoodplan) *De verplichting om een bedrijfsnoodplan in te voeren is opgenomen omdat een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation is te beschouwen als secundaire gevarenbron. Dit betekent dat een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation effecten kan veroorzaken buiten het station als gevolg van een incident. In plaats van een bedrijfsnoodplan kan ook een veiligheidsbeheerssysteem zijn ingevoerd. Dat is bijvoorbeeld relevant voor Seveso-inrichtingen en voorkomt dat moet worden voldaan aan overlappende verplichtingen.*
In het eerste lid zijn de onderdelen opgesomd waarover het bedrijfsnoodplan of het veiligheidsbeheerssysteem informatie moet bevatten.

Artikel 4.421 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand van de installatie voor het regelen van aardgasdruk en de installatie voor het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste de afstand, bedoeld in de vijfde kolom van tabel 4.421; of
   b tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties of tot beperkt kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld in de zesde en zevende kolom van tabel 4.421, als inachtneming van de afstand, bedoeld onder a:
      1° niet mogelijk is door:
         i de geringe omvang van de locatie;
         ii de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
         iii andere fysieke belemmeringen;
      2° nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
      3° de bedrijfsvoering ernstig belemmert.
2 De afstand is ten minste de helft van de afstand, bedoeld in het eerste lid, als het gaat om een ondergronds of semi-ondergronds opgestelde installatie en het gasvoerende deel geheel ondergronds ligt.
3 Het eerste lid, onder b, is niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, onder b.

Tabel 4.421 Afstand

Categorie	Ontwerpcapaciteit van de installatie in Nm^3/u	Werkdruk aan inlaatzijde van de installatie in kPa	Opstelling van de installatie	Afstand tot begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht in m	Afstand tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties in m	Afstand tot beperkt kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare locaties in m
B	Meer dan 10 maar niet meer dan 6.000	Meer dan 10 maar niet meer dan 1.600	In een behuizing met een opstellings-ruimte van 0,5 m^3 of kleiner	4	4	2
			Ondergronds of semi-ondergrondse installatie	4	4	2
			In een behuizing met een opstellings-ruimte groter dan 0,5 m^3 maar kleiner dan 15 m^3	6	6	4
			In een behuizing met een opstellingsruimte van 15 m^3 of groter of buiten een behuizing	10	10	4
C	Niet meer dan 40.000	Meer dan 1.600 maar niet meer dan 10.000	-	15	15	4
	Meer dan 40.000	Niet meer dan 10.000	-	25	25	4

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:
a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.
In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.422 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.421, eerste lid, onder b, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.422 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:
a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.
In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.423 (externe veiligheid: ontwerp en installatie)

1 Een installatie voor het regelen van aardgasdruk en het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas is zo ontworpen en geïnstalleerd dat:
   a de installatie op een veilige wijze kan functioneren;
   b alle relevante onderdelen overzichtelijk zijn en onder alle omstandigheden bereikbaar zijn voor bediening, controle en onderhoud;
   c de installatie geheel of gedeeltelijk op eenvoudige wijze uit bedrijf kan worden genomen;
   d er een afsluiter is aan de uitlaatzijde van de installatie;
   e er geen bodemverzakking of corrosie kan ontstaan;
   f er geen ontoelaatbare spanningen ontstaan op componenten van de installatie; en
   g ongeautoriseerde of onbedoelde bediening wordt voorkomen.

2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de installatie voldoet aan de voorschriften 8.1.1 tot en met 8.3.3 en 10.1 tot en met 10.4 van NEN 1059.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.423 (externe veiligheid: ontwerp en installatie) *Het eerste lid van dit artikel bevat een doelvoorschrift over het ontwerp en de installatie van een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation. In het tweede lid is als erkende maatregel opgenomen dat in ieder geval aan het doelvoorschrift wordt voldaan als het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation voldoet aan een aantal bepalingen van NEN 1059. Dat betekent dat het niet verplicht is om te voldoen aan deze norm. Ook op andere wijzen zal voldaan kunnen worden aan het doelvoorschrift. Alleen bij het voldoen aan de genoemde norm is er zekerheid dat ook daadwerkelijk aan het doelvoorschrift wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:

a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.

In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.424 (externe veiligheid: drukbeheersing)

1 Met een drukbeheerssysteem wordt ervoor zorg gedragen dat de druk in het systeem stroomafwaarts onder normale bedrijfsomstandigheden binnen de operationele grenzen blijft en onder abnormale bedrijfsomstandigheden onder de toegelaten grens blijft.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als het drukbeheerssysteem voldoet aan de voorschriften 9.1 tot en met 9.7.2 van NEN 1059.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.424 (externe veiligheid: drukbeheersing) *Het eerste lid van dit artikel bevat een doelvoorschrift over het drukbeheerssysteem van een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation. In het tweede lid is als erkende maatregel opgenomen dat in ieder geval aan het doelvoorschrift wordt voldaan als het gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation voldoet aan een aantal bepalingen van NEN 1059. Dat betekent dat het niet verplicht is om te voldoen aan deze norm. Ook op andere wijzen zal voldaan kunnen worden aan het doelvoorschrift. Alleen bij het voldoen aan de genoemde norm is er zekerheid dat ook daadwerkelijk aan het doelvoorschrift wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:

a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.

In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.425 (externe veiligheid: onderhoud)

1 Een installatie voor het regelen van aardgasdruk en het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas wordt zo onderhouden dat:
   a de installatie op een veilige wijze kan functioneren;
   b alle apparatuur in een goede mechanische toestand verkeert en niet lekt, op de juiste druk is afgesteld en is beschermd tegen vuil, vloeistoffen, bevriezing en andere nadelige invloeden; en
   c alle relevante onderdelen onder alle omstandigheden goed bereikbaar zijn.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als het onderhoud wordt verricht volgens voorschrift 12.3 van NEN 1059.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.425 (externe veiligheid: onderhoud) *Het eerste lid van dit artikel bevat een doelvoorschrift over het onderhoud van een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation. In het tweede lid is als erkende maatregel opgenomen dat in ieder geval aan het doelvoorschrift wordt voldaan als het onderhoud van een gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation voldoet aan een aantal bepalingen van NEN 1059. Dat betekent dat het niet verplicht is om te voldoen aan deze norm. Ook op andere wijzen zal voldaan kunnen worden aan het doelvoorschrift. Alleen bij het voldoen aan de genoemde norm is er zekerheid dat ook daadwerkelijk aan het doelvoorschrift wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.418, 4.419, 4.421 tot en met 4.425 en tabel 4.421 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De wijzigingen in deze artikelen hangen samen met de wijzigingen in paragraaf 3.4.2. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijzigingen in die paragraaf. In artikel 4.421, derde lid, wordt verder verduidelijkt dat de afstand geldt vanaf de installatie. De wijzigingen in tabel 4.421 hangen samen met de wijzigingen in artikel 4.421.
Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:
a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
b die in strijd is met het omgevingsplan.
In artikel 4.421, tweede lid (nieuw), wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit».
Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
In artikel 4.422 wordt met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.421, eerste lid, onder b, waarop de verwijzing betrekking heeft.
In de artikelen 4.423 tot en met 4.425 worden ten slotte de verwijzingen naar NEN 1059 geactualiseerd omdat er een nieuwe versie is uitgekomen van deze norm. Inhoudelijk heeft dit geen gevolgen. De nieuwe versie van de NEN 1059 zal met de Invoeringsregeling Omgevingswet worden aangewezen in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.425a (overgangsrecht: afstand)

1 De artikelen 4.421, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.422 zijn niet van toepassing op het regelen van aardgasdruk en het meten van de hoeveelheid of kwaliteit van aardgas dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.
2 Artikel 4.421 is niet van toepassing als op grond van een omgevingsvergunning een afwijkende afstand geldt voor een installatie:
   a waarop tot 1 januari 2008 het Besluit voorzieningen en installaties milieubeheer van toepassing was en waarvoor de vergunning is verleend voor 1 december 2001; of
   b waarvoor de vergunning is verleend voor 1 januari 2008.
3 Voor een installatie als bedoeld in het tweede lid gelden de afstanden in de vergunning.

Toelichting artikel 4.425a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig verrichtten niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*

Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 1, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.421, eerste lid, onder b, en tweede lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het eerste lid, onder b, van dat artikel geldt****. Uit de* ***vet*** *weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.425a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.421, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in onderdeel b van dat artikellid.*

§ 4.30 Windturbine

Artikel 4.426 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opwekken van elektriciteit met een windturbine.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.426 (toepassingsbereik) *In dit artikel is geregeld dat het opwekken van elektriciteit met een windturbine onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.11.*

Artikel 4.427 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.426, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het vermogen van de windturbine in kilowatt;
  b de diameter van de rotor in centimeters;
  c de hoogte van de mast in meters; en
  d de berekende afstand in meters tot waar het plaatsgebonden risico ten hoogste 1 op de 100.000 en 1 op de 1.000.000 per jaar is.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.
5 Op het berekenen van de afstanden zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.427 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.427 regelt dat het opwekken van elektriciteit met een windturbine niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet gegevens bevatten over een aantal eigenschappen van de windturbine en over de afstanden vanaf de windturbine waar het plaatsgebonden risico ten hoogste een op de miljoen en een op de honderdduizend is per jaar. Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit. Bij ministeriële regeling wordt de methode vastgelegd die moet worden gebruikt voor het berekenen van de afstanden.
De melding moet ook de coördinaten bevatten van de windturbine. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. De coördinaten en de afstanden gebruikt het bevoegd gezag voor het vaststellen van een omgevingsplan waarin op grond van artikel 5.11, tweede lid, rekening moet worden gehouden met een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico van ten hoogste een op de honderdduizend per jaar.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat het de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.427 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
In het tweede lid, onder a tot en met c, zijn de eenheden opgenomen waarin de meldingsgegevens moeten worden uitgedrukt. In het tweede lid, onder d, wordt de formulering in overeenstemming gebracht met vergelijkbare andere formuleringen in het Bal. Het tweede lid, onder e, vervalt omdat het verstrekken van de coördinaten van de windturbine geen toegevoegde waarde heeft. Op grond van onderdeel d moeten namelijk al berekeningen over het plaatsgebonden risico worden verstrekt en uit die berekeningen volgen al de afstanden vanaf de windturbine. Het bevoegd gezag heeft daardoor de coördinaten niet nodig voor het vaststellen van het omgevingsplan waarin op grond van artikel 5.11, tweede lid, een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht moet worden genomen van ten hoogste 1 op de 100.000 per jaar. Op basis van de berekende afstanden kan namelijk al die grenswaarde in acht worden genomen.

Artikel 4.428 (externe veiligheid: beoordeling)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt een windturbine ten minste eenmaal per jaar beoordeeld door een deskundige op het gebied van windturbines op de beveiligingen, onderhoud en reparaties.
2 Na constatering of vermoeden van een gebrek, waardoor de veiligheid in het geding is, wordt de windturbine onverwijld buiten gebruik gesteld.

3 Een buiten gebruik gestelde windturbine wordt pas in gebruik genomen als alle geconstateerde gebreken zijn hersteld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.428 (externe veiligheid: beoordeling) *Op grond van dit artikel moet een windturbine ten minste eenmaal per jaar worden beoordeeld door een deskundige op het gebied van windturbines. Daaronder kan worden verstaan een medewerker van de technische onderhoudsdienst van degene die de windturbine exploiteert of een medewerker van de technische dienst van de fabrikant van de windturbine of een vergelijkbaar persoon die aantoonbare ervaring en kennis heeft van de beveiligingen, het onderhoud en het repareren van windturbines.*
Als een gebrek aan de windturbine wordt geconstateerd of vermoed, moet de windturbine onverwijld buiten gebruik wordt gesteld. Er moet wel sprake zijn van een gebrek waardoor de veiligheid van de windturbine in het geding is. Van het buiten gebruik stellen moet het bevoegd gezag worden geïnformeerd op grond van artikel 4.429.

Artikel 4.429 (informeren: buiten gebruik stellen)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over het buiten gebruik stellen van een windturbine.

Artikel 4.430 (externe veiligheid: ontwerp)

1 Een windturbine is ontworpen volgens:
   a NEN-EN-IEC 61400-1, als het gaat om een windturbine met een rotordiameter van meer dan 16 m; of
   b NEN-EN-IEC 61400-2, als het gaat om een windturbine met een rotordiameter van ten hoogste 16 m.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als voor de windturbine een certificaat is verstrekt waaruit blijkt dat de windturbine is ontworpen volgens het eerste lid.
3 Het certificaat is verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor NEN-EN-IEC 61400-22.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.430 (externe veiligheid: ontwerp) *Op grond van dit artikel moet een windturbine voldoen aan de genoemde normen. NEN-EN-IEC 61400-1 is van toepassing op alle windturbines met een horizontale as. NEN-EN-IEC 61400-2 geldt alleen voor kleine windturbines, waarbij klein is gedefinieerd als een rotoroppervlak van ten hoogste 200 m^2 (diameter van 16 meter).*
Met een certificaat kan worden aangetoond dat aan de normen wordt voldaan. Het certificaat moet wel zijn afgegeven door een certificatie-instantie die voor het afgeven van certificaten voor windturbines is geaccrediteerd.

Artikel 4.430a (overgangsrecht: ontwerp)

1 Artikel 4.430, eerste lid, is niet van toepassing op een windturbine waarvoor voor 1 december 2001 een vergunning is verleend op grond van artikel 8.1 van de Wet milieubeheer en die voldoet aan de voorschriften die aan die vergunning zijn verbonden.
2 Een windturbine die is opgericht voor 1 januari 2017 of die een windturbine vervangt die is opgericht voor 1 januari 2017, kan in afwijking van artikel 4.430, eerste lid, ook zijn ontworpen volgens de door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut uitgegeven voornorm NVN 11400-0.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.431 (overgangsrecht: ontwerp) *Voor bestaande windturbines geldt overgangsrecht. Windturbines waarvoor voor 1 december 2001 een vergunning is verleend op grond van de Wet milieubeheer moeten voor het beroep op dit overgangsrecht wel voldoen aan de voorschriften die aan die vergunning zijn verbonden. Voor een windturbine die is opgericht voor 1 januari 2017 of die een windturbine van voor die datum vervangt, kan in plaats van de NEN-EN-IEC 61400 normen ook zijn ontworpen volgens NVN 11400-0.*

§ 4.30a Windturbine: tijdelijke regels geluid

Toelichting op § 4.30a (nieuw) en 4.30b (nieuw) Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-181 *Hiermee wordt de inhoud van twee paragrafen uit de bruidsschat voor het omgevingsplan overgezet naar het Besluit activiteiten leefomgeving voor zover het gaat om vergunningplichtige windturbines.*[1]
§ 4.30a komt inhoudelijk overeen met § 22.3.4.3 Geluid door windturbines en windparken. § 4.30b bevat de regeling van § 22.3.18 Opwekken van elektriciteit met een windturbine. Gezien gelijkluidende inhoud wordt voor de toelichting verwezen naar de tekst van het Invoeringsbesluit Omgevingswet.[2]
Ten opzichte van de bruidsschat is alleen het toepassingsbereik beperkt tot vergunningplichtige windturbines en zijn de verwijzingen naar de Omgevingsregeling aangepast in lijn met de opzet van het Besluit activiteiten leefomgeving (bijv. in artikel 4.431b). De Omgevingsregeling is tegelijk met dit besluit hierop aangepast. Deze paragrafen in de bruidsschat over windturbines blijven gelden voor niet vergunningplichtige gevallen (1 of 2 windturbines). In onderstaande tabel wordt aangegeven vanuit welke bepalingen in de bruidsschat de tekst in de nieuwe paragrafen van het Besluit activiteiten leefomgeving is overgenomen.

1 *De paragrafen vastgesteld door artikel 7.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet.*
2 *Voor § 4.30a (geluid) de toelichting bij artt. 22.75-22.78, Stb. 2000, 400, blz. 875. Voor § 4.30b (slagschaduw en lichtschittering) de toelichting bij artt. 22.214–22.220, idem, blz. 918–921.*

Transponeringstabel bruidsschat Bal

Bruidsschat	*Bal*	*Onderwerp*
§ 22.3.4.3	*§ 4.30a*	*Geluid*
Art. 22.76	*Art. 4.430b*	*geluid: waarden windturbines*
Art. 22.77	*Art. 4.430c*	*geluid: registratie gegevens windturbines*
Art. 22.78	*Art. 4.430d en 4.30e*	*geluid: meet- en rekenbepalingen*
§ 22.3.18	*§ 4.30b*	*slagschaduw en lichtschittering*
–	*Art. 4.430f*	
Art. 22.214	*Art. 4.430g*	*Toepassingsbereik*
Art. 22.215	*Art. 4.430h*	*toepassingsbereik: eerbiedigende werking*
Art. 22.216	*Art. 4.430i*	*slagschaduw: stilstandvoorziening*
Art. 22.217	*Art. 4.430j*	*slagschaduw: functionele binding*
Art. 22.218	*Art. 4.430k*	*slagschaduw: voormalige functionele binding*
Art. 22.219	*Art. 4.430l*	*lichtschittering: beperken van reflectie*
Art. 22.220	*Art. 4.431*	*lichtschittering: meten reflectiewaarden*

Artikel 4.430b (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opwekken van elektriciteit met een windturbine als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.13.

Artikel 4.430c (geluid: waarden windturbines)

1 Met het oog op het voorkomen of het beperken van geluidhinder is het geluid door het opwekken van elektriciteit met een windturbine of windpark op een geluidgevoelig gebouw ten hoogste 47 L_{den} en 41 L_{night}.
2 Op de begrippen L_{den} en L_{night} zijn de begripsbepalingen, bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, van toepassing.

Artikel 4.430d (geluid: registratie gegevens windturbines)

1 De volgende gegevens worden geregistreerd:
  a de emissieterm L_E, zijnde het jaargemiddelde geluidvermogen per octaafband dat door de turbine wordt uitgestraald, gebaseerd op de effectieve werking gedurende het afgelopen kalenderjaar; en
  b de voor de duur van een handhavingsmeting benodigde gegevens ter bepaling van de windsnelheid op ashoogte.
2 De gegevens worden gedurende vijf jaar bewaard.
3 De parameters worden geregistreerd volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Artikel 4.430e (geluid: meet- en rekenbepalingen)

Op het bepalen van het geluid L_{den} of L_{night}, bedoeld in artikel 4.430c, zijn de bij ministeriële regels gestelde regels van toepassing.
Toelichting artikel 4.430e en artikel 4.829 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 4.30b Windturbine: tijdelijke regels slagschaduw en lichtschittering

Artikel 4.430f (begripsbepaling)
Voor de toepassing van deze paragraaf wordt verstaan onder:

slagschaduwgevoelig gebouw:	slagschaduwgevoelig gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;
verblijfsruimte:	verblijfsruimte als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
woonschip:	drijvend bouwwerk met een woonfunctie op een locatie die in het omgevingsplan is aangewezen als een ligplaats voor een woonschip;
woonwagen:	woonwagen als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Artikel 4.430g (toepassingsbereik)
1 Deze paragraaf is van toepassing op het opwekken van elektriciteit met een windturbine als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.13 en:
  a slagschaduw veroorzaakt in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw dat op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit; of
  b lichtschittering veroorzaakt.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op slagschaduw door een windturbine in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw dat op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit voor een duur van niet meer dan tien jaar.

Artikel 4.430h (toepassingsbereik: eerbiedigende werking)
1 In afwijking van artikel 4.430g, tweede lid, is deze paragraaf ook van toepassing op slagschaduw door een windturbine in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw, dat is toegelaten voor een duur van niet meer dan tien jaar:
  a in het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, onder a, van de wet; of
  b in een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit die is aangevraagd voor de inwerkingtreding van de wet.
2 In afwijking van artikel 4.430g, eerste lid, is deze paragraaf niet van toepassing op slagschaduw door een windturbine in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw dat nog niet aanwezig is maar mag worden gebouwd op grond van:
  a het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, onder a, van de wet; of
  b een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit die is aangevraagd voor de inwerkingtreding van de wet.

Artikel 4.430i (slagschaduw: stilstandvoorziening)
1 Met het oog op het voorkomen of beperken van slagschaduw is de windturbine voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt als gemiddeld meer dan zeventien dagen per jaar gedurende meer dan twintig minuten per dag slagschaduw kan optreden in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw en voor zover de afstand tussen de windturbine en een slagschaduwgevoelig gebouw minder dan twaalf maal de rotordiameter bedraagt.
2 De afstand wordt gemeten van een punt op ashoogte van de windturbine:
  a tot de gevel van een slagschaduwgevoelig gebouw; en
  b tot de begrenzing van de locatie voor het plaatsen van een woonschip of woonwagen.

Artikel 4.430j (slagschaduw: functionele binding)
Artikel 4.430i is niet van toepassing op slagschaduw door een windturbine in een slagschaduwgevoelig gebouw dat een functionele binding heeft met de windturbine.

Artikel 4.430k (slagschaduw: voormalige functionele binding)
Bij een agrarische activiteit is artikel 4.430i niet van toepassing op slagschaduw door een windturbine in een verblijfsruimte van een slagschaduwgevoelig gebouw dat:

a op grond van het tijdelijke deel van het omgevingsplan, bedoeld in artikel 22.1, onder a, van de wet, of een voor de inwerkingtreding van de wet aangevraagde omgevingsvergunning behoort of heeft behoord tot die agrarische activiteit en door een derde mag worden bewoond; of
b eerder functioneel verbonden was met die agrarische activiteit en waarvoor op grond van artikel 5.62 van het Besluit kwaliteit leefomgeving in het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit is bepaald dat regels voor slagschaduw niet van toepassing zijn.

Artikel 4.430l (lichtschittering: beperken van reflectie)
Lichtschittering wordt bij het opwekken van elektriciteit met een windturbine voorkomen of zoveel mogelijk beperkt door toepassing van niet-reflecterende materialen of coatinglagen op de betrokken onderdelen.

Artikel 4.431 (lichtschittering: meten reflectiewaarden)
Op het verrichten van een meting van reflectiewaarden is NEN-EN-ISO 2813 van toepassing.

§ 4.31 Shredderen van autowrakken

Toelichting op paragraaf 4.31 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze paragraaf wordt artikel 5 van het Besluit beheer autowrakken omgezet, de enige algemene regel uit dat besluit gericht tot degene die autowrakken verwerkt of vernietigt in een shredderinstallatie. Het Besluit beheer autowrakken blijft naast het Bal bestaan en bevat na inwerkingtreding van dit besluit voornamelijk bepalingen gericht tot producenten en importeurs van autowrakken.*
In artikel 4.431a (nieuw) Bal wordt de verplichting uit artikel 5 van het Besluit beheer autowrakken overgenomen dat autowrakken in een shredderinstallatie worden gescheiden in direct te recyclen metaalschroot en shredderafvalstoffen en dat deze shredderafvalstoffen worden afgevoerd ten behoeve van nuttige toepassing. Deze verplichting is noodzakelijk om de doelstellingen uit artikel 7 van de richtlijn autowrakken van 95% aan voorbereiding voor hergebruik en nuttige toepassing en 85% aan voorbereiding voor hergebruik en recycling te kunnen realiseren.

Artikel 4.431a (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het verwerken van autowrakken in een shredderinstallatie.
Artikel 4.431b (afval: recyclen metalen en nuttige toepassing shredderafvalstoffen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden in een shredderinstallatie autowrakken gescheiden in direct te recyclen metaalschroot en shredderafvalstoffen.
2 Shredderafvalstoffen worden zoveel mogelijk nuttig toegepast.

§ 4.32 Opslaan van afvalstoffen

Toelichting op paragraaf 4.32 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan hoofdstuk 4 Bal wordt een paragraaf toegevoegd over het opslaan van afvalstoffen. In deze paragraaf wordt bepaald dat afvalstoffen voorafgaand aan nuttige toepassing niet langer dan drie jaar mogen worden opgeslagen en voorafgaand aan verwijdering niet langer dan een jaar. Hiermee wordt de bestaande regeling uit het Activiteitenbesluit milieubeheer voortgezet. De maximering van de opslagduur komt voort uit de richtlijn storten, op grond waarvan sprake is van een stortplaats als afvalstoffen voorafgaand aan nuttige toepassing langer dan drie jaar worden opgeslagen en voorafgaand aan verwijdering langer dan een jaar.*
Naar paragraaf 4.32 wordt in een richtingaanwijzer alleen verwezen bij activiteiten die niet als vergunningplichtig zijn aangewezen in hoofdstuk 3 Bal. Voor vergunningplichtige activiteiten bevat het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen de instructieregel voor het bevoegd gezag om in de omgevingsvergunning een verbod op te nemen voor het langer dan een jaar opslaan van afvalstoffen voorafgaand aan verwijdering en langer dan drie jaar, voorafgaand aan nuttige toepassing.
De paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van verwijderd asbest, bedoeld in paragraaf 4.52 Bal, of het opslaan van goederen, bedoeld in paragraaf 4.104 Bal, omdat in de paragrafen over die onderwerpen al maximale opslagtermijnen worden opgenomen.

Artikel 4.431c (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van afvalstoffen.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van:
  a verwijderd asbest, bedoeld in paragraaf 4.52; en
  b goederen, bedoeld in paragraaf 4.104.

Artikel 4.431d (afval: termijn opslaan)

Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden afvalstoffen:
a voorafgaand aan nuttige toepassing niet langer dan drie jaar opgeslagen; en
b voorafgaand aan verwijdering niet langer dan een jaar opgeslagen.

§ 4.33 Koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak

Artikel 4.432 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.432 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het aanwezig hebben van een koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.15.*

Toelichting artikel 4.432 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging die verband houdt met de wijziging van artikel 3.15. Verwezen wordt naar de toelichting op dat artikel.*

Artikel 4.433 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.432, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.433 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.433 regelt dat een koelinstallatie met kooldioxide, koolwaterstoffen of ammoniak niet aanwezig mag zijn voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.*

Uit het tweede lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.433 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.434 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.436, eerste of tweede lid, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.

2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.434 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 13 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.435 (externe veiligheid: koelinstallaties met kooldioxide of koolwaterstof)

1 Een koelinstallatie met kooldioxide of koolwaterstoffen is zo ontworpen en geïnstalleerd en wordt zo beheerd en onderhouden dat:
   a deze op een veilige wijze kan functioneren;
   b deze snel en veilig uit bedrijf kan worden genomen; en
   c onveilige situaties worden voorkomen.

2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
   a bij een koelinstallatie met kooldioxide: deze is ontworpen en geïnstalleerd en wordt beheerd en onderhouden volgens NPR 7601, paragraaf 5.7 en de hoofdstukken 7 en 8, met uitzondering van de paragrafen 8.3 en 8.6; of
   b bij een koelinstallatie met koolwaterstoffen: deze is ontworpen en geïnstalleerd en wordt beheerd en onderhouden volgens NPR 7600, hoofdstuk 7, met uitzondering van paragraaf 7.6, en hoofdstuk 8, met uitzondering van de paragrafen 8.3 en 8.6.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.435 (externe veiligheid: koelinstallaties met kooldioxide of koolwaterstof) *Het eerste lid van dit artikel bevat een doelvoorschrift over het ontwerp en de installatie van een koelinstallatie met kooldioxide of koolwaterstof. In het tweede lid is als erkende maatregel opgenomen dat in ieder geval aan het doelvoorschrift wordt voldaan als de koelinstallatie voldoet aan een aantal bepalingen van NPR 7601 (Toepassing van kooldioxide als koudemiddel in koelsystemen en warmte pompen) of NPR 7600 (Toepassing van koolwaterstoffen als koudemiddel in koelsystemen en warmtepompen). Dat betekent dat het niet verplicht is om te voldoen aan deze normen. Ook op andere wijzen zal voldaan kunnen worden aan het doelvoorschrift. Alleen bij het voldoen aan de genoemde normen is er zekerheid dat ook daadwerkelijk aan het doelvoorschrift wordt voldaan.*
In paragraaf 5.7 van NPR 7601 en NPR 7600 zijn de minimale veiligheidsvoorzieningen opgenomen. Deze zijn gerelateerd aan de hoeveelheid koudemiddel in het koelsysteem. Hoofdstuk 7 gaat uitgebreider en dieper in op de vereiste veiligheidsvoorzieningen. In hoofdstuk 8 worden de eisen en werkzaamheden omschreven die nodig zijn voor het correct beheren van een installatie.
Toelichting artikel 4.435 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Van de NPR 7600 waarnaar wordt verwezen in het tweede lid, onder b, is een nieuwe versie uitgekomen. In deze nieuwe versie is de hoofdstukindeling gewijzigd. Paragraaf 7.6 wordt uitgezonderd omdat de daarin opgenomen voorschriften zijn gericht op arbeidsveiligheid.*

Artikel 4.436 (externe veiligheid: koelinstallaties met ammoniak)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is een koelinstallatie met ammoniak ontworpen en geïnstalleerd volgens PGS 13.
2 De koelinstallatie wordt beheerd en onderhouden volgens PGS 13.
3 Een koelinstallatie bij een sneeuwbaan of ijsbaan is een indirect koelsysteem als bedoeld in PGS 13.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.436 (externe veiligheid: koelinstallaties met ammoniak) *PGS 13 «Ammoniak als koudemiddel in koelinstallaties en warmtepompen» beschrijft veiligheidseisen voor ammoniak koelinstallaties. Een ammoniak koelinstallatie moet voldoen aan PGS 13. PGS 13 behandelt de volgende onderwerpen:*
- *De classificatie van de verschillende type koelsystemen;*
- *De ontwerpeisen van de koelinstallatie;*
- *De minimaal vereiste veiligheidsvoorzieningen in verhouding tot de hoeveelheid ammoniak;*
- *De eisen aan de machinekamer waar de koelinstallatie is opgesteld;*
- *De open lucht opstelling; en*
- *Eisen over de bedrijfsvoering.*

In paragraaf 2.5 van PGS 13 bestaat een verhouding tussen de hoeveelheid aanwezige ammoniak in de koelinstallatie en de te treffen minimale veiligheidsvoorzieningen. De uitvoeringseisen van deze veiligheidsvoorzieningen staan in hoofdstuk 4 van PGS 13. De bepalingen in hoofdstuk 4 zijn dus niet op alle koelinstallaties van toepassing, maar zijn afhankelijk van de hoeveelheid koudemiddel in de installatie.
PGS 13 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
In het derde lid is bepaald dat koelinstallaties bij een sneeuwbaan of ijsbaan een indirect koelsysteem moeten zijn. Voor koelinstallaties die voor 1 januari 2010 zijn geïnstalleerd geldt overgangsrecht op grond van artikel 4.437.

Artikel 4.437 (overgangsrecht: koelinstallatie met ammoniak bij sneeuwbaan of ijsbaan)

Artikel 4.436, derde lid, is niet van toepassing als de koelinstallatie voor 1 januari 2010 is geïnstalleerd.

§ 4.34 Oplosmiddeleninstallatie

Artikel 4.438 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een oplosmiddeleninstallatie waarin organische oplosmiddelen worden gebruikt, als het verbruik de ondergrens, bedoeld in de tabellen 4.438a of 4.438b, overschrijdt.

2 In deze paragraaf wordt onder bestaande oplosmiddeleninstallatie verstaan: oplosmiddeleninstallatie die voor of op 1 april 2002 in gebruik is genomen.

Tabel 4.438a Ondergrens en emissiegrenswaarden voor activiteiten

Nummer	Activiteit	Ondergrens in ton/jaar	Emissiegrenswaarde in mg C/Nm^3	Diffuse emissiegrenswaarde in percentage oplosmiddeleninput	Totale emissiegrenswaarde
1	Heatsetrotatieoffsetdruk	>15	100	30	
		>25	20	30	
2	Illustratiediepdruk	>25	75	10	
3	Andere rotatiediepdruk, flexografie, rotatiezeefdruk, lamineer- of lakeenheden, rotatiezeefdruk op textiel/karton	>15	100	25	
		>25	100	20	
	Rotatiezeefdruk op textiel/karton	>30	100	20	
4	Oppervlaktereiniging met de stoffen, bedoeld in artikel 4.465, eerste en derde lid	>1	20	15	
		>5	20	10	
5	Overige oppervlaktereiniging	>2	75	20	
		>10	75	15	
6	Coating van voertuigen	<15	50	25	
	Overspuiten van voertuigen	>0,5	50	25	
7	Bandlakken	>25	50	5	
8	Andere coatingprocessen, waaronder metaalcoating, kunststofcoating, textielcoating, filmcoating en papiercoating, met uitzondering van rotatiezeefdruk op textiel	>5	100	25	
	Droogprocessen	>15	50	20	
	Coatingprocessen	>15	75	20	
9	Coating van wikkeldraad	>5			5 g/kg
	Voor oplosmiddeleninstallatie met een gemiddelde draaddiameter van niet meer dan 0,1 mm	>5			10 g/kg
10	Coating van hout	>15	100	25	
	Droogprocessen	>25	50	20	
	Coatingprocessen	>25	75	20	

Tabel 4.438a Ondergrens en emissiegrenswaarden voor activiteiten

Nummer	Activiteit	Ondergrens in ton/jaar	Emissiegrenswaarde in mg C/Nm^3	Diffuse emissiegrenswaarde in percentage oplosmiddeleninput	Totale emissiegrenswaarde
11	Chemisch reinigen	0			20 g/kg gereinigd en gedroogd product
12	Impregneren van hout	>25	100	45	11 kg/ m^3
13	Coating van leer	>10			85 g/ m^2
		> 25			75 g/ m^2
	Coating van leer voor meubelen en bepaalde lederen goederen die worden gebruikt als kleine consumptiegoederen	> 10	150 g/ m^2		
14	Fabricage van schoeisel	>5			25 g per gemaakt paar compleet schoeisel
15	Lamineren van hout en kunststof	>5			30 g/ m^2
16	Het aanbrengen van een lijmlaag	>5	50	25	
		>15	50	20	
17	Maken van coatingmengsels, lak, inkt en kleefstoffen	>100	150	5	5% van de oplosmiddelen-input
		>1.000	150	3	3% van de oplosmiddelen-input
18	Bewerking van rubber	>15	20	25	25% van de oplosmiddelen-input
19	Extractie van plantaardige oliën en van dierlijke vetten en raffinage van plantaardige oliën	>10			
	Dierlijk vet	>10			1,5 kg/ton
	Ricinus	>10			3,0 kg/ton
	Raapzaad	>10			1,0 kg/ton
	Zonnebloemzaad	>10			1,0 kg/ton
	Sojabonen, normale maling	>10			0,8 kg/ton
	Sojabonen, witte vlokken	>10			1,2 kg/ton
	Overige zaden en ander plantaardig materiaal	>10			3 kg/ton
	Fractioneringsprocessen, met uitzondering van het verwijderen van gom uit de olie	>10			1,5 kg/ton
	Het verwijderen van gom uit de olie	>10			4 kg/ton
20	Maken van geneesmiddelen	>50	20	5	5% van de oplosmiddeleninput

Toelichting tabel 4.438a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De aanduiding «in totale massa koolstof» in de eerste rij, laatste kolom, van tabel 4.438a dekt niet voor alle activiteiten de lading omdat de aangegeven waarden niet worden uitgedrukt in totale massa koolstof. Bij de activiteiten die zijn genoemd bij de nummers 17 en 18 worden de waarden bijvoorbeeld uitgedrukt in percentage van de oplosmiddeleninput. Om die reden vervalt «in totale massa koolstof» in de eerste rij.*

Tabel 4.438b Ondergrens en emissiegrenswaarden voor activiteiten in de voertuigcoatingindustrie

Activiteit	Ondergrens in ton/jaar	Jaarlijkse productie gecoat materiaal	Totale emissiegrenswaarde uitgestoten oplosmiddel per vierkante meter gemaakt product of carrosserie	
			Nieuwe oplosmiddeleninstallatie	Bestaande oplosmiddeleninstallatie
Coating nieuwe auto's	>15	Meer dan 5.000	45 g/m² of	60 g/m² of
			1,3 kg/auto + 33 g/m²	1,9 kg/auto + 41 g/m²
		Ten hoogste 5.000 zelfdragend of meer dan 3.500 met chassis	90 g/m² of	90 g/m² of
			1,5 kg/auto + 70 g/m²	1,5 kg/auto + 70 g/m²
Coating van nieuwe vrachtwagencabines	>15	Ten hoogste 5.000	65 g/m²	85 g/m²
		Meer dan 5.000	55 g/m²	75 g/m²
Coating van nieuwe bestelwagens en vrachtwagens	>15	Ten hoogste 2.500	90 g/m²	120 g/m²
		Meer dan 2.500	70 g/m²	90 g/m²
Coating van nieuwe autobussen	>15	Ten hoogste 2.000	210 g/m²	290 g/m²
		Meer dan 2.000	150 g/m²	225 g/m²

Toelichting tabel 4.438b n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Net als in andere delen van het Bal wordt «bussen» vervangen door «autobussen». Dit is een redactionele wijziging.*
Toelichting tabel 4.438b en tabel 4.462 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *In tabel 4.438b en tabel 4.462 zijn een aantal correcties doorgevoerd vanwege omissies in de omzetting van bepalingen inzake oplosmiddelinstallaties uit het Abm naar paragraaf §4.31 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.438 (toepassingsbereik) *Een oplosmiddeleninstallatie is een installatie waarin een of meer van de activiteiten, bedoeld in bijlage VII, deel 1, bij de richtlijn industriële emissies, worden verricht en andere op dezelfde locatie ten uitvoer gebrachte en daarmee rechtstreeks samenhangende activiteiten worden verricht die technisch in verband staan met de in die bijlage vermelde activiteiten en die gevolgen kunnen hebben voor de emissies en de verontreiniging.*
Deze paragraaf is alleen van toepassing als het jaarlijks verbruik van organische oplosmiddelen de ondergrenzen in de tabellen 4.438a en 4.438b niet overschrijdt.
Vaak geven in- en verkoopgegevens inzicht in het verbruik en kan zo worden vastgesteld of de drempelwaarden worden overschreden. Als het oplosmiddelenverbruik in een bedrijf voor een bepaalde activiteit op voorhand duidelijk lager is dan de hierboven bedoelde ondergrens, is het niet nodig om het verbruik in detail te bepalen. Is het verbruik duidelijk hoger dan de drempelwaarde, of bestaat er twijfel of de drempelwaarde wordt overschreden, dan is het nodig om in ieder geval éénmalig het verbruik nauwkeurig te bepalen. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Handleiding Oplosmiddeleninstallaties, deze is te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl/oplosmiddelen.
Een organisch oplosmiddel is een vluchtige organische stof die wordt gebruikt:
- *Om, alleen in combinatie met andere stoffen en zonder een chemische verandering te ondergaan, grondstoffen, producten of afvalmaterialen op te lossen;*
- *Als schoonmaakmiddel om verontreiniging op te lossen;*
- *Als verdunner;*
- *Als dispergeermiddel;*
- *Om de viscositeit aan te passen;*
- *Om de oppervlaktespanning aan te passen;*
- *Als weekmaker; of*
- *Als conserveermiddel.*

Een oplosmiddeleninstallatie voldoet aan de emissie-eisen in de tabellen 4.438a en 4.438b. Oplosmiddeleninput is gedefinieerd in bijlage I als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het verrichten van een activiteit wordt gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen.

Artikel 4.439 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.438, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.439 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.439 regelt dat de oplosmiddeleninstallatie niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.439 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.440 (toepassingsbereik coating voertuigen)

Als bij de coating van voertuigen het verbruik de ondergrens, bedoeld in tabel 4.438b, niet wordt overschreden, wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden en diffuse-emissiegrenswaarden voor de coating van voertuigen, bedoeld in tabel 4.438a.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.440 (toepassingsbereik coating voertuigen) *Voor het kleinschalig coaten van nieuwe voertuigen gelden de emissie-eisen van tabel 4.438a in plaats van de emissie-eisen van tabel 4.438b.*

Toelichting artikelen 4.440, 4.1039, 4.1326, derde lid, 4.1343, eerste lid en 5.7k Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Hier zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.*

Artikel 4.441 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.438, wordt voldaan aan de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.441 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem) *Na het verrichten van de activiteit wordt een bodemonderzoek verricht om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal de bodemkwaliteit moeten worden hersteld.*

Artikel 4.442 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de regels in deze paragraaf niet versoepeld, met uitzondering van artikel 4.447.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.442 (afbakening mogelijkheid maatwerk) *De artikelen in deze paragraaf implementeren de richtlijn industriële emissies. Via maatwerk kunnen de regels niet worden versoepeld, dit zou een afwijking opleveren van de richtlijn. Er kan met maatwerk wel strengere of aanvullende eisen worden gesteld. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

Artikel 4.443 (lucht: uitleg bij tabel 4.438b)

1 Voor het berekenen van de oppervlakte van de andere toegevoegde delen of de totale oppervlakte dat in de oplosmiddeleninstallatie wordt gecoat, wordt gebruik gemaakt van computergesteund ontwerp of een andere gelijkwaardige methode.
2 De oppervlakte van de producten, bedoeld in tabel 4.438b, is:
   a de berekende oppervlakte van het totale elektroforetische coatingvlak en de oppervlakte van delen die eventueel in latere fasen van het coatingproces worden toegevoegd en met dezelfde coating worden bekleed; of
   b de totale oppervlakte van het product dat in de oplosmiddeleninstallatie is gecoat.
3 Voor de coating van de producten, bedoeld in tabel 4.438b, hebben de totale emissiegrenswaarden betrekking op alle procesfasen in dezelfde oplosmiddeleninstallatie vanaf elektroforetische coating of een ander coatingproces tot en met het uiteindelijk in de was zetten en polijsten van de toplaag, en de oplosmiddelen die bij het reinigen van procesapparatuur worden gebruikt, met inbegrip van spuitcabines en andere vaste apparatuur, zowel tijdens als buiten de productiefase.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.443 (lucht: uitleg bij tabel 4.438b) en artikel 4.444 (lucht: berekenen elektroforetisch coatingvlak) *Artikelen 4.443 en 4.444 implementeren bepalingen uit bijlage VII bij de richtlijn industriële emissies. Voor de berekening van het oppervlak wordt gebruik gemaakt van computergesteund ontwerp (CAD).*

Toelichting artikel 4.443 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In bijlage VII, deel 3, van de richtlijn industriële emissies is geregeld dat voor de berekening van het oppervlak van de andere toegevoegde delen of het totale in de installatie gecoate oppervlak gebruik wordt gemaakt van CAD (computergesteund ontwerp) of andere gelijkwaardige methoden. De zinsnede «of andere gelijkwaardige methoden» was per abuis niet opgenomen in artikel 4.443. De omissie wordt met deze toevoeging hersteld.*

Artikel 4.444 (lucht: formule berekenen elektroforetisch coatingvlak)

1 De oppervlakte van het elektroforetisch coatingvlak, bedoeld in artikel 4.443, wordt berekend volgens de formule:

$$A = \frac{2 \cdot m_p}{h_m \cdot \rho_m}$$

waarbij wordt verstaan onder:
A: oppervlakte;
mp: gewicht product zonder coating;
hm: gemiddelde dikte metaalplaat;
ρm: dichtheid metaalplaat.

2 Deze formule wordt ook gebruikt voor onderdelen van metaalplaat die niet gecoat zijn met elektroforese.

Artikel 4.445 (lucht: wijziging installatie)

1 Als een bestaande installatie een belangrijke wijziging ondergaat of na de wijziging voor het eerst onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt, wordt als nieuwe oplosmiddeleninstallatie aangemerkt:
   a het deel dat verandert; of
   b het deel waarvan de werking verandert.
2 Onder belangrijke wijziging wordt verstaan: een wijziging in de massa organische oplosmiddelen die in een oplosmiddeleninstallatie gemiddeld op een dag ten hoogste als input wordt gebruikt en leidt tot een emissie van vluchtige organische stoffen:
   a van meer dan 25%, voor een oplosmiddeleninstallatie waarin activiteiten worden verricht die vallen binnen de laagste drempelwaarde interval van de nummers 1, 3, 4, 5, 8, 10, 13, 16 of 17 van tabel 4.438a;
   b van meer dan 25%, voor een oplosmiddeleninstallatie waarin activiteiten worden verricht die minder dan 10 ton/jaar verbruiken en vallen onder de nummers 2, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19 of 20 van tabel 4.438a; en
   c van meer dan 10%, voor een oplosmiddeleninstallatie die niet onder a of b valt.
3 De massa organische oplosmiddelen, bedoeld in het tweede lid, is de oplosmiddeleninput als de oplosmiddeleninstallatie bij de ontwerpoutput in andere omstandigheden dan opstarten, stilleggen en onderhoud functioneert.
4 Het eerste lid is niet van toepassing als de totale emissies van de oplosmiddeleninstallatie niet hoger zijn dan het geval zou zijn als het deel dat de wijziging heeft ondergaan als een nieuwe oplosmiddeleninstallatie zou zijn aangemerkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.445 (lucht: wijziging installatie) *Dit besluit maakt een onderscheid tussen nieuwe en bestaande oplosmiddeleninstallaties. Na een belangrijke wijziging gelden de eisen voor nieuwe oplosmiddeleninstallaties. Ook een bestaande oplosmiddeleninstallatie die door een wijziging, bijvoorbeeld door overschrijding van de ondergrenzen van de tabellen 4.438a of 4.438b, voor het eerst onder de regels van deze paragraaf komt te vallen wordt gezien als een nieuwe oplosmiddeleninstallatie.*
In bijlage I bij dit besluit is oplosmiddeleninput omschreven als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het uitoefenen van een activiteit worden gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen, binnen en buiten de installatie, die steeds worden meegerekend als zij worden gebruikt om de betrokken activiteit uit te oefenen.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.446 (lucht: opstarten en stilleggen)

Bij het opstarten en stilleggen van de oplosmiddeleninstallatie worden voorzorgsmaatregelen getroffen om de emissies van vluchtige organische stoffen tot een minimum te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.446 (lucht: opstarten en stilleggen) *Dit artikel implementeert artikel 59, zevende lid, van de richtlijn industriële emissies.*
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.447 (lucht: emissiegrenswaarden)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden, de diffuse emissiegrenswaarden en de totale emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in de tabellen 4.438a en 4.438b, gemeten in een continue of periodieke meting.
2 De totale emissiegrenswaarden zijn niet van toepassing als voor een activiteit als bedoeld in de tabellen 4.438a en 4.438b aan de emissiegrenswaarden en de diffuse emissiegrenswaarden wordt voldaan.
3 De emissiegrenswaarden en de diffuse emissiegrenswaarden zijn niet van toepassing als voor een activiteit als bedoeld in de tabellen 4.438a en 4.438b aan de totale emissiegrenswaarden wordt voldaan.
4 Het eerste lid is niet van toepassing als voor een activiteit wordt voldaan aan een reductieprogramma als bedoeld in artikel 4.462 waarmee de emissies in dezelfde mate worden beperkt als door toepassing van de emissiegrenswaarden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.447 (lucht: emissiegrenswaarden) *Het eerste lid van dit artikel bevat de een-op-een implementatie van artikel 59, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies met daarin de drie typen emissie-eisen, waaraan een oplosmiddeleninstallatie moet voldoen: een in de tabellen 4.438a en 4.438b aangegeven emissiegrenswaarde en diffuse-emissiegrenswaarde, of een totale emissiegrenswaarde. Voor sommige activiteiten in tabel 4.438a zijn zowel emissiegrenswaarden, diffuse-emissiegrenswaarden als totale emissiegrenswaarden opgenomen. In die gevallen mag het bedrijf kiezen tussen hetzij voldoen aan de combinatie van emissiegrenswaarden en diffuse-emissiegrenswaarden, hetzij voldoen aan de totale emissiegrenswaarden. Als alternatief mag een bedrijf ervoor kiezen een emissiereductieprogramma op te stellen en uit te voeren (vierde lid). Voorwaarde is dat een vergelijkbare emissiereductie wordt bereikt als bij het toepassen van emissiegrenswaarden en diffuse-emissiegrenswaarden, of totale emissiegrenswaarden (artikel 59, eerste lid, van de richtlijn industriële emissies). De bewijslast daarvoor ligt bij degene die de activiteit verricht. De richtlijn geeft aanwijzingen voor de inhoud van het reductieprogramma (bijlage VII, deel 5), maar het mag ook op andere wijze, als maar een vergelijkbare emissiereductie wordt bereikt als bij toepassing van de diverse emissiegrenswaarden. Deze aanwijzingen voor het emissiereductieprogramma zijn dus erkende maatregelen, waarmee het bedrijf in ieder geval voldoet, maar een gelijkwaardige andere maatregel is toegestaan. Het bevoegd gezag hoeft geen besluit te nemen als het bedrijf kiest voor het reductieprogramma. Het is voldoende dat het bevoegd gezag in het kader van toezicht toetst of het reductieprogramma aan de eisen voldoet (bijlage VII, deel 5) en de oplosmiddelenboekhouding (artikel 62 en bijlage VII, deel 7) controleert waaruit de gelijkwaardige emissiereductie moet blijken. Zowel bij de toepassing van waarden voor het beperken van de emissies als bij de toepassing van een emissiereductieprogramma wordt het instrument van de oplosmiddelenboekhouding gebruikt om de naleving te controleren, soms aangevuld met emissiemetingen.*
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.448 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarde)

1 In afwijking van tabel 4.438a is de emissiegrenswaarde bij het impregneren van hout niet van toepassing op het impregneren met creosoot.
2 In afwijking van tabel 4.438a geldt de emissiegrenswaarde bij oppervlaktereiniging niet in milligram koolstof per kubieke meter, maar in massa van de verbindingen in milligram per kubieke meter.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.448 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarde) *In dit artikel zijn enkele afwijkingen opgenomen van tabel 4.438a.*

Artikel 4.449 (lucht: afwijkende emissiegrenswaarde bij oplosmiddelenhergebruik)

1 In afwijking van tabel 4.438a is de emissiegrenswaarde 150 mg C/Nm^3 bij het maken van geneesmiddelen, het bandlakken, het aanbrengen van een lijmlaag of de bewerking van rubber, als technieken worden gebruikt waarbij oplosmiddelenhergebruik mogelijk is.
2 In afwijking van tabel 4.438a is de gecombineerde emissiegrenswaarde 150 mg C/Nm^3 voor het coating- en droogproces bij andere coatingprocessen als bedoeld bij nummer 8 in tabel 4.438a met een ondergrens van 15 ton/jaar, als genitrogeneerde oplosmiddelen worden gebruikt met technieken waarbij oplosmiddelenhergebruik mogelijk is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.449 (lucht: afwijking emissiegrenswaarde bij oplosmiddelenhergebruik) *Onder oplosmiddelenhergebruik wordt verstaan: gebruik van uit een oplosmiddeleninstallatie teruggewonnen organische oplosmiddelen voor elk technisch of commercieel doel, met inbegrip van het gebruik als brandstof maar met uitzondering van het verwijderen van deze teruggewonnen organische oplosmiddelen als afval.*
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.450 (lucht: voorwaarde emissiegrenswaarde bij VOS)

1 De emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.438a, voor andere coatingprocessen als bedoeld bij nummer 8 in die tabel zijn van toepassing op coatingprocessen en droogprocessen waarbij de vrijkomende vluchtige organische stoffen beheerst worden afgevangen en uitgestoten.
2 Aan de emissiegrenswaarden voor andere coatingprocessen als bedoeld bij nummer 8 in tabel 4.438a hoeft niet te worden voldaan als vrijkomende vluchtige organische stoffen niet beheerst kunnen worden afgevangen en uitgestoten omdat dit technisch en economisch niet mogelijk is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.450 (lucht: voorwaarde emissiegrenswaarde bij VOS) *Met een gesloten systeem wordt in artikel 57, twaalfde lid, van de richtlijn industriële emissies een systeem bedoeld dat zodanig functioneert dat de uit de activiteit vrijkomende vluchtige organische stoffen beheerst worden afgevangen en uitgestoten, hetzij via een afgaskanaal of via nabehandelingsapparatuur, en derhalve niet volledig diffuus zijn. In het artikel worden voorwaarden gesteld aan een gesloten systeem.*
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.451 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Toelichting artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56, 4.59 en 4.451 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verwijderen van het woord 'lucht' in het opschrift is een wetstechnische aanpassing ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «lucht») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarden of de diffuse emissiegrenswaarde, bedoeld in artikel 4.447, worden verhoogd, wordt alleen gesteld:

a als wordt aangetoond dat het voldoen aan de diffuse emissiegrenswaarde technisch niet mogelijk en niet kostenefficiënt is; en

b voor andere coatingprocessen als bedoeld bij nummer 8 in tabel 4.438a, als daarbij de vrijkomende vluchtige organische stoffen niet beheerst kunnen worden afgevangen en uitgestoten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.451 (lucht: afbakening mogelijkheid maatwerk) *Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan de emissiegrenswaarde of de diffuse emissiegrenswaarde worden verhoogd mits wordt voldaan aan de voorwaarden onder a en b. Zo blijft degene die de activiteit verricht binnen de ruimte die de richtlijn industriële emissies daarvoor biedt. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.452 (lucht: afwijking diffuse emissiegrenswaarde bestaande oplosmiddeleninstallatie)

In afwijking van tabel 4.438a is de diffuse emissiegrenswaarde voor een bestaande oplosmiddeleninstallatie bij:

a illustratiediepdruk: 15%;

b bandlakken: 10%; en

c het maken van geneesmiddelen: 15%.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.452 tot en met 4.455 (lucht: afwijking en uitzonderingen diffuse emissiegrenswaarde) *In deze artikelen zijn afwijkingen en uitzonderingen opgenomen ten aanzien van de diffuse emissiegrenswaarde die van toepassing kunnen zijn bij een oplosmiddeleninstallatie.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.453 (lucht: uitzondering diffuse emissiegrenswaarde gesloten container)

De diffuse emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.438a, is niet van toepassing op oplosmiddelen die als bestanddeel van een mengsel in een gesloten container worden verkocht, bij:

a het maken van coatingmengsels, lak, inkt en kleefstoffen;

b de bewerking van rubber; en

c het maken van geneesmiddelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.452 tot en met 4.455 (lucht: afwijking en uitzonderingen diffuse emissiegrenswaarde) *In deze artikelen zijn afwijkingen en uitzonderingen opgenomen ten aanzien van de diffuse emissiegrenswaarde die van toepassing kunnen zijn bij een oplosmiddeleninstallatie.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.454 (lucht: uitzondering diffuse emissiegrenswaarde)

1 De resten van oplosmiddelen in het eindproduct bij heatsetrotatie-offdruk zijn geen onderdeel van de diffuse emissie.

2 De diffuse emissiegrenswaarde bij overige oppervlaktereiniging is niet van toepassing als wordt aangetoond dat het gemiddelde gehalte aan organische oplosmiddelen van het reinigingsmateriaal dat al in de oplosmiddeleninstallatie wordt gebruikt ten hoogste 30 gewichtsprocenten is.

3 Aan de diffuse emissiegrenswaarde hoeft niet te worden voldaan bij andere coatingprocessen als bedoeld bij nummer 8 in tabel 4.438a, als vrijkomende vluchtige organische stoffen niet beheerst kunnen worden afgevangen en uitgestoten omdat dit technisch niet mogelijk is of niet kostenefficiënt is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.452 tot en met 4.455 (lucht: afwijking en uitzonderingen diffuse emissiegrenswaarde) *In deze artikelen zijn afwijkingen en uitzonderingen opgenomen ten aanzien van de diffuse emissiegrenswaarde die van toepassing kunnen zijn bij een oplosmiddeleninstallatie.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.455 (lucht: afwijkende totale emissiegrenswaarde bestaande oplosmiddeleninstallatie)

In afwijking van tabel 4.438a is de totale emissiegrenswaarde voor een bestaande oplosmiddeleninstallatie bij het maken van geneesmiddelen 15% van de oplosmiddeleninput.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.452 tot en met 4.455 (lucht: afwijking en uitzonderingen diffuse emissiegrenswaarde) *In deze artikelen zijn afwijkingen en uitzonderingen opgenomen ten aanzien van de diffuse emissiegrenswaarde die van toepassing kunnen zijn bij een oplosmiddeleninstallatie.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.456 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt continu gemeten of een afgaskanaal waarop nabehandelingsapparatuur is aangesloten en die aan de uitlaatzijde gemiddeld in totaal meer dan 10 kg organische koolstof per uur uitstoot, voldoet aan de emissiegrenswaarden, met uitzondering van de diffuse-emissiegrenswaarden, en de totale emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.447.

2 In een oplosmiddeleninstallatie die voor totaal organische koolstof gemiddeld minder dan 10 kg/u uitwerpt, wordt om de drie jaar de hoeveelheid totaal organische koolstof gemeten. Tijdens elke meting worden ten minste drie meetresultaten geregistreerd.

3 Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing als nabehandelingsapparatuur niet nodig is om te voldoen aan de emissiegrenswaarden of het reductieplan.

4 Het voldoen aan de emissiegrenswaarde voor de coating van voertuigen en het overspuiten van voertuigen, bedoeld in punt 6 van tabel 4.438a, wordt aangetoond op basis van metingen die om de vijftien minuten worden verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.456 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Dit artikel betreft de monitoring van emissies en vormt de omzetting van artikel 60 in samenhang met bijlage VII, deel 6 en deel 7, onder 3, aanhef en onder b, bij de richtlijn industriële emissies. Voor ongeveer twee derde van de oplosmiddeleninstallaties gelden geen meetverplichtingen, omdat deze installaties de emissies met technische maatregelen, zoals oplosmiddelenarme coatings en reinigingsmiddelen en emissiearme spuittechnieken, zo ver beperken dat er geen nabehandelingapparatuur nodig is om aan de emissiegrenswaarden of het emissiereductieplan te voldoen. Deze bedrijven vallen onder bijlage VII, deel 6, onder 3, bij de richtlijn industriële emissies, dat bedrijven vrijstelt van metingen.*

Continue monitoring van vluchtige organische stoffen is uitzonderlijk en alleen verplicht bij grote emittenten met een emissie van meer dan 10 kg organische koolstof per uur (bijlage VII, deel 6, onder 1, van de richtlijn industriële emissies).

Dan is er een groep oplosmiddeleninstallaties die periodiek meet (bijlage VII, deel 6, onder 2, bij de richtlijn industriële emissies). De richtlijn vereist een nadere invulling om de monitoringbepalingen voor oplosmiddeleninstallaties uitvoerbaar te maken. De enige vereiste invulling betreft in feite de vaststelling van de frequentie van periodieke metingen. Deze frequentie is conform de voormalige Nederlandse emissierichtlijn (NeR) lucht beleids- en lastenneutraal gezet op eens per drie jaar.

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikel 4.456 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.456, vierde lid, was bepaald dat zowel de naleving van de emissiegrenswaarde als de diffuse emissiegrenswaarde moet worden aangetoond op basis van metingen. Op grond van bijlage VII, deel 2, van de richtlijn industriële emissies geldt die meetplicht niet voor de diffuse emissiegrenswaarde. Om niet verder te gaan dan de richtlijn vereist, vervalt in artikel 4.456, vierde lid, «en diffuse emissiegrenswaarde».*

Artikel 4.457 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarde bij continue meting)

Bij een continue meting wordt aan de emissiegrenswaarden, met uitzondering van de diffuse-emissiegrenswaarden, en de totale emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.438a, voldaan, als onder normale bedrijfsomstandigheden:

a het 24-uursgemiddelde voor een bepaalde stof niet hoger is dan de emissiegrenswaarde voor die stof, waarbij het 24-uursgemiddelde wordt berekend van alle geldige metingen tijdens een periode van 24 uur waarin een oplosmiddeleninstallatie onder normale omstandigheden in bedrijf is, met uitzondering van het opstarten en stilleggen van de installatie en het onderhoud van de apparatuur; en

b geen van de uurgemiddelden hoger is dan anderhalf maal de emissiegrenswaarden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.457 tot en met 4.460 (lucht: naleving) *Dit artikel en de artikelen hierna bevatten regels over de inachtneming van emissiegrenswaarden en zet artikel 61 in samenhang met bijlage VII, deel 8, van de richtlijn industriële emissies om. De tekst van bijlage VII, deel 8, onder 1, aanhef en onder a, bij de richtlijn industriële emissies is onduidelijk door de combinatie van «normale omstandigheden» en «normaal bedrijf». Dit is verduidelijkt. Onder het in het eerste lid, onder a, genoemde «opstarten en stilleggen» (artikel 57, dertiende lid, richtlijn industriële emissies) worden verstaan activiteiten, met uitzondering van regelmatig oscillerende activiteitenfase, die worden uitgevoerd als een activiteit, een deel van de installatie of een reservoir in of buiten bedrijf wordt gesteld of in of uit de onbelaste toestand wordt gebracht.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.458 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarde bij periodieke meting)
Bij een periodieke meting wordt aan de emissiegrenswaarden, met uitzondering van de diffuse-emissiegrenswaarden, en de totale emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.438a, voldaan als bij die meting:
a het gemiddelde van alle meetresultaten onder normale omstandigheden niet hoger is dan de emissiegrenswaarden; en
b geen van de uurgemiddelden onder normale omstandigheden hoger is dan anderhalf maal de emissiegrenswaarden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.457 tot en met 4.460 (lucht: naleving) *Dit artikel en de artikelen hierna bevatten regels over de inachtneming van emissiegrenswaarden en zet artikel 61 in samenhang met bijlage VII, deel 8, van de richtlijn industriële emissies om. De tekst van bijlage VII, deel 8, onder 1, aanhef en onder a, bij de richtlijn industriële emissies is onduidelijk door de combinatie van «normale omstandigheden» en «normaal bedrijf». Dit is verduidelijkt. Onder het in het eerste lid, onder a, genoemde «opstarten en stilleggen» (artikel 57, dertiende lid, richtlijn industriële emissies) worden verstaan activiteiten, met uitzondering van regelmatig oscillerende activiteitenfase, die worden uitgevoerd als een activiteit, een deel van de installatie of een reservoir in of buiten bedrijf wordt gesteld of in of uit de onbelaste toestand wordt gebracht.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.459 (lucht: naleving bij emissiegrenswaarden, diffuse emissiegrenswaarden en totale emissiegrenswaarden)
Op basis van de totale massa organische koolstof die wordt uitgestoten, wordt bepaald of aan de emissiegrenswaarden, met uitzondering van de diffuse-emissiegrenswaarden, en de totale emissiegrenswaarden wordt voldaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.457 tot en met 4.460 (lucht: naleving) *Dit artikel en de artikelen hierna bevatten regels over de inachtneming van emissiegrenswaarden en zet artikel 61 in samenhang met bijlage VII, deel 8, van de richtlijn industriële emissies om. De tekst van bijlage VII, deel 8, onder 1, aanhef en onder a, bij de richtlijn industriële emissies is onduidelijk door de combinatie van «normale omstandigheden» en «normaal bedrijf». Dit is verduidelijkt. Onder het in het eerste lid, onder a, genoemde «opstarten en stilleggen» (artikel 57, dertiende lid, richtlijn industriële emissies) worden verstaan activiteiten, met uitzondering van regelmatig oscillerende activiteitenfase, die worden uitgevoerd als een activiteit, een deel van de installatie of een reservoir in of buiten bedrijf wordt gesteld of in of uit de onbelaste toestand wordt gebracht.*

Artikel 4.460 (lucht: gasvolumes)
1 Gasvolumes mogen worden toegevoegd om de afgassen af te koelen of te verdunnen als dit technisch gerechtvaardigd is.
2 De toegevoegde gasvolumes worden niet betrokken bij het vaststellen van de massaconcentratie van de verontreinigende stof in het afgas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.457 tot en met 4.460 (lucht: naleving) *Dit artikel en de artikelen hierna bevatten regels over de inachtneming van emissiegrenswaarden en zet artikel 61 in samenhang met bijlage VII, deel 8, van de richtlijn industriële emissies om. De tekst van bijlage VII, deel 8, onder 1, aanhef en onder a, bij de richtlijn industriële emissies is onduidelijk door de combinatie van «normale omstandigheden» en «normaal bedrijf». Dit is verduidelijkt. Onder het in het eerste lid, onder a, genoemde «opstarten en stilleggen» (artikel 57, dertiende lid, richtlijn industriële emissies) worden verstaan activiteiten, met uitzondering van regelmatig oscillerende activiteitenfase, die worden uitgevoerd als een activiteit, een deel van de installatie of een reservoir in of buiten bedrijf wordt gesteld of in of uit de onbelaste toestand wordt gebracht.*

Artikel 4.461 (lucht: referentiepunt reductieprogramma)
Het referentiepunt voor de emissiebeperking in een reductieprogramma komt zo goed mogelijk overeen met de emissie die het resultaat zou zijn als er geen beperkende maatregelen zouden worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.461 (lucht: referentiepunt reductieprogramma) en artikel 4.462 (lucht: voldoen aan reductieprogramma) *In deze artikelen is bijlage VII, deel 5 bij de richtlijn industriële emissies omgezet. Het betreft regels over het emissiereductieprogramma. Het emissiereductieprogramma is een alternatief voor het voldoen aan emissiegrenswaarden. Voorwaarde is dat er een vergelijkbare emissiereductie als bij het toepassen van de toepasselijke emissiegrenswaarden wordt bereikt. De bewijslast daarvoor ligt bij de exploitant. De juiste vaststelling van het referentiepunt is noodzakelijk om de emissiebeperking te kunnen toetsen. Artikel 4.461 schrijft voor dat het referentiepunt overeen moet komen met de emissie als geen maatregelen zouden worden genomen.*

Het emissiereductieprogramma beoogt ruimte te geven om andere maatregelen te nemen dan nabehandeling van afgassen. Met het emissiereductieprogramma kan de uitstoot van vluchtige organische stoffen aan de bron worden voorkomen en beperkt door grondstoffen en producten met een betere milieuprestatie te kiezen, zoals watergedragen of oplosmiddelenarme verven. Voor het volgen van een reductieprogramma is het noodzakelijk dat er oplosmiddelarme alternatieven beschikbaar zijn of dat er mogelijkheden zijn om emissiearme applicatietechnieken toe te passen. Het Activiteitenbesluit milieubeheer (en eerder in het Oplosmiddelenbesluit) gaf extra tijd aan de exploitant als de vervangingsproducten met weinig of geen oplosmiddelen nog in ontwikkeling zijn. Deze bepaling keert in deze vorm niet terug, omdat uit een recent arrest van het Europees Hof van Justitie (C-81/14 van 10 september 2015) blijkt dat de richtlijn zo moet worden gelezen dat toestemming van het bevoegd gezag, een besluit, nodig is voor extra tijd. Verder is de interpretatie van het Hof dat aan een besluit om extra tijd te geven strenge voorwaarden zitten, waaraan installaties meer dan 10 jaar na het van kracht worden van de regels om de uitstoot van vluchtige organische stoffen te beperken niet of zeer moeilijk kunnen voldoen. Ter uitvoering van het arrest en omdat in Nederland geen installaties meer zijn die extra tijd gebruiken, komt de bepaling over extra tijd niet terug voor zover extra tijd minder emissiereductie tot gevolg heeft. Het nemen van gelijkwaardige maatregelen blijft wel toegestaan en kan bijvoorbeeld worden gebruikt om andere dan de erkende maatregelen uit artikel 4.462 te nemen.
Het bevoegd gezag hoeft geen besluit te nemen als het bedrijf kiest voor het reductieprogramma. Het is voldoende dat het bevoegd gezag in het kader van toezicht toetst of het reductieprogramma aan de eisen voldoet (bijlage VII, deel 5, richtlijn industriële emissies) en de oplosmiddelenboekhouding (artikel 62 en bijlage VII, deel 7, richtlijn industriële emissies) controleert waaruit de gelijkwaardige emissiereductie moet blijken.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.462 (lucht: voldoen aan reductieprogramma)

1 Aan eenzelfde mate van emissiebeperking als bedoeld in artikel 4.447, vierde lid, wordt, bij een oplosmiddeleninstallatie waar voor het product een constant gehalte aan vaste stof kan worden aangenomen, in ieder geval voldaan als de feitelijke emissie kleiner is dan of gelijk is aan de beoogde emissie.
2 De feitelijke emissie wordt bepaald aan de hand van de oplosmiddelenboekhouding.
3 De beoogde emissie wordt berekend door de jaarlijkse referentie-emissie voor een activiteit waarbij de ondergrens wordt overschreden, te vermenigvuldigen met het reductiepercentage, bedoeld in tabel 4.462.
4 De jaarlijkse referentie-emissie voor een activiteit wordt berekend door de totale massa aan vaste stof in de hoeveelheid coating, inkt, lak of kleefstof die per jaar wordt gebruikt, te vermenigvuldigen met de vermenigvuldigingsfactor, bedoeld in tabel 4.462.
5 Onder vaste stof wordt in dit artikel verstaan: elk materiaal in coating, inkt, lak en kleefstof dat vast wordt als het water of de vluchtige organische stoffen zijn verdampt.

Tabel 4.462 Reductieprogramma

Nummer activiteit tabel 4.438a	Activiteit	Ondergrens in ton/jaar	Vermenigvuldigingsfactor jaarlijkse referentie-emissie	Reductiepercentage beoogde emissie
2	Illustratiediepdruk	>25	4	15
3	Rotatiezeefdruk op textiel/karton	>30	1,5	25
	Andere rotatiezeefdruk	>15	1,5	30
	Rotatiezeefdruk op textiel of karton	>25	1,5	25
	Andere rotatiediepdruk,	>15	4	30
	Flexografie, lamineer of lakeenheden	>25	4	25
6	Coating van voertuigen waarbij minder dan 15 ton oplosmiddelen per jaar wordt verbruikt	<15	1,5	40
	Overspuiten van voertuigen	>0,5	3	40
7	Bandlakken	>25	3	10

Tabel 4.462 Reductieprogramma

Nummer activiteit tabel 4.438a	Activiteit	Ondergrens in ton/jaar	Vermenigvuldigingsfactor jaarlijkse referentie-emissie	Reductiepercentage beoogde emissie
8 Andere coatingprocessen	Coating van textiel, met uitzondering van rotatiezeefdruk op textiel, vezel, film of papier	>5	4	40
		>15	4	25
	Coating in contact met levensmiddelen, coating in luchtvaart en ruimtevaart	>5	2,33	40
		>15	2,33	25
	Metaalcoating, kunststofcoating en overige coating	>5	1,5	40
		>15	1,5	25
10	Coating van hout	>15	4	40
		>25	4	25
16	Het aanbrengen van een lijmlaag	>5	4	30
		>15	4	25

Toelichting tabel 4.438b en tabel 4.462 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *In tabel 4.438b en tabel 4.462 zijn een aantal correcties doorgevoerd vanwege omissies in de omzetting van bepalingen inzake oplosmiddelinstallaties uit het Abm naar paragraaf §4.31 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.463 (lucht: afwijking tabel reductieprogramma bestaande installatie)

In afwijking van tabel 4.462 is het reductiepercentage voor bestaande oplosmiddeleninstallaties bij:

a illustratiediepdruk: 20%; en

b bandlakken: 15%.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.463 (lucht: afwijking tabel reductieprogramma bestaande installatie) en artikel 4.464 (lucht: aanpassen vermenigvuldigingsfactor reductieprogramma) *Deze artikelen implementeren (deels) deel 5 van bijlage VII bij de richtlijn industriële emissies.*

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.464 (lucht: aanpassen vermenigvuldigingsfactor reductieprogramma)

De vermenigvuldigingsfactor, bedoeld in tabel 4.462, kan worden aangepast voor een individuele oplosmiddeleninstallatie bij een aangetoonde stijging van het rendement van een oplosmiddeleninstallatie.

Artikel 4.465 (lucht: gevaarlijke stoffen)

1 Stoffen of mengsels die op grond van de CLP-verordening door hun gehalte aan vluchtige organische stoffen als kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting zijn ingedeeld en de gevarenaanduiding H340, H350, H350i, H360D of H360F moeten hebben, worden, voor zover mogelijk, binnen zo kort mogelijke tijd vervangen door minder schadelijke stoffen of mengsels.

2 De emissiegrenswaarden voor gevaarlijke stoffen zijn de waarden, bedoeld in tabel 4.465, voor:
   a vluchtige organische stoffen die als kankerverwekkend, mutageen of giftig voor de voortplanting zijn ingedeeld en de gevarenaanduiding H340, H350, H350i, H360D of H360F moeten hebben; en
   b gehalogeneerde vluchtige organische stoffen die de gevarenaanduiding H341 of H351 moeten hebben.

3 Onder gevaarlijke stoffen als bedoeld in het tweede lid wordt verstaan: gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, onder 18, van de richtlijn industriële emissies.

4 Een oplosmiddeleninstallatie waarin meerdere activiteiten als bedoeld in tabel 4.438a of 4.438b worden verricht die elk de ondergrenzen, vermeld in die tabellen, overschrijdt, voldoet:
   a voor stoffen of mengsels als bedoeld in het eerste of tweede lid, voor elke activiteit afzonderlijk aan die leden; en
   b voor andere stoffen of mengsels dan bedoeld onder a:

1° voor elke activiteit afzonderlijk aan artikel 4.447; of
2° aan een waarde voor de totale emissies, die niet hoger is dan bij toepassing van het onder 1° gestelde.

5 Voor de vergelijking, bedoeld in het vierde lid, wordt de totale emissie van deze activiteiten bepaald en vergeleken met de totale emissie die zou zijn veroorzaakt als artikel 4.447 voor elke activiteit afzonderlijk zou gelden.

Tabel 4.465 Emissiegrenswaarden gevaarlijke stoffen

Stoffen of mengsels	Massastroom in g/u	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3
Vluchtige organische stoffen met aanduiding H340, H350, H350i, H360D of H360F en verplichte etikettering	Ten minste 10	2
Gehalogeneerde vluchtige organische stoffen met aanduiding H341 of H351 en verplichte etikettering	Ten minste 100	20

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.465 (lucht: gevaarlijke stoffen) en artikel 4.466 (lucht: naleving bij gevaarlijke stoffen) *Dit artikel geeft regels voor organische oplosmiddelen met bepaalde gezondheidsrisico's en implementeert artikel 58 en artikel 59, vijfde en zesde lid, van de richtlijn industriële emissies. Het gaat om de regel dat bepaalde stoffen of mengsels die van een aanduiding zijn voorzien op grond van de CLP-verordening[77], binnen zo kort mogelijke tijd te vervangen door minder schadelijke. In dit artikel zijn de nieuwe(re) Europese codes voor gevarenaanduiding over de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels gebruikt. De in artikel 58 genoemde gevarenaanduidingen betreffen «kankerverwekkend», «mutageen» en «giftig voor de voortplanting». Uitgedrukt in risicozinnen is sprake van de volgende categorieën:*
- H340 = R46 (Kan genetische schade veroorzaken);
- H350 = R45 (Kan kanker veroorzaken);
- H350i = R49 (Kan kanker veroorzaken bij inademing);
- H360D = R61 (Kan het ongeboren kind schaden);
- H360F = R60 (Kan de vruchtbaarheid schaden).
Voor deze organische oplosmiddelen geldt op grond van artikel 59, vijfde lid, van de richtlijn industriële emissies een aparte emissie-eis. Deze emissie-eis geldt ook als gebruik wordt gemaakt van een reductieprogramma. Voor deze stoffen en mengsels geldt ook dat ze niet als diffuse emissie mogen vrijkomen, tenzij het technisch en economisch niet haalbaar is de emissie beheerst af te vangen en te emitteren.
In het derde lid van dit artikel is aangegeven wat onder gevaarlijke stoffen, bedoeld in het tweede lid, wordt verstaan. Hiervoor is aangesloten bij de richtlijn industriële emissies. In artikel 3, onder 18, van de richtlijn industriële emissies wordt gevaarlijke stof gedefinieerd als stoffen of mengsels als omschreven in artikel 3 van de CLP-verordening. Als een stof of mengsel de in de bijlage bij die verordening opgenomen criteria voor fysische gevaren, gezondheidsgevaren of milieugevaren vervuld, wordt ze beschouwd als gevaarlijk. Deze definitie wijkt af van de definitie van gevaarlijke stof in bijlage I bij dit besluit, maar de definitieomschrijving in de bijlage biedt deze ruimte. Een gevaarlijke stof is daar immers gedefinieerd als gevaarlijke stof die is ingedeeld in een gevarenklasse van de ADR, tenzij in dit besluit anders is bepaald.

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.466 (lucht: naleving bij gevaarlijke stoffen)

Op basis van de som van de massaconcentratie van de vluchtige organische stoffen die worden gebruikt, wordt bepaald of wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.465.

Artikel 4.467 (lucht: oplosmiddelenboekhouding)

1 Er wordt een oplosmiddelenboekhouding bijgehouden waarmee:
a wordt aangetoond dat wordt voldaan aan:
1° de emissiegrenswaarden, de diffuse emissiegrenswaarden of de totale emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.447, eerste tot en met derde lid; en
2° als een reductieprogramma als bedoeld in artikel 4.462 wordt toegepast: dat programma;
b de mogelijkheden voor emissiebeperking in de toekomst worden gespecificeerd; en
c informatie kan worden verstrekt over het verbruik en de emissie van oplosmiddelen.

2 Een oplosmiddelenboekhouding omvat een periode van twaalf maanden en wordt uiterlijk dertien weken na afloop van die periode afgesloten, en voldoet aan de artikelen 4.468 tot en met 4.471.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.467 (lucht: oplosmiddelenboekhouding) *In het eerste lid wordt de implementatie van artikel 6, laatste zin, en bijlage VII, deel 7, bij de richtlijn industriële emissies gerealiseerd.*

[77] Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels (PbEU 2008, L 353).

Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.468 (lucht: berekening oplosmiddelenverbruik in oplosmiddelenboekhouding)

1 Om vast te stellen of aan een reductieprogramma wordt voldaan, wordt de totale input van organische oplosmiddelen per twaalf maanden in een installatie, verminderd met eventuele vluchtige organische stoffen die voor hergebruik worden teruggewonnen, berekend volgens de formule:
$V = I1 - 08$.

2 Voor het berekenen van de jaarlijkse referentie-emissie, bedoeld in tabel 4.462, wordt de hoeveelheid vaste stof die in coatings wordt gebruikt bepaald volgens de formule, bedoeld in het eerste lid.

3 Onder vaste stof wordt in dit artikel verstaan: elk materiaal in coating, inkt, lak en kleefstof dat vast wordt als het water of de vluchtige organische stoffen zijn verdampt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.468 tot en met artikel 4.471 (lucht: berekening totale en diffuse emissie oplosmiddelenboekhouding) *Het tweede lid van artikel 4.470 betreft de omzetting van bijlage VII, deel 7, onder 3, aanhef en onder b, bij de richtlijn industriële emissies.*
In bijlage I bij dit besluit is oplosmiddeleninput omschreven als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het uitoefenen van een activiteit worden gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen, binnen en buiten de installatie, die steeds worden meegerekend als zij worden gebruikt om de betrokken activiteit uit te oefenen.
In artikel 4.471 is opgenomen wat er onder de symbolen wordt verstaan die in deze artikelen worden gebruikt.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.469 (lucht: berekening totale emissie in oplosmiddelenboekhouding)

Om vast te stellen of aan een totale emissiegrenswaarde wordt voldaan, wordt de totale emissie berekend volgens de formule:
$E = F + 01$.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.468 tot en met artikel 4.471 (lucht: berekening totale en diffuse emissie oplosmiddelenboekhouding) *Het tweede lid van artikel 4.470 betreft de omzetting van bijlage VII, deel 7, onder 3, aanhef en onder b, bij de richtlijn industriële emissies.*
In bijlage I bij dit besluit is oplosmiddeleninput omschreven als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het uitoefenen van een activiteit worden gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen, binnen en buiten de installatie, die steeds worden meegerekend als zij worden gebruikt om de betrokken activiteit uit te oefenen.
In artikel 4.471 is opgenomen wat er onder de symbolen wordt verstaan die in deze artikelen worden gebruikt.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.470 (lucht: berekening diffuse emissie in oplosmiddelenboekhouding)

1 Om vast te stellen of aan een diffuse emissiegrenswaarde wordt voldaan, wordt de diffuse emissie berekend volgens de formule:
$F = I1 - 01 - 05 - 06 - 07 - 08$; of
$F - 02 + 03 + 04 + 09$.

2 De diffuse emissie wordt bepaald met een korte serie metingen, die niet hoeft worden herhaald zolang de oplosmiddeleninstallatie niet wordt gewijzigd.

3 De diffuse emissie wordt uitgedrukt als een percentage van de oplosmiddeleninput, berekend volgens de formule:
$I = I1 + I2$.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.468 tot en met artikel 4.471 (lucht: berekening totale en diffuse emissie oplosmiddelenboekhouding) *Het tweede lid van artikel 4.470 betreft de omzetting van bijlage VII, deel 7, onder 3, aanhef en onder b, bij de richtlijn industriële emissies.*
In bijlage I bij dit besluit is oplosmiddeleninput omschreven als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het uitoefenen van een activiteit worden gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen, binnen en buiten de installatie, die steeds worden meegerekend als zij worden gebruikt om de betrokken activiteit uit te oefenen.
In artikel 4.471 is opgenomen wat er onder de symbolen wordt verstaan die in deze artikelen worden gebruikt.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.471 (lucht: symbolen voor naleving controle totale emissiegrenswaarde)

Onder de symbolen die worden gebruikt in de artikelen 4.468, 4.469 en 4.470 wordt verstaan:

E: totale emissie;
F: diffuse emissie;
V: verbruik;
I: input;
I1: hoeveelheid organische oplosmiddelen die is aangekocht al dan niet in mengsels, die in het proces worden ingevoerd tijdens de termijn waarover de massabalans wordt bepaald;
I2: hoeveelheid oplosmiddelen die worden hergebruik, waarbij teruggewonnen oplosmiddelen worden meegerekend als ze worden gebruikt om de activiteit te verrichten;
O: output;
O1: hoeveelheid vluchtige organische stoffen in de emissies via de schoorsteen;
O2: diffuse emissie van vluchtige organische stoffen in water, rekening houdend met de afvalwaterzuivering bij het berekenen van O5;
O3: diffuse emissie van vluchtige organische stoffen in elk product, die achterblijft als verontreiniging of als residu in de producten die bij de activiteit zijn gemaakt;
O4: diffuse emissie van vluchtige organische stoffen in de lucht;
O5: organische oplosmiddelen en organische verbindingen die door chemische of fysische reacties verloren gaan, met inbegrip van hoeveelheden organische oplosmiddelen die door verbranding, een andere zuivering van afgassen of door afvalwaterzuivering worden vernietigd of door adsorptie worden opgevangen, als die niet bij O6, O7 of O8 worden meegerekend;
O6: organische oplosmiddelen in ingezamelde afvalstoffen;
O7: organische oplosmiddelen al dan niet in mengsels als product met handelswaarde voor de verkoop, met uitzondering van oplosmiddelen die vallen onder O3;
O8: hoeveelheid organische oplosmiddelen, met inbegrip van organische oplosmiddelen in mengsels, die voor hergebruik is teruggewonnen maar niet opnieuw bij de activiteit wordt gebruikt en die niet onder O7 valt;
O9: hoeveelheid vluchtige organische stoffen, die op andere wijze dan bedoeld onder O1 tot en met O8 vrijkomt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.468 tot en met artikel 4.471 (lucht: berekening totale en diffuse emissie oplosmiddelenboekhouding) *Het tweede lid van artikel 4.470 betreft de omzetting van bijlage VII, deel 7, onder 3, aanhef en onder b, bij de richtlijn industriële emissies.*
In bijlage I bij dit besluit is oplosmiddeleninput omschreven als de hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het uitoefenen van een activiteit worden gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen, binnen en buiten de installatie, die steeds worden meegerekend als zij worden gebruikt om de betrokken activiteit uit te oefenen.
In artikel 4.471 is opgenomen wat er onder de symbolen wordt verstaan die in deze artikelen worden gebruikt.
Toelichting artikelen 4.445 tot en met 4.447, 4.449 tot en met 4.458, 4.461 tot en met 4.463, 4.465, 4.467 tot en met 4.471 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

§ 4.35 Tanken en opslaan van LPG

Artikel 4.472 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van voertuigen of werktuigen met LPG.
2 Als voertuigen of werktuigen met LPG worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast opslaan van LPG.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.472 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het tanken van motorvoertuigen met LPG, het daarvoor opslaan van LPG en het vullen en legen van een LPG-reservoir onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen. Met LPG-reservoir wordt bedoeld de opslagtank waaruit LPG wordt getankt in brandstofreservoirs van motorvoertuigen. In artikel 4.475 zijn specifieke eisen gesteld aan LPG-reservoirs. LPG (Liquified Petroleum Gas) is een mengsel, bestaande uit hoofdzakelijk propaan, propeen, butanen en butenen, dat gasvormig is bij een normale temperatuur en druk en door drukverhoging of temperatuurverlaging vloeibaar is gemaakt.*
Het artikel bepaalt dat de reikwijdte van de paragraaf zich beperkt tot installaties voor het tanken van motorvoertuigen met LPG. Dit betekent dat deze paragraaf niet van toepassing is op het tanken van vaartuigen met LPG.
Uit de samenhang met de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10 volgt dat het toepassingsbereik van deze paragraaf niet alleen ziet op het bieden van gelegenheid om te tanken (tankstation) maar ook op het tanken van motorvoertuigen door het eigen personeel (opslag- en transportbedrijven).

Toelichting artikel 4.472 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het toepassingsbereik van deze paragraaf wordt «motorvoertuigen» gewijzigd in «voertuigen of werktuigen». Dat betekent dat het tanken van alle voertuigen en werktuigen met LPG onder het toepassingsbereik komt te vallen. Het tanken van vaartuigen met LPG blijft vergunningplichtig en wordt niet onder het toepassingsbereik van de algemene regels gebracht.*
Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.
Daarnaast wordt het begrip «werktuig» gebruikt. Dit is een breed begrip waar gereedschap en apparatuur in brede zin onder valt. Vaak is het onderscheid tussen een vervoermiddel en een werktuig moeilijk te maken, een tractor is bijvoorbeeld allebei.

Artikel 4.472a (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.472, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het aantal opslagtanks voor LPG dat aanwezig is op de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht;
  b de coördinaten van:
    1° het vulpunt;
    2° de bovengrondse vloeistofvoerende leiding;
    3° de aansluitpunten van die leiding en pomp;
    4° de bovengrondse opslagtank; en
    5° de tankzuil;
  c het brandaandachtsgebied en explosieaandachtsgebied, bedoeld in artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
  d de hoeveelheid LPG die ten hoogste wordt opgeslagen; en
  e een inschatting van de doorzet van LPG in kubieke meters per jaar.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.472a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Vanwege het vervallen van de vergunningplicht voor het tanken van voertuigen met LPG in de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10, wordt artikel 4.472a opgenomen. Dit artikel regelt dat de activiteit niet mag worden verricht zonder melding vooraf aan het bevoegd gezag. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293).*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het vulpunt, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding en de aansluitpunten van die leiding en pomp, de bovengrondse opslagtank en de tankzuil. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met de Invoeringswet Omgevingswet en het onderhavige besluit, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Met de Invoeringsregeling Omgevingswet zal in de Omgevingsregeling worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van het vulpunt, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding en de aansluitpunten van die leiding en pomp, de bovengrondse opslagtank en de tankzuil tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.472c. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op artikel 4.472c, tweede lid. Als het bevoegd gezag op grond van artikel 4.472d is geïnformeerd dat artikel 4.472c, tweede lid, gaat gelden, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties, die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Artikel 4.472b (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.473, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting artikel 4.472b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel wordt toegevoegd vanwege het vervallen van de vergunningplicht voor het tanken van voertuigen met LPG. Door het vervallen van de vergunningplicht is er geen reden meer om deze uitzondering op artikel 4.7 van de Omgevingswet niet op te nemen. Daarmee vindt gelijkstelling plaats met alle niet vergunningplichtige activiteiten waarvoor voldaan moet worden aan een PGS.*
Op grond van artikel 4.7 van de Omgevingswet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in het Bal, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 16 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is, zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.

Artikel 4.472c (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding en de aansluitpunten van die leiding en pomp, de bovengrondse opslagtank en de tankzuil tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste de afstand, bedoeld in tabel 4.472c.
   Toelichting artikel 4.472c, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Over de begrenzing van een aantal milieubelastende activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen, zijn gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een tankstation moeten op grond van artikel 3.299 bijvoorbeeld gegevens over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht worden verstrekt. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan de hoofdregel over de afstand. De afstanden die gelden zijn vermeld in tabel 4.472c.*
2 De afstand geldt tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;

c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 16.

Toelichting artikel 4.472c, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de voorwaarden die in het tweede lid zijn opgenomen.*
Voor een nadere toelichting op de afstanden en de uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293).
Als niet aan de afstand tot de begrenzing kan worden voldaan dan moet in ieder geval de afstand tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 4.472c, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De afstand, bedoeld in het tweede lid, geldt niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (artikel 5.4 Bkl). De afstand geldt ook niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, Bkl.*

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting artikel 4.472c, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het tweede lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 Bkl. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waarop dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Bkl (Stb. 2018, nr. 292).*

Tabel 4.472c Afstand

Doorzet per jaar	Afstand vanaf vulpunt	Afstand vanaf bovengrondse vloeistofvoerende leiding en de aansluitpunten van die leiding en pomp	Afstand vanaf de bovengrondse opslagtank	Afstand vanaf de tankzuil
Minder dan 500 m^3	25 m	25 m	120 m	15 m
500 m^3 of meer maar minder dan 1.000 m^3	35 m	25 m	120 m	15 m
1.000 m^3 of meer	40 m	25 m	120 m	15 m

Toelichting artikel 4.472c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel wordt toegevoegd vanwege het vervallen van de vergunningplicht voor het tanken van voertuigen met LPG. Door het vervallen van de vergunningplicht worden de afstanden niet meer door het bevoegd gezag betrokken bij de vergunningverlening. Deze afstanden worden dan ook verplaatst van het Bkl (bijlage VII) naar het Bal. Door opname in het Bal gelden de afstanden als verplichting voor degene die de milieubelastende activiteit verricht.*

Artikel 4.472d (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.472c, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting artikel 4.472d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Bkl zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Met de zinsnede «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.472c, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.

Artikel 4.473 (externe veiligheid: PGS 16)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.472, voldaan aan PGS 16.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.473 (externe veiligheid: PGS 16) *Dit artikel regelt dat bij het verrichten van de activiteit moet worden voldaan aan PGS 16. Deze PGS bevat maatregelen over de constructie van de LPG-tankinstallatie, de keuringen, controle en onderhoud van de LPG- installatie en de daarbij behorende bedrijfsvoering, de afstanden van de LPG-tankinstallatie tot objecten op dezelfde locatie waarop de activiteit wordt verricht, het lossen van de LPG-tankwagen en het tanken van LPG. Door de PGS 16 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*
PGS 16 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.474 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir)

1 LPG wordt getankt in een brandstofreservoir dat is bevestigd aan een voertuig of werktuig en dat is bedoeld voor de aandrijving daarvan en de berging van LPG.
2 Gasflessen en wisselreservoirs worden niet getankt met LPG.
3 LPG kan worden getankt in het reservoir van een LPG-tankwagen, als de opslagtank voor LPG leeg wordt gemaakt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.474 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir) *Op grond van het eerste lid is het alleen toegestaan LPG te tanken in een brandstofreservoir van een motorvoertuig dat is bedoeld voor de berging van LPG en de aandrijving van een motorvoertuig. Het reservoir hoeft niet alleen te dienen voor de aandrijving van het motorvoertuig maar kan ook mede worden gebruikt voor de verwarming daarvan of van een aanhanger. Een brandstofreservoir dat helemaal niet wordt gebruikt voor de aandrijving van een motorvoertuig mag niet met LPG worden getankt. Het brandstofreservoir moet wel zijn bevestigd aan het motorvoertuig.*
Het tanken van (losse) gasflessen of wisselreservoirs met LPG is op grond van het tweede lid niet toegestaan. Daarbij speelt onder meer een rol de periodieke keuring van de installatie die aan het wegvoertuig verbonden is. Het eigenhandig vullen van gasflessen met LPG door consumenten wordt als te risicovol gezien om dit toe te laten.
Om een LPG-reservoir leeg te maken is het op grond van het derde lid toegestaan om LPG te tanken in het reservoir van een LPG-tankwagen. Met LPG-reservoir wordt bedoeld de opslagtank waaruit LPG wordt getankt in brandstofreservoirs van motorvoertuigen.
Toelichting artikel 4.474 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in dit artikel hangen samen met de wijzigingen in het toepassingsbereik die zijn doorgevoerd in artikel 4.472 Bal.*

Artikel 4.475 (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.472c, eerste lid, en 4.472d zijn niet van toepassing op het tanken van voertuigen of werktuigen met LPG dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.475(nieuw) en vervallen van 4.476 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.475 (oud) vervalt. De verplichtingen van het eerste en tweede lid zijn namelijk opgenomen in de PGS 16. In artikel 4.473 is al geregeld dat aan die PGS moet worden voldaan bij het verrichten van de activiteit. De verplichting van het derde lid, dat in een tijdelijk opgestelde opslagtank geen LPG wordt opgeslagen, is overbodig gezien de verplichting dat een opslagtank met LPG in de bodem of in een term moet zijn geïnstalleerd. Door het vervallen van artikel 4.475 vervalt ook het overgangsrecht in artikel 4.476 (oud).*
In artikel 4.475 (nieuw) is overgangsrecht opgenomen voor de afstanden die in acht moeten worden genomen. Volgens het voorheen geldende recht moest het bevoegd gezag bij de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning de veiligheidsafstanden tot kwetsbare objecten in acht nemen. Met de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare objecten moest het bevoegd gezag rekening houden. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van het voorheen geldende recht. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 1a, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.472c, eerste lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is voor zover de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel geldt. Uit de cursief weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.475 naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.472c, eerste lid, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.

Artikel 4.476 (overgangsrecht: installatie en opslag)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

§ 4.36 Tanken en opslaan van LNG

Artikel 4.477 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van voertuigen, vaartuigen of werktuigen met LNG.
2 Als voertuigen, vaartuigen of werktuigen met LNG worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast opslaan van LNG.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.477 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het tanken van motorvoertuigen met LNG, het daarvoor opslaan van LNG en het vullen en legen van een LNG-reservoir onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen. Met LNG-reservoir wordt bedoeld de opslagtank waaruit LNG wordt getankt in brandstofreservoirs van motorvoertuigen. In artikel 4.780 zijn specifieke eisen gesteld aan LPG-reservoirs. LNG (liquified natural gas) of vloeibaar gemaakt aardgas is een cryogene vloeistof: een vloeistof met een extreem lage temperatuur. Bij een normale atmosferische druk heeft LNG een kookpunt van -162 graden Celsius. LNG bestaat voor een groot gedeelte uit methaan. Daarnaast bevat het restgassen die uit ethaan, propaan, butaan en stikstof bestaan.*
Het artikel bepaalt dat de reikwijdte van de paragraaf zich beperkt tot installaties voor het tanken van motorvoertuigen met LNG. Dit betekent dat deze paragraaf niet van toepassing is op het tanken van vaartuigen met LNG.
Een LNG-installatie kan in gekoppelde vorm voorkomen met een CNG-installatie. Zie paragraaf 4.36. De LNG wordt in dat geval met een verdamper naar de CNG-installatie gevoerd waarbij het ontstane gas wordt geodoriseerd.
Uit de samenhang met de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10 volgt dat het toepassingsbereik van deze paragraaf niet alleen ziet op het bieden van gelegenheid om te tanken (tankstation) maar ook op het tanken van motorvoertuigen door het eigen personeel (opslag- en transportbedrijven).

Toelichting artikel 4.477 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het toepassingsbereik van deze paragraaf wordt «motorvoertuigen» vervangen door «voertuigen, vaartuigen of werktuigen». Het tanken van vaartuigen viel al onder het toepassingsbereik van PGS 33-2. Verder is het niet logisch om het tanken van werktuigen buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf te houden. Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Daarnaast wordt het begrip «werktuig» gebruikt. Dit is een breed begrip waar gereedschap en apparatuur in brede zin onder valt. Vaak is het onderscheid tussen een vervoermiddel en een werktuig moeilijk te maken, een tractor is bijvoorbeeld allebei. Daarbij kan het ook gaan om drijvende werktuigen, zoals drijvende baggermolens.

Artikel 4.478 (externe veiligheid: PGS 33-1 en PGS 33-2)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het tanken van voertuigen en werktuigen voldaan aan PGS 33-1.
2 Bij het tanken van vaartuigen en drijvende werktuigen wordt voldaan aan PGS 33-2.

Toelichting artikel 4.478 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het was de bedoeling om de PGS 33-1 en 33-2 samen te voegen. In het Bal werd daar al op vooruit gelopen. Inmiddels is gebleken dat de beide PGS richtlijnen niet worden samengevoegd. Om die reden wordt de verwijzing naar PGS 33 gewijzigd in een verwijzing naar PGS 33-1 voor voertuigen en werktuigen en naar PGS 33-2 voor vaartuigen en drijvende werktuigen. PGS 33-2 is een aanvulling op PGS 33-1. Voor het tanken van vaartuigen en drijvende werktuigen worden in PGS 33-2 ook maatregelen die zijn beschreven in PGS 33-1 van toepassing verklaard.*

Artikel 4.479 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir)

1 LNG wordt getankt in een brandstofreservoir dat is bevestigd aan een voertuig, vaartuig of werktuig en dat is bedoeld voor de aandrijving daarvan en de berging van LNG.
2 Gasflessen en wisselreservoirs worden niet getankt met LNG.
3 LNG kan worden getankt in het reservoir van een LNG-tankwagen, als de opslagtank voor LNG leeg wordt gemaakt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.479 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir) *Op grond van het eerste lid is het alleen toegestaan LNG te tanken in een brandstofreservoir van een motorvoertuig. Het reservoir moet dienen voor de aandrijving van het motorvoertuig en daaraan zijn bevestigd.*
Het tanken van (losse) gasflessen of wisselreservoirs met LNG is op grond van het tweede lid niet toegestaan. Daarbij speelt onder meer een rol de periodieke keuring van de installatie die aan het wegvoertuig verbonden is. Het eigenhandig vullen van gasflessen met LNG door consumenten wordt als te risicovol gezien om dit toe te laten.
Om een LNG-reservoir leeg te maken is het op grond van het derde lid toegestaan om LNG te tanken in het reservoir van een LNG-tankwagen. Met LNG-reservoir wordt bedoeld de opslagtank waaruit LNG wordt getankt in brandstofreservoirs van motorvoertuigen.
Toelichting artikel 4.479 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in dit artikel hangen samen met de wijziging in het toepassingsbereik die is doorgevoerd in artikel 4.477 Bal.*

Artikel 4.480 (externe veiligheid: installatie en opslag)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt in een opslagtank voor LNG alleen LNG of vloeibare stikstof voor het inkoelen of inertiseren van de opslagtank opgeslagen.
2 In een tijdelijk opgestelde opslagtank voor LNG wordt geen LNG opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.480 (externe veiligheid: installatie en opslag) *In het tweede lid is bepaald dat LNG niet wordt opgeslagen in een tijdelijk opgesteld reservoir. Deze bepaling is opgenomen om te voorkomen dat er LNG wordt verkocht vanuit een losse tank. In de praktijk wordt het stationaire LNG-reservoir wel bijgevuld met LNG vanuit een losse tank (het reservoir van de LNG-tankwagen). Deze losse tank mag alleen voor het bijvullen van of eventueel het terugnemen van LNG uit het stationaire LNG-reservoir worden gebruikt.*
Vloeibare stikstof wordt soms gebruikt voor het inkoelen of inertiseren van het reservoir om een veilige LNG vulling of onderhoud mogelijk te maken. Het is daarom toegestaan om ook deze stof in het LNG-reservoir op te slaan.

§ 4.37 Tanken van CNG

Artikel 4.481 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van voertuigen, vaartuigen of werktuigen met CNG met een installatie die een nominale druk heeft van ten minste 20.000 kPa.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.481 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het tanken van motorvoertuigen met CNG onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. CNG staat voor: Compressed Natural Gas (gecomprimeerd aardgas). Onder aardgas wordt verstaan gas dat bij een temperatuur van 15 °C en bij een druk van 1,01325 bar in gasvormige toestand verkeert en in hoofdzaak bestaat uit methaan of een andere stof die vanwege haar eigenschappen aan methaan gelijkwaardig is (artikel 1, eerste lid, onder b, van de Gaswet). Deze paragraaf is niet van toepassing op tanken van vloeibaar gemaakt aardgas (LNG). Daarvoor geldt paragraaf 4.36. De samenstelling van aardgas kan variëren, afhankelijk van het gasveld of andere (bio)bron waaruit het gas is gewonnen. Aardgas bestaat voornamelijk uit methaan en hogere koolwaterstoffen (zoals ethaan) en inerte gassen (zoals stikstof en kooldioxide).*

Binnen PGS 25 wordt onder aardgas ook opgewerkt biogas verstaan dat minimaal voldoet aan de specificaties als weergegeven in bijlage B van de PGS 25.

Globaal is een aardgas-tankinstallatie opgebouwd uit een compressorinstallatie, een bufferopslag (optioneel) en een of meerdere tanktoestellen (ook wel tankzuil of dispensers genoemd). In de praktijk spreekt men ook vaak van een CNG-vulstation of CNG-station. Onder een bufferopslag wordt in PGS 25 verstaan een installatie voor de opslag van aardgas onder hoge druk bestaande uit een of meerdere drukhouders.

Onder het toepassingsbereik vallen alleen installaties met een nominale druk van ten minste 20.000 kPa. De zogenoemde slowfill of «thuisvulinstallaties» hebben een veel lagere nominale druk en vallen daardoor buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf.

Het artikel bepaalt dat de reikwijdte van de paragraaf zich beperkt tot installaties voor het tanken van motorvoertuigen met CNG. Dit betekent dat deze paragraaf niet van toepassing is op het tanken van vaartuigen met CNG.

Uit de samenhang met de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10 volgt dat het toepassingsbereik van deze paragraaf niet alleen ziet op het bieden van gelegenheid om te tanken (tankstation) maar ook op het tanken van motorvoertuigen door het eigen personeel (opslag- en transportbedrijven).

Toelichting artikel 4.481 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het toepassingsbereik van deze paragraaf wordt «motorvoertuigen» vervangen door «voertuigen, vaartuigen of werktuigen». Het tanken van vaartuigen en werktuigen viel al onder het toepassingsbereik van PGS 25. Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen. Daarnaast wordt het begrip «werktuig» gebruikt. Dit is een breed begrip waar gereedschap en apparatuur in brede zin onder valt. Vaak is het onderscheid tussen een vervoermiddel en een werktuig moeilijk te maken, een tractor is bijvoorbeeld allebei.*

Artikel 4.482 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.481, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   - a de coördinaten van de tankzuil en de bufferopslag;
   - b de waterinhoud van de bufferopslag in kubieke meters;
   - c de aanduiding dat het aantal personenauto’s dat per etmaal wordt getankt ten hoogste 300 of meer dan 300 bedraagt;
   - d de aanduiding dat het aantal autobussen dat per etmaal wordt getankt ten hoogste 100 of meer dan 100 bedraagt; en
   - e voor zover van toepassing, de aanduiding dat vaartuigen, werktuigen of andere voertuigen dan personenauto’s of autobussen worden getankt.

Toelichting artikelen 4.482, tweede lid, 4.897, tweede lid en 4.903, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de gegevens die de melding voor het tanken van CNG moet bevatten ontbraken enkele gegevens die van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden. Met de wijziging van artikel 4.482, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting aangevuld met de gegevens genoemd in de onderdelen b en c.*

Daarnaast waren de gegevens die een melding voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in opslagtanks moet bevatten niet uniform geregeld in het Bal. In sommige gevallen is wel een opgave van de maximale tankinhoud of van de vulfrequentie verplicht, in andere gevallen niet, terwijl die gegevens wel van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden.

Met de wijziging van artikel 4.897, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting voor het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks aangevuld met respectievelijk de maximale inhoud van de opslagtank en een opgave of het aantal bevoorradingen per jaar niet meer dan 5 of meer dan 5 bedraagt. Evenzo moet de melding voor het opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks ook een opgave van de maximale inhoud van de opslagtank bevatten. Dit is gewijzigd in artikel 4.903, tweede lid, van het Bal. Met de inhoud wordt – net als in andere artikelen in het Bal – gedoeld op de zgn. «waterinhoud», dat wil zeggen het volume water in kubieke meters waarmee de tank zou kunnen worden gevuld.

De wijziging van bovengenoemde artikelen houdt weliswaar een aanscherping in ten opzichte van de huidige tekst van het Bal, maar niet ten opzichte van het oude recht, te weten artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dat artikel omvatte een generiek geformuleerd inhoudsvereiste van de melding. Hier is conform het uitgangspunt van het Bal gekozen voor zo specifiek mogelijke indieningsvereisten.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.482 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.482 regelt dat de activiteit niet mag worden verricht zonder melding vooraf aan het bevoegd gezag. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de tankzuil en bufferopslag. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de tankzuil en de bufferopslag tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.484. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.484, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.485, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.482 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.483 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.486, is:
  a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
  b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
  a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
  b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.483 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 25 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.484 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf de tankzuil en de bufferopslag tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste de afstand, bedoeld in tabel 4.484.
  Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.484, eerste lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Over die begrenzing zijn op grond van artikel 3.288 of 3.299 gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan deze hoofdregel.*
2 De afstand geldt tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid:
  a niet mogelijk is door:
    1° de geringe omvang van de locatie;
    2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
    3° andere fysieke belemmeringen;
  b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
  c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of

d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 25.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.484, tweede lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed;*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd; of*
- *De interne afstanden van PGS 25 kunnen niet worden nageleefd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.485. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstanden die liggen buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.
Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstanden tot de begrenzing kan worden voldaan dan moeten in ieder geval de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

Toelichting artikel 4.484, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op de wijziging van het tweede lid, aanhef, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.421, tweede lid (nieuw), Bal bij dit besluit. Voor een inhoudelijke toelichting op de wijziging van het tweede lid, onder b, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.18 Bal bij dit besluit.*

3 Het tweede lid is niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.484, derde lid *De afstanden, bedoeld in het tweede lid, gelden niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie de toelichting op artikel 5.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstanden gelden ook niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.484, vierde lid *Voor het bepalen van de afstanden, bedoeld in het tweede lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Tabel 4.484 Afstand

Situatie	Afstand
Tanken van ten hoogste 300 personenauto's en ten hoogste 100 autobussen per etmaal	10 m vanaf tankzuil
Tanken van meer dan 300 personenauto's en ten hoogste 100 autobussen per etmaal	15 m vanaf tankzuil
Tanken van meer dan 100 autobussen per etmaal	20 m vanaf tankzuil
Tanken van vaartuigen, werktuigen of andere voertuigen dan personenauto's of autobussen	10 m vanaf tankzuil
Waterinhoud bufferopslag minder dan 3 m^3	10 m vanaf bufferopslag
Waterinhoud bufferopslag 3 m^3 of meer maar minder dan 5 m^3	15 m vanaf bufferopslag
Waterinhoud bufferopslag 5 m^3 of meer	20 m vanaf bufferopslag

Artikel 4.485 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.484, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.485 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstanden die liggen buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*

Toelichting artikel 4.485 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.484, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.486 (externe veiligheid: PGS 25)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.481, voldaan aan PGS 25.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.486 (externe veiligheid: PGS 25) *In dit artikel is geregeld dat bij het verrichten van de activiteit moet worden voldaan aan PGS 25. Deze PGS bevat maatregelen over de constructie van de tankinstallatie, de keuringen, controle en onderhoud van de installatie en de daarbij behorende bedrijfsvoering, de afstanden van de installatie tot objecten binnen de locatie waarop de activiteit wordt verricht, etc. Door de PGS 25 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*
PGS 25 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.487 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir)

1 CNG wordt getankt in een brandstofreservoir dat is bevestigd aan een voertuig, vaartuig of werktuig en dat is bedoeld voor de aandrijving daarvan en de berging van CNG.
2 Gasflessen en wisselreservoirs worden niet getankt met CNG.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.487 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir) *Het eerste lid bepaalt dat het alleen is toegestaan CNG te tanken in een brandstofreservoir van een motorvoertuig. Het reservoir moet dienen voor de aandrijving van het motorvoertuig en daaraan zijn bevestigd.*
Het vullen van (losse) gasflessen en wisselreservoirs met CNG is op grond van het tweede lid niet toegestaan. Voor het vullen van losse gasflessen moet men een speciaal gasvulstation bezoeken.
Toelichting artikel 4.487 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in dit artikel hangen samen met de wijzigingen in het toepassingsbereik die zijn doorgevoerd in artikel 4.481 Bal.*

Artikel 4.487a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.484, eerste lid, en 4.485 zijn niet van toepassing op het tanken van voertuigen, vaartuigen of werktuigen met CNG dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.487a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.475 (nieuw) Bal.*

§ 4.38 Tanken en opslaan van waterstof

Artikel 4.488 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van voertuigen of werktuigen met gasvormige waterstof.
2 Als voertuigen of werktuigen met gasvormige waterstof worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast opslaan van gasvormige waterstof.
3 Deze paragraaf is niet van toepassing als de installatie een nominale druk heeft van meer dan 70.000 kPa.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.488 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het tanken van motorvoertuigen met gasvormige waterstof, het daarvoor opslaan van gasvormige waterstof op het land en het vullen van een opslaginstallatie voor waterstof onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen. In de regel wordt waterstof ingezet als energiedrager voor de voortdrijving van een voertuig. In een zogeheten brandstofcel reageert waterstof met zuurstof, waarbij stoom en elektriciteit ontstaat. Met de elektriciteit wordt een elektromotor gevoed die dient voor de aandrijving van het voertuig. De stoom wordt als waterdamp afgevoerd. Omdat waterstof bij een normale temperatuur en druk een vrij lage energiedichtheid heeft, worden zeer hoge drukken gebruikt om toch nog enige energiedichtheid te bereiken.*
Deze paragraaf gaat niet over het tanken van vloeibare waterstof. Het is vooralsnog niet de verwachting dat waterstof in vloeibare vorm zal worden toegepast. Een belangrijke belemmering daarvoor is dat ongeveer een derde van de energie-inhoud van de waterstof moet worden gebruikt om de waterstof vloeibaar te maken. Daarbij speelt een rol dat daarvoor een extreem lage temperatuur bereikt moet worden.
Deze paragraaf is niet van toepassing als de installatie een nominale druk heeft van meer dan 70.000 kPa. Als deze grens wordt overschreden zullen in de omgevingsvergunning voorschriften worden opgenomen.
Uit de samenhang met de paragrafen 3.8.6 en 3.8.10 volgt dat het toepassingsbereik van deze paragraaf niet alleen ziet op het bieden van gelegenheid om te tanken (tankstation) maar ook op het tanken van motorvoertuigen door het eigen personeel (opslag- en transportbedrijven).
Toelichting artikel 4.488 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.472 Bal.*

Artikel 4.489 (externe veiligheid: PGS 35)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.488, voldaan aan PGS 35.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.489 (externe veiligheid: PGS 35) *Dit artikel regelt dat bij het verrichten van de activiteit moet worden voldaan aan PGS 35. Het waterstofreservoir en de daarop aangesloten leidingen moeten voldoen aan de bepalingen van deze PGS. Naast algemene constructie-eisen in hoofdstuk 2 zijn er constructie-eisen beschreven in de PGS die specifiek gelden voor een van de volgende vormen van tanken van waterstof: gasvormige waterstof via leiding, gasvormige waterstof via verrijdbare eenheden en vloeibare waterstof (zoals hiervoor opgemerkt valt het tanken van vloeibare waterstof niet onder het toepassingsbereik van deze paragraaf). In sommige gevallen komen constructie-eisen voor bij meerdere vormen van tanken van waterstof. Hoofdstuk 2 wordt afgesloten met veiligheidsaspecten van waterstof. In hoofdstuk 3 van de PGS 35 worden de bepalingen beschreven voor de aanlevering aan de waterstoftankinstallatie en de aflevering aan de consument. In hoofdstuk 4 staan de keuringen, onderhoud, registratie, inspectie en handhaving beschreven. Hoofdstuk 5 gaat in op de veiligheidsmaatregelen. In hoofdstuk 6 komen incidenten en calamiteiten (en bijbehorende eisen) aan de orde.*
Door de PGS 35 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt. PGS 35 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.490 (externe veiligheid: tanken in brandstofreservoir)

Gasvormige waterstof wordt getankt in een brandstofreservoir dat is bevestigd aan een voertuig of werktuig en dat is bedoeld voor de aandrijving daarvan en de berging van gasvormige waterstof.

Toelichting artikel 4.490 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in dit artikel hangen samen met de wijziging in het toepassingsbereik die is doorgevoerd in artikel 4.488 Bal.*

§ 4.39 Kleinschalig tanken

Artikel 4.491 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het met een handpomp of een elektrische pomp tanken van voertuigen, vliegtuigen of werktuigen met vloeibare brandstoffen, als totaal niet meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt.
2 Als vloeibare brandstoffen worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast tanken van ureum.
3 Deze paragraaf is niet van toepassing op het tanken van drijvende werktuigen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.491 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf zal vaak van toepassing zijn bij bedrijven die een eigen tankinstallatie hebben voor hun voertuigen en werktuigen. Als meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt is paragraaf 4.40 «grootschalig tanken» van toepassing. Buiten het toepassingsbereik valt het handmatig vullen van voertuigen en werktuigen met een jerrycan.*

Toelichting artikel 4.491 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt «gemotoriseerde transportmiddelen» gewijzigd in «voertuigen, vliegtuigen of werktuigen». Vaartuigen vallen niet langer onder het eerste lid, daarom wordt ook de uitzondering in het derde lid anders geformuleerd. Er is gekozen voor de term «vliegtuig» in plaats van «luchtvaartuig» om aan te sluiten bij de terminologie van de luchtvaartwetgeving. In die wetgeving is «luchtvaartuig» een breder begrip, en is een vliegtuig een luchtvaartuig zwaarder dan lucht en voorzien van een voorstuwingsinrichting.*

Onder de «vloeibare brandstoffen» vallen niet LPG en LNG. Een brandstof is alleen vloeibaar als dat het geval is onder atmosferische omstandigheden. Bij LPG, LNG en andere gassen gaat het om stoffen die onder druk of bij een bepaalde temperatuur tot vloeistof zijn verdicht of vloeibaar worden gemaakt. Onder atmosferische omstandigheden zijn het dus gassen en vallen daarmee niet onder de term «vloeibare brandstof».

Artikel 4.492 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.491, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.492 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.492 regelt dat niet met het bieden van gelegenheid voor het tanken van minder dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Deze melding bevat de algemene gegevens genoemd in artikel 2.17.

Uit het tweede lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.492 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.493 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.491, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.493 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.494 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.495, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.494 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 30 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*
Toelichting artikel 4.494 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid is een redactionele wijziging aangebracht waarbij «toegepast» is vervangen door «getroffen». Daarmee wordt de formulering in overeenstemming gebracht met de andere artikelen over het treffen van gelijkwaardige maatregelen in dit hoofdstuk.*

Artikel 4.495 (externe veiligheid: PGS 28 en PGS 30)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.491, met uitzondering van het tanken van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, voldaan aan:

a PGS 28 als vanuit een ondergrondse opslagtank wordt getankt; of
b PGS 30 als vanuit een bovengrondse opslagtank wordt getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.495 (externe veiligheid: PGS 28 en PGS 30) *Dit artikel maakt onderscheid tussen het tanken van diesel en het tanken van andere brandstoffen, zoals benzine. Bij het tanken van diesel zijn de externe veiligheidsrisico's zo klein dat er geen reden is om hierop de PGS 28 of PGS 30 van toepassing te verklaren. Voor benzine is het risico voor de omgeving groter en moet wel worden voldaan aan PGS 28. PGS 30 is niet van toepassing op benzine maar wel op andere vloeibare brandstoffen, zoals kerosine.*
Door de PGS 28 en PGS 30 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.
PGS 28 en PGS 30 zijn te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.496 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen of ureum wordt getankt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
2 De tankzuil en het vulpistool bevinden zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
3 Er wordt getankt door of onder direct toezicht van personeel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.496 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het kleinschalig tanken van brandstoffen geldt als eis dat volstaan kan worden met een aaneengesloten bodemvoorziening. Een vloeistofdichte vloer met afwateringssysteem is niet verplicht. Kleinschalig tanken vindt meestal alleen plaats voor eigen gebruik en het eigen personeel met voldoende instructie kan zonder morsen tanken. Mocht desondanks een keer gemorst worden, dan kan en moet dit direct worden opgeruimd op basis van de zorgplicht. De lengte van de slang moet korter zijn dan de aaneengesloten bodemvoorziening.*
Toelichting artikel 4.496 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijziging wordt een verschrijving hersteld.*

Artikel 4.497 (bodem: tanken met vulpistool)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen of ureum wordt bij het tanken met een elektrische pomp gebruik gemaakt van een vulpistool.
2 Het vulpistool heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als:
   a de brandstoftank vol is; of
   b het vulpistool valt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.497 (bodem: tanken met vulpistool) *De slang van de elektrische pompinstallatie moet zijn voorzien van een automatisch afslaand vulpistool om overvullen van het tankende voertuig te voorkomen. Daarnaast moet het vulpistool automatisch afslaan als het valt of de brandstoftank vol is.*

Artikel 4.498 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van een aaneengesloten bodemvoorziening bij het tanken van vloeibare brandstoffen geloosd in een vuilwaterriool.
   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.498, eerste lid *Artikel 4.498, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van een aaneengesloten bodemvoorziening, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.498, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

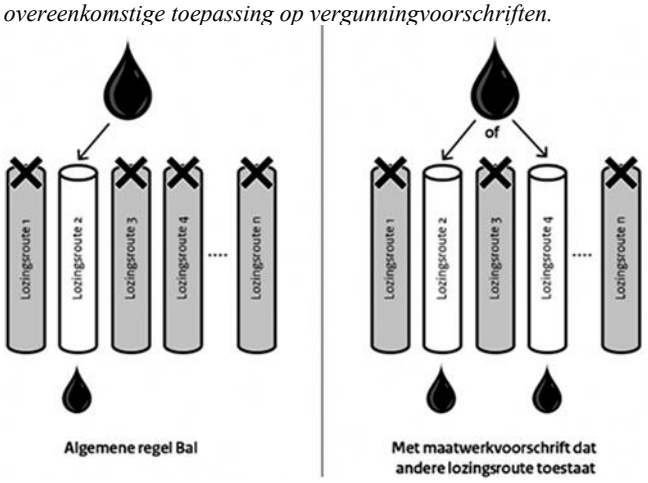

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.499 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.499 (emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Bij het lozen van afvalwater van een aaneengesloten bodemvoorziening geldt een emissiegrenswaarde voor olie. Als een olieafscheider wordt toegepast die voldoet aan de NEN-EN-norm, geldt de emissiegrenswaarde niet.*
Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». Als er geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.499 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.500 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.

2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.

3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.500 (water: meetmethoden) *Artikel 4.500 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.499 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.501 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.501 (water: riooltekening) *Artikel 4.500 regelt dat degene die tankplaats voor minder dan 25.000 liter vloeibare brandstoffen per jaar exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.498. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.497, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.40 Grootschalig tanken

Artikel 4.502 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van voertuigen, vliegtuigen of werktuigen met vloeibare brandstoffen, als totaal meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt.
2 Als vloeibare brandstoffen worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast tanken met ureum.
3 Deze paragraaf is niet van toepassing op het tanken van drijvende werktuigen.
4 In deze paragraaf wordt onder benzine verstaan: benzine als bedoeld in artikel 2, onder a, van de richtlijn opslag en distributie benzine.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.502 (toepassingsbereik) *In deze paragraaf wordt voor de term «benzine» aangesloten bij de richtlijn opslag en distributie benzine. Benzine is in deze richtlijn gedefinieerd als een aardoliederivaat, met of zonder additieven, met een volgens de Reidmethode bepaalde dampdruk van 27,6 kiloPascal of meer, dat voor gebruik als brandstof voor motorvoertuigen is bestemd, met uitzondering van vloeibaar petroleumgas (LPG).*
Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar. Dit kan zowel het geval zijn bij tankstations, als bij bedrijven met een installatie voor het tanken van hun eigen voertuigen en werktuigen. Als minder dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt is paragraaf 4.39 «kleinschalig tanken» van toepassing. Het opslaan van vloeibare brandstoffen in een bunkerstation is in paragraaf 4.41 geregeld.
Toelichting artikel 4.502 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.491 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.503 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.502, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.503 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.503 regelt dat niet met het bieden van gelegenheid voor het tanken van meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Deze melding bevat de algemene gegevens genoemd in artikel 2.17.
Uit het tweede lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.503 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.504 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.502, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.504 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.
Artikel 5.19 in de module bodembeschermende voorzieningen geldt niet voor deze activiteit. Voor tankstations is het verplicht de vloeistofdichte bodemvoorziening aan te laten leggen door een erkend bedrijf. Dat was al zo onder het regime van het Besluit tankstations milieubeheer en is in dit besluit opgenomen in artikel 4.509. Dit komt omdat de vloeistofdichte bodemvoorziening bij tankstations in vergelijking met andere activiteiten zwaarder wordt belast. Er is veel verkeer en met name vrachtwagens kunnen trillingen veroorzaken. Bovendien wordt er niet altijd getankt door of onder toezicht van deskundig personeel.
Toelichting artikel 4.504 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege het vervallen van artikel 4.509, tweede tot en met vierde lid, vervalt de uitzondering in onderdeel b.*

Artikel 4.505 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.507, is:
  a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
  b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
  a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
  b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.505 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 28 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.506 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 4.518 tot en met 4.521 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.506 (afbakening mogelijkheid maatwerk) *De artikelen 4.518 tot en met 4.521 implementeren de richtlijn benzinedampterugwinning. Via maatwerk kunnen de regels niet worden versoepeld, dit zou een afwijking opleveren van de richtlijn. Er kan met maatwerk wel strengere of aanvullende eisen worden gesteld. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

Artikel 4.507 (externe veiligheid: PGS 28 en PGS 30)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.502, met uitzondering van het tanken van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, voldaan aan:

a PGS 28 als vanuit een ondergrondse opslagtank wordt getankt; of

b PGS 30 als vanuit een bovengrondse opslagtank wordt getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.507 (externe veiligheid: PGS 28 en PGS 30) *In dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen het tanken van diesel en het tanken van andere brandstoffen, zoals benzine. Bij het tanken van diesel zijn de externe veiligheidsrisico's zo klein dat er geen reden is om hierop de PGS 28 of PGS 30 van toepassing te verklaren. Voor benzine is het risico voor de omgeving groter en moet wel worden voldaan aan PGS 28. PGS 30 is niet van toepassing op benzine maar wel op andere vloeibare brandstoffen, zoals kerosine.*

Door de PGS 28 en PGS 30 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.

PGS 28 en PGS 30 zijn te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: https://publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl/.

Artikel 4.508 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt getankt boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.

2 De tankzuil en het vulpistool bevinden zich ook boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.

3 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider.

4 In afwijking van het eerste lid kan ureum worden getankt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.508 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Het tanken van vloeibare brandstoffen en ureum moet plaatsvinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening om bodemverontreiniging te voorkomen. De tankinstallatie (pompeiland) de slang en het vulpistool moeten ook boven deze vloeistofdichte bodemvoorziening staan.*

Toelichting artikel 4.508 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijziging wordt een verschrijving hersteld.*

Toelichting artikel 4.508 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Als ureum wordt getankt op dezelfde locatie als vloeibare brandstof, dan moet ureum worden getankt boven een vloeistofdichte bodemvoorziening. Wanneer ureum op een andere plaats wordt getankt dan vloeibare brandstof, dan mag dit boven een aaneengesloten bodemvoorziening.*

Een vloeistofdichte bodemvoorziening is een te zware bodembeschermende voorziening als het alleen om tanken van ureum gaat. Een aaneengesloten bodemvoorziening biedt voldoende bescherming tegen verontreiniging van de bodem. In aanvulling daarop geldt de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal. Dat betekent dat naast de bodembeschermende voorziening ook alle passende preventieve maatregelen tegen bodemverontreiniging moeten worden getroffen. Bij die preventieve maatregelen gaat het bijvoorbeeld om good housekeeping maatregelen die niet limitatief zijn opgesomd in bijlage 1 bij het BB-cvm (Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen[1]). Good housekeeping houdt bijvoorbeeld in dat gelekte en gemorste vloeistoffen direct worden opgeruimd en dat daarvoor voldoende absorptiemiddelen en faciliteiten beschikbaar zijn.

Het verschil in aanlegkosten tussen een vloeistofdichte bodemvoorziening onder erkenning BRL SIKB 7700 en een aaneengesloten bodemvoorziening is aanzienlijk. De kosten voor grondmechanisch onderzoek en advies, grondverbetering op basis van het advies (met bijbehorende verdichtingsmetingen), gecertificeerd personeel, certificaatkosten BRL SIKB 7700 en dergelijke hoeven bij een aaneensloten bodemvoorziening niet gemaakt te worden. Het is lastig om het prijsverschil inzichtelijk te maken, omdat elke aanleg locatie specifiek is en het bodemtype een grote rol in de kosten speelt. Daarentegen zijn heel veel tankplaatsen nu al uitgegaan van het Activiteitenbesluit milieubeheer (en hebben kosten voor vloeistofdicht al gemaakt) en zal er waarschijnlijk een voorkeur zijn om het afleveren van ureum in nieuwe situaties bij voorkeur via de afleverinstallatie, dus via de vloeistofdichte bodemvoorziening te laten gaan. De «winst» is dus met name voor die bedrijven die nu een nieuwe tankplaats aanleggen met een losse AdBlue-unit (ureum). Naar verwachting zullen dat er niet heel veel zijn.

[1] *Dit document is in bijlage XVIII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving aangewezen als informatiedocument over beste beschikbare technieken.*

Artikel 4.509 (bodem: beoordeling vloeistofdichte bodemvoorziening)
Een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool worden aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7700.
Toelichting artikel 4.509 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt «persoon of onderneming» gewijzigd in «onderneming» omdat voor het verrichten van de werkzaamheden die worden geregeld in deze artikelen, de erkenning bodemkwaliteit alleen wordt verstrekt aan ondernemingen en niet aan (natuurlijke) personen. Dat volgt uit de regels van het Besluit bodemkwaliteit.*
Het tweede tot en met het vierde lid kunnen vervallen omdat deze verplichtingen al gelden op grond van artikel 5.19. En dat artikel is van toepassing omdat in artikel 4.504 is bepaald dat voldaan wordt aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2. De uitzondering in onderdeel b van dat artikel vervalt.

Artikel 4.510 (bodem: geomembraanbaksysteem)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen kan in afwijking van artikel 4.508 worden getankt boven een geomembraanbaksysteem, als:
a het tankstation binnen de bebouwde kom ligt;
b de tankzuilen in een rij parallel aan de naastgelegen weg staan; en
c alleen aan de wegzijde of aan de openbare weg wordt getankt.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.510 (bodem: geomembraanbaksysteem) en 4.511 (bodem: beoordeling geomembraanbaksysteem) *In bepaalde gevallen kan van de eisen over de aanwezigheid van een bovengrondse bodembeschermende voorziening worden afgeweken, en kan worden volstaan met een geomembraanbaksysteem. Dit is een ondergronds aangelegd kunststof foliesysteem.*

Artikel 4.511 (bodem: beoordeling geomembraanbaksysteem)
1 Een geomembraanbaksysteem wordt voorafgaand aan het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.502, en vervolgens ten minste eenmaal per zes jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6700.
2 Als een geomembraanbaksysteem wordt gerepareerd, wordt het gerepareerde deel opnieuw beoordeeld en goedgekeurd volgens het eerste lid.

Artikel 4.512 (bodem: tanken met vulpistool of slang)
1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen en ureum wordt bij het tanken met een elektrische pomp gebruik gemaakt van een vulpistool of een slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting.
2 Het vulpistool heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als:
   a de brandstoftank vol is; of
   b het vulpistool valt.
3 De slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als de brandstoftank vol is.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.512 (bodem: tanken met vulpistool of slang) *De slang van de elektrische pompinstallatie moet zijn voorzien van een automatisch afslaand vulpistool om overvullen van het tankende voertuig te voorkomen. Daarnaast moet het vulpistool automatisch afslaan als het vulpistool valt of de brandstoftank vol is.*

Artikel 4.513 (bodem: aanwezigheid en afwezigheid personeel)
1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen wordt door of onder direct toezicht van personeel getankt.
2 Er kan in afwezigheid van personeel met een vulpistool worden getankt, als er een noodstopvoorziening aanwezig is die voor iedereen zichtbaar en bereikbaar is.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.513 (bodem: aanwezigheid en afwezigheid personeel) *Als tanken plaatsvindt zonder de aanwezigheid van personeel, moet de noodstopvoorziening bruikbaar zijn voor de bezoekers van een tankstation. De noodstopvoorziening moet dan op ten minste één goed bereikbare plaats te bedienen zijn, duidelijk zichtbaar zijn en bij elke tankzuil moet duidelijk zijn aangegeven waar de noodstopvoorziening zit. De bedieningsknop mag, uit het oogpunt van vandalisme, in een kast zijn geplaatst als de kast na een eenvoudige handeling is te openen is.*

Artikel 4.514 (water: lozingsroute)
1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van een vloeistofdichte bodemvoorziening bij het tanken van vloeibare brandstoffen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.514, eerste lid *Artikel 4.514, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.514, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

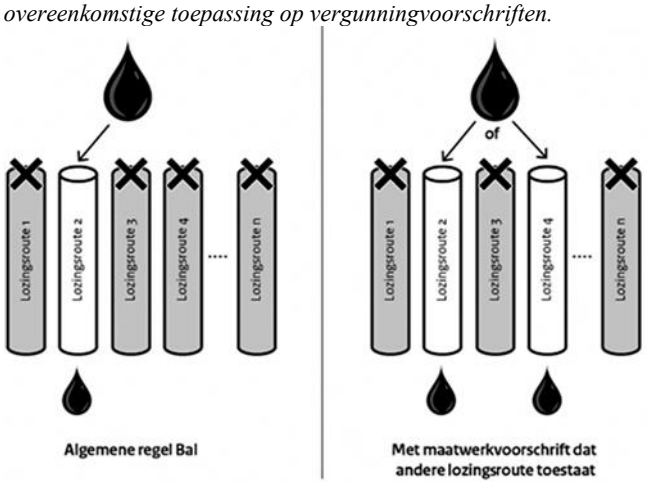

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.515 (water: slibvangput en olieafscheider lozing in een vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater wordt het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.515 (water: slibvangput en olieafscheider lozing in een vuilwaterriool) *Voor het lozen moet het afvalwater worden geleid door een olieafscheider. De olieafscheider heeft een tweeledig doel. Voorkomen wordt dat olie via afstromend hemelwater wordt geloosd en als calamiteitenvoorziening. Als er een calamiteit optreedt waardoor er grotere hoeveelheden brandstof uitstromen, kan de olieafscheider voorkomen dat dit direct in het riool terecht komt. De bulk van die brandstof zal in de afscheider opgevangen worden en zal zich niet verder verspreiden. Naast het voorkomen van milieuverontreiniging wordt daarmee ook het veiligheidsrisico ingeperkt. Een klasse II afscheider is ingericht op een restoliegehalte van 100 mg/l.*
Bij het lozen van afvalwater van een vloeistofdichte vloer geldt een emissiegrenswaarde voor olie.

Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». ***Toelichting artikel 4.515 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.516 (water: meetmethoden)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.516 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Steeds als in het Bal emissiegrenswaarden voor te lozen afvalwater zijn gesteld, is een artikel opgenomen over de meetmethoden waarmee kan worden bepaald of aan die emissiegrenswaarden wordt voldaan. In artikel 4.515 Bal zijn echter geen emissiegrenswaarden gesteld. Artikel 4.516 Bal kan daarom vervallen.*

Artikel 4.517 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.517 (water: riooltekening) *Artikel 4.517 regelt dat degene die tankplaats voor meer dan 25.000 liter vloeibare brandstoffen per jaar exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.515. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.514, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.518 (lucht: verminderen uitstoot benzinedamp)

1 Met het oog op het verminderen van de hoeveelheid benzinedamp die in de atmosfeer wordt uitgestoten wordt via een fase II-benzinedampterugwinningssysteem getankt, als:

a de jaarlijkse hoeveelheid benzine die uit mobiele benzinetanks aan een benzinestation wordt geleverd meer dan 500 m^3/jaar is; of

b de jaarlijkse hoeveelheid benzine die uit mobiele benzinetanks aan een benzinestation wordt geleverd meer dan 100 m^3/jaar is en de tankzuil ligt onder gebouwen met een woonfunctie of een kantoorfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving die permanent in gebruik zijn.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op tankstations die alleen worden gebruikt in verband met het maken en afleveren van nieuwe gemotoriseerde voertuigen voor het wegverkeer.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*

Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.

Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.

Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

3 Bij het tankstation wordt duidelijk kenbaar gemaakt dat een fase II-benzinedampterugwinningssysteem is geïnstalleerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.518 (lucht: verminderen uitstoot benzinedamp) *Met een fase II-benzinedampterugwinningssysteem worden dampen die vrijkomen tijdens het tanken teruggewonnen zodat deze niet in de atmosfeer worden uitgestoten. Dit is alleen relevant bij een tankinstallatie voor het tanken van lichte olie (zoals benzine).*
In het artikel staat bij welke hoeveelheden een fase II-benzinedampterugwinningssysteem aanwezig moet zijn. Bij een debiet van benzine tussen de 100 m^3/jaar en 500 m^3/jaar is een benzinedampterugwinningssysteem vereist, als de tankzuil ligt onder een woning of kantoor.

Artikel 4.519 (lucht: fase II-benzinedampterugwinningssysteem)

1 Met het oog op het verminderen van de hoeveelheid benzinedamp die in de atmosfeer wordt uitgestoten heeft een fase II-benzinedampterugwinningssysteem:
   a een afvangrendement van benzinedamp van 85%;
   b een damp/benzineverhouding van ten minste 0,95 en niet meer dan 1,05; en
   c een keurmerk waaruit blijkt dat het is goedgekeurd door een inspectie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17020 voor NEN-EN 16321-1 en NEN-EN-16321-2.
2 De damp/benzineverhouding is de verhouding tussen het volume van benzinedamp bij atmosferische druk die door een fase II-benzinedampterugwinningssysteem loopt en het volume van de geleverde benzine.
3 Het fase II-benzinedampterugwinningssysteem wordt ten minste eenmaal per jaar door een onafhankelijke inspectie-instantie gecontroleerd volgens NEN-EN 16321-2.
4 Als een automatisch bewakingssysteem is geïnstalleerd, wordt, in afwijking van het derde lid, ten minste eenmaal per drie jaar gecontroleerd.
5 Een automatisch bewakingssysteem is in staat:
   a storingen van het automatisch bewakingssysteem en in het functioneren van het fase II-benzinedampterugwinningssysteem op te sporen;
   b deze storingen te melden aan degene die de activiteit verricht; en
   c de toevoer van benzine naar de tankzuil automatisch te stoppen als de storing niet binnen zeven dagen is verholpen.
6 Onder het afvangrendement, bedoeld in het eerste lid, onder a, wordt verstaan: de hoeveelheid benzinedamp die door het fase II-benzinedampterugwinningssysteem is afgevangen, vergeleken met de hoeveelheid benzinedamp die in de atmosfeer zou zijn uitgestoten zonder een dergelijk systeem, uitgedrukt als percentage.

Toelichting artikel 4.519 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor de testprocedure van fase II-benzinedampterugwinningssystemen moet niet alleen naar NEN-EN-16321-1 worden verwezen maar ook naar NEN-EN-16321-2.*

Artikel 4.520 (lucht: geen terugwinningssysteem bij kleinere bestaande tankstations)

Artikel 4.518, eerste lid, is niet van toepassing tot het moment waarop de infrastructuur van een tankstation sterk wordt gewijzigd of vernieuwd, voor een tankstation:
a dat is opgericht voor 1 januari 2012;

b waar de jaarlijkse hoeveelheid benzine die uit mobiele benzinetanks aan het benzinestation wordt geleverd ten hoogste 3.000 m^3/jaar is; en

c waar gemotoriseerde voertuigen voor het wegverkeer met benzine worden getankt.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*

Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.

Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.

Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.

In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.

Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.

Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.520 (lucht: geen terugwinningssysteem bij kleinere bestaande tankstations) *Dit artikel implementeert artikel 3 van de richtlijn benzinedampterugwinning. Er zal een fase-II benzinedampterugwinningssysteem geïnstalleerd moeten zijn bij een tankstation opgericht vanaf 1 januari 2012 of bij de renovatie van een benzinestation dat is opgericht voor 1 januari 2012 waar de jaarlijkse hoeveelheid benzine die uit mobiele tanks aan een benzinestation wordt geleverd meer dan 500 m^3/jaar is, of waar dit meer dan 100 m^3/jaar is en de tankzuil ligt onder een woning of kantoor. Bij benzinestations opgericht voor 1 januari 2012 met een debiet van meer dan 3.000 m^3 per jaar moet een fase II-benzinedampterugwinningssysteem zijn geïnstalleerd.*

Artikel 4.521 (lucht: controle bij kleinere bestaande tankstations)

Tot het moment waarop de infrastructuur van een tankstation sterk wordt gewijzigd of vernieuwd wordt eenmaal per drie jaar gecontroleerd volgens testprocedure NEN-EN 16321-2 voor een tankstation:

a dat is opgericht voor 1 januari 2012; en

b waar de jaarlijkse hoeveelheid benzine die uit mobiele benzinetanks aan het benzinestation wordt geleverd ten hoogste 3.000 m^3/jaar is.

§ 4.41 Opslaan van brandstoffen in bunkerstations

Artikel 4.522 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vloeibare brandstoffen in een bunkerstation.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.522 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vloeibare brandstoffen in bunkerstations. Daaronder worden verstaan drijvende bouwsels met een permanente ligplaats die zijn bestemd of worden gebruikt voor de opslag of levering van brandstof voor de voortstuwing van schepen.*

Artikel 4.523 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.522, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van het vulpunt van een bunkerstation en de zijden van een bunkerstation waarin brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.523 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.523 regelt dat niet met het opslaan van vloeibare brandstoffen in een bunkerstation mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het vulpunt van het bunkerstation en de zijden van een bunkerstation waarin brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden opgeslagen. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.524. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.524, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.525, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat het de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.523 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.524 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt van een bunkerstation en de zijden van een bunkerstation waarin brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden opgeslagen tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste 20 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.524, eerste en tweede lid *De meeste schepen varen op diesel, maar er zijn schepen, vooral pleziervaartuigen, die benzine gebruiken. Om die reden hebben bunkerstations voor de pleziervaart naast diesel ook benzine in voorraad. Voor de veiligheid is de aanwezigheid van benzine sterk bepalend. Uit risicoberekeningen blijkt dat diesel zelfstandig lastig ontbrandt, maar door de combinatie met benzine sneller ontbrandt. Voor een bunkerstation waarin brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden opgeslagen (in de meeste gevallen benzine) moet dan ook op grond van het eerste lid een afstand worden aangehouden vanaf alle zijden van het station en het vulpunt. Overigens is het op grond van de binnenvaartregelgeving niet toegestaan meer dan 15 m^3 benzine in een bunkerstation op te slaan (artikel 5, vierde lid, van bijlage 3.8 bij de Binnenvaartregeling). Bunkerstations voor de beroepsvaart slaan uitsluitend diesel op. In dat geval is vooral het risico van aanvaring bepalend voor de veiligheid. Om die reden geldt op grond van het tweede lid de afstand in die gevallen uitsluitend vanaf de vaarwegkant van het station, omdat dat de kant is waar gebunkerd wordt. Daarbij wordt opgemerkt dat die kant in de meeste gevallen ook de begrenzing vormt van de locatie. Het bunkerstation zal immers aan die zijde veelal direct grenzen aan openbaar vaarwater. In die gevallen is het fysiek niet mogelijk om de afstand in acht te nemen tot de begrenzing van de locatie en is de uitzondering van het derde lid van toepassing.*

De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de activiteit. Over de begrenzing van de activiteit zijn op grond van artikel 3.275 gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan deze hoofdregel.
Op grond van artikel 4.528 geldt de verplichting niet voor bunkerstations die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.

2 Als een bunkerstation waarin alleen gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger wordt opgeslagen, ligt aan een doorgaande vaarroute, is de afstand vanaf de zijde van dat bunkerstation, die aan die vaarroute grenst, tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste 20 m.

3 De afstand geldt tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste of tweede lid:
- a niet mogelijk is door:
  - 1° de geringe omvang van de locatie;
  - 2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
  - 3° andere fysieke belemmeringen;
- b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
- c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.524, derde lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed; of*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.525. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.
Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstand tot de begrenzing kan worden voldaan dan moet in ieder geval de afstand tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

4 Het derde lid is niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
- a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
- b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.524, vierde lid *De afstand, bedoeld in het derde lid, geldt niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie de toelichting op artikel 5.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstand geldt ook niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het derde lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.524, vijfde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het derde lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.524 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op het eerste onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.421, tweede lid (nieuw), Bal bij dit besluit.*
Voor een inhoudelijke toelichting op het tweede onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.18 Bal bij dit besluit.

Artikel 4.525 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.524, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.525 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*

Toelichting artikel 4.525 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.524, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.526 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 20 m vanaf het vulpunt van een bunkerstation en de zijden van een bunkerstation, als in het bunkerstation brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.526 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf) *Op grond van dit artikel is overnachting en recreatief verblijf verboden binnen 20 meter van een bunkerstation waarin brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger (in de meeste gevallen benzine) wordt opgeslagen. Dergelijke bunkerstations liggen vooral in jachthavens. Het voorschrift is vooral ingegeven door het mogelijke risico van een plasbrand en het beperken van het effect daarvan.*

Artikel 4.527 (externe veiligheid en water: constructie ladingtanks bunkerstation)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam zijn de artikelen 21, 46 en 47 van bijlage 3.8 bij de Binnenvaartregeling van overeenkomstige toepassing op een bunkerstation waarop artikel 6 van het Binnenvaartbesluit niet van toepassing is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.527 (externe veiligheid en water: constructie ladingtanks bunkerstation) *In dit artikel is een aantal bepalingen van de Binnenvaartregeling van overeenkomstige toepassing verklaard op bunkerstations waarop artikel 6 van het Binnenvaartbesluit niet van toepassing is. Het gaat daarbij om bunkerstations waarvoor geen certificaat verplicht is. Deze bunkerstations zijn kleiner dan 20 meter of zijn het product van lengte, breedte en diepgang van minder dan 100 m^3. De bepalingen in de Binnenvaartregeling gaan vooral over de constructie en stellen daaraan eisen. Op bunkerstations met een lengte groter dan 20 meter of waarvoor het product van lengte, breedte en diepgang ten minste 100 m^3 is, zijn de bepalingen van de Binnenvaartregeling rechtstreeks van kracht. Voor die bunkerstations geldt ook de verplichting dat een certificaat van onderzoek moet zijn afgegeven als bedoeld in artikel 6 van het Binnenvaartbesluit.*

Artikel 4.528 (overgangsrecht: afstand)

1 Artikel 4.524, eerste, tweede en derde lid, is niet van toepassing op bunkerstations die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.

2 De artikelen 4.524, eerste en tweede lid, en 4.525 zijn niet van toepassing op het opslaan van vloeibare brandstoffen in een bunkerstation dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.528 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.475 (nieuw) Bal.*

§ 4.42 Kleinschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.42 en artikel 4.529 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om verwarring te voorkomen of in een bepaald geval sprake is van een vaartuig, wordt in het opschrift van paragraaf 4.42 en artikel 4.529, eerste lid, toegevoegd dat het ook gaat om het tanken van drijvende werktuigen. Een voorbeeld van een drijvend werktuig is een drijvende baggermolen.*

Artikel 4.529 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het met een handpomp of elektrische pomp tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen, als niet meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt.
Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.42 en artikel 4.529, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om verwarring te voorkomen of in een bepaald geval sprake is van een vaartuig, wordt in het opschrift van paragraaf 4.42 en artikel 4.529, eerste lid, toegevoegd dat het ook gaat om het tanken van drijvende werktuigen. Een voorbeeld van een drijvend werktuig is een drijvende baggermolen.*

2 Als vloeibare brandstoffen worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast tanken met ureum.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.529 (toepassingsbereik) *Als meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt is paragraaf 4.43 over het «grootschalig tanken» van toepassing. Buiten het toepassingsbereik valt het handmatig vullen van vaartuigen met een jerrycan.*

Artikel 4.530 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.529, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat de coördinaten van de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.530 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.530 regelt dat met het bieden van gelegenheid voor het tanken van niet meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar aan vaartuigen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstand die is voorgeschreven in artikel 4.532. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.532, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.533, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat het de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.530 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.531 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.529, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.531 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.532 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste 20 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.532, eerste lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de activiteit. Over de begrenzing van de activiteit zijn op grond van artikel 3.275 gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan deze hoofdregel.*
Op grond van artikel 4.538 geldt de verplichting niet voor bunkerstations en op land geplaatste vaste tankzuilen die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.

2 De afstand geldt tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid:
- a niet mogelijk is door:
  - 1° de geringe omvang van de locatie;
  - 2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
  - 3° andere fysieke belemmeringen;
- b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
- c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.532, tweede lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed; of*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.533. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.
Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstand tot de begrenzing kan worden voldaan dan moeten in ieder geval de afstand tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
- a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
- b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.532, derde lid *De afstand, bedoeld in het tweede lid, geldt niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie de toelichting op artikel 5.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstand geldt ook niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.532, vierde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het tweede lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.532 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op het eerste onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.421, tweede lid (nieuw), Bal.*
Voor een inhoudelijke toelichting op het tweede onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.18 Bal bij dit besluit.

Artikel 4.533 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.532, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.533 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.533 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.532, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.534 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 20 m vanaf de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.534 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf) *Op grond van dit artikel is overnachting en recreatief verblijf verboden binnen 20 meter van een tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie (in de meeste gevallen benzine) worden getankt. Dergelijke tankzuilen zijn vooral aanwezig in jachthavens. Het voorschrift is vooral ingegeven door het mogelijke risico van een plasbrand en het beperken van het effect daarvan.*

Artikel 4.535 (externe veiligheid en water: tankzuil)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam heeft een tankzuil met een elektrische pomp een aanschakelaar en uitschakelaar.
2 De artikelen 21, 46 en 47 van bijlage 3.8 bij de Binnenvaartregeling zijn van overeenkomstige toepassing op het tanken met een tankzuil die zich op het land bevindt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.535 (externe veiligheid en water: tankzuil) *Het eerste lid regelt dat een tankzuil moet zijn voorzien van een aanschakelaar en uitschakelaar zodat bij een calamiteit of het onbedoeld uitstromen van brandstof de installatie kan worden uitgeschakeld.*
In het tweede lid is een aantal bepalingen van de Binnenvaartregeling van overeenkomstige toepassing verklaard op het tanken van vaartuigen met een tankzuil die zich op het land bevindt. De Binnenvaartregeling is daar niet op van toepassing maar de verplichtingen die in de genoemde artikelen staan kunnen voor deze situaties wel worden toegepast. Deze verplichtingen gaan over snelsluitinrichtingen, het meren van schepen en maatregelen tijdens het bunkeren.

Artikel 4.536 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstoffen of ureum wordt op land getankt boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
2 De aaneengesloten bodemvoorziening bevindt zich 1 m rondom de tankzuil en tussen de tankzuil en de kade.
3 Er wordt door of onder direct toezicht van personeel getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.536 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Een aaneengesloten bodemvoorziening is een bodemvoorziening waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht. Uitgangspunt bij het tanken van vaartuigen met brandstof is dat dit altijd door of onder toezicht van personeel plaatsvindt. Het zelf tanken onder toezicht is toegestaan. Deskundig personeel wil zeggen dat het personeel op de hoogte is van de gevaarlijke eigenschappen van de brandstoffen, de aanwezigheid en wijze van toepassing van absorptie- en hulpmiddelen en de wijze van handelen bij een incident.*

Artikel 4.537 (bodem en oppervlaktewaterlichaam: tanken met vulpistool of slang)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of een oppervlaktewaterlichaam met vloeibare brandstoffen of ureum wordt bij het tanken met een elektrische pomp gebruik gemaakt van een vulpistool of een slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting.
2 Een vulpistool heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als:
   a de brandstoftank vol is; of
   b het vulpistool valt.
3 Een slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als de brandstoftank vol is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.537 (bodem en oppervlaktewaterlichaam: tanken met vulpistool of slang) *Deze eisen zijn ook in het belang van voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater.*
Het tanken van brandstoffen aan vaartuigen vindt plaats boven oppervlaktewater. Bij het tanken van brandstoffen kunnen morsingen van de brandstoffen plaatsvinden, die dan in het oppervlaktewater terecht komen.
Op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 moeten voldoende hulpmiddelen aanwezig zijn voor de bestrijding van een verontreiniging van het oppervlaktewater. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om hulpmiddelen om de gevolgen van een oliemorsing op het oppervlaktewater te beperken, zoals absorptiemateriaal of een olieboom.

Onder de zorgplicht valt dat tankinstallaties die in rivier- en getijdengebieden zijn gelegen, zijn uitgevoerd met voorzieningen die de werking van de installatie waarborgen bij hoge en lage waterstanden. Het gaat hierbij om voorzieningen, zoals een langere ontluchtingsleiding om te voorkomen dat de tank volstroomt met water, een klep in de zuigleiding, het aanbrengen van betonfundatie tegen opdrijven.

Artikel 4.538 (overgangsrecht: afstand)

1 Artikel 4.532, eerste en tweede lid, is niet van toepassing op bunkerstations en op land geplaatste vaste tankzuilen die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.

2 De artikelen 4.532, eerste lid, en 4.533 zijn niet van toepassing op het met een handpomp of elektrische pomp tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.538 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.475 (nieuw) Bal.*

§ 4.43 Grootschalig tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen met brandstoffen

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.43 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van paragraaf 4.42 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.539 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen, als meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt.
2 Als vloeibare brandstoffen worden getankt, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast tanken met ureum.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.539 (toepassingsbereik)
Als 25 m^3 of minder vloeibare brandstoffen per jaar wordt getankt is paragraaf 4.42 over «kleinschalig tanken» van toepassing.
Toelichting artikel 4.539 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.529 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.540 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.539, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.540 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.540 regelt dat met het bieden van gelegenheid voor het tanken van meer dan 25 m^3 vloeibare brandstoffen per jaar aan vaartuigen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstand die is voorgeschreven in artikel 4.542. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.542, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.543, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.540 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.541 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.539, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.541 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.542 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste 20 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.542, eerste lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de activiteit. Over de begrenzing van de activiteit zijn op grond van artikel 3.275 gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan deze hoofdregel.*
Op grond van artikel 4.553 geldt de verplichting niet voor bunkerstations en op land geplaatste vaste tankzuilen die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.

2 De afstand geldt tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.542, tweede lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed; of*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.543. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.
Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstand tot de begrenzing kan worden voldaan dan moet in ieder geval de afstand tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.542, derde lid *De afstand, bedoeld in het tweede lid, geldt niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie de toelichting op artikel 5.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstand geldt ook niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.542, vierde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het tweede lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.542 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op het eerste onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.421, tweede lid (nieuw), Bal.*
Voor een inhoudelijke toelichting op het tweede onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.18 Bal bij dit besluit.

Artikel 4.543 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.542, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.543 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.543 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.542, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.544 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 20 m vanaf de tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, worden getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.544 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf) *Op grond van dit artikel is overnachting en recreatief verblijf verboden binnen 20 meter van een tankzuil waarmee brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie (in de meeste gevallen benzine) worden getankt. Dergelijke tankzuilen zijn vooral aanwezig in jachthavens. Het voorschrift is vooral ingegeven door het mogelijke risico van een plasbrand en het beperken van het effect daarvan.*

Artikel 4.545 (externe veiligheid: tankzuil)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid heeft een tankzuil met een elektrische pomp een aanschakelaar en uitschakelaar.
2 De artikelen 21, 46 en 47 van bijlage 3.8 bij de Binnenvaartregeling zijn van overeenkomstige toepassing op het tanken met een tankzuil die zich op het land bevindt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.545 (externe veiligheid: tankzuil) *Het eerste lid regelt dat een tankzuil moet zijn voorzien van een aan- en uitschakelaar zodat bij een calamiteit of het onbedoeld uitstromen van brandstof de installatie kan worden uitgeschakeld.*
Het tweede lid verklaart een aantal bepalingen van de Binnenvaartregeling van overeenkomstige toepassing op het tanken van vaartuigen met een tankzuil die zich op het land bevindt. De Binnenvaartregeling is daar niet op van toepassing maar de verplichtingen die in de genoemde artikelen staan kunnen voor deze situaties wel worden toegepast. Deze verplichtingen gaan over snelsluitinrichtingen, het meren van schepen en maatregelen tijdens het bunkeren.

Artikel 4.546 (externe veiligheid: niet tanken van schepen die gevaarlijke stoffen vervoeren)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt een schip dat gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen vervoert en de tekens, bedoeld in artikel 3.14, tweede of derde lid, van het Binnenvaartpolitiereglement of Rijnvaartpolitiereglement 1995, voert niet getankt met vloeibare brandstoffen.
2 Een schip dat gasvormige gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen vervoert en de tekens, bedoeld in artikel 3.14, eerste lid, van het Binnenvaartpolitiereglement of Rijnvaartpolitiereglement 1995 voert, wordt niet getankt met vloeibare brandstoffen.
3 Een schip dat gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen vervoert en de tekens, bedoeld in artikel 3.14, eerste lid, van het Binnenvaartpolitiereglement of Rijnvaartpolitiereglement 1995 voert, wordt vanaf een bunkerstation niet getankt met vloeibare brandstoffen, als vanaf dat bunkerstation benzine wordt getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.546 (externe veiligheid: niet tanken van schepen die gevaarlijke stoffen vervoeren) *Dit artikel bevat regels voor het tanken van schepen die gevaarlijke stoffen vervoeren. Deze schepen worden ook wel «kegelschepen» genoemd naar de blauwe kegels die de schepen als veiligheidsteken moeten voeren. In het eerste lid gaat het om de tekens, bedoeld in artikel 3.14, tweede of derde lid, van het Binnenvaartpolitiereglement of Rijnvaartpolitiereglement 1995. Dat zijn:*
- *'s Nachts: twee of drie blauwe lichten; en*
- *Overdag: twee of drie blauwe kegels met de punt naar beneden.*

Deze tekens moeten in een verticale lijn met een onderlinge afstand van ongeveer 1 m, op een geschikte plaats en op een zodanige hoogte worden gevoerd, dat zij van alle zijden zichtbaar zijn.
In het tweede lid gaat het om het teken, bedoeld in artikel 3.14, eerste lid, van het Binnenvaartpolitiereglement of Rijnvaartpolitiereglement 1995. Dat is:
- *'s Nachts: een blauw licht; en*
- *Overdag: een blauwe kegel met de punt naar beneden.*

Dit teken moet op een geschikte plaats en op een zodanige hoogte worden gevoerd, dat het van alle zijden zichtbaar is.
Onder gevaarlijke stoffen worden in dit artikel verstaan de gevaarlijke stoffen, bedoeld in artikel 1 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen. Het gaat daarbij om:
- *Ontplofbare stoffen en voorwerpen;*
- *Samengeperste, vloeibaar gemaakte of onder druk opgeloste gassen;*
- *Brandbare vloeistoffen;*
- *Brandbare vaste stoffen;*
- *Voor zelfontbranding vatbare stoffen;*

- *Stoffen die bij aanraking met water brandbare gassen ontwikkelen;*
- *Stoffen die de verbranding bevorderen;*
- *Organische peroxiden;*
- *Giftige stoffen;*
- *Infectueuze stoffen;*
- *Bijtende stoffen; of*
- *Andere stoffen die voor de mens of het milieu gevaarlijk kunnen zijn, als de stof krachtens artikel 3 van die wet is aangewezen.*

Artikel 4.547 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt een tankzuil op land zich boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.
2 De vloeistofdichte bodemvoorziening bevindt zich 1 m rondom de tankzuil en tussen de tankzuil en de kade.
3 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider.
4 In afwijking van het eerste lid kan een tankzuil op land voor alleen ureum zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening bevinden.
5 Het derde lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.550.
6 Er wordt door of onder direct toezicht van personeel getankt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.547 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Als in het afvalwater de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l is, mag het afvalwater direct op het vuilwaterriool worden geloosd zonder zuivering vooraf. Daarnaast hoeft in dat geval de bedrijfsriolering niet vloeistofdicht te zijn.*
Uitgangspunt bij het tanken van vaartuigen is dat dit altijd onder toezicht van deskundig personeel plaatsvindt. Het zelf tanken onder toezicht is toegestaan. Deskundig personeel wil zeggen dat het personeel op de hoogte is van de gevaarlijke eigenschappen van de brandstoffen, de aanwezigheid en wijze van toepassing van absorptie- en hulpmiddelen en de wijze van handelen bij een incident.
Toelichting artikel 4.547 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een wetstechnische aanpassing.*
Toelichting artikel 4.547 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met dit onderdeel is artikel 4.547 Bal gewijzigd. De wijziging ziet overeenkomstig de wijziging van artikel 4.508 Bal op een versoepeling van de eisen ten aanzien van het tanken van ureum. Deze wijziging wordt om dezelfde reden doorgevoerd als de wijziging van artikel 4.508 Bal.*
Als ureum wordt getankt op dezelfde locatie als vloeibare brandstof, dan moet ureum worden getankt boven een vloeistofdichte bodemvoorziening. Wanneer ureum op een andere plaats wordt getankt dan vloeibare brandstof, dan mag dit boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
Een vloeistofdichte bodemvoorziening is een te zware bodembeschermende voorziening als het alleen om tanken van ureum gaat. Een aaneengesloten bodemvoorziening biedt voldoende bescherming tegen verontreiniging van de bodem. In aanvulling daarop geldt de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal. Dat betekent dat naast de bodembeschermende voorziening ook alle passende preventieve maatregelen tegen bodemverontreiniging moeten worden getroffen. Bij die preventieve maatregelen gaat het bijvoorbeeld om good housekeeping maatregelen die niet limitatief zijn opgesomd in bijlage 1 bij het BB-cvm (Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen[1]). Good housekeeping houdt bijvoorbeeld in dat gelekte en gemorste vloeistoffen direct worden opgeruimd en dat daarvoor voldoende absorptiemiddelen en faciliteiten beschikbaar zijn.
Het verschil in aanlegkosten tussen een vloeistofdichte bodemvoorziening onder erkenning BRL SIKB 7700 en een aaneengesloten bodemvoorziening is aanzienlijk. De kosten voor grondmechanisch onderzoek en advies, grondverbetering op basis van het advies (met bijbehorende verdichtingsmetingen), gecertificeerd personeel, certificaatkosten BRL SIKB 7700 en dergelijke hoeven bij een aaneensloten bodemvoorziening niet gemaakt te worden. Het is lastig om het prijsverschil inzichtelijk te maken, omdat elke aanleg locatie specifiek is en het bodemtype een grote rol in de kosten speelt. Daarentegen zijn heel veel tankplaatsen nu al uitgegaan van het Activiteitenbesluit milieubeheer (en hebben kosten voor vloeistofdicht al gemaakt) en zal er waarschijnlijk een voorkeur zijn om het afleveren van ureum in nieuwe situaties bij voorkeur via de afleverinstallatie, dus via de vloeistofdichte bodemvoorziening te laten gaan. De «winst» is dus met name voor die bedrijven die nu een nieuwe tankplaats aanleggen met een losse AdBlue-unit (ureum). Naar verwachting zullen dat er niet heel veel zijn.
[1]Dit document is in bijlage XVIII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving aangewezen als informatiedocument over beste beschikbare technieken.

Artikel 4.548 (bodem en oppervlaktewaterlichaam: tanken met vulpistool of slang)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of een oppervlaktewaterlichaam met vloeibare brandstoffen of ureum wordt bij het tanken met een elektrische pomp gebruik gemaakt van een vulpistool of een slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting.
2 Het vulpistool heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als:
  a de brandstoftank vol is; en
  b het vulpistool valt.
3 De slang die is aangekoppeld via een vaste aansluiting heeft een automatisch afslagmechanisme dat afslaat als de brandstoftank vol is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.548 (bodem en oppervlaktewaterlichaam: tanken met vulpistool of slang) *Deze eisen zijn in het belang van voorkomen van verontreiniging van de bodem, maar ook het oppervlaktewater. Het tanken van vaartuigen vindt plaats boven oppervlaktewater. Bij het tanken van brandstoffen kunnen morsingen van de brandstoffen plaatsvinden, die dan in het oppervlaktewater terecht komen.*
Op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 moeten voldoende hulpmiddelen aanwezig zijn voor de bestrijding van een verontreiniging van het oppervlaktewater. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om hulpmiddelen om de gevolgen van een oliemorsing op het oppervlaktewater te beperken, zoals absorptiemateriaal of een olieboom.
Onder de zorgplicht valt dat tankinstallaties die in rivier- en getijdengebieden zijn gelegen, zijn uitgevoerd met voorzieningen die de werking van de installatie waarborgen bij hoge en lage waterstanden. Het gaat hierbij om voorzieningen, zoals een langere ontluchtingsleiding om te voorkomen dat de tank volstroomt met water, een klep in de zuigleiding, het aanbrengen van betonfundatie tegen opdrijven.

Artikel 4.549 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van een vloeistofdichte bodemvoorziening geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.549, eerste lid *Artikel 4.549, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.549, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

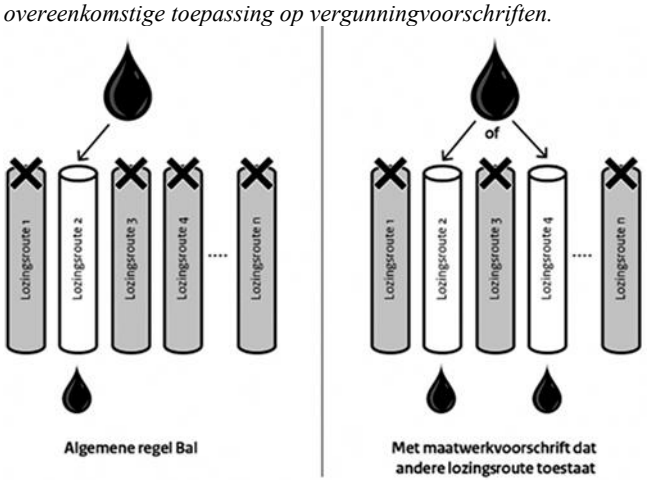

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.550 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of wordt dat afvalwater voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.550 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Als sprake is van het lozen, dan geldt voor het lozen van oliehoudend afvalwater op het vuilwaterriool een norm van 20 mg/l of de plicht een slibvangput en een olieafscheider klasse II (zonder coalescentiefilter) te hebben. Bij zorgvuldig werken en direct opruimen na het morsen, zal in veel gevallen geen slibvangput en olieafscheider nodig zijn en wordt aan de norm voldaan.*
Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.550 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.551 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.551 (water: meetmethoden) *Artikel 4.551 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.577 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.552 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.552 (water: riooltekening) *Artikel 4.552 regelt dat degene die tankplaats voor vaartuigen voor meer dan 25.000 liter vloeibare brandstoffen per jaar exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.550. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.549, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.553 (overgangsrecht: afstand)

1 Artikel 4.542, eerste en tweede lid, is niet van toepassing op tankzuilen die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.
2 De artikelen 4.542, eerste lid, en 4.543 zijn niet van toepassing op het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.553 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid (nieuw) vervalt «bunkerstations en op land geplaatste vaste» omdat artikel 4.542, eerste en tweede lid, alleen «tankzuilen» noemt.*
Voor een inhoudelijke toelichting op het tweede lid (nieuw) wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.475 (nieuw).

§ 4.44 Wasstraat of wasplaats

Artikel 4.554 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het wassen van gemotoriseerde voertuigen.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten, bedoeld in paragraaf 4.90.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.554 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het wassen van motorvoertuigen of spoorvoertuigen. In de meeste gevallen zal sprake zijn van geautomatiseerd wassen, zoals het wassen in een volautomatische wasstraat of een roll-over. Ook het wassen in een wasbox met een hogedrukspuit of met een emmer water valt echter onder de paragraaf. Gezien de activiteiten waarbij naar deze paragraaf wordt verwezen zal het echter niet vaak voorkomen dat alleen met de hand wordt gewassen; in dat geval ligt maatwerk voor de hand.*

Toelichting artikel 4.554 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het artikel wordt «motorvoertuigen of spoorvoertuigen» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen».*

Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I bij het Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals wassen is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.

Activiteiten zoals wassen zijn alleen voldoende relevant om als milieubelastende activiteit onder het Bal te vallen als het gaat om gemotoriseerde vervoermiddelen. Het alleen wassen van fietsen, handkarren of roeiboten kan buiten de aanwijzing blijven.

Onder het begrip «voertuig» valt ook een «spoorvoertuig».

In paragraaf 4.44 zijn specifieke eisen gesteld aan het wassen van gemotoriseerde voertuigen, waar bij het reinigen van gemotoriseerde voertuigen voor agrarische activiteiten niet aan hoeft te worden voldaan. Om te voorkomen dat men bij het reinigen van werktuigen, voertuigen of apparatuur voor agrarische activiteiten ook onder deze paragraaf valt en men alsnog aan de strengere eisen moet voldoen, wordt een tweede lid toegevoegd waarin dit wordt uitgezonderd van het toepassingsbereik.

Artikel 4.555 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.554, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.555 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.555 regelt dat wasplaatsen en wasstraten niet mogen worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.555 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.556 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.554, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.556 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.557 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met oliën, vetten en koelvloeistof wordt gewassen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.
2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider.
3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.559.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.557 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Bij het wassen kunnen bodembedreigende stoffen met het waswater vrijkomen zoals oliën, vetten en koelvloeistof. Bij het wassen van motorvoertuigen en spoorvoertuigen komt - vooral bij geautomatiseerde installaties - het waswater continu op de vloer terecht. Om deze reden is een vloeistofdichte bodemvoorziening voorgeschreven om de bodem te beschermen.*

Als in het afvalwater de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l is, mag het afvalwater direct op het vuilwaterriool worden geloosd zonder zuivering vooraf. Daarnaast hoeft in dat geval de bedrijfsriolering niet vloeistofdicht te zijn.

Artikel 4.558 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het wassen van gemotoriseerde voertuigen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.558, eerste lid *Artikel 4.558, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het wassen van motorvoertuigen en spoorvoertuigen, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.558, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

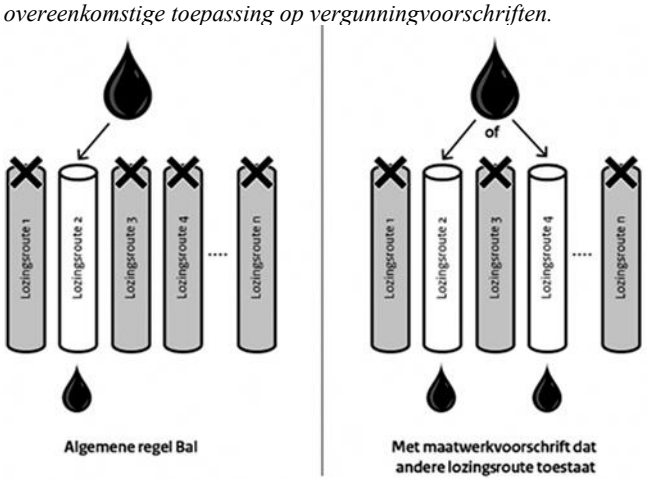

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikel 4.558 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het artikel wordt «motorvoertuigen en spoorvoertuigen» vervangen door «gemotoriseerde voertuigen». Onder een voertuig valt ook een spoorvoertuig. De wijziging in dit artikel hangt samen met de wijziging van artikel 4.554 Bal.*

Artikel 4.559 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.559 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Bij het lozen van afvalwater van een vloeistofdichte vloer geldt een emissiegrenswaarde voor olie. Als een olieafscheider wordt toegepast die voldoet aan de NEN-EN-norm, geldt de emissiegrenswaarde niet.*
Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.559 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.560 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.560 (water: meetmethoden) *Artikel 4.560 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.559 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.561 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.561 (water: riooltekening) *Artikel 4.561 regelt dat degene die wasplaats voor motorvoertuigen en spoorvoertuigen exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.559. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.558, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.45 Verwijderen graffiti

Artikel 4.562 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het verwijderen van graffiti.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen, bedoeld in paragraaf 4.21.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.562 (toepassingsbereik) *In onderhoudswerkplaatsen voor treinen, trams en metro's wordt veel graffiti verwijderd. De verwijdering gebeurt met pasta's en dergelijke op basis van oplosmiddelen, die niet in het riool terecht moeten komen.*
Toelichting artikel 4.562 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het toepassingsbereik van paragraaf 4.45 wordt gewijzigd. Het verwijderen van graffiti van treinen en autobussen kan gezien worden als een vorm van reinigen, maar na de aanpassing van het artikel met het toepassingsbereik van paragraaf 4.21 is daar alleen nog sprake van als de graffiti verwijderd wordt voor een daaropvolgende bewerking zoals het opnieuw coaten van de trein of autobus. Als dat zich voordoet, moet de activiteit vallen onder de regels van paragraaf 4.21 en treedt paragraaf 4.45 terug. Paragraaf 4.45 is alleen van toepassing als het verwijderen van de graffiti een losse activiteit is.*

Artikel 4.563 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.462, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.563 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.563 regelt dat het verwijderen van graffiti niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.563 en 4.569 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.563a (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.562, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting artikel 4.563a (nieuw), artikel 4.1159a (nieuw) en artikel 4.1176a (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze onderdelen wordt in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal een artikel toegevoegd dat er op ziet dat de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2 Bal, op de in deze paragrafen geregelde activiteiten van toepassing zijn. In de hiervoor genoemde paragrafen is door de aard van de activiteiten het toepassen van verschillende bodembeschermende voorzieningen verplicht gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. In paragraaf 5.4.2 Bal zijn voor bodembeschermende voorzieningen regels opgenomen. Per abuis ontbraken in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal artikelen waarmee paragraaf 5.4.2 Bal van toepassing werd verklaard op die bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.564 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt graffiti verwijderd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.564 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Om verontreiniging van de bodem te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer.*

Artikel 4.565 (water: preventie verontreiniging)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater wordt alleen het naspoelwater afkomstig van het verwijderen van graffiti geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.565 (water: preventie verontreiniging) *Uitgangspunt in artikel 4.565 is dat het verwijderen van graffiti zoveel mogelijk zonder het gebruik van water plaatsvindt en dat alleen water wordt gebruikt om na te spoelen. Als wel water wordt gebruikt, moet dit afvalwater zoveel mogelijk worden opgevangen en vervolgens hergebruikt, gezuiverd of afgevoerd worden als gevaarlijk afval. Alleen het naspoelwater mag worden geloosd.*
Bij het verwijderen van graffiti van een spoorvoertuig wordt vaak gebruik gemaakt van een mobiele wasinstallatie omdat minder reinigingsmiddelen nodig zijn als de graffiti zo snel mogelijk na het aanbrengen wordt verwijderd. Er worden dan veelal kunststof matten ingezet als opvangvoorziening.

Artikel 4.566 (water: lozingsroute naspoelwater)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen naspoelwater afkomstig van het verwijderen van graffiti geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.566, eerste lid *Artikel 4.566, eerste lid, bepaalt dat het naspoelwater afkomstig van het verwijderen van graffiti, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.566, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

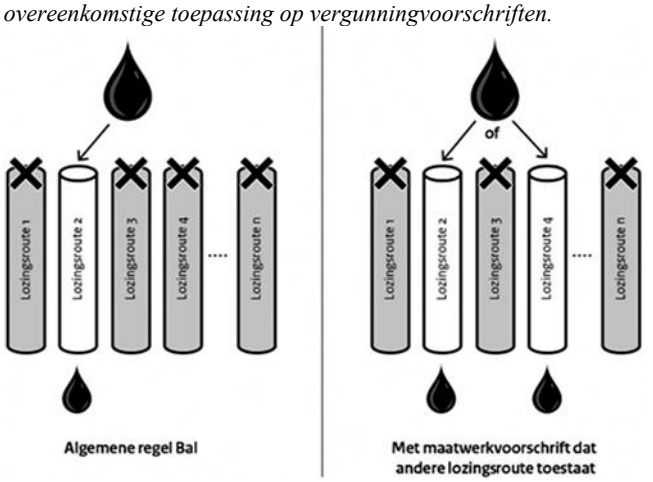

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.567 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.567 (water: riooltekening) *Artikel 4.567 regelt dat degene die graffiti verwijdert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.566, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.46 Natte koeltoren

Artikel 4.568 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een natte koeltoren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.568 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het in werking hebben van een natte koeltoren onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.7.*

Artikel 4.569 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.568, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.569 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat een natte koeltoren niet in werking mag zijn voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie. Voor deze activiteit kan dat het geval zijn in verschillende paragrafen van hoofdstuk 3. Een natte koeltoren kan namelijk bij diverse milieubelastende activiteiten voorkomen.
Toelichting artikelen 4.563 en 4.569 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.570 (externe veiligheid: onderzoek risico's legionellabesmetting)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt onderzoek verricht naar de risico's van de natte koeltoren voor de omgeving door legionellabesmetting.

2 Bij het onderzoek worden in ieder geval betrokken:
- a het risico op vermeerdering van legionellabacteriën in de koeltoren door:
  - 1° de aard en de kwaliteit van het water dat wordt gebruikt;
  - 2° de temperatuur van het water;
  - 3° de verblijfstijd van het water;
  - 4° de stilstand van het water; en
  - 5° de aanwezigheid van biofilm en sediment;
- b de bedrijfsvoering van de natte koeltoren;
- c de effectiviteit van het waterbehandelingsprogramma voor legionellabacteriën en biofilmvorming; en
- d de risico's voor de omgeving, bepaald volgens de risicocategorie-indeling in tabel 4.570.

Tabel 4.570 Risicocategorie-indeling

Risicocategorie	Locatie natte koeltoren
1	Minder dan 200 m van een ziekenhuis, verpleeghuis of andere medisch georiënteerde zorginstelling waar mensen met een verminderd immuunsysteem verblijven
2	Minder dan 200 m van verzorgingstehuizen, hotels of andere gebouwen waarin zich veel mensen bevinden
3	Minder dan 600 m van een woonomgeving
4	Meer dan 600 m van een woonomgeving

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.570 (externe veiligheid: onderzoek risico's legionellabesmetting) *Natte koeltorens kunnen zowel voor werknemers als voor de omgeving een legionellarisico opleveren. Dat betekent dat naast dit besluit ook de regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden van toepassing is op natte koeltorens.*
Het is van belang dat de regels van dit besluit en de arbeidsomstandighedenregelgeving met elkaar in overeenstemming zijn. Bij het formuleren van dit artikel is dan ook zoveel mogelijk aangesloten bij de bepalingen die gesteld zijn op basis van de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en de risico-indeling volgens het BREF-document voor industriële koelsystemen. In ISSO-publicatie 55.3 en Arbo-informatieblad nr. 32 (AI-blad 32) worden de bepalingen vertaald naar praktijkrichtlijnen voor het legionellaveilig ontwerpen, uitvoeren en beheren van natte koeltorens en luchtbevochtigingssystemen, die worden gevoed met leidingwater.
In het eerste lid is aangegeven dat een onderzoek moet worden verricht naar de risico's van een natte koeltoren. Dit onderzoek zal plaatsvinden in de vorm van een risicoanalyse. In AI-blad 32 en ISSO-publicatie 55.3 zijn voorbeelden van risicoanalyses opgenomen, die als referentie kunnen worden gebruikt. Op www.isso.nl is ook een gratis te downloaden model voor een risicoanalyse en beheerplan opgenomen.
In het tweede lid wordt ingegaan op de risicofactoren die moeten worden betrokken bij het uitvoeren van het onderzoek. Deze risicofactoren zijn ontleend aan AI-blad 32, hoofdstuk 4.4.3. De risicocategorie-indeling (tabel 4.570) is afgeleid van het BREF-document voor industriële koelsystemen.

Uit de specifieke zorgplicht vloeit voort dat het onderzoek zal moet worden geactualiseerd als er in de installatie of in de omgeving wijzigingen plaatsvinden, die van invloed zijn op de risico's.

Artikel 4.571 (externe veiligheid: legionella-beheersplan)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is een legionella-beheersplan opgesteld dat het volgende bevat:
- a een tekening of schema met de actuele indeling van de natte koeltoren;
- b een beschrijving van de juiste en veilige werking van de natte koeltoren;
- c een beschrijving van controles die worden verricht aan de natte koeltoren en controles op de aanwezigheid van legionella;
- d een aanduiding van de waarden van de fysische, chemische en microbiologische parameters en de concentratie aan legionellabacteriën in de natte koeltoren bij het bereiken waarvan maatregelen ter verbetering worden getroffen en een beschrijving van die maatregelen;
- e een beschrijving van de maatregelen die worden getroffen bij calamiteiten; en
- f een beschrijving van de maatregelen die zijn gericht op:
  - 1° het zoveel mogelijk beperken van het ontstaan en verspreiden van waternevel;
  - 2° het zoveel mogelijk vermijden dat water in leidingen, reservoirs en appendages stil staat;
  - 3° het schoonhouden van de natte koeltoren en het water dat zich daarin bevindt;
  - 4° het zoveel mogelijk beperken van de vermeerdering van legionellabacteriën door toepassing van waterbehandelingstechnieken; en
  - 5° het waarborgen volgens de processpecificaties van een juiste en veilige werking van de natte koeltoren.

2 Het legionella-beheersplan wordt uitgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.571 (externe veiligheid: legionella-beheersplan) *Het eerste lid geeft aan welke elementen het legionella-beheersplan in ieder geval moet bevatten. Een onderdeel daarvan is het zo veel mogelijk beperken van legionellabacteriën door de toepassing van waterbehandelingstechnieken. Dit is opgenomen onder f van het eerste lid. Daarbij moet opgemerkt worden dat ook het signaleren van het disfunctioneren van de waterbehandelingstechniek onder de toepassing van waterbehandelingstechnieken valt.*
Degene die de activiteit verricht neemt het initiatief om het legionella-beheersplan op te stellen en leeft dit plan na. In het beheersplan geeft hij aan voor welke maatregelen is gekozen. Het bevoegd gezag kan het beheersplan inzien om te beoordelen of de maatregelen voldoende zijn. Als dat nodig is kan het bevoegde gezag maatwerkvoorschriften stellen over de invulling van het beheersplan.

Artikel 4.572 (externe veiligheid: logboek)

Er wordt een logboek bijgehouden waarin gegevens worden vastgelegd over:
- a de onderhoudswerkzaamheden;
- b de wijzigingen in de natte koeltoren of het onderhoud;
- c de uitkomsten van controles die zijn verricht; en
- d bijzonderheden over de werking van de natte koeltoren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.572 (externe veiligheid: logboek) *Op grond van dit artikel is degene die de activiteit verricht verplicht om een logboek bij te houden waarin een aantal gegevens over bijvoorbeeld onderhoud en controles moet worden bijgehouden.*
Toelichting artikel 4.572 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

§ 4.47 Autodemontage en tweewielerdemontage

Artikel 4.573 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen.
2 Als autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen worden gedemonteerd, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast opslaan van deze wrakken of gedemonteerde onderdelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.573 (toepassingsbereik) *Onder de paragraaf valt het demonteren van wrakken van de volgende voertuigen:*
- *Bedrijfsauto's als bedoeld in de Regeling voertuigen, met een maximum gewicht van ten hoogste 3.500 kg;*
- *Personenauto's als bedoeld in de Regeling voertuigen;*
- *Bromfietsen (op twee, drie of vier wielen) als bedoeld in de Regeling voertuigen en motorfietsen (op twee wielen, met en zonder zijspanwagen) als bedoeld in de Regeling voertuigen.*

Er is pas sprake van een wrak als het voertuig een afvalstof is in de zin van artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Een auto of een tweewielig motorvoertuig wordt een afvalstof als het voertuig rijtechnisch in onvoldoende staat is en het niet meer mogelijk is om op rendabele wijze het voertuig in voldoende staat te brengen.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

Artikel 4.574 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.573, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.574 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.574 regelt dat het demonteren niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.574 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.575 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.573, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.575 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.576 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met motorolie, remolie, koelvloeistof, remvloeistof, accuzuur en vloeibare brandstoffen worden:

Toelichting artikel 4.576, eerste lid, aanhef, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In artikel 4.576 Bal waarin een verplichting is opgenomen bij het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen bodembeschermende voorzieningen te treffen, was het oogmerk beperkt tot het voorkomen van verontreiniging van de bodem met motorolie, remolie, koelvloeistof, remvloeistof en vloeibare brandstoffen. Bij het demonteren van wrakken kan ook accuzuur vrijkomen dat de bodem kan verontreinigen. Met de wijziging van artikel 4.576 wordt accuzuur toegevoegd aan het oogmerk. Daarmee wordt het duidelijk dat de vereiste bodembeschermende voorzieningen er ook toe dienen om verontreiniging van de bodem met accuzuur te voorkomen.*

a autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen voor demontage opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening en een lekbak;

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990. Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.

In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

b vloeistoffen afgetapt boven een aaneengesloten bodemvoorziening;
c onderdelen die vloeistof bevatten gedemonteerd boven een aaneengesloten bodemvoorziening; en
d gedemonteerde onderdelen die vloeistof bevatten opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening en een lekbak.

2 Als wrakken bij ontvangst worden geïnspecteerd op lekkage en uit de inspectie blijkt dat er geen vloeibare bodembedreigende stoffen lekken, kunnen deze worden opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

3 Als gedemonteerde onderdelen die vloeistof bevatten worden geïnspecteerd op lekkage en uit de inspectie blijkt dat er geen vloeibare bodembedreigende stoffen lekken, kunnen deze worden opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

4 Als uit de gedemonteerde onderdelen bodembedreigende stoffen kunnen uitlogen, is de aaneengesloten bodemvoorziening tegen inregenen beschermd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.576 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Uit de autowrakken en wrakken van tweewielige motorvoertuigen kunnen bodembedreigende stoffen lekken zoals motorolie, remolie, koelvloeistof, remvloeistof en vloeibare brandstoffen.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht. Voor het eerste lid, onder a, wordt een aaneengesloten bodemvoorziening in combinatie met een lekbak als voldoende gezien, omdat er maar een beperkte hoeveelheid aan vloeistoffen kan lekken uit een wrak. De lekbak moet wel voldoende gedimensioneerd zijn om de inhoud van het lekkende onderdeel te kunnen opvangen.
In de hal waarin autowrakken en wrakken van tweewielige motorvoertuigen worden gedemonteerd zal veelal constructief een betonvloer aanwezig zijn, waardoor al aan het eerste lid, onder b en c, wordt voldaan.
Toelichting artikel 4.576 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel veroorzaakte onbedoeld een verzwaring van de verplichtingen voor autodemontage en tweewielerdemontage. Uit het artikel vloeide namelijk de verplichting voort om gedemonteerde wrakken te plaatsen boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een wrak dat is gedemonteerd levert geen bodembedreiging meer op omdat de vloeistoffen zijn verwijderd. Het is dan ook niet nodig om daarvoor een bodembeschermende voorziening te verlangen. Door het invoegen van «voor demontage» in het eerste lid, onder a, en het vervallen van «of na demontage» in het tweede lid wordt bereikt dat het opslaan boven een aaneengesloten bodemvoorziening alleen verplicht is voor wrakken die nog niet zijn gedemonteerd. Verder wordt in het artikel «in combinatie met een lekbak» vervangen door «en een lekbak». Daarmee wordt beter tot uitdrukking gebracht dat het opslaan zowel boven een aaneengesloten bodemvoorziening als boven een lekbak moet plaatsvinden.*

Artikel 4.577 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.577, eerste lid *Artikel 4.577, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*

Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.577, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

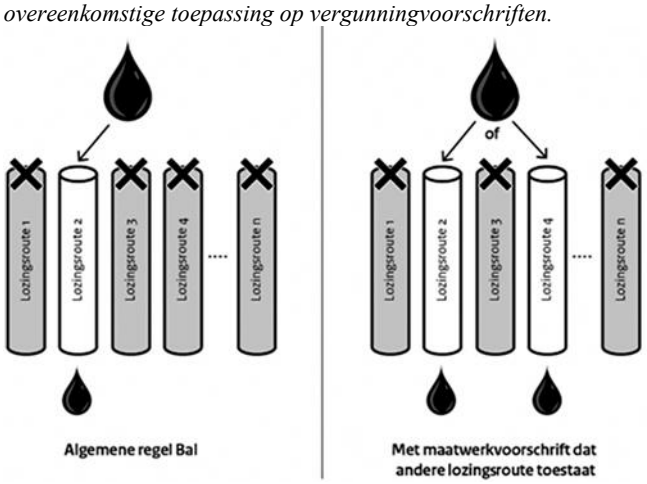

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.578 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.578 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Bij het lozen van afvalwater geldt een emissiegrenswaarde voor olie. Artikel 4.578 regelt dat als een olieafscheider wordt toegepast die voldoet aan de NEN-EN-norm, de emissiegrenswaarde niet geldt.*
Een slibvangput of olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water». In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikel 4.578 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.579 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.579 (water: meetmethoden) *Artikel 4.579 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.578 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.580 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.580 (water: riooltekening) *Artikel 4.580 regelt dat degene autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen demonteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.578. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.577, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.581 (lucht: diffuse emissies bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)
Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt bij het ontsteken van airbags en gordelspanners de lucht afgezogen.

Artikel 4.582 (lucht: emissie totaal stof bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)
1 Voor de emissie in de lucht bij het ontsteken van airbags en gordelspanners is de emissiegrenswaarde voor totaalstof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
   a de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar; of
   b minder dan 5.000 autowrakken per jaar worden gedemonteerd.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.582 (lucht: emissie totaal stof bij het ontsteken van airbags en gordelspanners) *Bij het ontsteken van airbags en gordelspanners kan emissie van totaal stof naar de lucht ontstaan. Als op jaarbasis minder dan 5.000 autowrakken worden gedemonteerd, zal die emissie naar verwachting niet significant zijn. Dit is ook het geval de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar. In deze gevallen geldt de emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3 daarom niet.*
Als ten minste 5.000 autowrakken per jaar worden gedemonteerd of meer dan 100 kg totaal stof per jaar wordt geëmitteerd wordt in ieder geval aan de emissiegrenswaarde voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Toelichting artikel 4.582 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid, onder a, is een wetstechnische aanpassing aangebracht, waarbij het woord «en» wordt vervangen door «of».*

Artikel 4.583 (lucht: meetmethoden bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)
1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.583 (lucht: meetmethoden bij het ontsteken van airbags en gordelspanners) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.583 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.584 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)
1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.582, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.584 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij het ontsteken van airbags en gordelontspanners) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eis wordt voldaan.*

Artikel 4.585 (lucht: eenmalige meting bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)
1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.583 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.585 (lucht: eenmalige meting bij het ontsteken van airbags en gordelspanners) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de afzonderlijke meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.585 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.586 (lucht: afvoeren emissies bij het ontsteken van airbags en gordelspanners)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij het ontsteken van airbags en gordelspanners emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.586 (lucht: afvoeren emissies bij het ontsteken van airbags en gordelspanners) *Om overlast van emissies bij het ontsteken van airbags en gordelspanners te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.587 (afval: zo spoedig mogelijk demonteren)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden autowrakken en wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk twee weken na ontvangst van de wrakken, ontdaan van de volgende stoffen en materialen:
   a motorolie;
   b transmissieolie;
   c versnellingsbakolie;
   d olie uit het differentieel;
   e hydraulische olie;
   f remvloeistoffen;
   g koelvloeistoffen;
   h ruitensproeiervloeistoffen;
   i airconditioningsvloeistoffen;
   j vloeibare brandstoffen;
   k tank voor tot vloeistof verdichte of gecomprimeerde gassen;
   l bodembedreigende vloeistoffen;
   m accu;
   n oliefilter;
   o condensatoren met PCB of PCT;
   p batterijen; en
   q ontplofbare onderdelen, als deze niet zijn geneutraliseerd, met uitzondering van elektrische airbags en gordelspanners.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.577, eerste lid *Artikel 4.577, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het demonteren van autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

2 Als dat nodig is voor het opnieuw als product gebruiken van gedemonteerde onderdelen, kan worden afgezien van het aftappen van de oliën uit de onderdelen, bedoeld in het eerste lid, en kan het oliefilter worden teruggeplaatst.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.587 (afval: zo spoedig mogelijk demonteren) *Dit artikel implementeert de richtlijn autowrakken (in het bijzonder artikel 6 en bijlage I, onder 3). Het bedrijf moet binnen twee weken na ontvangst van een autowrak of wrak van een tweewielig motorvoertuig alle vloeistoffen aftappen en de volgende onderdelen demonteren: tanks voor tot vloeistof verdichte of gecomprimeerde gassen (LPG-tanks, aardgas- en waterstoftanks), accu's (alle vanzelfsprekend met inhoud), oliefilters, condensatoren met PCB of PCT, batterijen en ontplofbare onderdelen die niet zijn geneutraliseerd (met uitzondering van elektrische airbags en gordelspanners). Het bedrijf kan afzien van het aftappen van de oliën en kan het oliefilter terugplaatsen als dat noodzakelijk is voor het opnieuw gebruiken als product.*

Artikel 4.588 (afval: overige activiteiten)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden autowrakken ontdaan van de volgende stoffen en materialen:
- a banden, glas en grote kunststofonderdelen, als deze materialen tijdens het shredderproces niet zo worden gescheiden dat ze kunnen worden gerecycled;
- b metalen onderdelen die koper, aluminium of magnesium bevatten, als deze metalen niet tijdens het shredderproces worden gescheiden;
- c katalysatoren;
- d onderdelen waarvan is aangegeven dat deze lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten; en
- e elektrische airbags en gordelspanners, als deze niet zijn geneutraliseerd.

2 Een autowrak wordt niet zo geplet of mechanisch verkleind dat de identiteit of de inhoud daarvan niet meer herkenbaar is.

3 Wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen worden ontdaan van onderdelen waarvan is aangegeven dat deze lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten en van elektrische airbags en gordelspanners, als deze niet zijn geneutraliseerd.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.588 (afval: overige activiteiten) *Dit artikel implementeert de richtlijn autowrakken (in het bijzonder artikel 6 en bijlage I, onder 4). Voordat het bedrijf autowrakken afvoert naar een shredderinstallatie, moeten de wrakken zijn ontdaan van overige stoffen en materialen: banden, glas, grote kunststofonderdelen (onder andere bumpers, instrumentenborden, vloeistoftanks), metalen onderdelen die koper, aluminium of magnesium bevatten, katalysatoren en onderdelen die lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten en elektrische niet-geneutraliseerde airbags en gordelspanners. Het is niet verplicht om de autowrakken te ontdoen van banden, glas en grote kunststofonderdelen als deze onderdelen tijdens het shredderproces zo worden gescheiden dat ze kunnen worden gerecycled. Hetzelfde geldt voor metalen onderdelen die koper, aluminium of magnesium bevatten als die onderdelen tijdens het shredderproces worden gescheiden. Met het shredderproces wordt de handeling in de shredder (het stuktrekken of versnijden van autowrakken) bedoeld maar ook de (na)scheidingsstappen die na de handeling in de shredder tijdens het shredderproces plaats kunnen vinden.*
In verband met de controle op de naleving van de regels zoals opgenomen in de artikelen 4.587 en 4.588 door zowel het bevoegd gezag als door de shredderinstallatie, een instelling voor oefen- en opleidingsdoeleinden of een tussenopslaglocatie (zie artikel 4.591) waar het bewerkte autowrak naartoe gaat, is het van belang dat autowrakken niet zo geknipt, geperst of op een andere manier mechanisch verkleind worden dat de identiteit of de inhoud van het autowrak niet meer herkenbaar is. Het gestelde in het tweede lid voorziet daarin. Het knippen of snijbranden als demontagetechniek blijft toegestaan voor zover hierdoor de identiteit en de inhoud van het autowrak herkenbaar blijven. De identiteit van een autowrak blijft herkenbaar als het merk, het type, het chassisnummer, het voertuigidentificatienummer en eventuele in het kader van een verwerkingssysteem aangebrachte identificatieobjecten zichtbaar blijven. De inhoud van een autowrak blijft herkenbaar als visueel kan worden gecontroleerd dat de stoffen en onderdelen die op grond van artikel 4.587, eerste lid, en artikel 4.588, eerste lid, gedemonteerd moeten worden, gedemonteerd zijn en dat het autowrak geen niet aan het autowrak gerelateerd afval bevat.

Artikel 4.589 (afval: opslag van stoffen en materialen uit wrakken)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden afgetapte of gedemonteerde stoffen en materialen als bedoeld in artikel 4.587, eerste lid, afzonderlijk opgeslagen als dat nodig is voor het voorbereiden voor hergebruik, recycling of andere nuttige toepassing.
2 Afgetapte of gedemonteerde stoffen en materialen als bedoeld in artikel 4.588, eerste lid, worden zo opgeslagen dat de mogelijkheden voor het voorbereiden voor hergebruik, recycling of andere nuttige toepassing niet worden geschaad.
3 Stoffen en materialen die niet geschikt zijn voor het voorbereiden voor hergebruik, maar waarvoor wel een andere mogelijkheid van nuttige toepassing bestaat, worden gescheiden gehouden en gescheiden afgevoerd naar een locatie met een milieuhygiënisch verantwoorde en doelmatige verwerkingsmogelijkheid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.589 (afval: opslag van stoffen en materialen uit wrakken) *Dit artikel implementeert de richtlijn autowrakken (in het bijzonder artikel 7 en bijlage I). Afgetapte vloeistoffen en gedemonteerde onderdelen moeten afzonderlijk worden bewaard voor zover dat nodig is voor voorbereiden voor hergebruik, recycling of andere nuttige toepassing. Als het product niet geschikt is voor voorbereiden voor hergebruik, maar het materiaal waarvan het product is gemaakt wel geschikt is voor recycling, dan moet het bedrijf deze producten ook afzonderlijk bewaren. Het bedrijf moet stoffen en materialen die niet geschikt zijn voor voorbereiden voor hergebruik maar waarvoor wel een andere mogelijkheid van nuttige toepassing bestaat (zoals recyclen) afvoeren naar een bedrijf met een milieuhygiënisch verantwoorde en doelmatige verwerkingsmogelijkheid. Vooralsnog is het vanuit het oogpunt van nuttige toepassing niet nodig de verschillende oliën gescheiden op te slaan en gescheiden af te voeren.*

Artikel 4.590 (afval: opslag van wrakken voor demontage)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen die nog niet zijn ontdaan van de stoffen en materialen, bedoeld in artikel 4.587, eerste lid, niet gestapeld.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*

Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.

Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.

Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.

In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.

Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.

Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).

3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

2 Autowrakken die zijn ontdaan van de stoffen en materialen, bedoeld in artikel 4.587, eerste lid, maar nog niet van de stoffen en materialen, bedoeld in artikel 4.588, eerste lid, worden niet meer dan twee hoog, met een hoogte van niet meer dan 4,5 m, gestapeld of worden zo in stellingen gestapeld dat deze gemakkelijk kunnen worden geïnspecteerd en gedemonteerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.590 (afval: opslag van wrakken voor demontage) *Het bedrijf mag ongedemonteerde autowrakken of wrakken van tweewielige motorvoertuigen niet stapelen.*
Autowrakken die zijn ontdaan van vloeistoffen en de andere stoffen en materialen genoemd in artikel 4.587, eerste lid, mogen, in afwachting van het ontdoen van overige stoffen en materialen, worden gestapeld (maximaal twee autowrakken hoog met een maximale hoogte van 4,5 meter). Ook mogen deze autowrakken in stelling worden gestapeld. Wel geldt dan dat de autowrakken makkelijk inspecteerbaar moeten zijn voor het bevoegd gezag.
Voor wrakken van tweewielige motorvoertuigen die zijn ontdaan van de vloeistoffen en de andere stoffen en materialen genoemd in artikel 4.587 eerste lid, gelden geen eisen over stapelhoogte.

Artikel 4.591 (afval: afvoeren van autowrakken)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden autowrakken die zijn ontdaan van de stoffen en materialen, bedoeld in de artikelen 4.587, eerste lid, en 4.588, eerste lid, rechtstreeks afgevoerd naar een locatie met een shredderinstallatie die de autowrakken scheidt in metaalschroot dat direct te recyclen is en shredderafvalstoffen.

2 Autowrakken die zijn ontdaan van de stoffen en materialen, bedoeld in de artikelen 4.587, eerste lid, en 4.588, eerste lid, kunnen op een andere locatie worden opgeslagen, als:
   a op die locatie geen demontageactiviteiten of activiteiten met de autowrakken worden verricht die ertoe leiden dat de identiteit of de inhoud van de autowrakken niet meer herkenbaar is; en
   b de autowrakken na opslag op de opslaglocatie naar een locatie als bedoeld in het eerste lid worden gebracht.

3 Autowrakken die zijn ontdaan van de stoffen en materialen, bedoeld in artikel 4.587, eerste lid, kunnen, voordat ze worden afgevoerd volgens het eerste lid, ter beschikking worden gesteld aan een instelling voor oefendoeleinden en opleidingsdoeleinden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.591 (afval: afvoeren van autowrakken) *Het bedrijf moet autowrakken afvoeren naar een bedrijf waar een shredderinstallatie aanwezig is die de autowrakken scheidt in metaalschroot dat direct te recyclen is en shredderafvalstoffen.*
Op grond van het tweede lid mag een autowrak dat is gedemonteerd ook aan een tussenpersoon worden afgegeven die het autowrak opslaat voordat het wrak naar een shredderinstallatie gaat.
Dit mag alleen als op die andere locatie gedemonteerde autowrakken niet zo geknipt, geperst of op een andere manier mechanisch verkleind worden dat de identiteit of de inhoud van dat autowrak niet meer herkenbaar is en als de tussenpersoon de wrakken afvoert naar een locatie met een shredderinstallatie. Het demontagebedrijf dat de autowrakken afvoert moet zich hiervan vergewissen - artikel 4.591 is immers gericht tot degene die de autowrakken afvoert - omdat de keuze om autowrakken voor het shredderen tijdelijk op te slaan, door het demontagebedrijf wordt gemaakt. De bepaling dat hij de wrakken alleen mag afvoeren naar een locatie waar geen ongewenste handelingen met de wrakken worden verricht, is van belang voor het ketenbeheer van autowrakken. Voor de opslaglocatie gelden ook eisen. Die zijn toegelicht bij paragraaf 4.48 (opslaan van autowrakken na demontage op een andere locatie dan de locatie van demontage). Het toestaan van tussenopslag na demontage heeft weinig gevolgen voor de traceerbaarheid van de autowrakken. In veel gevallen zal de locatie voor de tussenopslag bij het opslaan van 5 autowrakken of meer, moeten voldoen aan de meldingsplicht over de ontvangst van autowrakken (artikel 10.40 van de Wet milieubeheer). Die meldingsplicht is uitgewerkt in het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen.[78] Die meldingsplicht geldt ook voor het ontvangen van autowrakken bij een locatie voor tussenopslag, die minder dan 5 autowrakken opslaat, als er op die locatie andere afvalstoffen worden ontvangen waarvoor de meldingsplicht geldt.
De autowrakken mogen op grond van het derde lid, voordat ze worden afgevoerd naar een shredderinstallatie, ook ter beschikking worden gesteld aan een instelling voor oefen- en opleidingsdoeleinden (bijvoorbeeld de brandweer). Dit is alleen toegestaan als de autowrakken zijn ontdaan van bepaalde stoffen en materialen. Het betreft de stoffen en materialen die het demontagebedrijf op grond van artikel 4.587, eerste lid, binnen twee weken na ontvangst uit het wrak moet hebben gehaald. Hiermee wordt voorkomen dat deze stoffen en materialen, die als gevaarlijke afvalstoffen of als bodembedreigende stoffen worden aangemerkt, in het milieu terecht kunnen komen bij de instelling voor oefen- en opleidingsdoeleinden.

Artikel 4.592 (afval: in ontvangst nemen van wrakken)

[78] Stb. 2004, 522, laatstelijk gewijzigd Stb. 2014, 239.

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt bij de ontvangst van een autowrak met een kenteken dat is verstrekt door een in een andere lidstaat van de Europese Unie daarvoor aangewezen instantie, op verzoek van degene die zich van dat autowrak ontdoet, een certificaat van vernietiging als bedoeld in artikel 5, derde lid, van de richtlijn autowrakken afgegeven. Hierin worden in ieder geval de volgende gegevens opgenomen:
   a de naam, het adres en de handtekening van degene die het certificaat van vernietiging afgeeft;
   b de datum van afgifte van het certificaat van vernietiging;
   c het kenteken van het autowrak, met inbegrip van de kenletters van het land;
   d de categorie van voertuigen waartoe het autowrak behoort en het merk en het model van het autowrak;
   e het voertuigidentificatienummer van het autowrak; en
   Toelichting artikel 4.592, eerste lid onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In het eerste lid, onder e, wordt de informele term «chassisnummer» vervangen door de preciezere term «voertuigidentificatienummer», geregeld door artikel 2.1 van de Regeling voertuigen. Daarin is wel voorgeschreven dat dit voertuigidentificatienummer (VIN) in het chassis, frame of soortgelijke structuur moet zijn ingeslagen.*
   f de naam, het adres, de nationaliteit en de handtekening van de eigenaar of houder van het afgegeven autowrak.
2 Bij het certificaat van vernietiging wordt het kentekenbewijs dat bij het autowrak hoort gevoegd.
3 Als het kentekenbewijs dat bij het autowrak hoort niet aanwezig is, wordt dat op het certificaat van vernietiging aangegeven.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.592 (afval: in ontvangst nemen van wrakken) *Dit artikel implementeert een deel van de richtlijn autowrakken, met name artikel 5, vijfde lid, van die richtlijn. Op verzoek moet een bedrijf bij ontvangst van een autowrak met een Europees buitenlands kenteken een certificaat van vernietiging verstrekken. Bij het certificaat wordt het kentekenbewijs gevoegd en als dat niet aanwezig is, wordt dit op het certificaat vermeld. In het artikel is ook vermeld welke gegevens in ieder geval op het certificaat moeten worden vermeld.*

§ 4.48 Opslaan van autowrakken

Artikel 4.593 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van autowrakken na demontage op een andere locatie dan die waarop de wrakken zijn gedemonteerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.593 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van autowrakken na demontage, op een andere locatie dan die waar de wrakken gedemonteerd zijn. Autodemontagebedrijven hebben op grond van artikel 4.591 de mogelijkheid om een gedemonteerd autowrak te laten opslaan op een tussenopslaglocatie voordat het wrak wordt afgevoerd naar een shredderinstallatie. In paragraaf 4.47 is aangegeven wat een autodemontagebedrijf moet demonteren voordat het autowrak mag worden afgegeven aan een tussenopslaglocatie.*

Artikel 4.594 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.593, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.594 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.594 regelt dat het opslaan van autowrakken niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.594 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.595 (afval: activiteiten met autowrakken)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden geen demontageactiviteiten of activiteiten met de autowrakken verricht die ertoe leiden dat de identiteit of de inhoud van de autowrakken niet meer herkenbaar is.
2 Er worden niet meer dan 50 autowrakken opgeslagen.
3 Als de activiteit plaatsvindt aan een kade en de autowrakken via de kade worden vervoerd, worden niet meer dan 400 autowrakken opgeslagen.
4 De autowrakken worden na opslag op de opslaglocatie gebracht naar een locatie met een shredderinstallatie die de autowrakken scheidt in metaalschroot dat direct te recyclen is en shredderafvalstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.595 (afval: activiteiten met autowrakken) *Voor de tussenopslaglocatie geldt dat daar geen demontagehandelingen aan de autowrakken worden verricht of handelingen waardoor de identiteit of de inhoud van de autowrakken niet meer herkenbaar is, zoals het onleesbaar maken van het chassisnummer van het wrak. Bovendien moet het wrak na opslag op de tussenopslaglocatie worden afgevoerd naar een locatie met een shredderinstallatie.*
Verder gelden er maximale opslaghoeveelheden. De maximale opslaghoeveelheden zijn bedoeld om de tussenopslag wat betreft omvang enigszins te beperken. Het verschil in aantallen wordt bepaald door de ligging van de locatie voor de opslag; wel of niet aan een kade gelegen. De reden voor dat onderscheid is dat het bij de aanvoer van autowrakken en het vervoer per schip daarvan om grotere aantallen wrakken gaat.

§ 4.49 Zuiveringtechnisch werk

Artikel 4.596 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het in een zuiveringtechnisch werk:

a in de waterlijn ontvangen en behandelen van stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van ten minste 2.000 inwonerequivalenten; en

b indikken en mechanisch ontwateren van het vrijkomende slib.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.596 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het ontvangen en behandelen van stedelijk afvalwater in de waterlijn van een zuiveringtechnisch werk en het indikken of mechanisch ontwateren van het vrijkomende slib in een zuiveringtechnisch werk.*

Bij een zuiveringtechnisch werk wordt een onderscheid gemaakt tussen de transportleidingen, de waterlijn en de sliblijn. Het stedelijk afvalwater wordt vanuit het gemeentelijk rioolstelsel aangevoerd via transportleidingen. Dat gebeurt onder vrij verval of met persleidingen. Een deel van de transportleidingen behoort tot het zuiveringtechnisch werk; in de praktijk maken gemeenten en waterschappen afspraken over het overdrachtspunt (de locatie waar het openbaar vuilwaterriool eindigt en het zuiveringtechnisch werk begint). De waterlijn bestaat uit de volgende onderdelen:

- *In het ontvangstdeel van het zuiveringtechnisch werk wordt het inkomende stedelijk afvalwater gemonitord. Hier worden ook de grove bestanddelen uit het stedelijk afvalwater verwijderd en met voorbezinking worden andere vaste bestanddelen afgescheiden. Het afvalwater is nu gereed voor het biologische zuiveringsproces, de afgescheiden bestanddelen worden vergist en/of ingedikt of ontwaterd en vervolgens afgevoerd naar de eindverwerker.*
- *Aan het afvalwater wordt nu (retour)slib toegevoegd waarna het in de selector of beluchtingstank wordt gebracht. Met inbreng van lucht worden de verontreinigingen biologisch afgebroken onder toename van de hoeveelheid slib.*
- *Na de beluchtingstank wordt het behandelde afvalwater afgevoerd naar een bezinktank, waar het slib, secundair slib, wordt afgescheiden. Het gezuiverde water is nu ontdaan van slib en wordt, eventueel met nabehandeling als desinfectie of zandfiltratie, na monitoring geloosd op het oppervlaktewater.*
- *Een deel van het slib, het retourslib, wordt teruggevoerd naar de selector of beluchtingstank en blijft daardoor onderdeel van de waterlijn.*

Het deel van het slib dat niet wordt teruggevoerd, het surplusslib, wordt verder verwerkt in de sliblijn. Het slib dat uit de nabezinktank komt bestaat voor ongeveer 97-99% uit water. In de meeste installaties wordt het slib eerst ingedikt tot een watergehalte van circa 95%, dus een drogestofgehalte (ds) van ongeveer 5%. Daarna wordt het slib mechanisch ontwaterd met zeefbandpers, filterpers of centrifuge tot een drogestofgehalte van 20-25%. Het afvalwater dat hierbij vrijkomt, wordt teruggevoerd in het zuiveringsproces. In een aantal gevallen vindt in dit traject ook slibvergisting plaats. Na deze processtappen is het slib geschikt voor verdere verwerking, meestal verbranding. Storten van zuiveringsslib vindt in Nederland niet plaats. De eindverwerking van slib vindt over het algemeen plaats in speciaal daarvoor bestemde bedrijven en meestal niet bij zuiveringtechnische werken.

Slibvergisting is een vergunningplichtige activiteit volgens § 3.5.11 van dit besluit.

Artikel 4.597 (melding lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden het afvalwater afkomstig van een activiteit als bedoeld in artikel 4.596 te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   a de locaties van de lozingspunten;
   b de ontwerpcapaciteit van het zuiveringtechnisch werk in inwonerequivalenten;
   c het gemiddelde lozingsdebiet in kubieke meter per dag;
   d de maximale hydraulische aanvoer in kubieke meters per uur; en
   e de resultaten van de immissietoets voor fosforverbindingen en stikstofverbindingen, verricht volgens het Handboek Immissietoets.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.597 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.597 regelt dat de activiteit niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Dit betreft de melding van de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Voor een zuiveringtechnisch werk als milieubelastende activiteit geldt geen meldingsplicht, omdat het milieubelastende deel van deze activiteit altijd vergunningplichtig is via artikel 3.175. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat bij lozen op het oppervlaktewater de locatie het lozingspunt van belang is voor het bevoegd gezag. Bovendien moeten een aantal gegevens worden gemeld om de lozing te kunnen beoordelen in verhouding tot de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. Met de ontwerpcapaciteit van de installatie, het gemiddelde lozingsdebiet en de maximale hydraulische aanvoer wordt een indruk verkregen van de omvang van de installatie en daarmee de mogelijk gevolgen voor de waterkwaliteit.

De resultaten van de immissietoets geven specifieke informatie over het effect van de lozing op de waterkwaliteit. De ontwerpcapaciteit van het zuiveringtechnisch werk wordt uitgedrukt in inwonerequivalenten. Bij een bestaand zuiveringtechnisch werk is het van belang te weten wat de uitbreiding van de ontwerpcapaciteit is geweest vanaf het peiljaar 1991/1992. Uitbreidingen met meer dan 25% worden beschouwd als nieuwe zuiveringtechnische werken, waarvoor geen minder strenge emissiegrenswaarden mogen worden toegestaan (zie artikel 4.609, eerste lid, onder b).

Door het doorlopen van de immissietoets wordt voor de parameters totaal fosfor en totaal stikstof inzicht verkregen in de vraag in welke mate de (rest)lozing van het zuiveringtechnisch werk de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater(lichaam) beïnvloedt. Hierbij wordt getoetst of er geen achteruitgang van de toestandsklasse voor de waterkwaliteit zal optreden, of geen verslechtering (wanneer al in de laagste toestandsklasse). Als de gebruiksruimte ontoereikend is volgt uit die emissietoets dat degene die de activiteit verricht ook aangeeft bij welke concentraties fosfor en stikstof in het te lozen afvalwater deze ongewenste lozingssituatie wordt opgeheven.
Vanwege het beschermen tegen geurhinder wordt, op grond van het tweede lid, onder f, de ligging van de geuremissiepunten aan het bevoegd gezag gemeld. Het bevoegd gezag kan op grond van deze informatie beoordelen of bij de wijziging van activiteit het nodig is een geuronderzoek volgens NTA 9065 te verrichten.
Volgens het derde lid moet vier weken vooraf gemeld worden als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan eerder is gemeld. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als er werkzaamheden aan de installatie moeten worden uitgevoerd zodat deze tijdelijk niet optimaal werkt. Het is onwenselijk om de lozing vanuit een zuiveringtechnisch werk (tijdelijk) geheel stoppen, omdat dit gevolg heeft dat rioolwater ongezuiverd wordt geloosd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.597 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een zuiveringtechnisch werk is als milieubelastende activiteit vergunningplichtig (artikel 3.174). Gelet op het uitgangspunt dat, als voor een activiteit een vergunning is vereist, voor die activiteit geen meldingsplicht geldt, is het vereiste van een melding toegespitst op eventuele lozingen op een oppervlaktewaterlichaam.*
In het tweede lid, onder e, vervalt de nadere duiding van het Handboek immissietoets. De versie die moet worden toegepast, de volledige titel, vindplaats en uitgever van dit handboek is vermeld in bijlage II bij de Omgevingsregeling.
Het bij de melding moeten aangeven waar de geuremissiepunten liggen (tweede lid, onder f) vervalt. Dit is een vraag die relevant is voor de milieubelastende activiteit en komt dus in de vergunningprocedure voor die activiteit aan de orde.

Artikel 4.598 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 4.596 wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.598 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.599 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de bodem bevindt het bovengrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk, waar slib wordt ontwaterd en opgeslagen en waar leidingwerk met primair slib is, zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

2 Het ondergrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk, waar slib wordt ontwaterd en opgeslagen en waar leidingwerk met primair slib is, en het gedeelte van de waterlijn vanaf het ontvangstwerk tot de selector of beluchtingstank zijn lekdicht uitgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.599 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Het bovengrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk, waar slib wordt ontwaterd en opgeslagen en waar leidingwerk met primair slib is, bevindt zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer. Het bovengrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk, waar slib wordt ontwaterd en opgeslagen en waar leidingwerk met primair slib is, wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.*
Het ondergrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk, waar slib wordt ontwaterd en opgeslagen en waar leidingwerk met primair slib is, en het gedeelte van de waterlijn vanaf het ontvangstwerk tot de selector of beluchtingstank moet lekdicht zijn uitgevoerd.
De controle op lekdichtheid kan uitgevoerd worden door geo-elektrische metingen volgens AS SIKB 6700. Daarnaast kan de controle op lekdichtheid worden uitgevoerd met een grondwatermonitoringssysteem. Bij nieuwe installaties wordt een horizontaal drainagesysteem toegepast en bij bestaande installaties kan een systeem met verticale peilbuizen worden toepast.
Het is bij deze activiteit niet mogelijk een gecertificeerde vloeistofdichte bodemvoorziening aan te leggen. In plaats daarvan zal het ondergrondse gedeelte van het zuiveringtechnisch werk lekdicht moeten zijn uitgevoerd. Dit betekent dat er geen vloeistoffen in de bodem terecht kunnen komen, maar dat er geen certificaat is vereist. Bij een lekdichte voorziening kan in plaats daarvan het normdocument inspectie bodembeschermende voorzieningen worden gebruikt om de lekdichtheid te controleren.

Artikel 4.600 (bodem: bassins, tanks en leidingen in de waterlijn)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de bodem met zware metalen, PAK's en tolueen voldoen het ontwerpproces en het aanlegproces van bassins, tanks en leidingen in de waterlijn vanaf het ontvangstwerk tot de selector of de beluchtingstank aan:

a CUR/PBV-Aanbeveling 51, met uitzondering van de paragrafen 4.1, 5.1, 6.1.1 en 6.1.2; en
b CUR/PBV-Aanbeveling 65, met uitzondering van paragraaf 5.2.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.600 (bodem: bassins, tanks en leidingen in de waterlijn) *Om een lekdicht zuiveringtechnisch werk te realiseren moet het ontwerp- en aanlegproces van de bassins, tanks en leidingen voldoen aan bepaalde onderdelen van CUR/PBV-Aanbeveling 65 (ontwerp, aanleg en herstel van vloeistofdichte voorzieningen van beton) en CUR/PBV-Aanbeveling 51 (Milieutechnische ontwerpcriteria voor bedrijfsriolering).*

Artikel 4.601 (bodem: controle lekdichtheid zuiveringtechnisch werk)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de bodem met zware metalen, PAK's en tolueen wordt de lekdichtheid van de bedrijfsonderdelen van een zuiveringtechnisch werk gecontroleerd met geo-elektrische metingen met een meetfrequentie van eenmaal per zes jaar volgens AS SIKB 6700 door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6700.
2 In plaats van door geo-elektrische metingen kan ook op lekdichtheid worden gecontroleerd met een grondwatermonitoringssysteem dat bestaat uit:
   a een horizontaal monitoringssysteem, bij een zuiveringtechnisch werk aangelegd op of na 1 januari 2012; of
   b verticale peilbuizen, bij een zuiveringtechnisch werk aangelegd voor 1 januari 2012.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.601 (bodem: controle lekdichtheid zuiveringtechnisch werk) *De controle op lekdichtheid kan uitgevoerd worden met geo-elektrische metingen volgens AS SIKB 6700. Daarnaast kan de controle op lekdichtheid worden uitgevoerd met een grondwatermonitoringssysteem. Bij nieuwe installaties wordt een horizontaal drainagesysteem toegepast en bij bestaande installaties kan een systeem met verticale peilbuizen worden toepast.*
De monitoring bestaat uit het bemonsteren van het monitoringssysteem en het analyseren van de monsters. Afwijkingen in de analyseresultaten kunnen veroorzaakt worden door lekkages van de installatie. Als afwijkingen in de analyseresultaten blijkt wordt de meetfrequentie verhoogd en het bevoegd gezag op de hoogte gesteld.
Blijken de afwijkingen significant te zijn en zich gedurende langere periode voor te doen, dan wordt het analysepakket uitgebreid om de aard van de verontreiniging vast te stellen. In samenwerking met het bevoegd gezag wordt dan een herstelplan opgesteld en uitgevoerd.

Artikel 4.602 (bodem: constructie grondwatermonitoringssysteem)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de bodem liggen de horizontale en verticale peilbuizen van een grondwatersysteem niet meer dan 30 m van elkaar.
2 Als binnen een afstand van 60 m, gemeten van hart tot hart, meerdere bassins of tanks zijn geplaatst, wordt een extra horizontale of verticale peilbuis geplaatst.
3 Als bassins of tanks zijn geplaatst op meer dan 60 m van elkaar, gemeten van hart tot hart, wordt om de 30 m een horizontale of een verticale peilbuis geplaatst.
4 Een verticale peilbuis en de plaatsing van een verticale peilbuis voldoen aan NEN 5766.
5 Horizontale peilbuizen en verticale peilbuizen worden benedenstrooms ten opzichte van de stroming van het grondwater geplaatst.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.602 (bodem: constructie grondwatermonitoringssysteem) *Als alternatief voor een geo-elektrische meting kan voor het controleren op de lekdichtheid van de bedrijfsonderdelen van een zuiveringtechnisch werk gebruik worden gemaakt van een grondwatermonitoringssysteem. In dit artikel is opgenomen aan welke eisen een dergelijk systeem moet voldoen.*
Toelichting artikel 4.602 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijziging in het eerste lid wordt een fout gecorrigeerd.*
In het tweede lid wordt een redactionele wijziging aangebracht die bedoeld is om de leesbaarheid te verbeteren.

Artikel 4.603 (bodem: meting)

1 De achtergrondwaarden aan chemische zuurstofverbruik en ammoniumstikstof worden vastgesteld in het grondwater van een peilbuis die bovenstrooms is geplaatst.
2 Eenmaal per kalenderjaar wordt een gefiltreerd monster, dat is genomen uit het horizontaal monitoringssysteem of uit de peilbuizen, geanalyseerd op CZV en N-NH4. Tussen opeenvolgende monsternames ligt ten minste elf maanden.
3 Als de gemeten waarden meer dan 50% hoger zijn dan de achtergrondwaarden, wordt na uiterlijk twee maanden een nieuw grondwatermonster uit het monitoringssysteem en een grondwatermonster uit een bovenstrooms geplaatste peilbuis geanalyseerd.
   Toelichting artikel 4.603, derde lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging (pijlbuis vervangen door peilbuis).*
4 Als de gemeten waarden tijdens drie opeenvolgende waarnemingen gemiddeld meer dan 50% hoger zijn dan de achtergrondwaarden, wordt de meetfrequentie verhoogd naar twee monsters per jaar voor de peilbuis. Tussen opeenvolgende monsternames liggen ten minste vijf maanden.

5 Als de gemeten waarden tijdens drie opeenvolgende waarnemingen gemiddeld meer dan 50% hoger zijn dan de achtergrondwaarden:
   a worden de monsters die daarna worden genomen geanalyseerd op de stoffen, bedoeld in NEN 5740; en
   b wordt een herstelplan opgesteld.
6 Er worden peilbuizen geplaatst en grondwatermonsters genomen door:
   a een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000; of
   b een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.
7 De grondwatermonsters worden geanalyseerd door een laboratorium met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.603 tot en met 4.605 (bodem: meting) *In deze artikelen is opgenomen op welke manier een meting met een grondwatersysteem moet worden verricht, en welke informatie van die meting gedeeld moet worden met het bevoegd gezag.*

Toelichting artikel 4.603 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het derde lid wordt redactioneel gewijzigd ter verbetering van de leesbaarheid.*

Voor een inhoudelijke toelichting op de wijziging in het zesde lid wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.

Artikel 4.604 (gegevens en bescheiden: resultaten grondwateranalyse)

Ten minste eenmaal per twee kalenderjaren worden uiterlijk twee maanden na de laatste bemonsteringen de resultaten van de analyse, bedoeld in artikel 4.603, tweede lid, verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.603 tot en met 4.605 (bodem: meting) *In deze artikelen is opgenomen op welke manier een meting met een grondwatersysteem moet worden verricht, en welke informatie van die meting gedeeld moet worden met het bevoegd gezag.*

Artikel 4.605 (informeren: hogere meetwaarden grondwateranalyse)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt geïnformeerd over meetwaarden die meer dan 50% hoger zijn dan de achtergrondwaarde, bedoeld in artikel 4.603, vijfde lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.603 tot en met 4.605 (bodem: meting) *In deze artikelen is opgenomen op welke manier een meting met een grondwatersysteem moet worden verricht, en welke informatie van die meting gedeeld moet worden met het bevoegd gezag.*

Artikel 4.606 (water: exploitatie zuiveringtechnisch werk)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt een zuiveringtechnisch werk zo geëxploiteerd en onderhouden dat onder normale weersomstandigheden de doelmatige werking ervan is gewaarborgd.
2 Het lozingspunt is zo gekozen dat de nadelige gevolgen voor een oppervlaktewaterlichaam waarop wordt geloosd zo klein mogelijk zijn.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.606 (water: exploitatie zuiveringtechnisch werk) *Op grond van artikel 10 van de richtlijn stedelijk afvalwater moet een zuiveringtechnisch werk zo worden ontworpen, gebouwd, geëxploiteerd en onderhouden dat een doelmatige werking onder normale omstandigheden is gewaarborgd. Artikel 4.606 regelt dat voor de fase van onderhoud en exploitatie; een spiegelbeeldige bepaling is als instructieregel opgenomen in artikel 3.17 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dimensionering van de zuiveringtechnische werken vindt in Nederland plaats op basis van de door de Vereniging van Zuiveringbeheerders van de waterschappen opgestelde richtlijnen. Deze zijn dusdanig opgesteld dat een doelmatige werking van de zuiveringtechnische werken onder de Nederlandse (klimatologische) omstandigheden is geborgd. Ongebruikelijke situaties zijn bijvoorbeeld uitzonderlijke neerslag, onvoorzienbare calamiteiten en voorzienbare voorvallen, waaronder grootschalig onderhoud en bouwactiviteiten op het zuiveringtechnische werk.*

Artikel 4.607 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen gezuiverde afvalwater afkomstig van de behandeling van stedelijk afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.607, eerste lid *Artikel 4.607, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van de behandeling van stedelijk afvalwater wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.607, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het oppervlaktewater is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam waarvoor de waterbeheerder bevoegd gezag is, maar de gemeente kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in de bodem is toegestaan, waardoor het lozen een milieubelastende activiteit wordt. De gemeente kan het gebod om te lozen in het oppervlaktewater niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

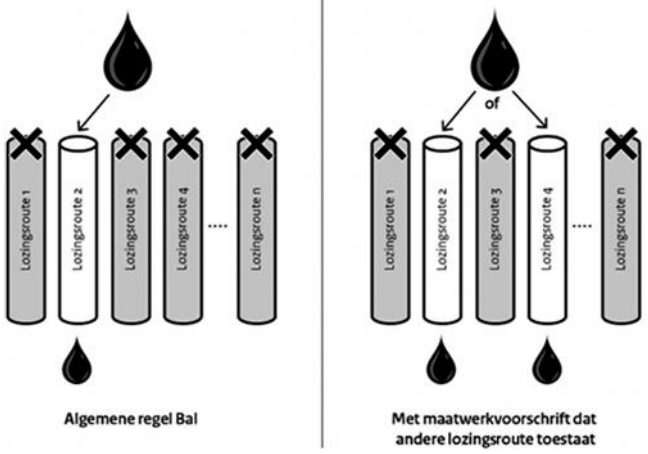

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.608 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Voor het afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden:
   a de waarden, bedoeld in de tweede kolom van tabel 4.608a, gemeten in een tijdproportioneel of volumeproportioneel etmaalmonster; en
   b afhankelijk van de ontwerpcapaciteit van het zuiveringtechnisch werk de waarden, bedoeld in tabel 4.608b, gemeten in een voortschrijdend jaargemiddelde.

2 Afhankelijk van het aantal monsters dat per jaar wordt genomen, zijn voor het aantal monsters, bedoeld in de tweede kolom van tabel 4.608c, de emissiegrenswaarden niet de waarden, bedoeld in de tweede kolom van tabel 4.608a, maar de waarden, bedoeld in de derde kolom van die tabel, gemeten in een tijdproportioneel of volumeproportioneel etmaalmonster.

3 Monsters met extreme concentraties die het gevolg zijn van ongebruikelijke situaties zoals zware regenval worden buiten beschouwing gelaten.

Tabel 4.608a Emissiegrenswaarden

Stoffen	Emissiegrenswaarde als bedoeld in het eerste lid, onder a, in mg/l	Emissiegrenswaarde als bedoeld in het tweede lid, in mg/l
Biochemisch zuurstofverbruik zonder nitrificatie	20	40
Chemisch zuurstofverbruik	125	250
Onopgeloste stoffen	30	75

Tabel 4.608b Emissiegrenswaarden

Stoffen	Emissiegrenswaarde in mg/l		
	Bij een ontwerpcapaciteit van 2.000 tot 20.000 inwonerequivalenten	**Bij een ontwerpcapaciteit van 20.000 tot 100.000 inwonerequivalenten**	**Bij een ontwerpcapaciteit van meer dan 100.000 inwonerequivalenten**
Som van fosforverbindingen	2,0	2,0	1,0
Som van stikstofverbindingen	15	10	10

Tabel 4.608c Aantallen monsters

Aantal genomen monsters per jaar	Aantal monsters met andere emissiegrenswaarden
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5
54-67	6
68-81	7
82-95	8
96-110	9
111-125	10
126-140	11
141-155	12
156-171	13
172-187	14
188-203	15
204-219	16
220-235	17
236-251	18
252-268	19
269-284	20
285-300	21
301-317	22
318-334	23
335-350	24
351-365	25

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.608 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam) *Artikel 7 van de richtlijn stedelijk afvalwater stelt dat stedelijk afvalwater dat met behulp van een openbaar vuilwaterriool wordt ingezameld, moet worden onderworpen aan een toereikende behandeling in een zuiveringtechnisch werk, zodat het ontvangende oppervlaktewaterlichaam na de lozing aan de relevante kwaliteitsdoelen kan voldoen. In dit artikel zijn daarom emissiegrenswaarden opgenomen. Het artikel is ook een implementatie van de artikelen 4, 5 en 12 van de richtlijn stedelijk afvalwater.*
Voor de parameters biochemisch zuurstofverbruik (BZV), chemisch zuurstofverbruik (CZV) en onopgeloste bestanddelen betreft het maximale grenswaarden in enig tijd- of volumeproportioneel etmaalmonster van afvalwater. De grenswaarden voor totaal stikstof en totaal fosfor worden niet berekend per etmaal maar als voortschrijdende jaargemiddelde concentraties. Het voortschrijdend jaargemiddelde biedt de mogelijkheid om op elk willekeurig moment te toetsen op de grenswaarde.
Voor de parameters biochemisch zuurstofverbruik (BZV), chemisch zuurstofverbruik (CZV) en onopgeloste bestanddelen is het maximum aantal toegestane overschrijdingen van een bepaalde grenswaarde per parameter afhankelijk van de ontwerpcapaciteit van een zuiveringtechnisch werk.
De aantallen monsters in tabel 4.608c zijn in overeenstemming met de richtlijn. Dit is het maximum aantal monsters dat, afhankelijk van het aantal monsters dat per jaar wordt genomen, mag afwijken van de grenswaarde volgens tabel 4.608a.

Artikel 4.609 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

1 Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.608, worden verhoogd, wordt alleen gesteld als:
   a als gevolg van dat maatwerk in totaal ten minste 75% van totaal fosfor en totaal stikstof wordt verwijderd in de zuiveringtechnische werken onder de zorg van degene die de activiteit verricht; en
   b het zuiveringtechnisch werk:
      1° voor 1 september 1992 in gebruik is genomen en de ontwerpcapaciteit sinds de datum dat het in gebruik werd genomen met niet meer dan 25% is uitgebreid; of
      2° een ontwerpcapaciteit heeft van minder dan 20.000 inwonerequivalenten.
2 De emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.608a, worden niet versoepeld, en van de aantallen monsters, bedoeld in tabel 4.608c, wordt niet afgeweken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.609 (afbakening mogelijkheid maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met de artikelen 4.5 en 4.6 van de wet] *Om te voldoen aan de richtlijn stedelijk afvalwater kan maar in een beperkt aantal gevallen bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift een hogere emissiegrenswaarde worden gesteld. Dit betreft de zogenoemde 75% regeling van artikel 5, vierde lid, van de richtlijn stedelijk afvalwater.*
Van het aantal monsters dat op basis van 4.608 minimaal genomen moet worden, kan met maatwerk niet worden afgeweken. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.

Artikel 4.610 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en etmaalmonsters worden individueel geanalyseerd.
4 Op het analyseren is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
   b voor het biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2;
   Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*
   c voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705;
   Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*
   d voor nitrietstikstof en nitraatstikstof: NEN-EN-ISO 13395 of NEN-ISO 15923-1;
   e voor organisch stikstof: NEN-ISO 5663 of NEN 6646;
   f voor ammoniumstikstof: NEN 6646, NEN-EN-ISO 11732 of NEN-ISO 15923-1; en
   g voor de som van fosforverbindingen: NEN-ISO 15681-1, NEN-ISO 15681-2 NEN-EN-ISO 15681-2, NEN-EN-ISO 11885 of NEN-EN-ISO 17294-2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.610 (water: meetmethoden) *Artikel 4.610 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 4.608 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.
Toelichting artikel 4.610 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijzigingen wordt een verschrijving hersteld.*

Artikel 4.611 (water: bemonsterplicht en analyseplicht)

1 Het inkomende stedelijk afvalwater en het afvalwater dat wordt geloosd wordt tijdproportioneel of volumeproportioneel over een etmaal bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen en parameters, bedoeld in artikel 4.608.
2 Het aantal monsters per jaar is ten minste het aantal, bedoeld in tabel 4.611, afhankelijk van de ontwerpcapaciteit van het zuiveringtechnisch werk.
3 Als de ontwerpcapaciteit minder is dan 10.000 inwonerequivalenten en in het voorafgaande jaar werd voldaan aan de waarden, bedoeld in artikel 4.608, is het aantal monsters voor het biochemisch zuurstofverbruik en chemisch zuurstofverbruik ten minste 4.

4 Als uit de resultaten van een analyse blijkt dat in het inkomende stedelijk afvalwater het gehalte aan nitrietstikstof en nitraatstikstof in het voorafgaande jaar voortdurend lager is dan 1% ten opzichte van het gehalte aan organisch stikstof, kan ook alleen het gehalte aan organisch stikstof in dat afvalwater worden geanalyseerd.

Tabel 4.611 Aantallen monsters

Ontwerpcapaciteit zuiveringtechnisch werk	Aantal monsters per jaar	
	Voor de som van fosforverbindingen en de som van stikstofverbindingen	Voor het biochemisch zuurstofverbruik en chemisch zuurstofverbruik
2.000 tot 5.000 inwonerequivalenten	12	12
5.000 tot 50.000 inwonerequivalenten	24	12
50.000 tot 100.000 inwonerequivalenten	48	24
Meer dan 100.000 inwonerequivalenten	60	24

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.611 (water: bemonsterplicht en analyseplicht) *De wijze van bemonsteren en analyseren van de watermonsters, en ook de beoordeling van de meetwaarden komen voor een belangrijk deel overeen met de bijlage VI bij de voormalige Waterregeling. Het aantal te nemen monsters is in overeenstemming met bijlage I, onder D, van de richtlijn stedelijk afvalwater.*

Artikel 4.612 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift wordt artikel 4.611 niet versoepeld.

Artikel 4.613 (water: rekenmethode zuiveringsrendement)

1 Het totale zuiveringsrendement van een zuiveringtechnisch werk wordt berekend volgens de formule:

$$\eta = \frac{(V_i - V_e)}{V_i} \cdot 100\%.$$

waarbij wordt verstaan onder:

η: zuiveringsrendement;

Vi: de hoeveelheid van de som van stikstofverbindingen en de som van fosforverbindingen in het stedelijk afvalwater dat wordt gezuiverd, in kilogram per joule; en

Ve: de hoeveelheid van de som van stikstofverbindingen, en de som van fosforverbindingen in het stedelijk afvalwater dat na de zuivering wordt geloosd, in kilogram per joule.

2 Vi en Ve worden berekend volgens de formules:

$$V_i = \frac{1}{1000} \sum_{r=1}^{r=n} \left(\frac{365}{M_r} \sum_{d=1}^{d=M_r} i_{rd} \cdot E_{rd} \right)$$

$$V_e = \frac{1}{1000} \sum_{r=1}^{r=n} \left(\frac{365}{M_r} \sum_{d=1}^{d=M_r} e_{rd} \cdot E_{rd} \right).$$

waarbij wordt verstaan onder:

r: het zuiveringtechnisch werk;

n: het aantal zuiveringtechnische werken;

d: de bemonsteringsdag;

M_r: het aantal bemonsteringsdagen per jaar voor het zuiveringtechnisch werk;

i_{rd}: de concentratie op de bemonsteringsdag van stikstofverbindingen en fosforverbindingen in het stedelijk afvalwater dat door het zuiveringtechnisch werk wordt gezuiverd, in gram per kubieke meter;

E_{rd}: de na de zuivering door het zuiveringtechnisch werk op de bemonsteringsdag geloosde hoeveelheid stedelijk afvalwater, in kubieke meters; en

e_{rd}: de concentratie op de bemonsteringsdag van stikstofverbindingen en fosforverbindingen in het stedelijk afvalwater dat na de zuivering door het zuiveringtechnisch werk wordt geloosd, in gram per kubieke meter.

3 Met een debietmeting wordt continu de hoeveelheid geloosd afvalwater in kubieke meters per dag bepaald, met een methode waarvan de onnauwkeurigheid kleiner is dan 5%.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.613 (water: rekenmethode zuiveringsrendement) *Artikel 4.613 bevat de rekenmethode voor het zuiveringsrendement van de installatie, deze is overgenomen uit de richtlijn stedelijk afvalwater.*
Toelichting artikel 4.613 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.614 (gegevens en bescheiden: stedelijk afvalwater)

Ten minste binnen vier maanden na afloop van elk kalenderjaar worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat:

a een overzicht van de zuiveringtechnische werken onder de zorg van degene die de activiteit verricht;
b een overzicht van de resultaten van de bemonstering en analyse, bedoeld in artikel 4.611; en
c het totale zuiveringsrendement, bedoeld in artikel 4.613.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.614 (gegevens en bescheiden: stedelijk afvalwater) *De richtlijn stedelijk afvalwater vereist dat bepaalde gegevens aan het bevoegd gezag worden overgelegd. Deze verplichting is in artikel 4.614 overgenomen. Onder a wordt een overzicht van de zuiveringtechnische werken gevraagd die door één normadressaat worden beheerd. Onder b een overzicht van de resultaten van de bemonstering en analyse zoals vastgelegd in artikel 4.611 en onder c het totale zuiveringsrendement zoals berekend volgens artikel 4.613.*

Artikel 4.615 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.615 (water: riooltekening) *Artikel 4.615 regelt dat degene die een zuiveringtechnisch werk exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.608. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.607, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.616 (geur: onderzoek)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikelen 4.616 en 4.617 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verplichting tot het doen van een geuronderzoek voorafgaand aan de activiteit vervalt. Vanzelfsprekend vervalt daarmee ook de verplichting die in artikel 4.617 is opgenomen tot het verstrekken van het rapport van het geuronderzoek aan het bevoegd gezag.*
De regels over het beperken van geurhinder, en dus ook de mogelijkheid tot het laten verrichten van een geuronderzoek, worden opgenomen in het omgevingsplan. Anders dan in het Bal kan in het Omgevingsplan een locatie specifieke afweging worden gemaakt. Zo kan worden afgewogen of een activiteit kan worden toegestaan op een bepaalde locatie. Het geuronderzoek leent zich daarom bij uitstek voor opname in het omgevingsplan.

Artikel 4.617 (gegevens en bescheiden: rapport geuronderzoek)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikelen 4.616 en 4.617 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verplichting tot het doen van een geuronderzoek voorafgaand aan de activiteit vervalt. Vanzelfsprekend vervalt daarmee ook de verplichting die in artikel 4.617 is opgenomen tot het verstrekken van het rapport van het geuronderzoek aan het bevoegd gezag.*
De regels over het beperken van geurhinder, en dus ook de mogelijkheid tot het laten verrichten van een geuronderzoek, worden opgenomen in het omgevingsplan. Anders dan in het Bal kan in het Omgevingsplan een locatie specifieke afweging worden gemaakt. Zo kan worden afgewogen of een activiteit kan worden toegestaan op een bepaalde locatie. Het geuronderzoek leent zich daarom bij uitstek voor opname in het omgevingsplan.

§ 4.50 Ontvangen van afvalstoffen

Artikel 4.618 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het ontvangen van afvalstoffen bij inzameling of afgifte.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.618, eerste lid *Paragraaf 4.50 is van toepassing op het ontvangen van afvalstoffen bij inzameling of afgifte. De paragraaf is niet van toepassing op activiteiten met afvalstoffen waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit nodig is. Dat volgt uit de richtingaanwijzers in hoofdstuk 3 waarin is aangegeven wanneer paragraaf 4.50 van toepassing is. In het geval een omgevingsvergunning nodig is, is het toetsingskader uit het Landelijk afvalbeheerplan over de procedure van acceptatie en controle van toepassing. Gegevens over te ontvangen afvalstoffen (welke activiteiten ermee worden verricht en welke type afvalstoffen worden ontvangen) komen terug in de aanvraag om de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit.*
Verder is de paragraaf niet van toepassing op afval dat vrijkomt door eigen werkzaamheden en mee wordt genomen naar de eigen locatie, omdat daarbij geen sprake is van inzameling of afgifte, bijvoorbeeld een hovenier die zijn eigen snoeiafval meeneemt naar zijn eigen locatie. Voor een nadere toelichting over inzameling en afgifte wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.39.

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het ontvangen van afvalwater vanuit een vuilwaterriool.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.618, tweede lid *In het tweede lid is geregeld dat de paragraaf ook niet van toepassing is op het ontvangen van afvalwater vanuit een vuilwaterriool. De paragraaf is wel van toepassing op afvalwater dat niet vanuit het vuilwaterriool wordt aangevoerd, maar bijvoorbeeld via transport over de weg. Bij andere aanvoerroutes dan het vuilwaterriool kan namelijk, anders dan bij aanvoer vanuit het vuilwaterriool, herleid en geregistreerd worden waar het afvalwater vandaan komt en wat de eigenschappen zijn.*

Artikel 4.619 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.618, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a een overzicht van de in te nemen afvalstoffen en de te verrichten activiteiten met afvalstoffen;
  b per activiteit per afvalstof de opslagcapaciteit en de verwerkingscapaciteit per jaar; en
  c een beschrijving van de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen, bedoeld in artikel 4.620.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.619 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.619 regelt dat niet met het ontvangen van afvalstoffen mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Zo moet bij de melding worden aangegeven welke soorten afvalstoffen worden ingenomen en welke activiteiten daarmee worden verricht. Daarbij kan worden aangesloten bij de activiteiten met afvalstoffen die in de kopjes van de artikelen 3.185 tot en met 3.197 zijn genoemd. Het melden van de te ontvangen afvalstoffen en de daarmee te verrichten activiteiten is een eis uit de kaderrichtlijn afvalstoffen. Per handeling moet de maximale opslagcapaciteit en de maximale verwerkingscapaciteit (in ton per jaar) zijn aangegeven. Degene die die de afvalstoffen ontvangt moet ook procedures voor acceptatie en controle hebben opgesteld en de noodzakelijke voorzieningen hebben voor opslag van de afvalstoffen. De beschrijving van de procedure van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen worden toegestuurd.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Bijvoorbeeld als er een nieuw type afvalstoffen wordt ontvangen, andere handelingen worden verricht met de ontvangen afvalstoffen of als de maximale opslagcapaciteit en/of verwerkingscapaciteit hoger wordt. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Toelichting artikel 4.619 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.620 (afval: werkinstructie acceptatie- en controleprocedure)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen is er een werkinstructie over de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen, die nodig zijn voor een doelmatig beheer van deze afvalstoffen.
2 In de werkinstructie is onderscheid gemaakt tussen groepen van afvalstoffen waarvoor met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen verschillende procedures voor de ontvangst worden gebruikt.
3 In de werkinstructie is per onderscheiden groep van afvalstoffen in ieder geval beschreven:
  a het type ontdoener waarvan afvalstoffen worden aangenomen, als dit gevolgen heeft voor de acceptatie en controle;
  b de eisen die degene die de activiteit verricht, stelt aan de manier waarop de afvalstoffen worden aangeboden;
  c de manier waarop de afvalstoffen worden gecontroleerd bij ontvangst; en

d de manier waarop de afvalstoffen die op een milieuhygiënisch relevante manier afwijken van wat gangbaar is voor de categorie, worden behandeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.620 (afval: werkinstructie acceptatie- en controleprocedure) *Dit artikel geeft aan dat degene die afvalstoffen ontvangt een werkinstructie moet hebben over de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen.*
De precieze invulling van de procedures wordt overgelaten aan de eigen verantwoordelijkheid van de ontvanger van de afvalstoffen. Wel worden algemene eisen gesteld die zijn ontleend aan het Landelijk afvalbeheerplan (hoofdstuk 16). Het is hierbij niet de bedoeling dat de eisen uit dit hoofdstuk voor het acceptatie- en verwerkingsbeleid en de administratieve organisatie en interne controle worden gehanteerd. In principe moet de ontvanger zelf aangeven welke procedures van acceptatie en controle hij hanteert. Daarbij zal hij in ieder geval de volgende zaken moeten specificeren.
De ontvanger moet specificeren van welke soort instanties of personen hij afvalstoffen zal accepteren. Dit hoeft alleen te worden gespecificeerd voor zover dit verschil maakt voor de acceptatie en controle. Het gaat dus vooral om de groepen waarvoor de ontvanger van afvalstoffen verschillende voorwaarden hanteert. Bijvoorbeeld dat er een verschil is in acceptatie en controle tussen afvalstoffen die worden afgegeven door een burger en afvalstoffen die worden afgegeven door een bedrijf.
De ontvanger geeft aan welke eisen hij stelt aan de manier waarop de stoffen worden aangeboden. Dit omvat bijvoorbeeld de manier waarop de afvalstoffen verpakt moeten zijn. Het is uiteraard ook mogelijk dat de ontvanger geen eisen stelt aan de wijze waarop bepaalde afvalstoffen worden aangeleverd. In dat geval wordt dat aangegeven.
Verder geeft de ontvanger aan hoe hij de afvalstoffen bij ontvangst controleert. Dat zal vaak een visuele controle zijn. Als hij de ontdoener de afvalstoffen zelf laat sorteren, geeft de ontvanger aan hoe hij daarop toeziet.
Ook moet de ontvanger aangeven hoe hij omgaat met afwijkende afvalstoffen, bijvoorbeeld afvalstoffen die verontreinigd blijken te zijn met olie of teer.
Het is de verantwoordelijkheid van de ontvanger dat de procedures van acceptatie en controle worden nageleefd. Dat betekent in ieder geval dat de procedures bekend moeten zijn bij de medewerkers, en bijvoorbeeld bij degenen die hun afvalstoffen afgeven. De ontvanger mag alleen afvalstoffen innemen als de procedures worden nageleefd.
De generieke maatwerkbepaling van artikel 2.12 en 2.13 van dit besluit geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften een nadere invulling te geven aan de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen. Hierbij blijft voorop staan dat het opstellen en naleven van de procedures primair de verantwoordelijkheid is van de ontvanger. Goede procedures van acceptatie en controle zijn immers een zaak van gezond verstand, waarvoor het meeste draagvlak binnen het bedrijf bestaat als het een eigen procedure is.
Het is niet de bedoeling om structureel een nadere invulling te verlangen van de procedures van acceptatie en controle. Als een bedrijf de procedures slecht invult, ligt het meer voor de hand op te treden via handhaving op artikel 4.620, dan maatwerkvoorschriften vast te stellen. De maatwerkmogelijkheid kan bijvoorbeeld wel worden ingezet om met het bedrijf afgesproken extra controle handhaafbaar te maken.

Toelichting artikel 4.620 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

§ 4.51 Milieustraat

Artikel 4.621 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het bieden van gelegenheid om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven op een daarvoor ingerichte locatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.621 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf gaat over de milieustraat. In de paragraaf worden geen eisen gesteld over bodembescherming. Deze eisen staan bij andere activiteiten, zoals het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking in paragraaf 3.2.9 of het opslaan van goederen in paragraaf 4.104.*

Artikel 4.622 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.621, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.622 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.622 regelt dat het bieden van gelegenheid om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikelen 4.622 en 4.626 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.623 (afval: het ontvangen van grove huishoudelijke afvalstoffen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen zijn op een locatie waarop gelegenheid wordt geboden om grove huishoudelijke afvalstoffen af te geven, als de volgende huishoudelijke afvalstoffen worden ingenomen, voorzieningen aanwezig voor het gescheiden achterlaten van die afvalstoffen:
- a afgedankte elektrische en elektronische apparatuur;
- b asbest;
- c geïmpregneerd hout;
- d gasflessen, brandblussers en overige drukhouders;
- e grond;
- f niet-geïmpregneerd hout;
- g banden van voertuigen;
- h dakafval;
- i geëxpandeerd polystyreenschuim;
- j gemengd steenachtig materiaal, met uitzondering van asfalt en gips;
- k gips;
- l grof tuinafval;
- m harde kunststoffen;
- n matrassen;
- o metalen;
- p papier en karton;
- q textiel, met uitzondering van tapijt; en
- r vlakglas.

2 Op de locatie wordt duidelijk aangegeven waar de afvalstoffen, bedoeld in het eerste lid, die niet op de locatie worden ingenomen, kunnen worden aangeboden.

3 Er wordt zoveel mogelijk voorkomen dat afvalstoffen waarvoor specifieke voorzieningen aanwezig zijn in de voorziening voor het restafval worden achtergelaten.

4 De voorziening voor matrassen is zo uitgevoerd dat de matrassen niet in contact komen met hemelwater.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.623 (afval: het ontvangen van grove huishoudelijke afvalstoffen) *De artikelen 4.623 en 4.624 zijn bedoeld om te zorgen voor een voldoende adequaat scheidingsbeleid op de milieustraat. Dit verschilt van geval tot geval en hangt samen met de organisatie van het totale afvalbeheer in een gemeente (welke stromen worden al apart ingezameld en welke komen wel op de milieustraat).*

Om te spreken van een voldoende adequaat voorzieningenniveau en scheidingsbeleid is aangesloten bij de beleidslijn zoals die is uitgezet in de tweede wijziging van het tweede Landelijk afvalbeheerplan. Materieel is de hoofdlijn van deze beleidslijn:

- *Als basisregel moeten ook milieustraten gescheiden aangeleverde afvalstromen gescheiden houden en hier voorzieningen voor aanbieden. Bijlage II bevat hiervoor een lijst met categorieën afvalstromen.*
- *Inrichting van, organisatie van en beleid op de milieustraat moeten zijn gericht op een daadwerkelijk gebruik van de aanwezige voorzieningen door de aanbieder van het afval.*

- *Vanaf een milieustraat waar het voorgeschreven voorzieningenniveau aanwezig is en waar wordt toegezien op een juist gebruik daarvan mag de overblijvende reststroom worden afgevoerd naar een afvalverbrandingsinstallatie.*
- *Als het aanbieden van het voorgeschreven voorzieningenniveau niet mogelijk is, kan daarvan worden afgeweken. Dit heeft als consequentie dat de reststroom van de milieustraat moet worden afgevoerd naar een sorteerder waar door nascheiding uiteindelijk alsnog een vergelijkbaar niveau van afvalscheiding wordt bereikt als wordt gerealiseerd op een milieustraat waar het voorgeschreven voorzieningenniveau wel aanwezig is.*

In het eerste lid staat een opsomming van afvalstromen die - voor zover zij op de milieustraat worden aangeboden als grove huishoudelijke afvalstoffen - in ieder geval afgescheiden zouden moeten worden om te kunnen spreken van een voldoende adequaat voorzieningenniveau. Voor iedere afvalstroom in de opsomming moet dus een aparte container of ruimte op de milieustraat aanwezig zijn om een restfractie af te mogen voeren naar een afvalverbrandingsinstallatie in plaats van een sorteerder. De afvalstromen in de opsomming zijn grove huishoudelijke afvalstoffen waarvoor gemeenten de verplichting hebben om er op grond van artikel 10.22 van de Wet milieubeheer voor te zorgen dat er ten minste één locatie is waar inwoners grove huishoudelijke afvalstoffen kunnen afgeven. Huishoudelijke afvalstoffen, zoals verpakkingsglas, batterijen, gasontladingslampen, klein chemisch afval, frituurvet en incontinentiemateriaal die soms ook door een milieustraat worden ontvangen zijn niet in deze opsomming opgenomen omdat deze afvalstoffen geen grove huishoudelijke afvalstoffen zijn (en waarop de verplichting op grond van artikel 10.22 van de Wet milieubeheer geen betrekking heeft). Maar als deze afvalstoffen ook worden ingenomen bij de milieustraat, moeten ook hiervoor inzamelvoorzieningen aanwezig zijn om deze afvalstoffen gescheiden te houden. Als voor deze niet-grove huishoudelijke afvalstoffen geen inzamelvoorzieningen aanwezig zijn om ze gescheiden te houden en samen met andere afvalstoffen in een inzamelvoorziening worden gedeponeerd dan is meestal een vergunning nodig wegens het mengen. Voor een toelichting over vergunningplicht voor het mengen van afvalstoffen wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 3.195 en 3.196 van dit besluit.

In de praktijk is het fysiek niet altijd mogelijk om op een milieustraat alle genoemde grove huishoudelijke afvalstoffen in het eerste lid gescheiden te houden. Via de algemene maatwerkmogelijkheid in dit besluit is het mogelijk om met maatwerkvoorschriften af te wijken van het eerste lid. Maar het is niet de bedoeling dat hierdoor op een milieustraat zondermeer alle stromen samengevoegd mogen worden en al helemaal niet om toe te staan dat de resulterende mengstroom vervolgens wordt afgevoerd naar een verbrandingsinstallatie. Dit zou op gespannen voet staan met het streven om zoveel mogelijk afval te recyclen. Met een maatwerkvoorschrift kan het bevoegd gezag toestemming geven een of meer van de inzamelvoorzieningen achterwege te laten mits een gelijk niveau van afvalscheiding bereikt wordt door nascheiding of andere maatregelen. Het ligt voor de hand dat degene die de activiteit verricht (als gewenst) een maatwerkvoorschrift aanvraagt. Diegene zal daarbij moeten aangeven hoe het gelijkwaardig niveau van afvalscheiding bereikt wordt. Als onvoldoende duidelijk is hoe de nascheiding of andere verwerking zal gebeuren, kan het bevoegd gezag het verzochte maatwerkvoorschrift weigeren. Als voor een milieustraat toestemming verleend is om een of meer inzamelvoorzieningen achterwege te laten, gaan er meer stromen in de container met restafval. Om de nascheiding te verzekeren is het in dat geval niet wenselijk dat het restafval in een perscontainer gedaan wordt.

Als het verdichten van restafval een belemmering vormt voor de nascheiding of recycling is dat een vergunningplichtige activiteit. Ook het mengen van verschillende afvalstromen in de restcontainer is een vergunningplichtige activiteit. Voor een toelichting over de vergunningplicht voor het verdichten en mengen van afvalstoffen wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 3.194, 3.196 en 3.197.

Voor de afvalstromen die genoemd zijn in het eerste lid, onder a tot en met e, is nascheiding niet wenselijk of doelmatig. Voor die afvalstromen geldt dus dat inzamelvoorzieningen aanwezig moeten zijn om de afvalstoffen apart te houden.

Naast de fysieke mogelijkheid om afvalstromen gescheiden te houden, moet ook het beheer van de milieustraat zijn gericht op een zo effectief mogelijke uitvoering daarvan. In ieder geval moet voor de burger duidelijk zijn welke bak waar wel en waar niet voor is bedoeld. Daarnaast moet gekwalificeerd personeel aanwezig zijn om vragen van burgers te beantwoorden en toezicht te houden op een juist gebruik van de verschillende voorzieningen. Verder moet bij de inrichting en het beheer van de milieustraat aandacht worden besteed aan toegankelijkheid en laagdrempeligheid voor de burger. Dit omvat fysieke bereikbaarheid, maar ook het beperken van wachttijden en administratieve procedures. In het derde lid wordt daarom aangegeven dat degene die de activiteit verricht zich moet inspannen om te voorkomen dat afval waarvoor aparte inzamelvoorzieningen zijn in de restcontainer terechtkomt. Bij de milieustraat moet via toezicht en voorlichting continu worden bewaakt dat zo min mogelijk «specifiek» afval in de restcontainer belandt. In de procedures van acceptatie en controle als bedoeld in artikel 4.624 geeft de degene die de activiteit verricht aan hoe hier invulling aan wordt gegeven.

In het vierde lid is opgenomen dat de voorziening voor matrassen zo moet zijn uitgevoerd dat de matrassen niet in de regen liggen. De gewenste recycling van de matrassen is namelijk niet mogelijk als deze te nat geworden zijn.

Artikel 4.624 (afval: acceptatie- en controleprocedure ontvangen van afvalstoffen)

1 Er is een werkinstructie als bedoeld in artikel 4.620 over de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen.

2 In de werkinstructie wordt aangegeven:
   a hoe wordt voorkomen dat afvalstoffen waarvoor specifieke voorzieningen aanwezig zijn in de voorziening voor het restafval worden achtergelaten;
   b hoe wordt voorkomen dat op de locatie grove huishoudelijke afvalstoffen worden afgegeven die niet worden ingenomen; en
   c hoe wordt bereikt dat zo veel mogelijk van de ingenomen afvalstoffen geschikt is en blijft voor en afgevoerd wordt ten behoeve van voorbereiding voor hergebruik en recycling.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.624 (afval: acceptatie- en controleprocedure ontvangen van afvalstoffen) *Artikel 4.623 van dit besluit geeft aan dat degene die de activiteit verricht zich moet inspannen om te voorkomen dat afval waarvoor aparte inzamelvoorzieningen zijn in de restcontainer terechtkomt. Artikel 4.624 bepaalt vervolgens dat in de werkinstructie over de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen moet staan hoe hier invulling aan wordt gegeven. Daarnaast moet in de werkinstructie zijn aangegeven hoe voorkomen wordt dat op de locatie grove huishoudelijke afvalstoffen worden ingenomen die niet moeten worden ingenomen.*

De eisen die gesteld zijn in dit artikel gelden bovenop de algemene eisen die gelden voor de werkinstructie over de procedures van acceptatie en controle van de ontvangen afvalstoffen als bedoeld in artikel 4.620 van dit besluit.

§ 4.52 Opslaan van verwijderd asbest

Artikel 4.625 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van verwijderd asbest of een verwijderd asbesthoudend product.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.625 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan bij een milieustraat of bij een asbestverwijderingsbedrijf dat verwijderd asbest van eigen werkzaamheden meeneemt naar zijn eigen locatie. Het gaat hierbij niet om de opslag op locaties waar asbestverwijderingsbedrijven het asbest verwijderen, maar om de opslag bij asbestverwijderingsbedrijven.*

De eisen aan het verwijderen zelf en aan de locaties waar dit gebeurt staan in het Asbestverwijderingsbesluit 2005[79] en het Arbeidsomstandighedenbesluit.[80] Deze paragraaf is aanvullend ten opzichte van beide besluiten. De eisen in deze paragraaf zijn afgeleid van artikel 7 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005.

Artikel 4.626 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.626, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.626 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.626 regelt dat het opslaan van verwijderd asbest niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikelen 4.622 en 4.626 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.627 (gezondheid: tegengaan verspreiding asbest)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het voorkomen of beperken van de verspreiding van asbest, geeft het opslaan van asbest geen stofverspreiding die met het blote oog waarneembaar is.

2 Asbest is alleen aanwezig in een container en verpakt in niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal van voldoende dikte en sterkte.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.627 (gezondheid: tegengaan verspreiding asbest) *Dit artikel ziet op de gezondheid van mensen: de gezondheidsbedreigende stof van asbest is niet met het blote oog waarneembaar. Het eerste lid gebruikt «zichtbaar stof» als indicatie dat er iets niet in orde is en maatregelen nodig zijn. Bij zichtbaar stof is er namelijk ook onzichtbaar stof.*

Het tweede lid geeft aan dat asbest alleen in verpakking of in een container met binnenzak aanwezig mag zijn. Gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven moeten conform voorschrift 7.11.3 van de SC 530 (Werkveldspecifiek certificatieschema voor het Procescertificaat Asbestverwijdering[81]) minimaal een verpakking gebruiken die dubbel én lucht- en vezeldicht is met een deugdelijke, stoot- en scheurbestendige folie (polyethyleen van minimaal 0,2 mm dikte).

Er is bewust gekozen voor het brede begrip «aanwezig zijn» zodat duidelijk is dat dit altijd en voor alle op- en overslag geldt. Het opslaan (als het asbest dus langere tijd aanwezig is) gebeurt meestal in verpakking en in een container. De verpakking en de container die worden genoemd in het tweede lid moeten op grond van de REACH-verordening voorzien zijn van een asbestlogo.

In de praktijk is het voor een milieustraat of verwijderingsbedrijf reëel dat er een container staat voor het ingeleverde of meegenomen asbest. Zodra deze container vol is, wordt hij zo snel mogelijk omgewisseld en afgevoerd. Op een saneringslocatie moet het asbest op grond van andere asbestregelgeving binnen twee weken worden afgevoerd.

Artikel 4.628 (afval: registratie)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt bij het in containers samenvoegen van asbest van verschillende saneringen, per container vastgelegd van welke saneringen het asbest afkomstig is.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op asbest dat is ingenomen bij een milieustraat als bedoeld in paragraaf 3.5.6.

[79] Stb. 2005, 704, laatstelijk gewijzigd Stb. 2016, 340.
[80] Stb. 1997, 60, laatstelijk gewijzigd Stb. 2016, 495.
[81] Stcrt. 2011, nr. 22513, 22 december 2011.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.628 (afval: registratie) *Op grond van het eerste lid moeten asbestverwijderingsbedrijven bijhouden van welke saneringslocaties het asbest in een specifieke container afkomstig is. Gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven houden conform bepaling 7.17 van de SC 530 (Werkveldspecifiek certificatieschema voor het Procescertificaat Asbestverwijdering) al een register over de tussenopslag van asbest bij. Dit register is belangrijk voor het ketentoezicht asbest. Door het opnemen van deze bepaling kan het bevoegd gezag (milieu) ook op deze bepaling handhaven. De hier gegeven plicht geldt ook voor de niet gecertificeerde bedrijven. Op grond van hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer moeten de gegevens bewaard worden van iedere partij afvalstoffen die van de locatie wordt afgevoerd. De vorm van de registratie wordt bewust in het midden gelaten. De vorm van de registratie is geregeld in het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS). Hier is een eenduidig verband gelegd met de verplichte registratie bij verwijdering van het asbest, de meldingen bij gemeenten, de meldingen bij het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) en de stortlocatie. Alle gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven moeten werken met het LAVS. Het tweede lid houdt in dat het eerste lid niet geldt voor een milieustraat. Bij een gemeentelijke milieustraat worden alleen afvalstoffen afkomstig van huishoudens ingenomen. Dat kan asbest zijn. Het is zou een onevenredig zware last zijn om daarvoor een registratie als bedoeld in dit artikel te vragen. Bij een milieustraat van een bedrijf waar huishoudens hun grove huishoudelijke kunnen afgeven (recyclepunt) wordt geen asbest ingenomen.*
Naast de eisen in de artikelen, blijft de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van toepassing. Zaken die daaronder vallen, zijn bijvoorbeeld dat ervoor gezorgd moet worden dat asbest in verpakking niet rondslingert en zo snel mogelijk in een container wordt gedeponeerd en dat op een locatie waar vaak asbest aanwezig is ook voorzieningen moeten zijn om beschadigde verpakkingen te repareren.

Artikel 4.628a (afval: termijn opslaan)

Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt verwijderd asbest of een verwijderd asbesthoudend product niet langer dan een jaar opgeslagen.

Toelichting artikel 4.628a n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan de paragraaf wordt een artikel toegevoegd dat een termijn stelt aan de opslag van verwijderd asbest of verwijderde asbesthoudende producten. Met de termijn van een jaar wordt aangesloten bij de richtlijn storten, waarin het opslaan van afvalstoffen langer dan een jaar, voorafgaand aan verwijdering, wordt aangemerkt als storten.*

§ 4.53 Ingeperkt gebruik genetisch gemodificeerde organismen

Toelichting op paragraaf 4.53 (oud en nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 4.53 (oud) Bal bevat regels over tandheelkundige bewerkingen waarbij amalgaam kan vrijkomen. Deze regels vervallen. Een nadere toelichting hierop is gegeven bij paragraaf 3.7.11.*
Deze ruimte wordt opgevuld door een nieuwe paragraaf met algemene regels over het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen. De regels zijn een omzetting van de «Handreiking Besluit en Regeling genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 voor het Wabo-bevoegd gezag» (hierna: de ggo-handreiking). Niet alles van de ggo-handreiking is overgenomen. Voor de eisen die hieruit volgen voor de bijzondere ruimtes staan regels in de Regeling genetisch gemodificeerde organismen 2013. Regels over de opslag van gevaarlijke stoffen zijn eerder al in de regelgeving onder de Omgevingswet opgenomen.

Artikel 4.629 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen.
Toelichting artikel 4.629 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De paragraaf wordt van toepassing op het ingeperkt gebruik van genetisch gemodificeerde organismen. Onder ingeperkt gebruik wordt verstaan elke activiteit waarbij genetisch gemodificeerde organismen worden vervaardigd, in Nederland ingevoerd, toegepast, vervoerd, vernietigd of vermeerderd, dan wel waarbij het betreft het voorhanden hebben, aan een ander ter beschikking stellen of zich ontdoen van genetisch gemodificeerde organismen, als bij die activiteit inperkingsmaatregelen worden gebruikt. Voor het ingeperkt gebruik met genetisch gemodificeerde organismen waarop inperkingsniveau IV van toepassing is, geldt daarnaast een vergunningplicht.*

Artikel 4.630 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.629, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a per type werkruimte als bedoeld in bijlage 4 bij het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013: het maximale aantal werkruimten waarop inperkingsniveau I of II als bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van dat besluit van toepassing is;
  b per type werkruimte als bedoeld in bijlage 4 bij het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013: het maximale aantal werkruimten waarop inperkingsniveau III als bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van dat besluit van toepassing is; en
  c een plattegrond van de locatie waarop het ggo-gebied is aangegeven.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.630 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *In deze paragraaf wordt een meldplicht opgenomen. Een meldplicht houdt in dat de activiteit niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 Bal gevoegd en ook de gegevens en bescheiden als bedoeld in het tweede lid van artikel 4.630. In het artikel is zoveel als mogelijk aangesloten bij de terminologie van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. Weliswaar komt een «type werkruimte» niet als zodanig in de tekst van dat besluit voor, maar vormt het type werkruimte samen met het inperkingsniveau (I, II, III, IV) een categorie van fysische inperking. Een type werkruimte is bijvoorbeeld een microbiologisch laboratorium (ML) of een dierverblijf (D). Verder bevat de melding een plattegrond van de hele locatie waar het ingeperkt gebruik en de ondersteunende activiteiten plaatsvinden. Op deze plattegrond is het ggo-gebied aangegeven, binnen de begrenzing van de locatie. In bijlage I is opgenomen dat hiermee het ggo-gebied als bedoeld in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 is bedoeld. Als het aantal werkruimten of het ggo-gebied wijzigt, moet opnieuw een melding worden gedaan. Dit volgt uit het derde lid. De indeling naar inperkingsniveau is afhankelijk van de eigenschappen van het organisme en de mate waarin deze ziekteverwekkend is voor mensen, dieren of planten. Inperkingsniveau I is het laagste niveau, niet-ziekmakende micro-organismen zijn hierin ingedeeld. Inperkingsniveau IV is het hoogste niveau, hierin zijn potentieel dodelijke organismen ingedeeld.*
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie. Dit kan het geval zijn als tegelijkertijd sprake is van ingeperkt gebruik met genetisch gemodificeerde organismen waarop inperkingsniveau IV van toepassing is en genetisch gemodificeerde organismen van een lager inperkingsniveau. De vergunningplicht omvat het totale ingeperkt gebruik, ook voor het gebruik van de genetisch gemodificeerde organismen op een lager inperkingsniveau is dan geen melding vereist.

Artikel 4.631 (gegevens en bescheiden: doorgeven biologische-veiligheidsfunctionaris en veiligheidscomités)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.629, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
  a de namen en bereikbaarheidsgegevens van degenen die aanspreekpunt zijn voor het toezicht op en de controle van de veiligheid van handelingen met genetisch gemodificeerde organismen; en
  b gegevens over het bestaan van biologische veiligheidscomités of subcomités.
2 Ten minste vier weken voordat de gegevens en bescheiden, bedoeld in het eerste lid, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikel 4.631 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit moeten de naam en bereikbaarheidsgegevens (telefoonnummer of e-mailadres) worden verstrekt aan het bevoegd gezag van degene die verantwoordelijk is voor de handelingen met de genetisch gemodificeerde organismen en voor het toezicht op en de controle daarvan. Diegene wordt ook wel de biologische veiligheidsfunctionaris genoemd. De biologische veiligheidsfunctionaris is degene die overzicht heeft van wat er gebeurt. Het is belangrijk dat deze functionaris bij het voorkomen van een ongewoon voorval door het bevoegd gezag kan worden bereikt.*
De in het eerste lid, onder b, genoemde vereiste komt uit de Richtlijn 2009/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 inzake het ingeperkte gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen. Volstaan kan worden met de informatie óf biologische veiligheidscomités of subcomités aanwezig zijn.

Artikel 4.632 (gegevens en bescheiden: informatie over andere activiteiten)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.629, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens verstrekt over eventuele andere activiteiten die degene die de genetisch gemodificeerde organismen gebruikt, verricht binnen de begrenzing van de locatie, bedoeld in artikel 3.249, voor zover die activiteiten de integriteit van het ggo-gebied kunnen aantasten.
2 Ten minste vier weken voordat de gegevens en bescheiden, bedoeld in het eerste lid, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag.
3 Dit artikel is niet van toepassing op een activiteit die als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3 of waarvoor een melding is gedaan op grond van hoofdstuk 4.

Toelichting artikel 4.632 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit zal informatie moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag over eventueel andere activiteiten die worden verricht op de locatie van de milieubelastende activiteit. Aangesloten wordt bij de aan het bevoegd gezag verstrekte begrenzing van de milieubelastende activiteit die zowel ingeperkt gebruik met genetisch gemodificeerde organismen omvat als andere activiteiten die dit ingeperkt gebruik functioneel ondersteunen. Met deze informatie kan het bevoegd gezag beoordelen of aanvullende regels nodig zijn.*
Bij de in het derde lid genoemde uitzondering kan gedacht worden aan een opslag van explosieven voor civiel gebruik, deze is vergunningplichtig op grond van artikel 3.34. Een ander voorbeeld is de opslag van propaan, deze is meldingsplichtig op grond van artikel 4.897.

Artikel 4.633 (voorkomen verspreiding genetisch gemodificeerde organismen: integriteit ggo-gebied)

Met het oog op het voorkomen van de verspreiding van genetisch gemodificeerde organismen:
a bevinden alle categorieën van fysische inperking zich in het ggo-gebied;
b is het ggo-gebied alleen toegankelijk voor bevoegde personen; en
c wordt de kans op het doorbreken van de integriteit van het ggo-gebied zo klein mogelijk gehouden.

Toelichting artikel 4.633 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het oog op het verspreiden van genetisch gemodificeerde organismen bevinden alle categorieën van fysische inperking zich in het ggo-gebied. Een ggo-gebied is in bijlage I gedefinieerd als een ggo-gebied als bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen 2013. In de definitie in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 is opgenomen dat van een ggo-gebied sprake is als zich daarin categorieën van fysische inperking bevinden. Bovendien volgt uit de definitieomschrijving dat er sprake is van een ggo-gebied als deze beperkt toegankelijk is. Uit de definitieomschrijving volgt kortom wat kwalificeert als een ggo-gebied. Dit artikel gaat een stapje verder. Hieruit volgt dat het ook niet is toegestaan dat die categorieën van fysische inperking zich buiten dat gebied bevinden. Bovendien is het niet toegestaan aan andere dan bevoegde personen toegang tot het ggo-gebied te verlenen.*

§ 4.54 Crematorium

Artikel 4.634 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een crematorium.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.634 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het in werking hebben van een crematorium. De regels richten zich op humane crematoria en dierencrematoria. Om lucht- en bodemverontreiniging te voorkomen zijn in deze paragraaf specifieke regels opgenomen. De energiebesparende maatregelen die bij een crematorium genomen moeten worden zijn opgenomen in paragraaf 5.4.1 van dit besluit. De verwijzing naar deze module met energiebesparende maatregelen is opgenomen in artikel 3.240. Aan het in gebruik hebben van een strooiveld worden geen specifieke regels gesteld. Als een strooiveld onderdeel uitmaakt van de activiteit is hierop wel de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van toepassing.*

Artikel 4.635 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.634, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.635 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.635 regelt dat het crematorium niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.635 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.636 (lucht: verbod verbranden metalen en kunststoffen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de lucht worden geen kisten verbrand die zijn bekleed met lood en zink.

2 Metalen en kunststofonderdelen worden voor verbranding verwijderd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.636 (lucht: verbod verbranden metalen en kunststoffen) *Dit artikel voorkomt dat er onnodige emissies naar de lucht plaatsvinden als gevolg van materialen die aan kisten verbonden kunnen zijn.*

Artikel 4.637 (lucht: emissie rookgassen en stikstofoxiden)

1 Met het oog op het zo volledig mogelijk verbranden van rookgassen en het beperken van het ontstaan van stikstofoxiden heeft een crematieoven een naverbrandingsruimte met een naverbrander waarin de rookgassen uit de hoofdkamer worden naverbrand.

2 Het ontwerp van de crematieoven is zo, dat onder normale bedrijfsomstandigheden de verblijftijd van de afgassen in de naverbrandingsruimte ten minste 1,5 seconde is bij een temperatuur van ten minste 800 °C.

3 In de hoofdkamer van de oven en in de naverbrander van de verbrandingsruimte wordt een low-NO_X brander toegepast.

4 In de naverbrandingsruimte worden rookgassen zo gemengd dat ze zo volledig mogelijk worden verbrand.

5 De temperatuur van de rookgassen in de naverbrandingsruimte wordt door een brander boven de 800 °C gehouden, waartoe de brander van een automatische regeling is voorzien.

6 Het zuurstofgehalte in de naverbrandingsruimte is ten minste 6%, waarbij kortdurende onderschrijdingen van dit gehalte zijn toegestaan als deze onderschrijdingen nooit langer dan een minuut duren en het zuurstofgehalte boven de 3% blijft.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.637 (lucht: emissie rookgassen en stikstofoxiden) *Voor het voorkomen en beperken van eventuele overige emissies wordt in dit besluit, in overeenstemming met de bijzondere NeR-regeling F3 over crematoria, voorgeschreven dat de rookgassen zo volledig mogelijk moeten worden verbrand en dat het ontstaan van stikstofoxiden zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De naverbrandingsruimte is nodig om eventueel onvolledig verbrande componenten alsnog te kunnen verbranden om ongewenste emissies te voorkomen. De naverbrandingsruimte kan worden uitgevoerd als een integraal deel van de oven. Voor een goede en volledige verbranding is het nodig dat de temperatuur in de naverbrandingsruimte ten minste 800 °C blijft, en de gassen een verblijftijd hebben van ten minste 1,5 seconde. Er is geen eis voor koolmonoxide opgenomen omdat ervan wordt uitgegaan dat als er voldoende zuurstof beschikbaar is de vorming van koolmonoxide (CO) voldoende wordt beperkt.*

Om de vorming van stikstofoxiden bij de verbranding van gas tegen te gaan is een zogenoemde low-NO_X-brander voorgeschreven. Hieronder is in ieder geval een brander begrepen die aan het kwaliteitskeurmerk low NO_X van Gastec QA voldoet. In een crematorium wordt doorgaans echter een ander type brander toegepast dan het type brander dat voorzien wordt van dit keurmerk. In deze gevallen kan met de gegevens van de branderleverancier over het ontwerp van de brander worden aangetoond dat de brander toch aan de criteria van de low-NO_X-brander voldoet. Bij een low-NO_X-brander gaat het meestal om een combinatie van de volgende primaire bestrijdingstechnieken: interne rookgasrecirculatie, getrapte verbranding, reburning en/of voormenging van brandstof en lucht. Een derde optie is het controleren van de emissieconcentratie. Als de concentratie kleiner is dan 140 mg NO_X/Nm^3 bij 3 volumeprocent aan zuurstof zal aan het artikellid worden voldaan.
Omdat in de praktijk stof- en geuroverlast vrijwel niet voorkomen bij crematieovens die op grond van dit besluit moeten zijn voorzien van een naverbrandingsruimte en kwikfilter, zijn voor deze aspecten geen nadere regels opgenomen.
Toelichting artikel 4.637 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met deze wijziging wordt een verschrijving hersteld.*

Artikel 4.638 (lucht: emissie kwik en kwikverbindingen)

1 Voor de emissie in de lucht is de emissiegrenswaarde voor kwik en kwikverbindingen, berekend als Hg, 0,05 g/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van kwik en kwikverbindingen, berekend als Hg, niet meer is dan 0,075 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de emissies door een adsorptiemedium en een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.
4 Bij het ontwerp, de uitvoering en het onderhoud van het adsorptiemedium en de filtrerende afscheider is rekening gehouden met het voorkomen van dioxinevorming en furanenvorming in het filter en het afvangen van de in de afgassen aanwezige dioxinen en furanen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.638 (lucht: emissie kwik en kwikverbindingen) *Voor de meeste stoffen geldt dat bij een goed functionerende crematieoven de optredende emissies over het algemeen onder de emissiegrenswaarden van de NeR blijven. De enige uitzondering hierop is kwik. De kwikemissie ligt, vanwege het kwik in amalgaamvullingen, boven de algemene eisen in de NeR. Uit emissiegegevens blijkt dat de emissiegrenswaarde van 0,05 mg/m^3 gehaald kan worden met de bestaande filterinstallaties gehaald kan worden Als de afgezogen emissies door een adsorptiemedium en een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting. Een adsorptiemedium is een emissiebeperkende techniek die werkt door adsorptie van kwik aan actief kool of cokes. Het adsorbens kan als poeder in de rookgassen worden geïnjecteerd, waarna het wordt afgevangen door een stoffilter (meestroomfilter). Het is ook mogelijk de rookgassen door een laag van het adsorbens te leiden (vastbedfilter).*
Toelichting artikelen 4.638 en 4.639 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.639 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van kwik en kwikverbindingen is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor kwik en kwikverbindingen NEN-EN 13211 van toepassing.
3 Het berekenen van een emissieconcentratie wordt betrokken op een zuurstofgehalte van 11% onder normaalcondities en voor droog rookgas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.639 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Bij een bepaald type oven, de «warme-start oven», ligt het gemiddeld zuurstofgehalte in de afgassen rond de 17%. Bij andere oventypen is dit aanmerkelijk lager, rond de 12%. Om de emissies van kwik op een éénduidige manier te kunnen controleren, is gekozen voor een vaste referentiewaarde van de zuurstofconcentratie van 11%. Deze waarde is gebruikelijk voor die processen en komt overeen met de waarde die onder meer ook in Duitsland wordt gehanteerd. Het controleren van de kwikemissies moet onder representatieve omstandigheden gebeuren. Dat wil zeggen condities waarbij kwik bij het verbrandingsproces vrijkomt als gevolg van amalgaamvullingen of toegevoegde hoeveelheid kwik.
Toelichting artikelen 4.638 en 4.639 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.640 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor kwik en kwikverbindingen wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregelen, bedoeld in 4.638, derde lid, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.640 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Er hoeft niet te worden gemeten als de emissies door een adsorptiemedium en een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd. Zodra een andere maatregel wordt toegepast wordt eenmalig gemeten conform artikel 4.645.*
Als de emissie van kwik en kwikverbindingen niet meer is dan 0,075 kg/jaar, is geen emissiegrenswaarde van toepassing. In dat geval hoeft ook niet worden gemeten.

Artikel 4.641 (lucht: meten en registratie temperatuur en zuurstofgehalte naverbrandingsruimte)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden de temperatuur en het zuurstofgehalte in de naverbrandingsruimte continu gemeten en geregistreerd.
2 Uiterlijk zes maanden nadat de crematieoven voor het eerst wordt gebruikt en daarna jaarlijks wordt de oven gecontroleerd door een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor inspectie en onderhoud van stookinstallaties, onderdeel van de Certificatieregeling voor het kwaliteitsmanagementsysteem ten behoeve van het uitvoeren van onderhoud en inspecties aan technische installaties, van de stichting SCIOS, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens ISO/IEC 17021-1 voor die Deelregeling.
3 In het crematorium is een logboek of systeem aanwezig waarin de volgende gegevens worden vastgelegd:
   a de onderhoudsresultaten en controleresultaten en de meetwaarden, bedoeld in het eerste en tweede lid; en
   b de opgetreden storingen of andere onregelmatigheden die van invloed kunnen zijn op de luchtemissie, onder vermelding van de datum, het tijdstip en de aard van de storing en de getroffen acties om de storing ongedaan te maken en voor de toekomst te voorkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.641 (lucht: meten en registratie temperatuur en zuurstofgehalte naverbrandingsruimte) *Het zuurstofgehalte en de temperatuur moeten continu worden bewaakt omdat deze parameters aangeven of de crematieoven naar behoren functioneert. Door continue registratie kan achteraf de goede werking worden gecontroleerd. De jaarlijkse controle moet worden nagegaan of de oven volgens de ontwerpvereisten functioneert en of de meet- en regelapparatuur voldoende nauwkeurig werkt. Deze controle wordt uitgevoerd door een deskundige, bijvoorbeeld de installateur.*
Om controle en analyse van eventuele klachten mogelijk te maken, moet er binnen het crematorium een logboek of systeem aanwezig zijn waaruit continue meetwaarden van temperatuur en zuurstofgehalte afgelezen kunnen worden, evenals onderhoudsgegevens en gegevens rondom storingen. Gegevens kunnen zowel digitaal als op papier worden vastgelegd. Op grond van de specifieke zorgplicht zijn de gegevens actueel en worden deze zo lang als nodig bewaard.
Toelichting artikel 4.641 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De formulering van het tweede lid wordt in overeenstemming gebracht met de formuleringen in de artikelen 4.131, vijfde lid, 4.133, vierde lid, 4.1312, vijfde lid, onder b, en 4.1326, zevende lid, Bal. Deze artikelen regelen hetzelfde, namelijk dat de certificatie-instantie die ondernemingen certificeert moet zijn geaccrediteerd volgens ISO/IEC 17021-1.*

Artikel 4.642 (lucht: emissie totaal stof bij crematieoven voor dieren)

1 Voor de emissie in de lucht bij het exploiteren van een crematieoven voor dieren is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.642 (lucht: emissie totaal stof bij crematieoven voor dieren) *Bij het in werking hebben van een crematieoven voor dieren kan stof worden geëmitteerd. Daarom is een emissiegrenswaarde voor totaal stof van 5 mg/Nm^3 opgenomen. Met een moderne, goed gedimensioneerde en goed onderhouden oven kan hieraan worden voldaan. Met een oudere oven kan de stofeis aanleiding geven voor het installeren van een geschikte filtrerende afscheider. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting. Een ander optie is het vervangen van de crematieoven. Bij deze afweging zal de kosteneffectiviteit een rol spelen.*

Artikel 4.643 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.643 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.643 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.644 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in 4.642, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.644 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Er hoeft niet te worden gemeten als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd. Zodra een andere maatregel wordt toegepast wordt eenmalig gemeten conform artikel 4.645.*
Als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar is geen emissiegrenswaarde van toepassing. In dat geval hoeft ook niet worden gemeten.

Artikel 4.645 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.643 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.645 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de afzonderlijke meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan. In dit geval is de meetonzekerheid niet meer dan 30% van de gestelde emissiegrenswaarde.*

Toelichting artikel 4.645 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.646 (afval: inzamelen stof)

Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt het afgevangen stof uit de filtrerende afscheider afgegeven aan een daarvoor erkende inzamelaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.646 (afval: inzamelen stof) *De afgevangen vaste deeltjes, ook wel vliegas, mogen vanwege de opgenomen kwik niet als crematie-as worden behandeld, maar moeten worden afgegeven aan een inzamelaar van afvalstoffen, voorkomend op de landelijke lijst van inzamelaars. Deze is te vinden op de website van het NIWO: www.niwo.nl. Kies voor VROM VIHB lijst afval.*

§ 4.55 Laboratorium

Artikel 4.647 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van:

a een laboratorium; of

b een praktijkruimte waar practica worden verricht voor middelbaar en hoger onderwijs.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.647 (toepassingsbereik) *De regels in deze paragraaf gelden voor een laboratorium of praktijkruimte voor chemisch, natuurkundig of medisch onderwijs waarop de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek van toepassing is. Hiermee wordt bijvoorbeeld een ruimte voor chemisch, natuurkundig of medisch onderwijs op een school voor middelbaar beroepsonderwijs uitgesloten.*

De regels zijn van toepassing op bedrijven die beschikken over een laboratorium voor interne kwaliteits- of productcontroles.

De regels zijn niet van toepassing op laboratoria bij huisartsen, dierenartsen, apothekers, tandartsen of tandtechnici en op praktijkruimten voor het middelbaar onderwijs. Dit volgt uit het toepassingsbereik van artikel 3.242. Aan deze laboratoria en praktijkruimten worden geen specifieke eisen gesteld. Als nodig kan het bevoegd gezag hiervoor op decentraal niveau regels stellen.

Voor de emissies van stoffen ingedeeld als ERS (extreem risicovolle stoffen) of MVP (minimalisatieverplichte stoffen) zijn in deze paragraaf geen eisen gesteld.

Toelichting artikel 4.647 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het toepassingsbereik wordt verduidelijkt dat een praktijkruimte voor zowel middelbaar als hoger onderwijs onder het bereik van de paragraaf valt. In de nota van toelichting bij het Bal is namelijk abusievelijk vermeld dat een ruimte voor chemisch, natuurkundig of medisch onderwijs op een school voor middelbaar beroepsonderwijs is uitgesloten . Verder vervalt de beperking tot chemisch, natuurkundig of medisch onderwijs waarop de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek van toepassing. Allereerst omdat ook ander onderwijs onder de paragraaf moet vallen, bijvoorbeeld biologisch onderwijs. Daarnaast wordt met de wijziging de koppeling met die wet losgelaten, zodat eventuele wijzigingen aan de reikwijdte (in 2017 is er nog een wijziging geweest) geen invloed hebben op het van toepassing zijn van de regels van de paragraaf.*

Artikel 4.648 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.647, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Als wordt gewerkt met een biologisch agens, bevat een melding:
   - a informatie over de groep waarin het biologisch agens is of wordt ingedeeld als gevolg van de indeling in risicogroepen van de richtlijn biologische agentia;
   - b een aanduiding of het gaat om een biologisch agens dat als ziekteverwekker is aangewezen op grond van artikel 2.22, tweede lid, van de Wet dieren; en
   - c de ligging van de ruimten waar wordt gewerkt met het biologisch agens.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.648 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.648 regelt dat een laboratorium of een praktijkruimte niet in werking mag zijn voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd, en als gericht wordt gewerkt met biologische agentia ook de aanvullende gegevens in het tweede lid. Biologische agentia zijn wel of niet genetisch gemodificeerde micro-organismen, bijvoorbeeld virussen, bacteriën schimmels of parasieten, die een infectie, allergie of toxiciteit kunnen veroorzaken. Als hiermee gericht wordt gewerkt moeten gegevens worden verstrekt over de ligging van de ruimten waar gewerkt wordt met een biologisch agens, en de groep waarin het biologisch agens is of wordt ingedeeld. Voor de groepsindeling geldt de indeling in risico-groepen van de richtlijn biologische agentia.[82]

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.648 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht voor het gericht werken met biologische agentia vervalt. In plaats van deze vergunningplicht is de meldplicht, die is opgenomen in paragraaf 4.55 over laboratoria, aangevuld. De melding moet nu ook informatie bevatten waaruit duidelijk wordt of een laboratorium werkt met een biologisch agens dat op grond van artikel 2.22, tweede lid, van de Wet dieren als ziekteverwekker is aangewezen.*

Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.

Artikel 4.649 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

[82] Richtlijn nr. 2000/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan biologische agentia op het werk (PbEU 2000, L 262).

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.647, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.649 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.650 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met alcohol en zuren bevindt een laboratorium of een praktijkruimte zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.650 (bodem: bodembeschermende voorziening) *In een laboratorium of praktijkruimte kunnen bodembedreigende stoffen als alcohol en zuren worden opgeslagen en gebruikt.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een aaneengesloten bodemvoorziening moeten worden verricht. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer.
De activiteit zal doorgaans plaatsvinden in een ruimte die al op een aaneengesloten bodemvoorziening is gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.

Artikel 4.651 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het exploiteren van een laboratorium of een praktijkruimte geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.651, eerste lid *Artikel 4.651, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het in werking hebben van een laboratorium of een praktijkruimte, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Bij diverse werkzaamheden in een laboratorium of praktijkruimte worden verschillende (hulp)stoffen gebruikt, die schadelijk kunnen zijn voor het aquatisch milieu. Deze (hulp)stoffen kunnen in zekere mate ook in het te lozen afvalwater terechtkomen. In principe behoort het afvalwater nagenoeg schoon te zijn. Schadelijke stoffen worden opgevangen en afgevoerd als (gevaarlijke) afvalstof. Het te lozen afvalwater bestaat in hoofdzaak uit naspoelwater, monsterrestanten en koelwater. Vanwege het risico van vervuiling van het afvalwater bij onzorgvuldig werken en het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen, moet worden geloosd op het vuilwaterriool. Zeer zorgwekkende stoffen mogen niet in het milieu terecht komen, ook niet via het afvalwater.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.651, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

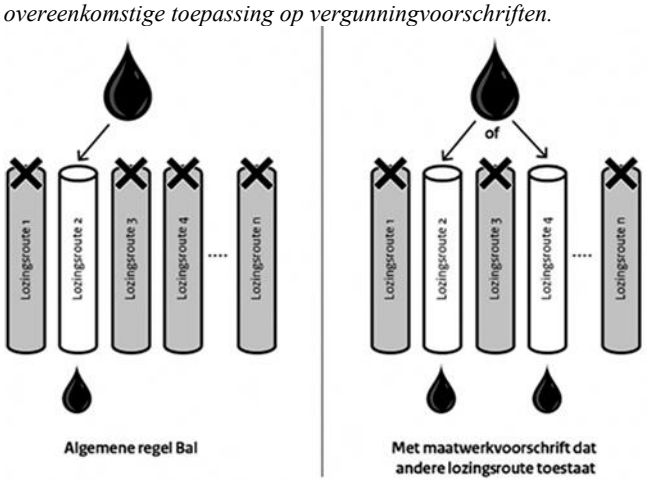

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.652 (water: werkinstructie en voorzieningen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam en de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater:
   a is er een werkinstructie over het voorkomen van verontreiniging van afvalwater opgesteld; en
   b zijn voorzieningen aanwezig die zijn afgestemd op de werkzaamheden die worden verricht.
2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven:
   a wat de afvalwaterstromen zijn en of ze wel of niet kunnen worden geloosd; en
   b welke werkwijze wordt gevolgd en welke maatregelen worden getroffen om het lozen van stoffen te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.652 (water: werkinstructie en voorzieningen) *Er zijn in artikel 4.652 geen specifieke regels opgenomen bij het lozen in het vuilwaterriool omdat het de mate van emissies van stoffen naar het water grotendeels worden bepaald door het gedrag van de laboranten. Bij laboratoria en praktijkruimtes is meestal sprake van een hoge mate van discontinuïteit, vanwege de diversiteit in werkzaamheden. Het stellen van grenswaarden in enig steekmonster is dan niet effectief. Als sprake is van «grote» lozers en een buffervoorziening kan het nuttig zijn om grenswaarden te stellen. Deze mogelijkheid bestaat dan via een maatwerkvoorschrift.*
Door zorgvuldig handelen conform door het laboratorium vastgestelde werkinstructies kunnen de emissies van (hulp)stoffen naar het afvalwater voorkomen of zoveel mogelijk worden beperkt. Ook zijn voorzieningen aanwezig die zijn afgestemd op de specifieke werkzaamheden. De werkinstructies omvatten in ieder geval:
- *Een overzicht van afvalwaterstromen en of ze wel of niet geloosd kunnen worden;*
- *De werkwijze die wordt gevolgd en de maatregelen die worden getroffen om het lozen van waterbezwaarlijke stoffen te voorkomen.*

In de werkinstructies wordt dus aangegeven waarom bepaalde stoffen, ondanks hun schadelijkheid voor het milieu, toegepast worden en welke maatregelen vanuit de preventieve aanpak vervolgens worden genomen om de emissies te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken. Werkzaamheden in laboratoria en praktijkruimten worden in vrijwel alle gevallen met een vooropgezet doel of plan uitgevoerd binnen het kader van een kwaliteitszorgsysteem waarbij vooraf een (risico-)evaluatie wordt gemaakt van het uit te voeren onderzoek en de daarbij te gebruiken (milieubelastende) stoffen of processen. Ook de inrichting van een laboratorium of een praktijkruimte speelt daarbij een voorname rol.
Ter voorkoming van het vrijkomen van (milieubelastende) stoffen in het milieu en het beperken van calamiteiten moet degene die de activiteit verricht algemene maatregelen en voorzieningen (beste beschikbare technieken) toepassen, of beoordelen. Mogelijke brongerichte maatregelen en voorzieningen zijn:
- *Keuze van de stoffen: beoordelen of minder belastende alternatieven mogelijk zijn (dit kan betrekking hebben op eigenschappen als dampspanning, kookpunt, oplosbaarheid en schadelijkheid voor mens en milieu);*
- *Aankoopbeleid waarbij een beoordeling van milieubelastendheid wordt uitgevoerd;*
- *Inperking van gebruik of vrijkomen van de stof: schaalverkleining of een alternatieve toepassing kan het risico op vrijkomen verkleinen of voorkomen. Te denken valt aan:*
  - *Natte analyses zoveel mogelijk uitvoeren op basis van micro-analyse;*
  - *Bij aanschaf van nieuwe apparatuur milieuschadelijkheid in gebruik mee laten wegen;*
  - *Geen reiniging en droging van glaswerk met oplosmiddelen;*
  - *Reiniging van tafels/werkruimten zoveel mogelijk op droge basis;*
  - *Opvang of terugwinning van stoffen;*
  - *Gebruik van lekbakken;*
  - *Toepassen van een condensor in een proefopstelling bij gebruik van vluchtige stoffen;*
  - *Zoveel mogelijk toepassen gesloten koelwateropstellingen (koelwater van bijvoorbeeld elektronenmicroscopen hergebruiken); en*
  - *Vastgelegd en operationeel inzamelsysteem voor afvalstoffen.*

Mogelijke beheersmaatregelen en -voorzieningen zijn:
- *Vastleggen van werkzaamheden in actuele procedures en werkvoorschriften (bijvoorbeeld milieukaart bij praktijkruimten);*
- *Voorkomen van lekken en verlies van stoffen naar water (via de riolering) bijvoorbeeld door afvoer van zuurkasten of werktafels niet direct te lozen naar het riool, maar op te vangen in bijvoorbeeld een lekbak;*

- *Gesloten circulatiekoeling toepassen in combinatie met een koude val;*
- *Geen waterstraalluchtpomp gebruiken bij filmverdamping (maar condensors met gesloten circulatiekoeling);*
- *Lekken via schobputjes voorkomen; en*
- *Opvangen en afvoeren via afvalstroom van het eerste spoelwater.*

Afvalstoffen afkomstig van de gezondheidszorg bij mens en dier mogen niet worden geloosd. Die afvalstoffen kunnen vrijkomen in een laboratorium. Met afvalstoffen van de gezondheidszorg bij mens en dier worden afvalstoffen bedoeld zoals in sectorplan 19 van het Landelijk afvalbeheersplan is omschreven. Dit afval omvat infectieuze afvalstoffen, niet-infectieuze lichaamsdelen en organen en cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen. Mochten deze afvalstoffen toch in het vuilwaterriool worden geloosd, dan is dit in strijd met de specifieke zorgplicht van artikel 2.11.

Toelichting artikelen 4.652, 4.654 en 4.656 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.653 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.653 (water: riooltekening) *Artikel 4.653 regelt dat degene die tankplaats voor minder dan 25.000 liter vloeibare brandstoffen per jaar exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.652. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.651, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.654 (lucht: stofklassen)

Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.654 (lucht: stofklassen) *In bijlage III bij het besluit is een onderverdeling van stoffen naar stofklassen opgenomen, waarbij zowel de stofnaam als het CAS-nummer is genoemd. De onderverdeling in stofklassen is nodig omdat de emissiegrenswaarden in artikel 4.656 niet aan een stof worden gekoppeld maar aan stofklassen.*

Toelichting artikelen 4.652, 4.654 en 4.656 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.655 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Artikel 4.656 (lucht: emissies)

1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.656, gemeten in een eenmalige meting.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 4.656, niet overschrijdt.

3 Aan het eerste lid wordt voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met stoffen, ingedeeld in de klassen totaal stof en in de klassen sA.1, sA.2 en sA.3, in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

4 Aan het eerste lid wordt voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met waterstofchloride, waterstoffluoride, ammoniak en stoffen, ingedeeld in de klassen gA.1, gA.2 en gA.3, in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikte gaswasser, een geschikt aerosolfilter of een geschikt mistfilter worden gevoerd.

5 Aan het eerste lid wordt voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met stoffen, ingedeeld in de klassen gO.1 en gO.2, in ieder geval voldaan als de emissies door een geschikt adsorptiefilter worden gevoerd.

Tabel 4.656 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
Totaal stof	5	100
Waterstofchloride	3	7,5
Waterstoffluoride	3	7,5
Ammoniak	30	75

Tabel 4.656 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in mg/Nm^3	Ondergrens in kg/jaar
sA.1	0,05	0,125
sA.2	0,5	1,25
sA.3	0,5	5
gA.1	0,5	1,25
gA.2	3	7,5
gA.3	30	75
gO.1	20	50
gO.2	50	250

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.656 (lucht: emissies) *Omdat binnen laboratoria en praktijkruimten relevante luchtemissies kunnen optreden zijn in dit artikel emissiegrenswaarden opgelegd conform de NeR. Er zijn bovendien concrete maatregelen opgenomen waarmee, bij juiste dimensionering, uitvoering en onderhoud, aan de emissiegrenswaarden in dit artikel wordt voldaan.*
Omdat bij een laboratorium of praktijkruimte de emissie van stoffen naar de lucht voor een groot deel het gevolg is van stoffen die zijn ingekocht, kan eenvoudig op basis van een inkoopregistratie of labjournaal worden aangetoond of een emissie van een stof wel of niet relevant kan zijn. Als de inkoop aan stoffen onder de ondergrenzen blijft, kan de vrijstellingsgrens voor de emissie van die stoffen zoals opgenomen in tabel 4.656, niet worden overschreden en is sprake van een niet relevante emissie.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider, het aerosol- of mistfilter, de gaswasser en het adsorptiefilter wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.
Veel laboratoria of praktijkruimten die vluchtige organische stoffen (VOS) gebruiken, die volgens de NeR ingedeeld kunnen worden in de klassen gO1, gO2 of gO3, passen deze stoffen toe in gesloten systemen (of winnen deze stoffen terug uit hun afval). Het toepassen van gesloten systemen of terugwinnen wordt gezien als het voorkomen / beperken van diffuse emissie. De maatregel wordt dan ook gezien als een erkende maatregel voor die bron waarmee aan de in dit besluit gestelde emissiegrenswaarden voor gO1, gO2 en gO3 stoffen wordt voldaan.
Toelichting artikelen 4.652, 4.654 en 4.656 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Toelichting tabel 4.280, artikelen 4.283, 4.287a (nieuw), 4.656 en 4.661c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Tabel 4.280, artikel 4.283, en artikel 4.287a (nieuw) bevatten voor de activiteit «solderen van metalen» een actualisatie van de indelingen van stoffen en stofklassen. Artikel 4.656 en artikel 4.661c (nieuw) doen dit voor de activiteit «laboratorium».*
De stoffen HCl en HF zaten in de stofklasse gA.2. De stof NH_3 zat in de stofklasse gA.3. Door de wijzigingen in paragraaf 5.4.4 en bijlage III van het Besluit activiteiten leefomgeving zitten deze stoffen niet meer in de gA stofklasse. De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2- en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd, maar wel met behoud van de emissiegrenswaarde die bij de gA.2, gA.3, gA.4 en gA.5 stofklasse hoorden. Er is hier dus geen sprake van een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor SO_2, NO_x, HCL, HF en NH_3 maar enkel van een actualisatie van de indeling. De stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3 zaten in de stofklasse gA. Omdat deze stoffen niet meer tot de stofklasse gA behoren, voegt onderdeel G aan artikel 4.283 toe dat de erkende maatregelen ook gelden voor de stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3.
Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklassen in paragraaf 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Besluit activiteiten leefomgeving. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen. Voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden geldt voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar.

Artikel 4.657 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 4.656, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is van toepassing:
  a voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
  b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  c voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  d voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
  e voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;
  f voor ammoniak: NEN 2826;
  g voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
  h voor vocht: NEN-EN 14790; en
  i voor debiet: NEN-EN-ISO 16911-1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.657 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikel 4.657 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.658 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in tabel 4.656, wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
  a voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met stoffen, ingedeeld in de klassen S, sA.1, sA.2 en sA.3, de maatregel, bedoeld in artikel 4.656, derde lid, wordt getroffen;
  b voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met stoffen, ingedeeld in de klassen gA.1, gA.2 en gA.3, de maatregel, bedoeld in artikel 4.656, vierde lid, wordt getroffen; en
  c voor stoffen die vrijkomen bij laboratoriumproeven met stoffen, ingedeeld in de klassen gO.1, gO.2 en gO.3, de maatregel, bedoeld in artikel 4.656, vijfde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.658 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Als bij een laboratorium de maatregel, bedoeld in artikel 4.656, derde, vierde en vijfde lid, van dit besluit wordt getroffen, voldoet het laboratorium aan het doelvoorschrift zoals opgenomen in artikel 4.465, eerste lid, van dit besluit. De aantoonplicht, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, is dan niet van toepassing.*
Toelichting artikel 4.658 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen van symbolen en meeteenheden in het stelsel van de Omgevingswet.*

Artikel 4.659 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting als bedoeld in artikel 4.656 bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.659.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.657 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.659 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Totaal stof	30
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.659 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissie-eis niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan maximaal 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.659 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.660 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.660 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het in werking hebben van een laboratorium of een praktijkruimte te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Artikel 4.661 (gezondheid: voorkomen verspreiden ziektekiemen)

Met het oog op het voorkomen van het verspreiden van ziektekiemen worden bij het gericht werken met biologische agentia:

a voorzieningen getroffen die zijn gericht op het voorkomen van het vrijkomen van het biologisch agens; en

b gedragsvoorschriften opgesteld en nageleefd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.661 (gezondheid: voorkomen verspreiden ziektekiemen) *Er gelden geen specifieke emissie-eisen voor het gericht werken met biologische agentia. Op grond van het Arbeidsomstandighedenbesluit moeten voor het gericht werken met biologische agentia maatregelen en voorzieningen worden getroffen ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers. Hoewel de arbeidsomstandighedenregelgeving niet gericht is op de (milieu)risico's van de activiteit voor de omgeving worden door de maatregelen en voorzieningen die getroffen worden op grond van het Arbeidsomstandighedenbesluit ook emissies naar de omgeving beperkt.*

Bij het gericht werken met biologische agentia moet het bedrijf gedragsvoorschriften opstellen en voorzieningen treffen gericht op het voorkomen van het vrijkomen van het biologisch agens en ervoor zorgen dat de voorschriften worden nageleefd. Het doel is om het verspreiden van ziektekiemen zoveel mogelijk te voorkomen. Uit de specifieke zorgplicht volgt dat de gedragsvoorschriften beschikbaar moeten zijn voor het bevoegd gezag.

In artikel 4.86 van het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt een tweedeling gemaakt in werken met biologische agentia. Als de arbeid gericht is op het werken met biologische agentia, dus als bewust of actief met deze agentia wordt gewerkt, gelden er andere eisen dan als dit niet het geval is. In dit artikel is aangesloten bij dit «gericht werken met» biologische agentia. Hieronder wordt in het Arbeidsomstandighedenbesluit verstaan het vervaardigen, bewerken, verwerken of in voorraad houden van deze agentia. Ook werkzaamheden als kweken, bewaren, vernietigen of het doen van proeven met een biologisch agens zijn daarbij inbegrepen.

Artikel 4.661a (gezondheid: contactpersoon bij vrijkomen ziektekiemen)

Met het oog op het voorkomen van het verspreiden van ziektekiemen is bij het gericht werken met biologische agentia, ingedeeld in risicogroepen 2, 3 of 4 van de richtlijn biologische agentia, of met de ziekteverwekkers die zijn aangewezen op grond van artikel 2.22, tweede lid, van de Wet dieren, een contactpersoon bereikbaar die kan worden benaderd door het bevoegd gezag bij een incident waarbij deze biologische agentia vrijkomen.

Toelichting artikelen 4.661a (nieuw) en 4.661b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er worden nieuwe artikelen toegevoegd waarin staat dat gegevens over een contactpersoon moeten worden aangeleverd. Deze contactpersoon kan worden benaderd in het geval van een incident met biologische agentia ingedeeld in risicogroep 2, 3 of 4 van de richtlijn biologische agentia of de op grond van artikel 2.22, tweede lid, van de Wet dieren aangewezen ziekteverwekkers.*

Artikel 4.661b (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van het werken met een biologisch agens, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de naam en het telefoonnummer verstrekt van de contactpersoon, bedoeld in artikel 4.661a.

2 Ten minste vier weken voor de gegevens en bescheiden, bedoeld in het eerste lid, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikelen 4.661a (nieuw) en 4.661b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er worden nieuwe artikelen toegevoegd waarin staat dat gegevens over een contactpersoon moeten worden aangeleverd. Deze contactpersoon kan worden benaderd in het geval van een incident met biologische agentia ingedeeld in risicogroep 2, 3 of 4 van de richtlijn biologische agentia of de op grond van artikel 2.22, tweede lid, van de Wet dieren aangewezen ziekteverwekkers.*

Artikel 4.661c (overgangsrecht: emissies)

1 Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor stofklasse gO.2, bedoeld in artikel 4.656, niet van toepassing op de emissie van het exploiteren van een laboratorium of een praktijkruimte waar practica worden verricht voor middelbaar en hoger onderwijs van stoffen die tot de inwerkingtreding van dit besluit onder stofklasse gO.3 vielen, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals die werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot eerstgenoemde datum geldt in dat geval een emissiegrenswaarde van 100 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 250 kg/jaar.

2 Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor sA.3, bedoeld in artikel 4.656, niet van toepassing op het exploiteren van een laboratorium of een praktijkruimte waar practica worden verricht voor middelbaar en hoger onderwijs, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals die werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot eerstgenoemde datum geldt in dat geval een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 5 kg/jaar.

Toelichting tabel 4.280, artikelen 4.283, 4.287a (nieuw), 4.656 en 4.661c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Tabel 4.280, artikel 4.283, en artikel 4.287a (nieuw) bevatten voor de activiteit «solderen van metalen» een actualisatie van de indelingen van stoffen en stofklassen. Artikel 4.656 en artikel 4.661c (nieuw) doen dit voor de activiteit «laboratorium».*

De stoffen HCl en HF zaten in de stofklasse gA.2. De stof NH_3 zat in de stofklasse gA.3. Door de wijzigingen in paragraaf 5.4.4 en bijlage III van het Besluit activiteiten leefomgeving zitten deze stoffen niet meer in de gA stofklasse. De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2- en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd, maar wel met behoud van de emissiegrenswaarde die bij de gA.2, gA.3, gA.4 en gA.5 stofklasse hoorden. Er is hier dus geen sprake van een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor SO_2, NO_x, HCL, HF en NH_3 maar enkel van een actualisatie van de indeling. De stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3 zaten in de stofklasse gA. Omdat deze stoffen niet meer tot de stofklasse gA behoren, voegt onderdeel G aan artikel 4.283 toe dat de erkende maatregelen ook gelden voor de stoffen SO_2, NO_x, HCl, HF en NH_3.
Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2. Deze actualisatie is een gelijktrekking met de actualisatie van de emissiegrenswaarde van de stofklassen in paragraaf 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie hiervoor de toelichting wijziging tabel 5.30 en de algemene toelichting op actualisatie emissiegrenswaarden Besluit activiteiten leefomgeving. Uitgangspunt blijft dat de bedrijven aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden kunnen voldoen door toepassing van de erkende maatregelen. Voor de geactualiseerde emissiegrenswaarden geldt voor bestaande activiteiten een overgangsrecht van vier jaar.

§ 4.56 Traumahelikopter

Artikel 4.662 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gebruiken van een voorziening voor het landen of opstijgen van helikopters bij ziekenhuizen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.662 (toepassingsbereik) *In deze paragraaf zijn regels opgenomen ter beperking van geluidhinder als gevolg van de inzet van traumahelikopters bij ziekenhuizen.*

Artikel 4.663 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.662, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.663 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.663 regelt dat de traumahelikopter niet mag worden ingezet voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.663 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.664 (geluid: bronvermogen)

Met het oog op het voorkomen of beperken van geluidhinder is het geluidsvermogensniveau van helikopters die door een academisch ziekenhuis worden ingezet voor het vervoer van mobiele medische teams niet hoger dan 140 dB(A).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.664, eerste lid *Deze paragraaf maakt onderscheid tussen academische ziekenhuizen en overige ziekenhuizen. Een academisch ziekenhuis met een voorziening voor het landen en opstijgen van helikopters, hoofdzakelijk voor het regulier vervoeren van een mobiel medisch team, wordt ook wel een helitraumacentrum genoemd.*
Voor academische ziekenhuizen gelden ten aanzien van de inzet van traumahelikopters iets andere regels dan voor andere ziekenhuizen. Zo is een eis gesteld aan het bronvermogen van de helikopter.
Degene die het academische ziekenhuis drijft, zorgt ervoor dat het geluidsvermogensniveau van traumahelikopters die hij inzet voor het vervoer van mobiele medische teams niet hoger is dan 140 dB(A). Het gaat dus alleen om de helikopters die worden ingezet door het academische ziekenhuis. Het komt in de praktijk ook voor dat een helikopter van een ander ziekenhuis of vanuit het buitenland het academische ziekenhuis bezoekt, bijvoorbeeld om een patiënt te brengen. De helikopter van het academische ziekenhuis maakt dan plaats voor die helikopter. De bezoekende helikopter hoeft niet te voldoen aan de eis voor het geluidsvermogensniveau.
Toelichting artikelen 4.664 en 4.666a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In lijn met de andere overgangsbepalingen uit hoofdstuk 4, wordt de overgangsregeling voor het bronvermogen van traumahelikopters verplaatst van artikel 4.664, tweede lid, naar artikel 4.666a aan het einde van de paragraaf.*

Artikel 4.665 (geluid: gebruik helikopter bij een ziekenhuis)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van geluidhinder wordt een voorziening voor het landen en opstijgen van helikopters alleen door helikopters gebruikt als dit gebruik op medische gronden bijzonder is aangewezen.

2 Bij een academisch ziekenhuis vinden naast het gebruik op medische gronden, bedoeld in het eerste lid, ten hoogste 400 vliegbewegingen per kalenderjaar plaats als dit bijzonder is aangewezen voor:
- a onderhoud of reparatie;
- b tankvluchten; of
- c opleiding en training van de piloot en van het mobiel medisch team.

3 Bij een niet-academisch ziekenhuis vinden naast het gebruik op medische gronden, bedoeld in het eerste lid, ten hoogste 20 vliegbewegingen per kalenderjaar plaats als dit bijzonder is aangewezen voor de opleiding en training van de piloot.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.665 (geluid: gebruik helikopter bij een ziekenhuis) *Vanwege de bescherming van het milieu moet de inzet van traumahelikopters bij ziekenhuizen zo beperkt mogelijk worden gehouden. Dit betekent dat een traumahelikopter alleen mag worden ingezet bij spoedeisende medische hulpverlening, waarbij het gebruik ervan duidelijk is geïndiceerd. Het gaat daarbij om het vervoer van ongevalsslachtoffers, zieken en pasgeboren kinderen die spoedeisende medische zorg nodig hebben, met inbegrip van apparatuur en begeleidend personeel, het vervoer van organen of transplantatieteams voor transplantatie en het vervoer van (leden van) mobiele medische teams of het verplaatsen van een helikopter in verband met de komst van een andere helikopter. Een mobiel medisch team bestaat in ieder geval uit een arts en een verpleegkundige, ieder met een specifieke opleiding en ervaring op het gebied van de pre-hospitale spoedeisende medische hulpverlening. Het gebruik van de traumahelikopter voor deze spoedeisende medische hulpverlening is niet aan een maximum aantal vliegbewegingen gebonden. Daarnaast mag de helikopter een maximum aantal keer per jaar worden ingezet voor opleidings- en trainingsdoeleinden, onderhoud en reparatie en om te tanken. Om overlast te beperken is er aan die vluchten een maximum verbonden.*

Artikel 4.666 (geluid: registratie vliegbewegingen)

1 De volgende gegevens worden geregistreerd:
   a de reden voor het gebruik van de voorziening;
   b het tijdstip van vertrek; en
   c het tijdstip van aankomst.

2 De registratie wordt binnen twee dagen na gebruik van de voorziening bijgewerkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.666 (geluid: registratie vliegbewegingen) *Op grond van dit artikel moet voor elk gebruik van de traumahelikopter de reden daarvan worden vermeld. Afgezien van toegestaan niet medisch noodzakelijk gebruik op grond van artikel 4.665, tweede en derde lid, van dit besluit, moet het altijd gaan om gebruik dat bijzonder is aangewezen op medische gronden. De registratie heeft als doel de handhaving mogelijk te maken of te vereenvoudigen. Als bij een controle blijkt dat een traumahelikopter ten onrechte zou zijn ingezet, dan kan zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk worden opgetreden. Als omwonenden twijfelen aan de rechtmatigheid van bepaalde vliegbewegingen, kan een signaal aan het bevoegd gezag worden gegeven. Dit kan voor dit gezag aanleiding zijn om de registratiegegevens te controleren. Met de registratie kan ook worden bijgehouden of het toegestane aantal vliegbewegingen voor bijvoorbeeld opleidingsdoeleinden niet wordt overschreden. De registratie moet binnen twee dagen na gebruik van de voorziening worden bijgewerkt. Op grond van artikel 1, eerste lid, van de Algemene termijnenwet, wordt deze termijn verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag is, als de termijn op een zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag eindigt.*

Toelichting artikel 4.666 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering «tijdstip» in het Bal.*

Artikel 4.666a (overgangsrecht: bronvermogen)

Het geluidsvermogensniveau van een helikopter die wordt ingezet door een academisch ziekenhuis dat op 1 februari 2003 een voorziening in werking had voor het landen en opstijgen van helikopters, is tot het moment van vervanging van de helikopter niet hoger dan 145 dB(A).

Toelichting artikelen 4.664 en 4.666a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In lijn met de andere overgangsbepalingen uit hoofdstuk 4, wordt de overgangsregeling voor het bronvermogen van traumahelikopters verplaatst van artikel 4.664, tweede lid, naar artikel 4.666a aan het einde van de paragraaf.*

§ 4.57 Chemisch reinigen textiel

Artikel 4.667 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het chemisch reinigen van textiel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.667 (toepassingsbereik) *Het chemisch reinigen van textiel wordt ook wel het droogwassen van textiel, stomen of dry-cleaning genoemd. Reinigen gebeurd met tetrachlooretheen (PER) of met andere oplosmiddelen. De kleding wordt in dezelfde machine gereinigd en gedroogd.*
Natwassen valt niet onder deze paragraaf. Natwassen is het reinigen of wassen van textiel zonder gebruik te maken van een reinigingsinstallatie waar met PER of met andere oplosmiddelen wordt gereinigd. Voor natwasserijen worden geen rijksregels meer gesteld.

Artikel 4.668 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.667, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.668 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.668 regelt dat het chemisch reinigen van textiel niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.668 en 4.677 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.669 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.667, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.669 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.670 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met oplosmiddelen wordt chemisch gereinigd met tetrachlooretheen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.
2 Met andere oplosmiddelen dan tetrachlooretheen wordt chemisch gereinigd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
3 De vloeistofdichte bodemvoorziening heeft geen aansluiting op het vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.670 (bodem: bodembeschermende voorziening) *PER, ook wel tetrachlooretheen of perchloorethyleen genoemd, is een bodembedreigende stof die bij het droogwassen van textiel wordt gebruikt. Bij het chemisch reinigen van textiel worden wasmachines gebruikt die niet kunnen lekken.*
Om verontreiniging van de bodem met deze stoffen te voorkomen zal de activiteit boven een vloeistofdichte bodemvoorziening moeten worden verricht. Een vloeistofdichte bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een gecertificeerde betonvloer of gecertificeerde asfaltvloer en een aaneengesloten bodemvoorziening uit een betonvloer of asfaltvloer zonder certificaat.
PER zakt als bodemverontreinigende stof naar de diepere grondlagen, waar het zich vermengt met het grondwater en zich vervolgens verder verspreid. Daardoor kunnen grotere gebieden via een enkele bron worden verontreinigd. Om deze reden wordt er met deze stoffen geen enkel risico genomen en moeten zij worden gebruikt boven een vloeistofdichte bodemvoorziening. Als met andere oplosmiddelen wordt gereinigd dan PER, volstaat een aaneengesloten bodemvoorziening.
De vloeistofdichte bodemvoorziening mag niet aangesloten zijn op een vuilwaterriool. Morsingen en lekkages van PER worden niet geloosd, dus moeten op een andere wijze worden afgevoerd.

Artikel 4.671 (water: lozingsroute)

1 Met het oog het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het chemisch reinigen van textiel geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.671, eerste lid *Artikel 4.671, eerste lid, bepaalt dat het afvalwater afkomstig van het chemisch reinigen van textiel, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.671, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

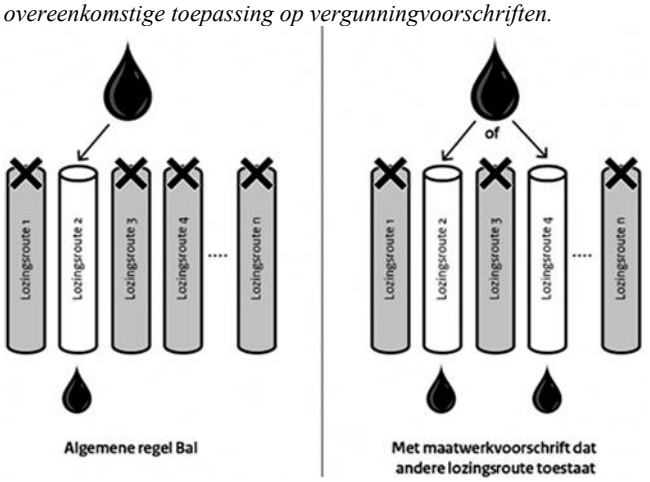

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.672 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor tetrachlooretheen 0,1 mg/l, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.672 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Bij het chemisch reinigen van textiel met PER of niet-gechloreerde alifatische koolwaterstoffen komt in principe geen afvalwater vrij. Alleen bij bedrijven die reinigen in conventionele reinigingsmachines, zal tijdens de reiniging van kleding en textiel een kleine hoeveelheid PER in het bedrijfsafvalwater terecht kunnen komen. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als bij het reinigingsproces water in de trommel wordt toegevoegd of waar leidingwater als koelmedium wordt gebruikt.*
PER is een zeer zorgwekkende stof, waarvan moet worden voorkomen dat deze in het milieu terecht komt, daarom is een grenswaarde opgenomen 0.1 mg PER per liter in enig steekmonster.

Artikel 4.673 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van tetrachlooretheen is NEN-EN-ISO 10301 van toepassing, waarbij onopgeloste stoffen worden meegenomen in de analyse.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.673 (water: meetmethoden) *Artikel 4.673 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor perchloorethyleen waaraan in artikel 4.672 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 4.674 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.674 (water: riooltekening) *Artikel 4.674 regelt dat degene die textiel chemisch reinigt een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.672. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.671, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.675 (lucht: gebruik PER)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden alleen tetrachlooretheen of niet-gechloreerde alifatische koolwaterstoffen gebruikt.

§ 4.58 Jachthaven

Artikel 4.676 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een jachthaven waar pleziervaartuigen afmeren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.676 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op een jachthaven met ten minste 50 ligplaatsen. Als de jachthaven wordt aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen, dan is deze paragraaf van toepassing als hiervoor ten minste tien ligplaatsen beschikbaar zijn.*

Artikel 4.677 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.676, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.677 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.677 regelt dat een jachthaven waar pleziervaartuigen afmeren niet mag worden geëxploiteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Voor de uitleg over het instrument melding wordt verwezen naar paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat verschillende lozingsroutes zijn toegestaan en bij lozen op het oppervlaktewater is het in verband met het waterbeheer relevant voor de waterbeheerder om de locatie van het lozingspunt te weten.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikelen 4.668 en 4.677 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.678 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen ingenomen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.678, eerste en tweede lid *Artikel 4.678, eerste lid, bepaalt dat het ingenomen afvalwater, wordt geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid is bepaald dat als het vuilwaterriool op meer dan 40 meter van de perceelsgrens is gelegen, het afvalwater ook op het oppervlaktewater mag worden geloosd. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar de pleziervaartuigen worden gereinigd. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

Bij het lozen van ingenomen huishoudelijk afvalwater in het vuilwaterriool gelden geen specifieke eisen. Het uitgangspunt is dat tijdens de normale gebruiksperiode van het mobiele toilet de toiletvloeistoffen in de afvaltank wordt afgebroken, zodat er alleen sprake is van zeer lage concentraties schadelijke stoffen en restverontreiniging wordt afgebroken in de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.678, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater in alle gevallen is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

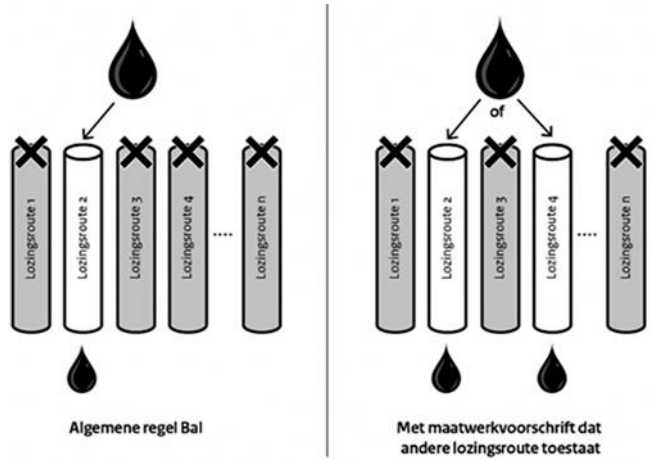

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.678, 4.680 (oud), 4.681 (oud) en 4.682 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.678, eerste lid, wordt ingenomen afvalwater bij een jachthaven (zoals bilgewater en huishoudelijk afvalwater) geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.678 worden de artikelen 4.677 en 4.682 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.680 (oud) en 4.681 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.679 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het bilgewater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat bilgewater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.679 (water: emissiegrenswaarde lozing bilgewater in een vuilwaterriool) *Voor het lozen van bilgewater (het mengsel van water en olie dat ontstaat onder in de machinekamer van een vaartuig) op het vuilwaterriool is in artikel 4.679 een emissiegrenswaarde voor olie gesteld. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een andere scheidingstechniek, zoals membraanfiltratie, is ook mogelijk, maar dan geldt de emissiegrenswaarde van 20 mg per liter. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*

Ingenomen bilgewater mag niet rechtstreeks worden geloosd, maar pas na scheiding van de olie- en waterfractie. De waterfractie mag vervolgens, onder voorwaarden, worden geloosd en de oliefractie moet als gevaarlijk afval worden afgevoerd naar een erkende verwerker.
Toelichting artikel 4.679 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.680 (water: emissiegrenswaarde lozing bilgewater op een oppervlaktewaterlichaam) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen artikelen 4.680 en 4.681 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.678, eerste lid, wordt ingenomen afvalwater bij een jachthaven (zoals bilgewater en huishoudelijk afvalwater) geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.678 worden de artikelen 4.677 en 4.682 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.680 (oud) en 4.681 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.681 (water: emissiegrenswaarde lozing huishoudelijk afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam of op of in de bodem) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen artikelen 4.680 en 4.681 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.678, eerste lid, wordt ingenomen afvalwater bij een jachthaven (zoals bilgewater en huishoudelijk afvalwater) geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*
In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.678 worden de artikelen 4.677 en 4.682 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.680 (oud) en 4.681 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.682 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.682 (water: meetmethoden) *Artikel 4.682 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.679, 4.680 en 4.681 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Toelichting artikelen 4.678, 4.680 (oud), 4.681 (oud) en 4.682 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.678, eerste lid, wordt ingenomen afvalwater bij een jachthaven (zoals bilgewater en huishoudelijk afvalwater) geloosd in een vuilwaterriool. In het tweede lid van dat artikel is een alternatieve lozingsroute opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroute vervalt. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroute aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.*

In verband met het vervallen van het tweede lid van artikel 4.678 worden de artikelen 4.677 en 4.682 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.680 (oud) en 4.681 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, de emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden.

Artikel 4.683 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.683 (water: riooltekening) *Artikel 4.683 regelt dat degene die een jachthaven exploiteert een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.679, 4.680 en 4.681. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.678, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.684 (afval: in te nemen afvalstoffen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden in een jachthaven van gebruikers van de jachthaven in ieder geval de volgende afvalstoffen ingenomen:

a afgewerkte olie en smeervet van onderhoud aan pleziervaartuigen;

b oliehoudende en vethoudende afvalstoffen van onderhoud aan pleziervaartuigen;

c afvalstoffen van reparatiewerkzaamheden en onderhoudswerkzaamheden aan pleziervaartuigen;

d bilgewater;

e huishoudelijk afvalwater; en

f de inhoud van chemische toiletten.

2 Voor de inzameling van de afvalstoffen wordt geen aparte financiële vergoeding gevraagd aan de gebruikers van de jachthaven.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.684 (afval: in te nemen afvalstoffen) *Jachthavens moeten afvalstoffen gratis innemen. Ze moeten voor de inzameling een voorziening hebben, en afvalstoffen accepteren van alle pleziervaartuigen. Ook als die maar tijdelijk een ligplaats gebruiken in de haven.*

Onder het Activiteitenbesluit milieubeheer waren ondergrenzen gesteld vanaf welke er een innameplicht gold. Deze grenzen komen niet terug in dit besluit.

Bij maatwerkvoorschrift is het mogelijk ontheffing te verlenen van de innameplicht als een bepaalde afvalstroom onvoldoende vrijkomt (bijvoorbeeld omdat er onvoldoende ligplaatsen voor motorschepen of kajuitschepen zijn). Hetzelfde geldt voor samenwerkingscontracten met andere jachthavens of een naburige milieustraat. Ook hierbij geldt dat de inzameling gratis moet zijn.

Dit artikel is een implementatie van artikel 21 van de kaderrichtlijn afvalstoffen en van de artikelen 4 en 8 van de richtlijn havenontvangstvoorzieningen.

Toelichting artikel 4.684 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.685 (afval: ontvangen en beheer van afvalstoffen)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt bij een jachthaven die gewoonlijk wordt aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen, bij de inning van het havengeld kenbaar gemaakt welk aandeel daarvan is bedoeld voor het in stand houden van de voorzieningen voor het in ontvangst nemen en verder beheren van afvalstoffen.

2 Voor een jachthaven waarin gewoonlijk zeegaande pleziervaartuigen afmeren, is een havenafvalplan voor het in ontvangst nemen en verder beheren van afvalstoffen opgesteld.

3 Het havenafvalplan bevat in ieder geval de elementen die in bijlage 1 bij Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151) verplicht worden gesteld.

4 Het tweede lid is niet van toepassing als:

a de jachthaven alleen wordt aangedaan door pleziervaartuigen en wordt gekenmerkt door schaars of weinig verkeer;

b de havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van pleziervaartuigen zijn geïntegreerd in het afvalverwerkingssysteem dat ter uitvoering van titel 10.4 van de Wet milieubeheer wordt beheerd; en

c informatie over de voorzieningen voor het in ontvangst nemen en verder beheren van afvalstoffen beschikbaar wordt gesteld aan de gebruikers van de jachthaven.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.685 (afval: ontvangen en beheer van afvalstoffen) *Dit artikel stelt strengere eisen voor jachthavens waar zeegaande pleziervaartuigen worden afgemeerd. Dit vloeit voort uit de richtlijn havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen, met name de artikelen 5 en 8 van die richtlijn. Deze richtlijn is in hoofdzaak geïmplementeerd via de Wet voorkoming verontreiniging door schepen die vooral is bedoeld voor de beroepsvaart en strengere regels bevat dan dit besluit. De regels van die wet gelden alleen voor havens die zijn aangewezen bij of krachtens artikel 6 van die wet. Hoewel het zeldzaam is, is niet uitgesloten dat havens die niet op die manier zijn aangewezen toch worden aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen. In die gevallen moeten op grond van de richtlijn dezelfde eisen gelden voor de havenontvangstvoorzieningen. Via dit artikel wordt gezorgd dat in die gevallen in lijn met de richtlijn strengere eisen gelden.*
Afvalstoffen moeten ook worden ingenomen als in de haven zeegaande pleziervaartuigen afmeren. Bij inning van het havengeld moet de haven duidelijk maken welk deel bestemd is voor het beheer van de afvalstoffeninname. Elke drie jaar moet er een plan worden opgesteld voor ontvangst en beheer van de afvalstoffen. Dit plan moet de haven door het bevoegd gezag laten goedkeuren. Dit geldt alleen voor jachthavens met zeegaande pleziervaartuigen. In het derde lid is aangegeven welke elementen het plan moet bevatten.
Toelichting op artikel 4.685, tweede, derde en vierde lid en artikel 4.685a (nieuw) en 4.685b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-199 *De bepalingen van het Bal worden op dezelfde manier aangepast als de bepalingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*
De inhoud van het havenafvalplan wordt bepaald door bijlage 1 van de Richtlijn. In deze bijlage staan verplichte («worden opgenomen») en optionele elementen («kunnen worden opgenomen»). Het overleg met betrokken partijen werd ook al verplicht gesteld in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze verplichting betreft de implementatie van artikel 5, eerste lid, van de Richtlijn. Bij betrokken partijen in de zin van jachthavens kan gedacht worden aan de ligplaatshouders, de inzamelaars en verwerkers van afval en, in voorkomend geval, bevoegde lokale instanties, organisaties en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Zodra het aflopen van de geldigheidsduur van een havenafvalplan in zicht komt, zal degene die de jachthaven drijft een nieuw havenafvalplan moeten opstellen. Indien zich geen aanzienlijke veranderingen hebben voorgedaan in de exploitatie van de haven, kan echter worden besloten om de geldigheidsduur met vijf jaar te verlengen. Artikel 5, vierde lid, van de Richtlijn omschrijft aanzienlijke veranderingen onder meer als:
structurele veranderingen in het verkeer naar de haven, de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur, wijzigingen in de vraag naar en terbeschikkingstelling van havenontvangstvoorzieningen, en nieuwe technieken om afval aan boord te behandelen.
Mits aan de voorwaarden van artikel 4.685, vierde lid, wordt voldaan, hoeft degene die de jachthaven drijft geen havenafvalplan op te stellen. Artikel 5, vijfde lid, van de Richtlijn bepaalt dat de locatie van deze havens wordt gemeld aan SafeSeaNet. Aangezien gemeenten geen rechtstreekse toegang hebben tot SafeSeaNet en zij geen kennis hebben van dit systeem, is ervoor gekozen dat als degene die de jachthaven drijft een beroep wil doen op deze uitzonderingsmogelijkheid, hij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (ILT) hiervan op de hoogte moet brengen. De verplichting tot kennisgeving aan de Minister is opgenomen in artikel 4.685b. De ILT beoordeelt vervolgens of de jachthaven voldoet aan de gestelde voorwaarden en meldt de naam en locatie van de desbetreffende jachthaven aan SafeSeaNet. Als de ILT vaststelt dat de haven zich onterecht beroept op de uitzonderingsmogelijkheid, dan moet een havenafvalplan alsnog worden opgesteld.

Artikel 4.685a (gegevens en bescheiden: havenafvalplan)

1 Eenmaal in de vijf jaar wordt het havenafvalplan, bedoeld in artikel 4.685, tweede lid, na overleg met betrokken partijen, verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
2 Bij aanzienlijke veranderingen in de exploitatie van de jachthaven wordt zo spoedig mogelijk een geactualiseerd havenafvalplan opgesteld. Binnen veertien dagen na het opstellen van het geactualiseerde havenafvalplan, wordt het verstrekt aan het bevoegd gezag.
3 Als zich geen aanzienlijke veranderingen in de exploitatie van de jachthaven voordoen, kan, na evaluatie, de termijn, bedoeld in het eerste lid, met ten hoogste vijf jaar worden verlengd. Binnen veertien dagen na de verlenging van de geldigheidsduur van het havenafvalplan wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd.

Artikel 4.685b (informeren bevoegd gezag: uitzondering havenafvalplan)

Als artikel 4.685, vierde lid, van toepassing is, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover binnen vier weken geïnformeerd.

Toelichting (geheel vervangen) artikel 4.685b n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/883*[1] *is in artikel 4.685, tweede lid, van het Bal de verplichting opgenomen dat voor een jachthaven waar gewoonlijk zeegaande pleziervaartuigen afmeren, een havenafvalplan wordt opgesteld. Het havenafvalplan bevat een afvalontvangst- en afvalverwerkingsplan. Er is echter een uitzonderingsmogelijkheid voor deze verplichting indien aan de voorwaarden in artikel 4.685, vierde lid, is voldaan. Op grond van Richtlijn (EU) 2019/883 moet in het Europese monitorings- en informatiesysteem, SafeSeaNet, worden geregistreerd dat een dergelijke haven is vrijgesteld van de verplichting tot het hebben van een havenafvalplan. SafeSeaNet is toegankelijk voor de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Kustwacht.*
Tijdens het implementatietraject van Richtlijn (EU) 2019/883 is afgesproken dat een beheerder van een jachthaven die een beroep doet op deze uitzonderingsmogelijkheid, hiervan melding doet aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Deze melding wordt gedaan aan de ILT, zodat de ILT dit kan registreren in SafeSeaNet. Het bevoegd gezag (gemeente) heeft geen rechtstreekse koppeling met SafeSeaNet waardoor het niet logisch werd geacht om de melding te doen aan het bevoegd gezag.

Bij het ontwikkelen van toepasbare regels voor het kunnen indienen van informatie voor jachthavens in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kwam naar voren dat het niet wenselijk is dat de jachthavenbeheerder deze informatie verstrekt aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Alle andere gegevens over deze activiteit verstrekt de jachthavenbeheerder namelijk aan het bevoegd gezag via het DSO. Het is logischer als de jachthavenbeheerder dus ook de informatie over de uitzondering op de verplichting tot het hebben van een havenafvalplan verstrekt aan het bevoegd gezag en niet aan de ILT. Als het bevoegd gezag heeft beoordeeld dat de jachthavenbeheerder een beroep kan doen op de uitzondering, verstrekt het bevoegd gezag deze informatie vervolgens aan de ILT. De ILT zal dit vervolgens registreren in SafeSeaNet.

[1] Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151).

Artikel 4.686 (afval: uitzondering)

De artikelen 4.684, 4.685 en 4.685a zijn niet van toepassing op een jachthaven die gewoonlijk wordt aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen en die is aangewezen op grond van de artikelen 6 en 6a van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.686 (afval: uitzondering) *Als een jachthaven is aangewezen bij of krachtens artikel 6 van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen gelden op grond van die wet strenge regels voor het hebben van havenontvangstvoorzieningen. Omdat die regels verder gaan dan de eisen die de artikelen 4.684 en 4.685 stellen, kunnen in die gevallen de artikelen 4.684 en 4.685 buiten toepassing blijven. In die gevallen voegt dit besluit alleen de artikelen over lozingen uit deze paragraaf toe. De havens zijn aangewezen in bijlage I bij de Regeling havenontvangstvoorzieningen.*[83]

Toelichting op artikel 4.686 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-199 *Met deze wijziging is aangepast dat jachthavens die zijn aangewezen op grond van de artikelen 6, eerste lid en 6a, eerste lid, van de (gewijzigde) Wvvs, ook niet hoeven te voldoen aan het nieuwe artikel 4.685a. Voor deze havens geldt de (gewijzigde) Wvvs, met inbegrip van de te volgen procedure voor het opstellen van het havenafvalplan.*

[83] Stcrt. 2004, 183, laatstelijk gewijzigd Stcrt. 2013, 8228.

§ 4.59 Binnenschietbaan

Artikel 4.687 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een schietbaan die ligt in een gebouw zonder open zijden en met een gesloten afdekking.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.687 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het exploiteren van een binnenschietbaan onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Uit de artikelen 3.311 en 4.687 volgt dat een binnenschietbaan een schietbaan is in een gebouw zonder open zijden en met een gesloten afdekking waarin met vuurwapens wordt geschoten. Binnenschietbanen worden hoofdzakelijk gebruikt voor de beoefening van de schietsport, maar ook voor training van bijvoorbeeld politiemedewerkers. Binnenschietbanen zijn te verdelen in de volgende typen banen:*

- *Banen waar met vuistvuurwapens en schoudervuurwapens met een kaliber tot en met 0,22 inch en met randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle mag worden geschoten;*
- *Banen waar met vuistvuurwapens met een kaliber tot 0,45 inch, overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot 0,45 inch en historische vuistvuurwapens mag worden geschoten; en*
- *Banen waar met vuistvuurwapens met een kaliber tot 0,50 inch, schoudervuurwapens met een kaliber tot 0,50 inch, overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot 0,50 inch en historische schoudervuurwapens mag worden geschoten.*

Artikel 4.688 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.687, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.688 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.688 regelt dat een binnenschietbaan niet mag worden geëxploiteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.688 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.689 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.687, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.689 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.690 (externe veiligheid: constructie gebouw)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt voorkomen dat afgeschoten kogels buiten het gebouw kunnen komen.

2 Het gebouw waarin de schietbaan ligt, voldoet aan tabel 4.690.

Tabel 4.690 Constructie gebouw

Deel of kenmerk van de schietbaan	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot en met .22, of** **- randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .45,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .45, of** **- historische vuistvuurwapens**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .50,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot .50,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of** **- historische schoudervuurwapens**
Plafond/dak	50 mm beton, 100 mm gasbeton of 3 mm staalplaat	100 mm beton, 150 mm gasbeton of 5 mm staalplaat	200 mm beton of 150 mm gasbeton
Zijwanden	100 mm metselwerk of kalkzandsteen, 50 mm beton, 100 mm gasbeton of 3 mm staalplaat	100 mm metselwerk of kalkzandsteen, 100 mm beton, 150 mm gasbeton of 5 mm staalplaat	200 mm metselwerk of kalkzandsteen, 200 mm beton of 150 mm gasbeton

Tabel 4.690 Constructie gebouw

Deel of kenmerk van de schietbaan	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot en met .22, of** **- randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .45,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .45, of** **- historische vuistvuurwapens**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .50,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot .50,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of** **- historische schoudervuurwapens**
Achterwand	100 mm metselwerk of kalkzandsteen of 75 mm beton	200 mm metselwerk of kalkzandsteen of 100 mm beton	200 mm metselwerk of kalkzandsteen of 200 mm beton
Bescherming wanden en plafond om de plek van het schietpunt	Vurenhout 20 mm of cementvezelplaat 25 mm op regels 25 mm	Vurenhout 25 mm of cementvezelplaat 50 mm op regels 30 mm	Vurenhout 25 mm of cementvezelplaat 50 mm op regels 30 mm
Verharde bodem of vloer tussen de standplaats van de schutter en de kogelvanger	50 mm beton met afwerking cementvloer of plastisch materiaal	100 mm beton met afwerking cementvloer of plastisch materiaal	100 mm beton met afwerking cementvloer of plastisch materiaal
Onverharde bodem of vloer tussen de standplaats van de schutter en de kogelvanger	Vlak zand, zonder harde bestanddelen met afmetingen groter dan 3 mm	Vlak zand, zonder harde bestanddelen met afmetingen groter dan 3 mm	Vlak zand, zonder harde bestanddelen met afmetingen groter dan 3 mm
Bescherming aanschietbare delen	Vurenhout 20 mm op regels 25 mm	Vurenhout 25 mm op regels 30 mm	Vurenhout 25 mm op regels 30 mm
Rooster ventilatieopening	Staalplaat 3 mm	Staalplaat 6 mm	Staalplaat 10 mm

Toelichting tabel 4.690 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis zijn in tabel 4.690, waarin eisen zijn opgenomen voor de constructie van een gebouw waarin zich een schietbaan bevindt, verkeerde waarden opgenomen voor de dikte van de achterwand en het rooster van de ventilatieopening. De juiste waarden zijn ten minste 200 mm beton voor de achterwand en ten minste 10 mm voor het rooster van de ventilatieopening.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.690 (externe veiligheid: constructie gebouw) *Aan de constructie van een binnenschietbaan zijn eisen gesteld om te voorkomen dat een direct schot of een ricochet (het terugkaatsen van een projectiel) de baan kan verlaten, zodat de onveilige zone beperkt blijft tot de schietbaan zelf en er geen gevaar is buiten de locatie waarop de activiteit wordt verricht.*
Binnenschietbanen zijn te verdelen in banen voor wapens met klein kaliber en voor wapens met groot kaliber, waarbij groot kaliber meer dan .22 (0,22 inch oftewel 5,59 mm) bedraagt. Klein kaliber-wapens, zowel vuistvuurwapens (pistool of revolver) als schoudervuurwapens (karabijn of geweer), hebben als kenmerk dat de trefenergie van de afgevuurde projectielen relatief beperkt is. De banen voor het schieten met klein kaliber-wapens komen voor in lengten van 10 tot 50 meter. Binnenschietbanen voor groot kaliber-wapens zijn te verdelen in banen voor vuistvuurwapens en banen voor schoudervuurwapens. Banen voor vuistvuurwapens met een groot kaliber zijn 10 tot 50 meter lang, banen voor schoudervuurwapens met een groot kaliber kunnen in verschillende lengten voorkomen. De meeste zijn 50 of 100 meter lang. Naast het voldoen aan bepaalde constructieve eisen moeten schietbanen uitgerust zijn met een kogelvanger die ervoor zorgt dat de bouwconstructie, vooral de achterwand, niet wordt beschadigd door projectielen of ricochets. De achterwand blijft zo voldoende stevig om projectielen of ricochets tegen te houden. Bij klein kaliberbanen zijn dat gewoonlijk vrij eenvoudige metalen bakken, waarin de kogels worden afgeketst naar een zandbak. Banen voor schoudervuurwapens met een groot kaliber zijn in het algemeen voorzien van een zandkogelvanger en banen voor vuistvuurwapens van een stalen kogelvanger. Ook worden kogelvangers met kunststof toegepast, die vaak bestaan uit rubbergranulaat.
Binnenschietbanen worden hoofdzakelijk gebruikt voor de beoefening van de schietsport maar ook voor training van bijvoorbeeld politiemedewerkers. Gezien de disciplines die bij de schietsport voorkomen, ook bij wedstrijden in nationale en internationaal verband, zijn de kalibers beperkt tot aan .50 ofwel 0,50 inch (12,7 mm). De inchmaat voor de aanduiding van de maatvoering van wapens is gebruikelijk voor de meeste kalibers. Grotere kalibers bestaan wel bij historische wapens, zoals voorladers. Bij die wapens is de energie van de afgeschoten kogels door een lagere afvuursnelheid lager dan die van moderne wapens. Dit brengt met zich mee dat ondanks de soms veel grotere kalibers er voor het schieten met deze wapens geen extra maatregelen aan de binnenschietbanen nodig zijn.
De binnenschietbanen voor schoudervuurwapens en die voor vuistvuurwapens lopen in veel opzichten uiteen. De veiligheidsvoorzieningen zijn voor schoudervuurwapens veel zwaarder, gezien het verschil in mondingsenergie van de kogel en de trefenergie daarvan bij het bereiken van het doel (of een deel van de bouwconstructie). Schoudervuurwapens zijn karabijnen of geweren, die worden gekenmerkt door een langere loop dan het geval is bij vuistvuurwapens. Ze zijn ontworpen en bedoeld om aan de schouder gebruikt te worden. Vuistvuurwapens in de vorm van een pistool of revolver zijn wapens met een korte loop. De energie van een afgevuurde kogel hangt samen met verschillende eigenschappen daarvan: diameter (kaliber) en massa van de kogel, de hoeveelheid en het soort kruit. Groot kaliber munitie voor schoudervuurwapens en vuistvuurwapens (geweermunitie en pistoolmunitie) is goed te onderscheiden van klein kaliber munitie. Als schoudervuurwapens worden geladen met pistoolmunitie, kan worden volstaan met de veiligheidsvoorzieningen voor vuistvuurwapens.

Artikel 4.691 (externe veiligheid: kogelvanger)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is in het gebouw een kogelvanger aanwezig.
2 De kogelvanger voldoet aan tabel 4.691.

Tabel 4.691 Kogelvanger

Deel of kenmerk van de kogelvanger	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22,** **- schoudervuur-wapens met een kaliber tot en met .22, of** **- randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .45,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .45, of** **- historische vuistvuurwapens**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .50,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot .50,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of** **- historische schoudervuurwapens**
Zandkogelvanger	Helling 34 graden met horizontaal, nabij plafond 0,75 m diepte	Helling 34 graden met horizontaal, nabij plafond 1,0 m diepte	Helling 34 graden met horizontaal, nabij plafond 1,2 m diepte
Stalen kogelvanger	Staalplaat trefvlak 5 mm dik	Staalplaat trefvlak 12 mm dik	
Kunststof kogelvanger	Diepte 0,30 m	Diepte 0,50 m	Diepte 0,90 m

Toelichting tabel 4.691 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In tabel 4.691 wordt een aantal fouten hersteld.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.691 (externe veiligheid: kogelvanger) *Naast het voldoen aan bepaalde constructieve eisen moeten schietbanen uitgerust zijn met een kogelvanger die ervoor zorgt dat de bouwconstructie, vooral de achterwand, niet wordt beschadigd door projectielen of ricochets. De achterwand blijft zo voldoende stevig om projectielen of ricochets tegen te houden. Bij klein kaliberbanen zijn dat gewoonlijk vrij eenvoudige metalen bakken, waarin de kogels worden afgeketst naar een zandbak. Banen voor schoudervuurwapens met een groot kaliber zijn in het algemeen voorzien van een zandkogelvanger, een stalen kogelvanger is daarvoor niet geschikt. Banen voor vuistvuurwapens zijn vaak voorzien van een stalen kogelvanger. Ook worden kogelvangers met kunststof toegepast die vaak zijn voorzien van rubbergranulaat.*

Artikel 4.692 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met kogelresten, kruit en patroonhulzen wordt geschoten boven een aaneengesloten bodemvoorziening als bij het schieten hulzen van verschoten munitie vrijkomen.
2 Een kogelvanger is opgesteld boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.692 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Voorkomen moet worden dat de hulzen van verschoten munitie en kogels en projectielen of delen daarvan nabij het schietpunt in of op de bodem terecht komen. Het schieten moet daarom plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Dit betekent dat de zone rond de standplaats van de schutter dusdanig moet zijn ingericht, dat het verzamelen van hulzen gemakkelijk uitvoerbaar is. Als bij het schieten geen hulzen, of andere bodembedreigende stoffen in of op de bodem terecht kunnen komen, is geen bodembeschermende voorziening nodig.*
Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. De ruimte waar wordt geschoten evenals de kogelvanger wordt vanuit bouwkundige eisen doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan.
Door het toepassen van een kogelvanger wordt, naast het veiligheidsaspect, ook voorkomen dat kogels in de bodem terecht kunnen komen. Een kogelvanger moet worden opgesteld boven een aaneengesloten bodemvoorziening, om te voorkomen dat de kogels die niet worden opgevangen door de kogelvanger, op of in de bodem terecht kunnen komen.

Artikel 4.693 (lucht: diffuse emissies)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies in de lucht wordt de lucht afgezogen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.693 (lucht: diffuse emissies) *Om diffuse emissies te voorkomen moet de lucht worden afgezogen. Afzuiging kan onder andere zijn afzuiging aan de bron, maar ook ruimteafzuiging is mogelijk als de activiteit in een gesloten ruimte wordt verricht.*

Artikel 4.694 (lucht: emissie totaal stof)

1 Voor de emissie in de lucht is de emissiegrenswaarde van totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie van totaal stof niet meer is dan 100 kg/jaar.
3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als de afgezogen emissies door een geschikte filtrerende afscheider worden gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.694 (lucht: emissie totaal stof) *Bij het schieten op een binnenschietbaan komen stof en gassen vrij. Deze bestaan uit lood en koper en uit de afbraakproducten van de verbranding van kruit (koolwaterstoffen, nitreuze gassen). De hoeveelheden gassen in verhouding tot hun milieueffecten zijn beperkt. Voor wat betreft de emissiegrenswaarde voor totaal stof is aangesloten bij de eisen van de NeR. Voor de emissies van totaal stof naar de buitenlucht bij deze activiteit geldt dan ook een emissiegrenswaarde van 5 mg/Nm^3. De emissiegrenswaarde geldt niet als kan worden aangetoond dat het bedrijf onder de vrijstellingsgrens van 100 kilo stofemissie per jaar blijft.*
Aan de emissiegrenswaarde voor stof wordt voldaan als de emissies worden geleid door een geschikte filtrerende afscheider. Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting.

Artikel 4.695 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.695 (lucht: meetmethoden) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 4.695 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.696 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de maatregel, bedoeld in artikel 4.694, derde lid, wordt getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.696 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht) *Aan de emissiegrenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de maatregelen worden toegepast waarnaar wordt verwezen. In andere gevallen moet het bedrijf met een (emissie)meting aantonen dat aan de eis wordt voldaan.*

Artikel 4.697 (lucht: eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de representatieve wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95% betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.695 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.697 (lucht: eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan maximaal 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.
Toelichting artikel 4.697 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.698 (lucht: afvoeren emissies)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.698 (lucht: afvoeren emissies) *Om overlast van emissies bij het exploiteren van een schietbaan te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

§ 4.60 Buitenschietbaan

Artikel 4.699 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een schietbaan die ligt in de buitenlucht.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het exploiteren van een kleiduivenbaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.699 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het exploiteren van een buitenschietbaan onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Een buitenschietbaan is volgens de artikelen 3.311 en 4.699 een schietbaan in de buitenlucht waar wordt geschoten met vuurwapens. Kleiduivenbanen vallen op grond van het tweede lid buiten het toepassingsbereik. Die banen zijn geregeld in paragaaf 4.61. Buitenschietbanen zijn in beheer van overheidsdiensten, zoals politiediensten, of particuliere organisaties. Laatstgenoemde organisaties gebruiken de banen voor sportieve en recreatieve doeleinden. Overheidsdiensten gebruiken wapens met grotere kalibers en automatische wapens en zullen in het algemeen hun schietbanen intensief gebruiken, met meer onderhoud en zware voorzieningen tot gevolg.*
Buitenschietbanen voor het traditioneel schieten vallen niet onder deze paragraaf en worden ook niet elders in dit besluit geregeld. Als dat gewenst is kunnen gemeenten in een omgevingsplan wel eisen stellen aan schietbanen die worden gebruikt voor het traditioneel schieten. Schietbanen in gebruik bij Defensie vallen ook niet onder deze paragraaf maar worden geregeld in paragraaf 4.115.

Artikel 4.700 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.699, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.700 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.700 regelt dat een buitenschietbaan niet mag worden geëxploiteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.700, 4.706 en 4.711 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.701 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.699, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.701 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.702 (externe veiligheid: constructie schietbaan)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt voorkomen dat kogels buiten de schietbaan kunnen komen.
2 De schietbaan voldoet aan tabel 4.702.

Tabel 4.702 Constructie schietbaan

Deel of kenmerk van de schietbaan	Bij het schieten met: - vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22, - schoudervuurwapens met een kaliber tot en met .22, of - randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle	Bij het schieten met: - vuistvuurwapens met een kaliber tot .50, - overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of - historische vuistvuurwapens	Bij het schieten met: - vuistvuurwapens met een kaliber van .45 tot .50, - overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber van .45 tot .50, - schoudervuurwapens met een kaliber tot .50, of - historische schoudervuurwapens
Constructie van afscherming om uittreden kogels aan bovenkant tegen te gaan	50 mm beton, 100 mm gasbeton of 5 mm staalplaat	100 mm beton, 150 mm gasbeton of 8 mm staalplaat	200 mm beton of gasbeton of 12 mm staalplaat, als dit wordt toegepast op minder dan 100 m van het wapen, of 150 mm beton of gasbeton of 10 mm staalplaat, als dit wordt toegepast op 100 m of meer van het wapen

Tabel 4.702 Constructie schietbaan

Deel of kenmerk van de schietbaan	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot en met .22, of** **- randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber tot .50,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of** **- historische vuistvuurwapens**	**Bij het schieten met:** **- vuistvuurwapens met een kaliber van .45 tot .50,** **- overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber van .45 tot .50,** **- schoudervuurwapens met een kaliber tot .50, of** **- historische schoudervuurwapens**
Plaatsing afscherming om uittreden van kogels aan bovenkant tegen te gaan	Schoten afgevuurd in de richting van de baanas onder een hoek met de horizontaal van 45 graden voor vuistvuurwapens en 20 graden bij schoudervuurwapens worden door de afscherming opgevangen. Ricochets onder een hoek tot 21 graden met de bodem worden door de afscherming opgevangen.		
Afscherming om uittreden van kogels aan de zijkant van de schietbaan tegen te gaan	100 mm metselwerk of kalkzandsteen of 75 mm beton of aarden wal en ten minste 40 graden, aansluitend op de kogelvanger	200 mm metselwerk of kalkzandsteen of 100 mm beton of aarden wal en ten minste 40 graden, aansluitend op de kogelvanger	200 mm metselwerk of kalkzandsteen of 200 mm beton of aarden wal en ten minste 40 graden, aansluitend op de kogelvanger
Bescherming van stenen, betonnen of stalen afschermingen op minder dan 20 m van de schietpunten	Aan kant van schutter: vurenhout van 20 mm of cementvezelplaat van 25 mm op regels van 25 mm	Aan kant van schutter: vurenhout van 25 mm of cementvezelplaat van 50 mm op regels van 30 mm	Aan kant van schutter: vurenhout van 25 mm of cementvezelplaat van 50 mm op regels van 30 mm
Bescherming overige aanschietbare harde delen	Vurenhout van 20 mm op regels van 25 mm	Vurenhout van 25 mm op regels van 30 mm	Vurenhout van 25 mm op regels van 30 mm
Onverharde bodem of vloer tussen de standplaats van de schutter en de kogelvanger	Vlak zand of met gras begroeid vlak, zonder harde bestanddelen met afmetingen groter dan 5 mm		
Verharde bodem of vloer tussen de standplaats van de schutter en de kogelvanger	Harde ondergrond met een zachte afwerklaag van hout, zandcement, kunststof of fijn asfalt, ten minste 25 mm dik		

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.702 (externe veiligheid: constructie schietbaan) *De veiligheid buiten de locatie waarop de activiteit wordt verricht, wordt geborgd door de constructie van de buitenschietbaan en de kogelvanger. Hierbij wordt zoveel mogelijk vermeden dat afgeschoten projectielen buiten de schietbaan terecht komen. Door diverse maatregelen wordt de onveilige zone (het gebied waar uittredende projectielen terecht kunnen komen) zo klein mogelijk gehouden. Zo worden harde delen bijvoorbeeld afgewerkt met een zachte houtsoort zodat de afwijkende kogel gestopt wordt, zonder risico's voor ricochet of uittreding.*
In dit artikel worden eisen gesteld aan een schietbaan. Buitenschietbanen wordt vaak uitgevoerd als schermenbaan, een baan waarbij schermen, zijwallen of zijwanden en een kogelbestendige overkapping boven de kogelvanger voorkomen dat projectielen via een direct schot of ricochet de baan kunnen verlaten. In plaats van horizontale schermen en zijwanden of -wallen is ook een geheel van poorten of kokers, waardoor de schutter schiet, mogelijk om te voorkomen dat projectielen de baan verlaten. In dat geval wordt van poort- of kokerbanen gesproken.
In tabel 4.702 zijn de eisen opgenomen, afhankelijk van het type wapen en munitie. De precieze uitvoering (staal- of betonkwaliteit bijvoorbeeld, of bevestigingen) moet uiteraard gericht zijn op de functie van kogelbestendigheid en duurzaamheid.
In het overgrote deel van de schietbanen wordt een zandkogelvanger en een onverharde baanzool toegepast. Bepaalde typen schietbanen (met name kokerbanen) hebben enigszins het karakter van een binnenschietbaan met bijbehorende voorzieningen. Daarom zijn ook de verharde baanzool en stalen kogelvanger opgenomen in de eisen voor buitenschietbanen.
Veel schietbanen worden uitgevoerd met vaste standplaatsen voor de schutter. In de gevallen dat de schutter zich verplaatst over een schietbaan, vaak richting doel, wordt gesproken van parcoursschieten. De bepalingen in tabel 4.702 zijn zo opgesteld dat ook in deze situatie de externe veiligheid afdoende kan worden gewaarborgd, als de bepalingen worden gevolgd voor alle mogelijke plaatsen waar de schutter zich kan bevinden.

Artikel 4.703 (externe veiligheid: constructie zandkogelvanger)

Een zandkogelvanger voldoet aan tabel 4.703.

Tabel 4.703 Constructie kogelvanger

Deel of kenmerk van de kogelvanger	Bij het schieten met: - vuistvuurwapens met een kaliber tot en met .22, - schoudervuurwapens met een kaliber tot en met .22, of - randvuurmunitie tot en met .22 Long Rifle	Bij het schieten met: · vuistvuurwapens met een kaliber tot .50, · overige vuurwapens met pistoolmunitie met een kaliber tot .50, of · historische vuistvuurwapens	Bij het schieten met: - schoudervuurwapens met een kaliber tot .50, of - historische schoudervuurwapens
Zandkogelvanger	Helling ten minste 34 graden met horizontaal, nabij hoogst mogelijke inslag 0,75 m diepte	Helling ten minste 34 graden met horizontaal, nabij hoogst mogelijke inslag 1,0 m diepte	Helling ten minste 34 graden met horizontaal, nabij hoogst mogelijke inslag 1,2 m diepte

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.703 (externe veiligheid: constructie zandkogelvanger) *In het overgrote deel van de schietbanen wordt een zandkogelvanger en een onverharde baanzool toegepast. De eisen waaraan een zandkogelvanger moet voldoen, zijn opgenomen in tabel 4.703.*

Artikel 4.704 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem met kogelresten, kruit en patroonhulzen wordt geschoten boven een aaneengesloten bodemvoorziening, als bij het schieten hulzen van verschoten munitie vrijkomen.

2 Een kogelvanger heeft een overkapping tegen inregenen, en is, met uitzondering van een zandkogelvanger, opgesteld boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.704 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Tijdens het verrichten van de activiteit komen kogelresten, kruit en patroonhulzen vrij. Dit zijn bodembedreigende stoffen. Met het oog op het beperken van bodemverontreiniging door deze stoffen wordt geschoten boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Het schietpunt (standplaats schutter) en de kogelvanger worden vanuit bouwkundige eisen of gebruiksgemak doorgaans al op een aaneengesloten bodemvoorziening gebouwd. Een zandkogelvanger bestaat uit een berg zand van specifieke afmetingen.*
Aanvullend kunnen maatregelen worden genomen, zoals het toepassen van een scheidende laag zand met een afwijkende kleur of samenstelling. Het is vanwege het ricochetgevaar niet gebruikelijk om voor deze scheidende laag een harde, steenachtige laag toe te passen.
Een kogelvanger moet zijn uitgerust met een voorziening tegen inregenen om zo het risico van uitlogen van metalen te minimaliseren. Het is niet nodig een zandkogelvanger op te stellen boven een aaneengesloten bodemvoorziening. In het geval van een overdekte zandkogelvanger kunnen kogels, resten daarvan of uitloging de bodem eronder niet bereiken.

§ 4.61 Kleiduivenbaan

Artikel 4.705 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een schietbaan die ligt in de buitenlucht waar met hagelgeweren op kleiduiven wordt geschoten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.705 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het exploiteren van een kleiduivenbaan onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Een kleiduivenbaan is volgens de artikelen 3.311 en 4.705 een schietbaan, speciaal ingericht voor het schieten met hagelgeweren op kleiduiven. Deze baan is goed herkenbaar als kleiduivenbaan en ook alleen voor dat doel te gebruiken. Kleiduiven worden gepresenteerd door deze in de lucht of langs de grond voort te laten bewegen, waarmee doelen voor de jacht worden voorgesteld. De schutter schiet met hagel op deze bewegende doelen. Een kleiduivenbaan is niet geschikt om te gebruiken voor het schieten met kogels, onder meer door het ontbreken van een kogelvanger en andere voorzieningen om de onveilige zone te beperken.*

Artikel 4.706 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.705, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat gegevens en bescheiden over de omvang en ligging van het gebied waarin hagel afkomstig uit vuurwapens tijdens het schieten kan neerkomen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.706 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.706 regelt dat een kleiduivenbaan niet mag worden geëxploiteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Dat betreft informatie over de omvang en ligging van het gebied waarin hagel afkomstig uit vuurwapens kan neerkomen tijdens het schieten. Deze informatie heeft het bevoegd nodig om te kunnen beoordelen of aan de verplichtingen van deze paragraaf kan worden voldaan.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.700, 4.706 en 4.711 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.707 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.705, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.707 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.708 (externe veiligheid: constructie schietbaan)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid heeft de schietbaan een gebied in de vorm van een cirkelsector die voldoet aan tabel 4.708, waarin hagel afkomstig uit vuurwapens kan neerkomen tijdens het schieten.
2 In het gebied zijn tijdens het schieten geen personen aanwezig.
3 Het gebied ligt binnen de afgebakende begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.

Tabel 4.708 Constructie schietbaan

Eigenschap van gebied waarin hagel afkomstig van vuurwapens kan neerkomen tijdens schieten	Baan met meerdere in halve cirkel gelegen schietposten (skeetbaan)	Baan met een of twee rijen naast elkaar gelegen schietposten (trapbaan)	Baan met doelen die onder 1,0 m hoogte blijven (hazenbaan)	Baan met overige opstellingen van schietposten en doelen
Middelpunt	Post 8 (middelpunt halve cirkel)	15 m midden achter voorste rij schietposten	10 m achter middelste schietpost	10 m achter midden van de achterste schietpost(en)
Hoek van de cirkelsector	158 graden	63 graden	Zichthoek op doel vanuit middelpunt tot doelgebied + 20 graden	90 graden
Lengte van de sector	225 m	240 m	200 m	260 m

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.708 (externe veiligheid: constructie schietbaan) *Kleiduivenschietbanen dienen als oefen- en wedstrijdbanen voor kleiduivenschutters en jagers. In vergelijking met het schieten met een enkele kogel heeft een hagelschot een veel korter bereik (vluchtlengte) en een veel kleinere trefenergie. Daarentegen is er een veel grotere spreiding van de afzonderlijke hagelkorrels die in een divergerende bundel verdeeld worden. De op een kleiduivenschietbaan beschoten doelen (meestal door de lucht geworpen kleiduiven) bewegen zich in een vrij uitgestrekt gebied. Deze omstandigheden stellen daarom geheel andere eisen aan de te nemen veiligheidsmaatregelen dan voor kogelschieten. Grootste verschil is dat op een kleiduivenbaan een onveilige zone moet zijn in de vorm van een cirkelsector. Binnen deze zone mogen tijdens het schieten geen mensen aanwezig zijn.*

Artikel 4.709 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt geschoten boven een aaneengesloten bodemvoorziening als:
   a op de kleiduivenbaan met loodhagelpatronen of zinkhagelpatronen wordt geschoten; of
   b kleiduiven worden gebruikt of voorhanden zijn die stoffen bevatten in een hogere concentratie dan aangegeven in tabel 4.709.

2 Langs deze aaneengesloten bodemvoorziening zijn vangnetten of schermen aangebracht als delen van patronen of kleiduiven hierbuiten kunnen komen.

3 Het gehalte aan polycyclische aromatische koolwaterstoffen wordt berekend als de som van naftaleen, antraceen, fenantreen, fluoranteen, benzo(a)antraceen, chryseen, benzo(a)pyreen, benzo(ghi)peryleen, benzo(k)fluoranteen en indeno(1,2,3-cd)pyreen.

Tabel 4.709 Concentratie stoffen

Stof	Concentratie in mg/kg droge stof
Arseen	29
Barium	160
Cadmium	0,8
Chroom	100
Kobalt	9
Koper	36
Kwik	0,3
Lood	85
Molybdeen	3
Nikkel	35
Zink	140
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	10

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.709 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Van alle hagelsoorten, anders dan ijzer, staal en bismut, staat niet vast dat ze milieuhygiënisch verantwoord kunnen worden toegepast. Bij de beoordeling hiervan spelen naast humaan-toxicologische aspecten vooral ook ecotoxicologische aspecten een rol.*
Hoewel de uitloogsnelheid van lood relatief klein is, heeft onderzoek aangetoond dat wel degelijk oplossing plaatsvindt. In de meeste gevallen wordt dit uitgeloogde lood vervolgens vastgelegd in de bovenste vijf tot tien centimeter van de bodem. Soms treedt migratie naar het grondwater op, waardoor de verontreiniging zich tot ver buiten het schietterrein kan verspreiden. Loodhagel bevat naast lood ook kleine hoeveelheden andere zware metalen, zoals antimoon, tin en arseen en soms ook nikkel, zilver en koper.

In 1998 bracht de Gezondheidsraad een advies uit over zink. De Gezondheidsraad meent dat bij een ongewijzigd emissiebeleid het zinkgehalte in het milieu verder zal toenemen, met als mogelijk gevolg een verdere aantasting van ecosystemen. Dit geldt temeer gelet op de zeer lange verblijftijd van zink in het milieu en op de, door het diffuse en grootschalige karakter van de toevoer van zink aan ecosystemen, beperkte mogelijkheden voor ecologisch herstel. Hoewel geen kwantitatieve gegevens geleverd kunnen worden voor een onderbouwing van het zinkbeleid, meent de Gezondheidsraad dat voornoemde conclusies een stringent emissiebeleid legitimeren.
Het schieten op kleiduiven met lood- en zinkhagelpatronen was in het verleden verboden tenzij de minister een ontheffing had verleend. De ontheffing kon worden verleend aan topsporters voor het kleiduivenschieten op een specifieke kleiduivenbaan. Daarnaast was het gebruik van kleiduiven die bepaalde concentraties van bepaalde gevaarlijke stoffen bevatten verboden. Deze regeling bood geen bescherming van de bodem, er kon namelijk nog steeds boven een onbeschermde bodem worden geschoten met lood- en zinkhagelpatronen. Bovendien was er geen zekerheid dat op de lange termijn deze sport op Olympisch niveau bleef voortbestaan in Nederland. Er is dan ook aansluiting gezocht bij de wijze waarop andere buitenschietbanen gereguleerd zijn. Dit betekent dat er geen verbod meer geldt op de stoffen die in patronen en kleiduiven verwerkt zijn, mits voorgeschreven maatregelen ter bescherming van de bodem worden getroffen. Die maatregelen moeten bestaan uit een aaneengesloten bodemvoorziening.
Een aaneengesloten bodemvoorziening kan bestaan uit een scheidende laag zand met een afwijkende kleur of samenstelling. Het is vanwege het ricochetgevaar niet gebruikelijk om voor deze scheidende laag een harde, steenachtige laag toe te passen.

Toelichting artikel 4.709 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat het begrip «PAK 10 VROM» alleen in dit artikel werd gebruikt is besloten om de omschrijving daarvan in bijlage I bij het Bal te laten vervallen. Die begripsomschrijving is in dit artikel in de plaats gekomen van het begrip.*

§ 4.62 Aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen

Artikel 4.710 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het aanmaken en via vaste leidingen transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.710 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf stelt regels aan het aanmaken of het transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen via vaste leidingen. De vaste leidingen bevinden zich op het erf van het bedrijf. Het betreft vooral glastuinbouwbedrijven. De regels voor het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op de percelen waar gewassen in de openlucht worden geteeld staan in paragraaf 4.63 (Aanmaken gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden).*

Artikel 4.711 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.710, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.711 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.711 regelt dat met het aanmaken of transporteren van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen via vaste leidingen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.700, 4.706 en 4.711 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.712 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.710, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.712 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Toelichting artikel 4.712 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.713 (bescherming fysieke leefomgeving)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de fysieke leefomgeving wordt een gebruikte verpakking van gewasbeschermingsmiddelen of biociden na het legen onverwijld en grondig gereinigd, zodat niet meer dan 0,01% van het oorspronkelijk in de ongeopende verpakking aanwezige middel resteert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.713 (bescherming fysieke leefomgeving) *Om te voorkomen dat restanten gewasbeschermingsmiddelen of biociden in het milieu terechtkomen worden verpakkingen na het verbruiken van de inhoud meteen gespoeld. Vaak is op de locatie waar de activiteit wordt verricht specifieke reinigingsapparatuur aanwezig. Als geen reinigingsapparatuur aanwezig is, wordt de lege verpakking enkele malen omgespoeld met schoon water. Het spoelwater wordt gebruikt voor het aanmaken van de gewasbeschermingsmiddelen of biociden en niet geloosd. Dat laatste is geregeld in artikel 4.716. De gespoelde verpakking mag hierna nog maar een minimale hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen of biociden bevatten (niet meer dan 0,01% van de oorspronkelijk in de dichte verpakking aanwezige hoeveelheid). Deze bepaling is een uitvloeisel van de richtlijn duurzaam gebruik.[84] In principe mogen geen gewasbeschermingsmiddelen of biociden in de verpakking achterblijven, een verwaarloosbare hoeveelheid daargelaten.*

Artikel 4.714 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen aangemaakt boven een aaneengesloten bodemvoorziening en zijn de vaste leidingen voor het transport ervan bovengronds gelegd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.714 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Als het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen op het erf van het bedrijf plaatsvindt, gebeurt dit boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Bij het vullen zouden substantiële hoeveelheden middelen kunnen worden gemorst.*

[84] Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PbEU 2009, L 309).

Leidingen voor het transport van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen zijn bovengronds aangelegd. Op die manier kan een lekkage eerder worden opgemerkt. Voor de goede orde: het gaat hier niet om leidingen met gietwater waaraan gewasbeschermingsmiddelen zijn toegevoegd.
Er is aangesloten op de inhoud van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer, maar de inhoud is eenvoudiger en minder gedetailleerd. Zo is de eis dat mengsels of oplossingen van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen worden aangemaakt in en vanuit speciaal daarvoor bestemd vaatwerk niet in dit besluit overgenomen. Dit valt voortaan onder de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Voor een uitgebreide toelichting op de zorgplicht wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting.
Op grond van de zorgplicht moeten voldoende materialen en absorberende middelen aanwezig zijn om gemorste stoffen direct te kunnen opruimen, zodat deze stoffen niet tot in de bodem door kunnen dringen. Gemorste droge gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen worden droog opgenomen en gemorste vloeibare gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen worden geïmmobiliseerd en in een speciaal daarvoor bestemd vat gebracht.

Artikel 4.715 (water: opnieuw gebruiken)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen of het reinigen van verpakkingen opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.715 (water: opnieuw gebruiken) *Bij het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen kan afvalwater ontstaan bij reinigingswerkzaamheden van apparatuur en verpakkingen. Dit water moet opnieuw worden gebruikt als spuitvloeistof. Bij het reinigen van verpakkingen is artikel 4.713 van toepassing. Op grond van dat artikel mag niet meer dan 0,01% van het gewicht van het oorspronkelijke in de ongeopende verpakking aanwezige gewasbeschermingsmiddel of biocide in de verpakking achterblijven.*

Artikel 4.716 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen of het reinigen van verpakkingen niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.716 (water: niet lozen) *Bij het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen kan afvalwater ontstaan bij reinigingswerkzaamheden van apparatuur en verpakkingen. Dit bestaat uit een verdunde oplossing van deze middelen of stoffen en kan opnieuw worden gebruikt (artikel 4.715). Door de aanwezigheid van de genoemde middelen en stoffen in dit afvalwater is lozen verboden.*

Artikel 4.717 (water: preventie verontreiniging oppervlaktewaterlichaam)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt bij het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen voldoende afstand gehouden tot een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.717 (water: preventie verontreiniging oppervlaktewaterlichaam) *Het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen moet op voldoende afstand van een oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden. De afstand is afhankelijk van risico's bij calamiteiten waarbij gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen in een oppervlaktewaterlichaam terecht kunnen komen. Een afstand van 2 meter is in het algemeen voldoende, maar bij de aanwezigheid van een dijkje vermindert het risico en kan de afstand dus minder zijn, terwijl een aflopende helling het risico juist verhoogt, waardoor een grotere afstand nodig is.*
Bij het vullen van spuitapparatuur met oppervlaktewater kunnen met zorgvuldig werken en enkele eenvoudige voorzieningen de meest voorkomende calamiteiten, zoals het overlopen van een spuittank, terugvloeien in de vulleiding en morsen worden voorkomen. Door gebruik te maken van een tussenopslag of terugslagklep in de vulleiding is het rechtstreeks uit de spuittank terugvloeien van de spuitvloeistof niet of nauwelijks mogelijk.
Handelingen met gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen nabij een oppervlaktewaterlichaam zullen, net als onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Waterwet, onder het toezicht van de waterschappen vallen. Het voornemen bestaat om hiertoe artikel 18.2 van de wet nog aan te passen met de Invoeringswet Omgevingswet.
In plaats van oppervlaktewater kan ook drinkwater worden gebruikt voor het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen. In dit geval moet worden voorkomen dat het waterleidingnet verontreinigd kan raken. Om die reden mag geen vaste verbinding met een drinkwaterleiding aanwezig zijn en wordt het drinkwater onttrokken via een onderbreektank. Een onderbreektank voorkomt dat het aangemaakte mengsel in het leidingnet terug kan stromen. Voorheen stond dit in de Activiteitenregeling milieubeheer. Nu de Drinkwaterwet ook aangeeft dat voorkomen moet worden dat het waterleidingnet verontreinigd raakt en de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 geldt, is een expliciete bepaling in dit hoofdstuk overbodig geworden.

Toelichting artikel 4.717 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf stelt regels aan het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen, biociden en bladmeststoffen. Abusievelijk ontbrak «biociden» in dit artikel; dit wordt gewijzigd. In artikel 4.717 vervalt het tweede lid omdat het voorkomen dat middelen of stoffen terugstromen naar het oppervlaktewaterlichaam valt onder de zorgplicht. Om die reden wordt deze bepaling ook niet opgenomen in paragraaf 4.63. Per abuis is verzuimd om deze bepaling te laten vervallen in paragraaf 4.62.*

§ 4.63 Aanmaken gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden

Artikel 4.718 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.718 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf stelt regels aan het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen bij de teelt op de percelen waar gewassen in de openlucht worden geteeld (met inbegrip van weilanden).*

Artikel 4.719 (melding)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.719 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verplichting om de activiteit te melden vervalt. Voor de milieubelastende activiteiten zou de melding een uitbreiding zijn ten opzichte van het recht voor de Omgevingswet, zonder dat die uitbreiding voor het bevoegd gezag bruikbare informatie zou opleveren. Het zou immers voldoende zijn om voor alle landbouwgronden te melden dat daar af en toe aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen plaatsvindt.*
Gelet op artikel 4.722 mag geen afvalwater geloosd worden, melding daarvan is ook niet aan de orde.

Artikel 4.720 (bescherming fysieke leefomgeving)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de fysieke leefomgeving wordt een gebruikte verpakking van gewasbeschermingsmiddelen na het legen onverwijld en grondig gereinigd:

a zodat niet meer dan 0,01% van het oorspronkelijk in de ongeopende verpakking aanwezige middel resteert; en

b waarbij het afvalwater opnieuw wordt gebruikt voor het aanmaken van dezelfde gewasbeschermingsmiddelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.720 (bescherming fysieke leefomgeving) *Om te voorkomen dat restanten gewasbeschermingsmiddelen in het milieu terechtkomen moeten verpakkingen na het verbruiken van de inhoud meteen worden gespoeld. Vaak is op de locatie waar de activiteit wordt verricht specifieke reinigingsapparatuur aanwezig. Als geen reinigingsapparatuur aanwezig is, wordt de lege verpakking enkele malen omgespoeld met schoon water. Het spoelwater wordt gebruikt voor het aanmaken van de gewasbeschermingsmiddelen en niet geloosd. Dit laatste is geregeld in artikel 4.722. De gespoelde verpakking mag hierna nog maar een minimale hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen bevatten (0,01% van de oorspronkelijk in de dichte verpakking aanwezige hoeveelheid). Deze bepaling is een uitvloeisel van de richtlijn duurzaam gebruik.*[85]
In principe mogen geen gewasbeschermingsmiddelen in de verpakking achterblijven, een verwaarloosbare hoeveelheid daargelaten.

Artikel 4.721 (water: opnieuw gebruiken)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen of het reinigen van verpakkingen opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.721 (water: opnieuw gebruiken) *Bij het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen kan afvalwater ontstaan bij reinigingswerkzaamheden van apparatuur. Dit water moet opnieuw worden gebruikt als spuitvloeistof.*

Toelichting artikel 4.721 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de formulering in artikel 4.715 Bal.*

Artikel 4.722 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen of het reinigen van verpakkingen niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.722 (water: niet lozen) *Het afvalwater afkomstig van het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen of het reinigen van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen bestaat uit een verdunde oplossing van deze middelen. Dat kan opnieuw worden gebruikt (artikelen 4.720 en 4.721). Door de aanwezigheid van genoemde middelen in dit afvalwater is lozen via alle lozingsroutes verboden.*

Artikel 4.723 (water: preventie verontreiniging oppervlaktewaterlichaam)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt bij het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen voldoende afstand gehouden tot een oppervlaktewaterlichaam.

[85] Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PbEU 2009, L 309).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.723 (water: preventie verontreiniging oppervlaktewaterlichaam) *Het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen moet op voldoende afstand van een oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden. De afstand is afhankelijk van risico's bij calamiteiten waarbij gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen in een oppervlaktewaterlichaam terecht kunnen komen. Een afstand van 2 meter is in het algemeen voldoende, maar bij de aanwezigheid van een dijkje vermindert het risico en kan de afstand dus minder zijn, terwijl een aflopende helling het risico juist verhoogt, waardoor een grotere afstand nodig is.*
Bij het vullen van spuitapparatuur met oppervlaktewater kunnen met zorgvuldig werken en enkele eenvoudige voorzieningen de meest voorkomende calamiteiten, zoals het overlopen van een spuittank of morsen, voorkomen.
Handelingen met gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen vlakbij een oppervlaktewaterlichaam zullen, net als onder de systematiek van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Waterwet, onder het toezicht van de waterschappen vallen. Het voornemen bestaat om hiertoe artikel 18.2 van de wet met de Invoeringswet Omgevingswet nog aan te passen.
In plaats van oppervlaktewater kan ook drinkwater worden gebruikt voor het aanmaken van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen. In dat geval wordt voorkomen dat het waterleidingnet verontreinigd kan raken. Om die reden mag geen vaste verbinding met een drinkwaterleiding aanwezig zijn en wordt het drinkwater onttrokken via een onderbreektank. Een onderbreektank voorkomt dat het aangemaakte mengsel in het leidingnet terug kan stromen. Voorheen stond dit in de Activiteitenregeling milieubeheer. Nu de Drinkwaterwet ook aangeeft dat voorkomen moet worden dat het waterleidingnet verontreinigd raakt en de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 geldt, is een expliciete bepaling in dit hoofdstuk overbodig geworden.

§ 4.64 Gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht

Artikel 4.723a (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht.

2 Voor de toepassing van deze paragraaf wordt in uiterwaarden en buitendijkse gebieden onder oppervlaktewaterlichaam verstaan: beddingen waarin op het moment van het lozen aan het aardoppervlak en de openlucht grenzend water voorkomt.

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:

a *windhaag*: barrière van bomen of struiken bedoeld om het verwaaien van spuitvloeistof bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of bladmeststoffen buiten de locatie waarop de activiteit wordt verricht te beperken;

b *emissiescherm*: aaneengesloten voorziening voor het beperken van de drift van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen naar een oppervlaktewaterlichaam die:

1° aan de grond is verankerd;

2° zo is geplaatst is dat geen afdruipende spuitvloeistoffen in een oppervlaktewaterlichaam kunnen komen;

3° is vervaardigd van niet-doorlaatbaar materiaal of van gaas met een windreductie van ten minste 50%; en

4° ten minste van gelijke hoogte is als die van het te bespuiten gewas en als die van de hoogste in gebruik zijnde spuitdop; en

Toelichting artikel 4.723a, derde lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een emissiescherm is een voorziening voor het beperken van de drift van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen naar een oppervlaktewaterlichaam en voldoet aan de eisen die zijn gesteld in de tabel. Er is geen minimale afstand vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam opgenomen. Het scherm moet zo geplaatst worden dat geen afdruipende spuitvloeistoffen in een oppervlaktewaterlichaam kunnen komen.*

c *teeltvrije zone*: strook tussen de insteek van een oppervlaktewaterlichaam en het te telen gewas waarop, met uitzondering van grasland, geen gewas of niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel wordt geteeld.

Toelichting artikel 4.723a, derde lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een teeltvrije zone is de strook tussen de insteek van een oppervlaktewaterlichaam en het te telen gewas waarop, met uitzondering van grasland, geen gewas of niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel wordt geteeld. De insteek van een oppervlaktewaterlichaam is de grens tussen het talud en het perceel, met andere woorden de insteek van het talud. Voor een groot aantal wateren is de insteek van het talud vastgelegd in de legger van het waterschap. Bij het vaststellen van de insteek kunnen zich de volgende situaties voordoen:*

- *De situatie waarin sprake is van een vaste hellingshoek van het talud en het maaiveld. De insteek is in deze situatie eenduidig te bepalen en zichtbaar als de scherpe knik tussen het talud en het vlakke perceel.*
- *De situatie waarin geen sprake is van een vaste hellingshoek en een vlak maaiveld (bolle percelen). Bij taluds met een veranderende hellingshoek of bij percelen die minder vlak zijn, is de insteek moeilijk exact te bepalen als een vast punt. Dergelijke situaties komen in de praktijk veel voor. Daarbij zal de raaklijn afhankelijk van het (meet)punt dat men op het talud gebruikt verschuiven en op meerdere plaatsen de raaklijn van het maaiveld snijden. Er is dan sprake van een bepaalde zone waarbinnen de insteek zich bevindt. In dergelijke gevallen zal de waterkwaliteitsbeheerder de theoretische insteek binnen deze zone nader moeten bepalen.*
- *De situatie waarin sprake is van een getrapt talud. Bij dergelijke oevers waarvan onder andere bij zogenaamde plas-dras oevers en plasbermen sprake is, wordt voor het vaststellen van de insteek uitgegaan van de hellingshoek van de onderkant van de hoogste tree van het talud.*

Teeltvrije zones zijn bufferstroken. Op de teeltvrije zone mag, behalve bij grasland, niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel staan.

Toelichting artikel 4.723a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er wordt een nieuwe paragraaf aan het Bal toegevoegd over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen bij de teelt van gewassen in de openlucht en op braakliggende landbouwgronden. In het tweede lid is bepaald dat uiterwaarden en buitendijkse gebieden ook als oppervlaktewaterlichaam kunnen worden aangemerkt. Daarnaast zijn in het derde lid begripsomschrijvingen opgenomen van windhaag, emissiescherm en teeltvrije zone.*

Toelichting artikel 4.723a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Onbedoeld is bij de omzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer naar het Bal een beleidswijziging doorgevoerd ten aanzien van het van toepassing zijn van de regels bij het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht. De regeling in het Activiteitenbesluit milieubeheer hield in dat in uiterwaarden en buitendijkse gebieden onder een oppervlaktewaterlichaam alleen beddingen werden verstaan waarin ten tijde van het lozen water voorkomt. Lozingen ten gevolge van de in de onderhavige paragraaf gereguleerde activiteiten hoefden daardoor niet te voldoen aan de lozingsregels, mits langs het aanwezige water de emissiebeperkende voorschriften in acht werden genomen. In het Bal is deze afwijkende begripsomschrijving verkeerd overgenomen, waardoor wel sprake was het ongewenst gelden van de regels ook als er geen water aanwezig was. Met de vervanging van het tweede lid is dit hersteld. Er is zoveel mogelijk aangesloten bij de formulering van het voorheen geldende artikel 3.78 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Met betrekking tot de regelgeving op het gebied van teeltvrije zones en bufferstroken zal in de komende jaren een harmonisatietraject worden uitgevoerd. Bij deze harmonisatieslag zal worden bezien of ook deze bepaling opnieuw aanpassing behoeft. Daarnaast zijn in het artikel een aantal tekstuele verbeteringen aangebracht.*

Artikel 4.723b (melding lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden stoffen afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.723a, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam, zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.723b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *De verplichting om de activiteit te melden is toegespitst op de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Voor de milieubelastende activiteiten zou de melding een uitbreiding zijn ten opzichte van het recht voor de Omgevingswet, zonder dat die uitbreiding voor het bevoegd gezag bruikbare informatie zou opleveren. Voor de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is de meldingsplicht een voortzetting van artikel 1.10a van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 Bal gevoegd.*
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Artikel 4.723c (water en gezondheid: driftreducerende technieken bij gebruik gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging vaneen oppervlaktewaterlichaam en het beschermen van de gezondheid wordt bij het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen op de locatie waarop de activiteit wordt verricht een techniek toegepast die een driftreductie bereikt van ten minste 75% ten opzichte van een referentietechniek als bedoeld in tabel 4.723c.

Toelichting artikel 4.723c, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt een minimaal te bereiken driftreductie voorgeschreven van 75%. De bepaling heeft betrekking op de hele locatie waar de activiteit wordt verricht. De driftreductie is gerelateerd aan een aantal referentietechnieken die in tabel 4.723c zijn genoemd. Een referentietechniek verschilt per toepassingsmethode. Achtergrond hiervan is dat het nagenoeg onmogelijk is voor het bevoegd gezag om bij het feitelijk gebruik waar te nemen of aan de norm wordt voldaan. Dit wordt veroorzaakt doordat de reductie moet worden bereikt ten opzichte van een referentietechniek; die reductie is weer afhankelijk is van veel verschillende factoren. In tabel 4.723c zijn in totaal vier referenties opgenomen. Per referentietechniek zijn enkele eigenschappen en randvoorwaarden benoemd waaraan voldaan moet worden wanneer de driftreductie van een spuittechniek wordt onderzocht. Het gaat bijvoorbeeld om het type dop, de luchtdruk en de rijsnelheid. Voorheen stond een verbod in het Activiteitenbesluit milieubeheer voor het gebruik van een spuitgeweer met een werveldop of dat gebruik maakt van een werkdruk van 5 bar of meer. Door de eis dat een minimale driftreductie van 75% moet worden gerealiseerd, is het spuitgeweer impliciet verboden. Een spuitgeweer kan namelijk niet aan een driftreductie van 75% voldoen. In het Activiteitenbesluit milieubeheer was bepaald dat de spuitdruk werd geregistreerd door een drukregistratievoorziening. Dit leidde tot een discussie of een drukregistratievoorziening voor alle spuitapparatuur noodzakelijk was of in bepaalde gevallen onredelijk kon zijn. De uitkomsten van het overleg over de drukregistratievoorziening maken onderdeel uit van het «Hoofdlijnenakkoord gewasbescherming Open Teelten».*
In de consultatieversie van het ontwerp Invoeringsbesluit Omgevingswet was de eis uit het Activiteitenbesluit milieubeheer nog opgenomen. In de consultatiereacties komt dit punt uit het «Hoofdlijnenakkoord gewasbescherming Open Teelten» dan ook terug. In dat hoofdlijnenakkoord is bepaald dat een drukregistratievoorziening niet langer generiek verplicht moet zijn. In de Lijst met indeling van spuittechnieken in Drift Reducerende Techniek-Klassen (DRT-klassen), de zogenaamde DRT-Lijst, die is te vinden op www.helpdeskwater.nl, is opgenomen bij welke doppen en technieken de drukregistratievoorziening nodig is. Deze lijst is openbaar. Mocht op de spuitmachine van degene die de activiteit verricht in strijd met de lijst geen drukregistratievoorziening aanwezig zijn, dan kan het bevoegd gezag dit afdwingen via de specifieke zorgplicht. De generieke eis voor de drukregistratievoorziening vervalt daarom.

2 De driftreductie van de techniek wordt getest. Op het testen hiervan is het Meetprotocol voor het vaststellen van de driftreductie van neerwaartse en op- en zijwaartse spuittechnieken van toepassing.

Toelichting artikel 4.723c, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om onzekerheid bij degene die de activiteit verricht en bij de toezichthouder te voorkomen wordt in het tweede lid voorgeschreven op welke wijze wordt aangetoond dat aan de norm is voldaan. Een zorgvuldig gebruik van de driftreducerende technieken, met inachtneming van de condities waaronder deze getest zijn, behoort tot de zorgplicht. Wanneer de driftreducerende technieken op een andere manier worden gebruikt, bijvoorbeeld bij een hogere spuitdruk dan voorgeschreven is, kan immers worden verwacht dat een (te) hoge drift optreedt en niet aan de driftreductie-eis wordt voldaan. Op het testen van de driftreductie van de techniek is het Meetprotocol voor het vaststellen van de driftreductie van neerwaartse en op- en zijwaartse spuittechnieken van 1 juli 2017 van toepassing. Deze is te raadplegen via www.helpdeskwater.nl. In principe moet de gebruiker van de techniek dit testen. In de praktijk wordt dit meestal in opdracht van de leverancier van een spuittechniek gedaan. Op basis van dit meetprotocol kan het driftreducerend gevolg van (combinaties van) technieken worden bepaald. Technieken worden op grond van hun driftreducerende kwaliteiten ingedeeld in zogenaamde Drift Reducerende Techniek-klassen (DRT-klassen), die zijn gebaseerd op internationale standaarden (ISO 22 369).*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op een met de hand gedragen spuit.

Toelichting artikel 4.723c, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het derde lid is de handgedragen spuit uitgezonderd van het doelvoorschrift van ten minste 75% driftreductie. Onder handgedragen spuit wordt verstaan dat de spuit met spuitdop met de hand wordt gericht op het te bespuiten gewas en dat de spuit in zijn geheel met de hand wordt gedragen. Een voorbeeld van de handgedragen spuit is de rugspuit. Een motorvatspuit met spuitlans of handgedragen spuitboom valt hier niet onder. De handgedragen spuit wordt veelal gebruikt voor pleksgewijze onkruidbestrijding in de teeltvrije zone, bij kleine teelten en haardbestrijding van ziekten en plagen op het perceel. De beperkte inhoud van de spuittank voorkomt dat grote oppervlakten worden behandeld. De handgedragen spuit moet zo gebruikt worden dat drift naar een oppervlaktewaterlichaam (nagenoeg) wordt voorkomen. Bij pleksgewijze onkruidbestrijding in de teeltvrije zone moet gespoten worden met een afgeschermde spuitdop (artikel 4.723f Bal). Wanneer met de afschermkap vlak boven de grond wordt gespoten is het op basis van ervaringsregels aannemelijk dat met deze techniek nagenoeg geen drift plaatsvindt.*

Tabel 4.723c Referentietechnieken

Gewassen	Referentietechniek
Veldgewassen	- Traditionele veldspuit met neerwaarts spuitende doppen volgens BCPC-klassegrens fijn of midden of vergelijkbare spuitdoppen met eenzelfde druppelgroottespectrum - Spuitdoppen ten hoogste 50 cm boven het te bespuiten oppervlak - Afstand tussen de spuitdoppen op spuitboom 50 cm - Spuitdruk 3 bar - Rijsnelheid 6,5 km/u - Spuitvolume 300 l/ha
Fruit	- Munckhof dwarsstroomspuit met zijwaarts spuitende Albuz ATR lilaspuitdoppen - Luchtondersteuning in lage stand in de kale boom situatie en volluchtluchtondersteuning in volbladsituatie - Spuitdruk 7 bar - Rijsnelheid 6,7 km/u - Spuitvolume 200 l/ha
Boomkwekerijgewassen (op- en zijwaartse bespuiting)	- Axiaalspuit met zij- en opwaarts spuitende TeeJet TXB8003 werveldoppen - Vollucht luchtondersteuning - Spuitdruk 8 bar - Rijsnelheid 4 km/u - Spuitvolume 400 – 450 l/ha
Onkruid bij boom- en fruitteelt	- Onkruidspuit met een spuitboom met neerwaarts spuitende doppen TeeJet XR11004 - Spuitdoppen ten hoogste 30 cm boven de grond - Afstand tussen de spuitdoppen op spuitboom van 30 cm - Spuitdruk 2 bar - Rijsnelheid 5 km/u - Spuitvolume 450 l/ha

Artikel 4.723d (water: teeltvrije zone bij gebruik gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging vaneen oppervlaktewaterlichaam wordt bij het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen langs een oppervlaktewaterlichaam een teeltvrije zone aangehouden waarbij wordt voldaan aan tabel 4.723d.

Toelichting artikel 4.723d, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op grond van het eerste lid moet bij gebruik van gewasbeschermingsmiddelen langs het oppervlaktewaterlichaam een teeltvrije zone worden aangehouden. Teeltvrije zones (bufferstroken) zijn multifunctioneel; zij verminderen de drift en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater, reduceren de afspoeling van zware metalen en hebben vanaf een bepaalde breedte positieve gevolgen voor de biodiversiteit en het landschapsbeheer. Een teeltvrije zone heeft ook een functie als vangnet, omdat apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen worden toegediend niet altijd en overal de gemeten driftreductie realiseert, bijvoorbeeld door normale slijtage of de invloed van externe factoren. Een teeltvrije zone is dan ook een wezenlijk andere soort maatregel dan toepassing van een driftreducerende techniek (apparatuur voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen) die alleen de drift naar een oppervlaktewaterlichaam vermindert.*

Bij bespuitingen langs oppervlaktewaterlichamen kunnen met de gangbare spuitapparatuur en landbouwpraktijk emissies niet worden voorkomen. Onder gangbare omstandigheden treedt bij een veldspuit pas op een afstand van 10 à 20 meter van een oppervlaktewaterlichaam geen druppeldrift meer op. De hoogte van de spuitboom en de wind zijn sterk bepalend voor de druppeldrift. In combinatie met de voorschriften voor spuitapparatuur wordt met het aanhouden van een teeltvrije zone het meespuiten van sloten voorkomen en de druppeldrift en in mindere mate afspoeling beperkt. Als deze teeltvrije zone niet wordt aangehouden, mogen geen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt waarbij drift of meespuiten kan optreden.
Vanzelfsprekend hoeft de teeltvrije zone niet te worden aangehouden als een teler geen gewasbeschermingsmiddelen toepast. Op de teeltvrije zone mag, behalve bij grasland, niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel staan. De teeltvrije zone is niet letterlijk een teeltvrije zone. In de praktijk betekent het bijvoorbeeld een aardappelteeltvrije zone langs een aardappelperceel. Andere gewassen of teelten zijn wel op de teeltvrije zone toegestaan als degene die de activiteit verricht kan aantonen dat deze niet bespoten worden. In de boomkwekerij en bollenteelt bestaat al ervaring met het langs de slootkant telen van gewassen of variëteiten die niet bespoten worden. Ook een windsingel (vanggewas), die gangbaar is in de fruitteelt, mag op de teeltvrije zone staan als deze niet bespoten wordt.
De breedte van de teeltvrije zone wordt ook bepaald door de mate waarin gewassen al of niet intensief bespoten worden. In dit kader kunnen vooral de neerwaarts bespoten gewassen onderscheiden worden in intensief bespoten gewassen en niet-intensief bespoten gewassen. Voor intensief bespoten gewassen geldt een bredere teeltvrije zone van ten minste 150 centimeter, omdat deze zo vaak bespoten worden, dat met het oog op de beperking van drift niet altijd het beste spuitmoment kan worden gekozen (het zogenaamde kalenderspuiten). Neerwaarts en intensief bespoten gewassen zijn onder andere aardappelen en uien (akkerbouw), aardbeien, asperges, prei, schorseneren, sla (vollegrondsgroenteteelt), alle bloembollen en -knollen (bollenteelt) en een aantal boomkwekerijgewassen. De teeltvrije zone kan versmald worden naar ten minste 100 centimeter, als een techniek gebruikt wordt die een driftreductie bereikt van ten minste 90%.
Voor neerwaarts en niet-intensief bespoten gewassen, zoals bieten, maïs, graan, vlas en diverse groenten, mag een smalle teeltvrije zone van ten minste 50 centimeter, worden aangehouden. Veelal gaat het om enkele bespuitingen per teeltseizoen die vooral op het jonge gewas worden verricht.
Ten aanzien van de driftreducerende technieken was in het verleden een begrenzing opgenomen van veertien meter vanaf het oppervlaktewater. Algemeen werd aangenomen dat buiten deze afstand geen sprake was van een (dreigende) lozing waarvoor de waterbeheerder bevoegd was tot handhaving. Inhoudelijk wordt aan dit uitgangspunt geen afbreuk gedaan. Binnen de zone van veertien meter kan nog steeds worden aangenomen dat er sprake is van een (dreigende) lozing waardoor de waterbeheerder in ieder geval bevoegd is de driftreductie te controleren. Buiten deze zone zal het van de omstandigheden van het geval afhankelijk zijn of het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ter plaatse een (dreigende) lozing is. In dat geval zal de waterbeheerder ook buiten de veertien meter zone bevoegd zijn.

2 De teeltvrije zone wordt gemeten vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam en strekt zich uit tot het hart van de buitenste planten van de te telen gewassen, met uitzondering van de teelt van grasland.

3 In afwijking van het eerste lid hoeft geen teeltvrije zone te worden aangehouden langs een oppervlaktewaterlichaam als wordt voldaan aan tabel 4.723da.
Toelichting artikel 4.723d, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er hoeft onder bepaalde omstandigheden geen teeltvrije zone te worden aangehouden. Zie tabel 4.723da. Hiervan is bij andere teelten dan de teelt van appelen, peren en overige pit- of steenvruchten sprake in geval van biologische productiemethoden of als gebruik wordt gemaakt van een emissiescherm.*
Omdat bij biologische teelt nagenoeg geen synthetische gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en ook geen kunstmest wordt gebruikt, is de belasting van oppervlaktewaterlichamen aanzienlijk lager dan bij de gangbare teelt.
Op grond van dit lid hoeft langs greppels en droge sloten geen teeltvrije zone te worden aangehouden. De kosten van een teeltvrije zone wegen hier niet op tegen de bescherming van een oppervlaktewaterlichaam gezien de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden voor een aquatisch ecosysteem. Door de term «gegraven waterlopen» worden natuurlijke waterlopen, zoals beken die zomers regelmatig droog kunnen staan, niet als greppel of droge sloot beschouwd.
Ook in geval van boomgaarden voor hoogstamfruitbomen hoeft geen teeltvrije zone te worden aangehouden. Bij deze boomgaarden is veelal sprake van een historische of landschappelijke waarde. Om te voldoen aan de eisen voor emissiereductie zouden deze bomen gerooid moeten worden aangezien alternatieve emissiebeperkende maatregelen nauwelijks uitvoerbaar zijn. In hoogstamfruitboomgaarden wordt bovendien vrijwel niet gespoten. Bepaald is daarom in tabel 4.723da dat voor deze bijzondere vorm van fruitteelt een zone van 900 centimeter wordt aangehouden waarin geen gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt in plaats van een teeltvrije zone.

4 In afwijking van het eerste lid wordt langs een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet een teeltvrije zone van ten minste 500 cm aangehouden.
Toelichting artikel 4.723d, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij natuurlijke waterlopen die zichtbaar zijn op de kaarten, bedoeld in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, wordt een teeltvrije zone van minimaal 500 cm aangehouden.*

Tabel 4.723d Teeltvrije zone

Soort gewas	Teeltvrije zone in cm	Aanvullende voorwaarden
Aardappelen, uien, bloembollen en bloemknollen, aardbeien, asperges, prei, schorseneren, sla, wortelen en vaste planten	150 of meer	-
	100 of meer	Gebruik van een techniek met een driftreductie van ten minste 90% ten opzichte van een referentietechniek als bedoeld in tabel 4.723c
Boomkwekerijgewassen	150 of meer	Neerwaarts bespuiten

Soort gewas	Teeltvrije zone in cm	Aanvullende voorwaarden
	100 of meer	Neerwaarts bespuiten Gebruik van een techniek met een driftreductie van ten minste 90% ten opzichte van een referentietechniek als bedoeld in tabel 4.723c
	500 of meer	Op- en zijwaarts bespuiten
Pit- en steenvruchten	450 of meer	-
	300 of meer	- Gebruik van een techniek met een driftreductie van ten minste 90% ten opzichte van een referentietechniek; of - gebruik van een biologische productiemethode
Overige gewassen	50 of meer	-

Tabel 4.723da Geen teeltvrije zone nodig

Soort gewas	Voorwaarde
Pit- en steenvruchten	- Laagste gesteltak van een boom ontspringt op 175 cm of hoger uit de stam en binnen een afstand van ten minste 900 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt; of - grenzend aan gegraven waterloop die van 1 april tot 1 oktober onder normale omstandigheden geen water bevat
Andere gewassen dan pit- en steenvruchten	- Gebruik van biologische productiemethoden; - grenzend aan gegraven waterloop die van 1 april tot 1 oktober onder normale omstandigheden geen water bevat; of - gebruik emissiescherm

Artikel 4.723e (water en gezondheid: geen gewasbeschermingsmiddelen bij wind)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam en het beschermen van de gezondheid worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt als de windsnelheid meer is dan 5 m/s, gemeten op:
   a 2 m boven de grond bij neerwaarts bespuiten; en
   b 1 m boven boomhoogte bij op- en zijwaarts bespuiten.

2 Het eerste lid is niet van toepassing:
   a als kan worden aangetoond dat niet anders dan door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij een windsnelheid groter dan 5 m/s een teeltbedreigende situatie kan worden voorkomen; of
   b op een overkapte beddenspuit.

Toelichting artikel 4.723e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat wind een sterk bepalende factor is voor de verwaaiing naar oppervlaktewaterlichamen, wordt in dit artikel bepaald dat niet gespoten mag worden bij een windsnelheid van ten minste vijf meter per seconde. Dit is ongeveer windkracht drie Beaufort. Het verbod betreft de hele locatie. Deze bepaling geldt niet voor bespuitingen met een overkapte beddenspuit en voor bespuitingen die vanwege een teeltbedreigende situatie redelijkerwijs niet langer uitgesteld kunnen worden. Een teeltbedreigende situatie kan zich voordoen als sprake is van ziekten en plagen die dringend met een bespuiting bestreden moeten worden. Wanneer een teeltbedreigende situatie alleen door een bespuiting kan worden afgewend en deze bij harde wind redelijkerwijze niet langer uitgesteld kan worden, is deze bespuiting toegestaan. Het is aan de teler én aan de handhaver om te beoordelen of naar redelijkheid wordt gehandeld. Hiertoe is onder andere op basis van ervaringen in regionale projecten door de Unie van Waterschappen en LTO-Nederland een protocol met een aantal criteria opgesteld. Verder omvat dit protocol:*

- *een meetmethode voor de windsnelheid;*
- *een lijst van ziekten of plagen waar uitstel van de bespuiting niet mogelijk is;*
- *het gebruik van een waarschuwings- en adviessysteem voor het betreffende gewas, waarmee het optimale spuitmoment wordt gekozen;*
- *een advies van een ter zake deskundige (instantie), dat aantoonbaar wordt opgevolgd;*
- *het niet of niet tijdig voorhanden zijn of niet tegen redelijke kosten beschikbaar zijn van een alternatieve spuittechniek, bijvoorbeeld een overkapte beddenspuit.*

Artikel 4.723f (water: gebruik gewasbeschermingsmiddelen binnen teeltvrije zone)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging vaneen oppervlaktewaterlichaam met gewasbeschermingsmiddelen worden binnen een teeltvrije zone gewasbeschermingsmiddelen niet druppelsgewijs gebruikt.
2 Het eerste lid is niet van toepassing:
   a bij pleksgewijze onkruidbestrijding met een afgeschermde dop; of
   b bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op overhangend loof van niet meer dan een halve gewasrij in de teeltvrije zone als niet richting een oppervlaktewaterlichaam wordt gespoten.

Toelichting artikel 4.723f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op grond van dit artikel mogen binnen de teeltvrije zone geen gewasbeschermingsmiddelen worden gespoten met apparatuur voor het druppelsgewijs gebruiken hiervan. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met technieken waarbij geen drift of meespuiten optreedt, bijvoorbeeld het pleksgewijs onkruid bestrijden door het gebruik van een strijkstok met een contactmiddel of het gebruik van granulaat, is wel toegestaan. Met die toedieningstechnieken vindt namelijk geen lozing ten gevolge van drift plaats. Het gebruik van een mankar, die in de bollenteelt gangbaar is, of een vergelijkbare techniek, is eveneens toegestaan. Deze techniek voor het pleksgewijs verspreiden van gewasbeschermingsmiddelen heeft een zodanige overkapping en dermate grove en gelijkmatige druppels dat geen of nagenoeg geen drift plaatsvindt. Ook pleksgewijze onkruidbestrijding met een afgeschermde handspuit is toegestaan. Met deze techniek wordt met behulp van één spuitdop en een afschermkap vlak boven de grond het onkruid bespoten. De ervaring leert dat met deze techniek bijna geen drift plaatsvindt. Door het niet betelen van een zone langs de slootkant kan de onkruiddruk toenemen. Naast maatregelen in de bedrijfsvoering, zoals het inzaaien van gras of een vanggewas, kunnen met de hierboven bedoelde technieken herbiciden op een teeltvrije zone worden gebruikt.*
Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op overhangend loof van niet meer dan een halve gewasrij dat over de teeltvrije zone hangt, mag wel bespoten mag worden. Wanneer het gewas over de hele teeltvrije zone hangt of ligt, mag dit niet bespoten worden. In de praktijk zal de breedte van het gewas of het loof variëren. Een vuistregel is dat aardappelen en fruitbomen ongeveer 75 centimeter horizontaal kunnen uitgroeien, graan en jonge maïs minder dan 10 centimeter en overige gewassen ongeveer 50 centimeter. Deze uitzondering geldt zowel voor het opwaarts spuiten als voor het neerwaarts spuiten.
Het overhangend loof of gewas mag niet in de richting van een oppervlaktewaterlichaam bespoten worden. Met een gangbare veldspuit met kantdoppen wordt neerwaarts gespoten en dus niet richting het oppervlaktewaterlichaam gespoten. Bij het opwaarts bespuiten van bijvoorbeeld fruit of laanbomen moet het overhangende loof van de buitenste bomenrij in de richting van het perceel worden bespoten.

Artikel 4.723g (water: gebruik gewasbeschermingsmiddelen op een talud)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam met gewasbeschermingsmiddelen worden deze op een talud bij een oppervlaktewaterlichaam pleksgewijs en driftvrij gebruikt.

Toelichting artikel 4.723g (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bespuiten van een talud wordt verboden. Het pleksgewijs toepassen op een talud van daartoe toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, zoals het aanstippen met een strijkstok, is echter wel toegestaan, mits geen verwaaiing kan optreden. Een talud is onderdeel van een oppervlaktewaterlichaam.*

Artikel 4.723h (water: gebruik gewasbeschermingsmiddelen op braakliggende landbouwgronden)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden op braakliggende landbouwgronden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt binnen 50 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 4.723h (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het bestrijden van bijvoorbeeld onkruid op braakliggend landbouwgronden worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt binnen een zone van 50 centimeter vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam. Omdat hier geen sprake is van de teelt van een gewas betreft het hier feitelijk een spuitvrije zone en geen teeltvrije zone.*

Artikel 4.723i (water: gebruik meststoffen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging vaneen oppervlaktewaterlichaam met meststoffen worden binnen een teeltvrije zone als bedoeld in artikel 4.723d geen meststoffen gebruikt.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan tabel 4.723i of als bladmeststoffen worden gebruikt en een emissiescherm wordt gebruikt.
3 Bij het gebruik van bladmeststoffen wordt bij:
   a op- en zijwaarts bespuiten van gewassen bij het bespuiten van de buitenste gewasrij niet richting een oppervlaktewaterlichaam gespoten; en
   b neerwaarts bespuiten van gewassen bij de eerste werkgang direct naast de teeltvrije zone een techniek gebruikt die een driftreductie bereikt van ten minste 50% ten opzichte van een referentietechniek als bedoeld in tabel 4.723c.

Toelichting artikel 4.723i (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Binnen de teeltvrije zone mogen geen meststoffen worden gebruikt (mestvrije zone). Het niet bemesten van de teeltvrije zone geeft in het algemeen een beperkte emissiereductie, die zonder aanvullende kosten voor de teler is in te passen in de bedrijfsvoering. Omdat voor grasland geen teeltvrije zone maar een spuitvrije zone waarop gras mag worden geteeld verplicht wordt, zijn de afzonderlijke kosten ten gevolge van een verminderde grasopbrengst van alleen de mestvrije zone hoger dan voor andere gewassen. Het betreft overigens alleen het «uitrijden» van meststoffen; uitwerpselen van koeien in de mestvrije zone kunnen vanzelfsprekend niet voorkomen worden.*

Langs greppels en droge sloten hoeft geen mestvrije zone te worden aangehouden. Meststoffen die door het ontbreken van een mestvrije zone onverhoopt toch in greppels en droge sloten terecht komen zullen doorgaans, al of niet gedeeltelijk, worden opgenomen door de aanwezige vegetatie. De kans dat de meststoffen alsnog in een oppervlaktewaterlichaam terecht komen, is daardoor beperkt. In de fruitteelt is sprake van grasbanen naast de buitenste rij fruitbomen. Deze dienen als transportbanen om het geoogste product af te voeren. In het algemeen zullen de grasbanen, als zij zijn gelegen langs oppervlaktewaterlichamen, samenvallen met de teeltvrije zone van een perceel. Vanwege de functie van deze grasbanen is enige bemesting noodzakelijk om de grasbanen in goede conditie te houden. Hetzelfde geldt voor de brede teeltvrije zones in de boomteelt. Gezien de specifieke problematiek van deze teelten is bepaald dat voor deze teelten de mestvrije zone gelijk is aan de voor grasland geldende mestvrije zone (50 centimeter). Er mag dan in de teeltvrije zone geen sprake zijn van een ander gewas dan gras. Het handmatig of pleksgewijs bemesten van een windhaag is alleen binnen de eerste 50 centimeter vanaf de slootkant verboden. Op de brede teeltvrije zone van vooral kleine percelen met laanbomen worden veelal gewassen geteeld die niet bespoten worden en daardoor als windhaag kunnen fungeren. Handmatig bemesten is voldoende om deze windhagen te telen. Windhagen zijn bomen, struiken of andere gewassen die die verwaaiing van gewasbeschermingsmiddelen en bladmeststoffen naar een oppervlaktewaterlichaam beperken.
Als de teeltvrije zone gelegen is naast een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet is het gebruik van meststoffen in die zone niet toegestaan (zie artikel 4.723d Bal). Het gaat om natuurlijke waterlopen die zichtbaar zijn op de kaarten, bedoeld in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet.
Het gebruik van bladmeststoffen binnen een teeltvrije zone is ook toegestaan als een emissiescherm wordt gebruikt (tweede lid). Een emissiescherm is een voorziening voor het beperken van de drift van meststoffen naar een oppervlaktewaterlichaam en moet voldoen aan de eisen die zijn gesteld in tabel 4.723a Bal. Er is geen minimale afstand vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam opgenomen. Het scherm moet zo geplaatst worden dat geen afdruipende spuitvloeistoffen in een oppervlaktewaterlichaam kunnen komen.
Volgens het derde lid, onder a, wordt bij het gebruik van bladmeststoffen alleen bij het bespuiten van de buitenste gewasrij niet richting een oppervlaktewaterlichaam gespoten. Dit geldt dus niet voor het hele perceel. Onder «eerste werkgang» in het derde lid, onder b, wordt de strook bedoeld die bespoten wordt en direct naast de teeltvrije zone is gelegen.

Tabel 4.723i Gebruik meststoffen binnen teeltvrije zone toegestaan

Gewassen	Aanvullende voorwaarden
Boomkwekerijgewassen en pitvruchten en steenvruchten	Bemesten op een afstand van meer dan 50 cm vanaf de insteek vaneen oppervlaktewaterlichaam Binnen de teeltvrije zone wordt alleen gras geteeld De teeltvrije zone ligt niet aan een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
Windhagen	Bemesten op een afstand van meer dan 50 cm vanaf de insteek vaneen oppervlaktewaterlichaam Pleksgewijs bemesten De teeltvrije zone ligt niet bij een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet

Artikel 4.723j (water: gebruik meststoffen op braakliggende landbouwgronden)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden op braakliggende landbouwgronden geen meststoffen gebruikt binnen 50 cm vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 4.723j (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het bestrijden van bijvoorbeeld onkruid op een braakliggend perceel moet een spuitvrije zone van 50 centimeter worden aangehouden. Omdat hier geen sprake is van de teelt van een gewas betreft het hier een spuitvrije zone en geen teeltvrije zone.*

§ 4.65 Behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen

Artikel 4.724 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen in dompelbaden of douche-installaties.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.724 (toepassingsbereik) *De activiteit betreft het behandelen van gewassen met gewasbeschermingsmiddelen in dompelbaden of douche-installaties. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het ontsmetten van bloembollen. In het verleden werd vooral gewerkt met dompelbaden. Tegenwoordig vindt ontsmetting ook plaats in zogenoemde douche-installaties. Dit douchen vindt plaats in een metalen kast waarin kisten met te ontsmetten gewassen worden geplaatst. Onder in de kast bevindt zich een voorraadbak met ontsmettingsvloeistof. Na het sluiten van de kast wordt de ontsmettingsvloeistof via een sproeisysteem gelijkmatig over de inhoud van de kist(en) gesproeid. De vloeistof vloeit vervolgens terug in de voorraadbak. Bij de behandeling in een dompelbad of douche-installatie ontstaat een met gewasbeschermingsmiddelen verontreinigd afvalwater.*

Artikel 4.725 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.724, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.725 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.725 regelt dat niet met het behandelen van geoogste gewassen met gewasbeschermingsmiddelen in dompelbaden of douche-installaties mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.725 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.726 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.724, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.726 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.727 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is een dompelbad of douche-installatie opgesteld boven een lekbak of een aaneengesloten bodemvoorziening.
2 Gedompelde of gedouchte gewassen of gebruikte verpakkingen waar gewasbeschermingsmiddelen uit kunnen lekken worden bewaard:
   a in de douche-installatie;
   b boven een lekbak; of
   c boven een aaneengesloten bodemvoorziening.
3 Een buitenopslag voor gedompelde of gedouchte gewassen of gebruikte verpakkingen is tegen inregenen beschermd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.727 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Een dompelbad of douche-installatie moet zijn opgesteld boven een lekbak of een aaneengesloten bodemvoorziening (eerste lid). Dit geldt ook voor het bewaren van de behandelde gewassen of gebruikte verpakkingen die kunnen uitlekken (tweede lid). Dit vindt plaats in de douche-installatie of boven een lekbak of aaneengesloten bodemvoorziening. Als het opslaan buiten plaatsvindt, moet dit tegen inregenen zijn beschermd (derde lid). Het opgevangen afvalwater mag niet worden geloosd (artikel 4.728).*

Artikel 4.728 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.724, niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.728 (water: niet lozen) *Door de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen in het afvalwater is lozen via alle lozingsroutes verboden. Het afvalwater bestaat hier uit opgevangen uitlekwater en restant dompelvloeistof. Veelal zal dit afvalwater teruggevoerd kunnen worden in de voorraadbak, anders zal het afvalwater als gevaarlijke afvalstof worden afgevoerd naar een erkende verwerker. Het is ook mogelijk om het afvalwater te zuiveren zonder dat een restlozing resteert. Voorbeelden van geschikte zuiveringsvoorzieningen zijn de fytobak en het biofilter. Beide systemen zijn gesloten systemen, zodat er geen water overblijft. Het biofilter is voorzien van plantenbakken om het water te verdampen en bij de fytobak wordt het percolaat teruggevoerd in het systeem. Vaak zal een buffervoorziening noodzakelijk zijn, zodat het verontreinigd water geleidelijk over het zuiveringssysteem kan worden gebracht.*

Toelichting artikel 4.728 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

§ 4.66 Reinigen van verpakkingen voor biologisch geteelde gewassen

Artikel 4.729 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het reinigen van verpakkingen voor het opslaan van biologisch geteelde gewassen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.729 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het reinigen van verpakkingen, zoals kratten en fusten, waarin alleen biologisch geteelde gewassen zijn opgeslagen. Het gaat hier niet om het reinigen van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen, dat valt onder de paragrafen 4.62 (Aanmaken of transporteren via vaste leidingen van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen) of 4.63 (Aanmaken gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden). Deze paragraaf strekt ter implementatie van de nitraatrichtlijn, en dan met name artikel 5 van die richtlijn.*

Artikel 4.730 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.729, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Het is verboden het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.729, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
3 Een melding bevat:
  a de lozingsroutes; en
  b als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd: de locaties van de lozingspunten.
4 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
5 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.730 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.730 regelt dat met het reinigen van verpakkingen voor het opslaan van biologische geteelde gewassen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.730 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.731 (water: lozingsroutes)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.729, geloosd op of in de bodem, op een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.731 (water: lozingsroutes) *Artikel 4.731 geeft aan dat het afvalwater als gevolg van het reinigen van verpakkingen van biologisch geteelde gewassen wordt geloosd op of in de bodem, in een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool. Bij het reinigen van verpakkingen van biologisch geteelde gewassen zal het afvalwater vooral zijn verontreinigd met grond en aarde. Om die reden kan naast het lozen op of in de bodem of in een vuilwaterriool ook in een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd. Er is dus geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven routes. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*
Toelichting artikelen 4.731 tot en met 4.733 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.732 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, is de emissiegrenswaarde 100 mg/l voor onopgeloste stoffen, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.732 (water: emissiegrenswaarde lozen op oppervlaktewaterlichaam) *Bij het lozen op een oppervlaktewaterlichaam geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen. Dit is een maat voor eventuele (an)organische verontreiniging (grond, aarde, gewasrestanten).*
Toelichting artikelen 4.731 tot en met 4.733 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.733 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde 300 mg/l voor onopgeloste stoffen, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.733 (water: emissiegrenswaarde lozen in vuilwaterriool) *Bij het lozen in een vuilwaterriool geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen. Dit is een maat voor eventuele (an)organische verontreiniging (grond, aarde, gewasrestanten).*
Toelichting artikelen 4.731 tot en met 4.733 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.734 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster voor onopgeloste stoffen is NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.734 (water: meetmethoden) *Artikel 4.734 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor onopgeloste stoffen waaraan in de artikelen 4.732 en 4.733 een emissiegrenswaarde wordt gesteld, voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op niet-opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefiltreerd wordt.
Toelichting artikelen 4.734, 4.740 en 4.749 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij «gefilterd» wordt gewijzigd in «gefiltreerd».*

Artikel 4.735 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.735 (water: riooltekening) *Artikel 4.735 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.732 of 4.733. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.731, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.67 Reinigen van verpakkingen voor niet-biologisch geteelde gewassen

Artikel 4.736 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het reinigen van verpakkingen voor het opslaan van niet-biologisch geteelde gewassen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.736 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het reinigen van verpakkingen, zoals kratten en fusten, waarin niet-biologisch geteelde gewassen zijn opgeslagen. Het gaat hier niet om het reinigen van verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen. Dat valt onder paragraaf 4.62 (Aanmaken of transporteren via vaste leidingen van gewasbeschermingsmiddelen, biociden of bladmeststoffen) of 4.63 (Aanmaken gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op landbouwgronden). De paragraaf strekt ter implementatie van de nitraatrichtlijn, en dan met name artikel 5 van die richtlijn.*

Artikel 4.737 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.736, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.737 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.737 regelt dat met het reinigen van verpakkingen voor het opslaan van niet-biologisch geteelde gewassen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.737 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.738 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.736, geloosd op of in de bodem of in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.738, eerste lid *Artikel 4.738, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater als gevolg van het reinigen van verpakkingen voor het opslaan van niet-biologisch geteelde gewassen wordt geloosd op of in de bodem of in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

Verpakkingen waarin gewassen zijn opgeslagen, zoals kratten en fusten, kunnen resten van gewasbeschermingsmiddelen bevatten die afkomstig zijn van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij de teelt van gewassen of van het toepassen van deze middelen bij het opslaan van de gewassen. Deze resten gewasbeschermingsmiddelen komen bij het reinigen van de verpakkingen in het waswater terecht. Uit onderzoek is gebleken dat aanzienlijke concentraties gewasbeschermingsmiddelen kunnen voorkomen. De voorkeursroute bij het lozen is daarom op of in de bodem of in een vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op of in de bodem of in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.738, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op of in de bodem of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in of op de bodem of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

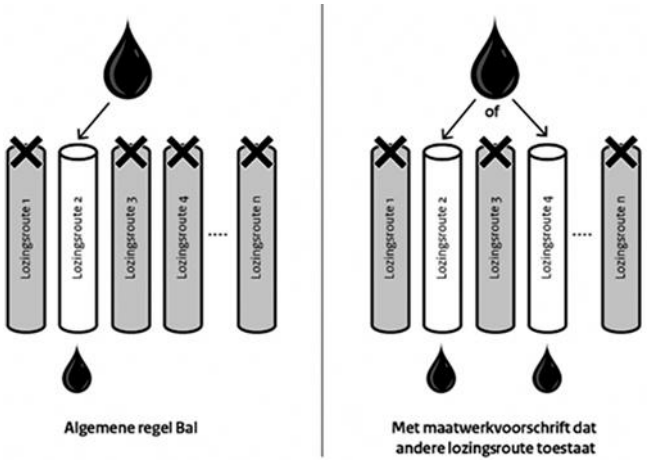

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.738 en 4.739 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.739 (water: emissiegrenswaarde lozingen in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde 300 mg/l voor onopgeloste stoffen, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.739 (water: emissiegrenswaarde lozingen in vuilwaterriool) *Bij het lozen in een vuilwaterriool geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen. Dit is een maat voor eventuele (an)organische verontreiniging (grond, aarde, gewasrestanten en gewasbeschermingsmiddelen).*

Toelichting artikelen 4.738 en 4.739 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.740 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster voor onopgeloste stoffen is NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.740 (water: meetmethoden) *Artikel 4.740 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor olie waaraan in artikel 4.499 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Omdat de emissiegrenswaarde die is gesteld betrekking heeft op niet-opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefiltreerd wordt.

Toelichting artikelen 4.734, 4.740 en 4.749 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij «gefilterd» wordt gewijzigd in «gefiltreerd».*

Artikel 4.741 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.741 (water: riooltekening) *Artikel 4.741 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.739. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.738, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.68 Spoelen van gewassen

Artikel 4.742 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het spoelen van gewassen, met uitzondering van bloembollen, bloemknollen of biologisch geteelde gewassen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.742 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf heeft betrekking op het spoelen van gewassen met uitzondering van bloembollen en bloemknollen die onder de reikwijdte van de paragrafen 4.69 (Spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen) en 4.70 (Spoelen van biologisch geteelde gewassen) vallen. Onder spoelen wordt niet het sorteren met behulp van een waterdumper verstaan.*

Het gaat met name om het spoelen van geoogste gewassen en om het verwijderen van aanhangende grond (tarra). Restanten van gewasbeschermingsmiddelen komen tijdens het wassen in het spoelwater terecht. Ook het slib dat bij het spoelen ontstaat bevat restanten van gewasbeschermingsmiddelen.

Artikel 4.743 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.742, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.743 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.743 regelt dat met het spoelen van gewassen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.743 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.744 (bodem: slib gelijkmatig verspreiden)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem kan het slib dat ontstaat bij het spoelen van gewassen gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden waar de gewassen zijn geteeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.744 (bodem: slib gelijkmatig verspreiden) *Slib dat ontstaat bij het spoelen van gewassen mag gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden waar de gewassen zijn geteeld. Het gelijkmatig verspreiden van slib over landbouwgronden was tot de inwerkingtreding van dit besluit toegestaan op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Op grond hiervan gold een vrijstelling voor het toepassen van grond binnen een landbouwbedrijf, wanneer de grond afkomstig was van een tot dat landbouwbedrijf behorend perceel waarop een vergelijkbaar gewas werd geteeld als op het perceel waar de grond werd toegepast.*

Artikel 4.745 (water: opnieuw gebruiken spoelwater)

1 Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater en de verontreiniging hiervan wordt bij het spoelen:
   a het spoelproces onderverdeeld in voorspoelen en naspoelen;
   b het spoelwater opnieuw gebruikt; en
   c de hoeveelheid naspoelwater geminimaliseerd.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.745, eerste lid *Het afvalwater dat ontstaat bij het spoelen van gewassen is verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen. Deze stoffen komen bij het voorspoelen in het voorspoelwater terecht, dat opnieuw wordt gebruikt voor het spoelen van een volgende lading gewassen.*

   Hoewel er ook enige (natuurlijke) afbraak zal plaatsvinden, zal de concentratie van de gewasbeschermingsmiddelen toenemen naarmate het spoelwater vaker wordt gebruikt. Door verdamping en doorsijpeling in de bodem zal de hoeveelheid voorspoelwater afnemen. De gewassen worden nagespoeld met schoon water en dit naspoelwater wordt opnieuw gebruikt als aanvulling van het voorspoelwater. Alleen naspoelwater mag eventueel worden geloosd, maar ook deze afvalwaterstroom moet op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 zoveel mogelijk beperkt worden.

Om te voorkomen dat te veel voorspoelwater ontstaat moet gebruik van naspoelwater zoveel mogelijk worden beperkt. Daarvoor is in het eerste lid, onder c, gesteld dat de hoeveelheid naspoelwater geminimaliseerd moet worden. Van de teler wordt dus vereist dat hij vooraf goed inschat hoe groot het bassin voor het voorspoelwater moet zijn om te voorkomen dat het bassin te vol raakt.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het spoelen van drooggeschoonde prei of asperges.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.745, tweede lid *Het opnieuw gebruiken van spoelwater geldt niet voor het spoelen van drooggeschoonde prei en asperges. Uiteraard mag opnieuw gebruiken wel.*
Prei
Bij het droogschonen van prei worden de buitenste bladeren van de prei handmatig verwijderd. Ook de worteldelen worden eerst afgesneden voordat deze met leiding- of bronwater worden nagespoeld. Dit naspoelwater is de enige afvalwaterstroom. Belangrijk is dat het naspoelwater niet meer in contact komt met het afval uit de droogschoonfase. Ondanks dat bij het nat- en droogschonen van prei de mogelijkheid bestaat dat gewasbeschermingsmiddelen in geringe hoeveelheden in het naspoelwater terechtkomen, afhankelijk van de effectiviteit van de voorgaande schoning en de eigenschappen van de toegepaste gewasbeschermingsmiddelen, valt het spoelen van drooggeschoonde prei toch onder de uitzondering. Uit beschikbare resultaten van bemonsteringen is gebleken dat gewasbeschermingsmiddelen maar in beperkte mate in het naspoelwater aanwezig zijn. Voor de degene die de activiteit verricht is een effectieve schoning belangrijk om een schoon product te kunnen (blijven) leveren.
Asperges
Uit onderzoek is gebleken dat de kwaliteit van het spoelwater van asperges vergelijkbaar is met naspoelwater van diverse andere gewassen. Bij asperges komt weinig grondtarra vrij. Daarnaast is de hoeveelheid gebruikt water gering en heeft het ook een functie als koelwater. Het spoelwater is optisch schoon. De aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen is niet te verwachten omdat de bespuitingen op de plant plaatsvinden nadat de oogst van asperges is gestopt en de plant bovengronds uitgroeit.

Artikel 4.746 (water: niet lozen voorspoelwater)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt voorspoelwater niet geloosd.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.746 (water: niet lozen voorspoelwater) *Het voorspoelwater dat niet meer opnieuw kan worden gebruikt, is zo verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen dat het niet mag worden geloosd. Eventueel is afvoer naar een erkende inzamelaar een mogelijkheid, maar dit kan eenvoudig voorkomen worden met een voldoende grote opvangvoorziening.*

Artikel 4.747 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen spoelwater afkomstig van het spoelen van drooggeschoonde prei of asperges of het naspoelwater afkomstig van het spoelen van andere gewassen gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.747, eerste en tweede lid *Artikel 4.747, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater als gevolg van het spoelen van drooggeschoonde prei of asperges of naspoelwater afkomstig van het spoelen van andere gewassen wordt geloosd over landbouwgronden, waarbij het gelijkmatig wordt verspreid. Het gaat om naspoelwater dat niet langer geschikt is voor het opnieuw gebruiken. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt, dan moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*
Als er geen mogelijkheden zijn voor het gelijkmatig verspreiden over landbouwgronden, bijvoorbeeld omdat hiervoor onvoldoende grond beschikbaar is, volgt uit het tweede lid dat het afvalwater kan worden geloosd op een vuilwaterriool.

2 Het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als het verspreiden over landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is.

3 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.747, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

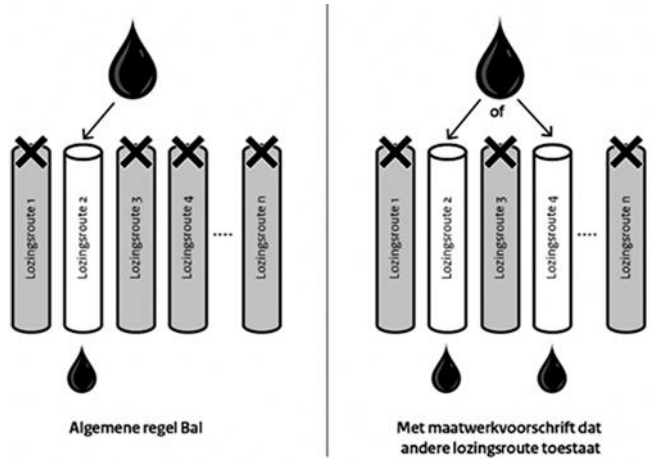

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.747 en 4.748 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.748 (water: emissiegrenswaarde lozingen in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen 300 mg/l, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.748 (water: emissiegrenswaarde lozen in vuilwaterriool) *Bij het lozen in het vuilwaterriool geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen. Dat is een maat voor eventuele (an)organische verontreiniging (grond, aarde, gewasrestanten en gewasbeschermingsmiddelen).*

Toelichting artikelen 4.747 en 4.748 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.749 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster voor onopgeloste stoffen is NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.749 (water: meetmethoden) *Artikel 4.749 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor onopgeloste stoffen waaraan in artikel 4.748 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Omdat de emissiegrenswaarde die is gesteld betrekking heeft op niet-opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefiltreerd wordt.

Toelichting artikelen 4.734, 4.740 en 4.749 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij «gefilterd» wordt gewijzigd in «gefiltreerd».*

Artikel 4.750 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.750 (water: riooltekening) *Artikel 4.750 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit artikel 4.748. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.747, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.69 Spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen

Artikel 4.751 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen of bloemknollen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.751 (toepassingsbereik) *Deze activiteit omvat het spoelen van bloembollen of bloemknollen met uitzondering van biologisch geteelde bloembollen en bloemknollen. Die vallen onder de reikwijdte van paragraaf 4.70 (Spoelen van biologisch geteelde gewassen). Onder spoelen wordt niet het sorteren met een waterdumper verstaan.*
In een bloembol bevindt zich de complete plant; het voedsel is opgeslagen in de ondergrondse bladeren. Bij knollen zit de complete plant ook in de knol maar is het voedsel opgeslagen in de wortel of stengel. Voorbeelden van bloembollen zijn de tulp, hyacint en narcis. Voorbeelden van bloemknollen zijn de dahlia, krokus en gladiool. Bij de oogst van bloembollen en -knollen wordt aanhangende grond (tarra) ook geoogst om beschadiging van de bloembollen en bloemknollen te voorkomen. Grond en bloembollen en bloemknollen worden gescheiden door te zeven en met water te spoelen. Het spoelwater wordt opgevangen in een bassin. In dit bassin bezinkt het meegevoerde slib, terwijl het spoelwater opnieuw wordt gebruikt. Restanten van gewasbeschermingsmiddelen in de aanhangende grond en aan de bloembollen en bloemknollen komen in het spoelwater terecht.

Artikel 4.752 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.751, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.752 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.752 regelt dat met het spoelen van niet-biologisch geteelde bloembollen en bloemknollen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.752 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.753 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.753 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel vervalt omdat in paragraaf 4.69, buiten artikel 4.754, geen artikelen staan die een bepaalde bodembeschermende voorziening verplicht stellen. Voor de werking van artikel 4.754 heeft de module van paragraaf 5.4.2 geen toegevoegde waarde omdat de Handreiking aanleg, beheer en monitoring bezinkbassins voor de bloembollensector toereikende voorschriften bevat.*

Artikel 4.754 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt bij het spoelen een bezinkbassin gebruikt dat voldoet aan de Handreiking aanleg, beheer en monitoring bezinkbassins voor de bloembollensector.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.754 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Voor het spoelen van bloembollen en bloemknollen worden bezinkbassins toegepast. Deze bezinkbassins mogen geen verontreinigende stoffen uitspoelen. Het beschermingsniveau moet minstens voldoen aan de stand der techniek die in de Handreiking aanleg, beheer en monitoring bezinkbassins voor de bloembollensector van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) is beschreven. Deze handreiking is te vinden op de website van het SIKB: www.sikb.nl. Hieruit volgt onder meer dat na aanleg het bezinkbassin om de vijf jaar wordt gekeurd.*

Artikel 4.755 (water: opnieuw gebruiken spoelwater)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater en de verontreiniging hiervan wordt bij het spoelen:
a het spoelproces onderverdeeld in voorspoelen en naspoelen;
b het spoelwater opnieuw gebruikt; en
c de hoeveelheid naspoelwater geminimaliseerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.755 (water: opnieuw gebruiken spoelwater) *Het afvalwater dat ontstaat bij het spoelen van gewassen is verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen. Deze stoffen komen bij het voorspoelen in het voorspoelwater terecht, dat opnieuw wordt gebruikt voor het spoelen van een volgende lading gewassen.*
Hoewel er ook enige (natuurlijke) afbraak zal plaatsvinden, zal de concentratie van de gewasbeschermingsmiddelen toenemen naarmate het spoelwater vaker wordt gebruikt. Door verdamping en doorsijpeling in de bodem zal de hoeveelheid voorspoelwater afnemen. De gewassen worden nagespoeld met schoon water en dit naspoelwater wordt opnieuw gebruikt als aanvulling van het voorspoelwater. Alleen naspoelwater mag eventueel worden geloosd, maar ook deze afvalwaterstroom moet op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 zoveel mogelijk beperkt worden.
Om te voorkomen dat te veel voorspoelwater ontstaat moet gebruik van naspoelwater zoveel mogelijk worden beperkt. Daarvoor is in onderdeel c gesteld dat de hoeveelheid naspoelwater geminimaliseerd moet worden. Van de teler wordt dus vereist dat hij vooraf goed inschat hoe groot het bassin voor het voorspoelwater moet zijn om te voorkomen dat het bassin te vol raakt.

Het bezinkbassin voldoet aan de Handreiking aanleg, beheer en monitoring bezinkbassins voor de bloembollensector. Deze handreiking is te vinden op de website van het SIKB: www.sikb.nl. Hieruit volgt onder meer dat na aanleg het bezinkbassin om de vijf jaar wordt gekeurd.

Artikel 4.756 (water: niet lozen spoelwater)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt voorspoelwater niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.756 (water: niet lozen spoelwater) *Het voorspoelwater dat niet meer geschikt is om opnieuw te worden gebruikt, is dermate verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen dat het niet mag worden geloosd. Eventueel is afvoer naar een erkende inzamelaar een mogelijkheid, maar dit kan eenvoudig voorkomen worden met een voldoende groot bezinkbassin.*

Artikel 4.757 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen naspoelwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.`

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.757, eerste lid *Het afvalwater als gevolg van het naspoelen van bloembollen en bloemknollen wordt geloosd over landbouwgronden, waarbij het gelijkmatig wordt verspreid. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt, dan moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen naspoelwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.757, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

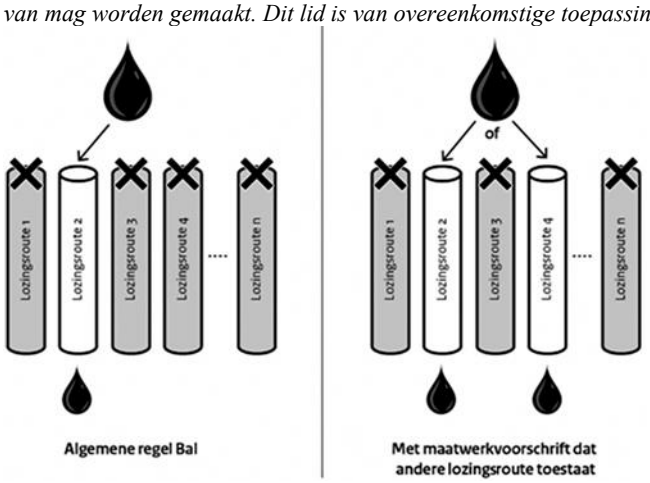

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.758 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.758 (water: riooltekening) *Artikel 4.758 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.757, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.70 Spoelen van biologisch geteelde gewassen

Artikel 4.759 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het spoelen van biologisch geteelde gewassen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.759 (toepassingsbereik) *Deze activiteit omvat het spoelen van biologisch geteelde gewassen. Het gaat dan vooral om het verwijderen van aanhangende grond. Onder spoelen wordt niet het sorteren met behulp van een waterdumper verstaan.*
Het afvalwater bevat niet of nauwelijks gewasbeschermingsmiddelen. Bij de biologische teelt worden nagenoeg geen chemische gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, maar natuurlijke vijanden en verwarringstechnieken (feromonen). Daarnaast wordt bij sommige teelten koper of zwavel gebruikt. Restanten kunnen in het afvalwater terechtkomen.

Artikel 4.760 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.759, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.760 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.760 regelt dat met het spoelen van biologisch geteelde gewassen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikelen 4.760, 4.761, 4.762 (oud) en 4.763 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Volgens artikel 4.761, eerste lid, Bal wordt afvalwater afkomstig van het spoelen van biologisch geteelde gewassen gelijkmatig verspreid over landbouwgronden. In het eerste lid wordt een tekstuele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de elders in het Bal gebruikte schrijfwijze.
In artikel 4.761, tweede en derde lid, zijn alternatieve lozingsroutes opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als verspreiden over landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is, of worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroutes vervallen. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken.
Door de regeling van de alternatieve lozingsroutes aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van artikel 4.761, tweede en derde lid, wordt artikel 4.760 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.762 (oud) en 4.763 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 3.102 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.761 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.759, gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.761, eerste, tweede en derde lid *Artikel 4.761, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater dat ontstaat bij het spoelen van biologisch geteelde gewassen wordt geloosd over landbouwgronden, waarbij het gelijkmatig wordt verspreid. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt, dan moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*
Als er geen mogelijkheden zijn voor het gelijkmatig verspreiden over landbouwgronden, bijvoorbeeld omdat hiervoor onvoldoende grond beschikbaar is, volgt uit het tweede lid dat het afvalwater kan worden geloosd op een vuilwaterriool.
Volgens het derde lid kan het afvalwater ook op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd als het vuilwaterriool op meer van 40 meter van de kadastrale grens van het perceel is gelegen. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar de gewassen gespoeld worden.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.761, vierde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op of in de bodem of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater altijd is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in of op de bodem of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het vierde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

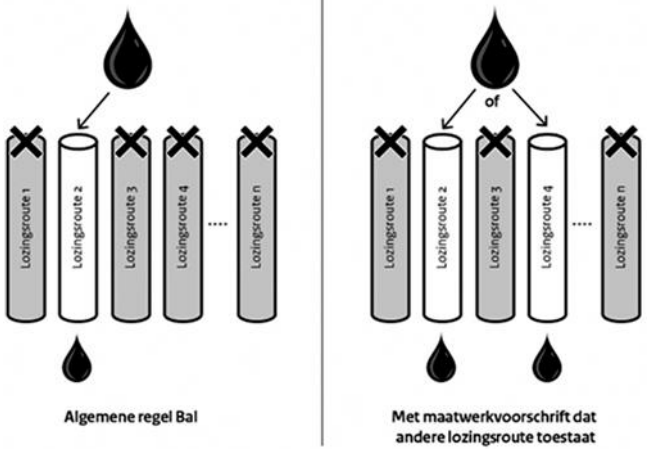

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.762 (water: emissiegrenswaarde lozingen in vuilwaterriool)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.762 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.761, eerste lid, Bal wordt afvalwater afkomstig van het spoelen van biologisch geteelde gewassen gelijkmatig verspreid over landbouwgronden. In het eerste lid wordt een tekstuele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de elders in het Bal gebruikte schrijfwijze.*
In artikel 4.761, tweede en derde lid, zijn alternatieve lozingsroutes opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als verspreiden over landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is, of worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroutes vervallen. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken.
Door de regeling van de alternatieve lozingsroutes aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van artikel 4.761, tweede en derde lid, wordt artikel 4.760 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.762 (oud) en 4.763 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 3.102 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.763 (water: emissiegrenswaarde lozingen op oppervlaktewaterlichaam)

Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.763 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens artikel 4.761, eerste lid, Bal wordt afvalwater afkomstig van het spoelen van biologisch geteelde gewassen gelijkmatig verspreid over landbouwgronden. In het eerste lid wordt een tekstuele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de elders in het Bal gebruikte schrijfwijze.*
In artikel 4.761, tweede en derde lid, zijn alternatieve lozingsroutes opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als verspreiden over landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is, of worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 m is. Deze alternatieve lozingsroutes vervallen. De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken.
Door de regeling van de alternatieve lozingsroutes aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.
In verband met het vervallen van artikel 4.761, tweede en derde lid, wordt artikel 4.760 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.762 (oud) en 4.763 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht en emissiegrenswaarden.
In lijn met artikel 3.102 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt er voor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.764 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het analyseren van een monster voor onopgeloste stoffen is NEN-EN 872 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.764 (water: meetmethoden) *Artikel 4.764 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor onopgeloste stoffen waaraan in de artikelen 4.762 en 4.763 een emissiegrenswaarde wordt gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarde die zijn gesteld betrekking hebben op niet-opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefiltreerd wordt.
Toelichting op artikel 4.764 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij «gefilterd» wordt gewijzigd in «gefiltreerd».*

Artikel 4.765 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.765 (water: riooltekening) *Artikel 4.765 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.761, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.71 Sorteren van niet-biologisch geteeld fruit

Artikel 4.766 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het met water sorteren van niet-biologisch geteeld fruit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.766 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf heeft alleen betrekking op het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit. Biologisch geteeld fruit is in paragraaf 4.72 (Sorteren van biologisch geteeld fruit) geregeld. Het gaat om het sorteren van fruit met behulp van water van eigen geteelde gewassen maar ook om gewassen van derden. Uit onderzoek is gebleken dat het afvalwater dat ontstaat bij het sorteren aanzienlijke hoeveelheden gewasbeschermingsmiddelen kan bevatten. Om beschadiging te voorkomen worden de kisten met fruit geleegd in waterbaden (zogenoemde waterdumpers). Van hieruit wordt het fruit naar de sorteerinstallatie getransporteerd.*

Het water in de waterbaden wordt opnieuw gebruikt, maar moet na verloop van tijd worden geloosd. Door het achterblijven van rot fruit, blad en slib en dergelijke raakt het water namelijk verontreinigd en is hierdoor niet meer geschikt om opnieuw te gebruiken.

Artikel 4.767 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.766, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.767 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.767 regelt dat het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit met water niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting op artikel 4.767 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.768 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.766, gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.768, eerste lid *Artikel 4.768, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater afkomstig van het sorteren van niet-biologisch geteeld fruit gelijkmatig wordt verspreid over landbouwgronden of wordt geloosd in het vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt, dan moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden, geloosd in een vuilwaterriool of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.768, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

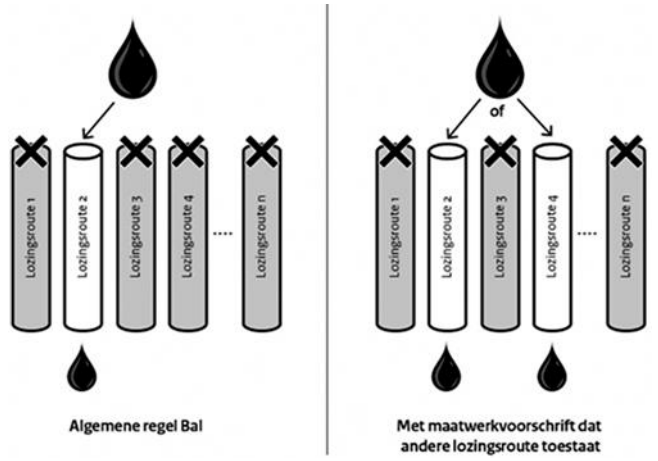

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting op artikelen 4.768 en 4.769 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.769 (water: lozingen in een vuilwaterriool)

1 Afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool wordt geleid door een zuiveringsvoorziening die ten minste 95% van de gewasbeschermingsmiddelen vermindert.
2 De zuiveringsvoorziening bestaat uit het voorzuiveren met een lamellenfilter en het nazuiveren met een ozoninstallatie en actief koolfilter.
3 De zuiveringsvoorziening voldoet aan tabel 4.769.

Tabel 4.769 Zuiveringsvoorziening

Voorwaarden zuiveringsvoorziening	Sorteerinstallatie met een capaciteit tot en met 8 m^3 water	Sorteerinstallatie met een capaciteit van meer dan 8 tot en met 16 m^3 water
Inhoud lamellenfilter in m^3	1,5	6
Capaciteit lamellenfilter in m^3 per uur	2	4
Capaciteit ozonfilter in m^3 per uur	1	3
Verbruik ozon in gram per m^3 afvalwater dat wordt behandeld	20	20
Contacttijd in ozoninstallatie in minuten	30	30
Contacttijd in actief koolfilter in minuten	20	20

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.769 (water: lozingen in vuilwaterriool) *Na lozing op het vuilwaterriool worden gewasbeschermingsmiddelen in een zuiveringtechnisch werk in zeer beperkte mate afgebroken, waardoor maatregelen bij de bron noodzakelijk zijn. Daarvoor wordt bij deze activiteit een zuiveringsvoorziening als verplichte maatregel opgenomen waarmee ten minste 95% van de gewasbeschermingsmiddelen uit het afvalwater worden verwijderd.*[86]
De opname van deze verplichte maatregel staat innovatie en de ontwikkeling van verbeterde technieken niet in de weg: op aanvraag kan toestemming worden verleend om een gelijkwaardige maatregel te treffen (artikel 4.7 van de wet).
Met deze zuiveringsvoorziening wordt het water uit de sorteerinstallatie eerst voorgezuiverd met een lamellenfilter. De grootte van het toe te passen lamellenfilter is afhankelijk van de hoeveelheid te behandelen afvalwater. Na de voorzuivering met het lamellenfilter vindt nazuivering van het afvalwater plaats met ozon en een actief koolfilter. De capaciteit van de ozoninstallatie is afhankelijk van de hoeveelheid te behandelen afvalwater. Het ozonverbruik en de contacttijd van ozon en van het actiefkoolfilter is onafhankelijk van de hoeveelheid te behandelen afvalwater. De eisen zijn opgenomen in tabel 4.769.
Het lamellenfilter en de goede werking daarvan is een belangrijke schakel voor de werking van de beschreven zuiveringstechniek. Het lamellenfilter zorgt voor verwijdering van zwevend stof waarmee ook een deel van de gewasbeschermingsmiddelen wordt verwijderd en het chemisch zuurstofverbruik wordt verlaagd.
De contacttijd van het water met het actief kool is belangrijk. Stoffen hebben tijd nodig om zich te hechten aan het actief kool. Als het water niet lang genoeg in het filterbed verblijft, zullen de gewasbeschermingsmiddelen niet voldoende worden verwijderd. De contacttijd is bepalend voor de omvang van het actief koolfilter. Het actief kool raakt op een gegeven moment verzadigd en absorbeert geen stoffen meer. Het actief kool moet dan schoongemaakt (regenereren of reactiveren) of vervangen worden. Goed onderhoud van de installatie is dus essentieel voor een goede werking daarvan.
In dit besluit staan alleen regels voor sorteerinstallaties die tot en met 16 m^3 aan water gebruiken. Er is onvoldoende informatie beschikbaar om eisen te stellen voor sorteerinstallaties groter dan 16 m^3. Die installaties zijn alleen mogelijk met maatwerk.

Artikel 4.770 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.770 (water: riooltekening) *Artikel 4.770 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.768, of in eventueel maatwerk. Deze tekening kan door het bevoegd gezag bij een locatiebezoek worden opgevraagd en gebruikt.*

[86] Zie ook het onderzoek van Van Vliet, H.P.M, M. Wenneker en R.J.A. Meulenkamp (2012). Waterbehandeling bij fruitsorteerinstallaties; ontwikkeling van een prototype. Grontmij Nederland, referentienummer W&E-1034497-RM/hh.

§ 4.72 Sorteren van biologisch geteeld fruit

Artikel 4.771 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het met water sorteren van biologisch geteeld fruit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.771 (toepassingsbereik) *Deze activiteit omvat het sorteren van biologisch geteeld fruit van eigen geteelde gewassen, maar ook van gewassen afkomstig van derden met behulp van water. Om beschadiging te voorkomen worden de kisten met fruit geleegd in waterbaden (zogenoemde waterdumpers) en van daaruit worden het fruit naar de sorteermachine getransporteerd. Het water in de waterbaden wordt opnieuw gebruikt, maar moet na verloop van tijd worden geloosd. Door het achterblijven van rot fruit, blad en slib en dergelijke raakt het water namelijk verontreinigd en is hierdoor niet meer geschikt om opnieuw te gebruiken.*

Artikel 4.772 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.771, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.772 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.772 regelt dat met het sorteren van biologisch geteeld fruit met water niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting op artikelen 4.772, 4.773 en 4.774 (oud) tot en met 4.777 (oud) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Volgens artikel 4.773, eerste lid, Bal wordt afvalwater afkomstig van het met water sorteren van biologisch geteeld fruit gelijkmatig verspreid over landbouwgronden. In het eerste lid wordt een tekstuele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de elders in het Bal gebruikte schrijfwijze.

In artikel 4.773, tweede en derde lid, waren alternatieve lozingsroutes opgenomen: het afvalwater kan ook worden geloosd in een vuilwaterriool als verspreiden over landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is, of worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool meer dan 40 meter is. Deze alternatieve lozingsroutes vervallen De gemeente en het waterschap kunnen beter zelf, in onderling overleg, gebiedsgericht bepalen in welke gevallen het lozen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam of in een vuilwaterriool mogelijk is, door daarover maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Zij kunnen hierbij onder meer de ligging van het vuilwaterriool, de beschikbare capaciteit van dat riool en de kwetsbaarheid van het oppervlaktewaterlichaam betrekken. Door de regeling van de alternatieve lozingsroutes aan de decentrale overheden over te laten, worden de regels voor initiatiefnemers duidelijker.

In verband met het vervallen van artikel 4.773, tweede en derde lid, wordt artikel 4.772 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.774 (oud), 4.775 (oud), 4.776 (oud) en 4.777 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, emissiegrenswaarden, de bijbehorende meetmethoden en de aanwezigheid van een riooltekening.

In lijn met artikel 3.105 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.773 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.771, gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.773, eerste tot en met derde lid *Het afvalwater als gevolg van het sorteren van biologisch geteeld fruit wordt gelijkmatig verspreid over landbouwgronden (eerste lid). Als verspreiden over de landbouwgronden redelijkerwijs niet mogelijk is, kan het afvalwater ook op het vuilwaterriool worden geloosd (tweede lid). Volgens het derde lid kan het afvalwater ook op het oppervlaktewater worden geloosd als het vuilwaterriool op meer dan 40 meter van de kadastrale grens van het perceel is gelegen. De 40 meter wordt gerekend vanaf het perceel waar de gewassen gespoeld worden. Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven routes. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.773, vierde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater altijd is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het vierde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

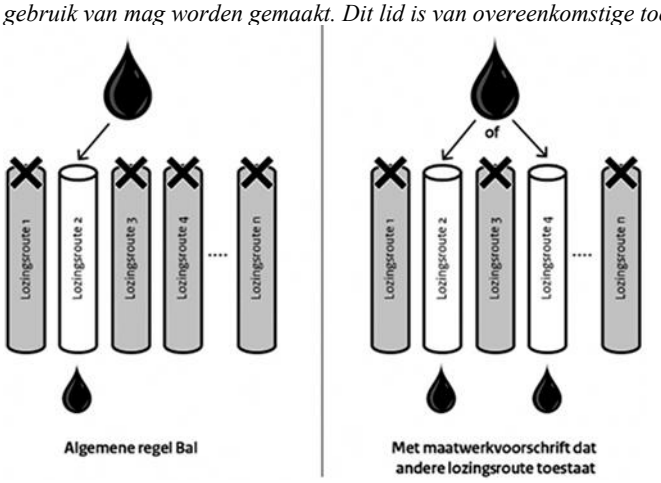

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.774 (water: emissiegrenswaarde lozingen op oppervlaktewaterlichaam) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.774 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van artikel 4.773, tweede en derde lid, wordt artikel 4.772 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.774 (oud), 4.775 (oud), 4.776 (oud) en 4.777 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, emissiegrenswaarden, de bijbehorende meetmethoden en de aanwezigheid van een riooltekening.*
In lijn met artikel 3.105 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.775 (water: emissiegrenswaarde lozingen in vuilwaterriool) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.775 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van artikel 4.773, tweede en derde lid, wordt artikel 4.772 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.774 (oud), 4.775 (oud), 4.776 (oud) en 4.777 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, emissiegrenswaarden, de bijbehorende meetmethoden en de aanwezigheid van een riooltekening.*
In lijn met artikel 3.105 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.776 (water: meetmethoden)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.776 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van artikel 4.773, tweede en derde lid, wordt artikel 4.772 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.774 (oud), 4.775 (oud), 4.776 (oud) en 4.777 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, emissiegrenswaarden, de bijbehorende meetmethoden en de aanwezigheid van een riooltekening.*
In lijn met artikel 3.105 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

Artikel 4.777 (water: riooltekening)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.777 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van artikel 4.773, tweede en derde lid, wordt artikel 4.772 gewijzigd en vervallen de artikelen 4.774 (oud), 4.775 (oud), 4.776 (oud) en 4.777 (oud). Bij het stellen van gebiedsgerichte regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen gemeente en waterschap zelf voorzien in een aanvullende meldplicht, emissiegrenswaarden, de bijbehorende meetmethoden en de aanwezigheid van een riooltekening.*
In lijn met artikel 3.105 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, wordt in de bruidsschat voor het omgevingsplan en de waterschapsverordening opgenomen dat het lozen van dit afvalwater in een vuilwaterriool of op een oppervlaktewaterlichaam is toegestaan. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat deze lozingen na inwerkingtreding van de Omgevingswet mogelijk blijven. Bij de aanpassing van het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen de gemeente en het waterschap vervolgens gebiedsspecifiek de juiste regels stellen en daarbij de bruidsschatregel laten vervallen of aanpassen.

§ 4.73 Substraatteelt van gewassen in de openlucht

Artikel 4.778 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het op substraat telen van gewassen in de openlucht.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het op substraat telen van gewassen op stellingen of in een gotensysteem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.778 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op substraatteelt in de openlucht. Dit gebeurt zowel op een niet-doorlatende als een doorlatende ondergrond. Bij een niet-doorlatende ondergrond gaat het om velden die zijn voorzien van een geheel verharde ondergrond zoals beton, betonplaten, asfalt of folie. Bij de teelt op substraat worden gewassen geteeld in potten, containers of andere substraathouders die op de ondergrond zijn geplaatst en waarbij al dan niet gebruik wordt gemaakt van worteldoek.*

Artikel 4.779 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.778, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.779 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.779 regelt dat met substraatteelt in de openlucht niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting op artikelen 4.779 en 4.785 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.780 (bodem: voorkomen uitspoeling bij substraatteelt op doorlatende ondergrond)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bij het bemesten bij de activiteit, bedoeld in artikel 4.778, eerste lid, op een doorlatende ondergrond:

a worden alleen kunstmeststoffen gebruikt die over een langere periode de werkzame bestanddelen afgeven; of
b wordt een druppelsysteem gebruikt waarbij de waterafgifte en de kunstmeststoffenafgifte zijn afgestemd op de behoefte van het gewas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.780 (bodem: voorkomen uitspoeling bij substraatteelt op doorlatende ondergrond) *Dit artikel heeft betrekking op substraatteelt op een doorlatende ondergrond. Voorkomen moet worden dat de bodem onnodig wordt belast met meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Ook moet worden voorkomen dat meststoffen door uitspoeling via de bodem in een oppervlaktewaterlichaam terecht kunnen komen. Bij het gebruik van kunstmeststoffen worden alleen kunstmeststoffen gebruikt die de werkzame stoffen over een langere periode afgeven of door gebruik te maken van een druppelsysteem waarbij de waterafgifte en daarmee ook de kunstmeststoffenafgifte is afgestemd op de behoefte van het gewas. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 5 van en bijlage III, onder 1 en onder 3, bij de nitraatrichtlijn.*
Toelichting op artikelen 4.780, 4.783, 4.784, 4.786 en 4.787 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.781 (water: opnieuw gebruiken bij substraatteelt op niet-doorlatende ondergrond)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater en het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij substraatteelt op een niet-doorlatende ondergrond:
   a wordt het drainwater opgevangen in een opvangvoorziening en opnieuw gebruikt; en
   b wordt na het bemesten of het bespuiten van de gewassen met gewasbeschermingsmiddelen de eerste 50 m^3 drainwater en hemelwater per hectare teeltoppervlakte opgevangen in de opvangvoorziening en opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.781, eerste lid *Bij substraatteelt op een niet doorlatende ondergrond wordt het drainwater (het teveel aan voedingswater dat niet wordt opgenomen door het gewas) altijd opgevangen om te voorkomen dat meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen afstromen naar een oppervlaktewaterlichaam. Verder moet na een bemesting of bespuiting de eerste 50 m^3 hemelwater per hectare teeltoppervlak worden opgevangen. Op die wijze wordt geborgd dat in geval van een regenbui het eerste afvloeiende water altijd wordt opgevangen. Het is niet toegestaan dat dit zogenoemde «first-flush» hemelwater wordt geloosd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 5 van de nitraatrichtlijn.*
Er moet een opvangvoorziening aanwezig zijn om het drainwater en het hemelwater op te vangen en te dienen als gietwaterbassin. In de regels die tot het in werking treden van deze paragraaf golden, was de grootte van de opvangvoorziening vastgelegd. Het huidige besluit kent deze verplichting niet meer; het wordt aan degene die de activiteit verricht overgelaten de grootte van het bassin te bepalen. Voorwaarde is wel dat het drainwater en de eerste 50 m^3 drainwater en hemelwater per hectare teeltoppervlak na bemesting en bespuiting niet wordt geloosd en opnieuw wordt gebruikt.
Om het water in de opvangvoorziening voor opnieuw gebruiken geschikt te houden zal dit aangevuld moeten worden met natriumarm water zoals hemelwater. Het hangt uiteindelijk af van de aard van de teelt hoe groot de opvangvoorziening moet zijn. Degene die de activiteit verricht kan dat het beste zelf bepalen.

2 Dit artikel is niet van toepassing:
a als bij het bemesten van de gewassen alleen kunstmeststoffen worden gebruikt die over een langere periode werkzame stoffen afgeven en de teeltoppervlakte niet meer dan 500 m^2 is; of
b op de teelt van aardbeienplanten op trayvelden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.781, tweede lid *Omdat de eisen voor het hebben van een opvangvoorziening onevenredig zwaar zijn voor kleinschalige teelt in potten of containers is een ondergrens opgenomen. Het artikel ziet niet op een teeltoppervlak van niet meer dan 500 m^2 als het gebruik wordt gecombineerd met langzaam werkende kunstmeststoffen. Dit zijn kunstmeststoffen met een speciale coating waardoor de voedingsstoffen geleidelijk vrijkomen en beter kunnen worden benut (minder uitspoeling). Ook de teelt van aardbeien op trayvelden is uitgezonderd; dat is geregeld in artikel 4.782.*
Toelichting artikel 4.781, tweede lid onder b en artikel 4.782, opschrift en aanhef [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In de artikelen 4.781 en 4.782 Bal stond «aardbeien op trayvelden» terwijl «aardbeienplanten op trayvelden» is bedoeld. Met deze wijziging wordt aangesloten op de formulering van artikel 3.87, vijfde lid, Activiteitenbesluit milieubeheer, zoals dat gold tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet.*

Artikel 4.782 (water: aardbeienplanten op trayvelden op niet-doorlatende ondergrond)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater en het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij de teelt van aardbeienplanten op trayvelden op een niet-doorlatende ondergrond:
a wordt het drainwater opgevangen in een opvangvoorziening en opnieuw gebruikt; en
b wordt na het bemesten of het bespuiten van de gewassen met gewasbeschermingsmiddelen de eerste 30 m^3 drainwater en hemelwater per hectare teeltoppervlakte opgevangen in een opvangvoorziening en opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.782 (water: aardbeien op trayvelden op niet-doorlatende ondergrond) *Bij de teelt van aardbeien op trayvelden op een niet-doorlatende ondergrond wordt het drainwater (het teveel aan voedingswater dat niet wordt opgenomen door het gewas) opgevangen. Het opnieuw gebruiken van water binnen de aardbeienteelt is in verband met de verspreiding van ziekten niet altijd mogelijk. Daarnaast vindt de activiteit niet het hele jaar plaats. Water dat niet opnieuw kan worden gebruikt binnen de teelt kan worden gebruikt bij een andere teelt of als groenbemester. Bovendien moet, net als andere teelt op een niet-doorlatende ondergrond, de eerste 30 m^3 hemel- en drainwater per hectare teeltoppervlak na bemesting of bespuiting worden opgevangen (first-flush). Dit om te voorkomen dat verontreinigd drain- en hemelwater wordt geloosd.*
Toelichting artikel 4.781, tweede lid onder b en artikel 4.782, opschrift en aanhef [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In de artikelen 4.781 en 4.782 Bal stond «aardbeien op trayvelden» terwijl «aardbeienplanten op trayvelden» is bedoeld. Met deze wijziging wordt aangesloten op de formulering van artikel 3.87, vijfde lid, Activiteitenbesluit milieubeheer, zoals dat gold tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet.*

Artikel 4.783 (water: niet lozen drainwater bij substraatteelt op niet-doorlatende ondergrond)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt drainwater afkomstig van substraatteelt op een niet-doorlatende ondergrond en hemelwater afkomstig uit een opvangvoorziening niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.783 (water: niet lozen drainwater bij substraatteelt op niet-doorlatende ondergrond) *In de artikelen 4.781 en 4.782 worden geen eisen gesteld aan de omvang van de opvangvoorziening, maar er is een gebod om in ieder geval al het drainwater (voedingswater dat bij substraatteelt niet wordt opgenomen door het gewas) op te vangen en opnieuw te gebruiken. Uit die opvangvoorziening mag niet worden geloosd en opnieuw gebruiken is verplicht. Drainwater en het afvalwater dat uit de opvangvoorziening afkomstig zijn en niet meer geschikt zijn voor hergebruik mogen niet worden geloosd. Het uitgangspunt is dat geen afspoeling plaatsvindt van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen van de niet-doorlatende ondergrond naar een oppervlaktewaterlichaam.*
Toelichting op artikelen 4.780, 4.783, 4.784, 4.786 en 4.787 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

§ 4.74 Substraatteelt van gewassen op stellingen of in een gotensysteem in de openlucht

Artikel 4.784 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het op substraat telen van gewassen op stellingen of in een gotensysteem in de openlucht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.784 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf regelt de teelt van gewassen in potten of containers die geplaatst zijn in gotensystemen of op stellingen. De teelt vindt plaats in de openlucht en kan zowel op een doorlatende als een niet-doorlatende ondergrond plaatsvinden. Bij deze teelt moet het drainwater (het teveel aan voedingswater dat niet wordt opgenomen door het gewas) opgevangen en opnieuw gebruikt worden. Als het opnieuw gebruiken binnen de teelt niet mogelijk is, kan het water ook opnieuw worden gebruikt binnen een andere teelt.*

Toelichting op artikelen 4.780, 4.783, 4.784, 4.786 en 4.787 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.785 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.784, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.785 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.785 regelt dat met substraatteelt in de openlucht van gewassen op stellingen of in een gotensysteem niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting op artikelen 4.779 en 4.785 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.786 (water: opnieuw gebruiken bij stellingen en goten)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het drainwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.784, opgevangen en opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.786 (water: opnieuw gebruiken bij stellingen en goten) *Op grond van dit artikel geldt een gebod om in ieder geval al het drainwater (het teveel aan voedingswater dat niet wordt opgenomen door het gewas) op te vangen en opnieuw te gebruiken.*

Toelichting op artikelen 4.780, 4.783, 4.784, 4.786 en 4.787 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.787 (water: niet lozen drainwater)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt drainwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.784, niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.787 (water: niet lozen drainwater) *Drainwater (het teveel aan voedingswater dat niet wordt opgenomen door het gewas) dat niet meer kan worden hergebruikt mag niet geloosd worden. Het uitgangspunt is dat geen lozing plaatsvindt van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar een oppervlaktewaterlichaam.*

Toelichting op artikelen 4.780, 4.783, 4.784, 4.786 en 4.787 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

§ 4.75 Assimilatiebelichting

Artikel 4.788 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gebruiken van assimilatiebelichting in een kas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.788 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het toepassen van assimilatiebelichting in een kas. Assimilatiebelichting is de kunstmatige belichting van gewassen die bedoeld is het groeiproces van gewassen te bevorderen. Verwezen wordt naar de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit.*

Deze paragraaf bevat eisen om lichthinder door assimilatiebelichting te voorkomen en de duisternis en het donkere landschap te beschermen. De eisen voor het reduceren van de lichtuitstraling van een kas zijn afhankelijk van de lichtsterkte die aanwezig is. Een lichtscherminstallatie kan bestaan uit een schermdoek, maar ook uit verschillende onderdelen of meerdere schermdoeken. Degene die de activiteit verricht moet de reductie van de lichtscherminstallatie aantonen, bijvoorbeeld door productinformatie van de leverancier.

De regels laten onverlet dat via maatwerk decentraal afwijkende regels kunnen worden gesteld aan bijvoorbeeld het schermpercentage. Uiteraard moeten deze wel aan de beste beschikbare technieken te voldoen.

Artikel 4.789 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.788, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.789 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.789 regelt dat met het gebruik van assimilatiebelichting in een kas niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting op artikel 4.789 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.790 (lichthinder)

1 Met het oog op het beperken van lichthinder bij het gebruik van assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van 15.000 lux of meer is de lichtuitstraling van zonsondergang tot zonsopgang verminderd door:
   a de bovenzijde van de kas te voorzien van een lichtscherminstallatie waardoor de lichtvermindering ten minste 98% is; en
   b de gevel van de kas zo af te schermen dat op een afstand van 10 m van de gevel de lichtvermindering ten minste 95% is en de in de kas gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.790, eerste lid *Bij een lichtsterkte van 15.000 lux of meer moet de bovenzijde van de kas vanaf zonsondergang tot zonsopgang zijn voorzien van een lichtscherminstallatie die minimaal 98% reduceert. Onafhankelijk van de lichtsterkte moeten de gevels van een kas zo zijn afgeschermd dat de lichtreductie 95% of meer bedraagt op een afstand van 10 meter van de gevel, en de gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.*

Het bevoegd gezag heeft met maatwerk de mogelijkheid om andere eisen te stellen. Er zijn namelijk gewassen die met deze mate van afscherming niet kunnen worden geteeld. Andersom kunnen met maatwerk ook strengere eisen worden gesteld om de duisternis en het donkere landschap verder te beschermen.

2 Bij het gebruik van assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van minder dan 15.000 lux is de lichtuitstraling verminderd door:
   a de bovenzijde van de kas te voorzien van een lichtscherminstallatie waardoor de lichtvermindering:
      1° ten minste 98% is tijdens de donkerteperiode; en
      2° ten minste 74% tijdens de nanacht; en
   b de gevel van de kas van zonsondergang tot zonsopgang zo af te schermen dat op een afstand van 10 m van de gevel de lichtvermindering ten minste 95% is en de in de kas gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.790, tweede lid *Als de lichtsterkte minder dan 15.000 lux is dan moet de bovenzijde van de kas alleen gedurende de donkerteperiode zijn voorzien van een lichtscherminstallatie die minimaal 98% reduceert. De reductie in de nanacht hoeft maar 74% te zijn. Onafhankelijk van de lichtsterkte moeten de gevels van een kas zo zijn afgeschermd dat de lichtreductie 95% of meer bedraagt op een afstand van 10 meter van de gevel, en de gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.*

Het bevoegd gezag heeft met maatwerk de mogelijkheid om andere eisen te stellen. Er zijn namelijk gewassen die met deze mate van afscherming niet kunnen worden geteeld. Andersom kunnen met maatwerk ook strengere eisen worden gesteld om de duisternis en het donkere landschap verder te beschermen.

3 De donkerteperiode is de periode van 1 november tot 1 april van 18.00 tot 24.00 uur en van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van het tijdstip van een half uur na zonsondergang tot 02.00 uur.

4 De nanacht is de periode van 1 november tot 1 april van 24.00 uur tot het tijdstip van zonsopgang en van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van 02.00 uur tot het tijdstip van zonsopgang.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.790 (lichthinder) *Een lichtscherminstallatie kan bestaan uit een schermdoek, maar ook uit verschillende onderdelen of meerdere schermdoeken. Degene die de activiteit verricht moet de reductie van de lichtscherminstallatie aantonen, bijvoorbeeld door productinformatie van de leverancier.*

Artikel 4.791 (overgangsrecht)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.791 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bevatte overgangsrecht dat tot en met 31 december 2020 geldig was, dus tot voor het in werking treden van het Bal. Om die reden kan het vervallen.*

§ 4.76 Drainwater of spoelwater van filters bij substraatteelt in een kas

Artikel 4.791 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het bij het telen van gewassen op substraat in een kas:

a gebruiken van water voor het telen;

b lozen van drainwater; of

c lozen van spoelwater met gewasbeschermingsmiddelen van filters van een waterdoseringsinstallatie.

Toelichting op artikel 4.791 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 4.76 gaat over het lozen van drainwater of spoelwater van filters afkomstig van substraatteelt in een kas.*

Drainwater is het voedingswater dat bij de teelt op substraat (teelt los van de grond, bijvoorbeeld op tafels of steenwol) niet wordt opgenomen door het gewas. Drainwater bevat relatief hoge gehalten aan meststoffen en als gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, ook hoge gehalten aan gewasbeschermingsmiddelen. Al in het Lozingenbesluit Wvo glastuinbouw (Besluit van 22 september 1994, houdende regels voor lozingen vanuit glastuinbouwbedrijven, Stb. 1994, 699) is geconstateerd, dat met het oog op het kunnen bereiken van de gewenste milieukwaliteit het vergaand terugdringen van drainwaterlozingen (in dat besluit spuiwaterlozingen genoemd) nodig zal zijn, waarbij direct lozen in een oppervlaktewaterlichaam op termijn geheel zal moeten worden beëindigd of in elk geval worden geminimaliseerd. Omdat drainwater in beginsel geschikt is voor hergebruik als voedingswater, is in het hiervoor genoemde lozingenbesluit een saneringstraject ingezet in de vorm van een verplichting van het gebruik van goed gietwater, het toepassen van recirculatie en het aansluiten op een vuilwaterriool. Met «goed gietwater» wordt water met een laag natriumgehalte bedoeld, zoals opgevangen hemelwater. Het lage natriumgehalte maakt het mogelijk om de recirculatie zo lang mogelijk voort te zetten. Maar ook bij toepassing van goed gietwater ging het lozingenbesluit ervan uit dat vooral door het oplopende zoutgehalte in het drainwater recirculatie niet ongelimiteerd mogelijk zou zijn, waardoor lozing niet altijd geheel kon worden voorkomen. Het lozingenbesluit stond daarom restlozingen toe. Bij de inbouw van de regels in het Activiteitenbesluit milieubeheer is in aanvulling op de middelvoorschriften over gietwater en recirculatie een stapsgewijs dalende emissienorm voor stikstof met de sector overeengekomen en in het vooruitzicht gesteld, met als uitgangspunt dat de lozing van stikstof tot nagenoeg nul in 2027 zal worden teruggebracht. De eerste stappen van die dalende emissienormen zijn daarbij ook in het besluit vastgelegd. In 2017 is het Activiteitenbesluit milieubeheer aangevuld met een zuiveringsplicht voor situaties dat drainwater met gewasbeschermingsmiddelen wordt geloosd.

Op de verschillende onderdelen van de saneringsaanpak wordt nader ingegaan in de toelichting op de hiernavolgende artikelen.

De paragraaf gaat ook over het lozen van spoelwater van filters dat gewasbeschermingsmiddelen bevat van een waterdoseringsinstallatie. Als er geen sprake is van het lozen van drainwater of spoelwater is deze paragraaf niet van toepassing. Zo is het denkbaar dat bij een bedrijf volledige recirculatie wel mogelijk is en drainwater dus niet geloosd hoeft te worden. Ook is het mogelijk dat een bedrijf waar drainwater alleen zeer incidenteel vrijkomt, besluit eventueel vrijkomend drainwater via een tankauto af te voeren naar een verwerker, in plaats van aansluiting op de riolering en zuivering op de eigen locatie. Er is dan geen sprake van lozen, maar van afvoer van afvalstoffen.

Toelichting artikel 4.791 en artikel 4.791h [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Door de wijziging van de artikelen 4.791 en 4.791h Bal is het gebruiken van water voor het telen onder het toepassingsbereik van de paragrafen 4.76 en 4.77 gebracht. Deze wijziging is nodig om de zogenoemde nullozers onder het toepassingsbereik van de regels te brengen. Onder het Activiteitenbesluit milieubeheer was dat al het geval en het is niet de bedoeling geweest om dat te veranderen. Met deze wijziging wordt die onvolkomenheid hersteld. Voor een uitgebreide toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar 4.1 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.791a (melding)

1 Het is verboden water te lozen afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.791, aanhef en onder b en c, zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.791a, eerste lid en artikel 4.791i, eerste lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Deze artikelen zijn aangepast zodat de meldingsplicht van deze artikelen niet uitgebreid wordt naar het gebruik van water. De meldingsplicht blijft met deze aanpassing alleen verplicht voor het lozen van water.*

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting op artikel 4.791a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Artikel 4.791a Bal regelt dat het drainwater afkomstig van substraatteelt in een kas of spoelwater van filters dat gewasbeschermingsmiddelen bevat van een waterdoseringsinstallatie, niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Het betreft in beginsel een eenmalige melding; niet bedoeld is dat elke keer voordat drainwater uit het recirculatiesysteem wordt geloosd of spoelwater wordt geloosd gemeld hoeft te worden. Door de melding geeft de tuinder aan dat in zijn bedrijf lozingen van drainwater en spoelwater vrijkomen. De omvang en frequentie van lozingen van drainwater volgt uit de rapportage die verplicht is op grond van artikel 4.791fa Bal. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 Bal gevoegd.*

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie. Omdat paragraaf 3.6.2 (glastuinbouwbedrijf) Bal zelf geen vergunningplicht bevat, zou hiervan alleen sprake kunnen zijn als het telen van gewassen in een kas onderdeel zou zijn van een grotere vergunningplichtige activiteit, zoals van een complex bedrijf. Dit zal zich in de praktijk echter nauwelijks voordoen.

Artikel 4.791b (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen drainwater, spoelwater of ander water gebruikt voor het telen van gewassen op substraat, dat verontreinigd is, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting op artikel 4.791b, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het eerste lid geeft aan dat het drainwater afkomstig van substraatteelt in een kas of spoelwater van filters dat gewasbeschermingsmiddelen bevat van een waterdoseringsinstallatie wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

Toelichting op artikel 4.791b, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Glastuinbouwbedrijven dienen het te lozen drainwater en spoelwater te lozen in een vuilwaterriool, tenzij op basis van maatwerk een andere lozingsroute van toepassing is. De wijziging bepaalt dat deze passage naast drainwater en spoelwater ook van toepassing is op ander verontreinigd water dat afkomstig is uit de teelt van gewassen op substraat.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting op artikel 4.791b, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Van de voorkeursroute in het eerste lid kan bij maatwerk worden afgeweken. In tegenstelling tot het Activiteitenbesluit milieubeheer is er in het Bal niet voor gekozen een voor onbepaalde tijd geldend voorschrift op te nemen dat in algemene zin de mogelijkheid biedt bij afwezigheid of onvoldoende capaciteit van het vuilwaterriool op een oppervlaktewaterlichaam te lozen. Een dergelijke algemene en in de tijd onbegrensde uitzondering op de voorkeursroute moet worden gezien in de context van het begin van het saneringstraject. Omdat de omvang (volume) van de lozingen in die periode nog hoog was en de glastuinbouwgebieden grotendeels niet of niet voldoende waren gerioleerd, stond het besluit ook lozingen op het oppervlaktewaterlichaam toe, als volledige lozing op het vuilwaterriool niet mogelijk was. Uitgangspunt daarbij was wel, dat naarmate het bedrijf groter is en meer loost verplichting tot aansluiting op het vuilwaterriool ook bij een langere afstand van dat riool redelijk is (bijvoorbeeld 200 meter bij een bedrijf van 2 hectare), en dat daar waar de capaciteit van het vuilwaterriool onvoldoende is, een zekere mate van buffering van het afvalwater van de bedrijven kan worden verlangd, om die beperkte capaciteit optimaal te benutten. Vanaf de inwerkingtreding van het Bal is de lozingssituatie vanwege andere onderdelen van de saneringsaanpak echter wezenlijk anders. Zo leiden de stapsgewijs dalende emissienormen in 2021 tot veel kleinere omvang van de lozingen, leidt naar verwachting de zuiveringsverplichting ook gelet op de capaciteit van de installaties tot enige buffering van het afvalwater en daarmee spreiding van de lozingen en zijn grote stappen gezet in het rioleren van de glastuinbouwgebieden, zodat aansluiting op het riool voor veel meer bedrijven aan de orde is. Een algemeen geformuleerd en in tijd onbegrensd uitzonderingsartikel past gelet daarop niet bij de uitgangspunten van het Bal, zoals ook in paragraaf 4.8.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dat besluit is aangegeven. De aanwezigheid en de capaciteit van de riolering is regionaal bepaald en niet zozeer afhankelijk van de bedrijfssituatie. De consultatieversie ging er daarom van uit dat of en onder welke voorwaarden op een oppervlaktewaterlichaam geloosd kan worden, het best geregeld kan worden met een maatwerkregel in de waterschapverordening, waarin de regel ook kan worden afgestemd op de reden waarom een uitzondering nodig is. Zo is het goed denkbaar dat daar waar de riolering onvoldoende capaciteit heeft lozing pas na een bepaalde mate van bufferen wordt toegestaan, terwijl bij afwezigheid van de riolering en lozing op het oppervlaktewaterlichaam soms juist spreiding van de lozing wenselijk kan zijn om piekbelasting van het oppervlaktewaterlichaam te voorkomen. In gebieden waar gekozen is voor collectieve zuivering of riolering met voldoende capaciteit aanwezig is, ligt het bieden van een uitzondering niet voor de hand. Om geen gat in de regels te laten ontstaan op het moment van inwerkingtreding is in de consultatieversie via de bruidsschat voorzien in overgangsrecht. De gedachte was daarbij dat de waterschappen deze algemeen geformuleerde bruidsschatregels:*

a ofwel gaandeweg de voortgang van de saneringsaanpak laten vervallen, omdat lozen op het oppervlaktewaterlichaam conform de uitgangspunten van het beleid kan worden beëindigd,

b ofwel, daar waar blijvend lozen wenselijk is en ook in overeenstemming is te brengen met de doelen van de Kaderrichtlijn water, waterkwaliteitsdoeltellingen, op de problematiek van het specifieke gebied toespitsen en concretiseren.

Naar aanleiding van de consultatie is besloten de regels over het lozen dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het Bal plaatsvond niet in de bruidsschat, maar als overgangsrecht in het Bal op te nemen. Dit is in paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting verder toegelicht.

Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerk stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen in het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewaterlichaam is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.

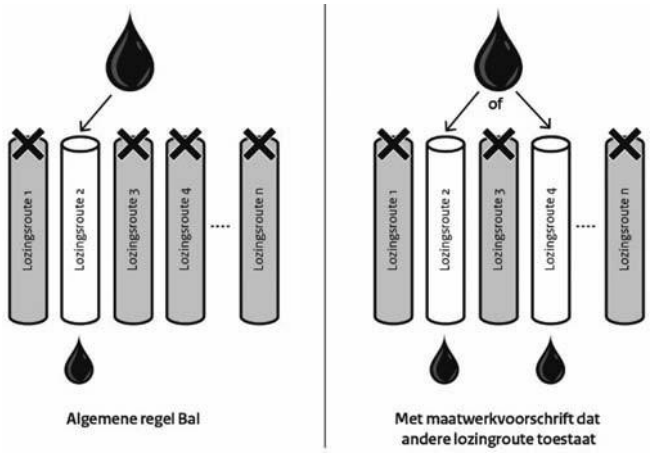

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.791c (water: gebruik natriumarm gietwater en recirculeren)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater bij het lozen van drainwater:
   a wordt een hemelwateropvangvoorziening van ten minste 500 m^3/ha teeltoppervlakte gebruikt; of
   b wordt water gebruikt met een natriumgehalte dat niet hoger is dan dat van hemelwater.

Toelichting op artikel 4.791c (nieuw), eerste en tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste en tweede lid van dit artikel is de verplichting tot het gebruik van natriumarm gietwater en recirculeren van drainwater opgenomen. Daarmee geldt voor lozen vanuit substraatteelt in relatie tot meststoffen een combinatie van middelvoorschriften (hemelwaterbassin en recirculatie) en een doelvoorschrift voor stikstof. Uitgangspunt van het Bal is dat er voor een bepaald aspect, in dit geval het lozen van stikstof, slecht één regulerende norm geldt, bij voorkeur een doelvoorschrift waarmee degene die de activiteit verricht zelf kan bepalen hoe hij zijn bedrijfsvoering inricht. Bij het lozen van drainwater zijn middelvoorschriften, waaronder de recirculatieplicht, naast het doelvoorschrift in artikel 4.791e Bal opgenomen. De hemelwateropvangvoorziening, bedoeld in het eerste lid, onder a, die wordt gebruikt hoeft niet op het bedrijf te staan van degene die de activiteit verricht. Er kan bijvoorbeeld ook gebruik worden gemaakt van opslag bij de buurman.*

2 Drainwater wordt gerecirculeerd met een recirculatiesysteem.

3 Het eerste en tweede zijn niet van toepassing als bij het lozen van drainwater de hoeveelheid geloosde totaal stikstof, bedoeld in artikel 4.791e, niet meer is dan 25 kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar of als in een kas de totale teeltoppervlakte voor het telen van gewassen op substraat kleiner is dan 2.500 m^2.

Toelichting op artikel 4.791c (nieuw), derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit lid bevat een tweetal uitzonderingen van de verplichtingen genoemd in het eerste en tweede lid. Deze uitzonderingen hebben te maken met de doelmatigheid van de in die leden opgenomen verplichtingen. Een hemelwateropvangvoorziening, het rekening houden met het natriumgehalte van het afvalwater en de recirculatie zijn niet verplicht, als ook zonder deze voorzieningen de vracht aanwezige stikstof per hectare teeltoppervlak per jaar in het te lozen drainwater niet meer bedraagt dan 25 kilogram. Bij kleine bedrijven (bedrijven met een glasoppervlak kleiner dan 2.500 vierkante meter) zal de situatie, dat de verplichting van een hemelwateropvangvoorziening, het rekening houden met het natriumgehalte van het afvalwater en recirculatie niet doelmatig is, naar verwachting vaak aan de orde zijn. Om te voorkomen dat in al die gevallen maatwerkvoorschriften moeten worden gesteld, is een uitzondering van deze verplichtingen voor kleine bedrijven opgenomen.*
Toelichting op artikel 4.791c, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Met deze wijziging in artikel 4.791c, derde lid, Bal wordt een fout hersteld. Het gaat niet om de toegediende totaal stikstof maar om de geloosde totaal stikstof. Zo stond het ook in artikel 3.66, zevende lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.791d (water: zuivering gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt drainwater of spoelwater, dat gewasbeschermingsmiddelen bevat, voor het lozen door een zuiveringsvoorziening geleid die ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen uit het water verwijdert.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als het drainwater of het spoelwater na het lozen wordt geleid door een zuiveringsvoorziening of een zuiveringtechnisch werk waarmee ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen uit het water wordt verwijderd.

3 Het zuiveringsrendement van de zuiveringsvoorziening wordt bepaald volgens het Meetprotocol voor het testen van het zuiveringsrendement van zuiveringsinstallaties glastuinbouw.

4 Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd, worden de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.

Toelichting op artikel 4.791d, vierde lid (nieuw) en artikel 4.791da (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Artikel 4.791da van het Bal borgt dat het bevoegd gezag jaarlijks wordt geïnformeerd over de wijze van zuiveren van drainwater of spoelwater van het afgelopen kalenderjaar. Deze informatieplicht over de wijze van zuiveren biedt een extra waarborg. De informatie die jaarlijks wordt doorgegeven, is gelijk aan de informatie die is doorgegeven na een wijziging in de wijze van voldoen, of gelijk aan de informatie die het jaar ervoor is doorgegeven. Het doorgeven van de wijze van zuiveren maakt het mogelijk om op regionaal en op landelijk niveau inzichtelijk te maken op welke manieren glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen.*
Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd wordt de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.

Toelichting op artikel 4.791d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het telen van gewassen op substraat in een kas is het lozen van afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat niet toegestaan, tenzij dat afvalwater wordt gezuiverd. Het gaat zowel om glastuinbouwbedrijven als om bedrijven met «ondersteunend glas». Laatstgenoemde bedrijven zijn meestal akkerbouw- of tuinbouwbedrijven waarbij de teelt in de kassen ten dienste staat aan de teelt van gewassen in de open lucht. De teelt in een kas ondersteunt de bedrijfsvoering van deze bedrijven, doordat de kas wordt gebruikt voor bijvoorbeeld de opkweek van planten. Zuivering van het te lozen afvalwater kan voor bedrijven met (een relatief klein oppervlakte) ondersteunend glas relatief hoge kosten met zich meebrengen. De lozing op een vuilwaterriool vanuit die kassen kan echter vaak worden vermeden. Bij teelt in potten op de grond kan bijvoorbeeld na afstemming van de watergift op de gewasbehoefte eventueel overtollig water op een vloer of zeil worden opgevangen en volledig worden benut door hergebruik binnen het bedrijf. In die situaties zal een opvangvoorziening voor dat water nodig zijn.*
Zuivering kan op dit moment plaatsvinden door ozonisatie van het afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat, of door toepassing van waterstofperoxide in combinatie met een behandeling met ultraviolet licht. Het zuiveringsrendement kan worden verhoogd door gebruik van een koolfilter. In theorie kan daardoor vrijwel een nullozing van gewasbeschermingsmiddelen worden gerealiseerd. Het voorschrift gaat echter uit van een zuiveringsrendement van ten minste 95%. Het zuiveringsrendement van de zuiveringsvoorziening wordt bepaald volgens het Meetprotocol voor het testen van het zuiveringsrendement van zuiveringsinstallaties glastuinbouw van 1 juli 2017.
De zuiveringstechnieken met waterstofperoxide, ozon en actieve koolstof zijn werkzaam voor het verwijderen van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die bestaan uit organische verbindingen. Dit zijn de werkzame stoffen, zoals bedoeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, waarbij de term «organisch» aansluit bij dat begrip in de organische chemie. De zuiveringsplicht is niet bedoeld voor anorganische stoffen zoals metalen en evenmin voor micro-organismen die als werkzame stoffen worden ingezet; de zuiveringsvoorzieningen zijn daarvoor technisch niet geschikt. Overigens leidt het gebruik van anorganische stoffen voor zover bekend niet of beperkt tot normoverschrijdingen, zodat een algemene zuiveringsverplichting voor deze stoffen niet aan de orde is.
De benodigde capaciteit van een zuiveringsvoorziening hangt af van de aangeboden hoeveelheid te zuiveren afvalwater. De hoeveelheid afvalwater verschilt op dit moment sterk tussen bedrijven, ook als zij op vergelijkbare locaties zijn gevestigd en vergelijkbare gewassen telen. Hoe groter de hoeveelheid, hoe groter de benodigde capaciteit en hoe hoger de vaste en variabele zuiveringskosten. Zowel de vaste als de variabele kosten kunnen daarom aanzienlijk worden verlaagd, als bedrijven de hoeveelheid te zuiveren en te lozen afvalwater minimaliseren.

De zuiveringsverplichting is bedoeld voor het afvalwater van het bedrijf, voor zover het gewasbeschermingsmiddelen bevat. Het gaat dan om het drainwater (substraatteelt). Als filters van de waterdoseringsinstallatie met dit afvalwater worden gespoeld, moet ook het spoelwater van deze filters voorafgaande aan lozing worden gezuiverd.
Als voor het spoelen uitsluitend schoon (hemel)water wordt gebruikt en het spoelwater van de filters geen gewasbeschermingsmiddelen bevat, is zuivering of hergebruik niet voorgeschreven. Op dit moment wordt aangenomen dat dit afvalwater geen of een verwaarloosbare hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen bevat. Mocht deze aanname onjuist zijn en wel degelijk gewasbeschermingsmiddelen worden geloosd, dan is zuivering of hergebruik wél vereist.
De verplichting tot zuiveren van het afvalwater geldt sinds 1 januari 2018. Als voor zuivering een mobiele installatie wordt gebruikt die afwisselend op meerdere locaties wordt ingezet, maakt die tijdens het zuiveringsproces onderdeel uit van de activiteit. Hoewel een mobiele installatie gewoonlijk door meerdere bedrijven wordt geëxploiteerd, is het geen collectieve zuiveringsvoorziening.
De lozing vanuit een externe zuiveringsvoorziening valt niet onder deze paragraaf. Afhankelijk van waar wordt gezuiverd en op welke wijze, kan de lozing wel vallen onder andere paragrafen van het Bal.

Artikel 4.791da. (informeren: wijze van zuiveren)

1 Jaarlijks wordt uiterlijk op 30 april het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, geïnformeerd over de wijze waarop in het voorafgaande kalenderjaar is voldaan aan artikel 4.791d:
   a door een zuiveringsvoorziening of zuiveringtechnisch werk dat alleen het drainwater of spoelwater van de eigen kas zuivert;
   b door een zuiveringsvoorziening of zuiveringtechnisch werk dat afvalwater van meer activiteiten zuivert;
   c door een mobiele zuiveringsvoorziening;
   d door geen gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken; of
   e door gedurende het hele jaar geen drainwater of spoelwater te lozen dat gewasbeschermingsmiddelen bevat.
2 Ten minste vier weken voordat de wijze van voldoen, bedoeld in het eerste lid, wijzigt, wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd.

Toelichting op artikel 4.791d, vierde lid (nieuw) en artikel 4.791da (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Artikel 4.791da van het Bal borgt dat het bevoegd gezag jaarlijks wordt geïnformeerd over de wijze van zuiveren van drainwater of spoelwater van het afgelopen kalenderjaar. Deze informatieplicht over de wijze van zuiveren biedt een extra waarborg. De informatie die jaarlijks wordt doorgegeven, is gelijk aan de informatie die is doorgegeven na een wijziging in de wijze van voldoen, of gelijk aan de informatie die het jaar ervoor is doorgegeven. Het doorgeven van de wijze van zuiveren maakt het mogelijk om op regionaal en op landelijk niveau inzichtelijk te maken op welke manieren glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen. Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd wordt de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.*

Artikel 4.791e (water: emissiegrenswaarden lozing)

1 Voor het drainwater dat wordt geloosd, zijn de emissiegrenswaarden voor totaal stikstof per gewas de waarden, bedoeld in tabel 4.791e.
2 De hoeveelheid totaal stikstof wordt berekend door de hoeveelheid drainwater dat in een jaar wordt geloosd te vermenigvuldigen met het gehalte aan nitraatstikstof en ammoniumstikstof, dat daarin aanwezig is.
3 Het eerste lid is niet van toepassing als de totale teeltoppervlaktekleiner is dan 2.500 m^2.

Tabel 4.791e Emissiegrenswaarden drainwater

Categorie gewassen	Tot 1 januari 2025 Emissiegrenswaarde totaal stikstof in kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar	Vanaf 1 januari 2025 Emissiegrenswaarde totaal stikstof in kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar
Anthurium, kuipplanten, perkplanten	17	8
Orchidee (Cymbidium)	25	13
Tulp, eenjarige zomerbloeiers	33	17
Tomaat, kruiden	42	21
Komkommer, potplant, uitgangsmateriaal sierteelt, overig sierteelt	50	35
Aardbei, aubergine, paprika	67	33
Gerbera, roos, uitgangsmateriaal groenten	83	42
Phalaenopsis, overige potorchidee	125	100
Overige groenten	12,5	6

Toelichting tabel 4.791e [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In tabel 4.791e Bal zijn voor de substraatteelt emissiegrenswaarden opgenomen voor het totaal aan stikstof in het te lozen drainwater. De emissiegrenswaarden zijn uitgedrukt in kilogram totaal stikstof per hectare teeltoppervlakte per jaar voor negen categorieën van gewassen. De hoeveelheid totaal stikstof wordt berekend door de in een jaar geloosde hoeveelheid drainwater te vermenigvuldigen met het daarin aanwezige gehalte. De emissiegrenswaarden worden stapsgewijs afgebouwd tot een nagenoeg nulemissie. Dit is gericht op het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. In tabel 4.791e Bal waren normen opgenomen vanaf 2021. Daar is nu een volgende stap aan toegevoegd door de emissiegrenswaarden die gelden vanaf 1 januari 2025 op te nemen.*

Toelichting op artikel 4.791e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bevat de uitwerking van de emissienorm en gaat uit van emissienormen per gewasgroep. De methodiek gaat uit van een aantal emissiegroepen om te voorkomen dat er een uitgebreide set met emissienormen ontstaat. De verschillende gewassen zijn ingedeeld in een beperkt aantal emissiegroepen met elk een eigen set emissienormen. Gewassen met een vergelijkbare emissie behoren tot dezelfde emissiegroep. Elke teelt is geplaatst in een van de klassen op basis van de emissie die is bepaald naar aanleiding van de tot 2010 gedane emissiemetingen.*
De emissienorm geldt voor de lozing van drainwater in een vuilwaterriool, maar ook bij het lozen op een oppervlaktewaterlichaam of via een andere route, wanneer dat gelet op artikel 4.791b, tweede lid, Bal is toegestaan.
De emissienorm is uitgedrukt in kilogram per hectare teeltoppervlak per jaar. De per jaar geloosde hoeveelheid stikstof, die wordt berekend door de jaarlijks geloosde drainwaterhoeveelheid te vermenigvuldigen met het stikstofgehalte in het drainwater, mag deze norm niet te boven gaan. Drainwater kan vanuit de substraatmat of vanuit de opvangput worden bemonsterd. Deze keuze sluit aan bij de bedrijfsvoering van de teler, die gehalten in drainwater ook om bedrijfsmatige redenen bepaalt. De aanpak gaat uit van een relatief constant stikstofgehalte in het drainwater, ervan uitgaande dat voor de teelt een bepaald stikstofgehalte in het voedingswater nodig is. Het is niet in het belang van de teler om te veel of te weinig te geven. Het gehalte in het voedingswater en dus ook in het drainwater is daarom relatief constant.
De emissienormen zijn gebaseerd op de bestaande emissies. De bestaande emissies zijn vastgesteld op basis van de beschikbare praktijkcijfers. Voor de substraatteelten is gekozen voor sturing op het element stikstof en niet op het element fosfor. De reden hiervoor is dat bij de substraatteelten de meststoffen stikstof en fosfor in vaste verhoudingen worden toegediend aan het gewas. Als op de vermindering van de stikstofemissie wordt gestuurd, gaat de fosforemissie door de vaste mengverhouding in gelijke mate omlaag.
Het doelvoorschrift in artikel 4.791e Bal verschilt qua karakter echter van veel andere doelvoorschriften in het Bal. Het bevat een norm voor de jaaremissie, waarop handhaving niet op elk moment mogelijk is en controle aanzienlijk steunt op door de ondernemer zelf aangeleverde gegevens over zowel concentraties in als volume van het drainwater. Daarom zijn bij het lozen van drainwater in artikel 4.791c Bal middelvoorschriften, waaronder de recirculatieplicht, naast het doelvoorschrift opgenomen.
Dit artikel is een voorzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Na de inwerkingtreding geldt de eerder overeengekomen emissiegrenswaarde voor 2021 die een onderdeel is van de stapsgewijs dalende normen voor de stikstofemissies vanuit de substraatteelt. In verband met de rapportage, bedoeld in artikel 4.791fa Bal die betrekking heeft op het voorgaande kalenderjaar, in 2022 dus over 2021, dient ook helder te zijn wat die norm is. Daarom is in de kop van tabel 4.791e Bal verduidelijkt dat het gaat om de overeengekomen emissiegrenswaarden vanaf 2021.
In 2024 zal de volgende stap in de verlaging van de emissiegrenswaarden worden doorgevoerd. Deze emissiegrenswaarden zijn echter nog niet in het besluit opgenomen. Opname zal later plaatsvinden. Dit biedt ook de mogelijkheid om na een aantal jaren ervaringen met de verplichting van de zuiveringsvoorziening en de inzet van maatwerk op dat punt de verschillende saneringssporen in het Bal zo nodig meer op elkaar af te stemmen. Om de grenswaarde voor emissie van stikstof te kunnen toetsen blijft de monitoring en registratie voor stikstof hetzelfde als in het verleden.

Toelichting op artikel 4.791e n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De emissienorm voor het lozen van drainwater geldt voor de lozing van drainwater in een vuilwaterriool, maar ook bij het lozen op een oppervlaktewaterlichaam of via een andere route, wanneer dat gelet op artikel 4.791b, tweede lid, van het Bal via een maatwerkvoorschrift is toegestaan.*

Artikel 4.791f (water: meten)

1 Voor het vaststellen van de hoeveelheid totaal stikstof en natrium in drainwater worden aan de hand van de gewassen die worden geteeld, de teeltoppervlakte en de teeltperiode per gewas gemeten:
   a de hoeveelheid drainwater die wordt geloosd in kubieke meters, waarbij de afwijking van het instrument dat voor de meting wordt gebruikt ten hoogste 5% is; en
   b het gehalte aan nitraatstikstof, ammoniumstikstof en natrium in het drainwater.
2 De hoeveelheid en het gehalte worden gemeten per periode van vierweken, beginnend op de eerste dag van de eerste week.
3 De resultaten van de metingen worden ten minste vijf jaar bewaard.
4 Het instrument, bedoeld in het eerste lid, onder a, wordt ten minste eenmaal per drie jaar op de goede werking gecontroleerd en onderhouden door een deskundige op het gebied van dat instrument. Een bewijs van de controle en het onderhoud is beschikbaar.
5 Als er onderbemaling aanwezig is, wordt ieder kwartaal het gehalte aan nitraatstikstof gemeten in het onderbemalingswater, ter signalering van lekkages. Als het nitraatgehalte meer is dan 5 mmol/l, worden maatregelen genomen om lekstromen te verhelpen.

Toelichting op artikel 4.791f en artikel 4.791fa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Op basis van de bestaande verplichtingen meten glastuinbouwbedrijven hoeveel kubieke meters drainwater zij lozen en hoeveel nitraatstikstof en ammoniumstikstof het geloosde water bevat. Dit is van belang om te weten of de bedrijven onder de emissiegrenswaarden voor stikstof blijven. Ook bedrijven die niet lozen, dienen te rapporteren wat de stikstofgehalten in het drainwater zijn. Dit biedt het bevoegd gezag inzicht in de stikstofgehalten in het drainwater en voorkomt dat bedrijven die een zuiveringswijze toepassen hogere rapportageverplichtingen hebben dan bedrijven zonder zuivering.*
In artikel 4.791f is, net als voorheen in artikel 3.72 van het Activiteitenbesluit milieubeheer was bepaald, opgenomen dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters en dat deze meters moeten worden onderhouden door een deskundige op het gebied van deze instrumenten. Verder is verduidelijkt dat op het bedrijf een bewijs aanwezig dient te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. Dit stelt toezichthouders in staat om bedrijven aan te spreken op een goede werking van de apparatuur waarmee het voldoen aan de emissiegrenswaarden wordt bijgehouden.
De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is in artikel 4.791ga bijgesteld naar 5%. Voor watermeters die bij inwerkingtreding van de wijziging al aanwezig en in gebruik waren geldt dat tot 1 januari 2030 nog een afwijking van 10% kan worden aangehouden.
In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten en registreren. Deze verplichting is voor substraatteeltbedrijven weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas. Door het toevoegen van het vereiste de natriumconcentraties te meten, en deze gehalten jaarlijks te rapporteren, worden toezichthouders in staat gesteld om beter zicht te houden op lozingen. Zij kunnen aan plotseling lagere natriumgehaltes bijvoorbeeld afleiden dat een bedrijf met nieuw gietwater is gaan werken, nadat water met een hoger natriumgehalte is geloosd. Substraatteeltbedrijven rapporteren al jaarlijks over stikstofgehalten in geloosd water. De administratieve last is dus beperkt.
Een deel van de glastuinbouwbedrijven met substraatteelt heeft een onderbemaling waarmee overtollig grondwater wordt weggepompt. Artikel 4.971f, vijfde lid, zorgt ervoor dat er ieder kwartaal stikstofmetingen plaatsvinden in het onderbemalingswater. Een verhoogd nitraatgehalte is een aanwijzing voor lekstromen van water dat meststoffen bevat. Als het nitraatgehalte hoger is dan 5 mmol/l, stelt de ondernemer een onderzoek in naar de oorzaken van het verhoogde nitraatgehalte en neemt de bijbehorende maatregelen om de lekstroom te stoppen.

Artikel 4.791fa (informeren en gegevens en bescheiden: meetresultaten)

1 Jaarlijks wordt uiterlijk op 30 april aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, een rapportage verstrekt met de volgende gegevens over het aan die datum voorafgaande kalenderjaar:
   a welke gewassen er zijn geteeld;
   b de teeltoppervlakte per gewas; en
   c de teeltperiode per gewas.
2 Als de totale teeltoppervlakte voor het telen van gewassen ten minste 2.500 m^2 is, worden bij de rapportage ook de volgende gegevens verstrekt:
   a de hoeveelheid geloosd drainwater in kubieke meters, bedoeld in artikel 4.791, eerste lid, onderdeel a; en
   b de gehalten aan nitraatstikstof, ammoniumstikstof en natrium in het drainwater, bedoeld in artikel 4.791, eerste lid, onderdeel b.

Toelichting op artikel 4.791f en artikel 4.791fa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Op basis van de bestaande verplichtingen meten glastuinbouwbedrijven hoeveel kubieke meters drainwater zij lozen en hoeveel nitraatstikstof en ammoniumstikstof het geloosde water bevat. Dit is van belang om te weten of de bedrijven onder de emissiegrenswaarden voor stikstof blijven. Ook bedrijven die niet lozen, dienen te rapporteren wat de stikstofgehalten in het drainwater zijn. Dit biedt het bevoegd gezag inzicht in de stikstofgehalten in het drainwater en voorkomt dat bedrijven die een zuiveringswijze toepassen hogere rapportageverplichtingen hebben dan bedrijven zonder zuivering.*
In artikel 4.791f is, net als voorheen in artikel 3.72 van het Activiteitenbesluit milieubeheer was bepaald, opgenomen dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters en dat deze meters moeten worden onderhouden door een deskundige op het gebied van deze instrumenten. Verder is verduidelijkt dat op het bedrijf een bewijs aanwezig dient te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. Dit stelt toezichthouders in staat om bedrijven aan te spreken op een goede werking van de apparatuur waarmee het voldoen aan de emissiegrenswaarden wordt bijgehouden.
De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is in artikel 4.791ga bijgesteld naar 5%. Voor watermeters die bij inwerkingtreding van de wijziging al aanwezig en in gebruik waren geldt dat tot 1 januari 2030 nog een afwijking van 10% kan worden aangehouden.
In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten en registreren. Deze verplichting is voor substraatteeltbedrijven weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas. Door het toevoegen van het vereiste de natriumconcentraties te meten, en deze gehalten jaarlijks te rapporteren, worden toezichthouders in staat gesteld om beter zicht te houden op lozingen. Zij kunnen aan plotseling lagere natriumgehaltes bijvoorbeeld afleiden dat een bedrijf met nieuw gietwater is gaan werken, nadat water met een hoger natriumgehalte is geloosd. Substraatteeltbedrijven rapporteren al jaarlijks over stikstofgehalten in geloosd water. De administratieve last is dus beperkt.

Een deel van de glastuinbouwbedrijven met substraatteelt heeft een onderbemaling waarmee overtollig grondwater wordt weggepompt. Artikel 4.971f, vijfde lid, zorgt ervoor dat er ieder kwartaal stikstofmetingen plaatsvinden in het onderbemalingswater. Een verhoogd nitraatgehalte is een aanwijzing voor lekstromen van water dat meststoffen bevat. Als het nitraatgehalte hoger is dan 5 mmol/l, stelt de ondernemer een onderzoek in naar de oorzaken van het verhoogde nitraatgehalte en neemt de bijbehorende maatregelen om de lekstroom te stoppen.

Artikel 4.791g (water: riooltekening en interne infrastructuur)

1 Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
   a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
   b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of schoonwaterriool; en
   c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.
2 Er is een schematische tekening van de locatie, bedoeld in artikel 3.207, eerste lid, beschikbaar, waarop, als die aanwezig is, is aangegeven:
   a de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water dat is gerelateerd aan de teelt;
   b de gietwatervoorziening, waaronder de voorziening van regenwater met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters en de voorziening van aanvullend gietwater;
   c de route van de verschillende waterstromen waaronder gietwater, condenswater, drainwater, drainagewater, en filterspoelwater;
   d drainwater- en drainagewaterputten;
   e de watermeters;
   f de drainwatersilo's en drainagewatersilo's met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters;
   g de afvalwaterbuffer en de rioolbuffer met vermelding van de inhoud van deze buffers in kubieke meters;
   h de calamiteitenoverloop met watermeter en afdichting; en
   i het signaleringssysteem voor onbedoeld hoogwater in pompputten en opslagsilos voor drainwater en drainagewater.

Toelichting op artikel 4.791g (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.791g Bal regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, wordt vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.792b Bal, of in eventueel maatwerk.*

Toelichting op artikel 4.791g, artikel 4.791p en artikel 4.791u n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Naast een tekening waarop is aangegeven wat de lozingspunten zijn en op welke routes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen, is ook een schematische tekening vereist waarop de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water zijn aangegeven. Hiermee zijn alle waterstromen die aan de teelt zijn gerelateerd in beeld. Met een schematische tekening kan beter verduidelijkt worden hoe het watersysteem in elkaar zit, dan met een plattegrond van de kas in zijn geheel, waarin dan op schaal onderdelen van het watersysteem ingetekend zouden moeten worden. De wijziging maakt het voor bedrijven eenvoudiger om voor het toezicht benodigde informatie op het bedrijf te hebben, en voor toezichthouders eenvoudiger om tijdens bedrijfsbezoeken na te gaan of het bedrijf voldoet aan de wettelijke vereisten. Er zijn een aantal onderdelen die in elk geval op de tekening moeten zijn weergegeven indien deze aanwezig zijn op het bedrijf.*

Artikel 4.791ga (overgangsrecht: water)

1 Artikel 4.791b is niet van toepassing op het lozen van drainwater of spoelwater op een oppervlaktewaterlichaam dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.
2 Het eerste lid is van toepassing tot het tijdstip dat:
   a na de inwerkingtreding van dit besluit volledig op het vuilwaterriool kan worden geloosd waarop tot de inwerkingtreding van dit besluit gedeeltelijk werd geloosd; of
   b na de inwerkingtreding van dit besluit op een afstand van 40 m of minder op een vuilwaterriool kan worden geloosd.
3 Het eerste en tweede lid zijn vanaf 1 januari 2027 niet van toepassing.
4 Tot 1 januari 2030 kan in afwijking van artikel 4.791f, eerste lid, onder a, een afwijking van de nauwkeurigheid van ten hoogste 10% worden aangehouden voor instrumenten die op 1 januari 2026 al aanwezig waren.

Toelichting op artikel 4.791ga, vierde lid (nieuw) en artikel 4.791pa, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5% (zie ook de toelichting bij onderdeel C). Voor watermeters die bij inwerkingtreding van de wijziging al aanwezig en in gebruik waren, geldt dat tot 1 januari 2030 nog een afwijking van 10% kan worden aangehouden.*

Toelichting op artikel 4.791ga (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het Bal stelt, anders dan het Activiteitenbesluit milieubeheer, in artikel 4.791b een voorkeursroute in voor het lozen van drainwater en spoelwater, waarbij gezien de aard en samenstelling van deze lozing gekozen is voor lozen op het vuilwaterriool. Op grond van artikel 4.791b, tweede lid, kan de waterbeheerder lozen op het oppervlaktewaterlichaam bij maatwerkvoorschrift toestaan. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig verrichtten niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Met dit artikel wordt voor dat lozen het afwijken van de voorgeschreven lozingsroute algemeen geregeld. Het overgangsrecht geldt tot 1 januari 2027, tenzij al op een eerder moment volledig lozen op het vuilwaterriool mogelijk wordt. In de in het tweede lid, onder a en b, omschreven gevallen moet lozen op een oppervlaktewaterlichaam eerder worden gestaakt. Het overgangsrecht in het eerste lid eindigt dus zodra aan het tweede lid, onder a of b, wordt voldaan en in ieder geval per 1 januari 2027.
Het overgangsrecht geldt niet voor lozen dat na inwerkingtreding van het Bal aanvangt. Als bij dergelijk lozen afwijken van de lozingsroute nodig en aanvaardbaar zou zijn moet daarin door middel van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden voorzien. Dat geldt ook voor eventueel voortzetten van bestaand lozen vanaf 1 januari 2027.

§ 4.77 Drainagewater of spoelwater van filters bij grondgebonden teelt in een kas

Artikel 4.791h (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het bij het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond:

a gebruiken van water voor het telen;

b lozen van drainagewater; of

c lozen van bemest spoelwater van filters van een waterdoseringsinstallatie.

Toelichting op artikel 4.791h, onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel is van toepassing op spoelwater van filters van een waterdoseringsinstallatie. Bij een eerdere wijziging van dit artikel is «bemest spoelwater» abusievelijk vervangen door «spoelwater met gewasbeschermingsmiddelen». Met deze wijziging wordt de oorspronkelijke bepaling hersteld. Indien het spoelwater ook gewasbeschermingsmiddelen bevat, dan is de bepaling in artikel 4.791k al van toepassing dat het water door een zuiveringsvoorziening geleid moet worden.*

Toelichting op artikel 4.791h (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf gaat over het lozen van drainagewater afkomstig van het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond en spoelwater met gewasbeschermingsmiddelen van filters van een waterdoseringsinstallatie bij het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond.*
Drainagewater is het water dat door een stelsel van buizen (drainagesysteem) onder het teeltoppervlak wordt afgevoerd. Het water bestaat uit voedingswater dat bij de teelt in de grond niet is opgenomen door het gewas en, afhankelijk van de ligging, uit bedrijfsvreemd water, afkomstig van kwel of het doorsijpelen van water door de bodem naar het grondwater (inzijging).
De paragraaf gaat ook over het lozen van spoelwater van filters dat gewasbeschermingsmiddelen bevat van een waterdoseringsinstallatie. Als geen sprake is van het lozen van drainagewater of spoelwater, is deze paragraaf niet van toepassing.
Toelichting artikel 4.791 en artikel 4.791h [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Door de wijziging van de artikelen 4.791 en 4.791h Bal is het gebruiken van water voor het telen onder het toepassingsbereik van de paragrafen 4.76 en 4.77 gebracht. Deze wijziging is nodig om de zogenoemde nullozers onder het toepassingsbereik van de regels te brengen. Onder het Activiteitenbesluit milieubeheer was dat al het geval en het is niet de bedoeling geweest om dat te veranderen. Met deze wijziging wordt die onvolkomenheid hersteld. Voor een uitgebreide toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar 4.1 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.791i (melding)

1 Het is verboden water te lozen afkomstig van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.791h, aanhef en onder b en c, zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.791a, eerste lid en artikel 4.791i, eerste lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Deze artikelen zijn aangepast zodat de meldingsplicht van deze artikelen niet uitgebreid wordt naar het gebruik van water. De meldingsplicht blijft met deze aanpassing alleen verplicht voor het lozen van water.*

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting op artikel 4.791i (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Artikel 4.791i regelt dat het drainagewater afkomstig van het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond of spoelwater met gewasbeschermingsmiddelen van filters van een waterdoseringsinstallatie bij het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond, niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Het betreft in beginsel een eenmalige melding; niet bedoeld is dat elke keer voordat drainagewater of spoelwater wordt geloosd gemeld hoeft te worden. Door de melding geeft de tuinder aan dat er lozingen van drainagewater en spoelwater vrijkomen. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 Bal gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie. Omdat paragraaf 3.6.2 (glastuinbouwbedrijf) van het Bal, van waaruit wordt verwezen naar deze paragraaf, zelf geen vergunningplicht bevat zou hiervan alleen sprake kunnen zijn als het telen van gewassen in een kas onderdeel zou zijn van een grotere vergunningplichtige activiteit. Dit zal zich in de praktijk echter nauwelijks voordoen.

Artikel 4.791j (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen drainagewater of spoelwater geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting op artikel 4.791j (nieuw), eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het eerste lid geeft aan dat het afvalwater afkomstig van het telen van gewassen in een kas op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt, moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting op artikel 4.791j (nieuw), tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Van de voorkeursroute in het eerste lid kan bij maatwerk worden afgeweken. In tegenstelling tot het Activiteitenbesluit milieubeheer is er in het Bal niet voor gekozen een voor onbepaalde tijd geldend voorschrift op te nemen dat in algemene zin de mogelijkheid biedt bij afwezigheid of onvoldoende capaciteit van het vuilwaterriool op een oppervlaktewaterlichaam te lozen. Een dergelijke algemene en in de tijd onbegrensde uitzondering op de voorkeursroute moet worden gezien in de context van het begin van het saneringstraject. Omdat de omvang (volume) van de lozingen in die periode nog hoog was, de glastuinbouwgebieden grotendeels niet of niet voldoende waren gerioleerd en er geen verplichting was om het drainagewater te verzamelen en te zuiveren, stond het besluit ook lozingen op het oppervlaktewaterlichaam toe, als volledige lozing op het vuilwaterriool niet mogelijk was. Uitgangspunt daarbij was wel, dat naarmate het bedrijf groter is en meer loost verplichting tot aansluiting op het vuilwaterriool ook bij een langere afstand van dat riool redelijk is (bijvoorbeeld 200 meter bij een bedrijf van 2 hectare), en dat daar waar de capaciteit van het vuilwaterriool onvoldoende is, een zekere mate van buffering van het afvalwater van de bedrijven kan worden verlangd, om die beperkte capaciteit optimaal te benutten. Na de inwerkingtreding van het Bal is de lozingssituatie vanwege andere onderdelen van de saneringsaanpak echter wezenlijk anders. Zo zijn grote stappen gezet in het rioleren van de glastuinbouwgebieden, zodat aansluiting op het riool voor veel meer bedrijven aan de orde is, en is voor drainagewater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat een verplichting om te zuiveren opgenomen, wat er impliciet toe leidt dat drainagewater moet worden verzameld. Een algemeen geformuleerd en in tijd onbegrensd uitzonderingsartikel past gelet daarop niet bij de uitgangspunten van het Bal, zoals ook in paragraaf 4.8.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dat besluit is aangegeven. De aanwezigheid en de capaciteit van de riolering is regionaal bepaald en niet zozeer afhankelijk van de bedrijfssituatie. De consultatieversie ging er daarom van uit dat de vraag of en onder welke voorwaarden op een oppervlaktewaterlichaam geloosd kan worden, het best geregeld kan worden met een maatwerkregel in de waterschapverordening, waarin de regel ook kan worden afgestemd op de reden waarom uitzondering nodig is. Zo is het goed denkbaar dat daar waar de riolering onvoldoende capaciteit heeft lozing pas na een bepaalde mate van bufferen wordt toegestaan, terwijl bij afwezigheid van de riolering en lozing op het oppervlaktewaterlichaam soms juist spreiding van de lozing wenselijk kan zijn om piekbelasting van het oppervlaktewaterlichaam te voorkomen. In gebieden waar gekozen is voor collectieve zuivering of riolering met voldoende capaciteit aanwezig is, ligt het bieden van een uitzondering in het geheel niet voor de hand.*

Om geen gat in de regels te laten ontstaan op het moment van inwerkingtreding is in de consultatieversie via de bruidsschat voorzien in overgangsrecht. De gedachte was daarbij, dat de waterschappen deze algemeen geformuleerde bruidsschatregels ofwel gaandeweg de voortgang van de saneringsaanpak laten vervallen, omdat lozen op oppervlaktewaterlichamen conform de uitgangspunten van het beleid beëindigd kan worden, ofwel, daar waar blijvend lozen wenselijk is en ook in overeenstemming is te brengen met de doelen van de Kaderrichtlijn water, waterkwaliteitsdoeltellingen, op de problematiek van het specifieke gebied toespitsen en concretiseren. Naar aanleiding van de consultatie is besloten de regels niet in de bruidsschat, maar als overgangsrecht in het Bal op te nemen. Dit is in paragraaf 9.3.1 van het algemeen deel van deze nota van toelichting verder toegelicht.

Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerk stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen in het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewaterlichaam is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.

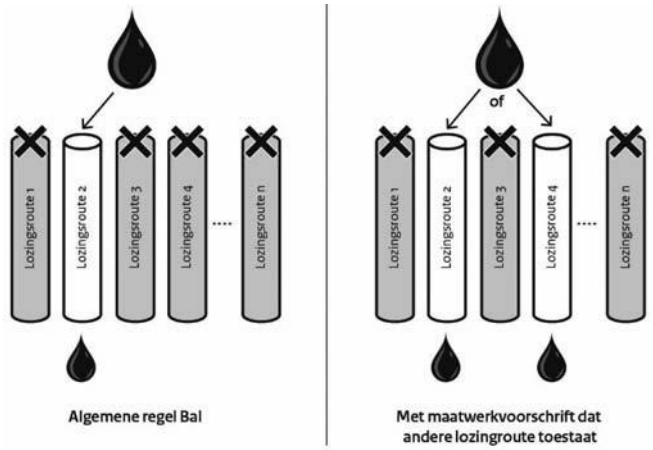

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.791k (water: zuivering gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt drainagewater of spoelwater, dat gewasbeschermingsmiddelen bevat, voor het lozen door een zuiveringsvoorziening geleid die ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen uit het water verwijdert.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als het drainagewater of het spoelwater na het lozen wordt geleid door een zuiveringsvoorziening of een zuiveringtechnisch werk waarmee ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen uit het water wordt verwijderd.

3 Het zuiveringsrendement van de zuiveringsvoorziening wordt bepaald volgens het Meetprotocol voor het testen van het zuiveringsrendement van zuiveringsinstallaties glastuinbouw.

4 Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd, worden de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.

Toelichting op artikel 4.791k vierde lid (nieuw) en artikel 4.791ka (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Artikel 4.791ka zorgt ervoor dat grondteeltbedrijven jaarlijks het bevoegd gezag informeren over de wijze van zuiveren van drainwater of spoelwater van het afgelopen kalenderjaar. Deze informatie is van belang om regionaal en landelijk beter inzichtelijk te krijgen op welke manieren wordt voldaan aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen. Ook biedt deze informatieplicht een extra waarborg. De informatie die jaarlijks wordt doorgegeven, is gelijk aan de informatie die is doorgegeven na een wijziging in de wijze van voldoen, of gelijk aan de informatie die het jaar ervoor is doorgegeven.*
Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd, wordt de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.

Toelichting op artikel 4.791k (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het telen van gewassen in een kas is het lozen van afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat niet is toegestaan tenzij dat afvalwater wordt gezuiverd. Het gaat zowel om glastuinbouwbedrijven als om bedrijven met «ondersteunend glas». Laatstgenoemde bedrijven zijn meestal akkerbouw- of tuinbouwbedrijven waarbij de teelt in de kassen ten dienste staat aan de teelt van gewassen in de open lucht. De teelt in een kas ondersteunt de bedrijfsvoering van deze bedrijven, doordat de kas wordt gebruikt voor bijvoorbeeld de opkweek of overwintering van planten.*
Zuivering van het te lozen afvalwater kan voor bedrijven met (een relatief klein oppervlakte) ondersteunend glas relatief hogere kosten met zich meebrengen. De lozing op een oppervlaktewaterlichaam of het vuilwaterriool vanuit die kassen kan echter vaak worden vermeden door de watergift af te stemmen op de gewasbehoefte. Om die behoefte aan te tonen, kan veelal gebruik worden gemaakt van vochtsensoren in de bodem. Ook in een teelt los van de grond (teelt op substraat) kan lozing vaak worden vermeden. Bij teelt in potten op de grond kan bijvoorbeeld na afstemming van de watergift op de gewasbehoefte eventueel overtollig water op een vloer of zeil worden opgevangen en volledig nuttig worden hergebruikt binnen het bedrijf. In die situaties zal een opvangvoorziening voor dat water nodig zijn.
Zuivering kan plaatsvinden door ozonisatie van het afvalwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat, of door toepassing van waterstofperoxide in combinatie met een behandeling met ultraviolet licht. Het zuiveringsrendement kan worden verhoogd door gebruik van een koolfilter. In theorie kan daardoor vrijwel een nullozing van gewasbeschermingsmiddelen worden gerealiseerd. Het voorschrift gaat echter uit van een zuiveringsrendement van ten minste 95%. Het zuiveringsrendement van de zuiveringsvoorziening wordt bepaald volgens het Meetprotocol voor het testen van het zuiveringsrendement van zuiveringsinstallaties glastuinbouw van 1 juli 2017.
De bovengenoemde voorbeelden van zuiveringstechnieken met waterstofperoxide, ozon en actieve koolstof verwijderen werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen die bestaan uit organische verbindingen. Dit zijn de werkzame stoffen, zoals bedoeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, waarbij de term «organisch» aansluit bij dat begrip in de organische chemie. De zuiveringsplicht is niet bedoeld voor anorganische stoffen zoals metalen en evenmin voor micro-organismen die als werkzame stoffen worden ingezet; de zuiveringsvoorzieningen zijn daarvoor technisch niet geschikt. Overigens leidt het gebruik van anorganische stoffen voor zover bekend niet of beperkt tot normoverschrijdingen, zodat een zuiveringsverplichting voor deze stoffen niet aan de orde is.

De benodigde capaciteit van een zuiveringsvoorziening hangt af van de aangeboden hoeveelheid te zuiveren afvalwater. De hoeveelheid afvalwater verschilt op dit moment sterk tussen bedrijven, ook als zij op vergelijkbare locaties zijn gevestigd en vergelijkbare gewassen telen. Hoe groter de hoeveelheid, hoe groter de benodigde capaciteit en hoe hoger de vaste en variabele zuiveringskosten. Zowel de vaste als de variabele kosten kunnen daarom aanzienlijk worden verlaagd, als bedrijven de hoeveelheid te zuiveren en te lozen afvalwater minimaliseren.
De zuiveringsverplichting is bedoeld voor het afvalwater van het bedrijf, voor zover het gewasbeschermingsmiddelen bevat. Het gaat dan om het drainagewater. Als filters van de waterdoseringsinstallatie met dit afvalwater worden gespoeld, moet ook het spoelwater van filters voorafgaande aan lozing worden gezuiverd.
Als voor het spoelen uitsluitend schoon (hemel)water wordt gebruikt en het spoelwater van filters geen gewasbeschermingsmiddelen bevat, is zuivering of hergebruik niet voorgeschreven. Op dit moment wordt aangenomen dat dit afvalwater geen of een verwaarloosbare hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen bevat. Mocht deze aanname onjuist zijn en wel degelijk gewasbeschermingsmiddelen worden geloosd, dan is zuivering of hergebruik wél vereist.
De verplichting tot zuiveren van het afvalwater geldt sinds 1 januari 2018. Als voor zuivering een mobiele installatie wordt gebruikt die afwisselend op meerdere locaties wordt ingezet, maakt die tijdens het zuiveringsproces onderdeel uit van de activiteit. Hoewel een mobiele installatie gewoonlijk door meerdere bedrijven wordt geëxploiteerd, is het geen collectieve zuiveringsvoorziening. Een (collectieve) zuivering moet plaatsvinden vóórdat het afvalwater wordt geloosd op een vuilwaterriool, tenzij de gewasbeschermingsmiddelen uit het stedelijk afvalwater worden gezuiverd door het waterschap.
Het is mogelijk dat in situaties met veel kwel en inzijging zuivering van het drainagewater niet doelmatig is. Bedrijven kunnen dan een maatwerkvoorschrift aanvragen om van het voorschrift af te wijken. Er is een protocol ontwikkeld voor het beoordelen van dergelijke situaties.
De lozing vanuit een externe zuiveringsvoorziening valt niet onder deze paragraaf. Afhankelijk van waar wordt gezuiverd en op welke wijze kan de lozing wel vallen onder andere paragrafen van het Bal.
Het Activiteitenbesluit milieubeheer kende ook een middelvoorschrift in de vorm van een hemelwateropvangvoorziening en recirculatievoorziening en een gebruiksnorm voor totaal stikstof en totaal fosfaat. Daarnaast bevat het Activiteitenbesluit milieubeheer het voorschrift dat de hoeveelheden toe te dienen meststoffen zijn afgestemd op de behoefte van het gewas. Dit is in het kader van het Bal onderdeel van de zorgplicht en niet meer in afzonderlijke regels ondergebracht.

Artikel 4.791ka. (informeren: wijze van zuiveren)

1 Jaarlijks wordt uiterlijk op 30 april het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, geïnformeerd over de wijze waarop in het voorafgaande kalenderjaar is voldaan aan artikel 4.791k:
   a door een zuiveringsvoorziening of zuiveringtechnisch werk dat alleen het drainwater of spoelwater van de eigen kas zuivert;
   b door een zuiveringsvoorziening of zuiveringtechnisch werk dat afvalwater van meer activiteiten zuivert;
   c door een mobiele zuiveringsvoorziening;
   d door geen gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken; of
   e door gedurende het hele jaar geen drainwater of spoelwater te lozen dat gewasbeschermingsmiddelen bevat.
2 Ten minste vier weken voordat de wijze van voldoen, bedoeld in het eerste lid, wijzigt, wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd.

Toelichting op artikel 4.791k vierde lid (nieuw) en artikel 4.791ka (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Artikel 4.791ka zorgt ervoor dat grondteeltbedrijven jaarlijks het bevoegd gezag informeren over de wijze van zuiveren van drainwater of spoelwater van het afgelopen kalenderjaar. Deze informatie is van belang om regionaal en landelijk beter inzichtelijk te krijgen op welke manieren wordt voldaan aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen. Ook biedt deze informatieplicht een extra waarborg. De informatie die jaarlijks wordt doorgegeven, is gelijk aan de informatie die is doorgegeven na een wijziging in de wijze van voldoen, of gelijk aan de informatie die het jaar ervoor is doorgegeven.*
Als via een mobiele zuiveringsvoorziening wordt gezuiverd, wordt de registratie van de gezuiverde volumes en de facturen van het zuiveren ten minste vijf jaar bewaard.

Artikel 4.791l (water: gebruik natriumarm gietwater, recirculeren en gebruiksnormen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater bij het lozen van drainagewater:
   a wordt een hemelwateropvangvoorziening van ten minste 500 m^3/ha teeltoppervlakte gebruikt; of
   b wordt water gebruikt met een natriumgehalte dat niet hoger is dan dat van hemelwater.

   Toelichting op artikel 4.791l (nieuw), eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid van dit artikel wordt de verplichting tot het gebruiken van een hemelwateropvangvoorziening of het gebruik van natriumarm gietwater opgenomen. De hemelwateropvangvoorziening, bedoeld in het eerste lid, onder a, die wordt gebruikt hoeft niet op het bedrijf te staan van degene die de activiteit verricht. Er kan bijvoorbeeld ook gebruik worden gemaakt van opslag bij de buurman.*
2 Drainagewater wordt gerecirculeerd met een recirculatiesysteem.

   Toelichting op artikel 4.791l (nieuw), tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid van dit artikel wordt een recirculatieplicht opgenomen. Recirculatie van drainagewater is een maatregel die met het oog op de beperking van de emissie van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen is opgenomen.*
3 De hoeveelheid toegediende totaal stikstof is afgestemd op de behoefte van het gewas en is niet meer dan de gebruiksnorm voor totaal stikstof in kilogram per hectare teeltoppervlakte per kalenderjaar, genoemd in tabel 4.791la, per categorie gewas.

Toelichting op artikel 4.791l (nieuw), derde en vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het derde en vierde lid bevatten in navolging van het Activiteitenbesluit milieubeheer de verplichting om de toegediende hoeveelheid totaal stikstof en totaal fosfor af te stemmen op de behoefte van het gewas, waarbij in ieder geval de in het besluit opgenomen gebruiksnormen niet worden overschreden. Deze verplichtingen brengen in samenhang met de artikelen over meten en berekenen en registreren relatief hoge administratieve lasten met zich mee.*

4 De hoeveelheid toegediende totaal fosfor is afgestemd op de behoefte van het gewas en is niet meer dan de gebruiksnorm voor totaal fosfor in kilogram per hectare teeltoppervlakte per kalenderjaar, bedoeld in tabel 4.791lb, per categorie gewas.

5 Bij het doorspoelen van de bodem bij een volgteelt van bladgroentegewassen wordt niet meer water gebruikt dan 3.000 m^3/ha gestoomde bodem.

Toelichting op artikel 4.791l (nieuw), vijfde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De bodem wordt gestoomd om deze te ontsmetten van ziekten. Vervolgens wordt de bodem doorgespoeld. Daarvoor mag dan ten hoogste 3000 m^3 water per hectare gestoomde bodem worden gebruikt.*

6 Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing als in een kas de totale teeltoppervlakte voor het telen van gewassen op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond kleiner is dan 2.500 m^2.

Toelichting op artikel 4.791l (nieuw), zesde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit lid bevat een uitzondering van de verplichtingen genoemd in het eerste en tweede lid. Een hemelwateropvangvoorziening, het rekening houden met het natriumgehalte van het afvalwater en de recirculatie zijn niet verplicht bij kleine bedrijven (bedrijven met een glasoppervlak kleiner dan 2.500 vierkante meter). Bij deze bedrijven zal de situatie, dat de verplichting van een hemelwateropvangvoorziening, het rekening houden met het natriumgehalte van het afvalwater en recirculatie niet doelmatig is, naar verwachting vaak aan de orde zijn. Daarom is een uitzondering van deze verplichtingen voor kleine bedrijven opgenomen.*

Tabel 4.791la Gebruiksnormen stikstof

Categorie van gewassen	**Gebruiksnorm totaal stikstof in kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar**
Sierteelt	
Alstroemeria belicht	2.500
Alstroemeria onbelicht	2.000
Amaryllis	1.500
Anjer	1.500
Chrysant belicht en onbelicht	2.500
Freesia	1.500
Iris belicht en onbelicht	1.000
Lelie belicht en onbelicht	1.250
Lisianthus belicht en onbelicht	3.250
Snijgroen	1.000
Zomerbloemen jaarrondteelt	2.500
Zomerbloemen overig	1.000
Sierteelt overig	1.000
Fruit	1.000

Categorie van gewassen	**Gebruiksnorm totaal stikstof in kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar**
Groenten	
Sla	2.000
Bladgewassen overig	2.000
Radijs	1.500

Vruchtgroenten	2.000
Groenten (overig)	1.000

Tabel 4.791lb Gebruiksnormen fosfor

Categorie van gewassen	**Gebruiksnorm totaal fosfor in kg/ha teeltoppervlakte per kalenderjaar**
Sierteelt	
Alstroemeria belicht en onbelicht	350
Amaryllis	550
Anjer	350
Chrysant belicht en onbelicht	350
Freesia	350
Iris belicht	350
Iris onbelicht	150
Lelie belicht	350
Lelie onbelicht	150
Lisianthus belicht en onbelicht	350
Snijgroen	750
Zomerbloemen jaarrondteelt	550
Zomerbloemen overig	350
Sierteelt overig	350
Fruit	150
Groenten	
Sla	350
Bladgewassen overig	750
Radijs	350
Vruchtgroenten	550
Overig	150

Artikel 4.791m (water: meten en berekenen)

1 Bij de teelt van gewassen worden de volgende gegevens gemeten of berekend:
- a de hoeveelheid voedingswater die wordt toegediend in kubieke meters;
- b de hoeveelheid drainagewater die wordt hergebruikt in kubieke meters;
- c de hoeveelheid drainagewater die wordt geloosd in kubieke meters;
- d het gehalte aan nitraatstikstof en ammoniumstikstof en totaal fosfor in het geloosde drainagewater;
- e per gewas of groep van gewassen met eenzelfde bemestingsniveau: het gehalte aan totaal stikstof en totaal fosfor in de bodem op basis van een representatief grondmonster;
- f na elk gebruik: de hoeveelheid in kilogram per hectare toegediende meststoffen onder vermelding van de samenstelling van de meststof;
- g de gewassen die worden geteeld, de teeltoppervlakte en de teeltperiode per gewas; en
- h jaarlijks: de op 1 januari aanwezige meststoffen onder vermelding van de merknaam zoals die op de verpakking is vermeld, de naam en het adres van de leveranciers en de hoeveelheid, uitgedrukt in kilogrammen of liters.

2 Het verbruik aan totaal stikstof en totaal fosfor wordt uitgedrukt in kilogrammen totaal stikstof en totaal fosfor en berekend door voor elke te onderscheiden samenstelling van de meststoffen het verbruik van totaal stikstof en totaal fosfor te berekenen en vervolgens de som van de uitkomsten van die berekeningen te nemen.
3 De afwijking van de nauwkeurigheid van de instrumenten die worden gebruikt voor het meten van de hoeveelheid, bedoeld in het eerste lid, is ten hoogste 5%.
4 De instrumenten, bedoeld in het derde lid, worden ten minste eenmaal per drie jaar op de goede werking gecontroleerd en onderhouden door een deskundige op het gebied van die instrumenten. Een bewijs van de controle en het onderhoud is beschikbaar.

Toelichting artikelen 4.791m, 4.791n en 4.791o (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen bevatten de meet-, registratie- en rapportageverplichtingen die samenhangen met het lozen van drainwater voor de grondgebonden teelt. De rapportageplicht geldt voor de emissies van stikstof. Degene die de activiteit verricht rapporteert aan het bevoegd gezag. De rapportage van de emissiegegevens loopt via de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw en milieu (UO). De UO heeft een Programma van eisen Emissierapportage opgesteld. Hiermee wordt voor het bevoegd gezag een jaarlijks overzicht gegenereerd van de bedrijven die emissiegegevens hebben aangeleverd. Per bedrijf wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid geloosd spuiwater, de hoeveelheid stikstof in het geloosde water en de hoeveelheid stikstof die jaarlijks per hectare is geloosd. Uit deze gegevens blijkt, of een bedrijf loost, en zo ja, of een bedrijf aan de emissiegrenswaarden voldoet. Ook kan uitgaande van deze gegevens een overzicht voor de sector worden gegeven. De meet- en registratiegegevens moeten vijf jaar worden bewaard.*
De verplichtingen voor het meten en rapporteren geldt ook voor kleine kassen. De teler wordt in staat geacht zelf de juistheid en volledigheid van de rapportage te kunnen waarborgen. Uiteraard staat het de teler vrij daarbij een deskundige in te schakelen, maar dit is niet verplicht. Apparatuur die nodig is om te voldoen aan de meet- en registratieverplichting moet als onderdeel van de zorgplicht in goede staat van onderhoud verkeren.

Toelichting op artikel 4.791m n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In artikel 4.791m is, net als voorheen in artikel 3.72 van het Activiteitenbesluit milieubeheer was bepaald, opgenomen dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters en dat deze moeten worden onderhouden door een deskundige op het gebied van deze instrumenten. Verder is verduidelijkt dat op het bedrijf een bewijs aanwezig dient te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. Dit stelt toezichthouders in staat om bedrijven aan te spreken op een goede werking van de apparatuur waarmee het voldoen aan de emissiegrenswaarden wordt bijgehouden.*
De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is in artikel 4.791ga bijgesteld naar 5%. Voor watermeters die bij inwerkingtreding van de wijziging al aanwezig en in gebruik waren, geldt dat tot 1 januari 2030 nog een afwijking van 10% kan worden aangehouden.

Artikel 4.791n (water: registreren)

1 De hoeveelheid voedingswater en drainagewater, bedoeld in artikel 4.791m, eerste lid, onder a, b en c, wordt geregistreerd per periode van vier weken, beginnend op de eerste dag van de eerste week.
2 Het gehalte aan nitraatstikstof en ammoniumstikstof en totaal fosfor, bedoeld in artikel 4.791m, eerste lid, onder d, wordt geregistreerd per periode van dertien weken, beginnend op dag een van week een.
3 Om de behoefte van de gewassen, genoemd in artikel 4.791l te bepalen, wordt per gewas of groep van gewassen met hetzelfde bemestingsniveau:
   a ten minste eenmaal per kwartaal een representatief grondmonster genomen en de hoeveelheid totaal stikstof en totaal fosfor bepaald;
   b de hoeveelheid toegediende meststoffen geregistreerd onder vermelding van de samenstelling van de meststof en de oppervlakte die wordt bemest; en
   c de hoeveelheid toegediende totaal stikstof en totaal fosfor per oppervlakte-eenheid per jaar geregistreerd.
4 De resultaten van de metingen en de registraties worden ten minste vijf jaar bewaard.

Toelichting artikelen 4.791m, 4.791n en 4.791o (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen bevatten de meet-, registratie- en rapportageverplichtingen die samenhangen met het lozen van drainwater voor de grondgebonden teelt. De rapportageplicht geldt voor de emissies van stikstof. Degene die de activiteit verricht rapporteert aan het bevoegd gezag. De rapportage van de emissiegegevens loopt via de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw en milieu (UO). De UO heeft een Programma van eisen Emissierapportage opgesteld. Hiermee wordt voor het bevoegd gezag een jaarlijks overzicht gegenereerd van de bedrijven die emissiegegevens hebben aangeleverd. Per bedrijf wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid geloosd spuiwater, de hoeveelheid stikstof in het geloosde water en de hoeveelheid stikstof die jaarlijks per hectare is geloosd. Uit deze gegevens blijkt, of een bedrijf loost, en zo ja, of een bedrijf aan de emissiegrenswaarden voldoet. Ook kan uitgaande van deze gegevens een overzicht voor de sector worden gegeven. De meet- en registratiegegevens moeten vijf jaar worden bewaard.*
De verplichtingen voor het meten en rapporteren geldt ook voor kleine kassen. De teler wordt in staat geacht zelf de juistheid en volledigheid van de rapportage te kunnen waarborgen. Uiteraard staat het de teler vrij daarbij een deskundige in te schakelen, maar dit is niet verplicht. Apparatuur die nodig is om te voldoen aan de meet- en registratieverplichting moet als onderdeel van de zorgplicht in goede staat van onderhoud verkeren.

Artikel 4.791o (gegevens en bescheiden: rapportage)

1 Jaarlijks wordt uiterlijk op 30 april aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, een rapportage verstrekt met de volgende gegevens over het aan die datum voorafgaande kalenderjaar:

a welke gewassen er zijn geteeld;
b de teeltoppervlakte per gewas; en
c de teeltperiode per gewas.

2 Als de totale teeltoppervlakte voor het telen van gewassen 2.500 m^2 of meer is, worden bij de rapportage ook de volgende gegevens verstrekt:
a de hoeveelheid voedingswater en drainagewater, bedoeld in artikel 4.791m, eerste lid, onder a, b en c;
b de toegediende hoeveelheden totaal stikstof en totaal fosfor, op basis van de gegevens, bedoeld in artikel 4.791m, eerste lid, onder f en g; en
c de hoeveelheden totaal stikstof en totaal fosfor in het geloosde drainagewater, berekend aan de hand van de gegevens, bedoeld in artikel 4.791m, eerste lid, onder c en d.

Toelichting artikelen 4.791m, 4.791n en 4.791o (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen bevatten de meet-, registratie- en rapportageverplichtingen die samenhangen met het lozen van drainwater voor de grondgebonden teelt. De rapportageplicht geldt voor de emissies van stikstof. Degene die de activiteit verricht rapporteert aan het bevoegd gezag. De rapportage van de emissiegegevens loopt via de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw en milieu (UO). De UO heeft een Programma van eisen Emissierapportage opgesteld. Hiermee wordt voor het bevoegd gezag een jaarlijks overzicht gegenereerd van de bedrijven die emissiegegevens hebben aangeleverd. Per bedrijf wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid geloosd spuiwater, de hoeveelheid stikstof in het geloosde water en de hoeveelheid stikstof die jaarlijks per hectare is geloosd. Uit deze gegevens blijkt, of een bedrijf loost, en zo ja, of een bedrijf aan de emissiegrenswaarden voldoet. Ook kan uitgaande van deze gegevens een overzicht voor de sector worden gegeven. De meet- en registratiegegevens moeten vijf jaar worden bewaard.*
De verplichtingen voor het meten en rapporteren geldt ook voor kleine kassen. De teler wordt in staat geacht zelf de juistheid en volledigheid van de rapportage te kunnen waarborgen. Uiteraard staat het de teler vrij daarbij een deskundige in te schakelen, maar dit is niet verplicht. Apparatuur die nodig is om te voldoen aan de meet- en registratieverplichting moet als onderdeel van de zorgplicht in goede staat van onderhoud verkeren.

Toelichting op artikel 4.791o n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Op basis van bestaande verplichtingen zijn grondteeltbedrijven het gewend om jaarlijks informatie aan te leveren over hun teelten, het meststoffengebruik en eventuele lozingen. Bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m^2 registreren wel gegevens over meststoffenverbruik, maar zijn uitgezonderd van de rapportageplicht met betrekking tot meststoffen.*

Artikel 4.791p (water: riooltekening en interne infrastructuur)

1 Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

2 Er is een schematische tekening van de locatie bedoeld in artikel 3.207, eerste lid, beschikbaar, waarop, als van toepassing, in ieder geval is aangegeven:
a de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water dat is gerelateerd aan de teelt;
b de gietwatervoorziening, waaronder de voorziening van regenwater met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters en de voorziening van aanvullend gietwater;
c de route van de verschillende waterstromen waaronder gietwater, condenswater, drainwater, drainagewater, en filterspoelwater;
d drainwater- en drainagewaterputten;
e de watermeters;
f de drainwatersilo’s en drainagewatersilo’s met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters;
g de afvalwaterbuffer en de rioolbuffer met vermelding van de inhoud van deze buffers in kubieke meters;
h de calamiteitenoverloop met watermeter en afdichting; en
i het signaleringssysteem voor onbedoeld hoogwater in pompputten en opslagsilos voor drainwater en drainagewater.

Toelichting artikel 4.791p (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.791p Bal regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, wordt vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.791j Bal, of in eventueel maatwerk.*

Toelichting op artikel 4.791g, artikel 4.791p en artikel 4.791u n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Naast een tekening waarop is aangegeven wat de lozingspunten zijn en op welke routes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen, is ook een schematische tekening vereist waarop de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water zijn aangegeven. Hiermee zijn alle waterstromen die aan de teelt zijn gerelateerd in beeld. Met een schematische tekening kan beter verduidelijkt worden hoe het watersysteem in elkaar zit, dan met een plattegrond van de kas in zijn geheel, waarin dan op schaal onderdelen van het watersysteem ingetekend zouden moeten worden. De wijziging maakt het voor bedrijven eenvoudiger om voor het toezicht benodigde informatie op het bedrijf te hebben, en voor toezichthouders eenvoudiger om tijdens bedrijfsbezoeken na te gaan of het bedrijf voldoet aan de wettelijke vereisten. Er zijn een aantal onderdelen die in elk geval op de tekening moeten zijn weergegeven indien deze aanwezig zijn op het bedrijf.*

Artikel 4.791pa (overgangsrecht: water)

1 Artikel 4.791j is niet van toepassing op het lozen van drainagewater of spoelwater op een oppervlaktewaterlichaam dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

2 Het eerste lid is van toepassing tot het tijdstip dat:
   a na de inwerkingtreding van dit besluit volledig kan worden geloosd op het vuilwaterriool waarop tot de inwerkingtreding van dit besluit gedeeltelijk werd geloosd; of
   b na de inwerkingtreding van dit besluit op een afstand van 40 m of minder van de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.791h, op een vuilwaterriool kan worden geloosd.

3 Het eerste en tweede lid zijn vanaf 1 januari 2027 niet van toepassing.

4 Tot 1 januari 2030 kan in afwijking van artikel 4.791m, derde lid, een afwijking van de nauwkeurigheid van ten hoogste 10% worden aangehouden voor instrumenten die op 1 januari 2026 al aanwezig waren.
Toelichting op artikel 4.791ga, vierde lid (nieuw) en artikel 4.791pa, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5% (zie ook de toelichting bij onderdeel C). Voor watermeters die bij inwerkingtreding van de wijziging al aanwezig en in gebruik waren, geldt dat tot 1 januari 2030 nog een afwijking van 10% kan worden aangehouden.*

Toelichting artikel 4.791pa (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het Bal stelt, anders dan het Activiteitenbesluit milieubeheer, in artikel 4.791j een voorkeursroute in voor het lozen van drainagewater en spoelwater, waarbij gezien de aard en samenstelling van deze lozing gekozen is voor lozen op het vuilwaterriool. Op grond van artikel 4.791j, tweede lid, kan de waterbeheerder lozen op het oppervlaktewaterlichaam bij maatwerkvoorschrift toestaan. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig verrichtten niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan. Met dit artikel wordt voor dat lozen het afwijken van de voorgeschreven lozingsroute algemeen geregeld. Het overgangsrecht geldt tot 1 januari 2027, tenzij al op een eerder moment volledig lozen op het vuilwaterriool mogelijk wordt. In de in het tweede lid, onder a en b, omschreven gevallen moet lozen op een oppervlaktewaterlichaam eerder worden gestaakt. Het overgangsrecht in het eerste lid eindigt dus zodra aan het tweede lid, onder a of b, wordt voldaan en in ieder geval per 1 januari 2027. Het overgangsrecht geldt niet voor lozen dat na inwerkingtreding van het Bal aanvangt. Als bij dergelijk lozen afwijken van de lozingsroute nodig en aanvaardbaar zou zijn moet daarin door middel van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden voorzien. Dat geldt ook voor eventueel voortzetten van bestaand lozen vanaf 1 januari 2027.*

§ 4.78 Overig afvalwater van kassen

Artikel 4.791q (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op:

a. het lozen van afvalwater uit een hemelwaterafvoersysteem van een kas; en
b. het lozen van condenswater afkomstig van condensvorming aan de binnenzijde van de kas dat via condensgootjes wordt verzameld.

Toelichting artikel 4.791q (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de paragrafen 4.76 en 4.77 van het Bal wordt het lozen van drainwater, drainagewater en het spoelwater van filters dat gewasbeschermingsmiddelen bevat van een waterdoseringsinstallatie geregeld, maar de glastuinbouw kent nog meer afvalwaterstromen, waarvan sommige gewasbeschermingsmiddelen bevatten en andere bij normale bedrijfsvoering niet. Deze paragraaf heeft betrekking op condenswater afkomstig van condensvorming aan de binnenzijde van de kas dat, als gewasbeschermingsmiddelen in de kas worden toegepast, hoge gehalten aan die gewasbeschermingsmiddelen kan bevatten. Dit condenswater kan langs twee routes tot een lozing leiden. Aan de binnenkant van de kas wordt het condenswater vaak via condensgootjes verzameld, waardoor de vraag aan de orde is hoe met dit verzamelde condenswater om te gaan. Om onnodig lozen van gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen kan dit als gietwater worden ingezet. Afhankelijk van de constructie van de kas kan condenswater ook in het hemelwaterafvoersysteem terecht komen. In dat geval wordt het condenswater gemengd met hemelwater van de buitenkant van de kas, en kan langs die weg tot verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam leiden als het hemelwater daarop wordt geloosd. Dit condenswater dat door condensvorming ontstaat aan de binnenzijde van de kas en via het hemelwaterafvoersysteem wordt afgevoerd valt ook onder de omschrijving «afvalwater uit een hemelwatersysteem van een kas» en daarmee onder het toepassingsbereik.*
Deze paragraaf is daarom van toepassing op beide routes: het lozen uit een hemelwaterafvoersysteem van een kas en het lozen van condenswater afkomstig van de binnenzijde van de kas.

Artikel 4.791r (melding lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden het afvalwater of condenswater, bedoeld in artikel 4.791q, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.791r (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Artikel 4.791r Bal gaat in op het lozen van hemelwater uit hemelwaterafvoersysteem en op het lozen van condenswater. Het bevat geen lozingsroute, maar veelal zal er geloosd worden op een oppervlaktewaterlichaam. Alleen in die gevallen is een melding van die lozingsactiviteit naar de waterbeheerder vereist. Bij andere lozingsroutes hoeft geen melding plaats te vinden.*
Artikel 4.791r Bal regelt dat het afvalwater uit een hemelwatersysteem van een kas en het condenswater afkomstig van de binnenzijde van de kas, niet mag worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 Bal gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Artikel 4.791s (water: lozen uit hemelwaterafvoersysteem)

1 Bij het lozen uit het hemelwaterafvoersysteem van een kas wordt, als een hemelwateropvangvoorziening aanwezig is die volledig is benut, het hemelwater geloosd via een overstortvoorziening, die is aangebracht voorafgaand aan de hemelwateropvangvoorziening.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
   a de hemelwateropvangvoorziening een inhoud heeft van ten minste 3.500 m^3/ha teeltoppervlakte;
   b de kas zo is gebouwd dat condenswater niet in het hemelwaterafvoer-systeem terecht kan komen;
   c in de kas gewasbeschermingsmiddelen of biociden zo worden gebruikt dat deze niet in het hemelwaterafvoersysteem terecht kunnen komen; of
   d in de kas alleen biologische productiemethoden worden toegepast.

Toelichting artikel 4.791s (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verplichting van het eerste lid heeft betrekking op situaties waarin condenswater in het hemelwaterafvoersysteem kan geraken (zie eerste lid in samenhang met tweede lid, onder b). Dit condenswater komt in het hemelwaterafvoersysteem en zal vooral het eerste regenwater dat afspoelt wanneer het gaat regenen verontreinigen. Als een hemelwaterbassin aanwezig en niet volledig gevuld is, komt dit eerste hemelwater in het hemelwaterbassin en wordt daaruit ingezet bij recirculatie. Zolang er geen overstort is, wordt lozing van gewasbeschermingsmiddelen uit het hemelwaterbassin in beginsel voorkomen. Wanneer vooral bij langduriger neerslag het hemelwaterbassin echter volledig gevuld is en nog steeds hemelwater wordt aangevoerd, zouden bij overstort vanuit het hemelwaterbassin de gewasbeschermingsmiddelen deels alsnog in het oppervlaktewaterlichaam kunnen geraken. Dat wordt voorkomen door een overstortvoorziening voorafgaand aan het hemelwaterbassin te verplichten. Het water dat daar vrijkomt zal over het algemeen lagere gehalten aan gewasbeschermingsmiddelen bevatten dan in het hemelwaterbassin omdat van een overstort over het algemeen pas sprake is als het langduriger regent en het condenswater uit het hemelwaterafvoersysteem al naar het hemelwaterbassin is afgevoerd. De maatregel is al vanaf de inwerkingtreding van het Lozingenbesluit Wvo glastuinbouw onderdeel van de saneringsaanpak.*

Artikel 4.791t (water: niet lozen verontreinigd condenswater)

1 Condenswater wordt niet geloosd als in de kas gewasbeschermingsmiddelen of biociden worden gebruikt.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als alleen biologische productiemethoden worden toegepast.

Toelichting artikel 4.791t (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door gewasbeschermingsmiddelen verontreinigd condenswater van de binnenkant van de kas mag niet worden geloosd. Dit geldt alleen niet als biologische productiemethoden worden toegepast.*

Artikel 4.791u (water: riooltekening en interne infrastructuur)

1 Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
   a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
   b of de punten waarop het afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of schoonwaterriool; en
   c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.
2 Er is een schematische tekening van de locatie bedoeld in artikel 3.207, eerste lid, beschikbaar, waarop, als van toepassing, in ieder geval is aangegeven:
   a de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water dat is gerelateerd aan de teelt;
   b de gietwatervoorziening, waaronder de voorziening van regenwater met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters en de voorziening van aanvullend gietwater;
   c de route van de verschillende waterstromen waaronder gietwater, condenswater, drainwater, drainagewater, en filterspoelwater;
   d drainwater- en drainagewaterputten;
   e de watermeters;
   f de drainwatersilo's en drainagewatersilo's met vermelding van de inhoud ervan in kubieke meters;
   g de afvalwaterbuffer en de rioolbuffer met vermelding van de inhoud van deze buffers in kubieke meters;
   h de calamiteitenoverloop met watermeter en afdichting; en
   i het signaleringssysteem voor onbedoeld hoogwater in pompputten en opslagsilos voor drainwater en drainagewater.

Toelichting artikel 4.791u (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.791u Bal regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, wordt vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd.*

Toelichting op artikel 4.791g, artikel 4.791p en artikel 4.791u n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Naast een tekening waarop is aangegeven wat de lozingspunten zijn en op welke routes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen, is ook een schematische tekening vereist waarop de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water zijn aangegeven. Hiermee zijn alle waterstromen die aan de teelt zijn gerelateerd in beeld. Met een schematische tekening kan beter verduidelijkt worden hoe het watersysteem in elkaar zit, dan met een plattegrond van de kas in zijn geheel, waarin dan op schaal onderdelen van het watersysteem ingetekend zouden moeten worden. De wijziging maakt het voor bedrijven eenvoudiger om voor het toezicht benodigde informatie op het bedrijf te hebben, en voor toezichthouders eenvoudiger om tijdens bedrijfsbezoeken na te gaan of het bedrijf voldoet aan de wettelijke vereisten. Er zijn een aantal onderdelen die in elk geval op de tekening moeten zijn weergegeven indien deze aanwezig zijn op het bedrijf.*

§ 4.79 Lozen afvalwater bij telen van gewassen in een gebouw

Artikel 4.792 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op:
   a het lozen van proceswater bij het telen van gewassen op watercultuur in een gebouw; en
   b het lozen van ander afvalwater bij het telen van gewassen in een gebouw.
2 In deze paragraaf wordt onder proceswater verstaan: het water dat circuleert tijdens het telen van gewassen op watercultuur in een gebouw.
3 Deze paragraaf is niet van toepassing als het gebouw een kas is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.792 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf gaat over het lozen van proceswater en ander afvalwater bij bedekte teelten, dat wil zeggen het telen van gewassen in een gebouw. Kassen vallen hier niet onder. Bedekte teelten in gebouwen zijn onder andere het witloftrekken, de paddenstoelenteelt, de teelt van kiemgroente (bijvoorbeeld taugé), maar ook het broeien van bloembollen en bloemknollen in schuurkassen.*
Bij de teelt op watercultuur is sprake van proceswater. Het broeien van bloembollen of bloemknollen en het witloftrekken kan op watercultuur plaatsvinden, maar ook traditioneel op substraat als potgrond. Proceswater dat niet meer opnieuw gebruikt kan worden bevat nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen. De belangrijkste teelten op watercultuur zijn hieronder toegelicht.

Trek van witlof
De productie van witlofstronken uit witlofpennen heet de trek van witlof en vindt plaats in gebouwen. Witlofpennen worden in de openlucht in de volle grond geteeld. Deze paragraaf gaat niet over dit deel van de teelt; dat wordt geregeld via paragraaf 3.6.3 (Telen van gewassen in de openlucht).
De witlofpennen staan in trekbakken die onderling met elkaar zijn verbonden en waarin proceswater voortdurend wordt rondgepompt (gerecirculeerd). Bij de gangbare teelt worden meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen aan het proceswater toegevoegd. Het proceswater wordt opnieuw gebruikt of, als dat niet mogelijk is, geloosd.

Broei bloembollen of bloemknollen
De broei van bloembollen en bloemknollen gebeurt traditioneel in potgrond, maar tegenwoordig wordt veelal op water gebroeid. Bij broeierijen die het gehele jaar in bedrijf zijn vindt de activiteit over het algemeen plaats in kassen bij glastuinbouwbedrijven; paragraaf 3.6.2 (Glastuinbouwbedrijf) gaat hier over. Het broeien in schuurkassen vindt over het algemeen niet het hele jaar rond plaats. Schuurkassen zijn gebouwen die onder de reikwijdte van deze paragraaf vallen. In de praktijk is gebleken dat de broei in schuurkassen niet vergelijkbaar is met de teelt in kassen binnen de glastuinbouw. Daarom gelden hiervoor specifieke regels.
De paragraaf gaat enerzijds over proceswater en anderzijds over «ander afvalwater». Dat is het afvalwater, anders dan proceswater, dat ontstaat bij de teelt in gebouwen, zoals afvalwater als gevolg van het reinigen en ontsmetten van ruimten en afvalwater dat ontstaat bij het broeien van bloembollen of bloemknollen en het witloftrekken dat niet plaatsvindt op watercultuur maar op een substraat als potgrond.

Artikel 4.793 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit en de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam, bedoeld in artikel 4.792, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.793 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.793 regelt dat het proceswater afkomstig van het telen van gewassen op watercultuur in een gebouw en het ander afvalwater bij het telen van gewassen in een gebouw, niet mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.793 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.794 (water: opnieuw gebruiken proceswater)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater en de verontreiniging van het afvalwater wordt het proceswater opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.794 (water: opnieuw gebruiken proceswater) *Bij de teelt worden aan het proceswater gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen toegevoegd. Ook kunnen in het geval van bloembollen en bloemknollen gewasbeschermingsmiddelen die op die bollen of knollen zitten vrijkomen en in het proceswater terechtkomen. Het is technisch goed mogelijk om het proceswater opnieuw te gebruiken. Daarom is het opnieuw gebruiken opgenomen als plicht.*
Bij de teelt van witlof is het mogelijk om een nagenoeg gesloten systeem te maken. De productie van witlof vindt grotendeels plaats in een cyclus van 3 à 4 weken. Aan het eind van de trek kan de hoeveelheid proceswater die overblijft worden beperkt door de toevoer van proceswater aan de trekbakken stop te zetten. Door ontsmetting van het proceswater aan het eind van die cyclus is het technisch mogelijk het water opnieuw te gebruiken zodat niet geloosd hoeft te worden.

Artikel 4.795 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het telen van gewassen in een gebouw gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.795, eerste en tweede lid *Het eerste lid geeft aan dat het afvalwater als gevolg van het telen van gewassen in een gebouw gelijkmatig wordt verspreid over landbouwgronden of wordt geloosd in een vuilwaterriool. Afvalwater afkomstig van biologische teelt of van teelt waarbij geen gewasbeschermingsmiddelen of biociden zijn gebruikt kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als het verspreiden over landbouwgronden of lozen op een vuilwaterriool redelijkerwijs niet mogelijk is. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Afvalwater afkomstig van biologische teelt of van teelt waarbij geen gewasbeschermingsmiddelen of biociden zijn gebruikt kan ook worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam als het verspreiden over landbouwgronden of lozen op een vuilwaterriool redelijkerwijs niet mogelijk is.

3 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden, geloosd in een vuilwaterriool of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.795, derde lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater altijd is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in of op de bodem of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het derde lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

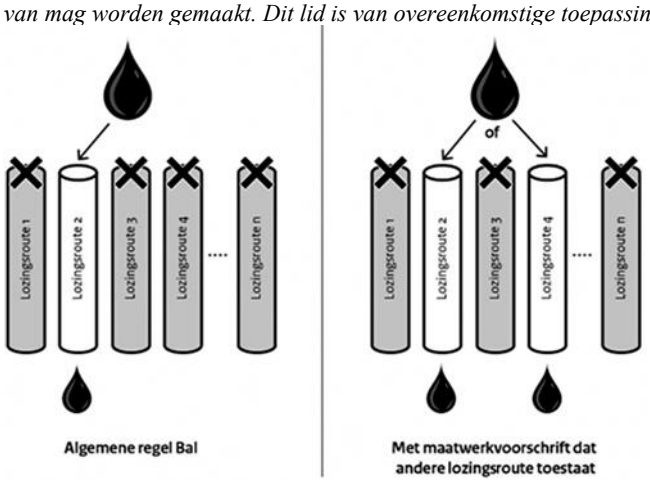

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

Artikel 4.796 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 4.795, tweede lid, dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.796, gemeten in een steekmonster.

Tabel 4.796 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l
Onopgeloste stoffen	100
Biochemisch zuurstofverbruik	60
Chemisch zuurstofverbruik	300

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.796 (water: emissiegrenswaarde lozingen op oppervlaktewaterlichaam) *Bij het lozen op een oppervlaktewaterlichaam geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen, het biochemisch zuurstofverbruik en het chemisch zuurstofverbruik als maat voor verontreiniging met schadelijke stoffen.*
Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

Artikel 4.797 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 4.795, eerste lid, dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde 300 mg/l voor onopgeloste stoffen, gemeten in een steekmonster.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.797 (water: emissiegrenswaarde lozen proceswater in vuilwaterriool) *Bij het lozen van proceswater in het vuilwaterriool geldt een emissiegrenswaarde voor onopgeloste stoffen als maat voor verontreiniging met schadelijke stoffen.*
Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

Artikel 4.798 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen en op het analyseren is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
   b voor het biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2; en

Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*

c voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.
Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.798 (water: meetmethoden) *Artikel 4.798 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan de in de artikelen 4.796 en 4.797 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.
Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

Artikel 4.799 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.799 (water: riooltekening) *Artikel 4.799 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.795, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.80 Bereiden van gietwater

Artikel 4.800 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het bereiden van natriumarm gietwater waarbij brijn ontstaat.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.800 (toepassingsbereik) *Bij het bereiden van natriumarm gietwater uit grondwater, oppervlaktewater of leidingwater kan een afval(water)stroom, het brijn, ontstaan. Het bereiden gebeurt meestal door omgekeerde osmose of ionenwisselaars. Natriumarm gietwater is een essentiële grondstof voor de glastuinbouw, omdat daarmee de hoeveelheid te lozen drainwater/ drainagewater wordt geminimaliseerd en er een reductie in de emissie van stikstof en fosfor wordt bereikt. In de praktijk wordt in beginsel hemelwater afkomstig van het kasdek als bron van natriumarm gietwater gebruikt. Dit hemelwater wordt in hemelwaterbassins opgevangen. Hemelwater kan in belangrijke mate in de behoefte aan natriumarm gietwater voorzien, maar niet volledig. De vraag van de gewassen in de kas naar gietwater loopt namelijk niet parallel met de natuurlijke neerslag, waardoor soms tekort aan natriumarm gietwater kan ontstaan. In de omgeving van de glastuinbouw is vaak wel grondwater of oppervlaktewater beschikbaar dat op dat moment als gietwater ingezet kan worden, maar dat vereist een bewerking om het natriumarm te maken.*

Artikel 4.801 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt brijn afkomstig van het bereiden van natriumarm gietwater waarbij brijn ontstaat, niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.801 (water: niet lozen) *Het gaat hierbij om relatief grote volumes afvalwater die resteren na het zuiveren van water. Het afvalwater is verontreinigd met chloride, ijzer en organische stoffen. De concentratie is afhankelijk van gehaltes in het gebruikte water en de concentratiefactor.*

Gezien het grote volume en de vervuiling met zouten, is de behandeling in een rioolwaterzuivering weinig zinvol, omdat zouten daarin niet verwijderd worden, en lozen tot onnodige hydraulische belasting van de zuivering leidt. Vanwege de vervuiling met zouten is lozen op een zoet oppervlaktewaterlichaam ongewenst. Lozen in de bodem is ook ongewenst omdat dit in strijd is met een duurzaam bodemgebruik en op gespannen voet staat met het standstill-beginsel van grondwaterrichtlijn en de kaderrichtlijn water. Daarom is een verbod voor lozen opgenomen.

Degene die de activiteit verricht zal dus in beginsel in een andere verwijdering van brijn moeten voorzien dan door het lozen. Mocht hij in zijn specifieke situaties wel tot lozen over willen gaan, dan kan een maatwerkvoorschrift worden aangevraagd om van het verbod af te wijken. Ook kan afwijking eventueel bij maatwerkregel worden toegestaan, indien gelet op de kenmerken van het gebied enige lozing van zout water niet bezwaarlijk is.

Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

Artikel 4.802 (water: overgangsrecht)

Artikel 4.801 is tot en met 30 juni 2022 niet van toepassing op het lozen in de bodem bij het telen van gewassen in kassen als hiervoor op 31 december 2012 een ontheffing als bedoeld in artikel 3.90, zevende lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer, zoals dat tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, is verleend.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.802 (water: overgangsrecht) *Tot en met 30 juni 2022 zijn bestaande lozingen in de bodem nog toegestaan. Dit overgangsrecht is opgenomen naar aanleiding van de motie Koopmans en Snijder-Hazelhoff*[87] *voor bestaande brijnlozingen in de bodem in de glastuinbouw en is een voortzetting van het tot de inwerkingtreding van dit besluit geldende overgangsrecht in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het gaat om brijnlozingen in de bodem waarvoor door het bevoegd gezag voor de inwerkingtreding van dit besluit en het hier aan voorafgaande Activiteitenbesluit milieubeheer al ontheffing voor lozen in de bodem op grond van het Lozingenbesluit bodembescherming was verleend. Brijn is water met een hoger zoutgehalte dan grondwater, dat resteert na het ontzouten van grondwater door omgekeerde osmose. Als een glastuinbouwbedrijf brijn loost in de bodem, maar het voor gietwater ook beschikt over een hemelwateropvangvoorziening van ten minste 500 m^3 per hectare, wordt de al verleende ontheffing voor het lozen van brijn in de bodem verlengd tot en met 30 juni 2022. Het gaat alleen om ontheffingen die op 31 december 2012 al golden en op die datum ook onherroepelijk waren. Het via het overgangsrecht continueren van bestaande ontheffingen voor bedrijven die een hemelwaterbassin hebben, wordt aanvaardbaar geacht omdat door primaire inzet van hemelwater vanuit het bassin de hoeveelheid aanvullend gietwater en daarmee ook de hoeveelheid brijn aanzienlijk beperkter is dan de hoeveelheid brijn bij bedrijven die gedurende het jaar door omgekeerde osmose ontzout grondwater gebruiken als gietwaterbron.*

[87] Kamerstukken II 2010/11, 29 383, nr. 158.

§ 4.81 Bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren

Artikel 4.803 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren waarbij brijn ontstaat.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.803 (toepassingsbereik) *Bij het bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren uit grondwater of oppervlaktewater kan een afval(water)stroom - het brijn - ontstaan, als de bereiding door middel van omgekeerde osmose of ionenwisselaars plaatsvindt.*

Artikel 4.804 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater bij het bereiden van drinkwater voor landbouwhuisdieren waarbij brijn ontstaat, wordt brijn niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.804 (water: niet lozen) *Het is verboden het brijn te lozen. Het brijn bestaat uit het zoute residuwater dat resteert na het zuiveren van water. Het gaat hierbij om relatief grote volumes afvalwater. Het afvalwater is verontreinigd met chloride, ijzer en organische stoffen. De concentratie is afhankelijk van gehaltes in het gebruikte water en de concentratiefactor. Voor drinkwater voor vee zijn in beginsel voldoende andere bronnen beschikbaar. Mocht degene die de activiteit verricht toch voor inzet van omgekeerde osmose of ionenwisselaars kiezen, mag het brijn niet geloosd worden. Afwijking van dit verbod is mogelijk bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel in situaties waarbij lozen van brak water niet bezwaarlijk zou zijn.*

Toelichting artikelen 4.795 tot en met 4.798, 4.801 en 4.804 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Met het toevoegen van «NEN-ISO 15705» in artikel 4.798, derde lid, onder c, wordt deze regel gelijk getrokken met andere regels in het Bal die voor het analyseren van het chemisch zuurstofverbruik niet alleen NEN 6633 van toepassing verklaren maar ook NEN-ISO 15705.

§ 4.82 Dierenverblijven

Artikel 4.805 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf.
2 Als landbouwhuisdieren worden gehouden in een dierenverblijf, is deze paragraaf ook van toepassing op het daarnaast reinigen en ontsmetten van veewagens.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.805 (toepassingsbereik) *Paragraaf 4.82 stelt eisen aan het houden van landbouwhuisdieren in dierenverblijven waaronder de emissiearme huisvesting van landbouwhuisdieren en het reinigen en ontsmetten van veewagens.*
Landbouwhuisdieren zijn volgens de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit zoogdieren of vogels voor de productie van vlees, melk, wol, pels, eieren of veren of paarden of pony's voor het fokken. Deze omschrijving moet ruim worden geïnterpreteerd. Dus niet alleen de dieren die direct vlees, eieren of melk leveren, maar ook de dieren die onderdeel vormen van de productieketen zoals de (groot)ouderdieren en de opfok (opfokhennen, biggenopfok en dergelijke). Op deze wijze richt de reikwijdte van dit besluit zich tot bedrijven die in het maatschappelijk verkeer als veehouderijen worden beschouwd. Uit de begripsomschrijving van dierenverblijf volgt dat ook een niet overdekte ruimte een dierenverblijf kan zijn. Hiermee wordt een uitloop bedoeld.
Deze paragraaf is in de richtingaanwijzer voor veehouderij (artikel 3.203) aangezet. Van een veehouderij is volgens artikel 3.200 sprake bij het houden van meer dan 10 stuks rundvee, meer dan 15 varkens, meer dan 350 kippen, 1 of meer pelsdieren of meer dan 25 overige landbouwhuisdieren. Als het aantal dieren geen van de grenzen van artikel 3.200 overschrijdt, is paragraaf 3.6.1 (Veehouderij) en daarmee paragraaf 4.82 niet van toepassing.
Het Besluit emissiearme huisvesting stelde eisen aan de maximale emissie van ammoniak en fijnstof uit huisvestingssystemen bij veehouderijen. De eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting zijn deels anders geformuleerd maar met dezelfde strekking overgenomen in paragraaf 4.82.
De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) schreef voor op welke wijze het bevoegd gezag de gevolgen van geuremissie uit de tot de veehouderij behorende dierenverblijven moest betrekken bij beslissingen over de aanvraag om een omgevingsvergunning. Dezelfde artikelen waren opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer voor de niet vergunningplichtige bedrijven. De eisen voor geur maken geen deel uit van dit besluit; de gevolgen van geur worden gereguleerd in het omgevingsplan. Instructieregels voor het bevoegd gezag en beoordelingsregels bij het verlenen van een vergunning zijn opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 5.1.4.6 van het artikelsgewijs deel van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.
De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) schreef voor op welke wijze het bevoegd gezag de gevolgen van ammoniakemissie uit de tot de veehouderij behorende dierenverblijven moest betrekken bij beslissingen over de aanvraag om een omgevingsvergunning. Dezelfde artikelen waren opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer voor de niet vergunningplichtige bedrijven. De Wet ammoniak en veehouderij is bij inwerkingtreding van de wet ingetrokken en het beschermen van gebieden is gedecentraliseerd naar de provincie. Dit biedt provincies de mogelijkheid om rekening te kunnen houden met de regionale verschillen in de gevolgen van ammoniakdepositie. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is in artikel 8.21 bepaald dat de gevolgen van de emissie van ammoniak door veehouderijen voor verzuring gevoelige natuurgebieden alleen wordt betrokken bij de beslissing op de aanvraag voor zover de provincie daarvoor beoordelingsregels heeft gegeven.

Artikel 4.806 (uitzonderingen emissiearme huisvesting: dieraantallen)

1 De artikelen 4.818 tot en met 4.823 zijn niet van toepassing op het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf voor een diercategorie als niet meer dan het volgende aantal dieren van die diercategorie wordt gehouden:
   a 10 melkkoeien van 2 jaar en ouder en kalfkoeien van 2 jaar en ouder;
   b 10 vleeskalveren jonger dan 1 jaar;
   c 20 gespeende biggen van minder dan 25 kg;
   d 15 varkens als dit zijn:
      1° kraamzeugen;
      2° guste en dragende zeugen;
      3° vleesvarkens van 25 kg en meer;
      4° opfokberen van 25 kg en meer en jonger dan 7 maanden; en
      5° opfokzeugen van 25 kg en meer;
   e 500 kippen;
   f 10 vleeskalkoenen; of
   g 10 vleeseenden.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.806, eerste lid *Als maar een beperkt aantal landbouwhuisdieren van een diercategorie worden gehouden, hoeven die dieren niet in een emissiearm dierenverblijf te worden gehuisvest. Deze aantallen worden genoemd in dit artikel. De diercategorieën worden gespecificeerd in de ministeriële regeling als onderdeel van de systeembeschrijvingen van de huisvestingssystemen en aanvullende technieken.*
   De melkkoeien en kalfkoeien (onder a) zijn subcategorieën van de (hoofd)diercategorie rundvee. Dat geldt ook voor de vleeskalveren (onder b). Gespeende biggen (onder c) en kraamzeugen, guste, dragende zeugen, vleesvarkens, opfokberen en opfokzeugen (onder d) zijn een subcategorie van de (hoofd)categorie varkens. In onderdeel e wordt de hele (hoofd)categorie kippen bedoeld. Voor de vleeskalkoenen (onder f) en vleeseenden (onder g) worden weer gedoeld op subcategorieën van de (hoofd)categorie kalkoenen respectievelijk eenden.
2 In deze paragraaf wordt onder emissiepunt verstaan:

a het punt waar een relevante hoeveelheid emissie buiten het dierenverblijf treedt of wordt gebracht; of
b bij een gedeeltelijk overdekt dierenverblijf: het punt waar een relevante hoeveelheid emissie buiten het overdekte gedeelte van het dierenverblijf treedt of wordt gebracht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.806, tweede lid *Een emissiepunt is het punt waar een relevante hoeveelheid emissie buiten het dierenverblijf treedt of wordt gebracht. Bij natuurlijke ventilatie kan dit elke opening zijn, bij mechanische of op een andere manier geforceerde ventilatie, is dit het afzuigpunt (ventilator). Als het dierenverblijf alleen een niet overdekte uitloop heeft, dan wordt deze uitloop niet gezien als emissiepunt.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.806 (uitzonderingen emissiearme huisvesting: dieraantallen) *Er worden een aantal huisvestingssystemen uitgesloten van de reikwijdte van de artikelen 4.818 tot en met 4.823 en 4.833. Die uitsluitingen hebben betrekking op het toepassen van emissiearme technieken in een dierenverblijf.*

Artikel 4.807 (uitzonderingen emissiearme huisvesting: systemen)

1 De artikelen 4.818 tot en met 4.823 zijn ook niet van toepassing op het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf met:

a een vrijloopstal waarin melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder worden gehouden;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807, eerste lid, onder a, en tweede lid *Een vrijloopstal hoeft niet emissiearm te worden uitgevoerd. Een vrijloopstal is een huisvestingssysteem voor melkkoeien of kalfkoeien van 2 jaar en ouder zonder ligboxen en met een zachte vochtdoorlatende of absorberende bodem, waarbij het totale oppervlakte ten minste het aantal dieren maal 10 m^2 is. Deze stallen zijn in ontwikkeling en interessant op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid. Meer ruimte in combinatie met een zachte bodem geeft de landbouwdieren meer mogelijkheden voor natuurlijk gedrag. Het onderzoek naar de emissie van ammoniak is nog niet afgerond. Het nu al opnemen van een maximale emissiewaarde zou de verdere ontwikkeling van dit type stallen frustreren. Om deze reden is gekozen voor een voorlopige uitzondering.*

b een huisvestingssysteem voor landbouwhuisdieren die worden gehouden volgens de biologische productiemethode, bedoeld in artikel 3, onderdeel 1, van de bioverordening, en waarin geen melkkoeien van 2 jaar en ouder en kalfkoeien van 2 jaar en ouder worden gehouden;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807, eerste lid, onder b *Huisvesting van landbouwhuisdieren die volgens de biologische productiemethode worden gehouden zijn uitgezonderd van de artikelen over emissiearme technieken. De biologische productiemethode is in overeenstemming met de Verordening inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten.*[88] *Dit geldt alleen niet voor de huisvesting van melkkoeien en kalfkoeien van 2 jaar en ouder. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat er voor deze diercategorie voldoende emissiearme huisvestingssystemen beschikbaar en toepasbaar zijn.*

Toelichting artikel 4.807, begripsbepaling bijlage I, onderdeel A (begrippen) 'Biologisch geteelde gewassen' en begripsbepaling bijlage I, onderdeel B 'Verordening' n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-170 *Op diverse plekken in het Besluit activiteiten leefomgeving wordt de verwijzing naar de nieuwe verordening geactualiseerd. Het betreft de begripsbepaling «verordening» in bijlage I, onderdeel B, (onderdeel C), de begripsbepaling «biologisch geteelde gewassen» in bijlage I, onderdeel A, (onderdeel B) en artikel 4.807, eerste lid, onderdeel b, (verwijzing naar «biologische productiemethode») (onderdeel A).*

c een huisvestingssysteem waarin legkippen van 18 weken en ouder en ouderdieren van legkippen van 18 weken en ouder worden gehouden in aangepaste kooien als bedoeld in artikel 2.71 of 2.72 van het Besluit houders van dieren; en

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807, eerste lid, onder c *Ook als legkippen van 18 weken en ouder en ouderdieren van deze legkippen als bedoeld in artikel 2.71 of artikel 2.72 van het Besluit houders van dieren in een dierenverblijf zijn gehuisvest, zijn deze uitgezonderd van de artikelen over emissiearme huisvesting. Sinds 2013 is het houden van legkippen in kooien (legbatterijen) verboden. Maar er geldt een uitzondering voor de zogenoemde alternatieve kooien, de verrijkte kooien en de koloniehuisvesting. Deze huisvestingssystemen worden op kleine schaal toegepast en de emissie vanuit deze systemen is aanzienlijk lager dan die van de grondhuisvesting- en volièresystemen. Bovendien zullen de verrijkte kooien op termijn worden uitgefaseerd en is de emissiefactor voor beide systemen gelijk. Het is daarom niet zinvol voor deze categorie huisvestingssystemen een maximale emissiewaarde vast te stellen.*

d een huisvestingssysteem voor varkens, waarvan het leefoppervlakte in het overdekte dierenverblijf en de oppervlakte van de verharde uitloop ten minste de oppervlakte, bedoeld in tabel 4.807, is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807, eerste lid, onder d *Ten slotte is een huisvestingssysteem voor varkens, waarvan de inpandige leefoppervlakte en de oppervlakte van de verharde uitloop groter of gelijk zijn aan die in tabel 4.807, uitgezonderd van de reikwijdte van de artikelen over emissiearme technieken. Het gaat om systemen die met het oog op het dierenwelzijn anders zijn ingericht dan de gangbare dierenverblijven. In de praktijk gaat het hier om het houden van scharrelvarkens volgens de voorwaarden die de organisatie Producert (Regeling Producert Gecertificeerd Scharrelvarkensvlees) en de Dierenbescherming (Beter Leven-kenmerk, 2 of 3 sterren) hanteren. De criteria omvatten minimumeisen waaraan het overdekte dierenverblijf en de verharde uitloop bij het dierenverblijf moeten voldoen. Naast een overdekt dierenverblijf van bepaalde afmetingen is ook de aanwezigheid van een verharde uitloop van een bepaalde omvang verplicht bij vleesvarkens, opfokberen, opfokzeugen, guste en dragende zeugen. Als uitgangspunt is gehanteerd het benodigd oppervlak voor een vleesvarken aan het einde van de mestperiode (100 kg).*

[88] Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91 (PbEU 2007, L 189).

2 Een vrijloopstal is een huisvestingssysteem voor melkkoeien van 2 jaar en ouder en kalfkoeien van 2 jaar en ouder zonder ligboxen en met een zachte vochtdoorlatende of absorberende bodem, waarbij de totale oppervlakte ten minste het aantal dieren, vermenigvuldigd met 10 m^2, is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807, eerste lid, onder a, en tweede lid *Een vrijloopstal hoeft niet emissiearm te worden uitgevoerd. Een vrijloopstal is een huisvestingssysteem voor melkkoeien of kalfkoeien van 2 jaar en ouder zonder ligboxen en met een zachte vochtdoorlatende of absorberende bodem, waarbij het totale oppervlakte ten minste het aantal dieren maal 10 m^2 is. Deze stallen zijn in ontwikkeling en interessant op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid. Meer ruimte in combinatie met een zachte bodem geeft de landbouwdieren meer mogelijkheden voor natuurlijk gedrag. Het onderzoek naar de emissie van ammoniak is nog niet afgerond. Het nu al opnemen van een maximale emissiewaarde zou de verdere ontwikkeling van dit type stallen frustreren. Om deze reden is gekozen voor een voorlopige uitzondering.*

Tabel 4.807 Uitgezonderde huisvestingssystemen varkens

Diercategorie	Leefoppervlakte overdekt dierenverblijf in m^2 per varken	Leefoppervlakte verharde uitloop in m^2 per varken
Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg en meer en jonger dan zeven maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer	1,1	0,7
Gespeende biggen van minder dan 25 kg	0,5	n.v.t.
Kraamzeugen	6,5	n.v.t.
Guste en dragende zeugen	2,5	1,0

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.807 (uitzonderingen emissiearme huisvesting: systemen) *De diercategorieën worden gespecificeerd in de ministeriële regeling als onderdeel van de systeembeschrijvingen van de huisvestingssystemen en aanvullende technieken. De melkkoeien en kalfkoeien zijn subcategorieën van de (hoofd)diercategorie rundvee. Legkippen en ouderdieren van legkippen zijn een subcategorieën van de (hoofd)categorie kippen. Met «varkens» wordt de hele (hoofd)categorie bedoeld.*
Toelichting artikel 4.807 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel worden enkele redactionele wijzigingen aangebracht. Nu de bioverordening is opgenomen in bijlage I, onderdeel B, bij het Bal, kan in het eerste lid worden volstaan met de aanduiding bioverordening.*

Artikel 4.808 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.805, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het aantal landbouwhuisdieren per diercategorie dat ten hoogste zal worden gehouden;
  b per dierenverblijf:
    1° het aantal landbouwhuisdieren per diercategorie dat ten hoogste zal worden gehouden;
    2° een beschrijving van het huisvestingssysteem en van de aanvullende techniek; en
    3° een beschrijving van de wijze van ventilatie;
  c per dierenverblijf waarin landbouwhuisdieren worden gehouden waarvoor bij ministeriële regeling een emissiefactor voor geur of PM_{10} is vastgesteld:
    1° een plattegrondtekening op schaal met de ligging van de dierenverblijven, de emissiepunten en een overzicht van ventilatoren met diameter;
    2° een doorsnedentekening met de goothoogte, de nokhoogte en de hoogte van het emissiepunt; en
  d de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.808 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.808 regelt dat met het houden van landbouwhuisdieren in een dierenverblijf en het reinigen en ontsmetten van veewagens niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Deze gegevens zijn van belang vanwege de beoordeling van de uitstoot van geur, ammoniak en PM_{10}. De normen voor geur en PM_{10} volgen uit het omgevingsplan. Om te kunnen beoordelen of hieraan kan worden voldaan, zijn de gegevens, bedoeld in het tweede lid, noodzakelijk voor de berekening van de geurbelasting of de belasting van PM_{10}. Om te kunnen bekijken of aan de eisen van de artikelen 4.818, 4.819, 4.820 en 4.822 wordt voldaan zijn de gegevens, bedoeld in het tweede lid, onder b, onder 2°, van belang. Van de toegepaste huisvestingssystemen moet de unieke code, de systeembeschrijving en de BWL- of BB-code van de systeembeschrijving worden vermeld. Deze code is een systeemcodering die wordt gevolgd door een cijferreeks met daarin onder meer het jaartal waarin de systeembeschrijving is opgenomen in de ministeriële regeling (voorheen: de Regeling ammoniak en veehouderij. De gegevens en tekeningen zijn ook noodzakelijk om te kunnen bekijken of aan de eisen in de systeembeschrijving behorende bij een huisvestingssysteem en aanvullende techniek wordt voldaan (artikel 4.817). De voor een huisvestingssysteem of aanvullende techniek specifieke eisen moeten op de tekening zijn ingetekend. Dit zijn de eisen die zijn vermeld in de systeembeschrijving, zoals roostervloeren bij varkens en pluimvee en doorsneden van mest- en waterkanalen. De grootte van de uitstroomopeningen bij bijvoorbeeld luchtwassers moet blijken uit de plattegrondtekening of de doorsnedetekening. De uitstroomrichting moet zijn vermeld bij de beschrijving van het ventilatiesysteem. De schaal van de tekeningen moet zo zijn, dat de gegevens leesbaar zijn, dat maten kunnen worden gemeten en oppervlakten kunnen worden bepaald.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.808 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
In artikel 4.808, tweede lid, onder b, sub 3, Bal wordt «ventilatiesysteem» vervangen door «ventilatie». De reden is dat de melding ook een beschrijving van de wijze van natuurlijke ventilatie moet bevatten. Dat is dus breder dan alleen de beschrijving van een technisch bouwsysteem.
Het tweede lid, onder c, bevat een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd. Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.
Ook het tweede lid, onder d, wordt gewijzigd. De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.809 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.805, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.809 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.810 (registratie)

Er wordt elke maand een registratie bijgehouden van het aantal tijdens die maand in een dierenverblijf aanwezige landbouwhuisdieren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.810 (registratie) *Het aantal landbouwhuisdieren wordt maandelijks geregistreerd. Het gaat om het aantal dieren dat aanwezig is in een dierenverblijf. Een dierenverblijf is een gebouw en de eventueel aanwezige verharde uitloop voor het houden van landbouwhuisdieren of het bouwwerk voor het houden van pelsdieren. Verwezen wordt naar de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit. Inzicht in het aantal gehouden landbouwhuisdieren is van belang om te controleren of sprake is van structurele wijziging van het maximaal aantal gehouden dieren per diersoort. Veehouderijen moeten op grond van het Besluit identificatie en registratie van dieren en de Regeling identificatie en registratie van dieren al een registratie bijhouden van het aantal gehouden dieren per diersoort. Deze registratie kan worden gebruikt om aan dit artikel te voldoen. De registratie kan zowel bestaan uit boekhoudkundige gegevens als uit landbouwtellingen in de vorm van een gecomputeriseerd dieroverzicht, een diertelkaart of een maandelijkse stallijst.*

Artikel 4.811 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem:
   a heeft de vloer van een dierenverblijf een aaneengesloten bodemvoorziening; en
   b worden vloeistoffen die vrijkomen opgevangen.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als zich direct onder de vloer van het dierenverblijf een mestkelder bevindt die lekdicht is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.811 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Dit artikel stelt eisen aan de vloer van een dierenverblijf en aan de mestkelder. Een vloer moet bestaan uit een aaneengesloten bodemvoorziening. Als een mestkelder aanwezig is, geldt deze eis niet. Dat volgt uit het tweede lid. Vanwege het voorkomen van verontreiniging van de bodem is de mestkelder lekdicht. Ook de verbindingen en aansluitingen tussen delen zijn onderdeel van de mestkelder. Die moeten eveneens lekdicht zijn. Dat wil zeggen vloeistofdicht, maar zonder dat hiervoor een certificaat vereist is. Daarnaast moeten de vulpunten, aftappunten en roerpunten zoveel mogelijk lekdicht zijn; dit valt onder de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Alle materialen en afdichtingen van de mestkelder moeten bestand zijn tegen chemische inwerking van meststoffen en tegen de lokale bodemgesteldheid en weersomstandigheden. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 5 van de nitraatrichtlijn.*

Artikel 4.812 (water: opslag spuiwater)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt het spuiwater afkomstig van een luchtwassysteem in een lekdichte voorziening opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.812 (water: opslag spuiwater) *Spuiwater moet worden opgeslagen in een lekdichte voorziening. Dat wil zeggen een vloeistofdichte voorziening, maar zonder dat hiervoor een certificaat vereist is. Dat kan ook een betonnen ondergrondse bak zijn die voldoet aan de eisen van dit besluit. Dit is een versoepeling ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer waar spuiwater ook in een lekbak geplaatst had moeten worden. Als een grote hoeveelheid spuiwater op één plek op de bodem terecht komt, is dat ongewenst. Maar het zal niet leiden tot een zodanige bodemverontreiniging dat verwijdering nodig is. Daarom is een lekdichte voorziening voldoende.*
Spuiwater kan soms zuur zijn en een corrosieve werking hebben. Dat de voorziening geschikt moet zijn voor de opslag en dus bestand is tegen corrosieve werking, valt onder de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 5 van de nitraatrichtlijn.

Artikel 4.813 (water: lozingsroute dierenverblijven en veewagens)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven en veewagens gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.813, eerste lid *Artikel 4.813, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater als gevolg van het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven en veewagens gelijkmatig wordt verspreid over landbouwgronden. Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven routes. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*
Het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven vindt periodiek plaats. Het reinigen van de melkput en de ruimte waar gemolken wordt (de melkstal) valt hier ook onder. Meestal gebeurt het reinigen en ontsmetten als alle landbouwhuisdieren uit de stal zijn, na een productieronde. Vaak wordt in stappen gereinigd: eerst droog, daarna nat en ten slotte wordt ontsmet en eventueel nagespoeld. Ontsmetten is alleen zinvol als eerst grondig is gereinigd. Het te lozen afvalwater kan verontreinigd zijn met restanten mest, voer, strooisel en een restant van reinigings- en ontsmettingsmiddelen. Bij de aanwezigheid van een mestkelder zal het afvalwater in de mestkelder terechtkomen en samen met de mest worden uitgereden. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 5 van de nitraatrichtlijn.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.813, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

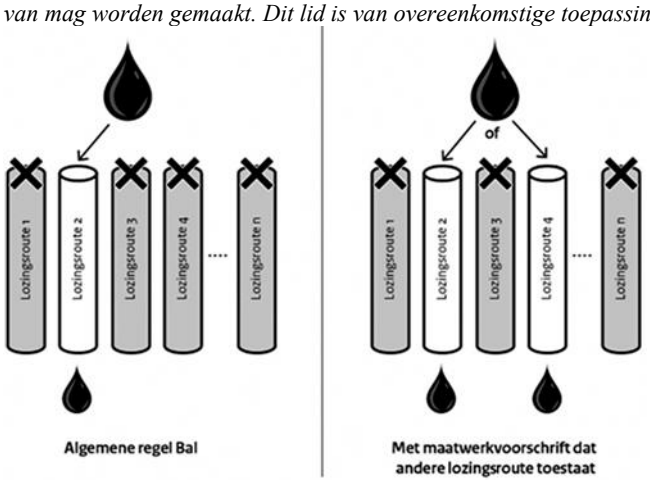

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.814 (water: opnieuw gebruiken voorspoelwater)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater en de verontreiniging hiervan wordt bij het reinigen en spoelen bij het melken:

a het spoelproces onderverdeeld in voorspoelen en naspoelen; en

b het voorspoelwater opnieuw gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.814 (water: opnieuw gebruiken voorspoelwater) *Het reinigen en spoelen bij het melken omvat het reinigen van de melkmachine, de bijbehorende leidingen en de bijbehorende tanks. Het reinigen van de melkput en de ruimte waar gemolken wordt (de melkstal) valt hier niet onder, deze vallen onder het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven (artikel 4.813). Bij het reinigen en spoelen bij het melken wordt het spoelwater zoveel mogelijk opnieuw gebruikt. Het spoelproces wordt onderverdeeld in voorspoelen en naspoelen.*
Het voorspoelwater is een waardevol product dat uitstekend opnieuw kan worden gebruikt, bijvoorbeeld als drinkwater voor vee. Het heeft de voorkeur dit afvalwater niet te lozen. Het naspoelwater bevatten reinigings- en ontsmettingsmiddelen en kan daarom niet als drinkwater voor het vee worden gebruikt, maar wel als reinigingswater voor de melkstal.

Artikel 4.815 (water: lozingsroutes bij melken)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen naspoelwater afkomstig van het reinigen en spoelen bij het melken:

a geloosd in een vuilwaterriool; of

b gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.815, eerste lid *Artikel 4.815, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater afkomstig van het reinigen en spoelen bij het melken gelijkmatig wordt verspreid over landbouwgronden of wordt geloosd op het vuilwaterriool. Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven routes. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool, gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.815, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

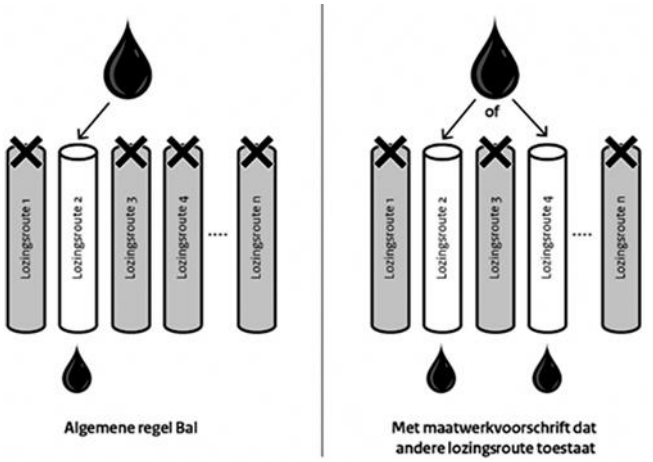

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.816 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.816 (water: riooltekening) *Artikel 4.816 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.813 en 4.815, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.817 (lucht: luchtemissies huisvestingssysteem)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht voldoet een huisvestingssysteem of aanvullende techniek aan de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.817 (lucht: luchtemissies huisvestingssysteem) *Een huisvestingssysteem of aanvullende techniek moet voldoen aan de in de ministeriële regeling vastgestelde systeembeschrijving en techniek moet zijn gebouwd volgens de technische eisen van het systeem. Verder moet het worden gebruikt en onderhouden volgens de voorwaarden die nodig zijn voor een goede werking hiervan. De technische eisen en de eisen voor gebruik en onderhoud zijn opgenomen in de systeembeschrijving die hoort bij het huisvestingssysteem of de aanvullende techniek. Die beschrijving wordt ook wel leaflet of stalbeschrijving genoemd en is voorzien van een BWL- of BB-code. Dit is een systeemcodering die wordt gevolgd door een cijferreeks met daarin onder meer het jaartal waarin deze is opgenomen in de ministeriële regeling (voorheen: de Regeling ammoniak en veehouderij). Aan de systeembeschrijvingen zijn emissiefactoren voor ammoniak, geur en fijnstof gekoppeld. Als niet wordt voldaan aan de technische eisen van een systeembeschrijving ontbreekt ook een emissiefactor voor ammoniak, geur en fijnstof voor dat huisvestingssysteem. Deze kan dan worden aangemerkt als een «overig» huisvestingssysteem. Ook voor bijbehorende aanvullende technieken zijn systeembeschrijvingen. Bij de beoordeling of aan de technische eisen wordt voldaan is de nieuwste versie van de systeembeschrijving het uitgangspunt. Dit geldt alleen niet als dit vanuit het oogpunt van kosten niet redelijk zou zijn.*

> *Voorbeeld A*
> *Volgens de nieuwste versie van de systeembeschrijving zijn een extra controlemeter en een onderhoudscontract verplicht. Dit zijn zaken die de werking van het systeem verbeteren. De kosten van deze extra eisen zijn betaalbaar. Het bedrijf moet aan deze nieuwe eisen van de systeembeschrijving voldoen.*

Voorbeeld B
In een systeembeschrijving voor een luchtwasser wordt een ander luchtwasserpakket voorgeschreven, omdat de leverancier het oude pakket niet meer levert. Het vervangen van het hele luchtwasserpakket is kostbaar en de aanvullende milieuwinst is gering. Het bestaande pakket functioneert namelijk nog. De oude systeembeschrijving blijft het uitgangspunt.

Toelichting artikel 4.817 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bevat een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd. Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.*

Artikel 4.818 (lucht: emissie ammoniak voor melkkoeien en kalfkoeien)

1 Bij een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder is de emissie van ammoniak, uitgedrukt in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar, niet meer dan de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.818.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.818, eerste lid *In het eerste lid is opgenomen dat alleen een huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek mag worden toegepast waarvan de totale emissiefactor niet hoger is dan de emissiegrenswaarde van tabel 4.818. Dat wil zeggen: waarvan de emissiefactor voor ammoniak lager of gelijk is aan de emissiegrenswaarde. Welke emissiegrenswaarde van toepassing is, is afhankelijk van het tijdstip van oprichting (bouw) van het dierenverblijf waartoe dit huisvestingssysteem of aanvullende techniek behoort. De emissiegrenswaarden van kolom A geldt voor een huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek dat onderdeel is van een dierenverblijf, dat is opgericht op uiterlijk 30 juni 2015.*
Kolom B van tabel 4.818 bevat de emissiegrenswaarden voor huisvestingssystemen die onderdeel vormen van een dierenverblijf dat is opgericht op of na 1 juli 2015 en uiterlijk op 31 december 2017. De emissiegrenswaarden van kolom C van tabel 4.818 geldt voor huisvestingssystemen die onderdeel vormen van een dierenverblijf dat is opgericht op of na 1 januari 2018.

2 Als een dierenverblijf voor de huisvesting van melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder is opgericht op of na 1 juli 2015, geldt de emissiegrenswaarde die in tabel 4.818 is opgenomen in kolom A in plaats van kolom B als:
   a de omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk, bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, uiterlijk op 30 juni 2015 onherroepelijk is en het dierenverblijf uiterlijk op 30 september 2016 was opgericht; of
   b een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, uiterlijk op 30 juni 2015 is ingediend en:
      1° de aanvraag op 30 juni 2015 voldeed aan hoofdstuk 2 van de Regeling omgevingsrecht zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold; en
      2° het dierenverblijf binnen vijftien maanden nadat de omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk, bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, onherroepelijk is geworden, is opgericht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.818, tweede lid *Dit lid bevat een uitzondering op het eerste lid. Meer concreet is opgenomen in welke gevallen niet de emissiegrenswaarden van kolom B, maar van kolom A gelden. Dit zijn de volgende gevallen:*
- *Een dierenverblijf dat is opgericht op of na 1 juli 2015, maar waarvoor op 30 juni 2015 al een omgevingsvergunning bouwen onherroepelijk is, op voorwaarde dat de stal binnen 15 maanden na publicatie (1 oktober 2016) is gebouwd en klaar voor gebruik.*
- *Een dierenverblijf dat is opgericht op of na 1 juli 2015, maar waarvoor uiterlijk 30 juni 2015 een omgevingsvergunning bouwen is aangevraagd of verleend maar nog niet onherroepelijk is, op voorwaarde dat de stal binnen 15 maanden nadat die vergunning onherroepelijk is, is gebouwd en klaar voor gebruik.*

3 Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de uitbreiding van een dierenverblijf of de vervanging van een dierenverblijf.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.818, derde lid *In lijn met de oude regels uit het Besluit emissiearme huisvesting gelden het eerste en tweede lid ook bij het uitbreiden of vervangen van een dierenverblijf. In de praktijk komt het steeds vaker voor dat vanwege de beperkte ruimte binnen een bouwblok een dierenverblijf zo wordt gewijzigd en vergroot dat feitelijk een geheel nieuw dierenverblijf ontstaat. Dit is vervanging. Als sprake is van een uitbreiding geldt voor het bestaande dierenverblijf de emissiegrenswaarde die gold op het moment van oprichten van dit dierenverblijf. Voor het nieuwe deel wordt de emissiegrenswaarde gehanteerd die geldt op het moment dat de uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen.*

Tabel 4.818 Emissiegrenswaarden ammoniak melkkoeien en kalfkoeien

Diercategorie	Emissiegrenswaarde voor ammoniak in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar		
	A Dierenverblijf opgericht voor 1 juli 2015	B Dierenverblijf opgericht op of na 1 juli 2015 en voor 1 januari 2018	C Dierenverblijf opgericht op of na 1 januari 2018
Melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder die niet worden beweid	12,2	11,0	8,6
Melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder die worden beweid	13,0	11,0	8,6

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.818 (lucht: emissie ammoniak voor melkkoeien en kalfkoeien) *Dit artikel regelt voor de diercategorie melkkoeien en kalfkoeien ouder dan twee jaar aan welke emissiegrenswaarden voor ammoniak een huisvestingssysteem of aanvullende techniek van het dierenverblijf waar ze onderdeel van uitmaken, moeten voldoen. De emissiegrenswaarden zijn opgenomen in tabel 4.818. Centraal hierbij staat de datum van oprichting, vervanging of uitbreiding van het dierenverblijf.*
Onder oprichten wordt het feitelijk fysiek oprichten (bouwen) bedoeld. Denk aan de bouw van een geheel nieuw dierenverblijf (nieuwbouw). Vervangen is het volledig vervangen van een bestaande stal (herbouw) zoals een dierenverblijf dat wordt afgebroken en opnieuw in een moderne vorm op de oude fundering wordt opgebouwd. Daarnaast kan een dierenverblijf worden uitgebreid (aanbouw). Dat wil zeggen dat een bestaand dierenverblijf met dierplaatsen wordt uitgebreid. Oprichting, vervanging en uitbreiding wil in alle gevallen zeggen dat de oprichting, vervanging of uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen. Ook een aanvullende techniek, zoals een luchtwassysteem, moet aanwezig zijn en klaar voor gebruik.
Vanwege generiek maatwerk is het mogelijk om met maatwerk af te wijken van de emissiegrenswaarden in dit artikel. Dit betekent niet dat onbeperkt afwijken mogelijk is. Hieraan zijn altijd voorwaarden verbonden. Een van de voorwaarden is dat ten minste moet worden voldaan aan de beste beschikbare technieken (BBT). Dit betekent dat altijd sprake zal moeten zijn van een emissiearme techniek. Uitbreidingen of nieuwbouw die niet emissiearm zijn, zijn niet BBT. Met maatwerk kan het bevoegd gezag in specifieke gevallen bepalen dat bij een uitbreiding dezelfde emissiearme techniek mag worden toegepast als in een bestaande stal en hiermee afwijken van de emissiegrenswaarde.
Toelichting artikelen 4.818 en 4.819 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.819 (lucht: emissie ammoniak bij vleeskalveren)

Bij een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor vleeskalveren jonger dan een jaar is de emissie van ammoniak, uitgedrukt in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar, niet meer dan 2,5 kg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.819 (lucht: emissie ammoniak bij vleeskalveren) *Dit artikel is van toepassing op het oprichten, uitbreiden en vervangen van een dierenverblijf. Onder oprichten wordt het feitelijk fysiek oprichten (bouwen) bedoeld. Denk aan de bouw van een geheel nieuw dierenverblijf (nieuwbouw). Vervangen is het volledig vervangen van een bestaande stal (herbouw) zoals een dierenverblijf dat wordt afgebroken en opnieuw in een moderne vorm op de oude fundering wordt opgebouwd. Daarnaast kan een dierenverblijf worden uitgebreid (aanbouw). Dat wil zeggen dat een bestaand dierenverblijf met dierplaatsen wordt uitgebreid. Oprichting, vervanging en uitbreiding wil in alle gevallen zeggen dat de oprichting, vervanging of uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen. Ook een emissiearme techniek, zoals een luchtwassysteem, moet aanwezig zijn en klaar voor gebruik.*
Vanwege generiek maatwerk is het mogelijk om met maatwerk af te wijken van de emissiegrenswaarden in dit artikel. Dit betekent niet dat onbeperkt afwijken mogelijk is. Hiervoor gelden altijd de voorwaarden voor maatwerk. Een van de voorwaarden is dat ten minste moet worden voldaan aan de beste beschikbare technieken (BBT). Dit betekent dat altijd sprake zal moeten zijn van een emissiearme techniek. Uitbreidingen of nieuwbouw die niet emissiearm zijn, zijn niet BBT. Met maatwerk kan het bevoegd gezag in specifieke gevallen bepalen dat bij een uitbreiding dezelfde emissiearme techniek mag worden toegepast als in een bestaande stal en hiermee afwijken van de emissiegrenswaarde.
In dit artikel is bepaald dat de emissie voor ammoniak van huisvestingssystemen met inbegrip van aanvullende technieken die onderdeel zijn van dierenverblijven voor vleeskalveren niet meer dan 2,5 kg/jaar per dierplaats bedragen. Voor huisvestingssystemen of aanvullende technieken die onderdeel zijn van dierenverblijven opgericht voor 1 januari 2020 gelden eisen. Dit is geregeld in artikel 4.832.
De diercategorieën worden gespecificeerd in de ministeriële regeling als onderdeel van de systeembeschrijvingen van de huisvestingssystemen en aanvullende technieken. De vleeskalveren zijn een subcategorie van de (hoofd)diercategorie rundvee.
In lijn met de oude regels uit het Besluit emissiearme huisvesting geldt het artikel ook bij het uitbreiden of vervangen van een dierenverblijf.

Artikel 4.820 (lucht: emissie ammoniak bij varkens, kippen of kalkoenen)

1 Bij een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor varkens, kippen of kalkoenen is de emissie van ammoniak niet meer dan de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.820.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.820, eerste lid *In het eerste lid is opgenomen dat alleen huisvestingssystemen met inbegrip van aanvullende technieken mogen worden toegepast waarvan de emissiefactor voor ammoniak niet hoger is dan de emissiegrenswaarden van tabel 4.820. Welke emissiegrenswaarde van toepassing is, is afhankelijk van het tijdstip van oprichting (bouw) van het dierenverblijf waartoe dat huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek behoort.*
De emissiegrenswaarde van kolom A van tabel 4.820 geldt voor een huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek die onderdeel is van een dierenverblijf dat is opgericht op uiterlijk 30 juni 2015.
Kolom B van tabel 4.820 bevat de emissiegrenswaarden voor huisvestingssystemen met inbegrip van aanvullende technieken die onderdeel zijn van een dierenverblijf dat is opgericht op of na 1 juli 2015. Deze emissiegrenswaarden gelden niet voor huisvestingssystemen waarop kolom C van toepassing is. De emissiegrenswaarde van kolom C van tabel 4.820 geldt alleen als het dierenverblijf wordt opgericht op of na 1 januari 2020 en deel uitmaakt van een dierenverblijf dat op het tijdstip van oprichting of uitbreiding van dat dierenverblijf onderdeel is van een ippc-installatie voor varkens of pluimvee. Dat is het geval als meer dan 2.000 dierplaatsen voor vleesvarkens of 750 plaatsen voor zeugen of meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee, aanwezig waren of als dat als gevolg van de oprichting of uitbreiding het geval is. Als geen sprake is van een ippc-installatie, gelden voor deze hoofdcategorieën bij oprichting of uitbreiding van een dierenverblijf op of na 1 januari 2020 de emissiegrenswaarde van kolom B.

2 Als een dierenverblijf is opgericht op of na 1 juli 2015, geldt in tabel 4.820 kolom A in plaats van kolom B als:
   a de omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk, bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, uiterlijk op 30 juni 2015 onherroepelijk is, en het dierenverblijf uiterlijk op 30 september 2016 is opgericht; of
   b een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, uiterlijk op 30 juni 2015 is ingediend en:
      1° de aanvraag op 30 juni 2015 voldeed aan hoofdstuk 2 van de Regeling omgevingsrecht zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold; en
      2° het dierenverblijf binnen vijftien maanden nadat de omgevingsvergunning voor het bouwen van een bouwwerk, bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit gold, onherroepelijk is, is opgericht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.820, tweede lid *In het tweede lid is opgenomen in welke gevallen niet de emissiegrenswaarde van kolom B, maar van kolom A geldt. Als een dierenverblijf is opgericht op of na 1 juli 2015, maar waarvoor op 30 juni 2015 al een omgevingsvergunning bouwen onherroepelijk is, is kolom A van toepassing. Voorwaarde hierbij is dat de stal uiterlijk op 30 september 2016 was gebouwd en klaar was voor gebruik. Ook is kolom A van toepassing als een dierenverblijf is opgericht op of na 1 juli 2015 en de aanvraag op 30 juni 2015 voldeed aan de Regeling omgevingsrecht zoals die toen nog gold. Voorwaarde hierbij is dat de stal binnen 15 maanden nadat die vergunning onherroepelijk is, is gebouwd en klaar voor gebruik.*

3 Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de uitbreiding van een dierenverblijf of de vervanging van een dierenverblijf.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.820, derde lid *In lijn met de oude regels uit het Besluit emissiearme huisvesting gelden het eerste en tweede lid ook bij het uitbreiden of vervangen van een dierenverblijf. In de praktijk komt het steeds vaker voor dat vanwege de beperkte ruimte binnen een bouwblok een dierenverblijf zo wordt gewijzigd en vergroot dat feitelijk een geheel nieuw dierenverblijf ontstaat. Dit is vervanging. Als aan het bestaande dierenverblijf een nieuw gedeelte wordt gebouwd is sprake van een uitbreiding. Voor het bestaande dierenverblijf geldt de emissiegrenswaarde die gold op het moment van oprichten van dit dierenverblijf. Voor het nieuwe deel wordt de emissiegrenswaarde gehanteerd die geldt op het moment dat de uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen.*

4 Het eerste lid is niet van toepassing op een uitloop bij een huisvestingssysteem voor kippen als de oppervlakte van die uitloop geen deel uitmaakt van de op grond van het Besluit houders van dieren vereiste bruikbare oppervlakte.

Tabel 4.820 Emissiegrenswaarden ammoniak varkens, kippen en kalkoenen

Diercategorie	**Emissiegrenswaarde voor ammoniak in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar**		
	A Dierenverblijf opgericht voor 1 juli 2015	B Dierenverblijf: - opgericht in de periode van 1 juli 2015 tot 1 januari 2020, - opgericht op of na 1 januari 2020 en geen ippc-installatie	C Dierenverblijf opgericht op of na 1 januari 2020 en ippc-installatie
Varkens			
Gespeende biggen van minder dan 25 kg	0,21	0,21	0,21
Kraamzeugen	2,9	2,9	2,5

Tabel 4.820 Emissiegrenswaarden ammoniak varkens, kippen en kalkoenen

Diercategorie	Emissiegrenswaarde voor ammoniak in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar		
	A Dierenverblijf opgericht voor 1 juli 2015	B Dierenverblijf: - opgericht in de periode van 1 juli 2015 tot 1 januari 2020, - opgericht op of na 1 januari 2020 en geen ippc-installatie	C Dierenverblijf opgericht op of na 1 januari 2020 en ippc-installatie
Guste en dragende zeugen	2,6	2,6	1,3
Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg en meer en jonger dan zeven maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer	1,6	1,5	1,1
Kippen			
Opfokhennen en hanen van legkippen jonger dan 18 weken:			
batterijhuisvesting zonder geïntegreerde droogtunnel	0,006	0,006	0,006
batterijhuisvesting met geïntegreerde droogtunnel	0,016	0,016	0,016
niet-batterijhuisvesting	-	0,110	0,051
Legkippen van 18 weken en ouder	0,125	0,068	0,068
Ouderdieren van legkippen van 18 weken en ouder	0,150	0,150	0,150
Ouderdieren van vleeskuikens in opfok, jonger dan 19 weken	-	0,183	0,183
Ouderdieren van vleeskuikens van 19 weken en ouder	0,435	0,435	0,250
Vleeskuikens	0,045	0,035	0,024
Kalkoenen			
Vleeskalkoenen mechanisch geventileerde stal	-	0,49	0,49
Vleeskalkoenen natuurlijk geventileerde stal	-	-	0,49

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.820 (lucht: emissie ammoniak bij varkens, kippen of kalkoenen) *In dit artikel wordt voor de (hoofd)diercategorieën varkens, kippen en kalkoenen geregeld aan welke emissiegrenswaarde de huisvestingssystemen met inbegrip van aanvullende technieken van het dierenverblijf waar ze onderdeel van uitmaken, moeten voldoen. De diercategorieën worden gespecificeerd in de ministeriële regeling als onderdeel van de systeembeschrijvingen van de huisvestingssystemen en aanvullende technieken.*
Onder oprichten wordt het feitelijk fysiek oprichten (bouwen) bedoeld. Denk aan de bouw van een geheel nieuw dierenverblijf (nieuwbouw). Ook is het artikel van toepassing op het uitbreiden en vervangen van een dierenverblijf. Vervangen is het volledig vervangen van een bestaande stal (herbouw) zoals een dierenverblijf dat wordt afgebroken en opnieuw in een moderne vorm op de oude fundering wordt opgebouwd. Daarnaast kan een dierenverblijf worden uitgebreid (aanbouw). Dat wil zeggen dat een bestaand dierenverblijf met dierplaatsen wordt uitgebreid. Oprichting, vervanging en uitbreiding wil in alle gevallen zeggen dat de oprichting, vervanging of uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen. Ook een emissiearme techniek, zoals een luchtwassysteem, moet aanwezig zijn en klaar voor gebruik.
Vanwege generiek maatwerk is het mogelijk om met maatwerk af te wijken van de emissiegrenswaarden in dit artikel. Dit betekent niet dat onbeperkt afwijken mogelijk is. Hiervoor gelden altijd de voorwaarden voor maatwerk. Een van de voorwaarden is dat ten minste moet worden voldaan aan de beste beschikbare technieken (BBT). Dit betekent dat altijd sprake zal moeten zijn van een emissiearme techniek. Uitbreidingen of nieuwbouw die niet emissiearm zijn, zijn niet BBT. Met maatwerk kan het bevoegd gezag in specifieke gevallen bepalen dat bij een uitbreiding dezelfde emissiearme techniek mag worden toegepast als in een bestaande stal en hiermee afwijken van de emissiegrenswaarde.
Toelichting artikel 4.820 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan dit artikel wordt een nieuw vierde lid toegevoegd. Concreet houdt dit lid in dat niet aan de emissiegrenswaarde, bedoeld in het eerste lid, hoeft te worden voldaan als een uitloop aanwezig is die gezien wordt als bruikbare oppervlakte voor de dieren volgens het Besluit houders van dieren. Een vergelijkbare bepaling staat momenteel in bijlage 1 bij de Regeling ammoniak en veehouderij. Ook bevat het artikel enkele redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.821 (lucht: emissie ammoniak)

De emissie, bedoeld in de artikelen 4.818, 4.819 en 4.820, wordt bepaald en berekend volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.821 (lucht: emissiefactor ammoniak) *Voor het beoordelen of een huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek aan de emissiegrenswaarde voor ammoniak voldoet, is de emissie voor ammoniak bepalend. De emissie wordt berekend aan de hand de emissiefactor van het huisvestingssysteem en het verwijderingspercentage van de aanvullende techniek. De emissie moet lager of gelijk zijn aan de emissiegrenswaarde genoemd in de artikelen 4.818, 4.819 en 4.820. De emissiefactoren per huisvestingssysteem en de verwijderingspercentages van de aanvullende technieken zijn opgenomen in de ministeriële regeling.*
Als een veehouder een innovatieve stal (huisvestingssysteem en/of aanvullende techniek) wil toepassen die niet is vermeld in de tabel met huisvestingssystemen of aanvullende technieken in de ministeriële regeling geldt hiervoor de emissiefactor die is opgenomen bij overige huisvesting in geval van een innovatief huisvestingssysteem en een verwijderingspercentage van 0% in geval van een innovatieve aanvullende techniek. Om gebruik te kunnen maken van de emissiereductie van die innovatieve stal is een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift nodig. Met een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift kan voor een innovatief stalsysteem van de emissiefactoren of verwijderingspercentages in de ministeriële regeling worden afgeweken. Het bevoegd gezag kan hierbij advies vragen aan technisch deskundigen op het gebied van beoordeling van stalsystemen. Dat kan via de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: www.rvo.nl.
Voor inwerkingtreding van dit besluit maakte de proefstalregeling in de Regeling ammoniak en veehouderij het voor een veehouder mogelijk om een innovatief stalsysteem (proefstal) toe te passen. De veehouder diende hiervoor een aanvraag in bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat met een onderbouwing van de te verwachten emissiereductie. Bij ministerieel besluit werd vervolgens een bijzondere emissiefactor vastgesteld voor dat specifieke stalsysteem (proefstalbeschikking). De Minister van Infrastructuur en Waterstaat gaf voor hetzelfde type proefstal maximaal vier beschikkingen af. Nadat de metingen voor deze vier stallen waren afgerond kon het systeem in de lijst van toegestane stalsystemen worden opgenomen. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat werd hierbij geadviseerd door technisch deskundigen uit de wetenschap, overheden en bedrijfsleven.
Gelet op de uitgangspunten van de wet is het niet meer de Minister van Infrastructuur en Waterstaat maar het lokale bevoegd gezag dat besluit of een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek kan worden toegestaan.
Wil een veehouder een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek toepassen dan zal hij zijn wens hiertoe moeten onderbouwen met de benodigde gegevens, zoals de te verwachten emissiereductie. Omdat het gaat om innovatieve stalsystemen zal de te verwachten emissiefactor beduidend lager zijn dan de emissiegrenswaarde. Het bevoegd gezag beoordeelt of het gewenste innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek overeenkomt met de beste beschikbare technieken, of er geen sprake is van significante verontreiniging en of de lokale omstandigheden het toelaten om een dergelijk systeem op die locatie te realiseren, bijvoorbeeld in verband met de bestaande gebruiksruimte die is vastgelegd in het omgevingsplan.
Toelichting artikel 4.821 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het artikel bevat een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd.*
Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.

Artikel 4.822 (lucht: emissie fijnstof bij kippen, kalkoenen en eenden)

1 Bij een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, in een dierenverblijf voor de diercategorieën, bedoeld in tabel 4.822, is de emissie van PM_{10}, uitgedrukt in gram PM_{10} per dierplaats per jaar, niet meer dan de emissiegrenswaarde, bedoeld in die tabel.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.822, eerste lid *In dit artikellid wordt geregeld aan welke emissiegrenswaarde voor PM_{10} huisvestingssystemen met inbegrip van aanvullende technieken moeten voldoen. De emissiegrenswaarden en de diercategorieën waarvoor deze gelden zijn opgenomen in tabel 4.822. De diercategorieën worden gespecificeerd in de ministeriële regeling als onderdeel van de systeembeschrijvingen van de huisvestingssystemen en aanvullende technieken.*
In lijn met de oude regels uit het Besluit emissiearme huisvesting geldt het artikel ook bij het uitbreiden of vervangen van een dierenverblijf. In de praktijk komt het steeds vaker voor dat vanwege de beperkte ruimte binnen een bouwblok een dierenverblijf zo wordt gewijzigd en vergroot dat feitelijk een geheel nieuw dierenverblijf ontstaat. Dit is vervanging. Als sprake is van een uitbreiding geldt voor het bestaande dierenverblijf de emissiegrenswaarde die gold op het moment van oprichten van dit dierenverblijf; als het dierenverblijf is opgericht voor 1 juli 2015 geldt geen emissiegrenswaarde voor het bestaande deel (zie artikel 4.834). Voor het nieuwe deel wordt de emissiegrenswaarde gehanteerd die geldt op het moment dat de uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen.

2 Het eerste lid geldt niet voor vleeseenden die buiten worden gemest.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.822, tweede lid *Emissiearme technieken zijn niet toepasbaar bij vleeseenden die buiten worden gemest; hierbij hoeft niet te worden voldaan aan de emissie-eisen voor fijnstof.*

Tabel 4.822 Emissiegrenswaarden PM_{10}

Diercategorie		Emissiegrenswaarde PM_{10} in gram per dierplaats per jaar
Kippen		
Opfokhennen en hanen van legkippen jonger dan 18 weken		
	batterijhuisvesting	17
	volièrehuisvesting	17
	grondhuisvesting	21
Legkippen van 18 weken en ouder, ouderdieren van legkippen van 18 weken en ouder		
	volièrehuisvesting	46

Tabel 4.822 Emissiegrenswaarden PM_{10}

Diercategorie		Emissiegrenswaarde PM_{10} in gram per dierplaats per jaar
	grondhuisvesting	59
Ouderdieren van vleeskuikens in opfok, jonger dan 19 weken		16
Ouderdieren van vleeskuikens van 19 weken en ouder		30
Vleeskuikens		16
Kalkoenen		
Vleeskalkoenen		
	mechanisch geventileerde stal	60
	natuurlijk geventileerde stal	-
Eenden		
Vleeseenden		
	mechanisch geventileerde stal	58
	natuurlijk geventileerde stal	-

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.822 (lucht: emissie fijnstof bij kippen, kalkoenen en eenden) *Dit artikel is van toepassing op het oprichten, uitbreiden en vervangen van een dierenverblijf voor kippen, vleeskalkoenen en vleeseenden. Onder oprichten wordt het feitelijk fysiek oprichten (bouwen) bedoeld. Denk aan de bouw van een geheel nieuw dierenverblijf (nieuwbouw). Ook is het artikel van toepassing op het uitbreiden en vervangen van een dierenverblijf. Vervangen is het volledig vervangen van een bestaande stal (herbouw) zoals een dierenverblijf dat wordt afgebroken en opnieuw in een moderne vorm op de oude fundering wordt opgebouwd. Daarnaast kan een dierenverblijf worden uitgebreid (aanbouw). Dat wil zeggen dat een bestaand dierenverblijf met dierplaatsen wordt uitgebreid. Oprichting, vervanging en uitbreiding wil in alle gevallen zeggen dat de oprichting, vervanging of uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen. Dat geldt in gelijke zin voor een aanvullende techniek, zoals een luchtwassysteem.*
Vanwege generiek maatwerk is het mogelijk om met maatwerk af te wijken van de emissiegrenswaarden in dit artikel. Dit betekent niet dat onbeperkt afwijken mogelijk is. Hiervoor gelden altijd de voorwaarden voor maatwerk. Een van de voorwaarden is dat ten minste moet worden voldaan aan de beste beschikbare technieken (BBT). Dit betekent dat altijd sprake zal moeten zijn van een emissiearme techniek. Uitbreidingen of nieuwbouw die niet emissiearm zijn, zijn niet BBT. Met maatwerk kan het bevoegd gezag in specifieke gevallen bepalen dat bij een uitbreiding dezelfde emissiearme techniek mag worden toegepast als in een bestaande stal en hiermee afwijken van de emissiegrenswaarde.
Toelichting artikel 4.822 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.823 (lucht: emissie PM_{10})

De emissie, bedoeld in artikel 4.822, wordt bepaald en berekend volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.823 (lucht: emissiefactor fijnstof) *Voor het beoordelen of een huisvestingssysteem met inbegrip van aanvullende techniek aan de emissiegrenswaarde voor fijnstof voldoen, is de emissie voor fijnstof bepalend. Deze emissie moet lager zijn dan of gelijk zijn aan de emissiegrenswaarde. De emissiefactoren per huisvestingssysteem en de verwijderingspercentages van de aanvullende technieken zijn opgenomen in een ministeriële regeling. Als een veehouder een innovatieve stal (huisvestingssysteem en/of aanvullende techniek) wil toepassen die niet is vermeld in de tabel met huisvestingssystemen of aanvullende technieken in de ministeriële regeling geldt hiervoor de emissiefactor die is opgenomen bij overige huisvesting in geval van een innovatief huisvestingssysteem en een verwijderingspercentage van 0% in geval van een innovatieve aanvullende techniek. Om gebruik te kunnen maken van de emissiereductie van die innovatieve stal is een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift nodig. Met een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift kan voor een innovatief stalsysteem van de emissiefactoren of verwijderingspercentages in de ministeriële regeling worden afgeweken. Het bevoegd gezag kan hierbij advies vragen aan technisch deskundigen op het gebied van beoordeling van stalsystemen. Dat kan via de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: www.rvo.nl.*
Voor inwerkingtreding van dit besluit was afwijken van de emissiefactoren voor fijnstof mogelijk op grond van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit. Hiervoor was goedkeuring van de minister nodig. Een veehouderij of leverancier van een techniek kon hiervoor een verzoek indienen. De goedkeuring was aan voorwaarden verbonden, zoals een deugdelijke onderbouwing van de te bereiken reductie en een waarborg dat metingen werden verricht.
Gelet op de uitgangspunten van de wet is het niet meer de Minister van Infrastructuur en Waterstaat maar het lokale bevoegd gezag dat besluit of afwijken mogelijk is.
Wil een veehouder een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek toepassen dan zal hij zijn wens hiertoe moeten onderbouwen met de benodigde gegevens, zoals de te verwachten emissiereductie. Omdat het gaat om innovatieve stalsystemen zal de te verwachten emissiefactor beduidend lager zijn dan de emissiegrenswaarde. Het bevoegd gezag beoordeelt of het gewenste innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek overeenkomt met de beste beschikbare technieken, of er geen sprake is van significante verontreiniging en of de lokale omstandigheden het toelaten om een dergelijk systeem op die locatie te realiseren, bijvoorbeeld in verband met de bestaande gebruiksruimte die is vastgelegd in het omgevingsplan.

Toelichting artikel 4.823 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bevat een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd. Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.*

Artikel 4.824 (lucht: meetplicht emissie ammoniak, geur en PM_{10})

1 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld voor een overig huisvestingssysteem waarbij het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, een andere emissiefactor voor ammoniak, geur of PM_{10} heeft vastgesteld dan de bij ministeriële regeling vastgestelde emissiefactor, worden de emissies binnen twee jaar na het in gebruik nemen van dat huisvestingssysteem gemeten volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld voor een niet in de ministeriële regeling opgenomen aanvullende techniek waarbij het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, een reductiepercentage voor de reductie van ammoniak, geur of PM_{10} heeft vastgesteld, worden de emissies binnen twee jaar na het in gebruik nemen van die aanvullende techniek gemeten volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.824 (lucht: meetplicht emissie ammoniak en PM_{10}) *Dit artikel omvat de meetverplichting bij innovatieve stallen (voorheen proefstallen). Met artikel 4.824 wordt geregeld dat de emissies van een innovatieve stal moeten worden gemeten, zodat kan worden vastgesteld welke emissiereductie wordt bereikt met het huisvestingssysteem of een aanvullende techniek. Dit is in het belang van de veehouderij die gebruik wil maken van een lagere emissiefactor of verwijderingspercentage; in het belang van de fabrikant die een systeem op de markt wil brengen en in het belang van het Rijk om innovatieve stallen breder toepasbaar te maken.*

Om aan te tonen dat de beoogde emissiereductie ook daadwerkelijk wordt bereikt moet de veehouder metingen uitvoeren. Als bij een maatwerkvoorschrift alleen van de bepalingen wordt afgeweken voor ammoniak of alleen voor PM_{10} dan hoeft alleen de emissie van ammoniak respectievelijk alleen de emissie van PM_{10} gemeten te worden. Als het innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek effect heeft op zowel ammoniak als PM_{10} dan moeten beide componenten gemeten worden. De metingen moeten worden verricht volgens de bij ministeriële regeling vastgestelde regels (aangewezen meetprotocol).

In de situatie dat een veehouder een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek wenst te gebruiken waarvan bekend is dat dit systeem al op meerdere locaties is of wordt bemeten, kan het bevoegd gezag besluiten af te zien van de meetverplichting. In een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift wordt dan expliciet bepaald dat in afwijking van artikel 4.824 niet gemeten hoeft te worden.

Toelichting artikel 4.824 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.824 Bal wordt geregeld dat de emissies van een innovatieve stal moeten worden gemeten, zodat kan worden vastgesteld welke emissiereductie wordt bereikt met het huisvestingssysteem of de aanvullende techniek. Deze emissiefactor of dit reductiepercentage komt overeen met de gemeten emissiereductie. In de situatie dat een veehouder een innovatief huisvestingssysteem of aanvullende techniek wil gebruiken dat al op meerdere locaties is of wordt bemeten, kan het bevoegd gezag besluiten af te zien van de meetverplichting. In een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift wordt dan bepaald dat in afwijking van artikel 4.824 Bal niet gemeten hoeft te worden. Doordat is voorgeschreven dat de metingen moeten worden verricht volgens de bij Omgevingsregeling gestelde regels kunnen de meetgegevens ook worden gebruikt om uiteindelijk een emissiefactor voor het huisvestingssysteem of een reductiepercentage voor de aanvullende techniek op te nemen in de Omgevingsregeling.*

Een innovatieve stal kan bestaan uit een nieuw huisvestingssysteem of een nieuwe aanvullende techniek. Een nieuw huisvestingssysteem past onder geen enkele bestaande beschrijving van een huisvestingssysteem in de Omgevingsregeling en valt daarmee onder de restcategorie «overig huisvestingssystemen» in die regeling. Voor overige huisvestingssystemen geldt op grond van de Omgevingsregeling een hoge emissiefactor. Onder de categorie overige huisvestingssystemen vallen naast de nieuwe huisvestingssystemen ook oude niet-emissiearme huisvestingssystemen waarvoor geen systeembeschrijvingen in de Omgevingsregeling zijn opgenomen.

Het bevoegd gezag kan bij een nieuw huisvestingssysteem bij maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift afwijken van de emissiefactor voor de categorie overige huisvesting. Er wordt een emissiefactor toegekend die gebaseerd is op de inschatting van de emissiereductie van het nieuwe huisvestingssysteem. Uit artikel 4.824, eerste lid, Bal volgt dat er een meetverplichting geldt om te controleren of deze inschatting juist is.

Een nieuwe aanvullende techniek, die niet in de Omgevingsregeling is opgenomen kent een reductiepercentage van nul. Zo'n nieuwe aanvullende techniek heeft pas effect op de te berekenen emissie per dierplaats als het bevoegd gezag er bij maatwerk een reductiepercentage aan heeft toegekend op basis van de inschatting van de emissiereductie. Uit artikel 4.824, tweede lid, volgt dat er ook dan een meetverplichting geldt om te controleren of deze inschatting juist is

De mogelijkheid om bij maatwerk af te wijken van een emissiefactor of een reductiepercentage in de Omgevingsregeling kan in principe ook worden gebruikt bij huisvestingssystemen die niet innovatief zijn, waarbij een kleine aanpassing van de techniek of van het gebruik ervan is doorgevoerd. Het huisvestingssysteem of de aanvullende techniek voldoet dan niet meer aan de systeembeschrijving en het bevoegd gezag kan hier bij maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift van afwijken. Het vaststellen van een afwijkende emissiefactor of reductiepercentage ligt dan overigens niet voor de hand. Een aanvraag om erkenning van een gelijkwaardige techniek is dan de geëigende weg.

Toch kunnen zich situaties voordoen waarin het bevoegd gezag ervoor kiest om bij maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift van de emissiefactor of van het reductiepercentage van een in de Omgevingsregeling omschreven huisvestingssysteem af te wijken. Er geldt in deze situaties geen meetverplichting. In het algemeen zal bij kleine aanpassingen de emissiefactor of het reductiepercentage kunnen worden afgeleid zonder dat er metingen worden verricht. Natuurlijk kan het bevoegd gezag er ook in deze situaties voor kiezen bij maatwerk wel een meetverplichting op te leggen. Het bevoegd gezag moet er namelijk op kunnen toezien dat er wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden in het Bal.

Dit artikel is beperkt tot ammoniak en fijnstof en geldt nu ook voor geur. Voor geur gelden geen emissiegrenswaarden op grond van het Bal. Voor geur worden de in de Omgevingsregeling opgenomen emissiefactoren voor overige huisvestingssystemen toegepast en voor aanvullende technieken wordt een reductiepercentage van nul gehanteerd. Er wordt voldaan aan de geurimmissiewaarden in het omgevingsplan en de specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 2.11 Bal. Als de veehouder gebruik wil maken van een lagere emissiefactor of van een geurreductiepercentage om aan de geurimmissiewaarden in het omgevingsplan te voldoen, dan is een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift op grond van de Omgevingsregeling nodig.
Er kunnen situaties zijn waarbij het niet redelijk is om de emissies van geur te meten. Er kan bijvoorbeeld een innovatieve stal worden gerealiseerd waarbij het primaire doel is om ammoniak te reduceren, maar ook geur zal worden gereduceerd. De ligging ten opzichte van geurgevoelige objecten is zo, dat met gebruik van de emissiefactor voor geur voor overige huisvesting aan de geurimmissiewaarden in het omgevingsplan wordt voldaan. Wat de exacte reductie van geur is, is dan voor de veehouderij niet direct van belang. Het is dan onredelijk om de veehouder te verplichten dat de emissies van geur worden gemeten. Er is daarom gekozen om de meetverplichting te koppelen aan de specifieke emissies waarbij gebruik wordt gemaakt van de reductiemogelijkheden via maatwerk.
Tenslotte bevat dit artikel een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd. Het artikel bevat geen juridische grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.

Artikel 4.825 (gegevens en bescheiden: rapport meetplicht ammoniak en PM_{10})

Uiterlijk twee jaar na de ingebruikname van het huisvestingssystem in een dierenverblijf of de aanvullende techniek wordt het rapport van de metingen, bedoeld in artikel 4.824, verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.825 (gegevens en bescheiden: rapport meetplicht ammoniak en PM_{10}) *Nadat een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift is vastgesteld, kan de veehouder zijn innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek realiseren. De praktijk leert dat het enige tijd duurt voordat een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek gereed is om in gebruik te worden genomen.*
Hiermee rekening houdend is bepaald dat de resultaten van de metingen, bedoeld in artikel 4.824, binnen twee jaar nadat het innovatieve stalsysteem is gerealiseerd, in een meetrapport aan het bevoegd gezag verstrekt moeten worden. Als er voldoende meetresultaten zijn, kan dat aanleiding zijn om de Minister van Infrastructuur en Waterstaat te verzoeken het innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek en de bijbehorende emissiefactor respectievelijk verwijderingspercentage op te nemen in de ministeriële regeling. Anders dan voorheen wordt geen voorlopige emissiefactor meer vastgesteld.

Artikel 4.826 (lucht: emissies luchtwassysteem)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht bij gebruik van een luchtwassysteem is:

a de capaciteit ten minste gelijk aan de totale maximale ventilatiebehoefte van het aantal en de categorie landbouwhuisdieren die worden gehouden in een huisvestingssysteem; en

b voor een evenredige verdeling van de stallucht door het luchtwassysteem:

1° de doorstroomoppervlakte van het luchtkanaal ten minste 1 cm^2/m^3 lucht bij de maximale capaciteit van het luchtwassysteem; en

2° de afstand tussen de ventilatoren die de lucht uit het huisvestingssysteem zuigen en de eerste reinigingsstap ten minste 3 m en, als de ventilatoren na het filterpakket zijn geplaatst, de afstand tussen de laatste reinigingsstap en de ventilatoren ten minste 1 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.826 (lucht: emissies luchtwassysteem) *Luchtwassystemen worden toegepast om verschillende emissies naar de lucht terug te dringen. Voor het afvangen van geur en ammoniak worden zowel chemische als biologische luchtwassystemen toegepast. De capaciteit van het luchtwassysteem moet zijn gebaseerd op de maximale ventilatiebehoefte van de landbouwhuisdieren. Voor de maximale ventilatiebehoefte wordt uitgegaan van de richtlijnen van het Klimaatplatform. De richtlijnen van het Klimaatplatform zijn te vinden op de website van de Wageningen Universiteit: www.wur.nl. Voor de berekening van de capaciteit moet daarbij de «worst case benadering» worden gevolgd. Dit betekent dat voor de bepaling van de maximale ventilatiebehoefte moet worden uitgegaan van de hoogst vermelde ventilatie bij een diercategorie.*
Tussen de ventilatoren in de stal en het luchtwassysteem is ruimte aanwezig. Dit wordt een drukkamer genoemd. De stallucht in de drukkamer moet optimaal worden verdeeld over het gehele aanstroomoppervlak van het filterpakket van het luchtwassysteem. Ook in de situatie dat er geen ventilatoren tussen de stal en het luchtwassysteem aanwezig zijn, maar de ventilatoren na de luchtwasser zijn geplaatst, wordt de ruimte tussen stal en luchtwassysteem aangeduid als drukkamer. Als er sprake is van de situatie dat de ventilatoren na het filterpakket van het luchtwassysteem zijn geplaatst, wordt deze ruimte ook wel de onderdrukkamer genoemd. De afstand tussen de laatste reinigingsstap en de ventilatoren bedraagt ten minste 1 meter als de ventilatoren na het filterpakket van het luchtwassysteem zijn geplaatst. Deze eis is anders geformuleerd dan voorheen; hiermee wordt een omissie in het Activiteitenbesluit milieubeheer hersteld.
Uitgebreide informatie over luchtwassystemen en de controle ervan is opgenomen in het Technisch informatiedocument «Luchtwassystemen voor de veehouderij», eisen aan en richtlijnen voor de uitvoering en het gebruik van luchtwassystemen in dierenverblijven. Dit document is te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl. Dit document wordt periodiek herzien naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen en praktijkervaringen.
Toelichting artikelen 4.826 en 4.827 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen zijn redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.827 (werkinstructie luchtwassysteem)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht bij gebruik van een luchtwassysteem:
   a is er een werkinstructie beschikbaar; en
   b wordt het luchtwassysteem ten minste eenmaal per twaalf maanden door een ter zake deskundige onderhouden en gecontroleerd op de deugdelijkheid van het functioneren hiervan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.827, eerste lid *Voor het deugdelijk functioneren van het luchtwassysteem moet een werkinstructie worden opgesteld. Een luchtwassysteem moet in werking zijn binnen de bandbreedtes die gelden voor dat luchtwassysteem. Dit volgt uit artikel 4.817 van dit besluit. De bandbreedtes zijn opgenomen in de systeembeschrijving van deze aanvullende techniek. Het luchtwassysteem moet in ieder geval eens per twaalf maanden door een deskundige worden onderhouden en gecontroleerd. Het karakter van de jaarlijkse controle is, anders dan de elektronische monitoring, preventief van aard. Om het onderhoud goed te kunnen uitvoeren moet het luchtwassysteem goed toegankelijk zijn. Dit volgt uit de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dit besluit. Hoe op een veilige manier gewerkt moet worden, is onderdeel van de Arboregelgeving.*

2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven welke werkwijze wordt gevolgd bij de controles en schoonmaak van het luchtwassysteem en welke maatregelen als bedoeld in artikel 4.829, tweede lid, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.827, tweede lid *Het is van belang dat in een werkinstructie wordt vastgelegd welke maatregelen worden getroffen als uit de elektronische monitoring blijkt dat bepaalde parameters niet binnen de bijbehorende bandbreedtes vallen of er uit dreigen te vallen. Per parameter moet worden vermeld wat mogelijke oorzaken zijn van een afwijkende waarde, wie er actie onderneemt en wat die actie inhoudt. Duidelijk moet zijn in welke gevallen een deskundige moet worden ingeschakeld en in welke gevallen de veehouder zelf actie onderneemt. De veehouder is verantwoordelijk voor de vorm en inhoud van de werkinstructie, eventueel in samenwerking met de leverancier van het luchtwassysteem. Als met de werkinstructie het doel, namelijk een goede werking van het luchtwassysteem, niet wordt bereikt kan het bevoegd gezag met maatwerk aanvullende voorschriften vaststellen.*

Toelichting artikelen 4.826 en 4.827 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen zijn redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.828 (lucht: opleveringsverklaring luchtwassysteem)

1 Als landbouwhuisdieren worden gehouden in een huisvestingssysteem met een luchtwassysteem is een door de leverancier van het luchtwassysteem afgegeven opleveringsverklaring beschikbaar.

2 De opleveringsverklaring bevat in ieder geval de volgende gegevens:
   a per luchtwassysteem: het aantal landbouwhuisdieren per diercategorie dat kan worden gehouden en de maximale ventilatiebehoefte van die landbouwhuisdieren;
   b de maximale capaciteit van het luchtwassysteem in kubieke meters per uur;
   c de aanstroomoppervlakte van het filterpakket waardoor lucht stroomt in vierkante meters;
   d de afmetingen, het volume en de samenstelling van het filterpakket;
   e de afmetingen van de drukkamer;
   f de drukval over het filterpakket in Pascal;
   g het zuurverbruik in liters per dag als er een chemische wasstap is;
   h het elektriciteitsverbruik van de waswaterpomp in kilowatt;
   i het spuiwaterdebiet in liters per uur en de spuifrequentie; en
   j het waswaterdebiet in liters per uur.

3 De parameters van het luchtwassysteem blijven binnen de bandbreedtes van de opleveringsverklaring.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.828 (lucht: opleveringsverklaring luchtwassysteem) *Van het luchtwassysteem moet een opleveringsverklaring beschikbaar zijn waarin relevante gegevens zijn vermeld over onder andere dimensionering en de bandbreedtes van de parameters die moeten worden geregistreerd.*
Daarnaast zijn in de systeembeschrijving van een luchtwassysteem voorwaarden voor dimensionering opgenomen, zoals de dikte en hoogte van filtermateriaal of de maximale hoeveelheid lucht per vierkante meter aanstroomoppervlak. Ook deze gegevens moeten zijn opgenomen in de opleveringsverklaring. De totale maximale ventilatiebehoefte wordt bepaald door het aantal dieren te vermenigvuldigen met de maximale ventilatiebehoefte van de dieren (de ventilatienorm) die zijn gehuisvest in het huisvestingssysteem waarvan het luchtwassysteem onderdeel is. Als ventilatienorm worden in principe de ventilatienormen die worden uitgegeven door het Klimaatplatform gehanteerd. Hiervan kan met maatwerk worden afgeweken. De publicaties van het Klimaatplatform varkenshouderij en Klimaatplatform pluimveehouderij, beide onderdeel van Animal Sciences Group van Wageningen Universiteit, zijn te vinden op de website van de Wageningen Universiteit: www.wur.nl.
Toelichting artikel 4.828 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er bleek een onjuistheid te staan in de gehanteerde eenheid in het tweede lid, onder h. Bedoeld is het vermogen van de waswaterpomp. Deze wordt uitgedrukt in kW. Verder is in dit artikel een aantal redactionele wijzigingen aangebracht.*

Artikel 4.829 (lucht: elektronische monitoring luchtwassysteem)

1 Het luchtwassysteem heeft een elektronisch monitoringssysteem waarmee de volgende parameters elk uur worden geregistreerd:
   a de pH van het waswater;

b de geleidbaarheid van het waswater in milliSiemens per centimeter;
c de totale spuiwaterproductie in kubieke meters vanaf het in werking stellen van het luchtwassysteem;
d de drukval over het filterpakket in Pascal; en
e het totale elektriciteitsverbruik van de waswaterpomp in kilowatt vanaf het in werking stellen van het luchtwassysteem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.829, eerste lid *Het luchtwassysteem beschikt over een elektronisch monitoringssysteem waarmee een aantal parameters moet worden geregistreerd, die relevant zijn voor het deugdelijk functioneren van het luchtwassysteem. Als de geregistreerde waarden afwijken van de vooraf vastgestelde waarden (bandbreedtes) moet actie worden ondernomen. De bandbreedtes zijn opgenomen in de systeembeschrijving van deze aanvullende techniek. De te registreren parameters zijn:*

- *De zuurgraad van het waswater;*
- *De geleidbaarheid van het waswater;*
- *De spuiwaterproductie;*
- *De drukval over het filterpakket; en*
- *Het elektriciteitsverbruik van de waswaterpomp.*

Om deze parameters te kunnen meten, moeten doelmatige meetvoorzieningen aanwezig zijn, zoals een pH-sensor, een geleidbaarheidssensor, een elektriciteitsmeter, een debietmeter en een drukverschilmeter. Voor het meten van de spuiwaterproductie moet een elektromagnetische flowmeter zijn geïnstalleerd. Dit volgt uit artikel 4.830.

Parameter zuurgraad waswater

De pH van het waswater is een belangrijke indicatie voor de goede werking van een luchtwassysteem. Dit geldt voor zowel een chemisch luchtwassysteem als een biologisch luchtwassysteem.

Parameter geleidbaarheid van het waswater

De elektrische geleidbaarheid (EC-waarde) van het waswater geeft ook een belangrijke indicatie van de werking van een luchtwassysteem. Daarom is registratie ervan essentieel om de goede werking te kunnen beoordelen. De EC-waarde van het waswater is te beschouwen als een maat voor de hoeveelheid opgeloste zouten in het water.

Parameter spuiwaterproductie

Ook de spuiwaterproductie is een belangrijke indicatie van de goede werking van een luchtwassysteem. Voor zowel chemische als biologische luchtwassystemen is het van groot belang dat er voldoende wordt gespuid.

Parameter drukval over filterpakket

Het registreren van de drukval geeft belangrijke additionele informatie over de werking van een luchtwassysteem. Deze informatie is van belang voor de degene die de activiteit verricht om zo het moment van reinigen van het filterpakket te kunnen bepalen. Ook is deze informatie van belang in het kader van controle en handhaving.

Parameter elektriciteitsverbruik waswaterpomp

Het elektronisch monitoringssysteem registreert ook het elektriciteitsverbruik van de waswaterpomp in kilowattuur en cumulatief. Deze eis is opgenomen om te kunnen bepalen of een luchtwassysteem daadwerkelijk in bedrijf is. Om de lucht te kunnen zuiveren moet het systeem immers in bedrijf zijn.

2 Als uit de monitoring blijkt dat de parameters buiten de bandbreedtes van de opleveringsverklaring of de systeembeschrijving vallen, worden maatregelen getroffen om de werking van het luchtwassysteem te waarborgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.829, tweede lid *Het is van belang dat maatregelen worden getroffen als uit de elektronische monitoring blijkt dat bepaalde parameters niet binnen de bijbehorende bandbreedtes vallen of er uit dreigen te vallen. Dit moet ook worden vastgelegd. De plicht om dit vast te leggen volgt uit artikel 4.827.*

3 Het waswater heeft een laagdebietalarmering die zo spoedig mogelijk in werking treedt als het debiet van het waswater te laag is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.829, derde lid *Het waswater moet zijn voorzien van een debietmeting en een alarmering die in werking treedt als het debiet van het waswater te laag is voor een goede werking van het luchtwassysteem.*

4 De parameters worden geregistreerd volgens de bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.829, vierde lid *In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat een luchtwasser over een elektronisch monitoringssysteem moet beschikken waarmee bepaalde gegevens worden geregistreerd. In dit lid is een verwijzing opgenomen naar de ministeriële regeling, waarin is bepaald aan welke eisen het databestand van deze gegevens moet voldoen. In de meeste gevallen zal hieraan worden voldaan of door een eenvoudige wijziging aan kunnen worden voldaan. In specifieke situaties is afwijken met maatwerk mogelijk.*

Toelichting artikel 4.829 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Er bleek een onjuistheid te staan in de gehanteerde eenheid in het eerste lid, onder e. Bedoeld is hoeveel kilowatt totaal verbruikt is. De elektriciteitsmeter geeft kilowattuur aan.
Het vierde lid bevat een verwijzing naar de ministeriële regeling, zodat helder is dat er ook relevante regels in de Omgevingsregeling staan. De verwijzing is als service bedoeld. De formulering wordt gewijzigd zodat alle «serviceverwijzingen» in het Bal op dezelfde wijze zijn geformuleerd. Het artikel bevat geen grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling. Die grondslag zit in de Omgevingswet.
Toelichting artikel 4.430e en artikel 4.829 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.830 (water: meetinstrumenten)

1 Bij de spuiwaterproductie is per spuiwaterstroom een geschikte debietmeter in de spuileiding aanwezig.

2 De sensoren voor het meten van de pH en het meten van de geleidbaarheid van het waswater worden ten minste eenmaal per zes maanden gekalibreerd door een ter zake deskundige.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.830 (water: meten spuiwaterproductie) *Voor het meten van de spuiwaterproductie moet per spuiwaterstroom een elektromagnetische flowmeter aanwezig zijn, omdat deze vervuilingsbestendig en daardoor een betrouwbare spuiwatermeting geeft. De EC-elektrode en de pH-elektrode van de flowmeter moet periodiek worden gekalibreerd om te voorkomen dat onjuiste waarden worden gemeten.*

Toelichting artikel 4.830 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er bleek een onjuistheid in dit artikel te staan. Het eerste lid heeft betrekking op spuiwater en het tweede lid op waswater. Daarom worden het opschrift en het tweede lid gewijzigd.*

Toelichting artikel 4.830 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deskundigen van de Technische advies pool (TAP) bij de Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO) hebben beoordeeld dat er debietmeters zijn die gelijkwaardig zijn aan een elektromagnetische flowmeter. De reden voor een elektromagnetische flowmeter is dat deze meter vervuilingsbestendig is en daardoor een betrouwbaar resultaat geeft. Zonder wijziging zou voor gebruik van een andere meter toestemming nodig zijn voor het treffen van die gelijkwaardige maatregel. Daarom is het eerste lid van artikel 4.830 van het Bal gewijzigd zodat dat ook andere debietmeters die geschikt zijn voor het meten van vervuild water kunnen worden gebruikt. Andere geschikte debietmeters zijn in elk geval een ultrasoonmeter en een vortexmeter. Aandachtspunt bij een vortexmeter zijn trillingen. Een vortexmeter werkt op basis van trillingen en geeft geen betrouwbaar resultaat als de meter onder invloed is van trillingen van de pomp. Gewaarborgd moet zijn dat er geen trillingen zijn die de meting beïnvloeden. Het geldt uiteraard voor alle debietmeters dat ze een betrouwbaar resultaat moet geven, rekening houdend met de omstandigheden waarin de debietmeter is geplaatst. Dat volgt uit de zorgplicht.*
Het tweede lid is verduidelijkt. Het is nu duidelijk dat het gaat om de sensoren die nodig zijn om de pH en geleidbaarheid te meten. Het meten van de pH en de geleidbaarheid is onderdeel van de elektronische monitoring in artikel 4.829 van het Bal.

Artikel 4.831 (overgangsrecht emissie ammoniak voor melkkoeien en kalfkoeien)

1 Artikel 4.818 is niet van toepassing op een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder dat deel uitmaakt van een dierenverblijf dat voor 1 juli 2015 is opgericht en voldoet aan artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, onder 1°, 2°, 3° of 4°, van het Besluit emissiearme huisvesting zoals dat luidde tot de inwerkingtreding van dit besluit.

2 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de uitbreiding van een dierenverblijf of de vervanging van een dierenverblijf voor 1 juli 2015.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.831 (overgangsrecht emissie ammoniak voor melkkoeien en kalfkoeien) *Voor melk- en kalfkoeien geldt geen emissiegrenswaarde voor huisvestingssystemen in dierenverblijven die zijn opgericht voor 2 april 2008. Als het dierenverblijf is opgericht na 1 april 2008 maar voor 1 juli 2015 geldt de emissiegrenswaarde in een aantal gevallen ook niet. Dat is het geval als het dierenverblijf op 1 april 2008 nog niet was opgericht maar er was al wel een milieuvergunning of bouwvergunning verleend. De emissiegrenswaarde geldt ook niet als het dierenverblijf in die periode is uitgebreid met niet meer dan 20 dierplaatsen of in die periode is opgericht en waarin melkkoeien en kalfkoeien worden gehouden volgens de biologische productiemethode. Deze uitzonderingen golden al onder het Besluit emissiearme huisvesting.*

Artikel 4.832 (overgangsrecht emissie ammoniak vleeskalveren)

1 Artikel 4.819 is niet van toepassing op een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor vleeskalveren jonger dan een jaar dat deel uitmaakt van een dierenverblijf dat is opgericht voor 1 januari 2020.

2 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de uitbreiding van een dierenverblijf of de vervanging van een dierenverblijf voor 1 januari 2020.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.832 (overgangsrecht emissie ammoniak vleeskalveren) *Voor huisvestingssystemen die onderdeel zijn van dierenverblijven voor vleeskalveren jonger dan een jaar die zijn opgericht voor 1 januari 2020 geldt geen emissiegrenswaarde. Dat gold al onder het Besluit emissiearme huisvesting.*

Artikel 4.833 (overgangsrecht intern salderen emissie ammoniak)

Artikel 4.820 is niet van toepassing op een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor varkens, kippen of kalkoenen dat deel uitmaakt van een dierenverblijf dat voor 1 januari 2007 is opgericht, als de totale emissie van ammoniak van de op het perceel aanwezige huisvestingssystemen niet hoger is dan de totale emissies van ammoniak die de huisvestingssystemen op grond van de artikelen 4.818, 4.819 en 4.820, eerste lid, berekend op basis van de emissiegrenswaarden, bedoeld in de tabellen 4.818, 4.819 en 4.820, per afzonderlijk huisvestingssysteem zouden mogen veroorzaken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.833 (overgangsrecht emissie intern salderen ammoniak bij varkens, kippen of kalkoenen) *In dit artikel is de bepaling over intern salderen opgenomen. Interne saldering betekent dat als in een of meerdere huisvestingssystemen bij een veehouderij een techniek wordt toegepast die een lagere emissie tot gevolg heeft dan wettelijk vereist is, de overige huisvestingssystemen niet hoeven te voldoen aan de emissiegrenswaarde, op voorwaarde dat ten minste dezelfde reductie wordt bereikt als de huisvestingssystemen afzonderlijk zouden voldoen aan de emissiegrenswaarden. Dit intern salderen is alleen mogelijk bij huisvestingssystemen die deel uitmaken van een dierenverblijf dat uiterlijk op 31 december 2006 is opgericht. Dit gold al onder het Besluit emissiearme huisvesting.*

Toelichting artikelen 4.833 en 4.834 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er bleek een onjuistheid te staan in het Besluit emissiearme huisvesting en deze was ook doorgevoerd in het Bal. Om die reden wordt artikel 4.833 Bal gewijzigd: voor het vaststellen van de totale emissies van ammoniak tellen ook de huisvestingssystemen van andere diercategorieën mee.*
In artikel 4.834 zijn redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 4.834 (overgangsrecht emissie fijnstof)

1 Artikel 4.822 is niet van toepassing op een huisvestingssysteem, met inbegrip van een aanvullende techniek, voor kippen, vleeskalkoenen en vleeseenden dat deel uitmaakt van een dierenverblijf:
   a dat is opgericht voor 1 juli 2015;
   b dat is opgericht op of na 1 juli 2015, en:
      1° waarvoor uiterlijk op 30 juni 2015 een omgevingsvergunning onherroepelijk is en dat is opgericht voor 1 oktober 2016; of
      2° waarvoor uiterlijk op 30 juni 2015 een aanvraag om een omgevingsvergunning is ingediend die voldoet aan de indieningsvereisten, bedoeld in hoofdstuk 2 van de Regeling omgevingsrecht, zoals die tot de inwerkingtreding van dit besluit luidde, waarbij de omgevingsvergunning op 30 juni 2015 niet onherroepelijk is en waarbij het dierenverblijf is opgericht binnen 15 maanden nadat de omgevingsvergunning onherroepelijk is geworden.

2 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de uitbreiding van een dierenverblijf of de vervanging van een dierenverblijf.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.834 (overgangsrecht emissie fijnstof) *In dit artikel is bepaald dat de emissiegrenswaarde voor fijnstof niet van toepassing is voor stallen die op 1 juli 2015 al waren opgericht. Dit artikel geldt ook voor stallen die op of na 1 juli 2015 zijn gebouwd, maar waarvoor op dat moment al wel een omgevingsvergunning bouwen was verleend of aangevraagd. Enerzijds betreft het stallen waarvoor al een omgevingsvergunning bouwen onherroepelijk was op 30 juni 2015 en op voorwaarde dat de stal voor 1 oktober 2016 was gebouwd en klaar voor gebruik. Anderzijds geldt de uitzondering voor stallen waarvoor op uiterlijk 30 juni 2015:*

a een aanvraag voor een omgevingsvergunning was ingediend die voldeed aan de indieningsvereisten als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Regeling omgevingsrecht zoals dat tot de inwerkingtreding van deze paragraaf luidde;
b waarbij de omgevingsvergunning op 30 juni 2015 niet onherroepelijk was en waarbij het dierenverblijf is opgericht binnen 15 maanden nadat de omgevingsvergunning onherroepelijk was (gebouwd en klaar voor gebruik). Dit gold al onder het Besluit emissiearme huisvesting.

Toelichting artikelen 4.833 en 4.834 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er bleek een onjuistheid te staan in het Besluit emissiearme huisvesting en deze was ook doorgevoerd in het Bal. Om die reden wordt artikel 4.833 Bal gewijzigd: voor het vaststellen van de totale emissies van ammoniak tellen ook de huisvestingssystemen van andere diercategorieën mee.*
In artikel 4.834 zijn redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

§ 4.83 Opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie

Artikel 4.835 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie met een totaal volume van meer dan 3 m^3.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.835, eerste lid *De paragraaf is alleen van toepassing als de opslag meer dan 3 m^3 vaste mest, champost of dikke fractie betreft. Het gaat om het totaal volume. Hiermee wordt bedoeld dat het volume van meerdere opslagen bij elkaar opgeteld moeten worden. Kleinere opslagen van 3 m^3 of minder bij bijvoorbeeld particulieren vallen buiten de reikwijdte.*

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie korter dan twee weken op één plek.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.835, tweede lid *De opslag van vaste mest, champost of dikke fractie korter dan twee weken op dezelfde plek valt buiten de reikwijdte van dit besluit. Wel geldt hiervoor de algemene zorgplicht van artikel 1.6 van de wet. Met dezelfde plek wordt bedoeld dezelfde plaats op de bodem. Bij terugkerende opslag op dezelfde plek gaat het om permanente opslag en is de paragraaf van toepassing. Een opslag op het erf van een veehouderij zal altijd permanente opslag zijn, omdat er op een mestplaat steeds weer mest wordt opgeslagen. Dat mest er dan misschien maar 2 weken ligt, is niet relevant.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.835 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf gaat over de opslag van vaste mest, champost of dikke fractie. Vaste mest wordt ook wel steekvaste mest genoemd. Dit zijn dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn. Deze begripsomschrijving staat in bijlage I bij dit besluit; er is aangesloten op de begripsomschrijving die wordt gehanteerd op grond van de Meststoffenwet. Champost, het restproduct dat overblijft na de teelt, bevat meestal een gehalte aan dierlijke meststoffen. Volgens de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit wordt onder dikke fractie het vaste restproduct verstaan dat ontstaat na mestscheiding van drijfmest.*

Artikel 4.836 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.835, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat het totaal volume van de opslagcapaciteit in kubieke meters bij een opslag van meer dan 600 m^3.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.836 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.836 regelt dat het met het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie met een totaal volume van meer dan 3 m^3 niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Het totaal volume is gekoppeld aan de feitelijke situatie. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens (totaal volume) in het tweede lid gevoegd. Het totaal volume is niet gelijk aan de opslagcapaciteit. De opslagcapaciteit is gekoppeld aan de beschikbare voorzieningen. Alleen bij een opslagcapaciteit groter dan 600 m^3 moet het totaal volume worden gemeld. Dat is van belang omdat voor opslagen groter dan 600 m^3 in het Besluit kwaliteit leefomgeving als standaardwaarde een grotere minimale afstand tot geurgevoelige gebouwen of locaties is opgenomen dan voor kleinere opslagen.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.836 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.837 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.835, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.837 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.838 (bodem: opslag)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt vaste mest, champost of dikke fractie, met uitzondering van gedroogde pluimveemest, opgeslagen:
   a op een aaneengesloten bodemvoorziening, waarbij de vloeistoffen die vrijkomen worden opgevangen; of
   b op een voldoende dikke absorberende laag als de opslag op een locatie niet meer dan zes maanden duurt en tegen inregenen is beschermd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.838, eerste lid *Dit artikel bevat regels voor bodembeschermende voorzieningen om te voorkomen dat vloeistoffen uit vaste mest, champost of dikke fractie in de bodem kunnen komen. Daarom moet de opslag plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Vloeistoffen die vrijkomen moeten worden opgevangen. Op die manier wordt voorkomen dat deze vloeistoffen af kunnen stromen naar een oppervlaktewaterlichaam of als puntbron in de bodem kunnen infiltreren.*
Opvangen kan door directe afvoer naar een mestkelder of opvangvoorziening, maar een verdiepte of aflopende opslag mag ook als daarmee voldoende kan worden opgevangen. Onder de oude regels moest de opvangvoorziening voldoen aan BRL 2342. Die eis komt niet terug in dit besluit, omdat dit als een onnodig zware eis werd beschouwd.
Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 5 van de nitraatrichtlijn.
Als vaste mest, champost of dikke fractie niet meer dan zes maanden op één plek afgedekt wordt opgeslagen kan worden volstaan met de opslag op een laag die vrijkomende vloeistoffen kan absorberen. Hiervoor kunnen materialen als turf, koolzaad-, tarwe- en gerstestro worden gebruikt. De laag moet voldoende dik zijn. De absorberende laag wordt binnen zes maanden gelijktijdig met de vaste dierlijke meststoffen verwijderd. Deze laag opnieuw als absorberende laag gebruiken is niet toegestaan, omdat dit voor doorslag naar de bodem kan zorgen. De specifieke zorgplicht in artikel 2.11 verzet zich hiertegen. De opslag moet worden afgedekt zodat contact met het hemelwater voorkomen wordt en daarmee geen uitspoeling naar de bodem plaatsvindt. Als afdekking kunnen een overkapping, zeil of andere vormen van permanente bovenafdekking dienen.

2 Gedroogde pluimveemest wordt opgeslagen:
   a in een gebouw waar de pluimveemest wordt beschermd tegen weersinvloeden en met een aaneengesloten bodemvoorziening en voldoende ventilatie om condensvorming te voorkomen;
   b in een afgedekte container als de pluimveemest ten minste elke twee weken wordt afgevoerd; of
   c op een voldoende dikke absorberende laag als de opslag op een locatie niet meer dan zes maanden duurt en tegen inregenen is beschermd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.838, tweede lid *Voor gedroogde pluimveemest gelden iets afwijkende regels. Omdat de mest al gedroogd is, moet worden voorkomen dat deze nat wordt en weer extra emissie van ammoniak veroorzaakt. Pluimveemest moet daarom worden opgeslagen in een gebouw met een aaneengesloten bodemvoorziening en voldoende ventilatie. De ventilatie is bedoeld om te voorkomen dat condensatie en broei optreedt. Broei veroorzaakt extra emissies van ammoniak. Voorheen gold als eis dat het gebouw gesloten moest zijn. Deze eis is vervangen door de voorwaarde dat de pluimveemest moet zijn beschermd tegen weersinvloeden. Deze eisen voor pluimveemest zijn in lijn met de BREF intensieve pluimvee- en varkenshouderij.*[89]
Als de gedroogde pluimveemest elke twee weken wordt afgevoerd mag deze ook worden opgeslagen in een afgedekte container. Percolaatvorming en broei is dan namelijk niet aannemelijk en er zal dan geen bodemverontreiniging kunnen optreden. Voorts is de opslag van gedroogde pluimveemest toegestaan als deze op een voldoende dikke absorberende laag ligt, de opslag niet meer dan zes maanden duurt en de locatie tegen inregenen is beschermd.

Toelichting artikelen 4.838 en 4.839 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.839 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater worden vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van vaste mest, champost of dikke fractie gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.839, eerste lid *Artikel 4.839, eerste lid, geeft aan dat afvalwater als gevolg van het opslaan van vaste mest, champost en dikke fractie wordt verspreid over landbouwgronden. Lozen op landbouwgronden, direct of indirect via lozen op de mestkelder, is toegestaan als er sprake is van gelijkmatige verspreiding over de landbouwgronden. Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven route. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt. Hiermee is invulling gegeven aan artikel 5 en bijlage III (onder 1 en onder 3) van de nitraatrichtlijn.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.839, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

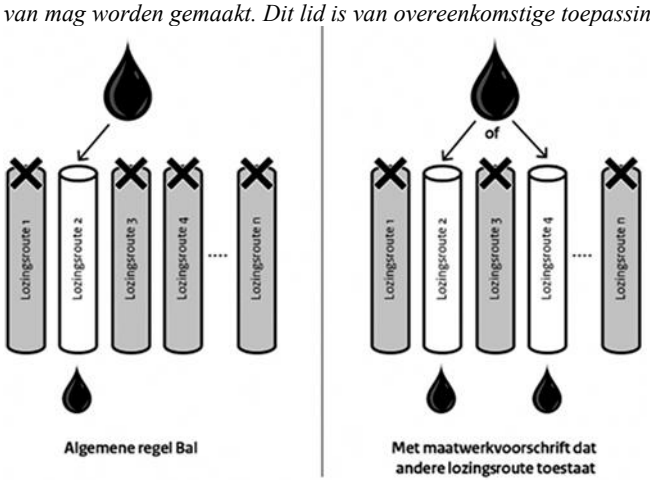

[89] Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Pigs and Poultry (PbEU 2003, C 170).

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.838 en 4.839 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.840 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.840 (water: riooltekening) *Artikel 4.840 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroute, bedoeld in artikel 4.839, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.84 Opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen

Artikel 4.841 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.841 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf regelt het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen; dit kan leiden tot milieuverontreiniging. Kuilvoer is veevoer dat door inkuilen als wintervoorraad opgeslagen wordt. Kuilgras en snijmaïs kunnen onder meer als kuilvoer gebruikt worden. In bijlage I bij dit besluit worden vaste bijvoedermiddelen omschreven als plantaardige restproducten uit de landbouw en tuinbouw. Ook de plantaardige restproducten afkomstig van voedselbereiding en voedselverwerking vallen onder vaste bijvoedermiddelen. Dat geldt niet voor voedselresten afkomstig van restaurants, cateringfaciliteiten en keukens.*

Artikel 4.842 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.841, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Het is verboden het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.841, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

3 De melding, bedoeld in het tweede lid, bevat de locaties van de lozingspunten.

4 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

5 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.842 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.842 regelt dat met het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.842 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Artikel 4.846 maakt meerdere lozingsroutes mogelijk, waaronder ook lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Als degene die de activiteit verricht kiest voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam is het wenselijk dat een melding van die lozingsactiviteit aan de waterbeheerder plaatsvindt, waarbij ook de lozingspunten worden gemeld. Met de toevoeging van het nieuwe tweede lid en aanpassing van het nieuwe derde lid wordt dit verduidelijkt.

Artikel 4.843 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.841, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.843 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.844 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen opgeslagen op een elementenbodemvoorziening, waarbij de vloeistoffen die vrijkomen worden opgevangen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.844, eerste lid *Dit artikel bevat regels voor het treffen van bodembeschermende voorzieningen om te voorkomen dat vloeistoffen uit kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen in de bodem kunnen komen. De opslag vindt plaats boven een elementenbodemvoorziening. Volgens de begripsomschrijving in bijlage I is dat een vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan onderbrekingen of naden niet zijn gedicht. Voorbeelden hiervan zijn klinkervloeren of vloeren van stelconplaten. Het is belangrijk dat de elementen goed aaneengesloten zijn gelegd en dat er ook geen kieren ontstaan bij gebruik van de vloer. Bij verzakkingen en slijtage is de werking van de bodembeschermende voorziening beperkt waardoor te veel vloeistoffen in de bodem kunnen komen. Bij het bepalen van het type vloer moet rekening worden gehouden met de ondergrond. Op zandgronden is de kans op verzakkingen kleiner dan op veen- en kleigronden. Op veen- en kleigronden worden bij voorkeur gestorte betonvloeren of asfaltvloeren gebruikt.*
Vloeistoffen die vrijkomen moeten worden opgevangen, zodat wordt voorkomen dat deze vloeistoffen af kunnen stromen naar een oppervlaktewaterlichaam of als puntbron in de bodem kunnen infiltreren.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen als veevoederbalen in plastic folie zijn verpakt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.844, tweede lid *Dit artikel is niet van toepassing op veevoederbalen die in plastic folie zijn verpakt, omdat ervan uitgegaan wordt dat hier geen vloeistoffen uitkomen.*

Artikel 4.845 (water: lozingsroute vrijkomende vloeistoffen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater worden vrijkomende vloeistoffen afkomstig van de opslag van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen gelijkmatig verspreid over landbouwgronden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.845, eerste lid *Artikel 4.845, eerste lid, geeft aan dat het afvalwater afkomstig van het opslaan van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen wordt verspreid over landbouwgronden. Lozen over landbouwgronden is toegestaan als er sprake is van gelijkmatig verspreiden over landbouwgronden. Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven route. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.845, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

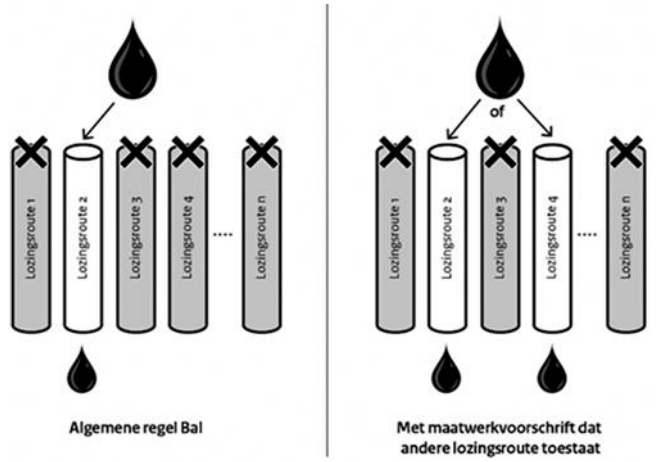

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.846 (water: lozingsroutes afvalwater bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening voor opslag van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen geloosd op of in de bodem of op een oppervlaktewaterlichaam als:

a het niet in contact is geweest met het kuilvoer of de vaste bijvoedermiddelen; en
b het niet is vermengd met daaruit vloeiende vloeistoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.846 (water: lozingsroutes afvalwater bodembeschermende voorziening) *Afvalwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening voor de opslag van kuilvoer of vaste bijvoedermiddelen kan gescheiden worden van vervuild water. Een voorbeeld hiervan is compartimentering. Als dit in combinatie met een afdekking en het bezemschoon houden van de voorziening wordt toegepast, is het afstromend hemelwater schoon. De afdekking kan een folie of een overkapping zijn. Afvalwater is met toepassing van deze technieken schoon en hoeft daarom niet apart te worden opgevangen. Schoon afvalwater mag op het oppervlaktewaterlichaam worden geloosd. Als er geen technieken aanwezig zijn om het afvalwater schoon te houden, moet het samen met de vrijkomende vloeistoffen alsnog worden opgevangen en over landbouwgronden worden verspreid (volgens artikel 4.845).*
Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven route. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of opnieuw worden gebruikt.

Artikel 4.847 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.847 (water: riooltekening) *Artikel 4.847 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.845 en 4.846, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.85 Opslaan van gebruikt substraatmateriaal

Artikel 4.848 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van gebruikt substraatmateriaal met een totaal volume van meer dan 3 m^3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.848 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf regelt de opslag van gebruikt substraatmateriaal. In bijlage I bij dit besluit wordt substraatmateriaal omschreven als materiaal dat bestemd is om te worden gebruikt voor het telen van gewassen los van de ondergrond. Het gaat niet alleen om materiaal van plantaardige oorsprong, maar hieronder valt bijvoorbeeld ook glaswol, steenwol en potgrond.*
De paragraaf is alleen van toepassing als het de opslag van meer dan 3 m^3 gebruikt substraatmateriaal betreft. Het gaat om het totaal volume. Hiermee wordt bedoeld dat het volume van meerdere opslagen op het perceel bij elkaar opgeteld moeten worden. Opslagen kleiner dan 3 m^3 vallen niet onder de reikwijdte van dit besluit. Wel geldt hiervoor de algemene zorgplicht van artikel 1.6 van de wet.

Artikel 4.849 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.848, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Het is verboden het afvalwater afkomstig van de activiteit, bedoeld in artikel 4.848, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
3 De melding, bedoeld in het tweede lid, bevat de locaties van de lozingspunten.
4 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
5 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.849 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.849 regelt dat met het opslaan van gebruikt substraatmateriaal met een totaal volume van meer dan 3 m^3 niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.849 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Artikel 4.853 maakt meerdere lozingsroutes mogelijk, waaronder ook lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Als degene die de activiteit verricht kiest voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam is het wenselijk dat een melding van die lozingsactiviteit aan de waterbeheerder plaatsvindt, waarbij ook de lozingspunten worden gemeld. Met de toevoeging van het nieuwe tweede lid en aanpassing van het nieuwe derde lid wordt dit verduidelijkt.

Artikel 4.850 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.848, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.850 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.851 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt gebruikt substraatmateriaal opgeslagen op een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.851 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Dit artikel bevat regels voor het treffen van bodembeschermende voorzieningen om te voorkomen dat vloeistoffen uit gebruikt substraatmateriaal in de bodem kunnen komen. Daarom moet de opslag plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Vloeistoffen die vrijkomen moeten worden opgevangen. Op die manier wordt voorkomen dat deze vloeistoffen af kunnen stromen naar een oppervlaktewaterlichaam of als puntbron in de bodem kunnen infiltreren.*

Artikel 4.852 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalwater afkomstig van het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, worden vrijkomende vloeistoffen:
   a gelijkmatig verspreid over landbouwgronden; of

b door een zuiveringsvoorziening geleid die ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen uit de vloeistoffen verwijdert. In dit geval is lozing via het riool toegestaan.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden, door een zuiveringsvoorziening geleid of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.852, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

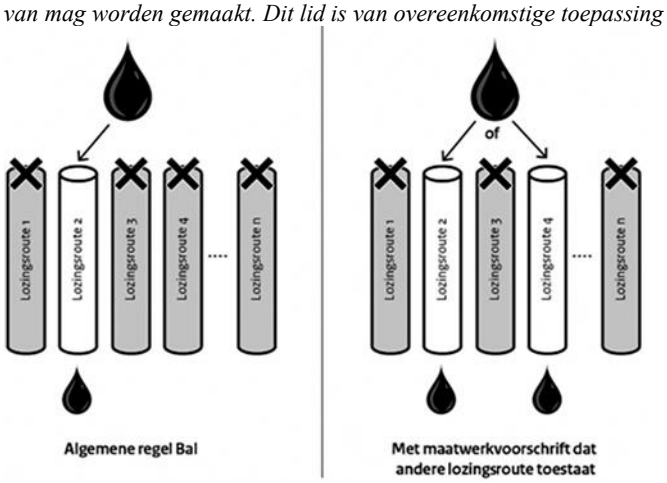

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikel 4.852 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*
Toelichting artikel 4.852 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Afvalwater van gebruikt substraatmateriaal kon al gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden. De wijziging maakt het daarnaast mogelijk om deze vloeistoffen door een zuiveringsvoorziening te leiden die ten minste 95% van de werkzame stoffen die bestaan uit organische verbindingen afkomstig van de gewasbeschermingsmiddelen verwijdert. In dit geval is lozing via het riool toegestaan.*

Artikel 4.853 (water: lozingsroutes afvalwater bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt afvalwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening voor de opslag van gebruikt substraatmateriaal geloosd op of in de bodem of op een oppervlaktewaterlichaam als:

a het niet in contact is geweest met het substraatmateriaal; en
b het niet is vermengd met daaruit vloeiende vloeistoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.853 (water: lozingsroutes afvalwater bodembeschermende voorziening) *Afstromend hemelwater afkomstig van de bodembeschermende voorziening voor de opslag van gebruikt substraatmateriaal kan gescheiden worden van vervuild water. Een voorbeeld hiervan is compartimentering. Als dit in combinatie met een afdekking en het bezemschoon houden van de voorziening wordt toegepast, is het afstromend hemelwater schoon. Afstromend hemelwater is met toepassing van deze technieken schoon en hoeft daarom niet apart te worden opgevangen. Schoon afstromend hemelwater mag op het oppervlaktewaterlichaam worden geloosd. Als er geen technieken aanwezig zijn om het afstromend hemelwater schoon te houden, moet het samen met de vrijkomende vloeistoffen alsnog worden opgevangen en over landbouwgronden worden verspreid (volgens artikel 4.852). Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven route. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

Artikel 4.854 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.854 (water: riooltekening) *Artikel 4.854 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.852 of 4.853 of in eventueel maatwerk.*

§ 4.86 Opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin

Artikel 4.855 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie in een mestbassin.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.855 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van drijfmest, digestaat of de dunne fractie in een mestbassin. Uit de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit volgt dat onder drijfmest dierlijke meststoffen worden verstaan die verpompbaar zijn. Digestaat is volgens diezelfde bijlage het uitvergiste restproduct dat overblijft na mestvergisting, waarbij voor het vergisten ten minste 50% dierlijke meststoffen zijn gebruikt. Het is vergelijkbaar met drijfmest, maar dunner. Digestaat bevat bovendien een hoger gehalte aan ammonium, waardoor het zuurder kan zijn dan drijfmest. Dunne fractie is volgens de begripsomschrijving in bijlage I bij dit besluit het dunne restproduct dat ontstaat na mestscheiding van drijfmest. Er is geen bovengrens voor het opslaan van de hoeveelheid drijfmest, digestaat en dunne fractie opgenomen.*
Het mestbassin is bovengronds gelegen en kan ook uit een mestzak of foliebassin bestaan. Een mestzak of foliebassin kan in een kuil in de grond liggen, maar wordt toch beschouwd als een bovengronds mestbassin. Ook een mestsilo is een mestbassin. Deze is geheel of gedeeltelijk boven het maaiveld gelegen. Onder mestbassins worden ook gedeeltelijk ingegraven mestbassins verstaan; dit geldt ook voor mestbassins die in een grondput zijn gelegen en zijn omdijkt.
In dit besluit wordt een mestkelder niet aangemerkt als mestbassin. Een ondergrondse ruimte voor de opslag van drijfmest, digestaat of de dunne fractie die onder een dierenverblijf of een voormalig dierenverblijf ligt is een mestkelder. Hierbij fungeert de vloer als afdekking. De mestkelder valt niet onder het toepassingsbereik van deze paragraaf, maar onder de regels van dierenverblijven, bedoeld in paragraaf 4.82 (Dierenverblijven en reinigen en ontsmetten veewagens). Ook een opslagtank valt buiten de reikwijdte. Verpakkingen zijn geen «voorziening voor het opslaan van de genoemde meststoffen. Paragraaf 4.86 heeft dus ook geen betrekking op verpakkingen.

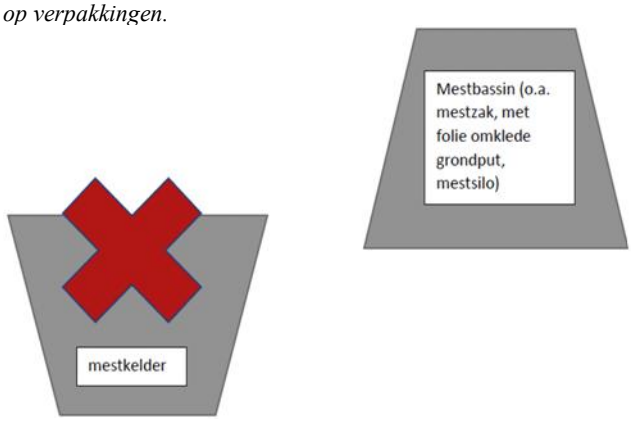

Als mestbassins in kwetsbare gebieden zijn gelegen kunnen door maatwerkregels in de provinciale verordening of het omgevingsplan extra eisen worden gesteld in aanvulling op de eisen in dit besluit.

Artikel 4.856 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.855, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het volume en de oppervlakte van het mestbassin; en
  b het totaal volume of de totale oppervlakte van de mestbassins op de locatie als het gezamenlijke volume meer is dan 2.500 m^3 of de gezamenlijke oppervlakte ten minste 350 m^2 is.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.856 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.856 regelt dat met het opslaan van drijfmest, digestaat en dunne fractie in een mestbassin niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Het betreft informatie over het volume en de oppervlakte van het mestbassin. Als het totale volume of de totale oppervlakte van de op de locatie aanwezige mestbassins meer dan 2.500 m^3 of de gezamenlijke oppervlakte 350 m^2 of meer is dient ook die informatie te worden verstrekt. Deze gegevens moeten worden verstrekt omdat voor grotere opslagen in het Besluit kwaliteit leefomgeving als standaardwaarden een grotere minimumafstand tot geurgevoelige gebouwen of locaties is opgenomen dan voor een opslag van minder dan 2.500 m^3 of een gezamenlijke oppervlakte van minder dan 350 m^2. Het bevoegd gezag kan op basis van de melding beoordelen of extra maatregelen nodig zijn om het risico op verontreiniging van het oppervlaktewater te verminderen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als het mestbassin in de nabijheid van een oppervlaktewaterlichaam ligt.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.856 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.857 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.857 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel vervalt omdat in paragraaf 4.86, buiten artikel 4.858, geen artikelen staan die een bepaalde bodembeschermende voorziening verplicht stellen. Voor de werking van artikel 4.858 heeft de module van paragraaf 5.4.2 geen toegevoegde waarde omdat dat artikel en de normen waarnaar wordt verwezen toereikende regels bevatten.*

Artikel 4.858 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is een mestbassin lekdicht en zijn aan de buitenzijde van het mestbassin bij de aansluitpunten van de vulleidingen, aftapleidingen en roerleidingen voorzieningen getroffen om lekkage te beperken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.858, eerste lid *Om verontreiniging van de bodem te voorkomen is het mestbassin lekdicht. Dat wil zeggen dat het vloeistofdicht is, maar zonder dat hiervoor een certificaat vereist is. Onderdeel van het mestbassin zijn de verbindingen en aansluitingen tussen delen ervan. Ook die moeten lekdicht zijn. Daarnaast zijn de aansluitpunten van de vul-, aftap- en roerleidingen zoveel mogelijk lekdicht. Alle materialen en afdichtingen van het mestbassin moeten bestand zijn tegen de chemische inwerking van drijfmest, digestaat en dunne fractie, de lokale bodemgesteldheid en de weersomstandigheden. De leidingen en doorvoeren door de wand van het mestbassin moeten technisch zo uitgevoerd te zijn dat het risico op lekkage van drijfmest, digestaat of dunne fractie of schade aan het mestbassin waardoor lekkage zou kunnen ontstaan is geminimaliseerd.*

2 Van een mestbassin dat geheel of gedeeltelijk boven het maaiveld ligt en is uitgevoerd met een binnenafdichting van folie is de draagconstructie bestand tegen krachten die ontstaan bij het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.858, derde lid *De constructie van een mestbassin dat geheel of gedeeltelijk is gelegen boven het maaiveld is afgestemd op de maximale belasting. Er zijn geen eisen opgenomen voor de constructie omdat het Besluit bouwwerken leefomgeving eisen stelt aan constructieve veiligheid van bouwwerken. Een mestbassin is een bouwwerk. Deze eisen moeten er in voorzien dat de constructie van een mestbassin voldoende is om bezwijken te voorkomen.*

3 Folie dat voor een mestbassin wordt gebruikt, is voor gebruik bij het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie gecertificeerd door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor BRL-K519, BRL-K537, BRL-K538, BRL-K546 of BRL 1149.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.858, vijfde lid *Als folie voor een mestbassin wordt gebruikt moet dit gecertificeerd zijn voor de opslag van drijfmest, digestaat en dunne fractie gecertificeerd door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor BRL-K519, BRL-K537, BRL-K538, BRL-K546 of BRL-K1149. Dit zijn KIWA-beoordelingsrichtlijnen met eisen voor de binnenafdichting van een mestbassin. Folies moeten zijn bestand zijn tegen de chemische inwerking van drijfmest, digestaat of dunne fractie. De folies zijn herkenbaar doordat deze zijn voorzien van stempels met de code MB.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.858 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Degene die de activiteit verricht moet de staat van het mestbassin en de afdekking regelmatig beoordelen en eventuele gebreken direct verhelpen. Dit valt onder de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. De volgende aspecten worden afhankelijk van het type mestbassin in ieder geval gecontroleerd: roestvorming, scheuren, krimp of uitzetting van hout, beschadigingen van het gebruikte folie. Ook de leidingen buiten het mestbassin en de afdichtingen van doorgangen in bodem, wanden of afdekking van het mestbassin moeten worden gecontroleerd evenals de aanrijdbeveiligingen zoals stoepranden, buizen en hekwerken en het dijklichaam. Hiermee is invulling gegeven aan artikel 5 van en bijlage III (onder 1 en onder 3) bij de nitraatrichtlijn.*

Toelichting artikel 4.858 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De inhoud van het tweede lid is opgenomen in het nieuwe artikel 4.858a. Het oogmerk van die bepaling is namelijk het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam. In het vierde lid was bepaald dat de eis van een omdijking niet gold voor mestzakken die korter dan zes maanden op een locatie lagen. Bij nader inzien is dit een ongewenste uitzondering en daarom is het vierde lid vervallen; deze uitzondering komt niet meer terug. Ook deze aanpassing is ingegeven door het feit dat de voorziening nodig is om verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam te voorkomen. Als de mestzak zodanig wordt gesitueerd dat bij lekkage drijfmest, digestaat of dunne fractie in het oppervlaktewaterlichaam terecht kan komen, is ook bij kortdurende opslag een omdijking nodig.*
In het derde lid (nieuw) is de aanduiding van een BRL verbeterd. De juiste aanduiding is «BRL 1149» en niet «BRL-K1149».

Artikel 4.858a (water: voorkomen lozen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam is een mestbassin dat is uitgevoerd als een met folie beklede grondput of een mestzak, waar bij lekkage drijfmest, digestaat of dunne fractie in het oppervlaktewaterlichaam terecht zou kunnen komen, volledig omringd door een dijklichaam:

a waarvan het binnendijkse volume ten minste gelijk is aan de maximale inhoud van het mestbassin of de mestzak; en

b dat is bestand tegen krachten die ontstaan bij het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie.

Toelichting artikel 4.858a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze bepaling maakte onderdeel uit van artikel 4.858 Bal. In de praktijk is gebleken dat de omdijking juist nodig is met het oog op bescherming van een oppervlaktewaterlichaam. Om die reden is het oogmerk in een afzonderlijk artikel opgenomen.*

Artikel 4.859 (lucht: emissie ammoniak)

Met het oog op het beperken van emissies van ammoniak in de lucht is een mestbassin volledig afgedekt, met uitzondering van de ontluchtingsopeningen voor het voorkomen van het ophopen van gas.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.859 (lucht: emissie ammoniak) *Een mestbassin moeten zijn afgedekt met een voor ammoniak dampdichte afdekking. Dit kunnen bij een bovengronds mestbassin bijvoorbeeld een kap, overkapping of drijfkleed zijn. Een strokorst voldoet niet, omdat deze niet dampdicht voor ammoniak is.*

Afdekkingen bevatten een aantal ontluchtingsopeningen waardoor gassen uit de drijfmest kunnen ontsnappen. De ontluchtingsopeningen moeten relatief klein zijn. Ter indicatie:

- *In een vaste afdekking hebben de gezamenlijk ontluchtingsopeningen een oppervlakte van circa 200 cm^2;*
- *In een drijvende afdekking zijn de ontluchtingsopeningen per 50 m^2 ongeveer 40 cm^2, en ligt de afdekking nagenoeg (ongeveer 15 centimeter) tegen de wand van het mestbassin aan; en*
- *Bij een uit meerdere delen bestaande afdekking is ongeveer 2% van de oppervlakte van het mestbassin onbedekt.*

Het is gebruikers van het mestbassins dus niet toegestaan een deel van het bassin niet af te dekken onder het mom van «ontluchtingsopening». Dit volgt uit de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Voor een nadere toelichting op de specifieke zorgplicht wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.11.

Artikel 4.859a (overgangsrecht)

Artikel 4.858a is tot 1 januari 2031 niet van toepassing op een mestzak die voor inwerkingtreding van dit besluit al werd gebruikt en waarvan de locatie niet wijzigt.

Toelichting artikel 4.859a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er is een overgangsbepaling opgenomen in verband met het vereiste in artikel 4.858, tweede lid, Bal (dat met dit besluit is verplaatst naar artikel 4.858a Bal), dat een dijklichaam aanwezig moet zijn rondom mestzakken. De eis van de omdijking is nieuw. Abusievelijk ontbrak overgangsrecht voor bestaande situaties. Met artikel 4.859a Bal wordt hierin alsnog voorzien. De overgangstermijn loopt tot 1 januari 2031. In gevallen waarin al aanwezige mestzakken zodanig zijn gesitueerd dat er bij lekkage drijfmest, digestaat of dunne fractie in het oppervlaktewaterlichaam terecht kan komen en het bevoegde gezag van oordeel is dat de kans op het lek raken te groot is, kan bij maatwerk ook binnen de overgangstermijn een omdijking of een andere gelijkwaardige voorziening worden geëist.*

§ 4.87 Mestbehandelingsinstallatie

Artikel 4.860 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het behandelen van dierlijke meststoffen.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op:
  a het behandelen van dierlijke meststoffen als onderdeel van een huisvestingssysteem waarvoor bij ministeriële regeling een emissiefactor voor ammoniak is vastgesteld; en
  b het vergisten, drogen, indampen, verbranden en composteren van dierlijke meststoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.860 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op alle technieken voor het behandelen van dierlijke meststoffen met uitzondering van de activiteiten die vergunningplichtig zijn. Behandelen is bewerken en verwerken van dierlijke meststoffen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen eigen mest of mest van derden. In bijlage I bij dit besluit worden dierlijke meststoffen omschreven als uitwerpselen van voor gebruiksdoeleinden of winstdoeleinden gehouden dieren, met inbegrip van de geheel of gedeeltelijk verteerde maag-of darminhoud van deze dieren, en mengsels van strooisels van de uitwerpselen en producten daarvan verstaan. Digestaat is een dierlijke meststof. Het is het stabiele restproduct dat overblijft na het vergisten van 50% of meer van de dierlijke uitwerpselen met als nevenbestanddeel alleen producten die op grond van artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet zijn aangewezen.*
Het vergisten van alleen dierlijke meststoffen (monovergisting) valt buiten de reikwijdte van deze paragraaf en is geregeld in paragraaf 4.88 (Mestvergistingsinstallatie). Ook het behandelen van mest als onderdeel van een huisvestingssysteem valt buiten de reikwijdte van deze paragraaf. Dit is bijvoorbeeld het drogen van mest bij volièrehuisvesting en mestbandbeluchting, het drogen van pluimveemest als nageschakelde techniek of het scheiden van mest in de mestkelder. Het opslaan van dunne en dikke fractie valt onder de activiteit het opslaan van vaste dierlijke mest of het opslaan van drijfmest.
Deze paragraaf is ook niet van toepassing op het behandelen van mest waarvoor een vergunningplicht geldt. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.91. Dat betekent dat alle niet vergunningplichtige behandelingen van dierlijke meststoffen tot 25.000 m^3 onder algemene regels vallen. Deze activiteit omvat handelingen met mest, zoals:
- *Het hygiëniseren van dierlijke meststoffen;*
- *Het mechanisch scheiden van dierlijke meststoffen in een dikke en dunne fractie;*
- *Het concentreren van de mineralen in de dunne fractie van gescheiden dierlijke mest door filtratie;*
- *Het mengen van vaste dierlijke meststoffen onderling; en*
- *Het mengen van dierlijke meststoffen met grond.*

Voor het behandelen van dierlijke meststoffen is sprake van vast opgestelde mestbehandelingsinstallaties, maar ook van mobiele installaties. Mobiele installaties zullen een aantal keren per jaar gedurende een aantal dagen worden gebruikt. De eisen zijn niet anders.
De meest voorkomende technieken zijn hieronder kort toegelicht. Meer informatie is te vinden in het rapport van Wageningen UR Livestock Research: Inventarisatie emissies en geluidsoverlast van mestbewerkingsinstallaties en eventuele maatregelen, rapportnummer 703, september 2013. Dit rapport is te vinden op de website van de Wageningen Universiteit: www.wur.nl.

<u>Scheiding van dierlijke mest in een dunne en dikke fractie</u>
Een mestscheider scheidt dierlijke meststoffen in een stapelbare dikke fractie en een vloeibare dunne fractie. Het scheiden van dierlijke meststoffen vindt meestal plaats in een gesloten systeem. De risico's voor het optreden van emissies van geur, ammoniak en fijnstof tijdens het scheiden van dierlijke meststoffen zullen daardoor beperkt zijn.
Naast de «gesloten» systemen zijn er ook «open» systemen om dierlijke meststoffen te scheiden. Bij deze «open» scheiders, zoals zeefschermen en zeefbandpersen, is de verblijftijd van de mest in de installatie kort. Hierdoor zullen ook bij deze systemen de emissies beperkt zijn. Toch zal enige emissie plaatsvinden.

<u>Omgekeerde osmose dunne fractie</u>
De dunne fractie, die ontstaat bij het mechanisch scheiden van dierlijke meststoffen kan verder opgewerkt worden met technieken waarbij de mineralen in de dunne fractie worden geconcentreerd. Het mineralenconcentraat wordt gebruikt als kunstmest. Hiervoor wordt vaak omgekeerde osmose gebruikt. Omgekeerde osmose maakt gebruik van semipermeabele membranen. Opgeloste zouten en organische moleculen kunnen niet door het membraan en worden geconcentreerd. Voor een goede werking van de membranen moeten eerst de organische stof en zwevende delen uit de dunne fractie worden verwijderd. Technieken hiervoor zijn ultrafiltratie, microfiltratie en flotatie. Na omgekeerde osmose ontstaat een concentraat dat vooral veel stikstof (N) en kali (K_2O), maar ook andere zouten bevat. Naast dit mineralenconcentraat ontstaat een waterige fractie (permeaat) dat onder andere nog stikstof bevat.

<u>Hygiëniseren van dierlijke meststoffen</u>
Dierlijke meststoffen worden gehygiëniseerd om deze exportwaardig te maken. Het hygiëniseren van dierlijke meststoffen of digestaat voorafgaand aan de export is noodzakelijk voor alle mestsoorten, behalve stapelbare pluimveemest. De hygiënisatie van drijfmest en digestaat vindt meestal plaats met heet water in afgesloten tanks. Dit proces levert nauwelijks een risico van emissies op. Bij het gebruik van warmtevijzels en stoominjectie om de dikke fractie te hygiëniseren kan er wel een risico van ammoniak en geuremissie zijn. Vooral als het verwarmde eindproduct in een open opslag wordt bewaard.

Toelichting artikel 4.860 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door het vervallen van deze paragraaf uit de richtingaanwijzer van paragraaf 3.3.14 van het Bal wordt er alleen vanuit paragraaf 3.6.8 van het Bal naar deze paragraaf verwezen. Deze paragraaf gaat over het behandelen van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal. Om die reden is het opnemen van een drempel in deze paragraaf niet meer nodig.*

In artikel 3.226 Bal, zoals gewijzigd met dit besluit, is een vergunningplicht opgenomen voor het verbranden en composteren van dierlijke meststoffen. De voorschriften voor deze behandelingen worden opgenomen in de vergunning en zullen afwijken van de regels in paragraaf 4.87 van het Bal. Daarom wordt paragraaf 4.87 van het Bal niet van toepassing verklaard op deze twee activiteiten.

Artikel 4.861 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.860, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de gebruikte behandelingstechniek; en
  b de hoeveelheid dierlijke meststoffen in kubieke meters per jaar die ten hoogste wordt behandeld.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.861 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.861 regelt dat met het behandelen van dierlijke meststoffen in een mestbehandelingsinstallatie met een capaciteit van minder dan 25.000 m^3/jaar niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Het gaat om de gebruikte behandelingstechniek en de maximale hoeveelheid die ten hoogste wordt behandeld per jaar. Daarnaast is het noodzakelijk om te weten of afvalwater zal worden geloosd en wat de aard en hoeveelheid is van dit afvalwater is. De gebruikte behandelingstechniek moet worden verstrekt omdat er uiteenlopende behandelingstechnieken zijn die onderling fors van elkaar kunnen verschillen en daarmee ook de milieugevolgen hiervan.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.861 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
In het tweede lid, onder b, is een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Het tweede lid, onder c, vervalt. Afvalwater met dierlijke meststoffen valt onder de milieubelastende activiteit het op of in de bodem brengen van meststoffen en wordt via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet geregeld. Zie ook de toelichting op het vervallen van artikel 4.862 (oud).

Artikel 4.862 (water: lozingsroute)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.862 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.862 vervalt. Het afvalwater afkomstig van het behandelen van dierlijke meststoffen is net als bijvoorbeeld het spuiwater van luchtwassers in dierenverblijven een meststof. Dit valt onder de milieubelastende activiteit het op of in de bodem brengen van meststoffen en wordt via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet geregeld.*

Artikel 4.863 (geur)

Met het oog op het beperken van geurhinder gebeurt het hygiëniseren van dierlijke meststoffen in een gesloten ruimte of een gesloten systeem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.863 (geur) *Omdat hygiëniseren tot enige geuremissie kan leiden, is opgenomen dat dit in gesloten ruimtes of een gesloten systeem moet plaatsvinden. Het behandelen van dierlijke meststoffen waarbij relevante geuremissies worden verwacht zijn vergunningplichtig. Uitgangspunt is dat bij de overige behandelingen van dierlijke meststoffen geen sprake is van een hoge geuremissie. Voldaan moet worden aan de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Concreet betekent dit dat maatregelen worden getroffen om geurhinder te voorkomen of tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Geuremissies kunnen onder andere worden voorkomen door dierlijke meststoffen zo kort mogelijk voor het behandelen uit de opslagvoorziening te halen en zo snel mogelijk na het behandelen weer in de opslagvoorziening terug te plaatsen. Daarnaast kunnen in het omgevingsplan eisen zijn opgenomen met als doel geurhinder te voorkomen.*

§ 4.88 Mestvergistingsinstallatie

Artikel 4.864 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het vergisten van dierlijke meststoffen in een vergistingstank.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op:
  a een na-opslag van digestaat zolang dat biologisch actief is;
  b een gaszak of opslagtank voor de opslag van vergistingsgas;
  c een gedeelte voor de bewerking van vergistingsgas; of
  d een voorziening voor het biologisch behandelen van dierlijke meststoffen voor of na het vergisten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.864 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf heeft betrekking op het vergisten van alleen dierlijke meststoffen met een capaciteit van niet meer dan 25.000 m^3/jaar. Dit wordt ook wel monovergisting genoemd. Bij het vergisten van dierlijke meststoffen ontstaat digestaat. Deze activiteit is vergunningplichtig. Bij een capaciteit van niet meer dan 25.000 m^3/jaar is dat een voortzetting van de oude omgevingsvergunning beperkte milieutoets.*
Het toepassingsbereik van deze paragraaf is niet beperkt tot het vergisten van dierlijke meststoffen afkomstig van eigen activiteiten. Het kan ook om het vergisten van dierlijke meststoffen afkomstig van activiteiten van derden gaan. De grens van 25.000 m^3/jaar komt overeen met de hoeveelheid dierlijke meststoffen van gemiddeld zes rundveebedrijven of tien varkenshouderijen. Sinds 1 januari 2015 valt monovergisting onder het Activiteitenbesluit milieubeheer; de regels in deze paragraaf zijn een omzetting van de Handreiking monovergisting van mest en de NTA 9766 die op grond van de handreiking is opgesteld. De handreiking is te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl.
Voor alle vormen van mestbehandeling (dus ook voor vergisten) geldt volgens de artikelen 3.91 en 3.226 een vergunningplicht. Deze paragraaf bevat regels die niet in de vergunning behoeven te worden opgenomen.
De opslag van de dierlijke mest voor het vergisten valt niet onder deze paragraaf, maar onder paragraaf 4.86 (Opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie). Als de dierlijke mest de vergister verlaat, is het nog niet helemaal uitgegist. Zolang de anaerobe organismen nog actief zijn, blijft deze paragraaf van toepassing. Pas op het moment dat de dierlijke mest is uitgegist, is het digestaat stabiel. De opslag van stabiel digestaat valt onder paragraaf 4.86.
Er zijn twee varianten van de opslag van vergistingsgas: onder lichte overdruk in een gaszak of gekoeld en verdicht tot vloeistof in een opslagtank. Beide varianten vallen onder deze paragraaf. Het bewerken van het gas omvat het verwijderen van componenten zoals waterstofsulfide en ammoniak, het verhogen van het methaangehalte door het strippen van kooldioxide, het vloeibaar maken van het gas door een combinatie van drukverhoging en koeling, en het geschikt maken voor het invoeren in het openbaar net door drukverhoging en het toevoegen van geurstof.
Er zijn in deze paragraaf geen specifieke eisen opgenomen voor geurhinder. De enige structurele geurbron bij een monovergister is de pompput van waaruit de mest naar de mestvergistingsinstallatie wordt verpompt. Deze ligt meestal bij de stal en zal dus vanwege de afstandseisen voor de stal al op enige afstand van de omgeving liggen. De regels om emissies te voorkomen en de afstanden zullen ook structurele geurhinder van de mestvergistingsinstallatie voorkomen. Als bij incidenten vergistingsgas vrijkomt, kan dat ook tot geurhinder leiden. In probleemgevallen kan bij maatwerk het gebruik van een fakkel worden voorgeschreven.

Toelichting artikel 4.864 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door het vervallen van deze paragraaf uit de richtingaanwijzer van paragraaf 3.3.14 van het Bal wordt er alleen vanuit paragraaf 3.6.8 van het Bal naar deze paragraaf verwezen. Deze paragraaf gaat over het behandelen van dierlijke meststoffen en het vergisten van plantaardig materiaal. Een voorziening voor het biologisch behandelen van dierlijke meststoffen voor of na het vergisten valt net zoals onder het Activiteitenbesluit milieubeheer ook onder deze activiteit (tweede lid, onder d).*

Artikel 4.864a (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.864, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de maximale verwerkingscapaciteit van dierlijke meststoffen in kubieke meters per jaar;
  b de maximale opslagcapaciteit van het vergistingsgas in kubieke meters;
  c de coördinaten van:
    1° het middelpunt van een gaszak waarin vergistingsgas wordt opgeslagen; en
    2° het aftappunt van een opslagtank waarin vloeibaar gemaakt vergistingsgas wordt opgeslagen;
  d de methode van bewerking en de bestemming van het vergistingsgas; en
  e de methode van stabilisatie van het digestaat.
3. Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4. Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.864a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *De vergunningplicht voor het vergisten van uitsluitend dierlijke mest vervalt. Daar komt deze melding voor in de plaats. De melding treedt terug als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen, bijvoorbeeld als er sprake is van het vergisten van meststoffen in combinatie met afvalstoffen.*
Onder a en b wordt gevraagd naar de maximale verwerkings- en opslagcapaciteit. Belangrijk is dat bij het verwerken van meer dan 25.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar op een andere locatie dan de locatie van productie deze paragraaf niet van toepassing is. Er is dan sprake van grootschalige mestverwerking; deze activiteit valt onder het toepassingsbereik van paragraaf 3.3.14 van het Bal.

Er is geen begrenzing voor het verwerken van mest op de locatie van productie (zeg maar: van eigen mest). Als dit gezamenlijk meer dan 25.000 m^3 dierlijke meststoffen per jaar wordt, is extra aandacht nodig of wellicht maatwerk gesteld moet worden. Zo is de veiligheidsafstand in artikel 4.866 Bal voldoende voor de opslag van vergistingsgas van maximaal 2.000 m^3.
Onder d wordt gevraagd naar de methode van bewerking en de bestemming van het vergistingsgas. Bedoeld is niet een complete procesbeschrijving maar een aanduiding, bijvoorbeeld voor de mogelijke bewerkingen: ontzwaveling door beluchting in de vergistingstank, ontzwaveling door toevoeging van waterijzer aan de vergistingstank, ontzwaveling door actief-koolfiltratie, verwijderen van CO_2 door absorptie, geschikt maken voor gebruik als aardgas door odorisatie of vloeibaar maken door compressie en koeling. Mogelijke bestemmingen zijn verbranding in een stookinstallatie, afvoeren van vloeibaar gemaakt biogas per tankwagen, afvoer via een leiding voor gebruik elders en toevoegen aan het transportnet voor aardgas.
Ook voor de methode van stabilisatie van het digestaat is geen procesbeschrijving vereist, maar vooral een aanduiding, bijvoorbeeld: verblijftijd in de vergistingstank, verblijftijd in de na-opslag, beluchting of thermische behandeling.

Artikel 4.865 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.864, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.865 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.866 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het middelpunt van een gaszak waarin vergistingsgas wordt opgeslagen tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht, ten minste 50 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.866, eerste en tweede lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de activiteit. Over de begrenzing van de activiteit zijn op grond van hoofdstuk 3 of bij de aanvraag om een omgevingsvergunning gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan deze hoofdregel.*

2 De afstand vanaf het aftappunt van een opslagtank waarin vloeibaar gemaakt vergistingsgas wordt opgeslagen tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht, is ten minste 50 m.

3 De afstand geldt tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste en tweede lid:
- a niet mogelijk is door:
  - 1° de geringe omvang van de locatie;
  - 2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
  - 3° andere fysieke belemmeringen;
- b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
- c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.866, derde lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed; of*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.867. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstanden die liggen buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen. Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstanden tot de begrenzing kan worden voldaan dan moeten in ieder geval de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

4 Het derde lid is niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
- a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
- b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.866, vierde lid *De afstand, bedoeld in het derde lid, geldt niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (artikel 5.4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstand geldt ook niet voor beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het derde lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.866, vijfde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het derde lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.866 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid vervalt «of een opslagtank». Gebleken is dat vergistingsgas niet in opslagtanks wordt opgeslagen maar alleen in gaszakken. Verder wordt voor «een gaszak» ingevoegd «het middelpunt van». Per abuis ontbrak die toevoeging.*
Ook worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 4.867 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.866, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.867 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.867 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.866, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.868 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 50 m vanaf een gaszak of een opslagtank waarin vergistingsgas wordt opgeslagen of het aftappunt van een opslagtank waarin vloeibaar gemaakt vergistingsgas wordt opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.868 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf) *Op grond van dit artikel is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 50 m vanaf een gaszak of een opslagtank waarin vergistingsgas wordt opgeslagen of het aftappunt van een opslagtank waarin vloeibaar biogas wordt opgeslagen. Deze afstand is hetzelfde als de afstand die in acht moet worden genomen op grond van artikel 4.866, eerste en tweede lid.*
Toelichting artikel 4.868 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.869 (veiligheid bij bewerken vergistingsgas)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt kooldioxide die vrijkomt bij het bewerken van vergistingsgas bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.869 (veiligheid bij bewerken vergistingsgas) *Als vergistingsgas wordt opgewerkt (bijvoorbeeld door gaswassers of door compressie en koeling) komt in het proces kooldioxide vrij. Dit is zogenoemd «kortcyclisch» kooldioxide, dat niet bijdraagt aan het broeikaseffect. Kooldioxide is verstikkend en verspreidt slecht. Dit artikel schrijft bovendaks omhoog gericht afvoeren voor om te voorkomen dat in de omgeving van de gasopwerking een gevaarlijke concentratie kooldioxide kan ontstaan.*

Artikel 4.870 (externe veiligheid: visuele inspectie)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt een gaszak voor vergistingsgas eenmaal per twaalf maanden visueel geïnspecteerd op tekenen van verwering of slijtage.
2 Op een vast opgestelde opslagtank voor vloeibaar gemaakt vergistingsgas is PGS 33-1 van overeenkomstige toepassing.
3 Bij het legen van de opslagtank is PGS 33-1 van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.870 (externe veiligheid: visuele inspectie) *Het eerste lid geeft aan dat de gaszak jaarlijks visueel geïnspecteerd moet worden. Een lek van de gaszak leidt tot drukverlies. De elektronische monitoring (artikel 4.876) zou dat snel moeten signaleren. De jaarlijkse visuele controle is vooral bedoeld om slijtage of aantasting van de gaszak tijdig te signaleren, voordat een lek ontstaat. De visuele inspectie hoeft niet door een externe deskundige te worden gedaan.*

PGS 33 is geschreven voor een LNG-tankstation, waar de opslagtank gevuld wordt vanuit een tankwagen. De LBG-opslag bij vergisting wordt geleegd naar een tankwagen. Omdat de PGS 33 nog niet van toepassing is op een vast opgestelde opslagtank voor vloeibaar vergistingsgas worden die hier van overeenkomstige toepassing verklaard. Het is de bedoeling dat PGS 33 nog wordt aangepast, zodat ook de opslagtank met vloeibaar vergistingsgas onder de reikwijdte van die richtlijnen valt.
PGS 33 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Toelichting artikel 4.870 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met de uniformiteit wordt «vloeibaar vergistingsgas» in het tweede lid, net als in andere artikelen van het Bal, gewijzigd in «vloeibaar gemaakt vergistingsgas». Daarnaast is gebleken dat de PGS 33-1 en PGS 33-2 niet worden samengevoegd tot één PGS. Dat was eerst wel de bedoeling en in het Bal werd daar al op geanticipeerd. Omdat het afzonderlijke PGS-richtlijnen blijven wordt PGS 33 gewijzigd in PGS 33-1 die van toepassing is op LNG afleverinstallaties voor voertuigen. PGS 33-2 is van toepassing op LNG afleverinstallaties voor vaartuigen en dat is bij deze activiteit niet aan de orde.*

Artikel 4.871 (externe veiligheid en lucht: mestvergistingsinstallatie)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van emissies in de lucht:
   a is een mestvergistingsinstallatie gasdicht en beveiligd tegen overdruk; en
   b voldoet een mestvergistingsinstallatie aan de NTA 9766 en is een verklaring beschikbaar waaruit dit blijkt.
2 De verklaring heeft een geldigheid van ten hoogste vijftien jaar. Kort voor het verlopen van de geldigheid wordt een mestvergistingsinstallatie opnieuw beoordeeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.871 (externe veiligheid en lucht: mestvergistingsinstallatie) *Vergistingsgas bestaat hoofdzakelijk uit methaan en kooldioxide en bevat daarnaast andere componenten, waarvan de voornaamste water, ammoniak en waterstofsulfide zijn. Vergistingsgas mag bij normaal gebruik van de mestvergistingsinstallatie niet vrijkomen. Vooral het vrijkomen van methaan (sterk broeikasgas en brandbaar), waterstofsulfide (giftig en sterk ruikend) en ammoniak (verzurend) is milieuhygiënisch ongewenst.*
Het eerste lid geeft daarom aan dat de mestvergistingsinstallatie gasdicht moet zijn. Essentieel voor de veiligheid is dat er een overdrukbeveiliging is. Een overdrukbeveiliging blaast vergistingsgas af als de druk in het systeem een ingesteld maximum overschrijdt. Bij het vergisten is dit eigenlijk vanzelfsprekend. Het doel van het vergisten is immers het vergistingsgas op te vangen, en dat kan alleen als het systeem gasdicht is. Ook het digestaat moet buiten de vergister gasdicht opgeslagen worden totdat het voldoende stabiel is. Bij vergisting wordt anaerobe afbraak van het organisch materiaal gestimuleerd. Zolang de micro-organismen die verantwoordelijk zijn voor de anaerobe afbraak nog actief zijn in het restproduct (het digestaat) blijft er vergistingsgas vrijkomen. Zolang het restproduct nog instabiel is (dus zolang de anaerobe micro-organismen nog actief zijn) geldt deze paragraaf en moet het restproduct ook gasdicht worden opgeslagen.
Het kan gebeuren dat de mestvergistingsinstallatie zijn vergistingsgas niet kwijt kan, bijvoorbeeld door een storing aan de gasopwerking. De druk in de mestvergistingsinstallatie loopt daardoor op, waardoor de mestvergistingsinstallatie kan gaan afblazen via de overdrukbeveiliging. Alleen bij incidenten mag de mestvergistingsinstallatie afblazen en dan alleen via de overdrukbeveiliging. Een voorzienbare gebeurtenis, zoals regulier onderhoud, is geen incident, en mag dus niet leiden tot afblazen. Afblazen is ook niet wenselijk bij een simpele storing aan een van de installatie-onderdelen of bij een korte uitval van het openbare net. Dat betekent dat de mestvergistingsinstallatie een zekere buffercapaciteit aan moet houden voor de opslag van vergistingsgas, waarmee de gasproductie van enkele uren kan worden opgevangen. In principe is het de verantwoordelijkheid van de eigenaar (en indirect van de leverancier) om in het systeem voldoende buffercapaciteit aan te houden. In de kwaliteitsverklaring voor de mestvergistingsinstallatie is aangegeven wat de buffercapaciteit van het systeem is.
Als een mestvergistingsinstallatie desondanks vaak afblaast, heeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om bij maatwerk voor te schrijven dat de mestvergistingsinstallatie wordt voorzien van een fakkelinstallatie, zodat bij incidenten het gas wordt vernietigd.
De mestvergistingsinstallatie moet voldoen aan de NTA 9766 en een deskundige moet een kwaliteitsverklaring afgeven voor de mestvergistingsinstallatie met de bijbehorende onderdelen (na-opslag, bewerken en opslaan van vergistingsgas) waar dit uit blijkt. Het doel van de kwaliteitsverklaring is aan te geven onder welke voorwaarden de mestvergistingsinstallatie de komende jaren (met een maximum van 15 jaar) veilig kan worden gebruikt. De verklaring geeft aan hoe de mestvergistingsinstallatie is uitgevoerd, maar ook hoe hij moet worden beheerd en onderhouden. De deskundige zal meestal de leverancier van de mestvergistingsinstallatie zijn.

Toelichting artikelen 4.871 en 4.872 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.872 (externe veiligheid en lucht: digestaat)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van emissies in de lucht:
a wordt digestaat dat nog biologisch actief is:
   1° niet getransporteerd; en
   2° buiten de vergistingstank niet gemengd met vaste mest of drijfmest; en
b wordt het overgebleven digestaat gestabiliseerd zodra een vergistingstank of na-opslag buiten bedrijf wordt gesteld en niet meer gasdicht is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.872 (externe veiligheid en lucht: digestaat) *Dit artikel geeft aan dat het verboden is digestaat dat nog niet stabiel is te transporteren of te mengen met onvergiste dierlijke meststoffen (vaste mest of drijfmest). De enige plek waar instabiel restproduct gemengd mag worden, is in de vergistingstank. Als een instabiel restproduct wordt getransporteerd in een vrachtwagen bestaat het risico op gasvorming (drukopbouw) en schuimvorming. Als het restproduct gemengd wordt met dierlijke meststoffen kan het vergistingsproces weer op gang komen, wat tot gas- en schuimvorming kan leiden. Dat heeft weer risico's en milieuschade tot gevolg.*

Toelichting artikelen 4.871 en 4.872 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.873 (externe veiligheid en lucht: plotselinge drukval leiding)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van emissies in de lucht wordt bij vergistingsgas uit een mestvergistingsinstallatie dat de locatie via een leiding verlaat die installatie zo afgesteld dat:

a bij een plotselinge drukval in de leiding de levering van vergistingsgas onverwijld wordt stopgezet; en
b na stopzetting van de levering deze pas weer wordt hervat als het probleem is opgelost.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.873 (externe veiligheid en lucht: plotselinge drukval leiding) *Dit artikel schrijft voor dat bij het transport van vergistingsgas via een leiding, het invoedpunt zo is ingeregeld dat bij drukval de mestvergistingsinstallatie stopt met invoeden. Dit verkleint het effect van een beschadiging of breuk van de leiding.*
Toelichting artikel 4.873 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 4.874 (externe veiligheid en lucht: bemonstering en analyse vergistingsgas)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van emissies in de lucht wordt het vergistingsgas uit een mestvergistingsinstallatie bij ingebruikname bemonsterd, waarbij het gehalte aan waterstofsulfide wordt geanalyseerd.
2 Als vergistingsgas via een leiding naar een andere locatie wordt getransporteerd, wordt bij het punt waarop het gas in de leiding wordt gebracht ook het gehalte aan ammoniak geanalyseerd en het dauwpunt bij een druk van 8 bar bepaald.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.874 (externe veiligheid en lucht: bemonstering en analyse vergistingsgas) *Het vergistingsgas moet maandelijks bemonsterd en geanalyseerd worden. Als blijkt dat de gehaltes te hoog zijn, zijn maatregelen nodig.*
Toelichting artikelen 4.874 tot en met en 4.876 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.875 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden)

1 Bij het verlaten van een mestvergistingsinstallatie is de grenswaarde voor het gehalte waterstofsulfide in vergistingsgas 430 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.
2 Als vergistingsgas via een leiding naar een andere locatie wordt getransporteerd, is:
  a de grenswaarde voor het gehalte ammoniak in het vergistingsgas 15 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting; en
  b het dauwpunt niet meer dan -3 °C bij een druk van 8 bar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.875 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden) *Anaerobe afbraak van dierlijke mest vormt waterstofsulfide. Waterstofsulfide heeft een lage geurdrempel en is bij relatief lage doses ook giftig. Het is daarom zowel voor de arbeidsveiligheid als voor de veiligheid voor de omgeving belangrijk dat waterstofsulfide uit het vergistingsgas wordt gehaald. Hier zijn verschillende technieken voor geschikt.*

Beluchten
Door een kleine hoeveelheid buitenlucht in de mestvergistingsinstallatie te pompen, ontstaat een kleine aerobe zone, die waterstofsulfide omzet in sulfaten. Deze techniek werd begin deze eeuw toegepast bij de co-vergisting van mest, maar wordt bij monovergisting minder vaak toegepast. Het voordeel van de techniek is dat het de waterstofsulfide al in de mestvergistingsinstallatie verwijdert, waardoor de gehele mestvergistingsinstallatie veiliger wordt. Het nadeel is dat de aanwezigheid van lucht in het vergistingsgas het gas ongeschikt maakt voor invloeden op het gasnet of voor het vloeibaar maken.

Actief-koolfiltratie
Als het vergistingsgas door een koolfilter stroomt, worden waterstofsulfide en andere componenten uit het gas geadsorbeerd aan het actief kool. Het voordeel van deze techniek is dat het niet alleen waterstofsulfide maar ook bijvoorbeeld ammoniak verwijdert. Het nadeel is dat het waterstofsulfide pas na de mestvergistingsinstallatie en de gasopslag verwijdert, waardoor het vergistingsgas in opslag relatief veel waterstofsulfide blijft bevatten.

Precipitatie
Door het toevoegen van bepaalde ijzerzouten aan de dierlijke meststoffen slaan de zwavelverbindingen neer en is er minder waterstofsulfide in het vergistingsgas. De zwavelverbindingen gaan mee met de mest en worden opgenomen door de planten. Het voordeel is dat dit waterstofsulfide in de mestvergistingsinstallatie zelf verwijdert. Het nadeel is dat er een extra toeslagstof aangevoerd moet worden voor deze techniek.

Met alle drie de technieken kan de concentratie waterstofsulfide beperkt worden tot 430 mg/Nm^3; dit komt overeen met 300 ppm. Bij dat gehalte is bij incidenten rond de mestvergistingsinstallatie de brandbaarheid van het gas bepalend voor het risico, niet de giftigheid. Hetzelfde geldt voor het transport van het gas via leidingen.[90] *Met andere woorden: bij dat gehalte aan waterstofsulfide is vergistingsgas even gevaarlijk als gewoon aardgas. Als het vergistingsgas via een leiding vanaf het perceel wordt getransporteerd, worden aanvullende eisen gesteld aan het gehalte ammoniak en het dauwpunt.*

Toelichting artikelen 4.874 tot en met en 4.876 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.876 (lucht: monitoring)

1 Een mestvergistingsinstallatie heeft een elektronisch monitoringssysteem.
2 Als de resultaten van de monitoring hiertoe aanleiding geven, worden maatregelen getroffen om de werking van een mestvergistingsinstallatie te waarborgen en onveilige situaties of emissies van vergistingsgas te voorkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.876 (lucht: monitoring) *Dit artikel schrijft voor dat de mestvergistingsinstallatie is voorzien van een elektronisch monitoringsysteem. De belangrijkste grootheden die het systeem moet registreren zijn de druk en de stroming van het gas. Essentieel is dat het systeem op tijd waarschuwt voor situaties die kunnen leiden tot emissie van vergistingsgas en die situaties ook registreert.*
Toelichting artikelen 4.874 tot en met en 4.876 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.877 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevinden de vergistingstank en de na-opslag van digestaat of het gedeelte voor de bewerking van vergistingsgas zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.877 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Voorkomen moet worden dat verontreiniging van de bodem plaatsvindt bij het vergisten van dierlijke meststoffen. Onderdelen van de mestvergistingsinstallatie die verontreiniging van de bodem zouden kunnen veroorzaken bevinden zich daarom boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Deze zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of een asfaltvloer.*
De in het artikel genoemde onderdelen hoeven niet op dezelfde aaneengesloten bodemvoorziening te staan. Voldoende is dat deze op een aangesloten bodemvoorziening staan; dat kunnen dus verschillende aaneengesloten bodemvoorzieningen zijn.

Artikel 4.878 (water: niet lozen)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het afvalwater afkomstig van het bewerken van vergistingsgas niet geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.878 (water: niet lozen) *Bij het vergistingsproces zelf komt geen afvalwater vrij. Wel kan afvalwater vrijkomen bij de nabehandeling van digestaat of bij het bewerken van vergistingsgas. Het behandelen van digestaat valt onder paragraaf 4.87 (Mestbehandelingsinstallatie). Bij het bewerken van vergistingsgas komt zuur afvalwater vrij (pH van circa 1). Het gaat hier om een klein volume afvalwater dat weer aan het proces kan worden toegevoegd. Omdat het afvalwater zuur is en kan worden hergebruikt in het proces is een lozingsverbod opgenomen.*

Artikel 4.878a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.866, eerste en tweede lid, en 4.867 zijn niet van toepassing op het vergisten van dierlijke meststoffen in een installatie dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.878a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*

[90] Heezen, P.A.M., Gooijer, L., Mahesh, S. (2011) Het veilig bouwen en beheren van co-vergistingsinstallaties voor de productie van biogas. RIVM Rapport nr. 620013001/2011. RIVM, Bilthoven Heezen, P.A.M. (2013) Voorbereiding QRA voor biogasleidingen. RIVM Briefrapport 20130022 VLH PH. RIVM Bilthoven

Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 6, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.866, eerste en tweede lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.878a Bal naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.866, eerste en tweede lid, Bal geldt namelijk de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel.*

§ 4.89 Composteren en opslaan van groenafval

Artikel 4.879 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het composteren en opslaan van groenafval met een volume van 3 m^3 tot en met 600 m^3.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op groenafval dat een gevaarlijke afvalstof of gebruikt substraatmateriaal is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.879 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het composteren van groenafval en het opslaan van groenafval. De paragraaf is niet van toepassing als het totaal volume van de composteringshoop minder is dan 3 m^3. Bij een volume van meer dan 600 m^3 geldt de vergunningplicht en is deze paragraaf ook niet van toepassing. De paragraaf geldt ook niet bij het opslaan van plantaardig gebruikt substraatmateriaal. Dat valt onder paragraaf 4.85 (Opslaan van gebruikt substraatmateriaal). Ook is de paragraaf niet van toepassing op groenafval dat een gevaarlijke afvalstof is.*
Grof tuinafval van huishoudens valt alleen onder dit begrip als het ingezameld is. Een huishouden dat alleen eigen tuinafval composteert valt nooit onder deze activiteit. Het proces composteren heeft een doorlooptijd van enkele maanden.
Het doel van een composteringshoop is het gebruiken van de gewasresten als meststof, waarbij zoveel mogelijk van de nutriënten (stikstof en fosfaat) uit het groenafval uiteindelijk door de gewassen worden opgenomen. De eventuele geuraspecten kunnen via het omgevingsplan worden geregeld.

Artikel 4.880 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.879, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het maximale volume van de opslag of het composteren; en
  b de lozingsroutes.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.880 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.880 regelt dat met het opslaan en composteren van groenafval met een volume van 3 tot en met 600 m^3 niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Concreet gaat het om het maximale volume van de opslag of het composteren, de lozingsroutes en de locaties van de lozingspunten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.880 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.881 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.879, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.881 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Toelichting artikelen 4.881 en 4.882 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.882 (bodem: opslag groenafval)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt niet-houtachtig groenafval, dat meer dan veertien dagen wordt opgeslagen, op een aaneengesloten bodemvoorziening opgeslagen.
  Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.882, eerste lid *Bij het opslaan van niet-houtachtig groenafval langer dan veertien dagen met een ander doel dan composteren geldt een eis voor een bodembeschermende voorziening.*

2 Als de opslag van groenafval op een locatie niet meer dan zes maanden duurt en tegen inregenen is beschermd, is een absorberende laag die voorkomt dat vloeistoffen in de bodem treden voldoende.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.882, tweede lid *Als het opslaan van groenafval niet meer dan zes maanden op één plek afgedekt wordt opgeslagen kan worden volstaan met de opslag op een laag die vrijkomende vloeistoffen kan absorberen. Hiervoor kunnen materialen als turf, koolzaad-, tarwe- en gerstestro worden gebruikt. De laag moet voldoende dik zijn; de dikte is afhankelijk van het toegepaste absorptiemateriaal en het vochtgehalte van het opgeslagen materiaal. De absorberende laag wordt binnen zes maanden gelijktijdige met het groenafval verwijderd. De absorberende laag mag niet opnieuw worden gebruikt als absorberende laag, omdat dit voor doorslag naar de bodem kan zorgen. De specifieke zorgplicht van artikel 2.11 verzet zich hiertegen. Voor een nadere toelichting op de specifieke zorgplicht wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.11. De opslag moet worden afgedekt zodat contact met het hemelwater voorkomen wordt en daarmee geen uitspoeling naar de bodem plaatsvindt. Als afdekking kunnen een zeil, een overkapping of andere vormen van permanente bovenafdekking dienen.*

Toelichting artikelen 4.881 en 4.882 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.883 (water: beperken uitspoeling)

Met het oog op het beperken van uitspoeling van vermestende stoffen naar de bodem wordt een composteringshoop in de periode van 1 november tot 1 maart tegen inregenen beschermd. Een composteringshoop wordt regelmatig omgezet.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.883 (water: beperken uitspoeling) *Om uitspoeling te voorkomen moet een composteringshoop in de koudere periode van het jaar worden afgedekt (periode van 1 november tot 1 maart) en moet de composteringshoop regelmatig worden omgezet. Alle nutriënten (vermestende stoffen) uit een composteringshoop gaan uiteindelijk de bodem in. Uitspoeling uit de composteringshoop leidt hierdoor tot een puntlozing van deze nutriënten en moet zoveel als redelijkerwijs mogelijk is worden voorkomen. Uitspoeling ontstaat door vorming van perssap, vorming van percolaat en door uitspoeling via contact met regenwater. Als de composteringshoop regelmatig wordt omgezet wordt de vorming van percolaat ingeperkt. Ook het afdekken van de composteringshoop met bijvoorbeeld vezeldoek of antiworteldoek in de koudere periode van het jaar beperkt de uitspoeling. De uitspoeling zou verder beperkt kunnen worden door het toepassen van een absorberende laag onder de composteringshoop. Dit kan bij maatwerk worden vastgelegd. Bij deze laag is van belang dat goed gelet wordt op dikte, aard van het materiaal en vooral het vervangen van de verzadigde laag aan het eind van de composteercyclus.*

Artikel 4.884 (water: lozingsroutes bij composteren)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater worden vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het composteren geloosd op of in de bodem of in een vuilwaterriool.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.884, eerste lid *Artikel 4.884, eerste lid, geeft aan dat vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het composteren worden geloosd op of in de bodem of in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dit via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in de bodem, in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.884, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op of in de bodem of het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in of op de bodem of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

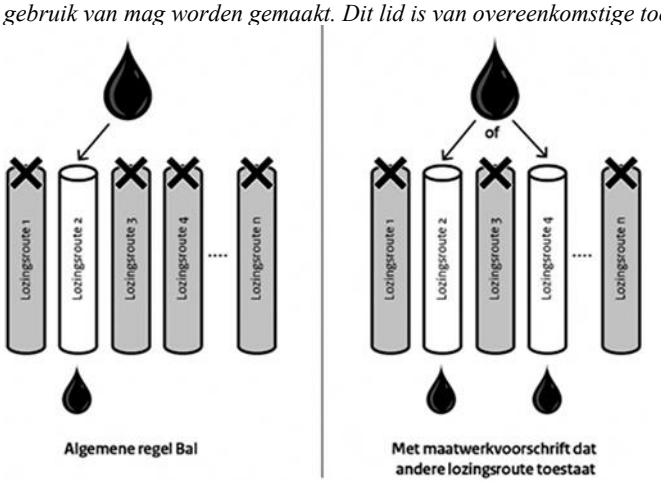

Artikel 4.885 (water: lozingsroutes bij opslaan)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater worden vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van groenafval gelijkmatig verspreid over landbouwgronden of geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.885, eerste lid *Artikel 4.885, eerste lid, geeft aan dat vrijkomende vloeistoffen afkomstig van het opslaan van groenafval gelijkmatig wordt verspreid over landbouwgronden of geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dit via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Als het opslaan niet meer dan zes maanden duurt, is geen sprake van vrijkomende vloeistoffen omdat deze in de absorberende laag worden geabsorbeerd (artikel 4.882, tweede lid).

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater gelijkmatig verspreid over landbouwgronden, geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.885, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of in het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden of in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

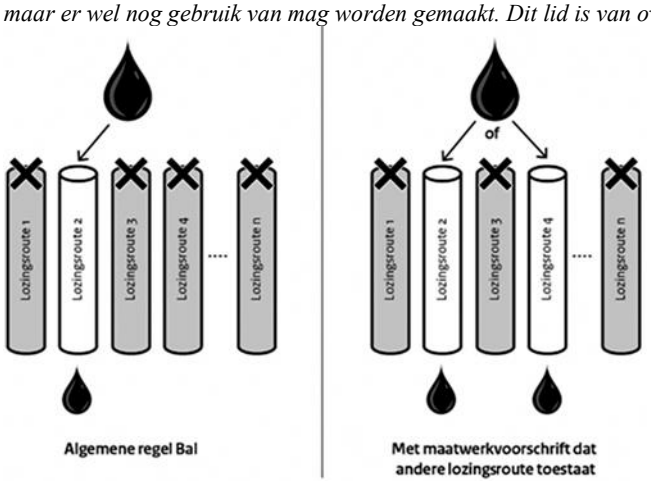

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

Artikel 4.886 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of die punten zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.886 (water: riooltekening) *Artikel 4.886 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.884 en 4.885, of in eventueel maatwerk.*

Toelichting artikel 4.886 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarbij «schoonwaterriool» wordt gewijzigd in «een schoonwaterriool».*

§ 4.90 Reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.90 en artikel 4.887 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het opschrift van paragraaf 4.90 en het eerste lid van artikel 4.887 Bal. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan.*

Artikel 4.887 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het reinigen van voertuigen of werktuigen voor agrarische activiteiten.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het reinigen van veewagens.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.887 (toepassingsbereik) *Het gaat hier om het reinigen van spuitmachines en andere apparatuur, werktuigen of voertuigen voor agrarische activiteiten op een wasplaats of op een perceel.*

Artikel 4.888 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.887, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a gegevens of bescheiden waaruit blijkt welke handelingen met gewasbeschermingsmiddelen worden verricht; en
  b de lozingsroute.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.888 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.888 regelt dat met het reinigen van werktuigen, voertuigen en apparatuur voor agrarische activiteiten niet mag worden begonnen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Concreet gaat het in het tweede lid om de gegevens of bescheiden waaruit blijkt van welke handelingen met gewasbeschermingsmiddelen sprake is, de lozingsroutes en als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd, de locaties van de lozingspunten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan via aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.888 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
De locatie van de lozingspunten wordt elders in het Bal alleen gemeld als de voorgeschreven lozingsroute lozen op een oppervlaktewaterlichaam is. Dat is hier niet het geval. Lozen op een oppervlaktewaterlichaam kan alleen als dit met een maatwerkvoorschrift is toegestaan; bij de aanvraag om maatwerk zal degene die de activiteit verricht informatie over het lozingspunt moeten aanleveren. In het Bal is de lijn dat bij de melding geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt over zaken die alleen met een maatwerkvoorschrift zijn toegestaan. Om die reden vervalt de plicht om bij lozen op een oppervlaktewaterlichaam de locaties van de lozingspunten te melden.

Artikel 4.889 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.887, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.889 (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.890 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden voertuigen en werktuigen na het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, gereinigd op een wasplaats die een aaneengesloten bodemvoorziening heeft.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als het reinigen gebeurt op landbouwgronden waar de gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt of als het reinigen incidenteel gebeurt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.890 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Reinigingswerkzaamheden moeten plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Deze voorziening is niet nodig als het reinigen plaatsvindt op het perceel of als het reinigen incidenteel gebeurt, circa tweemaal per jaar. Een eventueel aanwezige zuiveringsvoorziening wordt verondersteld te zijn uitgevoerd als dichte voorziening, waarbij geen lekkage naar de bodem optreedt. In het Activiteitenbesluit milieubeheer werd voor het reinigen van werktuigen, voertuigen en apparatuur waarmee gewasbeschermingsmiddelen waren toegepast nog een vloeistofdichte vloer voorgeschreven. Het betreft hier gewasbeschermingsmiddelen in verdunde vorm en niet in geconcentreerde vorm. Om die reden is er voor gekozen om een lichtere bodembeschermende voorziening voor te schrijven, te weten een aangesloten bodemvoorziening.*
Toelichting artikel 4.890 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het eerste lid. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan.*
In dit artikel worden ook enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijk formulering in het Bal.

Artikel 4.891 (water: wasplaats)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam is er geen directe afvoer voor afvalwater en hemelwater van de wasplaats naar een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.891 (water: wasplaats) *Op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 zal de wasplaats na het reinigen nagespoeld worden. Dit afvalwater is onderdeel van de reiniging en valt onder de reikwijdte van artikel 4.892 en wordt ofwel opgevangen en gezuiverd ofwel opgevangen en gelijkmatig verspreid over landbouwgronden. Maar daarmee wordt niet helemaal voorkomen dat hemelwater dat van de wasplaats afvloeit nog gewasbeschermingsmiddelen bevat. Omdat het vanwege de waterkwaliteit onwenselijk is dat deze in een oppervlaktewaterlichaam terechtkomen mag de wasplaats geen directe afvoer naar een oppervlaktewaterlichaam hebben. Zonder zo'n afvoer zal het afvloeiend hemelwater uitvloeien over de bodem, waardoor belasting van het oppervlaktewaterlichaam tot een minimum wordt beperkt.*

Artikel 4.892 (water: lozingsroutes uitwendig reinigen na gebruik gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het afvalwater afkomstig van het uitwendig reinigen van voertuigen of werktuigen na het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen:
   a bij het reinigen op de landbouwgronden waar de gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt, geloosd op die landbouwgronden;
   b als het reinigen incidenteel gebeurt, geloosd op onverharde bodem; of
   c opgevangen en gezuiverd, zodat geen afvalwater wordt geloosd.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.892, eerste lid *Vanwege de verontreiniging met gewasbeschermingsmiddelen is het lozen op een oppervlaktewaterlichaam en een vuilwaterriool niet toegestaan. Veel gewasbeschermingsmiddelen worden namelijk niet in de rioolwaterzuiveringsinstallatie afgebroken waardoor ze na het zuiveringsproces alsnog in een oppervlaktewaterlichaam terecht komen. Uitwendig reinigen vindt bij voorkeur plaats op het perceel waar de gewasbeschermingsmiddelen ook worden toegepast, zodat het afvalwater op de landbouwgronden wordt geloosd.*
   Als het reinigen incidenteel gebeurt, mag worden geloosd op de onverharde bodem. Uitgangspunt is dat dit niet elke keer op dezelfde plek gebeurt en dat voldoende afstand tot het oppervlaktewaterlichaam wordt gehouden om te voorkomen dat het afvalwater hiernaar kan afstromen.
   Het reinigen kan ook plaatsvinden op een wasplaats, maar dan moet het afvalwater worden opgevangen en gezuiverd zonder restlozing. In tegenstelling tot de eisen die in het Activiteitenbesluit milieubeheer waren opgenomen, is lozen na zuiveren niet toegestaan. Gebleken is namelijk dat de hiervoor geschikte zuiveringstechnieken het afvalwater zuiveren zonder dat een restlozing resteert (fytobak, biofilter). Dit heeft de voorkeur boven lozen, ook omdat een controle op het verwijderingsrendement van de zuiveringsvoorziening ingewikkeld is.
   De fytobak en biofilter zijn gesloten systemen, zodat er geen water overblijft. Het biofilter is voorzien van plantenbakken of het water te verdampen en bij de fytobak wordt het percolaat teruggevoerd in het systeem. Voor grotere hoeveelheden is de Sentinel geschikt. Dit systeem werkt op basis van chemische processen (flocculatie) en nazuivering met actief kool. Restwater wordt weer teruggevoerd in het systeem. Deze installatie is ook als mobiele installatie beschikbaar. Vaak zal een buffervoorziening noodzakelijk zijn, zodat het verontreinigd water geleidelijk over het zuiveringssysteem kan worden gebracht.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a en b, geloosd op de landbouwgronden waar de gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt of op onverharde bodem of geloosd via die andere route.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.892, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden of de onverharde bodem is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden of de onverharde bodem niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

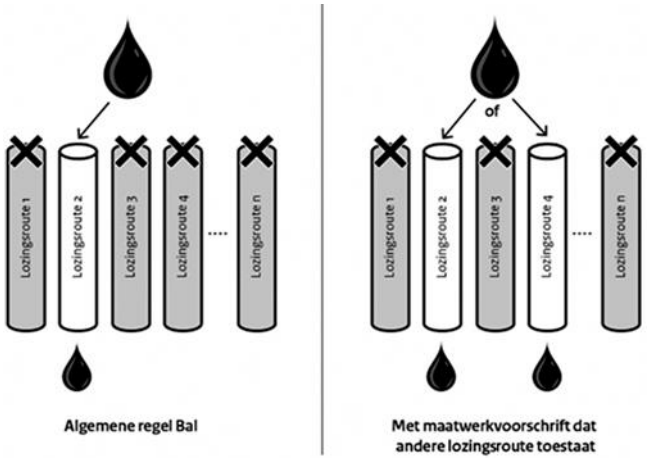

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.892 en 4.893 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het eerste lid. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan.*
In dit artikel worden ook enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 4.893 (water: lozingsroutes inwendig reinigen met gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het afvalwater afkomstig van het inwendig reinigen van voertuigen of werktuigen na het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen:
   a gelijkmatig verspreid over landbouwgronden waar de gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt; of
   b opgevangen en gezuiverd, zodat geen afvalwater wordt geloosd.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.893, eerste lid *Omdat het afvalwater vervuild is met gewasbeschermingsmiddelen is de voorkeursroute om na het bespuiten de spuittank direct te reinigen en het afvalwater uit te rijden op het perceel van toepassing of het te hergebruiken bij de volgende bespuiting. Het reinigen kan ook plaatsvinden op een wasplaats, maar dan moet het afvalwater worden opgevangen en gezuiverd zonder restlozing. In tegenstelling tot de eisen die in Activiteitenbesluit milieubeheer waren opgenomen, is lozen na zuiveren niet toegestaan. Gebleken is namelijk dat de hiervoor geschikte zuiveringstechnieken het afvalwater zuiveren zonder dat een restlozing resteert (fytobak, biofilter). Dit heeft de voorkeur boven lozen, ook omdat een controle op het verwijderingsrendement van de zuiveringsvoorziening ingewikkeld is.*
   Fytobak en biofilter zijn gesloten systemen, zodat er geen water overblijft. Het biofilter is voorzien van plantenbakken of het water te verdampen en bij de fytobak wordt het percolaat teruggevoerd in het systeem. Voor grotere hoeveelheden is de Sentinel geschikt. Dit systeem werkt op basis van chemische processen (flocculatie) en nazuivering met actief kool. Restwater wordt weer teruggevoerd in het systeem. Deze installatie is ook als mobiele installatie beschikbaar. Vaak zal een buffervoorziening noodzakelijk zijn, zodat het verontreinigd water geleidelijk over het zuiveringssysteem kan worden gebracht.
   Er is geen plicht om te lozen, wel om te lozen via de voorgeschreven route. Het gaat steeds alleen om «te lozen» afvalwater; afvalwater kan natuurlijk ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, gelijkmatig verspreid op de landbouwgronden waar de gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt of geloosd via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.893, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op landbouwgronden is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen op landbouwgronden niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat wanneer een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

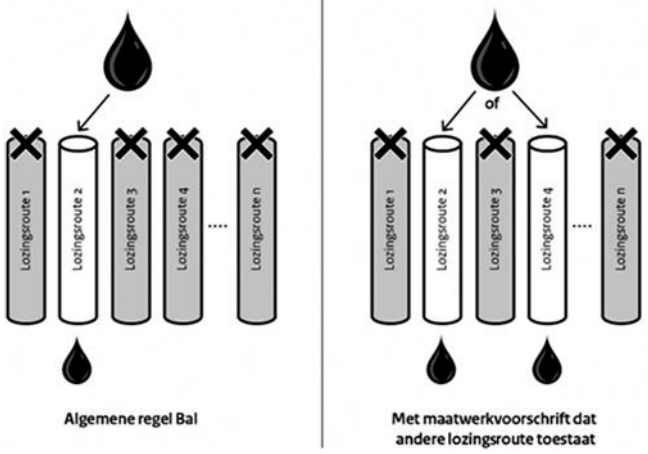

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.892 en 4.893 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het eerste lid. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan.*
In dit artikel worden ook enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 4.894 (water: lozingsroutes reinigen zonder gewasbeschermingsmiddelen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het afvalwater afkomstig van het reinigen van voertuigen of werktuigen die niet voor gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt, geloosd op onverharde bodem of in een vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op onverharde bodem of geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikel 4.894 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit een oogpunt van consistentie in het Bal vervalt «apparatuur» in het eerste lid. Dat verandert overigens niets aan het toepassingsbereik: onder werktuigen wordt ook apparatuur zoals spuitapparatuur van gewasbeschermingsmiddelen verstaan. Verder zijn de landbouwgronden voor het lozen van afvalwater vervangen door «onverharde bodem». In dit artikel worden ook enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
Verder is het gelijkmatig verspreiden over landbouwgronden vervangen door het lozen op onverharde bodem, omdat dit afvalwater niet heel verontreinigd is. Uitrijden is dus niet nodig; het afvalwater mag ook op één punt in de bodem gebracht worden.

Artikel 4.895 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:

a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;

b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en

c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.895 (water: riooltekening) *Artikel 4.895 regelt dat degene die de activiteit verricht een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.892, 4.893 en 4.894, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.91 Opslaan van propaan of propeen in opslagtanks

Artikel 4.896 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van propaan of propeen in een opslagtank.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.896 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Daarbij gaat het om zowel bovengrondse als ondergrondse opslagtanks. In bijlage I is ondergrondse opslagtank omschreven als een opslagtank die geheel in de bodem of in een terp ligt. Een bovengrondse opslagtank is dus een opslagtank die niet geheel in de bodem of in een terp ligt.*
Op grond van artikel 3.23 is deze paragraaf alleen van toepassing als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.22. Als in een opslagtank meer dan 13 m^3 wordt opgeslagen is bijvoorbeeld een omgevingsvergunning vereist en is deze paragraaf niet van toepassing. Buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen ook de opslagtanks met een inhoud van niet meer dan 150 liter. Dat volgt uit artikel 3.21.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hieronder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.

Artikel 4.897 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.896, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
   a de coördinaten van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding, de aansluitpunten van die leiding en pomp en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank;
   b de inhoud van de opslagtank;
   c de aanduiding dat het aantal bevoorradingen per jaar niet meer dan 5 of meer dan 5 bedraagt; en
   d het brandaandachtsgebied en explosieaandachtsgebied, bedoeld in artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikelen 4.482, tweede lid, 4.897, tweede lid en 4.903, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de gegevens die de melding voor het tanken van CNG moet bevatten ontbraken enkele gegevens die van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden. Met de wijziging van artikel 4.482, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting aangevuld met de gegevens genoemd in de onderdelen b en c.*
Daarnaast waren de gegevens die een melding voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in opslagtanks moet bevatten niet uniform geregeld in het Bal. In sommige gevallen is wel een opgave van de maximale tankinhoud of van de vulfrequentie verplicht, in andere gevallen niet, terwijl die gegevens wel van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden.
Met de wijziging van artikel 4.897, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting voor het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks aangevuld met respectievelijk de maximale inhoud van de opslagtank en een opgave of het aantal bevoorradingen per jaar niet meer dan 5 of meer dan 5 bedraagt. Evenzo moet de melding voor het opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks ook een opgave van de maximale inhoud van de opslagtank bevatten. Dit is gewijzigd in artikel 4.903, tweede lid, van het Bal. Met de inhoud wordt – net als in andere artikelen in het Bal – gedoeld op de zgn. «waterinhoud», dat wil zeggen het volume water in kubieke meters waarmee de tank zou kunnen worden gevuld.
De wijziging van bovengenoemde artikelen houdt weliswaar een aanscherping in ten opzichte van de huidige tekst van het Bal, maar niet ten opzichte van het oude recht, te weten artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dat artikel omvatte een generiek geformuleerd inhoudsvereiste van de melding. Hier is conform het uitgangspunt van het Bal gekozen voor zo specifiek mogelijke indieningsvereisten.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.897 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.897 regelt dat geen propaan of propeen in een opslagtank mag worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de opstelplaats van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de opstelplaats van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.899. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.899, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.900, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.897 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
In het tweede lid, onder b, vervalt «gifwolkaandachtsgebied». In bijlage VII, onder 7, Bkl worden namelijk voor het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks geen afstanden gegeven voor een gifwolkaandachtsgebied.

Artikel 4.898 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.901, eerste lid, is:
  a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
  b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
  a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
  b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.898 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 19 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.899 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding, de aansluitpunten van die leiding en pomp, de bovengrondse opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank:
  a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste de afstand, bedoeld in de derde kolom van tabel 4.899; of
  b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld in de vierde of vijfde kolom van tabel 4.899, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.896, omvat.
2 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a:
  a niet mogelijk is door:
    1° de geringe omvang van de locatie;
    2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
    3° andere fysieke belemmeringen;
  b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
  c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
  d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 19.
3 De afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid, is ten minste de helft van die afstand als het gaat om beperkt kwetsbare of kwetsbare gebouwen of beperkt kwetsbare of kwetsbare locaties waar ook een opslagtank voor propaan of propeen aanwezig is.
4 Het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
  a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
  b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstanden, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid.

Tabel 4.899 Afstand

Inhoud opslagtank	Aantal bevoorradingen per jaar	Afstand tot begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht in m	Afstand tot zeer kwetsbare gebouwen in m	Afstand tot beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in m
5 m^3 of minder	Niet meer dan 5	25	25	10
	Meer dan 5	25	25	20
Meer dan 5 m^3 maar niet meer dan 13 m^3	Niet meer dan 5	50	50	15
	Meer dan 5	50	50	25

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.899 (externe veiligheid: afstand) *De afstanden die zijn opgenomen in tabel 4.899 zijn om pragmatische redenen ontleend aan de afstanden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer (paragraaf 3.4.1, tabel 3.28). Om die reden zijn in dit besluit geen afstanden opgenomen voor aandachtsgebieden. Wel is in dit besluit, overeenkomstig het Activiteitenbesluit milieubeheer, een van de grootte van de opslagtank en bevoorradingsfrequentie afhankelijke risicoafstand opgenomen. Ook aan het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn ontleend de in tabel 4.899 opgenomen afstanden tot zeer kwetsbare gebouwen. Laatstgenoemde afstanden zijn gelijk aan de afstanden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.*

Toelichting artikel 4.899 en tabel 4.899 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde afstanden wordt voldaan.*
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagtank met propaan op een locatie waar zich een veehouderij bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop landbouwhuisdieren worden gehouden zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.204 Bal. Uit artikel 3.200 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (het houden van landbouwhuisdieren) ook het opslaan van propaan in een opslagtank op dezelfde locatie valt.
Als het gaat om een opslagtank bij een activiteit als een veehouderij werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. In het Bal zijn voor die locaties geen regels gesteld waaruit de begrenzing valt af te leiden. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11, de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van propaan in een opslagtank op een locatie waar landbouwhuisdieren worden gehouden (veehouderij).
Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.896, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.
De redactie van het tweede lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vierde lid gewijzigd. Door het opnemen van het «eerste lid, aanhef en onder b» in de aanhef van het vierde lid, wordt tot uitdrukking gebracht dat de afstanden bijvoorbeeld niet gelden voor een propaantank die hoort bij een woning. Een woning is namelijk een kwetsbaar gebouw en deze heeft een functionele binding met een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 (het opslaan van propaan in een opslagtank).

Artikel 4.900 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.899, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.900 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*

Toelichting artikel 4.900 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.899, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.901 (externe veiligheid: PGS 19)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.896, voldaan aan PGS 19.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.901 (externe veiligheid: PGS 19) *In dit artikel is geregeld dat bij het verrichten van de activiteit moet worden voldaan aan PGS 19. De bepalingen van PGS 19 omvatten veiligheidsmaatregelen, instructies bij incidenten en bedrijfsvoering. In het geval van tanks voor bouwwerkzaamheden zijn eisen opgenomen voor de constructie van een verrijdbaar onderstel en een kooi voor bescherming tegen vallende voorwerpen. Door de PGS 19 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*
PGS 19 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Als op de locatie twee opslagtanks aanwezig zijn, geldt op grond van het tweede lid tussen twee propaan- of propeentanks een minimumafstand van 5 meter. Deze minimumafstand is afgeleid van een maximale warmtestralingsintensiteit van 10 kW/m^2 op de wand van het reservoir. De situatie waar dit tweede lid over gaat dient te worden onderscheiden van die in artikel 4.899, derde lid. Hier gaat het namelijk over opslagtanks die zich op dezelfde locatie bevinden terwijl artikel 4.899, derde lid ziet op opslagtanks die zich buiten deze locatie bevinden, bijvoorbeeld bij een woning.
Toelichting artikel 4.901 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het tweede lid vervalt omdat de onderlinge afstanden tussen opslagtanks al zijn geregeld in PGS 19. In de Activiteitenregeling milieubeheer was deze eis al vervallen per 1 januari 2017.*

Artikel 4.901a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.899, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.900 zijn niet van toepassing op het opslaan van propaan of propeen in een opslagtank dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.901a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 7, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.899, eerste en derde lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.901a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.899, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.*

§ 4.92 Opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks

Artikel 4.902 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van zuurstof, stikstof, argon, kooldioxide, helium of lachgas in een opslagtank.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.902 (toepassingsbereik) *In dit artikel is geregeld dat het opslaan van zuurstof, kooldioxide, argon, helium, lachgas of stikstof in opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Het gaat hier om zogenoemde oxiderende en verstikkende gassen. Onder het toepassingsbereik vallen zowel bovengrondse als ondergrondse opslagtanks. In bijlage I is ondergrondse opslagtank omschreven als een opslagtank die geheel in de bodem of in een terp ligt. Een bovengrondse opslagtank is dus een opslagtank die niet geheel in de bodem of in een terp ligt.*
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Op grond van artikel 3.23 is deze paragraaf alleen van toepassing als de activiteit niet als vergunningplichtig is aangewezen. Dat betekent dat deze paragraaf niet van toepassing is als meer dan 100 m^3 oxiderende gassen van ADR-klasse 2 wordt opgeslagen in een opslagtank. Buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen ook de opslagtanks met een inhoud van ten hoogste 150 liter. Dat volgt uit artikel 3.21.

Artikel 4.903 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.902, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   a de coördinaten van de opstelplaats van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank;
   b de inhoud van de opslagtank; en
   c een aanduiding van het soort gas dat wordt opgeslagen.

Toelichting artikelen 4.482, tweede lid, 4.897, tweede lid en 4.903, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de gegevens die de melding voor het tanken van CNG moet bevatten ontbraken enkele gegevens die van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden. Met de wijziging van artikel 4.482, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting aangevuld met de gegevens genoemd in de onderdelen b en c.*
Daarnaast waren de gegevens die een melding voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in opslagtanks moet bevatten niet uniform geregeld in het Bal. In sommige gevallen is wel een opgave van de maximale tankinhoud of van de vulfrequentie verplicht, in andere gevallen niet, terwijl die gegevens wel van belang zijn voor de toepassing van de veiligheidsafstanden.
Met de wijziging van artikel 4.897, tweede lid, van het Bal wordt de meldingsverplichting voor het opslaan van propaan of propeen in opslagtanks aangevuld met respectievelijk de maximale inhoud van de opslagtank en een opgave of het aantal bevoorradingen per jaar niet meer dan 5 of meer dan 5 bedraagt. Evenzo moet de melding voor het opslaan van oxiderende en verstikkende gassen in opslagtanks ook een opgave van de maximale inhoud van de opslagtank bevatten. Dit is gewijzigd in artikel 4.903, tweede lid, van het Bal. Met de inhoud wordt – net als in andere artikelen in het Bal – gedoeld op de zgn. «waterinhoud», dat wil zeggen het volume water in kubieke meters waarmee de tank zou kunnen worden gevuld.
De wijziging van bovengenoemde artikelen houdt weliswaar een aanscherping in ten opzichte van de huidige tekst van het Bal, maar niet ten opzichte van het oude recht, te weten artikel 1.10 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dat artikel omvatte een generiek geformuleerd inhoudsvereiste van de melding. Hier is conform het uitgangspunt van het Bal gekozen voor zo specifiek mogelijke indieningsvereisten.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.903 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.903 regelt dat geen oxiderende en verstikkende gassen in een opslagtank mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de opstelplaats van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de opstelplaats van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank en de opstelplaats van de tankwagens tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.905. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.905, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.906, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.903 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.904 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.907, is:
  a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
  b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
  a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
  b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.904 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 9 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.905 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf een opslagtank:
  a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 1 m bij een opslagtank met een inhoud van niet meer dan 10 m3 en ten minste 3 m bij een opslagtank met een inhoud van meer dan 10 m3; of
  b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.902, omvat.
2 Als een opslagtank voor het opslaan van zuurstof ligt op een afstand van minder dan 10 m van een opslagtank voor het opslaan van propaan, propeen of een gas als bedoeld in artikel 4.902, is de afstand, bedoeld in het eerste lid, ten minste 20 m.
3 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid:
  a niet mogelijk is door:
    1° de geringe omvang van de locatie;
    2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
    3° andere fysieke belemmeringen;
  b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
  c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
  d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 9.
4 Het eerste lid, aanhef en onder b, en derde lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
  a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
  b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en derde lid.

Toelichting artikel 4.905 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*

Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagtank met zuurstof op een locatie waar zich een metaalproductiebedrijf bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop dat bedrijf zich bevindt, zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.110 Bal. Uit artikel 3.103 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing van het metaalproductiebedrijf ook het opslaan van zuurstof in een opslagtank op dezelfde locatie valt.
Bij een metaalproductiebedrijf werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van zuurstof in een opslagtank op een locatie waar zich een metaalproductiebedrijf bevindt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.902, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.
De redactie van het derde lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vierde lid gewijzigd.
In de aanhef van het eerste lid, vervalt «en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank». In het Activiteitenbesluit milieubeheer was deze eis niet gesteld en deze zou dan ook een verzwaring opleveren die niet valt te rechtvaardigen op grond van externe veiligheidsrisico's.

Artikel 4.906 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.905, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.906 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.906 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.905, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.907 (externe veiligheid: PGS 9)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.902, voldaan aan PGS 9.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.907 (externe veiligheid: PGS 9) *In dit artikel is geregeld dat bij het verrichten van de activiteit moet worden voldaan aan PGS 9. Deze PGS bevat onder andere maatregelen over de constructie van opslagtanks, de keuringen, controle en onderhoud van de installatie en de daarbij behorende bedrijfsvoering, de afstanden van de installatie tot objecten binnen de locatie waarop de activiteit wordt verricht en het vullen van de opslagtank. Door de PGS 9 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*
PGS 9 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.908 (externe veiligheid: vullen en drukvrij en gasvrij maken)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt een opslagtank gevuld tot ten hoogste 90% van de inhoud of tot de vullingsgraad die op of bij de opslagtank is aangegeven en niet mag worden overschreden.
2 Een buiten gebruik gestelde opslagtank wordt drukvrij en gasvrij gemaakt door een deskundig persoon.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.908 (externe veiligheid: vullen en drukvrij en gasvrij maken) *Om overvullen te voorkomen is in dit artikel bepaald dat de maximale vullingsgraad die op of bij de opslagtank is aangegeven niet mag worden overschreden. Bij het vullen kan daar rekening mee worden gehouden. Als geen vullingsgraad is vastgelegd, mag de opslagtank tot ten hoogste 90% van de inhoud van de opslagtank worden gevuld.*
Als een opslagtank buiten gebruik wordt gesteld moet deze op grond van het tweede lid drukvrij en gasvrij worden gemaakt. Dat moet worden gedaan door een deskundige.

Artikel 4.909 (informeren en gegevens en bescheiden: drukvrij en gasvrij maken)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt binnen vier weken na het drukvrij en gasvrij maken van de opslagtank daarover geïnformeerd.
2 Binnen de termijn, bedoeld in het eerste lid, worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over het drukvrij en gasvrij maken van de opslagtank.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.909 (informeren en gegevens en bescheiden: drukvrij en gasvrij maken) *Nadat een opslagtank drukvrij en gasvrij is gemaakt moet het bevoegd gezag daarover geïnformeerd worden. Daarbij moet ook een bewijs geleverd worden van het drukvrij en gasvrij maken.*

Artikel 4.909a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.905, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.906 zijn niet van toepassing op het opslaan van zuurstof, stikstof, argon, kooldioxide, helium of lachgas in een opslagtank dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.909a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 8, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.905, eerste en tweede lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.909a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.905, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel.*

§ 4.93 Opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in bovengrondse opslagtanks

Artikel 4.910 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een bovengrondse opslagtank.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.910 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in bovengrondse opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Uitgezonderd van het toepassingsbereik is het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger. Het opslaan van deze stoffen in bovengrondse opslagtanks is geregeld in paragraaf 4.93. In die paragraaf zijn alle stoffen in bovengrondse opslagtanks geregeld die geen of beperkte externe veiligheidsrisico's vormen. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger beperkte externe veiligheidsrisico's meebrengt. Vandaar dat deze stoffen zijn uitgezonderd van het toepassingsbereik van deze paragraaf waarin de vloeibare gevaarlijke stoffen zijn geregeld die zijn ingedeeld in ADR-klasse 3.*
Uit bijlage I volgt dat een bovengrondse opslagtank een opslagtank is die niet geheel in de bodem of in een terp ligt. Opslagtank is in bijlage I omschreven als een opslagvoorziening voor vloeistoffen met uitzondering van een tankcontainer, verpakking en ladingtank van een bunkerstation. Op het opslaan van vloeibare brandstoffen in bunkerstations is paragraaf 4.41 van toepassing. Voor het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt, zijn geen algemene regels opgenomen in hoofdstuk 4. Op grond van artikel 3.25 geldt daarvoor een vergunningplicht.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Op grond van artikel 3.26 is deze paragraaf alleen van toepassing als de opslagtank een inhoud heeft van ten hoogste 150 m^3. Opslagtanks met een grotere inhoud zijn op grond van artikel 3.25 vergunningplichtig. Op opslagtanks met een inhoud van ten hoogste 250 liter is deze paragraaf niet van toepassing. Dat volgt uit artikel 3.24.
Tanks die ingebouwd zijn in een installatie vallen niet onder het toepassingsgebied van deze paragraaf. Dergelijke (proces)tanks worden namelijk niet gebruikt voor het opslaan van vloeistoffen.

Artikel 4.911 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.910, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
   a de coördinaten van het vulpunt van een bovengrondse opslagtank waarin polyesterhars wordt opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank; en
   b een aanduiding van de stoffen die worden opgeslagen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.911 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.911 regelt dat geen vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een bovengrondse opslagtank mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het vulpunt van de opslagtank waarin polyesterhars wordt opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van het vulpunt van de opslagtank waarin polyesterhars wordt opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.914. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.914, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.915, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.911 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal. Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.912 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.916, eerste of tweede lid, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.

2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.912 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 30 of 31 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.913 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.910, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.913 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.914 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt van een bovengrondse opslagtank waarin polyesterhars wordt opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 20 m; of
   b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.910, omvat.

2 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
   d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 31.

3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid.

Toelichting artikel 4.914 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagtank met polyesterhars op een locatie waar zich een bedrijf uit de kunststofindustrie bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop een dergelijk bedrijf zich bevindt zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.139 Bal. Uit artikel 3.134 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing van het kunststofbedrijf ook het opslaan van polyesterhars in een opslagtank op dezelfde locatie valt.
Bij een bedrijf uit de kunststofindustrie werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van polyesterhars in een opslagtank op een locatie waar zich een kunststofbedrijf bevindt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.910, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.
De redactie van het tweede lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vierde lid gewijzigd.

Artikel 4.915 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.914, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.915 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.915 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.914, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.916 (externe veiligheid: PGS 30 en 31)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.910, voldaan aan PGS 30, als het gaat om het opslaan van vloeibare brandstoffen, met uitzondering van benzine.
2 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.910, wordt voldaan aan PGS 31, als het gaat om het opslaan van benzine of andere vloeibare gevaarlijke stoffen dan vloeibare brandstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.916 (externe veiligheid: PGS 30 en 31) *In dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen het opslaan van:*
- *Vloeibare brandstoffen, met uitzondering van benzine; en*
- *Benzine of andere vloeibare gevaarlijke stoffen dan vloeibare brandstoffen.*

PGS 30 is van toepassing op bovengrondse opslagtanks waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen. PGS 30 stelt o.a. regels over de constructie en installatie van de tankinstallatie, het gebruik van de tankinstallatie waaronder het vullen van de tank, de inspectie en het onderhoud van de tankinstallatie, de veiligheidsmaatregelen die worden getroffen en de periodieke keuringen die moeten worden uitgevoerd. Omdat PGS 30 niet van toepassing is op het opslaan van benzine is dat uitgezonderd in het eerste lid.
PGS 31 is van toepassing op opslagtanks waarin andere vloeibare gevaarlijke stoffen zijn opgeslagen dan vloeibare brandstoffen. Omdat het opslaan van benzine buiten het toepassingsbereik valt van PGS 30 is voor het opslaan van benzine in een bovengrondse opslagtank PGS 31 van toepassing. Het zal daarbij met name gaan om het opslaan van benzine uit autowrakken bij autodemontagebedrijven. Daarbij worden over het algemeen opslagtanks gebruikt met een inhoud van 300 l of minder. Omdat deze opslagtanks niet vanuit een tankwagen worden gevuld is deze activiteit niet vergunningplichtig op grond van artikel 3.25, tweede lid, onder c. In PGS 31 zijn eisen gesteld aan diverse soorten opslagtanks, zoals opslagtanks met een vlakke bodem, een bolle bodem, verticale en horizontale tanks, thermoplastische en thermohardende tanks, en enkelwandige en dubbelwandige opslagtanks. De eisen gaan over de constructie en installatie van de tankinstallatie, het gebruik van de tankinstallatie waaronder het vullen van de tank, de inspectie en het onderhoud van de tankinstallatie, de veiligheidsmaatregelen die worden getroffen en de periodieke keuringen die moeten worden uitgevoerd.

Door de PGS 30 en 31 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt. PGS 30 en 31 zijn te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.917 (externe veiligheid en bodem: certificering en erkenning)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

Toelichting artikel 4.917, eerste, tweede en derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

2 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800, als die opslagtank gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt.

3 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden ondergrondse leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikel 4.917 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het nieuwe tweede en derde lid wordt in dit artikel een splitsing aangebracht tussen:*

- *opslagtanks die geheel boven de grond liggen (eerste lid);*
- *opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen (tweede lid); en*
- *ondergrondse leidingen (derde lid).*

Voor opslagtanks die volledig boven de grond liggen geldt niet de erkenningsverplichting van het Besluit bodemkwaliteit voor degene die de opslagtank installeert, onderhoudt of repareert. Op grond van het eerste lid geldt wel een certificatieverplichting. Deze verplichting is gesteld met het oog op het waarborgen van de veiligheid. De erkenningsverplichting geldt voor opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem liggen en voor ondergrondse leidingen. Deze verplichting is gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem.

Het tweede lid (oud) vervalt omdat het logisch is dat het installatiecertificaat wordt bewaard. Het certificaat is namelijk de enige manier om aan te tonen dat aan de verplichtingen van het eerste tot en met het derde lid wordt voldaan. Een bewaarplicht is dan ook overbodig.

Artikel 4.918 (bodem: uitvoering opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt de bovengrondse opslagtank zich boven of in een lekbak.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de bovengrondse opslagtank:
  a gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt; of
  b dubbelwandig is uitgevoerd met een elektronisch lekdetectiesysteem of lekdetectiepotsysteem dat is aangelegd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

3 Een bovengrondse opslagtank die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt is:
  a dubbelwandig uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand dat is aangelegd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL; of
  b enkelwandig uitgevoerd en geplaatst in een ondergrondse bak die:
    1° zich onder de opslagtank bevindt;
    2° een systeem voor lekdetectie heeft;
    3° vloeistofdicht is; en
    4° een hoogte heeft van ten minste het hoogste vloeistofniveau of een inhoud heeft van ten minste 125% van de inhoud van de opslagtank.

4 Een elektronisch lekdetectiesysteem, als bedoeld in het tweede lid onder b en derde lid onder a, wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.
5 Een lekdetectiepotsysteem, als bedoeld in het tweede lid onder b, wordt ten minste eenmaal per maand gecontroleerd. Bij het constateren van een gebrek wordt het systeem binnen vier weken hersteld. Van de verrichte controles wordt ten minste eenmaal per jaar een aantekening gemaakt.
6 Een systeem voor lekdetectie als bedoeld in het derde lid onder b onder 2°:
   a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en
   b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door
   een onderneming als bedoeld onder a.
7 De resultaten van de beoordelingen en de aantekeningen van controles worden ten minste drie jaar bewaard.
8 Op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt en op een ondergrondse leiding van staal is kathodische bescherming aangebracht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921, 4.924a, 4.930, 4.934, 4.934a en 4.941c n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*
*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921, 4.924a, 4.930, 4.934, 4.934a en 4.941c wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.919 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een bovengrondse opslagtank zich:
   a boven een vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b boven of in een vulpuntmorsbak die een inhoud heeft van ten minste 5 l als die op de opslagtank is geplaatst of ten minste 65 l in andere gevallen.
2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider, als in de bovengrondse opslagtank vloeibare brandstoffen worden opgeslagen.
3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.923.

Toelichting artikel 4.919 onder b, 4.972 onder b, en 4.990 eerste lid, onder b [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *De maatvoering van een vulpuntmorsbak volgt uit BRL SIKB 7800. Dit betekent dat bij opslagtanks die moeten worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL, de maatvoering moet worden gerealiseerd volgens die BRL. Door de wijziging van de artikelen 4.919, 4.972 en 4.990 Bal geldt de maatvoering voor een vulpuntmorsbak voortaan ook ingeval BRL SIKB 7800 niet van toepassing is. Hiermee wordt duidelijk vastgelegd waaraan de installatie zelf altijd moet voldoen, ook in situaties dat deze niet verplicht door een bedrijf met erkenning bodemkwaliteit is aangelegd. Dit betreft het herstel van een omissie. Op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer die golden voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, was in alle situaties de installatie volgens BRL SIKB 7800 verplicht. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is dat niet meer in alle situaties het geval. Hierdoor is de eis voor de maatvoering van een vulpuntmorsbak die via BRL SIKB 7800 was geregeld, in sommige situaties komen te vervallen. Deze eis is nu weer opgenomen.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.919 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding) *Dit artikel bepaalt dat het aansluitpunt van een vul- of leegzuigleiding zich moet bevinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een vulpuntmorsbak. Bij het vullen en legen bestaat immers het risico dat wordt gemorst of dat vloeistof uitstroomt naar de bodem. Op grond van het tweede lid mag de vloeistofdichte bodemvoorziening niet zijn aangesloten op het vuilwaterriool, omdat een zuiveringsvoorziening hier niet altijd doeltreffend is. Brandbare vloeistoffen bestaan uit oliehoudende vloeistoffen of chemicaliën zoals oplosmiddelen. De oplosmiddelen kunnen niet worden afgevangen door een olieafscheider, waardoor deze vloeistoffen ongezuiverd in het vuilwaterriool terecht zouden kunnen komen. Morsingen en lekkages met brandbare vloeistoffen en het hemelwater vanaf de vloeistofdichte bodemvoorziening moeten als afval worden afgevoerd.*
Toelichting artikelen 4.919 en 4.919a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regel dat een vloeistofdichte bodemvoorziening of lekbak niet is aangesloten op het vuilwaterriool is niet gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. Deze regel stond dan ook ten onrechte in de artikelen 4.919, 4.931, 4.947, 4.972, 4.990, 4.1014, 4.1020 en 5.18. Met het opnemen van deze regels in de nieuwe artikelen 4.919a, 4.931a, 4.947a, 4.972a, 4.990a, 4.1014a, 4.1020a en 5.18a wordt deze omissie hersteld. In deze nieuwe artikelen is bepaald dat de regels zijn gesteld met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater.*
Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.919a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)
Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.919, eerste lid, onder a, niet aangesloten op het vuilwaterriool, als in de bovengrondse opslagtank vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 worden opgeslagen die geen vloeibare brandstoffen zijn.
Toelichting artikelen 4.919 en 4.919a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regel dat een vloeistofdichte bodemvoorziening of lekbak niet is aangesloten op het vuilwaterriool is niet gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. Deze regel stond dan ook ten onrechte in de artikelen 4.919, 4.931, 4.947, 4.972, 4.990, 4.1014, 4.1020 en 5.18. Met het opnemen van deze regels in de nieuwe artikelen 4.919a, 4.931a, 4.947a, 4.972a, 4.990a, 4.1014a, 4.1020a en 5.18a wordt deze omissie hersteld. In deze nieuwe artikelen is bepaald dat de regels zijn gesteld met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater.*
Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.920 (bodem: keuring kathodische bescherming)
1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de kathodische bescherming op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt en op een ondergrondse leiding van staal ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.920 (bodem: controle kathodische bescherming leiding van staal) *Onderdeel van het verplichte installatiecertificaat is dat ondergrondse leidingen van staal zijn voorzien van kathodische bescherming. Opgemerkt wordt dat kathodische bescherming alleen is vereist als de noodzaak daarvoor volgt uit een verrichte bodemweerstandsmeting. Dit artikel bepaalt dat de aanwezige kathodische bescherming jaarlijks moet worden beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een accreditatie voor AS SIKB 6800.*
Toelichting artikel 4.920 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe tweede lid wordt toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.*
Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*
*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921, 4.924a, 4.930, 4.934, 4.934a en 4.941c wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.921 (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming is aangebracht)
1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt ten minste eenmaal per jaar een stroomopdrukproef verricht als op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht.
2 De stroomopdrukproef wordt verricht en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
3 De resultaten van stroomopdrukproeven worden ten minste drie jaar bewaard.
Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921, 4.924a, 4.930, 4.934, 4.934a en 4.941c n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*
*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.922 (water: lozingsroute)
1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening die zich bevindt onder het aansluitpunt van een bovengrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen, geloosd in een vuilwaterriool.
2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.923 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.924 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.924a (overgangsrecht: kathodische bescherming)

Artikel 4.918, achtste lid, is niet van toepassing op een opslagtank of leiding die is geïnstalleerd voor 1 januari 2026.

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*
*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.925 (overgangsrecht: afstand)

1 Artikel 4.914, eerste lid, is niet van toepassing op opslagtanks die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2013.
2 De artikelen 4.914, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.915 zijn niet van toepassing op het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een bovengrondse opslagtank dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.925 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet het nieuwe tweede lid van artikel 4.925 in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
*Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 9, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.914, eerste lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is **voor zover de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel geldt**. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.925, tweede lid, naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.914, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.*

§ 4.94 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in bovengrondse opslagtanks

Artikel 4.926 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan in een bovengrondse opslagtank van:

a gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger;
b vloeistoffen van ADR-klasse 5.1;
c vloeistoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III;
d vloeistoffen van ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen; of
e oliën of vetten die niet van ADR-klasse 3 zijn of pekel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.926 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in bovengrondse opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Het gaat hier om stoffen die wel gevolgen kunnen hebben voor de bodemkwaliteit maar die beperkte externe veiligheidsrisico's opleveren volgens onderzoek van het RIVM.*
Uit bijlage I volgt dat een bovengrondse opslagtank een opslagtank is die niet geheel in de bodem of in een terp ligt. Opslagtank is in bijlage I omschreven als een opslagvoorziening voor vloeistoffen met uitzondering van een tankcontainer, verpakking en ladingtank van een bunkerstation.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Op grond van artikel 3.26 is deze paragraaf alleen van toepassing als de opslagtank een inhoud heeft van ten hoogste 150 m^3. Opslagtanks met een grotere inhoud zijn op grond van artikel 3.25 vergunningplichtig. Op opslagtanks met een inhoud van ten hoogste 250 liter is deze paragraaf niet van toepassing. Dat volgt uit artikel 3.24 van dit besluit.
Op het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in tankcontainers of verpakkingen die als opslagtank worden gebruikt is paragraaf 4.95 van toepassing. Het opslaan van diesel in bunkerstations is geregeld in paragraaf 4.41.
Tanks die ingebouwd zijn in een installatie vallen niet onder het toepassingsgebied van deze paragraaf. Dergelijke (proces)tanks worden namelijk niet gebruikt voor het opslaan van vloeistoffen.

Artikel 4.927 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.926, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat een aanduiding van de stoffen die worden opgeslagen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.927 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.927 regelt dat geen gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een bovengrondse opslagtank mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.927 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal. Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.928 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.926, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.928 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.929 (bodem: certificering en erkenning)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL, als op die opslagtank een ondergrondse leiding is aangesloten.

Toelichting artikel 4.929, eerste, tweede en derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

2 Een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800, als die opslagtank gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt.

3 Ondergrondse leidingen worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikel 4.929 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijzigingen in het eerste lid en het nieuwe tweede en derde lid wordt in dit artikel een splitsing aangebracht tussen:*

- *opslagtanks die geheel boven de grond liggen (eerste lid);*
- *opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen (tweede lid); en*
- *ondergrondse leidingen (derde lid).*

Voor opslagtanks die volledig boven de grond liggen geldt niet de erkenningsverplichting van het Besluit bodemkwaliteit voor degene die de opslagtank installeert, onderhoudt of repareert. Op grond van het eerste lid geldt wel een certificatieverplichting. De erkenningsverplichting geldt voor opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem liggen en voor ondergrondse leidingen.
Het tweede lid (oud) vervalt omdat het logisch is dat het installatiecertificaat wordt bewaard. Het certificaat is namelijk de enige manier om aan te tonen dat aan de verplichtingen van het eerste tot en met het derde lid wordt voldaan. Een bewaarplicht is dan ook overbodig.

Artikel 4.930 (bodem: uitvoering opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt de bovengrondse opslagtank zich boven of in een lekbak.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de bovengrondse opslagtank:
  a gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt; of
  b dubbelwandig is uitgevoerd met een elektronisch lekdetectiesysteem of lekdetectiepotsysteem dat is aangelegd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

3 Een bovengrondse opslagtank die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt is:
  a dubbelwandig uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand dat is aangelegd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL; of
  b enkelwandig uitgevoerd en geplaatst in een ondergrondse bak die:
    1° zich onder de opslagtank bevindt;
    2° een systeem voor lekdetectie heeft;
    3° vloeistofdicht is; en
    4° een hoogte heeft van ten minste het hoogste vloeistofniveau of een inhoud heeft van ten minste 125% van de inhoud van de opslagtank.

4 Een elektronisch lekdetectiesysteem, als bedoeld in het tweede lid onder b en derde lid onder a, wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

5 Een lekdetectiepotsysteem, als bedoeld in het tweede lid onder b, wordt ten minste eenmaal per maand gecontroleerd. Bij het constateren van een gebrek wordt het systeem binnen vier weken hersteld. Van de verrichte controles wordt ten minste eenmaal per jaar een aantekening gemaakt.

6 Een systeem voor lekdetectie, als bedoeld in het derde lid onder b onder 2°:
  a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en

b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

7 De resultaten van de beoordelingen en de aantekeningen van controles worden ten minste drie jaar bewaard.

8 Op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt en op een ondergrondse leiding van staal is kathodische bescherming aangebracht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*
Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen ***2.1 en 4.1*** *van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.931 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een bovengrondse opslagtank zich:
   a boven een vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b boven of in een vulpuntmorsbak die een inhoud heeft van ten minste 5 l als die op de opslagtank is geplaatst of ten minste 65 l in andere gevallen.

2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider, als in de bovengrondse opslagtank gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oliën of vetten worden opgeslagen.

3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.941.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.931 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding) *Dit artikel bepaalt dat het aansluitpunt van een vul- of leegzuigleiding zich moet bevinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een vulpuntmorsbak. Bij het vullen en legen bestaat immers het risico dat wordt gemorst of dat vloeistof uitstroomt naar de bodem. In het eerste lid, onder b, is bepaald wat de inhoud moet zijn van de vulpuntmorsbak. In tegenstelling tot paragraaf 4.93 is dat hier expliciet voorgeschreven omdat niet alle opslagtanks die onder paragraaf 4.94 vallen zijn geïnstalleerd door een onderneming met een certificaat voor BRL-K903. Onderdeel van de gecertificeerde installatie, verplicht voor alle opslagtanks die vallen onder paragaaf 4.93, is namelijk dat de vulpuntmorsbak een voldoende inhoud heeft.*
Als een vloeistofdichte bodemvoorziening is toegepast, moet het deel van het vuilwaterriool dat hierop is aangesloten vloeistofdicht zijn vanaf de aansluiting van de bodemvoorziening tot aan de slibvangput en olieafscheider. Als het afvalwater voldoet aan de emissiegrenswaarde voor olie die is gesteld in artikel 4.941, geldt de eis van vloeistofdichtheid van het vuilwaterriool niet.
De vloeistofdichte bodemvoorziening waarop oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen worden opgeslagen mag op grond van het vierde lid niet zijn aangesloten op een vuilwaterriool. Dat betekent dat het afvalwater en het hemelwater van de vloeistofdichte bodemvoorziening als afval moeten worden afgevoerd.
Toelichting artikelen 4.931 en 4.931a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*

Artikel 4.931a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.931, eerste lid, onder a, niet aangesloten op het vuilwaterriool, als in de bovengrondse opslagtank vloeistoffen worden opgeslagen van:

a ADR-klasse 5.1;
b ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III; of
c ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen.

Toelichting artikelen 4.931 en 4.931a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*

Artikel 4.932 (bodem: overvullen voorkomen)

1 Met voorzieningen en maatregelen is gewaarborgd dat overvullen van een bovengrondse opslagtank niet mogelijk is.

2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als bij het vullen van een bovengrondse opslagtank vanuit een tankwagen gebruik wordt gemaakt van:
   a een vulpistool met een automatisch afslagmechanisme dat ervoor zorgt dat het vullen stopt als de opslagtank vol is of als het vulpistool valt; of
   b een aangekoppelde slang met een vaste aansluiting en een automatisch afslagmechanisme dat ervoor zorgt dat het vullen stopt als de opslagtank vol is.

3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval ook voldaan als:
   a wordt voldaan aan artikel 4.929, eerste en tweede lid; of
   b als de opslagtank een overvulbeveiliging heeft die is geïnstalleerd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

Toelichting artikel 4.932, derde lid, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.932 (bodem: overvullen voorkomen) *Bij het overvullen van een opslagtank bestaat het risico op bodemverontreiniging. Er moeten dan ook maatregelen worden getroffen om overvullen te voorkomen. In het tweede en derde lid zijn erkende maatregelen opgenomen waarmee in ieder geval aan het gestelde doel wordt voldaan. Als voor de opslagtank bijvoorbeeld een installatiecertificaat is afgegeven dan kan worden aangenomen dat er afdoende maatregelen zijn getroffen waarmee overvullen wordt voorkomen.*

Artikel 4.933 (bodem: leegstromen opslagtank voorkomen)

1 Voorkomen wordt dat een bovengrondse opslagtank kan leegstromen bij een breuk in een leiding of het falen van de installatie.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als wordt voldaan aan artikel 4.929, eerste en tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.933 (bodem: leegstromen opslagtank voorkomen) *Bij een breuk in een leiding of het falen van de installatie bestaat het risico op bodemverontreiniging. Er moeten dan ook maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat een bovengrondse opslagtank kan leegstromen bij een breuk in een leiding of het falen van de installatie. Dat kan bijvoorbeeld door het toepassen van een anti-hevelbeveiliging. In het tweede lid is een erkende maatregel opgenomen waarmee in ieder geval aan het gestelde doel wordt voldaan. Als voor de opslagtank een installatiecertificaat is afgegeven dan kan worden aangenomen dat er afdoende maatregelen zijn getroffen waarmee het leegstromen van een opslagtank wordt voorkomen. Voor een opslagtank waarop ondergrondse leidingen zijn aangesloten is een certificaat altijd verplicht.*

Artikel 4.934 (bodem: keuring kathodische bescherming)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de kathodische bescherming op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt en op een ondergrondse leiding van staal ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.934 (bodem: controle kathodische bescherming stalen leiding) *Onderdeel van het verplichte installatiecertificaat is dat ondergrondse leidingen van staal zijn voorzien van kathodische bescherming. Opgemerkt wordt dat kathodische bescherming alleen is vereist als de noodzaak daarvoor volgt uit een verrichte bodemweerstandsmeting. In dit artikel is bepaald dat de aanwezige kathodische bescherming jaarlijks moet worden beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een accreditatie voor AS SIKB 6800.*

Toelichting artikel 4.934 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe tweede lid wordt toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.*

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*

*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.934a (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming is aangebracht)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt ten minste eenmaal per jaar een stroomopdrukproef verricht als op een bovengrondse opslagtank van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht.
2 De stroomopdrukproef wordt verricht en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
3 De resultaten van stroomopdrukproeven worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*

*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.935 (bodem: controle water bij opslagtank van staal)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.935 tot en met 4.937 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit bovengrondse opslagtanks van staal vervallen. Bij een bovengrondse opslagtank is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de opslagtank door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de opslagtank, maar dat wordt niet geregeld voor bovengrondse opslagtanks. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.936 (bodem: verwijderen water)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.935 tot en met 4.937 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit bovengrondse opslagtanks van staal vervallen. Bij een bovengrondse opslagtank is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de opslagtank door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de opslagtank, maar dat wordt niet geregeld voor bovengrondse opslagtanks. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.937 (informeren: over inwendige keuring bij aantreffen water)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.935 tot en met 4.937 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit bovengrondse opslagtanks van staal vervallen. Bij een bovengrondse opslagtank is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de opslagtank door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de opslagtank, maar dat wordt niet geregeld voor bovengrondse opslagtanks. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.938 (bodem: keuring bovengrondse opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL, als op die opslagtank een ondergrondse leiding is aangesloten.
Toelichting artikel 4.938, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*
2 Een bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen worden beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800, als de opslagtank gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt.
3 Ondergrondse leidingen worden beoordeeld en goedgekeurd dooreen inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
4 De keuringen vinden plaats volgens de termijnen, bedoeld in tabel 4.938. Voor leidingen als bedoeld in het derde lid gelden de termijnen die van toepassing zijn op de bovengrondse opslagtank waarop deze zijn aangesloten.

Toelichting artikel 4.938 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Net als in artikel 4.929 wordt ook in dit artikel een splitsing aangebracht tussen:*
- opslagtanks die geheel boven de grond liggen (eerste lid);
- opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen (tweede lid); en
- ondergrondse leidingen (derde lid).
Voor opslagtanks die volledig boven de grond liggen geldt niet de erkenningsverplichting van het Besluit bodemkwaliteit voor degene die de opslagtank keurt. Op grond van het eerste lid geldt wel een certificatieverplichting. De erkenningsverplichting geldt voor opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem liggen en voor ondergrondse leidingen.

Het verschil tussen artikel 4.929 en artikel 4.938 is dat het bij het eerstgenoemde artikel gaat over het installeren, onderhouden en repareren en bij het laatstgenoemde artikel om de periodieke keuring.
Aan het vierde lid (nieuw) wordt een zin toegevoegd om duidelijk te maken welke termijnen er gelden voor de keuringen van ondergrondse leidingen die zijn aangesloten op een bovengrondse opslagtank.

Tabel 4.938 Keuringstermijnen

Type opslagtank en wand	Type vloeistof	Termijn eerste keuring in jaren	Termijn volgende keuringen in jaren
Staal enkelwandig en niet geplaatst in een ondergrondse bak als bedoeld in artikel 4.930, derde lid, onder b.			
Geen volledige inwendige coating	Diesel, gasolie of huisbrandolie	10	10 of 8[1]
	Overige vloeistoffen	15	15
Volledige inwendige coating, maar voldoet niet aan BRL-K779 of niet aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	Diesel, gasolie of huisbrandolie	10	10 of 8[1]
	Overige vloeistoffen	15	20
Volledige inwendige coating die voldoet aan BRL-K779 en is aangebracht en bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	Alle vloeistoffen	20	20
Staal dubbelwandig met een systeem voor lekdetectie in de wand of enkelwandig en geplaatst in een ondergrondse bak als bedoeld in artikel 4.930, derde lid, onder b.	Alle vloeistoffen	20	20
Kunststof enkelwandig of dubbelwandig	Alle vloeistoffen	15	15

[1] **afhankelijk van resterende tankwanddikte bij herkeuring:**
- **meer dan 4,5 mm: 10 jaar**
- **4,5 mm of minder en ten minste 3,6 mm: 8 jaar**
- **minder dan 3,6 mm: afkeuring**

Toelichting tabel 4.938 en 4.941d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen in tabel 4.938 en artikel 4.941d (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.2 en 4.2** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.939 (bodem: visuele controle mobiele opslagtank)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een mobiele bovengrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen na verplaatsing visueel gecontroleerd op:

a morsingen en lekkages;
b beschadigingen en vervormingen;
c functioneren van de lekdetectie, als die aanwezig is;
d functioneren van de anti-hevelbeveiliging, als die aanwezig is; en
e functioneren van de kiep-kantelvoorziening, als die aanwezig is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.939 (bodem: visuele keuring mobiele opslagtank) *Voor een mobiele opslagtank gelden extra eisen die zijn opgenomen in dit artikel. Visuele keuring is van belang als de opslagtank is verplaatst waardoor beschadigingen kunnen zijn ontstaan aan de tank zelf of de voorzieningen die daarop zijn aangebracht. Van de visuele keuringen moeten de resultaten worden bewaard op grond van artikel 5.21.*
Toelichting artikel 4.939 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van het artikel wordt «keuring» vervangen door «controle». Een vergelijkbare wijziging wordt doorgevoerd in de aanhef. Met deze wijziging wordt duidelijk gemaakt dat het hierbij niet gaat om keuringen door onafhankelijke inspectie-instanties maar om controles die door degene die de activiteit verricht zelf kunnen worden verricht.*

Artikel 4.940 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening die zich onder het aansluitpunt van een bovengrondse opslagtank bevindt waarin gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger of oliën of vetten die geen vloeibare gevaarlijke afvalstoffen van ADR-klasse 3 zijn worden opgeslagen, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.940, eerste lid *Het eerste lid bepaalt vanwege het risico op vervuiling van het afvalwater met schadelijke stoffen dat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

Afvalwater dat stoffen bevat van ADR-klasse 5.1, stoffen van verpakkingsgroep II of III van ADR-klasse 8, of stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen, wordt niet geloosd. De vloeistofdichte bodemvoorziening mag in dat geval geen aansluiting hebben op het vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.940, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via maatwerk is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

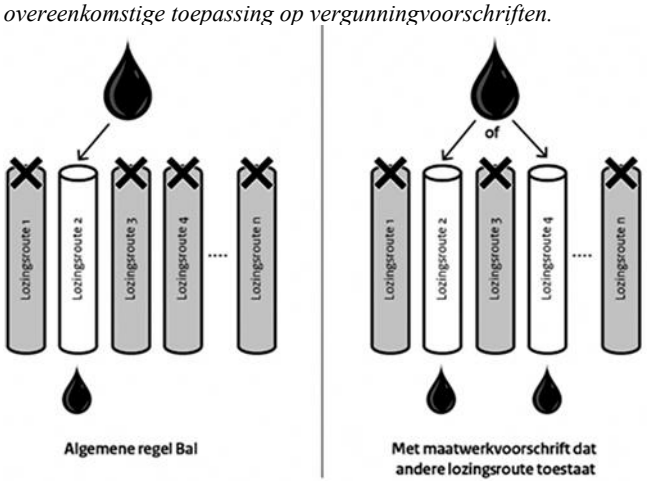

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.941 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.941 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Omdat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening verontreinigd kan zijn met olieachtige producten is een emissiegrenswaarde voor minerale olie opgenomen. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 1 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*

In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een slibvangput en olieafscheider nodig.

Toelichting artikel 4.941 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.941a (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting artikel 4.941a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Steeds als in het Bal emissiegrenswaarden voor te lozen afvalwater zijn gesteld, is een artikel opgenomen over de meetmethoden waarmee kan worden bepaald of aan die emissiegrenswaarden wordt voldaan. Per abuis ontbrak een dergelijk artikel voor de emissiegrenswaarde die is gesteld in artikel 4.941. Met het toevoegen van dit nieuwe artikel wordt deze omissie hersteld.*

Artikel 4.941b (overgangsrecht: certificering, erkenning en keuring)

Tot 1 januari 2023 zijn de artikelen 4.929 en 4.938 niet van toepassing op het opslaan van vloeistoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III, zonder bijkomend gevaar als bedoeld in de ADR in een opslagtank die is geïnstalleerd voor 1 januari 2008.

Toelichting artikel 4.941b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.15a van de Activiteitenregeling milieubeheer was overgangsrecht opgenomen voor opslagtanks met vloeistoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III, zonder bijkomend gevaar. Per abuis ontbrak dit overgangsrecht in paragraaf 4.94. Met het toevoegen van het nieuwe artikel 4.941b wordt deze omissie hersteld.*

Artikel 4.941c (overgangsrecht: kathodische bescherming)

Artikel 4.930, achtste lid, is niet van toepassing op een opslagtank of leiding die is geïnstalleerd voor 1 januari 2026.

Toelichting artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De opschriften van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal worden gelijk getrokken met de opschriften van de vergelijkbare artikelen 4.968 en 4.987 Bal die gaan over het opslaan in ondergrondse opslagtanks.*

*Voor een toelichting op de wijzigingen in de artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.1 en 4.1** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.941d (overgangsrecht: keuring)

Artikel 4.938, vierde lid, is tot en met 31 december 2028 niet van toepassing op de termijnen, bedoeld in tabel 4.938, van 10 en 8 jaar, als het gaat om een bovengrondse opslagtank die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt en die:

a voor 1 januari 2026 is geïnstalleerd of gekeurd; en
b waarvan de termijn voor de volgende keuring, die voor 1 januari 2026 van toepassing was op die opslagtank, nog niet is verstreken.

Toelichting tabel 4.938 en 4.941d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen in tabel 4.938 en artikel 4.941d (nieuw) wordt verwezen naar de paragrafen **2.2 en 4.2** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

§ 4.95 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt

Artikel 4.942 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het in een tankcontainer of een verpakking die als opslagtank wordt gebruikt en een inhoud heeft van meer dan 250 l, opslaan van:

a gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger;
b vloeistoffen van ADR-klasse 5.1;
c vloeistoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III;
d vloeistoffen van ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen; of
e oliën of vetten die niet van ADR-klasse 3 zijn of pekel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.942 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een tankcontainer of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Het gaat hier om stoffen die wel gevolgen kunnen hebben voor de bodemkwaliteit maar die beperkte externe veiligheidsrisico's opleveren volgens onderzoek van het RIVM.*
Onder de activiteit opslaan in een tankcontainer of verpakking vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Voor een verdere toelichting op het toepassingsbereik wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.24.

Artikel 4.943 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.942, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat een aanduiding van de stoffen die worden opgeslagen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.943 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.943 regelt dat geen gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een tankcontainer of verpakking mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.943 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Artikel 4.944 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.942, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.944 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.945 (bodem: ADR)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem voldoet een tankcontainer die als opslagtank wordt gebruikt aan hoofdstuk 6.8 van de ADR en een verpakking die als opslagtank wordt gebruikt aan hoofdstuk 6.5 van de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.945 (bodem: ADR) *In dit artikel is geregeld dat tankcontainers en verpakkingen moeten voldoen aan de eisen die daarover zijn gesteld in de ADR.*

In hoofdstuk 6.5 van de ADR zijn onder andere voorschriften opgenomen voor de constructie, beproeving, certificering en inspectie van intermediate bulkcontainers (IBC) en de kenmerken die moeten zijn aangebracht.
Hoofdstuk 6.8 van de ADR bevat voorschriften voor de constructie, uitrusting, typegoedkeuring, onderzoek en beproeving van onder andere tankcontainers. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk voorschriften gesteld over het aanbrengen van kenmerken.

Artikel 4.946 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt een tankcontainer of verpakking zich boven of in een lekbak.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.946 (bodem: bodembeschermende voorziening) *In dit artikel is geregeld dat een tankcontainer of verpakking zich boven of in een lekbak moet bevinden. Daarmee is verzekerd dat bij lekkage of een calamiteit de volledige inhoud van de tankcontainer of verpakking wordt opgevangen in de lekbak. Daarmee wordt bodemverontreiniging voorkomen. Eisen aan de lekbak staan in artikel 5.18.*

Artikel 4.947 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een tankcontainer of verpakking zich:
   a boven een vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b boven of in een vulpuntmorsbak die een inhoud heeft van ten minste 5 l als die op de tankcontainer of verpakking is geplaatst of ten minste 65 l in andere gevallen.
2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider, als in de tankcontainer of verpakking gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oliën of vetten worden opgeslagen.
3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.957.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.947 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding) *Op grond van dit artikel moet het aansluitpunt van een vul- of leegzuigleiding zich bevinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een vulpuntmorsbak. Bij het vullen en legen bestaat immers het risico dat wordt gemorst of dat vloeistof uitstroomt naar de bodem. In het eerste lid, onder b, is bepaald wat de inhoud moet zijn van de vulpuntmorsbak. Dat is hier expliciet voorgeschreven omdat tankcontainers en verpakkingen die als opslagtank worden gebruikt niet zijn geïnstalleerd door een onderneming met een certificaat voor BRL-K903. Onderdeel van de gecertificeerde installatie, verplicht voor bijvoorbeeld opslagtanks die vallen onder paragaaf 4.92, is namelijk dat de vulpuntmorsbak een voldoende inhoud heeft.*
Als een vloeistofdichte bodemvoorziening is toegepast, moet het deel van het vuilwaterriool dat hierop is aangesloten vloeistofdicht zijn vanaf de aansluiting van de bodemvoorziening tot aan de slibvangput en olieafscheider. Als het afvalwater voldoet aan de emissiegrenswaarde voor olie die is gesteld in artikel 4.957, geldt de eis van vloeistofdichtheid van het vuilwaterriool niet (derde lid). De vloeistofdichte bodemvoorziening waarop oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen worden opgeslagen mag op grond van het vierde lid niet zijn aangesloten op een vuilwaterriool. Dat betekent dat het afvalwater en het hemelwater van de vloeistofdichte bodemvoorziening als afval moeten worden afgevoerd.

Artikel 4.947a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.947, eerste lid, onder a, niet aangesloten op het vuilwaterriool, als in de tankcontainer of verpakking vloeistoffen worden opgeslagen van:
a ADR-klasse 5.1;
b ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III; of
c ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen.

Toelichting artikel 4.947a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*

Artikel 4.948 (bodem: overvullen voorkomen)

1 Met voorzieningen en maatregelen is gewaarborgd dat overvullen van een tankcontainer of verpakking niet mogelijk is.
2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als bij het vullen van een tankcontainer of verpakking vanuit een tankwagen gebruik wordt gemaakt van:
   a een vulpistool met een automatisch afslagmechanisme dat ervoor zorgt dat het vullen stopt als de tankcontainer of verpakking vol is of als het vulpistool valt; of
   b een aangekoppelde slang met een vaste aansluiting en een automatisch afslagmechanisme dat ervoor zorgt dat het vullen stopt als de tankcontainer of verpakking vol is.

3 Aan het eerste lid wordt in ieder geval ook voldaan als de tankcontainer of verpakking een overvulbeveiliging heeft die is geïnstalleerd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

Toelichting artikel 4.948, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.948 (bodem: overvullen voorkomen) *Bij het overvullen van een tankcontainer of verpakking bestaat het risico op bodemverontreiniging. Er moeten dan ook maatregelen worden getroffen om overvullen te voorkomen. In het tweede en derde lid zijn erkende maatregelen opgenomen waarmee in ieder geval aan het gestelde doel wordt voldaan. Als de tankcontainer of verpakking bijvoorbeeld is voorzien van een overvulbeveiliging die is geïnstalleerd door een gecertificeerde onderneming dan kan worden aangenomen dat er afdoende maatregelen zijn getroffen waarmee overvullen wordt voorkomen.*

Artikel 4.949 (bodem: leegstromen tankcontainer of verpakking voorkomen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt voorkomen dat een tankcontainer of verpakking kan leegstromen bij een breuk in een leiding of het falen van de installatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.949 (bodem: leegstromen tankcontainer of verpakking voorkomen) *Bij een breuk in een leiding of het falen van de installatie bestaat het risico op bodemverontreiniging. Er moeten dan ook maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat bij breuk of lekkage van een leiding de tankcontainer of verpakking leegstroomt. Dat kan bijvoorbeeld door het toepassen van een anti-hevelbeveiliging.*

Artikel 4.950 (bodem: leidingen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is een leiding die is aangesloten op een tankcontainer of verpakking vast aangelegd en zichtbaar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.950 (bodem: leidingen) *Leidingen die aangesloten zijn op een tankcontainer of verpakking moeten vast zijn aangelegd en zichtbaar zijn. Op deze wijze zijn de leidingen visueel inspecteerbaar en door de leiding vast te zetten zullen beschadigingen minder snel voorkomen.*

Artikel 4.951 (externe veiligheid en bodem: aansluiting op een verpakking)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is in een aansluiting op een tankcontainer of verpakking zo dicht mogelijk bij de wand van de tankcontainer of verpakking een afsluiter geplaatst, die zo is uitgevoerd dat duidelijk zichtbaar is of de afsluiter is geopend of gesloten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.951 (externe veiligheid en bodem: aansluiting op een verpakking) *De uitmondingen van de peil-, vul- of leegzuigleidingen (aansluitingen) op een tankcontainer of verpakking moeten zo dicht mogelijk bij de wand van de tankcontainer of de verpakking worden geplaatst. Daarnaast moet duidelijk zichtbaar zijn of de afsluiter geopend of gesloten is.*

Artikel 4.952 (bodem: controle water bij tankcontainer of verpakking van staal)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.952 tot en met 4.954 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit tankcontainers of verpakkingen van staal vervallen. Bij een tankcontainer en verpakking is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de tankcontainer of verpakking door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de tankcontainer of verpakking, maar dat wordt niet geregeld. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.953 (bodem: verwijderen water)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.952 tot en met 4.954 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit tankcontainers of verpakkingen van staal vervallen. Bij een tankcontainer en verpakking is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de tankcontainer of verpakking door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de tankcontainer of verpakking, maar dat wordt niet geregeld. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.954 (informeren: over inwendige keuring bij aantreffen water)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.952 tot en met 4.954 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit tankcontainers of verpakkingen van staal vervallen. Bij een tankcontainer en verpakking is controle op water vooral gericht op het voorkomen van corrosie. Als bij het opslaan wordt voldaan aan alle verplichtingen, waaronder geplaatst in of bodem een lekbak of dubbelwandig met lekdetectie in de wand, leidt het falen van de tankcontainer of verpakking door corrosie niet tot een bodemverontreiniging. Controle op water verlengt wel de levensduur van de tankcontainer of verpakking, maar dat wordt niet geregeld. Daarnaast komt het verwijderen van water de kwaliteit van de brandstof ten goede, maar ook dat valt buiten de belangen die het Bal beoogt te beschermen.*

Artikel 4.955 (bodem: visuele controle tankcontainer of verpakking)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een tankcontainer of verpakking en de daarop aangesloten leidingen na verplaatsing visueel gecontroleerd op:

a morsingen en lekkages;
b beschadigingen en vervormingen;
c functioneren van de lekdetectie, als die aanwezig is;
d functioneren van de anti-hevelbeveiliging, als die aanwezig is; en
e functioneren van de kiep-kantelvoorziening, als die aanwezig is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.955 (bodem: visuele keuring tankcontainer of verpakking) *Voor een tankcontainer of verpakking en de daarop aangesloten leidingen geldt als eis dat deze visueel moeten worden gekeurd als deze is verplaatst. Door verplaatsing kunnen namelijk beschadigingen ontstaan aan de tankcontainer of verpakking of de voorzieningen die daarop zijn aangebracht. Van de visuele keuringen moeten de resultaten worden bewaard op grond van artikel 5.21.*

Toelichting artikel 4.955 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op de wijziging van artikel 4.939 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.956 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening die zich onder het aansluitpunt van een tankcontainer of verpakking bevindt waarin gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger of oliën of vetten, die geen vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 zijn, worden opgeslagen, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.956, eerste lid *Het eerste lid bepaalt vanwege het risico op vervuiling van het afvalwater met schadelijke stoffen dat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

Afvalwater dat stoffen bevat van ADR-klasse 5.1, stoffen van verpakkingsgroep II of III van ADR-klasse 8, of stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen, wordt niet geloosd. De vloeistofdichte bodemvoorziening mag in dat geval geen aansluiting hebben op het vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.956, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via maatwerk is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

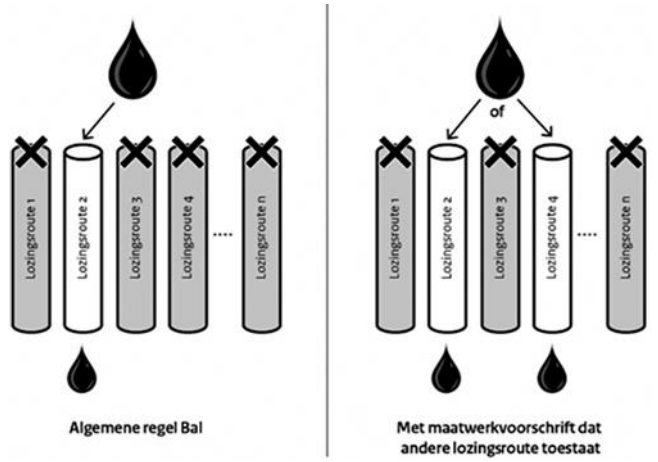

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.957 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.957 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Omdat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening verontreinigd kan zijn met olieachtige producten is een emissiegrenswaarde voor minerale olie opgenomen. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 1 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*

In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een slibvangput en olieafscheider nodig.

Toelichting artikel 4.957 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.957a (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.

2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.

3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting artikel 4.957a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Steeds als in het Bal emissiegrenswaarden voor te lozen afvalwater zijn gesteld, is een artikel opgenomen over de meetmethoden waarmee kan worden bepaald of aan die emissiegrenswaarden wordt voldaan. Per abuis ontbrak een dergelijk artikel voor de emissiegrenswaarde die is gesteld in artikel 4.957. Met het toevoegen van dit nieuwe artikel wordt deze omissie hersteld.*

§ 4.96 Opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel in ondergrondse opslagtanks

Artikel 4.958 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een ondergrondse opslagtank.

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.958 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger in ondergrondse opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger in ondergrondse opslagtanks is geregeld in paragraaf 4.97. In die paragraaf zijn alle stoffen in ondergrondse opslagtanks geregeld die beperkte externe veiligheidsrisico's vormen. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat het opslaan van diesel beperkte externe veiligheidsrisico's meebrengt. Vandaar dat diesel is uitgezonderd van het toepassingsbereik van deze paragraaf.*
Uit bijlage I volgt dat een ondergrondse opslagtank een opslagtank is die geheel in de bodem of in een terp ligt. Opslagtank is in bijlage I omschreven als een opslagvoorziening voor vloeistoffen met uitzondering van een tankcontainer, verpakking en ladingtank van een bunkerstation.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Op grond van artikel 3.26 is deze paragraaf alleen van toepassing als de opslagtank een inhoud heeft van ten hoogste 150 m^3. Opslagtanks met een grotere inhoud zijn op grond van artikel 3.25 vergunningplichtig. Op opslagtanks met een inhoud van ten hoogste 250 liter is deze paragraaf niet van toepassing. Dat volgt uit artikel 3.24.

Artikel 4.959 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.958, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
- a de coördinaten van het vulpunt van de ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen voor het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen vanaf de wal;
- b de coördinaten van het vulpunt van de ondergrondse opslagtank waarin organische oplosmiddelen van ADR-klasse 3 worden opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank; en
- c een aanduiding van de stoffen die worden opgeslagen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.959 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.959 regelt dat geen gevaarlijke vloeistoffen van ADR-klasse 3 in een ondergrondse opslagtank mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het vulpunt van de opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen voor het tanken van vaartuigen vanaf de wal of waarin organische oplosmiddelen worden opgeslagen. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van het vulpunt van de opslagtank tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in de artikelen 4.962 en 4.963. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.962, tweede lid en artikel 4.963, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.964, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.959 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

In dit artikel wordt in het tweede lid, onder a, na «vaartuigen» ingevoegd «of drijvende werktuigen». Deze aanpassing verduidelijkt dat ook de coördinaten van het vulpunt van een opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen voor het tanken van drijvende werktuigen moeten worden gemeld.

Artikel 4.960 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.966, eerste of tweede lid, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.960 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 28 of 31 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.961 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.961 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door afdoende bodembeschermende voorzieningen te treffen en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.962 (externe veiligheid: afstand bij opslaan brandstoffen)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt van een ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen voor het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen vanaf de wal worden opgeslagen:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 20 m; of
   b tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, omvat.
2 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
   d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 28.
3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid zijn niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid.

Toelichting artikel 4.962 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, aanhef, wordt na «vaartuigen» ingevoegd «of drijvende werktuigen». Deze aanpassing verduidelijkt dat de afstand ook geldt vanaf het vulpunt van een opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen voor het tanken van drijvende werktuigen.*

Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.

Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagtank met benzine op een locatie waar zich een tankplaats voor schepen bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop schepen worden getankt, zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.275 Bal. Uit artikel 3.272 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (bieden van gelegenheid voor het tanken van vaartuigen) ook het opslaan van benzine in een opslagtank op dezelfde locatie valt.

Bij een tankplaats voor schepen werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van benzine in een opslagtank op een locatie waar gelegenheid wordt geboden voor het tanken van vaartuigen. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.

De redactie van het tweede lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.

Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vierde lid gewijzigd.

Artikel 4.963 (externe veiligheid: afstand bij opslaan organische oplosmiddelen)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het vulpunt van een ondergrondse opslagtank waarin organische oplosmiddelen worden opgeslagen en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 20 m; of
   b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, omvat.

2 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
   d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden die zijn vastgelegd in PGS 31.

3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

4 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid.

Toelichting artikel 4.963 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagtank met organische oplosmiddelen op een locatie waar zich een bedrijf bevindt waar chemische producten worden gemaakt. Over de begrenzing van de locatie waarop een dergelijk bedrijf zich bevindt, zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.121 Bal. Uit artikel 3.118 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing van het bedrijf waar chemische producten worden gemaakt ook het opslaan van organische oplosmiddelen in een opslagtank op dezelfde locatie valt.
Bij een bedrijf waar chemische producten worden gemaakt, werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van organische oplosmiddelen in een opslagtank op een locatie waar zich een bedrijf bevindt waar chemische producten worden gemaakt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.
De redactie van het tweede lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vierde lid gewijzigd.

Artikel 4.964 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.962, tweede lid, of 4.963, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.964 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.964 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in dit artikel geen verwijzing opgenomen naar artikel 4.963, tweede lid. Deze onvolkomenheid wordt met deze wijziging hersteld. Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in de artikelen 4.962, tweede lid, en 4.963, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.965 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is overnachting door derden en recreatief verblijf niet toegestaan binnen 20 m vanaf het vulpunt van een ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen voor het tanken van vaartuigen of drijvende werktuigen vanaf de wal worden opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.965 (externe veiligheid: overnachting en recreatief verblijf) *Op grond van dit artikel is overnachting en recreatief verblijf verboden binnen 20 meter van een vulpunt van een ondergrondse opslagtank waarin brandstoffen worden opgeslagen. Gezien het toepassingsbereik van deze paragraaf gaat het daarbij om brandstoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van gasolie, diesel of huisbrandolie (in de meeste gevallen benzine). Bovendien moet het gaan om brandstoffen die zijn bedoeld voor het tanken van vaartuigen vanaf de wal. Op het tanken van vaartuigen zijn de paragrafen 4.42 en 4.43 van toepassing. Als het gaat om het opslaan van brandstoffen in een bunkerstation is paragraaf 4.41 van toepassing. Het voorschrift is vooral ingegeven door het mogelijke risico van een plasbrand en het beperken van het effect daarvan.*
Toelichting artikel 4.965 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt na «vaartuigen» ingevoegd «of drijvende werktuigen». Deze aanpassing verduidelijkt dat overnachting door derden en recreatief verblijf ook niet zijn toegestaan binnen 20 m vanaf het vulpunt van een ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen voor het tanken van drijvende werktuigen.*

Artikel 4.966 (externe veiligheid: PGS 28 en 31)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, voldaan aan PGS 28, als het gaat om het opslaan van vloeibare brandstoffen.
2 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.958, wordt voldaan aan PGS 31, als het gaat om het opslaan van andere vloeibare gevaarlijke stoffen dan vloeibare brandstoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.966 (externe veiligheid: PGS 28 en 31) *In dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen de opslag van vloeibare brandstoffen en andere vloeibare gevaarlijke stoffen.*

PGS 28 is van toepassing op ondergrondse opslagtanks waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen. PGS 28 stelt o.a. regels over de constructie en installatie van de tankinstallatie, het gebruik van de tankinstallatie waaronder het vullen van de tank, de inspectie en het onderhoud van de tankinstallatie, de veiligheidsmaatregelen die worden getroffen en de periodieke keuringen die moeten worden uitgevoerd.
PGS 31 is van toepassing op ondergrondse opslagtanks waarin andere vloeibare gevaarlijke stoffen zijn opgeslagen dan vloeibare brandstoffen. In deze PGS zijn eisen gesteld aan diverse soorten opslagtanks, zoals opslagtanks met een vlakke bodem, een bolle bodem, verticale en horizontale tanks, thermoplastische en thermohardende tanks, en enkelwandige en dubbelwandige opslagtanks. De eisen gaan over de constructie en installatie van de tankinstallatie, het gebruik van de tankinstallatie waaronder het vullen van de tank, de inspectie en het onderhoud van de tankinstallatie, de veiligheidsmaatregelen die worden getroffen en de periodieke keuringen die moeten worden uitgevoerd. Door de PGS 28 en 31 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.
PGS 28 en 31 zijn te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

Artikel 4.967 (externe veiligheid en bodem: erkenning)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een ondergrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.967 (externe veiligheid en bodem: installatiecertificaat) *Op grond van het eerste lid moeten een ondergrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
De opslagtank zelf vormt geen externe veiligheidsrisico's want die ligt ondergronds, het risico treedt op bij het vullen van de opslagtank met vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3. De ondergrondse opslagtank, met inbegrip van de leidingen en het vulpunt, moeten daarom aan de eisen voldoen die zijn opgenomen in BRL-K903. Om dit te waarborgen is de installatie, onderhoud en reparatie door een erkende onderneming en een installatiecertificaat op grond van BRL-K903 verplicht. Die verplichtingen zijn ook gesteld met het oog op het voorkomen van bodemverontreiniging. Doordat de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen niet zichtbaar zijn, is er een risico dat bodemverontreiniging ontstaat die pas in een laat stadium wordt ontdekt. Om bodemverontreiniging te voorkomen moeten de bodembeschermende voorzieningen op een juiste wijze worden aangebracht en onderhouden en dat is gewaarborgd met een erkenning voor BRL-K903.
De BRL-K903 is de beoordelingsrichtlijn voor het procescertificaat voor de Regeling Erkenning Installateurs tankinstallaties (REIT). Deze beoordelingsrichtlijn, die is uitgegeven door Kiwa, stelt eisen aan het installeren en onderhouden van tankinstallaties.
Op grond van het tweede lid moet een installatiecertificaat aanwezig zijn. Een ondergrondse opslagtank mag daardoor niet eerder in gebruik worden genomen dan dat een installatiecertificaat is afgegeven op grond van BRL-K903. Alleen ondernemingen (tankinstallateurs) die zijn erkend voor deze BRL mogen een installatiecertificaat afgeven. Als een installatie voorzien is van een installatiecertificaat mag er van uit worden gegaan dat de installatie voldoet aan BRL-K903.
Toelichting artikel 4.967 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het tweede lid vervalt omdat het logisch is dat het installatiecertificaat wordt bewaard. Het certificaat is namelijk de enige manier om aan te tonen dat aan de verplichting van het eerste lid wordt voldaan. Een bewaarplicht is dan ook overbodig.*
Toelichting artikel 4.967 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

Artikel 4.968 (bodem: uitvoering opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is een ondergrondse opslagtank:
  a dubbelwandig uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand;
  b enkelwandig uitgevoerd en geplaatst in een ondergrondse bak die:
    1° zich onder de opslagtank bevindt;
    2° een systeem voor lekdetectie heeft;
    3° vloeistofdicht is; en
    4° een hoogte heeft van ten minste het hoogste vloeistofniveau of een inhoud van ten minste 125% van de inhoud van de opslagtank; of
  c enkelwandig uitgevoerd.
2 Een systeem voor lekdetectie:
  a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en

Toelichting artikel 4.968, tweede lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

3 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.

4 Op een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal is kathodische bescherming aangebracht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting. Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.*
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.968 (bodem: uitvoering opslagtank) *De Europese Commissie heeft de BREF op- en overslag bulkgoederen («Emissions from Storage») vastgesteld in 2006. Het hoofdstuk Best available techniques (BAT) uit de BREF geldt als BBT-conclusies voor de opslag van vloeistoffen en vloeibare gassen in tanks. Daarin is opgenomen dat een ondergrondse opslagtank dubbelwandig met lekdetectie moet zijn of anders moet beschikken over een «secondary containment» en lekdetectie. Deze BBT-conclusies zijn verwerkt in dit artikel.*
In het tweede lid is geregeld dat elektronische lekdetectie moet zijn aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Het lekdetectiesysteem wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Op grond van het eerste lid, onder c, is een enkelwandige opslagtank ook toegestaan. Omdat ondergrondse opslagtanks in Nederland onder certificaat worden geïnstalleerd en voorzien zijn van hoogwaardige uitwendige epoxybekleding is er sprake van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Daarnaast moeten ondergrondse opslagtanks van staal conform de certificeringseisen zijn voorzien van kathodische bescherming. In artikel 4.969 is bovendien nog als aanvullende voorwaarde gesteld dat er een peilbuis moet zijn geïnstalleerd om eventuele verontreinigingen in het grondwater als gevolg van een lekkende opslagtank te kunnen detecteren. Ook de Programmaraad Bodembescherming van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer heeft geconcludeerd dat ondergrondse enkelwandige tanks in combinatie met kathodische bescherming (preventie loss of containment) én een peilbuis gekoppeld aan het inspectie-en controleregime (early warning system) qua beschermingsniveau ten minste gelijkwaardige bescherming biedt tegen bodemverontreiniging als de in BREF «Emissions from Storage» genoemde voorzieningen en maatregelen.
Toelichting artikel 4.968 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe derde lid wordt toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.*

Artikel 4.969 (bodem: peilbuis bij enkelwandige opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt bij een ondergrondse opslagtank als bedoeld in artikel 4.968, eerste lid, onder c, ten minste een peilbuis geïnstalleerd. Per groep van drie ondergrondse opslagtanks kan ook één peilbuis worden geïnstalleerd als die opslagtanks binnen 10 m van elkaar liggen.
2 De peilbuis wordt geïnstalleerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.
3 De positie van de peilbuis wordt bepaald aan de hand van:
   a de opbouw en samenstelling van de bodem;
   b de stand en stromingsrichting van het grondwater; en
   c de aanwezigheid en invloed van oppervlaktewaterlichamen en grondwateronttrekkingsactiviteiten.
4 De peilbuis is horizontaal op een afstand van minder dan 5 m gelegen van de ondergrondse opslagtank, tenzij dat niet mogelijk is. Als een peilbuis op een afstand van 5 m of meer van een ondergrondse opslagtank is geplaatst, is de horizontale afstand tussen de ondergrondse opslagtank en de peilbuis ten hoogste 8 m en heeft de vloeistof die in de opslagtank wordt opgeslagen een soortelijke massa die niet meer is dan de soortelijke massa van water.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.969 (bodem: peilbuis bij enkelwandige opslagtank) *Als een ondergrondse opslagtank enkelwandig is uitgevoerd zonder betonnen constructie met lekdetectie, moet een peilbuis worden geïnstalleerd om te controleren of er geen vloeistoffen uit de opslagtank lekken. Als opslagtanks dicht bij elkaar liggen (binnen 10 m) kan per groep van drie opslagtanks één peilbuis worden geïnstalleerd. De peilbuis moet worden geïnstalleerd door een persoon, onderneming of instantie met een daarvoor verleende erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Het derde lid stelt eisen aan het plaatsen van de peilbuis of peilbuizen.
De peilbuis heeft de functie om een eventuele lekkage te signaleren. De bovenkant van het filter van de peilbuis bevindt zich ten minste 0,5 m onder de gemiddeld laagste grondwaterstand. Een ondergrondse opslagtank wordt in een gegraven tankput geplaatst die met zand wordt afgevuld ter bescherming tegen zettingen en opdrijven. Omdat een peilbuis binnen 5 m van de opslagtank moet worden geplaatst, wordt deze zoveel mogelijk in het zandbed aangebracht. Daarnaast moet de peilbuis overwegend stroomafwaarts geplaatst worden. Het bepalen van de stromingsrichting van het grondwater kan op verschillende manieren plaatsvinden:
- *Er kunnen meerdere peilbuizen geplaatst worden;*
- *Er is een bodemrapport aanwezig waarin de stromingsrichting is aangegeven;*
- *Er is een grondwatermodel aanwezig;*
- *De globale grondwaterstromingsrichting kan worden bepaald door bijvoorbeeld de aanwezigheid van oppervlaktewater.*

De lokale freatische grondwaterstroming kan door de aanwezigheid van een gegraven tankput, leidingtracé, funderingen en dergelijke beïnvloed zijn. Voor het bepalen van de locatie van de peilbuis dient daar rekening mee gehouden te worden.
Toelichting artikel 4.969 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.970 (bodem: bemonsteren peilbuis)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt een geïnstalleerde peilbuis ten minste eenmaal per jaar bemonsterd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.
2 De monsters worden onderzocht door een laboratorium met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000. De resultaten van onderzoeken van monsters worden ten minste drie jaar bewaard.
3 Als in de ondergrondse opslagtank vloeibare brandstoffen worden opgeslagen, worden de monsters onderzocht op aanwezigheid van:
   a minerale oliecomponenten volgens NEN-EN-ISO 9377-2;
   b vluchtige aromaten volgens NEN-EN-ISO 15680; en
   c methyl-tertiair-butylether en ethyl-tertiair-butylether volgens NEN-EN-ISO 15680, als in de ondergrondse opslagtank benzine wordt opgeslagen.
4 Als in de ondergrondse opslagtank stoffen worden opgeslagen waarvoor geen NEN, NEN-EN of ISO is vastgesteld voor het onderzoek naar de aanwezigheid van die stoffen, worden de monsters onderzocht volgens een methode die daarvoor geschikt is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.970 (bodem: bemonsteren peilbuis) *Dit artikel regelt dat een peilbuis ten minste eenmaal per jaar moet worden bemonsterd door een persoon, onderneming of instantie met een erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*

Het derde lid bepaalt op welke parameters de grondwatermonsters geanalyseerd moeten worden. Bij opslag van benzine moeten de monsters bijvoorbeeld geanalyseerd worden op methyl-tertiair-butylether en ethyl-tertiair-butylether.
Toelichting artikel 4.970 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging in het eerste lid wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*
De aan het tweede lid toegevoegde zin is nodig vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.
Peilbuizen moeten worden bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen die in een ondergrondse opslagtank worden opgeslagen. Naast vloeibare brandstoffen kan het gaan om andere vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3. Niet voor al deze stoffen bestaat een gestandaardiseerde analysemethode, vastgelegd in een NEN, NEN-EN of ISO, waarnaar kan worden verwezen in artikel 4.970. Op grond van het nieuwe vierde lid moet voor stoffen waarvoor geen gestandaardiseerde analysemethode is vastgesteld, gebruik worden gemaakt van een methode die geschikt is om de aanwezigheid daarvan vast te stellen. Het laboratorium dat de analyse heeft verricht geeft in het analyserapport een verantwoording over de gebruikte methode. Dat is een verplichting die voortvloeit uit AS SIKB 3000 waarvoor het laboratorium moet beschikken over een erkenning bodemkwaliteit. Op grond van het Besluit bodemkwaliteit is het laboratorium verplicht om bij het verrichten van analyses te voldoen aan AS SIKB 3000.

Artikel 4.971 (informeren: aanwezigheid MTBE of ETBE)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten hoogste een week nadat de resultaten van het onderzoek naar de aanwezigheid van methyl-tertiair-butylether en ethyl-tertiairbutylether bekend zijn geworden, geïnformeerd, als de geanalyseerde waarde hoger is dan 15 µg/l.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.971 (informeren: aanwezigheid MTBE of ETBE) *Dit artikel bepaalt dat ten hoogste een week nadat de resultaten bekend zijn geworden van de bemonstering en analyse op methyl-tertiair-butylether en ethyl-tertiair-butylether het bevoegd gezag over de resultaten wordt geïnformeerd. Informeren is alleen nodig als de geanalyseerde waarde hoger is dan 15 µg/l.*

Artikel 4.972 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een ondergrondse opslagtank zich:
   a boven een vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b boven of in een vulpuntmorsbak die een inhoud heeft van ten minste 5 l als die op de opslagtank is geplaatst of ten minste 65 l in andere gevallen.

Toelichting artikel 4.919 onder b, 4.972 onder b, en 4.990 eerste lid, onder b [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *De maatvoering van een vulpuntmorsbak volgt uit BRL SIKB 7800. Dit betekent dat bij opslagtanks die moeten worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL, de maatvoering moet worden gerealiseerd volgens die BRL. Door de wijziging van de artikelen 4.919, 4.972 en 4.990 Bal geldt de maatvoering voor een vulpuntmorsbak voortaan ook ingeval BRL SIKB 7800 niet van toepassing is. Hiermee wordt duidelijk vastgelegd waaraan de installatie zelf altijd moet voldoen, ook in situaties dat deze niet verplicht door een bedrijf met erkenning bodemkwaliteit is aangelegd. Dit betreft het herstel van een omissie. Op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer die golden voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, was in alle situaties de installatie volgens BRL SIKB 7800 verplicht. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is dat niet meer in alle situaties het geval. Hierdoor is de eis voor de maatvoering van een vulpuntmorsbak die via BRL SIKB 7800 was geregeld, in sommige situaties komen te vervallen. Deze eis is nu weer opgenomen.*

2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider, als in de ondergrondse opslagtank vloeibare brandstoffen worden opgeslagen.

3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.980.

Toelichting artikelen 4.972, 4.972a (nieuw), 4.972b (nieuw), 4.973 en 4.974 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in het artikel over het aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding de verplichting opgenomen over de keuring van de kathodische bescherming. Deze keuring ontbrak zelfs. Met de wijziging van artikel 4.972 (nieuw) en het nieuwe artikel 4.972a wordt deze onvolkomenheid hersteld.*
Zie voor de toelichting op artikel 4.972a (nieuw) Bal de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd. Artikel 4.972b (nieuw) Bal is de voortzetting van het oude artikel 4.972 Bal. Aan dat artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Ook aan de artikelen 4.973 en 4.974 worden nieuwe leden toegevoegd. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van artikel 5.21.
Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.972a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.972, eerste lid, onder a, niet aangesloten op het vuilwaterriool als in de ondergrondse opslagtank vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 worden opgeslagen die geen vloeibare brandstoffen zijn.

Toelichting artikelen 4.972, 4.972a (nieuw), 4.972b (nieuw), 4.973 en 4.974 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in het artikel over het aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding de verplichting opgenomen over de keuring van de kathodische bescherming. Deze keuring ontbrak zelfs. Met de wijziging van artikel 4.972 (nieuw) en het nieuwe artikel 4.972a wordt deze onvolkomenheid hersteld.*
Zie voor de toelichting op artikel 4.972a (nieuw) Bal de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal[1] dat bij dit besluit wordt ingevoegd. Artikel 4.972b (nieuw) Bal is de voortzetting van het oude artikel 4.972 Bal. Aan dat artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Ook aan de artikelen 4.973 en 4.974 worden nieuwe leden toegevoegd. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van artikel 5.21.
De toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal[1] ***Toelichting artikelen 4.919 en 4.919a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *De regel dat een vloeistofdichte bodemvoorziening of lekbak niet is aangesloten op het vuilwaterriool is niet gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. Deze regel stond dan ook ten onrechte in de artikelen 4.919, 4.931, 4.947, 4.972, 4.990, 4.1014, 4.1020 en 5.18. Met het opnemen van deze regels in de nieuwe artikelen 4.919a, 4.931a, 4.947a, 4.972a, 4.990a, 4.1014a, 4.1020a en 5.18a wordt deze omissie hersteld. In deze nieuwe artikelen is bepaald dat de regels zijn gesteld met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater.*
Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen ***2.4 en 4.4*** *van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.972b (bodem: keuring kathodische bescherming)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de kathodische bescherming op een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting artikelen 4.972, 4.972a (nieuw), 4.972b (nieuw), 4.973 en 4.974 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in het artikel over het aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding de verplichting opgenomen over de keuring van de kathodische bescherming. Deze keuring ontbrak zelfs. Met de wijziging van artikel 4.972 (nieuw) en het nieuwe artikel 4.972a wordt deze onvolkomenheid hersteld.*
Zie voor de toelichting op artikel 4.972a (nieuw) Bal de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd. Artikel 4.972b (nieuw) Bal is de voortzetting van het oude artikel 4.972 Bal. Aan dat artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Ook aan de artikelen 4.973 en 4.974 worden nieuwe leden toegevoegd. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van artikel 5.21.
Toelichting artikelen 4.972b en 4.991 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Deze wijzigingen zijn alleen redactioneel van aard.*

Artikel 4.973 (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming is aangebracht)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt ten minste eenmaal per jaar een stroomopdrukproef verricht als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht.
2 De stroomopdrukproef wordt verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
3 De resultaten van stroomopdrukproeven worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.973 (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming) *Op grond van de BRL-K903 is een kathodische bescherming op een ondergrondse opslagtank van staal en de daarop aangesloten leidingen van staal niet vereist als de specifieke elektrische weerstand van de bodem meer is dan 100 Ω.m (ohmmeter) of beschadiging van de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen door zwerfstromen niet te verwachten is. De specifieke elektrische weerstand blijkt uit een bodemweerstandsmeting.*
Als een ondergrondse opslagtank van staal of de daarop aangesloten leiding van staal niet is voorzien van een kathodische bescherming, dient op grond van dit artikel ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef uitgevoerd te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Toelichting artikelen 4.972, 4.972a (nieuw), 4.972b (nieuw), 4.973 en 4.974 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in het artikel over het aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding de verplichting opgenomen over de keuring van de kathodische bescherming. Deze keuring ontbrak zelfs. Met de wijziging van artikel 4.972 (nieuw) en het nieuwe artikel 4.972a wordt deze onvolkomenheid hersteld.*
Zie voor de toelichting op artikel 4.972a (nieuw) Bal de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd. Artikel 4.972b (nieuw) Bal is de voortzetting van het oude artikel 4.972 Bal. Aan dat artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Ook aan de artikelen 4.973 en 4.974 worden nieuwe leden toegevoegd. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van artikel 5.21.
Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Artikel 4.974 (bodem: controle water en bezinksel bij opslagtank van staal)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem vindt bij een ondergrondse opslagtank van staal waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen ten minste eenmaal per jaar een controle plaats op de aanwezigheid van water en bezinksel.
2 De controle op de aanwezigheid van water en bezinksel vindt ten minste eenmaal per drie jaar plaats als:
  a de ondergrondse opslagtank een volledige inwendige coating heeft die voldoet aan BRL-K779; en
  b de inwendige coating is aangebracht door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.
3 De controle wordt verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
4 De resultaten van controles worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.974 (bodem: controle water en bezinksel bij opslagtank van staal) *Als in de opslagtank vloeibare brandstoffen zijn opgeslagen moet jaarlijks een controle plaatsvinden op de aanwezigheid van water en bezinksel. De controle op en het verwijderen van eventueel (condens-) water bij een ondergrondse opslagtank voor brandstof is van belang om de opslagtank in goede staat te houden, met name het voorkomen van roestvorming in de opslagtank. Bijkomend voordeel is dat dit de conditie van de brandstof ten goede komt.*
De controle kan eenmaal per drie jaar plaatsvinden als de opslagtank inwendig is voorzien van een coating. De coating beschermt de opslagtank tegen roestvorming waardoor de risico's op degradatie van de tank worden verminderd.
De controle moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Toelichting artikelen 4.972, 4.972a (nieuw), 4.972b (nieuw), 4.973 en 4.974 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Per abuis was in het artikel over het aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding de verplichting opgenomen over de keuring van de kathodische bescherming. Deze keuring ontbrak zelfs. Met de wijziging van artikel 4.972 (nieuw) en het nieuwe artikel 4.972a wordt deze onvolkomenheid hersteld.*
Zie voor de toelichting op artikel 4.972a (nieuw) Bal de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd. Artikel 4.972b (nieuw) Bal is de voortzetting van het oude artikel 4.972 Bal. Aan dat artikel wordt een nieuw tweede lid toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Ook aan de artikelen 4.973 en 4.974 worden nieuwe leden toegevoegd. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van artikel 5.21.

Artikel 4.975 (bodem: verwijderen water)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt water dat tijdens de controle, bedoeld in artikel 4.974, is aangetroffen, zo spoedig mogelijk verwijderd.
2 Van het verwijderde water worden de elektrische geleidbaarheid en de zuurgraad beoordeeld.
3 Als bij de derde opeenvolgende meting blijkt dat de zuurgraad en de elektrische geleidbaarheid van het water niet voldoen aan paragraaf 3.4 van SIKB Protocol 6802, wordt een inwendige keuring verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
4 Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing als de ondergrondse opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand.
5 Een systeem voor lekdetectie:
  a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en

Toelichting artikel 4.975, vijfde lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.975 (bodem: verwijderen water) *Als tijdens de controle, bedoeld in artikel 4.974, water wordt aangetroffen, wordt dit zo spoedig mogelijk uit de opslagtank verwijderd. Ook moet de elektrische geleidbaarheid en zuurgraad daarvan worden beoordeeld. In SIKB protocol 6802 zijn daarvoor eisen opgenomen. Als tijdens een derde opeenvolgende meting blijkt dat het verwijderde water niet aan die eisen voldoet moet een inwendige beoordeling van de tank worden verricht.*
Het bepalen van de elektrische geleidbaarheid en zuurgraad van het verwijderde water is niet nodig als de opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand. Het systeem voor lekdetectie moet wel zijn aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903 en moet ten minste eenmaal per jaar worden beoordeeld en goedgekeurd door zo'n onderneming. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Toelichting artikel 4.975 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 4.976 (informeren: inwendige keuring bij aantreffen water)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt voor het begin van de inwendige keuring, bedoeld in artikel 4.975, derde lid, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.976 (informeren: inwendige keuring bij aantreffen water) *Het bevoegd gezag wordt geïnformeerd voordat een inwendige keuring wordt verricht. Daarmee is het bevoegd gezag op de hoogte van de inwendige keuring en kan op grond daarvan besluiten om toezicht te houden op de activiteiten.*

Artikel 4.976a (bodem: keuring ondergrondse opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een ondergrondse opslagtank met de daarop aangesloten leidingen beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De keuringen vinden plaats volgens de termijnen, bedoeld in tabel4.976a.
3 Een ondergrondse opslagtank is voor de keuring leeg gemaakt en inwendig gereinigd en wordt bij de keuring inwendig beoordeeld.
4 Het inwendig reinigen en het inwendig beoordelen als bedoeld in het derde lid is niet vereist als de ondergrondse opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand en dat systeem:
   a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en
   b ten minste eenmaal per jaar wordt beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

Toelichting artikelen 4.976a (nieuw), 4.976b (nieuw), 4.976c (nieuw), 4.976d (nieuw) en 4.997, artikelen 4 en 5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.976a, 4.976b, 4.976c, 4.976d en 4.997 Bal wordt verwezen naar de paragrafen **2.3 en 4.3** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Tabel 4.976a Keuringstermijnen

Type opslagtank en wand	Termijn eerste keuring in jaren	Termijn volgende keuringen in jaren
Staal enkelwandig		
Geen volledige inwendige coating	15	15
Volledige inwendige coating, maar voldoet niet aan BRL-K779 of niet aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	15	20
Volledige inwendige coating die voldoet aan BRL-K779 en is aangebracht en bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	20	20

Type opslagtank en wand	Termijn eerste keuring in jaren	Termijn volgende keuringen in jaren
Staal dubbelwandig met een systeem voor lekdetectie in de wand	20	20
Type opslagtank en wand	**Termijn eerste keuring in jaren**	**Termijn volgende keuringen in jaren**
Kunststof enkelwandig of dubbelwandig	15	15

Artikel 4.976b (bodem: verwijderen of onklaar maken van afgekeurde opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de vloeistof direct verwijderd als een ondergrondse opslagtank is afgekeurd.

2 Een afgekeurde ondergrondse opslagtank met de daarop aangesloten leidingen wordt binnen acht weken na de afkeuring verwijderd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K902 of BRL-K904.

3 Als verwijdering van de ondergrondse opslagtank door de ligging redelijkerwijs niet mogelijk is, wordt de opslagtank met de daarop aangesloten leidingen binnen acht weken na de afkeuring onklaar gemaakt door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K902 of BRL-K904.

Toelichting artikelen 4.976a (nieuw), 4.976b (nieuw), 4.976c (nieuw), 4.976d (nieuw) en 4.997, artikelen 4 en 5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.976a, 4.976b, 4.976c, 4.976d en 4.997 Bal wordt verwezen naar de paragrafen **2.3 en 4.3** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.976c (informeren: afkeuring opslagtank)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over het afkeuren van een ondergrondse opslagtank.

Toelichting artikelen 4.976a (nieuw), 4.976b (nieuw), 4.976c (nieuw), 4.976d (nieuw) en 4.997, artikelen 4 en 5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.976a, 4.976b, 4.976c, 4.976d en 4.997 Bal wordt verwezen naar de paragrafen **2.3 en 4.3** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.976d (informeren en gegevens en bescheiden: verwijderen of onklaar maken opslagtank)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste tiendagen voor het verwijderen of het onklaar maken van een ondergrondse opslagtank daarover geïnformeerd.

Ten hoogste drie maanden na het verwijderen of het onklaar maken van de ondergrondse opslagtank wordt een rapportage daarover verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting artikelen 4.976a (nieuw), 4.976b (nieuw), 4.976c (nieuw), 4.976d (nieuw) en 4.997, artikelen 4 en 5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.976a, 4.976b, 4.976c, 4.976d en 4.997 Bal wordt verwezen naar de paragrafen **2.3 en 4.3** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.977 (bodem: financiële zekerheid)

1 Voor een ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen is financiële zekerheid gesteld ter dekking van aansprakelijkheid voor schade aan de bodem als gevolg van dat opslaan.

Toelichting artikel 4.977, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op grond van dit artikel moet degene die vloeibare brandstoffen of afgewerkte olie opslaat in een ondergrondse opslagtank financiële zekerheid stellen ter dekking van aansprakelijkheid voor schade aan de bodem als gevolg van dat opslaan. Daaronder valt ook schade die wordt ontdekt bij beëindiging van het opslaan. Deze verplichting is een voortzetting van de verplichting van artikel 2.24 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

In het algemeen wordt de bezitter van een opslagtank in gevallen waarin schade is veroorzaakt, aansprakelijk geacht voor de kosten die samenhangen met deze schade. In het Burgerlijk Wetboek (BW) is een risicoaansprakelijkheid gelegd op de bezitter van een gebrekkige roerende zaak of van een opstal (artikel 6:173 en artikel 6:174 BW). Onder een opstal wordt onder meer een werk verstaan dat rechtstreeks, of via een gebouw of ander werk, duurzaam met de grond is verenigd, zoals een ondergrondse tank. Verder geldt een risicoaansprakelijkheid voor de bezitter (of de professionele bewaarder) van gevaarlijke stoffen.

2 De financiële zekerheid is € 225.000,– per ondergrondse opslagtank. Bij meer dan zes ondergrondse opslagtanks, waarin stoffen als bedoeld in het eerste lid of artikel 4.1001a, eerste lid, worden opgeslagen, is de financiële zekerheid € 1.350.000,– in totaal.

Toelichting artikel 4.977, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid worden de bedragen opgenomen waarvoor financiële zekerheid moet worden gesteld. Deze bedragen komen overeen met de bedragen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Omwille van de eenvoud wordt het bedrag voor meer dan zes ondergrondse opslagtanks afgerond waarbij het gaat om het totaal aan opslagtanks dat wordt bestreken in de artikelen 4.977 en 4.1001a Bal.*

3 De financiële zekerheid wordt in stand gehouden tot:

a vier weken nadat het rapport van het bodemonderzoek, bedoeld in artikel 5.5, is verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2; of

b als de bodemkwaliteit wordt hersteld op grond van artikel 5.6: tot vier weken nadat het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, is geïnformeerd over de beëindiging van de herstelwerkzaamheden op grond van artikel 5.7.

Toelichting artikel 4.977 derde lid onder b, artikel 4.1001a derde lid onder b, artikel 5.6a (nieuw) en artikel 5.7 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Aan paragraaf 5.2.1 Bal is een artikel toegevoegd (artikel 5.6a Bal) dat betrekking heeft op de informatie die moet worden verstrekt voorafgaand aan het begin van de herstelwerkzaamheden en na beëindiging van de herstelwerkzaamheden.*

In artikel 5.6a Bal zijn de gegevens opgenomen die voor het begin van de werkzaamheden moeten worden verstrekt door degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal, verricht. Dit is een verbijzondering van de gegevens die op grond van het oude recht ook al moesten worden verstrekt. De gegevens die moeten worden verstrekt zullen voorhanden zijn bij de partijen (adviseur, aannemer en milieukundig begeleider) die zijn ingeschakeld om de bodem te herstellen.

In artikel 5.6a, eerste lid, Bal zijn de gegevens opgenomen die ten minste vier weken voor het begin van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de verwachte datum van het begin van de herstelwerkzaamheden is. Daarnaast moeten gegevens worden verstrekt over de begrenzing van de locatie waarop de werkzaamheden plaatsvinden met een aanduiding op een kaart en op een dwarsprofiel en de hoeveelheid af te voeren grond. Ook de herstelwaarde voor de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit die volgt uit artikel 5.6 Bal moeten blijken uit de aangeleverde informatie. Als uit het eindonderzoek bodem blijkt dat het grondwater is verontreinigd, wordt de kwaliteit van het grondwater hersteld tot de waarden van een bodemrapport volgens NEN 5740 waarin de grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit is vastgelegd. Als er geen bodemonderzoek voor aanvang van de activiteit is verricht, wordt een referentieniveau bepaald waaraan het eindonderzoek bodem wordt getoetst. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de streefwaarden uit de Circulaire bodemsanering per 2013, grondwatermetingen uit de omgeving of de bepalingsgrenzen van het laboratorium. De onderbouwing van het referentieniveau wordt opgenomen in het rapport met de resultaten van het eindonderzoek bodem.

Tot slot moet informatie worden verstrekt over de lozingsroutes als afvalwater wordt geloosd.

In artikel 5.6a, tweede lid, Bal is de informatie opgenomen die ten minste een week voor het begin van de herstelwerkzaamheden moet worden verstrekt. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de herstelwerkzaamheden binnen de gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. De informatie bevat de naam en het adres van degene die het herstel uitvoert. Als een milieukundig begeleider wordt ingeschakeld moeten de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten en de naam en het adres van de milieukundig begeleider worden aangegeven. Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag controleren of de herstelwerkzaamheden en de milieukundige begeleiding worden verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit. Zowel de onderneming als de milieukundig begeleider moeten een erkenning voor BRL SIKB 6000 bezitten.

Als de op grond van artikel 5.6a, eerste of tweede lid, Bal verstrekte gegevens wijzigen, dan worden deze wijzigingen op grond van artikel 5.6a, derde lid, Bal onverwijld aan het bevoegd gezag verstrekt. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de herstelwerkzaamheden het bevoegd gezag opnieuw moet worden geïnformeerd.

Artikel 5.7 Bal is opnieuw vastgesteld met een andere inhoud. In het nieuwe artikel 5.7 Bal is opgenomen welke gegevens ten hoogste vier weken na het beëindigen van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal verricht, verstrekt in ieder geval gegevens en bescheiden over het resultaat van de milieukundige processturing en het resultaat van de milieukundige verificatie. Deze gegevens worden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag zoals bedoeld in de BRL SIKB 6000. Onderdeel van de milieukundige processturing is een omschrijving van eventuele bijzondere omstandigheden die zich tijdens de herstelwerkzaamheden hebben voorgedaan.

De resultaten van de milieukundige verificatie betreffen de resultaten van de controlebemonstering, inclusief analysecertificaten en aanduiding van de plaatsen van bemonstering op een kaart. De ontvangen informatie geeft het bevoegd gezag inzicht in de mate van herstel van de bodemkwaliteit en of dit voldoende is uitgevoerd.

Door de wijziging van artikel 5.7 Bal is ook de verwijzing hiernaar in de artikelen 4.977 en 4.1001a Bal gewijzigd.

Toelichting artikel 4.977, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De termijn waarvoor financiële zekerheid moet worden gesteld begint op het moment dat wordt begonnen met het opslaan in een opslagtank. De termijn eindigt in principe vier weken nadat op grond van artikel 5.5 Bal een rapport van het bodemonderzoek is verstrekt aan het bevoegd gezag. In artikel 5.5 is geregeld dat ten hoogste zes maanden na het beëindigen van de activiteit (in dit geval het opslaan in een ondergrondse opslagtank) een rapport van het bodemonderzoek om de kwaliteit van de bodem vast te stellen, dat op grond van artikel 5.3 moet worden verricht, aan het bevoegd gezag moet worden verstrekt.*

Als uit het bodemonderzoek is gebleken dat de bodem is verontreinigd dan moet de financiële zekerheid in stand worden gehouden tot vier weken nadat het bevoegd gezag is geïnformeerd over de beëindiging van de herstelwerkzaamheden. In artikel 5.6 is geregeld dat de bodem moet worden hersteld als uit het bodemonderzoek blijkt dat deze is verontreinigd. Op grond van artikel 5.7, tweede lid, moet het bevoegd gezag binnen vijf dagen na beëindiging van de herstelwerkzaamheden worden geïnformeerd over de einddatum.

4 Het eerste lid is niet van toepassing als degene die de activiteit verricht een openbaar lichaam is.

Toelichting artikel 4.977, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het vierde lid regelt dat als degene die de activiteit verricht een openbaar lichaam is, geen financiële zekerheid hoeft te worden gesteld. Zoals in de toelichting op artikel 13.5 van de Omgevingswet zoals die is gewijzigd door de Invoeringswet Omgevingswet al is betoogd, is het doel van financiële zekerheid te borgen dat financiële risico's worden afgedekt, zodat kosten niet op de overheid worden afgewenteld en daarmee ten laste van de samenleving komen. Een openbaar lichaam zal altijd zijn betalingsverplichting nakomen en kan niet failliet gaan. Bovendien komen de kosten die een openbaar lichaam maakt altijd (indirect) ten laste van de samenleving. Het stellen van financiële zekerheid is daarmee niet nodig.*

Toelichting artikelen 4.977 en 4.978 (veranderd), 4.979 (vervallen), 4.980 (vervallen) en tabel 4.977 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen 4.977 en 4.978 veranderen en 4.979 en 4.980 vervallen omdat het keuren van opslagtanks en het verwijderen van opslagtanks na afkeuring al is geregeld in PGS 28 en PGS 31 die in artikel 4.966 van toepassing zijn verklaard.*

Artikel 4.978 (gegevens en bescheiden: bewijs van financiële zekerheid)

Binnen acht weken na het begin van de activiteit worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt waaruit blijkt dat is voldaan aan artikel 4.977.

Toelichting artikel 4.978 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op grond van dit artikel moeten aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden worden verstrekt waaruit blijkt dat financiële zekerheid is gesteld. Deze verplichting is opgenomen met het oog op een goede controle op de naleving van de verplichting tot het stellen van financiële zekerheid. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden zal moeten blijken dat aan de verplichting tot het stellen van financiële zekerheid en de daarmee verband houdende voorschriften is voldaan. Gedacht kan worden aan de overeenkomst die aan de zekerheid ten grondslag ligt, zoals een verzekeringsovereenkomst, een toelatingsovereenkomst of een certificaat van deelneming aan een collectief financieel zekerheidsfonds. Het bevoegd gezag zal niet alleen beoordelen of de geleverde stukken voldoende bewijskracht hebben, maar ook of de gestelde zekerheid voldoende garanties biedt. De financiële zekerheid moet vooral ook voorzien in situaties dat faillissement dreigt of is uitgesproken en in het geval dat degene die de activiteit verricht niet meer te traceren is.*
Er is geen vorm voorgeschreven waarin financiële zekerheid moet worden gesteld. Een schadeverzekering is een geschikte vorm. Inmiddels zijn de nodige verzekeringspolissen ontworpen op basis waarvan verzekeraars de mogelijkheid van schadeverzekering bieden. In 1997 is de stichting CoFiZe opgericht door de brandstofbranche om invulling te geven aan de wettelijke verplichting om financiële zekerheid te stellen. CoFiZe staat voor Collectief Financieel Zekerheidsfonds. Aansluiting bij dat fonds is ook een geschikte vorm om financiële zekerheid te stellen. Het verdient aanbeveling om over de vorm van financiële zekerheidsstelling overleg te voeren met het bevoegd gezag.
Toelichting artikelen 4.977 en 4.978 (veranderd), 4.979 (vervallen), 4.980 (vervallen) en tabel 4.977 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen 4.977 en 4.978 veranderen en 4.979 en 4.980 vervallen omdat het keuren van opslagtanks en het verwijderen van opslagtanks na afkeuring al is geregeld in PGS 28 en PGS 31 die in artikel 4.966 van toepassing zijn verklaard.*

Artikel 4.979 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening die zich bevindt onder het aansluitpunt van een ondergrondse opslagtank waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen, geloosd in een vuilwaterriool.
2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.980 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.980a (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164
*Voor een toelichting op de wijzigingen in deze artikelen wordt verwezen naar de paragrafen **2.4 en 4.4** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

~~Artikel 4.979 (informeren: afkeuring opslagtank)~~
~~Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400~~

~~***Toelichting artikelen 4.977 en 4.978 (veranderd), 4.979 (vervallen), 4.980 (vervallen) en tabel 4.977 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *De artikelen 4.977 en 4.978 veranderen en 4.979 en 4.980 vervallen omdat het keuren van opslagtanks*~~

~~*en het verwijderen van opslagtanks na afkeuring al is geregeld in PGS 28 en PGS 31 die in artikel 4.966 van toepassing zijn verklaard.*~~

~~**Artikel 4.980 (informeren en gegevens en bescheiden: verwijderen of onklaar maken tank)**~~
~~**Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400**~~
~~***Toelichting artikelen 4.977 en 4.978 (veranderd), 4.979 (vervallen), 4.980 (vervallen) en tabel 4.977 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *De artikelen 4.977 en 4.978 veranderen en 4.979 en 4.980 vervallen omdat het keuren van opslagtanks en het verwijderen van opslagtanks na afkeuring al is geregeld in PGS 28 en PGS 31 die in artikel 4.966 van toepassing zijn verklaard.*~~

Artikel 4.981 (lucht: terugvoeren damp bij levering benzine)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden bij het vullen van een ondergrondse opslagtank met benzine de uit die opslagtank verdreven dampen via een dampdichte leiding teruggevoerd naar het reservoir van de mobiele benzinetank die de benzine levert.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als per jaar minder dan 100 m^3 benzine wordt geleverd.
3 In dit artikel wordt onder benzine verstaan: benzine als bedoeld in artikel 2, onder a, van de richtlijn opslag en distributie benzine.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.981 (lucht: terugvoeren damp bij een levering benzine) *Dit artikel implementeert artikel 5 van de richtlijn opslag en distributie benzine en regelt dat bij het vullen van een ondergrondse opslagtank met benzine de uit de opslagtank verdreven dampen moeten worden teruggevoerd naar het reservoir van de tankwagen.*

Artikel 4.982 (overgangsrecht: afstand)

1 Artikel 4.962, eerste en tweede lid, is niet van toepassing op opslagtanks die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2011.
2 De artikelen 4.962, eerste lid, aanhef en onder a, 4.963, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.964 zijn niet van toepassing op het opslaan van vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in een ondergrondse opslagtank dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.982 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet het nieuwe tweede lid van artikel 4.982 in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Op grond van artikel 5.11 Bkl moet in een omgevingsplan rekening worden gehouden met een standaardwaarde voor het plaatsgebonden risico van 1 op de 1.000.000 per jaar voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. Aan die grenswaarde en standaardwaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 10, voor de afstanden voor het plaatsgebonden risico verwezen naar de artikelen 4.962, eerste lid, en 4.963, eerste lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstanden van toepassing zijn ***voor zover de afstand, bedoeld in het tweede lid van die artikelen gelden****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.982, tweede lid, naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van de artikelen 4.962, eerste lid, aanhef en onder a, 4.963, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het tweede lid van die artikelen.*

Artikel 4.982a (overgangsrecht: kathodische bescherming)

Artikel 4.968, vierde lid, is niet van toepassing op een opslagtank die is geïnstalleerd voor 1 januari 2025.

Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*
Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.

De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

§ 4.97 Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in ondergrondse opslagtanks

Artikel 4.983 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan in een ondergrondse opslagtank van:

a gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger;
b vloeistoffen van ADR-klasse 5.1;
c vloeistoffen van ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III;
d vloeistoffen van ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen; of
e oliën of vetten die niet van ADR-klasse 3 zijn of pekel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.983 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in ondergrondse opslagtanks onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Het gaat hier om stoffen die wel gevolgen kunnen hebben voor de bodemkwaliteit maar die beperkte externe veiligheidsrisico's opleveren volgens onderzoek van het RIVM.*
Uit bijlage I volgt dat een ondergrondse opslagtank een opslagtank is die geheel in de bodem of in een terp ligt. Opslagtank is in bijlage I omschreven als een opslagvoorziening voor vloeistoffen met uitzondering van een tankcontainer, verpakking en ladingtank van een bunkerstation.
Onder de activiteit opslaan in een opslagtank vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals het vullen of legen van de opslagtank met een tankwagen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Op grond van artikel 3.25 is deze paragraaf alleen van toepassing als de opslagtank een inhoud heeft van ten hoogste 150 m^3. Opslagtanks met een grotere inhoud zijn op grond van artikel 3.24 vergunningplichtig. Op opslagtanks met een inhoud van ten hoogste 250 liter is deze paragraaf niet van toepassing. Dat volgt uit artikel 3.23.

Artikel 4.984 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.983, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat een aanduiding van de stoffen die worden opgeslagen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.984 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.984 regelt dat geen gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel in een ondergrondse opslagtank mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.984 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal. Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht.*

Artikel 4.985 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.983, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.985 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door het treffen van bodembeschermende voorzieningen en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.986 (bodem: erkenning)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een ondergrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

Toelichting artikel 4.986, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op een ondergrondse opslagtank van beton die wordt gebruikt voor het opslaan van pekel.

3 Een ondergrondse opslagtank als bedoeld in het tweede lid is gemaakt van een betonklasse die is bestand tegen de inwerking van pekel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.986 (bodem: installatiecertificaat) *Op grond van het eerste lid moeten een ondergrondse opslagtank en de daarop aangesloten leidingen worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Doordat de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen niet zichtbaar zijn, is er een risico dat bodemverontreiniging ontstaat die pas in een laat stadium wordt ontdekt. Om bodemverontreiniging te voorkomen moeten de bodembeschermende voorzieningen op een juiste wijze worden aangebracht en onderhouden en dat is gewaarborgd met een erkenning voor BRL-K903. Voor de stoffen die vallen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf is het, anders dan in paragraaf 4.96, niet nodig om met het oog op de veiligheid gecertificeerde installatie en onderhoud verplicht te stellen.
De BRL-K903 is de beoordelingsrichtlijn voor het procescertificaat voor de Regeling Erkenning Installateurs tankinstallaties (REIT). Deze beoordelingsrichtlijn, die is uitgegeven door Kiwa, stelt eisen aan het installeren en onderhouden van tankinstallaties.
Op grond van het tweede lid moet een installatiecertificaat aanwezig zijn. Een ondergrondse opslagtank mag daardoor niet eerder in gebruik worden genomen dan dat een installatiecertificaat is afgegeven op grond van BRL-K903. Alleen ondernemingen (tankinstallateurs) die zijn erkend voor deze BRL mogen een installatiecertificaat afgeven. Als een installatie voorzien is van een installatiecertificaat mag ervan uit worden gegaan dat de installatie voldoet aan BRL-K903.
Toelichting artikel 4.986 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het tweede lid vervalt omdat het logisch is dat het installatiecertificaat wordt bewaard. Het certificaat is namelijk de enige manier om aan te tonen dat aan de verplichting van het eerste lid wordt voldaan. Een bewaarplicht is dan ook overbodig. De wijzigingen in het tweede en derde lid (nieuw) zijn nodig vanwege het vervallen van het tweede lid (oud).*

Artikel 4.987 (bodem: uitvoering opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is een ondergrondse opslagtank:
- a dubbelwandig uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand;
- b enkelwandig uitgevoerd en geplaatst in een ondergrondse bak die:
  - 1° zich onder de opslagtank bevindt;
  - 2° een systeem voor lekdetectie heeft;
  - 3° vloeistofdicht is; en
  - 4° een hoogte heeft van ten minste het hoogste vloeistofniveau of een inhoud van ten minste 125% van de inhoud van de opslagtank; of
- c enkelwandig uitgevoerd.

2 Een systeem voor lekdetectie:
- a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en
  Toelichting artikel 4.987, tweede lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*
- b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

3 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.

4 Op een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal is kathodische bescherming aangebracht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800.

5 Een ondergrondse opslagtank als bedoeld in het eerste lid, onder c, van staal voor het opslaan van diesel, gasolie of huisbrandolie is voorzien van een volledige inwendige coating die:
a voldoet aan BRL-K779;
b is aangebracht door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL; en
c na een geconstateerde beschadiging is hersteld door een onderneming als bedoeld onder b.

Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*
Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.987 (bodem: uitvoering opslagtank) *De Europese Commissie heeft de BREF op- en overslag bulkgoederen («Emissions from Storage») vastgesteld in 2006. Het hoofdstuk Best available techniques (BAT) uit de BREF geldt als BBT-conclusies voor de opslag van vloeistoffen en vloeibare gassen in tanks. Daarin is opgenomen dat een ondergrondse opslagtank dubbelwandig met lekdetectie moet zijn of anders moet beschikken over een «secondary containment» en lekdetectie. Deze BBT-conclusies zijn verwerkt in dit artikel.*
In het tweede lid is geregeld dat elektronische lekdetectie volgens BRL-K910 moet zijn aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Het lekdetectiesysteem wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Op grond van het eerste lid, onder c, is een enkelwandige opslagtank ook toegestaan. Omdat ondergrondse opslagtanks in Nederland onder certificaat worden geïnstalleerd en voorzien zijn van hoogwaardige uitwendige epoxybekleding is er sprake van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Daarnaast moeten ondergrondse opslagtanks van staal conform de certificeringseisen zijn voorzien van kathodische bescherming. In artikel 4.988 is bovendien nog als aanvullende voorwaarde gesteld dat er een peilbuis moet zijn geïnstalleerd om eventuele verontreinigingen in het grondwater als gevolg van een lekkende opslagtank te kunnen detecteren. Ook de Programmaraad Bodembescherming van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer heeft geconcludeerd dat ondergrondse enkelwandige tanks in combinatie met kathodische bescherming (preventie loss of containment) én een peilbuis gekoppeld aan het inspectie-en controleregime (early warning system) qua beschermingsniveau ten minste gelijkwaardige bescherming biedt tegen bodemverontreiniging als de in BREF «Emissions from Storage» genoemde voorzieningen en maatregelen.
Toelichting artikel 4.987 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe derde lid wordt toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.*
Toelichting artikel 4.987, tabel 4.997 en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal, die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, de keuringstermijnen aan te scherpen, wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Uit artikel 4.1003c Bal volgt dat tot en met 31 december 2027 de aangescherpte keuringstermijnen (van 10 of 8 jaar) niet gelden voor bestaande opslagtanks. Het gaat daarbij om ondergrondse opslagtanks die:
- *van staal zijn en enkelwandig;*
- *niet geplaatst zijn in een ondergrondse bak;*
- *worden gebruikt voor het opslaan van diesel, gasolie of huisbrandolie;*
- *zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025 (datum van de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit);*
- *geen volledige inwendige coating hebben die voldoet aan BRL-K779; en*
- *geen coating hebben die is aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.*

Dit artikel is opgenomen om te voorkomen dat voor opslagtanks die voor 1 januari 2015 zijn geïnstalleerd of voor de laatste keer zijn gekeurd, er direct bij inwerkingtreding van dit verzamelbesluit sprake is van een overtreding van artikel 4.997, tweede lid, Bal. Als de nieuwe keuringstermijnen namelijk direct van kracht worden op alle bestaande opslagtanks dan zou een opslagtank die bijvoorbeeld op 31 december 2014 is geïnstalleerd uiterlijk op 31 december 2024 moeten zijn gekeurd. Voor die tank overtreedt de eigenaar dan per 1 januari 2025 artikel 4.997, tweede lid. Dat rechtsgevolg is niet wenselijk. Om die reden is voorzien in overgangsrecht dat materieel is uitgewerkt op 1 januari 2028. Vanaf die datum gelden de nieuwe keuringstermijnen voor alle enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal waarin diesel, gasolie of huisbrandolie wordt opgeslagen en die niet volledig zijn voorzien van inwendige coating die voldoet aan de gestelde eisen. In de volgende tabel is een overzicht weergegeven wanneer een dergelijke opslagtank op grond van artikel 4.1003c in samenhang met artikel 4.997, tweede lid, en tabel 4.997 Bal uiterlijk moet zijn gekeurd.

Opslagtank geïnstalleerd of gekeurd in:	***Uiterlijk gekeurd in:***
periode tot 2010	*jaar waarin tank op grond van het oude recht moest zijn gekeurd*
2010	*2025*
2011	*2026*
2012 t/m 2017	*2027*
2018	*2028*
2019	*2029*
2020	*2030*
2021	*2031*
2022	*2032*
2023	*2033*
2024	*2034*
2025 e.v.	*10 of 8 jaar na laatste keuring*

Artikel 4.988 (bodem: peilbuis bij enkelwandige opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt bij een ondergrondse opslagtank als bedoeld in artikel 4.987, eerste lid, onder c, ten minste een peilbuis geïnstalleerd. Per groep van drie ondergrondse opslagtanks kan ook een peilbuis worden geïnstalleerd als die opslagtanks binnen 10 m van elkaar liggen.

2 De peilbuis wordt geïnstalleerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

3 De positie van de peilbuis wordt bepaald aan de hand van:
- a de opbouw en samenstelling van de bodem;
- b de stand en stromingsrichting van het grondwater; en
- c de aanwezigheid en invloed van oppervlaktewaterlichamen en grondwateronttrekkingsactiviteiten.

4 De peilbuis is horizontaal op een afstand van minder dan 5 m gelegen van de ondergrondse opslagtank, tenzij dat niet mogelijk is. Als een peilbuis op een afstand van 5 m of meer van een ondergrondse opslagtank is geplaatst, is de horizontale afstand tussen de ondergrondse opslagtank en de peilbuis ten hoogste 8 m en heeft de vloeistof die in de opslagtank wordt opgeslagen een soortelijke massa die niet meer is dan de soortelijke massa van water.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.988 (bodem: peilbuis bij enkelwandige opslagtank) *Als een ondergrondse opslagtank enkelwandig is uitgevoerd zonder betonnen constructie met lekdetectie, moet een peilbuis worden geïnstalleerd om te controleren of er geen vloeistoffen uit de opslagtank lekken. Als opslagtanks dicht bij elkaar liggen (binnen 10 m) kan per groep van drie opslagtanks één peilbuis worden geïnstalleerd. De peilbuis moet worden geïnstalleerd door een persoon, onderneming of instantie met een daarvoor verleende erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
De peilbuis heeft de functie om een eventuele lekkage te signaleren. De bovenkant van het filter van de peilbuis bevindt zich ten minste 0,5 m onder de gemiddeld laagste grondwaterstand. Een ondergrondse opslagtank wordt in een gegraven tankput geplaatst die met zand wordt afgevuld ter bescherming tegen zettingen en opdrijven. Omdat een peilbuis binnen 5 m van de opslagtank moet worden geplaatst, wordt deze zoveel mogelijk in het zandbed aangebracht. Daarnaast moet de peilbuis overwegend stroomafwaarts geplaatst worden. Het bepalen van de stromingsrichting van het grondwater kan op verschillende manieren plaatsvinden:
- *Er kunnen meerdere peilbuizen geplaatst worden;*
- *Er is een bodemrapport aanwezig waarin de stromingsrichting is aangegeven;*
- *Er is een grondwatermodel aanwezig;*
- *De globale grondwaterstromingsrichting kan worden bepaald door bijvoorbeeld de aanwezigheid van oppervlaktewater.*

De lokale freatische grondwaterstroming kan door de aanwezigheid van een gegraven tankput, leidingtracé, funderingen en dergelijke beïnvloed zijn. Voor het bepalen van de locatie van de peilbuis dient daar rekening mee gehouden te worden.

Toelichting artikel 4.988 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging in het tweede lid wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.989 (bodem: bemonsteren peilbuis)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt een geïnstalleerde peilbuis ten minste eenmaal per jaar bemonsterd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

2 De monsters worden onderzocht door een laboratorium met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000. De resultaten van onderzoeken van monsters worden ten minste drie jaar bewaard.

3 Als in de ondergrondse opslagtank gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger of olie die geen vloeibare gevaarlijke stof van ADR-klasse 3 is wordt opgeslagen, worden de monsters onderzocht op aanwezigheid van:
   a minerale oliecomponenten volgens NEN-EN-ISO 9377-2; en
   b vluchtige aromaten volgens NEN-EN-ISO 15680.

4 Als in de ondergrondse opslagtank pekel wordt opgeslagen, worden de monsters onderzocht op de aanwezigheid van chloride volgens NEN-EN-ISO 15682.

5 Als in de ondergrondse opslagtank stoffen worden opgeslagen waarvoor geen NEN, NEN-EN of ISO is vastgesteld voor het onderzoek naar de aanwezigheid van die stoffen, worden de monsters onderzocht volgens een methode die daarvoor geschikt is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.989 (bodem: bemonsteren peilbuis) *Dit artikel regelt dat een peilbuis ten minste eenmaal per jaar moet worden bemonsterd door een persoon, onderneming of instantie met een erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Het derde lid bepaalt op welke parameters de grondwatermonsters geanalyseerd moeten worden. Als in de ondergrondse opslagtank pekel wordt opgeslagen, moeten de monsters worden geanalyseerd op chloride.
Toelichting artikel 4.989 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging van het eerste lid wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*
De aan het tweede lid toegevoegde zin is nodig vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.
In het vierde lid wordt NEN-EN-ISO 15682 toegevoegd als de analysemethode voor het onderzoek naar de aanwezigheid op chloride. Per abuis ontbrak deze norm waardoor het niet duidelijk was welke norm van toepassing was op de analysemethode.
Peilbuizen moeten worden bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen die in een ondergrondse opslagtank worden opgeslagen. Naast gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger of olie die geen vloeibare gevaarlijke stof van ADR-klasse 3 is, kan het gaan om vloeistoffen van de ADR-klassen 5.1, 8, verpakkingsgroep II of III of 9 of om oliën of vetten. Niet voor al deze stoffen bestaat een gestandaardiseerde analysemethode, vastgelegd in een NEN, NEN-EN of ISO, waarnaar kan worden verwezen in artikel 4.989. Op grond van het nieuwe vijfde lid moet voor stoffen waarvoor geen gestandaardiseerde analysemethode is vastgesteld, gebruik worden gemaakt van een methode die geschikt is om de aanwezigheid daarvan vast te stellen. Het laboratorium dat de analyse heeft verricht geeft in het analyserapport een verantwoording over de gebruikte methode. Dat is een verplichting die voortvloeit uit AS SIKB 3000 waarvoor het laboratorium moet beschikken over een erkenning bodemkwaliteit. Op grond van het Besluit bodemkwaliteit is het laboratorium verplicht om bij het verrichten van analyses te voldoen aan AS SIKB 3000.

Artikel 4.990 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem bevindt het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een ondergrondse opslagtank zich:
   a boven een vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b boven of in een vulpuntmorsbak die een inhoud heeft van ten minste 5 l als die op de opslagtank is geplaatst of ten minste 65 l in andere gevallen.
   Toelichting artikel 4.919 onder b, 4.972 onder b, en 4.990 eerste lid, onder b [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *De maatvoering van een vulpuntmorsbak volgt uit BRL SIKB 7800. Dit betekent dat bij opslagtanks die moeten worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL, de maatvoering moet worden gerealiseerd volgens die BRL. Door de wijziging van de artikelen 4.919, 4.972 en 4.990 Bal geldt de maatvoering voor een vulpuntmorsbak voortaan ook ingeval BRL SIKB 7800 niet van toepassing is. Hiermee wordt duidelijk vastgelegd waaraan de installatie zelf altijd moet voldoen, ook in situaties dat deze niet verplicht door een bedrijf met erkenning bodemkwaliteit is aangelegd. Dit betreft het herstel van een omissie. Op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer die golden voor inwerkingtreding van de Omgevingswet, was in alle situaties de installatie volgens BRL SIKB 7800 verplicht. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is dat niet meer in alle situaties het geval. Hierdoor is de eis voor de maatvoering van een vulpuntmorsbak die via BRL SIKB 7800 was geregeld, in sommige situaties komen te vervallen. Deze eis is nu weer opgenomen.*

2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider, als in de ondergrondse opslagtank gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, oliën of vetten worden opgeslagen.

3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarde voor olie, bedoeld in artikel 4.1003.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.990 (bodem: aansluitpunt vulleiding of leegzuigleiding) *Dit artikel bepaalt dat het aansluitpunt van een vul- of leegzuigleiding zich moet bevinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een vulpuntmorsbak. Bij het vullen en legen bestaat immers het risico dat wordt gemorst of dat vloeistof uitstroomt naar de bodem.*
Als een vloeistofdichte bodemvoorziening is toegepast, moet het deel van het vuilwaterriool dat hierop is aangesloten vloeistofdicht zijn vanaf de aansluiting van de bodemvoorziening tot aan de slibvangput en olieafscheider. Als het afvalwater voldoet aan de emissiegrenswaarde voor olie die is gesteld in artikel 4.1003, geldt de eis van vloeistofdichtheid van het vuilwaterriool niet.
De vloeistofdichte bodemvoorziening waarop oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen worden opgeslagen mag op grond van het vierde lid niet zijn aangesloten op een vuilwaterriool. Dat betekent dat het afvalwater en het hemelwater van de vloeistofdichte bodemvoorziening als afval moeten worden afgevoerd.
Toelichting artikelen 4.990 en 4.990a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*

Artikel 4.990a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.990, eerste lid, onder a, niet aangesloten op het vuilwaterriool, als in de ondergrondse opslagtank vloeistoffen worden opgeslagen van:

a ADR-klasse 5.1;
b ADR-klasse 8, verpakkingsgroep II of III; of
c ADR-klasse 9, die het aquatisch milieu verontreinigen.

Toelichting artikelen 4.990 en 4.990a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op artikel 4.990a[1] de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*
[1]De toelichting op artikel 4.990a ***Toelichting artikelen 4.919 en 4.919a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400*** *De regel dat een vloeistofdichte bodemvoorziening of lekbak niet is aangesloten op het vuilwaterriool is niet gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. Deze regel stond dan ook ten onrechte in de artikelen 4.919, 4.931, 4.947, 4.972, 4.990, 4.1014, 4.1020 en 5.18. Met het opnemen van deze regels in de nieuwe artikelen 4.919a, 4.931a, 4.947a, 4.972a, 4.990a, 4.1014a, 4.1020a en 5.18a wordt deze omissie hersteld. In deze nieuwe artikelen is bepaald dat de regels zijn gesteld met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater.*

Artikel 4.991 (bodem: keuring kathodische bescherming)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de kathodische bescherming op een ondergrondse opslagtank van staal en de daarop aangesloten leidingen van staal ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De resultaten van beoordelingen worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.991 (bodem: controle kathodische bescherming) *Onderdeel van het verplichte installatiecertificaat is dat een ondergrondse opslagtank van staal en de daarop aangesloten leidingen van staal, zijn voorzien van kathodische bescherming. Op grond van de BRL-K903 is een kathodische bescherming niet vereist als de specifieke elektrische weerstand van de bodem meer is dan 100 Ω.m (ohmmeter) of beschadiging van de opslagtank door zwerfstromen niet te verwachten is. In dit artikel is bepaald dat de aanwezige kathodische bescherming jaarlijks moet worden beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Toelichting artikelen 4.991 tot en met 4.993 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van het opschrift van artikel 4.991 hangt samen met het opschrift van artikel 4.972b (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*
Aan de artikelen 4.991, 4.992 en 4.993 worden nieuwe leden toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.
Toelichting artikelen 4.972b en 4.991 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Deze wijzigingen zijn alleen redactioneel van aard.*

Artikel 4.992 (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming is aangebracht)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt ten minste eenmaal per jaar een stroomopdrukproef verricht als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht.
2 De stroomopdrukproef wordt verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
3 De resultaten van stroomopdrukproeven worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.992 (bodem: stroomopdrukproef als geen kathodische bescherming) *Op grond van de BRL-K903 is een kathodische bescherming op een ondergrondse opslagtank van staal en de daarop aangesloten leidingen van staal niet vereist als de specifieke elektrische weerstand van de bodem meer is dan 100 Ω.m (ohmmeter) of beschadiging van de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen door zwerfstromen niet te verwachten is. De specifieke elektrische weerstand blijkt uit een bodemweerstandsmeting.*

Als een ondergrondse opslagtank van staal of de daarop aangesloten leiding van staal niet is voorzien van een kathodische bescherming, dient op grond van dit artikel ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef uitgevoerd te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Toelichting artikelen 4.991 tot en met 4.993 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van het opschrift van artikel 4.991 hangt samen met het opschrift van artikel 4.972b (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*
Aan de artikelen 4.991, 4.992 en 4.993 worden nieuwe leden toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.
Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*
Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Artikel 4.993 (bodem: controle water en bezinksel bij opslagtank van staal)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem vindt bij een ondergrondse opslagtank van staal waarin vloeibare brandstoffen worden opgeslagen, ten minste eenmaal per jaar een controle plaats op de aanwezigheid van water en bezinksel.
2 De controle op de aanwezigheid van water en bezinksel vindt ten minste eenmaal per drie jaar plaats als:
  a de ondergrondse opslagtank een volledige inwendige coating heeft die voldoet aan BRL-K779; en
  b de inwendige coating is aangebracht door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.
3 De controle wordt verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
4 De resultaten van controles worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.993 (bodem: controle water en bezinksel bij opslagtank van staal) *Als in de opslagtank vloeibare brandstoffen zijn opgeslagen moet jaarlijks een controle plaatsvinden op de aanwezigheid van water en bezinksel. Met vloeibare brandstoffen worden bedoeld gasolie, diesel en huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger. De controle op en het verwijderen van eventueel (condens-) water bij een ondergrondse opslagtank voor brandstof is van belang om de opslagtank in goede staat te houden, met name het voorkomen van roestvorming in de opslagtank. Bijkomend voordeel is dat dit de conditie van de brandstof ten goede komt.*
De controle kan eenmaal per drie jaar plaatsvinden als de opslagtank inwendig is voorzien van een coating. De coating beschermt de opslagtank tegen roestvorming waardoor de risico's op degradatie van de tank worden verminderd.
De controle moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Toelichting artikelen 4.991 tot en met 4.993 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van het opschrift van artikel 4.991 hangt samen met het opschrift van artikel 4.972b (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*
Aan de artikelen 4.991, 4.992 en 4.993 worden nieuwe leden toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.
Toelichting artikel 4.993 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging. In het Invoeringsbesluit Omgevingswet werd per abuis twee keer een derde lid aan artikel 4.993 van het Bal toegevoegd. Dit is hersteld.*

Artikel 4.994 (bodem: verwijderen water)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt water dat tijdens de controle, bedoeld in artikel 4.993, is aangetroffen, zo spoedig mogelijk verwijderd.
2 Van het verwijderde water worden de elektrische geleidbaarheid en de zuurgraad beoordeeld.
3 Als bij de derde opeenvolgende meting blijkt dat de zuurgraad en de elektrische geleidbaarheid van het water niet voldoen aan paragraaf 3.4 van SIKB Protocol 6802, wordt een inwendige keuring verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
4 Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing als de ondergrondse opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand.
5 Een systeem voor lekdetectie:
   a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en
   Toelichting artikel 4.994, vijfde lid, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 (wijziging van artikelen 4.917, 4.918, 4.929, 4.930, 4.932, 4.938, 4.948, 4.967, 4.968, 4.975, 4.986, 4.987 en 4.994) *Het beheer van BRL-K903 heeft KIWA overgedragen aan SIKB. De BRL heeft daardoor een andere aanduiding gekregen, namelijk BRL SIKB 7800, beoordelingsrichtlijn voor Tankinstallaties (ontwerpen, installeren, modificeren, (her)classificeren, keuren en herstellen). Het betreft dus geen nieuwe BRL. De bestaande wijzigingsbladen voor BRL-K903 zijn verwerkt in de BRL SIKB 7800 die daarmee het karakter heeft gekregen van een geconsolideerde versie. Deze wijziging was in de Regeling bodemkwaliteit al doorgevoerd met de regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 5 juni 2020, nr. IENW/BSK-2020/88007 (Stcrt. 2020, 28628). De wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving dienen ertoe om bij die wijziging van de Regeling bodemkwaliteit aan te sluiten. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij de hiervoor genoemde regeling van 5 juni 2020.*
   b wordt ten minste eenmaal per jaar beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.994 (bodem: verwijderen water) *Als tijdens de controle, bedoeld in artikel 4.993, water wordt aangetroffen, wordt dit zo spoedig mogelijk uit de opslagtank verwijderd. Ook moet de elektrische geleidbaarheid en zuurgraad daarvan worden beoordeeld. In SIKB protocol 6802 zijn daarvoor eisen opgenomen. Als tijdens een derde opeenvolgende meting blijkt dat het verwijderde water niet aan die eisen voldoet moet een inwendige beoordeling van de tank worden verricht.*
Het bepalen van de elektrische geleidbaarheid en zuurgraad van het verwijderde water is niet nodig als de opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand. Het systeem voor lekdetectie moet wel zijn aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K903 en moet ten minste eenmaal per jaar worden beoordeeld en goedgekeurd door een zo'n onderneming. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.

Artikel 4.995 (informeren: inwendige keuring bij aantreffen water)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt voor het begin van de inwendige keuring, bedoeld in artikel 4.994, derde lid, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.995 (informeren: over inwendige keuring bij aantreffen water) *Het bevoegd gezag wordt geïnformeerd voordat een inwendige keuring wordt verricht. Daarmee is het bevoegd gezag op de hoogte van de inwendige keuring en kan op grond daarvan besluiten om toezicht te houden op de activiteiten.*

Artikel 4.996 (bodem: opslagtank met afgewerkte olie)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt een ondergrondse opslagtank van staal waarin afgewerkte olie wordt opgeslagen, jaarlijks geleegd.
2 Voordat een ondergrondse opslagtank waarin afgewerkte olie is opgeslagen gebruikt gaat worden voor het opslaan van een andere vloeistof, wordt een keuring verricht volgens artikel 4.997.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.996 (bodem: opslagtank met afgewerkte olie) *Als in de ondergrondse opslagtank afgewerkte olie is opgeslagen dan moet deze jaarlijks worden geleegd. Als de opslagtank vervolgens wordt gebruikt voor het opslaan van een andere vloeistof dan moet eerst een keuring worden verricht volgens artikel 4.997.*
Toelichting artikel 4.996 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele aanpassing om het gebruik van het begrip «opslagtank van staal» in de betreffende paragraaf van het Bal te harmoniseren.*

Artikel 4.997 (bodem: keuring ondergrondse opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden een ondergrondse opslagtank met de daarop aangesloten leidingen beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800.
2 De keuringen vinden plaats volgens de termijnen, bedoeld in tabel 4.997.
3 Een ondergrondse opslagtank waarin afgewerkte olie wordt opgeslagen, wordt ten minste eenmaal per vijf jaar beoordeeld en goedgekeurd. De eerste keuring vindt plaats binnen vijf jaar na de installatie van de opslagtank.
4 Een ondergrondse opslagtank is voor de keuring leeggemaakt en inwendig gereinigd en wordt bij de keuring inwendig beoordeeld.

Toelichting artikelen 4.976a (nieuw), 4.976b (nieuw), 4.976c (nieuw), 4.976d (nieuw) en 4.997, artikelen 4 en 5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.976a, 4.976b, 4.976c, 4.976d en 4.997 Bal wordt verwezen naar de paragrafen **2.3 en 4.3** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

5 Het inwendig reinigen en het inwendig beoordelen als bedoeld in het vierde lid is niet vereist als de ondergrondse opslagtank dubbelwandig is uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand en dat systeem:
   a is aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800; en
   b ten minste eenmaal per jaar wordt beoordeeld en goedgekeurd door een onderneming als bedoeld onder a.

Tabel 4.997 Keuringstermijnen

Type opslagtank en wand	Type vloeistof	Termijn eerste keuring in jaren	Termijn volgende keuringen in jaren
Staal enkelwandig en niet geplaatst in een ondergrondse bak als bedoeld in artikel 4.987, eerste lid, onder b			
Geen volledige inwendige coating	Diesel, gasolie of huisbrandolie	10	10 of 8[1]
	Overige vloeistoffen	15	15
Volledige inwendige coating, maar voldoet niet aan BRL-K779 of niet aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	Diesel, gasolie of huisbrandolie	10	10 of 8[1]
	Overige vloeistoffen	15	20
Volledige inwendige coating die voldoet aan BRL-K779 en is aangebracht en bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL	Alle vloeistoffen	20	20
Staal dubbelwandig met een systeem voor lekdetectie in de wand of enkelwandig en geplaatst in een ondergrondse bak als bedoeld in artikel 4.987, eerste lid, onder b	Alle vloeistoffen	20	20
Kunststof enkelwandig of dubbelwandig	Alle vloeistoffen	15	15

[1] afhankelijk van resterende tankwanddikte bij herkeuring:
- meer dan 4,5 mm: 10 jaar
- 4,5 mm of minder en ten minste 3,6 mm: 8 jaar
- minder dan 3,6 mm: afkeuring

Toelichting artikel 4.987, tabel 4.997 en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal, die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, de keuringstermijnen aan te scherpen, wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Uit artikel 4.1003c Bal volgt dat tot en met 31 december 2027 de aangescherpte keuringstermijnen (van 10 of 8 jaar) niet gelden voor bestaande opslagtanks. Het gaat daarbij om ondergrondse opslagtanks die:
- *van staal zijn en enkelwandig;*
- *niet geplaatst zijn in een ondergrondse bak;*
- *worden gebruikt voor het opslaan van diesel, gasolie of huisbrandolie;*
- *zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025 (datum van de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit);*
- *geen volledige inwendige coating hebben die voldoet aan BRL-K779; en*
- *geen coating hebben die is aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.*

Dit artikel is opgenomen om te voorkomen dat voor opslagtanks die voor 1 januari 2015 zijn geïnstalleerd of voor de laatste keer zijn gekeurd, er direct bij inwerkingtreding van dit verzamelbesluit sprake is van een overtreding van artikel 4.997, tweede lid, Bal. Als de nieuwe keuringstermijnen namelijk direct van kracht worden op alle bestaande opslagtanks dan zou een opslagtank die bijvoorbeeld op 31 december 2014 is geïnstalleerd uiterlijk op 31 december 2024 moeten zijn gekeurd. Voor die tank overtreedt de eigenaar dan per 1 januari 2025 artikel 4.997, tweede lid. Dat rechtsgevolg is niet wenselijk. Om die reden is voorzien in overgangsrecht dat materieel is uitgewerkt op 1 januari 2028. Vanaf die datum gelden de nieuwe keuringstermijnen voor alle enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal waarin diesel, gasolie of huisbrandolie wordt opgeslagen en die niet volledig zijn voorzien van inwendige coating die voldoet aan de gestelde eisen. In de volgende tabel is een overzicht weergegeven wanneer een dergelijke opslagtank op grond van artikel 4.1003c in samenhang met artikel 4.997, tweede lid, en tabel 4.997 Bal uiterlijk moet zijn gekeurd.

Opslagtank geïnstalleerd of gekeurd in:	***Uiterlijk gekeurd in:***
periode tot 2010	*jaar waarin tank op grond van het oude recht moest zijn gekeurd*
2010	*2025*
2011	*2026*
2012 t/m 2017	*2027*
2018	*2028*
2019	*2029*
2020	*2030*
2021	*2031*
2022	*2032*
2023	*2033*
2024	*2034*
2025 e.v.	*10 of 8 jaar na laatste keuring*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.997 (bodem: keuring ondergrondse opslagtank) *Ondergrondse opslagtanks en de daarop aangesloten leidingen moeten periodiek gekeurd worden door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. In tabel 4.997 is aangegeven wat de termijn is voor de eerste keuring na installatie van de opslagtank en wat de herkeuringstermijnen zijn. De termijnen zijn afhankelijk van de wijze van uitvoering van de opslagtank (enkelwandig of dubbelwandig en staal of kunststof) en het al dan niet aanwezig zijn van een inwendige coating die is aangebracht door een gecertificeerde onderneming. Voor opslagtanks waarin afgewerkte olie wordt opgeslagen geldt op grond van het derde lid een afwijkende termijn. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Omdat in het eerste lid is aangegeven dat de opslagtank moet zijn goedgekeurd mag het opslaan niet worden voortgezet als de opslagtank is afgekeurd. De aanwezige vloeistof zal dan ook moeten worden verwijderd en de opslagtank zal moeten worden afgevoerd als afvalstof. Volgens artikel 2.11, tweede lid, onder j, moeten afvalstoffen worden afgevoerd binnen acht weken na beëindiging van een activiteit. Dat betekent dat een afgekeurde opslagtank, die als afvalstof kan worden beschouwd, binnen acht weken moet zijn afgevoerd naar een erkende verwerker.

Artikel 4.998 (bodem: visuele controle ondergrondse opslagtank van beton)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt een ondergrondse opslagtank van beton die wordt gebruikt voor het opslaan van pekel ten minste eenmaal per jaar leeggemaakt en aan de binnenzijde visueel gecontroleerd.
2 Als tijdens de controle verwering of beschadiging is geconstateerd, wordt de opslagtank gerepareerd voordat die weer in gebruik wordt genomen. Van de verrichte reparatie wordt een aantekening gemaakt.
3 Ten minste eenmaal per zes jaar worden de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen beoordeeld en goedgekeurd door degene die de opslagtank heeft geïnstalleerd.
4 De resultaten van controles en de aantekeningen van reparaties worden ten minste drie jaar bewaard.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.998 (visuele keuring ondergrondse opslagtank van beton) *Een ondergrondse opslagtank van beton die wordt gebruikt voor het opslaan van pekel moet in ieder geval ieder jaar worden leeggemaakt en aan de binnenzijde visueel worden gekeurd. Een reparatie is vereist als tijdens de keuring verwering of beschadiging is geconstateerd. Als geen reparatie plaatsvindt zal het opslaan van pekel moeten worden beëindigd en de opslagtank worden afgevoerd als afvalstof. Volgens artikel 2.11, tweede lid, onder j, moeten afvalstoffen worden afgevoerd binnen acht weken na beëindiging van een activiteit.*
Ten minste eenmaal per 6 jaar moeten de opslagtank en de daarop aangesloten leidingen worden beoordeeld en goedgekeurd door degene die de opslagtank heeft geïnstalleerd.
Toelichting artikel 4.998 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van het artikel wordt «keuring» vervangen door «controle». Een vergelijkbare wijziging wordt doorgevoerd in het eerste en tweede lid. Met deze wijziging wordt duidelijk gemaakt dat het hierbij niet gaat om keuringen door onafhankelijke inspectie-instanties maar om controles die door degene die de activiteit verricht zelf kunnen worden verricht. Het nieuwe vierde lid wordt toegevoegd vanwege het vervallen van artikel 5.21. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het vervallen van dat artikel.*

Artikel 4.999 (bodem: verwijderen of onklaar maken van afgekeurde opslagtank)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de vloeistof direct verwijderd als een ondergrondse opslagtank is afgekeurd.
2 Een afgekeurde ondergrondse opslagtank met de daarop aangesloten leidingen wordt binnen acht weken na de afkeuring verwijderd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K902 of BRL-K904.
3 Als verwijdering van de ondergrondse opslagtank door de ligging redelijkerwijs niet mogelijk is, wordt de opslagtank met de daarop aangesloten leidingen binnen acht weken na de afkeuring onklaar gemaakt door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL-K902 of BRL-K904.
Toelichting artikel 4.999, derde lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een wetstechnische wijziging.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.999 (bodem: verwijderen of onklaar maken van afgekeurde opslagtank) *Verwijdering van een ondergrondse opslagtank is verplicht als deze niet is goedgekeurd. Beëindiging van de opslag (verwijderen van de vloeistof) is verplicht als de tank is afgekeurd. Na afkeuring van een tank moet deze dus binnen acht weken worden verwijderd. Na afkeuring zou de tank natuurlijk ook kunnen worden gerepareerd. Als na reparatie de tank alsnog wordt goedgekeurd kan het opslaan worden gecontinueerd.*
Niet alleen de tank maar ook alle aanwezige leidingen moeten worden verwijderd. Ook in die leidingen kunnen vloeistoffen zijn achtergebleven en moeten daarom worden verwijderd. Het verwijderen moet volgens BRL-K902 of BRL-K904 worden uitgevoerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor die beoordelingsrichtlijnen. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Als een opslagtank is afgekeurd moet het bevoegd gezag daarover onverwijld worden geïnformeerd op grond van artikel 4.1000. Het bevoegd gezag wordt daarmee in staat gesteld om toezicht te houden op het verwijderen of onklaar maken van de opslagtank.

Artikel 4.1000 (informeren: afkeuring opslagtank)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt onverwijld geïnformeerd over het afkeuren van een ondergrondse opslagtank.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1000 (informeren: afkeuring opslagtank) *Het bevoegd gezag wordt onverwijld geïnformeerd over het afkeuren van een ondergrondse opslagtank. Daarmee is het bevoegd gezag op de hoogte van het afkeuren en kan op grond daarvan besluiten om toezicht te houden op de activiteiten.*

Artikel 4.1001 (informeren en gegevens en bescheiden: verwijderen of onklaar maken opslagtank)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste tien dagen voor het verwijderen of het onklaar maken van een ondergrondse opslagtank daarover geïnformeerd.
2 Ten hoogste drie maanden na het verwijderen of het onklaar maken van de ondergrondse opslagtank wordt een rapportage daarover verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1001 (informeren en gegevens en bescheiden: verwijderen of onklaar maken opslagtank) *Als een ondergrondse opslagtank wordt verwijderd of onklaar wordt gemaakt moet het bevoegd gezag tien dagen daar aan voorafgaand worden geïnformeerd. Ten hoogste drie maanden na het verwijderen of het onklaar maken wordt een rapportage van de tanksanering aan het bevoegd gezag verstrekt.*

Artikel 4.1001a (bodem: financiële zekerheid)

1 Voor een ondergrondse opslagtank waarin gasolie, diesel, huisbrandolie of afgewerkte olie wordt opgeslagen is financiële zekerheid gesteld ter dekking van aansprakelijkheid voor schade aan de bodem als gevolg van dat opslaan.
2 De financiële zekerheid is € 225.000,– per ondergrondse opslagtank. Bij meer dan zes ondergrondse opslagtanks, waarin stoffen als bedoeld in het eerste lid of artikel 4.977, eerste lid, worden opgeslagen, is de financiële zekerheid € 1.350.000,– in totaal.
3 De financiële zekerheid wordt in stand gehouden tot:
   a vier weken nadat het rapport van het bodemonderzoek, bedoeld in artikel 5.5, is verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2; of
   b als de bodemkwaliteit wordt hersteld op grond van artikel 5.6: tot vier weken nadat het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, is geïnformeerd over de beëindiging van de herstelwerkzaamheden op grond van artikel 5.7.

Toelichting artikel 4.977 derde lid onder b, artikel 4.1001a derde lid onder b, artikel 5.6a (nieuw) en artikel 5.7 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Aan paragraaf 5.2.1 Bal is een artikel toegevoegd (artikel 5.6a Bal) dat betrekking heeft op de informatie die moet worden verstrekt voorafgaand aan het begin van de herstelwerkzaamheden en na beëindiging van de herstelwerkzaamheden.*
In artikel 5.6a Bal zijn de gegevens opgenomen die voor het begin van de werkzaamheden moeten worden verstrekt door degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal, verricht. Dit is een verbijzondering van de gegevens die op grond van het oude recht ook al moesten worden verstrekt. De gegevens die moeten worden verstrekt zullen voorhanden zijn bij de partijen (adviseur, aannemer en milieukundig begeleider) die zijn ingeschakeld om de bodem te herstellen.
In artikel 5.6a, eerste lid, Bal zijn de gegevens opgenomen die ten minste vier weken voor het begin van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de verwachte datum van het begin van de herstelwerkzaamheden is. Daarnaast moeten gegevens worden verstrekt over de begrenzing van de locatie waarop de werkzaamheden plaatsvinden met een aanduiding op een kaart en op een dwarsprofiel en de hoeveelheid af te voeren grond. Ook de herstelwaarde voor de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit die volgt uit artikel 5.6 Bal moeten blijken uit de aangeleverde informatie. Als uit het eindonderzoek bodem blijkt dat het grondwater is verontreinigd, wordt de kwaliteit van het grondwater hersteld tot de waarden van een bodemrapport volgens NEN 5740 waarin de grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit is vastgelegd. Als er geen bodemonderzoek voor aanvang van de activiteit is verricht, wordt een referentieniveau bepaald waaraan het eindonderzoek bodem wordt getoetst. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de streefwaarden uit de Circulaire bodemsanering per 2013, grondwatermetingen uit de omgeving of de bepalingsgrenzen van het laboratorium. De onderbouwing van het referentieniveau wordt opgenomen in het rapport met de resultaten van het eindonderzoek bodem.

Tot slot moet informatie worden verstrekt over de lozingsroutes als afvalwater wordt geloosd.
In artikel 5.6a, tweede lid, Bal is de informatie opgenomen die ten minste een week voor het begin van de herstelwerkzaamheden moet worden verstrekt. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de herstelwerkzaamheden binnen de gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. De informatie bevat de naam en het adres van degene die het herstel uitvoert. Als een milieukundig begeleider wordt ingeschakeld moeten de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten en de naam en het adres van de milieukundig begeleider worden aangegeven. Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag controleren of de herstelwerkzaamheden en de milieukundige begeleiding worden verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit. Zowel de onderneming als de milieukundig begeleider moeten een erkenning voor BRL SIKB 6000 bezitten.
Als de op grond van artikel 5.6a, eerste of tweede lid, Bal verstrekte gegevens wijzigen, dan worden deze wijzigingen op grond van artikel 5.6a, derde lid, Bal onverwijld aan het bevoegd gezag verstrekt. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de herstelwerkzaamheden het bevoegd gezag opnieuw moet worden geïnformeerd.
Artikel 5.7 Bal is opnieuw vastgesteld met een andere inhoud. In het nieuwe artikel 5.7 Bal is opgenomen welke gegevens ten hoogste vier weken na het beëindigen van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal verricht, verstrekt in ieder geval gegevens en bescheiden over het resultaat van de milieukundige processturing en het resultaat van de milieukundige verificatie. Deze gegevens worden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag zoals bedoeld in de BRL SIKB 6000. Onderdeel van de milieukundige processturing is een omschrijving van eventuele bijzondere omstandigheden die zich tijdens de herstelwerkzaamheden hebben voorgedaan.
De resultaten van de milieukundige verificatie betreffen de resultaten van de controlebemonstering, inclusief analysecertificaten en aanduiding van de plaatsen van bemonstering op een kaart. De ontvangen informatie geeft het bevoegd gezag inzicht in de mate van herstel van de bodemkwaliteit en of dit voldoende is uitgevoerd.
Door de wijziging van artikel 5.7 Bal is ook de verwijzing hiernaar in de artikelen 4.977 en 4.1001a Bal gewijzigd.

4 Het eerste lid is niet van toepassing als degene die de activiteit verricht een openbaar lichaam is.

Toelichting artikelen 4.1001a (nieuw) en 4.1001b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op deze artikelen de toelichting op de artikelen 4.977 (nieuw) en 4.978 (nieuw) Bal.*

Artikel 4.1001b (gegevens en bescheiden: bewijs van financiële zekerheid)

Binnen acht weken na het begin van de activiteit worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt waaruit blijkt dat is voldaan aan artikel 4.1001a.

Toelichting artikelen 4.1001a (nieuw) en 4.1001b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op deze artikelen de toelichting op de artikelen 4.977 (nieuw) en 4.978 (nieuw) Bal.*

Artikel 4.1002 (water: lozingsroute)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening die zich bevindt onder het aansluitpunt van een ondergrondse opslagtank waarin gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger, of oliën of vetten die geen vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 zijn worden opgeslagen, geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1002, eerste lid *Het eerste lid bepaalt vanwege het risico op vervuiling van het afvalwater met schadelijke stoffen dat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Afvalwater dat stoffen bevat van ADR-klasse 5.1, stoffen van verpakkingsgroep II of III van ADR-klasse 8, of stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen, wordt niet geloosd. De vloeistofdichte bodemvoorziening mag in dat geval geen aansluiting hebben op het vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1002, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via maatwerk is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

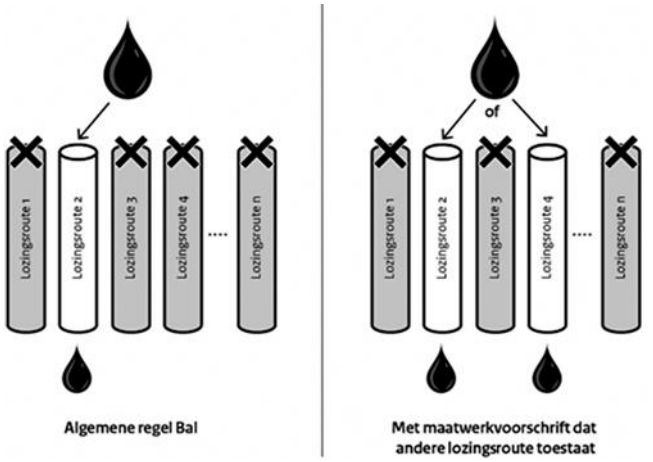

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.1003 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool)

Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool is de emissiegrenswaarde voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster, of dat afvalwater wordt voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider:

a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of

b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1003 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Omdat het afvalwater afkomstig van de vloeistofdichte bodemvoorziening verontreinigd kan zijn met olieachtige producten is een emissiegrenswaarde voor minerale olie opgenomen. Als een olieafscheider wordt toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoet, geldt geen emissiegrenswaarde. Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 1 november 2010 wordt aangenomen dat deze via toezicht en handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen dat ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».*

In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een slibvangput en olieafscheider nodig.

Toelichting artikel 4.1003 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in de aanhef is een redactionele wijziging.*

Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» in onderdeel a wordt dat hersteld.

Artikel 4.1003a (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.

2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.

3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting artikel 4.1003a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Steeds als in het Bal emissiegrenswaarden voor te lozen afvalwater zijn gesteld, is een artikel opgenomen over de meetmethoden waarmee kan worden bepaald of aan die emissiegrenswaarden wordt voldaan. Per abuis ontbrak een dergelijk artikel voor de emissiegrenswaarde die is gesteld in artikel 4.1003. Met het toevoegen van dit nieuwe artikel wordt deze omissie hersteld.*

Artikel 4.1003b (overgangsrecht: kathodische bescherming en coating)

Artikel 4.987, vierde en vijfde lid, is niet van toepassing op een opslagtank die is geïnstalleerd voor 1 januari 2025.

Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*
Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Artikel 4.1003c (overgangsrecht: keuring)

Artikel 4.997, tweede lid, is tot en met 31 december 2027 niet van toepassing op de termijnen, bedoeld in tabel 4.997, van 10 en 8 jaar, als het gaat om een ondergrondse opslagtank die:

a voor 1 januari 2025 is geïnstalleerd of gekeurd; en
b waarvan de termijn voor de volgende keuring, die voor 1 januari 2025 van toepassing was op die opslagtank, nog niet is verstreken.

Toelichting artikel 4.968, vierde lid (nieuw), artikel 4.973, artikel 4.982a (nieuw), artikel 4.987, vierde lid (nieuw) en vijfde lid (nieuw) artikel 4.992, artikel 4.1003b (nieuw) en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor ondergrondse opslagtanks van staal kathodische bescherming en de stroomopdrukproef verplicht te stellen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*
Als op een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, dient op grond van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal ten minste eens per jaar een stroomopdrukproef verricht te worden. De stroomopdrukproef moet worden verricht door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit.
De reikwijdte van het eerste lid van de artikelen 4.973 en 4.992 Bal is met deze wijziging verbreed door het vervangen van «een ondergrondse opslagtank van staal en op een ondergrondse leiding van staal» door «een ondergrondse opslagtank van staal of op een ondergrondse leiding van staal». Het woord «en» is vervangen door «of». Waar voorheen alleen een stroomopdrukproef verplicht was wanneer op zowel de opslagtank als op een ondergrondse leiding geen kathodische bescherming was aangebracht, moet deze proef nu plaatsvinden als een van beide niet is voorzien van kathodische bescherming.
De vrijstelling van de jaarlijkse stroomopdrukproef (als zwerfstromen niet zijn te verwachten) zoals was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, vervalt met deze wijziging. Door deze vrijstelling vond de controle op zwerfstromen alleen plaats bij de installatie van de tank en bij herkeuringen na 15 of 20 jaar. Als gevolg hiervan werd een ondergrondse opslagtank pas gecontroleerd na 15 of 20 jaar, terwijl in de tussentijd van alles mis kan gaan.
De artikelen 4.982a en 4.1003b Bal regelen overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks van staal die zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025. Op bestaande ondergrondse opslagtanks van staal of op de stalen leidingen waarop geen kathodische bescherming is aangebracht, hoeft niet alsnog een kathodische bescherming te worden aangebracht. De in deze artikelen gecreëerde uitzondering op artikel 4.968, vierde lid (nieuw), en artikel 4.987, vierde lid (nieuw) Bal, is op de voorwaarde dat er jaarlijks een stroomopdrukproef verricht wordt om de degradatietoestand van de opslagtank te controleren. Dat volgt uit de artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Toelichting artikel 4.987, tabel 4.997 en artikel 4.1003c (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de reden om voor enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal, die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, de keuringstermijnen aan te scherpen, wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Uit artikel 4.1003c Bal volgt dat tot en met 31 december 2027 de aangescherpte keuringstermijnen (van 10 of 8 jaar) niet gelden voor bestaande opslagtanks. Het gaat daarbij om ondergrondse opslagtanks die:

- *van staal zijn en enkelwandig;*
- *niet geplaatst zijn in een ondergrondse bak;*
- *worden gebruikt voor het opslaan van diesel, gasolie of huisbrandolie;*

- *zijn geïnstalleerd voor 1 januari 2025 (datum van de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit);*
- *geen volledige inwendige coating hebben die voldoet aan BRL-K779; en*
- *geen coating hebben die is aangebracht of bij beschadiging hersteld door een onderneming met een certificaat voor BRL-K790 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.*

Dit artikel is opgenomen om te voorkomen dat voor opslagtanks die voor 1 januari 2015 zijn geïnstalleerd of voor de laatste keer zijn gekeurd, er direct bij inwerkingtreding van dit verzamelbesluit sprake is van een overtreding van artikel 4.997, tweede lid, Bal. Als de nieuwe keuringstermijnen namelijk direct van kracht worden op alle bestaande opslagtanks dan zou een opslagtank die bijvoorbeeld op 31 december 2014 is geïnstalleerd uiterlijk op 31 december 2024 moeten zijn gekeurd. Voor die tank overtreedt de eigenaar dan per 1 januari 2025 artikel 4.997, tweede lid. Dat rechtsgevolg is niet wenselijk. Om die reden is voorzien in overgangsrecht dat materieel is uitgewerkt op 1 januari 2028. Vanaf die datum gelden de nieuwe keuringstermijnen voor alle enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal waarin diesel, gasolie of huisbrandolie wordt opgeslagen en die niet volledig zijn voorzien van inwendige coating die voldoet aan de gestelde eisen. In de volgende tabel is een overzicht weergegeven wanneer een dergelijke opslagtank op grond van artikel 4.1003c in samenhang met artikel 4.997, tweede lid, en tabel 4.997 Bal uiterlijk moet zijn gekeurd.

Opslagtank geïnstalleerd of gekeurd in:	***Uiterlijk gekeurd in:***
periode tot 2010	*jaar waarin tank op grond van het oude recht moest zijn gekeurd*
2010	*2025*
2011	*2026*
2012 t/m 2017	*2027*
2018	*2028*
2019	*2029*
2020	*2030*
2021	*2031*
2022	*2032*
2023	*2033*
2024	*2034*
2025 e.v.	*10 of 8 jaar na laatste keuring*

§ 4.98 Opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking

Artikel 4.1004 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking, met uitzondering van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1004 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een verdere toelichting op het toepassingsbereik wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.27. Het opslaan van organische peroxiden in verpakking valt buiten het toepassingsbereik. Die activiteit is geregeld in paragraaf 4.99.*
Onder de activiteit opslaan vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.

Artikel 4.1005 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de coördinaten van de opslagplaatsen, bedoeld in artikel 4.1008, eerste en tweede lid;
  b de hoeveelheid stoffen die per ADR-klasse ten hoogste wordt opgeslagen per opslagplaats;
  c de hoeveelheid stoffen van verpakkingsgroep I die ten hoogste wordt opgeslagen per opslagplaats;
  d de hoeveelheid stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening, die ten hoogste wordt opgeslagen per opslagplaats; en
  e als stoffen van ADR-klasse 4.1, 4.2 of 4.3 worden opgeslagen: een aanduiding of deze brandbaar zijn.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1005 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat geen gevaarlijke stoffen in verpakking mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de opslagvoorziening waar meer dan 2.500 kg brandbare gevaarlijke stoffen in verpakking wordt opgeslagen en van de opslagvoorziening waar meer dan 1.000 l brandbare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 2 in gasflessen wordt opgeslagen. Dat volgt uit de artikelen 4.1005, tweede lid, 4.1008, eerste en tweede lid en 4.1010. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de opslaglocatie tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.1008. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.1008, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.1009, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1005 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Aan het tweede lid wordt een aantal gegevens toegevoegd die een melding moet bevatten. Het gaat om de hoeveelheid stoffen die per ADR-klasse ten hoogste wordt opgeslagen, een opgave of stoffen van verpakkingsgroep I worden opgeslagen, de hoeveelheid stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit die ten hoogste wordt opgeslagen en de aanduiding of de stoffen van ADR-klasse 4.1, 4.2 of 4.3 die worden opgeslagen brandbaar zijn. Deze gegevens heeft het bevoegd gezag nodig om de gevaren van de opslagplaats te kunnen beoordelen en om te bezien of aan de veiligheidsafstanden wordt voldaan die zijn opgenomen in artikel 4.1008. De brandbaarheid van de stoffen van ADR-klasse 4.1, 4.2 en 4.3 heeft het bevoegd gezag nodig in verband met artikel 4.1010 waarin onder andere is bepaald dat de afstand, bedoeld in artikel 4.1008, alleen van toepassing is als in de opslagplaats stoffen worden opgeslagen van ADR-klasse 4.1, 4.2 of 4.3 die brandbaar zijn.
Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.

Artikel 4.1006 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.1012, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.

2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1006 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 15 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.1007 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, wordt voldaan aan de regels over:
a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1007 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.1008 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf de opslagplaats waar meer dan 2.500 kg gevaarlijke stoffen in verpakking, met uitzondering van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 2 in gasflessen, wordt opgeslagen:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 20 m; of
   b tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, omvat.

2 De afstand vanaf de opslagplaats in de buitenlucht waar meer dan 1.000 l brandbare gassen van ADR-klasse 2 in gasflessen wordt opgeslagen:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, is ten minste 15 m; of
   b tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, is ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, omvat.

3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en het tweede lid, aanhef en onder b, zijn van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers;
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert; of
   d ertoe leidt dat niet kan worden voldaan aan de interne afstanden vastgelegd in PGS 15.

4 Het eerste lid, aanhef en onder b, tweede lid, aanhef en onder b, en derde lid zijn niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
   a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
   b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, tweede lid, aanhef en onder b, en derde lid.

Toelichting artikel 4.1008 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.*
Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagplaats op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop zich een opslag- en transportbedrijf bevindt, zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.288 Bal. Uit artikel 3.285 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (het opslag- en transportbedrijf) ook het opslaan van gevaarlijke stoffen op dezelfde locatie valt.
Bij een bedrijf als een opslag- en transportbedrijf werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van gevaarlijke stoffen op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste en tweede lid.
De redactie van het derde lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het vierde en vijfde lid gewijzigd.
Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.

Artikel 4.1009 (informeren: afstanden)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.1008, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1009 (informeren: afstanden) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstanden, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstanden die liggen buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstanden. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.1009 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.1008, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.1010 (externe veiligheid: geen afstand bij afwezigheid brandbare stoffen)

Artikel 4.1008, eerste lid, is alleen van toepassing als in de opslagplaats gevaarlijke stoffen worden opgeslagen:
a van ADR-klasse 3; of
b van ADR-klasse 4.1, 4.2 of 4.3 die brandbaar zijn.

Toelichting artikelen 4.1010 en 4.1011 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen wordt «opslagvoorziening» vervangen door «opslagplaats». Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.*

Om de leesbaarheid van artikel 4.1008, eerste en tweede lid, te vergroten zijn de uitzonderingen die daarin stonden toegevoegd aan het nieuwe eerste en tweede lid van dit artikel. De kleinere afstanden die op grond van het eerste en tweede lid gelden als er een brandwerende voorziening aanwezig is, gelden niet alleen voor de afstanden tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht (artikel 4.1008, eerste lid, onder a, en tweede lid, onder a), maar ook voor de afstanden tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties (artikel 4.1008, eerste lid, onder b, tweede lid, onder b, en derde lid). In artikel 4.1008, eerste lid, onder b, tweede lid, onder b, en derde lid, wordt namelijk verwezen naar «de afstand, bedoeld onder a» respectievelijk «de afstand, bedoeld in het eerste lid, onder a». En de «afstand, bedoeld in het eerste lid, onder a» wordt door artikel 1011, eerste of tweede lid, verkleind tot 8 en 7,5 m.
In het derde lid wordt een onvolkomenheid hersteld door «bezwijkt bij brand niet» te wijzigen in «heeft een brandwerendheid van». Bezwijken is namelijk niet het enige criterium voor het in stand houden van een bepaalde mate van brandwerendheid.

Artikel 4.1011 (externe veiligheid: andere afstanden bij brandcompartiment of brandwerende voorziening)

1 De afstand, bedoeld in artikel 4.1008, eerste lid, onder a, is 8 m als de gevaarlijke stoffen in verpakking zijn opgeslagen in een brandcompartiment of als tussen de opslagplaats en de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11, wordt verricht, een brandwerende voorziening aanwezig is.
2 De afstand, bedoeld in artikel 4.1008, tweede lid, onder a, is 7,5 m als tussen de opslagplaats en de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11, wordt verricht, een brandwerende voorziening aanwezig is.
3 De brandwerende voorziening is ten minste 2 m hoog, strekt zich aan weerszijden van de opslagplaats ten minste 2 m uit en heeft een brandwerendheid van ten minste 60 minuten.

Toelichting artikelen 4.1010 en 4.1011 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze artikelen wordt «opslagvoorziening» vervangen door «opslagplaats». Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.*
Om de leesbaarheid van artikel 4.1008, eerste en tweede lid, te vergroten zijn de uitzonderingen die daarin stonden toegevoegd aan het nieuwe eerste en tweede lid van dit artikel. De kleinere afstanden die op grond van het eerste en tweede lid gelden als er een brandwerende voorziening aanwezig is, gelden niet alleen voor de afstanden tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht (artikel 4.1008, eerste lid, onder a, en tweede lid, onder a), maar ook voor de afstanden tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties (artikel 4.1008, eerste lid, onder b, tweede lid, onder b, en derde lid). In artikel 4.1008, eerste lid, onder b, tweede lid, onder b, en derde lid, wordt namelijk verwezen naar «de afstand, bedoeld onder a» respectievelijk «de afstand, bedoeld in het eerste lid, onder a». En de «afstand, bedoeld in het eerste lid, onder a» wordt door artikel 1011, eerste of tweede lid, verkleind tot 8 en 7,5 m.
In het derde lid wordt een onvolkomenheid hersteld door «bezwijkt bij brand niet» te wijzigen in «heeft een brandwerendheid van». Bezwijken is namelijk niet het enige criterium voor het in stand houden van een bepaalde mate van brandwerendheid.

Artikel 4.1012 (externe veiligheid: PGS 15)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1004, voldaan aan PGS 15.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op het opslaan van:
  a alcoholhoudende dranken in consumentenverpakkingen;
  b minder dan 400 kg in totaal van gewasbeschermingsmiddelen en biociden;
  c gasflessen met blusgassen voor direct gebruik;
  d gasolie, diesel of huisbrandolie met een vlampunt van 55 °C of hoger; en
  e viskeuze vloeistoffen die volgens paragraaf 2.2.3.1.5.1 van de ADR niet zijn onderworpen aan de voorschriften van de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1012 (externe veiligheid: PGS 15) *De opslag van gevaarlijke stoffen in verpakking moet zo plaatsvinden dat de risico's voor de omgeving aanvaardbaar zijn. Niet voor elke gevaarlijke stof en elke hoeveelheid is er sprake van een risico voor de omgeving. In paragraaf 3.2.9 zijn de ondergrenzen vastgelegd voor het van toepassing zijn van deze paragraaf. De maatregelen om risico's voor de omgeving tot een aanvaardbaar niveau te beperken, zijn opgenomen in PGS 15. Naast de maatregelen zijn in deze paragraaf voor bepaalde hoeveelheden en stoffen ook afstanden tot de omgeving opgenomen. Er is een apart artikel van toepassing voor gevaarlijke stoffen in verpakking in verkoopruimten.*
Opslag van gevaarlijke stoffen in verpakking moet plaatsvinden in een opslagvoorziening die voldoet aan de eisen die zijn opgenomen in de richtlijn PGS 15 Opslag van verpakte gevaarlijke stoffen. Door de PGS 15 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.
PGS 15 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Toelichting artikel 4.1012 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid worden vier opslagactiviteiten toegevoegd waarop PGS 15 niet van toepassing is. Het gaat daarbij om activiteiten die buiten het toepassingsgebied van PGS 15 vallen. Deze waren per abuis niet uitgezonderd in artikel 4.1012, tweede lid.*

In het tweede lid, onder f, worden uitgezonderd de viskeuze vloeistoffen die volgens paragraaf 2.2.3.1.5.1 van de ADR niet zijn onderworpen aan de voorschriften van de ADR. In een veiligheidsinformatieblad wordt doorgaans in de paragraaf «informatie t.b.v. het vervoer» aangegeven of de stof aan de viscositeitsregel voldoet. Stoffen die aan die regel voldoen, worden in PGS 15 niet als ADR geclassificeerde stoffen beschouwd. De viscositeitsregel in de ADR, onder 2.2.3.1.5.1, is als volgt: niet giftige, niet bijtende en niet milieugevaarlijke oplossingen en homogene mengsels met een vlampunt van 23 °C en hoger (viskeuze stoffen, zoals verven en lakken, uitgezonderd stoffen die meer dan 20% nitrocellulose bevatten) verpakt in houders met een inhoud van ten hoogste 450 l, zijn niet onderworpen aan de voorschriften van de ADR, als bij de beproeving van afscheiding van oplosmiddel de hoogte van de afgescheiden laag oplosmiddel kleiner is dan 3% van de totale hoogte, en als deze stoffen in de uitloopbeker met een uitloopopening van 6 mm middellijn bij 23 °C een uitlooptijd hebben van ten minste:
- *60 s; of*
- *40 s en niet meer dan 60% stoffen van ADR-klasse 3 bevatten.*

Toelichting artikel 4.1012 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit onderdeel bevat twee wijzigingen in artikel 4.1012, tweede lid, van het Bal. De eerste wijziging heeft betrekking op het vervallen van onderdeel c, dat betrekking had op gasflessen met giftige of bijtende gassen. Artikel 3.27 van het Bal wijst het opslaan van giftige of bijtende gassen van ADR-klasse 2 vanaf 25 liter aan als milieubelastende activiteit. Voor het opslaan van meer dan 1.500 liter giftige of bijtende gassen in gasflessen geldt een vergunningplicht (artikel 3.28, onder a). Voor het opslaan van ten hoogste 1.500 liter ammoniak of ethyleenoxide in gasflessen geldt PGS 15 (artikel 3.29, onder a, in samenhang met artikel 4.1012, tweede lid, onder c). Voor hoeveelheden tussen 25 en 1.500 liter geldt voor overige giftige en bijtende gassen alleen een meldplicht en een zorgplicht. In het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht gold voor het opslaan in gasflessen van andere giftige of bijtende stoffen dan ammoniak en ethyleenoxide een vergunningplicht (categorie 2.7 van bijlage I, onderdeel C, bij het Besluit omgevingsrecht).*
Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is er geen reden om voor de toepasselijkheid van PGS 15 onderscheid te maken tussen gasflessen met ammoniak en ethyleenoxide enerzijds en andere giftige en bijtende gassen anderzijds. Het is daarom wenselijk de uitzondering voor gasflessen met andere giftige en bijtende stoffen van ADR-klasse 2 dan ammoniak en ethyleenoxide, genoemd in artikel 4.1012, tweede lid, onder c, te laten vervallen. Het toepassingsgebied van de versie van PGS 15 die in bijlage II van de Omgevingsregeling is aangewezen (de INTERIM PGS 15) sluit hierop aan.
De tweede wijziging heeft betrekking op gasflessen met blusgassen. In het tweede lid, onderdeel d, was het opslaan van gasflessen met blusgassen uitgezonderd van de verplichting om te voldoen aan PGS 15. Volgens het oude recht, te weten artikel 4.4a, vierde lid, onder d, van de Activiteitenregeling milieubeheer, gold de uitzondering alleen voor gasflessen met blusgassen voor direct gebruik. Het gaat hierbij om gasflessen die als werkvoorraad worden aangehouden. Deze versoepeling is uit oogpunt van externe veiligheid verdedigbaar gelet op de doorgaans beperkte gevaarzetting van blusgassen als werkvoorraad. Voor gasflessen die worden opgeslagen voor handelsdoeleinden moet worden voldaan aan PGS 15.

Artikel 4.1013 (externe veiligheid: ruimte voor verkoop aan particulieren)

1 Artikel 4.1012, eerste lid, is niet van toepassing op een ruimte voor verkoop aan particulieren:
   a als het gaat om het opslaan van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 9, zonder bijkomend gevaar als bedoeld in de ADR, of producten voor persoonlijke verzorging; of
   b als niet meer wordt opgeslagen dan de hoeveelheden, bedoeld in tabel 4.1013, met inachtneming van het tweede tot en met vierde lid.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1013, eerste lid *Het eerste lid bevat voor ruimtes die zijn bedoeld voor verkoop aan particulieren een aantal uitzonderingen op de verplichting van artikel 4.1012 dat voldaan moet worden aan PGS 15. Op grond van onderdeel a is PGS 15 niet van toepassing op het opslaan in een verkoopruimte van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 9, zonder bijkomend gevaar. Onder ADR-klasse 9 valt een scala aan verschillende stoffen en voorwerpen. Uitsluitend de milieugevaarlijke stoffen vallen onder PGS 15. De belangrijkste groep wordt gevormd door de vloeibare en vaste stoffen die het aquatisch milieu kunnen verontreinigen. Voorbeelden zijn kwik(I)chloride, difenylether, chloorhexidine, diisopropylbenzenen en gechloreerde paraffinen. Of er sprake is van bijkomend gevaar en zo ja welk bijkomend gevaar blijkt uit het etiket dat op de verpakking aanwezig moet zijn. Daarnaast is het bijkomende gevaar vermeld op het veiligheidsinformatieblad.*
   In onderdeel a is ook bepaald dat PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van producten van persoonlijke verzorging in een verkoopruimte. Daarbij kan gedacht worden aan haarlak, scheerschuim en deodorant.
   Voor de uitzondering genoemd in het eerste lid, onder b, (geen overschrijding van de hoeveelheden genoemd in tabel 4.1013) geldt een aantal aanvullende voorwaarden die zijn opgenomen in het tweede tot en met het vierde lid.

2 Als boven de ruimte voor verkoop aan particulieren:
   a geen woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie ligt, gelden de hoeveelheden, bedoeld in het eerste lid, onder b, per brandcompartiment;
   b een woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie ligt die een functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, gelden de hoeveelheden, bedoeld in het eerste lid, onder b, per brandcompartiment; en
   c een woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie ligt die geen functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, en de ruimte een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag heeft van minder dan 60 minuten, worden alleen gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 opgeslagen als die zich bevinden in individuele consumentenverpakkingen met een inhoud van ten hoogste 5 l.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1013, tweede lid *De verschillende functies die zijn genoemd zijn omschreven in bijlage I, onder B bij het Besluit bouwwerken leefomgeving. Onder bijeenkomstfunctie wordt in dat besluit verstaan een gebruiksfunctie voor het samenkomen van personen voor kunst, cultuur, godsdienst, communicatie, kinderopvang, het verstrekken van consumpties voor het gebruik ter plaatse, ontspanning of het aanschouwen van sport. Een celfunctie is een gebruiksfunctie voor dwangverblijf van personen en een gezondheidszorgfunctie is een gebruiksfunctie voor medisch onderzoek, verpleging, verzorging of behandeling. Onder een logiesfunctie wordt verstaan een gebruiksfunctie voor het bieden van recreatief verblijf of tijdelijk onderdak aan personen. Een onderwijsfunctie is een gebruiksfunctie voor het geven van onderwijs en een woonfunctie een gebruiksfunctie voor het wonen.*
Als boven de ruimte voor verkoop aan particulieren geen van deze functies is gelegen dan gelden op grond van onderdeel a de hoeveelheden die zijn genoemd in tabel 4.1013 per brandcompartiment. Dat is volgens onderdeel b ook het geval als zich boven de ruimte voor verkoop aan particulieren wel een van deze functies is gelegen en die functie een functionele binding heeft met de hoofdactiviteit die wordt verricht op de locatie. Daarbij kan gedacht worden aan een bedrijfswoning boven de ruimte voor verkoop aan particulieren.
Onder een brandcompartiment moet volgens bijlage I, onder A bij het Besluit bouwwerken leefomgeving worden verstaan het gedeelte van een of meer bouwwerken bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand.
Uit onderdeel c volgt dat stoffen van ADR-klasse 3 (brandbare vloeistoffen) moeten worden opgeslagen in individuele consumentenverpakkingen met een inhoud van ten hoogste 5 l als boven de verkoopruimte een van de genoemde functies is gelegen en die ruimte een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag heeft van minder dan 60 minuten. Deze regel is niet van toepassing als de functie boven de verkoopruimte een functionele binding heeft met de hoofdactiviteit. Voor het bepalen van de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag kan de NEN 6068 worden gebruikt. Het toepassen van deze norm is niet verplicht.

3 Als ten hoogste 5 l gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 per stelling die niet breder is dan 1,35 m, niet in of boven een opvangbak wordt opgeslagen, gelden de hoeveelheden in tabel 4.1013, rij II, als of die in of boven een opvangbak zijn geplaatst.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1013, derde en vierde lid *Als gevaarlijke stoffen worden opgeslagen boven een opvangbak is het op grond van tabel 4.1013 over het algemeen toegestaan om grotere hoeveelheden op te slaan. Met een opvangbak kan over het algemeen namelijk worden voorkomen dat in geval van brand de opgeslagen brandbare vloeistof een plasbrand veroorzaakt die zich over de verkoopruimte verspreidt. In het vierde lid zijn specifieke eisen geformuleerd waaraan de opvangbak moet voldoen.*
Uit het derde lid volgt dat ook grotere hoeveelheden kunnen worden opgeslagen als het gaat om stoffen van ADR-klasse 3 die in een hoeveelheid van ten hoogste 5 l worden opgeslagen op een stelling die niet breder is dan 1,35 m.

4 Een opvangbak waarin of waarboven gevaarlijke stoffen in verpakking worden opgeslagen, is onbrandbaar en productbestendig en kan ten minste 100% van de daarin of daarboven opgeslagen stoffen opvangen.

Tabel 4.1013 Hoeveelheid gevaarlijke stoffen in verpakking in liters, die in een ruimte voor verkoop aan particulieren ten hoogste aanwezig is

Soort verpakte gevaarlijke stoffen	**Woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie boven ruimte voor verkoop aan particulieren, tenzij die functie een functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3**				**Geen woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie boven ruimte voor verkoop aan particulieren, of wel een of meer van die functies boven ruimte voor verkoop aan particulieren, als die functie een functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3**	
	Ruimte voor verkoop aan particulieren is geen brandcompartiment met een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van 60 minuten of meer		**Ruimte voor verkoop aan particulieren is een brandcompartiment met een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van 60 minuten of meer**			
	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak	**Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak**	**Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak**	**Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak**	**Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak**	**Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak**
I. Gevaarlijke stoffen in verpakking, met uitzondering van III, maar met inbegrip van II	500	750	500	750	1.000	1.500

Tabel 4.1013 Hoeveelheid gevaarlijke stoffen in verpakking in liters, die in een ruimte voor verkoop aan particulieren ten hoogste aanwezig is

Soort verpakte gevaarlijke stoffen	Woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie boven ruimte voor verkoop aan particulieren, tenzij die functie een functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3				Geen woonfunctie, bijeenkomstfunctie, onderwijsfunctie, celfunctie, gezondheidszorgfunctie of logiesfunctie boven ruimte voor verkoop aan particulieren, of wel een of meer van die functies boven ruimte voor verkoop aan particulieren, als die functie een functionele binding heeft met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3	
	Ruimte voor verkoop aan particulieren is geen brandcompartiment met een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van 60 minuten of meer		Ruimte voor verkoop aan particulieren is een brandcompartiment met een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag van 60 minuten of meer			
	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 niet in of boven opvangbak	Opslag gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 in of boven opvangbak
II. Gevaarlijke stoffen van ADR-klassen 2 en 3 in verpakking, met uitzondering van gebruiksklare ruitensproeiervloeistof met een vlampunt hoger dan 40 °C	75	150	150	300	300	800
III. Verfproducten van ADR-klasse 3 in metalen verpakkingen	8.000					

Toelichting tabel 4.1013 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De zinsnede «als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving» kan vervallen omdat voor de genoemde functies begripsomschrijvingen zijn opgenomen in bijlage I.*
Verder vervalt «van ADR-klasse 3» in de rij die begint met «I». Die toevoeging blijkt bij nader inzien niet juist te zijn. Het gaat hier om de totale hoeveelheid gevaarlijke stoffen en niet alleen om de hoeveelheid gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3. Tot slot wordt «met» vervangen door «inclusief». Daarmee wordt duidelijker tot uitdrukking gebracht wat is beoogd.

Toelichting artikel 4.1013 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen zijn toegevoegd van de in het tweede en derde lid genoemde functies, vervallen de verwijzingen in die leden en in tabel 4.1013 naar het Bbl. De toevoeging in het eerste lid, onder a, is een redactionele wijziging ter verduidelijking.*

Artikel 4.1014 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden vloeibare gevaarlijke stoffen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening opgeslagen. Opslag boven een lekbak is ook toegestaan.
Toelichting artikelen 4.1014, eerste lid, 4.1020, derde lid, en 4.1063, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In overeenstemming met de bepalingen in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, mogen vloeibare gevaarlijke stoffen ook boven een lekbak opgeslagen worden. Onbedoeld was een verzwaring doorgevoerd. Dit is aangepast.*

2 Boven een elementenbodemvoorziening kunnen worden opgeslagen:
a vloeibare gevaarlijke stoffen in een gesloten verpakking die voldoet aan de ADR; en
b vaste gevaarlijke stoffen in verpakking.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1014 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Vloeibare gevaarlijke stoffen moeten boven een vloeistofdichte bodemvoorziening worden opgeslagen. Vaste gevaarlijke stoffen, waaruit gevaarlijke stoffen kunnen lekken worden opgeslagen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een lekbak. Als de verpakking voldoet aan de ADR en afgesloten is, kunnen vloeibare gevaarlijke stoffen boven een elementenbodemvoorziening worden opgeslagen.*
Een vloeistofdichte bodemvoorziening mag niet aangesloten zijn op een vuilwaterriool. Dat betekent dat het afvalwater en hemelwater van deze voorziening als afval moeten worden afgevoerd. Het is niet altijd mogelijk om de stoffen die erboven worden opgeslagen af te vangen door een olieafscheider, waardoor deze vloeistoffen ongezuiverd op het vuilwaterriool terecht zouden kunnen komen. Met het vierde lid wordt deze lozing voorkomen.
Toelichting artikelen 4.1014 en 4.1014a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.1014, tweede lid, vervalt omdat het opslaan van gevaarlijke afvalstoffen niet onder het toepassingsbereik valt van paragraaf 4.98.*

Voor een toelichting op artikel 4.1014a (nieuw) wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.

Artikel 4.1014a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.1014, niet aangesloten op het vuilwaterriool.

Toelichting artikelen 4.1014 en 4.1014a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.1014, tweede lid, vervalt omdat het opslaan van gevaarlijke afvalstoffen niet onder het toepassingsbereik valt van paragraaf 4.98.*
Voor een toelichting op artikel 4.1014a (nieuw) wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.

Artikel 4.1014b (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.1008, eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, aanhef en onder a, en 4.1009 zijn niet van toepassing op het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.1014b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Aan die grenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 11, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.1008, eerste en tweede lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.1014a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.1008, eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het derde lid van dat artikel.*

§ 4.99 Opslaan van organische peroxiden in verpakking

Artikel 4.1015 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 5.2 in verpakking.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1015 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van organische peroxiden in verpakking onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Organische peroxiden zijn van ADR-klasse 5.2 en worden gebruikt bij de verwerking van rubber en polyesterhars als initiator voor polymerisatiereacties. Het kenmerk van organische peroxiden is dat ze alle elementen uit de zogenoemde branddriehoek in zich hebben, namelijk brandbare stof en zuurstof, en dat ze eenvoudig de temperatuur kunnen verhogen. Organische peroxiden kunnen dus zelfstandig een brand veroorzaken en onderhouden. Bovendien zijn ze veelal gevoelig voor contact en verontreiniging met andere stoffen. ADR-klasse 5.2 is onderverdeeld in stoffen type A tot en met G, waarbij A de meest en G de minst gevaarlijke is. Daarnaast is er een classificatiecode met twee klassen (P1 en P2). P1 stoffen zijn de organische peroxides waarvoor temperatuurbeheersing niet vereist is. Deze organische peroxiden zijn veel stabieler omdat ze zijn voorzien van een verdunningsmiddel. Ze hebben dan ook vooral brandbare eigenschappen. P2 stoffen zijn de organische peroxides waarvoor temperatuurbeheersing vereist is. Deze groep heeft vaak als bijkomend gevaar dat ze kunnen exploderen onder opsluiting.*
Onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt alleen het opslaan in een opslagvoorziening van ten hoogste 1.000 kg organische peroxiden van ADR-klasse 5.2, type C tot en met F, waarvoor volgens de ADR geen temperatuurbeheersing is vereist. Dat volgt uit artikel 3.29, onder b.
Onder de activiteit opslaan vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.
Opslaan is met inbegrip van bijbehorende handelingen zoals overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.

Artikel 4.1016 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1015, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat het type organische peroxiden en de hoeveelheid die ten hoogste per type wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1016 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1016 regelt dat geen organische peroxiden in verpakking mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1016 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1017 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.1019, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1017 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 8 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.1018 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1015, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1018 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.1019 (externe veiligheid: PGS 8)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1015, voldaan aan PGS 8.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op stoffen die worden opgeslagen in verpakking als gelimiteerde hoeveelheden als bedoeld in de ADR in een opslagplaats die voldoet aan PGS 15.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1019 (externe veiligheid: PGS 8) *Bij de opslag van organische peroxiden kunnen afhankelijk van het type organische peroxide, de manier van verpakken en de P-klasse zowel PGS 8 als PGS 15 van toepassing zijn. Opslag conform PGS 15 is alleen toegestaan als de stoffen in kleine hoeveelheden in verpakkingen worden opgeslagen als LQ (Limited Quantities of gelimiteerde hoeveelheden).*
Sommige gevaarlijke stoffen zijn gedeeltelijk vrijgesteld van de ADR als zij in kleine hoeveelheden en volgens een aantal specifieke voorwaarden worden vervoerd. In de ADR is per stof de hoeveelheid aangegeven die per binnenverpakking mag worden verpakt. Om een stof als gelimiteerde hoeveelheid te mogen vervoeren moet de stof in een of meerdere binnenverpakkingen zijn verpakt die in een geschikte buitenverpakking is geplaatst. Daarnaast moet een buitenverpakking met gelimiteerde hoeveelheden zo zijn gekenmerkt. Een transporteenheid of een stukgoedcontainer op een transporteenheid geladen met gelimiteerde hoeveelheden moet vanaf bepaalde hoeveelheden eveneens worden gekenmerkt. Bij het vervoer als gelimiteerde hoeveelheid zijn verschillende vereisten uit de ADR niet meer van toepassing, de specifieke voorwaarden waar nog wel aan voldaan moet worden, zijn vermeld in sectie 3.4.1 van de ADR. Door de PGS 8 en 15 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt. PGS 8 en 15 zijn te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Toelichting artikel 4.1019 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.*

Artikel 4.1020 (bodem: bodembeschermende voorziening)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden vloeibare gevaarlijke stoffen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening opgeslagen. Opslag boven een lekbak is ook toegestaan.
2 Boven een elementenbodemvoorziening kunnen worden opgeslagen:
  a vloeibare gevaarlijke stoffen in een gesloten verpakking die voldoet aan de ADR; en
  b vaste gevaarlijke stoffen in verpakking.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1020 (bodem: bodembeschermende voorziening) *Het gebruik van vloeibare stoffen van ADR-klasse 5.2, type D tot en met F, moet plaatsvinden boven een vloeistofdichte bodemvoorziening.*
Een vloeistofdichte bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een gecertificeerde betonvloer of asfaltvloer. Omdat organische peroxiden zelfstandig een brand kunnen veroorzaken en onderhouden is voor de vloeibare organische peroxiden een vloeistofdichte bodemvoorziening voorgeschreven om de bodem te beschermen.
De vloeistofdichte bodemvoorziening mag niet aangesloten zijn op een vuilwaterriool. Dat betekent dat het afvalwater en hemelwater van deze voorziening als afval moeten worden afgevoerd.
Het gebruik van vaste stoffen van ADR-klasse 5.2, type D tot en met F, moet plaatsvinden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer.
Een ruimte waarin vaste stoffen van ADR-klasse 5.2 type D tot en met F worden gebruikt zal veelal constructief een betonvloer aanwezig zijn, waardoor al aan het bodemvoorschrift wordt voldaan. De vloeistofdichte bodemvoorziening waarboven vloeibare stoffen van ADR-klasse 5.2, type D tot en met F worden opgeslagen mag niet zijn aangesloten op een vuilwaterriool.
Toelichting artikelen 4.1020 en 4.1020a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan artikel 4.1020 wordt een nieuw derde lid toegevoegd waarin is geregeld dat vloeibare stoffen van ADR-klasse 5.2, type C tot en met F, worden opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Daarmee wordt het oude recht gecontinueerd (artikel 4.27, tweede lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer).*
Voor een toelichting op artikel 4.1020a (nieuw) wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.
Toelichting artikel 4.1020 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *De eerste twee leden van artikel 4.1020 Bal komen met deze wijziging te vervallen. Deze leden gingen over het gebruik van organische peroxiden. De bodemeisen voor het gebruik van organische peroxiden zijn al opgenomen in de paragrafen met regels over activiteiten waarbij deze stoffen worden gebruikt (zie bijvoorbeeld paragraaf 4.21 Bal voor het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen en de paragrafen 4.25 en 4.27 Bal voor het verwerken van rubbercompounds en polyesterhars). Na deze wijziging is in artikel 4.1020 Bal geregeld dat organische peroxiden in verpakking boven een vloeistofdichte bodemvoorziening of boven of in een lekbak moeten worden opgeslagen. Als de verpakking voldoet aan de ADR en afgesloten is, kunnen organische peroxiden boven een elementenbodemvoorziening worden opgeslagen.*

Artikel 4.1020a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is de vloeistofdichte bodemvoorziening, bedoeld in artikel 4.1020, eerste lid, niet aangesloten op het vuilwaterriool.

Toelichting artikelen 4.1020 en 4.1020a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan artikel 4.1020 wordt een nieuw derde lid toegevoegd waarin is geregeld dat vloeibare stoffen van ADR-klasse 5.2, type C tot en met F, worden opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Daarmee wordt het oude recht gecontinueerd (artikel 4.27, tweede lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer).*

Voor een toelichting op artikel 4.1020a (nieuw) wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.

§ 4.100 Opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen

Artikel 4.1021 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1021 (toepassingsbereik) *In dit artikel is geregeld dat het opslaan van vaste minerale anorganische meststoffen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting op het toepassingsbereik wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.36.*

Onder de activiteit opslaan vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals overslaan en laden en lossen. Ook valt hier onder het opslaan voor korte tijd en in afwachting van aansluitend vervoer.

Artikel 4.1022 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1021, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de hoeveelheid minerale anorganische meststoffen die per meststoffengroep als bedoeld in PGS 7 ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1022 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1022 regelt dat geen vaste minerale anorganische meststoffen mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1022 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Voor het toepassen van PGS 7 is het vaak nodig om te weten hoeveel meststoffen van een meststoffengroep worden opgeslagen. In artikel 4.1022 was wel geregeld dat de totale hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen moest worden gemeld, maar niet de hoeveelheid per meststoffengroep. Met de toevoeging «per meststoffengroep als bedoeld in PGS 7» wordt die omissie hersteld. Gelet op artikel 3.36 Bal gaat het om de meststoffengroepen 1.2, 1.3, 2, 3 en 4.

Artikel 4.1023 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.1024, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1023 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 7 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.1024 (externe veiligheid: PGS 7)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1021, voldaan aan PGS 7.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1024 (externe veiligheid: PGS 7) *PGS 7 is van toepassing op de opslag van vaste minerale anorganische meststoffen. Door de PGS 7 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*

PGS 7 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.

§ 4.101 Vullen van gasflessen met propaan of butaan

Artikel 4.1025 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het vullen van gasflessen met propaan of butaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1025 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het vullen van gasflessen met propaan of butaan onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Deze activiteit kan onder andere worden verricht in de metaalproductenindustrie, minerale producten industrie, rubber- en kunststofindustrie, scheepswerven, autodemontagebedrijven en metaalrecyclingbedrijven.*

Deze paragraaf gaat niet over het vullen van gasflessen met verstikkende of oxiderende gassen. Dit activiteit is in dit besluit niet geregeld omdat dit alleen relevant is in verband met arbeidsomstandigheden. Onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt ook niet het vullen van gasflessen met giftige of brandbare gassen. Het opslaan van giftige en brandbare gassen in een opslagtank is aangewezen als vergunningplichtige activiteit in artikel 3.22. In de vergunning zouden regels kunnen worden gesteld over het vullen van gasflessen vanuit die opslagtank. Vanwege de grote risico's voor werknemers is het niet aannemelijk dat het vullen van giftige gassen plaatsvindt. Als het gaat om propaan of propeen dan is in artikel 3.22 geregeld dat het aftappen in de vloeistoffase vergunningplichtig is.

Artikel 4.1026 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1025, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de hoeveelheid gassen die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1026 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1026 regelt dat gasflessen niet met propaan of butaan mogen worden gevuld voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Deze informatie heeft het bevoegd nodig om te kunnen beoordelen of aan de verplichtingen van deze paragraaf kan worden voldaan. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1026 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1027 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel)

1 Als een gelijkwaardige maatregel betrekking heeft op maatregelen als bedoeld in artikel 4.1028, eerste lid, is:
   a toestemming als bedoeld in artikel 4.7 van de wet niet vereist; en
   b het verboden de maatregel te treffen zonder dit ten minste vier weken van tevoren te melden.
2 Een melding bevat:
   a een beschrijving van de maatregel die zal worden getroffen; en
   b gegevens waaruit blijkt dat met de gelijkwaardige maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1027 (melding: treffen gelijkwaardige maatregel) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.7 van de wet] *Op grond van artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om, in plaats van een maatregel die is voorgeschreven in dit besluit, een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet volgens dat artikel ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. In dit artikel is geregeld dat voor de maatregelen die zijn voorgeschreven in PGS 23 voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag niet is vereist. Dat betekent dat ook een gelijkwaardige maatregel mag worden toegepast als het bevoegd gezag daar geen uitdrukkelijke toestemming voor heeft verleend. Wel is vereist dat er een voorafgaande melding wordt gedaan. Deze melding moet een beschrijving bevatten van de maatregel die wordt getroffen en gegevens waaruit blijkt dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel wordt beoogd. Als het bevoegd gezag van oordeel is dat de maatregel niet gelijkwaardig is zal met een handhavingsmiddel kunnen worden afgedwongen dat de in de PGS voorgeschreven maatregel wordt nageleefd.*

Artikel 4.1028 (externe veiligheid: PGS 16)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1025, voldaan aan PGS 16.
2 Bij het vullen van gasflessen is ten hoogste 300 liter gassen in gasflessen aanwezig.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1028 (externe veiligheid: PGS 23) *In PGS 23 zijn eisen gesteld aan vulstations voor het vullen van gasflessen met een inhoud van ten hoogste 5 l waarbij er wordt gevuld uit een fles met een maximale inhoud van 30 l, vulstations voor het vullen van flessen met een inhoud van ten hoogste 150 l, en vulstations voor het vullen van ballonvaarttanks met een inhoud van ten hoogste 150 l. Flessen met een inhoud van meer dan 150 l worden gekwalificeerd als opslagtank. Door de PGS 23 van toepassing te verklaren wordt aangesloten bij de meest recente ontwikkelingen in de techniek. Ook wordt hiermee overbodige regeldruk voor bedrijven tegengegaan en wordt toepassing van de maatregelen in de praktijk vergemakkelijkt.*
PGS 23 is te vinden op de website van Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Toelichting artikel 4.1028 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De voorschriften voor het vullen van gasflessen worden opgenomen in PGS 16. In artikel 4.1028 wordt om die reden «PGS 23» vervangen door «PGS 16».*

§ 4.102 Opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik

Artikel 4.1029 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1029 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk en van pyrotechnische artikelen voor theatergebruik onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen. Onder de activiteit opslaan vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals laden en lossen. Voor een toelichting op het toepassingsbereik wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.30.*

Artikel 4.1030 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 4.1029 te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de ruimte, bedoeld in artikel 4.1031, tweede lid, of de bewaarplaats en bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1030 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1030 regelt dat geen vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik mogen worden opgeslagen, herverpakt of bewerkt voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Op grond van het tweede lid moet de melding de coördinaten bevatten van de ruimte, bedoeld in artikel 4.1031, tweede lid, of de bewaarplaats en bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de opslaglocatie tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in de artikelen 4.1031 en 4.1042. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.1031, derde lid of artikel 4.1042, tweede lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.1032 of artikel 4.1043, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties, die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Artikel 4.1031 (externe veiligheid: opslaan in een politiebureau en afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden in een politiebureau:
   a ten hoogste 25 kg inbeslaggenomen vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik opgeslagen, waarbij voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking en met de transportverpakking, bedoeld in de ADR; en
   b het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik zo verpakt en opgeslagen dat die op grond van bijlage A bij de ADR alleen kunnen worden aangemerkt als ADR-klasse 1.4G of 1.4S.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1031, eerste lid *In beslag genomen vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik vormen een probleem voor de externe veiligheid als deze tijdelijk worden opgeslagen in een politiebureau. Op grond van het eerste lid is opslag alleen toegestaan als het gaat om ten hoogste 25 kg. Bovendien moeten het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik zo zijn verpakt en opgeslagen dat deze alleen kunnen worden aangemerkt als ADR-klasse 1.4G of 1.4S.*

In het Vuurwerkbesluit is bepaald dat consumentenvuurwerk zo verpakt moet zijn, dat het alleen kan worden geclassificeerd als vuurwerk dat behoort tot ADR-klasse 1.4G of 1.4S. Vuurwerk dat is ingedeeld in ADR-klasse 1.3 wordt behandeld als vuurwerk van categorie F4, ook al voldoet het vuurwerk wat betreft de producteisen aan de eisen die zijn gesteld voor categorie F1, F2 of F3. Vooral bij vuurpijlen voor particulier gebruik kan dit voorkomen. Maar door de transportverpakking aan te passen, kunnen deze als ADR-klasse 1.4 worden geclassificeerd.

Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, met inbegrip van omhulsel en verpakking en met inbegrip van de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik is bepalend voor de ADR classificatie daarvan. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 en T2 onder ADR-klasse 1.4.

2 De afstand vanaf het midden van de deuropening van de ruimte waar het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in een politiebureau worden opgeslagen tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, is ten minste 8 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1031, tweede lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.*

Toelichting artikel 4.1031, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging. In het tweede lid van artikel 4.1031 van het Bal ontbrak een spatie tussen de woorden «omgevingsplanactiviteit» en «zijn». Dit is aangepast.*

3 Het tweede lid is niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3.

4 Artikel 5.22 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1031, vierde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het derde lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.22 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.22 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.1031, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijziging wordt een verkeerde verwijzing hersteld. Artikel 4.1031 van het Bal is gewijzigd in artikel 1.1, onderdeel AHC, van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, waarbij verschillende leden zijn vernummerd. Verzuimd was het vierde lid van artikel 4.1031 van het Bal overeenkomstig die vernummering aan te passen. Dit is hersteld.*

Toelichting artikel 4.1031 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan het opslaan van vuurwerk op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Over de begrenzing van die locatie zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.288 Bal. Uit artikel 3.285 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (het opslag- en transportbedrijf) ook het opslaan van vuurwerk op dezelfde locatie valt.
Bij een bedrijf als een opslag- en transportbedrijf werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarvoor het Bal geen regels stelt waaruit de begrenzing valt af te leiden. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als er sprake is van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11. Bij een politiebureau is er geen sprake van een activiteit die in één van die afdelingen is aangewezen. Om die reden geldt de afstand van 8 m altijd tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties.

Artikel 4.1032 (externe veiligheid: opslaan verpakt vuurwerk)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt verpakt vuurwerk van categorie F1 en verpakt vuurwerk van categorie F2 dat is aangewezen op grond van artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik, bij het opslaan anders dan door particulieren, zo verpakt dat het op grond van bijlage A bij de ADR, alleen kan worden aangemerkt als ADR-klasse 1.4G of 1.4S.

Toelichting artikel 4.1032 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-423 [artikel 4.3, eerste lid, Ow] *Met deze wijziging wordt een onbedoelde omissie hersteld bij de omzetting van het Vuurwerkbesluit naar het Besluit activiteiten leefomgeving. Inhoudelijk wordt met deze wijziging geen verandering aangebracht ten opzichte van de situatie zoals deze gold voor 1 januari 2024.*

Tot 1 januari 2024 was in het Vuurwerkbesluit geregeld dat verpakt consumentenvuurwerk bij het opslaan en het voorhanden hebben anders dan door particulieren, op zodanige wijze verpakt moet zijn dat het volgens bijlage A van het ADR, uitsluitend kan worden aangemerkt als vuurwerk behorende tot klasse 1.4G of 1.4S. Bij de overgang naar de Omgevingswet is deze bepaling aangepast en is de opslag eruit gehaald omdat de regels over de opslag overgingen naar het Bal. Er is echter geen gelijkluidende bepaling in het Bal terug te vinden. Dit lijkt zo te zijn omdat er bij de totstandkoming van het Bal vanuit is gegaan dat consumentenvuurwerk altijd klasse 1.4 is. Zie bijvoorbeeld de artikelsgewijze toelichting bij artikelen 3.30 en 4.1031 Bal (Stb. 2018, 293, blz. 792 en 1310). Het blijkt echter dat er ook consumentenvuurwerk is dat klasse 1.3 heeft en daarmee mag dit nu opgeslagen worden in een opslag voor consumentenvuurwerk. Bovendien blijkt de transportverpakking ook niet altijd goed te functioneren, waardoor ook bij gebruik van de transportverpakking het vuurwerk niet als 1.4 geclassificeerd kan worden. Dit heeft veiligheidsrisico's en dient daarmee zo spoedig mogelijk gerepareerd te worden, zodat hier ook weer op gehandhaafd kan worden. Vuurwerk van categorie F3 en vuurwerk van categorie F2 dat niet is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik valt onder de regels voor professioneel vuurwerk op grond van het Vuurwerkbesluit. Voor dit vuurwerk gelden de opslagregels voor vuurwerk van categorie F4 waarbij bij de afstandsregels rekening is gehouden met het gevaar van het vuurwerk uit deze categorie. Voor deze categorie wijzigt er met deze wijziging niets.

Artikel 4.1033 (externe veiligheid: opslaan in theater)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden in een theater of op een andere locatie waarop een concert of voorstelling wordt gegeven, pyrotechnische artikelen voor theatergebruik opgeslagen in een brandveiligheidsopslagkast die voldoet aan PGS 32.

2 Er wordt ten hoogste 25 kg pyrotechnische artikelen voor theatergebruik opgeslagen.

3 Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1033 (externe veiligheid: opslaan in theater) *Dit artikel regelt dat pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in een theater of andere plaats waar een concert of voorstelling wordt gegeven moeten worden opgeslagen in een brandveiligheidskast die voldoet aan PGS 15. Daarbij mag ten hoogste 25 kg worden opgeslagen.*
Voor het bepalen van het gewicht wordt op grond van het derde lid uitgegaan van het gewicht van de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, met inbegrip van omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking. De transportverpakking is bepalend voor de ADR classificatie van de artikelen. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) vallen pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 en T2 onder ADR-klasse 1.4.
PGS 15 is te vinden op de website van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl.
Toelichting artikel 4.1033 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar PGS 15 wordt gewijzigd in een verwijzing naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.*

Artikel 4.1034 (externe veiligheid: gegevens en wijze van opslaan)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden, behalve tijdens intern transport, vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik opgeslagen in een bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, tenzij artikel 4.1031 of 4.1033 van toepassing is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1034, eerste lid *Vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik moeten altijd zijn opgeslagen in een bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Dat is niet het geval als het vuurwerk of de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op grond van artikel 4.1031 of 4.1033 zijn opgeslagen in een politiebureau of een theater of andere locatie waar een concert of voorstelling wordt gegeven. In bijlage I bij het besluit wordt onder een bewaarplaats verstaan een besloten ruimte waarin vuurwerk of een pyrotechnisch artikel voor theatergebruik in een transportverpakking als bedoeld in de ADR wordt bewaard. Onder een bufferbewaarplaats wordt verstaan besloten ruimte waarin vuurwerk of een pyrotechnisch artikel voor theatergebruik uit de transportverpakking wordt genomen voor het samenstellen van pakketten of bestellingen van klanten en het aansluitend bewaren van onverpakt vuurwerk of onverpakte pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Een uitzondering op de regel dat het opslaan moet plaatsvinden in een bewaarplaats of bufferbewaarplaats is gemaakt voor intern transport, bijvoorbeeld de overbrenging van vuurwerk van een bewaarplaats naar een ruimte voor verkoop aan particulieren.*

2 Voor de toezichthouders zijn de volgende gegevens onverwijld toegankelijk:
- a de ADR-klasse van het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik;
- b de opgeslagen hoeveelheid vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in kilogrammen;
- c gegevens over de gevoeligheid van het vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik voor blusmiddelen; en
- d gegevens over de plaatsen waar vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik zijn opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1034, tweede lid *Op grond van het tweede lid moet een aantal gegevens over het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik onverwijld toegankelijk zijn voor de toezichthouders. Bedoeld worden de toezichthouders van de overheid die zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften. De gegevens zijn onder andere van belang voor de hulpverleningsdiensten van de overheid in geval van een calamiteit.*

3 Stoffen en voorwerpen van ADR-klasse 1 die behoren tot verschillende compatibiliteitsgroepen, zoals aangegeven in de ADR met de letters A tot en met J, K tot en met N of S, zijn in verschillende brandcompartimenten opgeslagen, tenzij die stoffen en voorwerpen gezamenlijk kunnen worden opgeslagen zonder dat:
   a de kans op een ongewilde ontsteking wordt verhoogd; en
   b de ernst van de gevolgen bij een ongewilde ontsteking wordt vergroot.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1034, derde, vierde en vijfde lid *De genoemde stoffen en voorwerpen moeten in verschillende brandcompartimenten worden opgeslagen om te voorkomen dat domino-effecten kunnen optreden. Als er geen risico is op een dergelijk effect dan kan opslag plaatsvinden in hetzelfde brandcompartiment. Als het gaat om een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4 dan mag daarin alleen vuurwerk van die categorie aanwezig zijn. Uitzondering daarop wordt in het vijfde lid gemaakt voor het kortstondig aanwezig zijn van bij elkaar horende componenten tijdens het uitpakken, uit elkaar nemen, in elkaar zetten en inpakken van het vuurwerk.*
Een brandcompartiment wordt in bijlage I bij dit besluit juncto bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving omschreven als gedeelte van een of meer bouwwerken bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand. Voor een toelichting op de begripsomschrijving van brandcompartiment wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij het Besluit bouwwerken leefomgeving.

4 In een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4 is alleen vuurwerk aanwezig dat behoort tot dezelfde compatibiliteitsgroep.

5 Het vierde lid is niet van toepassing op de kortstondige gelijktijdige aanwezigheid van bij elkaar horende componenten tijdens het uitpakken, uit elkaar nemen, in elkaar zetten en inpakken van vuurwerk.

Toelichting artikel 4.1034 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1035 (externe veiligheid: hoeveelheden in bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid zijn op een locatie voor het opslaan van ten hoogste 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik:
   a ten hoogste twee bewaarplaatsen en twee bufferbewaarplaatsen voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig; en
   b in een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik ten hoogste 2.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig.

2 Op een locatie voor het opslaan van meer dan 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik:
   a is in een bewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik ten hoogste 50.000 kg aan vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in verpakking aanwezig;
   b zijn ten hoogste twee bufferbewaarplaatsen voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik; en
   c is in een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik ten hoogste 5.000 kg aan vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig.

3 Op een locatie voor het opslaan van vuurwerk van categorie F4 is ten hoogste 6.000 kg NEM aanwezig.

4 Voor het bepalen van het gewicht van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in:
   a een bufferbewaarplaats als bedoeld in het eerste lid, onder b, en het tweede lid, onder c, wordt uitgegaan van het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking, bedoeld in de ADR; en
   b een bewaarplaats als bedoeld in het tweede lid, onder a, wordt uitgegaan van het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking en met de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

5 Op een locatie als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt alleen vuurwerk opgeslagen dat op grond van artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1035 (externe veiligheid: hoeveelheden in bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen) *In dit artikel zijn de hoeveelheden vuurwerk en pyrotechnische artikelen opgenomen die niet mogen worden overschreden in een bewaarplaats en bufferbewaarplaats. Ook regelt het artikel hoeveel bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen op de locatie waar de activiteit wordt verricht aanwezig mogen zijn. In het artikel wordt onderscheid gemaakt tussen locaties waar meer of minder dan 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig zijn.*
Voor locaties waar ten hoogste 10.000 kg wordt opgeslagen geldt geen maximum voor de hoeveelheid in een bewaarplaats. Wel is in het eerste lid, onder b, bepaald dat er ten hoogste 2.000 kg in een bufferbewaarplaats aanwezig mag zijn.

Voor locaties waar meer dan 10.000 kg wordt opgeslagen geldt zowel een maximum voor de hoeveelheid in de bewaarplaats als in de bufferbewaarplaats. Zie het tweede lid, onder a en c. In het derde lid is een aparte regeling opgenomen voor vuurwerk van categorie F4. Vanwege de hoge risico's van dit vuurwerk is het niet toegestaan om meer dan 6.000 kg NEM op te slaan. Onder NEM wordt in bijlage I bij dit besluit verstaan netto explosieve massa, uitgedrukt als de massa van de explosieve stof of de massa van de explosieve stof in een ontplofbaar voorwerp.
Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, met inbegrip van omhulsel en verpakking en met inbegrip van de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik is bepalend voor de ADR classificatie daarvan. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 en T2 onder ADR-klasse 1.4.
Toelichting artikel 4.1035 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijziging van het vierde lid wordt een onvolkomenheid hersteld. Per abuis was voor het bepalen van het gewicht geen onderscheid gemaakt tussen vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik opgeslagen in een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats.*

Artikel 4.1036 (externe veiligheid: constructie, voorzieningen en interne afstanden)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid zijn een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik:
- a gelegen op een afstand van ten minste 8 m tot een ruimte waar gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, aanwezig zijn of kunnen zijn;
- b een brandcompartiment met wanden en een afdekking die geen openingen of ramen bevatten, met uitzondering van de ventilatieopeningen en toegangsdeur; en
- c gemaakt van metselwerk, beton of cellenbeton, waarbij doorvoeringen van leidingen en ventilatieopeningen een brandwerendheid hebben van ten minste 60 minuten of, als het gaat om een muur of vloer tussen bewaarplaatsen of bufferbewaarplaatsen, van ten minste 120 minuten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1036, eerste en tweede lid *In het eerste en tweede lid zijn bijzondere veiligheidsmaatregelen voorgeschreven voor bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen voor vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Deze maatregelen gaan over de afstand die in acht moet worden genomen tot ruimten met gevaarlijke stoffen (8m), de apparatuur die in de bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen aanwezig is en de wanden en afdekkingen.*
Op een locatie kunnen meerdere activiteiten met gevaarlijke stoffen plaatsvinden. Naast het opslaan van vuurwerk, kan er bijvoorbeeld ook sprake zijn van opslag van gevaarlijke stoffen in verpakking. Voorkomen moet worden dat een eventuele brand van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in een bewaarplaats of bufferbewaarplaats een ongeval initieert waarvan de gevolgen groter zijn dan wanneer de brand beperkt zou blijven tot het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Om die reden is onder a bepaald dat een afstand van ten minste 8 meter in acht moet worden genomen.
In het tweede lid, onder b, is bepaald dat de apparatuur en installaties geen hogere oppervlaktetemperatuur mogen hebben dan 100 °C. Deze eis hangt samen met het kruitpoeder dat bij opslag en vooral bij de bewerking en het ompakken van vuurwerk vrijkomt en zich door de ruimte kan verspreiden. Het kan zich als een stoflaagje afzetten op (elektrische) apparaten. Het gaat vooral om poeder van zwart buskruit, wat zeer gemakkelijk ontsteekbaar is door hoge temperaturen, wrijving of door vonken. Zwart buskruit komt veel voor in vuurwerk. De ontstekingstemperatuur van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik is ongeveer 180 °C. Om ontsteking te voorkomen dient de maximale oppervlaktetemperatuur hier ruim onder te blijven. Daarom is hier gekozen voor explosieveilige apparatuur voor temperatuurklasse T5, dat overeenkomt met 100 °C.
In het tweede lid, onder d en e, is verwezen naar NEN-EN-IEC 60079-10-2 waarin een gevarenzone-indeling is opgenomen voor gas- en stofexplosies. In deze norm wordt onderscheid gemaakt in drie stofexplosiezones, namelijk 20, 21 en 22. De keuze voor de benodigde apparatuur wordt bepaald door de kans op de gelijktijdige aanwezigheid van een storing in het apparaat en een stoflaag. Voor de bewaarplaats is aansluiting gezocht bij zone 22 en voor de bufferbewaarplaats bij zone 21. Dit betekent bijvoorbeeld dat in een bewaarplaats minder dan 10 uur per jaar een stoflaag aanwezig mag zijn. De eisen zijn zowel voor elektrische als niet-elektrische apparatuur van toepassing.
Het tweede lid, onder f, stelt eisen aan de toegangsdeuren van bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen. De toegangsdeur heeft de functie van ontlastopening. Overheaddeuren en schuifdeuren zijn daarom niet toegestaan. Onder 3 is bepaald dat deze deur niet mag uitkomen in de verkoopruimte. Ook mag de toegangsdeur zich niet bevinden in een vluchtroute als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving. In die bijlage wordt vluchtroute omschreven als route die begint in ruimte voor personen, alleen voert over vloeren, trappen of hellingbanen en eindigt op een veilige plaats, zonder dat gebruik moet worden gemaakt van een lift.

2 Een bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik:
- a heeft geen verwarmingstoestel dat voor de warmteoverdracht andere middelen gebruikt dan water;
- b heeft geen verwarmingstoestellen, apparatuur of installaties die een oppervlaktetemperatuur kunnen hebben van meer dan 100 °C;
- c heeft geen gasleiding of brandstofleiding;
- d voldoet aan de in NEN-EN-IEC 60079-10-2 gestelde eisen voor zone 22, als het gaat om een bewaarplaats;
- e voldoet aan de in NEN-EN-IEC 60079-10-2 gestelde eisen voor zone 21, als het gaat om een bufferbewaarplaats; en
- f heeft een toegangsdeur die:
  - 1° naar buiten draait en zelfsluitend en onbelemmerd bereikbaar is;

2° zo is gemaakt dat een doelmatige drukontlasting niet wordt belemmerd;
3° zich niet bevindt in een vluchtroute als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, in of nabij een koker voor een personenlift of in een ruimte voor verkoop aan particulieren;
4° is gesloten, met uitzondering van de momenten dat vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in of uit de bewaarplaats of bufferbewaarplaats worden gebracht;
5° niet bereikbaar is voor onbevoegden; en
6° een oppervlakte heeft van minder dan het aantal vierkante meters, bedoeld in tabel 4.1036a.

3 De scheidingsconstructie tussen de bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en de ruimte voor verkoop aan particulieren heeft een brandwerendheid van ten minste 30 minuten en bevat naast de toegangsdeur geen openingen of ramen die kunnen worden opengezet.

4 Als vanuit de deuropening van een bewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik de toegangsdeur van een andere bewaarplaats of van een ruimte voor verkoop aan particulieren visueel kan worden waargenomen, is de deuropening van die bewaarplaats gelegen op meer dan de in tabel 4.1036a bedoelde afstanden van de deuropening van die andere bewaarplaats en van die ruimte voor verkoop aan particulieren. Voor het bepalen van de toegestane hoeveelheid vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, bedoeld in tabel 4.1036a, wordt uitgegaan van het vuurwerk met omhulsel en verpakking en met de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1036, vierde en vijfde lid *Deze leden stellen eisen aan de interne afstanden die in acht moeten worden genomen. Uitgangspunt daarbij is het vanuit een deuropening visueel kunnen waarnemen van de toegangsdeur van een bewaarplaats, bufferbewaarplaats of verkoopruimte. Uit de tabellen 4.1036a en 4.1036b kan worden afgeleid welke afstanden in acht moeten worden genomen.*
Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, met inbegrip van omhulsel en verpakking en met inbegrip van de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik is bepalend voor de ADR classificatie daarvan. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik van categorie T1 en T2 onder ADR-klasse 1.4.

5 Als vanuit de deuropening van een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik de toegangsdeur van een andere bufferbewaarplaats, van een bewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik of van een ruimte voor verkoop aan particulieren visueel kan worden waargenomen, is de deuropening van die bufferbewaarplaats gelegen op een afstand groter dan de afstanden, bedoeld in tabel 4.1036b, van de deuropening van die andere bufferbewaarplaats, van die bewaarplaats en van die ruimte voor verkoop aan particulieren. Voor het bepalen van de toegestane hoeveelheid vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, bedoeld in tabel 4.1036b, wordt uitgegaan van het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik met omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Tabel 4.1036a Oppervlakte deuropeningen en afstanden tussen deuropeningen bewaarplaats

Hoeveelheid opgeslagen vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op locatie in kg	Categorie vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik	Oppervlakte deuropening in m^2	Afstand tussen deuropeningen in m
Ten hoogste 10.000	F1, F2 of F3	0 tot en met 4	8
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	0 tot en met 4	20
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	4 tot en met 6	25
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	6 tot en met 8	30

Tabel 4.1036b Afstanden tussen deuropeningen bufferbewaarplaats

Hoeveelheid opgeslagen vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op locatie in kg	Categorie vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik	Toegestane hoeveelheid vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in bufferbewaarplaats in kg	Afstand tussen deuropeningen in m
Ten hoogste 10.000	F1, F2 of F3	Vanaf 0 tot 1.000	8
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	Vanaf 0 tot 1.000	20
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	Vanaf 1.000 tot 2.000	25
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	Vanaf 2.000 tot 3.500	30

Tabel 4.1036b Afstanden tussen deuropeningen bufferbewaarplaats

Hoeveelheid opgeslagen vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op locatie in kg	Categorie vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik	Toegestane hoeveelheid vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in bufferbewaarplaats in kg	Afstand tussen deuropeningen in m
Meer dan 10.000	F1, F2, F3, T1 of T2	Vanaf 3.500 tot en met 5.000	35

Toelichting artikelen 4.1036 en 4.1037 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijzigingen in deze artikelen worden onvolkomenheden hersteld. Per abuis was voor het bepalen van de toegestane hoeveelheid vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in artikel 4.1036 voorgeschreven dat ook moest worden uitgegaan van de transportverpakking, bedoeld in de ADR. Dat moet echter zijn zonder de transportverpakking. In artikel 4.1036 was per abuis het omgekeerde bepaald.*
Daarnaast wordt in de artikelen 4.1036, eerste lid, onder c, 4.1044 en 4.1050, vierde en vijfde lid, «bezwijkt niet binnen» gewijzigd in «heeft een brandwerendheid van». Bezwijken is namelijk niet het enige criterium voor het in stand houden van een bepaalde mate van brandwerendheid.

Artikel 4.1037 (externe veiligheid: voorzieningen tegen brandoverslag)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid zijn tussen de deuropening van de bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en de toegangsdeur, bedoeld in artikel 4.1036, vierde of vijfde lid, bouwkundige voorzieningen aangebracht om brandoverslag te voorkomen.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de toegangsdeur visueel kan worden waargenomen en als aan de afstanden, bedoeld in de tabellen 4.1036a en 4.1036b, wordt voldaan.
3 De bouwkundige voorzieningen zijn gemaakt van metselwerk, beton of cellenbeton en hebben een brandwerendheid van ten minste 60 minuten.
4 Als de toegangsdeuren van bewaarplaatsen of bufferbewaarplaatsen voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik of ruimten voor verkoop aan particulieren naast elkaar zijn gelegen, worden die toegangsdeuren van elkaar gescheiden door een bouwkundige constructie die ten minste 300 mm uitsteekt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1037 (externe veiligheid: voorzieningen tegen brandoverslag) *Als de interne afstanden van artikel 4.1036, vierde en vijfde lid, niet van toepassing zijn en er ook niet aan wordt voldaan, dienen op grond van het eerste lid bouwkundige voorzieningen te zijn aangebracht om brandoverslag te voorkomen. In het derde lid zijn eisen opgenomen waaraan deze bouwkundige voorzieningen moeten voldoen.*
Om te voorkomen dat er direct vlamcontact kan optreden met de toegangsdeur van een naastgelegen bewaarplaats of bufferbewaarplaats, moet op grond van het vierde lid de scheiding ten minste 300 mm uitsteken aan de zijde van de toegangsdeuren.
Toelichting artikelen 4.1036 en 4.1037 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de wijzigingen in deze artikelen worden onvolkomenheden hersteld. Per abuis was voor het bepalen van de toegestane hoeveelheid vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in artikel 4.1036 voorgeschreven dat ook moest worden uitgegaan van de transportverpakking, bedoeld in de ADR. Dat moet echter zijn zonder de transportverpakking. In artikel 4.1036 was per abuis het omgekeerde bepaald.*
Daarnaast wordt in de artikelen 4.1036, eerste lid, onder c, 4.1044 en 4.1050, vierde en vijfde lid, «bezwijkt niet binnen» gewijzigd in «heeft een brandwerendheid van». Bezwijken is namelijk niet het enige criterium voor het in stand houden van een bepaalde mate van brandwerendheid.

Artikel 4.1038 (externe veiligheid: opslaan van vuurwerk van categorie F4)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid hebben een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4:
   a geen vloeren en wanden met scheuren of kieren;
   b wanden die glad zijn afgewerkt zonder horizontale lijsten of randen en vloeren die zijn afgewerkt met een deklaag die weinig aan slijtage onderhevig is;
   c bij de ingang een aardingsmogelijkheid;
   d een beveiliging tegen blikseminslag met een bliksemafleidingsinstallatie volgens NEN-EN-IEC 62305, delen 1 tot en met 4, die eenmaal per jaar wordt gecontroleerd;
   e een leiding voor het aarden van werktuigen, die is verbonden aan een aardelektrode volgens NEN-EN-IEC 62305, delen 1 tot en met 4, die niet wordt toegepast voor de bliksemafleidingsinstallatie;
   f op de gevel een stralingsbelasting als gevolg van een brand buiten de bewaarplaats of bufferbewaarplaats van ten hoogste 15 kW/ m^2; en
   g een vonkvrije vloer met een weerstand van ten hoogste 10.000.000 Ohm als het gaat om een bewaarplaats en 1.000.000 Ohm als het gaat om een bufferbewaarplaats.
2 De weerstand van een vloer wordt ten minste eenmaal per zes maanden gemeten door een onafhankelijke deskundige.

3 Een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats als bedoeld in het eerste lid:
- a hebben ventilatieopeningen die zijn afgeschermd met vlamkerende roosters;
- b hebben ventilatieopeningen waarvan de totale oppervlakte niet minder is dan 0,5% van de vloeroppervlakte;
- c hebben ventilatie-installaties en afzuiginstallaties:
  - 1° waarin geen stoffen kunnen ophopen met gevaar voor brand of explosie;
  - 2° waarvan de weerstand, gemeten tussen elk deel van die installaties en de aardleiding, niet meer is dan 1 Ohm; en
  - 3° die eenmaal per jaar worden gecontroleerd door een onafhankelijke deskundige;
- d hebben een elektrische installatie:
  - 1° met een permanent karakter en vaste leidingen die buiten handbereik zijn geplaatst en tegen stoten zijn beschermd;
  - 2° waarvan een bovengrondse leiding ligt op een afstand van ten minste 15 m;
  - 3° met schakelinrichtingen, verdeelinrichtingen en contactdozen die zich buiten de bewaarplaats en bufferbewaarplaats bevinden op een schakelbord met een hoofdschakelaar waarmee de gehele installatie kan worden uitgeschakeld; en
  - 4° die is verdeeld in groepen die kunnen worden ingeschakeld en uitgeschakeld met behulp van groepschakelaars op het schakelbord; en
- e hebben een centrale verwarming die gebruik maakt van water onder lage druk en een warmtebron die is gelegen op ten minste 15 m van de bewaarplaats of bufferbewaarplaats, of een elektrische verwarming met afgesloten radiatoren die een oppervlaktetemperatuur hebben van ten hoogste 100 °C.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1038 (externe veiligheid: opslaan van vuurwerk van categorie F4) *Dit artikel bevat een aantal extra eisen die gelden voor het opslaan van vuurwerk van categorie F4. Deze categorie vuurwerk levert de grootste externe veiligheidsrisico's op. Door het naleven van de gestelde eisen wordt voorkomen dat er een ontsteking ontstaat met een explosie tot gevolg. De eisen gaan over de uitvoering van de wanden en vloeren, de aanwezigheid van een aardingsmogelijkheid om statische elektriciteit te voorkomen, beveiliging tegen blikseminslag, de stralingsbelasting waaraan de gevel van de opslagvoorziening moet voldoen, de ventilatievoorzieningen en de aanwezige elektrische installatie en centrale verwarming.*
Toelichting artikel 4.1038 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor de toelichting over vervallen van «gereedschap» in het eerste lid, onder e, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.1039 Bal.*

Artikel 4.1039 (externe veiligheid: werkzaamheden aan vuurwerk van categorie F4)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden in een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4:
- a alleen elektrische ontstekingsmiddelen opgeslagen die zijn verpakt in een omhulsel waardoor elektromagnetische straling niet tot de inhoud kan doordringen, tenzij de ruimte afdoende is beschermd tegen elektromagnetische straling;
- b elektrische ontstekingsmiddelen kortgesloten en verpakt in metaal en niet blootgesteld aan hogere elektrische veldsterkten of aan grotere vermogensdichtheden dan die waarin zij zijn beproefd;
- c werktafels gebruikt met een geaarde dekplaat van geleidend vonkvrij materiaal;
- d werktuigen die tijdens het gebruik statische elektriciteit kunnen opwekken, geaard, waarbij de weerstand tussen elk deel en de aardleiding niet meer is dan 1 Ohm;
- e werktuigen gebruikt die, waar nodig, afschermplaten of kappen hebben, waarvan de plaatdikte is afgestemd op de mogelijk optredende hittewerking, drukwerking of scherfwerking; en
- f automatische werktuigen voor het bewerken van gevulde pyrotechnische artikelen gebruikt met een schakelaar die het werktuig stopt als die wordt losgelaten.

2 Werktuigen worden voor elke bewerking en ten minste eenmaal per maand gecontroleerd.

3 Wanneer aan een werktuig een gebrek is geconstateerd of wordt vermoed, wordt dit onmiddellijk verwijderd of voor gebruik geblokkeerd.

4 Een werktuig wordt gerepareerd in een ruimte waarin zich geen vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik bevinden en wordt voor reparatie schoongemaakt.

5 Een ruimte wordt ontruimd als binnen 15 m daarvan werkzaamheden worden verricht waarbij open vuur wordt gebruikt of vonkvorming kan optreden. Die afstand is 25 m als bij de werkzaamheden een explosief gasmengsel kan ontstaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1039 (externe veiligheid: werkzaamheden aan vuurwerk van categorie F4) *Dit artikel bevat aanvullende eisen voor bewaarplaatsen en bufferbewaarplaatsen voor vuurwerk van categorie F4 en de werkzaamheden die daarin plaatsvinden. Vuurwerk van deze categorie levert de grootste externe veiligheidsrisico's op. Door het naleven van de gestelde eisen wordt voorkomen dat er een ontsteking ontstaat met een explosie tot gevolg. Op grond van het eerste lid moeten maatregelen worden getroffen voor elektrische ontstekingsmiddelen, werktafels, werktuigen, gereedschappen en instrumenten. Met deze maatregelen moet vonkvorming worden voorkomen. Het tweede lid verplicht tot het eenmaal per maand controleren op goede werking van werktuigen, gereedschappen en instrumenten.*
Om te voorkomen dat een gebrekkig werktuig, gereedschap of instrument wordt gebruikt, met alle risico's van dien, dient dit op grond van het derde lid voor gebruik onbruikbaar te worden gemaakt of te zijn verwijderd. Reparatie mag op grond van het vierde lid niet worden verricht in een ruimte waar vuurwerk of een pyrotechnisch artikel voor theatergebruik aanwezig is. Dit om te voorkomen dat onbedoelde ontsteking plaats vindt met mogelijke ontbranding van het vuurwerk van categorie F4 tot gevolg.
In het vijfde lid is bepaald dat een ruimte waar zich vuurwerk van categorie F4 bevindt, moet worden leeg gemaakt als binnen de genoemde afstanden werkzaamheden worden verricht waarbij open vuur wordt gebruikt of vonkvorming kan optreden.
Toelichting artikel 4.1039 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het begrip «werktuig» heeft in het Bal een brede betekenis. Hieronder vallen ook gereedschap, instrumenten en apparatuur. Om die reden vervallen «gereedschappen en instrumenten».*
Toelichting artikelen 4.440, 4.1039, 4.1326, derde lid, 4.1343, eerste lid en 5.7k Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Hier zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.*

Artikel 4.1040 (externe veiligheid: transportmiddelen bij vuurwerk van categorie F4)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden op een locatie voor het opslaan, herverpakken of bewerken van vuurwerk van categorie F4:
  a binnen 15 m van een bewaarplaats geen verbrandingsmotoren gebruikt;
  b transportmiddelen gebruikt met rubberbanden, die worden aangedreven door handkracht of elektriciteit en die periodiek worden gecontroleerd op gebreken; en
  c rolbanen, hijsapparatuur en transportkettingen gebruikt die:
    1° zijn geaard;
    2° een schakelaar hebben om de werking te stoppen;
    3° middelen hebben om te voorkomen dat er vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik af vallen; en
    4° regelmatig worden gecontroleerd op gebreken.
2 Mechanische transportmiddelen hebben:
  a gegevens over het gewicht van het transportmiddel, het vermogen dat ten hoogste kan worden geladen, het vermogen dat ten hoogste kan worden geheven, de snelheid die ten hoogste kan worden gereden, de kleinste draaicirkel, de vrije hefhoogte, de telescoop-hefhoogte, de voorwaartse en achterwaartse helling van de vork en het bedieningsvoorschrift, die voor de bestuurder vanaf de zitplaats zichtbaar zijn; en
  b een draagbaar blustoestel, met een inhoud van ten minste 6 kg ABC-bluspoeder, dat onmiddellijk bereikbaar is voor de bestuurder.
3 Mechanische transportmiddelen die in een bufferbewaarplaats worden gebruikt, hebben:
  a een hoofdschakelaar met een afneembare bedieningssleutel die alleen kan worden uitgenomen als die hoofdschakelaar op uit staat;
  b bekabeling die is beschermd tegen beschadiging en waarbij voor alle doorvoeringen en invoeringen wartels zijn gebruikt;
  c lampen die met een metalen rooster zijn beschermd tegen mechanische beschadigingen;
  d hoofdschakelaars, contactsloten, bedieningsschakelaars en smeltveiligheden, die verhoogd zijn beveiligd en drukvast zijn uitgevoerd;
  e smeltveiligheden in een aparte kast waarvan de patronen alleen in spanningsloze toestand kunnen worden vervangen;
  f stofdichte motoren die tegen overbelasting zijn beveiligd en een drukvast huis of omhulsel hebben en worden geventileerd door kokers met een labyrinth-afdichting;
  g een voorziening voor het afvoeren van statische elektriciteit zonder vonkvorming;
  h aandrijving met elektriciteit, verkregen uit accumulatoren; en
  i batterijen die in een stevige, drukvaste, gesloten maar niet luchtdichte kast zijn opgesteld op een plaats met een zeer kleine kans op een mechanische beschadiging, waarbij de deksel van de kast die is gevuld met kooldioxide of samengeperste lucht aan de kant van de aansluitklemmen bestaat uit een niet-geleidend materiaal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1040 (externe veiligheid: transportmiddelen bij vuurwerk van categorie F4) *Dit artikel bevat een aantal extra eisen die gelden voor transportmiddelen die worden gebruikt bij opslag van vuurwerk van categorie F4. Vuurwerk van deze categorie levert de grootste externe veiligheidsrisico's op. Door het naleven van de eisen worden de risico's op vonkvorming tijdens transport van vuurwerk geminimaliseerd. Het is bijvoorbeeld verboden om gebruik te maken van transportmiddelen die zijn voorzien van een verbrandingsmotor. Daarnaast moeten rolbanen, hijsapparatuur en transportkettingen zijn geaard.*
Voor bufferbewaarplaatsen, waar bewerkingshandelingen met vuurwerk worden verricht, geldt een aantal specifieke eisen vanwege de extra risico's die daarmee gepaard gaan. In hoofdzaak gaat het daarbij ook om het voorkomen van vonkvorming.

Artikel 4.1041 (externe veiligheid: voorzieningen voor brandbestrijding)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid liggen een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik op de begane grond.
2 De locatie waarop de activiteit, bedoeld in artikel 4.1029, wordt verricht, heeft brandslanghaspels, waarbij de gecorrigeerde loopafstand, bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, tussen een brandslanghaspel en elk punt op de vloer van de locatie niet groter is dan de lengte van de brandslang, vermeerderd met 5 m.
3 Een brandslanghaspel heeft een lengte van ten hoogste 30 m, een statische druk van ten minste 100 kPa en een capaciteit van ten minste 1,3 m3/u, bij gelijktijdig gebruik van twee brandslanghaspels die zijn aangesloten op dezelfde voorziening voor leidingwater.
4 Een brandslanghaspel is voor onmiddellijk gebruik beschikbaar, kan onbelemmerd worden bereikt en wordt ten minste eenmaal per jaar gecontroleerd door een ter zake deskundige.
5 In een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4:
   a is een draagbaar blustoestel met een inhoud van ten minste 12 kg ABC-bluspoeder aanwezig;
   b bevat het ABC-bluspoeder ten minste 40% ammoniumfosfaat; en
   c is de loopafstand, bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving, vanaf elk punt in de ruimte tot een blustoestel ten hoogste 20 m.

Toelichting artikel 4.1041 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het tweede lid wordt meer in overeenstemming gebracht met artikel 4.220, derde lid, van het Bkl. In het tweede lid vervalt daardoor de tweede zin. In de eerste zin wordt namelijk nu uitgegaan van «gecorrigeerde loopafstand, bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving.» In de omschrijving van dat begrip zijn de in de tweede zin genoemde correcties opgenomen.*
In het vierde lid wordt na «loopafstand» een verwijzing opgenomen naar de omschrijving van dat begrip in bijlage I bij het Bkl. Daarmee is de betekenis van dat begrip verduidelijkt.

Artikel 4.1042 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand die in voorwaartse richting wordt gemeten als aangegeven in figuur 4.1042, vanaf het midden van de deuropening van een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk op een locatie voor het opslaan van ten hoogste 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 8 m; of
   b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1029, omvat.
2 Het eerste lid, aanhef en onder b, is van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.
3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3.
4 Het eerste en tweede lid zijn, buiten het vrijwaringsgebied dat wordt begrensd door de afstand, bedoeld in het eerste lid, en de breedte van de bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk en dat is aangegeven in figuur 4.1042, niet van toepassing als een scheidingsconstructie die voldoet aan artikel 4.1044 aanwezig is tussen de bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk en:

a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; of
b beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1042, vierde lid *De afstand van het eerste en tweede lid is niet van toepassing als een scheidingsconstructie aanwezig is tussen de bewaarplaats of bufferbewaarplaats en de begrenzing van de locatie respectievelijk de beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties buiten die locatie. Deze uitzondering geldt echter niet voor het vrijwaringsgebied dat is aangegeven in figuur 4.1042. Het vrijwaringsgebied wordt conform figuur 4.1042 begrensd door een afstand van 8 m, gemeten in voorwaartse richting vanaf het midden van de deuropening van een bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk, en de breedte van die bewaarplaats of bufferbewaarplaats. De uitzondering geldt ook niet als de scheidingsconstructie niet voldoet aan de eisen die zijn gesteld in artikel 4.1044.*

5 Artikel 5.22 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, en tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1042, vijfde lid *Voor het bepalen van de afstand gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.22 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.22 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Figuur 4.1042 Afstand in voorwaartse richting van het midden van de deuropening

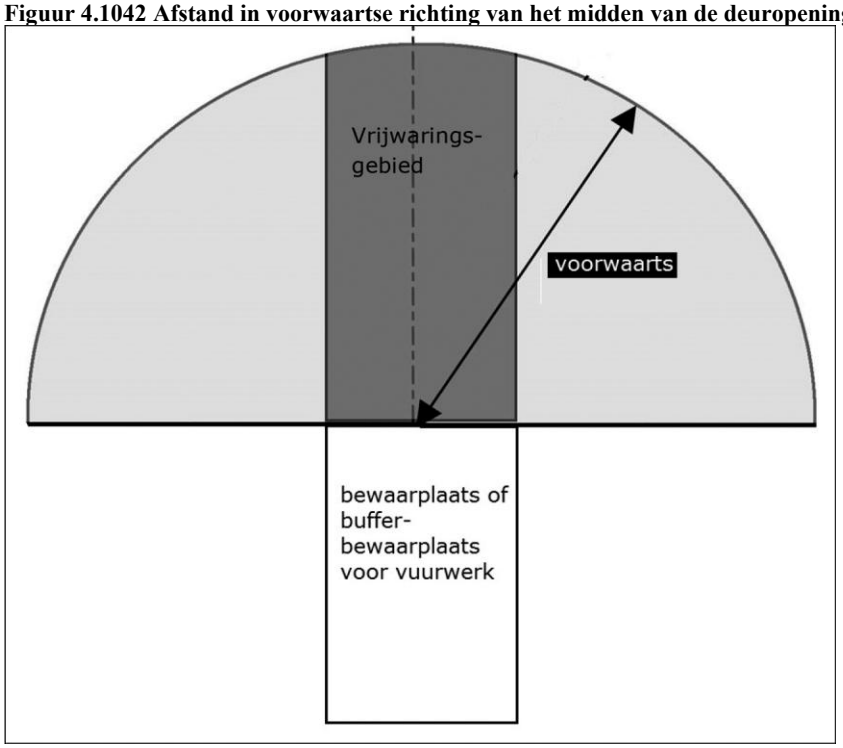

Toelichting artikel 4.1042 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*
Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een het opslaan van vuurwerk op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Over de begrenzing van die locatie zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.288 Bal. Uit artikel 3.285 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (het opslag- en transportbedrijf) ook het opslaan van vuurwerk op dezelfde locatie valt.

Bij een bedrijf als een opslag- en transportbedrijf werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van vuurwerk op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1029, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste lid.
De redactie van het tweede lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het derde en vijfde lid gewijzigd.

Artikel 4.1043 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.1042, tweede lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1043 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.1043 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.1042, tweede lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.1044 (externe veiligheid: scheidingsconstructie)

De scheidingsconstructie, bedoeld in artikel 4.1042, vierde lid:

a heeft een brandwerendheid van ten minste 60 minuten;
b heeft geen opening, raam of deur; en
c is gemaakt van metselwerk, beton of cellenbeton.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1044 (externe veiligheid: scheidingsconstructie) *Artikel 4.1042, vierde lid, maakt het mogelijk dat, buiten het vrijwaringsgebied, geen afstand wordt gehanteerd als er tussen de bewaarplaats of bufferbewaarplaats en de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht of de beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties een scheidingsconstructie aanwezig is. Dit artikel bevat de eisen waaraan die scheidingsconstructie moet voldoen. Als een aanwezige constructie niet volledig aan deze eisen voldoet, is de uitzondering niet van toepassing en geldt de afstand onverkort. De gestelde eisen gaan over de brandwerendheid (ten minste 60 minuten), openingen, ramen of deuren en het materiaal waarvan de scheidingsconstructie moet zijn gemaakt.*
Toelichting artikelen 4.1044 en 4.1046 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op deze wijzigingen de toelichting op de wijziging van artikel 4.1036 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.1045 (externe veiligheid: opslaglocatie)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden in een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik geen andere goederen opgeslagen en worden daarin geen werkzaamheden verricht die niet rechtstreeks samenhangen met het opslaan van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik.
2 Het vuurwerk en de pyrotechnische artikelen voor theatergebruik zijn:
   a met inbegrip van het verpakkingsmateriaal opgeslagen op een afstand van ten minste 30 cm van apparatuur, installaties en leidingen die warmte kunnen ontwikkelen;
   b onbelemmerd bereikbaar, waarbij er in de ruimte een gangpad van ten minste 75 cm breed is;
   c zo gestapeld dat het verpakkingsmateriaal zijn functie en beschermende werking behoudt; en
   d opgeslagen volgens het uitgangspuntendocument voor brandbeveiligingsinstallaties, bedoeld in artikel 4.1047, derde lid, onder a.
3 Boven een bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik bevinden zich geen beperkt kwetsbare, kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen. Dit geldt niet als op de locatie ten hoogste 10.000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 en geen pyrotechnische artikelen voor theatergebruik worden opgeslagen.
4 Vuurwerk wordt niet gelost op een moment dat binnen een afstand van 25 m een opslagtank wordt gevuld met vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3 of brandbare gassen.

5 Rondom een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4 is op een afstand van ten minste 15 m een deugdelijke afrastering van metaalvlechtwerk met een hoogte van ten minste 2 m aanwezig. Binnen die afstand ligt geen transformatorgebouw of schakelgebouw. De toegang in de afrastering is afgesloten en wordt alleen geopend voor werkzaamheden of controles in de bewaarplaats of bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4. Tussen die bewaarplaats en bufferbewaarplaats en de afrastering bevindt zich geen brandbaar materiaal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1045 (externe veiligheid: opslaglocatie) *Dit artikel bevat eisen die moeten worden nageleefd om een veilige opslag van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik te waarborgen.*
Uit het derde lid, tweede zin, vloeit voort dat boven een bewaarplaats of bufferbewaarplaats alleen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen aanwezig mogen zijn als minder dan 10,000 kg vuurwerk van categorie F1, F2 of F3 wordt opgeslagen en als er geen pyrotechnische artikelen voor theatergebruik worden opgeslagen.
De reden voor het vierde lid is het voorkomen van een warme BLEVE (boiling liquid expanding vapour explosion). Door deze verplichting in acht te nemen wordt voorkomen dat een eventuele brand die bij het vullen van een opslagtank met brandbare vloeistoffen of gassen zou kunnen ontstaan, het vuurwerk doet ontsteken, waardoor er naast een felle brand mogelijk een explosie ontstaat. De bepaling is zo geformuleerd dat het op meerdere manieren kan worden nageleefd.
Het vijfde lid bevat een aanvullende eis voor opslagen met vuurwerk van categorie F4.
Toelichting artikel 4.1045 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.1046 (externe veiligheid: ruimten voor verkoop aan particulieren)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is in een ruimte voor verkoop aan particulieren alleen vuurwerk aanwezig dat op grond van artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik.
2 Tijdens de openingstijden is in een ruimte voor verkoop aan particulieren ten hoogste 500 kg vuurwerk aanwezig. Het vuurwerk is niet bereikbaar voor particulieren. Buiten de openingstijden is in een ruimte voor verkoop aan particulieren geen vuurwerk aanwezig, met uitzondering van ten hoogste 200 kg vuurwerk van categorie F1 of fop- en schertsvuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit.
3 In een brandcompartiment is ten hoogste een ruimte aanwezig voor verkoop aan particulieren.
4 Een ruimte voor verkoop aan particulieren:
   a bevat geen licht ontvlambare stoffen, zeer licht ontvlambare stoffen of drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen; en
   b ligt op een afstand van meer dan 5 m tot licht ontvlambare stoffen of zeer licht ontvlambare stoffen en drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen.
5 Voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het vuurwerk met omhulsel en verpakking en met de transportverpakking, bedoeld in de ADR.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1046 (externe veiligheid: ruimten voor verkoop aan particulieren) *In een verkoopruimte mag uitsluitend vuurwerk aanwezig zijn dat op grond van artikel 2.1.1 van het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik. Tijdens de openingstijden mag ten hoogste 500 kg vuurwerk aanwezig zijn. Toegestaan is dat op een locatie meerdere verkoopruimten aanwezig zijn. Ter voorkoming van domino-effecten is opgenomen dat als meer dan één verkoopruimte aanwezig is, per brandcompartiment maximaal één verkoopruimte is toegestaan. De totale hoeveelheid vuurwerk in de verkoopruimten kan uiteraard nooit groter zijn dan de capaciteit van de bewaarplaats of bufferbewaarplaats, omdat buiten verkooptijden de opslag moet plaatsvinden in de bewaarplaats of bufferbewaarplaats.*
Omdat een verkoopruimte ook onderdeel kan zijn van een andere ruimte is het ongewenst dat een domino-effect optreedt. Om die reden is in het vierde lid bepaald dat in de ruimte voor verkoop van vuurwerk aan particulieren geen licht of zeer licht ontvlambare stoffen en drukhouders, met uitzondering van brandblusmiddelen, aanwezig mogen zijn.
In het vijfde lid is bepaald dat voor het bepalen van het gewicht wordt uitgegaan van het gewicht van het vuurwerk, met inbegrip van omhulsel en verpakking, maar zonder de transportverpakking. De transportverpakking van vuurwerk is bepalend voor de ADR classificatie van het vuurwerk. Vanwege deze verpakking (UN 4G kartonnen dozen) valt vuurwerk van categorie F1, F2 en F3 onder ADR-klasse 1.4.
Toelichting artikelen 4.1044 en 4.1046 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op deze wijzigingen de toelichting op de wijziging van artikel 4.1036 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.1047 (externe veiligheid: voorzieningen voor brandbeveiliging)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid hebben een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en een ruimte voor verkoop aan particulieren een automatische sprinklerinstallatie. In de directe nabijheid van die plaatsen en ruimten is een brandmeldinstallatie aanwezig.
2 Een automatische sprinklerinstallatie in een bewaarplaats en een bufferbewaarplaats voor vuurwerk van categorie F4 heeft een automatische doormelding naar de centrale meldkamer van de brandweer.
3 Een automatische sprinklerinstallatie en een brandmeldinstallatie:

a zijn ontworpen, aangelegd, opgeleverd en onderhouden volgens een uitgangspuntendocument voor brandbeveiligingsinstallaties, waarin alle bouwkundige, organisatorische en installatietechnische eisen voor de met sprinklers te beveiligen ruimten en locaties worden beschreven, dat voldoet aan Memorandum 60 van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid en dat is beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17020 als type A voor CCV-inspectieschema Uitgangspuntendocument Brandbeveiliging Vuurwerk van dat centrum; en

b wordt door een inspectie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17020 als type A voor CCV-inspectieschema Brandbeveiliging Vuurwerk van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid eenmaal per jaar beoordeeld op functioneren en onderhoud volgens het goedgekeurde uitgangspuntendocument voor brandbeveiligingsinstallaties.

4 Het uitgangspuntendocument voor brandbeveiligingsinstallaties en de rapporten met bevindingen van de beoordelingen zijn op de locatie voor het opslaan van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig.

5 Eenmaal per vijf jaar wordt het uitgangspuntendocument voor brandbeveiligingsinstallaties door een inspectie-instantie als bedoeld in het derde lid, onder a, beoordeeld op de gebruikte uitgangspunten en normen in relatie tot de beste beschikbare technieken en wijzigingen in de activiteiten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1047 (externe veiligheid: voorzieningen voor brandbeveiliging) *Alle ruimten waarin vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik aanwezig mogen zijn, moeten zijn voorzien van een automatische sprinklerinstallatie. Bovendien moet in de nabijheid van deze ruimtes een brandmeldinstallatie aanwezig zijn. Deze verplichtingen gelden ook voor de winkelruimte. Dit betekent niet dat de gehele winkelruimte moet zijn voorzien van een automatische sprinklerinstallatie. Uit het uitgangspuntendocument moet blijken welk gedeelte van de winkelruimte hiervan moet zijn voorzien.*
Onder een automatische sprinklerinstallatie wordt in de praktijk verstaan een vast leidingstelsel voorzien van sprinklers die worden afgesloten door een hittegevoelig element of een systeem met sprinklers of sprinklerkoppen dat wordt aangestuurd met een automatisch detectiesysteem, dat in geval van een brand wordt aangesproken, waardoor de sprinklers water gaan verspreiden.
Bij een brandmeldinstallatie kan worden gedacht aan detectoren, een brandmeldcentrale en een doormeldinstallatie, nodig voor het ontdekken van een brand, het melden van brand en het geven van stuursignalen voor andere installaties.
Er is van afgezien om op detailniveau te regelen waaraan een automatische sprinklerinstallatie moet voldoen. Wel is een kwaliteitsborging voor ontwerp en inspectie geregeld. De gedetailleerde uitvoering van de installatie moet blijken uit het UPD dat voldoet aan Memorandum nr. 60 en is beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie.
Memorandum nr. 60 is onderdeel van de Voorschriften Automatische Blusinstallaties. In memorandum nr. 60 is vastgelegd op welke wijze aanleg, beheer en onderhoud moeten worden beschreven. Ook is in memorandum nr. 60 beschreven hoe criteria voor goedkeuring c.q. afkeuring moeten worden opgenomen en op welke wijze een inspectie bij oplevering en bij installaties die in gebruik zijn moet worden verricht.
Toelichting artikel 4.1047 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het Memorandum 60 waarnaar in artikel 4.1047, derde lid, onder a, wordt verwezen is geactualiseerd. Het onderdeel in dat document dat ging over het verrichten van inspecties is verplaatst naar het CCV-inspectieschema Uitgangspuntendocumenten Brandbeveiliging Vuurwerk. Voor het beoordelen en goedkeuren van het uitgangspuntendocument kan daardoor niet meer worden verwezen naar het Memorandum 60 maar moet worden verwezen naar dat inspectieschema. Voor het beoordelen en goedkeuren van de brandbeveiligingsinstallaties zelf is een ander inspectieschema van toepassing, namelijk het CCV-inspectieschema Brandbeveiliging Vuurwerk. Het derde lid, onder b, wordt zodanig gewijzigd dat wordt verwezen naar dat inspectieschema.*
De overige wijzigingen in het derde lid zijn redactionele wijzigingen.
De wijzigingen in het vijfde lid houden verband met de wijzigingen in het derde lid.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de actualisatie van Memorandum 60 en de nieuwe inspectieschema's niet betekent dat uitgangspuntendocumenten die voor de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn vastgesteld en goedgekeurd na die datum direct weer moeten worden gekeurd op basis van de nieuwe eisen. Uitgangspunt is een cyclus van vijffaarlijkse beoordelingen. De eerstvolgende beoordeling van het uitgangspuntendocument na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is dan ook vijf jaar na de vorige beoordeling. En die beoordeling vindt op grond van artikel 4.1047, vijfde lid, plaats op de gebruikte uitgangspunten en normen in relatie tot de beste beschikbare technieken en wijzigingen in de activiteiten.

Artikel 4.1047a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.1042, eerste lid, aanhef en onder a, en 4.1043 zijn niet van toepassing op het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.1047a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.21 van dat besluit moet voor beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in een omgevingsplan de afstand, bedoeld in artikel 4.1042, eerste lid, Bal, in acht worden genomen. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover het tweede lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.1047a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.1042, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk het tweede lid van dat artikel.*

§ 4.103 Opslaan van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik

Artikel 4.1048 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 door een ander dan de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1048 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 door een ander dan de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Onder de activiteit opslaan vallen ook de daarbij behorende activiteiten, zoals laden en lossen. Voor een toelichting op het toepassingsbereik wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.33. Het opslaan van ontplofbare stoffen door de krijgsmacht is geregeld in paragraaf 4.114.*

Artikel 4.1049 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1048, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
   a de coördinaten van het brandcompartiment voor het opslaan van zwart kruit of rookzwak kruit en de opslagplaats voor het opslaan van meer dan 10.000 munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens; en
   b het type ontplofbare stoffen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1049 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1049 regelt dat geen ontplofbare stoffen mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van het brandcompartiment voor het opslaan van zwart kruit of rookzwak kruit en de voorziening voor het opslaan van meer dan 10.000 munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van het brandcompartiment tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.1051. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.1051, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.1052, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstand tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
Het melden van het type ontplofbare stoffen betekent dat moet worden aangegeven of bijvoorbeeld zwart kruit, rookzwak kruit, munitiepatronen, hagelpatronen of noodsignalen worden opgeslagen. Voor het opslaan van deze verschillende typen gelden in deze paragraaf verschillende eisen.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1049 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.*
Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.

Artikel 4.1050 (externe veiligheid: opslaan in brandcompartiment)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden zwart kruit en rookzwak kruit in een brandcompartiment opgeslagen in een vak waarvan de wanden bestaan uit ten minste 105 mm dik metselwerk en de horizontale verdeling uit ten minste 70 mm dik beton.
2 In een vak als bedoeld in het eerste lid is ten hoogste 250 g zwart kruit of 1 kg rookzwak kruit opgeslagen.
3 Tussen de voorzijde van een vak als bedoeld in het eerste lid en de voorzijde van daarin opgeslagen zwart kruit of rookzwak kruit is ten minste 10 cm vrije ruimte en aan de voorzijde van een vak is ten minste 1 m vrije ruimte.

4 De toegang tot een brandcompartiment bestaat uit een zelfsluitende en naar buiten draaiende deur die als drukontlasting kan dienen en die een brandwerendheid heeft van ten minste 60 minuten.
5 Noodsignalen van ADR-klasse 1.3 of 1.4 worden opgeslagen in een brandcompartiment of in een kast met een brandwerendheid van ten minste 60 minuten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1050 (externe veiligheid: opslaan in brandcompartiment) *In dit artikel zijn de eisen opgenomen waaraan een brandcompartiment moet voldoen waarin zwart kruit en rookzwak kruit worden opgeslagen. Het eerste lid maakt duidelijk dat het opslaan in een brandcompartiment verplicht is. Een brandcompartiment wordt in bijlage I bij dit besluit juncto bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving omschreven als gedeelte van een of meer bouwwerken bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand. Voor een toelichting op de begripsomschrijving van brandcompartiment wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij het Besluit bouwwerken leefomgeving. In het eerste lid zijn daarnaast eisen opgenomen waaraan de wanden en de horizontale verdeling van het brandcompartiment moet voldoen.*
In het derde lid is bepaald dat tussen de voorzijde van een vak en de voorzijde van daarin opgeslagen zwart kruit of rookzwak kruit ten minste 10 cm vrije ruimte moet zijn. Dat betekent dat het kruit zich in een vak niet helemaal aan de voorkant mag bevinden maar dat er ten minste 10 cm tussen de voorkant van het vak en het kruit moet zitten. Daarnaast is bepaald dat voor het vak een vrije ruimte moet zijn van ten minste 1 m. Tussen een vak en de wand van het brandcompartiment waarin het vak zich bevindt moet dus bijvoorbeeld een afstand van ten minste 1 m zijn.
Toelichting artikel 4.1050 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting op de wijziging van artikel 4.1036 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.1051 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf het brandcompartiment voor het opslaan van zwart kruit of rookzwak kruit:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, ten minste 8 m; of
   b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1048, omvat.
2 De afstand vanaf de opslagplaats voor het opslaan van meer dan 10.000 munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens:
   a tot de begrenzing van de locatie waarop een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 wordt verricht, is ten minste 8 m, tenzij de munitiepatronen of hagelpatronen voor vuurwapens in een brandcompartiment zijn opgeslagen; of
   b tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, is ten minste de afstand, bedoeld onder a, als een activiteit als bedoeld in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1048, omvat.
3 Het eerste lid, aanhef en onder b, en het tweede lid, aanhef en onder b, zijn van overeenkomstige toepassing als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, aanhef en onder a:
   a niet mogelijk is door:
      1° de geringe omvang van de locatie;
      2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
      3° andere fysieke belemmeringen;
   b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
   c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.
4 Het eerste lid, aanhef en onder b, tweede lid, aanhef en onder b, en derde lid zijn niet van toepassing op beperkt kwetsbare en kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3.
5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, tweede lid, aanhef en onder b, en derde lid.

Toelichting artikel 4.1051 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de afstanden in het Bal is als uitgangspunt genomen dat deze gelden tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht (zie voor een toelichting daarop paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, nr. 293). Voor de meeste milieubelastende activiteiten werkt dat uitgangspunt goed. Over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag en bij een melding (voor het begin van de activiteit) moeten de coördinaten worden verstrekt van de risicobron. Uit deze gegevens kan het bevoegd gezag afleiden of aan de gestelde veiligheidsafstanden wordt voldaan.*

Deze systematiek werkt niet altijd goed bij milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in afdeling 3.2 (de bedrijfstakoverstijgende activiteiten). Als zo'n milieubelastende activiteit wordt verricht op een locatie waar een andere milieubelastende activiteit wordt verricht dan zal de begrenzing van de locatie vaak wel bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan een opslagplaats op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Over de begrenzing van de locatie waarop zich een opslag- en transportbedrijf bevindt, zijn aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt op grond van artikel 3.288 Bal. Uit artikel 3.285 Bal vloeit voort dat onder de aanwijzing (het opslag- en transportbedrijf) ook het opslaan van ontplofbare stoffen op dezelfde locatie valt.
Bij een bedrijf als een opslag- en transportbedrijf werkt het dus goed. Anders is het als het gaat om locaties waarop zelfstandige activiteiten als bedoeld in afdeling 3.2 worden verricht die geen onderdeel uitmaken van een andere milieubelastende activiteit. Het laten gelden van een afstand tot de begrenzing van zo'n locatie levert daardoor geen duidelijke regel op. Om die reden is besloten om de afstanden tot de begrenzing van de locatie alleen te laten gelden als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 de activiteit omvat. Daarvan is bijvoorbeeld sprake bij het opslaan van ontplofbare stoffen op een locatie waar zich een opslag- en transportbedrijf bevindt. Als een milieubelastende activiteit die is aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 niet de activiteit, bedoeld in artikel 4.1048, omvat dan gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten. Dat wordt tot uitdrukking gebracht in het nieuwe onderdeel b dat wordt toegevoegd aan het eerste en tweede lid.
De redactie van het derde lid wordt gewijzigd maar de betekenis van dat lid blijft hetzelfde. Als aan een van de genoemde voorwaarden wordt voldaan, kan worden afgeweken van de hoofdregel dat de afstand binnen de begrenzing van de locatie blijft waarop de activiteit wordt verricht.
Vanwege de wijzigingen in het eerste lid wordt de redactie van het vierde en vijfde lid gewijzigd.
Voor een toelichting op het vervangen van «opslagvoorziening» door «opslagplaats» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 3.28.

Artikel 4.1052 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.1051, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1052 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.1052 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.1051, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.1052a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.1051, eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, aanhef en onder a, en 4.1052 zijn niet van toepassing op het opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1 door een ander dan de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.1052a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot beperkt kwetsbare en kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.27 van dat besluit moet voor beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in een omgevingsplan de afstand, bedoeld in artikel 4.1051, eerste en tweede lid, Bal, in acht worden genomen. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover het derde lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.1052a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.1051, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk het derde lid van dat artikel.*

§ 4.104 Opslaan van goederen

Artikel 4.1053 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan van:

a goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S5 in bijlage IV;
b goederen, ingedeeld als lekkende goederen in bijlage IVA, deel A;
c goederen, ingedeeld als uitlogende goederen in bijlage IVA, deel B; of
d goederen, ingedeeld als vermestende goederen in bijlage IVA, deel C.

Toelichting artikel 4.1053 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het toepassingsbereik wordt gekoppeld aan limitatieve lijsten met goederen in de bijlage. Bovendien wordt een extra categorie toegevoegd, het opslaan van goederen ingedeeld als vermestende goederen.*
Door deze wijzigingen is het toepassingsbereik van de paragraaf verhelderd. Er kan geen discussie bestaan of al dan niet sprake is van een lekkend goed, deze goederen zijn opgesomd in de bijlage. Bijkomend voordeel van het duidelijker toespitsen van het toepassingsbereik in het eerste lid is dat de lijst met uitzonderingen in het tweede lid kan vervallen.
Door de koppeling aan de lijsten met goederen in de bijlage blijft paragraf 4.104 buiten toepassing als het niet gaat om stuifgevoelige goederen of goederen ingedeeld in bijlage IV. Uiteraard blijft de specifieke zorgplicht in deze gevallen wel gelden.

Artikel 4.1054 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1053, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1054 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1054 regelt dat geen stuifgevoelige goederen of goederen waaruit stoffen kunnen lekken of uitlogen mogen worden opgeslagen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd en de aanvullende gegevens uit het tweede lid gevoegd.
In het derde lid is geregeld dat als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder bij de melding verstrekte gegevens en bescheiden, weer een melding moet worden gedaan. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven en dat het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat deze activiteiten niet hoeven te worden gemeld als ze vergunningplichtig zijn. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1054 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*
Zie voor de toelichting op het vervallen van het tweede en derde lid (oud) de toelichting op de wijzigingen van de artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) Bal bij dit besluit.

Artikel 4.1055 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1053, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, tenzij het gaat om het opslaan van goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel C; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1055 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen) *Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.*
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.
Toelichting artikel 4.1055 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het is niet nodig om een onderzoek naar de bodemkwaliteit te verrichten na het opslaan van alle in het toepassingsbereik genoemde goederen. Er wordt daarom nader gespecificeerd dat het eindonderzoek bodem niet hoeft plaats te vinden na het opslaan van vermestende goederen.*

Artikel 4.1056 (water: voorkomen ontstaan afvalwater)

Met het oog op het beperken van de hoeveelheid afvalwater wordt het water dat eerder met de opgeslagen goederen in contact is geweest, gebruikt voor het bevochtigen van opgeslagen stuifgevoelige goederen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1056 (water: voorkomen ontstaan afvalwater) *Water dat onder meer door regenval in contact komt met de opgeslagen goederen is geschikt om te worden gebruikt om bijvoorbeeld goederen die kunnen stuiven te bevochtigen. Zo wordt het ontstaan van extra afvalwater dat geloosd moet worden voorkomen.*

Artikel 4.1057 (water: lozingsroute bij opslaan van lekkende, uitlogende en vermestende goederen) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen of wijzigen van de artikelen 4.1057, 4.1058, 4.1059, tweede lid, en bijlage IVa Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen wordt bewerkstelligd dat verwijzingen naar een vervallen bepaling worden hersteld. In artikel 1.1, onderdelen AID en AIE, van het Invoeringsbesluit Omgevingswet is de inhoud van het oorspronkelijke artikel 4.1058 van het Bal toegevoegd aan artikel 4.1057 van het Bal, en is artikel 4.1058 van het Bal komen te vervallen. Per abuis is in het Invoeringsbesluit nagelaten de verwijzing naar artikel 4.1058 in andere artikelen aan te passen. Met deze wijzigingen wordt dit hersteld, waarbij is gekozen de inhoud van artikel 4.1057 te verplaatsen naar artikel 4.1058 van het Bal. Op deze manier blijft ook de verwijzing in artikel 2.32 van de bruidsschat waterschapsverordening kloppend.*

Artikel 4.1058 (water: lozingsroute bij opslaan van lekkende, uitlogende en vermestende goederen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het opslaan van lekkende, uitlogende of vermestende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel A, B of C, geloosd in een vuilwaterriool.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting op vervallen of wijzigen van de artikelen 4.1057, 4.1058, 4.1059, tweede lid, en bijlage IVa Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen wordt bewerkstelligd dat verwijzingen naar een vervallen bepaling worden hersteld. In artikel 1.1, onderdelen AID en AIE, van het Invoeringsbesluit Omgevingswet is de inhoud van het oorspronkelijke artikel 4.1058 van het Bal toegevoegd aan artikel 4.1057 van het Bal, en is artikel 4.1058 van het Bal komen te vervallen. Per abuis is in het Invoeringsbesluit nagelaten de verwijzing naar artikel 4.1058 in andere artikelen aan te passen. Met deze wijzigingen wordt dit hersteld, waarbij is gekozen de inhoud van artikel 4.1057 te verplaatsen naar artikel 4.1058 van het Bal. Op deze manier blijft ook de verwijzing in artikel 2.32 van de bruidsschat waterschapsverordening kloppend.*

Artikel 4.1059 (water: emissiegrenswaarden lozing in een vuilwaterriool)

1 Voor het afvalwater dat wordt geloosd in een vuilwaterriool, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1059, gemeten in een steekmonster.

2 Als uit de goederen, bedoeld in artikel 4.1058, alleen olie kan lekken, kan, in afwijking van het eerste lid, het afvalwater afkomstig van die opslag voor vermenging met ander afvalwater worden geleid door een slibvangput en olieafscheider:
   a volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2; of
   b die zijn geplaatst voor 2 november 2010 en zijn afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

Tabel 4.1059 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarden in µg/l of mg/l
Som van de metalen arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink	1 mg/l
Minerale olie	20 mg/l
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	50 µg/l
Onopgeloste stoffen	300 mg/l

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1059 (water: emissiegrenswaarde lozing in een vuilwaterriool) *Uit goederen die worden op- en overgeslagen kunnen verschillende stoffen uitlogen of lekken. Voor stoffen die vaak in de afvalwaterstroom die op een vuilwaterriool wordt geloosd worden aangetroffen, zijn in artikel 4.1059 emissiegrenswaarden opgenomen. Als het enkel gaat om afvalwater dat is verontreinigd met olie, kan in plaats daarvan kan ook een olieafscheider en slibvangput worden toegepast die aan de genoemde NEN-norm voldoen.*
Een slibvangput en olieafscheider, die vóór 2 november 2010 zijn geplaatst, hoeven niet te voldoen aan de NEN-EN 858-1 en 2. Op 2 november 2010 is de voorgaande NEN-norm, NEN 7089, ingetrokken, waardoor er niet naar verwezen kan worden, maar olieafscheiders die aan deze norm voldeden zorgen ook voor een adequate bescherming van het milieu. Van olieafscheiders die geplaatst zijn voor 2 november 2010 wordt aangenomen dat deze via handhaving adequaat zijn. Van belang is wel dat de olieafscheider voldoende gedimensioneerd is, daarom is de voorwaarde opgenomen ze zijn «afgestemd op de hoeveelheid water».
In geval geen of nauwelijks olie wordt gebruikt in het proces of zo zorgvuldig wordt gewerkt dat geen olie in het afvalwater geraakt, kan voldaan worden aan de grenswaarde van 20 mg/l. Er is dan geen voorziening in de vorm van een olieafscheider nodig.
Toelichting artikelen 4.1057, 4.1058 (vervallen), 4.1059, 4.1060 (vervallen), 4.1061 en tabel 4.1060 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op de wijzigingen de toelichting op de wijziging van de artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) Bal bij dit besluit.*
De inhoud van artikel 4.1058 wordt verplaatst naar artikel 4.1057, zodat de volgorde van de soort goederen (bijvoorbeeld lekkend of uitlogend) in de hele paragraaf gelijk is. Aan artikel 4.1057 worden vermestende goederen toegevoegd. Zowel het afvalwater afkomstig van goederen ingedeeld in bijlage IVA als lekkende stoffen als goederen ingedeeld in bijlage IVA als vermestende stoffen moet worden geloosd in een vuilwaterriool.
Artikel 4.1058 betreft niet alle goederen waaruit stoffen kunnen uitlogen, maar uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B.

Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» in artikel 4.1059 wordt dat hersteld.
Toelichting op vervallen of wijzigen van de artikelen 4.1057, 4.1058, 4.1059, tweede lid, en bijlage IVa Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen wordt bewerkstelligd dat verwijzingen naar een vervallen bepaling worden hersteld. In artikel 1.1, onderdelen AID en AIE, van het Invoeringsbesluit Omgevingswet is de inhoud van het oorspronkelijke artikel 4.1058 van het Bal toegevoegd aan artikel 4.1057 van het Bal, en is artikel 4.1058 van het Bal komen te vervallen. Per abuis is in het Invoeringsbesluit nagelaten de verwijzing naar artikel 4.1058 in andere artikelen aan te passen. Met deze wijzigingen wordt dit hersteld, waarbij is gekozen de inhoud van artikel 4.1057 te verplaatsen naar artikel 4.1058 van het Bal. Op deze manier blijft ook de verwijzing in artikel 2.32 van de bruidsschat waterschapsverordening kloppend.*

Artikel 4.1060 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting artikelen 4.1057, 4.1058 (vervallen), 4.1059, 4.1060 (vervallen), 4.1061 en tabel 4.1060 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op de wijzigingen de toelichting op de wijziging van de artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) Bal bij dit besluit.*
De inhoud van artikel 4.1058 wordt verplaatst naar artikel 4.1057, zodat de volgorde van de soort goederen (bijvoorbeeld lekkend of uitlogend) in de hele paragraaf gelijk is. Aan artikel 4.1057 worden vermestende goederen toegevoegd. Zowel het afvalwater afkomstig van goederen ingedeeld in bijlage IVA als lekkende stoffen als goederen ingedeeld in bijlage IVA als vermestende stoffen moet worden geloosd in een vuilwaterriool.
Artikel 4.1058 betreft niet alle goederen waaruit stoffen kunnen uitlogen, maar uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B.
Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» in artikel 4.1059 wordt dat hersteld.

Artikel 4.1061 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
  b voor olie: NEN-EN-ISO 9377-2;
  c voor arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink: NEN 6966 of NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2; en
  d voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-EN-ISO 17993.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1061 (water: meetmethoden) *Artikel 4.1061 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.1059 en 4.1060 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.
Toelichting artikelen 4.1057, 4.1058 (vervallen), 4.1059, 4.1060 (vervallen), 4.1061 en tabel 4.1060 (vervallen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie voor de toelichting op de wijzigingen de toelichting op de wijziging van de artikelen 4.370, 4.373, 4.374 (oud) en 4.375 (oud) Bal bij dit besluit.*
De inhoud van artikel 4.1058 wordt verplaatst naar artikel 4.1057, zodat de volgorde van de soort goederen (bijvoorbeeld lekkend of uitlogend) in de hele paragraaf gelijk is. Aan artikel 4.1057 worden vermestende goederen toegevoegd. Zowel het afvalwater afkomstig van goederen ingedeeld in bijlage IVA als lekkende stoffen als goederen ingedeeld in bijlage IVA als vermestende stoffen moet worden geloosd in een vuilwaterriool.
Artikel 4.1058 betreft niet alle goederen waaruit stoffen kunnen uitlogen, maar uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B.
Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» in artikel 4.1059 wordt dat hersteld.

Artikel 4.1062 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1062 (water: riooltekening) *Artikel 4.1062 regelt dat degene die goederen op- en overslaat een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.1059 en 4.1060. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in de artikelen 4.1057 en 4.1058, of in eventueel maatwerk.*

Artikel 4.1063 (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan van lekkende goederen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met bodembedreigende stoffen worden lekkende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel A, boven een vloeistofdichte bodemvoorziening opgeslagen. Opslag boven een lekbak is ook toegestaan.
Toelichting artikelen 4.1014, eerste lid, 4.1020, derde lid, en 4.1063, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In overeenstemming met de bepalingen in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, mogen vloeibare gevaarlijke stoffen ook boven een lekbak opgeslagen worden. Onbedoeld was een verzwaring doorgevoerd. Dit is aangepast.*

2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider.

3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.1059.

4 Dit artikel is niet van toepassing op het opslaan van autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen of gedemonteerde onderdelen daarvan, bedoeld in artikel 4.576.
Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

5 Dit artikel is ook niet van toepassing op het opslaan van oliën, vetten of pekel in verpakking.

Toelichting artikel 4.1063, vijfde lid (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In artikel 4.1063, eerste lid, Bal zijn oliën, vetten en pekel in verpakking uitgezonderd. Voor het opslaan van deze stoffen zijn andere bodembeschermende voorzieningen vereist dan voor het opslaan van de overige lekkende goederen die in bijlage IVA, deel A staan. Die andere bodembeschermende voorzieningen zijn geregeld in artikel 4.1063a Bal.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1063 (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan goederen waaruit stoffen kunnen lekken) *Om te voorkomen dat bodembedreigende stoffen in de bodem lekken, worden deze goederen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening opgeslagen. Bij een lekkage worden de stoffen die op de vloer terechtkomen opgeruimd.*
Als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden die zijn genoemd in tabel 4.1059, mag afvalwater direct op het vuilwaterriool worden geloosd zonder zuivering vooraf. Daarnaast hoeft de bedrijfsriolering niet vloeistofdicht te zijn.
Aan het artikel hoeft niet te worden voldaan als er in de paragraaf over autodemontage (paragraaf 4.47) bodemvoorschriften gelden voor de opslag. In die paragraaf staan bodemvoorschriften voor het opslaan van wrakken en gedemonteerde onderdelen en die voorschriften wijken net wat af van de bodemvoorschriften in artikel 4.1063 en 4.1064. Voor de opslag van wrakken en gedemonteerde onderdelen gelden dus niet de voorschriften van artikel 4.1063 en 4.1064 maar de bodemvoorschriften in de paragraaf over autodemontage.
Voor de opslag van andere stoffen dan wrakken of gedemonteerde onderdelen bevat de paragraaf over autodemontage geen bodemvoorschriften. Daarvoor kunnen wel de bodemvoorschriften in deze artikelen gelden.
Toelichting artikelen 4.1063 en 4.1064 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden gewijzigd naar aanleiding van de wijziging van het toepassingsbereik van de paragraaf.*

Artikel 4.1063a (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan van oliën, vetten of pekel in verpakking)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met bodembedreigende stoffen worden oliën, vloeibare vetten of pekel in verpakking opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening en een lekbak.
2 Boven een elementenbodemvoorziening kunnen worden opgeslagen:
   a oliën, vloeibare vetten of pekel in een gesloten verpakking; en
   b smeervetten.

Toelichting artikel 4.1063a (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Om te voorkomen dat oliën, vloeibare vetten en pekel in de bodem terecht kunnen komen, worden deze goederen boven een aaneengesloten bodemvoorziening én een lekbak opgeslagen. Dit betreft dus een dubbele bodembeschermende voorziening.*
Wanneer deze goederen in een gesloten verpakking zijn opgeslagen, dan is een elementenbodemvoorziening voldoende. Smeervetten mogen altijd op een elementenbodemvoorziening worden opgeslagen, ongeacht of de verpakking geopend is of gesloten. Smeervetten zijn namelijk hoog viskeus en blijven in contact met de bodem op het oppervlak liggen en kunnen dus makkelijk verwijderd worden. Bij een gesloten verpakking kan worden gedacht aan een jerrycan met een dichtgedraaide dop. Met de dop erop is er geen gevaar dat er bodemverontreiniging ontstaat, bijvoorbeeld als de jerrycan omvalt.
De bodembeschermende voorzieningen die op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer moesten worden getroffen, worden in het Bal gecontinueerd. Daardoor is er geen lastenverzwaring.

Artikel 4.1064 (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan van uitlogende goederen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met bodembedreigende stoffen worden uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B, opgeslagen boven een:
   a vloeistofdichte bodemvoorziening; of
   b aaneengesloten bodemvoorziening die tegen inregenen is beschermd.
2 Het deel van het vuilwaterriool dat op een vloeistofdichte bodemvoorziening is aangesloten, is vloeistofdicht vanaf de aansluiting tot aan de slibvangput en olieafscheider.
3 Het tweede lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.1059.
4 Dit artikel is niet van toepassing op het opslaan van autowrakken of wrakken van tweewielige gemotoriseerde voertuigen of gedemonteerde onderdelen daarvan, bedoeld in artikel 4.576.

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1064 (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan goederen waarbij stoffen kunnen uitlogen) *Dit artikel gaat over goederen die bij contact met water (hemelwater of grondwater) kunnen gaan uitlogen. Degene die de activiteit verricht heeft de keuze welke bodembeschermende voorziening wordt toegepast. De eerste keuze is een vloeistofdichte vloer aan te leggen, waarbij ook het deel van het vuilwaterriool vanaf de afsluiting tot de slibvangput en olieafscheider vloeistofdicht moet zijn. De tweede keuze is een aaneengesloten bodemvoorziening te gebruiken, waarbij de bodemvoorziening tegen inregenen is beschermd.*
Voor bepaalde goederen, zoals C-hout met KOMO certificaat, geldt dat ze als bouwmateriaal worden toegepast. Bij de opslag van grotere hoeveelheden hiervan, zal een aaneengesloten bodemvoorziening zonder overkapping een gelijkwaardige maatregel kunnen zijn aan de in het artikel genoemde maatregelen.
Als wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden die zijn genoemd in tabel 4.1059, mag afvalwater direct op het vuilwaterriool worden geloosd zonder zuivering vooraf. Daarnaast hoeft de bedrijfsriolering niet vloeistofdicht te zijn.
Aan het artikel hoeft niet te worden voldaan als er in de paragraaf over autodemontage (paragraaf 4.47) bodemvoorschriften gelden voor de opslag. In die paragraaf staan bodemvoorschriften voor het opslaan van wrakken en gedemonteerde onderdelen en die voorschriften wijken net wat af van de bodemvoorschriften in artikel 4.1063 en 4.1064. Voor de opslag van wrakken en gedemonteerde onderdelen gelden dus niet de voorschriften van artikel 4.1063 en 4.1064 maar de bodemvoorschriften in de paragraaf over autodemontage.
Voor de opslag van andere stoffen dan wrakken of gedemonteerde onderdelen bevat de paragraaf over autodemontage geen bodemvoorschriften. Daarvoor kunnen wel de bodemvoorschriften in deze artikelen gelden.
Toelichting artikelen 4.1063 en 4.1064 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden gewijzigd naar aanleiding van de wijziging van het toepassingsbereik van de paragraaf.*

Artikel 4.1064a (bodem: bodembeschermende voorziening bij opslaan van vermestende goederen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met bodembedreigende stoffen worden vermestende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel C, opgeslagen boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting artikel 4.1064a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er wordt een nieuw artikel toegevoegd waarin wordt opgenomen dat het opslaan van vermestende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel C, boven een aaneengesloten bodemvoorziening moet gebeuren.*

Artikel 4.1065 (lucht: plaats van opslaan en mengen stuifgevoelige goederen)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht worden goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, opgeslagen en gemengd in een gesloten ruimte.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1065 (lucht: plaats van opslaan en mengen stuifgevoelige goederen) *De opslag en het mengen van stuifgevoelige goederen moet plaatsvinden in gesloten ruimtes. Een gesloten ruimte is bijvoorbeeld een gebouw, silo of gesloten container.*
De eisen aan het opslaan en overslaan van goederen zijn onder meer afhankelijk van de mate waarin de goederen kunnen verstuiven. Daartoe zijn goederen waarvoor dat relevant is ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S5. Goederen met stuifklasse S5 zijn nauwelijks of niet stuifgevoelig. De betekenis van de overige klassen S1 tot en met S4 is als volgt:

	Niet bevochtigbaar	*Wel bevochtigbaar*
Sterk stuifgevoelig	*S1*	*S2*
Licht stuifgevoelig	*S3*	*S4*

In bijlage III is een lijst opgenomen met de indeling in stuifklassen van verschillende stuifgevoelige goederen. Voorbeelden van stoffen en hun stuifklasse: strooizout (S5), kalksteen (S5), cement (S1), grond (S4 of S5), roestig schroot (S4), kunstmest (S1 of S3).
In overeenstemming met het Europese referentiedocument (BREF) voor de beste beschikbare technieken voor op- en overslag maakt dit artikel geen onderscheid naar stuifklassen. De hoofdregel is dat alle stuifgevoelige stoffen in gesloten ruimten worden opgeslagen. Dit is een wijziging ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer.
De opslag en het mengen van goederen die behoren tot stuifklassen S1 of S3, en die dus niet bevochtigbaar zijn, moet plaatsvinden in volledig gesloten ruimtes. Stoffen die behoren tot stuifklasse S1 moeten bijvoorbeeld worden opgeslagen in gesloten containers. Dergelijke ruimtes hebben (uitzonderingen daargelaten) geen ventilatie. Stoffen behorend tot stuifklasse S3 kunnen worden opgeslagen in een loods met ventilatiesleuven.
Bij opslag van stuifgevoelige goederen in een volledig gesloten container of ruimte wordt automatisch voldaan aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof als bedoeld in artikel 4.1067. Voor de sterk stuifgevoelige goederen (S1 en S2, met inbegrip van houtmot) komt ook opslag in een gesloten container voor met een afzuigpunt, bijvoorbeeld voor pneumatisch transport of om de ruimte op onderdruk te houden. In dat geval is op dat afzuigpunt een filtrerende afscheider nodig en dient het afzuigpunt bovendaks uit te komen om te voldoen aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof als bedoeld in artikel 4.1067.
Als goederen van stuifklasse S3, S4 of S5 worden opgeslagen in een silo met ventilatieopeningen of sleuven blijft de emissie doorgaans onder de genoemde massastroom en is een filtrerende afscheider niet nodig. Alleen bij uitzondering (bijvoorbeeld als een geforceerde ventilatie of zichtbare stofemissie plaatsvindt) zijn aanvullende voorzieningen nodig om aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof, bedoeld in artikel 4.1067, te voldoen.

Artikel 4.1066 (lucht: geen overslag bij wind van stuifgevoelige goederen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de lucht vindt geen overslag plaats van:

a goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 en S2, bij een windsnelheid van meer dan 8 m/s;

b goederen, ingedeeld in de stuifklasse S3, bij een windsnelheid van meer dan 14 m/s; en

c goederen, ingedeeld in de stuifklassen S4 en S5, bij een windsnelheid van meer dan 20 m/s.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1066 (lucht: geen overslag bij wind van stuifgevoelige goederen) *Bij bepaalde windsnelheden mag geen overslag meer plaatsvinden:*
- *S1 en S2 bij een windsnelheid groter dan 8 meter per seconde,*
- *S3 bij een windsnelheid groter dan 14 meter per seconde.*

Voor S4 en S5 is in overeenstemming met het Europese referentiedocument voor de beste beschikbare technieken voor op- en overslag ook een maximale windsnelheid opgenomen. Deze stond niet in het Activiteitenbesluit milieubeheer, maar wel in de Nederlandse emissierichtlijn Lucht (NeR):
- *S4 en S5 bij een windsnelheid groter dan 20 meter per seconde.*

Artikel 4.1067 (lucht: emissie totaal stof bij stuifgevoelige goederen)

1 Voor de emissie in de lucht bij het opslaan en mengen van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, in een gesloten ruimte is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 5 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1067, eerste lid *Voor emissies, afkomstig van het opslaan, overslaan en mengen van stuifgevoelige goederen, die naar de buitenlucht worden afgevoerd, geldt de emissiegrenswaarde voor stof van 5 mg/Nm^3. Om de artikelen in overeenstemming te brengen met het Europese referentiedocument voor de beste beschikbare technieken voor op- en overslag is de ruimere emissiegrenswaarde uit het Activiteitenbesluit milieubeheer voor kleinere bronnen van 50 mg/Nm^3 vervallen. De emissiegrenswaarde is ook van toepassing op discontinue stofemissies.*

2 Voor de emissie in de lucht bij pneumatisch transport uit een container, bulktransportwagen of ander transportmiddel van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 of S2, is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 10 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1067, tweede lid *Voor emissies uit een container, bulktransportwagen of andere transportmiddel voor pneumatisch transport van stuifgevoelige goederen stuifklasse S1 of S2 geldt een emissiegrenswaarde voor stof van 10 mg/Nm^3. De emissiegrenswaarde is ook van toepassing op discontinue stofemissies.*

3 Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing als de emissie de ondergrens van 100 kg/jaar niet overschrijdt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1067, derde lid *De emissiegrenswaarden zijn niet van toepassing als jaarlijks niet meer dan 100 kg stof wordt geëmitteerd.*

Toelichting artikelen 4.1067 tot en met 4.1071 en 4.1073 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1068 (lucht: maatregelen bij opslaan, mengen en transport van stuifgevoelige goederen)

1 Aan artikel 4.1067, eerste lid, wordt bij het opslaan en het mengen van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, in ieder geval voldaan als:
   a de ruimte op onderdruk wordt gehouden; en
   b de lucht door een geschikte filtrerende afscheider wordt gevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1068, eerste en tweede lid *Aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof als bedoeld in artikel 4.1067 wordt bij het opslaan en mengen van stuifgevoelige goederen ingedeeld in stuifklassen S1 tot en met S5 in ieder geval voldaan als de ruimte waarin wordt opgeslagen of gemengd op onderdruk wordt gehouden en de lucht door een geschikte filtrerende afscheider wordt gevoerd.*
Bij het vullen van een opslagruimte met goederen ingedeeld in stuifklasse S1 en S2 wordt in ieder geval voldaan aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof die is genoemd in artikel 4.1067 als het overstortpunt wordt afgezogen en de afgezogen lucht door een geschikte filtrerende afscheider wordt gevoerd.
Voor een toelichting op de filtrerende afscheider wordt verwezen naar paragraaf 4.9 van het algemeen deel van deze toelichting. Degene die de maatregelen toepast hoeft niet door een meting aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.

2 Aan artikel 4.1067, eerste en tweede lid, wordt bij het vullen van een opslagruimte met goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 en S2, in ieder geval voldaan als:
   a het overstortpunt wordt afgezogen; en
   b de afgezogen lucht door een geschikte filtrerende afscheider wordt gevoerd.

3 Aan artikel 4.1067, eerste en tweede lid, wordt bij continu mechanisch transport in ieder geval voldaan als goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, worden getransporteerd:
   a in een gesloten systeem, waarbij de inlaatzijde en afwerpzijde:
      1° windreductieschermen of sproeiers hebben; of
      2° continu worden afgezogen en het afgezogen stof wordt teruggevoerd in de productstroom; of
   b in een open systeem met bevochtiging of afscherming tegen windinvloeden van de inlaatzijde en afwerpzijde.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1068, derde lid *De maatregelen om bij continu mechanisch transport (bijvoorbeeld band-, schroef- of kettingtransporteurs) stofemissies te voorkomen zijn onderverdeeld naar goederen die worden getransporteerd in een open of in een gesloten transportsysteem.*
Goederen die worden getransporteerd in een open systeem worden zo bevochtigd, dat verstuiving wordt voorkomen of de goederen worden afgeschermd tegen windinvloeden met bijvoorbeeld langsschermen, dwarsschermen of halfronde overkappingen.
Bij goederen die worden getransporteerd in een gesloten systeem, waarbij de inlaat- en afwerpzijde van de transporteur zijn omkast, wordt deze omkasting continu afgezogen en het afgezogen stof zoveel mogelijk wordt teruggevoerd in de productstroom.
Een andere maatregel bij goederen die worden getransporteerd in een gesloten systeem is de inlaat- en afwerpzijde van de transporteur voorzien van een afscherming in de vorm van bijvoorbeeld windreductieschermen of sproeiers.
Degene die de maatregelen toepast hoeft niet door een meting aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.

Toelichting artikelen 4.1067 tot en met 4.1071 en 4.1073 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1069 (lucht: maatregelen bij laden en lossen van stuifgevoelige goederen)

Met het oog op het voorkomen of beperken van diffuse emissies worden bij het laden en lossen de volgende maatregelen getroffen:
a laden en lossen met storttrechters: de trechters hebben afzuiging;
b laden en lossen met grijpers: de bovenkant van de grijpers is afgesloten;
c laden en lossen van lichters: de stortkoker van de lichterbelader reikt tot:
   1° op de bodem van het ruim; of
   2° op het materiaal dat al is gestort; en
d laden en lossen met pneumatische elevatoren:
   1° de weegbunkers en overstortpunten zijn gesloten uitgevoerd;
   2° het neergeslagen stof in de overstortpunten wordt regelmatig verwijderd; of
   3° de stortschoen heeft afzuiging.

Toelichting (geheel vervangen) artikel 4.1067 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De wijziging van dit onderdeel betreft de wijziging van artikel 4.1069 van het Bal. De maatregelen in artikel 4.1069 van het Bal zijn veranderd van een erkende maatregel in een verplichte maatregel. Er staat namelijk geen doelvoorschrift voor het laden en lossen in artikel 4.1067 van het Bal. Een verwijzing dat met de maatregel aan artikel 4.1067 van het Bal wordt voldaan, is daarom onlogisch. Met deze wijziging is dit hersteld.*

Artikel 4.1070 (lucht: meetmethoden bij stuifgevoelige goederen)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van totaal stof is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige meting is voor totaal stof NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1070 (lucht: meetmethoden bij stuifgevoelige goederen) *Deze bepaling geeft aan welke norm gehanteerd wordt voor het meten van de emissiegrenswaarde. De versies van de NEN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikelen 4.1067 tot en met 4.1071 en 4.1073 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1071 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij stuifgevoelige goederen)

1 Er wordt gemeten of aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als bij het opslaan en mengen van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, de maatregelen, bedoeld in de artikelen 4.1068 en 4.1069, worden getroffen.
3 Het eerste lid is niet van toepassing als bij pneumatisch transport van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, de maatregelen, bedoeld in de artikelen 4.1068 en 4.1069, worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1071 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht bij stuifgevoelige goederen) *Aan de emissiegrenswaarde in artikel 4.1067 wordt in ieder geval voldaan als bij het opslaan, overslaan en mengen van goederen ingedeeld in stuifklasse S1 tot en met S5 de maatregelen in de artikelen 4.1068 en 4.1069 worden toegepast. Bij het pneumatisch transport van goederen ingedeeld in stuifklasse S1 tot en met S5 wordt eveneens aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof als bedoeld in artikel 4.1067 voldaan als de maatregelen bedoeld in de artikelen 4.1068 en 4.1069 worden toegepast. Een bedrijf hoeft alleen te meten als ze een andere maatregel wil toepassen, om aan te tonen dat ook in dat geval aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan.*

Toelichting artikelen 4.1067 tot en met 4.1071 en 4.1073 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1072 (lucht: eenmalige meting bij stuifgevoelige goederen)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan 30% van de emissiegrenswaarde.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.
4 De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.1070 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1072 (lucht: eenmalige meting bij stuifgevoelige goederen) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Voordat het bevoegd gezag de eenmalige meting aan de emissiegrenswaarde toetst, moet het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat worden afgetrokken. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*

In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.

Toelichting artikel 4.1072 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 4.1073 (lucht: afvoeren emissies bij het opslaan en mengen van stuifgevoelige goederen)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij het opslaan en mengen van goederen, ingedeeld in de stuifklassen S1 tot en met S4, emissies in de lucht bovendaks en omhoog gericht afgevoerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1073 (lucht: afvoeren emissies bij het opslaan, overslaan en mengen van stuifgevoelige goederen) *Om overlast van emissies bij het opslaan, overslaan en mengen van struifgevoelige goederen te voorkomen of te beperken is de wijze waarop de afvoer van de emissies in de lucht plaatsvindt van belang. Het emissiepunt kan op of naast een gebouw of bouwwerk zijn gelegen, of een (vrijstaande) schoorsteen betreffen. Bij gekanaliseerde emissiepunten kan de uitmonding van het emissiepunt ook nog verschillen. De uitmonding kan naar boven gericht (verticaal) zijn of naar opzij gericht zijn (horizontaal). Voor een zo goed mogelijke verspreiding heeft een naar boven gerichte uitmonding de voorkeur. Daarom is een bovendaks gesitueerde en omhooggerichte afvoer van emissies voorgeschreven.*

Toelichting artikelen 4.1067 tot en met 4.1071 en 4.1073 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1073a (afval: termijn opslaan)

1 Met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen worden goederen die afvalstoffen zijn niet langer dan drie jaar opgeslagen.
2 In afwijking van het eerste lid worden vermestende goederen en de volgende afvalstoffen niet langer dan een jaar opgeslagen:
   a CC-hout: hout behandeld met middelen die koper en chroom bevatten;
   b CCA-hout: hout behandeld met middelen die koper, chroom en arseen bevatten;
   c vliegas van verbranding van afvalstoffen in een roosteroven of wervelbedoven; en
   d filterkoek van ontgiften, neutraliseren en ontwateren.

Toelichting artikel 4.1073a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan de paragraaf is een artikel toegevoegd waarin een termijn wordt gesteld aan de opslag van goederen die afvalstoffen zijn. Het artikel geldt voor alle categorieën van goederen die onder de paragraaf vallen, dus zowel voor goederen ingedeeld in een stuifklasse, lekkende goederen, uitlogende goederen of vermestende goederen. In het tweede lid zijn goederen opgenomen waarvoor een termijn geldt van één jaar. Het gaat hierbij om goederen die volgens het Landelijk afvalbeheerplan moeten worden gestort of verbrand (als vorm van verwijdering).*
Ook voor vermestende goederen geldt een maximale opslagtermijn van een jaar, omdat het hier vaak gaat om afvalstoffen die kunnen bederven. Deze regel is niet voldoende om geurhinder in alle gevallen te voorkomen. Daarvoor kan het nodig zijn om de goederen sneller af te voeren of in gesloten containers op te slaan. Dit valt in principe onder de zorgplicht, en kan wanneer nodig in maatwerkvoorschriften worden uitgewerkt.
Toelichting artikelen 4.1073a n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen komt de term «gewolmaniseerd» voor als het gaat om hout dat behandeld is met middelen die koper, chroom of arseen bevatten. Echter, gewolmaniseerd hout kan ook andere stoffen bevatten die niet onder de genoemde bepalingen vallen. Daarom vervalt de term «gewolmaniseerd» en wordt in deze bepalingen aangegeven om wat voor hout het gaat, namelijk hout behandeld met middelen die koper en chroom (CC-hout) of koper, chroom en arseen (CCA-hout) bevatten.*

§ 4.105 Benzineterminal

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.105 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.1074 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een benzineterminal met een benzineopslagtank of een benzineoverslaginstallatie.
2 In deze paragraaf wordt onder benzine verstaan: benzine als bedoeld in artikel 2, onder a, van de richtlijn opslag en distributie benzine.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1074 (toepassingsbereik) *Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een benzineterminal met een benzineopslagtank of een benzineoverslaginstallatie.*
Een benzineopslagtank is een installatie als bedoeld in artikel 2, onder f, van de richtlijn opslag en distributie benzine. De definitie in deze richtlijn luidt: een vaste tank die op een terminal voor de opslag van benzine wordt gebruikt. Benzineopslagtanks zijn voorzien van een drijvend of vast dak. De emissiereductievoorziening voor vluchtige organische stoffen bij een benzineopslagtank bestaat als regel uit een drijvend dak. Dat is een dak dat op de vloeistof in de tank drijft en dat meebeweegt met het vloeistofniveau aan de binnenkant van de tank. Drijvende daken worden onderscheiden in inwendig en uitwendig drijvende daken. Bij een inwendig drijvend dak zit er ook een vast dak bovenop de tank. Dat vaste dak is gefundeerd op poten op een fundering in de grond. Het geheel bestaat dus uit twee daken. De tussenruimte moet afhankelijk van de vloeistof geventileerd worden. Er is sprake van een uitwendig drijvend dak als er geen vast dak is. Het uitwendig drijvend dak met afdichtingen, ofwel seals, is dus de enige afdichting van de vloeistof naar de lucht.
Een benzineoverslaginstallatie is een installatie als bedoeld in artikel 2, onder n, van de richtlijn opslag en distributie benzine. De definitie in deze richtlijn luidt: «een installatie op een terminal waar benzine in mobiele tanks kan worden geladen. Benzineoverslaginstallaties voor tankwagens omvatten een of meer laadportalen». Een terminal kan bestaan uit meerdere benzineoverslaginstallaties. Het betreft het geheel van steigers met pompen en installaties voor het transporteren van benzine van en naar mobiele tanks of van de ene opslagtank naar de andere. De dampterugwinningseenheid en het laadportaal zijn onderdeel van de benzineoverslaginstallatie.
Ook voor benzine wordt in deze paragraaf aangesloten bij de richtlijn opslag en distributie benzine. Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder benzine verstaan een aardoliederivaat, met of zonder additieven, met een volgens de Reidmethode bepaalde dampdruk van 27,6 kiloPascal of meer, dat voor gebruik als brandstof voor motorvoertuigen is bestemd, met uitzondering van vloeibaar petroleumgas (LPG).

Artikel 4.1075 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1074, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1075 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1075 regelt dat met het exploiteren van een benzineterminal niet mag worden gestart voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1075 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1076 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1074, wordt voldaan aan de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1.

Toelichting artikel 4.1076 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Onderdeel b vervalt omdat in paragraaf 4.105 geen artikelen staan die een bepaalde bodembeschermende voorziening verplicht stellen.*

Artikel 4.1077 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de regels in deze paragraaf niet versoepeld, met uitzondering van artikel 4.1082.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1077 (afbakening mogelijkheid maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift mogen de regels in deze paragraaf niet worden versoepeld, met uitzondering van artikel 4.1082. Dit komt omdat de richtlijn opslag en distributie benzine verplicht tot de in deze paragraaf opgenomen regels en de richtlijn geen ruimte biedt voor soepeler eisen. In artikel 4.1082 is een lagere waarde opgenomen dan de waarde die de richtlijn vereist. Het is met maatwerk mogelijk deze waarde in artikel 4.1082 te versoepelen tot maximaal de waarde die de richtlijn vereist. Een nadere uitleg hierover is te vinden in de toelichting bij artikelen 4.1082 en 4.1083. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

Artikel 4.1078 (lucht: verminderen stralingshittereflectie bij een benzineopslagtank)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht met benzinedamp worden de buitenwand en het uitwendige dak van een bovengrondse benzineopslagtank geschilderd in een kleur waarvan de totale stralingshittereflectie ten minste 70% is.
2 Er wordt geschilderd bij de periodieke onderhoudsbeurt van de bovengrondse benzineopslagtank.
3 Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing als een benzineopslagtank is verbonden met een benzinedampterugwinningseenheid die voldoet aan de eisen voor een benzineoverslaginstallatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1078 (lucht: verminderen stralingshittereflectie bij een benzineopslagtank) *Een kleur waarvan de totale stralingshittereflectie ten minste 70 procent is, zal in de praktijk een lichte kleur zijn, omdat die kleuren opwarming van de tank door zonlicht en hierdoor verdamping van de benzine beperken. Er wordt geschilderd bij elke periodieke onderhoudsbeurt.*

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1079 (lucht: afdichting voor vasthouden benzinedamp bij een benzineopslagtank)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht met benzinedamp heeft een benzineopslagtank met een uitwendig drijvend dak een primaire afdichting die de ringvormige ruimte tussen de wand van de benzineopslagtank en de buitenste rand van het drijvende dak afdicht.
2 Boven de primaire afsluiting is een secundaire afdichting.
3 Door de primaire en secundaire afdichtingen wordt in vergelijking met een soortgelijke benzineopslagtank met vast dak zonder dampbeheersingsvoorzieningen ten minste 95% van de damp vastgehouden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1079 (lucht: afdichting voor vasthouden benzinedamp bij een benzineopslagtank) *Voor de beoordeling van de prestaties van de dampbeheersingsvoorzieningen wordt verwezen naar de factsheets LF6 «Efficiënte seals voor uitwendig drijvende daken», LF12 «Inwendig drijvende dekken: constructie» en LF22 «IDD's: performance en controle». Deze factsheets zijn te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl/vos.*

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1080 (lucht: vast of drijvend dak bij een benzineopslagtank)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht met benzinedamp is een benzineopslagtank die onderdeel is van een benzineterminal:
   a een benzineopslagtank met een vast dak die volgens de eisen aan een benzineoverslaginstallatie met de benzinedampterugwinningseenheid is verbonden; of
   b een benzineopslagtank met een uitwendig of inwendig drijvend dak die een primaire en secundaire afdichting als bedoeld in artikel 4.1079 heeft.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als voorlopige dampopslag als bedoeld in artikel 4.1081, vierde lid, is toegestaan op een benzineopslagtank met een vast dak van benzineterminals.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1080 (lucht: vast of drijvend dak bij een benzineopslagtank) *Een benzinetank die onderdeel is van een benzineterminal heeft een vast dak of een uitwendig of inwendig drijvend dak, tenzij sprake is van voorlopige dampopslag in een benzineopslagtank met een vast dak op een benzineterminal voor latere overbrenging naar en terugwinning op een andere benzineterminal.*

Artikel 4.1081 (lucht: vullen mobiele benzinetank bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden bij een benzineoverslaginstallatie tijdens het vullen van een mobiele benzinetank, met uitzondering van het vullen van een tankwagen langs de bovenzijde, verplaatsingsdampen via een dampdichte leiding teruggevoerd naar een benzinedampterugwinningseenheid.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1081, eerste lid *De teruggewonnen dampen kunnen weer als brandstof worden gebruikt. Het vullen langs de bovenzijde wordt gereguleerd door het derde lid.*

2 Als dampterugwinning onveilig of technisch niet mogelijk is door de hoeveelheden retourdamp, kan een benzinedampterugwinningseenheid worden vervangen door een dampverbrandingseenheid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1081, tweede lid *Het tweede lid betreft situaties waarbij het niet goed mogelijk of zelfs onmogelijk is om de benzine, die kan worden teruggewonnen uit de vrijkomende damp (retourdamp), toe te voegen aan het overgeslagen product. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de tankverhuurbedrijven die geen eigenaar zijn van de benzine en waar de opslag van benzine niet continu plaatsvindt. Hierdoor zullen die bedrijven onder economisch en technisch ongunstigere omstandigheden opereren dan bedrijven die in de reguliere benzinedistributieketen opereren. Bij de tankverhuurbedrijven wordt veelal een breed scala aan producten opgeslagen en afgevoerd per schip. Hierdoor moet ook een breed scala aan productdampen worden afgevoerd naar de dampterugwinnings- of dampverwerkingsinstallatie. De combinatie van verschillende producten leidt er in bepaalde gevallen toe dat vanuit technische en veiligheidsoverwegingen geen dampterugwinning maar dampverbranding plaatsvindt. De in deze gevallen geringe bezettingsgraad van dampretourinstallaties en de mogelijk langere perioden waarin ook de dampretourinstallatie niet wordt gebruikt, en de combinatie van producten die in dezelfde installatie teruggewonnen of verwerkt moeten worden, brengt een additioneel veiligheidsrisico met zich. In dat geval kan het meer voor de hand liggen of zelfs noodzakelijk zijn dat wordt gekozen voor een installatie voor het verbranden van de damp in plaats van voor een dampterugwinningsinstallatie.*
Bij de toepassing van een installatie voor het verbranden van de vrijkomende dampen is het van belang om rekening te houden met de veiligheidsrisico's die dit met zich mee kan brengen. De beoordeling van de veiligheidsrisico's kan gebeuren op basis van informatie uit de veiligheidsstudie (Hazard and Operability (HAZOP)) die voor die installaties nodig is.

3 Als een mobiele benzinetank langs de bovenzijde wordt gevuld, wordt het uiteinde van de vularm onderin de mobiele benzinetank gehouden.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1081, derde lid *Om spatten tijdens het vullen te voorkomen moet het uiteinde van de vularm bij vullen langs de bovenzijde onderin de mobiele tank wordt gehouden. Dit moet dus gebeuren bij het vullen van zowel een tankwagen, een tankwagon, als een tankschip.*

4 Als op een benzineterminal het benzinedebiet minder is dan 25.000 ton/jaar, kan directe dampterugwinning op de benzineterminal worden vervangen door voorlopige dampopslag in een benzineopslagtank met een vast dak op een benzineterminal voor latere overbrenging naar en terugwinning op een andere benzineterminal, daaronder niet begrepen de overbrenging van damp van de ene naar de andere benzineopslagtank op een benzineterminal.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1081, vierde lid *Bij terminals met heel beperkte benzineoverslag (een debiet van minder dan 25.000 ton per jaar) is om economische redenen in het vierde lid bepaald dat de benzinedampen niet direct teruggewonnen hoeven te worden. Deze dampen mogen tijdelijk in een aparte tank worden opgeslagen. Voor deze voorlopige dampopslag worden geen dampbeheersingsvoorzieningen geëist omdat het om beperkte hoeveelheden dampen gaat die maar gedurende beperkte tijd in een tank met een vast dak worden opgeslagen. Bij scheepsbelading mag de damp in bepaalde gevallen worden verbrand in plaats van teruggevoerd naar de tanks van het schip. Voor terminals met een kleine doorzet zijn de kosten voor een dampverwerkingsinstallatie relatief hoog. Deze dampen moeten worden afgevoerd door de mobiele containers waarmee de terminal wordt bevoorraad. De afgevoerde damp moet dan op een andere locatie alsnog worden verwerkt in een dampterugwinningsinstallatie.*

5 Het benzinedebiet is de grootste totale jaarlijkse hoeveelheid benzine, gemeten in de drie voorgaande jaren, die van een benzineopslagtank van een benzineterminal is overgeslagen in een mobiele benzinetank.

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1082 (lucht: concentratie dampen bij een benzineoverslaginstallatie)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht is bij een benzineoverslaginstallatie de gemiddelde concentratie dampen in de afvoer van een benzinedampterugwinningseenheid of een dampverbrandingseenheid, gecorrigeerd voor de verdunning tijdens de behandeling, lager dan 0,15 g/Nm^3 voor een uur.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1082 (lucht: concentratie dampen bij een benzineoverslaginstallatie) *In dit artikel is een lagere waarde opgenomen dan de 35g/Nm^3 die op grond van de richtlijn is vereist.*
Op Europees niveau is onderzocht tot welke emissieniveaus het toepassen van de stand der techniek op dit moment leidt. Uit dat onderzoek blijkt dat het emissieniveau bij het beladen van tankwagens over het algemeen aanzienlijk lager was dan het niveau vastgelegd in de richtlijn. Dit gold ook voor het beladen van spoorwagons en van schepen. Daarom is om te zorgen dat de algemene regels de toepassing van de beste beschikbare technieken garanderen afgeweken van voorschrift 2, van bijlage II, bij richtlijn opslag en distributie benzine. De emissiegrenswaarden voor vluchtige organische stoffen van 150 mg/Nm^3 sluit aan bij de Europese BBT-conclusies voor raffinaderijen. De waarde is iets soepeler dan de emissieniveaus uit de BBT-conclusies voor op- en overslag en de emissiegrenswaarden die in de luchtmodule zijn genoemd. Aan deze eisen kunnen de installaties over het algemeen voldoen.
Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1083 (afbakening mogelijkheid maatwerk concentratie dampen)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de concentratie dampen, bedoeld in artikel 4.1082, wordt verhoogd, bevat een concentratie die lager is dan 35 g/Nm^3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1083 (afbakening mogelijkheid maatwerk concentratie dampen) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Deze paragraaf implementeert de richtlijn opslag en distributie benzine. In artikel 4.1082 is een strengere waarde opgenomen dan de richtlijn vereist, omdat technische ontwikkelingen een bedrijf in staat stellen aan een veel lagere concentratie dampen te realiseren. Via maatwerk is het alsnog mogelijk dat een benzineoverslaginstallatie een hogere gemiddelde concentratie dampen in de afvoer heeft, maar deze waarde kan niet uitkomen boven de 35 gr/Nm^3 die de richtlijn vereist. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*
Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1084 (lucht: nauwkeurigheid meting bij een benzineoverslaginstallatie)
De nauwkeurigheid van de meting bij de benzineoverslaginstallatie is ten minste 95% van de gemeten waarde.

Artikel 4.1085 (lucht: meetplicht bij een benzineoverslaginstallatie)
1 Concentratiedampen bij een benzineoverslaginstallatie worden ten minste zeven uur achtereenvolgens met normaal debiet gemeten.
2 Er wordt continu of periodiek gemeten.
3 Een periodieke meting wordt ten minste vier keer per uur verricht.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1085 (lucht: meetplicht bij een benzineoverslaginstallatie) *Dit artikel stelt eisen aan de uitvoering van de emissiemetingen. Omdat dit besluit kwantitatieve eisen stelt aan de dampbeheersingsvoorzieningen, moeten de emissies wegens de vereiste ontwerpeisen adequaat kunnen worden bepaald.*

Artikel 4.1086 (lucht: meetonzekerheid bij een benzineoverslaginstallatie)
Het totaal aan meetfouten als gevolg van de gebruikte apparatuur, het kalibratiegas en het toegepaste procedé bij een benzineoverslaginstallatie is niet meer dan 10% van de gemeten waarde.

Artikel 4.1087 (lucht: nauwkeurigheid apparatuur bij een benzineoverslaginstallatie)
De apparatuur die wordt gebruikt bij het meten bij een benzineoverslaginstallatie kan concentraties meten die lager zijn dan 3 g/Nm^3.
Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1088 (lucht: niet vullen bij damplek bij een benzineoverslaginstallatie)
1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden aansluitingen en leidingen van een benzineoverslaginstallatie regelmatig op lekken gecontroleerd.
2 Als er een damplek is, worden geen tankwagens gevuld.
3 Er is op het benzinelaadportaal een mechanisme aanwezig dat het vullen onderbreekt, als er een damplek is.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1088 (lucht: niet vullen bij damplek bij een benzineoverslaginstallatie) *Het bevoegd gezag is verplicht erop toe te zien dat de installatie regelmatig op lekken wordt gecontroleerd. Deze controle vindt bij voorkeur plaats in combinatie met een milieuzorgsysteem. Daarbij hoort ook een totale visuele inspectie van alle leidingen. Deze inspectie kan plaatsvinden samen met de verplichte emissiemetingen. Op grond van het tweede lid moeten de vulwerkzaamheden onderbroken worden als er een damplek is. Een mechanisme dat op grond van het derde lid zo'n onderbreking tot stand brengt, is bijvoorbeeld een noodstop. Deze kan, voor zover geschikt, gecombineerd worden met andere beveiligingen die op grond van dit besluit toegepast moeten worden.*
Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1089 (lucht: normaal laaddebiet bij een benzineoverslaginstallatie)
Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht is het normale laaddebiet van benzine per vularm op een benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie niet meer dan 2.500 l/m.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1089 (lucht: normaal laaddebiet bij een benzineoverslaginstallatie) *Dit laaddebiet, gemeten in liters per minuut, moet niet verward worden met het debiet van lichte olie dat de jaarlijks aan tankstations geleverde hoeveelheid lichte olie betreft.*

Artikel 4.1090 (lucht: tegendruk bij piekbelasting benzineterminal bij een benzineoverslaginstallatie)
Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht geeft het dampopvangsysteem van het benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie, met inbegrip van de benzinedampterugwinningseenheid, een tegendruk van ten hoogste 55 millibar aan de voertuigzijde van de dampopvangadapter bij piekbelasting van een benzineterminal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1090 (lucht: tegendruk bij piekbelasting benzineterminal bij een benzineoverslaginstallatie) *Dit artikel bepaalt de maximale druk van het systeem van dampopvang bij het beladen van een tankwagen. Hierbij is de tekst van de richtlijn opslag en distributie benzine aangehouden.*

Artikel 4.1091 (lucht: vullen tankwagen bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht kan een tankwagen bij een benzineoverslaginstallatie alleen langs de onderzijde worden gevuld als het vultoelatingssignaal is gegeven door de gecombineerde aardings- en overloopbedieningseenheid.
2 Als een tankwagen langs de onderzijde wordt gevuld, is de dampopvangslang met de tankwagen verbonden en stroomt de verplaatste damp vrij van de tankwagen naar de dampopvangvoorziening van de benzineterminal.
3 Bij overloop of onderbreking van de aarding van een tankwagen sluit de bedieningseenheid van het benzinelaadportaal de vulcontroleklep aan het benzinelaadportaal.

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1092 (lucht: terugvoeren damp bij een benzineoverslaginstallatie)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht worden bij een benzineoverslaginstallatie dampen die worden opgeslagen in een benzineopslagtank met vast dak voor voorlopige dampopslag via een dampdichte leiding teruggevoerd naar de mobiele benzinetank van waaruit de benzine wordt geleverd.

Artikel 4.1093 (lucht: aanwezigheid benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht heeft een benzineterminal met een benzineoverslaginstallatie voor het vullen van tankwagens ten minste een benzinelaadportaal.

Artikel 4.1094 (lucht: aansluiting vularm en dampopvangslang bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht heeft de vularm van het benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie een vrouwelijke vloeistofaansluiting die kan worden gekoppeld aan een mannelijke API 1004-adapter van 101,6 mm op de tankwagen, volgens API 1004.
2 De dampopvangslang van het benzinelaadportaal heeft een vrouwelijke nok-groef-dampopvangaansluiting die kan worden gekoppeld aan een mannelijke nok-groef-adapter van 101,6 mm op de tankwagen, volgens API 1004.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1094 (lucht: aansluiting vularm en dampopvangslang bij een benzineoverslaginstallatie) *Dit artikel stelt technische eisen aan de aansluitingen tussen laadportalen en mobiele tanks, met name tankwagens. Ook zijn er eisen aan de hierbij horende beveiligingssystemen. De in dit artikel genoemde API Recommended Practices zijn documenten die de in de branche gebruikelijke typen vloeistofaansluitingen beschrijven.*

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 4.1095 (lucht: overloopdetectie bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht heeft een benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie een overloopdetectiebedieningseenheid.
2 Als een benzinelaadportaal wordt verbonden met een tankwagen, geeft de overloopdetectiebedieningseenheid een faalveilig vultoelatingssignaal wanneer de compartimentsoverloopsensoren geen hoog peil signaleren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1095 (lucht: overloopdetectie bij een benzineoverslaginstallatie) *Om te voorkomen dat een tank overloopt, is er een overloopdetectie aanwezig. Deze bestaat uit optische sensoren die de hoogte van het vloeistofniveau detecteren. Als er geen hoog peil in een te vullen tank wordt weergegeven, is het veilig om de tank te gaan vullen. Dan wordt het zogenoemde faalveilig vultoelatingsignaal door het systeem afgegeven.*

Artikel 4.1096 (lucht: bedieningseenheid benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht is de bedieningseenheid van het benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie via een kabel waaraan een contrasteker is bevestigd, verbonden met de steker op de tankwagen via een standaard 10-pens elektrische contactdoos.
2 De bedieningseenheid van een vulportaal is geschikt voor tweedraads thermistorsensoren, tweedraads optische sensoren, vijfdraads optische sensoren of gelijkwaardige sensoren op een tankwagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1096 (lucht: bedieningseenheid benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie) *Deze eisen dienen om de aansluitingen in lijn te brengen met die op de tankwagen.*

Artikel 4.1097 (lucht: verbinding tankwagen aan benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht is het benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie via de gemeenschappelijke retourdraad van de overloopsensoren verbonden met een tankwagen.
2 De retourdraad is via het chassis van een tankwagen verbonden met pen 10 van de steker.
3 Pen 10 van de contrasteker is verbonden met de omsluiting van de bedieningseenheid.
4 De omsluiting is verbonden met de aarding van het benzinelaadportaal.

Artikel 4.1098 (lucht: verbindingssysteem benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht wordt bij het ontwerp van de vloeistoflaadvoorzieningen en dampopvangvoorzieningen aan een benzinelaadportaal bij een benzineoverslaginstallatie uitgegaan van een verbindingssysteem dat voldoet aan de volgende eisen:

a de hoogte van de hartlijn van de vloeistofadapters is tussen 0,7 en 1 m;
b als de vloeistofadapters ongeladen zijn, is de hartlijn niet meer dan 1,4 m;
c als de vloeistofadapters geladen zijn, is de hartlijn ten minste 0,5 m;
d de horizontale afstand tussen de vloeistofadapters is ten minste 0,25 m;
e de vloeistofadapters bevinden zich op een lengte van niet meer dan 2,5 m;
f de dampopvangadapter bevindt zich bij voorkeur rechts van de vloeistofadapters op een hoogte van:
  1° niet meer dan 1,5 m als de vloeistofadapter ongeladen is; of
  2° ten minste 0,5 m als de vloeistofadapter geladen is;
g de aarding of overloopdetectie bevindt zich rechts van de vloeistofopvangadapters en dampopvangadapters op:
  1° niet meer dan 1,5 m als de vloeistofadapter ongeladen is; of
  2° ten minste 0,5 m als de vloeistofadapter geladen is; en
h het systeem bevindt zich in zijn geheel aan een zijde van de tankwagen.

Toelichting artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1081, 4.1082, 4.1083, 4.1087, 4.1088, 4.1091, 4.1094 en 4.1098 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

§ 4.106 Opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen

Artikel 4.1099 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het tegelijkertijd voor minder dan 24 uur opstellen van niet meer dan drie voertuigen, opleggers of aanhangers die zijn geladen met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1099 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het tegelijkertijd voor minder dan 24 uur opstellen van ten hoogste drie voertuigen, opleggers of aanhangers die zijn geladen met gevaarlijke stoffen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt.*
Door de verwijzing naar artikel 3.27, eerste lid, gaat het om:
- *Gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 2, 3, 4, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2 of 8;*
- *Gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 9 die het aquatisch milieu verontreinigen; en*
- *Gevaarlijke stoffen in de gevarenklasse acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3, bedoeld in bijlage I, deel 3, bij de CLP-verordening.*

Volgens de ADR mogen gevaarlijke stoffen alleen worden vervoerd met een vervoermiddel met een tank, tankcontainer, tankbatterij, laadketel, laadruimte of laadvloer die volgens de ADR is uitgevoerd. Deze paragraaf is alleen van toepassing op locaties die niet vrij toegankelijk zijn voor het publiek en bijvoorbeeld zijn afgebakend van de omgeving door een hek. Dat volgt uit de artikelen 3.268, derde lid, en 3.285, derde lid, waarin is bepaald dat onder de aanwijzing als milieubelastende activiteit niet valt een parkeerterrein dat deel uitmaakt van een openbare weg of weggedeelte of een parkeerterrein dat openstaat voor openbaar verkeer.
Geparkeerde voertuigen en aanhangers op de openbare weg of openbaar toegankelijke parkeerterreinen vallen onder het regime van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf.

Artikel 4.1100 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1099, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de opstelplaats van de voertuigen, opleggers of aanhangers.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1100 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1100 regelt dat geen voertuigen, opleggers of aanhangers met gevaarlijke stoffen mogen worden opgesteld voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet de coördinaten bevatten van de opstelplaats van de voertuigen, opleggers of aanhangers. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen wat de afstand is van de opslaglocatie tot de begrenzing van de locatie. Daarmee kan het bevoegd gezag ook bepalen of voldaan wordt aan de afstanden die zijn voorgeschreven in artikel 4.1101. De coördinaten zijn ook van belang met het oog op de toepassing van artikel 4.1101, derde lid. Als het bevoegd gezag over die toepassing is geïnformeerd op grond van artikel 4.1102, kan met behulp van de coördinaten bepaald worden of voldaan wordt aan de afstanden tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan of met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1100 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1101 (externe veiligheid: afstand)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is de afstand vanaf de opstelplaats van voertuigen, opleggers of aanhangers tot de begrenzing van de locatie waarop de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3, wordt verricht ten minste 20 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1101, eerste lid *De hoofdregel is dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waarop de activiteit wordt verricht. Over de begrenzing van een aantal milieubelastende activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen, zijn gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag. Voor een opslag- en transportbedrijf moeten op grond van artikel 3.288 bijvoorbeeld gegevens over de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht worden verstrekt. Aan de hand van die gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of voldaan wordt aan de hoofdregel over de afstand.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers voor het verrichten van formaliteiten, laden of lossen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1101, tweede lid *Op grond van het tweede lid geldt de afstand niet als het voertuig, de oplegger of aanhanger is opgesteld voor het verrichten van formaliteiten, laden of lossen. Bij het verrichten van formaliteiten kan worden gedacht aan het wegen van het voertuig of het controleren van de transportpapieren.*

3 De afstand geldt tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, als inachtneming van de afstand, bedoeld in het eerste lid:
- a niet mogelijk is door:
  - 1° de geringe omvang van de locatie;
  - 2° de bouwwerken die aanwezig zijn op die locatie; of
  - 3° andere fysieke belemmeringen;
- b nadelige invloed heeft op de veiligheid en gezondheid van werknemers of bezoekers; of
- c de bedrijfsvoering ernstig belemmert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1101, derde lid *Van de hoofdregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden:*
- *Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen;*
- *De veiligheid van de werknemers of bezoekers zou nadelig worden beïnvloed; of*
- *De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd.*

Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.
Als gebruik wordt gemaakt van deze uitzondering, moet het bevoegd gezag daarover worden geïnformeerd op grond van artikel 4.1102. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.
Voor een nadere toelichting op de afstanden en deze uitzonderingen wordt verwezen naar paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Als niet aan de afstand tot de begrenzing kan worden voldaan dan moeten in ieder geval de afstand tot kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties in acht worden genomen. Het gaat dan alleen om de gebouwen en locaties die in een omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit zijn toegelaten.

4 Het derde lid is niet van toepassing op kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties:
- a die een functionele binding hebben met de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3; of
- b binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1101, vierde lid *De afstand, bedoeld in het derde lid, geldt niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die een functionele binding hebben met de activiteit. Daarvan is in ieder geval sprake als het gebouw of de locatie is gelegen binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht (artikel 5.4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). De afstand geldt ook niet voor kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die zijn gelegen binnen een risicogebied externe veiligheid als bedoeld in artikel 5.16, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

5 Artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is van overeenkomstige toepassing op de afstand, bedoeld in het derde lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1101, vijfde lid *Voor het bepalen van de afstand, bedoeld in het derde lid, gelden de referentiepunten die zijn aangegeven in artikel 5.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Als het gaat om een kwetsbaar gebouw dan geldt de afstand bijvoorbeeld tot de begrenzing van de locatie waar dat gebouw is toegelaten volgens het omgevingsplan. Voor een verdere toelichting op de referentiepunten wordt verwezen naar de toelichting op artikel 5.9 in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Toelichting artikel 4.1101 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op de wijziging van het derde lid, aanhef, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.421, tweede lid (nieuw), Bal bij dit besluit.*
Voor een inhoudelijke toelichting op de wijziging van het derde lid, onder b, wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.18 Bal bij dit besluit.

Artikel 4.1102 (informeren: afstand)

Ten minste vier weken voordat de afstand, bedoeld in artikel 4.1101, derde lid, gaat gelden, wordt het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, daarover geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1102 (informeren: afstand) *Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de vereiste afstand, wordt het bevoegd gezag daarover geïnformeerd. Achterliggende gedachte is dat het bevoegd gezag de afstand die ligt buiten de begrenzing van de locatie in acht neemt in het omgevingsplan. Dat betekent dat geen kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties worden toegelaten binnen die afstand. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn de instructies opgenomen voor het bevoegd gezag voor het opstellen van omgevingsplannen.*
Toelichting artikel 4.1102 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het invoegen van «de afstand, bedoeld in» wordt verduidelijkt op welk moment het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd. Het gaat om het moment waarop die afstand gaat gelden. Zonder die toevoeging zou er onduidelijkheid kunnen zijn over het onderdeel in artikel 4.1101, derde lid, waarop de verwijzing betrekking heeft.*

Artikel 4.1103 (externe veiligheid: stoffen van ADR-klassen 1 en 6.2)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is een voertuig, oplegger of aanhanger niet geladen met gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 1 of ADR-klasse 6.2, verpakkingsgroep I, met uitzondering van de classificatiecodes I3 en I4.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op het opstellen van voertuigen, opleggers of aanhangers voor het verrichten van formaliteiten, laden of lossen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1103 (externe veiligheid: stoffen van ADR-klassen 1 en 6.2) *Dit artikel regelt dat de opgestelde voertuigen, opleggers of aanhangers niet mogen zijn geladen met gevaarlijke stoffen van de ADR-klassen 1 of 6.2, verpakkingsgroep I, met uitzondering van de classificatiecodes I3 en I4. Onder de ADR-klasse 1 vallen de ontplofbare stoffen en voorwerpen. Met de ADR-klasse 6.2 stoffen wordt gedoeld op de infectueuze stoffen. Daarmee worden stoffen bedoeld waarvan bekend is of waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij ziekteverwekkers bevatten. Ziekteverwekkers zijn gedefinieerd als micro-organismen (met inbegrip van bacteriën, virussen, rickettsia, parasieten en schimmels) en andere verwekkers als prionen, die ziekten veroorzaken kunnen bij mensen of dieren.*
In het tweede lid zijn uitgezonderd de voertuigen, opleggers of aanhangers die zijn opgesteld voor het laden of lossen of voor het verrichten van formaliteiten.

Artikel 4.1103a (overgangsrecht: afstand)

De artikelen 4.1101, eerste lid, en 4.1102 zijn niet van toepassing op het tegelijkertijd voor minder dan 24 uur opstellen van niet meer dan drie voertuigen, opleggers of aanhangers die zijn geladen met gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, dat voor de inwerkingtreding van dit besluit al rechtmatig werd verricht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting artikel 4.1103a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Volgens het voorheen geldende recht golden de veiligheidsafstanden tot kwetsbare objecten. Met het omgevingsveiligheidsbeleid is op grond van de Omgevingswet geregeld dat degene die een activiteit verricht, die activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt verricht (zie paragraaf 4.8.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal, Stb. 2018, 293). De nieuwe regels leveren een aanscherping op van de verplichtingen die voorheen golden. Om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken, voorziet dit artikel in overgangsrecht. Als aan de genoemde voorwaarde wordt voldaan, gelden de afstanden niet tot de begrenzing van de locatie maar tot de buiten die begrenzing toegelaten kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt het overgangsrecht. Van een wijziging is sprake als de aard en omvang wijzigt ten opzichte van de situatie ten tijde van de laatste (wijzigings)melding die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is gedaan.*
Deze uitzondering werkt ook door naar het Bkl. Op grond van artikel 5.7 van dat besluit moet in een omgevingsplan een grenswaarde voor het plaatsgebonden risico in acht worden genomen van ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties. Aan die grenswaarde wordt in ieder geval voldaan als de afstanden in bijlage VII bij het Bkl in acht worden genomen. In die bijlage wordt in onderdeel A, onder 12, voor de afstand voor het plaatsgebonden risico verwezen naar artikel 4.1101, eerste lid, Bal. Daarbij wordt aangegeven dat die afstand van toepassing is ***voor zover de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel geldt****. Uit de vet weergegeven zinsnede volgt de doorwerking van het overgangsrecht van artikel 4.1103a naar het Bkl. Door het buiten toepassing verklaren van artikel 4.1101, eerste lid, aanhef en onder a, geldt namelijk de afstand, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.*

§ 4.107 Laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.107 en artikel 4.1104 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van paragraaf 4.107 en artikel 4.1104 wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het opschrift en het toepassingsbereik verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen.*

Artikel 4.1104 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het laden en lossen van vaartuigen of drijvende werktuigen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1104 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het laden en lossen van schepen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Deze activiteit omvat het laden en lossen van een schip vanaf de kade of tussen twee schepen.*

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 4.107 en artikel 4.1104 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het opschrift van paragraaf 4.107 en artikel 4.1104 wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het opschrift en het toepassingsbereik verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen.*

Artikel 4.1105 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1104, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1105 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1105 regelt dat geen schepen mogen worden geladen of gelost voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.

Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1105 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1106 (water: voorkomen verontreiniging oppervlaktewaterlichaam)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam met stoffen bij het laden en lossen van een vaartuig of drijvend werktuig wordt de afstand tot de wal of tot een ander vaartuig of drijvend werktuig zo klein mogelijk gehouden of overbrugd door een ponton of een morsklep.

2 Goederen waaruit stoffen kunnen lekken, worden opgesteld boven een lekbak.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1106 (voorkomen verontreiniging oppervlaktewaterlichaam) *Op grond van dit artikel moeten bij op- en overslag maatregelen worden genomen om te voorkomen dat stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. Bij overslag van schip naar oever betekent dit dat het schip zo dicht mogelijk tegen de oever gelegd moet worden. Aan deze bepaling wordt in ieder geval voldaan als het schip zo afgemeerd kan worden dat er geen ruimte tussen schip en kant zit. In de praktijk is dat niet altijd haalbaar, en zal er bij overslag een spleet tussen schip en kant ontstaan. De exploitant moet de spleet zo klein mogelijk houden en verder ook alles doen om te voorkomen dat goederen in het oppervlaktewater raken.*

Bij op- en overslag van goederen langs oppervlaktewater moet zo veel mogelijk worden voorkomen dat de goederen afvloeien in oppervlaktewater (bijvoorbeeld zand of grind op de oever). Er is een erkende maatregel opgenomen om te voorkomen dat goederen in het oppervlaktewater terecht komen en die bestaat uit het verbod om een grijper te dompelen in oppervlaktewater en de afstand tot wal en schip zo klein mogelijk te houden, tenzij een ponton of morsklep aanwezig is. Als richtafstand geldt ten hoogste:

- *5 meter bij het laden en lossen van inerte goederen;*
- *1 meter bij het laden en lossen van gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen en goederen waaruit vloeibare bodembedreigende of waterbezwaarlijke stoffen kunnen lekken;*
- *2 meter bij het laden en lossen van overige goederen.*

Niet inerte goederen mogen niet bovendeks worden opgeslagen, maar laad- en losactiviteiten boven een oppervlaktewaterlichaam (bijvoorbeeld bovendeks en op steigers) zijn wel toegestaan. Dit wordt niet gezien als opslag. Als goederen, waaruit vloeibare (bodembedreigende) stoffen kunnen lekken, bovendeks aanwezig zijn, moeten maatregelen worden genomen om te voorkomen dat een lekkende vloeistof in het oppervlaktewater komt. Hiervoor is als erkende maatregel een lekbak opgenomen.

Goederen waaruit stoffen kunnen lekken, moeten worden opgesteld boven een lekbak. Dit geldt niet alleen voor bodembedreigende stoffen. Ook ander stoffen kunnen nadelige gevolgen hebben voor het oppervlaktewater.

Het voorkomen van verontreiniging van oppervlaktewater is een essentieel onderdeel van een goede bedrijfsvoering. Een goed voorbeeld daarvan is dat eventuele morsverliezen in de nabijheid van een oppervlaktewater of de riolering zo snel mogelijk worden opgeruimd. Hierdoor wordt vervuiling vanuit deze bron voorkomen. Een andere maatregel is de morsverliezen op kades, steigers, pontons en scheepsdelen direct, of in ieder geval binnen 24 uur, na het beëindigen van de overslagactiviteit op te ruimen.

Toelichting artikelen 4.1106 en 4.1107 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen houden verband met de wijziging in artikel 4.1104.*

Artikel 4.1107 (water: opslaan boven een oppervlaktewaterlichaam)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij het opslaan van goederen op een vaartuig of drijvend werktuig worden goederen waaruit:

a stoffen kunnen lekken of uitlogen, benedendeks opgeslagen; en
b stoffen kunnen lekken, opgesteld boven een lekbak.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1107 (opslaan boven een oppervlaktewaterlichaam) *Als uit de goederen vloeibare stoffen kunnen lekken en uitlogen, bijvoorbeeld oliefilters uit een scheepsmotor, dan moeten de goederen benedendeks worden opgeslagen boven een lekbak. Als goederen, waaruit waterbezwaarlijke stoffen kunnen lekken, bovendeks of op een steiger aanwezig zijn, dan worden maatregelen genomen om te voorkomen dat de bodembedreigende vloeistof die eruit lekt in het oppervlaktewater komt, bijvoorbeeld door de goederen in een lekbak te houden, of een andere vloeistofkerende voorziening toe te passen, zodat bij morsen de vloeistof kan worden opgeruimd voordat die in het oppervlaktewater terecht komt.*

Toelichting artikelen 4.1106 en 4.1107 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijzigingen in deze artikelen houden verband met de wijziging in artikel 4.1104.*

§ 4.108 Buisleiding met gevaarlijke stoffen

Artikel 4.1108 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1108 (toepassingsbereik) *Dit artikel regelt dat het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.101.*

Artikel 4.1109 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1108, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de buisleiding.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1109 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1109 regelt dat een buisleiding voor gevaarlijke stoffen niet mag worden geëxploiteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet op grond van het tweede lid de coördinaten bevatten van de buisleiding. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Op basis van de gemelde coördinaten kan het bevoegd gezag vaststellen of voldaan kan worden aan de verplichtingen van deze paragraaf.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Toelichting artikel 4.1109 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1110 (externe veiligheid: preventiebeleid)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is voor de buisleiding preventiebeleid opgesteld dat invulling geeft aan artikel 2.11, tweede lid, onder e, en dat evenredig is aan de gevaren van ongewone voorvallen.
2 Het preventiebeleid bevat de algemene doelen van en beginselen voor het handelen van degene die de activiteit verricht.
3 Bij een wijziging die voor de risico's van een ongewoon voorval aanzienlijke gevolgen kan hebben, wordt het beleid herzien.
4 Het beleid wordt ook herzien bij een verandering in het veiligheidsinzicht of een verandering van de beste beschikbare technieken voor het aanleggen, beheren en onderhouden van buisleidingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1110 (externe veiligheid: preventiebeleid) *Op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 is degene die een buisleiding exploiteert verplicht alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden om lekkages en de gevolgen daarvan te voorkomen. Daarbij ligt het voor de hand dat de NEN 3650 serie, zoals NEN 3650, 3651, 3654 en 3655, wordt gevolgd bij elke fase waarin een buisleiding verkeert (aanleg, beheer, gebruik en onderhoud). De NEN 3650 is een norm die in de tijd wordt aangepast aan nieuwe technische inzichten en dan vaak ook een andere NEN versie en datum krijgt. Het is niet nodig om in dit besluit naar deze norm te verwijzen, maar wel moet duidelijk zijn dat de toezichthouder de NEN 3650 en NEN 3655 als toetsingskader kan gebruiken voor de beoordeling of alles is gedaan wat redelijkerwijs gevergd kan worden zoals neergelegd in het zorgplichtartikel.*
De NEN 3650 serie beoogt de veiligheid van een buisleiding te borgen in elke fase van die buisleiding door alle technische en organisatorische maatregelen te eisen die redelijkerwijs gevergd kunnen worden om een buisleiding in een goede technische conditie te houden en daarmee lekkages te voorkomen. De in de branche gebruikelijke NEN 3650 in combinatie met een veiligheidsbeheerssysteem volgens NEN 3655 of een gelijkwaardige norm, voorziet in een adequaat ontwerp, aanleg, exploitatie en beheer, buiten gebruik stellen en verwijderen van een buisleiding.
Om inzicht te bieden in de mate waarin de buisleiding aan de gangbare eisen voldoet, zullen documenten en gegevens getoond moeten kunnen worden waaruit blijkt op welke wijze aan de zorgplicht is voldaan. Onderdelen van de zorgplicht kunnen worden onderscheiden, maar moeten in hun onderlinge samenhang worden beschouwd als het gaat om de vraag in hoeverre de veiligheid voldoende is gewaarborgd. Zo kan bijvoorbeeld een buisleiding goed zijn aangelegd voor het destijds beoogde gebruik, maar kan een afnemende wanddikte door het transport van een andere stof door de buisleiding het treffen van aanvullende maatregelen noodzakelijk maken om de veiligheid te blijven borgen. In de NEN 3650 is het hoofdstuk beheer summier uitgewerkt. De meer recente NEN 3655 over het veiligheidsbeheerssysteem voor buisleidingen schept meer duidelijkheid over welk beheer als gangbaar en redelijkerwijs noodzakelijk wordt gezien door de branche. Deze NEN 3655 of een hieraan gelijkwaardige systematiek vormt ook het toetsingskader voor de Inspectie Leefomgeving en Transport.

In het Besluit externe veiligheid buisleidingen was bepaald dat de minister de exploitant kon verzoeken het document waarin het veiligheidsbeleid voor de buisleiding is vastgelegd toe te sturen. Dit was bedoeld ter voorbereiding op een controlebezoek. Deze bepaling komt in dit besluit niet meer terug omdat de bevoegdheid om het document op te vragen en in te zien of zo nodig te vorderen al is gegeven met de algemene toezichthoudende bevoegdheden van hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht.
Toelichting artikel 4.1110 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid wordt geregeld om welk onderdeel van de specifieke zorgplicht het gaat, namelijk het treffen van alle passende maatregelen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de Omgevingswet.*

Artikel 4.1111 (externe veiligheid: veiligheidsbeheerssysteem)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt het preventiebeleid, bedoeld in artikel 4.1110, eerste lid, uitgevoerd met passende middelen en een veiligheidsbeheerssysteem dat een beschrijving bevat van:
  a de buisleiding en de buisleidingcomponenten, de kwalitatieve beoordeling daarvan en de wijze waarop degene die de activiteit verricht de wijzigingen bijhoudt;
  b de criteria, normen, richtlijnen en overige relevante documenten en de veiligheidsindicatoren en milieu-indicatoren die worden toegepast;
  c de risico-inventarisatie en risico-evaluatie voor elke fase van de buisleiding en de risico's voor de omgeving;
  d de technische en organisatorische maatregelen die verband houden met de geïnventariseerde risico’s voor de omgeving;
  e de taken en bevoegdheden van het personeel voor de veiligheid van mens en milieu;
  f de organisatie, het toezicht, de procedures en middelen ter uitvoering van het beleid bij normaal bedrijf, onderhoud en bij verhoogde risico's;
  g de wijze waarop aandacht wordt besteed aan de onderlinge beïnvloeding tussen de buisleiding en andere ondergrondse infrastructuur, hoe hierover wordt gecommuniceerd en welke activiteiten daaruit voortvloeien;
  h het identificeren van aannemelijke ongewone voorvallen en het opstellen, organiseren en beoefenen van noodplannen;
  i de wijze waarop afwijkingen en veranderingen in technische, procedurele en organisatorische aspecten worden geconstateerd, beoordeeld, verbeterd en in de bedrijfsvoering worden verwerkt;
  j het meten en evalueren van de prestaties voor de veiligheid van mens en milieu en de wijze waarop de prestaties worden geanalyseerd, bewaakt en bijgehouden;
  k de wijze waarop aantekeningen worden gemaakt van de getroffen maatregelen, controles en onderzoeken, de resultaten daarvan en de daaruit voortvloeiende aanpassingen van het beleid; en
  l de tekeningen of beschrijvingen waaruit de registratiegegevens van de buisleidingen blijken.
2 De aantekeningen, bedoeld in het eerste lid, onder k, worden ten minste vijf jaar bewaard.
3 Bij een wijziging die voor de risico's van een ongewoon voorval aanzienlijke gevolgen kan hebben, wordt het veiligheidsbeheerssysteem herzien.
4 Het veiligheidsbeheerssysteem wordt ook herzien bij een verandering in het veiligheidsinzicht of een verandering van de beste beschikbare technieken voor het aanleggen, beheren en onderhouden van buisleidingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1111 (externe veiligheid: veiligheidsbeheerssysteem) *De exploitant moet over een veiligheidsbeheerssysteem beschikken dat aan bepaalde eisen voldoet. De minimum eisen voor het veiligheidsbeheerssysteem zijn opgenomen in het eerste lid. Deze eisen komen overeen met de eisen in de NEN 3655.*
In het derde en vierde lid is bepaald dat het beleid en het veiligheidsbeheerssysteem worden herzien als er sprake is van wijzigingen in de bedrijfsvoering of een verandering in het veiligheidsinzicht of de beste beschikbare technieken.

Artikel 4.1112 (externe veiligheid: plaatsgebonden risico voor gebouwen en locaties)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is het plaatsgebonden risico van een buisleiding voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar.
2 Het eerste lid is niet van toepassing binnen drie jaar nadat een kwetsbaar of zeer kwetsbaar gebouw of kwetsbare locatie in gebruik is genomen.
3 Op het berekenen van het plaatsgebonden risico zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1112 (externe veiligheid: plaatsgebonden risico voor gebouwen en locaties) *De norm voor het plaatsgebonden risico voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties die in een omgevingsplan zijn toegelaten, is gesteld om de burgers een bepaald basisveiligheidsniveau te garanderen. Dit houdt in dat de exploitant de zorg heeft om aan die norm te voldoen, voor zover het plaatsgebonden risico wordt veroorzaakt door zijn buisleiding.*
In het tweede lid is geregeld dat degene die de activiteit verricht pas aan het plaatsgebonden risico van één op de miljoen per jaar hoeft te voldoen binnen drie jaar nadat een kwetsbaar gebouw, een kwetsbare locatie of een zeer kwetsbaar gebouw in gebruik is genomen. Als een omgevingsplan een kwetsbaar of zeer kwetsbaar gebouw of kwetsbare locatie toelaat maar deze nog niet in gebruik is genomen, hoeft dus niet direct voldaan te worden aan het plaatsgebonden risico. Degene die de buisleiding exploiteert krijgt drie jaar om alsnog aan de norm te voldoen. Met deze bepaling wordt het overgangsrecht van het Besluit externe veiligheid buisleidingen gecontinueerd.
Toelichting artikelen 4.1112, 4.113 en 4.1115 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1113 (externe veiligheid: plaatsgebonden risico op 5 en 4 m)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is het plaatsgebonden risico van het aanleggen of vervangen van een buisleiding op een afstand van 5 m gemeten vanuit het hart van de buisleiding ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar. De afstand is 4 m voor een buisleiding voor aardgas, met een druk van 1.600 tot en met 4.000 kPa.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de overschrijding wordt veroorzaakt door een risicoverhogend bouwwerk dat op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit wordt toegelaten in de directe omgeving van een buisleiding.
3 Op het berekenen van het plaatsgebonden risico zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1113 (externe veiligheid: plaatsgebonden risico op 5 en 4 m) *Naast de norm voor het plaatsgebonden risico die geldt op grond van artikel 4.1112 bevat artikel 4.1113 een specifieke norm voor het plaatsgebonden bij aanleg en vervanging van een buisleiding. Bij aanleg en vervanging mag het plaatsgebonden risico op een afstand van 5 m gemeten vanuit het hart van de buisleiding ten hoogste een op de miljoen per jaar zijn. Deze norm is streng uit een oogpunt van zuinig ruimtegebruik. De lange levensduur van buisleidingen en de hoge investeringen bij aanleg en vervanging nopen tot een optimaal veilige aanleg en vervanging. Daarbij is niet alleen het voorkomen van veiligheidsknelpunten van belang, maar ook om de mogelijkheden van ruimtegebruik in de omgeving van buisleidingen niet meer te beperken dan strikt noodzakelijk is.*
Bij de aanleg en vervanging van een buisleiding is de exploitant ervoor verantwoordelijk het risico van de buisleiding zo laag te houden als redelijkerwijs mogelijk is. De exploitant is verantwoordelijk voor de milieueffecten van de buisleiding, waaronder het daaraan verbonden plaatsgebonden risico voor de omgeving. Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit. Het risico voor een persoon in de omgeving is ook afhankelijk van de dikte van het staal van de buisleiding en de diepteligging van de buisleiding in de grond.
De strook van ten minste 5, respectievelijk 4 meter aan weerszijden, gemeten vanuit het hart van de buisleiding, 10, respectievelijk 8 meter in totaal, is de ruimte die nodig is voor het onderhoud van de buisleiding en daarom in principe vrij van bebouwing moet worden gehouden.
In het tweede lid is een uitzondering opgenomen op de verplichting van het eerste lid. Deze uitzondering houdt in dat de norm voor het plaatsgebonden risico binnen de strook van 5 meter respectievelijk 4 meter wel mag worden overschreden als deze overschrijding is veroorzaakt doordat het bevoegd gezag in een omgevingsplan heeft toegelaten dat een risicoverhogend bouwwerk in de directe omgeving van een buisleiding komt te liggen. Door het risicoverhogend bouwwerk, bijvoorbeeld een windturbine, kan het risico van een buisleiding binnen de strook worden verhoogd. Deze verhoging van het plaatsgevonden risico van de buisleiding kan degene die de buisleiding exploiteert niet worden aangerekend.
De norm voor het plaatsgebonden risico, bedoeld in artikel 4.1112, blijft gelden en mag niet worden overschreden door de toelating van een risicoverhogend object.
Toelichting artikelen 4.1112, 4.113 en 4.1115 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1114 (externe veiligheid: exploitatieverbod)

Een buisleiding wordt niet geëxploiteerd als niet wordt voldaan aan artikel 4.1110, 4.1111, 4.1112 of 4.1113.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1114 (externe veiligheid: exploitatieverbod) *Dit artikel geldt in aanvulling op de specifieke zorgplicht van artikel 2.11, dat de exploitant verplicht alle noodzakelijke veiligheidsmaatregelen te nemen. Op grond van dit artikel is de exploitant verplicht de exploitatie van de buisleiding te staken als duidelijk is dat niet wordt voldaan aan artikel 4.1110, 4.1111, 4.1112 of 4.1113. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als de exploitant de maatregelen aangegeven in het eigen veiligheidsbeheerssysteem niet (volledig) uitvoert. In dat geval voldoet de exploitant niet aan de verplichtingen en behoort het tot de verantwoordelijkheid van de exploitant om de activiteit te beëindigen, totdat de veiligheid wel voldoende geborgd is.*
Op grond van de wet kan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat deze verplichting bestuursrechtelijk handhaven. Het opleggen van een exploitatieverbod is bedoeld voor situaties waar de externe veiligheid acuut wordt bedreigd en snelle actie is vereist om de veiligheid te waarborgen.

Artikel 4.1115 (externe veiligheid: berekeningen en gegevens voorhanden)

1 Op basis van actuele en authentieke gegevens zijn de resultaten van de berekeningen voorhanden van:

a de afstand vanaf de buisleiding tot waar het plaatsgebonden risico ten hoogste 1 op de 1.000.000 per jaar is; en
b de afstand voor het brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied, bedoeld in artikel 5.12 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

2 De volgende gegevens zijn voorhanden:
a de uitwendige of inwendige diameter van de buisleiding in millimeters, als door de buisleiding zuurstof of stikstof wordt vervoerd;
b de gevaarlijke stof die maatgevend is voor de risico's voor de omgeving;
c de maximale werkdruk in kilopascal;
d de wanddikte van de buisleiding in millimeters;
e de ligging van de bovenkant van de buisleiding ten opzichte van het maaiveld in centimeters; en
f de materiaalsoort van de buisleiding.

3 Op het berekenen van het brandaandachtsgebied, explosieaandachtsgebied en gifwolkaandachtsgebied zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1115 (externe veiligheid: berekeningen en gegevens voorhanden) *Degene die de activiteit verricht moet er voor zorgen dat de genoemde berekeningen en gegevens voorhanden zijn voor de toezichthouders. Als dat nodig is kunnen de toezichthouders deze berekeningen of gegevens vorderen op grond van hun toezichthoudende bevoegdheden van hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht.*
Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit. Het risico voor een persoon is ook afhankelijk van de dikte van het staal van de buisleiding en de diepteligging van de buisleiding in de grond. De norm voor het plaatsgebonden risico is een op de miljoen per jaar. Deze norm is identiek aan de plaatsgebonden risiconorm voor andere activiteiten met externe veiligheidsrisico's.
Met de wanddikte in het tweede lid, onder d, wordt de ontwerpdikte over de gehele leiding of de ontwerpdikte per leidingdeel bedoeld als de wanddikte over de leiding varieert. Bij variërende wanddikte wordt zo automatisch de locatie van de overgangen in de wanddikte aangegeven.
Toelichting artikelen 4.1112, 4.113 en 4.1115 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

§ 4.109 Werkzaamheden met verplaatsbaar mijnbouwwerk

Artikel 4.1116 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op:

a het aanleggen, aanpassen, testen, onderhouden, repareren en buitengebruik stellen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk; en

b het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk.

Toelichting artikel 4.1116 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in artikel 4.1116 komt voort uit een wijziging van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw, waarmee een meldingsplicht is ingevoerd en algemene regels zijn gaan gelden voor het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een mobiele installatie (in het Bal: een verplaatsbaar mijnbouwwerk). De regels van deze paragraaf, die een omzetting vormen van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw, worden daarom ook van toepassing verklaard op het stimuleren van een voorkomen via een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk. Het stimuleren van een voorkomen, ook wel reservoir genoemd, heeft tot doel de productie van onder meer delfstoffen te verhogen door de doorstroombaarheid van het reservoir te verbeteren, zodat de delfstof vanuit het reservoir naar de put kan stromen.*

Artikel 4.1117 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 4.1116 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a het verplaatsbaar mijnbouwwerk waarmee de activiteit wordt verricht;
   b de geplande begindatum en einddatum van de werkzaamheden;
   c de locatie van elk boorgat, bestaande uit:
      1° de aanduiding of het is gelegen in een deel van een oppervlaktewaterlichaam dat is ingedeeld als provinciaal gebied; en
      2° de coördinaten voor boorgaten aan de zeezijde en aan de landzijde van het provinciaal ingedeeld gebied; en
   d het aantal transportbewegingen in de perioden van 7.00 tot 19.00 uur, van 19.00 tot 23.00 uur en van 23.00 tot 7.00 uur.

2 Als op een afstand van ten hoogste 300 m van het hart van de boorinstallatie een geluidgevoelig gebouw ligt, worden ten minste vier weken voor het begin van de activiteit aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de resultaten van een akoestisch onderzoek verstrekt, waarmee met geluidmetingen of geluidberekeningen is aangetoond dat aan de geluidniveaus uit tabel 4.1121a of bij maatwerkvoorschrift vastgestelde geluidniveaus kan worden voldaan en waarbij is aangegeven welke voorzieningen worden getroffen om te voorkomen dat de geldende geluidniveaus worden overschreden.

3 Op het meten en berekenen van de geluidniveaus zijn de bij de ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

4 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de gegevens en bescheiden, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikel 4.1117 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.1117 wordt de melding voor activiteiten met een verplaatsbaar mijnbouwwerk gewijzigd. Een spoedreparatie zal niet meer gelden als uitzondering voor die melding, omdat de term «spoedreparatie» onduidelijk bleek en onzekerheid zou kunnen geven over de werking van de melding. Om te voorkomen dat handelen bij een spoedreparatie zonder meer leidt tot overtreding van de meldingsplicht, is deze meldingsplicht vervangen door een informatieplicht. Bij de informatieplicht kan, in tegenstelling tot bij de melding, met een maatwerkvoorschrift worden bepaald dat de termijn korter is dan de genoemde vier weken. Dit zou uitkomst kunnen bieden in gevallen van spoed. Deze werkwijze sluit aan bij de werkwijze die nu in de praktijk wordt toegepast.*
Aan het artikel wordt toegevoegd dat de resultaten van een akoestisch onderzoek moeten worden verstrekt als op of binnen een afstand van 300 meter van het boorgat een geluidgevoelig gebouw ligt. Ook moet worden aangegeven welke aantallen transportbewegingen zullen plaatsvinden in de dag-, avond- en nachtperiode. Deze verplichtingen worden overgenomen uit het Besluit algemene regels milieu mijnbouw en gelden, net als in de oude situatie, voor vergunningplichtige en niet-vergunningplichtige verplaatsbare mijnbouwwerken. De resultaten van het akoestische onderzoek en de aantallen transportbewegingen moeten ten minste vier weken voor het begin van de activiteit worden overgelegd. Ook hiermee wordt aangesloten bij de praktijk en het Besluit algemene regels milieu mijnbouw.

Artikel 4.1118 (informeren: spoedreparatie)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 4.1118 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.1118 vervalt vanwege de wijziging in artikel 4.1117. Er wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.1117.*

Artikel 4.1119 (melding: affakkelen of afblazen)

1 Het is verboden gecontroleerd af te fakkelen of af te blazen zonder dit ten minste 48 uur voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat informatie over het verwachte tijdstip van het begin van het affakkelen of afblazen en de verwachte duur ervan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1119 (melding: affakkelen of afblazen) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat niet mag worden afgefakkeld of afgeblazen voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd, en de verwachte duur en het verwachte aanvangstijdstop van het affakkelen of afblazen.
Deze meldingsplicht geldt voor het afblazen of affakkelen dat gecontroleerd plaatsvindt en niet voor afblazen of affakkelen vanwege een calamiteit. De meldingsplicht geldt zowel op land als voor affakkelen bij boorgaten in oppervlaktewater.

Artikel 4.1120 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen, op land)

Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 4.1116 op land wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1120 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen, op land) *Op land kunnen met name bij het aanleggen en aanpassen van een boorgat met een verplaatsbaar mijnbouwwerk bodembedreigende stoffen vrijkomen.*
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels voor het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorzieningen.
Degene die een activiteit heeft verricht moet na het verrichten van de activiteit wordt een bodemonderzoek (laten) verrichten om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal diegene de bodemkwaliteit moeten (laten) herstellen.

Artikel 4.1121 (bodem: bodembeschermende voorziening, op land)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem tot aan de formatie waarin zich delfstoffen bevinden met koolwaterstoffen of hulpstoffen, zijn het boorgat en de boortorenfundatie die op land worden gebruikt vloeistofdicht.

2 Andere onderdelen van een verplaatsbaar mijnbouwwerk die op land worden gebruikt bevinden zich boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1121 (bodem: bodembeschermende voorziening, op land) *In artikel 4.1121 zijn bodembeschermende voorzieningen voorgeschreven, omdat op land voorkomen moet worden dat de bodem onder en rondom het verplaatsbare mijnbouwwerk verontreinigd raakt. De verontreiniging kan ontstaan tijdens het boren vanwege het gebruik van de hulpstoffen die zich in de boorvloeistof bevinden. Het meeste risico daarop is direct onder het verplaatsbare mijnbouwwerk dus in de boorput en bij de boortorenfundatie. Daarom moet daar een vloeistofdichte voorziening aangebracht zijn. Daarbuiten is het risico beduidend minder en kan volstaan worden met een aaneengesloten bodemvoorziening.*

Artikel 4.1121a (geluid: waarden)

1 Het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ van het geluid en het maximaal geluidniveau L_{Amax} veroorzaakt door het verplaatsbare mijnbouwwerk, zijn niet meer dan de waarden, bedoeld in tabel 4.1121a.

2 Het maximale geluidniveau L_{Amax} is niet van toepassing op het laden en lossen, transportbewegingen, pipehandling en het verbranden van gas of aardgas in de openlucht.

3 De activiteiten, bedoeld in het tweede lid, worden verricht tussen 07:00 en 19:00 uur, tenzij dit redelijkerwijs niet mogelijk is.

4 De waarden voor geluidgevoelige ruimten binnen geluidgevoelige gebouwen gelden niet als:

a het geluidgevoelige gebouw nog niet aanwezig is;

b de eigenaar van het geluidgevoelige gebouw weigert mee te werken aan het onderzoek naar het geluid door het verplaatsbare mijnbouwwerk in geluidgevoelige ruimten binnen het gebouw; of

c het geluidgevoelige gebouw geheel of gedeeltelijk ligt op een industrieterrein waarvoor geluidproductieplafonds als omgevingswaarden zijn vastgesteld.

Toelichting artikel 4.1121a, vierde lid onder c (nieuw), n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Artikel 4.1121a Bal stelt algemene regels met het oog op het voorkomen of beperken van geluidhinder voor verplaatsbare mijnbouwwerken. Dit artikel is toegevoegd via het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Met dit artikel worden waarden vastgesteld voor het geluid in geluidgevoelige ruimten binnen geluidgevoelige gebouwen. Deze waarden gelden niet als die gebouwen geheel of gedeeltelijk liggen op een industrieterrein waar geluidproductieplafonds als omgevingswaarden voor moeten worden vastgesteld. De verwijzing naar de Wet geluidhinder is hierop technisch aangepast.*

5 Op het meten en berekenen van de geluidniveaus zijn de bij de ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Tabel 4.1121a Geluidniveaus

	07.00 – 19.00 uur	19.00 – 23.00 uur	23.00 – 07.00 uur
Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ op een afstand van 300 m vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk	60 dB(A)	55 dB(A)	50 dB(A)
Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ in geluidgevoelige ruimten van geluidgevoelige gebouwen op een afstand van ten hoogste 300 m vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk	40 dB(A)	35 dB(A)	30 dB(A)
Maximaal geluidniveau L_{Amax} op een afstand van 300 m vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)

Toelichting artikelen 4.1121a (nieuw) en 4.1121b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Verplaatsbare mijnbouwwerken worden gebruikt bij het aanleggen, aanpassen, testen, onderhouden, repareren en buiten gebruik stellen van een boorgat. Deze mijnbouwwerken zijn gedurende een korte periode (2 tot 3 maanden) aaneengesloten aanwezig op een locatie. Gedurende die periode ontstaat geluidhinder, reden dat in de artikelen 18 tot en met 21 van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw regels zijn opgenomen voor het beheersen van dat geluid. Deze zijn per abuis niet overgenomen in de AMvB's onder de Omgevingswet. Met deze aanvulling worden deze regels alsnog omgezet.*
De geluidregels uit de artikelen 4.1121a en 4.1121b gelden zowel voor vergunningplichtige als voor niet-vergunningplichtige verplaatsbare mijnbouwwerken.
De instructieregels over geluid uit paragraaf 5.1.4.2 Bkl zijn van toepassing op mijnbouwwerken als bedoeld in artikel 3.320 Bal, anders dan verplaatsbare mijnbouwwerken. Die instructieregels gelden namelijk niet voor tijdelijke activiteiten, zoals bouw- en sloopactiviteiten en verplaatsbare mijnbouwwerken.
De geluidwaarden voor verplaatsbare mijnbouwwerken zijn in hoofdzaak emissie-eisen, die tot uitdrukking brengen wat met toepassing van de beste beschikbare technieken in beginsel haalbaar is. Ze zijn gebaseerd op de vergunningenpraktijk zoals die bestond voor de inwerkingtreding van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw. De emissiewaarden gelden op een afstand van 300 meter vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk. Deze waarden zeggen iets over het geluid dat een verplaatsbaar mijnbouwwerk mag produceren, onafhankelijk van de immissie op geluidgevoelige gebouwen. In de praktijk wordt voor een mijnbouwwerk een locatie gezocht op afstand van woningen of andere geluidgevoelige gebouwen, om zo overlast te voorkomen. Soms is het echter niet mogelijk om een geologisch geschikte locatie te vinden waar geen geluidgevoelige gebouwen op of binnen een afstand van 300 meter van het mijnbouwwerk liggen. Ook is het mogelijk dat nieuwe geluidgevoelige gebouwen worden toegelaten in de omgeving van een bestaand mijnbouwwerk, waar later weer werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk nodig zijn. Als waarborg gelden voor dat soort gevallen geluidwaarden voor het geluid door verplaatsbare mijnbouwwerken in geluidgevoelige ruimten van geluidgevoelige gebouwen. Zo nodig zullen afschermende maatregelen, zoals het plaatsen van geluidschermen, getroffen worden. De waarden gelden alleen in geluidgevoelige ruimten van een gebouw en niet langer in het hele gebouw, zoals ook al gebruikelijk was voor geluid van andere activiteiten.
In dit artikel wordt, anders dan in artikel 5.61 Bkl, niet geregeld dat de waarden uit de tabel niet van toepassing zijn op een geluidgevoelig gebouw dat een functionele binding heeft met een (verplaatsbaar) mijnbouwwerk. Dit komt namelijk in de praktijk niet voor. Als een dergelijke situatie toch ontstaat, kan met een maatwerkvoorschrift bepaald worden dat de waarden niet van toepassing zijn op het geluidgevoelige gebouw dat een functionele binding heeft met het verplaatsbare mijnbouwwerk.
In onderdeel a van het vierde lid wordt geregeld dat de geluidwaarden niet gelden voor een geluidgevoelig gebouw dat nog niet gerealiseerd is. Anders dan in het Bkl, waar de instructieregels zien op de toedeling van functies aan locaties, is het in het Bal niet nodig om bij de regulering van geluid rekening te houden met geluidgevoelige gebouwen die in het omgevingsplan of bij omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, maar nog niet gerealiseerd zijn.

Artikel 4.1121b (geluid: monitoring)

Als binnen 300 m vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk een geluidgevoelig gebouw ligt, wordt het geluid continu gemonitord en geregistreerd. De monitoring gebeurt zodanig dat een indicatie wordt verkregen van het geluid op de gevel van het meest met geluid belaste geluidgevoelige gebouw.

Toelichting artikelen 4.1121a (nieuw) en 4.1121b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Verplaatsbare mijnbouwwerken worden gebruikt bij het aanleggen, aanpassen, testen, onderhouden, repareren en buiten gebruik stellen van een boorgat. Deze mijnbouwwerken zijn gedurende een korte periode (2 tot 3 maanden) aaneengesloten aanwezig op een locatie. Gedurende die periode ontstaat geluidhinder, reden dat in de artikelen 18 tot en met 21 van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw regels zijn opgenomen voor het beheersen van dat geluid. Deze zijn per abuis niet overgenomen in de AMvB's onder de Omgevingswet. Met deze aanvulling worden deze regels alsnog omgezet.*
De geluidregels uit de artikelen 4.1121a en 4.1121b gelden zowel voor vergunningplichtige als voor niet-vergunningplichtige verplaatsbare mijnbouwwerken.
De instructieregels over geluid uit paragraaf 5.1.4.2 Bkl zijn van toepassing op mijnbouwwerken als bedoeld in artikel 3.320 Bal, anders dan verplaatsbare mijnbouwwerken. Die instructieregels gelden namelijk niet voor tijdelijke activiteiten, zoals bouw- en sloopactiviteiten en verplaatsbare mijnbouwwerken.

De geluidwaarden voor verplaatsbare mijnbouwwerken zijn in hoofdzaak emissie-eisen, die tot uitdrukking brengen wat met toepassing van de beste beschikbare technieken in beginsel haalbaar is. Ze zijn gebaseerd op de vergunningenpraktijk zoals die bestond voor de inwerkingtreding van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw. De emissiewaarden gelden op een afstand van 300 meter vanaf het hart van het verplaatsbare mijnbouwwerk. Deze waarden zeggen iets over het geluid dat een verplaatsbaar mijnbouwwerk mag produceren, onafhankelijk van de immissie op geluidgevoelige gebouwen. In de praktijk wordt voor een mijnbouwwerk een locatie gezocht op afstand van woningen of andere geluidgevoelige gebouwen, om zo overlast te voorkomen. Soms is het echter niet mogelijk om een geologisch geschikte locatie te vinden waar geen geluidgevoelige gebouwen op of binnen een afstand van 300 meter van het mijnbouwwerk liggen. Ook is het mogelijk dat nieuwe geluidgevoelige gebouwen worden toegelaten in de omgeving van een bestaand mijnbouwwerk, waar later weer werkzaamheden met een verplaatsbaar mijnbouwwerk nodig zijn. Als waarborg gelden voor dat soort gevallen geluidwaarden voor het geluid door verplaatsbare mijnbouwwerken in geluidgevoelige ruimten van geluidgevoelige gebouwen. Zo nodig zullen afschermende maatregelen, zoals het plaatsen van geluidschermen, getroffen worden. De waarden gelden alleen in geluidgevoelige ruimten van een gebouw en niet langer in het hele gebouw, zoals ook al gebruikelijk was voor geluid van andere activiteiten.
In dit artikel wordt, anders dan in artikel 5.61 Bkl, niet geregeld dat de waarden uit de tabel niet van toepassing zijn op een geluidgevoelig gebouw dat een functionele binding heeft met een (verplaatsbaar) mijnbouwwerk. Dit komt namelijk in de praktijk niet voor. Als een dergelijke situatie toch ontstaat, kan met een maatwerkvoorschrift bepaald worden dat de waarden niet van toepassing zijn op het geluidgevoelige gebouw dat een functionele binding heeft met het verplaatsbare mijnbouwwerk.
In onderdeel a van het vierde lid wordt geregeld dat de geluidwaarden niet gelden voor een geluidgevoelig gebouw dat nog niet gerealiseerd is. Anders dan in het Bkl, waar de instructieregels zien op de toedeling van functies aan locaties, is het in het Bal niet nodig om bij de regulering van geluid rekening te houden met geluidgevoelige gebouwen die in het omgevingsplan of bij omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit zijn toegelaten, maar nog niet gerealiseerd zijn.

Artikel 4.1122 (lucht: voorkomen koolwaterstoffen)

Met het oog op het voorkomen van emissies van koolwaterstoffen in de lucht wordt een mijnbouwfakkel gebruikt met een rendement van ten minste 99%.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1122 (lucht: voorkomen koolwaterstoffen) *Na het afwerken van het diepboorgat, zowel op land als in een oppervlaktewater, wordt deze schoongemaakt en getest. Het vrijkomende gas is op dat moment nog ongeschikt om te winnen of het is een ongewenst bijproduct als er naar aardolie wordt geboord. Het niet te gebruiken gas wordt daarom verbrand via een fakkel of afgeblazen. Artikel 4.1122 regelt dat het minimale rendement van dit soort fakkels is op 99%. Hiermee wordt de emissie van koolwaterstoffen in de lucht zoveel mogelijk voorkomen.*
Toelichting artikelen 4.1122 en 4.1123 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1123 (water: lozingsroute, op land)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt:
   a afvalwater afkomstig van een verplaatsbaar mijnbouwwerk op land niet geloosd; en
   b afstromend hemelwater afkomstig van een vloeistofdichte bodemvoorziening of een aaneengesloten bodemvoorziening op land geloosd in een vuilwaterriool.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1123, eerste lid *Artikel 4.1123 stelt regels over water voor verplaatsbare mijnbouwwerken op land. Water wordt bij het boren op land onder andere gebruikt voor het schoonspoelen of afspuiten van de apparatuur op de locatie en het schoonspoelen van verhardingen tijdens het boren. Vanwege het gebruik van boorvloeistof kan het water verontreinigd zijn met de componenten van de boorvloeistof, zoals klei, mineralen en verdikkingsmiddelen bij boorvloeistof op waterbasis, maar ook olieachtige stoffen bij een boorvloeistof op oliebasis. Om te voorkomen dat de bodem of het grondwater met deze stoffen verontreinigd wordt mag dergelijk afvalwater als het vrijkomt niet geloosd worden. In de praktijk wordt het afvalwater in die situaties opgevangen en afgevoerd naar een afvalverwerker.*
   Naast het feit dat afvalwater ontstaat tijdens de werkzaamheden, kan hemelwater op de (vloeistofdichte) verhardingen terechtkomen en verontreinigd raken. Bij boringen op land kan dit afvloeiend hemelwater, als een vuilwaterriool in de buurt aanwezig is, hierop geloosd worden. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afstromend hemelwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

   Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1123, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

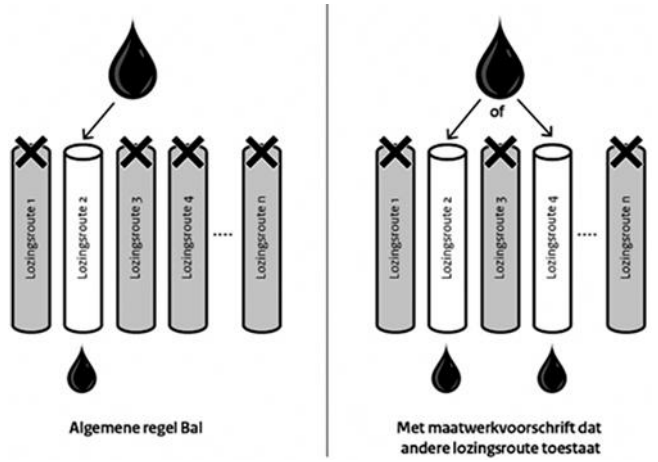

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikelen 4.1122 en 4.1123 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1124 (water: lozing in een vuilwaterriool, op land)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater en het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt afstromend hemelwater dat wordt geloosd in het vuilwaterriool voor vermenging met ander afvalwater geleid door een slibvangput en olieafscheider volgens NEN-EN 858-1 en NEN-EN 858-2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1124 (water: lozing in een vuilwaterriool, op land) *Artikel 4.1124 geeft aan dat als afstromend hemelwater bij een boring op land wordt geloosd op een vuilwaterriool, dat afvalwater via een slibvanger en olie-afscheider moet worden geleid. Die voorzieningen die daarvoor worden gebruikt moeten voldoen aan de genoemde NEN-EN-normen.*

Toelichting artikel 4.1124 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aanvulling 1 (A1) maakt onderdeel uit van de norm NEN-EN 858-1 en dient dan ook niet als aparte norm te worden genoemd. Met het vervallen van «of NEN-EN 858-1/A1» wordt dat hersteld.*

Artikel 4.1125 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is voor olie NEN-EN-ISO 9377-2 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1125 (water: meetmethoden) *Artikel 4.1125 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook is de analysemethode die moet worden gebruikt voor onopgeloste stoffen voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.1126 (geurhinder, op land)

Met het oog op het voorkomen van geurhinder op land worden:
a stoffen die buiten het terrein geurhinder veroorzaken niet gebruikt; en

b als dat redelijkerwijs mogelijk is, flensverbindingen in leidingen waardoor gassen of vloeistoffen die geurhinder kunnen veroorzaken worden getransporteerd niet gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1126 (geurhinder, op land) *Tijdens het boren met een verplaatsbaar mijnbouwwerk kunnen stoffen gebruikt worden die geuroverlast veroorzaken. Het type en de aard van deze hulpstoffen is divers en het gebruik van specifieke hulpstoffen ligt aan de samenstelling van de ondergrond. Daarnaast kunnen de stoffen die tijdens het boorproces omhoog komen geuroverlast veroorzaken bijvoorbeeld vanwege de aanwezigheid van zwavelverbindingen. Om te voorkomen dat dit tot daadwerkelijke overlast leidt, zijn voor boringen op land in artikel 4.1126 preventieve regels opgenomen. Hulpstoffen die tot geuroverlast kunnen leiden mogen niet gebruikt worden en door een minimaal gebruik van flenzen is de kans op «geurende» koppelingen sterk verkleind.*

Artikel 4.1126a (overgangsrecht: geluid)

De waarden voor geluidgevoelige ruimten binnen geluidgevoelige gebouwen, bedoeld in tabel 4.1121a, gelden niet als het geluidgevoelige gebouw geheel of gedeeltelijk ligt op een op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aanwezig industrieterrein als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder, totdat voor dat terrein een van de volgende besluiten in werking is getreden:

a bij omgevingsplan geluidproductieplafonds als omgevingswaarden zijn vastgesteld op grond van artikel 2.11a van de wet;

b bij besluit geluidproductieplafonds als omgevingswaarden zijn vastgesteld op grond van artikel 2.12a, eerste lid, van de wet; of

c bij omgevingsplan is bepaald dat een activiteit als bedoeld in artikel 5.78b van het Besluit kwaliteit leefomgeving niet wordt verricht.

Toelichting artikel 4.1126a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 4.1126a van het Bal bevat overgangsrecht voor bestaande industrieterreinen waarvoor nog geen geluidproductieplafonds zijn vastgesteld. Zolang er geen geluidproductieplafonds zijn vastgesteld gelden de waarden voor geluidgevoelige ruimten binnen geluidgevoelige gebouwen uit tabel 4.1121a van het Bal niet. Er zijn echter situaties waarbij voor een industrieterrein dat onder de Wet geluidhinder gezoneerd is, geen geluidproductieplafonds zullen worden vastgesteld. De gemeente bepaalt in dat geval in het nieuwe deel van het omgevingsplan dat activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken niet zijn toegestaan, waarna vaststellen van geluidproductieplafonds niet langer vereist is op grond van artikel 2.11a of 2.12a, eerste lid, van de Omgevingswet. Artikel 5.78b van het Bkl wijst de activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken aan.*
De wijziging zorgt ervoor dat het overgangsrecht vanaf dat moment niet meer geldt. Vergelijkbare wijzigingen zijn opgenomen in artikel II, onderdeel E, van het voorstel voor de Verzamelwet Omgevingswet 20.., en in artikel III, onderdeel BL, van dit besluit. Een vergelijkbare correctie in artikel 5.41 van het Bal – dat vrijwel gelijk luidt – is overigens niet nodig omdat artikel 5.39 van het Bal, dat het toepassingsbereik van paragraaf 5.4.5 afbakent, er al voor zorgt dat die paragraaf alleen van toepassing is als op een locatie activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken zijn toegestaan.

§ 4.110 Lozen van koelwater

Artikel 4.1127 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het lozen van koelwater met een warmtevracht van 50 MW of minder.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1127 (toepassingsbereik) *Artikel 4.1127 regelt dat deze paragraaf van toepassing is op het lozen van koelwater met een warmtevracht van 50 MW (50.000 Kilojoule per seconde) of minder. Deze activiteit is beperkt tot het lozen van koelwater dat niet vergunningplichtig is.*

De warmtevracht van een koelwaterlozing wordt berekend als het product van het lozingsdebiet, het verschil tussen de lozingstemperatuur en de temperatuur van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam en de warmtecapaciteit. De warmtecapaciteit van het koelwater is gelijk aan 4.190 Kilojoule per kubieke meter per graad temperatuursverhoging.

Koelsystemen zijn op hoofdlijnen te onderscheiden in doorstroom- en circulatiesystemen. Bij een doorstroomsysteem wordt water onttrokken aan het oppervlaktewater, door een warmtewisselaar gevoerd en vervolgens direct geloosd op oppervlaktewater. Bij een circulatiesysteem wordt het koelwater rondgepompt en afkoeling wordt bereikt door het koelwater te verdampen over een groot oppervlak. Voorbeelden van deze systemen zijn koeltorens en sproeivijvers. Het watergebruik bij een doorstroomsysteem is globaal een factor 60 à 70 hoger is dan bij een circulatiesysteem. Na gebruik bij doorstroomkoeling wordt het water teruggevoerd naar het ontvangende watersysteem. Bij circulatiekoeling verdwijnt door verdamping vaak meer dan 75% van het gebruikte water (suppletiewater) direct naar de lucht, waardoor er een netto onttrekking van oppervlaktewater plaatsvindt. De warmtelozing naar oppervlaktewater is bij een doorstroomsysteem veel hoger dan bij een circulatiesysteem. Bij een circulatiesysteem vindt 2% van de warmte-emissie naar water plaats en de rest naar de lucht.

Doorstroomsystemen

Door de directe lozing op oppervlaktewater wordt het oppervlaktewater nabij het lozingspunt opgewarmd. Maar op grotere afstand van het lozingspunt neemt de temperatuur van het oppervlaktewater als gevolg van straling (vrije convectie) en verdamping (warmte verdwijnt naar de lucht) en menging weer af. Bij doorstroomsystemen beperkt het gebruik van hulpstoffen, als deze nodig zijn, zich veelal tot oxidatieve biociden en dan hoofdzakelijk chloorbleekloog.

Circulatiesystemen

Bij circulatiesystemen wordt een deel van het koelwater afgevoerd via de spui om te voorkomen dat de hardheid, veroorzaakt door kalk, te hoog oploopt. Het verlies door verdamping en afvoer via spui wordt aangevuld met suppletiewater. Om afzettingen en aangroei in het koelsysteem te beheersen worden hulpstoffen aan het koelwater toegevoegd. Hierbij kan worden gedacht aan zuurdosering, antikalkmiddelen en aangroeiwerende middelen als biociden.

Op circulatiesystemen is veelal ook paragraaf 4.46 van dit besluit van toepassing (Natte koeltorens) vanwege het risico van legionellabesmetting. Grotere circulatiesystemen lozen hun spuiwater in een oppervlaktewaterlichaam, kleinere systemen die vooral bij kantoorgebouwen en dergelijke zijn te vinden spuien op het vuilwaterriool.

Artikel 4.1128 (melding lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het is verboden het afvalwater, bedoeld in artikel 4.1127, te lozen op een oppervlaktewaterlichaam zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden, als een koelwatercirculatiesysteem met een waterverbruik van meer dan 25.000 m^3/jaar of een koelwaterdoorstroomsysteem wordt gebruikt.

2 Een melding bevat:
- a de locaties van de lozingspunten; en
- b voor het lozen van koelwater afkomstig van een koelwatercirculatiesysteem waaraan chloorbleekloog is toegevoegd:
  - 1° de resultaten van een immissietoets van het chloorbleekloog, uitgevoerd volgens het Handboek Immissietoets; en
  - 2° het maximale lozingsdebiet; of
- c voor het lozen van koelwater afkomstig van een koelwaterdoorstroomsysteem: de maximale warmtevracht van het koelwater.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1128 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1128 regelt dat koelwater niet in het oppervlaktewater mag worden geloosd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens, genoemd in het tweede lid, gevoegd. Deze gegevens worden verstrekt omdat verschillende lozingsroutes zijn toegestaan. Bovendien is het relevant voor de waterbeheerder om de locatie van het lozingspunt te weten en ook een aantal gegevens om de lozing te kunnen beoordelen in relatie tot het ontvangende oppervlaktewater. Het gaat er dan om of het een doorstroom of een circulatiesysteem is, wat het maximale lozingsdebiet is in verband met de kwantiteitsaspecten, en de resultaten van de immissietoets voor de kwaliteitsaspecten.

Bij circulatiesystemen kunnen hulpstoffen aan het koelwater worden toegevoegd om afzettingen en aangroei in het koelsysteem te beheersen, zoals zuurdosering, antikalkmiddelen en aangroeiwerende middelen (biociden). Voor een goed functionerend koelsysteem moet het koelwater meestal worden behandeld tegen corrosie van de apparatuur, ketelsteenvorming en micro- en macrofouling. Hierbij is de keuze van het middel (waterbezwaarlijkheid, bijproductvorming) van belang. In deze paragraaf wordt uitgegaan van het toepassen van chloorbleekloog. Dat middel wordt het meest gebruikt. Andere behandelingschemicaliën voor koelwater vereisen een individuele afweging.

Voorafgaande aan de lozing moet, als chloorbleekloog wordt toegepast, een immissietoets uitgevoerd worden met het Handboek immissietoets 2016. Deze immissietoets is onderdeel van de melding. Op basis daarvan kan het bevoegd gezag tot de conclusie komen dat de lozing, onder de gemelde voorwaarden, tot significante verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam kan leiden en dus in strijd is met de specifieke zorgplicht van artikel 2.11.
Bij doorstroomsystemen moet een melding worden ingediend waarbij de warmtevracht is vermeld. Dit is de warmtevracht berekend aan de hand van het te verwachten lozingsdebiet en de te verwachten temperatuur van het te lozen koelwater.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
***Toelichting artikel 4.1128 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Artikel 4.1128 maakt meerdere lozingsroutes mogelijk, waaronder ook lozen op een oppervlaktewaterlichaam. Als degene die de activiteit verricht kiest voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam is het wenselijk dat een melding van die lozingsactiviteit aan de waterbeheerder plaatsvindt. Bij andere lozingsroutes hoeft geen melding plaats te vinden.*
Dit is verduidelijkt door aanpassing van het eerste en tweede lid.
In het tweede lid, onder b, onderdeel 1° vervalt de nadere duiding van het Handboek immissietoets. De versie die moet worden toegepast, de volledige titel, vindplaats en uitgever van dit handboek is vermeld in bijlage II bij de Omgevingsregeling.

Artikel 4.1129 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen koelwater afkomstig van een koelwatercirculatiesysteem met een waterverbruik van meer dan 25.000 m^3/jaar of van een koelwaterdoorstroomsysteem geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1129, eerste lid** Artikel 4.1129, eerste lid, bepaalt dat het koelwater afkomstig van een koelwatercirculatiesysteem met een waterverbruik van meer dan 25.000 m^3/jaar of een koelwaterdoorstroomsysteem, wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Artikel 4.1129, tweede lid, bepaalt dat het koelwater afkomstig van een koelwatercirculatiesysteem met een waterverbruik van minder dan 25.000 m^3/jaar, wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Het te lozen koelwater afkomstig van een koelwatercirculatiesysteem met een waterverbruik van minder dan 25.000 m^3/jaar wordt geloosd in een vuilwaterriool.

***Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1129, tweede lid** Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste of het tweede lid. Lozen op het oppervlaktewater is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam waarvoor de waterbeheerder bevoegd gezag is, maar de gemeente kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het vuilwaterriool ook bij een waterverbruik van meer dan 25.000 m^3/jaar is toegestaan, wat een milieubelastende activiteit is. De gemeente kan het gebod om te lozen in het oppervlaktewater niet opheffen. Omgekeerd is lozen op het vuilwaterriool een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater ook bij een klein waterverbruik is toegestaan, wat een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

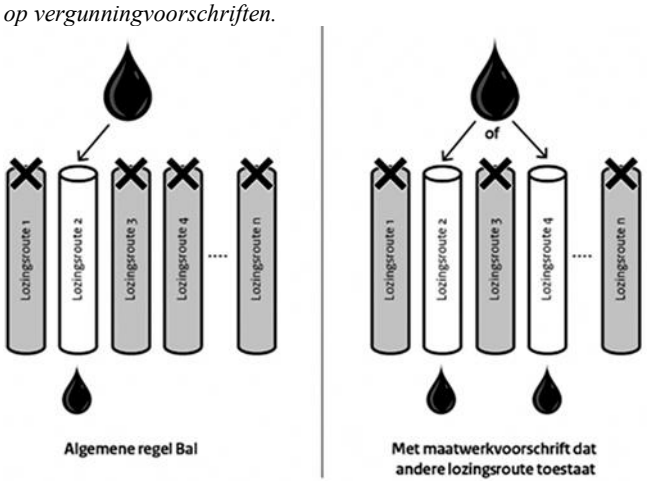

Voor het lozen wordt bij koelwatercirculatiesystemen een onderscheid gemaakt in grote systemen die voorkomen bij energiecentrales en in de industrie en kleinere systemen die vooral te vinden zijn bij kantoorgebouwen. De grens is gelegd bij een waterverbruik van 25.000 m^3/jaar. Voor de kleinere systemen heeft lozen op het vuilwaterriool de voorkeur, enerzijds omdat het een beperkte hoeveelheid afvalwater betreft, dat in de regel verontreinigd is met biociden, desinfectie- en anticorrosie middelen en anderzijds omdat ze vaak in bebouwd gebied staan waar geen oppervlaktewater, waarop geloosd kan worden, beschikbaar is.

Bij de grote systemen gaat het om grote debieten die een vuilwaterriool niet kan verwerken en bovendien nadelig zijn voor de werking van het zuiveringtechnisch werk waarop ze uitkomen. Directe lozing op het oppervlaktewater onder specifieke voorwaarden heeft dan de voorkeur.

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172
Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.

3 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen koelwater, bedoeld in het eerste lid, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route, of wordt het te lozen koelwater, bedoeld in het tweede lid, geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Artikel 4.1130 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam bij koelwaterdoorstroomsysteem)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt bij het gebruik van koelwaterdoorstroomsysteem alleen chloorbleekloog aan het koelwater toegevoegd.

2 Voor het koelwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam is de emissiegrenswaarde voor chloor:
   a als een automatisch doseersysteem aanwezig is dat niet meer dan 20% van de tijd chloorbleekloog doseert, 0,5 mg/l vrij beschikbaar chloor, gemeten in een steekmonster; of
   b in andere gevallen, 0,2 mg/l vrij beschikbaar chloor, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1130 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam bij koelwaterdoorstroomsysteem) *Om verontreiniging van een oppervlaktewater te voorkomen of beperken moet het gebruik van biociden worden voorkomen en als het gebruik noodzakelijk is zoveel mogelijk worden beperkt. Het gebruik is in dit artikel beperkt tot het meest gebruikte chloorbleekloog (natriumhypochloriet). Als andere biociden worden toegepast, kan dit met maatwerk worden toegestaan. Bij toepassing van chloorbleekloog ontstaan zogenoemde organohalogenen in het te lozen afvalwater. Een hogere emissiegrenswaarde is aanvaardbaar als een geautomatiseerd doseersysteem wordt toegepast. Hiermee wordt in totaal minder bleekloog gebruikt/geloosd. Een goede monitoring is een belangrijke invulling van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Dit om er zeker van te zijn dat er voldoende chloorbleekloog wordt gedoseerd om het systeem schoon te houden, maar niet meer dan noodzakelijk. Een te lage concentratie zorg voor vervuiling van het systeem. Een te hoge concentratie leidt tot de lozing van onnodig veel organochloorverbindingen en kan putcorrosie veroorzaken.*

Artikel 4.1131 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam, wordt bij het gebruik van een koelwatercirculatiesysteem alleen chloorbleekloog aan het koelwater, bedoeld in artikel 4.1129, eerste lid, toegevoegd.

2 Voor dat koelwater is de emissiegrenswaarde voor chloor:
   a bij een periodieke dosering van chloorbleekloog, een half uur na dosering, 2 mg/l vrij beschikbaar chloor en twee uur na sondering 0,5 mg/l vrij beschikbaar chloor, gemeten in een steekmonster; of
   b bij een continue dosering van chloorbleekloog, 0,5 mg/l vrij beschikbaar chloor, gemeten in een steekmonster.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1131 (water: emissiegrenswaarde lozing op een oppervlaktewaterlichaam bij koelwatercirculatiesysteem) *Om verontreiniging van een oppervlaktewater te voorkomen of beperken moet het gebruik van biociden worden voorkomen en als het gebruik noodzakelijk is zoveel mogelijk worden beperkt. Het gebruik is in dit artikel beperkt tot het meest gebruikte chloorbleekloog (natriumhypochloriet). Als andere biociden worden toegepast, kan dit met maatwerk worden toegestaan. Bij toepassing van chloorbleekloog ontstaan zogenoemde organohalogenen in het te lozen afvalwater. Een hogere emissiegrenswaarde is aanvaardbaar als een geautomatiseerd doseersysteem wordt toegepast. Hiermee wordt in totaal minder bleekloog gebruikt/geloosd. Een goede monitoring is een belangrijke invulling van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Dit om er zeker van te zijn dat er voldoende chloorbleekloog wordt gedoseerd om het systeem schoon te houden, maar niet meer dan noodzakelijk. Een te lage concentratie zorg voor vervuiling van het systeem. Een te hoge concentratie leidt tot de lozing van onnodig veel organochloorverbindingen en kan putcorrosie veroorzaken.*

Artikel 4.1132 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Op het bepalen van de temperatuur van het water is NEN 6414 van toepassing.
4 Op het analyseren van een monster is voor vrij beschikbaar chloor NEN-EN-ISO 7393-1, NEN-EN-ISO 7393-2 of NEN-EN-ISO 7393-3 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1132 (water: meetmethoden) *Artikel 4.1132 geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in de artikelen 4.1130 en 4.1131 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.1133 (water: rekenmethode warmtevracht)

De warmtevracht van koelwater wordt berekend als het product van:
a het lozingsdebiet van koelwater in kubieke meters per seconde;
b het verschil tussen de temperatuur van het koelwater dat geloosd gaat worden en de temperatuur van het oppervlaktewaterlichaam waarop wordt geloosd in °C; en
c de warmtecapaciteit van koelwater.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1133 (water: rekenmethode warmtevracht) *De warmtevracht van een koelwaterlozing wordt berekend als het product van het lozingsdebiet en het verschil tussen de lozingstemperatuur en de temperatuur van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam. De warmtecapaciteit van het koelwater is gelijk aan 4.190 Kilojoule per kubieke meter per graad temperatuursverhoging.*
Anders geformuleerd:
De warmtevracht = $L \times \Delta T \times W$,
waarbij wordt verstaan onder:
L: lozingsdebiet (m^3/s)
ΔT: verschil temperatuur koelwater en temperatuur ontvangend oppervlaktewater in graden Celsius.
W: warmtecapaciteit van het koelwater = 4190 kJ/ m^3 per graad temperatuurstijging.

Toelichting artikel 4.1133 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 4.1134 (water: riooltekening)

Er is een tekening beschikbaar waarop is aangegeven:
a op welke punten welk afvalwater wordt geloosd;
b of de punten waarop afvalwater wordt geloosd zijn aangesloten op het eigen vuilwaterriool of een schoonwaterriool; en
c op welke lozingsroutes het eigen vuilwaterriool en een schoonwaterriool uitkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1134 (water: riooltekening) *Artikel 4.1134 regelt dat degene die koelwater loost een riooltekening beschikbaar moet hebben. Hoe die tekening vormgegeven is, is vrijgelaten. De essentie van deze tekening is dat het voor het bevoegd gezag duidelijk wordt hoe het rioolstelsel in elkaar zit en hoe de afvalwaterstromen lopen. Hiermee wordt de mogelijkheid van doelmatige controle van lozingen geborgd. De punten, genoemd onder a, zijn de punten waar het afvalwater voldoet aan de lozingseisen uit de artikelen 4.1130 en 4.1131. De lozingsroutes, genoemd onder c, zijn de voorgeschreven lozingsroutes, bedoeld in artikel 4.1129, of in eventueel maatwerk.*

§ 4.111 Gesloten bodemenergiesysteem

Artikel 4.1135 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1135 (toepassingsbereik) *Een gesloten bodemenergiesysteem is een installatie waarmee door gesloten leidingen vloeistof door de bodem wordt geleid om aan de bodem warmte of koude te onttrekken, voor de verwarming of koeling van ruimten in bouwwerken. Er wordt geen grondwater verpompt en de vloeistof komt niet in contact met het grondwater. De circulatievloeistof die door de leidingen wordt gepompt, kan bestaan uit zuiver water of water met een antivriesmiddel. De circulatievloeistof neemt de temperatuur van de omliggende bodem over. De koelte, respectievelijk warmte, wordt met warmtewisselaars en een warmtepomp direct benut voor koeling of verwarming van ruimten in bouwwerken.*

Artikel 4.1136 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1135, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 De melding bevat:
- a een plattegrondtekening en situatietekening met daarop de ligging van de bodemlussen en het middelpunt;
- b de einddiepte van de bodemlussen in meters onder het maaiveld;
- c de lengte van de bodemlussen in meters;
- d de coördinaten van de bodemlussen en het middelpunt van het bodemenergiesysteem
- e het berekende temperatuureffect in graden Celsius van het bodemenergiesysteem op bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een omgevingsvergunning is verleend; en
- f het bodemzijdig vermogen van het bodemenergiesysteem en de omvang van de behoefte aan warmte en koude waarin het systeem volgens het ontwerp zal voorzien.

Toelichting artikelen 4.1136, tweede lid, en 4.1137, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De wijziging in artikel 4.1136, tweede lid, onder b, Bal is technisch van aard en bedoeld ter verduidelijking.*

In artikel 4.1137, eerste lid, aanhef en onder d, Bal was bepaald dat ten minste vier weken voor het begin van de activiteit gegevens moesten worden verstrekt waaruit blijkt dat het gebruiken van het bodemenergiesysteem niet leidt tot negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen in de omgeving. Dit onderdeel is vervallen en komt in gewijzigde vorm terug in artikel 4.1136, tweede lid, onder e, Bal. De reden voor verplaatsing van dit onderdeel naar artikel 4.1136 Bal is dat het ontwerpen en installeren van bodemenergiesystemen in de praktijk veelal door verschillende bedrijven worden verricht en ook op verschillende momenten.

De melding op grond van artikel 4.1136 Bal vindt vaak plaats op basis van het ontwerp. Onderdeel daarvan is de berekening van de interferentie met andere systemen. Het verstrekken van gegevens en bescheiden op grond van artikel 4.1137 vindt meestal pas plaats op het moment dat het systeem wordt geïnstalleerd. Als bij de melding geen gegevens over de interferentie met andere bodemenergiesystemen worden verstrekt, dan kan het bevoegd gezag niet beoordelen of het bodemenergiesysteem nabij gelegen bodemenergiesystemen negatief beïnvloedt. En dat is van belang met het oog op de naleving van artikel 4.1139 Bal waarin is gesteld dat negatieve interferentie moet worden voorkomen tussen het gesloten bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een omgevingsvergunning is verleend. Negatieve interferentie moet worden voorkomen met het oog op het doelmatig functioneren van de bodemenergiesystemen.

Het toetsen op interferentie met andere bodemenergiesystemen is een onderdeel van het ontwerpen van het systeem. SIKB heeft daarvoor een methode ontwikkeld die kan worden gebruikt (https://www.sikb.nl/ bodembeheer/richtlijnen/richtlijn-8200). Ook is er via de website van SIKB een tool beschikbaar die kan worden gebruikt om het temperatuureffect van een bodemenergiesysteem op andere bodemenergiesystemen te berekenen (Interferentietool Gesloten Bodemenergiesystemen).

De omgevingsdienst kan namens het bevoegd gezag op basis van de gemelde gegevens beoordelen of het nieuwe bodemenergiesysteem interfereert met andere systemen in de omgeving. De omgevingsdienst zorgt er vervolgens voor dat de resultaten van de interferentietoets in de WKO-bodemenergietool worden opgenomen (https://wkotool.nl). Die tool wordt beheerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en geeft weer of een locatie te gebruiken is voor de toepassing van bodemenergiesystemen. Ontwerpers van bodemenergiesystemen halen de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de interferentie met andere systemen uit de WKO-bodemenergietool. Hierbij wordt opgemerkt dat het altijd raadzaam is om omgevingsdienst te raadplegen voor de meest actuele situatie omdat in de WKO-bodemenergietool meldingen mogelijk nog niet zijn ingevoerd.

Het indieningsvereiste is in artikel 4.1136, tweede lid, onder e, Bal anders geformuleerd dan het oorspronkelijke onderdeel d van artikel 4.1137, eerste lid, Bal. Deze gewijzigde redactie hangt samen met het bijzondere karakter van de melding waarbij het is verboden om met een activiteit te beginnen voordat de gegevens en bescheiden zijn verstrekt. Vanwege dat bijzondere karakter mag er geen twijfel zijn of een gegeven en bescheiden wel of niet (volledig en juist) is verstrekt. Die twijfel zou wel kunnen ontstaan bij de oorspronkelijke formulering van artikel 4.1137, eerste lid, onder d, Bal. Daarin was namelijk bepaald dat uit de verstrekte gegevens moest blijken dat het gebruiken van het bodemenergiesysteem niet leidt tot negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen. Er zou discussie kunnen ontstaan over de vraag of met de verstrekte informatie nu wel voldoende is aangetoond dat er geen sprake is van negatieve interferentie. En dat past niet bij het instrument melding. Het indieningsvereiste in het nieuwe onderdeel e van artikel 4.1136, tweede lid, Bal bepaalt dat het berekende temperatuureffect van het bodemenergiesysteem op bodemenergiesystemen in de omgeving moet worden verstrekt. Het temperatuureffect kan worden berekend met de hiervoor aangehaalde tool van SIKB. Dit is een eenduidig indieningsvereiste waarbij er geen twijfel kan ontstaan of het gegeven wel of niet (juist en volledig) is verstrekt. Op basis van de verstrekte gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of dat met oog op het doelmatig functioneren van bodemenergiesystemen negatieve interferentie wordt voorkomen tussen het bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een vergunning is verleend (artikel 4.1139 Bal). Dat kan met het opgegeven temperatuureffect. Uitgangspunt van de methodiek van de hiervoor aangehaalde tool van SIKB is dat aan deze wettelijke eis wordt voldaan als de temperatuurverlaging maximaal 1,5°C bedraagt bij elk van de bij de interferentietoets te betrekken kleine gesloten bodemenergiesystemen.
Op grond van artikel 4.1137, eerste lid, aanhef en onder f, Bal moest informatie worden verstrekt over het bodemzijdig vermogen van het bodemenergiesysteem en de omvang van de behoefte aan warmte en koude waarin het systeem volgens het ontwerp zal voorzien. Deze informatie heeft het bevoegd gezag nodig om te kunnen beoordelen of het aanleggen of gebruiken van het gesloten bodemenergiesysteem vergunningplichtig is op grond van de regels van het omgevingsplan, bijvoorbeeld als er sprake is van een bodemzijdig vermogen van meer dan 70 kW. De informatie past daardoor beter in artikel 4.1136 (melding). De melding die wordt gedaan voor een vergunningplichtig systeem kan dan buiten behandeling worden gelaten en de melder kan erop worden gewezen dat hiervoor een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd.
Omdat de indieningsvereisten in andere vorm al waren opgenomen in artikel 4.1137 Bal, heeft het opnemen daarvan in artikel 4.1136 Bal geen gevolgen voor de regeldruk.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1136 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1136 regelt dat niet met het aanleggen of gebruiken van een bodemenergiesysteem mag worden begonnen voordat dat aan het bevoegd gezag is gemeld. Als sprake is van proefbronnering vanwege de aanleg van een bodemenergiesysteem, dan is dit de start van de activiteit. In andere gevallen zal het boren bij aanleg het begin van de activiteit zijn.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 gevoegd.
Uit het tweede lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1136 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, Omgevingswet] *In artikel 4.1136 vervalt de zinsnede waarin is bepaald dat de melding niet van toepassing is als de activiteit vergunningplichtig is op grond van de omgevingsverordening. De zinsnede gaf onduidelijkheid over de toepassing van de melding bij andere activiteiten in het Bal en ten aanzien van overlap met een vergunningplicht op grond van het omgevingsplan, waarbij bewust niet is voorzien in het automatisch terugtreden van de melding bij een overlappende vergunningplicht.*
Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.
Toelichting artikel 4.1136 en artikel 4.1137 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze wijzigingen wordt een deel van de te verstrekken gegevens en bescheiden op grond van de informatieplicht in artikel 4.1137 Bal voor gesloten energiesystemen overgeheveld naar de verplichte melding die volgt uit artikel 4.1136 Bal. Het is noodzakelijk dat deze gegevens bij het bevoegd gezag aangeleverd worden als onderdeel van de melding. Als geen melding wordt gedaan of als niet alle gegevens zijn verstrekt die bij de melding moeten worden gevoegd, is het verboden om met de activiteit te beginnen. Om te kunnen beoordelen of met de voorgenomen activiteit de regels van het Bal of het omgevingsplan worden nageleefd, is het belangrijk dat gegevens over het bodemenergiesysteem bij het bevoegd gezag bekend zijn. Zonder melding die voldoet aan de gestelde eisen mag niet met de activiteit worden begonnen. Een melding die niet voldoet aan de eisen, bijvoorbeeld omdat niet alle vereiste gegevens bij de melding zijn verstrekt, is dus geen melding. Gevolg daarvan is dat de activiteit bij een onjuiste melding is verboden. Dat rechtsgevolg is niet aan de orde als niet (volledig) is voldaan aan een informatieverplichting (bijvoorbeeld artikel 4.1137 Bal). Met een informatieverplichting wordt bedoeld dat aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt. Dat is wel een verplichting maar bij het niet volledig voldoen aan de informatieverplichting geldt er geen verbod om met de activiteit te beginnen. Als niet volledig is voldaan aan de informatieverplichting, kan het bevoegd gezag met een handhavingsmiddel alleen afdwingen dat alsnog de vereiste gegevens worden verstrekt. Er is geen mogelijkheid om de activiteit te verbieden. Die mogelijkheid is er wel als er sprake is van een onvolledige melding. In dat geval geldt er namelijk een verbod om met de activiteit te beginnen en het bevoegd gezag kan dat verbod handhaven. Om die reden zijn enige gegevens en bescheiden die op grond van artikel 4.1137 Bal al moesten worden verstrekt voor het begin van de activiteit, onderdeel geworden van artikel 4.1136 Bal. Het gaat om gegevens die het bevoegd gezag nodig heeft om te beoordelen of het bodemenergiesysteem voldoet aan de gestelde eisen.*
Omdat degene die de activiteit verricht op grond van het nieuwe tweede lid van artikel 4.1136 Bal een aantal gegevens bij de melding moet verstrekken, is een nieuw derde lid aan dat artikel toegevoegd zodat ook wijzigingen in die gegevens aan het bevoegd gezag moeten worden gemeld. Artikel 4.1136, tweede lid (oud) Bal is vervallen. Dit artikellid bepaalde dat dit artikel niet van toepassing is als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het is niet wenselijk om die uitzondering te laten voortbestaan omdat een gesloten bodemenergiesysteem onderdeel kan zijn van een milieubelastende activiteit die in hoofdstuk 3 als vergunningplichtig is aangewezen. In dat geval ontvangt het bevoegd gezag niet de gegevens over het gesloten bodemenergiesysteem die bij de melding moeten worden verstrekt.
Naar aanleiding van reacties tijdens de internetconsultatie van het ontwerpverzamelbesluit zijn aanvullend nog enkele onderdelen aan de artikelen 4.1136, tweede lid, en 4.1137, eerste lid, Bal toegevoegd.

Nieuw is dat gegevens moeten worden verstrekt over de lengte en de coördinaten van de bodemlussen (artikel 4.1136, tweede lid, onder c en d, Bal). Het bevoegd gezag heeft deze informatie nodig om te kunnen beoordelen of er mogelijk sprake kan zijn van interferentie met andere bodemenergiesystemen. Ook is deze informatie vereist voor de basisregistratie ondergrond. Nieuw is ook dat informatie moet worden verstrekt over de soort circulatievloeistof die in het systeem wordt toegepast (artikel 4.1137, eerste lid, onder c, Bal).
De redactie van artikel 4.1137, eerste lid, onder f (oud) is in het nieuwe onderdeel b van dat artikellid gewijzigd zodat het beter aansluit op de praktijk. Degene die het bodemenergiesysteem ontwerpt is namelijk vaak een ander dan degene die het systeem aanlegt. Ook wordt het ondergrondse deel en het bovengrondse deel van het systeem veelal door verschillende bedrijven aangelegd. Daarnaast bleek abusievelijk ook de verwachte datum van het begin van de activiteit te ontbreken. Dit is als het nieuwe onderdeel a in artikel 4.1137 Bal opgenomen. Ook dit onderdeel is redactioneel gewijzigd zodat het beter aansluit op de praktijk. Bij het aanleggen van een bodemenergiesysteem zijn verschillende fases te onderscheiden. Eerst vinden de boringen plaats, vervolgens wordt het ondergrondse deel aangelegd en ten slotte het bovengrondse deel van het systeem. Per fase is het van belang dat het bevoegd gezag wordt geïnformeerd over het begin van de activiteiten. Verder bleek in de aanhef van artikel 4.1137 Bal de verwijzing naar de activiteit, bedoeld in artikel 4.1135, te ontbreken. De aanhef is op dit punt aangepast.
Omdat het bevoegd gezag ook moet worden geïnformeerd over de wijzigingen in de gegevens die zijn verstrekt, is een nieuw tweede lid toegevoegd aan artikel 4.1137 Bal. Uiteraard is het niet nodig om over iedere wijziging in de behoefte aan warmte of koude (artikel 4.1137, eerste lid, onder f, Bal) gegevens te verstrekken. Bij onderdeel f gaat het om de omvang van de warmte en koude waarin het systeem «volgens het ontwerp» zal voorzien.

Artikel 4.1137 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1135, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:
- a de verwachte datum van het begin van:
  - 1° het boren;
  - 2° het aanleggen van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem; en
  - 3° het aanleggen van het bovengrondse deel van het bodemenergiesysteem;
- b de naam en het adres van degene die:
  - 1° het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem ontwerpt;
  - 2° het bovengrondse deel van het bodemenergiesysteem ontwerpt;
  - 3° de boringen verricht;
  - 4° het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem aanlegt; en
  - 5° het bovengrondse deel van het bodemenergiesysteem aanlegt;
- c de soort circulatievloeistof die in het bodemenergiesysteem wordt toegepast; en
- d een verklaring van degene die het bodemenergiesysteem ontwerpt of aanlegt over het energierendement, uitgedrukt als de SPF, dat het systeem zal behalen; en

Toelichting artikelen 4.1136, tweede lid, en 4.1137, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De wijziging in artikel 4.1136, tweede lid, onder b, Bal is technisch van aard en bedoeld ter verduidelijking.*
In artikel 4.1137, eerste lid, aanhef en onder d, Bal was bepaald dat ten minste vier weken voor het begin van de activiteit gegevens moesten worden verstrekt waaruit blijkt dat het gebruiken van het bodemenergiesysteem niet leidt tot negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen in de omgeving. Dit onderdeel is vervallen en komt in gewijzigde vorm terug in artikel 4.1136, tweede lid, onder e, Bal. De reden voor verplaatsing van dit onderdeel naar artikel 4.1136 Bal is dat het ontwerpen en installeren van bodemenergiesystemen in de praktijk veelal door verschillende bedrijven worden verricht en ook op verschillende momenten.
De melding op grond van artikel 4.1136 Bal vindt vaak plaats op basis van het ontwerp. Onderdeel daarvan is de berekening van de interferentie met andere systemen. Het verstrekken van gegevens en bescheiden op grond van artikel 4.1137 vindt meestal pas plaats op het moment dat het systeem wordt geïnstalleerd. Als bij de melding geen gegevens over de interferentie met andere bodemenergiesystemen worden verstrekt, dan kan het bevoegd gezag niet beoordelen of het bodemenergiesysteem nabij gelegen bodemenergiesystemen negatief beïnvloedt. En dat is van belang met het oog op de naleving van artikel 4.1139 Bal waarin is gesteld dat negatieve interferentie moet worden voorkomen tussen het gesloten bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een omgevingsvergunning is verleend. Negatieve interferentie moet worden voorkomen met het oog op het doelmatig functioneren van de bodemenergiesystemen.
Het toetsen op interferentie met andere bodemenergiesystemen is een onderdeel van het ontwerpen van het systeem. SIKB heeft daarvoor een methode ontwikkeld die kan worden gebruikt (https://www.sikb.nl/ bodembeheer/richtlijnen/richtlijn-8200). Ook is er via de website van SIKB een tool beschikbaar die kan worden gebruikt om het temperatuureffect van een bodemenergiesysteem op andere bodemenergiesystemen te berekenen (Interferentietool Gesloten Bodemenergiesystemen).
De omgevingsdienst kan namens het bevoegd gezag op basis van de gemelde gegevens beoordelen of het nieuwe bodemenergiesysteem interfereert met andere systemen in de omgeving. De omgevingsdienst zorgt er vervolgens voor dat de resultaten van de interferentietoets in de WKO-bodemenergietool worden opgenomen (https://wkotool.nl). Die tool wordt beheerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en geeft weer of een locatie te gebruiken is voor de toepassing van bodemenergiesystemen. Ontwerpers van bodemenergiesystemen halen de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de interferentie met andere systemen uit de WKO-bodemenergietool. Hierbij wordt opgemerkt dat het altijd raadzaam is om omgevingsdienst te raadplegen voor de meest actuele situatie omdat in de WKO-bodemenergietool meldingen mogelijk nog niet zijn ingevoerd.

Het indieningsvereiste is in artikel 4.1136, tweede lid, onder e, Bal anders geformuleerd dan het oorspronkelijke onderdeel d van artikel 4.1137, eerste lid, Bal. Deze gewijzigde redactie hangt samen met het bijzondere karakter van de melding waarbij het is verboden om met een activiteit te beginnen voordat de gegevens en bescheiden zijn verstrekt. Vanwege dat bijzondere karakter mag er geen twijfel zijn of een gegeven en bescheiden wel of niet (volledig en juist) is verstrekt. Die twijfel zou wel kunnen ontstaan bij de oorspronkelijke formulering van artikel 4.1137, eerste lid, onder d, Bal. Daarin was namelijk bepaald dat uit de verstrekte gegevens moest blijken dat het gebruiken van het bodemenergiesysteem niet leidt tot negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen. Er zou discussie kunnen ontstaan over de vraag of met de verstrekte informatie nu wel voldoende is aangetoond dat er geen sprake is van negatieve interferentie. En dat past niet bij het instrument melding. Het indieningsvereiste in het nieuwe onderdeel e van artikel 4.1136, tweede lid, Bal bepaalt dat het berekende temperatuureffect van het bodemenergiesysteem op bodemenergiesystemen in de omgeving moet worden verstrekt. Het temperatuureffect kan worden berekend met de hiervoor aangehaalde tool van SIKB. Dit is een eenduidig indieningsvereiste waarbij er geen twijfel kan ontstaan of het gegeven wel of niet (juist en volledig) is verstrekt. Op basis van de verstrekte gegevens kan het bevoegd gezag beoordelen of dat met oog op het doelmatig functioneren van bodemenergiesystemen negatieve interferentie wordt voorkomen tussen het bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een vergunning is verleend (artikel 4.1139 Bal). Dat kan met het opgegeven temperatuureffect. Uitgangspunt van de methodiek van de hiervoor aangehaalde tool van SIKB is dat aan deze wettelijke eis wordt voldaan als de temperatuurverlaging maximaal 1,5°C bedraagt bij elk van de bij de interferentietoets te betrekken kleine gesloten bodemenergiesystemen.
Op grond van artikel 4.1137, eerste lid, aanhef en onder f, Bal moest informatie worden verstrekt over het bodemzijdig vermogen van het bodemenergiesysteem en de omvang van de behoefte aan warmte en koude waarin het systeem volgens het ontwerp zal voorzien. Deze informatie heeft het bevoegd gezag nodig om te kunnen beoordelen of het aanleggen of gebruiken van het gesloten bodemenergiesysteem vergunningplichtig is op grond van de regels van het omgevingsplan, bijvoorbeeld als er sprake is van een bodemzijdig vermogen van meer dan 70 kW. De informatie past daardoor beter in artikel 4.1136 (melding). De melding die wordt gedaan voor een vergunningplichtig systeem kan dan buiten behandeling worden gelaten en de melder kan erop worden gewezen dat hiervoor een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd.
Omdat de indieningsvereisten in andere vorm al waren opgenomen in artikel 4.1137 Bal, heeft het opnemen daarvan in artikel 4.1136 Bal geen gevolgen voor de regeldruk.

2 Onverwijld na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikel 4.1136 en artikel 4.1137 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze wijzigingen wordt een deel van de te verstrekken gegevens en bescheiden op grond van de informatieplicht in artikel 4.1137 Bal voor gesloten energiesystemen overgeheveld naar de verplichte melding die volgt uit artikel 4.1136 Bal. Het is noodzakelijk dat deze gegevens bij het bevoegd gezag aangeleverd worden als onderdeel van de melding. Als geen melding wordt gedaan of als niet alle gegevens zijn verstrekt die bij de melding moeten worden gevoegd, is het verboden om met de activiteit te beginnen. Om te kunnen beoordelen of met de voorgenomen activiteit de regels van het Bal of het omgevingsplan worden nageleefd, is het belangrijk dat gegevens over het bodemenergiesysteem bij het bevoegd gezag bekend zijn. Zonder melding die voldoet aan de gestelde eisen mag niet met de activiteit worden begonnen. Een melding die niet voldoet aan de eisen, bijvoorbeeld omdat niet alle vereiste gegevens bij de melding zijn verstrekt, is dus geen melding. Gevolg daarvan is dat de activiteit bij een onjuiste melding is verboden. Dat rechtsgevolg is niet aan de orde als niet (volledig) is voldaan aan een informatieverplichting (bijvoorbeeld artikel 4.1137 Bal). Met een informatieverplichting wordt bedoeld dat aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt. Dat is wel een verplichting maar bij het niet volledig voldoen aan de informatieverplichting geldt er geen verbod om met de activiteit te beginnen. Als niet volledig is voldaan aan de informatieverplichting, kan het bevoegd gezag met een handhavingsmiddel alleen afdwingen dat alsnog de vereiste gegevens worden verstrekt. Er is geen mogelijkheid om de activiteit te verbieden. Die mogelijkheid is er wel als er sprake is van een onvolledige melding. In dat geval geldt er namelijk een verbod om met de activiteit te beginnen en het bevoegd gezag kan dat verbod handhaven. Om die reden zijn enige gegevens en bescheiden die op grond van artikel 4.1137 Bal al moesten worden verstrekt voor het begin van de activiteit, onderdeel geworden van artikel 4.1136 Bal. Het gaat om gegevens die het bevoegd gezag nodig heeft om te beoordelen of het bodemenergiesysteem voldoet aan de gestelde eisen.*
Omdat degene die de activiteit verricht op grond van het nieuwe tweede lid van artikel 4.1136 Bal een aantal gegevens bij de melding moet verstrekken, is een nieuw derde lid aan dat artikel toegevoegd zodat ook wijzigingen in die gegevens aan het bevoegd gezag moeten worden gemeld. Artikel 4.1136, tweede lid (oud) Bal is vervallen. Dit artikellid bepaalde dat dit artikel niet van toepassing is als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het is niet wenselijk om die uitzondering te laten voortbestaan omdat een gesloten bodemenergiesysteem onderdeel kan zijn van een milieubelastende activiteit die in hoofdstuk 3 als vergunningplichtig is aangewezen. In dat geval ontvangt het bevoegd gezag niet de gegevens over het gesloten bodemenergiesysteem die bij de melding moeten worden verstrekt.
Naar aanleiding van reacties tijdens de internetconsultatie van het ontwerpverzamelbesluit zijn aanvullend nog enkele onderdelen aan de artikelen 4.1136, tweede lid, en 4.1137, eerste lid, Bal toegevoegd.
Nieuw is dat gegevens moeten worden verstrekt over de lengte en de coördinaten van de bodemlussen (artikel 4.1136, tweede lid, onder c en d, Bal). Het bevoegd gezag heeft deze informatie nodig om te kunnen beoordelen of er mogelijk sprake kan zijn van interferentie met andere bodemenergiesystemen. Ook is deze informatie vereist voor de basisregistratie ondergrond. Nieuw is ook dat informatie moet worden verstrekt over de soort circulatievloeistof die in het systeem wordt toegepast (artikel 4.1137, eerste lid, onder c, Bal).
De redactie van artikel 4.1137, eerste lid, onder f (oud) is in het nieuwe onderdeel b van dat artikellid gewijzigd zodat het beter aansluit op de praktijk. Degene die het bodemenergiesysteem ontwerpt is namelijk vaak een ander dan degene die het systeem aanlegt. Ook wordt het ondergrondse deel en het bovengrondse deel van het systeem veelal door verschillende bedrijven aangelegd. Daarnaast bleek abusievelijk ook de verwachte datum van het begin van de activiteit te ontbreken. Dit is als het nieuwe onderdeel a in artikel 4.1137 Bal opgenomen. Ook dit onderdeel is redactioneel gewijzigd zodat het beter aansluit op de praktijk. Bij het aanleggen van een bodemenergiesysteem zijn verschillende fases te onderscheiden. Eerst vinden de boringen plaats, vervolgens wordt het ondergrondse deel aangelegd en ten slotte het bovengrondse deel van het systeem. Per fase is het van belang dat het bevoegd gezag wordt geïnformeerd over het begin van de activiteiten. Verder bleek in de aanhef van artikel 4.1137 Bal de verwijzing naar de activiteit, bedoeld in artikel 4.1135, te ontbreken. De aanhef is op dit punt aangepast.

Omdat het bevoegd gezag ook moet worden geïnformeerd over de wijzigingen in de gegevens die zijn verstrekt, is een nieuw tweede lid toegevoegd aan artikel 4.1137 Bal. Uiteraard is het niet nodig om over iedere wijziging in de behoefte aan warmte of koude (artikel 4.1137, eerste lid, onder f, Bal) gegevens te verstrekken. Bij onderdeel f gaat het om de omvang van de warmte en koude waarin het systeem «volgens het ontwerp» zal voorzien.

Artikel 4.1138 (registratieplicht)

1 Van de volgende gegevens wordt een registratie bijgehouden:
   a de hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum waarop het gesloten bodemenergiesysteem in gebruik werd genomen aan de bodem zijn toegevoegd;
   b het jaarlijks energierendement; en
   c de gemiddelde temperatuur per maand van de circulatievloeistof in de leiding waarin de circulatievloeistof wordt teruggeleid naar de bodem.

2 Dit artikel is niet van toepassing op een gesloten bodemenergiesysteem met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW dat alleen wordt gebruikt voor een afzonderlijke woning.

Toelichting artikel 4.1138, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.1138, tweede lid, van het Bal is bij de omzetting van regels voor gesloten bodemenergiesystemen uit de eerdere regelgeving naar het Bal onbedoeld een inhoudelijke wijziging opgetreden. In artikel 3a.6 van het Besluit lozen buiten inrichtingen was geregeld dat op een aantal verplichtingen die in dat artikel werden gesteld met betrekking tot het te behalen energierendement van een gesloten bodemenergiesysteem, een uitzondering gold voor «bodemenergiesystemen die uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van afzonderlijke woningen». Onder een «afzonderlijke woning» werd verstaan een woning die onderdak biedt aan één huishouden. In de formulering van artikel 4.1138, tweede lid, was de reikwijdte van de uitzondering voor kleine bodemenergiesystemen onbedoeld uitgebreid tot gesloten bodemenergiesystemen die aan verschillende woningen in een woongebouw ten dienste staan, voor zover hun vermogen niet groter is dan 70 kW. Omdat de eisen met betrekking tot het energierendement een belangrijk aspect van het goede functioneren van gesloten bodemenergiesystemen betreffen, was het niet de bedoeling om de reikwijdte van de eerdere uitzondering op te rekken. Dit zou het geval zijn omdat een gesloten bodemenergiesysteem voor een afzonderlijke woning doorgaans een vermogen van niet meer dan 10 kW heeft. Het is de bedoeling dat de uitzondering alleen voor dergelijke kleine bodemenergiesystemen blijft gelden. De wijziging maakt de onbedoeld opgetreden inhoudelijk wijziging weer ongedaan.*

Toelichting artikel 4.1138, tweede lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In de praktijk kan het voor komen dat een woning in een woongebouw een eigen bodemenergiesysteem heeft. Door de formulering van het tweede lid van artikel 4.1138 vielen die systemen niet onder de uitzondering waardoor het verplicht was om voor dergelijke systemen een registratie bij te houden. Dit is niet de bedoeling en ook niet conform de regels die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet golden op grond van het Besluit lozen buiten inrichtingen. Met deze wijziging wordt die onvolkomenheid hersteld.*

Bodemenergiesystemen in woongebouwen zoals flats, die worden gebruikt voor meerdere woningen (collectieve systemen) vallen niet onder de uitzondering. Dat wordt in het tweede lid tot uitdrukking gebracht met de woorden «alleen» en «afzonderlijke»: als een systeem alleen wordt gebruikt voor een afzonderlijke woning, dan is de uitzondering van toepassing en geldt er dus geen registratieverplichting. Als een systeem voor meerdere woningen (bijvoorbeeld in een flat) wordt gebruikt dan is de uitzondering niet van toepassing en geldt de registratieverplichting dus wel.

Toelichting artikelen 4.1138, tweede lid, en 4.1143, vierde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Door deze wijzigingen in de artikelen 4.1138, tweede lid, en 4.1143, vierde lid, Bal worden de uitzonderingen in die artikelen beperkt tot bodemenergiesystemen met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW. De formulering van artikel 4.1143, vierde lid, Bal wordt bovendien in lijn gebracht met de formulering van artikel 4.1138, tweede lid, Bal.*

De hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum van ingebruikneming van een gesloten bodemenergiesysteem aan de bodem zijn toegevoegd, worden bijgehouden om te kunnen zien of aan de energiebalans is voldaan. Als de gebruiker signaleert dat een te groot verschil tussen de toegevoegde hoeveelheden warmte en koude aan het ontstaan is, kan de gebruiker dit compenseren door extra koude (in geval van een dreigend warmteoverschot) of warmte (in geval van een dreigend koudeoverschot) in de bodem te brengen. Verder moet ook het energierendement van het bodemenergiesysteem worden bijgehouden en geregistreerd. Dit is nodig voor de toepassing van artikel 4.1144 Bal (energierendement), maar ook om de gebruiker in staat te stellen om de nodige maatregelen te treffen als het energierendement van het bodemenergiesysteem tegenvalt.

De geregistreerde gegevens bij grotere systemen moeten ook jaarlijks aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Dit geldt niet voor kleine gesloten bodemenergiesystemen (met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW) die alleen worden gebruikt voor afzonderlijke woningen. Voor bodemenergiesystemen die alleen worden gebruikt voor afzonderlijke woningen is een uitzondering op de monitorings- en registratieverplichtingen gemaakt, omdat deze verplichtingen de toepassing van bodemenergiesystemen mogelijk zouden afremmen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1138 (registratieplicht en jaarlijks verstrekken gegevens en bescheiden) *De hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum van ingebruikneming aan de bodem zijn toegevoegd, worden bijgehouden om te kunnen zien of aan de energiebalans is voldaan. Als de gebruiker signaleert dat een te groot verschil tussen de toegevoegde hoeveelheden warmte en koude aan het ontstaan is, kan de gebruiker dit compenseren door extra koude (in geval van een dreigend warmteoverschot) of warmte (in geval van een dreigend koudeoverschot) in de bodem te brengen. Verder moet ook het energierendement van het bodemenergiesysteem worden bijgehouden en geregistreerd. Dit is nodig voor de toepassing van artikel 4.1144 van dit besluit (energierendement), maar ook om de gebruiker in staat te stellen om de nodige maatregelen te treffen als het energierendement van het bodemenergiesysteem tegenvalt.*

De geregistreerde gegevens bij grotere systemen moeten ook jaarlijks naar het bevoegd gezag worden verzonden. Dit geldt dit niet voor kleine gesloten bodemenergiesystemen (met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW) in een gebouw met een woonfunctie. Voor bodemenergiesystemen bij gebouwen met een woonfunctie is een uitzondering op de monitorings- en registratieverplichtingen gemaakt, omdat deze verplichtingen de toepassing van bodemenergiesystemen eerder zouden afremmen dan bevorderen.
Toelichting artikelen 4.1138 en 4.1138a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De reden dat artikel 4.1138 wordt gewijzigd en artikel 4.1138a wordt toegevoegd, is dat informatieplichten in het Bal altijd in separate artikelen worden opgenomen. Vandaar dat de informatieplicht wordt verplaatst naar artikel 4.1138a.*

Artikel 4.1138a (verstrekken en bewaren van gegevens en bescheiden)

Voor een gesloten bodemenergiesysteem met een bodemzijdig vermogen van 70 kW of meer worden de gegevens, bedoeld in artikel 4.1138, eerste lid, jaarlijks voor 1 april verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
Toelichting artikelen 4.1138 en 4.1138a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De reden dat artikel 4.1138 wordt gewijzigd en artikel 4.1138a wordt toegevoegd, is dat informatieplichten in het Bal altijd in separate artikelen worden opgenomen. Vandaar dat de informatieplicht wordt verplaatst naar artikel 4.1138a.*
Toelichting artikel 4.1138a, tweede lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet was het jaarlijks verstrekken van de gegevens die over een gesloten bodemenergiesysteem moesten worden geregistreerd, alleen verplicht als het bodemzijdig vermogen hoger was dan 70 kW (artikel 3a.8, derde lid, Besluit lozen buiten inrichtingen). In het Bal was deze ondergrens per abuis vervallen. Met deze wijziging wordt deze onvolkomenheid hersteld.*

Artikel 4.1139 (energie: voorkomen negatieve interferentie)

Met het oog op het doelmatig functioneren van bodemenergiesystemen wordt negatieve interferentie voorkomen tussen het gesloten bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een omgevingsvergunning is verleend.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1139 (energie: voorkomen negatieve interferentie) *Het in werking hebben van een bodemenergiesysteem mag niet leiden tot interferentie met een eerder geïnstalleerd, gemeld of vergund open of gesloten bodemenergiesysteem waardoor het doelmatig functioneren van dat bodemenergiesysteem schade kan oplopen. De basisbescherming houdt in dat wordt voorkomen dat door interferentie het doelmatig functioneren van het nieuwe systeem en de bestaande systemen wordt geschaad. Het is in de eerste plaats in het belang van degene die het systeem wil installeren om rekening te houden met alle bodemenergiesystemen die al aanwezig zijn. Hiermee is namelijk een aanzienlijke investering gemoeid, die dan niet het verwachte rendement oplevert.*
Toelichting artikel 4.1139 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het gewijzigde artikel 4.1139 is niet langer expliciet bepaald dat er rekening gehouden moet worden met interferentie systemen die zijn aangelegd, maar waarvoor geen vergunning is verleend of een melding is gedaan. Deze systemen zijn onbekend bij het bevoegd gezag, waardoor het lastig kan zijn voor de initiatiefnemer om rekening te houden met de ligging en werking ervan. Als een niet-vergund en niet-gemeld bodemenergiesysteem toch bekend is bij diegene die een nieuw systeem aanlegt, dan kan uit de specifieke zorgplicht volgen dat er alsnog rekening gehouden moet worden met mogelijke interferentie.*

Artikel 4.1140 (water: lozingsroutes)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen spoelwater afkomstig van het aanleggen van een gesloten bodemenergiesysteem geloosd in een vuilwaterriool of op of in de bodem.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1140, eerste lid *De aanleg bij gesloten en open bodemenergiesystemen gebeurt op dezelfde wijze: er worden gaten in de bodem geboord en hierbij komt afvalwater vrij, boorspoelwater of werkwater genoemd. Het gaat hierbij om een eenmalig relatief kleine hoeveelheid afvalwater. Spoelwater vanwege het boren bestaat uit oppervlaktewater of leidingwater. Tijdens het boren kan dit water vermengd raken met grondwater en gronddeeltjes en soms worden boorspoeladditieven (bestaande uit polymeren en bentoniet, een soort zeer fijne klei) toegevoegd. Het afvalwater is licht verontreinigd met biologische afbreekbare, maar zuurstofbindende stoffen. De voorkeursvolgorde is daarom het vuilwaterriool. Omdat bodemenergiesystemen ook vaak worden aangelegd in nieuwbouwwijken waar nog geen werkend vuilwaterriool beschikbaar is, mag ook worden geloosd op de bodem. Het afvalwater kan dan worden verspreid over de bodem binnen dammetjes en dijkjes, waarna het water in de bodem sijpelt en de vaste bestanddelen op de bodem achterblijven. Omdat dit vooral bentoniet is, heeft dit geen nadelige milieueffecten.*
Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via een van de voorgeschreven routes. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.
2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool, op of in de bodem of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1140, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool of de bodem is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool of de bodem niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroutes, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

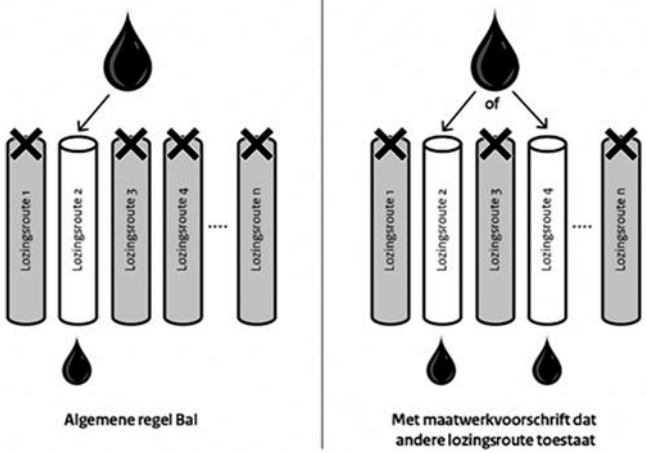

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Artikel 4.1141 (bodem: temperatuur circulatievloeistof)

De temperatuur van de circulatievloeistof in de leiding waarin de circulatievloeistof wordt teruggeleid naar de bodem, is ten minste -3 °C en ten hoogste 30 °C.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1141 (bodem: temperatuur circulatievloeistof) *Om te voorkomen dat de bodem te veel afkoelt respectievelijk te veel opwarmt bedraagt de temperatuur van de circulatievloeistof in de retourbuis niet minder dan -3 °C en niet meer dan 30 °C. Voor gesloten bodemenergiesystemen wordt van een iets hogere temperatuur uitgegaan dan bij open bodemenergiesystemen, omdat de retourvloeistof niet in direct contact komt met de bodem. Anders dan voor open systemen, is er ook een minimumtemperatuur van -3 °C opgenomen. De reden hiervoor is dat wordt voorkomen dat de bodem bevriest en de goede werking van het bodemenergiesysteem zelf wordt geschaad.*

Artikel 4.1142 (bodem: werkzaamheden)

Een gesloten bodemenergiesysteem wordt ontworpen, aangelegd, onderhouden, gerepareerd en buiten gebruik gesteld door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor:

a BRL SIKB 11000, voor het ondergrondse deel van het systeem;

b BRL InstallQ 6000-21/00, voor het bovengrondse deel van het systeem; en

Toelichting artikelen 4.1142 onder b, en 4.1153 onder b, en bijlage I onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De naam van BRL KvINL 6000-21/00 is gewijzigd in BRL InstallQ 6000-21/00. Met de wijzigingen in de artikelen 4.1242 en 4.1153 Bal wordt de oude naam vervangen door de nieuwe naam. Die vervanging vindt ook plaats in de begripsomschrijving in bijlage I bij het Bal. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in het document. In bijlage II bij de Omgevingsregeling zal dezelfde wijziging met een aparte wijzigingsregeling worden doorgevoerd.*

c BRL SIKB 2100, voor mechanisch boren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1142 (bodem: werkzaamheden) *Alleen personen of bedrijven die een erkenning bodemkwaliteit hebben op grond van BRL SIKB 11000 voor het ondergrondse deel van het systeem, BRL KvINL 6000, deel 00 en deel 21 voor het bovengrondse deel en BRL SIKB 2100 voor mechanisch boren, mogen aangewezen werkzaamheden aan een bodemenergiesysteem uitvoeren. De uitvoerder moet de werkzaamheden verrichten volgens deze normdocumenten. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Milieu waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden. De verwijzing naar de «erkenning bodemkwaliteit» zoals bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit brengt mede tot uitdrukking dat per scope van een werkzaamheid beoordeeld moet worden of een erkenning benodigd is.*
Meer informatie over de verschillende werkzaamheden waarvoor een erkenning bodemkwaliteit nodig is, is te vinden op de website van Rijkswaterstaat: www.rws.nl.
Toelichting artikel 4.1142 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.1143 (energie: systeemeisen)

1 Met het oog op het doelmatig gebruik van bodemenergie is het gesloten bodemenergiesysteem zo geïnstalleerd dat het is afgestemd op de aard en de omvang van de behoefte aan warmte of koude waarin het systeem voorziet.

2 Een gesloten bodemenergiesysteem levert het energierendement dat bij een doelmatig gebruik kan worden behaald.

3 In elke periode van vijf jaar vanaf de dag waarop het gesloten bodemenergiesysteem in gebruik is genomen, is er een moment waarop de totale hoeveelheid warmte in megawattuur die aan de bodem is toegevoegd niet groter is dan de totale hoeveelheid koude in megawattuur die aan de bodem is toegevoegd.

4 Dit artikel is niet van toepassing op een gesloten bodemenergiesysteem met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW dat alleen wordt gebruikt voor een afzonderlijke woning.

Toelichting artikelen 4.1138, tweede lid, en 4.1143, vierde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Door deze wijzigingen in de artikelen 4.1138, tweede lid, en 4.1143, vierde lid, Bal worden de uitzonderingen in die artikelen beperkt tot bodemenergiesystemen met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW. De formulering van artikel 4.1143, vierde lid, Bal wordt bovendien in lijn gebracht met de formulering van artikel 4.1138, tweede lid, Bal.*
De hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum van ingebruikneming van een gesloten bodemenergiesysteem aan de bodem zijn toegevoegd, worden bijgehouden om te kunnen zien of aan de energiebalans is voldaan. Als de gebruiker signaleert dat een te groot verschil tussen de toegevoegde hoeveelheden warmte en koude aan het ontstaan is, kan de gebruiker dit compenseren door extra koude (in geval van een dreigend warmteoverschot) of warmte (in geval van een dreigend koudeoverschot) in de bodem te brengen. Verder moet ook het energierendement van het bodemenergiesysteem worden bijgehouden en geregistreerd. Dit is nodig voor de toepassing van artikel 4.1144 Bal (energierendement), maar ook om de gebruiker in staat te stellen om de nodige maatregelen te treffen als het energierendement van het bodemenergiesysteem tegenvalt.
De geregistreerde gegevens bij grotere systemen moeten ook jaarlijks aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Dit geldt niet voor kleine gesloten bodemenergiesystemen (met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW) die alleen worden gebruikt voor afzonderlijke woningen. Voor bodemenergiesystemen die alleen worden gebruikt voor afzonderlijke woningen is een uitzondering op de monitorings- en registratieverplichtingen gemaakt, omdat deze verplichtingen de toepassing van bodemenergiesystemen mogelijk zouden afremmen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1143 (energie: systeemeisen) *Volgens het eerste lid moet het systeem worden ontworpen en aangelegd afgestemd op de aard en de omvang van de behoefte aan warmte of koude waarin het systeem voorziet. De warmte- of koudevraag van een winkelcentrum kan verschillen van dat van een kantoorgebouw, terwijl de bouwwerken vrijwel hetzelfde kunnen zijn. Dit kan zich vertalen in een verschil in het aantal of de grootte van de lussen in de bodem.*
Omdat in een bodemenergiesysteem nu eens warmte, dan weer koude aan de bodem wordt toegevoegd en de temperatuuromstandigheden niet ieder jaar hetzelfde zijn, is er geen sprake van een constante energiebalans. De hoeveelheid warmte die sinds de ingebruikneming van een gesloten systeem aan de bodem worden toegevoegd, moet echter wel over elke periode van vijf jaar op ten minste één moment gelijk zijn aan of kleiner zijn dan de toegevoegde hoeveelheid koude. De periode van vijf jaar begint steeds opnieuw te lopen vanaf het moment dat aan dit vereiste is voldaan, zodat er nooit sprake kan zijn van een langere tussenliggende periode dan vijf jaar.
Gemeenten en provincies hebben de mogelijkheid af te wijken van deze balanseis. In specifieke situaties kan het wenselijk zijn het koudeoverschot te beperken. Een koudeoverschot vergroot namelijk het thermische beïnvloedingsgebied, waardoor negatieve interferentie zou kunnen optreden als veel bodemenergiesystemen vlak bij elkaar worden geplaatst.
Toelichting artikelen 4.1143 en 4.1144 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting artikel 4.1143 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In artikel 4.1143, vierde lid, van het Bal is bij de omzetting van regels voor gesloten bodemenergiesystemen uit de eerdere regelgeving naar het Bal onbedoeld een inhoudelijke wijziging opgetreden. In artikel 3a.6 van het Besluit lozen buiten inrichtingen was geregeld dat op een aantal verplichtingen die in dat artikel werden gesteld met betrekking tot het te behalen energierendement van een gesloten bodemenergiesysteem, een uitzondering gold voor «bodemenergiesystemen die uitsluitend worden gebruikt ten behoeve van afzonderlijke woningen». Onder een «afzonderlijke woning» werd verstaan een woning die onderdak biedt aan één huishouden. In de formulering van artikel 4.1143, vierde lid, van het Bal was de reikwijdte van de uitzondering voor kleine bodemenergiesystemen onbedoeld uitgebreid tot gesloten bodemenergiesystemen die aan verschillende woningen in een woongebouw ten dienste staan, voor zover hun vermogen niet groter is dan 70 kW. Omdat de eisen met betrekking tot het energierendement een belangrijk aspect van het goede functioneren van gesloten bodemenergiesystemen betreffen, was het niet de bedoeling om de reikwijdte van de eerdere uitzondering op te rekken. Dit zou het geval zijn omdat een gesloten bodemenergiesysteem voor een afzonderlijke woning doorgaans een vermogen van niet meer dan 10 kW heeft. Het is de bedoeling dat de uitzondering alleen voor dergelijke kleine bodemenergiesystemen blijft gelden. De wijziging maakt de onbedoeld opgetreden inhoudelijke wijziging weer ongedaan.*
Een vergelijkbare wijziging is in artikel I, onderdeel BH, van het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 doorgevoerd in artikel 4.1138, tweede lid, van het Bal. Per abuis is nagelaten dezelfde wijziging door te voeren in artikel 4.1143, vierde lid, van het Bal. Dit wordt hierbij aangepast.

Artikel 4.1144 (energie: berekenen energierendement)

Het energierendement, uitgedrukt als SPF, wordt berekend volgens de formule:

$$SPF = \frac{(Q_w + Q_k)}{(E + G)}$$

waarbij wordt verstaan onder:

Qw: de hoeveelheid warmte per jaar in megawattuur die door het gesloten bodemenergiesysteem wordt geleverd;
Qk: de hoeveelheid koude per jaar in megawattuur die door het systeem wordt geleverd;
E: de hoeveelheid elektriciteit per jaar in megawattuur die door het systeem wordt verbruikt;
G: de hoeveelheid gas per jaar in megawattuur die door het systeem wordt verbruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1144 (energie: berekenen energierendement) *Het energierendement van een bodemenergiesysteem is voor een doelmatig gebruik van bodemenergie een van de belangrijkste aandachtspunten. Het is op dit moment niet mogelijk om in algemene zin aan te geven welk energierendement een bodemenergiesysteem ten minste moet leveren. Dit is afhankelijk van tal van variabelen en vergt maatwerk. Daarom is vereist dat het rendement moet worden behaald dat het systeem kan leveren bij een doelmatig gebruik en bij goed onderhoud van het systeem. Bij de melding moet worden opgegeven welk energierendement het bodemenergiesysteem zal behalen, uitgedrukt als de zogenoemde Seasonal Performance Factor (SPF).*
Voor het bepalen van de hoeveelheid energie die nodig is om het systeem te laten functioneren, moet het energieverbruik van alle onderdelen van het bodemenergiesysteem worden meegenomen. Dit betekent dat bronpompen en warmtepompen en, voor zover aanwezig, circulatiepompen en ventilatoren in een regeneratievoorziening, bij de bepaling van de SPF van het bodemenergiesysteem moeten worden meegerekend. Verwarmingsketels, koelmachines of andere apparaten die voor aanvullende warmte en/of koudeopwekking zorgen, moeten niet worden meegerekend, omdat zij niet tot het bodemenergiesysteem behoren. Er zijn ook gasgestookte warmtepompen. Om die reden is in de formule ook de parameter «G» opgenomen. Het gasverbruik moet worden omgerekend van m^3 per jaar naar MWh per jaar.
Als een bodemenergiesysteem niet het doorgegeven energierendement levert, kan dit verschillende oorzaken hebben. Er kan sprake zijn van een fout in ontwerp of bij de installatie, de wijze waarop van het systeem gebruik wordt gemaakt kan zijn gewijzigd of er is sprake van gebrek aan onderhoud. Als de bestemming van het gebouw verandert of het gebruik wordt geïntensiveerd, kan dit ook invloed hebben op het energierendement dat het bodemenergiesysteem behaalt. Het ontwerp op het systeem kan dan minder goed aansluiten op de functie die het systeem vervult.

Artikel 4.1145 (meetverplichting: warmte en koude)

De hoeveelheden warmte en koude die aan de bodem worden toegevoegd, worden gemeten met momentane metingen met een meetonnauwkeurigheid van ten hoogste 5% die ten minste eenmaal per vijftien minuten worden verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1145 (meetverplichting: warmte en koude) *De houder van een gesloten bodemenergiesysteem is op grond van dit artikel verplicht om op de vastgelegde wijze metingen uit te voeren naar de hoeveelheid warmte en koude die aan de bodem wordt toegevoegd. Hiermee wordt de energiebalans, bedoeld in artikel 4.1143, derde lid, berekend.*
Artikel 4.1143, derde lid (de energiebalans), is niet van toepassing op bodemenergiesystemen in gebouwen met een woonfunctie met een bodemzijdig vermogen van minder dan 70 kW. Voor de houder van een dergelijk bodemenergiesysteem houdt deze bepaling dan ook geen verplichting in.

Artikel 4.1146 (gegevens en bescheiden voor het beëindigen van de activiteit)

Ten minste vier weken voor het beëindigen van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1135, worden de volgende gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:

a gegevens over de manier waarop het gesloten bodemenergiesysteem buiten gebruik wordt gesteld; en
b de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1146 (gegevens en bescheiden voor het beëindigen van de activiteit) *Als een gesloten bodemenergiesysteem buiten gebruik wordt gesteld, wordt het bevoegd gezag hiervan vier weken van tevoren op de hoogte gesteld. Daarbij wordt aangegeven wie deze werkzaamheden gaat uitvoeren, zodat het bevoegd gezag kan controleren of dat bedrijf erkend is voor die werkzaamheden.*

Artikel 4.1147 (bodem: buiten gebruik stellen gesloten bodemenergiesysteem)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging en vermenging van grondwater uit verschillende watervoerende lagen wordt zo spoedig mogelijk na het beëindigen van het gebruik van het besloten bodemenergiesysteem:
   a de circulatievloeistof uit de buizen verwijderd; en
   b het systeem zo opgevuld dat de waterscheidende lagen in stand blijven.
2 Het ondergrondse deel van het systeem wordt niet verwijderd voor zover het dieper dan 10 m onder het maaiveld ligt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1147 (bodem: buiten gebruik stellen gesloten bodemenergiesysteem) *Als een bodemenergiesysteem niet meer in werking is, moet het zo spoedig mogelijk op zo'n manier buiten gebruik worden gesteld dat het geen risico voor de bodem oplevert. De buitengebruikstelling houdt voor gesloten bodemenergiesystemen onder meer in dat de circulatievloeistof uit de buizen wordt verwijderd, zodat verontreinigende stoffen uit de retourbuizen niet in de bodem terecht kunnen komen. Boringen door waterscheidende lagen in de bodem zijn een aandachtspunt van zorg. Het is ongewenst dat grondwater uit verschillende watervoerende pakketten of grondwater van verschillende kwaliteiten (ook binnen één watervoerend pakket) worden vermengd. Door vermenging van diepere en ondiepere waterlagen kunnen schone diepere lagen verontreinigd raken. Door het aantrekken van brak of zout grondwater kan verzilting van zoet grondwater optreden. Deze effecten kunnen leiden tot verarming van de diversiteit in grondwaterkwaliteit, met consequenties voor ecosystemen en (toekomstige) gebruiksmogelijkheden. Daarnaast mag alleen het deel dat in de eerste tien meter onder het maaiveld ligt worden verwijderd.*
Toelichting artikel 4.1147 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 4.1147a (overgangsrecht)

De artikelen 4.1136 tot en met 4.1145 zijn niet van toepassing op een gesloten bodemenergiesysteem dat is aangelegd voor 1 juli 2013.

Toelichting artikel 4.1147a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.1147a wordt het overgangsrecht opgenomen voor gesloten bodemenergiesystemen die zijn aangelegd vóór 1 juli 2013. Dit overgangsrecht komt voort uit bestaand recht (het Activiteitenbesluit milieubeheer).*

§ 4.112 Open bodemenergiesysteem

Artikel 4.1148 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesysteem.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1148 (toepassingsbereik) *Bij open bodemenergiesystemen is sprake van verplaatsing van grondwater, grondwater wordt onttrokken en na gebruik teruggebracht in de bodem. Open bodemenergiesystemen kunnen ook alleen voor verwarming of alleen voor koeling worden gebruikt. De regels in deze paragraaf gelden naast eventuele voorschriften in de vergunning.*

Artikel 4.1149 (melding als er geen vergunningplicht is)

Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1148, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden, als de activiteit niet meer als vergunningplichtig is aangewezen in de omgevingsverordening, bedoeld in artikel 2.16.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1149 (melding als er geen vergunningplicht is) *Open bodemenergiesystemen zijn vergunningplichtig, maar op grond van artikel 2.16 kan hiervan worden afgeweken. In dat geval treedt dit artikel in werking en moet het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesysteem gemeld worden.*

Toelichting artikel 4.1149 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1150 (registratieplicht)

Van de volgende gegevens wordt een registratie bijgehouden:

a de hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum waarop het open bodemenergiesysteem in gebruik is genomen aan de bodem zijn toegevoegd;
b het jaarlijks energierendement; en
c de gemiddelde temperatuur per maand van het grondwater dat door het systeem in de bodem wordt teruggeleid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1150 (registratieplicht en jaarlijks verstrekken gegevens en bescheiden) *De hoeveelheden warmte en koude die vanaf de datum van ingebruikneming aan de bodem zijn toegevoegd worden bijgehouden om te kunnen zien of aan de energiebalans is voldaan. Als de gebruiker signaleert dat een te groot verschil tussen de toegevoegde hoeveelheden warmte en koude aan het ontstaan is, kan de gebruiker dit compenseren door extra koude (in geval van een dreigend warmteoverschot) of warmte (in geval van een dreigend koudeoverschot) in de bodem te brengen.*

Verder moet ook het energierendement van het bodemenergiesysteem worden bijgehouden en geregistreerd. Dit is nodig voor de toepassing van artikel 4.1155 van dit besluit (energierendement), maar ook om de gebruiker in staat te stellen om de nodige maatregelen te treffen als het energierendement van het bodemenergiesysteem tegenvalt.

Toelichting artikelen 4.1150 en 4.1150a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De reden dat artikel 4.1150 wordt gewijzigd en artikel 4.1150a wordt toegevoegd, is dat informatieplichten in het Bal altijd in separate artikelen worden opgenomen. Vandaar dat de informatieplicht wordt verplaatst naar artikel 4.1150a.*

Artikel 4.1150a (jaarlijks verstrekken gegevens en bescheiden)

Jaarlijks voor 1 april worden de gegevens en bescheiden, bedoeld in artikel 4.1150, verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting artikelen 4.1150 en 4.1150a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De reden dat artikel 4.1150 wordt gewijzigd en artikel 4.1150a wordt toegevoegd, is dat informatieplichten in het Bal altijd in separate artikelen worden opgenomen. Vandaar dat de informatieplicht wordt verplaatst naar artikel 4.1150a.*

Artikel 4.1151 (energie: voorkomen negatieve interferentie)

Met het oog op het doelmatig functioneren van bodemenergiesystemen wordt negatieve interferentie voorkomen tussen het open bodemenergiesysteem dat wordt aangelegd en de bodemenergiesystemen in de omgeving waarvoor een melding is gedaan of een omgevingsvergunning is verleend.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1151 (voorkomen negatieve interferentie) *Het in werking hebben van een bodemenergiesysteem mag niet leiden tot interferentie met een eerder geïnstalleerd, vergund of gemeld open of gesloten bodemenergiesysteem waardoor het doelmatig functioneren van (een van) de bodemenergiesystemen schade kan oplopen. Het is in de eerste plaats in het belang van degene die het systeem wil installeren om rekening te houden met alle bodemenergiesystemen die al aanwezig zijn. Hiermee is namelijk een aanzienlijke investering gemoeid, die dan niet het verwachte rendement oplevert.*

Toelichting artikel 4.1151 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het gewijzigde artikel 4.1151 is niet langer expliciet bepaald dat er rekening gehouden moet worden met interferentie systemen die zijn aangelegd, maar waarvoor geen vergunning is verleend of een melding is gedaan. Deze systemen zijn onbekend bij het bevoegd gezag, waardoor het lastig kan zijn voor de initiatiefnemer om rekening te houden met de ligging en werking ervan. Als een niet-vergund en niet-gemeld bodemenergiesysteem toch bekend is bij diegene die een nieuw systeem aanlegt, dan kan uit de specifieke zorgplicht volgen dat er alsnog rekening gehouden moet worden met mogelijke interferentie.*

Artikel 4.1152 (bodem: temperatuur grondwater)

De temperatuur van het grondwater dat door een open bodemenergiesysteem in de bodem wordt teruggeleid is ten hoogste 25 °C.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1152 (bodem: temperatuur grondwater) *In open bodemenergiesystemen is de temperatuur van het retourwater naar de koudebron in de praktijk minimaal 6 °C. De temperatuur van het retourwater naar de warmtebron is doorgaans maximaal 25 °C. Het retourwater mengt zich met het aanwezige grondwater. De gemiddelde temperatuur van het grondwater zal daarom in de koudebron hoger zijn dan 6 °C en in de warmtebron lager dan 25 °C. Bij het ontwerp van een bodemenergiesysteem wordt uitgegaan van een temperatuur van het grondwater in de koudebron van 8 °C tot 10 °C en een temperatuur van het grondwater in de warmtebron van gemiddeld 16 °C tot 18 °C. Als de retourtemperatuur van het in de bodem teruggebrachte water maximaal 25 °C is, zal dit geen negatieve invloed hebben op de bodem.*

Artikel 4.1153 (bodem: werkzaamheden)

Een open bodemenergiesysteem wordt ontworpen, aangelegd, onderhouden, gerepareerd en buiten gebruik gesteld door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor:

a BRL SIKB 11000, voor het ondergrondse deel van het systeem;

b BRL InstallQ 6000-21/00, voor het bovengrondse deel van het systeem; en

Toelichting artikelen 4.1142 onder b, en 4.1153 onder b, en bijlage I onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De naam van BRL KvINL 6000-21/00 is gewijzigd in BRL InstallQ 6000-21/00. Met de wijzigingen in de artikelen 4.1242 en 4.1153 Bal wordt de oude naam vervangen door de nieuwe naam. Die vervanging vindt ook plaats in de begripsomschrijving in bijlage I bij het Bal. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in het document. In bijlage II bij de Omgevingsregeling zal dezelfde wijziging met een aparte wijzigingsregeling worden doorgevoerd.*

c BRL SIKB 2100, voor mechanisch boren.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1153 (bodem: werkzaamheden) *Alleen personen of bedrijven die een erkenning bodemkwaliteit hebben op grond van BRL SIKB 11000 voor het ondergrondse deel van het systeem, BRL-KvINL 6000, deel 00 en deel 21 voor het bovengrondse deel en BRL SIKB 2100 voor mechanisch boren, mogen aangewezen werkzaamheden aan een bodemenergiesysteem uitvoeren. De uitvoerder moet de werkzaamheden uitvoeren volgens deze normdocumenten. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Milieu waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden. De verwijzing naar de «erkenning bodemkwaliteit» zoals bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit brengt mede tot uitdrukking dat per scope van een werkzaamheid beoordeeld moet worden of een erkenning benodigd is.*
Meer informatie over de verschillende werkzaamheden waarvoor een erkenning nodig is, is te vinden op de website van Rijkswaterstaat: www.rws.nl.

Toelichting artikel 4.1153 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Artikel 4.1154 (energie: systeemeisen)

1 Met het oog op het doelmatig gebruik van bodemenergie is het open bodemenergiesysteem zo geïnstalleerd dat het is afgestemd op de aard en de omvang van de behoefte aan warmte of koude waarin het systeem voorziet.

2 Een open bodemenergiesysteem levert het energierendement dat bij een doelmatig gebruik kan worden behaald.

3 In elke periode van vijf jaar vanaf de dag waarop het systeem in gebruik is genomen, is er een moment waarop de totale hoeveelheid warmte in megawattuur die aan de bodem is toegevoegd niet groter is dan de totale hoeveelheid koude in megawattuur die aan de bodem is toegevoegd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1154 (energie: systeemeisen) *Open bodemenergiesystemen kunnen op verschillende manieren worden ontworpen en aangelegd (met bijvoorbeeld verschil in het aantal putten, de exacte diepte en de locatie), maar ook de energievraag van systemen kunnen variëren. Het eerste lid vraagt dat een en andere optimaal op elkaar is afgestemd. Omdat het relatief koude grondwater voor de grote en toenemende vraag naar koeling van grote waarde is, moet geleidelijke opwarming van de bodem worden voorkomen. Er mag geen sprake zijn van een blijvend, geleidelijk groter wordend, warmteoverschot. Dit betekent dat alle warmte die in het grondwater is opgeslagen, ook weer moet worden teruggewonnen. Om de vijf jaar moet een eventueel tussentijds opgetreden warmteoverschot zijn weggewerkt. Omdat in een bodemenergiesysteem nu eens warmte, dan weer koude aan de bodem wordt toegevoegd en de temperatuuromstandigheden niet ieder jaar hetzelfde zijn, is er geen sprake van een constante energiebalans. De hoeveelheid warmte die sinds de ingebruikneming van een gesloten systeem aan de bodem worden toegevoegd, moet over elke periode van vijf jaar op ten minste één moment gelijk zijn aan of kleiner zijn dan de toegevoegde hoeveelheid koude. De periode van vijf jaar begint steeds opnieuw te lopen vanaf het moment dat aan dit vereiste is voldaan, zodat er nooit sprake kan zijn van een langere tussenliggende periode dan vijf jaar.*
Gemeenten en provincies hebben de mogelijkheid af te wijken van deze balanseis. In specifieke situaties kan het wenselijk zijn het koudeoverschot te beperken. Een koudeoverschot vergroot namelijk het thermische beïnvloedingsgebied, waardoor negatieve interferentie zou kunnen optreden als veel bodemenergiesystemen vlak bij elkaar worden geplaatst.

Toelichting artikelen 4.1154 en 4.1155 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 4.1155 (energie: berekenen energierendement)

Het energierendement, uitgedrukt als SPF, wordt berekend volgens de formule:

$$SPF = \frac{(Q_w + Q_k)}{(E + G)}$$

waarbij wordt verstaan onder:
Qw: de hoeveelheid warmte per jaar in megawattuur die door het open bodemenergiesysteem wordt geleverd;
Qk: de hoeveelheid koude per jaar in megawattuur die door het systeem wordt geleverd;
E: e hoeveelheid elektriciteit per jaar in megawattuur die door het systeem wordt verbruikt;
G: e hoeveelheid gas per jaar in megawattuur die door het systeem wordt verbruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1155 (energie: berekenen energierendement) *Het energierendement van een bodemenergiesysteem is voor een doelmatig gebruik van bodemenergie een van de belangrijkste aandachtspunten. Het is op dit moment niet mogelijk om in algemene zin aan te geven welk energierendement een bodemenergiesysteem ten minste moet leveren. Dit is afhankelijk van tal van variabelen en vergt maatwerk. Daarom is vereist dat het rendement moet worden behaald dat het systeem kan leveren bij een doelmatig gebruik en bij goed onderhoud van het systeem. Bij het verstrekken van gegevens en bescheiden moet worden opgegeven welk energierendement het bodemenergiesysteem zal behalen, uitgedrukt als de Seasonal Performance Factor (SPF).*
Voor het bepalen van de hoeveelheid energie die nodig is om het systeem te laten functioneren, moet het energieverbruik van alle onderdelen van het bodemenergiesysteem worden meegenomen. Dit betekent dat bronpompen en warmtepompen en, voor zover aanwezig, circulatiepompen en ventilatoren in een regeneratievoorziening, bij de bepaling van de SPF van het bodemenergiesysteem moeten worden meegerekend. Verwarmingsketels, koelmachines of andere apparaten die voor aanvullende warmte en/of koudeopwekking zorgen, moeten niet worden meegerekend, omdat zij niet tot het bodemenergiesysteem behoren. Er zijn ook gasgestookte warmtepompen. Om die reden is in de formule ook de parameter «G» opgenomen. Het gasverbruik moet worden omgerekend van m^3 per jaar naar MWh per jaar.
Als een bodemenergiesysteem niet het doorgegeven energierendement levert, kan dit verschillende oorzaken hebben. Er kan sprake zijn van een fout in ontwerp of bij de installatie, de wijze waarop van het systeem gebruik wordt gemaakt kan zijn gewijzigd of er is sprake van gebrek aan onderhoud. Als de bestemming van het gebouw verandert of het gebruik wordt geïntensiveerd, kan dit ook invloed hebben op het energierendement dat het bodemenergiesysteem behaalt. Het ontwerp op het systeem kan dan minder goed aansluiten op de functie die het systeem vervult.

Artikel 4.1156 (meetverplichting: warmte en koude)

De hoeveelheden warmte en koude die aan de bodem worden toegevoegd, worden gemeten met momentane metingen met een meetonnauwkeurigheid van ten hoogste 5%, die ten minste eenmaal per vijftien minuten worden verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1156 (meetverplichting: warmte en koude) *De houder van een gesloten bodemenergiesysteem is op grond van dit artikel verplicht om op de vastgelegde wijze metingen uit te voeren naar de hoeveelheid warmte en koude die aan de bodem wordt toegevoegd. Hiermee wordt de energiebalans, bedoeld in artikel 4.1152, derde lid, berekend.*

Artikel 4.1157 (bodem: buiten gebruik stellen open bodemenergiesysteem)

1 Met het oog op het voorkomen van vermenging van grondwater uit verschillende watervoerende lagen, wordt zo spoedig mogelijk na het beëindigen van het gebruik van een open bodemenergiesysteem, het systeem zo opgevuld dat de waterscheidende lagen in stand blijven.
2 Het ondergrondse deel van het systeem wordt niet verwijderd voor zover het dieper dan 10 m onder het maaiveld ligt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1157 (bodem: buiten gebruik stellen open bodemenergiesysteem)
Als een bodemenergiesysteem niet meer in werking is, moet het zo spoedig mogelijk op zo'n manier buiten gebruik worden gesteld dat het geen risico voor de bodem oplevert. Om beschadiging van waterscheidende bodemlagen te voorkomen, mag het ondergrondse deel van een bodemenergiesysteem dat lager ligt dan tien meter onder het maaiveld na beëindiging van het gebruik niet worden verwijderd. De buizen moeten zodanig met een waterondoorlatend materiaal worden gevuld dat de werking van de afsluitende lagen zoveel mogelijk wordt hersteld. Hoe dit moet gebeuren is aangegeven in BRL 2100 voor mechanisch boren. In dit normdocument staat ook met welk materiaal de doorboring na de buitengebruikstelling moet worden afgewerkt. Hiervoor kunnen ook andere materialen dan klei worden gebruikt.
Boringen door waterscheidende lagen in de bodem zijn een aandachtspunt. Het is ongewenst dat grondwater uit verschillende watervoerende pakketten of grondwater van verschillende kwaliteiten (ook binnen één watervoerend pakket) worden vermengd. Door vermenging van diepere en ondiepere waterlagen kunnen schone diepere lagen verontreinigd raken. Door het aantrekken van brak of zout grondwater kan verzilting van zoet grondwater optreden. Deze effecten kunnen leiden tot verarming van de diversiteit in grondwaterkwaliteit, met consequenties voor ecosystemen en (toekomstige) gebruiksmogelijkheden. Na beëindiging van het gebruik moet het bodemenergiesysteem daarom op zorgvuldige wijze buiten gebruik worden gesteld.
Toelichting artikel 4.1157 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging.*

Artikel 4.1157a (overgangsrecht)

De artikelen 4.1149 tot en met 4.1156 zijn niet van toepassing op een open bodemenergiesysteem waarvoor een vergunning is verleend en waarbij de aanvraag van die vergunning is gedaan voor 1 juli 2013.

Toelichting artikel 4.1157a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 4.1157a wordt het overgangsrecht opgenomen voor open bodemenergiesystemen die zijn vergund en waarbij de aanvraag voor die vergunning is ingediend vóór 1 juli 2013. Dit overgangsrecht komt voort uit bestaand recht (het Waterbesluit).*

§ 4.113 Militaire oefeningen

Artikel 4.1158 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het houden van militaire oefeningen door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1158 (toepassingsbereik) *Oefenen is de samenvattende term voor trainen, opleiden, scholen, instrueren, etc. en kan gaan over de persoonlijke vaardigheden van een individuele militair maar ook over het samenbrengen van eenheden in integrerende oefeningen, gezamenlijk met bondgenootschappelijke eenheden. Op alle militaire terreinen vinden oefeningen plaats waarop deze paragraaf van toepassing is. De regels gelden alleen voor de oefenactiviteiten van Defensie en dus niet voor de plaatselijke scouting die in een bos een kamp wil maken of voor een medegebruiker van een militair terrein zoals een motorclub die een circuit wil rijden op een militair oefenterrein met off-the-road motoren. Uitgangspunt voor militaire oefeningen is «train as you fight», de Defensie doctrine dat het oefenen de realiteit van de uiteindelijke inzet zo goed mogelijk moet benaderen. Voor de aspecten externe veiligheid, bodem en lozingen worden regels gesteld, maar de overige aspecten zoals lichthinder, luchtkwaliteit, energiebesparing worden niet gereguleerd. Hiervoor geldt de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dit besluit.*

Artikel 4.1159 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1158, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
   a een aanduiding van de locatie waarop de activiteit zal worden verricht;
   b de naam van de beheerder van het terrein; en
   c als de activiteit wordt verricht op een terrein zonder militair object: de standaard oefenkaart van het terrein.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1159 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Het eerste lid van dit artikel regelt dat het houden van militaire oefeningen niet mag plaatsvinden voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens van het tweede lid van dit artikel gevoegd. Een aantal belangrijke kenmerken van de defensieterreinen zijn al bekend omdat de geografische begrenzing hiervan bij ministeriële regeling zijn vastgelegd. Van belang is dat de beheerder van het militair terrein waarop geoefend wordt bekend is bij het bevoegd gezag als aanspreekpunt. Daarnaast kent elk losstaand oefenterrein van Defensie een standaard oefenkaart. Hierop is informatie te vinden die aangeeft waar, wanneer en hoe geoefend mag worden op een specifiek (deel)terrein. Ten overvloede wordt vermeld dat eenmalig gemeld moet worden dat een militair terrein gebruikt wordt voor het houden van militaire oefeningen. Het is niet zo dat iedere afzonderlijke oefening gemeld moet worden.
Het derde lid regelt dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.
Toelichting artikel 4.1159 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1159a (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1158, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting artikel 4.563a (nieuw), artikel 4.1159a (nieuw) en artikel 4.1176a (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze onderdelen wordt in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal een artikel toegevoegd dat er op ziet dat de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2 Bal, op de in deze paragrafen geregelde activiteiten van toepassing zijn. In de hiervoor genoemde paragrafen is door de aard van de activiteiten het toepassen van verschillende bodembeschermende voorzieningen verplicht gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. In paragraaf 5.4.2 Bal zijn voor bodembeschermende voorzieningen regels opgenomen. Per abuis ontbraken in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal artikelen waarmee paragraaf 5.4.2 Bal van toepassing werd verklaard op die bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.1160 (veiligheid: gebruik oefenmunitie die projectielen veroorzaakt)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt geen oefenmunitie die projectielen veroorzaakt, gebruikt met een maximale dracht van meer dan 180 m, gebaseerd op de combinatie van wapen en munitie.

2 Oefenmunitie die projectielen veroorzaakt wordt niet gebruikt als derden zonder beschermingsmiddelen binnen een cirkel met een straal van 180 m aanwezig zijn, gemeten vanuit iedere individuele schutter die deelneemt aan de oefening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.1160 tot en met 4.1162 *Defensie gebruikt tijdens oefeningen steeds vaker oefenmunitie die projectielen veroorzaken. Het gebruik van dit soort oefenmunitie met een bereik van meer dan 180 meter is niet toegestaan tijdens militaire oefeningen. Die typen oefenmunitie moeten gebruikt worden op daarvoor ingerichte terreinen. De projectielen uit oefenmunitie, feitelijk een stukje zeep of een paintball, zijn veel minder gevaarlijk dan de projectielen die uit scherpe munitie komt. Met een bereik van 180 meter kan dit type projectielen toch schade aan onbeschermde personen toebrengen. Vanwege het veiligheidsaspect mag een dergelijk type oefenmunitie niet gebruikt worden als personen die niet aan de oefening deelnemen zonder bescherming binnen een straal van 180 meter aanwezig zijn. Om schrikreacties te voorkomen mag oefenmunitie die geen projectielen veroorzaken maar bijvoorbeeld een felle lichtflits of een harde knal, niet gebruikt worden als derden (dit is iedereen die niet aan de oefening deelneemt) zich binnen 100 meter afstand bevinden. Voor het gebruik van explosieve stoffen wordt ook een afstand van 180 meter geïntroduceerd. Het gebruik van maximaal 50 gram explosief materiaal levert buiten die afstand geen gevaar meer op.*

Artikel 4.1161 (veiligheid: gebruik oefenmunitie die geen projectielen veroorzaakt)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt oefenmunitie die geen projectielen veroorzaakt niet gebruikt binnen een afstand van 100 m ten opzichte van personen die niet aan de oefening deelnemen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.1160 tot en met 4.1162 *Defensie gebruikt tijdens oefeningen steeds vaker oefenmunitie die projectielen veroorzaken. Het gebruik van dit soort oefenmunitie met een bereik van meer dan 180 meter is niet toegestaan tijdens militaire oefeningen. Die typen oefenmunitie moeten gebruikt worden op daarvoor ingerichte terreinen. De projectielen uit oefenmunitie, feitelijk een stukje zeep of een paintball, zijn veel minder gevaarlijk dan de projectielen die uit scherpe munitie komt. Met een bereik van 180 meter kan dit type projectielen toch schade aan onbeschermde personen toebrengen. Vanwege het veiligheidsaspect mag een dergelijk type oefenmunitie niet gebruikt worden als personen die niet aan de oefening deelnemen zonder bescherming binnen een straal van 180 meter aanwezig zijn. Om schrikreacties te voorkomen mag oefenmunitie die geen projectielen veroorzaken maar bijvoorbeeld een felle lichtflits of een harde knal, niet gebruikt worden als derden (dit is iedereen die niet aan de oefening deelneemt) zich binnen 100 meter afstand bevinden. Voor het gebruik van explosieve stoffen wordt ook een afstand van 180 meter geïntroduceerd. Het gebruik van maximaal 50 gram explosief materiaal levert buiten die afstand geen gevaar meer op.*

Artikel 4.1162 (veiligheid: gebruik springstoffen)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden explosieve ladingen niet ontstoken als:

a personen die niet aan de oefening deelnemen zich binnen een straal van 180 m bevinden; of

b de hoeveelheid springstof meer is dan 50 g NEM.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 4.1160 tot en met 4.1162 *Defensie gebruikt tijdens oefeningen steeds vaker oefenmunitie die projectielen veroorzaken. Het gebruik van dit soort oefenmunitie met een bereik van meer dan 180 meter is niet toegestaan tijdens militaire oefeningen. Die typen oefenmunitie moeten gebruikt worden op daarvoor ingerichte terreinen. De projectielen uit oefenmunitie, feitelijk een stukje zeep of een paintball, zijn veel minder gevaarlijk dan de projectielen die uit scherpe munitie komt. Met een bereik van 180 meter kan dit type projectielen toch schade aan onbeschermde personen toebrengen. Vanwege het veiligheidsaspect mag een dergelijk type oefenmunitie niet gebruikt worden als personen die niet aan de oefening deelnemen zonder bescherming binnen een straal van 180 meter aanwezig zijn. Om schrikreacties te voorkomen mag oefenmunitie die geen projectielen veroorzaken maar bijvoorbeeld een felle lichtflits of een harde knal, niet gebruikt worden als derden (dit is iedereen die niet aan de oefening deelneemt) zich binnen 100 meter afstand bevinden. Voor het gebruik van explosieve stoffen wordt ook een afstand van 180 meter geïntroduceerd. Het gebruik van maximaal 50 gram explosief materiaal levert buiten die afstand geen gevaar meer op.*

Artikel 4.1163 (externe veiligheid: opslag ontplofbare stoffen)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid worden gevaarlijke stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.3 en 1.4 opgeslagen volgens de voorschriften 18301 tot en met 18308 van MP-40-21, en wordt een onveilige zone van 25 m aangehouden.

2 Op militaire objecten zonder permanente voorzieningen voor de opslag van gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 1.3 wordt niet meer dan 50 kg NEM van deze gevaarlijke stoffen of voorwerpen opgeslagen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1163 (externe veiligheid: opslag ontplofbare stoffen) *Op grond van het eerste lid moeten gevaarlijke stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.3 en 1.4 worden opgeslagen volgens een aantal voorschriften van de Ministeriële Publicatie 40-21 (MP 40-21). Deze voorschriften stellen eisen aan de opslag te velde. De voorschriften zijn bedoeld voor de opslag te velde tijdens oefeningen in het buitenland, maar deze zijn uiteraard ook goed toepasbaar voor de Nederlandse situatie. Daarnaast regelt het eerste lid dat een onveilige zone van 25 m moet worden aangehouden.*
Tijdens militaire oefeningen mogen volgens het tweede lid geen stoffen of voorwerpen van de ADR-klasse 1.1 en 1.2 opgeslagen worden. Ook mogen niet meer stoffen van ADR-klasse 1.3 worden opgeslagen dan 50 kg NEM als op het militaire object geen permanente voorziening voor de opslag van ADR-klasse 1.3 aanwezig is. Voor de opslag van ADR-klasse 1.4 worden geen beperkingen gesteld aan de hoeveelheid.
Toelichting artikel 4.1163 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I een begripsomschrijving wordt toegevoegd van MP40-21 vervalt die omschrijving in het eerste lid.*

Artikel 4.1164 (bodem en water: tanken brandstoffen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of een oppervlaktewaterlichaam vindt het tanken van voertuigen, vaartuigen of werktuigen met vloeibare brandstoffen buiten een vloeistofdichte bodemvoorziening plaats boven een lekbak.
2 Als een lekbak technisch niet mogelijk is, worden absorptiemiddelen gebruikt.
3 Het vulpistool van een mobiele installatie voor het tanken wordt tijdens het tanken niet vastgezet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1164 (bodem en water: tanken brandstoffen) *Voor het opslaan van gevaarlijke stoffen te velde is een set van eenvoudig te hanteren regels opgesteld. Bij kleine hoeveelheden (minder dan 50 liter) worden minimale voorzorgsmaatregelen getroffen namelijk opslag boven een absorptiedoek. Als de gevaarlijke stoffen dubbelwandig zijn verpakt is zelfs die preventieve maatregel overbodig. Bij hoeveelheden van meer dan 50 liter is een lekbak die de grootste verpakking kan bevatten noodzakelijk. Om het risico van gelijktijdig lek raken van meerdere verpakkingen te ondervangen moet ook nog 10% van de overige hoeveelheid vloeibare gevaarlijke stoffen als opvangcapaciteit aanwezig zijn.*

Toelichting artikelen 4.1164, 4.1165 en 4.1168 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I bij het Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud, wassen of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Het begrip «werktuig» heeft een brede betekenis in het Bal. Ook gereedschap en apparatuur vallen daaronder. Om die reden vervallen «mobiele apparatuur» en «apparaten».

Artikel 4.1165 (bodem en water: onderhoud voertuigen en vaartuigen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of een oppervlaktewaterlichaam vindt het onderhouden of repareren van onderdelen van gemotoriseerde voertuigen, vaartuigen of werktuigen, die olie of koelvloeistof bevatten, buiten een daarvoor ingerichte voorziening plaats boven een lekbak.
2 Als een lekbak technisch niet mogelijk is, worden absorptiemiddelen gebruikt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1165 (bodem en water: onderhoud voertuigen en vaartuigen) *Militaire inzet gaat gepaard met een groot verbruik aan vloeibare motorbrandstoffen, vooral diesel en kerosine. Defensie oefent daarom regelmatig het opzetten van een mobiel brandstofdepot dat bestaat uit opslagvoorzieningen waaraan afgeleverd wordt maar waaruit ook voertuigen worden getankt. Dit artikel voorziet in een voldoende beschermingsniveau om verontreiniging van bodem en oppervlaktewaterlichamen te voorkomen.*

Toelichting artikelen 4.1164, 4.1165 en 4.1168 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I bij het Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud, wassen of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Het begrip «werktuig» heeft een brede betekenis in het Bal. Ook gereedschap en apparatuur vallen daaronder. Om die reden vervallen «mobiele apparatuur» en «apparaten».

Artikel 4.1166 (bodem: opslag gevaarlijke (afval)stoffen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem op een militair object of terrein zonder permanente bodembeschermende voorzieningen voor het opslaan van gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.27, eerste lid, onder a, b of c, in verpakking of gevaarlijke afvalstoffen in verpakking worden:

a hoeveelheden van meer dan 50 l vloeibare gevaarlijke stoffen en gevaarlijke afvalstoffen in verpakking opgeslagen boven een opvangsysteem dat ten minste de hoeveelheid van de grootste verpakking vermeerderd met 10% van de overige opgeslagen hoeveelheid kan bevatten; en
b hoeveelheden van minder dan 50 l vloeibare gevaarlijke stoffen en gevaarlijke afvalstoffen in verpakking opgeslagen op een absorptiedoek, tenzij de vloeibare gevaarlijke stoffen of gevaarlijke afvalstoffen zijn verpakt in dubbelwandige verpakkingen.

Artikel 4.1167 (bodem en water: opslag brandstoffen)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden in een mobiel brandstofdepot, dat voor meer dan zeven dagen wordt opgesteld, de brandstofcontainers, tankwagens, pompen en leidingen boven een vloeistofdichte bodemvoorziening geplaatst.
2 In een mobiel brandstofdepot dat voor minder dan zeven dagen wordt opgesteld, worden de brandstofcontainers, tankwagens, pompen en leidingen boven een aaneengesloten bodemvoorziening geplaatst.
3 Bij het gebruik van brandstofzakken in een mobiel brandstofdepot worden deze geplaatst in een omwalling met een folie dat voldoende sterk en voor brandstof ondoorlaatbaar is en worden de pompen en leidingen boven een lekbak geplaatst.
4 Met brandstof verontreinigd hemelwater uit de bodembeschermende voorzieningen wordt niet geloosd.

Artikel 4.1168 (bodem: preventie wassen voertuigen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden gemotoriseerde voertuigen niet gewassen buiten een daarvoor ingerichte voorziening.

Toelichting artikelen 4.1164, 4.1165 en 4.1168 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I bij het Bal gedefinieerd aan de hand van de vervoersregelgeving en heeft consequenties voor de kentekenplicht en de vraag welke transportmiddelen op de openbare weg zijn toegelaten. Deze definitie heeft het Bal nodig bij het stellen van regels over autodemontage, waar het (doorhalen van het) kenteken een belangrijke rol speelt. Voor activiteiten zoals onderhoud, wassen of tanken is de vervoersregelgeving niet relevant en is bewust gekozen voor andere termen.*
Het begrip «werktuig» heeft een brede betekenis in het Bal. Ook gereedschap en apparatuur vallen daaronder. Om die reden vervallen «mobiele apparatuur» en «apparaten».

Artikel 4.1169 (water: lozingsroute bij drinkwaterbereiding)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater en het voorkomen van verontreiniging van de bodem of een oppervlaktewaterlichaam wordt proceswater van een mobiele drinkwaterinstallatie geloosd in een vuilwaterriool.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1169, eerste lid *Tijdens oefeningen kunnen gevaarlijke stoffen vrijkomen bij het bereiden van drinkwater met een mobiele installatie. Artikel 4.1169, eerste lid, bepaalt dat dit afvalwater wordt geloosd in een vuilwaterriool. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1169, tweede lid *Als de specifieke omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geven, kan bij maatwerkvoorschrift worden bepaald dat degene die de activiteit verricht via een andere lozingsroute mag lozen. Het bevoegd gezag dat het maatwerkvoorschrift stelt, kan een ander bevoegd gezag zijn dan het bevoegd gezag voor de controle op de naleving op het eerste lid. Lozen op het vuilwaterriool is een milieubelastende activiteit waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, maar de waterbeheerder kan bijvoorbeeld bepalen dat lozen in het oppervlaktewater is toegestaan, waardoor het lozen een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam wordt. De waterbeheerder kan het gebod om te lozen in het vuilwaterriool niet opheffen. In het tweede lid is daarom geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er wel nog gebruik van mag worden gemaakt. Dit lid is van overeenkomstige toepassing op vergunningvoorschriften.*

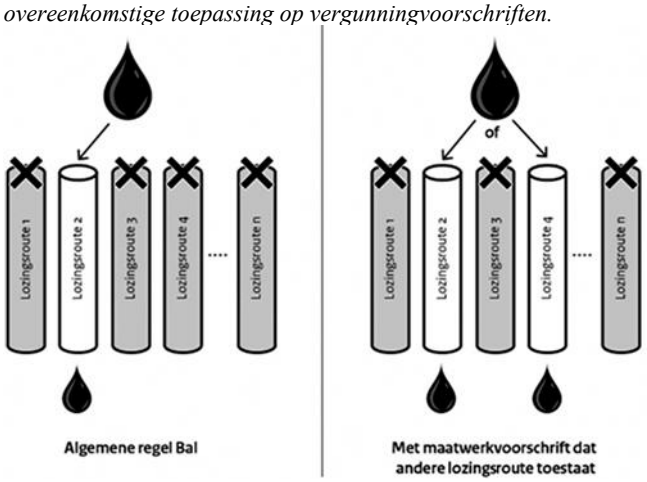

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

§ 4.114 Opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen

Artikel 4.1170 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1 door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1170 (toepassingsbereik) *Het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen en voorwerpen op militaire terreinen is een activiteit de voortvloeit uit de landsverdedigende taak van het Ministerie van Defensie. De regels richten zich op het opslaan en bewerken op de militaire terreinen die op grond van artikel 5.150 van het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn aangewezen en waarvoor de Minister van Infrastructuur en Milieu bevoegd gezag is. Vanuit de aard van de werkzaamheden heeft het Ministerie van Defensie een grote hoeveelheid ontplofbare stoffen en voorwerpen in opslag. Ook worden ontplofbare stoffen en voorwerpen onderhouden of gemodificeerd in munitiewerkplaatsen. Deze activiteiten, die een aanzienlijk extern risico kennen, zijn essentieel voor de landsverdediging.*

Artikel 4.1171 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1170, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a een aanduiding van de locatie waarop de activiteit zal worden verricht; en
  b het type ontplofbare stoffen of voorwerpen en de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1171 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Het eerste lid van dit artikel regelt dat het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen en voorwerpen op militaire terreinen niet mag plaatsvinden voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens van het tweede lid van dit artikel gevoegd.

Het derde lid regelt dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1171 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Onderdeel c vervalt omdat een munitie-QRA alleen opgesteld hoeft te worden als stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.1 of 1.2 worden opgeslagen of bewerkt of als er sprake is van meer dan 50 kg NEM in stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1.3. In die situaties is er sprake van een vergunningplichtige activiteit op grond van artikel 3.332 Bal en moet een munitie-QRA worden verstrekt bij een aanvraag om een omgevingsvergunning. Bovendien is een melding dan niet verplicht op grond van artikel 4.1171, vierde lid, Bal.

Artikel 4.1172 (externe veiligheid: opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid is bij het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1.1 of 1.2 of meer dan 50 kg NEM van ADR-klasse 1.3:

a het gebied met externe veiligheidsrisico's vanwege die activiteit niet groter dan het gebied met externe veiligheidsrisico's dat volgt uit de munitie-QRA;
b de hoeveelheid ontplofbare stoffen per voorziening niet meer dan de hoeveelheid die is gebruikt in de munitie-QRA;
c de bouwkundige staat van de voorziening waarin ontplofbare stoffen worden opgeslagen of bewerkt ten minste gelijk aan de staat waarvan is uitgegaan in de munitie-QRA;
d op elk moment duidelijk welke hoeveelheid NEM per ADR-klasse is toegestaan in de voorziening;
e bij het gezamenlijk opslaan van ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1.1, 1.2 of 1.3, de totale hoeveelheid opgeslagen NEM niet meer dan de toegestane hoeveelheid voor de ADR-klasse met de meest dominante effecten, vastgesteld in de munitie-QRA; en
f bij het gezamenlijk opslaan van ontplofbare stoffen van de ADR-klassen 1.2 en 1.3, de totale hoeveelheid opgeslagen NEM niet meer dan de toegestane hoeveelheid NEM voor ontplofbare stoffen van ADR-klasse 1.1, als de gezamenlijke opslag van ontplofbare stoffen van ADR-klassen 1.2 en 1.3 kan reageren als die van ADR-klasse 1.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1172 (externe veiligheid: opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen) *In dit artikel staan regels voor de opslag van de zwaarste soorten explosieven namelijk die van de ADR-klasse 1.1 (massa-explosief), 1.2 (gevaar voor scherfwerking maar niet massa-explosief) en 1.3 (brandgevaarlijk met gevaar voor luchtdruk of scherfwerking). Onderdeel a stelt dat de gebieden met externe veiligheidsrisico's niet groter mogen zijn dan de gebieden met externe veiligheidsrisico's die volgen uit de munitie-QRA. Een munitie-QRA wordt in bijlage I omschreven als een middel om de risico's inzichtelijk te maken van het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen die behoren tot ADR-klasse 1 door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht. In een ministeriële regeling die wordt gebaseerd op artikel 16.55, tweede lid, van de wet wordt geregeld dat een munitie-QRA bij een aanvraag om een omgevingsvergunning moet worden verstrekt. Een munitie-QRA bestaat feitelijk uit twee stappen die leiden tot het vaststellen van de gebieden met een extern veiligheidsrisico. De eerste stap houdt in dat effectafstanden worden berekend op grond van de hoeveelheden ontplofbare stoffen of voorwerpen en het type opslaggebouw (lichte, medium of zware constructie, wel of niet met zand overdekt). In de tweede stap worden eventuele inbreuken binnen deze effectafstanden nader beschouwd op basis van een risicoberekening. Uit de munitie-QRA ontstaan op die manier maximaal drie gebieden, die A, B en C worden genoemd. In gebied A treden de grootste effecten op, in gebied C de minste. In artikel 5.29 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is vastgelegd welke beperkingen in deze gebieden gelden. Bij de berekening worden alleen de gevaarlijkste soorten ontplofbare stoffen beschouwd, namelijk de ADR-klassen 1.1, 1.2 en 1.3. De ADR-klassen 1.4, 1.5 en 1.6 worden niet in de munitie-QRA meegenomen. Daarom wordt in onderdeel b ook vermeld dat in een opslagruimte niet meer ontplofbare stoffen aanwezig mogen zijn dan waarmee in de munitie-QRA is gerekend. Er zijn diverse typen opslaggebouwen die in NAVO-verband zijn gestandaardiseerd. Om te voorkomen dat door wijzigingen in het gebouw de effectafstanden groter zouden kunnen worden, is in onderdeel c vastgelegd dat de bouwkundige staat van de oplegplaatsen of werkplaatsen gelijk moet blijven aan de gebruikte typering in de munitie-QRA. Onderdeel d beoogt voor de gebruikers altijd duidelijk te maken welke hoeveelheden ontplofbare stoffen of voorwerpen aanwezig mogen zijn. Onderdelen e en f geven de zogenoemde samenladingsregels weer. Bij het gelijktijdig opslaan van de ADR-klassen 1.1, 1.2 en/of 1.3 kunnen effecten optreden die tot grotere effectafstanden leiden dan de afzonderlijke opslag van de genoemde klassen. Om deze grotere effecten uit te sluiten, zijn deze samenladingsregels opgesteld, waarbij steeds wordt uitgegaan van het meest dominante effect.*

Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*
In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1173 (externe veiligheid: opslaan, voorhanden hebben en onderhouden)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid voldoet het:

a opslaan van ontplofbare stoffen of voorwerpen aan de voorschriften 4101, 6101, 6103, 6105, eerste zin, 6107, 6151, eerste en tweede lid, 6152, eerste tot en met derde lid, 6153, 6158 tot en met 6161, 6301, 6302 en 6911 van MP-40-21;

b voorhanden hebben van ontplofbare stoffen of voorwerpen op een opstelplaats aan de voorschriften 16103 tot en met 16107 van MP-40-21;

c onderhoud aan of modificatie van ontplofbare stoffen of voorwerpen aan de voorschriften 4101, 6101, 6103, 6105, eerste zin, 6107, 6151, derde lid, 6152, eerste tot en met derde lid, 6153, 6158 tot en met 6161, 6301, 6302 en 12102 van MP-40-21; en

d incidenteel onderhoud aan of modificatie van ontplofbare stoffen of voorwerpen aan de voorschriften 13403 en 13405 van MP-40-21.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1173 (externe veiligheid: opslaan, voorhanden hebben en onderhouden) *De eisen waaraan het opslaan of het bewerken van ontplofbare stoffen en voorwerpen moet voldoen, zijn vastgelegd in interne regelgeving van de Minister van Defensie, namelijk de Ministeriële Publicatie 40-21, Voorschrift opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen Defensie (MP 40-21). Om te voorkomen dat de algemene regels gaan afwijken van de interne Defensieregelgeving wordt direct verwezen naar de geldende MP 40-21. Het doel van MP 40-21 is om de risico's verbonden aan de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen van gevarenklasse 1) bij Defensie zoveel mogelijk te beperken en een aanvaardbaar beschermingsniveau voor mens en milieu na te streven.*

Onder a

Als ontplofbare stoffen of voorwerpen worden opgeslagen dan moet worden voldaan aan de genoemde voorschriften van MP 40-21. Voorschrift 4301 bevat de algemene verplichting om ervoor te zorgen dat het opslaan van ontplofbare stoffen en voorwerpen geen onaanvaardbaar risico kan opleveren voor de omgeving. In de voorschriften 6101, 6103, 6105 en 6107 zijn regels gesteld over het informeren van de burgemeester over de gevaren van de opslag, de aanwezige informatie over de gevaren en het gebruik van brandklasseborden. De voorschriften 6151, eerste en tweede lid, 6152, 6153, 6158 tot en met 6161 stellen regels over brandpreventie en brandbestrijding. In de voorschriften 6301 en 6302 zijn regels gesteld voor de situatie dat er sprake is van onweer en gevaar voor blikseminslag. Voorschrift 6911 gaat over het verrichten van werkzaamheden met ontplofbare stoffen en voorwerpen in opleglocaties. In de MP 40-21 wordt onder een opleglocatie verstaan een locatie waar ontplofbare stoffen en voorwerpen mogen worden opgeslagen, waarbij onder andere moet worden gedacht aan munitiemagazijnen, bouwkundige kasten, speciale kasten, containers en open opslag.

Onder b

In onderdeel b zijn de voorschriften van MP 40-21 opgesomd waaraan moet worden voldaan voor het voorhanden hebben van ontplofbare stoffen of voorwerpen op een opstelplaats. Onder een opstelplaats verstaat de MP 40-21 een aangewezen plaats die is bedoeld voor het laten staan van met ontplofbare stoffen en voorwerpen geladen containers of luchtvaartuigen of voertuigen in afwachting van (verder) vervoer of na beëindiging van vervoer. In de voorschriften 16103 tot en met 16107 zijn regels gesteld over het opstellen van containers en voertuigen, de etikettering en de informatie die beschikbaar moet worden gesteld.
Onder c
Als onderhoud aan of modificatie van ontplofbare stoffen of voorwerpen plaatsvindt, moet worden voldaan aan de voorschriften die zijn genoemd in onderdeel c. Voor een groot deel gaat het daarbij om dezelfde voorschriften waarnaar in onderdeel a wordt verwezen. Voor een toelichting op die voorschriften wordt verwezen naar de toelichting op onderdeel a. In voorschrift 6151, derde lid, is de aanwezigheid van brandbestrijdingsmiddelen voorgeschreven. Voorschrift 12102 stelt grenzen aan de hoeveelheid die ten hoogste aanwezig mag zijn in de verschillende gebouwen op de locatie.
Onder d
In onderdeel d wordt verwezen naar de voorschriften van MP 40-21 die van toepassing zijn als incidenteel onderhoud aan of modificatie van ontplofbare stoffen of voorwerpen plaatsvindt. De voorschriften 13403 en 13405 gaan over het gebruik en de specificatie van mobiele werkplaatsen.

Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*
In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1174 (externe veiligheid: opslaan stoffen van ADR-klassen 1.3, 1.4, 1.5 en 1.6)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid:

a voldoet het opslaan van stoffen van ADR-klasse 1.3, in een hoeveelheid van ten hoogste 50 kg NEM, en stoffen van ADR-klasse 1.4, 1.5 of 1.6, aan de voorschriften 9201 tot en met 9208 en 11301 tot en met 11303 van MP-40-21;

b worden vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, in een hoeveelheid van ten hoogste 25 kg, opgeslagen in een brandveiligheidsopslagkast die voldoet aan PGS 32; en

c worden noodsignalen van ADR-klasse 1.3, in een hoeveelheid van ten hoogste 50 kg, opgeslagen in een brandcompartiment of in een brandveiligheidsopslagkast die voldoet aan PGS 32.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1174 (externe veiligheid: opslaan stoffen van ADR-klassen 1.3, 1.4, 1.5 en 1.6) *In dit artikel zijn de eisen voor de opslag van stoffen van ADR-klasse 1.3 in een hoeveelheid van ten hoogste 50 kg NEM en van stoffen van de ADR-klassen 1.4, 1.5 en 1.6 vastgelegd. Deze opslagen kunnen ook voorkomen op locaties die hiervoor niet speciaal zijn ingericht en waarbij de risico's niet vastgesteld zijn op basis van een munitie-QRA. In onderdeel a wordt een aantal voorschriften van MP 40-21 van toepassing verklaard op deze opslagen. In de voorschriften 9201 tot en met 9208 zijn regels gesteld voor het opslaan in speciale en bouwkundige kasten. De voorschriften 11301 tot en met 11303 bevatten constructieve eisen voor speciale en bouwkundige kasten.*
Op locaties waarvoor wel een munitie-QRA is opgesteld worden de stoffen van deze klassen over het algemeen opgeslagen in de daarvoor bestemde opslagvoorzieningen. Die opslagen hebben geen effect op de vastgestelde veiligheidszones. Noodsignalen zijn bij de activiteiten van Defensie regelmatig noodzakelijk. De opslag ervan moet veilig plaatsvinden en niet te ver van de plekken waar deze nodig zijn.
Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*
In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

§ 4.115 Militaire schietbaan

Artikel 4.1175 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een militaire schietbaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1175 (toepassingsbereik) *In het belang van de landsverdediging verricht het Ministerie van Defensie activiteiten waarvoor militairen getraind en opgeleid moeten worden, onder andere in de omgang met vuurwapens en ontplofbare stoffen. Voor het opleiden, trainen en oefenen zijn in Nederland verschillende locaties ingericht waar wordt geschoten met hand- en schoudervuurwapens. Bij deze schietbanen zijn externe veiligheidsrisico's en kunnen emissies naar de bodem plaatsvinden.*

De regels gaan over het schieten met scherpe munitie op binnenschietbanen, buitenschietbanen en handgranatenbanen op de militaire terreinen die op grond van artikel 5.150 van het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn aangewezen en waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag is. Bij sommige schietbanen ligt de onveilige zone buiten het hekwerk van het terrein. In die gevallen is deze zone vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Schieten met scherpe munitie komt buiten de hiervoor genoemde gevallen niet voor in Nederland.

Artikel 4.1176 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1175, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   a een aanduiding van de locatie waarop de activiteit zal worden verricht; en
   b informatie over de fysieke begrenzing van de locatie waarop de activiteit zal worden verricht en een aanduiding van het type schietbaan.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1176 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Het eerste lid van dit artikel regelt dat het exploiteren van een militaire schietbaan niet mag plaatsvinden voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 en de aanvullende gegevens van het tweede lid van dit artikel gevoegd. Een locatie kan bestaan uit verschillende banen en deze banen kunnen ook weer bestaan uit verschillende typen schietbanen die ieder een aantal schietpunten kunnen hebben. Bij de melding moeten dan ook de fysieke begrenzing van de locatie en de aanduiding van het type schietbaan aangegeven worden. Dit geldt uiteraard ook voor de handgranatenbanen.

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Uit het vierde lid volgt dat niet hoeft te worden gemeld als de activiteit vergunningplichtig is. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.

Toelichting artikel 4.1176 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op het toevoegen van «milieubelastende» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.164 Bal.*

Artikel 4.1176a (aanwijzing modules: bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1175, wordt voldaan aan de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2.

Toelichting artikel 4.563a (nieuw), artikel 4.1159a (nieuw) en artikel 4.1176a (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze onderdelen wordt in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal een artikel toegevoegd dat er op ziet dat de regels over bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2 Bal, op de in deze paragrafen geregelde activiteiten van toepassing zijn. In de hiervoor genoemde paragrafen is door de aard van de activiteiten het toepassen van verschillende bodembeschermende voorzieningen verplicht gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. In paragraaf 5.4.2 Bal zijn voor bodembeschermende voorzieningen regels opgenomen. Per abuis ontbraken in de paragrafen 4.45, 4.113 en 4.115 Bal artikelen waarmee paragraaf 5.4.2 Bal van toepassing werd verklaard op die bodembeschermende voorzieningen.*

Artikel 4.1177 (externe veiligheid: constructie binnenschietbaan)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid voldoet een schietbaan die ligt in een gebouw zonder open zijden en met een gesloten afdekking aan de voorschriften 2.6.1.20, 2.6.1.30, 2.6.3.10, 2.6.3.20, 2.6.4.10 en 2.6.4.30 van MP40-30.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1177 (externe veiligheid: constructie binnenschietbaan) *Binnenschietbanen moeten dusdanig geconstrueerd worden dat het risico dat een kogel uit het gebouw kan treden minimaal is. De bouwkundige eisen uit de Ministeriële Publicatie 40-30, Voorschrift voor de inrichting en het gebruik van schietinrichtingen (MP 40-30) zorgen hiervoor. MP 40-30 is bedoeld om de risico's verbonden aan de constructie en het gebruik van schietinrichtingen bij het Ministerie van Defensie zoveel mogelijk te beperken. Daartoe zijn regels opgenomen waarmee een aanvaardbaar beschermingsniveau voor mens en milieu wordt nagestreefd. De voorschriften 2.6.1.20, 2.6.1.30, 2.6.3.10, 2.6.3.20, 2.6.4.10 en 2.6.4.30 van MP 40-30 stellen eisen aan binnenschietbanen. De voorschriften 2.6.1.20 en 2.6.1.30 regelen met welke wapens op de schietbanen mag worden geschoten. De voorschriften 2.6.3.10 en 2.6.3.20 stellen eisen aan de wanden en de afdekking van binnenschietbanen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen geweerbanen en pistoolbanen. De voorschriften 2.6.4.10 en 2.6.4.30 gaan over de kogelvangers bij geweerbanen en pistoolbanen.*
Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*
In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1178 (externe veiligheid: constructie buitenschietbaan)

1 Met het oog op het waarborgen van de veiligheid voldoet een schietbaan die ligt in de buitenlucht of in een gebouw zonder gesloten afdekking of met een open zijde aan de paragrafen 2.1.1 tot en met 2.1.5, 2.2.1 tot en met 2.2.5, 2.3.1 tot en met 2.3.5, 2.4.1 tot en met 2.4.4 en 2.5.1 tot en met 2.5.3 van MP40-30.
2 Als het gebied waarin munitie afkomstig uit vuurwapens of wapenplatforms kan neerkomen tijdens het schieten buiten de afgebakende omgrenzing van het militaire object ligt, wordt tijdens het schieten:
   a dat gebied voldoende afgeschermd met waarschuwingsmiddelen;
   b dat gebied voortdurend in de gaten gehouden met een radar en door waarnemers; en
   c het schieten ten minste eenmaal per uur bekend gemaakt op het marifoonnieuws.
3 Voorafgaand aan het schieten in het gebied, bedoeld in het tweede lid, worden de mogelijke gebruikers van dat gebied tijdig gewaarschuwd.
4 Het schieten in het gebied, bedoeld in het tweede lid, wordt onverwijld stilgelegd als personen binnen dat gebied dreigen te komen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1178 (externe veiligheid: constructie buitenschietbaan) *De regels over buitenschietbanen zijn van toepassing op banen die gebruikt worden door Defensie, bondgenootschappelijke krijgsmachten en andere overheidsdiensten zoals politiediensten of douane. Dit zijn organisaties die over het algemeen wapens met grotere kalibers en automatische wapens gebruiken. Defensieschietbanen worden intensief gebruikt, met veel onderhoud en zware voorzieningen tot gevolg. De constructieve regels uit de MP 40-30 zijn op dit gebruik afgestemd. Afhankelijk van het type schietbaan dat wordt gebruikt moet aan verschillende onderdelen van MP 40-30 worden voldaan. In de paragrafen 2.1.1 tot en met 2.1.5 van MP 40-30 zijn regels gesteld over schermenbanen en de kogelvangers die daarbij horen. Een schermenbaan is een baan waarbij schermen, zijwallen of zijwanden en een overkapping boven de kogelvanger voorkomen dat - bij normaal gebruik van de baan - een direct schot of ricochet de baan kan verlaten; hierbij blijft de onveilige zone beperkt tot de baan. De paragrafen 2.2.1 tot en met 2.2.5 gaan over poortbanen en de kogelvangers die daarbij horen. Dat zijn schietbanen waarbij met poorten en kogelvangers wordt voorkomen dat - bij normaal gebruik van de baan - een direct schot de baan kan verlaten, waardoor met een beperkte onveilige zone kan worden volstaan. In de paragrafen 2.3.1 tot en met 2.3.5 zijn eisen opgenomen over poortkokerbanen en de kogelvangers die daarbij horen. Een poortkokerbaan is een schietbaan waarbij met een poort en een koker wordt voorkomen dat - bij normaal gebruik van de baan - een direct schot of ricochet de baan kan verlaten, waardoor de onveilige zone beperkt blijft tot de baan. De paragrafen 2.4.1 tot en met 2.4.4 bevatten regels voor kokerbanen en de kogelvangers die daarbij horen. Kokerbanen zijn schietbanen waarbij door een koker wordt geschoten en wordt voorkomen dat - bij normaal gebruik van de baan - een direct schot of een ricochet de baan kan verlaten; hierdoor blijft de onveilige zone beperkt tot de baan. Tot slot zijn in de paragrafen 2.5.1 tot en met 2.5.3 regels gesteld over vrije schietbanen. Daaronder worden verstaan schietbanen zonder voorzieningen om de omvang van de onveilige zone te beperken. Er zijn vrije schietbanen met en zonder een kogelvanger. Als er een kogelvanger is dan zijn daarvoor eisen gesteld in paragraaf 2.5.3. Defensie kent enkele schietbanen waarbij in de Noordzee, de Waddenzee of het IJsselmeer geschoten wordt. De onveilige zone waar het doelgebied zich bevindt ligt in die gevallen buiten de begrenzing van het militaire terrein. Het is noodzakelijk dat tijdens het schieten geen personen in de onveilige zone komen. De maatregelen in het tweede tot en met vierde lid borgen dit.*
Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*
In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1179 (externe veiligheid: handgranaatbaan)

Met het oog op het waarborgen van de veiligheid voldoet een baan voor het werpen met handgranaten aan de paragrafen 3.1.1 tot en met 3.1.5 en aan de voorschriften 3.1.6.100 en 3.1.7.20 van MP40-30.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1179 (externe veiligheid: handgranaatbaan) *Handgranaatbanen zijn banen die zijn bedoeld om met handgranaten te werpen. De handgranaatbaan bestaat uit een springterrein, een dekkingswal, een of meer werppunten, een munitie-uitgiftepunt en een schuilplaats voor de oefenende eenheid. De constructieve maatregelen uit de MP 40-30 zijn vooral noodzakelijk om de werper en de overige aanwezige militairen te beschermen tegen de effecten van een handgranaat met scherfwerking. In de paragrafen 3.1.1 tot en met 3.1.5 van MP 40-30 zijn algemene eisen opgenomen en eisen aan het springterrein, de dekkingswal, het werppunt en de schuilplaats en munitie-uitgiftepunt.*

De handgranatenbanen kunnen op militaire terreinen liggen die niet volledig afgesloten zijn voor derden. Hoewel de onveilige zone binnen de begrenzing van het terrein ligt, is het dan noodzakelijk dat tijdens het werpen geen personen binnen de onveilige zone komen. Voorschrift 3.1.6.100 van de MP 40-30 borgt dit door te eisen dat er waarschuwingsborden geplaatst moeten worden aan de rand van de onveilige zone. Tot slot is in voorschrift 3.1.7.20 bepaald dat op een baan geen handgranaten mogen worden gebruikt waarvan de Mal Onveilig Gebied groter is dan de onveilige zone van de baan. Daaronder wordt verstaan het vastgestelde onveilige gebied voor een wapen-munitiecombinatie bij gebruik onder standaardcondities op een vrije baan.

Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*

In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.

In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.

In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1180 (bodem: uitvoeren bodem of vloer)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met kogelresten, kruit en patroonhulzen wordt op een schietbaan die ligt in een gebouw zonder open zijden en met een gesloten afdekking de bodem of vloer tussen de standplaats van de schutter en de kogelvanger uitgevoerd overeenkomstig de voorschriften 2.6.2.20 en 2.6.2.40 van MP40-30.

2 Een kogelvanger is opgesteld boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1180 (bodem: uitvoeren bodem of vloer) *Het is voor deze activiteit niet mogelijk een volledig verwaarloosbaar risico op het gebied van bodemverontreiniging te bereiken. Dit komt omdat niet voorkomen kan worden dat munitiebestanddelen (zoals de punt van een kogel) in de bodem terecht komen. Voor de schietbanen van Defensie worden de Gedragsrichtlijnen inzake bodemverontreiniging in staatseigendommen[91] gevolgd bij het aankopen, in gebruik nemen en afstoten van locaties.*

Ondanks dat een binnenschietbaan volledig afgedekt is om het uittreden van kogels te voorkomen, is dit bij de onderzijde niet altijd het geval. Om bodemverontreiniging zoveel mogelijk te voorkomen worden eisen gesteld aan de baanzool en aan de kogelvanger.

Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*

In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.

In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.

In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

Artikel 4.1181 (bodem: opstellen kogelvanger)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem met kogelresten is op een schietbaan die ligt in de buitenlucht of in een gebouw zonder gesloten afdekking of met een open zijde, de kogelvanger opgesteld boven een aaneengesloten bodemvoorziening, tenzij de kogelvanger een overkapping tegen inregenen heeft.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 4.1181 (bodem: opstellen kogelvanger) *Het schieten op buitenbanen brengt per definitie een bepaalde mate van bodemverontreiniging met zich mee. Vanwege veiligheidsvoorschriften is het niet mogelijk de baanzool te beschermen tegen het inschieten van projectielen omdat de projectielen van die bescherming zouden afketsen (ricochetgevaar). Het voorschrift ter beperking van bodemverontreiniging betreft vooral het beschermen van de bodemkwaliteit bij de kogelvanger. In principe moet een aaneengesloten bodemvoorziening worden toegepast. Als de kogelvanger tegen inregenen is beschermd, kunnen kogelresten niet inspoelen in de bodem en is een aaneengesloten bodemvoorziening niet nodig.*

Toelichting artikelen 4.1172 tot en met 4.1174 en 4.1177 tot en met 4.1181 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat aan bijlage I de begripsomschrijvingen worden toegevoegd van MP40-21 en MP40-30 vervallen die omschrijvingen in deze artikelen.*

[91] www.rwsleefomgeving.nl/publish/pages/91682/gedragslijnen_inzake_bodemverontreiniging_in_staatseigendommen.pdf.

In artikel 4.1173, onder a en c, wordt een verschrijving hersteld. Net als in de Activiteitenregeling milieubeheer moet worden voldaan aan voorschrift 4101 van MP40-21.
In artikel 4.1174, onder b en c, worden de verwijzingen naar PGS 15 gewijzigd in verwijzingen naar PGS 32 omdat de PGS 15 niet van toepassing is op het opslaan van explosieven. De PGS 32 is daarop wel van toepassing en bevat specifieke voorschriften voor brandveiligheidsopslagkasten.
In de artikelen 4.1178 en 4.1181 wordt voor «afdekking» ingevoegd «gesloten». Daarmee worden deze artikelen in overeenstemming gebracht met de artikelen 4.1177 en 4.1180 waarin ook «gesloten afdekking» wordt gebruikt.

§ 4.116 Het op of in de bodem brengen van meststoffen

Artikel 4.1182 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het op of in de bodem brengen van meststoffen.

Toelichting artikel 4.1182, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.116 stelt regels aan het brengen van meststoffen op of in de bodem. De regels gelden ook voor mengsels van meststoffen. Meststoffen moeten zo gelijkmatig als met het oog op goede landbouwpraktijken mogelijk is over de bodem worden verspreid.*

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op:
- a het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib, bedoeld in paragraaf 4.117;
- b het vernietigen van de zode van gras, bedoeld in paragraaf 4.118; en
- c het op of in de bodem brengen in een tuin bij een particulier huishouden of een volkstuin van alleen:
  - 1° meststoffen anders dan dierlijke meststoffen; en
  - 2° dierlijke meststoffen anders dan drijfmest als de hoeveelheid per tuin of volkstuin per jaar ten hoogste 160 l is.

Toelichting artikel 4.1182, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze paragraaf is niet van toepassing op het brengen van zuiveringsslib op of in de bodem; zuiveringsslib is in paragraaf 4.117 van het Besluit activiteiten leefomgeving geregeld. Dit geldt ook voor het vernietigen van de zode van gras op weidegronden (paragraaf 4.118 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Ook is deze paragraaf niet van toepassing op het kleinschalig gebruik van meststoffen. Deze uitzondering is gemaakt om het kleinschalige karakter van de activiteit en daarmee de geringe milieubelasting. Meer concreet gaat het om het brengen van meststoffen op of in de bodem van een tuin (zoals een siertuin of moestuin) bij een particulier huishouden of in een volkstuin. Een huishouden in een bedrijfswoning valt hier niet onder particulier huishouden. Voor het brengen van dierlijke meststoffen op of in de bodem gelden extra voorwaarden: de uitzondering geldt tot een maximum van 160 liter per tuin per jaar en geldt niet voor drijfmest. Het op of in de bodem brengen van drijfmest en het op of in de bodem brengen van andere dierlijke meststoffen in grotere hoeveelheden dan die 160 liter vallen dus altijd onder de reikwijdte van deze paragraaf.*

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a bufferstrook: strook grond langs een oppervlaktewaterlichaam;
- b fosfaat: fosfaat als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder k, van de Meststoffenwet;
- c perceel: aaneengesloten, door wegen, waterwegen, sloten, houtopstanden, muren, wallen of anderszins topografisch begrensde oppervlakte grond.

Toelichting artikel 4.1182, derde lid (geheel vervangen) en artikel 4.1200 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *Deze wijziging bevat een uitbreiding van de begripsbepalingen met de begrippen bufferstrook en perceel. Het begrip fosfaat was reeds in de begripsbepalingen opgenomen. Omdat de gebruikte begrippen uitsluitend van toepassing zijn op het bepaalde in paragraaf 4.116 en 4.117 zijn begrippen toegevoegd aan de genoemde paragrafen en niet aan de begrippenlijst bij het Bal.*
Het begrip bufferstrook is gedefinieerd als een strook grond gelegen langs een oppervlaktewaterlichaam. De bufferstrook zal doorgaans op landbouwgrond liggen, maar kan ook op grond liggen die geen landbouwgrond is. Het verbod om meststoffen op of in de bodem te brengen is uiteraard uitsluitend van toepassing op landbouwgrond in die bufferstrook.
Voor wat betreft het begrip perceel is aangesloten bij de begripsbepaling van perceel in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, met uitzondering van de bepaling dat ook een gedeelte van een perceel dat tot één bedrijf behoort als perceel wordt aangemerkt. Bepalend is dus de topografische begrenzing van het perceel en niet de juridische begrenzing.

Artikel 4.1183 (bodem: meststoffen of afvalstoffen)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem worden alleen meststoffen op of in de bodem gebracht die op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet mogen worden verhandeld.

Toelichting artikel 4.1183 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Alleen meststoffen die op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet verhandeld mogen worden, mogen daadwerkelijk als meststof op of in de bodem worden gebracht. Dit betekent ook dat het gebruik van meststoffen waarvoor krachtens artikel 21, eerste lid, onder h, van de regels van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet is afgeweken, moet plaatsvinden in overeenstemming met de bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet vastgestelde regels.*

Artikel 4.1184 (bodem en water: meststoffen op bevroren bodem of sneeuw)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of van een oppervlaktewaterlichaam worden dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten en stikstofkunstmest niet op of in de bodem gebracht als de bovenste laag van de bodem geheel of gedeeltelijk is bevroren of geheel of gedeeltelijk is bedekt met sneeuw.

Toelichting artikel 4.1184, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de bovenste laag van de bodem geheel of gedeeltelijk is bevroren of geheel of gedeeltelijk is bedekt met sneeuw, is opname van dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten en stikstofkunstmest door de gewassen niet mogelijk. Het is dan niet toegestaan de genoemde meststoffen op of in de bodem te brengen. Deze bepaling heeft als oogmerk verontreiniging van de bodem, waaronder ook grondwater, en van een oppervlaktewaterlichaam te voorkomen.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van stikstofkunstmest op kleigronden waarop graan wordt geteeld, als:

a de maximumtemperatuur op de dag waarop de stikstofkunstmest op of in de bodem wordt gebracht 5 °C of meer is; en
b wordt verwacht dat de minimumtemperatuur tijdens het volgende etmaal 0 °C of meer is.

Toelichting artikel 4.1184, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Op grond van het eerste lid is het voor graantelers op kleigronden niet toegestaan stikstofkunstmest in het vroege voorjaar op graanpercelen op of in de bodem te brengen. Om telers hierin tegemoet te komen staat het tweede lid toe om op kleigronden waarop graan wordt geteeld stikstofkunstmest op of in de bodem te brengen als de grond licht bevroren is. De voorwaarde over de temperatuur is gesteld zodat de bodem in de loop van de dag zal ontdooien en de stikstofkunstmest kan oplossen. Als stikstofkunstmest onder die omstandigheden wordt toegediend is het risico van afspoeling gering. Er zijn geen specifieke regels opgenomen over de wijze waarop de temperatuur moet worden bepaald. Hiervoor geldt de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van vaste mest op grasland als voor de gronden beheer gericht op het in stand houden van natuurwaarden voor gebieden als bedoeld in artikel 2.44 van de wet is vastgesteld, ter uitvoering van een voorwaarde die is verbonden aan een verleende subsidie op grond van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies of Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit met dat beheer heeft ingestemd, en aan het beheer beperkingen zijn verbonden over de hoeveelheid meststoffen, uitgedrukt in kilogram stikstof en fosfaat, die op of in de bodem worden gebracht.

Toelichting artikel 4.1184, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikelen 4.1184, derde lid, en 4.1196, eerste lid, waren nog verwijzingen opgenomen naar het beheer van natuurwaarden als bedoeld in de Wet natuurbescherming. Deze verwijzingen worden vervangen door verwijzingen naar «het beheer van gebieden als bedoeld in artikel 2.44 van de wet». De gebieden, genoemd in artikel 2.44 van de wet, zijn alle natuurgebieden die ook onder de Wet natuurbescherming een bijzondere status hadden.*

Toelichting artikel 4.1184, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid wordt het brengen van vaste mest op grasland onder voorwaarden uitgezonderd van de verplichting in het eerste lid. Dat is aan de orde als dat grasland ligt op gronden die in beheer zijn voor natuurwaarden en waarin het gebruik van vaste mest onderdeel is van het beheer.*
In diverse beheerspakketten die in het kader van de Wet natuurbescherming, de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies of met instemming van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot stand zijn gekomen, is het onontkoombaar dat bemesting met vaste mest plaatsvindt op bevroren, al dan niet besneeuwde, bodem. Deze mogelijkheid wordt echter alleen geboden als in het beheerspakket expliciet staat aangegeven dat het op of in de bodem brengen van vaste mest op grasland wenselijk is. Voor de gronden in beheer voor natuurwaarden blijven de andere artikelen in deze paragraaf onverkort gelden.

Toelichting artikel 4.1184, derde lid en 4.1196, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-287 *Deze wijziging corrigeert een onjuiste formulering (twee keer «is vastgesteld») van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.*

Artikel 4.1185 (bodem: meststoffen op met water verzadigde bodemlaag)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest niet op of in de bodem gebracht als de bovenste bodemlaag met water is verzadigd.

Toelichting artikel 4.1185 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Meststoffen worden niet op of in de bodem gebracht als de bovenste bodemlaag met water verzadigd is. Dan is de bodem zo doorweekt dat het water niet wegzakt. Daardoor zou het gevaar van afspoeling van meststoffen naar een oppervlaktewaterlichaam of van uitspoeling naar het grondwater kunnen ontstaan.*

Artikel 4.1186 (bodem: meststoffen bij bevloeien en beregenen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden van 1 september tot en met 31 januari dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest niet op of in de bodem gebracht als:

a de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend; of
b tegelijkertijd water op of onder het grondoppervlak wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel.

Toelichting artikel 4.1186 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als meststoffen worden toegepast op gronden waar bevloeiing of beregening plaatsvindt, ontstaat het gevaar van afspoeling naar een oppervlaktewaterlichaam of van uitspoeling naar het grondwater. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan het voorkomen hiervan. Dat dit voor de periode van 1 september tot en met 31 januari geldt hangt samen met de grote kans op af- en uitspoeling in die periode, onder andere omdat gewassen dan veel minder tot niet groeien en dus ook weinig tot geen vocht en nutriënten opnemen.*

Toelichting artikel 4.1186 en artikel 4.1205 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met dit onderdeel wordt de zinsnede «of als tegelijkertijd water op of onder het grondoppervlak wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel» toegevoegd aan de artikelen 4.1186 en 4.1205 Bal. Zoals in het algemene deel van de toelichting is toegelicht, wordt hiermee geregeld dat het verbod om meststoffen aan te wenden als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend ook geldt als tegelijkertijd met het op of in de bodem brengen van meststoffen water op of onder de grondoppervlakte wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel.*

Artikel 4.1187 (bodem: perioden voor vaste mest)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt vaste mest van 1 september tot en met 31 januari niet op of in de bodem gebracht.
Toelichting artikel 4.1187, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling regelt de periode waarin het niet is toegestaan vaste mest op of in de bodem te brengen. Het doel is zoveel mogelijk tegen te gaan dat minerale stikstof in de vaste mest door uitspoeling of afspoeling het grondwater of een oppervlaktewaterlichaam belast.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van vaste mest op:
- a grasland dat ligt op kleigronden of veengronden:
  - 1° in de periode van 1 september tot en met 15 september; of
  - 2° in de periode van 1 december tot en met 31 januari als het gaat om vaste mest waarin zichtbaar een substantiële hoeveelheid stro aanwezig is;
- b bouwland dat ligt op kleigronden of veengronden;
- c bouwland dat ligt op zandgronden of lössgronden, als op die gronden bomen worden geteeld en het op of in de bodem brengen plaatsvindt voorafgaand aan de aanplant van de bomen; of
- d grasland en bouwland dat ligt op zandgronden of lössgronden, in de periode van 1 januari tot en met 31 januari als het gaat om vaste mest waarin zichtbaar een substantiële hoeveelheid stro aanwezig is.

Toelichting artikel 4.1187, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling regelt dat het eerste lid niet van toepassing is in een aantal omstandigheden en tijdens een aantal periodes, waarin het risico op verontreiniging van de bodem door een gift van vaste mest beperkt is en de landbouwkundige noodzaak zo'n gift rechtvaardigt. Op grasland gelegen op kleigronden of veengronden is de periode voor het op de bodem brengen van vaste strorijke mest eerder opengesteld. Dit geldt alleen voor vaste mest waarin zichtbaar een substantiële hoeveelheid stro aanwezig is. De maatregel is bedoeld om op minder draagkrachtige gronden op tijd te kunnen beginnen met het op de bodem brengen van vaste mest afkomstig van huisvestingssystemen waarin stro wordt gebruikt om daarop landbouwhuisdieren te houden. Hierdoor is de kans ook kleiner dat in april, mei of juni bij het weiden van de dieren of de oogst van het gras stroresten in het gras aanwezig zijn.*
Toelichting artikel 4.1187, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *Artikel 4.1187 regelt een verbod voor het op of in de bodem brengen van vast mest in een bepaalde periode. Het tweede lid van dat artikel voorziet in een aantal uitzonderingen daarop, waardoor het in die gevallen wel is toegestaan om vaste mest op of in de bodem te brengen. Met dit wijzigingsonderdeel wordt een uitzondering toegevoegd. Het betreft de uitzondering om op grasland en bouwland dat ligt op zandgronden of lössgronden in de maand januari vaste strorijke mest op of in de bodem te mogen brengen.*

3 Extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het op of in de bodem brengen van vaste mest bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de periode om vaste mest op of in de bodem te brengen wordt gewijzigd.
Toelichting artikel 4.1187, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Artikel 19.0 van de wet biedt de grondslag om in algemene regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de wet onderwerpen aan te wijzen waarvoor het daarbij aangewezen bevoegd gezag bij besluit kan bepalen dat een in die algemene regels genoemde bijzondere omstandigheid zich voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels gelden in verband met die bijzondere omstandigheid. De regels in het besluit kunnen afwijken van de algemene regels.*
In het derde lid wordt die bijzondere omstandigheid gevormd door extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak, die rechtvaardigen dat vaste mest regionaal ook in een gewijzigde periode op of in de bodem wordt gebracht. Hiervan kan vooral sprake zijn als landbouwers in een bepaalde regio door extreme weersomstandigheden niet of redelijkerwijs niet in staat zijn geweest de vaste mest binnen de regulier toegelaten periode toe te dienen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij aanhoudende regenval in de maanden juli en augustus. Met het oog hierop voorziet het derde lid in de mogelijkheid om de periode, bedoeld in het eerste lid, te wijzigen als daarvoor een landbouwkundige noodzaak bestaat. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bepaalt (in lijn met artikel 19.0 van de wet) op welke locaties en voor welke periode deze wijziging geldt. Artikel 19.0 van de wet laat het aan het bevoegd gezag over om te bepalen welke regels in de gegeven omstandigheden het meest passend zijn. Dat kunnen dus ook andere regels zijn dan een wijziging van de periode.

Artikel 4.1188 (bodem: perioden voor drijfmest)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt drijfmest van 1 augustus tot en met 15 maart niet op of in de bodem gebracht.
Toelichting artikel 4.1188, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de periode waarin het niet is toegestaan drijfmest op of in de bodem te brengen. Het doel is zoveel mogelijk tegen te gaan dat minerale stikstof in drijfmest het grondwater of een oppervlaktewaterlichaam door uitspoeling of afspoeling belast.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van drijfmest op:
- a grasland, in de periode van 16 februari tot en met 15 maart en in de periode van 1 augustus tot en met 31 augustus;
- b bouwland, in de periode van 1 augustus tot en met 15 september als hierop:
  - 1° uiterlijk op 15 september winterkoolzaad voor zaadwinning in het volgende kalenderjaar wordt gezaaid;
  - 2° uiterlijk op 15 september een groenbemester wordt ingezaaid of geplant die niet eerder dan acht weken na de datum van inzaaien of planten wordt vernietigd; of

3° in het aansluitende najaar bloembollen worden geplant; of

c bouwland, in de periode van 16 februari tot en met 15 maart, als hierop in hetzelfde kalenderjaar een bij ministeriële regeling als vroege teelt aangewezen gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot.

Toelichting artikel 4.1188, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling regelt dat het eerste lid niet van toepassing is in een aantal omstandigheden en tijdens een aantal periodes, waarin het risico op verontreiniging van de bodem door een gift van drijfmest beperkt is en de landbouwkundige noodzaak zo'n gift rechtvaardigt. Zo is het eerste lid niet van toepassing op bouwland in de periode van 1 augustus tot en met 15 september als hierop uiterlijk op 15 september een groenbemester wordt ingezaaid of geplant die niet eerder dan acht weken na de datum van inzaaien of planten wordt vernietigd. In bijlage A bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet zijn de groenbemesters als overkoepelende term gebruikt voor gewassen die in de praktijk als groenbemesters worden geteeld; ze zijn niet specifiek benoemd. Wel is er, vanwege de maximale mestgift op groenbemesters, onderscheid gemaakt in vlinderbloemige en niet-vlinderbloemige gewassen. De reden is dat vlinderbloemigen zelf stikstof uit de lucht in de bodem vastleggen.*

3 Extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het op of in de bodem brengen van drijfmest bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de periode om drijfmest op of in de bodem te brengen wordt gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1188, derde (vml. vijfde) lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Artikel 19.0 van de wet biedt de grondslag om in algemene regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de wet onderwerpen aan te wijzen waarvoor het daarbij aangewezen bevoegd gezag bij besluit kan bepalen dat een in die algemene regels genoemde bijzondere omstandigheid zich voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels gelden in verband met die bijzondere omstandigheid. De regels in het besluit kunnen afwijken van de algemene regels.*

In het derde lid wordt die bijzondere omstandigheid gevormd door extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak, die rechtvaardigen dat drijfmest regionaal ook in een gewijzigde periode op of in de bodem wordt gebracht. Hiervan kan vooral sprake zijn als landbouwers in een bepaalde regio door extreme weersomstandigheden niet of redelijkerwijs niet in staat zijn geweest de vaste mest binnen de regulier toegelaten periode toe te dienen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij aanhoudende regenval in de maanden juli en augustus. Met het oog hierop voorziet het derde lid in de mogelijkheid om de periode, bedoeld in het eerste lid, te wijzigen als daarvoor een landbouwkundige noodzaak bestaat. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bepaalt (in lijn met artikel 19.0 van de wet) op welke locaties en voor welke periode deze wijziging geldt. Artikel 19.0 van de wet laat het aan het bevoegd gezag over om te bepalen welke regels in de gegeven omstandigheden het meest passend zijn. Dat kunnen dus ook andere regels zijn dan een wijziging van de periode.

Toelichting artikel 4.1188 en artikel 4.1207 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *Met deze wijzigingsonderdelen wordt een aantal onderdelen in artikel 4.1188 (drijfmest) en artikel 4.1207 (vloeibaar zuiveringsslib) aangepast. Ten eerste zijn de uitrijdperiodes in artikel 4.1188, eerste lid (drijfmest), en artikel 4.1207, eerste lid (vloeibaar zuiveringsslib), verkort met één maand. Dit betekent dat niet eerder dan 16 maart drijfmest en zuiveringsslib op of in de bodem mag worden gebracht.*

Het tweede lid van beide artikelen bevat uitzonderingen op die verkorting van de uitrijdperiode. De uitzondering voor grasland (artikel 4.1188, tweede lid, onderdeel a, respectievelijk 4.1207, tweede lid, onderdeel a) is aangepast, zodat het voor grasland mogelijk blijft om in de periode van 16 februari tot en met 15 maart drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib op of in de bodem te brengen. De reden hiervoor is dat onder grasland minder uitspoeling plaatsvindt, omdat het gras eerder stikstof opneemt.

Voor bouwland is ook een uitzondering toegevoegd. In de periode van 16 februari tot en met 15 maart blijft het mogelijk om op bouwland drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib op of in de bodem te brengen, indien er wel een gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot dat is opgenomen in de gewaslijst vroege teelten in de Omgevingsregeling. De gewassen op deze lijst zijn namelijk gewassen die jaarlijks eerder dan 16 maart bemesting nodig hebben.

Tot slot regelen wijzigingsonderdelen C en G het vervallen van de leden drie en vier van de artikelen 4.1188 en 4.1207 van het Bal. Dit betreft een informatieverplichting voor de teelt van maïs. Dit gebeurt omdat de eerste datum waarop drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib mag worden uitgereden generiek verschuift naar 16 maart. Hierdoor hoeft niet langer op 15 februari inzichtelijk te zijn op welke percelen wel en geen maïs geteeld zal worden.

Artikel 4.1188a (gegevens en bescheiden: eerdere bemesting van vroege teelten)

Jaarlijks worden uiterlijk de dag voorafgaand aan het gebruik van drijfmest in de periode van 16 februari tot en met 15 maart aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt als in dat kalenderjaar een bij ministeriële regeling als vroege teelt aangewezen gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot:

a de begrenzing van de locatie waarop het gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot; en

b welk gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot.

Toelichting artikel 4.1188a en artikel 4.1207a (beide geheel vervangen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *Met het oog op de handhaving is in de artikelen 4.1188a (drijfmest) en 4.1207a (vloeibaar zuiveringsslib) opgenomen dat degene die de activiteit verricht uiterlijk 14 maart van het relevante kalenderjaar bij het bevoegd gezag moet aangeven op welke locatie welke gewassen als vroege teelten zullen worden gezaaid, geplant of gepoot.*

Artikel 4.1188b (elektronisch formulier en ondertekening)

1 De gegevens en bescheiden worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beschikbaar worden gesteld.

2 Gegevens en bescheiden die zijn verstrekt via het elektronisch formulier gelden als ondertekend.

Artikel 4.1189 (bodem: perioden voor stikstofkunstmest)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt van 16 september tot en met 31 januari geen stikstofkunstmest op of in de bodem van bouwland of grasland gebracht.

Toelichting artikel 4.1189, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Volgens dit lid is het niet toegestaan om tijdens de maanden in het najaar en de winter stikstofkunstmest op of in de bodem te brengen. Het doel van deze bepaling is om uitspoeling van stikstof zoveel mogelijk tegen te gaan.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op bouwland waarop:
- a vollegrondsgroente wordt geteeld;
- b alleen fruit wordt geteeld en waarop ureum wordt gebruikt;
- c alleen fruit wordt geteeld, in de periode van 16 september tot en met 15 oktober;
- d voor een tweede of latere zaadoogst in het volgende kalenderjaar winterkoolzaad of de graszaadgewassen rietzwenkgras, roodzwenkgras of veldbeemdgras worden geteeld, in de periode van 16 september tot en met 15 oktober; of
- e hyacinten of tulpen worden geteeld, in de periode van 16 januari tot en met 31 januari.

Toelichting artikel 4.1189, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit lid wordt een aantal uitzonderingen gemaakt op het verbod in het eerste lid met het oog op het landbouwkundige belang. Het tweede lid, onder e, heeft betrekking op de teelt van hyacinten en tulpen. Om van de teelt hiervan te kunnen spreken zullen deze gelijkmatig op het bouwland moeten zijn verdeeld.*

Artikel 4.1190 (bodem: meststoffen op hellingen bij geulenerosie)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest niet op of in de bodem gebracht op gronden met een hellingspercentage van ten minste 7% als deze zijn aangetast door de versnelde afvoer van bodemmateriaal door afstromend water en daarbij geulen van meer dan 30 cm diepte zijn ontstaan.

Toelichting artikel 4.1190 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het is niet toegestaan dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest op of in de bodem te brengen op gronden met een hellingspercentage van 7 of meer die zijn aangetast door geulenerosie. Dit is de meest ernstige vorm van bodemerosie in Nederland, waarbij zich geulen van ten minste 30 centimeter diepte hebben gevormd. Het doel van dit artikel is om afspoeling naar lager gelegen gronden of een oppervlaktewaterlichaam of uitspoeling naar grondwater te voorkomen. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

Artikel 4.1191 (bodem: meststoffen op hellingen niet-beteelde gronden)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest niet op of in de bodem gebracht op niet-beteelde gronden met een hellingspercentage van ten minste 7%.

Toelichting artikel 4.1191, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest is niet toegestaan op niet-beteelde gronden met een hellingspercentage van ten minste 7%, ook zonder dat sprake is van geulenerosie. Als op deze bodem geen gewas is ingezaaid of gepoot, bestaat er grote kans op afspoeling van de genoemde meststoffen met het bodemmateriaal naar lager gelegen gronden. Van niet-beteelde gronden is sprake als niet kan worden waargenomen dat deze met een gewas is bedekt. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van dierlijke meststoffen op niet-beteelde gronden met een hellingspercentage tussen de 7% en 18%, als deze gronden uiterlijk acht dagen na het op of in de bodem brengen hiervan zijn ingezaaid:
- a met een ander gewas dan mais, aardappelen of bieten; of
- b met mais, aardappelen of bieten:
  - 1° op percelen of delen daarvan met een aaneengesloten lengte van ten hoogste 300 m die aan beide einden over de volle breedte door een duidelijk waarneembare kavelgrens zijn afgebakend; of
  - 2° op percelen of delen daarvan die over de volle breedte worden begrensd door gronden die zijn beteeld met een ander gewas dan mais, aardappelen of bieten over een aaneengesloten lengte van ten minste 100 m.

Toelichting artikel 4.1191, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In de praktijk worden dierlijke meststoffen vrijwel altijd vóór het inzaaien of poten van een gewas op of in de bodem gebracht. Feitelijk vindt het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen dus altijd plaats op niet-beteelde gronden. Om te voorkomen dat het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen op hellingen met een percentage van meer dan 7% tot 18% niet meer mogelijk zou zijn, bepaalt het tweede lid dat het eerste lid niet geldt als uiterlijk acht dagen na het bemesten een gewas wordt ingezaaid of gepoot. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen mais, aardappelen en bieten enerzijds en overige gewassen anderzijds.*

Mais, aardappelen en bieten zijn sterk erosiebevorderende gewassen. Daarom is voor grond met een hellingspercentage van 7% tot 18% waarop mais, aardappelen of bieten worden geteeld het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen vóór het inzaaien of poten van deze gewassen alleen toegestaan als die percelen een bepaalde maximumlengte hebben en door een duidelijk zichtbare kavelgrens zijn afgebakend of over de volle breedte worden begrensd door gronden waarop een ander gewas wordt geteeld dan mais, aardappelen of bieten. Een duidelijk waarneembare kavelgrens is bijvoorbeeld een weg, een heg of een houtwal. Als de gronden worden begrensd door gronden waarop andere gewassen dan mais, aardappelen of bieten worden geteeld, moet de met die gewassen beteelde gronden een lengte hebben van ten minste honderd meter. Zo wordt erosie voorkomen.

3 Voor de toepassing van het tweede lid wordt verstaan onder:
   a lengte van een perceel of deel daarvan: zijde van een perceel of zijde van een deel van een perceel die de grootste hoek vormt met de hoofdrichting van de hoogtelijnen;
   b breedte van een perceel of deel daarvan: zijde van een perceel of zijde van een deel van een perceel die de kleinste hoek vormt met de hoofdrichting van de hoogtelijnen.

Toelichting artikel 4.1191 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met dit onderdeel wordt een lid toegevoegd aan artikel 4.1191 Bal. Zoals in het algemene deel van de toelichting is toegelicht, ziet deze bepaling op het op of in de bodem brengen van meststoffen (behalve zuiveringsslib) op steile hellingen. Met deze wijziging is aan artikel 4.1191 toegevoegd wat in het kader van dat artikel als lengte en als breedte van het perceel wordt gezien.*

Artikel 4.1192 (bodem: meststoffen op hellingen bouwland)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem worden op bouwland met een hellingspercentage van ten minste 18% geen dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen of stikstofkunstmest gebracht.

Toelichting artikel 4.1192 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Volgens dit artikel is het niet toegestaan dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest op bouwland met een hellingspercentage van meer dan 18% te brengen. Op bouwland worden andere gewassen dan gras geteeld (zie ook de begripsomschrijving in bijlage I). Bouwland op hellingen is gevoeliger voor afspoeling dan grasland. Het doel van dit artikel is afspoeling van de meststoffen naar lager gelegen gronden of op een oppervlaktewaterlichaam te voorkomen. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

Artikel 4.1193 (bodem: telen van mais op zandgronden of lössgronden)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem wordt na de teelt van mais op zandgronden of lössgronden:
   a direct aansluitend, en uiterlijk op 1 oktober gras, winterrogge, bladkool, bladrammenas, wintertarwe, wintergerst, triticale of Japanse haver geteeld; of
   b uiterlijk op 31 oktober spelt, triticale, wintergerst, winterrogge of wintertarwe als hoofdteelt in het volgende jaar geteeld.

Toelichting artikel 4.1193, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel stelt regels aan het telen van gewassen na mais op zandgronden en lössgronden. Mais is een stikstofbehoeftig gewas. Om te voorkomen dat er stikstof die niet door de mais wordt opgenomen uitspoelt naar grondwater of een oppervlaktewaterlichaam, is het op zandgronden en lössgronden verplicht om na mais een vanggewas te telen.*
De term vanggewas wordt gebruikt voor een groenbemester die in staat is om in de nazomer nog een redelijke hoeveelheid stikstof (nitraat) uit de bodem te benutten en is bedoeld om te telen na een hoofdgewas dat relatief veel stikstof (nitraat) in de bodem achterlaat. Op een vanggewas is daarom, in tegenstelling tot groenbemesters (zie artikel 4.1188 van het Besluit activiteiten leefomgeving) geen bemesting toegestaan. Omdat een vanggewas veel stikstof uit de bodem moet kunnen opnemen, is in het artikel bepaald welke gewassen als vanggewas zijn toegestaan.
De regels in het eerste lid zijn gericht op de teelt van snijmais; in het volgende lid gaat het vooral om de andere teelten van mais zoals corn cob mix (CCM), korrelmais en maiskolvensilage (MKS). De algemene regel is dat uiterlijk op 1 oktober een in dit artikel aangewezen vanggewas wordt geteeld. Dat kan door onderzaai gelijktijdig met of enkele weken na het inzaaien van snijmais of door inzaai op uiterlijk 1 oktober. Het is toegestaan om een mengsel in te zaaien of te planten. Dat mengsel moet dan wel voor minstens twee derde deel bestaan uit een van de aangewezen gewassen en moet in ieder geval zichtbaar zijn op de bodem.

2 Het eerste lid, onder a, is niet van toepassing als uiterlijk op 31 oktober spelt, triticale, wintergerst, winterrogge of wintertarwe wordt geteeld:
   a direct aansluitend op de teelt van mais dat biologisch is geteeld overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens de bioverordening; of
   b direct aansluitend op de teelt van mais, niet zijnde snijmais.

Toelichting artikel 4.1193, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor biologische geteelde mais en voor op gangbare wijze geteelde suikermais, corn cob mix, korrelmais en maiskolvensilage geldt dat het vanggewas uiterlijk op 31 oktober moet zijn ingezaaid of gepoot, omdat het voor deze typen mais niet altijd mogelijk is om voor 1 oktober te oogsten of onderzaai te plegen. Ook is de mogelijkheid opgenomen om na de teelt van mais, en uiterlijk op 31 oktober, een gewas te telen dat dient als hoofdteelt in het volgende kalenderjaar. Deze hoofdteelt wordt dan in het volgende jaar geoogst.*

3 Het gewas dat na mais wordt geteeld, wordt niet voor 1 februari van het volgende kalenderjaar vernietigd.

Toelichting artikel 4.1193, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid verbiedt de vernietiging van het vanggewas tot 1 februari van het daaropvolgende jaar. Dit is om ervoor te zorgen dat het vanggewas ook daadwerkelijk de kans krijgt om de stikstof uit de bodem op te nemen en tegelijk om te voorkomen dat bij vroegtijdige vernietiging stikstof uit het vernietigde vanggewas uitspoelt.*

4 Bijzondere weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het telen van gewassen na de teelt van maïs bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de uiterlijke datum, genoemd in het eerste lid, onderdeel a, wordt gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1193 en artikel 4.1211 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-309 *In de eerste plaats is het eerste lid gewijzigd van de artikelen 4.1193 en 4.1211 van het Bal. In het eerste lid is opgenomen dat aansluitend op de teelt van maïs op zandgronden of lössgronden uiterlijk op 1 oktober of in sommige gevallen uiterlijk op 31 oktober bepaalde gewassen moeten worden geteeld. Vanuit de praktijk is gebleken dat deze formulering vragen oproept omdat de bepaling inhoudelijk niet meer overeen komt met de bepaling zoals die was opgenomen in artikel 8a, eerste en tweede lid, van het Besluit gebruik meststoffen. Een inhoudelijke wijziging ten opzichte van het Besluit gebruik meststoffen is echter niet beoogd. De bepaling is daarom aangepast en komt nu inhoudelijk weer overeen met de bepaling in het Besluit gebruik meststoffen. Daarmee sluit de tekst ook weer aan bij het Zesde Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn waarin deze maatregel is opgenomen. Met de wijziging van het eerst en tweede lid van de artikel 4.1193 en 4.1211 van het Bal is geprobeerd de onduidelijkheid weg te nemen.*
Daarnaast is voorzien in de toevoeging van een nieuw vierde lid aan de artikelen 4.1193 en 4.1211. Dit lid voorziet in de behoefte om in bijzondere omstandigheden af te kunnen wijken van de als datum waarop uiterlijk met de teelt van het gewas moet zijn aangevangen. Op grond van het bepaalde in artikel 19.0 van de Omgevingswet kunnen in het Bal onderwerpen worden aangewezen waarvoor het daarbij aangewezen bestuursorgaan bij besluit kan bepalen dat zich een in die regel aangegeven bijzondere omstandigheid in de fysieke leefomgeving voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels in verband met de bijzondere omstandigheid op een bepaalde locatie of voor een bepaalde periode gelden. Bij het besluit kan ook worden afgeweken van regels in het Bal. In het nieuwe vierde lid van de artikelen 4.1193 en 4.1211 zijn bijzonder weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak aangewezen als bijzondere omstandigheden als hiervoor bedoeld. Gedacht kan worden aan situaties waarbij er sprake is van een zeer nat voorjaar waardoor de maïs enkele weken later ingezaaid kan worden dan gebruikelijk en waardoor een groot deel van de maïs niet voor 1 oktober is afgerijpt. De commissie van wijzen die wordt genoemd in het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn wordt in de praktijk vormgegeven door een expertgroep «vanggewas na maïs». Deze expertgroep bestaat uit wetenschappers en landbouwsectorpartijen en wordt voorafgaand aan de verplichte inzaaidatum van uiterlijk 1 oktober geconsulteerd. De expertgroep adviseert de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselzekerheid over een eventueel noodzakelijke verschuiving van de verplichte datum, gelet op weersomstandigheden gedurende het groeiseizoen en landbouwkundige noodzaak. Op basis van dit advies kan de minister besluiten de datum van 1 oktober te wijzigen naar een later moment. Net als onder de Wet Bodembescherming wordt het besluit overigens niet genomen als het belang van de bescherming van de bodem zich daartegen verzet. Het besluit mag, gelet op artikel 4.1193, eerste lid, immers niet in strijd zijn met het daar genoemde oogmerk.
De Minister van Landbouw, Visserij Voedselzekerheid en Natuur is in het nieuwe vierde lid aangewezen als bestuursorgaan dat bedoeld besluit mag nemen. In dat besluit kan de minister een afwijkende datum aangeven waarop met de teelt van het vanggewas moet zijn aangevangen en kan de minister aangeven voor welke gebieden van Nederland het besluit geldt.
Anders dan onder de Wet bodembescherming is niet uitdrukkelijk voorgeschreven dat het besluit moet worden genomen in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Het opnemen van afstemmingsverplichtingen in afzonderlijke artikelen is niet in lijn met de uitgangspunten van de Omgevingswet (vertrouwen tussen overheden). Dat neemt niet weg dat afstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over het te nemen besluit wel noodzakelijk is. De verplichting tot afstemming van het besluit met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat volgt uit artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet. In de toelichting op dat wetsartikel is aangegeven dat deze algemene bepaling de noodzaak om elders in de wet of op de wet gebaseerde uitvoeringsregelingen uitgebreide afstemmingsbepalingen op te nemen voorkomt (Kamerstukken II, 2013–2014, 33 962, nr. 3, p. 397).

Artikel 4.1194 (bodem: informeren na telen mais van ander gewas)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, wordt uiterlijk op 1 oktober geïnformeerd als een gewas als bedoeld in artikel 4.1193, eerste lid, onder b, of tweede lid, wordt geteeld.

Toelichting artikel 4.1194 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als na de teelt van mais en uiterlijk op 31 oktober een gewas wordt geteeld dat dient als hoofdteelt (artikel 4.1193, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving), moet de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierover uiterlijk 1 oktober van het desbetreffende jaar worden geïnformeerd. Dit is om bij inspectie van het perceel tijdens de maand oktober te kunnen beoordelen of aan de eisen wordt voldaan.*

Artikel 4.1194a (bodem: telen van rustgewassen)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem worden dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen en stikstofkunstmest uitsluitend op of in de bodem gebracht als op landbouwgrond op zandgronden of lössgronden per aaneengesloten periode van vier kalenderjaren, gerekend vanaf 1 januari 2023, ten minste in één kalenderjaar en uiterlijk in het vierde kalenderjaar, op de desbetreffende grond één van de bij ministeriële regeling als rustgewas aangewezen gewassen wordt geteeld.

2 Het eerste lid is niet van toepassing:
   a voor de teelt van gewassen die meer dan vier jaar onafgebroken op een perceel staan; en

b voor de teelt van gewassen overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens de bioverordening.

Toelichting artikel 4.1194a en artikel 4.1212a (beide nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *In de nieuwe artikelen 4.1194a en 4.1212a is geregeld dat op landbouwgrond gelegen op zand- en lössgrond elke vier jaar ten minste in één kalenderjaar en uiterlijk in het vierde kalenderjaar een rustgewas wordt geteeld. Een lijst met in aanmerking komende rustgewassen wordt hiertoe opgenomen in de Omgevingsregeling. Degene die de activiteit verricht is verantwoordelijk dat deze rotatie plaatsvindt. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit. Dit volgt uit artikel 2.10 van het Bal. In het geval er sprake is van wisselende landbouwers van de grond, rust dus op de landbouwer die in het vierde kalenderjaar landbouwactiviteiten verricht de verplichting om een rustgewas te telen, als dat in een eerder kalenderjaar van die vierjaarsperiode nog niet is gebeurd. RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) stelt een systeem beschikbaar waarmee inzichtelijk wordt gemaakt welke gewassen in het verleden zijn geteeld. Zo weten opvolgende landbouwers of zij een keuze hebben om een rustgewas te telen of dat zij verplicht zijn om een rustgewas te telen. Langjarige teelten staan langer op het land dan de maximale rotatiecyclus voor de rustgewassen, en worden daarom gedurende de teelt uitgezonderd van deze verplichting. Ook gewassen die op biologische wijze worden geteeld zijn uitgezonderd van de verplichting tot de teelt van een rustgewas per periode van vier jaar. De reden hiervoor is dat het in de biologische teelt, met het oog op de bodemkwaliteit, staande praktijk is om tot goede rotatie van gewassen te komen.*

Artikel 4.1195 (bodem: meststoffen op natuurgronden)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem worden op natuurgronden alleen dierlijke meststoffen en compost op of in de bodem gebracht.

Toelichting artikel 4.1195, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Op natuurgronden worden alleen dierlijke meststoffen en compost op of in de bodem gebracht. Uiteraard geldt dit ook voor mengsels van deze meststoffen. De hoeveelheid fosfaat in die meststoffen die op of in de bodem van natuurgronden worden gebracht is begrensd. De gebruikte hoeveelheid fosfaat staat gelijk aan de hoeveelheid fosfaat in de op de bodem gebrachte hoeveelheid mest, zowel tijdens de begrazing van de gronden als door de aangevoerde dierlijke meststoffen. Als ook compost of mengsels op of in de bodem worden gebracht, mag de totale hoeveelheid fosfaat in de dierlijke meststoffen en compost de 20 kilogram niet overschrijden.*

2 Het totaal van de gebruikte hoeveelheid dierlijke meststoffen en compost bedraagt ten hoogste 20 kg/ha/j fosfaat.

3 Als het gaat om grasland, is het totaal van de gebruikte hoeveelheid dierlijke meststoffen en compost niet groter is dan 70 kg/ha/j fosfaat en 170 kg/ha/j stikstof.

Toelichting artikel 4.1195, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor grasland is een aparte bepaling opgenomen. Hierop mag maximaal 70 kilogram fosfaat per hectare per jaar worden gebruikt en maximaal 170 kilogram stikstof per hectare per jaar. Deze norm is gebaseerd op de mestproductie uit beweiding of de bemestingsbehoefte bij ruwvoerwinning van het desbetreffende grasland. De daarmee samenhangende gift van meststoffen is verantwoord uit het oogpunt van milieudoelen en uit het oogpunt van weidevogelbeheer.*

4 Bij het bepalen van de gebruikte hoeveelheid compost wordt 50% van de hoeveelheid fosfaat in compost met een maximum van 3,5 kg fosfaat per 1.000 kg droge stof niet in aanmerking genomen.

Toelichting artikel 4.1195, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het bepalen van de hoeveelheid compost, bedoeld in het tweede lid, gelden voor compost bijzondere regels voor het bepalen van de hoeveelheid fosfaat in deze meststoffen. Compost bestaat uit twee componenten, namelijk organische afvalstoffen en bodembestanddelen, zoals zand of klei. De organische component is een meststof die onder meer fosfaat bevat. De fosfaatverbindingen in de organische component tellen mee voor het bepalen van de hoeveelheid fosfaat. Ook de bodembestanddelen van compost bevatten fosfaat. De hoeveelheid fosfaat in het bodembestanddeel moet in principe buiten beschouwing blijven bij het bepalen van de hoeveelheid fosfaat, want door dit toe te voegen aan de bodem neemt het totale fosfaatgehalte van de bodem niet toe. Gelet op specifieke bodem verbeterende eigenschappen van compost, de plantaardige oorsprong van de organische component en het nuttig hergebruik van afvalstoffen wordt 50 procent van de hoeveelheid fosfaat in compost buiten beschouwing gelaten, met een maximum van 3,5 kilogram fosfaat per 1.000 kilogram droge stof. Hierbij is aangesloten op de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.*

Artikel 4.1196 (bodem: meststoffen bij beheer natuurgronden)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem is artikel 4.1195, tweede en derde lid, niet van toepassing op het brengen van dierlijke meststoffen of compost op gronden waarvoor beheer gericht op het in stand houden van natuurwaarden voor gebieden als bedoeld in artikel 2.44 van de wet is vastgesteld, ter uitvoering van een voorwaarde die is verbonden aan een verleende subsidie op grond van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies of Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit met dat beheer heeft ingestemd, en aan het beheer beperkingen zijn verbonden over de te gebruiken hoeveelheid dierlijke meststoffen of compost, uitgedrukt in kilogram stikstof en fosfaat per hectare per jaar.

Toelichting artikel 4.1196, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikelen 4.1184, derde lid, en 4.1196, eerste lid, waren nog verwijzingen opgenomen naar het beheer van natuurwaarden als bedoeld in de Wet natuurbescherming. Deze verwijzingen worden vervangen door verwijzingen naar «het beheer van gebieden als bedoeld in artikel 2.44 van de wet». De gebieden, genoemd in artikel 2.44 van de wet, zijn alle natuurgebieden die ook onder de Wet natuurbescherming een bijzondere status hadden.*

Toelichting artikel 4.1196, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dierlijke meststoffen en compost mogen normaliter alleen op natuurgronden op of in de bodem worden gebracht als aan het tweede of derde lid van artikel 4.1195 is voldaan. Deze leden zijn echter niet van toepassing als op het terrein een beheer wordt gevoerd en aan het beheer beperkingen zijn verbonden aan de op of in de bodem te brengen hoeveelheid dierlijke meststoffen of compost. Voorwaarde is wel dat het op of in de bodem brengen in overeenstemming is met dat beheer. Het gaat om beheer in het kader van de Wet natuurbescherming in samenhang met de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies of beheer dat tot stand is gekomen met instemming van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.*
Toelichting artikel 4.1184, derde lid en 4.1196, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-287 *Deze wijziging corrigeert een onjuiste formulering (twee keer «is vastgesteld») van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.*

2 Op overeenkomsten over aan het beheer van natuurgronden verbonden beperkingen voor de hoeveelheid op of in de bodem te brengen dierlijke meststoffen die zijn gesloten voor 1 januari 2020 en die na die datum niet zijn gewijzigd of verlengd, blijven die beperkingen voor de toepassing van dit artikel gelden.
Toelichting artikel 4.1196, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De aan het beheer van natuurgronden verbonden beperkingen moeten vanaf 1 januari 2020 worden uitgedrukt in kilogrammen stikstof en fosfaat. Met het oog op regeldruk is het niet wenselijk dat beheerscontracten moeten worden herzien als gevolg van deze aanpassing. Daarom bevat dit lid een overgangsbepaling. Beheerscontracten die zijn afgesloten voor 1 januari 2020 behoeven pas bij wijziging of verlenging aan het voorschrift te voldoen dat de hoeveelheid dierlijke meststoffen die op of in de bodem worden gebracht worden uitgedrukt in kilogrammen stikstof en fosfaat per hectare per jaar.*

Artikel 4.1197 (bodem: meststoffen overige gronden)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem worden op overige gronden alleen de volgende meststoffen op of in de bodem gebracht:
   a dierlijke meststoffen;
   b herwonnen fosfaten;
   c compost;
   d overige organische meststoffen die alleen zijn geproduceerd uit materialen van plantaardige herkomst; of
   e anorganische meststoffen.
Toelichting artikel 4.1197, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Op overige gronden worden alleen dierlijke meststoffen, herwonnen fosfaten, compost, overige organische meststoffen of anorganische meststoffen op of in de bodem gebracht. Uiteraard geldt dit ook voor mengsels van deze meststoffen. De hoeveelheid fosfaat die op of in de bodem van overige gronden mag worden gebracht is begrensd. De gebruikte hoeveelheid fosfaat staat gelijk aan de hoeveelheid fosfaat in de op de bodem gebrachte hoeveelheid mest, zowel tijdens de begrazing van de gronden als door de aangevoerde meststoffen. In het geval via maatwerkvoorschriften het op of in de bodem brengen van andere meststoffen wordt toegestaan is het ongewenst dat van de normen in dit lid wordt afgeweken in verband met de door Brussel verleende derogatie op grond van de nitraatrichtlijn (zie ook paragraaf 12.5 van het algemeen deel van de toelichting). De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zal in het maatwerkvoorschrift bepalen dat de fosfaatnorm van 20 kilogram per hectare per jaar ook in die gevallen niet mag worden overschreden.*

2 Het totaal van de hoeveelheid meststoffen, bedoeld in het eerste lid, bedraagt ten hoogste 20 kg/ha/j fosfaat.

3 Als het gaat om grasland, is het totaal van de hoeveelheid meststoffen die op of in de bodem wordt gebracht, niet groter dan 90 kg/ha/j fosfaat en 170 kg/ha/j stikstof.
Toelichting artikel 4.1197, derde en vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De gebruiksnorm voor grasland en bouwland is gedifferentieerd, omdat de fosfaatbehoefte op grasland hoger is dan op bouwland. Voor grasland op overige gronden bedraagt de maximale hoeveelheid meststoffen, bedoeld in het eerste lid, die op of in de bodem kan worden gebracht 90 kilogram fosfaat per hectare per jaar en 170 kilogram stikstof per hectare per jaar. Voor bouwland op overige gronden bedraagt de maximale hoeveelheid meststoffen, bedoeld in het eerste lid, die in de bodem kan worden gebracht 60 kilogram fosfaat per hectare per jaar en 170 kilogram stikstof per hectare per jaar. In de praktijk betreft het hier voornamelijk gronden van hobbyboeren. Net als landbouwbedrijven hebben deze hobbyboeren ruimte nodig voor bemesting. De algemene norm van 20 kilogram fosfaat per hectare als opgenomen in het tweede lid is voor deze doelgroep veel te laag. De normen in het derde en vierde lid zijn uit het oogpunt van gewasbehoefte van deze teelten en uit het oogpunt van milieubelasting verantwoord. Hogere normen zijn voor deze teelten over het algemeen niet nodig, maar ook niet wenselijk, omdat anders voor meststoffen zou worden afgeweken van het algemene regime zoals dat op grond van de nitraatrichtlijn voor landbouwbedrijven geldt.*

4 Als het gaat om bouwland, is het totaal van de hoeveelheid meststoffen die op of in de bodem wordt gebracht niet groter dan 60 kg/ha/j fosfaat en 170 kg/ha/j stikstof.

5 Bij het bepalen van de gebruikte hoeveelheid compost wordt 50% van de hoeveelheid fosfaat in compost met een maximum van 3,5 kg fosfaat per 1.000 kg droge stof niet in aanmerking genomen.

Toelichting artikel 4.1197, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het bepalen van de hoeveelheid meststoffen gelden voor compost bijzondere regels voor het bepalen van de hoeveelheid fosfaat. Compost bestaat uit twee componenten, namelijk organische afvalstoffen en bodembestanddelen, zoals zand of klei. De organische component is een meststof die onder meer fosfaat bevat. De fosfaatverbindingen in de organische component tellen mee voor het bepalen van de hoeveelheid fosfaat. Ook de bodembestanddelen van compost bevatten echter fosfaat. De hoeveelheid fosfaat in het bodembestanddeel moet in principe buiten beschouwing blijven bij het bepalen van de hoeveelheid fosfaat, want door dit toe te voegen aan de bodem neemt het totale fosfaatgehalte van de bodem niet toe. Gelet op specifieke bodem verbeterende eigenschappen van compost, de plantaardige oorsprong van de organische component en het nuttige hergebruik van afvalstoffen wordt 50 procent van de hoeveelheid fosfaat in compost buiten beschouwing gelaten, met een maximum van 3,5 kilogram fosfaat per 1.000 kilogram droge stof. Hierbij is aangesloten op de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.*

Artikel 4.1198 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de gebruiksnormen in deze paragraaf niet versoepeld.

2 Artikel 4.1199c wordt tot en met 31 december 2025 niet met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift versoepeld.

Toelichting artikel 4.1198 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van maatwerk voor het versoepelen van de gebruiksnormen is niet toegestaan. Dit hangt direct samen met de nitraatrichtlijn; een versoepeling van de gebruiksnormen voor de totale hoeveelheid meststoffen als bedoeld in de artikelen 4.1195 en 4.1197 van het Besluit activiteiten leefomgeving zou hiermee in strijd zijn. Een maatwerkregel die een gebruiksnorm voor een bepaald gebied zou versoepelen zou via de bodem een risico van overschrijding van de omgevingswaarden voor het grondwater en het oppervlaktewater kunnen betekenen. Om die reden wordt die mogelijkheid met dit artikel uitgesloten.*

Toelichting artikel 4.1198 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een wetstechnische wijziging ter harmonisering van alle artikelen waarin sprake is van afbakening van de mogelijkheid van maatwerk. Het oogmerk van de regel (waaronder «bodem») is namelijk voor zover relevant al genoemd bij de artikelen waar bij de afbakening naar wordt verwezen.*

Toelichting artikel 4.1198 en artikelen 4.1213a en 4.1213b (beide nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *Artikel 4, vijfde lid, van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn schrijft het aanhouden van bufferstroken dwingend voor en biedt geen ruimte om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de bepalingen dienaangaande te versoepelen. Daarom is tot en met 31 december 2025 de mogelijkheid uitgesloten om met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de regels met betrekking tot het op of in de bodem brengen van meststoffen of zuiverslib in bufferstroken te versoepelen.*

Artikel 4.1199 (lucht: emissiearm op of in de bodem brengen meststoffen)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht wordt bij het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen voldaan aan het BBT-document emissiearm aanwenden.

Toelichting artikel 4.1199, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dierlijke meststoffen worden emissiearm op of in de bodem gebracht. Onder het emissiearm op of in de bodem brengen wordt het op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen verstaan in overeenstemming met de regels die in het BBT-document emissiearm aanwenden zijn opgenomen. Dit document beschrijft welke methoden mogen worden gebruikt (op basis van de best beschikbare technieken) voor het emissiearm op of in de bodem brengen van dierlijke meststoffen. Ook worden hierin de specifieke emissiebeperkende aanwendmethoden en bedrijfssystemen aangewezen. De mate waarin ammoniakemissie plaatsvindt is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van de toegepaste methode. In het BBT-document is beschreven welke soorten methoden zijn toegestaan en worden specifieke emissiebeperkende aanwendmethoden en bedrijfssystemen benoemd.*

De mate van emissie van deze aanwendmethoden en bedrijfssystemen is niet alleen af te leiden uit de wijze waarop de dierlijke meststoffen op of in de bodem wordt gebracht. Er zijn aanvullende technische gegevens nodig om te kunnen beoordelen of er sprake is van een voldoende laag ammoniakemissieniveau.

2 Het eerste lid is niet van toepassing bij het op of in de bodem brengen van drijfmest om winderosie te voorkomen:
- a als de drijfmest afkomstig is van runderen;
- b bij bouwland dat ligt op zandgronden;
- c in de periode van 1 maart tot en met 31 mei; en
- d als in de bodem een gewas is ingezaaid, geplant of gepoot:
  - 1° in het veenkoloniaal gebied in de provincie Drenthe, de provincie Groningen ten zuiden van het Eemskanaal, de provincie Overijssel ten noorden van de lijn Zwolle-Ommen-Nijverdal-Almelo-Albergen-Tubbergen en de provincie Friesland ten oosten van de lijn Elsloo-Oosterwolde-Haulerwijk; of
  - 2° op Texel.

Toelichting artikel 4.1199, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bevat een uitzondering van de verplichting in het eerste lid om dierlijke meststoffen emissiearm aan te wenden. Op zandgronden in veenkoloniaal gebied en op Texel is de bodemgesteldheid van de gronden bijzonder gevoelig voor verstuiving van ingezaaide percelen en beschadiging van jonge planten (winderosie). Het gevaar voor stuifschade doet zich vooral voor in het vroege voorjaar bij droogte in combinatie met harde wind. Afdekken met een laagje runderdrijfmest is een effectieve maatregel om verstuiving te beperken. De voorziening is beperkt tot de maanden waarin het gevaar van schade door winderosie het meest aanwezig is.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van vaste mest op gronden waar het hellingspercentage minder dan 7% is en waarop gras wordt geteeld of waarop alleen fruit wordt geteeld.

Toelichting artikel 4.1199, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bevat een uitzondering op de verplichting tot emissiearme aanwending van vaste mest. Op grasland en in de fruitteelt is het inwerken van vaste mest niet goed mogelijk.*

Artikel 4.1199a (lucht: overgangsrecht emissiearm aanwenden meststoffen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.1199a en 4.1199b n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.1199a en 4.1199b van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor het emissiearm aanwenden van meststoffen. Deze overgangsrechtelijke regels gelden alleen voor de jaren 2022 en 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.1199b (elektronisch formulier en ondertekening)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikelen 4.1199a en 4.1199b n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De artikelen 4.1199a en 4.1199b van het Bal hebben betrekking op overgangsrecht voor het emissiearm aanwenden van meststoffen. Deze overgangsrechtelijke regels gelden alleen voor de jaren 2022 en 2023. In verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel 1 juli 2023 naar 1 januari 2024 worden deze artikelen daarom geschrapt.*

Artikel 4.1199c (water: meststoffen bij oppervlaktewaterlichamen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden op landbouwgrond gelegen in een bufferstrook geen meststoffen op of in de bodem gebracht. De breedte van de bufferstrook voldoet aan tabel 4.1199c.

2 De breedte van de bufferstrook wordt vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam en over de grond gemeten. In afwijking hiervan wordt:
   a bij een oppervlaktewaterlichaam met een flauw talud dat over de grond gemeten vanaf de waterlijn tot aan de insteek ten minste 200 cm breed is en dat een helling heeft die niet steiler is dan 1:3 de bufferstrook gemeten vanaf 100 cm vanaf de waterlijn;
   b bij een oppervlaktewaterlichaam zonder talud de bufferstrook gemeten vanaf de waterlijn.

3 In afwijking van het eerste lid is de breedte van de bufferstrook gelijk aan de breedte van de teeltvrije zone, bedoeld in artikel 4.723i, als die teeltvrije zone breder is dan de in dit artikel voorgeschreven breedte van de bufferstrook.

4 In dit artikel wordt onder landbouwgrond verstaan: grond die de landbouwer, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder gg, van de Meststoffenwet, in eigendom, in pacht of in gebruik heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is.

5 Voor de toepassing van dit artikel wordt in uiterwaarden en buitendijkse gebieden onder oppervlaktewaterlichaam verstaan: beddingen waarin op het moment van het op of in de bodem brengen van meststoffen aan het aardoppervlak en de openlucht grenzend water voorkomt.

Tabel 4.1199c

Soort oppervlaktewaterlichaam	**Minimale breedte van de bufferstrook**		
	Basis	**Afschaling 1:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat	**Afschaling 2:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook na afschaling 1 meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat
Oppervlaktewaterlichaam als aangewezen in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet	500 cm	n.v.t.	n.v.t.
Krw-oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het Besluit kwaliteit leefomgeving	500 cm	300 cm	100 cm als het oppervlaktewaterlichaam een breedte heeft van ten hoogste 1.000 cm gemeten vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam n.v.t. als het oppervlaktewaterlichaam een breedte heeft van meer dan 1.000 cm

Soort oppervlaktewaterlichaam	Minimale breedte van de bufferstrook		
	Basis	**Afschaling 1:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat	**Afschaling 2:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook na afschaling 1 meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat
Oppervlaktewaterlichaam dat onder normale omstandigheden voor de zomer droogvalt en ten minste in de periode van 1 april tot en met 1 oktober droog staat	100 cm	n.v.t.	n.v.t.
Overige oppervlaktewaterlichamen	300 cm	100 cm	50 cm

Artikel 4.1199d (geen gelijkwaardige maatregel)

Het treffen van een gelijkwaardige maatregel is tot en met 31 december 2025 uitgesloten voor artikel 4.1199c.

Toelichting artikelen 4.1199c en 4.1199d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *De artikelen 4.1199c en 4.1199d zijn aan het Bal toegevoegd. In artikel 4.1199c en de daarbij behorende tabel zijn de regels opgenomen die zien op de afmeting van de bufferstroken die de landbouwer moet aanhouden bij het op in of in de bodem brengen van meststoffen. De bepalingen voor bufferstroken zijn in het algemene deel van deze nota van toelichting reeds uitvoerig toegelicht.*

Het tweede lid van artikel 4.1199c bevat regels met betrekking tot het vaststellen van de afmeting van de bufferstrook en het oppervlaktewaterlichaam. De breedte van de bufferstrook en de breedte van het oppervlaktewaterlichaam wordt gemeten vanaf de insteek, tenzij er sprake is van een flauw talud of in het geheel geen talud. In dat geval wordt er gemeten vanaf 1 meter van de waterlijn respectievelijk de waterlijn zelf. Onder de insteek wordt verstaan de snijlijn van het talud met het maaiveld. In bijlage 1 bij deze nota van toelichting is de plaats van de insteek bij verschillende type taluds nader toegelicht. In bijlage 2 bij deze nota van toelichting zijn de bepalingen voor het flauwe talud toegelicht.

In de tabel is de breedte van de bufferstrook geregeld. Die breedte is afhankelijk van het type oppervlaktewaterlichaam waarlangs de bufferstrook is gelegen. In de tabel is onder meer de breedte van de bufferstrook bepaald die is gelegen naast een oppervlaktewaterlichaam dat in verband met de uitvoering van de verplichtingen van de Kaderrichtlijn water is aangewezen. Die aanwijzing heeft op grond van artikel 4.5, eerste lid, aanhef en onder b, en artikel 4.10, aanhef en onder a, van het Waterbesluit plaatsgevonden in de nationale en regionale waterplannen.

In de tabel is tevens een afzonderlijke bepaling opgenomen die ziet op oppervlaktewaterlichamen die onder normale omstandigheden voor de zomer droogvallen en onder normale omstandigheden in de periode van 1 april tot en met 1 oktober droog staan. Om een bufferstrook als bedoeld in dit artikel aan te moeten houden, dient het oppervlaktewaterlichaam dus aan beide criteria te voldoen. De vaststelling of er sprake is van een oppervlaktewaterlichaam dat voldoet aan de criteria geschiedt in de praktijk op basis van een inschatting van de waterschappen die daarover werkafspraken maken, onder andere in het kader van de registratie in de BGT. Ten opzichte van de derogatiebeschikking is de term «normale omstandigheden» toegevoegd. In het kader van de teeltvrije zone wordt ook de tekst «normale omstandigheden» gebruikt om vooraf zekerheid te bieden voor landbouwers. Deze tekst is met dit besluit doorgetrokken voor de bufferstroken.

Het is niet toegestaan om meststoffen te gebruiken in teeltvrije zones als bedoeld in artikel 4.723i van het Bal. Er kan daarom samenloop zijn van de regels met betrekking tot het gebruik van meststoffen in bufferstroken en de regels met betrekking tot het gebruik van meststoffen in teeltvrije zones. In artikel 4.1199c, derde lid, is daarom bepaald dat als de teeltvrije zone breder is dan de bufferstrook die op grond van artikel 4.1199c, eerste lid, moet worden aangehouden, de breedte van de bufferstrook even groot moet zijn als de breedte van de teeltvrije zone die in artikel 4.723i is voorgeschreven.

Artikel 4.1199c, vierde lid, bevat een begripsbepaling van landbouwgrond. Landbouwgrond is grond die de landbouwer in eigendom of in pacht of in gebruik heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is. Deze begripsbepaling geldt alleen voor artikel 4.1199c en wijkt af van de begripsbepaling van landbouwgrond in bijlage I van het Bal die aansluit bij de Meststoffenwet. Reden daarvoor is dat met dit besluit zo dicht mogelijk is aangesloten bij de definitie van landbouwgrond in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn. De verwijzing naar het begrip landbouwer in artikel 1, eerste lid, onder gg, van de Meststoffenwet, is toegevoegd aan de begripsbepaling van landbouwgrond zoals die is overgenomen uit de derogatiebeschikking. Deze toevoeging is nodig omdat het bij het begrip landbouwgrond immers gaat om grond die de landbouwer in eigendom, pacht of in gebruik heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is. Voor de definitie van het begrip landbouwer is aangesloten bij de begripsbepaling daarvan in de Meststoffenwet. Een landbouwer is een natuurlijke persoon of rechtspersoon die of samenwerkingsverband van natuurlijke personen of rechtspersonen dat enige vorm van landbouw uitoefent op een bedrijf. Het gaat daarbij dus om het uitoefenen van landbouw op een bedrijf in de zin van de Meststoffenwet. Dit betekent ook dat bij het niet bedrijfsmatig uitoefenen van landbouw, bijvoorbeeld in een volkstuin, het niet verboden is om meststoffen op of in de bodem te brengen in de in dit besluit bedoelde bufferstroken. Vervolgens is in de begripsbepaling de term «op grond van een individuele schriftelijke overeenkomst» in de definitie van landbouwgrond in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn vervangen door «in gebruik». Dit omdat gebruik van landbouwgrond in Nederland ook op ander wijze mogelijk is dan op grond van een schriftelijke overeenkomst, bijvoorbeeld op grond van een mondelinge overeenkomst.

In artikel 4.1199c, vijfde lid, is geregeld dat voor de toepassing van dat artikel in uiterwaarden en buitendijkse gebieden onder oppervlaktewaterlichaam wordt verstaan: beddingen waarin op het moment van het op of in de bodem brengen van meststoffen aan het aardoppervlak en de openlucht grenzend water voorkomt. Reden daarvoor is dat het anders nagenoeg onmogelijk wordt om meststoffen op of in de bodem te brengen in uiterwaarden of buitendijkse gebieden omdat uiterwaarden en buitendijkse gebieden vallen onder de begripsbepaling van oppervlaktewaterlichaam. In paragraaf 3.1 van de algemene toelichting is dit reeds uitvoeriger toegelicht.

Met het nieuwe artikel 4.1199d is geregeld dat voor het aanhouden van bufferstroken tot en met 31 december 2025 geen gelijkwaardige maatregel kan worden getroffen. Daarmee is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 4.7, derde lid, van de Omgevingswet biedt. In dat artikellid is namelijk bepaald dat bij regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de Omgevingswet, dus bij regels over activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving zoals lozingsactiviteiten of milieubelastende activiteiten, het toepassen van een gelijkwaardige maatregel kan worden uitgesloten.
Zoals hiervoor reeds is aangegeven, vloeien de bepalingen voor bufferstroken voort uit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn waarin het aanhouden van bufferstroken daar als middel dwingend is voorgeschreven. De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn staat het daarom niet toe om de doelen die met de bufferstrokenregeling worden nagestreefd met een andere, gelijkwaardige maatregel te behalen. Om niet de verwachting te wekken dat een gelijkwaardige maatregel mogelijk is, is ervoor gekozen om deze optie voor de bufferstrokenregeling uitdrukkelijk uit te sluiten.

§ 4.117 Het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib

Artikel 4.1200 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib.
2 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
  a bufferstrook: strook grond langs een oppervlaktewaterlichaam;
  b perceel: aaneengesloten, door wegen, waterwegen, sloten, houtopstanden, muren, wallen of anderszins topografisch begrensde oppervlakte grond.

Toelichting artikel 4.1200 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze paragraaf stelt regels aan het brengen van zuiveringsslib op of in de bodem. Zuiveringsslib is een organische meststof. Deze paragraaf is niet van toepassing op het brengen van zuiveringsslib dat afkomstig is van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater op of in de bodem (zie artikel 3.48c, onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving); die activiteit is vergunningplichtig (artikel 3.48b van het Besluit activiteiten leefomgeving).*
De regels voor het brengen van zuiveringsslib op of in de bodem is maar voor een beperkte en specifieke groep mensen relevant. Om die reden is gekozen hiervoor een aparte paragraaf in dit hoofdstuk van het Besluit activiteiten leefomgeving op te nemen. Deze algemene regels gelden voor schoon zuiveringsslib, voornamelijk afkomstig uit de voedingsmiddelenindustrie. Mocht er in uitzonderlijke gevallen nog zuiveringsslib op of in de bodem worden gebracht die afkomstig is van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater dan geldt voor die categorie een vergunningplicht (zie artikel 3.48b van het Besluit kwaliteit leefomgeving).
Toelichting artikel 4.1182, derde lid (geheel vervangen) en artikel 4.1200 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *Deze wijziging bevat een uitbreiding van de begripsbepalingen met de begrippen bufferstrook en perceel. Het begrip fosfaat was reeds in de begripsbepalingen opgenomen. Omdat de gebruikte begrippen uitsluitend van toepassing zijn op het bepaalde in paragraaf 4.116 en 4.117 zijn begrippen toegevoegd aan de genoemde paragrafen en niet aan de begrippenlijst bij het Bal.*
Het begrip bufferstrook is gedefinieerd als een strook grond gelegen langs een oppervlaktewaterlichaam. De bufferstrook zal doorgaans op landbouwgrond liggen, maar kan ook op grond liggen die geen landbouwgrond is. Het verbod om meststoffen op of in de bodem te brengen is uiteraard uitsluitend van toepassing op landbouwgrond in die bufferstrook.
Voor wat betreft het begrip perceel is aangesloten bij de begripsbepaling van perceel in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, met uitzondering van de bepaling dat ook een gedeelte van een perceel dat tot één bedrijf behoort als perceel wordt aangemerkt. Bepalend is dus de topografische begrenzing van het perceel en niet de juridische begrenzing.

Artikel 4.1201 (bodem: zuiveringsslib alleen op landbouwgronden)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib alleen op landbouwgronden op of in de bodem gebracht.

Toelichting artikel 4.1201 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De regels voor zuiveringsslib hebben betrekking op landbouwgronden; op andere gronden is het gebruik niet toegestaan.*

Artikel 4.1202 (bodem: zuiveringsslib of afvalstoffen)

Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem wordt alleen zuiveringsslib op of in de bodem gebracht dat op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet mag worden verhandeld.

Toelichting artikel 4.1202 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Alleen zuiveringsslib dat op grond van hoofdstuk III van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet verhandeld mag worden, mag daadwerkelijk worden gebruikt. Dit betekent ook dat het gebruik van zuiveringsslib waarvoor krachtens artikel 21, eerste lid, onder h, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet is afgeweken van het minimumgehalte aan organische stof of van de maximale waarden voor zware metalen of organische microverontreinigingen, moet plaatsvinden in overeenstemming met de bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet vastgestelde doseringsbeperkingen. Hiermee wordt beoogd onacceptabele belasting van de bodem te voorkomen.*

Artikel 4.1203 (bodem en water: zuiveringsslib op bevroren bodem of sneeuw)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of van een oppervlaktewaterlichaam wordt zuiveringsslib niet op of in de bodem gebracht als de bovenste laag van de bodem geheel of gedeeltelijk is bevroren of geheel of gedeeltelijk is bedekt met sneeuw.

Toelichting artikel 4.1203 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de bovenste laag van de bodem is bevroren of is bedekt met sneeuw, is opname van zuiveringsslib door de gewassen niet mogelijk. Het is dan niet toegestaan zuiveringsslib op of in de bodem te brengen. Deze bepaling heeft als oogmerk het beperken van verontreiniging van de bodem en houdt in dat ook verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt voorkomen.*

Artikel 4.1204 (bodem: zuiveringsslib bij met water verzadigde bodemlaag)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib niet op of in de bodem gebracht als de bovenste bodemlaag met water is verzadigd.

Toelichting artikel 4.1204 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Zuiveringsslib wordt niet op of in de bodem gebracht als de bovenste bodemlaag met water verzadigd is. Dat ziet op de omstandigheid dat de bodem zo doorweekt is dat het water niet wegzakt. Daardoor ontstaat het gevaar van afspoeling van zuiveringsslib naar een oppervlaktewaterlichaam of van uitspoeling naar het grondwater.*

Artikel 4.1205 (bodem: zuiveringsslib bij bevloeien of beregenen)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib van 1 september tot en met 31 januari niet op of in de bodem gebracht als:

a de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend; of

b tegelijkertijd water op of onder het grondoppervlak wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel.

Toelichting artikel 4.1205 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als zuiveringsslib wordt toegepast op gronden waar bevloeiing of beregening plaatsvindt, ontstaat het gevaar van afspoeling naar een oppervlaktewaterlichaam of van uitspoeling naar het grondwater. Met dit artikel wordt invulling gegeven aan het voorkomen hiervan. Dat dit voor de periode van 1 september tot en met 31 januari geldt hangt samen met de grote kans op af- en uitspoeling in die periode, onder andere omdat gewassen dan veel minder tot niet groeien en dus ook weinig tot geen vocht en nutriënten opnemen.*

Toelichting artikel 4.1186 en artikel 4.1205 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met dit onderdeel wordt de zinsnede «of als tegelijkertijd water op of onder het grondoppervlak wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel» toegevoegd aan de artikelen 4.1186 en 4.1205 Bal. Zoals in het algemene deel van de toelichting is toegelicht, wordt hiermee geregeld dat het verbod om meststoffen aan te wenden als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend ook geldt als tegelijkertijd met het op of in de bodem brengen van meststoffen water op of onder de grondoppervlakte wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel.*

Artikel 4.1206 (bodem: perioden voor steekvast zuiveringsslib)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt steekvast zuiveringsslib van 1 september tot en met 31 januari niet op of in de bodem gebracht.

Toelichting artikel 4.1206, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Er wordt een onderscheid gemaakt in vloeibaar en steekvast zuiveringsslib. Vloeibaar zuiveringsslib is verpompbaar, steekvast zuiveringsslib niet. Het is niet toegestaan om steekvast zuiveringsslib van 1 september tot en met 31 januari op of in de bodem te brengen. De regels hebben tot doel zoveel mogelijk tegen te gaan dat minerale stikstof in het zuiveringsslib door uitspoeling of afspoeling het grondwater of een oppervlaktewaterlichaam belast.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van steekvast zuiveringsslib op:

a grasland dat ligt op kleigronden of veengronden, in de periode van 1 september tot en met 15 september;

b bouwland dat ligt op kleigronden of veengronden; en

c bouwland dat ligt op zandgronden of lössgronden, als op die gronden bomen worden geteeld en het op of in de bodem brengen plaatsvindt voorafgaand aan de aanplant van de bomen.

Toelichting artikel 4.1206, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid is niet van toepassing op grasland dat ligt op kleigronden- of veengronden van 1 tot en met 15 september (onder a). Ook geldt het eerste lid niet bij het op of in de bodem brengen van steekvast zuiveringsslib op of in de bodem van bouwland op kleigronden of veengronden (onder b). Steekvast zuiveringsslib bevat veelal een betrekkelijk laag gehalte aan minerale stikstof en een relatief hoog gehalte aan organisch gebonden stikstof. Op kleigronden en veengronden vindt meer denitrificatie plaats.*

Het eerste lid geldt ook niet voor bouwland dat ligt op zandgronden of lössgronden als het steekvast zuiveringsslib voorafgaand aan de aanplant van bomen op of in de bodem wordt gebracht (onder c). De aanplant vindt veelal in de eerste helft van de winter plaats. Gelet op het beperkte areaal aanplant en het beperkte gehalte minerale stikstof in steekvast zuiveringsslib, is het milieurisico gering.

3 Extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het op of in de bodem brengen van steekvast zuiveringsslib bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de periode om steekvast zuiveringsslib op of in de bodem te brengen wordt gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1206, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Artikel 19.0 van de wet biedt de grondslag om in algemene regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de wet onderwerpen aan te wijzen waarvoor het daarbij aangewezen bevoegd gezag bij besluit kan bepalen dat een in die algemene regels genoemde bijzondere omstandigheid zich voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels gelden in verband met die bijzondere omstandigheid. De regels in het besluit kunnen afwijken van de algemene regels.*

In geval het derde lid, wordt die bijzondere omstandigheid gevormd door extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak, die rechtvaardigen dat steekvast zuiveringsslib mest regionaal ook in een gewijzigde periode op of in de bodem wordt gebracht. Hiervan kan vooral sprake zijn als landbouwers in een bepaalde regio door extreme weersomstandigheden niet of redelijkerwijs niet in staat zijn geweest het steekvaste zuiveringsslib binnen de regulier toegelaten periode toe te dienen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij aanhoudende regenval in de maanden juli en augustus. Met het oog hierop voorziet het derde lid in de mogelijkheid om de periode, bedoeld in het eerste lid, te wijzigen als daarvoor een landbouwkundige noodzaak bestaat. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bepaalt (in lijn met artikel 19.0 van de wet) op welke locaties en voor welke periode deze bekorting geldt. Artikel 19.0 van de wet laat het aan het bevoegd gezag over om te bepalen welke regels in de gegeven omstandigheden het meest passend zijn. Dat kunnen dus ook andere regels zijn dan een wijziging van de periode.

Artikel 4.1207 (bodem: perioden voor vloeibaar zuiveringsslib)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt vloeibaar zuiveringsslib van 1 augustus tot en met 15 maart niet op of in de bodem gebracht.

Toelichting artikel 4.1207, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Er wordt een onderscheid gemaakt in vloeibaar en steekvast zuiveringsslib. Vloeibaar zuiveringsslib is verpompbaar, steekvast zuiveringsslib niet. Het is niet toegestaan vloeibaar zuiveringsslib van 1 augustus tot en met 15 februari op of in de bodem te brengen. Vloeibaar zuiveringsslib is zuiveringsslib dat verpompbaar is. Hierdoor wordt zoveel mogelijk tegengegaan dat minerale stikstof in vloeibaar zuiveringsslib het grondwater of een oppervlaktewaterlichaam door uitspoeling of afspoeling belast.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van vloeibaar zuiveringsslib op:
- a grasland, in de periode van 16 februari tot en met 15 maart en in de periode van 1 augustus tot en met 31 augustus;
- b bouwland, in de periode van 1 augustus tot en met 15 september, als hierop:
  - 1° uiterlijk op 15 september winterkoolzaad voor zaadwinning in het volgende kalenderjaar wordt gezaaid;
  - 2° uiterlijk op 15 september een groenbemester wordt ingezaaid of geplant die niet eerder dan acht weken na de datum van inzaaien of planten wordt vernietigd; of
  - 3° in het aansluitende najaar bloembollen worden geplant; of
- c bouwland, in de periode van 16 februari tot en met 15 maart, als hierop in hetzelfde kalenderjaar een bij ministeriële regeling als vroege teelt aangewezen gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot.

Toelichting artikel 4.1207, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid is niet van toepassing in een aantal omstandigheden en tijdens een aantal periodes, waarin het risico op verontreiniging van de bodem door een gift van vloeibaar zuiveringsslib beperkt is en de landbouwkundige noodzaak zo'n gift rechtvaardigt. Zo is het eerste lid niet van toepassing op grasland in de maand augustus (onder a) en voor bouwland onder voorwaarden van 1 tot en met 15 september (onder b). Vloeibaar zuiveringsslib mag in die periode op bouwland worden gebracht als uiterlijk op 15 september winterkoolzaad wordt ingezaaid (onder b, onder 1°). Hieraan is wel de voorwaarde verbonden dat het voor zaadwinning voor het daaropvolgende kalenderjaar is bedoeld. Ook is het op of in de bodem brengen van vloeibaar zuiveringsslib in de periode van 1 augustus tot en met 15 september toegestaan, als hierop uiterlijk op 15 september een groenbemester wordt ingezaaid of geplant die niet eerder dan acht weken na de datum van inzaaien of planten wordt vernietigd. In bijlage A bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet zijn de groenbemesters als overkoepelende term gebruikt voor gewassen die in de praktijk als groenbemesters worden geteeld; ze zijn niet specifiek benoemd. Wel is er, vanwege de maximale mestgift op groenbemesters, onderscheid gemaakt in vlinderbloemige en niet-vlinderbloemige gewassen. De reden is dat vlinderbloemigen zelf stikstof uit de lucht in de bodem vastleggen. Ten slotte is het op of in de bodem brengen van vloeibaar zuiveringsslib in de periode van 1 augustus tot en met 15 september toegestaan als in het aansluitende najaar bloembollen worden geplant (onder b, onder 3°).*

3 Extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het op of in de bodem brengen van vloeibaar zuiveringsslib bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de periode om vloeibaar zuiveringsslib op of in de bodem te brengen wordt gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1207, derde (vml. vijfde) lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Artikel 19.0 van de wet biedt de grondslag om in algemene regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de wet onderwerpen aan te wijzen waarvoor het daarbij aangewezen bevoegd gezag bij besluit kan bepalen dat een in die algemene regels genoemde bijzondere omstandigheid zich voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels gelden in verband met die bijzondere omstandigheid. De regels in het besluit kunnen afwijken van de algemene regels.*

In geval van artikel 4.1207, derde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt die bijzondere omstandigheid gevormd door extreme weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak, die rechtvaardigen dat vloeibaar zuiveringsslib regionaal ook in de gewijzigde periode op of in de bodem wordt gebracht. Hiervan kan vooral sprake zijn als landbouwers in een bepaalde regio door extreme weersomstandigheden niet of redelijkerwijs niet in staat zijn geweest het vloeibare zuiveringsslib binnen de regulier toegelaten periode toe te dienen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij aanhoudende regenval in de maanden juli en augustus. Met het oog hierop voorziet het derde lid in de mogelijkheid om de periode, bedoeld in het eerste lid, te wijzigen als daarvoor een landbouwkundige noodzaak bestaat. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bepaalt (in lijn met artikel 19.0 van de wet) op welke locaties en voor welke periode deze wijziging geldt. Artikel 19.0 van de wet laat het aan het bevoegd gezag over om te bepalen welke regels in de gegeven omstandigheden het meest passend zijn. Dat kunnen dus ook andere regels zijn dan een wijziging van de periode.

Toelichting artikel 4.1188 en artikel 4.1207 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *Met deze wijzigingsonderdelen wordt een aantal onderdelen in artikel 4.1188 (drijfmest) en artikel 4.1207 (vloeibaar zuiveringsslib) aangepast. Ten eerste zijn de uitrijdperiodes in artikel 4.1188, eerste lid (drijfmest), en artikel 4.1207, eerste lid (vloeibaar zuiveringsslib), verkort met één maand. Dit betekent dat niet eerder dan 16 maart drijfmest en zuiveringsslib op of in de bodem mag worden gebracht.*

Het tweede lid van beide artikelen bevat uitzonderingen op die verkorting van de uitrijdperiode. De uitzondering voor grasland (artikel 4.1188, tweede lid, onderdeel a, respectievelijk 4.1207, tweede lid, onderdeel a) is aangepast, zodat het voor grasland mogelijk blijft om in de periode van 16 februari tot en met 15 maart drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib op of in de bodem te brengen. De reden hiervoor is dat onder grasland minder uitspoeling plaatsvindt, omdat het gras eerder stikstof opneemt.

Voor bouwland is ook een uitzondering toegevoegd. In de periode van 16 februari tot en met 15 maart blijft het mogelijk om op bouwland drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib op of in de bodem te brengen, indien er wel een gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot dat is opgenomen in de gewaslijst vroege teelten in de Omgevingsregeling. De gewassen op deze lijst zijn namelijk gewassen die jaarlijks eerder dan 16 maart bemesting nodig hebben.

Tot slot regelen wijzigingsonderdelen C en G het vervallen van de leden drie en vier van de artikelen 4.1188 en 4.1207 van het Bal. Dit betreft een informatieverplichting voor de teelt van maïs. Dit gebeurt omdat de eerste datum waarop drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib mag worden uitgereden generiek verschuift naar 16 maart. Hierdoor hoeft niet langer op 15 februari inzichtelijk te zijn op welke percelen wel en geen maïs geteeld zal worden.

Artikel 4.1207a (gegevens en bescheiden: eerdere bemesting van vroege teelten)
Jaarlijks worden uiterlijk de dag voorafgaand aan het gebruik van zuiveringsslib in de periode van 16 februari tot en met 15 maart aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8 de volgende gegevens en bescheiden verstrekt als in dat kalenderjaar een bij ministeriële regeling als vroege teelt aangewezen wordt ingezaaid, geplant of gepoot:
a de begrenzing van de locatie waarop het gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot; en
b welk gewas wordt ingezaaid, geplant of gepoot.
Toelichting artikel 4.1188a en artikel 4.1207a (beide geheel vervangen) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *Met het oog op de handhaving is in de artikelen 4.1188a (drijfmest) en 4.1207a (vloeibaar zuiveringsslib) opgenomen dat degene die de activiteit verricht uiterlijk 14 maart van het relevante kalenderjaar bij het bevoegd gezag moet aangeven op welke locatie welke gewassen als vroege teelten zullen worden gezaaid, geplant of gepoot.*

Artikel 4.1207b (elektronisch formulier en ondertekening)
1 De gegevens en bescheiden worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beschikbaar worden gesteld.
2 Gegevens en bescheiden die zijn verstrekt via het elektronisch formulier gelden als ondertekend.

Artikel 4.1208 (bodem: zuiveringsslib op hellingen bij geulenerosie)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt geen zuiveringsslib op of in de bodem gebracht op gronden met een hellingspercentage van ten minste 7% als de bodem is aangetast door de versnelde afvoer van bodemmateriaal door oppervlakkig afstromend water en daarbij geulen van meer dan 30 cm diepte zijn ontstaan.
Toelichting artikel 4.1208 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als hoofdregel geldt dat het niet is toegestaan zuiveringsslib te gebruiken op gronden met een hellingspercentage van ten minste 7% die zijn aangetast door geulenerosie. Dit is de meest ernstige vorm van bodemerosie in Nederland, waarbij zich geulen van ten minste 30 centimeter diepte hebben gevormd. Het doel van dit artikel is om afspoeling naar lager gelegen gronden of een oppervlaktewaterlichaam of uitspoeling naar grondwater te voorkomen. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

Artikel 4.1209 (bodem: zuiveringsslib op hellingen niet-beteelde gronden)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib niet op of in de bodem gebracht op niet-beteelde gronden met een hellingspercentage van ten minste 7%.
Toelichting artikel 4.1209 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het gebruik van zuiveringsslib is niet toegestaan op niet-beteelde gronden met een hellingspercentage van 7 of meer, ook zonder dat sprake is van geulenerosie (zie artikel 4.1208 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Als op deze bodem geen gewas is ingezaaid of gepoot, bestaat er groot gevaar voor afspoeling van de genoemde meststoffen met het bodemmateriaal naar lager gelegen gronden. Niet-beteelde gronden zijn gronden waarop niet kan worden waargenomen dat deze met een gewas zijn bedekt. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

Artikel 4.1210 (bodem: zuiveringsslib op hellingen bouwland)
Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib niet op bouwland gebracht met een hellingspercentage van ten minste 18%.
Toelichting artikel 4.1210 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Volgens dit artikel is het niet toegestaan zuiveringsslib te brengen op bouwland van landbouwgronden met een hellingspercentage van meer dan 18%. Op bouwland worden andere gewassen dan gras geteeld (zie ook de begripsomschrijving in bijlage I). Bouwland op hellingen is gevoeliger voor afspoeling dan grasland. Het doel van dit artikel is om afspoeling van zuiveringsslib naar lager gelegen gronden of een oppervlaktewaterlichaam te voorkomen. Voor het vaststellen van het hellingspercentage maakt het bevoegd gezag gebruik van de kaarten van het GIS Competence Center, dat onderdeel is van RVO.*

Artikel 4.1211 (bodem: telen van mais op zandgronden of lössgronden)
1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem wordt na de teelt van mais op zandgronden of lössgronden:
  a direct aansluitend, en uiterlijk op 1 oktober gras, winterrogge, bladkool, bladrammenas, wintertarwe, wintergerst, triticale of Japanse haver geteeld; of

b uiterlijk op 31 oktober spelt, triticale, wintergerst, winterrogge of wintertarwe als hoofdteelt in het volgende jaar geteeld.

Toelichting artikel 4.1211, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel stelt regels aan het telen van gewassen na mais op zandgronden en lössgronden. Mais is een stikstofbehoeftig gewas. Om te voorkomen dat er stikstof die niet door de mais wordt opgenomen uitspoelt naar grondwater of een oppervlaktewaterlichaam, is het op zandgronden en lössgronden verplicht om na mais een vanggewas te telen.*
De term vanggewas wordt gebruikt voor een groenbemester die in staat is om in de nazomer nog een redelijke hoeveelheid stikstof (nitraat) uit de bodem te benutten en is bedoeld om te telen na een hoofdgewas dat relatief veel stikstof (nitraat) in de bodem achterlaat. Op een vanggewas is daarom, in tegenstelling tot groenbemesters (zie artikel 4.1207 van het Besluit activiteiten leefomgeving) geen bemesting toegestaan. Omdat een vanggewas veel stikstof uit de bodem moet kunnen opnemen, is in het artikel bepaald welke gewassen als vanggewas zijn toegestaan.
De regels in het eerste lid zijn vooral gericht op de teelt van snijmais; in het volgende lid gaat het vooral om de andere teelten van mais zoals corn cob mix (CCM), korrelmais en maiskolvensilage (MKS). De algemene regel is dat uiterlijk op 1 oktober een in dit artikel aangewezen vanggewas wordt geteeld. Dat kan door onderzaai gelijktijdig met of enkele weken na het inzaaien van snijmais of door inzaai op uiterlijk 1 oktober. Vanggewassen nemen in het najaar nog een substantiële hoeveelheid stikstof op. Het is toegestaan om een mengsel in te zaaien of te planten. Dat mengsel moet dan wel voor minstens twee derde deel bestaan uit een van de aangewezen gewassen en moet in ieder zichtbaar zijn op het de bodem.

2 Het eerste lid, onder a, is niet van toepassing als uiterlijk op 31 oktober spelt, triticale, wintergerst, winterrogge of wintertarwe wordt geteeld direct aansluitend op de teelt van mais, niet zijnde snijmais.

Toelichting artikel 4.1211, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor geteelde suikermais, corn cob mix, korrelmais en maiskolvensilage geldt dat het vanggewas uiterlijk op 31 oktober moet zijn ingezaaid of gepoot, omdat het voor deze typen mais niet altijd mogelijk is om voor 1 oktober te oogsten of onderzaai te plegen. Ook is de mogelijkheid opgenomen om na de teelt van mais, en uiterlijk op 31 oktober, een gewas te telen dat dient als hoofdteelt in het volgende kalenderjaar. Deze hoofdteelt wordt dan in het volgende jaar geoogst.*

3 Het gewas dat na mais wordt geteeld, wordt niet voor 1 februari van het volgende kalenderjaar vernietigd.

Toelichting artikel 4.1211, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid verbiedt de vernietiging van het vanggewas tot 1 februari van het daaropvolgende jaar. Dit is om ervoor te zorgen dat het vanggewas ook daadwerkelijk de kans krijgt om de stikstof uit de bodem op te nemen en tegelijk om te voorkomen dat bij vroegtijdige vernietiging stikstof uit het vernietigde vanggewas uitspoelt.*

4 Bijzondere weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet. Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, kan voor het telen van gewassen na de teelt van maïs bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet. Het besluit kan inhouden dat de uiterlijke datum, genoemd in het eerste lid, onderdeel a, wordt gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1193 en artikel 4.1211 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-309 *In de eerste plaats is het eerste lid gewijzigd van de artikelen 4.1193 en 4.1211 van het Bal. In het eerste lid is opgenomen dat aansluitend op de teelt van maïs op zandgronden of lössgronden uiterlijk op 1 oktober of in sommige gevallen uiterlijk op 31 oktober bepaalde gewassen moeten worden geteeld. Vanuit de praktijk is gebleken dat deze formulering vragen oproept omdat de bepaling inhoudelijk niet meer overeen komt met de bepaling zoals die was opgenomen in artikel 8a, eerste en tweede lid, van het Besluit gebruik meststoffen. Een inhoudelijke wijziging ten opzichte van het Besluit gebruik meststoffen is echter niet beoogd. De bepaling is daarom aangepast en komt nu inhoudelijk weer overeen met de bepaling in het Besluit gebruik meststoffen. Daarmee sluit de tekst ook weer aan bij het Zesde Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn waarin deze maatregel is opgenomen. Met de wijziging van het eerst en tweede lid van de artikel 4.1193 en 4.1211 van het Bal is geprobeerd de onduidelijkheid weg te nemen.*
Daarnaast is voorzien in de toevoeging van een nieuw vierde lid aan de artikelen 4.1193 en 4.1211. Dit lid voorziet in de behoefte om in bijzondere omstandigheden af te kunnen wijken van de als datum waarop uiterlijk met de teelt van het gewas moet zijn aangevangen. Op grond van het bepaalde in artikel 19.0 van de Omgevingswet kunnen in het Bal onderwerpen worden aangewezen waarvoor het daarbij aangewezen bestuursorgaan bij besluit kan bepalen dat zich een in die regel aangegeven bijzondere omstandigheid in de fysieke leefomgeving voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels in verband met de bijzondere omstandigheid op een bepaalde locatie of voor een bepaalde periode gelden. Bij het besluit kan ook worden afgeweken van regels in het Bal. In het nieuwe vierde lid van de artikelen 4.1193 en 4.1211 zijn bijzonder weersomstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak aangewezen als bijzondere omstandigheden als hiervoor bedoeld. Gedacht kan worden aan situaties waarbij er sprake is van een zeer nat voorjaar waardoor de maïs enkele weken later ingezaaid kan worden dan gebruikelijk en waardoor een groot deel van de maïs niet voor 1 oktober is afgerijpt. De commissie van wijzen die wordt genoemd in het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn wordt in de praktijk vormgegeven door een expertgroep «vanggewas na maïs». Deze expertgroep bestaat uit wetenschappers en landbouwsectorpartijen en wordt voorafgaand aan de verplichte inzaaidatum van uiterlijk 1 oktober geconsulteerd. De expertgroep adviseert de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselzekerheid over een eventueel noodzakelijke verschuiving van de verplichte datum, gelet op weersomstandigheden gedurende het groeiseizoen en landbouwkundige noodzaak. Op basis van dit advies kan de minister besluiten de datum van 1 oktober te wijzigen naar een later moment. Net als onder de Wet Bodembescherming wordt het besluit overigens niet genomen als het belang van de bescherming van de bodem zich daartegen verzet. Het besluit mag, gelet op artikel 4.1193, eerste lid, immers niet in strijd zijn met het daar genoemde oogmerk.
De Minister van Landbouw, Visserij Voedselzekerheid en Natuur is in het nieuwe vierde lid aangewezen als bestuursorgaan dat bedoeld besluit mag nemen. In dat besluit kan de minister een afwijkende datum aangeven waarop met de teelt van het vanggewas moet zijn aangevangen en kan de minister aangeven voor welke gebieden van Nederland het besluit geldt.

Anders dan onder de Wet bodembescherming is niet uitdrukkelijk voorgeschreven dat het besluit moet worden genomen in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Het opnemen van afstemmingsverplichtingen in afzonderlijke artikelen is niet in lijn met de uitgangspunten van de Omgevingswet (vertrouwen tussen overheden). Dat neemt niet weg dat afstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over het te nemen besluit wel noodzakelijk is. De verplichting tot afstemming van het besluit met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat volgt uit artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet. In de toelichting op dat wetsartikel is aangegeven dat deze algemene bepaling de noodzaak om elders in de wet of op de wet gebaseerde uitvoeringsregelingen uitgebreide afstemmingsbepalingen op te nemen voorkomt (Kamerstukken II, 2013–2014, 33 962, nr. 3, p. 397).

Artikel 4.1212 (bodem: informeren na telen mais van ander gewas)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.8, wordt uiterlijk op 1 oktober geïnformeerd als een gewas als bedoeld in artikel 4.1211, eerste lid, onder b, of tweede lid, wordt geteeld.

Toelichting artikel 4.1212 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als na de teelt van mais en uiterlijk op 31 oktober een gewas wordt geteeld dat dient als hoofdteelt (artikel 4.1211, eerste lid, onder b, of tweede lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving), moet de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hiervan uiterlijk 1 oktober van het desbetreffende jaar worden geïnformeerd. Dit is om bij inspectie van het perceel tijdens de maand oktober te kunnen beoordelen of aan de eisen wordt voldaan. Zo nodig kan de minister een formulier vaststellen (artikel 4:4 Algemene wet bestuursrecht).*

Artikel 4.1212a (bodem: telen van rustgewassen)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem wordt zuiveringsslib uitsluitend op of in de bodem gebracht als op landbouwgrond op zandgronden of lössgronden per aaneengesloten periode van vier kalenderjaren, gerekend vanaf 1 januari 2023, ten minste in één kalenderjaar en uiterlijk in het vierde kalenderjaar, op de desbetreffende grond één van de bij ministeriële regeling als rustgewas aangewezen gewassen wordt geteeld.

2 Het eerste lid is niet van toepassing:
   a voor de teelt van gewassen die meer dan vier jaar onafgebroken op een perceel staan; en
   b voor de teelt van gewassen overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens de bioverordening.

Toelichting artikel 4.1194a en artikel 4.1212a (beide nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-325 *In de nieuwe artikelen 4.1194a en 4.1212a is geregeld dat op landbouwgrond gelegen op zand- en lössgrond elke vier jaar ten minste in één kalenderjaar en uiterlijk in het vierde kalenderjaar een rustgewas wordt geteeld. Een lijst met in aanmerking komende rustgewassen wordt hiertoe opgenomen in de Omgevingsregeling. Degene die de activiteit verricht is verantwoordelijk dat deze rotatie plaatsvindt. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit. Dit volgt uit artikel 2.10 van het Bal. In het geval er sprake is van wisselende landbouwers van de grond, rust dus op de landbouwer die in het vierde kalenderjaar landbouwactiviteiten verricht de verplichting om een rustgewas te telen, als dat in een eerder kalenderjaar van die vierjaarsperiode nog niet is gebeurd. RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) stelt een systeem beschikbaar waarmee inzichtelijk wordt gemaakt welke gewassen in het verleden zijn geteeld. Zo weten opvolgende landbouwers of zij een keuze hebben om een rustgewas te telen of dat zij verplicht zijn om een rustgewas te telen. Langjarige teelten staan langer op het land dan de maximale rotatiecyclus voor de rustgewassen, en worden daarom gedurende de teelt uitgezonderd van deze verplichting. Ook gewassen die op biologische wijze worden geteeld zijn uitgezonderd van de verplichting tot de teelt van een rustgewas per periode van vier jaar. De reden hiervoor is dat het in de biologische teelt, met het oog op de bodemkwaliteit, staande praktijk is om tot goede rotatie van gewassen te komen.*

Artikel 4.1212b (water: zuiveringsslib bij oppervlaktewaterlichamen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt op landbouwgrond gelegen in een bufferstrook geen zuiveringsslib op of in de bodem gebracht. De breedte van de bufferstrook voldoet aan tabel 4.1212b.

2 De breedte van de bufferstrook wordt vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam en over de grond gemeten. In afwijking hiervan wordt:
   a bij een oppervlaktewaterlichaam met een flauw talud dat over de grond gemeten vanaf de waterlijn tot aan de insteek ten minste 200 cm breed is en dat een helling heeft die niet steiler is dan 1:3 de bufferstrook gemeten vanaf 100 cm vanaf de waterlijn;
   b bij een oppervlaktewaterlichaam zonder talud de bufferstrook gemeten vanaf de waterlijn.

3 In afwijking van het eerste lid is de breedte van de bufferstrook gelijk aan de breedte van de teeltvrije zone, bedoeld in artikel 4.723i, als die teeltvrije zone breder is dan de in dit artikel voorgeschreven breedte van de bufferstrook.

4 In dit artikel wordt onder landbouwgrond verstaan: grond die de landbouwer, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder gg, van de Meststoffenwet, in eigendom, in pacht of in gebruik heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is.

5 Voor de toepassing van dit artikel wordt in uiterwaarden en buitendijkse gebieden onder oppervlaktewaterlichaam verstaan: beddingen waarin op het moment van het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib aan het aardoppervlak en de openlucht grenzend water voorkomt.

Tabel 4.1212b

Soort oppervlaktewaterlichaam	Minimale breedte van de bufferstrook		
	Basis	**Afschaling 1:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat	**Afschaling 2:** als op een perceel de oppervlakte landbouwgrond in de bufferstrook na afschaling 1 meer dan 4% van de oppervlakte landbouwgrond van het perceel beslaat
Oppervlaktewaterlichaam als aangewezen in bijlage 1 bij het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet	500 cm	n.v.t.	n.v.t.
Krw-oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in bijlage 1 bij het Besluit kwaliteit leefomgeving	500 cm	300 cm	100 cm als het oppervlaktewaterlichaam een breedte heeft van ten hoogste 1.000 cm gemeten vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam n.v.t. als het oppervlaktewaterlichaam een breedte heeft van meer dan 1.000 cm
Oppervlaktewaterlichaam dat onder normale omstandigheden voor de zomer droogvalt en ten minste in de periode van 1 april tot en met 1 oktober droog staat	100 cm	n.v.t.	n.v.t.
Overige oppervlaktewaterlichamen	300 cm	100 cm	50 cm

Toelichting artikel 4.1212b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn verplicht tot het instellen van bufferstroken waarop geen meststoffen mogen worden gebruikt. Daaronder valt ook het gebruik van zuiveringsslib. Omdat in artikel 4.1182, tweede lid, is bepaald dat paragraaf 4.116 niet van toepassing is op het op in de bodem brengen van zuiveringsslib, is het noodzakelijk om gelijksoortige bepalingen als artikel 4.1198, tweede lid, 4.1199c en artikel 4.1199d op te nemen in paragraaf 4.117.*

Artikel 4.1213 (lucht: emissiearm op of in de bodem brengen zuiveringsslib)

1 Met het oog op het beperken van emissie in de lucht wordt bij het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib voldaan aan het BBT-document emissiearm aanwenden.

Toelichting artikel 4.1213, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Zuiveringsslib wordt emissiearm op of in de bodem gebracht. Onder het emissiearm op of in de bodem brengen wordt het gebruik van zuiveringsslib verstaan op grond van de regels die in het BBT-document emissiearm aanwenden zijn opgenomen. Dit document beschrijft welke methoden mogen worden gebruikt (op basis van de best beschikbare technieken) voor het emissiearm op of in de bodem brengen van zuiveringsslib. Ook worden hierin de specifieke emissiebeperkende aanwendmethoden en bedrijfssystemen aangewezen.*
De mate waarin ammoniakemissie plaatsvindt is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van de toegepaste methode. In het BBT-document is beschreven welke soorten methoden zijn toegestaan en worden specifieke emissiebeperkende aanwendmethoden en bedrijfssystemen benoemd.
De mate van emissie van deze aanwendmethoden en bedrijfssystemen is niet alleen af te leiden uit de wijze waarop het zuiveringsslib op of in de bodem wordt gebracht. Er zijn aanvullende technische gegevens nodig om te kunnen beoordelen of er sprake is van een voldoende laag ammoniakemissieniveau.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het brengen van steekvast zuiveringsslib op landbouwgronden waar het hellingspercentage minder dan 7% is en waarop gras wordt geteeld of waarop alleen fruit wordt geteeld.

Toelichting artikel 4.1213, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bevat een uitzondering op de verplichting tot het emissiearm op of in de bodem brengen van zuiveringsslib. De uitzondering geldt bij het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib op landbouwgronden met een hellingspercentage van minder dan 7 procent. Het moet om gronden gaan waarop ofwel gras wordt geteeld ofwel waarop alleen fruitteelt wordt uitgeoefend.*

Artikel 4.1213a (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Artikel 4.1212b wordt tot en met 31 december 2025 niet met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift versoepeld.

Toelichting artikel 4.1198 en artikelen 4.1213a en 4.1213b (beide nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *Artikel 4, vijfde lid, van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn schrijft het aanhouden van bufferstroken dwingend voor en biedt geen ruimte om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de bepalingen dienaangaande te versoepelen. Daarom is tot en met 31 december 2025 de mogelijkheid uitgesloten om met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de regels met betrekking tot het op of in de bodem brengen van meststoffen of zuiverslib in bufferstroken te versoepelen.*

Artikel 4.1213b (geen gelijkwaardige maatregel)

Het treffen van een gelijkwaardige maatregel is tot en met 31 december 2025 uitgesloten voor artikel 4.1212b.

Toelichting artikel 4.1198 en artikelen 4.1213a en 4.1213b (beide nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-357 *Artikel 4, vijfde lid, van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn schrijft het aanhouden van bufferstroken dwingend voor en biedt geen ruimte om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften de bepalingen dienaangaande te versoepelen. Daarom is tot en met 31 december 2025 de mogelijkheid uitgesloten om met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de regels met betrekking tot het op of in de bodem brengen van meststoffen of zuiverslib in bufferstroken te versoepelen.*

§ 4.118 Het vernietigen van de zode van gras

Artikel 4.1214 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het vernietigen van de zode van gras op weidegronden.

Toelichting artikel 4.1214 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze paragraaf stelt regels aan het vernietigen van de zode van gras op weidegronden. Dit moet worden onderscheiden van de producten die vrijkomen bij de graszodenteelt. Deze geproduceerde graszoden worden bijvoorbeeld gebruikt op gazons, sportvelden of recreatieterreinen.*

Artikel 4.1215 (bodem: vernietigen zode gras op weidegronden)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem wordt de zode van gras op weidegronden niet vernietigd.

Toelichting artikel 4.1215, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het vernietigen van de zode van gras op weidegronden is niet toegestaan. Hieronder valt elke wijze van vernietiging van de zode van gras of dit nu mechanisch of chemisch gebeurt. Deze bepaling is opgenomen, omdat het vernietigen van de zode van gras tot gevolg heeft dat uitspoelingsgevoelige stikstofverbindingen (nitraten) vrijkomen bij de vertering hiervan. Er is sprake van ophoping van minerale stikstof in de bodem door het afsterven van de wortels en stoppels en versnelde mineralisatie van organische stof in de bodem. Deze ophoping is groter naarmate de periode tussen het vernietigen van de zode van gras en het telen van een nieuw gewas groter is en naarmate het vervolggewas minder stikstof opneemt. Deze minerale stikstof is gevoelig voor verlies via uitspoeling naar grondwater en afspoeling naar een oppervlaktewaterlichaam, zeker in de periode buiten het groeiseizoen.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op:
- a weidegronden die liggen op kleigronden of veengronden, in de periode van 1 februari tot en met 15 september;
- b weidegronden die liggen op zandgronden of lössgronden:
  - 1° in de periode van 1 februari tot en met 10 mei als aansluitend op het vernietigen van de zode van gras de teelt van een relatief stikstofbehoeftig gewas als bedoeld in bijlage IVb bij dit besluit begint;
  - 2° in de periode van 11 mei tot en met 31 mei als aansluitend op het vernietigen van de zode van gras de teelt van gras begint; en
  - 3° in de periode van 1 juni tot en met 31 augustus als aansluitend op het vernietigen van de zode van gras de teelt van gras begint; en
- c weidegronden die liggen op kleigronden in de periode van 1 november tot en met 31 december als na het vernietigen van de zode van gras het planten of zaaien van een ander gewas dan gras begint.

Toelichting artikel 4.1215, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bevat enkele uitzonderingen op het eerste lid. Deze uitzonderingen gelden voor weidegronden. Weidegronden worden in bijlage I omschreven als landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras dat wordt gebruikt voor de beweiding van dieren of wordt gebruikt als voer voor dieren. Hierbij geldt dat de zode van gras alleen mag worden vernietigd en op of in de bodem mag worden gebracht in de periode van het jaar dat het risico op verlies van stikstof het geringst is.*
Onder a, is een uitzondering opgenomen voor weidegronden die liggen op kleigronden of veengronden. Onder bevat een uitzondering voor zandgronden en lössgronden. Voor zandgronden en lössgronden is het risico op uitspoeling het grootst. Om die reden is de periode dat de zode van gras op die gronden mogen worden vernietigd het kortst. Om het mineralenverlies als gevolg van het vernietigen van de zode van gras tegen te gaan geldt voor deze gronden dat aansluitend een stikstofbehoeftig gewas of gras wordt geteeld (onder b, onder 1°). In bijlage IVb zijn de stikstofbehoeftige gewassen benoemd. Tot de stikstofbehoeftige gewassen wordt ook gras gerekend. Het vernietigen van de zode van gras op zandgronden en lössgronden is na 10 mei toegestaan tot en met 31 augustus als aansluitend herinzaai met gras plaatsvindt (onder b, onder 2° en 3°). Sinds 1 januari 2019 is het ook toegestaan om van 1 juni tot en met 31 augustus de zode van gras te vernietigen als aansluitend herinzaai met gras plaatsvindt; daarbij geldt dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vooraf moet worden geïnformeerd (artikel 4.1216 van het Besluit activiteiten leefomgeving), omdat via de Uitvoeringsregeling meststoffenwet is geregeld dat er dan een korting op de stikstofgebruiksnorm plaatsvindt (artikel 28f, onder b).
In onder c is een uitzondering opgenomen op het eerste lid voor het vernietigen van de zode van gras in de periode van 1 november tot en met 31 december voor weidegronden gelegen op kleigronden als vervolgens als eerstvolgend gewas een ander gewas dan gras wordt geteeld.
De temperatuur van de bodem is in november en december lager dan in bijvoorbeeld september. De mineralisatie van de stikstof uit de vernietigde zode van gras ligt daardoor in de wintermaanden in het algemeen op een laag niveau, zodat er weinig uitspoeling kan optreden. Kleigronden worden doorgaans in het najaar geploegd voordat de vorstperiode intreedt, omdat dan de kans het grootst is dat er een goed zaaibed in het voorjaar kan worden gemaakt. De mineralisatie van de stikstof uit de vernietigde zode van gras ligt daardoor in de wintermaanden in het algemeen op een laag niveau, zodat er weinig uitspoeling kan optreden. Bovendien is kleigrond minder uitspoelingsgevoelig.

3 Het eerste lid is niet van toepassing als de zode van gras in de periode van 1 juni tot en met 15 juli wordt vernietigd en aansluitend uiterlijk op 16 juli de teelt van Japanse haver, Tagetes erecta of Tagetes patula begint die wordt ingezet voor aaltjesbeheersing in een vervolgteelt uiterlijk in het volgende kalenderjaar.

Toelichting artikel 4.1215, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit lid is de uitzondering opgenomen dat het vernietigen van de zode van gras is toegestaan in de periode van 1 juni tot en met 15 juli als aansluitend wordt begonnen met het telen van een gewas om aaltjesbeheersing toe te passen voorafgaand aan een hoofdteelt die vervolgens moet plaatsvinden, uiterlijk in het volgende voorjaar. Voor deze periode is gekozen omdat het aaltjesbeheersend gewas een bepaalde periode op de bodem moet blijven staan om effectief te zijn in de aaltjesbeheersing. Het belangrijkste aaltjesbeheersende gewas voor de bestrijding van wortellesieaaltjes, Tagetes, moet ten minste 100 dagen als groen gewas op het land te staan. Onder andere hierdoor en rekening houdend met de toenemende kans op flinke nachtvorsten in de maand november, is vernietigen van de zode van gras na half juli te laat. Dat biedt ook de mogelijkheid de inzaai van Tagetes tot en met 15 juli toe te staan.*

4 Japanse haver, Tagetes erecta of Tagetes patula wordt niet verwijderd in de periode tussen het moment van inzaaien en 23 oktober van dat jaar.

Toelichting artikel 4.1215, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De in het derde lid aangewezen aaltjesbeheersende gewassen Japanse haver, Tagetes errecta en Tagetes patula mogen in ieder geval niet voor 23 oktober van het jaar waarin ze zijn ingezaaid worden vernietigd. Op deze manier wordt bereikt dat het aaltjesbeheersende gewas in alle gevallen 100 dagen actief kan zijn. Om de effectiviteit van Japanse haver te verhogen is het toegestaan dit gewas tussentijds te maaien om zaadvorming van het gewas tegen te gaan.*

5 Het eerste lid is niet van toepassing op weidegronden in de periode van 16 september tot en met 30 november als aansluitend op het vernietigen van de zode van gras tulp, krokus, iris of muscari wordt geplant.

Toelichting artikel 4.1215, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Naast het telen van stikstofbehoeftige gewassen worden in de praktijk ook specifieke tuinbouwgewassen geteeld, die vanuit oogpunt van vruchtwisseling en ziektebestrijding voordelen met zich meebrengen. Het gaat hierbij om tulp, krokus, iris en muscari. Deze gewassen zijn over het algemeen ook stikstofbehoeftig. Het vernietigen van de zode van gras is in de periode van 16 september tot en met 30 november toegestaan als direct na de vernietiging tulp, krokus, iris en muscari worden geplant. Dit zijn voorjaarsbloeiers. Door het telen van deze voorjaarsbloeiers op de bodem waarop de zode van gras zijn vernietigd wordt de oogstzekerheid verhoogd en het risico van het optreden van ziekten verkleind. De temperatuur van de bodem daalt tijdens het najaar en de winter, waardoor er minder stikstof mineraliseert en dus ook minder kan uitspoelen naar het grondwater. Daarnaast is het areaal tulp dat na gras op weidegronden wordt geteeld niet groot. Het areaal aan krokus, iris en muscari is nog kleiner.*

Artikel 4.1216 (bodem: informeren vernietigen zode van gras)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt voorafgaand aan het vernietigen van de zode van gras, bedoeld in artikel 4.1215, tweede lid, onder b, onder 3°, geïnformeerd over de datum waarop deze wordt vernietigd.

Toelichting artikel 4.1216 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de zode van gras in de periode van 1 juni tot en met 31 augustus wordt vernietigd, wordt de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hierover vooraf geïnformeerd. Dit is vanwege de korting op de stikstofgebruiksnorm die dan plaatsvindt (zie toelichting bij artikel 4.1215 van het Besluit activiteiten leefomgeving).*

Artikel 4.1217 (bodem: stikstofhoudende meststoffen, bemonsterplicht en meetmethode)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de bodem worden op gronden die zijn beteeld met gewassen als bedoeld in artikel 4.1215, tweede lid, onder a en b, onder 1° en 2°, alleen stikstofhoudende meststoffen gebracht als de hoeveelheid stikstof, rekening houdend met de minerale stikstof en met de toevoer van stikstof door netto-mineralisatie van de organische stikstof in die gronden, onvoldoende is om te voldoen aan de behoefte van het gewas.

Toelichting artikel 4.1217, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bemesting van de gewassen, bedoeld in artikel 4.1215, tweede lid, met uitzondering van onderdeel b, onder 3, van het Besluit activiteiten leefomgeving, mag alleen plaatsvinden als een bodemanalyse uitwijst dat dit noodzakelijk is. Bij de toegelaten stikstofbehoeftige gewassen zal vaak een aanvullende stikstofbemesting nodig zijn, omdat uit de vernietigde zode niet voldoende stikstof vrijkomt om de behoefte van het gewas volledig te dekken. Eventuele bemesting van dit gewas kan op grond van dit artikel alleen plaatsvinden op basis van een bemestingsadvies dat ook is gebaseerd op bodemanalyse. Hiermee wordt tegengegaan dat onnodige bemesting plaatsvindt en de stikstof alsnog uitspoelt naar de bodem. Voor de zode die wordt vernietigd in de periode van 1 juni tot en met 31 augustus geldt dat er een korting van 50 kg per hectare op de stikstofgebruiksnorm plaatsvindt volgens artikel 28f, onder b, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.*

2 De hoeveelheid organische stikstof in de bodem wordt vastgesteld met een representatief grondmonster, dat wordt geanalyseerd door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor een methode die geschikt is voor de vaststelling daarvan.

Toelichting artikel 4.1217, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Er wordt een grondmonster genomen voor het bepalen van de minerale stikstof. Het grondmonster dient te worden bemonsterd en geanalyseerd door een hiervoor geaccrediteerd laboratorium dat voldoet aan NEN-EN-ISO/IEC 17025 of een buitenlands laboratorium met een gelijkwaardig kwaliteitsborgingsniveau. Zie hiervoor ook artikel 1.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving over wederzijdse erkenning. Voor de Nederlandse testlaboratoria geldt dat deze moeten voldoen aan de basiseisen die gesteld worden door de Raad van Accreditatie. Dit betekent dat het managementsysteem en de technische competentie van het laboratorium door onafhankelijke deskundigen worden getoetst en moeten voldoen aan de eisen van NEN-EN-ISO/IEC 17025. De omvang van de technische competentie staat voor elk geaccrediteerd laboratorium vermeld op de website van de Raad voor Accreditatie (www.rva.nl), zodat eenieder kan zien welk laboratorium waarvoor is geaccrediteerd.*

Artikel 4.1218 (bodem: vernietigen zode van gras bij herverkaveling en nutsvoorzieningen)

Artikel 4.1215, eerste lid, is niet van toepassing op:

a het vernietigen van de zode van gras op weidegronden als onderdeel van kavelinrichtingswerken die worden verricht:

1° ter uitvoering van een ruilbesluit op grond van een inrichtingsbesluit als bedoeld in artikel 12.7 van de wet; of

2° ter uitvoering van een ruilbesluit; en

Toelichting artikel 4.1218, onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In dit artikel is een uitzondering voor herverkavelingsprojecten opgenomen van artikel 4.1215, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de wettelijke herverkaveling wordt een plan van toedeling vastgesteld. Op basis van dit vastgestelde plan van toedeling wordt de kavelovergang uitgevoerd. Hierbij wordt de bodem geschikt gemaakt voor eenzelfde soort grondgebruik als plaatsvond op de oude kavel. Ook worden werken uitgevoerd die de nieuwe kavels ontsluiten. Een deel van de werken wordt door de grondgebruiker zelf uitgevoerd, een deel wordt in de vorm van aanbesteding gecombineerd met andere werkzaamheden door aannemers uitgevoerd. Het ruilproces moet zoveel mogelijk buiten het groeiseizoen plaatsvinden om kosteneffectief te zijn. In het voorjaar zijn, in verband met verstoring van het broedseizoen, werkzaamheden beperkt. Dit betekent dat al deze werkzaamheden moeten worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met maart. Een deel van de werkzaamheden heeft betrekking op het vernietigen van de zode van gras. Het gaat hierbij om maximaal 7.000 hectares landbouwgronden per jaar waarvan circa 3.000 hectares weidegronden. Gezien de beperkte omvang van het oppervlakte en het belang van deze werkzaamheden zijn de gevolgen voor de fysieke leefomgeving aanvaardbaar. In verband met overgangsrecht (lopende landinrichtingen) is in het artikel ook verwezen naar de Landinrichtingswet en de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Drentse Veenkoloniën die inmiddels is ingetrokken. Herverkavelingsprojecten die ten tijde van het in werking zijn van die wetten zijn aangevangen en nog steeds lopen vallen dus ook onder de uitzondering in dit artikel.*

Toelichting artikel 4.1218, onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Artikel 4.1218 Bal wordt ingevoegd via het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, dat op dezelfde dag maar voor het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet in werking zal treden. De verwijzing naar een plan van toedeling op grond van een landinrichtingsplan als bedoeld in de Landinrichtingswet en een plan van toedeling op grond van een herinrichtingsplan als bedoeld in de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën wordt vervangen door een verwijzing naar een ruilbesluit op grond van een inrichtingsbesluit als bedoeld in artikel 12.7 van de Omgevingswet. Alle projecten onder de Landinrichtingswet en de Herinrichtingswet Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën zijn afgerond, waardoor een verwijzing naar een plan van toedeling als bedoeld in die wetten niet meer nodig is. Een verwijzing naar een plan van toedeling op grond van een inrichtingsplan als bedoeld in de Wet inrichting landelijk gebied blijft nog wel nodig. Lopende projecten onder die wet worden op grond van het in artikel 4.5 van de Aanvullingswet grondeigendom opgenomen overgangsrecht nog afgerond.*

Toelichting artikel 4.1218, onder a, 2°, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met de inwerkingtreding van de Ow per 1 januari 2024 is de Wet inrichting landelijk gebied ingetrokken. In artikel 4.1218, onderdeel a, onder 2°, Bal is ten onrechte een verwijzing naar deze wet opgenomen. Met deze wijziging wordt de juiste verwijzing en terminologie van de Ow opgenomen ter vervanging van een ruilplan op grond van een inrichtingsplan, als bedoeld in artikel 17 Wet inrichting landelijk gebied.*

b het vernietigen van de zode van gras op weidegronden, als de zode van gras wordt vernietigd voor de aanleg of het onderhoud van een net als bedoeld in artikel 20, tweede lid, van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek.

Toelichting artikel 4.1218, onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor de planning en uitvoering van nutsvoorzieningen, zoals de aanleg van pijpleidingen, kan de inhoud van artikel 4.1215, eerste lid, een aanzienlijk financieel nadeel hebben. Om aan dat bezwaar tegemoet te komen voorziet dit onderdeel voor de uitvoering van nutsvoorzieningen van groot openbaar belang in een uitzondering op artikel 4.1215. Meer concreet gaat het om netten. Netten kunnen zijn gelegen of worden aangelegd in landbouwgronden waarop gras wordt geteeld. Als de beheerder van een net werkzaamheden wil verrichten aan het net of een nieuw net aan wil leggen, is het nodig om in de landbouwgronden te graven en de zode van gras te vernietigen.*

De gevolgen voor de fysieke leefomgeving van deze uitzondering is beperkt, ook omdat de afgegraven zode van gras op een hoop bewaard wordt, waardoor de uitspoeling van nutriënten gering is.

§ 4.119 Graven in bodem

Toelichting op paragraaf 4.119 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.119 geeft basisregels voor de activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. De basisregels hebben betrekking op het bodemonderzoek, het gescheiden houden van grond, de tijdelijke uitname van grond en de tijdelijke opslag van vrijgekomen grond. De voorschriften van paragraaf 4.119 richten zich tot degene die feitelijk de activiteit uitvoert, degene die daartoe opdracht heeft gegeven en de eigenaar en de beheerder van de locatie waar de activiteit wordt verricht. Wie bij overtreding van de bepalingen van dit besluit zal worden aangesproken, is sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de fase waarin de activiteit zich bevindt.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 4.1219 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het graven in bodem.
2 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
  a grond: grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
  b partij: hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Artikel 4.1220 (melding)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden, als het gaat om het graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit.
2 Een melding bevat:
  a de onderzoeken, bedoeld in paragraaf 5.2.2;
  b gegevens over de ontgraving, aangeduid op een kaart en op een dwarsprofiel;
  c het bodemvolume in kubieke meters waarbinnen de activiteit wordt verricht;
  d de verwachte hoeveelheid terug te plaatsen grond in kubieke meters;
  e de verwachte hoeveelheid af te voeren grond per partij als bedoeld in artikel 4.1225 in kubieke meters; en
  f de aanduiding of er sprake is van het tijdelijk uitnemen van grond.
3 Ten minste een week voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig de gegevens, bedoeld in het tweede lid, onder a tot en met c en f, wordt een melding gedaan.
4 In afwijking van het eerste lid geldt voor het graven in de bodem als het alleen gaat om het tijdelijk uitnemen van grond een termijn van een week.
5 Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in bodem in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1223 van toepassing.

Artikel 4.1221 (gegevens en bescheiden: vier weken voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
  a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
  b de verwachte datum van het begin van de activiteit;

c de verwachte duur ervan;
d de aanleiding en het doel van de activiteit; en
e de kwaliteit van de bodem waarin de activiteit plaatsvindt waaruit blijkt waaruit blijkt dat deze onder of gelijk aan of deze boven de interventiewaarde bodemkwaliteit is.

2 Onverwijld na het wijzigen van de begrenzing of de verwachte datum van het begin van de activiteit worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in bodem:
a met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit als het alleen gaat om het tijdelijk uitnemen van grond; of
b in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1223 van toepassing.

4 In afwijking van het eerste lid geldt een termijn van een week voor:
a het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit; of
b het tijdelijk uitnemen van grond in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit.

Artikel 4.1222 (gegevens en bescheiden: een week voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten; en
b de naam en het adres van de natuurlijke persoon en de onderneming die de milieukundige begeleiding gaan verrichten.

2 Onverwijld na het wijzigen van gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt.

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in bodem:
a met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit; of
b in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1223 van toepassing.

Artikel 4.1223 (gegevens en bescheiden: na de activiteit bij spoedreparatie)

1 Bij een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, onverwijld na beëindiging van de activiteit gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de begrenzing van de activiteit;
b de data waarop de activiteit is verricht; en
c de aanleiding en het doel van de activiteit.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als uit voorafgaand bodemonderzoek als bedoeld in paragaaf 5.2.2 blijkt dat de bodem een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit heeft.

Artikel 4.1224 (aanwijzing modules: voorafgaand bodemonderzoek)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, wordt voldaan aan de regels over het voorafgaand bodemonderzoek, bedoeld in paragraaf 5.2.2.

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in de bodem in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1223 van toepassing.

Artikel 4.1225 (bodem en afval: gescheiden houden grond)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en een doelmatig beheer van afvalstoffen worden bij het graven, het opslaan, het afvoeren of het terugplaatsen van grond, partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen, waarin de partijen op grond van artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld, gescheiden gehouden.

2 Het gescheiden houden gebeurt door matig verontreinigde of sterk verontreinigde grond als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit die vrijkomt bij het graven op te delen in partijen volgens de volgende criteria:
a apart houden van verschillende grondsoorten;
b apart houden van partijen met een gewogen gehalte asbest onder de interventiewaarde bodemkwaliteit en partijen met een gewogen gehalte asbest boven de interventiewaarde bodemkwaliteit; en

c apart houden van partijen die uitsluitend zijn verontreinigd met organische verbindingen tot boven de maximale waarde van de kwaliteitsklasse industrie, bedoeld in artikel 25d van dat besluit.

Artikel 4.1226 (bodem en afval: tijdelijk uitnemen van grond)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt na het tijdelijk uitnemen van grond:
   a als het gaat om graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit: die grond op of nabij het ontgravingsprofiel teruggebracht in de bodem; of
   b als het gaat om graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit: die grond teruggebracht in hetzelfde ontgravingsprofiel.

2 Grond wordt na het tijdelijk uitnemen niet teruggebracht in de bodem als de grond een bewerking heeft ondergaan anders dan het uitzeven van bodemvreemd materiaal.

Artikel 4.1227 (bodem: tijdelijke opslag van vrijkomende grond)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt grond die bij het graven is vrijgekomen niet langer dan acht weken na beëindiging van het graven in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie opgeslagen.

2 De gescheiden gehouden partijen grond, bedoeld in artikel 4.1225,worden gescheiden opgeslagen.

Artikel 4.1228 (bodem en afval: kwaliteitsborging)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt het graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7000.

Artikel 4.1229 (bodem en afval: milieukundige begeleiding graafwerkzaamheden)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en een doelmatig beheer van afvalstoffen wordt het graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit begeleid door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 6000 als:

a een deel van de verontreinigde grond niet wordt teruggebracht in het ontgravingsprofiel, maar zal worden afgevoerd;
b op de locatie al een afdeklaag in de vorm van een leeflaag of een andere duurzame afdeklaag aanwezig is en de ontgraving dieper reikt dan deze laag; of
c sprake is van meerdere partijen die overeenkomstig artikel 4.1225 gescheiden moeten worden gehouden.

Artikel 4.1230 (bodem en afval: milieukundige begeleiding graafwerkzaamheden)

Na het beëindigen van het graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:

a de datum van de beëindiging van de activiteit, binnen een week na die beëindiging;
b de resultaten van de milieukundige begeleiding, binnen vier weken na die beëindiging, als er sprake is van begeleiding als bedoeld in artikel 4.1229 met daarbij in ieder geval:
   1° gegevens over de ontgraving aangeduid op een kaart en op een dwarsprofiel;
   2° de bestemming van grond die niet wordt teruggeplaatst; en
   3° de bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan.

§ 4.120 Graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit - vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*

Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

§ 4.121 Saneren van de bodem

Toelichting op paragraaf 4.121 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.121 geeft regels voor de activiteit saneren van de bodem. De voorschriften van paragraaf 4.121 richten zich tot degene die feitelijk de activiteit uitvoert, degene die daartoe opdracht heeft gegeven en de eigenaar en de beheerder van de locatie waar de activiteit wordt uitgevoerd. Wie bij overtreding van de bepalingen van dit besluit zal worden aangesproken, is sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de fase waarin de activiteit zich bevindt.*

Artikel 4.1235 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het saneren van de bodem.

Toelichting artikel 4.1235, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bepaalt de reikwijdte van paragraaf 4.121. Deze paragraaf is van toepassing op het saneren van de bodem. Het omgevingsplan geeft aan in hoeverre maatregelen verplicht zijn om de bodem geschikt te maken voor het (toekomstige) gebruik, bijvoorbeeld het bouwen van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie[1]. Ook kan een initiatiefnemer besluiten om vrijwillig een sanering van de bodem uit te voeren. Voor een toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.48h.*

Sanerende maatregelen, die hoofdzakelijk zijn gericht op het saneren van het grondwater met het oogmerk verbetering van de grondwaterkwaliteit, vallen niet onder deze paragraaf. Hiermee wordt bedoeld dat het uitvoeren van een grondwatersanering niet onder deze activiteit valt. Het uitvoeren van een grondwatersanering is een activiteit waarvan de regulering is overgelaten aan provincie, gemeente en waterschap. Zie voor een nadere uiteenzetting over grondwaterverontreiniging het algemeen deel van de toelichting in 6.2 (geen aparte rijksregels grondwatersaneringen) en paragraaf 10.1 (geen standaardaanpak grondwaterverontreiniging).

Wel is het mogelijk om onder deze activiteit de (zogenaamde) bron van een zich naar het grondwater verspreidende verontreiniging te verwijderen uit de vaste bodem. Hoewel de activiteit zich dan richt op het verwijderen van de vaste bodem, heeft de activiteit (indirect) wel een positieve invloed op de kwaliteit van het grondwater.

[1] Het toelaten van een bouwactiviteit op een bodemgevoelige locatie.

2 In deze paragraaf wordt verstaan onder:

a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en

b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 4.1235, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid is aangegeven wat onder de begrippen «grond» en «baggerspecie» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.23. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*

Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter.

Onder grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit verstaan vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.

Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is dus niet opgevat als een categorie grond maar als een zelfstandige categorie. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of ruimte die voor oppervlaktewater bestemd is.

Artikel 4.1236 (melding)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1235, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.1236, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Het saneren van verontreiniging van de bodem moet ten minste vier weken voor het begin ervan worden gemeld aan het bevoegd gezag. Bij gebreken van de melding is de activiteit verboden. De meldingsplicht heeft niet tot doel om beoordeling van de activiteit vooraf door het bevoegd gezag mogelijk te maken. Als de melding is gedaan, mag de activiteit plaatsvinden (zie: Stb. 2018, 293, pagina 509). Het bevoegd gezag controleert het meldingsformulier en bijbehorende rapporten en documenten. De controle wordt niet gevolgd door een formeel besluit (beschikking) in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.*

Zowel de initiatiefnemers als het bevoegd gezag hebben de mogelijkheid om respectievelijk maatwerkvoorschriften aan te vragen of maatwerkvoorschriften op te leggen als daar een noodzaak toe is. Een initiatiefnemer kan bijvoorbeeld een verzoek doen om een geringere dikte van de leeflaag dan de standaard dikte van 1,0 meter aan te leggen. Ook kan de initiatiefnemer een voorstel doen voor een afwijkende saneringsaanpak, bijvoorbeeld een in-situ sanering in plaats van verwijdering van de verontreiniging door middel van ontgraven. Als een initiatiefnemer een verzoek doet voor een maatwerkvoorschrift, dan is dit in een afzonderlijke procedure met eigen termijnen. Het is dus niet nodig dat het bevoegd gezag hierover al binnen de termijn van vier weken na de melding van de activiteit een besluit neemt. Als het bevoegd gezag daarentegen besluit om ambtshalve een maatwerkvoorschrift op te leggen, zal dit wel binnen de termijn van vier weken moeten gebeuren.
In de praktijk van sanering is het gebruikelijk dat de informatie door de opdrachtgever, de milieukundig begeleider of de uitvoerder wordt verstrekt. De melding wordt verricht door de initiatiefnemer. De initiatiefnemer kan de eigenaar of erfpachter zijn van het terrein waar de bodemsanering plaatsvindt of de gemachtigde namens de eigenaar of erfpachter.

2 Een melding bevat:
- a de onderzoeken, bedoeld in paragraaf 5.2.2;
- b de keuze voor een van de saneringsaanpakken, bedoeld in artikel 4.1241 of 4.1242;
- c bij een saneringsaanpak als bedoeld in artikel 4.1241: een omschrijving van de saneringsaanpak, waaronder in ieder geval:
  - 1° het type afdeklaag, bedoeld in artikel 4.1241;
  - 2° de situering van de afdeklaag aangeduid op een kaart en op een dwarsprofiel;
  - 3° als grond wordt herschikt: de hoeveelheid grond die ten hoogste wordt afgevoerd of herschikt in kubieke meters; en
  - 4° als grond wordt herschikt: de situering van de herschikte grond op een kaart;
- d bij een saneringsaanpak als bedoeld in artikel 4.1242: een omschrijving van de saneringsaanpak, waaronder in ieder geval:
  - 1° gegevens over de ontgraving aangeduid op een kaart en op een dwarsprofiel;
  - 2° het bodemvolume in kubieke meters waarbinnen de werkzaamheden worden verricht;
  - 3° de hoeveelheid af te voeren grond per kwaliteitsklasse als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit in kubieke meters; en
  - 4° een aanduiding van de waarde voor de bodemfunctieklasse, bedoeld in artikel 4.1242;
- e als de bodem is verontreinigd met vluchtige stoffen: een omschrijving van de maatregelen om uitdamping van vluchtige stoffen tegen te gaan, bedoeld in artikel 4.1245; en
- f als afvalwater wordt geloosd: de lozingsroutes.

Toelichting artikel 4.1236, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In dit lid is aangegeven welke specifieke gegevens en bescheiden bij de melding moeten worden overgelegd. Deze gegevens worden verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens van afdeling 2.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn versterkt. Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit (zie: Stb. 2018, 290), zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.*
De melding bevat de resultaten van de onderzoeken die zijn verricht (onder a). Daarnaast bevat de melding de keuze voor de saneringsaanpak (onder b) en een omschrijving van de werkzaamheden, afhankelijk van de saneringsaanpak afdekken (onder c) of verwijderen van de verontreiniging (onder d). Op een kaart moet een aanduiding van de geplande maatregelen en te ontgraven bodemvolumes worden weergegeven, evenals een tekening van een dwarsprofiel. De aanduiding op een kaart (horizontale richting) en een tekening van een dwarsprofiel (verticale richting) zijn noodzakelijk om duidelijk te maken waar en tot welke diepte gegraven gaat worden. Een dwarsprofiel is een doorsnijding van een terrein met een verticaal vlak, aangebracht loodrecht op de as ervan. Als de bodem verontreinigd is met vluchtige stoffen, bevat de informatie ook een omschrijving van de maatregelen om uitdamping van vluchtige verontreinigingen tegen te gaan (onder e).
Als er tijdens de werkzaamheden afvalwater wordt geloosd, bevat de melding de lozingsroutes (onder f). De gegevens over de lozingsroutes worden verstrekt omdat in principe verschillende lozingsroutes zijn toegestaan.
Als grond wordt herschikt, wordt de situering van de herschikte grond op een kaart aangegeven.
Onder herschikken wordt verstaan het verplaatsen van verontreinigde grond van het ene deel van de saneringslocatie naar een ander deel van diezelfde locatie. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat op de ene plaats grond wordt weggegraven (bijvoorbeeld voor de aanleg van een leeflaag), terwijl op een andere plaats binnen de saneringslocatie juist weer ruimte is om onder de afdeklaag grond kwijt te kunnen. Herschikken is alleen toegestaan op dat deel van de saneringslocatie waar een afdeklaag wordt aangebracht, om te voorkomen dat bij toekomstig gebruik contactmogelijkheden ontstaan met de verontreinigde grond die herschikt.
Een melding van de kwaliteit van de grond die wordt gebruikt als afdeklaag of aanvulgrond, vindt plaats bij de milieubelastende activiteit toepassen.
Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag bijvoorbeeld beoordelen of voldaan is aan de algemene regels uit deze paragraaf en wanneer van toepassing aan de maatwerkregels uit het omgevingsplan en of toezicht nodig is. De gegevens van de melding hebben onder meer als doel risicogericht toezicht mogelijk te maken.

3 Ten minste een week voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting artikel 4.1236, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De initiatiefnemer blijft zowel voorafgaand als tijdens de uitvoering van de bodemsanering verantwoordelijk voor de actualiteitswaarde van de melding. De initiatiefnemer is verplicht om wijzigingen op de melding opnieuw te melden binnen een termijn van een week voor het begin van de (gewijzigde) activiteit. Het betreft hier bijvoorbeeld het wijzigen van de saneringsaanpak.*
Nalaten van deze wijziging van de melding betekent dat de milieubelastende activiteit niet is toegestaan. Na een week mag de activiteit, conform de gemelde wijzigingen worden uitgevoerd. Voor de continuïteit van de bodemsanering is de periode van een week wenselijk. Voor het bevoegd gezag biedt die periode voldoende mogelijkheid om te controleren of de wijziging van de melding in overeenstemming is met de algemene regels uit deze paragraaf en wanneer van toepassing met maatwerkregels uit het omgevingsplan. Een risico gestuurde handhaving is dan mogelijk.
Als zich tijdens de sanering onvoorziene omstandigheden voordoen die leiden tot een wijziging van de in het tweede lid vermelde gegevens, moeten deze wijzigingen aan het bevoegd gezag worden gemeld. In die situatie is het niet altijd mogelijk om een week te wachten voordat de activiteit kan worden voortgezet en kan in overleg met het bevoegd gezag de activiteit eerder worden voortgezet. Een voorbeeld hiervan is als tijdens de sanering uit de controlemonsters blijkt dat de verontreiniging omvangrijker is, waardoor de maximale hoeveelheid bodemvolume vrij te komen grond groter wordt.

Toelichting artikel 4.1236 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel bevat de plicht om een melding te doen voorafgaand aan de activiteit en geeft de eisen waaraan de melding moet voldoen.*

Artikel 4.1237 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1235, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
   b de verwachte datum van het begin van de activiteit.

   Toelichting artikel 4.1237, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De gegevens en bescheiden worden ten minste vier weken voor het begin van de activiteit saneren van de bodem aangeleverd. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de begrenzing is van de locatie waar de activiteit plaats vindt (aangeduid op een kaart) en de verwachte datum van het begin van de activiteit. Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 12.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.*

2 Onverwijld na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

   Toelichting artikel 4.1237, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de verstrekte informatie over begrenzing of startdatum wijzigt, geeft de initiatiefnemer de wijziging onverwijld door. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de activiteit, de initiatiefnemer het bevoegd gezag opnieuw moet informeren.*

Toelichting artikel 4.1237 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat een informatieplicht; voordat met het saneren van de bodem wordt gestart dient het bevoegd gezag te worden geïnformeerd over de activiteit. Deze informatieverplichting is geen melding in de zin van de wet. Het verbod om te starten met het verrichten van de activiteit ziet hier dan ook niet op. Aan de informatieplicht uit dit artikel kan gelijktijdig worden voldaan met de meldingsplicht uit artikel 4.1236.*

Artikel 4.1238 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1235, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten; en
   b de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten; en
   c de naam van de natuurlijke persoon die de milieukundige begeleiding gaat verrichten.

   Toelichting artikel 4.1238, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat een informatieverplichting voor het begin van de activiteit. Aan de informatieplicht uit dit artikel kan gelijktijdig worden voldaan met de meldingsplicht uit artikel 4.1236 en de informatieplicht uit artikel 4.1237, maar er kan ook los hiervan op een later moment aan worden voldaan. Een week voor het begin van de activiteit moeten de gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de activiteiten binnen haar gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. De informatie bevat de naam en het adres van degene die de activiteit uitvoert. Als een milieukundig begeleider wordt ingeschakeld moeten de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten en de naam en het adres van de milieukundig begeleider worden aangegeven. Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag controleren dat de uitvoerder van de sanering en de milieukundige begeleiding worden gedaan door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit. Zowel de onderneming als de milieukundig begeleider moeten een erkenning voor BRL SIKB 6000 bezitten. Het gaat hier om informatieverplichting en niet om een meldingsplicht. Nalaten van de informatieverplichting leidt niet tot een verbod om de activiteit te verrichten. Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 12.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop (zie: Stb. 2018, 290).*

2 Onverwijld na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.

Toelichting artikel 4.1238, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de in het eerste lid verstrekte gegevens wijzigen, dan worden deze direct aan het bevoegd gezag verstrekt. Dit kan zich voordoen wanneer de naam van de milieukundig begeleider kort voor het begin van de activiteit of tijdens de uitvoering wijzigt.*

Artikel 4.1239 (aanwijzing modules: voorafgaand bodemonderzoek)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1235, wordt voldaan aan de regels over het voorafgaand bodemonderzoek, bedoeld in paragraaf 5.2.2.

Toelichting artikel 4.1239 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel verklaart de bepalingen over voorafgaand bodemonderzoek uit paragraaf 5.2.2. van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing op het saneren van de bodem. Het gaat om het vooronderzoek bodem, en afhankelijk van de uitkomsten van het vooronderzoek, ook het verkennend bodemonderzoek, het verkennend bodemonderzoek asbest, het nader bodemonderzoek en het nader bodemonderzoek asbest (zie ook de toelichting op paragraaf 5.2.2). Het is belangrijk dat de initiatiefnemer voorafgaand aan het saneren van de bodem kennis heeft van de bodemkwaliteit. Zonder die kennis is het niet mogelijk de noodzaak tot het uitvoeren van de sanering te bepalen en kan, in het geval van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging, de omvang van de voorgenomen ontgraving (in horizontale en verticale richting) niet bepaald worden. Daarnaast is van belang om, in geval van het verwijderen van de verontreiniging in de bodem, vrijkomende grond van verschillende kwaliteiten te herkennen en gescheiden te ontgraven.*

Artikel 4.1240 (bodem: twee standaard saneringsaanpakken)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het beschermen van de kwaliteit van de bodem wordt het saneren van de bodem uitgevoerd volgens artikel 4.1241 of 4.1242 of met een combinatie van beide aanpakken.

Toelichting artikel 4.1240 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft twee standaard saneringsaanpakken voor het saneren van de bodem. Het betreft het afdekken van de verontreiniging (artikel 4.1241) en het ontgraven van verontreiniging (artikel 4.1242). Ook is een combinatie van beide aanpakken mogelijk, bijvoorbeeld dat op een deel van de locatie de verontreiniging in de bodem wordt verwijderd en op een deel van de locatie een afdeklaag wordt aangebracht. In de voorafgaande melding geeft de initiatiefnemer de keuze voor de saneringsaanpak aan. De initiatiefnemer is zelf het beste in staat om een afweging te maken tussen het volledig ontgraven of het laten bestaan van een restverontreiniging, waardoor de waarde van het perceel belast blijft met deze verontreiniging (nazorg en gebruiksbeperkingen).*
Gemeenten hebben de mogelijkheid om in het omgevingsplan maatwerkregels te stellen, die (gedeeltelijk) afwijken van de standaardaanpakken. Ook kan de gemeente een bepaalde saneringsaanpak voorschrijven of uitsluiten, bijvoorbeeld als het om het belang van klimaatadaptatie gewenst is (mits passend in het oogmerk) dat geen grote oppervlakten aan verhardingslagen worden aangebracht. Zie ook de toelichting op artikel 4.1241. Daarnaast kan de initiatiefnemer via een verzoek om een maatwerkvoorschrift een alternatieve saneringsaanpak, bijvoorbeeld een in-situ sanering, voorstellen, die door de gemeente wordt beoordeeld.

Artikel 4.1241 (bodem: afdekken als saneringsaanpak)

1 Dit artikel is van toepassing bij afdekken als saneringsaanpak.

Toelichting artikel 4.1241, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de saneringsaanpak afdekken, waardoor de blootstelling aan de verontreiniging in de bodem wordt beperkt of ongedaan gemaakt. Contactmogelijkheden met de verontreiniging zijn dan in het dagelijks gebruik van de locatie niet meer mogelijk.*

2 Er wordt een afdeklaag aangebracht die blootstelling van mensen aan verontreiniging op of in de bodem voorkomt.

Toelichting artikel 4.1241, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De saneringsaanpak afdekken is het aanbrengen van een afdeklaag die blootstelling van mensen aan verontreiniging op of in de bodem bij het dagelijks gebruik van de bodem voorkomt. In veel gevallen volstaat het aanbrengen van een afdeklaag. Met het afdekken wordt eveneens voorkomen dat contact door derden met verontreinigde grond plaatsvindt.*

3 De afdeklaag bestaat uit:

a een duurzaam aaneengesloten verhardingslaag; of

b een laag grond of baggerspecie met een minimale dikte van 1,0 meter met een kwaliteit die volgt uit artikel 4.1272.

Toelichting artikel 4.1241, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Een afdeklaag bestaat uit een duurzaam aaneengesloten verhardingslaag of uit een laag grond of baggerspecie van voldoende dikte (in de praktijk en hierna ook wel aangeduid als een leeflaag). Een leeflaag bestaat uit een laag grond of baggerspecie van bepaalde dikte en opbouw en met een op het gebruik afgestemde kwaliteit, die tot doel heeft direct contact met de onderliggende verontreinigde bodem in voldoende mate tegen te gaan. Voor het aanbrengen van de afdeklaag kan het noodzakelijk zijn om eerst een deel van de verontreinigde grond te verwijderen. Als er sprake is van aanvoer van grond van elders voor het aanbrengen van de afdeklaag, gelden de regels voor het toepassen van grond uit paragraaf 4.124.*
Door het aanbrengen van een aaneengesloten verhardingslaag wordt de verontreiniging geïsoleerd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de aanleg van een vloer van een gebouw of van een verhardingslaag in een buitenruimte bestaande uit tegels.
Bij het aanbrengen van een leeflaag wordt een minimale dikte van 1,0 meter voorgeschreven. Wanneer daarbij nog een verontreinigende laag van geringe dikte achterblijft, kan het verwijderen ervan, ondanks de hogere kosten, voor de initiatiefnemer tot voordelen leiden (afwezigheid van nazorgverplichtingen en gebruiksbeperkingen, minder belemmeringen in geval van gebruiksveranderingen in de toekomst).
Het aanbrengen van een leeflaag met een dikte van meer dan 1,0 meter is altijd toegestaan, bijvoorbeeld voor het op de saneringslocatie aanwezige of aan te brengen beplantingen.

Het aanbrengen van een leeflaag met een dikte van minder dan 1,0 meter kan in een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel worden toegestaan. Zo kan een gemeente, in de laag gelegen polders in het westen van Nederland, waar het grondwater reikt tot enkele decimeters onder het bestaande maaiveld, in het omgevingsplan een minimumdikte van 0,50 meter opnemen. Deze gebieden kennen al beperkingen in het gebruik, waardoor het aanbrengen van een leeflaag met een standaarddikte van 1,0 m niet noodzakelijk is. Aan de keuze voor een geringere dikte dan de standaarddikte ligt in de meeste gevallen een afweging ten grondslag, waarbij naast gebruiksbeperkingen ook eventuele extra nazorgverplichtingen een rol spelen.
De kwaliteitseis voor de leeflaag en aanvulgrond in de contactzone hangt af van de toepassingseis voor de locatie, die volgt uit de regels voor het toepassen van grond of baggerspecie, zoals opgenomen in artikel 4.1272 (zie paragraaf 4.124 van dit Aanvullingsbesluit).
Onder de leeflaag, tussen de grond in de leeflaag en de onderliggende verontreinigde bodem, wordt als regel een signaallaag aangebracht. Een dergelijke laag heeft tot doel te waarschuwen voor de verontreiniging die zich onder die laag bevindt. Een voorbeeld van een signaallaag is een geodoek, die wordt aangebracht onder de leeflaag. Aan de aard van de signaallaag zijn geen specifieke eisen gesteld.

4 Onder een duurzaam aaneengesloten verhardingslaag wordt in ieder geval verstaan een verhardingslaag die bestaat uit beton, asfalt, asfaltbeton, betonplaat of bestrating met klinkers of tegels.
Toelichting artikel 4.1241, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Aan een duurzaam aaneengesloten verhardingslaag wordt in ieder geval voldaan als de verhardingslaag bestaat uit beton, asfalt, asfaltbeton, stelconplaten of bestrating met klinkers of tegels. Hiermee wordt voorzien in een zodanige isolatie dat geen blootstelling aan de verontreinigingen mogelijk is. Bij verhardingsconstructies met stelconplaten of bestrating met klinkers of tegels zal sprake moeten zijn van aaneengesloten oppervlakten van deze materialen om te kunnen spreken van een duurzame afdeklaag.*

5 Verontreinigde grond die is vrijgekomen, wordt alleen herschikt op het gedeelte van de locatie waar een afdeklaag wordt aangebracht overeenkomstig dit artikel.
Toelichting artikel 4.1241, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Onder herschikken wordt verstaan het verplaatsen van verontreinigde grond van het ene deel van de locatie naar een ander deel van de locatie. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat op de ene plaats grond wordt weggegraven (bijvoorbeeld voor de aanleg van een leeflaag), terwijl op een andere plaats binnen de locatie juist weer ruimte is om onder de afdeklaag grond kwijt te kunnen. Herschikken is alleen toegestaan op dat deel van de locatie waar een afdeklaag wordt aangebracht, om te voorkomen dat bij toekomstig gebruik contactmogelijkheden ontstaan met de verontreinigde grond die herschikt is. Uit dit vijfde lid volgt dat voor herschikken van grond niet de regels gelden voor het toepassen van grond.*

Artikel 4.1242 (bodem: verwijderen van verontreiniging als saneringsaanpak)

1 Dit artikel is van toepassing bij verwijderen van verontreiniging als saneringsaanpak.
Toelichting artikel 4.1242, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging. Verwijderen van de verontreiniging van de bodem vindt plaats door het ontgraven van verontreinigde grond, al dan niet met een bemaling of onttrekking van grondwater voor het verlagen van de grondwaterstand ter plaatse. Een andere saneringstechniek dan verwijderen van een verontreiniging door middel van ontgraving bijvoorbeeld door een in-situ saneringstechniek, is mogelijk door het aanvragen van een maatwerkvoorschrift.*

2 Verontreiniging van de bodem wordt verwijderd door de grond te ontgraven totdat de stof, die boven de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de in het omgevingsplan opgenomen waarde voor de toelaatbare kwaliteit van de bodem was aangetroffen, niet meer voorkomt in een concentratie hoger dan het niveau van de waarde die gelijk is aan de waarde voor de bodemfunctieklasse landbouw/natuur, wonen of industrie waarin de landbodem volgens artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving is ingedeeld.
Toelichting artikel 4.1242, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ontgraving vindt plaats tot het concentratieniveau voor stoffen in de bodem, dat met de sanering moet worden gerealiseerd. Als bijvoorbeeld alleen zink boven het concentratieniveau zit, vindt alleen voor zink afgraving plaatst tot het juiste kwaliteitsniveau. De te realiseren concentratieniveaus vloeien voort uit de bodemfunctieklasse, die de gemeente heeft vastgelegd in het omgevingsplan.*
De gemeente legt de bodemfunctieklassen vast in het omgevingsplan. De bodemfunctieklasse beschrijft de kwaliteit die past bij het gewenste gebruik. Er wordt uitgegaan van drie klassen van de bodem die verschillende bodemfuncties omvatten: landbouw/natuur, wonen en industrie, bedoeld in artikel 25d, vierde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit. Zie verder de toelichting bij artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
Bij elke onderscheiden bodemfunctieklasse horen generieke kwaliteitsnormen op basis van het meest gevoelige scenario binnen die bodemfunctieklasse, vastgesteld bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit. Dit zijn de maximale waarde wonen en maximale waarde industrie. De Regeling bodemkwaliteit geeft vervolgens per stof de getalsmatige invulling van de achtergrondwaarde, de maximale waarde wonen en de maximale waarde industrie. Dit zijn de concentratieniveaus voor stoffen in de bodem, die met de sanering moeten worden gerealiseerd.
De bodemkwaliteit die met de sanering moet worden gerealiseerd, is dus per gebied verschillend en wordt bepaald door de functie die aan het gebied is toegekend.
De gemeente heeft de mogelijkheid om voor een of meerdere stoffen een afwijkende waarde vast te stellen door in haar omgevingsplan maatwerkregels op te nemen, die daartoe strekken.
Na afloop van het verwijderen van de verontreiniging wordt door de milieukundig begeleider, onderdeel verificatie (zie toelichting bij artikel 4.1244), het eindresultaat van de sanering beschreven en wordt gecontroleerd of het resultaat van de sanering overeenkomt met de gestelde saneringsdoelstelling behorende bij de gekozen saneringsaanpak. Hieronder vallen onder andere de controlebemonstering van putbodems en putwanden en het vaststellen of de dikte van de leeflaag voldoende is. Wanneer bijvoorbeeld blijkt dat de kwaliteit van de putbodem of putwanden voor de te saneren parameters niet overeenkomen met het te bereiken niveau, zal aanvullend gegraven moeten worden.

Toelichting artikel 4.1242, tweede lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In de regels die gaan over het toepassen van grond of baggerspecie en mijnsteen of vermengde mijnsteen op de landbodem, zijn de kwaliteitseisen van belang die gelden voor de kwaliteitsklasse waarin de «ontvangende» landbodem is ingedeeld. Met de ontvangende landbodem wordt de locatie bedoeld waar de grond, baggerspecie, mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast. Voor de regels over het verwijderen van verontreiniging als saneringsaanpak (artikel 4.1242 Bal) is relevant wat de waarde is voor de bodemfunctieklasse waarin de landbodem is ingedeeld. Het gaat dan om de landbodem op de locatie waar de sanering wordt verricht. Het gaat niet om de landbodem waar grond of een andere materie wordt ontvangen. Bij deze saneringsaanpak wordt immers grond ontgraven en niet toegepast. De aanduiding «ontvangende» voor «landbodem» in artikel 4.1242, tweede lid, Bal is dan ook onjuist en mogelijk verwarrend. Om die reden vervalt «ontvangende» in dit artikellid.*

Artikel 4.1243 (bodem: kwaliteitsborging)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het voorkomen van verspreiding van verontreinigde grond, het behoud van gebruiksmogelijkheden van grond en de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt het saneren van de bodem verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7000.

Toelichting artikel 4.1243 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat de activiteit wordt uitgevoerd door een onderneming die daartoe op grond van het Besluit bodemkwaliteit is erkend. Alleen ondernemingen die een erkenning bodemkwaliteit hebben op grond van BRL SIKB 7000 voor het verrichten van bodemsanering zijn bevoegd de activiteit bodemsanering te verrichten. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning afgegeven op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel 9, eerste lid waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
In hoofdstuk 2 «Kwaliteit van de uitvoering» van de Regeling van het Besluit bodemkwaliteit staan de werkzaamheden aangegeven waarvoor de bedoelde erkenning is vereist.

Artikel 4.1244 (bodem: milieukundige begeleiding sanering)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt de activiteit begeleid door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 6000.

Toelichting artikel 4.1244 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat alleen ondernemingen die een erkenning bodemkwaliteit hebben op grond van BRL SIKB 6000 voor het uitvoeren van milieukundige begeleiding de activiteit bodemsanering mogen begeleiden. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning afgegeven op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel 9, eerst lid, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*
Binnen de BRL SIKB 6000 wordt onderscheid gemaakt tussen milieukundige processturing en milieukundige verificatie. Met de processturing wordt bedoeld het geven van milieukundige sturing van de bodemsanering in het veld. Hieronder vallen onder meer het aangeven van de verontreinigingsgrenzen, het aangeven van de bestemming van vrijkomende grond- en afvalstromen, het maken van een beschrijving van de uitvoering van de sanering en wanneer nodig het nemen van monsters voor voortgangscontrole. Onder verificatie wordt verstaan het beschrijven van het eindresultaat van de sanering en controleren of het resultaat van de sanering overeenkomt met de gestelde saneringsdoelstelling behorende bij de gekozen saneringsaanpak. Hieronder vallen onder andere de controlebemonstering van putbodems en putwanden en het vaststellen of de dikte van de leeflaag voldoende is.
Volgens het protocol BRL SIKB 6000 is een continue aanwezigheid van de milieukundige doorgaans niet noodzakelijk. De milieukundige dient aanwezig te zijn bij kritische werkzaamheden, dus op die werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van de leefomgeving. Dit is belangrijk omdat het saneren van de bodem in het algemeen ondergeschikt zal zijn aan het doel waarvoor het wordt uitgevoerd, zoals het bouwen van woningen, de aanleg van een industrieterrein of de herstructurering van binnensteden. In de BRL SIKB 6000 staat gedefinieerd welke werkzaamheden als kritische en niet-kritische werkzaamheden beschouwd moeten worden. Zo wordt het ontgraven van grond uit een homogeen verontreinigde bodem, waarbij de ontgravingscontour is bepaald door de in de bodem te realiseren functie (zoals bijvoorbeeld een aan te leggen kelder of parkeergarage), niet als kritische werkzaamheid beschouwd.
De invulling van de milieukundige begeleiding is voor de verschillende saneringsaanpakken situatie specifiek. Zo zal bij de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging gecontroleerd worden of na de sanering aan de gewenste bodemkwaliteit is voldaan. Dit betekent concreet dat in het kader van de milieukundige verificatie putwanden en putbodem zullen worden gecontroleerd. Continue milieukundige begeleiding is noodzakelijk als een deel van de verontreinigde grond wordt afgevoerd, de graafwerkzaamheden dieper reiken dan een eerder aangebrachte afdeklaag of als selectief graven noodzakelijk is bij bodemlagen met verschillende kwaliteitsklassen.
Tijdens de milieukundige begeleiding houdt de milieukundige begeleider een logboek bij. Na afloop van de activiteit rapporteert de milieukundige begeleiding in het evaluatieverslag milieukundige processturing en milieukundige verificatie volgens de BRL SIKB 6000.

Artikel 4.1245 (bodem: aanvullende maatregelen uitdampen)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid worden bij aanwezigheid van verontreinigingen met vluchtige stoffen in de bodem maatregelen getroffen om te voorkomen dat er blootstelling kan plaatsvinden aan uitdamping vanuit die verontreiniging naar een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie.

Toelichting artikel 4.1245, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het saneren van de bodem worden zo nodig maatregelen genomen om blootstelling aan uitdamping van vluchtige verbindingen vanuit de vaste bodem en het grondwater te voorkomen. Bij vluchtige verbindingen moet gedacht worden aan vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen en xylenen) en vluchtige koolwaterstoffen, die zowel in de vaste bodem als in het grondwater kunnen voorkomen.*
Als gekozen is voor de saneringsaanpak verwijderen van een verontreiniging, is doorgaans geen sprake meer van uitdamping, omdat het grootste deel van de vracht van de verontreiniging is verwijderd. Extra maatregelen om uitdamping van vluchtige verbindingen te voorkomen zijn dan meestal niet meer nodig. Dit is niet het geval als eveneens sprake is van een verontreiniging in het grondwater en volstaan wordt met het aanbrengen van een afdeklaag om de blootstelling aan de verontreiniging bij het bovengrondse gebruik te voorkomen. Dan kan nog wel sprake zijn van risico's op uitdamping omdat (het grootste deel van) de verontreiniging onder de afdeklaag blijft zitten.
Het voorkomen van uitdamping is vaak maatwerk en is om die reden als doelvoorschrift geformuleerd. In het tweede lid is een standaardmaatregel opgenomen, waarmee voldaan wordt aan het doelvoorschrift. Ter controle moeten na afloop wel binnenluchtmetingen worden uitgevoerd, die als onderdeel van de gegevens en bescheiden bij beëindiging van de activiteit (artikel 4.1246) moeten worden overlegd aan het bevoegd gezag.
Naast uitdamping vanuit de bodem naar een binnenruimte kunnen er ook andere negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld dreigende permeatie van een al aanwezige of nog aan te leggen drinkwaterleiding. Het bevoegd gezag zal dan aanvullende maatregelen in de vorm van een maatwerkvoorschrift opleggen.

2 Aan het eerste lid wordt in ieder geval voldaan als:
   a voldoende ventilatievoorzieningen in het gebouw worden aangebracht; of
   b een dampdichte laag wordt aangebracht.

Toelichting artikel 4.1245, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Uitdamping wordt in ieder geval voorkomen door een extra ventilatievoorziening in een gebouw of het aanbrengen van een dampdichte laag. Ter controle moeten binnenluchtmetingen worden uitgevoerd, waarmee gecontroleerd wordt of een al aanwezige vloer voldoende bescherming biedt of dat aanvullende maatregelen getroffen moeten worden. Aanvullende maatregelen zijn bijvoorbeeld het aanbrengen van een dampdichte coating of extra ventilatie. De resultaten van het onderzoek naar de binnenluchtkwaliteit worden getoetst aan de Toxicologische Toelaatbare Concentratie in Lucht (TCL) in µg per m3 lucht, zoals opgenomen in bijlage XIIIb van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

Artikel 4.1246 (gegevens en bescheiden: bij beëindigen activiteit)

1 Ten hoogste vier weken na het beëindigen van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1235, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag volgens BRL SIKB 6000 dat in ieder geval de volgende gegevens bevat:
   a de resultaten van de milieukundige begeleiding, bestaande uit het onderdeel processturing met daarbij in ieder geval een opsomming van bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan tijdens het saneren van de bodem; en
   b de resultaten van de milieukundige begeleiding, bestaande uit het onderdeel verificatie van het eindresultaat van de saneringsaanpak.

Toelichting artikel 4.1246, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Binnen vier weken na beëindiging van het saneren van de bodem moet het bevoegd gezag worden geïnformeerd. De initiatiefnemer verstrekt in ieder geval gegevens en bescheiden over het resultaat van de milieukundige processturing en het resultaat van de milieukundige verificatie. Deze gegevens worden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag zoals bedoeld in de BRL SIKB 6000.*
Onderdeel van de milieukundige processturing is een omschrijving van de bijzondere omstandigheden die zich tijdens de sanering hebben voorgedaan. Het kan hierbij gaan om een omvangrijkere ontgraving of het aantreffen van een onverwachte verontreiniging zoals het aantreffen van asbest als gevolg waarvan de saneringsuitvoering moet worden aangepast. Deze wijzigingen zijn volgens het derde lid van artikel 4.1236 al aan het bevoegd gezag gemeld. Het kan ook gaan om kleinere onvoorziene omstandigheden die niet als wijziging gemeld hoeven te worden en doorgaans minder of geen gevolgen hebben op de gekozen saneringsaanpak en -werkwijze. Voorbeelden hiervan zijn het plaatselijk dieper of verder ontgraven zonder dat de totaal af te voeren hoeveelheid bodemvolume grond noemenswaardig (circa 10%) toeneemt.
De resultaten van de milieukundige verificatie gaan vooral over het controleren van het eindresultaat van de sanering. In geval van verwijdering van de verontreiniging gaat het om de resultaten van de controlebemonstering, inclusief analysecertificaten en aanduiding van de plaatsen van bemonstering op een kaart. Als sprake is van een restverontreiniging onder een afdeklaag, waardoor na afloop van de sanering nog gebruiksbeperkingen (bijvoorbeeld niet dieper graven dan de onderzijde van de leeflaag) en nazorg (instandhouden van de afdeklaag) gelden, moeten deze eveneens worden vermeld. Het bevoegd gezag kan naar aanleiding daarvan en in overeenstemming met de instructieregel uit artikel 5.89n van het Besluit kwaliteit leefomgeving de gebruiksbeperkingen en nazorg vastleggen in het omgevingsplan, zodat deze ook voor toekomstige eigenaren en gebruikers van de locatie bekend zijn.
De ontvangen informatie geeft het bevoegd gezag inzicht in of de sanering conform de melding is uitgevoerd, welk eindresultaat is behaald en of de grond op een juiste manier is afgevoerd. Daarnaast wordt deze informatie geregistreerd in het bodeminformatiesysteem, zodat deze opvraagbaar is als in de toekomst op de dezelfde locatie nieuwe activiteiten plaatsvinden waarbij de kwaliteit van de bodem van belang is.

2 Bij aanwezigheid van verontreinigingen met vluchtige stoffen in de bodem wordt ook een onderzoek overgelegd dat aantoont dat de kwaliteit van de binnenlucht in een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie met de in artikel 4.1245, tweede lid, bedoelde maatregelen voldoet aan de Toxicologische Toelaatbare Concentratie in Lucht (TCL) in microgram per kubieke meter lucht zoals opgenomen in bijlage XIIIb bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 4.1246, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als op de locatie een verontreiniging met vluchtige verbindingen is aangetroffen, wordt binnen vier weken na beëindiging van het saneren van de bodem, maar voorafgaand aan het in gebruik nemen van een bodemgevoelig gebouw ook een onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht verstrekt. Met de resultaten uit dit onderzoek moet worden aangetoond dat de genomen maatregelen effectief zijn.*

3 Als er sprake is van gebruiksbeperkingen of nazorg worden ook gegevens en bescheiden bij het evaluatieverslag verstrekt over:
   a de gebruiksbeperkingen die wenselijk zijn ter bescherming van de gezondheid; en
   b een voorstel voor nazorgmaatregelen als bedoeld in paragraaf 5.1.4.5.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 4.1246, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het beëindigen van de activiteit worden ook gegevens en bescheiden verstrekt over eventuele gebruiksbeperkingen die wenselijk zijn ter bescherming van de gezondheid en voorstellen voor nazorgmaatregelen. Deze informatie stelt het bevoegd gezag in staat om in het omgevingsplan op te nemen op welke manier en binnen welke termijn deze maatregelen in stand moeten worden gehouden, moeten worden onderhouden of moeten worden vervangen (artikel 5.89n van het Besluit kwaliteit leefomgeving).*
Het bevoegd gezag stelt met een maatwerkvoorschrift of een voorschrift in een omgevingsplan of omgevingsvergunning maatregelen over de gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen die na het saneren van de bodem in acht moet worden genomen. Het omgevingsplan moet uiteindelijk de instandhouding hiervan waarborgen, ook door anderen dan degene die de maatregel heeft getroffen.
Registratie van dit besluit vindt vooralsnog plaats in de Basisregistratie Kadaster (BRK). Nadat standaarden tot stand zijn gekomen voor dit besluit wordt de implementatie van die standaard bezien. Na aanwijzing van de nieuwe standaard (in de Regeling elektronische publicaties) zal de registratie plaatsvinden in het DSO; de bestaande registratie van het desbetreffende besluit in de BRK wordt doorgehaald, indien een vervangend besluit binnen het DSO beschikbaar is.

Toelichting artikel 4.1246 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat een informatieverplichting bij beëindiging van de activiteit saneren van de bodem.*

§ 4.122 Opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie

Artikel 4.1247 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op:
   a het opslaan, zeven en samenvoegen van grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, wonen of industrie, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit; en
   b het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, licht verontreinigd of matig verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.

   Toelichting artikel 4.1247, eerste lid onder b n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In artikel 4.1247, eerste lid, onder b, stond «baggerspecie van de kwaliteitsklasse niet verontreinigd». Voor baggerspecie bestaat die kwaliteitsklasse niet. Bedoeld is de kwaliteitsklasse «algemeen toepasbaar». Met deze wijziging wordt dit hersteld.*

Toelichting artikel 4.1247, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze paragraaf is van toepassing op het opslaan, zeven en samenvoegen van niet verontreinigde grond of grond van kwaliteitsklasse landbouw/natuur, wonen of industrie en het opslaan zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van niet, licht en matig verontreinigde baggerspecie. De partijen grond of baggerspecie die onder deze paragraaf vallen zijn herbruikbaar zonder dat ze verder bewerkt hoeven te worden. Naast de voorschriften uit deze paragraaf, is ook artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.*
Bij het opslaan van grond is het van belang dat stuiven voorkomen wordt. Omdat grond niet bijzonder stuifgevoelig is, kan dit eenvoudig door bijvoorbeeld de grond te bevochtigen. Dit is niet in concrete voorschriften uitgewerkt, maar volgt uit de zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Als in een bijzonder geval stuiven een probleem blijft, kan het bevoegd gezag met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de zorgplicht nader invullen. Het bevoegd gezag kan hiervoor de standaardvoorschriften uit paragraaf 4.103 opslaan goederen als uitgangspunt nemen.

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op het opslaan van ten hoogste 25 m^3 grond of baggerspecie door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, voor een toepassing als bedoeld in artikel 4.1266, vierde lid, onder a.

Toelichting artikel 4.1247, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Kleinschalige toepassing van grond of baggerspecie door een particulier, dat wil zeggen natuurlijke personen die dit niet doen in het kader van de uitoefening van een beroep of bedrijf, hoeft niet gemeld te worden, zie hiervoor de toelichting bij artikel 4.1266, vierde lid, onder a. Ook het opslaan van het hiervoor benodigde materiaal hoeft niet aan de specifieke eisen van deze paragraaf te voldoen. De specifieke zorgplicht is voldoende. Het gaat vaak om geringe hoeveelheden grond of baggerspecie (ten hoogste 25 m^3) veelal uit tuinen.*

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
   a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
   b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
   c *partij:* hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Toelichting artikel 4.1247, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is aangegeven wat onder de begrippen «grond», «baggerspecie» en «partij» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 4.122. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*
Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm.
Onder grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit verstaan vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.
De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte, die voor oppervlaktewater bestemd is. Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dan dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.

Toelichting artikel 4.1247 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bepaalt de reikwijdte van paragraaf 4.122.*

Artikel 4.1248 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 4.1247 te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.1248, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 4.1248 regelt dat het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van grond of baggerspecie niet mag worden gestart zonder dat dit ten minste vier weken voor het begin ervan wordt gemeld aan het bevoegd gezag. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving (zie: Stb. 2018, 293).*

2 Een melding bevat:

a een aanduiding van de kwaliteitsklasse, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit van de opgeslagen grond;

b een aanduiding van de kwaliteitsklasse, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit van de opgeslagen baggerspecie;

c een aanduiding of verschillende partijen grond of verschillende partijen baggerspecie worden samengevoegd;

d als partijen worden samengevoegd: of dit gebeurt tot een partij groter dan 25 m^3;

e als partijen worden samengevoegd: een aanduiding van kwaliteitsklassen van de samen te voegen partijen, waarin de partijen op grond van artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld;

f een aanduiding of de activiteit het eenmalig opslaan van één partij grond of één partij baggerspecie of het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie betreft;

g als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd: de locaties van de lozingspunten;

h als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd: het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur; en

h in een geval als bedoeld in artikel 4.1250, derde lid: een verklaring van het dagelijks bestuur van het waterschap dat de baggerspecie na het opslaan wordt toegepast in het kader van een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a.

Toelichting artikel 4.1248, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd.*

De melding bevat een aanduiding van de kwaliteitsklasse bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit van de opgeslagen grond (onder a) en van de opgeslagen baggerspecie (onder b), en een aanduiding of verschillende partijen grond of verschillende partijen baggerspecie worden samengevoegd (onder c). Als partijen worden samengevoegd wordt aangegeven of dit gebeurt tot een partij die groter is dan 25 m^3 (onder d), met een aanduiding van kwaliteitsklasse van de samen te voegen partijen, waarin de partijen op grond van artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld (onder e). Op grond van protocol 9335-1 mag een samengevoegde partij nooit gunstiger worden gekwalificeerd dan de kwaliteitsklasse van de partijen voorafgaand aan het samenvoegen. Let wel: de melding vertelt eenmalig dat er partijen worden samengevoegd, het is niet zo dat er iedere keer gemeld moet worden als er samengevoegd wordt.

Als op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd, worden de locaties van de lozingspunten (onder f) en het maximale lozingsdebiet in m^3/u gemeld (onder g). Bij lozen op het oppervlaktewaterlichaam is de locatie van het lozingspunt relevant voor de waterbeheerder.

Toelichting artikel 4.1248, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer moest bij de melding voor het opslaan worden aangegeven: «de aard en omvang van de activiteiten en processen in de inrichting». Op grond van het Bbk moest voor elke partij die tijdelijk werd opgeslagen een melding worden gedaan. Het meldingsartikel (art. 4.1248 Bal) bevatte niet de informatie of er sprake is van eenmalige opslag of van opslag van meerdere partijen. Deze informatie is van belang omdat er voor eenmalige opslag van één partij grond of baggerspecie uitzonderingen gelden, namelijk:*

- *de meldtermijn bedraagt één week in plaats van vier weken (artikel 4.1248, vierde lid, Bal);*
- *een eindonderzoek bodem na beëindiging van de activiteit is niet verplicht (artikel 4.1250, tweede lid, onder a, Bal).*

Op basis van de bij de melding verstrekte gegevens kon het bevoegd gezag niet weten of er sprake was van het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie (waarvoor een meldtermijn van een week geldt) of het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie. Het bevoegd gezag heeft die informatie nodig om te kunnen beoordelen of de melding tijdig is gedaan en voor het organiseren van het toezicht. Om dezelfde reden wil het bevoegd gezag dit weten om erop toe te kunnen zien dat na de beëindiging van de activiteit mogelijk een eindonderzoek bodem nodig is. Als het bevoegd gezag dat wilde weten, dan moest ze dat navragen bij degene die de melding heeft gedaan. Dat is niet wenselijk. Om die reden is besloten om aan het meldingsartikel toe te voegen dat de melding de aanduiding moet bevatten of het gaat om het eenmalig opslaan van één partij grond of één partij baggerspecie of het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting artikel 4.1248, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als de activiteit op een andere manier wordt verricht dan in overeenstemming met de gegevens die bij de melding zijn gevoegd. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, dat het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.*

4 In afwijking van het eerste en derde lid geldt een termijn van een week als de activiteit het eenmalig opslaan van één partij grond of één partij baggerspecie is.
Toelichting artikel 4.1248, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Bij werkzaamheden kan het nodig zijn ergens tijdelijk grond op te slaan. Een meldingstermijn van vier weken is dan erg lang. Als dit eenmalig gebeurt en het gaat maar om één partij grond of baggerspecie geldt een kortere meldingstermijn. In die gevallen zal er ook geen sprake zijn van samenvoegen of van de noodzaak voor een eindsituatieonderzoek (zie de toelichting bij artikel 4.1250). Een initiatiefnemer kan per locatie maar één keer gebruik maken van de kortere meldingstermijn.*

5 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.
Toelichting artikel 4.1248, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Uit het vijfde lid volgt dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als deze als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3. Het bevoegd gezag beschikt dan door de aanvraag van de omgevingsvergunning al over de relevante informatie.*

Toelichting artikel 4.1248 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel bevat de plicht om een melding te doen voorafgaand aan de activiteit en geeft de eisen waaraan de melding moet voldoen.*
Toelichting artikel 4.1248 en artikel 1250, derde lid (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.1248a (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1247, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over de verwachte datum van het begin van de activiteit.
2 Onverwijld na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.
3 Het eerste lid is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden al zijn verstrekt op grond van artikel 3.181 voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 3.178.

Toelichting artikel 4.1248a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *In paragraaf 4.122 Bal (opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie) ontbrak een artikel waarin gevraagd wordt om gegevens en bescheiden te verstrekken over de verwachte datum van het begin van de activiteit. Dit is wel geregeld in de paragrafen over het graven, saneren en toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie. Deze informatie is van belang voor toezicht en handhaving en het is dan ook wenselijk om zo'n artikel toe te voegen aan paragraaf 4.122 Bal. Met het nieuwe artikel 4.1248a Bal wordt daarin voorzien.*
Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer moest bij de melding voor het opslaan het volgende worden aangegeven: «het tijdstip waarop de inrichting of de verandering daarvan in werking zal worden gebracht, dan wel de verandering van de werking daarvan verwezenlijkt zal zijn». Voordeel van het bekendmaken van de datum van het begin van de activiteit is dat het bevoegd gezag daar met toezicht in het veld op kan inspelen. Het nadeel voor de initiatiefnemer is dat de datum in de praktijk nog wel eens kan wijzigen. Aangezien daar termijnen voor gelden, bemoeilijkt dat de praktijk. Om die reden wordt informatie over «de verwachte datum van het begin van de activiteit» verkregen met een artikel waarin een informatieplicht is geregeld (verstrekken gegevens en bescheiden) en niet met het meldingsartikel (4.1248 Bal). Voor een melding geldt namelijk een termijn van vier weken (behalve voor eenmalige opslag waarvoor een termijn van één week geldt) en dat is in dit geval te lang. Bovendien sluit dit aan bij de regels over andere milieubelastende activiteiten in het Bal waarvoor telkens in een vergelijkbare informatieplicht (aanleveren van gegevens en bescheiden) is voorzien.
In het geval van de opslag van meer dan één partij grond of baggerspecie die ingezameld of afgegeven is, geldt er al een informatieplicht op grond van artikel 3.181 Bal voor de activiteit Grondbank of grondreinigingsbedrijf waarin de startdatum wordt gevraagd. Als de startdatum al is gevraagd via artikel 3.181 Bal is het niet nodig deze nogmaals te verstrekken.

Artikel 4.1249 (afval en water: administratie partijen grond of baggerspecie)

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt een administratie bijgehouden van de opgeslagen partijen grond of opgeslagen partijen baggerspecie, met daarin per partij geregistreerd:
a de herkomst;
b de kwaliteitsklasse, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit;
c de kwaliteitsverklaringen;
d de plaats van opslag;
e de hoeveelheid; en
f de aanvangsdatum van de opslag.

Toelichting artikel 4.1249 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de administratie van partijen grond. De initiatiefnemer houdt een administratie bij van de genoemde informatie over de opgeslagen grond of baggerspecie. De administratie hoeft niet actief aan het bevoegd gezag te worden gestuurd, het is voldoende als de handhaver de administratie kan inzien.*
Naast de administratieplicht geldt op grond van hoofdstuk 10 Wet milieubeheer dat documenten over de overdracht van afvalstoffen ook bewaard moeten worden. Deze informatie hangt met de administratie samen. Het ligt voor de hand die bij elkaar te bewaren.
Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1250 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1247, wordt voldaan aan de regels over het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, als het gaat om het opslaan van grond van de kwaliteitsklasse wonen of industrie of baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht verontreinigd of matig verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.
Toelichting artikel 4.1250, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Na het opslaan van grond van een kwaliteitsklasse wonen of industrie of van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd, als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit is een eindonderzoek bodem verplicht.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
- a de activiteit het eenmalig opslaan van één partij grond of één partij baggerspecie is;
- b voorafgaand aan het opslaan de kwaliteitsklasse van de bodem op de plaats van opslaan is vastgesteld in een milieuverklaring bodemkwaliteit die is opgesteld overeenkomstig de bepalingen in het Besluit bodemkwaliteit; en
- c de grond of baggerspecie volgens artikel 4.1272 op de plaats van opslaan mag worden toegepast.

Toelichting artikel 4.1250, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het tweede lid zorgt ervoor dat een initiatiefnemer bij het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie ervoor kan kiezen om van tevoren de bodemkwaliteit te onderzoeken. Als de grond ter plaatse van de opslag ook toegepast zou mogen worden (schoon of schoner is dan de onderliggende bodem) dan is een verontreiniging niet aannemelijk en kan het eindsituatieonderzoek achterwege blijven.*

3 Het eerste lid is ook niet van toepassing als:
- a het gaat om het opslaan van baggerspecie die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder b, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit voor verspreiden op de landbodem geschikte baggerspecie;
- b de baggerspecie binnen drie jaar na het begin van het opslaan wordt toegepast in het kader van een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a; en
- c op de locatie gedurende ten minste vijf jaar voor het begin van het opslaan geen baggerspecie is opgeslagen.

Toelichting artikel 4.1250 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft regels voor het eindonderzoek bodem en geeft een aantal uitzonderingen.*
Toelichting artikel 4.1248 en artikel 1250, derde lid (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van het algemene deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 4.1251 (water: lozingsroutes bij opslaan van licht of matig verontreinigde baggerspecie)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van het opslaan, zeven of mechanisch ontwateren van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht verontreinigd of matig verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, geloosd op een oppervlaktewaterlichaam.
Toelichting artikel 4.1251, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bepaalt dat het afvalwater afkomstig van de opslag van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Er is geen plicht om dit afvalwater te lozen, maar als geloosd wordt moet dat via de voorgeschreven route. Het gaat hier immers alleen om het «te lozen» afvalwater; afvalwater kan ook worden afgevoerd naar een verwerker of worden hergebruikt.*
Er gelden geen lozingseisen voor grond van de kwaliteitsklasse wonen of industrie, omdat vastgesteld is dat de uitloging bij licht verontreinigde grond langzaam verloopt, en de uitloging bij opslag niet significant is.

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd op een oppervlaktewaterlichaam of via die andere route.

Toelichting artikel 4.1251, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid is geregeld dat als een alternatieve route via een maatwerkvoorschrift is toegestaan, het niet meer verplicht is gebruik te maken van de voorkeursroute, maar er nog wel gebruik van mag worden gemaakt, zodat beiden zijn toegestaan. Overigens ligt het bij baggerspecie niet voor de hand een andere lozingsroute toe te staan.*

Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

Toelichting artikel 4.1251 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft de lozingsroutes aan van het afvalwater dat ontstaat door het opslaan, zeven of mechanisch ontwateren van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd.*

Artikel 4.1252 (water: lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1252, gemeten in een steekmonster.

Tabel 4.1252 Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l
Onopgeloste stoffen	100
Chemisch zuurstofverbruik	200

Toelichting artikel 4.1252 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft de emissiegrenswaarden voor afvalwater dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd kan verschillende microverontreinigingen bevatten, zoals PAK's of zware metalen. De maximale gehaltes zijn vastgelegd in het Besluit bodemkwaliteit. Die verontreinigingen zijn gebonden aan de vaste bestanddelen van de baggerspecie, en worden genormeerd via de onopgeloste stoffen. De eis aan chemisch zuurstofverbruik is een maatstaf voor de rijping van de baggerspecie. Een baggerspeciedepot dat is ingericht volgens het CIW-document Lozingen uit tijdelijke baggerspeciedepots voldoet in beginsel aan deze eisen.*

Artikel 4.1253 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872; en
   b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.

Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

Toelichting artikel 4.1253 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren (eerste lid) en conserveren (tweede lid). Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 4.1252 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven (derde lid). De versies van de NEN-EN normen die gehanteerd moeten worden zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

Artikel 4.1254 (bodem en water: bodembeschermende voorziening bij opslaan baggerspecie)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem of van een oppervlaktewaterlichaam met bodembedreigende stoffen wordt baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht verontreinigd of matig verontreinigd, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, opgeslagen in een met folie beklede grondput volledig omringd door een dijklichaam:
   a waarvan het binnendijkse volume ten minste gelijk is aan de maximale inhoud van het baggerspeciedepot; en
   b dat is bestand tegen krachten die ontstaan bij het opslaan van baggerspecie.

   Toelichting artikel 4.1254, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het opslaan van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit is een bodembeschermende voorziening nodig, omdat tijdens de rijping van de baggerspecie allerlei componenten naar de ondergrond kunnen uitlogen.*
   Er gelden geen bodemeisen voor grond van de kwaliteitsklasse wonen of industrie, omdat vastgesteld is dat de uitloging bij licht verontreinigde grond langzaam verloopt, en de uitloging bij opslag niet significant is. Wel geldt dat grond na opslag volledig verwijderd moet worden en dat na opslag een eindonderzoek plaats vindt (artikel 4.1250).

2 Folie dat voor een baggerspeciedepot wordt gebruikt, is voor gebruik bij het opslaan van baggerspecie gecertificeerd door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor BRL-K519, BRL-K537, BRL-K538, BRL-K546 of BRL-K1149.

   Toelichting artikel 4.1254, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De eisen aan het folie zijn vergelijkbaar met de eisen voor foliebassins voor drijfmest.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing als de baggerspecie volgens artikel 4.1272 op de plaats van het opslaan mag worden toegepast.

   Toelichting artikel 4.1254, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De bodembeschermende voorziening kan achterwege blijven als de baggerspecie op de plaats van opslag ook toegepast zou mogen worden.*

4 Het eerste lid is ook niet van toepassing:
   a op steekvaste baggerspecie; of
   b in een geval als bedoeld in artikel 4.1250, derde lid.

   Toelichting artikel 4.1254, vierde lid (nieuw) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Het is niet de bedoeling geweest om bodembeschermende voorzieningen te eisen voor steekvaste baggerspecie. Per abuis is dit niet in artikel 4.1254 Bal geregeld, terwijl dit voorheen wel in de Activiteitenregeling milieubeheer geregeld was (artikel 3.43, zevende lid). Deze omissie wordt met deze wijziging hersteld. Direct na het baggeren is baggerspecie erg nat. Die baggerspecie is verpompbaar en dus niet steekvast. Nadat baggerspecie in een depot is gebracht vindt een ontwaterings- en rijpingsproces plaats. Naarmate het rijpingsproces vordert, zakt er steeds meer water uit. Ontwatering en rijping is een natuurlijk, onomkeerbaar proces, waarbij de natte baggerspecie door ontwatering en oxidatie geleidelijk overgaat in steekvaste baggerspecie. Dit duurt ongeveer een half jaar tot twee jaar. De uitzondering voor het niet hoeven nemen van bodembeschermende voorzieningen geldt dus alleen voor baggerspecie die al (grotendeels) gerijpt is.*

Toelichting artikel 4.1254 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de bodembeschermende voorzieningen bij de opslag van baggerspecie van de kwaliteitsklasse licht of matig verontreinigd op de landbodem. Dit artikel is niet van toepassing op zogenaamde weilanddepots, omdat dan sprake is van een functionele toepassing van baggerspecie (zie artikel 4.1269, derde lid, onder a).*
Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1255 (afval, bodem en water: samenvoegen partijen)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen van verontreiniging van de bodem of van een oppervlaktewaterlichaam worden verschillende partijen grond of partijen baggerspecie niet samengevoegd tot een partij die groter is dan 25 m^3.

Toelichting artikel 4.1255, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Verschillende partijen grond of baggerspecie mogen zonder erkenning bodemkwaliteit worden samengevoegd tot een partij van maximaal 25 m³. Deze hoeveelheid is gebaseerd op de omvang van een grote container of vrachtwagen. Door het stellen van een volumegrens kunnen bijvoorbeeld gemeentewerven kleine hoeveelheden grond van particulieren zonder erkenning innemen, waarna deze kleine hoeveelheid vervolgens kan worden aangeboden aan een organisatie die deze kleine partijen mogen samenvoegen tot grotere partijen. Voor het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie van meer dan 25 m³ is wel een erkenning nodig.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing als de partijen grond of partijen baggerspecie:
- a in dezelfde kwaliteitsklasse als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld; en
- b zijn gekeurd en samengevoegd overeenkomstig BRL 9335 of BRL 7500, door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit hiervoor.

Toelichting artikel 4.1255, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het samenvoegen van verschillende partijen grond of baggerspecie tot een partij die groter is dan 25 m³, is alleen toegestaan, als deze partijen:*
a in dezelfde bodemkwaliteitsklasse als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld en
b zijn gekeurd en samengevoegd op grond van BRL SIKB 9335 of BRL SIKB 7500 door een onderneming met een erkenning.
Het is nadrukkelijk niet toegestaan om grond of baggerspecie die voldoet aan de kwaliteitseisen uit artikel 4.1272 samen te voegen met grond of baggerspecie met een kwaliteit die niet toepasbaar is. Dan zou er immers sprake zijn van het wegmengen van verontreinigde grond of baggerspecie. Dit is in strijd met het besluit, maar ook met onderdeel B7 van het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP), in het bijzonder met paragraaf II van het Sectorplan 39 (Grond) en Sectorplan 40 (Baggerspecie). Het samenvoegen van partijen die in dezelfde bodemkwaliteitsklasse zijn ingedeeld is wel toegestaan. Hierbij moet gewerkt worden volgens BRL SIKB 9335 of BRL SIKB 7500 door een onderneming die hiervoor over een erkenning bodemkwaliteit beschikt. BRL SIKB 9335 regelt het samenvoegen van verschillende partijen herbruikbare grond of baggerspecie. Het samenvoegen (clusteren) van verschillende partijen verontreinigde grond of baggerspecie vooruitlopend op bewerking (reiniging of immobilisatie) valt onder de BRL SIKB 7500. Deze BRL stelt voorwaarden aan het clusteren met als belangrijkste uitgangspunt dat separate reiniging (dat wil zeggen gebruikmakend van één techniek) tot eenzelfde kwaliteit van eindproducten en restproducten leidt. Dit volgt uit het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) als uitwerking van Hoofdstuk 10 Wet milieubeheer: «Een menghandeling mag niet tot gevolg hebben dat een van de afvalstoffen (of beide) op een laagwaardiger wijze wordt verwerkt»

3 Het eerste lid is niet van toepassing als de partijen grond of partijen baggerspecie:
- a kleiner zijn dan 100 ton; en
- b zijn samengevoegd overeenkomstig BRL 9335 of BRL 7500, door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit hiervoor.

Toelichting artikel 4.1255, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In afwijking van het tweede lid onder a is het toch mogelijk om partijen grond of baggerspecie die in onbekende kwaliteitsklassen zijn ingedeeld samen te voegen. Het moet hierbij gaan om partijen kleiner dan 100 ton en het samenvoegen moet gebeuren op grond van BRL SIKB 9335 of BRL SIKB 7500. Protocol 9335-1, onderdeel van BRL SIKB 9335, geeft de mogelijkheid om kleine partijen grond of baggerspecie van onbekende kwaliteit op basis van beperkte voorinformatie op te bulken tot een partij van maximaal 100 ton. Als het samenvoegen plaatsvindt voorafgaand aan het storten (met verklaring van niet reinigbaarheid), is de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond van toepassing en moet het samenvoegen plaatsvinden door een BRL SIKB 9335 erkende onderneming. Paragraaf 6.3.6 van protocol 9335-1 geeft de mogelijkheid om kleine partijen niet-reinigbare grond (tot 100 ton) samen te voegen tot één partij van maximaal 500 ton, waarvoor een verklaring van niet-reinigbaarheid aangevraagd kan worden. Ook als de inrichting zelf niet de procesmatige bewerking uitvoert, maar toch niet-herbruikbare partijen samenvoegt, geldt de erkenningsplicht.*

4 Het eerste lid is niet van toepassing als:
- a het gaat om grond van kwaliteitsklasse landbouw/natuur of baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit; en
- b de partijen grond of de partijen baggerspecie zijn voorzien van een erkende kwaliteitsverklaring, overeenkomstig BRL 9313 of BRL 9321.

Toelichting artikel 4.1255, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het vierde lid regelt een uitzondering op de erkenningsplicht voor het samenvoegen van partijen grond van de kwaliteitsklasse landbouw/natuur en baggerspecie van de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, die voorzien zijn van een erkende kwaliteitsverklaring op grond van BRL 9313 of BRL 9321. Het gaat hierbij om zand uit dynamische wingebieden (primaire winning uit zee) en industriezand en (gebroken) industriegrind (industriële winning). In de uitvoeringspraktijk wordt dit ook wel primair materiaal genoemd. Een uitzondering op de erkenningsplicht is gerechtvaardigd, omdat het samenvoegen van partijen schoon primair gewonnen materiaal milieuhygiënisch weinig risico's geeft. De erkenningsplicht blijft overigens wel gelden voor het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie die zijn geleverd met een andere milieuverklaring dan de erkende kwaliteitsverklaring zoals een partijkeuring, een waterbodemonderzoek of een bodemkwaliteitskaart.*

Toelichting artikel 4.1255 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel stelt regels aan het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie. Samenvoegen ziet op het creëren van een nieuwe partij grond of baggerspecie die vervolgens kan worden toegepast. Het samenvoegen van partijen grond of baggerspecie gaat over handelingen die worden uitgevoerd voordat de grond of baggerspecie in een functionele toepassing als omschreven in artikel 4.1269 van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt toegepast. Samenvoegen van partijen grond of baggerspecie kan effect hebben op de milieuhygiënische kwaliteit van de grond of baggerspecie. Daarom zijn er regels aan samenvoegen gesteld. Deze regels zijn een voortzetting van artikel 4.3.2 van de Regeling bodemkwaliteit.*

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1256 (afval en water: termijn opslaan)

1 In het belang van het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt een partij grond of een partij baggerspecie niet langer dan drie jaar opgeslagen.

Toelichting artikel 4.1256, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als grond of baggerspecie langer dan drie jaar wordt opgeslagen zouden volgens Europees recht de eisen voor het storten van afvalstoffen gaan gelden. Omdat het storten van deze kwaliteit grond of baggerspecie verboden is, is gekozen voor een verbod op het langer opslaan. Dit betekent dat een partij grond of baggerspecie binnen drie jaar een nuttige toepassing moet krijgen.*
Een bijzondere situatie kan zich voordoen als de grond of baggerspecie in opslag ligt voor toepassing in een concreet werk, maar de uitvoering van dit werk door overmacht vertraagd wordt. Zolang de nuttige toepassing van de grond of baggerspecie in een specifiek werk geborgd blijft, is het mogelijk om bij maatwerk toe te staan dat de grond langer opgeslagen wordt.

2 In een oppervlaktewaterlichaam wordt in het belang van het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam een partij grond of een partij baggerspecie niet langer dan tien jaar opgeslagen.

Toelichting artikel 4.1256, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De Europese termijn van drie jaar geldt niet voor het opslaan in een oppervlaktewaterlichaam. Hiervoor wordt uitgegaan van een maximale termijn van tien jaar.*

Toelichting artikel 4.1256 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt de maximale termijn van opslag van grond of baggerspecie.*

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

§ 4.123 Toepassen van bouwstoffen

Artikel 4.1257 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het toepassen van bouwstoffen.

Toelichting artikel 4.1257, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van bouwstoffen omvat zowel het aanbrengen als het daarna aangebracht houden van bouwstoffen. Ook het tijdelijk uitnemen en opnieuw toepassen van bouwstoffen valt hieronder. De bepalingen van paragraaf 4.123 blijven van toepassing zo lang de bouwstoffen in de functionele toepassing, waarin ze zijn aangebracht, aanwezig blijven.*
Bijlage I verwijst voor een omschrijving van het begrip bouwstof naar het Besluit bodemkwaliteit, dat hierover verschillende bepalingen bevat (zie derde lid). Het begrip «bouwstoffen» wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als een materiaal dat is bestemd om te worden toegepast waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium en aluminium samen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie.
In de definitie van het begrip bouwstof zijn vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie uitgezonderd. Paragraaf 4.123 is hierop niet van toepassing. Grondstoffen of halffabricaten die niet direct worden toegepast, worden niet als bouwstof aangemerkt en vallen daarom eveneens buiten paragraaf 4.123.

2 De regels van deze paragraaf gelden voor het toepassen van partijen afzonderlijk, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 4.1257, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met deze bepaling wordt duidelijk gemaakt dat de regels steeds van toepassing zijn op een partij bouwstoffen. Door dit eenmalig te regelen kan de toevoeging «van een partij bouwstoffen» in veel artikelen worden weggelaten.*
Als een regel niet behoort te gelden voor een afzonderlijke partij, is dat niet steeds expliciet aangegeven. Dit is ook niet altijd mogelijk. De activiteit «toepassen van bouwstoffen» kan zowel het toepassen van een afzonderlijke partij als het toepassen van meerdere partijen betreffen. Uit de formulering van de artikelen van de paragraaf is wel steeds duidelijk of een regel voor een afzonderlijke partij geldt of voor meerdere partijen. In artikel 4.1258, tweede lid, is bijvoorbeeld bepaald dat bepaalde gegevens en bescheiden niet nogmaals verstrekt hoeven worden als deze al eerder voor het werk zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan. Hiermee is duidelijk dat in het geval in een werk meerdere partijen worden toegepast niet per afzonderlijke partij die gegevens hoeven worden aangeleverd.

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a *afleverbon:* afleverbon als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- b *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- c *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- d *immobilisaat:* vormgegeven bouwstoffen die het product zijn van een methode van verwerking waarbij de chemische of fysische eigenschappen van een afvalstof worden gewijzigd met het primaire doel daarin aanwezige verontreinigende stoffen vast te leggen;
- e *partij:* hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt;
- f *vormgegeven bouwstof:* vormgegeven bouwstof als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
- g *werk:* infrastructuur, waaronder bouwwerken, of het resultaat van een andere functionele toepassing van bouwstoffen.

Toelichting artikel 4.1257, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is een aantal begripsomschrijvingen opgenomen. Voor de begrippen afleverbon, grond en baggerspecie is aangesloten bij de betekenis die de begrippen hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*
Het begrip immobilisaat is specifiek voor de toepassing van deze paragraaf gedefinieerd als vormgegeven bouwstoffen die het product zijn van een methode van verwerking waarbij de chemische of fysische eigenschappen van een afvalstof worden gewijzigd met het primaire doel daarin aanwezige verontreinigende stoffen vast te leggen. Immobilisaat is een mengsel van een of meerdere (afval)stoffen met toevoeging van een bindmiddel en overige additieven. Door toevoeging van het bindmiddel worden de verontreinigingen in de verschillende (afval)stoffen fysisch en/of chemisch gebonden. Met een voorafgaande milieuhygiënische verklaring kan worden aangetoond dat het immobilisaat voldoet aan de maximale samenstellingswaarden en emissiewaarden.
Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dan dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.
Het begrip werk is een breed begrip dat functionele toepassingen van bouwstoffen dekt. In de omschrijving van het werk zijn naast overige functionele toepassingen, de begrippen bouwwerk[1] en infrastructuur[2] opgenomen, beiden gedefinieerd in de bijlage bij artikel 1.1 van de wet. Het gaat bijvoorbeeld om dijken, viaducten, (spoor)wegen of geluidswallen. Een belangrijke eigenschap van een werk is dat het een functioneel karakter moet hebben. De situaties waarin geen bouwstoffen mogen worden toegepast zijn geregeld in artikel 4.1260.

bouwwerk[1]: constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties.
infrastructuur[2]: wegen en vaarwegen, waaronder routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen, en spoorwegen, havens, luchthavens, energie-infrastructuur, buisleidingen, openbare hemelwater- en ontwateringsstelsels en vuilwaterriolen, infrastructuur voor watervoorzieningswerken als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Drinkwaterwet en andere vitale infrastructuur.
***Toelichting artikel 4.1257 derde lid, artikel 4.1258, artikel 4.1258a (nieuw), artikel 4.1267, artikel 1283 eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164** Met de wijzigingen in artikel 4.1258 wordt de informatieplicht voor het toepassen van staalslak gelijkgesteld met die voor het toepassen van AVI-bodemassen en immobilisaten. Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen 2.7 en 4.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt onder vernummering een nieuw onderdeel f ingevoegd waarin de begripsomschrijving is opgenomen van vormgegeven bouwstoffen. Voor dit begrip wordt aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.
Na artikel 4.1258 wordt een nieuw artikel 4.1258a ingevoegd. In dit artikel is een meldplicht opgenomen voor het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Een melding dient de datum van het begin van deze activiteit te bevatten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In de artikelen 4.1258, tweede lid, 4.1267 en 4.1283 Bal vervalt voor «zover het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de landbodem». Die formulering sluit namelijk niet aan bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Als het gaat om degene die de werkzaamheden feitelijk verricht, dan wordt de formulering «het verrichten van de werkzaamheden» gebruikt in het Bal. In de praktijk zijn het over het algemeen aannemers die de werkzaamheden (feitelijk) verrichten.
Per abuis had de opsomming in artikel 4.1267, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

***Toelichting artikel 4.1257 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98** Dit artikel bepaalt de reikwijdte van paragraaf 4.123. Deze paragraaf is van toepassing op het toepassen van bouwstoffen. Paragraaf 4.123 gaat over het toepassen van bouwstoffen op of in de landbodem en in een oppervlaktewaterlichaam.*
Zoals toegelicht bij artikel 3.48m omvat het toepassen van bouwstoffen zowel het aanbrengen als het daarna aangebracht houden van bouwstoffen. Ook het tijdelijk uitnemen en opnieuw toepassen van bouwstoffen valt hieronder. Er is geen inhoudelijke wijziging van de term «toepassen» beoogd ten opzichte van eerdere regelgeving.
Bijlage I verwijst voor een omschrijving van het begrip bouwstof naar het Besluit bodemkwaliteit, dat hierover verschillende bepalingen bevat. Het begrip «bouwstof» wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als een materiaal dat is bestemd om te worden toegepast waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium of en aluminium samen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie. In de definitie van het begrip bouwstof zijn vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie uitgezonderd. Paragraaf 4.123 is hierop niet van toepassing. Grondstoffen of halffabricaten die niet direct worden toegepast, worden niet als bouwstof aangemerkt en vallen daarom eveneens buiten paragraaf 4.123.

Artikel 4.1257a (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkvoorschrift wordt de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit niet belemmerd.

***Toelichting artikel 4.1257a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98** Het volledig uitzetten van maatwerk (dus zowel maatwerkregels als maatwerkvoorschriften) is niet wenselijk omdat zich ook bij projecten waarvoor een projectbesluit is vastgesteld, zoals de aanleg of versterking van primaire waterkeringen, in de praktijk situaties kunnen voordoen waarin het generieke beschermingsniveau van de rijksregels niet voldoet en de zorgplicht om alle passende preventieve maatregelen toe te passen en geen significante verontreiniging te veroorzaken tot noodzaak van verdergaande maatregelen kan leiden. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een situatie waarin een werk een grondwaterbeschermingsgebied of ander zeer kwetsbaar gebied raakt. Het draagt bij aan inzichtelijkheid van regelgeving als aanscherping ten opzichte van de generieke norm in dergelijke gevallen zo vroeg mogelijk bekend is, en daarin kan juist een maatwerkregel voorzien, of bij afwezigheid daarvan een voorschrift gesteld in het projectbesluit zelf.*
Mocht maatwerk op deze regels in een enkel geval nodig zijn, dan is het van belang dat het op een geëigend moment aan de orde komt, zo vroeg mogelijk in de besluitvorming. Voor veel van de projecten is een projectbesluit nodig, en dat is het moment waarop noodzaak van maatwerk zou moeten worden afgestemd. Met de Unie van waterschappen is de regering van oordeel dat het niet zou passen dat de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit met maatregelen wordt belemmerd. Dat past in algemene zin niet bij de verplichting van artikel 2.2 van de wet om rekening te houden met taken (in dit geval het beheer van watersystemen en rijksinfrastructuur) van andere bestuursorganen. Ook bij andere projecten moet overigens ingrijpend maatwerk op het geëigend moment en zo vroeg mogelijk worden toegepast, bijvoorbeeld bij het vaststellen van het omgevingsplan of bij de vergunningprocedure. Om aan deze zorgen tegemoet te komen is evenwel besloten om dit bij de bovengenoemde activiteiten via een expliciete begrenzing van maatwerkvoorschriften te benadrukken.

Artikel 4.1258 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Dit artikel is van toepassing op het toepassen van:

a niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak;
b bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof;
c AVI-bodemassen; of
d immobilisaten.

2 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1257, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten;
b de verwachte datum van het begin van de activiteit;
c de verwachte datum waarop het werk zal zijn voltooid;
d een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen bouwstoffen;
e de gegevens waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd, bedoeld in artikel 25e van het Besluit bodemkwaliteit, of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen;
f het nummer en het type milieuverklaring bodemkwaliteit;
g de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven;
h de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit;
i de hoeveelheid bouwstoffen waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft, uitgedrukt in ton;
j het adres van de locatie van herkomst van de bouwstoffen of de kadastrale aanduiding of coördinaten van die locatie;
k als de herkomst buiten Nederland is: het nummer dat de bevoegde autoriteit heeft toegekend aan de kennisgeving, bedoeld in artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L 190);
l het producttype of de naam van de bouwstof;
m de kwaliteit van de bouwstoffen;
n de hoeveelheid bouwstoffen in kubieke meters die in totaal in het werk zal worden toegepast; en
o de coördinaten van de ontvangende landbodem, tenzij het adres daarvan is vermeld, of de coördinaten van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam.

3 Het tweede lid, onder c, j, k, m n en o, is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden al eerder voor het werk zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan.

Toelichting artikel 4.1258 (nieuw), artikel 4.1267 en artikel 4.1283 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *De wijzigingen strekken er onder meer toe om achteruitgang van de informatiepositie van de ILT ten opzichte van die van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op te heffen. Zie ook paragraaf 8 van het algemeen deel van deze toelichting.*

De verwijzingen in de leden door de wijzigingen in het eerste lid leiden tot de volgende wijzigingen die hieronder worden toegelicht.

Oude tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 4.1258	*Artikel 4.1258*
Eerste lid	*Eerste lid*
	Onder a
Onder a	*Onder b*
Onder b	*Onder c*
Onder c	*Onder d*
	Onder e
	Onder f
	Onder g
	Onder h
	Onder i
Onder d	*Onder j*
Onder d	*Onder k*
	Onder l
Onder e	*Onder m*
Onder f	*Onder n*
Onder g	*Onder o*
Tweede lid	*Tweede lid*

Eerste lid

Uit artikel 13.1, eerste lid, onder d, onder 6°, van het Ob volgt dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag is voor de bestuursrechtelijke handhaving van het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie op of in de landbodem. De ILT voert deze taak namens de minister uit. Voor het toezicht is het van belang te weten wie er feitelijk toepast. In veel gevallen is degene die in opdracht toepast een andere rechtspersoon dan degene die initiatiefnemer is voor de activiteit. Daarom is een onderdeel a ingevoegd op grond waarvan de naam van degene die de werkzaamheden in opdracht feitelijk gaat verrichten aan het bevoegd gezag moet worden doorgegeven. Die informatie was voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ook beschikbaar voor de ILT, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

In het nieuwe onderdeel e is opgenomen dat ook de gegevens waarop de milieuverklaring is gebaseerd (zoals de meetgegevens van de stoffen die in het laboratorium zijn onderzocht) of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt. Het gaat om het overleggen van de gegevens voor elke relevante kwaliteitseis waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd of de verwijzing naar (het kenmerk van) het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen als bedoeld in artikel 25e van het Bbk. Dat sluit aan op de formulering in artikel 25e van het Bbk.

Voor het in werking treden van de Omgevingswet had de ILT ook de beschikking over deze aanvullende informatie, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Dit wordt hiermee in de regels hersteld. Deze aanvullende informatie is voor de ILT met name van belang voor het toezien op de erkenningsverplichtingen (bijvoorbeeld de monstername of het laboratoriumwerk) of de verplichtingen van de Regeling bodemkwaliteit 2022 (afgifte milieuverklaring bodemkwaliteit).

De onderdelen f tot en met i zijn nieuw. Hier is aangesloten op de formulering van artikel 25e, tweede lid, van het Bbk. Ook deze informatie was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor de ILT beschikbaar, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Met deze nieuwe onderdelen wordt dit hersteld. Op grond hiervan wordt informatie verstrekt die is opgenomen in de milieuverklaring bodemkwaliteit: het nummer en type milieuverklaring bodemkwaliteit, de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven, de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit en de hoeveelheid bouwstoffen waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft.

Aan het oude onderdeel d dat verletterd is tot onderdeel j, is toegevoegd dat het adres, de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie van de herkomst van de AVI-bodemassen en immobilisaten ook verstrekt moeten worden. In het Besluit activiteiten leefomgeving werd bij de informatieplicht van een partij de herkomst gevraagd zonder de verplichting dat dit in een specifieke vorm moest gebeuren. Met deze bepaling is die omissie hersteld. Ook is toegevoegd (onderdeel k) dat het kennisgevingsnummer (EVOA nummer) moet worden verstrekt als de herkomst van de bouwstoffen van de AVI-bodemassen of immobilisaten buiten Nederland is. Het gaat om het nummer dat de bevoegde autoriteit heeft toegekend aan de kennisgeving, bedoeld in artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L 190). Op grond van het oude recht moest het EVOA nummer ook al worden verstrekt. Met deze wijzigingen is die omissie hersteld en daarmee wordt de achteruitgang van de informatiepositie van de ILT ten opzichte van die van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet opgeheven.

Ook is een nieuw onderdeel l ingevoegd op grond waarvan ook het producttype of de naam van de bouwstof moet worden verstrekt. Ook dit ontbrak in het Besluit activiteiten leefomgeving, terwijl die informatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet wel met de ILT werd gedeeld, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Toelichting artikel 4.1257 derde lid, artikel 4.1258, artikel 4.1258a (nieuw), artikel 4.1267, artikel 1283 eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Met de wijzigingen in artikel 4.1258 wordt de informatieplicht voor het toepassen van staalslak gelijkgesteld met die voor het toepassen van AVI-bodemassen en immobilisaten. Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen 2.7 en 4.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt onder vernummering een nieuw onderdeel f ingevoegd waarin de begripsomschrijving is opgenomen van vormgegeven bouwstoffen. Voor dit begrip wordt aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.
Na artikel 4.1258 wordt een nieuw artikel 4.1258a ingevoegd. In dit artikel is een meldplicht opgenomen voor het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Een melding dient de datum van het begin van deze activiteit te bevatten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In de artikelen 4.1258, tweede lid, 4.1267 en 4.1283 Bal vervalt voor «zover het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de landbodem». Die formulering sluit namelijk niet aan bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Als het gaat om degene die de werkzaamheden feitelijk verricht, dan wordt de formulering «het verrichten van de werkzaamheden» gebruikt in het Bal. In de praktijk zijn het over het algemeen aannemers die de werkzaamheden (feitelijk) verrichten.
Per abuis had de opsomming in artikel 4.1267, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

Artikel 4.1258a (melding toepassen van staalslak)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1257, in geval van toepassen van de in artikel 4.1258, eerste lid, onder a en b, genoemde bouwstoffen, te verrichten zonder dit ten minste een week voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de datum van het begin van de activiteit.

Toelichting artikel 4.1257 derde lid, artikel 4.1258, artikel 4.1258a (nieuw), artikel 4.1267, artikel 1283 eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Met de wijzigingen in artikel 4.1258 wordt de informatieplicht voor het toepassen van staalslak gelijkgesteld met die voor het toepassen van AVI-bodemassen en immobilisaten. Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen 2.7 en 4.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt onder vernummering een nieuw onderdeel f ingevoegd waarin de begripsomschrijving is opgenomen van vormgegeven bouwstoffen. Voor dit begrip wordt aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.
Na artikel 4.1258 wordt een nieuw artikel 4.1258a ingevoegd. In dit artikel is een meldplicht opgenomen voor het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Een melding dient de datum van het begin van deze activiteit te bevatten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In de artikelen 4.1258, tweede lid, 4.1267 en 4.1283 Bal vervalt voor «zover het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de landbodem». Die formulering sluit namelijk niet aan bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Als het gaat om degene die de werkzaamheden feitelijk verricht, dan wordt de formulering «het verrichten van de werkzaamheden» gebruikt in het Bal. In de praktijk zijn het over het algemeen aannemers die de werkzaamheden (feitelijk) verrichten.
Per abuis had de opsomming in artikel 4.1267, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

Artikel 4.1259 (gegevens en bescheiden: tijdens en na afloop van het aanbrengen)

1 Tijdens het aanbrengen van de bouwstoffen zijn de volgende gegevens en bescheiden beschikbaar:
   a een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen bouwstoffen; en
   b als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt: een afleverbon.

   Toelichting artikel 4.1259, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bouwstoffen mogen overeenkomstig het Besluit bodemkwaliteit alleen op de markt worden gebracht als ze zijn voorzien van een milieuverklaring bodemkwaliteit.*
   Om bouwstoffen te mogen toepassen moet worden voldaan aan kwaliteitseisen. Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan die kwaliteitseisen wordt voldaan. Deze milieuverklaring moet voldoen aan een aantal vereisten, die zijn vermeld in het Besluit bodemkwaliteit. Voor het verkrijgen van het recht op het afgeven van een erkende kwaliteitsverklaring is een erkenning noodzakelijk voor het produceren van de bouwstof, grond of baggerspecie en moet de erkende producent de beschikking hebben over een productcertificaat. Daarnaast moeten een aantal werkzaamheden die aan de orde zijn bij het onderzoek ten behoeve van de milieuverklaring bodemkwaliteit worden uitgevoerd door erkende bodemintermediairs, zo is bijvoorbeeld het uitvoeren van de partijkeuring van bouwstoffen, grond en baggerspecie als werkzaamheid aangewezen waarvoor een erkenning bodemkwaliteit is vereist. De milieuverklaring mag alleen worden afgegeven als de bouwstoffen volgens een voorgeschreven methode aan de daarvoor geldende milieukwaliteitseisen zijn getoetst en daaruit is gebleken dat ze voor alle parameters aan de eisen voldoen.
   Elke partij bouwstoffen wordt eveneens begeleid door een afleverbon als het gaat om een bij ministeriele regeling aangewezen geval (op grond van artikel 25g, achtste lid, van dit besluit), die is afgegeven in overeenstemming met de regels van het Besluit bodemkwaliteit (onder b). Aan de hand van de afleverbon kan worden gecontroleerd of de partij die wordt toegepast, ook de partij is waarvoor de milieuverklaring bodemkwaliteit is afgegeven.
   De milieuverklaring bodemkwaliteit en de bij de partij behorende afleverbon moet tijdens en na afloop van het aanbrengen van bouwstoffen beschikbaar zijn.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
   a metselmortel of een natuursteenproduct, met uitzondering van breuksteen en steenslag, wordt toegepast;

   Toelichting artikel 4.1259, tweede lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De uitzonderingspositie, die metselmortel of natuursteenproducten hadden onder het Besluit bodemkwaliteit, is voortgezet. De branches van metselmortel en natuursteenproducten kenmerken zich door een groot aantal kleine productiebedrijven. De hoge kosten die met de afgifte van een milieuverklaring zijn gemoeid, staan in geen verhouding tot de geringe risico's die deze bouwstoffen meebrengen. Voor breuksteen en steenslag zijn wel een milieuverklaring en een afleverbon vereist. Deze bouwstoffen worden op veel grotere schaal toegepast, waardoor de kosten van onderzoek en milieuverklaringen voor deze branche minder bezwaarlijk zijn.*

   b vormgegeven bouwstoffen zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast;

Toelichting artikel 4.1259, tweede lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Onder b is een uitzondering opgenomen voor vormgegeven bouwstoffen die zonder verandering van de eigenschappen of samenstelling, in ongewijzigde vorm (bijvoorbeeld dakpannen en bakstenen) en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast. Deze uitzondering heeft alleen betrekking op de hernieuwde toepassing van vormgegeven bouwstoffen. Bij de eerste toepassing van vormgegeven bouwstoffen is wel bij elke partij een milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon vereist. Als de bouwstoffen dus een bewerking hebben ondergaan of worden toegepast onder andere omstandigheden dan bij de eerdere toepassing aan de orde was, is bij elke partij wel een milieuverklaring en afleverbon vereist. In dergelijke gevallen kan namelijk niet zonder meer worden gesteld dat de risico's voor het milieu zo beperkt zijn dat een milieuverklaring en afleverbon overbodig zijn.*
Ten opzichte van artikel 25d, eerste lid, sub b, van het voorheen geldende Besluit bodemkwaliteit is deze uitzondering verruimd. In het voorheen geldende Besluit bodemkwaliteit gold de uitzondering alleen voor de vormgegeven bouwstoffen «beton, keramiek, natuursteen en bakstenen». Voor die beperking is nu geen reden meer, omdat aan de uitzondering is toegevoegd dat de vormgegeven producten in ongewijzigde vorm moeten worden toegepast. In dat geval houdt de bouwstof dezelfde oppervlakte-eigenschappen als die de bouwstof bij de eerste toepassing had. De oppervlakte-eigenschappen van de vormgegeven bouwstof zijn bepalend voor het uitlogen van stoffen. Bij een ongewijzigde vorm is het onwaarschijnlijk dat de bouwstof die bij de eerste toepassing voldeed aan de eisen van artikel 4.1264, dat bij hernieuwde toepassing niet meer zou doen.

c asfalt of asfaltbeton, waarvan volgens bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels is vastgesteld dat het niet teerhoudend is, opnieuw in dezelfde wegverharding wordt toegepast;

Toelichting artikel 4.1259, tweede lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Asfalt of asfaltbeton, dat niet-teerhoudend is en wordt toegepast in dezelfde wegverharding, is vrijgesteld van het eerste lid. Dit is een voortzetting van de uitzondering die niet-teerhoudend asfalt of asfaltbeton had onder het Besluit bodemkwaliteit. Deze uitzondering voor asfalt of asfaltbeton dat opnieuw (in situ) op dezelfde locatie in wegverharding wordt toegepast geldt alleen als in overeenstemming met regels gesteld bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit is aangetoond dat het materiaal niet-teerhoudend is. Naar schatting worden jaarlijks enkele honderdduizenden tonnen asfalt hergebruikt als onderdeel van wegverhardingen inclusief de fundering (gebonden asfaltgranulaat). Hergebruik vindt plaats in één procesgang, waarin het asfalt (al dan niet warm) wordt gemengd met bindmiddel, onder het gewenste profiel wordt aangebracht en wordt verdicht, dit alles zonder tussenkomst van een asfaltcentrale. Asfalt en asfaltbeton voldoen in de meeste gevallen aan de eisen van paragraaf 4.123, tenzij oude teerhoudende lagen aanwezig zijn en de samenstellingseisen voor PAK's worden overschreden. Dit teerhoudend asfaltgranulaat (TAG) moet apart worden afgevoerd. Voor het identificeren van de teerhoudende delen, voor asfalt dat opnieuw in dezelfde wegverharding wordt toegepast, wordt de CROW-publicatie[1] gehanteerd die in de regeling is aangewezen. Wanneer niet-teerhoudend asfalt elders wordt toegepast, is een nieuwe milieuverklaring bodemkwaliteit nodig.*
[1] CROW-publicatie 210, Richtlijn omgaan met vrijkomend asfalt, juli 2015.

d bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen; of

Toelichting artikel 4.1259, tweede lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.123 is van toepassing op elke handeling waarbij bouwstoffen in een werk worden aangebracht. Hieronder valt ook het tijdelijk verwijderen van bouwstoffen uit een werk om deze vervolgens in hetzelfde werk weer aan te brengen. Dit gebeurt bij werkzaamheden aan ondergrondse kabels en leidingen of het hergebruiken van bouwstoffen bij een verbreding van een (vaar)weg. In dergelijke situaties worden er in beginsel geen nieuwe verontreinigingen in het milieu gebracht en verandert er in feite weinig tot niets aan de milieubelasting door de bouwstoffen. Om die reden is het niet nodig om, voor bouwstoffen die tijdelijk uit een werk zijn weggenomen, in dat werk op of nabij dezelfde locatie in ongewijzigde vorm en onder dezelfde omstandigheden opnieuw worden toegepast zonder dat het eigendom daarvan wordt overgedragen, te beschikken over een milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon. Onder het Besluit bodemkwaliteit gold deze vrijstelling ook voor toepassen van bouwstoffen onder dezelfde omstandigheden als het eigendom niet werd overgedragen, dus ook bij toepassing in een ander werk. Die vrijstelling is ingeperkt. Zo is de vrijstelling voor vormgegeven bouwstoffen verruimd (zie onder b) en geldt de inperking dus alleen voor niet-vormgegeven bouwstoffen. Dit is gedaan omdat bij niet-vormgegeven bouwstoffen niet altijd kan worden ingestaan voor de kwaliteit van eerder toegepaste granulaten en, ingeval van toepassing in een ander werk, ook al wordt het eigendom niet overgedragen, niet kan worden gesteld dat de milieuomstandigheden ter plaatse niet veranderen.*
Toelichting artikel 4.1259 tweede lid onder d, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Per abuis had de opsomming in artikel 4.1259, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.*

e bouwstoffen worden toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en de in het werk toegepaste hoeveelheid bouwstoffen in totaal ten hoogste 25 m^3 bedraagt.

Toelichting artikel 4.1259, tweede lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De uitzondering onder e betreft het toepassen van bouwstoffen door een natuurlijke persoon die deze activiteit niet verricht in het kader van de uitoefening van zijn beroep of bedrijf. Het gaat bijvoorbeeld om doe-het-zelvers en woningeigenaren. Particulieren zijn, net als onder het Besluit bodemkwaliteit het geval was, uitgezonderd van de verplichtingen op grond van het eerste lid. De bouwstoffen die particulieren aanschaffen zijn al gekeurd voordat zij op de markt zijn gebracht en voldoen daardoor in principe aan de kwaliteitseisen. Een milieuverklaring bodemkwaliteit of afleverbon is daarom niet nodig. Om te verduidelijken dat de vrijstelling betrekking heeft op de hoeveelheden bouwstoffen die normaliter door een particulier worden gebruikt, is de hoeveelheid waarvoor de uitzondering geldt begrensd op 25 m^3. Een particulier die een grotere hoeveelheid toepast zal desgevraagd wel een milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon aan het bevoegd gezag moeten verstrekken.*

Toelichting artikel 4.1259, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het tweede lid bevat een aantal uitzonderingen op de verplichting om voor elke partij bouwstoffen tijdens en na afloop van het aanbrengen te beschikken over een milieuverklaring bodemkwaliteit en een afleverbon.*
Deze uitzonderingen hebben betrekking op bouwstoffen die zodanig van aard zijn of onder zodanige omstandigheden (opnieuw) worden toegepast dat er geen risico bestaat van verontreiniging van de bodem of het oppervlaktewaterlichaam. De hoge kosten die met de afgifte van een milieuverklaring zijn gemoeid, staan in deze gevallen in geen verhouding tot de geringe risico's die het gebruik van deze bouwstoffen meebrengen. De uitzonderingen van dit lid hebben alleen betrekking op de administratieve verplichtingen. De inhoudelijke verplichtingen die volgen uit de andere artikelen van paragraaf 4.123, zoals de kwaliteitseisen waaraan moet worden voldaan, blijven van toepassing.

3 Milieuverklaringen bodemkwaliteit en afleverbonnen worden ten minste vijf jaar na het aanbrengen van de bouwstoffen bewaard.

Toelichting artikel 4.1259, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Om achteraf te kunnen controleren of het werk met geschikte bouwstoffen is gerealiseerd is bepaald dat afleverbonnen en de milieuverklaringen bodemkwaliteit ten minste vijf jaar na het toepassen van de bouwstoffen bewaard moeten worden. Een belangrijke notie is dat onder het toepassen van bouwstoffen niet alleen het aanbrengen maar ook het aangebracht houden van de bouwstoffen wordt begrepen. De milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon zullen daarom vaak voor een langere periode bewaard moeten blijven.*

Toelichting artikel 4.1259 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.123 bevat voor bouwstoffen, met uitzondering van AVI-bodemas en immobilisaten, geen meld- en informatieverplichtingen voor het begin van de activiteit. De gebruikte bouwstoffen moeten wel voldoen aan de eisen die worden gesteld in paragraaf 4.123. Om dit te kunnen aantonen moet een initiatiefnemer tijdens en na afloop van het aanbrengen van bouwstoffen een aantal gegevens en bescheiden beschikbaar hebben. Dit bevordert het houden van effectief toezicht op het toepassen van bouwstoffen.*

Artikel 4.1260 (milieu, grondstof, afvalstof en water: functionele toepassing)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu worden bouwstoffen alleen toegepast voor het aanleggen, in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk.

Toelichting artikel 4.1260, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van bouwstoffen is alleen toegestaan als er sprake is van toepassen van bouwstoffen voor het aanleggen, in stand houden, herstellen of uitbreiden van een werk. Zoals blijkt uit de omschrijving van het begrip «werk» in artikel 4.1257, wordt hiermee hetzelfde bedoeld als een «functionele toepassing». Het is meestal duidelijk wanneer er sprake is van een functionele toepassing van bouwstoffen, omdat bouwstoffen speciaal met het oog op het toepassen in een werk worden geproduceerd en het in het algemeen te duur zullen zijn om ze niet daarin te gebruiken. Het gaat daarbij niet alleen om de aanleg, maar ook om de instandhouding, het herstel, het veranderen en de uitbreiding van de functionele toepassing.*
Als er geen sprake is van een functionele toepassing is het toepassen niet toegestaan. Het toepassen van de bouwstoffen geldt dan als verwijderen (storten) van afvalstoffen. Dit mag op grond van de kaderrichtlijn afvalstoffen alleen als hiervoor een individuele afvalstoffenvergunning is verleend. Deze afvalstoffenvergunning kan alleen betrekking hebben op het storten van afvalstoffen. Het is niet mogelijk om via deze vergunning alsnog een toepassing te realiseren die niet functioneel is.

2 Bouwstoffen worden, voor zover de bouwstoffen een afvalstof zijn, alleen toegepast als sprake is van een nuttige toepassing.

Toelichting artikel 4.1260, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bouwstoffen kunnen een afvalstof zijn, waarbij zich twee situaties kunnen voordoen. Afvalstoffen kunnen worden gebruikt als grondstof voor de vervaardiging van bouwstoffen of ze kunnen worden bewerkt zodat ze als bouwstof kunnen worden toegepast. Daarnaast kunnen bouwstoffen vrijkomen uit een eerdere toepassing en dan de juridische status van afvalstof krijgen.*
Tegen het toepassen van afvalstoffen als bouwstof bestaat geen principieel bezwaar. Integendeel, verantwoord hergebruik (nuttige toepassing) van afvalstoffen is juist gewenst met het oog op een zuinig gebruik van grondstoffen. Ook verdient verantwoord hergebruik de voorkeur boven bijvoorbeeld verbranden of storten uit het oogpunt van een doelmatig beheer van afvalstoffen (artikel 10.4 Wet milieubeheer en LAP3, hoofdstuk B.7).
Daarom bepaalt het tweede lid dat het toepassen van bouwstoffen, voor zover het daarbij om afvalstoffen gaat, is toegestaan mits sprake is van een nuttige toepassing. Nuttige toepassing is gedefinieerd als een nuttige toepassing als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer.
Zo lang wordt voldaan aan de voorschriften voor het toepassen van bouwstoffen in paragraaf 4.123, is het niet relevant dat bouwstoffen afvalstoffen zijn of daaruit zijn vervaardigd. De regels in deze paragraaf bieden voldoende bescherming tegen eventuele nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. De kaderrichtlijn afvalstoffen staat toe dat vrijstelling van de vergunningplicht kan worden verleend bij nuttige toepassing van afvalstoffen als dit gebeurt in overeenstemming met algemene regels die voldoende bescherming bieden voor de gezondheid van de mens en het milieu en aan een aantal andere in de artikelen 25 en 26 van de richtlijn aangegeven voorwaarden wordt voldaan.

Bij toepassing van afvalstoffen in een functionele toepassing is meestal geen sprake van verwijdering van afvalstoffen waarvoor volgens artikel 3.183 van het Besluit activiteiten leefomgeving een vergunning is vereist. In paragraaf 3.5.8 is voor het toepassen van afvalstoffen als bouwstof een uitzondering gemaakt op de vergunningplicht die die paragraaf instelt voor het op of in de bodem brengen van afvalstoffen.

3 In afwijking van het eerste lid worden met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam geen bouwstoffen toegepast met het doel:
   a een oppervlaktewaterlichaam te verondiepen of tot landbodem te ontwikkelen; of
   b de bodem op te hogen voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen.

Toelichting artikel 4.1260, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is een aantal toepassingen van bouwstoffen, die op zichzelf onder omstandigheden als functionele toepassingen kunnen worden aangemerkt, verboden. Bouwstoffen mogen niet worden toegepast om een oppervlaktewaterlichaam te verondiepen («dempen») of tot landbodem te ontwikkelen. Ook is het niet toegestaan bouwstoffen toe te passen om de bodem op te hogen voor de verwezenlijking van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen. Dergelijke «laagwaardige» toepassingen van bouwstoffen, waarvoor bovendien grote hoeveelheden nodig zijn, zijn onwenselijk met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen en het doelmatig beheer van afvalstoffen. Voor deze toepassingen is voldoende grond en baggerspecie voorhanden. Daarnaast kan niet aan enkele voorschriften van paragraaf 4.123 worden voldaan. Op grond van artikel 4.1261 mogen geen grotere hoeveelheden bouwstoffen worden gebruikt dan volgens gangbare civieltechnische, bouwtechnische, milieuhygiënische, ecologische of esthetische maatstaven redelijkerwijs nodig zijn. De genoemde toepassingen zijn echter niet gangbaar. Verder kan niet worden voldaan aan artikel 4.1261, waarin terugneembaarheid van de toegepaste bouwstoffen is voorgeschreven. De bouwstoffen gaan in de genoemde toepassingen veelal blijvend onderdeel uitmaken van de bodem.*
Voor een fundering onder een gebouw, weg of parkeerterrein mogen wel bouwstoffen worden gebruikt, omdat daarbij niet het oogmerk bestaat dat de bouwstoffen blijvend onderdeel van de bodem gaan uitmaken. De fundering is om civieltechnische redenen nodig, er is dus sprake van een functionele toepassing.

Toelichting artikel 4.1260 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt welke functionele toepassingen met bouwstoffen zijn toegestaan.*
Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1261 (grondstof, afvalstof en water: functionele hoeveelheid)

Met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden bouwstoffen niet toegepast in een grotere hoeveelheid dan voor het voltooien van het werk volgens gangbare civieltechnische, bouwtechnische, milieuhygiënische, ecologische of esthetische maatstaven redelijkerwijs nodig is.

Toelichting artikel 4.1261 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van bouwstoffen moet niet alleen als zodanig functioneel zijn, maar er mogen ook niet meer bouwstoffen worden toegepast dan nodig is om de functionele toepassing aan haar functie te laten voldoen. Als een te grote, niet functionele hoeveelheid bouwstoffen wordt gebruikt, worden de bouwstoffen als afvalstoffen aangemerkt, omdat de initiatiefnemer zich dan feitelijk van de bouwstoffen ontdoet. Dit is ongewenst met het oog op zowel het zuinig gebruik van grondstoffen als het doelmatig beheer van afvalstoffen. Voor het verwijderen van afvalstoffen is een vergunning nodig.*
De hoeveelheid bouwstoffen die nodig is verschilt van geval tot geval en wordt beoordeeld aan de hand van civieltechnische, bouwtechnische, ecologische of esthetische maatstaven. Zo mag een geluidswal in beginsel niet hoger worden dan nodig is voor de bescherming tegen de geluidsoverlast. Dit artikel is daarom bedoeld om te kunnen optreden in situaties waarin het duidelijk is dat een te grote hoeveelheid bouwstoffen is toegepast.
Bij toepassing van een te grote hoeveelheid bouwstoffen kan zowel sprake zijn van overtreding van artikel 4.1261 als van artikel 4.1260. Dit hangt af van de situatie. Als er weliswaar te veel bouwstoffen zijn toegepast, maar de activiteit nog wel overwegend als een functionele toepassing kan worden aangemerkt, ligt het meer voor de hand om op te treden op grond van artikel 4.1261. Handhaving is er dan op gericht om het teveel aan bouwstoffen te verwijderen, waarbij de functionele toepassing kan blijven bestaan.

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1262 (bodem en water: beschermende maatregelen)

1 Met het oog op het beschermen van de bodem en het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden bouwstoffen:
   a niet met de bodem vermengd; en
   b zo toegepast dat ze kunnen worden verwijderd.

   Toelichting artikel 4.1262, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bouwstoffen worden niet met de bodem vermengd (onder a) en zodanig toegepast dat ze verwijderd kunnen worden (onder b). Dit wordt ook wel het terugneembaar toepassen van bouwstoffen genoemd. De verplichting dat de bouwstoffen terugneembaar worden toegepast is een voortdurende verplichting. Het toepassen van bouwstoffen omvat volgens artikel 4.1260, eerste lid, niet alleen het aanleggen, herstellen, veranderen en uitbreiden van bouwstoffen in een werk, maar ook het in stand houden van dat werk. Dit betekent dat de terugneembaarheid van de bouwstoffen tijdens de volle duur van de (functionele) toepassing verzekerd moet blijven. Zo nodig moeten maatregelen worden genomen om de terugneembaarheid mogelijk te houden.*

2 Bouwstoffen worden verwijderd als het werk waarin ze zijn toegepast buiten gebruik is gesteld, tenzij het verwijderen van de bouwstoffen grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving heeft dan het niet-verwijderen.

   Toelichting artikel 4.1262, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bouwstoffen worden na (gehele of gedeeltelijke) buitengebruikstelling van het werk waarin ze zijn toegepast, weer verwijderd. Dit is nodig, omdat de bodem fysisch of chemisch verontreinigd kan raken of kan worden aangetast door het op of in de bodem brengen van materialen die niet van nature in de bodem voorkomen.*
   Onder omstandigheden kan verwijdering van bouwstoffen na buitengebruikstelling van het werk grotere nadelige gevolgen hebben voor de bodem of het oppervlaktewaterlichaam dan het daar laten van de bouwstoffen. Het gaat vooral om situaties waarin ondoorlatende bodemlagen (bodemlagen die geen water doorlaten) beschadigd kunnen raken, zoals bijvoorbeeld bij verwijdering van betonnen heipalen in dergelijke bodemlagen.
   Voor bouwstoffen die al waren toegepast voor het tijdstip van inwerkingtreding van het onderhavige besluit, geldt volgens het overgangsrecht in dit besluit het recht dat van toepassing was op het moment waarop de bouwstoffen werden aangebracht. Feitelijk betekent dit dat de terugnameverplichting geldt voor alle bouwstoffen die na 1 januari 1999 zijn toegepast omdat vanaf die datum de terugneembaarheidsverplichting in het Bouwstoffenbesluit is opgenomen en daarna vanaf 1 januari 2008 (toepassingen in oppervlaktewater) of vanaf 1 juli 2008 (toepassingen op de landbodem) in het Besluit bodemkwaliteit.

Artikel 4.1263 (grondstof, afvalstof en water: bouwstoffen vermengd met grond of baggerspecie)

Met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden geen bouwstoffen toegepast die zijn vermengd met meer dan 20 gewichtsprocent grond of baggerspecie, tenzij de grond of baggerspecie als grondstof voor de bouwstoffen heeft gediend.

Toelichting artikel 4.1263 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In een partij bouwstoffen kan onbedoeld grond of baggerspecie zijn terechtgekomen (bijvoorbeeld bij ontgraving van bouwpuin voorafgaand aan het breken). Dit is niet meteen een reden om de partij bouwstoffen als niet toepasbaar te beoordelen, hoewel grond en baggerspecie zijn uitgezonderd in de definitie van een bouwstof. Wel geldt dat, met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen en het doelmatig beheer van afvalstoffen, de partij bouwstoffen met niet meer dan 20 gewichtsprocenten grond of baggerspecie mag zijn vermengd. De grond of baggerspecie mag niet bewust worden toegevoegd.*
Het gaat bij deze bepaling niet om grond of baggerspecie die als grondstof wordt toegepast voor het maken van een bouwstof (zoals in beton), die inherent in de bouwstof aanwezig is (zoals in geïmmobiliseerde grond of drinkwaterreststoffen), of die om civieltechnische redenen aanwezig is in de bouwstof (zoals in BSA-granulaat).
Als er in een bouwstof meer dan 20% grond en baggerspecie aanwezig is, kan de bouwstof niet worden toegepast voordat een ontmenging heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld door uitzeven.

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1264 (milieu: kwaliteitseisen)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu worden alleen bouwstoffen toegepast die voldoen aan de voor bouwstoffen geldende kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, eerste lid, van het Besluit bodemkwaliteit.

2 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste lid wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1264 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat alleen bouwstoffen worden toegepast die aan kwaliteitseisen voldoen om verontreiniging van bodem en grondwater te voorkomen. Dat de bouwstoffen voldoen aan kwaliteitseisen wordt aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit*

De kwaliteitseisen op grond van artikel 25d, eerste lid, van het Besluit bodemkwaliteit zijn gebaseerd op normen voor de maximale toegestane emissie (uitloging van metalen en anorganische stoffen uit de bouwstof) aangevuld met normen voor de maximaal aanwezige concentratie aan verontreinigende stoffen (voor organische stoffen).

Voor de onderbouwing van de kwaliteitseisen en de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd, wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 25d, eerste lid, van het Besluit bodemkwaliteit.

Degene die de bouwstoffen waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft toepast, zal in het algemeen afgaan op de bij de bouwstoffen behorende milieuverklaring. In geval van twijfel moet hij, op grond van de specifieke zorgplicht, zelf nagaan of de bouwstoffen aan de (kwaliteits)eisen voldoen. Twijfel kan ontstaan bij organoleptische waarneming van verontreinigingen (zoals stank of olievlekken), bij bouwstoffen die in het verleden werden toegepast en waarvan bekend is dat ze vrijwel nooit aan de eisen voldeden en door beschikbare informatie over het vorige gebruik van de bouwstoffen. Onder degene die de bouwstoffen toepast wordt niet alleen verstaan degene die de bouwstoffen daadwerkelijk heeft aangebracht (de aannemer) maar ook de eigenaar van de functionele toepassing waarin de bouwstoffen zijn aangebracht. Het begrip toepassen omvat namelijk zowel het aanbrengen als het aangebracht houden. Als de eigenaar van het werk kosten moet maken die voortvloeien uit het leveren en/of aanbrengen van bouwstoffen die niet voldoen aan de gestelde eisen, kunnen deze kosten eventueel langs civielrechtelijke weg op de leverancier van de bouwstoffen worden verhaald. Deze leverancier heeft dan immers bouwstoffen geleverd die ondanks de bijbehorende milieuverklaring niet aan de daarvoor geldende kwaliteitseisen voldoen.

<u>Afbakening met kwaliteitseisen in Besluit bodemkwaliteit</u>

In artikel 4.1264 is geregeld dat de kwaliteitseisen gelden voor degene die bouwstoffen toepast. In het Besluit bodemkwaliteit is ook het hebben van een milieuverklaring bodemkwaliteit voor het vervaardigen, invoeren, voor handen hebben, vervoeren of het aan een ander ter beschikking stellen (op grond van het Besluit bodemkwaliteit) geregeld. Dit zorgt ervoor dat de kwaliteitseisen in de hele keten gelden.

Als bouwstoffen worden toegepast die niet aan de kwaliteitseisen voldoen, is sprake van een overtreding van artikel 4.1264 en niet van het Besluit bodemkwaliteit. Het voorschrift dat bouwstoffen die worden toegepast, aan de gestelde kwaliteitseisen moeten voldoen, is immers gesteld in dit artikel dat op het toepassen betrekking heeft, waar het Besluit bodemkwaliteit gaat over het vervaardigen, invoeren, voor handen hebben, vervoeren en aan een ander ter beschikking stellen van bouwstoffen. Voor de reden waarom voor de kwaliteitseisen verwezen wordt naar het Besluit bodemkwaliteit wordt verwezen naar paragraaf 11.2 van het algemeen deel van deze toelichting.

Over de kwaliteit van bouwstoffen kunnen in principe maatwerkvoorschriften en maatwerkregels worden gesteld. Met dit maatwerk kunnen in beginsel de regels in de paragraaf worden aangevuld, of, als daar aanleiding voor is, kan daarvan gemotiveerd worden afgeweken. In de praktijk zal maatwerk niet vaak worden toegepast. Dat komt omdat de regels over het vervaardigen, invoeren, voor handen hebben, vervoeren en aan een ander ter beschikking stellen van bouwstoffen in het Besluit bodemkwaliteit zijn opgenomen. In dat besluit is geen mogelijkheid tot maatwerk opgenomen, daarom kan niet van de daar opgenomen regels worden afgeweken. Voordat bouwstoffen worden toegepast zal uit een milieuverklaring bodemkwaliteit moeten blijken dat aan de kwaliteitseisen van het Besluit bodemkwaliteit is voldaan. Maatwerk op enkel de kwaliteitseisen van het Besluit activiteiten leefomgeving heeft dan ook weinig betekenis. Zie voor een toelichting op maatwerk paragraaf 11.2 van het algemeen deel van de toelichting.

§ 4.124 Toepassen van grond of baggerspecie

Toelichting op paragraaf 4.124 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.124 geeft regels voor de activiteit toepassen van grond of baggerspecie.*
De voorschriften van paragraaf 4.124 richten zich tot degene die de grond of baggerspecie feitelijk toepast, degene die daartoe opdracht heeft gegeven en de eigenaar en de beheerder van de landbodem of het oppervlaktewaterlichaam waarop of waarin de grond of baggerspecie is toegepast. Wie bij overtreding van de bepalingen van dit besluit zal worden aangesproken, is sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de fase waarin de toepassing zich bevindt.
De bepalingen van paragraaf 4.124 richten zich ook tot «particulieren», te weten: natuurlijke personen die de grond of baggerspecie anders dan in het kader van de uitoefening van hun beroep of bedrijf toepassen. Zij hoeven echter niet aan alle bepalingen van deze paragraaf te voldoen. Voor hen gelden verschillende uitzonderingen, die vooral tot doel hebben om de kosten en andere lasten die het toepassen van kleine hoeveelheden grond en baggerspecie anders zou meebrengen, te beperken. Vergelijkbare uitzonderingen gelden voor landbouwers die grond en baggerspecie binnen hun eigen bedrijf uit landbouwgronden ontgraven en daarop ook weer toepassen. In al deze gevallen moet bij het toepassen van grond of baggerspecie wel worden voldaan aan de inhoudelijke bepaling, zoals de artikelen 4.1269 (functionele toepassing), 4.1270 (functionele hoeveelheid) en 4.1272 (kwaliteitseisen).

Artikel 4.1265 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van grond of baggerspecie.

Toelichting artikel 4.1265, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam omvat ook het toepassen van grond of baggerspecie op of in de bodem onder oppervlaktewater (waterbodem) of op of in de oeverbodem. In het algemeen zal grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam op of in de waterbodem of oeverbodem worden toegepast. Het is bovendien mogelijk dat de baggerspecie in het oppervlaktewater wordt verspreid, bijvoorbeeld vanuit een schip. Ook deze vorm van toepassing valt onder de regels van paragraaf 4.124.*
Het toepassen van grond en baggerspecie is alleen toegestaan als sprake is van het toepassen in bepaalde functionele toepassingen, die zijn gespecificeerd in artikel 4.1269, tweede lid.

2 De regels van deze paragraaf gelden voor het toepassen van partijen afzonderlijk, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 4.1265, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het tweede lid regelt dat het bij het toepassen van grond of baggerspecie steeds om het toepassen van afzonderlijke partijen gaat. Door dit aan het begin van de paragraaf te regelen, is herhaling bij de artikelen in de rest van de paragraaf niet nodig.*
Als een regel niet behoort te gelden voor een afzonderlijke partij, is dat niet steeds expliciet aangegeven. Dit is ook niet altijd mogelijk. De activiteit «toepassen van grond of baggerspecie» kan zowel het toepassen van een afzonderlijke partij als het toepassen van meerdere partijen betreffen. Uit de formulering van de artikelen van de paragraaf is wel steeds duidelijk of een regel voor een afzonderlijke partij geldt of voor meerdere partijen. In artikel 4.1267, vijfde lid, is bijvoorbeeld bepaald dat bepaalde gegevens en bescheiden niet nogmaals verstrekt hoeven worden als deze al eerder voor de functionele toepassing in het kader waarvan wordt toegepast zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan. Hiermee is duidelijk dat als in het kader van een functionele toepassing meerdere partijen worden toegepast niet per afzonderlijke partij die gegevens hoeven worden aangeleverd.

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
- a *afleverbon:* afleverbon als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- b *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
- c *aangewezen bodembeheergebied:* bodembeheergebied dat is aangewezen bij ministeriële regeling, in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening op grond van artikel 5.89o of 6.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- d *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
- e *partij:* hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Toelichting artikel 4.1265, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is aangegeven wat onder een aantal begrippen moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 4.124.*
De begrippen «afleverbon», «grond» en «baggerspecie» worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit. Een afleverbon is daarin gedefinieerd als een begeleidend document bij een partij van een bouwstof of een partij grond of baggerspecie dat bij de afgifte van een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt verstrekt en dat tot doel heeft de partij te identificeren als partij waarop de verklaring betrekking heeft. Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter. Grond is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definitieomschrijvingen van grond en baggerspecie hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder deze begrippen. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond of baggerspecie voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van grond of baggerspecie nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitieomschrijving van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte die voor dat oppervlaktewater is bestemd.
De plaats waar het materiaal vrijkomt bepaalt of er sprake is van baggerspecie. Baggerspecie wordt ontgraven uit de waterbodem of oeverbodem van een oppervlaktewaterlichaam. Tijdens de behandeling, bewerking of tijdelijke opslag van het materiaal is nog steeds sprake van baggerspecie. Pas nadat de baggerspecie op de landbodem is aangebracht, is niet langer sprake van baggerspecie. Het materiaal gaat dan deel uitmaken van de bodem omdat het vereiste van terugneembaarheid, anders dan bij het toepassen van bouwstoffen, niet geldt.
Een aangewezen bodembeheergebied is eveneens gedefinieerd. In een omgevingsplan of waterschapsverordening kunnen een of meerdere bodembeheergebieden worden aangewezen. Het aanwijzen van dit gebied is een voorwaarde voor het stellen van maatwerk aan kwaliteitseisen. Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente gebonden. Een gemeente kan, onder voorwaarden, een groter gebied aanwijzen, waaruit grond of baggerspecie afkomstig mag zijn. Meer uitleg is opgenomen in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.89o en 6.3 die met dit besluit in het Besluit kwaliteit leefomgeving worden opgenomen.
Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dan dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.

Toelichting artikel 4.1265 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bepaalt de reikwijdte van paragraaf 4.124. Deze paragraaf stelt regels aan het toepassen van grond of baggerspecie op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam.*

Artikel 4.1265a (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkvoorschrift wordt de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit niet belemmerd.

Toelichting artikel 4.1265a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het volledig uitzetten van maatwerk (dus zowel maatwerkregels als maatwerkvoorschriften) is niet wenselijk omdat zich ook bij projecten waarvoor een projectbesluit is vastgesteld, zoals de aanleg of versterking van primaire waterkeringen, in de praktijk situaties kunnen voordoen waarin het generieke beschermingsniveau van de rijksregels niet voldoet en de zorgplicht om alle passende preventieve maatregelen toe te passen en geen significante verontreiniging te veroorzaken tot noodzaak van verdergaande maatregelen kan leiden. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een situatie waarin een werk een grondwaterbeschermingsgebied of ander zeer kwetsbaar gebied raakt. Het draagt bij aan inzichtelijkheid van regelgeving als aanscherping ten opzichte van de generieke norm in dergelijke gevallen zo vroeg mogelijk bekend is, en daarin kan juist een maatwerkregel voorzien, of bij afwezigheid daarvan een voorschrift gesteld in het projectbesluit zelf.*
Mocht maatwerk op deze regels in een enkel geval nodig zijn, dan is het van belang dat het op een geëigend moment aan de orde komt, zo vroeg mogelijk in de besluitvorming. Voor veel van de projecten is een projectbesluit nodig, en dat is het moment waarop noodzaak van maatwerk zou moeten worden afgestemd. Met de Unie van waterschappen is de regering van oordeel dat het niet zou passen dat de uitvoering van een vastgesteld projectbesluit met maatregelen wordt belemmerd. Dat past in algemene zin niet bij de verplichting van artikel 2.2 van de wet om rekening te houden met taken (in dit geval het beheer van watersystemen en rijksinfrastructuur) van andere bestuursorganen. Ook bij andere projecten moet overigens ingrijpend maatwerk op het geëigend moment en zo vroeg mogelijk worden toegepast, bijvoorbeeld bij het vaststellen van het omgevingsplan of bij de vergunningprocedure. Om aan deze zorgen tegemoet te komen is evenwel besloten om dit bij de bovengenoemde activiteiten via een expliciete begrenzing van maatwerkvoorschriften te benadrukken.

Artikel 4.1266 (melding)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1265, te verrichten zonder dit ten minste een week voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.1266, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Volgens het eerste lid is het verboden grond of baggerspecie toe te passen zonder dit ten minste een week voor het begin van het toepassen te melden. Een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn versterkt. De meldingsplicht heeft niet tot doel om beoordeling van de activiteit vooraf door het bevoegd gezag mogelijk te maken. Als de melding is gedaan, mag de activiteit onder de gestelde voorwaarden plaatsvinden (zie: Stb. 2018, 293). Het bevoegd gezag controleert het meldingsformulier en bij behorende rapporten en documenten. De controle wordt niet gevolgd door een formeel besluit (beschikking) in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het bevoegd gezag gaat alleen na of de melding al dan niet voldoet aan de eisen van dit artikel. Het is het bevoegd gezag niet toegestaan andere eisen toe te voegen (er is geen maatwerk mogelijk op meldplichten). Als de melding niet conform de vereisten is ingediend, kan het bevoegd gezag in het kader van de handhaving aan de initiatiefnemer meedelen aan welke eisen van het Besluit activiteiten leefomgeving niet is voldaan. Deze mededeling is geen besluit (beschikking) in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van het Omgevingsbesluit (zie: Stb. 2018, 290).*
Als het voornemen om grond of baggerspecie toe te passen niet is gemeld, is het toepassen niet toegestaan. Het achterwege laten van een melding heeft dus grote gevolgen. Dit is een verschil met de meldingsplicht die in het Besluit bodemkwaliteit was opgenomen, toen met het niet naleven van die meldingsplicht alleen een administratief voorschrift was overtreden. Dit had geen gevolgen voor het toepassen als zodanig, dat was toegestaan zolang aan de inhoudelijke voorschriften van het Besluit bodemkwaliteit werd voldaan. De reden van deze wijziging is dat de melding onmisbaar is voor het houden van (risico)gestuurd toezicht.
Met een termijn van een week is een evenwicht beoogd tussen enerzijds de wens van het bedrijfsleven om de melding zo kort mogelijk voordat de activiteit plaatsvindt te mogen indienen (omdat men de grond en baggerspecie na de verkrijging graag meteen wil toepassen of het moment van toepassing kan wijzigen) en de wens van het bevoegd gezag om enige tijd te hebben om de ingediende melding te controleren (onder andere met het oog op het (risicogestuurd) toezicht, in het bijzonder het fysieke toezicht op de locatie van toepassen).

2 Een melding bevat:

a de aanduiding van de functionele toepassing, bedoeld in artikel 4.1269, in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, en een onderbouwing van de functionaliteit van de toepassing;
Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De functionele toepassingen die zijn toegestaan, zijn in artikel 4.1269 limitatief opgesomd. In de melding wordt aangegeven welke van de opgesomde functionele toepassing wordt gerealiseerd met een onderbouwing waarom de initiatiefnemer de toepassing als functioneel ziet. Het gaat bij de onderbouwing om de vraag of de toepassing volgens gangbare maatstaven nodig is op de plaats of onder de omstandigheden waar deze plaatsvindt. Veelal is het realiseren van een functionele toepassing het gevolg van een ruimtelijk besluit, zoals bijvoorbeeld bij de aanleg van een weg.*

b de dimensionering van de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Ook de dimensionering moet worden gemeld. Hieruit kan worden opgemaakt of er inderdaad sprake is van een functionele toepassing en niet meer grond of baggerspecie wordt toepast dan noodzakelijk is voor het realiseren van de functionele toepassing (artikel 4.1270 functionele hoeveelheid).*

c de hoeveelheid grond of baggerspecie in kubieke meters die in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De hoeveelheid grond of baggerspecie die zal worden toegepast stelt het bevoegd gezag in staat om zich een oordeel te vormen of inderdaad sprake is van een functionele toepassing en in het bijzonder of daarbij wordt voldaan aan artikel 4.1270 (functionele hoeveelheid). Het gaat om de hoeveelheid grond of baggerspecie die in totaal in het kader van de beoogde functionele toepassing zal worden toegepast. Het toepassen kan eventueel in fasen plaatsvinden, maar de melding bevat de hoeveelheid van al deze fasen samen.*

d de verwachte datum waarop voor het eerst grond of baggerspecie in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De verwachte datum van het begin van het toepassen is belangrijk om zicht te hebben op de termijn van uitvoering en de toezichtmomenten te kunnen bepalen. Het stelt het bevoegd gezag in staat op de locatie te kijken of daadwerkelijk de functionele toepassing en de omvang zoals gemeld wordt gerealiseerd.*

e de coördinaten van de ontvangende landbodem, tenzij het adres daarvan is vermeld, of de coördinaten van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam;
Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit meldingsvereiste vult artikel 2.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving aan, waarin is bepaald dat in de melding van de activiteit het adres van de voorgenomen activiteit moet worden vermeld. Locaties waar grond en baggerspecie worden toegepast, bevinden zich vaak in het buitengebied en hebben niet altijd een adres. Daarom moeten bij de melding de gegevens over de coördinaten van hetzij de ontvangende landbodem hetzij het ontvangende oppervlaktewaterlichaam worden verstrekt. Mocht van de ontvangende landbodem het adres vermeld zijn, dan kunnen de coördinaten achterwege worden gelaten.*

De informatie over de locatie waar de grond of baggerspecie zal worden toegepast stelt het bevoegd gezag in staat zich een beeld vormen of de voorgenomen toepassing van grond of baggerspecie op de beoogde locatie is toegestaan. Dit is bijvoorbeeld niet het geval als de activiteit waarbij de grond of de baggerspecie wordt toegepast niet in overeenstemming is met de functie die de locatie in het omgevingsplan is toegewezen.

f als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid toe te passen in het kader van grootschalig toepassen als bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid: de vermelding daarvan;

Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Als de initiatiefnemer ervoor kiest om bij grootschalig toepassen van grond of baggerspecie gebruik te maken van artikel 4.1274, moet worden vermeld dat het toepassen zal plaatsvinden in overeenstemming met artikel 4.1274. Het is van belang dat voordat met het toepassen van grond of baggerspecie wordt aangevangen, duidelijk wordt gemaakt onder welke regime dit zal gebeuren en dus welke regels gelden.*

g als sprake is van toepassen in het kader van een opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i: de vermelding daarvan;

Toelichting artikel 4.1266, tweede lid onder g en h (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Tot slot moet uit een melding blijken of sprake is van een bijzondere categorie van toepassen van grond of baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1276 (toepassen van grond en baggerspecie in een diepe plas) of artikel 4.1278 (verspreiden van baggerspecie). Voor het toepassen van grond en baggerspecie in een diepe plas en het verspreiden gelden namelijk afwijkende regels.*

h als sprake is van toepassen in het kader van verspreiding van baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid: de vermelding daarvan, met aanduiding van het toepasselijke onderdeel; en

i de aanduiding of in het kader van de functionele toepassing alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of algemeen toepasbaar, bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast.

Toelichting artikel 4.1266, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In het tweede lid is aangegeven welke informatie de melding bevat, naast de algemene informatie die een melding bevat op grond van afdeling 2.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op het toegenomen belang van de melding is kritisch gekeken welke informatie behoort tot de meldingsplicht van artikel 4.1266, en welke informatie behoort tot de informatieplicht van artikel 4.1267.*

De melding bevat informatie die bepalend is of het toepassen van grond en baggerspecie in de voorgenomen vorm op de voorgenomen locatie als zodanig is toegestaan. De gegevens die de melding bevat, stelt het bevoegd gezag in staat om tijdig in te grijpen als het toepassen niet (op de beoogde locatie of in de beoogde vorm) is toegestaan. Mocht het bevoegd gezag op grond van de melding hierover twijfels hebben, dan kan het deze twijfels met de initiatiefnemer bespreken, voordat het toepassen plaatsvindt. Het brengt veel onnodige moeite en kosten mee om een toepassing achteraf weer te verwijderen wanneer blijkt dat zij in de voorgenomen vorm op de voorgenomen locatie niet is toegestaan. Specifieke informatie over de afzonderlijke partijen die worden toegepast, is minder cruciaal voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van de beoogde toepassing als zodanig. Daarom geldt voor de afzonderlijke partijen alleen de informatieplicht op grond van artikel 4.1267.

3 Ten minste een week of ten minste vier weken als het gaat om het toepassen, bedoeld in het vijfde lid, voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan, met dien verstande dat een vermelding als bedoeld in het tweede lid, onder f, dat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van grootschalig toepassen volgens artikel 4.1274, eerste lid, niet kan worden gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1266, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Als het toepassen op een andere manier wordt gedaan dan in de melding is aangegeven moet dit in een melding tenminste een week voorafgaand aan die wijziging worden gemeld. In het vijfde lid is voor enkele situaties een meldtermijn van vier weken ingesteld. Die termijn geldt eveneens voor de het op een andere manier toepassen dan in de oorspronkelijke melding is aangegeven. De keuze om grootschalig toe te passen kan niet meer worden gewijzigd. Dit is gedaan omdat er andere eisen gelden voor grootschalig toepassen dan voor niet-grootschalig toepassen.*

4 Het eerste lid is niet van toepassing als:

a de grond of baggerspecie wordt toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en ten hoogste 25 m^3 grond of baggerspecie in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Er hoeft niet te worden gemeld als grond of baggerspecie wordt toegepast door particulieren, dat wil zeggen natuurlijke personen die dit niet doen in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf. Het gaat vaak om het toepassen van geringe hoeveelheden grond of baggerspecie, veelal in tuinen. Naar aanleiding van recente ontwikkelingen (zie: Raad van State 7 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018-784) is de afbakening verder verduidelijkt door de invoering van een maximum hoeveelheid toe te passen grond of baggerspecie van ten hoogste 25 m^3. Als meer grond of baggerspecie wordt toegepast, is er in de regel geen sprake van toepassen door een natuurlijk persoon, anders dan in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf.*

b de grond of baggerspecie wordt toegepast op een bedrijf voor het telen van gewassen in de openlucht als bedoeld in paragraaf 3.6.3 en de grond wordt ontgraven uit en toegepast op tot dat bedrijf behorende landbouwgronden;

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De meldingsplicht geldt niet voor bedrijven voor het telen van gewassen in de openlucht als bedoeld in paragraaf 3.6.3, voor zover zij grond toepassen op landbouwgronden binnen hun bedrijf, die is ontgraven uit landbouwgronden binnen hun bedrijf. Een goede bedrijfsvoering vergt dat bij deze bedrijven veelvuldig grondbewerking en grondverzet plaatsvinden. Een meldingsplicht voor deze activiteiten zou ook onevenredig hoge administratieve lasten meebrengen, terwijl de risico's voor de ontvangende bodem beperkt zijn. De formulering van de uitzondering bevat enkele wijzigingen ten opzichte van het voormalige artikel 42 van het Besluit bodemkwaliteit. Zo wordt niet meer de eis gesteld dat de grond wordt toegepast op landbouwgronden waarop vergelijkbare gewassen worden geteeld als op de landbouwgronden waaruit de grond of baggerspecie is ontgraven. Deze bepaling gaf in de praktijk aanleiding tot discussie omdat niet duidelijk was wat onder «vergelijkbare gewassen» werd verstaan. Het gaat in het vierde lid, onder b, om «landbouwgronden». De uitzondering op de meldingsplicht geldt niet voor andere terreinen binnen het bedrijf, zoals het erf rondom bedrijfsgebouwen. Op dergelijke terreinen worden vaak bedrijfsactiviteiten verricht die wel tot verontreiniging kunnen leiden.*

c in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m^3 grond die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit;

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder c en d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Er hoeft geen melding te worden gedaan als in totaal ten hoogste 50 m^3 grond of baggerspecie van de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur» of baggerspecie van de kwaliteitsklasse «algemeen toepasbaar» wordt toegepast. Er bestaat bij een dergelijke hoeveelheid in beginsel geen risico voor de ontvangende bodem. Dat de grond of baggerspecie aan de kwaliteitsklasse voldoet, moet worden aangetoond met en milieuverklaring bodemkwaliteit. Op grond van internationale verplichtingen in het kader van het London Protocol is het niet toegestaan deze uitzondering op de meldingsplicht ook te maken voor activiteiten in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone.*

d in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 50 m^3 baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij de activiteit wordt verricht in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone;

e baggerspecie wordt toegepast in het kader van de verspreiding over aan een oppervlaktewaterlichaam grenzende terreinen, bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a;

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Een melding is ook niet vereist, als het voornemen bestaat om baggerspecie toe te passen in een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a. Het betreft de verspreiding, met inbegrip van verspreiding in een weilanddepot, van baggerspecie die, door afspoeling en afkalving van materiaal van gronden die liggen aan of in het oppervlaktewaterlichaam, terecht is gekomen in een oppervlaktewaterlichaam dat behoort tot de regionale wateren. De verspreiding dient voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden of de verspreiding vindt plaats op landbouwgronden tot ten hoogste 10 kilometer afstand van de plaats van vrijkomen. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor dit onderhoud van watergangen en overleggen jaarlijks hun onderhoudsplannen aan de gemeente, ook omdat verspreiding vaak op gemeentelijke percelen plaatsvindt. De gemeente is bekend met het tijdstip waarop de activiteit gaat plaatsvinden. Wel moet ook in dit geval een milieuverklaring beschikbaar zijn waaruit blijkt dat sprake is van voor verspreiden geschikte baggerspecie. Dit is geregeld in artikel 4.1268, tweede lid.*

f de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3; of

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Een melding is niet vereist als voor de activiteit een vergunning is verplicht op grond van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving. De gegevens die een melding volgens artikel 4.1266, tweede lid, bevat, maken in dat geval onderdeel uit van de vergunningaanvraag.*

g voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, al eerder een melding is gedaan.

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid onder g (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Een melding is eveneens niet vereist als al eerder een melding is gedaan voor de functionele toepassing waarin de grond of baggerspecie wordt toegepast. Er hoeft niet iedere keer opnieuw te worden gemeld in het kader van dezelfde functionele toepassing meerdere partijen grond en baggerspecie worden toegepast. Er kan dan worden volstaan met specifieke informatie die op die partijen betrekking heeft (informatieplicht van artikel 4.1267).*

Toelichting artikel 4.1266, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Om de administratieve lasten te beperken in situaties waarin het toepassen alleen geringe gevolgen voor de fysieke leefomgeving meebrengt zijn enkele uitzonderingen op de meldingsplicht gemaakt. Deze uitzonderingen waren ook al opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit. Dit betekent niet dat voor het toepassen van grond of baggerspecie in de uitgezonderde gevallen geen inhoudelijke regels gelden, maar alleen dat het toepassen niet vooraf hoeft te worden gemeld. Evenmin betekent dit dat er geen toezicht mogelijk is of gehouden zal worden op de naleving van die regels als hiertoe aanleiding bestaat.*

5 In afwijking van het eerste lid geldt een termijn van vier weken voor:

a het toepassen van grond of baggerspecie die overeenkomstig BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie; en

b het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid.

Toelichting artikel 4.1266, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Voor het toepassen van grond of baggerspecie die in overeenstemming met BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie geldt geen meldingstermijn van een week, maar van vier weken (onder a). Bij toezichthouders bestaat de behoefte om enerzijds specifiek toezicht te houden op de kwaliteit van gereinigde grond die wordt toegepast en anderzijds om te kunnen toetsen of de specifieke eigenschappen van gereinigde grond, haar geschikt maken voor toepassing op de beoogde locatie van toepassing. Zo kan thermisch gereinigde grond niet altijd in of nabij oppervlaktewater worden toegepast. Sommige stoffen, met name zware metalen en sulfaat, kunnen in hogere concentraties voorkomen en de zuurgraad van thermisch gereinigde grond kan sterk afwijken van normale waarden, waardoor de grond ongeschikt is voor de beoogde toepassing. Ook zijn in thermisch gereinigde grond stoffen aangetroffen, die normaal niet in relevante contracties in grond voorkomen en waarvoor in het Besluit bodemkwaliteit nog geen kwaliteitseisen zijn opgenomen. Sulfaat is daarvan een voorbeeld.*
Door in afwijking van de informatieplicht voor grond en baggerspecie voor de eerste toepassing van gereinigde grond geen termijn van een week maar vier weken in te stellen, wordt het bevoegd gezag in staat gesteld om voor gereinigde grond en baggerspecie te onderzoeken of toepassen van gereinigde grond op de locatie van toepassing mogelijk is en of eventuele aanvullende maatwerkvoorschriften nodig zijn ter bescherming van bodem en oppervlaktewater.
Ook bij het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie geldt een termijn van vier weken (onder b). Gezien de grote hoeveelheden grond of baggerspecie die hierbij worden toegepast, wordt het bevoegd gezag ruim de tijd gegeven om de melding te kunnen beoordelen.

Toelichting artikel 4.1266 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt de eisen aan de melding voorafgaand aan de activiteit. De meldingsplicht moet worden onderscheiden van de verplichting die is opgenomen in artikel 4.1267 om bepaalde gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag toe te zenden.*
Toelichting artikel 4.1266 n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor de milieubelastende activiteit toepassen van grond of baggerspecie (paragraaf 4.124 Bal) geldt een meldplicht voorafgaand aan de activiteit. Bij de melding moeten op grond van artikel 4.1266 Bal gegevens worden verstrekt over de voorgenomen toepassing. Bij de melding hoefden geen gegevens te worden verstrekt over de kwaliteit van de grond of baggerspecie. Gegevens over de kwaliteit (milieuverklaring bodemkwaliteit) moeten wel worden verstrekt op grond van de informatieplicht van artikel 4.1267 Bal. Voor het toepassen van grond met uitsluitend de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of het toepassen van baggerspecie met de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar gelden uitzonderingen op de informatieplicht (artikel 4.1267, tweede lid, onder c en d, Bal). Deze uitzonderingen zijn een voortzetting van een uitzondering die gold op grond van het Bbk (artikel 42, negende lid, Bbk).*
Op basis van de gegevens en bescheiden die bij de melding worden verstrekt, is het voor het bevoegd gezag niet duidelijk of sprake is van het toepassen van uitsluitend grond met de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of baggerspecie met de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar. Zolang er voor de toepassing geen informatie per toe te passen partij wordt verstrekt op grond van de informatieplicht, kan het bevoegd gezag niet nagaan of de voorgenomen toepassing voldoet aan artikel 4.1272 Bal dat de kwaliteitseisen bevat (combinatie van bodemfunctieklasse en bodemkwaliteitsklasse). Ook weet het bevoegd gezag niet of de toepasser de informatieplicht per partij overtreedt. Het is namelijk niet duidelijk of er een uitzondering op deze verplichting geldt. Hierdoor is extra contact nodig met de melder om navraag te doen over de kwaliteit van de voorgenomen toepassing. In de praktijk blijkt ook dat het bevoegd gezag veelal extra informatie opvraagt bij degene die de melding heeft gedaan als er na de melding geen gegevens en bescheiden worden verstrekt op grond van de informatieplicht.
Het is dan ook wenselijk dat bij de melding een aanduiding wordt verstrekt of alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur of algemeen toepasbaar, bedoeld in het Bbk, wordt toegepast.
Voor de melder levert dit zeer beperkte extra regeldruk op. In het Omgevingsloket zal alleen een extra meerkeuzevraag moeten worden beantwoord. Dit zal niet meer moeite kosten dan het maken van de juiste keuze tussen de verschillende meldingsformulieren die op grond van het oude recht waren voorgeschreven. Op grond van het Bbk waren er verschillende formulieren al naar gelang de kwaliteit van de toe te passen grond of baggerspecie. Tegenover de geringe extra regeldruk staat het grote voordeel dat melders niet meer worden geconfronteerd met verzoeken van het bevoegd gezag om informatie te verstrekken over de kwaliteit van de grond of baggerspecie.
Per abuis had de opsomming in artikel 4.1266, vierde lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel f, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het vierde lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel f. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

Artikel 4.1267 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1265, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:
- a de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten;
- b de verwachte datum van het begin van de activiteit;
- c de verwachte datum waarop de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, zal zijn voltooid of beëindigd;
- d een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen grond of baggerspecie;
- e de gegevens waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd, bedoeld in artikel 25e van het Besluit bodemkwaliteit, of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen;
- f een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de ontvangende bodem;
- g het nummer en het type milieuverklaring bodemkwaliteit;

h de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven;
i de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit;
j voor zover het gaat om een milieuverklaring bodemkwaliteit als bedoeld onder d: de hoeveelheid grond of baggerspecie waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft, uitgedrukt in ton;
k het adres van de locatie van herkomst van de toe te passen grond of baggerspecie of de kadastrale aanduiding of coördinaten van die locatie;
l als de herkomst buiten Nederland is: het nummer dat de bevoegde autoriteit heeft toegekend aan de kennisgeving, bedoeld in artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L 190);
m de kwaliteit van de grond of baggerspecie;
n als sprake is van het toepassen van grond of baggerspecie in een afdeklaag op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, onder 1°, of in situaties als bedoeld in artikel 4.1276, derde lid: de kwaliteitsklasse van de aangrenzende landbodem;
o als sprake is van het toepassen van grond of baggerspecie in een afdeklaag op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, onder 2°: de kwaliteitsklasse van de aangrenzende waterbodem;
p als bij het toepassen van baggerspecie in een zoet oppervlaktewaterlichaam zout of brak water in het oppervlaktewaterlichaam terecht kan komen: de hoeveelheid in liters en het zoutgehalte in milligram per liter van dat water; en
q als voor de functionele toepassing waarin de grond of baggerspecie wordt toegepast eerder een melding als bedoeld in artikel 4.1266 is gedaan: het kenmerk van die eerdere melding.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als:
a de grond of baggerspecie wordt toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 25 m^3 grond of baggerspecie wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1267, tweede lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Er hoeft geen informatie voor het begin van de activiteit te worden verstrekt als grond of baggerspecie wordt toegepast door particulieren, dat wil zeggen natuurlijke personen die dit niet doen in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf. Het gaat vaak om het toepassen van geringe hoeveelheden grond of baggerspecie, veelal in tuinen. Naar aanleiding van recente ontwikkelingen (zie: Raad van State 7 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018-784) is de afbakening verder verduidelijkt door de invoering van een maximum hoeveelheid toe te passen grond of baggerspecie van ten hoogste 25 m^3. Als meer grond of baggerspecie wordt toegepast, is er in de regel geen sprake van toepassen door een natuurlijk persoon, anders dan in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf.*
b de grond of baggerspecie wordt toegepast op een bedrijf voor het telen van gewassen in de openlucht als bedoeld in paragraaf 3.6.3 en de grond wordt ontgraven uit en toegepast op tot dat bedrijf behorende landbouwgronden;
Toelichting artikel 4.1267, tweede lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De informatieplicht geldt niet voor bedrijven die gewassen in de openlucht telen, als bedoeld in paragraaf 3.6.3, voor zover zij grond of baggerspecie die is ontgraven uit landbouwgronden binnen hun bedrijf, vervolgens weer op die landbouwgronden toepassen. Een goede bedrijfsvoering vergt dat bij deze bedrijven veelvuldig grondbewerking en grondverzet plaatsvinden. Een informatieplicht voor deze activiteiten zou ook onevenredig hoge administratieve lasten meebrengen, terwijl de risico's beperkt zijn.*
De formulering van de uitzondering bevat enkele wijzigingen ten opzichte van het voormalige artikel 42 van het Besluit bodemkwaliteit. Zo wordt niet meer de eis gesteld dat de grond wordt toegepast op landbouwgronden waarop vergelijkbare gewassen worden geteeld als op de landbouwgronden waaruit de grond of baggerspecie is ontgraven. Deze bepaling gaf in de praktijk aanleiding tot discussie omdat niet duidelijk was wat onder «vergelijkbare gewassen» werd verstaan. Het gaat in het tweede lid, onder b, om «landbouwgronden». De uitzondering op de informatieplicht geldt niet voor andere terreinen binnen het bedrijf, zoals het erf rondom bedrijfsgebouwen. Op dergelijke terreinen worden vaak bedrijfsactiviteiten verricht die wel tot verontreiniging kunnen leiden.
c in het kader van de functionele toepassing op of in de landbodem alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse landbouw/natuur, bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit;

Toelichting artikel 4.1267, tweede lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De informatieplicht uit het eerste lid is niet van toepassing als in het kader van de gehele functionele toepassing uitsluitend grond of baggerspecie wordt toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur». Als naast grond van de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur» in het kader van de gehele functionele toepassing ook grond of baggerspecie van een andere kwaliteitsklasse wordt toegepast, geldt de informatieplicht van het eerste lid ook voor grond of baggerspecie met de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur». Dat de grond of baggerspecie voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur» moet kunnen worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit.*

d in het kader van de functionele toepassing in een oppervlaktewaterlichaam alleen grond of baggerspecie van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse algemeen toepasbaar, bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, wordt toegepast en dat kan worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit, tenzij de activiteit wordt verricht in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone; of

Toelichting artikel 4.1267, tweede lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De informatieplicht uit het eerste lid is niet van toepassing als in het kader van de gehele functionele toepassing uitsluitend grond of baggerspecie wordt toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse «algemeen toepasbaar». Als naast grond of baggerspecie van de kwaliteitsklasse «algemeen toepasbaar» in het kader van de gehele toepassing ook grond of baggerspecie van een andere kwaliteitsklasse wordt toegepast, blijft de informatieplicht uit het eerste lid gelden en is deze uitzondering niet van toepassing. Dat de grond of baggerspecie voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse «algemeen toepasbaar» moet kunnen worden aangetoond met een milieuverklaring bodemkwaliteit.*
Op grond van internationale verplichtingen in het kader van het London Protocol is het niet toegestaan deze uitzondering op de informatieplicht ook te maken voor activiteiten in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone.

e baggerspecie wordt toegepast in het kader van de verspreiding over aan een oppervlaktewaterlichaam grenzende terreinen, bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a.

Toelichting artikel 4.1267, tweede lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De informatieplicht is ook niet van toepassing, als het voornemen bestaat om baggerspecie toe te passen in een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a. Het gaat daarbij om het gelijkmatig toepassen (verspreiden) op de landbodem van baggerspecie die is vrijgekomen uit een watergang. Deze toepassing moet plaatsvindt op ten hoogste 10 kilometer afstand van de plaats van vrijkomen en het toepassen moet tot doel hebben de bodemgesteldheid van landbouwgronden of natuurgronden te herstellen of verbeteren. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor dit onderhoud van watergangen en overleggen jaarlijks hun onderhoudsplannen aan de gemeente, ook omdat verspreiding vaak ook op gemeentelijke percelen plaatsvindt. De gemeente is bekend met het tijdstip waarop de activiteit gaat plaatsvinden. Wel moet ook in dit geval een milieuverklaring beschikbaar zijn waaruit blijkt dat sprake is van voor verspreiden geschikte baggerspecie. Dit is geregeld in artikel 4.1268, tweede lid.*

Toelichting artikel 4.1267, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Om de administratieve lasten te beperken in situaties waarin het toepassen alleen geringe gevolgen voor de fysieke leefomgeving meebrengt zijn enkele uitzonderingen op de informatieplicht voor het begin van de activiteit gemaakt. Deze uitzonderingen op de informatieverplichting zijn vergelijkbaar met de uitzonderingen op de meldingsplicht van artikel 4.1266.*

3 Het eerste lid, aanhef en onder d en f, is niet van toepassing op het toepassen van baggerspecie in het kader van een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder g, als de baggerspecie afkomstig is uit de territoriale zee en uit een vooronderzoek overeenkomstig NEN 5717 geen indicatie volgt dat de zeebodem waaruit de baggerspecie afkomstig is, is verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1267, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid regelt een uitzondering op de in het eerste lid genoemde informatieverplichtingen. Het betreft baggerspecie afkomstig uit de territoriale zee, wanneer uit een vooronderzoek NEN 5717 aangenomen kan worden dat de zeebodem waaruit de baggerspecie afkomstig is, niet is verontreinigd. De milieuverklaring bodemkwaliteit voor de baggerspecie, de kwaliteit van de baggerspecie en een milieuverklaring bodemkwaliteit waarin de kwaliteitsklasse van de ontvangende bodem is vermeld hoeven niet te worden verstrekt.*

4 Het eerste lid, aanhef en onder f, is niet van toepassing op:

a het toepassen van grond of baggerspecie in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i;

b het toepassen van baggerspecie in het kader van verspreiding daarvan als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid; of

c grootschalig toepassen van grond of baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid.

Toelichting artikel 4.1267, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De uitzonderingen die in het vierde lid zijn opgenomen betreft gevallen waarin geen milieuverklaring over ontvangende bodem of de aangrenzende landbodem hoeft te worden verstrekt. Het gaat om het toepassen van grond of baggerspecie in opvullingen van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i of voor het verspreiden of toepassen van baggerspecie in een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid.*
Een milieuverklaring over de ontvangende bodem of de aangrenzende landbodem hoeft ook niet te worden verstrekt bij grootschalige toepassingen bedoeld in artikel 4.1274, eerste lid. Bij dergelijke activiteiten is de kwaliteit van de ontvangende bodem namelijk niet van belang voor de toelaatbaarheid van het toepassen van grond of baggerspecie. Alleen de kwaliteit van de grond of baggerspecie zelf is bepalend.

5 Het eerste lid, onder c, f, k, l, n en o is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast al eerder zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan.

Toelichting artikel 4.1267, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Wanneer informatie over de verwachte datum waarop de functionele toepassing zal zijn voltooid of beëindigd, de herkomst van de grond of baggerspecie, de kwaliteit van de grond of baggerspecie, de kwaliteitsklasse waarin de van de ontvangende landbodem of waterbodem is ingedeeld al eerder is verstrekt, dan hoeven deze gegevens niet nogmaals een week voor het begin van de activiteit aan het bevoegd gezag te worden verstrekt.*

6 In afwijking van het eerste lid geldt een termijn van vier weken voor:

a het toepassen van grond of baggerspecie die volgens BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie, als voor het toepassen van grond of baggerspecie die in die installatie is bewerkt voor de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast niet al eerder gegevens en bescheiden zijn verstrekt;

Toelichting artikel 4.1267, zesde lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor het toepassen van grond of baggerspecie die in overeenstemming met BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie geldt geen termijn van een week, maar van vier weken. Bij toezichthouders bestaat de behoefte om enerzijds specifiek toezicht te houden op de kwaliteit van gereinigde grond die wordt toegepast en anderzijds om te kunnen toetsen of de specifieke eigenschappen van gereinigde grond, haar geschikt maken voor toepassing op de beoogde locatie van toepassing. Zo heeft bijvoorbeeld thermisch gereinigde grond in een aantal gevallen eigenschappen die toepassing in of nabij oppervlaktewater belemmeren. Door in afwijking van de informatieplicht voor grond en baggerspecie voor de eerste toepassing van gereinigde grond geen termijn van een week maar vier weken in te stellen, wordt het bevoegd gezag in staat gesteld om voor gereinigde grond en baggerspecie te onderzoeken of toepassen van gereinigde grond op de locatie van toepassing mogelijk is en of eventuele aanvullende maatwerkvoorschriften nodig zijn ter bescherming van bodem en oppervlaktewater. Voor navolgende partijen gereinigde grond die worden toegepast geldt de normale termijn van een week, maar moet wel specifiek per toe te passen partij onder de aandacht van het bevoegd gezag worden gebracht dat het om gereinigde grond of baggerspecie gaat.*

b het toepassen van grond in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i; en

Toelichting artikel 4.1267, zesde lid onder b en c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor het toepassen van grond (onder b) in een diepe plas en baggerspecie die niet afkomstig is uit hetzelfde oppervlaktewaterlichaam waarin de diepe plas ligt (onder c) geldt geen termijn van een week maar van vier weken. Dit is nodig omdat het bevoegd gezag meer tijd nodig heeft dan bij gebiedseigen baggerspecie om te kunnen beoordelen of de kwaliteit van de gebiedsvreemde grond of baggerspecie kan leiden tot ongewenste effecten op de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewaterlichaam.*

c het toepassen van baggerspecie in het kader van opvulling van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i, als de baggerspecie niet afkomstig is uit hetzelfde oppervlaktewaterlichaam waarin de diepe plas ligt.

Toelichting artikel 4.1267, zesde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid geeft aan in welke gevallen een termijn van vier weken geldt in plaats van een week.*

7 Als sprake is van toepassen van grond of baggerspecie die volgens BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie, wordt dit vermeld bij het verstrekken van de gegevens en bescheiden volgens het eerste lid en wordt ook aangegeven volgens welke reinigingsmethode de grond of baggerspecie is gereinigd, tenzij deze informatie in de milieuverklaring bodemkwaliteit is vermeld.

Toelichting artikel 4.1267, zevende lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit lid bevat een extra informatieplicht als sprake is van grond of baggerspecie die volgens BRL SIKB 7500 is bewerkt in een grondreinigingsinstallatie. Bij de gegevens en bescheiden die worden verstrekt volgens artikel 4.1267, eerste lid, wordt aangegeven met welke reinigingsmethode de grond of baggerspecie gereinigd is, tenzij deze informatie in de milieuverklaring bodemkwaliteit is vermeld.*

Toelichting artikel 4.1267 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling bevat een informatieverplichting per toe te passen partij grond of baggerspecie. Deze moet worden onderscheiden van de meldingsplicht (zie toelichting op artikel 4.1266).*
Toelichting artikel 4.1267 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijziging worden een verkeerde verwijzingen hersteld. Daarnaast zijn enkele redactionele wijziging doorgevoerd.*

Toelichting artikel 4.1258 (nieuw), artikel 4.1267 en artikel 4.1283 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *De wijzigingen strekken er onder meer toe om achteruitgang van de informatiepositie van de ILT ten opzichte van die van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op te heffen. Zie ook paragraaf 8 van het algemeen deel van deze toelichting.*

De verwijzingen in de leden door de wijzigingen in het eerste lid leiden tot de volgende wijzigingen die hieronder worden toegelicht.

Oude tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 4.1267	*Artikel 4.1267*
Eerste lid	*Eerste lid*
	Onder a
Onder a	*Onder b*
Onder b	*Onder c*
Onder c	*Onder d*
	Onder e

Onder e	*Onder f*
	Onder g
	Onder h
	Onder i
	Onder j
Onder d	*Onder k*
Onder d	*Onder l*
	Onder m
Onder f	*Onder n*
Onder g	*Onder o*
Onder h	*Onder p*
	Onder q
Tweede lid	*Tweede lid*
Derde lid	*Derde lid*
Vierde lid	*Vierde lid*
Vijfde lid	*Vijfde lid*

Eerste lid
Bij het aanpassen van artikel 4.1267, eerste lid, met artikel I, onder CJ, van het Verzamelbesluit Omgevingswet 2023 is per abuis ook in de aanhef de verwijzing naar artikel 4.1265 komen te vervallen. Met de wijziging van artikel 4.1267, aanhef, wordt dit hersteld.

Er is een nieuw onderdeel a ingevoegd op grond waarvan de naam van degene die de werkzaamheden in opdracht feitelijk gaat verrichten aan het bevoegd gezag moet worden doorgegeven. De ILT is bevoegd gezag voor degene die in opdracht toepast en het is daarom nodig ook de uitvoerder te kennen, zoals dit voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ook het geval was.

In het nieuwe onderdeel e is opgenomen dat ook de gegevens waarop de milieuverklaring is gebaseerd (zoals de meetgegevens van de stoffen die in het laboratorium zijn onderzocht) of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen moet worden verstrekt. Het gaat om het overleggen van de gegevens voor elke relevante kwaliteitseis waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd of de verwijzing naar (het kenmerk van) het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen. Dat sluit aan op de formulering in artikel 25e van het Bbk.

Voor het in werking treden van de Omgevingswet had de ILT ook de beschikking over deze aanvullende informatie, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Dit wordt hiermee in de regels hersteld. Deze aanvullende informatie is voor de ILT met name van belang voor het toezien op de erkenningsverplichtingen (bijvoorbeeld de monstername of het laboratoriumwerk) of de verplichtingen van de Regeling bodemkwaliteit 2022 (afgifte milieuverklaring bodemkwaliteit).

De onderdelen g tot en met j zijn nieuw. Hier is aangesloten op de formulering van artikel 25e, tweede lid, van het Bbk. Ook deze informatie was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor de ILT beschikbaar, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Met deze nieuwe onderdelen wordt dit hersteld. Op grond hiervan wordt informatie verstrekt over de milieuverklaring bodemkwaliteit: het nummer en type milieuverklaring bodemkwaliteit, de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven, de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit en de hoeveelheid grond of baggerspecie waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft.

Aan het oude onderdeel d dat verletterd is tot onderdeel k, is toegevoegd dat het adres, de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie van de herkomst van de toe te passen grond of baggerspecie ook verstrekt moeten worden. In het Besluit activiteiten leefomgeving werd bij de informatieplicht van een partij de herkomst gevraagd zonder de verplichting dat dit in een specifieke vorm moest gebeuren. Met deze bepaling is die omissie hersteld. Ook is toegevoegd (onderdeel l) dat het kennisgevingsnummer (EVOA nummer) moet worden verstrekt als de herkomst van de toe te passen grond of baggerspecie buiten Nederland is. Het gaat om het nummer dat de bevoegde autoriteit heeft toegekend aan de kennisgeving, bedoeld in artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen (PbEU 2006, L 190). Op grond van het oude recht moest het EVOA nummer ook al worden verstrekt. Met deze wijzigingen is die omissie hersteld en daarmee wordt de achteruitgang van de informatiepositie van de ILT ten opzichte van die van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet opgeheven.

Er is een nieuw onderdeel m ingevoegd op grond waarvan de kwaliteit van de grond of baggerspecie moet worden verstrekt. Het (apart) uitvragen van de kwaliteit van de toe te passen grond of baggerspecie is voor de ILT belangrijk om invulling te kunnen blijven geven aan de toezichtstaak. De informatie ontving de ILT voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ook, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Het nieuwe onderdeel q strekt er toe om als er voor de functionele toepassing van grond of baggerspecie eerder een melding is gedaan op grond van artikel 4.1266 het betreffende meldingsnummer ook te verstrekken. Op die manier kan een koppeling worden gemaakt tussen de melding voor de toepassing en de informatieplicht per partij. Voor inwerkingtreding van de Omgevingswet werd er geen splitsing gemaakt tussen een functionele toepassing en partij; de gegevens werden in één melding gevraagd. Het kenmerk van een eerdere melding is voor de ILT cruciaal om op landelijk en ketenniveau de bodemactiviteiten te kunnen combineren en analyseren op risico's.

Derde, vierde en vijfde lid
De verwijzingen in deze leden zijn door de wijzigingen in de verlettering in het eerste lid van artikel 4.1267 aangepast. Zie ook de tabel hierboven.

Toelichting artikel 4.1257 derde lid, artikel 4.1258, artikel 4.1258a (nieuw), artikel 4.1267, artikel 1283 eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Met de wijzigingen in artikel 4.1258 wordt de informatieplicht voor het toepassen van staalslak gelijkgesteld met die voor het toepassen van AVI-bodemassen en immobilisaten. Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen 2.7 en 4.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt onder vernummering een nieuw onderdeel f ingevoegd waarin de begripsomschrijving is opgenomen van vormgegeven bouwstoffen. Voor dit begrip wordt aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.
Na artikel 4.1258 wordt een nieuw artikel 4.1258a ingevoegd. In dit artikel is een meldplicht opgenomen voor het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Een melding dient de datum van het begin van deze activiteit te bevatten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In de artikelen 4.1258, tweede lid, 4.1267 en 4.1283 Bal vervalt voor «zover het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de landbodem». Die formulering sluit namelijk niet aan bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Als het gaat om degene die de werkzaamheden feitelijk verricht, dan wordt de formulering «het verrichten van de werkzaamheden» gebruikt in het Bal. In de praktijk zijn het over het algemeen aannemers die de werkzaamheden (feitelijk) verrichten.
Per abuis had de opsomming in artikel 4.1267, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

Artikel 4.1268 (gegevens en bescheiden: tijdens en na afloop van het aanbrengen)

1 Tijdens het aanbrengen van grond of baggerspecie zijn de volgende gegevens en bescheiden beschikbaar:
   a de gegevens en bescheiden, bedoeld in de artikelen 4.1266 en 4.1267; en
   b als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt: een afleverbon.

   Toelichting artikel 4.1268, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met het oog op het toezicht en de handhaving is het wenselijk dat de informatie die op grond van artikel 4.1266 en artikel 4.1267 vooraf aan het bevoegd gezag moet worden verstrekt, beschikbaar is tijdens het toepassen van grond en baggerspecie. Daarom is in het eerste lid een bepaling opgenomen die daartoe verplicht.*
   Toelichting artikel 4.1268, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Deze wijziging houdt verband met het schrappen van de verplichting die was opgenomen in artikel 4.1267, eerste lid, van het Bal om bij het doen van een melding van het voornemen om een partij grond of baggerspecie toe te passen een afleverbon mee te sturen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op onderdeel BQ van artikel I van dit besluit. In plaats daarvan is nu in artikel 4.1268, eerste lid, van het Bal bepaald dat een afleverbon beschikbaar moet zijn tijdens het toepassen van de partij.*

2 Als op grond van artikel 4.1267, tweede lid, onder c, d of e, of artikel 4.1267, derde lid, geen gegevens en bescheiden hoeven te worden verstrekt, is voor de grond of baggerspecie die wordt toegepast een milieuverklaring bodemkwaliteit beschikbaar, en ook een afleverbon, als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt.

   Toelichting artikel 4.1268, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als op grond van artikel 4.1267, tweede lid, onder c, d of e, of artikel 4.1267, derde lid, geen informatie hoeft te worden verstrekt, moet, voor de grond of baggerspecie die wordt toegepast, wel een milieuverklaring bodemkwaliteit aanwezig zijn en ook een afleverbon als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van een milieuverklaring moet worden verstrekt.*

3 Milieuverklaringen bodemkwaliteit en afleverbonnen worden ten minste vijf jaar na het aanbrengen van grond of baggerspecie bewaard.

   Toelichting artikel 4.1268, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met het oog op het toezicht en de handhaving moeten milieuverklaringen bodemkwaliteit en afleverbonnen ten minste vijf jaar na het toepassen van een partij grond of baggerspecie worden bewaard. De kwaliteit van de grond en baggerspecie die is toegepast, is achteraf niet altijd meer goed vast te stellen. Anders dan voor het toepassen van bouwstoffen geldt voor het toepassen van grond en baggerspecie niet de eis van terugneembaarheid. Grond en baggerspecie gaan onderdeel van de bodem uitmaken.*

Toelichting artikel 4.1268 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat bepaalde gegevens en bescheiden aanwezig moeten zijn tijdens en na afloop van het aanbrengen van grond of baggerspecie. Dit is bedoeld om ervoor te zorgen dat deze gegevens bij toezicht en handhaving op de locatie van toepassen beschikbaar zijn.*

Artikel 4.1269 (milieu: functionele toepassing)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt grond of baggerspecie alleen toegepast:

a voor het aanleggen, in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk dat als functionele toepassing is aangewezen in het tweede lid; of

Toelichting artikel 4.1269, eerste lid onder a en b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het toepassen van grond of baggerspecie betreft niet alleen de aanleg van de functionele toepassing maar ook de instandhouding, het herstel, de verandering en de uitbreiding daarvan. Het opnemen van deze termen is bedoeld als een verduidelijking ten opzichte van de voormalige regels uit het Besluit bodemkwaliteit, waarmee geen inhoudelijke wijziging is beoogd.*

Het is niet altijd de bedoeling om de aangebrachte grond of baggerspecie in de functionele toepassing aangebracht te houden. Zo zal baggerspecie die in oppervlaktewater is verspreid (functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a), in het algemeen niet op de locatie van de toepassing blijven liggen. Paragraaf 4.124 verplicht niet om grond of baggerspecie na het aanbrengen ook aangebracht te houden. Wel geldt paragraaf 4.124 ook na het aanbrengen, zo lang er sprake is van functionele toepassing en de grond of baggerspecie daarin blijft aangebracht. Als niet langer van een functionele toepassing sprake is, hoeft de grond of baggerspecie, anders dan bij bouwstoffen het geval is, niet te worden verwijderd. De grond of baggerspecie gaat na de toepassing namelijk deel uitmaken van de bodem. Bij de vaststelling van de kwaliteitseisen waaraan grond of baggerspecie bij het toepassen moet voldoen, is daarmee rekening gehouden.

Om te voorkomen dat er discussie ontstaat over de vraag of grond of baggerspecie in een werk of een functionele toepassing zijn toegepast, bevat het tweede lid een limitatief aantal werken en het derde lid een limitatieve opsomming van toepassingen die als functioneel worden aangemerkt. Een functionele toepassing kan een zichtbaar resultaat zijn, zoals een geluidswal. Dit hoeft echter niet altijd het geval te zijn, omdat voor het toepassen van grond of baggerspecie niet de eis van terugneembaarheid geldt. Als sprake is van een toepassing die niet in het tweede of derde lid is genoemd, is er doorgaans sprake van het storten of verwijderen van afvalstoffen en kan niet worden gesproken van een nuttige toepassing in de zin van de Wet milieubeheer. Het toepassen is dan in beginsel niet toegestaan.

Sommige categorieën van activiteiten vertonen overlap en zouden kunnen worden samengevoegd in een algemene categorie-omschrijving. Toch zijn zij als afzonderlijke categorieën onderscheiden, omdat voor specifieke categorieën in paragraaf 4.124 soms specifieke bepalingen gelden. Een algemene categorie-omschrijving bemoeilijkt dit.

b in het kader van een functionele toepassing die is aangewezen in het derde lid.

Toelichting artikel 4.1269, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat grond of baggerspecie alleen mogen worden toegepast in een in het tweede lid aangewezen werk of in een in het derde lid opgesomde functionele toepassing.*

2 Als functionele toepassing worden de volgende werken aangewezen:

a wegen of spoorwegen, met inbegrip van bijbehorende geluidswallen, en bouwwerken en dijken;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze functionele toepassing betreft het toepassen van grond en baggerspecie in wegen of spoorwegen, bouwwerken en dijken. In deze opsomming zijn dijken ter verduidelijking specifiek benoemd. Uit de omschrijving van het begrip weg (weg: weg met inbegrip van de daarin gelegen kunstwerken en wat verder naar zijn aard daartoe behoort) in bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving volgt dat onder wegen ook de grondlichamen vallen waarop wegen zijn aangelegd. Voor geluidswallen is uitdrukkelijk vermeld dat zij ook tot de weg of spoorweg behoren.*

b ophogingen op of in de landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als gevolg van inklinking treedt vooral in het veenweidegebied bodemdaling op. Om in die gebieden bedrijventerreinen of woningbouwlocaties te kunnen verwezenlijken is het door een hoge grondwaterstand vaak noodzakelijk om eerst de bodem op te hogen. Het opnemen van het ophogen van tuinen en recreatieterreinen als functionele toepassing is een verduidelijking van de bestaande praktijk. Onder recreatieterreinen vallen bijvoorbeeld golf- en crossbanen.*

De omschrijving onder b omvat niet het na ophoging toepassen van grond of baggerspecie in het kader van de (her)inrichting van het terrein; dit valt onder c.

c ophogingen op of in de landbodem voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van een terrein of het bevorderen van de landbouwkundige waarde, natuurwaarde of recreatieve waarde van een terrein;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ophoging van de landbodem kan noodzakelijk zijn voor het herstel of verbetering van de bodemgesteldheid van een terrein of om de landbouwkundige, de natuurwaarde of de recreatieve waarde van een terrein te bevorderen.*

In natuurgebieden kan grondverzet nodig zijn, met het oog op natuurontwikkeling, bijvoorbeeld om variëteit in biotopen te krijgen. Niet iedere ophoging van natuurgronden is een functionele toepassing. Dit is alleen het geval als hierdoor de natuurwaarde wordt verhoogd.

Onder de omschrijving van deze functionele toepassing valt ook het aanvullen van een gat dat is ontstaan als gevolg van het saneren van de bodem, de sloop van een kelder of de aanleg van een ondergrondse parkeergarage. Het aanvullen van een dergelijk gat is niet gelijk aan het aanbrengen van een afdeklaag, het aanbrengen hiervan valt onder de functionele toepassing bedoeld onder d.

d afdeklagen op saneringslocaties, bovenafdichtingen op stortplaatsen, gesloten stortplaatsen en voormalige stortplaatsen en afdeklagen op grootschalig toegepaste grond of baggerspecie als bedoeld in artikel 4.1274, vierde lid, onder b, of in situaties als bedoeld in artikel 4.1276, derde lid;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Saneringslocaties en stortplaatsen worden doorgaans afgedekt met een afdeklaag, zoals een leeflaag of bovenafdichting. Een afdeklaag omvat niet de onderliggende egalisatie- of steunlaag. Deze laag wordt als onderdeel van het stortlichaam gezien. Hierop zijn de voorschriften van paragraaf 4.124 niet van toepassing, maar gelden de regels voor het storten van afvalstoffen.*

Ook op grootschalige toepassingen en bij het toepassen in diepe plassen moet een afdeklaag worden aangebracht. Deze afdeklaag is geen onderdeel van de grootschalige toepassing en valt onder de algemene regels voor het toepassen van grond en baggerspecie.

e herinrichtingen van winplaatsen of voormalige winplaatsen voor delfstoffen, met uitzondering van winplaatsen en voormalige winplaatsen in oppervlaktewaterlichamen, voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Om het mogelijk te maken dat voormalige winplaatsen van delfstoffen na beëindiging van de winning een nieuwe functie kunnen gaan vervullen, is het vaak nodig dat zij met het oog op de veiligheid en herinrichting worden gestabiliseerd en aangevuld. Het stabiliseren is bedoeld om de veiligheid te waarborgen.*

f voorzieningen in oppervlaktewaterlichamen, met uitzondering van diepe plassen, voor het voorkomen of beperken van overstromingen of wateroverlast, het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde daarvan, het bevorderen van de doorvaart van de scheepvaart of het herstellen of verbeteren van de ligging, vorm, afmeting en constructie van een waterstaatswerk;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ophogingen, verondiepingen en dempingen in oppervlaktewaterlichamen houden verband met de water(bodem)opgave. Het gaat hierbij om het klimaatbestendig maken van oppervlaktewaterlichamen ter bescherming tegen overstromingen en wateroverlast, het bevorderen van natuurwaarden en recreatieve waarden, waaronder het verwezenlijken van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden, en het in stand houden van de afvoer- en scheepvaartfunctie van watersystemen. Ten opzichte van het voormalige artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit zijn recreatieve waarden toegevoegd. In het Besluit bodemkwaliteit omvatte deze categorie ook «de toepassing van grond of baggerspecie in ophogingen in waterbouwkundige constructies». Deze activiteit valt nu onder a.*

g suppleties van baggerspecie langs de kustlijn voor het herstellen of verbeteren van de kustverdediging;

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder g (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Suppleties van de kustlijn voor het herstellen en verbeteren van de kustverdediging zijn vaak omvangrijke toepassingen die worden uitgevoerd met zand dat specifiek voor dat doel wordt gewonnen uit de zee. Het betreffende zand is vaak niet verontreinigd, waardoor er specifiek voor deze toepassing in artikel 4.1267, derde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving een vrijstelling is gegeven van enkele informatieplichten. Om dit mogelijk te maken is onderdeel g als nieuwe specifieke toepassing opgenomen.*

h opvullingen van oppervlaktewaterlichamen, met uitzondering van diepe plassen, tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen; en

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder h (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen kan het nodig zijn om oppervlaktewaterlichamen te dempen («ontwikkelen tot landbodem»). Dit betreft bijvoorbeeld oppervlaktewaterlichamen in voormalige havengebieden of watergangen in polders. Voor het toepassen van grond en baggerspecie in diepe plassen is een afzonderlijke categorie i opgenomen, omdat hiervoor een afzonderlijk regime geldt (dat is opgenomen in artikel 4.1276).*

i opvullingen van diepe plassen voor het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de diepe plas, het ontwikkelen tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden.

Toelichting artikel 4.1269, tweede lid onder i (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als gevolg van het opnemen van de Circulaire diepe plassen is in de regelgeving deze functionele toepassing toegevoegd. Deze afzonderlijke categorie onder i is opgenomen omdat hiervoor in artikel 4.1276 specifieke bepalingen zijn opgenomen. Stabiliseren van diepe plassen vindt onder andere plaats met het oog op de veiligheid. Er wordt voorkomen dat oevers instorten doordat de wanden ervan te steil zijn.*

3 Als functionele toepassingen worden ook aangewezen:

a de verspreiding, met inbegrip van verspreiding in een weilanddepot, van baggerspecie die in een oppervlaktewaterlichaam dat behoort tot de regionale wateren, is terechtgekomen door afspoeling en afkalving van materiaal van gronden die liggen aan of in het oppervlaktewaterlichaam:

1° voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden; of

2° op landbouwgronden tot ten hoogste 10 km afstand van de plaats van vrijkomen;

Toelichting artikel 4.1269, derde lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De omschrijving van de aanwijzing van de functionele toepassing verspreiding is verduidelijkt.*

Door aan te geven dat een oppervlaktewaterlichaam «behoort tot de regionale wateren» wordt uitgesloten dat verspreiden van baggerspecie uit de rijkswateren (bijvoorbeeld uit de Rijn of uit de Noordzee) op de landbodem onder deze functionele toepassing valt.

Onder verspreiden van baggerspecie valt expliciet ook het verspreiden in een weilanddepot. Dit is een voorziening die voorkomt dat de opgebrachte baggerspecie vanwege de hoeveelheid vocht in de baggerspecie wegvloeit van het perceel waar het is opgebracht en zo de sloten van dat perceel vult. Hiervoor worden kades opgetrokken met grond afkomstig uit de bouwvoor. Daarna wordt de baggerspecie ingebracht; de kades zorgen ervoor dat de baggerspecie niet kan wegvloeien. Als de baggerspecie vervolgens is ontwaterd en gerijpt blijft deze op de plek van het weilanddepot liggen en wordt de gerijpte baggerspecie omgeploegd om weer als weiland te kunnen worden gebruikt.
Naar aanleiding van de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit is het eerder gehanteerde begrip «aangrenzende percelen», aangevuld met landbouwgronden die zijn gelegen op een afstand van maximaal 10 kilometer van de plaats van vrijkomen van de baggerspecie. Zo wordt discussie voorkomen over wat precies onder aangrenzend perceel wordt verstaan. De grens van 10 kilometer is gekoppeld aan het verspreiden op landbouwgronden omdat de normstelling voor het verspreiden van baggerspecie is afgestemd op het landbouwkundig gebruik. Zie hierover ook hoofdstuk 11 van het algemeen deel van deze toelichting.

b de verspreiding van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, met uitzondering van uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de ecologische en morfologische functies van het sediment; of

Toelichting artikel 4.1269, derde lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het gaat onder b om het verspreiden voor het herstellen of verbeteren van de ecologische of morfologische functies van het sediment. Het verspreiden van baggerspecie op de tot het oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden en platen, is uitgezonderd. Deze vallen (deels) onder c van het derde lid.*
Als in bedoelde gebieden (kleine) watergangen liggen, is het wel toegestaan om (onderhouds)baggerspecie die daaruit vrijkomt, op de oeverbodem en aangrenzende percelen te verspreiden (zie onder c, respectievelijk onder a). Er moet dan wel sprake zijn van het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.

c de verspreiding van baggerspecie afkomstig uit een watergang die ligt in tot een oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.

Toelichting artikel 4.1269, derde lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Onder «watergang» wordt een smal lijnvormig oppervlaktewaterlichaam verstaan, zoals een sloot. Het gaat bij deze functionele toepassing dus niet om baggerspecie uit grote oppervlaktewaterlichamen, waaruit bij het baggeren veel grotere hoeveelheden vrijkomen. De reden hiervan is dat er geen noodzaak voor het opbrengen van dit soort hoeveelheden onderhoudsbaggerspecie ten behoeve van de verbetering van de bodemvruchtbaarheid, of het herstel van de uiterwaarden. Bovendien kan het (ongecontroleerd) verspreiden van grote hoeveelheden baggerspecie schadelijk zijn voor de aanwezige natuur door afdekking ervan. In onderdeel c gaat het om het verspreiden van baggerspecie op de tot het oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden en platen, voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.*

Toelichting artikel 4.1269, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voor het verspreiden van baggerspecie is een nieuw lid opgenomen. Bij werkzaamheden voor het waterbeheer, zoals het op diepte brengen en houden van havens en vaarwegen, komt sediment vrij dat aan het watersysteem wordt onttrokken. Dit sediment wordt in het watersysteem teruggebracht, zodat het de ecologische en (hydro)morfologische functies die het in een natuurlijke sedimenthuishouding heeft zo goed mogelijk kan blijven vervullen. De aanleg van havengebieden en vaarwegen heeft bijvoorbeeld in beginsel een verstorende invloed op de sedimenthuishouding en hiermee op de optimale vervulling van de sedimentfuncties. Verstorend in de zin dat in havengebieden en een aantal vaarwegen veel grotere hoeveelheden sediment worden «ingevangen» dan onder meer natuurlijke omstandigheden het geval zou zijn. Het periodiek baggeren van havens en vaarwegen en het weer in oppervlaktewater verspreiden van de hierbij vrijkomende baggerspecie bevordert zoveel mogelijk de natuurlijke sedimenthuishouding: ingevangen riviersediment kan zijn riviergang verder vervolgen, vanuit zeehavengebieden alsnog de zee bereiken en de extra onttrokken hoeveelheden zeesediment worden weer toegevoegd aan de kuststroom. Hiermee kan het sediment zijn natuurlijke ecologische en (hydro)morfologische functies weer ten volle vervullen. Zo is de kraamkamerfunctie van Waddenzee, Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta afhankelijk van voldoende natuurlijke slibtoevoer. Tevens wordt door het verspreiden van baggerspecie de zand- en slibhonger van het water beperkt, hetgeen bijdraagt aan de bescherming van het achterland bij hoogwater.*
Behalve in rivieren en de kustgebieden wordt baggerspecie ook verspreid in meren en plassen. Dit gebeurt op veel kleinere schaal, maar wel met vergelijkbare ecologische en morfologische oogmerken.
De handelingen in dit derde lid zijn als functionele toepassing aangewezen, omdat deze ook met primaire grondstoffen ondernomen zouden kunnen worden en baggerspecie deze grondstoffen kan vervangen.

4 Grond of baggerspecie wordt, voor zover de grond of baggerspecie een afvalstof is, alleen toegepast als sprake is van een nuttige toepassing.

Toelichting artikel 4.1269, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vierde lid is opgenomen dat grond of baggerspecie die als afvalstoffen moeten worden aangemerkt, kunnen worden toegepast mits sprake is van een nuttige toepassing van afvalstoffen. Nuttige toepassing is gedefinieerd als een nuttige toepassing als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer*
Bij de functionele toepassingen die in artikel 4.1269 zijn opgenomen, is meestal sprake van een nuttige toepassing als bedoeld in categorie R5 van bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen («Recycling/terugwinning van anorganische materialen») of categorie R11 van bijlage II (Gebruik van afvalstoffen die bij een van de onder R 1 tot en met R 10 genoemde handelingen vrijkomen, in casu herstellen van de natuurlijke functies van het sediment in watersystemen).

Artikel 4.1270 (grondstof, afvalstof en water: functionele hoeveelheid)

Met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt grond of baggerspecie niet toegepast in een grotere hoeveelheid dan voor het voltooien van de functionele toepassing in het kader waarvan de grond of baggerspecie wordt toegepast, volgens gangbare civieltechnische, bouwtechnische, milieuhygiënische, ecologische of esthetische maatstaven redelijkerwijs nodig is.

Toelichting artikel 4.1270 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De toepassing van grond of baggerspecie moet niet alleen als zodanig functioneel zijn, maar er mag ook, met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, niet meer grond en baggerspecie worden toegepast dan nodig is om de functionele toepassing aan haar functie te laten voldoen. De hoeveelheid grond of baggerspecie die nodig is om een functionele toepassing aan haar functie te laten voldoen, verschilt van geval tot geval en wordt beoordeeld aan de hand van civieltechnische, bouwtechnische, ecologische of esthetische maatstaven. Zo mag een geluidswal in beginsel niet hoger worden dan nodig is voor de bescherming tegen de geluidsoverlast. Dit artikel is vooral bedoeld om te kunnen optreden in situaties waarin het duidelijk is dat een te grote hoeveelheid grond of baggerspecie is toegepast.*

Bij toepassing van een te grote hoeveelheid grond of baggerspecie kan zowel sprake zijn van overtreding van artikel 4.1270 als van artikel 4.1269. Dit hangt af van de situatie. Als er weliswaar te veel grond en baggerspecie zijn toegepast, maar het geheel op zichzelf nog wel overwegend als een functionele toepassing kan worden aangemerkt, ligt het meer voor de hand om op te treden op grond van artikel 4.1270. Handhaving is er dan op gericht dat het teveel aan grond en baggerspecie wordt verwijderd, waarbij de functionele toepassing als zodanig kan blijven bestaan.

Als een te grote, niet functionele hoeveelheid grond of baggerspecie wordt gebruikt, worden de grond of baggerspecie als afvalstoffen aangemerkt, omdat de initiatiefnemer zich dan feitelijk van de grond of baggerspecie ontdoet door middel van verwijderen. Dit is ongewenst met het oog op zowel het zuinig gebruik van grondstoffen als het doelmatig beheer van afvalstoffen. Er is dan sprake van handelen in strijd met artikel 4.1269 en artikel 4.1270.

Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1271 (milieu: bodemvreemd materiaal)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt alleen grond of baggerspecie toegepast als:
   a daarin ten hoogste 20 gewichtsprocent steenachtig materiaal of hout voorkomt en dat bodemvreemde materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de bodem aanwezig was en vermenging daarmee redelijkerwijs niet kon worden voorkomen; en
   b daarin alleen sporadisch ander bodemvreemd materiaal dan steenachtig materiaal of hout voorkomt en dat bodemvreemde materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de bodem aanwezig was, voor zover redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat het uit de grond of baggerspecie wordt verwijderd voordat de grond of baggerspecie wordt toegepast.

Toelichting artikel 4.1271, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In grond of baggerspecie bevindt zich vaak bodemvreemd materiaal, zoals puin, hout of baksteenscherven. Doorgaans is de aanwezigheid van bodemvreemd materiaal in grond of baggerspecie niet bezwaarlijk, maar het is wel noodzakelijk dit met het oog op de bescherming van het milieu te begrenzen. Als er onnodig bodemvreemd materiaal in grond of baggerspecie voorkomt, is sprake van een afvalstof die niet geschikt is voor nuttige toepassing, omdat zij dan kan leiden tot verontreiniging van de (water)bodem en het milieu. Deze bepaling regelt dat in dergelijke gevallen de grond of baggerspecie niet mag worden toegepast. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen steenachtig materiaal en hout (onder a) en ander bodemvreemd materiaal (onder b), zoals plastic en piepschuim.*

Voor steenachtig materiaal en hout geldt dat bij normaal gebruik van de bodem niet altijd is te voorkomen dat dit in de bodem terechtkomt en daarvan deel gaat uitmaken. Steenachtig materiaal en hout mag tot ten hoogste 20 gewichtsprocent in de ontgraven grond of baggerspecie aanwezig zijn, maar alleen als het al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de grond of baggerspecie aanwezig was en vermenging daarmee redelijkerwijs niet kon worden voorkomen. Als er in een partij meer dan 20 gewichtsprocent steenachtig materiaal zit kan dit bodemvreemde materiaal door middel van zeven worden verwijderd waardoor de partij weer geschikt wordt voor toepassing op grond van deze paragraaf.

Wat betreft ander bodemvreemd materiaal dan steenachtig materiaal of hout, zoals plastics, geldt dat het alleen sporadisch in de ontgraven grond of baggerspecie mag voorkomen. Bij normaal gebruik van de bodem raakt dit materiaal doorgaans niet met de bodem vermengd, maar blijft het eventueel op de bodem liggen. Bij zorgvuldig ontgraven of bewerken van de grond of baggerspecie en eerst afvoeren van het verzamelde bodemvreemde materiaal hoort dit niet alsnog in de grond of baggerspecie terecht te komen. Het begrip «sporadisch» geeft in dit verband aan dat in toe te passen grond of baggerspecie geringe hoeveelheden ander bodemvreemd materiaal aanwezig mogen zijn, omdat dit niet altijd is te voorkomen. Er is voor het begrip sporadisch gekozen omdat er geen precieze criteria zijn, zoals een bepaald gewichtspercentage, om te bepalen hoeveel ander bodemvreemd materiaal er in grond of baggerspecie ten hoogste mag voorkomen. Plastics en piepschuim bijvoorbeeld zijn zeer lichte materialen waarvoor het gewichtspercentage geen geschikt criterium is. Bovendien wordt de inhoud van dit begrip ook bepaald door wat redelijkerwijs kan worden verwijderd bij het zorgvuldig ontgraven of voor het toepassen. Het gaat er echter in de praktijk niet zozeer om dat de grens wat in dit verband al dan niet sporadisch is scherp kan worden vastgesteld, maar dat doeltreffend kan worden opgetreden in gevallen waarin het evident is dat meer dan sporadisch bodemvreemd materiaal in grond of baggerspecie voorkomt.
Op grond van milieuhygiënische overwegingen kan in het omgevingsplan door maatwerkregels de grens voor bodemvreemd materiaal voor specifieke toepassingen lager worden vastgesteld dan 20 gewichtsprocent, bijvoorbeeld voor gebieden met een bijzonder beschermingsniveau. Dit betekent dat de grond of baggerspecie in de gegeven context niet mag worden toegepast.

2 Als in grond of baggerspecie bodemvreemd materiaal voorkomt, is tijdens het toepassen van de grond of baggerspecie bewijs voorhanden dat het materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de bodem aanwezig was.

Toelichting artikel 4.1271, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid betreft bodemvreemd materiaal dat al in de bodem zit als het wordt afgegraven. Het gaat nadrukkelijk niet om het bijmengen van bodemvreemd materiaal in grond of baggerspecie. Om die reden is het van belang dat aangetoond kan worden dat voorafgaand aan het ontgraven of bewerken al bodemvreemd materiaal in de bodem aanwezig was. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit het vooronderzoek bij de milieuverklaring, de milieuverklaring zelf of uit foto's.*

Artikel 4.1272 (milieu: kwaliteitseisen)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt in het kader van functionele toepassingen als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, a tot en met e en g, en derde lid, onder a en c, op de landbodem alleen grond of baggerspecie toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vierde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor:
   a de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende landbodem volgens dat besluit is ingedeeld; en
   b de bodemfunctieklasse landbouw/natuur, wonen of industrie, waarin de ontvangende landbodem volgens artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving is ingedeeld, of de bodemfunctieklasse landbouw/natuur als de ontvangende landbodem niet in de bodemfunctieklasse wonen of industrie is ingedeeld.

Toelichting artikel 4.1272, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid bevat de kwaliteitseisen die zijn gesteld voor de functionele toepassingen op de landbodem bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a tot en met e, en g, en het derde lid, onder a en c. De kwaliteitseisen hebben betrekking op twee uitgangspunten: het toepassen van grond of baggerspecie mag niet leiden tot verslechtering van de actuele kwaliteit van de bodem (onder a) en het toepassen van grond of baggerspecie moet in overeenstemming zijn met de kwaliteitseisen die gelden voor de beoogde functie van de landbodem (onder b). De kwaliteit van de grond of baggerspecie die wordt toegepast, moet voldoen aan de strengste van beide eisen. Dit werd in het generieke toetsingskader onder het voormalige Besluit bodemkwaliteit ook wel de «dubbele toets» genoemd. Bodemfunctieklassen hebben alleen betrekking op de landbodem. Voor de waterbodem zijn geen bodemfunctieklassen vastgesteld en wordt alleen met kwaliteitsklassen gewerkt. In het Besluit bodemkwaliteit worden de volgende kwaliteitsklassen en functieklassen onderscheiden.*

In de toelichting op het Besluit bodemkwaliteit en vooral de daarop gebaseerde Regeling bodemkwaliteit is ingegaan op de uitgangspunten bij de vaststelling van de kwaliteitseisen voor de onderscheiden parameters.
Uit de combinatie van kwaliteitseisen in het eerste lid, onder a en b, volgt in feite al (zie het schema) dat het niet is toegestaan grond of baggerspecie toe te passen die niet minimaal voldoet aan de kwaliteitseisen voor een landbodem die is ingedeeld in de bodemfunctieklasse industrie. Er bestaat namelijk geen bodemfunctieklasse van de landbodem die correspondeert met de kwaliteitsklasse «matig verontreinigd» of «sterk verontreinigd» van grond.

De kwaliteit van de ontvangende bodem is het uitgangspunt. De bodemfunctieklasse van de ontvangende bodem wordt bepaald aan de hand van de bodemfunctiekaart. In artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving is bepaald dat in het omgevingsplan de landbodem wordt ingedeeld in bodemfunctieklassen voor het toepassen van grond, baggerspecie of (vermengde) mijnsteen. Bij het toepassen van grond of baggerspecie moet de kwaliteit van de grond of baggerspecie die wordt toegepast, worden afgestemd op de kwaliteit van de ontvangende bodem en op de functieklasse waarin de ontvangende bodem is ingedeeld. Voor de kwaliteit van grond die op landbodem wordt toegepast, is het eenvoudig. Grond en landbodem zijn namelijk onderverdeeld in overeenkomende kwaliteitsklassen.
De systematiek voor de indeling van de waterbodem in een kwaliteitsklasse is deels op andere uitgangspunten gebaseerd dan de indeling van de landbodem in een kwaliteitsklasse. Hierdoor worden er voor het toepassen van baggerspecie op de landbodem of het toepassen van grond of baggerspecie in of op de waterbodem andere kwaliteitsklassen onderscheiden dan voor het toepassen van grond op de landbodem. Bij het toepassen van grond op de waterbodem moet worden getoetst of de grond voldoet aan de kwaliteitseisen voor de waterbodem. Bij het toepassen van baggerspecie op de landbodem moet worden getoetst of de baggerspecie voldoet aan de kwaliteitseisen voor de landbodem.
Als bijvoorbeeld licht verontreinigde baggerspecie op de landbodem wordt toegepast moet uit vergelijking van de kwaliteit van de baggerspecie (die die voor de onderscheiden parameters is aangegeven in de milieuverklaring die voor de baggerspecie is afgegeven), met de bodemfunctieklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld, worden afgeleid of de baggerspecie mag worden toegepast. De kwaliteit van de baggerspecie moet voldoen aan de kwaliteitseisen die gelden voor de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld.
De initiatiefnemer kan worden aangesproken als een partij toegepaste grond of baggerspecie die hij toepast niet voldoet aan de toepasselijke kwaliteitseisen. Doorgaans heeft namelijk (alleen) de initiatiefnemer het in zijn macht om maatregelen te nemen om de overtreding ongedaan te maken. De onderneming die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven of het onderzoek heeft verricht, kan dergelijke maatregelen niet nemen omdat het geen zeggenschap heeft over het terrein waar de grond of baggerspecie is toegepast. Degene die de grond toepast, wordt dus ook aangesproken als ten onrechte een milieuverklaring is afgegeven. In dat geval is het van belang dat de initiatiefnemer als opdrachtgever afspraken maakt die hem in staat stellen de kosten van eventueel noodzakelijke maatregelen als gevolg van een verkeerde milieuverklaring te verhalen op de onderneming van wie hij de bij de milieuverklaring horende grond of baggerspecie ontvangt.

2 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt in het kader van een functionele toepassing als bedoeld in de artikelen 4.1269, tweede lid, a, d en f tot en met h, en 4.1269, derde lid, onder b en c, in een oppervlaktewaterlichaam alleen grond of baggerspecie toegepast die voldoet aan:
- a de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vierde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende waterbodem volgens dat besluit is ingedeeld;
- b de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van toepassen van grond in een oppervlaktewaterlichaam; en
- c de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd als sprake is van toepassen van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam.

Toelichting artikel 4.1272, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid bevat de kwaliteitseisen die zijn gesteld voor de functionele toepassingen in een oppervlaktewaterlichaam bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, d en f tot en met h, en derde lid, onder b en c.*
Voor het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam gelden met het oog op het beschermen van het milieu andere kwaliteitseisen dan voor toepassen van grond of baggerspecie op de landbodem. Het toepassen van grond of baggerspecie mag niet leiden tot verslechtering van de actuele kwaliteit van de waterbodem (onder a). Onder b is aangegeven dat als grond in een oppervlaktewaterlichaam wordt toegepast de kwaliteit, onverminderd de kwaliteitseisen onder a, ook moet voldoen aan de kwaliteitsklasse «industrie». Onder c is aangegeven dat als baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam wordt toegepast de kwaliteit, onverminderd de kwaliteitseisen onder a, ook moet voldoen aan de kwaliteitsklasse «matig verontreinigd».

Voor oppervlaktewaterlichamen bestaan geen bodemfunctieklassen. Daarom zou het op grond van het eerste lid, onder a, mogelijk zijn dat grond met de kwaliteit «matig verontreinigd» of «sterk verontreinigd» in een oppervlaktewaterlichaam met een waterbodem van dezelfde kwaliteit wordt toegepast. Dat is echter niet wenselijk. Het tweede lid voorkomt dat. Ook sterk verontreinigde baggerspecie mag volgens deze bepaling niet op een waterbodem van dezelfde kwaliteit worden toegepast.

Op een matig verontreinigde waterbodem mag matig verontreinigde baggerspecie worden toegepast. Het is echter niet wenselijk dat op een matig verontreinigde waterbodem matig verontreinigde grond wordt toegepast. Dit komt omdat matig verontreinigde grond ook niet op de landbodem mag worden toegepast. Voorkomen moet worden dat matig verontreinigde grond die in het kader van saneringen vrijkomt bij ontgravingen uit de landbodem, en die niet op de landbodem mag worden toegepast, wel in oppervlaktewaterlichamen wordt toegepast. Hierdoor zou de beoogde kwaliteitsverbetering van de waterbodem en het watersysteem worden belemmerd. In het tweede lid, onderdelen b en c, is daarom de kwaliteitseisen voor het toepassen van grond strenger dan de kwaliteitseis voor het toepassen van baggerspecie.

3 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste en tweede lid wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1272, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met een milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden aangetoond dat aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Zoals al aangegeven in de toelichting op het eerste lid ontslaat dit de initiatiefnemer niet van de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat de grond of baggerspecie aan de kwaliteitseisen voldoet.*

Artikel 4.1273 (afbakening mogelijkheid maatwerk kwaliteitseisen)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het toepassen van grond of baggerspecie van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1272, eerste of tweede lid, alleen worden toegestaan als de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het toepassen van grond of baggerspecie waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat de grond of baggerspecie volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede of derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:

a de toe te passen grond of baggerspecie is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en

b de grond of baggerspecie wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1273 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 2.12, tweede lid en artikel 2.13, tweede lid van het Besluit activiteiten leefomgeving] *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waar kwaliteitseisen waaraan grond of baggerspecie bij het toepassen moeten voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*

In artikel 2.12 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn algemene bepalingen opgenomen over het stellen van maatwerkregels en in artikel 2.13 over het stellen van maatwerkvoorschriften. Hieruit blijkt dat maatwerkregels en maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, waarin wordt afgeweken van de hoofdstukken 3 tot en met 5, tenzij in die hoofdstukken anders is bepaald. De eisen kunnen bijvoorbeeld worden aangescherpt als het wenselijk is om lokaal verdergaande bescherming te bieden. Het is echter niet wenselijk dat kwaliteitseisen zonder meer - binnen de kaders van artikel 2.11 en 2.12 - kunnen worden versoepeld. Daarom zijn hiervoor in artikel 4.1273 specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen. Dit zijn «andere bepalingen» in de zin van artikel 2.12, respectievelijk 2.13.

Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste grond of baggerspecie worden gesteld in een op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving aangewezen beheergebied. De grond of baggerspecie moet ook afkomstig zijn uit dit gebied. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd. Met de mogelijkheid tot het stellen van maatwerk kunnen specifieke problemen die zich in een bodembeheergebied voordoen worden opgelost door binnen het gebied toepassingsmogelijkheden voor grond en baggerspecie toe te staan die buiten het gebied niet worden geboden.

De aanleiding voor locatie specifieke regels is meestal dat de vraag naar en het aanbod van grond en baggerspecie in een bepaald gebied beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Als er sprake is van verontreinigde grond of baggerspecie die op een bepaalde locatie in overeenstemming met de algemene regels van paragraaf 4.124 niet kan worden toegepast, omdat voor een of meer stoffen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen die daarvoor gelden op grond van artikel 4.1272, eerste lid, kan dit door versoepeling van de kwaliteitseisen voor die stoffen alsnog mogelijk worden gemaakt. In veel binnensteden is bijvoorbeeld sprake van te hoge gehalten aan lood en cadmium, die niet voldoen aan de kwaliteitseisen die op grond van het Besluit bodemkwaliteit voor die stoffen zijn gesteld. Wanneer dergelijke verontreinigde grond of baggerspecie die in het gebied vrijkomt, ook weer binnen dat gebied wordt toegepast, kan dit uit het belang van een doelmatig beheer van afvalstoffen wenselijk zijn. Zo wordt voorkomen dat de grond of baggerspecie over grotere afstanden moet worden vervoerd om elders wel volgens de regels te kunnen worden toegepast of om op een andere (lager in de voorkeursvolgorde voor afvalverwerking) wijze moeten worden verwerkt. Ook wordt door het toepassen van deze grond of baggerspecie het gebruik van primaire grondstoffen beperkt. Doordat de grond of baggerspecie uit het gebied afkomstig is en ook weer binnen het gebied wordt toegepast, is er op gebiedsniveau sprake van «standstill».

In het tweede lid wordt onder voorwaarden toegestaan dat sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie afkomstig uit diffuus sterk verontreinigde gebieden via maatwerkregels of maatwerkvoorschriften toch wordt toegepast. Als voorwaarde wordt gesteld dat de grond of baggerspecie weer wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd. In dat geval is er binnen de diffuse verontreiniging sprake van «standstill» zonder dat de sterke verontreiniging verder wordt verspreid.

Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een bodembeheergebied. Een bodembeheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De grond of baggerspecie die volgens de soepeler normen wordt toegepast moet afkomstig zijn uit het bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied worden toegepast. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit grond of baggerspecie afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de grond of baggerspecie ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast. Toepassen van grond of baggerspecie uit het aangewezen bodembeheergebied is alleen toegestaan als de gemeente of waterbeheerder die daarover gaat eveneens een bodembeheergebied heeft aangewezen waarin toepassen op de voorgenomen locatie is toegestaan. Een gemeente of waterbeheerder heeft geen bevoegdheid om te bepalen wat er buiten de grenzen van de eigen gemeente of het eigen beheergebied (niet) is toegestaan.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

Artikel 4.1274 (milieu: grootschalig toepassen)

1 Grond of baggerspecie mag in afwijking van artikel 4.1272, eerste en tweede lid, ook volgens het tweede, derde en vierde lid van dit artikel worden toegepast als sprake is van:
- a het aanleggen van een weg of spoorweg, met uitzondering van een bijbehorende geluidswal, als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, waarin ten minste 5.000 m^3 grond of baggerspecie in een laagdikte van ten minste 0,5 m wordt toegepast;
- b het aanleggen van een geluidswal, bouwwerk of dijk als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, waarin ten minste 5.000 m^3 grond of baggerspecie in een laagdikte van ten minste 2 m wordt toegepast;
- c. het aanleggen van een werk als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder e of f, waarin ten minste 5.000 m^3 grond of baggerspecie in een laagdikte van ten minste 2 m wordt toegepast; of
- d. het in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk als bedoeld onder a tot en met c, die is aangelegd:
  - 1° na 1 januari 2008 in een oppervlaktewaterlichaam; of
  - 2° na 1 juli 2008 op of in de landbodem.

Toelichting artikel 4.1274, eerste lid [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Een «weg» wordt in de Omgevingswet omschreven als weg met inbegrip van de daarin gelegen kunstwerken en wat verder naar zijn aard daartoe behoort. Volgens de memorie van toelichting bij de Omgevingswet[1] vallen geluidwerende voorzieningen ook onder de weg. Een geluidswal is een geluidwerende voorziening en valt dus onder de weg. In artikel 4.1269, tweede lid, onder a, Bal is dit ook tot uitdrukking gebracht. Daar wordt namelijk gesproken van «wegen of spoorwegen, met inbegrip van bijbehorende geluidswallen». [1]Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 389.*
In artikel 4.1274, eerste lid, onder b, Bal was bij de verwijzing naar artikel 4.1269, tweede lid, onder a, Bal alleen «bouwwerk of dijk» vermeld. Per abuis was de vermelding van een geluidswal vergeten. Omdat in artikel 4.1269, tweede lid, onder a, Bal wordt gesproken van »wegen of spoorwegen, met inbegrip van bijbehorende geluidswallen» zou dat betekenen dat geluidswallen die langs een weg of spoorweg worden aangelegd een minimale dikte van 0,5 m moeten hebben in plaats van 2,0 m. Met deze wijziging is deze onvolkomenheid hersteld. De redactie van dit artikel is ook sterk vereenvoudigd.

2 Met het oog op het beschermen van het milieu worden alleen grond en baggerspecie toegepast van een kwaliteit die voldoet aan:
- a de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit emissiearme grond of de kwaliteit emissiearme baggerspecie; en
- b de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede en derde lid, van dat besluit, die gelden voor:
  - 1° grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van het op of in de landbodem toepassen van grond of baggerspecie;
  - 2° grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van grond; of
  - 3° baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd als sprake is van het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van baggerspecie.

Toelichting artikel 4.1274, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als is voldaan aan de voorwaarden voor grootschalige toepassing, zijn niet de kwaliteitseisen van artikel 4.1272, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving, van toepassing maar de kwaliteitseisen die op grond van artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit gelden voor de kwaliteit emissiearme grond of emissiearme baggerspecie.*

Bij deze kwaliteitseisen gaat het erom dat de emissies (uitloging van metalen en anorganische stoffen) van verontreinigende stoffen die in de grond of baggerspecie voorkomen niet te hoog zijn. Deze kwaliteitseis is niet gerelateerd aan de kwaliteit van de ontvangende bodem, omdat de kwaliteitseis op zichzelf al voldoende verzekert dat het grondwater – ook als er geen sprake is van standstill – niet met verontreinigende stoffen wordt belast. De indeling in kwaliteitseisen doorkruist niet de indeling in kwaliteitsklassen waarin grond en baggerspecie zijn ingedeeld. De grond of baggerspecie moet daarnaast voldoen aan de kwaliteitsklasse «industrie» als sprake is van toepassing op de landbodem (onder a), voldoen aan de kwaliteitsklasse «industrie» als sprake is van toepassing van grond in een oppervlaktewaterlichaam (onder b) of voldoen aan de kwaliteitsklasse «matig verontreinigd» als sprake is van toepassing van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam (onder c).
In de formulering onder c is er rekening mee gehouden dat er voor baggerspecie geen kwaliteitsklasse «industrie» bestaat en ook geen daarmee corresponderende kwaliteitsklasse. De kwaliteitsklasse «matig verontreinigd» van baggerspecie valt weliswaar (ten dele) samen met de kwaliteitsklasse «industrie» van grond, maar komt daarmee niet overeen. Daarom is bepaald dat baggerspecie bij het toepassen op de landbodem de kwaliteit moet hebben die overeenkomt met de kwaliteitsklasse «industrie» van grond. Bij het toepassen van grond in een oppervlaktewaterlichaam doet zich dat probleem niet voor, omdat de kwaliteitseisen waaraan de grond moet voldoen, niet zijn gerelateerd aan de kwaliteit van de baggerspecie die mag worden toegepast of de kwaliteit van de ontvangende waterbodem. Om redenen vermeld in de toelichting op artikel 4.1272, tweede lid, mag in een oppervlaktewaterlichaam alleen grond van de kwaliteitsklasse industrie worden toegepast.

3 In een geval als bedoeld in het eerste lid, onder a of c in samenhang met a:
   a wordt op de toegepaste grond of baggerspecie, met uitzondering van grond of baggerspecie die in bermen en taluds wordt toegepast, een aaneengesloten laag bouwstoffen aangebracht en in stand gehouden; en
   b worden in de bermen en taluds tot de dichtst bijgelegen fysieke afscheiding met een afstand van ten hoogste 10 m vanaf de rand van de verharding van de weg of het ballastbed van de spoorweg alleen grond of baggerspecie toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor grond van de kwaliteitsklasse industrie.

Toelichting artikel 4.1274, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is bepaald dat bij een grootschalige toepassing van grond en baggerspecie ter verwezenlijking van een weg of spoorweg (eerste lid, onder a) of na de aanleg van een dergelijk werk op toepassingen voor de instandhouding, het herstel, de verandering of de uitbreiding van een dergelijke toepassing (eerste lid, onder c juncto a) een aaneengesloten laag bouwstoffen moet worden aangebracht en in stand moet worden gehouden. Dat geldt echter niet voor de bijbehorende bermen en taluds. Op bermen en taluds mag grond van de kwaliteitsklasse industrie of baggerspecie van de kwaliteit die overeenkomt met de kwaliteitsklasse industrie van grond, worden toegepast. Bermen en taluds raken door afspoeling van verontreinigingen op de weg langzaam verontreinigd, waardoor het niet zinvol is om een afdeklaag aan te brengen van een schonere kwaliteit dan de kwaliteit industrie. Afdekken van de bermen en taluds heeft geen zin omdat de verontreinigingen van de weg dan op de afdeklaag terecht komen. Voor een berm of talud wordt gerekend tot de dichtst bijgelegen fysieke afscheiding, met een afstand van ten hoogste 10 meter vanaf de rand van de verharding van de weg of het ballastbed van de spoorweg. In tegenstelling tot het Besluit bodemkwaliteit gelden de regels uit het derde lid nu ook voor gemeentelijke wegen. Als omwille van het gebruik van de bermen en taluds van gemeentelijke wegen de behoefte bestaat om daar schonere kwaliteit dan de kwaliteit industrie toe te passen, kan de gemeente dat via maatwerkregels in het omgevingsplan vastleggen.*

4 In een geval als bedoeld in het eerste lid, onder b of c in samenhang met b, wordt op de toegepaste grond of baggerspecie:
   a een aaneengesloten laag bouwstoffen aangebracht en in stand gehouden; of
   b een afdeklaag van grond of baggerspecie aangebracht en in stand gehouden met een laagdikte van ten minste 0,5 m waarin alleen grond of baggerspecie wordt toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de eisen die volgens artikel 4.1272, eerste of tweede lid, gelden voor:
      1° het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende landbodem; of
      2° het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende waterbodem als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam en dat oppervlaktewaterlichaam niet tot landbodem wordt ontwikkeld.

Toelichting artikel 4.1274, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vierde lid is bepaald dat op andere grootschalige toepassingen dan ter verwezenlijking van een weg of spoorweg (eerste lid, onder b) of na de aanleg van een dergelijk werk op toepassingen voor de instandhouding, het herstel, de verandering of de uitbreiding van een dergelijke toepassing (eerste lid, onder c juncto b) een aaneengesloten laag bouwstoffen moet worden aangebracht en in stand gehouden of een afdeklaag van grond of baggerspecie met een laagdikte van 0,5 meter. In die afdeklagen van grond of baggerspecie mogen alleen partijen worden toegepast die voldoen aan de kwaliteitseisen die volgens artikel 4.1272, eerste en tweede lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden voor de aangrenzende landbodem of, bij toepassen in een oppervlaktewaterlichaam, dat niet tot landbodem wordt ontwikkeld, de kwaliteitseisen van de aangrenzende waterbodem. Door het aanbrengen van de afdeklaag wordt de blootstelling in het gebied aan verontreinigingen niet gewijzigd en wordt de grootschalige toepassing ingepast in de omgeving.*

5 Dit artikel is niet van toepassing op het toepassen van grond of baggerspecie in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone.

Toelichting artikel 4.1274, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De regels voor grootschalig toepassen zijn niet van toepassing op het toepassen van grond en baggerspecie in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone. Deze beperking vloeit voort uit afspraken die gemaakt zijn in het London Protocol.*

Toelichting artikel 4.1274 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat de regels voor het toepassen van grote hoeveelheden grond of baggerspecie.*
Voorwaarde om van artikel 4.1274 gebruik te mogen maken is dat de initiatiefnemer bij de melding op grond van artikel 4.1266 aangeeft dat sprake is van grootschalig toepassen en dat wordt voldaan aan de voorwaarden die in dit artikel zijn gesteld Het is niet wenselijk dat voor een en dezelfde functionele toepassing tegelijkertijd verschillende regels gelden. De initiatiefnemer moet vooraf een keuze maken welk regime hij wil toepassen. Dit was onder het Besluit bodemkwaliteit ook al het geval.

Artikel 4.1275 (afbakening mogelijkheid maatwerk grootschalig toepassen)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1274, tweede lid, alleen worden toegestaan als de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het toepassen van grond of baggerspecie waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat de grond of baggerspecie volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede of derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:
   a de toe te passen grond of baggerspecie is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
   b de grond of baggerspecie wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1275 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 2.12, tweede lid en artikel 2.13, tweede lid van het Besluit activiteiten leefomgeving] *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waarbij kwaliteitseisen waaraan grond en baggerspecie bij het grootschalig toepassen moeten voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*
Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste grond of baggerspecie worden toegepast in een aangewezen beheergebied. De grond of baggerspecie moet afkomstig zijn uit dit gebied, en daarin ook weer worden toegepast. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd.
Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een beheergebied. Een beheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit grond of baggerspecie afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de grond of baggerspecie ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

Artikel 4.1276 (milieu: toepassen in een diepe plas)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt, in afwijking van artikel 4.1272, tweede lid, in het kader van het toepassen van grond of baggerspecie in opvullingen van een diepe plas als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i, alleen grond of baggerspecie toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder e en f, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit voor toepassen in een diepe plas geschikte grond of de kwaliteit voor toepassen in een diepe plas geschikte baggerspecie.

Toelichting artikel 4.1276, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling heeft betrekking op het toepassen van grond of baggerspecie in een diepe plas. Dit is een activiteit als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i. Met het oog op de vereiste functionaliteit van de activiteit en de omvang van een diepe plas gaat het hier altijd om hoeveelheden die voldoen aan de vereisten voor grootschalige toepassingen als bedoeld in artikel 4.1274. Voor toepassing van grond of baggerspecie in diepe plassen geldt echter met het oog op het beschermen van het milieu een afzonderlijk toetsingskader.*
Bij toepassen van grond of baggerspecie in een diepe plas zijn de algemene bepalingen voor het toepassen van grond of baggerspecie (artikel 4.1272) en die voor grootschalig toepassen (artikel 4.1274) niet van toepassing, omdat bij een diepe plas sprake is van een bijzondere situatie. De diepe plas staat namelijk in verbinding met het (diepere) grondwater en soms in verbinding met andere oppervlaktewaterlichamen. Daarmee is rekening gehouden bij het stellen van kwaliteitseisen waaraan de grond of baggerspecie moet voldoen bij toepassen in een diepe plas. Voor de kwaliteitseisen «voor toepassen in een diepe plas geschikte grond» en «voor toepassen in een diepe plas geschikte baggerspecie» is verwezen naar het Besluit bodemkwaliteit. De specifieke kwaliteitseisen in combinatie met de onderzoeksmethode zijn zo vastgesteld dat bij het toepassen van grond of baggerspecie in een diepe plas wordt voldaan aan de doelstellingen van de kaderrichtlijn water voor de kwaliteit van het grondwater en het oppervlaktewaterlichaam.

In artikel 4.1269, tweede lid, onder i, is bepaald dat als functionele toepassing wordt aangewezen het opvullen van diepe plassen om de wanden van de plas te stabiliseren, om de plas te verondiepen voor de bevordering van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de plas of om de plas tot landbodem te ontwikkelen voor de verwezenlijking van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen. Als in een diepe plas voor andere doeleinden grond of baggerspecie wordt toegepast, dan valt de activiteit niet onder artikel 4.1275. Meestal is dan echter geen sprake van een functionele toepassing, maar van het verwijderen van afvalstoffen wat op grond van paragraaf 4.124 niet is toegestaan.

2 Op de toegepaste grond of baggerspecie wordt binnen een jaar nadat het toepassen is voltooid of onderbroken een aaneengesloten afdeklaag met een laagdikte van 0,5 m aangebracht en in stand gehouden van grond of baggerspecie die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder g en h, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor:
   a als het grond betreft: de kwaliteit voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte grond; en
   b als het baggerspecie betreft: de kwaliteit voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte baggerspecie.

Toelichting artikel 4.1276, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Nadat een activiteit als bedoeld in artikel 4.1269, tweede lid, onder i, heeft plaatsgevonden moet op de aangebrachte grond of baggerspecie binnen een jaar een afdeklaag van grond of baggerspecie worden aangebracht. Er kunnen daarbij twee situaties worden onderscheiden, namelijk de situatie dat nog steeds sprake is van een oppervlaktewaterlichaam (tweede lid) en de situatie dat de diepe plas tot landbodem is ontwikkeld en niet langer sprake is van een oppervlaktewaterlichaam (derde lid).*
Als na het toepassen van de grond of baggerspecie sprake blijft van een oppervlaktewaterlichaam moet een afdeklaag worden aangebracht die tot doel heeft de kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam te beschermen. De grond of baggerspecie die in de afdeklaag wordt toegepast, moet voldoen aan de kwaliteitseisen voor «voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte grond» en «voor toepassen als afdeklaag in een diepe plas geschikte baggerspecie». Voor de kwaliteitseisen wordt verwezen naar het Besluit bodemkwaliteit
De afdeklaag moet worden aangebracht binnen een jaar na voltooiing van de activiteit waarvoor een melding is gedaan. De afdeklaag moet ook worden aangebracht als de activiteit voor een periode van langer dan een jaar wordt onderbroken. Het is niet wenselijk dat het oppervlaktewater na een jaar nog langer wordt blootgesteld aan de grond of baggerspecie die in de diepe plas is toegepast. De activiteit moet zo snel mogelijk worden afgerond en niet voor langere duur worden onderbroken.
Om te voorkomen dat na verloop van tijd de toegepaste grond of baggerspecie vrij komt te liggen, waardoor het oppervlaktewater verontreinigd kan worden, moet de laagdikte van de afdeklaag ten minste 0,5 meter zijn.

3 Als de diepe plas bij de herinrichting geheel of gedeeltelijk tot landbodem is ontwikkeld, wordt binnen een jaar na de beëindiging van het toepassen een aaneengesloten afdeklaag met een laagdikte van 0,5 m aangebracht en in stand gehouden van grond of baggerspecie die voldoet aan de kwaliteitseisen die volgens artikel 4.1272 gelden voor het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende landbodem.

Toelichting artikel 4.1276, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de diepe plas bij de herinrichting geheel of gedeeltelijk tot landbodem is ontwikkeld en dus niet langer sprake is van een oppervlaktewaterlichaam, moet eveneens een afdeklaag worden aangebracht. Het aanbrengen van de afdeklaag moet binnen een jaar na de beëindiging van de activiteit plaatsvinden en de laagdikte van de afdeklaag moet ten minste 0,5 meter zijn. De kwaliteit van de grond of baggerspecie die in de afdeklaag wordt toegepast, moet dan overeenkomen met de kwaliteitseisen die volgens artikel 4.1272, eerste lid, gelden voor het toepassen van grond en baggerspecie op of in de aangrenzende landbodem. Op deze wijze wordt de nieuw ontwikkelde landbodem ingepast in de omgeving.*

4 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste, tweede of derde lid wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1276, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met een milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden aangetoond dat aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Dit ontslaat de initiatiefnemer niet van de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat de grond of baggerspecie aan de kwaliteitseisen voldoet. Een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt afgegeven op grond van een onderzoek dat door een onderneming met een erkenning is verricht in overeenstemming met het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit.*

Toelichting artikel 4.1276 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft de regels voor toepassen van grond of baggerspecie in een diepe plas. Voor het toepassen van grond of baggerspecie is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam vereist, zie de toelichting bij artikel 3.48p. De eisen die aan het toepassen van grond of baggerspecie worden gesteld in artikel 4.1276 gelden, tenzij in die vergunning anders is bepaald.*

Toelichting artikel 4.1276 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In artikel 4.1276, eerste en tweede lid, Bal stonden onjuiste verwijzingen naar artikel 25d Bbk. Dat wordt met deze wijzigingen van artikel 4.1276 Bal hersteld.*

Artikel 4.1277 (afbakening mogelijkheid maatwerk toepassen in een diepe plas)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het in een diepe plas toepassen van grond of baggerspecie van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1276, alleen worden toegestaan als de toe te passen grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het toepassen van grond of baggerspecie waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat de grond of baggerspecie volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede of derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:
   a de toe te passen grond of baggerspecie is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
   b de grond of baggerspecie wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1277 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 2.12, tweede lid en artikel 2.13, tweede lid van het Besluit activiteiten leefomgeving] *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waarbij kwaliteitseisen waaraan grond of baggerspecie bij het toepassen in een diepe plas moeten voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de grond of baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*
Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste grond of baggerspecie worden toegepast in een aangewezen beheergebied. De grond of baggerspecie moet afkomstig zijn uit dit gebied, en daarin ook weer worden toegepast. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd.
Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een beheergebied. Een beheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit grond of baggerspecie afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de grond of baggerspecie ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

Artikel 4.1278 (milieu: verspreiden baggerspecie)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt, in afwijking van artikel 4.1272, eerste en tweede lid, in het kader van verspreiding van baggerspecie, bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, alleen baggerspecie toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder b, c of d, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit voor verspreiden geschikte baggerspecie.
2 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste lid wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1278 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat een specifieke regeling voor het verspreiden (met inbegrip van verspreiden in een weilanddepot) van baggerspecie in functionele toepassingen als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid.*
In afwijking van artikel 4.1272, eerste en derde lid, gelden voor verspreiden van baggerspecie specifieke kwaliteitseisen voor de baggerspecie die wordt verspreid. Deze kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder b, c of d, van het Besluit bodemkwaliteit, worden aangeduid als kwaliteit «voor verspreiden geschikte baggerspecie». De kwaliteitseisen zijn verschillend al naar gelang de baggerspecie wordt verspreid (al dan niet door middel van een weilanddepot) op de landbodem of in een oppervlaktewaterlichaam (waarbij onderscheid is tussen zoet en zout oppervlaktewaterlichaam).
Benadrukt wordt dat de kwaliteit «voor verspreiden geschikte baggerspecie» geen kwaliteitsklasse betreft. Dit is van belang vanwege het verbod om baggerspecie van verschillende kwaliteitsklassen met elkaar te vermengen.
Voor de kwaliteitseisen is verwezen naar het Besluit bodemkwaliteit. De reden daarvan is dat voor baggerspecie van de kwaliteit «voor verspreiden geschikt» een milieuverklaring nodig is waaruit blijkt dat de baggerspecie voldoet aan de daarvoor geldende kwaliteitseisen. De afgifte van de milieuverklaring vindt plaats op grond van het Besluit bodemkwaliteit door een onderneming met een erkenning. Voor de afgifte van een milieuverklaring moet worden getoetst aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteit «voor verspreiden geschikte baggerspecie» die zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit. Dit neemt niet weg dat de baggerspecie bij het toepassen altijd aan de kwaliteitseisen moet voldoen, ongeacht of daar een (eventueel ten onrechte afgegeven) milieuverklaring bij zit. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.1272, eerste lid.
De zinsnede «in afwijking van artikel 4.1272, eerste en tweede lid» betekent dat er bij het verspreiden van baggerspecie alleen aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteit «voor verspreiden geschikte baggerspecie» hoeft te worden getoetst en niet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse en (bij toepassen op de landbodem) bodemfunctieklasse waarin de ontvangende bodem is ingedeeld.
Op de landbodem mag baggerspecie afkomstig uit een oppervlaktewaterlichaam dat behoort tot de regionale wateren op bodem met de functie landbouwgrond worden verspreid tot hoogstens 10 km afstand van de plaats van vrijkomen.

Op landbouwgrond mag in beginsel uitsluitend «voor verspreiden geschikte baggerspecie» worden verspreid. Voor verspreiden op landbouwgrond gelden de kwaliteitseisen voor «verspreiden geschikte baggerspecie» in plaats van de kwaliteitseisen die op grond van artikel 4.1272 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn gesteld. Dit is een gevolg van het feit dat de kwaliteitseisen voor de bodemfunctie «landbouw/natuur» zijn gebaseerd op de achtergrondwaarden in onbelaste gebieden en Nederland en het voor het imago van landbouwproducten wenselijk is dat landbouwgewassen op een «bodem van kwaliteit landbouw/natuur» worden geteeld. De achtergrondwaarden zijn niet opgesteld met het oog op het voorkomen van risico's voor voedselkwaliteit, waardoor ook op bodems die niet voldoen aan de kwaliteitseisen voor de bodemfunctie «landbouw/natuur» in sommige gevallen goede landbouwproducten kunnen worden geproduceerd.
De meeste vrijkomende baggerspecie voldoet niet voor alle parameters aan de kwaliteitseisen voor de bodemfunctie «landbouw/natuur». Dat zou beperkingen voor het toepassen van baggerspecie meebrengen, waardoor de baggerspecie niet kan worden verspreid in de nabijheid van de plaats waar zij vrijkomt. Dit wordt omwille van de noodzaak van de baggerwerkzaamheden en met het oog op de circulaire economie en klimaatadaptatie onwenselijk geacht. Daarom zijn voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem specifieke normen afgeleid. Deze zijn gericht op mengseltoxiciteit, de ms-PAF (meerdere stoffen, Potentieel Aangetaste Fractie). Dit houdt in dat wordt uitgegaan van de risico's die de relevante stoffen meebrengen in het mengsel waarin zij voorkomen. De kwaliteitseisen geven dus een totaalbeoordeling van de kwaliteit van het mengsel in verhouding tot de risico's. Hierin is rekening gehouden met de ruimte die boven de kwaliteitseisen voor de functie landbouw/ natuur nog aanwezig is om minder strenge kwaliteitseisen te stellen zonder dat dit ertoe leidt dat de bodem niet meer voor de functie landbouw geschikt is als gevolg van onacceptabele risico's voor de kwaliteit van de producten of de gezondheid van het vee.

Artikel 4.1279 (afbakening mogelijkheid maatwerk verspreiden baggerspecie)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het verspreiden van baggerspecie van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1278, alleen worden toegestaan als de toe te passen baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt verspreid.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het verspreiden van baggerspecie waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat baggerspecie volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde baggerspecie moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:
   a de te verspreiden baggerspecie is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
   b de baggerspecie wordt verspreid op een locatie waar de bodem al voor het verspreiden diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1279 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 2.12, tweede lid en artikel 2.13, tweede lid van het Besluit activiteiten leefomgeving] *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waarbij kwaliteitseisen waaraan baggerspecie bij het toepassen moet voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de baggerspecie afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*
Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste baggerspecie worden toegepast in een aangewezen beheergebied. De baggerspecie moet afkomstig zijn uit dit gebied, en daarin ook weer worden toegepast. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd.
Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een beheergebied. Een beheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit baggerspecie afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de baggerspecie ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast.
Wat betreft het via maatwerk mogelijk maken van verspreiden van sterk verontreinigde baggerspecie op de landbodem kan nog worden opgemerkt dat dit vrijwel niet aan de orde zal zijn omdat zich doorgaans geen diffuse zware verontreiniging voordoet van zowel de waterbodem als de landbodem. Het kan echter wel het geval zijn, bijvoorbeeld als een beek door een diffuus sterk verontreinigd gebied loopt.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

Artikel 4.1280 (milieu: toepassen van tarragrond)

1 Als sprake is van toepassen van tarragrond, wordt in afwijking van artikel 4.1272, eerste lid, met het oog op het beschermen van het milieu alleen tarragrond toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen voor tarragrond, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder i, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteitsklasse en de bodemfunctieklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld.

Toelichting artikel 4.1280, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Tarragrond hoeft voor enkele stoffen niet te voldoen aan de kwaliteitseisen die op grond van artikel 4.1272, eerste lid, en artikel 4.1274, tweede lid, onder a, gelden voor de kwaliteitsklasse en de functieklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld.*
Tarragrond kan voor bepaalde stoffen niet voldoen aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteitsklasse en de functieklasse van de ontvangende landbodem, respectievelijk de kwaliteitseisen voor de kwaliteit emissiearme grond in geval van grootschalig toepassen van tarragrond. Desondanks bestaan er geen milieuhygiënische bezwaren tegen het toepassen van tarragrond.
In tarragrond komt vers en onbestorven organisch materiaal van gewasresten, zoals loof en wortelen, voor. Bij de afbraak van dit organisch materiaal ontstaan verschillende afbraakproducten. Bij afbraak onder anaërobe condities ontstaan als tussenproducten onder andere stoffen als cresolen, fenol, tolueen en overige stoffen, die in het laboratorium als minerale olie worden gedetecteerd, in gehaltes die niet voldoen aan de kwaliteitseisen die gelden voor de kwaliteitsklasse waarin de grond voor andere stoffen is ingedeeld. Dit verschijnsel kan zich ook voordoen in de bodem van landbouwpercelen, bijvoorbeeld na zware regenval of kort na het onderwerken van oogstrestanten. In de landbouw en in de verwerkende industrie, waar tarragrond vrijkomt, ontstaan vorengenoemde stoffen in de tarragrond door natuurlijke processen. Zij worden niet aan de tarragrond toegevoegd. Door het biologische afbraakproces zullen de stoffen in tarragrond na enige tijd niet meer boven de achtergrondwaarden of de maximale waarden voor de kwaliteitsklassen wonen en industrie worden aangetroffen. Naarmate het afbraakproces onder meer aërobe condities plaatsvindt zal het afbraakproces nog sneller verlopen.
Daarom kunnen voor tarragrond hogere waarden voor genoemde stoffen worden toegestaan dan op grond van het Besluit bodemkwaliteit voor grond gelden.
Voor de kwaliteitseisen voor tarragrond is verwezen naar het Besluit bodemkwaliteit. Het onderzoek van de kwaliteit vindt plaats in overeenstemming met het Besluit bodemkwaliteit, evenals de afgifte van een milieuverklaring op grond van het onderzoek, waaruit blijkt dat de tarragrond aan de toepasselijke kwaliteitseisen voldoet.

2 Als sprake is van het grootschalig toepassen van tarragrond, wordt in afwijking van artikel 4.1274, tweede lid, onder a, met het oog op het beschermen van het milieu alleen tarragrond toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen voor tarragrond, bedoeld in artikel 25d, vijfde lid, onder i, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit emissiearme grond en voor de kwaliteitsklasse industrie.
Toelichting artikel 4.1280, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 4.1280, tweede lid, van het Bal is bij de omzetting van een van de toepassingsbepalingen van het Besluit bodemkwaliteit naar het Bal in het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet onbedoeld een inhoudelijke wijziging opgetreden, in strijd met de uitgangspunten van de nieuwe regelgeving dat de omzetting, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, beleidsneutraal zou worden uitgevoerd. Voor tarragrond gold op grond van artikel 63 van het Besluit bodemkwaliteit bij grootschalig toepassen dat moet worden voldaan aan de maximale emissiewaarden en de maximale waarden voor de bodemfunctieklasse industrie. In artikel 4.1280, tweede lid, omvat het eerste gedeelte wel een goede omzetting, in zoverre sprake is van kwaliteitseisen voor de kwaliteit emissiearme grond, maar niet in zoverre sprake is van de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld. Dat laatste moet overeenkomstig artikel 63 van het Besluit bodemkwaliteit de kwaliteitsklasse industrie zijn. De onderhavige wijziging van artikel 4.1280 beoogt deze omissie te herstellen. Zij heeft ten opzichte van de eerdere regeling in het Besluit bodemkwaliteit geen gevolgen voor de praktijk, maar beoogt deze juist te voorkomen.*

3 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste en tweede lid wordt voldaan.
Toelichting artikel 4.1280, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met een milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden aangetoond dat aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Dit ontslaat de initiatiefnemer niet van de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat tarragrond aan de kwaliteitseisen voldoet.*

4 Tarragrond wordt alleen op de landbodem toegepast.
Toelichting artikel 4.1280, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Tarragrond mag alleen op de landbodem worden toegepast. Bij het toepassen van tarragrond in een oppervlaktewaterlichaam of onder grondwaterniveau kunnen door de aanwezigheid van onbestorven organisch materiaal ongewenste gevolgen voor de fysieke leefomgeving optreden, zoals zuurstofloosheid van het oppervlaktewaterlichaam. Daarom is het toepassen van de tarragrond alleen toegestaan op de landbodem.*

5 Tarragrond die is ontstaan bij het schoonmaken van aardappelen die zijn behandeld met chloorprofam wordt niet toegepast in een gebied dat op grond van artikel 7.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is aangewezen als onderdeel van het natuurnetwerk Nederland.
Toelichting artikel 4.1280, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het vierde lid is een speciale regeling opgenomen voor tarragrond die afkomstig is van aardappelen die behandeld zijn met chloorprofam. Tarragrond van aardappelen is over het algemeen schone grond. Bij de opslag van aardappelen wordt als kiemremmer de werkzame stof chloorprofam gebruikt. In de praktijk voldoet deze tarragrond door de aanwezigheid van chloorprofam niet altijd aan de toepasselijke kwaliteitseisen voor grond. Als de tarragrond van aardappelen op de landbodem boven het grondwaterniveau wordt toegepast, verloopt de afbraak van chloorprofam zo snel dat er geen risico's zijn voor de kwaliteit van het grondwater. Het beleid is erop gericht dat professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw zal worden verboden. In verband hiermee is in het vierde lid bepaald dat het toepassen van tarragrond van aardappelen in Natura 2000-gebieden en gebieden die zijn opgenomen in de natuurnetwerk Nederland niet is toegestaan.*

Toelichting artikel 4.1280 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat met het oog op het beschermen van het milieu specifieke bepalingen over het toepassen van tarragrond. Onder tarragrond wordt verstaan de aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van het gewas na de oogst. Het wordt ook wel spoelgrond of zeefgrond genoemd en komt, afhankelijk van de oogstomstandigheden en gehanteerde scheidingstechnieken, zowel in droge vorm als in natte vorm voor. Voor het toepassen van tarragrond gelden in principe de regels voor het toepassen van grond, met een aantal verschillen die in dit artikel zijn opgenomen.*
Toelichting artikel 4.1280 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *In artikel 4.1280, eerste en tweede lid, Bal stonden onjuiste verwijzingen naar artikel 25d Bbk. Dat wordt met deze wijzigingen van artikel 4.1280 Bal hersteld.*

§ 4.125 Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg

Toelichting op paragraaf 4.125 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Paragraaf 4.125 bevat regels over het toepassen van (pure) mijnsteen en met grond en baggerspecie vermengde mijnsteen in de voormalige mijnbouwgebieden in de provincie Limburg.*

Artikel 4.1281 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen.

Toelichting artikel 4.1281, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bepaalt de reikwijdte van paragraaf 4.125. Deze paragraaf is van toepassing op het toepassen van (pure) mijnsteen en met grond of baggerspecie vermengde mijnsteen. Onder mijnsteen wordt materiaal verstaan dat is vrijgekomen als nevengesteente bij de winning van steenkool. Tijdens de actieve mijnbouwperiode zijn zeer grote hoeveelheden mijnsteen vrijgekomen. Bij het opruimen van de «kolenbergen» zijn deze hoeveelheden mijnsteen toegepast in voormalige groeves (voor kleiwinning), voormalige grindgaten in de (uiterwaarden van de) Maas en als mijnsteenbergen op de voormalige mijnterreinen. In de laatste decennia van de vorige eeuw is mijnsteen ook grootschalig gebruikt als ophoogmateriaal voor woningbouw, industrieterreinen en parken. Mijnsteen is daardoor in Limburg op grote schaal aanwezig in de (water)bodem. Het beleid in dit gebied is de afgelopen decennia gericht geweest op het concentreren van bij graafwerkzaamheden vrijkomende mijnsteen en vermengde mijnsteen in de gebieden waar het reeds grootschalig is toegepast. Verspreiden van de mijnsteen en vermengde mijnsteen naar buiten de gebieden is vanwege de milieuhygiënische eigenschappen van de mijnsteen en vermengde mijnsteen ongewenst. Zie voor een nadere uitleg ook hoofdstuk 11 van het algemeen deel van de toelichting bij dit aanvullingsbesluit en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3.48r.*

Uit de aanwijzing van de milieubelastende activiteit in artikel 3.48r volgt dat paragraaf 4.125 uitsluitend van toepassing is op het toepassen van mijnsteen en vermengde mijnsteen die afkomstig is uit een bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in de provincie Limburg in een toepassingsgebied in de provincie Limburg dat bij ministeriële regeling is aangewezen.

Voor het toepassen van mijnsteen en met ten hoogste 20% grond en baggerspecie vermengde mijnsteen die afkomstig is van buiten bij ministeriële regeling aangewezen herkomstgebied in de provincie Limburg of voor het toepassen van mijnsteen en met ten hoogste 20% grond en baggerspecie vermengde mijnsteen die wordt toegepast buiten een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied in de provincie Limburg zijn de regels voor toepassen van bouwstoffen uit paragraaf 4.123 van toepassing. Afhankelijk van waar de mijnsteen en vermengde mijnsteen vandaan komt en wordt toegepast is dus of paragraaf 4.125 of paragraaf 4.123 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing, maar nooit gelijktijdig.

In paragraaf 4.125 zijn de voorwaarden voor toepassen van mijnsteen en vermengde mijnsteen opgenomen die een voortzetting beogen van het beleid om de mijnsteen en vermengde mijnsteen die vrijkomt te concentreren binnen de grenzen van het bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied in de provincie Limburg.

2 De regels van deze paragraaf gelden voor het toepassen van partijen afzonderlijk, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 4.1281, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid is bepaald dat aan de voorschriften van paragraaf 4.125 wordt voldaan voor elke partij mijnsteen of vermengde mijnsteen, die wordt toegepast, tenzij daarin anders is bepaald. Door dit aan het begin van de paragraaf te regelen, is herhaling bij de artikelen in de rest van de paragraaf niet nodig.*

Als een regel niet behoort te gelden voor een afzonderlijke partij, is dat niet steeds expliciet aangegeven. Dit is ook niet altijd mogelijk. De activiteit «het op of in de bodem of in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen» kan zowel het toepassen van een afzonderlijke partij als het toepassen van meerdere partijen betreffen. Uit de formulering van de artikelen van de paragraaf is wel steeds duidelijk of een regel voor een afzonderlijke partij geldt of voor meerdere partijen. In artikel 4.1283, vierde lid, is bijvoorbeeld bepaald dat bepaalde gegevens en bescheiden niet nogmaals verstrekt hoeven worden als deze al eerder voor de functionele toepassing in het kader waarvan wordt toegepast zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan. Hiermee is duidelijk dat in het geval voor een functionele toepassing meerdere partijen worden toegepast niet per afzonderlijke partij die gegevens hoeven worden aangeleverd.

3 In deze paragraaf wordt verstaan onder:

a *afleverbon:* afleverbon als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

b *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

c *aangewezen bodembeheergebied:* bodembeheergebied dat is aangewezen bij ministeriële regeling, in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening op grond van artikel 5.89o of 6.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;

d *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en

e *partij:* hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Toelichting artikel 4.1281, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is aangegeven wat in deze paragraaf onder een aantal begrippen wordt verstaan. De begrippen «afleverbon», «grond» en «baggerspecie» worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*

Een afleverbon is hierin gedefinieerd als een begeleidend document bij een partij van een bouwstof of een partij grond of baggerspecie dat bij de afgifte van een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt verstrekt en dat tot doel heeft de partij te identificeren als partij waarop de verklaring betrekking heeft.

Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter.
Grond is in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.
De definitieomschrijvingen van grond en baggerspecie hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder deze begrippen. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond of baggerspecie voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van grond of baggerspecie nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitieomschrijving van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte die voor dat oppervlaktewater is bestemd. De plaats waar het materiaal vrijkomt bepaalt of er sprake is van baggerspecie. Baggerspecie wordt ontgraven uit de waterbodem of oeverbodem van een oppervlaktewaterlichaam. Tijdens de behandeling, bewerking of tijdelijke opslag van het materiaal is nog steeds sprake van baggerspecie. Pas nadat de baggerspecie op de landbodem is aangebracht, is niet langer sprake van baggerspecie. Het materiaal gaat dan deel uitmaken van de bodem omdat het vereiste van terugneembaarheid, anders dan bij het toepassen van bouwstoffen, niet geldt.
Een aangewezen bodembeheergebied is eveneens gedefinieerd. In een omgevingsplan of waterschapsverordening kunnen een of meerdere bodembeheergebieden worden aangewezen. Het aanwijzen van dit gebied is een voorwaarde voor het stellen van maatwerk aan kwaliteitseisen. Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente gebonden. Een gemeente kan, onder voorwaarden, een groter gebied aanwijzen, waaruit grond of baggerspecie afkomstig mag zijn. Meer uitleg is opgenomen in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 5.89o en 6.3 die met dit besluit in het Besluit kwaliteit leefomgeving worden opgenomen.
Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dat dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.

Artikel 4.1282 (melding)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 4.1281, te verrichten zonder dit ten minste een week voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 4.1282, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Volgens het eerste lid is het verboden mijnsteen of vermengde mijnsteen toe te passen zonder dit ten minste een week voor het begin van het toepassen te melden. Een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn versterkt. De meldingsplicht heeft niet tot doel om beoordeling van de activiteit vooraf door het bevoegd gezag mogelijk te maken. Als de melding is gedaan, mag de activiteit onder de gestelde voorwaarden plaatsvinden (zie: Stb. 2018, 293). Het bevoegd gezag controleert het meldingsformulier en bij behorende rapporten en documenten. De controle wordt niet gevolgd door een formeel besluit (beschikking) in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het bevoegd gezag gaat alleen na of de melding al dan niet voldoet aan de eisen van dit artikel. Het is het bevoegd gezag niet toegestaan andere eisen toe te voegen. Wanneer de melding niet conform de vereisten is ingediend, kan het bevoegd gezag in het kader van de handhaving aan de initiatiefnemer meedelen aan welke eisen van het Besluit niet is voldaan. Deze mededeling is geen besluit (beschikking) in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop (zie: Stb. 2018, 290). Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.*
Als het voornemen om mijnsteen of vermengde mijnsteen toe te passen niet is gemeld, is het toepassen niet toegestaan. Het achterwege laten van een melding heeft dus grote gevolgen.

2 Een melding bevat:

a een aanduiding van de functionele toepassing, bedoeld in artikel 4.1285, in het kader waarvan in de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, en een onderbouwing van de functionaliteit van het werk;

Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De functionele toepassingen die zijn toegestaan, zijn in artikel 4.1285, tweede lid, limitatief opgesomd. In de melding wordt aangegeven welke van de opgesomde functionele toepassing wordt gerealiseerd en wordt onderbouwd waarom de initiatiefnemer de toepassing als functioneel ziet.*
Veelal is het realiseren van een functionele toepassing het gevolg van een ruimtelijk besluit, zoals bij de aanleg van een weg.

b de dimensionering van de functionele toepassing in het kader waarvan de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De melding omvat eveneens de dimensionering (de omvang in lengte, hoogte en breedte) van de functionele toepassing. Hieruit kan worden opgemaakt of er inderdaad sprake is van een functionele toepassing en of niet meer mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toepast dan noodzakelijk is voor het realiseren van de functionele toepassing (artikel 4.1286 functionele hoeveelheid).*

c de hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen in kubieke meters die in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen die zal worden toegepast stelt het bevoegd gezag in staat om zich een oordeel te vormen of inderdaad sprake is van een functionele toepassing en in het bijzonder of daarbij wordt voldaan aan artikel 4.1286 (functionele hoeveelheid). Het gaat om de hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen die in totaal in het kader van de beoogde functionele toepassing zal worden toegepast. Het toepassen kan eventueel in fasen plaatsvinden, maar de melding bevat de hoeveelheid van al deze fasen samen.*
Er kan sprake zijn van grootschalig toepassen als bedoeld in artikel 4.1290. Ook hierbij wordt gekeken naar de totale hoeveelheid die in het kader van de beoogde functionele toepassing zal worden toegepast. De omvang van de totale toepassing geeft het bevoegd gezag ook een indruk van de gevolgen van de functionele toepassing voor de fysieke leefomgeving en de mate waarin toezicht op de uitvoering aan de orde is.

d de verwachte datum waarop voor het eerst mijnsteen of vermengde mijnsteen in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast;
Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *De verwachte datum van het begin van het toepassen is mede belangrijk om (risicogestuurd) toezicht uit te oefenen.*

e de coördinaten van de ontvangende landbodem, tenzij het adres daarvan is vermeld, of de coördinaten van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam; en
Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit meldingsvereiste vult artikel 2.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving aan, waarin is bepaald dat in de melding van de activiteit het adres van de voorgenomen activiteit moet worden vermeld. Locaties waar mijnsteen en vermengde mijnsteen worden toegepast hebben niet altijd een adres. Daarom moeten bij de melding de gegevens over de coördinaten van de ontvangende landbodem of het ontvangende oppervlaktewaterlichaam worden verstrekt. Mocht van de ontvangende landbodem het adres vermeld zijn, dan kunnen de coördinaten achterwege worden gelaten.*
De informatie over de locatie waar de mijnsteen of vermengde mijnsteen zal worden toegepast stelt het bevoegd gezag in staat zich een beeld te vormen of de voorgenomen toepassing van mijnsteen of vermengde mijnsteen op de beoogde locatie is toegestaan. Dit is bijvoorbeeld niet het geval als de activiteit waarbij de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast niet in overeenstemming is met de functie die aan de locatie in het omgevingsplan is toegewezen. Voor mijnsteen en vermengde mijnsteen geldt bovendien dat deze moeten worden toegepast in een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied. Dit kan het bevoegd gezag controleren aan de hand van de gemelde locatie.

f als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid toe te passen in het kader van grootschalig toepassen als bedoeld in artikel 4.1290, eerste lid: de vermelding daarvan.
Toelichting artikel 4.1282, tweede lid onder f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Als de initiatiefnemer ervoor kiest om bij grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen gebruik te maken van artikel 4.1290, moet bij de melding een verklaring worden verstrekt dat het toepassen zal plaatsvinden in overeenstemming met artikel 4.1290. Het is van belang dat voordat met het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt aangevangen, duidelijk wordt gemaakt onder welk regime dit zal gebeuren.*

Toelichting artikel 4.1282, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In het tweede lid is de specifieke informatie opgesomd die bij de melding moet worden verstrekt, naast de algemene informatie die al moet worden verstrekt op grond van afdeling 2.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op het toegenomen belang van de melding is kritisch gekeken welke informatie, onder de meldingsplicht van artikel 4.1282 valt, en welke onder de informatieplicht van artikel 4.1283.*
De meldingsplicht heeft betrekking op de informatie die bepalend is of het toepassen van mijnsteen of vermengd mijnsteen in de voorgenomen vorm op de voorgenomen locatie als zodanig is toegestaan Het brengt veel onnodige moeite en kosten mee om een toepassing achteraf weer te verwijderen wanneer blijkt dat zij in de voorgenomen vorm op de voorgenomen locatie niet is toegestaan. De gegevens die in de melding moeten worden verstrekt, stelt het bevoegd gezag in staat om tijdig in te grijpen als het toepassen niet (op de beoogde locatie of in de beoogde vorm) is toegestaan. Specifieke informatie over de afzonderlijke partijen die worden toegepast, is minder cruciaal voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van de beoogde toepassing als zodanig. Daarom geldt voor de afzonderlijke partijen alleen de informatieplicht op grond van artikel 4.1283.

3 Ten minste een week of ten minste vier weken als het gaat om het toepassen, bedoeld in het zesde lid, voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan, met dien verstande dat een vermelding als bedoeld in het eerste lid, onder f, dat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van grootschalig toepassen volgens artikel 4.1290, eerste lid, niet kan worden gewijzigd.

Toelichting artikel 4.1282, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Als het toepassen op een andere manier wordt uitgevoerd dan in de melding is aangegeven moet dit tenminste een week voorafgaand aan die wijziging worden gemeld. Op grond van het zesde lid geldt voor het grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen een meldtermijn van vier weken, welke termijn eveneens geldt voor de het op een andere manier toepassen dan in de melding is aangegeven. De keuze om grootschalig toe te passen kan niet meer worden gewijzigd, omdat er voor grootschalig toepassen andere eisen gelden.*

4 Het eerste lid is niet van toepassing als:
   a de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf, en in het werk ten hoogste 25 m^3 mijnsteen of vermengde mijnsteen in totaal in het kader van de functionele toepassing wordt toegepast; of
   b de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

Toelichting artikel 4.1282, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In onderdeel a zijn om de administratieve lasten te beperken in situaties waarin het toepassen alleen geringe risico's voor het milieu meebrengt enkele uitzonderingen op de meldingsplicht gemaakt. Dit betekent niet dat voor het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in de uitgezonderde gevallen geen inhoudelijke regels gelden, maar alleen dat het toepassen niet vooraf hoeft te worden gemeld. Evenmin betekent dit dat er geen toezicht mogelijk is of gehouden zal worden op de naleving van die regels als hiertoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld omdat er signalen zijn dat sprake is van overtreding daarvan.*
Er hoeft niet te worden gemeld als mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast door particulieren, dat wil zeggen natuurlijke personen die dit niet doen in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf. Het gaat vaak om het toepassen van geringe hoeveelheden mijnsteen of vermengde mijnsteen, veelal in tuinen. Naar aanleiding van recente ontwikkelingen (zie: Raad van State 7 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018-784) is de afbakening verder verduidelijkt door de invoering van een maximum hoeveelheid toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen van ten hoogste 25 m^3. Als meer mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, is er in de regel geen sprake van toepassen door een natuurlijk persoon, anders dan in de uitoefening van zijn beroep op bedrijf.
In onderdeel b is bepaald dat een melding niet vereist is als voor de activiteit een vergunning is verplicht op grond van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving. De gegevens die als meldingsvereisten zouden zijn aangeleverd maken in dat geval onderdeel uit van de vergunningaanvraag.

5 Dit artikel is niet van toepassing als voor het werk waarin de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, al eerder een melding is gedaan.

Toelichting artikel 4.1282, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Er hoeft ook niet iedere keer opnieuw te worden gemeld als op dezelfde locatie in dezelfde functionele toepassing nieuwe partijen mijnsteen of vermengde mijnsteen worden toegepast. Er kan dan worden volstaan met specifieke informatie die op die partijen betrekking heeft (informatieplicht van artikel 4.1283).*

6 In afwijking van het eerste lid geldt een termijn van vier weken voor het grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen, bedoeld in artikel 4.1290.

Toelichting artikel 4.1282, zesde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Gezien de grote hoeveelheid mijnsteen of gemengde mijnsteen waarvan sprake kan zijn, geeft het zesde lid het bevoegd gezag vier weken om de melding te beoordelen.*

Toelichting artikel 4.1282 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt de eisen aan de melding voorafgaand aan de activiteit. De meldingsplicht moet worden onderscheiden van de verplichting die is opgenomen in artikel 4.1283 om bepaalde gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag toe te zenden.*

Artikel 4.1283 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1 Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1281, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2:
   a de naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten;

Toelichting artikel 4.1257 derde lid, artikel 4.1258, artikel 4.1258a (nieuw), artikel 4.1267, artikel 1283 eerste lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Met de wijzigingen in artikel 4.1258 wordt de informatieplicht voor het toepassen van staalslak gelijkgesteld met die voor het toepassen van AVI-bodemassen en immobilisaten. Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen 2.7 en 4.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt onder vernummering een nieuw onderdeel f ingevoegd waarin de begripsomschrijving is opgenomen van vormgegeven bouwstoffen. Voor dit begrip wordt aangesloten bij de betekenis die dit begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.
Na artikel 4.1258 wordt een nieuw artikel 4.1258a ingevoegd. In dit artikel is een meldplicht opgenomen voor het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Een melding dient de datum van het begin van deze activiteit te bevatten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In de artikelen 4.1258, tweede lid, 4.1267 en 4.1283 Bal vervalt voor «zover het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de landbodem». Die formulering sluit namelijk niet aan bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Als het gaat om degene die de werkzaamheden feitelijk verricht, dan wordt de formulering «het verrichten van de werkzaamheden» gebruikt in het Bal. In de praktijk zijn het over het algemeen aannemers die de werkzaamheden (feitelijk) verrichten.

Per abuis had de opsomming in artikel 4.1267, tweede lid, Bal door het gebruik van het woordje «en» aan het slot van onderdeel d, een cumulatief karakter gekregen. Dit terwijl het de bedoeling is dat het gaat om een alternatieve opsomming. De uitzondering van het tweede lid geldt namelijk als een van de opgesomde gevallen zich voordoet. Na deze wijziging wordt dat tot uitdrukking gebracht met het woordje «of» aan het slot van onderdeel d. Door het woordje «en» zou het misverstand kunnen ontstaan dat de uitzondering alleen geldt als alle opgesomde gevallen zich tegelijkertijd voordoen.

b de verwachte datum van het begin van de activiteit;
c de verwachte datum waarop de functionele toepassing in het kader waarvan de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, zal zijn voltooid of beëindigd;
d een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen;
e de gegevens waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd, bedoeld in artikel 25e van het Besluit bodemkwaliteit, of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen;
f een milieuverklaring bodemkwaliteit die betrekking heeft op de ontvangende bodem;
g het nummer en het type milieuverklaring bodemkwaliteit;
h de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven;
i de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit;
j voor zover het gaat om een milieuverklaring bodemkwaliteit als bedoeld onder d: de hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft, uitgedrukt in ton;
k het adres van de locatie van herkomst van de mijnsteen of vermengde mijnsteen of de kadastrale aanduiding of coördinaten van die locatie;
l de kwaliteit van de mijnsteen of vermengde mijnsteen;
m de kwaliteitsklasse van de aangrenzende landbodem als sprake is van het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in een afdeklaag op een grootschalige toepassing, bedoeld in artikel 4.1290, vierde lid; en
n als voor de functionele toepassing waarin de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast eerder een melding als bedoeld in artikel 4.1282 is gedaan: het kenmerk van die eerdere melding.

2 Het eerste lid is niet van toepassing als in het kader van de functionele toepassing in totaal ten hoogste 25 m^3 mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast door een natuurlijke persoon, anders dan in het uitoefenen van zijn beroep of bedrijf.

Toelichting artikel 4.1283, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Om de administratieve lasten te beperken in situaties waarin het toepassen alleen geringe risico's voor het milieu meebrengt zijn enkele uitzonderingen op de informatieplicht voor het begin van de activiteit gemaakt. Deze uitzonderingen op de informatieverplichting zijn vergelijkbaar met de uitzonderingen op de meldingsplicht van artikel 4.1282.*
Er hoeft geen informatie voor het begin van de activiteit te worden verstrekt als mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast door particulieren, dat wil zeggen natuurlijke personen die dit niet doen in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf. Het gaat vaak om het toepassen van geringe hoeveelheden, veelal in tuinen. Naar aanleiding van recente ontwikkelingen (zie: Raad van State 7 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018-784) is de afbakening verder verduidelijkt door in de bepaling een maximum hoeveelheid toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen op te nemen van ten hoogste 25 m^3. Als meer mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, is er in de regel geen sprake van toepassen door een natuurlijk persoon, anders dan in de uitoefening van zijn beroep op bedrijf.

3 Het eerste lid, aanhef en onder f, is niet van toepassing op grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen als bedoeld in artikel 4.1290.

Toelichting artikel 4.1283, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij grootschalige toepassing is de kwaliteit van de ontvangende bodem niet van belang voor de toelaatbaarheid van het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen. Alleen de kwaliteit van de mijnsteen of vermengde mijnsteen is bepalend. De in het derde lid, onder f, bedoelde informatie is in die gevallen niet relevant.*

4 Het eerste lid, onder b, d, e en f, is niet van toepassing als de gegevens en bescheiden voor de functionele toepassing in het kader waarvan de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast al eerder zijn verstrekt en zich geen relevante wijzigingen hebben voorgedaan.

Toelichting artikel 4.1283, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bepaalde gegevens en bescheiden hoeven voor het begin van de activiteit niet te worden verstrekt, als zij al eerder zijn verstrekt.*

Toelichting artikel 4.1283 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze bepaling bevat een informatieverplichting per toe te passen partij mijnsteen of vermengde mijnsteen. Deze informatieverplichting moet worden onderscheiden van de meldingsplicht, die geldt voor de toepassing als geheel (zie toelichting op artikel 4.1282).*

Toelichting artikel 4.1258 (nieuw), artikel 4.1267 en artikel 4.1283 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *De wijzigingen strekken er onder meer toe om achteruitgang van de informatiepositie van de ILT ten opzichte van die van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op te heffen. Zie ook paragraaf 8 van het algemeen deel van deze toelichting.*

De verwijzingen in de leden door de wijzigingen in het eerste lid leiden tot de volgende wijzigingen die hieronder worden toegelicht.

Oude tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 4.1283	*Artikel 4.1283*
Eerste lid	*Eerste lid*
	Onder a
Onder a	*Onder b*
Onder b	*Onder c*
Onder c	*Onder d*
	Onder e
Onder f	*Onder f*
	Onder g
	Onder h
	Onder i
	Onder j
Onder d	*Onder k*
Onder e	*Onder l*
Onder g	*Onder m*
	Onder n
Tweede lid	*Tweede lid*
Derde lid	*Derde lid*
Vierde lid	*Vierde lid*

Eerste lid
Bij het aanpassen van artikel 4.1283, eerste lid, met artikel I, onder CM, van het Verzamelbesluit Omgevingswet 2023 is per abuis ook in de aanhef de verwijzing naar artikel 4.1281 komen te vervallen. Met de wijziging van artikel 4.1283, aanhef, wordt dit hersteld.

Er is een nieuw onderdeel a ingevoegd op grond waarvan de naam van degene die de werkzaamheden in opdracht feitelijk gaat verrichten aan het bevoegd gezag moet worden doorgegeven. De ILT is bevoegd gezag voor degene die in opdracht toepast en het is daarom nodig ook de uitvoerder te kennen, zoals dit voor inwerkingtreding van de Omgevingswet ook het geval was.

In het nieuwe onderdeel e is opgenomen dat ook de gegevens waarop de milieuverklaring is gebaseerd (zoals de meetgegevens van de stoffen die in het laboratorium zijn onderzocht) of een verwijzing naar het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen moet worden verstrekt. Het gaat om het overleggen van de gegevens voor elke relevante kwaliteitseis waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit is gebaseerd of de verwijzing naar (het kenmerk van) het rapport waarin deze gegevens zijn opgenomen. Dat sluit aan op de formulering in artikel 25e van het Bbk.

Voor het in werking treden van de Omgevingswet had de ILT ook de beschikking over deze aanvullende informatie, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Dit wordt hiermee in de regels hersteld. Deze aanvullende informatie is voor de ILT met name van belang voor het toezien op de erkenningsverplichtingen (bijvoorbeeld de monstername of het laboratoriumwerk) of de verplichtingen van de Regeling bodemkwaliteit 2022 (afgifte milieuverklaring bodemkwaliteit).

De onderdelen g tot en met j zijn nieuw. Hier is aangesloten op de formulering van artikel 25e, tweede lid, van het Bbk. Ook deze informatie was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor de ILT beschikbaar, omdat die werd uitgevraagd met de meldingsformulieren en de meldingen moesten worden gedaan aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Met deze nieuwe onderdelen wordt deze omissie hersteld. Op grond hiervan wordt informatie verstrekt over de milieuverklaring bodemkwaliteit: het nummer en type milieuverklaring bodemkwaliteit, de naam van degene die de milieuverklaring bodemkwaliteit heeft afgegeven, de datum van afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit en de hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen waarop de milieuverklaring bodemkwaliteit betrekking heeft.

Aan het oude onderdeel d dat verletterd is tot onderdeel k, is toegevoegd dat het adres, de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie van de herkomst van de mijnsteen of de vermengde mijnsteen ook verstrekt moeten worden. In het Besluit activiteiten leefomgeving werd bij de informatieplicht van een partij de herkomst gevraagd zonder de verplichting dat dit in een specifieke vorm moest gebeuren. Met deze bepaling is die omissie hersteld.

Het nieuwe onderdeel n strekt er toe om als er voor de functionele toepassing van mijnsteen of vermengde mijnsteen een melding is gedaan op grond van artikel 4.1282 het betreffende meldingsnummer ook te verstrekken. Op die manier kan een koppeling worden gemaakt tussen de melding voor de toepassing en de informatieplicht per partij. Voor inwerkingtreding van de Omgevingswet werd er geen splitsing gemaakt tussen een functionele toepassing en partij; de gegevens werden in één melding gevraagd. Het kenmerk van een eerdere melding is voor de ILT cruciaal om op landelijk en ketenniveau de bodemactiviteiten te kunnen combineren en analyseren op risico's.

Artikel 4.1284 (gegevens en bescheiden: tijdens en na afloop van het aanbrengen)

1 Tijdens het aanbrengen van mijnsteen of vermengde mijnsteen zijn de volgende gegevens en bescheiden beschikbaar:

a de gegevens en bescheiden, bedoeld in de artikelen 4.1282 en 4.1283; en
b als deze op grond van het Besluit bodemkwaliteit bij de afgifte van de milieuverklaring bodemkwaliteit moet worden verstrekt: een afleverbon.

Toelichting artikel 4.1284, eerste lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Deze wijziging houdt verband met het schrappen van de verplichting die was opgenomen in artikel 4.1283, eerste lid, van het Bal, om bij het doen van een melding van het voornemen om een partij mijnsteen of vermengde mijnsteen toe te passen een afleverbon mee te sturen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op onderdeel BU van artikel I van dit besluit. In plaats daarvan is nu in artikel 4.1284, eerste lid, van het Bal bepaald dat een afleverbon beschikbaar moet zijn tijdens het toepassen van de partij.*

2 Milieuverklaringen bodemkwaliteit en afleverbonnen worden ten minste vijf jaar na het aanbrengen van de mijnsteen of vermengde mijnsteen bewaard.

Toelichting artikel 4.1284 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat de gegevens en bescheiden, bedoeld in de artikelen 4.1282 en 4.1283 beschikbaar zijn tijdens het aanbrengen van mijnsteen of vermengde mijnsteen. Deze informatie wordt ten minste vijf jaar nadat de mijnsteen of vermengde mijnsteen is aangebracht bewaard.*

Artikel 4.1285 (milieu: functionele toepassing)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt mijnsteen of vermengde mijnsteen alleen toegepast in een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied voor het aanleggen, in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een functionele toepassing die is aangewezen in het tweede lid.

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel regelt dat mijnsteen of vermengde mijnsteen met het oog op het beschermen van het milieu alleen mogen worden toegepast in een bij ministeriële regeling aangewezen toepassingsgebied in Limburg en in het tweede lid aangewezen functionele toepassing.*
Het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen betreft niet alleen de aanleg van de functionele toepassing maar ook de instandhouding, het herstel, de verandering en de uitbreiding daarvan. Het opnemen van deze termen is bedoeld als een verduidelijking ten opzichte van de regels zoals die waren opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit, er is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

2 Als functionele toepassing worden aangewezen:
a bouwwerken, dijken, wegen of spoorwegen, met inbegrip van daartoe behorende geluidswallen;

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze functionele toepassing betreft het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in wegen of spoorwegen, bouwwerken en dijken. Uit de omschrijving van het begrip weg (weg: weg met inbegrip van de daarin gelegen kunstwerken en wat verder naar zijn aard daartoe behoort) in Bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving volgt dat onder wegen ook de grondlichamen vallen waarop wegen zijn aangelegd. Voor geluidswallen is uitdrukkelijk vermeld dat zij ook tot de weg of spoorweg behoren.*

b ophogingen op of in de landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen;

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als gevolg van inklinking van de bodem treedt bodemdaling op. Om in die gebieden bedrijventerreinen of woningbouwlocaties te kunnen verwezenlijken is het door een hoge grondwaterstand vaak noodzakelijk om eerst de bodem op te hogen. Het opnemen van het ophogen van tuinen en recreatieterreinen als functionele toepassing is bedoeld als verduidelijking en is een juridisering van bestaande praktijk. Onder recreatieterreinen vallen bijvoorbeeld golf- en crossbanen.*
De omschrijving onder b omvat niet het na ophoging toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in het kader van de (her)inrichting van het terrein; dit valt onder onderdeel c.

c ophogingen op of in de landbodem voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van een terrein of het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van een terrein;

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ophoging van de landbodem kan noodzakelijk zijn voor het herstel of verbetering van de bodemgesteldheid van een terrein, of om de landbouwkundige, natuurwaarde of recreatieve waarde van het terrein te bevorderen.*
In natuurgebieden kan grondverzet nodig zijn, met het oog op natuurontwikkeling, bijvoorbeeld om variëteit in biotopen te krijgen. Niet iedere ophoging van natuurgronden is een functionele toepassing. Dit is alleen het geval als hierdoor de natuurwaarde wordt verhoogd.

d afdeklagen op grootschalig toegepaste mijnsteen of vermengde mijnsteen als bedoeld in artikel 4.1290, vierde lid, onder c;

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Op grootschalige toepassingen van mijnsteen of vermengde mijnsteen moet een afdeklaag worden aangebracht. Deze afdeklaag is geen onderdeel van de grootschalige toepassing en valt onder de algemene regels voor het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen.*

e herinrichtingen van winplaatsen of voormalige winplaatsen voor delfstoffen, met uitzondering van winplaatsen en voormalige winplaatsen in oppervlaktewaterlichamen, voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, natuurgronden, tuinen of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden; en

Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Om het mogelijk te maken dat voormalige winplaatsen van delfstoffen na beëindiging van de winning een nieuwe functie kunnen gaan vervullen, is het vaak nodig dat zij met het oog op de veiligheid en herinrichting worden gestabiliseerd en aangevuld. Het stabiliseren is bedoeld om de veiligheid te waarborgen.*

f voorzieningen in oppervlaktewaterlichamen, met uitzondering van diepe plassen, voor het voorkomen of beperken van overstromingen of wateroverlast, het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde daarvan, het bevorderen van de doorvaart van de scheepvaart of het herstellen of verbeteren van de ligging, vorm, afmeting en constructie van een waterstaatswerk.
Toelichting artikel 4.1285, eerste lid onder f (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ophogingen, verondiepingen en dempingen in oppervlaktewaterlichamen houden verband met de water(bodem)opgave. Het gaat hierbij om het klimaatbestendig maken van oppervlaktewaterlichamen ter bescherming tegen overstromingen en wateroverlast, het bevorderen van natuurwaarden en recreatieve waarden, waaronder het verwezenlijken van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden, en het in stand houden van de afvoer- en scheepvaartfunctie van watersystemen.*
Ten opzichte van het voormalige artikel 35 van het Besluit bodemkwaliteit zijn recreatieve waarden toegevoegd. In het Besluit bodemkwaliteit omvatte deze categorie ook «de toepassing van grond of baggerspecie in ophogingen in waterbouwkundige constructies». Deze activiteit valt nu onder a.

Toelichting artikel 4.1285, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen is niet in elke functionele toepassing toegestaan, maar alleen in functionele toepassingen die limitatief in dit artikel zijn opgesomd. Ook de mogelijkheid van grootschalige toepassing staat open (artikel 4.1290). Niet alle functionele toepassingen die zijn genoemd in de paragraaf voor grond of baggerspecie (artikel 4.1269) zijn voor de toepassing van mijnsteen of vermengde mijnsteen relevant of gebruikelijk.*

3 Mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt, voor zover de mijnsteen of vermengde mijnsteen een afvalstof is, alleen toegepast als sprake is van een nuttige toepassing.
Toelichting artikel 4.1285, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het derde lid is opgenomen dat mijnsteen of vermengde mijnsteen die als afvalstoffen moeten worden aangemerkt, kunnen worden toegepast mits sprake is van een nuttige toepassing van afvalstoffen. Nuttige toepassing is gedefinieerd als nuttige toepassing als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer.*

Artikel 4.1286 (grondstof, afvalstof en water: functionele hoeveelheid)

Met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen, het doelmatig beheer van afvalstoffen en het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden mijnsteen of vermengde mijnsteen niet toegepast in een grotere hoeveelheid dan voor het voltooien van de functionele toepassing in het kader waarvan de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast, volgens gangbare civieltechnische, bouwtechnische, milieuhygiënische, ecologische of esthetische maatstaven redelijkerwijs nodig is.
Toelichting artikel 4.1286 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De toepassing van mijnsteen of vermengde mijnsteen moet niet alleen als zodanig functioneel zijn, maar er mogen ook met het oog op het zuinig gebruik van grondstoffen en het doelmatig beheer van afvalstoffen niet meer mijnsteen of vermengde mijnsteen worden toegepast dan nodig is om de functionele toepassing aan haar functie te laten beantwoorden. De hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen die nodig is om een functionele toepassing aan haar functie te laten beantwoorden, verschilt van geval tot geval. Dit wordt beoordeeld aan de hand van civieltechnische, bouwtechnische, ecologische of esthetische maatstaven. Zo mag een geluidswal in beginsel niet hoger worden dan nodig is voor de bescherming tegen de geluidsoverlast. Dit artikel is vooral bedoeld om te kunnen optreden in situaties waarin het duidelijk is dat een te grote hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen is toegepast.*
Bij toepassing van een te grote hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen kan zowel sprake zijn van overtreding van artikel 4.1285 als van artikel 4.1286. Dit hangt af van de situatie. Als er weliswaar te veel mijnsteen of vermengde mijnsteen zijn toegepast, maar het geheel op zichzelf nog wel overwegend als een functionele toepassing kan worden aangemerkt, ligt het meer voor de hand om op te treden op grond van artikel 4.1286. Handhaving is er dan op gericht dat het teveel aan mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt verwijderd, waarbij de functionele toepassing als zodanig kan blijven bestaan. Als een te grote, niet functionele hoeveelheid mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt gebruikt, wordt de mijnsteen of vermengde mijnsteen als afvalstof aangemerkt, omdat de initiatiefnemer zich dan feitelijk van de mijnsteen of vermengde mijnsteen ontdoet door middel van verwijderen. Dit is ongewenst met het oog op zowel het zuinig gebruik van grondstoffen als het doelmatig beheer van afvalstoffen. Er is dan sprake van handelen in strijd met artikel 4.1285 en artikel 4.1286 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
Toelichting artikelen 2.1, 3.48j, 3.48k, 3.48l, 3.48m, 3.48n, 3.48o, 3.48p, 3.48q, 3.48r, 3.48s, 4.1249, 4.1254, 4.1255, 4.1256, 4.1260, 4.1261, 4.1263, 4.1270 en 4.1286 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met het Aanvullingsbesluit bodem in combinatie met het Aanvullingsbesluit grondeigendom is ten aanzien van de activiteiten opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam ongewild een verschuiving van bevoegdheden opgetreden ten opzichte van de bevoegdheidsverdeling in het Besluit bodemkwaliteit zoals dat luidt voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de betreffende paragrafen van het Bal waren hiermee de algemene regels van hoofdstuk 4 abusievelijk alleen expliciet op de milieubelastende activiteit van toepassing verklaard, ook waar het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam betreft. Dit gebrek wordt met het onderhavige besluit hersteld door de regels over het opslaan en toepassen in een oppervlaktewaterlichaam uitsluitend van toepassing te verklaren op de in hoofdstuk 3 aangewezen lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en niet langer op de milieubelastende activiteit. Hiermee blijft de waterbeheerder, in lijn met het vigerende Besluit bodemkwaliteit, het enige bevoegd gezag voor deze rijksregels. Voor toepassen op de landbodem verandert er niets en blijft de gemeente, en waar ook sprake is van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam de waterbeheerder, het bevoegd gezag voor deze rijksregels. In verband hiermee was het bij nader inzien tevens nodig om in hoofdstuk 4 in een aantal artikelen het oogmerk ervan te wijzigen.*

Artikel 4.1287 (milieu: bodemvreemd materiaal)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu worden alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen toegepast, als:

a daarin ten hoogste 20 gewichtsprocent steenachtig materiaal, met uitzondering van mijnsteen, of hout voorkomt en dat bodemvreemde materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de bodem aanwezig was en vermenging daarmee redelijkerwijs niet kon worden voorkomen; en
b daarin alleen sporadisch ander bodemvreemd materiaal dan steenachtig materiaal of hout voorkomt en dat bodemvreemde materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de bodem aanwezig was, voor zover redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat het uit de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt verwijderd voordat de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast.

Toelichting artikel 4.1287, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In mijnsteen of vermengde mijnsteen bevindt zich soms bodemvreemd materiaal, zoals puin, hout of baksteenscherven. Doorgaans is de aanwezigheid van bodemvreemd materiaal in mijnsteen of vermengde mijnsteen niet bezwaarlijk, maar het is wel noodzakelijk dit met het oog op het beschermen van het milieu te begrenzen. Als er onnodig bodemvreemd materiaal voorkomt, is sprake van een afvalstof die niet geschikt is voor nuttige toepassing, omdat zij dan kan leiden tot verontreiniging van de (water)bodem en het milieu. Deze bepaling komt erop neer dat bij het onnodig voorkomen van bodemvreemd materiaal de mijnsteen of vermengde mijnsteen niet mag worden toegepast. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen enerzijds steenachtig materiaal en hout (onder a) en anderzijds ander bodemvreemd materiaal (onder b), zoals plastic en piepschuim.*
Voor steenachtig materiaal en hout geldt dat bij normaal gebruik van de bodem niet altijd is te voorkomen dat dit in de bodem terechtkomt en daarvan deel gaat uitmaken. Steenachtig materiaal en hout mag tot ten hoogste 20 gewichtsprocent in de ontgraven mijnsteen of vermengde mijnsteen aanwezig zijn, maar alleen als het al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de mijnsteen of vermengde mijnsteen aanwezig was en niet is te voorkomen dat mijnsteen of vermengde mijnsteen daarmee is vermengd. Als er in een partij meer dan 20 gewichtsprocent steenachtig materiaal zit kan dit bodemvreemde materiaal door middel van zeven worden verwijderd, waardoor de partij weer geschikt wordt voor toepassing op grond van deze paragraaf.
Wat betreft ander bodemvreemd materiaal dan steenachtig materiaal of hout, zoals plastics, geldt dat het alleen sporadisch in de ontgraven mijnsteen of vermengde mijnsteen mag voorkomen. Bij normaal gebruik van de bodem raakt dit materiaal doorgaans niet met de bodem vermengd, maar blijft het eventueel op de bodem liggen. Bij zorgvuldig ontgraven of bewerken van de mijnsteen of vermengde mijnsteen en eerst afvoeren van het verzamelde bodemvreemde materiaal hoort dit niet alsnog in de mijnsteen of vermengde mijnsteen terecht te komen. Het begrip «sporadisch» geeft in dit verband aan dat in toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen geringe hoeveelheden ander bodemvreemd materiaal aanwezig mogen zijn, omdat dit niet altijd is te voorkomen. Er is voor het begrip sporadisch gekozen omdat er geen precieze criteria zijn, zoals een bepaald gewichtspercentage, om te bepalen hoeveel ander bodemvreemd materiaal in de mijnsteen of vermengde mijnsteen ten hoogste mag voorkomen. Plastics en piepschuim bijvoorbeeld zijn zeer lichte materialen waarvoor het gewichtspercentage geen geschikt criterium is. Bovendien wordt de inhoud van dit begrip onder andere bepaald door wat redelijkerwijs kan worden verwijderd bij het zorgvuldig ontgraven of voor het toepassen. Het gaat er echter in de praktijk niet zozeer om dat de grens wat in dit verband al dan niet sporadisch is scherp kan worden vastgesteld, maar dat doeltreffend kan worden opgetreden in gevallen waarin het evident is dat meer dan sporadisch bodemvreemd materiaal in mijnsteen of vermengde mijnsteen voorkomt.
Op grond van milieuhygiënische overwegingen kan in het omgevingsplan door maatwerkregels de grens voor bodemvreemd materiaal voor specifieke toepassingen lager worden vastgesteld dan 20 gewichtsprocent, bijvoorbeeld voor gebieden met een bijzonder beschermingsniveau. Dit betekent niet dat het materiaal niet als mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt beschouwd, maar dat de mijnsteen of vermengde mijnsteen in de gegeven context niet mag worden toegepast.

2 Als in mijnsteen of vermengde mijnsteen bodemvreemd materiaal voorkomt, is tijdens het toepassen van de mijnsteen of vermengde mijnsteen bewijs voorhanden dat het materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de vermengde mijnsteen aanwezig was.

Toelichting artikel 4.1287, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het eerste lid betreft bodemvreemd materiaal dat al in de bodem zit als het wordt afgegraven. Het gaat nadrukkelijk niet om het bijmengen van bodemvreemd materiaal in mijnsteen en vermengde mijnsteen. Om die reden is het van belang dat aangetoond kan worden dat voorafgaand aan het ontgraven al bodemvreemd materiaal in de bodem aanwezig was. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit het vooronderzoek bij de milieuverklaring bodemkwaliteit, de milieuverklaring bodemkwaliteit zelf of uit foto's.*

Artikel 4.1288 (milieu: kwaliteitseisen)

1 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt op de landbodem alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen toegepast die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vierde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor:
a de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende landbodem volgens dat besluit is ingedeeld; en
b de bodemfunctieklasse landbouw/natuur, wonen of industrie, waarin de ontvangende landbodem volgens artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving is ingedeeld, of de bodemfunctieklasse landbouw/natuur als de ontvangende landbodem niet in de bodemfunctieklasse wonen of industrie is ingedeeld.

2 Met het oog op het beschermen van het milieu wordt in een oppervlaktewaterlichaam alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen toegepast die voldoet aan:
a de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, vierde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteitsklasse waarin de ontvangende waterbodem volgens dat besluit is ingedeeld;

b de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van toepassen van vermengde mijnsteen en het gaat om mijnsteen vermengd met grond, in een oppervlaktewaterlichaam; en
c de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd als sprake is van toepassen van vermengde mijnsteen en het gaat om mijnsteen vermengd met baggerspecie, in een oppervlaktewaterlichaam.

3 Met een milieuverklaring bodemkwaliteit wordt aangetoond dat aan het bepaalde in het eerste en tweede lid wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1288 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De kwaliteitseisen die gelden bij het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen zijn in overeenstemming met de kwaliteitseisen die gelden bij het toepassen van grond of baggerspecie zoals gesteld in artikel 4.1272. Voor een toelichting op die kwaliteitseisen wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.1272.*

Artikel 4.1289 (afbakening mogelijkheid maatwerk kwaliteitseisen)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1288, eerste of tweede lid, alleen worden toegestaan als de toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat de mijnsteen of vermengde mijnsteen volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede of derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde mijnsteen of sterk verontreinigde vermengde mijnsteen moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:
a de toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
b de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1289 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waarbij kwaliteitseisen waaraan mijnsteen of vermengde mijnsteen bij het toepassen moeten voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*
Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste mijnsteen of vermengde mijnsteen worden toegepast in een aangewezen beheergebied. De mijnsteen of vermengde mijnsteen moet afkomstig zijn uit dit gebied, en daarin ook weer worden toegepast. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd.
Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een beheergebied. Een beheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit de mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de mijnsteen of vermengde mijnsteen ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

Artikel 4.1290 (grootschalig toepassen)

1 Mijnsteen of vermengde mijnsteen mag in afwijking van artikel 4.1288, eerste en tweede lid, ook volgens het tweede, derde en vierde lid van dit artikel worden toegepast als sprake is van:
a het aanleggen van een weg of spoorweg, met uitzondering van een bijbehorende geluidswal, als bedoeld in artikel 4.1285, tweede lid, onder a, als ten minste 5.000 m^3 mijnsteen of vermengde mijnsteen in een laagdikte van ten minste 0,5 m wordt toegepast;
b het aanleggen van een geluidswal, bouwwerk of dijk als bedoeld in artikel 4.1285, tweede lid, onder a, waarin ten minste 5.000 m^3 mijnsteen of vermengde mijnsteen in een laagdikte van ten minste 2 m wordt toegepast;
c het aanleggen van een werk als bedoeld in artikel 4.1285, tweede lid, onder e of f, waarin ten minste 5.000 m^3 mijnsteen of vermengde mijnsteen in een laagdikte van ten minste 2 m wordt toegepast; of
d het in stand houden, herstellen, veranderen of uitbreiden van een werk als bedoeld onder a tot en met c, die is aangelegd na 1 juli 2008.

2 Met het oog op het beschermen van het milieu worden alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, zesde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor de kwaliteit «emissiearme mijnsteen» of de kwaliteit «emissiearme vermengde mijnsteen», en de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor:
- a grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van het op of in de landbodem toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen;
- b grond van de kwaliteitsklasse industrie als sprake is van het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen, als het gaat om mijnsteen vermengd met grond; of
- c baggerspecie van de kwaliteitsklasse matig verontreinigd als sprake is van het in een oppervlaktewaterlichaam toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen, als het gaat om mijnsteen vermengd met baggerspecie.

3 In een geval als bedoeld in het eerste lid, onder a of c in samenhang met a:
- a wordt op de toegepaste mijnsteen of vermengde mijnsteen, met uitzondering van mijnsteen of vermengde mijnsteen die in bermen en taluds wordt toegepast, een aaneengesloten laag bouwstoffen aangebracht en in stand gehouden; en
- b worden in de bermen en taluds tot de dichtst bijgelegen fysieke afscheiding met een afstand van ten hoogste 10 m vanaf de rand van de verharding van de weg of het ballastbed van de spoorweg alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 25d, tweede lid, van het Besluit bodemkwaliteit, die gelden voor grond van de kwaliteitsklasse industrie.

4 In een geval als bedoeld in het eerste lid, onder b of c in samenhang met b, wordt op de toegepaste mijnsteen of vermengde mijnsteen:
- a een aaneengesloten laag bouwstoffen aangebracht en in stand gehouden;
- b een afdeklaag van grond of baggerspecie aangebracht en in stand gehouden met een laagdikte van ten minste 0,5 m, waarin alleen grond of baggerspecie worden toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen die volgens artikel 4.1272, eerste of tweede lid, gelden voor:
  - 1° het toepassen van grond of baggerspecie op of in de aangrenzende landbodem;
  - 2° het toepassen van grond of baggerspecie op de aangrenzende waterbodem als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam en dat oppervlaktewaterlichaam niet tot landbodem wordt ontwikkeld; of
- c een afdeklaag van mijnsteen of vermengde mijnsteen aangebracht en in stand gehouden met een laagdikte van ten minste 0,5 m, waarin alleen mijnsteen of vermengde mijnsteen worden toegepast van een kwaliteit die voldoet aan de kwaliteitseisen die volgens artikel 4.1288, eerste en tweede lid, gelden voor:
  - 1° het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de aangrenzende landbodem; of
  - 2° het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen op of in de aangrenzende waterbodem als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam en dat oppervlaktewaterlichaam niet tot landbodem wordt ontwikkeld.

Toelichting artikel 4.1290 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *De kwaliteitseisen die gelden bij het grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen zijn in overeenstemming met de kwaliteitseisen die gelden bij het grootschalig toepassen van grond of baggerspecie zoals gesteld in artikel 4.1274. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.1274.*
Toelichting artikel 4.1290 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *De redactie van dit artikel is aangepast zodat het beter aansluit bij artikel 4.1274 Bal dat een vergelijkbare bepaling bevat. Verwezen wordt naar de toelichting op de wijziging van dat artikel.*
Verder is de verkeerde verwijzing in artikel 4.1290, eerste lid, onder b (oud) Bal, naar artikel 4.1285, tweede lid onder d of e, Bal gewijzigd in een verwijzing naar artikel 4.1285, tweede lid, onder e of f, Bal. Zie artikel 4.1290, eerste lid, onder c, (nieuw) Bal. Tenslotte ging artikel 4.1290, tweede lid, onder b en c, Bal alleen over «vermengde mijnsteen» en niet over «mijnsteen of vermengde mijnsteen» zoals in de resterende artikelen in paragraaf 4.125 Bal. Deze omissie wordt met deze wijziging hersteld.

Artikel 4.1291 (afbakening mogelijkheid maatwerk grootschalig toepassen)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan het grootschalig toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen van een kwaliteit die niet voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 4.1288, eerste en tweede lid, alleen worden toegestaan als de toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied en ook weer binnen dat gebied wordt toegepast.

2 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift als bedoeld in het eerste lid kan het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen waarin een verontreinigende stof aanwezig is in een zodanige concentratie dat de mijnsteen of vermengde mijnsteen volgens de voor die stof geldende kwaliteitseis, bedoeld in artikel 25d, tweede, derde of vierde lid, van het Besluit bodemkwaliteit, als sterk verontreinigde mijnsteen of sterk verontreinigde vermengde mijnsteen moet worden aangemerkt, alleen worden toegestaan als:
   a de toe te passen mijnsteen of vermengde mijnsteen is ontgraven uit een locatie waar de bodem diffuus sterk met de stof is verontreinigd; en
   b de mijnsteen of vermengde mijnsteen wordt toegepast op een locatie waar de bodem al voor het toepassen diffuus sterk met de stof was verontreinigd.

Toelichting artikel 4.1291 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het artikel zijn enkele specifieke voorwaarden en beperkingen opgenomen voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften waarbij kwaliteitseisen waaraan mijnsteen of vermengde mijnsteen bij het toepassen moeten voldoen, worden versoepeld. Er kan slechts gebruik worden gemaakt van soepelere eisen als de mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig is uit een aangewezen bodembeheergebied.*
Er mogen met maatwerk alleen soepeler kwaliteitseisen aan toegepaste mijnsteen of vermengde mijnsteen worden toegepast in een aangewezen beheergebied. De mijnsteen of vermengde mijnsteen moet afkomstig zijn uit dit gebied, en daarin ook weer worden toegepast. Op deze manier zal de bodemkwaliteit in dat beheergebied niet verslechteren. Dit wordt ook wel «standstill» genoemd.
Maatwerkregels of maatwerkvoorschriften met soepeler kwaliteitseisen mogen alleen gelden in een beheergebied. Een beheergebied wordt aangewezen in het omgevingsplan, als sprake is van toepassen op de landbodem, of in de waterschapsverordening, als sprake is van toepassen in een oppervlaktewaterlichaam. Dit is geregeld in de artikelen 5.89o (omgevingsplan) en 6.3 (waterschapsverordening) van het Besluit kwaliteit leefomgeving. In het omgevingsplan of de waterschapsverordening wordt voor een stof waarvoor een afwijkende kwaliteitseis geldt de aangescherpte of versoepelde eis opgenomen.
Het bodembeheergebied is niet bij voorbaat aan de grenzen van de gemeente of het beheergebied van de waterbeheerder gebonden. Een gemeente of waterbeheerder kan een groter gebied aanwijzen, waaruit de mijnsteen of vermengde mijnsteen afkomstig mag zijn. Dit betekent niet dat de mijnsteen of vermengde mijnsteen ook buiten de grenzen van de gemeente of het beheergebied mag worden toegepast.
Toelichting artikelen 4.1273, 4.1275, 4.1277, 4.1279, 4.1289 en 4.1291 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging, aan het opschrift toevoegen van 'afbakening mogelijkheid', harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk.*

§ 4.126 Kleine en middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen

Artikel 4.1292 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een stookinstallatie waarin de volgende stoffen worden gestookt:
- a aardgas;
- b propaangas;
- c butaangas;
- d vergistingsgas;
- e biodiesel die voldoet aan NEN-EN 14214;
- f lichte olie;
- g halfzware olie;
- h gasolie;
- i rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa, als wordt gestookt in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW; of
- j waterstof.

Toelichting artikel 4.1292, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf is van toepassing op het stoken met aardgas, propaangas, butaangas, vergistingsgas, biodiesel die voldoet aan NEN-EN 14214, lichte olie, halfzware olie, gasolie of rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa, als wordt gestookt in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW. Deze brandstoffen noemen we ook wel standaard brandstoffen. Stookinstallaties die worden gestookt met niet-standaard brandstoffen zijn geregeld in paragraaf 4.127.*
Voor het van toepassing zijn van deze paragraaf moet allereerst gekeken worden in paragraaf 3.2.1, welke milieubelastende activiteiten zijn aangewezen en welke daar al zijn uitgezonderd. De milieubelastende activiteiten zijn aangewezen in artikel 3.4 waarbij in artikel 3.6 naar deze paragraaf is verwezen. In artikel 3.4 is het exploiteren van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 100 kW aangewezen en zijn daarop enkele uitzonderingen opgenomen. Dit betekent dat alle stookinstallaties met een vermogen kleiner dan 100 kW zijn uitgezonderd. Vanzelfsprekend is deze paragraaf over kleine en middelgrote stookinstallaties niet van toepassing als niet aan de voorwaarden uit paragraaf 3.2.1 wordt voldaan of als een of meer van de uitzonderingen van toepassing is.
Zoals opgemerkt bij de toelichting op artikel 3.6 zijn de algemene regels in deze paragraaf ook van toepassing op stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of hoger op offshore platforms in de exclusieve economische zone, voor zover wordt gestookt met standaard brandstoffen.
Er is gekozen voor de term «exploiteren» van een stookinstallatie. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het exploiteren van een stookinstallaties inhoudt dat deze daadwerkelijk wordt gebruikt. De regels zijn overigens ook van toepassing in periodes dat de stookinstallatie niet aan staat. Er gelden dan bijvoorbeeld bepaalde administratieve verplichtingen.
In de toelichting op artikel 3.5 wordt ingegaan op «pellets gemaakt uit rie-biomassa» naast «rie-biomassa». Bij een strikte uitleg van de definitie van rie-biomassa zouden deze pellets niet onder rie-biomassa vallen, omdat de herkomst van het materiaal van belang is. Daarom worden de pellets apart genoemd.
Toelichting artikel 4.1292, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Door onder j waterstof toe te voegen aan de lijst van brandstoffen in artikel 4.1292 is de werkingssfeer van paragraaf 4.126 (Kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen) uitgebreid met het stoken van waterstof en is paragraaf 4.127 (Middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen) hierop niet langer van toepassing.*

2 Deze paragraaf is niet van toepassing op:
- a stookinstallaties waarop paragraaf 4.3, 4.4 of 4.7 van toepassing is;
- b technische voorzieningen die bij de voortstuwing van een voertuig, schip of vliegtuig worden gebruikt;
- c in de chemische industrie gebruikte reactoren;
- d windverhitters van hoogovens; en
- e terugwinningsinstallaties in installaties voor de productie van pulp.

Toelichting artikel 4.1292, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De in dit lid opgenomen stookinstallaties vallen buiten het toepassingsbereik van deze paragraaf. Het gaat hierbij om grote stookinstallaties, afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie, asfaltcentrales en om installaties die zijn uitgezonderd van Richtlijn (EU) 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PbEU 2015, L 313) (verder te noemen: de richtlijn middelgrote stookinstallaties).*

3 Voor de toepassing van deze paragraaf worden twee of meer stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW als één stookinstallatie aangemerkt en worden de nominale thermische ingangsvermogens opgeteld als:
- a de afgassen van die stookinstallaties via één schoorsteen worden afgevoerd; of
- b het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift heeft vastgesteld dat de afgassen van die stookinstallatie op technisch en economisch aanvaardbare wijze via een gemeenschappelijke schoorsteen kunnen worden afgevoerd en het bevoegd gezag in dat maatwerkvoorschrift heeft vastgesteld welke stookinstallaties deel uitmaken van het samenstel van stookinstallaties.

Toelichting artikel 4.1292, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikellid implementeert de zogenaamde optelregel in artikel 4 van de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het regelt wanneer twee of meer stookinstallaties als één stookinstallatie worden aangemerkt. In dat geval moeten de nominale thermische ingangsvermogens van het samenstel van stookinstallaties worden opgeteld. Dit heeft tot gevolg dat twee stookinstallaties met elk een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW als één stookinstallatie moeten worden aangemerkt. De nominale thermische ingangsvermogens worden opgeteld als de afgassen van die stookinstallaties via één schoorsteen worden afgevoerd, of als het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift heeft vastgesteld dat de afgassen van die stookinstallatie op technisch en economisch aanvaardbare wijze via een gemeenschappelijke schoorsteen kunnen worden afgevoerd en het bevoegd gezag in dat voorschrift heeft vastgesteld welke stookinstallaties deel uitmaken van het samenstel van stookinstallaties.*

4 In deze paragraaf wordt onder ketel verstaan: stookinstallatie waarbij de opgewekte warmte wordt overgedragen aan water, stoom of een combinatie daarvan.

Artikel 4.1293 (melding)

1 Het is verboden de milieubelastende activiteit, bedoeld in artikel 4.1292, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
- a gegevens over het nominaal thermisch ingangsvermogen in megawatt van de stookinstallatie;
- b gegevens over het type stookinstallatie, onderverdeeld naar gasmotor, dieselmotor, dual-fuelmotor, gasturbine, ketel, fornuis, droger, luchtverhitter of andere stookinstallatie;
- c gegevens over het type gebruikte brandstoffen, onderverdeeld naar vaste rie-biomassa, andere vaste brandstof, gasolie, andere vloeibare brandstoffen dan gasolie, aardgas, vergistingsgas, waterstof en andere gasvormige brandstoffen; en

  Toelichting artikel 4.1293, tweede lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De informatieplicht over het gebruik van brandstoffen in middelgrote stookinstallaties is uitgebreid met het aandeel waterstof dat wordt gebruikt.*
- d een verklaring dat de stookinstallatie ten hoogste 500 uur per jaar in bedrijf zal zijn, als het gaat om een stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1299, tweede lid.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3.

5 Het tweede lid, onder d, en derde lid zijn niet van toepassing op een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW.

Toelichting artikel 4.1293 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Met dit artikel wordt voldaan aan de verplichting opgenomen in artikel 5, lid 3 van de richtlijn middelgrote stookinstallaties om het bevoegd gezag in kennis te stellen van een (voorgenomen) exploitatie van een stookinstallatie.*
Op grond van artikel 6, derde lid, en bijlage I bij de richtlijn middelgrote stookinstallaties moet een verklaring worden verstrekt aan het bevoegd gezag, dat de stookinstallatie niet meer dan 500 uren in bedrijf zal zijn als de exploitant vrijgesteld wil worden van het voldoen aan de emissiegrenswaarde. De richtlijn spreekt van een ondertekende verklaring. Deze verplichting uit de richtlijn is opgenomen in het tweede lid, onder d, van dit artikel. Uit artikel 2.17 Bal volgt overigens al dat alle gegevens en bescheiden die verstrekt moeten worden aan het bevoegd gezag ondertekend moeten zijn.
Met het vijfde lid van artikel 4.1293 is qua werkingsgebied van de meldingsplicht grosso modo hetzelfde bereikt als met de indeling in type A en type B inrichtingen onder het Activiteitenbesluit milieubeheer voor zover het stookinstallaties betreft.

Artikel 4.1294 (informeren: sector en verwachte bedrijfsuren)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste vier weken voor het begin van de activiteit geïnformeerd over:
- a de 4-cijferige NACE-code van de bedrijfstak waarvan de stookinstallatie deel uitmaakt;
- b het verwachte aantal jaarlijkse bedrijfsuren van de stookinstallatie en de gemiddelde belasting tijdens het gebruik; en
- c het aandeel van de gebruikte brandstoffen, onderverdeeld naar vaste rie-biomassa, andere vaste brandstof, gasolie, andere vloeibare brandstoffen dan gasolie, aardgas, vergistingsgas, waterstof en andere gasvormige brandstoffen.

  Toelichting artikel 4.1294, eerste lid onder c, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De informatieplicht over het gebruik van brandstoffen in middelgrote stookinstallaties is uitgebreid met het aandeel waterstof dat wordt gebruikt.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW.

Toelichting artikel 4.1294 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Samen met artikel 4.1293 wordt invulling gegeven aan artikel 5, eerste, tweede en derde lid, van de richtlijn middelgrote stookinstallaties om geregistreerd te worden en daarbij de gegevens uit bijlage I bij deze richtlijn te verstrekken.*

Artikel 4.1295 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1292, wordt voldaan aan de regels over:

a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover wordt gestookt met vloeibare brandstof; en
b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2, voor zover wordt gestookt met vloeibare brandstof.

Toelichting artikel 4.1295 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een deel van de stookinstallaties wordt gestookt op een vloeibare brandstof. Vanwege de kans op bodemverontreiniging vanuit de brandstofleiding, de installatie zelf, een eventuele dagtank of een voorraadreservoir, zijn de modules eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen aangezet.*
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels over het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorziening.
Na het verrichten van de activiteit wordt een bodemonderzoek verricht om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal de bodemkwaliteit moeten worden hersteld.

Artikel 4.1296 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift, gesteld na 1 januari 2024, worden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet versoepeld voor stookinstallaties waarop voor die datum een emissiegrenswaarde van toepassing was.

Toelichting artikel 4.1296 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze paragraaf is voor de mogelijkheid maatwerk te stellen onderscheid gemaakt tussen stookinstallaties die al voor inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf zijn genomen, en stookinstallaties die vanaf het moment van inwerkingtreding van het besluit in bedrijf worden genomen.*
Voor stookinstallaties waarop voor inwerkingtreding van dit besluit een emissiegrenswaarde van toepassing is, verandert op het moment van inwerkingtreding niets. De exploitant van de stookinstallatie moet voldoen aan de emissiegrenswaarde die is gesteld in het Activiteitenbesluit milieubeheer, de emissiegrenswaarde die al in de vergunning is opgenomen of aan de emissiegrenswaarde die bij maatwerk is toegestaan op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer. De vergunningvoorschriften en maatwerkvoorschriften blijven gelden op grond van het algemene overgangsrecht. Waar het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid niet bood om maatwerk te stellen wordt, voor de stookinstallaties waarop al een emissiegrenswaarde van toepassing was, deze mogelijkheid niet opengezet. Waar het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid wel bood om maatwerk te stellen, maar het voor 1 januari 2022 niet nodig is geweest daarvan gebruik te maken, geldt hetzelfde.
Voor stookinstallaties die in bedrijf worden genomen na inwerkingtreding van dit besluit, of waarvoor pas na het moment van inwerkingtreding een emissiegrenswaarde gaat gelden (bijvoorbeeld vanaf 1 januari 2025) geldt de hoofdregel: maatwerk is generiek mogelijk. Uiteraard gelden daarbij de grenzen die op het stellen van maatwerk voor milieubelastende activiteiten van toepassing zijn. Deels vloeien die grenzen bij maatwerk voor milieubelastende activiteiten voort uit artikel 4.22 van de Omgevingswet, deels zijn in hoofdstuk 2 Bal extra eisen gesteld. Zo mag maatwerk niet afwijken van het oogmerk of de strekking van de algemene regels die in artikel 4.22 is bepaald, en moet maatwerk er dus altijd toe strekken dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Ook mag geen maatwerk worden gesteld over meldingen of gegevens die bij de melding worden verstrekt, of maatwerk worden gesteld dat strijdig is met internationaalrechtelijke of Europeesrechtelijke verplichtingen. In de paragrafen 2.3.4 en 3.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293) is hier nader op ingegaan.
Toelichting artikelen 4.1296 en 4.1340 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze artikelen bevatten overgangsrecht dat was gebaseerd op inwerkingtreding van het Bal per 1 januari 2022. Ze worden gewijzigd in verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel naar 1 januari 2024.*

Artikel 4.1297 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstof wordt een stookinstallatie die daarmee wordt gestookt gevuld en geleegd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting artikel 4.1297 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om verontreiniging met vloeibare brandstof te voorkomen zal een stookinstallatie gevuld en geleegd moeten worden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. Dit artikel is een omzetting van het oude artikel 3.7l van de Activiteitenregeling milieubeheer.*

Artikel 4.1298 (lucht: opstarten en stilleggen)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht wordt de periode van het opstarten of stilleggen van een stookinstallatie zo kort mogelijk gehouden.

Toelichting artikel 4.1298 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De bepaling dat de periode voor het opstarten of stilleggen van een stookinstallatie zo kort mogelijk moet worden gehouden implementeert artikel 7, negende lid, van de richtlijn middelgrote stookinstallaties.*

Artikel 4.1299 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarden)

1 De emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.1301 tot en met 4.1305, 4.1307 en 4.1308, gelden niet voor:

a een stookinstallatie die volgens de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit die daarvoor geldt, wordt gebruikt voor het onderzoeken, beproeven of demonstreren van experimentele verbrandingstechnieken of van technieken om de emissie van zwaveldioxide, stikstofoxiden of totaal stof te verminderen;
b technische voorzieningen voor het zuiveren van afgassen door verbranding die niet als autonome stookinstallatie worden geëxploiteerd;
c een stookinstallatie waar de gasvormige producten van het stookproces worden gebruikt voor het direct verwarmen, drogen of anderzijds behandelen van voorwerpen of materialen;
d een stookinstallatie waar de gasvormige producten van het stookproces worden gebruikt voor het direct verwarmen met gas van binnenruimten om de omstandigheden op de arbeidsplaats te verbeteren; en
e een crematorium.

2 De emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.1302 tot en met 4.1305, 4.1307 en 4.1308, gelden ook niet voor een stookinstallatie die niet meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is, met uitzondering van een dieselmotor die wordt gebruikt voor het opwekken van elektriciteit als het openbare net beschikbaar is en geen geplande bedrijfsnoodzakelijke test wordt verricht.

3 Voor het bepalen van het aantal uren dat een stookinstallatie per jaar in bedrijf is, bedoeld in het tweede lid, wordt het aantal uren dat een stookinstallatie in bedrijf is:
a maandelijks geregistreerd; of
b halfjaarlijks geregistreerd, als de stookinstallatie ligt op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform.

4 Bij tijdelijke of definitieve vervanging van een installatie als bedoeld in het tweede lid, is de totale gezamenlijke bedrijfstijd van de installaties in het jaar van vervanging niet meer dan 500 uur.
Toelichting artikel 4.1299, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *De redactie van artikel 4.1299 met betrekking tot de zogenoemde 500-uursregeling van kleine en middelgrote stookinstallaties is aangepast om oneigenlijk gebruik te voorkomen en de handhaafbaarheid te verbeteren.*
Toelichting artikel 4.1299, vierde lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging wordt een verkeerde verwijzing hersteld. In artikel 4.1299, vierde lid, van het Bal werd verwezen naar het eerste lid, onder b, terwijl hier verwezen moest worden naar het tweede lid. Dit is aangepast.*

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1300 (lucht: omrekenen van emissies)

1 De emissies van stikstofoxiden, zwaveldioxide, totaal stof en onverbrande koolwaterstoffen worden omgerekend naar een volumegehalte aan zuurstof van:
a 15% in afgas, als het gaat om een dieselmotor, een gasturbine of een gasmotor;
b 6% in afgas, als het gaat om een stookinstallatie voor vaste brandstoffen; en
c 3% in afgas, als het gaat om een andere stookinstallatie.

2 De emissies van stikstofoxiden worden berekend als stikstofdioxide.

3 De emissies van onverbrande koolwaterstoffen worden berekend als koolstof.

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*

In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1301 (lucht: emissiegrenswaarde stookinstallatie 500 uur voor totaal stof)

Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW die niet meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is en die wordt gestookt op een vaste brandstof, is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 100 mg/Nm^3.

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1302 (lucht: emissiegrenswaarden regeneratie glycol)

Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie voor de regeneratie van glycol is de emissiegrenswaarde van stikstofoxiden 80 mg/Nm^3.

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1303 (lucht: emissiegrenswaarden ketel)

1 Voor de emissie in de lucht van een ketel zijn de emissiegrenswaarden:
  a voor stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof de waarden, bedoeld in tabel 4.1303; en
  b voor ammoniak:
    1° 5 mg/Nm^3 bij toepassing van selectieve katalytische reductie; en
    2° 10 mg/Nm^3 bij toepassing van selectieve niet-katalytische reductie.

2 Aan het eerste lid wordt voor totaal stof bij de verbranding van vloeibare brandstof in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW in ieder geval voldaan als:
   a het asgehalte van de brandstof in massaprocent lager is dan de toepasselijke emissiegrenswaarde gedeeld door 800; en
   b uit de keuring, bedoeld in artikel 4.1326, blijkt dat de concentratie van koolstofmonoxide in het rookgas lager is dan 100 mg/Nm^3.

3 Aan het eerste lid wordt voor totaal stof bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW in ieder geval voldaan als de afgezogen stofemissies door een geschikt doekenfilter worden gevoerd.

4 Aan het eerste lid wordt bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten hoogste 0,5 MW in ieder geval voldaan als Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie van 28 april 2015 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor verwarmingsketels voor vaste brandstoffen betreft (PbEU 2015, L 193/100) van toepassing is.

5 Aan het eerste lid wordt bij verbranding van waterstof in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 400 kW of minder in ieder geval voldaan als Verordening (EU) van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft (PbEU 2013 L 239/136) van toepassing is.

Toelichting artikel 4.1303, vijfde lid (nieuw), en tabel 4.1303 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Voorheen gold paragraaf 4.127 voor een middelgrote stookinstallatie met waterstof. Deze installaties vallen nu onder paragraaf 4.126. In paragraaf 2.1 van het algemene deel van de toelichting wordt de aanleiding voor deze wijziging toegelicht. De emissiegrenswaarde voor NO_x van 70 mg/Nm^3 in artikel 4.1349 (paragraaf 4.127) is overgenomen in tabel 4.1303 (paragraaf 4.126). Met de wijziging van tabel 4.1303 is ook voor waterstof, gestookt in kleine stookinstallaties van meer dan 400 kW, de emissiegrenswaarde voor NO_x vastgesteld op 70 mg/Nm^3. Voor waterstofgestookte ketels van 400 kW of minder geldt een nieuwe emissiegrenswaarde van 90 mg/Nm^3 bij 3 vol% O_2. Deze emissiegrenswaarde is berekend uit de eis van 56 mg/kWh, die volgt uit Verordening (EU) van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft (PbEU 2013, L 239/136). Het nieuwe vijfde lid maakt duidelijk dat als deze verordening van toepassing is, voldaan is aan de nieuwe emissiegrenswaarde.*

Tabel 4.1303 emissiegrenswaarden ketel

Brandstof / nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Vloeibare brandstof, met uitzondering van rie-biomassa, gestookt in een ketel van meer dan 400 kW en minder dan 1 MW	120	200	20
Vloeibare brandstof, met uitzondering van rie-biomassa, gestookt in een ketel van tenminste 1 MW	120	200	5
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van ten hoogste 0,5 MW	300	200	40
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van meer dan 0,5 MW en minder dan 1 MW	275	100	15
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van ten minste 1 en minder dan 5 MW	145	100	5
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van ten minste 5 MW	100	60	5
Vergistingsgas, gestookt in een ketel van meer dan 400 kW en minder dan 1 MW	70	200	–
Vergistingsgas, gestookt in een ketel van meer dan 1 MW	70	100	–
Aardgas of waterstof, gestookt in een ketel van meer dan 400 kW	70	–	–
Waterstof, gestookt in een ketel van 400 kW of minder	90	–	–
Propaangas of butaangas, gestookt in een ketel van meer dan 400 kW	140	–	–

Toelichting artikel 4.1303, vijfde lid (nieuw), en tabel 4.1303 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Voorheen gold paragraaf 4.127 voor een middelgrote stookinstallatie met waterstof. Deze installaties vallen nu onder paragraaf 4.126. In paragraaf 2.1 van het algemene deel van de toelichting wordt de aanleiding voor deze wijziging toegelicht. De emissiegrenswaarde voor NO_x van 70 mg/Nm^3 in artikel 4.1349 (paragraaf 4.127) is overgenomen in tabel 4.1303 (paragraaf 4.126). Met de wijziging van tabel 4.1303 is ook voor waterstof, gestookt in kleine stookinstallaties van meer dan 400 kW, de emissiegrenswaarde voor NO_x vastgesteld op 70 mg/Nm^3. Voor waterstofgestookte ketels van 400 kW of minder geldt een nieuwe emissiegrenswaarde van 90 mg/Nm^3 bij 3 vol% O_2. Deze emissiegrenswaarde is berekend uit de eis van 56 mg/kWh, die volgt uit Verordening (EU) van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft (PbEU 2013, L 239/136). Het nieuwe vijfde lid maakt duidelijk dat als deze verordening van toepassing is, voldaan is aan de nieuwe emissiegrenswaarde.*

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Toelichting artikel 4.1303 en artikel 4.1332a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze artikelen worden qua inhoud*
In artikel 4.1303 wordt een doekenfilter aangewezen als een erkende maatregel voor rie-biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW, waarbij indien deze wordt toepast ervan uit wordt gegaan dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan.
Artikel 4.1332a (nieuw) bevat het overgangsrecht ten aanzien van de meetverplichting voor bestaande ketels.
Daarnaast worden de emissiegrenswaarden in tabel 4.1303 aangepast.
<u>NO_x-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden aangescherpt voor ketels die na de inwerkingtreding van dit besluit in gebruik zijn genomen. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa en een optimale verbranding. Voor ketels tussen 1-5 MWth is de toepassing van SNCR en/of SCR nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen. Voor ketels tussen 5-50 MWth is de toepassing van SCR nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen.
<u>SO_2-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor nieuwe ketels voor zwaveldioxiden aangescherpt. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa. Voor ketels tussen 1-50 MWth en bij gebruik van een slechte kwaliteit biomassa zijn de injectie van kalk of bicarbonaat en een doekfilter nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen.
<u>Stof-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor nieuwe ketels voor stof aangescherpt. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa. Voor ketels tussen 1-50 MWth is de gestelde emissiegrenswaarde haalbaar met een doekfilter.
<u>NH_3-eisen</u>
Daarnaast worden voor nieuwe ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa met een vermogen van 1-50 MWth ook emissiegrenswaarden gesteld voor NH_3. Om stikstofoxiden te verminderen zonder katalysator (SNCR) kan er in de verbrandingskamer ureum of ammoniak worden geïnjecteerd. Bij een te grote injectie kan er ammoniakslib ontstaan waardoor de stikstofemissies toenemen. De verwachting is dat dit bij onderhavige aanpassing van de emissiegrenswaarden kan gaan spelen. Om deze reden wordt er nu een grens gesteld aan de emissie van ammoniak.
Ten aanzien van de beoordeling of het te verstoken houtafval onder de definitie van rie-biomassa valt is een beslisboom ontwikkelt. Deze is te vinden onder https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/riebiomassa/.
<u>Emissie eisen bestaande installaties</u>
Voor bestaande installaties <1 MW uit de periode voor 2015 geldt er vaak geen emissiegrenswaarden voor NO_x en SO_2 en een soepele stof eis (75/150 mg/Nm^3). Dit terwijl de hoeveelheid stof emissie al aanzienlijk te verminderen is door gebruik van een andere kwaliteit biomassa. Voor de bestaande installaties <1 MWth wordt de eis voor stof emissies daarom aangepast naar 40 mg/Nm^3. Ook voor NO_x en SO_2 worden emissiegrenswaarden gesteld aangezien ook deze door middel van het aanpassen van de kwaliteit biomassa behaald kunnen worden.

Artikel 4.1303a (afbakening mogelijkheid maatwerk emissiegrenswaarde ammoniak)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde voor ammoniak, bedoeld in artikel 4.1303, eerste lid, onder b, wordt verhoogd, bevat bij toepassing van:

a selectieve katalytische reductie een emissiegrenswaarde van niet meer dan 10 mg/Nm^3; en

b selectieve niet-katalytische reductie een emissiegrenswaarde van niet meer dan 20 mg/Nm^3.

Toelichting artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijzigingen voegen de noodzakelijke bepalingen toe om de emissiegrenswaarden voor ammoniak voor nieuwe installaties te reguleren in paragraaf 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen).*
Artikel 4.1303a (nieuw)bevat een begrenzing van de maatwerkmogelijkheid.
De wijziging van artikel 4.1310 bepaalt dat NEN-EN-ISO 21877 van toepassing is op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting van ammoniak.

Artikel 4.1311 bevat de meetverplichting voor ammoniak. In de huidige regelgeving geldt nu dat voor stof, bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW een meetrapport van de leverancier overlegd moet worden waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan. Dat kan een elektrostatisch filter of een doekenfilter zijn. Voor de nieuwe emissiegrenswaarde van 15 mg/Nm^3 geeft toepassing van een elektrostatisch filter geen zekerheid dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarom geldt de ontheffing van de meetverplichting uitsluitend nog bij toepassing van een doekenfilter. Dit betekent dat ook voor ketels < 1 MWth bij een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3 waar geen doekfilter wordt toegepast met deze wijziging wel een meting uitgevoerd moet worden. Naar verwachting vallen de kosten voor deze wijziging mee, ook gezien het beperkte aantal ketels dat hier naar verwachting mee te maken zal krijgen of is uitgerust met een elektrostatisch filter. Naar verwachting kunnen installaties < 0,5 MW voldoen door een ECO-design rapport te overleggen (zie ook art. 4.1303, vierde lid). De wijziging in de meetverplichting geldt niet voor bestaande ketels die met een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3, zie hiervoor het overgangsrecht in artikel 1332a.
De wijziging van artikel 4.1312 bevat een aanpassing van artikel 4.1312. In algemene zin mogen emissiemetingen in het kader van paragraaf 4.126 worden uitgevoerd door geaccrediteerde laboratoria die Europese normen toepassen of door bedrijven die volgens scope 6 van SCIOS zijn gecertificeerd. Stofmetingen aan stookinstallaties vanaf 1 MW en ammoniak metingen vallen niet onder scope 6 van SCIOS. Het nieuw toegevoegde lid aan artikel 4.1312 regelt dat de genoemde stof en ammoniak metingen door een geaccrediteerd laboratorium moeten worden uitgevoerd.
De wijziging van artikel 4.1319 stelt het percentage van de meetonzekerheid voor ammoniak op 40.
***Toelichting artikelen 4.73a, 4.1303a en 4.1349a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298** Deze wijziging harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk. Het oogmerk kan vervallen in het opschrift, omdat dat telkens bij de regel staat waar het maatwerk over gaat.*

Artikel 4.1304 (lucht: emissiegrenswaarden gasturbine)

Voor de emissie in de lucht van een gasturbine zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1304.

Tabel 4.1304 Emissiegrenswaarden gasturbine

Brandstof	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Vloeibare brandstof	50	65	–
Aardgas	50	–	–
Waterstof	50	–	–
Andere gasvormige brandstof	50	15	–

***Toelichting tabel 4.1304, tabel 4.1307 en tabel 4.1308 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242** Voor andere stookinstallaties dan ketels gaan met de wijziging van tabellen 4.1304, 4.1307 en 4.1308 ook dezelfde emissiegrenswaarden voor NO_x gelden als tot inwerkingtreden van deze wijziging golden op basis van paragraaf 4.127 (artikelen 4.1346 en 4.1347). Er gaat een NO_x-emissiegrenswaarde van 50 mg/Nm^3 en 35 mg/Nm^3 gelden voor respectievelijk gasturbines en gasmotoren. Voor overige waterstofgestookte installaties anders dan gasturbines, gasmotoren en ketels, is aansluiting gezocht bij de emissiegrenswaarde voor aardgasgestookte installaties, te weten 80 mg/Nm^3.*

***Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400** Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1305 (lucht: emissiegrenswaarden dieselmotor)

Voor de emissie in de lucht van een dieselmotor zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1305.

Tabel 4.1305 Emissiegrenswaarden dieselmotor

Nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Ten hoogste 5 MW	150	65	20
Meer dan 5 MW	150	65	10

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1306 (gegevens en bescheiden: haalbaarheid vermindering stikstofoxiden)

1 Als een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift is gesteld voor 1 januari 2022 voor een dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 600 kW op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform waarmee de emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden is verhoogd tot meer dan 150 mg/Nm^3, wordt elke 5 jaar een haalbaarheidsstudie over de vermindering van de emissies van stikstofoxiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
2 De haalbaarheidsstudie gaat in op emissiebeperkende maatregelen en alternatieve technieken.
3 Onder alternatieve technieken worden in ieder geval verstaan zonne-energie, windenergie, gasmotoren en gasturbines.

Toelichting artikelen 4.1299 (nieuw) tot en met 4.1306 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
In het eerste lid van artikel 4.1299 wordt de werkingssfeer van de grenswaarden voor de emissies naar lucht in lijn gebracht met de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Het tweede lid geeft de zogeheten 500-uursregeling weer. Voor stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, gelden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet. Voor dieselmotoren worden hiervoor aanvullende eisen aan de bedrijfsvoering gesteld. Voor stookinstallaties op vaste brandstoffen gaat een andere emissiegrenswaarde voor stof gelden (artikel 4.1301).
Voor stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, zij mogen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallaties zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.
Voor ketels die worden gestookt op gas of olie gelden tot en met 400 kW geen emissiegrenswaarden. Deze installaties vallen namelijk onder de productkeuring van de Ecodesign-verordening (verordening (EU) 2015/1189), waarin de emissies zijn geregeld. Voor ketels boven de 400 kW gelden de emissiegrenswaarden wel. Deze emissiegrenswaarden zijn opgenomen in artikel 4.1303.
Voor ketels die worden gestookt op biomassa gelden de emissie-eisen voor bestaande ketels tot en met 500 kW die niet onder Ecodesign-verordening zijn aangeschaft. Deze eisen staan in artikel 4.1332. Voor nieuwe biomassaketels tot en met 500 kW gelden er geen eisen meer voor biomassaketels, als deze voldoen aan de Ecodesign-verordening.

Artikel 4.1307 (lucht: emissiegrenswaarden gasmotor)

Voor de emissie in de lucht van een gasmotor zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1307.

Tabel 4.1307 Emissiegrenswaarden gasmotor

Brandstof/nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Onverbrande koolwaterstoffen in mg/Nm^3
Minder dan 2,5 MW, gestookt op aardgas	95	–	–
Minder dan 2,5 MW, gestookt op propaangas of butaangas	115	–	–
Ten minste 2,5 MW, tenzij het gaat om vergistingsgas of waterstof	35	–	500
Waterstof	35	–	–
Vergistingsgas	115	40	–

Toelichting tabel 4.1304, tabel 4.1307 en tabel 4.1308 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Voor andere stookinstallaties dan ketels gaan met de wijziging van tabellen 4.1304, 4.1307 en 4.1308 ook dezelfde emissiegrenswaarden voor NO_x gelden als tot inwerkingtreden van deze wijziging golden op basis van paragraaf 4.127 (artikelen 4.1346 en 4.1347). Er gaat een NO_x-emissiegrenswaarde van 50 mg/Nm^3 en 35 mg/Nm^3 gelden voor respectievelijk gasturbines en gasmotoren. Voor overige waterstofgestookte installaties anders dan gasturbines, gasmotoren en ketels, is aansluiting gezocht bij de emissiegrenswaarde voor aardgasgestookte installaties, te weten 80 mg/Nm^3.*

Toelichting artikel 4.1307 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 3.10f, eerste tot en met vijfde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer worden ongewijzigd overgenomen. Voor gasmotoren geldt een eis voor emissies van onverbrande koolwaterstoffen. Het gaat om emissies van voornamelijk methaan. Methaan is een krachtig broeikasgas.*
De meeste gasmotoren voldoen af-fabriek aan de gestelde methaaneis. Een groot deel van de gasmotoren die niet voldeden zijn inmiddels aangepast aan de emissie-eis. Om deze aanpassing te faciliteren bevat het zesde lid van artikel 3.10f van het Activiteitenbesluit milieubeheer een maatwerkbepaling om tijdelijk een hogere emissiegrenswaarde voor onverbrande koolwaterstoffen vast te stellen voor gasmotoren die waren geplaatst of in gebruik genomen voor 1 april 2010. In het maatwerkvoorschrift diende een einddatum te worden opgenomen. De reden hiervan was dat op momenten van groot onderhoud of revisie de motor zodanig kon worden aangepast dat wel voldaan kon worden aan genoemde emissiegrenswaarde. De verwachting is dat er nagenoeg geen gasmotoren meer in werking zijn die van dit maatwerk gebruik maken. Voor zover dit wel het geval is, blijft het maatwerk van toepassing totdat de eindtermijn zoals genoemd in dat maatwerkvoorschrift is verstreken. Het is beleidsmatig ongewenst de maatwerkmogelijkheid te verlengen. Daarom is het is het zesde lid van artikel 3.10f Activiteitenbesluit milieubeheer niet overgenomen in het Bal.
Voor een gasmotor die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, er mag aan soepeler emissiegrenswaarden worden voldaan. De emissiegrenswaarden voor deze gasmotor zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.

Artikel 4.1308 (lucht: emissiegrenswaarden andere stookinstallatie)

Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW, anders dan een ketel, zuigermotor, gasturbine of installatie voor de regeneratie van glycol, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1308.

Tabel 4.1308 Emissiegrenswaarden andere stookinstallatie

Brandstof/nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Vloeibare brandstof, met uitzondering van rie-biomassa	120	200	5
Rie-biomassa, voor zover de installatie een nominaal thermisch ingangsvermogen heeft van ten hoogste 5 MW	275	200	20
Rie-biomassa, voor zover de installatie een nominaal thermisch ingangsvermogen heeft van meer dan 5 MW	145	200	5
Vergistingsgas	80	100	–
Aardgas of waterstof	80	–	–
Propaangas, butaangas	140	–	–

Toelichting tabel 4.1304, tabel 4.1307 en tabel 4.1308 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Voor andere stookinstallaties dan ketels gaan met de wijziging van tabellen 4.1304, 4.1307 en 4.1308 ook dezelfde emissiegrenswaarden voor NO_x gelden als tot inwerkingtreden van deze wijziging golden op basis van paragraaf 4.127 (artikelen 4.1346 en 4.1347). Er gaat een NO_x-emissiegrenswaarde van 50 mg/Nm^3 en 35 mg/Nm^3 gelden voor respectievelijk gasturbines en gasmotoren. Voor overige waterstofgestookte installaties anders dan gasturbines, gasmotoren en ketels, is aansluiting gezocht bij de emissiegrenswaarde voor aardgasgestookte installaties, te weten 80 mg/Nm^3.*

Toelichting artikelen 4.1308 (nieuw) en 4.1309 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
Voor een andere stookinstallatie die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, er mag aan soepeler emissiegrenswaarden worden voldaan. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallatie zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.

Artikel 4.1309 (lucht: emissiegrenswaarden vervangende stookinstallatie)

Voor een stookinstallatie die ten hoogste zes maanden een stookinstallatie vervangt die buiten bedrijf is gesteld in verband met onderhoud, reparatie of definitieve vervanging en is afgekoppeld van de brandstoftoevoer of van het stoomnet of elektriciteitsnet waaraan zij levert, zijn de emissiegrenswaarden de waarden voor de stookinstallatie die buiten bedrijf is.

Toelichting artikelen 4.1308 (nieuw) en 4.1309 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
Voor een andere stookinstallatie die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, er mag aan soepeler emissiegrenswaarden worden voldaan. De emissiegrenswaarden voor deze stookinstallatie zijn opgenomen aan het einde van de paragraaf.

Artikel 4.1310 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in de artikelen 4.1301 tot en met 4.1305, 4.1307, 4.1308 en 4.1331 tot en met 4.1336 is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting zijn de volgende normen van toepassing:
  a voor zuurstof: NEN-EN 14789;

b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
c voor stikstofoxiden: NEN-EN 14792;
d voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
e voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619; en
f voor ammoniak: NEN-EN-ISO 21877.

3 Op het verrichten van een continue meting zijn de volgende normen van toepassing:
a voor totaal stof: NEN-EN 13284-2; en
b voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181 en NVN-CEN TS 17198.

Toelichting artikel 4.1310, derde lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Actualisering van de verwijzing naar een verouderde norm NTA 7379 en vervangt deze door NVN-CEN TS 17198.*

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regelgeving met betrekking tot luchtmetingen wordt met de omzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer in het Bal niet wezenlijk gewijzigd. Omdat de materie complex is en de toelichting op deze regelgeving op verschillende plaatsen te vinden is, wordt hieronder nog eens kort ingegaan op de materie.*
Om te controleren of een stookinstallatie aan de emissiegrenswaarden voldoet, moeten periodieke of continue emissiemetingen worden verricht. In het tweede lid van artikel 4.1311 wordt het principe vastgelegd dat er bij de toepassing van een nageschakelde techniek in beginsel continu moet worden gemeten. Dit is echter niet altijd noodzakelijk. Het derde lid regelt daarom dat mag worden volstaan met periodieke metingen als wordt aangetoond dat de rookgasreiniging of andere emissiereducerende technieken continu in bedrijf zijn en daarmee de emissiegrenswaarden niet overschreden worden. Dit aantonen kan met behulp van zogenoemde emissierelevante parameters (ERP's), zoals de drukval over een stoffilter. Bij het gebruik van reagens of hulpstoffen in een nageschakelde techniek is de registratie van uitsluitend het verbruik niet voldoende om aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Het feitelijke verbruik moet worden afgezet tegen het benodigde verbruik om aan de emissiegrenswaarde te voldoen. Het benodigde verbruik is onder andere afhankelijk van de belasting van de installatie. Voorbeelden zijn het ureum- of ammoniakverbruik bij een selectieve katalytische reductie (SCR) van NO_x en de hoeveelheid stoom bij stoominjectie in gasturbines. Periodieke, continue en parallelmetingen (metingen om continue metingen te kalibreren en te verifiëren) moeten worden verricht volgens genormaliseerde meetmethoden. In artikel 4.1310 zijn de relevante meetnormen voorgeschreven. Door toepassing van deze meetnormen en de verplichting tot accreditatie/certificatie van meetinstanties (artikel 4.1312) worden representatieve, betrouwbare en vergelijkbare meetresultaten verkregen.

Continue bedrijfsmetingen
Voor continue meetsystemen zijn in principe alle meetprincipes toegestaan onder voorwaarde dat de kwaliteit volgens NEN-EN 14181 is geborgd. Volgens NEN-EN 14181 wordt een continu bedrijfsmeetsysteem vijfjaarlijks door middel van parallelmetingen gekalibreerd. Jaarlijks wordt vervolgens met parallelmetingen gecontroleerd of de opgestelde kalibratielijn nog geldig is. Bij een parallelmeting wordt gelijktijdig met een meting van het continue bedrijfsmeetsysteem een meting verricht door een laboratorium. In NTA 7379 is nader uitgewerkt wat NEN-EN 14181 betekent voor respectievelijk continu voorspellende meetsystemen (Predictive emission monitoring systems (PEMS)). De NEN-EN 13284-2 geeft de uitwerking voor continue stofemissiemetingen.
Bij continue metingen worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid van het bedrijfsmeetsysteem. Wanneer er meer dan drie uurgemiddelden op een dag missen door storing of onderhoud van het meetsysteem is een daggemiddelde ongeldig. Er mogen maximaal 10 ongeldige daggemiddelden in een kalenderjaar voorkomen (artikel 4.1321).
Voor continue metingen geldt dat meetuitkomsten tijdens starten en stoppen van de stookinstallatie niet worden meegenomen. Dat geldt ook voor de meetuitkomsten verkregen tijdens storingen (artikel 4.1320, tweede lid).

Periodieke en parallelmetingen
Periodieke en parallelmetingen moeten worden verricht volgens de standaard referentiemethode. De betreffende normen zijn opgenomen in artikel 4.1310. Voor wat betreft de planning van periodieke en parallelmetingen, de monstername, de meetlocatie en de rapportage worden eisen gesteld in NEN-EN 15259. Het bevoegd gezag wordt tenminste twee weken voordat periodieke of parallelmetingen plaatsvinden op de hoogte gebracht van de uitvoering van de metingen, zodat het bevoegd gezag in de gelegenheid is om de uitvoering van de metingen bij te wonen.
Bij periodieke metingen is de meetfrequentie afhankelijk van de leeftijd, het nominaal thermisch ingangsvermogen en het type van de stookinstallatie. De meetfrequentie van een periodieke meting loopt uiteen van eenmalig tot eens per jaar en is opgenomen in artikel 4.1314. Voor een stookinstallatie die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, er hoeft minder frequent te worden gemeten. De meetfrequentie voor deze stookinstallaties is opgenomen aan het einde van de paragraaf. Een periodieke meting bestaat uit drie deelmetingen van 15 tot 30 minuten (artikel 4.1312, eerste lid). De meetduur mag verlengd worden in het geval dat de meetwaarde kleiner dan de detectiegrens wordt. Dat kan in de praktijk van de stookinstallaties soms bij stofemissies het geval zijn. Periodieke metingen worden verricht bij een representatieve bedrijfsvoering. In artikel 4.1316 zijn de randvoorwaarden voor een representatieve bedrijfsvoering gegeven.

Toetsing aan emissiegrenswaarden
Voor toetsing aan de emissiegrenswaarden mag de aangetoonde meetonzekerheid worden afgetrokken. Dat geldt voor zowel continue als periodieke metingen. In tabel 4.1312 en tabel 4.1319 worden voor respectievelijk periodieke en continue metingen grenzen gesteld aan de meetonzekerheid. Deze meetonzekerheidseisen zijn niet de waarden waarvoor meetresultaten gecorrigeerd mogen worden. Het is de eis waaraan de aangetoonde meetonzekerheid moet voldoen. Voor periodieke metingen heeft deze meetonzekerheidseis betrekking op de deelmeting en voor continue metingen op de individuele waarneming, te weten het halfuurgemiddelde. Na aftrek van de feitelijke meetonzekerheid is zowel voor de periodieke als de continue meting sprake van een gevalideerd meetresultaat of daggemiddelde.

Bij continue en periodieke metingen wordt geacht te zijn voldaan aan de emissiegrenswaarde als alle gevalideerde daggemiddelden in een jaar respectievelijk alle gevalideerde resultaten van de deelmetingen lager zijn dan de emissiegrenswaarde. De meetonzekerheid wordt bij toezicht en handhaving dus uitgelegd ten faveure van het bedrijf. Mocht het gevalideerde meetresultaat of daggemiddelde echter hoger zijn dan de emissiegrenswaarde, dan heeft het bevoegd gezag de zekerheid dat er sprake is van een overschrijding van de emissiegrenswaarde.

Toelichting artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijzigingen voegen de noodzakelijke bepalingen toe om de emissiegrenswaarden voor ammoniak voor nieuwe installaties te reguleren in paragraaf 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen).*
Artikel 4.1303a (nieuw)bevat een begrenzing van de maatwerkmogelijkheid.
De wijziging van artikel 4.1310 bepaalt dat NEN-EN-ISO 21877 van toepassing is op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting van ammoniak.
Artikel 4.1311 bevat de meetverplichting voor ammoniak. In de huidige regelgeving geldt nu dat voor stof, bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW een meetrapport van de leverancier overlegd moet worden waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan. Dat kan een elektrostatisch filter of een doekenfilter zijn. Voor de nieuwe emissiegrenswaarde van 15 mg/Nm^3 geeft toepassing van een elektrostatisch filter geen zekerheid dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarom geldt de ontheffing van de meetverplichting uitsluitend nog bij toepassing van een doekenfilter. Dit betekent dat ook voor ketels < 1 MWth bij een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3 waar geen doekfilter wordt toegepast met deze wijziging wel een meting uitgevoerd moet worden. Naar verwachting vallen de kosten voor deze wijziging mee, ook gezien het beperkte aantal ketels dat hier naar verwachting mee te maken zal krijgen of is uitgerust met een elektrostatisch filter. Naar verwachting kunnen installaties < 0,5 MW voldoen door een ECO-design rapport te overleggen (zie ook art. 4.1303, vierde lid). De wijziging in de meetverplichting geldt niet voor bestaande ketels die met een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3, zie hiervoor het overgangsrecht in artikel 1332a.
De wijziging van artikel 4.1312 bevat een aanpassing van artikel 4.1312. In algemene zin mogen emissiemetingen in het kader van paragraaf 4.126 worden uitgevoerd door geaccrediteerde laboratoria die Europese normen toepassen of door bedrijven die volgens scope 6 van Scios zijn gecertificeerd. Stofmetingen aan stookinstallaties vanaf 1 MW en ammoniak metingen vallen niet onder scope 6 van Scios. Het nieuw toegevoegde lid aan artikel 4.1312 regelt dat de genoemde stof en ammoniak metingen door een geaccrediteerd laboratorium moeten worden uitgevoerd.
De wijziging van artikel 4.1319 stelt het percentage van de meetonzekerheid voor ammoniak op 40.

Artikel 4.1311 (lucht: meetplicht en uitzondering meetplicht)

1 Er wordt periodiek of continu gemeten of aan de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden, zwaveldioxide, onverbrande koolwaterstoffen, ammoniak en totaal stof wordt voldaan.

2 De emissieconcentratie van stikstofoxiden, zwaveldioxide, onverbrande koolwaterstoffen en totaal stof van een stookinstallatie:
   a wordt continu gemeten als emissiereductietechnieken worden toegepast; of
   b wordt periodiek gemeten als een logboek wordt bijgehouden waaruit blijkt dat de emissiereductietechnieken continu in bedrijf zijn en de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn niet worden overschreden.

3 De emissieconcentraties van stoffen waarvoor emissiegrenswaarden zijn vastgesteld, worden voor een vervangende stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1309 binnen vier weken na de inbedrijfstelling van die vervangende installatie periodiek gemeten.
   Toelichting artikel 4.1311, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijzigingen artikelen 4.1311, 4.1330, 15.26 en 15.42. Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke schrijfwijze in het Bal.*

4 Het eerste tot en met het derde lid zijn niet van toepassing:
   a op het meten van totaal stof als een maatregel als bedoeld in artikel 4.1303, tweede en derde lid, wordt getroffen;
   b op het meten van zwaveldioxide als aan de betreffende emissiegrenswaarde wordt voldaan door brandstof te stoken met een bekend zwavelgehalte bij een stookinstallatie die niet is uitgerust met apparatuur voor het verminderen van de emissie van zwaveldioxide; en
   c op het meten van stikstofoxiden bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW als er een meetrapport van de leverancier beschikbaar is waaruit blijkt dat met de ketel aan de emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden, bedoeld in artikel 4.1303, wordt voldaan, en in de ketel de rie-biomassa wordt gestookt waarop dat rapport betrekking heeft.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*
Toelichting artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijzigingen voegen de noodzakelijke bepalingen toe om de emissiegrenswaarden voor ammoniak voor nieuwe installaties te reguleren in paragraaf 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen).*
Artikel 4.1303a (nieuw)bevat een begrenzing van de maatwerkmogelijkheid.
De wijziging van artikel 4.1310 bepaalt dat NEN-EN-ISO 21877 van toepassing is op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting van ammoniak.

Artikel 4.1311 bevat de meetverplichting voor ammoniak. In de huidige regelgeving geldt nu dat voor stof, bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW een meetrapport van de leverancier overlegd moet worden waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan. Dat kan een elektrostatisch filter of een doekenfilter zijn. Voor de nieuwe emissiegrenswaarde van 15 mg/Nm^3 geeft toepassing van een elektrostatisch filter geen zekerheid dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarom geldt de ontheffing van de meetverplichting uitsluitend nog bij toepassing van een doekenfilter. Dit betekent dat ook voor ketels < 1 MWth bij een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3 waar geen doekfilter wordt toegepast met deze wijziging wel een meting uitgevoerd moet worden. Naar verwachting vallen de kosten voor deze wijziging mee, ook gezien het beperkte aantal ketels dat hier naar verwachting mee te maken zal krijgen of is uitgerust met een elektrostatisch filter. Naar verwachting kunnen installaties < 0,5 MW voldoen door een ECO-design rapport te overleggen (zie ook art. 4.1303, vierde lid). De wijziging in de meetverplichting geldt niet voor bestaande ketels die met een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3, zie hiervoor het overgangsrecht in artikel 1332a.
De wijziging van artikel 4.1312 bevat een aanpassing van artikel 4.1312. In algemene zin mogen emissiemetingen in het kader van paragraaf 4.126 worden uitgevoerd door geaccrediteerde laboratoria die Europese normen toepassen of door bedrijven die volgens scope 6 van SCIOS zijn gecertificeerd. Stofmetingen aan stookinstallaties vanaf 1 MW en ammoniak metingen vallen niet onder scope 6 van SCIOS. Het nieuw toegevoegde lid aan artikel 4.1312 regelt dat de genoemde stof en ammoniak metingen door een geaccrediteerd laboratorium moeten worden uitgevoerd.
De wijziging van artikel 4.1319 stelt het percentage van de meetonzekerheid voor ammoniak op 40.

Artikel 4.1312 (lucht: meting)

1 Een meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftienminuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.1312.
3 Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW is voor totaal stof de meetonzekerheid niet meer dan 40% van de emissiegrenswaarde.
4 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de individuele metingen.
5 Een meting wordt verricht door:
   a een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.1310 van toepassing is op de stof die wordt gemeten; of
   b een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor stookinstallaties, onderdeel van de Certificatieregeling ten behoeve van het verrichten van onderhoud en inspectie aan technische installaties, van de stichting SCIOS, afgegeven door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens die Deelregeling.

Toelichting artikel 4.1312, vijfde lid, onder b, en artikel 4.1326, zevende lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In de artikelen 4.1312, vijfde lid, onder b, en 4.1326, zevende lid, zijn de verwijzingen naar de accreditatienorm vervallen, aangezien deze norm zal worden gewijzigd. De NEN-EN-ISO/IEC 17021-1, waarnaar in de betreffende artikelen werd verwezen, past niet meer bij de huidige inzichten over verificatie van inspectiewerkzaamheden. De Raad voor Accreditatie heeft naar SCIOS mondeling aangegeven dat het logischer zou zijn het certificatieschema onder de NEN-EN-ISO/IEC 17065 te brengen. Hiermee wordt duidelijker dat naast het procesdeel ook de inspectiewerkzaamheden en de rapportage onder de certificatie vallen. De NEN-EN-ISO/IEC 17065 leunt zwaar op andere accreditatienormen (o.a. voor inspectie) en vereist waar nodig het voorschrijven daarvan. Voor de controle op het systeemdeel van het schema zullen dezelfde controles van kracht blijven als gedefinieerd in NEN-EN-ISO/IEC 17021-1. SCIOS werkt aan de omzetting naar NEN-EN-ISO/IEC 17065. Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer de omzetting gereed en geïmplementeerd is. Tot die tijd wordt er geen accreditatienorm gespecificeerd. Ook zonder een specifieke accreditatienorm te noemen heeft het artikel betekenis. Het artikel bepaalt nog steeds dat een meting of keuring verricht moet worden door een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor stookinstallaties.*

6 Het vijfde lid, aanhef en onder b, is niet van toepassing op:
   a de meting van ammoniak; en
   b de meting van totaal stof bij stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 1 MW of meer.

Tabel 4.1312 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Onverbrande koolwaterstoffen	20
Ammoniak	40

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Toelichting artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijzigingen voegen de noodzakelijke bepalingen toe om de emissiegrenswaarden voor ammoniak voor nieuwe installaties te reguleren in paragraaf 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen).*
Artikel 4.1303a (nieuw)bevat een begrenzing van de maatwerkmogelijkheid.
De wijziging van artikel 4.1310 bepaalt dat NEN-EN-ISO 21877 van toepassing is op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting van ammoniak.
Artikel 4.1311 bevat de meetverplichting voor ammoniak. In de huidige regelgeving geldt nu dat voor stof, bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW een meetrapport van de leverancier overlegd moet worden waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan. Dat kan een elektrostatisch filter of een doekenfilter zijn. Voor de nieuwe emissiegrenswaarde van 15 mg/Nm^3 geeft toepassing van een elektrostatisch filter geen zekerheid dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarom geldt de ontheffing van de meetverplichting uitsluitend nog bij toepassing van een doekenfilter. Dit betekent dat ook voor ketels < 1 MWth bij een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3 waar geen doekfilter wordt toegepast met deze wijziging wel een meting uitgevoerd moet worden. Naar verwachting vallen de kosten voor deze wijziging mee, ook gezien het beperkte aantal ketels dat hier naar verwachting mee te maken zal krijgen of is uitgerust met een elektrostatisch filter. Naar verwachting kunnen installaties < 0,5 MW voldoen door een ECO-design rapport te overleggen (zie ook art. 4.1303, vierde lid). De wijziging in de meetverplichting geldt niet voor bestaande ketels die met een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3, zie hiervoor het overgangsrecht in artikel 1332a.
De wijziging van artikel 4.1312 bevat een aanpassing van artikel 4.1312. In algemene zin mogen emissiemetingen in het kader van paragraaf 4.126 worden uitgevoerd door geaccrediteerde laboratoria die Europese normen toepassen of door bedrijven die volgens scope 6 van SCIOS zijn gecertificeerd. Stofmetingen aan stookinstallaties vanaf 1 MW en ammoniak metingen vallen niet onder scope 6 van SCIOS. Het nieuw toegevoegde lid aan artikel 4.1312 regelt dat de genoemde stof en ammoniak metingen door een geaccrediteerd laboratorium moeten worden uitgevoerd.
De wijziging van artikel 4.1319 stelt het percentage van de meetonzekerheid voor ammoniak op 40.

Artikel 4.1313 (informeren: niet-continue meting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste tweeweken voordat een meting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
2 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de meting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1314 (lucht: meetfrequentie niet-continue meting)

1 Bij een stookinstallatie wordt gemeten:
   a binnen vier weken nadat een emissiegrenswaarde van toepassing is geworden; of
   b voorafgaand aan het van toepassing worden van een emissiegrenswaarde.
2 Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW wordt vervolgens elk jaar periodiek gemeten.
3 Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 20 MW wordt vervolgens elke drie jaar periodiek gemeten.
4 Bij een gasturbine, een gasmotor of een dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW wordt vervolgens elke vier jaar periodiek gemeten.
5 Het tweede tot en met vierde lid is niet van toepassing op een stookinstallatie op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform. Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform wordt vervolgens elke vier jaar periodiek gemeten.

Artikel 4.1315 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden bij niet-continue meting)

Als geen van de gevalideerde meetresultaten, bedoeld in artikel 4.1312, hoger is dan de desbetreffende emissiegrenswaarde, wordt aan die emissiegrenswaarde voldaan.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1316 (lucht: omstandigheden voor niet-continue meting)

1 Metingen zijn representatief voor normale bedrijfsvoering als het brandstofmengsel wordt gebruikt dat de hoogste emissie zal opleveren.
2 Een meting bij een ketel wordt verricht bij een belasting van meer dan 60%. Een meting bij een dieselmotor, een gasmotor of een gasturbine wordt verricht bij de hoogste belasting, waarbij deze continu kan worden gebruikt.
3 Een meting bij een gasturbine, met een ketel die daarbij hoort, wordt verricht bij een bijstook van ten hoogste 10% in de ketel.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1317 (lucht: parallelmeting)

1 Geautomatiseerde meetsystemen worden ten minste eenmaal per jaar met parallelmetingen gecontroleerd.
2 Een parallelmeting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.1310 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1318 (lucht: informeren parallelmeting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt geïnformeerd over de resultaten van de controle, bedoeld in artikel 4.1317.
2 Het bevoegd gezag wordt ten minste twee weken voordat een parallelmeting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
3 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de parallelmeting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1319 (lucht: resultaat van continue meting)

1 Het resultaat van de continue meting zijn de gevalideerde daggemiddelden.
2 Het gevalideerde daggemiddelde is het daggemiddelde, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.1319.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de individuele metingen.

Tabel 4.1319 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Onverbrande koolwaterstoffen	20
Ammoniak	40

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*
Toelichting artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijzigingen voegen de noodzakelijke bepalingen toe om de emissiegrenswaarden voor ammoniak voor nieuwe installaties te reguleren in paragraaf 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen).*
Artikel 4.1303a (nieuw)bevat een begrenzing van de maatwerkmogelijkheid.
De wijziging van artikel 4.1310 bepaalt dat NEN-EN-ISO 21877 van toepassing is op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting van ammoniak.
Artikel 4.1311 bevat de meetverplichting voor ammoniak. In de huidige regelgeving geldt nu dat voor stof, bij de verbranding van rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa in een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW een meetrapport van de leverancier overlegd moet worden waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarde voor totaal stof wordt voldaan. Dat kan een elektrostatisch filter of een doekenfilter zijn. Voor de nieuwe emissiegrenswaarde van 15 mg/Nm^3 geeft toepassing van een elektrostatisch filter geen zekerheid dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarom geldt de ontheffing van de meetverplichting uitsluitend nog bij toepassing van een doekenfilter. Dit betekent dat ook voor ketels < 1 MWth bij een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3 waar geen doekfilter wordt toegepast met deze wijziging wel een meting uitgevoerd moet worden. Naar verwachting vallen de kosten voor deze wijziging mee, ook gezien het beperkte aantal ketels dat hier naar verwachting mee te maken zal krijgen of is uitgerust met een elektrostatisch filter. Naar verwachting kunnen installaties < 0,5 MW voldoen door een ECO-design rapport te overleggen (zie ook art. 4.1303, vierde lid). De wijziging in de meetverplichting geldt niet voor bestaande ketels die met een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm^3, zie hiervoor het overgangsrecht in artikel 1332a.
De wijziging van artikel 4.1312 bevat een aanpassing van artikel 4.1312. In algemene zin mogen emissiemetingen in het kader van paragraaf 4.126 worden uitgevoerd door geaccrediteerde laboratoria die Europese normen toepassen of door bedrijven die volgens scope 6 van SCIOS zijn gecertificeerd. Stofmetingen aan stookinstallaties vanaf 1 MW en ammoniak metingen vallen niet onder scope 6 van SCIOS. Het nieuw toegevoegde lid aan artikel 4.1312 regelt dat de genoemde stof en ammoniak metingen door een geaccrediteerd laboratorium moeten worden uitgevoerd.
De wijziging van artikel 4.1319 stelt het percentage van de meetonzekerheid voor ammoniak op 40.

Artikel 4.1320 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden bij continue meting)

1 Als bij een continue meting geen van de gevalideerde daggemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarden, wordt aan de emissiegrenswaarde voldaan.
2 Voor de toepassing van het eerste lid worden bij een continue meting niet meegerekend:
  a meetuitkomsten, verkregen tijdens periodes van opstarten en stilleggen; en
  b meetuitkomsten, verkregen tijdens storingen.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1321 (lucht: ongeldige metingen continue meting)

1 De continue metingen van een dag worden als ongeldig beschouwd als in een dag meer dan drie uurgemiddelden ongeldig zijn door storing of onderhoud van het continu werkende meetsysteem.
2 Als per jaar de metingen van meer dan tien dagen ongeldig zijn, worden passende maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid van het continu werkende meetsysteem te verbeteren.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege de omvang van de toelichting is deze alleen geplaatst onder artikel 4.1310 en onder artikel 4.1322.*

Artikel 4.1322 (lucht: gelijktijdig gebruik verschillende soorten brandstoffen)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht zijn bij gelijktijdig gebruik van verschillende soorten brandstof in een stookinstallatie de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof de gewogen gemiddelden van de emissiegrenswaarden die voor elk van de brandstoffen afzonderlijk van toepassing zijn.
2 Een gewogen gemiddelde wordt per tijdseenheid berekend naar het aandeel van elk van de brandstoffen in de energetische inhoud van de toegevoerde brandstoffen.

Toelichting artikelen 4.1310 (nieuw) tot en met 4.1322 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regelgeving met betrekking tot luchtmetingen wordt met de omzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer in het Bal niet wezenlijk gewijzigd. Omdat de materie complex is en de toelichting op deze regelgeving op verschillende plaatsen te vinden is, wordt hieronder nog eens kort ingegaan op de materie.*
Om te controleren of een stookinstallatie aan de emissiegrenswaarden voldoet, moeten periodieke of continue emissiemetingen worden verricht. In het tweede lid van artikel 4.1311 wordt het principe vastgelegd dat er bij de toepassing van een nageschakelde techniek in beginsel continu moet worden gemeten. Dit is echter niet altijd noodzakelijk. Het derde lid regelt daarom dat mag worden volstaan met periodieke metingen als wordt aangetoond dat de rookgasreiniging of andere emissiereducerende technieken continu in bedrijf zijn en daarmee de emissiegrenswaarden niet overschreden worden. Dit aantonen kan met behulp van zogenoemde emissierelevante parameters (ERP's), zoals de drukval over een stoffilter. Bij het gebruik van reagens of hulpstoffen in een nageschakelde techniek is de registratie van uitsluitend het verbruik niet voldoende om aan te tonen dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Het feitelijke verbruik moet worden afgezet tegen het benodigde verbruik om aan de emissiegrenswaarde te voldoen. Het benodigde verbruik is onder andere afhankelijk van de belasting van de installatie. Voorbeelden zijn het ureum- of ammoniakverbruik bij een selectieve katalytische reductie (SCR) van NO_x en de hoeveelheid stoom bij stoominjectie in gasturbines. Periodieke, continue en parallelmetingen (metingen om continue metingen te kalibreren en te verifiëren) moeten worden verricht volgens genormaliseerde meetmethoden. In artikel 4.1310 zijn de relevante meetnormen voorgeschreven. Door toepassing van deze meetnormen en de verplichting tot accreditatie/certificatie van meetinstanties (artikel 4.1312) worden representatieve, betrouwbare en vergelijkbare meetresultaten verkregen.

<u>Continue bedrijfsmetingen</u>
Voor continue meetsystemen zijn in principe alle meetprincipes toegestaan onder voorwaarde dat de kwaliteit volgens NEN-EN 14181 is geborgd. Volgens NEN-EN 14181 wordt een continu bedrijfsmeetsysteem vijfjaarlijks door middel van parallelmetingen gekalibreerd. Jaarlijks wordt vervolgens met parallelmetingen gecontroleerd of de opgestelde kalibratielijn nog geldig is. Bij een parallelmeting wordt gelijktijdig met een meting van het continue bedrijfsmeetsysteem een meting verricht door een laboratorium. In NTA 7379 is nader uitgewerkt wat NEN-EN 14181 betekent voor respectievelijk continu voorspellende meetsystemen (Predictive emission monitoring systems (PEMS)). De NEN-EN 13284-2 geeft de uitwerking voor continue stofemissiemetingen.
Bij continue metingen worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid van het bedrijfsmeetsysteem. Wanneer er meer dan drie uurgemiddelden op een dag missen door storing of onderhoud van het meetsysteem is een daggemiddelde ongeldig. Er mogen maximaal 10 ongeldige daggemiddelden in een kalenderjaar voorkomen (artikel 4.1321).
Voor continue metingen geldt dat meetuitkomsten tijdens starten en stoppen van de stookinstallatie niet worden meegenomen. Dat geldt ook voor de meetuitkomsten verkregen tijdens storingen (artikel 4.1320, tweede lid).

<u>Periodieke en parallelmetingen</u>
Periodieke en parallelmetingen moeten worden verricht volgens de standaard referentiemethode. De betreffende normen zijn opgenomen in artikel 4.1310. Voor wat betreft de planning van periodieke en parallelmetingen, de monstername, de meetlocatie en de rapportage worden eisen gesteld in NEN-EN 15259. Het bevoegd gezag wordt tenminste twee weken voordat periodieke of parallelmetingen plaatsvinden op de hoogte gebracht van de uitvoering van de metingen, zodat het bevoegd gezag in de gelegenheid is om de uitvoering van de metingen bij te wonen.

Bij periodieke metingen is de meetfrequentie afhankelijk van de leeftijd, het nominaal thermisch ingangsvermogen en het type van de stookinstallatie. De meetfrequentie van een periodieke meting loopt uiteen van eenmalig tot eens per jaar en is opgenomen in artikel 4.1314. Voor een stookinstallatie die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 geldt een overgangsrechtelijke situatie, er hoeft minder frequent te worden gemeten. De meetfrequentie voor deze stookinstallaties is opgenomen aan het einde van de paragraaf. Een periodieke meting bestaat uit drie deelmetingen van 15 tot 30 minuten (artikel 4.1312, eerste lid). De meetduur mag verlengd worden in het geval dat de meetwaarde kleiner dan de detectiegrens wordt. Dat kan in de praktijk van de stookinstallaties soms bij stofemissies het geval zijn. Periodieke metingen worden verricht bij een representatieve bedrijfsvoering. In artikel 4.1316 zijn de randvoorwaarden voor een representatieve bedrijfsvoering gegeven.

Toetsing aan emissiegrenswaarden
Voor toetsing aan de emissiegrenswaarden mag de aangetoonde meetonzekerheid worden afgetrokken. Dat geldt voor zowel continue als periodieke metingen. In tabel 4.1312 en tabel 4.1319 worden voor respectievelijk periodieke en continue metingen grenzen gesteld aan de meetonzekerheid. Deze meetonzekerheidseisen zijn niet de waarden waarvoor meetresultaten gecorrigeerd mogen worden. Het is de eis waaraan de aangetoonde meetonzekerheid moet voldoen. Voor periodieke metingen heeft deze meetonzekerheidseis betrekking op de deelmeting en voor continue metingen op de individuele waarneming, te weten het halfuurgemiddelde. Na aftrek van de feitelijke meetonzekerheid is zowel voor de periodieke als de continue meting sprake van een gevalideerd meetresultaat of daggemiddelde.
Bij continue en periodieke metingen wordt geacht te zijn voldaan aan de emissiegrenswaarde als alle gevalideerde daggemiddelden in een jaar respectievelijk alle gevalideerde resultaten van de deelmetingen lager zijn dan de emissiegrenswaarde. De meetonzekerheid wordt bij toezicht en handhaving dus uitgelegd ten faveure van het bedrijf. Mocht het gevalideerde meetresultaat of daggemiddelde echter hoger zijn dan de emissiegrenswaarde, dan heeft het bevoegd gezag de zekerheid dat er sprake is van een overschrijding van de emissiegrenswaarde.

Artikel 4.1323 (lucht: storing)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht kan een stookinstallatie die als gevolg van een storing niet aan de emissiegrenswaarden kan voldoen uiterlijk 120 uren na het optreden van de storing in bedrijf blijven, met een maximum van 120 uren per kalenderjaar.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als het gaat om een stookinstallatie:
  a op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform;
  b waarvan de storing redelijkerwijs niet binnen 120 uur kan worden hersteld; en
  c waarvan de storing binnen de termijn blijft die door het Staatstoezicht op de mijnen is gesteld.
3 Tijdens een storing die samenhangt met de gestookte brandstof kan een vervangende brandstof worden gestookt en zijn de emissiegrenswaarden niet van toepassing.
4 Bij een storing in de meetapparatuur worden geen wijzigingen in het gebruik van de stookinstallatie aangebracht die een significante toename van de emissie met zich mee kunnen brengen.

Toelichting artikelen 4.1323 (nieuw) tot en met 4.1325 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen houden qua inhoud ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer een wijziging. De wijziging geeft het bevoegd gezag meer vrijheid om bij toezicht en handhaving termijnen te stellen en passende maatregelen te nemen.*

Artikel 4.1324 (informeren: storing op offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform)

Het Staatstoezicht op de mijnen wordt ten hoogste 120 uur na een storing bij een stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1323, tweede lid, schriftelijk geïnformeerd over de reden van de storing en van het niet tijdige herstel.

Artikel 4.1325 (informeren: niet voldoen aan emissiegrenswaarden)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd als niet aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan, over de oorzaak waarom daaraan niet wordt voldaan, en de maatregelen die worden getroffen om zo spoedig mogelijk weer aan de emissiegrenswaarden te voldoen.

Toelichting artikelen 4.1323 (nieuw) tot en met 4.1325 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen houden qua inhoud ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer een wijziging. De wijziging geeft het bevoegd gezag meer vrijheid om bij toezicht en handhaving termijnen te stellen en passende maatregelen te nemen.*

Artikel 4.1326 (keuring)

1 Met het oog op het beperken van emissies in de lucht, het veilig functioneren van de stookinstallatie en het zuinig gebruik van energie wordt:
  a de afstelling van de verbranding gekeurd;
  b het systeem voor de toevoer van brandstof en verbrandingslucht gekeurd;
  c de afvoer van verbrandingsgassen gekeurd; en
  d voor stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW het gehalte koolmonoxide, gemeten voor de afstelling van de verbranding, uitgedrukt in milligram per normaal kubieke meter, bij een zuurstofpercentage als bedoeld in artikel 4.1300, eerste lid.

2 De meting van koolmonoxide, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt voor een stookinstallatie die in bedrijf is genomen voor 20 december 2018 vanaf:
   a 1 januari 2024, als deze een nominaal thermisch ingangsvermogen heeft van meer dan 5 MW; of
   b 1 januari 2029, als deze een nominaal thermisch ingangsvermogen heeft van ten hoogste 5 MW.
3 Aan het eerste lid, onder d, wordt, voor een stookinstallatie die niet meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is, in ieder geval voldaan, als een meetrapport van de fabrikant beschikbaar is van een koolmonoxidemeting die is verricht aan de stookinstallatie of een stookinstallatie van hetzelfde merk en type, overeenkomstig de eisen, bedoeld in het eerste lid, onder d.
4 Een stookinstallatie wordt gekeurd binnen zes weken nadat deze in bedrijf is genomen of deze paragraaf daarop van toepassing is geworden.
5 Een niet-gasgestookte stookinstallatie die meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is of een waterstofgestookte stookinstallatie wordt ten minste eenmaal per twee jaar gekeurd.
6 Andere stookinstallaties dan bedoeld in het vijfde lid worden wordt ten minste eenmaal per vier jaar gekeurd.
7 De keuring wordt verricht door een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor stookinstallaties, onderdeel van de Certificatieregeling ten behoeve van het uitvoeren van onderhoud en inspectie aan technische installaties, van de stichting SCIOS, afgegeven door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens die Deelregeling.

Toelichting artikelen 4.1326 (nieuw) tot en met 4.1330 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van het Bal.*

Toelichting artikelen 4.440, 4.1039, 4.1326, derde lid, 4.1343, eerste lid en 5.7k Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Hier zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.*

Toelichting artikel 4.1326, vierde, vijfde en zesde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Omdat waterstofgestookte ketels mogelijk al in bedrijf zijn op het moment dat dit wijzigingsbesluit inwerking treedt, is er in het vierde lid van artikel 4.1326 toegevoegd dat die installaties binnen zes weken nadat de wijziging van kracht is, moeten worden gekeurd. De risico's bij het stoken van waterstof zijn groter dan bij andere standaard gasvormige brandstoffen, zoals aardgas of propaan. Daarom is ervoor gekozen om een hogere keuringsfrequentie voor te schrijven. In het vijfde lid van artikel 4.1326 is om die reden een keuringsverplichting voor waterstof van eens per twee jaar opgenomen, terwijl dat voor andere gasvormige brandstoffen eens per vier jaar is. Bij de evaluatie van de keuringsverplichting is gebleken dat voor niet-gasgestookte installaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn, de kosten voor de tweejaarlijkse keuringsverplichting niet in verhouding staan tot de milieuwinst. Daarom is ervoor gekozen om de keuringsverplichting te halveren naar eens per vier jaar.*

Toelichting artikel 4.1312, vijfde lid, onder b, en artikel 4.1326, zevende lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In de artikelen 4.1312, vijfde lid, onder b, en 4.1326, zevende lid, zijn de verwijzingen naar de accreditatienorm vervallen, aangezien deze norm zal worden gewijzigd. De NEN-EN-ISO/IEC 17021-1, waarnaar in de betreffende artikelen werd verwezen, past niet meer bij de huidige inzichten over verificatie van inspectiewerkzaamheden. De Raad voor Accreditatie heeft naar SCIOS mondeling aangegeven dat het logischer zou zijn het certificatieschema onder de NEN-EN-ISO/IEC 17065 te brengen. Hiermee wordt duidelijker dat naast het procesdeel ook de inspectiewerkzaamheden en de rapportage onder de certificatie vallen. De NEN-EN-ISO/IEC 17065 leunt zwaar op andere accreditatienormen (o.a. voor inspectie) en vereist waar nodig het voorschrijven daarvan. Voor de controle op het systeemdeel van het schema zullen dezelfde controles van kracht blijven als gedefinieerd in NEN-EN-ISO/IEC 17021-1. SCIOS werkt aan de omzetting naar NEN-EN-ISO/IEC 17065. Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer de omzetting gereed en geïmplementeerd is. Tot die tijd wordt er geen accreditatienorm gespecificeerd. Ook zonder een specifieke accreditatienorm te noemen heeft het artikel betekenis. Het artikel bepaalt nog steeds dat een meting of keuring verricht moet worden door een onderneming met een certificaat voor de Deelregeling voor stookinstallaties.*

Artikel 4.1327 (verslag keuring)

1 Van de keuring, bedoeld in artikel 4.1326, wordt een verslag gemaakt.
2 Het verslag voor stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW omvat:
   a de naam en het adres van de gebruiker;
   b het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie van de stookinstallatie;
   Toelichting artikel 4.1327, tweede lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De toevoeging van de optie om naast het adres de kadastrale aanduiding of coördinaten door te geven is in lijn met de wijziging die in onderdeel B van artikel I van dit besluit is toegelicht (wijziging van o.a. artikel 2.17 van het Bal).*
   c een unieke identificatie van de stookinstallatie;
   d gegevens over het nominaal thermisch ingangsvermogen in megawatt van de stookinstallatie;
   e gegevens over het type stookinstallatie, onderverdeeld naar gasmotor, dieselmotor, dual-fuelmotor, gasturbine, ketel, fornuis, droger, luchtverhitter of andere stookinstallatie;

f gegevens over het type gebruikte brandstoffen en het aandeel ervan, onderverdeeld naar vaste rie-biomassa, pellets gemaakt uit rie-biomassa, andere vaste brandstof, gasolie, dieselolie, huisbrandolie, biodiesel, andere vloeibare brandstoffen, aardgas, propaangas, butaangas, vergistingsgas, waterstof en andere gasvormige brandstoffen;
g de datum waarop de stookinstallatie in bedrijf is genomen;
h het verwachte aantal jaarlijkse bedrijfsuren van de stookinstallatie ende gemiddelde belasting tijdens het gebruik;
i de 4-cijferige NACE-code van de bedrijfstak waarvan de stookinstallatie deel uitmaakt;
j de datum en meetresultaten van de laatst verrichte emissiemetingen en de tijdens de keuring gemeten koolmonoxide- en zuurstofconcentratie;
k een verklaring dat de stookinstallatie niet meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is, als het gaat om een stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1299, tweede lid; en
l wijzigingen aan de stookinstallatie of in de bedrijfsvoering die hebben geleid tot een verandering van de emissiegrenswaarde.

Toelichting artikel 4.1327, tweede lid onder f en onder j n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *De wijziging in artikel 4.1327, tweede lid, onder f regelt dat, voor zover dit het geval is, in het verslag van de keuring ook gegevens over waterstof worden opgenomen. De wijziging in artikel 4.1327, tweede lid, onder j, is noodzakelijk omdat de bewoording van het artikel op dit moment onjuist is. Er bestaat geen emissiemeetverplichting, terwijl de huidige tekst van het artikel daarnaar verwijst. Met deze wijziging wordt het artikel hersteld zoals het ook onder de Activiteitenregeling milieubeheer van toepassing was (artikel 3.7m, elfde lid, onderdeel j).*

Toelichting artikelen 4.1326 (nieuw) tot en met 4.1330 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van het Bal.*

Artikel 4.1328 (lucht en energie: onderhoud)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht, het waarborgen van de veiligheid en het zuinig gebruik van energie wordt de stookinstallatie binnen twee weken na de keuring onderhouden, als uit de keuring, bedoeld in artikel 4.1327, blijkt dat de stookinstallatie onderhoud nodig heeft.

Toelichting artikelen 4.1326 (nieuw) tot en met 4.1330 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van het Bal.*

Artikel 4.1329 (lucht en energie: afmeldsysteem)

1 Als een stookinstallatie bij de keuring of na het onderhoud, bedoeld in artikel 4.1328, voldoet aan de eisen voor veilig functioneren, optimale verbranding en energiezuinigheid, wordt deze afgemeld in het afmeldsysteem van de Stichting Scios.
2 De afmelding bevat de gegevens, bedoeld in artikel 4.1327, tweede lid.

Toelichting artikelen 4.1326 (nieuw) tot en met 4.1330 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van het Bal.*

Artikel 4.1330 (lucht en energie: bewaren registratie, resultaten en overzichten)

De volgende gegevens worden ten minste zes jaar bij de stookinstallatie bewaard:
a de registratie van het aantal draaiuren, bedoeld in artikel 4.1299, derde lid;
b de resultaten van de laatst verrichte metingen en andere gegevens die nodig zijn om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden;

Toelichting artikel 4.1330, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijzigingen artikelen 4.1311, 4.1330, 15.26 en 15.42. Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke schrijfwijze in het Bal.*

c een overzicht van de soort en de hoeveelheid in de installatie gebruikte brandstoffen;
d een overzicht van eventuele storingen of uitvallen van aanvullende emissiebeperkende apparatuur;
e een overzicht van de gevallen van niet-voldoen aan de emissiegrenswaarden en de getroffen maatregelen;
f het verslag van de keuring, bedoeld in artikel 4.1327; en
g een bewijs van uitvoering van het onderhoud met daarop de datum van het onderhoud, bedoeld in artikel 4.1328.

Toelichting artikelen 4.1326 (nieuw) tot en met 4.1330 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van het Bal.*

Artikel 4.1331 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden stookinstallatie 500 uur voor totaal stof)
Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW die niet meer dan 500 uur per jaar in bedrijf is en die wordt gestookt op een vaste brandstof, is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 200 mg/Nm^3, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1332 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden ketel)
1 Voor de emissie in de lucht van een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW die wordt gestookt op vergistingsgas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 200 mg/Nm^3, als de ketel voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
2 Voor de emissie in de lucht van een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 5 MW die wordt gestookt op vergistingsgas is vanaf 1 januari 2025 de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 170 mg/Nm^3, als de ketel voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
3 Voor de emissie in de lucht van een ketel met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW die voor 1 januari 2013 is geplaatst of in bedrijf is genomen zijn de emissiegrenswaarden de waarden die volgens het Besluit typekeuring verwarmingstoestellen luchtverontreiniging stikstofoxiden golden of de emissiegrenswaarden die bij maatwerkvoorschrift zijn gesteld, tot het tijdstip waarop:
   a de branders zijn vervangen;
   b wijzigingen zijn aangebracht die met nieuwbouw van de ketel overeenkomen; of
   c een wijziging wordt doorgevoerd, die leidt tot een toename van emissies van de stoffen, genoemd in het eerste lid, met meer dan 10%.
4 Voor de emissie in de lucht van een ketel gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa die in bedrijf is genomen tussen 1 januari 2013 en 1 januari 2015, is de emissiegrenswaarde voor totaal stof:
   a 75 mg/Nm^3 voor ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 0,5 MW en minder dan 1 MW; en
   b 150 mg/Nm^3 voor ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 0,5 MW.
5 De emissiegrenswaarden in tabel 4.1332 zijn van toepassing:
   a op ketels als bedoeld in het derde en vierde lid vanaf 1 januari 2027; en
   b op overige ketels gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa vanaf 0,5 MW die voor de inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf zijn genomen.

Tabel 4.1332 Overgangsrecht emissiegrenswaarden rie-biomassa gestookte ketel

Brandstof/nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van minder dan 1 MW	300	200	40
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van ten minste 1 en minder dan 5 MW	275	200	20
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa, gestookt in een ketel van ten minste 5 MW	145	200	5

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*
Toelichting artikel 4.1332 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De wijziging van artikel 4.1332 wijzigt het overgangsrecht en bepaalt dat voor biomassa ketels die voor de inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf waren de emissiegrenswaarden voor NO_X, SO_2 en stof. Daarnaast bepaalt dit onderdeel dat voor biomassa ketels die voor 2015 in gebruik zijn genomen vanaf 2027 dezelfde emissiegrenswaarden gaan gelden, zoals die al voor vergelijkbare meer recente bestaande installaties golden voor de inwerkingtreding van dit besluit. In het algemeen deel van deze toelichting is hier nader op ingegaan. Omdat het voor deze ketels vrijwel onmogelijk is om te voldoen aan de nieuwe emissiegrenswaarden, is ervoor gekozen om aan te sluiten bij de emissiegrenswaarden die tot de inwerkingtreding van dit besluit van toepassing waren. Aan de aangepaste emissiegrenswaarden voor NO_X en SO_2 kan voldaan worden door het stoken van biomassa van een goede kwaliteit. Voor het behalen van de emissiegrenswaarde voor stof is een nageschakelde techniek nodig.*

Artikel 4.1332a (overgangsrecht: meetverplichting)

Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW hoeft niet periodiek of continu te worden gemeten op totaal stof, als de stookinstallatie voor de inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf is genomen en een meetrapport van de leverancier beschikbaar is, waaruit blijkt dat met een filter aan de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.1303, wordt voldaan.

Toelichting artikel 4.1303 en artikel 4.1332a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze artikelen worden qua inhoud*
In artikel 4.1303 wordt een doekenfilter aangewezen als een erkende maatregel voor rie-biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW, waarbij indien deze wordt toepast ervan uit wordt gegaan dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan.
Artikel 4.1332a (nieuw) bevat het overgangsrecht ten aanzien van de meetverplichting voor bestaande ketels.
Daarnaast worden de emissiegrenswaarden in tabel 4.1303 aangepast.
<u>NO_x-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden aangescherpt voor ketels die na de inwerkingtreding van dit besluit in gebruik zijn genomen. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa en een optimale verbranding. Voor ketels tussen 1-5 MWth is de toepassing van SNCR en/of SCR nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen. Voor ketels tussen 5-50 MWth is de toepassing van SCR nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen.
<u>SO_2-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor nieuwe ketels voor zwaveldioxiden aangescherpt. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa. Voor ketels tussen 1-50 MWth en bij gebruik van een slechte kwaliteit biomassa zijn de injectie van kalk of bicarbonaat en een doekfilter nodig om aan de emissiegrenswaarde te kunnen voldoen.
<u>Stof-eisen</u>
Voor de ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa worden de emissiegrenswaarden voor nieuwe ketels voor stof aangescherpt. Voor de ketels tussen de 0,5-1 MWth kan de gestelde emissiegrenswaarde worden behaald door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa. Voor ketels tussen 1-50 MWth is de gestelde emissiegrenswaarde haalbaar met een doekfilter.
<u>NH_3-eisen</u>
Daarnaast worden voor nieuwe ketels die worden gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa met een vermogen van 1-50 MWth ook emissiegrenswaarden gesteld voor NH_3. Om stikstofoxiden te verminderen zonder katalysator (SNCR) kan er in de verbrandingskamer ureum of ammoniak worden geïnjecteerd. Bij een te grote injectie kan er ammoniakslib ontstaan waardoor de stikstofemissies toenemen. De verwachting is dat dit bij onderhavige aanpassing van de emissiegrenswaarden kan gaan spelen. Om deze reden wordt er nu een grens gesteld aan de emissie van ammoniak.
Ten aanzien van de beoordeling of het te verstoken houtafval onder de definitie van rie-biomassa valt is een beslisboom ontwikkelt. Deze is te vinden onder https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/riebiomassa/.
<u>Emissie eisen bestaande installaties</u>
Voor bestaande installaties <1 MW uit de periode voor 2015 geldt er vaak geen emissiegrenswaarden voor NO_x en SO_2 en een soepele stof eis (75/150 mg/Nm^3). Dit terwijl de hoeveelheid stof emissie al aanzienlijk te verminderen is door gebruik van een andere kwaliteit biomassa. Voor de bestaande installaties <1 MWth wordt de eis voor stof emissies daarom aangepast naar 40 mg/Nm^3. Ook voor NO_x en SO_2 worden emissiegrenswaarden gesteld aangezien ook deze door middel van het aanpassen van de kwaliteit biomassa behaald kunnen worden.

Artikel 4.1333 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden gasturbine)

Voor de emissie in de lucht van een gasturbine is de emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden 75 mg/Nm^3 voor een gasturbine op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform, als de gasturbine voor 1 april 2010 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1334 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden dieselmotor)

1 Voor de emissie in de lucht van een dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW is tot 1 januari 2025 de emissiegrenswaarde voor totaal stof 20 mg/Nm^3, als de dieselmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

2 Voor de emissie in de lucht van een dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW en ten hoogste 20 MW is vanaf 1 januari 2025 de emissiegrenswaarde voor totaal stof 20 mg/Nm^3, als de dieselmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1335 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden gasmotor)

1 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 2,5 MW is tot 1 januari 2030 de emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden 115 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
2 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor die wordt gestookt op vergistingsgas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 65 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
3 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW die wordt gestookt op vergistingsgas is vanaf 1 januari 2025 de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 60 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
4 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van niet meer dan 5 MW die wordt gestookt op vergistingsgas is vanaf 1 januari 2030 de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 60 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1336 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden andere stookinstallatie)

1 Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW, anders dan een ketel, zuigermotor, gasturbine of installatie voor de regeneratie van glycol, zijn tot 1 januari 2025 de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.1308, niet van toepassing, als de andere stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
2 Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW, anders dan een ketel, zuigermotor, gasturbine of installatie voor de regeneratie van glycol, zijn tot 1 januari 2030 de emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 4.1308, niet van toepassing, als de andere stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
3 Op een stookinstallatie gestookt op vergistingsgas die voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide:
   a 170 mg/Nm^3 voor een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW; en
   b 200 mg/Nm^3 voor een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW of ten hoogste 5 MW.

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1337 (overgangsrecht: meetfrequentie niet-continue meting)

1 Een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW, anders dan een gasturbine, gasmotor of dieselmotor, hoeft tot 1 januari 2025 niet periodiek te worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
2 Een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW, anders dan een gasturbine, gasmotor of dieselmotor, hoeft tot 2030 niet periodiek te worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
3 Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW kan tot 1 januari 2025 elke vier jaar periodiek worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
4 Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW kan tot 1 januari 2030 elke vier jaar periodiek worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
5 Het eerste tot en met vierde lid zijn niet van toepassing op een stookinstallatie die voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen en die ligt op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform.

Toelichting artikelen 4.1331 (nieuw) tot en met 4.1337 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

§ 4.127 Middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen

Artikel 4.1338 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW, met uitzondering van:
- a stookinstallaties waarop paragraaf 4.3, 4.4, 4.7 of 4.126 van toepassing is;
- b stookinstallaties waar de gasvormige producten van het stookproces worden gebruikt voor het direct verwarmen, drogen of anderzijds behandelen van voorwerpen of materialen;
- c stookinstallaties waar de gasvormige producten van het stookproces worden gebruikt voor het direct verwarmen met gas van binnenruimten om de omstandigheden op de arbeidsplaats te verbeteren;
- d technische voorzieningen voor de zuivering van afgassen door verbranding die niet als autonome stookinstallatie worden geëxploiteerd;
- e technische voorzieningen die bij de voortstuwing van een voertuig, schip of vliegtuig worden gebruikt;
- f het regenereren van katalysatoren voor het katalytisch kraakproces;
- g het omzetten van zwavelwaterstof in zwavel;
- h in de chemische industrie gebruikte reactoren;
- i cokesovens;
- j windverhitters van hoogovens;
- k crematoria;
- l stookinstallaties die raffinaderijbrandstof eventueel gemengd met andere brandstof gebruiken voor het opwekken van energie binnen olieraffinaderijen en gasraffinaderijen;
- m terugwinningsinstallaties in installaties voor de productie van pulp; of
- n stookinstallaties die volgens een eerder verleende omgevingsvergunning worden gebruikt voor het onderzoeken, beproeven of demonstreren van experimentele verbrandingstechnieken of van technieken om de emissie van zwaveldioxide, stikstofoxiden of totaal stof te verminderen.

2 Voor de toepassing van deze paragraaf worden twee of meer stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW als één stookinstallatie aangemerkt en worden de nominale thermische ingangsvermogens opgeteld als:
- a de afgassen van die stookinstallaties via één schoorsteen worden afgevoerd; of
- b het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift heeft vastgesteld dat de afgassen van die stookinstallatie op technisch en economisch aanvaardbare wijze via een gemeenschappelijke schoorsteen kunnen worden afgevoerd en het bevoegd gezag in dat maatwerkvoorschrift heeft vastgesteld welke stookinstallaties deel uitmaken van het samenstel van stookinstallaties.

3 In deze paragraaf wordt onder ketel verstaan: stookinstallatie waarbij de opgewekte warmte wordt overgedragen aan water, stoom of een combinatie daarvan.

Toelichting artikel 4.1338 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf is van toepassing op het stoken met niet-standaard brandstoffen met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW. Niet-standaard brandstoffen zijn brandstoffen anders dan aardgas, propaangas, butaangas, vergistingsgas, biodiesel die voldoet aan NEN-EN 14214, lichte olie, halfzware olie, gasolie en rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa als wordt gestookt in een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 15 MW.*

Er is geen bovengrens opgenomen. Mocht een stookinstallatie buiten het toepassingsbereik van paragraaf 4.3 (over grote stookinstallaties) vallen, bijvoorbeeld als het gaat om grote gasturbines op offshore platforms in de exclusieve economische zone, dan valt deze onder het bereik van deze paragraaf.

Deze paragraaf implementeert, samen met paragraaf 4.126 over het stoken met standaard brandstoffen, Richtlijn (EU) 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PbEU 2015, L 313) (verder te noemen: de richtlijn middelgrote stookinstallaties).

De paragraaf reguleert in totaal naar schatting 2000 stookinstallaties, waarvoor op basis van artikel 3.5 een vergunningplicht geldt. De meeste van deze installaties zijn aanwezig bij raffinaderijen, de chemische industrie en de basismetaalindustrie, waar al een vergunningplicht geldt.

Er is gekozen voor de term «exploiteren» van een stookinstallatie. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het exploiteren van een stookinstallaties inhoudt dat deze daadwerkelijk wordt gebruikt. De regels zijn overigens ook van toepassing in periodes dat de stookinstallatie niet aan staat. Er gelden dan bijvoorbeeld bepaalde administratieve verplichtingen.

Artikel 4.1339 (aanwijzing modules: eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1338, wordt voldaan aan de regels over:
- a het eindonderzoek bodem, bedoeld in paragraaf 5.2.1, voor zover wordt gestookt met vloeibare brandstof; en

b bodembeschermende voorzieningen, bedoeld in paragraaf 5.4.2, voor zover wordt gestookt met vloeibare brandstof.

Toelichting artikel 4.1339 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een deel van de stookinstallaties wordt gestookt op een vloeibare brandstof. Vanwege de kans op bodemverontreiniging vanuit de brandstofleiding, de installatie zelf, een eventuele dagtank of een voorraadreservoir, worden de modules eindonderzoek bodem en bodembeschermende voorzieningen aangezet.*
Tijdens het verrichten van een activiteit moet bodemverontreiniging zoveel mogelijk worden voorkomen. Bodemverontreiniging wordt voorkomen door de activiteit te verrichten boven een bodembeschermende voorziening en in aanvulling daarop maatregelen te nemen. Regels over het bijhouden van keuringen, controles en onderhoud aan deze bodembeschermende voorzieningen en het bewaren van gegevens staan in de module bodembeschermende voorziening.
Na het verrichten van de activiteit wordt een bodemonderzoek verricht om te kijken of er sprake is van bodemverontreiniging. Als dat het geval is, zal de bodemkwaliteit moeten worden hersteld.

Artikel 4.1340 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift, gesteld na 1 januari 2024, worden de emissiegrenswaarden in deze paragraaf niet versoepeld voor stookinstallaties waarop voor die datum een emissiegrenswaarde van toepassing was.

Toelichting artikel 4.1340 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze paragraaf is voor de mogelijkheid maatwerk te stellen onderscheid gemaakt tussen stookinstallaties die al voor inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf zijn genomen, en stookinstallaties die vanaf het moment van inwerkingtreding van het besluit in bedrijf worden genomen.*
Voor stookinstallaties waarop voor inwerkingtreding van dit besluit een emissiegrenswaarde van toepassing is, verandert op het moment van inwerkingtreding niets. De exploitant van de stookinstallatie moet voldoen aan de emissiegrenswaarde die is gesteld in het Activiteitenbesluit milieubeheer, de emissiegrenswaarde die al in de vergunning is opgenomen of aan de emissiegrenswaarde die bij maatwerk is toegestaan op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer. De vergunningvoorschriften en maatwerkvoorschriften blijven gelden op grond van het algemene overgangsrecht. Waar het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid niet bood om maatwerk te stellen wordt, voor de stookinstallaties waarop al een emissiegrenswaarde van toepassing was, deze mogelijkheid niet opengezet. Waar het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid wel bood om maatwerk te stellen, maar het voor 1 januari 2022 niet nodig is geweest daarvan gebruik te maken, geldt hetzelfde.
Voor stookinstallaties die in bedrijf worden genomen na inwerkingtreding van dit besluit, of waarvoor pas na het moment van inwerkingtreding een emissiegrenswaarde gaat gelden (bijvoorbeeld vanaf 1 januari 2025) geldt de hoofdregel: maatwerk is generiek mogelijk. Uiteraard gelden daarbij de grenzen die op het stellen van maatwerk voor milieubelastende activiteiten van toepassing zijn. Deels vloeien die grenzen bij maatwerk voor milieubelastende activiteiten voort uit artikel 4.22 van de Omgevingswet, deels zijn in hoofdstuk 2 Bal extra eisen gesteld. Zo mag maatwerk niet afwijken van het oogmerk of de strekking van de algemene regels die in artikel 4.22 is bepaald, en moet maatwerk er dus altijd toe strekken dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Ook mag geen maatwerk worden gesteld over meldingen of gegevens die bij de melding worden verstrekt, of maatwerk worden gesteld dat strijdig is met internationaalrechtelijke of Europeesrechtelijke verplichtingen. In de paragrafen 2.3.4 en 3.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293) is hier nader op ingegaan.
Toelichting artikelen 4.1296 en 4.1340 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze artikelen bevatten overgangsrecht dat was gebaseerd op inwerkingtreding van het Bal per 1 januari 2022. Ze worden gewijzigd in verband met de wijziging van de geplande datum van inwerkingtreding van het stelsel naar 1 januari 2024.*

Artikel 4.1341 (bodem: bodembeschermende voorziening)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem met vloeibare brandstof wordt een stookinstallatie die daarmee wordt gestookt, gevuld en geleegd boven een aaneengesloten bodemvoorziening.

Toelichting artikel 4.1341 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om verontreiniging met vloeibare brandstof te voorkomen zal een middelgrote stookinstallatie gestookt op niet-standaard brandstoffen gevuld en geleegd moeten worden boven een aaneengesloten bodemvoorziening. Een aaneengesloten bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een betonvloer of asfaltvloer. Dit artikel is een omzetting van het oude artikel 3.7l van de Activiteitenregeling milieubeheer.*

Artikel 4.1342 (lucht: opstarten en stilleggen)

Met het oog op het beperken van emissies in de lucht wordt de periode van het opstarten of stilleggen van een stookinstallatie zo kort mogelijk gehouden.

Toelichting artikelen 4.1342 (nieuw) en 4.1343 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit § 5.1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en § 3.2.1 van de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*

Artikel 4.1343 (lucht: uitzondering emissiegrenswaarden)

1 De emissiegrenswaarden, bedoeld in de artikelen 4.1346 tot en met 4.1350, gelden niet voor een stookinstallatie die ten hoogste 500 uur per jaar in bedrijf is, met uitzondering van een dieselmotor die wordt gebruikt voor het opwekken van elektriciteit als het openbare net beschikbaar is en geen geplande bedrijfsnoodzakelijke test wordt verricht.

2 Voor het bepalen van het aantal uren dat een stookinstallatie per jaar in bedrijf is wordt het aantal uren dat een stookinstallatie in bedrijf is:

a maandelijks geregistreerd; of
b halfjaarlijks geregistreerd, als de stookinstallatie ligt op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform.

Toelichting artikelen 4.1342 (nieuw) en 4.1343 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit § 5.1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en § 3.2.1 van de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*
Toelichting artikelen 4.440, 4.1039, 4.1326, derde lid, 4.1343, eerste lid en 5.7k Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Hier zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.*

Artikel 4.1344 (gegevens en bescheiden: verklaring maximum uren)

1 Ten minste vier weken voordat gebruik wordt gemaakt van de uitzondering, bedoeld in artikel 4.1343, wordt een verklaring verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, dat de stookinstallatie ten hoogste 500 uur per jaar in bedrijf zal zijn.
2 Als een verklaring is verstrekt en het aantal bedrijfsuren in een kalenderjaar de grens van 500 uur overschrijdt, wordt het bevoegd gezag hierover geïnformeerd en komt de verklaring te vervallen.

Toelichting artikel 4.1344 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel implementeert artikel 5, derde lid, artikel 9 en bijlage I, onderdeel 7 van de richtlijn middelgrote stookinstallaties. Als een stookinstallatie tot en met 500 uren per jaar in bedrijf is, hoeft niet aan de emissiegrenswaarden worden voldaan. Als in tegenstelling tot een eerder verstrekte verklaring de stookinstallatie meer dan 500 uren per jaar in bedrijf zal zijn, moet wel aan de emissiegrenswaarden worden voldaan.*
Het bevoegd gezag zal hierover onverwijld moeten worden geïnformeerd.

Artikel 4.1345 (lucht: omrekenen van emissies)

1 De emissies van stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof worden omgerekend naar een volumegehalte aan zuurstof van:
a 15% in afgas, als het gaat om een dieselmotor, een gasturbine of een gasmotor;
b 6% in afgas, als het gaat om een stookinstallatie voor vaste brandstoffen; en
c 3% in afgas, als het gaat om een andere stookinstallatie.
2 De emissies van stikstofoxiden worden berekend als stikstofdioxide.

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1346 (lucht: emissiegrenswaarden gasturbine)

Voor de emissie in de lucht van een gasturbine zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1346.

Tabel 4.1346 Emissiegrenswaarden gasturbine

Brandstof	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Vloeibare brandstof	50	65	10
Gasvormige brandstof	50	15	–

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1347 (lucht: emissiegrenswaarden dieselmotor)

Voor de emissie in de lucht van een dieselmotor zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1347.

Tabel 4.1347 Emissiegrenswaarden dieselmotor

Nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Ten hoogste 5 MW	150	65	20
Meer dan 5 MW	150	65	10

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1348 (lucht: emissiegrenswaarden gasmotor)

Voor de emissie in de lucht van een gasmotor zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 4.1348.

Tabel 4.1348 Emissiegrenswaarden gasmotor

Nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3
Minder dan 2,5 MW	115	15
Ten minste 2,5 MW	35	15

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1349 (lucht: emissiegrenswaarden stookinstallatie anders dan gasturbine of zuigermotor)

Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie, anders dan een gasturbine of zuigermotor, zijn de emissiegrenswaarden:

a voor stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof de waarden, bedoeld in tabel 4.1349; en

b voor ammoniak, voor zover een ketel in gebruik is genomen na de inwerkingtreding van dit besluit en wordt gestookt op rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa:

1° 5 mg/Nm^3 bij toepassing van selectieve katalytische reductie; en

2° 10 mg/Nm^3 bij toepassing van selectieve niet-katalytische reductie.

Toelichting artikel 4.1349 onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit is een redactionele wijziging, waardoor onderdeel b, overeenkomstig de bedoeling, duidelijker slaat op de emissiegrenswaarden voor ammoniak.*

Tabel 4.1349 Emissiegrenswaarden stookinstallatie anders dan gasturbine of zuigermotor

Brandstof	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Vaste brandstof, met uitzondering van rie-biomassa	100	200	5
Vloeibare brandstof, met uitzondering van rie-biomassa	120	200	5
Rie-biomassa	100	60	5
Gasvormige brandstof, anders dan cokesovengas of hoogovengas	70	35	–
Cokesovengas	100	35	–
Hoogovengas	100	35	–

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*
Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1349a (afbakening mogelijkheid maatwerk emissiegrenswaarde ammoniak)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde voor ammoniak, bedoeld in artikel 4.1349, eerste lid, onder b, wordt verhoogd, bevat bij toepassing van:

a selectieve katalytische reductie een emissiegrenswaarde van niet meer dan 10 mg/Nm^3; en

b selectieve niet-katalytische reductie een emissiegrenswaarde van niet meer dan 20 mg/Nm^3.

Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*
Toelichting artikelen 4.73a, 4.1303a en 4.1349a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijziging harmoniseert de opschriften van deze artikelen met dat van de andere 50 artikelen over de afbakening van maatwerk. Het oogmerk kan vervallen in het opschrift, omdat dat telkens bij de regel staat waar het maatwerk over gaat.*

Artikel 4.1350 (lucht: afwijkende emissiegrenswaarde voor totaal stof)

Voor de emissie in de lucht van een ketel die ten hoogste 500 uur per jaar in bedrijf is die wordt gestookt op een vaste brandstof is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 100 mg/Nm^3.

Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1351 (lucht: emissiegrenswaarden vervangende stookinstallatie)

Voor een stookinstallatie die ten hoogste zes maanden een stookinstallatie vervangt die buiten bedrijf is gesteld in verband met onderhoud, reparatie of definitieve vervanging en is afgekoppeld van de brandstoftoevoer of van het stoomnet of elektriciteitsnet waaraan zij levert, zijn de emissiegrenswaarden de waarden voor de stookinstallatie die buiten bedrijf is.
Toelichting artikelen 4.1345 (nieuw) tot en met 4.1351 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn inhoudelijk gelijk aan de artikelen 5.44b, 5.44c, 5.44d en 5.44a van het Activiteitenbesluit milieubeheer.*

Artikel 4.1352 (lucht: meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, bedoeld in de artikelen 4.1346 tot en met 4.1350 en 4.1370 tot en met 4.1374, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een periodieke meting of parallelmeting zijn de volgende normen van toepassing:
  a voor zuurstof: NEN-EN 14789;
  b voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  c voor stikstofoxiden: NEN-EN 14792;
  d voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791; en
  e voor ammoniak: NEN-EN-ISO 21877.
3 Op het verrichten van een continue meting zijn de volgende normen van toepassing:
  a voor totaal stof: NEN-EN 13284-2; en
  b voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181 en NVN-CEN TS 17198.
  Toelichting artikel 4.1352, derde lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Actualisering van de verwijzing naar een verouderde norm NTA 7379 en vervangt deze door NVN-CEN TS 17198.*

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*
Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1353 (lucht: meetplicht)

1 Er wordt periodiek of continu gemeten of aan de emissiegrenswaarden van stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof wordt voldaan.
2 De emissieconcentratie van stikstofoxiden, zwaveldioxide, ammoniak en totaalstof van een stookinstallatie wordt continu gemeten als emissiereductietechnieken worden toegepast.
3 In afwijking van het tweede lid kan periodiek worden gemeten als een logboek wordt bijgehouden waaruit blijkt dat de emissiereductietechnieken continu in bedrijf zijn en de emissiegrenswaarden die van toepassing zijn niet worden overschreden.
4 De emissieconcentraties van stoffen waarvoor emissiegrenswaardenzijn vastgesteld, worden voor een vervangende stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1351 binnen vier weken na de inbedrijfstelling van die vervangende installatie periodiek gemeten.
5 De meting van zwaveldioxide is niet verplicht als aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan door brandstof te stoken met een bekend zwavelgehalte bij een stookinstallatie die niet is uitgerust met apparatuur voor het verminderen van de emissie van zwaveldioxide.
Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*
Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1354 (lucht: periodieke meting)

1 Een periodieke meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minstevijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de periodieke meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.1354.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de individuele metingen.
4 Een periodieke meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.1352 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Tabel 4.1354 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Ammoniak	40

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*
Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1355 (informeren: periodieke meting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt ten minste tweeweken voordat een periodieke meting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
2 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de periodieke meting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1356 (lucht: meetfrequentie periodieke meting)

1 Bij een stookinstallatie wordt periodiek gemeten:
  a binnen vier weken nadat een emissiegrenswaarde van toepassing is; of
  b voorafgaand aan het van toepassing worden van een emissiegrenswaarde.
2. Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW wordt elk jaar periodiek gemeten.
3. Bij een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 20 MW wordt elke drie jaar periodiek gemeten.
4. Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing op een stookinstallatie op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform. Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform wordt elke vier jaar periodiek gemeten.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1357 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden bij periodieke meting)

Als geen van de gevalideerde meetresultaten, bedoeld in artikel 4.1354, hoger is dan de desbetreffende emissiegrenswaarde, wordt aan die emissiegrenswaarde voldaan.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1358 (lucht: omstandigheden voor periodieke meting)

1 Periodieke metingen zijn representatief voor normale bedrijfsvoering als het brandstofmengsel wordt gebruikt dat de hoogste emissie zal opleveren.
2 Een periodieke meting bij een ketel wordt verricht bij een belasting van meer dan 60%. Een eenmalige meting bij een dieselmotor, een gasmotor of een gasturbine wordt verricht bij de hoogste belasting waarbij deze continu kan worden gebruikt.
3 Een periodieke meting bij een gasturbine, met een ketel die daarbij hoort, wordt verricht bij een bijstook van ten hoogste 10% in de ketel.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1359 (lucht: parallelmeting)

1 Geautomatiseerde meetsystemen worden ten minste eenmaal per jaar met parallelmetingen gecontroleerd.
2 Een parallelmeting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 4.1352 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1360 (lucht: informeren parallelmeting)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt geïnformeerd over de resultaten van de controle, bedoeld in artikel 4.1359.
2 Het bevoegd gezag wordt ten minste twee weken voordat een parallelmeting wordt verricht, geïnformeerd over de datum en het tijdstip van die meting.
3 Het bevoegd gezag wordt uiterlijk op de datum dat de parallelmeting zou worden verricht, geïnformeerd over het niet doorgaan daarvan.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1361 (lucht: resultaat van continue meting)

1 Het resultaat van de continue meting zijn de gevalideerde daggemiddelden.
2 Het gevalideerde daggemiddelde is het daggemiddelde verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid. De aangetoonde meetonzekerheid is niet meer dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 4.1361.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de individuele metingen.

Tabel 4.1361 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Ammoniak	40

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*
Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1362 (lucht: voldoen aan emissiegrenswaarden bij continue meting)

1 Als bij een continue meting geen van de gevalideerde daggemiddelden hoger is dan de emissiegrenswaarden, wordt aan de emissiegrenswaarde voldaan.
2 Voor de toepassing van het eerste lid worden bij een continue meting niet meegerekend:
  a meetuitkomsten die zijn verkregen tijdens periodes van opstarten en stilleggen; en
  b meetuitkomsten die zijn verkregen tijdens storingen.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1363 (lucht: ongeldige metingen continue meting)

1 De metingen van een dag worden als ongeldig beschouwd als in een dag meer dan drie uurgemiddelden ongeldig zijn door storing of onderhoud van het continu werkende meetsysteem.
2 Als per jaar de metingen van meer dan tien dagen ongeldig zijn, worden passende maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid van het continu werkende meetsysteem te verbeteren.

Toelichting artikelen 4.1352 (nieuw) tot en met 4.1363 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Wat bij de artikelen 4.1310 tot en met 4.1322 is toegelicht voor stookinstallaties gestookt op standaard brandstoffen geldt ook voor de artikelen 4.1352 tot en met 4.1363. Een uitzondering hierop zijn de periodieke metingen aan stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen. Deze mogen niet worden verricht door een gecertificeerde keuringsinstantie. Deze metingen mogen alleen door geaccrediteerde laboratoria worden verricht vanwege de gebruikte meetapparatuur onder certificering die niet geschikt is voor het meten in rookgassen van niet-standaard brandstoffen.*

Artikel 4.1364 (lucht: gelijktijdig gebruik verschillende soorten brandstoffen)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht zijn bij gelijktijdig gebruik van verschillende soorten brandstof in een stookinstallatie de emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof de gewogen gemiddelden van de emissiegrenswaarden voor elk van de brandstoffen afzonderlijk van toepassing.
2 Een gewogen gemiddelde wordt per tijdseenheid berekend naar het aandeel van elk van de brandstoffen in de energetische inhoud van de toegevoerde brandstoffen.

Toelichting artikelen 4.1364 (nieuw) tot en met 4.1366 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit § 5.1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en § 3.2.1 van de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*

Artikel 4.1365 (lucht: storing)

1 Met het oog op het beperken van verontreiniging van de lucht kan een stookinstallatie die als gevolg van een storing niet aan de emissiegrenswaarden kan voldoen uiterlijk 120 uren na het optreden van de storing in bedrijf blijven, met een maximum van 120 uren per kalenderjaar.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als het gaat om een stookinstallatie:
  a op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform;
  b waarvan de storing redelijkerwijs niet binnen 120 uren kan worden hersteld; en
  c waarvan de storing binnen de termijn blijft die is gesteld door het Staatstoezicht op de mijnen.

3 Tijdens een storing die samenhangt met de brandstof die wordt gestookt kan een vervangende brandstof worden gestookt en zijn geen emissiegrenswaarden van toepassing.
4 Bij een storing in de meetapparatuur worden geen wijzigingen in het gebruik van de stookinstallatie aangebracht die een significante toename van de emissie met zich mee kunnen brengen.

Toelichting artikelen 4.1364 (nieuw) tot en met 4.1366 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit § 5.1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en § 3.2.1 van de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*

Artikel 4.1366 (informeren: storing op offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform)

Het Staatstoezicht op de mijnen wordt ten hoogste 120 uur na een storing bij een stookinstallatie als bedoeld in artikel 4.1365, tweede lid, schriftelijk geïnformeerd over de reden van de storing en van het niet-tijdige herstel.

Toelichting artikelen 4.1364 (nieuw) tot en met 4.1366 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen zijn qua inhoud ongewijzigd overgenomen uit § 5.1.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en § 3.2.1 van de Activiteitenregeling milieubeheer en qua structuur aangepast aan het systeem Bal.*

Artikel 4.1367 (informeren: niet voldoen aan emissiegrenswaarden)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd als niet aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan, over de oorzaak dat niet wordt voldaan, en de maatregelen die worden getroffen om zo spoedig mogelijk weer aan de emissiegrenswaarden te voldoen.

Toelichting artikel 4.1367 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Door tijdig geïnformeerd te worden krijgt het bevoegd gezag krijgt meer ruimte om bij toezicht en handhaving termijnen te stellen en passende maatregelen te nemen.*

Artikel 4.1368 (lucht en energie: bewaren registratie, resultaten en overzichten)

De volgende gegevens worden ten minste zes jaar bij de stookinstallatie bewaard:
a de registratie van het aantal draaiuren, bedoeld in artikel 4.1343, tweede lid;
b de resultaten van de laatst verrichte metingen en andere gegevens die nodig zijn om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden;
c een overzicht van de soort en de hoeveelheid in de installatie gebruikte brandstoffen;
d een overzicht van eventuele storingen of uitvallen van aanvullende emissiebeperkende apparatuur; en
e een overzicht van de gevallen van niet-voldoen aan de emissiegrenswaarden en de getroffen maatregelen.

Toelichting artikel 4.1368 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel is ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer inhoudelijk niet gewijzigd, maar qua structuur aangepast aan het systeem van Bal.*

Artikel 4.1369 (overgangsrecht: uitstel van toepassing zijn emissiegrenswaarden)

1 Als een stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen, zijn de emissiegrenswaarden, bedoeld in deze paragraaf, van toepassing vanaf:
   a 1 januari 2030, voor een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW; en
   b 1 januari 2025, voor een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op glycolfornuizen.

Toelichting artikel 4.1369 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om de implementatie van de richtlijn middelgrote stookinstallaties zo lastenluw mogelijk te laten plaatsvinden, is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die de richtlijn middelgrote stookinstallaties biedt om overgangsrecht op te nemen. Afhankelijk van het vermogen hoeven bepaalde stookinstallaties pas vanaf 1 januari 2025 of 1 januari 2030 te voldoen aan bepaalde emissiegrenswaarden.*

Artikel 4.1370 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden gasturbine)

1 Voor de emissie in de lucht van een gasturbine die wordt gestookt op cokesovengas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 130 mg/Nm^3, als de gasturbine voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
2 Voor de emissie in de lucht van een gasturbine die wordt gestookt op hoogovengas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 65 mg/Nm^3, als de gasturbine voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.
3 Voor de emissie in de lucht van een gasturbine die wordt gestookt op vloeibare brandstof is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 20 mg/Nm^3, als de gasturbine voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikel 4.1370, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijziging artikelen 4.352, 4.1370 en 13.9 en bijlage I. Dit zijn redactionele aanpassingen.*

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1371 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden dieselmotor)

Voor de emissie in de lucht van een dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten hoogste 20 MW is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 20 mg/Nm^3, als de dieselmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1372 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden gasmotor)

1 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor die wordt gestookt op cokesovengas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 130 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

2 Voor de emissie in de lucht van een gasmotor die wordt gestookt op hoogovengas is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 65 mg/Nm^3, als de gasmotor voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1373 (overgangsrecht: emissiegrenswaarden stookinstallatie anders dan gasturbine of zuigermotor)

Voor de emissie in de lucht van een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten hoogste 5 MW, anders dan een gasturbine of zuigermotor die wordt gestookt op gasvormige brandstof anders dan cokesovengas, is de emissiegrenswaarde voor zwaveldioxide 200 mg/Nm^3, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1374 (overgangsrecht: afwijkende emissiegrenswaarde voor totaal stof)

Voor de emissie in de lucht van een ketel die ten hoogste 500 uur per jaar in bedrijf is met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW die wordt gestookt op een vaste brandstof is de emissiegrenswaarde voor totaal stof 200 mg/Nm^3, als de ketel voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

Artikel 4.1374a (overgangsrecht: afwijkende emissiegrenswaarde voor stoken van rie-biomassa)

Voor een stookinstallatie, anders dan een gasturbine of zuigermotor, die wordt gestookt op rie-biomassa en die voor de inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf was, zijn de emissiegrenswaarden voor de emissies van stikstofoxiden, zwaveldioxide en totaal stof de waarden, bedoeld in tabel 4.1374a.

Tabel 4.1374a Overgangsrecht emissiegrenswaarden rie-biomassa gestookte installatie

Brandstof/nominaal thermisch ingangsvermogen	Stikstofoxiden in mg/Nm^3	Zwaveldioxide in mg/Nm^3	Totaal stof in mg/Nm^3
Rie-biomassa of pellets gemaakt uit rie-biomassa	145	200	5

Toelichting artikelen 4.1349, 4.1349a (nieuw), 4.1352, 4.1353, 4.1354, 4.1361 en 4.1374a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijzigingen voegen in paragraaf 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet standaard brandstoffen) dezelfde wijzigingen door als de wijzigingen hebben gedaan (via wijzigingsbesluit 2022-320) van de artikelen 4.1303a (nieuw), 4.1310, 4.1311, 4.1312, 4.1319 in paragraaf 4.126 ten aanzien van grenswaarden en meetverplichtingen voor ammoniak voor nieuwe ketels.*

Artikel 4.1375 (overgangsrecht: meetfrequentie periodieke meting)

1 Een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW, anders dan een gasturbine, gasmotor of dieselmotor, hoeft tot 1 januari 2025 niet periodiek te worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

2 Een stookinstallatie met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW, anders dan een gasturbine, gasmotor of dieselmotor, hoeft tot 2030 niet periodiek te worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

3 Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 5 MW kan tot 1 januari 2025 elke vier jaar periodiek worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

4 Bij een gasturbine, gasmotor of dieselmotor met een nominaal thermisch ingangsvermogen van ten minste 1 MW en ten hoogste 5 MW kan tot 1 januari 2030 elke vier jaar periodiek worden gemeten, als de stookinstallatie voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

5 Het eerste tot en met vierde lid zijn niet van toepassing op een stookinstallatie op een offshore oliewinningsplatform of gaswinningsplatform die voor 20 december 2018 in bedrijf is genomen.

Toelichting artikelen 4.1370 (nieuw) tot en met 4.1375 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het overgangsrecht voor stookinstallaties dat in deze artikelen is opgenomen is de lijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer voortgezet. Stookinstallaties die in bedrijf zijn genomen voor 20 december 2018 mogen in bepaalde gevallen aan soepeler emissiegrenswaarden voldoen of hoeven minder frequent te worden gemeten.*

HOOFDSTUK 5 MILIEUBELASTENDE ACTIVITEITEN: MODULES

AFDELING 5.1 TOEPASSINGSBEREIK

Artikel 5.1 (toepassingsbereik: activiteiten)

Dit hoofdstuk is alleen van toepassing voor zover dat in hoofdstuk 3, 4, 6 of 7 is bepaald.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.1 (toepassingsbereik: activiteiten) *In dit artikel wordt het toepassingsbereik van hoofdstuk 5 omschreven: een paragraaf uit dit hoofdstuk is alleen van toepassing als dat in de hoofdstukken 3, 4, 6 of 7 is bepaald. In hoofdstuk 6 en 7 wordt niet naar alle modules verwezen, maar alleen naar paragraaf 5.3.1. Hierin zijn regels gesteld over het PRTR-verslag.*
Toelichting artikel 5.1 tot en met 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden redactioneel gewijzigd.*
Voor een toelichting op het vervallen van «persoon of» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.

AFDELING 5.2 ONDERZOEKEN

§ 5.2.1 Eindonderzoek bodem

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 5.2.1 Eindonderzoek bodem *Onder «degene die de activiteit verricht», wordt in deze module verstaan «degene die de activiteit in hoofdstuk 3 of 4 heeft verricht». Immers kan de balans pas worden opgemaakt na het beëindigen van de milieubelastende activiteit, als alle processen zijn gestopt waardoor verontreiniging in de bodem kan ontstaan. Met het onderzoek na de activiteit wordt vastgesteld welke verontreinigende stoffen in de bodem te vinden zijn op de locatie waar de activiteit plaatsvond.*

Artikel 5.2 (gegevens en bescheiden: locatie gebruik bodembedreigende stoffen)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 of 4 wordt een plattegrond van de locatie waarop is aangegeven welke bodembedreigende stoffen waar worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
2 Ten hoogste vier weken na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag.
3 Dit artikel is niet van toepassing voor zover het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie die in hoofdstuk 3 als vergunningplichtig is aangewezen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.2 (gegevens en bescheiden: locatie gebruik bodembedreigende stoffen) *Degene die de activiteit verricht geeft op een plattegrond aan op welke locatie de bodembedreigende stoffen worden gebruikt, geproduceerd of uitgestoten. Deze locatie kan gelijk zijn aan de begrenzing van de activiteit, maar zal waarschijnlijk kleiner zijn. Alleen dat gedeelte van het terrein waar de bodembedreigende stoffen worden gebruikt, geproduceerd of uitgestoten, hoeft worden aangegeven. Als deze stoffen op een ander gedeelte van het terrein zullen gaan worden gebruikt, geproduceerd of uitgestoten, zal het bevoegd gezag wederom moeten worden geïnformeerd. Het bevoegd gezag heeft deze informatie nodig om bij het eindonderzoek gericht op de locatie van de potentiële verontreiniging te kunnen controleren. Bij vergunningplichtige ippc-installaties hoeft het bevoegd gezag niet te worden geïnformeerd. Deze ippc-installaties zijn verplicht een nulsituatieonderzoek op te stellen, dat via de aanvraagvereisten voor de vergunning al bij het bevoegd gezag terechtkomt. De aanvraagvereisten voor de vergunning zijn opgenomen in de ministeriële regeling.*
Toelichting artikel 5.1 tot en met 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden redactioneel gewijzigd.*
Voor een toelichting op het vervallen van «persoon of» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.
Toelichting artikel 5.2 eerste en tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de paragrafen **2.8 en 4.8** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 5.3 (eindonderzoek bodem)

1 Bij het beëindigen van een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 of 4 wordt een bodemonderzoek verricht om de kwaliteit van de bodem vast te stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.3, eerste lid *Als deze module is aangezet bij een milieubelastende activiteit in hoofdstuk 4 of bij een milieubelastende activiteit in hoofdstuk 3 waarvoor een omgevingsvergunning is vereist, dan is een eindonderzoek bodem verplicht. Dit onderzoek heeft tot doel te bepalen of de bodem na het beëindigen van de activiteit is verontreinigd of aangetast. In deze module regelen we het opruimen van de verontreiniging als gevolg van de activiteiten.*
Een bodemonderzoek voorafgaand aan de activiteit, zoals in het Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was, is niet langer verplicht voor alle bedrijven. De verplichting tot het opstellen van een nulsituatierapport blijft alleen bestaan voor een ippc-installatie, voor andere bedrijven vervalt de verplichting. Het nulonderzoek is geen bodembeschermende maatregel, maar biedt een referentiekader of toetsingsgrondslag voor het eindonderzoek. Degene die een activiteit verricht anders dan het exploiteren van een ippc-installatie, kan er nog altijd wel zelf voor kiezen op eigen initiatief een bodemonderzoek te verrichten voorafgaand aan de activiteit. Als daarvan een rapport volgens NEN 5740 wordt opgesteld kan de kwaliteit van bodem- en grondwater na beëindiging van de activiteit worden hersteld tot de bodemkwaliteit vastgesteld in dit rapport. Degene die de activiteit verricht kan er uiteraard ook voor kiezen geen bodemonderzoek te doen, bijvoorbeeld omdat een vorige gebruiker van het perceel een rapport beschikbaar stelt of omdat hij verwacht dat de bodem schoon is. Als voorafgaand aan de activiteit geen nulsituatie wordt vastgesteld, kan het wel zo zijn dat de initiatiefnemer meer moet herstellen dan alleen door zijn activiteit veroorzaakte bodemverontreiniging. De initiatiefnemer heeft dus een keuze.

2 Het bodemonderzoek gaat over de bodembedreigende stoffen die zijn gebruikt, gemaakt of uitgestoten op het gedeelte van de locatie waarop de activiteit is verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.3, tweede lid *Het tweede lid schrijft voor dat het bodemonderzoek alleen is gericht op de bodembedreigende stoffen die als gevolg van de activiteit in de bodem kunnen geraken of daarin terecht kunnen zijn gekomen. Als bij de activiteit bijvoorbeeld geen olie wordt opgeslagen of gebruikt dan hoeft dus ook geen onderzoek te worden verricht naar eventueel aanwezige olieverontreiniging. Daarnaast moet het bodemonderzoek alleen worden uitgevoerd op de plaatsen waar de bodembedreigende activiteit is verricht. Daar waar de activiteit niet is verricht zal namelijk geen sprake zijn van bodemverontreiniging of -aantasting als gevolg van de activiteit. Bij de toepassing van dit lid moet ook gelet worden op de artikelen in hoofdstuk 3 en 4 waarin deze paragraaf van toepassing wordt verklaard. In verschillende artikelen van hoofdstuk 3 staat bijvoorbeeld dat aan deze paragraaf moet worden voldaan als het gaat om het exploiteren van een ippc-installatie. Het bodemonderzoek moet dan worden verricht voor de ippc-installatie, maar niet voor activiteiten die het exploiteren van de ippc-installatie alleen ondersteunen, zoals het parkeerterrein en de kantine voor het personeel. In het algemeen deel van de toelichting wordt uitgebreid ingegaan op de term functioneel ondersteunen.*

3 Het bodemonderzoek voldoet aan NEN 5725 en NEN 5740, voor zover de activiteit plaatsvindt op de landbodem, of aan NEN 5717 en NEN 5720, voor zover de activiteit plaatsvindt in een oppervlaktewaterlichaam.

4 Het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een certificatie-instantie of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

Toelichting artikel 5.1 tot en met 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden redactioneel gewijzigd. Voor een toelichting op het vervallen van «persoon of» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Toelichting artikel 5.3, lid 3 (nieuw) en 4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Paragraaf 5.2.1 van het Bal gaat over eindonderzoek en eventueel herstel van de bodemkwaliteit na beëindiging van een (milieubelastende) activiteit. Omdat de activiteit opslaan van grond of baggerspecie (paragraaf 4.121 van het Bal) ook kan plaatsvinden in een oppervlaktewaterlichaam, moet deze paragraaf ook geschikt zijn voor activiteiten die plaatsvinden in oppervlaktewater. In artikel 5.3 van het Bal werd tot nog toe alleen verwezen naar de NEN-normen voor bodemonderzoek op de landbodem en niet naar de onderzoeksprotocollen voor het uitvoeren van milieuhygiënisch vooronderzoek op de waterbodem. Naar NEN 5717 werd al verwezen in artikel 4.1267, derde lid, van het Bal en naar NEN 5720 in artikel 7.187, onder e, van de Omgevingsregeling. Het gaat om vrij beschikbare normen.*

Artikel 5.4 (rapport van het eindonderzoek bodem)

Het rapport van het bodemonderzoek bevat:

a de naam en het adres van degene die het onderzoek heeft verricht;

b de wijze waarop het onderzoek is verricht;

c de aard en de mate van de aangetroffen verontreinigde stoffen en de herkomst daarvan;

d informatie over het huidige en eerdere gebruik van het terrein;

e bestaande informatie over bodemmetingen en grondwatermetingen die de toestand van de bodem en het grondwater weergeven op het tijdstip van opstelling van het rapport, of anders nieuwe bodemmetingen en grondwatermetingen voor het constateren van eventuele verontreiniging van de bodem door de bodemverontreinigende stoffen die bij de activiteit zijn gebruikt, gemaakt of vrijgekomen; en

f als de kwaliteit van de bodem wordt hersteld: de wijze waarop en de mate waarin dit gebeurt volgens artikel 5.6.

Toelichting artikel 5.4 onder f [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze wijziging wordt een foute verwijzing hersteld. Verder wordt nu ook verwezen naar het tweede en derde lid van artikel 5.6 Bal omdat het ook van belang is dat het bevoegd gezag de beschikking krijgt over de gegevens die de erkende aannemer en milieukundig begeleider betreffen.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.4 (rapport van het eindonderzoek bodem) *In het rapport van het bodemonderzoek moeten een aantal gegevens worden opgenomen. Bij de naam van degene die het onderzoek heeft uitgevoerd zal het in de regel gaan om de bedrijfsnaam.*

De wijze waarop het onderzoek is verricht zal over het algemeen een weergave bevatten van de normdocumenten die zijn gevolgd en de gegevens die op grond daarvan moeten worden vastgelegd.

Het rapport moet informatie bevatten over de soort en concentratie van de aangetroffen verontreinigende stoffen en van welke bronnen deze afkomstig zijn en informatie over de geschiedenis van het terrein. Als er bestaande informatie is over bodem- en grondwatermonsters van de verontreinigende stoffen die bij de activiteit gebruikt zijn, geproduceerd zijn of zijn vrijgekomen ten tijde van het opstellen van het bodemrapport kunnen deze gegevens in de rapportage verwerkt worden, anders moeten nieuwe monsters te worden genomen. Wanneer is gebleken dat de bodem is verontreinigd of aangetast zal in het rapport ook moeten worden vastgelegd op welke wijze de bodemkwaliteit wordt hersteld en de mate waarin dat plaatsvindt.

Toelichting artikel 5.1 tot en met 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden redactioneel gewijzigd. Voor een toelichting op het vervallen van «persoon of» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Toelichting artikelen 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 5.6 van het Bal is aangepast omdat (in lijn met de aanpassing die in artikel 5.3, derde lid, van het Bal is doorgevoerd) de activiteit opslaan van grond of baggerspecie ook in een oppervlaktewaterlichaam kan plaatsvinden. Als dat het geval is moet bij een eventueel herstel van de bodemkwaliteit dat herstel zijn gericht op ofwel de bodemkwaliteit zoals die is vastgesteld in een rapport volgens NEN 5720 dat is opgesteld voor het begin van de activiteit (eerste lid, onder a), ofwel de bodemkwaliteitsklasse zoals die voor de betreffende locaties is vastgelegd op een (water)bodemkwaliteitskaart (eerste lid, onder b), ofwel de bodemkwaliteitsklasse «niet verontreinigd» als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.*
Aan artikel 5.6 is een derde lid toegevoegd inhoudende dat bij herstel van de bodemkwaliteit een milieukundig begeleider die is erkend overeenkomstig BRL SIKB 6000 wordt ingezet. Omdat sprake is van herstel van de bodemkwaliteit moet dat herstel van de bodemkwaliteit worden vastgesteld door een erkende milieukundig begeleider. Dat was per abuis niet in artikel 5.6 opgenomen. De milieukundige begeleiding is noodzakelijk om te controleren of de bodem voldoende hersteld is, bijvoorbeeld via controlebemonstering. De milieukundig begeleider legt het resultaat van de milieukundige begeleiding vast in een evaluatieverslag. Daarnaast is artikel 5.4 van het Bal gewijzigd. De wijziging van onderdeel e betreft een redactionele wijziging. Aan onderdeel f is een verwijzing naar artikel 5.6, eerste lid, toegevoegd zodat duidelijk is dat de wijze waarop het herstel van de bodemkwaliteit plaatsvindt, overeenkomstig artikel 5.6, eerste lid moet plaatsvinden.

Artikel 5.5 (gegevens en bescheiden: beëindigen activiteit)

Ten hoogste zes maanden na het beëindigen van de activiteit wordt een rapport van het bodemonderzoek verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.5 (gegevens en bescheiden: beëindigen activiteit) *De resultaten van het bodemonderzoek moeten uiterlijk binnen zes maanden na beëindiging van de activiteit zijn gerapporteerd aan het bevoegd gezag.*

Artikel 5.6 (herstel van de bodemkwaliteit)

1 Als de bodem is verontreinigd, wordt uiterlijk zes maanden na het toezenden van het rapport van het bodemonderzoek bij het beëindigen van de activiteit de bodemkwaliteit hersteld tot:
   a de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit, die is vastgesteld voor het begin van de activiteit:
      1° voor zover een activiteit plaatsvindt op de landbodem: in een rapport volgens NEN 5740; of
      2° voor zover een activiteit plaatsvindt in een oppervlaktewaterlichaam: in een rapport volgens NEN 5720;
   b de bodemkwaliteit van de locatie waarop de activiteit is verricht, zoals die is vastgelegd op een bodemkwaliteitskaart als bedoeld in artikel 25c, derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit; of
   c de volgende kwaliteitsklasse, bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit:
      1° voor zover een activiteit plaatsvindt op de landbodem: de kwaliteitsklasse landbouw/natuur; of
      2° voor zover een activiteit plaatsvindt in een oppervlaktewaterlichaam: de kwaliteitsklasse niet verontreinigd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.6, eerste lid *Als uit het bodemonderzoek na beëindiging van de activiteit, blijkt dat de bodem is verontreinigd of aangetast dan moet op grond van het eerste lid uiterlijk binnen zes maanden na het toezenden van het bodemrapport aan het bevoegd gezag de bodemkwaliteit zijn hersteld. Voor het herstellen van de bodemkwaliteit kan uit drie opties worden gekozen. Deze keuze wordt gemaakt door degene die de activiteit verricht. De bodemkwaliteit wordt hersteld tot:*
- *De waarden van een bodemrapport volgens NEN 5740 waarin de bodem- en grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit zijn vastgelegd.*
- *De bodemkwaliteit van de zone waarin de activiteit is verricht zoals vastgelegd op een bodemkwaliteitskaart als bedoeld in artikel 47, onder a, of artikel 57 van het Besluit bodemkwaliteit. Dit betreft een geldende bodemkwaliteitskaart.*
- *De achtergrondwaarden, vastgesteld op grond van artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Wanneer de bodemkwaliteit voor aanvang van de activiteit niet is vastgelegd of wanneer er geen geldende bodemkwaliteitskaart voor dat gebied voor handen is, dan moet herstel plaatsvinden tot de achtergrondwaarden als vastgesteld op grond van artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.*

Dit artikel regelt dat de bodemkwaliteit hersteld moet worden na beëindiging van de activiteit. Dit doet er niks aan af dat eventuele morsingen of lekkages op een bodembeschermende voorziening direct opgeruimd moeten worden. Het opruimen van gelekte of gemorste (vloei)stoffen is onderdeel van de specifieke zorgplicht in artikel 2.11 van dit besluit. Deze verplichtingen bestaan naast elkaar.

2 Het herstel wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7000.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.6, tweede lid *Het tweede lid bepaalt dat het herstel van de bodemkwaliteit moet worden verricht door een persoon of onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7000. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*

3 Het herstel wordt milieukundig begeleid door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 6000.

Toelichting artikel 5.1 tot en met 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen worden redactioneel gewijzigd. Voor een toelichting op het vervallen van «persoon of» wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

Toelichting artikel 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Met de aanpassingen in dit onderdeel is geen inhoudelijke wijziging beoogd. De verwijzingen naar het voorheen geldende Besluit bodemkwaliteit zijn vervangen door verwijzingen naar het huidige Besluit bodemkwaliteit.*
Toelichting artikelen 5.4 en 5.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 5.6 van het Bal is aangepast omdat (in lijn met de aanpassing die in artikel 5.3, derde lid, van het Bal is doorgevoerd) de activiteit opslaan van grond of baggerspecie ook in een oppervlaktewaterlichaam kan plaatsvinden. Als dat het geval is moet bij een eventueel herstel van de bodemkwaliteit dat herstel zijn gericht op ofwel de bodemkwaliteit zoals die is vastgesteld in een rapport volgens NEN 5720 dat is opgesteld voor het begin van de activiteit (eerste lid, onder a), ofwel de bodemkwaliteitsklasse zoals die voor de betreffende locaties is vastgelegd op een (water)bodemkwaliteitskaart (eerste lid, onder b), ofwel de bodemkwaliteitsklasse «niet verontreinigd» als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit.*
Aan artikel 5.6 is een derde lid toegevoegd inhoudende dat bij herstel van de bodemkwaliteit een milieukundig begeleider die is erkend overeenkomstig BRL SIKB 6000 wordt ingezet. Omdat sprake is van herstel van de bodemkwaliteit moet dat herstel van de bodemkwaliteit worden vastgesteld door een erkende milieukundig begeleider. Dat was per abuis niet in artikel 5.6 opgenomen. De milieukundige begeleiding is noodzakelijk om te controleren of de bodem voldoende hersteld is, bijvoorbeeld via controlebemonstering. De milieukundig begeleider legt het resultaat van de milieukundige begeleiding vast in een evaluatieverslag. Daarnaast is artikel 5.4 van het Bal gewijzigd. De wijziging van onderdeel e betreft een redactionele wijziging. Aan onderdeel f is een verwijzing naar artikel 5.6, eerste lid, toegevoegd zodat duidelijk is dat de wijze waarop het herstel van de bodemkwaliteit plaatsvindt, overeenkomstig artikel 5.6, eerste lid moet plaatsvinden.

Artikel 5.6a (gegevens en bescheiden: begin van de herstelwerkzaamheden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de herstelwerkzaamheden, bedoeld in artikel 5.6, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
  a de verwachte datum van het begin van de herstelwerkzaamheden;
  b een omschrijving van de herstelwerkzaamheden, waaronder in ieder geval:
    1° de begrenzing van de locatie waarop de herstelwerkzaamheden worden verricht met een aanduiding op een kaart en op een dwarsprofiel;
    2° het bodemvolume in kubieke meters waarbinnen de herstelwerkzaamheden worden verricht;
    3° de hoeveelheid af te voeren grond of baggerspecie per kwaliteitsklasse als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit in kubieke meters; en
    4° de herstelwaarde voor de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit volgens artikel 5.6, eerste lid; en
  c als afvalwater wordt geloosd: de lozingsroutes.
2 Ten minste een week voor het begin van de herstelwerkzaamheden, bedoeld in artikel 5.6, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
  a de naam en het adres van degene die de herstelwerkzaamheden gaat verrichten;
  b de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten; en
  c de naam van de natuurlijke persoon die de milieukundige begeleiding gaat verrichten.
3 Onverwijld na het wijzigen van de gegevens, bedoeld in het eerste of tweede lid, worden de gewijzigde gegevens verstrekt.

Toelichting artikel 4.977 derde lid onder b, artikel 4.1001a derde lid onder b, artikel 5.6a (nieuw) en artikel 5.7 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Aan paragraaf 5.2.1 Bal is een artikel toegevoegd (artikel 5.6a Bal) dat betrekking heeft op de informatie die moet worden verstrekt voorafgaand aan het begin van de herstelwerkzaamheden en na beëindiging van de herstelwerkzaamheden.*
In artikel 5.6a Bal zijn de gegevens opgenomen die voor het begin van de werkzaamheden moeten worden verstrekt door degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal, verricht. Dit is een verbijzondering van de gegevens die op grond van het oude recht ook al moesten worden verstrekt. De gegevens die moeten worden verstrekt zullen voorhanden zijn bij de partijen (adviseur, aannemer en milieukundig begeleider) die zijn ingeschakeld om de bodem te herstellen.
In artikel 5.6a, eerste lid, Bal zijn de gegevens opgenomen die ten minste vier weken voor het begin van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de verwachte datum van het begin van de herstelwerkzaamheden is. Daarnaast moeten gegevens worden verstrekt over de begrenzing van de locatie waarop de werkzaamheden plaatsvinden met een aanduiding op een kaart en op een dwarsprofiel en de hoeveelheid af te voeren grond. Ook de herstelwaarde voor de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit die volgt uit artikel 5.6 Bal moeten blijken uit de aangeleverde informatie. Als uit het eindonderzoek bodem blijkt dat het grondwater is verontreinigd, wordt de kwaliteit van het grondwater hersteld tot de waarden van een bodemrapport volgens NEN 5740 waarin de grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit is vastgelegd. Als er geen bodemonderzoek voor aanvang van de activiteit is verricht, wordt een referentieniveau bepaald waaraan het eindonderzoek bodem wordt getoetst. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de streefwaarden uit de Circulaire bodemsanering per 2013, grondwatermetingen uit de omgeving of de bepalingsgrenzen van het laboratorium. De onderbouwing van het referentieniveau wordt opgenomen in het rapport met de resultaten van het eindonderzoek bodem.
Tot slot moet informatie worden verstrekt over de lozingsroutes als afvalwater wordt geloosd.

In artikel 5.6a, tweede lid, Bal is de informatie opgenomen die ten minste een week voor het begin van de herstelwerkzaamheden moet worden verstrekt. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de herstelwerkzaamheden binnen de gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. De informatie bevat de naam en het adres van degene die het herstel uitvoert. Als een milieukundig begeleider wordt ingeschakeld moeten de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten en de naam en het adres van de milieukundig begeleider worden aangegeven. Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag controleren of de herstelwerkzaamheden en de milieukundige begeleiding worden verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit. Zowel de onderneming als de milieukundig begeleider moeten een erkenning voor BRL SIKB 6000 bezitten.
Als de op grond van artikel 5.6a, eerste of tweede lid, Bal verstrekte gegevens wijzigen, dan worden deze wijzigingen op grond van artikel 5.6a, derde lid, Bal onverwijld aan het bevoegd gezag verstrekt. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de herstelwerkzaamheden het bevoegd gezag opnieuw moet worden geïnformeerd.
Artikel 5.7 Bal is opnieuw vastgesteld met een andere inhoud. In het nieuwe artikel 5.7 Bal is opgenomen welke gegevens ten hoogste vier weken na het beëindigen van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal verricht, verstrekt in ieder geval gegevens en bescheiden over het resultaat van de milieukundige processturing en het resultaat van de milieukundige verificatie. Deze gegevens worden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag zoals bedoeld in de BRL SIKB 6000. Onderdeel van de milieukundige processturing is een omschrijving van eventuele bijzondere omstandigheden die zich tijdens de herstelwerkzaamheden hebben voorgedaan.
De resultaten van de milieukundige verificatie betreffen de resultaten van de controlebemonstering, inclusief analysecertificaten en aanduiding van de plaatsen van bemonstering op een kaart. De ontvangen informatie geeft het bevoegd gezag inzicht in de mate van herstel van de bodemkwaliteit en of dit voldoende is uitgevoerd.
Door de wijziging van artikel 5.7 Bal is ook de verwijzing hiernaar in de artikelen 4.977 en 4.1001a Bal gewijzigd.

Artikel 5.7 (gegevens en bescheiden: beëindigen herstelwerkzaamheden)

Ten hoogste vier weken na het beëindigen van de herstelwerkzaamheden, bedoeld in artikel 5.6, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag volgens BRL SIKB 6000 dat in ieder geval de volgende gegevens bevat:

a de resultaten van de milieukundige begeleiding, bestaande uit het onderdeel processturing met daarbij in ieder geval een opsomming van bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan tijdens het saneren van de bodem; en

b de resultaten van de milieukundige begeleiding, bestaande uit het onderdeel verificatie van het eindresultaat van de saneringsaanpak.

Toelichting artikel 4.977 derde lid onder b, artikel 4.1001a derde lid onder b, artikel 5.6a (nieuw) en artikel 5.7 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Aan paragraaf 5.2.1 Bal is een artikel toegevoegd (artikel 5.6a Bal) dat betrekking heeft op de informatie die moet worden verstrekt voorafgaand aan het begin van de herstelwerkzaamheden en na beëindiging van de herstelwerkzaamheden.*
In artikel 5.6a Bal zijn de gegevens opgenomen die voor het begin van de werkzaamheden moeten worden verstrekt door degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal, verricht. Dit is een verbijzondering van de gegevens die op grond van het oude recht ook al moesten worden verstrekt. De gegevens die moeten worden verstrekt zullen voorhanden zijn bij de partijen (adviseur, aannemer en milieukundig begeleider) die zijn ingeschakeld om de bodem te herstellen.
In artikel 5.6a, eerste lid, Bal zijn de gegevens opgenomen die ten minste vier weken voor het begin van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de verwachte datum van het begin van de herstelwerkzaamheden is. Daarnaast moeten gegevens worden verstrekt over de begrenzing van de locatie waarop de werkzaamheden plaatsvinden met een aanduiding op een kaart en op een dwarsprofiel en de hoeveelheid af te voeren grond. Ook de herstelwaarde voor de bodemkwaliteit en grondwaterkwaliteit die volgt uit artikel 5.6 Bal moeten blijken uit de aangeleverde informatie. Als uit het eindonderzoek bodem blijkt dat het grondwater is verontreinigd, wordt de kwaliteit van het grondwater hersteld tot de waarden van een bodemrapport volgens NEN 5740 waarin de grondwaterkwaliteit voor aanvang van de activiteit is vastgelegd. Als er geen bodemonderzoek voor aanvang van de activiteit is verricht, wordt een referentieniveau bepaald waaraan het eindonderzoek bodem wordt getoetst. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de streefwaarden uit de Circulaire bodemsanering per 2013, grondwatermetingen uit de omgeving of de bepalingsgrenzen van het laboratorium. De onderbouwing van het referentieniveau wordt opgenomen in het rapport met de resultaten van het eindonderzoek bodem.
Tot slot moet informatie worden verstrekt over de lozingsroutes als afvalwater wordt geloosd.
In artikel 5.6a, tweede lid, Bal is de informatie opgenomen die ten minste een week voor het begin van de herstelwerkzaamheden moet worden verstrekt. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de herstelwerkzaamheden binnen de gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. De informatie bevat de naam en het adres van degene die het herstel uitvoert. Als een milieukundig begeleider wordt ingeschakeld moeten de naam en het adres van de onderneming die de milieukundige begeleiding gaat verrichten en de naam en het adres van de milieukundig begeleider worden aangegeven. Aan de hand van deze gegevens kan het bevoegd gezag controleren of de herstelwerkzaamheden en de milieukundige begeleiding worden verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit. Zowel de onderneming als de milieukundig begeleider moeten een erkenning voor BRL SIKB 6000 bezitten.
Als de op grond van artikel 5.6a, eerste of tweede lid, Bal verstrekte gegevens wijzigen, dan worden deze wijzigingen op grond van artikel 5.6a, derde lid, Bal onverwijld aan het bevoegd gezag verstrekt. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de herstelwerkzaamheden het bevoegd gezag opnieuw moet worden geïnformeerd.

Artikel 5.7 Bal is opnieuw vastgesteld met een andere inhoud. In het nieuwe artikel 5.7 Bal is opgenomen welke gegevens ten hoogste vier weken na het beëindigen van de herstelwerkzaamheden moeten worden verstrekt. Degene die de activiteit, bedoeld in hoofdstuk 3 Bal verricht, verstrekt in ieder geval gegevens en bescheiden over het resultaat van de milieukundige processturing en het resultaat van de milieukundige verificatie. Deze gegevens worden verstrekt in de vorm van een evaluatieverslag zoals bedoeld in de BRL SIKB 6000. Onderdeel van de milieukundige processturing is een omschrijving van eventuele bijzondere omstandigheden die zich tijdens de herstelwerkzaamheden hebben voorgedaan.
De resultaten van de milieukundige verificatie betreffen de resultaten van de controlebemonstering, inclusief analysecertificaten en aanduiding van de plaatsen van bemonstering op een kaart. De ontvangen informatie geeft het bevoegd gezag inzicht in de mate van herstel van de bodemkwaliteit en of dit voldoende is uitgevoerd.
Door de wijziging van artikel 5.7 Bal is ook de verwijzing hiernaar in de artikelen 4.977 en 4.1001a Bal gewijzigd.

§ 5.2.2 Voorafgaand bodemonderzoek

Toelichting op paragraaf 5.2.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Deze paragraaf bevat bepalingen over het verrichten van voorafgaand bodemonderzoek. Het gaat om het vooronderzoek bodem, het verkennend bodemonderzoek, het verkennend bodemonderzoek asbest, nader bodemonderzoek en het nader bodemonderzoek asbest. Een voorafgaand bodemonderzoek is verplicht als in hoofdstuk 4 een bepaling met die strekking is opgenomen. Zie voor meer toelichting op deze onderzoeken en de samenhang ook paragraaf 5.3 (informatie over bodemkwaliteiten) van het algemeen deel van de toelichting.*
Deze onderzoeken vallen doordat ze in het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen en toegepast moeten worden bij de aangewezen milieubelastende activiteiten ook onder de specifieke zorgplicht van het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor deze onderzoeken zijn geen andere eisen opgenomen dan dat ze voldoen aan de in de artikelen genoemde NEN-normen en dat het veldwerk en uitvoering van chemische analyses moeten worden uitgevoerd volgens de in de artikelen aangewezen Beoordelingsrichtlijnen en protocollen en door daarvoor erkende ondernemingen. Ook zijn lozingsroutes voor afvalwater dat vrijkomt bij bodemonderzoek opgenomen.
RG namens HO 2023-01-11 In aanvulling op voorgaande toelichting het volgende: De criteria voor indeling in bodemkwaliteitsklassen zijn overigens uitputtend beschreven in Hoofdstuk 5 van de Regeling bodemkwaliteit.

Artikel 5.7a (vooronderzoek bodem)

1 Bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in hoofdstuk 3 of 4 wordt een vooronderzoek bodem verricht om de kwaliteit van de bodem vast te stellen.
Toelichting artikel 5.7a, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Voordat een activiteit wordt uitgevoerd in de bodem, dient eerst te worden onderzocht of de locatie verdacht is op het voorkomen van een bodemverontreiniging en bodemonderzoek nodig is. Hiertoe wordt een zogenoemd vooronderzoek bodem verricht.*

2 Het vooronderzoek bodem voldoet aan NEN 5725.
Toelichting artikel 5.7a, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit vooronderzoek wordt verricht in overeenstemming met NEN 5725. Aangesloten kan worden bij de verschillende onderzoeksaanleidingen die omschreven zijn in NEN 5725.*
Doel van het vooronderzoek bodem is om na te gaan of sprake is van een verdachte locatie wat betreft het voorkomen van een (puntbron) bodemverontreiniging waarbij de kans aanwezig is dat de bodemkwaliteit afwijkend is van de locatiegebonden kwaliteit (zoals uit een bodemkwaliteitskaart blijkt) en er sprake is van een bodemverontreiniging.
Het vooronderzoek bestaat uit het raadplegen van (digitale) informatiebronnen over de locatie waar de activiteit wordt verricht. Het vooronderzoek hoeft niet te worden uitgevoerd door een onderneming met een erkenning.
Op basis van de resultaten van het vooronderzoek bodem wordt duidelijk welke vervolgonderzoeken noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld het verrichten van een verkennend bodemonderzoek of het verrichten van een verkennend onderzoek asbest.
Als een al eerder uitgevoerd verkennend bodemonderzoek beschikbaar is, wordt in het vooronderzoek bodem gemotiveerd in hoeverre het eerder uitgevoerde onderzoek voldoende actueel en representatief is.
Overigens is het verrichten van een vooronderzoek bodem ook omwille van arbeidsomstandigheden (verplichting vanuit de arbo-wetgeving) van belang. In de CROW-publicatie 400 is aangegeven dat uit het vooronderzoek bodem de noodzaak voor vervolgonderzoek zal kunnen blijken, om vast te kunnen stellen of maatregelen of voorzieningen nodig zijn om veilig te kunnen werken.

Artikel 5.7b (verkennend bodemonderzoek)

1 Als uit het vooronderzoek bodem blijkt dat een verkennend bodemonderzoek nodig is, wordt een verkennend bodemonderzoek verricht.
Toelichting artikel 5.7b, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Als de noodzaak daartoe blijkt uit het vooronderzoek bodem, namelijk dat er een verdenking bestaat van de aanwezigheid van een verontreiniging van de bodem, wordt een verkennend bodemonderzoek verricht.*
Toelichting artikel 5.7b eerste lid, en artikel 5.7c eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Uit artikel 5.7b, eerste lid Bal volgde dat een verkennend bodemonderzoek moest worden verricht als uit het vooronderzoek bodem bleek dat er een verdenking bestond van de aanwezigheid van een verontreiniging van de bodem. In artikel 5.7c, eerste lid, Bal stond een vergelijkbare formulering voor de aanwezigheid van asbest in de bodem.*
Door deze formuleringen zou bij elke verdenking van een bodemverontreiniging of aanwezigheid van asbest in de bodem een verkennend bodemonderzoek moeten worden verricht. Dit levert niet alleen onnodige verkennende onderzoeken op, maar is bovendien niet in overeenstemming met de praktijk en de NEN 5725.

De praktijk gaat uit van een trapsgewijze benadering. Eerst wordt een vooronderzoek verricht en als dat onderzoek niet voldoende informatie oplevert, dan wordt een verkennend onderzoek verricht. In hoofdstuk 7 van de NEN 5725 staat o.a. het volgende: «De onderzoeker moet aangeven en motiveren of, gelet op de aanleiding(en) voor het onderzoek, voldoende informatie over de bodemkwaliteit aanwezig is. Is dit naar het oordeel van de onderzoeker niet het geval, dan zal, afhankelijk van de aanleiding(en) van het onderzoek een onderzoeksstrategie voor het bodemonderzoek en een hypothese over de bodemkwaliteit moeten worden geformuleerd».
Met de wijzigingen in de artikelen 5.7b, eerste lid, en 5.7c, eerste lid, wordt aangesloten bij de verwoording in artikel 5.7d, eerste lid, Bal dat gaat over het nader bodemonderzoek. Dat betekent dat een verkennend bodemonderzoek alleen wordt verricht als uit het vooronderzoek bodem blijkt dat een verkennend bodemonderzoek nodig is. Een verkennend bodemonderzoek asbest zal alleen worden verricht als uit het vooronderzoek bodem of het verkennend bodemonderzoek blijkt dat een verkennend bodemonderzoek asbest nodig is.
Uit het voorgaande volgt dat een verkennend bodemonderzoek of een verkennend bodemonderzoek asbest met name nodig zullen zijn als het vooronderzoek bodem of het verkennend bodemonderzoek in geval van verdenking op de aanwezigheid van asbest, onvoldoende informatie heeft opgeleverd over de bodemkwaliteit.
Met deze wijzigingen wordt er voor gezorgd dat er niet onnodig verkennend onderzoek uitgevoerd wordt.

2 Een verkennend bodemonderzoek voldoet aan NEN 5740.
Toelichting artikel 5.7b, tweede, derde en vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het verkennend bodemonderzoek voldoet aan NEN 5740 en het veldwerk wordt uitgevoerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000. Het veldwerk bestaat onder andere uit het nemen van grond(water)monsters en het plaatsen van handboringen en peilbuizen.*
Laboratoriumanalyses worden uitgevoerd door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000.
Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning bodemkwaliteit als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel g, eerste lid, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
In de NEN 5740 is aangegeven wanneer vervolgonderzoek noodzakelijk is. Het kan dan gaan om een nader bodemonderzoek (artikel 5.7d).

3 Het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

4 De laboratoriumanalyse wordt verricht door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS 3000.

Artikel 5.7c (verkennend bodemonderzoek asbest)

1 Als uit het vooronderzoek bodem of het verkennend bodemonderzoek blijkt dat een verkennend bodemonderzoek asbest nodig is, wordt een verkennend bodemonderzoek asbest verricht.
Toelichting artikel 5.7c, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Uit het vooronderzoek NEN 5725 kan blijken dat een verkennend onderzoek asbest nodig is. Het gaat dan om specifiek onderzoek naar asbest in de bodem, in overeenstemming met NEN 5707. Een verkennend onderzoek asbest conform NEN 5707 kan gecombineerd uitgevoerd worden met een verkennend onderzoek NEN 5740.*
Toelichting artikel 5.7b eerste lid, en artikel 5.7c eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Uit artikel 5.7b, eerste lid Bal volgde dat een verkennend bodemonderzoek moest worden verricht als uit het vooronderzoek bodem bleek dat er een verdenking bestond van de aanwezigheid van een verontreiniging van de bodem. In artikel 5.7c, eerste lid, Bal stond een vergelijkbare formulering voor de aanwezigheid van asbest in de bodem.*
Door deze formuleringen zou bij elke verdenking van een bodemverontreiniging of aanwezigheid van asbest in de bodem een verkennend bodemonderzoek moeten worden verricht. Dit levert niet alleen onnodige verkennende onderzoeken op, maar is bovendien niet in overeenstemming met de praktijk en de NEN 5725.
De praktijk gaat uit van een trapsgewijze benadering. Eerst wordt een vooronderzoek verricht en als dat onderzoek niet voldoende informatie oplevert, dan wordt een verkennend onderzoek verricht. In hoofdstuk 7 van de NEN 5725 staat o.a. het volgende: «De onderzoeker moet aangeven en motiveren of, gelet op de aanleiding(en) voor het onderzoek, voldoende informatie over de bodemkwaliteit aanwezig is. Is dit naar het oordeel van de onderzoeker niet het geval, dan zal, afhankelijk van de aanleiding(en) van het onderzoek een onderzoeksstrategie voor het bodemonderzoek en een hypothese over de bodemkwaliteit moeten worden geformuleerd».
Met de wijzigingen in de artikelen 5.7b, eerste lid, en 5.7c, eerste lid, wordt aangesloten bij de verwoording in artikel 5.7d, eerste lid, Bal dat gaat over het nader bodemonderzoek. Dat betekent dat een verkennend bodemonderzoek alleen wordt verricht als uit het vooronderzoek bodem blijkt dat een verkennend bodemonderzoek nodig is. Een verkennend bodemonderzoek asbest zal alleen worden verricht als uit het vooronderzoek bodem of het verkennend bodemonderzoek blijkt dat een verkennend bodemonderzoek asbest nodig is.
Uit het voorgaande volgt dat een verkennend bodemonderzoek of een verkennend bodemonderzoek asbest met name nodig zullen zijn als het vooronderzoek bodem of het verkennend bodemonderzoek in geval van verdenking op de aanwezigheid van asbest, onvoldoende informatie heeft opgeleverd over de bodemkwaliteit.
Met deze wijzigingen wordt er voor gezorgd dat er niet onnodig verkennend onderzoek uitgevoerd wordt.

2 Een verkennend bodemonderzoek asbest voldoet aan NEN 5707.

Toelichting artikel 5.7c, tweede, derde en vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het verkennend bodemonderzoek asbest voldoet aan NEN 5707 en het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of door een certificatie- of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000. Het veldwerk bestaat onder andere uit het nemen van grond(water)monsters en het plaatsen van handboringen en peilbuizen. Laboratoriumanalyses worden uitgevoerd door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000.*
Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning bodemkwaliteit als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel g, eerste lid, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
In de NEN 5707 is aangegeven wanneer vervolgonderzoek noodzakelijk is. Het kan dan gaan om een nader bodemonderzoek asbest (artikel 5.7e). Soms wordt het nader bodemonderzoek asbest gelijktijdig uitgevoerd met het verkennend bodemonderzoek asbest.

3 Het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

4 De laboratoriumanalyse wordt verricht door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS 3000.

Artikel 5.7d (nader bodemonderzoek)

1 Als uit het verkennend bodemonderzoek blijkt dat een nader bodemonderzoek nodig is, wordt een nader bodemonderzoek verricht.

Toelichting artikel 5.7d, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Uit het verkennend bodemonderzoek NEN 5740 kan blijken dat een vervolgonderzoek van de bodem nodig is. Is dit het geval, dan wordt dit nader bodemonderzoek uitgevoerd in overeenstemming met NTA 5755. Dit is het onderzoek dat onder de Wet bodembescherming werd aangeduid als het nader bodemonderzoek. In het nader onderzoek kan, wanneer noodzakelijk, de omvang van een verontreiniging worden bepaald (bijvoorbeeld voorafgaand aan de activiteit saneren van de bodem in geval van de saneringsaanpak verwijderen van de verontreiniging) of de partij-indeling worden bepaald (bij de activiteiten graven in de bodem).*

2 Een nader bodemonderzoek voldoet aan NTA 5755.

Toelichting artikel 5.7d, tweede, derde en vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het nader bodemonderzoek voldoet aan NTA 5755 en dat veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000. Het veldwerk bestaat onder andere uit het nemen van grond(water)monsters en het plaatsen van handboringen en peilbuizen. Laboratoriumanalyses worden uitgevoerd door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000.*
Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning bodemkwaliteit als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel g, eerste lid, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.

3 Het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

4 De laboratoriumanalyse wordt verricht door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS 3000.

Artikel 5.7e (nader bodemonderzoek asbest)

1 Als uit het verkennend bodemonderzoek asbest blijkt dat er een nader bodemonderzoek nodig is, wordt een nader bodemonderzoek asbest verricht.

Toelichting artikel 5.7e, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Uit het verkennend bodemonderzoek asbest NEN 5707 kan blijken dat een vervolgonderzoek naar asbest in de bodem nodig is. Is dit het geval dan wordt dit nader bodemonderzoek asbest uitgevoerd in overeenstemming met NEN 5707. Met een nader onderzoek asbest kan per ruimtelijke eenheid een asbestgehalte worden bepaald en/of een in het verkennend onderzoek aangetoonde verontreiniging in horizontale of verticale richting worden afgeperkt.*

2 Een nader bodemonderzoek asbest voldoet aan NEN 5707.

Toelichting artikel 5.7e, tweede, derde en vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het nader bodemonderzoek asbest voldoet aan NEN 5707 en het veldwerk wordt uitgevoerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000. Het veldwerk bestaat onder andere uit het nemen van grond(water)monsters en het plaatsen van handboringen en peilbuizen. Laboratoriumanalyses worden uitgevoerd door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 3000.*
Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I van het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als een erkenning bodemkwaliteit als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning bodemkwaliteit als beschikking afgegeven op grond van artikel g, eerste lid, waarbij wordt vastgesteld dat een onderneming voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.

3 Het veldwerk wordt verricht door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 2000 of een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 2000.

4 De laboratoriumanalyse wordt verricht door een laboratorium of inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS 3000.

Artikel 5.7f (water: lozing bij voorafgaand bodemonderzoek)

1 Met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater wordt het te lozen afvalwater afkomstig van bodemonderzoek als bedoeld in de artikelen 5.7b, 5.7c, 5.7d en 5.7e geloosd in een vuilwaterriool.
Toelichting artikel 5.7f, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het verrichten van een bodemonderzoek kan als gevolg het nemen van bodemmonsters of grondwatermonsters afvalwater vrijkomen. De samenstelling van dit afvalwater is vaak onbekend. Omdat niet uitgesloten kan worden dat dit afvalwater verontreinigende stoffen bevat, maar het daarbij geringe hoeveelheden betreft, is het vuilwaterriool de voorgeschreven lozingsroute.*

2 Als een maatwerkvoorschrift is gesteld of een voorschrift aan een omgevingsvergunning is verbonden waarin een andere lozingsroute is toegestaan, wordt het te lozen afvalwater geloosd in een vuilwaterriool of via die andere route.
Toelichting artikel 5.7f, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Het is mogelijk om met een maatwerkvoorschrift af te wijken van de voorgeschreven lozingsroute door een andere lozingsroute dan het vuilwaterriool toe te staan. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat er geen mogelijkheid is om nabij de locatie van het bodemonderzoek te lozen op het vuilwaterriool en het lozen op oppervlaktewater of op of in de bodem de voorkeur geniet. Een maatwerkvoorschrift met een andere lozingsroute is alleen mogelijk als er geen nadelige gevolgen voor het milieu zijn te verwachten.*
Toelichting artikelen 4.125, tweede lid, 4.140, tweede lid, 4.158, tweede lid, 4.172, tweede lid, 4.188, tweede lid, 4.224, tweede lid, 4.251, tweede lid, 4.293, tweede lid, 4.309, tweede lid, 4.324, tweede lid, 4.341, tweede lid, 4.361, tweede lid, 4.373, tweede lid, 4.406, tweede lid, 4.498, tweede lid, 4.514, tweede lid, 4.549, tweede lid, 4.558, tweede lid, 4.566, tweede lid, 4.577, tweede lid, 4.607, tweede lid, 4.651, tweede lid, 4.671, tweede lid, 4.678, tweede lid, 4.738, tweede lid, 4.747, derde lid, 4.757, tweede lid, 4.761, tweede lid, 4.768, tweede lid, 4.773, tweede lid, 4.791b, tweede lid, 4.791j, tweede lid, 4.795, derde lid, 4.813, tweede lid, 4.815, tweede lid, 4.839, tweede lid, 4.845, tweede lid, 4.852, tweede lid, 4.885, tweede lid, 4.892, tweede lid, 4.893, tweede lid, 4.894, tweede lid, 4.940, tweede lid, 4.956, tweede lid, 4.1002, tweede lid, 4.1057, tweede lid, 4.1123, tweede lid, 4.1129, derde lid, 4.1140, tweede lid, 4.1169, tweede lid, 4.1251, tweede lid, en 5.7f, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met deze wijziging zijn alle bepalingen in het Bal aangepast over de te volgen lozingsroute als een maatwerkvoorschrift is gesteld waarin een andere route is toegestaan. Hieraan is toegevoegd dat dit ook kan blijken uit een vergunningvoorschrift. Het Bal gaat er namelijk vanuit dat als er sprake is van vergunningplicht geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld, maar die voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden. De wijziging komt overeen met de oorspronkelijke bedoeling van de tekst die bleek uit artikel 2.13, tweede lid, van het Bal. De laatste zin van dat lid is geschrapt bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, omdat de primaire functie daarvan overbodig bleek door de bepaling over vergunningvoorschriften in artikel 8.74 van het Bkl. De secundaire functie daarvan is voor de inzichtelijkheid nu geïntegreerd in de verschillende bepalingen zelf.*

AFDELING 5.3 VERSLAGEN

§ 5.2.3 Kosten-batenanalyse energie-efficiëntie

Toelichting op paragraaf 5.2.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De nieuwe paragraaf 5.2.3 geeft uitvoering aan de verplichting van de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie uit de richtlijn energie-efficiëntie. Dit onderdeel van de richtlijn is eerder geïmplementeerd via de Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie. Veel elementen van de kosten-batenanalyse worden ingekleurd door de richtlijn energie-efficiëntie. De kosten-batenanalyse en de verhouding tot de richtlijn wordt hieronder nader toegelicht. Voor een verdere toelichting op het omzetten van de richtlijn energie-efficiëntie wordt verwezen naar paragraaf 2.8 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 5.7g (kosten-batenanalyse bij stookinstallaties)

1 Met het oog op het doelmatig gebruik van energie wordt een kosten-batenanalyse uitgevoerd als een stookinstallatie met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW:
   a wordt opgericht, om de kosten en baten te berekenen van de werking van die stookinstallatie als een hoogrenderende warmtekrachtkoppelingsinstallatie als bedoeld in artikel 2, onder 34, van de richtlijn energie-efficiëntie; of
   b ingrijpend wordt gerenoveerd als bedoeld in artikel 2, onder 44, van de richtlijn energie-efficiëntie, om de kosten en baten te berekenen van het ombouwen van die stookinstallatie tot een hoogrenderende warmtekrachtkoppelingsinstallatie als bedoeld in artikel 2, onder 34, van de richtlijn energie-efficiëntie.

2 Als de stookinstallatie, bedoeld in het eerste lid, restwarmte op een bruikbare temperatuur genereert, worden ook de kosten en baten berekend van:
   a het gebruik van restwarmte om te voldoen aan een economisch aantoonbare vraag naar warmte als bedoeld in artikel 2, onder 31, van de richtlijn energie-efficiëntie; en
   b de aansluiting van die stookinstallatie op een warmtenet of een koudenet.

Toelichting artikel 5.7g (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 5.7g wordt bepaald in welke gevallen er voorafgaand aan het oprichten of ingrijpend renoveren van een stookinstallatie een kostenbatenanalyse energie-efficiëntie moet worden uitgevoerd. Van ingrijpende renovatie is volgens de richtlijn energie-efficiëntie sprake als de kosten voor die renovatie hoger liggen dan 50% van een nieuwe, vergelijkbare installatie of andere eenheid.*
In de analyse moet onder andere gekeken worden naar het functioneren van de stookinstallatie als hoogrenderende warmtekrachtkoppeling. Het begrip «hoogrenderende warmtekrachtkoppeling» wordt ingekleurd door de richtlijn energie-efficiëntie, bijlage II. Als de stookinstallatie restwarmte produceert op een bruikbare temperatuur, moet bovendien gekeken worden of die restwarmte kan worden ingezet op andere plekken waar een economisch aantoonbare vraag naar warmte is. Ook het begrip «economisch aantoonbare vraag» is vastgelegd in de richtlijn energie-efficiëntie: een vraag die de behoefte aan verwarming of verkoeling niet overstijgt en waaraan anders onder de marktvoorwaarden zou worden voldaan door andere processen van energieopwekking dan warmtekrachtkoppeling.

Artikel 5.7h (kosten-batenanalyse bij warmte- of koudenet)

Met het oog op het doelmatig gebruik van energie wordt een kostenbatenanalyse uitgevoerd om de kosten en baten te berekenen van het gebruik van restwarmte van stookinstallaties in de nabijheid van een warmtenet of een koudenet, als:

a een warmtenet of een koudenet wordt opgericht of ingrijpend wordt gerenoveerd als bedoeld in artikel 2, onder 44, van de richtlijn energie efficiëntie; of
b een stookinstallatie met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW in een warmtenet of een koudenet wordt opgericht of ingrijpend wordt gerenoveerd als bedoeld in artikel 2, onder 44, van de richtlijn energie-efficiëntie.

Toelichting artikel 5.7h (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het oprichten of ingrijpend renoveren van een warmtenet of koudenet of van een stookinstallatie in een dergelijke net, zal op grond van artikel 5.7h een kosten-batenanalyse worden uitgevoerd. De definities van «warmtenet» en «koudenet» worden opgenomen in Bijlage I bij het Bal. Met het formuleren van de definities is aansluiting gezocht bij begrippen uit de Warmtewet en de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie, zodat de begrippen uit de richtlijn op dezelfde wijze worden uitgelegd in het Bal als in andere nationale implementatieregelgeving.*

Artikel 5.7i (inhoud kosten-batenanalyse)

1 De kosten-batenanalyse wordt uitgevoerd volgens de beginselen, bedoeld in deel 2 van bijlage IX bij de richtlijn energie-efficiëntie.
2 Op het berekenen van de kosten en baten zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting artikel 5.7i (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het opstellen van een kosten-batenanalyse zullen de beginselen uit de richtlijn energie-efficiëntie in acht moeten worden genomen. Daarnaast zal de Omgevingsregeling regels bevatten over de wijze waarop kostenefficiëntie berekend kan worden. De regels in de Omgevingsregeling komen voort uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, die al gebruikt worden voor het uitvoeren van de kosten-batenanalyse.*

Artikel 5.7j (uitzonderingen kosten-batenanalyse)

1 De artikelen 5.7g, tweede lid, en 5.7h zijn niet van toepassing als:
   a de afstand tussen de stookinstallatie en het warmtenet of koudenet tussen 1 en 3 km is en de beschikbare hoeveelheid nuttige warmte of de warmtevraag minder dan 2.500 GJ per jaar is; of
   b de afstand tussen de stookinstallatie en het warmtenet of koudenet meer dan 3 km is en de beschikbare hoeveelheid nuttige warmte of de warmtevraag minder dan 25.000 GJ per jaar is.
2 De artikelen 5.7g en 5.7h zijn niet van toepassing op:
   a een installatie als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, die bestemd is voor de productie van elektriciteit, voor zover deze installatie:
      1° fungeert als noodvoorziening en de opvang van piekverbruik; en
      2° volgens plan minder dan 1.500 bedrijfsuren per jaar, als voortschrijdend gemiddelde over een periode van vijf jaar, in bedrijf is; of

      RG 2025-11-22: Toelichting, niet vanuit de Nota van Toelichting omdat die toelichting niet aangetroffen is, in artikel 5.7j, tweede lid, onder deel a n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-347 *In artikel 5.7j, tweede lid, onderdeel a, wordt «een productie-installatie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder ah, van de Elektriciteitswet 1998» vervangen door «een installatie als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, die bestemd is voor de productie van elektriciteit».*

   b een stookinstallatie die ligt nabij een CO_2-opslagcomplex als bedoeld in artikel 1, onder s, van de Mijnbouwwet waarvoor een opslagvergunning is verleend op grond van hoofdstuk 3 van die wet.

Toelichting artikel 5.7j (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 5.7j worden de uitzonderingen opgenomen op de plicht om een kosten-batenanalyse uit te voeren. Deze uitzonderingen volgen uit de richtlijn energie-efficiëntie en het nationale recht waarin de richtlijn is geïmplementeerd. Op twee punten wijkt het Bal hiervan af: de uitzondering voor Kernenergiewet-inrichtingen en de voorlopige analyse die onder (nationaal) recht voor de Omgevingswet gedaan kan worden in plaats van de kosten-batenanalyse. De eerste uitzondering is niet opgenomen, omdat de Kernenergiewet die specifieke inrichtingen uitputtend al regelt, waardoor het Bal op dit onderdeel niet van toepassing is. Nu het besluit niet van toepassing zal zijn, is het regelen van een uitzondering ook niet nodig.*

Ten tweede komt de voorlopige analyse als instrument niet terug in het Bal. De voorlopige analyse heeft in het recht voor de Omgevingswet tot doel om te dienen als een «quick scan» die vooraf gaat aan de kostenbatenanalyse: als uit de voorlopige analyse volgt dat de kostenbatenanalyse vermoedelijk niet positief zal uitvallen, hoeft het bedrijf de kosten-batenanalyse niet meer uit te voeren. Het doel hiervan is het tegengaan van administratieve lasten[1].
De voorlopige analyse blijkt als instrument in de praktijk niet te leiden tot de beoogde doelen. Ten eerste is de voorlopige analyse op inhoudelijke punten ingehaald door maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, waardoor de voorlopige analyse de functie van een «quick scan» niet meer goed kan vervullen. De uitkomsten van de voorlopige analyse doen geen recht aan wat in de praktijk mogelijk is om restwarmte op een energie-efficiëntie manier in te zetten. Daarnaast lijkt de voorlopige analyse niet de lastenreductie te kunnen brengen die was beoogd. De voorlopige analyse zorgt in de praktijk voor onduidelijkheid, en die onduidelijkheid kan ertoe leiden dat procedures juist meer tijd kosten dan gewenst. Daarnaast kan de voorlopige analyse onbedoeld leiden tot meer administratieve lasten, omdat de voorlopige analyse en de kostenbatenanalyse los van elkaar zijn vormgegeven in de Omgevingswetgeving. Als de voorlopige analyse naar oordeel van het bevoegd gezag niet voldoende aannemelijk maakt dat de kosten-batenanalyse positief zal uitvallen, dan zal het bedrijf alsnog een kosten-batenanalyse moet opstellen. In die gevallen zal het bedrijf dus uiteindelijk twee analyses moeten opstellen, die beiden door het bevoegd gezag beoordeeld moeten worden, met extra lasten voor het bedrijf als gevolg.
Op grond van het Bal moet direct worden over gegaan op het maken van de kosten-batenanalyse; de voorlopige analyse komt dus als «tussenstap» niet meer terug. Om de administratieve lasten te beperken, zal in de Omgevingsregeling en een handleiding duidelijkheid gegeven worden over de inhoud van de kosten-batenanalyse. Aan de hand van die extra informatie en regels kan de kosten-batenanalyse zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd. De lastenreductie die werd beoogd met de introductie van de voorlopige analyse kan zo alsnog worden bereikt.
1 Stcrt. 15 juli 2015, nr. 20036, p. 6 (toelichting bij de Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie).

Artikel 5.7k (gegevens en bescheiden: kosten-batenanalyse)

Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in paragraaf 3.2.1, 3.3.13 of 3.4.3 wordt de kosten-batenanalyse, bedoeld in de artikelen 5.7g en 5.7h, verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting artikel 5.7k (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Ten minste 4 weken voor het begin van de milieubelastende activiteit waarvoor de kosten-batenanalyse wordt uitgevoerd, zal deze moeten worden toegestuurd aan het bevoegd gezag. Deze termijn komt overeen met de termijn in het recht voor de Omgevingswet.*
Toelichting artikelen 4.440, 4.1039, 4.1326, derde lid, 4.1343, eerste lid en 5.7k Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal. Hier zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd.*

Artikel 5.7l (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 5.7g, 5.7h, 5.7i en 5.7k niet versoepeld.

Toelichting artikel 5.7l (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 5.7l beperkt de mogelijkheid om maatwerk te stellen ten aanzien van de kosten-batenanalyse. De beperking komt voort uit het Europese recht: de richtlijn staat geen andere versoepeling van de regels toe naast de uitzonderingen die al zijn opgenomen in artikel 5.7j. Het is voor het bevoegd gezag wel mogelijk om – binnen de kaders van het Bal – strengere regels te stellen, bijvoorbeeld ter uitvoering van artikel 14, zevende lid, van de richtlijn energie-efficiëntie.*

§ 5.3.1 PRTR

Artikel 5.8 (verbod)

Het is verboden te handelen in strijd met artikel 5 van de PRTR-verordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.8 (verbod) *Met dit artikel wordt geregeld dat overtreding van een of meer leden van artikel 5 van de PRTR-verordening bestuursrechtelijk en strafrechtelijk kan worden gehandhaafd. Het gaat om de bepalingen uit de PRTR-verordening waarin de meet- en rapportageplichten van degene die de activiteit verricht zijn geregeld.*

Artikel 5.9 (rapportageplicht)

1 Als degene die de activiteit verricht rapportageplichtig is, wordt het PRTR-verslag uiterlijk op 31 maart van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarover een PRTR-verslag moet worden opgesteld, ingediend bij het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.9, eerste lid *Degenen die onder de reikwijdte van deze paragraaf vallen zijn degenen die een of meer van de in bijlage I bij de PRTR-verordening genoemde activiteiten verrichten en in die bijlage genoemde capaciteitsdrempelwaarde overschrijden. Dat iemand onder de reikwijdte van deze paragraaf valt, betekent nog niet dat iemand ook daadwerkelijk moet rapporteren. Dat is pas in onderstaande gevallen aan de orde:*

- *Bij overschrijding van de drempelwaarden genoemd in bijlage II bij de PRTR-verordening voor emissies in de lucht, in het water en in de bodem.*
- *Bij overbrenging van terreinen van gevaarlijk afval naar elders als het gaat om meer dan 2 ton per jaar en bij overbrenging van ongevaarlijk afval als het gaat om meer dan 2.000 ton per jaar, voor alle activiteiten voor nuttige toepassing of verwijdering. Dit geldt niet voor verwijderingshandelingen voor nuttige toepassing of verwijdering als bedoeld in artikel 6 van de PRTR-verordening. Bij grensoverschrijdende overbrengingen van gevaarlijk afval worden ook de naam en het adres van degene die de nuttige toepassing of de verwijdering van het afval uitvoert en het feitelijke terrein van nuttige toepassing of verwijdering aangegeven.*

- *Bij de overbrenging van terreinen naar elders van alle in bijlage II bij de PRTR-verordening gespecificeerde verontreinigende stoffen in afvalwater dat bestemd is voor afvalwaterzuivering en waarvoor de in die bijlage, kolom 1b, gespecificeerde drempelwaarde is overschreden.*

Als moet worden gerapporteerd worden niet alleen de op grond van de PRTR-verordening gevraagde gegevens gerapporteerd, maar ook de gegevens, bedoeld in bijlage IV bij dit besluit als een of meer van de hierin genoemde drempelwaarden wordt overschreden (artikel 5.12, tweede lid). Als geen drempelwaarden bij de emissies genoemd staan moet altijd over de stoffen worden gerapporteerd.

Artikel 7, tweede lid, van de PRTR-verordening draagt de lidstaten op de termijn vast te stellen waarbinnen het PRTR-verslag moet zijn ingediend. Dit lid strekt ter uitvoering van die bepaling. Het PRTR-verslag wordt uiterlijk 31 maart van het kalenderjaar volgend op het PRTR-verslagjaar ingediend bij het bevoegd gezag. Het gaat om het bevoegd gezag dat in artikel 2.9 is aangewezen. Meer concreet is dit het bevoegd gezag dat bevoegd is te beslissen op de aanvraag op de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit. In de meeste gevallen is dit de gemeente of de provincie.

2 Bij het overschrijden van de capaciteitsdrempel voor het overbrengen van ongevaarlijk afval of de capaciteitsdrempel voor het overbrengen van gevaarlijk afval, bedoeld in artikel 5, eerste lid, onder b, van de PRTR-verordening, is de rapportageplicht zowel op het overbrengen van ongevaarlijk afval als op het overbrengen van gevaarlijk afval van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.9, tweede lid *Volgens dit lid moet degene die de activiteit verricht rapporteren over de overbrenging van zowel gevaarlijke afvalstoffen als ongevaarlijke afvalstoffen, als de drempelwaarde voor gevaarlijke afvalstoffen of de drempelwaarde voor ongevaarlijke afvalstoffen wordt overschreden. De drempelwaarde voor gevaarlijke afvalstof bedraagt meer dan twee ton per jaar; die voor ongevaarlijke afvalstoffen is meer dan 2.000 ton per jaar. Deze bepaling is opgenomen in verband met internationale rapportageverplichtingen van Nederland die door het CBS worden uitgevoerd.*[93] *Eens in de twee jaar houdt het CBS een (papieren) bedrijfsafvalstoffenenquête binnen de industrie, de delfstoffenwinning en de nutsbedrijven. De basis voor die statistiek van het CBS werd gevormd door gegevens uit het PRTR-verslag, aangevuld met een steekproef van ongeveer 2.200 bedrijven. Voor de industrie werd ongeveer 70% van de totale productie achterhaald via de PRTR-verslagen en de rest via de aanvullende enquête. Door opname van de plicht in dit lid in combinatie met de tabellen voor «Afvalbeheer» kan het aantal bedrijven dat aanvullend nog onderzocht wordt via de CBS-enquête relatief beperkt blijven en wordt voorkomen dat degenen die de activiteit verrichten meerdere keren om vergelijkbare informatie wordt gevraagd.*

3 Het tweede lid is niet van toepassing op het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens of intensieve aquacultuur, bedoeld in bijlage I, onder 7, bij de PRTR-verordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.9, derde lid *Het derde lid is niet van toepassing op een intensieve pluimveehouderij, een intensieve varkenshouderij of een intensieve aquacultuur als bedoeld in bijlage I, onder 7, bij de PRTR-verordening. Voor deze activiteiten gelden alleen de verplichtingen die voortvloeien uit de PRTR-verordening. Wanneer deze differentiatie niet zou worden gehanteerd, zouden degenen die deze activiteit verrichten worden geconfronteerd met extra rapportageverplichtingen. Voorkomen moet worden dat deze bedrijven moeten rapporteren over onderwerpen waarover de overheid langs andere weg al over de vereiste informatie beschikt.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.9 (rapportageplicht) [artikel 20.6 in samenhang met 20.7 van de wet] *Sinds 2008 bestaat het zogenoemde PRTR-verslag. Hiermee is uitvoering gegeven aan de PRTR-verordening en aan het Protocol betreffende registers inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen (hierna: PRTR-protocol). Dit protocol bevat minimumeisen voor het instellen van een nationaal register inzake de emissie en overbrenging van verontreinigende stoffen (hierna: PRTR). Op grond van de PRTR-verordening is er ook een Europees register inzake de emissie en overbrenging van verontreinigende stoffen, het E-PRTR. De basis voor de verordening en het protocol vormen het Verdrag van Aarhus.*[92] *Dit verdrag bevat onder meer bepalingen over de toegang van het publiek tot milieu-informatie.*

Jaarlijks dienen zo'n 1.200 bedrijven een PRTR-verslag in. Het PRTR-stelsel wordt deels geregeld door de PRTR-verordening en deels door de regels in deze paragraaf en die in het Omgevingsbesluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Op basis van het PRTR-verslag worden aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt over emissies en afvalwaterstromen. Voor het verslag wordt een elektronisch formulier gebruikt. Nadat de kwaliteit van de gegevens is beoordeeld en in orde zijn bevonden, verstrekt het bevoegde gezag de gegevens aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de beheerder van het PRTR. De gegevens worden hierin openbaar gemaakt en ook doorgezonden aan de Europese Commissie voor opname in het E-PRTR. Het elektronisch aanleveren van het PRTR-verslag maakt een goede aansluiting mogelijk op de verdere gegevensstroom binnen het PRTR en tussen het PRTR en het E-PRTR. Ook het kwaliteitsbeoordelingsinstrument dat de Europese Commissie de lidstaten ter beschikking heeft gesteld, is elektronisch. Dit instrument helpt de kwaliteit van de verstrekte gegevens te waarborgen en zorgt voor een soepele overdracht van de gegevens van de lidstaten aan de Europese Commissie. Aan de elektronische aanlevering zijn ook (kosten)voordelen verbonden en inconsistenties en fouten in de aangeleverde informatie kunnen op eenvoudige wijze worden opgespoord.

In het PRTR-verslag worden naast de gegevens die in de PRTR-verordening zijn voorgeschreven aanvullend nog een aantal andere gegevens verstrekt over stoffen. Deze stoffen staan in bijlage V.

De reden voor het opnemen van deze plicht is dat voor het milieubeleid meer gegevens nodig zijn dan de gegevens waarover op grond van de PRTR-verordening moet worden gerapporteerd. Het gaat onder meer om rapportageverplichtingen op grond van:

- *Het Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering en de gezamenlijke nakoming van daaruit voortvloeiende verplichtingen;*
- *De nec-richtlijn;*
- *Het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand;*
- *De kaderrichtlijn water;*

[93] Daarbij gaat het onder meer over de verplichtingen voortvloeiend uit verordening nr. 2150/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 25 november 2002 betreffende afvalstoffenstatistieken (PbEG 2002, L 332).

[92] Het op 25 juni 1998 te Aarhus tot stand gekomen Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieu-aangelegenheden (Trb. 1998, 289, en Trb. 2001, 73).

- *Het OSPAR-verdrag;*
- *Het Protocol van Montreal betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken.*

Ook worden de gegevens, genoemd in bijlage V, gebruikt voor de berekening van landelijke emissies van een bepaalde stof of voor een bedrijfstak voor (vaststelling en evaluatie van) nationaal beleid, en de informatievoorziening hierover aan de samenleving en de Tweede Kamer.
Degene die een of meer activiteiten verricht in een mate die de op grond van bijlage I bij de PRTR-verordening van toepassing zijnde capaciteitsdrempel overschrijdt, valt onder de reikwijdte van deze paragraaf. Zie de artikelen 3.43, 3.46, 3.56, 3.59, 3.62, 3.65, 3.68, 3.74, 3.80, 3.86, 3.89, 3.109, 3.116, 3.126, 3.132, 3.138, 3.146, 3.176, 3.198, 3.203, 3.223, 6.52 en 7.57.
Artikel 1.2 verklaart deze paragraaf ook van toepassing op activiteiten in de exclusief economische zone (EEZ). Hieronder vallen bijvoorbeeld olie- en gaswinningsinstallaties met een thermische krachtcentrale met een warmte-input van 50 MW of meer.
De inhoud van deze paragraaf is een voortzetting van die in de Wet milieubeheer, het Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol en de Uitvoeringsregeling EG-verordening PRTR en PRTR-protocol, voor zover de bepalingen zicht richten tot degene de die activiteit verricht. De bepalingen die zich richten tot het bevoegd gezag staan in de hoofdstukken 8 en 10 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Artikel 5.10 (inhoud en kwaliteit PRTR-verslag)

1 Het PRTR-verslag bevat de gegevens, bedoeld in artikel 5, eerste en tweede lid, van de PRTR-verordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.10, eerste lid *Het PRTR-verslag moet de milieu-informatie bevatten die in artikel 5, eerste en tweede lid, van de PRTR-verordening is vermeld. Kort gezegd is dat informatie over:*

- *Emissies in lucht, water, bodem; en*
- *Het naar een plaats buiten het perceel waar de activiteit plaatsvindt overbrengen van afvalstoffen en van verontreinigende stoffen in afvalwater dat bestemd is voor afvalwaterzuivering.*

Meer concreet worden in het PRTR-verslag opgenomen de emissies in de lucht, in het water en in de bodem als de drempelwaarden genoemd in bijlage II bij de PRTR-verordening worden overschreden. Ook staan in het PRTR-verslag de gegevens over de overbrenging van terreinen naar elders van gevaarlijk afval van meer dan 2 ton per jaar en van ongevaarlijk afval van meer dan 2.000 ton per jaar. Dit geldt alleen voor alle activiteiten met betrekking tot nuttige toepassing of verwijdering en niet voor de verwijderingshandelingen «behandeling op of in de bodem» en «injectie in de diepe ondergrond». Dit is geregeld in artikel 6 van de PRTR-verordening. Ten slotte worden de gegevens over de overbrenging van terreinen naar elders van alle in bijlage II bij de PRTR-verordening gespecificeerde verontreinigende stoffen in afvalwater dat bestemd is voor afvalwaterzuivering en waarvoor de in die bijlage, kolom 1b, gespecificeerde drempelwaarde is overschreden opgenomen in het PRTR-verslag. Concreet betekent dat alle informatie over het totaal van de emissies en de overbrenging van afvalstoffen, die het resultaat zijn van alle opzettelijke, accidentele, routinematige en niet-routinematige activiteiten, moet worden verstrekt (artikel 5, tweede lid, PRTR-verordening). Ook moet worden aangegeven of de informatie gebaseerd is op metingen, berekeningen of ramingen.

2 Het PRTR-verslag bevat ook gegevens over de stoffen, bedoeld in bijlage V, als een of meer van de emissiegrenswaarden die daarbij zijn genoemd, worden overschreden. De artikelen 5, tweede tot en met vijfde lid, en 9, eerste en tweede lid, van de PRTR-verordening zijn van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.10, tweede lid *Ook over andere stoffen dan die genoemd in de PRTR-verordening moet worden gerapporteerd. Dit stond voorheen de Wet milieubeheer, het Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol en de Uitvoeringsregeling EG-verordening PRTR en PRTR-protocol. De rapportageplicht geldt alleen als in het betrokken verslagjaar de drempelwaarden, bedoeld in bijlage V, worden overschreden.*
De reden voor het opnemen van dit tweede lid is dat voor het milieubeleid meer gegevens nodig zijn dan de gegevens waarover op grond van de PRTR-verordening moet worden gerapporteerd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting bij deze paragraaf. Ook worden de gegevens, genoemd in bijlage IV bij dit besluit gebruikt voor de berekening van landelijke emissies van een bepaalde stof of voor een bedrijfstak voor (vaststelling en evaluatie van) nationaal beleid, en de informatievoorziening hierover aan de samenleving en de Tweede Kamer.
Op deze gegevens zijn de artikelen 5, tweede tot en met vijfde lid, en 9, eerste en tweede lid, van de PRTR-verordening van overeenkomstige toepassing. Hiermee wordt bewerkstelligd dat voor het rapporteren van deze aanvullende gegevens een vergelijkbaar regiem geldt als voor de gegevens die op grond van de PRTR-verordening (eerste lid) moeten worden gerapporteerd. Concreet houdt dit regiem het volgende in:

- *Alle informatie over het totaal van de emissies en de overbrenging van afvalstoffen, die het resultaat zijn van alle opzettelijke, accidentele, routinematige en niet-routinematige activiteiten, moet worden verstrekt (artikel 5, tweede lid, van de PRTR-verordening).*
- *Degene die de activiteit verricht vergaart met gepaste frequentie de informatie die nodig is om te bepalen of hij verplicht is te rapporteren over de gegevens, genoemd in bijlage IV bij dit besluit (artikel 5, derde lid, van de PRTR-verordening).*
- *Ook is degene die de activiteit verricht verantwoordelijk voor de kwaliteit van de informatie waarover hij rapporteert. Bij het opstellen van het PRTR-verslag maakt hij gebruik van de beste beschikbare gegevens (artikel 5, vierde lid, van de PRTR-verordening). Dat is de meest betrouwbare informatie die voorhanden is. Welke informatie dat is, is ook afhankelijk van het soort stof waarover gerapporteerd moet worden. Artikel 5, vierde lid, van de PRTR-verordening geeft aan dat de degene die de activiteit verricht de gegevens in beginsel moet vergaren in overeenstemming met internationaal aanvaarde methodieken.*
- *De documentatie van de gegevens waarop de gerapporteerde informatie is gebaseerd, waaronder een beschrijving van het gehanteerde meet- en registratiesysteem, moet vijf jaar worden bewaard (artikel 5, vijfde lid, van de PRTR-verordening).*

- *Degene die de activiteit verricht garandeert de kwaliteit van de door hem verstrekte informatie (artikel 9, eerste lid, van de PRTR-verordening). Dat betekent dat de gegevens in ieder geval volledig, consistent en geloofwaardig moeten zijn (artikel 9, tweede lid, van de PRTR-verordening). De aanwezigheid van een meet- en registratiesysteem als bedoeld in artikel 5.12 is hierbij cruciaal.*

De op grond van het tweede lid gerapporteerde gegevens zullen niet worden doorgeleid aan de Europese Commissie voor opname in het E-PRTR en alleen worden opgenomen in het PRTR. De gegevens in het register worden alleen op bedrijfsniveau openbaar gemaakt. Andere gegevens uit het PRTR-verslag (bijvoorbeeld op installatieniveau) maken geen deel uit van het PRTR.

3 Het tweede lid is niet van toepassing op het exploiteren van een ippc-installatie voor het houden van pluimvee of varkens of intensieve aquacultuur, bedoeld in bijlage I, onder 7, bij de PRTR-verordening.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.10, derde lid *Het tweede lid over het rapporteren van aanvullende gegevens is niet van toepassing op een intensieve pluimveehouderij, een intensieve varkenshouderij of een intensieve aquacultuur als bedoeld in bijlage I, onder 7, bij de PRTR-verordening. Voor deze activiteiten gelden alleen de verplichtingen die voortvloeien uit de PRTR-verordening. Als deze differentiatie niet zou worden gehanteerd, zouden degenen die deze activiteit verrichten worden geconfronteerd met extra rapportageverplichtingen. Voorkomen moet worden dat deze bedrijven moeten rapporteren over onderwerpen waarover de overheid langs andere weg al over de vereiste informatie beschikt.*

Artikel 5.11 (geheimhouding)

1 Bij het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, 6.1 of 7.1, kan een aanvraag worden ingediend om aan Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat geen informatie te verstrekken over bepaalde in het PRTR-verslag opgenomen gegevens voor opname in het PRTR.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.11, eerste en tweede lid *In dit artikel is een voorziening opgenomen in verband met de vertrouwelijkheid van informatie. Degene die rapportageplichtig is, kan het bevoegd gezag verzoeken bepaalde door hem verstrekte informatie niet aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar te stellen voor opname in het PRTR. Te denken valt aan de situatie dat het PRTR-verslag bedrijfs- en fabricagegegevens bevat. Ook kan de situatie zich voordoen dat het bevoegd gezag uit eigen beweging bepaalde gegevens niet aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat wil verstrekken, bijvoorbeeld omdat de veiligheid van de Staat in het geding is. In beide situaties wordt de geheimhouding inhoudelijk geregeld door artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur. Zie ook artikel 6 van de PRTR-verordening. Onder bevoegd gezag wordt hier het bevoegd gezag bedoeld in de afdelingen 2.2 (voor milieubelastende en lozingsactiviteiten), 6.1 (voor activiteiten in of bij waterstaatwerken in beheer bij het rijk) of 7.1 (voor activiteiten in de Noordzee) verstaan.*
Artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur is in beginsel op elk type PRTR-informatie van toepassing. Informatie over emissies neemt daarbinnen een bijzondere positie in. Omdat dit onder het Verdrag van Aarhus belangrijke milieu-informatie is, geldt voor deze informatie een ruimere openbaarheid dan voor andere soorten informatie. De uitzonderingsgrond voor vertrouwelijk aan de overheid meegedeelde bedrijfs- en fabricagegegevens kan volgens artikel 10, eerste lid, aanhef en onder c, in verbinding met het vierde lid, van de Wet openbaarheid van bestuur niet worden ingeroepen om emissiegegevens geheim te houden. PRTR-verslagen zullen voornamelijk gegevens over emissies bevatten. Voor de duidelijkheid wordt erop gewezen dat gegevens over de overbrenging van afvalstoffen naar elders niet worden aangemerkt als «gegevens over emissies».
Het feit dat een beroep wordt gedaan op een uitzonderingsgrond betekent niet dat een dergelijk verzoek altijd moet worden gehonoreerd. De uitzonderingsgronden van artikel 10, eerste lid, onder c, tweede en zevende lid, van de Wet openbaarheid van bestuur, moeten restrictief worden geïnterpreteerd. Er moet rekening worden gehouden met het publieke belang van openbaarheid. Dit betekent dat een belangenafweging moet plaatsvinden waarbij het belang van openbaarheid wordt afgewogen tegen het belang van geheimhouding van de informatie. Dit afwegingskader geldt ook als het bevoegd gezag zelf overweegt informatie geheim te houden.
Bij aan emissiegegevens ten grondslag liggende gegevens (bijvoorbeeld informatie over methodes die zijn gebruikt voor het opstellen van het PRTR-verslag en energiegegevens die ten grondslag liggen aan de emissiegegevens) of milieu-informatie die geen betrekking heeft op emissies (zoals afvalstoffen die naar elders worden overgebracht) zal het bevoegd gezag dus een actieve afweging moeten maken tussen het belang van de vertrouwelijkheid van de bedrijfs- en fabricagegegevens enerzijds, en het belang van vrije toegang tot die informatie anderzijds. In het kader van deze belangenafweging is ook van belang welk aggregatieniveau de informatie heeft. Naarmate de gegevens een hoger aggregatieniveau hebben en dus minder gedetailleerd zijn, zal van aantasting van de concurrentiepositie in beginsel minder snel sprake kunnen zijn.
Informatie die kan worden afgezonderd van informatie die wordt geheimgehouden, zal wel aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar moeten worden gesteld voor opname in het PRTR. Dit volgt uit de term «voorzover» die in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur wordt gebruikt. Wanneer het bevoegd gezag bijvoorbeeld de uitzonderingsgrond «het belang van het voorkomen van sabotage» (artikel 10, zevende lid, onder b, van de Wet openbaarheid van bestuur) hanteert om bepaalde emissiegegevens geheim te houden, zal alleen de naam van de specifieke verontreinigende stof geheim kunnen worden gehouden, en zal deze moeten worden vervangen door een aanduiding van de groep stoffen waartoe de stof behoort. Hiertoe is in bijlage V bij dit besluit de op te nemen naam van de groep verontreinigende stoffen opgenomen.

2 Artikel 5.1 van de Wet open overheid is van overeenkomstige toepassing.
Toelichting artikel 5.11, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De Wet open overheid is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur. De verwijzing naar voornoemde laatste wet in artikel 5.11, tweede lid, van het Bal is daarop aangepast.*

3 De aanvraag wordt gelijktijdig met het indienen van het PRTR-verslag ingediend.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.11, derde lid *Een verzoek om geheimhouding moet worden ingediend gelijktijdig met het indienen van het PRTR-verslag. Dus uiterlijk op 31 maart van het jaar volgend op het verslagjaar. Een verzoek om geheimhouding wordt behandeld in overeenstemming met titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht, waarin onder meer een beslistermijn en een hoorplicht zijn opgenomen. De beslissing op een dergelijk verzoek staat open voor bezwaar en beroep. Een eventuele ambtshalve geheimhouding moet plaatsvinden uiterlijk op 30 september van het jaar volgend op het verslagjaar.*

Wanneer toepassing is gegeven aan het eerste lid, stelt het bevoegd gezag de Minister van Infrastructuur en Waterstaat uiterlijk op 30 september van het jaar volgend op het verslagjaar in kennis van het soort gegevens dat wordt geheimgehouden en van de grond waarop tot geheimhouding is besloten. Dit is in Besluit kwaliteit leefomgeving geregeld. Dit wordt vervolgens ook aangegeven in het PRTR.
Bij het verstrekken van informatie aan de Europese Commissie voor het E-PRTR moet voor eenieder die zich op vertrouwelijkheid beroept, afzonderlijk worden vermeld welk type informatie wordt geheimgehouden en om welke reden deze gegevens worden geheimgehouden.
Met het artikel is nader invulling gegeven aan artikel 11 van de PRTR-verordening inzake vertrouwelijkheid.

4 In een aanvraag om geheimhouding wordt de naam aangegeven van de groep verontreinigende stoffen, bedoeld in bijlage VI, waarvan de geheim te houden verontreinigende stof deel uitmaakt.

Artikel 5.12 (meet- en registratiesysteem)

1 Er is een meet- en registratiesysteem aanwezig, waarmee:
   a volledige, consistente en geloofwaardige gegevens worden verkregen;
   b met gepaste frequentie informatie kan worden verzameld die nodig is om te bepalen welke emissie en welke overbrengingen van verontreinigende stoffen onder de rapportageplicht vallen;
   c informatie kan worden verkregen over de totaliteit van de emissie en overbrengingen van verontreinigende stoffen van alle opzettelijke, accidentele, routinematige en niet-routinematige activiteiten; en
   d de beste beschikbare informatie kan worden verkregen.

2 Onder meet- en registratiesysteem wordt verstaan: de voor de gegevensinzameling gebruikte methodiek.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.12 (meet- en registratiesysteem) [artikel 20.6 in samenhang met 20.7 van de wet] *Degene die een activiteit verricht die onder de reikwijdte van deze paragraaf valt, moet altijd over een meet- en registratiesysteem beschikken. Zo wordt hij in staat gesteld aan de eisen van deze paragraaf te voldoen. Deze plicht moet los worden gezien van de plicht te rapporteren. Uit de meetresultaten volgt juist of er een rapportageplicht bestaat.*
Het meet- en registratiesysteem moet tot volledige, consistente en geloofwaardige gegevens leiden. Dit is op grond van artikel 9, eerste en tweede lid, van de PRTR-verordening nodig omdat dit ook van de kwaliteit van de te rapporteren gegeven wordt vereist. Ook moet met gepaste frequentie informatie worden verzameld om te bepalen welke emissie en welke overbrengingen van de locatie waar de activiteit wordt verricht naar elders onder de rapportageplicht vallen. Dit volgt uit artikel 5, derde lid, van de PRTR-verordening en de onderdelen c en d uit artikel 5, tweede lid, respectievelijk vierde lid, van de PRTR-verordening. Deze verplichtingen gelden ook zonder dat een PRTR-verslag moet worden ingediend.
Ook moet informatie over de totaliteit van de emissie en het overbrengen van verontreinigende stoffen worden verkregen die opzettelijk, accidenteel, routinematig of niet routinematige is. Het gaat om het verkrijgen van de beste beschikbare informatie. Wanneer er geen eigen meetgegevens beschikbaar zijn, mag ook gebruik worden gemaakt van meetgegevens van vergelijkbare installaties of kentallen in de literatuur. Wanneer ook die gegevens ontbreken, mogen de emissies worden geschat. Deze informatie hoeft alleen te worden verzameld als er ook moet worden gerapporteerd.
De genoemde verplichtingen staan niet specifiek in deze paragraaf benoemd, maar vloeien voort uit de specifieke zorgplicht. In artikel 5.12, tweede lid, wordt onder meet- en registratiesysteem verstaan de voor de gegevensinzameling gebruikte methodiek. Onderdelen van een meet- en registratiesysteem kunnen zijn:
- *De parameters en berekeningsmethoden die worden gebruikt voor het bepalen van de jaarvrachten van de emissies en van de totale hoeveelheid overgebrachte verontreinigende stoffen;*
- *De methoden voor het bepalen van de parameters;*
- *De frequentie van het bepalen van de parameters;*
- *De omrekeningsfactoren en de herkomst van de omrekeningsfactoren die benodigd zijn om tot het bepalen van een jaarvracht te komen;*
- *Een schatting van de mate van betrouwbaarheid van de gebruikte berekeningsmethode;*
- *De organisatorische aspecten die relevant zijn voor de kwaliteitsborging;*
- *De wijze van registratie van de resultaten van de bepaling van de parameters.*

De intensieve veeteeltbedrijven, genoemd in bijlage I, nummer 7, onder a, bij de PRTR-verordening, kunnen volstaan met een heel eenvoudig meet- en registratiesysteem. Deze bedrijven kennen namelijk meestal maar één emissie, ammoniak, waarover zij moeten rapporteren. De omvang van deze emissie is eenvoudig vast te stellen met behulp van standaardemissiefactoren.
Ook industriële bedrijven met emissies en overbrengingen van verontreinigende stoffen die ver onder de drempelwaarden van de PRTR-verordening blijven, kunnen veelal volstaan met een summier meet- en registratiesysteem. Als in die gevallen het patroon van de emissies of van de overbrengingen constant is, is het niet noodzakelijk dat jaarlijks de informatie, bedoeld in artikel 5, derde lid, van de PRTR-verordening, wordt verzameld. Een «gepaste frequentie» zou dan bijvoorbeeld ook eens per drie jaar kunnen zijn.

Artikel 5.13 (meten emissie fijnstof)

1 Op het meten van PM_{10} is NTA 8029 van toepassing.

2 De zin beginnend met «Bedrijven mogen» en eindigend met «resultaat leiden» in hoofdstuk 1 *Onderwerp en toepassingsgebied* in de NTA 8029 is niet van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.13 (meten emissie fijnstof) [artikel 20.6 in samenhang met 20.7 van de wet] *Om te komen tot betrouwbaarder gegevens over fijnstof hebben de overheid en het bedrijfsleven een Nederlandse Technische Afspraak Bepaling en registratie van industriële fijnstofemissies (NTA 8029) opgesteld. Deze bevat richtlijnen voor het bepalen van de fijnstofemissies. De NTA biedt ruimte om een vergelijkbare alternatieve methode te gebruiken; dit is ongewenst, omdat dit besluit via gelijkwaardigheid al de mogelijkheid voor een andere methode biedt. Volgens artikel 4.7 van de wet kan op aanvraag toestemming worden verleend om een gelijkwaardige methode te gebruiken. Om stapeling van instrumenten te voorkomen is de mogelijkheid van het gebruik van een vergelijkbare alternatieve methode in de NTA 8029 zelf expliciet uitgesloten.*
Dit artikel is niet van toepassing op een intensieve pluimveehouderij, een intensieve varkenshouderij of een intensieve aquacultuur als bedoeld in bijlage I, onder 7, bij de PRTR-verordening. Voor deze activiteiten gelden alleen de verplichtingen die voortvloeien uit de PRTR-verordening.

Artikel 5.14 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of een maatwerkvoorschrift wordt niet van de artikelen 5.8 tot en met 5.13 afgeweken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.14 (afbakening mogelijkheid maatwerk) [artikel 4.3 in samenhang met de artikelen 4.5 en 4.6 van de wet] *Omdat de artikelen 5.8 tot en met 5.13 ter uitvoering van de PRTR-verordening en andere internationaalrechtelijke verplichtingen strekken mag hiervan bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift niet worden afgeweken. Ook bij vergunningvoorschrift mag niet van deze artikelen worden afgeweken. Dit geldt niet alleen voor het opnemen van soepelere regels ten opzichte van de PRTR-verordening, maar ook om de opname van strengere regels.*

AFDELING 5.4 OVERIGE MODULES

§ 5.4.1 Verduurzaming van het energiegebruik

Toelichting op titelwijziging paragraaf 5.4.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In verband met de wijziging van de titel van paragraaf 5.4.1 van het Bal van «Energiebesparing» naar «Verduurzaming van het energiegebruik» worden ook de verwijzingen naar deze paragraaf in de verschillende artikelen aangepast zijnde de artikelen 3.95, tweede lid, 3.99, tweede lid, 3.109, derde lid, onder c, 3.116, derde lid, onder c, 3.120, derde lid, onder a, 3.126, tweede lid, onder c, 3.132, derde lid, onder c, 3.138, derde lid, onder c, 3.142, derde lid, onder a, 3.146, tweede lid, onder c, 3.150, derde lid, 3.154, tweede lid, 3.157, tweede lid, 3.161, derde lid, 3.165, derde lid, 3.168, tweede lid, 3.171, tweede lid, 3.176, tweede lid, onder b, 3.180, tweede lid, 3.198, tweede lid, onder b, 3.203, tweede lid, onder c, 3.209, tweede lid, 3.213, tweede lid, 3.216, tweede lid, 3.219, tweede lid, 3.230, tweede lid, 3.233, tweede lid, 3.237, tweede lid, 3.240, tweede lid, 3.251, tweede lid, 3.254, tweede lid, 3.257, tweede lid, 3.270, tweede lid, onder a, 3.274, tweede lid, 3.278, tweede lid, 3.283, tweede lid, onder a, 3.287, derde lid, onder a, 3.290, tweede lid, 3.298, tweede lid, 3.309, tweede lid, 3.315 en 3.318.*

Artikel 5.15 (maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik)

1 Alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar worden getroffen.
2 Onder de in het eerste lid bedoelde maatregelen worden verstaan:
  a energiebesparende maatregelen;
  b maatregelen voor het jaarlijks produceren van hernieuwbare energie op de locatie waarop de milieubelastende activiteit wordt verricht tot ten hoogste het jaarlijkse energiegebruik van de energiedrager van de milieubelastende activiteit waarvoor jaarlijks hernieuwbare energie geproduceerd wordt; en
  c maatregelen voor het vervangen van een energiedrager die leiden tot een lagere emissie van kooldioxide.
3 Het eerste lid is niet van toepassing:
  a als het energiegebruik van de milieubelastende activiteit in enig kalenderjaar kleiner is dan 50.000 kWh elektriciteit en 25.000 m^3 aardgasequivalenten;
  b op maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik aan een gebruiksfunctie als bedoeld in artikel 3.84 van het Besluit bouwwerken leefomgeving;
  c als voor het energiegebruik van de milieubelastende activiteit alleen gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op de locatie waarop de milieubelastende activiteit wordt verricht; of
  d als het gaat om een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.3a, eerste lid, onder b.
4 Aan het eerste lid is in ieder geval voldaan als alle van toepassing zijnde bij ministeriële regeling vastgestelde maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik zijn getroffen, tenzij artikel 5.15b van toepassing is.
5 Op het berekenen van de terugverdientijd, de emissie van kooldioxide en de aardgasequivalenten zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

6 Onder de in het eerste lid bedoelde maatregelen worden niet verstaan maatregelen voor het gebruik van rie-biomassa voor de productie van elektriciteit en laagwaardige warmte met een temperatuur van ten hoogste 100 °C.

Toelichting artikel 5.15 (geheel vervangen artikel) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Artikel 5.15 wordt gewijzigd nu de actualisatie van de energiebesparingsplicht ertoe leidt dat de energiebesparingsplicht wordt verbreed tot een verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik. Waar er in het oude artikel 5.15 van het Bal werd gesproken over «energieverbruik» wordt er in het nieuwe artikel 5.15 van het Bal gesproken van «energiegebruik». Dit om beter aan te sluiten bij de terminologie van het Bbl, waarbij uit wordt gegaan van energiegebruik.*

In artikel 5.15, eerste lid van het Bal is de verplichting tot het treffen van alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar opgenomen. In het tweede lid van artikel 5.15 van het Bal wordt vervolgens uitgewerkt welke maatregelen tot maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik worden gerekend, namelijk: energiebesparende maatregelen, maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie op de locatie van de milieubelastende activiteit tot ten hoogste het energiegebruik van de milieubelastende activiteit en maatregelen voor het substitueren van een energiedrager met als effect een lagere CO_2-emissie.

In artikel 5.15, derde lid, van het Bal is uitgewerkt in welke gevallen de verplichting van artikel 5.15, eerste lid, van het Bal niet van toepassing is. De ondergrens ten aanzien van het energiegebruik van de milieubelastende activiteit, zoals opgenomen in artikel 5.15, derde lid, onder a, van het Bal, is niet gewijzigd.

De eerder in dit artikel opgenomen uitzondering voor de gevallen waarin artikel 15.51, eerste lid, en artikel 16.5 Wet milieubeheer van toepassing zijn, komen beide te vervallen. De aangescherpte energiebesparingsplicht is reeds voor de hiervoor genoemde gevallen van toepassing vanaf 1 juli 2023 met de inwerkingtreding van deze zelfde wijziging die heeft plaatsgevonden door middel van het wijzigingsbesluit Activiteitenbesluit.

In artikel 5.15, derde lid, onder d, wordt een uitzondering van de verplichting uit het eerste lid toegevoegd als er voor het energiegebruik van de milieubelastende activiteit alleen gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op de locatie van de milieubelastende activiteit. Hierbij wordt ook de energie die wordt geproduceerd aan de gebruiksfunctie meegenomen. Kortom milieubelastende activiteiten en gebruiksfuncties die geheel zelfvoorzienend zijn door middel van het gebruik van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op de locatie van de milieubelastende activiteit worden uitgezonderd van de geactualiseerde energiebesparingsplicht.

In artikel 5.15, derde lid, onder e, is een uitzondering van de verplichting uit het eerste lid toegevoegd voor de milieubelastende activiteit zoals opgenomen in artikel 3.3a, eerste lid, onder b. Het gaat daarbij om het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie in een gebouw of op het gebouwerf van dat gebouw. Deze uitzondering is opgenomen behoudens de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden als bedoeld in artikel 5.15a, eerste lid. In artikel 5.15a, eerste lid, is opgenomen dat als artikel 5.15, eerste lid, van toepassing is, uiterlijk op 1 december 2023 en daarna eenmaal per vier jaar aan het bevoegd gezag, gegevens en bescheiden worden verstrekt die zien op het treffen van maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik.

In artikel 5.15, vierde lid, van het Bal is opgenomen dat aan de verplichting tot het treffen van alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar in ieder geval is voldaan als alle van toepassing zijnde maatregelen die bij ministeriële regeling zijn gesteld, zijn getroffen. Hiermee wordt gedoeld op de EML die in een bijlage bij de Omgevingsregeling is opgenomen. Wanneer sprake is van een milieubelastende activiteit uit afdeling 3.3 tot en met 3.11 van het Bal waarbij het energiegebruik in enig kalenderjaar groter is dan 10 miljoen kWh aan elektriciteit of 170.000 m^3 aardgasequivalenten kan niet door middel van het toepassen van alle van toepassing zijnde maatregelen op de EML aan de verplichting van artikel 5.15, eerste lid, van het Bal worden voldaan. Dergelijke grotere energiegebruikers dienen op grond van artikel 5.15b van het Bal een onderzoek uit te voeren en de daarin geïdentificeerde maatregelen te treffen.

Artikel 5.15, vijfde lid, van het Bal bevat een serviceverwijzing. De regels die van toepassing zijn op het berekenen van de terugverdientijd, de emissie van kooldioxide en aardgasequivalenten worden op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet vastgelegd in de Omgevingsregeling.

Artikel 5.15a (gegevens en bescheiden maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik)

1 Als artikel 5.15, eerste lid, van toepassing is, worden uiterlijk op 1 december 2023 en daarna eenmaal per vier jaar aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a als degene die de activiteit verricht is ingeschreven in het handelsregister: het nummer van inschrijving in het handelsregister;
   b een overzicht van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in artikel 5.15, vierde lid, die zijn getroffen;
   c een overzicht van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in artikel 5.15, vierde lid, die niet van toepassing zijn omdat een of meer van de in de ministeriële regeling aangegeven randvoorwaarden niet van toepassing zijn;
   d als niet alle van toepassing zijnde maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik als bedoeld in artikel 5.15, vierde lid, zijn getroffen: een overzicht van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar die zijn getroffen; en
   e het energiegebruik van de milieubelastende activiteit, uitgedrukt in kilowattuur elektriciteit en kubieke meters aardgasequivalent, en gemeten over enig kalenderjaar.

2 Dit artikel is niet van toepassing als:
   a het gaat om een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.3a, eerste lid, onder a; of
   b artikel 5.15b van toepassing is.

3 Het eerste lid is van toepassing als het gaat om een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.3a, eerste lid, onder b.

Toelichting artikel 5.15a (geheel vervangen artikel) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Dit onderdeel wijzigt artikel 5.15a waarin de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden over de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik is opgenomen. In het eerste lid van dit artikel wordt de datum waarop uiterlijk aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden moet worden voldaan verschoven van 1 juli en 5 december 2023 naar 1 december 2023. Met deze wijziging wordt aansluiting gezocht bij het moment van indienen van het verslag van de energie-audit op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie. Dit is handiger voor de uitvoering.*

In artikel 5.15a, eerste lid, onder b, is opgenomen dat een overzicht moet worden verstrekt van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, zoals opgenomen op de EML en vastgelegd in de bijlage bij de Omgevingsregeling, die zijn getroffen. Van de maatregelen van de EML die niet van toepassing zijn, moet op grond van artikel 5.15a, eerste lid, onder c, een overzicht worden verstrekt. In artikel 5.15a, eerste lid, onder d, is vervolgens opgenomen dat als niet alle van toepassing zijnde maatregelen zoals opgenomen op de EML en vastgelegd in de bijlage bij de Omgevingsregeling zijn genomen, er een overzicht moet worden aangeleverd van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar die wel zijn getroffen. Het gaat hierbij om situaties waarin degene die de activiteit verricht ervoor kiest om niet alle van toepassing zijnde maatregelen te nemen die op de EML zijn opgenomen, maar op andere wijze verkiest te voldoen aan de verplichting van artikel 5.15, eerste lid, van het Bal. Van deze genomen maatregelen dient ook een overzicht te worden aangeleverd om te kunnen beoordelen of aan de verplichting van artikel 5.15, eerste lid, is voldaan.

In artikel 5.15a, tweede lid, van het Bal is een tweetal gevallen opgenomen waarin de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden niet geldt, ook in gevallen waarin artikel 5.15, eerste lid, wel van toepassing is. In artikel 5.15, tweede lid, onder a, is opgenomen dat er geen verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden geldt wanneer het – kortgezegd – gaat om het gebruiken van energie zoals aangewezen als milieubelastende activiteit in artikel 3.3a, eerste lid, onder a. In het geval dat artikel 5.15b van toepassing is – kortgezegd de onderzoeksplicht – hoeven er niet ook nog gegevens en bescheiden te worden verstrekt op grond van artikel 5.15a van het Bal.

In het derde lid van artikel 5.15a is opgenomen dat wanneer het wederom – kortgezegd – gaat om het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie zoals aangewezen als milieubelastende activiteit in artikel 3.3a, eerste lid, onder b, er wel moet worden voldaan aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden zoals opgenomen in artikel 5.15a, eerste lid. Dit ondanks dat de verplichting van artikel 5.15, eerste lid, op grond van artikel 5.15, derde lid, onder e, niet van toepassing is. Deze bepaling is opgenomen met het oog op de verhuur van een gebouw met een energiegebruik boven de ondergrens. In een dergelijke situatie zijn de eigenaar en de exploitant niet dezelfde partij. Doorgaans zullen voor de milieubelastende activiteiten zoals aangewezen in artikel 3.3a van het Bal voornamelijk maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik in aanmerking komen die zien op het gebouw. De verplichting om deze maatregelen te treffen rust op grond van de in het Bbl opgenomen bepalingen op de gebouweigenaar. Deze gebouweigenaar heeft op grond van artikel 3.84a van het Bbl ook de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden. Bij de milieubelastende activiteiten, zoals aangewezen in artikel 3.3a zijn vaak weinig tot geen maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik te treffen die zien op de activiteit. Om te voorkomen dat hier een aanvullende last ontstaat voor de normadressaat van de regels in het Bal, in het voorbeeld de huurder, wordt deze normadressaat van de verplichting tot het verstrekken en bescheiden uitgezonderd. De eigenaar moet al rapporteren over de gebouwgebonden maatregelen en krijgt op grond van artikel 5.15a, derde lid, van het Bal, ook de plicht om te rapporteren over de eventuele procesgebonden maatregelen die de huurder moet uitvoeren. De gebouweigenaar blijft verplicht om de gebouwgebonden maatregelen uit te voeren en de huurder is verplicht om eventuele energiebesparende procesmaatregelen uit te voeren.

Artikel 5.15b (gegevens en bescheiden onderzoek maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik)

1 Als artikel 5.15, eerste lid, van toepassing is en het energiegebruik van de milieubelastende activiteit in enig kalenderjaar groter is dan 10.000.000 kWh elektriciteit of 170.000 m^3 aardgasequivalenten wordt onderzoek verricht naar alle mogelijke maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar.

2 Ten behoeve van het onderzoek naar maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik worden uiterlijk op 1 december 2023 en daarna eenmaal per vier jaar aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:

a als diegene die de activiteit verricht is ingeschreven in het handelsregister: het nummer van inschrijving in het handelsregister;

b een overzicht van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in artikel 5.15, eerste lid, die zijn getroffen;

c een overzicht van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in artikel 5.15, eerste lid, die nog niet zijn getroffen en het moment waarop de maatregelen naar verwachting zullen worden getroffen;

d het energiegebruik van de milieubelastende activiteit, uitgedrukt in kilowattuur elektriciteit en kubieke meters aardgasequivalent, en gemeten over enig kalenderjaar;

e een onderbouwing van het onderzoek naar de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in artikel 5.15, eerste lid, waaronder in ieder geval;

1° een analyse van het energiegebruik;

2° een analyse van de productieapparatuur en installaties; en 3°. een beschrijving van de structurele energiezorg.

3 Dit artikel is niet van toepassing als het gaat om een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.3a.

4 Op het onderzoek zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting artikel 5.15b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *In dit onderdeel is, in het nieuwe artikel 5.15b, het verstrekken van gegevens en bescheiden in het kader van het onderzoek naar de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik opgenomen. Dit onderzoek is verplicht voor degene die een milieubelastende activiteit uit afdeling 3.3 tot en met 3.11 van het Bal verricht waarop de verplichting tot het treffen van alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar van toepassing is en in het geval dat het energiegebruik van de milieubelastende activiteit in enig (doorgaans het voorafgaande) kalenderjaar groter is dan 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m^3 aardgas(equivalenten). In het tweede lid van dit artikel is vastgelegd welke gegevens en bescheiden in het kader van dit onderzoek moeten worden verstrekt en dat dit uiterlijk op 1 december 2023 en daarna eenmaal per vier jaar dient te gebeuren. Bij deze verplichting moet ook worden voldaan aan de algemene regels met betrekking tot het verstrekken van gegevens en bescheiden, zoals deze zijn opgenomen in afdeling 2.6 van het Bal. Er wordt voor het moment van verstrekking van de gegevens en bescheiden in het kader van het onderzoek aansluiting gezocht bij het moment van aanleveren van de gegevens en bescheiden van de informatieplicht.*

Artikel 5.15c (elektronisch formulier en ondertekening)

1 De gegevens en bescheiden, bedoeld in de artikelen 5.15a en 5.15b, worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister voor Klimaat en Energie beschikbaar worden gesteld.

2 Gegevens en bescheiden die zijn verstrekt via het elektronisch formulier gelden als ondertekend.

Toelichting artikel 5.15c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-110 *In artikel 5.15c, is verduidelijkt dat, voor wat betreft de informatieplicht ten aanzien van de energiebesparende maatregelen, het aanleveren van de gegevens en bescheiden zal gebeuren via een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat beschikbaar worden gesteld. Er wordt voor het verstrekken van de gegevens en bescheiden dus geen gebruik gemaakt van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).De gegevens en bescheiden die via het formulier zijn verstrekt gelden als ondertekend. De gegevens en bescheiden worden verstrekt via een systeem van RVO. RVO stelt vervolgens de gegevens en bescheiden beschikbaar aan het bevoegd gezag.*

Toelichting artikel 5.15c n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Met dit onderdeel wordt geregeld dat voor het indienen van zowel de informatieplicht als het onderzoek gebruik wordt gemaakt van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die niet behoren tot het Digitale Stelsel Omgevingswet. Het elektronische formulier dat door de minister voor Klimaat en Energie beschikbaar wordt gesteld kan (nog) niet in het Digitaal Systeem Omgevingswet worden opgenomen, omdat de technische functionaliteiten daar nog niet op zijn ingericht.*

Op grond van artikel 4.3, eerste lid, onder b, worden bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld over milieubelastende activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. De geactualiseerde energiebesparingsplicht en de bijbehorende verplichting tot het aanleveren van gegevens en bescheiden over de uitvoering hiervan zijn op grond van dit artikel gesteld. De gegevens en bescheiden dienen verstrekt te worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2 van het Bal, waar ook de controle op de naleving van in de artikelen 5.15, 5.15a en 5.15b van het Bal opgenomen regels bij berust.

Om ervoor zorg te dragen dat alle bedrijven en instellingen op dezelfde wijze kunnen voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van de gegevens en bescheiden, wordt het verstrekken hiervan gedaan met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door de minister voor Klimaat en Energie beschikbaar worden gesteld. Op deze manier wordt er zorg gedragen voor uniformiteit bij het voldoen aan de verplichting en een veilige elektronische omgeving om de gegevens en bescheiden in te dienen. Daarnaast kan op deze manier centraal een overzicht worden gegenereerd van het aantal bedrijven en instellingen dat gegevens en bescheiden heeft verstrekt en het aantal maatregelen dat genomen is. Dit leidt tot een beter beeld van de gerealiseerde maatregelen als resultaat van de geactualiseerde energiebesparingsplicht en is nodig om resterend besparings- en reductiepotentieel met doelgerichte regelgeving te kunnen ontsluiten.

Het elektronisch formulier wordt beschikbaar gesteld met gebruikmaking van het eLoket van RVO als elektronische voorziening. Het beheer van de elektronische voorziening wordt voor de minister voor Klimaat en Energie door RVO uitgevoerd, waarbij RVO vanuit deze taak ook een eerste controle doet op de compleetheid en de juistheid van de aangeleverde gegevens via het elektronisch formulier.

Artikel 5.15d (overgangsrecht maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik)

Als voor de inwerkingtreding van dit besluit gegevens en bescheiden zijn verstrekt of hadden moeten worden verstrekt als bedoeld in artikel 2.15, tweede, negende of tiende lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer, blijft artikel 2.15 van dat besluit, zoals dat luidde voor de inwerkingtreding van dit besluit voor zover gericht op de verplichtingen als bedoeld in artikel 2.15, tweede, negende of tiende lid, en de regels die bij of krachtens dat artikel in samenhang met artikel 1.7, eerste lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer, zijn gesteld, tot 1 december 2027 van toepassing.

Toelichting artikel 5.16d (geheel vervangen artikel) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Met dit onderdeel wordt een overgangsrechtelijke bepaling opgenomen die ertoe strekt om eventuele onduidelijkheden voor bedrijven en bevoegd gezag en mogelijke verschuivingen in de normadressaten voor de rapportageverplichtingen te voorkomen. Dit omdat met het wijzigingsbesluit Activiteitenbesluit de datum waarop uiterlijk moet worden voldaan aan de rapportageverplichting is gesteld op 1 december 2023. Met de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet en de regels van onderhavig wijzigingsbesluit en het wijzigingsbesluit Bbl op 1 januari 2024 is waarschijnlijk dat eventuele handhavingstrajecten naar aanleiding van het niet voldoen aan een van de rapportageverplichtingen bij overgang naar het nieuwe stelsel nog niet zijn afgerond. Daarnaast kan het zijn dat een bedrijf of instelling vanwege zwaarwegende reden niet op 1 december 2023 aan de rapportageverplichting heeft voldaan. Om in dergelijke gevallen duidelijkheid te bieden over de regels die gelden voor de rapportageverplichtingen over de verduurzaming van het energiegebruik is ervoor gekozen om het recht zoals dat gold op het moment dat uiterlijk aan de rapportageverplichtingen moest worden voldaan, namelijk uiterlijk op 1 december 2023, voor de verdere uitvoering en handhaving van deze rapportageverplichtingen te laten gelden tot het volgende rapportagemoment op 1 december 2027.*

Artikel 5.16 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

1 Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift wordt artikel 5.15 niet versoepeld.
2 Een maatwerkvoorschrift over artikel 5.15 kan het toestaan van een gefaseerde uitvoering van de maatregelen, bedoeld in artikel 5.15, eerste lid, inhouden.

Toelichting artikel 5.16 (geheel vervangen artikel) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Met de wijzigingen van artikel 5.16 zoals opgenomen in dit onderdeel wordt de afbakening van het maatwerk verder gespecificeerd. De mogelijkheid om een gefaseerde uitvoering op te leggen, zoals deze bestond op grond van artikel 2.15, vierde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer blijft bestaan. De mogelijkheden tot het toepassen van maatwerk worden daarnaast in die zin verruimd dat het stellen van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift mogelijk is voor zover de in artikel 5.15 gestelde regels niet worden versoepeld. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de behoefte aan bedrijfsspecifiek maatwerk op het gebied van de geactualiseerde energiebesparingsplicht.*
Daarnaast biedt de afbakening van het maatwerk duidelijkheid voor milieubelastende activiteiten waarbij er regels ten aanzien van het energiegebruik zijn opgenomen in de vergunning zelf of in een voorschrift daarbij behorend. De opgenomen ondergrens houdt in dat regels ten aanzien van de verduurzaming van het energiegebruik die een versoepeling inhouden van de in artikel 5.15 van het Bal opgenomen regels, komen te vervallen. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met het overgangsrecht en de daarvoor geldende termijnen zoals opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet. De maatwerkmogelijkheden bieden de ruimte om bestaande verdergaande bedrijfsspecifieke afspraken in stand te houden of aan te passen.

§ 5.4.1a Openbaarmaking gegevens energie-efficiëntie datacentra

Artikel 5.16a (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum, bedoeld in artikel 3.235, eerste lid, voor zover het gaat om een rekencentrum of datacentrum met een geïnstalleerd IT-vermogen, zijnde het vermogen van de geïnstalleerde informatietechnologie in de ruimten en van de apparatuur die hoofdzakelijk of alleen dienen voor gegevensgerelateerde functies, met inbegrip van de noodzakelijke bijbehorende apparatuur, van ten minste 500 kW.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing als de activiteit, bedoeld in het eerste lid, geheel wordt verricht voor het uitoefenen van:
  a defensietaken; of
  b taken voor rampenbestrijding als bedoeld in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio’s of crisisbeheersing als bedoeld in dat artikel.

Artikel 5.16b (openbaarmaking van gegevens)

1 Uiterlijk op 15 juli 2024 en daarna jaarlijks uiterlijk op 15 mei worden door degene die de activiteit verricht gegevens over de energie-efficiëntie van de activiteit openbaar gemaakt via een elektronische voorziening.
2 Degene die de activiteit verricht, voldoet aan de verplichting van het eerste lid door de volgende gegevens over de activiteit over het voorafgaande kalenderjaar te verzamelen en openbaar te maken:
  a de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
  b de naam van het rekencentrum of datacentrum en het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
  c de datum waarop de activiteit is gestart;
  d het geïnstalleerde vermogen in kilowatt;
  e de vloeroppervlakte van het rekencentrum of datacentrum in vierkante meters;
  f gegevens over het rekencentrum of datacentrum en de energieprestaties, waaronder in ieder geval:
    1° het energiegebruik;
    2° het waterverbruik in kubieke meters;
    3° het restwarmtegebruik;

4° de temperatuurinstelpunten;
5° het gebruik van hernieuwbare energie;
g de hoeveelheid in het rekencentrum of datacentrum opgeslagen en verwerkte data;
h het jaarlijks inkomende en uitgaande dataverkeer; en
i de dagtekening.

3 Voor zover er sprake is van gegevens waarvan de geheimhouding op grond van artikel 5.1, eerste lid, onderdeel c, van de Wet open overheid gerechtvaardigd is, zijn deze gegevens uitgezonderd van de verplichting, bedoeld in het eerste en tweede lid.
Toelichting artikel 5.16c, derde lid n.a.v. Stb. 2024-122-n1 *Met Stb. 2024-122-n1 is het derde lid ter verbetering vervangen.*

4 Op het verzamelen en openbaar maken van de gegevens zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Artikel 5.16c (elektronisch formulier en ondertekening)

1 De gegevens, bedoeld in artikel 5.16b, worden openbaar gemaakt met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister voor Klimaat en Energie beschikbaar worden gesteld.
2 Gegevens die openbaar zijn gemaakt via de elektronische voorziening gelden als ondertekend.

Artikel 5.17 (overgangsrecht: energiebesparende maatregelen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215
Toelichting op vervallen van artikel 5.17 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-215 *Met het vervallen van artikel 5.17 vervalt ook het overgangsrecht voor energiebesparende maatregelen zoals dit in het beoogde artikel 5.17 van het Bal was opgenomen. Dit overgangsrecht was opgenomen in het kader van de beleidsneutrale omzetting van het toepassingsbereik van de energiebesparingsplicht van artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit milieubeheer naar het stelsel van de Omgevingswet. Het loslaten van het begrip inrichting en de overgang naar het begrip milieubelastende activiteit kon in specifieke gevallen ertoe leiden dat de eerder vergunningplichtige inrichting die daardoor niet onder de algemene energiebesparingsregels van het Activiteitenbesluit viel, met de overgang naar het stelsel van de Omgevingswet, plots niet langer vergunningplichtig was en wel onder de algemene energiebesparingsparagraaf van het Bal zou vallen. Nu met dit wijzigingsbesluit de doelgroep van de geactualiseerde energiebesparingsplicht opnieuw tegen het licht is gehouden, is deze overgangsrechtelijke bepaling niet langer nodig.*

§ 5.4.2 Bodembeschermende voorzieningen

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 5.4.2 Bodembeschermende voorzieningen *Deze module betreft regels over bodembeschermende voorzieningen. Een bodembeschermende voorziening is gedefinieerd in bijlage I, onder A bij dit besluit. Als deze module is aangezet bij een milieubelastende activiteit in hoofdstuk 4 zijn de artikelen van de module bij de activiteit van toepassing. Wellicht zijn niet altijd alle artikelen in de module altijd relevant. Artikel 5.18 is bijvoorbeeld alleen relevant als bij de activiteit een lekbak is voorgeschreven.*

Artikel 5.17a (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is alleen van toepassing voor zover in hoofdstuk 4 met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem is bepaald dat een bodembeschermende voorziening wordt toegepast.
Toelichting artikel 5.17a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het nieuwe artikel 5.17a wordt verduidelijkt dat de module Bodembeschermende voorzieningen (paragraaf 5.4.2) alleen van toepassing is als in een paragraaf in hoofdstuk 4 een bodembeschermende voorziening is voorgeschreven voor een bepaalde activiteit. De artikelen in paragraaf 5.4.2 bevatten zelf dan ook geen verplichting om een bodembeschermende voorziening toe te passen. Deze paragraaf geeft alleen extra eisen aan bodembeschermende voorzieningen die in hoofdstuk 4 zijn voorgeschreven. Als in hoofdstuk 4 bijvoorbeeld is geregeld dat een bepaalde activiteit boven of in een lekbak moet worden verricht, geeft artikel 5.18 aanvullende eisen waaraan de lekbak moet voldoen.*

Artikel 5.18 (bodem: lekbak)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem heeft een lekbak waarboven of waarop vloeibare bodembedreigende stoffen in verpakking of in een opslagtank worden opgeslagen, een opvangcapaciteit van ten minste 110% van de inhoud van de grootste verpakkingseenheid of opslagtank, waarbij de opvangcapaciteit ten minste 10% is van de inhoud van alle opgeslagen stoffen.
2 Er wordt voorkomen dat water in een lekbak blijft staan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.18 (bodem: lekbak) *Als in hoofdstuk 4 bij een activiteit een lekbak wordt voorgeschreven, is dit artikel van toepassing. Een lekbak is gedefinieerd in bijlage I, onder A, van dit besluit. Het spreekt voor zich dat de lekbak voldoende bestand moet zijn tegen de stoffen die daarin worden opgeslagen en de condities waaronder deze stoffen worden gebruikt of opgeslagen. De minimale opslagcapaciteit van de lekbak is een voortzetting van artikel 2.4, derde lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer en stond ook in voorschrift 3.6.1 van de PGS 15.*
Er wordt voorkomen dat water in een lekbak blijft staan. Degene die de activiteit verricht heeft keuzevrijheid hoe dit te voorkomen. Zo kan diegene ervoor zorgen dat er geen hemelwater in een lekbak komt, of dat het water dat in een lekbak terechtkomt direct wordt opgeruimd.

Een lekbak mag niet aangesloten zijn op een vuilwaterriool. Een lekbak is een bodembeschermende voorziening waaruit morsingen en lekkages worden opgeruimd in plaats van geloosd. Dat betekent dat het afvalwater en hemelwater van deze voorziening als afval moeten worden afgevoerd.

Artikel 5.18a (water: geen aansluiting op vuilwaterriool)

Met het oog op de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater is een lekbak niet aangesloten op het vuilwaterriool.

Toelichting artikel 5.18a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.919a (nieuw) Bal dat bij dit besluit wordt ingevoegd.*

Artikel 5.19 (bodem: beoordeling vloeistofdichte bodemvoorziening)

1 Een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool worden zo spoedig mogelijk na aanleg en vervolgens ten minste eenmaal per zes jaar beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6700.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19, eerste lid *In het eerste lid wordt duidelijk gemaakt dat de voorziening moet zijn beoordeeld en goedgekeurd. De inspecteur of inspectie-instelling moet beschikken over een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6700. Uit het eerste lid volgt dat een vloeistofdichte bodemvoorziening die net is aangelegd zo spoedig mogelijk na aanleg gekeurd moet worden. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.*

2 Als een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool zijn aangelegd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7700, worden deze uiterlijk zes jaar na aanleg en vervolgens ten minste eenmaal per zes jaar beoordeeld en goedgekeurd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19, tweede lid *In het tweede lid is een uitzondering gemaakt op het eerste lid. Als de bodemvoorziening is aangelegd door een persoon of een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7700 dan hoeft de eerste keuring pas plaats te vinden binnen zes jaar na aanleg. Feitelijk kan dit worden aangemerkt als een beloning voor het onder kwaliteitsborging laten aanleggen van een vloeistofdichte bodemvoorziening.*

Voor een van de activiteiten geldt deze uitzondering in het tweede lid niet. Voor tankstations voor het wegverkeer is het verplicht de vloeistofdichte bodemvoorziening aan te laten leggen door een erkend bedrijf. Dat was al zo onder het regime van het Besluit tankstations milieubeheer en is in dit besluit opgenomen in paragraaf 4.40. Dit komt omdat de vloeistofdichte bodemvoorziening bij tankstations in vergelijking met andere activiteiten zwaarder wordt belast. Er is veel verkeer en met name vrachtwagens kunnen trillingen veroorzaken. Bovendien wordt er niet altijd getankt door of onder toezicht van deskundig personeel.

Toelichting artikel 5.19, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op de wijziging in het tweede lid wordt verwezen naar de toelichting op de wijziging van artikel 4.509 Bal bij dit besluit.*

3 Als het beoordelen van het vuilwaterriool volgens AS SIKB 6700 redelijkerwijs niet mogelijk is, kan, in afwijking van het eerste en tweede lid, het ondergrondse vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool dat is aangelegd voor inwerkingtreding van dit besluit worden beoordeeld volgens het SIKB Rapport 2024 – 1 Onderhouds- en inspectieprogramma bedrijfsriolering.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19, derde lid *Als een controle volgens de AS SIKB 6700 redelijkerwijs niet mogelijk is, kan worden aangesloten bij het onderhouds- en inspectieprogramma CUR rapport 2001-3 Beheer bedrijfsriolering bodembescherming. Deze mogelijkheid bestaat alleen voor bestaande ondergrondse rioleringen. Zodra nieuwe riolering wordt aangelegd of bestaande riolering wordt vervangen, zal de vloeistofdichte inspectie volgens de AS SIKB 6700 moeten worden uitgevoerd.*

Toelichting artikel 5.19, derde en vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De aanpassingen in het derde en vierde lid zijn redactioneel van aard.*

Toelichting artikel 5.19, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Het beheer van het CUR-rapport 2001-3 is overgenomen door SIKB. Dit rapport is geactualiseerd, onder andere door het aan te laten sluiten op actuele NEN-EN-normen en de huidige stand der techniek. De nieuwe titel van het rapport is SIKB Rapport 2024 - 1 Onderhouds- en inspectieprogramma bedrijfsriolering. De versie van het rapport dat moet worden toegepast, wordt aangeduid in bijlage 2 bij de Omgevingsregeling. Vanwege de risico's op het ontstaan van bodemverontreiniging moeten bedrijfsrioleringen vloeistofdicht zijn. Om aan te tonen dat de riolering vloeistofdicht is, moet inspectie plaatsvinden door een voor AS SIKB 6700 erkende inspectie-instantie of moet de riolering zijn aangelegd door een voor BRL SIKB 7700 erkende onderneming.*

Praktisch gezien is een inspectie volgens AS6700 niet altijd uitvoerbaar, bijvoorbeeld bij oudere of complexere rioleringssystemen. Voor deze situaties is in artikel 5.19, derde lid, Bal geregeld dat de riolering mag worden beoordeeld volgens CUR-rapport 2001-3. Het rapport geeft dus invulling aan de wijze van de verplichte inspectie.

Het CUR-rapport 2001-3 is niet meer actueel. Het verwijst bijvoorbeeld naar nationale en Europese normen en andere documenten die verouderd zijn of niet meer bestaan (en zijn vervangen door nieuwe normen en andere documenten). De verouderde verwijzingen zijn vervangen door de meest actuele normen en documenten. Dit is met name de aansluiting op NEN-EN 13508-2[1] , die ten tijde van het opstellen van het CUR-rapport nog in ontwikkeling was (toen nog NEN 3399 en pr-EN 13508-2).

1 NEN-EN 13508-2+A1+CNL1 Onderzoek en beoordeling van de buitenriolering - Deel 2:Coderingssysteem voor visuele inspectie, maart 2021

Ook sluit het CUR-rapport 2001-3 niet volledig aan bij AS SIKB 6700 en BRL SIKB 7700 schema's die toen nog niet waren ontwikkeld, en ook regelmatig geactualiseerd worden. De meest actuele versies van deze schema's zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit 2022.
De Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) is (na eerdere actualisaties) bij de overgang naar de Omgevingswet vervangen door het document BB-CVM en algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving. Dat het CUR-rapport 2001-3 en de daarin te hanteren normdocumenten sterk verouderd zijn, heeft direct gevolgen voor de uitvoerbaarheid.
Inspectie-instanties werken al volgens de actuele (en nationaal en Europees geaccepteerde) normen. Het werken overeenkomstig de meest actuele normen en de huidige stand der techniek draagt bij aan een goede inspectie waarmee lekkages tijdig kunnen worden gesignaleerd of hersteld en bodemverontreiniging wordt voorkomen of vroegtijdig gesignaleerd.
Het SIKB Rapport 2024 - 1 Onderhouds- en inspectieprogramma bedrijfsriolering is opgesteld door een begeleidingscommissie waarin vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven (inspectie-instanties, aannemers voor aanleg, opdrachtgevend bedrijfsleven) en rioolbeheerders deelnamen. Tussen 2 april 2024 en 15 mei heeft SIKB een consultatie georganiseerd op het concept-rapport. De reacties zijn, voor zover deze betrekking hebben op het rapport, verwerkt. Het rapport is vervolgens vastgesteld door het «Centraal College van Deskundigen en Accreditatiecollege Bodembescherming» van SIKB. Hierin zijn zowel overheden als bedrijfsleven in diverse rollen vertegenwoordigd. De vervanging van de verwijzing naar het SIKB rapport heeft geen gevolgen voor de regeldruk.

4 Een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool worden jaarlijks gecontroleerd volgens bijlage 6 bij AS SIKB 6700. Bij het constateren van een gebrek wordt de voorziening of het vuilwaterriool binnen drie maanden hersteld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19, vierde lid *Het vierde lid regelt dat degene die de activiteit verricht ervoor zorg draagt dat de vloeistofdichte bodemvoorziening ten minste eens per jaar wordt gecontroleerd. Dit wordt ook wel de bedrijfsinterne controle genoemd. Deze controle kan diegene zelf doen of uitbesteden aan een inspectie-instelling.*
Toelichting artikel 5.19, derde en vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De aanpassingen in het derde en vierde lid zijn redactioneel van aard.*
Toelichting artikel 5.19, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *Voor een toelichting op de wijziging van het vierde lid wordt verwezen naar de paragrafen **2.9 en 4.9** van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

5 Als een vloeistofdichte bodemvoorziening of het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool is gerepareerd, wordt na reparatie het gerepareerde deel opnieuw beoordeeld en goedgekeurd door een instantie als bedoeld in het eerste lid, tenzij de reparatie wordt verricht door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7700 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19, vijfde lid *In het vijfde lid wordt aangegeven dat geconstateerde gebreken verholpen moeten worden. Als de reparatie door een niet-erkend bedrijf wordt uitgevoerd, dient er een beoordeling en goedkeuring volgens het eerste lid uitgevoerd te worden. Als de reparatie door een erkend bedrijf wordt uitgevoerd, wordt door het erkend bedrijf een bewijs herstel onder certificaat (BHOC) afgegeven en is de beoordeling en goedkeuring volgens het eerste lid niet nodig.*
Toelichting artikel 5.19, vijfde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het vijfde lid wordt «erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7700» vervangen door «certificaat voor BRL SIKB 7700 verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL». De reden hiervoor is dat het repareren (herstellen) van een vloeistofdichte bodemvoorziening geen werkzaamheid is waarvoor een erkenning bodemkwaliteit kan worden verkregen op grond van het Besluit bodemkwaliteit. Uit het vijfde lid volgt dat na reparatie van een vloeistofdichte bodemvoorziening of vuilwaterriool, het deel dat is gerepareerd opnieuw beoordeeld en goedgekeurd moet worden door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6700. Die beoordeling en goedkeuring van het gerepareerde deel kan achterwege blijven als de reparatie is verricht door een voor BRL SIKB 7700 gecertificeerde onderneming.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.19 (bodem: beoordeling vloeistofdichte bodemvoorziening) *Beoordeling, goedkeuring en controle van een vloeistofdichte bodemvoorziening zijn noodzakelijk om te garanderen dat stoffen niet in de bodem terechtkomen. Een vloeistofdichte bodemvoorziening die niet wordt gekeurd, gecontroleerd of beoordeeld door een daarvoor erkende persoon of instelling wordt beschouwd als een aaneengesloten bodemvoorziening, omdat in een dergelijk geval niet kan worden gegarandeerd dat de bodemvoorziening de lekkage van stoffen naar de bodem permanent belet. Een aaneengesloten bodemvoorziening keert stoffen tijdelijk. Uit de specifieke zorgplicht volgt dat morsingen en lekkages op een aaneengesloten bodemvoorziening direct moeten worden opgeruimd.*

Artikel 5.20 (bodem: logboek bodembeschermende voorziening)

Er wordt een logboek bijgehouden waarin voor bodembeschermende voorzieningen gegevens worden vastgelegd over controles, beoordelingen, onderhoud en reparaties.

Toelichting artikel 5.20 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Onderdeel b (oud) vervalt omdat artikel 2.22 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval) al voorziet in een adequate regeling voor incidenten met bodembedreigende stoffen. Op grond van artikel 2.22, onder d, moet aan het bevoegd gezag al informatie worden verstrekt over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen. Het opnemen van gegevens daarover in het logboek heeft geen toegevoegde waarde. De aanpassingen in de aanhef (oud) en onderdeel a (oud) van artikel 5.20 zijn redactioneel van aard.*

Artikel 5.21 (bodem: bewaren resultaten, beoordelingen en bewijzen)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Toelichting op vervallen van artikel 5.21 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel vervalt omdat artikel 5.20 al voorziet in een bewaarverplichting voor een groot deel van de genoemde gegevens. Het eerste lid is bovendien bij nader inzien te ruim gesteld en veelal overbodig omdat het vanzelfsprekend is dat bepaalde gegevens worden bewaard om aan te tonen dat aan de verplichtingen wordt voldaan (resultaten van keuringen, certificaten etc.). Een bewaarverplichting is dan ook overbodig. Aan de paragrafen met regels over het opslaan van vloeistoffen in opslagtanks worden de relevante onderdelen van het eerste lid toegevoegd. Het gaat erom dat resultaten van enkele specifieke jaarlijkse controles en keuringen ten minste drie jaar worden bewaard. Daarbij gaat het niet om gegevens die op grond van artikel 5.20 moeten worden opgenomen in een logboek. Het derde lid vervalt omdat een eindonderzoek bodem niets te maken heeft met het onderwerp van deze paragaaf (bodembeschermende voorzieningen).*

Artikel 5.22 (overgangsrecht: beoordeling vloeistofdichte riolering)

Tot drie jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is artikel 5.19, eerste en tweede lid, niet van toepassing op het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool dat is aangelegd voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.22 (overgangsrecht: beoordeling vloeistofdichte riolering) *Bij de vuilwaterriolering aangesloten op vloeistofdichte bodemvoorzieningen aangelegd voor 2016 is de inspectietermijn van maximaal zes jaren al voor inwerkingtreding van dit besluit verstreken. Om te voorkomen dat bedrijven direct na inwerkingtreding van dit besluit in strijd zijn met deze verplichting, is voor deze bedrijven de beoordelingstermijn verlengd tot 1 januari 2022.*

Toelichting artikel 5.22 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Omdat de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is verschoven, wordt de overgangstermijn in dit artikel ook verschoven.*

§ 5.4.3 Zeer zorgwekkende stoffen

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 5.4.3 Zeer zorgwekkende stoffen *Zeer zorgwekkende stoffen zijn stoffen die voldoen aan een of meer van de criteria of voorwaarden, bedoeld in artikel 57 van de verordening REACH.*[94] *Een stof is in ieder geval een zeer zorgwekkende stof, als deze voorkomt op:*

- *Bijlage VI bij de CLP-verordening, en is ingedeeld als carcinogeen, mutageen of reprotoxisch, categorie 1a of categorie 1b;*
- *De inventaris van geclassificeerde stoffen als bedoeld in artikel 42, eerste lid, van de CLP-verordening, en is ingedeeld als carcinogeen, mutageen of reprotoxisch, categorie 1a of categorie 1b;*
- *De kandidatenlijst, bedoeld in artikel 59 van de verordening REACH;*
- *Bijlage XIV bij de verordening REACH;*
- *Bijlage I, II, III of IV van de verordening persistente organische verontreinigende stoffen;*[95]
- *De lijst van stoffen voor prioritaire actie die is vastgesteld op grond van artikel 6 van het OSPAR; of*
- *Bijlage X bij de kaderrichtlijn water, voor zover een stof in die bijlage is aangewezen als prioritaire gevaarlijke stof.*

Een stof is daarnaast een zeer zorgwekkende stof als deze stof voldoet aan de vastgestelde wetenschappelijke criteria voor het bepalen van hormoonontregelende eigenschappen als bedoeld in:

- *Artikel 5, derde lid, van de verordening betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden;*[96] *of*
- *Bijlage II, paragraaf 3.6.5, van de verordening betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen.*[97]

Als verdere ondersteuning bij de identificatie van zeer zorgwekkende stoffen is nog een niet-limitatieve lijst opgenomen op de website van het RIVM onder «Risico's van Stoffen»: www.rivm.nl/rvs.

Zeer zorgwekkende stoffen die geëmitteerd worden naar de lucht kunnen worden onderverdeeld in stofklasse ERS (extreem risicovolle stoffen), MVP1 en MVP2 (minimalisatie verplichte stoffen). In bijlage II waarnaar vanuit de luchtmodule wordt verwezen, zijn stoffen per stofklasse geordend. De stoffen in bijlage II vormen een niet-limitatieve lijst van zeer zorgwekkende stoffen. In paragraaf 5.4.4 zijn in de luchtmodule emissiegrenswaarden opgenomen, ook voor stoffen in stofklasse ERS, MVP1 en MVP2. Een aantal bedrijven zal door het van toepassing zijn van de luchtmodule moeten voldoen aan de emissie-eisen die daarin zijn gesteld.

Artikel 5.22a (zeer zorgwekkende stof)

1 Een zeer zorgwekkende stof is een stof die voldoet aan een of meer van de criteria of voorwaarden, bedoeld in artikel 57 van de reach-verordening.

2 Een stof is in ieder geval een zeer zorgwekkende stof als die:

a voorkomt:

1° in bijlage VI bij de CLP-verordening en in die bijlage is ingedeeld als carcinogeen, mutageen of reprotoxisch, categorie 1a of 1b;

2° op de kandidatenlijst, bedoeld in artikel 59 van de reach-verordening;

---

[94] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie.

[95] Verordening (EG) nr. 850/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen en tot wijziging van Richtlijn 79/117/EEG (PbEG 2004, L 158).

[96] Verordening (EU) Nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden (PbEU 2012, L167).

[97] Verordening (EG) Nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309).

3° in bijlage XVII bij de reach-verordening ten aanzien van chemische stoffen waarvoor een restrictie geldt vanwege het voldoen aan de criteria van artikel 57 van die verordening;
4° in bijlage I, II of III bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen;
5° op de lijst van stoffen voor prioritaire actie die is vastgesteld op grond van artikel 6 van het Ospar-verdrag; of
6° in bijlage X bij de kaderrichtlijn water, voor zover een stof in die bijlage is aangewezen als prioritaire gevaarlijke stof; of

b voldoet aan de vastgestelde wetenschappelijke criteria voor het bepalen van hormoonontregelende eigenschappen, bedoeld in:
1° artikel 5, derde lid, van de Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden (PbEU 2012, L167) vastgesteld in Gedelegeerde Verordening 2017/2100 van de commissie van 4 september 2017 tot vaststelling van wetenschappelijke criteria voor het identificeren van hormoonontregelende eigenschappen overeenkomstig Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2017, L 301); of
2° bijlage II, paragraaf 3.6.5, bij de Verordening (EG) 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309).

Toelichting artikel 5.22a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In paragraaf 5.4.3 is een nieuw artikel 5.22a ingevoegd dat de begripsomschrijving van zeer zorgwekkende stof bevat. Oorspronkelijk was het begrip zeer zorgwekkende stof opgenomen in bijlage I, onder A, bij het Bal. In dit nieuwe artikel is de begripsomschrijving van dit begrip aangepast. In het Activiteitenbesluit milieubeheer staat in artikel 2.3b, tweede lid, een definitie van zeer zorgwekkende stof (ZZS) die verwijst naar de criteria uit artikel 57 van de EG-verordening registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen (reach-verordening)[1].*
1 Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (PbEU 2006, L 396).

Deze definitie van ZZS wordt in artikel 1.3c van de Activiteitenregeling milieubeheer uitgebreid tot stoffen die in internationale verdragen en verordeningen staan. In de definitie van ZZS in het Bal ontbreekt echter de verwijzing naar de stoffen in internationale verdragen en verordeningen. Dit wordt met deze wijziging gerepareerd. Hierdoor wordt voorkomen dat een stof die onder het regime van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer een ZZS is, geen ZZS meer zou zijn onder het Bal. Bovendien is de naamgeving van verordeningen en richtlijnen waarnaar verwezen wordt, aangevuld en gecorrigeerd.
De inventaris van geclassificeerde stoffen als bedoeld in artikel 42, eerste lid, van de CLP-verordening is verwijderd. Deze inventaris wordt niet gebruikt voor het samenstellen van de ZZS-lijst. Stoffen waarvoor een geharmoniseerde classificatie geldt, zijn opgenomen in bijlage VI bij de CLP-verordening. Deze wordt wel gebruikt voor het samenstellen van de ZZS-lijst en staat al genoemd. De overige classificaties in de inventaris zijn zelfclassificaties door bedrijven. Deze zelfclassificaties zijn vaak tegenstrijdig en worden niet internationaal afgestemd of gecontroleerd door officiële nationale of Europese instanties. Hierdoor zijn er te veel onzekerheden over de betrouwbaarheid van deze classificaties om de stoffen op de ZZS-lijst op te nemen. Stoffen die volgens deze zelfclassificaties zijn ingedeeld als carcinogeen, mutageen of reprotoxisch, categorie 1a of categorie 1b, vallen onder de algemene verwijzing naar de criteria van artikel 57 van de reach-verordening. Daarom is het niet nodig de inventaris apart te benoemen.

Bijlage VI bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen geeft aanvullende informatie voor stoffen in de bijlagen I, II en III bij dezelfde verordening en hoeft daarom niet genoemd te worden.

Alle stoffen in bijlage XIV bij de reach-verordening staan ook op de kandidatenlijst, bedoeld in artikel 59 van die verordening welke al genoemd wordt. Het apart noemen van bijlage XIV is daarom overbodig.

Voor stoffen die onder REACH beoordeeld worden en blijken te voldoen aan de in artikel 57 van de reach-verordening genoemde criteria, kunnen restricties worden vastgesteld die worden opgenomen in bijlage XVII bij de reach-verordening. Deze stoffen komen niet altijd op de kandidatenlijst. Echter niet alle stoffen waarvoor een restrictie geldt, voldoen aan de in artikel 57 genoemde criteria; er kunnen ook andere redenen zijn voor een restrictie. Deze verwijzing is dus alleen voor stoffen waarvoor een restrictie geldt vanwege het voldoen aan de in artikel 57 genoemde criteria.

Voorheen werd alleen verwezen naar de Europese Biocidenverordening[2] en de Europese Verordening Gewasbeschermingsmiddelen[3] waarin verwezen werd naar vast te stellen criteria voor hormoonontregelende eigenschappen. Deze criteria zijn inmiddels vastgelegd in aanvullende wetgevingen en verder uitgewerkt in een Europees richtsnoer. Deze aanvullende bronnen worden nu ook genoemd.
2 Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden (PbEU 2012, L 167).
3 Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEG 2009, L 309).

De definitie van ZZS werkt ook door naar de aanvraagvereisten voor een omgevingsvergunning voor het verrichten van een milieubelastende activiteit die emissies in de lucht of het water veroorzaakt, bedoeld in hoofdstuk 3 van het Bal (artikel 7.27a van de Omgevingsregeling). De definitie is ook relevant voor de uitwerking van de specifieke (of algemene) zorgplicht. Als paragraaf 5.4.3 van het Bal niet op de activiteit van toepassing is dient de zorgplicht immers als vangnet zoals ook toegelicht in de nota van toelichting bij het oorspronkelijke Besluit activiteiten leefomgeving[4].
4 Stb. 2018, 293, p. 586.
Die zorgplicht kan zo nodig met maatwerk worden geconcretiseerd.

Artikel 5.23 (informeren en minimaliseren: emissies zeer zorgwekkende stoffen en vermijdings- en reductieprogramma's)

Eenmaal per vijf jaar worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, verstrekt:

a gegevens over de mate waarin zeer zorgwekkende stoffen naar de lucht of het water worden geëmitteerd, en

b de vermijdings- en reductieprogramma's, bedoeld in artikel 5.24.

Toelichting (geheel vervangen) artikel 5.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Door de veranderde bewoordingen was in de praktijk twijfel ontstaan over of de minimalisatieplicht nog gold voor alle ZZS-emissies en was het onduidelijk of de VRP's ook iedere vijf jaar zouden moeten worden aangeleverd aan het bevoegd gezag.*
Met de toevoeging van «minimaliseren» in het opschrift van artikel 5.23 wordt verduidelijkt dat minimaliseren de strekking is van de vijf jaarlijkse verplichting om ZZS-emissies via de ZZS-database aan te leveren. Met de toevoegingen van «vermijdings- en reductieprogramma's» in het opschrift en met onderdeel b, wordt verduidelijkt dat ook de vermijdings- en reductieprogramma's (VRP's) iedere vijf jaar moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag.[1]
[1] Op grond van de Handreiking Bal en Bbl wordt «gegevens en bescheiden verstrekken» gebruikt als bepaalde concrete gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt. Als het verstrekken vormvrij kan, wordt «informeren» gebruikt. Omdat emissiegegevens via de ZZS-database moeten worden verstrekt, maar daarbij geen bescheiden hoeven te worden verstrekt is «gegevens verstrekken» gebruikt. Voor de minimalisatieplicht (onderdeel a) en de VRP's (onderdeel b) geldt een informatieplicht, omdat die verstrekking vormvrij is.

Het informeren van het bevoegd gezag over de mogelijkheden om de emissies van zeer zorgwekkende stoffen in de lucht of in het water te voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken (onderdeel b oud) gebeurt met het VRP. Dit is een bevestiging van de beleidsneutrale omzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer voor ZZS-emissies naar de lucht in het stelsel Omgevingswet. Voor ZZS-emissies naar het water was er onder het oude stelsel eenzelfde verplichting. Deze stond niet in het Activiteitenbesluit milieubeheer, maar in de Algemene Beoordelingsmethodiek die betrokken moest worden bij vergunningverlening. De minimalisatieplicht en de vermijdings- en reductieprogramma's zijn fundamentele onderdelen van het ZZS-emissiebeleid. Voor een bedrijf waarvoor artikel 2.4, elfde lid, onderdeel a, van het Activiteitenbesluit milieubeheer gold, is deze 5-jaarlijkse cyclus begonnen op 1 januari 2016. Dat betekent dat ze uiterlijk op 1 januari 2021 en uiterlijk op 1 januari 2026 weer het VRP moeten aanleveren, enzovoorts. Voor een bedrijf dat op basis van de Nederlandse emissie Richtlijn of de Algemene Beoordelingsmethodiek een cyclus heeft lopen op basis van een datum die in een vergunningvoorschrift staat, blijft deze cyclus ook elke 5 jaar doorlopen. Als bijvoorbeeld in de vergunning een datum staat van 4 juli 2015, dan blijft deze cyclus van 5 jaar doorlopen en wordt het aanlevermoment dus 4 juli 2020, 4 juli 2025, 4 juli 2030 enzovoort. Voor bedrijven waarvoor de verplichting voor het vermijdings- en omgevingsprogramma pas is gaan gelden bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet, loopt de 5-jarige cyclus vanaf 1 januari 2024. Dus dat betekent dat de gegevens aangeleverd moeten worden voor 1 januari 2029, 1 januari 2034 enzovoort.

Artikel 5.24 (vermijdings- en reductieprogramma)

1 Er worden vermijdings- en reductieprogramma's opgesteld voor zeer zorgwekkende stoffen.

2 Deze programma's bevatten:
   a een overzicht van mogelijkheden om het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen te vermijden;
   b als gebruik niet te vermijden is: een overzicht van mogelijkheden en technieken om emissies in de lucht of het water te voorkomen en te beperken;
   c informatie over de bedrijfszekerheid en de kosten van de technieken; en
   d informatie over afwenteleffecten.

3 Bij het overzicht van de technieken wordt informatie opgenomen over het rendement en de validatie van de technieken.

4 Op het bepalen van de kosten en het rendement van de technieken, bedoeld in het derde lid, zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.
   Toelichting artikel 5.24, vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.24 (vermijdings- en reductieprogramma) *Er wordt door degene die de activiteit verricht een programma opgesteld. Het eerste doel is het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen te minimaliseren, door het gebruik van deze stoffen te vermijden. Als dat niet mogelijk is zal een zo laag mogelijke emissie voor zeer zorgwekkende stoffen in de lucht of het water gerealiseerd moeten worden. De aanpak van emissies van zeer zorgwekkende stoffen is een samenspel van bronaanpak, waarbij emissies van zeer zorgwekkende stoffen zoveel mogelijk worden voorkomen, minimalisatie van emissies en continue verbeteren waarbij getoetst wordt of binnen grenzen van haalbaarheid en betaalbaarheid verdere reductie van emissies mogelijk dan wel noodzakelijk is.*

Toelichting artikel 5.24 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Aan artikel 5.24 inzake vermijdings- en reductieprogramma's voor zeer zorgwekkende stoffen wordt een lid toegevoegd, waaruit blijkt op het beoordelen van de kosten en de kosteneffectiviteit van de technieken de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing zijn. Het gaat hierbij om de in bijlage XXX bij de Omgevingsregeling opgenomen rekenmethodiek voor de kosteneffectiviteitsbeoordeling (KE-beoordeling). Met behulp van de kosteneffectiviteit methode die in de regelgeving is vastgelegd krijgt men inzicht in de economische haalbaarheid van een milieumaatregel om mede aan de hand daarvan te kunnen bepalen of redelijkerwijs een bepaalde milieumaatregel kan worden vereist. Tot op heden was deze bijlage enkel van toepassing op de KE-beoordeling van in te zetten technieken voor emissiereductie van de stofgroepen NOx, SOx, VOS en fijnstof. De bijlage zal zodanig worden aangepast dat zij ook van toepassing zal zijn op de beoordeling van technieken voor de emissiereductie van zeer zorgwekkende stoffen.*
De aanpak van emissies van zeer zorgwekkende stoffen is een samenspel van bronaanpak, waarbij emissies van zeer zorgwekkende stoffen zoveel mogelijk worden voorkomen, minimalisatie van emissies en continue verbeteren waarbij getoetst wordt of binnen grenzen van haalbaarheid en betaalbaarheid verdere reductie van emissies mogelijk dan wel noodzakelijk is. Op deze stoffen is dan ook de minimalisatieverplichting van toepassing. Waar in het verleden de plicht bestond om onder het maximaal toelaatbaar risico te blijven en het streven was om onder het verwaarloosbaar risico te blijven, wordt nu ingezet op een proces van continue verbetering waarbij uiteindelijk wordt gestreefd naar nulemissie. Dit omdat voor zeer zorgwekkende stoffen geen veilige ondergrens te definiëren valt. Via de beoordeling van de kosteneffectiviteit van wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Artikel 5.24a (elektronisch formulier en ondertekening)

1 De informatie, bedoeld in artikel 5.23, onder a, wordt ingediend met gebruikmaking van een elektronische voorziening en een elektronisch formulier die door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar worden gesteld.

2 Gegevens en bescheiden die zijn verstrekt via het elektronisch formulier, gelden als ondertekend.

Toelichting artikel 5.24a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-423 [artikelen 16.1, tweede en derde lid, en 16.139 Ow] *In artikel 5.24a Bal is onder meer bepaald dat de informatie over emissies van ZZS via een elektronisch formulier wordt verstrekt. Deze informatie wordt in een elektronische voorziening verzameld, de ZZS-emissiedatabase. Deze database behoort niet tot het Digitale Stelsel Omgevingswet. Op deze manier wordt er zorg gedragen voor uniformiteit bij het voldoen aan de verplichting en een veilige elektronische omgeving om de gegevens en bescheiden in te dienen. Het elektronisch formulier en de informatie over hoe dit formulier te gebruiken, is te vinden op: ZZS-emissiedatabase | e-MJV. De voorziening wordt beheerd door het RIVM.*
In het tweede lid wordt duidelijk gemaakt dat de gegevens en bescheiden die door de bedrijven in het portaal zijn ingediend en waarbij is aangegeven dat ze gepubliceerd kunnen worden als ondertekend door het bedrijf worden beschouwd wat betekent dat zij als definitief worden beschouwd.

Artikel 5.25 (concentratie zeer zorgwekkende stoffen in de lucht)

1 Met het oog op het beschermen van de gezondheid en het milieu overschrijdt de concentratie van zeer zorgwekkende stoffen op leefniveau als gevolg van emissies door de activiteit, waarbij rekening wordt gehouden met de achtergrondwaarden, niet de grenswaarden, bedoeld in bijlage VIa.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.25, eerste lid *Dit artikel geldt alleen als een emissie van zeer zorgwekkende stoffen in de lucht plaatsvindt, en geldt dus niet bij een emissie van deze stoffen in water. Voor een beperkt aantal zeer zorgwekkende stoffen is een maximaal toelaatbare concentratie van een zeer zorgwekkende stof vastgesteld. Hierbij wordt rekening gehouden met de achtergrondwaarden. Bij een lager gemeten concentratie dan de maximale waarden die in de tabel zijn opgenomen is weliswaar voldaan aan dit artikel, maar de plicht blijft bestaan het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen te minimaliseren en, als dat niet mogelijk is, te streven naar een zo laag mogelijk niveau van zeer zorgwekkende stoffen in de leefomgeving.*
Voor emissies/immissies in water zijn de Algemene BeoordelingsMethodiek en Handboek Immissie toets van toepassing en is er voor gekozen in het besluit geen milieugrenswaarden op te nemen. Voor emissies in de lucht en water is aanvullende informatie opgenomen in de Handleiding ZZS Lucht en het Handboek water, die zijn te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl.

2 Het eerste lid is niet van toepassing binnen de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.25, tweede lid *Binnen de begrenzing van de activiteit kan de maximaal gemeten waarde hoger liggen dan de waarden in de tabel 5.25. Ook hier geldt echter dat er moet worden gestreefd naar het minimaliseren van zeer zorgwekkende stoffen en, als dat niet mogelijk is, naar het zoveel mogelijk beperken van de concentratie daarvan.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het exploiteren van een mijnbouwwerk, bedoeld in artikel 3.320, voor zover het gaat om een mijnbouwinstallatie.

Toelichting artikel 5.25 en tabel 5.25 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid van artikel 5.25 wordt naast het oogmerk «beschermen van de gezondheid» het oogmerk «beschermen van het milieu» toegevoegd. Het alleen vermelden van de gezondheid als oogmerk zou tot het misverstand kunnen leiden, dat op locaties waar zich normaal gesproken geen mensen bevinden, de concentratie van zeer zorgwekkende stoffen de grenswaarde wél mag overschrijden. Dat is niet beoogd. Ook het belang van de bescherming van het milieu speelt een rol, en brengt met zich mee dat ook op locaties waar zich normaal gesproken geen mensen bevinden de grenswaarde niet mag worden overschreden.*
Verder wordt een derde lid toegevoegd aan artikel 5.25. Hieruit volgt dat de immissiegrenswaarden van tabel 5.25 niet van toepassing zijn op het exploiteren van een mijnbouwinstallatie. De reden hiervoor is dat bij emissies boven een oppervlaktewaterlichaam individueel naar de immissie moet worden gekeken. Het koppelen van de algemene immissienormen van artikel 5.25 aan het begrip leefmilieu boven het oppervlaktewaterlichaam is minder opportuun, gelet op de wijze waarop effecten bij depositie op oppervlaktewaterlichamen optreden.

Aan tabel 5.25 worden enkele zeer zorgwekkende stoffen en immissiegrenswaarden toegevoegd conform de regelgeving die gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit.
Toelichting artikel 5.25, (verwijderen van) tabel 5.25 en invoeging van bijlage VIa (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijziging verwijdert tabel 5.25 uit artikel 5.25 en plaatst deze gelet op de omvang in bijlage VIa. Het aantal zeer zorgwekkende stoffen waarvoor een immissiegrens gesteld wordt, neemt snel toe, waardoor de verwachting is dat de tabel in de bijlage nog groter zal worden.*
Een nieuwe bijlage VIa wordt ingevoegd, via HH in wijzigingsbesluit 2022-320, waarin de immissiegrenswaarden voor zeer zorgwekkende stoffen zijn opgenomen.

Artikel 5.26 (meetmethoden)
Op een berekening is standaardrekenmethode 3 Nieuw Nationaal Model van toepassing.

§ 5.4.4 Emissies in de lucht
Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 5.4.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opschrift van paragraaf 5.4.4 wordt gewijzigd zodat wordt aangesloten bij de opschriften van de andere paragrafen in hoofdstuk 5.*

Artikel 5.27 (uitzondering toepassingsbereik)
Deze paragraaf is niet van toepassing op emissies in de lucht:
a vanuit een ippc-installatie voor zover daarvoor een document met de conclusies over beste beschikbare technieken is vastgesteld in overeenstemming met artikel 13, vijfde en zevende lid, van de richtlijn industriële emissies, dat een conclusie bevat over die emissies;
b voor zover daarvoor op grond van hoofdstuk 4 emissiegrenswaarden gelden; of
c door het exploiteren van een mijnbouwwerk, bedoeld in artikel 3.320, voor zover het gaat om een mijnbouwinstallatie.
Toelichting artikel 5.27 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Ter verduidelijking is de term «BBT-conclusies» vervangen door een omschrijving die is gebaseerd op de in het Bkl opgenomen definitie van voornoemde term. Daarnaast is geëxpliciteerd dat als op grond van hoofdstuk 4 van het Bal emissiegrenswaarden gelden, dat deze dan voorgaan op de uit paragraaf 5.4.4 (Emissies in de lucht) volgende emissiegrenswaarden. Tevens wordt een onderdeel c toegevoegd. Hieruit volgt dat het bepaalde in paragraaf 5.4.4 niet van toepassing is op het exploiteren van een mijnbouwinstallatie. De reden hiervoor is dat emissies boven een oppervlaktewaterlichaam individueel moeten worden beoordeeld.*

Artikel 5.28 (stofklassen)
Bijlage III bevat de onderverdeling van stoffen in de stofklassen ERS, MVP1, MVP2, gA, gO, totaal stof, sO en sA.
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.28 (stofklassen) *In dit artikel wordt verwezen naar bijlage II waarin stoffen op basis van stofklasse zijn onderverdeeld.*

Artikel 5.29 (emissierelevante parameter)
1 In deze paragraaf wordt onder een emissierelevante parametercategorie A verstaan: een parameter die, zo nodig na kalibratie, een kwantitatief beeld geeft van de emissie.
2 Onder een emissierelevante parameter categorie B wordt verstaan: een parameter die een kwalitatief beeld geeft van de emissie.
Toelichting artikel 5.29 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In bijlage I, onder A, is een begripsbepaling opgenomen voor emissierelevante parameter. Deze komt overeen met de begripsbepaling voor emissierelevante parameter die voorheen was opgenomen in artikel 5.29, eerste lid, van paragraaf 5.4.4 van het Bal. Omdat met dit verzamelbesluit in paragraaf 4.7 ook de verplichting is opgenomen tot monitoring door middel van een emissierelevante parameter is besloten om in bijlage I, onder A, hiervoor een begripsbepaling op te nemen. Deze begripsbepaling is daarom geschrapt in artikel 5.29, eerste lid, van het Bal.*

Artikel 5.30 (emissiegrenswaarden)
1 Voor de emissie in de lucht zijn de emissiegrenswaarden vanuit alle puntbronnen per stof of stofklasse de waarden, bedoeld in tabel 5.30, gemeten in een eenmalige, periodieke of continue meting.
2 Het eerste lid is niet van toepassing als de emissie de ondergrens, bedoeld in tabel 5.30, niet overschrijdt.

Tabel 5.30 Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in ng/Nm^3 of mg/Nm^3 of ng TEQ/Nm^3	Ondergrens per puntbron in kg/jaar of mg TEQ/jaar
Zwaveldioxide	50 mg/Nm^3	1.000 kg/jaar
Stikstofoxide	100 mg/Nm^3	1.000 kg/jaar
Waterstofchloride	2 mg/Nm^3	7,5 kg/jaar
Waterstoffluoride	1 mg/Nm^3	7,5 kg/jaar
Ammoniak	5 mg/Nm^3	75 kg/jaar

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in ng/Nm^3 of mg/Nm^3 of ng TEQ/Nm^3	Ondergrens per puntbron in kg/jaar of mg TEQ/jaar
ERS	0,05 ng TEQ/Nm^3	20 mg TEQ/jaar
MVP1	0,05 mg/Nm^3	0,075 kg/jaar
MVP2	1 mg/Nm^3	1,25 kg/jaar
S	3 mg/Nm^3	100 kg/jaar
sA.1	0,05 mg/Nm^3	0,125 kg/jaar
sA.2	0,5 mg/Nm^3	1,25 kg/jaar
sA.3	0,5 mg/Nm^3	5 kg/jaar
gA.1	0,5 mg/Nm^3	1,25 kg/jaar
gA.2	3 mg/Nm^3	7,5 kg/jaar
gA.3	30 mg/Nm^3	75 kg/jaar
gO.1	20 mg/Nm^3	50 kg/jaar
gO.2	50 mg/Nm^3	250 kg/jaar

Toelichting op (vervangen) tabel 5.30 en artikel 5.38b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De emissiegrenswaarden in tabel 5.30 van het Bal worden gewijzigd. Hierdoor gaan er geactualiseerde emissiegrenswaarden gelden voor stoffen die zijn ingedeeld in de stofklassen ERS, S en sA.3. Ook gaan er geactualiseerde emissiegrenswaarden gelden voor HCl (voorheen stofklasse gA.2), HF (voorheen stofklasse gA.2) en NH_3 (voorheen stofklasse gA.3). De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2 en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd. Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2.*
Artikel 5.38b (nieuw) regelt dat er specifiek overgangsrecht is voor bestaande activiteiten. Bedrijven krijgen vier jaar de tijd om te voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden in tabel 5.30 van het Bal. Is het voor een bepaalde activiteit niet mogelijk om te voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarde, dan kan het bedrijf binnen deze vier jaar vragen aan het bevoegd gezag om een soepelere emissiegrenswaarde toe te staan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.30 (emissiegrenswaarden) *De emissiegrenswaarden zijn bedoeld om de uitstoot van zogenoemde gekanaliseerde emissies te beperken. Emissies via uitmondingen van afzuigpunten en dergelijke moeten worden gezien als gekanaliseerde emissies (puntbronnen). Voor diffuse emissies is een emissiegrenswaarde niet gebruikelijk.*
De emissiegrenswaarden gelden voor de emissies zonder extra verdunning met lucht. Dat betekent dat de concentraties in de afgassen worden berekend op basis van alleen de luchtstroom die nodig is voor het reguliere proces. Luchtstromen die ter verdunning, koeling of op een andere manier met de afgasstroom worden gemengd of via hetzelfde emissiepunt worden afgevoerd, worden niet meegenomen bij de bepaling van de afgasconcentratie. Als er sprake is van verdunning dan wordt de bepaling van de concentratie in de afgassen hiervoor gecorrigeerd.
Verschil tussen de afdeling lucht en geur in het Activiteitenbesluit milieubeheer en in dit besluit is dat het begrip inrichting niet langer als aangrijpingspunt wordt gebruikt. Het aangrijpingspunt is nu de puntbron (vaak schoorsteen). Door deze wijziging konden twee vereenvoudigingen worden doorgevoerd: de sommatiebepaling en de grensmassastroom komen niet terug. De vrijstellingsgrens blijft onder de naam «ondergrens» wel bestaan om te voorkomen dat voor kleine bronnen regels voor luchtemissies gaan gelden. Wanneer de exploitant geen maatregelen neemt, moet hij kunnen aantonen dat de emissies de ondergrens niet overschrijdt.
De stofcategorie zeer zorgwekkende stoffen bestaat uit de stofklassen ERS, MVP1 en MVP2. Een stof wordt op basis van extreme toxiciteit, persistentie en bioaccumulatiegedrag gerekend tot de categorie extreem risicovolle stoffen (ERS). Voor zeer zorgwekkende stoffen geldt dat moet worden gestreefd naar een nulemissie. Op deze stoffen is de minimalisatieverplichting van toepassing (zie de toelichting op par 5.4.3 zeer zorgwekkende stoffen). De uitworp van extreem risicovolle stoffen wordt uitgedrukt in TEQ, Toxiciteits Equivalenten.
De emissiegrenswaarden in de luchtmodule zijn met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus. Het bevoegd gezag kan afwijken van de emissiegrenswaarden, maar altijd moeten de beste beschikbare technieken worden toegepast. Om een besluit te nemen over afwijken is informatie afkomstig van de exploitant noodzakelijk en de exploitant is dan ook verplicht deze informatie te leveren. Het kan bijvoorbeeld gaan om informatie over kosteneffectiviteit. De bepalingen daarover zijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer verplaatst naar het Besluit kwaliteit leefomgeving (afdeling 8.5) in de vorm van instructies voor vergunning- en maatwerkvoorschriften.

Artikel 5.31 (meetmethoden)

1 Op het verrichten van emissiemetingen van de stoffen, ingedeeld in de stofklassen, bedoeld in tabel 5.30, is NEN-EN 15259 van toepassing.
2 Op het verrichten van een eenmalige, periodieke of parallelmeting zijn van toepassing:
  a voor stikstofoxiden: NEN-EN 14792;
  b voor zwaveldioxide: NEN-EN 14791;
  c voor onverbrande koolwaterstoffen: NEN-EN 12619;
  d voor totaal stof: NEN-EN 13284-1;
  e voor zuurstof: NEN-EN 14789;
  f voor chroom VI-verbindingen: NEN-ISO 16740;
  g voor zware metalen: NEN-EN 14385;
  h voor zoutzuur: NEN-EN 1911;
  i voor waterstoffluoride: NEN-ISO 15713;

j voor ammoniak: NEN 2826;
k voor individuele gasvormige organische componenten: NPR-CEN/TS 13649;
l voor dioxinen en furanen: NEN-EN 1948-1, NEN-EN 1948-2 en NEN-EN 1948-3; en
m voor kwik: NEN-EN 13211.

Toelichting artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de artikelen 4.199, tweede lid, onder b, 4.229, tweede lid, onder c, 4.271, tweede lid, onder b, 4.300, tweede lid, onder b, en 5.31, tweede lid, onder f, van het Bal ontbrak per abuis «NEN» bij de vermelding van de NEN-norm. Dit is aangepast.*

3 Op het verrichten van een continue meting is van toepassing:
a voor stikstofoxiden: NEN-ISO 10849;
b voor totaal stof: NEN-EN 13284-2; en
c voor de kwaliteitsborging: NEN-EN 14181.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.31 (meetmethoden) *Als een emissiegrenswaarde geldt, omdat de uitstoot hoger is dan de ondergrens, geldt ook een monitoringplicht om te kunnen beoordelen of de eisen worden nageleefd. Dit artikel schrijft de methoden voor die moeten worden gebruikt bij de bemonstering, analyses en metingen.*
Vooral in gevallen waarbij het gaat om grote emissiehoeveelheden of om zeer gevaarlijke stoffen is het van belang dat emissies juist en volgens de geldende normen worden bepaald. Voor veel van de stoffen waarvoor emissie-eisen gelden, zijn inmiddels nationale of internationale meetnormen opgesteld. Deze worden in dit artikel genoemd. In gevallen waarin voor een bepaalde component geen meetnorm beschikbaar is en geen specifieke accreditatie mogelijk is, heeft het de voorkeur dat de meetinstantie een accreditatie heeft voor het meten van emissies van vergelijkbare stoffen.
Toelichting artikel 5.31 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 5.32 (controleregime en meetplicht)

1 De emissiegrenswaarden, bedoeld in artikel 5.30, eerste lid, worden gecontroleerd volgens het controleregime, bedoeld in tabel 5.32.
2 De controle van emissies wordt gebaseerd op de grootte van de storingsfactor, bedoeld in tabel 5.32.
3 De storingsfactor wordt berekend door de helft van de storingsemissie te delen door de ondergrens, uitgedrukt in kilogram per jaar.
4 De storingsemissie is de toename van de vracht van de emissie, uitgedrukt in gram per uur, bij het falen van een reinigingstechniek of procesgeïntegreerde maatregel, en wordt berekend als het verschil tussen de ongereinigde massastroom en de massastroom, berekend uit het debiet, vermenigvuldigd met de geldende emissiegrenswaarde.
5 In afwijking van het tweede lid is controleregime 4 van toepassing op stoffen in stofklasse ERS.
6 Bij een emissierelevante parameter wordt aangetoond:
a welke emissierelevante parameters de emissies van een specifieke component controleren; en
b binnen welke grenzen de emissierelevante parameters voldoen aan de emissiegrenswaarden.

Tabel 5.32 Storingen

Storingsfactor	Controle-regime	Controlevormen
Minder dan 3	0	Emissierelevante parameters categorie B
Gelijk aan of meer dan 3, maar minder dan 30	1	Meting eenmalig en emissierelevante parameters categorie B
Gelijk aan of meer dan 30, maar minder dan 300	2	Meting 1 keer per 3 jaar en emissierelevante parameters categorie B
Gelijk aan of meer dan 300, maar minder dan 3.000	3	Meting 1 keer per jaar en emissierelevante parameters categorie B
Gelijk aan of meer dan 3.000	4	Continue meting of emissierelevante parameters categorie A of meting twee keer per jaar en emissierelevante parameters categorie B

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.32 (controleregime en meetplicht) *Artikel 5.32 bepaalt dat de emissies met een bepaalde regelmaat moeten worden gecontroleerd. Dit controleregime wordt afgeleid van de ernst van mogelijke storingen. Dit wordt gedaan door de omvang van een mogelijke emissie bij een storing van de emissiebeperkende maatregel om te rekenen naar een storingsfactor:*
- *storingsemissie: de toename van de vracht van de emissie, uitgedrukt in g/uur, bij het falen van een reinigingstechniek of procesgeïntegreerde maatregel. Deze wordt berekend als het verschil tussen de ongereinigde massastroom en de massastroom berekend uit het debiet vermenigvuldigd met de geldende emissiegrenswaarde.*
- *storingsfactor F: de helft van de storingsemissie in g/uur gedeeld door de ondergrens in kg/jaar.*

De grootte van de storingsfactor is maatgevend voor het gewenste controleregime. Hierbij geldt dat het controleregime intensiever wordt naarmate de gevolgen van een storing ernstiger kunnen zijn.

In artikel 2.8 van het Activiteitenbesluit milieubeheer werd de grensmassastroom gebruikt om de storingsfactor te berekenen. De grensmassastroom is de drempelwaarde voor de hele inrichting waarboven emissies als relevant worden beschouwd. Omdat het begrip inrichting vervalt, gebruikt dit besluit alleen nog de ondergrens, de voormalige vrijstellingsgrens. Grensmassastroom en vrijstellingsgrens staan in een vaste verhouding: de vrijstellingsgrens is de helft van grensmassastroom (verschil in eenheid buiten beschouwing gelaten, dit was geregeld in artikelen 2.5 en 2.6 van het Activiteitenbesluit). Dit is verwerkt in de berekeningsformule voor de storingsfactor.
Voor ERS staat de ondergrens in mg TEQ/jaar in plaats van in kg/jaar. Om die reden past het bepalen van het controleregime op basis van de storingsfactor niet bij deze stofklasse. Er is maar een beperkt aantal stoffen ingedeeld in de stofklasse ERS. Dit zijn de zeer zorgwekkende stoffen die extreem schadelijk zijn voor gezondheid en milieu. In de Nederlandse Emissie Richtlijn (NeR) gold voor alle zeer zorgwekkende stoffen standaard controleregime 4. Voor stofklasse ERS is in dit besluit hierbij aangesloten.
Voor zover de controlevorm een ERP voorschrijft moet degene die de activiteit verricht kunnen aantonen dat een ERP geschikt is om de emissies te monitoren. De ERP's staan in een bekende verhouding tot de concentratie van stoffen in de afgassen. Degene die de activiteit verricht geeft ook aan binnen welke grenzen de waarde van de ERP moet blijven.
Toelichting artikel 5.32 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 5.33 (meetinstantie)

De meting wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 5.31 van toepassing is op de stof die wordt gemeten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.33 (meetinstantie) *Metingen moeten door een meetdienst, laboratorium of meetbureau worden uitgevoerd die geaccrediteerd is. De accreditatie heeft tot doel de kwaliteit van de uitgevoerde metingen te bewaken. Door de accreditatie wordt gewaarborgd dat de meter beschikt over de juiste kennis en instrumenten om de metingen volgens de geldende normen uit te voeren. De accreditatie wordt in Nederland verstrekt door de Raad voor Accreditatie. Accreditatie door een accreditatie-instantie uit een andere lidstaat van de Europese Unie is ook toegestaan. Dat volgt uit de begripsomschrijving van «accreditatie» in bijlage I bij dit besluit.*
Toelichting artikel 5.33 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar een norm klopte niet. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO/IEC 17025» en niet «NEN-EN-ISO 17025».*

Artikel 5.34 (omrekenen naar zuurstof)

De emissies van verbrandingsprocessen worden omgerekend naar afgas met een volumegehalte aan zuurstof van:

a 6% bij een stookinstallatie met vaste brandstof; of
b 3% bij een stookinstallatie met een gasvormige of vloeibare brandstof.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.34 (omrekenen naar zuurstof) *Artikel 5.34 regelt dat emissies van verbrandingsprocessen worden herleid op afgas met een bepaald volumegehalte aan zuurstof. Dit is 6% bij het stoken op vaste brandstoffen en 3% bij het stoken op gasvormige of vloeibare brandstoffen.*

Artikel 5.35 (eenmalige meting)

1 Een eenmalige meting bestaat uit drie deelmetingen van ten minste vijftien minuten en ten hoogste een half uur. Dit geldt niet als een langere bemonsteringstijd voortvloeit uit de meetmethode of de wijze van bemonsteren.
2 Het resultaat van de eenmalige meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de deelmetingen, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 5.36.
3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.35 (eenmalige meting) *Een eenmalige meting bestaat standaard uit drie deelmetingen (of monsternemingen) onder procescondities die representatief zijn voor een normale bedrijfsvoering. Dat betekent dat drie monsters worden genomen van de emissies of drie waarden worden bepaald. De resultaten worden gecorrigeerd voor de meetonzekerheid door het 95% betrouwbaarheidsinterval van het meetresultaat af te trekken.*
Het resultaat van een emissiemeting heeft een bepaalde meetonzekerheid. Dit is het gevolg van mogelijke onnauwkeurigheden bij de monsterneming, monsterbehandeling en analyse. De grootte van de meetonzekerheid kan worden ontleend aan de gebruikte meetnorm of kan worden geschat door de instantie die de metingen uitvoert. Bij het toetsen van de gemeten waarde aan de emissie grenswaarde wordt de gemeten waarde gecorrigeerd voor de meetonzekerheid. Dit gebeurt door de gemeten waarde te verlagen met de grootte van de meetonzekerheid. Het 95% betrouwbaarheidsinterval is een indicatie voor de meetonzekerheid. Het geeft aan dat wanneer deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen het aangegeven interval zal liggen. Het meetresultaat wordt dus ten gunste van het bedrijf gecorrigeerd voor de meetonzekerheid.
In zijn algemeenheid geldt dat de meetonzekerheid niet groter hoeft te zijn dan maximaal 40% van de gestelde emissiegrenswaarde. Voor componenten waarvoor goede meetmethoden beschikbaar zijn, is de meetonzekerheid in het algemeen ruim onder 20%.

Artikel 5.36 (continue meting)

1 Een continue meting bestaat uit:
  a een rechtstreekse continue meting van de concentratie in het afgas; of

b een continue meting van de parameters van de voor de installatie vastgestelde uitworpkarakteristiek.

2 Het resultaat van de continue meting zijn de gevalideerde meetresultaten. Dat zijn de meetresultaten van de halfuursgemiddelden of etmaalgemiddelden, verminderd met de aangetoonde meetonzekerheid, die niet meer is dan het percentage van de emissiegrenswaarde, bedoeld in tabel 5.36.

3 De meetonzekerheid wordt bepaald op basis van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van individuele metingen.

Tabel 5.36 Meetonzekerheid

Stof	Percentage meetonzekerheid
Zwaveldioxide	20
Stikstofoxide	20
Totaal stof	30
Debiet	20
Overig	40

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.36 (continue meting) *Ook voor de continue metingen geldt dat de resultaten van de metingen worden getoetst aan de emissiegrenswaarde nadat het 95% betrouwbaarheidsinterval ervan af is getrokken.*

Artikel 5.37 (berekening voldoen emissiegrenswaarden)

1 Het resultaat van de individuele meting overschrijdt de emissiegrenswaarde niet.

2 De daggemiddelde waarde van de emissieconcentratie, bepaald op basis van het resultaat van continue metingen, is niet meer dan de emissiegrenswaarde.

3 De halfuurgemiddelde waarden, als resultaat van continue metingen, zijn niet meer dan het dubbele van de emissiegrenswaarde.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.37 (berekening voldoen emissiegrenswaarden) *Als het resultaat van de meting, verminderd met het 95% betrouwbaarheidsinterval, de emissiegrenswaarde niet te boven gaat, is aan de emissiegrenswaarde voldaan.*

Artikel 5.38 (rapport)

1 De resultaten van emissiemetingen of controles van emissierelevante parameters worden vastgelegd in een rapport.

2 De resultaten van emissiemetingen worden:

a gerapporteerd bij condities van de lucht bij een temperatuur van 273 K, 101,3 kPa en betrokken op droge lucht voor temperatuur en druk, en bij droog afgas; en

b gecorrigeerd voor de meetonzekerheid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 5.38 (rapport) *De controle van de emissie wordt uitgevoerd door degene die de activiteit verricht. De rapportages van deze controle worden vastgelegd in een rapport, dat beschikbaar is voor het bevoegd gezag.*

Artikel 5.38a (overgangsrecht: emissiegrenswaarden en ondergrenzen zeer zorgwekkende stoffen) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikel 5.38a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 5.38a van het Bal wordt geschrapt omdat in de Verzamelwijziging IenW vanwege invoering Ow 2022[1] in de Activiteitenregeling milieubeheer de overgangsperiode voor emissiegrenswaarden en ondergrenswaarden voor zeer zorgwekkende stoffen in artikel 1.3b, tweede lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer van 1 januari 2025 is teruggebracht naar 1 januari 2023. Omdat de Omgevingswet na deze datum in werking treedt, is overgangsrecht in het Bal niet meer nodig.*

1 Stcrt. 2022, 25973.

Artikel 5.38b (overgangsrecht: emissies)

1 Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit zijn de emissiegrenswaarden voor stikstofoxide, waterstofchloride, waterstoffluoride en ammoniak en voor de stofklassen ERS, S en sA.3, bedoeld in artikel 5.30, niet van toepassing op emissies naar de lucht, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals die werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot de eerstgenoemde datum gelden in dat geval de emissiegrenswaarden voor stikstofoxide, waterstofchloride, waterstoffluoride, ammoniak en voor de stofklassen ERS, S en sA.3 zoals opgenomen in tabel 5.38b.

2 Tot vier jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is de emissiegrenswaarde in mg/Nm^3 voor stofklasse gO.2, bedoeld in artikel 5.30, niet van toepassing op de emissie naar de lucht van stoffen die tot de inwerkingtreding van dit besluit onder stofklasse gO.3 vielen, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals die werd verricht voor de inwerkingtreding van dit besluit. Tot de eerstgenoemde datum geldt in dat geval voor deze stoffen een emissiegrenswaarde van 100 mg/Nm^3 bij een ondergrens van 250 kg/jaar.

Tabel 5.38b Emissiegrenswaarden

Stof of stofklasse	Emissiegrenswaarde in ng TEQ/Nm^3 of mg/Nm^3	Ondergrens per puntbron in kg/jaar of mg TEQ/jaar
Stikstofoxide	200 mg/Nm^3	1.000 kg/jaar
Waterstofchloride	3 mg/Nm^3	7,5 kg/jaar
Waterstoffluoride	3 mg/Nm^3	7,5 kg/jaar
Ammoniak	30 mg/Nm^3	75 kg/jaar
ERS	0,1 ng TEQ/Nm^3	20 mg TEQ/jaar
S	5 mg/Nm^3	100 kg/jaar
sA.3	5 mg/Nm^3	5 kg/jaar

Toelichting op (vervangen) tabel 5.30 en artikel 5.38b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *De emissiegrenswaarden in tabel 5.30 van het Bal worden gewijzigd. Hierdoor gaan er geactualiseerde emissiegrenswaarden gelden voor stoffen die zijn ingedeeld in de stofklassen ERS, S en sA.3. Ook gaan er geactualiseerde emissiegrenswaarden gelden voor HCl (voorheen stofklasse gA.2), HF (voorheen stofklasse gA.2) en NH_3 (voorheen stofklasse gA.3). De stofklassen gA.4 en gA.5 zijn vervallen. In beide stofklassen bevond zich één stof, respectievelijk SO_2 en NO_x. Daarom zijn ze apart in de tabel toegevoegd. Verder vervalt de stofklasse gO.3. De stoffen die in deze stofklasse zitten komen in stofklasse gO.2.*
Artikel 5.38b (nieuw) regelt dat er specifiek overgangsrecht is voor bestaande activiteiten. Bedrijven krijgen vier jaar de tijd om te voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden in tabel 5.30 van het Bal. Is het voor een bepaalde activiteit niet mogelijk om te voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarde, dan kan het bedrijf binnen deze vier jaar vragen aan het bevoegd gezag om een soepelere emissiegrenswaarde toe te staan.

§ 5.4.5 Geluid op industrieterreinen

Artikel 5.39 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op milieubelastende activiteiten als bedoeld in bijlage VIII.
2 Deze paragraaf is niet van toepassing op activiteiten waarvoor het omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit waarborgt dat het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ van het geluid op een afstand van 50 m vanaf de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht, niet meer bedraagt dan 50 dB(A) over de periode van 07.00 tot 19.00 uur, 45 dB(A) over de periode van 19.00 tot 23.00 uur en 40 dB(A) over de periode van 23.00 tot 07.00 uur.

Toelichting artikel 5.39 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Hiermee wordt de module van paragraaf 5.4.5 «Geluid op industrieterreinen» toegevoegd aan afdeling 5.4 Bal. Het toepassingsbereik van de module wordt nader gespecificeerd in bijlage VIII bij artikel 5.39 Bal.*

Artikel 5.40 (niet buiten industrieterreinen met geluidproductieplafonds)

De activiteit wordt niet verricht buiten een industrieterrein waarvoor geluidproductieplafonds als omgevingswaarden zijn vastgesteld.

Toelichting artikel 5.40 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *De module van paragraaf 5.4.5 Bal verbiedt het verrichten van de aangewezen activiteiten die in aanzienlijke mate geluid veroorzaken op een terrein waarvoor geen geluidproductieplafonds zijn vastgesteld op grond van artikel 2.11, 2.11a of 2.12a van de Omgevingswet. Deze toepasselijkheid van de module voorkomt dat elke gemeente voor deze activiteiten een dergelijk verbod zou moeten opnemen in haar omgevingsplan.*

Artikel 5.41 (overgangsrecht)

Artikel 5.40 is niet van toepassing op een activiteit die wordt verricht op een op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aanwezig industrieterrein als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder, totdat rondom dat industrieterrein op grond van artikel 2.11a van de wet bij omgevingsplan als omgevingswaarden geluidproductieplafonds zijn vastgesteld, of op grond van artikel 2.12a, eerste lid, van de wet bij besluit als omgevingswaarden geluidproductieplafonds zijn vastgesteld, en dat besluit in werking is getreden.

Toelichting artikel 5.41 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *Deze bepaling zorgt ervoor dat het verbod van artikel 5.40 niet van toepassing is in de periode waarin de geluidproductieplafonds nog niet (voor alle) industrieterreinen zijn vastgesteld. Die periode wordt op grond van artikel 3.6, tweede of derde lid, van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet bij koninklijk besluit vastgesteld.*

HOOFDSTUK 6 ACTIVITEITEN IN OF BIJ WATERSTAATSWERKEN IN BEHEER BIJ HET RIJK

AFDELING 6.1 ALGEMEEN

Artikel 6.1 (activiteiten)

1 Dit hoofdstuk gaat over:
- a beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk;
- b lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
- c ontgrondingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
- d mijnbouwlocatieactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
- e wateronttrekkingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk; en
- f beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk.

2 Dit hoofdstuk gaat niet over:
- a ontgrondingsactiviteiten in het winterbed van een rivier;
- b activiteiten waarop hoofdstuk 7 van toepassing is;
- c activiteiten waarop afdeling 16.2 van toepassing is; en
- d activiteiten waarop hoofdstuk 17 van toepassing is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.1 (activiteiten) *Artikel 6.1 bevat het toepassingsbereik van hoofdstuk 6. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen over vijf activiteiten die in of bij waterstaatswerken in beheer bij het Rijk plaatsvinden:*
a beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk;
b lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
c ontgrondingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
d mijnbouwactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk; en
e wateronttrekkingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.
In het tweede lid is een aantal activiteiten uitgezonderd van het toepassingsbereik. Ontgrondingsactiviteiten die plaatsvinden in het winterbed van de rijksrivieren zijn geregeld in hoofdstuk 16 (met de provincie als bevoegd gezag) en vallen daarom buiten het toepassingsbereik van hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 bevat alle regels over activiteiten in de Noordzee, daarop is hoofdstuk 6 evenmin van toepassing. Afdeling 16.2 regelt de aanwijzing van de vergunningplicht voor wateronttrekkingsactiviteiten van grondwater en de bijbehorende infiltraties die onder de bevoegdheid van de provincie vallen. De regels over wateronttrekkingsactiviteiten van paragraaf 6.2.3 zijn daarop niet van toepassing (maar de regels van die paragraaf over de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot het waterstaatswerk natuurlijk wel). In hoofdstuk 17 zijn de regels over afval van schepen in de binnenwateren opgenomen, dus zowel voor rijkswateren als regionale wateren.
De regels over activiteiten die in dit hoofdstuk zijn gesteld gaan over verschillende gebieden. De regels over beperkingengebiedactiviteiten gaan over het beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam of het beperkingengebied met betrekking tot een waterkering in beheer bij het Rijk. Beperkingengebieden met betrekking tot een waterkering omvatten in ieder geval de waterkering zelf, en vaak ook een zone daaromheen. Ook activiteiten in de buurt van een waterkering kunnen immers het functioneren van die waterkering aantasten. Beperkingengebieden met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam omvatten veelal alleen het oppervlaktewaterlichaam zelf; het is voor de bescherming van de afvoercapaciteit, bergingscapaciteit of functievervulling van het oppervlaktewaterlichaam meestal niet nodig om ook in een zone rondom het oppervlaktewaterlichaam regels te stellen. Het beperkingengebied omvat soms niet het hele oppervlaktewaterlichaam. Bepaalde gebieden in de rijkswateren zijn buiten het beperkingengebied gehouden, omdat deze gebieden al intensief in gebruik zijn of zo hoog liggen dat er geen invloed van de activiteiten op de afvoermogelijkheden, bergingscapaciteit of functievervulling van de rijkswateren is. In die gebieden is het dan ook niet nodig is om regels te stellen ter bescherming van het oppervlaktewaterlichaam.
Bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam gaan de regels alleen over de oppervlaktewaterlichamen die in waterkwaliteitsbeheer zijn bij het Rijk. De toedeling van het beheer van watersystemen aan het Rijk vindt plaats in hoofdstuk 3 van het Omgevingsbesluit. In de voorgenomen Omgevingsregeling zal de geografische begrenzing worden opgenomen van de oppervlaktewaterlichamen die in beheer zijn bij het Rijk. In die regeling zal onderscheid gemaakt worden tussen drie vormen van beheer: waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en waterstaatkundig beheer. De regels over lozingsactiviteiten in dit hoofdstuk betreffen dus de lozingen die plaatsvinden op oppervlaktewaterlichamen die in waterkwaliteitsbeheer zijn bij het Rijk.
De regels over het onttrekken van water uit een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk hebben vanzelfsprekend alleen betrekking op het watervoerende deel van het oppervlaktewaterlichaam. Dit valt samen met het deel van het oppervlaktewaterlichaam waar het Rijk het waterkwantiteitsbeheer voert. Voor het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water in de rijkswateren wordt eveneens aangesloten bij het deel van het oppervlaktewaterlichaam waar het Rijk het waterkwantiteitsbeheer voert. De reden daarvan is dat dit deel van de rijkswateren niet binnen het beheergebied van de waterschappen valt, zodat het Rijk de enige is die deze regels kan stellen. Voor de delen die wel binnen het beheergebied van de waterschappen vallen, zijn de regels over het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water opgenomen in de waterschapsverordening.
Toelichting artikel 6.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid van artikel 6.1 wordt een onderdeel toegevoegd, waarmee het hoofdstuk ook van toepassing wordt op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk. Deze toevoeging hangt samen met de regels over beperkingengebieden rondom mijnbouwinstallaties in de nieuwe paragraaf 6.2.7a. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op die paragraaf.*

Artikel 6.2 (oogmerken)

1 De regels in dit hoofdstuk over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en wateronttrekkingsactiviteiten zijn gesteld met het oog op:
   a het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
   b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
   c het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
2 De regels in dit hoofdstuk over ontgrondingsactiviteiten zijn gesteld met het oog op de doelen van de wet.
3 De regels in dit hoofdstuk over mijnbouwlocatieactiviteiten zijn gesteld met het oog op:
   a het waarborgen van de veiligheid; en
   b een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
4 De regels in dit hoofdstuk over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk zijn gesteld met het oog op het behoeden van de staat en de werking van die mijnbouwinstallatie voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die installatie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.2 (oogmerken) *De bepalingen over wateractiviteiten in dit besluit zijn gesteld vanwege:*
- *Het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;*
- *Het beschermen en verbeteren van de ecologische kwaliteit van watersystemen;*
- *De vervulling van de maatschappelijke functies die op grond van de wet aan watersystemen zijn toegekend.*

Wateractiviteiten omvatten beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en wateronttrekkingsactiviteiten.

Toelichting artikel 6.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de Invoeringswet Omgevingswet zijn de oogmerken van rijksregels over wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet gewijzigd. De zinsnede over op grond van de Omgevingswet aan watersystemen toegekende functies is vervallen, onder meer omdat dit onbedoeld tot een beperking leidt van de mogelijkheden om bij het stellen van maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften rekening te houden met feitelijk aanwezige functies, die niet op grond van de Omgevingswet aan een watersysteem zijn toegekend. Deze wijziging wordt overgenomen in artikel 6.2 Bal.*
In het nieuwe vierde lid van artikel 6.2 zijn de oogmerken vastgelegd voor de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk. Deze toevoeging hangt samen met de regels over beperkingengebieden rondom mijnbouwinstallaties in de nieuwe paragraaf 6.2.7a. De oogmerken voor de regels volgen uit de artikelen 4.26 en 5.28 van de Omgevingswet.

Artikel 6.3 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk, een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam, een ontgrondingsactiviteit en een wateronttrekkingsactiviteit is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 6.3 en 6.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat en Minister van Economische Zaken en Klimaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *Vanwege de beheertaak die de Minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor de rijkswateren, is deze als bevoegd gezag aangewezen voor de meeste activiteiten in dit hoofdstuk. De enige uitzondering hierop zijn mijnbouwactiviteiten. Deze activiteiten vallen - net als onder het oude recht - onder de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat.*

Artikel 6.4 (bevoegd gezag Minister van Economische Zaken en Klimaat)

Voor een mijnbouwlocatieactiviteit en een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk is Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 6.3 en 6.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat en Minister van Economische Zaken en Klimaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *Vanwege de beheertaak die de Minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor de rijkswateren, is deze als bevoegd gezag aangewezen voor de meeste activiteiten in dit hoofdstuk. De enige uitzondering hierop zijn mijnbouwactiviteiten. Deze activiteiten vallen - net als onder het oude recht - onder de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat.*

Toelichting artikel 6.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de nieuwe paragraaf 6.2.7a worden regels opgenomen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie. Het bevoegd gezag voor deze activiteiten is, na wijziging van artikel 6.4, de Minister van Economische Zaken en Klimaat.*

Artikel 6.5 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.5 (normadressaat) *In artikel 6.5 is bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 6.6 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 6.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 6.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
   b een feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit van het oppervlaktewaterlichaam wordt voorkomen;
   c waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen van het oppervlaktewaterlichaam wordt voorkomen of zo veel mogelijk wordt beperkt;
   d resterende onvermijdbare waterstandsverhoging wordt gecompenseerd;
   e nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam zo veel mogelijk worden voorkomen;
   f de stabiliteit van oeverconstructies niet in gevaar wordt gebracht;
   g na beëindiging van een activiteit het deel van het waterstaatswerk dat is gebruikt zo veel mogelijk in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht;
   h het waterstaatswerk tijdens het verrichten van de activiteit bereikbaar blijft voor het bevoegd gezag; en
   i het materiaal en materieel dat is gebruikt op tijd wordt verwijderd als overstroming of wegslag hiervan dreigt.

3 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk dat de functie vaarweg heeft, houdt deze plicht, in aanvulling op het tweede lid, in ieder geval in dat:
   a de veilige en vlotte doorvaart van de scheepvaart niet wordt belemmerd;
   b de zichtlijnen voor de scheepvaart niet worden gehinderd;
   c geen hinder voor navigatieapparatuur wordt veroorzaakt; en
   d werken of onderdelen daarvan, materiaal en materieel niet uit de damwand steken.

4 Voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
   b de beste beschikbare technieken worden toegepast;
   c geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt;
   d alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
   e lozingen op een oppervlaktewaterlichaam doelmatig kunnen worden bemonsterd;
   f metingen representatief zijn; en
   g meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

5 Voor mijnbouwlocatieactiviteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a het belang van de scheepvaartveiligheid is gewaarborgd; en
   b de belangen van het uitoefenen van defensietaken en van het veilig kunnen verrichten van de daarop betrekking hebbende activiteiten zijn gewaarborgd.

6 Voor mijnbouwlocatieactiviteiten die bestaan uit het gebruiken van een locatie voor het plaatsen van een mijnbouwinstallatie houdt deze plicht in ieder geval ook in dat het belang van de elektriciteitsopwekking met behulp van wind in een windpark is gewaarborgd.
7 Voor wateronttrekkingsactiviteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam of voor het peilbeheer zo veel mogelijk worden voorkomen of beperkt.
8 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk houdt deze plicht in ieder geval in dat nadelige gevolgen voor het veilig en doelmatig gebruik van die mijnbouwinstallatie worden voorkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.6 (specifieke zorgplicht) *De strekking van de specifieke zorgplicht verschilt per activiteit. De wet geeft voor wateractiviteiten alleen aan wat de strekking is van de specifieke zorgplicht voor lozingsactiviteiten. In dit artikel is deze strekking in het vierde lid aangevuld met dezelfde onderdelen als genoemd in artikel 2.11, derde lid, van dit besluit. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij dat artikel.*
Voor andere wateractiviteiten dan lozingsactiviteiten, namelijk beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk en wateronttrekkingsactiviteiten, bevat de wet geen strekking. Deze is daarom ingevuld in dit artikel. Bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk houdt de zorgplicht in ieder geval in dat belemmeringen voor vergroting van de afvoercapaciteit moeten worden voorkomen en dat gezorgd moet worden voor een zo gering mogelijke waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen als gevolg van het gebruik. Als waterstandsverhoging onvermijdelijk is, moet deze worden gecompenseerd door bijvoorbeeld gedeeltelijke afgraving van het maaiveld in de buurt van de locatie waar de activiteit plaatsvindt. Niet alle hier activiteiten hoeven overigens tot een verhoging van de waterstand te leiden als deze plaatsvinden in het stroomvoerend deel van het rivierbed. Het afdekken van een archeologische vondst in het rivierbed, zoals een scheepswrak, zal bijvoorbeeld in de regel niet tot een waterstandsverhoging van enige omvang leiden. Verder moet degene die de activiteit verricht zorgen dat nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van oppervlaktewaterlichamen zo veel mogelijk worden voorkomen, ook in het licht van de kaderrichtlijn water. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het zo veel mogelijk behouden van waardevolle vegetatie en ondiepe zones die als paaiplaats voor vis dienen.
Daarnaast houdt de zorgplicht voor beperkingengebiedactiviteiten in dat bij de uitvoering van activiteiten gezorgd moet worden dat het waterstaatswerk zelf zo min mogelijk wordt beschadigd. De stabiliteit van oeverconstructies moet steeds gegarandeerd zijn. Na afloop van de activiteit (bijvoorbeeld bij het verwijderen van tijdelijke bouwwerken aan het einde van het zomerseizoen) moet het waterstaatwerk weer zo veel mogelijk in de oorspronkelijke staat worden gebracht. Tijdens de activiteit moet het voor de waterbeheerder mogelijk blijven om het waterstaatswerk te inspecteren en zo nodig onderhoud te kunnen uitvoeren. Materiaal en materieel moeten tijdig verwijderd worden als hoog water dreigt, niet alleen vanwege het gevaar dat voorwerpen op drift kunnen veroorzaken maar ook ter bescherming van de waterkwaliteit.
Voor waterstaatswerken die de functie vaarweg hebben is de specifieke zorgplicht in het derde lid nog verder ingevuld. Of een waterstaatswerk die functie heeft, blijkt uit het nationale waterprogramma. Bouwwerken, andere werken en objecten mogen in de beperkingengebieden met betrekking tot die waterstaatswerken niet zo gebouwd of geplaatst worden dat hierdoor hinder kan ontstaan voor de scheepvaart. De vrije doorvaart van schepen moet gewaarborgd zijn, zowel in de breedte en diepte van de vaargeul als in de hoogte boven de vaargeul. Ook mogen er geen werken uit de damwand langs vaarwegen steken, omdat die gevaarlijk zijn voor aanmerende of langsvarende schepen. Bouwwerken, andere werken en objecten mogen het zicht vanaf het schip of de werking van navigatieapparatuur ook niet verstoren. Deze onderdelen waren voorheen opgenomen als algemene regel in de Waterregeling, maar zijn vanwege hun generieke werking nu opgenomen in de zorgplicht.
De derde wateractiviteit die in dit hoofdstuk is geregeld is de wateronttrekkingsactiviteit. Bij deze activiteit houdt de specifieke zorgplicht in dat nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam (denk aan het aanzuigen van juveniele vis) en voor het peilbeheer zo veel mogelijk worden voorkomen. Dit houdt onder andere in dat het onttrekken van water in tijden van droogte wordt beperkt, omdat de nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam en het waterpeil in die omstandigheden het grootst zijn.
Artikel 4.24 van de wet bepaalt dat de algemene regels voor mijnbouwactiviteiten er in ieder geval toe strekken dat het belang van de veiligheid van de scheepvaart is gewaarborgd en dat het belang van het kunnen uitvoeren van activiteiten die betrekking hebben op de landsverdediging is gewaarborgd. Deze onderdelen zijn in het vijfde en zesde lid verbonden aan de specifieke mijnbouwactiviteiten die in dit hoofdstuk zijn geregeld. De bescherming van de veiligheid van de scheepvaart is aan de orde bij het uitvoeren van verkenningsonderzoeken, waarbij veel gevaren wordt. De borging van de mogelijkheden voor de landsverdediging (met name het houden van militaire schietoefeningen) moet worden betrokken bij mijnbouwplaatsingsactiviteiten.
Toelichting artikel 6.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 6.6, vijfde lid, wordt de specifieke zorgplicht voor mijnbouwlocatieactiviteiten gewijzigd. Met de Invoeringswet Omgevingswet worden de oogmerken en de strekking van de rijksregels over mijnbouwlocatieactiviteiten in artikel 4.24 van de Omgevingswet gewijzigd. De specifieke zorgplicht is verbonden met de oogmerken en de strekking die op het niveau van de Omgevingswet zijn opgenomen, daarom wordt het Bal aangepast op de wijziging in de Omgevingswet.*

Artikel 6.7 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over de artikelen 6.6, 6.12 en 6.13 en afdeling 6.2, met uitzondering van bepalingen:
   a waarin het toepassingsbereik van een paragraaf voor beperkingengebiedactiviteiten, lozingsactiviteiten, ontgrondingsactiviteiten, wateronttrekkingsactiviteiten of mijnbouwlocatieactiviteiten wordt bepaald; en

Toelichting artikelen 6.7, eerste lid onder a, artikel 7.7, eerste lid onder a en artikel 8.7. eerste lid onder a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijzigingen zorgen voor een betere aansluiting op de artikelen die het toepassingsbereik van de paragrafen met inhoudelijke regels bepalen. In de hoofdstukken 6 tot en met 8 van het Bal worden namelijk, anders dan bijvoorbeeld in de hoofdstukken over milieubelastende activiteiten, geen categorieën van activiteiten aangewezen. Het toepassingsbereik wordt per paragraaf met inhoudelijke regels bepaald.*

b over meldingen.

2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 6.12 en 6.13 en afdeling 6.2, tenzij anders is bepaald.

3 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam voor een periode van ten hoogste negen maanden ook worden afgeweken van artikel 6.6, vierde lid, onder a en b, voor het testen of gebruiken van een nieuwe techniek die, als zij commercieel zou worden ontwikkeld:
   a een hoger of ten minste hetzelfde beschermingsniveau voor het milieu kan opleveren; en
   b grotere kostenbesparingen kan opleveren dan de voor de die activiteit bestaande beste beschikbare technieken.

4 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.

5 De volgende beoordelingsregels en bepalingen over vergunningvoorschriften zijn van overeenkomstige toepassing op het stellen van een maatwerkvoorschrift:
   a als het gaat om een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk: artikel 8.84 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   b als het gaat om een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam: de artikelen 8.26, tweede tot en met vierde lid, 8.27, 8.28, 8.30, 8.31, 8.33, 8.84, 8.88, 8.92 en 8.98 tot en met 8.100 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   c als het gaat om een mijnbouwlocatieactiviteit: artikel 8.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
   d als het gaat om een wateronttrekkingsactiviteit: de artikelen 8.84 en 8.89 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit; en
   e als het gaat om een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie: artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

6 Bij het stellen van een maatwerkvoorschrift over een ontgrondingsactiviteit wordt rekening gehouden met de gronden, bedoeld in artikel 8.76, tweede lid, onder a en b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Op het stellen van dat maatwerkvoorschrift zijn de beoordelingsregels in artikel 8.76, eerste en derde lid, van dat besluit en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.7 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met 4.5, en 5.35 van de wet] *Op maatwerkvoorschriften is uitgebreid ingegaan in het algemeen deel van de toelichting en de toelichting op artikel 2.13. Daar wordt kortheidshalve naar verwezen. Maatwerkregels zijn niet aan de orde, omdat de activiteiten in dit hoofdstuk uitputtend zijn geregeld door het Rijk en er daarom geen ruimte is voor gemeenten, waterschappen en provincies om aanvullende of afwijkende regels te stellen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening.*

Toelichting artikel 6.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met 4.5 van de Omgevingswet] *Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt artikel 5.35 van de Omgevingswet en is aan de grondslag om maatwerkvoorschriften te kunnen stellen en de grondslag om bij maatwerkvoorschriften te kunnen afwijken van de algemene regels in artikel 4.5 van de Omgevingswet telkens toegevoegd dat het daarbij ook kan gaan om vergunningvoorschriften. Hiermee is het systeem van aanvullen en afwijken van algemene regels verduidelijkt. In verband hiermee wordt in artikel 6.7 Bal de verwijzing naar artikel 5.35 van de Omgevingswet vervangen door een verwijzing naar artikel 4.5. Daarnaast vervalt in het tweede lid de zin over het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikelen over het stellen van maatwerkvoorschriften op het stellen van vergunningvoorschriften. Deze zin is overbodig, aangezien dit al geregeld is in de artikelen 8.3, 8.6, 8.78 en 8.96 Bkl.*

Het vijfde lid, onder b, wordt aangevuld door ook de artikelen 8.98 tot en met 8.100 Bkl van overeenkomstige toepassing te verklaren op het stellen van maatwerkvoorschriften over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. In dit lid waren al alle relevante dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning van de afdelingen 8.5 en 8.9 Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard. Ook afdeling 8.10 van dat besluit, over actualisering, wijziging en intrekking van omgevingsvergunningen, bevat echter dwingende bepalingen voor omgevingsvergunningen. Deze bepalingen moeten ook voor maatwerkvoorschriften gelden. Artikel 8.100 Bkl verplicht om een omgevingsvergunning in te trekken als door toepassing van artikel 8.99, tweede lid, redelijkerwijs niet kan worden bereikt dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Dit artikel is naar zijn aard alleen van toepassing op maatwerkvoorschriften waarmee de algemene rijksregels worden versoepeld. Het intrekken van een maatwerkvoorschrift dat de algemeen rijksregels aanscherpt, leidt er immers toe dat nog verder wordt afgeweken van het niveau van beste beschikbare technieken.

Naar aanleiding van de consultatiereacties worden verwijzingen naar afdeling 8.3 Omgevingsbesluit toegevoegd. In deze afdeling van het Omgevingsbesluit wordt bepaald bij welke activiteiten financiële zekerheid wordt of kan worden gesteld in vergunningvoorschriften. Met de verwijzingen wordt de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.

Artikel 6.8 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.8 (algemene gegevens bij een melding) *Artikel 6.8 regelt dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a wordt dus gevraagd om de activiteit, bedoeld in afdeling 6.2, die moet worden gemeld, bijvoorbeeld het bouwen van een klein bouwwerk in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam, bedoeld in paragraaf 6.2.1.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, wordt ook dat adres doorgegeven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 6.8, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is opgenomen in afdeling 6.2.
Als in afdeling 6.2 een activiteit niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij vaak specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 6.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, worden die ondertekend en voorzien van:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden) *Als op grond van afdeling 6.2 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit bedoeld in afdeling 6.2 waarover gegevens worden verstrekt, het betreft.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 6.9, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is, opgenomen in afdeling 6.2. Als in die afdeling het verstrekken van gegevens en bescheiden is voorgeschreven, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 6.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 6.8 en 6.9, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.10 (gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat) *Artikel 6.10 regelt, in tegenstelling tot de twee artikelen die hiervoor zijn toegelicht, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*
In het eerste lid van artikel 6.10 is geregeld dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
In het tweede lid is geregeld dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de wet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 6.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1 Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, worden over lozingsactiviteiten als bedoeld in artikel 6.1 de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te bezien of de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn, gezien de ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de ontwikkelingen met betrekking tot die kwaliteit.
2 Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag) *Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.20 van dit besluit.*

Artikel 6.12 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3 of 6.4, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 6.12 tot en met 6.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 6.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 6.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 6.13 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3 of 6.4:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 6.12 tot en met 6.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 6.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 6.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikel 6.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 6.14 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkvoorschrift worden de artikelen 6.12 en 6.13 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 6.12 tot en met 6.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 6.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 6.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 6.15 (verwijderen van werken en objecten)

1 Met het oog op het belang van wijziging van een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk worden bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten, waarvoor geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot dat waterstaatswerk is vereist, verplaatst of verlegd als die een belemmering vormen voor de voorbereiding of uitvoering van de wijziging van dat waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.
2 Als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop dat bouwwerk, werk of object wordt verplaatst of verlegd, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.15 (verwijderen van werken en objecten) *Als het vanwege een project van de waterbeheerder, zoals een rivierverruimingsproject of een andere wijziging van een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk, noodzakelijk is dat een (bouw)werk of ander object, waarvoor een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot dat waterstaatswerk is vereist, wordt verlegd, wordt dat formeel geregeld door intrekking van de verleende vergunning. Vanzelfsprekend gaat hieraan steeds overleg met de eigenaar van het (bouw)werk of andere object vooraf, en wordt als dat in redelijkheid nodig is in nadeelcompensatie voorzien.*
Voor (bouw)werken en andere objecten die zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk kunnen worden aangelegd, is intrekking van de omgevingsvergunning vanzelfsprekend niet aan de orde. Om die reden is in dit artikel voorzien in een verlegplicht. De regeling lijkt in grote lijnen op de praktijk voor vergunningplichtige (bouw)werken en andere objecten. Het bevoegd gezag doet een redelijke poging om met de rechthebbende op het (bouw)werk of andere object overeenstemming te bereiken over de termijn waarop het (bouw)werk of object verlegd moet worden. Als er geen overeenstemming kan worden bereikt, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast. Dit vervangt materieel de intrekking van de vergunning.
De verlegplicht geldt alleen als het naar het oordeel van de waterbeheerder nodig is om het (bouw)werk of andere object te verwijderen, omdat deze een belemmering vormt voor de voorbereiding of uitvoering van de wijziging van een waterstaatswerk. Een eigenaar van een (bouw)werk of ander object die zelf proactief dat (bouw)werk of andere object verwijdert omdat hij vermoedt dat deze een wijziging van het waterstaatswerk kan belemmeren, kan geen aanspraak maken op nadeelcompensatie. Nadeelcompensatie kan alleen aan de orde zijn nadat de waterbeheerder heeft vastgelegd dat de verlegging noodzakelijk is.

AFDELING 6.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 6.2.1 Bouwwerken, werken en objecten

Artikel 6.16 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk:
  a het bouwen, in stand houden of slopen van bouwwerken;
  b het aanleggen, plaatsen, in stand houden, veranderen of verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn; en
  c het plaatsen, in stand houden of verwijderen van andere objecten.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het brengen van stoffen, water of warmte, afkomstig van het bouwen, reinigen, conserveren of slopen van bouwwerken, op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.
3 Het eerste en tweede lid gelden niet voor:
  a een instroomvoorziening als bedoeld in artikel 6.34, tweede lid;
  b een uitstroomvoorziening als bedoeld in de artikelen 6.39, tweede lid, en 6.53, tweede lid;
  c een installatie voor het kweken van consumptievis, het kweken of houden van ongewervelde waterdieren, het telen van waterplanten of het invangen van mosselzaad als bedoeld in artikel 6.49;
  d een mijnbouwinstallatie; en
  e een pijpleiding als bedoeld in de artikelen 94 en 95 van het Mijnbouwbesluit.
4 Het eerste lid geldt ook niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.16 (aanwijzing beperkingengebiedactiviteiten en lozingsactiviteiten) *Paragraaf 6.2.1 brengt de regels die gelden voor bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn en andere objecten in de rijkswateren samen. Voor degene die activiteiten met die werken of objecten uitvoeren in de rijkswateren leidt deze bundeling tot een begrijpelijker systeem dan in het oude recht. Het bouwen van een bouwwerk in bijvoorbeeld de uiterwaarden bestaat in juridische zin uit twee verschillende handelingen: het is een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk, maar ook (vanwege stoffen die kunnen vrijkomen bij het bouwen) een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk. De regels hiervoor waren voorheen over verschillende besluiten en regelingen verspreid, terwijl het voor degene die de activiteit verricht als één activiteit wordt ervaren. De bundeling van deze regels leidt er toe dat degene die de activiteit verricht alle regels voor het werken in de rijkswateren bij elkaar vindt en geen regels meer over het hoofd kan zien.*
De bundeling van bij elkaar horende regels is ook doorgevoerd in de andere paragrafen van deze afdeling. Voor een aantal bouwwerken en andere werken zijn de regels daarom in een van die paragrafen geplaatst. Dit betreft de in- en uitstroomvoorzieningen, die in de paragrafen over het onttrekken van water, het lozen van huishoudelijk afvalwater en andere lozingen zijn opgenomen, en de regels over installaties voor het telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam. Deze activiteiten zijn daarom uitgezonderd van het toepassingsbereik van deze paragraaf.
Het begrip bouwwerk is gedefinieerd in de wet. Daarnaast zijn er andere fysieke creaties die wel door de mens tot stand worden gebracht, maar om verschillende redenen niet als bouwwerk classificeren. Voor deze creaties is de term «werken die geen bouwwerken zijn» gehanteerd. Gedacht kan worden aan constructies die niet bedoeld zijn om langere tijd ter plaatse te functioneren, zoals tijdelijke bouwsteigers. Daarnaast vallen hier fysieke creaties onder waar geen sprake is van een constructie, zoals een ophoging van grond of een gegraven gat. Onder «andere objecten» worden objecten verstaan die geen bouwwerk zijn en ook geen werk, dat geen bouwwerk is. Gedacht kan worden aan levende zaken, zoals bomen, of vaste substanties die geen werk zijn, zoals een rotsblok. Bij deze andere objecten ontbreekt het element van menselijke creatie.
Voor bouwwerken worden de termen bouwen, in stand houden en slopen gebruikt. Bouwen omvat volgens de definitie in de wet het plaatsen, geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten. Voor werken die geen bouwwerken zijn, kunnen soms ook de termen bouwen en slopen worden gebruikt. Zo is een steiger niet altijd een bouwwerk, maar kan een steiger (ook als werk, dat geen bouwwerk is) wel worden gebouwd en gesloopt. De termen bouwen en slopen sluiten voor werken die geen bouwwerk zijn niet altijd aan bij het spraakgebruik, bijvoorbeeld als het een grondophoging betreft. In die gevallen worden, in plaats van bouwen en slopen, plaatsen, aanleggen en verwijderen gebruikt. Uit het gebruik van het woord bouwen in de regels over steigers moet dus niet worden afgeleid dat het alleen om steigers gaat die bouwwerken zijn.
Bij andere objecten zijn de termen bouwen en slopen ook niet passend. Andere objecten kunnen worden geplaatst, in stand gehouden en verwijderd.
De regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk gelden niet voor activiteiten die door of namens de waterbeheerder worden verricht bij het uitvoeren van onderhoud of herstel van waterstaatswerken. Deze activiteiten kunnen weliswaar onder de definitie van een beperkingengebiedactiviteit vallen, maar hebben tot doel om het waterstaatswerk in goede staat te brengen of te houden. De vergunningplicht en algemene regels voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk hebben voor deze activiteiten van de waterbeheerder geen meerwaarde, maar zouden wel tot bestuurlijke lasten leiden. Het spreekt voor zich dat de waterbeheerder bij het uitvoeren van onderhoud en herstel van een waterstaatswerk geen activiteiten uitvoert die nadelige gevolgen hebben voor het waterstaatswerk. De uitzondering geldt voor alle waterbeheerders, dus voor zowel het Rijk (als beheerder van de rijkswateren) als de waterschappen (die de regionale wateren beheren). Als het waterschap dus activiteiten uitvoert in het kader van het onderhoud of herstel van een primaire waterkering die in zijn beheer is - waterkeringen in beheer bij een waterschap behoren volgens de definitie ook tot de regionale wateren - dan valt hij niet onder de regels van deze paragraaf over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het Rijk.
Toelichting artikel 6.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.1. Dat heeft ook tot wijziging van het derde en vierde lid geleid.*
In artikel 6.16, derde lid, onder c, Bal wordt een verwijzing gewijzigd vanwege de overgang van «mijnbouwactiviteit» naar «mijnbouwlocatieactiviteit». De mijnbouwlocatieactiviteit is nader toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet en het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij de mijnbouwlocatieactiviteit is niet langer de mijnbouwinstallatie het aangrijpingspunt voor algemene regels, maar de locatie die gebruikt wordt voor die mijnbouwinstallatie. Om die reden is de verwijzing in artikel 6.16, derde lid, onder c, niet langer geschikt. Na aanpassing van dit onderdeel wordt volstaan met de aanduiding «mijnbouwinstallatie», zoals gedefinieerd in de Omgevingswet.
Toelichting artikel 6.16, derde lid, onder c en d, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Hoofdstuk 6 van het Bal bevat regels over activiteiten in of bij waterstaatswerken in beheer bij het Rijk anders dan de Noordzee. In artikel 6.16 van dat besluit is het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.1 van dat besluit, die gaat over bouwwerken, werken en objecten, nader bepaald. In artikel 6.16, eerste en tweede lid, zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam aangewezen waarvoor de regels van die paragraaf gelden. Het derde en het vierde lid bevatten daarop een aantal uitzonderingen.*
Gebleken is dat in het derde lid pijpleidingen waarvoor een vergunningplicht geldt op grond van artikel 94 of 95 van het Mijnbouwbesluit abusievelijk niet waren uitgezonderd als object waarvoor de regels over beperkingengebiedactiviteiten in de hiervoor genoemde paragraaf gelden, zoals dit voor mijnbouwinstallaties wel al was gebeurd. Het gaat hier om de voortzetting van de afbakening tussen regels op grond van de waterwetgeving en de mijnbouwwetgeving zoals die onder het recht voor de Omgevingswet gold op grond van artikel 6.12, onder d, van de Waterwet.

Als gevolg van deze omissie overlapte voor bovengenoemde pijpleidingen het vergunningstelsel voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk op grond van hoofdstuk 6 van het Bal, waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag is, met het vergunningstelsel voor deze pijpleidingen op grond van het Mijnbouwbesluit, waarvoor de Minister van Economische Zaken en Klimaat bevoegd gezag is. Met de wijziging in dit onderdeel, onder 2 (toevoeging onderdeel e), zijn deze pijpleidingen alsnog uitgezonderd van het vergunningstelsel voor de hiervoor genoemde beperkingengebiedactiviteiten. Een vergelijkbare wijziging is opgenomen voor artikel 7.16, derde lid, van het Bal. In samenhang met deze wijzigingen is bij onderdeel CD van artikel I van dit besluit de vergunning op grond van artikel 94 of 95 van het Mijnbouwbesluit als mer-(beoordelings)plichtig besluit aangewezen. Daarmee is ook bij die aanwijzing het recht zoals dat voor de Omgevingswet gold voortgezet. Voor de toelichting hierop wordt verder verwezen naar de toelichting op onderdeel CD.
De wijziging in dit onderdeel onder 1 (herformulering onderdelen c en d), is wetstechnisch van karakter en behelst feitelijk alleen de omkering van de bestaande onderdelen c en d. Door deze wijziging heeft artikel 6.16, derde lid, dezelfde opbouw gekregen als het vergelijkbare artikel 7.16, derde lid, van het Bal. Binnen de stelselsystematiek is de volgorde die in dat laatste artikellid is gehanteerd de juiste.

Artikel 6.17 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.16, eerste lid, die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk dat geen kanaal is, voor zover het gaat om:
- a het boven het maaiveld aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een verharding die geen bouwwerk is;
- b het plaatsen of in stand houden van een opgaande houtbeplanting, anders dan die is omschreven in de legger, tussen 1 oktober en 1 april;
- c het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een werk om oeverafslag tegen te gaan dat boven het oeverland uitsteekt;
- d het bouwen of in stand houden van een steiger, vlonder of aanmeervoorziening en de voorzieningen die daarbij horen, voor zover die:
  - 1° zijn gelegen binnen de vaarweg; of
  - 2° zijn gelegen buiten de vaarweg en niet alleen door een huishouden worden gebruikt;
- e het permanent afmeren van een woonschip of een ander drijvend werk in een oppervlaktewaterlichaam voor zover dat bij ministeriële regeling is aangewezen;
- f het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van een kabel of leiding voor zover:
  - 1° daarmee vloeibare gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3.24 worden getransporteerd;
  - 2° die in een kunstwerk of een vaarweg ligt; of
  - 3° die wordt geplaatst met een boring die lagen met verschillende stijghoogtes doorkruist; en
- g het bouwen of in stand houden van een bouwwerk, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een werk dat geen bouwwerk is en het plaatsen of in stand houden van een ander object, anders dan bedoeld onder a tot en met f, voor zover:
  - 1° bij een bouwwerk: de oppervlakte meer is dan 30 m^2; of
  - 2° bij een werk dat geen bouwwerk is of een ander object: de oppervlakte meer is dan 30 m^2 of als daarvoor een vaste fundering nodig is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.17, eerste lid *Het eerste lid bevat de aanwijzing van vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk.*
Verhardingen zoals vermeld in het eerste lid, onder a, zoals wegen, parkeerplaatsen, fiets- en wandelpaden etc., zullen op maaiveldniveau niet of nauwelijks leiden tot een waterstandsverhoging of een afname van het bergend vermogen. Het boven maaiveldniveau aanbrengen van deze voorzieningen zal daar wel invloed op hebben. Vandaar dat een omgevingsvergunning is vereist voor het aanbrengen van deze voorzieningen boven maaiveldniveau.
Steigers, vlonders en aanmeervoorzieningen als bedoeld in het eerste lid, onder d zijn vergunningplichtig voor zover zij in de vaarweg zijn gelegen, omdat daardoor de doorvaart van de scheepvaart zou kunnen worden belemmerd. Vaarwegen zijn (delen van) oppervlaktewaterlichamen die open staan voor het scheepvaartverkeer. Dit kan blijken uit het nationale waterprogramma, of uit de aanduiding als vaarweg op de legger. Met bijbehorende voorzieningen worden voorzieningen zoals trapjes, in- en uitstapmogelijkheden, leuningen e.d. bedoeld.
Steigers, vlonders en aanmeervoorzieningen buiten de vaarweg zijn vergunningplichtig als zij niet uitsluitend bedoeld zijn voor gebruik door een huishouden. Een vlonder bij een woning voor bijvoorbeeld hobbymatige visactiviteiten of voor het afmeren van een pleziervaartuig is niet vergunningplichtig, omdat het een in aard en omvang zeer kleinschalige vorm van recreatief gebruik betreft.

De vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen en andere drijvende werken heeft alleen betrekking op (delen van) de oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk die bij ministeriële regeling op grond van artikel 4.3, derde lid, van de wet worden aangewezen. Dat zijn de stroomvoerende delen van de rijkswateren. De vergunningplicht geldt niet voor het afmeren van woonschepen of andere drijvende werken op doortocht. Er is dus al sprake van permanent afmeren als een woonschip of ander drijvend werken langer dan enkele weken op dezelfde plaats ligt.

2 Het verbod geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.16, eerste lid, die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een kanaal in beheer bij het Rijk, voor zover het gaat om:
a het bouwen of in stand houden van bouwwerken;
b het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn; en
c het plaatsen of in stand houden van andere objecten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.17, tweede lid *Het tweede lid bepaalt dat voor kanalen in alle situaties een vergunningplicht geldt. Het bouwen of plaatsen en in stand houden van alle bouwwerken, werken en objecten is vergunningplichtig. Deze uitgebreide vergunningplicht is nodig omdat met het bouwen of plaatsen van bouwwerken, werken of objecten de stabiliteit van de damwand en oeverconstructie in gevaar kan worden gebracht. De kanalen zullen geometrisch worden begrensd bij ministeriële regeling.*

Toelichting artikel 6.17 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder g, aanhef, wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
In het eerste lid, onder g, eerste onderdeel, is een wetstechnische aanpassing aangebracht.

Artikel 6.17a (overgangsrecht: bestaande woonschepen of andere drijvende werken)

Artikel 6.17, eerste lid, aanhef en onderdeel e, is niet van toepassing op het permanent afmeren van een woonschip of een ander drijvend werk in een oppervlaktewaterlichaam dat voor 1 juli 2026 al werd verricht in het voormalig bergend deel van het rivierbed van de grote rivieren dat is aangewezen bij ministeriële regeling, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor 1 juli 2026.

Toelichting artikel 6.17a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-167 (= paragraaf 3.6 van de Nota van Toelichting)
3.6 Overgangsrecht in verband met het uitbreiden van het toepassingsgebied van de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken
In het stroomvoerend deel van het rivierbed gold een vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken. In het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold, gold deze vergunningplicht niet (tenzij sprake was van een kanaal) en volstond een melding.
Gelet op de keuze voor één regime voor beperkingengebieden in het rivierbed waarvoor grotendeels dezelfde regels gelden als die vóór inwerkingtreding van deze regeling in het stroomvoerend regime golden, is het logisch om de vergunningplicht voor het permanent afmeren ook toe te gaan passen op het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold. De wijziging van de Or voorziet erin dat de vergunningplicht ook voor dit deel gaat gelden.
Een uitzondering geldt voor bestaande gevallen. Ter voorkoming van onnodige invoeringslasten en regeldruk is het wenselijk dat deze vergunningplicht niet gaat gelden voor activiteiten die al worden verricht in het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold.
Daarom is in artikel 6.17a Bal overgangsrecht opgenomen. Dit overgangsrecht houdt in dat de vergunningplicht van artikel 6.17, eerste lid, aanhef en onderdeel e, Bal niet van toepassing is als deze activiteit al werd verricht vóór inwerkingtreding van dit besluit en de activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze vóór inwerkingtreding werd verricht.
Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat als een activiteit onder het overgangsrecht valt van artikel 6.17a Bal, daarmee niet gezegd is dat de activiteit legaal is. Dit overgangsrecht houdt alleen in dat er geen verbod geldt om zonder omgevingsvergunning de «beperkingengebiedactiviteit» te verrichten, als bedoeld in artikel 6.17, eerste lid, aanhef en onderdeel e, Bal. Daarnaast kunnen nog andere verboden gelden, zoals een verbod om met een woonschip een ligplaats in te nemen zonder toestemming van de gemeente. Dit overgangsrecht is niet van toepassing op die eventuele andere verboden.
Tot slot is dit overgangsrecht ook niet van toepassing als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 6.18 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterkering)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.16, eerste lid, die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een waterkering in beheer bij het Rijk, voor zover het gaat om:
a het bouwen of in stand houden van bouwwerken;
b het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn; en
c het plaatsen of in stand houden van andere objecten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.18 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterkering) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *In dit artikel zijn de vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de waterkeringen in beheer bij het Rijk aangewezen. Deze aanwijzing omvat de totstandkoming en instandhouding van alle bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn en andere objecten. Het slopen of verwijderen van bouwwerken, werken en andere objecten is als beperkingengebiedactiviteit niet vergunningplichtig. De specifieke zorgplicht is afdoende regulering voor het slopen en verwijderen. In het oude recht was een uitzondering op de vergunningplicht opgenomen voor activiteiten die vanwege de aard, beperkte omvang of korte duur naar het oordeel van de beheerder geen nadelige invloed hebben op het waterstaatkundig beheer. Deze uitzondering is niet overgenomen, omdat hij onduidelijk is en tot rechtsonzekerheid leidt.*

Artikel 6.19 (melding beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 6.16, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de maximale oppervlakte van het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object; en
  b een situatietekening op een schaal van ten minste 1:10.000, waarop de activiteit is aangegeven.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.17 of 6.18;
  b op het bouwen en in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten, die kleiner zijn dan 1 m^3;
  c op het slopen van bouwwerken, het verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het verwijderen van andere objecten; en
  d op het voor niet meer dan een week aanleggen, plaatsen of in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en het voor niet meer dan een week plaatsen of in stand houden van andere objecten, met uitzondering van visnetten en fuiken in een vaarweg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.19 (melding beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 6.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De maximale oppervlakte van het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object is vooral van belang voor de beoordeling van eventuele waterstandseffecten.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden.
Het vierde lid bevat een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht. Een melding is niet vereist als de activiteit vergunningplichtig is op grond van artikel 6.17 of 6.18. Het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van kleine bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten met een maximale omvang van 1 m^3 hoeven niet gemeld te worden, omdat de gevolgen hiervan voor het oppervlaktewaterlichaam minimaal zijn. Het slopen of verwijderen van bouwwerken, werken die geen bouwwerk zijn of andere objecten hoeft ook niet gemeld te worden, omdat het slopen en verwijderen altijd gunstig is voor de bergings- en afvoercapaciteit van het oppervlaktewaterlichaam of de veiligheid van de waterkering. Ook voor het kortstondig aanleggen, plaatsen en in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en objecten is geen melding vereist. Deze werken en objecten hebben in het algemeen verwaarloosbare gevolgen op de bergings- en afvoercapaciteit van de rijkswateren en de functievervulling door de rijkswateren.

Artikel 6.20 (melding lozingsactiviteit)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 6.16, tweede lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a als het gaat om het lozen afkomstig van het reinigen of conserveren van een bouwwerk: de werkinstructie, bedoeld in artikel 6.23; of
  b als het gaat om het lozen afkomstig van het bouwen of slopen van een bouwwerk: de werkinstructie, bedoeld in artikel 6.24.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing op reinigingswerkzaamheden die periodiek worden verricht en waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.20 (melding lozingsactiviteit) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat lozingsactiviteiten bij het reinigen, conserveren, bouwen en slopen van bouwwerken in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 6.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een uitzondering op de meldingsplicht. Voor periodieke reinigingswerkzaamheden waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd is geen melding vereist. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld gevelreiniging.

Artikel 6.21 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 6.16 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de verwachte datum van het begin van de activiteit;
   b de verwachte duur ervan; en
   c als het gaat om een activiteit als bedoeld in artikel 6.16, tweede lid: de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.
2 Dit artikel is niet van toepassing:
   a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.17 of 6.18;
   b op het bouwen en in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten, die kleiner zijn dan 1 m^3;
   c op het slopen van bouwwerken, het verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het verwijderen van andere objecten;
   d op het voor niet meer dan een week aanleggen, plaatsen of in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en het voor niet meer dan een week plaatsen of in stand houden van andere objecten, met uitzondering van visnetten en fuiken in een vaarweg; en
   e op reinigingswerkzaamheden die periodiek worden verricht en waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.21 (gegevens en bescheiden) *Voordat met een activiteit begonnen wordt moet aan het bevoegd gezag worden doorgegeven wanneer de bouwwerkzaamheden of lozingen van start gaan, en hoe lang dit naar verwachting zal duren, zodat het bevoegd gezag hier in de planning van het beheer rekening mee kan houden. Over activiteiten die niet gemeld hoeven worden, hoeven ook geen gegevens over de datum van de start en de duur te worden verstrekt.*

Artikel 6.22 (water: bij reinigen en conserveren geen afvalwater lozen)

Het afvalwater afkomstig van het reinigen of conserveren van bouwwerken wordt niet geloosd, tenzij het gaat om:
a afvalwater afkomstig van het afwassen met water; of
b afvalwater afkomstig van het schoonspuiten met water onder een druk van ten hoogste 200 bar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.22 (water: bij reinigen en conserveren geen afvalwater lozen) *Het afvalwater dat ontstaat bij natte reinigings- of conserveringstechnieken - anders dan wassen met water of schoonspuiten met water onder een druk van maximaal 200 bar - mag niet worden geloosd in het oppervlaktewater. Het afvalwater moet worden opgevangen en na bezinking hergebruikt of geloosd via een andere lozingsroute. Van uit de preventiegedachte (voorkomen van verontreiniging) is het gewenst dat technieken worden toegepast die het minst milieubezwaarlijk zijn. Droge technieken hebben de voorkeur boven technieken waarbij water wordt gebruikt en afvalwater vrijkomt. Door droog te reinigen wordt voorkomen dat een afvalwaterstroom ontstaat. Als uit de werkinstructie blijkt dat onvoldoende maatregelen worden getroffen om de lozing te voorkomen, kan het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften extra eisen stellen.*

Artikel 6.23 (water: werkinstructie bij reinigen en conserveren)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij het reinigen of conserveren van bouwwerken:
   a is er een werkinstructie opgesteld; en
   b wordt voor het deel van het bouwwerk dat boven de waterspiegel ligt een hulpconstructie voor de opvang van stoffen gebruikt die is afgestemd op de gebruikte techniek, de gebruikte stoffen en de stoffen die kunnen vrijkomen.
2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven:
   a welke technieken worden toegepast;
   b welke stoffen worden gebruikt; en
   c welke stoffen kunnen vrijkomen.

3 Als een hulpconstructie wordt gebruikt, is in de werkinstructie ook beschreven:
- a op welke manier de vloer, de zijwanden en de bovenzijde van de hulpconstructie zijn uitgevoerd;
- b de omvang van het bouwwerk dat wordt gereinigd of geconserveerd en de omvang van de hulpconstructie;
- c of de constructie een afzuiging met permanente onderdruk heeft;
- d als natte technieken worden gebruikt: de wijze van opvang van afvalwater; en
- e als wordt gewerkt bij een windsnelheid van meer dan 8 m/s: de aanvullende maatregelen die worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.23 (water: werkinstructie bij reinigen en conserveren) *Bij reinigings- en conserveringswerkzaamheden kunnen verschillende afvalstromen ontstaan, afhankelijk van de techniek die wordt toegepast. Bij droge technieken komen bijvoorbeeld straalmiddel, schuursel en verfresten vrij. Bij natte technieken, waarbij water wordt toegepast, ontstaat afvalwater. Voorkomen moet worden dat deze in het oppervlaktewater terecht komen. Bij het onderhouden, reinigen en conserveren moet een hulpconstructie worden toegepast die is afgestemd op de gebruikte techniek, de gebruikte stoffen en de stoffen die kunnen vrijkomen. Dit moet worden vastgelegd in een werkinstructie. Een hulpconstructie is niet nodig als er onder de waterspiegel gereinigd of geconserveerd wordt. Bij het kunstmatig verlagen van de waterspiegel door een damwand om het bouwwerk te plaatsen en het water uit de zo ontstane bouwkuip te pompen, is dus wel een hulpconstructie nodig.*
De constructie is bedoeld voor afscherming van de ruimte waarin wordt gewerkt en opvang en verwerking van vrijkomende deeltjes. Afhankelijk van de omvang en bezwaarlijkheid van de vrijkomende stoffen kunnen met een optimale combinatie van de toegepaste techniek, de te verwijderen of toe te passen materialen en stoffen en de te nemen beschermende maatregelen de nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit beperkt worden. De maatregelen bestaan uit winddichte, stofdichte of vloeistofdichte wanden, vloeren, afdichtingen en aansluitingen.
Een winddichte afdichting is gericht op het voorkomen van invloed van wind op de emissie van stofdelen, vloeistof of nevel uit de hulpconstructie. Dit kan worden bereikt door het aan elkaar rijgen van de wanden.
Een stofdichte afdichting is gericht op het voorkomen van emissie van stofdelen uit de hulpconstructie. Dit kan worden bereikt door het sealen van naden of het gebruik van PUR-schuim voor het afdichten van de naden.
Een vloeistofdichte afdichting is gericht op het voorkomen van emissie van vloeistof of nevel uit de hulpconstructie.
Hoe schadelijker de gebruikte of vrijkomende stoffen, hoe verder de te treffen maatregelen moeten gaan. Bij de behandeling van niet-gecoate ondergronden, waarbij geen verfresten vrijkomen, zullen minimale eisen volstaan. Als stoffen zoals koolteer of verven op basis van cadmium, tin of kwik kunnen vrijkomen zijn verdergaande eisen nodig. In het laatste geval zal de hulpconstructie (vloei)stofdicht moeten worden uitgevoerd en voorzien van afzuiging met permanente onderdruk. Als gewerkt wordt bij windsnelheden groter dan 8 m/s zijn ook extra maatregelen nodig.
Straaltechnieken veroorzaken meer stofvorming en vragen om die reden een hogere afscherming afhankelijk van de toe te passen stoffen. Technieken waarbij metallische straalmiddelen worden gebruikt hebben de voorkeur boven technieken waarbij smeltslakgrit of een mineraal straalmiddel worden gebruikt. Gebruikt straalmiddel moet, afhankelijk van de samenstelling op dat moment, worden gerecycled, gereinigd of als gevaarlijk afval worden behandeld.

<u>Bijzondere bouwwerken</u>
Bij bijzondere bouwwerken, zoals (spoor)bruggen, aanlegsteigers of kranen, zal het niet altijd mogelijk zijn om de ruimte waar wordt gewerkt geheel te omsluiten. In de werkinstructie wordt aangegeven op welke wijze het object zoveel mogelijk wordt omsloten.

<u>Werkzaamheden direct boven water</u>
Direct boven de waterspiegel (minder dan 50 cm) zal het ook niet altijd mogelijk zijn om het bouwwerk volledig te omsluiten. Als er sprake is van relatief onschadelijke stoffen, kan de hulpconstructie achterwege worden gelaten. De redenen moeten worden vermeld in de werkinstructie.

<u>Klein onderhoud</u>
In de praktijk vinden ook veel kleine onderhoudswerkzaamheden plaats, zoals het monteren van verkeersborden op vaste objecten, het verven of bijwerken van een brugleuning en kleine reparaties. Als in voldoende mate invulling wordt gegeven aan de zorgplicht, zoals het afzuigen van het stof bij het boren, zal het niet nodig zijn om een hulpconstructie aan te brengen.

<u>Droge reinigingstechnieken</u>
Reinigingstechnieken waarbij water zonder ontvetters wordt gebruikt of de ontvetter met een doek wordt aangebracht, worden als droge techniek beschouwd omdat geen vervuilde afvalwaterstroom ontstaat. De hoeveelheid vrijkomend vuil of loszittende delen is zeer beperkt. Deze technieken (ook wel aangeduid als R1-technieken) kunnen zonder voorzieningen of maatregelen maar met inachtneming van de zorgplicht worden uitgevoerd. Deze technieken zijn: afwassen met water, schoonspuiten met water, reinigen met stoom onder een druk van ten hoogste 200 bar zonder toevoeging van ontvetters en het ontvetten met doeken en een ontvetter.
R2-technieken zijn handmatige en machinale technieken, zoals schuren, borstelen, beitelen, bikken, schrapen, steken, slijpen. Deze technieken geven een geringe hoeveelheid vrijkomende stofdeeltjes of de stofdeeltjes worden direct afgezogen. Afhankelijk van de gebruikte en vrijkomende stoffen kan volstaan worden met beperkte voorzieningen.
R3-technieken zijn straaltechnieken. Droge straaltechnieken waarbij de hoeveelheid vrijkomende verontreinigende stoffen groot is, worden toegepast bij grote oppervlakken. Voorbeelden zijn aanstralen, integraal stralen, integraal opruwen door stralen, roestvrij maken van oppervlakken door stralen of ministralen en droog ijs- of CO_2-stralen. Afhankelijk van de gebruikte en vrijkomende stoffen vereist dit verdergaande maatregelen, zoals een stofdichte hulpconstructie met afzuiging die onderdruk creëert.
De volgende tabel is een handvat om te bepalen welke voorzieningen nodig zijn. Voor R1-technieken gelden geen specifieke eisen. Als uit de werkinstructie blijkt dat onvoldoende maatregelen worden getroffen, kan het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften extra eisen stellen.

Tabel 6.23a

Droog reinigen	***Stof categorie A***	***Stof categorie B***	***Stofcategorie C***
R2 < 8 m/s	*Vloer*	*Vloer*	*Vloer*
R2 > 8 m/s	*Vloer* *Zijwand gaas*	*Vloer* *Zijwand gaas*	*Vloer* *Zijwand gaas*
R3	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Winddicht*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Winddicht*
R3 met metallisch straalmiddel	*N.v.t.*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Winddicht*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Stofdicht* *Afzuiging*
R3 met smeltslakgrit of mineraal straalmiddel	*N.v.t.*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Winddicht* *Afzuiging*	*Vloer* *Zijwand en bovenzijde gaas* *Stofdicht* *Afzuiging*

Stoffen categorie A in bovenstaande tabel zijn basalt, beton en betonmortel, schoon metselwerk, cementgebonden deklagen, niet verduurzaamd hout, steenachtige ondergronden en metallische ondergronden met uitzondering van zink, tin, koper of legeringen van die metalen. Stoffen categorie C zijn koolteer of koolteerderivaten, lood- of chromaathoudende pigmenten, antifoulings en andere verven op basis van cadmium, tin of kwik. De overige stoffen zijn stoffen categorie B.

Natte reinigingstechnieken
Bij natte reinigingstechnieken worden water of ontvetters/chemicaliën gebruikt. Het gebruik van water heeft tot gevolg dat het vrijkomende afvalwater moet worden opgevangen door een vloeistofdichte voorziening en dient te worden afgevoerd naar een zuiveringsvoorziening. Chemisch reinigen of ontvetten en het schoonspuiten met water of met stoom met toevoeging van ontvetters worden aangeduid als R4-technieken.
Natte straaltechnieken waarbij de hoeveelheid vrijkomende milieuverontreinigende stof groot is (R5-technieken), worden toegepast bij grote oppervlakken. Er ontstaat zeer veel verontreinigd afvalwater dat moet worden opgevangen en gezuiverd. Toegepaste technieken zijn onder andere watergritreinigen, lage druk watergritstralen of vochtig stralen, handmatig of mechanisch hoge druk water(grit)stralen.
De volgende tabel is een handvat om te bepalen welke voorzieningen nodig zijn. De stofcategorieën in deze tabel zijn dezelfde als bij droge technieken.

Tabel 6.23b

Nat reinigen	***Stof categorie A***	***Stof categorie B***	***Stofcategorie C***
R4	*Vloer en zijwand*	*Vloer en zijwand*	*Vloer en zijwand*
R5	*Vloer en zijwand*	*Vloer, zijwand en bovenzijde* *Vloeistofdicht*	*Vloer, zijwand en bovenzijde* *Vloeistofdicht* *Afzuiging*

Conserveren
Bij conserveringswerkzaamheden zijn de milieubezwaarlijkheid van vrijkomende stoffen, de grootte van het te behandelen oppervlak en de mate waarin mors- en oversprayverliezen optreden maatgevend voor de milieubelasting. C1-technieken leveren nagenoeg geen overspray of mors- en lekverliezen. C3-technieken geven een redelijke tot behoorlijke overspray. C1-technieken zijn: aanbrengen van verflagen of conserveringslagen met behulp van kwast, spaan of roller, HVLP-spuiten en (hot) elektrostatisch spuiten. C2-technieken zijn: aanbrengen van verflagen of conserveringslagen met behulp van een kneedmortelpomp of spuiten van kleine oppervlakten. C3-technieken zijn: airless, airmix of pneumatisch spuiten of twee componenten spuiten.
De volgende tabel is een handvat om te bepalen welke voorzieningen nodig zijn. De stofcategorieën in deze tabel zijn dezelfde als bij droge technieken. Voor conserveringswerkzaamheden met stoffen categorie A gelden geen specifieke eisen.

Tabel 6.23c

Conserveren	***Stof categorie B***	***Stofcategorie C***
C1 < 8 m/s	*Vloer*	*Vloer en zijwand*
C 1 > 8 < 14 m/s	*Vloer en zijwand*	*Vloer en zijwand*
C2	*Vloer en zijwand* *vloeistofdicht*	*Vloer en zijwand* *vloeistofdicht* *afzuiging*
C3	*Vloer en zijwand* *vloeistofdicht* *afzuiging*	*Vloer, zijwand en bovenzijde* *vloeistofdicht* *afzuiging*

Toelichting artikelen 6.23 en 6.24 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 6.24 (water: werkinstructie bij bouwen en slopen)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij het bouwen, renoveren of slopen van bouwwerken is er een werkinstructie opgesteld, waarin in ieder geval is beschreven:

a op welke manier wordt gebouwd, gerenoveerd of gesloopt; en
b welke maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat stoffen die worden gebruikt of die kunnen vrijkomen, in het oppervlaktewaterlichaam terecht komen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.24 (water: werkinstructie bij bouwen en slopen) *Als vaste objecten worden gesloopt, gerenoveerd of gebouwd is het bijna onvermijdelijk dat vaste delen in het oppervlaktewaterlichaam geraken. Het is daarom van belang dat bij deze werkzaamheden aan bouwwerken, die in de buurt van of boven het oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden, verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam zo veel mogelijk wordt voorkomen. De werkwijze en een zorgvuldige bedrijfsvoering zijn daarbij van doorslaggevend belang. Daarom moet een werkinstructie worden opgesteld waarin naast de werkwijze is aangegeven welke preventieve maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat stoffen of afvalwater in een oppervlaktewaterlichaam terecht komen. Er moet worden gehandeld conform deze werkinstructie en de daarin genoemde maatregelen moeten worden getroffen.*

Toelichting artikelen 6.23 en 6.24 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 6.25 (water: beperken stof in het oppervlaktewaterlichaam)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam bij het afzuigen van lucht vanuit een hulpconstructie is voor de emissie in de lucht de emissiegrenswaarde voor stof 10 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.25 (water: beperken stof in het oppervlaktewaterlichaam) *Als het bij het reinigen of conserveren nodig is om te werken met een gesloten hulpconstructie en afzuiging, geldt een eis voor de hoeveelheid stof die naar de buitenlucht wordt afgevoerd. Deze eis is bedoeld om te voorkomen dat het stof alsnog in het oppervlaktewater terecht kan komen.*

Artikel 6.26 (water: meetmethode)

Op het meten van stof bij het afzuigen van lucht vanuit een hulpconstructie is NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting artikel 6.26 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De actualisering van de NEN-norm voor het meten van stof is een voortzetting van een wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer (consultatieversie 21 november 2018). Verder wordt verduidelijkt dat het meten van stof betrekking heeft op het afzuigen van lucht uit de hulpconstructie (en dus niet op het meten in water).*

§ 6.2.2 Grondverzet

Artikel 6.27 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk:
   a het ontgraven of verplaatsen van grond of baggerspecie; en
   b het toepassen van grond of baggerspecie.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op ontgrondingsactiviteiten die bestaan uit het ontgronden in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.
3 Het eerste lid geldt niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.
4 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
   a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
   b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 6.27, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Aan artikel 6.27 wordt een vierde lid toegevoegd met een definitie van grond en een definitie van baggerspecie. De begrippen worden gebruikt in de betekenis die ze hebben in het Besluit bodemkwaliteit.*

Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm.

Onder grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit verstaan vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte, die voor oppervlaktewater is bestemd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.27 (aanwijzing beperkingengebiedactiviteiten en ontgrondingsactiviteiten) *Deze paragraaf gaat over het ontgraven, verplaatsen en toepassen van grond of baggerspecie. Ontgraven en verplaatsen van grond of baggerspecie in het beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk valt onder twee activiteiten: het is een beperkingengebiedactiviteit en een ontgrondingsactiviteit. Toepassen van grond of baggerspecie in dat beperkingengebied is alleen een beperkingengebiedactiviteit.*
De regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk gelden op grond van het derde lid niet voor activiteiten die door of namens de waterbeheerder worden verricht bij het uitvoeren van onderhoud of herstel van waterstaatswerken. Deze activiteiten kunnen weliswaar onder de definitie van een beperkingengebiedactiviteit vallen, maar hebben tot doel om het waterstaatswerk in goede staat te brengen of te houden. De vergunningplicht en algemene regels voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk hebben voor deze activiteiten van de waterbeheerder geen meerwaarde, maar zouden wel tot bestuurlijke lasten leiden. Het spreekt voor zich dat de waterbeheerder bij het uitvoeren van onderhoud en herstel van een waterstaatswerk geen activiteiten uitvoert die nadelige gevolgen hebben voor het waterstaatswerk. De uitzondering geldt voor alle waterbeheerders, dus voor zowel het Rijk (als beheerder van de rijkswateren) als de waterschappen (die de regionale wateren beheren). Als het waterschap dus activiteiten uitvoert in het kader van het onderhoud of herstel van een primaire waterkering die in zijn beheer is - waterkeringen in beheer bij een waterschap behoren volgens de definitie ook tot de regionale wateren - dan valt hij niet onder de regels van deze paragraaf over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het Rijk.
Toelichting artikel 6.27 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.2. Dat heeft ook tot wijziging van het derde lid geleid.*
In het tweede lid wordt de zinsnede «ontgraven of verplaatsen van grond of baggerspecie» vervangen door ontgronden. In de Omgevingswet heeft het begrip ontgrondingsactiviteit dezelfde betekenis als het begrip ontgronden in de Ontgrondingenwet. In beide wetten is afgezien van een definitie van die begrippen. Met dat in gedachten is de formulering in het tweede lid ongewenst, omdat die toch een soort omschrijving van de ontgrondingsactiviteit omvat. Daarom wordt de genoemde zinsnede vervangen door ontgronden.

Artikel 6.28 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: ontgrondingsactiviteiten)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, geldt niet voor de activiteit, bedoeld in artikel 6.27, tweede lid, voor zover het gaat om:

a het ontgronden voor het bouwen, onderhouden of slopen van bouwwerken en het aanleggen, onderhouden, veranderen of verwijderen van wegen of waterstaatswerken anders dan watergangen en vaargeulen;
Toelichting artikelen 6.28 onder a, 7.27 onder a, 6.28, onder b, c, e en f, aanhef, 7.27, onder c, e en f, aanhef, en 16.7, onder e n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit zijn wetstechnische wijzigingen in verband met het feit dat de vergunningvrije gevallen voorwaardelijk zijn geformuleerd en de voorwaarden in een opsomming staan (vgl. aanwijzing 3.12 van de Aanwijzingen voor de regelgeving).*

b het aanleggen, onderhouden, veranderen of verwijderen van watergangen of vaargeulen door of namens de waterbeheerder;

c het ontgronden voor het plaatsen, onderhouden, wijzigen of verwijderen van buizen, kabels, palen of daarmee vergelijkbare werken;

d het doen van een opgraving als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet;

e het graven van slikgruppen om aanwas te bevorderen; of

f het ontgronden voor het testen van materieel of het verrichten van onderzoek naar winbare hoeveelheden van andere vaste stoffen dan schelpen, als:
  1° wordt ontgrond op een afstand van ten minste 500 m van een oefen- en schietgebied dat is aangewezen bij ministeriële regeling, buisleidingen, kabels, oevers, andere vaste werken of objecten of bekende of te verwachten archeologische monumenten;
  2° niet meer dan vijf reizen worden verricht; en

3° de hoeveelheid vaste stoffen die wordt ontgrond niet meer is dan 5.000 m^3, in de Eems, de Dollard, het IJsselmeer, het Markermeer met inbegrip van het Oostvaardersdiep, het Ketelmeer, het Keteldiep, de Haringvliet, het Hollandsch Diep, het Grevelingenmeer, de Krammer, de Volkerak, het Zoommeer, de Oosterschelde en de Westerschelde, of 2.500 m^3 in een ander oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.28 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: ontgrondingsactiviteiten) [artikel 5.1, eerste lid, van de wet] *Voor een ontgrondingsactiviteit in de rijkswateren is een omgevingsvergunning vereist, met uitzondering van de in dit artikel opgenomen ontgrondingsactiviteiten. De uitzonderingen zijn vooral ontgrondingen die samenhangen met de uitvoering van bouwwerken en andere werken, zoals wegen, watergangen, vaargeulen, leidingen, slikgruppen, etc. De vergunningplicht geldt niet voor het ontgronden bij het doen van opgravingen is, als die opgraving wordt uitgevoerd door een houder van een certificaat op grond van de Erfgoedwet. Bij deze opgravingen speelt vooral het belang van het behoud van cultureel erfgoed en dat is met de certificering van opgravingsbedrijven voldoende afgedekt. Tot slot geldt de vergunningplicht ook niet voor ontgrondingen bij het testen van materiaal en het doen van onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen, mits daarbij bepaalde volumes niet worden overschreden.*

Artikel 6.29 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.27, eerste lid, die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk, voor zover het gaat om het aanleggen of in stand houden van een terreinophoging met een volume van meer dan 50 m^3 per kadastraal perceel.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.29 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit in het beperkingengebied met betrekking tot oppervlaktewaterlichamen geldt alleen voor het maken van terreinophogingen. Boven een volume van 50 m^3 per kadastraal perceel is een terreinophoging vergunningplichtig, omdat daardoor het bergend vermogen in ongewenste mate kan afnemen. Voor het ontgraven van grond of baggerspecie is - naast de omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit - geen noodzaak voor een vergunning, ook niet in de delen van de oppervlaktewaterlichamen die tot het winterbed behoren.*

Artikel 6.30 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterkering)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.27, eerste lid, die worden verricht in een beperkingengebied met betrekking tot een waterkering in beheer bij het Rijk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.30 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterkering) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Voor het ontgraven, verplaatsen of toepassen van grond of baggerspecie in het beperkingengebied met betrekking tot een waterkering is wel in alle gevallen een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit vereist. Die activiteiten kunnen de stabiliteit van de waterkering beïnvloeden, zodat steeds een individuele beoordeling noodzakelijk is.*

Artikel 6.31 (melding beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 6.27, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de maximale oppervlakte en het maximale volume van de activiteit;
  b een situatietekening op een schaal van ten minste 1:10.000, waarop de activiteit is aangegeven.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.29 of 6.30; en
  b op het ontgraven, verplaatsen of toepassen van ten hoogste 5 m^3 grond of baggerspecie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.31 (melding beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 6.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De maximale oppervlakte en het maximale volume van de activiteit is vooral van belang voor de beoordeling van eventuele waterstandseffecten.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Het vierde lid bevat een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht. Beperkingengebiedactiviteiten die op grond van artikel 6.29 vergunningplichtig zijn, hoeven niet gemeld te worden. Ook voor ontgravingen en toepassingen die vrijwel altijd een verwaarloosbaar effect hebben, is geen melding vereist. Dit betreft grondverzet van maximaal 5 m³.
Toelichting artikelen 6.31 en 6.32 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 6.31, vierde lid, en 6.32, tweede lid, is abusievelijk de afbakening tussen de meldplicht respectievelijk informatieplicht en de vergunningplicht op grond van artikel 6.30 niet geregeld. Dat wordt met deze wijziging hersteld.*

Artikel 6.32 (gegevens en bescheiden bij beperkingengebiedactiviteiten)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 6.27, eerste lid, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
   b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing:
   a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.29 of 6.30; en
   b op het ontgraven, verplaatsen of toepassen van ten hoogste 5 m³ grond of baggerspecie.

Toelichting artikelen 6.31 en 6.32 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 6.31, vierde lid, en 6.32, tweede lid, is abusievelijk de afbakening tussen de meldplicht respectievelijk informatieplicht en de vergunningplicht op grond van artikel 6.30 niet geregeld. Dat wordt met deze wijziging hersteld.*

Artikel 6.33 (gegevens en bescheiden bij ontgrondingen voor het testen van materieel en het verrichten van onderzoek)

Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 6.28, eerste lid, onder f, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, ook de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a de naam, het type en registratiegegevens van de vaartuigen of drijvende werktuigen die worden gebruikt;
b een kaart op een schaal van ten minste 1:5.000, met daarop de locatie van de ontgronding, de locaties van buisleidingen, kabels, oevers, vaste werken of bekende of te verwachten archeologische monumenten en de coördinaten ervan;
c gegevens waaruit is afgeleid dat er binnen 500 m rond de ontgronding geen bekende of te verwachten archeologische monumenten zijn;
d de manier van ontgronden, de maximale oppervlakte en de maximale diepte van de ontgronding; en
e de verwachte hoeveelheid en het soort stoffen die met de ontgronding zullen worden gewonnen en de bestemming van die stoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.33 (gegevens en bescheiden bij ontgrondingen voor het testen van materieel en het doen van onderzoek) *Voor ontgrondingsactiviteiten bij het testen van materieel en het onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen moet voorafgaand aan de start daarvan informatie aan het bevoegd gezag worden gestuurd. Deze informatieplicht is niet gekoppeld aan een verbod (zoals de melding van het voorgaande artikel), omdat de mogelijke nadelige gevolgen van deze activiteiten voor het oppervlaktewaterlichaam in het algemeen minder groot zijn. Degene die de activiteit verricht moet onder andere gegevens aanleveren waaruit is afgeleid dat er binnen 500 meter rond de ontgrondingsactiviteit geen sprake is van bekende of te verwachten archeologische monumenten. Deze gegevens kunnen bijvoorbeeld afkomstig zijn van de waterbeheerder zelf, omdat die vaak bekend is met de locaties van archeologische monumenten of locaties waar die monumenten verwacht kunnen worden.*
De gegevens moeten ook de coördinaten bevatten van de locatie van onder andere de ontgronding. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Afhankelijk van de locatie zal de gebruiker gebruik moeten maken van een van deze stelsels.
Toelichting artikel 6.33 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de verplichting vallen.*

§ 6.2.3 Onttrekken van water

Artikel 6.34 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op:
   a het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
   b het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk; en
   c het in de bodem brengen van water voor aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening, in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op het bouwen of in stand houden van een instroomvoorziening voor de activiteit, bedoeld in het eerste lid, onder a, in een beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.34 (aanwijzing wateronttrekkingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten) *Het onttrekken van water aan de rijkswateren is een wateronttrekkingsactiviteit. Dit vindt vaak plaats voor bijvoorbeeld inzet als koelwater (en dan wordt het opgewarmde water ook geloosd - dat is een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die is geregeld in hoofdstuk 3). Om oppervlaktewater te kunnen onttrekken, is een instroomvoorziening nodig. Het bouwen en in stand houden van zo'n instroomvoorziening in het beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk is een beperkingengebiedactiviteit. Vanwege de samenhang zijn de regels voor deze wateronttrekkingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten samengenomen in deze paragraaf.*
De andere wateronttrekkingsactiviteit die plaatsvindt in de rijkswateren is het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water in samenhang met die onttrekking. Die activiteit komt veel minder vaak voor; vooral in de uiterwaarden van de grote rivieren wordt af en toe grondwater onttrokken in het kader van beregening van gewassen of veedrenking. Als daarbij een pomp of ander werk wordt ingezet, is eveneens sprake van een beperkingengebiedactiviteit. Maar die activiteit heeft verwaarloosbare gevolgen voor het oppervlaktewaterlichaam, zodat daarvoor de specifieke zorgplicht volstaat.
Toelichting artikel 6.34 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.3.*
De overige wijzigingen zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 6.35 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: instroomvoorziening)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 6.34, tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.35 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: instroomvoorziening) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een instroomvoorziening is een pijp waardoor water aan het oppervlaktewaterlichaam wordt onttrokken. Die voorzieningen liggen regelmatig in een kade of damwand of in een waterkering, en kunnen daarom in potentie de waterveiligheid beïnvloeden. Dat vereist een individuele beoordeling. In dit artikel is het bouwen en in stand houden van instroomvoorzieningen in alle gevallen als vergunningplichtig aangewezen voor de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk. Ten opzichte van het oude recht is dit een verzwaring, omdat voorheen bepaalde instroomvoorzieningen onder algemene regels vielen. Maar het is gebleken dat bij die instroomvoorzieningen regelmatig maatwerkvoorschriften moesten worden gesteld. De algemene regels voldeden in die zin niet aan hun doel.*
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de term bouwen in dit artikel ook wordt gebruikt voor instroomvoorzieningen die geen bouwwerk zijn (zoals kleine pijpen). De term bouwen, zoals gedefinieerd in de wet, past ook op dergelijke werken.

Artikel 6.36 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: onttrekken oppervlaktewater)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een wateronttrekkingsactiviteit te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder a, als:
   a het innamedebiet meer is dan 1.800 m^3/u, de instroomsnelheid meer is dan 0,15 m/s en de activiteit wordt verricht in de Waddenzee, de Eems, de Dollard, de Westerschelde, de Oosterschelde, het Grevelingenmeer, de Nieuwe Waterweg, het Calandkanaal, het Breediep, de Nieuwe Maas ten westen van de A16, de Buitenhaven van IJmuiden, het Slijkgat of het Veerse Meer;
   b het innamedebiet meer is dan 100 m^3/u en de activiteit wordt verricht in een ander oppervlaktewaterlichaam dan genoemd onder a;
   c de instroomsnelheid meer is dan 0,30 m/s; of
   d water wordt onttrokken in samenhang met een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die als vergunningplichtig is aangewezen in hoofdstuk 3 of paragraaf 6.2.7.
2 Het verbod geldt niet voor baggerwerkzaamheden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.36 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: onttrekken oppervlaktewater) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van wateronttrekkingsactiviteiten bij het onttrekken van oppervlaktewater is bij de totstandkoming van dit besluit opnieuw bezien. De regeling in dit artikel sluit beter aan op de nadelige gevolgen die die onttrekkingen kunnen hebben voor de verschillende typen oppervlaktewaterlichamen die het Rijk beheert. De aanwijzing van vergunningplichtige gevallen is gebaseerd op overwegingen uit waterkwantiteitsperspectief en uit ecologisch perspectief. Het scheepvaartbelang is ook een reden om in bepaalde gevallen een vergunningplicht te eisen, maar deze gevallen worden al afgedekt door de gevallen op grond van de eerder genoemde overwegingen.*

<u>Waterkwantiteit</u>
Voor het waterkwantiteitsbeheer is het van belang dat de waterbeheerder adequaat kan sturen op het aantal (grote) onttrekkingen en de locatie daarvan. Recentelijk is gebleken dat bij lage wateraanvoer problemen wat betreft de diepgang kunnen ontstaan in nagenoeg alle rijkswateren. Het meest prominent speelt dit in de kanalen en de gestuwde delen van de grote rivieren, maar ook in de niet gestuwde delen van de rivieren is dit het geval.
Om deze reden is het noodzakelijk dat het bevoegd gezag onttrekkingen groter dan 100 m^3/u voorafgaand kan beoordelen en zo nodig hieraan toestemming kan onthouden of voorschriften kan verbinden. Maar onttrekkingen die relevant kunnen zijn voor het peilbeheer spelen alleen in zoet water. Het is daarom niet nodig dat deze vergunningplicht ook geldt in de zoute delen van de rijkswateren.

Ecologie
De ecologische kwaliteit van waterlichamen wordt nadelig beïnvloed doordat vissen schade kunnen ondervinden of kunnen sterven, als ze niet kan ontsnappen aan de inzuigstroom. Voor de visbescherming is van belang dat water niet met een te hoge snelheid wordt ingenomen. In het verleden werd hier een grens van 0,3 m/s aangehouden voor alle rijkswateren. Maar nieuwe inzichten laten zien dat al bij onttrekkingen met een snelheid vanaf 0,15 m/s onwenselijke effecten op de vispopulatie kunnen ontstaan, als die snelheid gepaard gaat met een debiet van meer dan 1.800 m^3/u. Voor onttrekkingen met een lager debiet dan 1.800 m^3/u blijft vanuit ecologisch perspectief de «oude» vergunningplichtige grens van 0,3 m/s wel relevant. Samengevat leidt dit dus tot twee vergunningplichten vanuit ecologisch perspectief: een vergunningplicht voor onttrekkingen groter dan 1.800 m^3/u en sneller dan 0,15 m/s én een vergunningplicht voor onttrekkingen van ten hoogste 1.800 m^3/u en sneller dan 0,3 m/s.
De vergunningplichtige gevallen op grond van deze overwegingen zijn samengenomen in het eerste lid, onder a tot en met c. Omdat alle onttrekkingen groter dan 100 m^3/u vergunningplichtig zijn in de zoete wateren, is de vergunningplicht voor een debiet groter dan 1.800 m^3/u met een lage snelheid alleen relevant in de zoute wateren, genoemd onder a. In alle gevallen is een vergunning vereist bij een instroomsnelheid van meer dan 0,3 m/s.
Tot slot zijn in onderdeel d de onttrekkingen die samenhangen met lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam waarvoor een omgevingsvergunning is vereist, ook vergunningplichtig gemaakt (net als in het oude recht). De reden daarvan is dat de onttrekking en lozing dan in samenhang kunnen worden beschouwd, in één omgevingsvergunning voor een wateractiviteit.
Het tweede lid bepaalt dat baggerwerkzaamheden niet vergunningplichtig zijn voor een onttrekkingsactiviteit. Het is mogelijk dat bij baggeren een instroomsnelheid van meer dan 0,3 m/s optreedt of een debiet van meer dan 100 m^3/u, maar omdat dit per definitie kortdurende activiteiten zijn is een beoordeling vooraf niet nodig. De specifieke zorgplicht volstaat voor deze gevallen.

Artikel 6.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: onttrekken grondwater)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een wateronttrekkingsactiviteit te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder b en c.
2 Het verbod geldt niet voor:
   a een bronbemaling of proefbemaling, als de hoeveelheid te onttrekken grondwater minder is dan 100 m^3/u en in totaal niet meer dan 100.000 m^3;
   b beregening, bevloeiing of veedrenking, als de hoeveelheid te onttrekken grondwater minder is dan 60 m^3/u; en
   c in andere gevallen, als de hoeveelheid te onttrekken grondwater minder is dan 10 m^3/u.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: onttrekken grondwater) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Voor het onttrekken van grondwater en het in samenhang daarmee infiltreren van water is een vergunning vereist, tenzij het een van de gevallen betreft als genoemd in het tweede lid. Deze uitzonderingen zijn ongewijzigd overgenomen uit de voorheen geldende Waterregeling. De vergunningplicht geldt alleen binnen de oppervlaktewaterlichamen waarvoor het Rijk het waterkwantiteitsbeheer voert. De begrenzing van dit beheergebied wordt opgenomen in de ministeriële regeling op grond van paragraaf 2.4.2 van de wet. Voor grondwateronttrekkingen die niet vergunningplichtig zijn, geldt ook geen meldingsplicht.*

Artikel 6.37a (meetverplichting onttrekken van grondwater en infiltratie van water)

1 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder b en c, wordt de in elk kwartaal onttrokken hoeveelheid grondwater of in de bodem gebracht water gemeten met een nauwkeurigheid van ten minste 95%.
2 Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder c, wordt de kwaliteit van het in de bodem te brengen water gemeten en geanalyseerd volgens de in tabel 6.37a opgenomen parameters met de in die tabel aangegeven frequentie.
3 De analyse van de monsters vindt plaats volgens de op grond van artikel 14, tweede lid, aanhef en onder b, van het Drinkwaterbesluit gestelde regels.

Toelichting artikel 6.37a, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-450 *Dit betreft een technische wijziging van een verwijzing.*

Tabel 6.37a Parameters en meetfrequentie

Parameter	Afkorting	Frequentie
Bacteriën van de coligroep		Vierwekelijks
Kleur		Vierwekelijks
Zwevende stof	SS	Vierwekelijks
Geleidingsvermogen voor elektriciteit		Vierwekelijks
Temperatuur	T	Vierwekelijks
Zuurgraad	pH	Vierwekelijks
Opgelost zuurstof	O_2	Vierwekelijks
Totaal organisch koolstof	TOC	Vierwekelijks
Bicarbonaat	HCO_3	Vierwekelijks
Nitriet	NO_2	Vierwekelijks
Nitraat	NO_3	Vierwekelijks
Ammonium	NH_4	Vierwekelijks
Totaal fosfaat	Totaal P	Vierwekelijks
Fluoride	F	Driemaandelijks
Chloride	Cl	Vierwekelijks

Parameter	Afkorting	Frequentie
Sulfaat	SO_4	Driemaandelijks
Natrium	Na	Driemaandelijks
IJzer	Fe	Driemaandelijks
Mangaan	Mn	Driemaandelijks
Chroom	Cr	Driemaandelijks
Lood	Pb	Driemaandelijks
Koper	Cu	Driemaandelijks
Zink	Zn	Driemaandelijks
Cadmium	Ca	Driemaandelijks
Arseen	As	Driemaandelijks
Cyanide	CN	Driemaandelijks
Minerale olie		Vierwekelijks
Adsorbeerbaar organisch halogeen	AOX	Vierwekelijks
Vluchtig organisch gebonden chloor	VOC	Vierwekelijks
Vluchtige aromaten		Vierwekelijks
Polycyclische aromaten	PAK	Driemaandelijks
Fenolen		Driemaandelijks

Toelichting artikelen 6.37a (nieuw) en 6.37b (nieuw) en tabel 6.37a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 6.37a wordt de meetverplichting overgenomen uit artikel 6.11, tweede en derde lid, van het Waterbesluit en artikel 6.5 van de Waterregeling. Degene die grondwater onttrekt of water infiltreert, moet de hoeveelheid water per kwartaal meten. Bij het infiltreren van water moet daarnaast de kwaliteit worden gemonitord. Deze gegevens die worden verzameld met de metingen en monitoring moeten jaarlijks aan het bevoegd gezag worden verstrekt, op grond van artikel 6.37b. Het bevoegd gezag gebruikt deze gegevens voor het bijhouden van de ontwikkeling in het gebruik van de beschikbare grondwatervoorraden en de kwaliteit daarvan. Gelet op de steeds vaker voorkomende periodes van droogte neemt het belang om te beschikken over deze gegevens toe.*

Artikel 6.37b (jaarlijks verstrekken van gegevens en bescheiden)

Uiterlijk op 31 januari van elk jaar of, als de activiteit, bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder b en c, is beëindigd, binnen een maand na het tijdstip van beëindiging, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, de volgende gegevens verstrekt:

a de in het voorafgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater en in de bodem gebracht water; en

b de kwaliteit van het in de bodem gebrachte water.

Toelichting artikelen 6.37a (nieuw) en 6.37b (nieuw) en tabel 6.37a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 6.37a wordt de meetverplichting overgenomen uit artikel 6.11, tweede en derde lid, van het Waterbesluit en artikel 6.5 van de Waterregeling. Degene die grondwater onttrekt of water infiltreert, moet de hoeveelheid water per kwartaal meten. Bij het infiltreren van water moet daarnaast de kwaliteit worden gemonitord. Deze gegevens die worden verzameld met de metingen en monitoring moeten jaarlijks aan het bevoegd gezag worden verstrekt, op grond van artikel 6.37b. Het bevoegd gezag gebruikt deze gegevens voor het bijhouden van de ontwikkeling in het gebruik van de beschikbare grondwatervoorraden en de kwaliteit daarvan. Gelet op de steeds vaker voorkomende periodes van droogte neemt het belang om te beschikken over deze gegevens toe.*

Artikel 6.38 (water: niet onttrekken)

1 Waterschaarste en dreigende waterschaarste zijn bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet.

2 Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, kan voor activiteiten als bedoeld in artikel 6.34, eerste lid, onder a, bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet.

3 Het besluit kan in ieder geval inhouden dat activiteiten als bedoeld in het tweede lid worden beperkt of worden stopgezet.

Toelichting artikel 6.38 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De redactie van artikel 6.38 Bal wordt aangepast aan het nieuwe artikel 19.0 van de Omgevingswet, dat is geïntroduceerd door de Invoeringswet Omgevingswet. Het nieuwe artikel 19.0 biedt de grondslag om in algemene regels als bedoeld in paragraaf 4.1.1 van de Omgevingswet onderwerpen aan te wijzen waarvoor het daarbij aangewezen bevoegd gezag bij besluit kan bepalen dat een in die algemene regels genoemde bijzondere omstandigheid zich voordoet. In dat besluit wordt bepaald welke regels gelden in verband met die bijzondere omstandigheid. De regels in het besluit kunnen afwijken van de algemene regels.*
In geval van artikel 6.38 wordt die bijzondere omstandigheid gevormd door waterschaarste of dreigende waterschaarste. Bij (dreigende) waterschaarste kan het onttrekken van water uit de rijkswateren de gewenste verdeling van het nog beschikbare water (in lijn met de rangorde van en in artikel 3.14 Bkl) belemmeren. Het bevoegd gezag moet daarom kunnen bepalen dat het onttrekken van water uit de rijkswateren tijdelijk moet worden beperkt of tijdelijk geheel moet worden gestaakt. Dit geldt zowel voor wateronttrekkingsactiviteiten die vergunningplichtig zijn als de activiteiten die zonder vergunning mogen worden verricht.
Het derde lid van dit artikel verduidelijkt dat het besluit kan inhouden dat de activiteit moet worden beperkt of moet worden stopgezet. Het bevoegd gezag bepaalt (in lijn met artikel 19.0 van de Omgevingswet) op welke locaties en voor welke periode deze beperking of stopzetting geldt.

§ 6.2.4 Lozen van huishoudelijk afvalwater

Artikel 6.39 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het lozen van huishoudelijk afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk en het in samenhang daarmee lozen van afvalwater afkomstig van voedselbereiding met grootkeukenapparatuur.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk die bestaan uit het bouwen of in stand houden van een uitstroomvoorziening voor de activiteit, bedoeld in het eerste lid.
3 Het eerste lid geldt niet voor het maken en bewerken van levensmiddelen of voeder waarop paragraaf 4.28 van toepassing is.

Toelichting artikel 6.39 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.4. Dat heeft ook tot wijziging van het derde lid geleid.*
Het toepassingsbereik wordt uitgebreid met het lozen van afvalwater afkomstig van voedselbereiding met grootkeukenapparatuur. In de praktijk worden de zuiveringsvoorzieningen voor het behandelen van huishoudelijk afvalwater op locatie ook gebruikt voor de behandeling van afvalwaterstromen uit bijvoorbeeld de keukens van restaurants of hotels. Het Activiteitenbesluit milieubeheer stond het lozen van deze afvalwaterstromen via de zuiveringsvoorziening voor het huishoudelijke afvalwater ook toe. Deze lijn wordt voortgezet.
De uitbreiding van het toepassingsbereik geldt niet voor het maken en bewerken van levensmiddelen of voeder waarop paragraaf 4.28 van toepassing is. Die paragraaf is van toepassing bij de voedingsmiddelenindustrie en bevat al bepalingen over het lozen van afvalwater dat daarbij vrijkomt.

Artikel 6.40 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 6.39, tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.40 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een uitstroomvoorziening is een pijp waardoor water in het oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd. Die voorzieningen liggen regelmatig in een kade of damwand of in een waterkering, en kunnen daarom in potentie de waterveiligheid beïnvloeden. Dat vereist een individuele beoordeling. In dit artikel is het bouwen en in stand houden van uitstroomvoorzieningen in alle gevallen als vergunningplichtig aangewezen voor de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk. Ten opzichte van het oude recht is dit een verzwaring, omdat voorheen bepaalde uitstroomvoorzieningen onder algemene regels vielen. Maar het is gebleken dat bij die uitstroomvoorzieningen regelmatig maatwerkvoorschriften moesten worden gesteld. De algemene regels voldeden in die zin niet aan hun doel.*
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de term bouwen in dit artikel ook wordt gebruikt voor uitstroomvoorzieningen die geen bouwwerk zijn (zoals kleine pijpen). De term bouwen, zoals gedefinieerd in de wet, past ook op dergelijke werken.

Artikel 6.41 (melding lozingsactiviteit)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 6.39, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
   a het aantal inwonerequivalenten dat wordt geloosd; en
   b de zuiveringsvoorziening die wordt gebruikt.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.41 (melding lozingsactiviteit) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat het lozen van huishoudelijk afvalwater in beheer bij het Rijk niet mag worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 6.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. Het bevoegd gezag kan de mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit beoordelen aan de hand van het gemelde aantal inwonerequivalenten en de toegepaste zuiveringsvoorziening en bezien of het, gelet op de lokale waterkwaliteit, nodig is om maatwerkvoorschriften te stellen om bijvoorbeeld significante verontreiniging te voorkomen.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Artikel 6.42 (gegevens en bescheiden over lozingsactiviteit)

Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 6.39, eerste lid, worden gegevens en bescheiden over de verwachte datum van het begin van de activiteit verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3.

Artikel 6.43 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt het afvalwater, bedoeld in artikel 6.39, eerste lid, dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, geleid via een zuiveringsvoorziening.

2 Voor dat afvalwater zijn de emissiegrenswaarden voor biochemisch zuurstofverbruik 60 mg/l en voor chemische zuurstofverbruik 300 mg/l, gemeten in een steekmonster.

3 Als het afvalwater minder dan zes inwonerequivalenten bevat, kan het, in afwijking van het tweede lid, voor vermenging met ander afvalwater worden geleid door een septictank:

a met een nominale inhoud van 6 m^3 of meer, volgens NEN-EN 12566-1, en met een hydraulisch rendement van niet meer dan 10 g, volgens annex B van NEN-EN 12566-1; of

b die is geplaatst voor 1 januari 2009 en is afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.

4 Als in samenhang met het huishoudelijke afvalwater ook afvalwater afkomstig van voedselbereiding wordt geloosd, is de zuiveringsvoorziening daarop berekend.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.43 (water: emissiegrenswaarden lozing huishoudelijk afvalwater) *De voorkeursroute voor huishoudelijk afvalwater is lozing via het vuilwaterriool naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Maar er zijn locaties waar binnen redelijke afstand geen vuilwaterriool aanwezig is. In dat geval mag huishoudelijk afvalwater, na zuivering, geloosd worden op het oppervlaktewater. Er geldt een plicht om een zuiveringsvoorziening te hebben, aangevuld met emissiegrenswaarden voor chemisch en biologisch zuurstofverbruik. Als een septic tank wordt toegepast die voldoet aan de vereisten in het derde lid, gelden de emissiegrenswaarden niet.*

Een adequate werking van een septic tank is vooral afhankelijk van de dimensionering en het stromingspatroon. Beide zijn van invloed op de bezinking van verontreinigingen in de septic tank. In plaats van het gedetailleerd aangeven hoe de septic tank voor een goed stromingspatroon moet worden uitgevoerd, is verwezen naar norm NEN-EN 12566-1 voor geprefabriceerde septic tanks (NEN-EN 12566-1, Kleine afvalwaterzuiveringsinstallaties tot en met 50 IE - Deel 1: Geprefabriceerde septic tanks). In deze norm is een beproevingsprocedure met betrekking tot het hydraulisch rendement van septic tanks vastgelegd. Dit hydraulisch rendement bepaalt de mate waarin een septic tank geschikt is om bezinkbare stoffen achter te houden. Bij de beproevingsprocedure worden de bezinkbare stoffen in de toestroom van de septic tank nagebootst door bolvormig polystyreengranulaat. Het hydraulisch rendement wordt uitgedrukt in grammen granulaat dat gedurende de test niet door de septic tank wordt afgevangen, en dus met het uitstromende water de septic tank verlaat. De nominale inhoud en het hydraulisch rendement staan op de CE-markering, die elke op de markt gebrachte septic tank op grond van de NEN-EN 12566-1 moet hebben.

De gebruikte terminologie sluit zo veel mogelijk aan bij de terminologie gebruikt in NEN-EN 12566-1. Zo wordt gesproken over de «nominale inhoud» van de septic tank. De nominale inhoud is gelijk aan de hoeveelheid water, waarmee de tank kan worden gevuld tot aan het niveau van de afvoeropening. Ook de term «hydraulisch rendement» is aan de NEN-EN 12566-1 ontleend.

Een zuiveringsvoorziening moet goed toegankelijk en zo vaak als voor de goede werking daarvan nodig is worden onderhouden. Dit valt onder de zorgplicht. Een belangrijk onderdeel van dit onderhoud vormt het verwijderen van slib uit de septic tank. De onderhoudsfrequentie is sterk afhankelijk van de frequentie en de omvang van de belasting van de zuiveringsvoorziening met afvalwater, en daarmee dus van de specifieke lozingssituatie. De keuze van een juiste onderhoudsfrequentie is een verantwoordelijkheid van de lozer. Onnodige verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van onvoldoende onderhoud dient daarbij te worden voorkomen.

Toelichting artikel 6.43 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het vierde lid wordt toegevoegd dat, als afvalwater afkomstig van voedselbereiding in samenhang met het huishoudelijke afvalwater wordt geloosd, de zuiveringsvoorziening op die extra afvalwaterstroom berekend moet zijn. Hiermee wordt de regeling in het Activiteitenbesluit milieubeheer voortgezet.*

Overigens moet het afvalwater afkomstig van voedselbereiding veelal ook worden behandeld met een vetafscheider. Dat vloeit voort uit het toepassen van de beste beschikbare technieken. Die vetafscheider is echter onafhankelijk van de lozingsroute en geldt dus ook voor lozingen op bijvoorbeeld het vuilwaterriool. Het toepassen van de vetafscheider wordt daarom door de gemeente geregeld in het omgevingsplan. De gemeente maakt daarbij de afweging in welke gevallen de vetafscheider achterwege kan blijven (bijvoorbeeld omdat deze bij een kleine omvang van de lozing niet doelmatig is).

Artikel 6.44 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.

2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.

3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:

a voor biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2; en

Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*

b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.

Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.44 (water: meetmethoden) *In artikel 6.33 wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 6.43 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn overigens vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.
Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

§ 6.2.5 Mijnbouwlocatieactiviteiten

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 6.2.5 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het gaat hier om een redactionele wijziging van het opschrift die voortkomt uit de overgang van mijnbouwactiviteit naar mijnbouwlocatieactiviteit.*

Artikel 6.45 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op de volgende mijnbouwlocatieactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk:

a het gebruiken van een locatie voor een mijnbouwinstallatie, met inbegrip van het voor die installatie geldende beperkingengebied; en
b het gebruiken van een locatie voor een verkenningsonderzoek met gebruikmaking van kunstmatig opgewekte trillingen, met uitzondering van het bij dat onderzoek gebruiken van ontplofbare stoffen.

Toelichting artikel 6.45 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.5. Dat heeft ook tot wijziging van het derde en vierde lid geleid.*
De overige wijzigingen van artikel 6.45 komen voort uit de overgang van mijnbouwactiviteit naar mijnbouwlocatieactiviteit. De mijnbouwlocatieactiviteit wordt verder toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet[1] in het algemene deel van deze nota van toelichting.
1 Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 342-344.

Artikel 6.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een mijnbouwlocatieactiviteit te verrichten, geldt voor:

a de activiteit, bedoeld in artikel 6.45, aanhef en onder a, voor zover de mijnbouwinstallatie geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt en die activiteit wordt verricht in een bij ministeriële regeling aangewezen oefen- en schietgebied; en
b de activiteit, bedoeld in artikel 6.45, aanhef en onder b, voor zover die activiteit wordt verricht in een bij ministeriële regeling aangewezen oefenen schietgebied.

Toelichting artikel 6.46 (oud en nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 6.46 (oud) vervalt, zie hiervoor de toelichting op artikel 6.47a (nieuw). In artikel 6.46 (nieuw) is een vergunningplicht opgenomen voor het gebruiken van een locatie voor een mijnbouwinstallatie, die geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt, in een oefen- en schietgebied. Daarnaast wordt een vergunningplicht opgenomen voor het gebruiken van een locatie voor een verkenningsonderzoek mijnbouw in een oefen- en schietgebied. Vergelijkbare vergunningplichten zijn al opgenomen in hoofdstuk 7 van het Bal, voor zulke activiteiten in de Noordzee. Per abuis zijn deze vergunningplichten niet opgenomen ten aanzien van oefen- en schietgebieden in andere oppervlaktewaterlichamen, zoals de Waddenzee. Met deze wijziging wordt daar alsnog in voorzien.*

Artikel 6.47 (melding mijnbouwinstallatie onder het wateroppervlak)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 6.45, aanhef en onder a, te verrichten als het gaat om een mijnbouwinstallatie die niet geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de installatie.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting artikel 6.47 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 6.47a (gegevens en bescheiden bij verkenningsonderzoek)

1 Ten minste 48 uur voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 6.45, aanhef en onder b, worden aan de inspecteur-generaal der mijnen de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a gegevens over de wijze waarop het verkenningsonderzoek wordt verricht;
   b de locatie waarop en de vaarlijnen waarlangs het verkenningsonderzoek wordt verricht, aangegeven op een kaart;
   c de data waarop het verkenningsonderzoek wordt verricht;
   d de namen, nationaliteit en registratiekenmerken van de vaartuigen;
   e de gegevens over de bekwaamheid en ervaring van de personen die contact houden met de overige scheepvaart in en om de onderzoekslocatie; en
   f gegevens over de radarapparatuur, navigatieapparatuur en telecommunicatieapparatuur van het vaartuig waarop de personen, bedoeld onder e, zich bevinden.

2 Ten minste 48 uur voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens en bescheiden, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan de inspecteur-generaal der mijnen.

Toelichting artikel 6.47a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 6.47a vervangt het oude artikel 6.46. Die verplaatsing hangt samen met de inhoudelijke wijziging, te weten een overgang van een melding bij het verkenningsonderzoek naar een informatieplicht. Een plicht tot het overleggen van gegevens en bescheiden sluit beter aan bij artikel 10 van het Mijnbouwbesluit, de voorloper van artikel 6.47a.*
Inhoudelijk zijn er ook wijzigingen aangebracht. Deze komen voort uit de wijziging van het Mijnbouwbesluit in het Besluit wijzigingen in verband met het toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). De informatieplicht in het Mijnbouwbesluit is met dat besluit uitgebreid met de gegevens en bescheiden die te vinden zullen zijn in artikel 6.47a, tweede lid, onderdelen e en f. De gegevens en bescheiden moeten bovendien worden overlegd aan de inspecteur-generaal der mijnen, in plaats van aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Artikel 6.48 (veiligheid: begeleiding verkenningsvaartuig)

1 Met het oog op de veiligheid van de scheepvaart is er aan boord van een verkenningsvaartuig een persoon die contact houdt met de andere scheepvaart in en om het onderzoeksgebied.

2 Een verkenningsvaartuig wordt begeleid door een ander vaartuig waarmee die persoon bij de begeleiding van de andere scheepvaart wordt bijgestaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.48 (veiligheid: begeleiding verkenningsvaartuig) *Om de veiligheid van de scheepvaart te borgen is in artikel 6.47 voorgeschreven dat er op een schip waarmee verkenningsonderzoek wordt verricht iemand aan boord is die specifiek tot taak heeft contact te houden met de andere scheepvaart, en dat een verkenningsvaartuig altijd wordt begeleid door een ander schip.*

Artikel 6.48a (natuur: geluidsvolume kunstmatig opgewekte trillingen)

Met het oog op het voorkomen van storende geluidseffecten voor zeezoogdieren wordt bij het gebruik van kunstmatig opgewekte trillingen bij een verkenningsonderzoek met een laag geluidsvolume begonnen en verloopt de versterking van dat volume geleidelijk.

Toelichting artikelen 6.48a (nieuw) en 6.48b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 6.48a bevat regels over het gebruik van trillingen bij een verkenningsonderzoek. Deze regels waren eerder opgenomen in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling en zijn ook nu nog gesteld om een storend geluidseffect op zeezoogdieren te voorkomen.*
Het nieuwe artikel 6.48b is de opvolger van artikel 10, vierde lid, van het Mijnbouwbesluit, en regelt dat toezichthouders moeten worden vervoerd naar de plek waar een verkenningsonderzoek wordt uitgevoerd of is gepland, door diegene die het verkenningsonderzoek uitvoert. Het vierde lid van artikel 10 Mijnbouwbesluit is toegevoegd met het Besluit wijzigingen in verband met toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). De grondslag voor de vervallen bepaling in het Mijnbouwbesluit en het nieuwe artikel 6.48b Bal is artikel 130 van de Mijnbouwwet.

Artikel 6.48b (vervoer bij toezicht op verkenningsonderzoek)

Bij toezicht op de activiteit, bedoeld in artikel 6.45, aanhef en onder b, wordt voorzien in het vervoer van toezichthouders als bedoeld in artikel 130, aanhef en onder a, van de Mijnbouwwet.

Toelichting artikelen 6.48a (nieuw) en 6.48b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 6.48a bevat regels over het gebruik van trillingen bij een verkenningsonderzoek. Deze regels waren eerder opgenomen in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling en zijn ook nu nog gesteld om een storend geluidseffect op zeezoogdieren te voorkomen.*
Het nieuwe artikel 6.48b is de opvolger van artikel 10, vierde lid, van het Mijnbouwbesluit, en regelt dat toezichthouders moeten worden vervoerd naar de plek waar een verkenningsonderzoek wordt uitgevoerd of is gepland, door diegene die het verkenningsonderzoek uitvoert. Het vierde lid van artikel 10 Mijnbouwbesluit is toegevoegd met het Besluit wijzigingen in verband met toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). De grondslag voor de vervallen bepaling in het Mijnbouwbesluit en het nieuwe artikel 6.48b Bal is artikel 130 van de Mijnbouwwet.

§ 6.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam

Artikel 6.49 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk:
   a het kweken van consumptievis;
   b het kweken of houden van ongewervelde waterdieren;
   c het telen van waterplanten; en
   d het invangen van mosselzaad.

2 Deze paragraaf is ook van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk brengen van stoffen, water of warmte afkomstig van:
   a het kweken van consumptievis;
   b het kweken of houden van ongewervelde dieren; of
   c het telen van waterplanten.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.49 (aanwijzing lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten) *In de rijkswateren kunnen vis of schaal- en schelpdieren worden gekweekt en waterplanten worden geteeld. Die activiteiten zijn op zichzelf (dus nog los van eventuele voedingsstoffen of antibiotica die aan het water worden toegevoegd) lozingsactiviteiten; er worden immers stoffen in het oppervlaktewaterlichaam gebracht. Daarnaast is het kweken en telen (waaronder het bouwen, aanleggen, plaatsen en in stand houden van de kweekbak of -installatie) in het beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk een beperkingengebiedactiviteit. Ook het aanleggen, plaatsen en in stand houden van mosselzaadvanginstallaties in dat gebied is een beperkingengebiedactiviteit. De regels voor deze activiteiten zijn samengebracht in deze paragraaf.*
Deze paragraaf is niet van toepassing op het kweken van siervissen. Dit gebeurt over het algemeen niet in de rijkswateren, maar in bassins op land. Eventuele lozingen vanuit bassins waarin siervissen worden gekweekt op de rijkswateren vallen onder paragraaf 6.2.7 Overige lozingen.
Toelichting artikel 6.49 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.6.*

Artikel 6.50 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.49, eerste lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.50 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De kweekbakken of -installaties voor het telen of kweken van vis, ongewervelde waterdieren of waterplanten en mosselinvanginstallaties zijn vrij omvangrijke (bouw)werken, die in het oppervlaktewaterlichaam worden geplaatst en gehouden. De locatie van deze werken of bouwwerken is van invloed op de mogelijkheden voor de vervulling van andere functies door het oppervlaktewaterlichaam, en verlangen daarom een individuele beoordeling vooraf. De beperkingengebiedactiviteit is daarom vergunningplichtig gemaakt.*

Artikel 6.51 (water: preventie verontreiniging)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam worden bij het kweken van consumptievis, het kweken of houden van ongewervelde waterdieren of het telen van waterplanten geen stoffen aan het oppervlaktewaterlichaam toegevoegd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.51 (PRTR-verslag) *Bij het telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam worden geen stoffen aan het oppervlaktewater toegevoegd. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van antibiotica. Als in een bijzonder geval toch antibiotica nodig zouden zijn, dan moet een maatwerkvoorschrift worden aangevraagd.*

Artikel 6.52 (PRTR-verslag)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 6.49, tweede lid, is paragraaf 5.3.1 over PRTR van overeenkomstige toepassing, als het gaat om het exploiteren van een PRTR-installatie voor intensieve aquacultuur met een productiecapaciteit van 1.000 ton vis of schelpdieren per jaar of meer.

Toelichting artikel 6.52 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar de PRTR-verordening is vervangen door een zelfstandig leesbaar criterium. Dit heeft geen inhoudelijke gevolgen.*

§ 6.2.7 Andere lozingen

§ 6.2.7.1 Toepassingsbereik lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten en aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Toelichting op paragraaf 6.2.7.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 6.2.7 wordt aangevuld met een aantal algemene regels over lozingsactiviteiten op rijkswater. Ook via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet zullen in deze paragraaf enkele aanvullende algemene regels over dergelijke lozingsactiviteiten worden opgenomen. De paragraaf dreigt daardoor onoverzichtelijk te worden. Daarom wordt een onderverdeling in paragrafen aangebracht.*

Artikel 6.53 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het brengen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk, anders dan bedoeld in de paragrafen 6.2.1, 6.2.4 en 6.2.6.

2 Deze paragraaf is ook van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk die bestaan uit het voor de lozingsactiviteit, bedoeld in het eerste lid, bouwen of in stand houden van een uitstroomvoorziening.

Toelichting artikel 6.53 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.7.*

Artikel 6.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: uitstroomvoorziening)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 6.53, tweede lid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: uitstroomvoorziening) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Een uitstroomvoorziening is een pijp waardoor water in het oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd. Die voorzieningen liggen regelmatig in een kade of damwand of in een waterkering, en kunnen daarom in potentie de waterveiligheid beïnvloeden. Dat vereist een individuele beoordeling. In dit artikel is het bouwen en in stand houden van uitstroomvoorzieningen in alle gevallen als vergunningplichtig aangewezen voor de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk. Ten opzichte van het oude recht is dit een verzwaring, omdat voorheen bepaalde uitstroomvoorzieningen onder algemene regels vielen. Maar het is gebleken dat bij die uitstroomvoorzieningen regelmatig maatwerkvoorschriften moesten worden gesteld. De algemene regels voldeden in die zin niet aan hun doel.*
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de term bouwen in dit artikel ook wordt gebruikt voor uitstroomvoorzieningen die geen bouwwerk zijn (zoals kleine pijpen). De term bouwen, zoals gedefinieerd in de wet, past ook op dergelijke werken.

Artikel 6.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozingsactiviteiten)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor de lozingsactiviteit, bedoeld in artikel 6.53, eerste lid, voor zover het gaat om:
- a het lozen van stoffen of water afkomstig van het onderhouden, repareren, schoonmaken of behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen;
- b het lozen van meer dan 5.000 m^3 water per uur; en
- c het lozen van water door een uitstroomvoorziening, behalve voor het lozen van:
  - 1° afvalwater afkomstig van een gemeentelijke voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater;
  - 2° afstromend hemelwater en ander afvalwater afkomstig van een verhard oppervlak;
  - 3° afvalwater afkomstig van het schoonmaken van drinkwaterleidingen;
  - 4° afvalwater afkomstig van ontwateren;
  - 5° water afkomstig van een oppervlaktewaterlichaam waaraan geen stoffen of warmte zijn toegevoegd, in datzelfde oppervlaktewaterlichaam;
  - 6° afvalwater afkomstig van een calamiteitenoefening; en
  - 7° afvalwater afkomstig van graven of saneringen.

2 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, geldt niet voor het lozen van stoffen of water afkomstig van het onderhouden, repareren of schoonmaken van vaartuigen of drijvende werktuigen en het behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in artikel 3.145.

3 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, geldt niet voor baggerwerkzaamheden en het toepassen van baggerspecie, bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 6.55, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Aan artikel 6.55 wordt bij het derde lid toegevoegd dat dit baggerspecie is als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.*
Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm.

De definitie van baggerspecie heeft betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte, die voor oppervlaktewater is bestemd.

4 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder c, geldt niet voor het lozen op een oppervlaktewaterlichaam van stoffen, water of warmte afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozingsactiviteiten) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel bevat de restcategorie aan vergunningplichtige lozingsactiviteiten op rijkswateren. Het eerste lid, onder a, betreft het behandelen van scheepshuiden. Dat zijn bijvoorbeeld robots die zich, deels onder water, vastklampen op de scheepshuid om deze vervolgens te ontdoen van aangroei, waarbij ook aangebrachte anti-fouling zal worden verwijderd. Het kunnen ook onderwaterborstels zijn waar het schip doorheen vaart om de aangroei te verwijderen. Dit zijn nog relatief nieuwe technieken waarbij de verontreiniging van het oppervlaktewater de aandacht vraagt, zodat een individuele beoordeling aan de hand van een omgevingsvergunning noodzakelijk is.*
Het lozen van meer dan 5.000 m^3 water per uur is vergunningplichtig vanwege het effect op de waterkwantiteit. Dit is ongewijzigd overgenomen uit de Waterregeling.
Verder zijn alle lozingen vanuit een uitstroomvoorziening op rijkswateren vergunningplichtig, uitgezonderd een aantal lozingen, die onder normale omstandigheden geen nadelige gevolgen voor het watersysteem hebben. Dit zijn onbekende lozingen, waarvan de samenstelling dus niet op voorhand bekend is, wat een individuele beoordeling noodzakelijk maakt. De omgevingsvergunningplicht voor deze onbekende lozingen geldt niet voor lozingsactiviteiten die op grond van artikel 3.1 tot het toepassingsbereik van de hoofdstukken 2 tot en met 5 vallen. Bij die activiteiten is de afweging over de noodzaak van een vergunningplicht voor lozingsactiviteiten immers al meegenomen bij het aanwijzen van de vergunningplichten in hoofdstuk 3. Tot de lozingen die zijn uitgezonderd van deze vergunningplicht behoren onder andere lozingen van water dat afkomstig is uit het oppervlaktewaterlichaam zelf en waaraan geen stoffen of warmte zijn toegevoegd. Een voorbeeld hiervan is het leegpompen van een bouwkuip die in een oppervlaktewaterlichaam is aangebracht. Ook wordt er wel oppervlaktewater onttrokken voor het testen van tanks op lekdichtheid. Na afloop van de test kan dit water zonder vergunning weer in het oppervlaktewaterlichaam worden geloosd.
De omgevingsvergunning voor lozingsactiviteiten op grond van dit artikel zal veelal worden geïntegreerd met de vergunning voor de uitstroomvoorziening op grond van artikel 6.54.
Toelichting artikel 6.55 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de aanwijzing van de vergunningplicht in het eerste lid vallen en onder de uitzondering in het tweede lid. Verder wordt de uitzondering op de vergunningplicht voor lozingen bij calamiteitenoefeningen van het vierde lid verplaatst naar het eerste lid en wordt een aanvullende uitzondering opgenomen voor lozingen van afvalwater afkomstig van graven en saneringen. Inhoudelijke regels over die laatste lozingen zullen via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet worden opgenomen in de gereserveerde paragraaf 6.2.7.5. Met de term «afvalwater afkomstig van graven en saneringen» wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen 4.119 tot en met 4.121. In het verleden werd voor het afvalwater afkomstig van graven in de bodem ook wel de term afvalwater afkomstig van ontwatering gebruikt. Die term sluit minder goed aan bij de genoemde opschriften van de paragrafen en wordt daarom niet meer gebruikt voor de aanduiding van afvalwater afkomstig van graven in de bodem. Met de term ontwateren in het eerste lid, onder c, onder 4°, wordt gedoeld op (al dan niet bemalen) drainage zonder dat sprake is van graven in de bodem. Ook wordt een foutieve verwijzing hersteld (artikel 3.145 in plaats van artikel 3.144).*

§ 6.2.7.2 Lozingen bij een calamiteitenoefening

Toelichting op paragraaf 6.2.7.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 6.2.7.1 (nieuw).*

Artikel 6.56 (gegevens en bescheiden over een calamiteitenoefening)

1 Ten minste 48 uur voor het lozen van afvalwater afkomstig van een calamiteitenoefening worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a gegevens waaruit blijkt of er bij de oefening blusschuim wordt gebruikt; en
   b als er bij de oefening blusschuim wordt gebruikt: welke stoffen dat blusschuim bevat.

2 Dit artikel is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van een permanente voorziening voor het oefenen van brandbestrijdingstechnieken, bedoeld in artikel 3.259.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.56 (gegevens en bescheiden over een calamiteitenoefening) *Bij calamiteitenoefeningen is het van belang dat het bevoegd gezag voorafgaand aan het lozen wordt geïnformeerd en aan de hand van die informatie zo nodig actie kan ondernemen. De informatie moet 48 uur van aan het bevoegd gezag worden gegeven. Dit geldt bij iedere calamiteitenoefening, ook als deze plaatsvindt op locaties waar vaker oefeningen worden gehouden.*

Bij calamiteitoefeningen kan soms afvalwater vrijkomen. Zo zal een oefening om een brand te bestrijden gepaard kunnen gaan met het gebruik van grote hoeveelheden bluswater, dat tijdens de oefening in de bodem, rioolstelsels of het oppervlaktewaterlichaam stroomt. Calamiteitenoefeningen worden uitgevoerd om bij brand of een andere calamiteit de schade tot een minimum te kunnen beperken. Het testen van een brandbestrijdingsinstallatie is een onderdeel van een calamiteitenoefening. Om de gevolgen van de oefening voor het milieu tot een minimum te beperken, wordt daarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt van oefenblusschuimen die geen slecht-afbreekbare organische fluorverbindingen of andere halogeenverbindingen bevatten. Deze oefenblusschuimen hebben vergelijkbare uitvloei-eigenschappen als echt blusschuim, maar bevatten niet de schadelijke werkzame stof van blusschuimen.
Als sprake is van zorgvuldig handelen, zodat het water niet onnodig verontreinigd raakt, kan het zonder problemen worden geloosd. Er is een handreiking om bij calamiteitenoefeningen invulling te geven aan de zorgplicht. Deze handreiking is beschikbaar op de website van InfoMil: www.infomil.nl.

§ 6.2.7.3 Lozingen bij opslaan van goederen

Toelichting op paragraaf 6.2.7.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van de alternatieve lozingsroute voor afvalwater afkomstig van het opslaan van uitlogende goederen (zie de wijziging van de artikelen 4.1054, 4.1058, 4.1060 en 4.1061), wordt deze alternatieve lozingsroute voor lozen op de rijkswateren in deze nieuwe artikelen opgenomen. Het betreft de melding van de lozing op de rijkswateren, de mogelijkheid om dit afvalwater op de rijkswateren te lozen (in afwijking van artikel 4.1058), de toepasselijke emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden. De artikelen zijn inhoudelijk niet gewijzigd.*

Artikel 6.56a (melding bij opslaan van goederen)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 6.56b, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 De melding bevat:
  a een aanduiding van het soort goederen; en
  b de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Artikel 6.56b (water: lozen bij opslaan uitlogende goederen)

In afwijking van artikel 4.1058, eerste lid, kan het te lozen afvalwater afkomstig van het opslaan van uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B, ook worden geloosd in een oppervlaktewaterlichaam, als de afstand tot een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk meer dan 40 m is, gerekend vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het afvalwater vrijkomt.

Artikel 6.56c (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 6.56b, dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 6.56c, gemeten in een steekmonster.

Tabel 6.56c Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in µg/l of mg/l
Som van de metalen arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink	1 mg/l
Minerale olie	10 mg/l
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	50 µg/l
Onopgeloste stoffen	100 mg/l
Som van stikstofverbindingen	10 mg/l
Som van fosforverbindingen	2 mg/l
Chemisch zuurstofverbruik	200 mg/l

Artikel 6.56d (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
  b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705;
  Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*
  c voor olie: NEN-EN-ISO 9377-2;

d voor arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink: NEN 6966 of NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2;
e voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-EN-ISO 17993;
f voor nitrietstikstof en nitraatstikstof: NEN-EN-ISO 13395 of NEN-ISO 15923-1;
g voor organisch stikstof: NEN-ISO 5663 of NEN 6646;
h voor ammoniumstikstof: NEN 6646, NEN-EN-ISO 11732 of NEN-ISO 15923-1; en
i voor de som van fosforverbindingen: NEN-EN-ISO 15681-1, NEN-EN-ISO 15681-2, NEN-EN-ISO 6878, NEN-EN-ISO 11885 of NEN-EN-ISO 17294-2.

§ 6.2.7.4 Lozingen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw

Toelichting op paragraaf 6.2.7.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 6.2.7.4 bevat algemene regels over het lozen van afvalwater afkomstig van telen van gewassen in een gebouw, anders dan in een kas. Artikel 4.795 verplicht om dit afvalwater gelijkmatig te verspreiden over landbouwgronden of te lozen in een vuilwaterriool. Er zijn echter gebieden waar beide lozingsroutes niet mogelijk zijn. Daarom staat artikel 6.56f het lozen van dat afvalwater in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk toe, in afwijking van artikel 4.795, eerste lid, als er geen vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk beschikbaar is binnen 40 m vanaf de kadastrale grens. In het Activiteitenbesluit milieubeheer was het lozen op oppervlaktewaterlichamen onder die omstandigheden ook toegestaan.*
De emissiegrenswaarden voor het te lozen afvalwater zijn opgenomen in artikel 6.56g en de bijbehorende meetmethoden in artikel 6.56h. De lozing moet worden gemeld op grond van artikel 6.56e.

Artikel 6.56e (melding bij telen of kweken van gewassen in een gebouw)
1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 6.56f, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 De melding bevat de maximale teeltoppervlakte.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Artikel 6.56f (water: lozen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw)
In afwijking van artikel 4.795, eerste lid, kan het te lozen afvalwater afkomstig van het telen of kweken van gewassen in een gebouw, anders dan een kas, ook worden geloosd in een oppervlaktewaterlichaam, als de afstand tot een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk meer dan 40 m is, gerekend vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het afvalwater vrijkomt.

Artikel 6.56g (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)
Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 6.56f, dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 6.56g, gemeten in een steekmonster.

Tabel 6.56g Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l
Onopgeloste stoffen	100 mg/l
Biochemisch zuurstofverbruik	60 mg/l
Chemisch zuurstofverbruik	300 mg/l

Artikel 6.56h (water: meetmethoden)
1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
b voor biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2; en
Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*
c voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.
Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

§ 6.2.7.5 Lozingen bij graven en saneringen

Toelichting op paragraaf 6.2.7.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf zal worden ingevuld via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet.*

Artikel 6.56ha (melding lozingsactiviteit bij graven en saneringen)

1 Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden:
   a het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem;
   b het lozen van afvalwater afkomstig van het saneren van de bodem; en
   c het lozen van afvalwater afkomstig van een grondwatersanering.

   Toelichting artikel 6.56ha, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat het lozen van afvalwater afkomstig van een bodemsanering, een grondwatersanering of graven onder, gelijk aan of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit in een oppervlaktewaterlichaam in beheer van het Rijk niet mag worden verricht zonder dat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving.*

2 Een melding bevat:
   a de resultaten van de beschikbare voorafgaande bodemonderzoeken;
   b de locaties van de lozingspunten; en
   c het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur.

   Toelichting artikel 6.56ha, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In de paragrafen 4.119, 4.120 en 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving is geregeld dat bij graven in de bodem (zowel onder of gelijk aan als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) en bij het saneren van de bodem een of meer voorafgaande bodemonderzoeken moeten worden verricht. Deze bodemonderzoeken geven (deels) ook inzicht in de kwaliteit van het te lozen afvalwater. De resultaten van de verrichte onderzoeken moeten daarom met de melding worden ingediend bij het bevoegd gezag. Het gaat alleen om onderzoeken die al beschikbaar zijn; de meldingsplicht leidt daarom niet tot extra onderzoekslasten. Ook voor saneringen van de bodem en het grondwater geldt dat er onderzoeken beschikbaar zullen zijn waaruit de kwaliteit van het grondwater blijkt. Dit is niet geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving, maar in de omgevingsverordening van de provincie of het omgevingsplan van de gemeente. Deze onderzoeken moeten eveneens worden ingediend bij de melding.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem als de lozing minder dan 48 uur duurt.

   Toelichting artikel 6.56ha, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In het derde lid is geregeld dat een melding niet is vereist als korter dan 48 uur afvalwater afkomstig van graven in bodem (zowel onder of gelijk aan als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) wordt geloosd. Dergelijke kortdurende lozingen hebben alleen geringe gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit en worden vaak binnen korte termijn uitgevoerd (maximaal 48 uur). Een melding vier weken van tevoren sluit niet goed aan bij de uitvoeringspraktijk.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 6.56hb (gegevens en bescheiden over lozingsactiviteit)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 6.56ha, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, gegevens en bescheiden verstrekt over de verwachte datum van het begin van de activiteit.

   Toelichting artikel 6.56hb, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, wordt het bevoegd gezag geïnformeerd over wanneer de lozingen van start gaan, en hoe lang dit naar verwachting zal duren, zodat het bevoegd gezag hier in de planning van toezicht rekening mee kan houden.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem als de lozing minder dan 48 uur duurt.

Toelichting artikel 6.56hb, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid is geregeld dat het bevoegd gezag niet hoeft te worden geïnformeerd als korter dan 48 uur afvalwater afkomstig van graven in bodem (zowel onder of gelijk aan als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) wordt geloosd. Dergelijke kortdurende lozingen hebben alleen geringe gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit en worden vaak binnen korte termijn uitgevoerd (maximaal 48 uur). Een informatieplicht vier weken van tevoren sluit niet goed aan bij de uitvoeringspraktijk.*

Artikel 6.56hc (niet lozen bij bodemonderzoek grondwatersanering)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt afvalwater afkomstig van een voorafgaand onderzoek voor een grondwatersanering niet geloosd op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.

Toelichting artikel 6.56hc (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het verrichten van een onderzoek naar de kwaliteit van het grondwater voorafgaand aan een grondwatersanering kan afvalwater vrijkomen. Een proefbronnering is hier een voorbeeld van. De samenstelling van dit afvalwater is vaak pas bekend na analyse van de monsters en nog niet op het moment van lozen. Omdat dit afvalwater onbekende gehalten aan verontreinigende stoffen bevat, is het niet wenselijk dat dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam in beheer van het Rijk geloosd wordt. Het afvalwater kan worden afgevoerd per as naar een erkende verwerker. Ook kan het omgevingsplan van de gemeente de mogelijkheid bieden om dit afvalwater te lozen in het openbare vuilwaterriool.*

Artikel 6.56hd (water: emissiegrenswaarden afvalwater graven en saneringen)

Voor het afvalwater afkomstig van saneren van de bodem, grondwatersanering of graven in bodem dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 6.56hd, gemeten in een steekmonster.

Tabel 6.56hd Emissiegrenswaarden afvalwater

Stoffen	Emissiegrenswaarde in µg/l
Naftaleen	0,2
PAK's	1
BTEX	50
Tetrachlooretheen	3
Trichlooretheen	20
1,2-dichlooretheen	20
1,1,1-trichloorethaan	20
Vinylchloride	8
Som van de vijf hier bovenstaande stoffen	*20*
Monochloorbenzeen	7
Dichloorbenzenen	3
Trichloorbenzenen	1
Minerale olie	1.000
Cadmium	4
Kwik	1
Koper	10
Nikkel	40
Lood	50
Zink	100
Chroom	20
Onopgeloste stoffen	50.000

Toelichting artikel 6.56hd (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat emissiegrenswaarden voor stoffen die vaak in de afvalwaterstroom afkomstig van graven of saneringen voorkomen. De emissiegrenswaarden in tabel 6.56hd zijn gebaseerd op het vereiste beschermingsniveau voor het aquatische milieu en een vertaling van de gehalten die met de beste beschikbare technieken kunnen worden bereikt.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*

Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 6.56he (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor naftaleen en BTEX: NEN-EN-ISO 15680;
  b voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-EN-ISO 17993;
  c voor tetrachlooretheen, trichlooretheen, 1,2-dichlooretheen, 1,1,1-trichloorethaan en vinylchloride, de som van de vijf hiervoor genoemde stoffen, monochloorbenzeen, dichloorbenzeen en trichloorbenzenen: NEN-EN-ISO 10301 of NEN-EN-ISO 15680, waarbij voor vinylchloride alleen NEN-EN-ISO 15680 kan worden gebruikt;
  d voor minerale olie: NEN-ISO 9377-2;
  e voor cadmium, koper, nikkel, lood, zink en chroom: NEN 6966 of NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2;
  f voor kwik: NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 12846 of NEN-EN-ISO 17852, waarbij kwik wordt ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2; en
  g voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872.

Toelichting artikel 6.56he (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren (eerste lid) en conserveren (tweede lid). Ook zijn de analysemethoden opgenomen die moeten worden gebruikt voor de stoffen in tabel 6.56hd (derde lid). De versies van de NEN-EN-normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

§ 6.2.7a Beperkingengebiedactiviteiten bij mijnbouwinstallaties

Toelichting op paragraaf 6.2.7a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De nieuwe paragraaf 6.2.7a stelt regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in rijkswater. Dergelijke regels zijn al opgenomen in hoofdstuk 7 Bal, voor mijnbouwinstallaties in de Noordzee. Per abuis zijn er geen regels gesteld voor mijnbouwinstallaties in andere oppervlaktewaterlichamen in beheer van het Rijk, zoals de Waddenzee. Dat wordt met deze nieuwe paragraaf gecorrigeerd.*
De vergunningplicht voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie is de omzetting van artikel 43 van de Mijnbouwwet en implementeert ook artikel 6, zevende lid, van de richtlijn offshore veiligheid.

Artikel 6.56i (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk.

Artikel 6.56j (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteit mijnbouwinstallatie waterstaatswerk)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een installatie te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.56i, die worden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot die installatie, voor zover het gaat om:
  a het zich bevinden in dat beperkingengebied; en
  b het aanwezig hebben van een object, anders dan voor het verrichten van een milieubelastende activiteit met betrekking tot een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 3.320.
2 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, geldt niet voor een vaartuig of drijvend werktuig dat in het beperkingengebied vaart:

a in verband met het aanleggen, inspecteren, testen, repareren, onderhouden, veranderen of verwijderen van onderzeese kabels of leidingen;
b om diensten te verlenen voor de installatie of om personen of goederen te vervoeren van of naar de installatie;
c om de installatie te inspecteren;
d om levens of eigendommen te redden;
e gedwongen door de weersomstandigheden;
f als het in nood verkeert;
g voor de bestuursrechtelijke of strafrechtelijke handhavingstaak; of
h als het toestemming heeft van de degene die de installatie exploiteert.

§ 6.2.8 Andere beperkingengebiedactiviteiten in of bij rijkswateren

Artikel 6.57 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk, anders dan bedoeld in de paragrafen 6.2.1 tot en met 6.2.7, die bestaan uit:
   a het verrichten van werkzaamheden;
   b het plaatsen, laten staan of laten liggen van materieel, materialen of vaste substanties; en
   c andere activiteiten.
2 Het eerste lid geldt niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.

Toelichting artikel 6.57 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 6 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 6.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 6.2.8.*
Met de Invoeringswet Omgevingswet is de definitie van beperkingengebiedactiviteit in de Omgevingswet gewijzigd: een beperkingengebiedactiviteit is een activiteit in een beperkingengebied. In de paragrafen 6.2.1 tot en met 6.2.7 zijn verschillende beperkingengebiedactiviteiten benoemd. Artikel 6.57, eerste lid, bepaalt voor welke andere activiteiten in een beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk paragraaf 6.2.8 van toepassing is. De onderverdeling in dit lid hangt samen met de meld- en informatieplichten in paragraaf 6.2.8. De activiteiten genoemd onder a en b moeten op grond van het gewijzigde artikel 6.60 worden gemeld. Op grond van het gewijzigde artikel 6.61 moeten over dezelfde activiteiten gegevens en bescheiden worden verstrekt. Hiermee wordt bereikt dat de verbreding van het begrip beperkingengebiedactiviteit niet leidt tot een ongewenste toename van het aantal activiteiten waarvoor de meld- en informatieplichten gelden.
De meld- en informatieplichten gaan alleen over activiteiten in relatie tot werkzaamheden, materieel, materialen of vaste substanties. Het is voor het bevoegd gezag van belang dat deze activiteiten worden gemeld en dat daarover gegevens worden verstrekt, omdat deze activiteiten in een beperkingengebied ten koste kunnen gaan van de afvoercapaciteit of het bergend vermogen van het waterstaatswerk.
Bij de andere activiteiten, bedoeld in artikel 6.57, eerste lid, onder c, kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het zich louter ophouden in een beperkingengebied. Van deze activiteit is niet goed denkbaar dat deze ten koste gaat van het functioneren van het waterstaatswerk. Melden en het verstrekken van gegevens en bescheiden is voor dergelijke activiteiten niet nodig. Dit betekent echter niet dat voor deze activiteit geen regels gelden. De specifieke zorgplicht is van toepassing op deze andere activiteiten. Ook kan het bevoegd gezag daarover maatwerkvoorschriften stellen.
Uiteraard gaat het hier alleen om die activiteiten waarop de
Omgevingswet van toepassing is. Dit volgt uit artikel 1.4 van de Omgevingswet. Dat artikel bepaalt – kort gezegd – dat de Omgevingswet niet van toepassing is op onderwerpen met betrekking tot de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan die bij of krachtens een andere wet uitputtend zijn geregeld. Zo worden de ordening van het scheepvaartverkeer en daarbij betrokken belangen uitputtend geregeld in de scheepvaartverkeerswetgeving. De activiteiten die in die wetgeving uitputtend worden geregeld vallen dus niet onder de Omgevingswet.

Artikel 6.58 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen:

beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.57, onder b, in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk tussen 1 oktober en 1 april.

Toelichting artikel 6.58 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van artikel 6.58 komt voort uit de wijziging van artikel 6.57. Verwezen wordt naar de toelichting op die wijziging.*

Artikel 6.59 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterkering)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 6.57, onder a en b, in een beperkingengebied met betrekking tot een waterkering in beheer bij het Rijk.

Toelichting artikel 6.59 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van artikel 6.59 komt voort uit de wijziging van artikel 6.57. Verwezen wordt naar de toelichting op die wijziging.*

Artikel 6.60 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 6.57, onder a en b, in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
- a de maximale oppervlakte van de activiteit; en
- b een situatietekening op een schaal van ten minste 1:10.000, waarop de activiteit is aangegeven.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing:
- a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.58; en
- b op het plaatsen, laten staan of laten liggen van materieel of materialen voor ten hoogste een week.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 6.60 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 6.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De maximale oppervlakte van de activiteit is vooral van belang voor de beoordeling van eventuele waterstandseffecten.*

In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden.

Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Het vierde lid bevat een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht. Als de activiteit vergunningplichtig is, is geen melding vereist. Er is ook geen melding vereist voor het kortdurend plaatsen en laten staan of liggen van materieel, materialen, vaste stoffen en voorwerpen. Vanwege de korte duur zijn deze activiteiten niet relevant voor de waterveiligheid en de functievervulling door het watersysteem.

Toelichting artikelen 6.60 en 6.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van de artikelen 6.60 en 6.61 komt voort uit de wijziging van artikel 6.57. Verwezen wordt naar de toelichting op die wijziging.*

Artikel 6.61 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 6.57, onder a en b, in een beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 6.3, gegevens en bescheiden verstrekt over:
- a de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
- b de verwachte duur ervan.

2 Dit artikel is niet van toepassing:
- a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 6.58; en
- b op het plaatsen, laten staan of laten liggen van materieel of materialen voor ten hoogste een week.

Toelichting artikelen 6.60 en 6.61 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging van de artikelen 6.60 en 6.61 komt voort uit de wijziging van artikel 6.57. Verwezen wordt naar de toelichting op die wijziging.*

HOOFDSTUK 7 ACTIVITEITEN IN DE NOORDZEE

AFDELING 7.1 ALGEMEEN

Artikel 7.1 (activiteiten)

1 Dit hoofdstuk gaat over de volgende activiteiten in de Noordzee:
   a beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk;
   b beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk;
   c lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam;
   d stortingsactiviteiten op zee;
   e ontgrondingsactiviteiten;
   f mijnbouwlocatieactiviteiten; en
   g wateronttrekkingsactiviteiten.
2 Dit hoofdstuk gaat niet over:
   a lozingsactiviteiten aan boord van vaartuigen of luchtvaartuigen in zee, voor zover die activiteiten samenhangen met of voortvloeien uit het normale gebruik van het vaartuig of luchtvaartuig en dat gebruik niet als doel heeft het zich ontdoen van stoffen; en
   b activiteiten aan boord van vaartuigen of drijvende werktuigen die in gebruik zijn voor het uitoefenen van defensietaken, ongeacht hun nationaliteit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.1 (activiteiten) *De Noordzee bestaat uit verschillende maritieme zones. Deze onderverdeling in maritieme zones is van belang voor het toepassingsbereik van dit besluit. De Noordzee wordt aan de zeezijde begrensd door de grenzen van de Nederlandse exclusieve economische zone. Aan de landzijde wordt de Noordzee begrensd door de duinvoet, voor zover de Noordzee niet overgaat in een ander oppervlaktewaterlichaam. De grens van het beperkingengebied met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee valt op de meeste plaatsen samen met de grens van het oppervlaktewaterlichaam zelf. Dit betekent dat het strand onderdeel uitmaakt van het beperkingengebied de Noordzee. Nu het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee en het beperkingengebied met betrekking tot dat oppervlaktewaterlichaam grosso modo samenvallen, is er - anders dan in hoofdstuk 6 - geen strikte noodzaak om onderscheid te maken tussen het oppervlaktewaterlichaam (voor o.a. lozingsactiviteiten) en het beperkingengebied (voor beperkingengebiedactiviteiten). Maar omwille van de consistentie met hoofdstuk 6 van dit besluit is ook in hoofdstuk 7 steeds aangegeven of de regels betrekking hebben op het oppervlaktewaterlichaam of op het beperkingengebied.*

Dit hoofdstuk gaat over de volgende activiteiten die plaatsvinden in de Noordzee:
a Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het waterstaatswerk de Noordzee;
b Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in dat waterstaatswerk;
c Lozingsactiviteiten op het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee;
d Stortingsactiviteiten op zee;
e Ontgrondingsactiviteiten;
f Mijnbouwactiviteiten;
g Wateronttrekkingsactiviteiten in het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee.

De beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot waterkeringen in beheer bij het Rijk, die langs de Noordzee liggen (zoals de Oosterscheldekering) zijn niet in dit hoofdstuk geregeld maar in hoofdstuk 6.

In dit hoofdstuk zijn regels gesteld over lozingsactiviteiten op de Noordzee. Ook zijn enkele vergunningplichten aangewezen. Maar de regulering van de meeste lozingen is te vinden in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit. Dat betreft de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk die samenhangen met de door het Rijk geregelde milieubelastende activiteiten.

Voor stortingsactiviteiten op zee worden in dit hoofdstuk uitzonderingen op de vergunningplicht van artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de wet aangewezen. Daarnaast zijn op grond van artikel 4.3, tweede lid, onder b, enkele algemene regels gesteld. Dit betreft de specifieke zorgplicht en enkele regels over het beheer van afvalstoffen.

Een ontgrondingsactiviteit is in de wet gedefinieerd als een activiteit inhoudende het ontgronden. Het begrip ontgronden zelf is niet gedefinieerd. Voor een uitleg van dit begrip wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Omgevingswet.[98]

Voor ontgrondingsactiviteiten worden in dit hoofdstuk, net als voor stortingsactiviteiten, uitzonderingen op de vergunningplicht van artikel 5.1, eerste lid, onder d, aangewezen. Verder is een specifieke zorgplicht geformuleerd, maar daarnaast zijn aanvullende algemene regels niet nodig geacht.

Wateronttrekkingsactiviteiten in de Noordzee komen in de praktijk niet of nauwelijks voor. Er is daarom afgezien van het aanwijzen van vergunningplichten voor deze activiteit. De specifieke zorgplicht volstaat voor deze activiteit.

Toelichting artikel 7.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het eerste lid, onder f, wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

In het tweede lid, onder a, wordt een wetstechnische aanpassing aangebracht.

In het tweede lid, onder b, wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. De aanpassing verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de uitzondering vallen.

Artikel 7.2 (oogmerken)

[98] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 624–625.

1 De regels in dit hoofdstuk over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en stortingsactiviteiten op zee zijn gesteld met het oog op:
   a het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
   b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
   c het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.
2 In afwijking van het eerste lid zijn de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, voor zover die plaatsvinden buiten het provinciaal en gemeentelijk ingedeelde gebied, gesteld met het oog op de doelen van de wet.
3 De regels in dit hoofdstuk over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk zijn gesteld met het oog op het waarborgen van de veiligheid.
4 De regels in dit hoofdstuk over mijnbouwlocatieactiviteiten zijn gesteld met het oog op:
   a het waarborgen van de veiligheid; en
   b een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
5 De regels in dit hoofdstuk over ontgrondingsactiviteiten zijn gesteld met het oog op de doelen van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.2 (oogmerken) *De bepalingen over wateractiviteiten in dit besluit zijn gesteld vanwege:*
- *Het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;*
- *Het beschermen en verbeteren van de ecologische kwaliteit van watersystemen;*
- *De vervulling van de maatschappelijke functies die op grond van de wet aan watersystemen zijn toegekend.*

Wateractiviteiten omvatten beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam, stortingsactiviteiten op zee en wateronttrekkingsactiviteiten.
De bepalingen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee zijn gesteld vanwege het waarborgen van de veiligheid. Deze beperkingengebieden liggen rond twee soorten installaties die op zee worden kunnen worden onderscheiden: mijnbouwinstallaties en overige installaties. Bij overige installaties kan worden gedacht aan windparken, kwekerijen voor vis, mosselzaadinvanginstallaties, hydrofoons enzovoort.
Toelichting artikel 7.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de Invoeringswet Omgevingswet worden de oogmerken van rijksregels over wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet gewijzigd. Artikel 7.2 wordt daarmee in overeenstemming gebracht. De zinsnede in het eerste lid, onder c, over op grond van de Omgevingswet aan watersystemen toegekende functies vervalt, onder meer omdat dit onbedoeld tot een beperking leidt van de mogelijkheden om bij het stellen van maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften rekening te houden met feitelijk aanwezige functies, die niet op grond van de Omgevingswet aan een watersysteem zijn toegekend. In het nieuwe tweede lid wordt toegevoegd dat de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk buiten het provinciaal en gemeentelijk ingedeelde gebied zijn gesteld met het oog op de doelen van de Omgevingswet, in plaats van alleen de doelstellingen van het waterbeheer. Een voorbeeld van dit verruimde oogmerk is de regel over waarneming van belang voor de archeologische monumentenzorg.*

Artikel 7.3 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk, een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een andere installatie dan een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk, een stortingsactiviteit op zee, een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam, een ontgrondingsactiviteit en een wateronttrekkingsactiviteit is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.3 en 7.4 (bevoegd gezag) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet]
Vanwege de beheertaak die de Minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor de Noordzee, is deze als bevoegd gezag aangewezen voor de meeste activiteiten in dit hoofdstuk. De enige uitzondering hierop zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk en mijnbouwactiviteiten. Deze activiteiten vallen - net als onder het oude recht - onder de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Artikel 7.4 (bevoegd gezag Minister van Economische Zaken en Klimaat)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk en een mijnbouwlocatieactiviteit is Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.3 en 7.4 (bevoegd gezag) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet]
Vanwege de beheertaak die de Minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor de Noordzee, is deze als bevoegd gezag aangewezen voor de meeste activiteiten in dit hoofdstuk. De enige uitzondering hierop zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in een waterstaatswerk en mijnbouwactiviteiten. Deze activiteiten vallen - net als onder het oude recht - onder de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Toelichting artikel 7.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 7.5 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.5 (normadressaat) *In artikel 7.5 is bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 7.6 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 7.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 7.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten als dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
   b nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam zo veel mogelijk worden voorkomen;
   c na beëindiging van een activiteit het deel van het waterstaatswerk dat is gebruikt zo veel mogelijk in de oorspronkelijke staat wordt teruggebracht;
   d het waterstaatswerk tijdens het verrichten van de activiteit bereikbaar blijft voor het bevoegd gezag; en
   e het gebruikte materiaal en materieel op tijd wordt verwijderd als overstroming of wegslag hiervan dreigt.

3 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk dat de functie vaarweg heeft, houdt deze plicht, in aanvulling op het tweede lid, in ieder geval in dat:
   a de veilige en vlotte doorvaart van de scheepvaart niet wordt belemmerd;
   b de zichtlijnen voor de scheepvaart niet worden gehinderd; en
   c geen hinder voor navigatieapparatuur wordt veroorzaakt.

4 Voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk houdt deze plicht in ieder geval in dat nadelige gevolgen voor het veilig en doelmatig gebruik van installaties in een waterstaatswerk worden voorkomen.

5 Voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
   b de beste beschikbare technieken worden toegepast;
   c geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt;
   d alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
   e lozingen op een oppervlaktewaterlichaam doelmatig kunnen worden bemonsterd;
   f metingen representatief zijn; en
   g meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

6 Voor mijnbouwlocatieactiviteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a het belang van de scheepvaartveiligheid is gewaarborgd; en
   b de belangen van het uitoefenen van defensietaken en van het veilig kunnen verrichten van de daarop betrekking hebbende activiteiten zijn gewaarborgd.

7 Voor mijnbouwlocatieactiviteiten die bestaan uit het gebruiken van een locatie voor het plaatsen van een mijnbouwinstallatie houdt deze plicht in ieder geval ook in dat:
   a het belang van de elektriciteitsopwekking met behulp van wind in een windpark is gewaarborgd; en
   b zichthinder veroorzaakt door nieuwe mijnbouwinstallaties wordt geminimaliseerd.
8 Voor wateronttrekkingsactiviteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat nadelige gevolgen voor de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam zo veel mogelijk worden voorkomen of beperkt.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.6 (specifieke zorgplicht) *De specifieke zorgplicht voor activiteiten in de Noordzee is identiek aan die van hoofdstuk 6. De toelichting hierop is te vinden bij artikel 6.6.*

Toelichting artikel 7.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 7.6, zesde en zevende lid (nieuw), wordt de specifieke zorgplicht voor mijnbouwlocatieactiviteiten gewijzigd. Met de Invoeringswet Omgevingswet zijn de oogmerken en de strekking van de rijksregels over mijnbouwlocatieactiviteiten in artikel 4.24 van de Omgevingswet gewijzigd. De specifieke zorgplicht is verbonden met de oogmerken en de strekking die op het niveau van de Omgevingswet zijn opgenomen, daarom wordt het Bal aangepast op de wijziging in de Omgevingswet.*
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.

Artikel 7.7 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over de artikelen 7.6, 7.12 en 7.13 en afdeling 7.2, met uitzondering van bepalingen:
   a waarin het toepassingsbereik van een paragraaf voor beperkingengebiedactiviteiten, stortingsactiviteiten, lozingsactiviteiten, ontgrondingsactiviteiten of mijnbouwlocatieactiviteiten wordt bepaald; en
   Toelichting artikelen 6.7, eerste lid onder a, artikel 7.7, eerste lid onder a en artikel 8.7. eerste lid onder a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijzigingen zorgen voor een betere aansluiting op de artikelen die het toepassingsbereik van de paragrafen met inhoudelijke regels bepalen. In de hoofdstukken 6 tot en met 8 van het Bal worden namelijk, anders dan bijvoorbeeld in de hoofdstukken over milieubelastende activiteiten, geen categorieën van activiteiten aangewezen. Het toepassingsbereik wordt per paragraaf met inhoudelijke regels bepaald.*
   b over meldingen.
2 Met een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 7.12 en 7.13 en afdeling 7.2, tenzij anders is bepaald.
3 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam voor een periode van ten hoogste negen maanden ook worden afgeweken van artikel 7.6, vijfde lid, onder a en b, voor het testen of gebruiken van een nieuwe techniek die, als zij commercieel zou worden ontwikkeld:
   a een hoger of ten minste hetzelfde beschermingsniveau voor het milieu kan opleveren; en
   b grotere kostenbesparingen kan opleveren dan de voor de die activiteit bestaande beste beschikbare technieken.
4 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.
5 De volgende beoordelingsregels en bepalingen over vergunningvoorschriften zijn van overeenkomstige toepassing op het stellen van een maatwerkvoorschrift:
   a als het gaat om een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk: artikel 8.84 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   b als het gaat om een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk: artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   c als het gaat om een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam: de artikelen 8.26, tweede tot en met vierde lid, 8.27, 8.28, 8.30, 8.31, 8.33, 8.84, 8.88, 8.92 en 8.98 tot en met 8.100 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   d als het gaat om een stortingsactiviteit op zee: de artikelen 8.84, 8.87 en 8.99, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit;
   e als het gaat om een mijnbouwlocatieactiviteit: artikel 8.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving; en
   f als het gaat om een wateronttrekkingsactiviteit: de artikelen 8.84 en 8.89 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit.
6 Bij het stellen van een maatwerkvoorschrift over een ontgrondingsactiviteit wordt rekening gehouden met de gronden, bedoeld in artikel 8.76, tweede lid, onder a en b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Op het stellen van dat maatwerkschrift zijn de beoordelingsregels in de artikelen 8.84 en 8.87 van dat besluit en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.7 (maatwerkvoorschriften) [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5, en 5.35 van de wet] *Op maatwerkvoorschriften is uitgebreid ingegaan in het algemeen deel van de toelichting. Daar wordt kortheidshalve naar verwezen. Maatwerkregels zijn niet aan de orde, omdat de activiteiten in dit hoofdstuk uitputtend zijn geregeld door het Rijk en er daarom geen ruimte is voor gemeenten, waterschappen en provincies om aanvullende of afwijkende regels te stellen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening.*
Toelichting artikel 7.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met 4.5 van de Omgevingswet] *In het eerste lid van dit artikel wordt onder meer de verwijzing naar artikel 5.35 van de Omgevingswet vervangen door een verwijzing naar artikel 4.5 van de Omgevingswet. Zie voor nadere uitleg over deze wijziging de toelichting op de wijziging van artikel 2.13 Bal (eerste alinea). Ook wordt een redactionele wijziging aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal. Daarnaast vervalt in het tweede lid de zin over het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikelen over het stellen van maatwerkvoorschriften op het stellen van vergunningvoorschriften. Deze zin is overbodig, aangezien dit al geregeld is in de artikelen 8.3, 8.6, 8.78 en 8.96 Bkl.*
Het vijfde lid, onder c, wordt aangevuld door ook de artikelen 8.98 tot en met 8.100 Bkl van overeenkomstige toepassing te verklaren op het stellen van maatwerkvoorschriften over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. In dit lid waren al alle relevante dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning van de afdelingen 8.5 en 8.9 Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard. Ook afdeling 8.10 van dat besluit, over actualisering, wijziging en intrekking van omgevingsvergunningen, bevat echter dwingende bepalingen voor omgevingsvergunningen. Deze bepalingen moeten ook voor maatwerkvoorschriften gelden. Artikel 8.100 Bkl verplicht om een omgevingsvergunning in te trekken als door toepassing van artikel 8.99, tweede lid, redelijkerwijs niet kan worden bereikt dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Dit artikel is naar zijn aard alleen van toepassing op maatwerkvoorschriften waarmee de algemene rijksregels worden versoepeld. Het intrekken van een maatwerkvoorschrift dat de algemeen rijksregels aanscherpt, leidt er immers toe dat nog verder wordt afgeweken van het niveau van beste beschikbare technieken.
Voor stortingsactiviteiten op zee wordt ook artikel 8.99, eerste lid, Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard in het vijfde lid, onder d.
Naar aanleiding van de consultatiereacties worden verwijzingen naar afdeling 8.3 Omgevingsbesluit toegevoegd. In deze afdeling van het Omgevingsbesluit wordt bepaald bij welke activiteiten financiële zekerheid wordt of kan worden gesteld in vergunningvoorschriften. Met de verwijzingen wordt de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.

Artikel 7.8 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.8 (algemene gegevens bij een melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid] *In artikel 7.8 is geregeld dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a wordt dus gevraagd om de activiteit, bedoeld in afdeling 7.2, die moet worden gemeld, bijvoorbeeld het bouwen van een niet-permanent bouwwerk op het strand in het zomerseizoen, bedoeld in paragraaf 7.2.1.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, wordt ook dat adres doorgegeven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 7.8, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is opgenomen in afdeling 7.2.
Als in afdeling 7.2 een activiteit niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij vaak specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 7.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit;

b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden) *Als op grond van afdeling 7.2 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit bedoeld in afdeling 7.2 waarover gegevens worden verstrekt, het betreft.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 7.9, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is, opgenomen in afdeling 7.2. Als in die afdeling het verstrekken van gegevens en bescheiden is voorgeschreven, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 7.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 7.8 en 7.9, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.10 (gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat) *Artikel 7.10 regelt, in tegenstelling tot de twee artikelen die hiervoor zijn toegelicht, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*
In het eerste lid van artikel 7.10 is geregeld dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
In het tweede lid is geregeld dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de wet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 7.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1 Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, worden over lozingsactiviteiten als bedoeld in artikel 7.1 de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te bezien of de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn, gezien de ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de ontwikkelingen met betrekking tot die kwaliteit.
2 Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag) *Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.20 van dit besluit.*

Artikel 7.12 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3 of 7.4, en het Kustwachtcentrum worden onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.12 tot en met 7.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 7.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 7.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikelen 7.12 en 7.13, aanhef, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.13 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3 of 7.4, en aan het Kustwachtcentrum:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;

b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en

c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.12 tot en met 7.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 7.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 7.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*
Toelichting artikelen 7.12 en 7.13, aanhef, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.14 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkvoorschrift worden de artikelen 7.12 en 7.13 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.12 tot en met 7.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 7.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een van de in artikel 7.1 genoemde activiteiten verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 7.15 (verwijderen van werken en objecten)

1 Met het oog op het belang van wijziging van een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk worden bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten, waarvoor geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot dat waterstaatswerk is vereist, verplaatst of verlegd als die een belemmering vormen voor de voorbereiding of uitvoering van de wijziging van dat waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.

2 Als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop dat bouwwerk, werk of object wordt verplaatst of verlegd, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.15 (verwijderen van werken en objecten) *Als het vanwege de wijziging van een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk door of namens de waterbeheerder noodzakelijk is dat een (bouw)werk of ander object, waarvoor een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot dat waterstaatswerk is vereist, wordt verlegd, wordt dat formeel geregeld door intrekking van de verleende vergunning. Vanzelfsprekend gaat hieraan steeds overleg met de eigenaar van het (bouw)werk of andere object vooraf, en wordt als dat in redelijkheid nodig is in nadeelcompensatie voorzien.*

Voor (bouw)werken en andere objecten die zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk kunnen worden aangelegd, is intrekking van de omgevingsvergunning vanzelfsprekend niet aan de orde. Om die reden is in dit artikel voorzien in een verlegplicht. De regeling lijkt in grote lijnen op de praktijk voor vergunningplichtige (bouw)werken en andere objecten. Het bevoegd gezag doet een redelijke poging om met de rechthebbende op het (bouw)werk of andere object overeenstemming te bereiken over de termijn waarop het (bouw)werk of object verlegd moet worden. Als er geen overeenstemming kan worden bereikt, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast. Dit vervangt materieel de intrekking van de vergunning.
De verlegplicht geldt alleen als het naar het oordeel van de waterbeheerder nodig is om het (bouw)werk of andere object te verwijderen, omdat deze een belemmering vormt voor de voorbereiding of uitvoering van de wijziging van een waterstaatswerk. Een eigenaar van een (bouw)werk of ander object die zelf proactief dat (bouw)werk of andere object verwijdert omdat hij vermoedt dat deze een wijziging van het waterstaatswerk kan belemmeren, kan geen aanspraak maken op nadeelcompensatie. Nadeelcompensatie kan alleen aan de orde zijn nadat de waterbeheerder heeft vastgelegd dat de verlegging noodzakelijk is.
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

AFDELING 7.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 7.2.1 Bouwwerken, werken en objecten

Artikel 7.16 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee:
  a het bouwen, in stand houden of slopen van bouwwerken;
  b het aanleggen, plaatsen, in stand houden, veranderen of verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn; en
  c het plaatsen, in stand houden of verwijderen van andere objecten.
2. Deze paragraaf is ook van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het brengen van stoffen, water of warmte afkomstig van het bouwen, reinigen, conserveren of slopen van bouwwerken in de Noordzee.
3. Het eerste en tweede lid gelden niet voor:
  a een windpark als bedoeld in artikel 7.33;
  b een uitstroomvoorziening als bedoeld in de artikelen 7.48, tweede lid, en 7.59, tweede lid;
  c een installatie voor het kweken van consumptievis, het kweken of houden van ongewervelde waterdieren, het telen van waterplanten of het invangen van mosselzaad als bedoeld in artikel 7.55;
  d een mijnbouwinstallatie; en
  e een pijpleiding als bedoeld in de artikelen 94 en 95 van het Mijnbouwbesluit.
4 Het eerste lid geldt ook niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.

Toelichting artikel 7.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.1. Dit leidt ook tot wijzigingen in het derde en vierde lid.*
De overige wijzigingen in dit artikel zijn redactioneel van aard.
Toelichting artikel 7.16, derde lid, onder d, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Hoofdstuk 7 van het Bal bevat regels over activiteiten in de Noordzee. In artikel 7.16 van dat besluit is het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.1 van dat besluit, die gaat over bouwwerken, werken en objecten, nader bepaald. In artikel 7.16, eerste en tweede lid, zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam aangewezen waarvoor de regels van de paragraaf gelden. Het derde en het vierde lid bevatten daarop een aantal uitzonderingen.*
Bij dit besluit is aan artikel 7.16, derde lid, een onderdeel e toegevoegd. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op de vergelijkbare wijziging van artikel 6.16, derde lid, van het Bal in onderdeel CB van artikel I van dit besluit.

Artikel 7.17 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.16, eerste lid, die worden verricht in de Noordzee buiten de zone tussen de duinvoet en de laagwaterlijn, voor zover het gaat om:
  a het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een bodemverharding;
  b het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een kunstmatig eiland, een installatie of een inrichting als bedoeld in artikel 60 van het VN-Zeerechtverdrag;

c het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van een kabel of leiding; en
d het bouwen of in stand houden van een bouwwerk, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een werk dat geen bouwwerk is en het plaatsen of in stand houden van een ander object, anders dan bedoeld onder a tot en met c.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.16, eerste lid, die worden verricht in de zone tussen de duinvoet en de laagwaterlijn van de Noordzee, voor zover het gaat om:
a het in de periode van 1 oktober tot 1 april bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden van een bouwbord of het plaatsen van materiaal en materieel om een werk te kunnen aanleggen, plaatsen of veranderen of onderhouden;
b het bouwen of in stand houden van een niet-permanent bouwwerk van 1 oktober tot 1 april;
c het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van een kabel of leiding; en
d het bouwen of in stand houden van een bouwwerk, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van een werk dat geen bouwwerk is en het plaatsen of in stand houden van een ander object, anders dan bedoeld onder a tot en met c.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.17 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel bevat de aanwijzing van activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot het waterstaatswerk de Noordzee is vereist. Het gaat hierbij vooral om activiteiten die zo afbreuk kunnen doen aan de te beschermen belangen dat het relatief zware instrument van een vergunningplicht noodzakelijk wordt geacht. Vanwege de verschillen tussen de zee en het strand wordt bij de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen onderscheid gemaakt tussen de het strand (de zone tussen de duinvoet en de laagwaterlijn, zie het tweede lid) en de open zee (het eerste lid).*
In het eerste lid, onder b, zijn de installaties, kunstmatige eilanden en inrichtingen als bedoeld in artikel 60 van het VN-Zeerechtverdrag als vergunningplichtige werken aangewezen. Met deze vergunningplicht wordt gezorgd dat deze werken het gebruik van erkende scheepvaartroutes niet belemmeren. Als een omgevingsvergunning voor zo'n installatie of ander werk wordt verleend, wordt er ook een beperkingengebied rond die installatie of dat werk aangewezen. De regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk staan in paragraaf 7.2.4.
Tot de vergunningplichtige activiteiten in het eerste lid behoort ook het bouwen, aanleggen, plaatsen en in stand houden van kabels en leidingen (onderdeel c). Daarbij wordt opgemerkt dat dit niet de pijpleidingen en kabels als bedoeld in hoofdstuk 6 van het Mijnbouwbesluit betreft. Gelet op artikel 1.4 van de wet is die wet - en dus ook dit besluit- niet van toepassing op dergelijke pijpleidingen en kabels.
De in het tweede lid vermelde activiteiten op het strand, zoals het plaatsen van een bouwbord maar ook het bouwen en in stand houden van niet-permanente bouwwerken zoals strandpaviljoens, zijn alleen vergunningplichtig in de periode 1 oktober - 1 april. Buiten het strandseizoen zijn deze activiteiten niet vergunningplichtig maar is wel een melding vereist.
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.18 (melding beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 7.16, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
a de oppervlakte van het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is, of het andere object; en
b een situatietekening op een schaal van ten minste 1:10.000, waarop de activiteit is aangegeven.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing:
a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 7.17;
b op het bouwen en in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen en in stand houden van andere objecten, die kleiner zijn dan 1 m^3;
c op het slopen van bouwwerken, het verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het verwijderen van andere objecten; en
d op het voor niet meer dan een week aanleggen, plaatsen of in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en het voor niet meer dan een week plaatsen of in stand houden van andere objecten, met uitzondering van visnetten en fuiken in een vaarweg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.18 (melding beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het waterstaatswerk de Noordzee niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 7.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De maximale oppervlakte van het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object is vooral van belang voor de beoordeling van de belemmeringen voor het overige gebruik van de Noordzee en het strand.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht. Een melding is niet vereist als de activiteit vergunningplichtig is op grond van artikel 7.17. Het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van kleine bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten met een maximale omvang van 1 m^3 hoeven niet gemeld te worden, omdat de gevolgen hiervan voor het oppervlaktewaterlichaam minimaal zijn. Het slopen of verwijderen van bouwwerken, werken die geen bouwwerk zijn of andere objecten hoeft ook niet gemeld te worden, omdat het slopen en verwijderen altijd gunstig is voor de functievervulling door de Noordzee. Ook voor het kortstondig aanleggen, plaatsen en in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en objecten is geen melding vereist. Deze werken en objecten hebben in het algemeen verwaarloosbare gevolgen op de functievervulling door de rijkswateren.
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.19 (melding lozingsactiviteiten)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 7.16, tweede lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a als het gaat om het lozen afkomstig van het reinigen of conserveren van bouwwerken: de werkinstructie, bedoeld in artikel 7.22; of
  b als het gaat om het lozen afkomstig van het bouwen of slopen van bouwwerken: de werkinstructie, bedoeld in artikel 7.23.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing op reinigingswerkzaamheden die periodiek worden verricht en waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.19 (melding lozingsactiviteiten) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat lozingsactiviteiten bij het reinigen, conserveren, bouwen en slopen van bouwwerken in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 7.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een uitzondering op de meldingsplicht. Voor periodieke reinigingswerkzaamheden waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd is geen melding vereist. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld gevelreiniging.
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.20 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 7.16 worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
  a de verwachte datum van het begin van de activiteit;
  b de verwachte duur ervan; en
  c als het gaat om een activiteit als bedoeld in artikel 7.16, tweede lid: de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.
2 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 7.17;
  b op het bouwen en in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen en in stand houden van andere objecten, die kleiner zijn dan 1 m^3;
  c op het slopen van bouwwerken, het verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het verwijderen van andere objecten;

d op het voor niet meer dan een week aanleggen, plaatsen of in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en het voor niet meer dan een week plaatsen of in stand houden van andere objecten, met uitzondering van visnetten en fuiken in een vaarweg; en
e op reinigingswerkzaamheden die periodiek worden verricht en waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd.

Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.21 (water: bij reinigen en conserveren geen afvalwater lozen)

Het afvalwater afkomstig van het reinigen of conserveren van bouwwerken wordt niet geloosd, tenzij het gaat om:
a afvalwater afkomstig van het afwassen met water; of
b afvalwater afkomstig van het schoonspuiten met water onder een druk van ten hoogste 200 bar.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.21 tot en met 7.25 *Deze artikelen zijn identiek aan de artikelen 6.22 tot en met 6.26. Kortheidshalve wordt daarom verwezen naar de toelichting bij die artikelen.*

Artikel 7.22 (water: werkinstructie bij reinigen en conserveren)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de Noordzee bij het reinigen of conserveren van bouwwerken:
   a is een werkinstructie opgesteld; en
   b wordt voor het deel van het bouwwerk dat boven de waterspiegel ligt een hulpconstructie voor de opvang van stoffen gebruikt die is afgestemd op de gebruikte techniek, de gebruikte stoffen en de stoffen die kunnen vrijkomen.
2 In de werkinstructie is in ieder geval beschreven:
   a welke technieken worden toegepast;
   b welke stoffen worden gebruikt; en
   c welke stoffen kunnen vrijkomen.
3 Als een hulpconstructie wordt gebruikt, is in de werkinstructie ook beschreven:
   a op welke manier de vloer, de zijwanden en de bovenzijde van de hulpconstructie zijn uitgevoerd;
   b de omvang van het bouwwerk dat wordt gereinigd of geconserveerd en de omvang van de hulpconstructie;
   c of de constructie een afzuiging met permanente onderdruk heeft;
   d als natte technieken worden gebruikt: de wijze van opvang van afvalwater; en
   e als wordt gewerkt bij een windsnelheid van meer dan 8 m/s: de aanvullende maatregelen die worden getroffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.21 tot en met 7.25 *Deze artikelen zijn identiek aan de artikelen 6.22 tot en met 6.26. Kortheidshalve wordt daarom verwezen naar de toelichting bij die artikelen.*
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.23 (water: werkinstructie bij bouwen, renoveren en slopen)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de Noordzee bij het bouwen, renoveren of slopen van bouwwerken is een werkinstructie opgesteld, waarin in ieder geval is beschreven:
a op welke manier wordt gebouwd, gerenoveerd of gesloopt; en
b welke maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat stoffen die worden gebruikt of die kunnen vrijkomen, in de Noordzee terechtkomen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.21 tot en met 7.25 *Deze artikelen zijn identiek aan de artikelen 6.22 tot en met 6.26. Kortheidshalve wordt daarom verwezen naar de toelichting bij die artikelen.*
Toelichting artikelen 7.13, 7.15, 7.17 tot en met 7.20, 7.22 en 7.23 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.24 (water: beperken stof in het oppervlaktewaterlichaam)

Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van de Noordzee bij het afzuigen van lucht vanuit een hulpconstructie is voor de emissie in de lucht de emissiegrenswaarde voor stof 10 mg/Nm^3, gemeten in een eenmalige meting.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.21 tot en met 7.25 *Deze artikelen zijn identiek aan de artikelen 6.22 tot en met 6.26. Kortheidshalve wordt daarom verwezen naar de toelichting bij die artikelen.*

Artikel 7.25 (water: meetmethode)

Op het meten van stof bij het afzuigen van lucht vanuit een hulpconstructie is NEN-EN 13284-1 van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 7.21 tot en met 7.25 *Deze artikelen zijn identiek aan de artikelen 6.22 tot en met 6.26. Kortheidshalve wordt daarom verwezen naar de toelichting bij die artikelen.*

Toelichting artikel 7.25 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De actualisering van de NEN-norm voor het meten van stof is een voortzetting van een wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer. Verder wordt verduidelijkt dat het meten van stof betrekking heeft op het afzuigen van lucht uit de hulpconstructie (en dus niet op het meten in water).*

§ 7.2.2 Grondverzet

Artikel 7.26 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk:
   a het ontgraven of verplaatsen van grond of baggerspecie in de Noordzee; en
   b het toepassen van grond of baggerspecie in de Noordzee.

2 Deze paragraaf is ook van toepassing op ontgrondingsactiviteiten die bestaan uit het ontgronden in de Noordzee.

3 Het eerste lid geldt niet voor het onderhouden of herstellen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder.

4 In deze paragraaf wordt verstaan onder:
   a *baggerspecie:* baggerspecie als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
   b *grond:* grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikel 7.26, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Aan artikel 7.26 wordt een vierde lid toegevoegd met een definitie van grond en een definitie van baggerspecie.*

Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm.

Onder grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit verstaan vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definities van baggerspecie en grond hebben betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie en grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie of grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.

Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte, die voor oppervlaktewater is bestemd.

Toelichting artikel 7.26 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.2. Dit leidt ook tot wijzigingen in het derde lid.*

In het tweede lid wordt de zinsnede «ontgraven of verplaatsen van grond of baggerspecie» vervangen door «ontgronden». In de Omgevingswet heeft het begrip ontgrondingsactiviteit dezelfde betekenis als het begrip ontgronden in de Ontgrondingenwet. In beide wetten is afgezien van een definitie van die begrippen. Met dat in gedachten is de formulering in het tweede lid ongewenst, omdat die toch een soort omschrijving van de ontgrondingsactiviteit omvat. Daarom wordt de genoemde zinsnede vervangen door ontgronden.

Artikel 7.27 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: ontgrondingsactiviteiten)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, geldt niet voor de activiteit, bedoeld in artikel 7.26, tweede lid, die wordt verricht in de Noordzee, voor zover het gaat om:

a het ontgronden voor het bouwen, onderhouden of slopen van bouwwerken en het aanleggen, onderhouden, veranderen en verwijderen van wegen of waterstaatswerken anders dan watergangen en vaargeulen;

Toelichting artikelen 6.28 onder a, 7.27 onder a, 6.28, onder b, c, e en f, aanhef, 7.27, onder c, e en f, aanhef, en 16.7, onder e n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit zijn wetstechnische wijzigingen in verband met het feit dat de vergunningvrije gevallen voorwaardelijk zijn geformuleerd en de voorwaarden in een opsomming staan (vgl. aanwijzing 3.12 van de Aanwijzingen voor de regelgeving).*

b het aanleggen, onderhouden, veranderen of verwijderen van watergangen en vaargeulen door of namens de waterbeheerder;
c het ontgronden voor het plaatsen, onderhouden, wijzigen of verwijderen van buizen, kabels, palen of daarmee vergelijkbare werken;
d het doen van een opgraving als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet;
e het graven van slikgruppen om aanwas te bevorderen; of
f het ontgronden voor het testen van materieel of het verrichten van onderzoek naar winbare hoeveelheden van andere vaste stoffen dan schelpen, als:
  1° zeewaarts van de doorgaande NAP-min 20 meterdieptelijn die is aangewezen bij ministeriële regeling wordt ontgrond;
  2° wordt ontgrond op een afstand van ten minste 500 m van een oefen- en schietgebied dat is aangewezen bij ministeriële regeling, buisleidingen, kabels, oevers, andere vaste werken of objecten of bekende of te verwachten archeologische monumenten;
  3° niet meer dan tien reizen worden verricht; en
  4° de hoeveelheid vaste stoffen die wordt ontgrond niet meer is dan 40.000 m^3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.27 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: ontgrondingsactiviteiten) [artikel 5.1, eerste lid, van de wet] *Voor een ontgrondingsactiviteit in de Noordzee is een omgevingsvergunning vereist, met uitzondering van de in dit artikel opgenomen ontgrondingsactiviteiten. De uitzonderingen zijn met name ontgrondingen die samenhangen met de uitvoering van bouwwerken en andere werken, zoals wegen, watergangen, vaargeulen, leidingen, slikgruppen, etc. De vergunningplicht geldt niet voor het ontgronden bij het doen van opgravingen, als die opgraving wordt uitgevoerd door een houder van een certificaat op grond van de Erfgoedwet. Bij deze opgravingen speelt vooral het belang van het behoud van cultureel erfgoed en dat is met de certificering van opgravingsbedrijven voldoende afgedekt. Tot slot geldt de vergunningplicht niet voor ontgrondingen bij het testen van materiaal en het doen van onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen, mits daarbij bepaalde volumes niet worden overschreden.*

Artikel 7.28 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.26, eerste lid, die worden verricht in de Noordzee buiten de zone tussen de duinvoet en de laagwaterlijn, voor zover het gaat om:
  a het aanleggen of in stand houden van een bodemophoging of landaanwinning; en
  b het aanleggen van een suppletie of het verrichten van een andere handeling die een landwaartse verplaatsing van de kustlijn tot gevolg kan hebben.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.26, eerste lid, die worden verricht in de zone tussen de duinvoet en de laagwaterlijn van de Noordzee, voor zover het gaat om:
  a het aanleggen of in stand houden van een zandbanket op het strand dat hoger is dan 6 m boven NAP of, kustdwars, breder is dan 25 m, gemeten boven op het banket vanaf het duinfront;
  b het verplaatsen van meer dan 20 m^3 per strekkende meter zand op het strand, anders dan bedoeld onder a; en
  c het gecombineerd binnen een kalenderjaar verrichten van de activiteiten, bedoeld onder a en b, die elk voor zich onder de in die onderdelen genoemde maatvoering blijven.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.28 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Artikel 7.28 wijst de vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee aan. Het gaat hierbij om activiteiten die zo afbreuk kunnen doen aan de te beschermen belangen dat het relatief zware instrument van een vergunningplicht noodzakelijk is. Vanwege de verschillen tussen de Noordzee en het strand wordt bij de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen onderscheid gemaakt tussen de Noordzee (eerste lid) en het strand (tweede lid).*
Bij de in het eerste lid genoemde suppleties wordt zand opgezogen of opgebaggerd en dichter bij het strand opgespoten. Het opzuigen van het zand kan leiden tot verplaatsing van de kustlijn naar het land toe. Vanwege de verantwoordelijkheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat voor het voorkomen of tegengaan van landwaartse verplaatsing van de kustlijn, voor zover dat nodig is om te voldoen aan een omgevingswaarde voor de veiligheid van primaire waterkeringen, is hiervoor een vergunning vereist.

De in het tweede lid, onder tot en met c, bedoelde vergunningplichtige activiteiten op het strand hangen samen met het bouwen en in stand houden van niet permanente bouwwerken zoals strandpaviljoens buiten het strandseizoen. Een zandbanket is een verhoging die tegen de duinen wordt aangebracht, zodat het strandpaviljoen veilig blijft staan. Zandbanketten worden vaak tot een niveau van 4,5 tot 6 meter boven NAP aangelegd. Zandbanketten die hoger worden dan 6 meter boven NAP of die breder worden dan 25 meter (gemeten vanaf het duinfront, haaks op de kustlijn) zijn vergunningplichtig. Daarnaast is ander grondverzet op het strand vergunningplichtig als er meer dan 20 m^3 zand per strekkende meter strand wordt verplaatst. Hierbij kan gedacht worden aan het egaliseren van het strand voor beachvolleybalwedstrijden of het inrichten van een tijdelijk motorcrossparcours. Het komt voor dat dit grondverzet binnen een kalenderjaar verschillende keren plaatsvindt op dezelfde locatie, of gecombineerd wordt met het aanleggen van een zandbanket. Voor deze gecombineerde activiteiten is altijd een vergunning vereist, ook al voldoen ze ieder voor zich aan de maximale maatvoering genoemd in dit lid.

Artikel 7.29 (melding beperkingengebiedactiviteiten)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 7.26, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a de maximale oppervlakte en het maximale volume van de activiteit; en
  b een situatietekening op een schaal van ten minste 1:10.000, waarop de activiteit is aangegeven.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 7.28; en
  b op het ontgraven, verplaatsen of toepassen van ten hoogste 5 m^3 grond of baggerspecie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.29 (melding beperkingengebiedactiviteiten) [artikel 4.3 in samenhang met 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het waterstaatswerk de Noordzee niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 7.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De maximale oppervlakte en het maximale volume van de activiteit is vooral van belang voor de beoordeling van eventuele gevolgen voor de functievervulling van het strand.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een aantal uitzonderingen op de meldingsplicht. Beperkingengebiedactiviteiten die op grond van artikel 7.28 vergunningplichtig zijn, hoeve niet gemeld te worden. Ook voor ontgravingen en toepassingen die vrijwel altijd een verwaarloosbaar effect hebben, is geen melding vereist. Dit betreft grondverzet van maximaal 5 m^3.

Artikel 7.30 (gegevens en bescheiden bij beperkingengebiedactiviteiten)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 7.26, eerste lid, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, gegevens en bescheiden verstrekt over:
  a de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
  b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 7.28; en
  b op het ontgraven, verplaatsen of toepassen van ten hoogste 5 m^3 grond of baggerspecie.

Artikel 7.31 (gegevens en bescheiden bij ontgrondingen voor het testen van materieel en het verrichten van onderzoek)

Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 7.27, eerste lid, onder f, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, ook gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de naam, het type en registratiegegevens van de vaartuigen of drijvende werktuigen die worden gebruikt;
b een kaart op een schaal van ten minste 1:5.000, met daarop de locatie van de ontgronding, de locaties van buisleidingen, kabels, oevers, vaste werken of bekende of te verwachten archeologische monumenten en de coördinaten ervan;
c gegevens waaruit is afgeleid dat er binnen 500 m rond de ontgronding geen bekende of te verwachten archeologische monumenten zijn;
d de manier van ontgronden, de maximale oppervlakte en maximale diepte van de ontgronding; en
e de verwachte hoeveelheid en het soort stoffen die met de ontgronding zullen worden gewonnen en de bestemming van die stoffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.31 (gegevens en bescheiden bij ontgrondingen voor het testen van materieel en het doen van onderzoek) *Voor ontgrondingsactiviteiten bij het testen van materieel en het onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen moet voorafgaand aan de start daarvan informatie aan het bevoegd gezag worden gestuurd. Deze informatieplicht is niet gekoppeld aan een verbod (zoals de melding van het voorgaande artikel), omdat de mogelijke nadelige gevolgen van deze activiteiten voor het oppervlaktewaterlichaam in het algemeen minder groot zijn. Degene die de activiteit verricht moet onder andere gegevens aanleveren waaruit is afgeleid dat er binnen 500 meter rond de ontgrondingsactiviteit geen sprake is van bekende of te verwachten archeologische monumenten. Deze gegevens kunnen bijvoorbeeld afkomstig zijn van de waterbeheerder zelf, omdat die vaak bekend is met de locaties van archeologische monumenten of locaties waar die monumenten verwacht kunnen worden.*
De gegevens moeten ook de coördinaten bevatten van de locatie van onder andere de ontgronding. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Afhankelijk van de locatie zal de gebruiker gebruik moeten maken van een van deze stelsels. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van het ETRS89 gebruikt.
Toelichting artikelen 7.31 en 7.36 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de verplichting vallen.*

Artikel 7.32 (informeren bij een waarneming van belang voor de archeologische monumentenzorg)

Als bij het verrichten van de activiteit waarnemingen worden gedaan waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat die van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg, wordt Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap daarover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.32 (informeren bij een waarneming van belang voor de archeologische monumentenzorg) *Tijdens het voorbereiden en het verrichten van de activiteit kunnen, bijvoorbeeld in het kader van seismisch onderzoek, gegevens en bescheiden beschikbaar komen die informatie kunnen verschaffen over de aanwezigheid of de te verwachten aanwezigheid van een archeologisch monument, zonder dat er sprake is van een archeologische toevalsvondst (een vondst als bedoeld in artikel 13.13 van dit besluit). Dit artikel verplicht om de gegevens en bescheiden over die waarneming te verstrekken aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het verstrekken van gegevens over een archeologische toevalsvondst is geregeld in artikel 5.10 van de Erfgoedwet en buiten de aansluitende zone in artikel 13.13 van dit besluit.*

§ 7.2.3 Windparken

Artikel 7.33 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk die bestaan uit het aanleggen, in stand houden of verwijderen van windparken in de Noordzee.

Toelichting artikel 7.33 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.3.*

Artikel 7.34 (melding aanleg)

1 Het is verboden een windpark als bedoeld in artikel 7.33 aan te leggen zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a het ontwerp van de turbines en andere installaties die deel uitmaken van het windpark;
  b het tracé van de windparkexportkabel en de kabels die deel uitmaken van het windpark;
  c een verklaring van een onafhankelijke deskundige dat het ontwerp van de windturbines en andere installaties die deel uitmaken van het windpark voldoet aan artikel 7.39;
  d een beschrijving van de veiligheidsvoorzieningen die worden aangebracht en de plaatsing daarvan aan de windturbines en andere installaties in overeenstemming met artikel 7.40; en
  e de plannen, bedoeld in de artikelen 7.38 en 7.44.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.34 (melding aanleg) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 7.34 regelt dat een windpark niet mag worden aangelegd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 7.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte plaatsbepaling. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen. De meldingstermijn is geüniformeerd. Waar voor de aanleg en het verwijderen van windparken voorheen een meldingstermijn van acht weken gold, is deze nu vier weken. Dit laat onverlet dat de initiatiefnemer voor een windpark al in een vroeg stadium met het bevoegd gezag kan overleggen over de plannen voor het windpark.*

Artikel 7.35 (gegevens en bescheiden bij aanleg en verwijderen)

1 Uiterlijk drie maanden na het aanbrengen van de funderingen van het windpark worden gegevens over de feitelijke positie van de funderingen en van de andere voorzieningen die deel uitmaken van het windpark verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3.
2 Uiterlijk drie maanden na het aanleggen van een windparkexportkabel worden aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt over de feitelijke ligging van de windparkexportkabel.
3 Uiterlijk drie maanden nadat een windpark of windparkexportkabel is verwijderd, worden aan het bevoegd gezag de gegevens verstrekt waaruit dit blijkt.

Artikel 7.36 (gegevens en bescheiden bij onderhoud)

Ten minste vier weken voor het onderhouden van een windpark worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, gegevens en bescheiden verstrekt over:
a de registratiegegevens van de vaartuigen of drijvende werktuigen die worden gebruikt;
b de verwachte datum van het begin van het onderhoud; en
c de verwachte duur ervan.

Toelichting artikelen 7.31 en 7.36 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de verplichting vallen.*

Artikel 7.37 (informeren bij een waarneming van belang voor de archeologische monumentenzorg)

Als bij het verrichten van de activiteit waarnemingen worden gedaan waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed dat die van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg, wordt Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap daarover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.37 (informeren bij een waarneming van belang voor de archeologische monumentenzorg) *Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 7.32.*

Artikel 7.38 (veiligheid: uitvoeringsplan)

1 Met het oog op de veiligheid op de Noordzee wordt een windpark of een windparkexportkabel aangelegd, onderhouden en verwijderd volgens een uitvoeringsplan.
2 Het uitvoeringsplan bevat in ieder geval de volgende gegevens:
   a een omschrijving van de werkzaamheden;
   b een tijdschema voor het verrichten van de werkzaamheden;
   c de registratiegegevens van de vaartuigen die worden gebruikt;
   d een beschrijving van de maatregelen die worden getroffen om het scheepvaartverkeer te waarschuwen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.38 (veiligheid: uitvoeringsplan) *Bij het verrichten van werkzaamheden bij de bouw, het onderhoud of het verwijderen van windparken moet de veiligheid op zee worden geborgd en moet hinder voor andere gebruikers tot een minimum worden beperkt. In een uitvoeringsplan worden een omschrijving en een planning van de uit te voeren werkzaamheden opgenomen en de te nemen maatregelen om scheepvaartverkeer te waarschuwen. Tot die maatregelen kunnen onder andere behoren het inlichten van het Kustwachtcentrum in Den Helder over het voornemen werkzaamheden uit te voeren, het voeren van licht- en geluidbakens ter bescherming van scheepvaart en visserij, of het inlichten van en afstemmen met mijnbouwondernemingen ter voorkoming van hinder voor het (helikopter)verkeer van en naar mijnbouwinstallaties in de omgeving. Het werkgebied wordt gemarkeerd door betonning. Het werkgebied wordt vastgelegd op de zeekaarten door de hydrografische dienst en de Kustwacht communiceert de grenzen van het werkgebied in een bericht voor zeevarenden en gebruikt de aangeleverde gegevens om de scheepvaart op een adequate manier te waarschuwen. Ook bevat het plan een opgave van de in te zetten vaartuigen, zodat de Kustwacht kan controleren welke schepen zich in het werkgebied bevinden. In de regel zal het plan met het bevoegd gezag en de Kustwacht worden besproken.*

Toelichting artikelen 7.38, 7.40, 7.41 en 7.44 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.39 (veiligheid: constructieve eisen windturbine)

1 Met het oog op de veiligheid op de Noordzee zijn windturbines en andere installaties die deel uitmaken van een windpark voldoende sterk om de krachten die worden verwacht als gevolg van windsterkte, golfslag, zeestroming en gebruik van de turbines te weerstaan.
2 De sterkte van de windturbines en andere installaties blijkt uit een verklaring die is opgesteld door een onafhankelijke deskundige. De deskundige toetst aan een in de praktijk beproefd stelsel van normen die betrekking hebben op het ontwerp van installaties van een windpark.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.39 (veiligheid: constructieve eisen windturbine) *Een windturbine moet zo zijn ontworpen en gebouwd dat de tijdens het gebruik optredende krachten en spanningen zonder bezwaar in de constructie van de installatie kunnen worden opgenomen. De technische integriteit van het windpark moet door een onafhankelijke deskundige worden beoordeeld. De exploitant moet daarom een verklaring van een deskundige overleggen aan het bevoegd gezag. De verklaring van de deskundige wordt veelal gebaseerd op onderzoek tijdens de ontwerpfase. In de ontwerpfase worden de veiligheidskritische elementen bepaald, zoals de lengte van de heipalen, de dikte en de kwaliteit van het gebruikte staal en het locatiespecifieke detailontwerp van de turbinetorens. De verklaring van de onafhankelijke deskundige geeft aan of de windturbines en andere installaties gebouwd zijn volgens de eerder bepaalde ontwerpcriteria. De onafhankelijke deskundige zal de relevante elementen toetsen aan gangbare internationale normen en andere, in de regel intern opgestelde, kwaliteitscriteria. Gelet op de ontwikkelingen rond windturbines en windparken op zee, kunnen in dit besluit geen specifieke normen van toepassing worden verklaard.*
De verklaring van de onafhankelijke deskundige heeft voor het bevoegd gezag geen bindend karakter. Het bevoegd gezag beoordeelt zelf de ingediende stukken en kan daarbij een andere conclusie trekken dan de deskundige. Dit kan gebeuren op inhoudelijke gronden, maar ook door twijfel of er sprake is van onafhankelijkheid en deskundigheid van degene die de verklaring heeft opgesteld. De deskundige zal in de regel een internationaal opererend classificatiebureau zijn. Diverse classificatiebureaus hebben eigen kwaliteitscriteria opgesteld voor het beoordelen van de technische integriteit van windturbines.

Artikel 7.40 (veiligheid: veiligheidsvoorzieningen)

1 Met het oog op het veilige gebruik van de Noordzee door luchtvaartverkeer en scheepvaartverkeer heeft een windpark herkenningstekens en bakens.
2 De herkenningstekens en bakens voldoen aan de International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities Recommendation O-139 Marking of Man-Made Offshore Structures, en de Civil Aviation Authority Policy and Guidelines on Wind Turbines.
3 Het windpark heeft controlesystemen, waarschuwingssystemen en besturingssystemen, met inbegrip van een noodvoorziening voor het kunnen bedienen en bewaken van het windpark, zowel ter plaatse als vanaf de wal.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.40 (veiligheid: veiligheidsvoorzieningen) *Windparken moeten uit oogpunt van de veiligheid van het scheepvaart- en luchtvaartverkeer zijn voorzien van herkenningstekens en bakens, die voldoen aan bepaalde internationale normen. De International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA) heeft richtlijnen voor de markering en verlichting van windparken vastgesteld. In de richtlijn van de Engelse Civil Aviation Authority (CAA) is onder meer vermeld op welke turbines van een park obstakellichten moeten worden aangebracht en op welke locatie dat moet plaatsvinden. Verder worden er technische eisen gesteld aan de te gebruiken obstakellichten.*
Toelichting artikelen 7.38, 7.40, 7.41 en 7.44 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.41 (veiligheid: staat van onderhoud windpark)

1 Met het oog op de veiligheid op de Noordzee wordt zorg gedragen voor een goede staat van onderhoud van het windpark en worden daarvoor periodiek de turbines, andere installaties en veiligheidsvoorzieningen onderzocht.
2 Als een deel van het windpark een gebrek vertoont waardoor de veiligheid in het geding is, worden passende maatregelen getroffen. Bij direct gevaar voor de veiligheid van personen wordt het windpark of het deel van het windpark onverwijld buiten werking gesteld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.41 (veiligheid: staat van onderhoud windpark) *De exploitant moet zorgen voor een goede staat van onderhoud van het windpark en moet daarvoor periodiek onderzoek en op systematische wijze onderhoud uitvoeren aan de turbines en andere installaties en aan de veiligheidsvoorzieningen als bedoeld in artikel 7.40. Als een onderdeel van het windpark een dusdanig gebrek heeft dat hierdoor de veiligheid voor de omgeving in het geding is, moet de exploitant passende maatregelen nemen. Als sprake is van direct gevaar voor mensenlevens wordt het windpark of het deel van het windpark onmiddellijk buiten werking gesteld. Het bevoegd gezag wordt onmiddellijk geïnformeerd over gebreken die gevolgen kunnen hebben voor de omgeving.*
Toelichting artikelen 7.38, 7.40, 7.41 en 7.44 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.42 (informeren over gebrek)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, wordt onverwijld geïnformeerd over een gebrek als bedoeld in artikel 7.41, tweede lid.

Artikel 7.43 (water: windparkexportkabels)

1 Met het oog op de vervulling van maatschappelijke functies door de Noordzee ligt een windparkexportkabel:
   a op een diepte van ten minste 3 m in de zeebodem voor zover de windparkexportkabel zich binnen een afstand van 3 km vanaf de laagwaterlijn, bedoeld in artikel 1 van de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee, of de basislijn, bedoeld in artikel 2 van die wet, bevindt;
   b op een diepte van ten minste 1 m in de zeebodem voor zover de windparkexportkabel zich bevindt op 3 km of meer van de lijn, bedoeld onder a; en

c bij kruising van een vaargeul ten minste 1 m beneden de door de beheerder van de vaargeul vastgestelde onderhoudsdiepte.

2 De ligging van een windparkexportkabel wordt periodiek onderzocht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.43 (water: windparkexportkabels) *In verband met de veiligheid is het van belang dat de kabel die de windturbines met het hoogspanningsnet verbindt op voldoende diepte in de zeebodem ligt. De regels beogen de voor de scheepvaart nautisch gegarandeerde diepte (NGD) te waarborgen. De NGD staat op alle zeekaarten en wordt door de kapiteins van zeeschepen gebruikt om hun route te bepalen. Dit betreft vooral vaargeulen die kunstmatig door de vaarwegbeheerder op diepte worden gehouden. De kabel moet één meter onder de aanlegdiepte van de vaargeul liggen. Deze aanlegdiepte ligt gemiddeld een meter onder NGD, zodat de kabel gemiddeld twee meter onder NGD ligt.*
Vanaf de laagwaterlijn tot drie kilometer uit de kust moet de kabel minimaal drie meter in de zeebodem liggen. Reden voor deze diepere ligging is de grotere dynamiek van de bodem dicht bij de kust en multifunctioneel gebruik van de bodem daar (zoals bodemvisserij). Extra aandacht is nodig als een kabel een (voor)oeversuppletie doorkruist, omdat daar de dynamiek nog groter is. De exploitant moet periodiek een onderzoek uitvoeren om vast te stellen of aan de vereisten van dit artikel is voldaan. Dit onderzoek zal in eerste instantie jaarlijks plaatsvinden. Naar aanleiding van de resultaten kan de frequentie worden aangepast.

Artikel 7.44 (veiligheid: plan voor ongewone voorvallen)

1 Met het oog op de veiligheid op de Noordzee en het beschermen van het milieu is een plan opgesteld dat een beschrijving bevat van de maatregelen die worden getroffen als zich een ongewoon voorval voordoet in, of in de directe omgeving van een windpark, dat een gevaar oplevert voor dat windpark.

2 Het plan bevat in ieder geval:
a een vermelding van de materialen die worden ingezet;
b de naam en het adres van degene die de maatregelen treft; en
c de naam en het adres van degene die toezicht houdt op de maatregelen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.44 (veiligheid: plan voor ongewone voorvallen) *Om ongewone voorvallen op zee goed te kunnen beheersen, is het nodig dat vooraf een plan wordt opgesteld over de te nemen maatregelen. Dit plan gaat bijvoorbeeld in op de maatregelen die worden getroffen als een schip of drift raakt en een aanvaring met een windturbine dreigt of plaatsvindt. In het plan staan ook de contactgegevens van degene waarmee het bevoegd gezag bij ongewone voorvallen contact zal hebben. De exploitant houdt het plan daarom actueel en verstrekt het na iedere actualisering opnieuw aan het bevoegd gezag.*
Toelichting artikelen 7.38, 7.40, 7.41 en 7.44 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 7.45 (water: verwijderen windpark)

1 Met het oog op de vervulling van maatschappelijke functies door de Noordzee wordt een windpark dat of een windparkexportkabel die niet meer in gebruik is, verwijderd.

2 Materiaal dat ter plaatse of in de directe omgeving is terechtgekomen bij het aanleggen, onderhouden, gebruiken of verwijderen van het windpark, wordt verwijderd.

§ 7.2.4 Beperkingengebiedactiviteiten bij installaties in zee

Artikel 7.46 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee.

Toelichting artikel 7.46 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.4.*

Artikel 7.47 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteit installatie waterstaatswerk)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.46, die worden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot die installatie, voor zover het gaat om:
a het zich bevinden in dat beperkingengebied; en
b het aanwezig hebben van een object, anders dan voor het verrichten van een milieubelastende activiteit met betrekking tot een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 3.320.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een andere installatie dan een mijnbouwinstallatie te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.46, die worden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot die installatie, voor zover het gaat om het zich bevinden in dat beperkingengebied.
3 Het verbod, bedoeld in het eerste en tweede lid, geldt niet voor een vaartuig of drijvend werktuig dat in het beperkingengebied vaart:
   a in verband met het aanleggen, inspecteren, testen, repareren, onderhouden, veranderen of verwijderen van onderzeese kabels of leidingen;
   b om diensten te verlenen voor de installatie of om personen of goederen te vervoeren van of naar de installatie;
   c om de installatie te inspecteren;
   d om levens of eigendommen te redden;
   e gedwongen door de weersomstandigheden;
   f als het in nood verkeert;
   g voor de bestuursrechtelijke of strafrechtelijke handhavingstaak; of
   h als het toestemming heeft van degene die de installatie exploiteert.
   Toelichting artikel 7.47, derde lid, onder h, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.47 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteit installatie waterstaatswerk) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *De in het derde lid opgenomen uitzonderingen op het verbod zich te bevinden binnen het beperkingengebied zijn rechtstreeks afkomstig uit de richtlijn offshore veiligheid. Deze uitzonderingen gelden omwille van een samenhangende benadering van de regelgeving ook voor andere installaties dan mijnbouwinstallaties. Hiermee wordt ook aangesloten op de bestaande praktijk.*
Toelichting artikel 7.47 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In het derde lid, onder b, wordt een redactionele wijziging aangebracht waarbij de term «schip» wordt vervangen door «vaartuig of drijvend werktuig». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de uitzondering vallen.*

§ 7.2.5 Lozen van huishoudelijk afvalwater

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 7.2.5 Lozen van huishoudelijk afvalwater *Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 6.2.5 (voor lozen van huishoudelijk afvalwater in andere oppervlaktewaterlichamen dan de Noordzee). Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij die paragraaf.*

Artikel 7.48 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het lozen van huishoudelijk afvalwater in de Noordzee en het in samenhang daarmee lozen van afvalwater afkomstig van voedselbereiding met grootkeukenapparatuur.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk die bestaan uit het bouwen of in stand houden van een uitstroomvoorziening voor het huishoudelijk afvalwater, bedoeld in het eerste lid, in de Noordzee.
3 Het eerste lid geldt niet voor het maken en bewerken van levensmiddelen of voeder waarop paragraaf 4.28 van toepassing is.

Toelichting artikel 7.48 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.5. Dit leidt ook tot wijzigingen in het derde lid.*
Het toepassingsbereik wordt uitgebreid met het lozen van afvalwater afkomstig van voedselbereiding met grootkeukenapparatuur. In de praktijk worden de zuiveringsvoorzieningen voor het behandelen van huishoudelijk afvalwater op locatie ook gebruikt voor de behandeling van afvalwaterstromen uit bijvoorbeeld de keukens van restaurants of hotels. Het Activiteitenbesluit milieubeheer stond het lozen van deze afvalwaterstromen via de zuiveringsvoorziening voor het huishoudelijke afvalwater ook toe. Deze lijn wordt voortgezet.
De uitbreiding van het toepassingsbereik geldt niet voor het maken en bewerken van levensmiddelen of voeder waarop paragraaf 4.28 van toepassing is. Die paragraaf is van toepassing bij de voedingsmiddelenindustrie en bevat al bepalingen over het lozen van afvalwater dat daarbij vrijkomt.

Artikel 7.49 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.48, tweede lid.

Artikel 7.50 (melding lozingsactiviteit)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 7.48, eerste lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 De melding bevat:
  a het aantal inwonerequivalenten dat wordt geloosd; en
  b de zuiveringsvoorziening die wordt gebruikt.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing op het lozen van huishoudelijk afvalwater vanaf een pleziervaartuig.

Artikel 7.51 (gegevens en bescheiden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 7.48, eerste lid, worden gegevens en bescheiden over de verwachte datum van het begin van de activiteit verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3.
2 Dit artikel is niet van toepassing op het lozen van huishoudelijk afvalwater vanaf een pleziervaartuig.

Artikel 7.52 (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

1 Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de Noordzee wordt het afvalwater, bedoeld in artikel 7.48, eerste lid, anders dan afkomstig van een pleziervaartuig, dat wordt geloosd in de Noordzee, geleid via een zuiveringsvoorziening.
2 Voor dat afvalwater zijn de emissiegrenswaarden voor biochemisch zuurstofverbruik 60 mg/l en voor chemische zuurstofverbruik 300 mg/l, gemeten in een steekmonster.
3 Als het afvalwater minder dan zes inwonerequivalenten bevat, kan het, in afwijking van het tweede lid, voor vermenging met ander afvalwater worden geleid door een septictank:
  a met een nominale inhoud van 6 m^3 of meer, volgens NEN-EN 12566-1, en met een hydraulisch rendement van niet meer dan 10 g, volgens annex B van NEN-EN 12566-1; of
  b die is geplaatst voor 1 januari 2009 en is afgestemd op de hoeveelheid afvalwater die wordt geloosd.
4 Als in samenhang met het huishoudelijke afvalwater ook afvalwater afkomstig van voedselbereiding wordt geloosd, is de zuiveringsvoorziening daarop berekend.

Toelichting artikel 7.52 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het vierde lid wordt toegevoegd dat, als afvalwater afkomstig van voedselbereiding in samenhang met het huishoudelijke afvalwater wordt geloosd, de zuiveringsvoorziening op die extra afvalwaterstroom berekend moet zijn. Hiermee wordt de regeling in het Activiteitenbesluit milieubeheer voortgezet.*
Overigens moet het afvalwater afkomstig van voedselbereiding veelal ook worden behandeld met een vetafscheider. Dat vloeit voort uit het toepassen van de beste beschikbare technieken. Die vetafscheider is echter onafhankelijk van de lozingsroute en geldt dus ook voor lozingen op bijvoorbeeld het vuilwaterriool. Het toepassen van de vetafscheider wordt daarom door de gemeente geregeld in het omgevingsplan. De gemeente maakt daarbij de afweging in welke gevallen de vetafscheider achterwege kan blijven bijvoorbeeld omdat deze bij een kleine omvang van de lozing niet doelmatig is.

Artikel 7.53 (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
  a voor biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2; en
  Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*
  b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.
  Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

§ 7.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 7.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam *Deze paragraaf is identiek aan paragraaf 6.2.6 (voor telen en kweken in andere oppervlaktewaterlichamen dan de Noordzee). Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij die paragraaf.*

Artikel 7.54 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende beperkingengebiedactiviteiten in de Noordzee:
   a het kweken van consumptievis;
   b het kweken of houden van ongewervelde waterdieren;
   c het telen van waterplanten; en
   d het invangen van mosselzaad.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het in de Noordzee brengen van stoffen, water of warmte afkomstig van:
   a het kweken van consumptievis;
   b het kweken of houden van ongewervelde dieren; of
   c het telen van waterplanten.

Toelichting artikel 7.54 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.6.*

Artikel 7.55 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 7.54, eerste lid.

Toelichting artikel 7.55 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is het herstel van een foutieve verwijzing.*

Artikel 7.56 (water: preventie verontreiniging)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de Noordzee worden bij het kweken van consumptievis, het kweken of houden van ongewervelde waterdieren of het telen van waterplanten geen stoffen aan de Noordzee toegevoegd.

Artikel 7.57 (PRTR-verslag)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 7.54, tweede lid, is paragraaf 5.3.1 over PRTR van overeenkomstige toepassing, als het gaat om het exploiteren van een PRTR-installatie voor intensieve aquacultuur met een productiecapaciteit van 1.000 ton vis of schelpdieren per jaar of meer.

Toelichting artikel 7.57 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De verwijzing naar de PRTR-verordening is vervangen door een zelfstandig leesbaar criterium. Dit heeft geen inhoudelijke gevolgen.*

§ 7.2.7 Andere lozingen

Toelichting uit Stb. 2018-293 op § 7.2.7 Andere lozingsactiviteiten *Ook voor overige lozingen zijn de regels voor de Noordzee en voor andere oppervlaktewaterlichamen identiek. Verwezen wordt naar de toelichting bij paragraaf 6.2.7.*

§ 7.2.7.1 Toepassingsbereik lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten en aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Toelichting op paragraaf 7.2.7.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 7.2.7 wordt aangevuld met een aantal algemene regels over lozingsactiviteiten op rijkswater. Ook via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet zullen in deze paragraaf enkele aanvullende algemene regels over dergelijke lozingsactiviteiten worden opgenomen. De paragraaf dreigt daardoor onoverzichtelijk te worden. Daarom wordt een onderverdeling in paragrafen aangebracht. Paragraaf 7.2.7.5 (lozen bij graven en saneringen) zal worden ingevuld via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet.*

Artikel 7.58 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die bestaan uit het brengen van stoffen, water of warmte in de Noordzee, anders dan bedoeld in de paragrafen 7.2.1, 7.2.5 en 7.2.6.
2 Deze paragraaf is ook van toepassing op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk die bestaan uit het bouwen of in stand houden van een uitstroomvoorziening voor de lozingsactiviteit, bedoeld in het eerste lid, in de Noordzee.

Toelichting artikel 7.58 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.7.*

Artikel 7.59 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: beperkingengebiedactiviteit)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 7.58, tweede lid.

Artikel 7.60 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozingsactiviteiten)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op het oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 7.58, eerste lid, die wordt verricht in de Noordzee, voor zover het gaat om:
   a het lozen van stoffen of water afkomstig van het onderhouden, repareren, schoonmaken of behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen;
   b het lozen van meer dan 5.000 m^3 water per uur; en
   c het lozen van water door een uitstroomvoorziening, behalve voor het lozen van:
      1° afvalwater afkomstig van een gemeentelijke voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater;
      2° afstromend hemelwater en ander afvalwater afkomstig van een verhard oppervlak;
      3° afvalwater afkomstig van het schoonmaken van drinkwaterleidingen;
      4° afvalwater afkomstig van ontwateren;
      5° water afkomstig van een oppervlaktewaterlichaam waaraan geen stoffen of warmte zijn toegevoegd, in datzelfde oppervlaktewaterlichaam;
      6° afvalwater afkomstig van een calamiteitenoefening; en
      7° afvalwater afkomstig van graven of saneringen.
2 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder a, geldt niet voor het lozen van stoffen of water afkomstig van het onderhouden, repareren of schoonmaken van vaartuigen of drijvende werktuigen en het behandelen van de scheepshuid van vaartuigen of drijvende werktuigen, bedoeld in artikel 3.145.
3 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b, geldt niet voor baggerwerkzaamheden en het toepassen van baggerspecie, bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.
   Toelichting artikel 7.60, derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Aan artikel 7.60 wordt bij het derde lid toegevoegd dat dit baggerspecie is als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.*
   Baggerspecie wordt in het Besluit bodemkwaliteit omschreven als materiaal dat is vrijgekomen uit de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam en dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof in een verhouden en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 mm.
   De definitie van baggerspecie heeft betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 mm) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip baggerspecie. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 mm en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook baggerspecie voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Uitsluiting van deze materialen zou het toepassen van baggerspecie en grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.
   Het begrip baggerspecie is uitgezonderd van de definitie van grond. Baggerspecie is bodemmateriaal dat vrijkomt uit het oppervlaktewater of de ruimte, die voor oppervlaktewater is bestemd.
4 Het verbod, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder c, geldt niet voor het lozen van stoffen, water of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.1.

Toelichting artikel 7.60 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In dit artikel wordt de term «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de vergunningplicht in het eerste lid en de uitzondering in het tweede lid vallen. Verder wordt de uitzondering op de vergunningplicht voor lozingen bij calamiteitenoefeningen van het vierde lid verplaatst naar het eerste lid en wordt een aanvullende uitzondering opgenomen voor lozingen van afvalwater afkomstig van graven en saneringen. Inhoudelijke regels over die laatste lozingen zullen via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet worden opgenomen in de gereserveerde paragraaf 7.2.7.5. Met de term «afvalwater afkomstig van graven en saneringen» wordt aangesloten bij de opschriften van de paragrafen 4.119 tot en met 4.121. In het verleden werd voor het afvalwater afkomstig van graven in de bodem ook wel de term afvalwater afkomstig van ontwatering gebruikt. Die term sluit minder goed aan bij de genoemde opschriften van de paragrafen en wordt daarom niet meer gebruikt voor de aanduiding van afvalwater afkomstig van graven in de bodem. Met de term ontwateren in het eerste lid, onder c, onder 4°, wordt gedoeld op (al dan niet bemalen) drainage zonder dat sprake is van graven in de bodem. Ook wordt een foutieve verwijzing hersteld (artikel 3.145 in plaats van artikel 3.144).*

§ 7.2.7.2 Lozingen bij een calamiteitenoefening

Toelichting op paragraaf 7.2.7.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de toelichting op paragraaf 7.2.7.1 Bal (nieuw).*

Artikel 7.61 (gegevens en bescheiden bij een calamiteitenoefening)

1 Ten minste 48 uur voor het lozen van afvalwater afkomstig van een calamiteitenoefening worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a gegevens waaruit blijkt of er bij de oefening blusschuim wordt gebruikt; en
   b als er bij de oefening blusschuim wordt gebruikt: welke stoffen dat blusschuim bevat.
2 Dit artikel is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van een permanente voorziening voor het oefenen van brandbestrijdingstechnieken, bedoeld in artikel 3.259.

§ 7.2.7.3 Lozingen bij opslaan van goederen

Toelichting op paragraaf 7.2.7.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In verband met het vervallen van de alternatieve lozingsroute voor afvalwater afkomstig van het opslaan van uitlogende goederen (zie de wijziging van de artikelen 4.1054, 4.1058, 4.1060 en 4.1061), wordt deze alternatieve lozingsroute voor lozen in de Noordzee in deze nieuwe artikelen opgenomen. Het betreft de melding van de lozing in de Noordzee, de mogelijkheid om dit afvalwater in de Noordzee te lozen (in afwijking van artikel 4.1058), de toepasselijke emissiegrenswaarden en de bijbehorende meetmethoden. De artikelen zijn inhoudelijk niet gewijzigd.*

Artikel 7.61a (melding bij opslaan van goederen)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 7.61b, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 De melding bevat:
   a een aanduiding van het soort goederen; en
   b de hoeveelheid die ten hoogste wordt opgeslagen.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Artikel 7.61b (water: lozen bij opslaan uitlogende goederen)

In afwijking van artikel 4.1058, eerste lid, kan het te lozen afvalwater afkomstig van het opslaan van uitlogende goederen, ingedeeld in bijlage IVA, deel B, ook worden geloosd in de Noordzee, als de afstand tot een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk meer dan 40 m is, gerekend vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het afvalwater vrijkomt.

Artikel 7.61c (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)

Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 7.61b, dat wordt geloosd in de Noordzee, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 7.61c, gemeten in een steekmonster.

Tabel 7.61c Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in µg/l of mg/l
Som van de metalen arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink	1 mg/l
Minerale olie	10 mg/l
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	50 µg/l
Onopgeloste stoffen	100 mg/l
Som van stikstofverbindingen	10 mg/l
Som van fosforverbindingen	2 mg/l
Chemisch zuurstofverbruik	200 mg/l

Artikel 7.61d (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
   b voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705;
   Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*
   c voor olie: NEN-EN-ISO 9377-2;
   d voor arseen, chroom, koper, lood, nikkel en zink: NEN 6966, NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2;
   e voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-EN-ISO 17993;
   f voor nitrietstikstof en nitraatstikstof: NEN-EN-ISO 13395 of NEN-ISO 15923-1;
   g voor organisch stikstof: NEN-ISO 5663 of NEN 6646;
   h voor ammoniumstikstof: NEN 6646, NEN-EN-ISO 11732 of NEN-ISO 15923-1; en
   i voor de som van fosforverbindingen: NEN-EN-ISO 15681-1, NEN-EN-ISO 15681-2, NEN-EN-ISO 6878, NEN-EN-ISO 11885 of NEN-EN-ISO 17294-2.

§ 7.2.7.4 Lozingen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw

Toelichting op paragraaf 7.2.7.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Paragraaf 7.2.7.4 bevat algemene regels over het lozen van afvalwater afkomstig van telen van gewassen in een gebouw, anders dan in een kas. Artikel 4.795 verplicht om dit afvalwater gelijkmatig te verspreiden over landbouwgronden of te lozen in een vuilwaterriool. Er zijn echter gebieden waar beide lozingsroutes niet mogelijk zijn. Daarom staat artikel 7.56f het lozen van dat afvalwater in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk toe, in afwijking van artikel 4.795, eerste lid, als er geen vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk beschikbaar is binnen 40 m vanaf de kadastrale grens. In het Activiteitenbesluit milieubeheer was het lozen op oppervlaktewaterlichamen onder die omstandigheden ook toegestaan.*
De emissiegrenswaarden voor het te lozen afvalwater zijn opgenomen in artikel 7.56g en de bijbehorende meetmethoden in artikel 7.56h. De lozing moet worden gemeld op grond van artikel 7.56e.

Artikel 7.61e (melding bij telen of kweken van gewassen in een gebouw)
1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 7.61f, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 De melding bevat de maximale teeltoppervlakte.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Artikel 7.61f (water: lozen bij telen of kweken van gewassen in een gebouw)
In afwijking van artikel 4.795, eerste lid, kan het te lozen afvalwater afkomstig van het telen of kweken van gewassen in een gebouw, anders dan een kas, ook worden geloosd in een oppervlaktewaterlichaam, als de afstand tot een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk meer dan 40 m is, gerekend vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het afvalwater vrijkomt.

Artikel 7.61g (water: emissiegrenswaarden lozing op een oppervlaktewaterlichaam)
Voor het afvalwater, bedoeld in artikel 7.61f, dat wordt geloosd op een oppervlaktewaterlichaam, zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 7.61g, gemeten in een steekmonster.
Tabel 7.61g Emissiegrenswaarden

Stof	Emissiegrenswaarde in mg/l
Onopgeloste stoffen	100 mg/l
Biochemisch zuurstofverbruik	60 mg/l
Chemisch zuurstofverbruik	300 mg/l

Artikel 7.61h (water: meetmethoden)
1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:

a voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872;
b voor biochemisch zuurstofverbruik: ISO 5815-1/2; en
Toelichting artikelen 4.610, vierde lid, onder b, 4.798, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder a, 6.56h, derde lid, onder b, 7.53, derde lid, onder a en 7.61h, derde lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN-EN 1899-1/2 inmiddels ingetrokken. Dit is aangepast.*
c voor chemisch zuurstofverbruik: NEN-ISO 15705.
Toelichting artikelen 4.161, derde lid, onder b, 4.610, vierde lid, onder c, 4.798, derde lid, onder c, 4.1253, derde lid, onder b, 6.44, derde lid, onder b, 6.56d, derde lid, onder b, 6.56h, derde lid, onder c, 7.53, derde lid, onder b, 7.61d, derde lid, onder b, 7.61h, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De norm NEN 6633 is per oktober 2018 ingetrokken en vervangen door NEN-ISO 15705:2003. Dit is aangepast.*

§ 7.2.7.5 Lozingen bij graven en saneringen

Toelichting op paragraaf 7.2.7.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze paragraaf over lozingen bij graven en saneringen is gereserveerd voor aanpassing via het voorgenomen Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet.*

Artikel 7.61i (melding lozingsactiviteit bij graven en saneringen)

1 Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden:
a het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem;
b het lozen van afvalwater afkomstig van het saneren van de bodem; en
c het lozen van afvalwater afkomstig van een grondwatersanering.
Toelichting artikel 7.61i, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat het lozen van afvalwater afkomstig van een bodemsanering, een grondwatersanering of graven onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit op de Noordzee niet mag worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving.*

2 Een melding bevat:
a de resultaten van de beschikbare voorafgaande bodemonderzoeken;
b de locaties van de lozingspunten; en
c het maximale lozingsdebiet in kubieke meters per uur.
Toelichting artikel 7.61i, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In de paragrafen 4.119, 4.120 en 4.121 van het Besluit activiteiten leefomgeving (in dit Aanvullingsbesluit) is geregeld dat bij graven in de bodem (zowel onder of gelijk aan als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) en bij bodemsaneringen een of meer voorafgaande bodemonderzoeken moeten worden verricht. Deze bodemonderzoeken geven ook inzicht in de kwaliteit van het te lozen afvalwater. De resultaten van de verrichte onderzoeken moeten daarom met de melding worden ingediend bij het bevoegd gezag. Het gaat alleen om onderzoeken die al beschikbaar zijn; de meldingsplicht leidt daarom niet tot extra onderzoekslasten. Ook voor saneringen van de bodem en het grondwater geldt dat er onderzoeken beschikbaar zullen zijn waaruit de kwaliteit van het grondwater blijkt. Dit is niet geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving, maar in de omgevingsverordening van de provincie of het omgevingsplan van de gemeente. Deze onderzoeken moeten eveneens worden ingediend bij de melding.*

3 Het eerste lid is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem als de lozing minder dan 48 uur duurt.
Toelichting artikel 7.61i, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *In het derde lid is geregeld dat een melding niet is vereist als korter dan 48 uur afvalwater afkomstig van graven in bodem (zowel onder of gelijk aan als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) wordt geloosd. Dergelijke kortdurende lozingen hebben alleen geringe gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit en worden vaak binnen korte termijn uitgevoerd (maximaal 48 uur). Een melding vier weken van tevoren sluit niet goed aan bij de uitvoeringspraktijk.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 7.61j (gegevens en bescheiden over lozingsactiviteit)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 7.61i, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 7.3, gegevens en bescheiden verstrekt over de verwachte datum van het begin van de activiteit.

Toelichting artikel 7.61j, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit, wordt het bevoegd gezag geïnformeerd over wanneer de lozingen van start gaan, en hoe lang dit naar verwachting zal duren, zodat het bevoegd gezag hier in de planning van het toezicht rekening mee kan houden.*

2 Het eerste lid is niet van toepassing op het lozen van afvalwater afkomstig van graven in bodem als de lozing minder dan 48 uur duurt.

Toelichting artikel 7.61j, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het tweede lid is geregeld dat het bevoegd gezag niet hoeft te worden geïnformeerd als korter dan 48 uur afvalwater afkomstig van graven in bodem (zowel onder als boven de interventiewaarden bodemkwaliteit) wordt geloosd. Dergelijke kortdurende lozingen hebben alleen geringe gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit en worden vaak binnen korte termijn uitgevoerd (maximaal 48 uur). Een informatieplicht vier weken van tevoren sluit niet goed aan bij de uitvoeringspraktijk.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*

Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.

In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 7.61k (niet lozen bij bodemonderzoek grondwatersanering)

Met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de Noordzee wordt afvalwater afkomstig van een voorafgaand onderzoek voor een grondwatersanering niet geloosd op de Noordzee.

Toelichting artikel 7.61k (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het verrichten van een onderzoek naar de kwaliteit van het grondwater voorafgaand aan een grondwatersanering kan afvalwater vrijkomen. Een proefbronnering is hier een voorbeeld van. De samenstelling van dit afvalwater is vaak pas bekend na analyse van de monsters en nog niet op het moment van lozen. Omdat dit afvalwater onbekende gehalten aan verontreinigende stoffen bevat, is het niet wenselijk dat dit afvalwater op zee geloosd wordt. Het afvalwater kan worden afgevoerd per as naar een erkende verwerker. Ook kan het omgevingsplan van de gemeente de mogelijkheid bieden om dit afvalwater te lozen in het openbare vuilwaterriool.*

Artikel 7.61l (water: emissiegrenswaarden afvalwater graven en saneringen)

Voor het afvalwater afkomstig van saneren van de bodem, grondwatersanering of graven in bodem dat wordt geloosd op de Noordzee zijn de emissiegrenswaarden de waarden, bedoeld in tabel 7.61l, gemeten in een steekmonster.

Tabel 7.61l Emissiegrenswaarden afvalwater

Stoffen	Emissiegrenswaarde in µg/l
Naftaleen	0,2
PAK's	1
BTEX	50
Tetrachlooretheen	3

Stoffen	Emissiegrenswaarde in µg/l
Trichlooretheen	20
1,2-dichlooretheen	20
1,1,1-trichloorethaan	20
Vinylchloride	8
Som van de vijf hier bovenstaande stoffen	*20*
Monochloorbenzeen	7
Dichloorbenzenen	3
Trichloorbenzenen	1
Minerale olie	1.000
Cadmium	4
Kwik	1
Koper	10
Nikkel	40
Lood	50
Zink	100
Chroom	20
Onopgeloste stoffen	50.000

Toelichting artikel 7.61l (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel bevat emissiegrenswaarden voor stoffen die vaak in de afvalwaterstroom afkomstig van graven of saneringen voorkomen.*
De emissiegrenswaarden in tabel 7.61l zijn gebaseerd op het vereiste beschermingsniveau voor het aquatische milieu en een vertaling van de gehalten die met de beste beschikbare technieken kunnen worden bereikt.
Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*
Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

Artikel 7.61m (water: meetmethoden)

1 Op het bemonsteren van afvalwater is NEN 6600-1 van toepassing, en een monster is niet gefiltreerd.
2 Op het conserveren van een monster is NEN-EN-ISO 5667-3 van toepassing.
3 Bij het analyseren van een monster worden onopgeloste stoffen meegenomen, en op het analyseren is van toepassing:
   a voor naftaleen en BTEX: NEN-EN-ISO 15680;
   b voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen: NEN-EN-ISO 17993;
   c voor tetrachlooretheen, trichlooretheen, 1,2-dichlooretheen, 1,1,1-trichloorethaan en vinylchloride de som van de vijf hiervoor genoemde stoffen, monochloorbenzeen, dichloorbenzeen en trichloorbenzenen: NEN-EN-ISO 10301 of NEN-EN-ISO 15680, waarbij voor vinylchloride alleen NEN-EN-ISO 15680 kan worden gebruikt;
   d voor minerale olie: NEN-ISO 9377-2;
   e voor cadmium, koper, nikkel, lood, zink en chroom: NEN 6966 of NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 11885, waarbij de elementen worden ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2;
   f voor kwik: NEN-EN-ISO 17294-2 of NEN-EN-ISO 12846 of NEN-EN-ISO 17852, waarbij kwik wordt ontsloten volgens NEN-EN-ISO 15587-1 of NEN-EN-ISO 15587-2; en
   g voor onopgeloste stoffen: NEN-EN 872.

Toelichting artikel 7.61m (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Dit artikel geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden.*

Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren (eerste lid) en conserveren (tweede lid). Ook zijn de analysemethoden opgenomen die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in het artikel 7.61l emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven (derde lid). De versies van de NEN-EN normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.
Monsters moeten worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse.

§ 7.2.8 Stortingsactiviteiten op zee

Artikel 7.62 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op stortingsactiviteiten op zee.

Toelichting artikel 7.62 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.8.*

Artikel 7.63 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een stortingsactiviteit op zee te verrichten, geldt niet voor een stortingsactiviteit als bedoeld in artikel 7.62, die wordt verricht in de Noordzee, voor zover het gaat om een activiteit die wordt verricht vanaf een vaartuig of drijvend werktuig dat in gebruik is voor het uitoefenen van defensietaken.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.63 (aanwijzing vergunningvrije gevallen) [artikel 5.1, eerste lid, van de wet] *De aanwijzing van stortingsactiviteiten die plaatsvinden aan boord van oorlogsschepen, marinehulpschepen en andere schepen die in gebruik zijn voor de uitvoering van een militaire taak als geval waarvoor geen omgevingsvergunning is vereist, is ontleend aan artikel 10, vierde lid, van het Londen-protocol. In dat lid is bepaald dat het protocol niet van toepassing is op schepen die op grond van het internationale recht soevereine immuniteit genieten. Schepen in de uitvoering van de militaire taak vallen daar onder.*
Toelichting artikel 7.63 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is een redactionele wijziging aangebracht waarbij de term «schip» wordt vervangen door «vaartuig of drijvend werktuig». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Het aanpassen van het artikel verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de uitzondering vallen.*

Artikel 7.64 (gegevens en bescheiden)

1 Binnen vier weken na afloop van de maand waarin de afgifte heeft plaatsgevonden, worden aan de instantie, bedoeld in de artikelen 10.38, derde lid, en 10.40, eerste lid, van de Wet milieubeheer, gegevens en bescheiden verstrekt over de afgifte van gevaarlijke afvalstoffen die zijn afgegeven met de bedoeling om zich ervan te ontdoen in zee.
2 De artikelen 5 tot en met 7 van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen zijn van overeenkomstige toepassing op het verstrekken van de gegevens en bescheiden.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.64 (gegevens en bescheiden) *Als afvalstoffen worden afgegeven om te storten op zee, moet hiervoor hetzelfde regiem gelden als het afgeven van afvalstoffen op grond van titel 10.6 van de Wet milieubeheer. In dit artikel en artikel 7.65 zijn de relevante bepalingen overgenomen of van overeenkomstige toepassing verklaard. Beide artikelen zullen worden vervangen als titel 10.6 van de Wet milieubeheer wordt geïntegreerd in het stelsel van de Omgevingswet.*

Artikel 7.65 (afval: ontvangst gevaarlijke afvalstoffen)

Gevaarlijke afvalstoffen worden niet in ontvangst genomen zonder omschrijving en begeleidingsbrief als bedoeld in artikel 10.39 van de Wet milieubeheer.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.65 (afval: ontvangst gevaarlijke afvalstoffen) *Degene die de stortingsactiviteit gaat verrichten, mag de te storten afvalstoffen alleen in ontvangst nemen als hij daarbij ook een begeleidingsbrief als bedoeld in artikel 10.39 van de Wet milieubeheer overhandigd krijgt. Hiermee wordt de doorlopende registratie van afvalstoffen in de afvalstoffenketen geborgd.*

§ 7.2.9 Mijnbouwlocatieactiviteiten

Artikel 7.66 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op de volgende mijnbouwlocatieactiviteiten in de Noordzee:

a het gebruiken van een locatie voor een mijnbouwinstallatie, met inbegrip van het voor die installatie geldende beperkingengebied; en
b het gebruiken van een locatie voor een verkenningsonderzoek met gebruikmaking van kunstmatig opgewekte trillingen, met uitzondering van het bij dat onderzoek gebruiken van ontplofbare stoffen.

Toelichting artikel 7.66 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 7 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 7.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 7.2.9. Dit leidt ook tot wijzigingen in het derde en vierde lid.*
De andere wijzigingen in artikel 7.66 volgen uit de bepalingen in de Invoeringswet Omgevingswet, waarin het begrip «mijnbouwactiviteit» wordt vervangen door «mijnbouwlocatieactiviteit». Deze wijziging verduidelijkt dat de activiteit inhoudt het gebruiken van een locatie voor een aan mijnbouw gerelateerde activiteit, en niet het verrichten van de mijnbouwactiviteit zelf. In het toepassingsbereik in artikel 7.66 wordt naar aanleiding hiervan toegevoegd dat het gaat om het gebruiken van locaties voor de activiteiten. De introductie van de mijnbouwlocatieactiviteit is uitgebreid toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.

Artikel 7.66a (geen nieuwe mijnbouwinstallaties in Natura 2000-gebied Noordzeekustzone)

De activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder a, wordt niet verricht als het gaat om een mijnbouwinstallatie voor het opsporen of winnen van delfstoffen en de locatie voor die mijnbouwinstallatie, met uitsluiting van het voor die installatie geldende beperkingengebied, ligt in het in de territoriale zee gelegen deel van het op grond van artikel 2.44, eerste lid, van de wet aangewezen Natura 2000-gebied Noordzeekustzone.

Toelichting artikel 7.66a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 7.66a geeft uitvoering aan artikel 7a, eerste lid, van de Mijnbouwwet, dat sinds januari 2017 van kracht is (Stb. 2016, 558). Het eerste lid van artikel 7a strekt ertoe nieuwe mijnbouwinstallaties in bepaalde gebieden te voorkomen. Het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone is één van die gebieden.*
De formulering van artikel 7.66a maakt duidelijk dat het uitvoeren van de mijnbouwlocatieactiviteit alleen verboden is als er sprake is van het gebruiken van een locatie voor een mijnbouwinstallatie – exclusief beperkingengebied – in het betreffende Natura 2000-gebied, voor het opsporen of winnen van delfstoffen. Het verbod ziet dus niet op de situatie waarbij de mijnbouwinstallatie buiten het Natura 2000-gebied wordt geplaatst en alleen het bij die installatie horende beperkingengebied binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied valt. Ook geldt het verbod niet als het gaat om mijnbouwinstallaties voor het opsporen of winnen van aardwarmte en het opslaan van stoffen. Voor een toelichting van de verdere uitwerking van artikel 7a Mijnbouwwet wordt verwezen naar paragraaf 4.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
Toelichting artikel 7.66a n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikelen 7.66a en 7.67, waren nog verwijzingen opgenomen naar Natura 2000-gebieden als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. Met deze onderdelen worden de verwijzingen vervangen door verwijzingen naar «artikel 2.44, eerste lid, van de wet», welke bepaling eveneens de door de Minister van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit aan te wijzen Natura 2000-gebieden betreft.*

Artikel 7.67 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een mijnbouwlocatieactiviteit te verrichten, geldt voor:

a de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder a, als het gaat om een mijnbouwinstallatie voor het opsporen of winnen van delfstoffen, met uitsluiting van het voor die installatie geldende beperkingengebied, in de territoriale zee ten noorden van het op grond van artikel 2.44, eerste lid, van de wet aangewezen Natura 2000-gebied Noordzeekustzone en die mijnbouwinstallatie geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt;

b de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder a, voor zover de mijnbouwinstallatie geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt en die activiteit wordt verricht in:
   1° een bij ministeriële regeling aangewezen oefen- en schietgebied;
   2° een bij ministeriële regeling aangewezen drukbevaren deel van de zee; of
   3° een gebied dat is aangewezen in een kavelbesluit of een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 3, eerste lid, respectievelijk 9, eerste lid, van de Wet windenergie op zee; en
   Toelichting artikel 7.67, onder b, onder 3°, Bal [artikel 5.1 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een wetstechnische wijziging.*

c de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder b, voor zover die wordt verricht in een bij ministeriële regeling aangewezen:
   1° oefen- en schietgebied;
   2° aanloopgebied; of
   3° ankergebied in de buurt van een aanloophaven.

Toelichting artikel 7.67 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1 van de Omgevingswet] *In artikel 7.67 wordt een nieuw onderdeel a ingevoegd, waarmee geregeld wordt dat een mijnbouwlocatieactiviteit vergunningplichtig is als het gaat om het gebruiken van een locatie voor een mijnbouwinstallatie voor het opsporen of winnen van delfstoffen – exclusief het beperkingengebied van die installatie – in de territoriale zee ten noorden van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Het gaat daarbij alleen om mijnbouwinstallaties die boven het water uitsteken. Het verbod ziet bovendien dus niet op de situatie waarbij alleen het bij de mijnbouwinstallatie horende beperkingengebied binnen het genoemde gebied valt. Deze vergunningplicht is de omzetting van artikel 7a, tweede lid, van de Mijnbouwwet (Stb. 2016, 558).*

In onderdeel b wordt de vergunningplicht voor het gebruiken van locaties voor mijnbouwinstallaties in bepaalde gebieden gewijzigd. Aan deze vergunningplicht wordt toegevoegd dat het gebruiken van een locatie in een windkavelgebied ook vergunningplichtig is. Dit is de omzetting van artikel 45a Mijnbouwbesluit, zoals dat is toegevoegd door het Besluit wijzigingen in verband met toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). Het artikellid wordt bovendien aangepast op de gevolgen van de introductie van de «mijnbouwlocatieactiviteit».
Toelichting artikel 7.67 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikelen 7.66a en 7.67, waren nog verwijzingen opgenomen naar Natura 2000-gebieden als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. Met deze onderdelen worden de verwijzingen vervangen door verwijzingen naar «artikel 2.44, eerste lid, van de wet», welke bepaling eveneens de door de Minister van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit aan te wijzen Natura 2000-gebieden betreft.*

Artikel 7.68 (melding mijnbouwinstallatie onder wateroppervlak)

1 Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder a, te verrichten als de mijnbouwinstallatie niet geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitsteekt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de coördinaten van de onderzeese installatie.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.68 (melding plaatsen mijnbouwinstallatie onder wateroppervlak) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Artikel 7.68 regelt dat een mijnbouwinstallatie die niet boven het wateroppervlak uitsteekt, niet mag worden geplaatst voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. Omdat een installatie onder het wateroppervlak niet zichtbaar is, is een melding noodzakelijke om te kunnen bepalen waar deze zich bevindt. Ook kan op grond van deze melding worden bepaald of deze installatie onder het wateroppervlak hinder of gevaar kan opleveren voor de scheepvaart en de visserij.*
Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 7.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte plaatsbepaling. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
De melding moet de coördinaten bevatten van de mijnbouwinstallatie. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Afhankelijk van de locatie zal de gebruiker gebruik moeten maken van een van deze stelsels. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van het ETRS89 gebruikt.
Toelichting artikel 7.68 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Artikel 7.69 (gegevens en bescheiden verkenningsonderzoek)

1 Ten minste 48 uur voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder b, worden aan de inspecteur-generaal der mijnen de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
   a gegevens over de wijze waarop het verkenningsonderzoek wordt verricht;
   b de locatie waarop en de vaarlijnen waarlangs het verkenningsonderzoek wordt verricht, aangegeven op een kaart;
   c de data waarop het verkenningsonderzoek wordt verricht;
   d de namen, nationaliteit en registratiekenmerken van de vaartuigen;
   e gegevens over de bekwaamheid en ervaring van de personen die contact houden met de overige scheepvaart in en om de onderzoekslocatie; en
   f gegevens over de radarapparatuur, navigatieapparatuur en telecommunicatieapparatuur van het vaartuig waarop de personen, bedoeld onder e, zich bevinden.
2 Als het verkenningsonderzoek wordt verricht in de bij ministeriële regeling aangewezen drukbevaren delen van de zee, worden ook gegevens en bescheiden verstrekt over:
   a de ervaring en bekwaamheid van de personen die de persoon, bedoeld in het eerste lid, onder e, bijstaan; en
   b de radarapparatuur, navigatieapparatuur en telecommunicatieapparatuur van het vaartuig waarop die personen zich bevinden.
3 Ten minste 48 uur voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens en bescheiden, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan de inspecteur-generaal der mijnen.

Toelichting artikel 7.69 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *In artikel 7.69 wordt de melding vervangen door een informatieplicht. Dit sluit beter aan bij het Mijnbouwbesluit, en maakt het mogelijk om de inspecteur-generaal der mijnen aan te wijzen als het bestuursorgaan dat de gegevens en bescheiden ontvang.*

De wijzigingen in dit artikel komen verder voort uit de wijziging van het Mijnbouwbesluit in het Besluit wijzigingen in verband met het toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). De informatieplicht in het Mijnbouwbesluit is met dat besluit uitgebreid met de gegevens en bescheiden die nu te vinden zijn in artikel 6.46a, tweede lid, onderdelen d en e.

Artikel 7.70 (veiligheid: begeleiding verkenningsvaartuig)

1 Met het oog op de veiligheid van de scheepsvaart is er aan boord van een verkenningsvaartuig een persoon die contact houdt met de andere scheepvaart in en om het onderzoeksgebied.
2 Een verkenningsvaartuig wordt begeleid door een ander vaartuig waarmee die persoon bij de begeleiding van de andere scheepvaart wordt bijgestaan.
3 Een verkenningsvaartuig dat onderzoek verricht in de bij ministeriële regeling aangewezen drukbevaren delen van de zee, wordt begeleid door twee andere vaartuigen waarmee die persoon bij de begeleiding van de andere scheepvaart wordt bijgestaan.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 7.70 (veiligheid: begeleiding verkenningsvaartuig) *Om de veiligheid van de scheepvaart te borgen is voorgeschreven dat er op een schip waarmee verkenningsonderzoek wordt verricht iemand aan boord is die specifiek tot taak heeft contact te houden met de andere scheepvaart, en dat een verkenningsvaartuig altijd wordt begeleid door een ander schip. In het derde lid komt tot uitdrukking dat in druk bevaren delen van de zee, die worden aangewezen bij ministeriële regeling, ten minste twee schepen worden gebruikt om het verkenningsvaartuig te begeleiden.*

Artikel 7.71 (natuur: geluidsvolume kunstmatig opgewekte trillingen)

Met het oog op het voorkomen van storende geluidseffecten voor zeezoogdieren wordt bij het gebruik van kunstmatig opgewekte trillingen bij een verkenningsonderzoek met een laag geluidsvolume begonnen en verloopt de versterking van dat volume geleidelijk.

Toelichting artikel 7.71 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 7.71 bevat regels over het gebruik van trillingen bij een verkenningsonderzoek. Deze regels waren eerder opgenomen in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling en zijn ook nu nog gesteld om een storend geluidseffect op zeezoogdieren te voorkomen.*

Artikel 7.72 (vervoer bij toezicht op verkenningsonderzoek)

Bij toezicht op de activiteit, bedoeld in artikel 7.66, aanhef en onder b, wordt voorzien in het vervoer van toezichthouders, bedoeld in artikel 130, aanhef en onder a, van de Mijnbouwwet.

Toelichting artikel 7.72 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het nieuwe artikel 7.72 is de opvolger van artikel 10, vierde lid, van het Mijnbouwbesluit, en regelt dat toezichthouders moeten worden vervoerd naar de plek waar een verkenningsonderzoek wordt uitgevoerd of is gepland door diegene die het verkenningsonderzoek uitvoert. Het vierde lid van artikel 10 Mijnbouwbesluit is toegevoegd met het Besluit wijzigingen in verband met toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof (Stb. 2017, 89). De grondslag voor de vervallen bepaling in het Mijnbouwbesluit en het nieuwe artikel 7.71 Bal is artikel 130 van de Mijnbouwwet.*

Artikel 7.73 (overgangsrecht: bestaande mijnbouwinstallaties)

De artikelen 7.66a en 7.67, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing op het met een verplaatsbaar mijnbouwwerk aanleggen, aanpassen, testen, onderhouden, repareren en buiten gebruik stellen van een boorgat of stimuleren van een voorkomen via een boorgat, bedoeld in artikel 4.1116, op een locatie waarop zich een mijnbouwinstallatie voor het opsporen of winnen van delfstoffen bevindt die op grond van het recht zoals dat gold voor inwerkingtreding van dit besluit rechtmatig aanwezig is.

Toelichting artikel 7.73 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 7.73 is het overgangsrecht vastgelegd voor artikel 7.66a en de vergunningplicht in artikel 7.67, eerste lid, onder a. Dit overgangsrecht volgt uit de formulering van artikel 7a van de Mijnbouwwet, waarop beide artikelen in het Bal zijn gebaseerd. In artikel 7a van de Mijnbouwwet is bedoeld om alleen het oprichten van nieuwe mijnbouwinstallaties te laten vallen onder het verbod of de vergunning. Voor activiteiten met een verplaatsbaar mijnbouwwerk op een locatie waar al een mijnbouwinstallatie aanwezig is, is daarom voorzien in eerbiedigende werking in het nieuwe artikel 7.73.*

HOOFDSTUK 8 ACTIVITEITEN ROND RIJKSWEGEN

AFDELING 8.1 ALGEMEEN

Artikel 8.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.1 (activiteiten) *Dit hoofdstuk gaat over activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot de wegen die in beheer zijn bij het Rijk. De geografische begrenzing van deze beperkingengebieden wordt opgenomen in de ministeriële regeling op grond van artikel 2.21 van de wet.*

Artikel 8.2 (oogmerken)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op het behoeden van de staat en werking van een weg voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die weg, waartoe ook het belang van verruiming of wijziging van die weg behoort.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.2 (oogmerken) *De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld vanwege het belang van het behoeden van de staat en werking van een weg voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die weg, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging van die weg. Dit oogmerk is een op een overgenomen uit artikel 4.25 van de wet.*

Toelichting artikel 8.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 8.3 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Tenzij in artikel 8.4 anders is bepaald, is voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.3 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de wet] *De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegde gezag voor de melding, maatwerkvoorschriften en de toestemming voor gelijkwaardige maatregelen. De bevoegdheid voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot de wegen in beheer bij het Rijk is geregeld in het Omgevingsbesluit, maar berust ook bij die minister.*

Artikel 8.4 (eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk die wordt verricht op dezelfde locatie als een activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 waarvoor een door gedeputeerde staten verleende omgevingsvergunning geldt, zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.4 (eens bevoegd gezag altijd bevoegd gezag) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.13 van de wet] *In paragraaf 4.6.2 van het algemeen deel van deze toelichting is ingegaan op de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling voor complexe bedrijven. Mocht een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk binnen de locatie van een complex bedrijf plaatsvinden, dan zijn gedeputeerde staten vanaf het moment dat voor die milieubelastende activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 (complexe bedrijven) door gedeputeerde staten een omgevingsvergunning is verleend, ook bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot die weg. Op deze locatie komt daardoor voor alle door het Rijk gereguleerde activiteiten alles bij de provincie terecht: vergunningverlening, het stellen van maatwerkvoorschriften et cetera, het houden van toezicht en bestuursrechtelijke handhaving.*
Met de locatie die in het artikel wordt genoemd, wordt de begrenzing van de milieubelastende activiteit bedoeld, zoals die uit de vergunning voor de milieubelastende activiteit volgt.

Artikel 8.5 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.5 (normadressaat) *In artikel 8.5 is bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 8.6 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 8.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2 Deze plicht houdt in ieder geval in dat:
   a het veilig en doelmatig gebruik van wegen wordt verzekerd; en
   b alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.6 (specifieke zorgplicht) *De specifieke zorgplicht geldt zowel voor activiteiten die onder de algemene regels van afdeling 8.2 vallen, als voor activiteiten die vergunningplichtig zijn.*
De strekking van deze specifieke zorgplicht is in het tweede lid aangevuld (ten opzichte van de strekking genoemd in artikel 4.25 van de wet) met de plicht om maatregelen te treffen om ongewone voorvallen te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken. Ongewone voorvallen bij activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een rijksweg kunnen gevaarlijk zijn voor de staat en werking van die weg, zodat van eenieder de nodige maatregelen mogen worden verwacht om ongewone voorvallen te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. Voor het aanleggen en in stand houden van kabels en leidingen is in paragraaf 8.2.2 een informatieplicht opgenomen voor het geval zich toch een ongewoon voorval voordoet. Deze informatieplicht geldt voor de veroorzaker van het ongewone voorval, in aansluiting op hoofdstuk 19 van de wet.

Artikel 8.7 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over de artikelen 8.6, 8.11 en 8.12 en afdeling 8.2, met uitzondering van bepalingen:
   a waarin het toepassingsbereik van een paragraaf voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk wordt bepaald; en
   Toelichting artikelen 6.7, eerste lid onder a, artikel 7.7, eerste lid onder a en artikel 8.7. eerste lid onder a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Deze wijzigingen zorgen voor een betere aansluiting op de artikelen die het toepassingsbereik van de paragrafen met inhoudelijke regels bepalen. In de hoofdstukken 6 tot en met 8 van het Bal worden namelijk, anders dan bijvoorbeeld in de hoofdstukken over milieubelastende activiteiten, geen categorieën van activiteiten aangewezen. Het toepassingsbereik wordt per paragraaf met inhoudelijke regels bepaald.*
   b over meldingen.

2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 8.11 en 8.12 en afdeling 8.2, tenzij anders is bepaald.

3 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.

4 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift is de beoordelingsregel in artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.7 (maatwerkvoorschriften) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Het bevoegd gezag kan maatwerkvoorschriften stellen over de specifieke zorgplicht en over de onderwerpen in afdeling 8.2. Een maatwerkvoorschrift kan niet worden gesteld als het mogelijk is om over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot de weg te verbinden. Voorschriften ter invulling van de specifieke zorgplicht bij vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten landen dus altijd in de vergunning, en niet in een zelfstandig maatwerkvoorschrift. Bij het aanleggen en in stand houden van kabels en leidingen in het beperkingengebied met betrekking tot de weg, dat onder de algemene regels van paragraaf 8.2.2 valt, worden wel zelfstandige maatwerkvoorschriften gesteld. In bijzondere gevallen, waarin de aanleg van een kabel of leiding sterk is verweven met een vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteit, zou het maatwerk voor die kabel of leiding toch in de vergunning kunnen landen.*
Op het stellen van een maatwerkvoorschrift is de beoordelingsregel voor vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk van artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.
Toelichting artikel 8.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400) [artikelen 2.24 en 4.3 in samenhang met 4.5 van de Omgevingswet] *Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt artikel 5.35 van de Omgevingswet en is aan de grondslag om maatwerkvoorschriften te kunnen stellen en de grondslag om bij maatwerkvoorschriften te kunnen afwijken van de algemene regels in artikel 4.5 van de Omgevingswet telkens toegevoegd dat het daarbij ook kan gaan om vergunningvoorschriften. Hiermee is het systeem van aanvullen en afwijken van algemene regels verduidelijkt. In verband hiermee wordt in de aanhef van het eerste lid van artikel 8.7 Bal de verwijzing naar artikel 5.35 van de Omgevingswet vervangen door een verwijzing naar artikel 4.5. Daarnaast vervalt in het tweede lid de zin over het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikelen over het stellen van maatwerkvoorschriften op het stellen van vergunningvoorschriften. Deze zin is overbodig, aangezien dit al geregeld is in artikel 8.3 Bkl.*

Artikel 8.8 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.8 (algemene gegevens bij een melding) *In artikel 8.8 is geregeld dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a wordt dus gevraagd om de activiteit, bedoeld in afdeling 8.2, die moet worden gemeld, bijvoorbeeld het aanleggen van een kabel in het beperkingengebied met betrekking tot een weg, bedoeld in paragraaf 8.2.2.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, wordt ook dat adres doorgegeven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 8.8, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is opgenomen in afdeling 8.2.
Als in afdeling 8.2 een activiteit niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 10.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 8.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden) *Als op grond van afdeling 8.2 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit bedoeld in afdeling 8.2 waarover gegevens worden verstrekt, het betreft.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 8.9, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is, opgenomen in afdeling 8.2. Als in die afdeling het verstrekken van gegevens en bescheiden is voorgeschreven, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 8.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 8.8 en 8.9, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.10 (gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat) *Artikel 8.10 regelt, in tegenstelling tot de twee artikelen die hiervoor zijn toegelicht, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*
In het eerste lid van artikel 8.10 is geregeld dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
In het tweede lid is geregeld dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de wet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 8.11 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 8.11 tot en met 8.13 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 8.12 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;

b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en

c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 8.11 tot en met 8.13 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikel 8.12 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 8.13 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkvoorschrift worden de artikelen 8.11 en 8.12 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 8.11 tot en met 8.13 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval, en afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 8.14 (verwijderen van werken en objecten)

1 Met het oog op het belang van verruiming of wijziging van een weg in beheer bij het Rijk worden bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten, waarvoor geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot die weg is vereist, verplaatst of verlegd als die een belemmering vormen voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van die weg door of namens de wegbeheerder.
2 Als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop dat bouwwerk, werk of object wordt verplaatst of verlegd, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.14 (verwijderen van werken en objecten) *Als het vanwege een project van de wegbeheerder, zoals het verruimen of wijzigen van de weg, noodzakelijk is dat een (bouw)werk of ander object, waarvoor een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot die weg is vereist, wordt verlegd, wordt dat formeel geregeld door intrekking van de verleende vergunning. Vanzelfsprekend gaat hieraan steeds overleg met de eigenaar van het (bouw)werk of andere object vooraf, en wordt als dat in redelijkheid nodig is in nadeelcompensatie voorzien.*
Voor (bouw)werken en andere objecten die zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg kunnen worden aangelegd, is intrekking van de omgevingsvergunning vanzelfsprekend niet aan de orde. Om die reden is in dit artikel voorzien in een verlegplicht. De regeling lijkt in grote lijnen op de praktijk voor vergunningplichtige (bouw)werken en andere objecten. Het bevoegd gezag doet een redelijke poging om met de rechthebbende op het (bouw)werk of andere object overeenstemming te bereiken over de termijn waarop het (bouw)werk of object verlegd moet worden. Als er geen overeenstemming kan worden bereikt, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast. Dit vervangt materieel de intrekking van de vergunning.
De verlegplicht geldt alleen als het naar het oordeel van de wegbeheerder nodig is om het (bouw)werk of andere object te verwijderen, omdat deze een belemmering vormt voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van een weg. Een eigenaar van een (bouw)werk of ander object die zelf proactief dat (bouw)werk of andere object verwijdert omdat hij vermoedt dat deze een wegproject kan belemmeren, kan geen aanspraak maken op nadeelcompensatie. Nadeelcompensatie kan alleen aan de orde zijn nadat de wegbeheerder heeft vastgelegd dat de verlegging noodzakelijk is.

AFDELING 8.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 8.2.1 Beperkingengebiedactiviteiten met uitzondering van kabels en leidingen

Artikel 8.15 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk als het gaat om:
   a het bouwen of in stand houden van bouwwerken;
   b het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn;
   c het plaatsen of in stand houden van andere objecten;
   d het plaatsen, laten staan of laten liggen van materieel, materialen of vaste substanties;
   e het verrichten van werkzaamheden; en
   f andere activiteiten.
2 Het eerste lid geldt niet voor kabels en leidingen als bedoeld in artikel 8.19.
3 Het eerste lid geldt ook niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg.

Toelichting artikelen 8.15 tot en met 8.18 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 8 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 8.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 8.2.1. Dit leidt ook tot wijzigingen in het tweede en derde lid.*
Met de Invoeringswet Omgevingswet wordt de definitie van beperkingengebiedactiviteit in de Omgevingswet gewijzigd: een beperkingengebiedactiviteit is een activiteit in een beperkingengebied. Artikel 8.15, eerste lid, bepaalt welke beperkingengebiedactiviteiten (anders dan kabels en leidingen) onder het toepassingsbereik van paragraaf 8.2.1 vallen. De onderverdeling in dit lid hangt samen met de vergunningplichten, meldplichten en informatieplichten in deze paragraaf. De activiteiten genoemd onder a tot en met e moeten op grond van het gewijzigde artikel 8.16 worden gemeld, voor zover ze niet vergunningplichtig zijn op grond van artikel 8.15. Op grond van het gewijzigde artikel 8.17 moeten over dezelfde activiteiten gegevens en bescheiden worden verstrekt. Hiermee wordt bereikt dat de verbreding van het begrip beperkingengebiedactiviteit niet leidt tot een ongewenste toename van het aantal activiteiten waarvoor de meld- en informatieplichten gelden.
Ter illustratie van de werking van de gewijzigde artikelen kan het bouwen van een reclamezuil op een verzorgingsplaats als voorbeeld worden genomen. Het bouwen van die zuil valt onder de aanwijzing van artikel 8.15, eerste lid, onder a (het bouwen van bouwwerken). Er is op grond van artikel 8.16, eerste lid en tweede lid onder b, echter geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een rijksweg vereist, want die vergunningplicht geldt voor andere bouwwerken (gebouwen en bouwwerken voor energielevering aan voertuigen). De meld- in informatieplichten van artikel 8.17 en 8.18 gelden wel, omdat de activiteit onder de aanwijzing van artikel 8.15, eerste lid, onder a, valt en niet vergunningplichtig is op grond van artikel 8.16.

Voor andere activiteiten als bedoeld in artikel 8.15, eerste lid, onder f, geldt geen vergunningplicht en geen meld- of informatieplicht. Op deze andere activiteiten is wel de specifieke zorgplicht van toepassing. Ook kan het bevoegd gezag daarover maatwerkvoorschriften stellen.
Uiteraard gaat het hier alleen om die activiteiten waarop de Omgevingswet van toepassing is. Dit volgt uit artikel 1.4 van de Omgevingswet. Dit artikel bepaalt – kort gezegd – dat de Omgevingswet niet van toepassing is op onderwerpen met betrekking tot de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan die bij of krachtens een andere wet uitputtend zijn geregeld. Zo wordt het rijden met een auto over de weg en de daarbij geldende verkeersregels uitputtend geregeld in de wegenverkeerswetgeving. De activiteiten die in die wetgeving uitputtend worden geregeld vallen dus niet onder de Omgevingswet.
Voor het geometrisch begrenzen van beperkingengebieden met betrekking tot rijkswegen zijn zodanige uitgangspunten gehanteerd dat de regels over beperkingengebiedactiviteiten gelden binnen het gebied waar die activiteiten de stabiliteit en veiligheid van het weglichaam kunnen aantasten. In een aantal gevallen leidt toepassing van deze uitgangspunten ertoe dat bestaande, buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen binnen het beperkingengebied komen te liggen. Dit kan gaan om op grond van de voormalige Wet beheer rijkswaterstaatswerken vergunde gebouwen of gebouwen die er al stonden voordat de weg werd aangelegd of verbreed. Ook kan het gaan om gebouwen die door toepassing van de uitgangspunten voor geometrisch begrenzing van het beperkingengebied binnen dat gebied zijn komen te liggen. Voor deze gebouwen en de daarbij behorende erven en terreinen geldt dat het in stand houden daarvan en het bestendig en regulier gebruik daarvan geen vergunningplichtige of meldingplichtige activiteiten op grond van hoofdstuk 8 zouden moeten zijn. De buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen, het gebruik daarvan en het gebruik van de daarbij behorende erven of terreinen tast de stabiliteit en veiligheid van het weglichaam niet aan. De wijziging van de artikelen 8.16 tot en met 8.18 heeft tot doel om deze activiteiten uit te zonderen van de vergunningplicht, meldingsplicht en informatieplicht. De uitzondering op deze verplichtingen geldt voor zover de (bouw)werken of objecten niet hoger zijn dan 5 meter en er minder dan 30 m^3 grond wordt geroerd.
Onder bestendig en regulier gebruik wordt verstaan het verrichten van activiteiten door de eigenaar of gebruiker van het gebouw, die samenhangen met de woon- of bedrijfsfunctie daarvan. Hierbij speelt de aard van de activiteiten een rol, evenals het tijdstip, de frequentie en de schaal waarop de activiteiten worden verricht. Gedacht moet worden aan regelmatig terugkerend of regulier gebruik of onderhoud. De activiteiten moeten zijn gericht op het continueren van de bestaande situatie.
Voorbeelden van bestendig en regulier gebruik van woongebouwen en daarbij behorende erven en terreinen zijn het bouwen en verbouwen van een hoofdgebouw en bijhorende bouwwerken als bedoeld in artikel 2.15d Bbl en het onderhoud en de vervanging van die bouwwerken. Onder bestendig en regulier gebruik van woonerven wordt ook begrepen het aanbrengen van beplantingen, het plaatsen van tuinmeubilair, het opslaan van goederen en het parkeren van voertuigen.
Voorbeelden van het bestendig en regulier gebruik van bedrijfsgebouwen en de daarbij behorende erven en terreinen zijn eveneens het bouwen en verbouwen van bijbehorende bouwwerken als bedoeld in artikel 2.15d Bbl en het onderhoud en de vervanging van die werken. Onder bestendig en regulier gebruik van bedrijfsterreinen kan ook worden begrepen het opslaan van goederen en het parkeren van voertuigen.

Artikel 8.16 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 8.15, voor zover het gaat om:
  a het verrichten van werkzaamheden; en
  b het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van:
    1° weginfrastructuur;
    2° informatieborden, met uitzondering van verkeerstekens en onderborden als bedoeld in artikel 14 van de Wegenverkeerswet 1994;
    3° een technische installatie voor een nutsvoorziening, het telecommunicatieverkeer, het wegverkeer of het reguleren van het wegverkeer; en
    4° het bouwen of in stand houden van andere bouwwerken, het aanleggen, plaatsen of in stand houden van andere werken die geen bouwwerken zijn of het plaatsen of in stand houden van andere objecten.

2 Het verbod geldt niet voor:
  a het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen of in stand houden van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten boven en onder de weg, die kleiner zijn dan 2 m^2, niet zichtbaar zijn vanaf de weg en de draagconstructie van de weg niet aantasten;
  b bestendig en regulier gebruik van buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen en de daarbij behorende erven en terreinen, tenzij:
    1° er meer dan 30 m^3 grond wordt geroerd; of
    2° een bouwwerk wordt gebouwd, een werk dat geen bouwwerk is wordt aangelegd of geplaatst of een ander object wordt geplaatst, met een hoogte van meer dan 5 m; en
  c activiteiten in het deel van het beperkingengebied dat hoort bij een verzorgingsplaats, tenzij het gaat om:
    1° het bouwen of in stand houden van een gebouw;

2° het bouwen of in stand houden van een bouwwerk voor het leveren van energie aan voertuigen; en
3° het herinrichten van de verzorgingsplaats dat nadelige gevolgen kan hebben voor de staat of werking van de weg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.16 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Dit artikel wijst de vergunningplichtige gevallen aan en de uitzonderingen daarop.*
De in het eerste lid genoemde informatieborden zoals reclameborden langs de weg zijn vergunningplichtig. Verkeerstekens en onderborden zijn dat uiteraard niet. Dit betreft alle verkeersborden die zijn opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Het tweede lid beschrijft een aantal activiteiten die niet vergunningplichtig zijn. Dit betreft als eerste kleine werken en objecten boven en onder de weg die de draagconstructie niet aantasten en niet zichtbaar zijn vanaf de weg. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld bankjes in een verblijfsgebied boven op een tunnel.
De in de het tweede lid, onder c, vermelde verzorgingsplaats maakt onderdeel uit van het beperkingengebied en wordt zo aangeduid op de kaart die is opgenomen in een ministeriële regeling. Deze verzorgingsplaats is ingericht met een of meer voorzieningen zoals een tankstation, parkeerplaatsen, picknickplaatsen etc. voor de gebruikers van een weg. In een verzorgingsgebied zijn meer activiteiten vergunningvrij dan in de rest van het beperkingengebied. Dit neemt niet weg dat omvangrijkere activiteiten toch vergunningplichtig zijn, zoals het bouwen en in stand houden van gebouwen of bouwwerken voor het leveren van energie aan voertuigen. Ook het herinrichten van de verzorgingsplaats is vergunningplichtig. Herinrichting van de verzorgingsplaats omvat activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de staat en werking van de weg. Zo zal het toevoegen van bankje op een grasveld in een verzorgingsgebied waar al bankjes staan geen negatieve gevolgen hebben voor de staat en werking van de weg. Er is dan ook geen sprake van herinrichting die noopt tot het aanvragen van een omgevingsvergunning.
Er zijn geen algemene regels geformuleerd voor de vergunningvrije activiteiten. De specifieke zorgplicht is hiervoor voldoende regulering.
Toelichting artikelen 8.15 tot en met 8.18 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie onder artikel 8.15.*

Artikel 8.17 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 8.15, onder a tot en met e, te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de kilometrering en de ligging van het bouwwerk, van het werk dat geen bouwwerk is of van het andere object in x-, y- en z-coördinaten.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing:
a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 8.16; en
b op het bestendig en regulier gebruik van buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen en de daarbij behorende erven en terreinen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.17 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de weg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal - als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten - opnieuw en melding moeten worden gedaan.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 8.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De kilometrering en coördinaten worden gebruikt om de exacte locatie van werken te registreren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Bij ministeriële regeling zal worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Toelichting artikelen 8.15 tot en met 8.18 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie onder artikel 8.15.*

Artikel 8.18 (gegevens en bescheiden: start van de werkzaamheden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 8.15, onder a tot en met e, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1:
a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en
b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing:
a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 8.16; en

b op het bestendig en regulier gebruik van buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen en de daarbij behorende erven en terreinen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.18 (gegevens en bescheiden: start van de werkzaamheden) *Bij beperkingengebiedactiviteiten is het exacte moment van uitvoeren van de activiteit van groot belang, omdat de wegbeheerder toezicht moet kunnen houden op een goede uitvoering en omdat er soms maatregelen nodig zijn (zoals een tijdelijke afzetting op een verzorgingsplaats) in verband met de verkeersveiligheid. Om die reden moet de startdatum, het tijdstip en de duur van de activiteit aan het bevoegd gezag worden doorgegeven. Deze gegevens en bescheiden kunnen samen met de melding worden ingediend. Maar door ze afzonderlijk als informatieplicht te formuleren, ontstaat ook de mogelijkheid om ruim van tevoren een melding te doen en pas later (maar wel vier weken voor aanvang) de datum, het tijdstip en de duur van de activiteit door te geven.*

Toelichting artikelen 8.15 tot en met 8.18 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie onder artikel 8.15.*

§ 8.2.2 Kabels en leidingen

Artikel 8.19 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden, slopen of verwijderen van kabels of leidingen in de bodem in het beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk, met inbegrip van:
   a het bouwen, in stand houden en slopen van bouwwerken die daarmee samenhangen; en
   b het aanleggen, plaatsen, in stand houden en verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn, die daarmee samenhangen.

2 Het eerste lid geldt niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.19 (aanwijzing beperkingengebiedactiviteiten) *Het bouwen, maken, plaatsen of in stand houden van kabels en leidingen in de bodem of het verwijderen ervan, met inbegrip van het maken, plaatsen, in stand houden of verwijderen van objecten die daarmee samenhangen, in het beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk, zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot die weg. Deze activiteiten zijn geregeld in paragraaf 8.2.2 van dit besluit. Net als in paragraaf 8.2.1 zijn activiteiten door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg uitgezonderd van de beperkingengebiedactiviteit. Hierbij kan gedacht worden aan de stroomkabels die nodig zijn voor de verlichting van de weg.*
De aanleg, het in stand houden en het verwijderen van kabels en leidingen en de bijbehorende objecten zijn met dit besluit volledig onder algemene regels gebracht. In deze paragraaf is dus geen aanwijzing van vergunningplichtige gevallen opgenomen. Hiermee wordt een aanzienlijke reductie van het aantal vergunningen bereikt, omdat de meeste vergunningen voor activiteiten bij de rijkswegen de aanleg van kabels en leidingen betreffen.

Toelichting artikel 8.19 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 8 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 8.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van paragraaf 8.2.1. Dit leidt ook tot wijzigingen in het tweede en derde lid.*

Artikel 8.20 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 8.19 te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat:
   a voor het bouwen, aanleggen of plaatsen van een kabel of leiding:
      1° een beschrijving van de soort kabel of leiding;
      2° een beschrijving van de wijze van aanleg van de kabel of leiding;
      3° de kilometrering en de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten;
      4° bij een leiding onder druk: een berekening van de erosiekrater;
      5° als een gestuurde boring of persing wordt gebruikt: een boorplan; en
      6° als wordt geboord bij de fundering van een viaduct: een beschrijving van de invloed van de boring op de fundering;
   b voor het in stand houden van een kabel of leiding:
      1° een beschrijving van de werkzaamheden aan de kabel of leiding; en
      2° de kilometrering en de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten; en
   c voor het slopen of verwijderen van een kabel of leiding:
      1° een beschrijving van de wijze van verwijderen; en
      2° de kilometrering en de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing op het bestendig en regulier gebruik van buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen met een woonfunctie en de daarbij behorende erven, tenzij de kabel of leiding de kadastrale grens van het perceel kruist.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.20 (melding) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de wet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting. De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de weg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal - als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten - opnieuw en melding moeten worden gedaan. Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 8.8 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De melding moet onder andere de coördinaten bevatten van de kabel of leiding. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis krijgt met het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, gaat gebruik maken van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Afhankelijk van de locatie zal de gebruiker gebruik moeten maken van een van deze stelsels. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting. De kilometrering en coördinaten worden gebruikt om de exacte locatie van werken te registreren.*
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Toelichting artikelen 8.20 en 8.21 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden, slopen of verwijderen van kabels en leidingen wordt in de artikelen 8.20 en 8.21 Bal een uitzondering gemaakt op de meldingsplicht en informatieplicht voor kabels en leidingen bij buiten de verharding van de weg gelegen woongebouwen en de daar bijhorende erven, als de kabel of leiding de erfgrens niet kruist. De uitzondering op de meldplicht geldt niet voor bedrijfsgebouwen en bijhorende erven en terreinen vanwege de aard en omvang van bedrijfsmatige kabels en leidingen.*

Artikel 8.21 (gegevens en bescheiden: begin van de werkzaamheden)

1 Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1:
   a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en
   b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing op het bestendig en regulier gebruik van buiten de verharding van de weg gelegen gebouwen met een woonfunctie en de daarbij behorende erven, tenzij de kabel of leiding de kadastrale grens van het perceel kruist.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.21 (gegevens en bescheiden: start van de werkzaamheden) *Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 8.18 van dit besluit.*

Toelichting artikelen 8.20 en 8.21 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden, slopen of verwijderen van kabels en leidingen wordt in de artikelen 8.20 en 8.21 Bal een uitzondering gemaakt op de meldingsplicht en informatieplicht voor kabels en leidingen bij buiten de verharding van de weg gelegen woongebouwen en de daar bijhorende erven, als de kabel of leiding de erfgrens niet kruist. De uitzondering op de meldplicht geldt niet voor bedrijfsgebouwen en bijhorende erven en terreinen vanwege de aard en omvang van bedrijfsmatige kabels en leidingen.*

Artikel 8.22 (gegevens en bescheiden: verrichte werkzaamheden)

Uiterlijk binnen twee maanden na afloop van de activiteit worden revisietekeningen met x-, y- en z-coördinaten en maatvoering vanuit vaste punten verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 8.1.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.22 (gegevens en bescheiden: uitgevoerde werkzaamheden) *Binnen twee maanden na afloop van de activiteit moeten worden revisietekeningen aan het bevoegd gezag verstrekt. Deze revisietekeningen worden ingevoerd in de beheersystemen van de wegbeheerder, en zijn noodzakelijk voor zowel de beheeractiviteiten van de wegbeheerder zelf (bij onderhoud aan de weg of reconstructie) als voor de beoordeling van toekomstige meldingen of vergunningaanvragen voor beperkingengebiedactiviteiten.*

Artikel 8.23 (ontgravingen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg wordt een ontgraving:
   a beperkt tot een zo klein mogelijk profiel;
   b op dezelfde dag dat deze wordt gemaakt gedicht met de uitkomende grond of aangevoerde grond met vergelijkbare hydrologische en texturele eigenschappen; en
   c niet verricht tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopgang.
2 De bekleding of verharding van de weg worden niet opgebroken.
3 De afwatering van de weg wordt niet belemmerd.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.23 (ontgravingen) *Bij kabels en leidingen die parallel aan de weg worden gelegd, wordt veelal geen boring toegepast maar een open ontgraving. Ook bij persingen wordt grond ontgraven, voor de pers- en ontvangstkuip. Dit artikel bevat de eisen aan die ontgravingen. Vanwege het veilige gebruik van de weg zijn ontgravingen alleen overdag toegestaan. De ontgraving wordt zo klein mogelijk gehouden en zo snel mogelijk weer gedicht. Voor ontgravingen die niet dezelfde dag kunnen worden gedicht, is een maatwerkvoorschrift vereist.*

Artikel 8.24 (ligging van de kabel of leiding)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg wordt een kabel of leiding gelegd:
   a buiten de verharding van de weg;
   b op een afstand van ten minste 2,5 m van de aanwezige bomen, gemeten vanuit de as van de bomenrij als er een bomenrij is;
   c op een afstand van ten minste 1,5 m van andere beplanting, met uitzondering van gras;
   d als de kabel of leiding parallel aan een bermsloot wordt gelegd: op een afstand van ten minste 1,5 m vanaf de insteek van de bermsloot;
   e als de kabel of leiding parallel aan een talud wordt gelegd: op een afstand van ten minste 1,5 m vanaf de teen van het talud; en
   f als de kabel of leiding parallel aan een geleiderailconstructie wordt gelegd: op een afstand van ten minste 1,5 m vanaf die constructie.
2 De afstanden worden gemeten tot aan de dichtstbij gelegen zijde van de kabel of leiding.
3 Het vlak, gelegen onder een helling van 1:3 uit de onderkant van de verharding of de fundering, wordt niet doorsneden.
4 In de berm van de weg is de gronddekking boven een kabel of leiding ten minste 0,8 m. De gronddekking bestaat uit twee lagen.
5 Als een kabel of leiding kruist met een bermsloot, is de gronddekking boven de kabel of leiding ten minste 0,8 m.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.24 (ligging van de kabel of leiding) *In dit artikel zijn eisen opgenomen aan de horizontale ligging van kabels en leidingen ten opzichte van andere objecten en aan de gronddekking boven kabels en leidingen. Met deze eisen wordt er voor gezorgd dat de kabels en leidingen niet beschadigd kunnen raken door bijvoorbeeld wortelgroei, onderhoud aan de berm of bermsloot en botsingen tegen de geleiderailconstructie. Kabels en leidingen die beschadigd raken leveren een gevaar op voor het veilige en doelmatige gebruik van de weg.*

Artikel 8.25 (wegkruisingen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg wordt bij een kruising van een kabel of leiding met een weg:
   a een mantelbuis gebruikt; en
   b een gestuurde boring toegepast.
2 Als de boring bij een kruising mislukt, wordt:
   a de mantelbuis niet teruggetrokken;
   b een nieuwe kruising gemaakt; en
   c de in het weglichaam achtergebleven mantelbuis geheel opgevuld met dämmer en aan beide zijden waterdicht afgestopt.
3 Als een gestuurde boring onevenredige meerkosten met zich meebrengt of niet uitvoerbaar is, kan een persing worden toegepast.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.25 (wegkruisingen) *Bij kruisingen van de weg wordt in principe een gestuurde boring gebruikt en een mantelbuis toegepast. In uitzonderingsgevallen kan gekozen worden voor een persing in plaats van een gestuurde boring. De redenen hiervoor kunnen alleen zijn dat een boring onevenredige meerkosten met zich meebrengt of niet uitvoerbaar is. Bij boringen die mislukken, wordt de (gedeeltelijk) aangelegde mantelbuis niet verwijderd. Dit zou kunnen leiden tot nadelige gevolgen voor de stabiliteit van de wegfundering, en daarmee het veilig gebruik van de weg in gevaar brengen. De mantelbuis moet daarom worden opgevuld en waterdicht worden afgestopt.*

Artikel 8.26 (gestuurd boren en persen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg wordt geboord of geperst volgens de Richtlijn Boortechnieken en open ontgraving voor kabels en leidingen.
2 Bij het boren is controleerbaar of de inhoud van de hoeveelheid uitkomende grond ongeveer gelijk is aan de inhoud van de voorwaartse verplaatsing van de persbuis, waarbij rekening wordt gehouden met de uitlevering van de grond.
3 Bij het verwijderen van de grond aan de voorzijde van de buis wordt niet uitgeboord.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.26 (gestuurd boren en persen) *De richtlijn boortechnieken beschrijft welke technieken voor het boren en persen in het beperkingengebied met betrekking tot de weg kunnen worden toegepast en op welke wijze nadelige gevolgen voor de staat en werking van de weg kunnen worden voorkomen. Bij het boren of persen voor de aanleg van een kabel, leiding of mantelbuis moet deze richtlijn worden toegepast. De richtlijn is digitaal beschikbaar op de website van Rijkswaterstaat: www.rws.nl.*
Toelichting artikel 8.26 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel was de versie aangeduid van het document dat moet worden toegepast bij het boren of persen. Volgens de systematiek van het stelsel van de Omgevingswet worden de versies van normen en andere documenten waarnaar wordt verwezen in de regels die zijn gesteld op grond van artikel 4.3 van de Omgevingswet, aangeduid bij ministeriële regeling op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet. Naast het vervallen van de versie-aanduiding wordt de titel van het document gewijzigd.*

Artikel 8.27 (afstanden bij boren)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg is bij een boring de afstand tussen de bovenkant van de verharding en de bovenkant van de leiding of kabel ten minste 2,5 m.
2 Een boring wordt op ten minste 5 m afstand van een andere kabel of leiding verricht.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.27 (afstanden bij boren) *De afstandseisen tussen een gestuurde boring en de verharding en andere kabels of leidingen, die in dit artikel zijn opgenomen, zijn in lijn met NEN 3650 en 3651.*

Artikel 8.28 (mantelbuizen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de weg liggen het intredepunt en het uittredepunt van een mantelbuis, van waaruit wordt geboord, buiten het weglichaam.
2 De lengte van een mantelbuis bestrijkt ten minste een spreidingszone onder 45° vanuit de zijkant van de wegconstructie.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 8.28 (mantelbuizen) *Mantelbuizen worden toegepast om de door te voeren kabel of leiding te beschermen. De in- en uittredepunten van de mantelbuis moeten zo worden gekozen dat de stabiliteit van de weg gegarandeerd is. Daarom moet de mantelbuis buiten het weglichaam liggen en moet een spreidingszone van 45° ten opzichte van de wegconstructie worden aangehouden.*

HOOFDSTUK 9 ACTIVITEITEN ROND SPOORWEGEN

AFDELING 9.1 ALGEMEEN

Artikel 9.1 (activiteiten)

1 Dit hoofdstuk gaat over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot:
   a een hoofdspoorweg;
   b een lokale spoorweg; en
   c een bijzondere spoorweg.
2 Dit hoofdstuk gaat niet over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een bijzondere spoorweg:
   a met een nominale spoorwijdte van minder dan 500 mm;
   b die een attractie of speeltoestel als bedoeld in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen is;
   c die ligt binnen een terrein van een bedrijf dat niet vrij toegankelijk is voor het publiek; of
   d die is verwijderd of op een andere wijze voor gebruik ontoegankelijk is gemaakt.

Toelichting artikel 9.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit hoofdstuk gaat over activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot hoofdspoorwegen, lokale spoorwegen en bijzondere spoorwegen. Daarbij kan gedacht worden aan het bouwen van bouwwerken, het aanleggen van kabels of leidingen of het uitvoeren van graafwerkzaamheden in het beperkingengebied. De grondslag voor deze regels staat in de artikelen 4.3, tweede lid, en 5.1, tweede lid, Omgevingswet. Dat het Rijk algemene regels stelt en vergunningplichten formuleert voor de hoofdspoorwegen en bijzondere spoorwegen ligt voor de hand, aangezien het Rijk een specifieke taak heeft voor het behoeden van de staat en werking van die infrastructuur. Voor lokale spoorwegen is eveneens gekozen voor het stellen van algemene rijksregels (in de vorm van een specifieke zorgplicht) en vergunningplichten. De reden hiervoor is vooral voortzetting van de reeds gemaakte keuzes in de Wet lokaal spoor. De regels voor lokale spoorwegen zijn, in lijn met het subsidiariteitsbeginsel, niet uitputtend; het Rijk voorziet in een basisregeling met een specifieke zorgplicht en een vergunningplicht voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot lokale spoorwegen, maar provincies (en in een vervoersregio: de betrokken gemeenten) kunnen maatwerkregels stellen en de grenzen van de vergunningplicht aanpassen.*

Een beperkingengebied is gedefinieerd in de Omgevingswet: een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object. De regels over beperkingengebiedactiviteiten zijn dus beperkt tot regels aan activiteiten voor zover die de spoorweg zelf kunnen beïnvloeden. De regels gaan niet over de belemmeringen voor het gebruik van de spoorweg die kunnen ontstaan doordat bijvoorbeeld bewoners van gebouwen in het beperkingengebied klagen over geluidsoverlast of trillingen ten gevolge van het vervoer over het spoor. Regels over de beperking van geluidsoverlast door spoorwegen worden via het voorgenomen Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet opgenomen in het Bkl. Dit biedt een waarborg voor de beperking van geluidoverlast bij geluidgevoelige gebouwen. In essentie is het voorkomen of beperken van de overlast door geluid en trillingen van spoorverkeer een ruimtelijk vraagstuk, waarbij de jurisprudentie over een «aanvaardbaar woon- en leefklimaat» van belang is. Het omgevingsplan van de gemeente, dat is gericht op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, moet er in dit licht voor zorgen dat de overlast door geluid en trillingen niet onaanvaardbaar is. Dat kan onder meer door geen nieuwe geluid- of trillinggevoelige gebouwen toe te staan in zones rond het spoor die een verhoogd risico hebben op overlast. Als toch nieuwe gebouwen worden toegestaan, is het denkbaar dat regels over bijvoorbeeld geluidisolatie of de fundering worden gesteld (voor zover het Bbl maatwerkregels mogelijk maken). Vanwege de provinciale taak voor lokale spoorwegen (buiten de vervoersregio's) zou de provincie via instructieregels op het omgevingsplan kunnen borgen dat nieuwe gevoelige gebouwen in de omgeving van lokale spoorwegen niet zonder meer kunnen worden gebouwd.

Op grond van het tweede lid is een aantal bijzondere spoorwegen uitgezonderd van het toepassingsbereik van dit hoofdstuk. Dat zijn als eerste mini- en modelspoorwegen met een nominale spoorwijdte van minder dan 500 millimeter. De nominale spoorwijdte is de afstand tussen het hart van de ene spoorstaaf tot het hart van de andere spoorstaaf. Er zijn geen redenen om regels te stellen over activiteiten rond deze spoorwegen. Hetzelfde geldt voor spoorwegen die als attractie- of speeltoestel zijn aan te merken. Hierop is de warenwetgeving van toepassing.

In onderdeel c is een uitzondering opgenomen voor bijzondere spoorwegen binnen de poort van het terrein van een bedrijf. Het kan gaan om spoorwegen die niet zijn aangesloten op een hoofdspoorweg of lokale spoorweg en geheel binnen een terrein van een bedrijf liggen. Een dergelijke spoorweg kruist geen voor het openbaar verkeer openstaande wegen. Een bedrijf omvat overigens een veelheid aan entiteiten, het al dan niet nastreven van winst is voor de toepassing van dit onderdeel niet van belang. Een voorbeeld van deze categorie is de spoorweg op het terrein van het Openluchtmuseum Arnhem.

Het kan ook gaan om bijzondere spoorwegen die wel een aansluiting op voor openbaar vervoer gebruikte spoorwegen hebben en daarom veelal zullen kruisen met voor het openbaar verkeer openstaande wegen. Voor zover die spoorwegen liggen binnen een niet voor het publiek vrij toegankelijk terrein van een bedrijf, zijn ze ook uitgezonderd van de regels in dit hoofdstuk. Voorbeelden van deze categorie spoorwegen zijn de spoorweg op het chemiebedrijventerrein Chemelot in Zuid-Limburg en de spoorweg op het terrein van Tata Steel in IJmuiden. Het gedeelte van een dergelijke bijzondere spoorweg dat buiten het terrein ligt valt wel onder alle regels van dit hoofdstuk.

In onderdeel d is tot slot geregeld dat dit hoofdstuk ook niet van toepassing is op bijzondere spoorwegen die niet (meer) gebruikt worden en daarom ontoegankelijk voor spoorverkeer zijn gemaakt.

De geometrische begrenzing van de beperkingengebieden met betrekking tot hoofdspoorwegen wordt op grond van artikel 2.21 van de Omgevingswet opgenomen in de Omgevingsregeling van de Omgevingswet. De geometrische begrenzing van de beperkingengebieden met betrekking tot lokale spoorwegen wordt opgenomen in de omgevingsverordening of, als er een vervoersregio is ingesteld op grond van de Wet personenvervoer 2000, vastgesteld op grond van artikel 12 van die wet (zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet) en vervolgens overgenomen in het omgevingsplan. De geometrische begrenzing van beperkingengebieden met betrekking tot bijzondere spoorwegen wordt op termijn eveneens in de Omgevingsregeling opgenomen. Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is echter nog geen geometrische begrenzing beschikbaar, zodat die beperkingengebieden in eerste instantie alleen in woorden zullen worden aangeduid.

Artikel 9.2 (oogmerken)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op het behoeden van de staat en werking van hoofdspoorwegen, lokale spoorwegen en bijzondere spoorwegen voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die spoorwegen, waartoe ook het belang van verruiming of wijziging van die spoorwegen behoort.

Toelichting artikel 9.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld vanwege het belang van het behoeden van de staat en werking van een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die spoorweg, inclusief het belang van verruiming of wijziging van die spoorweg. Dit oogmerk is ontleend aan artikel 4.25 van de Omgevingswet, dat betrekking heeft op rijkswegen. Tot het oogmerk van de regels behoort ook het belang van verruiming of wijziging van de spoorweg. Activiteiten in het beperkingengebied mogen er niet toe leiden dat de mogelijkheden om een spoorweg te wijzigen of te verruimen te zeer worden beperkt. Ter uitwerking van dit oogmerk is onder meer de verlegplicht van artikel 9.17 opgenomen.*

Artikel 9.3 (bevoegd gezag dagelijks bestuur vervoerregio)

Tenzij in artikel 9.6 anders is bepaald, is voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een lokale spoorweg binnen de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer 2000 zijn aangewezen, het dagelijks bestuur van een openbaar lichaam als bedoeld in dat artikel het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 9.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 van de Omgevingswet] *In de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer zijn aangewezen is het dagelijks bestuur van de vervoersregio bevoegd gezag voor de melding, maatwerkvoorschriften en de toestemming voor gelijkwaardige maatregelen bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot lokale spoorwegen. Dit is een uitzondering op de regel dat gedeputeerde staten bevoegd gezag zijn voor die activiteiten. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet ook bij het dagelijks bestuur. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning wordt in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin wordt ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft, of als de beperkingengebiedactiviteit binnen een complex bedrijf plaatsvindt.*

Artikel 9.4 (bevoegd gezag gedeputeerde staten)

Tenzij in artikel 9.6 anders is bepaald, zijn voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een lokale spoorweg buiten de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer 2000 zijn aangewezen, gedeputeerde staten het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 9.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 van de Omgevingswet] *Buiten de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer zijn aangewezen, zijn gedeputeerde staten bevoegd gezag voor de melding, maatwerkvoorschriften en de toestemming voor gelijkwaardige maatregelen bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot lokale spoorwegen. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet ook bij gedeputeerde staten. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning wordt in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin wordt ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft, of als de beperkingengebiedactiviteit binnen een complex bedrijf plaatsvindt.*

Artikel 9.5 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Tenzij in artikel 9.6 anders is bepaald, is voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg of een bijzondere spoorweg Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 9.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de

Omgevingswet] *De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegde gezag voor de melding, maatwerkvoorschriften en de toestemming voor gelijkwaardige maatregelen bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot hoofdspoorwegen en bijzondere spoorwegen. De bevoegdheid voor het verlenen van een (enkelvoudige) omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot die spoorwegen is geregeld in het Omgevingsbesluit, maar berust ook bij die minister. De reden hiervoor is de beheertaak van die minister voor de hoofdspoorwegen en bijzondere spoorwegen, zoals opgenomen in artikel 2.19 van de Omgevingswet.*
Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning wordt in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin wordt ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft, of als de beperkingengebiedactiviteit binnen een complex bedrijf plaatsvindt.

Artikel 9.6 (eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg, een lokale spoorweg of een bijzondere spoorweg, die wordt verricht op dezelfde locatie als een activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 waarvoor een door gedeputeerde staten verleende omgevingsvergunning geldt, zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 9.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.13 van de Omgevingswet] *In paragraaf 4.6.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal is ingegaan op de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling voor complexe bedrijven. Mocht een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een spoorweg binnen de locatie van een complex bedrijf plaatsvinden, dan zijn gedeputeerde staten vanaf het moment dat voor die milieubelastende activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 (complexe bedrijven) door gedeputeerde staten een omgevingsvergunning is verleend, ook bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot die spoorweg. Op deze locatie komt daardoor voor alle door het Rijk gereguleerde activiteiten alles bij de provincie terecht: vergunningverlening, het stellen van maatwerkvoorschriften et cetera, het houden van toezicht en bestuursrechtelijke handhaving.*
Met de locatie die in het artikel wordt genoemd, wordt de begrenzing van de milieubelastende activiteit bedoeld, zoals die uit de vergunning voor de milieubelastende activiteit volgt.

Artikel 9.7 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 9.7 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 9.7 wordt bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de Omgevingswet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van het Bal, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 9.8 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg, een lokale spoorweg of een bijzondere spoorweg verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 9.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.
2 Deze plicht houdt in ieder geval in dat:
   a het veilig en doelmatig gebruik van de spoorweg wordt verzekerd;
   b alle passende maatregelen worden getroffen om ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1 van de wet;
   c de spoorweg tijdens het verrichten van de activiteit bereikbaar blijft voor de beheerder en voor hulpdiensten;
   d vluchtwegen worden vrijgehouden;
   e objecten zo worden geplaatst dat zij niet op de spoorweg terecht kunnen komen of daaraan schade kunnen veroorzaken;
   f zichtlijnen niet worden gehinderd; en

g het gebruikte materiaal en materieel na beëindiging van de activiteit onverwijld wordt verwijderd.

Toelichting artikel 9.8 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De specifieke zorgplicht geldt zowel voor activiteiten die onder de algemene regels van afdeling 9.2 en 9.3 vallen, als voor activiteiten die vergunningplichtig zijn.*
Paragraaf 4.3.2 van de Omgevingswet bevat geen oogmerk en strekking voor de algemene rijksregels voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot spoorwegen. Het oogmerk en de strekking van de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten zijn daarom ontleend aan het oogmerk van de beoordelingsregels voor die activiteiten (opgenomen in artikel 5.28 wet) en de strekking van de algemene rijksregels voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk (artikel 4.25 wet). De strekking van deze specifieke zorgplicht is in het tweede lid aangevuld met de plicht om maatregelen te treffen om ongewone voorvallen te voorkomen en de gevolgen daarvan te beperken. Ongewone voorvallen bij activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een spoorweg kunnen gevaarlijk zijn voor de staat en werking van die spoorweg, zodat van een ieder de nodige maatregelen mogen worden verwacht om ongewone voorvallen te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. In de artikelen 9.14 en 9.15 is een informatieplicht opgenomen voor het geval zich toch een ongewoon voorval voordoet. Deze informatieplicht geldt voor de veroorzaker van het ongewone voorval, in aansluiting op hoofdstuk 19 van de Omgevingswet.
Verder wordt de strekking van de specifieke zorgplicht voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot spoorwegen aangevuld met enkele algemene maatregelen die in alle gevallen van de initiatiefnemer verwacht mogen worden. De spoorweg moet altijd bereikbaar blijven voor de spoorwegbeheerder en voor hulpdiensten. Ook mogen vluchtwegen niet belemmerd worden. Daarnaast moeten objecten niet op het spoor terecht kunnen komen en mogen zichtlijnen niet belemmerd worden. Dat geldt zowel voor het zicht van de bestuurder op de spoorweg en de directe omgeving daarvan, als voor het zicht van bijvoorbeeld verkeersdeelnemers op de spoorweg bij een spoorwegovergang. Materieel en materiaal, dat bijvoorbeeld bij bouwwerkzaamheden wordt gebruikt, moet na beëindiging van de activiteit zo spoedig mogelijk worden verwijderd.

Artikel 9.9 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan worden gesteld over de artikelen 9.8, 9.14 en 9.15 en in aanvulling op artikel 9.8, voor zover het betreft beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van de artikelen 9.14 en 9.15, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 9.2.
4 Een maatwerkregel wordt gesteld in:
   a het omgevingsplan voor de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer 2000 zijn aangewezen; en
   b de omgevingsverordening voor andere gebieden.

Toelichting artikel 9.9 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de Omgevingswet] *Op grond van artikel 9.9 is het mogelijk om maatwerkregels te stellen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg. De maatwerkregels worden opgenomen in het omgevingsplan als ze betrekking hebben op een gebied waar een vervoersregio actief is, en in de omgevingsverordening in andere gevallen. Vervoersregio's zijn openbare lichamen die bij gemeenschappelijke regeling van een aantal gemeenten zijn ingesteld. Vervoersregio's hebben zelf geen regelgevende bevoegdheid, vandaar dat maatwerkregels over deze beperkingengebiedactiviteiten in de omgevingsplannen van de betrokken gemeenten worden opgenomen.*
Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die op een locatie worden of zullen worden verricht passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels van deze afdeling. Maatwerkregels zijn dus niet gericht tot een belanghebbende, maar gelden op een bepaalde locatie ongeacht wie daar een activiteit verricht of gaat verrichten. Maatwerkregels zijn daarom geschikt om te sturen op toekomstige ontwikkelingen. Maatwerkregels kunnen worden gesteld over de specifieke zorgplicht en over de artikelen 9.14 en 9.15 (ongewone voorvallen). Daarnaast is bepaald dat maatwerkregels kunnen worden gesteld in aanvulling op de specifieke zorgplicht. Hiermee wordt verduidelijkt dat maatwerkregels ook een verbod kunnen inhouden om een activiteit te verrichten zonder dit te melden. Een dergelijke melding wordt niet beschouwd als een invulling van de specifieke zorgplicht, maar als een aanvulling daarop.
Er zijn grenzen aan de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Bij het stellen van maatwerkregels moeten de belangen uit artikel 9.2 in acht worden genomen: de belangen met het oog waarop de algemene regels in afdeling 9.3 zijn gesteld. Artikel 4.6 van de Omgevingswet bepaalt dat met maatwerkregels alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij AMvB is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat maatwerkregels kunnen afwijken van de artikelen 9.14 en 9.15, tenzij anders is bepaald. Een dergelijke uitzondering is bijvoorbeeld te vinden in artikel 9.16. Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 9.2 – die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld – moeten maatwerkregels altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven.

Artikel 9.10 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een vergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over de artikelen 9.8, 9.14 en 9.15 en afdeling 9.2, met uitzondering van bepalingen over meldingen.
2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 9.14 en 9.15 en afdeling 9.2, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een vergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.
4 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift is de beoordelingsregel in artikel 8.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Toelichting artikel 9.10 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de Omgevingswet] *Het bevoegd gezag kan maatwerkvoorschriften stellen over de specifieke zorgplicht en over de onderwerpen in afdeling 9.2. Maatwerkvoorschriften over afdeling 9.3 zijn niet aan de orde, omdat die afdeling alleen gaat over de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen en dus geen algemene regels bevat waarover maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld. Een maatwerkvoorschrift kan niet worden gesteld als het mogelijk is om over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een spoorweg te verbinden. Voorschriften ter invulling van de specifieke zorgplicht bij vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten landen dus altijd in de vergunning, en niet in een zelfstandig maatwerkvoorschrift.*
Op het stellen van een maatwerkvoorschrift is de beoordelingsregel voor vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een spoorweg van artikel 8.2 Bkl van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9.11 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting artikel 9.11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 9.11 wordt geregeld dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Dit sluit aan bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a wordt dus gevraagd om de activiteit, bedoeld in afdeling 9.2, die moet worden gemeld, bijvoorbeeld het aanleggen van een kabel in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, bedoeld in paragraaf 9.2.1.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, wordt ook dat adres doorgegeven.
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen
niet voortvloeit uit artikel 9.11, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is opgenomen in afdeling 9.2.
Als in afdeling 9.2 een activiteit niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 12.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 8.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 9.12 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting artikel 9.12 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Als op grond van afdeling 9.2 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Dit sluit aan bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Awb bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit bedoeld in afdeling 9.2 waarover gegevens worden verstrekt, het betreft.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 9.12, die verplichting is namelijk bij elke activiteit waar dat nodig is, opgenomen in afdeling 9.2. Als in die afdeling het verstrekken van gegevens en bescheiden is voorgeschreven, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.

Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 12.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 9.13 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 9.11 en 9.12, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

Toelichting artikel 9.13 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 9.13 regelt, in tegenstelling tot de twee artikelen die hiervoor zijn toegelicht, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*
In het eerste lid van artikel 9.13 wordt geregeld dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
In het tweede lid wordt geregeld dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 9.14 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, en de spoorwegbeheerder worden onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting artikelen 9.14 (nieuw) tot en met 9.16 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting op de artikelen 2.21 tot en met 2.23 Bal (Stb. 2018, 293), die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels over ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot spoorwegen. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 9.15 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, en de spoorwegbeheerder:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het voorval zich heeft voorgedaan;
b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten;
c de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1 van de wet; en
d de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om te voorkomen dat een zodanig voorval zich nog een keer kan voordoen.

Toelichting artikelen 9.14 (nieuw) tot en met 9.16 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting op de artikelen 2.21 tot en met 2.23 Bal (Stb. 2018, 293), die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels over ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot spoorwegen. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 9.16 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 9.14 en 9.15 niet versoepeld.

Toelichting artikelen 9.14 (nieuw) tot en met 9.16 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting op de artikelen 2.21 tot en met 2.23 Bal (Stb. 2018, 293), die hetzelfde regelen voor de milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels over ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot spoorwegen. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van ieder die deze activiteit verricht in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 9.17 (verwijderen van werken en objecten)

1 Met het oog op het belang van verruiming of wijziging van een spoorweg worden bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn of andere objecten, waarvoor geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot die spoorweg is vereist, verplaatst of verlegd als deze een belemmering vormen voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van die spoorweg door of namens de spoorwegbeheerder.

2 Als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op het bouwwerk, het werk dat geen bouwwerk is of het andere object geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop dat bouwwerk, werk of object wordt verplaatst of verlegd, stelt het bevoegd gezag deze termijn bij maatwerkvoorschrift vast.

Toelichting artikel 9.17 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Als het vanwege een project van de spoorwegbeheerder, zoals het aanleggen van een extra spoor, noodzakelijk is dat een (bouw)werk of ander object, waarvoor een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot die spoorweg is vereist, wordt verlegd, wordt dat formeel geregeld door intrekking van de verleende vergunning. Vanzelfsprekend gaat hieraan steeds overleg met de eigenaar van het (bouw)werk of andere object vooraf, en wordt als dat in redelijkheid nodig is in nadeelcompensatie voorzien.*
Voor (bouw)werken en andere objecten die zonder omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een spoorweg kunnen worden aangelegd, is intrekking van de omgevingsvergunning vanzelfsprekend niet aan de orde. Om die reden is in dit artikel voorzien in een verlegplicht. De regeling lijkt in grote lijnen op de praktijk voor vergunningplichtige (bouw)werken en andere objecten. Het bevoegd gezag doet een redelijke poging om met de rechthebbende op het (bouw)werk of andere object overeenstemming te bereiken over de termijn waarop het (bouw)werk of object verlegd moet worden. Als er geen overeenstemming kan worden bereikt, stelt het bevoegd gezag die termijn bij maatwerkvoorschrift vast. Dit vervangt materieel de intrekking van de vergunning.
De verlegplicht geldt alleen als het naar het oordeel van de spoorwegbeheerder nodig is om het (bouw)werk of andere object te verwijderen, omdat deze een belemmering vormt voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van een spoorweg. Een eigenaar van een (bouw)werk of ander object die zelf proactief dat (bouw)werk of andere object verwijdert omdat hij vermoedt dat deze een spoorproject kan belemmeren, kan geen aanspraak maken op nadeelcompensatie. Nadeelcompensatie kan alleen aan de orde zijn nadat de spoorwegbeheerder heeft vastgelegd dat de verlegging noodzakelijk is.
De verlegplicht is (net als het intrekken van een vergunning) van toepassing als de eigendom van de grond, waarop het (bouw)werk of object staat, niet geraakt wordt. Het gaat dus in het algemeen om (bouw)werken of objecten op particulier terrein die verplaatst moeten worden omdat zij zichtlijnen belemmeren of andere risico's opleveren voor het gebruik van de spoorweg na het project. De eigendom van de gronden blijft bij de particuliere eigenaar, alleen de gebruiksmogelijkheden van die gronden worden beperkt vanwege de gewijzigde ligging van de spoorweg. Als het voor de wijziging of uitbreiding van een spoorweg nodig is dat de spoorwegbeheerder wel de gronden in eigendom krijgt, wordt – tenzij de gronden minnelijk kunnen worden verkregen – toepassing gegeven aan de onteigeningsprocedure.

AFDELING 9.2 INHOUDELIJKE REGELS HOOFDSPOORWEGEN EN BIJZONDERE SPOORWEGEN

§ 9.2.1 Kabels en leidingen

Artikel 9.19 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden, slopen of verwijderen van kabels en leidingen in de bodem in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, met inbegrip van:
   a het bouwen, in stand houden en slopen van bouwwerken, die daarmee samenhangen; en
   b het aanleggen, plaatsen, in stand houden en verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn, die daarmee samenhangen.

2 Het eerste lid geldt niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg.

Toelichting artikel 9.19 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bepaalt het toepassingsbereik van paragraaf 9.2.1. Het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van kabels en leidingen in de bodem of het slopen of verwijderen ervan, met inbegrip van het bouwen, aanleggen, plaatsen, in stand houden, slopen of verwijderen van bouwwerken en andere werken die daarmee samenhangen, in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, zijn beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot die spoorweg die onder de regels van deze paragraaf vallen. Dergelijke bouwwerken of andere werken zijn bijvoorbeeld schakelkasten.*
Activiteiten door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg of de regeling van het treinverkeer over die spoorweg zijn uitgezonderd van het toepassingsbereik. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van de stroomkabels die nodig zijn voor seinen. De uitzondering geldt alleen voor de spoorwegbeheerder die werkzaamheden verricht aan zijn «eigen» spoor. De beheerder van de hoofdspoorweg die werkzaamheden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot een bijzondere spoorweg valt dus wel onder de regels van deze paragraaf.

Artikel 9.20 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 9.19, voor zover het gaat om het bouwen, aanleggen, plaatsen of in stand houden van:

a elektriciteitskabels met een spanningsniveau van meer dan 1 kV in langsligging; en
b beschermbuizen voor kabels of leidingen die het spoor kruisen en die:
  1° een diameter van meer dan 600 mm hebben;
  2° op een diepte van minder dan 6 m onder het maaiveld liggen; of
  3° anders dan met een horizontaal gestuurde boring worden aangelegd.

Toelichting artikel 9.20 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel wijst voor kabels en leidingen de vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg aan. Als eerste zijn elektriciteitskabels voor het hoog- en middenspanningsnet (kabels met een spanningsniveau van meer dan 1 kV) die evenwijdig aan het spoor liggen aangewezen. Deze elektriciteitskabels kunnen gevaar opleveren vanwege de zwerfstroom die optreedt bij elektrisch treinverkeer. De overige aangewezen gevallen zijn spoorkruisingen. Er is een vergunning vereist als de beschermbuis voor kabels en leidingen (die is voorgeschreven in artikel 9.26) een grotere diameter dan 600 mm heeft, minder dan 6 m onder maaiveld ligt of niet met een horizontaal gestuurde boring wordt aangelegd. In deze gevallen is er een verhoogd risico voor de stabiliteit van het spoorlichaam en is een voorafgaande toetsing van de activiteit nodig.*
De algemene regels van artikel 9.23 en verder gelden ook voor kabels en leidingen die vergunningplichtig zijn op grond van dit artikel. Eventueel maatwerk op die artikelen landt, conform artikel 9.10, derde lid, in die vergunning.

Artikel 9.21 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 9.19 te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat:
  a voor het bouwen, aanleggen of plaatsen van een kabel of leiding:
    1° een beschrijving van de soort kabel of leiding;
    2° een beschrijving van de wijze van aanleg van de kabel of leiding;
    3° de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten op de basisbeheerkaart;
    4° bij een leiding onder druk: een berekening van de erosiekrater;
    5° als een gestuurde boring of persing wordt gebruikt: een werkplan; en
    6° als wordt geboord bij de fundering van een viaduct: een beschrijving van de invloed van de boring op de fundering;
  b voor het in stand houden van een kabel of leiding:
    1° een beschrijving van de werkzaamheden aan de kabel of leiding; en
    2° de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten op de basisbeheerkaart; en
  c voor het slopen of verwijderen van een kabel of leiding:
    1° een kabelverwijderingsplan; en
    2° de ligging van de kabel of leiding en van objecten die daarmee samenhangen in x-, y- en z-coördinaten op de basisbeheerkaart.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing:
  a als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.20; en
  b op het in de beschermingszone van een beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg bouwen, aanleggen of plaatsen van:

1° gasleidingen met een diameter van ten hoogste 110 mm en een druk van ten hoogste 4 bar;
2° waterleidingen met een diameter van ten hoogste 44 mm en een druk van ten hoogste 4 bar;
3° drukloze rioleringsbuizen met een diameter van ten hoogste 160 mm; of
4° overige kabels en leidingen met een diameter van ten hoogste 110 mm en een druk van ten hoogste 4 bar.

Toelichting artikel 9.21, vierde lid, onder b, aanhef, Bal [artikel 4.3 jo. 4.4, eerste lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in artikel 9.31 van het Bal.*

Toelichting artikel 9.21 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de spoorweg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal – als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten – opnieuw een melding moeten worden gedaan.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 9.11 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De coördinaten worden gebruikt om de exacte locatie van werken te registreren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis heeft in de Invoeringswet Omgevingswet en dit besluit, maakt gebruik van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Met de Invoeringsregeling Omgevingswet zal in de Omgevingsregeling worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Er wordt naar gestreefd dat de basisbeheerkaart van de beheerder van de hoofdspoorwegen eveneens in het Digitaal Stelsel Omgevingswet beschikbaar is. Mocht dat niet lukken, dan kan deze kaart bij die spoorwegbeheerder worden opgevraagd.
In het derde lid wordt geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat de uitzonderingen op de meldplicht. Er is geen melding vereist als voor de activiteit een omgevingsvergunning voor een beperkingengebied met betrekking tot de spoorweg is vereist. Er is ook geen melding vereist voor kleinere kabels en leidingen die alleen in de beschermingszone komen te liggen.

Artikel 9.22 (gegevens en bescheiden: begin van de werkzaamheden)

1 Ten minste vier weken en ten hoogste acht weken voor het begin van de activiteit worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1:
  a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en
  b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.20.

Toelichting artikel 9.22 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij beperkingengebiedactiviteiten is het exacte moment van uitvoeren van de activiteit van groot belang, omdat de spoorwegbeheerder toezicht moet kunnen houden op een goede uitvoering en omdat er soms maatregelen nodig zijn (zoals een spoorafsluiting) in verband met de veiligheid van het treinverkeer. Om die reden moet de startdatum, het tijdstip en de duur van de activiteit aan het bevoegd gezag worden doorgegeven. Deze gegevens en bescheiden kunnen samen met de melding worden ingediend. Maar door ze afzonderlijk als informatieplicht te formuleren, ontstaat ook de mogelijkheid om ruim van tevoren een melding te doen en pas later (maar wel ten minste vier en ten hoogste acht weken voor aanvang) de datum, het tijdstip en de duur van de activiteit door te geven.*

Artikel 9.23 (gegevens en bescheiden: verrichte werkzaamheden)

Uiterlijk binnen twee maanden na afloop van de activiteit worden revisietekeningen met x-, y- en z-coördinaten en maatvoering vanuit vaste punten op de basisbeheerkaart verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1.

Toelichting artikel 9.23 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Binnen twee maanden na afloop van de activiteit moeten revisietekeningen aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Deze revisietekeningen worden verwerkt in de beheersystemen van de spoorwegbeheerder, en zijn noodzakelijk voor zowel de beheeractiviteiten van de spoorwegbeheerder zelf (bij onderhoud aan de spoorweg of reconstructie) als voor de beoordeling van toekomstige meldingen of vergunningaanvragen voor beperkingengebiedactiviteiten.*

Artikel 9.24 (ontgravingen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt een ontgraving:
  a beperkt tot een zo klein mogelijk profiel; en

b onverwijld na de werkzaamheden gedicht met de uitkomende grond, in de oorspronkelijke volgorde, of met aangevoerde grond met vergelijkbare hydrologische en texturele eigenschappen.

2 De gedichte sleuf wordt gedurende een jaar onderhouden.

Toelichting artikel 9.24 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Kabels en leidingen in langsligging worden meestal aangelegd door een sleuf te graven. Deze sleuf moet zo klein mogelijk zijn en zo snel mogelijk weer worden gedicht. Bij het dichten van de sleuf is het, voor de stabiliteit van de grond en de afwateringsmogelijkheden, van belang dat de bodemopbouw gelijk blijft aan die van voor de ontgraving. De initiatiefnemer is verplicht om de gedichte sleuf een jaar lang te onderhouden. Als er in die periode bijvoorbeeld zakkingen optreden, moeten deze worden hersteld.*

Artikel 9.25 (kabel of leiding in een sleuf in langsligging)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt een kabel of leiding in een sleuf, koker of goot op een diepte van ten minste 0,6 m gelegd.

2 Kabels en leidingen worden zoveel mogelijk geconcentreerd en gebundeld gelegd.

3 Als een kabel of leiding parallel aan andere kabels, leidingen of beschermbuizen wordt gelegd, wordt deze op een afstand van ten minste 0,2 m vanaf die kabels, leidingen of beschermbuizen gelegd, gemeten vanaf de buitenzijde van de kabel of leiding.

4 Als andere kabels of leidingen worden gekruist:

a wordt de kabel of leiding onder de bestaande kabels en leidingen aangelegd;

b wordt de kabel of leiding op een afstand van ten minste 0,2 m vanaf de bestaande kabels en leidingen gelegd, gemeten vanaf de buitenzijde van de kabel, leiding of beschermbuis; en

c wordt de kabel of leiding aangelegd in een beschermbuis als de afstand tot de bestaande kabels, leidingen of mantelbuizen minder dan 0,8 m is, waarbij de buitenzijde van de beschermbuis tot ten minste 0,8 m voorbij de buitenzijde van de bestaande kabels, leidingen of beschermbuizen reikt.

Toelichting artikel 9.25 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bevat de eisen die gesteld worden aan kabels en leidingen in langsligging. De eisen hebben onder meer betrekking op de diepteligging en de afstand tot andere kabels en leidingen die parallel aan de aan te brengen kabel of leiding liggen of die worden gekruist.*

Artikel 9.26 (spoorwegkruisingen)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt bij een kruising van een kabel of leiding met een hoofdspoorweg:

a een beschermbuis gebruikt; en

b een horizontaal gestuurde boring toegepast.

2 Als de boring bij een kruising mislukt, wordt:

a de beschermbuis niet teruggetrokken; en

b de in het baanlichaam achtergebleven beschermbuis geheel opgevuld met dämmer en aan beide zijden waterdicht afgestopt.

Toelichting artikel 9.26 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Als een kabel of leiding het hoofdspoor moet kruisen, moet die kabel of leiding in een beschermbuis worden aangebracht. De beschermbuis wordt met een horizontaal gestuurde boring aangelegd. Als de boring mislukt, mag de beschermbuis niet worden teruggetrokken, maar moet deze worden opgevuld en aan beide zijden worden afgedicht. Het terugtrekken van beschermbuizen heeft onaanvaardbare gevolgen voor de stabiliteit van het baanlichaam.*

Artikel 9.27 (gestuurd boren)

Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt geboord volgens de Technische Voorschriften bij vergunningen voor kabels en leidingen langs, onder en boven de spoorweg.

Toelichting artikel 9.27 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de horizontaal gestuurde boring waarmee een beschermbuis wordt aangebracht onder het baanlichaam, moet worden voldaan aan de Technische Voorschriften bij vergunningen voor kabels en leidingen langs, onder en boven de spoorweg. Deze technische voorschriften zijn vastgesteld door de directie van Railinfrabeheer en worden voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit vrij beschikbaar gesteld.*

Artikel 9.28 (afstanden bij boren)

1 Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt een boring in zandgrond op ten minste 5 m en in andere grond op ten minste 10 m afstand van een andere kabel of leiding verricht.

2 Een boring wordt op ten minste 10 m afstand van de fundering vaneen viaduct verricht.

Toelichting artikel 9.28 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om nadelige gevolgen voor de stabiliteit van het baanlichaam te voorkomen, moet bij een nieuwe boring voldoende afstand worden aangehouden tot bestaande kabels en leidingen. Hetzelfde geldt voor de afstand tot de fundering van viaducten.*

Artikel 9.29 (mantelbuizen)

Met het oog op een veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg liggen het intredepunt en het uittredepunt van een beschermbuis, van waaruit wordt geboord, buiten het beperkingengebied.

Toelichting artikel 9.29 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het in- en uittredepunt van beschermbuizen moet op voldoende afstand van het baanlichaam liggen. In de praktijk komt het erop neer dat het in- en uittredepunt buiten het beperkingengebied moet liggen.*

§ 9.2.2 Bouwwerken, werken en objecten

Artikel 9.30 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op de volgende activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg:
  a het bouwen, in stand houden of slopen van bouwwerken;
  b het aanleggen, plaatsen, in stand houden, veranderen of verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn; en
  c het plaatsen, in stand houden of verwijderen van andere objecten.

2 Het eerste lid geldt niet voor:
  a het bouwen, in stand houden en slopen van bouwwerken en het aanleggen, plaatsen, in stand houden en verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn, die samenhangen met kabels en leidingen, bedoeld in artikel 9.19; en
  b activiteiten op perrons, bedoeld in artikel 9.37.

3 Het eerste lid geldt ook niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg.

Toelichting artikel 9.30 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bepaalt dat paragraaf 9.2.2 van toepassing is op activiteiten met bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn en andere objecten in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Het begrip bouwwerk is gedefinieerd in de Omgevingswet. Daarnaast zijn er andere fysieke creaties die wel door de mens tot stand worden gebracht, maar om verschillende redenen niet als bouwwerk classificeren. Voor deze creaties is de term «werken die geen bouwwerken zijn» gehanteerd. Gedacht kan worden aan constructies die niet bedoeld zijn om langere tijd ter plaatse te functioneren, zoals tijdelijke bouwsteigers. Daarnaast vallen hier fysieke creaties onder waar geen sprake is van een constructie, zoals een ophoging van grond of een gegraven gat. Onder «andere objecten» worden objecten verstaan die geen bouwwerk zijn en ook geen werk, dat geen bouwwerk is. Gedacht kan worden aan levende zaken, zoals bomen of hoog opgaande beplanting of gewassen, of vaste substanties die geen werk zijn, zoals een rotsblok. Bij deze andere objecten ontbreekt het element van menselijke creatie.*

Voor bouwwerken worden de termen bouwen, in stand houden en slopen gebruikt. Bouwen omvat volgens de definitie in de Omgevingswet het plaatsen, geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten. Voor werken die geen bouwwerken zijn, kunnen soms ook de termen bouwen en slopen worden gebruikt. Zo is een steiger niet altijd een bouwwerk, maar kan een steiger (ook als werk, dat geen bouwwerk is) wel worden gebouwd en gesloopt. De termen bouwen en slopen sluiten voor werken die geen bouwwerk zijn niet altijd aan bij het spraakgebruik, bijvoorbeeld als het een grondophoging betreft. In die gevallen worden, in plaats van bouwen en slopen de termen plaatsen, aanleggen en verwijderen gebruikt. Uit het gebruik van het woord bouwen in de regels over steigers moet dus niet worden afgeleid dat het alleen om steigers gaat die bouwwerken zijn. Bij andere objecten zijn de termen bouwen en slopen ook niet passend. Andere objecten kunnen worden geplaatst, in stand gehouden en verwijderd.

Onder het toepassingsbereik van deze paragraaf vallen niet de activiteiten met bouwwerken en werken die geen bouwwerk zijn die horen bij kabels en leidingen als bedoeld in paragraaf 9.2.1, zoals schakelkasten. Die bouwwerken en andere werken vallen onder de regels van die paragraaf. De aanwijzing omvat ook niet de activiteiten die door of namens de spoorwegbeheerder worden verricht in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Activiteiten van de spoorwegbeheerder zijn immers gericht op het behouden of verbeteren van de staat en werking van de spoorweg, en zullen daardoor dus in het algemeen geen of beperkte nadelige gevolgen hebben. Bij activiteiten van de spoorwegbeheerder kan onder andere worden gedacht aan het vervangen van bovenleidingen. De uitzondering geldt alleen voor de spoorwegbeheerder die werkzaamheden verricht aan zijn «eigen» spoor. De beheerder van de hoofdspoorweg die werkzaamheden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot een bijzondere spoorweg valt dus wel onder de regels van deze paragraaf.

Artikel 9.31 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 9.30, voor zover het gaat om het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten:

a in de kernzone van een beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg;

b in de overwegzone van een beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, als het bouwwerk, werk dat geen bouwwerk is of object hoger is dan 1 m; en
c in de beschermingszone van een beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, als:
  1° het bouwwerk, werk dat geen bouwwerk is of andere object niet wordt gefundeerd op staal; of
  2° de maaiveldbelasting groter is dan 500 kg/m^2.

Toelichting artikel 9.31 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel wijst de vergunningplichtige gevallen aan van activiteiten met bouwwerken, werken die geen bouwwerk zijn en andere objecten in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Als eerste is het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten in de kernzone als vergunningplichtig aangewezen. Het slopen van bouwwerken en het verwijderen van andere werken of objecten valt hier dus niet onder; slopen en verwijderen is immers altijd gunstig voor de veilige en doelmatige werking van de spoorweg. Binnen de overwegzone zijn bouwwerken en andere werken of objecten vergunningplichtig als ze hoger zijn dan 1 meter boven maaiveld. Bij een kleinere hoogte is er geen sprake meer van belemmering van de zichtlijnen, en is een voorafgaande instemming door het bevoegd gezag niet nodig. In de beschermingszone zijn alle bouwwerken, andere werken en objecten vergunningplichtig die worden gefundeerd op palen (dus niet op staal). Het inbrengen van funderingspalen kan tot vervorming van het baanlichaam leiden, wat een risico vormt voor het veilige gebruik van de spoorweg. Hetzelfde geldt voor bouwwerken, andere werken of objecten die een grote maaiveldbelasting opleveren.*
De kernzone is bij hoofdspoorwegen een zone van in principe 7 m aan weerszijden van de hoofdspoorweg, gemeten uit de as. Bij bijzondere spoorwegen is de kernzone kleiner. De beschermingszone is het deel van het beperkingengebied met betrekking tot een spoorweg dat geen kernzone is. De overwegzone is een ruit rond een overweg, waarbinnen de zichtlijnen gevrijwaard moeten zijn van obstakels. De werkelijke ligging van de verschillende zones wordt voor hoofdspoorwegen digitaal weergegeven in de bijlagen bij de Omgevingsregeling.

Artikel 9.32 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 9.30 te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de ligging van het bouwwerk, van het werk datgeen bouwwerk is of van het andere object in x-, y- en z-coördinaten op de basisbeheerkaart.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.
4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.31.

Toelichting artikel 9.32 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de hoofdspoorweg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal – als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten – opnieuw een melding moeten worden gedaan.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 9.11 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De coördinaten worden gebruikt om de exacte locatie van werken te registreren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis heeft in de Invoeringswet Omgevingswet en dit besluit, maakt gebruik van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Met de Invoeringsregeling Omgevingswet zal in de Omgevingsregeling worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Er wordt naar gestreefd dat de basisbeheerkaart van de beheerder van de hoofdspoorwegen eveneens in het Digitaal Stelsel Omgevingswet beschikbaar is. Mocht dat niet lukken, dan kan deze kaart bij die spoorwegbeheerder worden opgevraagd.
In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een uitzondering op de meldplicht. Er is geen melding vereist als voor de activiteit een omgevingsvergunning voor een beperkingengebied met betrekking tot een spoorweg is vereist.

Artikel 9.33 (gegevens en bescheiden: begin van de werkzaamheden)

1 Ten minste vier weken en ten hoogste acht weken voor het begin van de activiteit worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1:
  a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en
  b de verwachte duur ervan.
2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.30.

Toelichting artikel 9.33 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij beperkingengebiedactiviteiten is het exacte moment van uitvoeren van de activiteit van groot belang, omdat de spoorwegbeheerder toezicht moet kunnen houden op een goede uitvoering en omdat er soms maatregelen nodig zijn (zoals een spoorafsluiting) in verband met de veiligheid van het treinverkeer. Om die reden moet de startdatum, het tijdstip en de duur van de activiteit aan het bevoegd gezag worden doorgegeven. Deze gegevens en bescheiden kunnen samen met de melding worden ingediend. Maar door ze afzonderlijk als informatieplicht te formuleren, ontstaat ook de mogelijkheid om ruim van tevoren een melding te doen en pas later (maar wel ten minste vier en ten hoogste acht weken voor aanvang) de datum, het tijdstip en de duur van de activiteit door te geven.*

Artikel 9.34 (gegevens en bescheiden: verrichte werkzaamheden)

Uiterlijk binnen twee maanden na afloop van de activiteit worden revisietekeningen met x-, y- en z-coördinaten en maatvoering vanuit vaste punten verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1.

Toelichting artikel 9.34 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Binnen twee maanden na afloop van de activiteit moeten revisietekeningen aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Deze revisietekeningen worden verwerkt in de beheersystemen van de spoorwegbeheerder, en zijn noodzakelijk voor zowel de beheeractiviteiten van de spoorwegbeheerder zelf (bij onderhoud aan de spoorweg of reconstructie) als voor de beoordeling van toekomstige meldingen of vergunningaanvragen voor beperkingengebiedactiviteiten.*

Artikel 9.35 (grondwater onttrekken en graven)

1 Met het oog op het veilig en doelmatig gebruik van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt, als bij het bouwen van een bouwwerk, het aanleggen, plaatsen of veranderen van een werk dat geen bouwwerk is of het plaatsen van een ander object grondwater wordt onttrokken:
   a de grondwaterstand niet verder verlaagd dan 1 m onder de gemiddelde laagste freatische grondwaterstand; en
   b niet langer dan een half jaar grondwater onttrokken.
2 Bij het verrichten van graafwerkzaamheden wordt niet dieper gegraven dan 1,20 m.

Toelichting artikel 9.35 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij het bouwen van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen of veranderen van andere werken of het plaatsen van objecten kan het nodig zijn om te graven of tijdelijk grondwater te onttrekken (een bronbemaling). Dit artikel bevat de regels die daarvoor gelden. Grondwater mag gedurende maximaal een half jaar worden onttrokken. De verlaging van de grondwaterstand in de omgeving van de onttrekking moet beperkt blijven tot 1 meter onder de gemiddelde laagste freatische grondwaterstand. Met deze regels wordt geborgd dat er geen vervormingen kunnen optreden aan het baanlichaam. Een verdere verlaging van de grondwaterstand in de bouwput is overigens wel mogelijk door retourbemaling toe te passen. Daarmee worden de gevolgen voor de grondwaterstand in de omgeving van de bouwput immers beperkt. Voor grondwateronttrekkingen die langer duren dan een half jaar en voor graafwerkzaamheden dieper dan 1,20 m moet een maatwerkvoorschrift worden aangevraagd.*

Artikel 9.36 (hijskranen)

1 Met het oog op het veilig en doelmatig gebruik van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt, als bij het bouwen van een bouwwerk, het aanleggen, plaatsen of veranderen van een werk dat geen bouwwerk is of het plaatsen van een ander object hijswerkzaamheden worden verricht, de kraan geaard met een weerstand van minder dan 10 ohm.
2 De kabelbelasting is niet meer dan 20% van de gegarandeerde breuklast.
3 Tijdens de hijswerkzaamheden:
   a wordt een afstand van 5 m aangehouden tot de buitenkant van spanningvoerende delen; of
   b wordt een afstand van 1,5 m aangehouden tot de buitenkant van spanningvoerende delen, als de hijswerkzaamheden worden begeleid door een procescontractaannemer.
4 Er worden geen lasten verplaatst boven spoorlijnen die in dienst zijn.

Toelichting artikel 9.36 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij de activiteiten kan het nodig zijn om hijskranen te gebruiken. In dit artikel zijn de eisen geformuleerd waarmee de hijswerkzaamheden zo kunnen worden verricht, dat er geen onacceptabele risico's zijn voor het veilige en doelmatige gebruik van de spoorweg. Die eisen hebben betrekking op de maximale kabelbelasting en de aan te houden afstand tot aan de bovenleiding. De afstand tot de bovenleiding mag kleiner zijn als er een procescontractaannemer aanwezig is die de hijswerkzaamheden begeleidt. Ook mogen er geen lasten worden gehesen boven een spoorlijn die in gebruik is.*

§ 9.2.3 Activiteiten op perrons en stations

Artikel 9.37 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op het verrichten van werkzaamheden, het bouwen, in stand houden of slopen van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden, veranderen of verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen, in stand houden of verwijderen van andere objecten, op perrons en stations in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, anders dan activiteiten als bedoeld in artikel 9.30.

2 Het eerste lid geldt niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg.

Toelichting artikel 9.37 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het toepassingsbereik van paragraaf 9.2.3 omvat een aantal activiteiten op perrons of stations. Dit betreft het uitvoeren van werkzaamheden en het bouwen, in stand houden of slopen van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of verwijderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen, in stand houden of verwijderen van andere objecten. Voor een uitleg over de begrippen bouwwerk, werk dat geen bouwwerk is en ander object wordt verwezen naar de toelichting op artikel 9.30 (nieuw).*
Onder het toepassingsbereik vallen niet de werkzaamheden en activiteiten met bouwwerken, werken die geen bouwwerk zijn en objecten die door of namens de spoorwegbeheerder worden verricht in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Activiteiten van de spoorwegbeheerder zijn immers gericht op het behouden of verbeteren van de staat en werking van de spoorweg, en zullen daardoor dus in het algemeen geen of beperkte nadelige gevolgen hebben. Bij activiteiten van de spoorwegbeheerder op perrons of stations kan onder andere worden gedacht aan het vervangen van bovenleidingen. De uitzondering geldt alleen voor de spoorwegbeheerder die werkzaamheden verricht aan zijn «eigen» spoor. De beheerder van de hoofdspoorweg die werkzaamheden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot een bijzondere spoorweg valt dus wel onder de regels van deze paragraaf.

Artikel 9.38 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 9.37, voor zover het gaat om:

a het bouwen van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen en veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen van andere objecten, waarbij de opzet van het perron of station wezenlijk verandert; en

b het verrichten van werkzaamheden waarbij de opzet van het perron of station wezenlijk verandert.

Toelichting artikel 9.38 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Als vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg worden aangewezen activiteiten waarbij de opzet van het perron of station wezenlijk verandert. Hieronder valt bijvoorbeeld de herinrichting van een perron of station. Het plaatsen van ov-chippalen, banken of prullenbakken is geen activiteit die de opzet van een perron of station wezenlijk verandert. Ook het vervangen van bestaande bouwwerken, andere werken of objecten door soortgelijke bouwwerken, andere werken of objecten valt niet onder de vergunningplicht. Ten overvloede wordt vermeld dat het criterium «waardoor de opzet van het station niet wezenlijk verandert» geldt voor alle activiteiten genoemd in de onderdelen a en b.*

Artikel 9.39 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 9.37 te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2 Een melding bevat een situatietekening met een schaal van tenminste 1:1.000, waarop de activiteit is aangegeven.

3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

4 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.38.

Toelichting artikel 9.39 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de hoofdspoorweg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal – als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten – opnieuw een melding moeten worden gedaan.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 9.11 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. In het derde lid is geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.
Het vierde lid bevat een uitzondering op de meldplicht. Er is geen melding vereist als voor de activiteit een omgevingsvergunning voor een beperkingengebied met betrekking tot een spoorweg is vereist.

Artikel 9.40 (gegevens en bescheiden: begin van de werkzaamheden)

1 Ten minste vier weken en ten hoogste acht weken voor het begin van de activiteit worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1:

a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en

b de verwachte duur ervan.

2 Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 9.38.

Toelichting artikel 9.40 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij beperkingengebiedactiviteiten is het exacte moment van uitvoeren van de activiteit van groot belang, omdat de spoorwegbeheerder toezicht moet kunnen houden op een goede uitvoering en omdat er soms maatregelen nodig zijn (zoals een spoorafsluiting) in verband met de veiligheid van het treinverkeer. Om die reden moet de startdatum, het tijdstip en de duur van de activiteit aan het bevoegd gezag worden doorgegeven. Deze gegevens en bescheiden kunnen samen met de melding worden ingediend. Maar door ze afzonderlijk als informatieplicht te formuleren, ontstaat ook de mogelijkheid om ruim van tevoren een melding te doen en pas later (maar wel ten minste vier en ten hoogste acht weken voor aanvang) de datum, het tijdstip en de duur van de activiteit door te geven.*

Artikel 9.41 (grondwater onttrekken en graven)

1 Met het oog op het veilig en doelmatig gebruik van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt geen grondwater onttrokken.

2 Graafwerkzaamheden hebben een diepte van niet meer dan 1,20 m.

Toelichting artikel 9.41 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Grondwateronttrekkingen en graafwerkzaamheden op perrons kunnen de stabiliteit van die perrons aantasten en daardoor gevaar opleveren voor het veilig en doelmatig gebruik van de spoorweg. Grondwateronttrekkingen zijn daarom in principe niet toegestaan en graafwerkzaamheden alleen tot een diepte van 1.20 m; met een maatwerkvoorschrift kan hier zo nodig van worden afgeweken.*

Artikel 9.42 (afstand tot spanningvoerende delen)

Met het oog op het veilig en doelmatig gebruik van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg wordt bij het verrichten van werkzaamheden een afstand aangehouden van 5 m tot de buitenkant van spanningvoerende delen.

Toelichting artikel 9.42 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij werkzaamheden moet voldoende afstand worden aangehouden tot de spanningvoerende delen van de bovenleiding, om het risico op verstoring van het verkeer over de spoorweg te beperken.*

§ 9.2.4 Andere beperkingengebiedactiviteiten bij hoofdspoorwegen of bijzondere spoorwegen

Toelichting op opschriftwijziging van paragraaf 9.2.4 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het opschrift van paragraaf 9.2.4 luidt «Andere beperkingengebiedactiviteiten bij hoofdspoorwegen». Het toepassingsbereik van deze paragraaf ziet echter ook op bijzondere spoorwegen. Dit volgt uit artikel 9.43 van het Bal. Dit wordt aangepast in het opschrift van deze paragraaf.*

Artikel 9.43 (toepassingsbereik)

1 Deze paragraaf is van toepassing op activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, anders dan activiteiten als bedoeld in de paragrafen 9.2.1 tot en met 9.2.3, als het gaat om:
   a het verrichten van werkzaamheden;
   b het storten van stoffen; en
   c het opslaan van licht ontvlambare stoffen.

2 Het eerste lid geldt niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg.

Toelichting artikel 9.43 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel bepaalt het toepassingsbereik van paragraaf 9.2.4. Het gaat om andere beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg dan de activiteiten die zijn geregeld in de paragrafen 9.2.1 tot en met 9.2.3, namelijk het verrichten van werkzaamheden, het storten van stoffen en het opslaan van licht ontvlambare stoffen. Andere werkzaamheden dan deze zijn niet geregeld in afdeling 9.2, maar vallen wel onder het toepassingsbereik van afdeling 9.1, zodat daarop wel de specifieke zorgplicht van toepassing is.*
Onder het toepassingsbereik vallen niet de werkzaamheden en andere activiteiten die door of namens de spoorwegbeheerder worden verricht in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van de hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Activiteiten van de spoorwegbeheerder zijn immers gericht op het behouden of verbeteren van de staat en werking van de spoorweg, en zullen daardoor dus in het algemeen geen of beperkte nadelige gevolgen hebben. Bij activiteiten van de spoorwegbeheerder kan onder andere worden gedacht aan het maaien van de bermen van het baanlichaam. De uitzondering geldt alleen voor de spoorwegbeheerder die werkzaamheden verricht aan zijn «eigen» spoor. De beheerder van de hoofdspoorweg die werkzaamheden verricht in het beperkingengebied met betrekking tot een bijzondere spoorweg valt dus wel onder de regels van deze paragraaf.

Artikel 9.44 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 9.43.

2 Het verbod geldt niet voor:
   a hijswerkzaamheden bij een spoorweg in een tunnel tot een hoogte die gelijk is aan de kortste afstand tot de buitenwand van de tunnel;

b graafwerkzaamheden bij een spoorweg in een tunnel tot een diepte die gelijk is aan de helft van de kortste afstand tot de buitenwand van de tunnel;
c andere werkzaamheden boven tunnels of onder bruggen, die de constructieve veiligheid van de tunnel of brug niet aantasten; en
d het verrichten van metingen en inspecties.

Toelichting artikel 9.44 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel wijst de vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg aan. Het gaat om het uitvoeren van werkzaamheden, het storten van stoffen en het hebben van licht ontvlambare stoffen in het beperkingengebied. Deze activiteiten kunnen de veilige en doelmatige werking van de spoorweg belemmeren. Er is geen vergunning vereist voor bepaalde werkzaamheden die geen gevaar opleveren voor het veilig en doelmatig gebruik van de hoofdspoorweg. Deze activiteiten zijn uitgezonderd in het tweede lid. Dit betreft bepaalde hijswerkzaamheden en graafwerkzaamheden bij spoortunnels, en andere werkzaamheden boven spoortunnels of onder spoorbruggen die de constructieve veiligheid daarvan niet aantasten.*

Artikel 9.45 (melding)

1 Het is verboden een activiteit als bedoeld in artikel 9.44, tweede lid, te verrichten zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2 Een melding bevat de locatie van de activiteit in x-, y- en z-coördinaten op de basisbeheerkaart.
3 Ten minste vier weken voordat de activiteit op een andere manier wordt verricht dan overeenkomstig die gegevens, wordt een melding gedaan.

Toelichting artikel 9.45 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.4, eerste lid, van de Omgevingswet] *Dit artikel regelt dat beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg, die zijn uitgezonderd van de vergunningplicht in het tweede lid van artikel 9.44, niet mogen worden verricht voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Zie voor de uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293). De melding mag niet eerder dan een jaar voor het begin ervan worden gedaan. De reden hiervan is dat de ruimte om activiteiten te verrichten in een beperkingengebied met betrekking tot de hoofdspoorweg relatief schaars is. Door het doen van de melding wordt een claim gelegd op de beschikbare ruimte. Als de gemelde activiteit vervolgens niet wordt verricht, wordt die ruimte ten onrechte gereserveerd voor een activiteit die wellicht helemaal niet meer plaats zal vinden. Door een grens aan de meldingstermijn te stellen, kunnen activiteiten die niet zijn verricht na een jaar niet meer op grond van een al ingediende melding worden verricht. Er zal – als het nog steeds de bedoeling is om de activiteit verrichten – opnieuw een melding moeten worden gedaan.*
Bij de melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 9.11 en de aanvullende gegevens in het tweede lid gevoegd. De coördinaten worden gebruikt om de exacte locatie van werken te registreren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet, dat een juridische basis heeft in de Invoeringswet Omgevingswet en dit besluit, maakt gebruik van twee coördinatenstelsels, te weten het Rijksdriehoekstelsel en het European Terrestrial Reference System 1989. Met de Invoeringsregeling Omgevingswet zal in de Omgevingsregeling worden bepaald welk stelsel moet worden gebruikt. Voor de coördinaten, bedoeld in dit artikel, wordt het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting gebruikt. Dit stelsel is vastgesteld in 2000 (RD2000 systeem) en is een passief referentiesysteem dat onderdeel uitmaakt van de geodetische infrastructuur en dat wordt bijgehouden door het Kadaster. Er wordt naar gestreefd dat de basisbeheerkaart van de beheerder van de hoofdspoorwegen eveneens in het Digitaal Stelsel Omgevingswet beschikbaar is. Mocht dat niet lukken, dan kan deze kaart bij die spoorwegbeheerder worden opgevraagd.
In het derde lid wordt geregeld dat de meldingsplicht ook geldt als bij het verrichten van de activiteit wordt afgeweken van eerder verstrekte gegevens en bescheiden. Met deze verplichting wordt bereikt, dat gegevens die het bevoegd gezag heeft actueel blijven, het bevoegd gezag voorafgaand aan de wijziging op de hoogte is en zo nodig actie kan ondernemen.

Artikel 9.46 (gegevens en bescheiden: begin van de werkzaamheden)

Ten minste vier weken en ten hoogste acht weken voor het begin van een activiteit als bedoeld in artikel 9.44, tweede lid, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 9.1:
a de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit; en
b de verwachte duur ervan.

Toelichting artikel 9.46 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij beperkingengebiedactiviteiten is het exacte moment van uitvoeren van de activiteit van groot belang, omdat de spoorwegbeheerder toezicht moet kunnen houden op een goede uitvoering en omdat er soms maatregelen nodig zijn (zoals een spoorafsluiting) in verband met de veiligheid van het treinverkeer. Om die reden moet de startdatum, het tijdstip en de duur van de activiteit aan het bevoegd gezag worden doorgegeven. Deze gegevens en bescheiden kunnen samen met de melding worden ingediend. Maar door ze afzonderlijk als informatieplicht te formuleren, ontstaat ook de mogelijkheid om ruim van tevoren een melding te doen en pas later (maar wel ten minste vier en ten hoogste acht weken voor aanvang) de datum, het tijdstip en de duur van de activiteit door te geven.*

AFDELING 9.3 INHOUDELIJKE REGELS LOKALE SPOORWEGEN

Artikel 9.47 (toepassingsbereik)

1 Deze afdeling is van toepassing op activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot een lokale spoorweg.

2 Het eerste lid geldt niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de spoorwegbeheerder in het kader van het aanleggen, het wijzigen of het beheren van een lokale spoorweg of de regeling van het verkeer over die spoorweg.

Toelichting artikel 9.47 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel worden de beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg aangewezen. De aanwijzing is ruim; alle activiteiten binnen het beperkingengebied zijn beperkingengebiedactiviteiten. Dit heeft tot gevolg dat op al deze activiteiten de specifieke zorgplicht van artikel 9.8 van toepassing is. Onder de aanwijzing vallen niet de werkzaamheden en andere activiteiten die door of namens de spoorwegbeheerder worden verricht in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van de lokale spoorweg. Activiteiten van de spoorwegbeheerder zijn immers gericht op het behouden of verbeteren van de staat en werking van de lokale spoorweg, en zullen daardoor dus in het algemeen geen of beperkte nadelige gevolgen hebben. Bij activiteiten van de spoorwegbeheerder kan onder andere worden gedacht aan het vervangen van de bovenleiding.*

Toelichting artikel 9.47 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Het aanwijzen van activiteiten in dit artikel leidt tot verwarring. In hoofdstuk 3 heeft het aanwijzen van activiteiten een functie, omdat de hoofdstukken 2 tot en met 5 alleen van toepassing zijn op activiteiten die in hoofdstuk 3 zijn aangewezen. In hoofdstuk 9 heeft het aanwijzen niet die functie; het toepassingsbereik van het hoofdstuk wordt alleen bepaald door artikel 9.1. Het aanwijzen van activiteiten is daarom veranderd in het benoemen van het toepassingsbereik van afdeling 9.3. Dat heeft ook tot wijziging van tweede lid geleid. Met deze wijziging is artikel 9.47 ook in overeenstemming gebracht met de artikelen 9.19 en 9.30 die een gelijkluidende formulering hebben.*

Artikel 9.48 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een lokale spoorweg te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 9.47, voor zover het gaat om:

a het verrichten van werkzaamheden; en

b het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten.

Toelichting artikel 9.48 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *In dit artikel worden de vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg aangewezen. Er is een vergunning vereist voor het verrichten van werkzaamheden en voor het bouwen of in stand houden van bouwwerken, het aanleggen, plaatsen, in stand houden of veranderen van werken die geen bouwwerken zijn en het plaatsen of in stand houden van andere objecten.*

Anders dan onder het oude recht, is ook een vergunning vereist voor activiteiten die worden verricht door de beheerder van een hoofdspoorweg of bijzondere spoorweg. Op bepaalde locaties liggen aangrenzend aan een lokale spoorweg hoofdspoorwegen of bijzondere spoorwegen. Hoewel de beheerders van het hoofdspoor en bijzondere sporen specifieke kennis hebben over het werken bij spoorwegen, zijn zij niet per se op de hoogte van alle aspecten die van belang zijn voor het werken bij lokale sporen. Zo zijn zij, net als andere initiatiefnemers, niet precies op de hoogte van de dienstregeling. Daarom is een omgevingsvergunning toch op zijn plaats. Voor bepaalde activiteiten van die beheerders kunnen de betrokken provincies of gemeenten de vergunningplicht buiten toepassing verklaren, in de omgevingsverordening respectievelijk het omgevingsplan (zie art. 9.48a).

Artikel 9.48a (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Met het oog op het doelmatig beheer van lokale spoorwegen kan worden afgeweken van de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen, bedoeld in artikel 9.48, in:

a het omgevingsplan, voor de gebieden die op grond van artikel 20, derde lid, van de Wet personenvervoer 2000 zijn aangewezen;

b de omgevingsverordening, voor andere gebieden.

Toelichting artikel 9.48a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.2 van de Omgevingswet] *Op grond van dit artikel is het mogelijk om af te wijken van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een lokale spoorweg. De afwijking van de aanwijzing van de vergunningplicht worden opgenomen in het omgevingsplan als ze betrekking hebben op een gebied waar een vervoersregio actief is, en in de omgevingsverordening in andere gevallen.*

Vervoersregio's zijn openbare lichamen die bij gemeenschappelijke regeling van een aantal gemeenten zijn ingesteld. Vervoersregio's hebben zelf geen regelgevende bevoegdheid, vandaar dat afwijking van de aanwijzing voor deze beperkingengebiedactiviteiten in de omgevingsplannen van de betrokken gemeenten wordt opgenomen.

De afwijking van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen kan zowel een aanvullende vergunningplicht betreffen als het inperken van de aanwijzing in artikel 9.48. De gemeenten of de provincie kunnen afwijken als dat nodig is voor het doelmatig beheer van de lokale spoorweg.

HOOFDSTUK 10 ACTIVITEITEN ROND LUCHTHAVENS

AFDELING 10.1 ALGEMEEN

Artikel 10.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven die zijn aangewezen in dit hoofdstuk.

Toelichting artikel 10.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 10.1 bepaalt het toepassingsbereik van hoofdstuk 10. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot luchthavens. Voor de definitie van beperkingengebiedactiviteiten wordt verwezen naar Bijlage I bij de Omgevingswet en de toelichting hierop.*

Artikel 10.2 (oogmerk)

De regels in afdeling 10.2 over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven zijn gesteld met het oog op het behoeden van de staat en werking van luchthavens voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die luchthavens, waartoe ook het belang van verruiming of wijziging van die luchthavens behoort.

Toelichting artikel 10.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met oog op het behoeden van de staat en werking van luchthavens voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond die luchthavens, waartoe ook het belang van verruiming of wijziging van die luchthavens behoort. Dit oogmerk komt overeen met het oogmerk uit artikel 5.28 van de Omgevingswet.*

Artikel 10.3 (bevoegd gezag provincie)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een burgerluchthaven van regionale betekenis zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting artikel 10.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 van de Omgevingswet] *In artikel 10.3 zijn gedeputeerde staten aangewezen als het bevoegd gezag voor het stellen van maatwerkvoorschriften ten aanzien van beperkingengebiedactiviteiten bij burgerluchthavens van regionale betekenis. Dit komt overeen met de bevoegdheidsverdeling voor het verlenen van vergunningen, zoals opgenomen in artikel 5.10, eerste lid, onder d, van de Omgevingswet.*

Artikel 10.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot de luchthaven Schiphol, een overige burgerluchthaven van nationale betekenis en een buitenlandse burgerluchthaven is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting artikel 10.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de Omgevingswet] *De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegd gezag voor het stellen van maatwerkvoorschriften over beperkingengebiedactiviteiten bij burgerluchthavens van nationale betekenis. Deze bevoegdheidsverdeling volgt de bevoegdheidsverdeling ten aanzien van de vergunningen (artikel 5.11, eerste lid, onder f, van de Omgevingswet en artikel 4.11 Omgevingsbesluit).*

Toelichting artikel 10.4, artikel 10.9 (nieuw) en artikel 10.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is artikel 8.12 van de Wet luchtvaart vervallen. De mogelijkheid om op grond van dat artikel – in verband met geldende hoogtebeperkingen – ontheffing te verlenen voor het oprichten of plaatsen van objecten waarvoor geen omgevingsvergunning is vereist, is vervangen door de mogelijkheid om daarvoor vergunning te verlenen. Dit is geregeld in hoofdstuk 10 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In dit hoofdstuk was nog niet voorzien in vergunningverlening in verband met de aanwezigheid van een buitenlandse burgerluchthaven. Met de wijzigingen in de artikelen 10.4 en 10.10 is hier nu in voorzien. Artikel 10.10 van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaalt nu dat ook het plaatsen en aanleggen van objecten in strijd met een regel in het besluit beperkingengebied buitenlandse luchthavens wordt aangemerkt als een vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een luchthaven. Voor een dergelijke activiteit bepaalt artikel 10.4 van dat besluit nu dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een maatwerkvoorschrift kan stellen.*

Artikel 10.9 vermeldt in het eerste lid nu ook dat maatwerk over de verplichtingen in artikel 10.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving ook als voorschrift aan een omgevingsvergunning kan worden verbonden. Het nieuwe tweede lid bepaalt dat geen maatwerkschrift kan worden gesteld als over datzelfde onderwerp een vergunningvoorschrift aan de omgevingsvergunning kan worden verbonden.

Hiermee wordt aangesloten op de systematiek in de overige hoofdstukken van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 10.5 (bevoegd gezag Minister van Defensie)

Voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een militaire luchthaven is Onze Minister van Defensie het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting artikel 10.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12 van de Omgevingswet] *De Minister van Defensie is het bevoegd gezag voor het stellen van maatwerkvoorschriften over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot militaire luchthavens. Deze bevoegdheidsverdeling volgt de bevoegdheidsverdeling ten aanzien van de vergunningen (artikel 5.11, eerste lid, onder f, van de Omgevingswet en artikel 4.9 Omgevingsbesluit).*

Artikel 10.6 (normadressaat)
Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.
Toelichting artikel 10.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 10.6 is bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de Omgevingswet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet voldoen aan de regels van het Bal.*

Artikel 10.7 (specifieke zorgplicht)
Degene die een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een luchthaven verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 10.2, is verplicht:
a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.
Toelichting artikel 10.7 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De specifieke zorgplicht bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven houdt in dat degene die de beperkingengebiedactiviteit verricht maatregelen neemt of nalaat als dat nodig is om de goede staat en werking van de luchthaven te waarborgen. Het bevoegd gezag kan deze zorgplicht desgewenst invullen door middel van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift. De specifieke zorgplicht is gekoppeld aan artikel 10.2 Bal, waarin de oogmerken zijn opgenomen waarop de regels in dat hoofdstuk zien. De specifieke zorgplicht heeft geen betrekking op belangen die geen onderdeel uitmaken van die oogmerken en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht. Voor een uitgebreide toelichting op de specifieke zorgplicht wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293).*

Artikel 10.8 (maatwerkregels)
Een maatwerkregel kan in een omgevingsverordening worden gesteld over artikel 10.7, als het gaat om beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een burgerluchthaven van regionale betekenis.
Toelichting artikel 10.8 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de Omgevingswet] *Maatwerkregels kunnen worden gesteld voor nadere invulling van de specifieke zorgplicht voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot burgerluchthavens van regionale betekenis. Maatwerkregels zijn voor deze activiteiten alleen mogelijk in de omgevingsverordening, omdat er voor de gemeente geen rol is weggelegd ten aanzien van beperkingengebiedactiviteiten bij luchthavens. Op maatwerkregels is uitgebreid ingegaan in het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal. Voor een meer algemene duiding van dat instrument wordt daarnaar verwezen.*

Artikel 10.9 (maatwerkvoorschriften)
1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over artikel 10.7.
2 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.
Toelichting artikel 10.4, artikel 10.9 (nieuw) en artikel 10.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is artikel 8.12 van de Wet luchtvaart vervallen. De mogelijkheid om op grond van dat artikel – in verband met geldende hoogtebeperkingen – ontheffing te verlenen voor het oprichten of plaatsen van objecten waarvoor geen omgevingsvergunning is vereist, is vervangen door de mogelijkheid om daarvoor vergunning te verlenen. Dit is geregeld in hoofdstuk 10 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In dit hoofdstuk was nog niet voorzien in vergunningverlening in verband met de aanwezigheid van een buitenlandse burgerluchthaven. Met de wijzigingen in de artikelen 10.4 en 10.10 is hier nu in voorzien. Artikel 10.10 van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaalt nu dat ook het plaatsen en aanleggen van objecten in strijd met een regel in het besluit beperkingengebied buitenlandse luchthavens wordt aangemerkt als een vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een luchthaven. Voor een dergelijke activiteit bepaalt artikel 10.4 van dat besluit nu dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een maatwerkvoorschrift kan stellen.*
Artikel 10.9 vermeldt in het eerste lid nu ook dat maatwerk over de verplichtingen in artikel 10.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving ook als voorschrift aan een omgevingsvergunning kan worden verbonden. Het nieuwe tweede lid bepaalt dat geen maatwerkschrift kan worden gesteld als over datzelfde onderwerp een vergunningvoorschrift aan de omgevingsvergunning kan worden verbonden.
Hiermee wordt aangesloten op de systematiek in de overige hoofdstukken van het Besluit activiteiten leefomgeving.

AFDELING 10.2 INHOUDELIJKE REGELS

Artikel 10.10 (aanwijzing beperkingengebiedactiviteiten)

Als beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven als bedoeld in artikel 10.1 worden aangewezen het plaatsen en aanleggen van objecten in strijd met een regel in het Luchthavenindelingbesluit Schiphol, een luchthavenbesluit of een besluit beperkingengebied buitenlandse luchthaven als bedoeld in artikel 8a.54 van de Wet luchtvaart over de maximale hoogte van objecten.

Toelichting artikelen 10.10 (nieuw) en 10.11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De artikelen in hoofdstuk 10 zijn de omzetting van artikel 8.12 Wet luchtvaart. Dit artikel in de luchtvaartregelgeving bevat een vergunningplicht voor het plaatsen van objecten rondom een luchthaven die hoger zijn dan de maximale hoogte zoals vastgelegd in het Luchthavenindelingbesluit Schiphol en de luchthavenbesluiten. Daarbij is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt als er een bouwvergunning of afwijkvergunning verplicht is op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Deze vergunningplicht wordt opgenomen in het nieuwe artikel 10.11.*
De uitzonderingen in artikel 10.11, tweede lid, maken expliciet dat er twee gevallen zijn waarin al een toets op de maximale hoogte heeft plaatsgevonden of zal plaatsvinden, waardoor het niet meer nodig is om na te gaan of er een vergunningplicht is op grond van het eerste lid. Het gaat dan om bouwactiviteiten die voldoen aan de hoogte die is vastgelegd in het omgevingsplan, en om omgevingsplanactiviteiten waarvoor een omgevingsvergunning is vereist. In die gevallen zal de maximale toegestane hoogte in het omgevingsplan voldoen aan de regels die daarover zijn gesteld in het Luchthavenindelingbesluit en luchthavenbesluiten, en is een vergunningplicht op grond van artikel 10.11, eerste lid, overbodig.
In het Bal is artikel 8.12 Wet luchtvaart neutraal omgezet. Vanwege de knip tussen de ruimtelijke afweging en de vergunningplicht voor het (technisch) bouwen, is de referentie naar de omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit vervallen. Ook de afwijkactiviteit uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt niet langer genoemd, omdat deze zal opgaan in de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Toelichting artikel 10.4, artikel 10.9 (nieuw) en artikel 10.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-57 *Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet is artikel 8.12 van de Wet luchtvaart vervallen. De mogelijkheid om op grond van dat artikel – in verband met geldende hoogtebeperkingen – ontheffing te verlenen voor het oprichten of plaatsen van objecten waarvoor geen omgevingsvergunning is vereist, is vervangen door de mogelijkheid om daarvoor vergunning te verlenen. Dit is geregeld in hoofdstuk 10 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In dit hoofdstuk was nog niet voorzien in vergunningverlening in verband met de aanwezigheid van een buitenlandse burgerluchthaven. Met de wijzigingen in de artikelen 10.4 en 10.10 is hier nu in voorzien. Artikel 10.10 van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaalt nu dat ook het plaatsen en aanleggen van objecten in strijd met een regel in het besluit beperkingengebied buitenlandse luchthavens wordt aangemerkt als een vergunningplichtige beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een luchthaven. Voor een dergelijke activiteit bepaalt artikel 10.4 van dat besluit nu dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een maatwerkvoorschrift kan stellen.*
Artikel 10.9 vermeldt in het eerste lid nu ook dat maatwerk over de verplichtingen in artikel 10.7 van het Besluit activiteiten leefomgeving ook als voorschrift aan een omgevingsvergunning kan worden verbonden. Het nieuwe tweede lid bepaalt dat geen maatwerkschrift kan worden gesteld als over datzelfde onderwerp een vergunningvoorschrift aan de omgevingsvergunning kan worden verbonden.
Hiermee wordt aangesloten op de systematiek in de overige hoofdstukken van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 10.11 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een luchthaven te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 10.10.
2 Het verbod geldt niet voor:
   a het bouwen van een bouwwerk dat voldoet aan de daarvoor geldende hoogtebeperking in het omgevingsplan; en
   b activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit is vereist.

Toelichting artikelen 10.10 (nieuw) en 10.11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *De artikelen in hoofdstuk 10 zijn de omzetting van artikel 8.12 Wet luchtvaart. Dit artikel in de luchtvaartregelgeving bevat een vergunningplicht voor het plaatsen van objecten rondom een luchthaven die hoger zijn dan de maximale hoogte zoals vastgelegd in het Luchthavenindelingbesluit Schiphol en de luchthavenbesluiten. Daarbij is bepaald dat de vergunningplicht niet geldt als er een bouwvergunning of afwijkvergunning verplicht is op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Deze vergunningplicht wordt opgenomen in het nieuwe artikel 10.11.*
De uitzonderingen in artikel 10.11, tweede lid, maken expliciet dat er twee gevallen zijn waarin al een toets op de maximale hoogte heeft plaatsgevonden of zal plaatsvinden, waardoor het niet meer nodig is om na te gaan of er een vergunningplicht is op grond van het eerste lid. Het gaat dan om bouwactiviteiten die voldoen aan de hoogte die is vastgelegd in het omgevingsplan, en om omgevingsplanactiviteiten waarvoor een omgevingsvergunning is vereist. In die gevallen zal de maximale toegestane hoogte in het omgevingsplan voldoen aan de regels die daarover zijn gesteld in het Luchthavenindelingbesluit en luchthavenbesluiten, en is een vergunningplicht op grond van artikel 10.11, eerste lid, overbodig.
In het Bal is artikel 8.12 Wet luchtvaart neutraal omgezet. Vanwege de knip tussen de ruimtelijke afweging en de vergunningplicht voor het (technisch) bouwen, is de referentie naar de omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit vervallen. Ook de afwijkactiviteit uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt niet langer genoemd, omdat deze zal opgaan in de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

HOOFDSTUK 11 ACTIVITEITEN DIE DE NATUUR BETREFFEN

Toelichting op hoofdstuk 11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *In het nieuwe hoofdstuk 11 van het Bal worden in aanvulling op artikel 5.1 van de Omgevingswet de voor eenieder relevante regels opgenomen die bepalen of een activiteit met betrekking tot de natuur wel of niet vergunningplichtig is. Daarnaast worden in dat hoofdstuk algemene regels opgenomen waaraan eenieder moet voldoen: over jacht, over het bezit en gebruik van middelen voor het vangen of doden van dieren, over het bezit en verhandelen van exemplaren van beschermde soorten, over activiteiten die kunnen leiden tot verspreiding van invasieve exoten, over walvisvangst en over het vellen van houtopstanden. Voor de toegankelijkheid zijn de onderwerpen in dit hoofdstuk zoveel mogelijk op gelijke wijze en in dezelfde volgorde geclusterd als voorheen in de Wet natuurbescherming het geval was: gebiedsbescherming, soortenbescherming en bescherming van houtopstanden.*

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.1 (activiteiten)

1 Deze afdeling gaat over activiteiten die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben.

Toelichting artikel 11.1, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Deze bepaling bakent de reikwijdte van de nieuwe afdeling 11.1 van het Bal af. De in deze afdeling gestelde regels betreffen activiteiten met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied, waarover voorheen regels waren gesteld in de voormalige Wet natuurbescherming en waarover bij algemene maatregel van bestuur regels moeten worden gesteld. De opdracht om regels te stellen is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder j, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De regels zijn noodzakelijk om uitvoering te geven aan de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn en andere internationaalrechtelijke verplichtingen.*

Er wordt aangehaakt bij het begrip «activiteiten met mogelijk verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied» in plaats van «Natura 2000-activiteit», omdat de regels ook kunnen strekken ter uitvoering van artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn. Dat verplicht ertoe om passende maatregelen te treffen ter voorkoming van verslechtering van de kwaliteit van habitats en significante verstoring van soorten in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Het gaat dus om meer dan de in artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn bedoelde projecten met mogelijk significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied.

2 Deze afdeling gaat niet over activiteiten die onderwerp zijn van het gemeenschappelijk visserijbeleid, bedoeld in artikel 38 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, voor zover zij worden verricht in de exclusieve economische zone.

Toelichting artikel 11.1, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in het tweede lid gemaakte uitzondering, continueert de in artikel 1.2, tweede lid, van de Wet natuurbescherming opgenomen uitzondering voor visserij-activiteiten in de exclusieve economische zone (EEZ) van Nederland. Deze is aangewezen in de Rijkswet instelling exclusieve economische zone, en is begrensd in het Besluit grenzen Nederlandse exclusieve economische zone.*

De uitzondering hangt samen met het feit dat de regulering van onder het gemeenschappelijke visserijbeleid (GVB) vallende visserijactiviteiten – ook regulering met het oog op natuurdoelstellingen – plaatsvindt op grond van de Europese visserijwetgeving en de uitvoering daarvan geschiedt op grond van de Visserijwet 1963. Op deze activiteiten is het specifieke kader voor de bescherming van natuurwaarden als neergelegd in hoofdstuk 11 niet van toepassing. In artikel 11.16, aanhef en onder b, zijn deze activiteiten ook expliciet uitgezonderd van de in artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet geregelde omgevingsvergunningplicht voor een Natura 2000-activiteit, wat nodig is omdat die vergunningplicht direct uit de wet voortvloeit en niet afhankelijk is van de aanwijzing van activiteiten waarop de vergunningplicht betrekking heeft.

De specifieke voorziening voor visserij hangt onmiddellijk samen met het feit dat de Europese Unie op grond van artikel 3, eerste lid, onder d, van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie exclusief bevoegd is op het gebied van «de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid». Het maakt daarbij niet uit of het om zelfstandige visserijmaatregelen gaat, of om maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn of de kaderrichtlijn mariene strategie:[1] visserijmaatregelen kunnen alleen in het kader van het GVB worden genomen. Dit betekent dat lidstaten alleen zelf visserijmaatregelen kunnen vaststellen, als zij die bevoegdheid expliciet hebben gekregen op grond van het GVB; als het GVB geen bevoegdheid aan lidstaten heeft toegekend, kan alleen de Europese Unie dergelijke maatregelen vaststellen.

In artikel 11 van de basisverordening van het gemeenschappelijk visserijbeleid[2] is een procedure vastgesteld voor het stellen van visserijbeperkende maatregelen voor de bescherming van Natura 2000-gebieden – als bedoeld in artikel 6 van de habitatrichtlijn en artikel 4 van de vogelrichtlijn – en ruimtelijke beschermingsmaatregelen die bijdragen aan samenhangende en representatieve netwerken van beschermde mariene gebieden, waarbij de diversiteit van de samenstellende ecosystemen adequaat is gedekt, als bedoeld in artikel 13, vierde lid, van de kaderrichtlijn mariene strategie. Deze procedure komt erop neer dat door het initiërende land samen met alle lidstaten met een visserijbelang en de relevante adviesraden wordt gesproken over de begrenzing en omvang van de gebieden en het bijbehorende beschermingsregime. Als alle landen hiermee akkoord zijn, leidt dit tot een gezamenlijke aanbeveling, op basis waarvan de Europese Commissie via een gedelegeerde handeling visserijmaatregelen kan vaststellen voor de gebieden. Uitvoering van dergelijke gedelegeerde handelingen, die voor de vissers van alle lidstaten gelden, geschiedt op grond van de Visserijwet 1963. Artikel 11 laat ook toe dat de lidstaten zelfstandig – buiten de procedure leidende tot een gedelegeerde handeling om – maatregelen treffen, maar deze hebben dan geen gevolgen voor vissersvaartuigen van andere lidstaten. De procedure van artikel 11 heeft betrekking op maatregelen in de EEZ en maatregelen in de 12-mijlszone.

Artikel 20 van de basisverordening voorziet ook in een procedure die het voor lidstaten mogelijk maakt binnen de 12-mijlszone maatregelen vast te stellen om onder meer de staat van instandhouding van mariene ecosystemen te handhaven of te verbeteren, zolang de Europese Unie daarvoor geen maatregelen heeft vastgesteld. Als de maatregelen ook voor vissersvaartuigen van andere lidstaten moeten gelden, dan is daarover overleg met de Europese Commissie en de betrokken lidstaten nodig, en moet vaststaan dat de maatregel niet discriminerend is.
Buiten deze bepalingen biedt de basisverordening geen ruimte voor lidstaten voor visserijbeperkende maatregelen met het oog op natuurdoelen.
Waar de uitvoering van het GVB geschiedt via de Visserijwet 1963, worden ook de noodzakelijke maatregelen die in het kader van het GVB met het oog op natuurbescherming worden getroffen op grond van die wet omgezet. Voor zover in afdeling 11.1 van het Bal normen zijn gesteld die ook betrekking kunnen hebben op visserij-activiteiten die onder het GVB vallen, kunnen deze in de 12 mijlszone ten overstaan van onder Nederlandse vlag varende vissers worden gehandhaafd, en binnen de 3-mijlszone ook ten overstaan van onder Belgische vlag varende vissers.[3] Buiten de 12-mijlszone, in de EEZ, is volledige regulering van de visserijactiviteiten op communautair niveau in plaats van op nationaal niveau aangewezen. Daardoor kan uiteindelijk de beste bescherming van de natuurwaarden in de EEZ, worden gerealiseerd, omdat zo ook een effectievere handhaving ten aanzien van buitenlandse vissers is verzekerd.
Uiteraard is het van belang dat de ontwikkeling van voorstellen voor visserijbeperkende maatregelen in de mariene Natura 2000-gebieden waar mogelijk plaatsvindt in samenhang met de formulering van de overige maatregelen voor andere activiteiten in het kader van het beheerplan voor die gebieden. Het gaat om de beheerplannen (programma's) als bedoeld in de artikelen 3.8, derde lid, en 3.9, derde lid, van de Omgevingswet, waarover nadere regels zijn gesteld in artikel 4.26 van het Bkl. Door het aanbrengen van samenhang, zal in het beheerplan rekening kunnen worden gehouden met de cumulatieve effecten van alle activiteiten in het gebied, zodat het mogelijk is een integrale afweging van die effecten te maken met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen in de betrokken gebieden. In de beheerplannen voor de mariene Natura 2000-gebieden kan, omwille van de transparantie, aandacht worden besteed aan de Europese visserijmaatregelen, zodat er een volledig beeld wordt neergezet ten aanzien van de instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen voor de gebieden. Als de communautaire maatregelen voor de visserij ten behoeve van de bescherming van de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld, zijn deze maatregelen en de daarmee samenhangende effecten vervolgens uitgangspunt bij de beoordeling van de – cumulatieve – effecten van andere projecten.

[1] Richtlijn 2008/56/EG van het Europees parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (PbEU 2008, L 164).
[2] Verordening (EU) nr. 1380/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1954/2003 en (EG) nr. 1224/2009 van de Raad en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 2371/2002 en (EG) nr. 639/2004 van de Raad en Besluit 2004/585/EG van de Raad (PbEU 2013 L 354).
[3] Alleen binnen de 3 mijlszone kunnen de maatregelen ook jegens Belgische vissers worden gehandhaafd, op grond van artikel 2, tweede lid, onderdeel b, van het Benelux-verdrag uit 1958. Het Hof van Justitie heeft op 16 mei 1984, in zaak C-105/83 (Pakvries) uitgesproken dat uit (de voorganger van) artikel 350 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie volgt dat België, Nederland en Luxemburg, in afwijking van de gemeenschapsvoorschriften, bepalingen kunnen toepassen die binnen hun unie gelden, voor zover die verder is voortgeschreden dan de gemeenschappelijke markt.

Artikel 11.2 (oogmerken)

De regels in paragraaf 11.1.2 zijn gesteld met het oog op de natuurbescherming.

Toelichting artikel 11.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel bevat het oogmerk van de in de nieuwe paragraaf 11.1.2 van het Bal gestelde specifieke algemene regels over activiteiten met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied. Dit oogmerk is direct ontleend aan de in artikel 4.30 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, genoemde strekking van de te stellen rijksregels over de genoemde activiteiten. Het oogmerk is limitatief en daarmee richtinggevend voor alle in paragraaf 11.1.2 van het besluit gestelde regels. Het artikel werkt ook door in de bevoegdheden van bestuursorganen, bijvoorbeeld bij de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Voor de belangen die buiten het oogmerk in dit artikel vallen, is uiteraard wel de in de artikelen 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet neergelegde wettelijke zorgplicht van toepassing. Bovendien kunnen voor het waarborgen van deze belangen op decentraal niveau regels worden gesteld.*

Artikel 11.3 (bevoegd gezag gedeputeerde staten)

Tenzij in artikel 11.4 anders is bepaald, zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:

a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of

b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 11.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Gelet op het schaalniveau van de te beschermen gebieden en populaties van soorten – die het lokale niveau ontstijgen en een gebiedsgerichte aanpak vergen – en in overeenstemming met de afspraken die zijn gemaakt in het Bestuursakkoord natuur en het Natuurpact, zijn in de voormalige Wet natuurbescherming de wettelijke taken en bevoegdheden op het vlak van de uitvoering van het natuurbeleid grotendeels bij de provincies belegd. Deze lijn is doorgetrokken bij de overheveling van het stelsel van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en het onderhavige aanvullingsbesluit. Zo zijn het over het algemeen (zie hierna) de provincies die omgevingsvergunningen voor een Natura 2000-activiteit verlenen en die onder meer verantwoordelijk zijn voor het nemen van maatregelen voor het behoud en eventueel herstel van habitattypen, leefgebieden en dier- en plantensoorten waarvoor in een specifieke wettelijke bescherming is voorzien. In het verlengde daarvan zijn gedeputeerde staten in artikel 11.3 ook aangewezen als het bevoegd gezag dat maatwerkvoorschriften kan stellen en dat gelijkwaardige maatregelen kan toelaten.*

De bevoegdheid van gedeputeerde staten ten aanzien van toegangsbeperkingsbesluiten in Natura 2000-gebieden is geregeld in artikel 2.45, eerste lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van het provinciebestuur om maatregelen gericht op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te treffen die de rechthebbende van de onroerende zaak moet gedogen, als sprake is van een provinciale verantwoordelijkheid voor de bescherming van het gebied of gedeelte daarvan, is geregeld in artikel 10.10b van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van gedeputeerde staten om te beslissen op een enkelvoudige of meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of een combinatie van een Natura 2000-activiteit en een flora- en fauna-activiteit is geregeld in artikel 4.6, eerste lid, onder e, van het Ob; de bevoegdheid tot het adviseren over en instemmen met een beslissing op de meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning die ook op andere activiteiten betrekking heeft, is geregeld in artikel 4.25, eerste lid, onder e, van het Ob.
De bevoegdheid van provinciale staten om bij omgevingsverordening maatwerkregels vast te stellen of om op grond van artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet vrijstelling te verlenen van de omgevingsvergunningplicht voor een Natura 2000-activiteit is geregeld in de artikelen 11.7 en 11.19 van het Bal.

Artikel 11.4 (bevoegd gezag Minister voor Natuur en Stikstof)

1 Voor een Natura 2000-activiteit van nationaal belang als bedoeld in artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit en voor een in het tweede lid van dat artikel aangewezen activiteit die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben is Onze Minister voor Natuur en Stikstof het bevoegd gezag:
   a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
   b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.
2 Onze Minister voor Natuur en Stikstof is ook het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor een activiteit met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een bijzonder nationaal natuurgebied.

Toelichting artikel 11.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In sommige gevallen, als sprake is van activiteiten of gebieden waarmee een provincie-overstijgend belang is gemoeid, zoals activiteiten met betrekking tot landelijke infrastructuur, bescherming van hoofdwateren of defensieactiviteiten en activiteiten in niet provinciaal ingedeelde gebieden, is de Minister van de Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag voor het nemen van op rechtsgevolg gerichte besluiten met het oog op natuurbescherming. Voor dergelijke activiteiten is het ingevolge artikel 11.4, eerste lid, dan ook deze minister die maatwerkvoorschriften kan vaststellen of die beslist over het toepassen van maatregelen die gelijkwaardig zijn aan de voorgeschreven maatregelen. Verwezen zij naar de paragrafen 3.2.1.2 en 3.2.2 van deze nota van toelichting.*
De bevoegdheid van de minister ten aanzien van toegangsbeperkingsbesluiten in Natura 2000-gebieden is geregeld in artikel 2.45, tweede lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van de verschillende ministers om maatregelen gericht op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te treffen die de rechthebbende van de onroerende zaak moet gedogen, als sprake is van een rijksverantwoordelijkheid voor de bescherming van het gebied of gedeelte daarvan, is geregeld in artikel 10.10b van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van de minister om te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit is geregeld in artikel 4.12 van het Ob; de bevoegdheid tot het adviseren over en instemmen met een beslissing op de meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning die ook op andere activiteiten betrekking heeft, is geregeld in artikel 4.31, eerste lid, van het Ob.
De bevoegdheid van de minister om op grond van artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet bij ministeriële regeling vrijstelling te verlenen van de omgevingsvergunningplicht voor Natura 2000-activiteiten is geregeld in artikel 11.20 van het Bal. Op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, kan de minister bij ministeriële regeling ook regels van meer technische of administratieve aard stellen.
De verantwoordelijkheid voor de bescherming van bijzondere nationale natuurgebieden ligt in beginsel eveneens bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Verwezen wordt naar artikel 2.19, vijfde lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Dat is alleen anders in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen; dergelijke gevallen zijn niet aangewezen. In het verlengde hiervan legt het tweede lid van artikel 11.4 de bevoegdheid bij de minister om maatwerkvoorschriften te stellen en gelijkwaardige maatregelen te erkennen ten aanzien van potentieel schadelijke activiteiten voor een bijzonder nationaal natuurgebied.
De bevoegdheid van de minister ten aanzien van toegangsbeperkingsbesluiten in bijzondere nationale natuurgebieden is geregeld in artikel 2.45, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van de minister om maatregelen gericht op de instandhoudingsdoelstellingen van een bijzonder nationaal natuurgebied te treffen die de rechthebbende van de onroerende zaak moet gedogen, is geregeld in artikel 10.10b van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.5 (normadressaat)

Aan deze afdeling wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 11.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.5 bepaalt tot wie de regels van de nieuwe afdeling 11.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Toelichting artikel 11.6, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in het eerste lid verwoorde specifieke zorgplicht geldt voor degene die een activiteit met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied verricht. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen kan hebben en ook hoe hij die gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Onder handelen wordt uiteraard ook het nalaten om te handelen verstaan.*

Het eerste lid sluit inhoudelijk aan bij de zorgplicht die voorheen was geregeld in artikel 1.11 van de toenmalige Wet natuurbescherming. De opzet van de bepaling sluit aan bij de formulering van de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van de Omgevingswet.

In het tweede lid is met een niet-limitatieve opsomming aangegeven wat de specifieke zorgplicht in ieder geval inhoudt voor degene die een activiteit met mogelijke verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied verricht. Dit deel concretiseert de zorgplicht en geeft dus meer richting aan de toepassing hiervan. De formulering in het tweede lid ten aanzien van Natura 2000-gebieden en bijzondere natuurgebieden van nationaal belang sluit aan bij de verplichting die de lidstaten ten aanzien van Natura 2000-gebieden hebben op grond van artikel 6, eerste en tweede lid, van de habitatrichtlijn en de artikelen 2, 3 en 4 van de vogelrichtlijn. Onder «passende maatregelen» in het tweede lid, moet niet alleen worden verstaan hetgeen doelmatig en doeltreffend is in het licht van het te bereiken doel, maar ook hetgeen redelijkerwijs van degene die de schade veroorzaakt kan worden gevraagd.

Het uitgangspunt van de specifieke zorgplicht in artikel 11.6 is dat burgers, ondernemers en overheden alle handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied achterwege laten. Dat brengt met zich dat degene die een bepaalde activiteit wil verrichten die gevolgen voor natuurwaarden in zo'n gebied zou kunnen hebben zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van zijn handelen.

Bij Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden zijn in ieder geval de aanwijzingsbesluiten voor die gebieden een belangrijke bron van informatie voor de aanwezigheid van bepaalde beschermde soorten, leefgebieden van soorten of natuurlijke habitats (zie tweede lid onder a). Een andere bron zijn de beheerplannen voor de betrokken gebieden. Soms zal de initiatiefnemer ook beschikken over eigen kennis, bijvoorbeeld op grond van de monitoring in het kader van de Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer, of zal hem op de aanwezigheid van soorten, leefgebieden van soorten of typen natuurlijke habitats zijn gewezen door het bevoegd gezag of een deskundige. En anders kan hij beschikbare algemene bronnen over de verspreiding van soorten en hun leefgebieden raadplegen. Als er redelijkerwijs rekening moet worden gehouden met de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde natuurwaarden, brengt de zorgplicht met zich dat op de locatie meer gericht onderzoek plaatsvindt en dat de initiatiefnemer zo nodig een ecoloog raadpleegt.

Alleen als het achterwege laten van de activiteit die nadelige gevolgen kan hebben redelijkerwijs niet kan worden gevergd, kan betrokkene de activiteit toch verrichten. Dan zal hij evenwel alle noodzakelijke maatregelen moeten treffen die in redelijkheid van hem kunnen worden verlangd om nadelige gevolgen te voorkomen. En bij de daadwerkelijke verrichting zal hij steeds alert moeten zijn op het daadwerkelijk achterwege blijven van de gevolgen. Als nadelige gevolgen niet zijn te voorkomen, moet hij maatregelen treffen om deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of – voor zover toch schade optreedt – ongedaan te maken. Als hij voor de afweging ten aanzien van de te treffen maatregelen niet over de nodige deskundigheid beschikt, zal hij een beroep op de deskundigheid van anderen moeten doen.

Hier is relevant dat er ingevolge de omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit, maatwerkregels als bedoeld in artikel 11.7 van het Bal of specifieke instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen als bedoeld in artikel 3.59 van het Bkl ten aanzien van Natura 2000-gebieden striktere, specifieke eisen kunnen gelden. Die eisen moeten sowieso in acht worden genomen en hebben altijd voorrang boven de algemene eisen van de zorgplicht.

Zoals het eerste lid tot uitdrukking brengt, gaat het steeds om dingen die degene die de activiteit verricht «in redelijkheid» kan weten, doen of nalaten. Er worden dus geen extreme eisen gesteld. Wel wordt vereist dat de zorgvuldigheid aan de dag wordt gelegd die in redelijkheid vanuit een oogpunt van natuurbescherming mag worden geëist. Onder «zoveel mogelijk» in het eerste lid, onder b, moet niet alleen worden verstaan hetgeen fysisch, qua resultaat mogelijk is, maar ook hetgeen redelijkerwijs van degene die de schade veroorzaakt kan worden gevergd.
De specifieke zorgplicht in artikel 1.6 is gekoppeld aan artikel 11.2 van het Bal, zoals aangevuld door het onderhavige aanvullingsbesluit, waarin het oogmerk is opgenomen waarop de regels in de paragraaf 11.1.2 zien. De specifieke zorgplicht heeft geen betrekking op belangen die geen onderdeel uitmaken van het oogmerk in artikel 11.2 en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht.

2 De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:
- a voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;

  Toelichting artikel 11.6, tweede lid onder d, Bal [artikel 4.3 jo. 4.4, eerste lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een wetstechnische aanpassing. Artikel 11.6, tweede lid, van het Bal geeft een limitatieve opsomming. Per abuis stond zowel in onderdeel d als onderdeel e het woord «en». In onderdeel d vervalt dit, zodat alleen in het voorlaatste onderdeel (onderdeel e) het woord «en» staat.*
- e tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Toelichting artikel 11.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor alle categorieën van activiteiten waarvoor in het Bal algemene rijksregels zijn opgesteld zijn specifieke zorgplichten geformuleerd, op grond van artikel 4.3 van de Omgevingswet. De specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht in artikel 1.7 van de Omgevingswet, maar zijn concreter. Ze vormen voor de activiteiten waarvoor het Rijk regels stelt het fundament waarop de meer uitgewerkte rijksregels voortbouwen. Ze maken het mogelijk om zich bij het formuleren van die meer uitgewerkte regels te richten op de hoofdzaken. Omdat een specifieke zorgplicht geldt, is het niet nodig om alle potentiële nadelige gevolgen van die activiteiten volledig met detailregels af te dekken. Dat zou in veel gevallen ook niet mogelijk zijn. De rijksregels over activiteiten die zijn opgenomen in dit besluit, hebben betrekking op een breed scala aan activiteiten en het is onmogelijk om alle potentiële gevolgen van die activiteiten vooraf te voorzien en daarvoor concrete regels te stellen. Daarom zijn de uitgewerkte rijksregels gericht op de belangrijkste nadelige gevolgen en dekt de specifieke zorgplicht eventuele andere situaties.*
Over de specifieke zorgplichten zijn in het Bal de volgende hoofdkeuzes gemaakt:
- *a de specifieke zorgplichten verschillen wat toepassingsbereik betreft niet van overige regels;*
- *b de specifieke zorgplichten komen niet in de plaats van de uit een oogpunt van rechtszekerheid wenselijke nadere uitwerking van regels over activiteiten;*
- *c de specifieke zorgplicht doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer voor zover geen uitgewerkte regels gelden;*
- *d de specifieke zorgplicht blijft gelden als in het besluit meer uitgewerkte regels zijn gesteld;*
- *e de specifieke zorgplicht geldt ook voor vergunningplichtige activiteiten;*
- *f de specifieke zorgplicht is, net als andere algemene rijksregels, bestuursrechtelijk en strafrechtelijk handhaafbaar.*

De specifieke zorgplichtbepalingen in het Bal bestaan in principe uit twee delen. Het eerste deel, verplicht degene die de activiteit verricht om zorg te dragen voor bepaalde belangen. Hoewel de zorgplicht een open norm is en moet blijven, wordt in het tweede deel de zorg die in het eerste deel wordt gevraagd nader geconcretiseerd. Dit geeft een handvat aan degene die de activiteit verricht om de vereiste zorg in te vullen. Het is geen uitputtende concretisering. De concretisering is van belang tegen de achtergrond dat alle specifieke zorgplichtbepalingen in het Bal niet alleen bestuursrechtelijk (bestuursdwang, last onder dwangsom), maar in het uiterste geval ook strafrechtelijk kunnen worden gehandhaafd.
Er worden geen onredelijke eisen gesteld: tijdens en na het verrichten van activiteiten met mogelijke nadelige gevolgen moet de nodige zorgvuldigheid aan de dag wordt gelegd, waarbij rekening wordt gehouden met wat betrokkene in redelijkheid kan weten, kan doen en kan nalaten. De specifieke zorgplicht gaat niet zo ver dat daaronder ook het voorkomen of beperken van nadelige gevolgen valt die in redelijkheid voor degene die de activiteit verricht niet te voorzien zijn. In dergelijke situaties zal het bevoegd gezag door middel van het stellen van een vergunningvoorschrift, maatwerkvoorschrift of maatwerkregel eerst moeten concretiseren dat maatregelen nodig zijn.

Als een specifieke zorgplicht naast meer uitgewerkte algemene regels en – in dit geval, bij een vergunningplichtige Natura 2000-activiteit – naast de vergunningvoorschriften geldt, zal in het algemeen het naleven van die regels en voorschriften voldoende zijn om nadelige effecten te voorkomen, uitgaande van de gebruikelijke wijze waarop de gereguleerde activiteiten in de praktijk worden uitgevoerd. Maar wanneer degene die de activiteit verricht ongebruikelijke handelingen uitvoert en daarbij geen maatregelen treft waarmee de nadelige gevolgen eenvoudig voorkomen hadden kunnen worden, heeft de zorgplicht wel betekenis naast deze specifieke regels en voorschriften.
Als een bepaalde handeling uitdrukkelijk is toegestaan op grond van de Omgevingswet of een andere wet, kan die handeling als zodanig niet leiden tot strijdigheid met de specifieke zorgplicht. Te denken valt daarbij in dit geval aan de uitoefening van een activiteit op grond van een specifieke omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit. Een specifieke regel gaat immers voor een meer algemene regel als de zorgplichtbepaling. Een onzorgvuldige uitvoering kan wel tot strijdigheid met de zorgplichtbepaling leiden.
Verwezen wordt verder naar de paragrafen 2.3.4 en 3.1 van de nota van toelichting van het Bal, zoals dat in 2018 in het Staatsblad is gepubliceerd, waarin uitgebreid op de inzet van de specifieke zorgplichten bij het stellen van regels over activiteiten is ingegaan[1].
[1] Nota van toelichting, blz. 518-527 (Stb. 2018, 293).

Artikel 11.7 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan in de omgevingsverordening worden gesteld over de artikelen 11.6, 11.12, 11.13 en 11.14.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van de artikelen 11.13 en 11.14.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op natuurbescherming.

Toelichting artikel 11.7 (nieuw), artikel 11.8 (nieuw) en artikel 11.9 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De artikelen 4.5 en 4.6 van de Omgevingswet maken binnen algemene rijksregels de inzet van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels mogelijk, waarmee algemene rijksregels kunnen worden ingevuld, of waarmee van die algemene rijksregels kan worden afgeweken. Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels maken het mogelijk om de algemene rijksregels over activiteiten beter te laten aansluiten op de lokale omstandigheden of de specifieke situatie van degene die de activiteit verricht. Het bieden van mogelijkheden voor maatwerk is essentieel voor de vereenvoudiging van regels, de vermindering van de regeldruk en voor het bereiken van een evenwicht tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.*
Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften. Zij kunnen bij voorbaat, niet gekoppeld aan een specifieke activiteit, en ook gebiedsgericht duidelijk maken welke regels er op een locatie gelden. Maatwerkregels kunnen zo bijvoorbeeld een belangrijke rol spelen bij het beheer van gebruiksruimte, waaronder het aanpakken van problemen veroorzaakt door cumulatie van nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving.
Maatwerkvoorschriften zijn beschikkingen, gesteld over een concrete activiteit. Maatwerkvoorschriften kunnen ambtshalve worden gesteld, bijvoorbeeld naar aanleiding van een melding of van toezicht, of op verzoek, zowel van degene die de activiteit verricht als van een derde. Ze zijn gericht tot degene die de activiteit verricht, dus een bepaald persoon of een bepaald bedrijf.
De artikelen 4.5 en 4.6 van de Omgevingswet bepalen dat met maatwerkregels en maatwerkvoorschriften alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald.
De artikelen 11.7, eerste lid, en 11.9, eerste lid, voorzien in de mogelijkheid voor provincies om over verschillende in afdeling 11.1 van het Bal gestelde algemene regels, waaronder de in artikel 11.6 opgenomen zorgplicht, maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te stellen. De maatwerkregels worden gesteld door provinciale staten bij omgevingsverordening. De maatwerkvoorschriften worden gesteld door gedeputeerde staten bij beschikking. In het tweede lid van de artikelen 11.7 en 11.9 is bepaald in welke gevallen afwijking mogelijk is. Bij de bepalingen waarvan kan worden afgeweken, zijn soms begrenzingen opgenomen die de mate van afwijking bepalen.
In beginsel zijn maatwerkregels en maatwerkvoorschriften mogelijk ten aanzien van alle bepalingen in afdeling 11.1 die algemene regels bevatten. De in het voorgaande behandelde specifieke zorgplichtbepaling is in dit verband relevant; daarvan kan overigens niet worden afgeweken. Daarnaast zijn in dit geval relevant de regels over gegevensverstrekking over activiteiten met potentieel nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied en over de informatieplicht over ongewone voorvallen.
Over de regels in paragraaf 11.1.2 die betrekking hebben op de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht voor Natura 2000-activiteiten zijn geen maatwerkregels mogelijk. Daar gaat het immers niet om algemene regels over activiteiten. Overigens worden op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Omgevingswet binnen bepaalde begrenzingen wel afwijkingen in de vorm van een provinciale vrijstelling toegestaan (artikelen 11.19 en 11.21 van het Bal).
Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd, bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van het Bal van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels in afdeling 11.1 maar daarop aanvullen of daaraan een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid.
Als op een activiteit een vergunningplicht van toepassing is, kan op grond van artikel 4.5, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Invoeringswet Omgevingswet, worden voorgeschreven dat maatwerkvoorschriften niet worden gesteld als over een onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning kan worden verbonden. In het derde lid van het nieuwe artikel 11.9 van het Bal is hieraan invulling gegeven. Dit zorgt ervoor dat voorschriften optimaal worden afgestemd op de andere vergunningvoorschriften, zodat de activiteit als geheel integraal beoordeeld en geregeld wordt. Voor zover de vergunning ook ziet op algemeen geregelde activiteiten, te denken valt daarbij aan de specifieke zorgplichtbepaling, voorkomt dit ook een stapeling van de vergunning met losse maatwerkvoorschriften.
Voorschriften kunnen niet alleen bij het verlenen van de vergunning worden gesteld, maar ook door wijziging van de vergunning. Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift over een (gedeelte van) een activiteit waarvoor al een vergunning is verleend, moet dus worden beschouwd als een aanvraag om de voorschriften van die vergunning te wijzigen. Het ambtshalve toepassen van de bevoegdheid van dit artikel leidt bij die activiteit tot het ambtshalve wijzigen van de verleende vergunning.

Als de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag is, kunnen provinciale staten geen maatwerkregels stellen, aldus artikel 11.8. Voor maatwerkvoorschriften is de onderlinge bevoegdheidsverdeling tussen gedeputeerde staten en de minister geregeld in de artikelen 11.3 en 11.4.

Artikel 11.8 (afbakening mogelijkheid maatwerkregels)

Een maatwerkregel wordt niet gesteld over een activiteit waarvoor Onze Minister voor Natuur en Stikstof een bevoegdheid als bedoeld in artikel 11.4 heeft.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.9 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in deze afdeling worden verbonden, over de artikelen 11.6, 11.12, 11.13 en 11.14.
2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 11.13 en 11.14.
3 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in deze afdeling kan worden verbonden.
4 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een Natura 2000-activiteit zijn de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in paragraaf 8.6.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11.10 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en

Toelichting artikelen 11.10, 11.32, en 11.120 en 11.121 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De concretisering van de optie om naast het adres de kadastrale aanduiding of coördinaten door te geven is in lijn met de wijziging die in onderdeel B van artikel I van dit besluit wordt toegelicht (wijziging van o.a. artikel 2.17 van het Bal).*

d de dagtekening.

Toelichting artikel 11.10 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Als op grond van afdeling 11.1 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens op grond van artikel 11.10 begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag om een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding welke activiteit zal worden verricht. Daarom is onder a opgenomen dat moet worden aangegeven welke van de in afdeling 11.1 geregelde activiteiten het betreft. Daarnaast zijn ter identificatie van belang, de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.*
De plicht om gegevens te verstrekken zèlf vloeit niet voort uit artikel 11.10, maar uit de specifieke bepalingen over de activiteit waar de gegevensverstrekking aan is gekoppeld, zoals bijvoorbeeld de artikelen 11.12 en 11.14. Op grond van die bepalingen zullen specifieke gegevens worden gevraagd, die dan dus worden verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in afdeling 14.1 van het Ob.

Artikel 11.11 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in artikel 11.10, wijzigen, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4.

Toelichting artikel 11.11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.11 regelt, in tegenstelling tot artikel 11.10, dat hiervoor is toegelicht, een verplichting om eigener beweging gegevens te verstrekken in situaties dat zich bepaalde relevante wijzigingen voordoen die betrekking hebben op de identificatie van degene die verantwoordelijk is voor de activiteit.*
Het eerste lid regelt dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: deze wil immers dat correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit aan iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37, tweede lid, van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 11.12 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1 Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4, worden over een activiteit die wordt verricht of is voorgenomen en die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kan hebben, de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te bezien of de algemene regels, maatwerkregels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn gelet op de instandhoudingsdoelstellingen.
2 Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Toelichting artikel 11.12 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid van artikel 11.12 voorziet in de mogelijkheid dat het bevoegd gezag op voorhand of tijdens de uitvoering van activiteiten die nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied zou kunnen hebben, gegevens en bescheiden vraagt. Dit om een afweging te kunnen maken of er ter bescherming van dat gebied aanvullende algemene regels, maatwerkregels of maatwerkvoorschriften moeten worden gesteld.*
Bevoegd gezag, is het bevoegd gezag dat is aangewezen in de nieuwe artikelen 11.3 en 11.4 van het Bal: over het algemeen gedeputeerde staten, soms – bij activiteiten van nationaal belang en bij bijzondere nationale natuurgebieden – de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dit artikellid bevat tevens de omzetting van het voorheen geldende artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming, voor zover dat voorzag in de mogelijkheid om in individuele gevallen gegevens te vragen, als dat noodzakelijk is om de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden te kunnen borgen. Tevens wordt hiermee voor de bijzondere nationale natuurgebieden, artikel 2.11, derde lid, van de Wet natuurbescherming omgezet, voor zover dat verwijst naar artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming.
Behalve in specifieke gevallen op grond van artikel 11.12 van het Bal, kunnen provinciale staten bij omgevingsverordening op grond van artikel 4.1 van de Omgevingswet ook generiek tot de overlegging van dit soort gegevens verplichten.
De basis voor de verplichting van artikel 11.12 is artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet. Voor een verdere toelichting over de omzetting van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming, wordt verwezen naar paragraaf 3.2.1.1 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.13 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting artikel 11.13 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De kern van de regeling over ongewone voorvallen zit in hoofdstuk 19 van de wet. Daar staat welk bestuursorgaan bevoegd gezag is en wat dat kan of moet doen zodra het – door wie dan ook – wordt geïnformeerd over een ongewoon voorval.*
Artikel 11.13 van het Bal bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Volgens de begripsomschrijving in de Omgevingswet (artikel 1.1 en de daarbij behorende bijlage) is een «ongewoon voorval» een «gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit waardoor significante gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan (...)»[1]. Het gaat dus niet om elke afwijking van het normale verloop van de activiteit, maar om een afwijking die relevant is omdat daardoor significante, nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving kunnen ontstaan. Bij artikel 11.13 gaat het uitsluitend om ongewone voorvallen waarvan de gevolgen gelet op het oogmerk van artikel 11.2 van het Bal – «natuurbescherming» – significant kunnen zijn. Het gaat bovendien om voorvallen die zich voordoen bij de verrichting van in afdeling 11.1 van het Bal geregelde activiteiten. Het bevoegd gezag bij de uitvoering van de regels van afdeling 11.1 van het Bal zijn over het algemeen gedeputeerde staten, soms is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag (artikel 11.13 in samenhang met de artikelen 11.3 en 11.4 van het Bal).
Degene die de activiteit verricht waarbij zich het ongewone voorval voordoet, is degene op wie de informatieplicht rust (artikel 11.5 van het Bal). Deze moet het bevoegd gezag direct informeren, zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval; vertraging is gezien de gevolgen voor de natuur niet wenselijk. De verplichting van artikel 11.13 stelt het bevoegd gezag in staat om tijdig de nodige maatregelen te eisen van degene die de activiteit verricht of om daarin zelf te voorzien, om schade voor de natuur te voorkomen of te beperken. Voor zover schade en in verband daarmee gemaakte kosten toerekenbaar zijn aan de initiatiefnemer kunnen deze op grond van artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek op hem worden verhaald.
Het belang vanuit het oogmerk van natuurbescherming dat het bevoegd gezag direct wordt geïnformeerd, is de reden waarom het informeren vormvrij is: veelal zal het infomeren telefonisch of langs elektronische weg kunnen plaatsvinden. Wat de invulling van het begrip «onverwijld» is, wordt uiteraard ook door de omstandigheden van het geval ingekleurd. Als omwille van het informeren handelingen zouden moeten worden nagelaten die de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval kunnen beperken, moeten eerst die handelingen worden verricht, en moet het bevoegd gezag direct daarna worden geïnformeerd. Het begrip «onverwijld» laat daar ruimte voor.

Of door een afwijkende gebeurtenis significante nadelige gevolgen voor de natuur ontstaan of dreigen te ontstaan, en of er sprake is van een ongewoon voorval, is in eerste instantie een beoordeling die plaatsvindt door degene die de activiteit verricht. Als daarbij twijfel is over het wel of niet kunnen optreden van significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving is het wijs om zich bij het bevoegd gezag te informeren.
Hoewel de Wet natuurbescherming niet een soortgelijke expliciete bepaling kende, is niet sprake van een nieuwe norm. Het is niet meer dan een normaal vereiste van maatschappelijke zorgvuldigheid dat de initiatiefnemer – als zich een dergelijk ongewoon voorval voordoet – dit aan het bevoegd gezag doorgeeft, en het niet voor zich houdt. Dat kan ook geacht worden besloten te liggen in de huidige zorgplicht van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming.
Zie verder paragraaf 3.2.1.1 van deze nota van toelichting.
[1] Bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet.

Artikel 11.14 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)
Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.3 of 11.4:
a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.
Toelichting artikel 11.14 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikel 11.14 is omschreven welke gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zodra deze informatie beschikbaar is. Dat hoeft dus niet met dezelfde spoed als het informeren over het ongewone voorval zelf. Uit onderdeel c volgt dat ook informatie moet worden verstrekt over de maatregelen die worden genomen om de nadelige gevolgen van het ongewone voorval te beperken. Voor het begrip «voorkomen van de nadelige gevolgen van ongewone voorvallen» is aangesloten bij de uitleg die daaraan wordt gegeven in artikel 19.1, eerste lid, van de Omgevingswet.*

Artikel 11.15 (afbakening mogelijkheid maatwerk)
Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 11.13 en 11.14 niet versoepeld.
Toelichting artikel 11.15 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Uit de nieuwe artikelen 11.7, tweede lid, en 11.9, tweede lid, van het Bal volgt dat van een aantal regels in afdeling 11.1 kan worden afgeweken, tenzij anders is bepaald. Een geval waarin «anders is bepaald» is aan de orde in artikel 11.15. Dit artikel regelt dat de informatieplicht en het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval niet versoepeld kunnen worden met maatwerk. Dat spreekt voor zich, gegeven het ingrijpende karakter van de gevolgen voor de natuur die ongewone voorvallen kunnen hebben. Maatwerk waarmee de artikelen 11.13 en 11.14 worden aangescherpt is wel toegestaan.*

§ 11.1.2 Natura 2000-activiteiten

Artikel 11.16 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: Natura 2000-toets in kader van ander besluit en visserij in de exclusieve economische zone)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt niet, als:
a het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en toepassing is gegeven aan artikel 6, derde lid, of in voorkomend geval artikel 6, vierde lid, van de habitatrichtlijn; of
b de activiteit onderwerp is van het gemeenschappelijk visserijbeleid, bedoeld in artikel 38 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en plaatsvindt in de exclusieve economische zone.
Toelichting artikel 11.16 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet kunnen bij algemene maatregel van bestuur gevallen worden aangewezen, waarvoor het verbod om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten niet geldt.*
De uitzondering die in artikel 11.16, aanhef en onder a, is opgenomen, is de omzetting van artikel 2.7, vierde lid, van de Wet natuurbescherming. Zij houdt in dat het verbod om zonder een omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten niet geldt als het gaat om een Natura 2000-activiteit waarvoor op grond van andere wetgeving een besluit is vereist, voor de vaststelling waarvan vereist is dat de beoordelingsregels in acht moeten worden genomen die normaliter gelden voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit. Zo geldt ingevolge artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn de verplichting om een passende beoordeling op te stellen waaruit de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. Deze richtlijnverplichting is verankerd in artikel 16.53c, eerste lid, van de wet.
De nadere beoordelingsregels die zijn gekoppeld aan de passende beoordeling zijn opgenomen in het nieuwe artikel 8.74b, dat met dit aanvullingsbesluit aan het Bkl wordt toegevoegd.
De uitzondering in artikel 11.16, aanhef en onder a, maakt integratie van de Natura 2000-toets in besluitvorming op grond van wetgeving die niet opgaat in de Omgevingswet mogelijk. Zij voorkomt zo onnodige lasten die het gevolg zouden zijn van het naast elkaar laten bestaan van verschillende besluitvormingsprocedures voor verschillende aspecten van één-en-dezelfde activiteit.

Voor een verdere toelichting op de eisen van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn die in acht moeten worden genomen, wordt verwezen naar de paragrafen 3.2.1.2 en 4.3.1.5 van deze nota van toelichting en naar de toelichting in het navolgende bij artikel 8.74b van het Bkl.
De uitzondering in artikel 11.16, aanhef en onder b, heeft eenzelfde achtergrond als de in het nieuwe artikel 11.1, tweede lid, van het Bal geregelde buiten toepassing verklaring van afdeling 11.1 van het Bal voor visserijactiviteiten in de Nederlandse EEZ die vallen onder het gemeenschappelijk visserijbeleid. Aangezien de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht in de Omgevingswet zelf is geregeld, moet op grond van artikel 5.1, eerste lid, laatste zinsnede van die wet daarop bij algemene maatregel van bestuur expliciet een uitzondering worden gemaakt. Verwezen wordt verder naar de toelichting bij artikel 11.1, tweede lid, van het Bal.

Artikel 11.17 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: stikstofdepositie door tijdelijke activiteiten) Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op vervallen van artikel 11.17 Bal [artikel 5.2, eerste lid, onder g, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298
Sinds 1 juli 2021 gold een partiële vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht voor de gevolgen van stikstofdepositie van bepaalde activiteiten van de bouwsector, ook wel aangeduid als de bouwvrijstelling. Deze vrijstelling was geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) en het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb). Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat de vrijstelling niet voldoet aan het Europese natuurbeschermingsrecht en dat de bepalingen over die vrijstelling in de Wnb en Bnb buiten toepassing moeten worden gelaten[1].
Dit onderdeel schrapt de bepaling uit het Bal die onder de Omgevingswet een voortzetting vormt van de vrijstelling. Zie ook het schrappen van artikel 8.74c van het Bkl in artikel III, onderdeel AS van dit besluit.
1 ABRvS 2 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3159, r.o. 49.

Artikel 11.18 (aanwijzing vergunningvrije gevallen in programma)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt niet voor een Natura 2000-activiteit in gevallen aangewezen in een programma.
2 Het programma:
  a heeft geheel of ook betrekking op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied en bevat maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken; of
  b heeft tot doel, ook met het oog op een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling:
    1° de belasting van natuurwaarden van Natura 2000-gebieden door bepaalde schadelijke factoren te verminderen en de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken; of
    2° het beheer, de bescherming, het behoud of het herstel van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren of planten of de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats of habitats van soorten of het verbeteren van de staat van instandhouding van die soorten; en
  c wordt vastgesteld door of gezamenlijk met het bestuursorgaan dat, als geen toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, bevoegd is te beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen voor de betrokken Natura 2000-activiteiten.

Toelichting artikel 11.18 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22
Algemeen
Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om in een programma vergunningvrije Natura 2000-activiteiten aan te wijzen. Voor deze activiteiten geldt het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, niet. Een programma dat vergunningvrije Natura 2000-activiteiten aanwijst, moet – kort gezegd – (mede) zijn gericht op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, op de bescherming of ontwikkeling van natuurlijke habitats of leefgebieden van soorten in of buiten Natura 2000-gebieden, of op de verbetering van de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten binnen of buiten die gebieden (zie hierna onder het kopje «programma's»). Het gaat om eenzelfde vrijstellingsmogelijkheid als voorheen was neergelegd in artikel 2.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De basis voor de vrijstelling onder de Omgevingswet is artikel 5.2, vierde lid, van die wet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Invulling van de vrijstellingsmogelijkheid kan alleen binnen de begrenzingen die zijn opgenomen in artikel 11.21 van het Bal. Deze stellen zeker dat voor de vrijstelling het kader van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn in acht wordt genomen. Voor een project met mogelijk significant negatieve gevolgen voor een Natura 2000-gebied, kan een vrijstelling op grond van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn alleen worden toegestaan als een passende beoordeling is uitgevoerd en daaruit zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. Gezien de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie kan bij projecten een passende beoordeling alleen worden overgeslagen als op voorhand op basis van objectieve gegevens significante effecten kunnen worden uitgesloten.
Voor de bespreking van de eisen die voortvloeien uit artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn wordt verder verwezen naar paragraaf 4.3.1.5 van deze nota van toelichting en naar de in het navolgende opgenomen toelichting bij artikel 8.74b van het Bkl. Voorheen waren deze aan de vrijstelling gekoppelde eisen opgenomen in artikel 2.9, eerste lid, onder a, van de Wet natuurbescherming.
De omschrijving van de aangewezen activiteiten en bijbehorende condities in een programma moet uiteraard zodanig zijn, dat met voldoende zekerheid uitspraken kunnen worden gedaan over de effecten in het licht van de vereisten van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn, en moet ook zodanig zijn dat er geen onduidelijkheid over kan zijn of een activiteit wel of niet vergunningvrij is.

Waar de ecologische toets geschiedt met inachtneming van de condities die als onderdeel van de beschrijving van de activiteit zijn genoemd, is het van belang dat de activiteit daadwerkelijk overeenkomstig deze condities wordt verricht. Is dat niet zo, dan valt de activiteit niet onder de aanwijzing als vergunningvrij geval. Dan moet degene die de activiteit verricht overeenkomstig artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet dus over een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit beschikken. Bij gebreke daarvan overtreedt hij de verbodsbepaling van artikel 5.1, wat strafbaar is gesteld in artikel 1a van de Wet op de economische delicten.

Programma's

Programma's in de zin van de Omgevingswet bevatten een uitwerking van het beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van de fysieke leefomgeving. Zij voorzien in een samenhangend pakket van maatregelen om bepaalde omgevingswaarden of andere doelen van de Omgevingswet te realiseren. Het gaat dan om het bereiken van de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving, voor een bepaald aspect in een nader omschreven gebied. Bij de in artikel 11.18 genoemde programma's die vergunningvrije Natura 2000-activiteiten kunnen aanwijzen gaat het om de kwaliteit en bescherming van bepaalde natuurwaarden, in of buiten een Natura 2000-gebied. Het kan bij het programma om allerlei soorten maatregelen gaan, zoals feitelijke beheermaatregelen, planologische maatregelen, subsidies, verwerving van zaken en algemeen verbindende voorschriften. De maatregelen zelf krijgen hun vorm buiten het programma. Feitelijke maatregelen krijgen vorm in de praktijk in het veld of in het watersysteem. Maatregelen met rechtsgevolgen krijgen onder meer vorm in subsidieregelingen en -besluiten, in overeenkomsten of in algemeen verbindende voorschriften (omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen of rijkswetgeving). Het programma brengt daarin samenhang aan.
Aan een programma ligt een analyse ten grondslag over wat, gegeven de condities in het gebied en de effecten van allerlei interne en externe factoren, waaronder activiteiten die in of rond een bepaald gebied plaatsvinden, nodig is om de gestelde omgevingswaarde of het gestelde andere doel te realiseren. In dat kader kan ook in beeld worden gebracht of eventueel beperkingen voor activiteiten wenselijk zijn, bijvoorbeeld beperkingen die via algemeen verbindende voorschriften worden opgelegd. Als onderdeel van de analyse kunnen ook uitspraken worden gedaan over activiteiten die geen gevaar vormen voor de te bereiken doelstellingen, eventueel gekoppeld aan de vraag of bepaalde condities zijn vervuld. De mogelijkheid om in een programma vergunningvrije Natura 2000-activiteiten aan te wijzen, sluit daarbij naadloos aan. De vereiste beoordeling van de betrokken activiteiten kan meelopen in de samenhangende beoordeling van de ecologische effecten van het programma. Dat scheelt lasten voor de initiatiefnemers en verschaft de initiatiefnemers duidelijkheid.
In artikel 11.18, tweede lid, is nader omschreven in wat voor soort programma's vergunningvrije Natura 2000-activiteiten kunnen worden aangewezen. Daarbij is aansluiting gezocht bij de formuleringen die voorheen werden gebruikt in artikel 2.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, in samenhang met de regels in de artikelen 1.13 en 2.3, vijfde lid, van die wet over programma's en over het beheerplan voor een Natura 2000-gebied (een specifieke vorm van een programma). Het gaat daarbij om programma's – zoals het geval is bij het beheerplan – die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied. Maar het kan ook gaan om programma's die zijn gericht op vermindering van de belasting van Natura 2000-gebieden door schadelijke factoren zoals stikstof, of om programma's – zoals soortenmanagementplannen – die zijn gericht op versterking van populaties van soorten of habitats, ook buiten Natura 2000-gebieden. Anders dan in de voormalige Wet natuurbescherming wordt het beheerplan voor Natura 2000-gebieden overigens niet meer apart genoemd, omdat het beheerplan ook een «programma» is in de zin van de Omgevingswet (artikelen 3.8, derde lid, en 3.9, derde lid, van de Omgevingswet).
Met de gekozen formulering is verduidelijkt dat het ook kan gaan om gemeentelijke programma's of programma's van waterschappen. In de Wet natuurbescherming moest dat indirect uit artikel 1.13, achtste lid, worden afgeleid. Voor een onderscheid tussen de verschillende bestuursorganen bestaat uit een oogpunt van natuurbescherming geen aanleiding: de doelstelling van de programma's verschilt immers niet, de normaal geldende toetsingskaders voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit blijven onverminderd gelden (artikel 11.21 van het Bal) en in betrokkenheid van het normaliter bevoegde gezag bij de toepassing van die kaders is voorzien (zie hierna). De vrijstelling kan voor gemeenten en waterschappen een stimulans zijn om bijvoorbeeld door een specifieke aanpak bepaalde soorten of leefgebieden te versterken, omdat daarmee tegelijk ook ruimte kan worden geboden om bepaalde activiteiten en ontwikkelingen in en rond het gebied toe te laten, aangezien per saldo de natuur er beter op wordt.
Vaak zal het bevoegd gezag voor het programma hetzelfde zijn als het bevoegd gezag voor de vergunningverlening: gedeputeerde staten en soms de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Is dat niet het geval, bijvoorbeeld als sprake is van een gemeentelijk programma of een programma van een waterschap, dan is op grond van het tweede lid, aanhef en onder c, betrokkenheid van het normaliter voor de vergunningverlening bevoegde gezag vereist. Er moet immers zeker worden gesteld dat het normaal geldende toetsingskader voor toestemmingverlening voor de betrokken activiteiten, in dit geval het toetsingskader dat wordt voorgeschreven door artikel 6 van de habitatrichtlijn, juist wordt toegepast en dat het provinciale natuurbeleid of rijksbeleid op dat punt niet wordt doorkruist. Tegen deze achtergrond wordt, in lijn met artikel 3.13 van de Omgevingswet, als voorwaarde voor het kunnen aanwijzen van vergunningvrije gevallen gesteld dat het programma wordt vastgesteld tezamen met het reguliere bevoegde gezag voor de omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit.
Overigens is het van belang dat de ecologische toets die ten grondslag ligt aan de uitzondering voor de gehele periode waarvoor de aangewezen activiteit vergunningvrij is, zekerheid biedt over het achterwege blijven van significante, nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Die zekerheid moet dus in ieder geval worden geboden voor de duur van het programma. Eventueel kan ook worden gekozen voor de beperking van de aanwijzing van de activiteit onder de vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht tot een kortere periode.

Plannen

In artikel 2.9, eerste lid, in samenhang met artikel 2.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming was behalve in een mogelijkheid tot vrijstelling van de vergunningplicht in programma's, ook voorzien in de mogelijkheid van een dergelijke vrijstelling in bepaalde «plannen». Het ging dan om een plan dat mede betrekking had op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied waarin de inhoud van het beheerplan voor het Natura 2000-gebied was opgenomen. Het begrip «plan» werd in de context van de Wet natuurbescherming gebruikt naast het begrip «programma», en kwam ook tot uitdrukking in de benaming «beheerplan» of in het zogenoemde «soortenmanagementplan» of «soortenbeschermingsplan» dat sommige provincies en gemeenten hadden vastgesteld. Het plan in die betekenis is onder de Omgevingswet geen eigenstandige figuur meer en is samen komen te vallen met het begrip «programma». Hiervoor hoeft in het Bal dus niet een afzonderlijke regeling te worden getroffen. In de praktijk is overigens geen invulling gegeven aan het opnemen van de inhoud van beheerplannen in andere plannen.
Het omgevingsplan is geen «plan» in vorenbedoelde betekenis van dat begrip, te weten een samenstel aan maatregelen om een bepaald doel op het vlak van de fysieke leefomgeving – in dit geval de doelstellingen van een Natura 2000-gebied – te bereiken. Dat is iets anders dan een kader waarbij algemeen verbindende voorschriften worden gesteld, zoals het omgevingsplan. Het mogelijk maken van het aanwijzen van vergunningvrije Natura 2000-activiteiten in een omgevingsplan zou ook ecologische risico's geven wegens de onbepaalde tijd waarvoor het plan geldt en het ontbreken van een monitorings- en bijsturingsmethodiek zoals die gebruikelijk is bij programma's. Het is ook niet zo dat voorheen in gemeentelijke bestemmingsplannen daadwerkelijk invulling is gegeven aan de mogelijkheid om daarin de inhoud van Natura 2000-beheerplannen op te nemen. Tegen die achtergrond is in samenspraak met het IPO en de VNG na de internetconsultatie de in het voor consultatie voorgelegde ontwerp nog voorziene mogelijkheid geschrapt om onder bepaalde voorwaarden in omgevingsplannen vergunningvrije Natura 2000-activiteiten aan te wijzen. Om dezelfde redenen wordt het ook niet mogelijk gemaakt in een omgevingsplan vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten (afdeling 11.2 van het Bal) aan te wijzen.

Artikel 11.19 (aanwijzing vergunningvrije gevallen en gevallen beperking reikwijdte vergunningplicht in omgevingsverordening)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt niet voor een Natura 2000-activiteit in gevallen aangewezen in een omgevingsverordening.
2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt in gevallen aangewezen in een omgevingsverordening niet voor zover het gaat om gevolgen die samenhangen met een bij de omgevingsverordening bepaalde factor die een daarbij bepaalde drempel niet overschrijdt.

Toelichting artikel 11.19 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Waar de provincie over het algemeen bevoegd is om omgevingsvergunningen voor Natura 2000-activiteiten te verlenen, ligt het in de rede dat zij – als voldaan is aan de eisen van de habitatrichtlijn – ook Natura 2000-activiteiten kan aanwijzen als vergunningvrije gevallen. Dat doen provinciale staten bij omgevingsverordening. Artikel 11.19 van het Bal regelt dit, op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat hier om de reguliere vrijstellingsfiguur, die voorheen was geregeld in artikel 2.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming. De in dit verband te stellen eisen in het licht van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn, zijn opgenomen als begrenzing voor de aanwijzingsbevoegdheid in artikel 11.21 van het Bal.*
Het tweede lid heeft betrekking op de situatie dat een Natura 2000-activiteit als zodanig vergunningplichtig blijft vanwege bepaalde potentiële schadelijke effecten, maar dat bepaalde andere factoren nadrukkelijk buiten de reikwijdte van de vergunningplicht blijven zolang een drempelwaarde niet wordt overschreden. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan de situatie dat de provincie stikstofdepositie die een bepaalde drempelwaarde niet overschrijdt voor een bepaald Natura 2000-gebied buiten de beoordeling van een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit wil laten, met toepassing van het kader van artikel 11.21, tweede lid, van het Bal. Denkbaar is immers dat de hoeveelheid stikstofdepositie op het gebied die cumulatief door toepassing van de drempelwaarde kan plaatsvinden, als zodanig op voorhand passend is beoordeeld, en dat – bijvoorbeeld vanwege bepaalde aan die drempelwaarde verbonden mitigerende maatregelen of de ecologische toestand van het gebied – met zekerheid kan worden uitgesloten dat deze hoeveelheid ergens in het gebied leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken. Ook is denkbaar dat op basis van een voortoets op voorhand elk significant gevolg bij dergelijke hoeveelheden kan worden uitgesloten. Tegelijk kan de betrokken Natura 2000-activiteit vanwege andere factoren – bijvoorbeeld door de lozing op oppervlaktewater van bepaalde stoffen of door trillingen en lawaai – significant negatieve gevolgen voor het gebied hebben, waardoor de vergunningplicht als zodanig blijft gelden. In die situatie worden bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit uitsluitend de effecten van die laatste factoren beoordeeld, en wordt de stikstofdepositie die de drempelwaarde niet overschrijdt buiten beschouwing gelaten. Voorheen was een vergelijkbare bepaling opgenomen in artikel 5.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 11.20 (aanwijzing vergunningvrije gevallen en gevallen beperking reikwijdte vergunningplicht in ministeriële regeling)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt niet voor een Natura 2000-activiteit van nationaal belang als bedoeld in artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit of als dat in het algemeen belang geboden is, in gevallen aangewezen bij ministeriële regeling.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten, geldt voor een Natura 2000-activiteit van nationaal belang als bedoeld in artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit of als dat in het algemeen belang geboden is, in gevallen aangewezen bij ministeriële regeling niet voor zover het gaat om gevolgen die samenhangen met een bij de ministeriële regeling bepaalde factor die een daarbij bepaalde drempel niet overschrijdt.

Toelichting artikel 11.20 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Als sprake is van Natura 2000-activiteiten van nationaal belang, is op grond van artikel 4.12 van het Ob de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag voor de beslissing op aanvragen om een omgevingsvergunning. Voor die activiteiten is het ingevolge artikel 11.20 de minister en niet provinciale staten die Natura 2000-activiteiten als vergunningvrije gevallen kan aanwijzen (zie de toelichting bij artikel 11.19). Die aanwijzing gebeurt in een ministeriële regeling. Daarbuiten kan de aanwijzing van vergunningvrije gevallen bij ministeriële regeling sowieso «als dat in het algemeen belang geboden is». De basis voor deze vrijstelling biedt artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Voorheen was de bevoegdheid om in plaats van provinciale staten de in artikel 2.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voorziene vrijstelling te verlenen geregeld in artikel 1.3 van het Besluit natuurbescherming, op grond van artikel 1.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming, naast de in artikel 2.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming zelf genoemde mogelijkheid om bij ministeriële regeling vrijstelling te verlenen «als dat in het algemeen belang geboden is».*

In artikel 2.9, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming was de regel opgenomen dat een ministeriële regeling niet eerder wordt vastgesteld dan vier weken nadat het ontwerp aan beide Kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Deze bepaling is – via amendering – met de Spoedwet aanpak stikstof opgenomen in de Wet natuurbescherming, maar niet in Omgevingswet omdat de samenloopbepaling van de Spoedwet aanpak stikstof met betrekking tot de Omgevingswet niet is geamendeerd. Desalniettemin ligt het in de rede dat de minister conform de geest van het amendement ook onder de Omgevingswet de aanwijzing van vergunningvrije Natura 2000-activiteiten eerst bij het parlement voorhangt.

Het tweede lid bevat voor Natura 2000-activiteiten van nationaal belang of voor de situatie waarin dat anderszins in het algemeen belang geboden is, een soortgelijke voorziening als artikel 11.19, tweede lid, van het Bal, met dien verstande dat de aanwijzing gebeurt bij ministeriële regeling in plaats van bij omgevingsverordening.

Artikel 11.21 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen)

1 Een Natura 2000-activiteit wordt in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van artikel 11.18, 11.19 of 11.20 alleen als vergunningvrij geval aangewezen als:
   a op voorhand op grond van objectieve gegevens met zekerheid kan worden uitgesloten dat die activiteit afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben;
   b een passende beoordeling als bedoeld in artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving is uitgevoerd, waaruit de zekerheid is verkregen dat die activiteit de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten; of
   c voor zover het een aanwijzing in een omgevingsverordening of ministeriële regeling betreft: de activiteit, met inachtneming van artikel 8.74b, tweede en derde lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, kan worden gerechtvaardigd op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, het ontbreken van alternatieve oplossingen en het treffen van compenserende maatregelen die waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

2 Aan artikel 11.19, tweede lid, of 11.20, tweede lid, wordt alleen toepassing gegeven, als:
   a op voorhand op grond van objectieve gegevens met zekerheid kan worden uitgesloten dat de Natura 2000-activiteit afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten door de betrokken factor significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben; of
   b een passende beoordeling als bedoeld in artikel 8.74b is uitgevoerd, waaruit de zekerheid is verkregen dat de Natura 2000-activiteit door de betrokken factor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

Toelichting artikel 11.21 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Invulling van de in de artikelen 11.18, 11.19 en 11.20 voorziene mogelijkheden om in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling Natura 2000-activiteiten als vergunningvrije gevallen aan te wijzen, kan alleen binnen de ecologische begrenzingen die zijn opgenomen in artikel 11.21 van het Bal. Deze stellen zeker dat voor de aanwijzing de kaders van artikel 6, derde en vierde lid, van de habitatrichtlijn in acht worden genomen.*

Voor zover het gaat om een project met mogelijk significant negatieve gevolgen voor een Natura 2000-gebied, kan dit op grond van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn alleen worden toegestaan als een passende beoordeling is uitgevoerd en daaruit zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dat geldt ook als de toelating de vorm heeft van een vrijstelling van de vergunningplicht. Gezien de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, kan bij projecten een passende beoordeling alleen worden overgeslagen als op voorhand op basis van objectieve gegevens significante effecten kunnen worden uitgesloten.

Verder is er de route van artikel 6, vierde lid, van de habitatrichtlijn, die het mogelijk maakt om, als aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied niet met zekerheid kan worden uitgesloten op basis van een passende beoordeling, een Natura 2000-activiteit toch toe te staan om dwingende redenen van groot openbaar belang. Dat kan alleen als er geen reële alternatieven zijn en voorzien is in adequate natuurcompensatie. Deze mogelijkheid liet artikel 2.9, derde lid, aanhef en onder c, van de voorheen geldende Wet natuurbescherming uitsluitend toe voor vrijstellingen van de vergunningplicht bij verordening of ministeriële regeling en niet voor programma's; op dat punt volgt artikel 11.21, eerste lid, het voorheen geldende regime.
Het tweede lid bevat eenzelfde begrenzing als het eerste lid voor de situatie dat voor een bepaalde factor gekoppeld aan een drempelwaarde een uitzondering op de omgevingsvergunningplicht is gemaakt bij omgevingsverordening of ministeriële regeling. In een dergelijke situatie is niet goed denkbaar dat enkel voor die factor het spoor van artikel 6, vierde lid, van de habitatrichtlijn wordt gevolgd en niet voor de gehele activiteit. Om die reden is die mogelijkheid niet in het tweede lid opgenomen.
Voor de bespreking van de eisen die voortvloeien uit artikel 6, derde en vierde lid, van de habitatrichtlijn wordt verder verwezen naar paragraaf 4.3.1.5 van deze nota van toelichting en naar de in het navolgende opgenomen toelichting bij artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Voorheen waren deze aan de vrijstelling gekoppelde eisen opgenomen in artikel 2.9, derde lid, van de Wet natuurbescherming.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.22 (activiteiten)

1 Deze afdeling gaat over:
   a flora- en fauna-activiteiten, waarover regels zijn gesteld in de artikelen 11.27 en 11.28 en de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5;
   b het handelen volgens een faunabeheerplan, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.6;
   c de uitoefening van de jacht, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.7;
   d het gebruik en het onder zich hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden, waaronder het verrichten van een jachtgeweeractiviteit en een valkeniersactiviteit, en het verhandelen en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van middelen of installaties om dieren te vangen of te doden, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.8;
   e het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten of producten daarvan, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.9;
   f activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.10; en
   g het vangen, doden en verwerken van walvissen, waarover regels zijn gesteld in paragraaf 11.2.11.

Toelichting artikel 11.22, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Deze bepaling bakent de reikwijdte van de nieuwe afdeling 11.2 van het Bal af. De in deze afdeling gestelde regels betreffen activiteiten, onder andere flora- en fauna-activiteiten en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden, waarover voorheen regels gesteld waren in de voormalige Wet natuurbescherming en waarover bij algemene maatregel van bestuur regels moeten worden gesteld. De opdracht om regels te stellen is opgenomen in artikel 4.3 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De regels zijn, zoals aangegeven in hoofdstuk 1 van deze nota van toelichting, voor een groot deel noodzakelijk om uitvoering te geven aan de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn, de cites-verordeningen en andere internationaalrechtelijke verplichtingen.*

2 De paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.4 en 11.2.8 gaan niet over activiteiten die onderwerp zijn van het gemeenschappelijk visserijbeleid, bedoeld in artikel 38 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, voor zover zij worden verricht in de exclusieve economische zone.

Toelichting artikel 11.22, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in het tweede lid gemaakte uitzondering, continueert de in artikel 1.2, tweede lid, van de Wet natuurbescherming opgenomen uitzondering voor visserij-activiteiten in de exclusieve economische zone (EEZ) van Nederland. Deze is aangewezen in de Rijkswet instelling exclusieve economische zone, en begrensd in het Besluit grenzen Nederlandse exclusieve economische zone.*
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.1, tweede lid, van het Bal.

Artikel 11.23 (oogmerken)

1 De regels in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 over flora- en fauna-activiteiten zijn gesteld met het oog op de natuurbescherming.
2 De regels in de paragrafen 11.2.6 en 11.2.7 over het handelen volgens een faunabeheerplan en de uitoefening van de jacht zijn gesteld met het oog op:
   a de natuurbescherming;
   b goed jachthouderschap;
   c het voorkomen en bestrijden van schade door dieren; en

d het waarborgen van de veiligheid.

3 De regels in paragraaf 11.2.8 over het gebruik, het onder zich hebben, het verhandelen en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van middelen of installaties en het toepassen van methoden om dieren te vangen of te doden zijn gesteld met het oog op:
a de natuurbescherming;
b het waarborgen van de veiligheid;
c het beschermen van de gezondheid; en
d het beschermen van het milieu.

4 De regels in paragraaf 11.2.9 over het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten en producten daarvan zijn gesteld met het oog op natuurbescherming.

5 De regels in paragraaf 11.2.10 over activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben zijn gesteld met het oog op:
a de natuurbescherming;
b het beschermen van de gezondheid; en
c het beschermen van het milieu.

6 De regels in paragraaf 11.2.11 over het vangen, doden en verwerken van walvissen zijn gesteld met het oog op het voorkomen van mogelijke nadelige gevolgen voor de staat van instandhouding van de walvisstand.

Toelichting artikel 11.23 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel somt de oogmerken op van de in de nieuwe paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.11 van het Bal gestelde specifieke algemene regels over de verschillende in het artikel genoemde activiteiten met betrekking tot in het wild levende dieren en planten. Deze oogmerken zijn direct ontleend aan de in de artikelen 4.31 tot en met 4.34, 4.36 en 4.37 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, genoemde strekking van de te stellen rijksregels over deze activiteiten. De opsomming van de oogmerken is limitatief en daarmee richtinggevend voor alle in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.11 van het Bal gestelde regels. Het artikel werkt ook door in de bevoegdheden van bestuursorganen, bijvoorbeeld bij de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Voor de belangen die buiten de opsomming van oogmerken in dit artikel vallen, is uiteraard wel de in de artikelen 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet neergelegde wettelijke zorgplicht van toepassing. Bovendien kunnen voor het waarborgen van deze belangen op decentraal niveau regels worden gesteld.*

Artikel 11.24 (bevoegd gezag gedeputeerde staten)

Tenzij in artikel 11.25 anders is bepaald, zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:
a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 11.24 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Gelet op het schaalniveau van de te beschermen gebieden en populaties van soorten – die het lokale niveau ontstijgen en een gebiedsgerichte aanpak vergen – en in overeenstemming met de afspraken die zijn gemaakt in het Bestuursakkoord natuur en het Natuurpact, zijn in de voormalige Wet natuurbescherming de wettelijke taken en bevoegdheden op het vlak van de soortenbescherming grotendeels bij de provincies belegd. Deze lijn is doorgetrokken bij de overheveling van het stelsel van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en het onderhavige aanvullingsbesluit. Zo zijn het over het algemeen (zie hierna) de provincies die omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit verlenen en die onder meer verantwoordelijk zijn voor het nemen van maatregelen voor het behoud en eventueel herstel van habitattypen, leefgebieden en dier- en plantensoorten waarvoor in een specifieke wettelijke bescherming is voorzien. In het verlengde daarvan zijn gedeputeerde staten in artikel 11.24 ook aangewezen als het bevoegd gezag dat maatwerkvoorschriften kan stellen en dat gelijkwaardige maatregelen kan toelaten.*
De bevoegdheid van gedeputeerde staten ten aanzien van door de grondgebruiker te gedogen maatregelen is geregeld in artikel 10.29, eerste lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van gedeputeerde staten om te beslissen op een enkelvoudige of meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een combinatie van een flora- en fauna-activiteit en een Natura 2000-activiteit is geregeld in artikel 4.6, eerste lid, onder e, van het Ob; de bevoegdheid tot het adviseren over en instemmen met een beslissing op de meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning die ook op andere activiteiten betrekking heeft, is geregeld in artikel 4.25, eerste lid, onder e, van het Ob.
De bevoegdheid van provinciale staten om bij omgevingsverordening maatwerkregels vast te stellen of om op grond van artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet vrijstelling te verlenen van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten is geregeld in de artikelen 11.29, 11.42, 11.50 en 11.56 van het Bal.

Artikel 11.25 (bevoegd gezag Minister voor Natuur en Stikstof)

1 Voor een flora- en fauna-activiteit van nationaal belang als bedoeld in artikel 4.12 van het Omgevingsbesluit is Onze Minister voor Natuur en Stikstof het bevoegd gezag:
a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

2 Onze Minister voor Natuur en Stikstof is ook het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor:

a een valkeniersactiviteit;
b het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten en producten, voor zover het niet gaat om een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.38, 11.39 of 11.47;
c activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben; en
d het vangen, doden of verwerken van walvissen.

Toelichting artikel 11.25 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In sommige gevallen, als sprake is van activiteiten of gebieden waarmee een provincie-overstijgend belang is gemoeid, zoals landelijke infrastructuur, bescherming van hoofdwateren of defensieactiviteiten en activiteiten in niet provinciaal ingedeelde gebieden, is de Minister van de Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag voor het nemen van op rechtsgevolg gerichte besluiten met het oog op natuurbescherming en de andere in artikel 11.23 genoemde oogmerken. Voor dergelijke activiteiten is het ingevolge artikel 11.25 dan ook deze minister die maatwerkvoorschriften kan vaststellen of die beslist over het toepassen van maatregelen die gelijkwaardig zijn aan de voorgeschreven maatregelen. Verwezen wordt naar de paragrafen 3.2.1.2 en 3.2.2 van deze nota van toelichting.*
De zinsnede in het tweede lid, onder b, «voor zover het niet gaat om een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.38, 11.39 of 11.47» is opgenomen vanwege de afbakening met activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is vereist. De bevoegdheidsregeling daarvoor is immers al geregeld in het eerste lid van artikel 11.25 in samenhang met artikel 11.24.
Bij het tweede lid, onder c, gaat het in het bijzonder om bevoegdheden in samenhang met de verbodsbepaling van artikel 7 van de invasieve exoten-basisverordening, ter uitvoering waarvan in artikel 11.108 van het Bal regels zijn gesteld.
De bevoegdheid van de minister ten aanzien van door de grondgebruiker te gedogen maatregelen is geregeld in artikel 10.29, tweede lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. De bevoegdheid van de minister om te beslissen op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is geregeld in artikel 4.12 van het Ob; de bevoegdheid tot het adviseren over en instemmen met een beslissing op de meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning die ook op andere activiteiten betrekking heeft, is geregeld in artikel 4.31, eerste lid, van het Ob.
De bevoegdheid van de minister om op grond van artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet bij ministeriële regeling vrijstelling te verlenen van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten is geregeld in de artikelen 11.43, 11.51 en 11.57 van het Bal. Op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, kan de minister bij ministeriële regeling ook regels van meer technische of administratieve aard stellen.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*
Toelichting artikel 11.25 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 11.25, tweede lid, van het Bal wijst de Minister voor Natuur en Stikstof (zie ook de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdelen DS en DT, van dit besluit) aan als het bevoegd gezag om een maatwerkvoorschrift te stellen of om te beslissen op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor een aantal nader genoemde activiteiten met betrekking tot dieren en planten. Aan de betreffende activiteiten is bij dit besluit het vangen, doden en verwerken van walvissen toegevoegd. Voor deze activiteit zijn regels gesteld in paragraaf 11.2.11 van het Bal, maar ook de specifieke zorgplicht in artikel 11.27 van het Bal is op die activiteit van toepassing. Omdat deze regels in het bijzonder van belang zijn op zee, buiten provinciaal ingedeeld gebied, moet de Minister voor Natuur en Stikstof het bevoegd gezag zijn om een maatwerkvoorschrift te stellen en te beslissen over toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen, en niet gedeputeerde staten op grond van artikel 11.24 van het Bal. Met de toevoeging van genoemde activiteit aan artikel 11.25, tweede lid, van het Bal is hierin voorzien. Uitvloeisel van die toevoeging is dat daarmee de Minister voor Natuur en Stikstof op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet tegelijk ook als het handhavingsbevoegd gezag is aangewezen voor de genoemde regels over walvissen. Dit sluit aan op de regeling in artikel 7.2, tweede lid, onder b, van de Wet natuurbescherming, op grond waarvan deze minister in plaats van gedeputeerde staten bevoegd is tot het opleggen van een last onder bestuursdwang ter handhaving van het verbod op walvisvangst in artikel 3.35 van die wet.*

Artikel 11.26 (normadressaat)

Aan deze afdeling wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 11.26 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.26 bepaalt tot wie de regels van de nieuwe afdeling 11.2 van dat besluit zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteit verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.*

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Toelichting artikel 11.27, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in het eerste lid verwoorde specifieke zorgplicht geldt voor degene die een flora- of fauna-activiteit verricht, die activiteiten verricht in het kader van populatiebeheer of schadebestrijding, die de jacht uitoefent of die een of meer van de andere activiteiten in artikel 11.22 van het Bal, zoals aangevuld door het onderhavige aanvullingsbesluit, genoemde activiteiten verricht. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen voor de natuur kan hebben en ook hoe hij die gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Onder handelen wordt uiteraard ook het nalaten om te handelen verstaan.*
Het eerste lid sluit inhoudelijk aan bij de zorgplicht die voorheen was geregeld in artikel 1.11 van de toenmalige Wet natuurbescherming. De opzet van de bepaling sluit aan bij de formulering van de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van de Omgevingswet.
Om te voorkomen dat ten opzichte van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een inperking van de reikwijdte plaatsvindt, is de zorgplicht ten aanzien van de flora- en fauna-activiteiten nadrukkelijk niet beperkt tot flora- en fauna-activiteiten waarover regels zijn gesteld in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.5 van het Bal. De zorgplicht geldt voor alle flora- en fauna-activiteiten, dus, overeenkomstig de omschrijving in de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet: alle «activiteiten met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten». De specifieke zorgplichtbepaling in artikel 11.27 geldt dus ook niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en van Bonn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar veel breder. Behalve de dieren en planten zelf, valt ook de voor hun voortbestaan relevante directe leefomgeving onder de reikwijdte van de zorgplichtbepaling. Over het algemeen zal het gaan om soorten die van nature in Nederland in het wild leven, maar bij activiteiten die handel betreffen of activiteiten die grensoverschrijdende effecten hebben, kan het ook gaan om dieren en planten die van nature in andere landen voorkomen.
Het uitgangspunt van de specifieke zorgplicht in artikel 11.27 is dat burgers, ondernemers en overheden alle activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor van nature in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving achterwege laten. Dat brengt met zich dat degene die een bepaalde activiteit wil verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van zijn handelen.
Alleen als het achterwege laten van de activiteit die nadelige gevolgen kan hebben redelijkerwijs niet kan worden gevergd, kan betrokkene de activiteit toch verrichten. Dan zal hij evenwel alle noodzakelijke maatregelen moeten treffen die in redelijkheid van hem kunnen worden verlangd om nadelige gevolgen te voorkomen. En bij de daadwerkelijke verrichting zal hij steeds alert moeten zijn op het daadwerkelijk achterwege blijven van de gevolgen. Als nadelige gevolgen niet zijn te voorkomen, moet hij maatregelen treffen om deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of – voor zover toch schade optreedt – ongedaan te maken. Als hij voor de afweging ten aanzien van de te treffen maatregelen niet over de nodige deskundigheid beschikt, zal hij een beroep op de deskundigheid van anderen moeten doen. Hier is relevant dat er op grond van artikel 5.1, tweede lid, het Bal en het Bkl vaak striktere, specifieke eisen gelden die sowieso in acht moeten worden genomen en die altijd voorrang hebben boven de algemene eisen van de zorgplicht.
Zoals het eerste lid tot uitdrukking brengt, gaat het steeds om dingen die degene die de activiteit verricht «in redelijkheid» kan weten, doen of nalaten. Er worden dus geen extreme eisen gesteld. Wel wordt vereist dat de zorgvuldigheid aan de dag wordt gelegd die in redelijkheid vanuit een oogpunt van natuurbescherming mag worden geëist. Onder «zoveel mogelijk» in het eerste lid, onder b, moet niet alleen worden verstaan hetgeen fysisch, qua resultaat mogelijk is, maar ook hetgeen redelijkerwijs van degene die de schade veroorzaakt kan worden gevergd.
De specifieke zorgplicht in artikel 11.27 is gekoppeld aan artikel 11.23 van het Bal, zoals aangevuld door het onderhavige aanvullingsbesluit, waarin de oogmerken zijn opgenomen waarop de regels in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.11 zien. De specifieke zorgplicht heeft geen betrekking op belangen die geen onderdeel uitmaken van de oogmerken in artikel 11.23 en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht.

2 Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
   a voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
      1° van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
      2° van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
      3° dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
      4° voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

b als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
c als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
d alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
e tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
f het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Toelichting artikel 11.27, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het tweede lid bevat de uitwerking van de zorgplicht voor de inheemse flora en fauna. De zorgplicht heeft betrekking op al datgene wat belangrijk is om nadelige effecten voor de habitats en soorten te voorkomen. Bij soorten gaat het, als gezegd, niet alleen om de dieren of planten zelf, maar ook om hun directe leefomgeving. Bij dieren gaat het dus ook om foerageergebieden, rust- en voortplantingsplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van jongen. De zorgplichtbepaling biedt bescherming aan aanwezige dieren en planten en hun directe leefomgeving en niet aan plaatsen die als zodanig zeer geschikt zouden zijn als leefgebied voor bepaalde soorten of dieren en planten die zich daar evenwel nog niet hebben gevestigd: een grot die geschikt is voor vleermuizen maar daar niet door wordt gebruikt en een wand waarop bepaalde muurplanten zouden kunnen groeien die daar evenwel nog niet zijn, worden niet door de zorgplichtbepaling beschermd.*
De in het tweede lid bedoelde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten zijn onder meer te vinden op: https://minlnv.nederlandsesoorten.nl/content/vogelrichtlijn-geregeld-voorkomende-trekvogel-artikel-42-vogelrichtlijn
Onder «passende maatregelen» in het tweede lid, moet niet alleen worden verstaan hetgeen doelmatig en doeltreffend is in het licht van het te bereiken doel, maar ook hetgeen redelijkerwijs van degene die de schade veroorzaakt kan worden gevraagd.
Toelichting artikel 11.27, tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 11.27, tweede lid, onder 3°, van het Bal wordt verwezen naar de rode lijsten zoals bedoeld in de wet. Via artikel 1.1, onderdeel C, onder 2, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is het opstellen van rode lijsten voorgeschreven in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de Omgevingswet. Deze wijziging maakt de verwijzing in dit artikel weer kloppend.*
Artikel 11.27, tweede lid, van het Bal bevat de uitwerking van de zorgplicht voor de inheemse flora en fauna. De zorgplicht heeft betrekking op al datgene wat belangrijk is om nadelige effecten voor de habitats en soorten te voorkomen. Bij soorten gaat het niet alleen om de dieren of planten zelf, maar ook om hun directe leefomgeving. Bij dieren gaat het dus ook om foerageerplaatsen, rust- en voortplantingsplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van jongen. Per abuis zijn foerageerplaatsen wel vermeld in de toelichting op artikel 11.27, tweede lid, van het Bal, dat is ingevoegd door het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, maar niet in de opsomming in het artikel zelf.

3 Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Toelichting artikel 11.27 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22
Algemeen
Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 11.6 van het Bal.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Toelichting artikel 11.28 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het vangen of doden van in het wild levende dieren op grond van de regels van afdeling 11.2 van het Bal is een afwijking van de hoofdregel, die in beginsel het vangen of doden verbiedt. Dat geldt voor in het wild levende vogels, voor dieren van soorten opgenomen in bijlage IV bij de habitatrichtlijn of de bijlagen bij de verdragen van Bern en van Bonn en voor dieren van soorten opgenomen in bijlage IX, onder A, bij het Bal waarvoor specifieke beschermingsregels zijn gesteld. Dat beginsel ligt ook verankerd in de specifieke zorgplicht die is opgenomen in artikel 11.27, eerste lid. En die zorgplicht, geldt gegeven de brede definitie van het begrip «flora- en fauna-activiteit» in de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, voor elk handelen of nalaten dat nadelige gevolgen kan hebben voor natuurwaarden, ongeacht of daar een specifiek beschermingsregime voor is voorzien. Voor zover het wettelijk beschermde soorten betreft, zijn de afwijkingen van de hoofdregel en de strikte kaders die daarbij gelden expliciet geregeld.*
In de uitzonderingsgevallen waarin op grond van de wet het vangen of doden van dieren is toegestaan, geldt op grond van artikel 11.28 dat te allen tijde onnodig lijden van dieren moet worden voorkomen. Deze norm geldt als zodanig bij de uitvoering van het vangen of doden zelf.
Niet-naleving is – waar de norm is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, en derde lid, onder d, van de Omgevingswet – ook strafbaar. Maar de norm is uiteraard ook een vingerwijzing bij het stellen van voorschriften in een omgevingsvergunning of van regels in een ministeriële regeling of omgevingsverordening waarin een uitzondering wordt gemaakt op de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit. Bij de keuze van het middel of de methode voor het vangen of doden en eventuele voorschriften, of bij het stellen van regels over de toepassing daarvan, zal immers altijd moeten worden gekozen voor het middel of de methode en voor de toepassing daarvan die het meest effectief is, en die in de gegeven omstandigheden uit een oogpunt van dierenwelzijn het minst belastend is. Zoals is aangegeven in paragraaf 3.3.6.1 van deze nota van toelichting, geldt naast artikel 11.28 ook het algemene verbod op dierenmishandeling van artikel 2.1, eerste lid, van de Wet dieren.

De norm van artikel 11.28 was voorheen neergelegd in artikel 3.24, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 11.29 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan in de omgevingsverordening worden gesteld over de artikelen 11.27, 11.34, 11.35 en 11.68 en de paragrafen 11.2.6 en 11.2.8 en 11.2.9.

Toelichting artikel 11.29, eerste lid Bal [artikel 4.3, tweede en derde lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 11.29, eerste lid, van het Bal noemt ten onrechte artikel 11.68 van het Bal niet bij de regels uit afdeling 11.2 van het Bal waarover maatwerkregels bij omgevingsverordening kunnen worden gesteld. Dat over artikel 11.68 van het Bal een maatwerkregel kan worden gesteld, blijkt uit de artikelen 11.29, tweede lid, en 11.69 van het Bal, die de mogelijkheid van afwijking regelen. Maar in die bepalingen wordt niet aangegeven dat – zoals blijkens de context en de nota van toelichting bij het Bal is bedoeld – de maatwerkregel (alleen) bij omgevingsverordening kan worden gesteld. In het licht van de vereisten van artikel 4.6, tweede lid, van de Omgevingswet en om onduidelijkheden te voorkomen is het wenselijk om artikel 11.29, eerste lid, van het Bal op dit punt aan te vullen.*

2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van de artikelen 11.34, 11.35 en 11.68 en de paragrafen 11.2.6, 11.2.8 en 11.2.9, tenzij anders is bepaald.

3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 11.23.

Toelichting artikel 11.29 (nieuw), artikel 11.30 (nieuw) en artikel 11.31 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De artikelen 11.29, eerste lid, en 11.31, eerste lid, voorzien in de mogelijkheid voor provincies om over verschillende in afdeling 11.2 van het Bal gestelde algemene regels, waaronder de in artikel 11.27 opgenomen zorgplicht, maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te stellen (zie ook de toelichting bij de artikelen 11.7, 11.8 en 11.9 van het Bal). De maatwerkregels worden gesteld door provinciale staten bij omgevingsverordening. De maatwerkvoorschriften worden gesteld door gedeputeerde staten bij beschikking. In het tweede lid van de artikelen 11.29 en 11.31 is bepaald in welke gevallen afwijking mogelijk is. Bij de bepalingen waarvan kan worden afgeweken, zijn soms begrenzingen opgenomen die de mate van afwijking bepalen.*

In beginsel is maatwerk mogelijk ten aanzien van alle bepalingen in afdeling 11.2 die algemene regels bevatten. Een uitzondering geldt voor de bepalingen die de jacht en de walvisvangst betreffen; wel kan – zoals ook voorheen onder de Wet natuurbescherming – de jacht wegens bijzondere weersomstandigheden tijdelijk worden gesloten (artikelen 11.68 en 11.69 van het Bal). De over de jacht gestelde regels zijn de gestolde uitkomst van uitvoerig maatschappelijk en politiek debat en zij raken bovendien rechtstreeks aan het eigendomsrecht. Voor nadere invulling laat staan afwijking is hier geen plaats. Het verbod op walvisvangst is een absoluut verbod dat direct voortvloeit uit internationale afspraken, die geen uitzonderingen of nadere invulling toelaten. Ten aanzien van de specifieke zorgplicht is wel maatwerk mogelijk, maar gegeven het wezenlijke karakter van de zorgplicht, kan daar niet van worden afgeweken.

Over de regels in afdeling 11.2 die betrekking hebben op de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten zijn geen maatwerkregels mogelijk. Daar gaat het immers niet om algemene regels over activiteiten. Overigens worden op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Omgevingswet binnen bepaalde begrenzingen wel afwijkingen in de vorm van een provinciale vrijstelling toegestaan (artikelen 11.42, 11.50 en 11.56 van het Bal).

Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd, bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van het Bal van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels van afdeling 11.2 maar daarop aanvullen of daaraan een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid.

Als op een activiteit een vergunningplicht van toepassing is, kan op grond van artikel 4.5, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Invoeringswet Omgevingswet, worden voorgeschreven dat maatwerkvoorschriften niet worden gesteld als over een onderwerp een voorschrift aan de omgevingsvergunning kan worden verbonden. In het derde lid van het nieuwe artikel 11.31 van het Bal is hieraan invulling gegeven. Dit zorgt ervoor dat de voorschriften optimaal worden afgestemd op de andere vergunningvoorschriften, zodat de activiteit als geheel integraal beoordeeld en geregeld wordt. Voor zover de vergunning ook ziet op algemeen geregelde activiteiten, te denken valt daarbij ook aan de in artikel 11.27 van het Bal geregelde specifieke zorgplicht, voorkomt dit ook een stapeling van de vergunning met losse maatwerkvoorschriften.

Voorschriften kunnen niet alleen bij het verlenen van de vergunning worden gesteld, maar ook door wijziging van de vergunning. Een aanvraag om een maatwerkvoorschrift over een (gedeelte van) een activiteit waarvoor al een vergunning is verleend, moet dus worden beschouwd als een aanvraag om de voorschriften van die vergunning te wijzigen. Het ambtshalve toepassen van de bevoegdheid van dit artikel leidt bij die activiteit tot het ambtshalve wijzigen van de verleende vergunning.

Als de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag is, kunnen provinciale staten geen maatwerkregels stellen, aldus artikel 11.30. Voor maatwerkvoorschriften is de onderlinge bevoegdheidsverdeling tussen gedeputeerde staten en de minister geregeld in de artikelen 11.24 en 11.25.

Artikel 11.30 (afbakening mogelijkheid maatwerkregels)

Een maatwerkregel wordt niet gesteld over een activiteit waarvoor Onze Minister voor Natuur en Stikstof een bevoegdheid als bedoeld in artikel 11.25 heeft.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.31 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in deze afdeling worden verbonden, over de artikelen 11.27, 11.34 en 11.35 en de paragrafen 11.2.6 en 11.2.8 tot en met 11.2.10.
2 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 11.34 en 11.35 en de paragrafen 11.2.6 en 11.2.8 tot en met 11.2.10, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in deze afdeling kan worden verbonden.
4 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een flora- en fauna-activiteit zijn de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in paragraaf 8.6.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11.32 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.24 of 11.25, worden die ondertekend en voorzien van:

a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en

Toelichting artikelen 11.10, 11.32, en 11.120 en 11.121 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De concretisering van de optie om naast het adres de kadastrale aanduiding of coördinaten door te geven is in lijn met de wijziging die in onderdeel B van artikel I van dit besluit wordt toegelicht (wijziging van o.a. artikel 2.17 van het Bal).*

d de dagtekening.

Toelichting artikel 11.32 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Als op grond van afdeling 11.2 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens, op grond van artikel 11.32 begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag om een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding welke activiteit zal worden verricht. Daarom is onder a opgenomen dat moet worden aangegeven welke van de in afdeling 11.2 geregelde activiteiten het betreft. Daarnaast zijn ter identificatie van belang, de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.*
De plicht om gegevens te verstrekken zelf vloeit niet voort uit artikel 11.32, maar uit de specifieke bepalingen over de activiteit waar de gegevensverstrekking aan is gekoppeld, zoals bijvoorbeeld artikel 11.35. Op grond van die bepalingen zullen specifieke gegevens worden gevraagd, die dan dus worden verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in afdeling 14.1 van het Ob.

Artikel 11.33 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in artikel 11.32, wijzigen, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.24 of 11.25.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.24 of 11.25.

Toelichting artikel 11.33 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.33 regelt, in tegenstelling tot artikel 11.32, een verplichting om eigener beweging gegevens te verstrekken in situaties dat zich bepaalde relevante wijzigingen voordoen die betrekking hebben op de identificatie van degene die verantwoordelijk is voor de activiteit.*
Het eerste lid regelt dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag voordat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: deze wil immers dat correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit aan iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.

Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 11.34 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.24 of 11.25, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting artikel 11.34 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De kern van de regeling over ongewone voorvallen zit in hoofdstuk 19 van de wet. Daar staat welk bestuursorgaan bevoegd gezag is en wat dat kan of moet doen zodra het – door wie dan ook – wordt geïnformeerd over een ongewoon voorval.*

Artikel 11.34 van het Bal bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Volgens de begripsomschrijving in de Omgevingswet (artikel 1.1 en de daarbij behorende bijlage) is een «ongewoon voorval» een «gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan (...)»[1]. Het gaat dus niet om elke afwijking van het normale verloop van de activiteit, maar om een afwijking die relevant is omdat daardoor significante, nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving kunnen ontstaan. Bij artikel 11.34 gaat het uitsluitend om ongewone voorvallen waarvan de gevolgen gelet op de oogmerken van artikel 11.23 van het Bal – zoals «natuurbescherming» – significant kunnen zijn. Het gaat bovendien om voorvallen die zich voordoen bij de verrichting van in afdeling 11.2 van het Bal geregelde activiteiten. Het bevoegd gezag bij de uitvoering van de regels van afdeling 11.2 van het Bal zijn over het algemeen gedeputeerde staten, soms is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag (artikel 11.34 in samenhang met de artikelen 11.24 en 11.25 van het Bal). Degene die de activiteit verricht waarbij zich het ongewone voorval voordoet, is degene op wie de informatieplicht rust (artikel 11.26 van het Bal). Deze moet het bevoegd gezag direct informeren, zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval; vertraging is gezien de gevolgen voor de natuur niet wenselijk. De verplichting van artikel 11.34 stelt het bevoegd gezag in staat om tijdig de nodige maatregelen te eisen van degene die de activiteit verricht of om daarin zelf te voorzien, om schade voor de natuur te voorkomen of te beperken. Voor zover schade en in verband daarmee gemaakte kosten toerekenbaar zijn aan de initiatiefnemer, kunnen deze op grond van artikel 6:162 van het Burgerlijk wetboek op hem worden verhaald.

Het belang vanuit het oogmerk van natuurbescherming en de andere in artikel 11.23 van het Bal genoemde oogmerken dat het bevoegd gezag direct wordt geïnformeerd, is de reden waarom het informeren vormvrij is: veelal zal het informeren telefonisch of langs elektronische weg kunnen plaatsvinden. Wat de invulling van het begrip «onverwijld» is, wordt uiteraard ook door de omstandigheden van het geval ingekleurd. Als omwille van het informeren handelingen zouden moeten worden nagelaten die de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval kunnen beperken, moeten eerst die handelingen worden verricht, en moet het bevoegd gezag direct daarna worden geïnformeerd. Het begrip «onverwijld» laat daar de ruimte voor.

Of door een afwijkende gebeurtenis significante nadelige gevolgen voor de natuur ontstaan of dreigen te ontstaan, en of er sprake is van een ongewoon voorval, is in eerste instantie een beoordeling die plaatsvindt door degene die de activiteit verricht. Als daarbij twijfel is over het wel of niet kunnen optreden van significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving, is het wijs om zich bij het bevoegd gezag te informeren.

Hoewel de Wet natuurbescherming niet een soortgelijke bepaling kende, is niet sprake van een nieuwe norm. Het is niet meer dan een normaal vereiste van maatschappelijke zorgvuldigheid dat de initiatiefnemer – als zich een dergelijk ongewoon voorval voordoet – dit aan het bevoegd gezag doorgeeft, en het niet voor zich houdt. Dat kan ook geacht worden besloten te liggen in de huidige zorgplicht van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming.

Zie verder paragraaf 3.2.1.1 van deze nota van toelichting.

[1] Bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet.

Artikel 11.35 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.24 of 11.25:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;

b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en

c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting artikel 11.35 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikel 11.35 is omschreven welke gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zodra deze informatie beschikbaar is. Dat hoeft dus niet met dezelfde spoed als het informeren over het ongewone voorval zelf. Uit onderdeel c volgt dat ook informatie moet worden verstrekt over de maatregelen die worden genomen om de nadelige gevolgen van het ongewone voorval te beperken. Voor het begrip «voorkomen van de nadelige gevolgen van ongewone voorvallen» is aangesloten bij de uitleg die daaraan wordt gegevens in artikel 19.1, tweede lid, van de Omgevingswet.*

Artikel 11.36 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 11.34 en 11.35 niet versoepeld.

Toelichting artikel 11.36 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Uit de nieuwe artikelen 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, van het Bal volgt dat van een aantal regels in afdeling 11.2 kan worden afgeweken, tenzij anders is bepaald. Een geval waarin «anders is bepaald» is aan de orde in artikel 11.36. Dit artikel regelt dat de informatieplicht en het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval niet versoepeld kunnen worden met maatwerk. Dat spreekt voor zich, gegeven het ingrijpende karakter van de gevolgen voor de natuur die ongewone voorvallen kunnen hebben. Maatwerk waarmee de artikelen 11.34 en 11.35 worden aangescherpt is wel toegestaan.*

§ 11.2.2 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten vogelrichtlijn

Artikel 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
   a het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;
   b het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
   c het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels als bedoeld onder a; of
   d. het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a.

Toelichting artikel 11.37, eerste en derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Met het eerste en derde lid van dit artikel wordt artikel 5 van de vogelrichtlijn omgezet, met uitzondering van onderdeel e van dat artikel. Het artikel wijst de gedragingen aan die worden aangemerkt als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit en die daarmee op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet zijn verboden, tenzij een omgevingsvergunning is verleend. Een omgevingsvergunning kan alleen worden verleend, als is voldaan aan het strikte afwijkingskader van artikel 9 in samenhang met artikel 13 van de vogelrichtlijn; dat afwijkingskader is verankerd in artikel 8.74j van Besluit kwaliteit leefomgeving. De zonder omgevingsvergunning verboden activiteiten betreffen handelingen die onmiddellijk schadelijke gevolgen kunnen hebben voor de vogels of voor hun nesten, rustplaatsen of eieren. Voorheen waren de in artikel 11.37 aangewezen gedragingen verboden op grond van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Conform het verdrag van Bern worden door het eerste lid, onder b, niet alleen nesten van vogels beschermd tegen vernieling of beschadiging, zoals is bepaald in artikel 5 van de vogelrichtlijn, maar ook hun rustplaatsen.*

Voor de goede orde wordt erop gewezen dat een omgevingsvergunning alleen is vereist voor handelingen die vallen onder de reikwijdte van de aangewezen flora- en fauna-activiteiten. Daarbij moeten ook het doel van die handelingen en het doel van de verbodsbepalingen van artikel 5 van de vogelrichtlijn in acht worden genomen. Wanneer bijvoorbeeld een mus een winkel is binnengevlogen, wordt gevangen en vrijwel onmiddellijk daarop wordt vrijgelaten, is geen sprake van vangen in de zin van de vogelrichtlijn. De mus wordt niet blijvend of voor langere tijd aan de natuur onttrokken, maar van zijn ongewilde gevangenschap in de voor hem niet natuurlijke omgeving van de winkel bevrijd. Voor het vangen van een dier in dergelijke situaties behoeft dan ook geen omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Het gaat blijkens jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie bij de op grond van artikel 5 van de vogelrichtlijn te verbieden handelingen om gedragingen ten aanzien van in het wild levende vogels en niet om vogels die in gevangenschap zijn geboren of om gefokte vogels.[20]

Over het opzetvereiste dat is opgenomen bij een groot aantal verboden gedragingen, heeft het Hof uitgesproken dat hieraan ook is voldaan als er sprake is van voorwaardelijke opzet. Weliswaar betreft deze jurisprudentie de habitatrichtlijn, maar er is geen reden om aan te nemen dat het Hof bij de vogelrichtlijn anders zou oordelen.[21] Van voorwaardelijke opzet is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een vogel, zoals de vangst of de dood van de vogel.

De Europese Commissie heeft in correspondentie over het onbedoelde vangen van vogels die naar vis duiken en dan in visnetten belanden, aangegeven dat geen sprake is van voorwaardelijke opzet als de nodige maatregelen zijn getroffen om dit soort «bijvangst» van vogels zoveel mogelijk te voorkomen en als de werking van de maatregelen ook wordt gemonitord en de maatregelen zo nodig worden bijgesteld. Dergelijke maatregelen kunnen onderdeel zijn van de voorschriften verbonden aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit die op deze visserij betrekking heeft. Bij het ontbreken van voorwaardelijke opzet ten aanzien van het vangen van de vogels, is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit niet nodig; er wordt dan immers niet in strijd gehandeld met het verbod van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 11.37, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bal.

20 HvJ 8 februari 1996, zaak. C-149/94 (D. Vergy), punt 18.
21 HvJ 30 januari 2002, zaak C-103/00 (Commissie tegen Griekenland), punt 36, 39, 43 e.v.; HvJ 18 mei 2006, zaak C-221/04 (Commissie tegen Spanje), punt 71. Zie ook het Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, final version, februari 2007, van de Europese Commissie, blz. 36.

Deze interpretatie van de Europese Commissie sluit aan bij de opvattingen van de Commissie in haar «Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC». Daarin wordt visserij genoemd als voorbeeld van wat in het gidsdocument wordt aangeduid als «ongoing activities» (hierna vertaald als: bestaande activiteiten). De Commissie geeft aan dat het disproportioneel zou zijn om dit type activiteiten te onderwerpen aan een omvattende voorafgaande strikte soortenbeschermingstoets. Vervolgens beschrijft de Commissie een alternatieve werkwijze waarin lidstaten preventieve maatregelen nemen in het kader van artikel 12 van de habitatrichtlijn, dat vergelijkbare verboden bevat als artikel 5 van de vogelrichtlijn, bijvoorbeeld in de vorm van gedragscodes, in aanvulling op de strikte juridische bescherming van de soorten die onder de reikwijdte van artikel 12 van de habitatrichtlijn vallen. Blijkens deze richtsnoer moet deze werkwijze de volgende elementen bevatten:

a ze is onderdeel van de «nodige maatregelen» die vereist zijn onder artikel 12 van de habitatrichtlijn voor «de instelling van een systeem van strikte bescherming»;

b ze moet verenigbaar zijn met de vereisten van een strikte bescherming;

c ze biedt flexibiliteit, hetgeen betekent dat hoewel een absolute bescherming van alle exemplaren van een soort niet kan worden gegarandeerd, verzekerd is dat elke schadelijke handeling volledig rekening houdt met de instandhoudingsbehoeften van de betreffende soort of populatie;

d ze biedt het voordeel dat ze potentieel bescherming (tegen vervolging) biedt aan de persoon die een handeling uitvoert, zo lang de persoon zich tot deze maatregelen beperkt;

e ze gaat samen met een juridisch raamwerk voor strikte bescherming dat adequate handhaving door de bevoegde autoriteiten waarborgt in het geval van niet-naleving (aan eisen van rechtszekerheid is voldaan);

f ze draagt bij aan het bepalen van een passend niveau van monitoring (zoals vereist op grond van artikel 11 van de habitatrichtlijn) en bepaalt hoe de monitoring wordt bekostigd; en

g ze moet in lijn zijn met artikel 2, derde lid, van de habitatrichtlijn, door rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied.

Er is geen reden om aan te nemen dat voor de toepassing van de vogelrichtlijn een andere interpretatie zou gelden dan voor de toepassing van de habitatrichtlijn.

Aangezien handelingen in strijd met artikel 5.1 van de Omgevingswet zijn aangewezen als economisch delict als bedoeld in de Wet op de economische delicten, zijn de met opzet of voorwaardelijk opzet begane handelingen een misdrijf. Op grond van vaste jurisprudentie ten aanzien van economische delicten hoeft de opzet van de dader alleen gericht te zijn op de gedraging zelf, niet op het niet naleven van een wettelijke verplichting (zogenaamd «kleurloos opzet»).[22]

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft geoordeeld dat de in artikel 5, onder b en c, van de vogelrichtlijn (omgezet in artikel 11.37, eerste lid, onder b en c, van het Bal) voorziene verboden ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten of eieren van vogels en het wegnemen van nesten of rapen van eieren zonder beperking in de tijd gelden. Een onafgebroken bescherming van het leefgebied van de vogels is volgens het Hof noodzakelijk, aangezien vele soorten de in vorige jaren gebouwde nesten jaarlijks opnieuw benutten.[23]

Het Hof heeft tevens bevestigd dat handelingen die worden verricht in het kader van normaal gebruik van de bodem voor landbouw-, bosbouw- en visserijdoeleinden vallen onder de reikwijdte van het opzetvereiste in de verbodsbepalingen van artikel 5 van de vogelrichtlijn.[24] Zulke handelingen moeten, als zij worden verricht in strijd met de verbodsbepalingen van artikel 5 van de vogelrichtlijn, voldoen aan de vereisten van artikel 9 van de richtlijn.

De Europese Commissie gaat in haar richtsnoer in op het verbod op verstoringen zoals opgenomen in artikel 12, eerste lid, onder b, van de habitatrichtlijn, dat – los van het feit dat het criterium van de wezenlijke invloed bij de verstoring van vogels niet expliciet is opgenomen – vergelijkbaar is met het verstoringsverbod van de vogelrichtlijn als omgezet in artikel 11.37, eerste lid, onder b, en derde lid, van het Bal.[25] De effecten van de activiteiten op de populatie moeten worden onderzocht met betrekking tot de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus dit moet gebeuren, hangt af van de soort. Verstoringen moeten per soort worden beoordeeld in het licht van de intensiteit, duur en frequentie van herhaling van de verstoring. De Commissie geeft tevens aan dat de verstoring moet worden beoordeeld in het licht van het effect op de staat van instandhouding van de soort. Bij een zeer zeldzame soort zijn effecten uiteraard eerder significant dan bij meer algemeen voorkomende soorten. Sporadische verstoringen zonder waarschijnlijke negatieve invloed vallen daarmee niet onder de reikwijdte van deze bepaling.

Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten zelf zodanig teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders.

Het aantal exemplaren van een soort dat in een bepaald geval wordt verstoord, is volgens jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State voor de vaststelling van de overtreding van het verbod op verstoring niet relevant, ook niet als er geen afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.[26] Het is echter ook standaardjurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak dat niet iedere handeling die tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving reeds daarom moet worden opgevat als een opzettelijke verontrusting.[27] Bovendien zal in alle gevallen, ongeacht de aantallen vogels, het (voorwaardelijk) opzetvereiste moeten zijn vervuld, wil sprake zijn van handelen in strijd met dit verbod (zie hiervoor).

22 HR 24 april 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ8783.
23 HvJ 27 april 1988, zaak C-252/85 (Commissie tegen Frankrijk), punt 9.
24 HvJ 17 september 1987, zaak C-412/85 (Commissie tegen Duitsland), punten 15-17.
25 Zie het Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, final version, februari 2007, van de Europese Commissie, blz. 37-38.
26 ABRvS 20 april 2005, zaaknr. 200407562/1, punt 2.6.
27 O.a. ABRvS 12 mei 2004, zaaknr. 200305190/1, punt 2.3.5.

De Afdeling bestuursrechtspraak heeft tevens geoordeeld dat het enkele feit dat er in een gebied waar een ruimtelijke ontwikkeling zal gaan plaatsvinden exemplaren van een beschermde inheemse diersoort zijn waargenomen, als zodanig niet voldoende is om te concluderen dat sprake is van overtreding van het verbod op het beschadigen of vernielen van de vaste rust- of verblijfplaatsen van die soort.[28] Wel kan het zo zijn dat er in gevallen waarin dergelijke waarnemingen worden gedaan een plicht op de initiatiefnemer rust om nader veldonderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde inheemse soorten in het gebied waar hij zijn activiteiten wil ontplooien.[29]
De Afdeling bestuursrechtspraak heeft in haar jurisprudentie bevestigd dat het nemen van mitigerende maatregelen kan voorkomen dat het verbod op verstoring wordt overtreden, bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten het broedseizoen van de betreffende vogels[30] of door de wijze van ontgronden zo te laten plaatsvinden dat slechts een geringe verstoring door geluid en trillingen te verwachten is.[31]
Nesten zijn in ieder geval gedurende het broedseizoen beschermd. Nesten van bepaalde vogelsoorten zijn jaarrond beschermd, als het gaat om een verblijfplaats die door vogels van de betrokken soort het hele jaar wordt gebruikt.[32] Ten aanzien van de omgeving waarin nesten worden gemaakt heeft de Afdeling bestuursrechtspraak uitgemaakt, dat als een vogel elk jaar een nieuw nest in dezelfde omgeving maakt, die omgeving buiten het broedseizoen niet zonder meer is beschermd.[33]

2 Het verbod geldt niet, als:
   a het verrichten van die activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de artikelen 9, eerste en tweede lid, en 13 van de vogelrichtlijn; of
   b de activiteit uitvoering geeft aan:
      1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
      2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Toelichting artikel 11.37, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Waar artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet een basis biedt om gevallen aan te wijzen die als flora- en fauna-activiteit zijn aan te merken en daarmee omgevingsvergunningplichtig zijn, biedt de bepaling ook een basis om gevallen aan te wijzen waarvoor dat niet geldt. In het tweede lid is daarvan gebruik gemaakt.*
Als op grond van andere wetgeving een besluit is vereist voor de vaststelling waarvan de beoordelingsregels in acht moeten worden genomen die normaliter gelden voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ten aanzien van vogels, dan is een aparte omgevingsvergunning uiteraard niet meer nodig. De daarvoor onder a geformuleerde uitzondering maakt integratie mogelijk van de vogelrichtlijntoets in besluitvorming op grond van wetgeving die niet opgaat in de Omgevingswet. Zij voorkomt zo onnodige lasten die het gevolg zouden zijn van het naast elkaar laten bestaan van verschillende besluitvormingsprocedures voor dezelfde aspecten van één-en-dezelfde handeling. De bepaling is de voortzetting van de uitzondering die voorheen was opgenomen in artikel 3.3, zesde lid, van de Wet natuurbescherming.
Onder b is de voorheen in artikel 3.3, zevende lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming opgenomen uitzondering overgenomen. De uitzondering betekent dat geen omgevingsvergunning is vereist voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat uit het uitvoeren van instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen voor Natura 2000-gebieden. Bij dergelijke maatregelen is het belang van de bescherming van flora en fauna gegeven. De betrokkenheid van de provincie dan wel het Rijk bij de formulering van die maatregelen, en de toepassing daarvan door professionele particuliere of private organisaties borgt een zorgvuldige afweging ter zake. De uitzondering is in lijn met de erkenning door het Hof van Justitie van de Europese Unie «dat de vaststelling van de instandhoudings- en hersteldoelstellingen in het kader van Natura 2000 (...) kan vereisen om bij conflicten tussen verschillende doeleinden een beslissing te nemen«.[34] Die uitspraak betrof weliswaar onderling strijdige Natura 2000-doelstellingen, maar hij kan in zijn algemeenheid ook geacht worden van toepassing te zijn op de realisatie van andere doelstellingen van de richtlijn in die gebieden in het kader van het specifieke soortenbeschermingsregime.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting.

3 Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.

Artikel 11.38 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: commercieel bezit)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of aanbieden voor verkoop van dode of levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, gemakkelijk herkenbare delen van die vogels of uit die vogels verkregen producten.

28 ABRvS 21 december 2005, zaaknr. 200501042/1, punt 2.7.1.
29 ABRvS 12 januari 2006, zaaknr. 200507763/2, punt 2.6.
30 ABRvS 23 juni 2010, zaaknr. 200903885/1/R2, punt 2.16.4.
31 ABRvS 24 maart 2010, zaaknr. 200902415/1/M1, punt 2.9.2.
32 Zie voor de betrokken soorten: https://beschermdesoorten.nl/jaarrond-bescherming.
33 ABRvS 25 februari 2009, zaaknr. 200803873/1, punt 2.4.1 en ABRvS 15 februari 2012, zaaknr. 201102473/1/A3, punt 2.3.1.
34 HvJ 4 maart 2010, zaak C-241/08 (Commissie tegen Frankrijk), punt 53.

Toelichting artikel 11.38, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid van dit artikel bevat de omzetting van artikel 6, eerste lid, van de vogelrichtlijn, dat voorschrijft dat de lidstaten een verbod instellen op «de verkoop, het vervoer voor verkoop en het in bezit hebben voor verkoop alsmede het ten verkoop aanbieden van levende en dode vogels alsmede van gemakkelijk herkenbare delen van deze vogels of op uit deze vogels verkregen producten». Door het op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet aanwijzen van deze gedragingen als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit, zijn deze gedragingen verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Een omgevingsvergunning kan alleen worden verleend als is voldaan aan het strikte afwijkingskader van artikel 9 in samenhang met artikel 13 van de vogelrichtlijn; dat afwijkingskader is verankerd in artikel 8.74j van het Bkl.*
Voorheen waren de in artikel 11.38 aangewezen gedragingen verboden op grond van artikel 3.2, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.
Bij artikel 11.38 gaat het om vogels van soorten die van nature in het wild op het Europese grondgebied van één of meer van de lidstaten van de Europese Unie leven. Het Hof van Justitie van de Europese Unie oordeelde in een zaak over het verhandelen van vogels namelijk dat lidstaten ook vogels dienen te beschermen, wanneer het grondgebied van de betrokken lidstaat niet (mede) als natuurlijk leefgebied voor die vogelsoort fungeert[1]. In datzelfde arrest oordeelde het Hof dat de vogelrichtlijn daarentegen niet van toepassing is op vogels die in gevangenschap zijn geboren en op gefokte vogels.
[1] HvJ 8 februari 1996, zaak. C-149/94 (D. Vergy), punt 18.

2 Het verbod geldt niet voor vogels van soorten, genoemd in bijlage III, deel A, bij de vogelrichtlijn, die aantoonbaar in overeenstemming met de regels van dit hoofdstuk zijn gedood, gevangen of verkregen en op delen of producten van die vogels.

Toelichting artikel 11.38, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in eerste lid aangewezen gedragingen zijn conform het tweede lid van artikel 6 van de vogelrichtlijn niet verboden als zij betrekking hebben op vogels van soorten die worden genoemd in bijlage III, onderdeel A, bij de vogelrichtlijn, indien deze op geoorloofde wijze zijn gevangen of gedood of op andere geoorloofde wijze zijn verkregen. Het gaat daar om soorten waarop gejaagd mag worden, in Nederland: de fazant, de wilde eend en de houtduif.*
Voor de vogelsoorten die worden genoemd in onderdeel B van die bijlage kan op grond van artikel 6, derde lid, van de vogelrichtlijn ook een uitzondering worden toegelaten, maar alleen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Lidstaten die een dergelijke uitzondering willen toelaten, moeten vooraf in overleg met de Europese Commissie treden «om met deze na te gaan of door het in de handel brengen van vogels van de betrokken soort, naar hetgeen redelijkerwijs kan worden verwacht, het populatieniveau, de geografische verspreiding of de omvang van de voortplanting van deze soorten in de gehele Gemeenschap in gevaar worden gebracht of kunnen worden gebracht.» Het Hof van Justitie heeft bevestigd dat deze voorwaarden verband houden met de druk die vanuit de handel kan uitgaan op de jacht en, bijgevolg, op het populatiepeil van de betrokken soorten[1]. Als uit dit onderzoek blijkt dat de beoogde uitzondering volgens de Commissie tot een van de genoemde gevaren leidt of kan leiden, richt de Commissie een met redenen omklede aanbeveling tot de lidstaat, waarin het in de handel brengen van de betrokken soort wordt afgekeurd. Als een dergelijk gevaar volgens de Commissie niet aanwezig is, deelt zij dit mee aan de lidstaat. Een lidstaat die gebruik maakt van de uitzonderingsmogelijkheid van artikel 6, derde lid, van de vogelrichtlijn, onderzoekt met regelmatige tussenpozen of nog voldaan wordt aan de voorwaarden voor de verlening van deze toestemming.
In artikel 3.2, vierde lid, van de voorheen geldende Wet natuurbescherming kon de uitzonderingsmogelijkheid van artikel 6, derde lid, van de vogelrichtlijn worden ingevuld voor bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen soorten. Daaraan is tot op heden geen invulling gegeven. Mocht daar in de toekomst behoefte bestaan dan kan de regeling – net als in het verleden – bij algemene maatregel van bestuur worden getroffen, namelijk door uitbreiding van de in artikel 11.38, tweede lid, van het Bal genoemde soorten. Artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet biedt hiervoor de basis.
De uitzondering, voorzien in het tweede lid, laat onverlet de mogelijkheid om onder voorwaarden een uitzondering op het verbod van het eerste lid toe te staan door verlening van een omgevingsvergunning, of door bij ministeriële regeling vrijstelling van het in het eerste lid gestelde verbod te verlenen op grond van het nieuwe artikel 11.43, tweede lid, van het Bal.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting.
[1] HvJ 8 juli 1987, zaaknr. C-262/85, punt 18.

Artikel 11.39 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: niet-commercieel bezit)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of vervoeren van dode of levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, gemakkelijk herkenbare delen van die vogels of uit die vogels verkregen producten.

Toelichting artikel 11.39, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Met het eerste lid van dit artikel wordt, behalve aan artikel 5, onder e, van de vogelrichtlijn, ook uitvoering gegeven aan artikel 2 van Beneluxbeschikking M(99)9 [1]. Artikel 5, onder e, van de vogelrichtlijn verbiedt het houden van vogels, ongeacht het oogmerk. De Beneluxbeschikking verplicht ook tot het verbieden van het onder zich hebben van uit het wild afkomstige vogels, of van delen of producten daarvan, anders dan voor verkoop. De in het eerste lid op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit aangewezen gedraging betreft – anders dan de in artikel 11.38 van het Bal aangewezen gedragingen – dan ook elk feitelijk bezit van vogels, ongeacht of sprake is van een commercieel oogmerk.*
Het eerste lid van artikel 11.39 heeft ook betrekking op vogelsoorten waarvoor Nederland niet als natuurlijk leefgebied fungeert, maar die wel op het Europees grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Unie leven. Dat blijkt uit de hiervoor bij de bespreking van artikel 11.38 van het Bal aangehaalde uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie[2]. Uit datzelfde arrest blijkt dat in gevangenschap geboren en gefokte vogels niet onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn vallen, en dus ook niet onder de reikwijdte van artikel 11.39.

[1] Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 25 oktober 1999 tot afschaffing en vervanging van de Beschikking M (72) 18 van 30 augustus 1972 met betrekking tot de bescherming van de vogelstand (M(99)9).
[2] HvJ 8 februari 1996, zaak. C-149/94 (D. Vergy), punt 18.

2 Het verbod geldt niet, als:
- a de vogels, delen of producten aantoonbaar in overeenstemming met de regels van dit hoofdstuk zijn gedood, gevangen, of verkregen;
- b het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de artikelen 9, eerste en tweede lid, en 13 van de vogelrichtlijn; of
- c de activiteit deel uitmaakt van:
  - 1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
  - 2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Toelichting artikel 11.39, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Bij het verbod op het feitelijk houden van vogels – los van het in artikel 6 van de vogelrichtlijn geregelde houden voor commerciële doeleinden – maakt artikel 5, onder e, van de vogelrichtlijn een uitzondering voor vogels die mogen worden bejaagd of gevangen. Ook artikel 3 van Beneluxbeschikking M(99)9 laat afwijkingen toe op het in artikel 2 van die beschikking opgenomen feitelijke bezitsverbod. Het ligt in de rede om, ingeval vogels mogen worden bejaagd of anderszins op basis van een omgevingsvergunning of vrijstelling mogen worden gedood of gevangen, ook het opvolgende bezit toe te staan. Met de onder a geformuleerde uitzondering wordt daarin voorzien. Pas als op het doden of vangen en daarmee verbonden feitelijke bezit commerciële handelingen volgen, gelden de beperkingen van het hiervoor besproken nieuwe artikel 11.38 van het Bal.*
De uitzonderingen onder b en c zijn gelijkluidend aan de in het artikel 11.37, tweede lid, van het Bal opgenomen uitzonderingen. Daarmee wordt artikel 3.3, zesde lid en zevende lid, aanhef en onder a, van de voorheen geldende Wet natuurbescherming omgezet.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.37, tweede lid, van het Bal en naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.40 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: wijze vangen of doden)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten geldt voor:
- a het vangen of doden van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn met:
  - 1° middelen die worden genoemd in bijlage IV, onder a, bij die richtlijn;
  - 2° middelen, installaties of methoden voor het massaal of niet-selectief vangen of doden van vogels; of
  - 3° middelen, installaties of methoden waardoor een soort plaatselijk kan verdwijnen; en
- b het achtervolgen van vogels van deze soorten met behulp van vervoermiddelen die worden genoemd in bijlage IV, onder b, bij de vogelrichtlijn, op de daar beschreven wijze.

2 Tot de middelen, installaties of methoden, bedoeld in het eerste lid, onder a, onder 2° en 3°, worden in ieder geval gerekend:
- a eendenkooien die worden gebruikt anders dan voor de uitoefening van de jacht;
- b bal-chatri;
- c het doden met middelen die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegelaten of vrijgesteld;
- d het vangen of doden met een middel waarmee elektronisch versterkte lokgeluiden kunnen worden gemaakt; en
- e het vangen of doden met een geweer dat is voorzien van een geluiddemper.

Toelichting artikel 11.40 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel bevat de omzetting van artikel 8 van de vogelrichtlijn, dat betrekking heeft op het gebruik van niet-selectieve vang- en dodingsmiddelen. Dat zijn middelen waarmee een groot aantal vogels van één of meer soortgroepen gevangen of gedood kunnen worden, waarbij niet van tevoren kan worden bepaald hoeveel vogels er gevangen of gedood zullen worden en van welke soort, welke leeftijd, welk geslacht en welke omvang zij zullen zijn. Tot deze middelen behoren in ieder geval de in bijlage IV bij de vogelrichtlijn genoemde middelen. In bijlage IV worden de volgende verboden middelen genoemd: strikken, lijm, haken, blindgemaakte of verminkte levende vogels gebruikt als lokvogels, bandopnemers, elektrocutie-apparatuur, kunstmatige lichtbronnen, spiegels, inrichtingen voor de verlichting van het doel, vizierinrichting met een beeldomkeerder of een elektronische beeldversterker voor het schieten 's nachts, explosieven, netten, vallen, vergiftigd of verdovend lokaas, en semi-automatische of automatische wapens waarvan het magazijn meer dan twee patronen kan bevatten. Verder verplicht artikel 8 van de vogelrichtlijn in samenhang met bijlage IV tot het verbieden van het gebruik van bepaalde vervoermiddelen voor het vangen of doden van vogels, namelijk vaartuigen die met een snelheid van meer dan 5 kilometer per uur worden aangedreven. Op open zee mogen de lidstaten om veiligheidsredenen het gebruik van motorboten met een maximumsnelheid van 18 kilometer per uur toestaan.*

Door aanwijzing in artikel 11.40, eerste lid, onder a, onder 1°, en onder b, van het gebruik van de hiervoor opgesomde middelen en van achtervolging met voertuigen als vergunningplichtige «flora- en fauna-activiteit» op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet, zijn deze activiteiten verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Artikel 8 van de vogelrichtlijn verplicht de lidstaten echter niet alleen tot het verbieden van het gebruik van de in de richtlijn specifiek genoemde middelen, maar ook ten algemene van «het gebruik van alle middelen, installaties of methoden voor het massale of niet-selectieve vangen of doden van vogels of waardoor een soort plaatselijk kan verdwijnen». De omzetting daarvan heeft plaatsgevonden in artikel 11.40, eerste lid, onder a, onder 2° en 3°. Om meer duidelijkheid te geven welke middelen – buiten de in bijlage IV bij de vogelrichtlijn genoemde middelen – het dan in ieder geval gaat, is in het tweede lid van artikel 11.40 een aanvullende opsomming opgenomen.
Uiteraard is een omgevingsvergunning voor het gebruik van de in artikel 11.40 bedoelde middelen alleen aan de orde als het vangen en doden van de vogels zelf is toegestaan. Dat is het geval als voor die activiteiten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is verleend, of als voor het vangen of doden een generieke afwijking van de aanwijzing van die activiteiten als flora- en fauna-activiteit geldt, bijvoorbeeld in het kader van bestrijding van schadeveroorzakende vogels.
Voor de omgevingsvergunning voor het gebruik van deze middelen en methoden geldt overigens ook het in artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn neergelegde beoordelingskader voor het toestaan van afwijkingen. Dat is neergelegd in het nieuwe artikel 8.74j van het Bkl. Voorheen was de materie van artikel 11.40 geregeld in artikel 3.4, eerste en vierde lid, van de Wet natuurbescherming en artikel 3.9, derde lid, van het Besluit natuurbescherming.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.41 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in programma)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.37 of 11.39 in gevallen aangewezen in een programma.
2 Het programma:
  a heeft geheel of ook betrekking op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied en bevat maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken; of
  b heeft tot doel, ook met het oog op een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling:
    1° de belasting van natuurwaarden van Natura 2000-gebieden door bepaalde schadelijke factoren te verminderen en de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken; of
    2° het beheer, de bescherming, het behoud of het herstel van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren of planten of de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats of habitats van soorten of het verbeteren van de staat van instandhouding van die soorten; en
  c wordt vastgesteld door of gezamenlijk met het bestuursorgaan dat, als geen toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, bevoegd is te beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten.

Toelichting artikel 11.41 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.41 voorziet voor de onder de vogelrichtlijn vallende soorten in de mogelijkheid om flora- en fauna-activiteiten als vergunningvrije gevallen aan te wijzen in een programma. Het gaat daarbij om programma's – zoals beheerplannen voor Natura 2000-gebieden – die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied. Maar het kan ook gaan om programma's die zijn gericht op vermindering van de belasting van Natura 2000-gebieden door schadelijke factoren zoals stikstof, of om programma's – zoals soortenmanagementplannen – die zijn gericht op versterking van populaties van soorten of habitats. Deze laatste natuurwaarden kunnen ook zijn gelegen buiten Natura 2000-gebieden in het landelijk gebied of zelfs in het stedelijk gebied. Dergelijke programma's dienen mede het belang van een duurzame economische ontwikkeling, omdat zij ruimte creëren voor nieuwe activiteiten die effecten kunnen hebben voor die natuurwaarden, omdat door het programma de natuur beter tegen die effecten bestand is.*
Het voordeel van de in artikel 11.41 getroffen voorziening is dat de vereiste beoordeling van de betrokken activiteiten – met inachtneming van de condities die bij de beschrijving van de activiteit zijn genoemd – kan meelopen in de samenhangende beoordeling van de ecologische effecten van de maatregelen van het programma. Dat scheelt lasten voor de initiatiefnemer en verschaft de initiatiefnemer duidelijkheid. Overigens zijn er ook andere mogelijkheden om hetzelfde doel te bereiken, zoals de voorheen door provincies beproefde gebiedsontheffingen gekoppeld aan een soortenmanagementplan, die onder de Omgevingswet met een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit dan wel de aanwijzing van vergunningvrije gevallen in een omgevingsverordening kan worden vorm gegeven.
De voorziening van de aanwijzing van vergunningvrije gevallen in een programma continueert de voorheen in artikel 3.3, zevende lid, van de Wet natuurbescherming voor vogelrichtlijnsoorten voorziene vrijstelling voor in een programma of plan beschreven activiteiten.
De vereiste strekking van de programma's is op het punt van de soortenbescherming iets algemener geformuleerd dan voorheen in artikel 3.3, zevende lid, zodat alle verschillende soorten programma's waarnaar in dat artikellid wordt verwezen daaronder zijn te vatten. Bovendien is aansluiting gezocht bij artikel 3.5, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, dat niet alleen voor vermindering van schadelijke factoren of verbetering van de fysieke leefomgeving, maar ook voor beheer, bescherming en behoud in programma's voorziet.
Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 11.18, dat eenzelfde mogelijkheid tot het aanwijzen van vergunningvrije gevallen in een programma bevat voor Natura 2000-activiteiten. De specifieke beoordelingskaders voor de aanwijzing van vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op vogelrichtlijnsoorten zijn neergelegd in artikel 11.44, eerste lid, van het Bal, en sluiten direct aan bij de afwijkingskaders als voorzien in artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn.

In de toelichting bij artikel 11.18 is ook ingegaan op de eisen die verzekeren dat het normaliter voor de omgevingsvergunning bevoegde gezag – meestal gedeputeerde staten, soms de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – wordt betrokken bij de invulling van dit onderdeel van het programma, zodat zeker is gesteld dat de ecologische toets op adequate wijze heeft plaatsgevonden. In artikel 11.41 zijn die opgenomen in het tweede lid, aanhef en onder c. Die vereisen bij het programma dat dit gezamenlijk met het normaliter voor de vergunning bevoegde gezag wordt vastgesteld. De regeling van de betrokkenheid van het normaliter bevoegd gezag vervangt de voorheen in artikel 3.3, zevende lid, van de Wet natuurbescherming voorgeschreven instemming van het normaliter bevoegd gezag, omdat de Omgevingswet voor een dergelijke instemmingseis geen basis biedt.
De ecologische toets geschiedt met inachtneming van de condities die als onderdeel van de beschrijving van de activiteit in het programma zijn genoemd en het is dan ook van belang dat de activiteit daadwerkelijk overeenkomstig deze condities wordt verricht. Zo niet, dan geldt de activiteit niet als vergunningvrij geval en wordt in strijd gehandeld met artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet als de activiteit zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit wordt verricht. Bij gebreke daarvan overtreedt hij de verbodsbepaling van artikel 5.1, wat strafbaar is gesteld in artikel 1a van de Wet op de economische delicten.
Net zoals geldt voor Natura 2000-activiteiten op grond van artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn, zal ook voor aangewezen vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten gedurende de periode waarvoor de aanwijzing geldt de vinger aan de pols moeten worden gehouden en zullen tussentijds voorzieningen moeten worden getroffen als dat voor de bescherming van soorten nodig is.
Voor bescherming van de vogels vloeit een dergelijke actieve houding, gekoppeld aan het voorzorgsbeginsel, voort uit de artikelen 2 en 3 van de vogelrichtlijn.
De grondslag van artikel 11.41 is artikel 5.2, eerste en vierde lid, van de Omgevingswet.
Voor een verdere toelichting op de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op vogelrichtlijnsoorten wordt verwezen naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.42 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in omgevingsverordening)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt in gevallen aangewezen in een omgevingsverordening niet voor:
a een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in de artikelen 11.37, eerste lid, en 11.39, eerste lid, met betrekking tot vogels van bij de omgevingsverordening aangewezen soorten, of hun nesten, rustplaatsen of eieren; of
b een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.40, met betrekking tot bij de omgevingsverordening aangewezen middelen, installaties, methoden of vervoermiddelen.

Toelichting artikel 11.42 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 5.2, eerste lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, maakt het mogelijk om, bij de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur van de gedragingen die een omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit zijn, ook gevallen aan te wijzen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, in de omgevingsverordening van de aanwijzing kan worden afgeweken. Dat biedt een basis voor het continueren van de vrijstellingsmogelijkheden van de soortenbeschermingsbepalingen voor vogels die provinciale staten voorheen op grond van de artikelen 3.3, tweede lid, en 3.4, tweede lid, van de Wet natuurbescherming hadden. Artikel 11.42 in samenhang met artikel 11.44, eerste lid, van het Bal geeft daaraan invulling.*
Artikel 11.42 bepaalt van welke als omgevingsvergunningplichtig aangewezen activiteiten kan worden afgeweken. Dat zijn alle activiteiten waarvoor normaliter gedeputeerde staten bevoegd gezag voor de verlening van de omgevingsvergunning zijn, ingevolge artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Ob. Artikel 11.44, eerste lid, bepaalt welke voorwaarden en beperkingen gelden voor het toestaan van een afwijking bij omgevingsverordening. Deze zijn direct overgenomen uit het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn. In het tweede en derde lid van artikel 11.44 zijn specifieke kaders opgenomen voor de gevallen waarin de afwijkingen in de omgevingsverordening worden toegestaan met het oog op bestrijding van schadeveroorzakende vogels door de grondgebruiker, of de bestrijding van overlastgevende vogels door gemeenten binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom»).
In de omgevingsverordening moeten – overeenkomstig de vereisten van de vogelrichtlijn – de soorten worden aangewezen waarvoor de afwijking geldt. De omgevingsverordening moet bij de vrijstelling ook overigens voldoende precies zijn, zodanig dat te allen tijde verzekerd is dat degene die overeenkomstig de regels van de omgevingsverordening handelt, voldoet aan het voorzorgsbeginsel en geen grotere inbreuk op de verbodsbepalingen van de vogelrichtlijn maakt dan strikt noodzakelijk[1].
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 3.3.1 en 3.3.5.2 en 3.3.5.3 van deze nota van toelichting.
[1] Zie naar analogie over de vrijstelling gekoppeld aan gedragscodes ABRvS 30 juni 2010, zaaknr. 200909427/1/H3.

Artikel 11.43 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in ministeriële regeling)
1 Vergunningvrije gevallen als bedoeld in artikel 11.42 worden aangewezen in een ministeriële regeling, als:
  a Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd gezag als bedoeld in artikel 11.25, eerste lid, is; of
  b de flora- en fauna-activiteit wordt verricht door een grondgebruiker om schadeveroorzakende vogels van de volgende soorten te bestrijden:
    1° de Canadese gans (Branta Canadensis en Branta hutchinsii hutchinsii);
    2° de houtduif (Columba palumbus);
    3° de kauw (Corvus monedula); of
    4° de zwarte kraai (Corvus corone corone).

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen niet voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.38, eerste lid, met betrekking tot:
   a dode of levende vogels van bij die regeling aangewezen soorten;
   b gemakkelijk herkenbare delen van deze vogels; of
   c uit deze vogels verkregen producten.

Toelichting artikel 11.43 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22

Nationale belangen en handel

Het eerste lid, onder a, en het tweede lid van artikel 11.43 vormen de evenknie van het hiervoor besproken artikel 11.42 voor de situatie dat niet gedeputeerde staten maar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag is voor de verlening van een omgevingsvergunning voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten. Dat is het geval als sprake is van bepaalde nationale belangen, aangewezen in artikel 4.12 van het Ob (artikel 11.43, eerste lid, onder a). Logischerwijze is het dan ook de minister en zijn het niet provinciale staten die in die gevallen vrijstelling verleent van de vergunningplicht. En dat is ook het geval als sprake is van het verhandelen van beschermde vogels of delen daarvan (artikel 11.43, tweede lid).
De bepalingen continueren de regeling die voorheen was opgenomen in de artikelen 3.3, tweede lid, en 3.4, tweede lid, van de Wet natuurbescherming – in samenhang met artikel 1.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming en artikel 1.3 van het Besluit natuurbescherming – en in artikel 3.3, derde lid, van de Wet natuurbescherming.
De basis voor de toelating van ministeriële vrijstellingen is artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Op grond van die bepaling kunnen bij algemene maatregel van bestuur gevallen worden aangewezen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, bij ministeriële regeling van de aanwijzing van een activiteit als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit kan worden afgeweken. Artikel 11.43 geeft daar tezamen met het nieuwe artikel 11.44 van het Bal invulling aan.
Artikel 11.44, eerste lid, bepaalt welke voorwaarden en beperkingen gelden voor het toestaan van een afwijking bij ministeriële regeling. Deze zijn direct overgenomen uit het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn. In het tweede lid van artikel 11.44 is een specifiek kader opgenomen voor de gevallen waarin de afwijkingen in de ministeriële regeling worden toegestaan met het oog op bestrijding van schadeveroorzakende vogels door de grondgebruiker.

Schadebestrijding: landelijke schadesoorten

Het eerste lid, onder b, van artikel 11.43 voorziet – overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.15 van de Wet natuurbescherming – in de mogelijkheid van een specifieke vrijstelling door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ten behoeve van de bestrijding door de grondgebruiker van vogels van soorten die landelijk schade veroorzaken. In het eerste lid, onder b, zijn de vogelsoorten aangewezen waarvoor dat geldt: de Canadese gans, de houtduif, de kauw en de zwarte kraai.
Bij de schade die wordt veroorzaakt door dieren van deze soorten gaat het om een provincie-overstijgend probleem, dat alleen effectief kan worden aangepakt als de betrokken dieren in alle provincies door de grondgebruikers kunnen worden bestreden. Voorheen waren deze soorten aangewezen in artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming. Overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.15, achtste lid, van de Wet natuurbescherming heeft over de aanwijzing van deze soorten overleg met gedeputeerde staten van de provincies plaatsgevonden. Er bestaan geen nieuwe inzichten ten aanzien van de landelijke schadelijkheid van deze soorten.
De Europese Commissie geeft in haar gidsdocument over de interpretatie van de vogelrichtlijn met betrekking tot de jacht[1] aan dat artikel 9 van de vogelrichtlijn zich niet verzet tegen het toestaan van afwijkingen van de verboden aan een algemene categorie van personen, zoals grondbezitters en personen die in opdracht van de grondbezitter handelen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bevestigd dat (ook) een dergelijke uitzondering voor een algemene categorie van personen betrekking moet hebben op specifieke situaties in de zin van het eerste lid van artikel 9 van de richtlijn en moet voldoen aan de eisen van het tweede lid van dat artikel[2].
Ten aanzien van de genoemde soorten is voldaan aan deze vereisten:

- *De schade die dieren van deze soorten veroorzaken behoren tot de typen schade die op grond van de richtlijnbepaling een afwijking van de verbodsbepalingen rechtvaardigen. Bij vogelsoorten gaat het om «belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren» of om «schade aan flora en fauna». De Canadese gans veroorzaakt veel vraatschade aan gras en graan in de winter, en aan gras, graan en groenten in het voorjaar en de zomer; in 2010 werd deze geschat op € 370.000, door populatiegroei kan deze oplopen tot maximaal € 3 miljoen in 2020. De houtduif, kauw en zwarte kraai veroorzaken vraatschade, pikschade, krabschade en schade door vervuiling aan maïs, graan, verschillende soorten groenten en fruit, bloemen en zaaibedden in de bosbouw; de schade werd in 2013 op circa € 6,6 miljoen per jaar geschat bij houtduiven en op € 13,7 miljoen per jaar bij kauwen en zwarte kraaien. De kauw en zwarte kraai veroorzaken daarnaast ook schade door predatie van kuikens en jonge vogels.*
- *De soorten zijn niet in hun voortbestaan bedreigd en lopen dat gevaar ook niet. Er is sprake van stabiele populaties (zwarte kraaien), matig groeiende populaties (houtduif en kauw) of zelfs sterk groeiende populaties (Canadese gans).*
- *Voor elk van de soorten geldt dat er – gezien hun kenmerken en de omvang van hun populaties – geen effectieve middelen of methoden zijn om schade te voorkomen zonder als vergunningplichtig aangewezen flora- en fauna-activiteiten te verrichten. Het ontwikkelen van deze middelen en methoden heeft de aandacht van de wetenschap[1], maar er is geen zicht op dat zij op korte termijn beschikbaar zullen komen.*

Voor de goede orde wordt erop gewezen dat met de aanwijzing van deze soorten in het eerste lid, onder b, de landelijke vrijstelling voor schadebestrijding door grondgebruikers als zodanig nog geen feit is. De daadwerkelijke vrijstelling wordt geregeld in de Omgevingsregeling. Aan die vrijstelling kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden.
Verwezen wordt naar paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting voor een algemene toelichting op de ter uitvoering van de vogelrichtlijn aangewezen vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten. In paragraaf 3.3.5.2 van deze nota van toelichting wordt verder ingegaan op de bestrijding van schadelijke soorten door de grondgebruiker.

[1] *Europese Commissie (2008), «Gidsdocument voor de jacht in het kader van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand».*
[2] *HvJ 8 juli 1987, zaak C-247/85 (Commissie tegen België), punt 34.*
[3] *Zie onder meer «Meerjarenprogramma onderzoek BIJ12 – unit Faunafonds 2014–2018; Praktijkgericht en wetenschappelijk onderzoek ter voorlichting en preventie van gewasschade».*

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.44 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn)

1 Een flora- en fauna-activiteit wordt in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van artikel 11.41, 11.42 of 11.43 alleen als vergunningvrij geval aangewezen als de activiteit voldoet aan artikel 8.74j, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 11.44, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid van artikel 11.44 bevat het kader voor het kunnen aanwijzen van flora- en fauna-activiteiten als vergunningvrije gevallen in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling, waarin de artikelen 11.41, 11.42 en 11.43 van het Bal voorzien. Dit kader is direct ontleend aan het kader voor het toestaan van afwijkingen van de verbodsbepalingen van het soortenbeschermingsregime als neergelegd in artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn. Datzelfde kader geldt ook als beoordelingskader voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning voor deze activiteiten. Verwezen wordt naar artikel 8.74j van het Bkl en de daarbij opgenomen toelichting. Voor het kader van de aanwijzing van flora- en fauna-activiteiten en de afwijkingen daarvan wordt verder verwezen naar paragraaf 3.3.1 van het algemene deel van de toelichting.*

2 Het bestrijden door de grondgebruiker van schadeveroorzakende vogels wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van artikel 11.42 of 11.43 en alleen als:
- a het bestrijden voldoet aan artikel 8.74j, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b het bestrijden gebeurt op door de grondgebruiker gebruikte gronden, of in of aan door hem gebruikte opstallen, om schade die in het lopende of daarop volgende jaar dreigt op te treden op die gronden, in of aan die opstallen of in het omringende gebied te voorkomen;
- c deze schade wordt veroorzaakt door vogels van in de omgevingsverordening of ministeriële regeling genoemde soorten en is aan te merken als:
  - 1° belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, of wateren; of
  - 2° schade aan flora of fauna; en
- d voor zover het artikel 11.42 betreft, de in de omgevingsverordening genoemde vogelsoorten:
  - 1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd en niet het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd;
  - 2° in de provincie schade veroorzaken; en
  - 3° niet overeenkomen met de in artikel 11.43, eerste lid, onder b, genoemde soorten.

Toelichting artikel 11.44, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor de verlening van vrijstelling aan grondgebruikers voor het bestrijden van schadeveroorzakende vogels, geldt op grond van het tweede lid een specifiek kader. Onder «grondgebruiker» wordt degene verstaan die het recht heeft om de grond te gebruiken krachtens een zakelijk of persoonlijk recht. Voorheen was dat kader neergelegd in artikel 3.15 van de Wet natuurbescherming. De vrijstelling wordt uitsluitend verleend ten behoeve van bestrijding van schadelijke vogels van bij de vrijstelling aangewezen soorten ingeval van dreigende schade bij een grondgebruiker. De dreigende schade ter voorkoming waarvan bestrijding van vogels als vergunningvrije flora- en fauna-activiteit kan worden aangewezen, is beperkt tot schade die door de schadelijke vogels binnen bepaalde geografische grenzen wordt veroorzaakt, namelijk schade op de gronden en aan de opstallen van de gebruiker en in de directe omgeving; het gaat dan om gronden binnen de grenzen van het werkgebied van de wildbeheereenheid waarin zij zijn gelegen en in voorkomend geval de grenzen van het werkgebied van een andere wildbeheereenheid die onmiddellijk grenst aan de betrokken gronden. Het gaat bovendien om schade die binnen een afzienbare termijn dreigt op te treden, namelijk in het huidige en volgende jaar.*
De categorieën schade die een rechtvaardiging kunnen vormen voor deze specifieke vrijstelling zijn de in artikel 9 van de vogelrichtlijn genoemde categorieën «belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren» en «schade aan flora en fauna». Daarnaast gelden de algemene voorwaarden van artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de richtlijn voor het kunnen toestaan van een afwijking: er is geen andere bevredigende oplossing dan bestrijding van de vogels, en de bestrijding mag niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoort.

De grondgebruiker zal in elk concreet geval waarin hij gebruik maakt van de vrijstelling moeten kunnen aantonen dat aan de voorwaarden is voldaan en zal de te verwachten schades moeten kunnen onderbouwen. Op dit punt kunnen in de omgevingsverordening of ministeriële regeling ook nadere voorwaarden en beperkingen aan de vrijstelling worden verbonden.
Voor de provinciale vrijstelling is in onderdeel d het – ook bij de aanwijzing van de landelijke schadesoorten (zie vorige artikel) gehanteerde – vereiste neergelegd, dat de door de provincie aan te wijzen soorten die onder de provinciale vrijstelling vallen niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Ook dit vereiste is ontleend aan artikel 9 van de vogelrichtlijn.
Verder gaat het bij de provinciale vrijstelling uiteraard om soorten die in de provincie relevante schade veroorzaken, zoals de landelijke vrijstelling ziet op soorten die landelijk schade veroorzaken. En de provinciale vrijstelling kan geen betrekking hebben op de soorten waarvoor de minister al vrijstelling kan verlenen, omdat dan een ongewenste overlap van landelijke en provinciale vrijstellingen zou kunnen ontstaan of zelfs van elkaar afwijkende besluiten zouden kunnen worden genomen.
Ingevolge artikel 11.63, eerste lid, van het Bal moet de schadebestrijding plaatsvinden overeenkomstig het voor het betrokken gebied door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan.
Verder wordt verwezen naar paragraaf 3.3.5.2 van het algemene deel van de nota van toelichting.

3 Het bestrijden door gemeenten van overlast veroorzakende vogels wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening op grond van artikel 11.42 en alleen als het bestrijden:
- a voldoet aan artikel 8.74j, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b plaatsvindt binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour;
- c plaatsvindt in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer; en
- d betrekking heeft op in de omgevingsverordening genoemde vogelsoorten die:
  - 1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd en niet het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd; en
  - 2° in de provincie overlast veroorzaken.

Toelichting artikel 11.44, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In paragraaf 3.3.5.3 van het algemeen deel van de nota van toelichting is ingegaan op de vrijstelling voor de bestrijding door gemeenten van overlast veroorzakende vogels binnen de grenzen van een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour. Zoals daar is aangegeven, zijn er geen vogels die in het hele land overlast binnen bebouwd gebied geven en is er dan ook door het Rijk geen invulling gegeven aan de mogelijkheid om met het oog op een landelijke vrijstelling landelijk overlastgevende vogelsoorten aan te wijzen op grond van het voorheen geldende artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming. Het is evenwel goed denkbaar dat er op provinciaal niveau wel behoefte bestaat aan een dergelijke vrijstelling. De provincies kunnen daarvoor gebruik maken van de door artikel 11.42 van het Bal geboden mogelijkheid van de provinciale vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten die gericht zijn op de bestrijding van deze vogels.*
Het derde lid van artikel 11.44 geeft het specifieke kader aan, waarbinnen dat gebeurt. Dit is gelijkluidend aan het kader voor de provinciale vrijstelling dat voorheen gold op grond van artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming.
Aangesloten is bij de voor overlast binnen bebouwd gebied relevante rechtvaardigingsgronden van artikel 9 van de vogelrichtlijn: de vrijstelling kan alleen worden verleend «in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of de veiligheid van het luchtverkeer». Dit sluit aan bij de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, dat over artikel 9 van de vogelrichtlijn heeft geoordeeld dat lidstaten mogen voorzien in afwijkingen van de algemene beschermingsregeling van de artikelen 5, 6 en 7 van de vogelrichtlijn ten aanzien van vogelsoorten die in steden vervuiling en lawaai veroorzaken, mits is onderbouwd om welke redenen van de volksgezondheid of een ander genoemd belang de afwijkingen noodzakelijk zijn.
Daarnaast gelden de algemene voorwaarden van artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de richtlijn voor het kunnen toestaan van een afwijking: een vrijstelling alleen kan worden toegestaan voor daarbij aangewezen vogelsoorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, er is geen andere bevredigende oplossing dan bestrijding van de vogels en de bestrijding mag niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoort.
De gemeente zal in elk concreet geval waarin zij gebruik maakt van de vrijstelling moeten kunnen aantonen dat aan de voorwaarden is voldaan en de overlast kunnen onderbouwen. Op dit punt kunnen in de omgevingsverordening of ministeriële regeling ook nadere voorwaarden en beperkingen aan de vrijstelling worden verbonden.

4 In een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling waarin vergunningvrije gevallen worden aangewezen die betrekking hebben op het vangen of doden van vogels wordt in ieder geval bepaald:
- a welke van de middelen, installaties of methoden, bedoeld in de artikelen 8.74p en 8.74q van het Besluit kwaliteit leefomgeving, voor het vangen of doden zijn toegestaan, waarbij alleen middelen, installaties en methoden worden toegestaan die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken, waarbij het doden van dieren zoveel mogelijk wordt vermeden;
- b voor welke tijd en plaats de aanwijzing geldt;
- c voor welke soorten vogels, of voor de nesten, rustplaatsen of eieren van welke soorten vogels, de aanwijzing geldt; en
- d op welke wijze het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Toelichting artikel 11.44, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het vierde lid geeft invulling aan artikel 9, tweede lid, van de vogelrichtlijn en aan de eis die het Hof van Justitie van de Europese Unie stelt dat afwijkingen op grond van artikel 9 van de vogelrichtlijn – maar ook afwijkingen op grond van artikel 16 van de habitatrichtlijn – moeten worden beperkt tot het strikt noodzakelijke en dat die richtlijnartikelen een concrete en gerichte toepassing moeten vinden om tegemoet te komen aan nauwkeurige eisen en specifieke situaties[1]. Voorheen waren deze eisen voor vogels opgenomen in artikel 3.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming.*
[1] O.m. HvJ 8 juli 1987, zaak C-262/85 (Commissie tegen Italië), punten 7 en 8; HvJ 20 oktober 2005, zaak C-6/04 (Commissie tegen Verenigd Koninkrijk), punt 111; HvJ 8 juli 1987, zaak C-247/85 (Commissie tegen België), punt 8. Zie het hiervoor aangehaalde Guidance document, blz. 9, 50 en 51.

5 Een aanwijzing van vergunningvrije gevallen als bedoeld in het tweede lid geldt ook voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren door de persoon of wildbeheereenheid die daarvoor een door de grondgebruiker verleende schriftelijke en gedagtekende toestemming heeft.
Toelichting artikel 11.44, vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De grondgebruiker kan bij schriftelijke toestemming zijn recht op schadebestrijding door derden laten uitoefenen. Met het oog daarop is in het vijfde lid geregeld dat als wordt voorzien in een vrijstelling voor schadebestrijding, deze van rechtswege niet alleen geldt voor de grondgebruiker, maar ook voor degenen die zijn schriftelijke en gedagtekende toestemming hebben om de bestrijdingshandelingen namens hem te verrichten. Op dit punt heft het Bal dus zelf de omgevingsvergunningplicht voor deze gemachtigden op. Daarvoor biedt artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet de grondslag.*

6 De beperking van de omvang van populaties van in het wild levende dieren wordt niet als vergunningvrij aangewezen.
Toelichting artikel 11.44, zesde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In de huidige praktijk geschiedt populatiebeheer door faunabeheereenheden, wildbeheereenheden of anderen altijd op grond van een individuele ontheffing, als het initiatief bij deze eenheden of anderen ligt, of op grond van een opdracht, die tevens geldt als ontheffing geldt, als het initiatief van de provincie uitgaat. Verwezen wordt naar de voorheen geldende artikelen 3.17 en 3.18 van de Wet natuurbescherming. Populatiebeheer geschiedt dus niet op basis van een generieke vrijstelling. De achtergrond daarvan is de ingrijpendheid van de maatregel, die een zorgvuldige afweging per soort en populatie vraagt, waarbij bijvoorbeeld ook de populatieopbouw een factor is en waarbij ook wordt gekeken naar de specifieke omstandigheden van het gebied, zoals de draagkracht van het gebied en de benutting van dat gebied voor andere functies dan natuur. Steeds zal per geval een besluit moeten worden genomen, ten aanzien van het aantal te doden dieren, de daarbij te gebruiken middelen, de periode waarin het doden plaatsvindt et cetera.*

Artikel 11.45 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen niet voor flora- en fauna-activiteiten als bedoeld in de artikelen 11.37, eerste lid, en 11.39, eerste lid, die in een bij die regeling aangewezen gedragscode worden beschreven en die:
- a aantoonbaar worden uitgevoerd in overeenstemming met de gedragscode; en
- b plaatsvinden in het kader van:
  - 1° het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - 2° een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw,
  - 3° een bestendig gebruik; of
  - 4° ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Toelichting artikel 11.45, eerste lid, aanhef, Bal [artikel 5.2, derde lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De uitzondering op de vergunningplicht als bedoeld in artikel 11.45, eerste lid, aanhef, van het Bal ziet zowel op de flora- en fauna-activiteiten die zijn aangewezen in artikel 11.37, eerste lid, als op flora- en fauna-activiteiten die zijn aangewezen in artikel 11.39, eerste lid. Het gebruik van «of» in plaats van «en» is dus minder juist, zeker in combinatie met de meervoudsvorm «artikelen». De redactie wordt op dit punt verbeterd.*

2 Een gedragscode wordt bij ministeriële regeling alleen aangewezen, als:
- a de daarin beschreven activiteiten voldoen aan artikel 8.74j, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving; en
- b daarin een wijze van verrichten van activiteiten is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister voor Natuur en Stikstof afdoende is gewaarborgd dat:
  - 1° geen benutting of economisch gewin plaatsvindt van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn; en
  - 2° de activiteiten met betrekking tot die vogels zorgvuldig worden verricht.

3 Activiteiten worden in ieder geval zorgvuldig verricht als:
- a daarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten waartoe de vogels behoren; en
- b in redelijkheid alles wordt gedaan of nagelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
  - 1° de vogels worden gedood;

2° nesten van de vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, of rustplaatsen van vogels worden vernield; en
3° eieren van de vogels worden vernield.

Toelichting artikel 11.45 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van een vrijstelling bij ministeriële regeling van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten die worden verricht overeenkomstig een bij die regeling aangewezen gedragscode; deze activiteiten worden in de regeling aangewezen als vergunningvrije gevallen. Het betreft materieel de continuering van de voorheen in artikel 3.31 van de Wet natuurbescherming opgenomen voorziening. Laatste met dien verstande dat in dat artikel de vrijstelling op wettelijk niveau was geregeld, maar wel afhankelijk was van de ministeriële goedkeuring van de gedragscode zelf. Ingevolge artikel 11.45 zijn de vrijstelling en de aanwijzing van de gedragscode geïntegreerd in één ministeriële regeling, namelijk de Omgevingsregeling. De vrijstelling en de aanwijzing maken deel uit van het geheel aan wettelijke regels waarmee in het stelsel van de Omgevingswet op basis van in die wet opgenomen grondslagen vergunningvrije activiteiten worden aangewezen. De grondslag voor de vrijstelling wordt geboden door artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*

In de praktijk worden gedragscodes opgesteld door overheden of organisaties die vaak dezelfde activiteiten verrichten en daarvoor regelmatig een ontheffing zouden moeten aanvragen als zij die handelingen niet volgens een gedragscode zouden uitvoeren. Voor die organisaties brengt het opstellen van een gedragscode minder lasten met zich dan het regelmatig moeten aanvragen van omgevingsvergunningen. In de gedragscode wordt beschreven op welke wijze activiteiten worden uitgevoerd in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen en bermen en in het kader van natuurbeheer, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw en de bosbouw, bestendig gebruik of in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In de gedragscode wordt voorzien in mitigerende maatregelen met bewezen effecten, waardoor een wezenlijke invloed voor de betrokken soort valt uit te sluiten. Wanneer deze activiteiten op zichzelf schadelijk kunnen zijn voor in het wild levende dieren of planten, maar worden uitgevoerd conform een bij de ministeriële regeling aangewezen gedragscode, geldt de omgevingsvergunningplicht voor de in het Bal aangewezen flora- en fauna-activiteiten niet.

De gedragscodes kunnen rekenen op een breed draagvlak bij maatschappelijke organisaties en overheden. Behalve dat gedragscodes bijdragen aan lastenverlichting, kunnen zij ook bijdragen aan een structurele naleving van de soortenbeschermingsregels op maat. Enerzijds zijn immers de voorwaarden vooraf bekend, anderzijds bestaat de ruimte om deze via werkplannen voor de uitvoering van concrete projecten nader in te vullen. In de praktijk worden gedragscodes gezien als een goed instrument om processen op gang te brengen die bijdragen aan een bewuste omgang met natuurbelangen.

Voorbeelden van organisaties die een gedragscode hebben opgesteld zijn overheden (zoals Rijkswaterstaat, gemeenten of de Unie van Waterschappen), terrein beherende organisaties, ondernemersorganisaties als Bouwend Nederland, de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM), de Vereniging De Brede Stroomversnelling, de Vereniging van recreatieondernemers Nederland (RECRON) en de brancheorganisatie van watersportbedrijven (HISWA). Ook natuurorganisaties zijn betrokken bij de totstandkoming van gedragscodes, bijvoorbeeld de gezamenlijke gedragscode natuurbeheer van het (voormalige) Bosschap, Staatsbosbeheer, de organisatie voor particulier en agrarisch natuurbeheer SBNL, Natuurmonumenten, de Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit en anderen.

Wanneer vrijstelling wordt verleend voor overeenkomstig een aangewezen gedragscode verrichte activiteiten, kunnen ook personen en organisaties die niet bij de totstandkoming van die gedragscode betrokken zijn geweest, maar wel in overeenstemming met die gedragscode handelen, zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die activiteiten verrichten. Zo kan een gemeente gebruik maken van een gedragscode die door een andere gemeente is opgesteld, wanneer het handelingen betreft die door die gedragscode worden bestreken. Het is dus niet nodig om voor dezelfde activiteiten telkens min of meer gelijkluidende gedragscodes op te stellen en ter aanwijzing in de Omgevingsregeling voor te leggen.

De vrijstelling gekoppeld aan de gedragscodes is destijds in de Wet natuurbescherming op rijksniveau gehouden en niet gedecentraliseerd naar de provincies, omdat er zowel bij natuurorganisaties als bij ondernemersorganisaties veel weerstand bestond tegen decentralisatie. In veel gevallen gaat het om gedragscodes die een landelijke reikwijdte hebben, waarbij het ondoelmatig zou zijn de beoordeling daarvan te laten geschieden door twaalf afzonderlijke provincies. Bovendien moet het mogelijk zijn dat ook anderen dan de initiatiefnemer van de gedragscode of daarbij aangeslotenen in andere provincies gebruik maken van de gedragscode. Gegeven de samenhang met de provinciale taken en bevoegdheden is evenwel met de provincies afgesproken dat de Minister van de Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit steeds met gedeputeerde staten van provincies zal overleggen over zijn voornemen om een gedragscode of een wijziging daarvan onder de reikwijdte van de vrijstellingsregeling te brengen. De provincies kunnen daarbij toetsen of de gedragscode niet in strijd komt met provinciaal beleid.

Deze afstemming met de provincies maakt deel uit van een uitvoeriger toets door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, die voorafgaat aan de aanwijzing van de gedragscode. Deze toets is er primair op gericht om vast te stellen of is voldaan aan de inhoudelijke kaders van artikel 11.45, die ook overeenstemming met de vogelrichtlijn moeten verzekeren (zie hierna). Maar er wordt ook gekeken of geen beroep kan worden gedaan op al eerder aangewezen gedragscodes. Er moet immers voor worden gewaakt dat door een onnodige stapeling en elkaar overlappende gedragscodes, onduidelijkheid ontstaat over de geldende norm. Onder de eerder aangewezen gedragscodes worden in dit verband ook de gedragscodes aangemerkt die op grond van artikel 3.31 van de voorheen geldende Wet natuurbescherming zijn goedgekeurd; deze blijven gelden op grond van artikel IV van dit Aanvullingsbesluit.

In de praktijk wordt de toets uitgevoerd door RVO.nl, dat op dit punt voor initiatiefnemers als loket dient. Als onderdeel van de procedure wordt toepassing gegeven aan afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, die belanghebbenden de gelegenheid biedt om een zienswijze te geven over een gedragscode en de daaraan verbonden vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor dienovereenkomstig verrichte flora- en fauna-activiteiten. Tot slot behelst de procedure – zoals hiervoor aangegeven – ook afstemming van het voornemen tot aanwijzing van een gedragscode met gedeputeerde staten van alle provincies, waarin het Interprovinciaal Overleg een coördinerende rol speelt.

Bij de keuze voor het opnemen van de vrijstelling en de aanwijzing van de gedragscode in een ministeriële regeling past deels ook een andere vorm van rechtsbescherming. Net als geldt voor algemene regels en de provinciale omgevingsverordening past hierbij dat belanghebbenden invloed kunnen uitoefenen via de mogelijkheid van exceptieve toetsing. Bij exceptieve toetsing toetst de bestuursrechter in het kader van een beroep tegen een besluit de rechtmatigheid van het wettelijk voorschrift waarop het besluit is gebaseerd aan hoger recht of algemene rechtsbeginselen. Ook kan een belanghebbende een civiele procedure starten als hij van mening is dat er sprake is van een onrechtmatige daad.
De gedragscode is vormvrij. Wel moet een gedragscode aan de in het tweede en derde lid vermelde inhoudelijke criteria voldoen, wil deze onder de ministeriële vrijstelling kunnen worden gebracht. Voor die criteria is aangesloten bij de tekst van het voorheen geldende artikel 3.31, tweede en derde lid, van de Wet natuurbescherming, toegespitst op de eisen van de vogelrichtlijn. De criteria verzekeren dat sprake is van een zorgvuldig handelen, dat voldoet aan het kader van artikel 9 van de vogelrichtlijn voor toelating van afwijkingen van de op grond van die richtlijn te verbieden schadelijke handelingen. Het gaat dan om aanwezigheid van de relevante, in de richtlijn erkende rechtvaardigingsgronden voor afwijkingen. Maar het gaat ook om het vereiste dat er geen andere bevredigende oplossing voor de activiteit bestaat. Dat vereiste ligt mede besloten in het criterium dat «in redelijkheid alles wordt gedaan of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat schadelijke effecten voor de betrokken vogels, hun nesten of hun eieren optreden», en in het criterium dat «geen benutting of economisch gewin van vogels mag plaatsvinden» (artikel 11.45, tweede lid, onder b, onder 1°, en derde lid, onder b). Bij het soort activiteiten dat onder een gedragscode valt – zoals regulier beheer – is over het algemeen op voorhand overigens helder dat voor die activiteiten zelf geen alternatieven aan de orde zijn, afzien van de activiteit is immers in redelijkheid geen optie; het gaat dan dus om de uitvoeringsmodaliteiten. En tot slot gaat het om het richtlijnvereiste dat de activiteit niet mag leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort. Dat vereiste komt terug in het vereiste dat er van de activiteit geen wezenlijke invloed mag uitgaan op vogels van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen (artikel 11.45, derde lid, onder a).
De gedragscode is, als gezegd, met name bedoeld voor regelmatige terugkerende activiteiten met voorspelbare effecten die met bewezen maatregelen zijn te mitigeren. Hierdoor zal er geen sprake zijn van wezenlijke invloed op de betrokken soort. Als de effecten van maatregelen onbekend zijn of als het gaat om soorten die in een slechte staat van instandhouding verkeren, is een gedragscode minder geschikt als instrument en is het doorlopen van de reguliere toets in het kader van de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit meer aangewezen.
Uit de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State blijkt het belang om ook bij gedragscodes goed aan te sluiten bij de rechtvaardigingsgronden voor afwijking van de soortenbeschermingsbepalingen als opgesomd in artikel 9 van de vogelrichtlijn[1]. In die jurisprudentie is ook ingegaan op de vraag of gedragscodes voldoende kunnen waarborgen dat zorgvuldig wordt gehandeld ten aanzien van de betreffende beschermde soorten. Daarbij ging het met name om het feit dat de betrokken organisaties de betrokken gedragscode nader konden invullen door middel van individuele werkprotocollen en onderhoudsplannen. Ook bevatte de gedragscode termen als «redelijk» en «indicatief» en werd gesteld dat de gedragscode te weinig onderzoeksverplichtingen zou bevatten. De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelde evenwel dat gedragscodes naar hun aard een collectief karakter hebben en een sector breed handelingskader kunnen bieden, in welk licht niet alle denkbare situaties vooraf concreet behoeven te worden ingevuld. In gedragscodes kan worden volstaan met het voorschrijven van minimumnormen waaraan individuele deelnemers in concrete gevallen aantoonbaar moeten voldoen. De Afdeling achtte in de betrokken zaak ook de bepalingen van de gedragscode voldoende geconcretiseerd en zij achtte het in het licht van het voorzorgsbeginsel voldoende dat de betrokken organisaties op grond van de gedragscode moeten zorgen voor een voldoende dekkend en actueel overzicht van beschermde soorten[2].
Uiteraard is een zorgvuldige naleving van de gedragscode essentieel. Wordt niet in overeenstemming met de gedragscode gehandeld, dan geldt de vrijstelling niet en wordt in strijd gehandeld met het verbod van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet om zonder omgevingsvergunning de bij algemene maatregel van bestuur – het Bal – aangewezen flora- en fauna-activiteiten te verrichten. Dat feit is strafbaar gesteld in artikel 1a van de Wet op de economische delicten. De gedragscode en de ter uitvoering daarvan door de initiatiefnemer van de gedragscode of de opdrachtgever van werkzaamheden vastgestelde werkprotocollen kunnen bij een zorgvuldige naleving van de gedragscode behulpzaam zijn. Het is ook van belang om uitvoerders te selecteren die over de vereiste kunde en vaardigheid beschikken om werken zodanig uit te voeren dat geen wezenlijke schade aan de soorten wordt toegebracht. Het is aan de initiatiefnemer en de opdrachtgever van de werkzaamheden om erop toe te zien dat de uitvoerders de gedragscodes en werkprotocollen ook daadwerkelijk en op een goede wijze toepassen.
Bij het in artikel 11.45, eerste lid, genoemde «bestendig beheer en onderhoud» waarvoor de in de gedragscode beschreven activiteiten worden verricht, gaat het om het voortzetten van de ter plaatse bestaande praktijk. Onder «bestendig gebruik» wordt verstaan: het sinds langere tijd ondernemen van activiteiten, die samenhangen met de kwaliteiten van een bepaald gebied en ingepast zijn door de beheerder of eigenaar van het gebied of inpasbaar zijn. Om te beoordelen of beheer, gebruik en onderhoud bestendig zijn, moet worden gekeken naar de aard van de activiteiten en de middelen, en naar het tijdstip, de frequentie en de schaal waarop de activiteiten worden ondernomen. Gedacht moet worden aan regelmatig terugkerend beheer, gebruik of onderhoud dat al langere tijd plaatsvindt, zonder dat dit beheer, gebruik of onderhoud in de weg heeft gestaan aan de vestiging en het behoud van individuen van beschermde soorten in de gebieden waar het beheer, gebruik of onderhoud plaatsvindt. De activiteiten zijn gericht op het handhaven van de bestaande situatie met inbegrip van de aanwezige soorten, wat bijvoorbeeld kan blijken uit een beheer- of onderhoudsplan.
Voorbeelden van beheer en onderhoud zijn het maaien om bepaalde vegetaties in een natuurgebied in stand te houden, het beheer van waterlopen in het kader van de keur, het maaien van bermen vanwege de verkeersveiligheid en het maaien van weilanden voor kuilvoer. Kaalkap of verjongingskap bijvoorbeeld is qua soortenbescherming geen bestendig beheer, vanwege de rigoureuze verandering van de situatie die pas over lange tijd weer hersteld is. De aanwezige soorten kunnen zich hier niet handhaven (biotoop is gewijzigd) en dit is dus ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Voor het beheer van houtopstanden – waarvoor ook gedragscodes gelden – is dat weer anders; verwezen wordt naar artikel 11.131 van het Bal.
Voorbeelden van «gebruik» zijn het houden van militaire oefeningen op bestaande oefenterreinen van het Ministerie van Defensie, het kamperen op speciaal daarvoor bestemde plekken, (cultuur)historisch bepaalde evenementen zoals veldlopen, wandeltochten en Sint-Hubertusvieringen, en evenementen op speciaal daarvoor bestemde terreinen, zoals crosscircuits of evenemententerreinen. Nieuwe vormen van beheer, gebruik of onderhoud, intensivering van beheer, gebruik of onderhoud qua omvang of frequentie en het gebruik van nieuwe technieken in het kader van beheer, gebruik of onderhoud zijn niet aan te merken als «bestendig».

Bij activiteiten die plaatsvinden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling gaat het om reguliere, vele malen herhaalde handelingen in het kader van bijvoorbeeld de isolatie van bestaande woonwijken.
Voor het kader van de aanwijzing van flora- en fauna-activiteiten en de afwijkingen daarvan wordt verder verwezen naar paragraaf 3.3.1 van het algemene deel van de toelichting.

[1] ABRvS 30 juni 2010, zaaknr. 200909427/1/H3.
[2] Idem, punt 2.7.1.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
   a het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
   b het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
   c het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
   d het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
   e het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Toelichting artikel 11.46, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid van artikel 11.46 bevat de omzetting van de artikelen 12, eerste lid, en 13, eerste lid, onder a, van de habitatrichtlijn. Het artikel wijst de gedragingen aan die worden aangemerkt als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit en daarmee op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet zijn verboden, tenzij een omgevingsvergunning is verleend. Een omgevingsvergunning kan alleen worden verleend als is voldaan aan het strikte afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn; dat afwijkingskader is verankerd in artikel 8.74k van het Bkl. De zonder omgevingsvergunning verboden activiteiten betreffen handelingen die onmiddellijk schadelijke gevolgen kunnen hebben voor dieren, hun voortplantingsplaatsen of rustplaatsen en hun eieren, of voor planten. Het gaat daarbij om dieren en planten van strikt beschermde soorten van communautair belang, genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Maar het gaat ook om enkele niet in die bijlage genoemde soorten, die worden genoemd in bijlage II bij het verdrag van Bern en bijlage II bij het verdrag van Bonn. De beschermingsregimes van die verdragen komen inhoudelijk verder overeen met het beschermingsregime van de genoemde bepalingen van de habitatrichtlijn. Voorheen waren de in artikel 11.46 aangewezen gedragingen verboden op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.*
Het beschermingsregime van de artikelen 12, eerste lid, en 13, eerste lid, onder a, van de habitatrichtlijn is voor Nederland alleen relevant voor zover het gaat om dieren en planten waarvoor delen van Nederland zijn aan te merken als natuurlijk verspreidingsgebied. Het natuurlijk verspreidingsgebied is het gebied waarin de betrokken soort van nature voorkomt. Het natuurlijke verspreidingsgebied kan in de loop der tijd aan verandering onderhevig zijn, zoals de Europese Commissie in haar richtsnoer over de toepassing van dit Europese beschermingsregime opmerkt.[35] Ook als een dier op eigen kracht een nieuw gebied of territorium bezet, of als het is geherintroduceerd binnen het verspreidingsgebied waar dieren van de betrokken soort voorheen voorkwamen, moet dat gebied of territorium worden beschouwd als onderdeel van het natuurlijk verspreidingsgebied, aldus de Commissie. Wanneer een dier als dwaalgast een gebied op eigen kracht bereikt en daar weer vertrekt, behoort dat gebied evenzeer tot het natuurlijk verspreidingsgebied van de desbetreffende soort. Het beschermingsregime geldt, zo stelt de Commissie in het aangehaalde richtsnoer, niet voor dieren die door uitzetting of uitzaaiing, anders dan een bedoelde herintroductie, voorkomen in gebieden waar dieren van de betrokken soort eerder niet van nature zijn voorgekomen. Afhankelijk van de betrokken soort, kan het natuurlijke verspreidingsgebied ook in stedelijk gebied liggen.

35 Europese Commissie, Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, final version, februari 2007, blz. 11.

Het Hof van Justitie heeft de juistheid van de uitleg van het richtsnoer bevestigd in een zaak over het verspreidingsgebied van de wolf. Het heeft vastgesteld dat voor beschermde diersoorten die – zoals de wolf – uitgestrekte gebieden bezetten, het begrip «natuurlijk verspreidingsgebied» breder is dan de geografische ruimte die de fysieke en biologische elementen vertoont die voor hun leven en voortplanting essentieel zijn. Het natuurlijke verspreidingsgebied komt overeen met het geografische ruimte waar de betrokken soort zich van nature ophoudt of verspreidt. Volgens het Hof kan niet worden aangenomen dat een in het wild levend specimen van een beschermde diersoort dat in de buurt van of binnen door de mens bewoonde gebieden wordt aangetroffen, door dergelijke gebieden trekt of zich voedt met door de mens gecreëerde hulpbronnen, een dier is dat zijn natuurlijke verspreidingsgebied heeft verlaten, of dat dit gebied geen menselijke nederzettingen of door de mens tot stand gebrachte elementen kan omvatten.[36]
Over het opzetvereiste dat is opgenomen bij een groot aantal van de ingevolge de artikelen 12 en 13 van de habitatrichtlijn te verbieden gedragingen, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie uitgesproken dat hieraan ook is voldaan als er sprake is van voorwaardelijke opzet.[37] Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dieren of een plant, zoals de vangst of de dood van het dieren of het vertrappen of ontwortelen van de plant. Voor de wijze waarop de Europese Commissie in dit kader «voorwaardelijke opzet» uitlegt, wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.37, eerste lid, van het Bal.
Aangezien handelingen in strijd met artikel 5.1 van de Omgevingswet zijn aangewezen als economisch delict als bedoeld in de Wet op de economische delicten, zijn de met opzet of voorwaardelijke opzet begane handelingen een misdrijf. Op grond van vaste jurisprudentie ten aanzien van economische delicten hoeft de opzet van de dader alleen gericht te zijn op de gedraging zelf, niet op het niet naleven van een wettelijke verplichting (zogenaamd «kleurloos opzet).[38]
De Europese Commissie gaat in haar richtsnoer in op het verbod op verstoringen zoals opgenomen in artikel 12, eerste lid, onder b, van de habitatrichtlijn.[39] Verstoringen moeten per soort worden beoordeeld in het licht van de intensiteit, duur en frequentie van herhaling van de verstoring. De Commissie geeft tevens aan dat de verstoring moet worden beoordeeld in het licht van het effect op de staat van instandhouding van de soort. Sporadische verstoringen zonder waarschijnlijke negatieve invloed vallen daarmee niet onder de reikwijdte van deze bepaling.
Het Hof van Justitie heeft bevestigd dat artikel 12, eerste lid, onder d, van de habitatrichtlijn ook ziet op onopzettelijke beschadiging of vernietiging van voortplantings- of rustplaatsen.[40] De Europese Commissie interpreteert deze bepaling in haar richtsnoer zodanig dat het verbod ziet op de ecologische functionaliteit van de voortplantings- en rustplaatsen.[41] De Commissie gaat ook in op mitigerende maatregelen: maatregelen die verzekeren dat de ecologische functionaliteit van voortplantings- of rustplaats gewaarborgd blijft. Het nemen van dergelijke mitigerende maatregelen kan er volgens de Commissie voor zorgen dat de verbodsbepaling niet wordt overtreden en de handeling dus doorgang kan vinden zonder een beroep te doen op de afwijkingsmogelijkheid van artikel 16 van de habitatrichtlijn.[42]
Voor de goede orde wordt erop gewezen dat een omgevingsvergunning alleen is vereist voor handelingen die vallen onder de reikwijdte van de aangewezen flora- en fauna-activiteiten. Daarbij moeten ook het doel van die handelingen en het doel van de verbodsbepalingen van artikel 12 van de habitatrichtlijn in acht worden genomen. Wanneer amfibieën gedurende een beperkte tijd worden opgepakt om deze over de weg te zetten tijdens de voorjaarstrek, ter voorkoming van het overrijden door weggebruikers, hoeft voor het vangen van deze dieren geen omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

2 Het verbod geldt niet als:
- a het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- b de activiteit uitvoering geeft aan:
  - 1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
  - 2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Toelichting artikel 11.46, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Waar artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet een basis biedt om gevallen aan te wijzen die als flora- en fauna-activiteit zijn aan te merken en daarmee omgevingsvergunningplichtig zijn, biedt de bepaling ook een basis om gevallen aan te wijzen waarvoor dat niet geldt. In het tweede lid is daarvan gebruik gemaakt.*
Als op grond van andere wetgeving een besluit is vereist voor de vaststelling waarvan de beoordelingsregels in acht moeten worden genomen die normaliter gelden voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ten aanzien van dieren of planten van strikt beschermde soorten, dan is een aparte omgevingsvergunning uiteraard niet meer nodig. De daarvoor onder a geformuleerde uitzondering maakt integratie mogelijk van de habitatrichtlijntoets in besluitvorming op grond van wetgeving die niet opgaat in de Omgevingswet. Zij voorkomt zo onnodige lasten die het gevolg zouden zijn van het naast elkaar laten bestaan van verschillende besluitvormingsprocedures voor dezelfde aspecten van één-en-dezelfde handeling. De bepaling is de voortzetting van de uitzondering die voorheen was opgenomen in artikel 3.8, zesde lid, van de Wet natuurbescherming.

36 HvJ 11 juni 2020, zaak C-88/19 (Aliant(a pentru combaterea abuzurilor), ECLI:EU:C:2020:458, punten 38 e.v.
37 HvJ 30 januari 2002, zaak C-103/00 (Commissie tegen Griekenland), punten 36, 39, 43 e.v.; HvJ 18 mei 2006, zaak C-221/04 (Commissie tegen Spanje), punt 71. Zie ook het Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC, final version, februari 2007, van de Europese Commissie, blz. 36.
38 HR 24 april 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ8783.
39 Zie het hiervoor aangehaalde Guidance document, blz. 37-38.
40 HvJ 10 januari 2006, zaak C-98/03 (Commissie tegen Duitsland), punt 55.
41 Zie het hiervoor aangehaalde Guidance document, blz. 41.
42 Zie het hiervoor aangehaalde Guidance document, blz. 47 en 48.

Onder b is de voorheen in artikel 3.8, zevende lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming opgenomen uitzondering overgenomen. De uitzondering betekent dat geen omgevingsvergunning is vereist voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat uit het uitvoeren van instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen voor Natura 2000-gebieden. Bij dergelijke maatregelen is het belang van de bescherming van flora en fauna gegeven. De betrokkenheid van de provincie dan wel het Rijk bij de formulering van die maatregelen en de toepassing daarvan door professionele particuliere of private organisaties borgen een zorgvuldige afweging en uitvoering. De uitzondering is in lijn met de erkenning door het Hof van Justitie van de Europese Unie «dat de vaststelling van de instandhoudings- en hersteldoelstellingen in het kader van Natura 2000 (...) kan vereisen om bij conflicten tussen verschillende doeleinden een beslissing te nemen«.[43] Die uitspraak betrof weliswaar onderling strijdige Natura 2000-doelstellingen, maar hij kan in zijn algemeenheid ook geacht worden van toepassing te zijn op de realisatie van andere doelstellingen van de richtlijn in die gebieden in het kader van het specifieke soortenbeschermingsregime.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2 van deze nota van toelichting.

3 Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

Toelichting artikel 11.44, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Aangezien de in het eerste lid genoemde bijlagen bij de verdragen van Bern en van Bonn ook vogelsoorten bevatten, zijn deze in het derde lid expliciet uitgezonderd van de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht van artikel 11.46. Deze soorten vallen immers al onder de op grond van artikel 11.37 van het Bal aangewezen gevallen waarvoor de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit geldt.*

Artikel 11.47 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: bezit)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
   a het verkopen, vervoeren voor verkoop, verhandelen, ruilen of te koop of te ruil aanbieden van dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn; en
   b het voor het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of vervoeren van dieren of planten als bedoeld onder a.

Toelichting artikel 11.47, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid van artikel 11.47 bevat de omzetting van de artikelen 12, tweede lid, en 13, eerste lid, aanhef en onder a, van de habitatrichtlijn. Die richtlijnbepalingen schrijven voor dat de lidstaten een verbod instellen op «het in bezit hebben, vervoeren, verhandelen of ruilen en het te koop of in ruil aanbieden van aan de natuur onttrokken specimens» van de in bijlage IV vermelde strikt beschermde diersoorten en plantensoorten. Door het op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet aanwijzen van deze gedragingen als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit, zijn deze gedragingen verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Een omgevingsvergunning kan alleen worden verleend als is voldaan aan het strikte afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn; dat afwijkingskader is verankerd in artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Voorheen waren de in artikel 11.47 aangewezen gedragingen verboden op grond van artikel 3.6, eerste en tweede lid, van de Wet natuurbescherming.*
De verdragen van Bern en van Bonn bevatten eensluidende bepalingen, maar noemen in de bijlagen meer soorten dan bijlage IV bij de habitatrichtlijn, reden waarom de toepasselijke bijlagen bij deze verdragen ook in artikel 11.47, eerste lid, zijn genoemd.
Het gaat bij «bezit» – zoals blijkt uit de tekst van de habitatrichtlijn – om alle vormen van feitelijk houderschap van dieren of planten van de strikt beschermde soorten, ongeacht of daarbij sprake is van een commercieel oogmerk.
Bij artikel 11.47 gaat het ook om dieren en planten van soorten waarvan het natuurlijke verspreidingsgebied niet (mede) binnen Nederland is gelegen, maar uitsluitend binnen één of meer van de andere lidstaten van de Europese Unie. Dit is conform de eerder bij de toelichting op artikel 11.38 van het Bal aangehaalde uitspraak van het Hof in een zaak over het verhandelen van vogels[1].
[1] HvJ 8 februari 1996, zaak. C-149/94 (D. Vergy), punt 18.

2 Het verbod geldt niet als:
   a de dieren en planten aantoonbaar zijn gefokt of gekweekt;
   b het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn;
   c de activiteit deel uitmaakt van:
      1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
      2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn; of
   d de dieren of planten uiterlijk op 10 juni 1994 aantoonbaar in overeenstemming met de op dat moment geldende regelgeving aan de natuur waren onttrokken.

43 HvJ 4 maart 2010, zaak C-241/08 (Commissie tegen Frankrijk), punt 53.

Toelichting artikel 11.47, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het bezits- en handelsverbod van de artikelen 12, tweede lid, en 13, eerste lid, aanhef en onder a, van de habitatrichtlijn is alleen van toepassing op «aan de natuur onttrokken specimens». In lijn daarmee maakt het tweede lid, onder a, een uitzondering op de omgevingsvergunningplicht voor dieren en planten die aantoonbaar zijn gefokt en gekweekt. De bewijslast dat het gaat om niet aan de natuur onttrokken dieren en planten ligt daarmee bij degene die het dier of de plant onder zich heeft of verhandelt. Eenzelfde uitzondering was voorheen opgenomen in artikel 3.6, derde lid, van de Wet natuurbescherming.*
Voor de toelichting op de onder b en c genoemde uitzonderingen, wordt verwezen naar de voorgaande toelichting bij het tweede lid van artikel 11.46 van het Bal.
De uitzondering onder d regelt dat de omgevingsvergunningplicht voor het bezit van dieren of planten van strikt beschermde soorten niet geldt voor dieren en planten die al legaal aan de natuur waren onttrokken vóórdat uitvoering moest zijn gegeven aan de habitatrichtlijn, dus uiterlijk op 10 juni 1994. Voorheen was dit geregeld in artikel 9.7, derde lid, van de Wet natuurbescherming. Overigens lijkt de kans niet groot dat nog planten, laat staan dieren uit die periode in leven zijn.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.48 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: wijze vangen of doden)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het vangen of doden van dieren, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, of bijlage II bij het verdrag van Bern, en het aan de natuur onttrekken van dieren van soorten, genoemd in bijlage V, onder a, bij de habitatrichtlijn, of bijlage III bij het verdrag van Bern, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, door het gebruik van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van soorten tot gevolg kunnen hebben, waartoe in ieder geval behoren:

a de middelen, genoemd in bijlage VI, onder a, bij de habitatrichtlijn; en
b de vervoermiddelen, genoemd in bijlage VI, onder b, bij de habitatrichtlijn.

Toelichting artikel 11.48 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel bevat de omzetting van artikel 15 van de habitatrichtlijn, dat eist dat de lidstaten voorzien in een verbod op het gebruik van niet-selectieve vang- en dodingsmiddelen. Dat zijn middelen waarmee een groot aantal dieren van één of meer soortgroepen gevangen of gedood kunnen worden, waarbij niet van tevoren kan worden bepaald hoeveel dieren er gevangen of gedood zullen worden en van welke soort, welke leeftijd, welk geslacht en welke omvang zij zullen zijn. Dergelijke middelen kunnen de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van soorten tot gevolg hebben. Tot deze middelen behoren in ieder geval de in bijlage VI bij de habitatrichtlijn genoemde middelen.*
Bijlage VI, onder a, van de habitatrichtlijn noemt als verboden niet-selectieve middelen voor zoogdieren: blindgemaakte of verminkte levende dieren die als lokdieren worden gebruikt, bandrecorders, elektrische en elektronische apparaten waarmee dieren kunnen worden gedood of bewusteloos gemaakt, kunstmatige lichtbronnen, spiegels en andere verblindende voorwerpen, apparaten om vangstplaatsen te verlichten, zoekers met een elektronische beeldversterker of beeldomkeerder voor het schieten in het donker, explosieven, netten die qua werking en gebruik niet-selectief zijn, vallen die qua werking en gebruik niet-selectief zijn, kruisbogen, vergif en giftig of verdovend lokaas, uitgassen of uitroken, en automatische of semi-automatische wapens waarvan de houder meer dan twee patronen kan bevatten. Als verboden niet selectieve middelen voor vissen worden genoemd: vergif en explosieven.
Artikel 15 in samenhang met bijlage VI, onder b, van de habitatrichtlijn wijst als verboden middelen ook elke vorm van vangen of doden vanuit luchtvaartuigen of rijdende motorvoertuigen aan.
Ook middelen die niet zijn genoemd op bijlage IV bij de habitatrichtlijn, maar niet-selectief in hun werking zijn en de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van soorten tot gevolg kunnen hebben, vallen onder de reikwijdte van het verbod van artikel 11.48 van het Bal, conform artikel 15 habitatrichtlijn.
Door aanwijzing in artikel 11.48 van het gebruik van de niet selectieve vang- en dodingsmiddelen als vergunningplichtige «flora- en fauna-activiteit» op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet, is deze activiteit verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Uiteraard is een omgevingsvergunning voor het gebruik van deze middelen alleen aan de orde als ook voor het vangen en doden van de dieren zelf een omgevingsvergunning is verleend, of als voor het vangen of doden een generieke afwijking van de aanwijzing van die gedragingen als flora- en fauna-activiteit geldt, bijvoorbeeld in het kader van een provinciale vrijstelling voor de bestrijding van schadeveroorzakende dieren.
Voor de omgevingsvergunning voor het gebruik van deze middelen geldt overigens ook het in artikel 16 van de habitatrichtlijn neergelegde beoordelingskader voor het toestaan van afwijkingen. Dat is neergelegd in het nieuwe artikel 8.74k van het Bkl.
Voorheen was de materie van artikel 11.48 geregeld in artikel 3.9 van de Wet natuurbescherming.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2 van deze nota van toelichting.
Toelichting artikel 11.48 Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Het verbod uit artikel 11.48 van het Bal heeft betrekking op de habitatrichtlijnsoorten. Hetzelfde verbod voor vogelrichtlijnsoorten is opgenomen in artikel 11.40 van het Bal. In artikel 11.48 van het Bal hadden, zoals ook is gedaan in artikelen 11.46 en 11.47 van het Bal, de vogelrichtlijnsoorten uitgezonderd moeten worden om dubbele verboden te voorkomen. Met deze wijziging wordt dit geregeld.*

Artikel 11.49 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in programma)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in de artikelen 11.46, eerste lid, en 11.47, eerste lid, in gevallen aangewezen in een programma.
2 Het programma:

a heeft geheel of ook betrekking op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied en bevat maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken; of
b heeft tot doel, ook met het oog op een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling:
1° de belasting van natuurwaarden van Natura 2000-gebieden door bepaalde schadelijke factoren te verminderen en de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken; of
2° het beheer, de bescherming, het behoud of het herstel van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren of planten of de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats of habitats van soorten of het verbeteren van de staat van instandhouding van die soorten; en
c wordt vastgesteld door of gezamenlijk met het bestuursorgaan dat, als geen toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, bevoegd is te beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten.

Toelichting artikel 11.49 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op dezelfde wijze als in artikel 11.41 van het Bal voor vogelrichtlijnsoorten is geregeld, voorziet artikel 11.49 voor activiteiten die betrekking hebben op habitatrichtlijnsoorten in de mogelijkheid om in een programma flora- en fauna-activiteiten als vergunningvrije gevallen aan te wijzen. Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 11.41 van het Bal, en ook naar de toelichting bij artikel 11.18 van het Bal, dat eenzelfde mogelijkheid voor het aanwijzen van vergunningvrije gevallen in een programma bevat voor Natura 2000-activiteiten.*
De uitzondering voor de habitatrichtlijnsoorten was voorheen geregeld in artikel 3.8, zevende lid, aanhef en onder b, van de Wet natuurbescherming. De in dat artikelonderdeel opgenomen eisen ten aanzien van de strekking van het programma zijn opgenomen in artikel 11.49. Dat geldt ook voor de regels over betrokkenheid van het normaliter bevoegd gezag, over het algemeen gedeputeerde staten, soms de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De inhoudelijke eisen die gelden voor dit soort afwijkingen zijn geregeld in artikel 11.52, eerste lid, van het Bal. Deze laatste eisen komen overeen met het strikte kader voor afwijking van de soortenbeschermingsbepalingen als neergelegd in artikel 16 van de habitatrichtlijn.
De vereiste strekking van de programma's is op het punt van de soortenbescherming iets algemener geformuleerd dan voorheen in artikel 3.8, zevende lid, van de Wet natuurbescherming, zodat alle verschillende soorten programma's waarnaar in dat artikellid wordt verwezen daaronder zijn te vatten. Bovendien is aansluiting gezocht bij artikel 3.5, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, dat niet alleen voor vermindering van schadelijke factoren of verbetering van de fysieke leefomgeving, maar ook voor beheer, bescherming en behoud in programma's voorziet.
Net zoals geldt voor Natura 2000-activiteiten op grond van artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn, zal ook voor aangewezen vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten gedurende de periode waarvoor de aanwijzing geldt de vinger aan de pols moeten worden gehouden, en zullen tussentijds voorzieningen moeten worden getroffen als dat voor de bescherming van soorten nodig is. Voor de bescherming van de habitatrichtlijnsoorten vloeit een dergelijke actieve houding, gekoppeld aan het voorzorgsbeginsel, voort uit artikel 12 van de habitatrichtlijn.

Artikel 11.50 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in omgevingsverordening)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor een flora- en fauna-activiteit in gevallen aangewezen in een omgevingsverordening:
a als bedoeld in de artikelen 11.46, eerste lid, en 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, voor dieren of planten van bij de omgevingsverordening aangewezen soorten, of met betrekking tot voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van bij de omgevingsverordening aangewezen soorten; en
b als bedoeld in artikel 11.48, met betrekking tot bij de omgevingsverordening aangewezen middelen.

Toelichting artikel 11.50 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 5.2, eerste lid, aanhef en onder h, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, maakt het mogelijk om, bij de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur van de gedragingen die een omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit zijn, ook gevallen aan te wijzen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, in de omgevingsverordening van de aanwijzing kan worden afgeweken. Dat biedt een basis voor het continueren van de vrijstellingsmogelijkheden van de soortenbeschermingsbepalingen voor habitatrichtlijnsoorten die provinciale staten voorheen op grond van de artikelen 3.8, tweede lid, en 3.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming hadden.*
Het nieuwe artikel 11.50 in samenhang met artikel 11.52, eerste lid, van het Bal geeft daaraan invulling.
Artikel 11.50 bepaalt van welke als omgevingsvergunningplichtig aangewezen activiteiten kan worden afgeweken. Dat zijn alle activiteiten waarvoor normaliter gedeputeerde staten bevoegd gezag voor de verlening van de omgevingsvergunning zijn, ingevolge artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Ob.
Artikel 11.52, eerste lid, bepaalt binnen welk kader flora- en fauna-activiteiten als vergunningvrij geval kunnen worden aangewezen. Het gaat om hetzelfde kader als het beoordelingskader voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op habitatrichtlijnsoorten. Dat kader is neergelegd in artikel 8.74k van het Bkl, dat weer direct aansluit op het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 16 van de habitatrichtlijn.
In het tweede en derde lid van artikel 11.52 zijn specifieke kaders opgenomen voor de gevallen waarin de afwijkingen in de omgevingsverordening worden toegestaan met het oog op bestrijding van schadeveroorzakende dieren door de grondgebruiker en de bestrijding van overlastgevende dieren door gemeenten binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom»).
De vrijstelling in de omgevingsverordening moet voldoende precies zijn, zodanig dat te allen tijde verzekerd is dat degene die overeenkomstig de regels van de omgevingsverordening handelt, voldoet aan het voorzorgsbeginsel en geen grotere inbreuk op de verbodsbepalingen van de habitatrichtlijn maakt dan strikt noodzakelijk[1].
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 3.3.2 en 3.3.5.2 en 3.3.5.3 van deze nota van toelichting.

[1] *Zie naar analogie over de vrijstelling gekoppeld aan gedragscodes ABRvS 30 juni 2010, zaaknr. 200909427/1/H3.*

Artikel 11.51 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in ministeriële regeling)

1 Vergunningvrije gevallen als bedoeld in artikel 11.50 worden aangewezen in een ministeriële regeling als Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd gezag is als bedoeld in artikel 11.25, eerste lid.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor een in een ministeriële regeling aangewezen flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder a, met betrekking tot dieren of planten van bij de ministeriële regeling aangewezen soorten.

Toelichting artikel 11.51, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *In artikel 11.51, tweede lid, Bal wordt de abusievelijk opgenomen zinsnede «of met betrekking tot voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van bij de ministeriële regeling aangewezen soorten» geschrapt. Artikel 11.51, tweede lid, verwijst naar artikel 11.47 Bal. Die bepaling voorziet in de aanwijzing als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten van activiteiten in het kader van onder meer handel die betrekking hebben op individuele exemplaren van beschermde dier- en plantensoorten. Artikel 11.47 heeft geen betrekking op voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren, zodat ook de vrijstelling van de vergunningplicht bij ministeriële regeling op grond van artikel 11.51, tweede lid, daarop geen betrekking kan hebben. Schadelijke handelingen met betrekking tot voortplantingsplaatsen, rustplaatsen en eieren vallen wel onder de flora- en activiteiten die op grond van artikel 11.46 Bal zijn aangewezen als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten. Een vrijstelling voor die handelingen kan worden verleend door de provincie bij omgevingsverordening op grond van artikel 11.50, of bij ministeriële regeling op grond van artikel 11.51, eerste lid, Bal.*

Toelichting artikel 11.51 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.51 is de evenknie van het hiervoor besproken artikel 11.50 voor de situatie dat niet gedeputeerde staten maar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag is voor de verlening van een omgevingsvergunning voor de betrokken flora- en fauna-activiteit. Dat is het geval als sprake is van bepaalde nationale belangen. Logischerwijze is het dan ook de minister en zijn het niet provinciale staten die in die gevallen vrijstelling verleent van de vergunningplicht. En dat is ook het geval als sprake is van handel in dieren of planten van beschermde soorten.*
De bepalingen continueren de regeling die voorheen was opgenomen in de artikelen 3.8, tweede en derde lid, en 3.9, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, in samenhang met artikel 1.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming en artikel 1.3 van het Besluit natuurbescherming.
De basis voor ministeriële vrijstellingen is artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Op grond van die bepaling kunnen bij algemene maatregel van bestuur gevallen worden aangewezen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, bij ministeriële regeling van de aanwijzing van een activiteit als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit kan worden afgeweken. Artikel 11.51 geeft daar tezamen met het nieuwe artikel 11.52, eerste lid, van het Bal invulling aan. Artikel 11.52, eerste lid, bepaalt welke voorwaarden en beperkingen gelden voor het toestaan van een afwijking bij ministeriële regeling. Deze zijn direct overgenomen uit het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 16 van de habitatrichtlijn.
Waar voor habitatrichtlijnsoorten op landelijk niveau niet wordt voorzien in vrijstellingen voor de bestrijding door de grondgebruiker van schadesoorten en voor de bestrijding door gemeenten van overlastgevende soorten binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom»), zijn daarover geen specifieke bepalingen opgenomen die bij vrijstelling bij ministeriële regeling in acht moeten worden genomen.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 3.3.2 en 3.3.5.2 en 3.3.5.3 van deze nota van toelichting.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.52 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn)

1 Een flora- en fauna-activiteit wordt in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van artikel 11.49, 11.50 of 11.51 alleen als vergunningvrij geval aangewezen als de activiteit voldoet aan artikel 8.74k, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Toelichting artikel 11.52, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid bevat het kader voor het kunnen aanwijzen van vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op habitatrichtlijnsoorten in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van de artikelen 11.49, 11.50 en 11.51 van het Bal. Dat kader komt overeen met het in artikel 8.74k van het Bkl geregelde beoordelingskader voor aanvragen om dergelijke omgevingsvergunningen. Dat beoordelingskader is direct ontleend aan het kader voor het toestaan van afwijkingen van de verbodsbepalingen van het soortenbeschermingsregime als neergelegd in artikel 16 van de habitatrichtlijn. Verwezen wordt naar artikel 8.74k van het Bkl en de daarbij opgenomen toelichting. Voor het kader van de aanwijzing van flora- en fauna-activiteiten en de afwijkingen daarvan wordt verder verwezen naar paragraaf 3.3.2 van het algemene deel van de toelichting.*

2 Het bestrijden door de grondgebruiker van schadeveroorzakende dieren wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening op grond van artikel 11.50 en alleen als:
- a het bestrijden voldoet aan artikel 8.74k, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b het bestrijden gebeurt op door de grondgebruiker gebruikte gronden, of in of aan door hem gebruikte opstallen, om schade die in het lopende of daarop volgende jaar dreigt op te treden in of aan die opstallen of in het omringende gebied te voorkomen;
- c deze schade wordt veroorzaakt door dieren van in de omgevingsverordening genoemde soorten en is aan te merken als:
  - 1° schade aan de wilde flora of fauna, of natuurlijke habitats; of
  - 2° ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom; en
- d de in de omgevingsverordening genoemde diersoorten:
  - 1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen; en
  - 2° in de provincie schade veroorzaken.

Toelichting artikel 11.52, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor de verlening van een vrijstelling aan de grondgebruiker voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren van strikt beschermde soorten, geldt op grond van het tweede lid een specifiek kader. Dit kader is hetzelfde kader als het in artikel 11.44, tweede lid, van het Bal opgenomen kader voor de bestrijding van vogels. Dit met dien verstande dat de rechtvaardigingsgronden de bij schadebestrijding relevante gronden zijn die worden genoemd in artikel 16 van de habitatrichtlijn, in plaats van de gronden die worden genoemd in artikel 9 van de vogelrichtlijn.*
Anders dan bij vogels is – net zomin als in het verleden op grond van artikel 3.15 van de Wet natuurbescherming het geval was – niet voorzien in een landelijke vrijstelling voor schadeveroorzakende dieren van strikt beschermde habitatrichtlijnsoorten, zodat het kader van het tweede lid uitsluitend relevant is voor provinciale vrijstellingen voor bestrijding van dieren van deze soorten die in de provincie belangrijke schade veroorzaken. De in bijlage IV bij de habitatrichtlijn genoemde soorten zijn zodanig in hun voortbestaan bedreigd, dat een landelijke vrijstelling niet kan worden gerechtvaardigd.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.44, tweede lid, van het Bal en naar paragraaf 3.3.5.2 van het algemene deel van de nota van toelichting.
Toelichting artikel 11.52, tweede lid, onder c en d, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Voor de verlening van een vrijstelling aan de grondgebruiker voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren van strikt beschermde soorten, geldt op grond van artikel 11.52, tweede lid, van het Bal een specifiek kader. Dit kader is hetzelfde kader als het in artikel 11.44, tweede lid, van het Bal opgenomen kader voor de bestrijding van vogels. Dit met dien verstande dat de rechtvaardigingsgronden de bij schadebestrijding relevante gronden zijn die worden genoemd in artikel 16 van de habitatrichtlijn, in plaats van de gronden die worden genoemd in artikel 9 van de vogelrichtlijn.*
Anders dan bij vogels is – net zomin als in het verleden op grond van artikel 3.15 van de Wet natuurbescherming het geval was – niet voorzien in een landelijke vrijstelling voor schadeveroorzakende dieren van strikt beschermde habitatrichtlijnsoorten, zodat het kader van het tweede lid uitsluitend relevant is voor provinciale vrijstellingen voor bestrijding van dieren van deze soorten die in de provincie belangrijke schade veroorzaken. De in bijlage IV bij de habitatrichtlijn genoemde soorten zijn zodanig in hun voortbestaan bedreigd, dat een landelijke vrijstelling niet kan worden gerechtvaardigd. In de aanhef van artikel 11.52, tweede lid, wordt dan ook uitsluitend de mogelijkheid van de aanwijzing van vergunningvrije gevallen bij omgevingsverordening genoemd.
Vanwege het bovenstaande moet er in artikel 11.52, tweede lid, onder c en d, van het Bal geen vermelding zijn van een ministeriële regeling. Deze verwijzing komt te vervallen.

3 Het bestrijden door gemeenten van overlast veroorzakende dieren wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening op grond van artikel 11.50 en alleen als het bestrijden:
- a voldoet aan artikel 8.74k, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b plaatsvindt binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour;
- c plaatsvindt in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang; en
- d betrekking heeft op in de omgevingsverordening genoemde diersoorten die:
  - 1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen; en
  - 2° in de provincie overlast veroorzaken.

Toelichting artikel 11.52, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het derde lid van artikel 11.52 bevat een specifiek kader voor de verlening bij omgevingsverordening van een vrijstelling aan gemeenten voor het bestrijden binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom») van overlast veroorzakende dieren van strikt beschermde soorten. Het kader is hetzelfde kader als het in artikel 11.44, derde lid, van het Bal opgenomen kader voor de bestrijding van vogels, behalve dan dat de rechtvaardigingsgronden de bij overlastbestrijding relevante gronden zijn die worden genoemd in artikel 16 van de habitatrichtlijn, in plaats van de gronden die worden genoemd in artikel 9 van de vogelrichtlijn. Net zomin als bij vogels is – overeenkomstig de situatie in het verleden op grond van artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming – voorzien in een landelijke vrijstelling voor overlast veroorzakende dieren van strikt beschermde habitatrichtlijnsoorten. Het kader van het derde lid is dus alleen relevant voor provinciale vrijstellingen voor overlastbestrijding.*

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.44, derde lid, van het Bal en naar paragraaf 3.3.5.3 van het algemene deel van de nota van toelichting.

4 In een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling waarin vergunningvrije gevallen worden aangewezen die betrekking hebben op het vangen of doden van dieren, wordt in ieder geval bepaald welke middelen voor het vangen of doden zijn toegestaan en worden alleen middelen toegestaan die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken, waarbij het doden van dieren zoveel mogelijk wordt vermeden.

Toelichting artikel 11.52, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De grondgebruiker kan bij schriftelijke toestemming zijn recht op schadebestrijding door derden laten uitoefenen. Met het oog daarop is in het vierde lid geregeld dat als wordt voorzien in een vrijstelling voor schadebestrijding, deze van rechtswege niet alleen geldt voor de grondgebruiker, maar ook voor degenen die zijn schriftelijke en gedagtekende toestemming hebben om de bestrijdingshandelingen namens hem te verrichten. Op dit punt heft het Bal dus zelf de omgevingsvergunningplicht voor deze gemachtigden op. Daarvoor biedt artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet de grondslag.*

5 Een aanwijzing van vergunningvrije gevallen als bedoeld in het tweede lid geldt ook voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren door de persoon of wildbeheereenheid die daarvoor een door de grondgebruiker verleende schriftelijke en gedagtekende toestemming heeft.

Toelichting artikel 11.52, vijfde en zesde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Verwezen wordt naar de toelichting bij het vijfde en zesde lid van artikel 11.44 van het Bal.*

6 De beperking van de omvang van populaties van in het wild levende dieren wordt niet als vergunningvrij aangewezen.

Artikel 11.53 (vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt in bij ministeriële regeling aangewezen gevallen niet voor flora- en fauna-activiteiten als bedoeld in de artikelen 11.46, eerste lid, en 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, die in een bij die regeling aangewezen gedragscode worden beschreven en die:
   a aantoonbaar worden uitgevoerd in overeenstemming met die gedragscode; en
   b plaatsvinden in het kader van:
      1° het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
      2° een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
      3° een bestendig gebruik; of
      4° ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2 Een gedragscode wordt bij ministeriële regeling alleen aangewezen, als:
   a de daarin beschreven activiteiten voldoen aan artikel 8.74k, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving; en
   b daarin een wijze van verrichten van activiteiten is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister voor Natuur en Stikstof afdoende is gewaarborgd dat:
      1° geen benutting of economisch gewin plaatsvindt van dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, en van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern; en

      Toelichting artikel 11.53, tweede lid, onder b, onder 1°, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Artikel 11.53 van het Bal voorziet in de mogelijkheid van een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht bij ministeriële regeling voor als flora- en fauna-activiteit aangewezen, regelmatig terugkerende handelingen. Het gaat om handelingen die worden verricht overeenkomstig een bij die regeling aangewezen gedragscode, waarbij is voorzien in mitigerende maatregelen met bewezen effecten waardoor een wezenlijke invloed voor de betrokken soort valt uit te sluiten.*
      In tweede lid, onder b, onder 1° wordt per abuis bij de dieren van soorten twee keer verwezen naar het verdrag van Bern. Het eerste deel van onderdeel 1° gaat over dieren waarbij naar bijlage II en daarna bijlage I bij het verdrag van Bern wordt verwezen. De verwijzing naar bijlage I bij het verdrag van Bern moet echter verwijzen naar bijlage I bij het verdrag van Bonn. Bijlage I bij het verdrag van Bern gaat namelijk over planten en hiernaar wordt al verwezen aan het einde van onderdeel 1°.

      2° de activiteiten met betrekking tot die dieren en planten zorgvuldig worden verricht.

3 Activiteiten worden in ieder geval zorgvuldig verricht als:
   a daarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten waartoe de dieren of de planten behoren; en
   b in redelijkheid alles wordt gedaan of nagelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
      1° de dieren worden gedood;

2° voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de dieren worden beschadigd of vernield;
3° eieren van de dieren worden vernield; en
4° de planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

Toelichting artikel 11.53 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht bij ministeriële regeling voor als flora- en fauna-activiteit aangewezen, regelmatig terugkerende handelingen. Het gaat om handelingen die worden verricht overeenkomstig een bij die regeling aangewezen gedragscode, waarbij is voorzien in mitigerende maatregelen met bewezen effecten waardoor een wezenlijke invloed voor de betrokken soort valt uit te sluiten. Het betreft materieel de continuering van de voorheen in artikel 3.31 van de Wet natuurbescherming opgenomen voorziening. De voorziening is gelijkluidend aan de in artikel 11.45 van het Bal voor vogelrichtlijnsoorten opgenomen voorziening, behalve dan dat de rechtvaardigingsgronden voor afwijking van de in principe op grond van de artikelen 12 en 13 van de habitatrichtlijn te verbieden handelingen de relevante gronden van artikel 16 van die richtlijn zijn, en niet de in artikel 9 van de vogelrichtlijn genoemde gronden.*
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.45 van het Bal. Zoals daar is aangegeven, worden gedragscodes door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit pas onder de vrijstelling aangewezen, nadat daarover overleg met de provincies heeft plaatsgevonden.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
a het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
b het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
Toelichting artikel 11.54, eerste lid, onder b, Bal [artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In artikel 11.54, eerste lid, onder b, van het Bal zou net als in vergelijkbare artikelen, zoals de artikelen 11.37 en 11.46 van het Bal, verwezen moeten worden naar voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren. In dit artikel is echter per abuis «of eieren» niet opgenomen. Dat wordt nu toegevoegd.*
c het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2 Het verbod geldt niet als:
a het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
b het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
c de activiteit deel uitmaakt van:
1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Toelichting artikel 11.54 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Zoals is aangegeven in paragraaf 3.3.3 van het algemeen deel van de toelichting, is het wenselijk om – overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.10, eerste lid, van de Wet natuurbescherming – ook aan dieren en planten van sommige soorten die niet vallen onder de reikwijdte van de beschermingsbepalingen van de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en van Bonn, wettelijke bescherming te bieden tegen schadelijke handelingen. Dat geldt in ieder geval voor dieren en planten van soorten die zijn geplaatst op de rode lijsten van bedreigde of ernstig bedreigde dier- en plantensoorten en die nadelige gevolgen ondervinden van bepaalde menselijke handelingen, zoals het vangen, plukken of doden, en daarom gebaat zijn bij een verbod op die handelingen. Dat is het geval bij bepaalde soorten vissen, dagvlinders libellen, kevers en vaatplanten. Bij zoogdieren, amfibieën en reptielen kan dat ook het geval zijn, maar daar maken ook maatschappelijke opvattingen over hun intrinsieke waarde dat er aanleiding is voor bescherming van die dieren, ook als de diersoort als zodanig niet bedreigd is.*

De bescherming voor de hiervoor bedoelde soorten wordt geboden door in artikel 11.54 het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën en reptielen aan te wijzen als flora- en fauna-activiteit op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet. Hierdoor wordt het verboden deze handelingen te verrichten, zonder omgevingsvergunning. Hetzelfde geldt voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende vissen, dagvlinders, libellen en kevers van bedreigde of ernstig bedreigde soorten die op de rode lijsten zijn geplaatst. Tevens wordt als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit aangewezen het beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van deze soorten. Alle onder de aanwijzing van deze flora- en fauna-activiteiten vallende diersoorten worden opgesomd in onderdeel A van de nieuwe bijlage IX bij het Bal.
Voor planten van soorten die in hun voortbestaan worden bedreigd en daarom op de rode lijsten zijn geplaatst, voorziet artikel 11.54 in de aanwijzing als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, te ontwortelen of te vernielen van planten. Het gaat daarbij meer specifiek om bepaalde vaatplantsoorten die zijn opgenomen in onderdeel B van de nieuwe bijlage IX bij het Bal, waaronder een aantal orchideeënsoorten.
Los van de specifieke handelingen die door artikel 11.54 onder het verbod van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet worden gebracht, geldt uiteraard te allen tijde de zorgplicht van artikel 11.27 van het Bal, die ook beperkingen voor activiteiten met zich kan brengen.
Gelet op de verwijzing in artikel 11.54 naar bijlage IX, heeft een toekomstige wijziging van de rode lijsten geen direct effect op de soorten die onder de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht vallen: een beperking of verruiming van die reikwijdte vereist een wijziging van de bijlage bij algemene maatregel van bestuur.
In bijlage IX zijn niet opgenomen: de zwarte rat, de bruine rat, de huismuis, de mol en exoten, omdat de populaties van deze soorten niet in het geding zijn en de toepasselijkheid van het verbod de bestrijding van door deze soorten aangerichte schade zou bemoeilijken. Tegen dezelfde achtergrond voorziet het tweede lid, aanhef en onder a, van artikel 11.54 in een uitzondering voor zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindende bosmuizen, huisspitsmuizen en veldmuizen. Verwilderde dieren vallen niet onder de reikwijdte van het artikel, omdat zij niet van nature in het wild leven.
Het tweede lid, onder b en c, bevat vergelijkbare uitzonderingen als de artikelen 11.37, tweede lid, en 11.46, tweede lid, van het Bal. Verwezen wordt naar de toelichting bij die artikelen.
Onder «opzet» wordt in artikel 11.54 ook voorwaardelijke opzet begrepen. Aangezien handelingen in strijd met artikel 5.1 van de Omgevingswet zijn aangewezen als economisch delict als bedoeld in de Wet op de economische delicten, zijn de met opzet of voorwaardelijk opzet begane handelingen een misdrijf. Op grond van vaste jurisprudentie ten aanzien van economische delicten hoeft de opzet van de dader alleen gericht te zijn op de gedraging zelf, niet op het niet naleven van een wettelijke verplichting (zogenaamd «kleurloos opzet»).[1]
Het beoordelingskader voor de verlening van een omgevingsvergunning voor de in dit artikel aangewezen activiteiten, is opgenomen in het nieuwe artikel 8.74l van het Bkl.
[1] HR 24 april 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ8783.

Artikel 11.55 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in programma)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt niet voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.54 in gevallen aangewezen in een programma.
2 Het programma:
  a heeft geheel of ook betrekking op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied en bevat maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken; of
  b heeft tot doel, ook met het oog op een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling:
    1° de belasting van natuurwaarden van Natura 2000-gebieden door bepaalde schadelijke factoren te verminderen en de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken; of
    2° het beheer, de bescherming, het behoud of het herstel van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren of planten of de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats of habitats van soorten of het verbeteren van de staat van instandhouding van die soorten; en
  c wordt vastgesteld door of gezamenlijk met het bestuursorgaan dat, als geen toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, bevoegd is te beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten.

Toelichting artikel 11.55 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op dezelfde wijze als in de artikelen 11.41 en 11.49 van het Bal voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten is geregeld, voorziet artikel 11.55 voor flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op andere beschermde soorten in de mogelijkheid om in een programma vergunningvrije gevallen aan te wijzen. Als een activiteit voldoet aan de in het programma opgenomen beschrijving en de daarvan deel uitmakende condities van de als vergunningvrij aangewezen flora- en fauna-activiteiten, behoeft daarvoor geen omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd. Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 11.41 van het Bal en ook naar de toelichting bij artikel 11.18 van het Bal, dat voorziet in de mogelijkheid om in een programma vergunningvrije Natura 2000-activiteiten aan te wijzen.*

De uitzondering voor de andere beschermde soorten dan vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten was voorheen geregeld in artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, zevende lid, aanhef en onder b, van de Wet natuurbescherming. De in dat laatste artikelonderdeel opgenomen eisen ten aanzien van de strekking van het programma en de regels van het plan, zijn in het tweede en derde lid van artikel 11.55 omgezet. Daar is ook de vereiste betrokkenheid van het normaliter bevoegde gezag voor de verlening van omgevingsvergunningen voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten geregeld: meestal gedeputeerde staten, soms de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De afwijking van de vergunningplicht via het programma – neerkomend op een toestemming voor de betrokken activiteit – moet voldoen aan het reguliere beoordelingskader voor omgevingsvergunningen voor flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op andere soorten dan vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten. Dat kader – neergelegd in artikel 8.74l van het Bkl – is van toepassing verklaard in artikel 11.58, eerste lid, van het Bal.
De vereiste strekking van de programma» s is op het punt van de soortenbescherming iets algemener geformuleerd dan voorheen in artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met 3.8, tweede lid, van de Wet natuurbescherming, zodat alle verschillende soorten programma's waarnaar in dat artikellid wordt verwezen daaronder zijn te vatten. Bovendien is aansluiting gezocht bij artikel 3.5, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, dat niet alleen voor vermindering van schadelijke factoren of verbetering van de fysieke leefomgeving, maar ook voor beheer, bescherming en behoud in programma's voorziet.

Artikel 11.56 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in omgevingsverordening)
Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt in in een omgevingsverordening aangewezen gevallen niet voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.54 met betrekking tot dieren of planten van bij de omgevingsverordening aangewezen soorten, of met betrekking tot voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van bij de omgevingsverordening aangewezen soorten.
Toelichting artikel 11.56 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 5.2, eerste lid, aanhef en onder h, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, maakt het mogelijk om, bij de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur van de gedragingen die een omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit zijn, ook gevallen aan te wijzen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, in de omgevingsverordening van de aanwijzing kan worden afgeweken. Dat biedt een basis voor het continueren van de vrijstellingsmogelijkheden van de soortenbeschermingsbepalingen voor andere soorten dan vogelrichtlijn- of habitatrichtlijnsoorten, die provinciale staten voorheen op grond van artikel 3.10, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de Wet natuurbescherming hadden.*
Het nieuwe artikel 11.56 in samenhang met artikel 11.58, eerste lid, van het Bal geeft daaraan invulling.
Artikel 11.56 bepaalt van welke als omgevingsvergunningplichtig aangewezen activiteiten kan worden afgeweken. Dat zijn alle activiteiten waarvoor normaliter gedeputeerde staten bevoegd gezag voor de verlening van de omgevingsvergunning zijn, op grond van artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Ob.
Artikel 11.58, eerste lid, bepaalt welk kader geldt voor het toestaan van een afwijking bij omgevingsverordening. Dat is het kader dat op grond van artikel 8.74l van het Bkl geldt voor de beoordeling van aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op andere soorten dan vogelrichtlijnsoorten of habitatrichtlijnsoorten. Dat kader komt overeen met het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 16 van de habitatrichtlijn, maar is aangevuld met enkele extra rechtvaardigingsgronden voor vergunningverlening.
In het tweede en derde lid van artikel 11.58 zijn specifieke kaders opgenomen voor de gevallen waarin de afwijkingen in de omgevingsverordening worden toegestaan met het oog op bestrijding van schadeveroorzakende dieren door de grondgebruiker en de bestrijding van overlastgevende dieren door gemeenten binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom»).
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 3.3.3 en 3.3.5.2 en 3.3.5.3 van deze nota van toelichting.

Artikel 11.57 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in ministeriële regeling)
Vergunningvrije gevallen als bedoeld in artikel 11.56 worden aangewezen in een ministeriële regeling, als:
a Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd gezag als bedoeld in artikel 11.25, eerste lid, is; of
b de flora- en fauna-activiteit wordt verricht door een grondgebruiker voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren van de volgende soorten:
  1° het konijn (Oryctolagus cuniculus); of
  2° de vos (Vulpes vulpes).
Toelichting artikel 11.57 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.57, aanhef en onder a, is de evenknie van het hiervoor besproken artikel 11.56 voor de situatie dat niet gedeputeerde staten maar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag is voor de verlening van een omgevingsvergunning voor de betrokken flora- en fauna-activiteiten. Dat is het geval als sprake is van bepaalde nationale belangen. Logischerwijze is het dan ook de minister en zijn het niet provinciale staten die in die gevallen vrijstelling verleent van de vergunningplicht.*
De bepalingen continueren de regeling die voorheen was opgenomen in artikel 3.10, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de Wet natuurbescherming en in samenhang met artikel 1.3, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming en artikel 1.3 van het Besluit natuurbescherming.

De basis voor ministeriële vrijstellingen is artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Op grond van die bepaling kunnen bij algemene maatregel van bestuur gevallen worden aangewezen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, bij ministeriële regeling van de aanwijzing van een activiteit als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit kan worden afgeweken. Artikel 11.57, aanhef en onder a, geeft daar tezamen met het nieuwe artikel 11.58, eerste lid, van het Bal invulling aan. Artikel 11.58, eerste lid, bepaalt welk kader geldt voor het aanwijzen van vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten. Dat is hetzelfde kader als het op grond van artikel 8.74l van het Bkl geldende beoordelingskader voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op andere soorten dan vogelrichtlijnsoorten of habitatrichtlijnsoorten. Dat beoordelingskader komt weer overeen met het kader voor afwijkingen dat is geregeld in artikel 16 van de habitatrichtlijn, maar is aangevuld met enkele extra rechtvaardigingsgronden. In het tweede lid van artikel 11.58 is een specifiek kader opgenomen voor de gevallen waarin de afwijkingen worden toegestaan met het oog op bestrijding van schadeveroorzakende dieren door de grondgebruiker.
In artikel 11.57, onder b, zijn 2 diersoorten aangewezen die landelijk schade veroorzaken. Voor de bestrijding daarvan door de grondgebruiker kan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit flora- en fauna-activiteiten als vergunningvrij aanwijzen. Het gaat om het konijn en de vos. Bij de schade die wordt veroorzaakt door dieren van deze soorten gaat het om een provincie-overstijgend probleem, dat alleen effectief kan worden aangepakt als de betrokken dieren in alle provincies door de grondgebruikers kunnen worden bestreden. Voorheen waren deze soorten aangewezen in artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming. Overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.15, achtste lid, van de Wet natuurbescherming heeft over de aanwijzing van deze soorten overleg met de provincies plaatsgevonden. Er bestaan geen nieuwe inzichten ten aanzien van de landelijke schadelijkheid van deze soorten. De betrokken diersoorten vallen niet onder de reikwijdte van het strikte beschermingsregime van de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en van Bonn.
Konijnen veroorzaken vraat- en graafschade aan allerhande teelten; daarnaast brengen zij ziekten over op tamme konijnen. De omvang van de schade werd in 2013 geschat op € 6,3 miljoen per jaar. De omvang van de populatie konijnen is de afgelopen jaren achteruitgaan gegaan.
De schade die vossen veroorzaken bestaat uit predatie van kippen, ganzen, eenden, konijnen en lammeren in buitenrennen; daarnaast brengen zij ziekten over, zoals hondsdolheid en de vossenlintworm. De belangrijkste door de vos veroorzaakte schade betreft evenwel de fauna. Predatie door vossen van weidevogels heeft een negatieve invloed op de populatieontwikkeling van deze vogels. De stand van de weidevogels is in Nederland zeer kwetsbaar en is de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan.
Het konijn en de vos worden niet in hun voortbestaan bedreigd en zij lopen dat gevaar ook niet.
Voor deze soorten geldt bovendien dat er – gezien hun kenmerken en de omvang van hun populaties – geen effectieve middelen zijn om schade te voorkomen zonder als vergunningplichtig aangewezen flora- en fauna-activiteiten te verrichten. Het ontwikkelen van deze middelen en methoden heeft de aandacht van de wetenschap,[1] maar er is geen zicht op dat dergelijke middelen en methoden op korte termijn beschikbaar zullen komen.
Voor de goede orde zij erop gewezen dat met de aanwijzing van deze soorten onder b de aanwijzing van de bestrijding van het konijn en de vos door grondgebruikers als vergunningvrij geval als zodanig nog geen feit is. De daadwerkelijke vrijstelling wordt geregeld in de Omgevingsregeling. Aan die vrijstelling kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden.
Aangezien voor onder artikel 11.54 van het Bal vallende soorten op landelijk niveau niet wordt voorzien in vrijstelling voor de bestrijding door gemeenten van overlastgevende soorten binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «bebouwde kom»), zijn daarover geen specifieke bepalingen opgenomen.
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 3.3.3 en 3.3.5.2 en 3.3.5.3 van deze nota van toelichting.
[1] Zie onder meer «Meerjarenprogramma onderzoek BIJ12 – unit Faunafonds 2014–2018; Praktijkgericht en wetenschappelijk onderzoek ter voorlichting en preventie van gewasschade».
***Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298** *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.58 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten andere soorten)

1 Een flora- en fauna-activiteit wordt in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van artikel 11.55, 11.56, of 11.57 alleen als vergunningvrij geval aangewezen als de activiteit voldoet aan artikel 8.74l, eerste lid, onder a, b en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
Toelichting artikel 11.58, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het eerste lid stelt het kader vast voor het aanwijzen van vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten met betrekking tot andere soorten dan vogelrichtlijnsoorten of habitatrichtlijnsoorten. Het gaat dan om de aanwijzing van dergelijke vergunningvrije gevallen in een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van de artikelen 11.55, 11.56 en 11.57. Het in het eerste lid vastgestelde kader betreft het beoordelingskader voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor deze activiteiten. Verwezen wordt naar artikel 8.74l van het Bkl en de daarbij opgenomen toelichting. Voor het kader van de aanwijzing van flora- en fauna-activiteiten en de afwijkingen daarvan wordt verder verwezen naar paragraaf 3.3.3 van het algemene deel van de toelichting.*

2 Het bestrijden door de grondgebruiker van schadeveroorzakende dieren wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening of een ministeriële regeling op grond van de artikelen 11.56 en 11.57 en alleen als:

a het bestrijden voldoet aan artikel 8.74l, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
b het bestrijden gebeurt op door de grondgebruiker gebruikte gronden of in of aan door hem gebruikte opstallen, om schade die in het lopende of daarop volgende jaar dreigt op te treden op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied te voorkomen;
c deze schade wordt veroorzaakt door dieren van in de omgevingsverordening of ministeriële regeling genoemde soorten en behoort tot in de omgevingsverordening of ministeriële regeling omschreven categorieën van schade; en
d voor zover het artikel 11.56 betreft, de in de omgevingsverordening genoemde diersoorten:
1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen;
2° in de provincie schade veroorzaken; en
3° niet overeenkomen met de in artikel 11.57, onder b, genoemde soorten.

Toelichting artikel 11.58, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor de verlening van vrijstelling aan de grondgebruiker voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren van soorten die vallen onder de reikwijdte van artikel 11.54 van het Bal, geldt op grond van het tweede lid een specifiek kader. Dit kader is hetzelfde kader als het in artikel 11.44, tweede lid, van het Bal opgenomen kader voor de bestrijding van vogels, met dien verstande dat voor de betrokken soorten geen beperkingen ten aanzien van de toepasselijke soorten schade gelden. Het verschil op het punt van de soorten schade laat zich verklaren door het feit dat de regels daarover van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn niet op deze soorten betrekking hebben.*
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.44 van het Bal en naar paragraaf 3.3.5.2 van het algemene deel van de nota van toelichting.

3 Het bestrijden door gemeenten van overlast veroorzakende dieren wordt alleen als vergunningvrij geval aangewezen in een omgevingsverordening op grond van artikel 11.56 en alleen als het bestrijden:
a voldoet aan artikel 8.74l, eerste lid, onder a en c, van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
b plaatsvindt binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour;
c plaatsvindt in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, of om een bij de omgevingsverordening omschreven ander algemeen belang; en

Toelichting artikel 11.58, derde lid, onder c, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Artikel 11.58, derde lid, van het Bal bevat een specifiek kader voor de verlening van vrijstelling aan gemeenten voor het bestrijden binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom») van overlastveroorzakende dieren van strikt beschermde soorten. Dat gebeurt alleen bij omgevingsverordening.*
In onderdeel c van het derde lid worden de belangen genoemd waarin de bestrijding plaats kan vinden. Naast de volksgezondheid of de openbare veiligheid kan het bestrijden plaatsvinden in een bij de omgevingsverordening omschreven ander algemeen belang. Er wordt echter ook verwezen naar een bij ministeriële regeling omschreven ander algemeen belang. Dit is echter niet relevant want het derde lid richt zich specifiek op een vrijstelling bij omgevingsverordening.

d betrekking heeft op in de omgevingsverordening genoemde diersoorten die:
1° niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen; en
2° in de provincie overlast veroorzaken.

Toelichting artikel 11.58, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het derde lid van artikel 11.58 bevat een specifiek kader voor de verlening van vrijstelling aan gemeenten voor het bestrijden binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom») van overlast veroorzakende dieren van strikt beschermde soorten. Dat gebeurt alleen bij omgevingsverordening. Net zomin als bij vogels is – overeenkomstig de situatie in het verleden op grond van artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming – voorzien in een landelijke vrijstelling voor overlast veroorzakende dieren, omdat er geen soorten zijn waarbij de overlast binnen bebouwd gebied op landelijke schaal speelt. Het kader voor de vrijstelling is hetzelfde kader als het in artikel 11.44, derde lid, van het Bal opgenomen kader voor de bestrijding van vogels, behalve dan dat ten aanzien van de vormen van overlast niet behoeft te worden aangesloten bij de formulering van de rechtvaardigingsgronden in de artikelen 9 van de vogelrichtlijn en 16 van de habitatrichtlijn.*
Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.44 van het Bal en naar paragraaf 3.3.5.3 van het algemene deel van de nota van toelichting.

4 In een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling waarin vergunningvrije gevallen worden aangewezen die betrekking hebben op het doden of vangen van dieren, wordt in ieder geval bepaald welke middelen daarvoor zijn toegestaan, waarbij alleen middelen worden toegestaan die nadelige gevolgen voor het welzijn van dieren voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken, waarbij het doden van dieren zoveel mogelijk wordt vermeden.

Toelichting artikel 11.58, vierde en vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Net als voor het vangen of doden van vogels en (andere) dieren van strikt beschermde soorten op grond van vogelrichtlijn en habitatrichtlijn geldt, moet op grond van het vierde lid ook voor het vangen of doden van dieren van andere soorten in de vrijstelling nauwkeurig worden bepaald met welke middelen dat mag en onder welke nadere voorwaarden deze kunnen worden toegepast, zodanig dat onnodig lijden van dieren maar ook bijkomende nadelige effecten voor de populatie van deze soort of voor andere diersoorten worden voorkomen.*

In het kader van schadebestrijding bestaan verschillende methoden om hoefdieren met een geweer te doden. Bij de toe te passen methoden moet rekening worden gehouden met overwegingen van dierenwelzijn, zoals het voorkomen van stress, de selectiviteit (zieke versus gezonde dieren, keuze tussen mannelijke en vrouwelijke dieren) en de kans op eventuele verwonding. De vrijstelling kan in dit verband nadere voorwaarden en beperkingen stellen.
Om een dier te kunnen doden met gebruikmaking van een geweer moet de schutter binnen schootsafstand van het dier kunnen komen. Het «drijven» van dieren is een methode waarbij meestal een vrij groot aantal schutters in linie aan één of meer zijden van het te drijven perceel is opgesteld. De dieren worden vervolgens in één richting opgejaagd door een eveneens in linie opgestelde groep drijvers. Bezwaren tegen deze methode zijn de mate van verstoring voor hoefdieren die deze met zich brengt, de niet-selectieve werking daarvan en de kans op verwonding. Daarom is in het vijfde lid, aanhef en onder a, bepaald dat bij de verlening van een vrijstelling voor het vangen of doden van hoefdieren toepassing van de methode van het drijven van edelherten, damherten, reeën en wilde zwijnen expliciet wordt uitgesloten.
De «drukmethode» kan bij wilde zwijnen ingevolge het vijfde lid wel als uiterste middel bij de vrijstelling worden toegestaan, waarbij in de vrijstelling nadere voorwaarden kunnen worden gesteld (vijfde lid, aanhef en onder b). Dit mede in het licht van de omvangrijke schade en het gevaar voor de verkeersveiligheid die de zwijnen veroorzaken. De drukmethode is een zeer beperkte vorm van drijven, één-op-één en zonder inzet van een hond.
Samen met de in het nieuwe artikel 8.74s van het Bkl gestelde instructieregel voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat in het vangen of doden van de hoefdieren van de genoemde soorten, is hiermee materieel de voorheen in artikel 3.33, eerste en tweede lid, van de Wet natuurbescherming opgenomen regeling voortgezet.

5 In een programma, een omgevingsverordening of een ministeriële regeling waarin vergunningvrije gevallen worden aangewezen die betrekking hebben op het doden of vangen van wilde zwijnen, reeën, damherten of edelherten wordt bepaald:
   a dat dit niet door middel van drijven plaatsvindt; en
   b of en onder welke voorwaarden een methode is toegestaan, waarbij één persoon wilde zwijnen opzettelijk verontrust met het oogmerk deze dieren binnen het schootsveld van één geweerdrager te drijven, opdat deze de dieren kan doden, en waarbij geen hond wordt ingezet.

6 Een aanwijzing als bedoeld in het tweede lid geldt ook voor het bestrijden van schadeveroorzakende dieren door de persoon of wildbeheereenheid die daarvoor een door de grondgebruiker verleende schriftelijke en gedagtekende toestemming heeft.
Toelichting artikel 11.58, zesde en zevende lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Verwezen wordt naar de toelichting bij het vijfde en zesde lid van het nieuwe artikel 11.44 van het Bal.*

7 De beperking van de omvang van populaties van in het wild levende dieren wordt niet aangewezen als vergunningvrij geval.

Artikel 11.59 (vergunningvrije gevallen andere soorten op basis van aangewezen gedragscode)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 11.54, geldt niet voor bij ministeriële regeling aangewezen gevallen van activiteiten die in een bij die regeling aangewezen gedragscode worden beschreven en die:
   a aantoonbaar worden uitgevoerd in overeenstemming met die gedragscode; en
   b plaatsvinden in het kader van:
      1° het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
      2° een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
      3° een bestendig gebruik; of
      4° ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2 Een gedragscode wordt bij ministeriële regeling alleen aangewezen als:
   a de daarin beschreven activiteiten voldoen aan artikel 8.74l, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving; en
   b een wijze van verrichten van activiteiten is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister voor Natuur en Stikstof afdoende is gewaarborgd dat:
      1° geen benutting of economisch gewin van dieren en planten van de soorten, genoemd in bijlage IX, die zich bevinden in hun natuurlijke verspreidingsgebied plaatsvindt; en
      2° de activiteiten met betrekking tot die dieren en planten zorgvuldig worden verricht.

3 Activiteiten worden in ieder geval zorgvuldig verricht als:
   a daarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, genoemd in bijlage IX, die zich bevinden in hun natuurlijke verspreidingsgebied, waartoe de dieren of planten behoren; en
   b in redelijkheid alles wordt gedaan of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
      1° die dieren worden gedood;
      2° voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van die dieren worden beschadigd of vernield;
      3° eieren van die dieren worden vernield; of
      4° die planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

Toelichting artikel 11.59 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht bij ministeriële regeling voor als flora- en fauna-activiteit aangewezen, regelmatig terugkerende handelingen die worden verricht overeenkomstig een bij die regeling aangewezen gedragscode, waarbij is voorzien in mitigerende maatregelen met bewezen effecten waardoor een wezenlijke invloed voor de betrokken soort valt uit te sluiten. Het betreft materieel de continuering van de voorheen in artikel 3.31 van de Wet natuurbescherming opgenomen voorziening. De voorziening is gelijkluidend aan de in artikel 11.45 van het Bal voor vogelrichtlijnsoorten en de in artikel 11.53 van het Bal voor habitatrichtlijnsoorten opgenomen voorziening, behalve dan dat de rechtvaardigingsgronden voor afwijking ruimer zijn dan die van artikel 9 van de vogelrichtlijn en artikel 16 van de habitatrichtlijn. Ten aanzien van deze rechtvaardigingsgronden is aangesloten bij de beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning die voor deze soorten zijn opgenomen in het nieuwe artikel 8.74l van het Bkl. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.45 van het Bal en artikel 8.74l van het Bkl. Gedragscodes worden door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit pas onder de vrijstelling aangewezen, nadat daarover overleg met de provincies heeft plaatsgevonden.*
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

§ 11.2.5 Flora- en fauna-activiteiten: overige bepalingen omgevingsvergunning

Artikel 11.60 (aanwijzing vergunningplichtige activiteit: bijvoeren van specifieke soorten)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het bijvoeren van in het wild levende edelherten, damherten, reeën, wilde zwijnen, fazanten, wilde eenden, houtduiven, hazen of konijnen.

Toelichting artikel 11.60 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In dit artikel worden het bijvoeren van in het wild levende edelherten, damherten, reeën, wilde zwijnen en het bijvoeren van de 5 bejaagbare soorten (fazant, wilde eend, houtduif, haas en konijn) aangewezen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet. Bijvoeren is als gevolg van de aanwijzing verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Bijvoeren in de zin van onderhavig artikel is bijvoeren dat de stand van de populatie bevordert. Dat betekent dat gebruik van voer in kleine hoeveelheden om tellingen te kunnen verrichten of om afschot te kunnen plegen niet wordt beschouwd als bijvoeren. Ook het in stand houden of aanleggen van voerakkers om dieren beter zichtbaar te maken voor recreanten wordt niet als bijvoeren beschouwd.*
De mogelijkheid om een omgevingsvergunning voor deze flora- en fauna-activiteit te verlenen is sterk geclausuleerd in het artikel 8.74m van het Bkl, dat met dit aanvullingsbesluit is geïntroduceerd. Een vergunning kan alleen worden verleend als sprake is van bijzondere weersomstandigheden of als sprake is van een tijdelijk natuurlijk voedseltekort en het welzijn van de dieren in het geding is. Deze laatste situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen, als na een zeer mastrijk najaar de populatie wilde zwijnen onvoldoende door afschot is gereduceerd in relatie tot het schaarse voedsel aan het einde van de winterperiode.
Artikel 11.60 van het Bal en artikel 8.74m van het Bkl vormen de omzetting van het voorheen geldende artikel 3.32 van de Wet natuurbescherming.

Artikel 11.61 (aanwijzing vergunningplichtige activiteit en vergunningvrije gevallen: uitzetten van dieren of eieren van dieren)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor het uitzetten van dieren of eieren van dieren.
2 Het verbod geldt niet voor het uitzetten van vis als bedoeld in artikel 1, tweede lid, van de Visserijwet 1963 of voor het uitzetten van eieren van deze vis.
3 Het verbod geldt niet in bij omgevingsverordening aangewezen gevallen voor dieren of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4 Vergunningvrije gevallen als bedoeld in het derde lid worden aangewezen bij ministeriële regeling:
   a als Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd gezag als bedoeld in artikel 11.25, eerste lid, is; of
   b als het gaat om een herintroductie van soorten.
5 Een flora- en fauna-activiteit wordt op grond van het derde of vierde lid alleen als vergunningvrij geval aangewezen, als is voldaan aan artikel 8.74n, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, voor zover het het uitzetten van dieren of eieren van dieren betreft, en aan artikel 8.74n, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, voor zover het een herintroductie van soorten betreft.

Toelichting artikel 11.61 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In dit artikel wordt het uitzetten van dieren of van eieren van dieren aangewezen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit. Het uitzetten is als gevolg daarvan verboden, tenzij een omgevingsvergunning is verleend. Dit verbod wordt in navolging van het voorheen geldende artikel 3.34 van de Wet natuurbescherming gesteld, omdat het uitzetten van dieren uit een oogpunt van soortenbescherming in het algemeen ongewenst is. Het verbod is van toepassing op alle soorten dieren, zowel diersoorten die niet of niet meer van nature in Nederland voorkomen – exoten en uitgestorven soorten – als soorten die wel van nature in Nederland voorkomen. Dit laatste aspect ziet bijvoorbeeld ook op het uitzetten van bejaagbare soorten ten behoeve van de jacht.*
Op de herintroductie van diersoorten – het uitzetten van dieren die van nature in Nederland voorkomen of zijn voorgekomen, met als doel een zelfstandige duurzame populatie te bevorderen of deze opnieuw te stichten – is de beleidslijn herintroducties van dieren van toepassing[1]. De hoofdlijnen daarvan zijn uitgewerkt in de beoordelingsregels die van toepassing zijn bij de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit gericht op de herintroductie van een soort. Verwezen wordt naar artikel 8.74n van het Bkl, dat met dit aanvullingsbesluit is geïntroduceerd.
Gedeputeerde staten zijn op grond van artikel 4.6, aanhef en onder e, van het Ob over het algemeen bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning voor het uitzetten van dieren. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is op grond van artikel 4.12, derde lid, onder f, van het Ob echter het bevoegd gezag voor gevallen waarin het uitzetten van dieren grote ecologische risico's met zich brengt die op nationaal niveau beoordeeld moeten worden. Het gaat dan om het uitzetten van dieren of eieren van dieren buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied, de zogenoemde «herintroductie» van soorten en de introductie van exoten. Op grond van het vierde lid van artikel 11.61 kan de minister daarvoor ook vrijstelling van de vergunningplicht verlenen; de basis daarvoor is artikel 5.2, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Gelet op de verantwoordelijkheid van de provincies voor het beheer, behoud en de ontwikkeling van beschermde diersoorten, zal de minister uitsluitend een omgevingsvergunning of vrijstelling voor de herintroductie van soorten verlenen als daarover overeenstemming bestaat met gedeputeerde staten van de provincie waar de herintroductie of de uitzetting plaatsvindt.
Voor herintroducties bestaan er – niet bindende – richtlijnen[2] van de International Union for Conservation of Nature, die mede gebruikt zullen worden de toetsing van verzoeken om omgevingsvergunningen of bij de verlening van een vrijstelling voor herintroducties.
Ten behoeve van de visserij wordt veelvuldig vis uitgezet. In beginsel bestaat daartegen geen bezwaar. Het tweede lid bepaalt daarom dat het uitzetverbod in het eerste lid niet geldt voor vissen die op grond van de Visserijwet 1963 zijn aangewezen als «vis». Op deze vissen is de Visserijwet 1963 van toepassing en deze wet bevat een eigen kader voor het uitzetten van vis.
Er geldt geen algemeen verbod op het uitzetten van vis op grond van de Visserijwet 1963, maar op grond van artikel 16 van die wet kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld ten aanzien van de visserij in de binnenwateren, waarbij mede rekening wordt gehouden met de belangen van de natuurbescherming. Dit artikel biedt de grondslag voor een verbod behoudens vergunning van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Voor de kustwateren bestaat dezelfde mogelijkheid krachtens artikel 9 van de Visserijwet 1963.
Daarnaast is het uitzetten van vis op grond van artikel 17 van de Visserijwet 1963 alleen toegestaan met toestemming van de visrechthebbende van het betreffende water. Dit toestemmingsvereiste geldt niet alleen voor de uitzet van vissen die op grond van artikel 1, eerste lid, onder c, van de Visserijwet 1963 zijn aangewezen als «vis», maar ook voor alle andere vissoorten.
Het derde lid voorziet in de mogelijkheid van een provinciale vrijstelling van het verbod om zonder omgevingsvergunning dieren of eieren van dieren uit te zetten. De basis daarvoor biedt artikel 5.2, eerste lid, van de Omgevingswet.

[1] Kamerstukken 2007/08, 31 200 XIV, nr. 215.
[2] Bijlage bij Kamerstukken 2007/08, 31 200 XIV, nr. 215.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.62 (aanwijzing vergunningvrije gevallen: jacht)

De verboden, bedoeld in de artikelen 11.37, eerste lid, onder a en d, 11.46, eerste lid, onder a en b, en 11.54, eerste lid, gelden niet voor het bij de uitoefening van de jacht vangen, doden of verontrusten en met het oog daarop opsporen van wild in het jachtveld van een jachthouder, uitgevoerd in overeenstemming met artikel 11.64, eerste lid.

Toelichting artikel 11.62 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van artikel 11.62 geldt voor degene die gerechtigd is tot de uitoefening van de jacht op de vijf bejaagbare wildsoorten (fazanten, hazen, wilde eenden, houtduiven of konijnen) [1] – de «jachthouder» – geen omgevingsvergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten die onmiddellijk samenhangen met de uitoefening van die jacht. Het gaat dan om het vangen, doden of verontrusten, en met het oog daarop opsporen van dieren van de genoemde wildsoorten in het jachtveld van de jachthouder. Hetzelfde geldt voor degenen die zich in zijn gezelschap in zijn jachtveld bevinden. Artikel 8.3 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, bepaalt wie jachthouder is. Artikel 11.62 is de omzetting van de regeling die voorheen was neergelegd in artikel 3.20, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.*
[1] Zie artikel 8.3, vierde lid, Omgevingswet.

§ 11.2.6 Handelen volgens faunabeheerplan

Artikel 11.63 (handelen volgens faunabeheerplan)

1 Het beperken van de omvang van populaties van in het wild levende dieren, het bestrijden van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht worden uitgevoerd volgens het faunabeheerplan dat voor het betrokken gebied door de faunabeheereenheid is vastgesteld.

Toelichting artikel 11.63, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 8.1 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, voorziet erin dat de faunabeheereenheden voor hun werkgebied een faunabeheerplan vaststellen dat moet worden goedgekeurd door gedeputeerde staten van de betrokken provincie. Op grond van het derde lid van dat artikel moeten bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de faunabeheerplannen. Deze regels worden gesteld in artikel 11.63 van het Bal en de artikelen 6.1 tot en met 6.4 van het Ob. Op de betekenis en achtergrond van de faunabeheerplannen is ingegaan in paragraaf 3.3.5.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting. Daar wordt naar verwezen.*

In het eerste lid van artikel 11.63 is de algemene verplichting opgenomen voor eenieder die bij het vangen of doden van dieren in het kader van schadebestrijding, populatiebeheer of jacht is betrokken, om daarbij te handelen overeenkomstig het faunabeheerplan. Dit artikellid is de omzetting van het voorheen geldende artikel 3.12, eerste lid, tweede volzin, van de Wet natuurbescherming. De bepaling vindt haar rechtsgrondslag in artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder k, van de Omgevingswet. Niet-naleving van krachtens dat onderdeel van artikel 4.3 gestelde regels is strafbaar gesteld in artikel 1a, onder 3°, van de Wet op de economische delicten, behoudens voor zover het de uitoefening van de jacht betreft. De uitzondering van de strafbaarstelling voor de jacht gold ook al onder de Wet natuurbescherming, mede in het licht van de ook al geldende verplichting voor de jachthouder om datgene te doen wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van het in zijn jachtveld aanwezige wild te handhaven en schade door dat wild te voorkomen; deze verplichting is nu opgenomen in artikel 11.65 van het Bal. De niet-naleving van die laatstgenoemde verplichting is wel strafbaar. Voor de invulling van die verplichting geeft het faunabeheerplan richting. Overigens is – evenals onder de Wet natuurbescherming – bestuursrechtelijke handhaving (bestuursdwang, dwangsom) te allen tijde mogelijk (artikel 18.4 van de Omgevingswet en artikel 122 van Provinciewet).

2 Het eerste lid is niet van toepassing op:
   a het beperken van de omvang van populaties van exoten of verwilderde dieren; en
   b het bestrijden van schadeveroorzakende exoten of verwilderde dieren.

Toelichting artikel 11.63, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De verplichting om te handelen overeenkomstig een faunabeheerplan, geldt niet voor de bestrijding van exoten of van verwilderde dieren. Deze uitzondering geldt in verband met de gewenste flexibiliteit bij de bestrijding van exoten en van verwilderde dieren en in verband met het ontbreken van de doelstelling tot behoud of herstel van hun populaties. Bij exoten is die flexibiliteit ook al aangewezen ter voldoening aan de Europeesrechtelijke verplichtingen op dit punt.[1] Verwilderde dieren zijn voorheen gehouden dieren die structureel niet meer onder de beschikkingsmacht van de eigenaar vallen, of hun nakomelingen; zij dienen derhalve onderscheiden te worden van dieren die ontsnapt zijn.*

[1] Zie verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU L 317).

3 Met een maatwerkregel of een maatwerkvoorschrift wordt alleen van het eerste lid afgeweken als:
   a sprake is van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die wordt verleend aan een faunabeheereenheid, een wildbeheereenheid of anderen voor het beperken van de omvang van een populatie van dieren; en
   b door de specifieke kenmerken van de betrokken diersoort of de aard of omvang van te verrichten activiteiten de noodzaak voor een faunabeheerplan voor die activiteiten ontbreekt, of sprake is van een opdracht van gedeputeerde staten om de omvang van de populatie terug te brengen.

Toelichting artikel 11.63, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van de artikelen 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, van het Bal kan bij maatwerk worden afgeweken van de verplichting om overeenkomstig een faunabeheerplan te handelen. Deze afwijkingsmogelijkheid wordt in het derde lid van artikel 11.63 begrensd tot de situatie dat sprake is van populatiebeheer en dat gelet op de kenmerken van de betrokken diersoort of de aard en de omvang van de te verrichten handelingen de noodzaak voor een faunabeheerplan ontbreekt. Deze voorziening stelt het bevoegd gezag in staat tot flexibiliteit in situaties dat naar zijn oordeel de noodzaak voor tussenkomst van een faunabeheereenheid of een faunabeheerplan ontbreekt, bijvoorbeeld in onvoorziene situaties waarin haast geboden is, als een langjarige planmatige aanpak niet nodig is of als er geen faunabeheereenheid in het betreffende gebied actief is.[1]*

Voorheen was deze uitzondering opgenomen in artikel 3.17, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming.

[1] Zie ook Kamerstukken II 2011/12, 33 348, nr. 3, blz. 169 en 268.

§ 11.2.7 De uitoefening van de jacht

Artikel 11.64 (uitoefening van de jacht door de jachthouder of anderen)

1 De verboden, bedoeld in de artikelen 11.37, eerste lid, onder a en d, 11.46, eerste lid, onder a en b, en 11.54, eerste lid, gelden niet bij de uitoefening van de jacht door:
   a de jachthouder;
   b degenen die in het gezelschap van de jachthouder zijn;
   c de jachtopzichter van de jachthouder die:

1° beschikt over een door de jachthouder gegeven schriftelijke en gedagtekende toestemming;
2° zorg draagt voor de bescherming van de jachtbelangen van de jachthouder; en
3° ook als buitengewoon opsporingsambtenaar is belast met de opsporing van de in artikel 1a van de Wet op de economische delicten strafbaar gestelde feiten die betrekking hebben op de daar genoemde bepalingen van de Omgevingswet en van de overige in de akte of aanwijzing, bedoeld in artikel 142, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, aangeduide strafbare feiten; of

d een ander die beschikt over een daartoe door de jachthouder gegeven schriftelijke en gedagtekende toestemming, in het geval dat de jachthouder:
1° een natuurlijke persoon is aan wie een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit is verleend die op het tijdstip van ondertekening van de toestemming geldig is;
2° een rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie van samenwerkende jachthouders is; of
3° een bij ministeriële regeling aangewezen rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie is, die naar het oordeel van Onze Minister voor Natuur en Stikstof, gelet op haar doelstelling en gelet op de kennis en kunde waarover de organisatie beschikt, een duurzaam beheer van populaties in het wild levende dieren in voldoende mate verzekert.

2 De door de jachthouder gegeven schriftelijke en gedagtekende toestemming, bedoeld in het eerste lid, onder c en d:
a is voorzien van een aantekening van de korpschef waaruit blijkt dat het jachtveld waarop de jacht wordt uitgeoefend, voldoet aan artikel 11.76, voor zover bij de uitoefening van de jacht gebruik wordt gemaakt van een geweer;
b is voorzien van de namen, voornamen en geboortedata van degenen aan wie de toestemming wordt verleend; en
c heeft een geldigheidsduur die uiterlijk verstrijkt op 31 maart volgend op de datum van ondertekening van de toestemming.

3 Voor een aan een jachtopzichter gegeven toestemming als bedoeld in het eerste lid, onder c, geldt niet het vereiste dat die is voorzien van een aantekening van de korpschef.

4 Voor een aan een ander dan de jachtopzichter gegeven toestemming als bedoeld in het eerste lid, onder d, geldt niet het vereiste dat diens personalia worden vermeld, als:
a die ander de jacht uitoefent in het gezelschap van degene aan wie de jachthouder toestemming heeft verleend;
b de jachthouder de uitoefening van de jacht door derden in die toestemming uitdrukkelijk heeft toegestaan; en
c aan die ander een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit is verleend die op het tijdstip van uitoefening van de jacht geldig is.

Toelichting artikel 11.64 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van de artikelen 11.62 en 11.64, eerste lid, van het Bal geldt voor degene die op grond van artikel 8.3 van de Omgevingswet gerechtigd is tot de uitoefening van de jacht op de vijf daar genoemde wildsoorten (fazanten, hazen, wilde eenden, houtduiven of konijnen) – de «jachthouder» – geen omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit die onmiddellijk samenhangt met de uitoefening van die jacht. Het gaat dan om het vangen, doden of verontrusten, en met het oog daarop opsporen van dieren van de genoemde wildsoorten in het jachtveld van de jachthouder. Hetzelfde geldt op grond van het eerste lid van artikel 11.64 voor degenen die zich in zijn gezelschap in zijn jachtveld bevinden. Het eerste lid is de omzetting van de regeling die voorheen was neergelegd in artikel 3.20, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.*
De jachthouder kan ook aan anderen toestemming verlenen om buiten zijn gezelschap te jagen, waarvoor dan eveneens de uitzondering geldt om voor handelingen als het vangen, doden en verstoren te beschikken over een omgevingsvergunning voor de verrichting van flora- en fauna-activiteiten. Dit overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.20, vierde lid, van de Wet natuurbescherming en de uitwerking daarvan in artikel 3.2 van het Besluit natuurbescherming. De toestemming van de jachthouder moet op grond van het tweede lid van artikel 11.64 expliciet en schriftelijk gebeuren. De vereiste toestemming is niet alleen van belang vanwege het exclusieve karakter van het jachtrecht van de jachthouder, maar vooral ook omdat dit de jachthouder het instrument verschaft om de verantwoordelijkheid die hij heeft voor het behoud van een redelijke wildstand in zijn jachtveld waar te kunnen maken. Als de jachthouder zelf niet aanwezig is bij de jacht, kan hij immers zijn gezag niet rechtsreeks laten gelden. Hij zal door middel van voorwaarden en beperkingen verbonden aan de schriftelijke toestemming vooraf kaders moeten stellen waarbinnen de jacht op zijn jachtveld wordt uitgeoefend, bijvoorbeeld ten aanzien van de aantallen dieren van de verschillende wildsoorten die worden gevangen en gedood. De toestemming moet bovendien voorzien zijn van een aantekening van de korpschef als de jacht wordt uitgeoefend met het geweer, zodat deze kan vaststellen of het jachtveld aan de eisen voldoet en zodat de toezichthouders op de hoogte zijn van de uitoefening van de jacht door derden.

Om zeker te stellen dat de jachthouder de kennis en kunde heeft om bij het verlenen van de toestemming de juiste voorwaarden te stellen om een redelijke wildstand in zijn jachtveld te handhaven en daarvoor niet afhankelijk is van de kennis en kunde van degene die toestemming vraagt, schrijft het eerste lid, onder d, voor dat ook de jachthouder zelf over een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit beschikt. Die eis geldt niet voor bepaalde rechtspersonen die jachthouder zijn die aan nadere waarborgen voldoen. Bedacht moet immers worden dat rechtspersonen – anders dan natuurlijke personen – naar hun aard niet zelf kunnen jagen en ook geen omgevingsvergunning voor het gebruik van het jachtgeweer of jachtvogels kunnen aanvragen, omdat zij die middelen zelf niet kunnen gebruiken. De aard van de organisatie van deze rechtspersonen kan echter op zichzelf voldoende waarborgen bieden dat bij toestemmingverlening voor de uitoefening van de jacht aan anderen de juiste kaders worden gesteld. Dat geldt in ieder geval voor rechtspersoonlijkheid bezittende samenwerkingsverbanden van jachthouders, maar kan ook gelden voor organisaties die een doelstelling hebben die een duurzaam faunabeheer verzekert en die in de praktijk op dat vlak ook een ruime ervaring en kundigheid hebben. Zij kunnen daarom geacht worden voldoende in staat te zijn om bij het verlenen van de toestemming de juiste voorwaarden te stellen om een redelijke wildstand in hun jachtvelden te handhaven. Om de nodige flexibiliteit te behouden ten aanzien van deze laatst groep van organisaties, vindt de aanwijzing daarvan plaats bij regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet.
De verplichting dat degene die toestemming verleent een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit bezit en de eis van de aantekening van de korpschef op de toestemming gelden voor de jachtopzichter, als deze buiten het gezelschap van de jachthouder in diens jachtveld jaagt. De jachtopzichter heeft een bijzondere positie. Een jachtopzichter is in dienst van een jachthouder om zorg te dragen voor diens jachtbelangen en is daarnaast aangewezen als buitengewoon opsporingsambtenaar op grond van artikel 142 van het Wetboek van Strafrecht.[1] Hij is niet alleen opgeleid in het kader van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit, maar volgt ook een opleidings- en bijscholingstraject als buitengewoon opsporingsambtenaar. Gelet hierop kan erop worden vertrouwd dat de redelijke wildstand niet in het geding komt als de jacht door hem buiten aanwezigheid van de jachthouder wordt uitgeoefend, ook in de gevallen dat de jachthouder zelf geen omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit heeft. De aantekening van de korpschef op de schriftelijke toestemming heeft bij jachtopzichters geen toegevoegde waarde, omdat de jachtopzichter als buitengewone opsporingsambtenaar al onder toezicht staat van een hoofdofficier van justitie en de korpschef.
Uiteindelijk is het in alle gevallen de jachthouder die kan worden aangesproken op de in artikel 11.65 van het Bal neergelegde verplichting om een redelijke wildstand te handhaven. Daarnaast is degene die beschikt over een omgevingsvergunning om het jachtgeweer of een jachtvogel te gebruiken aanspreekbaar op de wijze waarop die middelen worden ingezet bij de jacht. En eenieder is uiteraard individueel aanspreekbaar op de in de artikelen 11.66, 11.67, 11.68 en 11.71 van het Bal gestelde algemene regels over de uitoefening van de jacht, in voorkomend geval ook strafrechtelijk.
In paragraaf 3.3.5.5 van deze nota van toelichting is een algemene toelichting op de regels over de jacht opgenomen.

[1] Aangewezen door de Minister van Justitie en Veiligheid als buitengewoon opsporingsambtenaar op grond van artikel 142 van het Wetboek van Strafrecht; zie bijvoorbeeld het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar Vereniging Natuurmonumenten 2018.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.65 (redelijke wildstand)

De jachthouder doet datgene wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van het in zijn jachtveld aanwezige wild als bedoeld in artikel 8.3, vierde lid, van de wet te handhaven, of, bij het ontbreken daarvan, te bereiken, en om schade door dat wild te voorkomen.

Toelichting artikel 11.65 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De jachthouder is ingevolge dit artikel gehouden om – zoals een goed jachthouder betaamt – een redelijke stand van het wild in zijn veld te bewerkstelligen; dit overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.20, derde lid, van de Wet natuurbescherming. Deze verplichting betekent dat de jachthouder overmatige benutting moet voorkomen, rekening houdt met een goede leeftijdsopbouw van de wildpopulaties in zijn veld en, in overleg met de grondgebruiker, zo nodig biotoop verbeterende maatregelen neemt teneinde een redelijke wildstand in zijn veld te bereiken.[1] Hierin komt de verantwoordelijkheid van de jachthouder voor de natuur tot uitdrukking.*
Een goed jachthouderschap brengt – volgens dezelfde bepaling – aan de andere kant ook de verplichting met zich om schade door wild in zijn veld te voorkomen, voor zover dat door uitoefening van de jacht kan. Indien hij dat nalaat en er schade ontstaat in de omgeving van zijn jachtveld, dan kan er sprake zijn van gehoudenheid tot schadevergoeding op grond van onrechtmatige daad (artikel 162 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek), omdat de jachthouder in strijd met zijn wettelijke plicht handelt. Daartoe zal wel een causaal verband moeten worden aangetoond tussen de nalatigheid van de jachthouder en de ontstane schade. De betekenis van de plicht tot het nemen van de nodige maatregelen om schade door in het jachtveld aanwezig wild te voorkomen zal per diersoort kunnen verschillen, onder meer ook naar gelang de voorspelbaarheid van de aanwezigheid in het jachtveld van dieren van de desbetreffende soort. In gebieden waarvoor het nulstandbeleid ten aanzien van wilde zwijnen geldt (te weten: in heel Nederland, behalve in De Hoge Veluwe en De Mijnweg), zal de jachthouder ten aanzien van wilde zwijnen redelijkerwijs alles in het werk moeten stellen om het aantal tot nul terug te brengen; in dat geval zal voor het wilde zwijn de hiervoor besproken «redelijke wildstand» immers ook nul bedragen.

Het vierde lid van artikel 7 van de vogelrichtlijn bevat een aantal uitgangspunten en kaders waaraan de jacht op vogelsoorten moet voldoen, die ook relevant zijn voor de invulling van het begrip van een redelijke wildstand. Zo moeten de principes van verstandig gebruik en een ecologisch evenwichtige regulering in acht worden genomen.
De Europese Commissie geeft in haar gidsdocument over de interpretatie van de vogelrichtlijn met betrekking tot de jacht[2] aan dat zij onder «verstandig gebruik» verstaat: duidelijk duurzaam consumptief gebruik, met de nadruk op het handhaven van populaties van soorten in een gunstige staat van instandhouding. Dit begrip komt volgens de Commissie overeen met het begrip «duurzaam gebruik» in de zin van artikel 2 van het Biodiversiteitsverdrag: het gebruik van bestanddelen van de biologische diversiteit op een wijze en in een tempo die niet leiden tot achteruitgang van de biologische diversiteit op de lange termijn, aldus in stand houdend het vermogen daarvan om te voorzien in de behoeften en te beantwoorden aan de verwachtingen van huidige en toekomstige generaties. Onder verstandig gebruik kan mede worden gevat het nemen van positieve maatregelen in de zin van wildbeheer, aldus de Commissie.
De Commissie interpreteert – onder verwijzing naar artikel 2 van de vogelrichtlijn – in het gidsdocument het begrip «ecologisch evenwichtige regulering» aldus, dat regulering onder meer verwijst naar het houden van populaties op een niveau dat beantwoordt aan economische eisen, bijvoorbeeld het voorkomen van schade. De toegestane maatregelen moeten echter wel ecologisch betrouwbaar zijn en in verhouding staan tot het op te lossen probleem. De Commissie wijst ten aanzien van dit begrip ook op het vereiste van een demografisch evenwichtige exploitatie van een soort en zij geeft aan dat bejaging niet mag leiden tot onevenwichtigheden in het ecosysteem.
Het faunabeheerplan, dat bij de uitoefening van de jacht in acht moet worden genomen (artikel 11.63 van het Bal), dient een vertaling van een redelijke wildstand naar het niveau van de provincie en de streek te zijn. Het zal daarmee ook handvatten voor de individuele jachthouders bieden voor de vertaling van het begrip «redelijke wildstand» naar het eigen jachtveld. De faunabeheereenheden zullen per wildsoort moeten bezien welk detailniveau gewenst is; provinciale staten kunnen hierover regels stellen (artikel 8.1, derde lid, van de Omgevingswet). De jachthouder met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit kan als lid van de wildbeheereenheid invloed uitoefenen op de inhoud van het faunabeheerplan (artikel 6.3, eerste lid, van het Ob). Indien een beheerplan niet de ruimte geeft aan een jachthouder om door middel van jacht schade te voorkomen, dan kan hij niet aansprakelijk worden gesteld voor de schade die optreedt. De schadeveroorzakende dieren zullen dan op grond van de regels voor schadebestrijding en populatiebeheer moeten worden bestreden op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of – bij schadebestrijding – een eventuele aanwijzing als vergunningvrij geval bij omgevingsverordening of ministeriële regeling; als dat onvoldoende mogelijkheden biedt, zal onder voorwaarden de schade vergoed kunnen worden door de provincie (zie afdeling 15.5 van de Omgevingswet, toegevoegd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet).
Ten algemene geldt dat aansprakelijkheid van de jachthouder in het concrete geval naar redelijkheid en in termen van toerekenbaarheid moet worden beoordeeld.
In paragraaf 3.3.5.5 van deze nota van toelichting is een algemene toelichting op de regels over de jacht opgenomen.

[1] Vgl. Kamerstukken II 1992/93, 23 147, nr. 3, blz. 44.
[2] Europese Commissie (2008), «Gidsdocument voor de jacht in het kader van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad inzake het behoud van de vogelstand».

Artikel 11.66 (geen jacht in bepaalde gevallen)

1 De jacht wordt niet uitgeoefend:
- a voor zonsopgang en na zonsondergang;
- b op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paasdag, de Hemelvaartsdag, de tweede pinksterdag en de beide kerstdagen;
- c op begraafplaatsen;
- d vanaf of vanuit een voertuig;
- e vanaf of vanuit een vaartuig;
- f vanuit een luchtvaartuig; of
- g als de grond met sneeuw is bedekt.

2 De jacht wordt niet uitgeoefend op wild:
- a als dat zich als gevolg van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein;
- b voor zover dat zich bevindt in of in de nabijheid van wakken of bijten in het ijs;
- c voor zover dat als gevolg van onvoldoende bevedering niet in staat is te vliegen;
- d dat als gevolg van weersomstandigheden in uitgeputte toestand verkeert; of
- e binnen een straal van 200 m rond plaatsen waar voer of aas is of wordt verstrekt om dat wild te lokken.

Toelichting artikel 11.66 (nieuw) en artikel 11.67 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In de artikelen 11.66 en 11.67 zijn regels opgenomen die onder meer betrekking hebben op de uitoefening van de jacht op specifieke plaatsen, dagen of tijdstippen en op de uitoefening van de jacht in specifieke omstandigheden. Voor een belangrijk deel zijn deze regels een nadere invulling van een goed jachthouderschap. De betrokken regels waren voorheen opgenomen in de artikelen 3.6 en 3.7 van het Besluit natuurbescherming. Zij zijn uitsluitend relevant voor de uitoefening van de jacht. Zij gelden niet als dieren worden gevangen of gedood buiten de uitoefening van de jacht, in het bijzonder in het kader van schadebestrijding of populatiebeheer. Wel kunnen dan uiteraard in de daaraan ten grondslag liggende omgevingsvergunning of vrijstelling (aanwijzing als vergunningvrij geval bij omgevingsverordening of ministeriële regeling) beperkingen worden gesteld ten aanzien van het vangen of doden van dieren op specifieke plaatsen, dagen of tijdstippen, of in specifieke omstandigheden. Ook gelden voor het gebruik van het geweer specifieke beperkingen ten aanzien van specifieke plaatsen, dagen of tijdstippen (artikel 11.83 van het Bal).*

De regels in de artikelen 11.66 en 11.67 worden gesteld op grond van artikel 4.3, eerste lid, onder k en l, in samenhang met artikel 4.31, tweede lid, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Het verbod om te jagen vóór zonsopgang en na zonsondergang (artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder a) geeft uitvoering aan de Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming. Blijkens de toelichting bij de Beneluxovereenkomst is het voor de bescherming van wild nodig dat de jacht alleen geschiedt als er voldoende daglicht is. Op de lijst van de toegestane jachtmiddelen (Beneluxbeschikking M(96)8) zijn ook geen middelen opgenomen die 's nachts jagen mogelijk maken; het gebruik van geweren voorzien van een instrument om 's nachts te kunnen schieten is verboden (Beneluxbeschikking M(83)17). De Beneluxovereenkomst geeft de lidstaten de ruimte om de jacht toe te staan vanaf maximaal één uur voor zonsopgang en tot maximaal één uur na zonsondergang; een kortere periode is ook toegestaan.
In Nederland is in de wetgeving van meet af aan van deze mogelijkheid gebruik gemaakt voor het toestaan van de jacht op de wilde eend vanaf een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. In artikel 11.67, eerste lid, wordt deze bestaande uitzondering voor de jacht op de wilde eend gecontinueerd. De wilde eend is, anders dan de andere wildsoorten, extra actief bij zonsopgang en zonsondergang. Om dan te kunnen jagen, moet een jager kort voor zonsopgang en kort na zonsondergang in zijn jachtveld kunnen zijn. Een half uur vóór en na zonsondergang is er voldoende licht om op verantwoorde wijze de jacht uit te kunnen oefenen. Wordt deze mogelijkheid verder verruimd tot een uur vóór zonsondergang of een uur na zonsondergang, dan wordt het risico te groot dat door onvoldoende licht dieren van verkeerde soorten worden gevangen of gedood, of dat dieren – bij het gebruik van het geweer – niet goed worden geraakt en onnodig lijden. Ook de bescherming van de nachtrust is niet gebaat bij het verruimen van de uitzondering van artikel 11.67, eerste lid.
Het verbod op jagen op zon- en feestdagen (artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder b) is eveneens ongewijzigd uit het Besluit natuurbescherming overgenomen. Tijdens de parlementaire behandeling destijds van het wetsvoorstel voor de Wet natuurbescherming heeft over dit verbod een nadere gedachtewisseling plaatsgevonden en is van de zijde van het kabinet naar voren gebracht dat – hoewel er over zondagsrust tegenwoordig in de samenleving verschillende opvattingen bestaan – het van belang is dat ten minste op één dag in het weekeinde, van oudsher de zondag, niet gejaagd wordt, zodat anderen dan jagers op die dag ongestoord in de natuur kunnen recreëren. Hetzelfde gaat op voor feestdagen.
Het verbod om te jagen op begraafplaatsen (artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder c) geldt al sinds de Jachtwet 1952. Het specifieke karakter van begraafplaatsen als rustplaats en plaats van bezinning en gedenken verhoudt zich niet met de uitoefening van de jacht. Voor zover dieren schade veroorzaken op een begraafplaats, hetgeen vooral bij konijnen het geval kan zijn, kan de beheerder van de begraafplaats, of de faunabeheereenheid in wier werkgebied de begraafplaats is gelegen, voor de bestrijding van de dieren een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aanvragen bij gedeputeerde staten van de betrokken provincie. Onder «begraafplaats» wordt in ieder geval begrepen een begraafplaats in de zin van de Wet op de lijkbezorging; begraafplaatsen kunnen volgens die wet worden onderscheiden in gemeentelijke begraafplaatsen of bijzondere begraafplaatsen die met toestemming van de gemeente zijn aangelegd.
De verboden van het eerste lid, aanhef en onder d tot en met g, en het tweede lid, zijn sinds jaar en dag onderdeel van de jachtwetgeving, in sommige gevallen al sinds de Wet op het stuk van de jagt en de visscherij van 1814. Bij de verboden om de jacht uit te oefenen vanuit of vanaf een voertuig of vliegtuig geldt dat deze vorm van jacht onnodig verstorend is, en dat de kans te groot is dat dieren worden verwond in plaats van gedood en daardoor onnodig lijden. Uit een oogpunt van handhaving is het aangewezen in de verbodsbepaling geen onderscheid te maken al naar gelang een voertuig – anders dan een vaartuig (zie hierna) – al dan niet in beweging is. Bij de overige verboden gaat het om specifieke omstandigheden waaronder het wild extra kwetsbaar is en een te gemakkelijke prooi voor de jager vormt.
Het tweede lid van artikel 11.67 beperkt het verbod op de uitoefening van de jacht tot vaartuigen die harder varen dan 5 kilometer per uur. Bij hogere snelheden is ingeval van het gebruik van het geweer onvoldoende verzekerd dat het schot op gerichte wijze en uitsluitend ten aanzien van soorten op de wildlijst plaatsvindt. Het verbod sluit aan bij het op grond van artikel 11.40 van het Bal in samenhang met bijlage IV, onder b, bij de vogelrichtlijn geldende verbod om zonder omgevingsvergunning vogels met vaartuigen te achtervolgen, als deze vaartuigen harder gaan dan 5 kilometer per uur. Het tweede lid van artikel 11.67 biedt echter meer duidelijkheid, omdat nu zonder meer de uitoefening van de jacht vanuit vaartuigen die harder varen dan 5 kilometer per uur is verboden en er dus geen discussie mogelijk is over de vraag of in concreet geval sprake is van achtervolgen of niet.
Op grond artikel 11.67, derde lid, geldt het verbod om te jagen indien de grond met sneeuw is bedekt niet, voor zover op vogels wordt gejaagd die zich normaliter door de lucht verplaatsen; deze vogels kunnen niet via sporen in de sneeuw – te gemakkelijk – worden opgespoord en gedood. Voor de jacht op konijnen, hazen of fazanten geldt eveneens een uitzondering, als deze dieren anders worden bejaagd dan voor de voet. Jacht voor de voet is een kleinschalige vorm van jacht waarbij één jager of enkele jagers al dan niet met een hond door het veld lopen om daar het wild te bejagen. Bij deze vorm van jacht zou – ingeval de grond met sneeuw is bedekt – voor het opsporen en doden van wild het volgen van een spoor in de sneeuw volstaan; bij andere vormen van jacht speelt dit niet.
Het vierde lid van artikel 11.67 verduidelijkt dat het verbod om te jagen binnen een straal van 200 meter rond plaatsen waar voer of aas is of wordt verstrekt met als oogmerk wild te lokken, niet geldt als een eendenkooi wordt gebruikt. Bij de eendenkooi is het kunnen gebruiken van voer voor het lokken van eenden belangrijk voor de werking van de eendenkooi als jachtmiddel.
Er wordt overigens op gewezen dat ingevolge artikel 11.60 van het Bal het bijvoeren van in het wild levende dieren van bejaagbare soorten is verboden. Het gaat daar om het toedienen van voer om de stand van de populatie in gunstige zin te beïnvloeden. Bij artikel 11.66, tweede lid, aanhef en onder e, gaat het niet om voer dat met het oog op bijvoeren wordt verstrekt, maar om voer dat wordt gebruikt om wild te lokken.

Artikel 11.67 (uitzonderingen)

1 In afwijking van artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder a, mag de jacht op de wilde eend ook gedurende een half uur voor zonsopkomst en een half uur na zonsondergang worden uitgeoefend.
2 In afwijking van artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder e, mag de jacht ook worden uitgeoefend vanaf of vanuit een vaartuig dat vaart met een snelheid van ten hoogste 5 km/u.

3 In afwijking van artikel 11.66, eerste lid, aanhef en onder g, mag de jacht ook als de grond met sneeuw is bedekt worden uitgeoefend op:
   a wilde eenden of houtduiven; of
   b konijnen, hazen of fazanten, als deze dieren anders worden bejaagd dan voor de voet.
4 In afwijking van artikel 11.66, tweede lid, aanhef en onder e, mag de jacht ook worden uitgeoefend binnen een straal van 200 m rond plaatsen waar voer of aas is of wordt verstrekt om wild te lokken, als gebruik wordt gemaakt van een eendenkooi.

Artikel 11.68 (opening jacht)
De jacht op een wildsoort wordt alleen uitgeoefend als de jacht op die wildsoort bij ministeriële regeling is geopend.
Toelichting artikel 11.68 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De jacht is ingevolge artikel 11.68 slechts toegestaan tijdens het jachtseizoen. De opening van de jacht geschiedt – zoals voorheen ook op grond van artikel 3.22 van de Wet natuurbescherming het geval was – bij regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, zodat flexibel kan worden ingespeeld op de omstandigheden zoals deze in een bepaald jaar met betrekking tot een bepaalde soort aan de orde zijn.*
De opening van jacht is – net als voorheen op grond van de Wet natuurbescherming – op rijksniveau belegd. Volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn «nationale autoriteiten ingevolge de richtlijn niet bevoegd voor één-en-dezelfde vogelsoort gespreide sluitingsdata voor de jacht te bepalen, behalve wanneer de betrokken lidstaat het bewijs kan leveren, gebaseerd op specifieke wetenschappelijke en technische gegevens met betrekking tot ieder bijzonder geval, dat een spreiding van de sluitingsdata van de jacht niet in de weg staat aan een volledige bescherming van de vogelsoorten die deze spreiding kan betreffen».[1] De desbetreffende Hofzaak ging over verschillende sluitingsdata, maar er is geen aanwijzing dat het Hof anders zal redeneren ten aanzien van de opening van de jacht. Op zichzelf wordt in deze uitspraak decentralisatie niet uitgesloten, maar waar uniformiteit voorop staat en differentiatie in periode een specifieke en adequate wetenschappelijke onderbouwing vergt, is een decentrale benadering hier niet goed werkbaar. Overeenkomstig het voorheen geldende artikel 3.22, zesde lid, van de Wet natuurbescherming zal de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit echter geen regels over het jachtseizoen stellen of wijzigen, dan nadat hij met gedeputeerde staten van de provincies heeft overlegd over het ontwerp daarvan. Provinciale staten – of, ingeval van delegatie, gedeputeerde staten – kunnen bovendien op grond van de artikelen 11.29, tweede lid, en 11.69 van het Bal bij maatwerkregel de jacht sluiten in verband met bijzondere weersomstandigheden, bijvoorbeeld bij extreem winterweer (zo ook het voorheen geldende artikel 3.22, vierde lid, van de Wet natuurbescherming). De sluiting van de jacht is een besluit van algemene strekking, om welke reden de sluiting enkel bij maatwerkregel (generiek) en niet bij maatwerkvoorschrift (individueel) kan. Versoepeling van de openstelling (het verruimen van de periode waarin gejaagd kan worden) kan niet.
Bij de opening van de jacht kan – met inachtneming van voornoemde jurisprudentie van het Hof – per soort en naar plaats en naar tijd worden gedifferentieerd; aldus kan maatwerk worden geboden. De jacht op soorten waarvan de staat van instandhouding in het geding is, zal niet worden geopend. Voor vogels wordt dit ook nadrukkelijk bepaald in artikel 7, eerste lid, van de vogelrichtlijn: «de lidstaten zien erop toe dat de jacht op deze soorten de pogingen tot instandhouding die in hun verspreidingsgebied worden ondernomen, niet in gevaar brengt.» Bij de opening van de jacht op vogelsoorten moet bovendien artikel 7, vierde lid, van de vogelrichtlijn in acht worden genomen. Dat artikellid bepaalt dat lidstaten de jacht niet mogen openen op vogels tijdens de meest kwetsbare periodes van de jaarlijkse cyclus van soorten. Het gaat dan om de verschillende fasen van de broedperiode en de periode dat jonge vogels het nest nog niet hebben verlaten, en, voor zover het trekvogels betreft, ook gedurende de trek van deze vogels naar hun nestplaatsen.
Op deze punten zijn, anders dan voorheen in artikel 3.22, derde en vijfde lid, van de Wet natuurbescherming geen instructies opgenomen, omdat de Omgevingswet niet in de mogelijkheid van instructieregels voor ministeriële regelingen voorziet. Dergelijke instructies zijn voor de vogels (fazant, wilde eend, houtduif) ook niet nodig, waar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit te allen tijde is gehouden te handelen in overeenstemming met internationaalrechtelijke verplichtingen. Voor de andere soorten (haas en konijn) gaat het om soorten die gezien hun staat van instandhouding op Europees niveau geen bijzondere bescherming op grond van de habitatrichtlijn genieten. Maar ook daar zal steeds bij het besluit om de jacht te openen worden vastgesteld of de staat van instandhouding daardoor in het geding zou komen, los van de wettelijke verplichting die de jachthouder op grond van artikel 11.65 van het Bal sowieso heeft om in zijn jachtveld een redelijke wildstand te bewaren.
Wat betreft de genoemde mogelijkheid van differentiatie naar plaats bij de opening van de jacht, is bijvoorbeeld denkbaar dat de jacht in sommige gebieden die mede van belang zijn voor de realisatie van doelstellingen in Natura 2000-gebieden – bijvoorbeeld nabijgelegen foerageergebieden – niet wordt geopend.
[1] HvJ 19 januari 1994, zaak C-435/92 (Association pour la protection des animaux sauvages e.a. tegen Préfet de Maine-et-Loire en Préfet de Loire-Atlantique), punt 21-22.

Artikel 11.69 (afbakening mogelijkheid maatwerk: opening jacht)
Met een maatwerkregel kan de jacht op wildsoorten alleen worden gesloten, in de gehele provincie of een gedeelte daarvan, zolang bijzondere weersomstandigheden dat noodzakelijk maken.

Artikel 11.70 (einde duur huurovereenkomst op datum inschrijving ruilakte)
Bij het aangaan van een huurovereenkomst als bedoeld in artikel 8.3, eerste lid, onder d, van de wet mag worden bedongen dat, als een onroerende zaak waarop de overeenkomst betrekking heeft wordt opgenomen in een herverkavelingsakte als bedoeld in artikel 16.136, eerste lid, van de wet, en deze akte voor het einde van de duur van de overeenkomst in de openbare registers is ingeschreven, de huurovereenkomst, voor zover het die zaak betreft, eindigt met ingang van de datum waarop deze akte is ingeschreven.

Toelichting artikel 11.70 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van artikel 8.3, eerste lid, onder d, van de wet wordt een jachthuurovereenkomst aangegaan voor een periode van ten minste zes jaar en ten hoogste twaalf jaar. Op grond van artikel 8.3, derde lid, van de wet kan bij algemene maatregel van bestuur worden geregeld in welke gevallen de periode korter kan zijn dan zes jaar. Als een dergelijk geval wijst artikel 11.70 het geval aan dat de grond waarop de huurovereenkomst betrekking heeft, betrokken is in een herverkaveling in het kader van landinrichting. In de huurovereenkomst kan dan worden bepaald dat de huurovereenkomst eindigt als de herverkavelingsakte is ingeschreven in de openbare registers, ook als nog geen zes jaar verstreken is na het aangaan van de huurovereenkomst. Voor de doeltreffendheid van de herverkavelingsprocedure – die is gericht op verbetering van de inrichting van het landelijk gebied overeenkomstig de functies van dat gebied – is het noodzakelijk dat de mogelijkheid bestaat dat de betreffende grond in eigendom overgedragen wordt, zonder dat op de grond een jachthuurovereenkomst rust. Deze voorziening is een voortzetting van het voorheen geldende artikel 3.8 van het Besluit natuurbescherming.*

Artikel 11.71 (middelen voor de jacht)

1 Bij de uitoefening van de jacht worden geen andere middelen gebruikt dan:
   a geweren;
   b honden, met uitzondering van lange honden;
   c aantoonbaar gefokte haviken (Accipiter gentilis) of slechtvalken (Falco peregrinus);
   d eendenkooien;
   e lokeenden of lokduiven, die niet blind of verminkt zijn;
   f fretten;
   g buidels; of
   h schermen.
2 De jacht wordt niet uitgeoefend als zich in het veld andere middelen bevinden die geschikt zijn voor het vangen of doden van dieren dan de in het eerste lid genoemde middelen.
3 Degene die zich in het veld bevindt met voor de jacht toegestane middelen of met andere middelen waarmee kan worden gejaagd, wordt geacht zich daarmee bij de uitoefening van de jacht in het veld te bevinden, tenzij het tegendeel blijkt.
4 De jacht wordt niet uitgeoefend met het geweer binnen de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht, bedoeld in artikel 5.165a van het Besluit kwaliteit leefomgeving, of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen.

Toelichting artikel 11.71 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In het eerste lid van dit artikel zijn de middelen aangewezen waarmee de jacht mag worden uitgeoefend. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan Beneluxbeschikking M(96)8.[1] Het tweede en het derde lid van het artikel ondersteunen de handhaving en kunnen worden gebruikt om stroperij tegen te gaan. Het eerste, tweede en derde lid vormen de continuering van de regels die voorheen waren gesteld in artikel 3.21, eerste en tweede lid, van de Wet natuurbescherming en – ten aanzien van de toegelaten jachtvogels – in artikel 3.4 van het Besluit natuurbescherming. De voorheen in het zesde lid van artikel 3.21 van de Wet natuurbescherming opgenomen nadere regel over het gebruik van de eendenkooi is nu – tezamen met de andere regels over dit middel – opgenomen in artikel 11.86 van het Bal. De regels worden gesteld op grond van artikel 4.3, eerste lid, onder k en l, in samenhang met de artikelen 4.31 en 4.32 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*

Niet alle middelen uit voornoemde Beneluxbeschikking zijn vermeld op de lijst van toegelaten jachtmiddelen.

Voor enkele van in de beschikking genoemde middelen geldt dat deze zonder meer voor de jacht kunnen worden gebruikt, ook al zijn zij niet aangewezen. Daarbij gaat het om ondersteunende middelen als de optische beeldversterker en de hoogzit. Deze hulpmiddelen voor de jacht komen een weidelijke uitoefening van de jacht ten goede en kunnen als zodanig worden gebruikt, zoals voorheen op grond van de Wet natuurbescherming ook het geval was. Dat geldt ook voor het gebruik van een jachtmes. Uiteraard moet wel aan de bepalingen van de Wet wapens en munitie worden voldaan.

Andere in de Beneluxbeschikking genoemde middelen worden van oudsher niet gebruikt voor de jacht in Nederland, zoals paarden. De kastval en de vangkooi zijn evenmin middelen die worden gebruikt bij de in Nederland gebruikelijke jacht. Lokganzen zijn aan het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw als jachtmiddel geschrapt uit de Jachtwet, omdat het gebruik van lokganzen aanleiding gaf tot een niet weidelijke jachtuitoefening.[2] Het kabinet ziet geen aanleiding om op dit punt nu anders te besluiten. Deze middelen kunnen in voorkomende gevallen echter wel buiten de jacht worden gebruikt, op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat in het vangen of doden van beschermde dieren (artikelen 11.37, 11.46 en 11.54 van het Bal) of op grond van een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor deze activiteiten.

Het tweede en het derde lid bevatten de beleidsneutrale omzetting van artikel 3.21, tweede lid, Wet natuurbescherming en zijn bepalingen die voorheen ook onder de Flora- en faunawet bestonden. De bepalingen zijn nodig om adequaat te kunnen handhaven op het verbod om andere middelen voor de jacht te gebruiken dan genoemd in het eerste lid van artikel 11.71 (voorheen: artikel 3.20 van de Wet natuurbescherming) en niet afhankelijk te zijn van het op heterdaad vaststellen van het daadwerkelijke gebruik van deze andere middelen voor de uitoefening van deze jacht. De bepalingen maken op voorhand niet elke aanwezigheid in het veld van andere middelen onmogelijk, maar leggen wel de bewijslast bij degene die de jacht uitoefent om aan te tonen dat het middel daar om andere redenen dan gebruik voor de jacht aanwezig is en als zodanig niet bij de uitoefening van de jacht wordt gebruikt.

In verband met de veiligheid van personen die zich in de bebouwde leefomgeving bevinden is in het vierde lid bepaald dat uitoefening van de jacht met het geweer niet binnen de in het omgevingsplan aangewezen «bebouwingscontour jacht» en onmiddellijk aangrenzende percelen mag plaatsvinden. Voorheen, in artikel 3.21, derde lid, van de Wet natuurbescherming, werd hier nog het begrip «bebouwde kom» voor gehanteerd, welke bebouwde kom ook specifiek voor de uitsluiting van de jacht daarbinnen en op aangrenzende percelen door de gemeenteraad moest worden aangewezen.

[1] *Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie inzake de vaststelling van de middelen die toelaatbaar zijn bij de uitoefening van de jacht (M(96)8), Trb. 1997, 252.*
[2] *Kamerstukken II 1987/88, 20 505, nr. 3.*

§ 11.2.8 Het gebruik en het onder zich hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden, waaronder het verrichten van een jachtgeweeractiviteit en valkeniersactiviteit, en het verhandelen en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van middelen of installaties om dieren te vangen of te doden

Artikel 11.72 (verboden locaties voor middelen voor het vangen of doden van dieren)

1 Het is verboden zich buiten gebouwen te bevinden met een of meer van de volgende middelen of met materialen waarmee die middelen direct kunnen worden gemaakt, als moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren:
- a hagelpatronen die metallisch lood bevatten;
- b klemmen, met uitzondering van klemmen die:
  - 1° alleen geschikt en bestemd zijn voor het vangen en doden van mollen, zwarte ratten, bruine ratten of huismuizen; of
  - 2° worden gebruikt bij het voorkomen van schade aan waterstaatswerken, veroorzaakt door muskus- en beverratten, door personen die in dienst zijn of handelen in opdracht van een waterschap en die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze taak doeltreffend uit te voeren;
- c vallen, met uitzondering van kastvallen;
- d strikken;
- e vangkooien, met uitzondering van vangkooien geschikt en bestemd voor het vangen van verwilderde katten en verwilderde duiven binnen de bebouwde kom;
- f lijm;
- g netten, geschikt en bestemd om te worden gebruikt voor het vangen van vogels; of
- h rodenators.

2 Het is verboden zich in een veld te bevinden met een dier dat hem toebehoort of onder zijn toezicht staat en dat in het veld dieren opspoort, doodt, verwondt, vangt of bemachtigt, tenzij het betreft:
- a de uitoefening van de jacht met dieren als bedoeld in artikel 11.71, eerste lid; of
- b het vangen of doden van dieren overeenkomstig een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of overeenkomstig de omgevingsverordening of ministeriële regeling waarbij op grond van dit hoofdstuk vergunningvrije gevallen zijn aangewezen.

3 Als met een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel wordt afgeweken van het eerste lid, wordt rekening gehouden met het voorkomen van onnodig lijden bij het te doden of te vangen dier.

Toelichting artikel 11.72 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.72 is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet. Het artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.2 van deze de nota van toelichting. Het eerste lid van artikel 11.72 maakt het mogelijk om bij de handhaving al preventief in te grijpen vóór het daadwerkelijke gebruik van niet-toegestane middelen, als op basis van de omstandigheden redelijkerwijs mag worden aangenomen dat de middelen zullen worden gebruikt voor het vangen of doden van dieren. Dat dient ook ter versterking van de aanpak van stroperij. Bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel kan op het verbod van het eerste lid een uitzondering worden gemaakt. Dat geldt in het bijzonder bij de verlening van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat in het vangen of doden van dieren van beschermde soorten, of bij de toelating van een uitzondering op de omgevingsvergunningplicht voor het vangen of doden in het kader van bijvoorbeeld schadebestrijding door de grondgebruiker op grond van artikel 11.42, 11.43, 11.50, 11.56 of 11.57 van het Bal. Het artikellid bevat de inhoudelijk ongewijzigde omzetting van artikel 3.24, tweede lid, van de Wet natuurbescherming in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit natuurbescherming; de mogelijkheid tot het maken van uitzonderingen was voorheen geregeld in artikel 3.25, vierde lid, van de Wet natuurbescherming.*
De in het eerste lid, onder b, genoemde klemmen kunnen worden gebruikt voor het vangen en doden van beverratten en muskusratten in het kader van de uitvoering van de wettelijke taak van waterschappen, om door deze ratten veroorzaakte schade aan waterstaatswerken te voorkomen. De bestrijding van de beverratten en de muskusratten door waterschappen wordt vlak dekkend uitgevoerd om: 1) de populaties zo klein mogelijk te houden, 2) zo min mogelijk dieren te hoeven doden en 3) zo min mogelijk klemmen te hoeven plaatsen, wat tevens het risico op bijvangst van niet-doelsoorten beperkt. Waterschappen hebben voor het gebruik van de klemmen geen omgevingsvergunning nodig; in het licht van de wettelijke taken en de professionaliteit van de waterschappen is dat niet nodig. Degenen die in opdracht van de waterschappen zich met deze middelen in het veld begeven, overtreden – ook zonder dat een afwijking is geregeld bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel – het verbod van het eerste lid niet. Als eis geldt wel dat de klemmen worden gebruikt door personen die daarvoor de nodige kennis en vaardigheden beschikken, zodat schade aan andere natuurwaarden wordt voorkomen.

Artikel 11.72, tweede lid, maakt het mogelijk al handhavend op te treden als een hond in het veld feitelijk achter in het wild levende dieren aangaat, ongeacht of deze daartoe door de houder is aangezet. Het verbod geldt niet als het gebruik van honden (niet zijnde lange honden) op grond van de wet is toegestaan, zoals het geval is bij de jacht (artikel 11.71, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bal). Het gebruik van honden kan ook als middel voor het vangen of doden zijn toegestaan in een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, of in een vrijstelling in een omgevingsverordening of ministeriële regeling van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit.

Artikel 11.73 (verboden handel in mistnetten)

Het is verboden netten, in banen, aan het stuk of in bepaalde vorm, vervaardigd van garens van synthetische of van kunstmatige vezels met een totale dikte van minder dan 150 deniers (16,2 mg/m) en waarvan de maaswijdte, gemeten over het garen, van knoop tot knoop, kleiner is dan 35 mm, te vervoeren, te verkopen, te koop aan te bieden, te kopen of onder zich te hebben.

Toelichting artikel 11.73 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.73 geeft uitvoering aan de Tweede Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie met betrekking tot de bescherming van de vogelstand (M(76)15). Het vervoeren, verkopen, te koop aanbieden, kopen en onder zich hebben van mistnetten moet op grond van artikel 2, onder a, van die beschikking door de Benelux-landen worden verboden. Onder «mistnetten» wordt ingevolge artikel 1 van de beschikking verstaan: netten, in banen, aan het stuk of in bepaalde vorm, vervaardigd van garens van synthetische of van kunstmatige vezels met een totale dikte van minder van 150 deniers (16,2 mg per meter) en waarvan de maaswijdte, gemeten over het garen, van knoop tot knoop, kleiner is dan 35 mm. De beschikking is gebaseerd op artikel 7 van de eerder aangehaalde Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming, dat betrekking heeft op de bescherming van in het wild levende vogels.*

Krachtens artikel 2, onder b, van de Beneluxbeschikking kan alleen een uitzondering op het verbod worden gemaakt van het in onderdeel a van dat artikel gestelde verbod voor het Vogeltrekstation te Arnhem, ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek dat door het station of onder toezicht van het station wordt verricht. Het Vogeltrekstation Arnhem is in het bezit van een dergelijke ontheffing, die krachtens het overgangsrecht in artikel 2.5, vijfde lid, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet haar geldigheid behoudt. Het Vogeltrekstation kan op grond van die ontheffing medewerkers, die een opleiding hebben gevolgd, machtigen om van mistnetten gebruik te maken voor wetenschappelijk onderzoek. De opleiding borgt dat de mistnetten op een kundige wijze worden gebruikt.

Waar het verbod van artikel 2 van de Beneluxbeschikking wordt gesteld met het oog op vogelbescherming, is er ruimte, om – op grond van artikel 11.29, tweede lid, of 11.31, tweede lid, van het Bal in samenhang met de afbakening van artikel 11.74 van het Bal – bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift een afwijking van het verbod toe te staan, als onderdeel van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of van een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht op grond van artikel 5.2, eerste of derde lid, van de Omgevingswet. Die mogelijkheid is onder meer van belang voor het gebruik van mistnetten als middel voor het vangen van vleermuizen ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Het is bij het toestaan van een afwijking essentieel dat verzekerd wordt dat het gebruik van misnetten onder zodanige condities plaatsvindt, dat het vangen van vogels of andere beschermde diersoorten wordt voorkomen. Ook laat het verbod ruimte voor het gebruik van andere netten, met een grotere maaswijdte en gemaakt van dikkere garens ten behoeve van het vangen van dieren.

Aangezien bij netten – en dus ook mistnetten – sprake is van een niet-selectief vangmiddel, gelden op grond van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn strikte kaders voor het gebruik daarvan. In beginsel is het gebruik van die middelen verboden, tenzij een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is verleend, of op grond van artikel 5.2, eerste of derde lid, van de Omgevingswet vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht is verleend (artikelen 11.40 en 11.48 van het Bal). Bij het toestaan van het gebruik van de middelen gelden de beoordelingskaders van de artikelen 8.74j en 8.74k van het Bkl. Deze betekenen kort gezegd: er mag geen andere bevredigende oplossing voor het gebruik van dit middel bestaan, er mag geen afbreuk worden gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en er moet sprake zijn van één van de in de betrokken artikelen genoemde rechtvaardigingsgronden voor de afwijking.

Voorheen was eenzelfde regeling opgenomen in artikel 3.24, vierde lid, van de Wet natuurbescherming in samenhang met artikel 3.11 van het Besluit natuurbescherming en artikel 3.25, vierde lid, onder b, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 11.73 is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, en tweede lid, onder c, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet.

Artikel 11.74 (afbakening mogelijkheid maatwerk: handel in mistnetten)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van artikel 11.73, als dit in overeenstemming is met de bij of krachtens de benelux-overeenkomst over jacht en vogelbescherming gestelde regels.

Toelichting artikel 11.74 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Omwille van de consistentie wordt voor de verwijzing naar de benelux-overeenkomst over jacht en vogelbescherming gebruik gemaakt van de verkorte aanduiding uit onderdeel B van de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet.*

Artikel 11.75 (toegestane activiteiten met geweren)

1 Een geweer wordt ter uitvoering van de wet alleen gebruikt voor:
   a de uitoefening van de jacht;
   b het verrichten van een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op het doden van dieren in overeenstemming met de daarvoor verleende omgevingsvergunning of in overeenstemming met de omgevingsverordening of ministeriële regeling waarbij op grond van dit hoofdstuk vergunningvrije gevallen zijn aangewezen;

c het bestrijden van exoten of verwilderde dieren, als dat in opdracht van Onze Minister voor Natuur en Stikstof of van gedeputeerde staten gebeurt, of als de betrokken diersoorten zijn aangewezen bij ministeriële regeling;
d het bestrijden van de zwarte rat, de bruine rat of de huismuis;
e het schieten van kleiduiven; of
f jachthondenproeven.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder f, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een jachtgeweeractiviteit te verrichten, geldt niet in bij omgevingsverordening aangewezen gevallen. Bij de aanwijzing wordt rekening gehouden met de belangen van de natuurbescherming, het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu. Vergunningvrije gevallen worden aangewezen bij ministeriële regeling als Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd gezag is als bedoeld in artikel 11.25, eerste lid.

Toelichting artikel 11.75 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Gegeven de aard van het middel, is bij het jachtgeweer in artikel 11.75, eerste lid, limitatief opgesomd in welke gevallen het geweer mag worden gebruikt. Dat mag als sprake is van jacht, van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit waarbij het doden van dieren van beschermde soorten wordt toegestaan, van een vrijstelling van de omgevingsvergunningsplicht voor een flora- en fauna-activiteit waarbij het doden van dieren van beschermde soorten wordt toegestaan, van bestrijding van de zwarte rat, de bruine rat of de huismuis, of van bestrijding van exoten of verwilderde dieren in opdracht van gedeputeerde staten van de provincie of de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit[1] of van exoten of verwilderde dieren die behoren tot soorten die zijn aangewezen bij ministeriële regeling. Wat betreft het bestrijden van exoten, ligt de verantwoordelijkheid voor de soorten, bedoeld in artikel 3.67 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bij gedeputeerde staten, en voor de overige soorten exoten bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Verwezen wordt verder naar paragraaf 3.3.6.3 van deze nota van toelichting.*
Het geweer mag ingevolge de onderdelen e en f ook worden gebruikt voor het schieten van kleiduiven en de training van jachthonden, de zogenoemde jachthondenproeven. Het lossen van proefschoten in het veld wordt niet genoemd in het artikellid maar is wel toegestaan. Dit wordt geacht onderdeel uit te maken van het gangbare gebruik van het jachtgeweer in het veld.
Artikel 11.75, eerste lid, is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet. Voorheen waren de in het artikel gestelde regels opgenomen in artikel 3.26, eerste lid, onder d, van de Wet natuurbescherming en artikel 3.19, tweede lid, in samenhang met artikel 3.18, vierde lid, van de Wet natuurbescherming.
Het tweede lid van artikel 11.75 is gebaseerd op artikel 5.1, eerste lid, en 5.2, eerste en derde lid, van de Omgevingswet. Het tweede lid regelt de nu in artikel 3.26, derde lid, van de Wet natuurbescherming geregelde mogelijkheid van een provinciale vrijstelling ten aanzien van de verplichting om bij het gebruik van het geweer voor het afschot van in het wild levende dieren over een jachtakte (thans: omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit) te beschikken.
[1] Zie ook artikel 10.29, tweede lid, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.76 (eisen omvang veld bij gebruik geweer)

1 Een geweer wordt ter uitvoering van de wet alleen gebruikt op een jachtveld met:
a een aaneengesloten oppervlakte van ten minste 40 ha, per jachthouder die in zijn hoedanigheid als jachthouder is gerechtigd tot het uitoefenen van de jacht in dat jachtveld; en
b afmetingen waarbinnen een cirkel met een straal van ten minste 150 m kan worden beschreven.

Toelichting artikel 11.76, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor zover het geweer wordt gebruikt met het oog op de uitoefening van de jacht, is een minimale oppervlakte van 40 hectare per jachthouder uit een oogpunt van de opbouw van een redelijke wildstand aangewezen en laat de Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming geen ruimte voor een kleinere omvang. Artikel 3 van die overeenkomst bepaalt dat de minimumoppervlakte van een jachtveld 25 hectare bedraagt, met dien verstande dat geen van de partijen die de overeenkomst hebben gesloten de in zijn land op het moment van vaststelling van de overeenkomst geldende eisen aan de minimumoppervlakte van jachtvelden mag verlagen. Ten tijde van het van kracht worden van de Beneluxovereenkomst was de vereiste minimale omvang van het jachtveld in Nederland 40 hectare per jachthouder.[1] Gezien het bepaalde in artikel 3 van de overeenkomst, is in artikel 11.76, eerste lid, van het Bal deze minimumoppervlakte dan ook overgenomen. Als het geweer wordt gebruikt in andere situaties dan de uitoefening van de jacht, op basis van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht op grond van artikel 11.42, 11.43, 11.50, 11.51, 11.56 of 11.57 van het Bal, kan bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel een afwijking op de vereiste minimumomvang van het jachtveld worden toegelaten (artikelen 11.29, tweede lid, 11.31, tweede lid, en 11.77 van het Bal).*

De minimumoppervlakte van 40 hectare geldt per jachthouder die gerechtigd is tot het uitoefenen van de jacht in dat jachtveld. Dat betekent dat wanneer er twee of meer personen in een jachtveld gerechtigd zijn tot het uitoefenen van de jacht, bijvoorbeeld ingeval een of meer delen ervan zijn verhuurd, de aaneengesloten oppervlakte van het jachtveld minstens zo groot dient te zijn dat voor elke jachthouder 40 hectare beschikbaar is; bij verhuur van het jachtrecht aan bijvoorbeeld vier personen moet dus ten minste 160 hectare beschikbaar zijn.
De zinsnede «in zijn hoedanigheid van jachthouder» in het eerste lid, onder a, van artikel 11.76 heeft tot doel te voorkomen dat de toestemming van een jachthouder om buiten zijn aanwezigheid in een jachtveld te jagen, wordt gebruikt om de oppervlakte van gronden van minder dan 40 hectare zodanig te vergroten dat zij alsnog in aanmerking komen als jachtveld. Een jachthouder die een terrein met een oppervlakte van 38 hectare heeft, en daarop dus niet met het geweer mag jagen, mag een toestemming om buiten aanwezigheid van de jachthouder van een aangrenzend jachtveld te jagen dus niet gebruiken om zodoende een aaneengesloten jachtveld van ten minste 40 hectare te verkrijgen.
Het eerste lid, onder b, van artikel 11.76 bepaalt dat in het veld een cirkel met een straal van minimaal 150 meter moet kunnen worden beschreven. Zo wordt het zogenoemde «kantjesjagen» (het bejagen van een lang en smal stuk grond) voorkomen. Jagen op een dergelijk jachtveld is onwenselijk, in het licht van de opbouw en instandhouding van een behoorlijke wildstand.
[1] Kamerstukken II 1971/72, 11 758, nr. 5, blz. 1.

2 Als het ook anderen dan de jachthouder of de jachtopzichter, bedoeld in artikel 11.64, eerste lid, onder d, is toegestaan om in het jachtveld de jacht uit te oefenen, wordt de aaneengesloten oppervlakte van het jachtveld vermeerderd met 40 ha per ander aan wie het is toegestaan in dat jachtveld de jacht uit te oefenen.

Toelichting artikel 11.76, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Ook ingeval de jachthouder aan anderen toestemming heeft gegeven om buiten zijn gezelschap de jacht uit te oefenen (artikel 11.64, eerste lid, onder c en d, van het Bal), moet voor elk van hen, met uitzondering van de jachtopzichter, minstens 40 hectare aanwezig zijn, bovenop de 40 hectare per jachthouder die gerechtigd is tot de jacht in dat veld. Als sprake is van een jachtveld van 280 hectare waar drie jachthouders zijn gerechtigd om de jacht uit te oefenen, kan dus nog aan vier personen toestemming worden verleend om buiten gezelschap van de jachthouder de jacht uit te oefenen.*
Voor de jachtopzichter geldt deze eis, gegeven de bijzondere relatie tussen hem en de jachthouder, niet (zie ook de toelichting bij artikel 11.64).

3 Bij het berekenen van de oppervlakte van het jachtveld worden niet meegerekend:
- a gronden die liggen op een afstand van meer dan 350 m van het middelpunt van een cirkel met een straal van 150 m die het dichtst bij die gronden in het jachtveld kan worden beschreven;
- b andere gronden dan die, bedoeld onder a, die van het middelpunt, bedoeld onder a, uit in rechte lijn slechts bereikbaar zijn over grond die tot een ander jachtveld behoort;
- c openbare, verharde verkeerswegen, met uitzondering van grindwegen;
- d begraafplaatsen; en
- e de in een omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht, bedoeld in artikel 5.165a, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, en onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzende terreinen.

Toelichting artikel 11.76, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het derde lid regelt welke gronden bij de berekening van de oppervlakte van het jachtveld niet mogen worden meegerekend. Deze bepaling heeft tot doel kantjesjagerij te voorkomen (onderdelen a en b) en te verzekeren dat verkeersgebieden (onderdeel c) en gronden waarop niet mag worden gejaagd buiten beschouwing worden gelaten (onderdelen d en e). Het begrip «terreinen» in het derde lid, onderdeel e, omvat niet alleen tuinen, maar ook parken die zijn gelegen op de grens van stad en land. Uit jurisprudentie ten aanzien van het begrip «tuinen» volgt dat hiervoor ten minste enige afscheiding moet bestaan.[1] Hoewel dit besluit uitgaat van een andere terminologie, is het de bedoeling dat deze jurisprudentie over het begrip «tuinen» ook op het begrip «terreinen» onverkort van toepassing blijft. Er zij op gewezen dat de oppervlakte van water wel wordt meegerekend bij de berekening van de oppervlakte van het jachtveld.*
[1] HR 3 januari 1927, NJ 1927, blz. 105.

4 Als afzonderlijke jachtvelden worden beschouwd, ook als zij grenzen aan gronden waarop het aan dezelfde persoon of personen is toegestaan de jacht uit te oefenen:
- a gronden als bedoeld in het derde lid, onder a of b;
- b delen van gronden waarbij de verbinding tussen deze delen op enig punt smaller is dan 50 m; en
- c delen van gronden die van elkaar worden gescheiden door een autosnelweg als bedoeld in artikel 1, onder c, van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 of door een water, breder dan 10 m, als de jachthouder niet is gerechtigd daarop de jacht uit te oefenen.

Toelichting artikel 11.76, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het vierde lid is relevant voor de beantwoording van de vraag wat als één samenhangend jachtveld kan worden gezien. Dat is in het bijzonder relevant ingeval sprake is van aan elkaar grenzende of enkel door wegen of water gescheiden terreinen tot het bejagen waarvan dezelfde persoon of personen gerechtigd zijn, hetzij als jachthouder hetzij op basis van een toestemming als bedoeld in artikel 11.64 van het Bal. De gronden die ingevolge het derde lid, onder a en b, niet meegeteld mogen worden bij de bepaling van de oppervlakte van een ander jachtveld vormen op zichzelf een jachtveld (onderdeel a). Gronden die met elkaar verbonden zijn door een verbinding die op enig punt smaller is dan 50 meter worden eveneens als afzonderlijke jachtvelden beschouwd, omdat deze gronden door deze versmalling feitelijk niet goed in samenhang bejaagbaar zijn (onderdeel b). Autosnelwegen vormen een scheiding tussen twee jachtvelden, omdat deze in de praktijk veelal fungeren als een begrenzing van het leefgebied van dieren. Ook een water dat breder is dan 10 meter, vormt een scheiding tussen twee jachtvelden voor zover het genot van de jacht van de betrokken jachthouder zich niet over dit water uitstrekt. Als het genot van de jacht van de betrokken jachthouder zich wel tot het water uitstrekt, vormt dit uiteraard geen scheiding, en kan ook het water deel uitmaken van de oppervlakte van het jachtveld (onderdeel c).*

Toelichting artikel 11.76 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In paragraaf 3.3.6.3 van de nota van toelichting is ingegaan op de op grond van artikel 11.76 vereiste minimumomvang van een jachtveld, wil in dat veld gebruik kunnen worden gemaakt van het jachtgeweer. Artikel 11.76 bevat de ongewijzigde omzetting van de regels die voorheen waren gesteld in artikel 3.26, eerste lid, onder b, van de Wet natuurbescherming in samenhang met artikel 3.12 van het Besluit natuurbescherming. Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet.*

Artikel 11.77 (afbakening mogelijkheid maatwerk: omvang veld bij uitoefening jacht)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift wordt niet afgeweken van artikel 11.76 als het geweer wordt gebruikt bij de uitoefening van de jacht.

Toelichting artikel 11.77 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 3 van de Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming laat geen ruimte voor het toestaan van een kleinere omvang van het jachtveld dan vereist in artikel 11.76 bij de uitoefening van de jacht met gebruikmaking van het geweer. Omgekeerd is het evenmin de bedoeling dat de eisen worden verzwaard, door een grotere omvang van het jachtveld te eisen voor de uitoefening van de jacht met gebruikmaking van het geweer. De regels over jacht zijn de gestolde uitkomst van uitvoerig maatschappelijk debat en zij raken bovendien rechtstreeks aan het eigendomsrecht. Afwijkingen zijn wel mogelijk als het geweer buiten de jacht wordt gebruikt, bijvoorbeeld in het kader van schadebestrijding of populatiebeheer.*

Artikel 11.78 (verzekering jachtgeweeractiviteiten)

1 Een geweer wordt ter uitvoering van de wet alleen gebruikt als de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de schade waartoe het gebruik van het geweer leidt, is gedekt door een verzekering, die is gesloten met een financiële onderneming die ingevolge artikel 2.48 van de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van schadeverzekeraar met beperkte risico-omvang mag uitoefenen.
2 De verzekering geeft dekking van 1 april tot 1 april van het jaar daaropvolgend en geldt voor geheel Nederland.
3 De verzekering dekt de aansprakelijkheid voor een bedrag van ten minste € 1.000.000 per gebeurtenis.
4 De polis, bedoeld in artikel 932 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, van de verzekering bevat in ieder geval de volgende gegevens:
   a de naam en het adres van de verzekeraar;
   b de naam en het adres van de verzekeringnemer;
   c het polisnummer;
   d de dagtekening en het jaar van de ingang en van het einde van de dekking;
   e de aanduiding van de personen die als verzekerden worden aangemerkt;
   f het gebied waarin de verzekering van kracht is; en
   g het verzekerde bedrag.
5 De houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit informeert de korpschef onverwijld over een wijziging van deze gegevens van de polis.

Toelichting artikel 11.78 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Gegeven de veiligheidsrisico's die het gebruik van het geweer met zich brengt, voorziet artikel 8.4 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, in een verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor eventuele schade, zoals voorheen de Wet natuurbescherming dat deed. Deze verplichting is in artikel 11.78, eerste lid, van het Bal neergelegd bij degene die het geweer gebruikt en is verder in dat artikel uitgewerkt overeenkomstig de regels die voorheen waren gesteld in artikel 3.17 van het Besluit natuurbescherming. De basis voor artikel 11.78 is artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder b, van de Omgevingswet. Het vijfde en het zevende lid van artikel 3.17 van het Besluit natuurbescherming zijn opgenomen in artikel 11.73 van het Bkl en artikel 10.36e van het Ob.*
De in het eerste lid genoemde Wet op het financieel toezicht in Nederland stelt eisen aan financiële dienstverleners, zoals verzekeraars, op het gebied van integriteit, deskundigheid, integere bedrijfsvoering, financiële zekerheid, transparantie en zorgplicht.

In verband met een doelmatige controle van de verzekeringsplicht valt de in het tweede lid genoemde periode waarvoor de dekking van de verzekering geldt samen met de geldigheidsduur van de omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit.[1] Deze bepaling sluit niet uit dat de verzekering over een langere periode dan van 1 april tot 1 april van het jaar daaropvolgend dekking geeft; vereist is slechts dat de verzekering in ieder geval voor de genoemde periode dekking geeft. Ook bepaalt het tweede lid dat de verzekering van kracht is voor geheel Nederland. Hier is voor gekozen omdat bij een beperkte territoriale dekking moeilijk kan worden gecontroleerd of de verzekerde zich aan de gestelde voorwaarde houdt.
Uit informatie van het Verbond van Verzekeraars blijkt dat in de huidige aansprakelijkheidsverzekeringen voor particulieren de verzekerde bedragen variëren tussen de € 1 miljoen en € 2,5 miljoen. In lijn daarmee is in het derde lid het minimaal te verzekeren bedrag vastgesteld op € 1 miljoen.
De op grond van het vierde lid gevraagde gegevens zijn nodig voor een doelmatige controle op de naleving van de verzekeringsplicht. Zij zijn ook van belang voor de benadeelde die een vordering tegen de verzekeraar wil instellen. Daarom moet de korpschef op grond van artikel 11.73 van het Bkl – dat aan het Bkl wordt toegevoegd door dit aanvullingsbesluit – bij de verlening van de omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit aantekening houden van deze gegevens en moet de houder van de jachtakte wijzigingen in deze gegevens onmiddellijk doorgeven aan de korpschef. Verstrekking van gegevens uit deze gegevensverzameling aan – onder meer de benadeelde – geschiedt op grond van artikel 10.36e van het Ob, dat met die aanvullingsbesluit aan het Ob wordt toegevoegd.
[1] Artikel 10.23, derde lid, Ob, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit.

Artikel 11.79 (specificaties geweren en munitie)

1 Een geweer en munitie worden ter uitvoering van de wet alleen gebruikt als is voldaan aan de eisen, bedoeld in dit artikel en in de artikelen 11.80 en 11.81.
2 Een geweer heeft een gladde loop met een kaliber van ten minste 24 en ten hoogste 12 of een getrokken loop met een nominaal kaliber van ten minste .22 inch of 5,58 mm.
3 Een enkelloops hagelgeweer heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten.
4 Een kogelgeweer heeft een magazijn dat ten hoogste twee patronen kan bevatten, tenzij het is voorzien van een grendelinrichting waarmee het wapen handmatig schot voor schot wordt geladen.
5 Een geweer is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten.
6 De munitie die wordt gebruikt in een geweer bestaat uit hagelkorrels met een doorsnede van 3,5 mm of minder of uit kogelpatronen, mits:
   a de hagelkorrels geen metallisch lood bevatten; en
   b de kogelpatronen geen militaire kogelpatronen zijn, met inbegrip van fosfor- of lichtspoorpatronen, kogelpatronen met volmantel of kogels die niet vervormen bij het treffen.

Toelichting artikel 11.79 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.79 staat het gebruik toe van geweren met gladde lopen, geschikt voor hagelpatronen, en geweren met getrokken lopen, geschikt voor kogelpatronen. Ook een geweer waarop beide soorten lopen toepasbaar zijn, is toegestaan. Afhankelijk van de toegepaste loop wordt het geweer aangemerkt als hagelgeweer of kogelgeweer. Hagelgeweren worden gebruikt voor het doden van kleinere soorten dieren, en kogelgeweren voor het doden van grotere soorten dieren. De basis voor artikel 11.79 is artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet.*
Onder het begrip «geweer», zoals gebruikt in de Omgevingswet en in de regels over geweren in het Bal, moeten ook luchtdrukgeweren worden begrepen. In bepaalde gevallen, zoals het doden van vogels binnen gebouwen, is het luchtdrukgeweer een geschikt middel. In die gevallen is – naast omgevingsvergunning voor het doden van vogels – ook een afwijking van het verbod op het gebruik van andere geweren dan hagel- en kogelgeweren en in voorkomend geval van het verbod op het gebruik van het geweer binnen de door de gemeente aangewezen bebouwingscontour jacht nodig. De artikelen 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, van het Bal bieden een basis voor afwijking bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift. Hetzelfde geldt voor verdovingsgeweren en gas- en verdrukgeweren. Het gebruik van het luchtdrukgeweer voor de bestrijding onder verantwoordelijkheid van de waterschappen van muskusratten en beverratten ter bescherming van dijklichamen is expliciet toegestaan in artikel 11.81 en vergt dus geen maatwerkregel of maatwerkvoorschrift.
Het gebruik van het geweer is gebonden aan de bepalingen van de Wet wapens en munitie. Uit dien hoofde gelden er bijvoorbeeld ook regels over het dragen, vervoeren en opbergen van het wapen. De regels van de Wet wapens en munitie kunnen verschillen al naar gelang de categorie wapens waartoe het geweer behoort. Het hagelgeweer en het kogelgeweer zijn in de Wet wapens en munitie wapens van categorie III, het luchtdrukgeweer is een wapen van categorie IV.
Het in het tweede lid genoemde kaliber 24 komt overeen met een doorsnede van 14,7 mm. Het in dat lid genoemde kaliber 12 komt overeen met een doorsnede van 18,20 mm.
De in het zesde lid gestelde regels over de munitie dienen het dierenwelzijn (maximum doorsnede hagel), de openbare veiligheid (geen militaire munitie, geen munitie die niet vervormt en dus eventueel het lichaam van het dier ook weer zou kunnen verlaten) en het milieu (geen metallisch lood). Daarbij wordt het belang van dierenwelzijn – dat als zodanig niet wordt genoemd bij de oogmerken van artikel 11.23 van het Bal, dat weer aansluit bij de artikelen 2.1, derde lid, en 4.32, eerste lid, van de Omgevingswet – geacht begrepen te zijn in het belang van natuurbescherming en gezondheid.
De in artikel 11.79 in samenhang met de artikelen 11.27, 11.29 en 11.82 van het Bal neergelegde regeling is inhoudelijk ongewijzigd ten opzichte van de regeling die voorheen was neergelegd in de artikelen 3.13 en 3.14 van het Besluit natuurbescherming.

Artikel 11.80 (specificaties geweren en munitie voor bepaalde diersoorten)

1 Voor dieren van de volgende soorten voldoen de te gebruiken geweren en munitie ook aan de volgende eisen:
   a reeën: geweren met ten minste een getrokken loop en kogelpatronen voor getrokken loop waarvan de trefenergie ten minste 980 J op 100 m afstand van de loopmond bedraagt; en
   b edelherten, damherten en wilde zwijnen: geweren met ten minste een getrokken loop en kogelpatronen van een kaliber van ten minste 6,5 mm voor getrokken loop waarvan de trefenergie ten minste 2.200 J op 100 m afstand van de loopmond bedraagt.
2 Voor konijnen en houtduiven te gebruiken kogelpatronen hebben een kaliber van .22 inch of 5,58 mm.
3 Voor hazen, fazanten en wilde eenden worden alleen hagelpatronen gebruikt.

Toelichting artikel 11.80 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Bij de bejaagbare soorten gaat het om kleinere diersoorten, waarvoor het hagelgeweer kàn worden ingezet, ingeval van het schieten op konijnen en houtduiven, en moèt worden ingezet, ingeval van het schieten op hazen, fazanten en wilde eenden (artikel 11.80, tweede en derde lid). Bij de inzet van het geweer buiten de jacht (voor het doden van dieren op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht) kunnen ook grotere dieren, namelijk reeën, edelherten, damherten of zwijnen, aan de orde zijn. Daarvoor mogen ingevolge artikel 11.80, eerste lid, uitsluitend kogelgeweren worden gebruikt met kogelpatronen die voldoende trefenergie hebben om de betrokken dieren in één keer te doden. Deze regels worden gesteld met het oog op de belangen van natuurbescherming (waaronder begrepen dierenwelzijn) en gezondheid, veiligheid en milieu. Voor de overige diersoorten geldt dat in de desbetreffende omgevingsvergunning of vrijstelling over de aard van het te gebruiken geweer nadere voorschriften worden opgenomen of regels worden gesteld. Voor de munitie gelden evenwel in ieder geval de in artikel 11.79, zesde lid, gestelde regels, voor zover daarvan niet bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift is afgeweken.*

Artikel 11.81 (afwijking bestrijding muskusratten en beverratten)

In afwijking van de artikelen 11.79 en 11.80 kan voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken, bestrijding van muskus- en beverratten plaatsvinden met gebruikmaking van het luchtdrukgeweer door personen die in dienst zijn of handelen in opdracht van een waterschap en die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze taak doeltreffend uit te voeren.

Toelichting artikel 11.81 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het gebruik van het luchtdrukgeweer voor de bestrijding onder verantwoordelijkheid van de waterschappen van muskusratten en beverratten ter bescherming van dijklichamen is expliciet toegestaan in artikel 11.81 en vergt dus geen maatwerkregel of maatwerkvoorschrift. Het feit dat de bestrijding geschiedt door daartoe geëquipeerde personen die werken onder het gezag van een publiekrechtelijke organisatie voor een precies omschreven situatie en doel maakt in dit geval een nadere afweging door gedeputeerde staten overbodig. Uiteraard zal wel te allen tijde aan de regels van de Wet wapens en munitie moeten worden voldaan.*

Artikel 11.82 (afbakening mogelijkheid maatwerk: specificaties munitie)

Als met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift wordt afgeweken van de regels over de te gebruiken munitie in artikel 11.79, zesde lid, of 11.80, wordt rekening gehouden met de belangen van de natuurbescherming, het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu.

Toelichting artikel 11.82 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Bij afwijking van de regels over de te gebruiken munitie op grond van artikel 11.29, tweede lid, of 11.31, tweede lid, van het Bal, moet op grond van artikel 11.82 rekening worden gehouden met de in de toelichting bij de artikelen 11.79 en 11.80 genoemde belangen waarvoor deze regels worden gesteld: het dierenwelzijn, de openbare veiligheid en het milieu. Daarbij wordt het belang van dierenwelzijn – dat als zodanig niet wordt genoemd bij de oogmerken van artikel 11.23 van het Bal, dat weer aansluit bij de artikelen 2.1, derde lid, en 4.32, eerste lid, van de Omgevingswet – geacht begrepen te zijn in het belang van natuurbescherming.*

Toelichting artikel 11.82 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Artikel 11.82 van het Bal bevatte twee foute verwijzingen. Beoogd werd te verwijzen naar de regels die betrekking hebben op de te gebruiken munitie. Deze staan niet in het niet-bestaande zesde lid van artikel 11.80 van het Bal en evenmin in het op de bestrijding van muskusratten betrekking hebbende artikel 11.81 van het Bal, maar in respectievelijk artikel 11.79, zesde lid, en artikel 11.80 (eerste, tweede en derde lid) van het Bal.*

Artikel 11.83 (verboden tijden en locaties gebruik van het geweer)

1 Het geweer wordt niet gebruikt:
   a voor zonsopgang en na zonsondergang;
   b binnen de in een omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht, bedoeld in artikel 5.165a van het Besluit kwaliteit leefomgeving, of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen;
   c binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 11.86, vierde lid;
   d vanaf of vanuit een rijdend voertuig; of
   e vanuit een luchtvaartuig.
2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder a, mag het geweer bij de uitoefening van de jacht op wilde eenden ook worden gebruikt gedurende een half uur voor zonsopkomst en een half uur na zonsondergang.

Toelichting artikel 11.83 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Met het oog op de belangen van natuurbescherming (waaronder dierenwelzijn is begrepen) en openbare veiligheid bevat artikel 11.83, eerste lid, een aantal beperkingen voor het gebruik van het geweer, die voorheen waren opgenomen in artikel 3.16, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming. De bepaling is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, van de Omgevingswet.*
Het verbod om het geweer te gebruiken tegen vogels vanuit een varend vaartuig is niet in dit artikel opgenomen. Artikel 11.40, eerste lid, onder b, van het Bal voorziet al in dit verbod ter uitvoering van de vogelrichtlijn. Ook voor het doden van onder de reikwijdte van de habitatrichtlijn vallende soorten gelden beperkingen, op grond van artikel 11.48 van het Bal.
Voor de uitoefening van de jacht gelden specifieke beperkingen die zijn opgenomen in artikel 11.66 van het Bal. Toestaan van het gebruik van andere geweren dan hagel- en kogelgeweren en in voorkomend geval afwijking van het verbod op het gebruik van het geweer binnen de door de gemeente aangewezen bebouwingscontour jacht is buiten de jacht wel mogelijk: op grond van de artikelen 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, van het Bal kan bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden afgeweken van de gestelde beperkingen.
De Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming geeft de lidstaten de ruimte om de jacht toe te staan vanaf maximaal één uur voor zonsopgang en tot maximaal één uur na zonsondergang; een kortere periode is ook toegestaan. In Nederland is in de wetgeving van meet af aan van deze mogelijkheid gebruik gemaakt voor het toestaan van de jacht op de wilde eend vanaf een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang. Verwezen wordt naar artikel 11.67, eerste lid, van het Bal en de toelichting daarbij. In artikel 11.83, tweede lid, wordt deze bestaande uitzondering voor de jacht op de wilde eend gecontinueerd, ook voor de situatie dat bij de jacht gebruik wordt gemaakt van het jachtgeweer. De wilde eend is, anders dan de andere wildsoorten, extra actief bij zonsopgang en zonsondergang. Om dan te kunnen jagen, moet een jager kort voor zonsopgang en kort na zonsondergang in zijn jachtveld kunnen zijn. Een half uur vóór en na zonsondergang is er voldoende licht om op verantwoorde wijze de jacht met gebruikmaking van een geweer uit te kunnen oefenen.

Artikel 11.84 (verboden locaties dragen van het geweer)

1 Een geweer of een gedeelte van een geweer wordt niet in het veld gedragen als de drager geen houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit is, tenzij de drager om een andere reden het recht heeft daar een geweer te gebruiken.
2 De houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit draagt geen geweer op gronden waarop hij niet het recht heeft een geweer te gebruiken.

Toelichting artikel 11.84 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.84 dient ter ondersteuning van de handhaving en de aanpak van de stroperij, waar de bepaling het mogelijk maakt om al handhavend op te treden voordat het geweer wordt gebruikt. Het volstaat om vast te stellen dat degene die het geweer draagt geen omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit heeft of anderszins bevoegd is, of het geweer draagt op terreinen waarop hij het geweer niet mag uitoefenen. Het artikel is de ongewijzigde omzetting van het voorheen geldende artikel 3.27 van de Wet natuurbescherming. Het is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
Het tweede lid ziet uiteraard niet op de situatie dat de houder van het geweer zich nog op de openbare weg bevindt of op een andere locatie waarvandaan niet op wild kan worden geschoten, en het geweer zich in een foedraal bevindt en niet gebruiksklaar is.
Toelichting artikel 11.84, eerste en tweede lid, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In het eerste en het tweede lid van artikel 11.84 van het Bal werd abusievelijk gesproken over «de houder van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit». De bepalingen beogen de gerechtigde tot het gebruik van een geweer om in het wild levende dieren te doden aan te duiden, dus «de houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit». Verwezen wordt naar de toelichting bij het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet en het met dit artikel beleidsneutraal omgezette artikel 3.27 van de voorheen geldende Wet natuurbescherming.*

Artikel 11.85 (valkeniersactiviteiten)

Vogels worden voor het vangen of doden van dieren ter uitvoering van de wet alleen gebruikt voor:
a de uitoefening van de jacht, in overeenstemming met de over de uitoefening van de jacht gestelde regels;
b het verrichten van een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op het doden van dieren in overeenstemming met de daarvoor verleende omgevingsvergunning of in overeenstemming met de omgevingsverordening of ministeriële regeling waarbij op grond van dit hoofdstuk vergunningvrije gevallen zijn aangewezen;
c het bestrijden van verwilderde dieren of exoten, als dat in opdracht van Onze Minister voor Natuur en Stikstof of van gedeputeerde staten gebeurt, of als de betrokken diersoorten zijn aangewezen bij ministeriële regeling; of
d het bestrijden van de zwarte rat, de bruine rat of de huismuis, voor zover dat gebeurt met aantoonbaar gefokte haviken of slechtvalken.

Toelichting artikel 11.85 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.4 van deze nota van toelichting. Het behelst de ongewijzigde omzetting van het voorheen geldende artikel 3.30, eerste lid, onder b, van de Wet natuurbescherming. Het artikel staat het gebruik van vogels voor het vangen of doden van dieren toe als sprake is van jacht, van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit bestaande in het vangen of doden van dieren, van een vrijstelling van die omgevingsvergunningsplicht, van bestrijding van de zwarte rat, de bruine rat of de huismuis, of van de bestrijding van exoten of verwilderde dieren in opdracht van de provincie of de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, of van exoten of verwilderde dieren die behoren tot soorten die zijn aangewezen bij ministeriële regeling. In aansluiting op de omschrijving van het begrip «valkeniersactiviteit» in de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, wordt in het Bal niet langer het begrip «jachtvogel» gebruikt, maar «vogel voor het vangen of doden van dieren». In de nota van toelichting wordt het begrip wel her en der gebruikt, waarbij dan wordt gedoeld op een vogel voor het vangen of doden van dieren, en dus niet alleen op de roofvogels – havik en slechtvalk – die voor de uitoefening van de jacht op de 5 bejaagbare soorten kunnen worden gebruikt.*
De inzet van vogels voor het vangen of doden van dieren, moet altijd in overeenstemming zijn met de daarvoor geldende regels. Dat betekent dat degene die de vogel inzet moet beschikken over een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet).
Dat betekent ook dat voor jacht alleen de havik en de slechtvalk kunnen worden gebruikt (artikel 11.71 van het Bal). Voor het vangen of doden van vogels buiten de jacht is alleen het gebruik van een havik, slechtvalk of woestijnbuizerd toegestaan, en uitsluitend voor zover het gebruik van deze vogels expliciet is toegelaten in de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, of in een bij omgevingsverordening of ministeriële regeling voorziene vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit (zie ook artikel 8.74p, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bkl).
Wat betreft het bestrijden van exoten of verwilderde dieren, ligt de verantwoordelijkheid in de gevallen, bedoeld in artikel 3.67 van het Bkl, bij gedeputeerde staten, en voor de exoten van niet in artikel 3.67 van het Bkl aangewezen soorten bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Deze bestuursorganen bepalen in hun opdracht voor bestrijding van de dieren welke vogelsoorten voor het vangen of doden van dieren kunnen worden ingezet.
Voor het bestrijden van de zwarte rat, de bruine rat of de huismuis konden altijd al alleen haviken en slechtvalken worden ingezet, behoudens ontheffing of vrijstelling van de provincie; op grond van artikel 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, van het Bal is een dergelijke uitzondering nu bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift vorm te geven.
Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.86 (eendenkooien)

1 Eendenkooien worden alleen gebruikt als daartoe met goed gevolg een door Onze Minister voor Natuur en Stikstof erkend examen is afgelegd.
2 Een eendenkooi voldoet aan de volgende voorwaarden:
   a er is een open wateroppervlakte aanwezig van ten minste 200 m^2, waarin een cirkel met een straal van ten minste 7,50 m kan worden beschreven;
   b het water is ten minste 50 cm diep;
   c rondom het water ligt een rand van bos of struweel; en
   d in open verbinding met het water is ten minste één vangpijp aanwezig die onmiddellijk als vangmiddel kan worden gebruikt.
3 Met een eendenkooi gevangen dieren worden onverwijld na het vangen in vrijheid gesteld of gedood.
4 De eigenaar van een eendenkooi gebruikt voor de afpaling van de eendenkooi palen die zijn voorzien van het opschrift «Eendenkooi van x, met recht van afpaling op y m, gerekend uit het midden der kooi», waarbij wordt ingevuld voor:
   a x: de naam van de eigenaar van de eendenkooi;
   b y: het aantal meters waarop het afpalingsrecht betrekking heeft.
5 Het eerste lid is niet van toepassing als de gebruiker van de eendenkooi vanwege het met gunstig gevolg behalen van een krachtens de Jachtwet erkend jachtexamen:
   a in de periode van 1 januari 1977 tot en met 31 maart 2002 een jachtakte als bedoeld in de Jachtwet is uitgereikt; of
   b in de periode van 1 april 2002 tot en met 30 september 2004 een jachtakte als bedoeld in de Flora- en faunawet is uitgereikt.

Toelichting artikel 11.86 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.4 van deze nota van toelichting. Het artikel behelst de ongewijzigde omzetting van de voorheen geldende artikelen 3.21, zesde lid, en 3.30, derde lid, van de Wet natuurbescherming en van de artikelen 3.5 en 3.23 van het Besluit natuurbescherming. Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
De regels waaraan eendenkooien op grond van het tweede lid moeten voldoen, betreffen de essentialia die van oudsher zijn verbonden aan een eendenkooi: de aanwezigheid van een kooiplas, van een kooibos eromheen en van een vanginstallatie.
Het vierde lid is relevant in verband met de bescherming van het oude afpalingsrecht bij eendenkooien. Dat afpalingsrecht wordt geregeld in artikel 8.5 van de Omgevingswet, dat is toegevoegd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het is op grond van het afpalingsrecht ieder ander dan de kooiker van een eendenkooi waarvoor op 31 maart 1977 een recht van afpaling gold verboden om zonder toestemming van de kooiker binnen de afpaling van de eendenkooi activiteiten te verrichten waardoor eenden binnen de afpalingskring kunnen worden verontrust. De in het vierde lid gestelde regels over de aanduidingen op de afpaling worden niet strafrechtelijk gehandhaafd. Het gaat om regels waaraan moet worden voldaan om het in artikel 8.5 van de Omgevingswet neergelegde afpalingsrecht te kunnen waarmaken. Dat recht kan civielrechtelijk, door middel van een actie uit onrechtmatige daad, door de kooiker worden gehandhaafd.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.87 (eisen voor erkenning examens voor jachtgeweeractiviteiten)

1 Een examen voor jachtgeweeractiviteiten komt alleen in aanmerking voor een erkenning als bedoeld in artikel 3.71 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als het een theoretisch gedeelte en een praktisch gedeelte bevat die voldoen aan de eisen in het tweede en derde lid.
2 Het theoretisch gedeelte van het examen voor een jachtgeweeractiviteit bevat een toetsing op kennis van:
  a het wild en dieren van andere soorten die schade kunnen veroorzaken aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren en van hierop gelijkende diersoorten;
  b de leefomgeving van het wild en andere diersoorten, bedoeld in dit lid;
  c het beheer van het wild;
  d het beheer van het edelhert, de ree, het damhert en het wilde zwijn;
  e de belangrijkste wettelijke voorschriften op het terrein van de jacht en de natuurbescherming;
  f de belangrijkste wettelijke voorschriften over het voorhanden hebben van geweren en munitie;
  g landbouw-, tuinbouw- en bosbouwgewassen die gevoelig zijn voor schade aangericht door wild en andere diersoorten, bedoeld in dit lid, en de perioden gedurende het jaar waarin deze schade zich kan voordoen;
  h de maatregelen die kunnen worden getroffen om schade aan landbouw-, tuinbouw- en bosbouwgewassen aangericht door wild en andere dieren, bedoeld in dit lid, te voorkomen;
  i het geweer, de daarbij gebruikte munitie en het gebruik van het geweer;
  j de middelen, bedoeld in de artikelen 11.44, vierde lid, 11.52, vierde lid, 11.58, vierde lid, en 11.71, eerste lid, onder b tot en met h, van dit besluit en de artikelen 8.74p, 8.74q en 8.74r van het Besluit kwaliteit leefomgeving, en het gebruik van deze middelen;
  k kennis van de jachtmethoden en van de verzorging van voor consumptie bestemde dieren; en
  l kennis van hetgeen een goed jager betaamt.
3 Het praktisch gedeelte van het examen voor jachtgeweeractiviteiten bevat een toetsing op schietvaardigheid en bekwaamheid in de omgang met vuurwapens, waarbij onderscheid kan worden gemaakt al naar gelang de aard van het gebruik van de munitie.

Toelichting artikel 11.87 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel regelt de eisen waaraan een examen voor jachtgeweeractiviteiten moet voldoen. Het met een goed gevolg afgelegd hebben van een dergelijk examen is een eis voor het kunnen verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit (artikel 8.74t van het Bkl). Het artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.5 van deze nota van toelichting. Het zet, zonder wijziging, de regels om die voorheen in artikel 3.18, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming waren gesteld. Het artikellid is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
Een bijzonder geval betreft personen die in een ander land dan Nederland een jachtexamen hebben afgelegd. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan buitenlandse examens erkennen, waarna de persoon in kwestie in aanmerking komt voor een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit. Tevens kunnen personen die geen woonplaats hebben in Nederland en in hun land van herkomst gerechtigd zijn in Nederland te jagen een tijdelijke omgevingsvergunning aanvragen die hen in staat stelt in het gezelschap van een Nederlandse jachthouder met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit het geweer te gebruiken. Verwezen wordt naar de artikelen 3.71, 8.74u en 8.74v van het Bkl, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit.

Een belangrijk element van de borging van de kwaliteit van de examens voor het gebruik van het jachtgeweer, roofvogels of eendenkooien is het toezicht dat namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op de erkende examens en de examinerende organisatie wordt uitgeoefend. Deze toezichthouders zullen worden aangewezen, op grond van artikel 12.6 van de Omgevingswet. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst conform het huidige beleid in beginsel personen aan als toezichthouder die benoemd zijn als commissaris van de Koning of als burgemeester. Commissarissen van de Koning zijn voorzitter van provinciale staten en voorzitter en lid van gedeputeerde staten, welke organen een belangrijke verantwoordelijkheid dragen op het terrein van natuurbescherming en -beheer; burgemeesters hebben uit hoofde van hun functie verantwoordelijkheden op het gebied van openbare veiligheid. Dit zijn belangrijke aspecten van de opleiding en de examens voor het verkrijgen van een jachtakte of een valkeniersakte. Dat is van belang, naast uiteraard de onafhankelijkheid en de ervaring met kwaliteitsborging in het bestuur die bij beide gezagsdragers zijn verzekerd.

Artikel 11.88 (eisen voor erkenning examens voor valkeniersactiviteiten)
Een examen voor valkeniersactiviteiten komt alleen in aanmerking voor een erkenning als bedoeld in artikel 3.71 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als het:
a een theoretisch gedeelte bevat met toetsing op kennis als bedoeld in artikel 11.87, tweede lid, onder a tot en met c, e, g, h en j tot en met l; en
b een praktisch gedeelte, waarin wordt getoetst op bekwaamheid in de omgang met roofvogels.
Toelichting artikel 11.88 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.5 van deze nota van toelichting. Het met een goed gevolg afgelegd hebben van het examen is een eis voor het kunnen verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit (artikel 8.74w van het Bkl). Het artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.5 van deze nota van toelichting. Het zet, zonder wijziging, de regels om die voorheen in artikel 3.19 van het Besluit natuurbescherming waren gesteld. Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*

Artikel 11.89 (eisen voor erkenning examens voor het gebruik van eendenkooien)
Een examen voor het gebruik van eendenkooien komt alleen in aanmerking voor erkenning als bedoeld in artikel 3.71 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als het een theoretisch gedeelte bevat met toetsing op kennis als bedoeld in artikel 11.87, tweede lid, onder a tot en met c, e, j, k en l.
Toelichting artikel 11.89 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.5 van deze nota van toelichting. Het betreft de ongewijzigde voorzetting van de regels die voorheen in artikel 3.22 van het Besluit natuurbescherming waren gesteld. Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*

Artikel 11.90 (eisen voor erkenning examens gesteld bij ministeriële regeling)
Een examen voor jachtgeweeractiviteiten, een examen voor valkeniersactiviteiten en een examen voor het gebruik van eendenkooien komen alleen in aanmerking voor een erkenning als bedoeld in artikel 3.71 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als zij voldoen aan de bij ministeriële regeling gestelde nadere regels over:
a de wijze van toetsing van kennis, vaardigheid en bekwaamheid; en
b de wijze van beoordeling van examenresultaten.
Toelichting artikel 11.90 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In de Omgevingsregeling worden op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, nadere regels gesteld waaraan examens voor jachtgeweeractiviteiten, voor valkeniersactiviteiten of voor het gebruik van eendenkooien moeten voldoen, willen zij voor erkenning in aanmerking komen. Het gaat om regels die in hoge mate een technisch karakter hebben en die voorheen in de artikelen 3.9, 3.10 en 3.11 van de Regeling natuurbescherming waren gesteld.*

Artikel 11.91 (erkenning organisaties die examens afnemen)
1 Een examen voor jachtgeweeractiviteiten, een examen voor valkeniersactiviteiten en een examen voor het gebruik van eendenkooien komen alleen in aanmerking voor een erkenning als bedoeld in artikel 3.72 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, als zij worden afgenomen door een door Onze Minister voor Natuur en Stikstof erkende organisatie die voldoet aan de volgende eisen:
   a zij bezit rechtspersoonlijkheid;
   b de bestuursleden zijn naar evenredigheid afkomstig uit de kringen van jagers en natuurbescherming-landbouw;
   c zij beschikt over een itembank met ten minste vijfhonderd meerkeuzevragen die betrekking hebben op de examens, waarvan de relatieve samenstelling overeenkomt met de eisen die aan het examen worden gesteld;

d zij beschikt over een beeldbank met ten minste twee afbeeldingen van elk dier van een soort dat tot het wild behoort dat kan worden bejaagd en ten minste een afbeelding van de dieren van andere soorten, voor het vangen of doden waarvan, behoudens in op grond van artikel 5.2, eerste of tweede lid, van de wet aangewezen gevallen, een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is vereist; en

e zij beschikt over:
1° een kwaliteitszorgsysteem;
2° een reglement waarin is vastgelegd aan welke eisen moet worden voldaan om een examen te mogen afleggen, wanneer examens worden afgenomen, de wijze waarop het resultaat van het examen wordt beoordeeld en wie gerechtigd is de examens bij te wonen; en
3° een geschillenregeling.

2 Het bestuur van een organisatie die examens afneemt, verstrekt aan door Onze Minister voor Natuur en Stikstof met het toezicht belaste personen desgevraagd inlichtingen over de inhoud van en de wijze van afnemen van examens en laat desgevraagd deze personen het afleggen van examens bijwonen.

Toelichting artikel 11.91 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel is toegelicht in paragraaf 3.3.6.5 van deze nota van toelichting. Het betreft de ongewijzigde voorzetting van de regels die voorheen in de artikelen 3.20 en 3.22, tweede lid, van het Besluit natuurbescherming waren gesteld. Het achterliggende doel van de bepaling is om te verzekeren dat organisaties waarvan het examen wordt erkend, in staat zijn om op een kwalitatief hoogstaande en professionele wijze examens af te nemen. De onder b gestelde eis ten aanzien van de samenstelling van het bestuur van een organisatie die het examen voor het gebruik van een jachtgeweer of het examen voor het gebruik van jachtvogels afneemt, moet borgen dat de voor het gebruik van die middelen relevante kennis en deskundigheid genoegzaam in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Het gaat dan zowel om kennis en deskundigheid ten aanzien van de uitoefening van de jacht en het gebruik van middelen voor het vangen of doden van dieren, als om kennis en deskundigheid ten aanzien van de eisen die een duurzaam beheer van de natuur in het algemeen en van populaties dieren in het bijzonder aan het gebruik van deze middelen stellen.*
Het artikel is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder l, in samenhang met artikel 4.32, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.92 (inleveren omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit of valkeniersactiviteit)

1 Een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit wordt binnen vijf dagen nadat een besluit tot intrekking is bekendgemaakt en binnen vijf dagen nadat een rechterlijke uitspraak waarin de bevoegdheid tot het gebruik van het geweer is ontzegd voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, ingeleverd bij de korpschef of degene die de omgevingsvergunning namens de korpschef heeft verleend.

2 Een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit wordt binnen vijf dagen nadat een besluit tot intrekking is bekendgemaakt en binnen vijf dagen nadat een rechterlijke uitspraak waarin de bevoegdheid tot het gebruik van de roofvogel is ontzegd voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, ingeleverd bij Onze Minister voor Natuur en Stikstof of degene die namens die Minister de omgevingsvergunning heeft verleend.

Toelichting artikel 11.92 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Met het oog op de handhaving is in artikel 11.92 bepaald dat degene wiens omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit is ingetrokken of aan wie door de rechter de bevoegdheid tot het gebruik van een jachtgeweer of jachtvogels voor het doden van dieren is ontzegd, verplicht is de omgevingsvergunning binnen vijf dagen na toezending of uitreiking van het besluit tot intrekking of de rechterlijke uitspraak in te leveren bij degene die de omgevingsvergunning heeft verleend. Deze bepaling is inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van 3.21, vijfde en zesde lid, van het Besluit natuurbescherming, en daaraan voorafgaand artikel 9 van het toenmalige Jachtbesluit, en, daar weer aan voorafgaand, artikel 6 van het besluit van 3 juni 1955 over de jachtakten.*
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

§ 11.2.9 Het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten of producten daarvan

Artikel 11.93 (verboden te handelen in strijd met cites-basisverordening)

1 Het is verboden te handelen in strijd met de artikelen 4, eerste lid, eerste zin, tweede lid, eerste zin, derde en vierde lid, 5, eerste en vierde lid, eerste zin, 6, derde lid, 8, eerste lid in samenhang met het vijfde lid, en 9, eerste, vierde en vijfde lid, van de cites-basisverordening.

2 Het is verboden te handelen in strijd met de voorwaarden en vereisten, bedoeld in artikel 11, derde lid, van de cites-basisverordening.

Toelichting artikel 11.93 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In het eerste lid van artikel 11.93 is ter uitvoering van de cites-basisverordening een verbod opgenomen om in strijd te handelen met de hierna genoemde bepalingen van die verordening.*
Artikel 4 van de verordening vereist dat voorafgaand aan de invoer van specimens van soorten, genoemd in de bijlagen A en B bij de verordening, een invoervergunning wordt voorgelegd. Bij specimens van soorten, genoemd in de bijlagen C en D bij de verordening, is voorafgaand aan invoer een kennisgeving van invoer vereist.
Bij uitvoer of wederuitvoer dient op grond van artikel 5 van de verordening een voorafgaande uitvoervergunning of wederuitvoercertificaat te worden voorgelegd. Indien een vergunning of certificaat bij een eerdere aanvraag is geweigerd, dient de aanvrager de redenen van de afwijzing aan het bevoegd gezag mede te delen volgens artikel 6, derde lid, van de verordening.
Artikel 8 van de verordening voorziet in een verbod op handelingen die verband houden met de handel in en het gebruik voor commerciële doeleinden van specimens van de in bijlage A en B genoemde soorten. Voor specimens van soorten op bijlage B geldt een uitzondering op het verbod, indien zij werden verkregen en binnengebracht overeenkomstig de geldende wetgeving inzake de instandhouding van de wilde flora en fauna.
Artikel 9 van de verordening stelt regels over de zorg voor levende dieren die op de bijlagen zijn opgenomen. Indien een specimen behoort tot een soort die is opgenomen op bijlage A, is voorafgaande toestemming vereist. Bij specimens van soorten op de andere bijlagen dient de persoon die verantwoordelijk is voor het vervoer het bewijs van wettelijke oorsprong te leveren. Bezitters van levende specimens van een soort genoemd in bijlage B mogen hiervan uitsluitend afstand doen, indien de toekomstige ontvanger voldoende is ingelicht over het onderbrengen, de uitrusting en de handelingen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat het specimen op gepaste wijze zal worden behandeld.
In het tweede lid van artikel 11.93 is ook verboden het handelen in strijd met voorwaarden die worden verbonden aan een cites-vergunning, een cites-certificaat of een fytosanitair certificaat dat in plaats van een uitvoervergunning voor bepaalde categorieën van plantensoorten wordt gebruikt.
De regels worden gesteld op grond van artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Verwezen wordt verder naar paragraaf 3.3.7.2 van de nota van toelichting.

Artikel 11.94 (aanwijzing douanekantoren)

Dieren, planten, producten, nesten of eieren van dieren of producten van planten van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, of genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het verdrag van Bonn of bijlage A, B, C, of D bij de cites-basisverordening worden alleen via bij ministeriële regeling aangewezen douanekantoren binnen of buiten het grondgebied van Nederland gebracht.

Toelichting artikel 11.94 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Onderhavig artikel bevat een verbod op het binnenbrengen en uitvoeren van levende dieren en planten op andere dan aangewezen plaatsen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 12 van de cites-basisverordening, dat lidstaten opdraagt om plaatsen aan te wijzen waar levende dieren en planten van cites-soorten op het grondgebied van de Europese Unie moeten worden binnengebracht of uitgevoerd. Het verbod geldt, omwille van een doelmatige controle, ook voor levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn en voor levende dieren en planten van de soorten opgenomen op bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Deze voorziening is een continuering van het voorheen geldende artikel 3.29 van het Besluit natuurbescherming. Net als onder het Besluit natuurbescherming worden bij ministeriële regeling – namelijk de Omgevingsregeling – specifieke douanekantoren als de plaatsen voor het binnenbrengen of uitvoeren van de dieren of planten aangewezen. Voorheen vond die aanwijzing plaats in artikel 3.27 van de Regeling natuurbescherming.*
Artikel 11.94 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het geeft ook invulling aan het eveneens door de aanvullingswet gewijzigde artikel 4.20 van de Omgevingswet, dat in de aanhef en onderdeel b verplicht tot het stellen van regels ter uitvoering van de Europese exotenregelgeving.

Artikel 11.95 (fytosanitaire certificaten)

In plaats van een uitvoervergunning als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de cites-basisverordening wordt aanvaard een fytosanitair certificaat dat is afgegeven door Onze Minister voor Natuur en Stikstof of een bevoegde administratieve instantie van een andere lidstaat van de Europese Unie en dat voldoet aan artikel 17, tweede lid, van de cites-uitvoeringsverordening.

Toelichting artikel 11.95 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Op grond van artikel 17, eerste lid, onder a, van de cites-uitvoeringsverordening mogen lidstaten accepteren dat bij de uitvoer van bepaalde gekweekte planten een fytosanitair certificaat wordt overgelegd in plaats van een uitvoervergunning als bedoeld in artikel 5, vierde lid, van de cites-basisverordening. Fytosanitaire certificaten zijn in veel gevallen al voorgeschreven voor de uitvoer van planten en op deze wijze worden de administratieve lasten beperkt voor de exporteur. Van de door artikel 17 van de cites-uitvoeringsverordening geboden mogelijkheid is in artikel 11.95 gebruik gemaakt, net zoals voorheen in artikel 3.15, tweede en derde lid, van de Regeling natuurbescherming.*
In Nederland worden fytosanitaire certificaten uitgegeven door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, ter uitvoering van de Plantenziektenwet. De plantensoorten waarvoor de minister dergelijke certificaten uitgeeft die tevens kunnen dienen ter vervanging van een uitvoervergunning, worden aangewezen in de Omgevingsregeling; het gaat om de soorten die voorheen waren genoemd in bijlage 5 bij de Regeling natuurbescherming. De taak van de minister op dit punt is vastgelegd in artikel 3.70 van het Bkl.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.96 (aanvullend verbod bezit van en handel in dieren en planten)

1 Gefokte vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, die niet zijn genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan worden niet onder zich gehouden of verhandeld.
2 Dieren of planten van de soorten, genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, producten of eieren van deze dieren of producten van deze planten worden niet onder zich gehouden.
3 Dieren of planten van de soorten, genoemd in bijlage C of D bij de cites-basisverordening, producten of eieren van deze dieren of producten van deze planten worden niet verhandeld.
4 Het tweede en het derde lid gelden niet voor:
   a uit het wild afkomstige dieren en planten, die na 10 juni 1994 aantoonbaar overeenkomstig de op dat moment geldende regelgeving aan de natuur zijn onttrokken, van de soorten, genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn;
   b uit het wild afkomstige dieren en planten, die na 10 juni 1994 aantoonbaar overeenkomstig de op dat moment geldende regelgeving aan de natuur zijn onttrokken, van de soorten, genoemd in bijlage I of II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn, niet zijnde soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn; en
   c uit het wild afkomstige vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

Toelichting artikel 11.96 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel strekt tot versterking van de aanpak van illegale handel in dieren en planten (of producten daarvan) van beschermde soorten, samen met de daaropvolgende artikelen, die onder stikte voorwaarden uitzonderingen op het bezitsverbod en het handelsverbod toestaan. De bewijslast wordt op deze wijze bij de houder of handelaar neergelegd om aan te tonen dat het dier of de plant legaal is verkregen en voldoet aan alle voorwaarden voor bezit en handel. Het artikel is toegelicht in paragrafen 3.3.7.2 en 3.3.7.3 van deze nota van toelichting. De bepaling is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Artikel 11.96, eerste en tweede lid, geeft mede uitvoering aan artikel 2, onder c, van beschikking M (99) 9 van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 25 oktober 1999 tot afschaffing en vervanging van de beschikking M (72) 18 van 30 augustus 1972 met betrekking tot de bescherming van de vogelstand.*
Van nature in de Europese Unie in het wild levende soorten vogels en ook dieren en planten van de soorten, genoemd op bijlage IV bij de habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, vallen reeds onder de reikwijdte van de artikelen 11.38, 11.39 en 11.47 van het Bal. Die artikelen wijzen ter uitvoering van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn het bezit van en de handel in deze vogels, dieren en planten aan als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit. Daarmee zijn dat bezit en die handel op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is verleend. Omdat een aantal van deze soorten ook zijn opgenomen in de bijlagen bij de cites-basisverordening, is om een doublure met de artikelen 11.38, 11.39 en 11.47 te voorkomen, in het vierde lid van artikel 11.96 expliciet bepaald dat het bezitsverbod en het handelsverbod van het tweede en derde lid niet van toepassing zijn op deze soorten. De in het vierde lid, onder a en b, genoemde datum van 10 juni 1994, is de datum waarop de habitatrichtlijn van toepassing werd.
Het eerste lid van artikel 11.96, dat primair een functie heeft om via de specifieke eisen van artikel 11.97, eerste en tweede lid, te borgen dat gefokte vogels van wilde vogels kunnen worden onderscheiden, blijft uiteraard onverkort gelden, ook voor de soorten die onder de vogelrichtlijn vallen.

Artikel 11.97 (uitzondering op bezits- en handelsverboden voor gefokte vogels)

1 Artikel 11.96, eerste, tweede en derde lid, geldt niet voor:

a het onder zich hebben of verhandelen van een aantoonbaar gefokte vogel van een soort als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, die niet is genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan;
b het onder zich hebben van een aantoonbaar gefokte vogel van een soort die is genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening; en
c het verhandelen van een aantoonbaar gefokte vogel van een soort, genoemd in bijlage C of D bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan.

Toelichting artikel 11.97, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Als een vogel in gevangenschap is gefokt, heeft dit geen effect op de in het wild voorkomende populaties van de betrokken soort, omdat de dieren ofwel afstammen van gefokte ouderdieren ofwel afstammen van ouderdieren die in overeenstemming met de vogelrichtlijn of de cites-basisverordening zijn verkregen. De in artikel 11.97 opgenomen uitzonderingen op het bezitsverbod en het handelsverbod van artikel 11.96 bevatten eisen die zeker stellen dat kan worden vastgesteld dat de vogel niet uit het wild afkomstig is maar is gefokt. In het eerste lid van artikel 11.97 wordt de bewijslast dat sprake is van een gefokte vogel volledig bij de houder of handelaar van de vogel neergelegd. Kan de houder of handelaar van de vogel niet aantonen dat de vogel is gefokt, dan gelden het bezitsverbod en het handelsverbod van artikel 11.96 onverkort en begaat hij bij handelen in strijd daarmee een strafbaar feit. Hetzelfde geldt als de houder of handelaar niet kan aantonen dat is voldaan aan de nadere vereisten van het tweede en derde lid.*
De uitzondering in artikel 11.97, eerste lid, heeft geen betrekking op het onder zich hebben van levende, wilde vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn of van een soort die is genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening. Voor de eerste categorie geldt de uitzondering van artikel 11.96, vierde lid, van het Bal, die in het voorgaande is toegelicht. Een eventuele uitzondering op het verbod om de wilde vogels onder zich te hebben of te verhandelen – indien dat nodig en verantwoord is – loopt via de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, of via de vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht bij provinciale verordening of ministeriële regeling op grond van artikel 5.2, eerste en derde lid, van de Omgevingswet.
Voor het houden of verhandelen van uit het wild afkomstige dieren van soorten die uitsluitend onder de reikwijdte van bijlage A bij de cites-basisverordening vallen, kan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – indien dat nodig en verantwoord is – bij maatwerkvoorschrift op grond van artikel 11.31, tweede lid, in samenhang met 11.25, tweede lid, aanhef en onder b, van het Bal afwijken.
De in artikel 11.97, eerste lid, voorziene uitzondering, voor zover die betrekking heeft op het verhandelen van gefokte vogels, geldt bovendien niet voor vogels van soorten genoemd in de bijlagen A en B bij de cites-basisverordening (eerste lid, onder c), omdat de verordening daarvoor zelf al in een uitzondering op de verbodsbepalingen voorziet; voor die vogels hoeft alleen een uitzondering te worden geregeld op het in artikel 11.96, tweede lid, van het Bal gestelde aanvullende nationale verbod op het onder zich hebben van deze dieren (eerste lid, onder b).

2 Voor een aantoonbaar gefokte vogel die behoort of mede behoort tot een soort als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn geldt het eerste lid alleen:
a als de vogel is voorzien van:
1° een gesloten pootring die voldoet aan bij ministeriële regeling gestelde regels;
Toelichting artikelen 11.97, tweede lid, onder a, onder 1°, en 11.131, eerste lid, onder e, onder 2°, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
2° een gesloten pootring die, of een ander merkteken dat aantoonbaar rechtmatig is afgegeven door een bevoegde instantie van een andere staat dan Nederland, of een door een bevoegde instantie van een andere staat dan Nederland erkende organisatie, in overeenstemming met de wettelijke eisen van de betreffende staat, of als het product of ei van een dergelijke vogel afkomstig is; of
3° een microchiptransponder in overeenstemming met artikel 66, tweede lid, van de cites-uitvoeringsverordening, voor een vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, tenzij Onze Minister voor Natuur en Stikstof een verklaring heeft afgegeven dat een microchiptransponder wegens lichamelijke kenmerken van de betrokken dieren aantoonbaar niet veilig kan worden aangebracht;
b voor een levende vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, als is voldaan aan artikel 11.103; en
c voor een vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, als de vogel aantoonbaar met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening binnen het grondgebied van Nederland is gebracht of verkregen.

Toelichting artikel 11.97, tweede en derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor de vaststelling dat sprake is van een gefokt exemplaar, is van belang dat de vogel onmiddellijk na de geboorte is voorzien van een gesloten pootring die aan de daarover in de Omgevingsreling gesteld eisen voldoet (zie ook artikel 11.104 van het Bal). De gefokte vogel moet steeds voorzien zijn van deze gesloten pootring of – als hij uit het buitenland afkomstig is – voorzien zijn van een andere pootring of ander merkteken dat aantoonbaar rechtmatig is uitgegeven door of namens een andere staat.*
Voor gefokte vogels die mede zijn genoemd op de bijlagen bij de cites-basisverordening geldt de eis dat een microchiptransponder is aangebracht, tenzij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft verklaard dat zo'n transponder wegens de fysieke kenmerken van de vogel niet veilig kan worden aangebracht. De verplichting van de microchiptransponder geldt voor het onder zich hebben van een vogel in Nederland niet, als de vogel al is voorzien van een pootring of een door een andere staat afgegeven merkteken.

Deze in het tweede lid, onder a, gestelde eisen gelden te allen tijde als sprake is van vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn. Voor die vogelsoorten geldt op grond van de richtlijn een strikt beschermingsregime, in het licht waarvan het van groot belang is om uit het wild afkomstige vogels en gefokte vogels uit elkaar te kunnen houden.
Voor vogelrichtlijnsoorten die op bijlage A bij de cites-basisverordening staan zal de legale herkomst tevens moeten blijken uit de op grond van artikel 11.103 van Bal te voeren administratie (tweede lid, onder b).
De in artikel 11.97, eerste lid, geregelde uitzondering voor aantoonbaar gefokte vogels, geldt voor in de bijlagen bij de cites-basisverordening genoemde vogelsoorten ten aanzien van gefokte vogels (en hun producten of eieren) die uit andere landen Nederland worden binnengebracht uitsluitend, indien:
- *met betrekking tot de aanvraag, afgifte, vorm, inhoud, overlegging en geldigheid en het gebruik 1) van invoervergunningen, uitvoervergunningen, kennisgevingen van invoer en certificaten, dan wel afschriften daarvan, alsmede 2) van merken en etiketten is voldaan aan hetgeen daarover in de basis- en uitvoeringsverordening is bepaald; en*
- *het bewijs daarvan door de houder van de betrokken specimens desgevraagd aan de ambtenaren belast met de handhaving van de wet wordt overgelegd.*

Dat vloeit voort uit het vereiste dat de dieren en planten aantoonbaar overeenkomstig de betrokken verordeningen Nederland moeten zijn binnengebracht (tweede lid, onder c, en derde lid, onder a, b en c).
Is sprake van een gefokte vogel van een soort die niet onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn valt, maar wel is genoemd in de bijlagen bij de cites-basisverordening, en is er geen sprake van een pootring of ander merkteken, dan zal moeten komen vast te staan dat de vogel overeenkomstig de cites-basisverordening is verkregen. In dat geval zal uit andere gegevens de legale herkomst moeten blijken en gelden ook de administratieve verplichtingen als neergelegd in artikel 11.103 van het Bal, zoals uitgewerkt in de Omgevingsregeling (derde lid, aanhef en onder a, onder 2°, en onder c, onder 2°).
De in artikel 11.103 van het Bal opgenomen administratieve verplichtingen gelden niet voor vogelrichtlijnsoorten ingeval sprake is van een pootring of van een ander merkteken, omdat in dat geval aan de hand van het nummer van de pootring of het merkteken de herkomst van de vogel kan worden vastgesteld (tweede lid, aanhef en onder a, onder 1° en 2°).

3 Voor een vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage A, B, C of D bij de cites-basisverordening, en die geen soort als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn is, geldt het eerste lid:
- a voor een levende gefokte vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, alleen als:
  - 1° is voldaan aan het tweede lid, onder a, onder 1°, 2° of 3°, of als het product of ei van een dergelijke vogel afkomstig is;
  - 2° is voldaan aan artikel 11.103; en
  - 3° de vogel aantoonbaar met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening in Nederland is gebracht of verkregen;
- b voor een dode vogel, een product of een ei van een vogel, behorend tot een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, alleen als die vogel of dat product of ei aantoonbaar met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening in Nederland is gebracht of verkregen; of
- c voor een vogel die behoort tot een soort, genoemd in bijlage B, C of D, bij de cites-basisverordening, alleen als:
  - 1° de vogel aantoonbaar is gefokt of het product of het ei van een dergelijke vogel afkomstig is of de vogel, het product of het ei aantoonbaar met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening binnen het grondgebied van Nederland is gebracht of verkregen; en
  - 2° de vogel behoort tot een soort, genoemd in bijlage B bij de cites-basisverordening, en is voldaan aan artikel 11.103.

4 Het eerste, tweede en derde lid gelden niet voor:
- a het onder zich hebben in het veld van een levende vogel van een soort, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn:
  - 1° van het geslacht Cygnus; of
  - 2° van de orde roofvogels of uilen, tenzij degene die de vogel onder zich heeft de vogel op grond van het bepaalde bij of krachtens de wet mag gebruiken voor het vangen of doden van dieren; en
- b voor het onder zich hebben van een levende havik.

Toelichting artikel 11.97, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In het vierde lid is een uitzondering gemaakt op de vrijstelling van het verbod op het onder zich hebben van gefokte zwanen, roofvogels of uilen in het «veld»; daarvoor blijft het bezits- en handelsverbod van artikel 11.96 van het Bal onverkort van kracht. Daarbij is niet relevant of het houden van de dieren bedrijfsmatig, hobbymatig of anderszins plaatsvindt. Voor het begrip «veld» wordt verwezen naar de uitleg die hier in de jurisprudentie aan wordt gegeven: een voor de uitoefening van de jacht bestemd of geschikt terrein. Daarbij is een uitbreiding gegeven aan hetgeen in het normale taalgebruik onder een «veld» wordt verstaan, door ook wateren en daaraan verbonden natuur als schorren en slikken, alsook wegen en paden daaronder te vatten, mits deel uitmakend van een voor de uitoefening van de jacht geschikt of bestemd terrein.*
Het houden van gefokte zwanen in het veld is geheel verboden, omdat er – zo is in de praktijk gebleken – een te groot risico is op vermenging van gefokte zwanen met wilde zwanen, op hybridisatie, op verstoring van wilde zwanen en op wederrechtelijke onttrekking van wilde zwanen aan de natuur. Gefokte zwanen kunnen met een beroep op de vrijstelling wel in binnenruimten en op van het open veld afgescheiden erven of tuinen worden gehouden.

Het onder zich hebben in het veld van gefokte roofvogels en uilen, is verboden om zogenaamde «pseudo-valkerij» te voorkomen: het vangen of doden van dieren met behulp van vogels in gevallen waarin dat niet is toegestaan op grond van de wet. Ook het houden van een roofvogelshow in het veld is dus verboden. Personen met een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit die zich overeenkomstig de wet met een jachtvogel in het veld bevinden, vallen wel onder de vrijstelling. Eenzelfde uitzondering gold voorheen ook onder de Wet natuurbescherming.
De uitzondering van artikel 11.97, eerste lid, op het bezits- en handelsverbod van artikel 11.96 geldt evenmin voor het onder zich hebben van een levende gefokte havik. Een absoluut bezitsverbod moet voorkomen dat de druk op de wilde populaties als gevolg van illegale onttrekking aan de natuur van haviken toeneemt. De havik laat zich moeilijk fokken in gevangenschap en de illegale handel in haviken is daarom zeer lucratief. Eenzelfde uitzondering gold, behalve onder de voorheen geldende Wet natuurbescherming, voorheen ook onder de Wet natuurbescherming.
De regeling van artikel 11.97 in samenhang met artikel 11.98 is inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van de regeling die voorheen in artikel 3.19 van de Regeling natuurbescherming was neergelegd.

Toelichting artikel 11.97 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.97 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.98 (afbakening mogelijkheid maatwerk: gefokte havik)

1 Met een maatwerkregel wordt niet afgeweken van artikel 11.96 voor het onder zich hebben van een levende havik.
2 Met een maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van artikel 11.96 voor het onder zich hebben of verhandelen van een levende havik, als dat maatwerkvoorschrift inhoudt dat DNA-fingerprints worden overgelegd van zowel de oudervogels als de jonge vogel als bewijs dat de havik in gevangenschap is gefokt.

Toelichting artikel 11.98 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Zoals aangegeven in de toelichting bij artikel 11.97, vierde lid, is het van belang dat toename van de druk op wilde populaties haviken door illegale onttrekking aan de natuur van individuele vogels wordt voorkomen. In individuele gevallen kan bij maatwerkvoorschrift op grond van artikel 11.31, tweede lid, van het Bal een uitzondering worden toegelaten op het verbod op het onder zich hebben of verhandelen van gefokte vogels ten aanzien van haviken. Voor deze soort gelden extra eisen voor een afwijking van de verbodsbepalingen, verbonden aan een individuele toets door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De afwijking kan worden toegestaan, als de aanvrager door het overleggen van DNA-fingerprints van zowel de oudervogels als de jonge vogel het bewijs levert dat de vogels inderdaad in gevangenschap zijn gefokt en dus niet op illegale wijze aan de natuur zijn onttrokken. De mogelijkheid om te eisen dat de afstamming door middel van typering van bloed of ander weefsel wordt vastgesteld, wordt geboden door artikel 55 van de cites-uitvoeringsverordening.*
Artikel 11.98 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

Artikel 11.99 (uitzondering op bezitsverbod voor andere dieren dan gefokte vogels en voor planten)

1 Artikel 11.96, tweede lid, geldt niet voor het onder zich hebben van:
   a een dood gewerveld dier, een ongewerveld dier of een plant, behorende tot een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan;
   b een levend, aantoonbaar gefokt gewerveld dier dat niet een vogel is als bedoeld in artikel 11.97, eerste lid, onder a of b, van een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan; of
   c een dier dat niet een vogel als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn is, of een plant van een soort, genoemd in bijlage B, C of D bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan.

Toelichting artikel 11.99, eerste en tweede lid en artikel 11.100 lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In beginsel is het verhandelen van dieren of planten van de ernstig bedreigde soorten, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, op grond van die verordening verboden; dat geldt ook voor producten of eieren daarvan. De cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening laten echter in bepaalde gevallen, onder strikte condities het verhandelen van specimens van die soorten en producten en eieren daarvan wel toe. Uitzonderingen gelden onder meer als sprake is van:*
- *op grond van een invoervergunning de Europese Unie binnengebrachte, uit het wild afkomstige specimens voor fok- of kweekprogramma's voor de instandhouding van de soort of voor wetenschappelijk onderzoek;*
- *op grond van een invoervergunning de Europese Unie binnengebrachte, gefokte dieren of gekweekte planten; of*
- *van bewerkte specimens die meer dan 50 jaar oud zijn.*

Invoervergunningen worden afgegeven als – kort gezegd – de zekerheid bestaat dat het binnenbrengen binnen de Europese Unie geen nadelig effect voor de instandhouding van de soort heeft en dat ook overigens aan alle vereisten is voldaan. De vergunningen worden afgegeven op basis van uitgevoerde controles bij het douanekantoor van binnenkomst en het advies van de wetenschappelijke autoriteit CITES. Als voor het betrokken dier of de betrokken plant, of de producten of eieren daarvan, aantoonbaar aan deze condities voor een afwijking van het verhandelingsverbod is voldaan, is er – behoudens enkele hierna te bespreken uitzonderingen – in beginsel ook geen bezwaar tegen om vrijstelling te verlenen van het in artikel 11.96, tweede lid, gestelde aanvullende nationale verbod op het enkel onder zich hebben van de betrokken specimens of producten of eieren, ongeacht of daarbij sprake is van het oogmerk van handel; een negatief effect op de in het wild levende dieren en planten van de betrokken soort is dan immers uitgesloten. Dat geldt ook voor aantoonbaar in Nederland gefokte of gekweekte dieren en planten van die soorten, omdat deze ofwel afstammen van uit Nederland afkomstige dieren of planten ofwel afstammen van dieren of planten die conform de basisverordening of de uitvoeringsverordening zijn verkregen.
Een vrijstelling van het bezitsverbod ligt ook in de rede als sprake is van het onder zich hebben van dieren of planten van soorten die niet zijn genoemd in bijlage A, maar in bijlage B, C of D bij de cites-basisverordening, als aantoonbaar is voldaan aan de uitzonderingen voor de handelsbeperkingen die gelden voor in bijlage B genoemde soorten, of aan de minder ver gaande regels die gelden bij verhandeling van in bijlage C of D genoemde soorten.
De hiervoor genoemde uitzonderingen en de daarvoor geldende voorwaarden zijn neergelegd in artikel 11.99, eerste en tweede lid.
Voor de in de bijlage C en D bij de cites-basisverordening genoemde soorten is onder deze voorwaarden ook een vrijstelling van het aanvullende nationale verhandelingsverbod, gesteld in artikel 11.96, derde lid, van het Bal, aangewezen. Die aanvullende uitzondering is neergelegd in artikel 11.100.
Het is aan degene die een dier of plant of de producten of – ingeval van sommige diersoorten – eieren daarvan onder zich heeft en die beroep doet op een vrijstelling, om aan te tonen dat deze overeenkomstig de geldende regels in Nederland zijn gebracht of verkregen, onderscheidenlijk in Nederland zijn gefokt of gekweekt. De houder van het dier, de plant, de producten of de eieren zal ook moeten voldoen aan de in artikel 11.103 van het Bal gestelde regels over de administratie van gegevens, die onder meer inzicht moeten verschaffen in de legale herkomst ervan.
Op grond van artikel 11.99, tweede lid, onder a, onder 1°, geldt de uitzondering op het bezitsverbod ook voor het onder zich hebben van de aal. Dat is een soort die is opgenomen in bijlage B bij de cites-basisverordening. De uitzondering geldt uitsluitend als ook aantoonbaar is voldaan aan het bepaalde bij en krachtens de Visserijwet 1963. Hiermee geldt ten aanzien van het onder zich hebben van de aal hetzelfde als geldt voor het verhandelen van de aal. Artikel 8, vijfde lid, van de cites-basisverordening bepaalt immers dat een specimen van een soort die is opgenomen in bijlage B, waaronder de aal, slechts mag worden verhandeld, indien het specimen is verkregen overeenkomstig de geldende wetgeving inzake de instandhouding van de wilde flora en fauna. Voor de aal is dat de Visserijwet 1963. Handelen in strijd met de cites-basisverordening is verboden in artikel 11.93 van het Bal. Het is dus op grond van dat artikel en artikel 11.96 in samenhang met het tweede lid, onder a, onder 1°, van artikel 11.99 verboden om een in strijd met de Visserijwet 1963 verkregen aal onder zich te hebben of te verhandelen.
De uitzondering geldt op grond van het tweede lid, onder a, onder 2°, van artikel 11.99 niet ten aanzien van uit het wild afkomstige, levende gewervelde dieren van de ernstig bedreigde soorten, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening. Deze kunnen uitsluitend op basis van een maatwerkvoorschrift van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden gehouden (artikel 11.31, tweede lid, in samenhang met artikel 11.25, tweede lid, van het Bal), zodat van geval tot geval kan worden bezien of in de gegeven omstandigheden een uitzondering op het houdverbod verantwoord is, gegeven de wijze waarop het dier is verkregen en het doel waarvoor het dier wordt gehouden. De uitzondering geldt wel voor gefokte exemplaren van deze soorten. Hier brengt een uitzondering op het bezitsverbod geen risico's voor de soort met zich, waar zeker is gesteld dat de gefokte dieren hetzij afkomstig zijn van ouderdieren die aantoonbaar zijn gefokt ofwel aantoonbaar in overeenstemming met de cites-basisverordening en uitvoeringsverordening zijn verkregen. Voor zover het gaat om in Nederland gefokte dieren, moeten zij – tenzij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft vastgesteld dat dit bij de betrokken dieren niet op veilige wijze kan worden gerealiseerd – zijn voorzien van een microchiptransponder, zodat zij kunnen worden onderscheiden van uit het wild afkomstige dieren. Daarnaast moet te allen tijde worden voldaan aan de administratieplicht van artikel 11.103 van het Bal.

2 Het eerste lid geldt alleen:
- a als het dier of de plant:
  - 1° aantoonbaar met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening in Nederland is gebracht of verkregen en, als sprake is van een aal (Anguilla anguilla), is voldaan aan het bij of krachtens de Visserijwet 1963 bepaalde; of
  - 2° aantoonbaar in Nederland is gefokt of gekweekt en het dier ongewerveld is, of, als het een levend, gefokt gewerveld dier van een soort, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening is, is voorzien van een microchiptransponder in overeenstemming met artikel 66, derde lid, van de cites-uitvoeringsverordening, tenzij Onze Minister voor Natuur en Stikstof een verklaring heeft afgegeven dat een microchiptransponder wegens lichamelijke kenmerken van de betrokken dieren aantoonbaar niet veilig kan worden aangebracht;
- b als is voldaan aan artikel 11.103 en desgevraagd inzage in de administratie wordt verschaft aan de met toezicht op de naleving van de wet belaste ambtenaren; en
- c als sprake is van een levend uit het wild afkomstig dier van een soort, genoemd in bijlage B bij de cites-basisverordening, en over dat dier een administratie wordt bijgehouden.

Toelichting artikel 11.99, tweede lid Bal [artikel 4.3, tweede lid, Omgevingswet] onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Het gaat hier om een verbetering van de verwijzing naar de Europese cites-regelgeving over bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Door deze wijziging wordt aangesloten op de verkorte aanduiding die is gedefinieerd in de bijlage, onder B, bij de Omgevingswet.*

3 Het eerste lid, aanhef en onder a, geldt niet voor botten en daarvan of daarmee vervaardigde producten van de tijger (Panthera tigris) en hoorns en daarvan of daarmee vervaardigde producten van de soorten van de familie neushoorns (Rhinocerotidea).
Toelichting artikel 11.99, derde t/m vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De uitzondering van artikel 11.99, eerste lid, op het bezitsverbod geldt in een aantal gevallen niet.*
De uitzondering van artikel 11.99, eerste lid, op het bezitsverbod en geldt op grond van het derde, vierde en vijfde lid van artikel 11.99 ook niet voor het onder zich hebben van tijgerbotten en neushoornhoorns en producten daarvan, en evenmin voor het onder zich hebben van primaten en katachtigen. De handel in deze producten en in dieren van deze soorten is zeer lucratief; een aanzuigende werking die uit zou kunnen gaan van een vrijstelling van het verbod om deze producten en dieren onder zich te hebben moet worden voorkomen. Op grond van de cites-basisverordening is voor het binnenbrengen van specimens afkomstig van deze soorten de overlegging van een invoervergunning aan de douane vereist. Op grond van artikel 57 van de cites-uitvoeringsverordening is geen invoervergunning vereist, indien de specimens deel uitmaken van de persoonlijke bezittingen van degene die de specimens onder zich heeft. Van deze vrijstelling zijn uitgezonderd jachttrofeeën van de hiervoor genoemde soorten; voor het binnenbrengen van deze jachttrofeeën is dus een invoervergunning vereist, ook al maken zij onderdeel uit van iemands persoonlijke bezittingen.
Voorheen waren de regels van de artikelen 11.99 en 11.100 gesteld in de artikelen 3.20 en 3.21 van de Regeling natuurbescherming.
4 Het eerste lid, aanhef en onder b, geldt niet voor dieren van soorten behorende tot de orde van de primaten (Primates) of de familie van de katachtigen (Felidae).
5 Het eerste lid, aanhef en onder c, geldt niet voor levende dieren van de soorten:
a Bengaalse kat (Prionailurus bengalensis);
b Canadese lynx (Lynx canadensis);
c caracal (Caracal caracal);
d poema (Puma concolor);
e roestkat (Prionailurus rubiginosus);
f rode lynx (Lynx rufus);
g jaguarundi (Herpailurus yagouaroundi);
Toelichting artikel 11.99, vijfde lid onder g, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met deze wijziging wordt artikel 11.99, vijfde lid, onder g, Bal gewijzigd. Zoals in het algemene deel van de toelichting is toegelicht, wordt met deze wijziging van deze soortnaam een verouderde naam aangepast na nieuwe wetenschappelijke inzichten.*
h leeuw (Panthera leo);
i fretkat (Cryptoprocta ferox); en
j soorten behorende tot de orde van de primaten (Primates).

Toelichting artikel 11.99 (nieuw) en artikel 11.100 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Deze artikelen zijn toegelicht in de paragrafen 3.3.7.2 en 3.3.7.4 van deze nota van toelichting. Zij zijn gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. In aanvulling op de toelichting in het algemeen deel wordt het volgende opgemerkt.*
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.100 (uitzondering op handelsverbod voor andere dieren dan gefokte vogels en voor planten)
1 Artikel 11.96, derde lid, geldt niet voor het verhandelen van een dier, met uitzondering van een vogel als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn, of een plant van een soort, genoemd in bijlage C of D bij de cites-basisverordening, of producten of eieren daarvan.
2 Het eerste lid geldt alleen als het dier of de plant aantoonbaar:
a op het grondgebied van Nederland is gebracht of verkregen met inachtneming van de cites-basisverordening en de cites-uitvoeringsverordening; of
b in Nederland is gefokt of gekweekt.

Artikel 11.101 (bezits- en handelsverbod wild, niet behorende tot cites-soorten)
1 Uit het wild afkomstige dieren van de volgende soorten worden niet onder zich gehouden of verhandeld:
a boommarter (Martes martes);
b bunzing (Mustela putorius);
c damhert (Dama dama);
d edelhert (Cervus elaphus);

e haas (Lepus europaeus);
f hermelijn (Mustela erminea);
g konijn (Oryctolagus cuniculus);
h ree (Capreolus capreolus);
i steenmarter (Martes foina);
j vos (Vulpes vulpes);
k wezel (Mustela nivalis); of
l wild zwijn (Sus scrofa).

2 Het eerste lid geldt niet voor het onder zich hebben of verhandelen van een dood dier of voor het onder zich hebben van een levend dier, als het dier:
a aantoonbaar is verkregen:
1° in Nederland op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of in overeenstemming met de eisen verbonden aan een aanwijzing van de flora- en fauna-activiteit als vergunningvrij geval; of
2° buiten Nederland overeenkomstig de aldaar geldende regelgeving; of
b een dood dier is, dat aantoonbaar in het wild is gestorven buiten schuld of medeweten van degene die zich het dier heeft toegeëigend.

Toelichting artikel 11.101, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Bij de omzetting in artikel 11.101 Bal van de regels over de handel in wild die voorheen waren opgenomen in artikel 3.25 Besluit natuurbescherming in samenhang met artikel 3.22 Regeling natuurbescherming, is abusievelijk de uitzondering voor aantoonbaar legaal in het buitenland verkregen dieren weggelaten. Het betreft wildsoorten die niet vallen onder Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of het CITES-basisverdrag, waarvoor op grond van artikel 5 Benelux-overeenkomst inzake jacht en vogelbescherming een verbod op handel en vervoer moet worden ingesteld om stroperij tegen te gaan. Als dieren van deze soorten aantoonbaar zijn verkregen overeenkomstig de regels van het land van herkomst, zodat stroperij is uitgesloten, moeten handel en vervoer worden toegestaan, ook al omdat anders sprake zou zijn van een oneigenlijke handelsbeperking.*
Dat nu sprake is van een omissie op dit punt in artikel 11.101 Bal, blijkt overigens ook uit het artikelsgewijze deel van de nota van toelichting van het Aanvullingsbesluit natuur Ow, waar wordt opgemerkt: «Het tweede lid van artikel 11.101 voorziet in een uitzondering op dit verbod voor twee situaties. Op grond van het tweede lid, aanhef en onder a, geldt een uitzondering als de dieren aantoonbaar zijn verkregen overeenkomstig de regimes voor jacht of op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit, of legaal in het buitenland zijn verkregen.»
Deze omissie wordt met de voorziene wijziging van artikel 11.101, tweede lid, onderdeel a, Bal, hersteld.
De wijziging in artikel 11.101, tweede lid, onderdeel b, is uitsluitend van redactionele aard.

Toelichting artikel 11.101 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel verbiedt in het eerste lid, mede ter implementatie van artikel 5 van de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming, het onder zich hebben en verhandelen van uit het wild afkomstige dieren van de soorten, genoemd in de bijlage bij die overeenkomst. Het is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
Het tweede lid van artikel 11.101 voorziet in een uitzondering op dit verbod voor twee situaties.
Op grond van het tweede lid, aanhef en onder a, geldt een uitzondering als de dieren aantoonbaar zijn verkregen overeenkomstig de regimes voor jacht of op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit, of legaal in het buitenland zijn verkregen. Deze beperkingen vloeien voort uit de Beneluxovereenkomst en beogen te bewerkstelligen dat binnen de Benelux enkel legaal verkregen wild wordt vervoerd en verhandeld.
Op grond van het tweede lid, aanhef en onder b, geldt ook een uitzondering als het dier kennelijk is gestorven buiten schuld of medeweten van degene die zich het dier heeft toegeëigend. Voor de dieren waar deze vrijstelling van het bezits- en handelsverbod op van toepassing is, geldt dat er geen bezwaar is tegen het onder zich hebben of verhandelen, indien het dier is verkregen zonder het verbod om zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit een dier opzettelijk te doden of vangen te overtreden (artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet in samenhang met 11.54, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bal).

Artikel 11.102 (verbod op prepareren van wilde vogels)

1 Een uit het wild afkomstige vogel als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn wordt niet geprepareerd.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op degene die:
a aan Onze Minister voor Natuur en Stikstof binnen drie dagen na ontvangst de bij ministeriële regeling aangewezen gegevens verstrekt over de vogel die hem ter preparatie wordt aangeboden, op een bij die regeling bepaalde wijze; en
b een door Onze Minister voor Natuur en Stikstof verstrekt merkteken aanbrengt op de geprepareerde vogels.

Toelichting artikel 11.102 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In paragraaf 3.3.7.3 is ingegaan op het verbod op het prepareren van vogels, dat voorheen was gesteld in artikel 3.26 van het Besluit natuurbescherming. Het verbod (eerste lid van artikel 11.102), in samenhang met de voorwaarden waaronder vrijstelling van het verbod geldt (tweede lid van artikel 11.102), moet zeker stellen dat de te preparen of geprepareerde vogel een natuurlijke dood is gestorven, of is gevangen en gedood overeenkomstig de in het Bal gestelde regels of de overeenkomstig het Bal gestelde regels in een omgevingsverordening of ministeriële regeling houdende de aanwijzing van de gevallen waarin en de voorwaarden waaronder flora- en fauna-activiteiten vergunningvrij zijn.*
Artikel 11.102 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.103 (administratieve verplichtingen voor het fokken van dieren of het kweken van planten)

1 Degene die een levend gefokt dier of een levende gekweekte plant onder zich heeft, houdt een administratie bij over dat dier of die plant die voldoet aan bij ministeriële regeling gestelde regels, als het dier of de plant behoort tot:
  a de soorten, genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;
  b de soorten, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, met uitzondering van de in bijlage X bij de cites-uitvoeringsverordening genoemde diersoorten en de hybriden daarvan;
  c de diersoorten, genoemd in bijlage B bij de cites-basisverordening, met uitzondering van:
    1° gefokte vogels die van een gesloten pootring zijn voorzien; en
    2° de soorten, genoemd in bijlage X; of
  d de kunstmatig gekweekte hybriden van niet van een annotatie voorziene soorten, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening, als voor die soorten een fytosanitair certificaat als bedoeld in artikel 17 van de cites-uitvoeringsverordening is afgegeven.
2 Degene die een administratie als bedoeld in het eerste lid bijhoudt, verschaft op verzoek inzage in die administratie aan de toezichthouder.
3 Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op degene die een uit het wild afkomstig levend dier van een soort, genoemd in bijlage B bij de cites-basisverordening, onder zich heeft.

Toelichting artikel 11.103 (nieuw) en artikel 11.104 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Om ten aanzien van levende dieren of planten van strikt beschermde soorten en van vogels van soorten die van nature in de Europese Unie in het wild leven te kunnen vaststellen dat deze gefokt of gekweekt zijn, legaal zijn verworven en niet zijn onttrokken aan de natuur, voorziet artikel 11.103 voor degene die levende dieren of planten van de betrokken soorten onder zich houdt in administratieverplichtingen. En voor fokkers van vogels van de betrokken soorten voorziet artikel 11.104 in een verplichting om pootringen aan te brengen. Het gaat bij deze bepalingen om soorten die vallen onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn of die worden genoemd in de bijlagen A of B bij de cites-basisverordening.*
De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verantwoordelijk voor de uitgifte van de pootringen. De feitelijke uitgifte gebeurt door 7 vogelbonden, die worden aangewezen in de Omgevingsregeling. Regels over de ringen worden gesteld in de Omgevingsregeling (artikel 11.104, derde lid). Het gaat dan onder andere om de maximale maten van de pootringen en de uitvoering van de uitgifte van de pootringen door bij de regeling aangewezen vogelbonden.
De artikelen 11.103 en 11.104 zijn gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Verwezen wordt verder naar paragraaf 3.3.7. van deze nota van toelichting en naar de toelichting bij de artikelen 11.97 en 11.99 van het Bal.

Artikel 11.104 (pootringen voor gefokte vogels)

1 Degene die een vogel van een soort als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn of genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening fokt, voorziet de vogel van een gesloten pootring.
2 Het eerste lid is niet van toepassing op vogels van de soorten, genoemd in bijlage X bij de cites-uitvoeringsverordening.
3 De pootringen:
  a zijn afgegeven door Onze Minister voor Natuur en Stikstof of een door die minister aangewezen organisatie; en
  b voldoen aan bij ministeriële regeling gestelde regels.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.105 (verbod te handelen in strijd met EU-zeehondenregelgeving)

1 Het is verboden te handelen in strijd met artikel 3, eerste lid, van de zeehonden-basisverordening.
2 Het is verboden de producten, genoemd in de bijlage bij richtlijn 83/129/EEG van de Raad van 28 maart 1983 betreffende de invoer in de Lid-Staten van huiden van bepaalde zeehondenjongen en daarvan vervaardigde produkten (PbEG 1983, L 91), voor handelsdoeleinden binnen Nederland te brengen.
3 Het tweede lid geldt niet voor producten die afkomstig zijn van de traditionele jacht van de Inuit.

Toelichting artikel 11.105 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Richtlijn 83/129/EEG verplicht de lidstaten tot het verbieden van de invoer voor handelsdoeleinden van producten van zeehondenjongen. Daaraan is uitvoering gegeven met artikel 11.105, eerste lid. Het in artikel 11.105, tweede lid, gestelde verbod betreft handelen in strijd met het in verordening nr. 1007/2009 opgenomen verbod op het invoeren en op de markt brengen van zeehondenproducten, tenzij deze afkomstig zijn van door de Inuit en andere inheemse gemeenschappen traditioneel voor hun levensonderhoud beoefende jacht. Het Beroepslichaam van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) heeft in 2014 uitspraak gedaan in de door Canada en Noorwegen tegen de Europese Unie aangespannen zaak over het Europese handelsverbod voor producten afkomstig van zeehonden. Verordening nr. 1007/2009 is naar aanleiding van deze uitspraak gewijzigd. De uitzondering voor producten verkregen in het kader van de traditionele jacht van de Inuit en andere inheemse gemeenschappen is opgenomen in het derde lid van artikel 11.105.*
De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in artikel 3.69 van het Bkl aangewezen als de bevoegde instantie als bedoeld in de verordening.
Door de in artikel 11.105 gestelde verbodsbepalingen wordt handelen in strijd met de Europese verboden een strafbaar feit op grond van artikel 1a van de Wet op de economische delicten. Artikel 11.105 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het geeft ook invulling aan het eveneens door de aanvullingswet gewijzigde artikel 4.20 van de Omgevingswet, dat in de aanhef en onderdeel f verplicht tot het stellen van regels ter uitvoering van de Europese zeehondenregelgeving.

Artikel 11.106 (verbod te handelen in strijd met wildklemverordening)

Het is verboden te handelen in strijd met artikel 3, eerste lid, van de wildklemverordening.

Toelichting artikel 11.106 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Het in artikel 11.106 gestelde verbod betreft handelen in strijd met het in verordening nr. 3254/1991 opgenomen verbod om dieren of producten afkomstig van dieren van dertien aangewezen soorten, de Europese Unie binnen te brengen uit landen waar het gebruik van de wildklem ten aanzien van die dieren niet is verboden. Daarmee wordt handelen in strijd met het Europese verbod een strafbaar feit op grond van artikel 1a van de Wet op de economische delicten. Artikel 11.106 is gebaseerd op artikel 4.3, tweede lid, aanhef en onder c, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het geeft ook invulling aan het eveneens door de aanvullingswet gewijzigde artikel 4.20 van de Omgevingswet, dat in de aanhef en onderdeel aa verplicht tot het stellen van regels ter uitvoering van de wildklemverordening.*
Het gebruik van wildklemmen in Nederland zelf is op grond van de artikelen 11.40 en 11.48 van het Bal verboden.
De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in artikel 3.69 van het Bkl aangewezen als de bevoegde instantie als bedoeld in de verordening.

Artikel 11.107 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: eisen EU-verordeningen)

Met een maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van de artikelen 11.93, 11.105 en 11.106, als dit in overeenstemming is met de bij of krachtens de cites-basisverordening, de Europese zeehondenregelgeving en de wildklemverordening gestelde regels.

Toelichting artikel 11.107 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is bevoegd voor het stellen van maatwerkvoorschriften over de regels die zijn gesteld in de artikelen 11.93, 11.105 en 11.106 van het Bal ter uitvoering van de daar genoemde bepalingen van de cites-basisverordening, Europese zeehondenregelgeving en wildklemverordening (artikel 11.25, tweede lid, onder b, van het Bal). Uiteraard kan hij alleen van de bepalingen van die Europese regelgeving afwijken in de gevallen en onder de voorwaarden als voorzien in de desbetreffende Europese regelgeving. De minister kan op grond van de Omgevingswet geen maatwerkregels vaststellen, dus daarvoor is geen afbakening nodig.*

§ 11.2.10 Activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben

Artikel 11.108 (verbod te handelen in strijd met invasieve-exotenbasisverordening)

1 Het is verboden te handelen in strijd met artikel 7, eerste lid, aanhef en onder a, b, c, d, e, f, g of h, van de invasieve-exoten-basisverordening.

Toelichting artikel 11.108, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 7 van de invasieve exoten-basisverordening verbiedt het opzettelijk op het grondgebied van de Europese Unie brengen, houden, verhandelen, kweken en in de natuur uitzetten van dieren of planten van een op de Unielijst geplaatste soort. Handelen in strijd met dit artikel wordt in het eerste lid van artikel 11.108 verboden en is daarmee op grond van artikel 1a van de Wet op de economische delicten een strafbaar feit. Het verbod is gesteld op grond van artikel 4.3, eerste lid, onder n, van de Omgevingswet. Het geeft ook invulling aan het eveneens door de aanvullingswet gewijzigde artikel 4.20 van de Omgevingswet, dat in de aanhef en onderdeel c verplicht tot het stellen van regels ter uitvoering van de Europese exotenregelgeving. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in artikel 3.69 van het Bkl aangewezen als de bevoegde instantie als bedoeld in de verordening. De provincies zijn op grond van artikel 3.67 van het Bkl belast met preventie-, bestrijdings- en beheermaatregelen ten aanzien van de in bijlage VC bij het Bkl genoemde invasieve exotensoorten. Voor de overige soorten berust deze taak bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op grond van artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 4°, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.*
Verwezen wordt verder naar paragraaf 3.3.8 van de nota van toelichting.

2 Het eerste lid geldt niet voor beheersmaatregelen als bedoeld in artikel 19 van de invasieve-exoten-basisverordening voor activiteiten als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onder b, d, e en f, van die verordening voor bij ministeriële regeling aangewezen diersoorten en onder de daarin vastgestelde voorwaarden bij:
   a bevissing van de dieren in Nederlandse binnenwateren en kustwateren, de opslag, de handel, het transport, het houden, het gebruik of de vernietiging van de opgeviste dieren, en alle onmiddellijk daarmee samenhangende handelingen; en
   b handelingen als bedoeld onder a ten aanzien van dieren die als beheersmaatregel zijn opgevist en in de handel zijn gebracht in andere lidstaten van de Europese Unie in overeenstemming met de in die lidstaten geldende wetgeving.

Toelichting artikel 11.108, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voorheen was in artikel 3.30 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling opgenomen van het verbod van artikel 7 van de invasieve exotenbasisverordening, voor bevissing van de Amerikaanse rivierkreeft en de Chinese wolhandkrab, die als invasieve exoten op de Unielijst zijn genoemd. Deze soorten zijn in Nederland wijdverspreid en het is niet mogelijk om de soorten op een kosteneffectieve wijze uit te roeien. Bevissing van de Chinese wolhandkrab en van de uitheemse rivierkreeften, en ook de daaropvolgende te verrichten handelingen, zijn een proportionele en effectieve beheersmaatregel in de zin van artikel 19 van de invasieve-exoten-basisverordening om de soorten aan de populatie te onttrekken en uit het milieu te halen. Het tweede lid van artikel 11.108 continueert deze vrijstelling. De precieze aanwijzing van de soorten die het betreft en de in acht te nemen voorwaarden en beperkingen, worden opgenomen in de Omgevingsregeling, op grond van artikel 4.3, vierde lid, in samenhang met de artikel 4.20, aanhef en onder c, en artikel 23.1 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het tweede lid is zodanig ruim geformuleerd, dat in voorkomend geval de vrijstelling ook zou kunnen worden toegepast ten aanzien van andere bij ministeriële regeling aan te wijzen soorten die als beheersmaatregel worden gevangen.*

3 Het is verboden te handelen in strijd met bij ministeriële regeling vastgestelde noodmaatregelen als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de invasieve-exoten-basisverordening.

Toelichting artikel 11.108, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Een lidstaat kan op grond van artikel 10 van de invasieve-basisexotenverordening onmiddellijk noodmaatregelen treffen, als hij over bewijs beschikt dat zich op zijn grondgebied een invasieve uitheemse soort bevindt, die niet is opgenomen in de Unielijst, maar waarvan de bevoegde autoriteit – in Nederland de Minister van Landbouwbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (artikel 3.69 van het Bkl) – op basis van voorlopig wetenschappelijk bewijs heeft vastgesteld dat de soort waarschijnlijk voldoet aan de criteria van artikel 4, derde lid, van die verordening. De noodmaatregelen kunnen door een lidstaat worden getroffen als er een dreigend risico is voor de introductie van de betrokken soort op zijn grondgebied. De noodmaatregel kan de vorm krijgen van het stellen van een beperking als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de invasieve-exoten-basisverordening (zie in het voorgaande de toelichting op het eerste lid van artikel 11.108). De Commissie en andere lidstaten moeten onmiddellijk worden geïnformeerd over de genomen maatregelen en het bewijsmateriaal dat deze maatregelen rechtvaardigt. En de lidstaat moet op basis van de beschikbare technische en wetenschappelijke informatie overeenkomstig artikel 5 van de invasieve-exotenbasisverordening een risicobeoordeling uitvoeren voor de invasieve uitheemse soort die het voorwerp vormt van de noodmaatregelen, met het oog op plaatsing van deze soort op de Unielijst. Besluit de Commissie volgens de geëigende procedure de soort op basis van deze informatie en andere gegevens uiteindelijk om de soort niet op de Unielijst te plaatsen, dan moet de lidstaat de noodmaatregelen onverwijld intrekken.*
Gegeven de aard van de maatregelen (noodmaatregelen) en het vereiste dat zij onverwijld ook weer moeten kunnen worden ingetrokken, is – zoals voorheen in artikel 3.31 van het Besluit natuurbescherming – gekozen voor het stellen van de regels op het niveau van een ministeriële regeling. Artikel 23.1 van de Omgevingswet biedt daarvoor de basis. Daarbij zij benadrukt dat de noodmaatregelen dienen ter voldoening aan het eerder aangehaalde Biodiversiteitsverdrag (artikel 8, onder h) en het eerder aangehaalde Verdrag van Bern.

4 Het eerste lid geldt niet voor de houder van dieren van de soorten Amerikaanse voseekhoorn (Sciurus niger), grijze eekhoorn (Sciurus carolinensis) en Pallas eekhoorn (Callosciurus erythraeus), als de houder op 1 januari 2017 aantoonbaar voldeed aan artikel 8a, tweede en derde lid, van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Artikel 11.109 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: eisen EU-verordeningen)
Met een maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van artikel 11.108, als dit in overeenstemming is met de bij of krachtens de invasieve-exoten-basisverordening gestelde regels.

Toelichting artikel 11.109 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is bevoegd voor het stellen van maatwerkvoorschriften over de in de artikelen 11.108 gestelde regels ter uitvoering van de daar genoemde bepalingen van de invasieve-exoten-basisverordening (artikel 11.25, tweede lid, onder b, van het Bal). Uiteraard kan hij alleen van de bepalingen afwijken in de gevallen en onder de voorwaarden als voorzien in die verordening. De minister kan op grond van de Omgevingswet geen maatwerkregels vaststellen, dus daarvoor is geen afbakening nodig.*

Artikel 11.109a (handelsverbod invasieve exoten, niet behorende tot invasieve uitheemse soorten aangewezen op grond van invasieve-exoten-basisverordening)

1 Planten, of delen of producten daarvan, die zich kunnen voortplanten, van de volgende soorten worden niet verhandeld:
   a Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*);
   b Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*); en
   c bastaardduizendknoop (*Fallopia x bohemica*).
2 Het eerste lid geldt niet voor zover het verhandelen plaatsvindt in het kader van uitroeiing, bestrijding of beheersing van die soort, onder de bij ministeriële regeling vastgestelde voorwaarden.

Toelichting artikel 11.109a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-381 *Met het nieuwe artikel 11.109a, eerste lid, van het Bal wordt artikel 3.1a van het Bnb (artikel I van onderhavig besluit) voortgezet in het Bal.*
In artikel 3.30b van de Rnb wordt een vrijstelling opgenomen van het handels- en bezitsverbod in Aziatische duizendknopen van artikel 3.39 van de Wnb in samenhang met artikel 3.1a van het Bnb. Het tweede lid van artikel 11.109a van het Bal continueert deze vrijstelling onder de Omgevingswet. De precieze in acht te nemen voorwaarden en beperkingen worden opgenomen in de Omgevingsregeling, op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

§ 11.2.11 Walvisvangst

Artikel 11.110 (verbod walvisvangst)

Walvissen worden niet vanuit een schip dat op grond van voor Nederland geldende rechtsregels gerechtigd is de vlag van het Koninkrijk te voeren gevangen of gedood, of aan boord van een Nederlands schip verwerkt.

Toelichting artikel 11.110 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.110 vloeit voort uit het Internationaal Verdrag tot Regulering van de Walvisvangst en de daarbij horende Uitvoeringsovereenkomst Internationaal Verdrag tot Regulering van de Walvisvangst. In het verdrag zijn de voorwaarden opgenomen waaronder de walvisvangst dient plaats te vinden. Sinds 1985 geldt echter een moratorium op alle commerciële walvisvangst (artikel III, tiende lid, onder e, van de Uitvoeringsovereenkomst).*
Alle walvissoorten komen voor op bijlage A bij de cites-basisverordening, waarmee de intracommunautaire handel en handel met derde landen is gereguleerd en een verbod geldt op commerciële handelingen en bezit van dieren van deze soorten. Alle walvissoorten zijn tevens opgenomen op bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Het vangen, doden en verstoren van in het wild levende walvissoorten in de wateren van de Europese Unie valt derhalve onder de flora- en fauna-activiteiten die zonder omgevingsvergunning verboden zijn (artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 11.46 van het Bal). Ter implementatie van het verdrag is in artikel 11.110 een verbod opgenomen op het vangen en doden vanuit een Nederlands vaartuig. Dat verbod is – gezien de ter uitvoering van de cites-basisverordening en de habitatrichtlijn al gestelde regels – vooral relevant voor wateren waarover Nederland geen jurisdictie uitoefent, maar maakt ook voor wateren waarover Nederland wel jurisdictie heeft, duidelijk dat geen uitzonderingen op het verbod op het vangen of verwerken van walvissen zijn toegelaten. In de artikelen 11.29 en 11.31 van het Bal wordt geen maatwerk ten aanzien van artikel 11.110 toegelaten.
Toelichting artikel 11.110 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-131 *De wijziging betreft het vervangen van de woorden «Nederlands schip», door «schip dat op grond van voor Nederland geldende rechtsregels gerechtigd is de vlag van het Koninkrijk te voeren». Omdat het een rijkswet betreft gelden de regels in de Rnz niet alleen in Nederland maar ook in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Door te verwijzen naar de «voor Nederland geldende rechtsregels», is duidelijk dat de rechtsregels van de Rnz van toepassing zijn voor zover deze gelden voor Nederland.*

AFDELING 11.3 ACTIVITEITEN DIE HOUTOPSTANDEN, HOUT, HOUTPRODUCTEN EN ONTBOSSINGSVRIJE GRONDSTOFFEN EN PRODUCTEN BETREFFEN

Toelichting op gewijzigd opschrift van afdeling 11.3 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *Door de inwerkingtreding van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten worden de termen «hout en houtproducten» in het opschrift van afdeling 11.3 aangevuld met de term « ontbossingsvrije grondstoffen en producten». Afdeling 11.3 gaat onder andere over de handel in of het bezit van deze producten (zie artikel 11.111, eerste lid). In de afdeling is bepaald over welke activiteiten de afdeling gaat: artikel 11.111 (activiteiten) en waar de regels over de handel en het bezit van die producten over gaan: artikel 11.112 (oogmerken). In artikel 11.114 (bevoegd gezag Minister voor Natuur en Stikstof) is bepaald dat de Minister voor Natuur en Stikstof (thans de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) het bevoegd gezag is waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van hout of houtproducten. De wijzigingen in deze bepalingen worden bij de volgende wijzigingsartikelen nader toegelicht.*

§ 11.3.1 Algemeen

Artikel 11.111 (activiteiten)

1 Deze afdeling gaat over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, en over de handel in en het bezit van hout of houtproducten en de handel in ontbossingsvrije grondstoffen of producten.

Toelichting artikel 11.111, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Deze bepaling bakent de reikwijdte van de nieuwe afdeling 11.3 van het Bal af. De in deze afdeling gestelde regels betreffen het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen of tenietgaan van houtopstanden. Daarbij gaat het om houtopstanden in Nederland, buiten de bebouwd kom (tweede lid, aanhef en onder a). Daarnaast bevat afdeling 11.3 regels over het verhandelen en bezitten van hout en houtproducten, in het bijzonder ter voldoening aan de Europese houtregelgeving. Daar gaat het (ook) om hout uit andere landen.*

In artikel 4.3, eerste lid, onder o, en tweede lid, onder b, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, is de opdracht opgenomen over deze onderwerpen bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen. De regels waren voorheen gesteld in hoofdstuk 4 van de voormalige Wet natuurbescherming.

Centraal in het beschermingsregime voor houtopstanden in Nederland staan het verbod om houtopstanden te vellen zonder voorafgaande melding (artikel 11.126 van het Bal) en de verplichting tot herbeplanting na het vellen (artikel 11.129 van het Bal). Het begrip «houtopstand» is omschreven in onderdeel A van de bijlage bij de Omgevingswet als: «zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend». Aangesloten is bij de typering van de «Index Natuur en Landschap; Onderdeel natuurbeheertypen», die wordt gebruikt bij de uitvoering van het provinciale Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer. Ook spontane opslag in graslanden en heiden valt onder het begrip «houtopstanden».

Voor de ruimte voor andere overheden om naast de in afdeling 11.3 van het Bal gestelde rijksregels over het vellen van houtopstanden of over het herbeplanten na het vellen of tenietgaan van houtopstanden eigen regels te stellen, wordt – behalve naar de toelichting bij het tweede lid en de toelichting bij de nieuwe artikelen 11.117 en 11.119 van het Bal – verwezen naar de uitvoerige toelichting bij het nieuwe artikel 5.165b van het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat wordt toegevoegd door het onderhavige aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.

Toelichting artikel 11.111, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *In artikel 11.111 wordt bepaald waar de afdeling 11.3 van het besluit over gaat: over het vellen van houtopstanden en het herbeplanten van grond na het vellen van houtopstanden of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, en over de handel in en het bezit van hout of houtproducten. Die laatste termen worden, als het gaat om de handel, aangevuld met ontbossingsvrije grondstoffen of producten ingevolge de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.*

2 De afdeling gaat niet over:
- a houtopstanden binnen de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour houtkap, bedoeld in artikel 5.165b van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- b houtopstanden op erven of in tuinen;
- c bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld;
- d houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen;
- e naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, als deze niet ouder zijn dan 20 jaar;
- f kweekgoed;
- g uit populieren of wilgen bestaande:
  - 1° wegbeplantingen;
  - 2° beplantingen langs waterwegen; en
  - 3° eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- h het dunnen van een houtopstand voor de bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand;
- i uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, als zij:
  - 1° ten minste eens per 10 jaar worden geoogst;
  - 2° bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid, die bestaat uit aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan 2 m; en
  - 3° zijn aangelegd na 1 januari 2013; en
- j houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 a, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Toelichting artikel 11.111, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Een aantal categorieën van houtopstanden is uitgezonderd van het regime van de meldingsplicht- en de herbeplantingsplicht. Deze categorieën zijn in artikel 11.111, tweede lid, genoemd.*

In de eerste plaats vallen houtopstanden die gelegen zijn binnen de door gemeenten in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour houtkap buiten de reikwijdte van de regels van het Bal (onder a). De omvang van houtopstanden binnen deze grens – die over het algemeen samenvalt met hetgeen voorheen werd aangeduid als «bebouwde kom» – is relatief niet groot. Gemeenten kunnen bovendien in het omgevingsplan zelf regels over de kap van houtopstanden stellen.

In de tweede plaats is een aantal categorieën uitgezonderd die naar hun aard niet geschikt zijn voor het onderhavige beschermingsregime: kerstbomen, bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld, beplanting die als windscherm rond een boomgaard dient, kweekgoed en bomen of struiken die specifiek voor de productie van biomassa zijn aangeplant (onder c, d, e, f en i).

Verder zijn enkele categorieën van houtopstanden uitgezonderd omdat de bescherming van die categorieën te weinig zou bijdragen aan de oogmerken van natuurbescherming, het behoud van het bosareaal in Nederland of landschapsbescherming, om een algemene beperking van het eigendomsrecht via overal in het land toepasselijke rijksregels te rechtvaardigen. Het gaat hier om houtopstanden van beperkte omvang, te weten houtopstanden op erven en in tuinen (onder b), populieren en wilgen langs wegen, waterwegen en landbouwgronden (onder g) en houtopstanden daarbuiten die een beperkte oppervlakte hebben (kleiner dan 10 are) of onderdeel uitmaken van een rijbeplanting van ten hoogste 20 bomen (onder j).
Ook het enkel «dunnen» van houtopstanden als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand, valt buiten de reikwijdte van de meldings- en herbeplantingsplicht (onder h).
De genoemde categorie «bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld» komt in de plaats van de categorie «fruitbomen» die voorheen in artikel 4.1, eerste lid, onder c, van de Wet natuurbescherming werd genoemd. De aanduiding «fruitbomen» gaf in de praktijk verwarring, aangezien ook struiken onder het begrip «houtopstand» vallen en net als fruitbomen voor de oogst van vruchten kunnen worden geteeld en onder de uitzondering zouden moeten vallen. Ook was er onduidelijkheid, omdat notenbomen, die ook onder de uitzondering vallen, volgens normaal taalgebruik niet als «fruitbomen» worden aangemerkt. De nieuwe formulering ondervangt dit.
Bij maatwerkregels op grond van artikel 11.117 van het Bal kunnen provincies nadere regels stellen, of desgewenst verdergaande uitzonderingen op de meld- en herbeplantingsplicht toelaten.

Artikel 11.112 (oogmerken)

1 De regels in paragraaf 11.3.2 over het vellen en herbeplanten van houtopstanden zijn gesteld met het oog op:
   a de natuurbescherming;
   b de instandhouding van het bosareaal in Nederland; en
   c het beschermen van landschappelijke waarden.
2 De regels in paragraaf 11.3.2 over de handel in en het bezit van hout of houtproducten en de handel in ontbossingsvrije grondstoffen of producten zijn gesteld met het oog op:
   a de natuurbescherming;
   b het beschermen van het milieu;
   c het tegengaan van klimaatverandering; en
   d het beheer van natuurlijke hulpbronnen.

Toelichting artikel 11.112, tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *In artikel 11.112, tweede lid, is bepaald dat de regels in paragraaf 11.3.2 over de handel en het bezit van hout of houtproducten zijn gesteld met het oog op: de natuurbescherming (a), het beschermen van het milieu (b), het tegengaan van klimaatverandering (c) en het beheer van natuurlijke hulpbronnen (d). Deze oogmerken zijn ontleend aan de in de artikelen 4.35 en 4.37 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, genoemde strekking van de te stellen rijksregels over deze activiteiten (zie nota van toelichting Besluit activiteiten leefomgeving, artikelsgewijze toelichting bij artikel 11.112). Door de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten wordt in de aanhef de term hout of houtproducten uitgebreid met ontbossingsvrije grondstoffen of producten.*

Toelichting artikel 11.112 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Dit artikel somt de oogmerken op van de in de nieuwe paragraaf 11.3.2 van het Bal gestelde specifieke algemene regels over de verschillende in het artikel genoemde activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen. Deze oogmerken zijn direct ontleend aan de in de artikelen 4.35 en 4.37 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, genoemde strekking van de te stellen rijksregels over deze activiteiten.*
De opsomming van de oogmerken is limitatief en daarmee richtinggevend voor alle in paragraaf 11.3.2 van het besluit gestelde regels. Het artikel werkt ook door in de bevoegdheden van bestuursorganen, bijvoorbeeld bij de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften of maatwerkregels. Voor de belangen die buiten de opsomming van oogmerken in dit artikel vallen, is uiteraard wel de in de artikelen 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet neergelegde wettelijke zorgplicht van toepassing. Bovendien kunnen voor het waarborgen van deze belangen op decentraal niveau regels worden gesteld.

Artikel 11.113 (bevoegd gezag gedeputeerde staten)

Tenzij in artikel 11.114 anders is bepaald, zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:
a waaraan een melding wordt gedaan;
b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of
c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 11.113 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikel 11.113 zijn gedeputeerde staten aangewezen als het bevoegd gezag waaraan meldingen worden gedaan, dat maatwerkvoorschriften kan stellen en dat gelijkwaardige maatregelen kan toelaten. De bevoegdheid van provinciale staten om bij omgevingsverordening maatwerkregels vast te stellen is geregeld in artikel 11.117 van het Bal.*

Artikel 11.114 (bevoegd gezag Minister voor Natuur en Stikstof)

Onze Minister voor Natuur en Stikstof is het bevoegd gezag waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor:

a het vellen van houtopstanden en herbeplanten van de grond als deze activiteit een activiteit is als beschreven in artikel 4.12, tweede lid, onder a tot en met k, van het Omgevingsbesluit, daarvan onderdeel uitmaakt of in samenhang daarmee wordt verricht; en

b het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van hout of houtproducten en ontbossingsvrije grondstoffen of producten.

Toelichting artikel 11.114, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *Onze Minister voor Natuur en Stikstof (thans de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) is het bevoegd gezag waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen of dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen voor onder andere het verhandelen van hout of houtproducten. Deze termen worden door de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten en het intrekken van de Houtverordening uitgebreid met ontbossingsvrije grondstoffen of producten.*

Toelichting artikel 11.114 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In sommige gevallen, als sprake is van activiteiten of gebieden waarmee een provincie overstijgend belang is gemoeid, is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag voor het nemen van op rechtsgevolg gerichte besluiten. Voor dergelijke activiteiten is het ingevolge artikel 11.114 dan ook deze minister die maatwerkvoorschriften kan vaststellen, waaraan meldingen moeten worden gedaan of die beslist over het toepassen van maatregelen die gelijkwaardig zijn aan de voorgeschreven maatregelen. Verwezen zij naar de paragrafen 3.2.1.2 en 3.2.2 van deze nota van toelichting.*

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.115 (normadressaat)

Aan deze afdeling wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 11.115 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.115 bepaalt tot wie de regels van de nieuwe afdeling 11.3 van dat besluit zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden. Verwezen wordt naar de toelichting in het voorgaande bij de nieuwe artikelen 11.5 en 11.26 van het Bal.*

Artikel 11.116 (specifieke zorgplicht)

Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.111, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.112, is verplicht:

a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en

c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Toelichting artikel 11.116 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De in artikel 11.116 verwoorde specifieke zorgplicht geldt voor degene die een of meer van de in artikel 11.111 van het Bal, zoals aangevuld door het onderhavige aanvullingsbesluit, genoemde activiteiten verricht. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen heeft en ook hoe hij die gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Onder handelen wordt uiteraard ook het nalaten om te handelen verstaan.*

Het artikel sluit inhoudelijk aan bij de zorgplicht die voorheen was geregeld in artikel 1.11 van de toenmalige Wet natuurbescherming, toegespitst op activiteiten met betrekking tot houtopstanden, hout of houtproducten. De opzet van de bepaling sluit aan bij de formulering van de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van de Omgevingswet.

Het uitgangspunt van de specifieke zorgplicht in artikel 11.116 is dat burgers, ondernemers en overheden alle activiteiten achterwege laten die nadelige gevolgen kunnen hebben in het licht van de in artikel 11.112 van het Bal bedoelde belangen (natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden in Nederland, bescherming landschappelijke waarden). Dat brengt met zich dat degene die een handeling als het vellen of herbeplanten wil verrichten en weet of redelijkerwijs kan weten dat die nadelige gevolgen voor de genoemde belangen zou kunnen hebben zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuur- of landschapswaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen die de potentiële nadelige gevolgen zouden moeten hebben voor zijn handelen.
Alleen als het achterwege laten van de activiteit die nadelige gevolgen kan hebben redelijkerwijs niet kan worden gevergd, kan betrokkene de activiteit toch verrichten. Dan zal hij evenwel alle noodzakelijke maatregelen moeten treffen die in redelijkheid van hem kunnen worden verlangd om nadelige gevolgen te voorkomen. En bij de daadwerkelijke verrichting zal hij steeds alert moeten zijn op het daadwerkelijk achterwege blijven van de gevolgen. Als nadelige gevolgen niet zijn te voorkomen, moet hij maatregelen treffen om deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of – voor zover toch schade optreedt – ongedaan te maken. Als hij voor de afweging ten aanzien van de te treffen maatregelen niet over de nodige deskundigheid beschikt, zal hij een beroep op de deskundigheid van anderen moeten doen. Hier is relevant dat er op grond van het Bal striktere, specifieke eisen kunnen gelden die sowieso in acht moeten worden genomen en die altijd voorrang hebben boven de algemene eisen van de zorgplicht.
Zoals het artikel tot uitdrukking brengt, gaat het steeds om dingen die degene die de activiteit verricht «in redelijkheid» kan weten, doen of nalaten. Er worden dus geen extreme eisen gesteld. Wel wordt vereist dat de zorgvuldigheid aan de dag wordt gelegd die in redelijkheid vanuit een oogpunt van de te beschermen belangen (natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden, landschappelijke waarden) mag worden geëist. Onder «zoveel mogelijk» onder b, moet niet alleen worden verstaan hetgeen fysisch, qua resultaat mogelijk is, maar ook hetgeen redelijkerwijs van degene die de schade veroorzaakt kan worden gevergd.
De specifieke zorgplicht in artikel 11.116 is gekoppeld aan artikel 11.112 van het Bal, zoals aangevuld door het onderhavige aanvullingsbesluit, waarin de oogmerken zijn opgenomen waarop de regels in paragraaf 11.3.2 zien. De specifieke zorgplicht heeft geen betrekking op belangen die geen onderdeel uitmaken van de oogmerken in artikel 11.112 en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht.

Artikel 11.117 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan in de omgevingsverordening worden gesteld over de artikelen 11.116, 11.123 en 11.124 en paragraaf 11.3.2.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van de artikelen 11.123 en 11.124 en paragraaf 11.3.2, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 11.112.

Toelichting artikel 11.117 (nieuw), 11.1118 (nieuw) en 11.119 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De artikelen 11.117, eerste lid, en 11.119, eerste lid, voorzien in de mogelijkheid voor provincies om over verschillende in afdeling 11.3 van het Bal gestelde algemene regels, waaronder de in artikel 11.116 opgenomen zorgplicht, maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te stellen. De maatwerkregels (generiek) worden gesteld door provinciale staten bij omgevingsverordening. De maatwerkvoorschriften (individueel) worden gesteld door gedeputeerde staten bij beschikking. In het tweede lid van de artikelen 11.117 en 11.119 is bepaald in welke gevallen afwijking mogelijk is. Bij de bepalingen waarvan kan worden afgeweken, zijn soms begrenzingen opgenomen die de mate van afwijking bepalen.*
Zoals tot uitdrukking komt in het tweede lid van artikelen 11.117 en 11.119, mag van de specifieke zorglicht die is geregeld in artikel 11.116 van het Bal door de toepassing van maatwerk helemaal worden afgeweken, gezien het wezenlijke karakter van deze plicht. De zorgplicht mag wel worden ingevuld (geconcretiseerd). Als dat invullen tevens afwijken van een concreet artikel in paragraaf 11.3.2 van het Bal zou betekenen, is de eventuele begrenzing van maatwerk bij dat concrete artikel bepalend voor wat er kan. Maatwerk op de zorgplicht zou dus bijvoorbeeld de wijze van kappen kunnen inhouden, zoals voorwaarden over het in te zetten materieel of de aan- en afvoerroute van gevelde bomen. Dergelijk maatwerk is uiteraard alleen aan de orde als dat gebeurt vanwege de oogmerken van 11.112. Als het oogmerk bijvoorbeeld is om hinder te beperken, dan gelden sowieso geen beperkingen voor andere overheden ten aanzien van te stellen regels zolang dat binnen hun taak past. Ter beperking van hinder kan bijvoorbeeld een gemeente regels stellen, waar een activiteit die hinder veroorzaakt aangemerkt kan worden als milieubelastende activiteit. Er is dan geen sprake van maatwerk op afdeling 11.3 van het Bal.
De provincie heeft – los van het niet kunnen afwijken van de specifieke zorgplicht – zeer ruime maatwerkregelmogelijkheden ten aanzien van de specifieke zorgplicht, van de regels over ongewone voorvallen en van heel paragraaf 11.3.2. Met een maatwerkregel kan de provincie ook afwijken van paragraaf 11.3.2, bijvoorbeeld door een generiek kapverbod instellen voor bepaalde categorieën van houtopstanden, ook buiten de randvoorwaarden van artikel 11.128 van het Bal (dat gaat alleen over maatwerkvoorschriften), door de verplichting tot herbeplanten te schrappen of op een andere locatie toe te staan, ook buiten de randvoorwaarden van artikel 11.130 van het Bal (dat gaat alleen over maatwerkvoorschriften), of door een extra meldplicht in te stellen voor activiteiten die artikel 11.131 van de meldplicht uitzondert. Voor maatwerk in individuele gevallen kan de provincie het instrument van het maatwerkvoorschrift inzetten.
Afwijken kan – zoals blijkt uit het voorgaande – zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd, bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van het Bal van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels in afdeling 11.3 maar daarop aanvullen of daaraan een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid.
Als de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag is, kunnen provinciale staten geen maatwerkregels stellen, aldus artikel 11.118.
Verwezen wordt verder naar de toelichting bij de artikelen 11.7, 11.8 en 11.9 van het Bal.

Artikel 11.118 (afbakening mogelijkheid maatwerkregels)

Een maatwerkregel wordt niet gesteld over een activiteit waarvoor Onze Minister voor Natuur en Stikstof een bevoegdheid als bedoeld in artikel 11.114 heeft.

Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.119 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over artikel 11.116 en paragraaf 11.3.2.
2 Met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van de artikelen 11.123 en 11.124 en paragraaf 11.3.2, tenzij anders is bepaald.

Artikel 11.120 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en

Toelichting artikelen 11.10, 11.32, en 11.120 en 11.121 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De concretisering van de optie om naast het adres de kadastrale aanduiding of coördinaten door te geven is in lijn met de wijziging die in onderdeel B van artikel I van dit besluit wordt toegelicht (wijziging van o.a. artikel 2.17 van het Bal).*

d de dagtekening.

Artikel 11.121 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.113 of 11.114, worden die ondertekend en voorzien van:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en

Toelichting artikelen 11.10, 11.32, en 11.120 en 11.121 Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De concretisering van de optie om naast het adres de kadastrale aanduiding of coördinaten door te geven is in lijn met de wijziging die in onderdeel B van artikel I van dit besluit wordt toegelicht (wijziging van o.a. artikel 2.17 van het Bal).*

d de dagtekening.

Toelichting artikel 11.121 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.121 regelt dat bij iedere melding die op grond van afdeling 11.3 van het Bal wordt gedaan een aantal algemene gegevens wordt verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag om een beschikking moeten worden verstrekt. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding welke activiteit er zal worden verricht. In onderdeel a wordt gevraagd om de activiteit bedoeld in afdeling 11.3 van het Bal te vermelden, bijvoorbeeld het vellen van een houtopstand (artikel 11.126). Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht (onderdeel b). Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres doorgegeven. Als de locatie waar de activiteit wordt verricht geen adres heeft, bijvoorbeeld omdat – zoals bij activiteiten met betrekking tot houtopstanden vaak het geval zal zijn – deze plaatsvindt in een veld, wordt die locatie geduid (onderdeel c).*
Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 11.120, maar uit de specifieke meldingsverplichtingen die in afdeling 11.3 worden genoemd.
De plicht om gegevens te verstrekken zèlf vloeit niet voort uit artikel 11.121, maar uit de specifieke bepalingen over de activiteit waar de gegevensverstrekking aan is gekoppeld, zoals bijvoorbeeld artikel 11.124 van het Bal. Op grond van die bepalingen zullen specifieke gegevens worden gevraagd, die dan dus worden verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in afdeling 14.1 van het Ob.

Artikel 11.122 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in artikel 11.120, wijzigen, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.113 of 11.114.

2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de daardoor gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.113 of 11.114.

Toelichting artikel 11.122 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.122 regelt, in tegenstelling tot het artikel dat hiervoor is toegelicht, een verplichting om eigener beweging gegevens te verstrekken in situaties dat zich bepaalde relevante wijzigingen voordoen die betrekking hebben op de identificatie van degene die verantwoordelijk is voor de activiteit.*
Het eerste lid regelt dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: deze wil immers dat correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit aan iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 11.123 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.113 of 11.114, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting artikel 11.123 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De kern van de regeling over ongewone voorvallen zit in hoofdstuk 19 van de wet. Daar staat welk bestuursorgaan bevoegd gezag is en wat dat bestuursorgaan kan of moet doen zodra het – door wie dan ook – wordt geïnformeerd over een ongewoon voorval.*
Artikel 11.123 van het Bal bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Volgens de begripsomschrijving in de Omgevingswet (artikel 1.1 en de daarbij behorende bijlage) is een «ongewoon voorval» een «gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit waardoor significante gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan (...)».[1] Het gaat dus niet om elke afwijking van het normale verloop van de activiteit, maar om een afwijking die relevant is omdat daardoor significante, nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving kunnen ontstaan. Bij artikel 11.123 gaat het bovendien uitsluitend om ongewone voorvallen waarvan de gevolgen gelet op de oogmerken van artikel 11.112 van het Bal – natuurbescherming, instandhouding bosareaal, bescherming landschappelijke waarden – significant kunnen zijn. Het gaat ook uitsluitend om voorvallen die zich voordoen bij de verrichting van in afdeling 11.3 van het Bal geregelde activiteiten.
Het bevoegd gezag bij de uitvoering van de regels van afdeling 11.3 van het Bal is over het algemeen gedeputeerde staten, soms de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (artikel 11.123 in samenhang met de artikelen 11.113 en 11.114 van het Bal). Degene die de activiteit verricht waarbij zich het ongewone voorval voordoet, is degene op wie de informatieplicht rust (artikel 11.115 van het Bal). Deze moet het bevoegd gezag direct informeren, zodra is vastgesteld dat er sprake is van een ongewoon voorval; vertraging is gezien de gevolgen voor de houtopstand en de daarmee gemoeide belangen niet wenselijk. De verplichting van artikel 11.123 stelt het bevoegd gezag in staat om tijdig de nodige maatregelen te eisen van degene die de activiteit verricht of om daarin zelf te voorzien, om schade voor de natuur, het bosareaal of het landschap te voorkomen of te beperken. Voor zover schade en in verband daarmee gemaakte kosten toerekenbaar zijn aan de initiatiefnemer kunnen deze op grond van artikel 6:162 van het Burgerlijk wetboek op hem worden verhaald.
Het belang vanuit het oogmerk van natuurbescherming, van behoud van het bosareaal of van de bescherming van landschappelijke waarden dat het bevoegd gezag direct wordt geïnformeerd, is de reden waarom het informeren vormvrij is: veelal zal infomeren telefonisch of langs elektronische weg kunnen plaatsvinden. Wat de invulling van het begrip «onverwijld» is, wordt uiteraard ook door de omstandigheden van het geval ingekleurd. Als omwille van het informeren handelingen zouden moeten worden nagelaten die de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval kunnen beperken, moeten eerst die handelingen worden verricht, en moet het bevoegd gezag direct daarna worden geïnformeerd. Het begrip «onverwijld» laat daar ruimte voor.
Of door een afwijkende gebeurtenis significante nadelige gevolgen voor de natuur, het bosareaal of het landschap ontstaan of dreigen te ontstaan, en of er sprake is van een ongewoon voorval, is in eerste instantie een beoordeling die plaatsvindt door degene die de activiteit verricht. Als daarbij twijfel is, over het wel of niet kunnen optreden van significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving is het wijs om zich bij het bevoegd gezag te informeren.
Hoewel de Wet natuurbescherming niet een soortgelijke bepaling kende, is niet sprake van een nieuwe norm. Het is niet meer dan een normaal vereiste van maatschappelijke zorgvuldigheid dat de initiatiefnemer – als zich een dergelijk ongewoon voorval voordoet – dit aan het bevoegd gezag doorgeeft, en het niet voor zich houdt. Dat kan ook geacht worden besloten te liggen in de huidige zorgplicht van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming.
Zie verder paragraaf 3.2.1.1 van deze nota van toelichting.
[1] Bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet.

Artikel 11.124 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 11.113 of 11.114:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
b gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
c informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting artikel 11.124 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *In artikel 11.124 is omschreven welke gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zodra deze informatie beschikbaar is. Dat hoeft dus niet met dezelfde spoed als het informeren over het ongewone voorval zelf. Uit onderdeel c volgt dat ook informatie moet worden verstrekt over de maatregelen die worden genomen om de nadelige gevolgen van het ongewone voorval te beperken. Voor het begrip «voorkomen van de nadelige gevolgen van ongewone voorvallen» is aangesloten bij de uitleg die daaraan wordt gegevens in artikel 19.1, tweede lid, van de Omgevingswet.*

Artikel 11.125 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 11.123 en 11.124 niet versoepeld.

Toelichting artikel 11.125 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Uit de nieuwe artikelen 11.117, tweede lid, en 11.119, tweede lid, van het Bal volgt dat van een aantal regels in afdeling 11.3 van het Bal kan worden afgeweken, tenzij anders is bepaald. Een geval waarin «anders is bepaald» is aan de orde in artikel 11.125. Dit artikel regelt dat de informatieplicht en het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval niet versoepeld kunnen worden met maatwerk. Dat spreekt voor zich, gegeven het ingrijpende karakter van de gevolgen voor de natuur, het behoud van het areaal houtopstanden of het landschap die ongewone voorvallen kunnen hebben. Maatwerk waarmee de artikelen 11.123 en 11.124 worden aangescherpt is wel toegestaan.*

§ 11.3.2 Houtopstanden, hout, houtproducten en ontbossingsvrije grondstoffen en producten

Toelichting op gewijzigd opschrift van paragraaf 11.3.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *Door de inwerkingtreding van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten worden de termen hout en houtproducten in dit opschrift aangevuld met de term ontbossingsvrije grondstoffen en producten. Paragraaf 11.3.2 bevat de verbodsbepaling te handelen in strijd met EU-verordeningen over hout (de Houtverordening), in artikel 11.132 (verbod te handelen in strijd met EU-verordeningen over hout). Een ander relevant artikel in deze paragraaf dat wijziging behoeft is artikel 11.133 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: eisen EU-verordeningen). Dit wordt hieronder nader toegelicht per wijzigingsartikel.*

Artikel 11.126 (melding: vellen houtopstanden)

1 Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder dit ten minste vier weken maar niet eerder dan een jaar voor het begin daarvan te melden.
2 Dit artikel is niet van toepassing op het periodiek vellen van griend- of hakhout.

Toelichting artikel 11.126 (nieuw), artikel 11.127 (nieuw) en artikel 11.128 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Artikel 11.126 bevat de meldplicht bij het vellen van een houtopstand. Onder «vellen» wordt blijkens de omschrijving van het begrip in de bijlage bij de Omgevingswet verstaan: «rooien of verrichten van andere handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben».*
De meldplicht is een essentieel onderdeel van het beschermingsregime voor houtopstanden. Zonder melding is immers geen adequaat toezicht op de – tijdige – voldoening aan de herbeplantingsplicht mogelijk en is er geen goed aangrijpingspunt om in voorkomend geval – overeenkomstig artikel 11.128 in samenhang met artikel 11.119, tweede lid, van het Bal – bij maatwerkvoorschrift een kapverbod op te leggen als dat nodig is ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Over het algemeen is het de provincie die een dergelijk maatwerkvoorschrift kan stellen en waaraan de melding moet worden gedaan; in sommige gevallen waarin sprake is van een nationaal belang is dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (artikelen 11.113 en 11.114 van het Bal). Om de volgtijdelijkheid van een en ander helder te maken, in aansluiting op andere meldverplichtingen in het Bal (zie bijvoorbeeld artikel 4.597) en de termijn die voorheen was gesteld in artikel 4.2, tweede lid, van de Regeling natuurbescherming, is opgenomen dat de melding ten minste 4 weken voorafgaand aan het kappen van de houtopstand plaatsvindt. Bij maatwerkregel op grond van artikel 11.117 van het Bal kan de provincie van deze termijn afwijken.
De regels over meldingen zijn gesteld in artikel 11.120 e.v. van het Bal. Provinciale staten kunnen bij omgevingsverordening nadere of afwijkende regels stellen (maatwerkregels), op grond van artikel 11.117 van het Bal; als de minister bevoegd gezag is, kan hij dat doen bij ministeriële regeling op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet.
Als de minister het bevoegd gezag is waaraan een melding voor het geheel of gedeeltelijk vellen van een houtopstand wordt gedaan regelt artikel 11.127 de nadere gegevens en bescheiden die verstrekt moeten worden. Deze gegevens betreffen twee afzonderlijke handelingen die met elkaar samenhangen:
1 het (doen) vellen van een houtopstand; en
2 herbeplanting op dezelfde locatie (artikel 11.129 van het Bal) nadat velling heeft plaatsgevonden.
De in artikel 11.127 gevraagde gegevens en bescheiden geven dan ook inzicht in beide handelingen. Het is belangrijk dat de twee handelingen in evenwicht zijn; zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de houtopstand moet tenminste gelijk blijven. Uit de gegevens en bescheiden moet dit naar voren komen; er moet informatie aangeleverd worden over de kwaliteit en kwantiteit van de te vellen houtopstand en er moet informatie aangeleverd worden over de kwaliteit en kwantiteit van de aan te planten houtopstand.
In een aantal gevallen zal een houtopstand geveld worden als gevolg van een functieverandering van het perceel. In dat geval volgt een afwijking van de hoofdregel waarbij herplant niet meer plaats zal vinden op dezelfde locatie dan waar de velling plaats gevonden heeft. Een dergelijke afwijking van artikel 11.128 wordt op aanvraag van degene die de houtopstand wil vellen door de minister vastgelegd in een maatwerkvoorschrift. Bij de aanvraag van dat maatwerkvoorschrift zal dan moeten worden aangegeven waarom herbeplanten op dezelfde locatie niet mogelijk is en waar en op welke wijze herbeplanten zal plaatsvinden. Het bevoegd gezag zal in de procedure van het maatwerkvoorschrift beoordelen of de kwaliteit en de kwantiteit van de houtopstand tenminste gelijk blijft. Om die reden behoeft bij het verstrekken van gegevens en bescheiden niet te worden ingegaan op de wijze van herbeplanten op de andere locatie, maar moet wel een afschrift van de aanvraag van een maatwerkvoorschrift aan het bevoegd gezag worden verstrekt.

Dit artikel regelt niet de gegevens en bescheiden die moeten worden verstrekt als de provincie bevoegd gezag is voor het vellen en herbeplanten. De provincie kan zelf in de omgevingsverordening bepalen welke gegevens en bescheiden voorafgaand aan het vellen en herbeplanten moeten worden verstrekt. Als provincie dergelijke regels stelt zijn het maatwerkregels. Artikel 11.117 biedt daar ruimte voor.

Artikel 11.127 (gegevens en bescheiden vellen houtopstanden)

1 Als de minister het bevoegd gezag is waaraan een melding voor het geheel of gedeeltelijk vellen van een houtopstand, bedoeld in artikel 11.126, wordt gedaan, worden uiterlijk gelijktijdig met de melding de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
- a de startdatum van de activiteit;
- b een toelichting waarom het vellen van de houtopstand nodig is;
- c de oppervlakte van de te kappen houtopstand in vierkante meters;
- d een specificatie van:
  - 1° het aantal te kappen bomen;
  - 2° de soortaanduiding van de bomen; en
  - 3° de leeftijd van de bomen;
- e als sprake is van rijbeplanting: de onderlinge plantafstand in de rij in meters;
- f een plan hoe aan de plicht tot herbeplanting, bedoeld in artikel 11.129, wordt voldaan met ten minste de volgende gegevens:
  - 1° de oppervlakte van de herbeplante houtopstand in m^2;
  - 2° een specificatie van:
    - i het aantal herbeplante bomen;
    - ii de soortaanduiding van de herbeplante bomen; en
    - iii de kwaliteit van de herbeplante bomen; en
  - 3° een toelichting over geplande uitvoering van de herbeplanting; en
- g als herbeplanting op andere grond dan de grond, bedoeld in artikel 11.129, eerste lid, gewenst is:
  - 1° een afschrift van een gesteld maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 11.130; of
  - 2° een afschrift van een aanvraag om een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 11.130.

2 Ten minste vier weken voor de gegevens en bescheiden, bedoeld in het eerste lid, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens en bescheiden verstrekt aan het bevoegd gezag.

Artikel 11.128 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: kapverbod)

Een maatwerkvoorschrift verbiedt het vellen van een houtopstand:
- a alleen als dat nodig is voor de bescherming van bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden; en
- b telkens voor ten hoogste vijf jaar.

Artikel 11.129 (plicht tot herbeplanting)

1 Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of als een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan, wordt zorg gedragen voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.

2 Binnen drie jaar na de herbeplanting wordt de beplanting die niet is aangeslagen vervangen.

Toelichting artikel 11.129, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De herbeplantingsplicht die op grond van het eerste lid van artikel 11.129 ontstaat na het «vellen» van een houtopstand, is het centrale element voor de instandhouding van het bosareaal en de borging van het natuur- en landschapsbelang. Voor de toelichting op het begrip «vellen» wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.126. Het begrip «herbeplanten» is omschreven in onderdeel A van de bijlage bij de Omgevingswet als: «door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging of op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand».*

De herbeplantingsplicht verzekert dat elke verdwenen houtopstand in principe binnen drie jaar op dezelfde grond wordt herbeplant, zodat de oppervlakte bos niet afneemt. Voor categorieën van gevallen of voor specifieke gevallen waarin de termijn van drie jaar te kort is, kan bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift op grond van artikel 11.117 of 11.119 van het Bal een uitzondering worden toegelaten.

Ook van de (meldings- en) herbeplantingsplicht zelf kan bij matwerkregel of maatwerkvoorschrift worden afgeweken. Te denken valt bijvoorbeeld aan de situatie dat houtkap plaatsvindt als voorwaarde voor subsidieverlening voor het beheer of de ontwikkeling van de natuur in het kader van het actieve soortenbeleid, of voor de inrichting of het beheer in het natuurnetwerk Nederland. Gewezen wordt ook op de daarnaast geldende algemene uitzonderingen, op grond van artikel 11.131 van het Bal.

De verplichting tot herbeplanting geldt ingevolge het eerste lid niet alleen wanneer houtopstanden zijn geveld, maar ook wanneer deze op een andere wijze teniet zijn gegaan, bijvoorbeeld door brand, storm of onrechtmatig vellen door een derde. De verplichting tot herbeplanting rust telkens bij de rechthebbende van de houtopstand, ook in situaties waar hij zelf niet de hand in het tenietgaan van de houtopstand had. Bij onrechtmatig vellen door een derde ligt het in de rede dat de rechthebbende de door hem geleden schade, verbonden aan de herbeplanting, verhaalt op deze derde.
De herbeplanting dient op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaats te vinden, dat wil zeggen gericht op een duurzame instandhouding en ontwikkeling van houtopstanden alsook op een adequate vervulling van de functies van die houtopstanden, en mede gericht op de bodem, het water en de lucht in de omgeving van die houtopstand. Het is uiteraard in eerste instantie aan de rechthebbende zelf om op basis van zijn eigen deskundigheid of deskundigheid van andere die hij heeft ingeschakeld te bepalen wat hiervoor nodig is. Mocht er in de praktijk behoefte bestaan aan een algemeen van toepassing zijnde invulling van dit begrip door provincies, dan kan dat bij maatwerkregels op grond artikel 11.117 van het Bal.
Om de effectiviteit van de herbeplantingsplicht te waarborgen, voorziet het tweede lid in de verplichting van de rechthebbende van de grond om de herbeplanting te vervangen als zij niet binnen drie jaar is aangeslagen.

3 Degene die de eigendom overdraagt van grond waarvoor een plicht tot herbeplanting geldt, of een beperkt recht op die grond vestigt of overdraagt, stelt de verkrijger op de hoogte van de plicht tot herbeplanting en neemt die plicht uitdrukkelijk op in de akte van levering.

Toelichting artikel 11.129, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Aangezien de verplichting tot herbeplanting rust op de rechthebbende van de grond, komt deze verplichting ingeval van overdracht van de grond, of bij een vestiging of overdracht van een beperkt recht op genot van die grond, te rusten bij de nieuwe rechthebbende. Om de bescherming van houtopstanden te waarborgen, is het zaak dat de nieuwe rechthebbende bekend is met deze verplichting. In het derde lid is daartoe een informatieverplichting opgenomen voor de rechthebbende die zijn recht overdraagt. Hij dient de verkrijger op de hoogte te stellen van deze wettelijke verplichting, en dient deze uitdrukkelijk in de akte van levering op te nemen.*

Artikel 11.130 (afbakening mogelijkheid maatwerk: herbeplanting)

Het met een maatwerkvoorschrift toestaan van herbeplanting op andere grond dan de grond, bedoeld in artikel 11.129, eerste lid, kan:

a als gedeputeerde staten bevoegd zijn: alleen als de herbeplanting voldoet aan bij omgevingsverordening gestelde eisen; en

b als Onze Minister voor Natuur en Stikstof bevoegd is: alleen als:
   1° de grond die de eigenaar wil beplanten in hetzelfde gebied ligt als dat waar de gevelde houtopstand zich bevond, waarbij wordt aangesloten bij de voor de toepassing van deze bepaling bij ministeriële regeling vastgestelde gebiedsindeling;
   2° de grond die de eigenaar wil beplanten niet van mindere kwaliteit is dan die waarop de gevelde houtopstand zich bevond;
   3° de grond die de eigenaar wil beplanten ten minste een gelijke oppervlakte heeft als die waarop de gevelde houtopstand zich bevond;
   4° de gevelde houtopstand geen deel uitmaakte van een boskern; en
   5° de belangen van de landbouw en de bosbouw niet worden geschaad.

Toelichting artikel 11.130 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De herbeplanting vindt in principe plaats op dezelfde plek als waar de verdwenen houtopstand zich bevond (artikel 11.130, eerste lid). Er zijn evenwel situaties denkbaar dat herbeplanting op de oorspronkelijke grond niet meer mogelijk is, bijvoorbeeld als de houtopstand is geveld ten behoeve van de aanleg van infrastructuur of een bouwwerk. Ook kan beplanting op een andere plaats leiden tot een betere inrichting van het gebied dan ingeval op de oorspronkelijke plaats wordt herbeplant. Gedeputeerde staten kunnen in dergelijke situaties bij maatwerkvoorschrift op grond van artikel 11.119, tweede lid, van het Bal in samenhang met artikel 11.130 een afwijking toestaan van de verplichting om op dezelfde grond te herbeplanten, als de herbeplanting voldoet aan door provinciale staten gestelde regels. Deze regels kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de kwaliteit en oppervlakte van de andere grond waar de herbeplanting plaatsvindt, en op de te compenseren natuurwaarden van de verdwenen oorspronkelijke houtopstand.*
In sommige gevallen, waarin sprake is van een nationaal belang, is de Minister van Landbouwbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op grond van artikel 11.114 van het Bal het bevoegd gezag voor een dergelijk maatwerkvoorschrift.
Voorheen waren de kaders waarbinnen de afwijking kon worden toegestaan geregeld in artikel 4.2, derde lid, van de Regeling natuurbescherming. In het stelsel van de Omgevingswet moeten dergelijke begrenzingen bij algemene maatregel van bestuur plaatsvinden (artikel 4.5, tweede lid, van de Omgevingswet). Deze begrenzingen zijn nu – inhoudelijk ongewijzigd – in artikel 11.130, aanhef en onder b, opgenomen.
Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.131 (uitzondering op melding vellen houtopstand en plicht tot herbeplanting)

1 De artikelen 11.126 en 11.129 zijn niet van toepassing op:
- a het vellen van houtopstanden ter uitvoering van:
  - 1° een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
  - 2° een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn;
- b het vellen van houtopstanden ter uitvoering van:
  - 1° een maatwerkvoorschrift of een maatwerkregel die de verplichting bevat de preventieve of herstelmaatregelen te treffen die nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied;
  - 2° een maatwerkvoorschrift verbonden aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit; of
  - 3° regels gesteld in een ministeriële regeling of omgevingsverordening als bedoeld in de artikelen 11.19, 11.20, 11.42, 11.43, 11.50, 11.51, 11.56 en 11.57;
- c het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- d het vellen van houtopstanden en herbeplanten aantoonbaar wordt uitgevoerd in overeenstemming met de wijze die is beschreven in een bij ministeriële regeling aangewezen gedragscode; of
- e het vellen van een houtopstand, als:
  - 1° het vellen is te beschouwen als een activiteit als bedoeld in artikel 4.12, tweede lid, onder a tot en met k, van het Omgevingsbesluit of als een onderdeel van die activiteit;
  - 2° de houtopstand niet is aangelegd om te voldoen aan artikel 11.129, eerste lid, artikel 4.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming of artikel 3, eerste lid, van de Boswet;
    Toelichting artikelen 11.97, tweede lid, onder a, onder 1°, en 11.131, eerste lid, onder e, onder 2°, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*
  - 3° voordat tot aanleg van de houtopstand was overgegaan, aan Onze Minister voor Natuur en Stikstof kennis is gegeven van het tijdstip en de plaats van de aanleg en die Minister de ontvangst van de kennisgeving heeft bevestigd; en
  - 4° de houtopstand blijkens de kennisgeving binnen een periode van 40 jaar na het op het formulier vermelde tijdstip van aanleg in zijn geheel zou worden geveld.

2 De gedragscode, bedoeld in het eerste lid, onder d, waarborgt dat:
- a geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden;
- b de te vellen houtopstanden geen deel uitmaken van een boskern;
- c herbeplanting op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvindt;
- d de grond waarop herbeplanting plaatsvindt ten minste dezelfde kwaliteit heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond; en
- e de grond waarop de herbeplanting plaatsvindt ten minste een gelijke oppervlakte heeft als de grond waarop de gevelde houtopstand zich bevond.

Toelichting artikel 11.131 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Voor situaties waarvoor een afwijking van de meldplicht en herbeplantingsplicht wenselijk is en die niet worden bestreken door de in artikel 11.131 geregelde generieke uitzondering, is er de mogelijkheid van afwijking bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift op grond van de artikelen 11.117, tweede lid, en 11.119, tweede lid, van het Bal.*
In artikel 11.131 is daarnaast een aantal generieke uitzonderingen opgenomen op de herbeplantingsplicht. Deze waren voorheen opgenomen in artikel 4.4, eerste lid van de Wet natuurbescherming, vanuit het streven om tot een grotere werkbaarheid van de regeling voor de bescherming van houtopstanden in samenhang met de regels voor gebiedsbescherming en de soortenbescherming te komen. Tegen die achtergrond heeft het kabinet destijds bezien of voor houtkap ten behoeve van natuurontwikkeling in een uitzondering op de meld- en herbeplantingsplicht kan worden voorzien. Hierbij is ook de door de Tweede Kamer aanvaarde motie van het lid Jacobi (PvdA) betrokken, waarin de regering wordt verzocht om ingeval van boskap ten gunste van biodiversiteit op de Waddeneilanden de mogelijkheid te bieden dat de herbeplantingsplicht vervalt. [1]

[1] *Kamerstukken II 2009/10, 23 123 XIV, 36.*

In het bijzonder in en rondom Natura 2000-gebieden kan het in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuurlijke habitats en habitats van soorten noodzakelijk zijn om bos om te vormen tot andere natuur, om zo de natuurwaarden die behoren bij de betrokken habitats te realiseren of functies ter ondersteuning van de betrokken soorten – zoals foerageergebieden – te creëren. Één derde van de Natura-2000 gebieden bestaat uit bos, dus omvorming kan regelmatig aan de orde zijn. Het gaat dan om instandhoudingsmaatregelen in de zin van artikel 6, eerste lid, van de Habitatrichtlijn, waarvoor het beheerplan voor het betrokken gebied veelal het kader zal bieden. Dergelijke maatregelen worden in samenspraak met alle betrokkenen ingevuld in het kader van het beheerplanproces. Velling maakt vaak deel uit van een samenhangend pakket aan maatregelen. In de Natura 2000-gebieden Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux en Strabrechtse Heide & Beuven is bijvoorbeeld in het verleden jaarlijks kleinschalig geplagd, worden diverse begrazingsmethoden toegepast en is bos gekapt. Hierdoor moet de natte heide worden hersteld en moet vergrassing van de droge en vochtige heidevegetaties worden tegengegaan. Het vellen van bos draagt substantieel bij aan het herstel van de waterhuishouding in deze gebieden ten behoeve van de instandhouding en het herstel van habitattypen. Velling van bos kan ook een mitigerende maatregel zijn die als voorwaarde is verbonden aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit, ter voorkoming van mogelijk significante effecten voor een Natura 2000-gebied.
De omvorming van houtopstanden in andere natuurwaarden kan verder eveneens aan de orde zijn als voorwaarde voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, ingeval wordt voorzien in compensatie op een andere plek. Voorts kan het wenselijk zijn houtopstanden te vellen voor de aanleg van brandgangen met het oog op brandpreventie, wat van wezenlijk belang is voor het bos- en natuurbehoud.
Een te strikte toepassing van de herbeplantingsplicht zou in de genoemde situaties natuurbehoud en -ontwikkeling afremmen en economische ontwikkelingen onnodig kunnen belemmeren. De uitzonderingen in artikel 11.131 voorkomen dat. De generieke uitzonderingen voorkomen dat telkens voor dit soort situaties individuele afwijkingen bij maatwerkvoorschrift moeten worden aangevraagd en dragen bij aan de gewenste vermindering van bestuurlijke en administratieve lasten. Een verantwoorde afweging daarbij is verzekerd. Het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor de instandhoudingsmaatregelen, de passende maatregelen en vergunningverlening ten aanzien van Natura 2000-gebieden en het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten, is hetzelfde bevoegd gezag dat normalerwijze – ingeval niet in een generieke uitzondering zou worden voorzien – gaat over het maatwerkvoorschrift waarbij afwijking van de meldings- en de herbeplantingsplicht wordt toegestaan, over het algemeen gedeputeerde staten.
De in het eerste lid, onder e, voorziene vrijstelling voor de kap van een tijdelijke houtopstand die in samenhang met een activiteit van nationaal belang in de zin van artikel 4.12 van het Ob is aangelegd en die van tevoren als tijdelijke houtopstand was aangemeld bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is een voortzetting van de regeling die voorheen was opgenomen in artikel 4.3 van de Regeling natuurbescherming.
Ten aanzien van het in het tweede lid gebruikte begrip «gedragscode» en de achtergronden daarbij wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 11.45 van het Bal. In gedragscodes van het tweede lid gaat het om gedragscodes die een zorgvuldige omgang met houtopstanden borgen. Zij moeten voldoen aan de in het derde lid gestelde eisen.
Ten aanzien van het begrip «boskern» in het derde lid, onder b wordt opgemerkt dat dit begrip is overgenomen uit artikel 2, tweede lid, onder d, van het Koninklijk Besluit van 20 juni 1962, houdende regelen ten aanzien van de verplichting tot herbeplanting, bedoeld in artikel 3 van de Boswet. Staand beleid is dat onder dit begrip wordt verstaan een min of meer aaneengesloten houtopstand met in totaal een oppervlakte van circa 5 hectare bos. Van belang is of ook optisch sprake is van een eenheid. Een scheiding door een sloot, een dam of een weg leidt op zich niet tot de conclusie dat het totale bosareaal dan niet langer als een boskern kan worden beschouwd; zo kunnen boomkronen over de sloot of weg heen elkaar raken waardoor optisch de eenheid niet is doorbroken. Stroken onder en naast bestaande hoogspanningsverbindingen die in het verleden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming of de Boswet zijn ontdaan van houtopstanden en die worden onderhouden met het oog op het kort houden van de beplanting, zodat geen gevaarlijke situaties ontstaan door contact met hoogspanningsverbindingen, vormen optisch over het algemeen geen geheel met een boskern en zijn dus ook niet als onderdeel van een boskern te beschouwen. Een houtvrije strook staat – evenals het geval is bij brandgangen of enkele weilanden of akkers in een bos – evenwel niet per se in de weg aan het feit dat de aan weerzijden, direct aan de strook grenzende bebossing tezamen als één boskern kan worden beschouwd. Los van de optische aspecten, wordt er in dit verband ook op gewezen dat het in samenhang functionerende ecologische systeem door dergelijke stroken niet wordt doorbroken.
***Toelichtingen op gewijzigde opschriften van de artikelen 11.4, 11.25 en 11.114 en op de artikelen 11.4, eerste lid, aanhef, en tweede lid, 11.8, 11.25, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 11.30, 11.43, eerste lid, onder a, 11.45, tweede lid, onder b, 11.51, eerste lid, 11.53, tweede lid, onder b, 11.57, onder a, 11.59, tweede lid, onder b, 11.61, vierde lid, onder a, 11.64, eerste lid, onder d, onder 3°, 11.75, eerste lid, onder c, en tweede lid, 11.85, onder c, 11.86, eerste lid, 11.91, eerste lid, aanhef en tweede lid, 11.92, tweede lid, 11.95, 11.97, tweede lid, onder a, onder 3°, 11.99, tweede lid, onder a, onder 2°, 11.102, tweede lid, onder a en b, 11.104, derde lid, onder a, 11.114, aanhef, 11.118, 11.130, onder b, 11.131, eerste lid, onder e, onder 3°, Bal) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298** *Met deze wijzigingen is de aanduiding van een minister aangepast in overeenstemming met de huidige portefeuilleverdeling van het kabinet Rutte IV. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

Artikel 11.132 (verbod te handelen in strijd met EU-verordeningen)

Het is verboden te handelen in strijd met:

a artikel 4, eerste lid, van verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van de Europese Unie van 20 december 2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningen-systeem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap (PbEU 2005, L 347); en

b de artikelen 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, eerste en vierde lid, 11, 12, 13, eerste en tweede lid, 26, vierde lid, van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.

Toelichting artikel 11.132, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *Artikel 11.132, onder b, bevat de verbodsbepaling met het verbod te handelen in strijd met de artikelen 4 en 5 van verordening (EU) nr. 995/2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PbEU 2010, L 295), de Houtverordening. Met dit wijzigingsartikel wordt de Houtverordening vervangen door de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten, inclusief de relevante artikelen. Deze verordening bevat ten opzichte van de Houtverordening meer (en ten dele andersoortige) verplichtingen. Zo zijn er meer verplichtingen dan voorheen van toepassing op marktdeelnemers en handelaren, en legt de verordening tevens verplichtingen op aan gemachtigde vertegenwoordigers (de artikelen 4, 5 en 6 van de verordening). Daarnaast gelden er bijvoorbeeld specifieke informatieverplichtingen (bijvoorbeeld artikel 9, tweede lid, en artikel 10, vierde lid, van de verordening) en verslagleggingsverplichtingen (bijvoorbeeld artikel 12, derde lid, van de verordening).*
Dit artikel is gebaseerd op artikel 4.3, aanhef en tweede lid, onder b, van de Omgevingswet, en overtreding van de krachtens dat artikel gestelde regels is strafbaar gesteld in artikel 1a, onder 1°, van de Wet economische delicten.

Toelichting artikel 11.132 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De FLEGT-verordening[44] en de Europese Houtverordening[45] beogen de handel in illegaal gekapt hout op de interne markt terug te dringen. Kern van de FLEGT-verordening wordt gevormd door zogenoemde Vrijwillige Partnerschap Overeenkomsten (VPA's). Dit zijn bilaterale overeenkomsten die de EU sluit met houtproducerende landen buiten de Europese Unie. De VPA's bevatten afspraken over duurzaam bosmanagement, over betere handhaving van de eigen boswetgeving en over de invoering van het FLEGT-vergunningenstelsel. Het vergunningenstelsel houdt in dat het verboden is om bepaalde categorieën hout en houtproducten rechtstreeks vanuit de partnerlanden in de Europese Unie in te voeren zonder een geldige, door het partnerland afgegeven FLEGT-vergunning.[46]*
De Europese houtverordening is van toepassing op hout en houtproducten uit alle landen, inclusief de lidstaten zelf. De houtverordening verbiedt het op de interne markt brengen van illegaal gekapt hout en daarvan vervaardigde producten,[47] vereist dat bedrijven zich inspannen om het risico op illegaal gekapt hout te minimaliseren[48] en vergt dat de producten door handelsketen traceerbeer zijn.[49] Hout dat overeenkomstig de FLEGT-verordening of de eerder aangehaalde cites-basisverordening is binnengebracht, wordt onder de Europese houtverordening als legaal gekapt beschouwd.
Artikel 11.132 verbiedt het handelen in strijd met de in de verordeningen opgenomen bepalingen die voor eenieder gelden. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in artikel 3.69 van het Bkl, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit, aangewezen als de bevoegde autoriteit in de zin van deze verordeningen. In de praktijk zal – net als voorheen het geval was onder de Wet natuurbescherming – de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit de benodigde controles op de naleving van de verordening uitvoeren en gegevens over de naleving verzamelen.
Artikel 11.132 is gebaseerd op artikel 4.3, eerste lid, onder o, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

Artikel 11.133 (afbakening mogelijkheid maatwerkvoorschrift: eisen EU-verordeningen)

Met een maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van artikel 11.132 als dit in overeenstemming is met de bij of krachtens de daar genoemde verordening (EG) nr. 2173/2005 of verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten gestelde regels.

Toelichting artikel 11.133 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is bevoegd voor het stellen van maatwerkvoorschriften over de in de artikelen 11.132 gestelde regels ter uitvoering van de daar genoemde bepalingen van de houtverordeningen (artikelen 11.114 en 11.119 van het Bal). Uiteraard kan hij alleen van de bepalingen afwijken in de gevallen en onder de voorwaarden als voorzien in die verordeningen. De minister kan op grond van de Omgevingswet geen maatwerkregels vaststellen, dus daarvoor is geen afbakening nodig.*
Toelichting artikel 11.133 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-45 *Artikel 11.133 bevat een afbakening van de mogelijkheid van een maatwerkvoorschrift. Met een maatwerkvoorschrift kan alleen worden afgeweken van de verbodsbepaling in artikel 11.132 als dit in overeenstemming is met de bij of krachtens de daar genoemde verordeningen. Verordening (EU) 995/2010 wordt vervangen door de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.*

44 Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van de Europese Unie van 20 december 2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningen-systeem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap (PbEU 2005, L 347).
45 Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PbEU 2010, L 295).
46 Artikel 4, eerste lid, van de FLEGT-verordening.
47 Artikel 4, eerste lid, van de FLEGT-verordening.
48 Artikel 4, tweede lid, van de FLEGT-verordening.
49 Artikel 5 van de FLEGT-verordening.

HOOFDSTUK 12 LANDINRICHTINGSACTIVITEITEN

Toelichting op hoofdstuk 12 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Met dit onderdeel is hoofdstuk 12 van het Bal opnieuw vastgesteld. Hierbij is ook het opschrift van het hoofdstuk gewijzigd zodat duidelijk is dat het gaat over landinrichtingsactiviteiten.*

AFDELING 12.1 ALGEMEEN

Artikel 12.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over landinrichtingsactiviteiten.

Toelichting artikel 12.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Artikel 12.1, dat via dit besluit aan het Bal wordt toegevoegd, bepaalt het toepassingsbereik van hoofdstuk 12 van de Omgevingswet. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen over landinrichtingsactiviteiten. De definitie van landinrichtingsactiviteiten is, via de Aanvullingswet grondeigendom, opgenomen in bijlage I bij de Omgevingswet.*[1]

De criteria voor de afweging of regels decentraal of centraal worden gesteld, zijn gegeven in artikel 2.3, derde en vierde lid, van de Omgevingswet. Daarbij zijn er in hoofdlijnen vijf argumenten om een taak of bevoegdheid te beleggen bij het Rijk: fysiek schaalniveau, beleidsmatig schaalniveau, gelijk speelveld of beschermingsniveau, complexe initiatieven en nationale veiligheid.[2]

In dit besluit is ervoor gekozen om op rijksniveau (in het Bal) regels te stellen over landinrichtingsactiviteiten. Voor deze keuze heeft het argument van het gelijk speelveld of beschermingsniveau de doorslag gegeven.

De regels over landinrichtingsactiviteiten in het stelsel van de Omgevingswet betreffen onder meer de vergoeding van waardevermeerdering van onroerende zaken en houden in zoverre verband met de financiële afwikkeling van landinrichtingsprojecten. Uit een oogpunt van gelijke bescherming van eigenaren en andere rechthebbenden is het gewenst dat deze regels op rijksniveau worden gesteld.

De keuze voor algemene rijksregels over landinrichtingsactiviteiten sluit aan bij de in de Aanvullingswet grondeigendom vervatte keuze om de regels over het inrichten van gebieden op rijksniveau te. Om dezelfde reden van gelijke bescherming biedt het Bal, zoals dat wordt gewijzigd door dit besluit, aan provincies niet de mogelijkheid om maatwerkregels te stellen over landinrichtingsactiviteiten.

[1] *Hoofdstuk 1, onderdeel M, van de Aanvullingswet grondeigendom.*
[2] *Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 76-77.*

Artikel 12.2 (oogmerken)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op een doelmatige uitvoering van een inrichtingsprogramma.

Toelichting artikel 12.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op een doelmatige uitvoering van een inrichtingsprogramma. Dit oogmerk sluit aan bij artikel 4.30 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet grondeigendom. Wat een inrichtingsprogramma inhoudt, is geregeld in artikel 3.14a van de Omgevingswet.*[1]

[1] *Hoofdstuk 1, onderdelen B en M, van de Aanvullingswet grondeigendom.*

Artikel 12.3 (bevoegd gezag gedeputeerde staten)

Voor een landinrichtingsactiviteit zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de betrokken onroerende zaken geheel of in hoofdzaak liggen het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting artikel 12.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 Ow] *In artikel 12.3, dat via dit besluit aan het Bal wordt toegevoegd, zijn gedeputeerde staten aangewezen als het bevoegd gezag voor het stellen van maatwerkvoorschriften. Redenen voor het aanwijzen van gedeputeerde staten zijn de diverse belangen in het landelijk gebied, het schaalniveau van de inrichtingsprojecten en de nauwe verbondenheid van de landinrichting met andere taken van de provincie. Voor een nadere toelichting op het aanwijzen van de provincie als betrokken bestuurslaag wordt verwezen naar paragraaf 7.3.1 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij de Aanvullingswet grondeigendom.*[1]

[1] *Kamerstukken II 2018/19, 35 133, nr. 3, blz. 136-137.*

Artikel 12.4 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 12.5 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een landinrichtingsactiviteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 12.2, is vanaf het moment waarop het ontwerp van het inrichtingsprogramma ter inzage is gelegd, verplicht:
   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2 Deze plicht houdt in ieder geval in dat de doelmatige uitvoering van een inrichtingsprogramma niet ernstig wordt belemmerd.

Toelichting artikel 12.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Dit artikel is in paragraaf 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting toegelicht. Zie over de specifieke zorgplicht verder ook paragraaf 3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal.*[1]

[1] *Stb. 2018, 293, blz. 518 e.v.*

Artikel 12.6 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over de artikelen 12.5 en 12.7.

2 Met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van artikel 12.7.

Toelichting artikel 12.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 Ow] *Op maatwerkvoorschriften is uitgebreid ingegaan in het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal en de toelichting op artikel 2.13 van dat besluit. Voor een meer algemene duiding van dat instrument wordt daarnaar verwezen.*[1]

In artikel 12.6, dat via dit besluit aan het Bal wordt toegevoegd, komt tot uitdrukking dat maatwerk over de specifieke zorgplicht alleen het invullen van die zorgplicht kan inhouden. Afwijken van de zorgplicht kan dus niet. Hierop wordt ook ingegaan in de toelichting op artikel 2.13, tweede lid, Bal. Afwijken van de algemene regel in artikel 12.7 (geen waardeverandering onroerende zaken in herverkavelingsblok) kan wel.

[1] *Stb. 2018, 293, blz. 533 e.v. en 772 e.v.*

AFDELING 12.2 INHOUDELIJKE REGELS

Artikel 12.7 (geen waardeverandering onroerende zaken in herverkavelingsblok)

De waarde van de tot een herverkavelingsblok behorende onroerende zaken wordt na de bekendmaking van het inrichtingsprogramma niet veranderd. Dit geldt niet voor het veranderen van de waarde als gevolg van een landinrichtingsactiviteit die nodig is voor een normale bedrijfsvoering.

Toelichting artikel 12.7 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *De algemene regel van artikel 12.7 Bal, zoals dat wordt ingevoegd door dit aanvullingsbesluit, bepaalt dat de waarde van een onroerende zaak die tot een herverkavelingsblok behoort, niet mag worden veranderd door eigenaren en gebruiksgerechtigden van die zaak. Voortzetting van de normale bedrijfsvoering leidt in de praktijk niet tot een relevante waardeverandering van de onroerende zaak. Daarom is dat uitgezonderd. Artikel 12.7 behelst materieel de voortzetting van artikel 35, tweede lid, Wilg. Daarin was het verboden handelingen achterwege te laten die door een normale bedrijfsvoering werden geëist, als daardoor de waarde van de onroerende zaken zou veranderen. Aan artikel 35, tweede lid, Wilg lag dus het uitgangspunt ten grondslag dat de normale bedrijfsvoering ongehinderd kan worden voortgezet. Artikel 12.7 is verder toegelicht in het algemeen deel van deze nota van toelichting.*[1]

[1] *Paragrafen 4.1.2 en 4.5.3.*

HOOFDSTUK 13 ACTIVITEITEN DIE CULTUREEL ERFGOED BETREFFEN

AFDELING 13.1 ALGEMEEN

Artikel 13.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over:

a rijksmonumentenactiviteiten;

b andere activiteiten die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreffen; en

c archeologische toevalsvondsten in de exclusieve economische zone, buiten de aansluitende zone.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.1 (activiteiten) *In deze paragraaf is het toepassingsbereik van de rijksregels beperkt tot activiteiten die rijksmonumenten of voorbeschermde rijksmonumenten betreffen en archeologische toevalsvondsten in de exclusieve economische zone buiten de aansluitende zone. Van de inhoudelijke artikelen in afdeling 13.2 gaat alleen artikel 13.13 over archeologische toevalsvondsten in de exclusieve economische zone. Een activiteit die een (voorbeschermd) rijksmonument «betreft», moet breed worden geïnterpreteerd. Het gaat om alle activiteiten die dit rijksmonument raken, dus niet alleen activiteiten die alleen erop gericht zijn hierop effect te hebben, maar ook activiteiten die daar op andere wijze direct of indirect op van invloed kunnen zijn. Een voorbeeld: als door de bouw van een spoortunnel schade kan ontstaan aan een rijksmonument, bijvoorbeeld door verzakking, trillingen of wijziging van de grondwaterstand, is dit een activiteit die een rijksmonument betreft.*
Zoals gedefinieerd in de bijlage bij artikel 1.1 bij de wet is een rijksmonumentenactiviteit een activiteit inhoudende het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument of het herstellen of gebruiken daarvan waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht. De begripsomschrijvingen van cultureel erfgoed, monument, archeologisch monument, rijksmonument en voorbeschermd rijksmonument zijn ook in de begrippenlijst van de bijlage bij de wet opgenomen. Het is de bedoeling om deze begripsomschrijvingen met de Invoeringswet Omgevingswet op wetsniveau in overeenstemming te brengen met de Erfgoedwet. Dit besluit loopt uit praktische overwegingen en vanwege de toekomstvastheid van de nota van toelichting hier al op vooruit. Het begrip voorbeschermd rijksmonument in de Erfgoedwet betreft monumenten en archeologische monumenten waarvoor een procedure tot aanwijzing als rijksmonument formeel is opgestart. Onder «rijksmonument» wordt in artikel 1.1 van de Erfgoedwet een monument of een archeologisch monument verstaan dat is ingeschreven in het rijksmonumentenregister als bedoeld in die wet.

Artikel 13.2 (oogmerk)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op het behoud van cultureel erfgoed.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.2 (oogmerk) *In dit artikel is het oogmerk van de rijksregels over activiteiten die cultureel erfgoed betreffen vastgelegd. Het artikel sluit aan bij artikel 4.28, eerste lid, van de wet.*
Toelichting artikel 13.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 13.3 (bevoegd gezag gemeente)

Tenzij in de artikelen 13.4 of 13.5 anders is bepaald, is voor een rijksmonumentenactiviteit of een andere activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.3 (bevoegd gezag gemeente) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.9 van de wet] *In lijn met artikel 4.9 van de wet is in artikel 13.3 het college van burgemeester en wethouders aangewezen als bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten.*
De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de vergunningplichtige rijksmonumentenactiviteiten vindt plaats in het Omgevingsbesluit.

Artikel 13.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Voor een rijksmonumentenactiviteit of een andere activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft die geheel of in hoofdzaak wordt verricht in de territoriale zee die buiten een gemeente ligt, is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12, eerste lid, onder e, van de wet] *In artikel 13.4 wordt voor een rijksmonument of voorbeschermd rijksmonument buiten het gemeentelijk ingedeeld gebied de minister van Infrastructuur en Waterstaat als bevoegd gezag voor algemene rijksregels aangewezen. Artikel 4.12, eerste lid, onder e, van de wet maakt dit mogelijk.*
De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de vergunningplichtige rijksmonumentenactiviteiten vindt plaats in het Omgevingsbesluit.

Artikel 13.5 (eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag)

Voor een rijksmonumentenactiviteit of een andere activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft, die wordt verricht op dezelfde locatie als een activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 waarvoor een door gedeputeerde staten verleende omgevingsvergunning geldt, zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.5 (eens bevoegd gezag altijd bevoegd gezag) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.13 van de wet] *In paragraaf 4.6.2 van het algemeen deel van deze toelichting is ingegaan op de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling voor complexe bedrijven. Mocht een activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft binnen de locatie van een complex bedrijf plaatsvinden, dan zijn vanaf het moment dat voor die milieubelastende activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 (complexe bedrijven) door gedeputeerde staten een omgevingsvergunning is verleend, gedeputeerde staten ook bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over die activiteit die rijksmonumenten betreft. Op deze locatie komt daardoor voor alle door het Rijk gereguleerde activiteiten alles bij de provincie terecht: vergunningverlening, het stellen van maatwerkvoorschriften et cetera, het houden van toezicht en bestuursrechtelijke handhaving.*
Artikel 4.13 van de wet biedt de basis voor deze afwijkende toedeling van bevoegd gezag. Met de locatie die in het artikel wordt genoemd, wordt de begrenzing van de milieubelastende activiteit bedoeld, zoals die uit de vergunning voor de milieubelastende activiteit volgt.

Artikel 13.6 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 13.7 (specifieke zorgplicht)

Degene die een rijksmonumentenactiviteit of een andere activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit kan leiden tot het beschadigen of vernielen van een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om deze beschadiging of vernieling te voorkomen.

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 13.8 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan in het omgevingsplan worden gesteld:
   a over artikel 13.7; en
   b als het gaat om inpandige wijzigingen als bedoeld in artikel 13.11, eerste lid, onder b, in aanvulling op artikel 13.7.
2 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op het belang, bedoeld in artikel 13.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 13.8 en 13.9 (maatwerkregels) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet] *Artikel 13.6, onder a, biedt de mogelijkheid voor de gemeente om in het omgevingsplan maatwerkregels te stellen ter invulling van de specifieke zorgplicht. Voor de provincie en het waterschap is de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels niet geboden. Hoewel een waterschap bij het nemen van besluiten ook rekening moet houden met het behoud van cultureel erfgoed als doel van de wet, bijvoorbeeld door rekening te houden met bekende of te verwachten archeologische monumenten onder water of het voorkomen van beschadiging van archeologie of funderingen van monumenten door verlaging van de grondwaterstand als gevolg van een peilbesluit, ligt het stellen van maatwerkregels ter bescherming van cultureel erfgoed door waterschappen niet voor de hand gelet op het functionele karakter van hun taken. Voor zover het stellen van algemene regels over activiteiten die cultureel erfgoed betreffen door de provincie noodzakelijk wordt geacht, ook gelet op de instructieregels aan het provinciebestuur over de in de omgevingsverordening op te nemen regels vanwege het behoud van cultureel erfgoed en de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed in het Besluit kwaliteit leefomgeving, kan aan de gemeente in de omgevingsverordening de instructie worden gegeven om die regels te stellen.*
In onderdeel b is, in aanvulling op de mogelijkheid om maatwerkregels te stellen, geregeld dat er voor specifieke vergunningvrije rijksmonumentactiviteiten, namelijk die bedoeld in artikel 13.9, eerste lid, onder b, ook maatwerkregels kunnen worden gesteld in aanvulling op de regels in dit besluit. Maatwerkregels om af te wijken van bijvoorbeeld artikel 13.12 behoren niet tot de mogelijkheden, maar er kan wel een extra regel worden gesteld. In artikel 13.7 is die bevoegdheid vervolgens beperkt tot het mogen stellen van een meldingsplicht voor die activiteiten. In het algemeen deel van deze nota van toelichting is op de achtergrond uitvoerig ingegaan.
Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 13.9 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)

1 Een maatwerkregel over inpandige wijzigingen als bedoeld in artikel 13.11, eerste lid, onder b, kan alleen inhouden een verbod om die activiteit te verrichten zonder dit ten minste twee werkdagen voor het begin ervan aan het bevoegd gezag te melden.
Toelichting artikel 13.9, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijziging artikelen 4.352, 4.1370 en 13.9 en bijlage I. Dit zijn redactionele aanpassingen.*

2 De maatwerkregel kan alleen inhouden dat die melding bevat:
- a de aanduiding van de activiteit;
- b een aanduiding van het monument;
- c een aanduiding van de inpandige wijzigingen en waar die plaatsvinden;
- d de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
- e de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
- f de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 13.8 en 13.9 (maatwerkregels) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet] *Artikel 13.6, onder a, biedt de mogelijkheid voor de gemeente om in het omgevingsplan maatwerkregels te stellen ter invulling van de specifieke zorgplicht. Voor de provincie en het waterschap is de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels niet geboden. Hoewel een waterschap bij het nemen van besluiten ook rekening moet houden met het behoud van cultureel erfgoed als doel van de wet, bijvoorbeeld door rekening te houden met bekende of te verwachten archeologische monumenten onder water of het voorkomen van beschadiging van archeologie of funderingen van monumenten door verlaging van de grondwaterstand als gevolg van een peilbesluit, ligt het stellen van maatwerkregels ter bescherming van cultureel erfgoed door waterschappen niet voor de hand gelet op het functionele karakter van hun taken. Voor zover het stellen van algemene regels over activiteiten die cultureel erfgoed betreffen door de provincie noodzakelijk wordt geacht, ook gelet op de instructieregels aan het provinciebestuur over de in de omgevingsverordening op te nemen regels vanwege het behoud van cultureel erfgoed en de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed in het Besluit kwaliteit leefomgeving, kan aan de gemeente in de omgevingsverordening de instructie worden gegeven om die regels te stellen.*
In onderdeel b is, in aanvulling op de mogelijkheid om maatwerkregels te stellen, geregeld dat er voor specifieke vergunningvrije rijksmonumentactiviteiten, namelijk die bedoeld in artikel 13.9, eerste lid, onder b, ook maatwerkregels kunnen worden gesteld in aanvulling op de regels in dit besluit. Maatwerkregels om af te wijken van bijvoorbeeld artikel 13.12 behoren niet tot de mogelijkheden, maar er kan wel een extra regel worden gesteld. In artikel 13.7 is die bevoegdheid vervolgens beperkt tot het mogen stellen van een meldingsplicht voor die activiteiten. In het algemeen deel van deze nota van toelichting is op de achtergrond uitvoerig ingegaan.

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 13.10 (maatwerkvoorschriften)

Een maatwerkvoorschrift kan over een andere activiteit die een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument betreft worden gesteld over artikel 13.7.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.10 (maatwerkvoorschriften) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Dit artikel biedt de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen met betrekking tot de specifieke zorgplicht uit artikel 13.11, die dient om beschadiging of vernieling van rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten te voorkomen. In paragraaf 3.4 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is al uitgebreid ingegaan op de rol die maatwerkvoorschriften kunnen spelen, ook in verhouding tot de specifieke zorgplicht. Specifiek voor rijksmonumenten zou een maatwerkvoorschrift bijvoorbeeld kunnen worden ingezet om zo nodig nader aan te geven wat degene die een activiteit verricht in een concreet geval moet doen om beschadiging van een rijksmonument te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan een maatwerkvoorschrift gericht op de uitvoering van een activiteit in de directe nabijheid van een rijksmonument, die tot beschadiging of zelfs vernieling van dit rijksmonument zou kunnen leiden, zoals de wijze van slopen van een buurpand en het zo nodig stutten van het rijksmonument.*

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 13.11 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een rijksmonumentenactiviteit te verrichten, geldt niet voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een monument, voor zover het gaat om:
   a noodzakelijke reguliere werkzaamheden die zijn gericht op het behoud van de monumentale waarden, als detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur niet worden gewijzigd;
   b alleen inpandige wijzigingen van een onderdeel van het monument dat uit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft; of
   c het binnen een monument dat als begraafplaats in gebruik is met inachtneming van de monumentale waarden:
      1° plaatsen van grafmonumenten, met inbegrip van het tijdelijk verwijderen daarvan en het bijwerken van het opschrift;
      2° doen van begravingen of asbijzettingen; of
      3° ruimen van graven waarvan het grafmonument niet is beschermd als rijksmonument.

2 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een rijksmonumentenactiviteit te verrichten, geldt niet voor een rijksmonumentenactiviteit met betrekking tot een archeologisch monument, voor zover het gaat om:
   a een sondering of grondboring met een boordiameter van niet meer dan 10 cm; of

b het dichten van een recent verstoringsgat van niet meer dan 1 m^3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.11 (aanwijzing vergunningvrije gevallen) [artikel 5.1, eerste lid, van de wet] *In dit artikel worden de vergunningvrije gevallen van een rijksmonumentenactiviteit aangewezen, zoals bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de wet. De aanwijzing in het eerste lid, onder a en b, sluit aan bij de aanwijzing van vergunningvrije gevallen in bijlage II, hoofdstuk IIa, artikel 3a, van het voorheen geldende Besluit omgevingsrecht.*[99]

Anders dan in het Besluit omgevingsrecht wordt in het eerste lid, onder a, aansluiting gezocht bij het begrip «normaal onderhoud» uit artikel 1.1 van de Erfgoedwet. Normaal onderhoud is in de Erfgoedwet gedefinieerd als noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van monumentale waarde. Aansluiting bij dit begrip zorgt voor een goede verbinding met de monumentenzorgpraktijk, waarin sober en doelmatig onderhoud en het behoud van de monumentale waarden voorop staan.

Voorbeelden van normaal onderhoud zijn:

- *Het aanlassen van verrot kozijnhout;*
- *Het schilderen in dezelfde kleur;*
- *Het vervangen van kapot, niet-historisch glas door dezelfde soort glas;*
- *Het herstellen, vervangen of vernieuwen van hemelwaterafvoer in hetzelfde materiaal;*
- *Het herstellen van ijzersmeedwerk;*
- *Kleine aanpassingen aan een moderne winkelpui;*
- *Het opstoppen van rieten daken en het vervangen van kapotte dakpannen, leien of een gescheurde loodslab, of dat deel van de dakbedekking dat technisch «op» is (aan het eind van de levenscyclus).*

Bij normaal onderhoud dienen de werkzaamheden het bestaande werk zoveel mogelijk te respecteren. Materiaalvervanging geschiedt daarom alleen in dezelfde materiaalsoort en met dezelfde verschijningsvorm en detaillering. Zo is schilderwerk waarbij alle oudere afwerkingslagen worden verwijderd of waarbij de kleurstelling of het verfsysteem wordt gewijzigd, geen normaal onderhoud. Het vervangen van historisch glas door nieuw (isolatie)glas evenmin.

In onderdeel a wordt geen onderscheid gemaakt tussen gebouwde monumenten en (groene) aangelegde monumenten. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van het Besluit omgevingsrecht. Voor tuinen en parken betekent dit dat de aanleg niet mag wijzigen door de vergunningvrije activiteit. Voorbeelden van normaal onderhoud bij aangelegde monumenten zijn het herstel van de opbouw en het profiel van paden met hetzelfde materiaal, het maaien, het snoeien en het inboeten van beplanting met dezelfde soort en cultivar. Met cultivar wordt de variëteit van de beplanting bedoeld.

Op grond van onderdeel b is voor de rijksmonumentenactiviteit geen omgevingsvergunning nodig als de activiteit uitsluitend leidt tot inpandige veranderingen en betrekking heeft op een onderdeel dat uit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft. Te denken valt aan het verwijderen van hard- en zachtboard betimmeringen, gipsplaten, niet dragende scheidingswanden, een keuken- of badkamerinrichting en verlaagde plafonds, die zijn aangebracht na de aanwijzing van het monument als rijksmonument, of aan veranderingen in het interieur van een recente uitbreiding van het monument. In veel gevallen gaat het hierbij dus om onderdelen die ten tijde van de aanwijzing als rijksmonument nog niet bestonden. Verandering van later toegevoegde onderdelen die van belang zijn voor het monument als geheel, zoals onderdelen die bij een restauratie zijn hersteld of teruggebracht, is echter niet vergunningvrij, omdat de toevoeging ervan in het belang van de monumentenzorg is gebeurd.

De aanwijzing van vergunningvrije gevallen in het eerste lid, onder c, is nieuw en heeft betrekking op reguliere activiteiten met betrekking tot graven en grafmonumenten. Deze activiteiten moeten zoveel mogelijk zonder belemmering kunnen plaatsvinden. Overigens gaat het om begraafplaatsen die in gebruik zijn, niet om archeologische rijksmonumenten.

In het tweede lid gaat het om activiteiten met betrekking tot een archeologisch rijksmonument waarvoor in de uitvoeringspraktijk van de Monumentenwet 1988 een vergunning niet nodig werd geacht.

Toelichting artikel 13.11 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een wetstechnische aanpassing.*

AFDELING 13.2 INHOUDELIJKE REGELS

Artikel 13.10 (normadressaat)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)
Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Artikel 13.12 (verbod)

Het is verboden:

a een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument te beschadigen of te vernielen; of

b aan rijksmonumenten, voor zover het monumenten betreft, onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 13.12 (verbod) *Zoals in hoofdstuk 10 van het algemeen deel van deze toelichting al is aangegeven, bouwt het verbod in dit artikel voort op het verbod van artikel 11, eerste lid, van de Monumentenwet 1988.*

In onderdeel b worden met «rijksmonumenten, voor zover het monumenten betreft» de voorbeschermde rijksmonumenten en de archeologische rijksmonumenten uitgesloten. Voor de voorbeschermde rijksmonumenten is een instandhoudingsplicht niet aan de orde, nu de eigenaar nog niet in aanmerking komt voor de financiële tegemoetkoming - zoals instandhoudingssubsidie - waar de eigenaar van een rijksmonument wel aanspraak op kan maken. Voor archeologische rijksmonumenten volstaat het verbod op het beschadigen of vernielen en de vergunningplicht.

[99] Zie ook de nota van toelichting bij het Besluit van 17 juni 2011 tot wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening, het Besluit omgevingsrecht en het Besluit archeologische monumentenzorg in verband met de modernisering van de monumentenzorg en enkele technische aanpassingen (Stb. 2011, 339).

Artikel 13.13 (archeologische toevalsvondst in de Noordzee buiten de aansluitende zone)
Bij een archeologische toevalsvondst als bedoeld in artikel 13.1, onder c, gedaan bij het verrichten van een activiteit als bedoeld in artikel 7.1, eerste lid, is artikel 5.10 van de Erfgoedwet van overeenkomstige toepassing.

Toelichting artikel 13.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het artikel wordt een wijziging aangebracht om te verduidelijken bij welke activiteiten artikel 5.10 van de Erfgoedwet van overeenkomstige toepassing is. Er wordt verwezen naar artikel 7.1, eerste lid, Bal. Daarin staan activiteiten die in de Noordzee worden verricht, namelijk beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam, stortingsactiviteiten op zee, ontgrondingsactiviteiten, mijnbouwlocatieactiviteiten en wateronttrekkingsactiviteiten.*
Daarnaast is een redactionele wijziging aangebracht. In de verwijzing naar artikel 13.1, onder c, is al begrepen dat de archeologische toevalsvondst wordt gedaan in de exclusieve economische zone, met uitzondering van de aansluitende zone. Dit laatste kan daarom in het artikel vervallen.

HOOFDSTUK 14 ACTIVITEITEN DIE WERELDERFGOED BETREFFEN

Toelichting op opschriftwijziging van hoofdstuk 14 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging, waarmee wordt aangesloten bij artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet.*

Artikel 14.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over activiteiten die werelderfgoed betreffen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.1 (activiteiten) *Dit hoofdstuk is van toepassing op activiteiten die werelderfgoed betreffen. Net als bij cultureel erfgoed, moet het woord «betreffen» in brede zin worden opgevat. Het gaat in dit hoofdstuk om alle activiteiten die werelderfgoed raken. Dit zijn dus niet alleen activiteiten die alleen erop gericht zijn effect te hebben op werelderfgoed, maar ook activiteiten die daar op andere wijze direct of indirect op van invloed kunnen zijn.*

Artikel 14.2 (oogmerk)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op het behoud van de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.2 (oogmerk) *In dit artikel is het oogmerk van de rijksregels over activiteiten die werelderfgoed betreffen vastgelegd. Het artikel sluit aan bij artikel 4.29, eerste lid, van de wet.*

Toelichting artikel 14.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 14.3 (bevoegd gezag gemeente)

Tenzij in de artikelen 14.4 of 14.5 anders is bepaald, is voor een activiteit die werelderfgoed betreft het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.3 (bevoegd gezag gemeente) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.9 van de wet] *In artikel 14.3 is het college van burgemeester en wethouders aangewezen als bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over werelderfgoed. In dit hoofdstuk komen geen meldingen voor of artikelen waarvoor een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen kan worden gedaan. De gemeente is het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen en het bevoegd gezag waarbij de bestuursrechtelijke handhavingstaak berust.*

Artikel 14.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

Voor een activiteit die werelderfgoed betreft die geheel of in hoofdzaak wordt verricht in de territoriale zee die buiten een gemeente ligt, is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.12, eerste lid, onder e, van de wet] *Voor activiteiten die werelderfgoed betreffen en die buiten het gemeentelijk ingedeeld gebied plaatsvinden is de minister van Infrastructuur en Waterstaat als bevoegd gezag voor algemene rijksregels aangewezen. Dit zou relevant kunnen zijn in het geval van werelderfgoed Waddenzee. De Waddenzee is bij de Wet tot gemeentelijke indeling van de Waddenzee gemeentelijk ingedeeld, maar een activiteit die nadelige gevolgen voor het Werelderfgoed heeft zou zich ook buiten dat gemeentelijk ingedeeld gebied voor kunnen doen.*

Artikel 14.5 (eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag)

Voor een activiteit die werelderfgoed betreft, die wordt verricht op dezelfde locatie als een activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 waarvoor een door gedeputeerde staten verleende omgevingsvergunning geldt, zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.5 (eens bevoegd gezag altijd bevoegd gezag) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.13 van de wet] *In paragraaf 4.6.2 van het algemeen deel van deze toelichting is ingegaan op de «eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag» regeling voor complexe bedrijven. Mocht een activiteit die werelderfgoed betreft binnen de locatie van een complex bedrijf plaatsvinden, dan zijn vanaf het moment dat voor die milieubelastende activiteit als bedoeld in afdeling 3.3 (complexe bedrijven) door gedeputeerde staten een omgevingsvergunning is verleend, gedeputeerde staten ook bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over die activiteit die werelderfgoed betreft. Op deze locatie komt daardoor voor alle door het Rijk gereguleerde activiteiten alles bij de provincie terecht: vergunningverlening, het stellen van maatwerkvoorschriften etc., het houden van toezicht en bestuursrechtelijke handhaving.*

Met de locatie die in het artikel wordt genoemd, wordt de begrenzing van de milieubelastende activiteit bedoeld, zoals die uit de vergunning voor de milieubelastende activiteit volgt.

Artikel 14.6 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 14.7 (specifieke zorgplicht)

Degene die een activiteit verricht die werelderfgoed betreft en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit kan leiden tot het beschadigen of vernielen van werelderfgoed of een onderdeel daarvan, is, voor zover dit de uitzonderlijke universele waarde raakt, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om deze beschadiging of vernieling te voorkomen.

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 14.8 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan in het omgevingsplan worden gesteld over artikel 14.7.

2 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op het belang, bedoeld in artikel 14.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.6 (maatwerkregels) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet] *Dit artikel biedt de mogelijkheid voor de gemeente om in het omgevingsplan maatwerkregels te stellen. Voor de provincie en het waterschap is de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels niet geboden. De argumenten om de bevoegdheid niet te geven komen overeen met de argumenten beschreven in de toelichting op artikel 13.6 van dit besluit.*

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

Artikel 14.9 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over artikel 14.7.

2 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld met het oog op het belang, bedoeld in artikel 14.2.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de wet] *Dit artikel biedt de mogelijkheid om met betrekking tot werelderfgoed maatwerkvoorschriften te stellen. In paragraaf 3.4 van het algemeen deel van deze nota van toelichting is al uitgebreid ingegaan op de rol die maatwerkvoorschriften kunnen spelen, ook in verhouding tot de specifieke zorgplicht, die voor de activiteiten die werelderfgoed betreffen in artikel 14.9 is opgenomen.*

Toelichting artikelen 13.6 tot en met 13.10 en 14.6 tot en met 14.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De artikelen over normadressaat en specifieke zorgplicht in hoofdstuk 13 en 14 worden verplaatst zodat de volgorde van de artikelen in deze hoofdstukken overeenkomt met de volgorde in de andere hoofdstukken van het Bal. Vanwege deze verplaatsing wordt een aantal andere artikelen in deze hoofdstukken vernummerd en vervalt afdeling 14.2. Zie onderstaand overzicht voor de nieuwe nummering.*

Bal (Stb. 2018, 293)	*Bal na Invoeringsbesluit Omgevingswet*
Artikel 13.6 (maatwerkregels)	*Artikel 13.8*
Artikel 13.7 (afbakening mogelijkheid maatwerkregel)	*Artikel 13.9*
Artikel 13.8 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 13.10*
Artikel 13.9 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)	*Artikel 13.11*
Artikel 13.10 (normadressaat)	*Artikel 13.6*
Artikel 13.11 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 13.7*
Artikel 14.6 (maatwerkregels)	*Artikel 14.8*
Artikel 14.7 (maatwerkvoorschriften)	*Artikel 14.9*
Artikel 14.8 (normadressaat)	*Artikel 14.6*
Artikel 14.9 (specifieke zorgplicht)	*Artikel 14.7*

HOOFDSTUK 15 GELEGENHEID BIEDEN TOT ZWEMMEN EN BADEN

Toelichting op hoofdstuk 15 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit hoofdstuk bevat algemene regels over het bieden van gelegenheid tot het zwemmen of baden in badwaterbassins. Een badwaterbassin is in dit hoofdstuk omschreven als een waterkerende constructie voor het vasthouden van water bedoeld voor het zwemmen en baden. Het moet gaan om een aangelegde waterkerende constructie. Gelet op die omschrijving valt het bieden van gelegenheid tot zwemmen en baden in oppervlaktewaterlichamen niet onder het toepassingsbereik van dit hoofdstuk.*
Dit hoofdstuk geeft uitwerking aan artikel 4.3, eerste lid, onder g, van de Omgevingswet, de grondslag om algemene rijksregels te stellen over het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden.

AFDELING 15.1 ALGEMEEN

Artikel 15.1 (activiteiten)

1 Dit hoofdstuk gaat over het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin.

Toelichting artikel 15.1, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat dit hoofdstuk gaat over de activiteit het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin. De activiteit sluit aan bij het begrip «gelegenheid bieden tot zwemmen of baden» uit artikel 4.27 van de Omgevingswet en voegt daaraan het begrip «badwaterbassin» toe. Op de verschillende elementen wordt hieronder nader ingegaan. Daarbij komt eerst het wettelijke begrip aan bod, met de elementen «zwemmen en baden» en «gelegenheid bieden tot» en wordt daarna op de begripsomschrijving van «badwaterbassin» ingegaan.*
Het element zwemmen of baden kan breed worden geïnterpreteerd. Vrijwel elk dompelen, drijven, of een bad nemen valt hieronder. Zwemmen en baden is, in navolging van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden, in de Omgevingswet niet nader omschreven. Aangesloten wordt bij het normale spraakgebruik. Dat brengt met zich mee dat niet elk contact met water als zwemmen of baden wordt gezien. Als alleen een deel van het lichaam in het water wordt gedompeld, zoals een voet of een hand, zal naar normaal spraakgebruik geen sprake zijn van zwemmen of baden. Dit is zelfs niet het geval als de constructie waarin dit gebeurt een «bad» wordt genoemd, zoals een voetenbad bij een pedicure of een voetenbad in de saunagang voor de procedure van opwarmen of afkoelen van het lichaam. Het plaatsen van een elleboog in een waterbakje ter herstel van lichamelijke klachten wordt in normaal spraakgebruik niet als zwemmen of baden gezien, als echter in een ziekenhuis of therapeutische instelling patiënten ter herstel van lichamelijke of geestelijke klachten met hun gehele lichaam in water gaan is er wel sprake van zwemmen of baden. Ook een «bedriegertje», een onopvallend verwerkt fonteintje in de vloer die de over die vloer wandelende bezoekers verrast door op een willekeurig moment te gaan spuiten, zal niet als zwemmen of baden worden opgevat. Hetzelfde geldt voor een speelelement waarin kinderen op kleine schaal zonder zelf te water te gaan kunnen spelen met het aanleggen van dammen en het vasthouden van water in sluizen. Er is in deze gevallen sprake van «spelen met water», niet van «zwemmen en baden». Dit valt dus niet onder de onderhavige regelgeving, maar er kan wel andere regelgeving van toepassing zijn waarmee de gezondheidsrisico's beheerst kunnen worden, zoals de Wet publieke gezondheid. Van «zwemmen en baden» is echter wel sprake als in een park een ondiepe waterpartij als onderdeel van een speeltuin is aangelegd voor «spelen in water».
Met het «gelegenheid bieden tot» wordt tot uitdrukking gebracht dat het gaat om het zwemmen of baden door derden. Zo wordt baden binnen een huishouden door personen die daartoe behoren niet gezien als «gelegenheid bieden tot» zwemmen of baden. Dat geldt zowel voor een badkuip in de badkamer als een zwembad in de tuin, ongeacht de vraag of daarbij behandeling van het water plaatsvindt en op welke wijze. Daarbij maakt het bovendien niet uit of het gaat om een huishouden in een koopwoning of een huurwoning.
Het eerste lid van artikel 15.1 voegt een extra bestanddeel toe aan «gelegenheid bieden tot zwemmen of baden»: het begrip badwaterbassin. Een badwaterbassin is in bijlage I bij het Bal omschreven als een waterkerende constructie voor het vasthouden van water bedoeld voor het zwemmen of baden. In de term constructie is besloten dat het gaat om een aangelegd waterbassin. Het zwemmen of baden in natuurlijke waterbassins of oppervlaktewaterlichamen zijn daarmee uitgesloten van het toepassingsbereik. Uiteraard kunnen oppervlaktewaterlichamen of kustwater wel door de provincie worden aangewezen als zwemlocatie, de aanwijzing van deze zwemlocaties is geregeld in het Bkl.
Er is geen sprake van een badwaterbassin als een waterkerende constructie is aangelegd maar deze niet (ook) bedoeld is voor zwemmen of baden, zoals het geval kan zijn bij een kunstmatig aangelegde waterpartij in een park, een stadsfontein of een waterreservoir dat is bedoeld voor het bergen van water voor brandbestrijding.
Het badwaterbassin moet daarnaast gevuld zijn met water, of bedoeld zijn om voor het zwemmen of baden gevuld te zijn met water. Het gaat hierbij om water zoals dat in het normale spraakgebruik wordt gebruikt, zoals bijvoorbeeld drinkwater, regenwater of zeewater. Modder wordt niet gezien als water, al is water een belangrijk bestanddeel van modder. Modderbaden vallen daarmee buiten dit hoofdstuk. Ook andere vloeistoffen zoals melk, yoghurt of bier waarmee een badwaterbassin ten behoeve van het zwemmen of baden kan worden gevuld zijn niet te kwalificeren als water. Van water is wel sprake als het gaat om water met allerlei toevoegingen zoals zout of kruidenmengsels.

2 Dit hoofdstuk gaat niet over het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin:
   a bij een huishouden;

Toelichting artikel 15.1, tweede lid, onderdeel a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In de toelichting op het eerste lid is al aangegeven dat gebruik van badwaterbassins binnen een huishouden door personen die daartoe behoren niet gezien wordt als «gelegenheid bieden tot» zwemmen of baden. Als binnen een huishouden door derden gebruik wordt gemaakt van badwaterbassins, bijvoorbeeld als er iemand logeert of kinderen van de buren komen spelen, zou wel van «gelegenheid bieden tot zwemmen en baden» kunnen worden gesproken. Het is niet wenselijk dergelijke situaties onder de rijksregels te brengen. Van de overheid kan niet worden verwacht dat ze binnen een huishouden aan zwemmen en baden door derden regels stelt en daarop toeziet. Dat bij het gebruik geen onaanvaardbare risico's voor gezondheid en veiligheid optreden hoort bij de eigen verantwoordelijkheid van zowel diegenen die het badwaterbassin ter beschikking stellen als van diegenen die er gebruik van maken. Bij verschillende activiteiten onder het Bal zijn niet alleen activiteiten binnen het huishouden buiten het toepassingsbereik van de rijksregels gehouden, maar ook activiteiten die plaatsvinden bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis, bijvoorbeeld als het badwaterbassin wordt gebruikt in het kader van een fysiotherapiepraktijk aan huis. In dit hoofdstuk is de uitzondering beperkt tot het huishouden.*

b in een badruimte of een niet-gezamenlijk gedeelte van een logiesfunctie;

Toelichting artikel 15.1, tweede lid, onderdeel b (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vergelijkbaar met onderdeel a worden ook in dit onderdeel situaties uitgezonderd die veel overeenkomsten vertonen met een huishouden. Het betreft allereerst de badwaterbassins in een badruimte van een logiesfunctie. Een logiesfunctie is in bijlage I bij het Bkl omschreven als een «gebruiksfunctie voor het bieden van recreatief verblijf of tijdelijk onderdak aan personen». Voorbeelden van een logiesfunctie zijn een hotel, een vakantiehuisje, appartement of woning of een groepsaccommodatie zoals een vakantieboerderij. Een badwaterbassin in een badruimte van een logiesfunctie is uitgesloten van het toepassingsbereik, ook als in deze situaties sprake is van gezamenlijk gebruik, zoals bij een badkuip in een gedeelde badkamer in een hostel. Daarnaast heeft de uitzondering betrekking op andere badwaterbassins bij een logiesfunctie die niet gebruikt worden door meer dan een logiesverblijf, en in de zin van artikel 2.7 Bbl dus niet-gezamenlijk zijn. Een logiesverblijf is in bijlage I, deel B, Bbl gedefinieerd als een «voor een enkele persoon of een afzonderlijke groep personen bestemd gedeelte van een logiesfunctie». Een niet-gezamenlijk badwaterbassin is gelet op het voorgaande bijvoorbeeld een zwembad in de tuin van een vakantieverblijf, uitsluitend bedoeld voor één logiesverblijf. Een dergelijk badwaterbassin valt niet onder het toepassingsbereik. Als een zwembad bij een logiesfunctie, of het water daaruit, dienstdoet voor meer dan één logiesverblijf valt deze wel onder het toepassingsbereik van artikel 1.3.*

c dat ten hoogste 24 uur aaneengesloten op een locatie is opgesteld;

Toelichting artikel 15.1, tweede lid, onderdeel c (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin dat ten hoogste 24 uur op een locatie is opgesteld valt buiten het toepassingsbereik. Het gaat hier nadrukkelijk om het tijdelijk opgesteld zijn van een badwaterbassin, niet om het tijdelijk gevuld zijn van een badwaterbassin. Voorbeelden van badwaterbassins die onder deze uitzondering vallen zijn: een opblaasbaar bassin bij een buurtfeest, een waterattractie die tijdens een straatfeest wordt opgesteld, of een waterbak die voor enkele uren wordt geplaatst voor een obstacle run. Bij een dergelijk tijdelijk opgesteld badwaterbassin is het risico op gezondheidsschade als gevolg van de kwaliteit van het water over het algemeen beperkter. Bovendien zal minder snel sprake zijn van een commerciële organisatie. Van de overheid kan eigenlijk niet verwacht worden dat ze ook in dergelijke situaties bescherming biedt. Het onder de regelgeving brengen van dergelijke situaties suggereert een aandacht van de overheid die niet waargemaakt kan worden, bij het gebruik van dergelijke badwaterbassins staat de eigen verantwoordelijkheid van gebruikers voorop.*

d dat is bedoeld voor contact tussen mens en dier; of

Toelichting artikel 15.1, tweede lid, onderdeel d (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Van het toepassingsbereik van het hoofdstuk zijn waterbassins bedoeld voor contact tussen mens en dier uitgezonderd. Een voorbeeld hiervan vormen de fish spa's. Dit zijn bassins met vissen, doorgaans van het soort Garra rufa, waarin gebruikers armen, voeten, of zelfs het gehele lichaam dompelen. Het is daarbij de bedoeling dat de vissen gaan knabbelen aan de ledematen of het lichaam. Waar nodig kan de hygiëne van dit soort bassins door gemeenten gereguleerd worden op grond van de Wet publieke gezondheid. Een ander voorbeeld van waterbassin bestemd voor contact met dieren is een bassin, waarin bezoekers samen met dolfijnen in het bassin staan en zo de dolfijnen kunnen aanraken. Het gaat er dus om dat contact met dieren de hoofzaak is. De uitzondering heeft geen betrekking op situaties waarin een enkel dier in het waterbassin aanwezig zou zijn, zoals bijvoorbeeld in een zwemvijver aan de orde zou kunnen zijn. Ook het in een waterbassin dat primair voor baden of zwemmen is bedoeld uitzetten van een enkele vis valt niet onder deze uitzondering, en kan dus ook niet worden gebruikt om onder de regels van het Bal uit te komen.*

e aan boord van schepen die niet permanent zijn afgemeerd.

Toelichting artikel 15.1, tweede lid, onderdeel e (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In onderdeel e is een uitzondering opgenomen voor het gelegenheid bieden van zwemmen of baden in een badwaterbassin aan boord van niet-permanent afgemeerde schepen. Een voorbeeld hiervan is een badwaterbassin aan boord van een cruiseschip. De regels in dit hoofdstuk zijn niet toegesneden op dergelijke badwaterbassins. Zo is het bijvoorbeeld niet goed mogelijk een laboratorium langs te laten komen om te controleren op de waterkwaliteit volgens een in dit hoofdstuk voorgeschreven meetfrequentie. Overigens zijn door de World Health Organisation regels gesteld over zwembaden en spa's aan boord van internationale (cruise)schepen. Die vormen onderdeel van de beoordeling door GGD's in het kader van de afgifte van de zogeheten Ship Sanitation Certificate. Voor permanent afgemeerde schepen (zoals een botel) met badwaterbassins aan boord geldt het onderhavige hoofdstuk wel.*

Toelichting artikel 15.1, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid is een aantal uitzonderingen opgenomen. Het hoofdstuk is niet van toepassing op het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin:*

a bij een huishouden,
b in een badruimte of een niet-gezamenlijk gedeelte van een logiesfunctie,
c dat ten hoogste 24 uur aaneengesloten op een locatie is opgesteld,
d dat is bedoeld voor contact tussen mens en dier, of
e aan boord van schepen die niet permanent zijn afgemeerd.

Artikel 15.2 (oogmerken)

De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op:

a het voorkomen van verdrinking van de gebruikers van een badwaterbassin;

b het beschermen van de gezondheid van de gebruikers van een badwaterbassin; en

c het in en om een badwaterbassin voorkomen van letsel van de gebruikers van het badwaterbassin.

Toelichting artikel 15.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel somt op met het oog op welke belangen de algemene regels in hoofdstuk 15 zijn gesteld. In de Omgevingswet is in artikel 4.27 al aangegeven met het oog op welke belangen de algemene regels over het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden kunnen zien: het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid van de gebruikers. In artikel 15.2 zijn die oogmerken nader gespecificeerd. Hoewel het risico op verdrinking valt onder het beschermen van de gezondheid van de gebruikers, is dat apart genoemd. Onder het beschermen van de gezondheid valt bovendien het waarborgen van de waterkwaliteit en de luchtkwaliteit.*

Artikel 15.2 geeft een limitatieve opsomming. Zo bevat hoofdstuk 13 bijvoorbeeld geen regels over de bouw van een badwaterbassin, waaronder ook de bevestiging van eventuele geluidboxen aan het plafond, of regels over het creëren van een veilige omgeving voor werknemers. Andere dan in dit artikel genoemde belangen kunnen in andere regelgeving zijn geregeld, zoals bijvoorbeeld in het Bbl. Bovendien is de wettelijke zorgplicht van toepassing voor de belangen die niet in het artikel zijn genoemd, maar waarop wel de Omgevingswet van toepassing is.

Het artikel werkt ook door in de bevoegdheden van bestuursorganen, bijvoorbeeld bij de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften. Maatwerkvoorschriften kunnen niet worden gesteld met het oog op een belang dat niet in dit artikel is opgenomen. Ook is de specifieke zorgplicht van artikel 15.5 gekoppeld aan de belangen.

Artikel 15.3 (bevoegd gezag provincie)

Voor het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin zijn gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht het bevoegd gezag:

a waaraan een melding wordt gedaan;

b dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of

c dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 15.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.11 van de Omgevingswet] *De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels is gebaseerd op artikel 4.11 van de Omgevingswet. Hierin is het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden genoemd als categorie waarvoor gedeputeerde staten als bevoegd gezag kunnen worden aangewezen. Vanwege de continuïteit met de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden is ook voor het aanwijzen van gedeputeerde staten gekozen voor de algemene rijksregels over zwemmen en baden in dit hoofdstuk.*

Gedeputeerde staten van de provincie waarbinnen de activiteit geheel of in hoofdzaak wordt verricht zijn daarmee het bevoegd gezag dat op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften kan stellen, waaraan een melding moet worden gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen. De bevoegdheid tot bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van de algemene regels ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet ook bij gedeputeerde staten. Het bevoegd gezag waaraan gegevens en bescheiden worden verstrekt of dat geïnformeerd moet worden wordt bepaald bij deze artikelen over informatieverstrekking. Artikel 4.8 van de Omgevingswet bepaalt ten slotte wie bevoegd gezag is voor decentrale algemene regels. Voor de omgevingsverordening is dit gedeputeerde staten. Tot die decentrale regels behoren ook eventuele maatwerkregels over het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden.

Artikel 15.4 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 15.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.4 bepaalt tot wie de regels van hoofdstuk 15 zijn gericht.*

Diegene noemen we ook wel de normadressaat. Binnen het stelsel van de Omgevingswet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels in dit hoofdstuk, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden. Door het doen van de melding of het verstrekken van gegevens aan het bevoegd gezag wordt duidelijk wie degene is die de activiteit zal verrichten, diegene zal vanaf dat moment als normadressaat worden beschouwd. Zie voor verdere informatie over de normadressaat paragraaf 2.3.2 van het algemene deel van de nota van toelichting bij het Bal.

Artikel 15.5 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in een badwaterbassin en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 15.2, is verplicht:

   a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

   b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en

c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Toelichting artikel 15.5, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.5 bestaat uit twee delen. Het eerste deel, bestaande uit het eerste lid, verplicht degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de gezondheid, het verdrinkingsrisico, of de mogelijkheid van het oplopen van letsel van gebruikers om zorg te dragen. Deze zorg bestaat uit het nemen van maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen, het zoveel mogelijk beperken als deze nadelige gevolgen niet kunnen worden voorkomen, en het achterwege laten van de activiteit voor zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd, als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt. De formulering van dit deel van de specifieke zorgplicht sluit aan bij de formulering van de algemene zorgplicht van artikel 1.7 van Omgevingswet.*
De specifieke zorgplicht is gekoppeld aan artikel 15.2, waarin de oogmerken zijn opgenomen waarop het hoofdstuk betrekking heeft. De specifieke zorgplicht heeft betrekking op de belangen die onderdeel uitmaken van de oogmerken in artikel 15.2 en is daardoor specifieker dan de algemene wettelijke zorgplicht.

2 Deze plicht houdt in ieder geval in dat:
a het risico op significante nadelige gevolgen voor de veiligheid en gezondheid van de gebruikers van een badwaterbassin, de ruimten die met blote voeten worden betreden, en de bijbehorende voorzieningen, wordt beheerst, met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid van de gebruikers;
b het water in een badwaterbassin niet schadelijk is voor de gezondheid;
c de lucht in een gesloten ruimte bij een badwaterbassin niet schadelijk is voor de gezondheid;
d het water in een badwaterbassin en de lucht in een gesloten ruimte bij een badwaterbassin doelmatig kunnen worden bemonsterd; en
e meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt en gepresenteerd.

Toelichting artikel 15.5, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Hoewel de zorgplicht een open norm is en moet blijven, wordt in het tweede deel, bestaande uit het tweede artikellid, de zorg die in het eerste lid wordt gevraagd nader geconcretiseerd. Dit geeft een handvat aan degene die de activiteit verricht om de vereiste zorg in te vullen. In deze opsomming zijn de onderwerpen opgenomen waartoe de algemene regels volgens de Omgevingswet in ieder geval moeten strekken (artikel 4.27, tweede lid). In het artikellid is geen uitputtende opsomming opgenomen.*
Onder deze zorgplicht valt ook het handelen of nalaten dat vanzelfsprekend is als je de activiteit verricht. Good housekeeping maatregelen voor het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden zijn bijvoorbeeld (niet limitatief):
- *het kort voor gebruik vullen van een badwaterbassin voor eenmalig gebruik;*
- *het actueel houden van een risicoanalyse of beheersplan;*
- *het uitvoeren van de maatregelen in het beheersplan;*
- *het opleiden van personeel;*
- *het onderhouden van filters, het schoonmaken van het badwater-bassin en de omgeving van het badwaterbassin, waaronder de ruimten waar met blote voeten wordt gelopen en bijbehorende voorzieningen, zoals de douches en kleedruimten;*
- *het gebruiken van een badwaterbassin dat volledig leeg kan stromen en waarin geen water blijft staan; en*
- *het gebruiken van een badwaterbassin waarin een goede doorstroming van het water kan plaatsvinden.*

Toelichting artikel 15.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is een specifieke zorgplicht opgenomen volgens de in het Bal al eerder gemaakte hoofdkeuzes. Een voorbeeld van een dergelijke hoofdkeuze is dat een specifieke zorgplicht naast meer uitgewerkte regels in het besluit blijft gelden. Zeker omdat er in afdeling 15.2 weinig algemene rijksregels zijn opgenomen over het risico van verdrinking of letsel van de gebruikers is dit een relevante keuze. In de paragrafen 2.3.4 en 3.1.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293) zijn deze hoofdkeuzes opgenomen, en is ingegaan op de werking van de specifieke zorgplicht, de verhouding tot de wettelijke zorgplicht en de handhaafbaarheid van de specifieke zorgplicht. Hieronder wordt ingegaan op de opbouw en inhoud van artikel 15.5.*

Artikel 15.6 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan worden gesteld over artikel 15.5 en de afdelingen 15.2 en 15.3.

Toelichting artikel 15.6, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het eerste lid bepaalt dat over de specifieke zorgplicht en over bepalingen in afdeling 15.2 en 15.3 maatwerkregels kunnen worden gesteld.*

2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van de afdelingen 15.2 en 15.3, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 15.6, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 4.6 van de Omgevingswet bepaalt dat met maatwerkregels alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij AMvB is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat maatwerkregels kunnen afwijken van afdeling 15.2 en 15.3, tenzij anders is bepaald. Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 15.2 – die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld – moeten maatwerkregels altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven.*

Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling van de algemene regels door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd. Bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels maar daarop aanvullen of een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid. De constatering dat een regel in de omgevingsverordening binnen het toepassingsbereik valt van activiteiten die in dit hoofdstuk zijn geregeld en over hetzelfde onderwerp gaat als de algemene regels in dit hoofdstuk, leidt automatisch tot de conclusie dat die regel in dat geval een maatwerkregel is. Diezelfde regel kan ook van toepassing zijn op een activiteit die buiten het toepassingsbereik van dit hoofdstuk valt; in dat geval is de regel geen maatwerkregel. Het is daarom niet aantrekkelijk om maatwerkregels en andere regels in een verordening geforceerd te scheiden. Dat zou leiden tot dubbel opschrijven van identieke regels, zonder dat daarmee een doel wordt gediend.

3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 15.2.

Toelichting artikel 15.6, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er zijn grenzen aan de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Deels vloeien die voort uit artikel 4.27 van de Omgevingswet. Bij het stellen van maatwerkregels moeten de belangen uit artikel 15.2 in acht worden genomen; de belangen met het oog waarop de algemene regels van hoofdstuk 15 zijn gesteld. Dit biedt extra waarborg.*

4 Een maatwerkregel wordt gesteld in de omgevingsverordening.

Toelichting artikel 15.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de Omgevingswet] *Op grond van dit artikel zijn provincies bevoegd om maatwerkregels te stellen in de omgevingsverordening over de specifieke zorgplicht en de regels in afdeling 15.2 en 15.3.*
Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die op een locatie worden of zullen worden verricht passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels van die hoofdstukken. Maatwerkregels zijn dus niet gericht tot een bepaalde belanghebbende, maar gelden op een bepaalde locatie ongeacht wie daar een activiteit verricht of gaat verrichten. Maatwerkregels zijn daarom geschikt om te sturen op toekomstige ontwikkelingen.
In dit hoofdstuk is aangesloten op de keuzes die in het Bal zijn gemaakt over maatwerkregels (en maatwerkvoorschriften). In paragraaf 3.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293) zijn die keuzes nader toegelicht.

Artikel 15.7 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over artikel 15.5 en de afdelingen 15.2 en 15.3, met uitzondering van bepalingen over meldingen.

Toelichting artikel 15.7, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het eerste lid van artikel 15.7 geeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen over de specifieke zorgplicht en afdelingen 15.2 en 15.3.*
Een voorbeeld van het aanvullen van de regels in afdeling 15.2. Het resultaat van de dagelijkse metingen hoeft bij badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd en overige badwaterbassins niet aan het bevoegd gezag te worden verstrekt. Als het bevoegd gezag deze informatie wil ontvangen, kan het een maatwerkvoorschrift opleggen met het verzoek deze informatie te verstrekken.
Maatwerkvoorschriften zijn niet mogelijk over meldingen. In dit hoofdstuk is de keuze gemaakt of een activiteit, waarvoor het Rijk regels stelt, wel of niet gemeld moet worden. Deze keuze is gebaseerd op de mogelijke gevolgen van de activiteit voor de fysieke leefomgeving en voor belanghebbenden. Als op grond van die afweging een meldplicht is ingesteld, past het niet dat deze lokaal weer wordt «uitgezet». Ook de gegevens en bescheiden die bij een melding worden verstrekt kunnen lokaal niet worden aangepast.

2 Met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van de afdelingen 15.2 en 15.3, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 15.7, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Maatwerkvoorschriften kunnen de algemene regels van dit hoofdstuk niet alleen aanvullen, maar er ook van afwijken. De bevoegdheid om af te wijken van de algemene regels is gegeven in het tweede lid. Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 15.2 – die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld – moet een maatwerkvoorschrift altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven. Afwijken van afdeling 15.2 en 15.3 is wel mogelijk, tenzij in die hoofdstukken anders is bepaald.*
Een voorbeeld van het afwijken van de regels in afdeling 15.2 is het afwijken van een kwaliteitseis. De regels voor badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd gaan uit van toepassing van chloorverbindingen. De kwaliteitseisen voor het bassinwater bevatten daarom ook minimumeis met betrekking tot het gehalte aan vrij chloor. Het is op zich mogelijk om een adequate desinfectie van het bassinwater te bereiken op een andere manier dan door middel van chloorverbindingen. Mocht een initiatiefnemer daarvoor willen kiezen en in het geheel geen chloorverbindingen toepassen dan kan deze een maatwerkvoorschrift aanvragen om af te wijken van de kwaliteitseisen van dit hoofdstuk die uitgaan van toepassing van chloorverbindingen. Uiteraard zal de initiatiefnemer bij een zodanige aanvraag moeten aantonen dat bij toepassing van een ander desinfectiemiddel nog altijd sprake is van het beschermen van de gezondheid van de gebruiker, een van de oogmerken van de regels over zwemmen of baden in een badwaterbassin. Het bevoegd gezag kan bij het stellen van het maatwerkvoorschrift zo nodig een andere kwaliteitseis stellen, afgestemd op het toegepaste desinfectiemiddel.

3 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 15.2.

Toelichting artikel 15.7 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de Omgevingswet] *In dit hoofdstuk is aangesloten op de keuzes die in het Bal zijn gemaakt over maatwerkvoorschriften (en maatwerkregels). In paragraaf 3.4 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, 293) zijn die keuzes nader toegelicht.*

Artikel 15.8 (algemene gegevens bij een melding)

Een melding wordt ondertekend en bevat ten minste:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting artikel 15.8 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit hoofdstuk is voor alle badwaterbassins, zoals die in afdeling 15.2 van het besluit worden onderscheiden, een meldingsplicht ingesteld. Gelet op de mogelijke risico's voor de gezondheid die met zwemmen en baden kunnen samenhangen is het wenselijk dat het bevoegd gezag voorafgaand aan de start van de activiteit op de hoogte is van het feit dat op een bepaalde locatie gelegenheid tot zwemmen of baden wordt geboden, en desgewenst een initiële controle van de voorgenomen activiteit kan verrichten of kan beoordelen of het nodig is om maatwerkvoorschriften te stellen. Ten overvloede wordt opgemerkt dat de plicht om een melding te doen niet voortvloeit uit artikel 15.8; die verplichting is namelijk waar nodig opgenomen bij de activiteit in afdeling 15.2.*
Artikel 15.8 regelt dat bij iedere melding die wordt gedaan een aantal algemene gegevens worden verstrekt. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Awb bij een aanvraag om een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het melden van een activiteit om een aanduiding van de activiteit die zal worden verricht.
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit, bedoeld in afdeling 15.2, verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres doorgegeven.
Als een activiteit in afdeling 15.2 niet mag worden verricht voordat een melding is gedaan, worden daarbij soms specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel: een melding is pas compleet als alle gegevens die worden gevraagd zijn verstrekt. Als geen specifieke gegevens worden gevraagd, kan worden volstaan met de algemene gegevens van dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 12.1 van dat besluit en de toelichting daarop. Zie voor bepalingen over de bekendmaking van meldingen door het bevoegd gezag afdeling 8.5 van dat besluit.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 15.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, worden die ondertekend en voorzien van:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht; en
d de dagtekening.

Toelichting artikel 15.9 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Als in afdeling 15.2 is opgenomen dat gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, worden die gegevens, net als de melding, begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Awb bij een aanvraag om een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van de activiteit die zal worden verricht.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit in afdeling 15.2 verricht. Als het adres waarop de activiteit waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt.
Ook hier geldt dat de plicht om gegevens te verstrekken niet voortvloeit uit artikel 15.9; die verplichting is namelijk waar nodig opgenomen bij de activiteit in afdeling 15.2. Bij een artikel gegevens en bescheiden in afdeling 15.2 kunnen specifieke gegevens worden gevraagd, zoals bijvoorbeeld de naam en het adres van het laboratorium dat metingen verricht. Die gegevens worden dan verstrekt in aanvulling op de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 12.1 van dat besluit en de toelichting daarop.
Toelichting artikelen 2.17, onder c, 2.18, onder d, 6.8, onder c, 6.9, onder c, 7.8, onder c, 7.9, onder c, 8.8, onder c, 8.9, onder c, 9.11, onder c, 9.12, onder c, 15.8, onder c en 15.9, onder c n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In verschillende artikelen is ingevoegd dat voor de aanduiding van de locatie naast het adres ook de kadastrale aanduiding of de coördinaten doorgegeven kunnen worden. Bij activiteiten die bijvoorbeeld in activiteiten in de Noordzee en binnenwateren plaatsvinden en activiteiten langs spoor en weg zal immers veelal geen adres beschikbaar zijn. Dat geldt ook voor artikelen die hierna afzonderlijk worden gewijzigd, zoals activiteiten in het buitengebied die niet aan bebouwing zijn gekoppeld, zoals activiteiten die de natuur betreffen (hoofdstuk 11 van het Bal). De formulering is zoveel mogelijk in lijn met artikel 7.3, onder c, van de Omgevingsregeling. Daarin worden de algemene aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning geregeld.*

Artikel 15.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie, bedoeld in de artikelen 15.8 en 15.9, wijzigen, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3.

2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3.

Toelichting artikel 15.10 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.10 regelt een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*
Het eerste lid van artikel 15.10 regelt dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voortgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde voor vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 15.11 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting artikel 15.11 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.11 bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Om de gepaste mate van spoed uit te drukken is gekozen voor het begrip onverwijld. Dit houdt in dat zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval het bevoegd gezag direct moet worden geïnformeerd; vertraging is gezien de gevolgen voor de gezondheid en veiligheid van de gebruikers niet wenselijk. Dat is de reden dat het informeren vormvrij is: kiezen voor een brief per post als er ook gebeld kan worden ligt daarom niet voor de hand.*
Een ongewoon voorval is in de Omgevingswet gedefinieerd als een gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan. Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden ook aangemerkt gevolgen voor de mens, zoals gezondheid en veiligheid, voor zover deze worden of kunnen worden beïnvloed door of via onderdelen van de fysieke leefomgeving. Voorbeelden van ongewone voorvallen bij het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden zijn verdrinking of het in of rondom het badwaterbassin oplopen van ernstig letsel.

AFDELING 15.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 15.2.1 Badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd

Toelichting op paragraaf 15.2.1 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Bij badwaterbassins waarin degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden het water desinfecteert, is het meestal de bedoeling dat het water voor langere tijd in het badwaterbassin blijft en door meerdere personen kan worden gebruikt. Het water wordt daarbij meestal ook verwarmd. In deze omstandigheden is sprake van langdurige inbreng van verontreiniging en ontstaat een situatie waar micro-organismen zich vestigen, ontwikkelen en het systeem kunnen infecteren. Om een minimumkwaliteit van het water onder deze omstandigheden te waarborgen is behandeling van het water nodig, die veelal uit filtratie en uit desinfectie met chloorverbindingen bestaat. Bij onjuist gebruik kan de behandeling zelf een risico voor de gezondheid betekenen: er kunnen voor de gezondheid acuut schadelijke chloorverbindingen vrijkomen bij incidenten, en de filters kunnen zelf een plaats worden waar micro-organismen groeien. Bij een juiste behandeling van het water worden micro-organismen snel geïnactiveerd of afgevangen in een filter voordat ze andere personen kunnen infecteren. Daardoor worden ook bij gelijktijdig gebruik of gebruik na elkaar door verschillende personen de risico's zoveel mogelijk beperkt.*
Chloor is een middel dat niet alleen desinfecteert, maar dat bij contact met verontreinigingen afkomstig van de gebruikers allerlei chloorverbindingen vormt die zowel in het water als de lucht (veel van de verbindingen zijn vluchtig) irritatie kunnen veroorzaken. Ernstige gezondheidsrisico's zouden daarbij alleen bij frequent en langdurig gebruik aan de orde kunnen zijn, kortdurende gevolgen (zoals de rode ogen) kunnen wel optreden.
Het beheersen van de risico's die te maken hebben met circulatie van water vraagt om continue aandacht van degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in dat badwaterbassin. Zo zal de waterkwaliteit frequent op een aantal parameters onderzocht moeten worden, waarbij vooral de parameters die het zuiveringsproces bewaken, zoals het gehalte aan vrij chloor en de zuurgraad, cruciaal zijn. Als deze twee parameters niet op orde zijn, kunnen problemen snel optreden en escaleren.

Artikel 15.12 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin waarin het water wordt gedesinfecteerd.

Toelichting artikel 15.12 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het toepassingsbereik van paragraaf 15.2.1 het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin waarin het water wordt gedesinfecteerd, is. In de toelichting worden deze badwaterbassins verder aangeduid als «badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd».*

Het gaat bij deze activiteit nadrukkelijk om het desinfecteren van het water met bijvoorbeeld chloor, ozon, of UV. Dat desinfectiemiddelen kunnen worden gebruikt om de wanden of omgeving van het badwaterbassin te ontsmetten, zorgt er niet voor dat een dergelijk badwaterbassin onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt. Ook het feit dat bij het toepassen van een biologische zuiveringsmethode zoals een helofytenfilter enige mate van desinfectie aan de orde zal zijn betekent niet dat een zwemvijver ook onder deze paragraaf valt.
De risico's voor de gebruikers bij het zwemmen of baden in badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd zitten onder meer in het gebruik van desinfectiemiddelen en desinfectiebijproducten. Door zowel overdosering als onderdosering van desinfectiemiddelen kan gezondheidsschade ontstaan.
Bij een behandeling met desinfectiemiddelen wordt in een groot deel van de gevallen gebruik gemaakt van een chloorproduct als desinfectiemiddel. Derhalve is bij de kwaliteitseisen in deze paragraaf een minimumwaarde opgenomen voor vrij chloor. Als degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden met andere desinfectiemiddelen dan chloorproducten het water wil behandelen, kan diegene niet aan deze regel voldoen. In dat geval zal maatwerk moeten worden aangevraagd.

Artikel 15.13 (melding)

Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 15.12, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 15.13 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.13 regelt dat geen gelegenheid mag worden geboden tot het zwemmen of baden in badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 15.8 gevoegd. In paragraaf 4.5 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op het instrument melding.*

Artikel 15.14 (aanwijzing modules: risicoanalyse, beheersplan en registratie incidenten)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 15.12, wordt voldaan aan de regels over de risicoanalyse, het beheersplan en het registreren van incidenten, bedoeld in afdeling 15.3.

Toelichting artikel 15.14 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd, zal een analyse moeten maken van de risico's van het zwemmen of baden voor de gebruikers. Op basis van deze risicoanalyse wordt door diegene een beheersplan opgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen om de geïnventariseerde risico's te beheersen. Bovendien moet een registratie worden bijgehouden van incidenten die zich voordoen in en om het badwaterbassin waarbij gebruikers zijn betrokken. Met deze verplichting wordt aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.*
Dit artikel verwijst naar de module van afdeling 15.3. In de toelichting op de artikelen 15.63 tot en met 15.67 wordt nader op de regels in de module ingegaan.

Artikel 15.15 (water: vullen en aanvullen badwaterbassin)

1 Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit wordt een badwaterbassin gevuld met water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit.

Toelichting artikel 15.15, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin moet worden gevuld met water van drinkwaterkwaliteit. In bijlage A bij het Drinkwaterbesluit zijn kwaliteitseisen opgenomen waar drinkwater aan moet voldoen. Door te verwijzen naar deze bijlage kan het badwaterbassin zowel gevuld worden met water dat wordt afgenomen van het drinkwaterbedrijf, als met water dat men zelf tot deze kwaliteitseisen opwerkt. Overigens mag degene die water betrekt van het drinkwaterbedrijf ervan uitgaan dat het water aan deze kwaliteitseisen voldoet. Er geldt geen extra meetverplichting voor de initiatiefnemer om te controleren of dit daadwerkelijk het geval is.*
Een badwaterbassin moet gevuld worden met drinkwater, aan dit drinkwater kunnen in het proces mineralen, kruiden of zouten worden toegevoegd. Dit doet er niet aan af dat sprake is van het vullen met drinkwater. Het vullen met water waarin deze mineralen, kruiden of zouten al van nature aanwezig zijn, en niet in later instantie worden toegevoegd, wordt alleen beschouwd als vullen met drinkwater als dit water aan de kwaliteitseisen uit bijlage A bij het Drinkwaterbesluit voldoet.

2 Een badwaterbassin wordt aangevuld met:
   a water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit; of
   b water dat voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 15.16.

Toelichting artikel 15.15, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin kan worden aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit. Om hergebruik van water mogelijk te maken is het eveneens toegestaan om het badwaterbassin aan te vullen met spoelwater. Dit water zal aan de kwaliteitseisen bedoeld in artikel 15.16 moeten voldoen.*

Artikel 15.16 (water: kwaliteitseisen)

1 Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit in een gevuld badwaterbassin worden maatregelen getroffen om te voldoen aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.16.

Toelichting artikel 15.16, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 15.15 is bepaald dat een badwaterbassin moet worden gevuld en aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit of dat aan kwaliteitseisen voor water voldoet. In dit artikel is de verplichting opgenomen om maatregelen te nemen zodat het water in het badwaterbassin aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.16, voldoet. Het nemen van maatregelen (handelen) omvat ook het eventueel nalaten van maatregelen. Er is sprake van een overtreding van artikel 15.16 als er geen maatregelen worden genomen om aan de kwaliteitseisen te voldoen. In artikel 15.26 is, afhankelijk van de klasse waarin de parameter is ingedeeld, de verplichte maatregel tot het sluiten van een badwaterbassin opgenomen als niet (direct of na enkele metingen) aan de kwaliteitseis voor die parameter wordt voldaan.*

De parameters betreffen parameters voor desinfectie, desinfectiebijproducten, microbiologische parameters, chemische parameters, efficiëntie parameters, doorzicht en reguliere indicatoren. De microbiologische parameters kunnen dienen ter indicatie van de ziekteverwekkende micro-organismen die in het water kunnen voorkomen. Deze indicatorparameters hebben soms betrekking op micro-organismen die op zichzelf ziekteverwekkend zijn voor gebruikers, maar voor andere geldt dat niet. In dat geval duiden zij op de mogelijke aanwezigheid van andere (moeilijk te bepalen) ziekteverwekkers in het zwem- of badwater. Bepaling van microbiologische indicatorparameters geeft naast informatie over de microbiologische veiligheid van het zwem- en badwater inzicht in het functioneren van de waterbehandeling (desinfectie en filtratie) in relatie tot de badbelasting. Hieronder volgt een toelichting per parameter.

Vrij chloor

Er wordt onderscheid gemaakt in de norm vrij chloor tussen het gehalte vrij chloor in een gesloten ruimte en buiten een gesloten ruimte. In een gesloten ruimte is het mogelijk binnen de bandbreedte te blijven van 0,5 tot en met 1,5 milligram per liter. Voor een open ruimte, of bij buitenbaden, is deze bandbreedte niet mogelijk. Hiervoor is dan ook een bredere range opgenomen.

Vrij chloor is een desinfectiemiddel. Bij toepassing van een chloorverbinding op basis van onderchlorigzuur en hypochloriet desinfecteert het neutrale onderchlorigzuur in water veel effectiever dan het hypochloriet-ion. De concentratie vrij actief chloor wordt hoger bij een lagere pH-waarde en een hogere vrij chloor-concentratie. Zowel de pH-waarde als de vrij chloor concentratie die in de dagelijkse praktijk worden gemeten, moeten daarom beter op elkaar worden afgestemd.

De in tabel 15.16 opgenomen kwaliteitseisen voor vrij chloor, zuurgraad en waterstofcarbonaat waarborgen een maximale desinfectie en beperken negatieve neveneffecten zoveel mogelijk.

Vrij chloor is de enige parameter die in twee verschillende klassen kan worden ingedeeld. Als er bijvoorbeeld meer dan 1,5 mg per liter vrij chloor aanwezig is bij een badwaterbassin of deel van een badwaterbassin in een gesloten ruimte, wordt de parameter ingedeeld in klasse III. Als er minder dan 0,5 milligram per liter vrij chloor aanwezig is, is sprake van een onderschrijding. De parameter wordt in dat geval ingedeeld in klasse I.

De blootstelling aan chloorverbindingen wordt niet alleen bepaald door de tijd, maar ook door de dosis. De dosis wordt bij vluchtige stoffen bepaald door de concentratie in de lucht en het ademvolume. Een topsporter heeft een groot ademvolume en de concentratie vlak boven het water is hoog, de dosis die een topsporter binnenkrijgt is daarom groter dan bij bijvoorbeeld zwembadpersoneel. Vervolgens is de opname per kilogram lichaamsgewicht belangrijk bij het al dan niet optreden van gezondheidseffecten. Bij kinderen die regelmatig intensief zwemmen is de blootstelling door het lage lichaamsgewicht dus ook heel hoog. Bovendien zijn bij kleine kinderen de longen nog niet helemaal volgroeid, dit maakt kleine kinderen een kwetsbare groep.

Gebonden chloor

De gebonden chloorconcentratie in het water is nog steeds te beschouwen als een parameter voor de trichlooramine-concentratie in de lucht. De correlatie tussen de concentratie gebonden chloor in het water en de concentratie trichlooramine in de lucht is echter zeer onbetrouwbaar (zie hiervoor de toelichting op de parameter trichlooramine bij artikel 15.22).

Zuurgraad (pH)

Ten opzichte van voorgaande regelgeving is de bandbreedte voor zuurgraad (pH) versmald, omdat bij de «oude» bandbreedte in het ongunstigste geval nog steeds 50 procent van het vrij chloor als actief chloor aanwezig was. Bij een te hoge zuurgraad zal het actief chloor verder afnemen, en daarmee ook het desinfecterend vermogen. Daarnaast is met moderne regeltechnieken een smalle bandbreedte voor de zuurgraad prima te regelen.

Doorzicht

De parameter doorzicht is vooral van belang voor het tijdig signaleren van gevallen van (bijna) verdrinking. Daarnaast is de parameter vanuit esthetisch oogpunt relevant. Van een duidelijk zichtbare bodem is in ieder geval sprake als in het diepste deel van het bad de voegen tussen de tegels, diagonaal op de bodem aan de overkant van het bassin, goed waargenomen kunnen worden. Bij zwembaden zonder voegen kan overwogen worden om markeringen op de vloer aan te brengen met de afmetingen van voegen, teneinde het doorzicht te kunnen bepalen.

Troebelheid

De troebelheid van het water is van direct belang voor de veiligheid. Als deze zo slecht is dat de bodem van het badwaterbassin niet kan worden gezien, is de veiligheid van de gebruiker in gevaar. Dit aspect speelt ook een rol bij de parameter doorzicht. De parameter troebelheid geeft daarnaast nog de mate van badbelasting in relatie tot het rendement van de filtratie aan. De troebelheid van het bassin moet worden gemeten als het badwaterbassin in gebruik is. Troebelheid wordt gesignaleerd als er problemen met de vlokdosering zijn en aluminium door het filter heenslaat. In dat geval zullen de vlokken opwervelen en niet neerslaan op de bodem van het bassin. Troebelheid wordt gemeten in FTE, dit staat voor formazine troebelingseenheden.

Bromaat

Bromaat is sinds enige decennia bekend als een bij zeer lage concentraties genotoxisch en carcinogeen desinfectiebijproduct. Het ontstaat tijdens de ozonbehandeling bij de drinkwaterbereiding uit bromidenhoudend water of in het zout dat wordt gebruikt bij zoutelektrolyse. Ook in het water in badwaterbassins is het recent aangetoond. Het is mogelijk dat het risico op bromaatvorming hoger is in water met hogere bromideconcentraties en bij toepassing van ozon, maar hiernaar is nog geen onderzoek verricht. Uit oogpunt van veiligheid en gezondheid is bromaat aan de kwaliteitsparameters toegevoegd.

Chloraat

Chloraat is een giftig anion, dat voornamelijk ontstaat tijdens de decompositie van chloorbleekloog, een «verouderingsproces». Chloraat kan ook worden gevormd bij zoutelectrolyse. In de praktijk worden soms ongewenst hoge concentraties gemeten. De vorming ervan kan eenvoudig worden voorkomen door de keuze en controle van de juiste procescondities tijdens het elektrolyseproces, en door de tijdsduur tussen productie en dosering van chloorbleekloog kort te houden: minder dan enkele dagen. De norm voor chloraat waarbij interventie noodzakelijk is, is gelijk aan die in Duitsland (minder dan 30 milligram per liter som chloriet en chloraat).

Chloride

Chloride is – net als nitraat – een indicatorparameter voor de verversing van het water. De gestelde chloridenorm is haalbaar voor de meeste traditioneel gechloreerde bassins. Bij gebruik van bepaalde typen zoutelektrolyse of bij zoutwaterbaden kan de chlorideconcentratie aanzienlijk hoger zijn dan de gestelde norm, zonder dat dit schadelijk is voor de gezondheid van gebruikers. Bij de genoemde afwijkende baden moet mogelijk een alternatieve normstelling of alternatieve norm voor de verversing worden opgesteld.

Kaliumpermanganaatverbruik

Voor de bepaling van de concentratie van organische precursors zijn twee parameters mogelijk: totaal organisch koolstof en het oxiderend vermogen met kaliumpermanganaat. Beide parameters hebben een relatie met badbelasting, maar zijn lastig onderling uit te wisselen.

Daarnaast worden organische precursors ook door het suppletiewater ingebracht. Hoewel het kaliumpermanganaatverbruik geen reguliere parameter meer is bij de analyse van drinkwater, is dit wel een goede parameter voor het water in het badwaterbassin. Bij de bepaling van kaliumpermanganaatverbruik worden namelijk juist de organische verontreinigingen geanalyseerd die in het water voorkomen. Hierdoor is voor het water in het badwaterbassin het kaliumpermanganaatverbruik een betrouwbaarder parameter dan de totaal organische koolstof concentratie en is gekozen voor kaliumpermanganaatverbruik als parameter om de antropogene koolstofverbindingen te normeren. In tabel 15.16 wordt een norm gehanteerd van minder dan 3,5 milligram per liter zuurstof.

Nitraat

In dit hoofdstuk worden geen eisen gesteld aan de hoeveelheid suppletiewater noch aan het filtratieproces. Daarmee zou er in een hoger risico kunnen ontstaan op accumulatie van antropogene stoffen en desinfectiebijproducten. In dit verband worden twee parameters algemeen gezien als relevant: de chlorideconcentratie en de som van de ureum- en nitraatconcentraties. Een hoge chlorideconcentratie gaat veelal gepaard met een lage waterverversing, waardoor er veel ongewenste stoffen kunnen accumuleren in het water. Door de begrenzing van de chlorideconcentratie zou in principe kunnen worden volstaan met deze eenvoudige bepaling. De chlorideconcentratie kan echter ook afhangen van andere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld het chloorgehalte in het water of het toepassen van sommige chloor-in-situ installaties. Een aanvullende parameter is daarom noodzakelijk: de nitraatconcentratie. Bij de toepassing van zandfilters, combifilters, en koolstoffilters worden door gebruikers ingebrachte stikstofverbindingen voor het grootste gedeelte omgezet in nitraat. Als gevolg hiervan is de nitraatconcentratie in het water ongeveer 20 keer zo hoog als de ureumconcentratie, en is de nitraatconcentratie een uitstekende indicatorparameter voor de hoeveelheid gebruikt suppletiewater in relatie tot de badbelasting. Dit kan echter anders uitpakken wanneer andere technieken voor deeltjesverwijdering zouden worden toegepast, zoals bijvoorbeeld membraanfiltratie. In dit soort situaties kan de ureumconcentratie in water wel 10 keer hoger zijn, en zou de som van ureum- en stikstofconcentratie als indicator parameter voor de benodigde hoeveelheid suppletiewater in relatie tot de badbelasting kunnen worden overwogen.

Som van de trihalomethanen, berekend als chloroform

Op grond van een advies door het RIVM en op basis van de op het moment van voorbereiding van het besluit beschikbare kennis is besloten trihalomethanen te selecteren als de groep van desinfectiebijproducten waarvan de potentiële impact op de gezondheidseffecten het best is onderzocht en ook het meest duidelijk is. Deze groep van desinfectiebijproducten kan tegelijkertijd fungeren als indicator voor de veel grotere groep van gechloreerde organische verbindingen. Deze keuze is in overeenstemming met de aanpak in andere West-Europese landen.

Ureum

Ureum is de enige parameter waarmee direct de belangrijkste component van de stikstofprecursors gemeten wordt. Hoewel deze parameter op zichzelf niet representatief is voor de badbelasting, geeft een hoog ureumgehalte in het water een verhoogd risico voor de vorming van gebonden chloor, waaronder het ongewenste trichlooramine. Daarnaast is bij het toepassen van zandfilters of combifilters een hoog ureumgehalte een mogelijke indicatie voor een ineffectieve omzetting van ureum naar het voor de gezondheid neutrale nitraat.

Waterstofcarbonaat

Om de zuurgraad (pH) constant te houden is naast een goede regeling van de pH-waarde en dosering van een pH-correctiemiddel een minimale pH-buffercapaciteit nodig. Dit wordt bereikt met waterstofcarbonaat. In de voorgaande regelgeving werd voor de buffercapaciteit een strengere norm gehanteerd: gelijk aan of groter dan 1 millimol per liter. In de praktijk is deze norm voor een bassin echter nagenoeg niet te halen. Om deze reden is deze norm verlaagd naar gelijk aan of groter dan 40 milligram waterstofcarbonaat per liter.

Intestinale enterococcen

Deze groep van bacteriën – met Enterococcus faecalis en Enterococcus faecium als de belangrijkste vertegenwoordigers – komt normaal voor in de darmen van de mens. Deze bacteriën zijn bestand tegen een vijandige omgeving zoals een lage of hoge pH en zout. Hun aanwezigheid in het water is het bewijs van recente fecale besmetting en mogelijke aanwezigheid van ziekteverwekkende micro-organismen, die ook in humane feces aanwezig kunnen zijn. De meeste faecale bacteriën en virussen worden in chloorhoudend water snel geïnactiveerd. Voor sommige meer chloorresistente micro-organismen duurt dit langer of gebeurt het niet. Intestinale enterococcen zijn redelijk chloorgevoelig en worden daarom vrij snel geïnactiveerd. Wanneer intestinale enterococcen worden aangetroffen, is het mogelijk dat de fecale verontreiniging zojuist heeft plaatsgevonden en het desinfectieproces gezien de korte tijd zijn werk nog niet (volledig) heeft kunnen doen, of dat het desinfecterend vermogen van het water om diverse redenen heeft gefaald. Door opnieuw een monster te nemen kan hierin inzicht worden verkregen. Om deze redenen is het van belang dat deze parameter standaard in elk badwaterbassin wordt gemeten. Afwezigheid van intestinale enterococcen wil overigens niet zeggen dat er geen faecale verontreiniging heeft plaatsgevonden en (mogelijk ziekteverwekkende) micro-organismen die minder gevoelig zijn voor chloor dan intestinale enterococcen, niet (meer) aanwezig zijn in het water.

Legionella

Legionellabacteriën zijn algemeen in waterige milieus voorkomende bacteriën die een watertemperatuur van 25 tot 55 graden Celsius prefereren. Mensen raken geïnfecteerd met Legionella door het inademen van kleine druppeltjes water in de lucht (aërosolen) waarin de bacterie zich bevindt. Aerosolvorming vindt plaats bij het vernevelen of versproeien van water, bijvoorbeeld bij douches, whirlpools of fonteinen. Legionella is de veroorzaker van Pontiac fever, een milde griepachtige aandoening, en Legionella pneumonie, een ernstige longontsteking. Legionella kan zich in water vanaf een temperatuur van 25 graden Celsius vermenigvuldigen in de daarin aanwezige amoeben of in biofilms, vooral in de door de mens gecreëerde waterige omgeving, waar de competitie van andere micro-organismen grotendeels ontbreekt. Daarenboven is deze bacterie zeer resistent tegen chloor bij concentraties beneden 20 milligram per liter.
In een zwembadomgeving, met watertemperaturen boven de 25 graden Celsius, kan Legionella zich sterk vermenigvuldigen omdat de potentie tot biofilmvorming daar erg groot is: in leidingen met gedurende lange tijd stilstaand water of met onvoldoende doorstroming, in actieve koolstoffilters, zwaar vervuilde zwembadfilters, alsook in installaties die langdurig buiten gebruik staan. Hierbij moet men denken aan bijvoorbeeld openluchtzwembaden in het naseizoen, welke alleen sporadisch open zijn ten gevolge van de weersomstandigheden en aan private zwembaden met beperkte openingsuren.
Bij afwezigheid van aërosolvormende elementen is de eventuele aanwezigheid van Legionella niet relevant. Daarom hoeft alleen op Legionella te worden gemeten bij de vorming van waternevel.
Pseudomonas aeruginosa
Deze bacterie is potentieel ziekteverwekkend voor de mens en kan huidinfecties (huiduitslag, folliculitis of andere huidaandoeningen), infecties van de urine- en luchtwegen, wondinfecties en buitenoorontsteking (otitis externa) veroorzaken. De aanwezigheid van Pseudomonas aeruginosa in het water is een gevolg van onvoldoende desinfectie of een gebrekkig onderhoud van de filters.
Pseudomonas aeruginosa kan zich in de warme vochtige zwembadomgeving vermenigvuldigen tot concentraties die schadelijk zijn voor de mens. Pseudomonas aeruginosa vormt biofilms in leidingen, maar ook op vochtige speelmaterialen en lesmaterialen en in dode hoeken vloer (perrons) waar het water blijft staan. Langs deze routes kan de bacterie al dan niet door zwemmers in de badwaterbassins worden gebracht. Om deze redenen is het van belang dat deze parameter standaard in elk badwaterbassin wordt gemeten.
Sporen van sulfietreducerende Clostridia
Sulfiet reducerende Clostridia zijn taxonomisch een onduidelijk gedefinieerde groep bacteriën. De groep omvat bacteriën die algemeen voorkomen in water, sediment en in faeces van mensen en dieren. Een aantal leden van de groep vertoont nagroei in water en sediment en niet alle leden zijn van faecale oorsprong. Aangezien in de relatief schone zwembadomgeving de herkomst van sporen van sulfiet reducerende Clostridia hoofdzakelijk humaan zal zijn (bodem en dieren zijn hier niet of nauwelijks relevant als bron), kan de hele groep sulfiet reducerende Clostridia beschouwd worden als indicator voor faecale verontreiniging. Er is dan geen noodzaak om alleen Clostridium perfringens te bepalen, die wel exclusief van faecale oorsprong is. Sporen van sulfiet reducerende Clostridia zijn minder chloorgevoelig dan intestinale enterococcen, waardoor hun aanwezigheid langer informatie kan geven over faecale verontreiniging, en de mogelijke aanwezigheid van meer chloorresistente ziekteverwekkers. Met betrekking tot de bescherming van de gezondheid van de gebruikers geldt hetzelfde als voor intestinale enterococcen.
Langdurige aanwezigheid van SSRC in het water geeft informatie over de effectiviteit van het filtratieproces en het terugspoelen dan wel de staat van onderhoud van de zwembadfilters. Als sporen van sulfietreducerende Clostridia onvoldoende verwijderd worden door het filter is de eliminatie van persistente micro-organismen, zoals Cryptosporidium en Giardia mogelijk ook onvoldoende. Wanneer het terugspoelen van het filter niet efficiënt verloopt, zullen sporen van sulfietreducerende Clostridia, evenals potentieel aanwezige (oö)cysten van Cryptosporidium en Giardia, zich ophopen in het filterbed en met de circulatie weer in het badwaterbassin gebracht worden. Bovendien geeft deze parameter een beeld over mogelijke doorslag van filters die om economische redenen (energie en waterverbruik) niet tijdig worden gespoeld. Om bovengenoemde redenen is het van belang dat deze parameter standaard in elk badwaterbassin wordt gemeten.

2 In afwijking van het eerste lid is de kwaliteitseis:
   a voor ureum in een badwaterbassin met een zoutgehalte hoger dan 14 g/l een toename van ten hoogste 2,0 mg/l ten opzichte van de concentratie die is gemeten direct na het vullen van het badwaterbassin; en
   b voor kaliumpermanganaatverbruik niet van toepassing in een badwaterbassin met een zoutgehalte hoger dan 14 g/l.

Toelichting artikel 15.16, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid zijn afwijkingen opgenomen van de kwaliteitseisen die in tabel 15.16 zijn opgenomen.*
Bij badwaterbassins met een zoutgehalte vanaf 14 gram per liter, is ureum bij aanvang aanwezig. In plaats van de kwaliteitseis voor ureum uit tabel 15.16 is daarom de toename van ureum relevant. Deze toename moet worden gemeten nadat een badwaterbassin (opnieuw) wordt gevuld met water. In dergelijke badwaterbassins is het bovendien onmogelijk om de kwaliteitseis voor kaliumpermanganaatverbruik te analyseren. Deze kwaliteitseis is in die bassins daarom niet van toepassing.

3 Aan het water wordt geen cyanuurzuur toegevoegd.

Toelichting artikel 15.16, derde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Aan het water mag geen cyanuurzuur worden toegevoegd, omdat de toevoeging van cyanuurzuur aan het water sterk de desinfectiekracht van het chloor verlaagd. Bovendien is de toevoeging van cyanuurzuur niet langer nodig om de concentratie van de chloorverbinding op een voldoende niveau te kunnen handhaven.*

4 Bij gebruik van ozon voor de waterbehandeling wordt voorkomen dat ozon in het badwaterbassin terechtkomt.

Toelichting artikel 15.16, vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Ozon kan worden toegepast als oxidatiemiddel of ontsmettingsmiddel. Als een aantoonbare concentratie ozon in het badwaterbassin terecht komt kan dit schade veroorzaken aan de gezondheid. Er is niet voor gekozen ozon als parameter met een kwaliteitseis in artikel 15.16 op te nemen, omdat het instabiel is in water. In plaats daarvan is de verplichting opgenomen te voorkomen dat ozon in het badwaterbassin terechtkomt. In de risicoanalyse kan nader worden ingegaan op de wijze waarop dit wordt voorkomen.*

Tabel 15.16 Kwaliteitseisen water

Parameter of parameter groep	Kwaliteitseis
Vrij chloor, berekend als elementair chloor: bovengrens	≤ 1,5 mg/l in een badwaterbassin in een gesloten ruimte ≤ 5,0 mg/l in een badwaterbassin anders dan in een gesloten ruimte
Vrij chloor, berekend als elementair chloor: ondergrens	≥ 0,5 mg/l
Gebonden chloor, berekend als elementair chloor	≤ 0,6 mg/l
Zuurgraad	7,00 ≤ pH ≤ 7,60
Doorzicht	Bodem is duidelijk zichtbaar
Troebelheid	≤ 0,50 formazine troebelingseenheden
Bromaat	≤ 100 µg/l
Chloraat	≤ 30 mg/l
Chloride	≤ 1000 mg/l
Kaliumpermanganaatverbruik	≤ 3,5 mg/l zuurstof
Nitraat	≤ 70 mg/l
Som van trihalomethanen, berekend als chloroform	≤ 50 µg/l
Ureum	≤ 2,0 mg/l
Waterstofcarbonaat	≥ 40 mg/l
Intestinale enterococcen	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml
Legionella	< 100 kolonievormende eenheden/l
Pseudomonas aeruginosa	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml
Sporen van sulfietreducerende Clostridia	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml

Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 van het Bal is steeds gewijzigd dat de kwaliteitseis voor legionella kleiner dan 100 kolonievormende eenheden per liter moet zijn. Dit is gelijk aan de kwaliteitseis die voorheen was opgenomen in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden.*

Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16 15.34 en 15.53 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Bij de kwaliteitseisen voor Intestinale enterococcen, Pseudomonas aeruginosa, Sporen van sulfietreducerende Clostridia en Escherichia coli is steeds aangepast dat de kwaliteitseis kleiner moet zijn dan de waarde die is aangegeven, in plaats van kleiner dan of gelijk aan die waarde.*

Artikel 15.17 (informeren: overschrijden kwaliteitseis Legionella)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, wordt onverwijld geïnformeerd over het overschrijden van de kwaliteitseis voor Legionella.

Toelichting artikel 15.17 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zodra bekend is dat de kwaliteitseis voor Legionella is overschreden, moet het bevoegd gezag hierover onverwijld worden geïnformeerd.*

Artikel 15.18 (water: meetmethoden)

1 Op het onderzoeken van watermonsters is van toepassing:
- a voor vrij chloor, berekend als elementair chloor: NEN-EN-ISO 7393-2;
- b voor gebonden chloor, berekend als elementair chloor: NEN-EN-ISO 7393-2;
- c voor zuurgraad: NEN-EN-ISO 10523;
- d voor bromaat: NEN-EN-ISO 15061;
- e voor chloraat: NEN-EN-ISO 10304-4;
- f voor chloride: NEN-ISO 15923-1 of NEN-EN-ISO 10304-1;
- g voor kaliumpermanganaatverbruik: NEN-EN-ISO 8467;
- h voor nitraat: NEN-ISO 15923-1, NEN-ISO 7890-3, NEN-EN-ISO 10304-1 of NEN-EN-ISO 13395;
- i voor de som van trihalomethanen, berekend als chloroform: NEN-EN-ISO 15680;
- j voor troebelheid: NEN-EN-ISO 7027-1 of NEN-EN-ISO 7027-2;
- k voor ureum: NEN 6494;
- l voor waterstofcarbonaat: NEN 6531;
- m voor intestinale enterococcen: NEN-EN-ISO 7899-2;
- n voor Legionella: NEN-EN-ISO 11731;
- o voor Pseudomonas aeruginosa: NEN-EN-ISO 16266; en
- p voor sporen van sulfietreducerende Clostridia: NEN-ISO 6461-2.

2 Op doorzicht wordt visueel geïnspecteerd.

Toelichting artikel 15.18 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan welke normen (en welk deel van die normen) gehanteerd moeten worden voor het onderzoeken van watermonsters. De versies van de gestelde normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld in de Omgevingsregeling.*
In de reikwijdte van de norm voor bepaling van het kaliumpermanganaatverbruik van het water (NEN- EN-ISO 8467) staat dat deze methode geschikt is voor water met een chloridegehalte van maximaal 300 milligram per liter. Meestal is het chloridegehalte in het water veel hoger, zodat het chloridegehalte periodiek zal moeten worden gemeten om vast te kunnen stellen of het water onverdund kan worden geanalyseerd of niet. Daarnaast zal deze methode niet toegepast kunnen worden voor badwaterbassins met zeer hoge chloridegehalten. Het water moet dan te sterk worden verdund, waardoor de analyse onbetrouwbaar wordt.

Artikel 15.19 (water: plaats van bemonsteren)

1 Er wordt in elk badwaterbassin bemonsterd op:
- a vrij chloor, berekend als elementair chloor;
- b gebonden chloor, berekend als elementair chloor;
- c zuurgraad;
- d troebelheid;
- e intestinale enterococcen;
- f Pseudomonas aeruginosa; en
- g sporen van sulfietreducerende Clostridia.

Toelichting artikel 15.19, eerste en tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is opgenomen op welke plaats de parameters moeten worden bemonsterd. In het eerste lid is bepaald welke parameters moeten worden bemonsterd in elk badwaterbassin, in het tweede lid is bepaald welke parameters (ook) in het hoofdwaterbassin moeten worden bemonsterd. Bij aanwezigheid van meerdere badwaterbassins die op hetzelfde circulatiesysteem zijn aangesloten moeten de metingen die in het tweede lid zijn vermeld, worden uitgevoerd in het badwaterbassin met de grootste inhoud. Met een circulatiesysteem wordt water hergebruikt. Nadat het water wordt afgevoerd uit een badwaterbassin, wordt het gezuiverd in een zuiveringsinstallatie. Het gezuiverde water wordt vervolgens weer teruggebracht in een badwaterbassin. Bij gebruik van een dergelijk systeem fluctueert de kwaliteit van het water in de kleinere badwaterbassins sterker dan in het grootste bassin, door de relatief grotere invloed van de zwemmers en de vaak hoge doorstroming van het water. Meting in het grootste bassin is daarom zinvoller.*

2 Als meerdere badwaterbassins op een circulatiesysteem aan elkaar zijn geschakeld, wordt in het badwaterbassin met de grootste inhoud van die badwaterbassins bemonsterd op:
- a bromaat;
- b chloraat;
- c chloride;
- d kaliumpermanganaatverbruik;
- e nitraat;
- f ureum;
- g waterstofcarbonaat; en
- h de som van trihalomethanen, berekend als chloroform.

3 Er wordt op de parameters, bedoeld in het eerste en tweede lid, bemonsterd op locaties waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

Toelichting artikel 15.16, derde tot en met vijfde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het derde en vierde lid is bepaald dat op de parameters moet worden bemonsterd of geïnspecteerd op een locatie waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten. In het vijfde lid is opgenomen dat deze locaties moeten worden vastgelegd in het beheersplan.*

4 Op doorzicht wordt geïnspecteerd in elk badwaterbassin op een locatie waarop redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

5 De locaties, bedoeld in het derde en vierde lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

Artikel 15.20 (water: eigen meting)

1 Er wordt dagelijks gemeten op vrij chloor, berekend als elementair chloor, gebonden chloor, berekend als elementair chloor, zuurgraad en doorzicht:
- a binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin; en
- b ten minste een keer tijdens de tweede helft van de openstelling van het badwaterbassin.

2 De momenten, bedoeld in het eerste lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

3 De uitkomsten van de metingen en de eventueel naar aanleiding daarvan getroffen maatregelen worden vastgelegd in een logboek en worden ten minste 2 jaar bewaard.

Toelichting artikel 15.20 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er is een aantal parameters dat dagelijks moet worden gemeten door degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden, voor zover het badwaterbassin is opengesteld. Het gaat om de parameters voor vrij chloor, gebonden chloor, zuurgraad en doorzicht. De parameters moeten worden gemeten zowel binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin als ten minste een keer tijdens de tweede helft van de openstelling van het badwaterbassin. Het is in lijn met een goede bedrijfsvoering te meten op het moment of de momenten die de meeste informatie over de waterkwaliteit geven, en waarbij de mogelijkheid bestaat om in te grijpen als het resultaat van de meting niet voldoende blijkt te zijn. Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden bepaalt deze momenten zelf en zal daarbij letten op onder andere de verwachte badbelasting of de openstellingstijd. Bij een langere openstelling zal vaker moeten worden gemeten en zullen deze metingen moeten plaatsvinden gespreid over de dag. De momenten waarop wordt gemeten moeten worden vastgelegd in het beheersplan.*
De uitkomsten van de eigen metingen moeten worden vastgelegd in een logboek, met een beschrijving van de eventueel genomen maatregelen.

Artikel 15.21 (water: meting laboratorium)

1 De metingen in dit artikel worden verricht door een laboratorium meteen accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.18 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten.

2 Er wordt maandelijks gemeten op:
- a vrij chloor, berekend als elementair chloor:
- b gebonden chloor, berekend als elementair chloor;
- c zuurgraad;
- d doorzicht;
- e troebelheid;
- f chloride;
- g kaliumpermanganaatverbruik;
- h nitraat;
- i ureum;
- j waterstofcarbonaat;
- k intestinale enterococcen;
- l Pseudomonas aeruginosa; en
- m sporen van sulfietreducerende Clostridia.

3 Er wordt één keer per drie maanden gemeten op de volgende stoffen, waarbij deze periode met ten hoogste zes weken kan worden verlengd als het badwaterbassin na deze verlenging wordt gesloten:
- a bromaat;
- b chloraat; en
- c de som van trihalomethanen, berekend als chloroform.

Deze periode van drie maanden kan met ten hoogste zes weken worden verlengd als het badwaterbassin na deze verlenging wordt gesloten.

4 Bij de vorming van waternevel wordt één keer per half jaar gemeten op Legionella. Deze periode van een half jaar kan met ten hoogste een maand worden verlengd als het badwaterbassin na deze verlenging wordt gesloten.

Toelichting artikel 15.21 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een meting als bedoeld in dit artikel wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie voor de norm die van toepassing is op de parameter die wordt gemeten. In het derde en vierde lid is een mogelijke verlenging van de periode van meten opgenomen. Het is mogelijk de periode te verlengen als het badwaterbassin daarna (voor langere tijd) wordt gesloten. Deze mogelijkheid is opgenomen voor seizoensbaden.*

Artikel 15.22 (lucht: kwaliteitseisen)

Met het oog op het waarborgen van de kwaliteit van de binnenlucht worden in een gesloten ruimte bij een badwaterbassin maatregelen getroffen om te voldoen aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.22.

Tabel 15.22 Kwaliteitseisen lucht

Parameter of parametergroep	Kwaliteitseis
Ozon	≤ 120 µg/m^3 lucht
Trichlooramine, berekend als elementair chloor	≤ 500 µg/m^3 lucht

Toelichting artikel 15.22 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is de verplichting opgenomen om maatregelen te nemen zodat de lucht in een gesloten ruimte bij een badwaterbassin aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.22, voldoet. Het nemen van maatregelen (handelen) omvat ook het eventueel nalaten van maatregelen. Er is sprake van een overtreding van artikel 15.22 als er geen maatregelen worden genomen om aan de kwaliteitseisen te voldoen. In artikel 15.26 is, afhankelijk van de klasse waarin de parameter is ingedeeld, de verplichte maatregel tot het sluiten van een badwaterbassin opgenomen als niet (direct of na enkele metingen) aan de kwaliteitseis voor die parameter wordt voldaan.*

Het gaat in dit artikel om de lucht bij een badwaterbassin in een gesloten ruimte. Badwaterbassins in een afgesloten ruimte hebben een atmosfeer waarbij de lucht deels (re)circuleert en waarbij het onvoldoende ventileren (of te veel recirculeren) een negatieve invloed op de kwaliteit van de binnenlucht heeft. Mocht een badwaterbassin zich deels in de open lucht bevinden, dan gelden de kwaliteitseisen voor de parameters voor lucht alleen voor de lucht bij het deel van het badwaterbassin dat zich in de gesloten ruimte bevindt. Hieronder volgt een toelichting per parameter.
Ozon
Ozon wordt in sommige zwembaden gebruikt als oxidatiemiddel en ontsmettingsmiddel. Dit leidt tot mogelijk verhoogde concentraties in water en lucht. Ozon heeft een sterke oxiderende werking en kan bij inademing leiden tot schade aan de luchtwegen. Op basis van door de WHO vastgestelde maximumwaarden en een in Nederland geldende wettelijke grenswaarde voor arbeidsblootstellingen, is voor ozon een luchtgrenswaarde van 120 microgram per kubieke meter gekozen als limiet voor blootstelling bij badwaterbassins.
Trichlooramine
De correlatie tussen de concentratie gebonden chloor in het water (zie de toelichting op artikel 15.16) en de concentratie trichlooramine in de lucht is zeer onbetrouwbaar. Dit is het gevolg van de zeer grote vluchtigheid van trichlooramine, gecombineerd met de sterk variërende omstandigheden in zwembaden. Deze bepalen de transportsnelheid van trichlooramine in het water naar de lucht boven het water, en de verdere menging in de ruimte c.q. afvoer naar de buitenlucht. Daarom dient ook het trichlooraminegehalte in de lucht te bepaald te worden. In het artikel is een uiterste norm opgenomen van 500 microgram per kubieke meter lucht, maar op grond van de specifieke zorgplicht moet de hoeveelheid trichlooramine vanwege de schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de gebruikers zoveel als mogelijk worden beperkt.

Artikel 15.23 (lucht: meetmethoden)

Op het onderzoeken van luchtmonsters is van toepassing:

a voor ozon: NEN-EN 14625; en

b voor trichlooramine, berekend als elementair chloor: INRS 007/V01.01, waarbij de monsters ten minste 1 uur op 1,5 m vanaf de vloer worden genomen.

Toelichting artikel 15.23 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan welke normen gehanteerd moeten worden voor het onderzoeken van luchtmonsters. De versies van de gestelde normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Artikel 15.24 (lucht: plaats van bemonsteren)

1 Bij gebruik van ozon voor de waterbehandeling wordt in elke zwemzaal bemonsterd op ozon op een locatie waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

Toelichting artikelen 15.24, eerste lid, en 15.61, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

2 Er wordt bemonsterd op trichlooramine in de zwemzaal waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten, op de locatie waarop redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

3 De locaties, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

Toelichting artikel 15.24 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is opgenomen op welke plaats de parameters voor de kwaliteit van de binnenlucht moeten worden bemonsterd als sprake is van een gesloten ruimte. Deze parameters voor de kwaliteit van de binnenlucht moeten worden bemonsterd op een locatie waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten. Dit zal veelal zijn in de nabijheid van een in bedrijf zijnde luchtafzuigrooster van de zwemzaal. Deze locatie moet worden vastgelegd in het beheersplan. Bemonstering op ozon is verplicht alleen als ozon voor de waterbehandeling wordt gebruikt.*
Als meerdere zwemzalen aanwezig zijn moet op ozon worden bemonsterd in elke zwemzaal waarin het met ozon behandelde badwater in een badwaterbassin aanwezig is. Bemonstering op trichlooramine hoeft niet in elke zwemzaal plaats te vinden, maar alleen in de zwemzaal waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

Artikel 15.25 (lucht: meting laboratorium)

1 De metingen in dit artikel worden verricht door een laboratorium meteen accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.23 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten.

2 Er wordt één keer per drie maanden gemeten op ozon. Deze periode kan met ten hoogste zes weken worden verlengd als het badwaterbassin na deze verlenging wordt gesloten.

3 Er wordt jaarlijks gemeten op trichlooramine, berekend als elementair chloor.

Toelichting artikel 15.25 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een meting als bedoeld in dit artikel wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie voor de norm die van toepassing is op de parameter die wordt gemeten. De meting op ozon wordt eens in de drie maanden verricht. Deze periode kan worden verlengd als het badwaterbassin daarna (voor langere tijd) wordt gesloten en is van toepassing op seizoensbaden. De meting op trichlooramine vindt jaarlijks plaats, waarbij het voor de hand ligt te meten in de periode van december tot februari.*

Artikel 15.26 (gezondheid: maatregelen bij niet voldoen aan kwaliteitseisen)

1 Tabel 15.26 bevat een indeling van parameters in de klassen I tot en met III.

2 Het badwaterbassin wordt gesloten als uit een meting als bedoeld in artikel 15.20, 15.21 of 15.25 volgt dat:
   a niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I;
   b twee keer achtereen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II; en
   c drie keer achtereen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse III.

3 In afwijking van het tweede lid kan het badwaterbassin open blijven, als:
   a bij een overschrijding van de bovengrens voor vrij chloor, de kwaliteitseis voor gebonden chloor, zuurgraad of doorzicht of een onderschrijding van de ondergrens voor vrij chloor binnen 30 minuten na constatering van de overschrijding kan worden voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter en er in die 30 minuten geen risico's voor de gezondheid van de gebruikers zijn;
   b bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor Legionella de vorming van waternevel wordt gestopt; of
   c bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor ozon in de lucht de ozongenerator wordt uitgeschakeld.

4 Als het gaat om een overschrijding van de bovengrens voor vrij chloor, de kwaliteitseis voor gebonden chloor, zuurgraad of doorzicht of een onderschrijding van de ondergrens voor vrij chloor, wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter.

5 Als het gaat om een overschrijding van een parameter als bedoeld in tabel 15.16 en 15.22, anders dan die, bedoeld in het vierde lid, wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.18 of 15.23 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten, volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter.

Toelichting artikel 15.26, vijfde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijzigingen artikelen 4.1311, 4.1330, 15.26 en 15.42. Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke schrijfwijze in het Bal.*

Tabel 15.26 Klassenindeling

Parameter of parameter groep	Klassenindeling
Vrij chloor: berekend als elementair chloor, ondergrens	I
Vrij chloor: berekend als elementair chloor, bovengrens	III
Gebonden chloor, berekend als elementair chloor	III
Zuurgraad	I
Doorzicht	I
Troebelheid	II
Bromaat	II
Chloraat	II
Chloride	III
Kaliumpermanganaatverbruik	III
Nitraat	III
Ureum	III
Waterstofcarbonaat	III
Intestinale enterococcen	II
Legionella	I
Pseudomonas aeruginosa	II
Som van trihalomethanen, berekend als chloroform	II
Sporen van sulfietreducerende Clostridia	II
Ozon	I
Trichlooramine, berekend als elementair chloor	II

Toelichting artikel 15.26 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit artikelen 15.16 en 15.22 volgt dat maatregelen moeten worden genomen om te voldoen aan de kwaliteitseisen voor de waterkwaliteit en de kwaliteit van de binnenlucht die zijn gesteld in die artikelen. Als uit een eigen meting of na een meting van een laboratorium blijkt dat niet aan de kwaliteitseisen wordt voldaan, moeten verplichte maatregelen worden genomen. Deze maatregelen verschillen per parameter of klasse waarin de parameter is ingedeeld.*

De parameters in deze paragraaf zijn in tabel 15.26 ingedeeld in klassen I, II, of III. Het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I heeft een grotere consequentie dan het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II. Het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II heeft dan weer een grotere consequentie dan het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse III.
Zodra bekend wordt dat niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor de parameters ingedeeld in klasse I, wordt het badwaterbassin gesloten. Het badwaterbassin wordt ook gesloten als bij twee achtereenvolgende periodieke metingen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II, of als drie keer achtereenvolgend niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse III.
Nadat het badwaterbassin is gesloten, kan deze alleen worden heropend, als in het geval van vrij chloor, gebonden chloor, zuurgraad of doorzicht uit een eigen meting volgt dat weer aan de kwaliteitseis voor deze parameters wordt voldaan, en, in alle andere gevallen, als uit een meting door een laboratorium volgens de vastgestelde meetmethoden blijkt dat weer aan de kwaliteitseisen voor de betreffende parameters wordt voldaan.

Artikel 15.27 (gegevens en bescheiden: resultaten meting en gegevens)

Uiterlijk de vijftiende dag van elke maand worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:

a de resultaten van de metingen, bedoeld in de artikelen 15.21, 15.25 en 15.26, vijfde lid, die in de voorafgaande maand zijn verricht;
b de datum, het tijdstip en de locatie van die metingen; en
c de naam en het adres van het laboratorium dat die metingen heeft verricht.

Toelichting artikel 15.27 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De provincie wordt uiterlijk de vijftiende dag van elke maand geïnformeerd over de uitslagen van alle metingen die door een laboratorium in de voorafgaande maand zijn verricht op de kwaliteit van de binnenlucht en de waterkwaliteit als bedoeld in artikelen 15.21, 15.25 en 15.26, vijfde lid. Daarbij zal de dag, het tijdstip en de locatie van die metingen moeten worden doorgegeven. Naast de resultaten van de metingen wordt de provincie bovendien geïnformeerd over de naam en het adres van het laboratorium dat de metingen heeft verricht. De meetresultaten van het laboratorium en informatie over het laboratorium kunnen door het laboratorium rechtstreeks naar het bevoegd gezag worden gestuurd, maar de initiatiefnemer blijft als normadressaat verantwoordelijk voor het verstrekken van de informatie.*

Artikel 15.28 (overgangsrecht: kwaliteitseisen)

1 Tot 1 januari 2025 hoeft in afwijking van artikel 15.16 niet te worden voldaan aan de kwaliteitseisen voor:
   a bromaat;
   b chloraat;
   c chloride;
   d nitraat;
   e waterstofcarbonaat;
   f de som van trihalomethanen, berekend als chloroform;
   g intestinale enterococcen; en
   h sporen van sulfietreducerende Clostridia.
2 Tot 1 januari 2025 hoeft in afwijking van artikel 15.22 niet te worden voldaan aan de kwaliteitseisen voor:
   a ozon; en
   b trichlooramine, berekend als elementair chloor.

Toelichting artikel 15.28 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn de parameters opgenomen die nieuw zijn ten opzichte van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en door het laboratorium moeten worden gemeten. Een laboratorium heeft vanaf het moment van publicatie enige tijd nodig om ervoor te zorgen dat de accreditatie voor de meetnorm die van toepassing is op de betreffende parameter op orde is. De kwaliteitseisen voor deze parameters gelden daarom pas vanaf 2023.*
Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

Artikel 15.29 (overgangsrecht: meetmethoden)

Tot 1 januari 2025 is in afwijking van artikel 15.18 op het onderzoeken van watermonsters van toepassing:

a voor vrij chloor: NEN 6480;
b voor gebonden chloor: NEN 6480;
c voor zuurgraad: NEN 6411;
d voor troebelheid: NEN-ISO 7027;
e voor Legionella: NEN 6265; en
f voor Pseudomonas aeruginosa: NEN 6573.

Toelichting artikel 15.29 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn parameters opgenomen waarop ook in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden moest worden gemeten. In dat besluit zijn verouderde meetnormen opgenomen, die inmiddels ook zijn vervallen. Tot 1 januari 2023 mag nog volgens deze verouderde meetnormen worden onderzocht.*
Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

§ 15.2.2 Zwemvijvers

Artikel 15.30 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een zwemvijver.

Toelichting artikel 15.30 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het toepassingsbereik van paragraaf 15.2.2 het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een zwemvijver is. Een zwemvijver is in bijlage I Bal gedefinieerd als een badwaterbassin in de open lucht waarbij voor de waterbehandeling hoofdzakelijk gebruik wordt gemaakt van een biologische zuiveringsmethode. In een zwemvijver worden de omstandigheden van natuurlijk water nagebootst. Omdat het badwaterbassin een waterkerende constructie is, staat het water daarin anders dan bij natuurlijk water niet in contact met de onderliggende bodem en het grondwater. Ook mag het badwaterbassin niet vanuit een oppervlaktewaterlichaam worden aangevuld, en dus ook niet met een oppervlaktewaterlichaam in contact staan.*
Zwemvijvers hebben een gebruiksdeel waarin gezwommen wordt, en een zuiveringsdeel, waarin het water biologisch wordt gezuiverd. Er worden geen chemische desinfectiemiddelen toegevoegd. Daardoor kunnen in het water verschillende organismen aanwezig zijn. Er is echter geen sprake van een normaal ecosysteem, ook omdat het water niet in verbinding staat met ander natuurlijk water. In de terminologie van de Omgevingswet is er dan ook geen sprake van een oppervlaktewaterlichaam: regels over het beheer en bescherming van oppervlaktewaterlichamen zijn daarom niet van toepassing.
Het zwemmen of baden in een zwemvijver brengt risico's met zich mee. De organismen die in het water aanwezig kunnen zijn kunnen ziekten veroorzaken zoals de ziekte van Weil. Het is daarom van belang de waterkwaliteit regelmatig te controleren.
Het gaat bij deze activiteit nadrukkelijk om het biologisch zuiveren van het water. Het bij het ontsmetten van de wanden of omgeving van het badwaterbassin gebruikmaken van biologische zuiveringsmethoden zorgt er niet voor dat een dergelijk badwaterbassin onder de in deze paragraaf aangewezen activiteit valt.
Bij het biologisch zuiveren van het water wordt in een groot deel van de gevallen gebruik gemaakt van een helofytenfilter, dat is een veld van planten waarmee water wordt gefilterd. Derhalve is bij de kwaliteitseisen in deze paragraaf een verplichting tot het gebruik van een helofytenfilter opgenomen. Als degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden voor de waterbehandeling gebruik wil maken van een andere biologische zuiveringsmethode dan een helofytenfilter, kan diegene niet aan deze regel voldoen. In dat geval zal maatwerk moeten worden aangevraagd.

Artikel 15.31 (melding)

Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 15.30, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 15.31 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.31 regelt dat geen gelegenheid mag worden geboden tot het zwemmen of baden in zwemvijvers voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 15.8 gevoegd. In paragraaf 4.5 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op het instrument melding.*

Artikel 15.32 (aanwijzing modules: risicoanalyse, beheersplan en registratie incidenten)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 15.30, wordt voldaan aan de regels over de risicoanalyse, het beheersplan en de registratie van incidenten, bedoeld in afdeling 15.3.

Toelichting artikel 15.32 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in zwemvijvers zal een analyse moeten maken van de risico's van het zwemmen of baden voor de gebruikers. Op basis van deze risicoanalyse zal door diegene een beheersplan moeten worden opgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen om de geïnventariseerde risico's te beheersen. Bovendien zal een registratie moeten worden bijgehouden van incidenten die zich voordoen in en om het badwaterbassin waarbij gebruikers zijn betrokken. Met deze verplichting wordt aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.*
Dit artikel verwijst naar de module van afdeling 15.3. In de toelichting op de artikelen 15.63 tot en met 15.67 wordt nader op de regels in de module ingegaan.

Artikel 15.33 (water: vullen en aanvullen badwaterbassin)

1 Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit wordt een badwaterbassin gevuld met water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit.

Toelichting artikel 15.33, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin moet worden gevuld met water van drinkwaterkwaliteit. In bijlage A bij het Drinkwaterbesluit zijn kwaliteitseisen opgenomen waar drinkwater aan moet voldoen. Door te verwijzen naar deze bijlage kan het badwaterbassin zowel gevuld worden met water dat wordt afgenomen van het drinkwaterbedrijf, als met water dat men zelf tot deze kwaliteitseisen opwerkt. Overigens mag degene die water betrekt van het drinkwaterbedrijf ervan uitgaan dat het water aan deze kwaliteitseisen voldoet. Er geldt geen extra meetverplichting voor de initiatiefnemer om te controleren of dit daadwerkelijk het geval is.*

Een badwaterbassin moet gevuld worden met drinkwater; aan dit drinkwater kunnen in het proces mineralen, kruiden of zouten worden toegevoegd. Dit doet er niet aan af dat sprake is van het vullen met drinkwater. Het vullen met water waarin deze mineralen, kruiden of zouten al van nature aanwezig zijn, en niet in later instantie worden toegevoegd, wordt alleen beschouwd als vullen met drinkwater als dit water aan de kwaliteitseisen uit bijlage A bij het Drinkwaterbesluit voldoet.

2 Een badwaterbassin wordt aangevuld met:
   a water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit; of
   b water dat voldoet aan de kwaliteitseisen, bedoeld in artikel 15.34.

Toelichting artikel 15.33, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin kan worden aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit. Om hergebruik van water mogelijk te maken is het eveneens toegestaan om het badwaterbassin aan te vullen met spoelwater. Dit water zal aan de kwaliteitseisen bedoeld in artikel 15.34 moeten voldoen.*

Artikel 15.34 (water: kwaliteitseisen)

1 Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit in een gevuld badwaterbassin worden maatregelen getroffen om te voldoen aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.34.

Toelichting artikel 15.34, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 15.33 is bepaald dat een badwaterbassin moet worden gevuld en aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit of dat aan kwaliteitseisen voor water voldoet. In dit artikel is de verplichting opgenomen om maatregelen te nemen zodat het water in het badwaterbassin aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.34, voldoet Het nemen van maatregelen (handelen) omvat ook het eventueel nalaten van maatregelen. Er is sprake van een overtreding van artikel 15.34 als er geen maatregelen worden genomen om aan de kwaliteitseisen te voldoen. In artikel 15.42 is, afhankelijk van de klasse waarin de parameter is ingedeeld, de verplichte maatregel tot het sluiten van een badwaterbassin opgenomen als niet (direct of na enkele metingen) aan de kwaliteitseis voor die parameter wordt voldaan.*

In tabel 15.34 zijn de parameters opgenomen en de kwaliteitseis die aan de parameter is gekoppeld. De parameters zijn als volgt onder te verdelen:

- *Fysische parameters: doorzicht en zuurstofverzadiging. Aan de watertemperatuur zijn in artikel 15.40 eisen opgenomen.*
- *Chemische parameters: ammonium, geleidbaarheid, hardheid totaal, nitraat, totaal fosfor, waterstofcarbonaat en zuurgraad.*
- *Biologische parameters: fytoplankton. Bovendien gaat artikel 15.41 over de aanwezigheid van vissen, watervogels, ratten en slakken.*
- *Microbiologische parameters: Escherichia coli, intestinale enterococcen, Legionella en Pseudomonas aeruginosa.*

De eisen voor zwemvijvers zijn strenger dan die voor oppervlaktewaterlichamen. In zwemvijvers zijn gebruikers vrijwel de enige bron van fecale verontreiniging, bovendien kan een geïnfecteerde gebruiker hoge aantallen ziekteverwekkers uitscheiden.

In de toelichting op artikel 15.16 is ingegaan op de parameters doorzicht, zuurgraad, nitraat, intestinale enterococcen, waterstofcarbonaat, Legionella en Pseudomonas aeruginosa. Op de parameters die nog niet in de toelichting van artikel 15.16 zijn toegelicht wordt hieronder nader ingegaan.

<u>Zuurstofverzadiging</u>

Bij de vorming van stikstofgas in een nitrificatieproces kan zuurstofarm water ontstaan. Dit is schadelijk voor veel leven in het water en brengt het ecosysteem in gevaar.

<u>Ammonium</u>

Vanuit organisch gebonden stokstof wordt ammonium gevormd. In een nitrificatieproces wordt ammonium omgezet in nitriet en vervolgens in nitraat, waaruit stikstofgas kan ontstaan. Het nitrificatieproces kost zuurstof en heeft invloed op het zuurstofgehalte van het water.

<u>Fytoplankton</u>

Het fytoplankton bestaat hoofdzakelijk uit groenalgen (Chlorophyta), kiezelalgen (Bacillariophyceae) en bruin-groenalgen (Cryptophyceae). Cyanobacteriën komen alleen als begeleidende soorten voor. Zoöplankton speelt een belangrijke rol bij de biologische zuivering van het water. Door filtratie verzamelt het zoöplankton voedsel, dat uit bacteriën en algen bestaat. Wanneer veel verschillende soorten en veel individuen aanwezig zijn, is de bijdrage aan de zuivering groter dan wanneer de soortensamenstelling relatief arm is en er weinig individuen aanwezig zijn. Het is van belang het zoöplankton, evenals het fytoplankton, regelmatig te controleren, omdat dit inzicht geeft in het functioneren van de biologische waterzuivering. Eisen aan de zoöplankton-samenstelling kunnen echter niet gesteld worden. In plaats van het tellen van fytoplankton, kan het gehalte aan chlorofyl-a worden vastgesteld. De in de tabel opgenomen normwaarde is de normwaarde voor oppervlaktewaterlichamen (algemeen en met functie bereiding van drinkwater); voor oppervlaktewaterlichamen met als functie zwemwater bestaat geen norm voor chlorofyl-a. Wel bestaat een normwaarde van 25 microgram per liter als streefwaarde voor de Goede Ecologische Toestand in ondiepe meren als doelstelling in de Kaderrichtlijn Water.

<u>Geleidbaarheid</u>

Met de geleidbaarheid wordt de elektrische weerstand gemeten. Een hoge weerstand (slechte geleiding) betekent dat er weinig elektronen in het water aanwezig zijn. Een lage weerstand (hoge geleiding) betekent dat er meer geladen deeltjes in het water aanwezig zijn. Water met een hoge geleiding is minder zuiver. Water van drinkwaterkwaliteit is rond de 300 tot 700 microSiemens per centimeter.

<u>Hardheid totaal</u>

Water met een hoge hardheid heeft voor zover bekend geen nadelige gezondheidseffecten. Water met een te lage hardheid bevat erg weinig calcium en magnesium (mineralen) waardoor het makkelijker stoffen oplost uit leidingmaterialen, waaronder bijvoorbeeld giftige stoffen en zware metalen. Behalve voor gebruikers, zou dit nadelig kunnen zijn voor het biosysteem van de zwemvijver.

<u>Nitraat</u>

Te veel nitraat in het water is, bij inslikken, schadelijk voor de mens.

Totaal fosfor
Fosfor komt in het milieu meestal als fosfaat voor; een te hoge concentratie fosfaat bevordert de algenbloei in water. Te veel fosfaat in het water kan bij mensen die dit inslikken nierproblemen en osteoporose veroorzaken.
Waterstofcarbonaat
Om de zuurgraad (pH) constant te houden is naast een goede regeling van de pH-waarde en dosering van een pH-correctiemiddel een minimale pH-buffercapaciteit nodig. Dit wordt bereikt met waterstofcarbonaat. In de voorgaande regelgeving werd voor de buffercapaciteit een strengere norm gehanteerd: gelijk aan of groter dan 1 millimol per liter. In de praktijk is deze norm voor een bassin echter nagenoeg niet te halen. Om deze reden is deze norm verlaagd naar gelijk aan of groter dan 40 milligram waterstofcarbonaat per liter.
Escherichia coli
Escherichia coli is een bacterie die van nature voorkomt in de darmen van een mens. In normale omstandigheden veroorzaakt deze geen ziekte. Enkele typen Escherichia coli kunnen infecties veroorzaken, zoals darminfecties of urineweginfecties. Bij mensen met een verminderde weerstand kan Escherichia coli ook bloedstroominfecties veroorzaken.

2 Voor de waterbehandeling wordt gebruik gemaakt van een helofytenfilter, zijnde een veld van planten waarmee water wordt gefilterd.
Toelichting artikel 15.34, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Voor de waterbehandeling wordt gebruik gemaakt van een helofytenfilter. Een helofytenfilter is een veld van planten waarmee water wordt gefilterd. De planten zorgen voor een goed leefklimaat van bacteriën, die op hun beurt zuurstof inbrengen en afvalstoffen uit het water omzetten in voedingsstoffen. Als gebruik wordt gemaakt van een andere biologische zuiveringsmethode dan een helofytenfilter kan met een maatwerkvoorschrift van dit artikel worden afgeweken. In dit maatwerkvoorschrift kunnen bijvoorbeeld ook afwijkende of aanvullende kwaliteitseisen worden opgenomen.*

Tabel 15.34 Kwaliteitseisen

Parameter of parametergroep	Kwaliteitseis
Doorzicht	≥ 1,8 m
Zuurgraad	6,0 ≤ pH ≤ 8,5
Zuurstofverzadiging	80% ≤ zuurstofverzadiging ≤ 120%
Ammonium	≤ 0,3 mg/l in badwaterbassin ≤ 0,1 mg/l in water dat na een biologische behandeling direct wordt gebruikt om een badwaterbassin mee te vullen
Fytoplankton	≤ 1 mm3/l ≤ 100 µg/l
Geleidbaarheid	200 ≤ µS/cm ≤ 1000 bij 25°C
Hardheid totaal	≥ 1,0 mmol/l
Nitraat	≤ 30 mg/l
Totaal fosfor	≤ 0,02 mg/l
Waterstofcarbonaat	≥ 2 mmol/l
Escherichia coli	< 100 kolonievormende eenheden/ 100 ml
Intestinale enterococcen	< 50 kolonievormende eenheden/100 ml
Legionella	< 100 kolonievormende eenheden/l
Pseudomonas aeruginosa	< 10 kolonievormende eenheden/100 ml

Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 van het Bal is steeds gewijzigd dat de kwaliteitseis voor legionella kleiner dan 100 kolonievormende eenheden per liter moet zijn. Dit is gelijk aan de kwaliteitseis die voorheen was opgenomen in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden.*
Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16 15.34 en 15.53 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Bij de kwaliteitseisen voor Intestinale enterococcen, Pseudomonas aeruginosa, Sporen van sulfietreducerende Clostridia en Escherichia coli is steeds aangepast dat de kwaliteitseis kleiner moet zijn dan de waarde die is aangegeven, in plaats van kleiner dan of gelijk aan die waarde.*

Artikel 15.35 (informeren: overschrijden kwaliteitseis Legionella)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, wordt onverwijld geïnformeerd over het overschrijden van de kwaliteitseis voor Legionella.
Toelichting artikel 15.35 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zodra bekend is dat de kwaliteitseis voor Legionella is overschreden, moet het bevoegd gezag hierover onverwijld worden geïnformeerd.*

Artikel 15.36 (water: meetmethoden)

1 Op het onderzoeken van watermonsters is van toepassing:
  a voor zuurgraad: NEN-EN-ISO 10523;
  b voor zuurstofverzadiging: NEN-ISO 5813 of NEN-EN-ISO 5814;
  Toelichting artikel 15.36, eerste lid, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Met deze wijziging wordt een fout hersteld in de aanduiding van de norm. De juiste aanduiding is «NEN-EN-ISO 5814» en niet «NEN-ISO 5814».*
  c voor ammonium: NEN-ISO 7150-1, NEN-ISO 5664, NEN-EN-ISO 11732, NEN-ISO 15923-1 of NEN 6646;

d voor fytoplankton: NEN-EN 15204;
e voor geleidbaarheid: NEN-EN-ISO 7888;
f voor hardheid totaal: NEN-ISO 6059;
g voor nitraat: NEN-EN-ISO 10304-1 of NEN-EN-ISO 13395;
h voor totaal fosfor: NEN-EN-ISO 6878, NEN-EN-ISO 15681-1, NEN-EN-ISO 15681-2 of NEN-EN-ISO 17294-2;
i voor waterstofcarbonaat: NEN-EN-ISO 9963-1 of NEN-EN-ISO 9963-2;
j voor Escherichia coli: NEN-EN-ISO 9308-1 of NEN-EN-ISO 9308-3;
k voor intestinale enterococcen: NEN-EN-ISO 7899-1 of NEN-EN-ISO 7899-2;
l voor Legionella: NEN-EN-ISO 11731; en
m voor Pseudomonas aeruginosa: NEN-EN-ISO 16266.

2 Op doorzicht wordt visueel geïnspecteerd met een Secchischijf.

Toelichting artikel 15.36 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan welke normen (en welk deel van die normen) gehanteerd moeten worden voor het onderzoeken van watermonsters. De versies van de gestelde normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Artikel 15.37 (water: plaats van bemonsteren)

1 Er wordt in elk badwaterbassin bemonsterd op:
a zuurgraad;
b zuurstofverzadiging;
c ammonium;
d fytoplankton;
e geleidbaarheid;
f hardheid totaal;
g nitraat;
h totaal fosfor;
i waterstofcarbonaat;
j Escherichia coli;
k intestinale enterococcen; en
l Pseudomonas aeruginosa.

Toelichting artikel 15.37, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is opgenomen op welke plaats de parameters moeten worden bemonsterd. In het eerste lid is bepaald dat in zwemvijvers op alle parameters, met uitzondering van Legionella, moeten worden bemonsterd in elk badwaterbassin.*

2 Er wordt op de parameters, bedoeld in tabel 15.34, bemonsterd op locaties waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

Toelichting artikel 15.37, tweede tot en met vierde lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op de parameters moet bemonsterd of geïnspecteerd worden op een locatie waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten. Deze locaties moeten worden vastgelegd in het beheersplan.*

3 Op doorzicht wordt geïnspecteerd in elk badwaterbassin op een locatie waarop redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.

4 De locaties, bedoeld in het tweede en derde lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

Artikel 15.38 (water: eigen meting)

1 Er wordt dagelijks gemeten op doorzicht, zuurgraad en zuurstofverzadiging:
a binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin; en
b ten minste een keer tijdens de tweede helft van de openstelling van het badwaterbassin.

2 De momenten, bedoeld in het eerste lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

3 De uitkomsten van de metingen en de eventueel naar aanleiding daarvan getroffen maatregelen worden vastgelegd in een logboek en worden ten minste 2 jaar bewaard.

Toelichting artikel 15.38 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Er is een aantal parameters dat dagelijks moet worden gemeten door degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in zwemvijvers. Het gaat om de parameters voor doorzicht, zuurgraad en zuurstofverzadiging.*

De parameters moeten worden gemeten zowel binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin als ten minste een keer tijdens openstelling van het badwaterbassin. Het is in lijn met een goede bedrijfsvoering te meten op het moment of de momenten die de meeste informatie over de waterkwaliteit geven, en waarbij de mogelijkheid bestaat om in te grijpen als het resultaat van de meting niet voldoende blijkt te zijn. Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden bepaalt deze momenten zelf en zal daarbij letten op onder andere de verwachte badbelasting of de openstellingstijd. Bij een langere openstelling zal vaker moeten worden gemeten en zullen deze metingen moeten plaatsvinden gespreid over de dag. De momenten waarop wordt gemeten moeten worden vastgelegd in het beheersplan.

Artikel 15.39 (water: meting laboratorium)

1 De metingen in dit artikel worden verricht door een laboratorium meteen accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.36 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten.
2 Er wordt tweewekelijks gemeten op Escherichia coli, intestinale enterococcen en Pseudomonas aeruginosa.
3 Er wordt maandelijks gemeten op ammonium, fytoplankton, geleidbaarheid, hardheid totaal, nitraat, totaal fosfor en waterstofcarbonaat.
4 Bij de vorming van waternevel wordt één keer per half jaar gemeten op Legionella.

Toelichting artikel 15.39 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een meting als bedoeld in dit artikel wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie voor de norm die van toepassing is op de parameter die wordt gemeten.*

Artikel 15.40 (gezondheid: watertemperatuur)

1 Met het oog op het waarborgen van de gezondheid van de gebruikers is de watertemperatuur ten hoogste 25 °C.
2 Het water wordt alleen technisch verwarmd als de watertemperatuurlager is dan 23 °C.
3 In afwijking van het eerste lid mag de watertemperatuur ten hoogste vijf dagen per jaar ten hoogste 28 °C zijn.
4 De watertemperatuur wordt dagelijks in de ochtend, middag en avond met een thermometer gemeten aan het wateroppervlak.

Toelichting artikel 15.40 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met het oog op het waarborgen van de gezondheid van de gebruikers mag het water niet te koud zijn, omdat het lichaam dan te sterk afkoelt. Tegelijkertijd biedt een hogere watertemperatuur een gunstig klimaat voor de vermenigvuldiging van bacteriën. Legionellabacteriën bijvoorbeeld prefereren een watertemperatuur van 25 tot 55 graden Celsius.*

Artikel 15.41 (gezondheid: aanwezigheid dieren)

1 Met het oog op het waarborgen van de gezondheid van de gebruikers wordt de aanwezigheid van vissen, watervogels, ratten en slakken zoveel mogelijk beperkt door aanwezige vissen en slakken te verwijderen en maatregelen te treffen om watervogels en ratten op afstand te houden.
2 Er wordt visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van vissen, watervogels, ratten en slakken:
   a in het badwaterbassin; en
   b in het water dat na een biologische behandeling direct wordt gebruikt om het badwaterbassin mee te vullen.
3 Er wordt met de volgende frequentie geïnspecteerd op de aanwezigheid van:
   a watervogels en ratten: dagelijks;
   b slakken: wekelijks; en
   c vissen: maandelijks.

Toelichting artikel 15.41 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Om de gezondheid van de gebruikers te kunnen waarborgen is het noodzakelijk om de aanwezigheid van vissen, vogels, ratten en slakken zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. De dieren kunnen ziekteverwekkers in het water brengen.*
In stilstaand helder water, zoals een zwemvijver, gedijen slakken uitstekend. Bovendien creëert de aanwezigheid van waterplanten, zij het in de waterbehandelingszone, een habitat waarin zij zowel voedsel vinden als een plaats om eitjes af te zetten.
Zoetwaterslakken (in het bijzonder poelslakken) zijn de tussengastheer van de door watervogels verspreide parasiet Trichobilharzia. De larven van deze parasiet veroorzaken zwemmersjeuk. Het is daarom van belang ervoor te zorgen dat er in zwemvijvers geen slakken aanwezig zijn. Wanneer toch zoetwaterslakken worden aangetroffen die behoren tot de soorten die als gastheer voor Trichobilharzia kunnen optreden, is het raadzaam de slakken en het water in de zwemvijver te onderzoeken op de aanwezigheid van de parasiet.

Artikel 15.42 (gezondheid: maatregelen bij niet voldoen aan kwaliteitseisen)

1 Tabel 15.42 bevat een indeling van parameters in de klassen I en II.
2 Het badwaterbassin wordt gesloten als uit een meting als bedoeld in artikel 15.38 of 15.39 volgt dat:
   a niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I; en

b twee keer achtereen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II.

3 In afwijking van het tweede lid kan het badwaterbassin open blijven, als:
a bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor zuurstofverzadiging, zuurgraad of doorzicht binnen 30 minuten na constatering van de overschrijding kan worden voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter en er in die 30 minuten geen risico's voor de gezondheid van de gebruikers zijn; of
b bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor Legionella de vorming van waternevel wordt gestopt.

4 Als het gaat om een overschrijding van de kwaliteitseis voorzuurstofverzadiging, zuurgraad of doorzicht wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter.

5 Als het gaat om een overschrijding van een parameter als bedoeld in tabel 15.34, anders dan die, bedoeld in het vierde lid, wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.36 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten, volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter.

Toelichting artikel 15.42, vijfde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijzigingen artikelen 4.1311, 4.1330, 15.26 en 15.42. Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke schrijfwijze in het Bal.*

Tabel 15.42 Klassenindeling

Parameter of parameter groep	Klassenindeling
Doorzicht	I
Zuurgraad	II
Zuurstofverzadiging	II
Ammonium	II
Fytoplankton	II
Geleidbaarheid	II
Hardheid totaal	II
Nitraat	II
Totaal fosfor	II
Waterstofcarbonaat	II
Escherichia coli	II
Intestinale enterococcen	II
Legionella	I
Pseudomonas aeruginosa	II
Watertemperatuur	II

Toelichting artikel 15.42 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit artikel 15.34 volgt dat maatregelen moeten worden genomen om te voldoen aan de kwaliteitseisen voor de waterkwaliteit. Als uit een eigen meting of na een meting van een laboratorium blijkt dat niet aan de kwaliteitseisen wordt voldaan, moeten verplichte maatregelen worden genomen. Deze maatregelen verschillen per parameter of klasse waarin de parameter is ingedeeld.*
De parameters in deze paragraaf zijn in tabel 15.42 ingedeeld in klassen I of II. Het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I heeft een grotere consequentie dan het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II. Zodra bekend wordt dat niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor de parameters doorzicht of Legionella, wordt het badwaterbassin gesloten. Het badwaterbassin wordt ook gesloten als twee keer achter elkaar niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II.
Nadat het badwaterbassin is gesloten, kan deze alleen worden heropend, als in het geval van zuurstofverzadiging, zuurgraad of doorzicht uit een eigen meting volgt dat weer aan de kwaliteitseis voor deze parameters wordt voldaan, en, in alle andere gevallen, als uit een meting door een laboratorium volgens de vastgestelde meetmethoden blijkt dat weer aan de kwaliteitseisen voor de betreffende parameters wordt voldaan.

Artikel 15.43 (gegevens en bescheiden: resultaten meting en gegevens)

Uiterlijk de vijftiende dag van elke maand worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a de resultaten van de metingen, bedoeld in de artikelen 15.39 en 15.42, vijfde lid, die in de voorafgaande maand zijn verricht;
b de datum, het tijdstip en de locatie van die metingen; en
c de naam en het adres van het laboratorium dat die metingen heeft verricht.

Toelichting artikel 15.43 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De provincie wordt uiterlijk de vijftiende dag van elke maand geïnformeerd over de uitslagen van alle metingen die door een laboratorium in de voorafgaande maand zijn verricht op de waterkwaliteit als bedoeld in artikelen 15.39 en 15.42, vijfde lid. Daarbij zal de dag, het tijdstip en de locatie van die metingen moeten worden doorgegeven. Naast de resultaten van de meting wordt de provincie bovendien geïnformeerd over de naam en het adres van het laboratorium dat de metingen heeft verricht. De meetresultaten van het laboratorium en informatie over het laboratorium kunnen door het laboratorium rechtstreeks naar het bevoegd gezag worden gestuurd, maar de initiatiefnemer blijft als normadressaat verantwoordelijk voor het verstrekken van de informatie.*

Artikel 15.44 (overgangsrecht: kwaliteitseisen)

Tot 1 januari 2025 hoeft in afwijking van artikel 15.34 niet te worden voldaan aan de kwaliteitseisen voor:

a ammonium;
b fytoplankton;
c geleidbaarheid;
d hardheid totaal;
e nitraat;
f totaal fosfor;
g waterstofcarbonaat;
h Escherichia coli; en
i intestinale enterococcen.

Toelichting artikel 15.44 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn de parameters opgenomen die nieuw zijn ten opzichte van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en door het laboratorium moeten worden gemeten. Een laboratorium heeft vanaf het moment van publicatie enige tijd nodig om ervoor te zorgen dat de accreditatie voor de meetnorm die van toepassing is op de betreffende parameter op orde is. De kwaliteitseisen voor deze parameters gelden daarom pas vanaf 2023.*

Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

Artikel 15.45 (overgangsrecht: meetmethoden)

Tot 1 januari 2025 is in afwijking van artikel 15.36 op het onderzoeken van watermonsters van toepassing:

a voor zuurgraad: NEN 6411;
b voor Legionella: NEN 6265; en
c voor Pseudomonas aeruginosa: NEN 6573.

Toelichting artikel 15.45 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn parameters opgenomen waarop ook in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden moest worden gemeten. In dat besluit zijn verouderde meetnormen opgenomen, die inmiddels ook zijn vervallen. Tot 1 januari 2023 mag nog volgens deze verouderde meetnormen worden onderzocht.*

Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

§ 15.2.3 Badwaterbassins voor eenmalig gebruik

Artikel 15.46 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin:

a waarin het water niet wordt gedesinfecteerd;
b dat geen zwemvijver is; en
c dat na elke gebruiker wordt geleegd.

Toelichting artikel 15.46 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het toepassingsbereik van paragraaf 15.2.3 het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin dat na elke gebruiker wordt geleegd is en dat niet een zwemvijver is of een badwaterbassin is waarin wordt gedesinfecteerd. In de toelichting worden deze badwaterbassins verder aangeduid als «badwaterbassins voor eenmalig gebruik».*

Deze badwaterbassins zullen wat uitvoering en gebruik betreft vaak vergelijkbaar zijn met een badkuip. Deze badwaterbassins kunnen bijvoorbeeld voorkomen in wellness-centra, waarbij aan het water soms ook andere stoffen worden toegevoegd, zoals verschillende kruiden en etherische oliën.

Als meerdere personen tegelijkertijd of na elkaar gebruikmaken van een bassin dat bedoeld is voor eenmalig gebruik door één persoon is het daadwerkelijke gebruik bepalend. Degene die gelegenheid biedt tot het zwemmen of baden zal in een dergelijk geval moeten voldoen aan de regels voor overige badwaterbassins.

Artikel 15.47 (melding)

Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 15.46, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 15.47 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.47 regelt dat geen gelegenheid mag worden geboden tot het zwemmen of baden in badwaterbassins voor eenmalig gebruik voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 15.8 gevoegd. In paragraaf 4.5 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op het instrument melding.*

Artikel 15.48 (water: vullen, aanvullen en schoonmaken badwaterbassin)

1 Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit wordt een badwaterbassin gevuld en aangevuld met water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit.

Toelichting artikel 15.48, eerste lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin moet worden gevuld en aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit. In bijlage A bij het Drinkwaterbesluit zijn kwaliteitseisen opgenomen waar drinkwater aan moet voldoen. Door te verwijzen naar deze bijlage kan het badwaterbassin zowel gevuld worden met water dat wordt afgenomen van het drinkwaterbedrijf, als met water dat men zelf tot deze kwaliteitseisen opwerkt. Overigens mag degene die water betrekt van het drinkwaterbedrijf ervan uitgaan dat het water aan deze kwaliteitseisen voldoet. Er geldt geen extra meetverplichting voor de initiatiefnemer om te controleren of dit daadwerkelijk het geval is.*

Doordat voor elke gebruiker nieuw schoon water wordt gebruikt, zijn er in beginsel geen aan de waterkwaliteit gerelateerde risico's. Wel is het van belang dat het badwaterbassin goed ontworpen is zodat er na het legen geen water achterblijft in leidingwerk, afsluiters en appendages. Hierin kan bacteriegroei plaatsvinden dat uiteindelijk via het bassinwater tot besmetting van de gebruikers kan leiden. Ook moet het badwaterbassin na het legen adequaat worden schoongemaakt, om risico's voor de gezondheid door opeenvolgend gebruik te voorkomen.

Een badwaterbassin moet gevuld worden met drinkwater, aan dit drinkwater kunnen in het proces mineralen, kruiden of zouten worden toegevoegd. Dit doet er niet aan af dat sprake is van het vullen met drinkwater. Het vullen met water waarin deze mineralen, kruiden of zouten al van nature aanwezig zijn, en niet in later instantie worden toegevoegd, wordt alleen beschouwd als vullen met drinkwater als dit water aan de kwaliteitseisen uit bijlage A bij het Drinkwaterbesluit voldoet.

2 Het badwaterbassin wordt dagelijks gedesinfecteerd en nagespoeld met water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit.

Toelichting artikel 15.48, tweede lid (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin voor eenmalig gebruik moet dagelijks worden gedesinfecteerd, voor zover het badwaterbassin in gebruik is. Daarnaast moet het badwaterbassin worden nagespoeld met water van drinkwaterkwaliteit.*

§ 15.2.4 Overige badwaterbassins

Artikel 15.49 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin:

a waarin het water niet wordt gedesinfecteerd;
b dat geen zwemvijver is; en
c dat niet na elke gebruiker wordt geleegd.

Toelichting artikel 15.49 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan dat het toepassingsbereik van paragraaf 15.2.4 het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in een badwaterbassin is, waarin het water niet wordt gedesinfecteerd, dat geen zwemvijver is en dat niet na elke gebruiker wordt geleegd. In de toelichting worden deze badwaterbassins verder aangeduid als «overige badwaterbassins». Een voorbeeld van overige badwaterbassins zijn peuterspeelbaden. Dit zijn kleine baden met een geringe waterdiepte die zijn ingericht om in te spelen of baden, met een harde bodem, zoals een betonnen bak. Peuterspeelbaden zijn vaak te vinden in de stedelijke omgeving. Deze baden kunnen snel verontreinigd raken doordat ze een relatief klein watervolume hebben en een relatief hoge belasting. Daarnaast zal het regelmatig voorkomen dat kleine kinderen erin urineren en vuil inbrengen vanuit de omgeving. Vanwege dit risico op snelle verontreiniging vragen dergelijke baden om adequaat beheer om te voorkomen dat risico's voor de gezondheid optreden. Een ander voorbeeld van overige badwaterbassins zijn dompelbaden met koud water in een sauna, waarvan meerdere gebruikers tegelijk of na elkaar gebruik kunnen maken, een floating tank (mits deze natuurlijk niet al wordt gedesinfecteerd) of een badwaterbassin waarbij sprake is van een constante verversing van het water (doorstroomd badwaterbassin).*

Artikel 15.50 (melding)

Het is verboden de activiteit, bedoeld in artikel 15.49, te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.

Toelichting artikel 15.50 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Artikel 15.50 regelt dat geen gelegenheid mag worden geboden tot het zwemmen of baden in overige badwaterbassins voordat een melding aan het bevoegd gezag is gedaan. Bij deze melding worden de algemene gegevens en bescheiden uit artikel 15.8 gevoegd. In paragraaf 4.5 van het algemeen deel van de toelichting wordt nader ingegaan op het instrument melding.*

Artikel 15.51 (aanwijzing modules: risicoanalyse, beheersplan en registratie incidenten)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 15.49, wordt voldaan aan de regels over de risicoanalyse, het beheersplan en de registratie van incidenten, bedoeld in afdeling 15.3.

Toelichting artikel 15.51 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden in overige badwaterbassins zal een analyse moeten maken van de risico's van het zwemmen of baden voor de gebruikers. Op basis van deze risicoanalyse zal door diegene een beheersplan moeten worden opgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen om de geïnventariseerde risico's te beheersen. Bovendien zal een registratie moeten worden bijgehouden van incidenten die zich voordoen in en om het badwaterbassin waarbij gebruikers zijn betrokken. Met deze verplichting wordt aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.*
Dit artikel verwijst naar de module van afdeling 15.3. In de toelichting op artikelen 15.63 tot en met 15.67 wordt nader op de regels in de module ingegaan.

Artikel 15.52 (water: vullen en aanvullen badwaterbassin)

Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit wordt een badwaterbassin gevuld en aangevuld met water dat voldoet aan de kwaliteitseisen voor drinkwater, bedoeld in bijlage A bij het Drinkwaterbesluit.

Toelichting artikel 15.52 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een badwaterbassin moet worden gevuld met water van drinkwaterkwaliteit. In bijlage A bij het Drinkwaterbesluit zijn kwaliteitseisen opgenomen waar drinkwater aan moet voldoen. Door te verwijzen naar deze bijlage kan het badwaterbassin zowel gevuld worden met water dat wordt afgenomen van het drinkwaterbedrijf, als met water dat men zelf tot deze kwaliteitseisen opwerkt. Overigens mag degene die water betrekt van het drinkwaterbedrijf ervan uitgaan dat het water aan deze kwaliteitseisen voldoet. Er geldt geen extra meetverplichting voor de initiatiefnemer om te controleren of dit daadwerkelijk het geval is.*
Een badwaterbassin moet gevuld worden met drinkwater, aan dit drinkwater kunnen in het proces mineralen, kruiden of zouten worden toegevoegd. Dit doet er niet aan af dat sprake is van het vullen met drinkwater. Het vullen met water waarin deze mineralen, kruiden of zouten al van nature aanwezig zijn, en niet in later instantie worden toegevoegd, wordt alleen beschouwd als vullen met drinkwater als dit water aan de kwaliteitseisen uit bijlage A bij het Drinkwaterbesluit voldoet.

Artikel 15.53 (water: kwaliteitseisen)

Met het oog op het waarborgen van de waterkwaliteit in een gevuld badwaterbassin worden maatregelen getroffen om te voldoen aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.53.

Tabel 15.53 Kwaliteitseisen

Parameter of parameter groep	Kwaliteitseis
Doorzicht	Bodem is duidelijk zichtbaar
Troebelheid	≤ 0,50 formazine troebelingseenheden
Intestinale enterococcen	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml
Legionella	< 100 kolonievormende eenheden/l
Pseudomonas aeruginosa	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml
Sporen van sulfietreducerende Clostridia	< 1 kolonievormende eenheid/100 ml

Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de tabellen 15.16, 15.34 en 15.53 van het Bal is steeds gewijzigd dat de kwaliteitseis voor legionella kleiner dan 100 kolonievormende eenheden per liter moet zijn. Dit is gelijk aan de kwaliteitseis die voorheen was opgenomen in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden.*
Toelichting op wijziging van de tabellen 15.16 15.34 en 15.53 [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Bij de kwaliteitseisen voor Intestinale enterococcen, Pseudomonas aeruginosa, Sporen van sulfietreducerende Clostridia en Escherichia coli is steeds aangepast dat de kwaliteitseis kleiner moet zijn dan de waarde die is aangegeven, in plaats van kleiner dan of gelijk aan die waarde.*

Toelichting artikel 15.53 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In artikel 15.53 is bepaald dat een badwaterbassin moet worden gevuld en aangevuld met water van drinkwaterkwaliteit. In dit artikel is de verplichting opgenomen om maatregelen te nemen zodat het water in het badwaterbassin aan de kwaliteitseisen, bedoeld in tabel 15.54, voldoet. Het nemen van maatregelen (handelen) omvat ook het eventueel nalaten van maatregelen. Er is sprake van een overtreding van artikel 15.53 als er geen maatregelen worden genomen om aan de kwaliteitseisen te voldoen. In artikel 15.59 is, afhankelijk van de klasse waarin de parameter is ingedeeld, de verplichte maatregel tot het sluiten van een badwaterbassin opgenomen, als niet (direct of na enkele metingen) aan de kwaliteitseis voor die parameter wordt voldaan.*
De parameters zijn onder te verdelen in parameters voor:
- *chemische antropogene belasting: troebelheid;*
- *microbiologische parameters: intestinale enterococcen, Pseudomonasaeruginosa, sporen van sulfietreducerende Clostridia;*
- *doorzicht; en*
- *legionella.*

Voor alle bij deze activiteit genoemde parameters gelden ook kwaliteitseisen bij badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd. Zie voor een nadere toelichting op deze parameters daarom de toelichting op artikel 15.16.

Artikel 15.54 (informeren: overschrijden kwaliteitseis Legionella)

Het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, wordt onverwijld geïnformeerd over het overschrijden van de kwaliteitseis voor Legionella.

Toelichting artikel 15.54 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zodra bekend is dat de kwaliteitseis voor Legionella is overschreden, moet het bevoegd gezag hierover onverwijld worden geïnformeerd.*

Artikel 15.55 (water: meetmethoden)

1 Op het onderzoeken van watermonsters is van toepassing:
   a voor troebelheid: NEN-EN-ISO 7027-1 of NEN-EN-ISO 7027-2;
   b voor intestinale enterococcen: NEN-EN-ISO 7899-2;
   c voor Legionella: NEN-EN-ISO 11731;
   d voor Pseudomonas aeruginosa: NEN-EN-ISO 16266; en
   e voor sporen van sulfietreducerende Clostridia: NEN-ISO 6461-2.
2 Op doorzicht wordt visueel geïnspecteerd.

Toelichting artikel 15.55 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit artikel geeft aan welke normen (en welke deel van die normen) gehanteerd moeten worden voor het onderzoeken van watermonsters. De versies van de gestelde normen die gehanteerd moeten worden, zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.*

Artikel 15.56 (water: plaats van bemonsteren)

1 Er wordt in elk badwaterbassin bemonsterd op:
   a troebelheid;
   b intestinale enterococcen;
   c Pseudomonas aeruginosa; en
   d sporen van sulfietreducerende Clostridia.
2 Er wordt bemonsterd op de parameters, bedoeld in tabel 15.53, op locaties waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.
3 Op doorzicht wordt geïnspecteerd in elk badwaterbassin op een locatie waarop redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten.
4 De locaties, bedoeld in het tweede en derde lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.

Toelichting artikel 15.56 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel is opgenomen op welke plaats de parameters moeten worden bemonsterd. In het eerste lid is bepaald dat in overige badwaterbassins met drinkwater op alle parameters, met uitzondering van Legionella, moet worden bemonsterd in elk badwaterbassin. Op de parameters moet bemonsterd of geïnspecteerd worden op een locatie waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten. Deze locaties moeten worden vastgelegd in het beheersplan.*

Artikel 15.57 (water: eigen meting)

1 Er wordt dagelijks gemeten op doorzicht:
   a binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin; en
   b ten minste een keer tijdens de tweede helft van de openstelling van het badwaterbassin.
2 De momenten, bedoeld in het eerste lid, worden vastgelegd in het beheersplan, bedoeld in artikel 15.64.
3 De uitkomsten van de metingen en de eventueel naar aanleiding daarvan getroffen maatregelen worden vastgelegd in een logboek en worden ten minste 2 jaar bewaard.

Toelichting artikel 15.57 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Op de parameter doorzicht moet dagelijks worden gemeten door degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden, zowel binnen een half uur voor openstelling van het badwaterbassin als tijdens openstelling van het badwaterbassin. Het is in lijn met een goede bedrijfsvoering te meten op het moment of de momenten die de meeste informatie over de waterkwaliteit geven, en waarbij de mogelijkheid bestaat om in te grijpen als het resultaat van de meting niet voldoende blijkt te zijn. Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden bepaalt deze momenten zelf en zal daarbij letten op onder andere de verwachte badbelasting of de openstellingstijd. Bij een langere openstelling zal vaker moeten worden gemeten en zullen deze metingen moeten plaatsvinden gespreid over de dag. De momenten waarop wordt gemeten moeten worden vastgelegd in het beheersplan.*

Artikel 15.58 (water: meting laboratorium)

1 De metingen in dit artikel worden verricht door een laboratorium meteen accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.51 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten.
2 Er wordt maandelijks gemeten op:
   a troebelheid;
   b intestinale enterococcen;
   c Pseudomonas aeruginosa; en
   d sporen van sulfietreducerende Clostridia.
3 Bij de vorming van waternevel wordt één keer per half jaar gemeten op Legionella. Deze periode kan met ten hoogste een maand worden verlengd als het badwaterbassin na deze verlenging wordt gesloten.

Toelichting artikel 15.58 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Een meting als bedoeld in dit artikel wordt verricht door een laboratorium met een accreditatie voor de norm die van toepassing is op de parameter die wordt gemeten. Maandelijks meten betekent dat tussen de metingen steeds een maand zit (door bijvoorbeeld telkens op de vijfde dag van de maand te meten). De maandelijkse meting moet ook plaatsvinden als een badwaterbassin korter dan een maand is opengesteld. Op Legionella moet alleen gemeten worden als sprake is van de vorming van waternevel.*

Artikel 15.59 (gezondheid: maatregelen bij niet voldoen aan kwaliteitseisen)

1 Tabel 15.59 bevat een indeling van parameters in de klassen I en II.
2 Het badwaterbassin wordt gesloten als uit een meting als bedoeld in artikel 15.57 of 15.58 volgt dat:
  a niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I; en
  b twee keer achtereen niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II.
3 In afwijking van het tweede lid kan het badwaterbassin open blijven, als:
  a bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor doorzicht binnen30 minuten na constatering van de overschrijding kan worden voldaan aan de kwaliteitseis voor doorzicht en er in die 30 minuten geen risico's voor de gezondheid van de gebruikers zijn; of
  b bij een overschrijding van de kwaliteitseis voor Legionella de vorming van waternevel wordt gestopt.
4 Als het gaat om een overschrijding van de kwaliteitseis voordoorzicht wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor doorzicht.
5 Als het gaat om een overschrijding van een parameter als bedoeld in tabel 15.53, anders dan doorzicht, wordt het badwaterbassin niet eerder heropend dan nadat uit een meting door een laboratorium met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 voor de norm die volgens artikel 15.55 van toepassing is op de parameter die wordt gemeten, volgt dat wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor die parameter.

Tabel 15.59 Klassenindeling

Parameter of parameter groep	Klassenindeling
Doorzicht	I
Troebelheid	II
Intestinale enterococcen	II
Legionella	I
Pseudomonas aeruginosa	II
Sporen van sulfietreducerende Clostridia	II

Toelichting artikel 15.59 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Uit artikel 15.53 volgt dat er maatregelen moeten worden genomen om te voldoen aan de kwaliteitseisen voor de waterkwaliteit die zijn gesteld in dat artikel. Als uit een eigen meting of na een meting van een laboratorium blijkt dat niet aan de kwaliteitseisen wordt voldaan, moeten verplichte maatregelen worden genomen. Deze maatregelen verschillen per parameter of klasse waarin de parameter is ingedeeld.*
In tabel 15.59 zijn de parameters ingedeeld in klasse I of II. Het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse I heeft een grotere consequentie dan het overschrijden van een kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II.
Zodra bekend wordt dat niet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen voor Legionella of doorzicht, parameters die zijn ingedeeld in klasse I, wordt het badwaterbassin gesloten. Het badwaterbassin wordt ook gesloten als twee keer achter elkaar niet wordt voldaan aan de kwaliteitseis voor een parameter ingedeeld in klasse II.
Nadat het badwaterbassin is gesloten, kan deze alleen worden heropend, als in het geval van doorzicht uit een eigen meting volgt dat weer aan de kwaliteitseis voor doorzicht wordt voldaan, en in alle andere gevallen, als uit een meting door een laboratorium volgens de vastgestelde meetmethoden blijkt dat weer aan de kwaliteitseisen voor de betreffende parameters wordt voldaan.

Artikel 15.60 (gegevens en bescheiden: resultaten meting en gegevens)

Uiterlijk de vijftiende dag van elke maand worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 15.3, de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a de resultaten van de metingen, bedoeld in de artikelen 15.58 en 15.59, vijfde lid, die in de voorafgaande maand zijn verricht;
b de datum, het tijdstip en de locatie van die metingen; en
c de naam en het adres van het laboratorium dat die metingen heeft verricht.

Toelichting artikel 15.60 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De provincie wordt uiterlijk de vijftiende dag van elke maand geïnformeerd over de uitslagen van alle metingen die door een laboratorium in de voorafgaande maand zijn verricht op de waterkwaliteit als bedoeld in artikelen 15.58 en 15.59, vijfde lid. Daarbij zal de dag, het tijdstip en de locatie van die metingen moeten worden doorgegeven. Naast de resultaten van de metingen wordt de provincie bovendien geïnformeerd over de naam en het adres van het laboratorium dat de metingen heeft verricht. De meetresultaten van het laboratorium en informatie over het laboratorium kunnen door het laboratorium rechtstreeks naar het bevoegd gezag worden gestuurd, maar de initiatiefnemer blijft als normadressaat verantwoordelijk voor het verstrekken van de informatie.*

Artikel 15.61 (overgangsrecht: kwaliteitseisen)

Tot 1 januari 2025 hoeft in afwijking van artikel 15.53 niet te worden voldaan aan de kwaliteitseisen voor:

a intestinale enterococcen; en

b sporen van sulfietreducerende Clostridia.

Toelichting artikelen 15.24, eerste lid, en 15.61, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit zijn redactionele wijzigingen.*

Toelichting artikel 15.61 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn de parameters opgenomen die nieuw zijn ten opzichte van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en door het laboratorium moeten worden gemeten. Een laboratorium heeft vanaf het moment van publicatie enige tijd nodig om ervoor te zorgen dat de accreditatie voor de meetnorm die van toepassing is op de betreffende parameter op orde is. De kwaliteitseisen voor deze parameters gelden daarom pas vanaf 2023.*

Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

Artikel 15.62 (overgangsrecht: meetmethoden)

Tot 1 januari 2025 is in afwijking van artikel 15.55 op het onderzoeken van watermonsters van toepassing:

a voor troebelheid: NEN-ISO 7027;

b voor Legionella: NEN 6265; en

c voor Pseudomonas aeruginosa: NEN 6573.

Toelichting artikel 15.62 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel zijn parameters opgenomen waarop ook in het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden moest worden gemeten. In dat besluit zijn verouderde meetnormen opgenomen, die inmiddels ook zijn vervallen. Tot 1 januari 2023 mag nog volgens deze verouderde meetnormen worden onderzocht.*

Toelichting artikelen 15.28, eerste lid, aanhef, en tweede lid, aanhef, 15.29, aanhef, 15.44, aanhef, 15.45, aanhef, 15.61, aanhef, en 15.62, aanhef n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In betreffende artikelen van het Bal was een overgangsperiode opgenomen tot 1 januari 2023. Deze wordt vervangen door een even lange overgangstermijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft noodzakelijk.*

AFDELING 15.3 MODULE RISICOANALYSE, BEHEERSPLAN EN REGISTRATIE VAN INCIDENTEN

Toelichting op afdeling 15.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opstellen van een risicoanalyse sluit aan bij het uitgangspunt meer vrijheid én verantwoordelijkheid te leggen bij degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden. Het opstellen van een beheersplan geeft degene die de activiteit verricht de ruimte te kiezen voor maatregelen waarmee aan de regels wordt voldaan.*

Artikelen 15.63 tot en met 15.67 zijn onderdeel van een module en als zodanig alleen van toepassing als dit bij de desbetreffende activiteit is bepaald. De module is niet bij badwaterbassins voor eenmalig gebruik aangewezen, de regels in deze afdeling zijn op die activiteit dan ook niet van toepassing. Hoewel de toepasselijke regels in de module voor de verscheidene activiteiten gelijk zijn, is de verwachting dat de uiteindelijke risicoanalyse en het beheersplan per activiteit van elkaar zullen verschillen. De gezondheidsrisico's bij een badwaterbassins waarin het water wordt gedesinfecteerd, zullen verschillen van de gezondheidsrisico's bij een badwaterbassin voor eenmalige gebruik. Bovendien zijn niet alle onderdelen van de risicoanalyse voor elke activiteit relevant, zoals het vereiste om de gezondheidsrisico's voor gebruikers als gevolg van de kwaliteit van de binnenlucht te analyseren. Hierover kan degene die de activiteit verricht dan ook kort zijn. Kortom, een risicoanalyse en beheersplan zijn toegespitst op de activiteit die wordt verricht.

De risicoanalyse en het beheersplan geven niet alleen houvast aan de initiatiefnemer, maar ook voor het bevoegd gezag, dat aan de hand van deze documenten kan controleren in hoeverre aan de artikelen van het besluit wordt voldaan.

Bij het uitvoeren van de risicoanalyse en het opstellen en vastleggen van het beheersplan kan NEN-EN 15288-2 mogelijk ook een behulpzaam document zijn. Het is echter niet verplicht dit document te volgen. Zowel een risicoanalyse als een beheersplan zijn vormvrij.

Uiteraard moet de risicoanalyse en het beheersplan actueel zijn en worden gehouden. Zo kunnen er bijvoorbeeld aanpassingen nodig zijn als gevolg van wijzigingen aan een badwaterbassin, waterbehandelingsinstallatie of gebruik van het badwaterbassin. Dit is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

Artikel 15.63 (risicoanalyse)

1 Met het oog op het voorkomen van verdrinking van de gebruikers vaneen badwaterbassin, het beschermen van de gezondheid van de gebruikers van een badwaterbassin en het in en om een badwaterbassin voorkomen van letsel van de gebruikers van een badwaterbassin wordt een risicoanalyse opgesteld.

2 De risicoanalyse gaat over:

   a het risico van verdrinking van de gebruikers;

   b gezondheidsrisico's voor de gebruikers als gevolg van de kwaliteit van het water en de kwaliteit van de binnenlucht; en

c het risico op letsel van de gebruikers als gevolg van technische installaties en geplaatste voorzieningen.

3 De risicoanalyse bevat in ieder geval:
a een schematisch overzicht van de technische installaties die van belang kunnen zijn voor de gezondheid en de veiligheid van de gebruikers;
b een plattegrond van de omgeving van het badwaterbassin; en
c een omschrijving van de wijze van totstandkoming van de risicoanalyse.

4 De risicoanalyse is beschikbaar.

Toelichting artikel 15.63 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Het opstellen van een risicoanalyse sluit aan bij het uitgangspunt meer vrijheid én verantwoordelijkheid te leggen bij degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden. In de risicoanalyse wordt geanalyseerd welke risico's er voor de gebruiker zijn.*
Een risicoanalyse betreft in ieder geval een analyse op de volgende aspecten: het risico van verdrinking van gebruikers van het badwaterbassin, gezondheidsrisico's voor gebruikers als gevolg van de kwaliteit van het water en de kwaliteit van de binnenlucht en het risico op letsel van gebruikers in en om het badwaterbassin.
Bij het risico van verdrinking van gebruikers kan worden ingegaan op:
- *het risico van vastzuiging en beknelling van gebruikers van het badwaterbassin;*
- *het aantal, de leeftijd en de zwemgeoefendheid van de gebruikers;*
- *de aard van de zwemactiviteit;*
- *het toezicht; en*
- *de diepte van het badwaterbassin.*

Bij een analyse van gezondheidsrisico's voor gebruikers als gevolg van de kwaliteit van het water en de kwaliteit van de binnenlucht kan worden ingegaan op:
- *het risico van overdosering of onderdosering van chemicaliën in het water;*
- *het risico van uitval van de technische installaties of delen daarvan;*
- *het risico op inademing van legionellabacteriën;*
- *de aard, het tijdstip en de duur van de zwemactiviteit; en*
- *het aantal gebruikers.*

Een analyse van het risico op letsel van gebruikers in en om het badwaterbassin kan betreffen:
- *het risico van vastzuiging van gebruikers,*
- *de aanwezigheid van EHBO-voorzieningen, en*
- *in en om het badwaterbassin gebruikte materialen.*

De analyse bevat in ieder geval een schematisch overzicht van de technische installaties die voor de gezondheid en veiligheid van de gebruiker van belang kunnen zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een filterinstallatie die het water zuivert of een detectiesysteem dat elektronisch toezicht houdt op de gebruikers van het badwaterbassin. Verder bevat de analyse een plattegrond van de omgeving van het badwaterbassin. Op deze plattegrond kan bijvoorbeeld worden aangegeven welke ruimten alleen voor publiek toegankelijk zijn, welke ruimten alleen met blote voeten mogen worden betreden, hoe de vluchtroutes zijn, de ligging en vorm van de badwaterbassins met vermelding van de waterdiepte. Bovendien bevat de risicoanalyse een omschrijving van de wijze van totstandkoming van de risicoanalyse. Wegens het vormvrije karakter van een risicoanalyse is het relevant te weten hoe deze tot stand is gekomen. Zo kan er bijvoorbeeld een professioneel bureau zijn ingeschakeld, kan degene die gelegenheid tot zwemmen of baden biedt een eenmalig inspectieronde hebben gedaan, of gebruik hebben gemaakt van een bepaald invulformulier. Deze informatie is waardevol voor het bevoegd gezag.
In bepaalde gevallen kan een risicoanalyse beperkt blijven in omvang, als gezien de aard of het karakter van het badwaterbassin bepaalde risico's niet zullen spelen. Anderzijds kan de risicoanalyse ingaan op aspecten die in dit artikel niet naar voren komen, de opsomming is niet limitatief. De risicoanalyse moet altijd beschikbaar zijn, op papier of digitaal.

Artikel 15.64 (beheersplan)

1 Met het oog op het voorkomen van verdrinking van de gebruikers vaneen badwaterbassin, het beschermen van de gezondheid van de gebruikers van een badwaterbassin en het in en om een badwaterbassin voorkomen van letsel van de gebruikers van een badwaterbassin wordt een plan opgesteld om de risico's die zijn vastgesteld in de risicoanalyse, bedoeld in artikel 15.63, te beheersen.

2 Het beheersplan omschrijft in ieder geval:
a de volgende maatregelen:
1° maatregelen om het risico van verdrinking van de gebruikers te beperken;
2° maatregelen om gezondheidsschade als gevolg van de kwaliteit van het water of de kwaliteit van de binnenlucht te voorkomen of te beperken;
3° maatregelen om letsel te voorkomen of te beperken;
4° maatregelen om incidenten en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen of te beperken; en
5° maatregelen om de kans op nadelige gevolgen van incidenten te beperken;
b de locaties, bedoeld in de artikelen 15.19, vijfde lid, 15.24, tweede lid, 15.37, vierde lid, en 15.56, vierde lid;
c de momenten als bedoeld in artikelen 15.20, tweede lid, 15.38, tweede lid, en 15.57, tweede lid; en
d de wijze van totstandkoming van het beheersplan.

3 Het beheersplan wordt uitgevoerd.

Toelichting artikel 15.64 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Naar aanleiding van de inventarisatie van de risico's voor de gebruiker in de risicoanalyse wordt een beheersplan opgesteld. In dit plan zijn de maatregelen opgenomen om de vastgestelde risico's zoveel als mogelijk te beheersen. De risicoanalyse bevat een omschrijving van de wijze van totstandkoming van het beheersplan. Overeenkomstig de risicoanalyse is voor het bevoegd gezag in het kader van handhaving van belang op welke manier het beheersplan wordt ingezet.*
In het beheersplan wordt in ieder geval het volgende omschreven:
- *maatregelen om het risico van verdrinking van de gebruikers te beperken;*
- *maatregelen om gezondheidsschade als gevolg van de kwaliteit van het water of de kwaliteit van de binnenlucht te voorkomen of beperken;*
- *locaties voor het bemonsteren van de parameters voor de waterkwaliteit of de kwaliteit van de binnenlucht;*
- *de momenten waarop de eigen meting van de parameters voor de waterkwaliteit plaatsvindt,*
- *maatregelen om letsel te voorkomen of beperken; en*
- *maatregelen om de kans op nadelige gevolgen van incidenten te beperken en incidenten en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen of beperken.*

Bij maatregelen om het risico van verdrinking van de gebruikers te beperken kan worden ingegaan op:
- *hoe de risico's van verdrinking, in het bijzonder verdrinking als gevolg van zuigende werking of beknelling, worden beheerst; en*
- *hoe het personeel daarop wordt getraind.*

Bij maatregelen om gezondheidsschade als gevolg van de kwaliteit van het water of de kwaliteit van de binnenlucht te voorkomen of beperken kan worden ingegaan op:
- *de wijze van analyseren van het water en de lucht;*
- *de wijze van vastleggen van analysegegevens;*
- *de wijze van handelen bij afwijken van kwaliteitseisen;*
- *hoe overschrijding van de kwaliteitseisen wordt voorkomen;*
- *hoe wordt omgegaan met signalen die erop duiden dat het water of de lucht mogelijk niet aan de kwaliteitseisen voldoet; en –*
- *hoe het personeel daarop wordt getraind.*

In het beheersplan worden de locaties omschreven voor het bemonsteren op parameters voor de waterkwaliteit of de kwaliteit van de binnenlucht. Het gaat om locaties waar redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het, vanuit het oogmerk van bescherming van de gebruiker, meest ongunstige resultaat wordt gemeten. Voor Legionella kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij punten waar het water op zodanige wijze ter beschikking komt of wordt gebruikt dat daarbij aërosolen ook daardoor, al dan niet samen met andere micro-organismen, meegevoerde legionellabacteriën kunnen vrijkomen in hoeveelheden van ten minste 100 kolonievormende eenheden per liter. Op plaatsen waar het aërosolvormende elementen aanwezig zijn, is het infectierisico het grootst. Dit is het geval in whirlpools, bij fonteinen en bij douches. Of bemonstering van een badwaterbassin nodig is wordt bepaald door de aanwezigheid van risico's op groei en verneveling van Legionella. Als dergelijke risico's in een badwaterbassin niet aanwezig zijn, hoeft daar geen bemonstering plaats te vinden.
Bij maatregelen om letsel te voorkomen of beperken kan worden ingegaan op:
- *hoe risico's voor de veiligheid worden beperkt door de looproutes en bewegwijzering om het badwaterbassin, diepteaanduidingen, pictogrammen, voorlichting, procedures bij glijbanen, golfslagbaden en andere attracties;*
- *hoe letsel door technische installatie en voorzieningen, tegels, coating, gootroosters, trappen en springvoorzieningen wordt voorkomen;*
- *hoe wordt omgegaan met signalen die erop duiden dat mogelijk risico op letsel bestaat; en*
- *hoe het personeel daarop wordt getraind.*

Bij maatregelen om de kans op nadelige gevolgen van incidenten te beperken en incidenten en de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen of beperken kan worden ingegaan op:
- *hoe incidenten worden voorkomen en hoe wordt gehandeld tijdens een incident;*
- *hoe evaluatie en feedback naar aanleiding van incidenten plaatsvindt; en*
- *hoe het personeel daarop wordt getraind.*

De maatregelen die in het beheersplan zijn opgenomen, moeten worden uitgevoerd.

Artikel 15.65 (logboek en registratie incidenten)

1 Met het oog op het voorkomen van verdrinking van de gebruikers vaneen badwaterbassin, het beschermen van de gezondheid van de gebruikers van een badwaterbassin en het in en om het badwaterbassin voorkomen van letsel van de gebruikers van een badwaterbassin wordt een logboek bijgehouden over de uitvoering van het beheersplan.
2 Het logboek bevat in ieder geval een registratie van incidenten met vermelding van:
  a de aanleiding;
  b eventuele bijzondere omstandigheden;
  c de geconstateerde risico's voor de veiligheid van de gebruikers; en
  d de maatregelen die zijn getroffen om herhaling te voorkomen.

Toelichting artikel 15.65 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden houdt een logboek bij over de uitvoering van het beheersplan, met in ieder geval registratie van incidenten in en om het badwaterbassin. Deze registratie bevat een vermelding van de aanleiding, de eventuele bijzondere omstandigheden van het voorval, de geconstateerde risico's voor de veiligheid van de gebruikers en de maatregelen die zijn getroffen om herhaling te voorkomen. Het logboek met de registratie wordt bewaard, zodat degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden een overzicht heeft en het bevoegd gezag aan de hand van de registratie kan controleren in hoeverre aan de artikelen van het besluit wordt voldaan. De registratie moet altijd beschikbaar zijn. Dit mag zowel in papieren als digitale vorm.*

In artikel 15.11 is geregeld dat het bevoegd gezag onverwijld geïnformeerd wordt over ongewone voorvallen. Niet alle incidenten zijn ongewone voorvallen. Een ongewoon voorval is in de bijlage bij de Omgevingswet geformuleerd als een gebeurtenis, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan. Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden aangemerkt gevolgen voor de mens, zoals gezondheid en veiligheid, voor zover deze worden of kunnen worden beïnvloed door of via onderdelen van de fysieke leefomgeving. Voorbeelden van ongewone voorvallen bij het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden zijn verdrinking of het in of rondom het badwaterbassin oplopen van ernstig letsel. Een voorbeeld van een incident dat niet een ongewoon voorval is, is het oplopen van matig letsel zoals een oppervlakkige schaafwond of een tand door de lip. Het gaat hier namelijk niet om significante gevolgen. Over deze incidenten hoeft het bevoegd gezag niet onverwijld geïnformeerd te worden, maar deze moeten wel worden geregistreerd in het logboek.

Artikel 15.66 (overgangsrecht: risicoanalyse)

1 Tot 1 januari 2026 hoeft geen risicoanalyse als bedoeld in artikel 15.63 te zijn opgesteld voor een badwaterbassin waarin gelegenheid wordt geboden tot zwemmen en baden op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit.

2 Tot het moment dat een risicoanalyse als bedoeld in artikel 15.63 beschikbaar is, is voor een badwaterbassin waarin gelegenheid wordt geboden tot zwemmen en baden voor inwerkingtreding van dit besluit, de risicoanalyse, bedoeld in artikel 2a van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden zoals dat luidde voor inwerkingtreding van dit besluit, beschikbaar.

Toelichting artikelen 15.66 en 15.67 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden hoeft tot 1 januari 2024 nog niet te beschikken over een risicoanalyse of beheersplan als bedoeld in de artikelen 15.57 en 15.58. Dit mag uiteraard wel.*
Voor badinrichtingen die voor inwerkingtreding van dit besluit een risicoanalyse, beheersplan en logboek hebben opgesteld ter preventie van legionellabesmetting geldt dat deze ter inzage voor het bevoegd gezag beschikbaar blijven totdat een risicoanalyse en beheersplan als bedoeld in dit hoofdstuk beschikbaar is. Op grond van de specifieke zorgplicht zal ook deze risicoanalyse actueel moeten worden gehouden.
Toelichting artikelen 15.66, eerste lid en 15.67, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De eerder opgenomen overgangstermijn voor het opstellen van een risicoanalyse en beheersplan wordt vervangen door een even lange termijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft nodig, omdat daar door de sector van is uitgegaan.*

Artikel 15.67 (overgangsrecht: beheersplan)

1 Tot 1 januari 2026 hoeft geen beheersplan als bedoeld in artikel 15.64 te zijn opgesteld voor een badwaterbassin waarin gelegenheid wordt geboden tot zwemmen en baden op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit.

2 Tot het moment dat een beheersplan als bedoeld in artikel 15.64 beschikbaar is, zijn voor een badwaterbassin waarin gelegenheid wordt geboden tot zwemmen en baden voor inwerkingtreding van dit besluit, het beheersplan, bedoeld in artikel 2b, en het logboek, bedoeld in artikel 2c van het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden zoals dat luidde voor inwerkingtreding van dit besluit, beschikbaar.

Toelichting artikelen 15.66 en 15.67 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden hoeft tot 1 januari 2024 nog niet te beschikken over een risicoanalyse of beheersplan als bedoeld in de artikelen 15.57 en 15.58. Dit mag uiteraard wel.*
Voor badinrichtingen die voor inwerkingtreding van dit besluit een risicoanalyse, beheersplan en logboek hebben opgesteld ter preventie van legionellabesmetting geldt dat deze ter inzage voor het bevoegd gezag beschikbaar blijven totdat een risicoanalyse en beheersplan als bedoeld in dit hoofdstuk beschikbaar is. Op grond van de specifieke zorgplicht zal ook deze risicoanalyse actueel moeten worden gehouden.
Toelichting artikelen 15.66, eerste lid en 15.67, eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De eerder opgenomen overgangstermijn voor het opstellen van een risicoanalyse en beheersplan wordt vervangen door een even lange termijn, gekoppeld aan de inwerkingtredingsdatum van het Bal. Een overgangsperiode blijft nodig, omdat daar door de sector van is uitgegaan.*

HOOFDSTUK 16 GRONDWATERONTTREKKINGEN EN ONTGRONDINGEN OP LAND EN IN REGIONALE WATEREN

AFDELING 16.1 ALGEMEEN

Artikel 16.1 (activiteiten)

Dit hoofdstuk gaat over:

a wateronttrekkingsactiviteiten voor industriële toepassingen van meer dan 150.000 m^3/jaar water of voor de openbare drinkwatervoorziening voor zover het gaat om:
  1° het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening; of
  2° het in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening; en

b ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in een winterbed van een rivier in beheer bij het Rijk.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.1 (activiteiten) *Dit hoofdstuk gaat over wateronttrekkingsactiviteiten van grondwater (en de bijbehorende infiltraties) waarvoor de provincie bevoegd gezag is en over ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in het winterbed van de rijksrivieren. Voor deze activiteiten worden op rijksniveau de vergunningplichten geregeld. Voor de wateronttrekkingsactiviteiten gebeurt dat in de vorm van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen. Voor ontgrondingsactiviteiten worden juist de uitzonderingen op de vergunningplicht aangewezen. In beide gevallen wordt de mogelijkheid van flexibiliteit geboden: de decentrale overheden kunnen de aanwijzing van (uitzonderingen op de) vergunningplichtige gevallen aanpassen.*

Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 16.2 (oogmerken)

1 De regels in paragraaf 16.2.1 over wateronttrekkingsactiviteiten zijn gesteld met het oog op:
  a het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
  b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en
  c het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

2 De regels in paragraaf 16.2.2 over ontgrondingsactiviteiten zijn gesteld met het oog op de doelen van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.2 (oogmerken) *Het oogmerk van de regels over wateronttrekkingsactiviteiten is overgenomen uit artikel 4.23, eerste lid, van de wet. Bij wateronttrekkingsactiviteiten speelt met name het voorkomen of beperken van waterschaarste en de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen een rol. Zoet grondwater is een waardevolle grondstof die voor velerlei doelen kan worden gebruikt. De vergunningplicht voor wateronttrekkingsactiviteiten speelt een belangrijke rol bij het verdelen van het beschikbare grondwater over hoogwaardige functies en bij het behouden van een voldoende, kwalitatief goede grondwatervoorraad. De regels hebben ook de bescherming van de chemische kwaliteit van grondwaterlichamen als oogmerk. Infiltraties kunnen leiden tot verslechtering van de grondwaterkwaliteit en grondwateronttrekkingen kunnen er toe leiden dat bestaande verontreinigingen worden verplaatst.*

De regels over ontgrondingsactiviteiten hebben als oogmerk de doelen van de wet. Dit is ontleend aan artikel 5.23 van de wet. Dit brede oogmerk sluit aan bij de oude regeling van de Ontgrondingenwet. Bij ontgrondingen spelen veel diverse belangen, die allemaal met de ontgrondingsvergunning kunnen worden behartigd.

Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

AFDELING 16.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 16.2.1 Wateronttrekkingsactiviteiten

Artikel 16.3 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op wateronttrekkingsactiviteiten voor industriële toepassingen van meer dan 150.000 m^3/jaar water of voor de openbare drinkwatervoorziening, voor zover het gaat om:

a het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening; of

b het in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.3 (aanwijzing wateronttrekkingsactiviteiten) *Artikel 16.3 regelt dat afdeling 16.3 van toepassing is op grondwateronttrekkingen en de daarmee samenhangende infiltraties bij grootschalige industriële toepassingen en bij de openbare drinkwatervoorziening. Andere grondwateronttrekkingen en infiltraties (buiten de rijkswateren) zijn niet door het Rijk geregeld. De waterschappen stellen hiervoor in principe de regels in de waterschapsverordening, maar ook gemeenten of de provincies zouden daarover regels kunnen stellen als dat nodig is voor de taken die zij uitoefenen.*

Voor de uitleg van industriële toepassing wordt aangesloten bij de betekenis die deze term had in de Waterwet. Het gaat dus niet alleen om hoogwaardige toepassingen (zoals de productie van voedingsmiddelen) maar ook om laagwaardige toepassingen zoals het gebruik als koelwater. Wateronttrekkingsactiviteiten die niet onder industriële toepassing vallen (ook al vinden ze plaats binnen een industrieel bedrijf) zijn onder andere onttrekkingen voor bouwputten, beregening, grond(water)sanering en ontwatering.
De term openbare drinkwatervoorziening sluit aan bij de terminologie van de Drinkwaterwet.
Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 16.4 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een wateronttrekkingsactiviteit te verrichten, geldt voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.3.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.4 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.1, tweede lid, van de wet] *Deze afdeling regelt de aanwijzing van omgevingsvergunningplichtige gevallen van deze wateronttrekkingsactiviteiten. Voor deze vergunningplichtige wateronttrekkingsactiviteiten zijn in artikel 4.3 van het Omgevingsbesluit gedeputeerde staten als bevoegd gezag aangewezen. Omdat in dit besluit alleen de vergunningplicht voor de genoemde activiteiten is geregeld, kunnen provincies, waterschappen en gemeenten zelf zo nodig algemene regels vaststellen voor die vergunningplichtige wateronttrekkingsactiviteiten.*

Artikel 16.5 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen)

In de omgevingsverordening kan met het oog op het doelmatig waterbeheer worden afgeweken van de aanwijzing van de vergunningplichtig gevallen, bedoeld in artikel 16.4, voor zover het gaat om wateronttrekkingsactiviteiten voor industriële toepassingen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.5 (afwijken van aanwijzing vergunningplichtige gevallen) [artikel 5.2 van de wet] *In artikel 16.5 bepaald dat in de omgevingsverordening kan worden afgeweken van de aanwijzing van vergunningplichtige gevallen van wateronttrekkingsactiviteiten bij industriële toepassingen, met het oog op doelmatig waterbeheer. Concreet betekent dit dat provinciale staten de grens van 150.000 m^3 per jaar naar boven of naar beneden kunnen bijstellen, en daarmee meer of minder activiteiten vergunningplichtig kunnen maken. Het oogmerk doelmatig waterbeheer houdt in dat deze grens aanpassing kan behoeven vanwege het voorkomen of beperken van (grond)wateroverlast of waterschaarste, het beschermen of verbeteren van de chemische (grond)waterkwaliteit of de vervulling van maatschappelijke functies van grondwaterlichamen. Het is bijvoorbeeld voorstelbaar dat in gebieden met brak of zout grondwater voor minder vergunningplichtige gevallen wordt gekozen, omdat het beheer van een strategische grondwatervoorraad voor verschillende maatschappelijke functies daar in mindere mate speelt. In droogtegevoelige gebieden kan daarentegen voor een lagere grens worden gekozen, zodat een activiteit eerder onder de vergunningplicht valt.*
Het aanpassen van de grens van 150.000 m^3 per jaar werkt door in de aanwijzing van het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning. Als de grens voor vergunningplichtige grondwateronttrekkingen en infiltraties bij industriële toepassingen van artikel 16.3 bij omgevingsverordening is veranderd in 200.000 m^3 per jaar, zijn gedeputeerde staten alleen boven die grens bevoegd gezag. Grondwateronttrekkingen en infiltraties onder die grens kunnen door het waterschap worden geregeld in de waterschapsverordening, of door de gemeente in het omgevingsplan. Als in de waterschapsverordening een vergunningplicht wordt geïntroduceerd, is het dagelijks bestuur van het waterschap bevoegd gezag (artikel 4.2 van het Omgevingsbesluit).
Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

§ 16.2.2 Ontgrondingsactiviteiten

Artikel 16.6 (toepassingsbereik)

Deze paragraaf is van toepassing op ontgrondingsactiviteiten op land, in regionale wateren en in een winterbed van een rivier in beheer bij het Rijk.

Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

Artikel 16.7 (aanwijzing vergunningvrije gevallen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, geldt niet voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.6, voor zover het gaat om het ontgronden voor:

a een waterput, reservoir, bassin, vijver, poel of een daarmee vergelijkbare voorziening, als:
  1° grondlagen dieper dan 3 m onder het oorspronkelijke maaiveld ongemoeid blijven;
  2° niet meer dan 1.000 m^3 wordt ontgraven; en
  3° deze voorziening niet in open verbinding staat met een oppervlaktewaterlichaam;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder a *Kleinere waterputten, reservoirs, bassins, vijvers, poelen en dergelijke zijn vergunningvrij tot een maximale diepte van 3 meter en een maximale omvang van 1.000 m^3. Ook mag er geen sprake zijn van een open verbinding met een oppervlaktewater. Dit sluit aan bij ontgrondingenverordeningen van de provincies zoals die luidden tot de inwerkingtreding van de wet. Sommige provincies kenden wel een nadere beperking, in de zin dat de aanwijzing als vergunningvrij geval alleen gold voor specifieke percelen met bijvoorbeeld een bestemming als wonen (tuinen) of bedrijven en niet voor bestemmingen als natuur. Ook onder de wet kunnen provincies in de aanwijzing als vergunningvrij geval beperkingen aanbrengen (zie artikel 16.9 van dit besluit en de toelichting daarop).*

b een natuurvriendelijke oever van ten hoogste 10 m uit de insteek van de watergang;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder b *Bij natuurbouw wordt vaak voedselrijke bovengrond verwijderd om onderliggende armere gronden bloot te leggen, wat gunstig kan zijn voor de kwaliteit van de natuur. Ook deze ontgrondingsactiviteit werd tot op heden door de meeste provincies uitgezonderd van het vergunningvereiste. Een veel voorkomende vorm van natuurbouw is het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De diepte is in het algemeen vrij beperkt, maar kan meer dan 0,5 meter bedragen, in welk geval onderdeel c geen soelaas biedt. De kleinschaligheid blijkt hier vooral uit het feit dat de ontgronding de aanleg van een oever is en de breedte dus beperkt is. De breedte is daarom gemaximeerd op 10 m.*

c een ander natuurbouwproject, als grondlagen dieper dan 0,5 m onder het oorspronkelijke maaiveld ongemoeid blijven;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder c *Gekozen is om natuurbouwprojecten tot een maximale diepte van 0,5 meter als vergunningvrij aan te wijzen. Het gaat dus alleen om de bovengrond. Een verdergaande ontgronding kan gepaard gaan met aantasting van aardkundige en landschappelijke waarden of cultureel erfgoed (bijvoorbeeld archeologisch erfgoed), en blijft daarom vergunningplichtig. De hier bedoelde vergunningvrije ontgrondingsactiviteit is vooral van belang voor natuurbouw die past binnen een bestaand omgevingsplan, bijvoorbeeld in een bestaand natuurgebied. Als de natuurbouw een functiewijziging vergt, bijvoorbeeld het omzetten van agrarische percelen in natuur, zal ook een wijziging van het omgevingsplan vereist zijn. In dat geval wordt de aantasting van aardkundige en landschappelijke waarden of cultureel erfgoed meegewogen bij het vaststellen van het omgevingsplan of projectbesluit en kan sprake zijn van een vergunningvrije ontgrondingsactiviteit als bedoeld in onderdeel h.*

d een opgraving als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder d *Het doen van een archeologische opgraving is in beginsel een ontgronding. Maar gezien de gebruikelijke omvang en diepte is er geen noodzaak een vergunning te vereisen voor een opgraving die uitgevoerd wordt door een gekwalificeerde instelling. Die kwalificatie blijkt uit een certificaat dat op grond van paragraaf 5.1 van de Erfgoedwet is verstrekt aan die instelling.*

e het aanleggen, in stand houden, veranderen of verwijderen van buizen, kabels, palen of daarmee vergelijkbare werken;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder e *Het leggen, plaatsen, onderhouden, wijzigen of opruimen van buizen, kabels, palen en daarmee vergelijkbare voorwerpen is conform de huidige praktijk onder de Ontgrondingenwet vergunningvrij. Voor zover het kleinschalige werkzaamheden betreft kan redelijkerwijs niet gesproken worden van een ontgronding, maar voor zover grootschaliger werkzaamheden - zoals aanleg van buisleidingen - zich wel zouden kwalificeren als ontgronding zijn ze op grond deze bepaling vergunningvrij.*
Toelichting artikelen 6.28 onder a, 7.27 onder a, 6.28, onder b, c, e en f, aanhef, 7.27, onder c, e en f, aanhef, en 16.7, onder e n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Dit zijn wetstechnische wijzigingen in verband met het feit dat de vergunningvrije gevallen voorwaardelijk zijn geformuleerd en de voorwaarden in een opsomming staan (vgl. aanwijzing 3.12 van de Aanwijzingen voor de regelgeving).*

f het bouwen, in stand houden of slopen van een bouwwerk;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder f *Ontgrondingen voor het bouwen en slopen van bouwwerken zijn conform de praktijk onder de Ontgrondingenwet vergunningvrij.*

g het treffen van een maatregel uit een omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, voor zover het gaat om:
1° het aanleggen, veranderen of verwijderen van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder;
2° het aanleggen, veranderen of verwijderen van een plein, weg, spoorweg of luchthaven;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder g en h *Beide categorieën vergunningvrije gevallen betreffen ontgrondingen waarover al expliciete besluitvorming heeft plaatsgevonden in verhouding tot het vaststellen van het omgevingsplan, het afwijken daarvan bij een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit of een projectbesluit. In dat geval heeft al een brede belangenafweging plaatsgevonden in dat spoor. Zoals toegelicht in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving heeft het ontgrondingsspoor in dat geval een beperkte betekenis. De vergunning zal vooral betrekking hebben op de veiligheid en stabiliteit van de ontgronding, omdat deze aspecten geen rol spelen in het kader van het omgevingsplan.*
Gaat het om het aanleggen, onderhouden, wijzigen of opruimen van een weg, spoorweg, plein, parkeerterrein of luchthaven of het aanleggen, wijzigen of opruimen van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder, dan mag worden aangenomen dat de initiatiefnemer voor het werk bovengenoemde aspecten al afdoende meeweegt bij zijn beslissingen, zodat het niet nodig is ter zake een publiekrechtelijke afweging te laten plaatsvinden. Verzakkingen zouden immers ook het aan te leggen werk ernstig beschadigen. Die ontgrondingen zijn dan ook volledig vergunningvrij. Daarbij gaat het bij de gevallen, bedoeld onder g, om de uitvoering van het werk zelf en niet om ontgrondingen voor activiteiten die verbonden zijn aan het werk of ontgrondingen die grondstoffen leveren voor het werk. Buiten de reikwijdte van onderdeel g vallen bijvoorbeeld de retentievoorzieningen bij een weg of activiteiten buiten de begrenzing van het luchthavengebied bij een luchthaven. Maar die kunnen wellicht wel op grond van onderdeel h vergunningvrij zijn. Dit betreft ontgrondingen van beperkte omvang en diepte. Bij het stellen van de in onderdeel h, onder 1° en 2°, opgenomen maatvoeringseisen is aangesloten bij de provinciale praktijk onder de Ontgrondingenwet. Dat geldt ook voor de eis dat de locatie van de ontgronding is opgenomen in dit besluit.
Voor uitvoerbaarheid van de ontgronding wordt aangesloten bij de uitvoerbaarheid van dit besluit tot wijziging van het omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor de afwijkactiviteit. De ontgronding mag uitgevoerd worden als dit besluit in werking is getreden op grond van afdeling 16.7.2 van de wet en niet geschorst is door de bestuursrechter of door een daarvoor bevoegd bestuursorgaan. Voor de ontgrondingen voor werken (hier onder g) was dit ook onder de Ontgrondingenwet al mogelijk, ontgrondingen ter uitvoering van ruimtelijke besluiten (hier onder h) waren vaak pas mogelijk na het onherroepelijk worden van dat besluit. Hier is voor een eenduidige lijn gekozen.

h het treffen van een maatregel uit een omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit als:
  1° de locatie van ontgronding is opgenomen in dat plan, dat besluit of die vergunning;
  2° grondlagen dieper dan 3 m onder het oorspronkelijke maaiveld ongemoeid blijven; en
  3° niet meer dan 10.000 m^3 grond wordt ontgraven;

i het onderhouden van een waterstaatswerk door of namens de waterbeheerder; of

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder i *Zoals beschreven in de inleiding van de toelichting op dit artikel gelden normale onderhoudswerkzaamheden, zoals het op ontwerpdiepte houden van een haven, niet als ontgronding. Dat geldt ook voor normale onderhoudswerkzaamheden aan andere werken dan waterstaatswerken, zoals wegen of spoorwegen. Aanvullend zorgt deze bepaling ervoor dat grootschalige onderhoudsbaggerwerkzaamheden in waterstaatswerken, voor zover die zich wel zouden kwalificeren als ontgronding, buiten de vergunningplicht blijven. Daarvan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn als er sprake is van achterstallig onderhoud, waardoor een waterstaatswerk al langere tijd niet meer voldoet aan de vastgestelde diepte. Het onderhoud van waterstaatswerken - dat wil zeggen het ervoor zorgen dat het waterstaatswerk blijft voldoen aan de vastgestelde ligging, vorm, afmeting en constructie - door of vanwege de beheerder is dan conform de praktijk onder de Ontgrondingenwet vergunningvrij.*

j het aanleggen, onderhouden of veranderen van een oppervlaktewaterlichaam door een ander dan door of namens de waterbeheerder, als:
  1° grondlagen dieper dan 3 m onder het oorspronkelijke maaiveld ongemoeid blijven; en
  2° de watergang een bovenbreedte heeft van niet meer dan 6 m, een bodembreedte van niet meer dan 3 m, en, als een peilbesluit is vastgesteld, een diepte van niet meer dan 1 m onder dat peil.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7, onder j *Soms worden sloten aangelegd door agrariërs. Deze sloten zijn vergunningvrij, mits deze inderdaad bij een sloot passende afmetingen hebben. De maximale maatvoeringseisen die nu zijn gesteld, zijn afgeleid uit ontgrondingenverordeningen zoals die waren vastgesteld onder de Ontgrondingenwet door de provincies waar dit met enige regelmaat voorkomt. Bij de aanleg van die sloten spelen vrijwel alleen waterstaatkundige belangen. Als de waterschapsverordening voorziet in een vergunningstelsel kan het vergunningvereiste voor de ontgrondingsactiviteit buiten toepassing blijven.*

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.7 (aanwijzing vergunningvrije gevallen) [artikel 5.1, eerste lid, van de wet] *Dit artikel bepaalt samen met artikel 16.8 van dit besluit in welke gevallen geen vergunning nodig is voor een ontgrondingsactiviteit buiten de rijkswateren en in de winterbedden van de rijksrivieren. In de artikelen 6.28 en 7.27 van dit besluit is bepaald in welke gevallen geen vergunning nodig is voor ontgrondingsactiviteiten in waterstaatswerken in beheer bij het Rijk en de Noordzee.*
Voordat inhoudelijk ingegaan wordt op de vergunningvrije gevallen wordt nog opgemerkt dat voor het begrip «ontgronding» wordt vastgehouden aan de praktijk zoals die bestond onder de Ontgrondingenwet. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Ontgrondingenwet is dit als volgt omschreven: «Omdat het begrip ontgronding op zichzelf voldoende duidelijk is en iedere begripsomschrijving het nadeel heeft dat latere verschijningsvormen mogelijk niet daardoor worden gedekt, is het niet nodig en zelfs niet wenselijk geoordeeld in de wet een definitie te geven van het begrip ontgronding. Alle werkzaamheden aan of in de hoogteligging van een terrein of waarbij de bodem van een water wordt verlaagd, worden onder dit begrip samengevat. Het is duidelijk dat ook machinale ontgraving of baggeractiviteit daaronder moet worden verstaan. Anderzijds valt de uitvoering van werkzaamheden in de normale uitoefening van land-, tuin- en bosbouw, van normale onderhoudswerken en het delven, openen en ruimen van graven naar spraakgebruik niet onder dat begrip».[100]
In het recente verleden is er soms voor gekozen om - voor de duidelijkheid - bij het opsommen van vergunningvrije ontgrondingsactiviteiten ook activiteiten op te nemen die volgens deze omschrijving geen ontgronding zijn. Die lijn is hier niet gevolgd voor de genoemde voorbeelden, evenals voor andere activiteiten in de ondergrond die zich niet als ontgronding kwalificeren, zoals het doen van grondboringen en sonderingen of het afgraven van grond op een locatie die de functie gronddepot heeft.
Bij relatief ondiepe ontgrondingen, die gevolgen kunnen hebben voor de aardkundige en landschappelijke waarden en cultureel erfgoed, is een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit de aangewezen figuur voor besluitvorming. In het verleden was deze vaak vereist op grond van het bestemmingsplan, in de vorm van een «aanlegvergunning». Als een omgevingsplan niet voorziet in de bescherming van deze waarden, fungeert het verbod een ontgrondingsactiviteit zonder omgevingsvergunning te verrichten, als «tweede zeef». Aansluitend op de praktijk onder de Ontgrondingenwet is een beperkte set vergunningvrije gevallen aangewezen. Dat voor deze ontgrondingen geen omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit is vereist, laat onverlet dat een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit vereist kan zijn.
Toelichting artikel 16.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de Invoeringswet Omgevingswet vervalt het begrip «afwijkactiviteit». In plaats daarvan wordt gesproken van «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Volgens de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Invoeringswet Omgevingswet, wordt daaronder verstaan een «activiteit», inhoudende:*
a een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het is verboden deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan; of
b die in strijd is met het omgevingsplan.
In artikel 16.7, onder g en h, wordt in navolging daarvan «afwijkactiviteit» gewijzigd in «buitenplanse omgevingsplanactiviteit». Voor de achtergrond van deze wijziging wordt verwezen naar paragraaf 2.2.1.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet.
Verder worden redactionele wijzigingen aangebracht waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.
Toelichting artikel 16.7 (vervallen onderdeel k) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Onderdeel k van artikel 16.7 gaf een vrijstelling van de ontgrondingsvergunning voor na opslag achtergebleven grond, zolang die nog niet onderdeel van het landschap was geworden. Dit was een situatie die mede door de aanscherpingen van de regels voor het opslaan van grond in de afgelopen jaren via*

[100] Kamerstukken II 1960/61, 6338, nr. 3.

het Besluit bodemkwaliteit en het Activiteitenbesluit steeds zeldzamer is geworden, en die na de aanpassingen van de regels via dit besluit helemaal uitgesloten is. Daarom komt de uitzondering te vervallen.
Toelichting artikel 16.7 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Artikel 16.7, onder b en j, bevat concrete afmetingen voor vergunningvrije ontgrondingen. Het gaat om het ontgronden voor een natuurvriendelijke oever bij een watergang of het aanleggen, onderhouden of veranderen van een watergang. Nadat de internetconsultatie van het besluit was is afgerond is de term «watergang» vervangen door «oppervlaktewaterlichaam». Daarmee is echter onbedoeld een betekeniswijziging doorgevoerd, omdat een oppervlaktewaterlichaam, zoals bepaald in de begripsbepaling in de bijlage bij de Omgevingswet, ook de oever omvat. Dit wordt teruggedraaid omdat de afmetingen zien op de watergang zelf en niet op de oevers daarvan.*

Artikel 16.8 (aanwijzing vergunningvrije gevallen zonder afwijkmogelijkheid)

1 Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten, geldt niet voor de activiteiten, bedoeld in artikel 16.6, voor zover het gaat om het ontgronden voor:
   a het treffen van een maatregel in verband met een verontreiniging of aantasting van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam die is opgenomen in:
      1° een waterbeheerprogramma als bedoeld in artikel 3.7 van de wet; of
      2° het nationaal waterprogramma, bedoeld in artikel 3.9, tweede lid, onder d, van de wet; of
   b het treffen van een maatregel die is opgenomen in een inrichtingsprogramma.
      Toelichting artikel 16.8, eerste lid, onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 [artikel 5.1 Ow] *De maatregelen waarnaar in artikel 16.8, eerste lid, onder b, Bal wordt verwezen, worden onder de Omgevingswet opgenomen in een inrichtingsprogramma[1]. De verwijzing naar een inrichtingsplan als bedoeld in artikel 17, eerste lid, van de Wet inrichting landelijk gebied wordt daarom vervangen door een verwijzing naar een inrichtingsprogramma.*
      [1] Zie artikel 3.14a van de Omgevingswet, zoals gewijzigd bij de Aanvullingswet grondeigendom.
      Toelichting artikel 16.8, eerste lid, onder b, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Omdat het begrip inrichtingsprogramma is gedefinieerd in de Omgevingswet kan volstaan worden met de verkorte aanduiding uit onderdeel A van de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet.*
2 Het eerste lid geldt niet voor het ontgronden om het bodemmateriaal dat voor die maatregelen nodig is, te verkrijgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.8 (aanwijzing vergunningvrije gevallen zonder afwijkmogelijkheid) *Dit artikel bevat de aanwijzing van gevallen waarvoor geen omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit is vereist en waarvan niet kan worden afgeweken op grond van artikel 16.9. Het betreft ontgrondingen die plaatsvinden bij de uitvoering van maatregelen opgenomen in plannen of programma's van een overheidsinstantie: het waterprogramma van het Rijk, het waterbeheerprogramma van het waterschap en inrichtingsplannen die door de provincie worden vastgesteld op grond van de Wet inrichting landelijk gebied. In het waterprogramma of waterbeheerprogramma kunnen maatregelen worden opgenomen om een waterbodemverontreiniging op te ruimen of te beheersen. Daarbij kunnen grote hoeveelheden baggerspecie worden verwijderd, zodat sprake is van een ontgronding. De afweging over deze maatregelen heeft plaatsgevonden bij de vaststelling van het programma; een nieuwe beoordeling via een omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit is overbodig. Deze maatregelen zijn dus als vergunningvrij aangemerkt. Hetzelfde geldt voor de maatregelen in een inrichtingsplan, zoals het verleggen van watergangen of wegen.*
Het tweede lid maakt duidelijk dat de ontgrondingen die nodig zijn om bodemmateriaal te verkrijgen ter uitvoering van de genoemde maatregelen, niet vergunningvrij zijn. Daarbij kan gedacht worden aan bodemmateriaal voor het afdekken van waterbodemverontreinigingen, het dempen van watergangen of het ophogen van het wegcunet.
Toelichting artikel 16.8 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In het tweede lid wordt een kennelijke verschrijving hersteld. Het betreft een uitzondering op het eerste lid, niet een uitzondering op het verbod.*

Artikel 16.9 (afwijken van aanwijzing vergunningvrije gevallen)

1 Er kan worden afgeweken van de aanwijzing van de vergunningvrije gevallen, bedoeld in artikel 16.7.
2 Een aanvullend verbod of vergunningvrij geval kan worden opgenomen in de omgevingsverordening, als dat doelmatig en doeltreffend is.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 16.9 (afwijken van aanwijzing vergunningvrije gevallen) [artikel 5.2 van de wet] *Dit artikel biedt de mogelijkheid aan de provincies om af te wijken van de aanwijzing van vergunningvrije gevallen, opgenomen in artikel 16.7. Provincies kunnen afwijkende cijfermatige begrenzingen vaststellen, vergunningvrije gevallen toevoegen of juist buiten toepassing verklaren. Zo kan een andere ondergrens worden aangewezen voor de vergunningplichtige activiteit, gelet op het type ondergrond of de grondwaterdruk in de provincie of een deel daarvan. Hiermee worden de mogelijkheden voor regionaal maatwerk zoals die onder de Ontgrondingenwet bestonden gecontinueerd.*
Toelichting artikelen 16.1 tot en met 16.3, 16.5, 16.6 en 16.9 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit zijn redactionele wijzigingen waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formuleringen in het Bal.*

HOOFDSTUK 17 AFVAL VAN SCHEPEN IN BINNENWATEREN

AFDELING 17.1 ALGEMEEN

Artikel 17.1 (activiteiten)

1 Dit hoofdstuk gaat over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam dat deel uitmaakt van de binnenwateren als bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee die zijn aangewezen in dit hoofdstuk.
2 Afdeling 17.3 gaat over het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen.
3 In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
a *erkende certificatie-instantie:* certificatie-instantie met een erkenning als bedoeld in artikel 17.21;
b *fabrikant:* degene die verantwoordelijk is voor de conformiteit van de productie;
c *typegoedkeuring:* goedkeuring van een tot een bepaald type horende zuiveringsvoorziening;
d *pleziervaartuig:* pleziervaartuig als bedoeld in artikel 1 van de Wet pleziervaartuigen 2016; en
Toelichting artikel 17.1, derde lid, onder d, Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Dit is een redactionele wijzing waarmee een komma wordt vervangen door een puntkomma.*
e *zuiveringsvoorziening:* voorziening aan boord van een pleziervaartuig die toiletwater zuivert.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.1 (activiteiten) *Artikel 17.1 bepaalt het toepassingsbereik van hoofdstuk 17. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam dat een binnenwater is. Zowel oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk als in beheer bij een waterschap kunnen binnenwateren zijn. In de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee is bepaald langs welke grens deze wateren zijn afgebakend van de zee; daar is bij aangesloten.*
Toelichting artikel 17.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt verduidelijkt dat het toepassingsbereik van hoofdstuk 17 niet alle lozingsactiviteiten op de binnenwateren omvat, maar alleen de lozingsactiviteiten die zijn aangewezen in afdeling 17.2. Dat is dezelfde systematiek die in hoofdstuk 2 is toegepast. De oude formulering van dit artikel leidde tot ongewenste overlap met de hoofdstukken 2 tot en met 6 Bal en beperkte de mogelijkheid van waterschappen om zelf regels te stellen over lozingsactiviteiten op de regionale wateren. Dat is niet bedoeld en wordt daarom hersteld.*
Toelichting artikel 17.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Aan artikel 17.1 is een artikellid toegevoegd. Hiermee wordt het toepassingsbereik van hoofdstuk 17 uitgebreid en gaat dit ook over het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen. Het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen is geen activiteit in de zin van artikel 4.3 van de Omgevingswet; artikel 11a.2 van de Wet milieubeheer is de grondslag voor regels hierover. De regels over het beoordelen van instellingen en producten zijn vanwege het andere karakter in een aparte afdeling opgenomen.*
Dit artikel is het enige artikel in afdeling 17.1 dat op de regels van afdeling 17.3 van toepassing is. De overige artikelen in afdeling 17.1, bijvoorbeeld die over de normadressaat of de specifieke zorgplicht, zijn immers gericht tot degene die de lozingsactiviteit verricht.
In het derde lid zijn definitieomschrijvingen opgenomen van begrippen die verband houden met de typegoedkeuring van zuiveringsvoorzieningen aan boord van pleziervaartuigen. Deze definitieomschrijvingen waren voorheen opgenomen in het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) en de Rlbi. Ten opzichte van het Blbi en de Rlbi is een omschrijving van pleziervaartuig toegevoegd, waarin wordt aangesloten bij de Wet pleziervaartuigen 2016. Een pleziervaartuig is daarin gedefinieerd als een voor sport- en vrijetijdsdoeleinden bedoeld vaartuig, niet zijnde een waterscooter, ongeacht het type of de wijze van voortstuwing, met een romplengte van 2,5 tot 24 meter. De definitie is toegevoegd omdat elders in het Besluit activiteiten leefomgeving de term «pleziervaartuig» juist ook wordt gebruikt voor vaartuigen met een romplengte vanaf 24 meter.

Artikel 17.2 (oogmerken)

De regels in de afdelingen 17.1 en 17.2 zijn gesteld met het oog op:
a het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
c het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen; en
d het beschermen van de gezondheid.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.2 (oogmerken) *De oogmerken, genoemd in artikel 17.2 zijn overgenomen uit artikel 4.23 van de wet. Voor de regels over afvalstoffen van de scheepvaart zijn met name de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van oppervlaktewaterlichamen en de functievervulling door oppervlaktewaterlichamen van belang. Lozingen van (afval)stoffen in een oppervlaktewaterlichaam hebben namelijk een direct effect op de chemische en ecologische waterkwaliteit. Voor de functievervulling door oppervlaktewaterlichamen is een goede waterkwaliteit eveneens essentieel; functies als recreatie en viswater zijn niet goed mogelijk als het oppervlaktewater te sterk verontreinigd is. Daarnaast hebben de regels in dit hoofdstuk tot doel om waterschaarste te beperken. Waterschaarste heeft immers ook met waterkwaliteit te maken; het is een tekort aan water van voldoende kwaliteit voor de verschillende maatschappelijke en ecologische behoeften.*
Toelichting artikel 17.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Met de Invoeringswet Omgevingswet zijn de oogmerken van rijksregels over wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet gewijzigd. Artikel 17.2 wordt daarmee in overeenstemming gebracht. De zinsnede over op grond van de Omgevingswet aan watersystemen toegekende functies vervalt, onder meer omdat dit onbedoeld tot een beperking leidt van de mogelijkheden om bij het stellen van maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften rekening te houden met feitelijk aanwezige functies, die niet op grond van de Omgevingswet aan een watersysteem zijn toegekend.*
Toelichting artikel 17.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *In de aanhef van het artikel is gespecificeerd op welke onderdelen van het hoofdstuk de genoemde oogmerken van toepassing zijn. Dit vanwege toevoeging van afdeling 17.3 over het verstrekken van certificaten aan het hoofdstuk.*

Aan het artikel is daarnaast een onderdeel toegevoegd. De regels over het lozen van huishoudelijk afvalwater zien niet alleen op waterdoelen, zoals de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar zien in belangrijke mate op het beschermen van de gezondheid van zwemmers.

Artikel 17.3 (bevoegd gezag waterschap)

Tenzij in artikel 17.4 anders is bepaald, is voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij een waterschap het dagelijks bestuur van het waterschap waarbinnen de activiteit wordt verricht het bevoegd gezag:

a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of

b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

Toelichting artikel 17.3 en 17.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-235 *Met dit besluit is een wijziging aangebracht aan de artikelen over de aanwijzing van bevoegd gezag in hoofdstuk 17. Voorheen was de aanwijzing van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat opgenomen in artikel 17.3, en de aanwijzing van het dagelijks bestuur van het waterschap in artikel 17.4. In lijn met de andere hoofstukken van het Besluit activiteiten leefomgeving en het principe «decentraal, tenzij» is ervoor gekozen de volgorde van die artikelen om te draaien.*

Aan het nieuwe artikel 17.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving is een extra artikellid toegevoegd, waardoor het artikel uit twee leden bestaat. Het is niet doelmatig dat ten aanzien van de aanwezigheid van een afsluiter of de verzegeling van deze afsluiter in de leiding tussen de toilet of de opvangtank en de huiddoorvoer van een pleziervaartuig het bevoegd gezag verschilt naar gelang er zou worden geloosd in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk of een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap. Daarom is aan artikel 17.4 een lid toegevoegd waarin is bepaald dat de minister het bevoegd gezag is om maatwerkvoorschriften te stellen of te beslissen op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel als het gaat om artikel 17.16, ook als het gaat om een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap.

Artikel 17.4 (bevoegd gezag Minister van Infrastructuur en Waterstaat)

1 Voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk is Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag:

a dat een maatwerkvoorschrift kan stellen; of

b dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen.

2 Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat is ook het bevoegd gezag voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam voor zover het gaat om het lozen van toiletwater vanaf een pleziervaartuig, bedoeld in artikel 17.16.

Toelichting artikel 17.3 en 17.4 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-235 *Met dit besluit is een wijziging aangebracht aan de artikelen over de aanwijzing van bevoegd gezag in hoofdstuk 17. Voorheen was de aanwijzing van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat opgenomen in artikel 17.3, en de aanwijzing van het dagelijks bestuur van het waterschap in artikel 17.4. In lijn met de andere hoofstukken van het Besluit activiteiten leefomgeving en het principe «decentraal, tenzij» is ervoor gekozen de volgorde van die artikelen om te draaien.*

Aan het nieuwe artikel 17.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving is een extra artikellid toegevoegd, waardoor het artikel uit twee leden bestaat. Het is niet doelmatig dat ten aanzien van de aanwezigheid van een afsluiter of de verzegeling van deze afsluiter in de leiding tussen de toilet of de opvangtank en de huiddoorvoer van een pleziervaartuig het bevoegd gezag verschilt naar gelang er zou worden geloosd in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk of een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap. Daarom is aan artikel 17.4 een lid toegevoegd waarin is bepaald dat de minister het bevoegd gezag is om maatwerkvoorschriften te stellen of te beslissen op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel als het gaat om artikel 17.16, ook als het gaat om een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap.

Artikel 17.5 (normadressaat)

Aan dit hoofdstuk wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.5 (normadressaat) *In artikel 17.5 is bepaald tot wie de regels van dit hoofdstuk zijn gericht. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de betreffende activiteit houden.*

Artikel 17.6 (specifieke zorgplicht)

1 Degene die een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 17.2, is verplicht:

a alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;

b voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en

c als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten als dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2 Deze plicht houdt in ieder geval in dat:
a alle passende preventieve maatregelen tegen verontreiniging worden getroffen;
b de beste beschikbare technieken worden toegepast;
c geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt; en
d alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.6 (specifieke zorgplicht) *De strekking van de specifieke zorgplicht verschilt per activiteit. De wet geeft voor lozingsactiviteiten aan wat de strekking is van de specifieke zorgplicht. In dit artikel is deze strekking in het tweede lid aangevuld met een aantal onderdelen als genoemd in artikel 2.11, derde lid, van dit besluit. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij dat artikel.*

Toelichting artikel 17.6 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 17.7 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan worden gesteld over artikel 17.6 en afdeling 17.2, met uitzondering van bepalingen waarin lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam worden aangewezen.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van afdeling 17.2, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 17.2.
4 Een maatwerkregel wordt voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij een waterschap gesteld in de waterschapsverordening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.7 (maatwerkregels) [artikel 4.3 in samenhang met artikel 4.6 van de wet]
Waterschappen zijn op grond van artikel 17.7 bevoegd om maatwerkregels te stellen in het de waterschapsverordening over de specifieke zorgplicht en de regels in afdeling 17.2. De grondslag hiervoor staat in artikel 4.6 van de wet.
Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die op een locatie worden of zullen worden verricht passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels van die hoofdstukken. Maatwerkregels zijn dus niet gericht tot een belanghebbende, maar gelden op een bepaalde locatie ongeacht wie daar een activiteit verricht of gaat verrichten. Maatwerkregels zijn daarom geschikt om te sturen op toekomstige ontwikkelingen.
Er zijn grenzen aan de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Deels vloeien die voort uit artikelen 4.23 van de wet, maar het is ook herhaald in het derde lid. Bij het stellen van maatwerkregels moeten de belangen uit artikel 17.2, in acht worden genomen; de belangen met het oog waarop de algemene regels van dit hoofdstuk zijn gesteld.
Het eerste lid bepaalt ook dat over bepalingen in dit hoofdstuk waarin lozingsactiviteiten worden aangewezen, geen maatwerkregels kunnen worden gesteld. Deze bepalingen, bijvoorbeeld artikel 17.15, geven aan op welke activiteiten de algemene rijksregels zijn gericht. Waterschappen kunnen die reikwijdte niet aanpassen. De keuze over de activiteiten waarvoor rijksregels worden gesteld wordt immers door het Rijk gemaakt, met toepassing van het subsidiariteitsbeginsel van artikel 2.3 van de wet.
In artikel 4.6 van de wet is bepaald dat met maatwerkregels alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat maatwerkregels kunnen afwijken van afdeling 17.2. Afwijken van de specifieke zorgplicht is vanzelfsprekend niet mogelijk; door de koppeling van de specifieke zorgplicht aan de oogmerken van artikel 2.2 - die de begrenzing vormen van de belangen waarvoor algemene regels zijn gesteld - moeten maatwerkregels altijd binnen de reikwijdte en strekking van de specifieke zorgplicht blijven.
Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de algemene regels inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling van de algemene regels van dit besluit door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van de algemene regels is beoogd. Bijvoorbeeld door aan te geven dat een bepaald artikel in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijven de algemene regels van dit besluit van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de algemene regels worden voldaan. Andere maatwerkregels, die niet afwijken van de algemene regels in dit besluit maar daarop aanvullen of een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid. De constatering dat een regel in de waterschapsverordening binnen het toepassingsbereik valt lozingsactiviteiten die in dit hoofdstuk zijn geregeld en over hetzelfde onderwerp gaat als de algemene regels in dit besluit, leidt automatisch tot de conclusie dat die regel in dat geval een maatwerkregel is. Diezelfde regel kan ook van toepassing zijn op een activiteit die buiten het toepassingsbereik van dit besluit valt; in dat geval is de regel geen maatwerkregel. Het is daarom niet aantrekkelijk om maatwerkregels en andere regels in de waterschapsverordening geforceerd te scheiden. Dat zou leiden tot dubbel opschrijven van identieke regels, zonder dat daarmee een doel wordt gediend.

Artikel 17.8 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld, of een vergunningvoorschrift als bedoeld in artikel 4.5 van de wet kan aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk worden verbonden, over de artikelen 17.6, 17.11 en 17.12 en afdeling 17.2, met uitzondering van bepalingen waarin lozingsactiviteiten worden aangewezen.
2 Met een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift kan worden afgeweken van afdeling 17.2, tenzij anders is bepaald.

3 Met een maatwerkvoorschrift of een vergunningvoorschrift kan voor een periode van ten hoogste negen maanden ook worden afgeweken van artikel 17.6, tweede lid, onder a en b, voor het testen of gebruiken van een nieuwe techniek die, als zij commercieel zou worden ontwikkeld:
   a een hoger of ten minste hetzelfde beschermingsniveau voor het milieu kan opleveren; en
   b grotere kostenbesparingen kan opleveren dan de voor de die activiteit bestaande beste beschikbare technieken.
4 Een maatwerkvoorschrift wordt niet gesteld als over dat onderwerp een voorschrift aan een omgevingsvergunning als bedoeld in dit hoofdstuk kan worden verbonden.
5 Op het stellen van een maatwerkvoorschrift voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam zijn de beoordelingsregels en de bepalingen over vergunningvoorschriften in de artikelen 8.26, tweede tot en met vierde lid, 8.27, 8.28, 8.30, 8.31, 8.33, 8.84, 8.88, 8.92 en 8.98 tot en met 8.100 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en afdeling 8.3 van het Omgevingsbesluit van overeenkomstige toepassing.

Toelichting artikel 17.8 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikelen 2.24, 4.3 in samenhang met artikel 4.5 van de Omgevingswet]
Aan het eerste en tweede lid van dit artikel wordt toegevoegd dat ook vergunningvoorschriften kunnen worden gesteld in aanvulling op, of in afwijking van, de regels over lozingsactiviteiten vanaf schepen op binnenwateren. Deze toevoeging hangt samen met de introductie van een vergunningplicht in artikel 17.18. Het nieuwe derde lid bevat de mogelijkheid om bij maatwerkvoorschrift tijdelijk af te wijken van de onderdelen a en b van het tweede lid van artikel 17.8, om nieuwe technieken te beproeven. Deze mogelijkheid was voor lozingsactiviteiten al opgenomen in de hoofdstukken 2, 6 en 7 Bal. Het nieuwe vierde lid regelt de afbakening tussen vergunningvoorschriften en maatwerkvoorschriften, in lijn met de keuze die in de andere hoofdstukken is gemaakt.
Het vijfde lid (nieuw) wordt aangevuld door ook de artikelen 8.98 tot en met 8.100 Bkl van overeenkomstige toepassing te verklaren op het stellen van maatwerkvoorschriften over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. In dit lid waren al alle relevante dwingende bepalingen over het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning van de afdelingen 8.5 en 8.9 Bkl van overeenkomstige toepassing verklaard. Ook afdeling 8.10 van dat besluit, over actualisering, wijziging en intrekking van omgevingsvergunningen, bevat echter dwingende bepalingen voor omgevingsvergunningen. Deze bepalingen moeten ook voor maatwerkvoorschriften gelden. Artikel 8.100 Bkl verplicht om een omgevingsvergunning in te trekken als door toepassing van artikel 8.99, tweede lid, redelijkerwijs niet kan worden bereikt dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Dit artikel is naar zijn aard alleen van toepassing op maatwerkvoorschriften waarmee de algemene rijksregels worden versoepeld. Het intrekken van een maatwerkvoorschrift dat de algemeen rijksregels aanscherpt, leidt er immers toe dat nog verder wordt afgeweken van het niveau van beste beschikbare technieken.
Naar aanleiding van de consultatiereacties wordt een verwijzing naar afdeling 8.3 Omgevingsbesluit toegevoegd. In deze afdeling van het Omgevingsbesluit wordt bepaald bij welke activiteiten financiële zekerheid wordt of kan worden gesteld in vergunningvoorschriften. Met de verwijzing wordt de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.

Artikel 17.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4, worden die ondertekend en voorzien van:
a de aanduiding van de activiteit;
b de naam en het adres van degene die de activiteit verricht; en
c de dagtekening.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden) *Als bijvoorbeeld op grond van artikel 17.13 gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens begeleid door een aantal algemene gegevens. Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke activiteit er zal worden verricht. Onder a is daarom opgenomen dat moet worden aangegeven welke activiteit waarover gegevens worden verstrekt, het betreft.*
Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht.
Uit artikel 17.9 vloeit geen verplichting voort om gegevens te verstrekken. Als voor een activiteit is voorgeschreven dat gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt, bijvoorbeeld vóórdat wordt begonnen met die activiteit, wordt daarbij om specifieke gegevens gevraagd. Die gegevens worden dan verstrekt en aangevuld met de algemene gegevens uit dit artikel.
Bepalingen over het elektronisch verkeer en de mogelijkheden om per post een melding te doen zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit, zie daarvoor afdeling 14.1 van dat besluit en de toelichting daarop.

Artikel 17.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam of het adres, bedoeld in artikel 17.9, onder b, wijzigen, worden die gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.10 (gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat) *Artikel 17.10 regelt, in tegenstelling tot artikel 17.9, een verplichting om gegevens te verstrekken in twee situaties.*

In het eerste lid van artikel 17.10 is geregeld dat een naamswijziging of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene wil immers dan correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt.
In het tweede lid is geregeld dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de wet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.
Toelichting artikelen 2.19, 6.10, 7.10, 8.10, 9.13, 11.11, 11.33, 11.122, 15.10 en 17.10 n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Met de invoeging van de optie om gewijzigde coördinaten door te geven is het opschrift van deze artikelen geharmoniseerd met de daar telkens aan voorafgaande artikelen.*

Artikel 17.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1 Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4, worden de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te bezien of de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn, gezien de ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de ontwikkelingen met betrekking tot die watersystemen.
2 Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.11 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag) *Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.20.*
Toelichting artikel 17.11 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Zie de toelichting op de wijziging van artikel 2.20 Bal bij dit besluit.*

Artikel 17.12 (informeren over een ongewoon voorval)

Het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4, wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 17.12 tot en met 17.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 17.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een lozingsactiviteit op een binnenwater in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.

Artikel 17.13 (gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval)

Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 17.3 en 17.4:

a informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
b informatie over de vrijgekomen stoffen en hun eigenschappen;
c andere gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
d informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 17.12 tot en met 17.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*
De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 17.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een lozingsactiviteit op een binnenwater in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikel 17.13 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Dit is een redactionele wijziging waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.*

Artikel 17.14 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift worden de artikelen 17.12 en 17.13 niet versoepeld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikelen 17.12 tot en met 17.14 (informeren over een ongewoon voorval, gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval en afbakening mogelijkheid maatwerk) *Deze artikelen gaan over de informatieplicht bij ongewone voorvallen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.21 tot en met 2.23, die hetzelfde regelen voor milieubelastende activiteit en de daarmee samenhangende lozingsactiviteiten.*

De regels voor ongewone voorvallen in deze artikelen gelden voor alle activiteiten die genoemd zijn in artikel 17.1. In principe kunnen bij al deze activiteiten immers ongewone voorvallen optreden. Met deze generieke regeling is duidelijk dat van degene die een lozingsactiviteit op een binnenwater in alle gevallen gevergd wordt dat hij het bevoegd gezag informeert en gegevens en bescheiden over het ongewone voorval verstrekt.
Toelichting artikel 17.14 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt een foutieve verwijzing naar andere artikelen hersteld.*

AFDELING 17.2 INHOUDELIJKE REGELS

§ 17.2.1 Pleziervaart

Artikel 17.15 (aanwijzing lozingsactiviteiten)

Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 17.1 wordt aangewezen het lozen van huishoudelijk afvalwater afkomstig van een pleziervaartuig, met uitzondering van de pleziervaartuigen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet pleziervaartuigen 2016.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.15 (aanwijzing lozingsactiviteiten) *Aan boord van pleziervaartuigen komt huishoudelijk afvalwater vrij. Dit bestaat uit toiletwater en uit ander afvalwater dat afkomstig is van huishoudelijke werkzaamheden, zoals afvalwater van een keukenblok of een schrobputje. Deze paragraaf bevat de regels voor de gevallen waarin huishoudelijk afvalwater geloosd wordt op een binnenwater.*
Toelichting artikel 17.15 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-235 *In artikel 17.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving is voor de definitieomschrijving van een pleziervaartuig verwezen naar artikel 1 van de Wet pleziervaartuigen 2016. In artikel 2, eerste lid, van die wet is bepaald dat de wet niet van toepassing is ten aanzien van ontwerp- en bouwvoorschriften, uitlaatemissievoorschriften en geluidemissievoorschriften die voor nader bepaalde vaartuigen volgen uit bijlage I van de richtlijn pleziervaartuigen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om historische schepen gebouwd voor 1950, kano's of duikboten.*
De regels voor het lozen van pleziervaartuigen zijn op deze vaartuigen niet van toepassing. Dit is al langer het geval, zie hiervoor bijvoorbeeld kamerstukken uit 2004 waarin wordt gesteld dat de in artikel 2 van de Wet pleziervaartuigen nader genoemde vaartuigen zijn uitgezonderd van het lozingsverbod[1].
[1] Kamerstukken II, 2004/05, 25 890, nr. 31
Dit kwam echter niet duidelijk uit de regelgeving naar voren. Dit wijzigingsbesluit bood aanleiding dit te verduidelijken.

Artikel 17.16 (water en gezondheid: geen toiletwater lozen)

1 Met het oog op het voorkomen of beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam wordt vanaf een pleziervaartuig geen toiletwater geloosd.
2 In afwijking van het eerste lid kan toiletwater vanaf een pleziervaartuig worden geloosd als:
   a het toiletwater wordt geleid door een zuiveringsvoorziening met een certificaat van typegoedkeuring, verstrekt door een erkende certificatie-instantie; of
   b het toilet zodanig is geconstrueerd dat via dat toilet alleen urine en spoelwater kunnen worden geloosd.
3 In andere gevallen dan die, bedoeld in het tweede lid, bevindt zich inde leiding tussen een toilet waarvandaan kan worden geloosd of, als die aanwezig is, de opslagtank en de huiddoorvoer van het pleziervaartuig onder de waterlijn een afsluiter die in een gesloten stand is verzegeld met een zegel.
4 Op het verkrijgen van het zegel zijn de bij ministeriële regeling gestelde regels van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 17.16 (water: geen toiletwater lozen) *Het lozen van toiletwater vanaf pleziervaartuigen is sinds 1 januari 2009 verboden. Toiletwater bevat ziekmakende bacteriën en virussen. Uit het oogpunt van waterkwaliteit en gezondheid is het noodzakelijk dit verontreinigende toiletwater op te vangen. Overig huishoudelijk afvalwater, zoals douchewater en afwaswater, mag vanaf pleziervaartuigen worden geloosd.*
Uitgangspunt is dat toiletwater van pleziervaartuigen wordt opgevangen en afgegeven. Er is speciaal hiervoor een netwerk van uitpompstations (voor meer informatie: www.vuilwater.info). Daarnaast zijn grotere jachthavens verplicht om een inzamelvoorziening voor huishoudelijk afvalwater te hebben.
Voor het zuiveren aan boord zijn op dit moment nog geen zuiveringsinstallaties beschikbaar die een adequate zuivering waarborgen.
Toelichting artikel 17.16 n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Aan artikel 17.16 is een tweede artikellid toegevoegd. Het eerste lid is ongewijzigd, en omvat het al sinds 2009 geldende verbod om vanuit pleziervaartuigen ongezuiverd toiletwater te lozen.*
In het tweede lid, onderdeel a, is aangegeven dat dat verbod niet geldt indien gebruik wordt gemaakt van een zuiveringsvoorziening waarvoor een certificaat van typegoedkeuring is verstrekt. Hiermee zijn artikel 3.9, tweede lid, Blbi, en artikel 2.29, eerste lid, en artikel 2.31, eerste lid, Rlbi omgezet.
Het tweede lid, onderdeel b, geldt bij situaties waarbij geborgd is dat er uitsluitend urine en spoelwater kunnen worden geloosd via het toilet. Dan is zuivering niet vereist. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als er aan boord alleen een urinoir aanwezig is, of als er een droogtoilet is met aparte opvang en afvoer van de urine. Er hoeft in die situaties dus geen zuiveringsvoorziening aanwezig te zijn en de urine kan zonder verdere behandeling op het oppervlaktewater worden geloosd. Urine bevat namelijk – zeker vergeleken met feces – weinig bacteriën. Indien de urine eerst in contact komt met feces, is deze bepaling niet van toepassing. Hoewel het uitsluitend lozen van urine en spoelwater geen gevaar oplevert voor de volksgezondheid, is vanwege de controleerbaarheid en handhaafbaarheid van de regels de constructie van het toilet als uitgangspunt genomen. Hiermee is artikel 2.35 Rlbi omgezet.
Toelichting artikel 17.15 n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-235 *Aan artikel 17.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving is met het onderhavige besluit een derde artikellid toegevoegd.*

In het ongewijzigde eerste lid van artikel 17.16 is het reeds lang bestaande lozingsverbod vastgelegd. In het tweede lid, onderdeel a, is aangegeven dat – in afwijking van het eerste lid – het toiletwater vanaf een pleziervaartuig kan worden geloosd als het toiletwater wordt geleid door een zuiveringsvoorziening met een certificaat van typegoedkeuring, verstrekt door erkende certificatie-instantie. In onderdeel b is aangegeven dat het in het eerste lid genoemde lozingsverbod niet geldt als het toilet zodanig geconstrueerd is dat via deze uitsluitend urine en spoelwater kunnen worden geloosd.
In het nieuwe derde lid is nu bepaald dat, als de onder het tweede lid genoemde uitzonderingssituaties niet van toepassing zijn, de afsluiter in gesloten stand verzegeld moet zijn. Nadere voorschriften over de verkrijging van een zegel zijn opgenomen in de Omgevingsregeling. De grondslag hiervoor is artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet.

Artikel 17.16a (gezondheid: gegevens op en bij zuiveringsvoorziening)

1 Op een zuiveringsvoorziening met een certificaat van typegoedkeuring zijn de volgende gegevens zichtbaar:
   a het handelsmerk of de handelsnaam van de fabrikant;
   b de naam en het serienummer van de zuiveringsvoorziening;
   c het bouwjaar van de zuiveringsvoorziening; en
   d de naam van de certificatie-instantie en het nummer van het verleende certificaat.
2 Bij de zuiveringsvoorziening is een kopie van het certificaat van typegoedkeuring aanwezig.

Toelichting artikel 17.16a (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met het oog op het toezicht en de handhaafbaarheid moet een kopie van het certificaat van typegoedkeuring kunnen worden getoond aan de toezichthouder. Het aan boord bewaren is met het oog daarop wenselijk, tezamen met de onderhoudsgegevens. Daarnaast is voor het toezicht van belang dat een aantal andere gegevens zichtbaar zijn. Hiermee zijn artikel 2.29, tweede lid, en artikel 2.32 Rlbi omgezet.*
In artikel 2.33 Rlbi was geregeld dat de zuiveringsvoorziening volgens de instructies van de fabrikant geïnstalleerd, gebruikt en onderhouden moet worden. Dit artikel komt als zodanig niet meer terug. Handelen of nalaten dat vanzelfsprekend is als je de activiteit verricht wordt niet in aparte regels opgenomen, maar valt onder de specifieke zorgplicht (artikel 17.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Het in artikel 2.33 Rlbi bepaalde is dus niet vervallen, maar via de specifieke zorgplicht geborgd. Op overtreding van de specifieke zorgplicht kan worden gehandhaafd. Als niet duidelijk is wat in een bepaalde situatie onder de specifieke zorgplicht valt kan dit in overleg met het bevoegd gezag worden afgestemd of, meer formeel, via maatwerk worden vastgesteld.

§ 17.2.2 Beroepsvaart

Artikel 17.17 (aanwijzing lozingsactiviteiten)

1 Als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam als bedoeld in artikel 17.1 wordt aangewezen het lozen van stoffen of afvalwater afkomstig van een vaartuig.
2 Onder de aanwijzing valt niet:
   a het lozen van huishoudelijk afvalwater afkomstig van een pleziervaartuig; en
   b het lozen van scheepsafvalstoffen of delen van de lading vanaf een schip afkomstig van een schip als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart.

Toelichting artikel 17.17 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In dit artikel wordt het lozen van stoffen of afvalwater, afkomstig van een vaartuig, in de binnenwateren aangewezen als lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. De aanwijzing geldt niet voor lozingen vanaf pleziervaartuigen; die lozingen zijn geregeld in paragraaf 17.2.1 Bal. De aanwijzing geldt ook niet voor lozingen van scheepsafvalstoffen afkomstig van een schip als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart. Dat besluit zal op een later tijdstip worden ingebouwd in dit hoofdstuk.*

Artikel 17.18 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen: lozingsactiviteiten)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, geldt voor de activiteit, bedoeld in artikel 17.17.

Toelichting artikel 17.18 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 [artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet] *Voor lozingsactiviteiten als bedoeld in artikel 17.17 is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit vereist. Deze vergunningplicht is bedoeld als tijdelijk vangnet voor lozingen vanaf schepen die niet onder het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart vallen. Voor inwerkingtreding van de Omgevingswet was voor dergelijke lozingen een vergunning vereist op grond van artikel 6.2 van de Waterwet. Met dit artikel wordt die vergunningplicht voortgezet. Bij de inbouw van het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart in dit hoofdstuk zal worden bezien in hoeverre deze vergunningplicht moet worden voortgezet.*

AFDELING 17.3 CERTIFICATIE VAN ZUIVERINGSVOORZIENINGEN

Artikel 17.19 (toepassingsbereik)

Deze afdeling gaat over het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen.

Toelichting artikel 17.19 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *In dit artikel wordt het toepassingsbereik van afdeling 17.3 beschreven. Het gaat om het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen. In de afdeling zijn zowel regels gesteld over het verkrijgen van een erkenning door een certificatie-instantie, als het verkrijgen van een certificaat van typegoedkeuring van een erkende certificatie-instantie.*

Artikel 17.20 (aanvragen erkenning certificatie-instantie)
Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan op aanvraag een erkenning verlenen aan een certificatie-instantie voor het verstrekken van certificaten voor zuiveringsvoorzieningen.
Toelichting artikel 17.20 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Een certificatie-instantie kan een aanvraag tot erkenning indienen. Op de aanvraag zijn de regels van afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht onverminderd van toepassing. Er is geen formulier vastgesteld voor het indienen van de aanvraag, een schriftelijke aanvraag kan worden gericht aan de minister, ter attentie van de Directie Waterkwaliteit, Ondergrond en Marien, Postbus 20901, 2500 EX te Den Haag. Met deze bepaling is artikel 2.31, derde lid, Rlbi omgezet.*

Artikel 17.21 (verlenen erkenning certificatie-instantie)
Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat verleent de erkenning als de certificatie-instantie:
a is geaccrediteerd volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065; en
b in staat is op deskundige en onafhankelijke wijze te beoordelen of de zuiveringsvoorziening voldoet aan de grenswaarden, bedoeld in artikel 17.25, eerste lid, onder a.
Toelichting artikel 17.21 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Dit artikel betreft de erkenning van de certificatie-instantie die een certificaat van typegoedkeuring kan verlenen. De certificatie-instantie wordt door de minister erkend als aan de voorwaarden in het tweede lid wordt voldaan. In NEN-EN-ISO/IEC 17065 zijn eisen opgenomen voor certificatie-instellingen die certificaten toekennen aan (onder andere) producten. Met deze bepaling is artikel 2.31, eerste en tweede lid, Rlbi omgezet.*

Artikel 17.22 (lijst erkende certificatie-instanties)
Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat houdt een lijst bij van erkende certificatie-instanties en stelt die beschikbaar via een aangewezen website. Het besluit tot aanwijzing van de website wordt in de Staatscourant gepubliceerd.
Toelichting artikel 17.22 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Met deze bepaling is artikel 2.31, vierde lid, Rlbi omgezet. Er is ten opzichte van de Rlbi nader geduid waar de lijst wordt gepubliceerd.*

Artikel 17.23 (intrekken erkenning certificatie-instantie)
Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan een erkenning intrekken:
a als de certificatie-instantie niet meer voldoet aan artikel 17.21;
b als blijkt dat de erkenning is verleend op grond van onjuiste gegevens en bescheiden en de erkenning niet zou zijn verleend als de juiste gegevens en bescheiden op het moment van verlening bekend zouden zijn geweest; of
c op verzoek van de erkende certificatie-instantie.
Toelichting artikel 17.23 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Dit artikel is geen voortzetting van de Rlbi, maar toegevoegd aan de afdeling omdat het onder omstandigheden nodig kan zijn om de erkenning van de certificatie-instantie in te kunnen trekken.*

Artikel 17.24 (aanvraag certificaat van typegoedkeuring)
Een erkende certificatie-instantie stelt een procedure vast waarmee aan een fabrikant van zuiveringsvoorzieningen in ieder geval wordt gevraagd gegevens en bescheiden te verstrekken over:
a het ontwerp, de kenmerken en de prestaties van de zuiveringsvoorziening;
b de onderdelen en de afstellingen die van invloed zijn op de effectiviteit van de toiletwaterzuivering; en
c wijzigingen in de gegevens en bescheiden, bedoeld onder a en b.
Toelichting artikel 17.24 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *In dit artikel is bepaald dat de certificatie-instantie een aanvraagprocedure instelt voor een fabrikant van zuiveringsvoorzieningen. Het is aan de certificatie-instantie om te bepalen op welke manier de aanvraagprocedure wordt ingericht, er kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van een aanvraagformulier maar er zijn ook andere aanvraagprocedures mogelijk. Van belang is dat in elk geval de gegevens worden aangeleverd, die in het artikel zijn genoemd. Bij de door een aanvrager te overleggen gegevens behoren in elk geval de gegevens en documenten waarin de kenmerken van de zuiveringsvoorziening, de onderdelen (componenten) en afstellingen die van invloed zijn op de effectiviteit van de toiletwaterzuivering, en de wijzigingen daarvan zijn vastgelegd. Met deze bepaling is artikel 2.30, tweede lid, Rlbi omgezet.*

Artikel 17.25 (verstrekken certificaat van typegoedkeuring)
1 De erkende certificatie-instantie verstrekt een certificaat van typegoedkeuring voor een zuiveringsvoorziening als:
  a het toiletwater nadat het door de zuiveringsvoorziening is geleid niet de grenswaarden, bedoeld in tabel 17.25, overschrijdt, vastgesteld met een meting volgens artikel 17.26;
  b tijdens het testen van de zuiveringsvoorziening niet is gebleken dat aan het gebruik ervan significante risico’s voor de gezondheid, de veiligheid of het milieu zijn verbonden;
  c de zuiveringsvoorziening overeenstemt met de gegevens en bescheiden, bedoeld in artikel 17.24; en

d via de zuiveringsvoorziening geen toiletwater kan worden geloosd als deze is uitgeschakeld of niet in bedrijf is.

2 De erkende certificatie-instantie neemt in het certificaat voorwaarden op met betrekking tot het functioneren van de zuiveringsvoorziening BBT die moeten zijn vervuld voordat een zuiveringsvoorziening voldoet aan de grenswaarden, bedoeld in tabel 17.25.

Tabel 17.25 Grenswaarden

Stof	Grenswaarden in eenheden/100 ml
Intestinale enterokokken	330
Escherichia coli	900

Toelichting artikel 17.25 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *In dit artikel wordt het verstrekken van een certificaat van typegoedkeuring geregeld. Een certificaat wordt alleen verstrekt, als aan de voorwaarden in het eerste lid wordt voldaan.*
In onderdeel a van het eerste lid zijn eisen aan de zuiveringsvoorziening opgenomen in de vorm van grenswaarden aan het effluent van de installatie (het toiletwater na zuivering, zoals dat wordt geloosd). Vanwege de focus op bescherming van de gezondheid van de zwemmers in het oppervlaktewater betreft het de parameters uit bijlage I van de zwemwaterrichtlijn (2006/07/EG), zijnde intestinale enterokokken en Escherichia coli (binnenwateren, aanvaardbare kwaliteit).
In onderdeel d van het eerste lid is bepaalde dat via de zuiveringsvoorziening niet mag worden geloosd in situaties waarbij die voorziening uitgeschakeld is of niet in bedrijf is. Deze verplichting richt zich tot de fabrikant, deze moet voorkomen dat ongezuiverd toiletwater wordt geloosd als de zuiveringsvoorziening niet functioneert.
In het tweede lid komt de situatie aan de orde waarbij het goed functioneren van de zuiveringsvoorziening afhankelijk is van andere onderdelen van het pleziervaartuig. Als bij het naleven van nadere voorwaarden kan worden voldaan aan de grenswaarden die in tabel 17.25 zijn opgenomen, waar dat anders niet het geval zou zijn geweest, kan toch een certificaat van typegoedkeuring worden verleend (mits ook aan de overige voorwaarden wordt voldaan). De voorwaarden in het certificaat moeten worden nageleefd.
Met deze bepaling zijn artikelen 2.28, eerste en derde lid, en artikel 2.30, eerste en derde lid, Rlbi omgezet.

Artikel 17.26 (meting grenswaarde zuiveringsvoorziening)

1 De erkende certificatie-instantie meet als volgt:

a de test wordt verricht en het door de zuiveringsvoorziening geleide toiletwater wordt bemonsterd volgens bijlage XI;

Toelichting artikel 17.26, eerste lid, onder a, en Bijlage XI Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Via het Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en omzetting van de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen en de monitoring van de luchtkwaliteit (Stb. 2021, 200) wordt een bijlage IX toegevoegd aan het Bal. Dit terwijl het Bal via artikel I, onderdeel G, van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet (Stb. 2021, 22) al over een bijlage IX en X beschikt, horend bij de artikelen 11.54 en 11.103, eerste lid, onder c, onder 2°. Onderdeel DF voorziet er daarom in dat de bijlage horend bij artikel 17.26 wordt vernummerd tot bijlage XI. Daarnaast zorgt dit onderdeel ervoor dat de verwijzing in het opschrift van de bijlage kloppend wordt gemaakt. Er wordt immers niet in het tweede lid, onder a, van artikel 17.26 verwezen naar de bijlage, maar in het eerste lid, onder a, van dat artikel. Onderdeel DA regelt dat de verwijzing in artikel 17.26, eerste lid, onder a, aansluit bij de nieuwe nummering.*

b het bemonsterde toiletwater wordt op intestinale enterokokken geanalyseerd volgens NEN-EN-ISO 7899-1 of NEN-EN-ISO 7899-2 en op Escherichia coli geanalyseerd volgens NEN-EN-ISO 9308-3 of NEN-EN-ISO 9308-1.

2 Bij het beoordelen of aan de grenswaarden, bedoeld in artikel 17.25, eerste lid, wordt voldaan, wordt gebruik gemaakt van de 90-percentielwaarde van de gemeten bacterietelling per gegevensreeks.

3 Bij een normale waarschijnlijkheidsverdeling van $\log_{10}$ van de gemeten waarden wordt de 90-percentielwaarde als volgt afgeleid:

a neem de $\log_{10}$-waarde van alle bacterietellingen in de te beoordelen gegevensreeks, en als het resultaat een nulwaarde is, neem dan de $\log_{10}$-waarde van de minimum detectielimiet van de gebruikte analytische methode;

b bepaal het rekenkundig gemiddelde van de $\log_{10}$-waarden (μ); en

c bepaal de standaardafwijking van de $\log_{10}$-waarden (σ); waarbij het hoogste 90-percentielpunt van de waarschijnlijkheidsverdeling van de gegevens wordt berekend met de volgende vergelijking: hoogste 90-percentiel = antilog ($\mu + 1{,}282\ \sigma$).

Toelichting artikel 17.26 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *In het artikel zijn de analysemethoden opgenomen die moeten worden toegepast bij het bepalen of het effluent voldoet aan de in artikel 17.25 gestelde grenswaarden. Met deze bepaling is artikel 2.28, eerste en tweede lid, Rlbi omgezet.*
Voor het beoordelen van de juiste werking van de zuiveringsvoorziening kan de erkende certificatie-instantie de fabrikant vragen het prototype zuiveringsvoorziening te demonsteren.

Artikel 17.27 (intrekken certificaat van typegoedkeuring)

Een certificaat van typegoedkeuring kan door de erkende certificatie-instantie worden ingetrokken als:
a blijkt dat het certificaat is verstrekt op grond van onjuiste gegevens en bescheiden en het niet zou zijn verstrekt als de juiste gegevens en bescheiden op het moment van verstrekking bekend zouden zijn geweest;
b het certificaat om een andere reden ten onrechte is verstrekt;
c in het certificaat onbevoegd wijzigingen zijn aangebracht; of
d na verstrekking blijkt dat er significante risico's zijn verbonden aan het gebruik van de zuiveringsvoorziening voor de gezondheid, de veiligheid of het milieu.

Toelichting artikel 17.27 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Een certificaat van typegoedkeuring kan worden ingetrokken door de certificatie-instantie als blijkt dat het certificaat ten onrechte is verstrekt, als wijzigingen aan het certificaat zijn aangebracht anders dan door de instantie die het certificaat afgeeft, of als blijkt dat ingebruikname van de zuiveringsvoorziening leidt tot significante risico's voor de gezondheid, de veiligheid of het milieu.*
Het is toegestaan te lozen vanaf een pleziervaartuig als het toiletwater wordt geleid door een zuiveringsvoorziening met een certificaat van typegoedkeuring verstrekt door een erkende certificatie-instantie. Het intrekken van het certificaat heeft in beginsel geen invloed op degene die al een zuiveringsvoorziening heeft aangeschaft. Diegene kan een certificaat overleggen en voldoet dan ook aan de gestelde eis. Wel is de reden van intrekking van belang. Als een certificaat van typegoedkeuring bijvoorbeeld wordt ingetrokken omdat gebruik van de zuiveringsvoorziening leidt tot significante risico's voor de gezondheid, kan het op basis van de specifieke zorgplicht alsnog niet zijn toegestaan een zuiveringsvoorziening van dat type te gebruiken. Met deze bepaling is artikel 2.29, derde lid, Rlbi omgezet.

Artikel 17.28 (uitbesteding meting)

De erkende certificatie-instantie kan de meting, bedoeld in artikel 17.26, eerste lid, laten verrichten door een laboratorium of andere instantie:
a met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025; en
b die geen fabrikant is van zuiveringsvoorzieningen.

Toelichting artikel 17.28 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Dit artikel stelt eisen aan een laboratorium of andere instantie die door de certificatie-instantie kan worden ingeschakeld bij het nemen en analyseren van de watermonsters op de in artikel 17.26 genoemde parameters. Met deze bepaling is artikel 2.34 Rlbi omgezet.*

HOOFDSTUK 18 EMISSIES DOOR MOBILITEIT

AFDELING 18.1 EMISSIES VAN KOOLDIOXIDE DOOR WERKGEBONDEN PERSONENMOBILITEIT

§ 18.1.1 Algemeen

Artikel 18.1 (begripsbepalingen)
Voor toepassing van deze afdeling wordt verstaan onder:
bromfiets: bromfiets als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994;
Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuw) begrip bromfiets *In de definitie van «bromfiets» wordt aangesloten bij de Wegenverkeerswet 1994.*
hoofdnederzetting: hoofdnederzetting als bedoeld in artikel 1 van de Handelsregisterwet 2007;
Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuwe) begrippen hoofdvestiging, nevenvestiging, hoofdnederzetting, onderneming en rechtspersoon *In de nieuwe afdeling 18.1 Bal wordt aangesloten bij een aantal begrippen uit de Handelsregisterwet 2007.*
In de artikelen 5 en 6 van de Handelsregisterwet 2007 is bepaald welke ondernemingen en rechtspersonen in het handelsregister worden ingeschreven. Tot degenen tot wie de regels in deze nieuwe afdeling zich richten, behoren dus alle in die artikelen bedoelde ondernemingen en rechtspersonen. Daartoe behoren ook publiekrechtelijke rechtspersonen, met dien verstande dat in plaats van de Staat de ministeries, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 en de dienstonderdelen van een ministerie die overeenkomstig artikel 2.20 van de Comptabiliteitswet 2016 zijn aangewezen, worden ingeschreven (zie artikel 6, onder c, van de Handelsregisterwet 2007). Op grond van artikel 18.9 Bal moeten deze ondernemingen en rechtspersonen onder meer het nummer van de inschrijving in het handelsregister verstrekken.
Als een onderneming of rechtspersoon meerdere vestigingen heeft, wordt in het handelsregister opgenomen welke vestiging de hoofdvestiging of de hoofdnederzetting is (zie de artikelen 11, tweede lid, en 14, tweede lid, van de Handelsregisterwet 2007). In die wet wordt onder een «hoofdvestiging» verstaan «een door een onderneming of een rechtspersoon als zodanig aangemerkte vestiging» en onder een «hoofdnederzetting«: een in Nederland gelegen nevenvestiging van een buiten Nederland gevestigde onderneming of rechtspersoon of, indien er meer nevenvestigingen zijn, de door een onderneming of rechtspersoon als hoofdnederzetting aangemerkte nevenvestiging. Ook op ondernemingen of rechtspersonen die dus buiten Nederland zijn gevestigd maar in Nederland een of meer nevenvestigingen hebben, zijn de regels in deze afdeling van toepassing. Een nevenvestiging is volgens artikel 1, eerste lid, onder l, van de Handelsregisterwet 2007 een vestiging, niet zijnde de hoofdvestiging.
hoofdvestiging: hoofdvestiging als bedoeld in artikel 1 van de Handelsregisterwet 2007;
nevenvestiging: nevenvestiging als bedoeld in artikel 1 van de Handelsregisterwet 2007;
onderneming: onderneming als bedoeld in artikel 5 van de Handelsregisterwet 2007;
rechtspersoon: rechtspersoon als bedoeld in artikel 6 van de Handelsregisterwet 2007 of, als het gaat om de Staat, een ministerie of dienstonderdeel als bedoeld in dat artikel;
reismodaliteit: wijze waarop een onderneming of rechtspersoon een werknemer heeft laten reizen;
Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuw) begrip reismodaliteit *Het begrip «reismodaliteit» wordt in een aantal artikelen in afdeling 18.1 Bal gebruikt om de verschillende wijzen van woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit te duiden. Als reismodaliteiten kunnen worden genoemd het reizen met openbaar vervoer, per fiets, te voet, per bromfiets en per motorvoertuig. Zie verder de toelichting op artikel 18.15 Bal.*
reizigerskilometer: verplaatsing van een werknemer over een afstand van 1 km;
Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuw) begrip reizigerskilometer *De begripsomschrijving van «reizigerskilometer» is van belang voor de emissiegrenswaarden in artikel 18.12 Bal. Die waarden zijn namelijk uitgedrukt in aantal grammen kooldioxide per reizigerskilometer. Het begrip wordt daarnaast gebruikt in de artikelen 18.14 en 18.15 Bal.*
werknemer: degene die krachtens arbeidsovereenkomst, anders dan een uitzendovereenkomst als bedoeld in artikel 7:690 van het Burgerlijk Wetboek met een beding als bedoeld in artikel 7:691, tweede lid, van dat wetboek of publiekrechtelijke aanstelling is gehouden tot het verrichten van ten minste 20 uur betaalde arbeid per maand voor een onderneming of rechtspersoon;
Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuw) begrip werknemer *Alleen het in het kader van de dienstbetrekking reizen van werknemers die voor de onderneming of rechtspersoon minimaal 20 uur per maand betaalde arbeid verrichten, valt onder de scope van deze afdeling. Aan die dienstbetrekking kan een arbeidsovereenkomst maar ook een publiekrechtelijke aanstelling ten grondslag liggen. Wat betreft een publiekrechtelijke aanstelling kan het dan gaan om ambtenaren waarmee geen arbeidsovereenkomst wordt gesloten (zie artikel 3 van de Ambtenarenwet 2017). Werknemers met een uitzendovereenkomst waarin een zogenoemd uitzendbeding is opgenomen, vallen buiten de definitie van «werknemer». Met een uitzendovereenkomst wordt bedoeld een arbeidsovereenkomst waarbij de werknemer (uitzendkracht) door de werkgever (uitzendbureau), in het kader van de uitoefening van het beroep of bedrijf van de werkgever ter beschikking wordt gesteld aan een derde (opdrachtgever of inlener) om krachtens een door deze aan de werkgever verstrekte opdracht arbeid te verrichten onder toezicht en leiding van de derde (zie artikel 7:690 van het Burgerlijk Wetboek). In de uitzendovereenkomst kan een uitzendbeding zijn opgenomen. Een dergelijk beding houdt in dat de arbeidsovereenkomst van rechtswege eindigt doordat de terbeschikkingstelling van de werknemer (uitzendkracht) door de werkgever (uitzendbureau) aan de derde (opdrachtgever/inlener) op verzoek van die derde ten einde komt (artikel 7:691, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek).*
woon-werkmobiliteit: woon-werkmobiliteit als bedoeld in artikel 18.11, eerste lid, onder a;

Toelichting uit Stb. 2023-472 op (nieuw) begrip woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit *In de begripsomschrijvingen wordt verwezen naar artikel 18.11, eerste lid, onder a en b, Bal. Bij woon-werkmobiliteit gaat om het heen en terug reizen van de woon- of verblijfplaats van de werknemer naar de in het kader van een overeenkomst tot het verrichten van arbeid overeengekomen, respectievelijk aan een publiekrechtelijke aanstelling verbonden, vaste werkplaats(en) waar men (één of meerdere dagen) werkzaamheden verricht.*
De reizen naar andere plaatsen dan de hiervoor bedoelde vaste werkplaats of het bedrijfsadres worden niet aangemerkt als woon-werkmobiliteit maar als zakelijke mobiliteit. Zo zal het reizen van een bouwvakker naar de bouwplaats in de regel geen woon-werkmobiliteit zijn, tenzij dit als vaste werkplaats is overeengekomen. Ook bijvoorbeeld het reizen van een commercieel medewerker naar het adres van een klant kan worden gezien als zakelijke mobiliteit.
zakelijke mobiliteit: zakelijke mobiliteit als bedoeld in artikel 18.11, eerste lid, onder b.

Artikel 18.2 (activiteiten)

Deze afdeling gaat over milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in paragraaf 18.1.2.
Toelichting artikel 18.2 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Dit artikel bakent af over welke milieubelastende activiteiten afdeling 18.1 gaat. In artikel 18.11 Bal zijn de milieubelastende activiteiten waarom het gaat, aangewezen.*

Artikel 18.3 (oogmerken)

De regels in deze afdeling zijn gesteld met het oog op het beperken van emissies in de lucht van kooldioxide die ontstaan door verbranding van brandstof in de motor van voertuigen.
Toelichting artikel 18.3 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Dit artikel somt op met welk oogmerk de algemene regels voor de activiteit in afdeling 18.1 Bal zijn gesteld. De Omgevingswet is gericht op een aantal maatschappelijke doelen (zie artikel 1.3 van die wet). De algemene regels over de milieubelastende activiteiten in deze afdeling zijn net als artikel 4.22 van de Omgevingswet gesteld vanwege een concretisering van deze doelen. Het oogmerk van de regels in afdeling 18.1 is het beperken van emissies in de lucht van kooldioxide die ontstaan door verbranding van brandstof in de motor van voertuigen. Dat oogmerk is een verbijzondering van het oogmerk beschermen van het milieu dat in artikel 4.22, eerste lid, onder c, is aangegeven als een van de oogmerken voor het stellen van regels over milieubelastende activiteiten.*
Artikel 18.3 werkt ook door in de bevoegdheden van het bevoegd gezag, bijvoorbeeld in de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften, bedoeld in artikel 18.8.
Zoals aangegeven in paragraaf 2.4, wordt bij de emissies in de lucht van kooldioxide uitgegaan van het zogenoemde tank-to-wheel-principe. Dat betekent dat alleen rekening wordt gehouden met de emissies die ontstaan door verbranding van brandstof in de motor van voertuigen. Dat principe is tot uitdrukking gebracht in dit artikel.

Artikel 18.4 (bevoegd gezag gemeente)

1 Voor een milieubelastende activiteit is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen degene die de milieubelastende activiteit verricht, is gevestigd, het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.
2 Als degene die de milieubelastende activiteit verricht meerdere vestigingen heeft, is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de hoofdvestiging of hoofdnederzetting is gevestigd, het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

Toelichting artikel 18.4 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Het bevoegd gezag wordt toebedeeld aan het college van burgemeester en wethouders waar de onderneming of rechtspersoon die de milieubelastende activiteit verricht, is gevestigd. De onderneming of rechtspersoon die de milieubelastende activiteit verricht, kan echter meerdere vestigingen in Nederland hebben en als het gaat om een in het buitenland gevestigde onderneming of rechtspersoon, zal sprake zijn van een of meer nevenvestigingen in Nederland (zie de toelichting op artikel 18.1 Bal). In dat geval is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de hoofdvestiging of hoofdnederzetting is gevestigd, het bevoegd gezag. Wat de hoofdvestiging of hoofdnederzetting van een onderneming of rechtspersoon is, blijkt uit het handelsregister (zie de artikelen 11, tweede lid, en 14, tweede lid, van de Handelsregisterwet 2007).*
Het college is bevoegd op aanvraag of ambtshalve maatwerkvoorschriften te stellen, binnen de grenzen die artikel 18.8 Bal daarvoor stelt. De bevoegdheid voor bestuursrechtelijke handhaving van overtredingen van afdeling 18.1 Bal ligt op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet ook bij het college.
Het college is het bevoegd gezag maar de taken ter uitvoering van deze afdeling worden belegd bij de omgevingsdiensten. Artikel II, dat het Omgevingsbesluit wijzigt, voorziet hierin. De omgevingsdiensten voeren namens burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten deze taken uit.

Artikel 18.5 (flexibiliteitsregeling bevoegd gezag)

1 Het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, dat zijn bevoegdheid met toepassing van artikel 4.13a van de wet overdraagt, geeft tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de bekendmaking van het delegatiebesluit kennis van dat besluit op de in artikel 12 van de Bekendmakingswet bepaalde wijze.
2 Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing als het delegatiebesluit wordt ingetrokken.

Toelichting artikel 18.5 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Dit artikel bevat regels over de toepassing van de flexibiliteitsregeling, bedoeld in artikel 4.13a van de Omgevingswet. Op grond daarvan kan het bevoegd gezag zijn bevoegdheden aan een ander bestuursorgaan overdragen, als dat bestuursorgaan daarmee instemt. Het is aan de betrokken bestuursorganen om met wederzijdse instemming daarvoor te kiezen. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de hoofdvestiging van een onderneming of rechtspersoon in een andere gemeente is gelegen dan de vestiging waar de meeste werkzaamheden door de werknemers van die onderneming of rechtspersoon worden verricht. Door de kennisgeving van het delegatiebesluit, of de intrekking ervan, weten ondernemingen en rechtspersonen en eventuele derde belanghebbenden altijd welk bestuursorgaan het bevoegd gezag is voor de uitvoering en handhaving van afdeling 18.1.*
Het delegatiebesluit waarmee door het delegerend bestuursorgaan toepassing wordt gegeven aan artikel 4.13a van de Omgevingswet is niet vatbaar voor bezwaar en beroep. Dit blijkt uit artikel 1 van de bij de Algemene wet bestuursrecht behorende Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak.
Bij gelegenheid zal, met het oog op bundeling van samenhangende bepalingen, worden gekeken naar overplaatsing van artikel 18.5 Bal naar het Omgevingsbesluit. Het Omgevingsbesluit bevat momenteel voor enkele andere instrumenten uit het stelsel van de Omgevingswet namelijk al bepalingen over een flexibiliteitsregeling ten aanzien van het bevoegd gezag. Voor een dergelijke bepaling voor wat betreft het bevoegd gezag bij algemene rijksregels kent de structuur van het Omgevingsbesluit op dit moment nog geen logische plek.

Artikel 18.6 (normadressaat)

Aan deze afdeling wordt voldaan door degene die de activiteit verricht. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Toelichting artikel 18.6 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Binnen het stelsel van de Omgevingswet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. De regels in afdeling 18.1 Bal zijn gericht tot degene die een in artikel 18.11 Bal aangewezen milieubelastende activiteit verricht. Diegene moet zorgdragen voor de naleving van de regels die voor die activiteit gelden. Het gaat dan concreet om de in artikel 18.12 Bal opgenomen regels waarin emissiegrenswaarden voor de emissie in de lucht van kooldioxide als gevolg van het werkgebonden personenmobiliteit zijn opgenomen en de rapportage- en verwerkingsverplichting die is opgenomen in artikel 18.15 Bal.*

Artikel 18.7 (maatwerkregels)

1 Een maatwerkregel kan worden gesteld over artikel 18.12.
2 Met een maatwerkregel kan worden afgeweken van artikel 18.12, tenzij anders is bepaald.
3 Een maatwerkregel kan worden gesteld met het oog op het belang, bedoeld in artikel 18.3.
4 Een maatwerkregel wordt gesteld in het omgevingsplan.

Toelichting artikel 18.7 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Gemeenten zijn op grond van artikel 18.7 Bal bevoegd om maatwerkregels te stellen in het omgevingsplan over de emissiegrenswaarden die zijn geregeld in artikel 18.12 Bal.*
Maatwerkregels zijn algemeen verbindende voorschriften die worden gesteld om te zorgen dat de activiteiten die worden of zullen worden verricht, passen binnen de oogmerken en de strekking van de algemene regels van afdeling 18.1 Bal. Maatwerkregels zijn dus niet gericht tot een belanghebbende, maar gelden binnen een bepaalde gemeente of op een bepaalde locatie in de gemeente ongeacht wie daar een activiteit verricht of gaat verrichten. Maatwerkregels zijn daarom geschikt om te sturen op toekomstige ontwikkelingen. Er zijn grenzen aan de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels. Deels vloeien die voort uit de artikelen 4.22 en 4.23 van de Omgevingswet. Bij het stellen van maatwerkregels moet ook het belang uit artikel 18.3 in acht worden genomen: het oogmerk waarmee de algemene regels in afdeling 18.1 Bal zijn gesteld. Dit biedt extra waarborg. Artikel 4.6 van de Omgevingswet bepaalt dat met maatwerkregels alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat met maatwerkregels kan worden afgeweken van artikel 18.12 Bal, tenzij anders is bepaald. Een uitzondering is gemaakt in artikel 18.13 Bal. In overeenstemming met de regels in het Bal is het artikel met de uitzondering te herkennen aan het opschrift van het artikel «afbakening mogelijkheid maatwerk». Die afbakening is opgenomen omdat het afwijken van de emissiegrenswaarde die geldt met ingang van 1 januari 2050 strijdig zou zijn met de Europese klimaatverordening (zie hoofdstuk 3 van het algemeen deel van de nota van toelichting).
Afwijken kan zowel een aanscherping als een versoepeling van de emissiegrenswaarde inhouden. Het bevoegd gezag doet er goed aan bij een versoepeling van de emissiegrenswaarde door een maatwerkregel expliciet te benoemen dat een afwijking van die emissiegrenswaarde is beoogd. Bijvoorbeeld door aan te geven dat die waarde in een bepaald geval niet van toepassing is. Als dat niet gebeurt, blijft de emissiegrenswaarde van kracht naast de maatwerkregel en moet de facto nog steeds aan de emissiegrenswaarde worden voldaan. Andere maatwerkregels die niet afwijken van de emissiegrenswaarde maar daarop aanvullen of daaraan een nadere invulling geven, hoeven strikt genomen niet expliciet als maatwerkregel te worden aangeduid. De constatering dat een regel in het omgevingsplan binnen het toepassingsbereik valt van de milieubelastende activiteiten die in afdeling 18.1 Bal zijn geregeld en over hetzelfde onderwerp gaat als de algemene regels in die afdeling, leidt automatisch tot de conclusie dat die regel in dat geval een maatwerkregel is. Diezelfde regel kan ook van toepassing zijn op een activiteit die buiten het toepassingsbereik van afdeling 18.1 Bal valt; in dat geval is de regel geen maatwerkregel.

Artikel 18.8 (maatwerkvoorschriften)

1 Een maatwerkvoorschrift kan worden gesteld over artikel 18.12.
2 Met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van artikel 18.12, tenzij anders is bepaald.

Toelichting artikel 18.8 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Het bevoegd gezag is op grond van artikel 18.8 Bal bevoegd om maatwerkvoorschriften te stellen over de emissiegrenswaarden die zijn geregeld in artikel 18.12 Bal.*

Maatwerkvoorschriften worden opgenomen in een beschikking die geldt voor een bepaalde onderneming of rechtspersoon en zijn dus altijd gericht tot een belanghebbende. Artikel 4.5 van de Omgevingswet bepaalt dat met maatwerkvoorschriften alleen kan worden afgeweken van algemene regels als dat bij algemene maatregel van bestuur is bepaald. Daarom is in het tweede lid opgenomen dat met maatwerkvoorschriften kan worden afgeweken van artikel 18.12, tenzij anders is bepaald. Een uitzondering hierop is gemaakt in artikel 18.13 Bal. In overeenstemming met de regels in het Bal is het artikel met de uitzondering te herkennen aan het opschrift van het artikel «afbakening mogelijkheid maatwerk». Die afbakening is opgenomen omdat het afwijken van de emissiegrenswaarde die geldt met ingang van 1 januari 2050 strijdig zou zijn met de Europese klimaatverordening (zie hoofdstuk 3 van het algemeen deel van de nota van toelichting).

Artikel 18.9 (algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden)

Als gegevens en bescheiden worden verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling, worden die ondertekend en voorzien van:

a de naam, het e-mailadres en het telefoonnummer van de contactpersoon van de onderneming of rechtspersoon;
b het adres van de vestiging van de onderneming of rechtspersoon of, als sprake is van meerdere vestigingen, het adres van de hoofdvestiging of hoofdnederzetting van de onderneming of rechtspersoon;
c het nummer van de inschrijving van de onderneming of rechtspersoon in het handelsregister; en
d de dagtekening.

Toelichting artikel 18.9 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Dit artikel regelt dat iedere keer als er gegevens of bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, daarbij tevens een aantal daarin genoemde algemene gegevens moeten worden verstrekt. De gegevens moeten daarnaast altijd zijn voorzien van een ondertekening en de dagtekening. Er is hiervoor aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2, eerste lid, aanhef en onder b, Awb bij een aanvraag om een beschikking worden gevraagd.*
Aan het vereiste van ondertekening wordt, als het gaat om het verstrekken van gegevens ter uitvoering van de rapportageverplichting in artikel 18.15 Bal, voldaan als voor het verstrekken van de gegevens gebruik wordt gemaakt van de elektronische voorziening die door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar wordt gesteld (zie artikel 18.15, vierde lid, Bal).

Artikel 18.10 (gegevens bij wijzigen algemene gegevens)

1 Voordat de naam, het adres of het nummer, bedoeld in artikel 18.9 wijzigt, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.
2 Ten minste vier weken voordat de activiteit door een ander zal gaan worden verricht, worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling.

Toelichting artikel 18.10 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Artikel 18.10 Bal regelt een verplichting om gegevens te verstrekken in drie situaties. Het eerste lid regelt dat een naamswijziging, adreswijziging of wijziging van het nummer van inschrijving in het handelsregister wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de onderneming of rechtspersoon zelf van belang: diegene wil dan immers dat correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt. Het tweede lid regelt dat bij overdracht van de activiteit naar iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld omdat een onderneming of rechtspersoon onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voortgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld.*

§ 18.1.2 Inhoudelijke regels

Artikel 18.11 (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1 Als milieubelastende activiteiten als bedoeld in artikel 18.2 worden aangewezen:
   a het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer tussen de woon- of verblijfplaats van de werknemer en de locatie waar de arbeid pleegt te worden verricht; en
   b het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer in het kader van de dienstbetrekking, met uitzondering van woon-werkmobiliteit.

   Toelichting artikel 18.11 (nieuw), eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In het eerste lid worden twee milieubelastende activiteiten aangewezen waarvoor afdeling 18.1 geldt, namelijk:*
   het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer tussen de woon- of verblijfplaats van de werknemer en de locatie waar de arbeid pleegt te worden verricht (woon-werkmobiliteit); en
   het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer in het kader van de dienstbetrekking, met uitzondering van woon-werkmobiliteit (zakelijke mobiliteit).
   Uit de begripsomschrijving van «werknemer» in artikel 18.1 Bal volgt dat alleen het in het kader van de dienstbetrekking laten reizen van werknemers die voor de onderneming of rechtspersoon minimaal twintig uur per maand betaalde arbeid verrichten tot de milieubelastende activiteit wordt gerekend.

2 Onder de aanwijzing valt niet het laten reizen van een werknemer:
   a buiten Nederland, voor zover de reizen van de werknemer niet in Nederland beginnen of eindigen;

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder a, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Uitgezonderd van de milieubelastende activiteiten zijn de reizen buiten Nederland, voor zover de reizen van de werknemer niet in Nederland beginnen of eindigen. De dagelijkse reis van een werknemer die woont in België en werkt in Nederland (woon-werk) valt dus volledig onder de milieubelastende activiteit die is aangewezen in het eerste lid, onder a. Die dagelijkse reis begint of eindigt namelijk in Nederland. Ook de reizen van werknemers van buitenlandse ondernemingen die in Nederland nevenvestigingen hebben waar in totaal ten minste 100 werknemers werkzaam zijn, vallen onder de milieubelastende activiteiten voor zover die reizen binnen Nederland beginnen of eindigen. Als een werknemer van een Nederlandse onderneming een buitenlandse dienstreis maakt en daarbij gebruik maakt van het vliegtuig, valt alleen de reis naar Schiphol (of een ander Nederlands vliegveld) onder de milieubelastende activiteit die is aangewezen in het eerste lid, onder b. De vliegreis is uitgezonderd in het tweede lid, onder e. En de reis die de werknemer in het buitenland maakt, bijvoorbeeld vanaf het buitenlandse vliegveld naar de buitenlandse vestiging van de Nederlandse onderneming, begint of eindigt niet in Nederland.*

b door een onderneming of rechtspersoon die geen financiële vergoeding, fiets, bromfiets, motorvoertuig, vervoersbewijs voor openbaar vervoer of andere mobiliteitsvoorziening beschikbaar stelt voor zakelijke mobiliteit of woon-werkmobiliteit;

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder b, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Onder de milieubelastende activiteiten valt alleen het laten reizen van werknemers door een onderneming of rechtspersoon die een financiële vergoeding, fiets, bromfiets, motorvoertuig, vervoerbewijs voor openbaar vervoer of andere mobiliteitsvoorziening beschikbaar stelt voor zakelijke mobiliteit of woon-werkmobiliteit. Voor een toelichting op de reden van deze uitzondering wordt verwezen naar paragraaf 2.3.*

c door een in Nederland gevestigde onderneming of rechtspersoon die op 1 januari van het kalenderjaar, bedoeld in artikel 18.15, eerste lid, in totaal minder dan 100 werknemers heeft;

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder c en d, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Onder de milieubelastende activiteiten vallen alleen reizen van werknemers van ondernemingen en rechtspersonen met in totaal ten minste 100 werknemers. Als het gaat om de Staat vallen daaronder naast de ministeries alleen de overeenkomstig artikel 2.20 van de Comptabiliteitswet 2016 aangewezen dienstonderdelen van een ministerie die in het handelsregister zijn ingeschreven (zie de begripsomschrijving van «rechtspersoon» in artikel 18.1 Bal in samenhang artikel 6, onder c, van de Handelsregisterwet 2007) met in totaal ten minste 100 werknemers. Als een onderneming of rechtspersoon op 1 januari in totaal minder dan 100 werknemers heeft, vallen de reizen die door de werknemers van die onderneming of rechtspersoon worden gemaakt, buiten de milieubelastende activiteiten. Elk jaar zal moeten worden bekeken wat het aantal werknemers was op 1 januari van het jaar waarover gerapporteerd moet worden op grond van artikel 18.15. Als dat aantal minder dan 100 is, zijn de regels van afdeling 18.1 Bal niet van toepassing.*
Reizen van werknemers van een onderneming of rechtspersoon die buiten Nederland is gevestigd, vallen alleen onder de milieubelastende activiteiten als de nevenvestigingen in Nederland 100 of meer werknemers hebben.

d door een buiten Nederland gevestigde onderneming of rechtspersoon waarvan de nevenvestigingen in Nederland op 1 januari van het kalenderjaar, bedoeld in artikel 18.15, eerste lid, in totaal minder dan 100 werknemers hebben;

e met vliegtuigen, helikopters, vaartuigen of werktuigen;

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Van de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten zijn uitgezonderd de reizen die door werknemers worden gemaakt met vliegtuigen, helikopters, vaartuigen of werktuigen. Het gebruik van deze begrippen sluit aan bij de regels over de milieubelastende activiteiten in de hoofdstukken 3 en 4 Bal. Dat betekent bijvoorbeeld dat is gekozen voor de term «vliegtuig» in plaats van «luchtvaartuig» (de terminologie van de luchtvaartwetgeving). In die wetgeving is «luchtvaartuig» een breder begrip, en is een vliegtuig een luchtvaartuig zwaarder dan lucht en voorzien van een voorstuwingsinrichting. De begrippen «vaartuigen» en «werktuigen» worden gebruikt omdat die begrippen ook in de hoofdstukken 3 en 4 Bal worden gebruikt. Bij een werktuig kan worden gedacht aan een tractor en een shovel.*

f met voertuigen die zijn bedoeld voor:
1° het vervoer van goederen of dieren;
2° het gebruik door hulpverleningsdiensten ter vervulling van een dringende taak als bedoeld in artikel 29 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990; of
3° militair gebruik en die zijn voorzien van een militair kenteken;

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder f, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In dit onderdeel zijn het goederenvervoer en het vervoer van dieren uitgezonderd. Daarbij gaat het met name om vrachtmobiliteit. Dat vervoer heeft niet als doel om mensen te vervoeren en valt daarmee dus buiten de zogenoemde personenmobiliteit.*
Ook zijn in dit onderdeel uitgezonderd de reizen die worden gemaakt met vervoermiddelen die zijn bedoeld voor het gebruik door hulpverleningsdiensten ter vervulling van een dringende taak. Voor de betekenis daarvan wordt verwezen naar artikel 29 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990. In dat artikel wordt gesproken van motorvoertuigen in gebruik bij politie en brandweer, motorvoertuigen in gebruik bij diensten voor spoedeisende medische hulpverlening, en motorvoertuigen van andere door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat aangewezen hulpverleningsdiensten. Die motorvoertuigen voeren blauw zwaai-, flits- of knipperlicht en een tweetonige hoorn om kenbaar te maken dat zij een dringende taak vervullen. In artikel 1 van de Regeling optische en geluidssignalen 2009 zijn op grond van artikel 29, eerste lid, van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 de motorvoertuigen van andere hulpverleningsdiensten aangewezen, zoals de motorvoertuigen van het Rode Kruis, ProRail, een aantal milieudiensten en het RIVM die worden gebruikt voor een aantal specifieke taken.

Met de woorden «die zijn bedoeld voor» wordt tot uitdrukking gebracht dat reizen die niet worden gemaakt ter vervulling van een dringende taak onder de uitzondering kunnen vallen. Het gaat namelijk om reizen die worden gemaakt met vervoermiddelen die zijn bedoeld voor gebruik door hulpverleningsdiensten ter vervulling van een dringende taak. Denk bijvoorbeeld aan de reizen met een voertuig dat is voorzien van een zwaailicht en een tweetonige hoorn naar een locatie waar onderhoud wordt verricht aan dat voertuig.
Tot slot zijn in het tweede lid, onder f, uitgezonderd de reizen met vervoermiddelen die zijn bedoeld voor militair gebruik en zijn voorzien van een militair kenteken. Reizen die door de werknemers van de krijgsmacht worden gemaakt met andere vervoermiddelen vallen wel onder de milieubelastende activiteiten.

g met andere voertuigen dan bedoeld onder f, aanhef en onder 2°:
  1° voor de uitoefening van een politietaak als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Politiewet 2012, of voor het volgen van een politieopleiding als bedoeld in artikel 1 van die wet; of
  2° voor de uitoefening van een taak op het gebied van de brandweerzorg, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's, of de rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening, bedoeld in artikel 1 van die wet, of voor het volgen van een opleiding als bedoeld in artikel 68, eerste lid, van die wet; en

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder g, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In onderdeel g zijn uitzonderingen opgenomen voor het laten reizen met voertuigen die worden gebruikt voor de uitoefening van de politietaak en taken op het gebied van de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.*
De politietaak is geregeld in hoofdstuk 2 van de Politiewet 2012 en in artikel 3 van die wet omschreven als het in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. Niet alleen politieambtenaren kunnen deze taak uitoefenen. Ook aan de ambtenaren van de Koninklijke marechaussee zijn politietaken opgedragen (zie artikel 4 van de Politiewet 2012). Door de verbinding die in artikel 50 van de Politiewet 2012 wordt gelegd met artikel 3 van die wet, oefenen ook de ambtenaren van de rijksrecherche politietaken uit. Ook het laten reizen van personen die werkzaam zijn bij de politie voor het volgen van een politieopleiding als bedoeld in artikel 1 van de Politiewet 2012 is uitgezonderd. Het gaat daarbij om een opleiding gericht op de uitoefening van de politietaak, waarvoor in de kwalificatiestructuur, bedoeld in artikel 87 van de Politiewet 2012, de kwalificaties zijn vastgesteld en ten bewijze waarvan na een met goed gevolg afgelegd examen een diploma wordt uitgereikt.
De brandweerzorg is omschreven in artikel 3 Wet veiligheidsregio's. Het laten reizen van personen die werkzaam zijn bij de brandweer om een brand te bestrijden, is daarmee uitgezonderd van de aangewezen milieubelastende activiteit. Ook de reizen van brandweermedewerkers met piketdienst van hun huisadres naar een locatie waar een brand wordt bestreden, vallen daarmee onder de uitzondering. De rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening zijn omschreven in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio's.
Ook het laten reizen van werknemers voor het volgen van een opleiding is uitgezonderd. Daarbij wordt verwezen naar artikel 68 van de Wet veiligheidsregio's waarin de taken zijn geregeld van het bestuur van het Instituut Fysieke Veiligheid met betrekking tot opleidingen op het gebied van de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening.

h als bestuurder van een voertuig dat is bedoeld voor het vervoer van personen tegen betaling of als controleur van vervoerbewijzen in dat voertuig.

Toelichting artikel 18.11 (nieuw), tweede lid onder h, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Met dit onderdeel vallen de reizen van bestuurders van vervoermiddelen waarmee tegen betaling personen worden vervoerd en van controleurs van vervoersbewijzen buiten de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten. Gedacht kan worden aan de machinisten en conducteurs op treinen en de chauffeurs van taxi's, lijnbussen en andere vervoermiddelen die zijn bedoeld voor het vervoer van personen tegen betaling.*

Artikel 18.12 (lucht: emissiegrenswaarden)

1 Voor de emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit is de emissiegrenswaarde in kalenderjaargemiddelde waaraan met ingang van 1 januari 2050 wordt voldaan: 0 g per reizigerskilometer.

2 Voor de emissie in de lucht van kooldioxide door zakelijke mobiliteit is de emissiegrenswaarde in kalenderjaargemiddelde waaraan met ingang van 1 januari 2030 wordt voldaan: 96 g per reizigerskilometer.

Toelichting artikel 18.12 (nieuw), eerste en tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In het eerste lid van dit artikel is de emissiegrenswaarde opgenomen voor woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit waaraan uiterlijk op 1 januari 2050 moet worden voldaan.*
In lijn met de Europese klimaatverordening (zie paragraaf 2.1 en hoofdstuk 3 van het algemeen deel van deze nota van toelichting) moet in 2050 klimaatneutraliteit worden bereikt. De emissiegrenswaarde waaraan uiterlijk op 1 januari 2050 moet worden voldaan, sluit daarbij aan door die waarde in kalenderjaargemiddelde op 0 gram per reizigerskilometer te stellen.
De emissiegrenswaarde waaraan uiterlijk op 1 januari 2030 moet worden voldaan, heeft alleen betrekking op zakelijke mobiliteit. Zoals in paragraaf 2.4 is aangegeven, zal deze emissiegrenswaarde niet tegelijkertijd met de overige artikelen van dit hoofdstuk in werking treden.

3 Aan de emissiegrenswaarde, bedoeld in het tweede lid, wordt voldaan als de emissie in de lucht van kooldioxide door zakelijke mobiliteit in het kalenderjaar niet hoger is dan 96 gram vermenigvuldigd met het aantal reizigerskilometers in het eerste kalenderjaar waarover op grond van artikel 18.15 gegevens worden verstrekt.

Toelichting artikel 18.12 (nieuw), derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Met het derde lid is geregeld wanneer aan de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit die geldt met ingang van 2030, wordt voldaan. Bij de emissiegrenswaarde gaat het om de emissie in de lucht van kooldioxide in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer. Uitgangspunt daarbij is het aantal reizigerskilometers in het uitgangsjaar. Dat is het eerste kalenderjaar waarover de onderneming of rechtspersoon op grond van artikel 18.15 Bal gegevens moet verstrekken. Voor een verdere toelichting en een voorbeeld wordt verwezen naar paragraaf 2.4.*

Artikel 18.13 (afbakening mogelijkheid maatwerk)

Een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift waarmee artikel 18.12 wordt versoepeld, wordt alleen gesteld over de emissiegrenswaarde, bedoeld in artikel 18.12, tweede lid.

Toelichting artikel 18.13 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In artikel 18.13 is een beperking opgenomen op de bevoegdheid om met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift af te wijken van artikel 18.12 Bal. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichtingen op de artikelen 18.7 en 18.8 Bal.*

Artikel 18.14 (lucht: berekening CO_2-emissie)

1 De emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit of zakelijke mobiliteit in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer wordt berekend door de emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit of zakelijke mobiliteit in het kalenderjaar te delen door het aantal reizigerskilometers voor woon-werkmobiliteit respectievelijk zakelijke mobiliteit in het kalenderjaar.

2 De emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit of zakelijke mobiliteit, bedoeld in het eerste lid, wordt berekend door voor elke reismodaliteit het aantal in het kalenderjaar gereisde kilometers voor woon-werkmobiliteit respectievelijk zakelijke mobiliteit te vermenigvuldigen met de bij ministeriële regeling vastgestelde emissiefactor voor die reismodaliteit en de uitkomsten bij elkaar op te tellen.

Toelichting artikel 18.14 (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In dit artikel is geregeld op welke wijze de emissie in de lucht van kooldioxide in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer wordt berekend. Deze wijze van berekenen wordt gebruikt in de elektronische voorziening die door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar wordt gesteld voor het jaarlijks rapporteren van gegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit (zie verder de toelichting op artikel 18.15, vierde lid, Bal).*

Voor het berekenen van de emissie in de lucht wordt uitgegaan van emissiefactoren. Voor elke reismodaliteit in combinatie met type brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig en de bezetting van een voertuig, zijn bij ministeriële regeling (de Omgevingsregeling) emissiefactoren vastgesteld. Alternatief is om uit te gaan van de daadwerkelijke emissie van reismodaliteiten. Dat zou echter een onevenredig hoge regeldruk opleveren omdat dan voor iedere reismodaliteit moet worden achterhaald wat de CO_2-emissie is. Om de regeldruk zoveel mogelijk te beperken, is ervoor gekozen om gebruik te maken van emissiefactoren.

Artikel 18.15 (gegevens en bescheiden)

1 Jaarlijks worden uiterlijk op 30 juni de volgende gegevens over het aan die datum voorafgaande kalenderjaar verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in deze afdeling:
- a het aantal werknemers op 1 januari van dat kalenderjaar;
- b de gebruikte reismodaliteiten, waarbij in ieder geval onderscheid wordt gemaakt tussen het laten reizen:
  - 1° met openbaar vervoer;
  - 2° per fiets of te voet;
  - 3° per bromfiets; en
  - 4° per motorvoertuig;
- c per reismodaliteit, bedoeld onder b, onder 3° en 4°, de gebruikte brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig, waarbij in ieder geval onderscheid wordt gemaakt tussen:
  - 1° elektrisch;
  - 2° elektrisch in combinatie met benzine, diesel of waterstof;
  - 3° LPG;
  - 4° CNG;
  - 5° LNG;
  - 6° benzine;
  - 7° biobrandstof; en
  - 8° diesel; en
- d het aantal kilometers dat de onderneming of rechtspersoon de werknemers heeft laten reizen.

Toelichting artikel 18.15 (nieuw), eerste lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *In het eerste lid zijn de gegevens opgesomd die elk kalenderjaar aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.6.*
Er hoeven alleen gegevens te worden verstrekt over de reizen die vallen onder de aangewezen milieubelastende activiteiten. Over de reizen die in artikel 18.11, tweede lid, Bal zijn uitgezonderd, hoeven dus geen gegevens te worden verstrekt.
Voor de definitie van motorvoertuig wordt in bijlage I bij het Bal verwezen naar de definitie daarvan in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) (zie bijlage I bij het Bal). Het begrip «motorvoertuig» is in bijlage I Bkl gedefinieerd als motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990. Volgens dat artikel worden onder motorvoertuigen verstaan alle gemotoriseerde voertuigen behalve bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen, bestemd om anders dan langs rails te worden voortbewogen. Van belang zijn de uitzonderingen op de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten in artikel 18.11, tweede lid, Bal. Dat betekent dat bijvoorbeeld geen gegevens gerapporteerd hoeven te worden over reizen die werknemers hebben gemaakt met voertuigen die zijn bedoeld voor het vervoer van goederen, zoals vracht- en bestelwagens, werktuigen, zoals tractoren en shovels, en voertuigen die worden gebruikt door hulpverleningsdiensten ter vervulling van een dringende taak.
Voor de definitie van bromfiets wordt in artikel 18.1 verwezen naar artikel 1, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994.

2 In de gegevens, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder b tot en met d, wordt onderscheid gemaakt tussen woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit. Ten behoeve van het verstrekken van die gegevens worden persoonsgegevens verwerkt.

Toelichting artikel 18.15 (nieuw), tweede lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Op grond van het tweede lid moeten de gegevens die jaarlijks worden verstrekt, worden verwerkt. Die verplichting biedt de door de AVG vereiste grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens van de werknemers door de onderneming of rechtspersoon. Zie voor een verdere toelichting paragraaf 3.5. In de gegevens moet bovendien onderscheid worden gemaakt tussen woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit.*

3 Als het gaat om woon-werkmobiliteit kan, in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder d, bij gebruik van meer dan een reismodaliteit worden volstaan met het verzamelen en verstrekken van gegevens over de reismodaliteit waarmee de werknemer de meeste reizigerskilometers heeft afgelegd, waarbij de reizigerskilometers die de werknemer als gevolg van andere reismodaliteiten heeft afgelegd, bij de eerstbedoelde reizigerskilometers worden opgeteld.

Toelichting artikel 18.15 (nieuw), derde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Met het derde lid is geregeld dat in de gegevens over woon-werkmobiliteit die worden verwerkt en gerapporteerd, kan worden uitgegaan van de reismodaliteit als gevolg waarvan de werknemer de meeste reizigerskilometers heeft afgelegd. Als voor woon-werkmobiliteit gebruik is gemaakt van verschillende reismodaliteiten kan worden volstaan met het verwerken en rapporteren van gegevens over de reismodaliteit als gevolg waarvan de werknemer de meeste reizigerskilometers heeft afgelegd, waarbij de reizigerskilometers die de werknemer als gevolg van andere reismodaliteiten heeft afgelegd, bij de eerstbedoelde reizigerskilometers worden opgeteld. Zie hoofdstuk 3 onder het kopje «Bescherming persoonlijke levenssfeer» van het algemeen deel van deze nota van toelichting.*

4 De gegevens worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening die door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar wordt gesteld. De gegevens gelden als ondertekend.

Toelichting artikel 18.15 (nieuw), vierde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *De gegevens moeten worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening. Die voorziening wordt beheerd door RVO. Door te bepalen dat de gegevens als ondertekend gelden, wordt aan het in artikel 18.9 Bal opgenomen vereiste van ondertekening voldaan.*

5 Het eerste lid, aanhef en onder b tot en met d, is niet van toepassing als in het kalenderjaar, bedoeld in het eerste lid, en het daaraan voorafgaande kalenderjaar de emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit in kalenderjaargemiddelde niet hoger is dan 3 g per reizigerskilometer.

Toelichting artikel 18.15 (nieuw), vijfde lid n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 *Als zowel in het kalenderjaar waarover gegevens moeten worden verstrekt als het kalenderjaar dat daaraan vooraf gaat de emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit in kalenderjaargemiddelde niet hoger is dan 3 g per reizigerskilometer, hoeft de betrokken onderneming of rechtspersoon niet de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met d, aan het bevoegd gezag te verstrekken.*
Of een onderneming of rechtspersoon is vrijgesteld van de verplichtingen op grond van het eerste lid, kan worden gecontroleerd aan de hand van de eerder aan het bevoegd gezag aangeleverde gegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit.
Door in de aanhef van het vijfde lid specifiek te verwijzen naar de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder b tot en met d, volgt dat ieder jaar altijd wel gegevens over het aantal werknemers op 1 januari van het voorafgaande kalenderjaar moeten worden verstrekt. Daarbij moeten dan ook de algemene gegevens, bedoeld in artikel 18.9 Bal, worden verstrekt.

Artikel III van het Besluit van 28 november 2023 (Staatsblad 2023-472) tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit regelt het volgende:
In 2025 kan worden volstaan met het verstrekken van gegevens als bedoeld in **artikel 18.15, eerste lid**, van het Besluit activiteiten leefomgeving over de periode van 1 juli 2024 tot en met 31 december 2024. In dat geval wordt in de artikelen 18.11, tweede lid, onder c en d, en 18.15, eerste lid, onder a, van dat besluit in plaats van «1 januari van het kalenderjaar, bedoeld in artikel 18.15, eerste lid,» gelezen «1 juli van het kalenderjaar, bedoeld in artikel 18.15, eerste lid,».

Toelichting artikel III (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-472 Dit De gegevens die op grond van artikel 18.15 Bal uiterlijk op 30 juni van een kalenderjaar moeten worden verstrekt, gaan over de periode van 1 januari tot en met 31 december van het daaraan voorafgaande kalenderjaar. Dit artikel voorziet in een overgangsregeling voor de gegevens die over 2024 worden verstrekt. In 2025 kan worden volstaan met het verstrekken van gegevens over de periode 1 juli tot en met 31 december 2024. Ondernemingen en rechtspersonen kunnen er echter wel voor kiezen om over heel 2024 te rapporteren. Een werkgever die alleen over de periode 1 juli 2024 tot en met 31 december 2024 gegevens wil gaan verstrekken, is daartoe alleen verplicht als er op 1 juli 2024 ten minste 100 werknemers in dienst zijn. Dat volgt uit de tweede zin van artikel III.

HOOFDSTUK 19 OVERIGE EN SLOTBEPALINGEN

AFDELING 19.1 IMPLEMENTATIE INTERNATIONAALRECHTELIJKE VERPLICHTINGEN

Artikel 19.1 (grenswaarden afvalwater)

1 Onverminderd de bij dit besluit voor een milieubelastende activiteit, een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk gestelde regels, zijn de emissiegrenswaarden voor stoffen in afvalwater, bedoeld in de volgende internationaalrechtelijke regelgeving, van toepassing:

a voor asbest: Richtlijn 87/217/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 maart 1987 inzake voorkoming en vermindering van verontreiniging van het milieu door asbest (PbEG 1987, L 85);

b voor cadmium: Richtlijn 83/513/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 26 september 1983 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van cadmium (PbEG 1983, L 291);

c voor chloroform: het Ospar-verdrag, Richtlijn 88/347/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1988 tot wijziging van bijlage II van Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1988, L 158);

d voor DDT: het Ospar-verdrag, Richtlijn 86/280/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 juni 1986 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1986, L 181);

e voor DRINS: het Ospar-verdrag, Richtlijn 88/347/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1988 tot wijziging van bijlage II van Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1988, L 158);

f voor EDC: Richtlijn 90/415/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 juli 1990 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage bij Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1990, L 219);

g voor EDC en VCM: Ospar-besluit 98/4 inzake de grenswaarden voor emissie en lozing bij de productie van vinylchloride-monomeer (VCM), met inbegrip van de productie van 1,2-dichloorethaan (EDC) (OSPAR 98/14/1 para B-8.2 en annex 39);

h voor HCB: Richtlijn 88/347/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1988 tot wijziging van bijlage II van Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1988, L 158);

i voor HCBD: Richtlijn 88/347/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1988 tot wijziging van bijlage II van Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1988, L 158);

j voor hexachloorcyclohexaan: Richtlijn 84/491/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 9 oktober 1984 betreffende de grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor de lozing van hexachloorcyclohexaan (PbEG 1984, L 274);

k voor kwik: Richtlijn 84/156/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 8 maart 1984 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor kwiklozingen afkomstig van andere industriële sectoren dan de elektrolyse van alkalichloriden (PbEG 1984, L 74) en Richtlijn 82/176/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 22 maart 1982 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor kwiklozingen afkomstig van de sector elektrolyse van alkalichloriden (PbEG 1982, L 81) en van de aanvulling van bijlage IV van de Overeenkomst inzake bescherming van de Rijn tegen chemische verontreiniging, betreffende kwiklozingen van installaties voor elektrolyse van alkalische chloorverbindingen (Trb. 1983, 53);

l voor PCP: Richtlijn 86/280/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 juni 1986 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1986, L 181);

m voor PER: Richtlijn 90/415/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 juli 1990 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage bij Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1990, L 219);
n voor TCB: Richtlijn 90/415/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 juli 1990 tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage bij Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1990, L 219);
o voor tetra: Richtlijn 86/280/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 juni 1986 betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage van Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1986, L 181); en
p voor TRI: Richtlijn 90/415/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 27 juli 1990, 90/415/EEG tot wijziging van bijlage II bij Richtlijn 86/280/EEG betreffende grenswaarden en kwaliteitsdoelstellingen voor lozingen van bepaalde onder lijst I van de bijlage bij Richtlijn 76/464/EEG vallende gevaarlijke stoffen (PbEG 1990, L 219).

2 Onverminderd de bij dit besluit voor een milieubelastende activiteit gestelde regels zijn op de productie van suspensie-PVC (s-PVC) uit vinylchloride-monomeer (VCM) de emissiegrenswaarden voor VCM in de lucht, bedoeld in Ospar-besluit 98/5 inzake de grenswaarden voor emissie en lozing voor de vinylchloridesector bij de productie van suspensie-PVC (s-PVC) uit vinylchloride-monomeer (VCM) (OSPAR 98/14/1 para B-8.2 en annex 40), van toepassing.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 18.1 (grenswaarden afvalwater) *Op grond van het OSPAR-verdrag en de richtlijn gevaarlijke stoffen (richtlijn 76/464/EEG van de Raad van 4 mei 1976 betreffende de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen die in het aquatisch milieu van de Gemeenschap worden geloosd, PbEG 1976, L 129) zijn verschillende besluiten en richtlijnen vastgesteld die grenswaarden bevatten voor bepaalde gevaarlijke stoffen, zoals kwik, cadmium, TRI en HCB, in afvalwater. Deze grenswaarden mogen bij milieubelastende activiteiten (lozingen van afvalwater op de openbare vuilwaterriolering) en bij lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk niet worden overschreden. In veel gevallen wordt aan deze plicht voldaan doordat bij die milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit de beste beschikbare technieken worden toegepast. Het toepassen van BBT leidt in veel gevallen tot aanmerkelijk lagere emissieconcentraties dan de voorgeschreven grenswaarden. Desondanks moeten deze besluiten en richtlijnen wel correct omgezet worden in nationaal recht. Dat is in dit artikel gebeurt, door de betreffende emissiegrenswaarden voor te schrijven voor alle milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten. Dit artikel heeft het karakter van een vangnet, en is alleen relevant in die sporadische gevallen waarbij het toepassen van BBT er nog niet toe leidt dat aan de gestelde grenswaarden wordt voldaan. Het artikel geldt zowel voor activiteiten die onder de algemene rijksregels vallen als activiteiten die vergunningplichtig zijn voor de milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit.*
De richtlijn gevaarlijke stoffen en de richtlijnen die daarop zijn gebaseerd, zijn inmiddels ingetrokken en vervangen door de kaderrichtlijn water. Maar de kaderrichtlijn water verwijst in artikel 10, tweede lid, en de bijbehorende bijlage IX naar de emissiegrenswaarden van deze richtlijnen. Materieel zijn de emissiegrenswaarden daarom nog steeds van kracht.
Toelichting artikel 18.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De wijziging in dit artikel houdt verband met het splitsen van het begrip lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk in twee begrippen in de Invoeringswet Omgevingswet.*

§ 19.1.1 Grenswaarden afvalwater[50]

Toelichting invoeging paragraaf 19.1.1 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *In afdeling 19.1 van het Bal is de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen geregeld, die niet al elders in het besluit zijn opgenomen. Met de introductie van een nieuwe paragraaf ter uitvoering van de verordening is voor artikel 19.1 eveneens een paragraaftitel geïntroduceerd.*

§ 19.1.2 Produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie

Toelichting invoeging paragraaf 19.1.2 n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *Het voor landbouwirrigatie produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van teruggewonnen water zijn milieubelastende activiteiten. In beginsel zijn milieubelastende activiteiten waarvoor rijksregels gelden aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. De regels in dat hoofdstuk kennen een vaste indeling, daarnaast gelden er voor alle daar aangewezen milieubelastende activiteiten algemene regels, zoals de specifieke zorgplicht of de mogelijkheid gelijkwaardige maatregelen te nemen. Dit zou betekenen dat er aanvullend aan de verordening verplichtingen (kunnen) gaan gelden die strijdig kunnen zijn met de rechtstreeks werkende verordening. De regels ter uitvoering van de verordening zijn om die reden opgenomen in afdeling 19.1 over de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen. Dit heeft geen invloed op het tegelijkertijd kunnen verrichten van activiteiten of de opname van de activiteit in het digitaal stelsel van de Omgevingswet (DSO).*

Artikel 19.1a (activiteiten)

[50] Deze wijziging is gepubliceerd (Stb. 2023-199) vooruitlopend op de publicatie van het nog te publiceren Besluit van … tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit. Dat besluit vernummert hoofdstuk 18 tot hoofdstuk 19.

Deze paragraaf gaat over het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van stedelijk afvalwater dat is gezuiverd in overeenstemming met de Richtlijn stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 19.1a n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *Artikel 19.1a geeft aan dat de paragraaf van toepassing is op het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van stedelijk afvalwater dat is gezuiverd in overeenstemming met de Richtlijn stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie als bedoeld in artikel 2, eerste lid van de verordening.*
Het regelen van deze activiteit op rijksniveau is nodig in verband met het effectueren van de verordening (voluit de Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2020, L 177)). Deze verordening is van toepassing op het hergebruik van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie. De verordening stelt regels aan de activiteit met het oog op de bescherming van de gezondheid van mens en dier en de bescherming van het milieu, in het bijzonder de verontreiniging van de bodem (inclusief grondwater) en het watersysteem.

Artikel 19.1b (oogmerken)

De regels in deze paragraaf zijn gesteld ter uitvoering van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 19.1b n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *In dit artikel is aangegeven wat het oogmerk is van de regels van deze paragraaf. Dit oogmerk is niet gelijk aan die van (andere) milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, maar geeft slechts aan dat de regels zijn gesteld ter uitvoering van de verordening. Een oogmerkbepaling voor deze milieubelastende activiteit is niet nodig ter inkadering van de regels en werkt niet door in de bevoegdheid van een bestuursorgaan bij het nemen van een maatwerkvoorschrift of het beslissen om een aanvraag voor een gelijkwaardige maatregel. Toch is een oogmerk opgenomen omdat hiernaar wordt verwezen in artikel 13.12 van het Omgevingsbesluit dat betrekking heeft op het basistakenpakket van de omgevingsdiensten.*
De regels in deze paragraaf zijn gesteld ter uitvoering van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater. In artikel 1 van de verordening zijn de doelen van de verordening nader omschreven.

Artikel 19.1c (vergunningplichtige gevallen: gelijkstelling)

1 De vergunningplicht voor het produceren en leveren van teruggewonnen water, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater, geldt als het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten.

Toelichting artikel 19.1c, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *Dit artikellid betreft een gelijkstelling, de activiteit is niet als vergunningplichtig aangewezen in dit artikel. Het in het Bal vergunningplichtig maken van het produceren en leveren van teruggewonnen water zou de indruk kunnen wekken dat sprake is van een nationale vergunningplicht, terwijl deze vergunningplicht rechtstreeks uit de verordening voortvloeit. Dit zou zich niet goed verhouden tot het verbod om Europese verordeningen over te schrijven of om te zetten.*
Het voor landbouwirrigatie produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van teruggewonnen water is een activiteit die raakvlakken heeft met (milieubelastende) activiteiten die al in het stelsel van de Omgevingswet zijn geregeld. Zo kan er bijvoorbeeld overlap zijn met de regels voor de milieubelastende activiteit «Het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk». Het is daarom wel wenselijk om de vergunningplicht uit de verordening zoveel als mogelijk te integreren in het stelsel van de Omgevingswet.
Door het gelijkstellen van de vergunningplicht, bedoeld in artikel 6 van de verordening, aan het verbod zonder omgevingsvergunning een milieubelastende activiteit te verrichten, zullen er ten aanzien van deze vergunningplicht gelijke nationaalrechtelijke procedures gelden als voor andere in het Bal geregelde (milieubelastende) activiteiten. Hierdoor kan een dergelijke vergunning gezamenlijk worden aangevraagd en beoordeeld, zijn er eisen gesteld aan de beslistermijn, en kan de aanvraag (op termijn) worden ingediend via het DSO.
Ook inhoudelijk heeft de gelijkstelling gevolgen. Door de vergunning aan te merken als een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit kan, waar de verordening dit toelaat, gebruik worden gemaakt van de reguliere grondslagen van de Omgevingswet voor het opstellen van eventuele beoordelingsregels, eisen aan vergunningvoorschriften en aanvraagvereisten. Conform artikel 6, zevende lid, van de verordening kunnen lidstaten een vergunningplicht laten gelden voor de opslag, de distributie en het gebruik van teruggewonnen water. Hiervoor is niet gekozen. In paragraaf 3 van deze toelichting is daar al op ingegaan.
In artikel 5.37a van de Omgevingswet is de mogelijkheid opgenomen bij een aanvraag door meerdere vergunninghouders de verantwoordelijkheid voor de naleving per deelactiviteit uit te splitsen.

2 In de omgevingsverordening kan worden bepaald dat geen omgevingsvergunning is vereist in gevallen als bedoeld in artikel 2, derde lid, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 19.1c, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *Een omgevingsvergunning is steeds vereist voor het produceren of leveren van teruggewonnen water, ook als sprake is van onderzoeks- en proefprojecten. Deze projecten zouden op basis van artikel 2, derde lid, van de verordening kunnen worden vrijgesteld van de vereisten die op grond van de verordening gelden. In het tweede lid is daarom geregeld dat deze onderzoeks- en proefprojecten kunnen worden vrijgesteld van de vergunningplicht. Het is aan te raden bij een (generieke) vrijstelling in de omgevingsverordening een informatieplicht op te nemen over de exacte startdatum van het onderzoeks- en proefproject.*

Artikel 19.1d (verboden)

1 Het is verboden te handelen in strijd met de artikelen 2, derde lid, laatste zin, 4, eerste en tweede lid, 5, tweede lid, 6, eerste en tweede lid, en 7, derde en vierde lid, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 19.1d, eerste lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *In deze bepaling is het verbod opgenomen te handelen in strijd met de artikelen uit de verordening die een rechtstreekse (ook wel directe) werking hebben voor bijvoorbeeld de exploitant van de waterterugwinningsvoorziening of de zuiveringsinstallatie voor stedelijk afvalwater, de exploitant van het distributienet van teruggewonnen water, de exploitant van de infrastructuur voor opslag van teruggewonnen water of de gebruiker.*
Artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet en artikel 1a, onder 1°, van de Wet op de economische delicten zorgen er in samenhang voor dat wordt voldaan aan artikel 89 van de Grondwet. Hierin is opgenomen dat voorschriften, door straffen te handhaven, alleen gegeven worden krachtens de wet.

2 Het is verboden water voor landbouwirrigatie te hergebruiken als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater in bij ministeriële regeling aangewezen stroomgebiedsdistricten of delen daarvan.

Toelichting artikel 19.1d, tweede lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *In dit artikel is bepaald dat het niet is toegestaan water voor landbouwirrigatie te hergebruiken in bij ministeriële regeling aangewezen stroomgebiedsdistricten of delen daarvan. Bij het aanwijzen van de gebieden in de ministeriële regeling is rekening gehouden met de criteria die zijn genoemd in artikel 2, tweede lid, van de verordening. Deze zijn:*

a de geografische en klimatologische omstandigheden van het district of delen daarvan;
b de druk op en de toestand van andere watervoorraden, inclusief de kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen als bedoeld in de kaderrichtlijn water;
c de druk op en de toestand van de oppervlaktewaterlichamen waarin gezuiverd stedelijk afvalwater wordt geloosd;
d de milieu- en hulpbronkosten van teruggewonnen water en andere watervoorraden.

In artikel 2, tweede lid, van de verordening zijn de voorwaarden opgenomen waaraan moet worden voldaan als er gebieden worden aangewezen. De aanwijzing van de gebieden moet naar behoren gemotiveerd worden op basis van bovenstaande criteria. Ook moet de aanwijzing worden geëvalueerd wanneer dit nodig is, met name rekening houdend met de prognoses inzake klimaatverandering en de nationale strategieën voor de adaptatie aan de klimaatverandering, en ten minste om de zes jaar, rekening houdend met de stroomgebiedsbeheersplannen die zijn vastgesteld op grond van de kaderrichtlijn water.

3 Het is verboden teruggewonnen water op te slaan, te distribueren of te gebruiken in strijd met het risicobeheerplan voor hergebruik van water, bedoeld in artikel 5, van de verordening hergebruik stedelijk afvalwater.

Toelichting artikel 19.1d, derde lid, n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-199 *In dit artikellid is een verbod opgenomen teruggewonnen water op te slaan, te distribueren of te gebruiken in strijd met het risicobeheerplan. Daarin zijn de verantwoordelijkheden voor partijen opgenomen (artikel 5, derde lid, tweede volzin, van de verordening), waaronder eisen, maatregelen, en voorwaarden om risico's te beperken (artikel 5, vierde lid, van de verordening). In artikel 5, vijfde lid van de verordening is de mogelijkheid opgenomen om de elementen voor risicobeheer via een gedelegeerde handeling aan te vullen of aan te passen. Het verbod in strijd te handelen met de verplichtingen in het risicobeheerplan geldt ook voor de verplichtingen in het risicobeheerplan die zijn gebaseerd op elementen van risicobeheer die door gedelegeerde handelingen zijn aangevuld of aangepast.*

AFDELING 19.2 SLOTBEPALINGEN

Artikel 19.2 (inwerkingtreding)

De artikelen van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op artikel 18.2 (inwerkingtreding) *Inwerkingtreding geschiedt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Hiervoor is in de wet gekozen om te kunnen borgen dat er sprake is van een redelijke invoeringstermijn. Het besluit treedt in werking op hetzelfde tijdstip als de wet.*

Artikel 19.3 (citeertitel)

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit activiteiten leefomgeving.
Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Wassenaar, 3 juli 2018
Willem-Alexander

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
I.K. van Engelshoven

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
T. van Ark

Uitgegeven de *eenendertigste* augustus 2018

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

BIJLAGE I BIJ ARTIKEL 1.1 VAN DIT BESLUIT (BEGRIPPEN)

A Begrippen

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

aaneengesloten bodemvoorziening: vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Aaneengesloten bodemvoorziening *Een aaneengesloten bodemvoorziening is een bodembeschermende voorziening waarvan eventuele onderbrekingen of naden zijn gedicht, door de onderbrekingen of naden te kitten, te voegen of op een andere wijze te dichten. De bodembeschermende voorziening is erop gericht (vloei)stoffen tijdelijk te keren. Om de kwaliteit van de bodem zo volledig mogelijk te beschermen zullen vanzelfsprekend daarnaast aanvullende maatregelen genomen moeten worden, zoals het opruimen van lekkages. Deze bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer of betonvloer, maar het kan ook gaan om een gekitte stelconplaat of een lekbak.*
aardgas: in de natuur voorkomend methaan met ten hoogste 20 volumeprocent andere bestanddelen;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Aardgas *Er wordt een definitie voor aardgas toegevoegd in verband met het toevoegen van de regels over kleine en middelgrote stookinstallaties. De term aardgas wordt daarnaast in het Bal gebruikt bij de activiteit gasdrukregelstation en gasdrukmeetstation en buisleiding met gevaarlijke stoffen, en is opgenomen in de definities van CNG en LNG. Er is aangesloten bij de definitieomschrijving van aardgas zoals deze in het Activiteitenbesluit milieubeheer is opgenomen. Deze omschrijving levert op korte en middellange termijn geen belemmering op met betrekking tot het bijmengen van waterstof in het aardgasnet.*
accreditatie: verklaring dat een laboratorium, certificatie-instantie of inspectie-instantie voldoet aan de eisen die in die verklaring zijn vermeld, verstrekt door een nationale accreditatie-instantie als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van de verordening accreditatie en markttoezicht;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Accreditatie *Een laboratorium, certificatie-instantie en inspectie-instantie zijn zogenoemde conformiteitsbeoordelingsinstanties. Voor een toelichting op hierop en het begrip accreditatie wordt verwezen naar paragraaf 3.7 van het algemeen deel van de nota van toelichting. In aanvulling daarop wordt vermeld dat de verordening accreditatie en markttoezicht*[101] *vanaf 1 januari 2010 van toepassing is en voorschriften bevat voor de organisatie en werking van de accreditatie. Volgens artikel 4, eerste lid, van de verordening dient elke lidstaat vanaf 1 januari 2010 over één nationale accreditatie-instantie te beschikken. Nederland heeft de Raad voor Accreditatie met ingang van 1 januari 2010 aangewezen als nationale accreditatie-instantie in artikel 2, eerste lid, van de Wet aanwijzing nationale accreditatie-instantie. Geaccrediteerde organisaties zijn op de internetsite van de Raad voor Accreditatie te vinden: https://www.rva.nl/*
Toelichting uit Stb. 2020-400 op gewijzigd begrip Accreditatie *De verordening accreditatie en markttoezicht waar in dit begrip naar wordt verwezen, wordt omschreven in bijlage I, onder B, bij het Bal.*
ADR-klasse: klasse waarin een gevaarlijke stof volgens de ADR valt vanwege het overheersende gevaar en het bijkomende gevaar;
afgas: emissie in de lucht van gassen van verontreinigende stoffen uit een afgaskanaal of uit nabehandelingsapparatuur;
afgewerkte olie: afgewerkte olie als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van het Besluit inzamelen afvalstoffen;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Afgewerkte olie *In het Besluit inzamelen afvalstoffen werd onder afgewerkte olie verstaan: elke soort minerale of synthetische smeerolie die ongeschikt is geworden voor het gebruik waarvoor zij oorspronkelijk bestemd was, waaronder in ieder geval worden begrepen gebruikte olie van verbrandingsmotoren en versnellingsbakken, evenals smeerolie, olie voor turbines en hydraulische oliën.*
afvalmeeverbrandingsinstallatie: afvalmeeverbrandingsinstallatie als bedoeld in artikel 3, onder 41, van de richtlijn industriële emissies;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Afvalmeeverbrandingsinstallatie *Deze definitie verwijst naar de richtlijn industriële emissies. De definitie van het begrip afvalmeeverbrandingsinstallatie, in artikel 3, onder 41, van die richtlijn luidt als volgt: een vaste of mobiele technische eenheid die in hoofdzaak bestemd is voor de opwekking van energie of de fabricage van materiële producten waarin afval als normale of aanvullende brandstof wordt gebruikt, of waarin afval thermisch wordt behandeld voor verwijdering door de verbranding door oxidatie van afval en andere thermische behandelingsprocessen zoals pyrolyse, vergassing en plasmaproces voor zover de producten van de behandeling vervolgens worden verbrand.*
Als meeverbranding van afval zo plaatsvindt dat de installatie niet in hoofdzaak bestemd is voor de opwekking van energie of de fabricage van producten, maar voor de thermische behandeling van afval, wordt de installatie beschouwd als een afvalverbrandingsinstallatie. Dit volgt uit artikel 42, eerste lid, vijfde alinea, van de richtlijn. Voorbeelden van thermische behandelingsprocessen zijn pyrolyse, vergassing en plasmaproces voor zover de producten van de behandeling vervolgens worden verbrand.
afvalverbrandingsinstallatie: afvalverbrandingsinstallatie als bedoeld in artikel 3, onder 40, van de richtlijn industriële emissies;

[101] Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en markttoezicht betreffende het verhandelen van producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 339/93 (PbEU 2008, L 218).

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Afvalverbrandingsinstallatie *Deze definitie verwijst naar de richtlijn industriële emissies. Een afvalverbrandingsinstallatie wordt in artikel 3, punt 40, van die richtlijn emissies als volgt gedefinieerd: een vaste of mobiele technische eenheid en inrichting die specifiek bestemd is voor de thermische behandeling van afval, al dan niet met terugwinning van de geproduceerde verbrandingswarmte, door de verbranding door oxidatie van afval en andere thermische behandelingsprocessen zoals pyrolyse, vergassing en plasmaproces, voor zover de producten van de behandeling vervolgens worden verbrand.*

~~*andere milieubelastende installatie:* vaste technische eenheid waarin een milieubelastende activiteit, anders dan een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies, wordt verricht en ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die met die activiteit rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging;~~

Toelichting op vervallen van begrippen 'andere milieubelastende installatie' en 'ippc-installatie' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De begrippen andere milieubelastende installatie en ippc-installatie vervallen met dit besluit in bijlage I bij het Bal, omdat deze begrippen met de Invoeringswet Omgevingswet zijn opgenomen in de Omgevingswet.*

API: norm die door het American Petroleum Institute is uitgegeven;

asbest: asbest als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Asbest *Voor de begripsomschrijving van asbest wordt verwezen naar het Asbestverwijderingsbesluit 2005. Asbest wordt in dat besluit omschreven als de volgende vezelachtige silicaten: actinoliet (CAS-nummer 77536-66-4), amosiet (CAS-nummer 12172-73-5), anthofylliet (CAS-nummer 77536-67-5), chrysotiel (CAS-nummer 12001-29-5), crocidoliet (CAS-nummer 12001-28-4) en tremoliet (CAS-nummer 77536-68-6).*

AS SIKB: accreditatieschema dat door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer is uitgegeven;

assimilatiebelichting: kunstmatige belichting van gewassen bedoeld voor de bevordering van het groeiproces van gewassen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Assimilatiebelichting *Met de opname van de zinsnede «gericht op de bevordering van het groeiproces» in de begripsbepaling, is aangegeven dat cyclische belichting (stuurlicht) niet onder het begrip «assimilatiebelichting» valt. Cyclische belichting is namelijk gericht op de bloeibevordering door daglengtebeïnvloeding. Ook valt overige verlichting zoals pad- en werkverlichting niet onder het begrip «assimilatiebelichting».*

autowrak:

1° bedrijfsauto als bedoeld in de regeling op grond van artikel 71, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994, met een gewicht van niet meer dan 3.500 kg, die een afvalstof is;
2° personenauto als bedoeld in de regeling op grond van artikel 71, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994, die een afvalstof is; of
3° bromfiets als bedoeld in de regeling op grond van artikel 71, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994, die een gemotoriseerd voertuig op drie of vier wielen is en die een afvalstof is;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Autowrak *Voor de definitie van autowrak in dit besluit wordt verwezen naar de definitie van bedrijfsauto, personenauto en bromfiets in de regeling op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994. Daarmee is artikel 1.1 van de Regeling voertuigen bedoeld.*

Om onder de definitie te vallen, mogen bedrijfsauto's maximaal 3.500 kg wegen. Bedrijfsauto's die meer wegen vallen dus niet onder het begrip. Voor bromfietsen geldt dat het om bromfietsen met drie of vier wielen moet gaan. Daarnaast geldt voor een bromfiets onder meer dat:

- *De cilinderinhoud van de verbrandingsmotor met compressieontsteking (zoals bij een dieselmotor) maximaal 50 cm^3 is;*
- *De cilinderinhoud van de verbrandingsmotor met elektrische ontsteking (zoals bij een benzinemotor) maximaal 500 cm^3 is;*
- *De maximumsnelheid (door constructie bepaald) hoogstens 45 km/h is;*
- *Van een driewielig voertuig het gewicht maximaal 270 kg is en het vermogen maximaal 4 kW;*
- *Van een vierwielig voertuig het gewicht maximaal 425 kg is en het vermogen maximaal 6 kW.*

Voorbeelden van een bromfiets zijn een driewielige scooter, een brommobiel, of een lichte driewielige quad (maximaal 270 kg) of een lichte vierwielige quad (maximaal 425 kg). Een wrak van een vrachtwagen of een tweewielig voertuig is geen autowrak. Een wrak van een vrachtwagen is een voorbeeld van wat in het besluit wordt aangeduid als «andere voertuigwrakken». Een zware driewielige quad (meer dan 270 kg) valt ook niet onder «autowrak» maar valt onder «ander voertuigwrak». Een zware vierwielige quad (meer dan 425 kg) kán onder de definitie van autowrak vallen als de quad onder de definitie van personenauto of bedrijfsauto valt. Valt de zware quad niet onder de definitie van personenauto of bedrijfsauto dan valt deze onder «ander voertuigwrak». Een wrak van een tweewielige bromfiets of motorfiets valt onder de definitie van «wrak van een tweewielig motorvoertuig». Daarnaast moet een auto een afvalstof te zijn om aan het begrip autowrak te voldoen.

Toelichting op begrip Autowrak en op begrip Wrak van een tweewielig motorvoertuig n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijvingen autowrak en wrak van een tweewielig motorvoertuig, verwezen naar de termen bedrijfsauto, personenauto en bromfiets als bedoeld in de regeling op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994 (hierna: Wvw 1994). Met ingang van 1 september 2020 bevat artikel 21, eerste lid, van de Wegenverkeerswet echter geen delegatiebepaling meer ten behoeve van de Regeling voertuigen en zijn de termen bedrijfsauto, personenauto en bromfiets, alleen nog relevant voor de toepassing van het op artikel 71, eerste lid, van de Wvw 1994, gebaseerde hoofdstuk 5 van de Regeling voertuigen. Om die reden wordt de verwijzing naar artikel 21, eerste lid, Wvw 1994 vervangen door een verwijzing naar artikel 71, eerste lid, van de Wvw 1994.*

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.
Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

AVI-bodemas: bodemas dat resteert na verbranding in een installatie die alleen of in hoofdzaak is bedoeld voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen in een roosteroven of een wervelbedoven;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip AVI-bodemas *AVI-bodemas is bodemas dat resteert na verbranding in een installatie die uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen in een roosteroven of een wervelbedoven. AVI-bodemas is ook bekend onder de term AEC-bodemas.*

badwaterbassin: waterkerende constructie voor het vasthouden van water bedoeld voor het zwemmen of baden;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Badwaterbassin *Een badwaterbassin is een waterkerende constructie voor het vasthouden van water bedoeld voor het zwemmen of baden. In de term constructie is besloten dat het gaat om een aangelegd waterbassin, niet om een natuurlijk waterbassin of een oppervlaktewaterlichaam. De constructie moet daarnaast (ook) bedoeld zijn voor het zwemmen of baden. Een waterreservoir voor het bergen van water voor brandbestrijding, waarvan het niet de bedoeling is dat hierin wordt gezwommen of gebaad, valt dus buiten de begripsomschrijving. Verder zal het badwaterbassin water moeten vasthouden. Het gaat hierbij om water zoals dat in het normale spraakgebruik wordt gebruikt, zoals bijvoorbeeld drinkwater, regenwater of zeewater. Andere vloeistoffen zoals melk, yoghurt of bier waarmee een badwaterbassin voor het zwemmen of baden kan worden gevuld zijn niet te kwalificeren als water. Van water is wel sprake als het gaat om water met allerlei toevoegingen zoals zout of kruidenmengsels.*

batterijhuisvesting: afgesloten ruimte voor het houden van een of meer landbouwhuisdieren waarin die dieren zich niet vrijelijk over de vloer van de stal of op en naar verschillende niveaus binnen de stal kunnen bewegen;

bedrijfsafvalstoffen: afvalstoffen, met uitzondering van gevaarlijke afvalstoffen en nog niet ingezamelde of afgegeven huishoudelijke afvalstoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bedrijfsafvalstoffen *Voor het begrip bedrijfsafvalstoffen is, anders dan voor huishoudelijke afvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen, niet volledig aangesloten bij de Wet milieubeheer. Bedrijfsafvalstoffen zijn volgens artikel 1.1 van de Wet milieubeheer: afvalstoffen, niet zijnde huishoudelijke afvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen. Dit is afval dat niet afkomstig is uit particuliere huishoudens. Gedacht kan worden aan kantineafval, bouw- en sloopafval, zuiveringsslib, mestoverschotten en baggerspecie. Ook afvalstoffen afkomstig van overheden, non-profitinstellingen, zelfstandige beroepsbeoefenaren en van sociaal culturele instellingen, vallen onder dit begrip. Gevaarlijke afvalstoffen, zoals kwikbatterijen, vallen niet onder dit begrip. Anders dan in de Wet milieubeheer, zijn in dit besluit huishoudelijke afvalstoffen nadat ze zijn ingezameld of afgegeven, ook bedrijfsafvalstoffen.*

benzinedampterugwinningseenheid: dampterugwinningseenheid als bedoeld in artikel 2, onder j, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Benzinedampterugwinningseenheid *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft dampterugwinningseenheid als: een installatie voor de terugwinning van benzine uit damp, met inbegrip van eventuele buffertanksystemen van een terminal.*
Een benzinedampterugwinningseenheid is relevant bij de op- en overslag van benzine. Voordat een tank wordt gevuld met vloeibaar product (benzine) is deze in veel gevallen nog gevuld met een restproduct in de dampfase. Deze damp wordt bij het vullen van de tank verdrongen door het product. Een benzinedampterugwinningseenheid is een technische installatie die deze damp opvangt en terugvoert naar de tank waarbij de damp kan overgaan in de vloeistoffase.

benzinelaadportaal: laadportaal als bedoeld in artikel 2, onder o, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Benzinelaadportaal *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft laadportaal als: een constructie op een terminal waar te allen tijde benzine in één tankwagen tegelijk kan worden geladen. Het is een (metalen) constructie om de vularm gemakkelijk te leiden en te bevestigen. De vularm wordt gebruikt bij het laden van een mobiele tank maar deze hoeft geen onderdeel te zijn van het laadportaal. Een benzineoverslaginstallatie voor tankwagen omvat een of meerdere laadportalen.*

benzineopslagtank: opslaginstallatie als bedoeld in artikel 2, onder c, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Benzineopslagtank *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft een opslaginstallatie als een vaste tank die op een terminal voor de opslag van benzine wordt gebruikt.*

benzineoverslaginstallatie: installatie als bedoeld in artikel 2, onder n, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Benzineoverslaginstallatie *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft een overslaginstallatie als een installatie op een terminal waar benzine in mobiele tanks kan worden geladen. Met een benzineoverslaginstallatie wordt het gedeelte van de terminal bedoeld dat de dampen verwerkt die vrijkomen bij het overhevelen van benzine. Benzineoverslaginstallaties voor tankwagens omvatten een of meer laadportalen.*

benzineterminal: terminal als bedoeld in artikel 2, onder d, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Benzineterminal *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft terminal als: een installatie die voor de opslag en het laden van benzine in tankwagens, tankwagons of schepen wordt gebruikt, met inbegrip van alle opslagvoorzieningen op het terrein van de installatie.*

beperkt kwetsbaar gebouw: beperkt kwetsbaar gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Beperkt kwetsbaar gebouw *Een beperkt kwetsbaar gebouw wordt in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als gebouw als bedoeld in bijlage VI, onder A. Daarbij gaat het om een gebouw met bepaalde aangegeven gebruiksfuncties. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij bijlage VI, onder A, bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

beperkt kwetsbare locatie: beperkt kwetsbare locatie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Beperkt kwetsbare locatie *Een beperkt kwetsbare locatie wordt in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als locatie als bedoeld in bijlage VI, onder B. Daarbij gaat het om:*

- *Een locatie voor recreatief nachtverblijf voor ten hoogste 50 personen; of*
- *Locaties voor sport, spel, recreatief dagverblijf of evenementen in de open lucht, met uitzondering van locaties waar doorgaans een groot aantal personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig is. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij bijlage VI, onder B, bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

bewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik: besloten ruimte waarin vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik in een transportverpakking als bedoeld in de ADR worden bewaard;

binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen: elke handeling die is gericht op het bewerkstelligen van het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen;

bijeenkomstfunctie: bijeenkomstfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

biociden: biociden als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder a, van Verordening (EG) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden (PbEU 2012, L 167);

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Biociden *Onder biociden wordt volgens artikel 3, eerste lid, onder a, van Verordening (EG) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt brengen en het gebruik van biociden (PbEU 2012, L 167) verstaan:*

a alle stoffen of mengsel die, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, uit een of meer werkzame stoffen bestaan of die stoffen bevatten of genereren, met als doel een schadelijk organisme te vernietigen, af te schrikken, onschadelijk te maken, de effecten daarvan te voorkomen of op een andere dan louter fysieke of mechanische wijze te bestrijden, en

b alle stoffen of mengsels die worden gegenereerd door stoffen of mengsels die zelf niet vallen onder a, en die gebruikt worden met als doel een schadelijk organisme te vernietigen, af te schrikken, onschadelijk te maken, de effecten daarvan te voorkomen of op een andere dan louter fysieke of mechanische wijze te bestrijden. Ook behandelde voorwerpen waarvan de primaire werking een biocidale werking is, worden beschouwd als biociden.

biologisch geteelde gewassen: gewassen die zijn voortgebracht overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens de bioverordening;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Biologisch geteelde gewassen *Dit zijn gewassen die zijn geteeld overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake biologische producten en etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91 (PbEU 2007, L 189). De biologische productie is een systeem van landbouwbeheer waarbij de beste praktijken op milieugebied worden gecombineerd met een hoog niveau van biodiversiteit, het in stand houden van natuurlijke hulpbronnen en het toepassen van strenge normen op het gebied van dierenwelzijn. De verordening bevat onder meer een aantal algemene en specifieke beginselen voor de biologische productie van gewassen. De inhoud van deze begripsomschrijving sluit aan bij die van biologische productiemethode zoals die tot de inwerkingtreding van deze bepaling in het Activiteitenbesluit milieubeheer was opgenomen.*

Toelichting artikel 4.807, begripsbepaling bijlage I, onderdeel A (begrippen) 'Biologisch geteelde gewassen' en begripsbepaling bijlage I, onderdeel B 'Verordening' n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-170 *Op diverse plekken in het Besluit activiteiten leefomgeving wordt de verwijzing naar de nieuwe verordening geactualiseerd. Het betreft de begripsbepaling «verordening» in bijlage I, onderdeel B, (onderdeel C), de begripsbepaling «biologisch geteelde gewassen» in bijlage I, onderdeel A, (onderdeel B) en artikel 4.807, eerste lid, onderdeel b, (verwijzing naar «biologische productiemethode») (onderdeel A).*

bodembeschermende voorziening: vloeistofdichte bodemvoorziening, aaneengesloten bodemvoorziening, elementenbodemvoorziening, lekbak, geomembraanbaksysteem of vulpuntmorsbak;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bodembeschermende voorziening *De bodembeschermende voorzieningen in dit besluit zijn limitatief opgesomd en bestaan uit een vloeistofdichte bodemvoorziening, aaneengesloten bodemvoorziening, elementenbodemvoorziening, lekbak, geomembraanbaksysteem of vulpuntmorsbak. Het begrip bodembeschermende voorziening in dit besluit is daarmee ingeperkt ten opzichte van het normale spraakgebruik. Niet elke voorziening die de bodem beschermt valt hier immers onder. Voorbeelden van bodembeschermende voorzieningen die niet onder de begripsomschrijving vallen, zijn bassins of een peilbuis.*

bodemenergiesysteem: installatie waarmee gebruik wordt gemaakt van de bodem voor de levering van warmte of koude voor de verwarming of koeling van ruimten in bouwwerken;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bodemenergiesysteem *Bodemenergiesystemen omvatten gesloten en open bodemenergiesystemen voor het verwarmen of koelen van ruimten in gebouwen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de bodem. Ook hoge temperatuuropslag (HTO) valt onder deze definitie. HTO vindt enkel plaats voor verwarming, onder meer in de glastuinbouw en de aquacultuur. In die sectoren bestaat vraag naar opslag met hogere temperaturen (40 °C tot 90 °C).*
Geothermie en warmtelozingen zijn geen bodemenergiesystemen. Bij geothermie gaat het om installaties voor het winnen van aardwarmte, doorgaans uit formatiewater dat zich in Nederland op grotere diepte (dieper dan 500 m) bevindt. Hierop is de Mijnbouwwet van toepassing. Warmtelozingen hebben als doel zich van overtollige warmte te ontdoen niet tot doel om ruimten in gebouwen te verwarmen of te koelen, en moeten dus beoordeeld worden als andere lozingen.

bodemfunctieklasse: bodemfunctieklasse als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Bodemfunctieklasse *Met bodemfunctieklasse wordt bedoeld de bodemfunctieklasse waarin de ontvangende landbodem is ingedeeld op grond van artikel 5.89p van het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

bodemgevoelig gebouw: bodemgevoelig gebouw als bedoeld in artikel 5.89g van het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Bodemgevoelig gebouw *Bedoeld is het begrip zoals dat wordt gebruikt in artikel 5.89g over bouwen op verontreinigde bodem. Zie de toelichting op dat artikel.*

bodemgevoelige locatie: bodemgevoelige locatie als bedoeld in artikel 5.89h van het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Bodemgevoelige locatie *Bedoeld is het begrip zoals dat wordt gebruikt in artikel 5.89h over bouwen op verontreinigde bodem. Zie de toelichting op dat artikel.*

bodemzijdig vermogen: grootste vermogen dat het bodemzijdig deel van een gesloten bodemenergiesysteem bij normaal gebruik kan uitwisselen met de bodem;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bodemzijdig vermogen *Onder bodemzijdig vermogen wordt verstaan het vermogen, uitgedrukt in kW (kiloWatt), die het ondergrondse (bodemzijdig) deel van een gesloten bodemenergiesysteem bij normaal gebruik via de lussen kan uitwisselen met de bodem. Het vermogen wordt bepaald door de lengte (en daarmee het oppervlak) van de lussen en de gebruikte circulatievloeistof. De toevoeging «bij normaal gebruik» houdt in dat piekvermogens bij versnelde regeneratie met behulp van aangekoppelde installaties, zoals bijvoorbeeld zonnecollectoren, buiten beschouwing blijven. In de praktijk wordt het bodemzijdig vermogen van een gesloten bodemenergiesysteem met een warmtepomp in de ontwerpfase door de leveranciers bepaald. Dit gebeurt volgens de NEN 14511 en wordt aangegeven in de fabrieksspecificaties. Als het ontwerp van een bodemenergiesysteem uitgaat van afwijkende temperaturen waarvan het bijbehorende vermogen niet in de fabrieksspecificaties is weergegeven, moet dit blijken uit een aparte verklaring van de leverancier van het ontwerp. Het bodemzijdig vermogen is gelijk aan het product van de maximale massastroom (kg/sec) in het bodemzijdige circuit (het maximale debiet van de circulatiepomp) maal de dichtheid van de circulatievloeistof, de soortelijke warmte (J/kg•K) van de circulatievloeistof in het bodemzijdige circuit en het maximale temperatuurverschil van de circulatievloeistof voor het passeren van de warmtepomp (in het bodemzijdige circuit) en daarna (in het gebouwzijdige circuit). Voor gesloten bodemenergiesystemen die geen warmtepomp hebben, wordt het bodemzijdig vermogen van een bodemenergiesysteem uit de ontwerpgegevens afgeleid. Dit is het product van de maximale massastroom (kg/sec) in het bodemzijdige circuit (het maximale debiet van de circulatiepomp maal de dichtheid van de circulatievloeistof), de soortelijke warmte (J/kg•K) van de circulatievloeistof in het bodemzijdige circuit en het maximale temperatuurverschil van de circulatievloeistof voor en na het passeren van de warmtepomp.*

bouwland: landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die ten minste een deel van het kalenderjaar in de openlucht zijn beteeld met gewassen, met uitzondering van grasland en weidegronden;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Bouwland *Onder bouwland worden landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden verstaan waarop ten minste een deel van het jaar een gewas in de openlucht wordt geteeld. Hieronder worden geen gronden verstaan die voor ten minste 50% of meer zijn beteeld zijn met gras dat bestemd is als voer voor dieren.*

bouwstof: bouwstof als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Bouwstof *Dit begrip wordt gebruikt in de betekenis die het heeft in het Besluit bodemkwaliteit. Bouwstof wordt daarin omschreven als materiaal dat is bestemd om te worden toegepast waarin de totaalgehalten aan silicium, calcium en aluminium samen meer dan 10 gewichtsprocent van dat materiaal bedragen, uitgezonderd vlakglas, metallisch aluminium, grond of baggerspecie. Dit betekent dat het gaat om steenachtige materialen. Voorbeelden hiervan zijn beton, asfalt, dakpannen en bakstenen. Materialen zoals kunststof, hout of stro worden ook toegepast als bouwstof, maar deze materialen vallen dus niet onder de definitie van bouwstof in het Besluit bodemkwaliteit.*

bovengrondse opslagtank: opslagtank die geen ondergrondse opslagtank is;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bovengrondse opslagtank *De begripsomschrijving van bovengrondse opslagtank is aanvullend op die van ondergrondse opslagtank. Voor een uitleg van de begrippen opslagtank en bovengrondse en ondergrondse opslagtank wordt verwezen naar de toelichting op de begripsomschrijving van opslagtank.*

brandcompartiment: brandcompartiment als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Brandcompartiment *Een brandcompartiment is volgens bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving een gedeelte van een bouwwerk of een groep bouwwerken bestemd als maximaal uitbreidingsgebied van brand. Voor een verdere uitleg van dit begrip wordt verwezen naar de toelichting op bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving.*

BRL: beoordelingsrichtlijn;

BRL-K: BRL die door Kiwa is uitgegeven;

BRL InstallQ: BRL die door de Stichting InstallQ is uitgegeven;

Toelichting artikelen 4.1142 onder b, en 4.1153 onder b, en bijlage I onder a op vervangen begrip BRL KvINL door BRL InstallQ, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De naam van BRL KvINL 6000-21/00 is gewijzigd in BRL InstallQ 6000-21/00. Met de wijzigingen in de artikelen 4.1242 en 4.1153 Bal wordt de oude naam vervangen door de nieuwe naam. Die vervanging vindt ook plaats in de begripsomschrijving in bijlage I bij het Bal. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in het document. In bijlage II bij de Omgevingsregeling zal dezelfde wijziging met een aparte wijzigingsregeling worden doorgevoerd.*

BRL SIKB: BRL die door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer is uitgegeven;

bufferbewaarplaats voor vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik: besloten ruimte waarin vuurwerk of pyrotechnische artikelen voor theatergebruik uit de transportverpakking worden genomen voor het samenstellen van pakketten of bestellingen van klanten en het aansluitend bewaren van onverpakt vuurwerk of onverpakte pyrotechnische artikelen voor theatergebruik;

bunkerstation: drijvend bouwsel met permanente ligplaats voor het opslaan en tanken van brandstof voor de voortstuwing van vaartuigen of drijvende werktuigen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Bunkerstation *De begripsomschrijving van bunkerstation is vrijwel hetzelfde als in het Binnenvaartbesluit. Er zijn geen inhoudelijke verschillen beoogd. Een bunkerstation kan worden gezien als tankstation voor de binnenvaart. Meestal zijn bunkerstations gelegen op drukke vaarwegen en zijn er verschillende soorten brandstof verkrijgbaar. Als van de vaarweg ook jachten gebruik maken zal vaak ook benzine en petroleum worden verkocht. Ook leveren veel bunkerstations propaanflessen die op schepen worden gebruikt voor het koken.*

Toelichting op begrip Bunkerstation n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In lijn met andere wijzigingen in dit besluit wordt «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd maar wordt verduidelijkt dat ook drijvende werktuigen onder de begripsomschrijving vallen.*

Toelichting op begrippen 'Bunkerstation', 'Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$', 'Meerjarenafspraak energie-efficiëntie' en 'Niet-beteelde gronden' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de begripsomschrijvingen van bunkerstation, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$, meerjarenafspraak energie-efficiëntie en niet-beteelde gronden zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd.*

CAS-nummer: numerieke aanduiding voor chemische stoffen die door de Chemical Abstract Service is uitgegeven;

Toelichting uit Stb. 2023-298 op (nieuw) begrip CAS-nummer *In de bijlage is het begrip CAS-nummer ingevoegd. In verschillende artikelen in het Bal en het Bkl wordt hiernaar verwezen. Ter verduidelijking wordt verwezen naar de numerieke aanduiding voor chemische stoffen die wordt uitgegeven door Chemical Abstract Service, een divisie van de American Chemical Society.*

celfunctie: celfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Celfunctie, Gezondheidszorgfunctie, Kantoorfunctie, Logiesfunctie en Onderwijsfunctie *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*

certificaat: verklaring van een certificatie-instantie dat een onderneming, een dienst, een product, een ontwerp of een systeem voldoet aan de eisen die in die verklaring zijn vermeld;

CNG: gecomprimeerd aardgas;

coating: preparaat dat organische oplosmiddelen bevat of waarbij organische oplosmiddelen worden gebruikt, dat wordt gebruikt om op een oppervlak een film met decoratieve, beschermende of andere functionele laag aan te brengen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Coating *Het begrip coating is gedefinieerd artikel 2, onder 8, van de richtlijn verfproducten[1] als een preparaat, met inbegrip van alle voor een juist gebruik benodigde organische oplosmiddelen of preparaten die organische oplosmiddelen bevatten, dat wordt gebruikt om op een oppervlak een film met decoratief, beschermend of ander functioneel effect te bereiken. In artikel 3, onder 47, van de richtlijn industriële emissies wordt naar deze definitie doorverwezen. Met de begripsomschrijving van coating in dit besluit wordt daarbij aangesloten.*

[1] Richtlijn 2004/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 inzake de beperking van emissies van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen in bepaalde verven en vernissen en producten voor het overspuiten van voertuigen (Pb EG 2004, L 143).

~~delfstoffen: stoffen als bedoeld in artikel 1, onder a, van de Mijnbouwwet;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'delfstoffen' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

compost: compost als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Compost *Onder compost wordt verstaan compost als bedoeld in artikel 1 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet. Dat is een product afkomstig van een aeroob proces dat bestaat uit een of meer organische afvalstoffen die al dan niet met bodembestanddelen zijn gemengd en die met behulp van micro-organismen zijn afgebroken en omgezet tot een homogeen en zo stabiel eindproduct dat daarin alleen nog een langzame afbraak van humeuze verbindingen plaatsvindt. Compost bevat geen dierlijke meststoffen en is niet verpompbaar.*

De definitie van compost kent enige overlap met de definities voor grond en baggerspecie, die binnen de activiteit toepassen van grond en baggerspecie worden gebruikt. Zo kan de grondsoort veen, die voornamelijk bestaat uit organische bestanddelen, zowel onder de definitie van compost vallen als onder de definities van grond en baggerspecie. Bepalend voor de vraag of het materiaal als compost of als grond of baggerspecie moet worden beschouwd is het oogmerk waaronder het materiaal wordt gebruikt (aanwenden van meststoffen op de bodem of het toepassen van grond of baggerspecie op de land- of waterbodem).

diepe plas: oppervlaktewaterlichaam, of een deel daarvan, ontstaan als gevolg van zandwinning, grindwinning of kleiwinning of een dijkdoorbraak;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Diepe plas *Onder een diepe plas wordt verstaan een oppervlaktewaterlichaam dat is ontstaan als gevolg van zand-, grind- of kleiwinning of een dijkdoorbraak. Een van nature diep water valt hier niet onder. In de gevallen die zijn genoemd, heeft het oppervlaktewaterlichaam doorgaans een aanzienlijke diepte. Er is daarom geen specifieke diepte aangegeven. Het oppervlaktewaterlichaam valt in zijn geheel onder het begrip diepe plas, ook al kan het langs de oevers ondiepten hebben. Als delen van het oppervlaktewaterlichaam na het toepassen van grond of baggerspecie zijn verondiept, blijven die gedeelten van het oppervlaktewaterlichaam deel uitmaken van de diepe plas. Alleen als delen van een diepe plas tot landbodem zijn ontwikkeld, maken zij geen deel meer uit van de diepe plas. Er is daar dan immers geen sprake meer van een oppervlaktewaterlichaam, behalve voor zover eventueel sprake is van het oevergebied van het oppervlaktewaterlichaam.*

Toelichting op begrip Diepe plas n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijving van diepe plas was niet geheel duidelijk of daarmee een zelfstandig oppervlaktewaterlichaam wordt bedoeld of daaronder ook een deel van een oppervlaktewaterlichaam kan vallen. Zogenaamde vrijliggende diepe plassen, die geen deel uitmaken van een groter oppervlaktewaterlichaam, kunnen een zelfstandig oppervlaktewaterlichaam zijn. Zogenaamde meestromende diepe plassen, die in open verbinding staan met een oppervlaktewaterlichaam, veelal een rivier, van welk oppervlaktewaterlichaam zij dan deel uitmaken, worden in het huidige beleid echter ook als een diepe plas beschouwd. Met de wijziging van de omschrijving van het begrip diepe plas wordt verduidelijkt dat zowel vrijliggende als meestromende diepe plassen voor de toepassing van het Bal als een diepe plas worden aangemerkt. Dit is van belang voor de bepalingen van dat besluit over het toepassen van grond en baggerspecie.*

De wijziging leidt niet tot verandering van de bestaande praktijk en heeft geen gevolgen voor de uit het besluit voortvloeiende lasten omdat slechts een verduidelijking is beoogd.

dierenverblijf: gebouw, met inbegrip van de verharde uitloop, voor het houden van landbouwhuisdieren;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Dierenverblijf *Een dierenverblijf betreft het gebouw waar landbouwhuisdieren worden gehouden met inbegrip van een uitloop met verharde ondergrond. Omdat pelsdieren ook buiten gebouwen, onder een overkapping, worden gehouden, worden ook bouwwerken voor het houden van pelsdieren als dierenverblijf aangemerkt. Dierenverblijven voor andere dieren dan landbouwhuisdieren (bijvoorbeeld een hondenkennel) vallen niet onder dit begrip. Een dierenverblijf bestaat meestal uit het huisvestingssysteem waarin de dieren worden gehouden. Binnen een dierenverblijf kunnen verschillende huisvestingssystemen aanwezig zijn. Een buitenbak bij een paardenhouderij is in beginsel geen dierenverblijf (zie ABRvS nr. 200701237/1 van 15 augustus 2007). Sommige dierenverblijven zijn voorzien van een uitloop. Als kippen in een scharrel- of volièrehuisvesting toegang hebben tot een ruimte buiten, dan is deze ruimte onderdeel van het dierenverblijf. Maar voor de beoordeling van de ammoniakemissie en geuremissie van het huisvestingssysteem wordt deze uitloop alleen meegenomen als de uitloop bijdraagt aan het bruikbare leefoppervlak en daarmee feitelijk het aantal dierplaatsen in de stal vergroot.*

Toelichting op begrip Dierenverblijf en begrip Landbouwhuisdier n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijving dierenverblijf vervalt «of een ander bouwwerk voor het houden van pelsdieren». In de begripsomschrijving landbouwhuisdier vervalt daarnaast de term «pels». Deze wijzigingen hebben betrekking op de Wet verbod pelsdierhouderij, die op 25 december 2020 in werking is getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. De begripsomschrijving van landbouwhuisdier is conform deze wijziging aangepast.*

dierlijke meststoffen: dierlijke meststoffen als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Dierlijke meststoffen *In de begripsomschrijving wordt verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder c, van de Meststoffenwet. In die wet worden dierlijke meststoffen omschreven als uitwerpselen van landbouwhuisdieren inclusief de geheel of gedeeltelijk verteerde maag- of darminhoud van deze dieren en mengsels van strooisels van de uitwerpselen en producten daarvan. Champost wordt gebruikt als teeltsubstraat bij de champignonteelt en bevat meestal een gehalte aan dierlijke meststoffen. Champost wordt daarom gerekend tot vaste dierlijke meststoffen. Het toepassingsbereik van dierlijke meststoffen is veel breder dan de mest die afkomstig van landbouwhuisdieren. De Meststoffenwet heeft betrekking op mest van alle dieren die voor gebruiks- en winstdoeleinden worden gehouden.*

dierplaats: deel van een huisvestingssysteem voor het houden van een landbouwhuisdier;

dieselmotor: verbrandingsmotor die werkt volgens de dieselcyclus en gebruik maakt van compressieontsteking om brandstof te verbranden;

diffuse emissie: niet-gekanaliseerde emissie;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Diffuse emissie *Het begrip emissie is in de bijlage bij de wet gedefinieerd als directe of indirecte uitstoot, uit puntbronnen of diffuse bronnen, van stoffen, trillingen, warmte of geluid in de lucht, het water of de bodem. Een diffuse emissies is een emissies die niet bestaat uit een gekanaliseerde emissie, een emissie niet uit een puntbron.*

digestaat: stabiel restproduct dat overblijft na het vergisten van 50% of meer van de dierlijke uitwerpselen met als nevenbestanddeel alleen producten die op grond van artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet zijn aangewezen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Digestaat *Deze begripsomschrijving luidt hetzelfde als die onder het Activiteitenbesluit milieubeheer bestond. Digestaat is het stabiele restproduct dat overblijft na het vergisten van 50% of meer van de dierlijke uitwerpselen met als nevenbestanddeel alleen producten die op grond van artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet zijn aangewezen. Meer concreet gaat het om de stoffen die in bijlage Aa bij de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet genoemd staan.*

dikke fractie: vast restproduct dat ontstaat na het scheiden van drijfmest;

dioxinen en furanen: dioxinen en furanen als bedoeld in artikel 3, onder 43, van de richtlijn industriële emissies;

drainagewater: water dat wordt afgevoerd via een stelsel van waterdoorlatende buizen die in de bodem zijn aangebracht;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Drainagewater *Voor een toelichting op dit begrip wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.791h Bal (nieuw).*

drainwater: voedingswater dat bij substraatteelt niet wordt opgenomen door het gewas;

drijfmest: drijfmest als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder w, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Drijfmest *Voor de begripsomschrijving van drijfmest wordt verwezen naar het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet. In dat besluit wordt drijfmest omschreven als dierlijke meststoffen die verpompbaar zijn.*

dunne fractie: vloeibaar restproduct dat ontstaat na het scheiden van drijfmest;

~~*eieren:* eieren en schalen van eieren;~~

Toelichting uit Stb. 2021-22 op (nieuw) begrip Eieren *De begripsomschrijving van «eieren» is ongewijzigd overgenomen uit de Wet natuurbescherming.*

Toelichting op vervallen van de begrippen 'Eieren', 'Gebouw', 'Invasieve uitheemse soort' en 'Uitheemse soort' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De begripsbepalingen eieren, gebouw, invasieve uitheemse soort en uitheemse soort vervallen in verband met de regeling van deze begrippen in de Omgevingswet via de Verzamelwet Omgevingswet 20...*

elementenbodemvoorziening: vloer, verharding of constructie die stoffen tijdelijk keert, waarvan eventuele onderbrekingen of naden niet zijn gedicht;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Elementenbodemvoorziening *Een elementenbodemvoorziening is een bodembeschermende voorziening, bestaande uit losse elementen die tegen elkaar aan worden gelegd en samen een verharding vormen. Eventuele onderbrekingen of naden hiertussen zijn niet gedicht. De bodemvoorziening is er op gericht om stoffen zo viskeus als bijv. tandpasta tijdelijk te keren en is in combinatie met een functionerend incidentenmanagement voldoende om een verwaarloosbaar bodemrisico te bereiken. Een elementenbodemvoorziening kan bestaan uit stelconplaten (ongekit), betonklinkers of trottoirtegels.*

emissiegrenswaarde: massa, gerelateerd aan een parameter, concentratie of niveau van een emissie die tijdens een of meer vastgestelde perioden niet wordt overschreden;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Emissiegrenswaarde *Een emissiegrenswaarde is gedefinieerd in artikel 3, onder 5, van de richtlijn industriële emissies. Met de begripsomschrijving van emissiegrenswaarde in dit besluit wordt daarbij aangesloten. In het begrip zit al besloten dat een emissiegrenswaarde niet mag worden overschreden.*

emissierelevante parameter: een meetbare of berekenbare grootheid die in relatie staat met de emissies die worden beoordeeld;

Toelichting uit Stb. 2025-242 op (nieuw) begrip Emissierelevante parameter *In bijlage I, onder A, is een begripsbepaling opgenomen voor emissierelevante parameter. Deze komt overeen met de begripsbepaling voor emissierelevante parameter die voorheen was opgenomen in artikel 5.29, eerste lid, van paragraaf 5.4.4 van het Bal. Omdat met dit verzamelbesluit in paragraaf 4.7 ook de verplichting is opgenomen tot monitoring door middel van een emissierelevante parameter is besloten om in bijlage I, onder A, hiervoor een begripsbepaling op te nemen. Deze begripsbepaling is daarom geschrapt in artikel 5.29, eerste lid, van het Bal.*

erkenning bodemkwaliteit: erkenning als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Erkenning bodemkwaliteit *In de begripsomschrijving wordt verwezen naar artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Dat besluit verstaat onder een erkenning een beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens dat besluit geldende voorwaarden. Op grond van het Besluit bodemkwaliteit is het verboden bepaalde aangewezen werkzaamheden uit te voeren zonder daartoe verleende erkenning. Bij die werkzaamheden gaat het bijvoorbeeld om het nemen van bodemmonsters, het analyseren van die monsters en het aanleggen en inspecteren van vloeistofdichte bodemvoorzieningen. Een voorwaarde om een erkenning te verkrijgen is dat de persoon of instelling moet beschikken over een certificaat of een accreditatie. Onder bepaalde voorwaarden is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat ook bevoegd de erkenning te schorsen of in te trekken. Voor een verdere uitleg van het begrip erkenning en de werkzaamheden die het betreft wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit bodemkwaliteit.*[1]
[1] Stb. 2007, 469.

ERS: extreem risicovolle stoffen, zijnde persistente, gemakkelijk accumuleerbare en zeer toxische stoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip ERS *ERS staat voor extreem risicovolle stoffen. ERS is een stofklasse waarin stoffen kunnen worden ingedeeld. Stoffen ingedeeld in stofklassen MVP1 en MVP2 en ERS zijn zeer zorgwekkende stoffen, het gebruik van deze stoffen moet zoveel mogelijk worden voorkomen. In bijlage III bij dit besluit is een verdeling opgenomen van stoffen in stofklassen.*

exoot: exemplaar van een uitheemse soort;

Toelichting uit Stb. 2021-22 op (nieuw) begrip Exoot *De omschrijving van de begrippen «exoot» en «invasieve exoot» is overeenkomstig de omschrijving van de begrippen «uitheemse soort» en «invasieve uitheemse soort» in artikel 3 van Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (in de bijlage bij de Omgevingswet aangeduid als «invasieve-exoten-basisverordening). Dit met dien verstande dat – anders dan in de verordening – een nader onderscheid wordt gemaakt tussen de soort en een exemplaar van die soort.*

fase II-benzinedampterugwinningssysteem: systeem als bedoeld in artikel 2, onder 6, van de richtlijn benzinedampterugwinning;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Fase II-benzinedampterugwinningssysteem *Het fase II-benzinedampterugwinningssysteem is in artikel 2, onder 6, van de richtlijn benzinedampterugwinning gedefinieerd als apparatuur die bedoeld is om benzinedamp die uit de brandstoftank van een motorvoertuig ontsnapt tijdens het tanken in een benzinestation, terug te winnen en waarmee die benzinedamp naar een opslagtank bij het benzinestation wordt gevoerd of terug naar de benzinepomp om te worden verkocht. Het fase II-benzinedampterugwinningssysteem beperkt de luchtverontreiniging door de uitstoot van benzinedamp bij het tanken van voertuigen te beperken.*

FTE: formazine troebelingseenheden;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip FTE *Formazine troebelingseenheden is een eenheid waarin troebelheid wordt uitgedrukt. Troebelheid is de mate waarin kleine deeltjes in de vloeistof het licht dat daardoor heen valt verstrooien. Formazine is een oplossing van hydrazine sulfaat en hexamethylene tetramine in ultrapuur water. In voorgaande regelgeving werd gebruik gemaakt van de Duitse vertaling van deze term: Formazine Trübung Einheiten (FTE).*

gA: gasvormige anorganische stoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip gA *Gasvormige anorganische stoffen zijn gasvormige stoffen zonder koolstof-waterbinding in hun structuur. Gasvormige anorganische stoffen zijn ingedeeld in vijf stofklassen: gA1 tot en met gA5. In bijlage III bij dit besluit zijn stoffen ingedeeld in deze stofklassen.*

gasmotor: verbrandingsmotor die werkt volgens de ottocyclus en gebruik maakt van vonkontsteking of, bij dual-fuelmotoren, van compressieontsteking om brandstof te verbranden;

gasturbine: roterende machine die thermische energie omzet in arbeid, in hoofdzaak bestaande uit een compressor, een thermisch toestel waarin brandstof wordt geoxideerd en een turbine;

Toelichting gewijzigd begrip Gasturbine n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-532 *Wijziging artikelen 4.352, 4.1370 en 13.9 en bijlage I. Dit zijn redactionele aanpassingen.*

~~*gebouw:* gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;~~

Toelichting op vervallen van de begrippen 'Eieren', 'Gebouw', 'Invasieve uitheemse soort' en 'Uitheemse soort' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De begripsbepalingen eieren, gebouw, invasieve uitheemse soort en uitheemse soort vervallen in verband met de regeling van deze begrippen in de Omgevingswet via de Verzamelwet Omgevingswet 20...*

gebouwerf: gebouwerf als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving

geluidgevoelig gebouw: geluidgevoelig gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Geluidgevoelig gebouw, Geluidgevoelige ruimte, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ en Maximaal geluidniveau L_{Amax} *In verband met het toevoegen van de artikelen 4.1121a en 4.1121b aan paragraaf 4.109 Bal, worden enkele begripsbeschrijvingen toegevoegd.*

geluidgevoelige ruimte: geluidgevoelige ruimte als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Geluidgevoelig gebouw, Geluidgevoelige ruimte, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ en Maximaal geluidniveau L_{Amax} *In verband met het toevoegen van de artikelen 4.1121a en 4.1121b aan paragraaf 4.109 Bal, worden enkele begripsbeschrijvingen toegevoegd.*
genetisch gemodificeerd organisme: genetisch gemodificeerd organisme als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Genetisch gemodificeerd organisme *Een genetisch gemodificeerd organisme is in artikel 1.1, eerste lid, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013 gedefinieerd als een organisme, met uitzondering van menselijke wezens, waarvan het genetisch materiaal is veranderd op een wijze die van nature niet mogelijk is door voortplanting of natuurlijke recombinatie.*
geomembraanbaksysteem: ondergronds aangelegd kunststof foliesysteem in een bakconstructie waardoor stoffen niet in de bodem terecht kunnen komen;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Geomembraanbaksysteem *Een geomembraanbaksysteem is een bodembeschermende voorziening die alleen wordt toegepast bij de activiteit grootschalig tanken, als alternatief voor de vloeistofdichte bodemvoorziening.*
gesloten bodemenergiesysteem: bodemenergiesysteem met een gesloten circuit van leidingen;
~~*gevaarlijke afvalstof:* gevaarlijke afvalstof als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;~~
Toelichting op vervallen van begrip 'gevaarlijke afvalstof' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*
gewasbeschermingsmiddel: gewasbeschermingsmiddel als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PbEU 2009, L 309);
gezondheidszorgfunctie: gezondheidszorgfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Celfunctie, Gezondheidszorgfunctie, Kantoorfunctie, Logiesfunctie en Onderwijsfunctie *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*
ggo-gebied: ggo-gebied als bedoeld in artikel 1.5, eerste lid, van het Besluit genetisch gemodificeerde organismen 2013;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip ggo-gebied *Deze definitie verwijst naar het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013. Een ggo-gebied is het gebied dat is bestemd voor activiteiten met genetisch gemodificeerde organismen. In dat gebied liggen categorieën van fysische inperking. Een ggo-gebied is beperkt toegankelijk.*
gO: gasvormige organische stoffen, met uitzondering van methaan;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip gO *Gasvormige organische stoffen zijn gasvormige koolwaterstoffen. Gasvormige organische stoffen zijn ingedeeld in drie stofklassen: gO1 tot en met gO3. In bijlage III bij dit besluit zijn stoffen ingedeeld in deze stofklassen.*
Toelichting op begrip gO n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijziging corrigeert de definitie van gO en laat deze door de uitsluiting van methaan weer aansluiten op de definitie zoals deze gold onder het Activiteitenbesluit milieubeheer.*
grasland: landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras dat is bedoeld als voer voor dieren;
Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Grasland *Onder grasland worden landbouwgronden, natuurgronden of overige gronden verstaan die voor 50 procent of meer zijn beteeld met gras dat bestemd is als voer voor dieren. Dat kan direct door beweiding zijn, maar ook door winning van het gewas voor vervoedering. Het begrip dieren is breder dan landbouwhuisdieren. Hierbij is niet relevant of deze dieren voor gebruiks- of winstdoeleinden worden gehouden. Uit de formulering «dat bestemd is als voer voor dieren» blijkt niet alleen een toekomstig of voorgenomen gebruik, maar ook een zekere duurzaamheid in het gebruik dat de bestemming van de gronden bepaald.*
grondwatersanering: het beheren, beperken of ongedaan maken van verontreiniging van het grondwater;
Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Grondwatersanering *Dit begrip is een verbijzondering van het begrip «saneren van de bodem» zoals die in de Wet bodembescherming voor kwam. Het begrip komt voor bij de aanwijzing van de milieubelastende activiteit saneren, om aan te geven dat het Rijk alleen standaard saneringsmethodes regelt voor bodemsanering die wordt uitgevoerd in de vaste bodem en primair met het oog op de functies van de bovengrond. Een grondwatersanering heeft als oogmerk kwaliteitsverbetering van het grondwater. Het reguleren van grondwatersanering wordt onder de Omgevingswet overgelaten aan provincies zoals nader is toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Aanvullingswet bodem[1]. Omdat dit begrip beperkt is tot de verzadigde zone van het grondwater komt de term «blootstelling» er niet meer in voor (risico van uitdamping uit het grondwater wordt niettemin wel gereguleerd bij saneringen in het Besluit activiteiten leefomgeving).*
[1] Kamerstukken II 2017/18, 34 864, nr. 3.
hernieuwbare energie: energie uit hernieuwbare bronnen als bedoeld in artikel 2, onderdeel 1, van de richtlijn hernieuwbare energie;
herwonnen fosfaten: herwonnen fosfaten als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Herwonnen fosfaten *Dit begrip wordt gebruikt in de betekenis van artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet. Herwonnen fosfaten zijn:*

- *struviet, hoofdzakelijk bestaand uit magnesiumammoniumfosfaat dat is vrijgekomen bij de zuivering van industrieel proceswater of huishoudelijk, stedelijk- of industrieel afvalwater, of ander afvalwater door precipitatie met opgelost magnesium, ammonium of kalium;*
- *magnesiumfosfaat, dat is vrijgekomen bij pasteurisatie of bij drogen van struviet, of*
- *dicalciumfosfaat, hoofdzakelijk bestaand uit dicalciumfosfaat, dat is vrijgekomen bij de zuivering van huishoudelijk, stedelijk- of industrieel afvalwater, of ander afvalwater door precipitatie met opgelost calcium.*

hogedrempelinrichting: Seveso-inrichting waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, kolom 3, of deel 2, kolom 3, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Hogedrempelinrichting *De hoeveelheid gevaarlijke stoffen die in een Seveso-inrichting aanwezig is of mag zijn of kan ontstaan bij verlies van controle over de processen, bepaalt of het gaat om een hogedrempelinrichting of een lagedrempelinrichting. Als deze hoeveelheid gelijk is aan of meer is dan de hoge drempelwaarde in bijlage I, kolom 3, bij de Seveso-richtlijn is er sprake van een hogedrempelinrichting. Blijft deze hoeveelheid daaronder dan is er sprake van een lagedrempelinrichting. Het begrip lagedrempelinrichting wordt niet in dit besluit gebruikt en daarvan is dan ook geen begripsomschrijving opgenomen. De aantekeningen die zijn opgenomen in bijlage I bij de Seveso-richtlijn moeten in acht worden genomen. Dat betekent bijvoorbeeld dat bij het bepalen van de hoeveelheden zo nodig de sommatieregel van aantekening 4 moet worden toegepast.*

huishoudelijk afvalwater: afvalwater dat overwegend afkomstig is van menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Huishoudelijk afvalwater *Tot de definitie behoren afvalstoffen die bij de menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden in de particuliere sfeer plegen vrij te komen en waarvan betrokkene zich ontdoet. Dit zijn de afvalstoffen die in de particuliere huishouding ontstaan bij het uitvoeren van normale reinigingswerkzaamheden, bij het bereiden van voedsel, en ook bij het normale huishoudelijk gebruik van sanitaire voorzieningen zoals toiletten, douches en wastafels.*

huishoudelijke afvalstoffen: huishoudelijke afvalstoffen als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Huishoudelijke afvalstoffen *Artikel 1.1 van de Wet milieubeheer omschrijft huishoudelijke afvalstoffen als: afvalstoffen afkomstig uit particuliere huishoudens, behoudens voor zover het ingezamelde bestanddelen van die afvalstoffen betreft, die zijn aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen. Huishoudelijke afvalstoffen zijn afvalstoffen die (geregeld) in kleine hoeveelheden vrijkomen bij particuliere huishoudens. Onder het begrip huishoudelijke afvalstoffen vallen ook grove huishoudelijke afvalstoffen.*

huisvestingssysteem: systeem voor het houden van landbouwhuisdieren van een diercategorie in een dierenverblijf of een gedeelte daarvan;

insteek: snijlijn van het talud met het maaiveld;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Huisvestingssysteem *Bij het houden van landbouwhuisdieren kunnen diverse huisvestingssystemen worden toegepast. Zo kunnen het type vloeren van de huisvestingssystemen verschillen, maar bijvoorbeeld ook de systemen en methoden die worden gebruikt voor de toevoer van licht, lucht, water en voer en de afvoer van eieren, mest en lucht. Ook aanvullende technieken, zoals luchtwassers, kunnen in bij een huisvestingssysteem aanwezig zijn.*

interventiewaarde bodemkwaliteit: waarde waarboven significante risico's voor mens, plant of dier bestaan als gevolg van verontreiniging van de bodem, zoals opgenomen in bijlage IIA;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Interventiewaarde bodemkwaliteit *De interventiewaarden bodemkwaliteit zijn opgenomen in bijlage IIA en gebaseerd op mogelijke onaanvaardbare risico's voor de mens, plant of dier als gevolg van verontreiniging van de bodem. De meest gevoelige receptor is bepalend voor de gehanteerde interventiewaarde. Bij de beoordeling en interpretatie van de bodemkwaliteit is het dus belangrijk om de relatie te leggen tussen de achtergrond van een interventiewaarde[1] (ecologie of humaan) en de situatie ter plaatse. Het gaat om de interventiewaarden zoals die waren opgenomen in bijlage 1 van de Circulaire bodemsanering 2013. In de toelichting op bijlage IIA is aangegeven hoe de interventiewaarden bodemkwaliteit zijn bepaald.*

[1] Meer informatie hierover is beschikbaar op het normenzoeksysteem op de website van het RIVM: https://rvs.rivm.nl/normen en het rapport «Ken uw (water)bodemkwaliteit, de risico's inzichtelijk».

invasieve exoot: exemplaar van een invasieve uitheemse soort;

Toelichting uit Stb. 2021-22 op (nieuw) begrip Invasieve exoot *De omschrijving van de begrippen «exoot» en «invasieve exoot» is overeenkomstig de omschrijving van de begrippen «uitheemse soort» en «invasieve uitheemse soort» in artikel 3 van Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (in de bijlage bij de Omgevingswet aangeduid als «invasieve-exoten-basisverordening). Dit met dien verstande dat – anders dan in de verordening – een nader onderscheid wordt gemaakt tussen de soort en een exemplaar van die soort.*

~~*invasieve uitheemse soort:* uitheemse soort waarvan is vastgesteld dat de introductie of verspreiding ervan een bedreiging is of nadelige gevolgen heeft voor de biodiversiteit en aanverwante ecosysteemdiensten;~~

Toelichting op vervallen van de begrippen 'Eieren', 'Gebouw', 'Invasieve uitheemse soort' en 'Uitheemse soort' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De begripsbepalingen eieren, gebouw, invasieve uitheemse soort en uitheemse soort vervallen in verband met de regeling van deze begrippen in de Omgevingswet via de Verzamelwet Omgevingswet 20...*

inwonerequivalent: inwonerequivalent als bedoeld in artikel 2 van de richtlijn stedelijk afvalwater;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Inwonerequivalent *Het gaat hier om de biologisch afbreekbare organische belasting met een biochemisch zuurstofverbruik gedurende vijf dagen van 60 g zuurstof per dag.*

inzameling van afvalstoffen: inzameling als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Inzameling van afvalstoffen *De definitie van inzameling van afvalstoffen verwijst naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Daarin wordt inzameling beschreven als verzameling van afvalstoffen, met inbegrip van de voorlopige sortering en de voorlopige opslag van afvalstoffen, om deze daarna te vervoeren naar een afvalverwerkingsinstallatie.*

~~*ippc-installatie:* installatie als bedoeld in artikel 3, onder 3, van de richtlijn industriële emissies, voor zover daarin een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies wordt verricht;~~

Toelichting op vervallen van begrippen 'andere milieubelastende installatie' en 'ippc-installatie' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De begrippen andere milieubelastende installatie en ippc-installatie vervallen met dit besluit in bijlage I bij het Bal, omdat deze begrippen met de Invoeringswet Omgevingswet zijn opgenomen in de Omgevingswet.*

ISO: norm die door de Internationale Organisatie voor Standaardisatie is uitgegeven;

jachtopzichter: degene die zorg draagt voor de bescherming van de jachtbelangen van een jachthouder en ook als buitengewoon opsporingsambtenaar is belast met de opsporing van de bij of krachtens de wet strafbaar gestelde feiten en van de overige in de akte of aanwijzing, bedoeld in artikel 142, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, aangeduide strafbare feiten;

kleigronden: kleigrond als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder p, van de Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Kleigronden *Dit begrip heeft de betekenis die het heeft in artikel 1, eerste lid, van de Meststoffenwet. Kleigronden zijn gronden, niet zijnde veengronden, of zandgronden of lössgronden.*

koelinstallatie: combinatie van met koudemiddel gevulde onderdelen die met elkaar zijn verbonden en samen een gesloten koudemiddelcircuit vormen waarin het koudemiddel circuleert met het doel warmte op te nemen of af te staan;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Koelinstallatie *In dit besluit zijn alleen de koelinstallaties geregeld die zijn gevuld met ammoniak, koolstofdioxide of koolwaterstoffen, zoals propaan, butaan of pentaan. Deze koudemiddelen worden ook wel natuurlijke koudemiddelen genoemd. Dit ter onderscheiding van de zogenoemde synthetische koudemiddelen. Daaronder worden begrepen de CFK's en HCFK's (gereguleerde stoffen) en HFK's, PFK's en SF6 (gefluoreerde broeikasgassen). De gefluoreerde broeikasgassen vallen onder Verordening (EU) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 april 2014. Gereguleerde stoffen vallen onder Verordening (EG) nr. 1005/2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 september 2009.*

Onder de begripsomschrijving van koelinstallatie kunnen uiteenlopende installaties vallen, zoals vriesinstallaties, airconditioning en warmtepompen. Ook installaties bij kunstmatige sneeuw- en ijsbanen vallen eronder.

koudenet: koudenet als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Koudenet *Er wordt een definitie van «koudenet» toegevoegd vanwege de introductie van de nieuwe paragraaf 5.2.3 over de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie. De definitie verwijst naar de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie, waarin ook regels zijn opgenomen met betrekking tot koudenetten die, net als de kosten-batenanalyse, komen uit de richtlijn energie-efficiëntie.*

kwetsbaar gebouw: kwetsbaar gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Kwetsbaar gebouw *Een kwetsbaar gebouw wordt in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als gebouw als bedoeld in bijlage VI, onder C. Daarbij gaat het om een gebouw met bepaalde aangegeven gebruiksfuncties. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij bijlage VI, onder C, bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

kwetsbare locatie: kwetsbare locatie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Kwetsbare locatie *Een kwetsbare locatie wordt in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als locatie als bedoeld in bijlage VI, onder D. Daarbij gaat het om:*

- *Een locatie voor recreatief nachtverblijf voor meer dan 50 personen; of*
- *Een locatie voor sport, spel, recreatief dagverblijf of evenementen in de open lucht, waar doorgaans een groot aantal personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig is.*

Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij bijlage VI, onder D, bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.

landbodem: bodem, niet zijnde waterbodem;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Landbodem *Het begrip bodem omvat zowel de landbodem als de bodem van een oppervlaktewaterlichaam. De bodem van een oppervlaktewaterlichaam wordt als waterbodem aangeduid. Het onderscheid tussen landbodem en waterbodem is van belang omdat het regime voor het toepassen van grond of baggerspecie in paragraaf 4.124 daar verschillend is.*

landbouwgronden: landbouwgronden als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, van de Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Landbouwgronden *Onder dit begrip worden landbouwgronden als bedoeld in artikel 1 van de Meststoffenwet verstaan. Dit zijn gronden waarop daadwerkelijk enige vorm van landbouw wordt uitgeoefend.*

landbouwhuisdier: zoogdier of vogel voor de productie van vlees, eieren, melk, wol of veren of een paard of pony voor het fokken;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Landbouwhuisdier *Landbouwhuisdieren zijn zoogdieren of vogels die worden gehouden voor de productie van vlees, eieren, melk, wol, pels of veren (bijvoorbeeld rundvee, schapen, geiten, varkens, kippen, kalkoenen, ganzen, eenden, pelsdieren, konijnen, parelhoenders, struisvogels, waterbuffels, herten, lama's of fazanten) of paarden of pony's die worden gehouden voor het fokken. Ook als dieren primair worden gehouden voor het vermeerderen van landbouwhuisdieren, zoals bijvoorbeeld zeugen en (groot)ouderdieren in de pluimveehouderij, valt dit onder de begripsomschrijving, omdat het uiteindelijke doel is de productie van de genoemde dierlijke producten. Het begrip productie heeft naar zijn aard alleen betrekking op bedrijfsmatige activiteiten. Daarom vallen dieren die hobbymatig worden gehouden, gezelschapsdieren, etc. niet onder het begrip landbouwhuisdier. Het kan voorkomen dat dieren in het ene geval wel als landbouwhuisdier worden gehouden en in het andere geval niet. Bijvoorbeeld herten. De herten kunnen voor het vlees worden gehouden; dan zijn het landbouwhuisdieren. Worden de herten voor de sier gehouden, dan zijn het geen landbouwhuisdieren.*

Wormen, kokkels, vissen, bijen, siervogels en manegepaarden zijn bijvoorbeeld geen landbouwhuisdieren.
Toelichting op begrip Dierenverblijf en begrip Landbouwhuisdier n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijving dierenverblijf vervalt «of een ander bouwwerk voor het houden van pelsdieren». In de begripsomschrijving landbouwhuisdier vervalt daarnaast de term «pels». Deze wijzigingen hebben betrekking op de Wet verbod pelsdierhouderij, die op 25 december 2020 in werking is getreden. Als gevolg van die wet is «het houden, doden of doen doden van een pelsdier» met ingang van 8 januari 2021 verboden. De begripsomschrijving van landbouwhuisdier is conform deze wijziging aangepast.*

langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$: langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Geluidgevoelig gebouw, Geluidgevoelige ruimte, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ en Maximaal geluidniveau L_{Amax} *In verband met het toevoegen van de artikelen 4.1121a en 4.1121b aan paragraaf 4.109 Bal, worden enkele begripsbeschrijvingen toegevoegd.*
Toelichting op begrip Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijving van langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ was «$L_{AR,LT}$» per abuis niet in het juiste subscript omgeschreven. Dit is een redactionele wijziging.*
Toelichting op begrippen 'Bunkerstation', 'Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$', 'Meerjarenafspraak energie-efficiëntie' en 'Niet-beteelde gronden' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de begripsomschrijvingen van bunkerstation, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$, meerjarenafspraak energie-efficiëntie en niet-beteelde gronden zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd.*

lekbak: aaneengesloten bodemvoorziening met opstaande randen;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Lekbak *Een lekbak is een bodembeschermende voorziening waarvan de bodembeschermende werking door de daarop afgestemde bodembeschermende maatregelen is gewaarborgd. Een lekbak bevindt zich rondom of onder een bodembedreigende activiteit en in staat is de bij normale bedrijfsvoering gemorste of wegspattende vloeistoffen op te vangen. Een aaneengesloten bodemvoorziening met opstaande randen kan, bij voldoende inhoud, als een lekbak fungeren.*

LNG: vloeibaar gemaakt aardgas;

logiesfunctie: logiesfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Celfunctie, Gezondheidszorgfunctie, Kantoorfunctie, Logiesfunctie en Onderwijsfunctie *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*

LPG: tot vloeistof verdicht mengsel dat hoofdzakelijk bestaat uit propaan, propeen, butaan en buteen;

maximaal geluidniveau L_{Amax}: maximaal geluidniveau L_{Amax} als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Geluidgevoelig gebouw, Geluidgevoelige ruimte, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ en Maximaal geluidniveau L_{Amax} *In verband met het toevoegen van de artikelen 4.1121a en 4.1121b aan paragraaf 4.109 Bal, worden enkele begripsbeschrijvingen toegevoegd.*

meerjarenafspraak energie-efficiëntie: de op 1 juli 2008 tot stand gekomen meerjarenafspraak energie-efficiëntie (Stcrt. 2018, 50932);
Toelichting op begrippen 'Bunkerstation', 'Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$', 'Meerjarenafspraak energie-efficiëntie' en 'Niet-beteelde gronden' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de begripsomschrijvingen van bunkerstation, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$, meerjarenafspraak energie-efficiëntie en niet-beteelde gronden zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd.*

mestbassin: voorziening voor het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie van meststoffen, met uitzondering van een mestkelder of een opslagtank;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Mestbassin *Het mestbassin is bovengronds gelegen en kan ook uit een mestzak of foliebassin bestaan. Een mestzak of foliebassin kan in een kuil in de grond liggen, maar wordt toch beschouwd als een bovengronds mestbassin. Ook een mestsilo is een mestbassin. Deze is geheel of gedeeltelijk boven het maaiveld gelegen. Onder mestbassins worden ook gedeeltelijk ingegraven mestbassins; dit geldt ook voor mestbassins die in een grondput zijn gelegen en zijn omdijkt.*

mestkelder: ondergrondse voorziening voor het opslaan van drijfmest, digestaat of dunne fractie met een afdekking die als vloer fungeert;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Mestkelder *Dit is een ondergrondse ruimte voor de opslag van drijfmest, digestaat of de dunne fractie die onder een dierenverblijf of een voormalig dierenverblijf ligt, is een mestkelder. Hierbij werkt de vloer als afdekking.*

meststoffen: meststoffen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder d, van de Meststoffenwet;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Meststoffen *In de begripsomschrijving wordt verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder d, van de Meststoffenwet. In die wet worden meststoffen omschreven als dierlijke meststoffen, ongeacht hun bestemming, en producten die zijn bestemd om te worden:*
- *toegevoegd aan grond of aan een groeimedium en die geheel of gedeeltelijk bestaan uit stoffen, organismen daaronder begrepen, of mengsels van stoffen, die als zodanig kunnen dienen om grond of een groeimedium geschikt of beter geschikt te maken als voedingsbodem voor planten;*
- *gebruikt als groeimedium;*
- *gebruikt als voedsel voor planten of delen van planten, voor zover deze producten niet reeds zijn begrepen onder de voorgaande twee onderdelen.*

Dierlijke meststoffen zijn altijd meststoffen, ongeacht hun bestemming. Voor de diverse producten, niet zijnde dierlijke meststoffen, blijft het bestemmingsdoel wel bepalend of sprake is van een meststof. Dit sluit ook aan op artikel 2 van de nitraatrichtlijn.

mestzak: mestbassin, geheel of gedeeltelijk gelegen boven het maaiveld, voornamelijk opgebouwd uit folies waarvan de bodemafdichting en afdekking een geheel vormen;

mijnsteen: mijnsteen als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Mijnsteen *Dit begrip wordt gebruikt in de betekenis die het heeft in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit. Onder mijnsteen wordt materiaal verstaan dat in het verleden in grote hoeveelheden is vrijgekomen als nevengesteente bij de winning van steenkool. Mijnsteen bestaat in hoofdzaak uit gebroken schalie en zandsteen met bijmengingen van kolengruis. Mijnsteen voldoet aan de omschrijving van het begrip bouwstof en moet dus als een bouwstof worden aangemerkt.*

milieuverklaring bodemkwaliteit: milieuverklaring bodemkwaliteit als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Milieuverklaring bodemkwaliteit *Verklaring over de milieuhygiënische kwaliteit van een specifieke partij of de bodem, die is afgegeven op grond van het Besluit bodemkwaliteit. In het Besluit bodemkwaliteit zijn in hoofdstuk 3 regels opgenomen voor de afgifte van milieuverklaringen bodemkwaliteit.*

Toelichting op begrip Milieuverklaring bodemkwaliteit n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De begripsomschrijving van milieuverklaring bodemkwaliteit wordt gewijzigd. Deze luidde als volgt: «milieuverklaring bodemkwaliteit, afgegeven op grond van het Besluit bodemkwaliteit». Deze begripsomschrijving miste nauwkeurigheid. Het gaat erom dat in het Bal hetzelfde begrip met dezelfde begripsomschrijving wordt gebruikt als in het Besluit bodemkwaliteit. In de nieuwe formulering wordt dat nauwkeuriger tot uitdrukking gebracht.*

Toelichting op begrip Milieuverklaring bodemkwaliteit n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-118 *Deze wijziging herstelt een verkeerde verwijzing in de begripsomschrijving van het begrip «milieuverklaring bodemkwaliteit» in bijlage I, deel A, van het Besluit activiteiten leefomgeving. Daarin wordt verwezen naar artikel 1.1 van het Besluit bodemkwaliteit. Dat artikel bestaat echter niet. Er moet worden verwezen naar artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.*

milieuverontreiniging: milieuverontreiniging als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Milieuverontreiniging *Dit begrip komt voor in de artikelen 2.2, 2.11, 6.6 en 7.6. In bijlage I bij het Bkl wordt dit begrip gedefinieerd als «directe of indirecte inbreng door menselijke activiteiten van stoffen, trillingen, warmte of geluid in lucht, water of bodem die de gezondheid van de mens of de kwaliteit van het milieu kan aantasten, schade kan toebrengen aan materiële goederen, of de belevingswaarde van het milieu of ander rechtmatig milieugebruik kan aantasten of in de weg kan staan». Met het oog op de eenduidigheid van regels is het wenselijk om deze begripsbepaling op te nemen en voor de betekenis te verwijzen naar bijlage I bij het Bkl.*

mobiele benzinetank: mobiele tank als bedoeld in artikel 2, onder e, van de richtlijn opslag en distributie benzine;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Mobiele benzinetank *De richtlijn opslag en distributie benzine omschrijft een mobiele tank als: een over de weg, per spoor of over het water vervoerde tank die wordt gebruikt voor de overbrenging van benzine van een terminal naar een andere terminal of naar een benzinestation. De terminal waarvandaan of waarheen benzine wordt vervoerd is in dit besluit als «benzineterminal» gedefinieerd.*

motorvoertuig: motorvoertuig als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

MP40-21: Ministeriële Publicatie 40-21, Voorschrift opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen Defensie;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen MP40-21 en MP40-30 *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*

MP40-30: Ministeriële Publicatie 40-30, Voorschrift voor de inrichting en het gebruik van schietinrichtingen;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen MP40-21 en MP40-30 *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*

munitie-QRA: middel om de risico's van het opslaan en bewerken van ontplofbare stoffen of voorwerpen van ADR-klasse 1 door de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht inzichtelijk te maken;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Munitie-QRA *De kwantitatieve risicoanalyse die wordt opgesteld over de opslag van munitie wordt aangeduid als «munitie-QRA» (quantitative risk assessment). De munitie-QRA is in opzet anders dan wat binnen het domein van de externe veiligheid onder QRA wordt verstaan. Primair wordt bij een munitie-QRA gewerkt met effectafstanden van een ontploffing. Binnen deze effectafstanden kan eventueel een risicobenadering toegepast worden op inbreuken.*

MVP: stofklasse van minimalisatieverplichte stoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip MVP *MVP staat voor minimalisatieverplichte stoffen. MVP is een stofklasse waarin stoffen kunnen worden ingedeeld. Stoffen ingedeeld in stofklassen MVP1 en MVP2 (en ERS) zijn zeer zorgwekkende stoffen, het gebruikt van deze stoffen moet zoveel mogelijk worden voorkomen. In bijlage III bij dit besluit is een verdeling opgenomen van stoffen in stofklassen.*

natte koeltoren: installatie met een open constructie voor het afvoeren van overtollige warmte uit een productieproces of bouwwerk door het vernevelen van water;

natuurgronden: natuurterreinen als bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de Meststoffenwet en de artikelen 25a en 32 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Natuurgronden *Onder natuurgronden wordt een natuurterrein verstaan als bedoeld in de Meststoffenwet en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet. In artikel 3, tweede lid, van de Meststoffenwet en de artikelen 25a en 32 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet wordt gerefereerd aan een natuurterrein met de hoofdfunctie natuur. De reikwijdte van dit begrip is niet zo breed dat hieronder alle gronden met natuurschoon valt. Alleen die gebieden die erkend zijn als natuurgebied vallen onder het begrip natuurgrond. Het gaat om Natura 2000-gebieden en andere door de provincie als natuur aangemerkte gebieden die volgens de Index Natuur & Landschap een zogenaamde N-typering hebben.*

NEM: netto explosieve massa, uitgedrukt als de massa van de explosieve stof of de massa van de explosieve stof in een ontplofbaar voorwerp;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip NEM *De netto explosieve massa (NEM) is de basis voor de bepaling van de effecten van explosieve stoffen. De NEM wordt vermeld op de verpakking van het artikel.*

NEN: norm die door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut is uitgegeven;

NEN-EN: NEN die door het Europees Comité voor Normalisatie is vastgesteld;

NEN-EN-ISO: NEN-EN die door de International Organization for Standardization is vastgesteld;

NEN-EN-IEC: NEN-EN die door de International Electrotechnical Commission is vastgesteld;

NEN-EN-ISO/IEC: NEN-EN die door de International Organization for Standardization en de International Electrotechnical Commission is vastgesteld;

NEN-ISO: NEN die door de International Organization for Standardization is vastgesteld;

niet-beteelde gronden: bouwland waarop niet kan worden waargenomen dat dit met een gewas is bedekt;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Niet-beteelde gronden *Onder dit begrip wordt bouwland verstaan waarop niet kan worden waargenomen dat deze met een gewas is bedekt.*

Toelichting op begrippen 'Bunkerstation', 'Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$', 'Meerjarenafspraak energie-efficiëntie' en 'Niet-beteelde gronden' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de begripsomschrijvingen van bunkerstation, Langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$, meerjarenafspraak energie-efficiëntie en niet-beteelde gronden zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd.*

Nm^3: gashoeveelheid bij 273,15 K en 101,3 kPa en betrokken op droge lucht;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Nm^3 *Een «normaal kubieke meter» gas is de hoeveelheid gas die, bij 273,15 Kelvin en 101,3 kilo Pascal en betrokken op droge lucht, een volume van 1 m^3 inneemt. Doordat emissiemetingen herleid worden naar deze standaardomstandigheden zijn metingen met elkaar of in de tijd vergelijkbaar. De temperatuur, druk en aanwezigheid van vocht hebben namelijk invloed op de emissie die gemeten wordt.*

NPR: Nederlandse praktijkrichtlijn die door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut is uitgegeven;

NPR-CEN/TS: NPR die als technical specification door het Europees Comité voor Normalisatie is vastgesteld;

NTA: Nederlandse technische afspraak die door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut is uitgegeven;

nuttige toepassing: nuttige toepassing als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Nuttige toepassing *Deze definitie verwijst naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer, waarin wordt verwezen naar de kaderrichtlijn afvalstoffen. Daarin is nuttige toepassing als volgt gedefinieerd: elke handeling met als voornaamste resultaat dat afvalstoffen een nuttig doel dienen door hetzij in de betrokken installatie, hetzij in de ruimere economie, andere materialen te vervangen die anders voor een specifieke functie zouden zijn gebruikt, of waardoor de afvalstof voor die functie wordt klaargemaakt. Bijlage II bij de kaderrichtlijn afvalstoffen bevat een niet-limitatieve lijst van nuttige toepassingen.*

ondergrondse opslagtank: opslagtank die geheel in de bodem of in een terp ligt;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Ondergrondse opslagtank *Een opslagtank in een terp ligt niet volledig onder de grond, maar wordt wel aangemerkt als een ondergrondse opslagtank. Zie ook de toelichting bij de begripsomschrijving van opslagtank. Voor een uitleg van de begrippen opslagtank en bovengrondse en ondergrondse opslagtank wordt verwezen naar de toelichting op de begripsomschrijving van opslagtank.*

onderwijsfunctie: onderwijsfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuwe) begrippen Celfunctie, Gezondheidszorgfunctie, Kantoorfunctie, Logiesfunctie en Onderwijsfunctie *Omdat deze begrippen in verschillende artikelen van het Bal voorkwamen is besloten hiervan een begripsomschrijving op te nemen.*

open bodemenergiesysteem: bodemenergiesysteem waarbij grondwater wordt onttrokken en na gebruik in de bodem wordt gebracht;

oplosmiddelenhergebruik: gebruik van organische oplosmiddelen die uit een oplosmiddeleninstallatie zijn teruggewonnen, met uitzondering van het verwijderen van deze teruggewonnen organische oplosmiddelen als afvalstoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Oplosmiddelenhergebruik *Met deze begripsomschrijving wordt aangesloten bij artikel 57, onder 11, van de richtlijn industriële emissies. In dat artikel is hergebruik van organische oplosmiddelen gedefinieerd. De definities in artikel 57 van de richtlijn industriële emissies zijn alleen van toepassing op oplosmiddeleninstallaties.*

Toelichting uit Stb. 2020-400 op gewijzigd begrip Oplosmiddelenhergebruik *Omdat de Omgevingswet wel het begrip «afvalstoffen» definieert maar niet het begrip «afval», wordt in de begripsomschrijving van oplosmiddelenhergebruik «afval» vervangen door «afvalstoffen».*

oplosmiddeleninput: hoeveelheid organische oplosmiddelen en de hoeveelheid daarvan in mengsels die tijdens het verrichten van een activiteit wordt gebruikt, met inbegrip van de hergebruikte oplosmiddelen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Oplosmiddeleninput *Met deze begripsomschrijving wordt aangesloten bij artikel 57, onder 10, van de richtlijn industriële emissies, waar «input» is gedefinieerd voor een oplosmiddeleninstallatie. Deze definitie is gebaseerd op de definitie in de VOS-richtlijn[1].*

[1] Richtlijn 1999/13/EG van de Raad van de Europese Unie van 11 maart 1999 inzake de beperking van de emissie van vluchtige organische stoffen als gevolg van het gebruik van organische oplosmiddelen bij bepaalde werkzaamheden en in installaties (PbEU 1999, L 85).

oplosmiddeleninstallatie: installatie als bedoeld in artikel 3, derde lid, van de richtlijn industriële emissies, voor zover daarin een activiteit of proces als bedoeld in deel 1 van bijlage VII bij de richtlijn industriële emissies wordt verricht;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Oplosmiddeleninstallatie *De begripsomschrijving bevat een dynamische verwijzing naar de begripsomschrijving «installatie» van artikel 3, onder 3, van de richtlijn industriële emissies. Daarbij wordt die begripsomschrijving nader ingeperkt met de zinsnede «voor zover daarin een activiteit als bedoeld in deel 1 van bijlage VII bij die richtlijn wordt verricht». Achtergrond hiervan is dat de begripsomschrijving van installatie in de richtlijn betrekking heeft op zowel een vaste technische eenheid waarin een activiteit als bedoeld in bijlage I bij de richtlijn, als een vaste technische eenheid waarin een activiteit of proces als bedoeld in deel 1 van bijlage VII bij de richtlijn wordt verricht. Eerstgenoemde bijlage is echter voor de toepassing van het begrip in de gevallen waar het hier om gaat niet van belang. Uiteraard dient binnen het stelsel van de Omgevingswet wel voor deugdelijke implementatie van dit deel van het installatiebegrip te worden zorg gedragen. Dit gebeurt door middel van het opnemen van een begripsomschrijving voor «ippc-installatie». Voor een nadere toelichting over het installatiebegrip, zie paragraaf 5.2.1 van het algemeen deel van de toelichting.*

opslagtank: voorziening voor het opslaan van gas of vloeistof, met uitzondering van een verpakking, tankcontainer of ladingtank van een bunkerstation;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Opslagtank *Onder «opslaan» wordt begrepen het in voorraad hebben. Van opslaan is dus geen sprake als er in een tank een chemische reactie of vermenging van verschillende stoffen plaatsvindt. Procestanks en tanks die zijn ingebouwd in een installatie vallen dus buiten het begrip opslagtank. Een opslagtank die wordt gebruikt voor de voeding van bijvoorbeeld een aggregaat valt wel onder de definitie.*

Opslagtanks kunnen stationair of mobiel zijn. Een stationaire opslagtank is meestal met leidingen aangesloten op een installatie, bijvoorbeeld een tankinstallatie. Een mobiele opslagtank is veelal niet aangesloten op een installatie en is bovendien eenvoudig verplaatsbaar.

Opslagtanks kunnen ondergronds of bovengronds zijn. Onder de ondergrondse opslagtanks vallen ook de opslagtanks die zich geheel of gedeeltelijk boven het maaiveld bevinden in een terp. Door de bedekking met grond hebben ondergrondse opslagtanks minder veiligheidsrisico's dan bovengrondse tanks. Het verschil tussen ondergrondse en bovengrondse opslagtanks en opslagtanks in een terp wordt verduidelijkt met het plaatje hieronder.

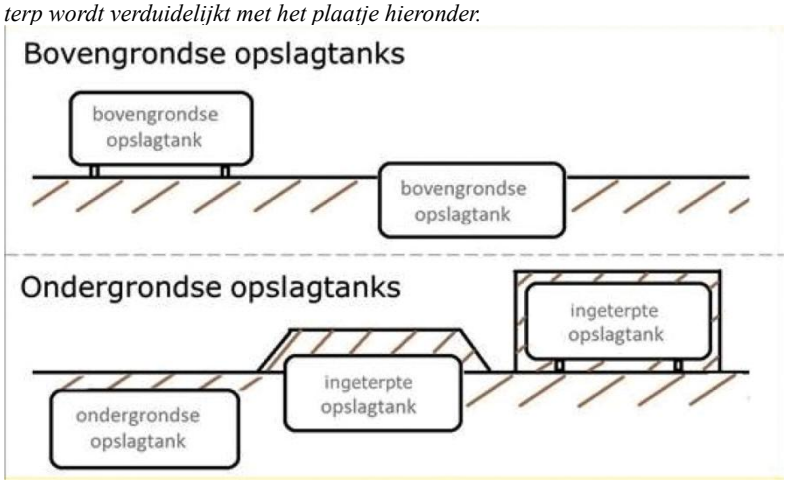

Onder het begrip opslagtank vallen volgens de omschrijving niet een verpakking, tankcontainer of ladingtank van een bunkerstation. Het begrip verpakking wordt niet apart gedefinieerd. Daaronder valt in ieder geval een intermediate bulk container (IBC). Een IBC die voldoet aan de ADR is te herkennen aan een kenmerk dat conform hoofdstuk 6.5 van de ADR bestaat uit:

- *Het UN-verpakkingssymbool;*
- *De code van het type IBC volgens 6.5.1.4 beginnend met de cijfers 11, 13, 21 of 31, daarna een letter A voor staal, B voor aluminium, N voor ander metaal, H voor kunststof (bij combinatieverpakking H en de letter van de buitenverpakking), L voor textiel, M voor papier, G voor karton en C, D en F voor verschillende houtsoorten;*
- *Een hoofdletter X, Y of Z om de verpakkingsgroepen aan te geven;*
- *De maand en laatste twee cijfers van het jaar van fabricage;*
- *De staat van toekenning van het kenmerk (aangeduid via het verkeerskenmerk);*
- *Naam of merkteken van de fabrikant;*
- *De belasting in kg waarbij de stapelproef is uitgevoerd; en*
- *De grootste toelaatbare bruto massa in kg.*

Ook een tankcontainer wordt niet beschouwd als opslagtank. Een tankcontainer is geschikt voor verschillende typen transport. In tankcontainers kunnen zowel gevaarlijke als ongevaarlijke producten vervoerd worden. Een tankcontainer heeft een vat van roestvast staal met daaromheen een isolatie- en beschermingslaag van doorgaans polyurethaan en aluminium. Het vat wordt in het midden van een stalen frame geplaatst.

Verpakkingen en tankcontainers worden niet beschouwd als opslagtank maar kunnen wel als opslagtank worden gebruikt. Als dat het geval is valt die activiteit onder paragraaf 4.94.

~~*PAK 10 VROM:* som van naftaleen, antraceen, fenantreen, fluoranteen, benzo(a)antraceen, chryseen, benzo(a)pyreen, benzo(ghi)perylleen, benzo(k)fluoranteen en indeno(1,2,3-cd)pyreen;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'PAK 10 VROM' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De begripsomschrijvingen «categorie van fysische inperking», «inperkingsniveau I, II, III en IV», «FTE» en «PAK 10 VROM» zijn vervallen omdat deze begrippen weinig worden gebruikt. Aan de artikelen waarin deze begrippen worden gebruikt worden de omschrijvingen toegevoegd.*

overige gronden: andere gronden dan natuurgronden en landbouw-gronden;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Overige gronden *Onder dit begrip wordt verstaan andere gronden dan natuurgronden en landbouwgronden.*

overige organische meststoffen: overige organische meststoffen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Overige organische meststoffen *Onder dit begrip worden overige organische meststoffen als bedoeld in artikel 1 van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet verstaan. Dat zijn organische meststoffen anders dan dierlijke meststoffen, zuiveringsslib, compost en herwonnen fosfaten.*

PGS: richtlijn uit de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen die door de Stichting Nederlands Normalisatie-instituut is uitgegeven;

plaatsgebonden risico: plaatsgebonden risico als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Plaatsgebonden risico *Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij dat artikel.*

PM_{10}: PM_{10} als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip PM_{10} *Voor de begripsomschrijving van PM_{10} wordt verwezen naar het Besluit kwaliteit leefomgeving. In dat besluit wordt PM_{10} omschreven als fijnstofdeeltjes met een aerodynamische diameter van ten hoogste 10 µm.*

PRTR: register als bedoeld in artikel 20.11, aanhef en onder a, van de wet;

PRTR-installatie: installatie als bedoeld in artikel 2 van de PRTR-verordening;

PRTR-verslag: rapportage als bedoeld in artikel 5.10, eerste lid;

puntbron: gefixeerde en gekanaliseerde bron van emissies;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Puntbron *Een voorbeeld van een puntbron is een schoorsteen. Uit een puntbron komen per definitie geen diffuse emissies.*

pyrotechnisch artikel voor theatergebruik: artikel voor podiumgebruik, dat een explosieve stof of explosief mengsel bevat en tot doel heeft warmte, licht, geluid, gas of rook te maken door zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties;

pyrotechnisch artikel voor theatergebruik van categorie T1: pyrotechnisch artikel voor theatergebruik dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie T1;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Pyrotechnisch artikel voor theatergebruik van categorie T1 en T2 *Het gaat hier om pyrotechnische artikelen voor podiumgebruik met gering gevaar (T1), en pyrotechnische artikelen voor podiumgebruik die alleen bestemd zijn om door personen met gespecialiseerde kennis te worden gebruikt (T2). Deze artikelen worden op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit ondergebracht in categorie T1 of T2.*

pyrotechnisch artikel voor theatergebruik van categorie T2: pyrotechnisch artikel voor theatergebruik dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie T2;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Pyrotechnisch artikel voor theatergebruik van categorie T1 en T2 *Het gaat hier om pyrotechnische artikelen voor podiumgebruik met gering gevaar (T1), en pyrotechnische artikelen voor podiumgebruik die alleen bestemd zijn om door personen met gespecialiseerde kennis te worden gebruikt (T2). Deze artikelen worden op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit ondergebracht in categorie T1 of T2.*

recycling: recycling als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Recycling *Voor dit begrip wordt verwezen naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Het gaat hier om nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel, met inbegrip van het opnieuw bewerken van organische afvalstoffen, en met uitsluiting van energieterugwinning en het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.*

rie-biomassa: biomassa als bedoeld in artikel 3, onder 31, van de richtlijn industriële emissies;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Rie-biomassa *De definitie van het begrip rie-biomassa komt uit de richtlijn industriële emissies en is van belang voor de artikelen over het verbranden en mengen van biomassa. Deze definitie van biomassa gaat uit van «schoon» materiaal, dat wil zeggen, materiaal wat niet verontreinigd is met andere stromen. Rie-biomassa is een beperkter begrip dan het algemene begrip biomassa dat in de wet wordt gebruikt in de begripsbepaling voor natuurlijke hulpbronnen. Onder biomassa valt, anders dan bij rie-biomassa, ook biomassa die wordt gebruikt voor kleding of voedsel en niet alleen biomassa als brandstof.*

Toelichting op begrip rie-biomassa n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met de wijziging in de begripsomschrijving van rie-biomassa is een verkeerde verwijzing hersteld.*

sA: stofvormige anorganische stoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip sA *Stofvormige anorganische zijn stoffen zonder koolstof-waterbinding in hun structuur. Deze stoffen zijn ingedeeld in drie stofklassen: sA1 tot en met sA3. In bijlage III bij dit besluit zijn stoffen ingedeeld in deze stofklassen.*

saneren van de bodem: beperken of ongedaan maken van de blootstelling aan de verontreiniging van de bodem of het beperken of ongedaan maken van de verontreiniging van de bodem;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Saneren van de bodem *Het saneren van de bodem houdt in het beperken of ongedaan maken van de blootstelling aan de verontreiniging van de bodem of van de verontreiniging van de bodem. Hierdoor wordt de bodem geschikt gemaakt voor het (toekomstige) gebruik. Het gaat veelal om een (sterk) verontreinigde bodem. Het omgevingsplan van de gemeente geeft aan in hoeverre maatregelen verplicht zijn om blootstelling aan de risico's van de bodemkwaliteit te voorkomen.*

Seveso-inrichting: volledige door degene die de Seveso-inrichting exploiteert beheerde locatie, waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in een of meer Seveso-installaties, met inbegrip van:

a gemeenschappelijke of bijbehorende infrastructuur of activiteiten; en

b activiteiten die met het exploiteren van de Seveso-inrichting rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan en de kans op en de gevolgen van een zwaar ongeval kunnen vergroten, waarbij wordt verstaan onder:
gevaarlijke stoffen: gevaarlijke stoffen als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn; en
aanwezig zijn van gevaarlijke stoffen: werkelijke of verwachte aanwezigheid van gevaarlijke stoffen of van gevaarlijke stoffen waarvan redelijkerwijs kan worden voorzien dat ze kunnen ontstaan bij verlies van controle over de processen, in een hoeveelheid van ten minste de drempelwaarde, bedoeld in bijlage I, deel 1, kolom 2, of deel 2, kolom 2, bij de Seveso-richtlijn, met inachtneming van de aantekeningen bij die bijlage;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op gewijzigd begrip Seveso-inrichting *Het begrip «inrichting» is in de Omgevingswet als centraal aangrijpingspunt voor de vergunningplicht losgelaten. De wijzigingen die worden doorgevoerd in de begripsomschrijving van Seveso-inrichting helpen een soepele overgang te bewerkstelligen. Daarmee zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd. De Seveso-inrichting, bedoeld in het Bal, zal over het algemeen samen vallen met de inrichting waarop het Besluit risico's zware ongevallen 2015 van toepassing was. De begripsomschrijving van laatstgenoemde inrichting en de jurisprudentie daarover behouden daardoor betekenis, ook na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.*
Verder wordt aan de begripsomschrijving de drempelhoeveelheid toegevoegd die eerder was opgenomen in de aanwijzing van de milieubelastende activiteit in artikel 3.50. Hiermee wordt beter aangesloten bij de Seveso-richtlijn en wordt uitgesloten dat er sprake zou kunnen zijn van een Seveso-inrichting als er gevaarlijke stoffen aanwezig zijn maar de lage drempelhoeveelheden van de Seveso-richtlijn niet worden overschreden. Daarmee wordt bovendien meer duidelijkheid gegeven over het toepassingsbereik van de regels in paragraaf 4.2 die niet alleen zijn gebaseerd op de Omgevingswet maar ook op de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's.
Anders dan in de Seveso-richtlijn wordt niet gesproken van «gebied» maar van «locatie». Daarmee wordt de plek bedoeld waar iets gebeurt. In dit geval de plek waar een Seveso-inrichting wordt geëxploiteerd. Die plek, of locatie, is begrensd. De milieubelastende activiteit wordt dus verricht binnen een bepaalde begrenzing. Daar is in ieder geval sprake van als de begrenzing duidelijk zichtbaar is, bijvoorbeeld een omheining. Maar de begrenzing hoeft niet fysiek aanwezig te zijn. Voldoende is dat de milieubelastende activiteit die wordt verricht fysiek kan worden begrensd. Van een fysieke begrenzing is bijvoorbeeld geen sprake bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over een openbare weg.
Met de zinsnede «volledig door degene die de Seveso-inrichting exploiteert beheerde locatie» wordt tot uitdrukking gebracht dat alle activiteiten, Seveso-installaties, infrastructuur etc. die op de locatie worden verricht of zich daarop bevinden onder het begrip «Sevesoinrichting» vallen. Degene die de Seveso-inrichting exploiteert is normadressaat van de regels en verantwoordelijk om deze na te leven. Die verantwoordelijkheid strekt zich uit tot de hele locatie en alles wat zich daarop bevindt. In lijn met wat daarover al is gesteld in de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) heeft degene die de activiteit verricht (in dit geval degene die de Seveso-inrichting exploiteert) zeggenschap over die activiteit. Daarbij gaat het zowel om het daadwerkelijk kunnen starten van die activiteit als het zo nodig aanpassen of zelfs staken daarvan. Omdat het exploiteren van een Seveso-inrichting locatiegebonden is, heeft degene die de Seveso-inrichting exploiteert ook zeggenschap over de locatie. Van zeggenschap kan ook sprake als de activiteiten door verschillende privaatrechtelijke rechtspersonen worden verricht en een van die rechtspersonen de zeggenschap heeft over de activiteiten die door een andere rechtspersoon worden verricht.
Toelichting op begrip Seveso-inrichting n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijving Seveso-inrichting wordt «volledig» vervangen door «volledige». Hiermee wordt verduidelijkt dat de Seveso-inrichting over de volledige locatie gaat en niet alleen over het volledig beheer.*

Seveso-installatie: technische eenheid binnen een Seveso-inrichting, waar een gevaarlijke stof als bedoeld in artikel 3, tiende lid, van de Seveso-richtlijn wordt gemaakt, gebruikt, verwerkt of opgeslagen, met inbegrip van de uitrusting, leidingen, machines, gereedschappen, private spoorwegemplacementen, laadkades, loskades, aanlegsteigers, pieren, depots of andere constructies die voor de werking daarvan nodig zijn;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op gewijzigd begrip Seveso-installatie *Met de wijziging van de begripsomschrijving van «Seveso-installatie» wordt beter aangesloten bij de begripsomschrijving in de Seveso-richtlijn. In de begripsomschrijving van Seveso-installatie wordt «voorzieningen, apparaten en hulpmiddelen» vervangen door «uitrusting, leidingen, machines, gereedschappen, private spoorwegemplacementen, laadkades, loskades, aanlegsteigers, pieren, depots en andere constructies». Hoewel dat niet expliciet is opgenomen, vallen alle aanwezige technische eenheden onder de begripsomschrijving. Daarbij maakt het dus niet uit of het gaat om ondergrondse of bovengrondse eenheden. Voor de volledigheid wordt ook opgemerkt dat zowel drijvende als niet drijvende constructies die nodig zijn voor de werking van de Seveso-installatie, onder de begripsomschrijving vallen.*
Verder wordt aan de begripsomschrijving «binnen een Sevesoinrichting» toegevoegd. Dit is gedaan om nog beter aan te sluiten bij de definitie van «installatie» in de Seveso-richtlijn.

SIKB protocol: protocol dat door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer is uitgegeven;

sO: stofvormige organische stoffen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip sO *Stofvormige organische stoffen zijn koolwaterstoffen. In bijlage II bij dit besluit zijn stoffen ingedeeld in stofklasse sO.*

SPF: seizoensgebonden prestatiefactor (Seasonal Performance Factor);

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip SPF *Het energierendement van een bodemenergiesysteem wordt vastgesteld door de zogenoemde Seasonal Performance Factor (SPF), die weergeeft hoeveel nuttige energie een bodemenergiesysteem levert ten opzichte van de energie die nodig is om het bodemenergiesysteem te laten functioneren.*

staalslak: hoogovenslak, LD-staalslak, ELO-staalslak of een andere slak die is vrijgekomen bij de bereiding van ruwijzer of staal;

Toelichting op (nieuw) begrip Staalslak, n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De begripsbepaling van staalslak is opgenomen vanwege het toevoegen van een informatieverplichting voor het toepassen van bouwstoffen vermengd met staalslak in artikel 4.1258 Bal. Onder staalslak wordt verstaan hoogovenslak, LD-staalslak, ELO-staalslak of een andere slak die is vrijgekomen bij de bereiding van ruwijzer of staal.*
Hoogovenslak is het restant van de reactie tussen steenkool en erts in een hoogoven, als bijproduct van vloeibaar ruwijzer. Door de hoge temperaturen in de hoogoven smelt alles en worden ijzer en andere metalen gereduceerd. Het zwaardere metaal zinkt naar de bodem terwijl de resterende oxiden, de slak, erbovenop blijft drijven. Het is dan ook een bijproduct in de productie van staal.
LD-staalslak ontstaat als vloeibaar gesteente bij de bereiding van staal uit ruwijzer. Hiertoe wordt ijzererts in een hoogoven onder toevoeging van warme lucht, een slakvormer (kalksteen) en een reductiemiddel (cokes) bij hoge temperatuur omgezet in hoogovengas, een vloeibare metallische fase (het ruwijzer) en een vloeibare oxidische fase (de hoogovenslak). Vervolgens wordt het nog vloeibare ruwijzer met kalk, schrot (hergebruikt staal) en zuurstof omgezet in staal en een staalslak. Dit proces wordt de methode van Linz-Donawitz genoemd (ook wel oxystaalproces). Hierbij worden de in het ruwijzer aanwezige verbindingen, zoals Si, P, V en Mn, als het ware uitgebrand en samen met een gering deel van het ijzer verbonden aan de oxidische fase.
ELO-staalslak is een restproduct bij het ontstaan van staal uit schroot volgens het elektrostaalprocédé. ELO-staalslak wordt onderscheiden in ELO-smeltslak en ELO-gietslak.

steekvast zuiveringsslib: zuiveringsslib dat niet verpompbaar is;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Steekvast zuiveringsslib *Onder dit begrip wordt verstaan zuiveringsslib dat niet verpompbaar is.*

stikstofoxiden: stikstofmonoxide en stikstofdioxide, uitgedrukt als stikstofdioxide;

stofklasse: clustering van stoffen op basis van vergelijkbare fysische, chemische en toxologische eigenschappen;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Stofklasse *Bij de indeling van stoffen in de verschillende stofklassen wordt in eerste instantie een indeling gemaakt naar de fysisch-chemische eigenschappen van de stof of stofgroep. Vervolgens adviseert de adviesgroep industriële emissies, met daarin vertegenwoordigers van het bevoegd gezag, milieubeweging en het bedrijfsleven, over de technische en economische haalbaarheid van de emissiegrenswaarden die volgen uit de stofklasse waarin een stof wordt ingedeeld. De doorwerking van REACH en andere wet- en regelgeving en voortschrijdende inzichten, maakt dat er in de loop van de tijd nieuwe stoffen op deze lijst zullen komen. Daarnaast zijn stoffen die bijvoorbeeld door zelfclassificatie door bedrijven als categorie 1a/b CMR zijn aangewezen niet opgenomen in bovengenoemde lijst. Deze stoffen moeten wel als zeer zorgwekkend worden beschouwd. Als een stof niet op de lijst in de Activiteitenregeling milieubeheer voorkomt, betekent dat derhalve niet dat deze stof geen zorgwekkende stof is. Degene die de activiteit verricht is verplicht om dit na te gaan. Doordat in de EU de informatie over stoffen toeneemt, kan het zijn dat stoffen die tot nu toe niet als zeer zorgwekkend werden beoordeeld dat op enig moment wel worden. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen op het moment dat stoffen in REACH op de kandidatenlijst worden geplaatst of op het moment dat bij een nieuwe publicatie van classificatie een stof bijvoorbeeld als kankerverwekkend in categorie 1a of 1b wordt ingedeeld.*

stookinstallatie: technische eenheid waarin brandstoffen worden geoxideerd om de warmte die zo wordt opgewekt te gebruiken;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Stookinstallatie *Het begrip stookinstallatie is in artikel 3, onder 25, van de richtlijn industriële emissies gedefinieerd als elk technisch toestel waarin brandstoffen worden geoxideerd teneinde de aldus opgewekte warmte te gebruiken. In deze richtlijn worden bijzondere regels gesteld aan grote stookinstallaties, dat zijn stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 Megawatt of meer. Tot een stookinstallatie hoort ook een voorziening voor de reiniging van het afgas. Met het Invoeringsbesluit Omgevingswet wordt voorgesteld ook regels over kleine en middelgrote stookinstallaties aan het besluit toe te voegen. In richtlijn 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PbEU 2015, L 313) staat een vrijwel gelijkluidende definitie.*

~~*storten:* storten als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'storten' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

~~*stortplaats:* terrein waar afvalstoffen worden gestort, of het gedeelte van een terrein waar afvalstoffen worden gestort als op het terrein niet alleen afvalstoffen worden gestort, met uitzondering van winningsafvalvoorzieningen;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'stortplaats' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

substraatmateriaal: materiaal, bedoeld om te worden gebruikt voor het telen van gewassen los van de ondergrond;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Substraatmateriaal *Er wordt onderscheid gemaakt in substraatmateriaal van plantaardige oorsprong en overig substraatmateriaal, zoals steenwol en glaswol. Voorbeelden van een substraat van een plantaardige oorsprong zijn: cocosvezel, veen en potgrond. Potgrond is een verzamelnaam en is een mengsel dat voor een groot deel bestaat uit veen. Afhankelijk van het gebruik wordt veen gemengd met producten zoals boomschors, kokos, compost, zand, meststoffen en kalk.*

tarragrond: tarragrond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Tarragrond *Dit begrip wordt gebruikt in de betekenis die het heeft in het Besluit bodemkwaliteit. Tarragrond is de aanhangende grond die vrijkomt bij het behandelen van gewassen na de oogst. Tarragrond kent ook andere benamingen, zoals spoelgrond en zeefgrond, en verschillende verschijningsvormen; afhankelijk van de oogstomstandigheden en de gehanteerde scheidingtechnieken komt tarragrond vrij als droge of natte stromen. Voor de toepassing van tarragrond, en de beoordeling daarvan onder dit besluit, maakt dit geen verschil: natte en droge tarragrond zijn beide grond in de zin van het Besluit bodemkwaliteit.*

tijdelijk uitnemen van grond: het uitnemen van grond uit de bodem, waarna die grond weer wordt teruggebracht op of in de bodem onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Tijdelijk uitnemen van grond *Tijdelijk uitnemen is een verbijzondering van het (ontgraven). Het gaat hierbij om ontgraven van grond die vervolgens weer wordt teruggeplaatst (al dan niet na tijdelijke opslag in de nabijheid van de locatie van ontgraven) tijdens civieltechnische graafwerkzaamheden. Gedacht kan worden aan de aanleg, reparatie of vervanging van ondergrondse kabels en leidingen, rioleringen, duikers, funderingen en vergelijkbare activiteiten. Indien dit terugplaatsen gebeurt in hetzelfde ontgravingsprofiel kunnen minder zware voorschriften gelden, omdat het gaat om relatief eenvoudige en veel voorkomende graafwerkzaamheden; er geldt dan een ander regime dan wanneer een bouwput wordt gegraven waarbij ook wordt gesaneerd of wanneer (veel) grond wordt afgevoerd (om elders te worden toegepast of naar een grondverwerker). Tijdelijk uitnemen houdt in dat de intentie is om de ontgraven grond weer terug te plaatsen in het ontgravingsprofiel. Dat neemt niet weg dat bij tijdelijk uitnemen overtollige grond kan ontstaan, bijvoorbeeld omdat er een groter volume kabels, leidingen of andere ondergrondse infrastructuur is aangebracht in het ontgravingsprofiel. Dit is te onderscheiden van het ontgraven en afvoeren van verontreinigde grond waarbij het oogmerk is om een schonere bodem te verkrijgen (zie ook de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.48h). Dit kan blijken uit onder meer de aard en de context van de graafwerkzaamheden.*
Door een bewerking kunnen de fysische of chemische eigenschappen van de grond wijzigen, waardoor het terugbrengen van de bewerkte grond als een nieuwe toepassing moet worden beschouwd. Een uitzondering is gemaakt voor het uitzeven van bodemvreemde bestanddelen.
Voor zover dit uitzeven niet gericht is op het veranderen van de milieuhygiënische kwaliteit, wordt dit niet aangemerkt als een bewerking. Het gaat hierbij vaak om het verwijderen van bodemvreemde bestanddelen zoals puin of afval die om andere dan milieuhygiënische redenen uit de partij wordt verwijderd, voordat deze wordt teruggebracht.
Met het oog op de controleerbaarheid moet de grond in dezelfde toepassing worden teruggebracht. De zinsnede «op of in de directe nabijheid» laat enige afwegingsruimte. Als sprake is van dezelfde toepassing en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, dan hoeft de grond niet precies weer op de plaats van uitname te worden aangebracht. Wat mogelijk is, verschilt per situatie, waarbij de afbakening logisch en uitlegbaar (en daardoor ook handhaafbaar) moet zijn. Logisch en uitlegbaar hebben bijvoorbeeld te maken met de begrenzing van een bepaald te realiseren project of met het historische gebruik van een bepaald gebied. Voorwaarde is wel dat in deze situaties er weinig tot niets verandert aan de milieubelasting van de bodem of waterbodem. Hierbij kunnen de volgende voorbeelden worden gegeven:

- *het in het kader van de (spoor)wegenbouw of -reconstructie wegnemen van bermgrond voorafgaand aan (spoor)wegverbreding en het opnieuw terugbrengen als bermgrond in de nieuwe berm (zelfde soort toepassing: berm wordt berm, maar niet op de exact zelfde plaats);*
- *bij het verplaatsen van een sloot wordt de grond die vrijkomt uit de nieuw te graven sloot gebruikt om de bestaande sloot mee te vullen (bodem wordt weer bodem);*
- *bij werkzaamheden in een berm in het buitengebied kan de terugplaatsing van uitgenomen grond over een relatief lange afstand plaatsvinden, mits geen aanwijzingen zijn dat er verschillen bestaan in bodemkwaliteitsklasse;*
- *bij de aanleg van een gebouw of woning kan uitkomende grond voor de aanleg van funderingen of kruipruimte gebruikt worden binnen het bouwperceel op plaatsen waar grond nodig is, zoals rond de aangebrachte funderingen of ter plaatse van de tuin;*

Er is geen sprake van terugplaatsen «onder dezelfde omstandigheden» als bijvoorbeeld grond van boven de grondwaterspiegel wordt teruggeplaatst naar onder de grondwaterspiegel en vice versa of als grond afkomstig uit de kern van een weglichaam of geluidswal wordt teruggeplaatst als afdeklaag van het weglichaam of de geluidswal (onderlaag wordt toplaag).

~~*uitheemse soort:* soort, ondersoort of lager taxum van dieren, planten, schimmels of micro-organismen die zijn geïntroduceerd buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied, met inbegrip van alle delen, gameten, zaadcellen, eicellen of propagulen van die soorten en alle kruisingen, variëteiten of rassen, die kunnen overleven en zich vervolgens kunnen voortplanten;~~

Toelichting op vervallen van de begrippen 'Eieren', 'Gebouw', 'Invasieve uitheemse soort' en 'Uitheemse soort' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *De begripsbepalingen eieren, gebouw, invasieve uitheemse soort en uitheemse soort vervallen in verband met de regeling van deze begrippen in de Omgevingswet via de Verzamelwet Omgevingswet 20...*

UN-nummer: nummer van de chemische stof uit de Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, uitgegeven door de Verenigde Naties;

Toelichting uit Stb. 2023-298 op (nieuw) begrip UN-nummer *Een begripsomschrijving van het begrip UN-nummer ontbrak. In artikel 4.24, derde lid, onder d, van het Bal is bepaald dat voor hulpverleningsdiensten van de overheid per aanwezige gevaarlijke stoffen of stoffen die op basis van aard of hoeveelheid een risico vormen, onverwijld het UN-nummer toegankelijk is. Met het UN-nummer wordt bedoeld het nummer van de chemische stof uit de Recommendations on the Transport of Dangerous Goods[1].*
1 Verenigde Naties 2021, ST/SG/AC.10/1/Rev. 11 (Vol. I).
Dit document is op internationaal niveau vastgesteld door de Verenigde Naties en betreft een wereldwijd geharmoniseerd systeem voor de indeling en etikettering van (gevaarlijke) chemische stoffen.

vaargeul: geul in de bodem van een waterstaatswerk die voor de scheepvaart op een vastgestelde diepte wordt gehouden;

vaste bijvoedermiddelen: plantaardige restproducten uit de landbouw en tuinbouw of plantaardige restproducten uit de voedselbereiding en voedselverwerking;

vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn;

veengronden: veengrond als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder n, van de Meststoffenwet;
Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Veengronden *Dit begrip wordt gebruikt in de betekenis van artikel 1, eerste lid, onder n, van de Meststoffenwet. Het betreft een perceel waarvan volgens representatieve grondmonsters ten minste de helft van de oppervlakte voor meer dan de helft van de dikte van de grondlaag tot een diepte van 80 centimeter onder het maaiveld bestaat uit veen.*

verdichten van afvalstoffen: reduceren van het volume van afvalstoffen bij een gelijkblijvende massa of een gelijkblijvend gewicht;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Verdichten van afvalstoffen *Een voorbeeld van het verdichten van afvalstoffen is het persen van afvalstoffen in een perscontainer.*

vergistingsgas: gasvormige brandstof, met als hoofdbestanddelen methaan en kooldioxide, dat is ontstaan door vergisting van organisch materiaal;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Vergistingsgas *In verband met het invoegen van de regels over de kleine en middelgrote stookinstallaties wordt een begripsomschrijving van «vergistingsgas» toegevoegd. De definitie is overgenomen uit het vroegere Activiteitenbesluit milieubeheer.*

vermengde mijnsteen: vermengde mijnsteen als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Vermengde mijnsteen *Vermengde mijnsteen is een bouwstof, bestaande uit mijnsteen waar tot 80 gewichtsprocent grond en baggerspecie bij zit. Het mijnsteen is voorheen niet terugneembaar op of in de bodem toegepast in de voormalige mijnbouwgebieden in Limburg en daardoor onderdeel van de bodem geworden. Als daar grond of baggerspecie uit de bodem wordt ontgraven, is het vaak vermengd met mijnsteen. In paragraaf 3.2.27 zijn er regels gesteld voor het toepassen van mijnsteen of vermengde mijnsteen in die gebieden, die afwijken van de regels voor het toepassen van bouwstoffen van paragraaf 3.2.25. Als mijnsteen in minder dan 20% gewichtsprocenten in grond of baggerspecie voorkomt, is volgens de omschrijvingen van de begrippen grond en baggerspecie in het Besluit bodemkwaliteit sprake van grond, respectievelijk baggerspecie. In grond of baggerspecie mag volgens die omschrijvingen namelijk tot 20% bodemvreemd materiaal voorkomen.*

verpakkingsgroep: groep waarin een stof is ingedeeld volgens de ADR;

verwerking van afvalstoffen: verwerking als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Verwerking van afvalstoffen *Voor dit begrip wordt verwezen naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Daar is verwerken gedefinieerd als nuttige toepassing of verwijdering van afvalstoffen met inbegrip van aan nuttige toepassing of verwijdering voorafgaande voorbereidende handelingen.*

verwijdering van afvalstoffen: verwijdering als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Verwijdering van afvalstoffen *Voor dit begrip wordt verwezen naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Daar is verwijderen gedefinieerd als elke handeling met afvalstoffen die geen nuttige toepassing is zelfs als de handeling er in tweede instantie toe leidt dat stoffen of energie worden teruggewonnen. Tot deze handelingen behoren in ieder geval de handelingen die zijn genoemd in bijlage I bij de kaderrichtlijn afvalstoffen.*

vloeistofdichte bodemvoorziening: vloer, verharding of constructie waardoor stoffen niet in de bodem terecht kunnen komen;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Vloeistofdichte bodemvoorziening *Een vloeistofdichte bodemvoorziening is een bodembeschermende voorziening die waarborgt dat dat geen vloeistof kan komen aan de niet met vloeistof belaste zijde van die vloer of verharding. Een vloeistofdichte bodemvoorziening zal doorgaans bestaan uit een asfaltvloer, betonnen vloer of kunststoffen vloer, maar het kan ook gaan om een ander type vloer met een vloeistofdichte minerale laag. Als een vloeistofdichte bodemvoorziening is voorgeschreven, zal bij de activiteit ook verwezen zijn naar de paragraaf 5.4.2, de module bodembeschermende voorzieningen. Hierin zijn aanvullende eisen gesteld.*

vluchtige organische stof: organische verbinding, en ook de fractie creosoot, die bij 293,15 K een dampspanning heeft van ten minste 0,01 kPa of onder specifieke gebruiksomstandigheden een vergelijkbare vluchtigheid heeft;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Vluchtige organische stof *Vluchtige organische stof is in artikel 3, onder 45, van de richtlijn industriële emissies gedefinieerd. Vluchtige organische stoffen komen vrij bij de verdamping van organische stoffen en bij onvolledige verbranding.*

voorbereiding voor hergebruik van afvalstoffen: voorbereiding voor hergebruik als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet milieubeheer;
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Voorbereiding voor hergebruik van afvalstoffen *Voor dit begrip wordt verwezen naar artikel 1.1 van de Wet milieubeheer. Daar is voorbereiden voor hergebruik gedefinieerd als nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten, die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze zullen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is.*

vrij chloor: som van opgelost onderchlorigzuur, hypochloriet-ion en chloorgas;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Vrij chloor *Vrij chloor is de hoeveelheid actief chloor in het water en wordt gebruikt als desinfectiemiddel. Het vrij chloor gaat een verbinding aan met verontreinigingen in het badwaterbassin. Zodra een verbinding is aangegaan is het chloor niet langer vrij beschikbaar, en wordt het gebonden chloor genoemd. Voor de concentratie van vrij chloor geldt zowel een ondergrens om bacteriën tegen te gaan, als een bovengrens om chemische gezondheidsrisico's te vermijden.*

vuilwaterriool: voorziening of werk voor de inzameling en het transport van afvalwater, die of dat is aangesloten op een zuiveringtechnisch werk of op een zuiveringsvoorziening voor het zuiveren van stedelijk afvalwater;

vuurwerk: artikel voor vermaak, dat een explosieve stof of explosief mengsel bevat en tot doel heeft warmte, licht, geluid, gas of rook te maken door zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties;

vuurwerk van categorie F1: vuurwerk dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie F1,
vuurwerk van categorie F2: vuurwerk dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie F2,
vuurwerk van categorie F3: vuurwerk dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie F3,
vuurwerk van categorie F4: vuurwerk dat op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit is ondergebracht in categorie F4,

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Vuurwerk van categorie F1, F2, F3 en F4 *Vuurwerk wordt op grond van artikel 1A.1.3 van het Vuurwerkbesluit ondergebracht in categorie F1, F2, F3 respectievelijk F4. Bij vuurwerk van categorie F1 gaat het om vuurwerk dat zeer weinig gevaar en een te verwaarlozen geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik in een besloten ruimte, waaronder binnenshuis. Met deze categorie is vergelijkbaar het fop- en schertsvuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit. Onder categorie F2 valt vuurwerk dat weinig gevaar en een laag geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een afgebakende plaats. Categorie F3 vuurwerk is vuurwerk dat middelmatig gevaar oplevert en is bestemd voor gebruik buitenshuis in een grote open ruimte. Het geluidsniveau is niet schadelijk voor de gezondheid. Onder categorie F4 wordt het zogenoemde professionele vuurwerk begrepen dat veel gevaar oplevert en dat alleen mag worden ontbrand door een persoon met een ontbrandingsvergunning en ontbrandingstoestemming.*

warmtenet: warmtenet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Warmtewet;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Warmtenet *Er wordt een definitie van «warmtenet» toegevoegd vanwege de introductie van de nieuwe paragraaf 5.2.3 over de kosten-batenanalyse energie-efficiëntie.*

Toelichting op begrip Warmtenet n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *De verwijzing naar de Warmtewet in de begripsomschrijving van warmtenet wordt gewijzigd. Bij de Wet van 4 juli 2018 tot wijziging van de Warmtewet (wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de Warmtewet) (Stb. 2018, 311) is de structuur van artikel 1 van de Warmtewet gewijzigd, waarbij de begrippen niet langer zijn geletterd, maar zijn opgenomen in een alfabetische opsomming in het eerste lid. Met deze wijziging wordt de verwijzing in het Bal gecorrigeerd.*

warmtevracht: warmtevracht berekend volgens artikel 4.1133;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Warmtevracht *De begripsbepaling «warmtevracht» wordt toegevoegd omdat het wordt gebruikt in een aantal artikelen in hoofdstuk 3 en de betekenis niet zonder meer duidelijk is. In de begripsomschrijving wordt verwezen naar de berekeningsmethode die al was voorgeschreven in artikel 4.1133 Bal.*

waterbodem: bodem van een oppervlaktewaterlichaam waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Waterbodem *Een oppervlaktewaterlichaam is in de wet omschreven als een «samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, en ook flora en fauna.»[1] Door in het begrip aan te sluiten bij de bevoegdheid voor het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap, zoals nader afgebakend in artikel 2.2 van de Omgevingsregeling, wordt duidelijk gemaakt dat de voormalige drogere oevergebieden niet tot de waterbodem behoren omdat het Rijk of het waterschap in de voormalige drogere oevergebieden niet het beheer van de waterkwaliteit verzorgen. De voormalige drogere oevergebieden worden tot de landbodem gerekend.*

[1]Bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, A. Begrippen.

weidegronden: landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras voor het beweiden van dieren of voor het gebruik als voer voor dieren;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Weidegronden *Weidegronden zijn landbouwgronden, natuurgronden en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras voor het beweiden van dieren of voor het gebruik als voer voor dieren. Een aparte begripsomschrijving is nodig om buiten twijfel te stellen dat voor de toepassing van de voorwaarden en beperkingen voor het vernietigen van de zode van gras niet de toekomstige bestemming, maar het voorafgaande of het huidige gebruik van de grond bepalend is. Hiermee wordt gewaarborgd dat niet een enkele wijziging in de toekomstige bestemming van de zode van gras ertoe kan leiden dat de voorwaarden en beperkingen van artikel 4.1215 van het Besluit activiteiten leefomgeving niet van toepassing zouden zijn.*

wet: Omgevingswet;

~~*windpark:* samenstel van voorzieningen waarmee elektriciteit met behulp van wind wordt geproduceerd;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'windpark' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

windparkexportkabel: kabel die het transformatorstation van een windpark verbindt met een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Windparkexportkabel *Een windparkexportkabel is de kabel waarmee de stroom van een windpark naar een aansluitpunt met het hoogspanningsnet op land wordt gebracht. Voor toekomstige windparken kan gelden dat deze worden aangesloten op een net op zee met een transformatorstation van de netbeheerder. Zo'n transformatorstation en het net op zee behoren niet tot de windparkexportkabel als bedoeld in dit besluit.*

RG 2025-11-22: Toelichting op gewijzigd begrip Windparkexportkabel, niet vanuit de Nota van Toelichting omdat die toelichting niet aangetroffen is n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-347 *In bijlage I, onderdeel A, wordt in de begripsbepaling windparkexportkabel «een net als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder i, van de Elektriciteitswet 1998» vervangen door «een transmissiesysteem voor elektriciteit als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet».*

~~*winningsafvalstoffen:* winningsafvalstoffen als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'winningsafvalstoffen' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

~~*winningsafvalvoorziening:* winningsafvalvoorziening als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;~~

Toelichting op vervallen van begrip 'winningsafvalvoorziening' n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *De volgende begripsomschrijvingen zijn vervallen omdat deze met de Invoeringswet Omgevingswet zijn toegevoegd aan de bijlage, onder A, bij de Omgevingswet: «delfstoffen», «gevaarlijke afvalstof», «storten», «stortplaats», «windpark», «winningsafvalstoffen» en «winningsafvalvoorziening».*

winterbed: rivierbed, met uitzondering van:

a de stroomgeul, begrensd door denkbeeldige lijnen aan beide zijden daarvan bij gewoon hoog zomerwater of gewone vloed, die de as van de rivier volgen en de worteleinden van de kribben in de rivier met elkaar verbinden, of, voor zover geen kribben in de rivier aanwezig zijn, begrensd door haar oeverlijnen bij gewoon hoog zomerwater of gewone vloed, waarbij de oeverlijnen in een denkbeeldige lijn worden doorgetrokken op plaatsen waar water in de uiterwaard in open verbinding staat met de stroomgeul;

b nevengeulen in beheer bij het Rijk; en

c havens die in open verbinding staan met de stroomgeul in beheer bij het Rijk;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op gewijzigd begrip Winterbed *In de begripsomschrijving van winterbed was onbedoeld het woord «zijden» weggevallen. Dat wordt bij dezen hersteld.*

woonfunctie: woonfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving;

wrak van een tweewielig motorvoertuig: gemotoriseerd voertuig op twee wielen dat een bromfiets of motorfiets als bedoeld in de regeling op grond van artikel 71, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994 is en dat een afvalstof is;

Toelichting op begrip Autowrak en op begrip Wrak van een tweewielig motorvoertuig n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *In de begripsomschrijvingen autowrak en wrak van een tweewielig motorvoertuig, verwezen naar de termen bedrijfsauto, personenauto en bromfiets als bedoeld in de regeling op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994 (hierna: Wvw 1994). Met ingang van 1 september 2020 bevat artikel 21, eerste lid, van de Wegenverkeerswet echter geen delegatiebepaling meer ten behoeve van de Regeling voertuigen en zijn de termen bedrijfsauto, personenauto en bromfiets, alleen nog relevant voor de toepassing van het op artikel 71, eerste lid, van de Wvw 1994, gebaseerde hoofdstuk 5 van de Regeling voertuigen. Om die reden wordt de verwijzing naar artikel 21, eerste lid, Wvw 1994 vervangen door een verwijzing naar artikel 71, eerste lid, van de Wvw 1994.*

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*

Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.

Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.

Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.

Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.

In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.

Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.

Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 *Stb. 2020, 400.*
2 *Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).*
3 *Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).*
4 *Stb. 2023, 472.*

zandgronden of lössgronden: zandgronden of lössgronden als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder o, van de Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Zandgronden of lössgronden *Onder dit begrip worden zandgronden en lössgronden verstaan als bedoeld in artikel 1 van de Meststoffenwet. Dat zijn gronden waarvan volgens representatieve grondmonsters ten minste de helft van de oppervlakte voor meer dan de helft van de dikte van de grondlaag tot een diepte van 80 centimeter onder het maaiveld bestaat uit zand of löss.*

zeer kwetsbaar gebouw: zeer kwetsbaar gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Zeer kwetsbaar gebouw *Een zeer kwetsbaar gebouw wordt in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als gebouw als bedoeld in bijlage VI, onder E. Daarbij gaat het om een gebouw met bepaalde aangegeven gebruiksfuncties. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij bijlage VI, onder E, bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.*

zeer zorgwekkende stof: zeer zorgwekkende stof als bedoeld in artikel 5.22a;

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Zeer zorgwekkende stof *Een stof wordt aangemerkt als zeer zorgwekkende stof (ZZS) als deze voldoet aan artikel 57 van de verordening REACH.*[105] *De selectiecriteria in artikel 57 van die verordening zijn:*

- *Kankerverwekkend (C);*
- *Mutageen (M);*
- *Giftig voor de voortplanting (R);*
- *Persistent, bioaccumulerend en giftig (PBT);*
- *Zeer persistent en zeer bioaccumulerend (vPvB); of*
- *Van soortgelijke zorg (zoals hormoonverstorende stoffen).*

Toelichting op begrip 'zeer zorgwekkende stof' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Vanuit de toevoeging van artikel 5.22a aan het Bal is de begripsomschrijving 'zeer zorgwekkende stof' gewijzigd.*

zuiveringsslib: zuiveringsslib als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;

Toelichting uit Stb. 2021-98 op (nieuw) begrip Zuiveringsslib *Onder zuiveringsslib wordt zuiveringsslib als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet bedoeld. Dat is slib dat afkomstig is van een installatie voor de zuivering van huishoudelijk, stedelijk- of industrieel afvalwater, of ander afvalwater van soortgelijke samenstelling als huishoudelijk, stedelijk en industrieel afvalwater. Ook wordt volgens het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet onder zuiveringsslib slib verstaan dat afkomstig is van septictanks en andere installaties voor de verzameling, afvoer en behandeling van afvalwater. De vet- en zandvangers zijn hiervan uitgezonderd.*

zuiveringsvoorziening: werk voor het zuiveren van afvalwater, dat geen zuiveringtechnisch werk is;

zwaar ongeval: zwaar ongeval als bedoeld in artikel 3, dertiende lid, van de Seveso-richtlijn.

Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip Zwaar ongeval *Het doel van paragraaf 4.2 van dit besluit is het voorkomen van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, en de gevolgen van dergelijke ongevallen te beperken. Bepalend voor het begrip «zwaar ongeval» is het ontstaan van ernstig gevaar voor de gezondheid, ongeacht of die mensen zich binnen of buiten de Seveso-inrichting bevinden, en voor het milieu als gevolg van calamiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook is het volgens deze omschrijving niet relevant of de gevolgen direct merkbaar zijn of dat het enige tijd duurt voordat het ernstige gevaar ontstaat. Met gevaar wordt volgens de Seveso III-richtlijn bedoeld de intrinsieke eigenschap van een gevaarlijke stof of van een fysische situatie die potentieel tot schade voor de gezondheid of het milieu kan leiden. Het is hierbij irrelevant of de schade voor het milieu binnen of buiten de Seveso-inrichting ontstaat. De omschrijving in de Seveso III-richtlijn geeft enkele voorbeelden van gebeurtenissen waaraan kan worden gedacht bij een zwaar ongeval, zoals een zware emissie, brand of explosie. Dit is een verduidelijking omdat het begrip «gebeurtenis» erg algemeen en breed is. De voorbeelden van zware ongevallen zijn niet limitatief. Een overstroming of een aardbeving kan als gebeurtenis ook een zwaar ongeval binnen de inrichting veroorzaken. Het begrip zwaar ongeval is met deze omschrijving minder ruim dan de begripsomschrijving van «ongewoon voorval» in de wet. De begripsomschrijving van ongewoon voorval in de wet ziet namelijk op alle gebeurtenissen, ongeacht de oorzaak daarvan, die afwijken van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit, waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan. Daarbij geeft de wet aan dat een zwaar ongeval als bedoeld in de Seveso-richtlijn in ieder geval wordt beschouwd als een ongewoon voorval. Daarmee zijn alle zware ongevallen ook te beschouwen als ongewone voorvallen. Het omgekeerde geldt niet: niet alle ongewone voorvallen zijn ook zware ongevallen. Bij een ongewoon voorval hoeven bijvoorbeeld geen gevaarlijke stoffen betrokken te zijn en het voorval kan ook een emissie of een binnenbrand zijn.*

[105] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie.

De verplichtingen tot het treffen van maatregelen en het informeren van het bevoegd gezag geldt voor de veroorzaker van een ongewoon voorval (afdeling 2.7). Degene die een Seveso-inrichting exploiteert moet dus het bevoegd gezag informeren over alle ongewone voorvallen.
Een zwaar ongeval zal in veel gevallen kunnen worden beschouwd als een ramp als bedoeld in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio's. Dat is het geval als het zware ongeval het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate heeft geschaad of heeft bedreigd, en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken. In geval van een ramp stelt een ieder die daarvan kennis draagt, de burgemeester van de gemeente waar de ramp plaatsvindt zo spoedig mogelijk daarvan op de hoogte (artikel 50, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's). Een ieder die over relevante veiligheidstechnische gegevens beschikt, verschaft de burgemeester de informatie die nodig is voor een adequate uitvoering van diens taken (artikel 50, tweede lid, van de Wet veiligheidsregio's). Dit is nader geregeld in het Besluit informatie inzake rampen en crises.
B. Verordeningen, richtlijnen en besluiten als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en internationale verdragen

zwemvijver: badwaterbassin in de openlucht waarbij voor de waterbehandeling hoofdzakelijk gebruik wordt gemaakt van een biologische zuiveringsmethode;
Toelichting uit Stb. 2020-400 op (nieuw) begrip Zwemvijver *Voor een toelichting op dit begrip wordt verwezen naar de toelichting op artikel 15.30 Bal (nieuw).*

B Verordeningen, richtlijnen en besluiten als bedoeld in artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en internationale verdragen

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

ADR: op 30 september 1957 te Genève tot stand gekomen Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg (Trb. 1959, 171);
Toelichting uit Stb. 2018-293 op begrip ADR *ADR staat voor «Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route». De ADR is het verdrag voor het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg. De Nederlandstalige versie van de ADR 2015 is te vinden op de website van de rijksoverheid: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gevaarlijke-stoffen/documenten /publicaties/2013/02/19/overzicht-specifieke-technische-voorschriften-per-soort-vervoer.*
afvalbeschikking: Beschikking nr. 2000/532/EG van de Commissie van 3 mei 2000 tot vervanging van Beschikking 94/3/EG houdende vaststelling van een lijst van afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, onder a), van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad betreffende afvalstoffen en Beschikking 94/904/EG van de Raad tot vaststelling van een lijst van gevaarlijke afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, lid 4, van Richtlijn 91/689/EEG van de Raad betreffende gevaarlijke afvalstoffen (PbEG 2000, L 226);
bioverordening: Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad (PbEU 2018, L 150);
Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*
Toelichting artikel 4.807, begripsbepaling bijlage I, onderdeel A (begrippen) 'Biologisch geteelde gewassen' en begripsbepaling bijlage I, onderdeel B 'Verordening' n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-170 *Op diverse plekken in het Besluit activiteiten leefomgeving wordt de verwijzing naar de nieuwe verordening geactualiseerd. Het betreft de begripsbepaling «verordening» in bijlage I, onderdeel B, (onderdeel C), de begripsbepaling «biologisch geteelde gewassen» in bijlage I, onderdeel A, (onderdeel B) en artikel 4.807, eerste lid, onderdeel b, (verwijzing naar «biologische productiemethode») (onderdeel A).*
cites-uitvoeringsverordening: verordening (EG) nr. 865/2006 van de Commissie van 6 mei 2006, houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEU 2006, L 166);
Toelichting uit Stb. 2021-22 op (nieuw) begrip Cites-uitvoeringsverordening *De begripsomschrijving van de cites-uitvoeringsverordening is opgenomen in verband met de verwijzing daarnaar in paragraaf 11.2.9 van het Bal.*
CLP-verordening: CLP-verordening als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;
reach-verordening: Verordening (EG) 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (PbEU 2006, L 396);
Toelichting op begrip ' reach-verordening' (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In samenhang met de toevoeging van artikel 5.22a aan het Bal wordt een begripsomschrijving opgenomen voor de reach-verordening (REACH staat voor «registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen»).*
richtlijn biologische agentia: Richtlijn 2000/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan biologische agentia op het werk (PbEU 2000, L 262);
richtlijn energie-efficiëntie: Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energieefficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PbEU 2023, L 231);
Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*
richtlijn opslag en distributie benzine: Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEG 1994, L 365);
Uitvoeringsbesluit grote stookinstallaties: uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 van de Commissie van 31 juli 2017 tot vaststelling van BBT-conclusies (beste beschikbare technieken) op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, voor grote stookinstallaties (PbEU 2017, L 212);

verordening accreditatie en markttoezicht: Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 9 juli 2008 tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en markttoezicht betreffende het verhandelen van producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 339/93 (PbEU 2008, L 218);

verordening hergebruik stedelijk afvalwater: Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2020, L 177);

Toelichting uit Stb. 2023-199 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In de bijlage bij het Besluit activiteiten leefomgeving is opgenomen wat onder verordening wordt verstaan. In het Omgevingsbesluit wordt hiernaar verwezen.*

verordening dierlijke bijproducten: Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300);

Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*

verordening gefluoreerde broeikasgassen: Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*

Toelichting artikel 3.15, tweede lid, en betreffende begripsbepalingen in bijlage I onder B, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-199 *In Bijlage I zijn de benamingen van de betreffende groepen stoffen aangepast (onderdeel A). Dit is ten eerste nodig omdat in de OAS-verordening niet meer wordt gesproken van gereguleerde stoffen maar van ozonafbrekende stoffen. Ten tweede bevatten beide voorgaande verordeningen voor OAS respectievelijk F-gassen een definitie die ook mengsels, en in het geval van OAS isomeren, omvatte. De OAS-verordening en de F-gassenverordening bevatten niet meer zulke definities. Uit artikel 2 van die verordeningen blijkt dat de mengsels en isomeren nog wel onder het toepassingsgebied van de verordening vallen maar niet meer binnen het begrip OAS respectievelijk F-gassen vallen. Daarom worden mengsels en isomeren in dit onderdeel apart genoemd. Er is dus geen sprake van een uitbreiding van de werkingssfeer maar van een redactionele aanpassing.*
Ook zijn de begripsbepalingen van de F-gassenverordening en de OAS-verordening aangepast (onderdeel B).

verordening ozonlaag afbrekende stoffen: Verordening (EU) 2024/590 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 7 februari 2024 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1005/2009;

Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*

Toelichting artikel 3.15, tweede lid, en betreffende begripsbepalingen in bijlage I onder B, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-199 *In Bijlage I zijn de benamingen van de betreffende groepen stoffen aangepast (onderdeel A). Dit is ten eerste nodig omdat in de OAS-verordening niet meer wordt gesproken van gereguleerde stoffen maar van ozonafbrekende stoffen. Ten tweede bevatten beide voorgaande verordeningen voor OAS respectievelijk F-gassen een definitie die ook mengsels, en in het geval van OAS isomeren, omvatte. De OAS-verordening en de F-gassenverordening bevatten niet meer zulke definities. Uit artikel 2 van die verordeningen blijkt dat de mengsels en isomeren nog wel onder het toepassingsgebied van de verordening vallen maar niet meer binnen het begrip OAS respectievelijk F-gassen vallen. Daarom worden mengsels en isomeren in dit onderdeel apart genoemd. Er is dus geen sprake van een uitbreiding van de werkingssfeer maar van een redactionele aanpassing.*
Ook zijn de begripsbepalingen van de F-gassenverordening en de OAS-verordening aangepast (onderdeel B).

verordening persistente organische verontreinigende stoffen: Verordening (EU) nr. 2019/1021 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 juni 2019 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen (herschikking) (PbEU 2019 L 169).

Toelichting uit Stb. 2020-400 op nieuw ingevoegde verordening, richtlijn en/of besluit *In onderdeel B van bijlage II zijn deze richtlijn en verordeningen toegevoegd, zodat de volledige naam en vindplaats niet meer in de artikeltekst genoemd hoeft te worden. Dit komt de leesbaarheid ten goede.*

BIJLAGE II BIJ DE ARTIKELEN 3.39, 3.40, 3.184, 3.195 EN 3.196 VAN DIT BESLUIT (CATEGORIEËN AFVALSTOFFEN)

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
1	ga	Autowrakken die gevaarlijke afvalstoffen zijn
2	nga	Autowrakken die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
3	nga	Banden afkomstig van voertuigen als bedoeld in artikel 1, onder a, van het Besluit beheer autobanden en banden met een vergelijkbare samenstelling
4	nga	Tanks van voertuigen voor gecomprimeerd of tot vloeistof verdicht gas (LPG-, aardgas- en waterstoftanks)
5	nga	Opgegraven ondergrondse opslagtanks
6A	ga	Brandblussers groter dan 1 kg en drukhouders die met gassen zijn gevuld, die gevaarlijke afvalstoffen zijn
6B	nga	Brandblussers groter dan 1 kg en drukhouders die met gassen zijn gevuld, die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
7A	ga	Papiergeïsoleerde kabels, kunststofgeïsoleerde kabels, oliedrukkabels, gepantserde papier-loodkabels en restanten van deze kabels, die gevaarlijke afvalstoffen zijn
7B	nga	Papiergeïsoleerde kabels, kunststofgeïsoleerde kabels, oliedrukkabels, gepantserde papier-loodkabels en restanten van deze kabels, die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
8	nga	Deelstromen van grove huishoudelijke afvalstoffen van milieustraten die op grond van een maatwerkvoorschrift bij artikel 4.623 in dezelfde opslagvoorziening mogen worden opgeslagen
9	nga	Grove huishoudelijke restafvalstoffen die gemengd zijn aangeboden of bij inzameling niet naar soort gescheiden zijn gehouden
10	nga	Procesafhankelijke industriële afvalstoffen van productieprocessen die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn en niet vallen onder een andere categorie
11	ga	Procesafhankelijke industriële afvalstoffen van productieprocessen die gevaarlijke afvalstoffen zijn en niet vallen onder een andere categorie
12	nga	Groenafval
13	nga	Gescheiden ingezameld groente-, fruit- en tuinafval van huishoudens (gft-afval) en daarmee naar aard en samenstelling vergelijkbaar gescheiden ingezameld organisch bedrijfsafval bij handel, diensten en overheden, veilingen, agrarische bedrijven en industriële bedrijven
14	nga	Afvalstoffen die vrijkomen bij het vegen van openbare straten, terreinen en overige openbare ruimten, met uitzondering van stranden (veegafval)
15	nga	Afvalstoffen die vrijkomen bij het reinigen van riolen, kolken en gemalen (RKG-slib)
16	nga	Slib dat vrijkomt bij de biologische zuivering van afvalwater uit de voedings- en genotmiddelenindustrie
17	nga	Reststoffen van drinkwaterbereiding met een gehalte aan arseen van ten hoogste 500 mg/kg droge stof die geschikt zijn voor gebruik als hulpstof bij de productie van meststoffen of in een zuiveringtechnisch werk; of binnen geldende wet- en regelgeving geschikt zijn voor andere vormen van recycling
18	nga	Reststoffen van drinkwaterbereiding die zijn bedoeld om in te zetten als bouwstof of voor de productie van een bouwstof en die daarvoor geschikt zijn volgens de bepalingen van het Besluit bodemkwaliteit
19	nga	Niet-geïmpregneerd hout (A- en B-hout), met uitzondering van houten verpakkingen
20	nga	Niet-geïmpregneerde houten verpakkingen
21	ga	Hout dat is behandeld om de gebruiksduur te verlengen met middelen die koper en chroom (CC-hout) of koper, chroom en arseen (CCA-hout) bevatten ***Toelichting op gewijzigde categorie 21 n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242*** *In het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen komt de term «gewolmaniseerd» voor als het gaat om hout dat behandeld is met middelen die koper, chroom of arseen bevatten. Echter, gewolmaniseerd hout kan ook andere stoffen bevatten die niet onder de genoemde bepalingen vallen. Daarom vervalt de term «gewolmaniseerd» en wordt in deze bepalingen aangegeven om wat voor hout het gaat, namelijk hout behandeld met middelen die koper en chroom (CC-hout) of koper, chroom en arseen (CCA-hout) bevatten.*
22	nga	Gemengde kunststof afvalstoffen, met inbegrip van mengsels van kunststof en rubber, of partijen thermoplastische kunststoffen die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: partijen die alleen of in hoofdzaak bestaan uit geëxpandeerd polystyreenschuim (categorie 31); partijen die alleen of in hoofdzaak bestaan uit rubber (categorie 112); kunststof afvalstoffen die, vanwege de aanwezigheid van weekmakers, bepaalde pigmenten of andere additieven, als gevaarlijk afval worden aangemerkt (categorie 112); en thermohardende kunststoffen, elastomeren en biologisch afbreekbare kunststoffen (categorie 112)
23	nga	Kunstgras
24	nga	Metalen
25A	ga	Vaste afvalstoffen die voor meer dan 50 gewichtsprocent uit metalen bestaan en die gevaarlijke afvalstoffen zijn

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
25B	nga	Vaste afvalstoffen die voor meer dan 50 gewichtsprocent uit metalen bestaan en die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
26	nga	Papier en karton met uitzondering van niet-ontwikkeld fotopapier
27	nga	Niet-ontwikkeld fotopapier
28	nga	Textiel, met uitzondering van tapijt
29	nga	Matrassen
30	nga	Luiers en ander incontinentiemateriaal
31	nga	Geëxpandeerd polystyreenschuim (EPS) met een concentratie aan HBCDD die lager is dan 1.000 mg/kg
32	nga	Steenwol
33	ga	Verpakkingen van verf, lijm, kit en hars die zijn verontreinigd met niet volledig uitgeharde restanten en die gevaarlijke afvalstoffen zijn
34	nga	Verpakkingsglas
35	nga	Vlakglas dat geen gevaarlijke afvalstof is
36	nga	Afvalstoffen die vallen onder de verordening dierlijke bijproducten
37A	ga	Infectieuze afvalstoffen, lichaamsdelen, organen, bloedzakjes en geconserveerd bloed en cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen, afkomstig van de gezondheidszorg bij de mens of van verwant onderzoek, die gevaarlijke afvalstoffen zijn
37B	nga	Lichaamsdelen, organen, bloedzakjes en geconserveerd bloed, die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
38	nga	Afvalstoffen afkomstig van de gezondheidszorg bij mens of van verwant onderzoek waarvoor het infectierisico is verwijderd door middel van decontaminatie conform de Richtlijn decontaminatie apparatuur ziekenhuisafval
39	ga	Infectieuze afvalstoffen en cytotoxische en cytostatische geneesmiddelen afkomstig van de gezondheidszorg bij dieren of verwant onderzoek
40A	ga	Asfalt met meer dan 75 mg/kg PAK10 VROM dat op basis van de Regeling Europese afvalstoffenlijst als gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt ***Toelichting op gewijzigde categorie 40A en vervallen categorie 40B n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172*** *In bijlage II bij het Bal wordt categorie 40A gewijzigd en vervalt categorie 40B. Deze wijzigingen zijn beleidsneutraal op het tijdstip waarop het Bal in werking treedt. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van deze wijziging van bijlage II van het Bal is de Activiteitenregeling milieubeheer gewijzigd in de Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 7 oktober 2021, nr. IENW/BSK-2021/256931, tot wijziging van de Regeling Europese afvalstoffenlijst en de Activiteitenregeling milieubeheer om teerhoudend asfalt aan te merken als gevaarlijk afval (Stcrt. 2021, 43211). Het Bal wordt hier met die wijziging in overeenstemming gebracht.* *Voornoemde wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer houdt verband met een bevoegdheid van artikel 7 van de kaderrichtlijn afvalstoffen (hierna: Kra) om verdergaande beschermingsmaatregelen te nemen (i.c. stoffen als gevaarlijke afvalstof aan te wijzen zoals geïmplementeerd in artikel 1.1, dertiende lid, van de Wet milieubeheer).* *Voor asfalt is het gehalte aan koolteer in het algemeen bepalend voor het onderscheid tussen gevaarlijk afval en niet-gevaarlijk afval. Echter, op grond van de Activiteitenregeling milieubeheer wordt sinds 2019 enkel onderscheid gemaakt op basis van het gehalte aan PAK, omdat dit in bijna alle relevante laboratoria onderzocht kan worden. Voor asfalt is in het algemeen het gehalte aan koolteer, kortweg «teer» genoemd, bepalend voor het onderscheid tussen gevaarlijk afval en niet-gevaarlijk afval, vanwege het kenmerk «kankerverwekkendheid» op grond van bijlage III van de Kra. Dit komt met name op rekening van het hoge gehalte polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) in teer. Voor het aanmerken van asfalt als «teerhoudend» hanteert Nederland als grenswaarde 75 mg/kg aan PAK's van de lijst in bijlage A, tabel 2, van de Regeling bodemkwaliteit, aangeduid als «PAK10». De partijen betrokken bij wegonderhoud hanteren deze grenswaarde om teerhoudend asfalt te identificeren, te administreren en gescheiden af te voeren met het oog op de voorgeschreven thermische reiniging. Sinds 2021 is via de al genoemde bevoegdheid in artikel 1.1, dertiende lid, van de Wet milieubeheer het onderscheid tussen gevaarlijk afval en niet-gevaarlijk afval bepaald op basis van de genoemde PAK-norm 75 mg PAK10 per kg. Deze norm is in 2021 ook opgenomen in bijlage 11 van de Activiteitenregeling milieubeheer, als grenswaarde voor de verplichting om betreffend asfalt gescheiden te houden van asfalt met lagere gehalten PAK10. Het Bal wordt daarmee in overeenstemming gebracht.*
~~40B~~	~~nga~~	~~Asfalt met meer dan 75 mg/kg PAK, dat geen gevaarlijke afvalstof is~~
41	nga	Asfalt met niet meer dan 75 mg/kg PAK, dat geen gevaarlijke afvalstof is
42	nga	Zeefzand met meer dan 50 mg/kg PAK, dat geen gevaarlijke afvalstof is, ontstaan bij: het afzeven van het fijne materiaal in sorteerinstallaties voor bouw- en sloopafval; of het voorzeven van steenachtige fracties uit bouw- en sloopafval in puinbreekinstallaties
43	nga	Zeefzand met niet meer dan 50 mg/kg PAK dat geen gevaarlijke afvalstof is, ontstaan bij het afzeven van het fijne materiaal in sorteerinstallaties voor bouw- en sloopafval; of het voorzeven van steenachtige fracties uit bouw- en sloopafval in puinbreekinstallaties
44A	ga	Dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK dat een gevaarlijke afvalstof is en niet valt onder de categorieën 46, 47, 48, 49, 91 en 92
44B	nga	Dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK, dat geen gevaarlijke afvalstof is en niet valt onder de categorieën 46, 47, 48, 49, 91 en 92
45	nga	Dakafval met niet meer dan 75 mg/kg PAK dat geen gevaarlijke afvalstof is en niet valt onder de categorieën 46, 47, 48, 49, 91 en 92
46A	ga	Composiet dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK en minder dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat een gevaarlijke afvalstof is

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
46B	nga	Composiet dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK en minder dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat geen gevaarlijke afvalstof is
47A	ga	Composiet dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK en meer dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat een gevaarlijke afvalstof is
47B	nga	Composiet dakafval met meer dan 75 mg/kg PAK en meer dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat geen gevaarlijke afvalstof is
48	nga	Composiet dakafval met niet meer dan 75 mg/kg PAK en minder dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat geen gevaarlijke afvalstof is
49	nga	Composiet dakafval met niet meer dan 75 mg/kg PAK en meer dan 10% dakbedekkingvreemd materiaal dat geen gevaarlijke afvalstof is
50A	ga	Verkleefd dakgrind dat een gevaarlijke afvalstof is
50B	nga	Verkleefd dakgrind dat geen gevaarlijke afvalstof is
51	nga	Gips, gipsblokken, gipsplaat
52	nga	Cellenbeton
53A	ga	Met gips of cellenbeton verontreinigd bouw- en sloopafval dat een gevaarlijke afvalstof is
53B	nga	Met gips of cellenbeton verontreinigd bouw- en sloopafval dat geen gevaarlijke afvalstof is
54	nga	Steenachtig materiaal met meer dan 50 mg/kg PAK dat: in hoofdzaak bestaat uit beton- en metselwerk, tegels, dakpannen, stenen en steengruis en ballastgrind; niet valt onder een van de categorieën 40 t/m 53, 91 en 92; en• geen gevaarlijke afvalstof is
55	nga	Steenachtig materiaal met niet meer dan 50 mg/kg PAK dat: in hoofdzaak bestaat uit beton- en metselwerk, tegels, dakpannen, stenen en steengruis en ballastgrind; niet valt onder een van de categorieën 40 t/m 53, 91 en 92; en• geen gevaarlijke afvalstof is
56A	ga	Gemengd bouw- en sloopafval, met bouw- en sloopafval vergelijkbaar afval van bedrijven en particulier gemengd verbouwingsafval, die gevaarlijke afvalstoffen zijn
56B	nga	Gemengd bouw- en sloopafval, met bouw- en sloopafval vergelijkbaar afval van bedrijven en particulier gemengd verbouwingsafval, die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
57	nga	Bouwstoffen als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit, voor zover niet vallend onder een van de categorieën 40 t/m 56
58	ga	Oliefilters afkomstig uit vaartuigen, voertuigen en werktuigen
59	ga	Zwart-witfixeer, zwart-witontwikkelaar en mengsels daarvan met een zilvergehalte groter dan 50 mg/l
60	ga	Bleekfixeer, kleurontwikkelaar en mengsels van deze afvalstoffen met een zilvergehalte hoger dan 100 mg/l
61	ga	Zwart-witfixeer, zwart-witontwikkelaar en mengsels daarvan met een zilvergehalte lager dan 50 mg/l en bleekfixeer, kleurontwikkelaar en mengsels daarvan met een zilvergehalte lager dan 100 mg/l en slibben en andere residuen die ontstaan bij de eerste stap in de verwerking van ontwikkelaar en fixeer
62	ga	Hardingszouten
63	ga	Afgewerkte olie van minerale of synthetische oorsprong, met inbegrip van mengsels, met de volgende kenmerken: het gehalte aan polychloorbifenylen is niet hoger dan 0,5 mg/kg (as received) per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180; het gehalte aan organische halogeenverbindingen, berekend als chloor is niet hoger dan 1.000 mg/kg (as received); de olie is na het gebruik waarvoor zij oorspronkelijk was bedoeld, niet vermengd met andere stoffen; en de olie is na het gebruik waarvoor zij oorspronkelijk was bedoeld, separaat afgetapt of verzameld en opgeslagen of opgebulkt
64	ga	Afgewerkte olie van minerale of synthetische oorsprong, met inbegrip van mengsels, met de volgende kenmerken: het gehalte aan polychloorbifenylen is niet hoger dan 0,5 mg/kg (as received) per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180; en het gehalte aan organische halogeenverbindingen, berekend als chloor, is hoger dan 1.000 mg/kg (as received)
65	ga	Oplosmiddelen en glycolen met niet meer dan 0,5% fluor, niet meer dan 4% chloor, niet meer dan 4% broom en niet meer dan 4% jood, als het gaat om een partij van meer dan 1.000 l, afkomstig van één ontdoener
66	ga	Olie-watermengsels (ow-mengsels) en olie-water-slibmengsels (ows-mengsels) die vrijkomen bij olie- en slibafscheiders; die ontstaan bij schoonmaakactiviteiten; of afkomstig uit de scheepvaart (bijvoorbeeld oliehoudende ladingrestanten, oliehoudend afval van lading, oliehoudend waswater, ballastwater, bilgewater en slops); en overige oliehoudende slibben voor zover zij qua aard of samenstelling vergelijkbaar zijn met de slibfractie van olie- en slibafscheiders.
67	ga	Niet-gebruikte oliën en partijen olie en brandstof die niet aan de specificaties voldoen (off-spec partijen)
68	ga	Boorspoeling op oliebasis (oil-based-mud; obm), met obm verontreinigd boorgruis en de oliefractie van met obm verontreinigde stoffen
69	ga	Oliehoudende vloeistof die bij de bewerking van metalen en kunststoffen is toegepast, waaronder boor-, snij-, slijp- en walsolie
70A	ga	Bodemas die resteert na verbranding in een roosteroven of wervelbedoven die alleen of in hoofdzaak is bedoeld voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer en die een gevaarlijke afvalstof is
70B	nga	Bodemas die resteert na verbranding in een roosteroven of wervelbedoven die alleen of in hoofdzaak is bedoeld voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer en die geen gevaarlijke afvalstof is
71	ga	Arseensulfideslib en arseensulfidefilterkoek

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
72	ga	As die resteert na verbranding van afvalstoffen in een slibverbrandingsinstallatie (SVI) en die een gevaarlijke afvalstof is
73	nga	As die resteert na verbranding van afvalstoffen in een slibverbrandingsinstallatie (SVI) en die geen gevaarlijke afvalstof is
74	ga	Reststoffen van kolengestookte energiecentrales die gevaarlijke afvalstoffen zijn
75	nga	Reststoffen van kolengestookte energiecentrales die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn
76A	ga	Afvalwaterstromen en baden die gevaarlijke afvalstoffen zijn en waarvan de concentratie opgeloste stoffen in water voor een of meer van de volgende gevallen ten minste de daarbij aangegeven waarde heeft: som metalen (arseen, chroom, kobalt, koper, molybdeen, lood, nikkel, tin, vanadium en zink): 25 mg/l; cyanide (vrij cyanide): 1 mg/l; zeswaardig chroom: 0,1 mg/l; cadmium: 0,1 mg/l; of• kwik: 0,01 mg/l; en waarvan het gehalte aan organische verontreinigingen die worden aangemerkt als zeer zorgwekkende stof voor elke individuele zeer zorgwekkende organische stof lager is dan 0,1 mg/l en het gehalte aan adsorbeerbare organische halogeenverbindingen (uitgedrukt als AOX) lager is dan 15 mg/l
76B	nga	Afvalwaterstromen en baden die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn en waarvan de concentratie opgeloste stoffen in water voor een of meer van de volgende gevallen ten minste de daarbij aangegeven waarde heeft: som metalen (arseen, chroom, kobalt, koper, molybdeen, lood, nikkel, tin, vanadium en zink): 25 mg/l; cyanide (vrij cyanide): 1 mg/l; zeswaardig chroom: 0,1 mg/l; cadmium: 0,1 mg/l; of• kwik: 0,01 mg/l; en waarvan het gehalte aan organische verontreinigingen die worden aangemerkt als zeer zorgwekkende stof voor elke individuele zeer zorgwekkende organische stof lager is dan 0,1 mg/l en het gehalte aan adsorbeerbare organische halogeenverbindingen (uitgedrukt als AOX) lager is dan 15 mg/l
77A	ga	Afvalwaterstromen en baden die gevaarlijke afvalstoffen zijn en die: • PCB's, dioxines met chlooratomen op de 2-, 3-, 7- en 8-plaatsen, bestrijdingsmiddelen, organotinverbindingen of gebromeerde difenylethers in aantoonbare hoeveelheden bevatten; niet snel afbreekbaar zijn en organische verontreinigingen bevatten die worden aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen als de concentratie voor een organische zeer zorgwekkende stof ten minste 0,1 mg/l is; of een gehalte aan adsorbeerbare organische halogeenverbindingen, uitgedrukt als AOX, bevatten van ten minste 15 mg/l
77B	nga	Afvalwaterstromen en baden die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn en die: PCB's, dioxines met chlooratomen op de 2-, 3-, 7- en 8-plaatsen, bestrijdingsmiddelen, organotinverbindingen of gebromeerde difenylethers in aantoonbare hoeveelheden bevatten; niet snel afbreekbaar zijn en organische verontreinigingen bevatten die worden aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen als de concentratie voor een organische zeer zorgwekkende stof ten minste 0,1 mg/l is; of een gehalte aan adsorbeerbare organische halogeenverbindingen, uitgedrukt als AOX, bevatten van ten minste 15 mg/l
78	ga	Filterkoek van het ontgiften, neutraliseren, ontwateren (ONO-filterkoek) die een gevaarlijke afvalstof is
79A	ga	Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur die valt onder de Regeling afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, die een gevaarlijke afvalstof is en voor zover niet vallend onder een andere categorie
79B	nga	Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur die valt onder de Regeling afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, die geen gevaarlijke afvalstof is en voor zover niet vallend onder een andere categorie
80A	ga	Onderdelen en fracties die vrijkomen bij de verwerking van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur voor zover: dit geen beeldbuisglas van CRT-beeldbuizen is en geen restanten van dit beeldbuisglas zijn; het gevaarlijke afvalstoffen zijn; en deze niet vallen onder een andere categorie
80B	nga	Onderdelen en fracties die vrijkomen bij de verwerking van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur voor zover: dit geen beeldbuisglas van CRT-beeldbuizen is en geen restanten van dit beeldbuisglas zijn; het geen gevaarlijke afvalstoffen zijn; en deze niet vallen onder een andere categorie
81A	ga	Straalgrit dat op grond van de Regeling niet-reinigbaar straalgrit reinigbaar is en dat een gevaarlijke afvalstof is
81B	nga	Straalgrit dat op grond van de Regeling niet-reinigbaar straalgrit reinigbaar is en dat geen gevaarlijke afvalstof is
82	ga	Loodzuurbatterijen en -accu's
83A	ga	Batterijen en accu's als bedoeld in de Regeling beheer batterijen en accu's 2008 die gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van loodzuurbatterijen en -accu's
83B	nga	Batterijen en accu's als bedoeld in de Regeling beheer batterijen en accu's 2008 die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van loodzuurbatterijen en -accu's
84	ga	Gasontladingslampen
85A	ga	Fluorescentiepoeder met een kwikgehalte dat lager is dan 0,1 mg/kg droge stof dat een gevaarlijke afvalstof is
85B	nga	Fluorescentiepoeder met een kwikgehalte dat lager is dan 0,1 mg/kg droge stof dat geen gevaarlijke afvalstof is
86	ga	Kwikhoudende voorwerpen

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
87A	ga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik van 0,1 tot 10 mg/kg droge stof die gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 110); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
87B	nga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik van 0,1 tot 10 mg/kg droge stof die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 111); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
88A	ga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik van 10 tot 50 mg/kg droge stof die gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 110); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
88B	nga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik van 10 tot 50 mg/kg droge stof die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 111); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
89A	ga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik dat hoger is dan 50 mg/kg droge stof die gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 110); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
89B	nga	Afvalstoffen met een gehalte aan kwik dat hoger is dan 50 mg/kg droge stof die geen gevaarlijke afvalstoffen zijn, met uitzondering van: slib van biologische zuivering van afvalwater (categorie 112); rookgasreinigingsresidu (categorie 111); kwik(oxide) houdende batterijen (categorie 83); schakelaars en andere apparatuur (categorie 79 of 80); en kwikhoudend afvalwater (categorie 76)
90	ga	Metallisch kwik, zijnde kwikafval zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2017/852 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 betreffende kwik, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1102/2008 (PbEU 2017, L 137/1) en gestabiliseerd metallisch kwik ten behoeve van permanente berging
91A	ga	Asbest, asbestcementplaten, asbesthoudende voorwerpen en andere met asbest verontreinigde afvalstoffen, voor zover: de concentratie serpentijnasbest, vermeerderd met tien maal deconcentratie amfiboolasbest, bepaald overeenkomstig een op grond van het Productenbesluit asbest vastgestelde methode, hoger is dan 100 mg/kg droge stof; en de totale concentratie aan asbest ten minste 1000 mg/kg is; en die niet vallen onder categorie 92.
91B	nga	Asbest, asbestcementplaten, asbesthoudende voorwerpen en andere met asbest verontreinigde afvalstoffen, voor zover: de concentratie serpentijnasbest, vermeerderd met tien maal deconcentratie amfiboolasbest, bepaald overeenkomstig een op grond van het Productenbesluit asbest vastgestelde methode, hoger is dan 100 mg/kg droge stof; en de totale concentratie aan asbest lager is dan 1000 mg/kg; en die niet vallen onder categorie 92.
92A	ga	Asbesthoudende grond, puin en (oud) puingranulaat en andere asbesthoudende afvalstoffen, voor zover: • de concentratie serpentijnasbest, vermeerderd met tien maal de concentratie amfiboolasbest, bepaald overeenkomstig een op grond van het Productenbesluit asbest vastgestelde methode, hoger is dan 100 mg/kg droge stof; en de totale concentratie aan asbest ten minste 1000 mg/kg is; en die middels extractief reinigen van het asbest kunnen worden ontdaan.
92B	nga	Asbesthoudende grond, puin en (oud) puingranulaat en andere asbesthoudende afvalstoffen, voor zover • de concentratie serpentijnasbest, vermeerderd met tien maal de concentratie amfiboolasbest, bepaald overeenkomstig een op grond van het Productenbesluit asbest vastgestelde methode, hoger is dan 100 mg/kg droge stof; en de totale concentratie aan asbest lager is dan 1000 mg/kg; en die middels extractief reinigen van het asbest kunnen worden ontdaan.
93A	ga	Reststroom van het shredderen van autowrakken of onderdelen daarvan (autoshredderafval) die een gevaarlijke afvalstof is
93B	nga	Reststroom van het shredderen van autowrakken of onderdelen daarvan (autoshredderafval) die geen gevaarlijke afvalstof is

Cat.[1, 2]	ga/nga[3]	beschrijving
94A	ga	Reststroom van het shredderen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur of onderdelen daarvan en ander metaalhoudend afval die niet valt onder categorie 93, die een gevaarlijke afvalstof is
94B	nga	Reststroom van het shredderen van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur of onderdelen daarvan en ander metaalhoudend afval die niet valt onder categorie 93, die geen gevaarlijke afvalstof is
95	ga	PCB-houdende afvalstoffen voor zover niet vallend onder categorie 96 en voor zover het niet gaat om baggerspecie (categorie 107) en waarvan het PCB-gehalte hoger is dan 0,5 mg/kg (as received) per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 en 180
96	ga	Apparaten waarvan de in het apparaat aanwezige vloeistof een PCB-gehalte heeft hoger dan 0,5 mg/kg (as received) per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 en 180, betrokken op deze in het apparaat aanwezige vloeistof
97	ga	Metaalafvalstoffen met aanhangende olie of emulsie
98	nga	Toepasbare grond of baggerspecie die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «landbouw/natuur» (grond) of «niet verontreinigd» (baggerspecie) als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit
99	nga	Toepasbare grond of baggerspecie die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «wonen» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit
100	nga	Toepasbare grond of baggerspecie die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «industrie» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit
101	nga	Toepasbare baggerspecie die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «licht verontreinigd» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit
102	nga	Toepasbare baggerspecie die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «matig verontreinigd» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, met uitzondering van baggerspecie die valt onder categorie 107
103	nga	Niet-toepasbare grond die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «matig verontreinigd» als bedoeld het Besluit bodemkwaliteit, tenzij het gaat om partijen waarvoor door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat een verklaring van niet-reinigbaarheid en niet-immobiliseerbaarheid is afgegeven, en die niet behoort tot categorie 106.
104A	ga	Niet-toepasbare grond die een gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «sterk verontreinigd» als bedoeld het Besluit bodemkwaliteit, tenzij het gaat om partijen waarvoor door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat een verklaring van niet-reinigbaarheid en niet-immobiliseerbaarheid is afgegeven, en die niet behoort tot categorie 95 of 106
104B	nga	Niet-toepasbare grond die geen gevaarlijke afvalstof is, en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «sterk verontreinigd» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, tenzij het gaat om partijen waarvoor door Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat een verklaring van niet-reinigbaarheid en niet-immobiliseerbaarheid is afgegeven, en die niet behoort tot categorie 106.
105A	ga	Niet-toepasbare baggerspecie die een gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «sterk verontreinigd» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, en die niet behoort tot categorie 107
105B	nga	Niet-toepasbare baggerspecie die geen gevaarlijke afvalstof is en die is ingedeeld in de kwaliteitsklasse «sterk verontreinigd» als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit, en die niet behoort tot categorie 107
106A	ga	Grond die een gevaarlijke afvalstof is, waarvan het gehalte aan stoffen, vermeld in bijlage IV bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen, ten minste gelijk is aan de in die bijlage aangegeven grenswaarde, met uitzondering van grond verontreinigd met PCB's (categorie 95)
106B	nga	Grond die geen gevaarlijke afvalstof is, waarvan het gehalte aan stoffen, vermeld in bijlage IV bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen, ten minste gelijk is aan de in die bijlage aangegeven grenswaarde, met uitzondering van grond verontreinigd met PCB's (categorie 95)
107A	ga	Baggerspecie die een gevaarlijke afvalstof is, waarvan het gehalte aan stoffen, vermeld in bijlage IV bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen, ten minste gelijk is aan de in die bijlage aangegeven grenswaarde
107B	nga	Baggerspecie die geen gevaarlijke stof is, waarvan het gehalte aan stoffen vermeld in bijlage IV bij de verordening persistente organische verontreinigende stoffen, ten minste gelijk is aan de in die bijlage aangegeven grenswaarde
108	ga	Zwavelzuur
109A	ga	Zuurteer en overige afvalstoffen met een zwavelgehalte van niet lager dan 5 gewichtsprocent dat een gevaarlijke afvalstof is, met uitzondering van zwavelzuur
109B	nga	Zuurteer en overige afvalstoffen met een zwavelgehalte van niet lager dan 5 gewichtsprocent dat geen gevaarlijke afvalstof is, met uitzondering van zwavelzuur
110	ga	Overige gevaarlijke afvalstoffen die op een stortplaats mogen worden gestort volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het circulair materialenplan, bedoeld in artikel 10.3 van de Wet milieubeheer
111	nga	Overige niet-gevaarlijke afvalstoffen die op een stortplaats mogen worden gestort volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het circulair materialenplan, bedoeld in artikel 10.3 van de Wet milieubeheer
112A	ga	Overige gevaarlijke afvalstoffen die niet op een stortplaats mogen worden gestort volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het circulair materialenplan, bedoeld in artikel 10.3 van de Wet milieubeheer
112B	nga	Overige niet-gevaarlijke afvalstoffen die niet op een stortplaats mogen worden gestort volgens het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen of een minimumstandaard uit het circulair materialenplan, bedoeld in artikel 10.3 van de Wet milieubeheer

[1] Afvalwaterstromen die niet in categorie 1 tot en met 109 zijn vermeld, worden niet gerekend tot categorie 112A of 112B. Die afvalwaterstromen worden gerekend tot dezelfde categorie als andere niet in categorie 1 tot en met 109 vermelde afvalwaterstromen, als het lozen op dezelfde wijze is toegestaan en:
- het behandelen voorafgaand aan het lozen op dezelfde wijze is toegestaan; of

- geen behandeling voorafgaand aan het lozen nodig is.

2 Voor de toepassing van de artikelen 3.39, eerste lid, onder d, e en f, en 3.184, derde lid, onder j, worden twee categorieën die zijn aangeduid met hetzelfde nummer, voorzien van de aanduiding A en B, aangemerkt als dezelfde categorie.

3 De aanduiding «ga» betekent dat een afvalstof alleen in de categorie valt als de afvalstof eigenschappen bezit als bedoeld in bijlage III bij de kaderrichtlijn afvalstoffen. Bij de aanduiding nga valt een afvalstof alleen in de categorie als de afvalstof deze eigenschappen niet bezit.

Toelichting op enkele categorieën n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400

Categorieën 7A en 7B
Als oliedrukkabels en/of gepantserde papier-loodkabels aanwezig zijn, zal op basis van de aanwezige koolteer of PAK in het algemeen sprake zijn van gevaarlijke afvalstoffen en dus van categorie 7A en niet van categorie 7B.

Categorieën 10 en 11
Procesafhankelijke industriële afvalstoffen van productieprocessen zijn zowel gevaarlijke als niet-gevaarlijke afvalstoffen die vrijkomen bij industriële productieprocessen. De afvalstoffen zijn divers van samenstelling en omvang. Voorbeelden van procesafhankelijke industriële afvalstoffen zijn afvalstoffen van voedselproductie, assen en andere afvalstoffen van thermische en verbrandingsprocessen, glasafval, katalysatoren, minerale afvalstoffen, gebruikte chemicaliën en chemische baden, metaalzouten, residuen en sludges en filtermateriaal.

Categorieën 10, 11, 110 en 111
Voor deze categorieën is ook mengen binnen een categorie niet toegestaan voordat door middel van vergunningverlening is getoetst of dit in overeenstemming is met het mengbeleid uit het Landelijk afvalbeheerplan. Zie hiervoor ook paragraaf B.7.5.3 van het LAP. In de artikelen 3.40, 3.195 en 3.196 is daarom geregeld dat voor het mengen van afvalstoffen binnen deze categorieën een vergunning is vereist.

Categorieën 12 en 19
Het mengen van rie-biomassa van de categorieën 12 en 19 voor inzet in een stookinstallatie met een thermisch vermogen van 15 megawatt of kleiner, waarbij de vrijkomende warmte nuttig wordt gebruikt, en voor zover recycling niet de voorkeur heeft op verbranden, is toegestaan zonder omgevingsvergunning.

Categorieën 19, 20 en 21
Niet-geïmpregneerd hout wordt in de praktijk onderscheiden in categorie A- hout en categorie B-hout. Categorie A-hout is ongeverfd en onbehandeld hout en categorie B-hout is hout dat geen categorie A of categorie C-hout is. Het gaat daarbij onder andere om geverfd, gelakt en verlijmd hout. Geïmpregneerd hout is categorie C-hout: behandeld hout waar stoffen al dan niet onder druk zijn ingebracht om de gebruiksduur te verlengen. Het kan daarbij gaan om gecreosoteerd hout (met koolwaterstoffen en teren bewerkt), gewolmaniseerd hout (CC- en CCA-hout); CCA-hout bevat naast koper en chroom ook arseen; CC-hout bevat wel koper en chroom, maar geen arseen of hout dat met andere middelen (fungiciden, insecticiden, boorhoudende verbindingen, quaternaire ammoniumverbindingen) is behandeld teneinde de gebruiksduur te verlengen. Onder categorie 21 valt alleen gewolmaniseerd C-hout en geen andere soorten C-hout.

Categorie 31
In de praktijk gaat het hier vooral om verpakkingsafval. Het EPS uit de bouw bevat vaak veel HBCDD (Hexabroomcyclododecaan) dat in het verleden veel als brandvertrager is toegepast.

Categorieën 40A, 40B en 41
Voor asfalt is het gehalte aan koolteer in het algemeen bepalend voor het onderscheid tussen gevaarlijke afvalstoffen en niet-gevaarlijke afvalstoffen. Beleidsmatig wordt echter onderscheid gemaakt op basis van het gehalte aan PAK (PAK10 meer of minder dan 75 mg/kg). Dit betekent dat asfalt in vier categorieën kan worden onderverdeeld.
Voor de gevaarlijke variant (meer dan 1.000 mg/kg koolteer) zal ook sprake zijn van meer dan 75 mg/kg aan PAK (PAK-rijk). Hiervoor is vernietiging van de PAK de inzet.
Voor de niet-gevaarlijke variant wordt onderscheid gemaakt in 2 subcategorieën.
De PAK-rijke stroom is weliswaar niet gevaarlijk, maar bevat toch te veel PAK om voor recycling in aanmerking te komen en voor die stroom is de inzet ook het vernietigen van de PAK. Het gaat dan bijvoorbeeld om niet-teerhoudend asfalt verontreinigd met teerhoudend asfalt.
Voor de PAK-arme stroom is de inzet recycling en die wordt daarom apart verwerkt van de PAK-rijke variant. Het zal in dit geval gaan om niet-teerhoudend asfalt.
De vierde combinatie – PAK-arm en toch gevaarlijk – komt niet apart voor in de tabel. Het gaat dan om uitzonderlijke gevallen waarin het asfalt niet vanwege de aanwezigheid van teer maar vanwege heel specifieke verontreinigingen als gevaarlijk moet worden aangemerkt. Deze uitzonderlijke partijen vallen onder categorie 110.

Categorieën 42, 43, 54 en 55

Zeefzand en steenachtig materiaal kunnen beide worden ingedeeld als gevaarlijke afvalstof of als niet-gevaarlijke afvalstof. De indeling kan door allerlei componenten worden bepaald, bijvoorbeeld olie of metalen. Daarnaast wordt het beleidsmatig ingedeeld in PAK-rijk en PAK-arm zeefzand of steenachtig materiaal waarbij voor PAK-rijk zeefzand en PAK-rijk steenachtig materiaalreiniging verplicht is en voor PAK-arm zeefzand en PAK-arm steenachtig materiaal niet. Beide indelingen lopen niet synchroon waardoor in theorie vier combinaties kunnen voorkomen. In praktijk zal het niet snel voorkomen dat zeefzand vanwege het PAK-gehalte als een gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt.
Zeefzand dat een gevaarlijke afvalstof is, zal dat dan zijn vanwege specifieke verontreinigingen die niet eenvoudig zijn te verwijderen (zware metalen bijvoorbeeld). Deze uitzonderlijke situaties komen niet apart voor in de tabel en vallen onder de categorie 110.

Categorieën 44A, 44B en 45
Het gaat hier, doordat de categorieën 46, 47, 48, 49, 91 en 92 worden uitgesloten, vooral om teermastiek en bitumineus dakafval. Voor de gevaarlijke variant zal het in vrijwel alle gevallen gaan om teerhoudende stromen met heel hoge PAK-gehalten waarvoor de inzet is: vernietiging van de PAK. Voor de niet-gevaarlijke variant wordt onderscheid gemaakt in twee subcategorieën. De PAK-rijke stroom is weliswaar niet-gevaarlijk, maar bevat toch te veel PAK om voor recycling in aanmerking te komen en voor die stroom is de inzet ook het vernietigen van de PAK. Voor de PAK-arme stroom is de inzet recycling. Die wordt daarom apart verwerkt van de PAK-rijke variant. Het zal in dit laatste geval gaan om bitumineuze dakbedekking.
In praktijk zal het niet snel voorkomen dat PAK-arm dakafval als een gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt. PAK-arm dakafval dat een gevaarlijke afvalstof is, zal dat dan zijn vanwege specifieke verontreinigingen die niet eenvoudig zijn te verwijderen (zware metalen bijvoorbeeld). Deze uitzonderlijke situatie komt niet apart voor in de tabel en valt onder de categorie 110.

Categorieën 46A, 46B, 47A, 47B, 48 en 49
Onder composiet dakafval wordt verstaan:
- *mengsels van teerhoudend- of bitumineus dakafval, bijvoorbeeld omdat tijdens dak onderhoud één van beide vormen op de ander is aangebracht;*
- *bitumineus dakafval vermengd/verkleefd met «dakbedekking vreemd» materiaal (zoals beton, hout, metaal, isolatiemateriaal, etc.);*
- *teerhoudend dakafval vermengd/verkleefd met «dakbedekkingvreemd» materiaal (zoals beton, hout, metaal, isolatiemateriaal, etc.); en*
- *mengsels van teerhoudend- en bitumineus dakafval vermengd/verkleefd met «dakbedekking vreemd» materiaal (zoals beton, hout, metaal, isolatiemateriaal, etc.).*

Composiet dakafval kan worden ingedeeld op basis van het al dan niet gevaarlijk zijn volgens de Eural. Dit kan in principe door allerlei componenten komen, bijvoorbeeld olie of metalen. Daarnaast wordt het beleidsmatig ingedeeld in PAK-rijk en PAK-arm en wordt ook onderscheid gemaakt in stromen met meer dan wel minder dan 10% dakafvalvreemd materiaal. Hier kunnen in totaal 8 combinaties voorkomen.
In de praktijk zal het niet snel voorkomen dat PAK-arm composiet afval als een gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt. PAK-arm composiet dakafval dat een gevaarlijke afvalstof is, zal dat dan zijn vanwege specifieke verontreinigingen die niet eenvoudig zijn te verwijderen (zware metalen bijvoorbeeld). Deze uitzonderlijke situaties komen niet apart voor in de tabel en vallen onder de categorie 112.

Categorie 58
Deze categorie omvat oliefilters afkomstig uit vaartuigen, voertuigen en werktuigen. Het begrip «werktuig» is een breed begrip waar gereedschap en apparatuur, zoals machines, in brede zin onder vallen.

Categorie 77A en 77B
Het gaat in deze categorie om afvalwaterstromen en baden met onder andere PCB's, dioxines («dirty 17»), bestrijdingsmiddelen, organotinverbindingen en/of gebromeerde difenylethers in concentraties die tenminste gelijk zijn aan de rapportagegrens.
Als in afvalwaterstromen of baden uitsluitend snel afbreekbare stoffen voorkomen, dan is geen sprake van «niet snel afbreekbare afvalwaterstromen». Een stof is snel afbreekbaar als:
- *wordt voldaan aan de criteria van ready biodegradable (70% van de stof is afgebroken binnen 28 dagen conform OECD-301 testen. Stoffen die in de zogenaamde inherenty testen (OECD-302 testen) afbreekbaar zijn, hoeven dat in screeningstesten (OECD-301) niet per se te zijn); en*
- *CZV/BZV5- verhouding <4; èn*
- *stoffen bij verwerking op de zuivering geen respiratieremming veroorzaken.*

Categorieën 80A en 80B
Beeldbuisglas van CRT-beeldbuizen of restanten van dit beeldbuisglas vallen onder categorie 110 of 111.

Categorieën 87A, 87B, 88A, 88B, 89A en 89B
Het gaat bij deze categorieën bijvoorbeeld om amalgaam, niet toepasbare grond en baggerspecie, sludges, slibben, actief kool, filterkoeken, vliegassen van crematoria en fluorescentiepoeders.

Categorie 97
Metalen met aanhangende olie of emulsie zijn verspaningen (zoals draaisels en boorsels) van verschillende metalen met aanhangende vloeistoffen zoals boor-, snij-, slijp-, walsolie of koelemulsies, maar ook fijn metaalbewerkingsafval zoals hamerslagslib en oliehoudend fijn slijpafval. Dit metaalafval komt voornamelijk vrij bij de metaalbewerkende industrie.

Categorieën 98, 99 en 100
Toepasbare grond en toepasbare baggerspecie van dezelfde kwaliteitsklasse behoren tot dezelfde categorie en kunnen daardoor worden samengevoegd zonder dat er een vergunningplicht ontstaat.

Categorieën 101 en 102
Als toepasbare baggerspecie wordt samengevoegd met toepasbare grond, wordt het mengsel beschouwd als grond. Dat mengsel valt niet onder categorie 101 of 102, maar onder categorie 98, 99 of 100.

Categorieën 110 en 111

Een te storten afvalstof mag pas worden gemengd met een of meer andere afvalstoffen als vaststaat – eventueel na bemonstering en analyse – dat de afvalstof kan worden gestort en dat alle te mengen afvalstoffen op hetzelfde type stortplaats mogen worden gestort. Zie hiervoor verder het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen en paragraaf B.7.5.2 van het Landelijk afvalbeheerplan.

Toelichting artikel 3.25, derde lid, onder e, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-373 *Deze onderdelen regelen de wijziging van het begrip «landelijk afvalbeheerplan» in «circulair materialenplan» in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart. De grondslag van deze wijziging is gelegen in de artikelen 4.3, eerste lid, 5.38, derde lid, en 5.39, aanhef en onder a, van de Omgevingswet en artikel 39g, derde lid, van de Binnenvaartwet.*

BIJLAGE IIA BIJ ARTIKEL 3.48D VAN DIT BESLUIT (INTERVENTIEWAARDE BODEMKWALITEIT)

Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)[1, 2]
1. Metalen		
Antimoon	7440-36-0	22
Arseen	7440-38-2	76
Barium[3]	7440-39-3	–
Cadmium	7440-43-9	13
Chroom III	7440-47-3	180
Chroom VI	18540-29-9	78
Kobalt	7440-48-4	190
Koper	7440-50-8	190
Kwik (anorganisch)		36
Kwik (organisch)		4
Lood	7439-92-1	530
Molybdeen	7439-98-7	190
Nikkel	7440-02-0	100
Zink	7440-66-6	720
2. Overige anorganische stoffen		
Cyanide (vrij)	57-12-5	20
Cyanide (complex)		50
Thiocyanaat		20
3. Aromatische verbindingen		
Benzeen	71-43-2	1,1
Ethylbenzeen	100-41-4	110
Tolueen	108-88-3	32
Xylenen (som)[4]		17
Styreen (vinylbenzeen)	100-42-5	86
Fenol	108-95-2	14
Cresolen (som)[4]		13
4. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's)		
PAK's (totaal) (som 10)[4]		40
5. Gechloreerde koolwaterstoffen		
Vluchtige chloorkoolwaterstoffen		
Monochlooretheen (Vinylchloride)[5]	75-01-4	0,1
Dichloormethaan	75-09-2	3,9
1,1-dichloorethaan	75-34-3	15
1,2-dichloorethaan	107-06-2	6,4
1,1-dichlooretheen[5]	75-35-4	0,3
1,2-dichlooretheen (som)[4]	540-59-0	1
Dichloorpropanen (som)[4]		2
Trichloormethaan (chloroform)	67-66-3;75-62-7	5,6
1,1,1-trichloorethaan	71-55-6	15
1,1,2-trichloorethaan	79-00-5	10
Trichlooretheen (Tri)	79-01-6	2,5
Tetrachloormethaan (Tetra)	56-23-5	0,7
Tetrachlooretheen (Per)	127-18-4	8,8
Chloorbenzenen		
Monochloorbenzeen	108-90-7	15
Dichloorbenzenen (som)[4]	25321-22-6	19
Trichloorbenzenen (som)[4]		11
Tetrachloorbenzenen (som)[4]	12408-10-5	2,2
Pentachloorbenzeen	608-93-5	6,7
Hexachloorbenzeen	118-74-1	2
Chloorfenolen		
Monochloorfenolen (som)[4]	25167-80-0	5,4
Dichloorfenolen(som)[4]		22
Trichloorfenolen(som)[4]		22
Tetrachloorfenolen (som)[4]		21
Pentachloorfenol	87-86-5	12
Polychloorbifenylen (PCB's)		
PCB's (som 7)[4]		1
Overige gechloreerde koolwaterstoffen		
Monochlooranilinen (som)[4]		50

Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)[1, 2]
Dioxine (som TEQ)[4, 6]		0,00018
Chloornaftaleen (som)[4]	25586-43-0	23
6. Bestrijdingsmiddelen		
a. Organochloorbestrijdingsmiddelen		
Chloordaan (som)[4]	57-74-9	4
DDT (som)[4]		1,7
DDE (som)[4]		2,3
DDD (som)[4]		34
Aldrin	309-00-2	0,32
Drins (som)[4]		4
α-endosulfaan	959-98-8	4
α-HCH	319-84-6	17
β-HCH	319-85-7	1,6
γ-HCH (lindaan)	58-89-9	1,2
Heptachloor	76-44-8	4
Heptachloorepoxide (som)[4]	1024-57-3	4
b. Organotinbestrijdingsmiddelen		
Organotinverbindingen (som)[4]		2,5
c. Chloorfenoxyazijnzuur herbiciden		
MCPA	94-74-6	4
d. Overige bestrijdingsmiddelen		
Atrazine	1912-24-9	0,71
Carbaryl	63-25-2	0,45
Carbofuran[5]	1563-66-2	0,017
7. Overige stoffen		
Asbest[7]	1332-21-4	100
Cyclohexanon	108-94-1	150
Dimethyl ftalaat	131-11-3	82
Diethyl ftalaat	84-66-2	53
Di-isobutyl ftalaat	84-69-5	17
Dibutyl ftalaat	84-74-2	36
Benzylbutylftalaat	85-68-7	48
Dihexyl ftalaat	84-75-3	220
Di(2-ethylhexyl)ftalaat	117-81-7	60
Minerale olie[8]	8042-47-5	5000
Pyridine	110-86-1	11
Tetrahydrofuran	109-99-9	7
Tetrahydrothiofeen	110-01-0	8,8
Tribroommethaan (bromoform)	75-25-2	75

1 De waarden in deze tabel gelden voor een standaardbodem (10% organische stof en 25% lutum). Op het omrekenen van de meetwaarden naar een standaardbodem zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder i en j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.
2 Op het omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder i en j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.
3 De norm voor barium wordt op termijn herzien. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Als sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg ds
4 Deze stoffen maken onderdeel uit van een somparameter. Op de samenstelling van de somparameters zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.
5 De interventiewaarde voor deze stoffen is gelijk aan of kleiner dan de bepalingsgrens (intralaboratorium reproduceerbaarheid).
6 Op het berekenen van de som TEQ voor dioxine zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.
7 Gewogen norm (concentratie serpentijn asbest + 10 x concentratie amfibool asbest). Serpentijn asbest bestaat uit chrysotiel. Amfibool asbest bestaat uit amosiet, crocidoliet, tremoliet, actinoliet en anthofylliet. Op het vaststellen van het gewogen gehalte asbest van partijen grond onder, gelijk aan en boven de interventiewaarde bodemkwaliteit is NEN 5707 van toepassing bij gebruik van ten hoogste 50% van de droge stof bodemvreemd materiaal en NEN 5897 bij gebruik van meer dan 50% van de droge stof bodemvreemd materiaal.

8 De definitie van minerale olie wordt beschreven bij de analysenorm. Als er sprake is van verontreiniging met mengsels (bijvoorbeeld benzine of huisbrandolie), wordt behalve het alkaangehalte ook het gehalte aan aromatische of polycyclische aromatische koolwaterstoffen bepaald. Met deze somparameter is om praktische redenen volstaan. Nadere toxicologische en chemische differentiatie wordt bestudeerd.

Toelichting op bijlage IIA (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-98 *Bij het reguleren van de milieubelastende activiteit graven wordt een onderscheid gemaakt tussen graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit en graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Het gaat om de interventiewaarde uit de voormalige Circulaire bodemsanering (2013). Deze waarden zijn ten opzichte van de Circulaire bodemsanering niet gewijzigd. In geval van overschrijding van de interventiewaarde zijn bij de activiteit graven andere regels van toepassing.*
Deze interventiewaarden zijn gebaseerd op mogelijke onaanvaardbare risico's voor de mens, plant of dier als gevolg van verontreiniging van de bodem. De meest gevoelige receptor is bepalend voor de gehanteerde interventiewaarde. Bij de beoordeling en interpretatie van de bodemkwaliteit is het dus belangrijk om de relatie te leggen tussen de achtergrond van een interventiewaarde (ecologie of humaan) en de situatie ter plaatse. De interventiewaarden bodemkwaliteit zijn als volgt bepaald.

Humaan
Voor de mens is de bodemconcentratie bepaald die in bij het bodemgebruik «wonen met tuin» leidt tot blootstelling tot ten hoogste het MTR-humaan (Maximaal Toelaatbaar Risiconiveau voor de mens). Dit is een blootstellingsniveau, waarbij bij levenslange blootstelling voor stoffen met een drempelwaarde geen nadelige effecten zijn te verwachten. Deze grens is gelijk aan de NOAEL (No observed adverse effect level) uit toxiciteitstudies. Door middel van veiligheidsfactoren (voor gevoelige individuen en mogelijke effecten in gevoelige levensfasen) wordt de NOAEL geëxtrapoleerd tot MTR. Voor stoffen zonder drempelwaarde (genotoxisch carcinogenen) geldt dat er altijd een risico is op een nadelig effect. Voor deze stoffen is beleidsmatig een risiconiveau van een extra risico op overlijden van 10-6 per jaar (dit komt overeen met 10-4 levenslang) vastgesteld waaraan het MTR-humaan is gekoppeld.
De situatie «wonen met tuin» is een relatief gevoelige wijze van bodemgebruik, waarbij rekening wordt gehouden met alle blootstellingsroutes van de mens. De humane blootstelling aan bodemverontreiniging wordt modelmatig berekend. Het model CSOIL[1] berekent de blootstelling van de mens aan verontreinigende stoffen in droge bodems. De MTR-waarden waren voor veel stoffen ook opgenomen in de voormalige Circulaire bodemsanering (2013) en zijn opgenomen in bijlage Vb van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
[1] Voor een uitgebreide beschrijving van het model CSOIL en de relevante blootstellingroutes per bodemgebruiksscenario wordt verwezen naar Brand et.al, 2007.

Ecologie
Het beschermingsdoel van plant of dier is het voorkomen van (onaanvaardbare) schadelijke effecten van stoffen op de structuur en de functie van ecosystemen. Bij te veel effecten raakt het ecosysteem verstoord en kan de bodem haar functie in brede zin (bijvoorbeeld voor voedselproductie) niet langer vervullen. De bescherming van het bodemecosysteem is geoperationaliseerd door het beschermen van soorten organismen en processen in de bodem, waarbij de strengste van deze twee de norm bepaalt. Voor ecologie wordt de bodemconcentratie bepaald die leidt tot 50% potentieel aangetaste soorten/processen (HC50). Met andere woorden de concentratie waarbij bij 50% van de bodemorganismen/ processen een negatief effect (door directe toxiciteit) niet is uit te sluiten. Dit wordt ook wel het ernstig risiconiveau genoemd. In de interventiewaarde bodemkwaliteit wordt doorgaans geen rekening gehouden met de doorvergiftiging en biomagnificatie van stoffen in de voedselketen. Dit aspect is vooral relevant als er op locatie sprake is van grotere groengebieden waar dieren zoals roofvogels kunnen foerageren.
Voor meer informatie over de onderbouwing en achtergrond van de interventiewaarden wordt verwezen naar het NOBO-rapport[1].
[1] VROM, 2008: NOBO: Normstelling en bodemkwaliteitsbeoordeling. Onderbouwing en beleidsmatige keuzes voor de bodemnormen in 2005, 2006 en 2007.

Bodemtypecorrectie
De normen voor de beoordeling van de kwaliteit van de bodem zijn bodemtype-afhankelijk en gebaseerd op een standaardbodem met een lutum percentage van 25% en een organische stof percentage van 10%. Bij de beoordeling van een locatie worden de gemeten gehalten door middel van een bodemtypecorrectie omgerekend naar standaardbodem, zodat de meetwaarden vergeleken kunnen worden met de normen.
In bijlage IIA wordt in de voetnoten 1, 2, 4 en 6 verwezen naar de krachtens artikel 25g, negende lid, van het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels. Die regels staan in de Regeling bodemkwaliteit:
- *voor voetnoot 1 (omrekenen naar standaardbodem via bodemtypecorrectie): bijlage G, onder III, bij de Regeling bodemkwaliteit,*
- *voor voetnoot 2 (omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium): bijlage G, onder IV, bij de Regeling bodemkwaliteit,*
- *voor voetnoot 4 (samenstelling somparameters): bijlage N bij de Regeling bodemkwaliteit, en*
- *voor voetnoot 6 (som TEQ): opmerking 3 bij de tabellen 1 en 2 in bijlage B bij de Regeling bodemkwaliteit.*

Toelichting op paragraaf 3.2.21, 3.2.22 (vervallen), 4.119 (geheel vervangen), 4.120 (vervallen) en artikelen 3.48d lid 1, 3.48e, 3.178, 6.56, 6.56ha, 6.56hd, 7.61i, 7.61j, 7.61l en bijlage IIa n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-164 *De paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 zijn samengevoegd tot één paragraaf. Tussen de paragrafen zat veel overlap en in de praktijk onderstonden er onduidelijkheden bij graafwerkzaamheden die zowel in bodem met verontreinigingen boven de interventiewaarden als in bodem met verontreinigingen onder de interventiewaarden werden verricht. Het was bijvoorbeeld niet altijd duidelijk welke paragrafen van toepassing waren in die situaties. Met het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 zijn die onduidelijkheden verleden tijd.*

Met uitzondering van drie wijzigingen zijn er geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd in de genoemde paragrafen. Voor de toelichting wordt dan ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400). De twee wijzigingen betreffen het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230. Voor een toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar de paragrafen 2.5 en 4.5 van het algemeen deel van deze nota van toelichting.
In aanvulling op de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293) en het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, nr. 400) wordt opgemerkt dat artikel 4.1227 van het Bal dat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toestaat gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen. Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. Die periode van acht weken is dan bedoeld om een afvoerbestemming voor de grond te vinden. De termijn van acht weken geldt vanaf het moment dat het graven gereed is. Dat wil zeggen dat de ontgravingsput of -cunet weer opgevuld is.

BIJLAGE III BIJ DE ARTIKELEN 4.192, 4.207, 4.226, 4.236, 4.277, 4.654 EN 5.28

Toelichting uit Stb. 2018-293 op Bijlage III bij de artikelen 4.192, 4.207, 4.226, 4.236, 4.255, 4.277, 4.654, en 5.28 van dit besluit (stoffen en stofklassen) *In de bijlage zijn stoffen ingedeeld in stofklassen. Een stof kan onder verschillende namen bekend zijn, daarom zijn aan de tabel ook de CAS-nummers toegevoegd. Een CAS-nummer is een uniek identificatienummer. Deze nummers worden uitgegeven door de Chemical Abstracts Service Registry.*

Toelichting op opschriftwijziging van bijlage III en enkele tabelwijzigingen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *Vanwege het vervallen van artikel 4.255 vervalt dat artikel in het opschrift van bijlage III.l.*

Verder wordt een redactionele wijziging aangebracht waarbij «dioxines» is vervangen door «dioxinen», waarmee wordt aangesloten bij de gebruikelijke formulering in het Bal.

Toelichting op het vervangen van de tabel (stoffenlijst) in bijlage III n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Door wijzigingen in tabel 5.30 Bal zijn er ook wijzigingen nodig in stoffenlijst in Bijlage III van het Bal. Zie hiervoor de algemene toelichting actualisatie emissiegrenswaarden Bal en de toelichting op de wijziging van tabel 5.30 Bal. Ook is de bijlage geactualiseerd op basis van in diverse EU-regelingen opgenomen indeling van stoffen, waarbij het voornamelijk gaat om zeer zorgwekkende stoffen. Tevens is de opmaak van de bijlage aangepast aan de nieuwe indeling waarbij het cas-nummer in de eerste kolom staat opgenomen. Om deze reden is de gehele tabel vervangen.*

Toelichting op het geheel vervangen van bijlage III n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *In de stofklassenlijst in bijlage III bij het Bal staat aangegeven in welke stofklasse een individuele stof of stofgroep valt. Bovenaan de stofklassenlijst staat een zin die de relatie tussen een individuele stof en een stofgroep aangeeft. De bedoeling is dat in zo'n geval de stofklasse met de strengste emissiegrenswaarde geldt. De wijziging van de tekst bovenaan de tabel strekt tot verduidelijking van de werking van de tabel uit bijlage III.*

In de tabel zijn verder de verwijzingen naar bijlage VII bij het Bal verwijderd, aangezien die bijlage is komen te vervallen (zie hiervoor artikel I, onderdeel ES, van dit besluit). Bij iedere stof of stofgroep staat nu aangewezen in welke stofklasse deze valt.

Ten slotte is de bijlage aangevuld met de stoffen die abusievelijk zijn weggevallen in de gepubliceerde versie van het Besluit van 22 augustus 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de regels inzake industriële emissies en enige andere besluiten in verband met technische correcties[1].

1 Stb. 2022, 320

Deze weggevallen stoffen stonden wel op de versie die daarvoor is aangeboden voor internetconsultatie, voorhang bij de Kamers en advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State.

Daarnaast wordt nu voor arseen- en cadmiumverbindingen aangegeven hoe de emissie berekend moet worden, aangezien hierover in de uitvoeringspraktijk onduidelijkheid bleek te bestaan.

Ten slotte zijn een aantal correcties doorgevoerd in precieze formulering van de stofnamen en is een verouderd CAS-nummer voor epoxiconazool vervangen voor het nieuwe nummer. Inhoudelijk is de bijlage verder niet gewijzigd.

Stoffen kunnen zijn ingedeeld in de stofklassen ERS, MVP 1, MVP 2, gA, gO, totaal stof (S), sO en sA. De stofklasse van een individuele stof kan afwijken van die voor een stofgroep. In dat geval geldt de stofklasse met de strengste emissiegrenswaarde voor de individuele stof.

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
100-18-5	p-diisopropylbenzeen	gO.2
100-21-0	benzeen-1,4-dicarbonzuur; tereftaalzuur	S
10025-78-2	trichloorsiliciumhydride	gA.3
10026-04-7	siliciumtetrachloride	gA.3
10034-85-2	waterstofjodide	gA.2
100-41-4	ethylbenzeen	gO.2
100-42-5	styreen; vinylbenzeen	gO.2
10043-35-3	boorzuur	MVP 1
100-44-7	benzylchloride; chloormethylbenzeen; alfachloortolueen	MVP 2
10049-04-4	chloordioxide	gA.1
100-51-6	benzylalcohol	gO.2
100-52-7	benzaldehyde	gO.1
100-63-0	fenylhydrazine	MVP 1
100-66-3	anisool; methoxybenzeen	gO.2
100784-20-1	halosulfuronmethyl	MVP 1
10102-49-5	ijzer(III)arsenaat (berekend als As)	MVP 1
10102-50-8	ijzer(II)arsenaat (berekend als As)	MVP 1
10103-50-1	magnesiumarsenaat (berekend als As)	MVP 1
101-14-4	2,2'-dichloor-4,4'-methyleendianiline; 4,4'-methyleenbis(2chlooraniline); zouten van 2,2'-dichloor-4,4'-methyleendianiline	MVP 1
101-21-3	isopropyl-3-chloorfenylcarbamaat; chloorprofam; isopropyl-3-chloorcarbanilaat	gO.1
10124-43-3	kobaltsulfaat	MVP 1
10124-50-2	kaliumarseniet (berekend als As)	MVP 1
10141-05-6	kobalt(II)dinitraat	MVP 1
101-61-1	N,N,N',N'-tetramethyl-4,4'-methyleendianiline; Michler's base	MVP 1
101-68-8	difenylmethaan-4,4-diisocyanaat; MDI	S
101-77-9	4,4'-methyleendianiline; 4,4'-diaminodifenylmethaan	MVP 1
101-80-4	4,4'-oxydianiline; zouten van 4,4'-oxydianiline; p-aminofenylether; zouten van p-aminofenylether	MVP 1
101-84-8	difenylether	S

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
10190-55-3	loodmolybdaat,	MVP 1
10215-33-5	3-butoxy-1-propanol	gO.2
10222-01-2	dibroomnitrilopropiamide	MVP 1
1024-57-3	heptachloorepoxide	MVP 1
102561-46-6	benzyltributyl-ammonium 4-hydroxy-naftaleen-1-sulfonaat	S
102-71-6	tri-ethanolamine	gO.2
10290-12-7	koperarseniet (berekend als As)	MVP 1
10294-34-5	boriumtrichloride	gA.2
103112-35-2	ethyl-1-(2,4-dichloorfenyl)-5-(trichloormethyl)-1H-1,2,4-triazool-3-carboxylaat	MVP 1
103-11-7	2-ethylhexylacrylaat	gO.1
103122-66-3	O-isobutyl-N-ethoxycarbonylthiocarbamaat	MVP 1
10332-33-9	perboorzuur ($HBO(O_2)$) natrium zout monohydraat	MVP 1
103-33-3	azobenzeen	MVP 1
103361-09-7	flumioxazine; N-(7-fluor-3,4-dihydro-3-oxo-4-prop-2-ynyl-2H-1,4benzoxazin-6-yl)cyclohex-1-een-1,2-dicarboxamide	MVP 1
103-65-1	isocumol; n-propylbenzeen	gO.2
104-40-5	p-nonylfenol; 4-(para)-nonylfenol	MVP 1
104653-34-1	difethialon	MVP 1
10486-00-7	perboorzuur ($HBO(O_2)$) natriumzout tetrahydraat	MVP 1
105024-66-6	(4-ethoxyfenyl)(3-(3-fenoxy-4-fluorfenyl)propyl)dimethylsilaan	MVP 1
105-58-8	diethylcarbonaat	gO.2
105-60-2	caprolactam	gO.1
105-67-9	2,4-dimethylfenol; 2,4-xylenol	gO.2
10605-21-7	carbendazim; methylbenzimidazool-2-ylcarbamaat	MVP 1
133855-98-8	epoxiconazool; (2RS,3SR)-3-(2-chloorfenyl)-2-(4-fluorfenyl)-[(1H-1,2,4-triazool-1-yl)methyl]oxiraan	MVP 1
106-46-7	1,4-dichloorbenzeen	gO.2
106-47-8	4-chlooraniline	MVP 1
106-65-0	dimethylsuccinaat	gO.1
106-89-8	epichloorhydrine; 1-chloor-2,3-epoxypropaan; chloormethyloxiraan	MVP 2
106-91-2	2,3-epoxypropylmethacrylaat	MVP 2
106-93-4	1,2-dibroomethaan	MVP 2
106-94-5	1-broompropaan	MVP 2
106-97-8	butaan [met 0,1% of meer butadieen (EG-nr. 203-450-8)]	MVP 2
106-99-0	1,3-butadieen	MVP 2
107-02-8	2-propenal; acroleïne	gO.1
107-06-2	1,2-dichloorethaan; ethyleenchloride	MVP 2
107-10-8	n-propylamine	gO.1
107-13-1	acrylonitril; 2-propeennitril; propeennitril	MVP 2
107-15-3	1,2-diaminoethaan	MVP 2
107-20-0	2-chloorethanal; chlooraceetaldehyde	gO.1
107-21-1	1,2-ethaandiol; ethyleenglycol; glycol	gO.2
107-22-2	ethaandial; glyoxaal	gO.1
1072-63-5	1-vinylimidazool	MVP 2
107-30-2	chloordimethylether; chloormethyl-methylether	MVP 2
107-31-3	methylformiaat	gO.2
107-46-0	hexylmethyldisiloxaan	gO.2
107-87-9	2-pentanon; methylpropylketon	gO.2
107-98-2	1-methoxy-2-propanol	gO.2
108-01-0	dimethylaminoethanol	gO.2
108-05-4	azijnzuurvinylester; vinylacetaat	gO.2
108-10-1	4-methyl-2-pentanon; isobutylmethylketon; methylisobutylketon; MIBK	gO.2
108-20-3	2-isopropoxypropaan; diisopropylether	gO.2
108-21-4	i-propylacetaat; isopropylacetaat	gO.2
108225-03-2	(6-(4-hydroxy-3-(2-methoxyfenylazo)-2-sulfonato-7-naftylamino)-1,3,5-triazin-2,4-diyl)bis[(amino-1-methylethyl)ammonium]-formaat	MVP 1
108-24-7	azijnzuuranhydride	gO.1
108-31-6	maleïnezuuranhydride; MAA	S
108-46-3	1,3-dihydroxybenzeen; resorcinol	gO.2
108-65-6	1-methoxy-2-propylacetaat; 2-methoxy-1-methylethylacetaat	gO.2
108-70-3	1,3,5-trichloorbenzeen	MVP 1
108-83-8	diisobutylketon	gO.2
108-87-2	methylcyclohexaan	gO.2
108-88-3	tolueen; methylbenzeen	gO.2
108-90-7	chloorbenzeen	gO.2
108-93-0	cyclohexanol	gO.2
108-94-1	cyclohexanon	gO.2
108-95-2	fenol	gO.1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
109-60-4	n-propylacetaat	gO.2
109-65-9	1-broombutaan	gO.2
109-66-0	pentaan	gO.2
109-70-6	1-broom-3-chloorpropaan	gO.2
109-86-4	2-methoxyethanol; methyleenglycolmonomethylether; ethyleenglycolmonomethylether; methylglycol	MVP 2
109-89-7	diethylamine	gO.1
109-94-4	ethylformiaat	gO.2
109-99-9	tetrahydrofuraan	gO.2
110-00-9	furaan	MVP 2
110-12-3	5-methyl-2-hexanon; methylisoamylketon	gO.2
110-19-0	iso-butylacetaat	gO.2
110-49-6	2-methoxyethylacetaat	MVP 2
110-71-4	1,2-dimethoxyethaan; ethyleenglycoldimethylether	MVP 2
110-80-5	2-ethoxyethanol; ethyleenglycolmonoethylether	MVP 2
110-82-7	cyclohexaan	gO.2
110-85-0	piperazine	gO.1
110-86-1	pyridine	gO.1
110-88-3	1,3,5-trioxaan	gO.2
11113-50-1	natuurlijk ruw boorzuur met een gehalte aan H_3BO_3 van niet meer dan 85 gewichtsprocenten berekend op de droge stof	MVP 1
111-15-9	2-ethoxyethylacetaat; ethylglycolacetaat	MVP 2
111-35-3	3-ethoxy-1-propanol	gO.2
11138-47-9	perboorzuur natriumzout	MVP 1
111-41-1	2-(2-aminoethylamino)ethanol; AEEA	MVP 1
111-42-2	2,2'-iminodiethanol; diethanolamine	gO.2
1116-54-7	2,2'-(nitrosoimino)bisethanol	MVP 1
111-76-2	2-butoxyethanol; butylglycol	gO.2
111-77-3	2-(2-methoxyethoxy)ethanol; DEGME	gO.2
111-90-0	diethyleenglycolmonoethylether; ethyldiglycol	gO.2
1119-40-0	dimethylglutaraat	gO.1
111-96-6	bis(2-methoxyethyl)ether	MVP 2
111988-49-9	thiacloprid	MVP 1
1120-71-4	1,3-propaansulton	MVP 2
112-07-2	1-butoxy-2-ethylacetaat; butylglycolacetaat	gO.2
112-24-3	triethyleentetramine	gO.2
112-34-5	2-(2-butoxy-ethoxy)-ethanol; butyldiglycol; diethyleenglycolbutylether	gO.2
112-49-2	1,2-bis(2-methoxyethoxy)ethaan; TEGDME; triethyleenglycoldimethylether; triglyme	MVP 1
112-70-9	tridecanol (isomeren mengsel); tridecylalkohol	gO.2
115-10-6	dimethylether	gO.2
115-11-7	2-methylpropeen; isobuteen; isobutyleen	gO.2
115-29-7	endosulfan	MVP 1
115-32-2	dicofol	MVP 1
115-86-6	trifenylfosfaat	gO.1
115-96-8	tris(2-chloorethyl)fosfaat	MVP 1
116-14-3	tetrafluoretheen; tetrafluorethyleen	MVP 1
116-15-4	hexafluorpropeen	gO.1
117-81-7	bis(2-ethylhexyl)ftalaat; di-ethylhexylftalaat; DEHP	MVP 1
117-82-8	bis(2-methoxyethyl)ftalaat	MVP 1
117955-40-5	2-methoxypropylacetaat	MVP 2
118658-99-4	(methyleenbis(4,1-fenyleenazo(1-(3-(dimethylamino)propyl)-1,2dihydro-6-hydroxy-4-methyl-2-oxopyridine-5,3-diyl)))-1,1'dipyridiniumdichloridedihydrochloride	MVP 1
118-74-1	hexachloorbenzeen	MVP 1
118-79-6	2,4,6-tribroomfenol	gO.1
119313-12-1	2-benzyl-2-dimethylamino-4'-morfolinobutyrofenon	MVP 1
1194-65-6	dichlobenil	S
119-64-2	1,2,3,4-tetrahydronaftaleen; tetraline	gO.2
119738-06-6	(±) tetrahydrofurfuryl-(R)-2-[4-(6-chloorchinoxalin-2-yloxy)fenyloxy]propanoaat	MVP 1
119-90-4	3,3'-dimethoxybenzidine; o-dianisidine; zouten van 3,3'dimethoxybenzidine; zouten van o-dianisidine	MVP 1
119-93-7	3,3'-dimethylbenzidine; 4,4'-bi-o-toluidine; zouten van 3,3'dimethylbenzidine; zouten van 4,4'-bi-o-toluidine	MVP 1
12002-03-8	koperacetoarseniet (berekend als As)	MVP 1
12007-00-0	nikkelboride (NiB)	MVP 1
12007-01-1	dinikkelboride	MVP 1
12007-02-2	trinikkelboride	MVP 1
12008-41-2	dinatriumoctaboraat watervrij	MVP 1
120-12-7	antraceen	MVP 1
12036-01-0	zirkoonoxide	S
12040-72-1	perboorzuur natriumzout monohydraat	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
12068-61-0	nikkeldiarsenide (berekend als As + Ni)	MVP 1
120-71-8	6-methoxy-m-toluidine; p-cresidine	MVP 1
120-80-9	catechol	MVP 1
120-82-1	1,2,4-trichloorbenzeen	MVP 2
120-92-3	cyclopentanon	gO.1
121-14-2	2,4-dinitrotolueen	MVP 1
121158-58-5	fenol, dodecyl-, vertakt	MVP 1
121-44-8	triethylamine	gO.1
121-69-7	N,N-dimethylaniline	gO.1
12179-04-3	boraxpentahydraat; dinatriumtetraboraatpentahydraat	MVP 1
122-60-1	1,2-epoxy-3-fenoxypropaan; fenylglycidylether	MVP 1
122-66-7	hydrazobenzeen; 1,2-difenylhydrazine	MVP 1
12267-73-1	tetraboordinatriumheptaoxide hydraat	MVP 1
12280-03-4	dinatriumoctaboraat tetrahydraat	MVP 1
122-99-6	fenoxyethanol	gO.2
123-03-5	cetylpyridiniumchloride	gO.1
123312-54-9	distearyldimethylammonium-bisulfaat	gO.1
123-38-6	propanal; propionaldehyde	gO.2
123-39-7	N-methylformamide	MVP 2
123-42-2	4-hydroxy-4-methyl-2-pentanon; diacetonalcohol	gO.2
123-72-8	butanal; n-butylaldehyde; n-butyraldehyd	gO.2
123-73-9	(2E)-2-butenal	MVP 1
123-77-3	azodicarbonamide; 1,1-Azobisformamide; C,C'-azodi(formamide)	MVP 1
123-86-4	azijnzuurbutylester; n-butylacetaat	gO.2
123-91-1	1,4-dioxan	gO.1
123-92-2	iso-amylacetaat	gO.2
123-95-5	butylstearaat	gO.2
124-17-4	2-(2-butoxy-ethoxy)-ethylacetaat	gO.2
124-40-3	dimethylamine	gO.1
124495-18-7	quinoxyfen; 5,7-dichloor-4-(p-fluorfenoxy)quinoline	MVP 1
124-65-2	natriumkakodylaat	MVP 1
124-68-5	isobutanol-2-amine	gO.2
12510-42-8	erioniet	MVP 1
12619-90-8	nikkelboride	MVP 1
126-99-8	chloropreen; 2-chloor-1,3-butadieen; 2-chloropreen	MVP 2
127-18-4	perchloorethyleen; tetrachlooretheen; PER	gO.2
127-19-5	N,N-dimethylaceetamide	MVP 2
12737-30-3	kobaltnikkeloxide	MVP 1
1300-71-6	xylenolen	gO.1
1303-00-0	galliumarsenide (berekend als As)	MVP 1
1303-28-2	arseenpentoxide; diarseenpentaoxide (berekend als As)	MVP 1
1303-86-2	booroxide; diboortrioxide	MVP 1
1303-96-4	boraxdecahydraat; dinatriumtetraboraat decahydraat	MVP 1
1304-56-9	berylliumoxide	MVP 1
1305-78-8	calciumoxide	sA.3
1306-23-6	cadmiumsulfide (berekend als Cd)	MVP 1
1310-58-3	kaliumhydroxide	sA.3
1310-73-2	natriumhydroxide	sA.3
131-18-0	di-n-pentylftalaat; n-pentyl-isopentylftalaat	MVP 1
1313-99-1	nikkeloxide; nikkelmonoxide	MVP 1
1314-36-9	yttriumoxide	sA.3
1314-62-1	vanadiumpentoxide	sA.1
13149-00-3	hexahydroftaalzuur-anhydride (cis-isomeer); cis-cyclohexaan-1,2-dicarbonzuuranhydride	MVP 1
1317-61-9	ijzeroxide (Fe_3O_4)	S
1319-77-3	cresolen	gO.1
1321-64-8	pentachloornaftaleen	ERS
1321-65-9	trichloornaftaleen	ERS
132-32-1	3-amino-9-ethylcarbazool; 9-ethylcarbazool-3-ylamine	MVP 1
13252-13-6	2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoxy)propaanzuur	MVP 2
1327-53-3	arseentrioxide (berekend als As)	MVP 1
1330-43-4	boorzuur dinatriumzout; dinatriumtetraboraat watervrij; boraxdecahydraat; dinatriumtetraboraat decahydraat; boraxpentahydraat; dinatriumtetraboraat pentahydraat	MVP 1
1331-22-2	methylcyclohexanon	gO.2
1332-21-4	asbest	sA.1
1333-86-4	carbon black	S
133-49-3	pentachloorbenzeenthiol	MVP 1
1335-32-6	loodacetaat, basisch	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
1335-87-1	hexachloornaftaleen	ERS
1335-88-2	tetrachloornaftaleen	ERS
13360-57-1	dimethylsulfamoylchloride	MVP 2
1336-36-3	polychloorbifenylen; PCB's	ERS
1338-23-4	methylethylketonperoxide	gO.1
133855-98-8	epoxiconazool; (2RS,3SR)-3-(2-chloorfenyl)-2-(4-fluorfenyl)-[(1H-1,2,4-triazool-1-yl)methyl]oxiraan	MVP 1
13463-39-3	nikkeltetracarbonyl; tetracarbonylnikkel	MVP 2
13463-40-6	ijzerpentacarbonyl	sA.1
13463-67-7	titaandioxide	S
13477-70-8	nikkel(II)arsenaat; trinikkelbis(arsenaat) (berekend als Ni + As)	MVP 1
13517-20-9	perboorzuur ($H_3BO_2(O_2)$) mononatriumzout trihydraat	MVP 1
13560-89-9	Dechloraan Plus	MVP 1
137-17-7	2,4,5-trimethylaniline	MVP 1
13746-66-2	kaliumferricyanide	sA.3
13814-96-5	loodbis(tetrafluorboraat); loodfluorboraat	MVP 1
138-22-7	butyllactaat	gO.2
13840-56-7	orthoboorzuur natriumzout	MVP 1
138-86-3	limoneen	gO.2
139-65-1	4,4'-thiodianiline; zouten van 4,4'-thiodianiline	MVP 1
140-01-2	pentanatrium diethyleen-triaminepenta-azijnzuur	MVP 1
140-66-9	1,1,3,3-tetramethyl-4-butylfenol; 4-tert-octylfenol; para-tert-octylfenol	MVP 1
140-88-5	acrylzuurethylester; ethylacrylaat; ethylpropenoaat	gO.1
141-32-2	butylacrylaat	gO.1
141-43-5	ethanolamine	gO.2
14166-21-3	hexahydroftaalzuur-anhydride (trans-isomeer); trans-cyclohexaan-1,2-dicarbonzuuranhydride	MVP 1
141-78-6	azijnzuurester; azijnzuurethylester; ethylacetaat	gO.2
1420-07-1	dinoterb; 2-tert-butyl-4,6-dinitrofenol; zouten en esters van dinoterb	MVP 1
142844-00-6	aluminiumsilicaat vuurvaste keramische vezels	MVP 1
142-96-1	dibutylether	gO.2
143-18-0	kaliumoleaat	gO.2
143-50-0	chloordecon	MVP 1
143860-04-2	3-ethyl-2-methyl-2-(3-methylbutyl)-1,3-oxazolidine	MVP 1
14464-46-1	cristoballiet	sA.1
1464-53-5	2,2'-bioxiraan; 1,2:3,4-diepoxybutaan	MVP 2
14708-14-6	nikkelbis(tetrafluorboraat)	MVP 1
14808-60-7	silica (kwarts) als respirabel stof, met uitzondering van silicavezels; zand en andere siliciumverbindingen, met uitzondering van kristallijne of vezelvormige verbindingen	sA.2
148-24-3	8-hydroxychinoline	MVP 1
148477-71-8	spirodiclofen	MVP 1
14977-61-8	chromylchloride	MVP 1
15087-24-8	3-benzylideenkamfer	MVP 1
15120-17-9	natriumarseniet (berekend als As)	MVP 1
15120-21-5	natriumperboraat	MVP 1
151-56-4	aziridine; ethyleenimine	MVP 2
151798-26-4	2-[2-hydroxy-3-(2-chlorfenyl)carbamoyl-1-naftylazo]-7-[2-hydroxy-3-(3-methylfenyl)carbamoyl-1-naftylazo]fluoreen-9-on	MVP 1
15195-06-9	strontiumarseniet (berekend als As)	MVP 1
15468-32-3	tridymiet	sA.1
15606-95-8	triethylarsenaat (berekend als As)	MVP 1
1569-01-3	n-propoxypropanol-2	gO.2
1569-02-4	1-ethoxy-2-propanol	gO.2
1582-09-8	trifluraline	MVP 1
1589-47-5	2-methoxypropanol	MVP 2
16071-86-6	dinatrium-5-[(4'-((2,6-dihydroxy-3-((2-hydroxy-5-sulfofenyl)azo) fenyl)azo)(1,1'-bifenyl)-4-yl)azo]salicylato(4-)cupraat(2-)	MVP 1
16118-49-3	carbetamide	MVP 1
1634-04-4	methyl-tertiair-butylether; MTBE	gO.2
164058-22-4	trinatrium-[4'-(8-acetylamino-3,6-disulfonato-2-nafthylazo)-4''(6-benzoylamino-3-sulfonato-2-nafthylazo)-bifenyl-1,3',3'',1'''tetraolato-O,O',O'',O''']koper(II)	MVP 1
16812-54-7	nikkelsulfide; nikkel(II)sulfide	MVP 1
1763-23-1	heptadecafluoroctaan-1-sulfonzuur; perfluoroctaansulfonzuur (PFOS)	MVP 1
17804-35-2	benomyl; methyl-1-(butylcarbamoyl)benzimidazool-2-ylcarbamaat	MVP 1
1825-21-4	pentachlooranisol	MVP 1
183196-57-8	kalium-1-methyl-3-morfolinocarbonyl-4-[3-(1-methyl-3morfolinocarbonyl-5-oxo-2-pyrazoline-4-ylideen)-1propenyl]pyrazool-5-olaat [met 0,5% of meer N,Ndimethylformamide (EG-nr. 200-679-5)]	MVP 2
1836-75-5	nitrofeen; 2,4-dichloorfenyl-4-nitrofenylether	MVP 1
18540-29-9	chroom(VI)	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
189-55-9	dibenzo[a,i]pyreen (PAK)	MVP 1
189-64-0	dibenzo[a,h]pyreen (PAK)	MVP 1
1897-52-5	2,6-difluorbenzonitril; diflubenil	S
19089-47-5	2-ethoxy-1-propanol	gO.2
191-24-2	benzo[g,h,i]peryleen (PAK)	MVP 1
191-30-0	dibenzo[a,l]pyreen (PAK)	MVP 1
192-65-4	dibenzo[a,e]pyreen (PAK)	MVP 1
19287-45-7	diboraan (B_2H_6)	gA.1
192-97-2	benzo[e]pyreen (PAK)	MVP 1
193-39-5	indeno(1,2,3-cd)pyreen (PAK)	MVP 1
1937-37-7	dinatrium-4-amino-3-[[4'-[(2,4-diaminofenyl)azo][1,1'-bifenyl]-4-yl]azo]-6-(fenylazo)-5-hydroxynaftaleen-2,7-disulfonaat	MVP 1
19438-60-9	methylcyclohexyl-1,6-dicarboxylzuur-anhydride	MVP 1
194-59-2	7H-dibenzo[c,g]carbazol (PAK)	MVP 1
199327-61-2	7-methoxy-6-(3-morfoline-4-ylpropoxy)-3H-chinazoline-4-on [met 0,5% of meer formamide (EG-nr. 200-842-0)]	MVP 1
2040-90-6	2-chloor-6-fluorfenol	MVP 1
205-82-3	benzo[j]fluorantheen (PAK)	MVP 1
2058-94-8	perfluorundecanoaat	MVP 1
205-99-2	benzo[b]fluorantheen (PAK); benzo[e]acefenantryleen (PAK)	MVP 1
2062-98-8	2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoxy)propionyl fluoride	MVP 2
206-44-0	fluorantheen (PAK)	MVP 1
207-08-9	benzo[k]fluorantheen	MVP 1
207122-15-4	hexabroomdifenylether; BDE-154	ERS
207122-16-5	heptabroomdifenylether; BDE -183	ERS
208-96-8	acenaftyleen	MVP 1
2104-64-5	ethyl-p-nitrofenylthio-benzeenfosfenaat; EPN	MVP 1
21049-39-8	natriumzouten van perfluornonaanzuur	MVP 2
210555-94-5	fenol, 4-dodecyl-, vertakt	MVP 1
21136-70-9	benzidine sulfaat; [1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine sulfaat	MVP 1
214353-17-0	1-(2-amino-5-chloorfenyl)-2,2,2-trifluor-1,1-ethaandiol hydrochloride [met 0,1% of meer 4-chlooraniline (EG-nr. 203-401-0)]	MVP 1
21436-97-5	2,4,5-trimethylanilinehydrochloride	MVP 1
218-01-9	chryseen (PAK)	MVP 1
2227-13-6	tetrasul	MVP 1
2234-13-1	octachloornaftaleen	ERS
22398-80-7	indium fosfide	MVP 1
224-42-0	dibenz[a,j]acridine (PAK)	MVP 1
226-36-8	dibenz[a,h]acridine (PAK)	MVP 1
23593-75-1	clotrimazol; 1-(2-chloorfenyl)difenylmethyl-1-h-imidazol	MVP 1
2385-85-5	mirex	MVP 1
2425-06-1	captafol	MVP 1
24280-93-1	mycofenolinezuur	MVP 1
2440-02-0	heptachloornorborneen	MVP 1
2451-62-9	1,3,5-tris(oxiranylmethyl)-1,3,5-triazine-2,4,6(1H3H5H)-trion; TGIC	MVP 1
24602-86-6	tridemorf; 2,6-dimethyl-4-tridecylmorfoline	MVP 1
2475-45-8	1,4,5,8-tetraaminoantrachinon	MVP 1
24937-79-9	polyvinylideenfluoride	S
25038-54-4	6-aminohexaanzuur, dimeer	gO.2
25086-15-1	polymethylmethacrylaat	S
25154-52-3	nonylfenolen en verwante verbindingen; NPs	MVP 1
25155-23-1	trixylyl fosfaat; TXP	MVP 1
25167-70-8	2,4,4-trimethyl-1-penteen; diisobuteen	gO.2
25214-70-4	oligomere reactieproducten van formaldehyde met aniline (technisch MDA)	MVP 1
25321-09-9	diisopropylbenze(e)n(en)	gO.2
25321-14-6	dinitrotolueen	MVP 1
25339-17-7	isodecanol	gO.2
25340-17-4	diethylbenzeen, isomeren:1,2-;1,3-;1,4	gO.2
2551-62-4	zwavelhexafluoride	gA.3
25550-51-0	methylhexahydroftaalzuur anhydride (MHHPA)	MVP 1
2580-56-5	[4-[[4-anilino-1-naftyl][4-(dimethylamino)fenyl]methyleen]cyclohexa-2,5-dien-1-ylidene] dimethylammonium chloride (C.I. Basic Blue 26) [met 0,1% of meer Michler's keton (EG-nr. 202-027-5) of Michler's base (EG-nr. 202-959-2)]	MVP 1
25973-55-1	2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylfenol	MVP 1
2602-46-2	tetranatrium-3,3'-[[1,1'-bifenyl]-4,4'-diylbis(azo)]bis[5-amino-4-hydroxynaftaleen-2,7-disulfonaat]	MVP 1
26140-60-3	terfenyl	MVP 1
26761-40-0	di-isodecylftalaat; DIDP; diisodecylftalaat	S
2687-91-4	N-ethyl-2-pyrrolidon; 1-ethylpyrrolidin-2-one	MVP 2

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
27016-75-7	nikkelarsenide (berekend als As + Ni)	MVP 1
27140-08-5	fenylhydrazinehydrochloride	MVP 1
27366-72-9	N,N-(dimethylamino)thioaceetamide hydrochloride	MVP 2
27458-92-0	isotrideca-1-ol	gO.1
2795-39-3	kaliumheptadecafluoroctaan-1-sulfonaat; kaliumperfluoroctaansulfonaat	MVP 1
28553-12-0	diisononylftalaat; DINP	S
28680-45-7	heptachloornorborneen	MVP 1
28772-56-7	bromadiolon	MVP 1
288-32-4	imidazool	MVP 1
29081-56-9	ammoniumheptadecafluoroctaansulfonaat; ammoniumperfluoroctaansulfonaat	MVP 1
2915-52-8	didodecylmaleaat; dilauryl maleate	gO.2
29457-72-5	lithiumheptadecafluoroctaansulfonaat; lithiumperfluoroctaansulfonaat	MVP 1
294-62-2	cyclododecaan	MVP 1
301-04-2	looddiacetaat	MVP 1
302-01-2	hydrazine	MVP 2
3033-77-0	2,3-epoxypropyltrimethylammoniumchloride; glycidyltrimethylammoniumchloride	MVP 1
307-55-1	perfluordodecanoaat	MVP 1
309-00-2	aldrin	MVP 1
3108-42-7	ammonium perfluordecaanzuur	MVP 1
3165-93-3	4-chloor-o-toluidinehydrochloride	MVP 1
319-84-6	alfa-HCH	MVP 1
319-85-7	beta-HCH	MVP 1
32241-08-0	heptachloornaftaleen	ERS
32534-81-9	pentabroomdifenyl ether	ERS
32536-52-0	octabroomdifenylether; OctaBDE; commercieel octabroomdifenylether	ERS
330-54-1	diuron	MVP 1
330-55-2	linuron; 3-(3,4-dichloorfenyl)-1-methoxy-1-methylureum	MVP 1
33213-65-9	beta-endosulfan	MVP 1
334-88-3	diazomethaan	MVP 2
335-57-9	hexadecafluorheptaan	ERS
335-67-1	perfluoroctaanzuur; decapentafluoroctaanzuur; PFOA	MVP 2
335-76-2	perfluordecaanzuur	MVP 1
3424-82-6	o,p-DDE isomeer	MVP 1
34590-94-8	dipropyleenglycolmonomethylether	gO.2
35367-38-5	diflubenzuron	S
355-46-4	perfluorhexaan-1-sulfonzuur	MVP 2
36065-30-2	1,3,5-tribroom-2-(2,3-dibroom-2-methylpropoxy)benzeen; 2,4,6-tribroomfenyl 2-methyl-2,3-dibroompropylether	MVP 1
36341-27-2	benzidine acetaat; [1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine acetaat	MVP 1
36355-01-8	hexabroombifenyl	ERS
36437-37-3	2-(2H-benzotriazool-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)fenol	MVP 1
36643-28-4	tributyltin-kation en tributyltin verbindingen	MVP 1
3687-31-8	trilooddiarsenaat (berekend als As + Pb)	MVP 1
3691-35-8	chloorfacinon	MVP 1
37240-96-3	loodrhodiumoxide	MVP 1
3724-43-4	chloor-N,N-dimethylformiminiumchloride	MVP 1
37244-98-7	perboorzuur natriumzout tetrahydraat	MVP 1
375-73-5	perfluorbutaansulfonzuur; PFBS	MVP 1
375-95-1	perfluornonaanzuur	MVP 2
376-06-7	perfluortetradecanoaat	MVP 1
37894-46-5	etacelasil; 6-(2-chloorethyl)-6-(2-methoxyethoxy)-2,5,7,10-tetraoxa-6-silaundecaan	MVP 1
382-21-8	perfluorisobuteen	MVP 2
3825-26-1	ammonium pentadecafluoroctanoaat; APFO	MVP 1
3830-45-3	natrium perfluordecaanzuur	MVP 1
3843-16-1	distearyldimethylammonium-methosulfaat	gO.1
3846-71-7	2-benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylfenol	MVP 1
3864-99-1	2,4-di-tert-butyl-6-(5-chloorbenzotriazool-2-yl)fenol	MVP 1
39156-41-7	2,4-diaminoanisoolsulfaat	MVP 1
39300-45-3	dinocap; (RS)-2,6-dinitro-4-octylfenylcrotonaten en (RS)-2,4dinitro-6-octylfenylcrotonaten waarbij octyleen een mengsel is van 1-methylheptyl-, 1-ethylhexyl- en 1-propylpentylgroepen	MVP 1
39807-15-3	oxadiargyl	S
399-95-1	4-amino-3-fluorfenol	MVP 1
40722-80-3	(2-chloorethyl)(3-hydroxypropyl)ammoniumchloride	MVP 1
41083-11-8	azocyclotin	MVP 1
4149-60-4	ammoniumzouten van perfluornonaanzuur	MVP 2
4170-30-3	2-butenal	MVP 1
446255-22-7	heptabroomdifenylether; BDE-175	ERS
463-58-1	carbonylsulfide	gO.1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
465-73-6	isodrin	MVP 1
470-90-6	chloorfenvinfos	MVP 1
48122-14-1	hexahydro-1-methylftaalzuur-anhydride	MVP 1
485-31-4	binapacryl; 2-sec-butyl-4,6-dinitrofenyl-3-methylcrotonaat	MVP 1
488-23-3	1,2,3,4-tetramethylbenzeen	gO.2
4904-61-4	1,5,9-cyclododecatrieen	MVP 1
49690-63-3	tri-2,4-dibroomfenylfosfaat; tris(2,4-dibroomfenyl)fosfaat	S
50-00-0	formaldehyde	MVP 2
50-29-3	DDT, 4,4'-isomeer; para-para-DDT	MVP 1
50-32-8	benzo[a]pyreen (PAK)	MVP 1
50471-44-8	vinchlozolin; N-3,5-dichloorfenyl-5-methyl-5-vinyl-1,3-oxazolidine-2,4-dion	MVP 1
506-77-4	chloorcyaan	gA.1
51000-52-3	ethenyl ester van neodecaanzuur	MVP 2
512-04-9	3beta,25R-spirost-5-en-3-ol	MVP 1
5131-66-8	1-butoxy-2-propanol	gO.2
513-42-8	2-methylallylalcohol	gO.1
513-79-1	kobaltcarbonaat	MVP 1
5146-66-7	3,7-dimethylocta-2,6-dieennitril	MVP 1
51594-55-9	(R)-1-chloor-2,3-epoxypropaan	MVP 2
51-79-6	urethaan; ethylcarbamaat	MVP 2
52033-74-6	fenylhydrazinesulfaat (2:1)	MVP 1
52125-53-8	1,2-propaandiolmonoethylether	gO.2
5216-25-1	p-chloorbenzotrichloride; α,α,α,4-tetrachloortolueen	MVP 1
527-53-7	1,2,3,5-tetramethylbenzeen	gO.2
531-85-1	benzidine dihydrochloride; [1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine hydrochloride	MVP 1
531-86-2	benzidine sulfaat; [1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine sulfaat	MVP 1
5343-92-0	1,2-pentaandiol	gO.2
53-70-3	dibenz[a,h]antraceen (PAK); dibenzo(a,h)-antraceen (PAK)	MVP 1
540-59-0	1,2-dichlooretheen	gO.2
540-73-8	1,2-dimethylhydrazine	MVP 2
540-97-6	dodecamethylcyclohexasiloxaan	MVP 1
541-02-6	decamethylcyclopentasiloxaan; D5	MVP 2
541-05-9	hexamethylcyclotrisiloxaan; D3	gO.2
542-56-3	isobutylnitriet	MVP 2
542-88-1	bis(chloormethyl)ether; oxybis(chloormethaan)	MVP 2
5436-43-1	tetrabroomdifenylether; BDE-47	ERS
548-62-9	C.I. Basic Violet 3 [met 0,1% of meer Michler's keton (EG-nr. 202-027-5)]	MVP 1
55219-65-3	triadimenol	MVP 1
552-30-7	benzeen-1,2,4-tricarbonzuur-1,2-anhydride	MVP 1
553-00-4	2-naftylamine acetaat; 2-naftaleenamine acetaat	MVP 1
5543-57-7	(S)-3-(1-fenyl-3-oxobutyl)-4-hydroxy-2-benzopyron	MVP 1
5543-58-8	(R)-3-(1-fenyl-3-oxobutyl)-4-hydroxy-2-benzopyron	MVP 1
55525-54-7	3,3'-(ureyleendimethyleen)bis(3,5,5-trimethylcyclohexyl)diisocyanaat MVP 1	
556-52-5	glycidol; 2,3-epoxypropaan-1-ol	MVP 2
556-67-2	octamethyltetra-siloxaan; D4	MVP 2
557-05-1	zinkstearaat	S
5571-36-8	cyclisch 3-(1,2-ethaandiylacetaal)oestra-5(10),9(11)-dieen-3,17-dion	MVP 1
56073-07-5	difenacum	MVP 1
56073-10-0	brodifacoum	MVP 1
561-41-1	4,4'-bis(dimethylamino)-4''-(methylamino)trityl alcohol [met 0,1% of meer Michler's keton (EG-nr. 202-027-5) of Michler's base (EG No. 202-959-2)]	MVP 1
5625-90-1	N,N'-methyleendimorfoline	MVP 1
56-35-9	tributyltinoxide	MVP 1
563-80-4	3-methyl-2-butanon; methylisopropylketon	gO.2
56-55-3	benz[a]antraceen (PAK); benzo[a]antraceen (PAK)	MVP 1
56-81-5	glycerol	S
569-61-9	4,4'-(4-iminocyclohexa-2,5-dienylideenmethyleen)dianilinehydrochloride	MVP 1
57044-25-4	2,3-epoxypropaan-1-ol	MVP 2
57110-29-9	hexahydro-3-methylftaalzuur-anhydride	MVP 1
57-14-7	N,N-dimethylhydrazine	MVP 2
57171-56-9	geethoxyleerd sorbitolhexaoleaat	gO.2
573-58-0	dinatrium-3,3'-[[1,1'-bifenyl]-4,4'-diylbis(azo)]bis(4aminonaftaleen-1-sulfonaat)	MVP 1
57-55-6	1,2-propaandiol; propyleenglycol	gO.2
57-57-8	1,3-propiolacton; 3-propanolide	MVP 2
57-74-9	chloordaan	MVP 1
578-94-9	difenylaminochloorarsine	MVP 1
581-89-5	2-nitronaftaleen	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
5836-29-3	cumatetralyl	MVP 1
584-84-9	1-methyl-2,4-fenyleen-diisocyanaat; tolueen-2,4-diisocyanaat; TDI	S
58591-45-0	kobaltnikkeldioxide	MVP 1
58-89-9	gamma-hexachloorcyclohexaan; gamma-HCH; lindaan	MVP 1
592-62-1	methyl-ONN-azoxymethylacetaat; methylazoxymethylacetaat	MVP 1
593-60-2	vinylbromide	MVP 2
59447-55-1	(pentabroomfenyl)methylacrylaat; (pentabroomfenyl) methylester van 2-propeenzuur	MVP 1
59653-74-6	1,3,5-tris-[(2S en 2R)-2,3-epoxypropyl]-1,3,5-triazine-2,4,6-(1H3H5H)-trion	MVP 1
598-14-1	ethyldichloorarsine	MVP 1
59-88-1	fenylhydrazinechloride	MVP 1
60-09-3	4-aminoazobenzeen	MVP 1
602-01-7	2,3-dinitrotolueen	MVP 1
60207-90-1	propiconazool	MVP 1
602-87-9	5-nitroacenafteen	MVP 1
60-29-7	diethylether; ether	gO.2
60-32-2	6-aminohexaanzuur, monomeer	gO.2
603-35-0	trifenylfosfine	MVP 1
60-34-4	methylhydrazine	MVP 2
60348-60-9	pentabroomdifenylether; BDE-99	ERS
605-50-5	di-isopentylftalaat	MVP 1
60-57-1	dieldrin	MVP 1
606-20-2	2,6-dinitrotolueen	MVP 1
608-33-3	2,6-dibroomfenol	S
608-73-1	hexachloorcyclohexaan	MVP 1
608-93-5	pentachloorbenzeen	MVP 1
610-39-9	3,4-dinitrotolueen	MVP 1
612-52-2	2-naftylamine hydrochloride; 2-naftaleenamine hydrochloride	MVP 1
612-82-8	4,4'-bi-o-toluidine dihydrochloride; 3,3'-dimethylbenzidine dihydrochloride; 3,3'-dimethyl-[1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine dihydrochloride	MVP 1
613-35-4	N,N'-diacetylbenzidine	MVP 1
615-05-4	2,4-diaminoanisool; 4-methoxy-m-fenyleendiamine	MVP 1
615-58-7	2,4-dibroomfenol	gO.1
61571-06-0	tetrahydrothiopyraan-3-carboxaldehyde	MVP 2
61788-32-7	gehydrogeneerd terfenyl	MVP 1
61788-33-8	polychloorterfenylen	MVP 1
6180-61-6	fenoxypropanol; 3-fenoxy-1-propanol	gO.2
618-85-9	3,5-dinitrotolueen	MVP 1
619-15-8	2,5-dinitrotolueen	MVP 1
620-14-4	1-methyl-3-ethylbenzeen	gO.2
62037-80-3	ammonium 2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoxy)propanoaat	MVP 2
621-64-7	nitrosodipropylamine	MVP 2
62-53-3	aminobenzeen; aniline	gO.1
625-45-6	methoxyazijnzuur	MVP 2
62-55-5	thioaceetamide	MVP 2
626-38-0	sec-amylacetaat	gO.1
62-75-9	N-nitrosodimethylamine; dimethylnitrosoamine	MVP 2
627-93-0	dimethyladipaat	gO.1
628-63-7	n-amylacetaat	gO.2
629-14-1	1,2-diethoxyethaan	MVP 2
630-08-0	koolmonoxide (CO) (deze verbinding heeft geen emissiegrenswaarde)	---
63148-62-9	siliconenolie	gO.2
63989-69-5	ijzer(III)arseniet (berekend als As)	MVP 1
64-17-5	ethanol	gO.2
64-18-6	mierenzuur	gO.1
64-19-7	azijnzuur	gO.2
64475-85-0	white spirit	gO.2
646-13-9	isobutylstearaat	gO.2
64-67-5	diethylsulfaat	MVP 2
64-86-8	colchicine	MVP 1
64969-36-4	4,4'-bi-o-toluidine disulfaat; 3,3'-dimethylbenzidine disulfaat; 3,3'-dimethyl-[1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine disulfaat	MVP 1
65229-23-4	nikkelboorfosfide	MVP 1
65277-42-1	1-[4-[4-[[(2SR,4RS)-2-(2,4-dichloorfenyl)-2-(imidazool-1-ylmethyl)1,3-dioxolaan-4-yl]methoxy]fenyl]piperazine-1-yl]ethanon; ketoconazool	MVP 1
65321-67-7	tolueen-2,4-diammoniumsulfaat	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
65996-93-2	pek koolteer, hoge temperatuur [Het residu dat wordt verkregen bij de destillatie van bij hoge temperatuur verkregen koolteer. Een zwarte vaste stof met een verwekingstraject van bij benadering 30 °C tot 180 °C. Voornamelijk samengesteld uit een complexe verzameling van aromatische koolwaterstoffen met drie- of meervoudig gecondenseerde ringen]	MVP 1
65997-15-1	Portland cement	S
66-81-9	cycloheximide; 4-(2R)-2-[(1S,3S,5S)-3,5-dimethyl-2oxocyclohexyl]-2-hydroxyethylpiperidine-2,6-dion	MVP 1
67118-55-2	kalium 2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoxy)propanoaat	MVP 2
67-56-1	methanol	gO.2
67-63-0	2-propanol; iso-propanol; isopropylalcohol	gO.2
67-64-1	aceton; propanon	gO.2
67-66-3	chloroform; trichloormethaan	gO.1
6786-83-0	α,α-bis[4-(dimethylamino)fenyl]-4 (fenylamino)naftaleen-1methanol (C.I. Solvent Blue 4) [met 0,1% of meer Michler's keton (EG-nr. 202-027-5) of Michler's base (EG-nr. 202-959-2)]	MVP 1
68016-03-5	kobaltdimolybdeennikkeloctaoxide	MVP 1
680-31-9	hexamethylfosforamide; hexamethylfosforzuurtriamide	MVP 1
6804-07-5	carbadox	MVP 1
68049-83-2	azafenidin; 2-(2,4-dichloor-5-prop-2-ynyloxyfenyl)-5,6,7,8tetrahydro-1,2,4-triazool[4,3-a]pyridin-3(2H)-one	MVP 1
6807-17-6	4,4-isobutylethylideendifenol	MVP 1
68-12-2	N,N-dimethylformamide	MVP 2
68186-89-0	kobaltnikkel grijze periklaas: C.I. Pigment black 25; C.I. 77332	MVP 1
68515-42-4	1,2-benzeendicarboxylzuur, di-C7-11 vertakte en lineaire alkylesters	MVP 1
68515-50-4	1,2-benzeendicarbonzuur, dihexyl ester, vertakte en lineaire alkylesters	MVP 1
68515-51-5	1,2-benzeendicarbonzuur, di-C6-10-alkyl esters	MVP 1
68631-49-2	hexabroomdifenylether; BDE-153	ERS
68648-93-1	1,2-benzeendicarbonzuur, mengsel van decyl en hexyl en octyl diesters	MVP 1
68694-11-1	triflumizool	MVP 1
69029-86-3	tellurium	sA.2
693-98-1	2-methylimidazool	MVP 1
69806-50-4	fluazifop-butyl; butyl-2-[4-[[5-(trifluormethyl)-2-pyridyl]oxy]fenoxy]propionaat	MVP 1
70124-77-5	flucythrinaat	MVP 1
70225-14-8	diethanolamineperfluoroctaansulfonaat	MVP 1
70-25-7	1-methyl-3-nitro-1-nitrosoguanidine	MVP 1
70657-70-4	2-methoxypropylacetaat	MVP 2
70776-03-3	polychloornaftalenen; PCNs; chloorderivaten van naftaleen	ERS
70987-78-9	(S)-oxiraanmethanol 4-methylbenzeensulfonaat	MVP 1
71-23-8	n-propenol	gO.2
712-48-1	difenylchloorarsine	MVP 1
71-36-3	butylalcohol; n-butanol	gO.2
71-43-2	benzeen	MVP 2
71-48-7	kobaltacetaat	MVP 1
71850-09-4	diisohexylftalaat	MVP 1
71868-10-5	2-methyl-1-(4-methylthiofenyl)-2-morfolinopropaan-1-on	MVP 1
71888-89-6	1,2-benzeendicarbonzuur; C7-rijk di-C6-8-vertakte alkylesters	MVP 1
72-20-8	endrin	MVP 1
72-43-5	methoxychloor	MVP 1
72629-94-8	perfluortridecanoaat	MVP 1
732-26-3	2;4;6-tri-tert-butylfenol; dodecylfenol	MVP 1
7397-62-8	butylglycolaat	gO.2
7439-97-6	kwik	MVP 1
7429-90-5	aluminium	S
7439-92-1	lood	MVP 1
7439-96-5	mangaan	sA.3
7439-98-7	molybdeen	S
7440-02-0	nikkel	MVP 1
7440-05-3	palladium	sA.3
7440-06-4	platina	sA.3
7440-16-6	rhodium	sA.2
7440-22-4	zilver	sA.2
7440-25-7	tantaal	sA.3
7440-28-0	thallium	sA.1
7440-31-5	tin	sA.3
7440-36-0	antimoon	sA.3
7440-38-2	arseen	MVP 1
7440-39-3	barium	sA.3
7440-41-7	beryllium	MVP 1
7440-42-8	borium	S
7440-43-9	cadmium	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
7440-47-3	Chroom, met uitzondering van chroom(VI)	sA.3
7440-48-4	kobalt	MVP 1
7440-50-8	koper	sA.3
7440-62-2	vanadium	sA.3
7440-65-5	yttrium	sA.3
7440-66-6	zink	S
7440-67-7	zirkoon	S
74499-35-7	fenol, (tetrapropenyl)- derivaten	MVP 1
74646-29-0	trinikkelbis(arseniet) (berekend als As + Ni)	MVP 1
74753-18-7	4,4'-bi-o-toluidine sulfaat; 3,3'-dimethylbenzidine sulfaat; 3,3'-dimethyl-[1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine sulfaat	MVP 2
74-85-1	etheen	gO.2
74-86-2	acetyleen; ethyn	gO.2
74-87-3	chloormethaan; methylchloride	gO.1
74-89-5	aminomethaan; methylamine	gO.1
74-90-8	blauwzuurgas; cyaanwaterstof; HCN	gA.2
75-00-3	chloorethaan; ethylchloride	gO.2
75-01-4	vinylchloride; chlooretheen; chloorethyleen	MVP 2
75-04-7	aminoethaan; ethylamine	gO.1
75-05-8	acetonitril	gO.2
75-07-0	ethanal	MVP 2
75-09-2	dichloormethaan; methyleenchloride	gO.2
75113-37-0	di--oxo-di-n-butylstannio-hydroxyboraan; dibutyltinhydrogeenboraat; dibutyltinwaterstofboraat	MVP 1
75-12-7	formamide	MVP 1
75-15-0	koolstofdisulfide; zwavelkoolstof	gO.2
75-18-3	dimethylmercaptaan; thiobismethaan	gO.1
75-21-8	1,2-epoxyethaan; ethyleenoxide; oxiraan; etheenoxide	MVP 2
75-25-2	tribroommethaan	gO.1
75-26-3	2-broompropaan	MVP 2
75-27-4	broomdichloormethaan	gO.1
75-28-5	isobutaan [met 0,1% of meer butadieen (EG-nr. 203-450-8)]	MVP 2
75-29-6	2-chloorpropaan	gO.2
75-34-3	1,1-dichloorethaan	gO.2
75-35-4	1,1-dichlooretheen	gO.1
75-38-7	1,1-difluoretheen; vinylideenfluoride	gO.2
75-44-5	fosgeen	gA.1
75-52-5	nitromethaan	gO.2
75-55-8	2-methylaziridine	MVP 2
75-56-9	propyleenoxide; methyloxiraan; 1,2-epoxypropaan; propeenoxide	MVP 2
75-60-5	kakodylzuur	MVP 1
75-65-0	2-methyl-2-propanol; tert-butanol	gO.2
75-73-0	koolstoftetrafluoride; methaantetrafluoride; tetrafluormethaan	gO.2
75-91-2	1,1-dimethylethyl-hydroperoxide; tertiairbutylhydroperoxide; TBHP	gO.1
76-01-7	pentachloorethaan	MVP 2
7601-90-3	perchloorzuur	gA.1
76-16-4	hexafluorethaan	gO.2
76-19-7	octafluorpropaan	gO.2
76253-60-6	monomethyltetrachloordifenylmethaan	MVP 1
7631-86-9	siliciumdioxide (amorf)	S
7631-89-2	natriumarsenaat (berekend als As)	MVP 1
7632-04-4	natriumperoxometaboraat	MVP 1
7637-07-2	boriumtrifluoride	gA.2
764-41-0	1,4-dichloorbut-2-een	MVP 2
76-44-8	heptachloor	MVP 1
7646-79-9	kobaltchloride; kobaltdichloride	MVP 1
7646-85-7	zinkchloride (rook)	sA.3
7664-38-2	fosforzuur	gA.2
7664-93-9	zwavelzuur	gA.2
76-87-9	fentinhydroxide; trifenyltinhydroxide	MVP 1
7697-37-2	salpeterzuur (nevels)	gA.3
77-09-8	fenolftaleïne	MVP 1
77182-82-2	glufosinaat-ammonium; ammonium-2-amino-4-(hydroxymethylfosfinyl)butyraat	MVP 1
7726-95-6	broom	gA.2
77402-03-0	methylacrylamidomethoxyacetaat [met 0,1% of meer acrylamide]	MVP 1
77402-05-2	methylacrylamidoglycolaat [met 0,1% of meer acrylamide]	MVP 1
77-47-4	1,2,3,4,5,5-hexachloor(1,3-)cyclopentadieen	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
7758-01-2	kaliumbromaat	MVP 1
77-58-7	dibutyltindilauraat	MVP 1
776297-69-9	N-pentyl-isopentylftalaat	MVP 1
77-78-1	dimethylsulfaat	MVP 2
7778-39-4	arseenzuur (berekend als As)	MVP 1
7778-44-1	calciumarsenaat (berekend als As)	MVP 1
7782-41-4	fluor	gA.1
7782-42-5	grafiet	S
7782-49-2	seleen	sA.2
7782-50-5	chloorgas (Cl_2)	gA.2
7782-65-2	germaniumhydride (GeH_4)	gA.2
7783-06-4	waterstofsulfide; zwavelwaterstof	gA.2
7783-54-2	stikstoftrifluoride	gA.2
7783-61-1	siliciumtetrafluoride	gA.2
7784-08-9	zilverarseniet (berekend als As + Ni)	MVP 1
7784-33-0	arseenbromide (berekend als As)	MVP 1
7784-34-1	arseentrichloride (berekend als As)	MVP 1
7784-40-9	loodarsenaat (berekend als As + Pb)	MVP 1
7784-41-0	kaliumarsenaat (berekend als As)	MVP 1
7784-42-1	arseenwaterstof; arsine (berekend als As)	MVP 1
7784-44-3	ammoniumarsenaat (berekend als As)	MVP 1
7789-75-5	calciumfluoride	sA.3
7790-79-6	cadmiumfluoride (berekend als Cd)	MVP 1
7803-51-2	fosforwaterstof; fosfine	gA.1
7803-57-8	hydraten van hydrazine	MVP 2
7803-62-5	siliciumtetrahydride	gA.2
78-10-4	ethylsilicaat; tetraethylorthosilicaat	gO.2
78-59-1	3,5,5-trimethyl-2-cyclohexeen-1-on; isoforon	gO.2
78-79-5	isopreen	MVP 2
78-83-1	isobutanol	gO.2
78-87-5	1,2-dichloorpropaan	MVP 2
789-02-6	2,4-DDT isomeer	MVP 1
78-92-2	2-butanol; sec-butanol	gO.2
78-93-3	2-butanon; ethylmethylketon; methylethylketon; MEK	gO.2
79-00-5	1,1,2-trichloorethaan	gO.1
79-01-6	trichlooretheen; trichloorethyleen; TRI	MVP 2
79-06-1	acrylamide	MVP 1
79-09-4	propaanzuur; propionzuur	gO.2
79-10-7	acrylzuur; propeenzuur	gO.1
79-11-8	chloorazijnzuur	gO.1
79-16-3	N-methylacetamide	MVP 2
79-20-9	azijnzuurmethylester; methylacetaat	gO.2
79-21-0	perazijnzuur	gO.1
79-24-3	nitroethaan	gO.2
79-27-6	1,1,2,2- tetrabroomethaan	gO.1
79-29-8	2,3-dimethylbutaan	gO.2
793-24-8	N-(1,3-dimethylbutyl)-N'-fenyl-1,4-benzeendiamine; 4-(dimethylbutylamino) difenylamine	MVP 1
79-34-5	1,1,2,2-tetrachloorethaan	gO.1
79-44-7	dimethylcarbamoylchloride	MVP 2
79-46-9	2-nitropropaan	MVP 2
79-94-7	tetrabroombisfenol A	MVP 1
8001-35-2	toxafeen	MVP 1
80-05-7	bisfenol A	MVP 2
8021-39-4	creosoot, hout	MVP 1
80387-97-9	2-ethylhexyl-[[[3,5-bis(1,1-dimethylethyl)-4-hydroxyfenyl]methyl]thio]acetaat	MVP 1
80-46-6	p-(1,1-dimethylpropyl)fenol	MVP 1
80-62-6	methacrylzuurmethylester; methyl-(2-methyl)- propenoaat; methylmethacrylaat	gO.1
81-15-2	musk xyleen; muskus-xyleen; 5-tert-butyl-2,4,6- trinitro-m-xyleen	MVP 1
81-81-2	warfarine	MVP 1
822-06-0	1,6-hexaandiisocyanaat; hexamethyleendiisocyanaat	gO.1
82413-20-5	(E)-3-[1-[4-[2-(dimethylamino)ethoxy]fenyl]-2-fenylbut-1-enyl]fenol	MVP 1
83-32-9	acenafteen	MVP 1
838-88-0	4,4'-methyleendi-o-toluidine	MVP 1
84-15-1	o-terfenyl	MVP 1
84245-12-5	N-[6,9-dihydro-9-[[2-hydroxy-1-(hydroxymethyl)ethoxy]methyl]-6oxo-1H-purin- 2-yl]acetamide	MVP 1
84540-57-8	methoxypropylaceta(a)t(en)	gO.2
84-61-7	dicyclohexylftalaat	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
84-65-1	antrachinon	MVP 1
84-69-5	diisobutylftalaat; DIBP	MVP 2
84-74-2	dibutylftalaat; DBP	MVP 1
84-75-3	dihexylftalaat	MVP 1
84-76-4	dinonylftalaat	gO.1
84777-06-0	vertakte en lineaire dipentylesters van 1,2- benzeendicarbonzuur	MVP 1
84929-62-4	ricinusolie-ethoxylaat (met 15 ethyleenoxide- eenheden)	gO.2
85-01-8	fenantreen	MVP 1
85136-74-9	6-hydroxy-1-(3-isopropoxypropyl)-4-methyl-2-oxo-5-[4-(fenylazo)fenylazo]-1,2-dihydro-3-pyridinecarbonitril	MVP 1
85-22-3	pentabroomethylbenzeen	MVP 1
85-42-7	hexahydroftaalzuur-anhydride; cyclohexaan-1,2- dicarbonzuuranhydride	MVP 1
85-44-9	ftaalzuuranhydride	S
85509-19-9	flusilazool; bis(4-fluorfenyl)(methyl)(1H-1,2,4-triazol-1-ylmethyl)silane	MVP 1
85535-84-8	C10-13-chlooralkanen; kortketenige gechloreerde paraffines; SCCP's; C10-13 alifatische chloorkoolwaterstoffen	MVP 1
85-68-7	benzylbutylftalaat; BBP	MVP 1
872-50-4	N-methyl-2-pyrrolidon; 1-methyl-2-pyrrolidon	MVP 2
87-61-6	1,2,3-trichloorbenzeen	MVP 2
87-68-3	hexachloorbutadieen	MVP 1
87-86-5	pentachloorfenol	MVP 1
88-72-2	2-nitrotolueen	MVP 2
88-85-7	dinoseb; 6-(1-methylpropyl)-2,4-dinitrofenol; zouten en esters van dinoseb	MVP 1
90035-08-8	flocumafen	MVP 1
90-04-0	o-anisidine; 2-methoxyaniline	MVP 2
9016-45-9	nonylfenolethoxylaten en verwante verbindingen; NPEs	MVP 1
90640-80-5	antraceenolie, Een complexe verzameling polycyclische aromatische koolwaterstoffen die wordt verkregen uit koolteer met een destillatietraject van ongeveer 300 °C tot 400 °C. Voornamelijk samengesteld uit fenantreen antraceen en carbazool.	MVP 1
90640-81-6	antraceenolie, antraceenpasta; antraceenolie, fractie [De antraceenrijke vaste stof die wordt verkregen door de kristallisatie en centrifugatie van antraceenolie. Bestaat voornamelijk uit antraceen carbazool en fenantreen]	MVP 1
90640-82-7	antraceenolie, antraceenarm; antraceenolie, fractie [De olie die resteert na de verwijdering, door middel van een kristallisatieproces, van een antraceenrijke vaste stof (antraceenpasta) uit antraceenolie. Bestaat voornamelijk uit aromatische verbindingen met twee, drie of vier ringen]	MVP 1
90-72-2	2,4,6-tri(dimethylaminomethyl)fenol	S
90-94-8	4,4'-bis(dimethylamino)benzofenon; Michler's keton	MVP 1
91079-47-9	fenolen C9-11-; gedestilleerde fenolen	MVP 1
91-08-7	1-methyl-2,6-fenyleen-diisocyanaat; tolueen-2,6-diisocyanaat	S
91-17-8	bicyclo(4,4,0)decaan; decahydronaftaleen; decaline	gO.2
91-20-3	naftaleen; naftaline	MVP 1
91-22-5	quinoline; chinoline	MVP 1
91-23-6	2-nitroanisool	MVP 1
91-59-8	2-naftylamine; 2-naftaleenamine; zouten van 2-naftylamine; zouten van 2-naftaleenamine	MVP 1
91-94-1	3,3-dichloorbenzidine; zouten van 3,3- dichloorbenzidine	MVP 1
91-95-2	bifenyl-3,3',4,4'-tetrayltetraamine; diaminobenzidine	MVP 1
91995-15-2	antraceenolie, antraceenpasta, antraceenfractie; antraceenolie, fractie [Een complexe verzameling koolwaterstoffen uit de destillatie van antraceen die wordt verkregen door de kristallisatie van antraceenolie uit bitumineuze hoge-temperatuur-teer, met een kooktraject van ongeveer 330 °C tot 350 °C. Bevat hoofdzakelijk antraceen carbazool en fenantreen]	MVP 1
91995-17-4	antraceenolie, antraceenpasta, lichte destillatiefracties; antraceenolie, fractie [Een complexe verzameling koolwaterstoffen uit de destillatie van antraceen die wordt verkregen door de kristallisatie van antraceenolie uit bitumineuze hoge-temperatuur-teer, met een kooktraject van ongeveer 290 °C tot 340 °C. Bevat hoofdzakelijk tricyclische aromaten en dihydroderivaten daarvan]	MVP 1
924-42-5	N-methylolacrylamide	MVP 1
92-52-4	bifenyl; difenyl	S
92-67-1	4-aminobifenyl; xenylamine; zouten van 4-aminobifenyl; zouten van xenylamine	MVP 1
92-87-5	benzidine; 4,4'-diaminobifenyl; zouten van benzidine; zouten van 4,4'-diaminobifenyl	MVP 1
92-93-3	4-nitrobifenyl	MVP 1
93-58-3	benzoëzuurmethylester; methylbenzoaat	S
94-26-8	butylparabeen	MVP 1
94361-06-5	cyproconazool	MVP 1
94551-87-8	ontkoperd afvalslik en bezinksel van elektrolytische koperzuivering	MVP 1
94-59-7	5-allyl-1,3-benzodioxoo; safrool	MVP 1
94723-86-1	2-butyryl-3-hydroxy-5-thiocyclohexaan-3-ylcyclohex- 2-een-1-on	MVP 1
95-06-7	sulfallaat; 2-chloorallyldiethyldithiocarbamaat	MVP 1
95-50-1	1,2-dichloorbenzeen	gO.1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
95-53-4	o-toluidine; 2-aminotolueen; 2-methylbenzeenamine; zouten van o-toluidine; zouten van 2-aminotolueen; zouten van 2-methylbenzeenamine	MVP 2
95-69-2	4-chloor-o-toluidine	MVP 1
95-80-7	4-methyl-m-fenyleendiamine	MVP 1
95-92-1	diethyloxalaat	gO.2
95-93-2	1,2,4,5-tetramethylbenzeen	gO.2
959-98-8	alfa-endosulfan	MVP 1
96-09-3	(epoxyethyl)benzeen; fenyloxiraan; styreenoxide	MVP 2
96-12-8	dibroomchloorpropaan; 1,2-dibroom- 3-chloorpropaan	MVP 2
96-13-9	2,3-dibroompropaan-1-ol	MVP 2
96-18-4	1,2,3-trichloorpropaan	MVP 2
96-22-0	3-pentanon	gO.2
96-23-1	1,3-dichloorpropaan-2-ol	MVP 2
96-29-7	2-butanonoxim	MVP 2
96-33-3	acrylzuurmethylester; methylacrylaat; methylpropenoaat	gO.1
96-45-7	ethyleenthioureum; ETU; imidazolidine-2-thion	MVP 1
96-48-0	γ-butyrolacton	gO.1
97-56-3	o-aminoazotolueen; 4-amino-2',3- dimethylazobenzeen; 4-o-tolylazo-o-toluidine	MVP 1
97-64-3	ethyllactaat; ethyl-α-hydroxypropionaat	gO.2
97-88-1	n-butylmethacrylaat	gO.2
97925-95-6	ethanol, 2,2'-iminobis-, N-(C13-15-vertakt en lineair alkyl)-derivaten	MVP 1
97-99-4	tetrahydro-2-furylmethanol	MVP 2
98-00-0	2-hydroxymethylfuran; furfurylalcohol	gO.2
98-01-1	2-furaldehyde; furfural; furfurol	gO.1
98-07-7	benzotrichloride; trichloormethylbenzeen	MVP 2
98-54-4	4-tert-butylfenol	MVP 1
98-55-5	α-terpineol	gO.2
98-73-7	4-tert-butylbenzoëzuur	MVP 1
98-82-8	cumeen; isopropylbenzeen	gO.2
98-83-9	isopropenylbenzeen; α-methylstyreen	gO.2
98-87-3	benzalchloride	gO.1
98-95-3	nitrobenzeen	MVP 2
99-62-7	m-diisopropylbenzeen	gO.2
996-35-0	dimethylisopropylamine	gO.1
99688-47-8	monomethyldibroomdifenylmethaan	MVP 1
	2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoxy)propaanzuur, zijn zouten en zijn acylhaliden (omvattend elk van hun individuele isomeren en combinaties daarvan)	MVP 2
	4-heptylfenol, vertakt en lineair	MVP 1
	5-sec-butyl-2-(2,4-dimethylcyclohex-3-en-1-yl)-5- methyl-1,3-dioxaan	MVP 1
	5-sec-butyl-2-(4,6-dimethylcyclohex-3-en-1-yl)-5- methyl-1,3-dioxaan	MVP 1
	6-aminohexaanzuur, trimeer	gO.2
	aardolie	gO.2
	alifatisch koolwaterstofmengsel	gO.2
	alkoholethyleen-oxide-fosfaatester (mengsel van C12/C14 mono- di- en trimeren)	gO.2
	alkylalcoholen	gO.2
	aluminiumverbindingen	S
	antimoonverbindingen	sA.3
	aromatisch koolwaterstofmengsel	gO.2
	arseenverbindingen (berekend als As)	MVP 1
	azokleurstoffen op basis van benzidine; 4,4- diarylazobifenylkleurstoffen	MVP 1
	azokleurstoffen op basis van o-dianisidine; 4,4'- diarylazo-3,3'-dimethoxybifenylkleurstoffen	MVP 1
	azokleurstoffen op basis van o-tolidine; 4,4'- diarylazo-3,3'-dimethylbifenylkleurstoffen	MVP 1
	bariumverbindingen	sA.3
	benzine	gO.2

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
	berylliumverbindingen	MVP 1
	boriumverbindingen (stofvormig)	S
	broomverbindingen[1]	gA.2
	cadmiumverbindingen (berekend als Cd)	MVP 1
	calciumverbindingen, met uitzondering van calciumoxide	S
	chloorbenzenen, met uitzondering van 1,2-dichloorbenzeen	gO.2
	chloorverbindingen	gA.3
	chroomverbindingen, met uitzondering van chroom(VI)verbindingen	sA.3
	chroom(VI)verbindingen	MVP1
	cyaniden	sA.3
	dichloorfenol(en)	gO.1
	dichloorsiliciumdihydride	gA.3
	e-glas microvezels met een representatieve samenstelling	MVP 1
	ester van penta-erythritol en C_9-C_{10}-vetzuur	gO.2
	ethoxypropylaceta(a)t(en)	gO.2
	fenol, 2-dodecyl-, vertakt	MVP 1
	fenol, 3-dodecyl-, vertakt	MVP 1
	fluoriden	sA.3
	fluorspar	sA.3
	gebromeerde brandvertragers	MVP 1
	geëthoxyleerd 4-(1,1,3,3-tetramethylbutyl)fenol	MVP 1
	geëthoxyleerd lineair en vertakt 4-nonylfenol	MVP 1
	gesulfateerde plantaardige olie	gO.2
	glaswolvezels	sA.2
	hexachloorcyclohexanen	MVP 1
	houtstof (deeltjes <10 µm)	S
	hydrazinebis(3-carboxy-4-hydroxybenzeensulfonaat)	MVP 2
	hydrazine-trinitromethaan	MVP 2
	hydrazine zouten	MVP 2
	iso-octyl/nonyl-fenyl-polyglycolether (met 5 ethyleenoxide-eenheden)	gO.2
	keramische vezels	sA.1
	kobaltverbindingen	MVP 1
	kobaltlithiumnikkeloxide	MVP 1
	koperverbindingen, met uitzondering van koperrook	sA.3
	koperrook	sA.2
	kwikverbindingen	MVP 1
	loodalkylen	MVP 1
	loodverbindingen, anorganisch	MVP 1

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
	loodverbindingen organisch	MVP 1
	magnesiumverbindingen	S
	mangaanverbindingen	sA.3
	mengsel van 4-[[bis-(4-fluorfenyl)methylsilyl]methyl]- 4H-1,2,4triazool en 1-[[bis-(4-fluorfenyl)methylsilyl]methyl]-1H-1,2,4-triazool	MVP 1
	mengsel van dimethyl(2- (hydroxymethylcarbamoyl)ethyl)fosfonaat, diethyl(2-(hydroxymethylcarbamoyl)ethyl)fosfonaat en methylethyl(2- (hydroxymethylcarbamoyl)ethyl)fosfonaat	MVP 1
	mengsel van dinatrium-4-(3-ethoxycarbonyl-4-(5-(3ethoxycarbonyl-5-hydroxy-1-(4-sulfonatofenyl)pyrazool-4-yl)penta2,4-dienylideen)-4,5-dihydro-5-oxopyrazool-1-yl)benzeensulfonaat en trinatrium-4-(3-ethoxycarbonyl-4-(5-(3-ethoxycarbonyl-5-oxido1-(4-sulfonatofenyl)pyrazool-4-yl)penta-2,4-dienylideen)-4,5dihydro-5-oxopyrazool-1-yl)benzeensulfonaat	MVP 1
	mengsel van N-[3-hydroxy-2-(2-methyl-acryloylamino-methoxy)propoxymethyl]-2-methyl-acrylamide, N-[2,3-bis-(2-methylacryloylamino-methoxy)propoxymethyl]-2-methylacrylamide, methacrylamide, 2-methyl-N-(2-methyl-acryloylamino-methoxymethyl)-acrylamide en N-(2,3-dihydroxy-propoxymethyl)-2-methyl-acrylamide	MVP 1
	mengsel van: 1,3,5-tris(3-aminomethylfenyl)-1,3,5-(1H3H5H)triazine-2,4,6-trion; mengsel van oligomeren van 3,5-bis(3aminomethylfenyl)-1-poly[3,5-bis(3-aminomethylfenyl)-2,4,6-trioxo-1,3,5-(1H3H5H)-triazin-1-yl]-1,3,5-(1H3H5H)-triazine2,4,6-trion	MVP 1
	mercaptanen	gO.1
	methylfenolen	gO.1
	methylfenyleendiamine; diaminotolueen; [technisch product – mengsel van 4-methyl-m-fenyleendiamine (EU-nr. 202-453-1) en 2-methyl-m-fenyleendiamine (EG-nr. 212-513-9)	MVP 1
	molybdeenverbindingen	S
	monomethyldichloordifenylmethaan	MVP 1
	nikkelverbindingen	MVP 1
	nitrocresolen	S
	nitrofenolen	S
	nitrotolue(e)n(en)	S
	O-hexyl-N-ethoxycarbonylthiocarbamaat	MVP 1
	olefinische koolwaterstoffen	gO.2
	PAKs; polycyclische aromatische koolwaterstoffen	MVP 1
	palladiumverbindingen	sA.3
	paraffine-olie	gO.2
	paraffinische koolwaterstoffen	gO.2
	perfluorbutaansulfonzuur zouten	MVP 1
	pinenen	gO.2
	platinaverbindingen, niet wateroplosbaar	sA.3
	platinaverbindingen, wateroplosbaar	sA.1
	polybroomdibenzodioxines	ERS
	polybroomdibenzofuranen	ERS
	polychloordibenzodioxines; polychloordibenzo- p-dioxinesn; PCDD's; dioxine	ERS
	polychloordibenzofuranen; PCDF's	ERS
	polyethyleenglycol	S
	polyhalogeendibenzodioxines	ERS
	polyhalogeendibenzofuranen	ERS
	polyvinylalcohol	S

CAS-Nummer	Naam	Stofklasse
	reactieproducten van 1,3,4-thiadiazolidin-2,5-dithion, formaldehyde en vertakt en lineair 4-heptylfenol [met 0,1% of meer vertakt of lineair 4-heptylfenol (EG-nr. 217-862-0)]	MVP 1
	reactieproducten van paraformaldehyde en 2-hydroxypropylamine (ratio 3:2) [met 0,1% of meer formaldehyde (CAS-nr. 50-00-0) of andere zeer zorgwekkende stof]	MVP 1
	reactieproducten van paraformaldehyde met 2-hydroxypropylamine (ratio 1:1) [met 0,1% of meer formaldehyde (CAS-nr. 50-00-0) of andere zeer zorgwekkende stof]	MVP 1
	rhodiumverbindingen, niet wateroplosbaar	sA.2
	rhodiumverbindingen, wateroplosbaar	sA.1
	seleenverbindingen	sA.2
	silicavezels, met name cristoballiet en tridymiet	sA.1
	slakkenwolvezels	sA.1
	steenwolvezels	sA.2
	stof	S
	telluriumverbindingen	sA.2
	thalliumverbindingen	sA.1
	thioalcoholen	gO.1
	thioethers	gO.1
	tinverbindingen, anorganisch	sA.3
	tinverbindingen, organisch; organotinverbindingen	MVP 1
	trichloorfenolen	gO.1
	trimethylbenzeen	gO.2
	tris(vertakt en lineair 4-nonylfenyl) fosfiet [met ≥ 0.1 gewichtsprocent vertakt en lineair 4-nonylfenol]	MVP 1
	vanadiumlegeringen en vanadiumcarbide	sA.3
	vanadiumverbindingen	sA.1
	vuurvaste keramische vezels, vezels voor speciale toepassingen, met uitzondering van minerale wol zoals gedefinieerd in bijlage VI bij de CLP-verordening [synthetische (silicaat)glasvezels met een willekeurige oriëntatie en een gehalte aan alkali- en aardalkalioxiden (Na_2O plus K_2O plus CaO plus MgO plus BaO) van ten hoogste 18 gewichtsprocent]	MVP 1
	xylenen	gO.2
	zilververbindingen	sA.1
	zinkverbindingen	S
	zinkarsenaat of zinkarseniet of zinkarsenaat en zinkarseniet, mengsel (berekend als As)	MVP 1
	zirkonium aluminiumsilicaat vuurvaste keramische vezels	MVP 1

BIJLAGE IV BIJ DE ARTIKELEN 4.145, 4.410 EN 4.1053 VAN DIT BESLUIT (STUIFKLASSEN)

S1: sterk stuifgevoelig, niet bevochtigbaar
S2: sterk stuifgevoelig, wel bevochtigbaar
S3: licht stuifgevoelig, niet bevochtigbaar
S4: licht stuifgevoelig, wel bevochtigbaar
S5: nauwelijks of niet stuifgevoelig

Goed	Specificatie	Stuifklasse
Abbrände (pyrietas)		S2
Aluinaarde		S1
Bariet		S3
Gemalen bariet		S1
Bauxiet	China gecalcineerd	S1
	Gecalcineerd	S1
	Ruw bauxiet	S5
Bimskies		S4
Borax		S3
Bodemas	Vochtgehalte 30%	S4, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
Bruinsteen		S2
Calcium Carbid		S1
Carborundum		S5
Cement	Vochtgehalte 0,3%	S1, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Klinkers	S4
Cokes	Steenkoolcokes	S4
	Petroleumcokes, grof	S4
	Petroleumcokes, fijn	S2
	Petroleumcokes, gecalcineerd	S1
	Petroleumcokes oiled/non-oiled	S4, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Fluid cokes	S1
Derivaten en aanverwante producten	Aardappelmeel	S1
	Aardappelschijfjes	S3
	Alfalfapellets	S3
	Amandelmeel	S3
	Appelpulppellets	S3
	Babassupellets	S3
	Babassuschroot	S3
	Beendermeel	S1
	Beenderschroot	S3
	Bierbostelpellets	S3
	Bladmeelpellets	S3
	Boekweitmeel	S1
	Cacaobonen	S3 (voorlopige indeling)
	Corndistillergrainpellets	S3
	Corndistillergrainmeel	S3
	Corncobpellets	S3
	Cornplantpellets	S3
	Citruspellets	S3
	D.F.G. pellets (maiskiempellets)	S3

Goed	Specificatie	Stuifklasse
	Druivenpulpgranulaat	S2, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Gerstemeel	S1
	Gerstpellets	S3
	Grondnoten	S5
	Grondnotenpellets	S3
	Grondnotenschroot	S3
	Havermeel	S1
	Haverpellets	S3
	Hominecychoppellets	S3
	Hominecychopmeel	S3
	Houtsnippers met een vochtgehalte van 44%	S4, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Katoenzaadpellets	S3
	Katoenzaadschroot	S3
	Kapokzaadpellets	S3
	Kapokzaadschroot	S3
	Kardizaadschroot	S3
	Koffiepulppellets	S3
	Kokosgruis met een vochtgehalte van 81,1%	S4, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Kopra	S5
	Kopracakes	S3
	Koprachips	S3
	Koprapellets	S3
	Kopraschroot	S3
	Lijnzaadpellets	S3
	Lijnzaadschroot	S3
	Lucernepellets	S3
	Macojapellets	S3
	Macojaschroot	S3
	Macunameel	S3
	Maisglutenpellets	S3
	Maisglutenmeel	S3
	Maismeel	S3
	Maltsproutpellets	S3
	Mangopellets	S3
	Mangoschroot	S1
	Maniokpellets, hard	S3
	Maniokwortel	S3
	Mengvoederpellets	S3
	Millrunpellets	S3
	Miloglutenpellets	S3
	Milomeel	S3
	Moutkiempellets	S3
	Nigerzaadpellets	S3
	Nigerzaadschroot	S3
	Olijfpulppellets	S3
	Olijfschroot	S3
	Palmpitten	S5

Goed	Specificatie	Stuifklasse
	Palmpittenpellets	S3
	Palmpittenschilfers	S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Palmpittenschroot	S3
	Palmpittencakes	S3
	Peanuthullpellets	S3
	Pine-applepellets	S3
	Pollardpellets	S3
	Quarbeanmealpellets	S3
	Quarbeanmeal	S3
	Raapzaadpellets	S3
	Raapzaadschroot	S3
	Ricehullpellets	S3
	Ricehuspellets	S3
	Ricebran	S1
	Roggemeel	S1
	Roggepellets	S3
	Safflowerzaadpellets	S3
	Safflowerzaadschroot	S3
	Salseedextractionpellets	S3
	Salseedschroot	S1
	Sesamzaadpellets	S3
	Sesamzaadschroot	S3
	Shearnutmeel	S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Shearnutschroot met een vochtgehalte van 10%	S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Soiulacpellets	S3
	Sorghumzaadpellets	S3
	Sojapellets	S3
	Sojachips	S3
	Sojameel	S3
	Sojaschroot	S3
	Splentgrainpellets	S3
	Suikerbietenpulppellets	S3
	Suikerrietpellets	S3
	Sweetpotatopellets	S3
	Tapiochips	S1
	Tapiocabrokjes	S1
	Tapiocapellets, hard	S3
	Tapiocapellets, natives	S1
	Tarwemeel	S1
	Tarwepellets	S3
	Theepellets	S3
	Tucumschroot	S3
	Veevoederpellets	S3
	Zonnebloemzaadpellets	S3
	Zonnebloemzaadschroot	S3
Dolomiet	Brokken	S5
	Gemalen	S1

Goed	Specificatie	Stuifklasse
Erts	Amarilerts, brokken	S5
	Chroomerts	S4
	IJzererts	Zie IJzererts in de kolom «goed»
	Koperers	S4
	Looderts	S2
	Mangaanerts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Tantalieterts	S4
	Titaanerts	Zie Titaan in de kolom «goed»
	Zinkblende	S4
Ferrochroom, brokken		S5
Ferrofosfor, brokken		S5
Ferromangaan, brokken		S5
Ferrosilicium, brokken		S3
Fosfaat	Gehalte vrij vocht >4 gew%	S4
	Gehalte vrij vocht <1 gew%	S1
Gips		S3
	Gipsstof grof met een vochtgehalte van 33,5%	S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
Glasafval		S5
Graan	Boekweit	S3
	Gerst met een vochtgehalte van 4,2%	S3, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Gort	S3
	Haver	S5
	Haverscreenings	S3
	Kaficorn	S3
	Lijnzaadscreenings	S3
	Maïs	S3
	Milicorn	S3
	Mout	S3
	Raapzaadscreenings	S3
	Ricehusk	S3
	Rogge	S3
	Rijst	S5
	Sojagrits	S3
	Sorghumzaad	S3
	Tarwe	S3
Graniet		S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
Grof toeslagmateriaal voor de betonmortel- en betonproductenindustrie, waaronder grind, lytag, kalksteen, lava en granulaat		S5
Grond	Licht verontreinigde grond met een vochtgehalte van 4,5%	S4, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Leemgrond met een vochtgehalte van 3,6%	S2, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Veengrond met een vochtgehalte van 50%	S4, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Veengrond met een vochtgehalte van 60%	S5, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
Hoogovenslakken		S4
	Slakken met een vochtgehalte van 0,2%	S2, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode

Goed	Specificatie	Stuifklasse
IJzererts	Beeshoek, fijn erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Beeshoek, stuk erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Bomi Hill, stuk erts	S4
	Bong Range pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Bong Range concentraat	S4 voor opslag, S5 voor laden en lossen
	Braz. Nat. erts	S4
	Carol Lake pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Carol Lake concentraat	S4 voor opslag, S5 voor laden en lossen
	Cassinga, fijn erts	S4
	Cassinga, stuk erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Cassinga pellets	S5
	Cerro Bolivar erts	S4
	Coto Wagner erts	S5 voor opslag, S5 voor laden en lossen
	Dannemora erts	S4
	El Pao, fijn erts	S4
	Fabrica pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Fabrica Sinter Feed	S5
	Fabrica Special pellet ore	S5
	F'Derik Ho	S4
	Fire Lake pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Grängesberg erts	S4
	Hamersley Pebble	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Ilmeniet erts	S5
	Itabira Special sinter feed	S5
	Itabira Run of Mine	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Kiruna B, fijn erts	S5
	Kiruna pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Malmberg pellets	S5
	Manoriver Ho	S4
	Menera, fijn erts	S5
	Mount Newman pellets	S4
	Migrolite	S4
	Mount Wright concentraat	S4 voor opslag, S5 voor laden en lossen
	Nimba, fijn erts	S5
	Nimba erts	S4
	Pyriet erts	S4
	Robe River, fijn erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Samarco pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Sishen, stuk erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Sishen, fijn erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Svappavaara erts	S4
	Svappavaara pellets	S4
	Sydvaranger pellets	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
	Tazadit, fijn erts	S5 voor opslag, S4 voor laden en lossen
Kalkzout		S5
Kalk	Brokken	S5
	Gemalen	S1
Kalkzandsteen, fijne fractie, droog		S3
Kalkzandsteengranulaat		S3

Goed	Specificatie	Stuifklasse
Kattenbakkorrels	Vochtgehalte 0,2%	S3, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
Klei	Bentoniet, brokken	S3
	Bentoniet, gemalen	S1
	Chamotte klei, brokken	S4
	Chamotte klei, gemalen	S1
	Kaoline, Chinaklei, klei, brokken	S3
	Kaoline, Chinaklei, klei, gemalen	S1
Kolen	Bruinkool, briketten	S4
	Poederkolen	S1
	Kolen met een vochtgehalte hoger dan 8%	S4
	Kolen met een vochtgehalte lager dan 8%	S2
	Antraciet	S2
Kunstmest	Ammonsulfaatsalpeter	S3
	Diamfosfaat	S1
	Dubbelsuperfosfaat, poeder	S1
	Dubbelsuperfosfaat, korrels	S3
	Kalkammon-salpeter	S3
	Nitraat meststof met een vochtgehalte van minder dan 0,2%	S1, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Nitraat meststof vermalen met een vochtgehalte van minder dan 0,2%	S1, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
	Tripelsuperfosfaat, poeder	S1
	Zwavelzure ammoniak	S3
Kyaniet		S4
Metallisch slijpstof	Vochtgehalte 0,6%	S1, ingedeeld op basis van meting met methode EPA-microwindtunnel
Metselpuin		S5, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
Nepheline		S3
Olivin steen		S4
Ongebluste kalk		S1
Peulvruchten	Bonen	S3
	Erwten	S3
	Guarsplit	S3
	Linzen	S3
	Lupinezaad	S3
	Paardebonen	S3
	Sojabonen	S3
	Sojabeanhusk	S3
	Sojascreenings	S3
	Wikken	S3
Piekijzer		S4
Puin	Gebroken schoon/gemengd	S5, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
Puingranulaat		S5, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
Pyrietas		S2
Polymeerprodukten	Kunststofpoeder	S1
Potas		S3

Goed	Specificatie	Stuifklasse
Puimsteen		S5
Roet		S1
Schroot, ferrometaal met een belangrijke mate van roestvorming		S4
Sillimaniet		S5
Sintels, slakken		S4
Sintermagnesiet		S3
Soda		S3
Suiker		S5
Talk	Gemalen	S1
	Gebroken	S3
Tapioca		Zie Derivaten en aanverwante producten
Titaan	Ilmeniet	S5
	Rutiel	S3
	Rutielzand	S3
	Rutielslakken	S5
Toonaarde		Zie Aluinaarde
Ureum		S3
Vanadiumslakken		S4
Veltspaat		S5
Vermiculiet	Brokken	S3
	Gemalen	S1
Vliegas	Vochtgehalte < 1%	S2, ingedeeld op basis van meting met de methode EPA-microwindtunnel en Lundgren-methode
Vloeispaat		S5
Wollastoniet		S5
Wegenzout		S5
Zaden en aanverwante producten	Darizaad	S3
	Kanariezaad	S5
	Kardizaad	S3
	Koolzaad	S3
	Lijnzaad	S5
	Maanzaad	S5
	Millietzaad	S5
	Mosterdzaad	S5
	Nigerzaad	S5
	Paricumzaad	S3
	Raapzaad	S5
	Safflowerzaad	S5
	Sesamzaad	S5
	Tamarinzaad	S3
	Zonnebloemzaad	S5
Zand	Fijn zand	S2
	Grof zand, waaronder betonzand, metselzand en filterzand voor de betonmortel en betonproductenindustrie	S4
	Olivin zand	S4
	Rutielzand, zie Titaan	
	Speelzand, grof zand met een vochtgehalte van 2,5%	S4, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode

Goed	Specificatie	Stuifklasse
	Zilverzand met een vochtgehalte van 2,0%	S4, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Zilverzand met een vochtgehalte van 3,8%	S5, ingedeeld op basis van meting met Lundgren-methode
	Zirconzand	S3
Zwaarspaat		S5
Zwavel	Grof	S4
	Fijn	S1

Toelichting op enkele tabelwijzigingen n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze bijlage wordt een aantal redactionele wijzigingen aangebracht en een taalkundige verbetering van de term «wollastoniet».*

BIJLAGE IVA BIJ DE ARTIKELEN 4.1053, 4.1055, 4.1058, 4.1063, 4.1064 EN 4.1064a VAN DIT BESLUIT (LEKKENDE, UITLOGENDE EN VERMESTENDE GOEDEREN)

Toelichting op bijlage IVA (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-400 *In deze bijlage is een indeling van goederen opgenomen, onderverdeeld naar lekkende goederen (deel A), uitlogende goederen (deel B) en vermestende goederen (deel C). Gemengd restafval waar een of meer van de goederen inzit die zijn ingedeeld in deel A, B of C moet worden opgeslagen als die categorie. Naar deze bijlage wordt verwezen in paragraaf 4.104 Bal dat regels stelt over het opslaan van goederen.*
Toelichting op vervallen of wijzigen van de artikelen 4.1057, 4.1058, 4.1059, tweede lid, en bijlage IVa Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Met deze wijzigingen wordt bewerkstelligd dat verwijzingen naar een vervallen bepaling worden hersteld. In artikel 1.1, onderdelen AID en AIE, van het Invoeringsbesluit Omgevingswet is de inhoud van het oorspronkelijke artikel 4.1058 van het Bal toegevoegd aan artikel 4.1057 van het Bal, en is artikel 4.1058 van het Bal komen te vervallen. Per abuis is in het Invoeringsbesluit nagelaten de verwijzing naar artikel 4.1058 in andere artikelen aan te passen. Met deze wijzigingen wordt dit hersteld, waarbij is gekozen de inhoud van artikel 4.1057 te verplaatsen naar artikel 4.1058 van het Bal. Op deze manier blijft ook de verwijzing in artikel 2.32 van de bruidsschat waterschapsverordening kloppend.*

A Lekkende goederen

a nog niet volledig gedemonteerde wrakken van gemotoriseerde voertuigen;
b beschadigde of afgedankte werktuigen met een verbrandingsmotor of een oliecircuit, smeermiddelcircuit of koelvloeistofcircuit;
c beschadigde of afgedankte transformatoren;
d beschadigde of afgedankte loodzuuraccu's;
e gebruikte oliedrukkabels;
f gebruikte oliefilters;
g oliehoudende poetsdoeken;
h absorptiemateriaal gebruikt voor het opruimen van gevaarlijke stoffen of olie;
i boorspoeling of boorgruis van het boren van een gat in de grond;
j natte afvalstoffen van onderhoud van openbare ruimten;
k met olie, emulsie of koelvloeistof verontreinigde afvalstoffen van metaalbewerking;
l oliën of vetten die niet van ADR klasse 3 zijn in verpakking of pekel in verpakking;
m lege, ongereinigde verpakkingen voor oliën, vetten of pekel.

Toelichting op wijziging van bijlage IVa (toevoeging van onderdelen l en m onder A) [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Met deze wijziging worden lege, ongereinigde verpakkingen voor oliën, vetten of pekel toegevoegd aan de lijst met lekkende goederen in bijlage IVa bij het Bal. Bij oliën en vetten gaat het om stoffen die wel een bodemrisico vormen maar geen gevaarlijke stoffen zijn. Om die reden zijn oliën en vetten van ADR klasse 3 uitgezonderd. Voor oliën en vetten van ADR klasse 3 die in verpakking worden opgeslagen, gelden de regels van paragraaf 4.98 Bal. Deze wijziging van bijlage IVa is relevant voor de toepassing van de artikelen 4.1053, 4.1058 en 4.1063 Bal. Het opslaan van oliën of vetten die niet van ADR klasse 3 zijn in verpakking of pekel in verpakking en lege, ongereinigde verpakkingen voor oliën, vetten of pekel wordt daarmee onder het toepassingsbereik van paragraaf 4.104 Bal (opslaan van goederen) gebracht.*

Toelichting artikel 3.152, artikel 3.185, derde lid, onder u, v, w en y, artikel 3.186, derde lid, onder a, b en c, artikel 4.365, artikel 4.366 eerste en tweede lid, artikel 4.518, tweede lid, artikel 4.520, onder c, artikel 4.573, artikel 4.576, eerste lid onder a, artikel 4.577, eerste lid, artikel 4.587, eerste lid, aanhef, artikel 4.588, derde lid, artikel 4.590, eerste lid, artikel 4.1063, vierde lid, artikel 4.1064, vierde lid, bijlage I, onder A, bij het Bal en bijlage IVa, onder A, onder a, bij het Bal, n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet[1] is in een aantal artikelen van het Bal «motorvoertuig» vervangen door «gemotoriseerd voertuig» om voor meer uniformiteit in de regels te zorgen. Echter, in sommige artikelen en een bijlage is «motorvoertuig» onbedoeld blijven staan. Met deze wijzigingen opgenomen in artikel I, onderdelen K, L, M, AD, AE, AF, AV en AX is dit alsnog gedaan. Het betreft aldus een reparatie.*
Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» heeft naast het herstel van een omissie nog een andere reden. Het punt is dat de definitie van «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal verwijst naar de definitie van «motorvoertuig» in het Bkl. Het Bkl definieert «motorvoertuig» als «motorvoertuig als bedoeld in artikel 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990». Onder «motorvoertuigen» van artikel 1 van dat reglement vallen alle gemotoriseerde voertuigen die bestemd zijn om anders dan langs rails te worden voortbewogen.
Bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen zijn daarbij uitgezonderd. Die uitzonderingen werken vanwege de verschillende verwijzingen door naar wat in het Bal onder «motorvoertuig» valt. Zo vallen bromfietsen niet onder «motorvoertuig» en in de afvalfase evenmin onder de begrippen «wrak van een tweewielig motorvoertuig» (zoals dat begrip vóór dit wijzigingsbesluit luidde) of «autowrak» in het Bal. Terwijl de regels in het Bal voor die voertuigen ook zouden moeten gelden voor bromfietsen net zoals in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer het geval was. Als gevolg van het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» vallen bromfietsen in de afvalfase onder «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» of «autowrak». Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat via het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal wordt verwezen naar het Bkl en daarmee naar de beperktere betekenis zoals opgenomen in het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990.
Met de wijziging van het begrip «wrak van een tweewielig motorvoertuig» naar «wrak van een tweewielig gemotoriseerd voertuig» is (behalve wat hiervoor is aangegeven) geen andere inhoudelijke wijziging beoogd.

Een derde aanleiding voor de wijziging is dat «motorvoertuig» terugkomt in de artikelen 4.518 en 4.520 over benzinedampterugwinningssystemen. Die artikelen zijn ter implementatie van de Europese richtlijn benzinedampterugwinning[2], die voor zijn begrippen terugverwijst naar de richtlijn opslag en distributie van benzine[3]. Beide richtlijnen gebruiken de term «motorvoertuigen» zonder deze te definiëren. Het begrip «motorvoertuig» in bijlage I bij het Bal (inclusief welke voertuigen er wel en niet onder vallen) kan onbedoeld een inkleuring inhouden van wat de richtlijnen ermee beogen. Het vervangen van «motorvoertuig» door «gemotoriseerd voertuig» voorkomt dat.
In hoofdstuk 18 van het Bal (emissies door mobiliteit) blijft «motorvoertuig» wel staan. Dat hoofdstuk is met het Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit[4] ingevoegd in het Bal. In hoofdstuk 18 van het Bal gaat het om verkeer en is aansluiting gezocht bij de begrippen uit de verkeersregelgeving.
Hierdoor heeft «motorvoertuig» in hoofdstuk 18 van het Bal wel de betekenis die het Bkl eraan geeft.
Verder is in artikel 3.185, derde lid, onder u, «een activiteit» gewijzigd in «het onderhouden of repareren van» vanwege consistentie. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

1 Stb. 2020, 400.
2 Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations (PbEU 2009, L 285/36).
3 Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations (PbEU 1994, L 365).
4 Stb. 2023, 472.

B Uitlogende goederen

a strooizout;
b andere metalen dan aluminium, ijzer en roestvrij staal;
c steenkool of bruinkool;
d ertsen of derivaten van ertsen;
e zwavel;
f verduurzaamd hout zonder KOMO-certificaat;
g IBC-bouwstoffen als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit;
h teerhoudend dakafval;
i teerhoudend asfalt;
j gebruikt straalgrit;
k geshredderd hout dat is geverfd of verduurzaamd;
l afvalstoffen van het shredderen van samengestelde metalen producten;
m gebruikte gepantserde papier-loodkabels;
n gebruikte papiergeïsoleerde grondkabels;
o gebruikte glasvezelkabels;
p as of slakken van verbranding;
q gebruikt actief kool;
r afgezeefd zand van het sorteren of breken van gemengd bouwafval en sloopafval of ander steenachtig materiaal;
s filterkoek van ontgiften, neutraliseren en ontwateren;
t droge afvalstoffen van onderhoud van openbare ruimten.

C Vermestende goederen

a kunstmeststoffen, voor zover niet vallend onder artikel 3.36;
b niet-houtachtig groenafval;
c geshredderd onbehandeld hout;
d GFT-afval;
e dierlijke afvalstoffen of slachtafval;
f voedselafval;
g afvalstoffen van verpakkingsglas van voedingsmiddelen;
h organische afvalstoffen van voedselbereiding.

BIJLAGE IVB BIJ ARTIKEL 4.1215 VAN DIT BESLUIT (RELATIEF STIKSTOFBEHOEFTIGE GEWASSEN)

Aardbei
Aardappelen
Acidanthera
Andijvie
Anemone coronaria
Augurk
Bleek- en groenselderij
Bloemkool
Boerenkool
Broccoli
Buitenbloemen
Chinese kool
Courgette
Fritillaria imperialis
Gladiool
Gras
Graszaad
Graszoden
Iris
Japanse haver
Hyacint
Karwij
Knolbegonia
Knolselderij
Knolvenkel
Koolraap
Koolrabi
Koolzaad
Krokus
Kroten
Kruiden
Laanbomen: opzetters
Landbouwstambonen
Lelie
Mais
Meloen
Muscari
Narcis
Paksoi
Plantui, 2e jaars
Pompoen
Prei
Raapstelen
Rabarber
Rode kool
Savooiekool
Schorseneren
Sla
Spinazie
Spitskool
Spruitkool
Stam- en stokbonen
Suikerbiet

Suikermais
Tagetes
Triticale
Tulp
Vaste planten
Venkel
Voederbiet
Wintergerst
Winterrogge
Wintertarwe
Winterui
Witte kool
Zaaiui
Zomertarwe

BIJLAGE V BIJ ARTIKEL 5.10 VAN DIT BESLUIT (STOFFEN AANVULLENDE RAPPORTAGEPLICHT PRTR)

Stofnummer	CAS-nummer	Stof	Emissiegrenswaarde in kg/jaar
2	630-08-0	Koolmonoxide	10.000
3	124-38-9	Kooldioxide	100.000
4		Fluorkoolwaterstoffen	1
4,01		HFK-23	1 (zie voetnoot)
4,02		HFK-32	1 (zie voetnoot)
4,03	430-57-9	HFK-41	1 (zie voetnoot)
4,04		HFK-43-10mee	1 (zie voetnoot)
4,05		HFK-125	1 (zie voetnoot)
4,06		HFK-134	1 (zie voetnoot)
4,07		HFK-134a	1 (zie voetnoot)
4,08		HFK-143	1 (zie voetnoot)
4,09		HFK-143a	1 (zie voetnoot)
4,10		HFK-152a	1 (zie voetnoot)
4,11		HFK-227ea	1 (zie voetnoot)
4,12		HFK-236fa	1 (zie voetnoot)
4,13		HFK-245ca	1 (zie voetnoot)
4,14		HFK-365mfc	1 (zie voetnoot)
7		Andere vluchtige organische stoffen dan methaan, NMVOS	10.000
8	11104-93-1	Stikstofoxiden	10.000
9		Perfluorkoolwaterstoffen	1
9,1		CF4	1 (zie voetnoot)
9,2		C2F6	1 (zie voetnoot)
9,3	76-19-7	C3F8	1 (zie voetnoot)
9,4		C4F10	1 (zie voetnoot)
9,5		c-C4F8	1 (zie voetnoot)
9,6	678-26-2	C5F12	1 (zie voetnoot)
9,7	355-42-0	C6F14	1 (zie voetnoot)
10	2551-62-4	Zwavelhexafluoride	10
11	7446-09-5	Zwaveloxiden	20.000
18	7440-43-9	Cadmium en zijn verbindingen, als Cd	1
21	7439-97-6	Kwik en zijn verbindingen, als Hg	1
23	7439-92-1	Lood en zijn verbindingen, als Pb	50
47		PCDD + PCDF, dioxinen en furanen, als Teq	0,00001
62	71-43-2	Benzeen	500
71		Fenolen, als totaal C	100
72		Polycyclische aromatische koolwaterstoffen [2 (zie voetnoot)]	1
73	108-88-3	Tolueen	10.000
86		PM_{10}	5.000
86,1		Totaal stof [3 (zie voetnoot)]	0
92	107-02-8	Acroleïne, acrylaldehyd	1
93	107-13-1	Acrylonitril, 2-propeennitril	100
94	74-85-1	Etheen	1.000
95	50-00-0	Formaldehyde, methanal	100
96	100-42-5	Styreen	500

1 Rapportage voor de afzonderlijke verontreinigende stoffen is vereist als de drempelwaarde voor de stofgroep (HFK's of PFK's) wordt overschreden.
2 Op grond van bijlage II bij de PRTR-verordening wordt over 4 PAK's gerapporteerd, namelijk benzo(a)pyreen, benzo(b)fluorantheen, benzo(k)fluorantheen en Indeno(1,2,3-cd)pyreen. Voor de stofgroep PAK's is de drempelwaarde 1. Als daarnaast een van de vier componenten afzonderlijk de drempelwaarde van 1 overschrijdt, wordt ook over die stof individueel gerapporteerd.
3 Rapportage van totaal stof is vereist als de drempelwaarde voor PM_{10} wordt overschreden.

BIJLAGE VI BIJ ARTIKEL 5.11 VAN DIT BESLUIT (GROEPEN VERONTREINIGENDE STOFFEN PRTR)

De volgende namen van groepen verontreinigende stoffen worden gebruikt ter vervanging van de aanduiding van afzonderlijke verontreinigende stoffen bij geheimhouding:

Groepen verontreinigende stoffen	Stofnaam	Afkorting van de stofnaam
Broeikasgassen	Methaan	CH_4
	Kooldioxide	CO_2
	Fluorkoolwaterstoffen	HFK's
	Distikstofoxide	N_2O
	Perfluorkoolwaterstoffen	PFK's
	Zwavelhexafluoride	SF_6
Overige gassen	Koolmonoxide	CO
	Ammoniak	NH_3
	Andere vluchtige organische stoffen dan methaan	NMVOS
	Stikstofoxiden	NO_X/NO_2
	Zwaveloxiden	SO_X/SO_2
	Chloorfluorkoolwaterstoffen	HCFK's
	Chloorfluorkoolstoffen	CFK's
	Halonen	
	Chloor en zijn anorganische verbindingen	HCl
	Fluor en zijn anorganische verbindingen	HF
	Waterstofcyanide	HCN
Zware metalen	Arseen en zijn verbindingen	As
	Cadmium en zijn verbindingen	Cd
	Chroom en zijn verbindingen	Cr
	Koper en zijn verbindingen	Cu
	Kwik en zijn verbindingen	Hg
	Nikkel en zijn verbindingen	Ni
	Lood en zijn verbindingen	Pb
	Zink en zijn verbindingen	Zn
Bestrijdingsmiddelen	Alachloor	
	Aldrin	
	Atrazine	
	Chlordaan	
	Chloordecon	
	Chloorfenvinfos	
	Chloorpyrifos	
	DDT	
	Dieldrin	
	Diuron	
	Endosulfaan	
	Endrin	
	Heptachloor	
	1,2,3,4,5,6-hexachloorcyclohexaan	
	Lindaan	

Groepen verontreinigende stoffen	Stofnaam	Afkorting van de stofnaam
	Mirex	
	Simazine	
	Toxafeen	
	Isoproturon	
	Tributyltin en zijn verbindingen	
	Trifenyltin en zijn verbindingen	
	Trifluralin	
	Isodrin	
Gechloreerde organische stoffen	Chlooralkanen	C_{10}-C_{13}
	1,2-dichloorethaan	EDC
	Dichloormethaan	DCM
	Gehalogeneerde organische verbindingen	AOX
	Hexachloorbenzeen	HCB
	Hexachloorbutadieen	HCBD
	PCDD en PCDF, dioxinen en furanen	Teq
	Pentachloorbenzeen	
	Pentachloorfenol	PCF
	Polychloorbifenylen	PCB's
	Tetrachloorethyleen	PER
	Tetrachloormethaan	TCM
	Trichloorbenzenen, alle isomeren	TCB's
	1,1,1-trichloorethaan	
	1,1,2,2-tetrachloorethaan	
	Trichloorethyleen	
	Trichloormethaan	
	Vinylchloride	
	Gebromeerde difenylethers	PBDE
	Hexabroombifenyl	
Overige organische stoffen	Antraceen	
	Benzeen	
	Nonylfenol en nonylfenol-ethoxylaten	NP/NPE's
	Ethylbenzeen	
	Ethyleenoxide	
	Naftaleen	
	Organische tinverbindingen, als totaal Sn	
	Di(2-ethylhexyl)ftalaat	DEHP
	Fenolen, als totaal C	
	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen	PAK
	Tolueen	
	Totaal organisch koolstof, als totaal C of COD/3	TOC
	Xylenen	
	Octylfenolen en Octylfenolethoxylaten	

Groepen verontreinigende stoffen	Stofnaam	Afkorting van de stofnaam
	Fluorantheen	
	Benzo(g,h,i)peryleen	
Anorganische stoffen	Totaal stikstof	
	Totaal fosfor	
	Chloriden, als totaal Cl	
	Asbest	
	Cyaniden, als totaal CN	
	Fluoriden, als totaal F	
	Fijnstof	PM_{10}

BIJLAGE VIa BIJ ARTIKEL 5.25 (IMMISIEGRENSWAARDEN ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN)

Toelichting artikel 5.25, (verwijderen van) tabel 5.25 en invoeging van bijlage VIa (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-320 *Deze wijziging verwijdert tabel 5.25 uit artikel 5.25 en plaatst deze gelet op de omvang in bijlage VIa. Het aantal zeer zorgwekkende stoffen waarvoor een immissiegrens gesteld wordt, neemt snel toe, waardoor de verwachting is dat de tabel in de bijlage nog groter zal worden.*
Een nieuwe bijlage VIa wordt ingevoegd, via HH in wijzigingsbesluit 2022-320, waarin de immissiegrenswaarden voor zeer zorgwekkende stoffen zijn opgenomen.

CAS-nummer	Stof	Immissiegrenswaarde in (µg/m³)[1]
100-44-7	Benzylchloride; chloormethylbenzeen; alfachloortolueen	2,8
10124-43-3	Kobaltsulfaat	0,5
10141-05-6	Kobalt(II)dinitraat[2]	0,5
106-89-8	Epichloorhydrine; 1-chloor-2,3-epoxypropaan; Chloormethyloxiraan	80
106-93-4	1,2-dibroomethaan	0,2
106-94-5	1-broompropaan	70
106-99-0	1,3-butadieen; buta-1,3-dieen	3
107-06-2	1,2-dichloorethaan; Ethyleenchloride	48
107-13-1	Acrylonitril; 2-propeennitril; Propeennitril	10
108-70-3	1,3,5-trichloorbenzeen	50
109-86-4	2-methoxyethanol; Methyleenglycolmonomethylether; Ethyleenglycolmonomethylether; Methylglycol	200
110-80-5	2-ethoxyethanol; Ethyleenglycolmono-ethylether	200
115-29-7	Endosulfan	0,02
116-14-3	Tetrafluoretheen; Tetrafluorethyleen	30
117-81-7	bis(2-ethylhexyl)ftalaat; di-ethylhexylftalaat; DEHP	14
118-74-1	Hexachloorbenzeen	0,75
120-82-1	1,2,4-trichloorbenzeen	50
121-14-2	2,4-dinitrotolueen	7,0
1303-28-2	Arseenpentoxide; Diarseenpentaoxide	0,006
1303-96-4	Boraxdecahydraat; dinatriumtetraboraat decahydraat	700
1327-53-3	Arseentrioxide	0,006
1333-82-0	Chroomtrioxide	0,0025
1335-32-6	Loodacetaat, basisch	0,5
143-50-0	Chloordecon	1,1
14977-61-8	Chromyldichloride	0,0025
1582-09-8	Trifluraline	26
18540-29-9	Chroom(VI)verbindingen	0,0025
301-04-2	Looddiacetaat	0,5
302-01-2	Hydrazine	0,07
309-00-2	Aldrin	0,35
32534-81-9	Pentabroomdifenylether	7,0
382-21-8	Perfluorisobuteen	0,1
50-00-0	Formaldehyde	10
50-29-3	DDT, 4,4'-isomeer; para-para-DDT	1,8
513-79-1	Kobaltcarbonaat	0,5
55525-54-7	3,3'-(ureyleendimethyleen)bis(3,5,5-trimethylcyclohexyl)diisocyanaat	0,05
57-74-9	Chloordaan	0,02
58-89-9	gamma-hexachloorcyclohexaan; gamma-HCH; Lindaan	0,14
593-60-2	Vinylbromide	3
60-57-1	Dieldrin	0,35
606-20-2	2,6-dinitrotolueen	0,35
608-73-1	Hexachloorcyclohexaan	0,2
608-93-5	Pentachloorbenzeen	2,8
629-14-1	1,2-diethoxyethaan	200
70776-03-3	Polychloornaftalenen; PCNs; chloorderivaten van Naftaleen	1,0
71-43-2	Benzeen	5
71-48-7	Kobaltacetaat	0,5
72-20-8	Endrin	0,7
7439-92-1	Lood	0,5
7439-97-6	Kwik	0,05
7440-02-0	Nikkel	0,02
7440-38-2	Arseen	0,006

CAS-nummer	Stof	Immissiegrenswaarde in (µg/m³)[1]
7440-41-7	Beryllium[3]	0,02
7440-43-9	Cadmium[3]	0,005
7440-48-4	Kobalt	0,50
75-01-4	Vinylchloride	3,6
75-07-0	Ethanal	70
75-21-8	Ethyleenoxide	3
75-56-9	Propyleenoxide	90
76-44-8	Heptachloor	0,5
7646-79-9	Kobaltchloride; Kobaltdichloride	0,5
7738-94-5	Chroomzuur	0,0025
7778-39-4	Arseenzuur[2]	0,006
78-79-5	Isopreen	225
78-87-5	1,2-dichloorpropaan	12
79-01-6	Trichlooretheen; Trichloorethyleen; TRI	200
79-06-1	Acrylamide	0,6
79-46-9	2-nitropropaan	20
8001-35-2	Toxafeen	0,07
84-69-5	Diisobutylftalaat; DIBP	30
84-74-2	Dibutylftalaat; DBP	0,1
85-68-7	Benzylbutylftalaat; BBP	1.750
872-50-4	N-methyl-2-pyrrolidon; 1-methyl-2-pyrrolidon	71
87-61-6	1,2,3-trichloorbenzeen	50
87-68-3	Hexachloorbutadieen	5
87-86-5	Pentachloorfenol	11
88-72-2	2-nitrotolueen	16
91-94-1	3,3-dichloorbenzidine	0,02
95-53-4	o-toluidine; 2-aminotolueen; 2-methylbenzeenamine	32
96-18-4	1,2,3-trichloropropaan	0,012
96-45-7	Ethyleenthioureum; ETU; imidazolidine-2-thion	18
98-07-7	Benzotrichloride; trichloormethylbenzeen	0,028
98-95-3	Nitrobenzeen	9
	Tinverbindingen, organisch; organotinverbindingen	0,02
	polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's)	0,001

[1] De immissiegrenswaarde kan ook als indicatieve waarde zijn vastgesteld.
[2] Geldt ook voor zouten van Arseenzuur

~~BIJLAGE VII BIJ ARTIKEL 5.38A VAN DIT BESLUIT (OVERGANGSRECHT EMISSIEGRENSWAARDEN EN ONDERGRENZEN ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN)~~ Vervallen n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298

Toelichting op het vervallen van bijlage VII n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Bijlage VII bij het Bal behoort bij artikel 5.38a van het Bal, en dat artikel komt te vervallen op grond van artikel I, onderdeel DE, van wijzigingsbesluit 2023-298. Daarom vervalt deze bijlage ook.*

~~Stof~~	~~CAS Nummer~~	~~Stofklasse~~	~~Emissiegrenswaarde (mg/Nm³)~~	~~Ondergrens per puntbron in kg/jaar~~
~~boorzuur~~	~~10043-35-3~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~chloormethylbenzeen; benzylchloride; α-chloortoluoen~~	~~100-44-7~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~kobaltsulfaat~~	~~10124-43-3~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~kobalt(II)dinitraat~~	~~10141-05-6~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~loodmolybdaat, berekend als Pb~~	~~10190-55-3~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~perboorzuur ($HBO(O_2)$) natriumzout monohydraat~~	~~10332-33-9~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~perboorzuur ($HBO(O_2)$) natriumzout tetrahydraat~~	~~10486-00-7~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~1-broompropaan~~	~~106-94-5~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~2-methoxyethanol; methyleenglycolmonomethylether; ethyleenglycolmono-methylether; methylglycol~~	~~109-86-4~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~2-methoxyethylacetaat~~	~~110-49-6~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~2-ethoxyethanol; ethyleenglycolmono-ethylether~~	~~110-80-5~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~natuurlijk ruw boorzuur met een gehalte aan H_3BO_3 van ten hoogste 85 gewichtsprocenten berekend op de droge stof~~	~~11113-50-1~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~2-ethoxyethylacetaat; ethylglycolacetaat~~	~~111-15-9~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~perboorzuur natriumzout~~	~~11138-47-9~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~2-methoxypropylacetaat~~	~~117955-40-5~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~nikkelboride (NiB)~~	~~12007-00-0~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~dinikkelboride~~	~~12007-01-1~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~trinikkelboride~~	~~12007-02-2~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~antraceen~~	~~120-12-7~~	~~MVP 2~~	~~5~~	~~100~~
~~perboorzuur natriumzout monohydraat~~	~~12040-72-1~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~nikkeldiarsenide~~	~~12068-61-0~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~boraxpentahydraat; dinatriumtetraboraat pentahydraat~~	~~12179-04-3~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~tetraboordinatriumheptaoxide hydraat~~	~~12267-73-1~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~nikkelboride~~	~~12619-90-8~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~chloropreen; 2-chloor-1,3-butadieen; 2-chloropreen~~	~~126-99-8~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~N,N-dimethylacetamide~~	~~127-19-5~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~kobaltnikkeloxide~~	~~12737-30-3~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~galliumarsenide~~	~~1303-00-0~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~arseenpentoxide; diarseenpentaoxide~~	~~1303-28-2~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~booroxide; diboortrioxide~~	~~1303-86-2~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~boraxdecahydraat; dinatriumtetraboraat decahydraat~~	~~1303-96-4~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~arseentrioxide~~	~~1327-53-3~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~boorzuur dinatriumzout; dinatriumtetraboraat watervrij; boraxdecahydraat; dinatriumtetraboraat decahydraat; boraxpentahydraat; dinatriumtetraboraat pentahydraat~~	~~1330-43-4~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~nikkel(II)arsenaat; trinikkelbis(arsenaat)~~	~~13477-70-8~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~perboorzuur ($H_3BO_2(O_2)$) mononatriumzout trihydraat~~	~~13517-20-9~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~loodbis(tetrafluorboraat); loodfluorboraat~~	~~13814-96-5~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~orthoboorzuur natriumzout~~	~~13840-56-7~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~nikkelbis(tetrafluorboraat)~~	~~14708-14-6~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~

~~Stof~~	~~CAS Nummer~~	~~Stofklasse~~	~~Emissiegrenswaarde (mg/Nm³)~~	~~Ondergrens per puntbron in kg/jaar~~
~~chromylchloride~~	~~14977-61-8~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~natriumperboraat~~	~~15120-21-5~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~aziridine; ethyleenimine~~	~~151-56-4~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~triethylarsenaat~~	~~15606-95-8~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~2-methoxypropanol~~	~~1589-47-5~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~chroom(VI)~~	~~18540-29-9~~	~~MVP 1~~	~~0,1~~	~~0,075~~
~~nikkelarsenide~~	~~27016-75-7~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~trilooddiarsenaat~~	~~3687-31-8~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~perboorzuur natriumzout tetrahydraat~~	~~37244-98-7~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~ethenyl ester van neodecaanzuur~~	~~51000-52-3~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~kobaltcarbonaat~~	~~513-79-1~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~kobaltnikkeldioxide~~	~~58591-45-0~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~nikkelboorfosfide~~	~~65229-23-4~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~kobaltdimolybdeennikkeloctaoxide~~	~~68016-03-5~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~N,N-dimethylformamide~~	~~68-12-2~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~kobaltnikkel grijze periklaas; C.I. Pigment black 25; C.I. 77332~~	~~68186-89-0~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~2-methoxypropylacetaat~~	~~70657-70-4~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~kobaltacetaat~~	~~71-48-7~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~lood~~	~~7439-92-1~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~nikkel~~	~~7440-02-0~~	~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~cadmium~~	~~7440-43-9~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~trinikkelbis(arseniet)~~	~~74646-29-0~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~4,4'-bi-o-toluidine sulfaat; 3,3'-dimethylbenzidine sulfaat; 3,3»-dimethyl-[1,1'-bifenyl]-4,4'-diamine sulfaat~~	~~74753-18-7~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~di-µ-oxo-di-n-butylstannio-hydroxyboraan; dibutyltinhydrogeenboraat; dibutyltinwaterstofboraat~~	~~75113-37-0~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~natriumperoxometaboraat~~	~~7632-04-4~~	~~MVP 1~~	~~5~~	~~100~~
~~kobaltchloride; kobaltdichloride~~	~~7646-79-9~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~arseenzuur~~	~~7778-39-4~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~calciumarsenaat~~	~~7778-44-1~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~loodarsenaat~~	~~7784-40-9~~	~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~isopreen~~	~~78-79-5~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~trichloorethen; trichloorethyleen; TRI~~	~~79-01-6~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~N-methylacetamide~~	~~79-16-3~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~tetrabroombisfenol A~~	~~79-94-7~~	~~MVP 2~~	~~5~~	~~100~~
~~musk xyleen; muskus-xyleen; 5-tert-butyl-2,4,6-trinitro-m-xyleen~~	~~81-15-2~~	~~MVP 2~~	~~5~~	~~100~~
~~di(2-methylpropyl)ftalaat; diisobutylftalaat; di-iso-butylftalaat; DIBP~~	~~84-69-5~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~N-methyl-2-pyrrolidon; 1-methyl-2-pyrrolidon~~	~~872-50-4~~	~~MVP 2~~	~~50~~	~~250~~
~~o-toluidine; 2-aminotoluëen; 2-methylbenzeenamine; zouten van o-toluidine; zouten van 2-aminotoluëen; zouten van 2-methylbenzeenamine~~	~~95-53-4~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~benzotrichloride; trichloormethylbenzeen~~	~~98-07-7~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~nitrobenzeen~~	~~98-95-3~~	~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~
~~loodalkylen~~		~~MVP 1~~	~~20~~	~~50~~
~~cadmiumverbindingen~~		~~MVP 1~~	~~0,05~~	~~0,125~~
~~chroom(VI)verbindingen~~		~~MVP 1~~	~~0,1~~	~~0,075~~
~~kobaltlithiumnikkeloxide~~		~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~loodverbindingen, anorganisch~~		~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~nikkelverbindingen~~		~~MVP 1~~	~~0,5~~	~~1,25~~
~~tinverbindingen organisch; organotinverbindingen~~		~~MVP 2~~	~~20~~	~~50~~

BIJLAGE VIII BIJ ARTIKEL 5.39 VAN DIT BESLUIT (ACTIVITEITEN DIE IN AANZIENLIJKE MATE GELUID KUNNEN VEROORZAKEN)

Toelichting op bijlage VIII (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2020-557 *In deze bijlage zijn de meeste activiteiten aangewezen die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken als bedoeld in artikel 2.11a van de Omgevingswet. In artikel 5.78b Bkl wordt naar deze tabel verwezen en worden daarnaast twee andere activiteiten genoemd die niet als zodanig in het Bal zijn geregeld (zie de toelichting bij dat artikel). De in artikel 5.78b Bkl en deze bijlage aangewezen activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken worden ook wel kortweg «grote lawaaimakers» genoemd. Deze activiteiten komen overeen met de inrichtingen die zijn genoemd in bijlage 1, onderdeel D, van het Besluit omgevingsrecht. Ten opzichte daarvan is één categorie komen te vervallen. Dat betreft de emplacementen met een rangeerheuvel. Deze wijziging houdt verband met het betrekken van het geluid door treinen op spoorwegemplacementen bij het bepalen van het geluid door een hoofdspoorweg, zoals hiervoor beschreven bij artikel 3.24 Bkl. In onderdeel M van de bijlage is het woord «schepen» vervangen door «vaartuigen of drijvende werktuigen». De «drijvende werktuigen» zijn voor alle duidelijkheid toegevoegd om te voorkomen dat bijvoorbeeld een ponton, dat wel een schip is maar geen vaartuig, buiten het toepassingsbereik komt te vallen.*

A Grootschalige energieopwekking

De activiteit, bedoeld in artikel 3.54, voor zover het gaat om het verstoken van brandstoffen in installaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 75 MW of meer, niet zijnde veiligheidsfakkels ten behoeve van de opsporing en winning van aardgas en niet zijnde noodstroomvoorzieningen voor zover die niet gelijktijdig in gebruik zijn, waarbij buiten beschouwing blijven installaties voor het verstoken die tijdelijk op een bepaalde locatie aanwezig zijn.

Toelichting op het invoegen van de tekst 'en niet zijnde noodstroomvoorzieningen voor zover die niet gelijktijdig in gebruik zijn' n.a.v. wijzigingsbesluit 2023-298 *Onder het Besluit omgevingsrecht wordt een datacenter op basis van het opgestelde thermisch vermogen niet gezien als «grote lawaaimaker»: als inrichting die in belangrijke mate geluidhinder kan veroorzaken (bijlage 1, onderdeel D, onder 1, sub a, van dat besluit).*

Doel van een datacenter is zorgen dat computerservers met digitale applicaties permanent blijven draaien: elke dag van het jaar, elk moment van de dag. Daarbij zijn ondersteunende installaties zoals een noodstroomvoorziening essentieel voor het geval er een stroomstoring optreedt. De noodstroomvoorziening is meervoudig uitgevoerd, zodat de uitval van één noodaggregaat kan worden opgevangen door een ander noodaggregaat. Dat betekent dat er veel meer thermisch vermogen aanwezig is dan nodig is voor het eigenlijke gebruik in de praktijk, zonder dat deze noodaggregaten allemaal tegelijk in werking zullen zijn.

Doordat onderdeel A van bijlage VIII van het Bal anders geformuleerd is dan de voorafgaande bepaling in het Besluit omgevingsrecht, kon onduidelijkheid ontstaan of sommige bestaande datacenters na inwerkingtreding van de Omgevingswet alsnog als «grote lawaaimaker» moeten worden aangemerkt. Een wijziging op dit punt is echter niet beoogd. Met de voorgestelde beperkte aanvulling van bijlage VIII, onderdeel A, van het Bal wordt dit verduidelijkt en wordt een beleidsneutrale overgang van de aanwijzing van «grote lawaaimakers» naar de Omgevingswet geborgd.

B Raffinaderij

De activiteit, bedoeld in artikel 3.57, voor zover het gaat om:

a het maken van petrochemische producten of chemicaliën met niet in een gesloten ruimte opgestelde motoren met een geïnstalleerd vermogen van 1 MW of meer; of

b het raffineren of kraken van aardolie of aardoliefracties bij een capaciteit van 1.000.000 ton per jaar of meer.

C Vergassen of vloeibaar maken van steenkool of andere brandstoffen

De activiteit, bedoeld in artikel 3.63, voor zover het gaat om:

a het kraken of vergassen van aardolie of aardoliefracties bij een capaciteit van 1.000.000 ton per jaar of meer; of

b het vergassen van steenkool bij een capaciteit van 100.000 ton per jaar of meer.

D Basismetaal

De activiteit, bedoeld in artikel 3.66, voor zover het gaat om:

a het malen, roosten, pelletiseren of sinteren van ertsen of derivaten daarvan bij een capaciteit van 1.000 ton per jaar of meer;

b het maken van ruw ijzer, ruw staal of primaire non-ferrometalen bij een capaciteit van 1.000 ton per jaar of meer;

c het aanwezig hebben van warmband- of koudwalsen voor het tot platen omvormen van metalen of hun legeringen, waarvan het smeltpunt hoger is dan 800 K, en waarbij de dikte van het aangevoerde materiaal groter is dan 1 mm, op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;

d het aanwezig hebben van wals- en trekinstallaties voor het tot profiel- of stafmateriaal omvormen van metalen of hun legeringen, waarvan het smeltpunt hoger is dan 800 K, op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
e het aanwezig hebben van wals-, trek- of lasinstallaties voor het produceren van metalen buizen op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
f het smeden van ankers of kettingen op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
g het niet in een gesloten ruimte samenvoegen van plaat-, profiel-, staf- of buismaterialen door middel van smeden, klinken, lassen of monteren op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer; of
h het smelten of gieten van metalen of hun legeringen met een smeltpunt hoger dan 800 K bij een capaciteit van 4.000 ton per jaar of meer.

E Complexe minerale industrie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.69, voor zover het gaat om:
a het maken van koolelektroden bij een capaciteit van 50.000 ton per jaar of meer;
b het maken van cement of cementklinker bij een capaciteit van 100.000 ton per jaar of meer;
c het maken van glasvezel, glazuren, emailles, glaswol of steenwol bij een capaciteit van 5.000 ton per jaar of meer; of
d het maken, bewerken of verwerken van glas of glazen voorwerpen bij een capaciteit van 10 ton per uur of meer.

F Basischemie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.72, voor zover het gaat om:
a het maken van petrochemische producten of chemicaliën met niet in een gesloten ruimte opgestelde motoren met een geïnstalleerd vermogen van 1 MW of meer;
b het maken van methanol bij een capaciteit van 100.000 ton per jaar of meer; of
c het maken van vetzuren of alkanolen uit dierlijke of plantaardige oliën of vetten bij een capaciteit van 250.000 ton per jaar of meer.

G Complexe papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.75, voor zover het gaat om het maken van papier of celstof bij een capaciteit van 3.000 kg per uur of meer.

H Metaalproductenindustrie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.103, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.106, eerste lid, of artikel 3.107, en voor zover het gaat om:
a het aanwezig hebben van warmband- of koudwalsen voor het tot platen omvormen van metalen of hun legeringen, waarvan het smeltpunt hoger is dan 800 K, en waarbij de dikte van het aangevoerde materiaal groter is dan 1 mm, op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
b het aanwezig hebben van wals- en trekinstallaties voor het tot profiel- of stafmateriaal omvormen van metalen of hun legeringen, waarvan het smeltpunt hoger is dan 800 K, op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
c het aanwezig hebben van wals-, trek- of lasinstallaties voor het produceren van metalen buizen, op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
d het smeden van ankers of kettingen op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
e het niet in een gesloten ruimte samenvoegen van plaat-, profiel-, staf- of buismaterialen door middel van smeden, klinken, lassen of monteren op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer;
f het smelten of gieten van metalen of hun legeringen met een smeltpunt hoger dan 800 K bij een capaciteit van 4.000 ton per jaar of meer;
g het beproeven van verbrandingsmotoren met een motorisch vermogen van 1 MW of meer;
h het beproeven van straalmotoren of straalturbines met een stuwkracht van 9 kN of meer; of
i het produceren, renoveren of schoonmaken van metalen ketels, vaten, tanks of containers op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer.

I Minerale producten industrie

1 De activiteit, bedoeld in artikel 3.111, eerste lid, onder b, voor zover het gaat om het maken, bewerken of verwerken van glazen voorwerpen bij een capaciteit van 10 ton per uur of meer.
2 De activiteit, bedoeld in artikel 3.111, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.113, onder a, en voor zover het gaat om het maken van asfalt of asfaltproducten in een buiten opgestelde eenheid bij een capaciteit van 100 ton per uur of meer.
3 De activiteit, bedoeld in artikel 3.111, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.114, en voor zover het gaat om het maken van glasvezel, glazuren, emailles, glaswol of steenwol bij een capaciteit van 5.000 ton per jaar of meer.
4 De activiteit, bedoeld in artikel 3.111, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.115, en voor zover het gaat om:
   a het bij een capaciteit van 100.000 ton per jaar of meer breken, malen, zeven of drogen van:
      1° zand, grond, grind of steen, met uitzondering van puin en mergel, met uitzondering van zand- of grindwinning waarvoor op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder c, van de wet een vergunning is vereist;
      2° kalkzandsteen of kalk; of
      3° steenkolen of andere mineralen of derivaten daarvan;
   b het winnen van steen, met uitzondering van grind en mergel, bij een capaciteit van 100 ton per uur of meer;
   c het maken van betonmortel bij een capaciteit van 100 ton per uur of meer; of
   d het maken van betonwaren met persen, triltafels of bekistingstrillers bij een capaciteit van 100 ton per dag of meer.

J Chemische producten industrie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.118, eerste lid, onder d, voor zover het gaat om het scheiden van 10 ton lucht per uur of meer.

K. Papierindustrie, houtindustrie, textielindustrie en leerindustrie

1 De activiteit, bedoeld in artikel 3.122, eerste lid, onder g, voor zover het gaat om het aanwezig hebben van 50 of meer mechanisch aangedreven weefgetouwen.
2 De activiteit, bedoeld in artikel 3.122, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.125, eerste lid, onder a, en voor zover het gaat om het maken van papier of celstof bij een capaciteit van 3 ton per uur of meer.

L Voedingsmiddelenindustrie

De activiteit, bedoeld in artikel 3.128, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.129, eerste lid, artikel 3.130 of artikel 3.131, en voor zover het gaat om:
a het maken van melkpoeder, weipoeder of andere gedroogde zuivelproducten bij een capaciteit van 1.500 kg per uur of meer;
b het maken van consumptiemelk of consumptiemelk-producten of geëvaporiseerde melk of melkproducten bij een melkverwerkingscapaciteit van 55.000 ton kg per jaar of meer;
c het concentreren van melk of melkproducten door middel van indamping bij een waterverdampingscapaciteit van 20 ton per uur of meer;
d het maken van veevoeder met bij capaciteit van 100 ton per uur of meer;
e het drogen van groenvoer bij een waterverdampingscapaciteit van 10 ton per uur of meer;
f het maken van suiker uit suikerbieten met bij capaciteit van 2.500 ton suikerbieten per dag of meer;
g het maken van gist bij een capaciteit van 5.000 ton per jaar of meer;
h het maken van zetmeel of zetmeelderivaten bij een capaciteit van 10 ton per uur of meer; of
i het maken van oliën en vetten uit dierlijke of plantaardige grondstoffen bij een capaciteit van 250.000 ton per jaar of meer.

M Scheepswerven

De activiteit, bedoeld in artikel 3.144, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.145, eerste lid, en wordt verricht aan metalen vaartuigen of drijvende werktuigen met een langs de waterlijn te meten lengte van 25 m of meer en bestaat uit:
a het bewerken van metaal in de openlucht; of

b het proefdraaien van verbrandingsmotoren tussen 19.00 uur en 07.00 uur.

Toelichting op bijlage VIII, onderdeel M n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *In bijlage VIII van het Bal zijn de activiteiten aangewezen die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken (grote lawaaimakers). Onder M (Scheepswerven) is aangewezen de activiteit, bedoeld in artikel 3.144, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.145, eerste lid, en voor zover het gaat om het in de openlucht maken, onderhouden, repareren, behandelen van de scheepshuid, of het in de avond- of nachtperiode beproeven van motoren van metalen vaartuigen of drijvende werktuigen met een langs de waterlijn te meten lengte van 25 m of meer. Door de gekozen formulering kan deze aanwijzing zo worden gelezen, dat de ondergrens «met een langs de waterlijn te meten lengte van 25 m of meer» alleen geldt bij het beproeven van motoren. Hierdoor zou elke scheepwerf een grote lawaaimaker zijn. Dat is niet beoogd. Onderdeel M is bedoeld als ongewijzigde voortzetting van hetgeen voorheen was geregeld in artikel 13.3, onder b, juncto bijlage D, onder j, van het voormalige Besluit omgevingsrecht. Om deze reden is de tekst anders geformuleerd.*

N Motorrevisiebedrijf

De activiteit, bedoeld in artikel 3.280, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.281, en voor zover het gaat om:

a het beproeven van verbrandingsmotoren met een motorisch vermogen van 1 MW of meer; of
b het beproeven van straalmotoren of straalturbines met een stuwkracht van 9 kN of meer.

O Opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal

1 De activiteit, bedoeld in artikel 3.285, voor zover het gaat om:
   a het gebruiken van installaties, waaronder pneumatische elevatoren, met een verwerkingscapaciteit van 500 ton per uur of meer voor het opslaan of overslaan van veevoeder; of
   b het gebruiken van installaties, waaronder pneumatische elevatoren, met een verwerkingscapaciteit van 500 ton per uur of meer, voor het opslaan of overslaan van granen, meelsoorten, zaden, gedroogde peulvruchten, maïs of derivaten daarvan.
2 De activiteit, bedoeld in artikel 3.285, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.286, onder a, en voor zover het gaat om het opslaan of overslaan van ertsen, mineralen of derivaten van ertsen of mineralen op een oppervlakte van 2.000 m^2 of meer.

P Onderhoudswerkplaats voor vliegtuigen

De activiteit, bedoeld in artikel 3.292, voor zover het gaat om het beproeven van straalmotoren of straalturbines met een stuwkracht van 9 kN of meer.

Toelichting op bijlage VIII, onderdeel M n.a.v. wijzigingsbesluit 2025-242 *Onder oud recht was het «beproeven van straalmotoren of turbines met een stuwkracht van 9 kN of meer» aangemerkt als grote lawaaimaker (Bijlage I, onderdeel D, onder 1, onder a juncto bijlage I, onderdeel C, categorie 1.3 onder c, van het Bor). In bijlage VIII van het Bal is dezelfde activiteit aangewezen als een activiteit die in aanzienlijke mate geluid kan veroorzaken:*

- *In onderdeel H, onder h, als activiteit van de metaalproductenindustrie,*
- *In onderdeel N, onder b, als activiteit van een motorrevisiebedrijf, en*
- *In onderdeel P, als activiteit van een onderhoudswerkplaats voor vliegtuigen.*

De aanwijzing onder P is via artikel 3.294, tweede lid, onderdeel c gekoppeld aan de vergunningplicht die hoort bij repareren van vliegtuigen (artikel 3.293 Bal). Daarmee is het op grond van internationale verplichtingen vereiste proefdraaien van vliegtuigmotoren na het alleen plegen van onderhoud (geen reparatie) niet langer aangewezen als een grote lawaaimaker. Dat is niet beoogd. In de toelichting bij het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet (Stb. 2020, 557, blz. 355) staat dat de in Bijlage VIII van het Bal aangewezen activiteiten overeenkomen met de activiteiten door inrichtingen die zijn genoemd in bijlage 1, onderdeel D, van het voormalige Besluit omgevingsrecht. De wijziging van onderdeel P zorgt ervoor dat luchthaventerreinen waar straalmotoren of straalturbines proefdraaien voor onderhoud en/of reparatie moeten worden aangemerkt als industrieterrein, zoals dat ook onder het oude recht het geval was.

Q Reinigen van opslagtanks, verpakkingen, voertuigen of containers voor gevaarlijke stoffen

De activiteit, bedoeld in artikel 3.300, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.301, eerste lid, onder a, en voor zover het gaat om het maken, renoveren of schoonmaken van metalen ketels, vaten, tanks of containers op een productieoppervlakte van 2.000 m^2 of meer.

R Autosport en motorsport, zoals crossterrein, racebaan of kartbaan

De activiteit, bedoeld in artikel 3.304, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.305, en voor zover het gaat om het gedurende meer dan acht uur per week gebruiken van daarvoor opengestelde terreinen, geen openbare weg zijnde, voor het in wedstrijdverband, ter voorbereiding van wedstrijden of voor recreatieve doeleinden, rijden met bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen voorzien van verbrandingsmotoren, waarbij buiten beschouwing blijven terreinen die langer zijn opengesteld voor het houden van wedstrijden op die terreinen of het voorbereiden van zodanige wedstrijden gedurende ten hoogste drie weekeinden per kalenderjaar, waarbij tot het weekeinde worden gerekend daarop aansluitende dagen die bij of krachtens de Algemene termijnenwet zijn aangemerkt als algemeen erkende feestdagen.

S Mijnbouw

De activiteit, bedoeld in artikel 3.320, als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 3.321, en voor zover het gaat om het behandelen van aardgas bij boorgaten en werken voor het opslaan van aardgas bij een capaciteit van 10.000.000 m^3 per dag of meer bij 1 bar en 273 K.

BIJLAGE IX BIJ ARTIKEL 11.54 VAN DIT BESLUIT (ANDERE BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN)

Toelichting op bijlage IX en X (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Verwezen wordt naar de toelichting bij de artikelen 11.54 en 11.103 van het Bal.*
Ten opzichte van de bijlage bij de huidige Wet natuurbescherming zijn in bijlage IX enkele verschrijvingen hersteld. Ook zijn enkele dagvlinders, namelijk het donker pimpernelblauwtje, de grote vuurvlinder en het pimpernelblauwtje, van de lijst verwijderd. Deze soorten worden ook al genoemd op bijlage IV bij de habitatrichtlijn en deze soorten krijgen dus al de verdergaande bescherming van de artikelen 11.46, 11.47 en 11.48 van het Bal. Om onduidelijkheden te voorkomen zijn de soorten niet meer op bijlage IX opgenomen.
Bijlage X was voorheen opgenomen als bijlage 2 bij artikel 3.27, eerste lid, onder c, onder 2°, van het Besluit natuurbescherming. Ten opzichte van die lijst is de «Psittacus erithacus (Grijze roodstaartpapegaai)» verwijderd. De betrokken soort was ten onrechte voorheen op bijlage 2 opgenomen. Die bijlage heeft betrekking op soorten op bijlage B bij de CITES-basisverordening, terwijl de Grijze roodstaartpapegaai een soort is die op bijlage A bij de CITES-basisverordening wordt genoemd.

Toelichting op bijlage IX, onderdeel A n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-186 *Met de toevoeging van de wolf en de goudjakhals aan bijlage IX bij het Bal, komen deze diersoorten onder de reikwijdte van artikel 11.54 van het Bal te vallen, dat onder meer regelt welke handeling ten aanzien van zoogdieren vallen onder de vergunningplicht voor flora- en fauna activiteiten.*
Het gaat om de volgende handelingen:
- *het opzettelijk doden van dieren;*
- *het opzettelijk vangen van dieren;*
- *het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren.*

In de paragrafen 3.1.1 en 3.1.2 van deze nota van toelichting is nader ingegaan op de achtergrond bij deze wijziging.
In lijn met de beschrijving van de soorten in deze bijlage is ook voor de goudjakhals en wolf gekozen voor de Nederlandse benaming. De habitatrichtlijn hanteert Latijnse benamingen (Canis aureus en Canis lupus). Canis lupus bevat evenwel meer soorten dan alleen de wolf. Ook honden vallen onder deze benaming (Canis lupus familiaris), maar het is niet beoogd om ook honden onder dit besluit te laten vallen. De Nederlandse benaming van wolven en goudjakhalzen geeft in de praktijk geen problemen.

A Soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a

Zoogdieren

Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Gewone zeehond
Goudjakhals
Grote bosmuis Grijze zeehond
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis

Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat
Wolf

Amfibieën

Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker
Vinpootsalamander
Vuursalamander

Reptielen

Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang

Vissen en kreeften

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Europese rivierkreeft
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal

Dagvlinders

Aardbeivlinder
Bosparelmoervlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparelmoervlinder
Gentiaanblauwtje
Grote parelmoervlinder
Grote vos
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparelmoervlinder
Veenhooibeestje

Veldparelmoervlinder
Zilveren maan

Libellen

Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Speerwaterjuffer

Kevers

Vliegend hert

B Soorten vaatplanten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder c

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtorchis
Blaasvaren
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjegentiaan
Geelgroene wespenorchis
Geplooide vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groene nachtorchis
Groensteel
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs

Kleine Schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubvaren
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje

BIJLAGE X BIJ ARTIKEL 11.103, EERSTE LID, ONDER C, ONDER 2°, VAN DIT BESLUIT (VAN ADMINISTRATIEPLICHT UITGEZONDERDE SOORTEN)

Toelichting op bijlage IX en X (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-22 *Verwezen wordt naar de toelichting bij de artikelen 11.54 en 11.103 van het Bal.*
Ten opzichte van de bijlage bij de huidige Wet natuurbescherming zijn in bijlage IX enkele verschrijvingen hersteld. Ook zijn enkele dagvlinders, namelijk het donker pimpernelblauwtje, de grote vuurvlinder en het pimpernelblauwtje, van de lijst verwijderd. Deze soorten worden ook al genoemd op bijlage IV bij de habitatrichtlijn en deze soorten krijgen dus al de verdergaande bescherming van de artikelen 11.46, 11.47 en 11.48 van het Bal. Om onduidelijkheden te voorkomen zijn de soorten niet meer op bijlage IX opgenomen.
Bijlage X was voorheen opgenomen als bijlage 2 bij artikel 3.27, eerste lid, onder c, onder 2°, van het Besluit natuurbescherming. Ten opzichte van die lijst is de «Psittacus erithacus (Grijze roodstaartpapegaai)» verwijderd. De betrokken soort was ten onrechte voorheen op bijlage 2 opgenomen. Die bijlage heeft betrekking op soorten op bijlage B bij de CITES-basisverordening, terwijl de Grijze roodstaartpapegaai een soort is die op bijlage A bij de CITES-basisverordening wordt genoemd.

Toelichting op bijlage X n.a.v. wijzigingsbesluit 2026-160 *Met deze wijziging wordt Bijlage X Bal opnieuw vastgesteld. Zoals in het algemene deel van de toelichting is toegelicht, moet deze bijlage worden aangepast en geactualiseerd als gevolg van wijzigingen in de geaccepteerde wetenschappelijke namen, taxonomische wijzigingen over de ordening en dus aanduiding van verschillende soorten en aanpassing van verouderde namen naar nieuwe wetenschappelijke inzichten. Ook moeten verschillende soorten verwijderd worden die niet langer genoemd worden in bijlage B bij het CITES-basisverdrag.*

Lama guanicoe (Goeanaco)
Rhea americana (Nandoe)
Anas formosa (Baikaltaling)
Coscoroba coscoroba (Coscoroba)
Dendrocygna arborea (Westindische fluiteend)
Sarkidiornis melanotos (Knobbeleend)
Argusianus argus (Argusfazant)
Gallus sonneratii (Sonnerats hoen)
Pavo muticus (Groene pauw)
Polyplectron bicalcaratum (Spiegelpauw)
Polyplectron germaini (Germains spiegelpauw)
Polyplectron malacense (Maleise spiegelpauw)
Gallicolumba luzonica (Luzondolksteekduif)
Agapornis canus (Grijskopagapornis)
Agapornis fischeri (Fischers agapornis)
Agapornis lilianae (Nyasa-agapornis)
Agapornis nigrigenis (Zwartwangagapornis)
Agapornis personatus (Zwartmaskeragapornis)
Agapornis taranta (Zwartvleugelagapornis)
Alisterus scapularis (Australische koningsparkiet)
Amazona amazonica (Oranjevleugelamazone)
Amazona farinosa (Grote amazone)
Aprosmictus erythropterus (Roodvleugelparkiet)
Ara ararauna (Blauwgele ara)
Aratinga acuticaudata (Blauwkoparatinga)
Aratinga leucophthalma (Witoogaratinga)
Aratinga pertinax (Maisparkiet)
Barnardius zonarius (Barnards rosella)
Bolborhynchus lineola (Catharinaparkiet)
Brotogeris chrysoptera (Oranjevleugelparkiet)
Cyanoramphus auriceps (Geelvoorhoofdkakariki)
Forpus coelestis (Blauwe muspapegaai)
Forpus conspicillatus (Gebrilde muspapegaai)
Forpus cyanopygius (Mexicaanse muspapegaai)
Forpus passerinus (Groene muspapegaai)
Forpus xanthops (Geelwangmuspapegaai)
Forpus xanthopterygius (Spix» muspapegaai)
Lathamus discolor (Zwaluwparkiet)

Loriculus vernalis (Indische hangparkiet)
Myiopsitta monachus (Monniksparkiet)
Nandayus nenday (Nandayparkiet)
Neophema chrysostoma (Blauwvleugelparkiet)
Neophema elegans (Prachtparkiet)
Neophema pulchella (Turkooisparkiet)
Neophema splendida (Splendidparkiet)
Neopsephotus bourkii (Bourke's parkiet)
Northiella haematogaster (Roodbuikparkiet)
Pionites melanocephalus (Zwartkopcaique)
Pionus maximiliani (Maximiliaans papegaai)
Pionus menstruus (Zwartoorpapegaai)
Platycercus adscitus (Bleekkoprosella)
Platycercus caledonicus (Geelbuikrosella)
Platycercus elegans (Pennantrosella)
Platycercus eximius (Prachtrosella)
Platycercus icterotis (Stanleyrosella)
Platycercus venustus (Zwartkoprosella)
Polytelis alexandrae (Prinses van Walesparkiet)
Polytelis anthopeplus (Regentparkiet)
Polytelis swainsonii (Barrabandparkiet)
Psephotus haematonotus (Roodrugparkiet)
Psephotellus varius (Regenboogparkiet)
Psittacula alexandri (Roseborstparkiet)
Psittacula cyanocephala (Pruimkopparkiet)
Psittacula derbiana (Lord Derby's parkiet)
Psittacula eupatria (Grote Alexanderparkiet)
Psittacula roseata (Bloesemkopparkiet)
Purpureicephalus spurius (Roodkapparkiet)
Pyrrhura picta (Bonte parkiet)
Poephila cincta cincta (Gordelamadine)
Iguana iguana (Groene leguaan)
Boa constrictor (met uitzondering van de Boa constrictor occidentalis)
Corallus hortulanus (Tuinboa)
Malayopython reticulatus (Netpython)
Python bivittatus (Burmese tijgerpython)
Python regius (Koningspython)
Python sebae (Rotspython)
Ambystoma mexicanum (Axolotl)
Tridacna crocea Tridacna maxima ordo Antipatharia ordo Helioporacea ordo Scleractinia familia Tubiporidae familia Milleporidae familia Stylasteridae

BIJLAGE XI BIJ ARTIKEL 17.26, EERSTE LID, ONDER A, VAN DIT BESLUIT (TESTEN VOOR ZUIVERINGSVOORZIENINGEN)

Toelichting op bijlage XI (nieuw) n.a.v. wijzigingsbesluit 2021-200 *Toiletwater mag vanaf een pleziervaartuig op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd als dit, na zuivering in een zuiveringsvoorziening aan boord, aan bepaalde grenswaarden voldoet en daarvoor een certificaat van typegoedkeuring is verstrekt. Om te beoordelen of een type zuiveringsvoorziening het toiletwater voldoende zuivert, wordt deze getest volgens een in deze bijlage opgenomen testmethode. Er is onderscheid gemaakt tussen de testmethode voor zuiveringsvoorzieningen met een biologische zuivering en zuiveringsvoorzieningen met niet-biologische zuivering.*
In de bijlage is opgenomen dat bij de testen naar de zuiveringsvoorziening (naast toiletpapier, feces en urine) drinkwater wordt toegevoerd. Dit komt omdat onderlinge testresultaten met de toevoer van drinkwater beter te vergelijken, dan het geval zou zijn met de toevoer van oppervlaktewater of spoelwater.
Toelichting artikel 17.26, eerste lid, onder a, en Bijlage XI Bal n.a.v. wijzigingsbesluit 2022-172 *Via het Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en omzetting van de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen en de monitoring van de luchtkwaliteit (Stb. 2021, 200) wordt een bijlage IX toegevoegd aan het Bal. Dit terwijl het Bal via artikel I, onderdeel G, van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet (Stb. 2021, 22) al over een bijlage IX en X beschikt, horend bij de artikelen 11.54 en 11.103, eerste lid, onder c, onder 2°. Onderdeel DF voorziet er daarom in dat de bijlage horend bij artikel 17.26 wordt vernummerd tot bijlage XI. Daarnaast zorgt dit onderdeel ervoor dat de verwijzing in het opschrift van de bijlage kloppend wordt gemaakt. Er wordt immers niet in het tweede lid, onder a, van artikel 17.26 verwezen naar de bijlage, maar in het eerste lid, onder a, van dat artikel. Onderdeel DA regelt dat de verwijzing in artikel 17.26, eerste lid, onder a, aansluit bij de nieuwe nummering.*
Toelichting op wijziging van bijlage XI [artikel 4.3 Omgevingswet] n.a.v. wijzigingsbesluit 2024-330 *Bijlage XI bij het Bal bevat eisen voor het testen van voorzieningen aan boord van pleziervaartuigen die toiletwater zuiveren voordat het wordt geloosd. Het lozen van toiletwater van een pleziervaartuig is alleen toegestaan als het door een zuiveringsvoorziening met een certificaat voor typegoedkeuring wordt geleid (artikel 17.16 Bal). Er kan een certificaat van typegoedkeuring worden verstrekt als de zuiveringsvoorziening volgens bepaalde testen aan de eisen voldoet. Voor het wijzigen van de temperatuur en de testverhouding in die testprocedure voor de zuiveringsvoorziening was de Regeling lozen buiten inrichtingen die voorheen gold, al gewijzigd. De onderhavige wijziging zorgt ervoor dat het Bal, waarin deze regels zijn overgenomen, in lijn daarmee wordt aangepast.*
Er zijn twee wijzigingen aan de testprocedure. Ten eerste is een fout hersteld die was gemaakt in de berekening van de samenstelling van het tijdens de test door een boordzuiveringsinstallatie te zuiveren mengsel van toiletpapier, feces, urine en drinkwater. Het aandeel toiletpapier was eerder te hoog vastgesteld en had niet op «1» moeten worden vastgesteld, maar op «2/3». Om in het verhoudingsgetal te starten met een geheel getal (2), zijn de overige getallen met een factor 3 vermenigvuldigd.
Ten tweede is in de testprocedure aangepast onder welke temperatuur de testen moeten worden uitgevoerd. Voorheen moest de omgevingstemperatuur tijdens de test op bepaalde momenten 15 °C of 40 °C zijn. Deze temperaturen zijn gewijzigd naar temperaturen binnen bandbreedtes omdat de temperatuur kan fluctueren. In bijlage XI bij het Bal is «15 °C» vervangen door «ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C» en «40 °C» is vervangen door «ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C». Escherichia coli vermenigvuldigt zich optimaal tussen de 10 °C en 40 °C en leeft het beste bij 37 °C. Omdat de temperatuur tijdens het testen kan fluctueren wordt daarom een bandbreedte aangehouden van drie graden hoger of lager dan 37 °C. Het aanhouden van een lagere testtemperatuur is niet goed mogelijk. Hoewel in de meeste gevallen een dergelijke omgevingstemperatuur in de praktijk niet te verwachten is, kan de temperatuur oplopen bij een boordzuiveringsinstallatie die in een motorruim is geplaatst.

I Test voor zuiveringsvoorzieningen met biologische zuivering

1 Bij de test wordt naar de zuiveringsvoorziening toegevoerd: toiletpapier, feces, urine en drinkwater in een gewichtsverhouding van respectievelijk 2, 9, 75 en 300.

2 Bij een zuiveringsvoorziening zonder voorgeschakelde verzameltank wordt het volgende testprogramma uitgevoerd:
   a van dag 1 tot en met 6 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C, waarbij de hydraulische belasting op dag 1, 2 en 3 is ingesteld op 125% en op dag 4, 5 en 6 100% bedraagt, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 1, 3, 4 en 6;
   b van dag 7 tot en met 13 is de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C;
   c van dag 14 tot en met 33 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld, waarbij op dag 14 tot en met 27 de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C is en de hydraulische belasting is ingesteld op 100%, en op dag 28 tot en met 33 de omgevingstemperatuur ten minste 34 °C en ten hoogste ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C is en de hydraulische belasting op dag 28, 29 en 30 125% bedraagt, en op dag 31, 32 en 33 50% bedraagt, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 14, 16, 19, 23, 27, 28, 30, 31 en 33;
   d van dag 34 tot en met 54 is de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C; en

e van dag 55 tot en met 68 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C, waarbij de hydraulische belasting is ingesteld op 100%, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 55, 57, 60, 64 en 68.

3 Bij een zuiveringsvoorziening met voorgeschakelde verzameltank wordt het volgende testprogramma uitgevoerd:

a van dag 1 tot en met 13 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C, waarbij de hydraulische belasting op dag 1 en 13 is ingesteld is op 50%, en op dag 2 tot en met 12 100% bedraagt, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 1, 2, 4, 7, 10 en 13;

b van dag 14 tot en met 20 is de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C;

c van dag 21 tot en met 34 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld, waarbij de omgevingstemperatuur op dag 21 tot en met 27 ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C bedraagt en op dag 28 tot en met 35 ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C, waarbij de hydraulische belasting op dag 21 en 34 is ingesteld op 50%, en op dag 22 tot en met 33 100% bedraagt, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 21, 22, 24, 27, 28, 30, 33 en 34;

d van dag 35 tot en met 55 is de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C; en

e van dag 56 tot en met 68 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C, waarbij de hydraulische belasting op dag 56 en 68 is ingesteld op 50% en op dag 57 tot en met 68 100% bedraagt, en monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 56, 57, 59, 62, 65 en 68.

II Test voor zuiveringsvoorzieningen met niet-biologische zuivering

1 Bij de test wordt naar de zuiveringsvoorziening toegevoerd: toiletpapier, feces, urine en drinkwater in een gewichtsverhouding van respectievelijk 2, 9, 75 en 300.

2 Bij de zuiveringsvoorziening wordt het volgende testprogramma uitgevoerd:

a van dag 1 tot en met 7 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C, waarbij monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 1, 2, 4 en 7;

b op dag 8 is de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 34 °C en ten hoogste 40 °C; en

c van dag 9 tot en met 15 is de zuiveringsvoorziening ingeschakeld en bedraagt de omgevingstemperatuur ten minste 12 °C en ten hoogste 18 °C, waarbij monsternames van het effluent plaatsvinden op dag 9, 10, 12 en 15.

Dit document is aanwezig op het Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
en is te downloaden via https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/besluit-activiteit

gemeente Leek

Besluit activiteiten leefomgeving

'De Strandbal'

Besluit activiteiten leefomgeving;
Staatsblad 2018-293 en bijgewerkt
t/m Staatsblad 2026-297

Deel 2 (van 2)
Nota's van toelichting (algemeen)

DEEL 2 (van 2) ALGEMENE TOELICHTINGEN BIJ DE DIVERSE NOTA'S VAN TOELICHTING

1 Nota van toelichting bij Staatsblad 2018-293
Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving (Besluit activiteiten leefomgeving)

2 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-197
Besluit van 18 juni 2020, houdende implementatie van enkele bepalingen van Richtlijn (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen (PbEU L 150/109) (Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen)

3 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-400
Besluit van 16 september 2020 tot aanvulling en wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit, de intrekking en wijziging van andere besluiten en regeling van overgangsrecht voor de invoering van de Omgevingswet (Invoeringsbesluit Omgevingswet)

4 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-532
Besluit van 7 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur vanwege het opnemen van regels over landinrichting, voorkeursrecht en onteigening en een verdere aanpassing van de regels over kostenverhaal (Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet)

5 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-557
Besluit van 9 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en enkele andere besluiten met het oog op de beheersing van geluid afkomstig van wegen, spoorwegen en industrieterreinen (Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet)

6 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-22
Besluit van 16 december 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten in verband met de overgang van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet (Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet)

7 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-98
Besluit van 27 november 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten met het oog op het beschermen van de bodem, met inbegrip van het grondwater, en het duurzaam en doelmatig gebruik van de bodem (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet)

8 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-200
Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en omzetting van de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen en de monitoring van luchtkwaliteit

9 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-287
Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van enkele algemene maatregelen van bestuur (stikstofreductie en natuurverbetering)

10 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-299
Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312), het Besluit geluid milieubeheer en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67)

11 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-381
Besluit van 14 juli 2021, houdende wijziging van het Besluit natuurbescherming en het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met een handelsverbod voor Aziatische duizendknopen en wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de additionele aanwijzing van door de provincies te bestrijden invasieve uitheemse soorten

12 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-109
Besluit van 31 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn

13 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-110
Besluit van 26 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het opnemen van een plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden over energiebesparende maatregelen en tot wijziging van het Besluit energie-audit

14 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-170
Besluit van 21 april 2022, tot wijziging van enkele besluiten ter uitvoering van Verordening (EU) 2018/848 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten

15 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-172
Besluit van 26 april 2022, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2022)

16 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-181
Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken)

17 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-199
Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Besluit havenontvangstvoorzieningen en enkele andere besluiten ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151) en in verband met een wetstechnische verbetering (Implementatiebesluit tweede richtlijn havenontvangstvoorzieningen)

18 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-320
Besluit van 22 augustus 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de regels inzake industriële emissies en enige andere besluiten in verband met technische correcties

19 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-450
Besluit van 8 november 2022 tot wijziging van het Drinkwaterbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur in verband met de omzetting van EU-Drinkwaterrichtlijn 2020/2184 (herschikking)

20 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-199
Besluit van 9 juni 2023 ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2020, L 177) (Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater)

21 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-215
Besluit van 19 juni 2023, tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Besluit energie-audit in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor milieubelastende activiteiten

22 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-298
Besluit van 12 september 2023, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2023)

23 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-325
Besluit van 20 september 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn en enkele andere wijzigingen van wetgevingstechnische aard

24 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-357
Besluit van 5 oktober 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet in verband met het aanhouden van bufferstroken ter uitvoering van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069 van de Commissie van 30 september 2022 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEU 2022, L 277) (Besluit bufferstroken meststoffen)

25 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-424
Besluit van 8 november 2023, houdende wijziging van het Waterschapsbesluit in verband met het actualiseren van de regels over beleidsvoorbereiding en verantwoording en de verdere uitwerking van de rechtmatigheidsverantwoording voor waterschappen

26 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-472
Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit

27 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-57
Besluit van 14 februari 2024 tot vaststelling van een beperkingengebied voor de buitenlandse burgerluchthaven Weeze en de in dat gebied geldende regels en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit (Besluit beperkingengebied Weeze en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit)

28 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-118
Besluit van 11 april 2024 tot wijziging van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen in verband met het toevoegen van informatie over zeer zorgwekkende stoffen aan de omschrijving van aard, eigenschappen en samenstelling van afvalstoffen en tot wijziging van twee andere besluiten

29 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122
Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU)2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PbEU 2023, L 231)

30 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122-n1 (verbeterblad energie)
Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (Pb EU 2023, L 231)

31 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-235
Besluit van 5 juli 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de verzegeling van de afvoerleiding van een toilet op een pleziervaartuig (Wijzigingsbesluit verzegeling afvoerleiding toilet pleziervaartuigen)

32 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-309
Besluit van 16 oktober 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving houdende een voorziening om ter uitvoering van het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn de uiterlijke inzaaidatum van vanggewassen na maïs in verband met bijzondere weersomstandigheden te kunnen wijzigen

33 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-330
Besluit van 4 november 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en het Besluit bodemkwaliteit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2025)

34 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-423
Besluit van 5 december 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het instellen van een ZZS-emissiedatabase en een ZZS-emissieregister en enkele andere kleine wijzigingen (Besluit ZZS-register)

35 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-45
Besluit van 13 januari 2025, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2023/1115 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 995/2010 (Besluit uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten)

36 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-131
Besluit van 6 mei 2025, houdende aanpassing van diverse algemene maatregelen van bestuur en de intrekking van het Besluit nationaliteitstoets zeeschepen in verband met de Rijkswet nationaliteit zeeschepen (Aanpassingsbesluit Rijkswet nationaliteit zeeschepen)

37 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-158
Besluit van 6 juni 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de verlenging van de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken (Wijzigingsbesluit verlenging tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) [KetenID WGK027363]

38 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-199
Besluit van 14 juli 2025, houdende wijziging van het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen en enkele andere besluiten in verband met de uitvoering van Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014, en Verordening (EU) 2024/590 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1005/2009

39 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-242
Besluit van 4 september 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Asbestverwijderingsbesluit 2005, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer, het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Verzamelbesluit Omgevingswet IenW milieu 2025) [KetenID WGK025523]

40 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-347
Besluit van 3 november 2025, houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (Energiebesluit)

41 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-373

Besluit van 11 november 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart in verband met de invoering van een verplichting voor het bestuursorgaan tot het verstrekken van een afschrift aan de minister bij afwijking van het circulair materialenplan, tot wijziging van het begrip landelijk afvalbeheerplan in circulair materialenplan en het nader invulling geven aan het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen [KetenID WGK026744]

42 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-160
Besluit van 22 juni 2026, houdende wijzigingen in algemene maatregelen van bestuur op het terrein van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet LVVN en KGG 2026) [KetenID 26847]

43 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-164
Besluit van 26 juni 2026 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Besluit bodemkwaliteit en het Drinkwaterbesluit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2026)

44 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-167
Besluit van 29 juni 2026, houdende wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving en Besluit activiteiten leefomgeving in verband met actualisatie van de Beleidslijn grote rivieren (Besluit actualisatie Beleidslijn grote rivieren) [KetenID WGK026689]

45 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-186
Besluit van 7 juli 2026, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de bescherming van de wolf en goudjakhals [KetenID WGK027882]

46 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx
Besluit van

47 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx
Besluit van

48 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx
Besluit van

49 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx
Besluit van

50 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx
Besluit van

1 Nota van toelichting bij Staatsblad 2018-293; *Besluit van 3 juli 2018, houdende regels over activiteiten in de fysieke leefomgeving (Besluit activiteiten leefomgeving)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-293.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

Inhoudsopgave

Samenvatting Besluit activiteiten leefomgeving

1 Inleiding
- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Grondslag en reikwijdte
- 1.3 Verhouding tot andere regelgeving
- 1.4 Medebetrokkenheid
- 1.5 Leeswijzer

2 Achtergrond, uitgangspunten en hoofdkeuzes
- 2.1 Achtergrond stelselherziening
  - 2.1.1 Naar een nieuwe uitvoeringspraktijk
  - 2.1.2 Naar een eenduidig instrumentenpalet
  - 2.1.3 Integraal Afwegingskader
- 2.2 Uitgangspunten
  - 2.2.1 Algemene uitgangspunten
  - 2.2.2 Herimplementatie Europees recht en internationale verdragen
- 2.3 Hoofdkeuzes in dit besluit
  - 2.3.1 Toepassingsbereik
  - 2.3.2 Normadressaat
  - 2.3.3 Bevoegd gezag
  - 2.3.4 Inzet van typen regels en instrumenten
  - 2.3.5 Structuur van het besluit
  - 2.3.6 Complexe bedrijven
  - 2.3.7 Bestuurlijke afwegingsruimte bij regels over activiteiten - overzicht

3 De verschillende typen regels en instrumenten

3.1 Specifieke zorgplichten
3.1.1 Algemene kenmerken van specifieke zorgplichten
3.1.2 Inzet van specifieke zorgplichten in dit besluit
3.1.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.1.4 Effecten
3.2 Doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen
3.2.1 Algemene kenmerken van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen
3.2.2 Inzet van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen in dit besluit
3.2.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.2.4 Effecten
3.3 Gelijkwaardige maatregelen
3.3.1 Algemene kenmerken van gelijkwaardigheid
3.3.2 Inzet van gelijkwaardigheid in dit besluit
3.3.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.3.4 Effecten
3.4 Maatwerk
3.4.1 Algemene kenmerken van maatwerk
3.4.2 Inzet van maatwerk in dit besluit
3.4.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.4.4 Effecten
3.5 Keuze voor meldingsplicht en vergunningplicht
3.5.1 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.5.2 Effecten
3.6 Regels bij ongewone voorvallen
3.6.1 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
3.6.2 Effecten
3.7 Verwijzingen naar NEN-normen

4 Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk: inhoud
4.1 Inleiding
4.2 Toepassingsbereik
4.2.1 Regels in het omgevingsplan en rijksregels over milieubelastende activiteiten
4.2.2 Het beheren van milieugebruiksruimte
4.2.3 «Decentraal, tenzij» bij toepassingsbereik activiteiten
4.2.4 «Decentraal, tenzij» bij toepassingsbereik belangen
4.3 Bevoegd gezag
4.4 Verhouding tussen maatwerkvoorschriften en de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit
4.5 Algemene rijksregels en door het Rijk ingestelde vergunningplichten
4.5.1 Vergunningplichtige activiteiten waarbij algemene regels uitgangspunt zijn
4.5.2 Vergunningplichten en algemene regels bij complexe bedrijven
4.5.3 Vergunningplichten in verband met de mer-richtlijn
4.6 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
4.7 Effecten
4.8 Beleidskeuze over milieuaspecten
4.8.1 Omgaan met milieugebruiksruimte binnen rijksregels
4.8.2 Waarborgen van de veiligheid
4.8.3 Beperken van de emissie van zeer zorgwekkende stoffen
4.8.4 Beperken van geluidhinder, geurhinder en trillinghinder
4.8.5 Beschermen van de luchtkwaliteit
4.8.6 Beschermen van de bodem
4.8.7 Beschermen van de kwaliteit van watersystemen
4.8.8 Doelmatig gebruik van energie
4.8.9 Doelmatig beheer van afvalstoffen
4.8.10 Doelmatig beheer van afvalwater
4.9 Erkende maatregelen voor beperken van luchtemissies

5 Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk: structuur
5.1 De structuur van hoofdstuk 2 tot en met 5
5.2 De structuur van hoofdstuk 3
5.2.1 Gebruik van het installatiebegrip
5.2.2 Aanwijzing van milieubelastende activiteit in drie stappen
5.2.3 Aanwijzing van milieubelastende activiteit en vergunningplichtige gevallen per afdeling
5.2.4 Aanwijzing van algemene regels
5.2.5 Gegevens en bescheiden
5.3 De structuur van hoofdstuk 4
5.4 Verschillen met voorheen geldend recht
5.4.1 Verschillen tussen begrippen activiteit en inrichting
5.4.2 Geen omgevingsvergunning beperkte milieutoets

6 Activiteiten in of bij waterstaatswerken in beheer bij het Rijk
6.1 Inleiding
6.2 Toepassingsbereik
6.3 Bevoegd gezag
6.4 Structuur van hoofdstuk 6
6.5 Beleidskeuze voor onderscheiden activiteiten
6.6 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
6.7 Effecten

7 Activiteiten in de Noordzee
7.1 Inleiding en toepassingsbereik
7.2 Bevoegd gezag
7.3 Structuur van hoofdstuk 7
7.4 Beleidskeuze voor onderscheiden activiteiten
7.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
7.6 Effecten

8 Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg
8.1 Inleiding
8.2 Toepassingsbereik
8.3 Bevoegd gezag
8.4 Inzet van typen regels en instrumenten
8.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
8.6 Effecten

9 Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een spoorweg

10 Activiteiten rond luchthavens

11 Activiteiten die de natuur betreffen

12 Activiteiten die het inrichten van gebieden betreffen

13 Activiteiten die cultureel erfgoed betreffen
13.1 Inleiding
13.2 Toepassingsbereik
13.3 Bevoegd gezag
13.4 Inzet van typen regels en instrumenten
13.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
13.6 Effecten

14 Activiteiten die het werelderfgoed betreffen
14.1 Inleiding

14.2 Toepassingsbereik
14.3 Bevoegd gezag
14.4 Inzet van typen regels en instrumenten
14.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
14.6 Effecten

15 Gelegenheid bieden tot zwemmen of baden

16 Grondwateronttrekkingen en ontgrondingen op land en in regionale wateren
16.1 Inleiding
16.2 Grondwateronttrekkingsactiviteiten
16.3 Ontgrondingsactiviteiten
16.4 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
16.5 Effecten

17 Afval van schepen in binnenwateren
17.1 Inleiding en toepassingsbereik
17.2 Bevoegd gezag
17.3 Inzet van typen regels en instrumenten
17.4 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
17.5 Effecten

18 Verhouding tot andere regelgeving
18.1 Algemeen
18.2 Voorgaande regelgeving
18.3 EU-regelgeving
18.3.1 EU-richtlijnen, EU-verordeningen en verdragen
18.3.2 Notificatie
18.4 Afbakening met andere bestaande regelgeving

19 Uitvoering, toezicht en handhaving
19.1 Uitvoering
19.2 Toezicht en handhaving

20 Effecten van de AMvB's onder de Omgevingswet
20.1 Inleiding
20.2 Financiële effecten
20.2.1 Financiële effecten algemeen
20.2.2 Effect op de regeldruk voor burgers en bedrijven
20.2.3 Structureel effect op bestuurlijke lasten voor overheden
20.2.4 Eenmalige kosten
20.3 Effect op het milieu
20.3.1 Effect op beschermingsniveau en realisatie milieuambities
20.3.2 Beginselen van het EU-milieubeleid
20.4 Effect op de rechterlijke macht en de handhaafbaarheid

21 Totstandkoming besluit en consultatie
21.1 Totstandkoming besluit
21.2 Centrale thema's in consultatiereacties
21.3 Overige reacties op dit besluit
21.3.1 Toepassingsbereik van het besluit
21.3.2 Structuur van de regels
21.3.3 Normadressaat
21.3.4 Specifieke zorgplicht
21.3.5 Ongewoon voorval
21.3.6 Overige reacties over de inhoud van de algemene rijksregels
21.4 Wijzigingen naar aanleiding van de parlementaire behandeling

22 Invoering
22.1 Implementatieprogramma
22.2 Invoeringsondersteuning aan gebruikers
22.3 Veranderopgave van overheden
22.4 Digitaal stelsel Omgevingswet
22.5 Overgangsrecht

23 Implementatietabellen

Samenvatting Besluit activiteiten leefomgeving
Het Besluit activiteiten leefomgeving is een van de vier AMvB's die uitvoering geven aan de Omgevingswet. Het besluit bevat, samen met het Besluit bouwwerken leefomgeving, de algemene regels waaraan burgers en bedrijven zich moeten houden als ze bepaalde activiteiten uitvoeren in de fysieke leefomgeving. Ook bepaalt het besluit, voor welke activiteiten een omgevingsvergunning nodig is.
Dit besluit bevat regels om het milieu, waterstaatwerken, wegen en spoorwegen en cultureel erfgoed te beschermen.
Het Besluit bouwwerken leefomgeving bevat voornamelijk regels over veiligheid, gezondheid en duurzaamheid bij (ver)bouwen, gebruiken en slopen van bouwwerken.
Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat de inhoudelijke kaders voor overheidsorganen, waarbinnen zij hun taken en bevoegdheden op het terrein van de fysieke leefomgeving uitoefenen.
Het Omgevingsbesluit regelt welk bestuursorgaan het bevoegd gezag is om een omgevingsvergunning te verlenen. Ook regelt het welke bestuursorganen, adviesorganen en adviseurs betrokken moeten worden bij de besluitvorming, de invulling van procedures en stelt het regels aan een aantal op zichzelf staande onderwerpen zoals de milieueffectrapportage.

Reikwijdte van de Omgevingswet
De Omgevingswet gaat over beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Hiervoor stelt Rijk alleen regels als dat nodig is op basis van nationaal beleid of als dat voortvloeit uit internationale verplichtingen.
Er zijn vijf typen maatschappelijke opgaven op het terrein van de fysieke leefomgeving waarvoor het Rijk regels stelt:
- Het beschermen van kwetsbare onderdelen van de fysieke leefomgeving, zoals gebouwen waar mensen verblijven. Hiervoor gelden regels met het oog op geur, geluid en externe veiligheid. Ook cultureel erfgoed wordt gezien als een kwetsbaar onderdeel, waarvoor in dit besluit regels zijn gesteld.
- Het beschermen van onderdelen van de fysieke leefomgeving van nationaal belang, zoals rijkswegen en waterstaatswerken in beheer van het Rijk tegen gevolgen van activiteiten.
- De zorg voor een aanvaardbare kwaliteit van specifieke onderdelen van de fysieke leefomgeving, zoals de kwaliteit van de buitenlucht, de bodem of het oppervlaktewater.
- Het waarborgen van een aanvaardbare kwaliteit van onderdelen van de fysieke leefomgeving waar een eigenaar of beheerder aan zet is, zoals de minimumkwaliteit van bouwwerken.
- Het benadrukken van algemene belangen, zoals het belang van het beschermen van de gezondheid of het waarborgen van de veiligheid, waaronder het voorkomen van rampen.

Waar gaat dit besluit over?

<u>Aanwijzing activiteiten waarover het Rijk regels stelt</u>
Dit besluit bepaalt over welke activiteiten in de fysieke leefomgeving door het Rijk regels worden gesteld en wat daarbij de verhouding is tussen algemene rijksregels en vergunningplichten.

<u>Aanwijzing bevoegd gezag voor algemene rijksregels</u>
Dit besluit bepaalt welk bestuursorgaan bevoegd gezag is voor de algemene rijksregels. Het gaat om het bevoegd gezag waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen, dat beslist op een verzoek tot het treffen van een gelijkwaardige maatregel en dat zorg draagt voor de bestuursrechtelijke handhaving van de algemene rijksregels. Het bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning wordt in het Omgevingsbesluit aangewezen.

<u>Keuze voor het type voorschriften</u>
Activiteiten en de gevolgen daarvan voor de fysieke leefomgeving verschillen van elkaar, en dat vraagt om verschillende typen regels.

De basis zijn specifieke zorgplichten, die een beroep doen op de eigen verantwoordelijkheid van degene die de activiteit uitvoert.
Wanneer de nadelige gevolgen voor de leefomgeving daarom vragen, kunnen meer uitgewerkte regels nodig zijn om die gevolgen te beperken. Deze regels hebben de vorm van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen.
Voor een deel van de activiteiten geldt een meldingsplicht. Het betreft activiteiten waarbij het gelet op de potentiële nadelige gevolgen wenselijk is dat de activiteit niet mag starten, voordat het bevoegd gezag daarvan op de hoogte is gebracht.
Wanneer het noodzakelijk is dat het bevoegd gezag een activiteit voorafgaand beoordeelt, voorschriften daarvoor opstelt en expliciet instemt met de uitvoering daarvan, is een omgevingsvergunning vereist. Doorgaans gaat het om complexere activiteiten met potentieel grote gevolgen.

Belangrijkste verbeteringen

Vereenvoudiging
Het Besluit activiteiten leefomgeving draagt bij aan de vereenvoudiging van het omgevingsrecht. Een groot aantal rijksregels voor activiteiten is samengebracht in dit besluit. Voorheen waren ze verspreid over meer dan twintig wetten, AMvB's en ministeriële regelingen. De regels zijn vanuit een samenhangende visie geschreven en zo geharmoniseerd. De regels zijn opnieuw geordend en waar mogelijk zijn regels geschrapt. Hierdoor zijn regels duidelijker en beter na te leven.

Invulling van het uitgangspunt «decentraal, tenzij»
Op hoofdlijnen zijn er drie redenen om als Rijk regels te stellen over activiteiten:
1 vanwege de aan het Rijk toebedeelde taken (zoals bij rijkswegen en rijkswateren, en bij bescherming van rijksmonumenten),
2 om een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau te borgen (zoals bij preventieve locatieonafhankelijke maatregelen bij activiteiten met nadelige gevolgen voor het milieu),
3 in verband met internationaalrechtelijke verplichtingen (zoals bij een deel van de milieuregels en regels ter bescherming van het werelderfgoed).
Bij de totstandkoming van dit besluit is steeds uitdrukkelijk gekeken of regulering nodig is, en zo ja of regels onderdeel moeten zijn van de rijksregelgeving of juist beter decentraal kunnen worden gesteld. Dit geeft invulling aan het uitgangspunt «decentraal, tenzij».
Dit heeft geleid tot een substantiële daling van het aantal bedrijven waarvoor het Rijk de milieugevolgen volledig regelt. De algemene rijksmilieuregels zijn beperkt tot de technische, locatieonafhankelijke eisen die landelijk aan bedrijven kunnen worden gesteld.
Het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn opgesteld vanuit het uitgangspunt dat locatieafhankelijke regels met betrekking tot bijvoorbeeld geluid, geur en externe veiligheid ter bescherming van omwonenden of ter bescherming van regionale watersystemen beter kunnen worden gesteld door gemeenten en waterschappen, gekoppeld aan de specifieke locaties. Deze regels worden daarom gesteld in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening, waarbij het Rijk zo nodig instructieregels stelt. De rijksregels over activiteiten en de decentrale regels sluiten daardoor beter op elkaar aan, en zijn voor de burger beter toegankelijk.

Als rijksregels gelden, zijn ze toegesneden op de activiteiten en beter toegankelijk
In het Besluit activiteiten leefomgeving is bij het structureren van de regels zo veel mogelijk uitgegaan van het gezichtspunt van de initiatiefnemer en helpt hem daarbij zijn weg te vinden in de regels. Een goed voorbeeld hiervan zijn de regels voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten, zoals opgenomen in hoofdstuk 3. Deze activiteiten zijn gekoppeld aan voor de initiatiefnemer herkenbare bedrijfstakken of typen bedrijven. Per type bedrijf worden de activiteiten opgesomd die vergunningplichtig zijn. Via een richtingaanwijzer wordt expliciet aangegeven welke andere inhoudelijke regels van toepassing zijn op de activiteit. Hierdoor weet een initiatiefnemer meteen waar hij aan toe is. Deze betere toegankelijkheid schept randvoorwaarden voor een betere naleving van de regels en daarmee voor een betere bescherming van de fysieke leefomgeving.

Algemene rijksregels zijn het uitgangspunt
De algemene rijksregels in dit besluit zijn zodanig opgebouwd, dat naarmate het risico groter is, de regels meer waarborgen bieden, waarbij geen onnodige regels worden gesteld en administratieve lasten zo beperkt mogelijk zijn:

- De specifieke zorgplicht vormt voor alle categorieën van activiteiten het fundament waarop de meer uitgewerkte regels voortbouwen en geldt ook naast een eventuele vergunningplicht. Deze brede toepassing van de specifieke zorgplicht heeft als voordeel dat meer uitgewerkte regels beperkt kunnen blijven tot de hoofdzaken en dat in algemene regels en vergunningen geen voorschriften meer hoeven te worden opgenomen die vanzelfsprekend zijn.
- Waar mogelijk is in het besluit voor doelvoorschriften gekozen. Dit heeft als voordeel dat degene die de activiteit uitvoert zelf maatregelen kan kiezen. Waar zowel doelvoorschriften als middelvoorschriften kunnen worden geformuleerd, zijn indien doelmatig zogenoemde erkende maatregelen opgenomen. Deze zijn niet verplicht, maar als ze correct worden uitgevoerd, wordt aan het doelvoorschrift voldaan. De erkende maatregel geeft duidelijkheid en gebruiksgemak, het doelvoorschrift laat ruimte voor zelfgekozen maatregelen en innovatie.
- Als niet een doelvoorschrift geldt, maar een concrete maatregel verplicht is, omschrijft het besluit welk doel met die maatregel wordt beoogd, zodat de initiatiefnemer beter kan bepalen welke alternatieve, gelijkwaardige maatregel hij ook kan treffen en het bevoegd gezag deze gemakkelijker kan toetsen.
- Doorverwijzingen naar technische normen en andere documenten zijn kritisch bezien, wat waar nodig zowel tot aanpassing van verwijzingen als de documenten heeft geleid.
- Als initiatiefnemers om informatie wordt gevraagd, is dat zo beperkt, concreet en eenduidig mogelijk.
- Als een voorafgaande melding nodig wordt geacht, zijn de gegevens die voor een melding moeten worden aangeleverd eenduidig en zo beperkt mogelijk. Daarmee wordt ook voorkomen dat er een verschil van inzicht kan ontstaan over welke gegevens verstrekt moeten worden, en of de melding juist is gedaan. De meldingstermijnen zijn geharmoniseerd. In de meeste gevallen moet vier weken vooraf worden gemeld, wat het bevoegd gezag de tijd geeft voor een eventuele actie, zoals initiële controle.

Waar mogelijk zijn vergunningplichten ingeperkt
In het Besluit activiteiten leefomgeving is het aantal vergunningplichten verder teruggedrongen door een verschuiving naar algemene regels, vooral bij onderwerpen waar algemene regels nog niet of beperkt werden ingezet. Zo daalt bijvoorbeeld het aantal vergunningen in beperkingengebieden van rijkswegen substantieel.
Een vergunningplicht is in dit besluit alleen aan de orde als het noodzakelijk wordt geacht dat het bevoegd gezag voorafgaand met de activiteit instemt en daarvoor voorschriften formuleert. In veel gevallen heeft die noodzaak te maken met internationaalrechtelijke verplichtingen. Aanvullend hierop wordt alleen voor een vergunningplicht gekozen als de regels voor de activiteit op het specifieke geval moeten worden afgestemd en als daarom niet met algemene regels volstaan kan worden.
De omvang van de vergunningplicht is ook afgestemd op de risico's voor de leefomgeving. Bij veel activiteiten wordt de vergunning beperkt tot datgene waarvoor daadwerkelijk individuele beoordeling nodig is. Zo hoeft niet altijd het hele bedrijf vergunningplichtig te zijn, maar bijvoorbeeld alleen een technische installatie.
Bij een beperkt aantal complexe bedrijven met substantiële risico's voor de fysieke leefomgeving is de vergunning wel het voornaamste normerende document en omvat deze de hele activiteit. Gedeputeerde staten zijn bevoegd gezag voor alle algemene rijksregels en vergunningplichten die voor deze bedrijven gelden, met uitzondering van wateractiviteiten.

Rijksregels bieden mogelijkheden voor maatwerk
Het Besluit activiteiten leefomgeving biedt ruime mogelijkheden voor maatwerk. Hierdoor is het mogelijk om in specifieke gevallen onnodige belemmeringen voor het uitvoeren van activiteiten weg te nemen. Dit biedt een initiatiefnemer bijvoorbeeld kansen voor innovatieve activiteiten.
Maatwerk kan in specifieke gevallen ook nodig zijn voor bescherming van de fysieke leefomgeving, bijvoorbeeld als aanvullende maatregelen nodig zijn om significante verontreiniging tegen te gaan of om aan omgevingswaarden te voldoen. Dat mogelijkheid tot maatwerk ruim wordt geboden, betekent niet dat maatwerk breed moet worden toegepast. Uiteraard is maatwerk geen vrijbrief voor het naar eigen inzicht aanpassen van de regels. Zo is maatwerk uitdrukkelijk niet bedoeld om zonder aanleiding af te wijken van de in algemene regels geformuleerde preventieve en technische maatregelen. Maatwerk moet steeds adequaat worden gemotiveerd, en het toepassen van maatwerk is voorzien van rechtsbescherming.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Maatschappelijke doelen en verbeterdoelen stelselherziening

Het Besluit activiteiten leefomgeving maakt onderdeel uit van het vernieuwde stelsel voor het omgevingsrecht. Het nieuwe juridische stelsel bestaat uit de Omgevingswet, de vier daarbij behorende algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en de daarmee samenhangende ministeriële regeling. Samen bieden ze het juridische kader voor maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Met dit nieuwe stelsel kan, beter dan voorheen, worden ingespeeld op de dynamiek in de fysieke leefomgeving. Het stelsel is gericht op: «het met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, en in onderlinge samenhang:

a bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en
b doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.»

Deze zogenoemde maatschappelijke doelen zijn opgenomen in artikel 1.3 van de Omgevingswet. Ze kunnen worden samengevat in het motto: «ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit». De Omgevingswet (hierna: de wet) en de uitvoeringsregelgeving dragen zo bij aan de versterking van de economie én aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving van ons land.

De vorm en de inhoud van de stelselherziening van het omgevingsrecht zijn gebaseerd op vier verbeterdoelen. Deze verbeterdoelen zijn sturend geweest voor de gemaakte keuzen voor de verdere uitwerking van het stelsel in de wet en in de AMvB's. De vier verbeterdoelen drukken uit wat de regering wil bereiken met de stelselherziening. De vier verbeterdoelen zijn:

a het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
b het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
c het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
d het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Aanleiding stelselherziening

De wet en de uitvoeringsregelgeving zijn de weerslag van een herziening van het stelsel voor het omgevingsrecht. Deze was om twee redenen nodig. In de eerste plaats sloot de oude regelgeving niet goed meer aan op huidige en toekomstige ontwikkelingen. Zo richtten de oude regels zich onvoldoende op duurzame ontwikkeling. Ze hielden onvoldoende rekening met regionale verschillen, de behoefte aan maatwerk in concrete projecten en het belang van vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij de besluitvorming over projecten. In de tweede plaats was het voormalige omgevingsrecht verbrokkeld. Het was verdeeld over tientallen wetten en zo'n 120 voornamelijk sectorale AMvB's voor bodem, bouwen, geluid, infrastructuur, mijnbouw, milieu, monumentenzorg, natuur, ruimtelijke ordening en waterbeheer. Deze verbrokkeling leidde tot problemen in de afstemming en de coördinatie. Ook wisten gebruikers niet altijd bij welke overheidsinstantie ze moesten zijn en of ze wel alle regels gevonden hadden die op hen van toepassing zijn. Initiatiefnemers van activiteiten worstelden met de vele verschillende wetten en AMvB's, met elk hun eigen procedures, planvormen en regels. Bevoegde gezagsinstanties konden initiatieven niet beoordelen in samenhang en integraal beleid kwam niet of slechts moeizaam tot stand. Deze problemen lieten zich vooral voelen door de toegenomen gebiedsgerichte benadering.

In het voormalige omgevingsrecht waren in de loop van de jaren al verbeteringen doorgevoerd, die op zichzelf weliswaar succesvol waren, maar tegelijkertijd de transparantie van het stelsel belemmerden door de stapeling en versnippering van wetgeving. Bovendien lag de nadruk te zeer op zekerheid en te weinig op een op duurzaamheid gerichte groei.

De wet biedt een fundament voor bundeling van het omgevingsrecht in één wet en vier AMvB's. Het integreert met name de «gebiedsgerichte» onderdelen van het oude omgevingsrecht in één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en uitvoering. De stelselherziening leidt daarmee tot betere mogelijkheden voor integraal beleid, tot betere bruikbaarheid en substantiële vereenvoudiging van het omgevingsrecht. Plannen en vergunningen worden zo veel mogelijk gebundeld, procedures worden korter. Deze bundeling biedt mogelijkheden voor slimme (win-win) combinaties, kostenbesparing, beperking van onderzoekslasten en betere mogelijkheden voor digitale beschikbaarheid van plannen, besluiten en onderzoeken.

Vier AMvB's

In totaal zijn zo'n zestig sectorale AMvB's opgegaan in de vier AMvB's onder de wet. Bij de indeling van de vier AMvB's is gekozen deze zoveel mogelijk helder te koppelen aan de doelgroep en het type regelgeving om op die manier het omgevingsrecht inzichtelijker te maken, gemakkelijker in het gebruik en meer samenhangend. Dit heeft geleid tot de volgende AMvB's:

- Het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit besluit stelt rechtstreeks werkende rijksregels over activiteiten in de fysieke leefomgeving aan burgers, bedrijven en overheden in de rol van initiatiefnemer. Het gaat daarbij vooral om milieubelastende activiteiten en wateractiviteiten.
- Het Besluit bouwwerken leefomgeving. Dit besluit stelt algemene, rechtstreeks werkende regels over activiteiten met betrekking tot bouwwerken, zoals bouwen en slopen. Dit besluit is gericht tot eenieder die deze activiteiten verricht, in de praktijk vooral burgers en bedrijven.
- Het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dit besluit richt zich tot bestuursorganen en bevat de inhoudelijke normen voor de bestuurlijke taakuitoefening en besluitvorming.
- Het Omgevingsbesluit. Dit besluit bevat de algemene en procedurele bepalingen voor de uitwerking van de instrumenten van de wet die voor eenieder van belang zijn, zowel voor overheden als voor bedrijven en burgers.

De indeling van de AMvB's naar doelgroepen en type regels is gevisualiseerd in figuur 1.1.

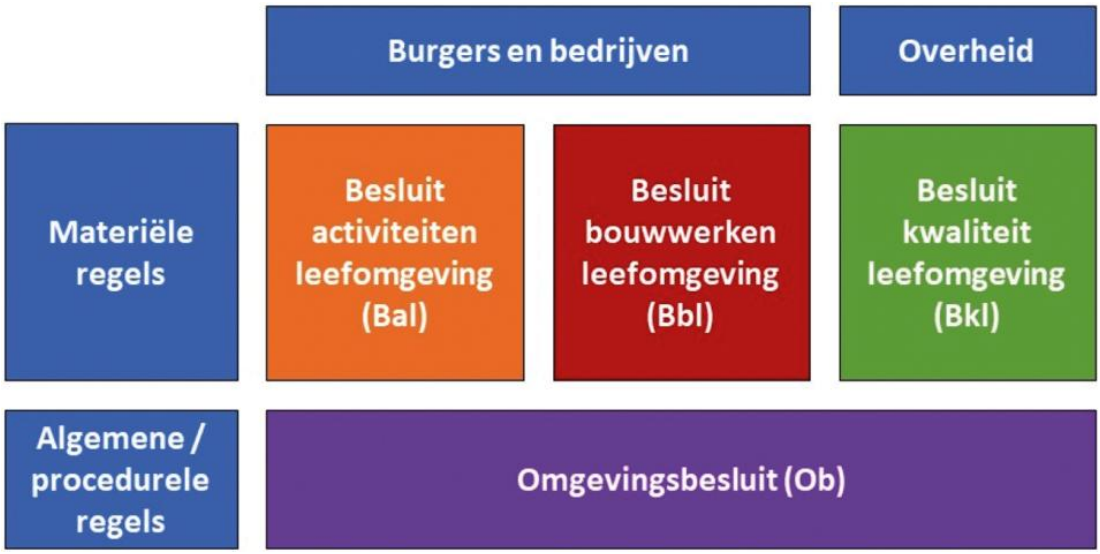

Figuur 1.1: De indeling van de AMvB's

De gekozen indeling van de AMvB's betekent dat de verschillende doelgroepen de regels die op hen van toepassing zijn duidelijker bij elkaar kunnen vinden. Een initiatiefnemer heeft vooral te maken met het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Omgevingsbesluit. Het Besluit activiteiten leefomgeving geeft helder aan welke algemene rijksregels gelden voor bijvoorbeeld een glastuinbouwbedrijf, een betoncentrale, een tankstation, of voor het verrichten van activiteiten langs rijkswegen en rijkswateren en voor activiteiten die van invloed zijn op cultureel erfgoed. Daarbij geeft dit besluit aan in welke gevallen een vergunning nodig is. Als een burger of bedrijf als onderdeel van zijn plannen ook iets wil bouwen of slopen, kan hij terecht in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Hij kan in het Omgevingsbesluit vinden welke procedures hij moet doorlopen en wie het bevoegd gezag is. In het omgevingsplan van de gemeente vindt hij ten slotte welke gemeentelijke regels verder nog gelden voor zijn initiatief.
Voor de gemeente, het waterschap, de provincie en het Rijk is daarnaast ook het Besluit kwaliteit leefomgeving van belang. Dit besluit schrijft voor welke regels het bestuursorgaan moet hanteren bij zijn omgevingsplan of verordening en welk beoordelingskader geldt bij vergunningen. In het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving kan het bestuursorgaan vinden welke ruimte er is om maatwerk te bieden in aanvulling op de algemene rijksregels. Hiermee kan hij waar nodig extra ruimte creëren voor gewenste ontwikkelingen en innovaties, of juist strengere eisen stellen als de situatie hierom vraagt. Het Omgevingsbesluit geeft ten slotte duidelijkheid over procedures en over instrumenten als milieueffectrapportage, kostenverhaal en financiële zekerheidstelling. Ook zijn hierin de regels te vinden rondom participatie en wordt uitwerking gegeven aan de projectprocedure.

1.2 Grondslag en reikwijdte

Het Besluit activiteiten leefomgeving bevat regels die het Rijk stelt over activiteiten met nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. De regels gelden direct voor burgers, bedrijven en overheden die deze activiteiten verrichten, en bestaan voornamelijk uit algemene regels. Voor een beperkt deel van de activiteiten vindt het Rijk een omgevingsvergunning noodzakelijk. De burgers, bedrijven en overheden kunnen in dit besluit daarom ook nagaan, of een vergunning is vereist.

Met het besluit wordt invulling gegeven aan artikel 4.3 van de wet, dat een grondslag biedt voor het stellen van algemene rijksregels over activiteiten, en aan artikel 5.1 van de wet, dat een grondslag biedt voor het aanwijzen van vergunningvrije of vergunningplichtige activiteiten. Ook zijn enkele artikelen opgenomen die hun grondslag vinden in artikel 2.24, eerste lid, en artikel 5.2, eerste lid. Deze regels zijn gericht tot bestuursorganen, maar zijn gezien hun verwevenheid met de regels van dit besluit opgenomen in dit besluit en niet in het Besluit kwaliteit leefomgeving.
De grondslag van artikel 4.3 in de wet maakt onderscheid tussen activiteiten waarover algemene rijksregels moeten worden gesteld, en activiteiten waarvoor algemene rijksregels kunnen worden gesteld. De activiteiten waarover algemene rijksregels moeten worden gesteld zijn genoemd in het eerste lid van artikel 4.3.
De activiteiten waarover algemene rijksregels kunnen worden gesteld zijn genoemd in het tweede lid van artikel 4.3.
Het betreft:
Artikel 5.1, eerste lid, van de wet, bevat een grondslag voor het aanwijzen van vergunningvrije gevallen van activiteiten.
Artikel 5.1, tweede lid, van de wet, bevat een grondslag voor het aanwijzen van vergunningplichtige gevallen van activiteiten.
Dit besluit zal uiteindelijk rijksregels voor alle activiteiten genoemd in artikel 4.3 en in het eerste en tweede lid van artikel 5.1 van de wet bevatten, met uitzondering van algemene rijksregels en vergunningplicht voor bouwactiviteiten, sloopactiviteiten en het gebruik en het in stand houden van bouwwerken en een aantal regels over milieubelastende activiteiten die daarmee samenhangen, omdat die regels opgenomen zijn of worden in het Besluit bouwwerken leefomgeving.
Een deel van de regels zal in dit besluit via aanvullingswetten en aanvullingsbesluiten worden ingebouwd. In paragraaf 1.3 wordt op deze voorgenomen aanpassingen nader ingegaan.
Bij het opstellen van de Omgevingswet is uitdrukkelijk gekozen om in de wet zelf duidelijker te sturen op het niveau waarop een onderwerp in de uitvoeringsregelgeving wordt uitgewerkt. De bevoegdheid om onderwerpen bij ministeriële regeling (nader) uit te werken, is daarom geregeld in de Omgevingswet zelf. Dit gebeurt via enkele centrale artikelen (zie onder meer hoofdstuk 2 en 4 van de wet) of in delegatiegrondslagen over specifieke onderwerpen. Anders dan in veel wetgeving gebruikelijk is, voorziet de Omgevingswet slechts beperkt in subdelegatie. Om op het niveau van algemene maatregel van de bestuur toch zichtbaar te maken dat een onderwerp nader wordt uitgewerkt bij ministeriële regeling, is in de relevante bepalingen met korte verwijzingen aangegeven dat, naast het besluit, ook een ministeriële regeling moet worden geraadpleegd. Die verwijzingen zijn geen delegatiegrondslag, maar strekken ertoe de gebruiker te attenderen op het bestaan van (nadere) regels in een ministeriële regeling. Daarom is voor die verwijzingen bewust een andere formulering gebruikt dan de formulering van delegatiebepalingen volgens de Aanwijzingen voor de regelgeving.

1.3 Verhouding tot andere regelgeving

Verhouding tot voorheen geldende regelgeving
Dit besluit bevat regels die afkomstig zijn uit circa 13 besluiten. Een groot deel daarvan is ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit vereenvoudigt de verhoudingen binnen het omgevingsrecht aanzienlijk. Besluiten die geheel zijn overgegaan naar dit besluit zijn onder andere het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit lozing afvalwater huishoudens en het Besluit lozen buiten inrichtingen. Ook vanuit andere besluiten zijn delen overgegaan, bijvoorbeeld uit het Waterbesluit, het Besluit externe veiligheid buisleidingen en het Besluit emissiearme huisvesting. Ook een aantal bepalingen dat eerder op wetniveau was opgenomen is overgegaan naar dit besluit, zoals bijvoorbeeld het verbod om buiten inrichtingen afvalstoffen te storten of te verbranden, afkomstig uit hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer, of het verbod om een beschermd monument te beschadigen of te vernielen, afkomstig uit artikel 11 van de voormalige Monumentenwet 1988. Een nadere beschrijving van de voorheen geldende algemene maatregelen van bestuur of andere wettelijke regelingen en de wijze waarop ze geheel of gedeeltelijk overgaan naar dit besluit is te vinden in hoofdstuk 18 van deze toelichting.

Aanvullingswetten en aanvullingsbesluiten
Dit besluit zal nog voor inwerkingtreding worden aangevuld en gewijzigd met een aantal onderwerpen die in verband met lopende beleidswijzingen een andere planning hebben.
In de eerste plaats gaat het daarbij om onderwerpen die, zoals al eerder bekend is gemaakt[1], door middel van een aanvullingswet nog in de Omgevingswet zullen worden ingebouwd, en waarvan een deel van de uitvoeringsregels in dit besluit een plaats krijgt. Het betreft:
- de Aanvullingswet geluid Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet;
- de Aanvullingswet bodem Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet;

[1] Kamerstukken II 2015/16, 28 663, nr. 64.

- de inbouw van regels over natuur via de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.

In de tweede plaats gaat het om regels over activiteiten die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet via een afzonderlijk traject worden gewijzigd en in werking treden. Opname daarvan in de consultatieversie van dit besluit zou een dubbele en daarmee verwarrende consultatie betekenen. Omwille van de helderheid is daarom gekozen om deze regels over activiteiten hun eigen wijzigingsprocedure te laten doorlopen. Het betreft:
- algemene regels over gelegenheid bieden tot zwemmen en baden;
- regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een spoorweg;[2]
- regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven.

De gewijzigde regels zullen vervolgens in dit besluit worden ingebouwd.

Invoeringswet Omgevingswet
Dit besluit is gebaseerd op de versie van de Omgevingswet die in het Staatsblad in geplaatst (Stb. 2016, 156). Er is in de artikelen in beginsel niet geanticipeerd op wijzigingen, bijvoorbeeld in terminologie, die voortvloeien uit het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet. In enkele gevallen is een uitzondering gemaakt bij kleinere, technische wijzigingen die bijvoorbeeld nodig bleken door parallelle wetgevingstrajecten (zoals de Erfgoedwet) of tijdens het werk aan dit besluit.
Waar dat nodig is voor het begrip van dit besluit, is in de toelichting wel melding gemaakt van voorgenomen wijzigingen. Ook zijn enkele (verplichte) grondslagen in de Omgevingswet niet uitgewerkt in het besluit omdat voorgenomen is deze te wijzigen en een uitwerking daarom betekenisloos zou zijn.

Algemene regels over activiteiten in een ministeriële regeling
De Omgevingswet biedt in artikel 4.3, derde lid, de grondslag om algemene regels bij ministeriële regeling te stellen, als deze uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften inhouden. Voor verschillende activiteiten zal van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt.

Dwarsverbanden met andere besluiten
Voor zover de activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving bestaan uit bouwactiviteiten, sloopactiviteiten en het gebruik en het in stand houden van bouwwerken, zijn die regels opgenomen in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Ook dat besluit bevat rechtstreeks werkende rijksregels.
Voor sommige onderwerpen die in dit besluit worden geregeld, zijn ook een of meer van de andere besluiten onder de Omgevingswet van belang. Raakvlakken liggen onder meer bij:
- de omgevingsvergunning: de vergunningplichtige of vergunningvrije gevallen worden aangewezen in dit besluit, de wijze van aanvraag is opgenomen in het Omgevingsbesluit; de beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning zijn opgenomen in hoofdstuk 8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- het omgevingsplan: dit besluit bevat regels over emissies, het omgevingsplan bevat - via instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving - regels over immissies in verband met de toegestane belasting van de fysieke leefomgeving (zie over de verhouding tussen beide soorten regels paragraaf 8.1.3 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving);
- aanwijzing bevoegd gezag: voor activiteiten die onder dit besluit vallen, wordt in dit besluit het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels aangewezen. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning wordt aangewezen in het Omgevingsbesluit;
- procedurele aspecten van de omgevingsvergunning, zoals de voorbereidingsprocedure en eventuele milieueffectrapportage, en van de melding en maatwerkvoorschriften zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit.

1.4 Medebetrokkenheid
De inhoud van deze nota van toelichting is afgestemd met de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

1.5 Leeswijzer
Hoofdstuk 2 van deze toelichting beschrijft de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten voor de totstandkoming van dit besluit en de hoofdkeuzes die in dit besluit zijn gemaakt.
Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de inzet van de belangrijkste instrumenten binnen dit besluit.

[2] Regeling omgevingsregime bijzondere spoorwegen (in werking sinds 11 december 2015) en Regeling omgevingsregime hoofdspoorwegen (in werking sinds 1 oktober 2016).

De hoofdstukken 4 tot en met 17 gaan in op de hoofdlijnen van de regeling voor de verschillende categorieën van activiteiten waarover dit besluit regels bevat.
Hoofdstuk 18 geeft een beknopte toelichting op de manier waarop de regels vanuit het voorheen geldende recht zijn overgenomen in dit besluit en gaat in op de Europese en internationale regelgeving.
Hoofdstuk 19 gaat in op uitvoering, (interbestuurlijk) toezicht en handhaving van de onderdelen van dit besluit.
Hoofdstuk 20 beschrijft de effecten van het besluit op bestuurslasten en administratieve lasten en het milieu.
Hoofdstuk 21 behandelt de resultaten van de toetsing en internetconsultatie.
Hoofdstuk 22 gaat in op de invoering van de AMvB's, het Digitaal Stelsel Omgevingswet en het overgangsrecht.
Hoofdstuk 23 bevat de implementatietabellen van Europese en internationale regelgeving.
De artikelsgewijze toelichting beschrijft vervolgens per artikel de keuzes en achtergronden.

2 Achtergrond, uitgangspunten en hoofdkeuzes

2.1 Achtergrond stelselherziening

2.1.1 Naar een nieuwe uitvoeringspraktijk

De stelselherziening van het omgevingsrecht is bedoeld als meer dan een verbetering en vereenvoudiging van bestaande regels. De regering beoogt nadrukkelijk een paradigmawisseling, waarbij ontwikkelingen en opgaven in de fysieke leefomgeving zelf centraal staan. Hiermee wordt het gemakkelijker om te denken vanuit de gebruiker of de initiatiefnemer in de fysieke leefomgeving. Dit vraagt om een integrale aanpak, omdat een initiatief vaak een belangenafweging vergt over meerdere sectoren en meerdere belangen. Regulering van kwaliteiten vanuit een sectorale invalshoek voldoet dan niet meer.
Van een paradigmawisseling is pas daadwerkelijk sprake als deze ook tot uitdrukking komt in de dagelijkse praktijk en in de bestuurscultuur. Het gaat erom dat burgers, bedrijven en overheden in onderlinge samenspraak komen tot een goede afweging van alle belangen bij het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Dit vraagt erom dat partijen meer oog krijgen voor de samenhang van relevante aspecten van de fysieke leefomgeving.
Deze benadering sluit aan bij de veranderende rol van de overheid, waarin de overheid steeds minder centraal bepalend is. Hierbij past een bestuurscultuur die meer gericht is op samenwerking met alle spelers in het veld. Zo moet een beweging ontstaan van: «projecteren van centraal beleid op projecten» naar «het voorop stellen van ontwikkelingen».
Het wettelijk instrumentarium moet deze gewenste uitvoeringspraktijk faciliteren. Daarom zijn in de AMvB's de ontwikkelingen en opgaven in de fysieke leefomgeving meer dan voorheen centraal gesteld. Uiteraard staat daarbij steeds een gezonde en veilige fysieke leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit centraal. De overheid blijft dit borgen, zowel op rijksniveau via de AMvB's als op decentraal niveau door onder meer regels in het omgevingsplan.

2.1.2 Naar een eenduidig instrumentenpalet

De wet biedt een vernieuwd palet aan instrumenten, die in een aantal gevallen bij AMvB verder zijn uitgewerkt. Deze instrumenten geven invulling aan de beleidscyclus (zie figuur 2.1).[3]

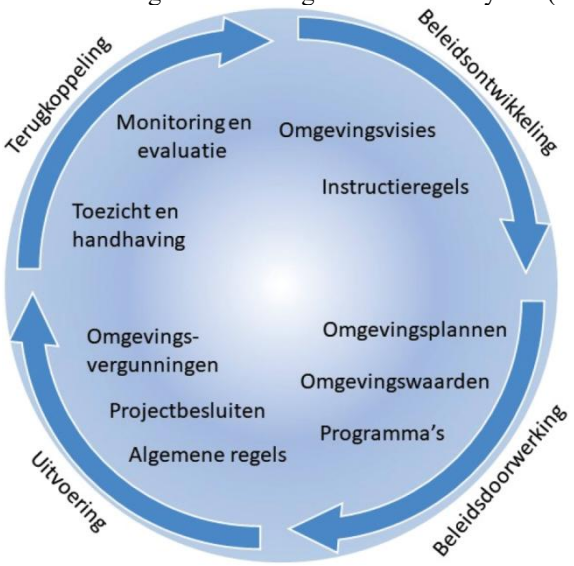

[3] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 22-25.

Figuur 2.1: De beleidscyclus

Deze cyclus is onder meer afgeleid uit analyse van EU-richtlijnen op het gebied van de fysieke leefomgeving en ligt ten grondslag aan de structuur en het instrumentenpalet van de wet en de besluiten. De beleidscyclus is een denkmodel dat overheden kunnen gebruiken om te komen tot een evenwichtige en effectieve inzet van het wettelijke instrumentarium. De cyclus begint bij het opstellen van een strategische, integrale omgevingsvisie voor het gehele grondgebied. Hierin heeft de overheid zijn ambities voor de fysieke leefomgeving geformuleerd en de daarbij behorende sturingsfilosofie. Rijk, provincies en gemeenten maken elk een eigen omgevingsvisie. De overheidszorg wordt in het Besluit kwaliteit leefomgeving geconcretiseerd met instructieregels die gericht zijn tot bestuursorganen, onder meer nationale omgevingswaarden en andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving.
De gemeente maakt op basis van deze instructieregels en de eigen ambities een omgevingsplan (en de provincie en het waterschap respectievelijk een omgevingsverordening en een waterschapsverordening). In programma's formuleert de overheid waar nodig de maatregelen die leiden tot de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
Regels in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het omgevingsplan van de gemeente en verordeningen van provincie en waterschap geven directe sturing aan de uitvoering van activiteiten en projecten. Voor activiteiten waar toestemming vooraf nodig is, wordt die gegeven met een omgevingsvergunning of een projectbesluit.
Aan het einde van de cyclus wordt toezicht gehouden op de naleving van de regels en wordt zo nodig gehandhaafd. Via monitoring bepaalt de overheid ten slotte of aan die omgevingswaarden of andere doelstellingen wordt voldaan. Als de omgevingswaarden niet worden gehaald, moet de overheid een programma vaststellen om dit alsnog voor elkaar te krijgen.
De AMvB's bestrijken elk een deel of het geheel van de beleidscyclus. Het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn gericht op de uitvoering. In deze besluiten ligt daarom de nadruk op algemene regels en vergunningen. Het Besluit kwaliteit leefomgeving is gericht op het handelen van de overheid en heeft daarom de focus op de rechterkant van de beleidscyclus: instructieregels en programma's. Het Omgevingsbesluit raakt de gehele beleidscyclus. Het zwaartepunt ligt ook hier echter op de uitvoering bij de aanwijzing van het bevoegd gezag, kostenverhaal, financiële bepalingen en de projectprocedure.

2.1.3 Integraal Afwegingskader

Het Integraal Afwegingskader is een hulpmiddel om te bepalen of regelgeving nodig en wenselijk is en om te komen tot de meest doelmatige vorm hiervan. Het nieuwe stelsel vervangt bestaande wetten en besluiten die betrekking hebben op belangrijke overheidstaken. De wet verplicht in veel gevallen tot het stellen van regels bij algemene maatregel van bestuur. Ook vanuit Europees of internationaal recht is implementatie of uitvoering nodig op besluitniveau. Aan de hand van de verbeterdoelen en uitgangspunten van de stelselherziening is daarbij steeds gezocht naar de meest doelmatige vorm van regelgeving.
Het Integraal Afwegingskader is zo steeds betrokken bij de verschillende onderwerpen die in dit besluit zijn opgenomen. Bij ieder onderwerp is steeds systematisch gekeken welk probleem de regelgeving over het onderwerp beoogt op te lossen, wat het doel is van de regel en of overheidsinterventie gerechtvaardigd is. Hier wordt in deze nota van toelichting in hoofdstuk 3 in algemene zin en in de hoofdstukken 4 tot en met 17 per activiteit nader op ingegaan. Door deze systematische blik is in samenspraak met betrokkenen de regelgeving op onderdelen vereenvoudigd. Het heeft in enkele gevallen geleid tot inzet van andere juridische instrumenten, zoals het gebruik van algemene regels in plaats van vergunningen, of tot het niet meer stellen van rijksregels, zoals de regels voor afstemming tussen overheden.
In het algemeen deel van deze nota van toelichting is op verschillende plekken ingegaan op de vragen die volgen uit het Integraal Afwegingskader:
- In de paragrafen 1.1 en 2.1 wordt ingegaan op de aanleiding en de probleemstelling van de stelselherziening.
- In de paragrafen 1.1 en 2.2 wordt ingegaan op de doelen van de stelselherziening en van dit besluit.
- Uit de paragrafen 2.2 en 2.3 kan voorafgaand aan een uitgebreidere toelichting in daaropvolgende hoofdstukken op hoofdlijnen worden geconcludeerd wat overheidsinterventie rechtvaardigt en wat het beste instrument is.
- In hoofdstuk 20 van het algemeen deel van deze toelichting wordt ingegaan op de effecten van de stelselherziening en dit besluit voor burgers, bedrijven, overheid en milieu.
- In hoofdstuk 21 van het algemeen deel van deze toelichting wordt ingegaan op welke partijen betrokken zijn geweest.

2.2 Uitgangspunten

2.2.1 Algemene uitgangspunten

De in paragraaf 1.1 genoemde vier verbeterdoelen zijn de basis voor de beleidsmatige uitgangspunten die zijn gebruikt bij de stelselherziening van het omgevingsrecht. Deze uitgangspunten zijn uitgebreid beschreven in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet[4]. De zeven belangrijkste uitgangspunten voor de stelselherziening zijn de volgende:

1 Europees recht en internationale verdragen: uitgangspunt is dat in de Omgevingswet voor onderwerpen die door EU-richtlijnen en relevante internationale verdragen worden bestreken, niets anders of méér wordt vastgelegd dan wat die richtlijnen voorschrijven, tenzij daar na afweging van alle belangen aanleiding toe is.
2 Gelijkwaardige bescherming: uitgangspunt is dat het niveau van bescherming van gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit gelijkwaardig blijft aan het oude niveau. De vormgeving van het juridische instrumentarium kan wel worden aangepast, maar het achterliggende beleidsdoel blijft in beginsel gehandhaafd. Ook gelijkwaardige rechtsbescherming is een uitgangspunt. De rechtsbescherming met de Omgevingswet mag niet minder worden. De vereenvoudiging van procedures voor initiatiefnemers leidt niet tot inperking van de rechten van andere belanghebbenden.
3 Flexibiliteit (afwegingsruimte en maatwerkmogelijkheden): uitgangspunt is dat ruimte wordt geboden om betere en meer samenhangende afwegingen te maken, die rekening houden met lokale omstandigheden en ontwikkelingen. Daarbij is flexibiliteit altijd bedoeld om de doelen van de wet te dienen - dus om de fysieke leefomgeving te beschermen en doelmatig te benutten.
4 Aansluiting bij bestaande rollen en verantwoordelijkheden van burgers, bedrijven en overheid: uitgangspunt is dat voorkomen moet worden dat activiteiten van enkelen nadelige gevolgen (kunnen) hebben voor velen. Daarom worden bepaalde activiteiten gebonden aan vergunningen of algemene regels (waarbij regulering met algemene regels de voorkeur verdient).
5 Aansluiten bij de bestaande bestuurlijke taakverdeling: uitgangspunt is dat de gemeente primair verantwoordelijk is en blijft voor de zorg van de fysieke leefomgeving («decentraal tenzij»). In een aantal situaties is om pragmatische redenen of omwille van doelmatigheid gekozen voor een toedeling van een taak aan een ander bestuursorgaan.
6 Vertrouwen: uitgangspunt is meer ruimte voor maatschappelijke initiatieven, betere betrokkenheid van de maatschappij bij besluitvormingsprocessen en minder regels gericht op de verzekering van professioneel gedrag van overheden.
7 Toezicht en handhaving: uitgangspunt is dat in het kader van de stelselherziening geen ingrijpende vernieuwing van het handhavingsinstrumentarium nodig is. Waar initiatiefnemers zelf of door het inschakelen van derde private partijen actief zorgen voor een continue borging van de naleving van regels, kan overheidstoezicht worden teruggebracht.

Bij de voorbereiding van de uitvoeringsregelgeving, en dus ook van dit besluit, zijn verder de afsprakenkaders[5] met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van waterschappen (UvW) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) betrokken.

2.2.2 Herimplementatie Europees recht en internationale verdragen

De volgende EU-richtlijnen, EU-verordeningen en verdragen worden geheel of gedeeltelijk uitgewerkt in dit besluit:

- de grondwaterrichtlijn;
- de kaderrichtlijn afvalstoffen;
- de kaderrichtlijn water;
- het Londen-protocol;
- de nitraatrichtlijn;
- het Ospar-verdrag;
- het PRTR-protocol;
- de PRTR-verordening;
- de richtlijn autowrakken;
- de richtlijn benzinedampterugwinning;
- de richtlijn duurzaam gebruik;
- de richtlijn geologische opslag van kooldioxide;
- de richtlijn havenontvangstvoorzieningen;
- de richtlijn industriële emissies;
- de richtlijn offshore veiligheid;

[4] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 30-49.
[5] VNG: https://vng.nl/files/vng/20130215-afsprakenkader-omgevingswet-vng-ienm.pdf,
IPO: http://www.ipo.nl/files/2613/7087/5651/Afsprakenkader_IPO_en_IenM.PDF,
UvW: https://www.uvw.nl/wp-content/uploads/2014/07/afsprakenkader-Omgevingswet-Unie-van-Waterschappen-d.d.-5-juni-2013-definitief.pdf

- de richtlijn opslag en distributie benzine;
- de richtlijn stedelijk afvalwater;
- de richtlijn toegang tot milieu-informatie;
- de richtlijn winningsafval;
- de Seveso-richtlijn;
- het verdrag van Aarhus;
- het verdrag van Granada;
- het verdrag van Valletta;
- het werelderfgoedverdrag;
- het VN-Zeerechtverdrag.[6]

In paragraaf 18.3 wordt op de verschillende richtlijnen, verordeningen en verdragen nader ingegaan.

2.3 Hoofdkeuzes in dit besluit

2.3.1 Toepassingsbereik

Bij het bepalen van het toepassingsbereik van dit besluit heeft het uitgangspunt «decentraal, tenzij» een belangrijke rol gespeeld.
De regels over activiteiten, gericht tot diegenen die activiteiten verrichten, kunnen decentraal worden gesteld door gemeenten in het omgevingsplan, door waterschappen in de waterschapsverordening en door provincies in de omgevingsverordening. Als het Rijk het van belang vindt dat daarin bepaalde regels over activiteiten worden gesteld, kan het instructieregels stellen. Als hiervoor gekozen is, zijn die instructieregels opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving.
Ten slotte kan het Rijk regels over activiteiten ook zelf stellen, in dit besluit, het Besluit bouwwerken leefomgeving of een ministeriële regeling. De criteria voor de afweging of regels decentraal of centraal worden gesteld zijn gegeven in artikel 2.3, derde en vierde lid, van de wet. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet[7] is aangegeven dat er in hoofdlijnen vijf argumenten zijn om een taak of bevoegdheid te beleggen bij het Rijk: fysiek schaalniveau, beleidsmatig schaalniveau, gelijk speelveld of beschermingsniveau, complexe initiatieven en nationale veiligheid.
Op basis van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» zijn in de artikelen 4.3 en 5.1 van de wet de categorieën van activiteiten aangegeven waarover het Rijk zelf algemene rijksregels moet of mag stellen, of waarvoor het Rijk een vergunningplicht instelt. Als een activiteit niet valt onder een van deze categorieën, kunnen door het Rijk geen algemene rijksregels of vergunningplichten over die activiteit worden gesteld.
Met opname van een categorie activiteiten in de artikelen 4.3 en 5.1 is het uitgangspunt «decentraal, tenzij» nog niet volledig uitgewerkt: dat uitgangspunt is ook leidend bij het bepalen over welke activiteiten uit de in de artikelen 4.3 en 5.1 genoemde categorieën algemene rijksregels of vergunningplichten daadwerkelijk zullen gelden.
Artikel 4.3 bevat ook een grondslag voor het stellen van regels over milieubelastende activiteiten. Die zijn in de wet omschreven als activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Onder die omschrijving vallen vele activiteiten van burgers, bedrijven en overheden. Ook veel activiteiten binnen particuliere huishoudens kunnen nadelige gevolgen voor het milieu hebben, zoals het lozen van afvalwater in het riool. Het is zeker niet voor alle milieubelastende activiteiten doelmatig dat het Rijk daaraan algemene regels stelt. Deels kunnen die regels - als ze al nodig zijn - beter decentraal worden gesteld, waarbij ook beter rekening kan worden gehouden met de kenmerken van het gebied waarin de activiteiten plaatsvinden.
Op hoofdlijnen zijn drie aanleidingen te onderscheiden, die tot een keuze voor het stellen van rijksregels over activiteiten hebben geleid:
a rijksregels in verband met aan het Rijk toebedeelde taken;
b rijksregels in verband met een gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau;
c rijksregels in verband met internationaalrechtelijke verplichtingen.
Hieronder wordt op deze aanleidingen nader ingegaan. Soms kunnen er overigens meerdere aanleidingen voor het stellen van rijksregels zijn. Zo kunnen bijvoorbeeld argumenten van gelijk speelveld samengaan met het argument van het implementeren van internationaalrechtelijke verplichtingen.

a Rijksregels in verband met aan het Rijk toebedeelde taken

[6] In deze toelichting wordt waar mogelijk gebruikt gemaakt van de verkorte benamingen uit onderdeel B van de bijlage bij artikel 1.1 van de wet en onderdeel B van bijlage I bij het Besluit activiteiten leefomgeving.
[7] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 76-77.

De wet deelt in artikel 2.19 een aantal taken in het beheer van de fysieke leefomgeving aan het Rijk toe. Om die taken adequaat te kunnen uitvoeren is het wenselijk om regels te stellen over activiteiten. Het Rijk zorgt er met die regels bijvoorbeeld voor dat activiteiten van derden het uitvoeren van de Rijkstaken niet onnodig bemoeilijken. Per rijkstaak gaat het om de volgende categorieën van activiteiten waarover regels worden gesteld:

1 watersystemen in beheer bij het Rijk (artikel 2.19, tweede lid, van de wet):
- lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk;
- wateronttrekkingsactiviteit;
- beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk;
- beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk;
- mijnbouwactiviteit;
- ontgrondingsactiviteit;
- stortingsactiviteit op zee.

2 overige infrastructuur waarvoor de bescherming bij het Rijk ligt (artikel 2.19, derde lid, van de wet):
- beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg;
- beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een spoorweg.

Gelet op uitgangspunt «decentraal, tenzij» is gekozen om de rijksregels over activiteiten te beperken tot watersystemen en infrastructuur in beheer bij het Rijk, ook al zouden die regels soms ook toepasbaar kunnen zijn op watersystemen en infrastructuur die door provincies, gemeenten en waterschappen worden beheerd.
Voor de watersystemen en infrastructuur in beheer bij het Rijk omvat het toepassingsbereik van de rijksregels alle activiteiten die daarvoor nadelige gevolgen kunnen hebben.
Vanwege de bescherming van rijkswateren stelt het Rijk regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, zoals het in oppervlaktewater aanleggen, onderhouden en slopen van aanlegsteigers voor vaartuigen. Die regels zouden in beginsel ook bruikbaar kunnen zijn voor aanlegsteigers in regionale oppervlaktewateren in beheer bij waterschappen. In lijn met het uitgangspunt «decentraal, tenzij» worden de regels beperkt tot rijkswateren, en wordt het aan de waterschappen overgelaten om regels in de waterschapsverordening te stellen. Dat stelt de waterschappen in staat om zelf een keuze te maken over de inzet van de verschillende instrumenten die de wet biedt voor het reguleren van activiteiten, afgestemd op de kenmerken van het regionale watersysteem.

b Rijksregels in verband met gelijk speelveld en gelijk beschermingsniveau
Bij een aantal categorieën van activiteiten zijn in dit besluit rijksregels gesteld vanwege een gelijk speelveld voor bedrijven en een gelijk beschermingsniveau voor burgers. Door het stellen van rijksregels wordt bevorderd dat er geen scheve concurrentieverhouding ontstaat tussen bedrijven, dat landelijk opererende bedrijven een zekere uniformiteit van regels ervaren en dat burgers in het hele land een gelijke mate van bescherming genieten.
Dit argument speelt met name bij de milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Voor een deel van de activiteiten binnen deze categorieën kan de bescherming van de fysieke leefomgeving en de mens in belangrijke mate worden gerealiseerd door het stellen van regels gebaseerd op de «stand der techniek» (in het milieurecht: de beste beschikbare technieken of BBT). Deze regels zijn onafhankelijk van de locatie. Het zou voor de concurrentieverhoudingen en de bescherming van de fysieke leefomgeving en de mens niet bevorderlijk zijn als het wel of niet treffen van deze «stand der techniek maatregelen» onderdeel zou worden van een lokale discussie over bijvoorbeeld een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de verdeling tussen rijksregels en decentrale regels bij de milieubelastende activiteiten en de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk.

c Rijksregels in verband met internationaalrechtelijke verplichtingen
Het Rijk heeft in dit besluit in een aantal gevallen regels gesteld ter implementatie van EU-richtlijnen en andere internationaalrechtelijke verplichtingen.
Dit betreft onder meer de regels over installaties, als bedoeld in de richtlijn industriële emissies (zowel de milieubelastende activiteiten als de lozingsactiviteiten bij deze installaties), regels die verband houden met de milieubeoordeling van projecten als bedoeld in de mer-richtlijn en regels ter bescherming van cultureel erfgoed die volgen uit de verdragen van Granada en Valletta. Dat stellen van regels over activiteiten nodig kan zijn in verband met implementatie van een richtlijn of verdrag betekent overigens niet dat het Rijk alle regels moet stellen. Zo wordt de kaderrichtlijn water bijvoorbeeld deels geïmplementeerd door het in dit besluit stellen van regels over een deel van de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam, en worden regels aan overige lozingsactiviteiten op regionaal water gesteld in de waterschapsverordeningen.

In paragraaf 18.3.1 van deze toelichting wordt nader ingegaan op richtlijnen en verdragen die met dit besluit opnieuw worden geïmplementeerd.
Toepassingsbereik en belangen die het Rijk met rijksregels beoogt te regelen
Het toepassingsbereik van dit besluit wordt niet alleen bepaald door het benoemen van activiteiten waarop dit besluit betrekking heeft, maar ook door het benoemen van de belangen, met het oog waarop de regels voor een categorie van activiteiten worden gesteld. Voor de activiteiten waarvoor de Omgevingswet in artikel 4.3 verplicht tot het stellen van algemene rijksregels, geeft de wet in de artikelen 4.21 tot 4.29 ook aan met het oog op welke belangen die rijksregels moeten worden gesteld. De opsomming van de belangen in dit besluit sluit daarbij aan: als een activiteit onder rijksregels is gebracht, worden in dit besluit in beginsel alle in de wet genoemde belangen in de rijksregels meegenomen.
Bij de algemene regels die zijn gesteld met het oog op de goede uitoefening van taken en bevoegdheden van het Rijk gaat het om belangen die het Rijk rechtstreeks aangaan. Het betreft dus geen belangen die doeltreffender of doelmatiger zouden kunnen worden behartigd door de gemeente of het waterschap.
Bij de algemene regels die zijn gesteld vanwege een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau zou het in theorie mogelijk zijn om per activiteit en per belang te bepalen of het stellen van rijksregels nodig is of dat de regels volledig decentraal moeten worden gesteld. Dat zou leiden tot een slecht toegankelijk systeem, waarbij per activiteit de reikwijdte van rijksregels zou variëren. Het zou ook het afstemmen van decentrale regels in het omgevingsplan, de omgevingsverordening en de waterschapsverordening op de algemene rijksregels ingewikkelder maken. Daarom is ook bij activiteiten waarover regels zijn gesteld vanwege een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau gekozen om alle belangen in rijksregels mee te nemen.
Bij de milieubelastende activiteit heeft daarbij ten opzichte van de wet wel een duidelijkere afbakening plaatsgevonden tussen de belangen die primair centraal, of volledig decentraal worden behartigd. De wet geeft bij de milieubelastende activiteit aan dat de rijksregels moeten worden gesteld vanwege het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu. Onder de omschrijving «beschermen van het milieu» kunnen veel verschillende deelbelangen vallen. Om onduidelijkheid over de reikwijdte van die belangen te voorkomen is gekozen om in het toepassingsbereik bij milieubelastende activiteiten een limitatieve opsomming op te nemen van de (deel)belangen die met de algemene rijksregels worden geborgd. In paragraaf 4.2.4 wordt hierop nader ingegaan.

2.3.2 Normadressaat
De regels van dit besluit zijn gericht tot degene die de activiteit verricht waarop die regels betrekking hebben. Diegene moet zorg dragen voor de naleving van de regels die over de activiteit gelden. Voor vergunningvoorschriften volgt dat uit artikel 5.37 van de wet, dat de vergunninghouder verplicht om er zorg voor te dragen dat de voorschriften van de vergunning worden nageleefd, en voor algemene regels volgt dat uit de artikelen van dit besluit die bepalen wie normadressaat is. Deze plicht houdt ook in dat de normadressaat er voor zorgt dat eventuele werknemers of andere bedrijven die binnen de activiteit in opdracht van de normadressaat deelactiviteiten verrichten, zoals onderhoud van bepaalde installaties, de regels naleven. Dat geldt ook voor eventuele regels die als maatwerkvoorschrift over de activiteit zijn gesteld, en voor het bij de activiteit eventueel gebruiken van een gelijkwaardige maatregel.
De wet en dit besluit bevatten geen nadere duiding aan welke criteria «degene die de activiteit verricht» in een concreet geval zou moeten voldoen. Zo bevatten de wet en het besluit bijvoorbeeld geen bepalingen over welke vorm van zeggenschap diegene over de activiteit moet hebben, of welke rechtsvorm er wel of niet onder valt. Het mag ook zonder een regeling in de wet of het besluit duidelijk zijn, dat degene die de activiteit verricht (economische) zeggenschap over die activiteit zal moeten hebben. Daarbij gaat het zowel om het daadwerkelijk kunnen starten van die activiteit als het zo nodig aanpassen of zelfs staken daarvan. Degene die de activiteit verricht kan zowel een natuurlijke persoon zijn, als een rechtspersoon.
De meeste activiteiten die dit besluit regelt zijn locatiegebonden, wat impliceert dat degene die de activiteit verricht een vorm van zeggenschap over de locatie moet hebben die hem het recht geeft de activiteit op die locatie te verrichten. Veelal zal degene die de activiteit verricht eigenaar of huurder zijn van het perceel waarop de activiteit wordt verricht. In andere gevallen kunnen activiteiten feitelijk door eenieder plaatsvinden, zonder zeggenschap over de locatie, zoals het geval is bij een deel van de activiteiten in het voor eenieder toegankelijk deel van het beperkingengebied van een weg of een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk, of bij activiteiten in de nabijheid van rijksmonumenten, die nadelige gevolgen voor het rijksmonument zouden kunnen hebben. Het is bij die activiteiten zo, dat (tenzij er sprake is van ongewone voorvallen) degene die ze verricht het in zijn macht heeft om de activiteiten direct aan te passen of te staken, zodat geen strijd met de regels ontstaat.

Voorgaande betekent niet dat het bevoegd gezag bij elke activiteit die plaatsvindt steeds zelf moet achterhalen wie normadressaat is. In de meeste gevallen zal dit namelijk blijken uit een omgevingsvergunning, een melding of uit het op een andere manier verstrekken van informatie aan het bevoegd gezag. Als de regels gelden voor een vergunningplichtige activiteit is de vergunninghouder degene die de activiteit verricht. Als voor een activiteit geen vergunningplicht geldt wordt in de algemene regels van dit besluit in veel gevallen bepaald, dat degene die de activiteit gaat verrichten - de normadressaat - het bevoegd gezag voorafgaand aan het starten daarvan moet informeren, of een melding moet doen. Door het aanvragen van een vergunning, het doen van een melding of het verstrekken van gegevens wordt voor het bevoegd gezag dus in beginsel duidelijk, wie degene is die de activiteit zal verrichten. Die wordt dan als normadressaat gezien en is aanspreekpunt voor bijvoorbeeld overleg over actualiseren of reviseren van de omgevingsvergunning, over het zo nodig stellen van een maatwerkvoorschrift, of bij een waarschuwing voorafgaand aan handhaving. Voor zover de Seveso-richtlijn of richtlijn industriële emissies van toepassing zijn, wordt degene die de activiteit verricht ook gezien als exploitant in de zin van die richtlijnen.
Gedurende het verloop van de activiteit kan degene die de activiteit verricht wijzigen. Dat is allereerst het geval als een activiteit waarop de omgevingsvergunning betrekking heeft vanaf een gegeven moment wordt verricht door een ander dan door wie de vergunning is aangevraagd of aan wie die is verleend. De meeste vergunningen onder de Omgevingswet hebben een zaaksgebonden karakter en maken dus een verandering in degene die de activiteit verricht zonder een nieuwe vergunningsprocedure mogelijk. Het kan bijvoorbeeld zijn dat tijdens de vergunningprocedure of na het verlenen van de vergunning het bedrijf wordt overgenomen door een ander bedrijf. Om er voor te zorgen dat ook in dat geval het bevoegd gezag weet wie de vergunninghouder is, bevat het tweede lid van artikel 5.37 van de wet een plicht om het bevoegd gezag op de hoogte te brengen van wie voortaan vergunninghouder zal zijn.
Een vergelijkbare plicht geldt in situaties waarin geen vergunningplicht geldt maar algemene regels van toepassing zijn die een meldingsplicht of een andere informatieverplichting bevatten. Dit besluit bevat de plicht om als de normadressaat in die gevallen wijzigt hierover het bevoegd gezag te informeren.

In het besluit is bepaald dat een open bodemenergiesysteem vergunningplichtig is, en zijn ook algemene regels opgenomen die voor dat systeem naast de vergunning gelden. Deze algemene regels bevatten onder andere een plicht om jaarlijks bepaalde gegevens aan het bevoegd gezag te verstrekken. De vergunninghouder zal hiervoor zorg moeten dragen. Dat is degene aan wie de vergunning is verleend, tenzij deze aan het bevoegd gezag heeft gemeld dat vanaf een in de melding aangegeven moment een ander de vergunninghouder is.
Voor gesloten bodemenergiesystemen is in de meeste gevallen geen vergunning vereist, maar gelden alleen algemene regels. Die bevatten onder andere een plicht om het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem vooraf te melden. Als later degene die het gesloten bodemenergiesysteem gebruikt wijzigt, bijvoorbeeld als gevolg van de verkoop van het gebouw waarin dat system is geïnstalleerd, moet het bevoegd gezag over de wijziging van de normadressaat worden geïnformeerd.

In sommige gevallen is het mogelijk dat verschillende rechtspersonen als normadressaat zouden kunnen optreden. Dat kan aan de orde zijn in situaties van «getrapte verantwoordelijkheid», bijvoorbeeld als een landelijk opererend bedrijf een nieuwe lokale vestiging opent. In die gevallen kan men een keuze maken over wie de vergunning aanvraagt of de vereiste informatie voorafgaand aan de start van die vestiging aan het bevoegd gezag verstrekt. Dat kan de hoofdvestiging van het landelijk opererend bedrijf zijn, maar ook degene die de economische zeggenschap heeft over de lokale vestiging. Degene die uiteindelijk de vergunning aanvraagt, melding doet of informatie verstrekt zal vanaf dat moment als degene die de activiteit verricht worden beschouwd.
Ook kan een aantal bedrijven besluiten om als één geheel richting de overheid te opereren en organisatorische voorzieningen treffen om als één normadressaat te worden gezien, zoals het geval kan zijn bij een campus of een groot industrieel complex. Bij de totstandkoming van de wet en dit besluit is in dit verband gesproken over «complexen van bedrijven».
Bij een deel van de activiteiten bevat het besluit geen vergunningplicht en ook geen informatieplicht of meldingsplicht. Dat is enerzijds aan de orde bij activiteiten waarvan de gevolgen voor de leefomgeving beperkt zijn en de administratieve verplichtingen niet rechtvaardigen, en anderzijds bij een aantal bepalingen die zich tot eenieder richten, en waarbij gelet op de aard van de activiteit een vergunningplicht of meldingsplicht niet voor de hand ligt. Het bevoegd gezag heeft bij deze activiteiten dus geen voorafgaande informatie over wie in het specifieke geval normadressaat is. In de praktijk is echter wel duidelijk wie bij die activiteiten als normadressaat kan worden aangesproken.
Dat geldt overigens ook in situaties waarin wel een vergunningplicht, meldingsplicht of informatieverplichting geldt, maar deze door degene die de activiteit verricht niet wordt nageleefd.

Een voorbeeld van een activiteit met beperkte gevolgen voor de leefomgeving is het lozen van afstromend hemelwater van een verhard oppervlak op rijkswater. Voor dit lozen geldt alleen de specifieke zorgplicht. Mocht die zorgplicht worden overtreden bijvoorbeeld omdat het oppervlak bovenmatig verontreinigd is met stoffen die richting het oppervlaktewater afspoelen dan wordt in beginsel de eigenaar of gebruiker van het verhard oppervlak - het perceel - aangesproken.
Dit besluit bevat ook een verbod om rijksmonumenten te beschadigen of te vernielen. Er zijn vele manieren denkbaar waarbij een dergelijk verbod wordt overtreden. Zo kan het zijn dat een voorbijganger graffiti op het monument spuit. Hij zal dan degene zijn die op het beschadigen van het rijksmonument zal worden aangesproken.
Mocht een open bodemenergiesysteem zonder vergunning in bedrijf zijn dan is er geen sprake van een vergunninghouder en zal het bevoegd gezag moeten bepalen wie op het verrichten van de activiteit zonder de vereiste omgevingsvergunning moet worden aangesproken. Dat is degene met zeggenschap (degene die het feitelijk of juridisch voor het zeggen heeft/in zijn macht heeft de overtreding te beëindigen). Vaak zal het de eigenaar of huurder van het perceel/pand zijn. Die heeft zeggenschap over het wel of niet installeren van een dergelijk systeem op het perceel en is ook degene die voor het installeren van het systeem de vereiste vergunning kon aanvragen. Hij is veelal ook degene die een aannemer de opdracht heeft gegeven het systeem aan te leggen.

Bovenbeschreven wijze van omgaan met normadressaat bouwt voort op het omgaan met normadressaat in voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving.

2.3.3 Bevoegd gezag

Voor activiteiten die binnen het toepassingsbereik van dit besluit vallen, wordt in het besluit ook het bevoegd gezag voor algemene rijksregels aangewezen. Het gaat daarbij in lijn met artikel 4.9 van de wet om het bevoegd gezag:
- waaraan een melding wordt gedaan;
- dat een maatwerkvoorschrift kan stellen;
- dat beslist op een aanvraag om toestemming tot het treffen van een gelijkwaardige maatregel.

Er is niet voor gekozen om voor activiteiten waarvoor de vergunningplicht uit dit besluit volgt de regeling van bevoegd gezag ook in dit besluit op te nemen. Het bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning wordt in het Omgevingsbesluit aangewezen, waarbij ook wordt bepaald wie bevoegd gezag is als een aanvraag om een omgevingsvergunning op meer activiteiten betrekking heeft. Dat kunnen ook activiteiten zijn waarvoor de vergunningplicht niet uit dit besluit volgt - met name de bouwactiviteit en de afwijkactiviteit.
Artikel 4.8 van de wet bepaalt wie bevoegd gezag is voor decentrale algemene regels. Voor het omgevingsplan is dat het college van burgemeester en wethouders, voor de waterschapsverordening het dagelijks bestuur van het waterschap en voor de omgevingsverordening gedeputeerde staten. Tot die decentrale regels behoren ook eventuele maatwerkregels. Het bevoegd gezag voor maatwerkregels volgt dus uit artikel 4.8 van de wet en niet uit dit besluit.
Artikel 18.2 van de wet bepaalt ten slotte wie het bevoegd gezag is dat zorg draagt voor de bestuursrechtelijke handhavingstaak. In dat artikel is onder meer bepaald dat als sprake is van een activiteit waarvoor algemene rijksregels zijn gesteld, de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het bevoegd gezag voor die algemene rijksregels berust.

Bevoegd gezag is decentraal, tenzij

De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels is gebaseerd op de artikelen 4.9 tot en met 4.13 van de wet. De hoofdregel (artikel 4.9) is dat het college van burgemeester en wethouders wordt aangewezen als bevoegd gezag. Daarnaast is in de wet (artikelen 4.10 tot en met 4.12) een aantal categorieën van activiteiten benoemd, waarvoor het dagelijks bestuur van het waterschap, gedeputeerde staten of een van de ministers als bevoegd gezag wordt aangewezen. Dat betekent niet dat voor alle activiteiten binnen die categorieën een ander bevoegd gezag dan het college van burgemeester en wethouders moet worden aangewezen. Ook hier geldt het uitgangspunt «decentraal, tenzij».
Bij de uitwerking van de wettelijke opdracht zijn in dit besluit twee uitgangspunten toegepast.

1 Bij categorieën van activiteiten waarin de bevoegdheid direct aansluit bij de toedeling van een taak in de wet volgt de toedeling van de bevoegdheid in beginsel die taak. Dit leidt er toe dat:
   - bij wateractiviteiten de Minister van Infrastructuur en Waterstaat wordt aangewezen als de regels betrekking hebben op rijkswater, en het dagelijks bestuur van het waterschap als de regels betrekking hebben op regionaal water;
   - bij rijksinfrastructuur (wegen in beheer van het Rijk en hoofdspoorwegen) de Minister van Infrastructuur en Waterstaat wordt aangewezen.
2 Bij categorieën van activiteiten waarbij geen sprake is van een bepaalde in de wet toebedeelde taak, of waarbij de gevolgen van de activiteit op meerdere taken betrekking kunnen hebben, is de bevoegdheid in beginsel toebedeeld op gemeentelijk niveau. Uitzondering hierop vormen:

- de regels voor open bodemenergiesystemen, waarvoor gedeputeerde staten zijn aangewezen vanwege de effecten die deze systemen kunnen hebben op het diepe grondwater;
- de regels voor een aantal defensieactiviteiten en mijnbouwactiviteiten, waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en de Minister van Economische Zaken en Klimaat zijn aangewezen.

Bevoegd gezag bij samenloop algemene rijksregels en vergunningplicht
Artikel 4.13 van de wet bepaalt ten slotte dat gevallen kunnen worden aangewezen waarin het bevoegd gezag voor een omgevingsvergunning ook het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels is. Bij de meeste activiteiten die in dit besluit als vergunningplichtig zijn aangewezen gelden algemene regels, waaronder de specifieke zorgplicht. Doordat de aanwijzing van het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning in het Omgevingsbesluit en de aanwijzing van het bevoegd gezag in dit besluit op elkaar zijn afgestemd, komt in de meeste gevallen ook zonder toepassing van dit artikel het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning overeen met dat voor algemene rijksregels.
Artikel 4.13 is wel relevant bij zogenoemde complexe bedrijven: milieubelastende activiteiten waarvoor gedeputeerde staten bevoegd gezag zijn en die onder de richtlijn industriële emissies en de Seveso-richtlijn vallen. Gelet op de relatief hoge milieu-invloed van deze bedrijven is het van belang dat één bevoegd gezag toeziet op alle activiteiten die het bedrijf ontplooit en die er qua effect op de leefomgeving toe doen. Daarom worden in dit besluit bij deze bedrijven gedeputeerde staten als bevoegd gezag voor alle algemene rijksregels aangewezen, met uitzondering van wateractiviteiten. Op de regeling voor deze complexe bedrijven wordt nader ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting.

2.3 Inzet van typen regels en instrumenten

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens kort ingegaan op de hoofdkeuzes gemaakt bij de inzet van de belangrijkste typen regels en instrumenten binnen dit besluit. Het gaat om:
- specifieke zorgplichten;
- doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen;
- gelijkwaardige maatregelen;
- maatwerkvoorschriften;
- maatwerkregels;
- meldingsplicht of vergunningplicht.

Hoofdstuk 3 bevat een nadere beschrijving van de inzet van deze typen regels en instrumenten, en geeft een nadere toelichting op de hoofdkeuzes.

Specifieke zorgplichten
Voor alle categorieën van activiteiten waarvoor in dit besluit algemene rijksregels zijn opgesteld zijn specifieke zorgplichten geformuleerd. De specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht in de wet, maar zijn concreter. Ze vormen voor de activiteiten waarover het Rijk regels stelt het fundament waarop de meer uitgewerkte rijksregels voortbouwen. Ze maken het mogelijk om zich bij het formuleren van die meer uitgewerkte regels te richten op de hoofdzaken. Omdat een specifieke zorgplicht geldt is het niet nodig om alle potentiële nadelige gevolgen van die activiteiten volledig met detailregels af te dekken. Dat zou in veel gevallen ook niet mogelijk zijn. De rijksregels over activiteiten opgenomen in dit besluit hebben betrekking op een breed scala aan activiteiten en het is onmogelijk om alle potentiële gevolgen van die activiteiten vooraf te voorzien en daarvoor concrete regels te stellen. Daarom zijn de uitgewerkte rijksregels gericht op de belangrijkste nadelige gevolgen en dekt de specifieke zorgplicht eventuele andere situaties.
Over de specifieke zorgplichten zijn in dit besluit de volgende hoofdkeuzes gemaakt:
a de specifieke zorgplicht verschilt wat toepassingsbereik betreft niet van overige regels;
b de specifieke zorgplicht geldt ook voor vergunningplichtige activiteiten;
c de specifieke zorgplicht komt niet in de plaats van uit oogpunt van rechtszekerheid wenselijke nadere uitwerking van regels over activiteiten;
d de specifieke zorgplicht doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer voor zover geen uitgewerkte regels gelden;
e de specifieke zorgplicht blijft gelden als in het besluit of een omgevingsvergunning meer uitgewerkte regels zijn gesteld;
f de specifieke zorgplicht is, net als andere rijksregels over activiteiten, bestuursrechtelijk en strafrechtelijk handhaafbaar.

Deze keuzes worden nader toegelicht in paragraaf 3.1.

Doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen

De meer uitgewerkte regels in dit besluit hebben de vorm van doelvoorschriften, middelvoorschriften of informatieverplichtingen.
Doelvoorschriften drukken het te bereiken doel uit in objectieve termen, zoals te meten of te berekenen eenheden. Het is aan degene die de activiteit verricht om te bepalen hoe het doel wordt behaald. In het omgevingsrecht wordt van oudsher ook veel gewerkt met middelvoorschriften. Die verplichten direct om bepaalde maatregelen te treffen. Dat kunnen zowel technische als bijvoorbeeld organisatorische maatregelen zijn. Middelvoorschriften worden vooral ingezet als het niet mogelijk is een doelvoorschrift te formuleren, terwijl er wel een geschikte maatregel kan worden geformuleerd.
De voor- en nadelen van doel- en middelvoorschriften zijn op hoofdlijnen elkaars spiegelbeeld. Doelvoorschriften geven maximale flexibiliteit voor de keuze van maatregelen aan degene die de activiteit verricht, maar ze geven minder houvast over de vraag of met het zelf gekozen middel het doelvoorschrift wordt gehaald. Voor het bevoegd gezag kunnen doelvoorschriften hogere handhavingslasten met zich brengen, omdat het niet voldoen aan het doelvoorschrift in veel gevallen door het bevoegd gezag moet worden aangetoond.
Middelvoorschriften bieden meer duidelijkheid vooraf, vereisen meestal niet veel specifieke kennis en brengen niet of nauwelijks administratieve en bestuurlijke lasten met zich. Doordat standaardmiddelen zijn voorgeschreven, wordt innovatie niet gestimuleerd en is er minder ruimte voor eigen keuzes door degene die de activiteit verricht.
Een andere relatief vaak voorkomende categorie regels in dit besluit betreft de plicht om gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag te verstrekken. In deze nota van toelichting wordt deze plicht kortweg als informatieverplichting aangeduid. Daarbij kan het zowel gaan om informatie die voorafgaand aan het starten van de activiteit moet worden verstrekt, als om informatie die periodiek of alleen in bepaalde in het besluit omschreven situaties moet worden verstrekt. Die informatieverplichting moet worden onderscheiden van de meldingsplicht: bij een meldingsplicht is het verboden de activiteit te verrichten zonder te melden, bij een informatieplicht geldt zo’n verbod niet. De informatieverplichtingen sluiten aan op andere regels in dit besluit, en worden niet ingezet om bijvoorbeeld los van die regels informatie te vergaren. Deels zijn de informatieverplichtingen nodig gelet op de nationale beleidskeuze, deels volgen ze uit internationaal en Europees recht.
Over de doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen zijn in dit besluit de volgende hoofdkeuzes gemaakt:

a waar mogelijk is gekozen voor doelvoorschriften, zodat initiatiefnemers maximale flexibiliteit hebben om eigen maatregelen te kiezen;
b in die gevallen waar zowel doelvoorschriften als middelvoorschriften kunnen worden geformuleerd, zijn waar doelmatig zogenoemde «erkende maatregelen» geformuleerd als middelvoorschrift. Deze zijn niet verplicht, maar als ze correct worden uitgevoerd, wordt aan het doelvoorschrift voldaan. De erkende maatregel geeft duidelijkheid en gebruiksgemak, het doelvoorschrift laat ruimte voor zelfgekozen maatregelen en innovatie;
c als initiatiefnemers om informatie wordt gevraagd, is dat zo beperkt, concreet en eenduidig mogelijk.

Deze keuzes worden nader toegelicht in paragraaf 3.2.

Gelijkwaardige maatregelen
Om bij maatregelen die in algemene regels zijn voorgeschreven flexibiliteit te waarborgen bevat de wet in artikel 4.7 de regeling van gelijkwaardigheid. Degene die de activiteit verricht heeft het recht om een maatregel toe te passen die gelijkwaardig is aan de maatregel die in de algemene regels is voorgeschreven, tenzij dat recht in die algemene regels expliciet is uitgesloten.
Met de gelijkwaardige maatregel moet ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. Het is aan de initiatiefnemer om aan te tonen dat een maatregel gelijkwaardig is.
De wet gaat er in het eerste lid van artikel 4.7 van uit dat het bevoegd gezag eerst moet instemmen met de toepassing van een gelijkwaardige maatregel. Het tweede lid van dat artikel biedt de mogelijkheid om in algemene regels te bepalen dat toepassing van gelijkwaardige maatregelen mogelijk is zonder voorafgaande instemming, wel of niet met een voorafgaande melding.
Bij middelvoorschriften zou de beoordeling van gelijkwaardigheid kunnen worden bemoeilijkt doordat discussie zou kunnen ontstaan over de vraag welk resultaat met de voorgeschreven maatregel is beoogd, en welke belangen dus in de beoordeling van gelijkwaardigheid moeten worden betrokken. Daarom is in dit besluit bij maatregelen waar deze discussie zou kunnen spelen (zogenoemde verplichte maatregelen) zo veel mogelijk aangegeven met het oog op welke belangen regels zijn gesteld. Alleen die belangen moeten bij de beoordeling of de alternatieve maatregel gelijkwaardig is aan de verplichte maatregel worden meegenomen. Voor het overige moet bij de toepassing van de gelijkwaardige maatregel uiteraard voldaan worden aan de overige regels van dit besluit, waaronder de specifieke zorgplichten, en aan eventuele decentrale (maatwerk)regels.
Over de regeling van gelijkwaardigheid zijn in dit besluit de volgende hoofdkeuzes gemaakt:

a van de mogelijkheid om zonder voorafgaande instemming van het bevoegd gezag gelijkwaardige maatregelen te mogen gebruiken is in dit besluit beperkt gebruik gemaakt;
b om discussie over de vraag welke belangen in de beoordeling van gelijkwaardigheid moeten worden betrokken te voorkomen wordt bij maatregelen in dit besluit waar nodig aangegeven met het oog op welke belangen deze zijn opgenomen.

Deze keuzes worden nader toegelicht in paragraaf 3.3.

Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels

De Omgevingswet maakt binnen algemene rijksregels de inzet van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels mogelijk, waarmee algemene rijksregels kunnen worden ingevuld, of waarmee van die algemene rijksregels kan worden afgeweken. Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels maken het mogelijk om de algemene rijksregels over activiteiten beter te laten aansluiten op de lokale omstandigheden en/of de specifieke situatie van degene die de activiteit verricht. Het bieden van mogelijkheden voor maatwerk is essentieel voor de vereenvoudiging van regels, de vermindering van de regeldruk en voor het bereiken van een evenwicht tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Maatwerkvoorschriften zijn beschikkingen, gesteld over een concrete activiteit. Ze kunnen ambtshalve worden gesteld, bijvoorbeeld naar aanleiding van een melding of van toezicht, of op verzoek, zowel van degene die de activiteit verricht als van een derde. Ze zijn gericht tot degene die de activiteit verricht, dus een bepaald persoon of een bepaald bedrijf. Maatwerkregels kunnen worden gesteld in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening, en kunnen ook gelden voor daarbij aangegeven locaties, en daarmee zowel voor bestaande als toekomstige activiteiten. Met maatwerkregels kan dus bij voorbaat, niet gekoppeld aan een specifieke activiteit, en ook gebiedsgericht duidelijk worden gemaakt welke regels er op de locatie gelden. Maatwerkregels kunnen zo bijvoorbeeld een belangrijke rol spelen bij het beheer van gebruiksruimte, waaronder het aanpakken van problemen veroorzaakt door cumulatie van nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

Over maatwerkvoorschriften en maatwerkregels zijn in dit besluit de volgende hoofdkeuzes gemaakt:

a de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen wordt voor alle categorieën van activiteiten ruim geboden;
b ook de mogelijkheid om maatwerkregels te stellen wordt ruim geboden, maar geldt niet voor activiteiten waarover in dit besluit regels worden gesteld in verband met aan het Rijk toebedeelde taken. Het ligt dan immers niet voor de hand dat decentrale overheden de rijksregels invullen of daarvan afwijken;
c bij het bieden van de gelegenheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels wordt in beginsel geen nader onderscheid gemaakt naar activiteiten binnen een categorie, naar belangen waarvoor regels zijn gesteld of naar verschillende regels;
d op het stellen van een maatwerkvoorschrift zijn beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning, die invulling geven aan de strekking van de algemene rijksregels volgens de wet, van overeenkomstige toepassing verklaard;
e de keuze tussen het stellen van een maatwerkvoorschrift of het stellen van maatwerkregels wordt overgelaten aan de decentrale overheden. In dit besluit zijn geen regels gesteld die een bepaalde keuze afdwingen;
f omwille van het zo veel mogelijk kunnen samenbrengen van voorschriften in één document is bepaald, dat bij vergunningplichtige activiteiten waarvoor ook algemene rijksregels gelden eventueel individueel maatwerk over die algemene rijksregels niet de vorm heeft van een afzonderlijk maatwerkvoorschrift, maar als vergunningvoorschrift in de vergunning wordt opgenomen.

Deze keuzes worden nader toegelicht in paragraaf 3.4.

Het voorgaande betekent niet dat het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels onbeperkt mogelijk is. Ten eerste bepaalt de wet dat het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels, zoals in de wet vastgelegd, ook van toepassing zijn op de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels. Wanneer in dit besluit het oogmerk en de strekking nader zijn afgebakend of uitgewerkt, geldt die afbakening of uitwerking dus ook voor het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels. Ook is het stellen daarvan soms uitgesloten vanwege dwingende internationale verplichtingen. Ook het van toepassing verklaren van de beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning op het stellen van maatwerkvoorschriften begrenst de mogelijkheden van maatwerk.

Keuze voor meldingsplicht of vergunningplicht

Bekeken vanuit het oogpunt van administratieve lasten is de lichtste vorm van regulering van activiteiten het stellen van algemene regels zonder procedurele verplichtingen. De initiatiefnemer kan dan direct aan de slag. Het gaat in dit besluit dan om activiteiten die geen substantiële gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving en waarbij het niet nodig is dat het bevoegd gezag voorafgaand aan de activiteit op de hoogte is om bijvoorbeeld te kunnen controleren of aan de regels wordt voldaan. Dit speelt vooral bij categorieën activiteiten waarover in dit besluit regels worden gesteld in verband met aan het Rijk toebedeelde taken. Zoals hiervoor bij toelichting op het toepassingsbereik is aangegeven, worden daarbij alle activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben onder dit besluit gebracht, en daartoe behoren dus ook activiteiten met naar verwachting beperkte nadelige gevolgen.

Bij een deel van de activiteiten met potentieel grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving is het gewenst dat de activiteit niet start, voordat het bevoegd gezag daarover op de hoogte is gebracht. In die gevallen wordt in dit besluit veelal een voorafgaande melding vereist. Deze melding geeft het bevoegd gezag de tijd voor een initiële controle van de voorgenomen activiteit, zodat het zich ervan kan vergewissen dat de regels zullen worden nageleefd. Een andere aanleiding voor het opnemen van een meldingsplicht is dat het bevoegd gezag dan tijdig kan beoordelen of het nodig is om maatwerkvoorschriften te stellen. Soms zal het bevoegd gezag zelf maatregelen moeten nemen in verband met de voorgenomen activiteit, zoals het nemen van verkeersmaatregelen in geval van een activiteit langs de snelweg. Ook kunnen omwonenden en andere belanghebbenden zo nodig voorafgaand worden geïnformeerd over de start van de voorgenomen activiteit.
Als het noodzakelijk wordt geacht dat het bevoegd gezag voorafgaand met de activiteit instemt, wordt in dit besluit een vergunning vereist. Voor inzet van het instrument vergunningplicht wordt met name gekozen als:
- internationaalrechtelijke verplichtingen expliciet een voorafgaande vergunning vereisen, zoals in het geval van de richtlijn industriële emissies;
- een activiteit een dusdanige mate van individuele voorafgaande beoordeling vereist, dat het stellen van een algemene regel niet bijdraagt aan de beperking van de administratieve en bestuurlijke lasten;
- het bevoegd gezag preventief moet toetsen of aan de regels van dit besluit wordt voldaan, omdat alleen daarmee een adequate bescherming van de fysieke leefomgeving is gewaarborgd en gelet op de risico's voor de leefomgeving niet met een melding kan worden volstaan.

Paragraaf 3.5 gaat nader in op de keuzes voor meldingsplicht en vergunningplicht.

2.3.5 Structuur van het besluit

In paragraaf 1.1 van deze toelichting is als eerste verbeterdoel van de stelselherziening het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht genoemd. Om dit doel te bereiken is niet alleen aandacht nodig voor de inhoud van de regels, maar ook voor de structuur van de regelgeving. Hoewel voor degene die een activiteit verricht het aantal regels is verminderd, bevat dit besluit honderden artikelen. Het is daarom van groot belang dat degene die een activiteit verricht zoveel mogelijk alleen met regels wordt geconfronteerd, die voor zijn activiteit van belang zijn. Daarom is bij het structureren van deze regels zo veel mogelijk aangesloten bij activiteiten zoals een burger of bedrijf die zelf ziet.
De indeling van de categorieën van activiteiten in de Omgevingswet is voornamelijk met een «overheidsbril» tot stand gekomen. Zo is bijvoorbeeld de wens om twee verschillende instanties bevoegd te maken leidend geweest bij de onderverdeling tussen de milieubelastende activiteit en de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Soms borduurde de indeling van de categorieën van activiteiten voort op eerder geldende regelgeving, zoals bij de wateractiviteiten, waarvan de onderverdeling in de Omgevingswet nagenoeg overeenkomt met de onderverdeling die de Waterwet kende (en die weer een voortzetting was van de onderverdeling tussen de wetten die in de Waterwet zijn geïntegreerd). Deze door de overheid gehanteerde onderverdeling sluit niet altijd aan bij de wijze waarop een burger of bedrijf een activiteit ziet.
In dit besluit wordt op de volgende manieren aansluiting gezocht bij het gezichtspunt van de initiatiefnemer:

a Waar onderverdeling van activiteiten uit de wet voor de initiatiefnemer niet goed uitpakt voor de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak, worden de activiteiten in het besluit bij elkaar getrokken en in samenhang behandeld. Deze keuze komt tot uitdrukking in de hoofdstukindeling van dit besluit.

> Een voorbeeld is het plaatsen van een aanlegsteiger in oppervlaktewater dat in beheer is bij het Rijk. Dit is een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk, waarbij ook stoffen in het water kunnen geraken. Er is dan sprake van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Onder die activiteit vallen ook afvalstoffen die in het oppervlaktewater kunnen komen bij het reinigen of verven van de steiger. Als voor het reinigen water uit het oppervlaktewater zelf is gebruikt, is er ook nog sprake van een wateronttrekkingsactiviteit. In de voorafgaande regelgeving waren de regels hierover verspreid over meerdere besluiten en ministeriële regelingen, wat de toegankelijkheid bemoeilijkte. In dit besluit zijn deze regels bijeengebracht in hoofdstuk 6, in één paragraaf over bouwwerken in rijkswateren.
> Een ander voorbeeld betreft het in de hoofdstukken 2 tot en met 5 in samenhang presenteren van de regels voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Zo kan een bedrijf op één plek zien welke regels gelden voor lozen van afvalwater in de bodem, rioolstelsels en het oppervlaktewater.

b Waar binnen een categorie van activiteiten veel regels aan verschillende activiteiten worden gesteld, zoals met name bij de milieubelastende activiteit en de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam het geval is, is het besluit zo vormgegeven dat een doorsnee initiatiefnemer alleen met regels wordt geconfronteerd die daadwerkelijk voor zijn activiteit relevant zijn. Dit geldt zowel voor algemene regels als voor de vergunningplichten. Voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk heeft dit geleid tot een getrapte structuur van het besluit. Deze getrapte structuur is nader toegelicht in paragraaf 5.1. Deze getrapte structuur voorkomt door gebruik van zogenoemde richtingaanwijzer ook dat regels die voor verschillende initiatiefnemers van belang zijn meerdere keren in de tekst van het besluit moeten worden herhaald.

2.3.6 Complexe bedrijven

Met de term «complexe bedrijven» wordt een aantal categorieën bedrijven aangeduid die vanwege de aard en omvang grote gevolgen kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Deze gevolgen betreffen met name de grote invloed die de bedrijven kunnen hebben op de ruimtelijke keuzes in de omgeving en de nadelige gevolgen voor de veiligheid, de gezondheid en het milieu.
Met de term complexe bedrijven worden bedrijven aangeduid die de volgende activiteiten verrichten:
a activiteiten die vallen onder de Seveso-richtlijn;
b activiteiten met betrekking tot ippc-installaties die voldoen aan een van de volgende criteria:
- er is sprake van bovengemeentelijke milieugevolgen;
- er is sprake van een hoog milieurisico, ook gelet op nieuwe stoffen en technieken.

c activiteiten met betrekking tot een aantal andere milieubelastende installaties, die ook aan de onder b genoemde criteria voldoen.

De mogelijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving van deze bedrijven hebben zowel te maken met de reguliere activiteiten die de bedrijven verrichten als met de gevolgen van een ongewoon voorval, mocht dat ondanks de regels die gericht zijn op het voorkomen daarvan toch aan de orde zijn. De mogelijke nadelige gevolgen van deze complexe bedrijven worden in het stelsel langs een aantal categorieën van activiteiten gereguleerd. Voor het vestigen van deze bedrijven zullen veelal op deze specifieke bedrijfscategorie toegesneden regels in het omgevingsplan gelden, waarbij ook een afwijkvergunning een rol kan spelen. Activiteiten van deze bedrijven hebben potentieel grote milieugevolgen en zijn bepalend voor het bereiken van landelijke en Europese milieudoelen. De bedrijven vallen onder het begrip milieubelastende activiteiten en verrichten in veel gevallen ook andere activiteiten die vanwege bescherming van het milieu in het stelsel zijn opgenomen, zoals de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk of de wateronttrekkingsactiviteit. Bij ligging langs het water is er vaak ook sprake van een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk. En uiteraard zal bij het vestigen of wijzigen van deze bedrijven vaak sprake zijn van een bouwactiviteit.
Het zo veel mogelijk beperken van de nadelige gevolgen voor de leefomgeving vraagt bij deze bedrijven een individuele voorafgaande beoordeling. Om die reden zijn deze bedrijven vergunningplichtig voor zowel de milieubelastende activiteit als de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Ook zijn deze bedrijven veelal mer-plichtig, is de richtlijn industriële emissies van toepassing en vallen ze onder het verdrag van Aarhus. Naast de vergunningplicht gelden vanwege harmonisatie, implementatie en het borgen van landelijke en Europese doelen voor de leefomgeving voor deze bedrijven ook algemene (rijks)regels. Op de verhouding tussen vergunningplicht en algemene rijksregels wordt nader ingegaan in paragraaf 4.5.2 van deze toelichting.
Vanwege de kenmerken van de complexe bedrijven en met name de relatief hoge milieu-invloed daarvan is het van belang dat één bevoegd gezag toeziet op alle activiteiten die het bedrijf ontplooit en die er qua effect op de leefomgeving toe doen, ook als het gaat om activiteiten die niet vanwege het milieueffect worden gereguleerd (zoals de bouwactiviteit of een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg). Dit vanwege de mogelijke invloed die ook deze activiteiten op het beheersen van milieurisico's binnen deze complexe bedrijven zouden kunnen hebben. Ook vereisen zowel de richtlijn industriële emissies als de Seveso-richtlijn een samenhangende benadering van de milieugevolgen van deze bedrijven. In het Omgevingsbesluit wordt daarom in aansluiting op artikel 5.13 van de wet (eens bevoegd gezag, altijd bevoegd gezag) voor aanvragen van omgevingsvergunningplichtige activiteiten met betrekking tot deze complexe bedrijven in beginsel geregeld dat deze door één bevoegd gezag worden afgehandeld, ongeacht welke vergunningplichtige activiteiten het betreft en of deze gelijktijdig worden aangevraagd. Gelet op het vaak gemeenteoverstijgende niveau van de gevolgen van deze bedrijven zijn in het Omgevingsbesluit gedeputeerde staten als bevoegd gezag aangewezen. In aansluiting daarop regelt dit besluit, dat ook voor alle algemene rijksregels gedeputeerde staten bevoegd gezag zijn, en leidt artikel 18.2 van de wet ertoe dat aan gedeputeerde staten ook de handhavingstaak is toebedeeld. Omdat gedeputeerde staten bevoegd gezag zijn voor de afwijkactiviteit, kunnen ze daarbij ook toezien op de regels in het omgevingsplan, en bij het overtreden daarvan handhavend optreden.

De enige uitzondering op de één bevoegd gezag regeling voor de complexe bedrijven vormen de wateractiviteiten, waarvoor zowel in het Omgevingsbesluit (voor de vergunningplichtige activiteiten) als dit besluit (voor de activiteiten die onder algemene regels vallen) de waterbeheerder als bevoegd gezag is aangewezen. De wet biedt op zich de mogelijkheid om ook de bevoegdheid voor de wateractiviteiten bij complexe bedrijven bij gedeputeerde staten te leggen (dit volgt uit de artikelen 4.10, 5.8 en 5.9). Daarvoor is niet gekozen, gelet op de afspraken met de Unie van Waterschappen. Om de integrale benadering van deze bedrijven ook bij het afzonderlijk verlenen van vergunningen voor wateractiviteiten te borgen bevat de wet in paragraaf 16.2.2 een coördinatieregeling bij het verlenen van vergunningen, waarbij gedeputeerde staten zo nodig de waterbeheerder instructie kunnen geven over de inhoud van de vergunning. Daarnaast wordt er op vertrouwd dat toezicht en handhaving van zowel omgevingsvergunningen als algemene rijksregels gecoördineerd zullen plaatsvinden, waarbij de gespecialiseerde omgevingsdiensten een belangrijke rol spelen.
Bij het beperken van de nadelige gevolgen voor de leefomgeving van deze bedrijven is ook een naadloze aansluiting tussen de regels in de vergunning en de regels in het omgevingsplan van belang. Dit allereerst omdat het omgevingsplan zelf een deel van de milieugevolgen regelt, ook gelet op de instructieregels die in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn gesteld over de onderwerpen externe veiligheid, geluid en geur. Daarnaast zijn regels van het omgevingsplan ook bepalend voor het ten opzichte van elkaar kunnen positioneren van bijvoorbeeld risicovolle installaties en andere objecten en het kunnen realiseren van optimale ontsluiting van de locatie van het bedrijf, ook in verband met bereikbaarheid voor hulpdiensten. Vanwege deze nauwe verhouding tussen de regels in de vergunning en in het omgevingsplan is voor deze bedrijven in het Omgevingsbesluit een bijzondere regeling van de betrokkenheid van de gemeente bij het verlenen van een afwijkvergunning opgenomen.
Op de bijzondere regeling voor complexe bedrijven wordt nader ingegaan op de volgende plaatsen van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dit besluit en het Omgevingsbesluit:
- Aanwijzing van de vergunningplicht en algemene rijksregels bij complexe bedrijven: nota van toelichting bij dit besluit, paragraaf 4.5.2;
- Bevoegd gezag regeling en betrokkenheid andere bestuursorganen bij vergunningverlening aan complexe bedrijven: nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit, paragraaf 4.3.4.

2.3.7 Bestuurlijke afwegingsruimte bij regels over activiteiten - overzicht

Zoals in paragraaf 1.1 is aangegeven, is een van de verbeterdoelen van de stelselherziening het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van de doelen voor de fysieke leefomgeving.
De in voorgaande paragrafen beschreven hoofdkeuzes in dit besluit dragen bij aan dit verbeterdoel. De wijze waarop is verschillend bij activiteiten die binnen het toepassingsbereik van dit besluit vallen, en activiteiten die daarbuiten vallen.

Activiteiten die binnen het toepassingsbereik van dit besluit vallen

Bij activiteiten die wel onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen zijn de algemene rijksregels uitputtend. Dit is in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet al aangegeven, waarbij ook is toegelicht dat de rijksregels over activiteiten desgewenst wel decentrale afwegingsruimte kunnen bieden, vooral door het bieden van de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften.[8] Ook wordt bij een aantal activiteiten invulling gegeven aan de ruimte die artikel 5.2 van de wet biedt voor decentrale afwegingsruimte bij het aanwijzen van vergunningplichten. Omdat de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften voor het bevoegd gezag geldt, leidt die bevoegdheid uiteraard alleen tot bestuurlijke afwegingsruimte als het bevoegd gezag voor een activiteit ook decentraal is belegd.
Als bij activiteiten die wel onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen de bevoegdheid tot stellen van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften wordt geboden bieden de rijksregels van dit besluit op een aantal manieren houvast bij het toepassen van die bevoegdheden. De Omgevingswet bepaalt dat het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels ook van toepassing zijn op de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels, en dat geldt ook voor een eventuele nadere afbakening of uitwerking van het oogmerk en de strekking in dit besluit. Ook zijn op het stellen van een maatwerkvoorschrift de beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning, die invulling geven aan de strekking van de algemene rijksregels volgens de wet, van overeenkomstige toepassing verklaard. Ten slotte bevat voor een aantal onderwerpen het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels voor het opstellen van decentrale regels over activiteiten in het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening. Omdat maatwerkregels ook dergelijke decentrale regels over activiteiten zijn, gelden eventuele instructieregels ook voor het opstellen daarvan.

[8] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 150.

Activiteiten die buiten het toepassingsbereik van dit besluit vallen
Bij activiteiten die buiten het toepassingsbereik van dit besluit (en ook het Besluit bouwwerken leefomgeving) vallen, bepalen decentrale overheden zelf of ze regels over activiteiten zullen stellen en spelen de rijksregels over activiteiten van dit besluit formeel geen rol. Omdat de activiteiten buiten het toepassingsbereik vallen gelden daarvoor de in dit besluit opgenomen specifieke zorgplichten niet en zijn ook andere instrumenten die dit besluit biedt (zoals maatwerkvoorschriften en maatwerkregels) op die activiteiten niet van toepassing. De regels van dit besluit kunnen wellicht wel als inspiratie dienen voor de wijze waarop decentrale regels worden opgebouwd en wettelijke instrumenten daarbinnen worden toegepast. Zo kunnen ook decentrale overheden bijvoorbeeld een belangrijke rol geven aan specifieke zorgplichten, zoals dit besluit doet. Als het Rijk inhoudelijk wil sturen bij activiteiten die buiten het toepassingsbereik van de rijksregels over activiteiten vallen gebeurt dat door instructieregels. Waar mogelijk zijn instructieregels zodanig vormgegeven dat ze houvast bieden voor zowel de decentrale overheden die de instructieregels moeten toepassen als voor andere belanghebbenden, die door de uiteindelijke decentrale regels worden geraakt. Dit bieden van houvast gebeurt met name door het werken met standaardwaarden en andere standaardregels. Bij het opstellen van decentrale regels kan aan het motiveringsvereiste van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden voldaan door deze standaardwaarden en -regels van het Besluit kwaliteit leefomgeving toe te passen en te verwijzen naar de motivering bij die standaardregels. De nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat hier nader op in.

Omslag van rijksregels naar decentrale regels
Bij een deel van de activiteiten betekent de inwerkingtreding van het stelsel een omslag van het uitputtend regelen van activiteiten in rijksregels over activiteiten naar het uitsluitend decentraal stellen van regels over activiteiten. Voor de activiteiten die het Rijk niet langer reguleert, zoals een deel van de milieubelastende activiteiten en bepaalde lozingen in regionale wateren, zal via het overgangsrecht worden voorkomen dat er een lacune ontstaat bij de inwerkingtreding van het stelsel. Het overgangsrecht zal zodanig worden vormgegeven dat het bijdraagt aan het bieden van houvast bij keuzes over de invulling van decentrale regels.

3 De verschillende typen regels en instrumenten

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de belangrijkste typen regels en instrumenten die worden ingezet voor het reguleren van onder dit besluit gebrachte categorieën van activiteiten. Daarbij worden ook de hoofdkeuzes die in paragraaf 2.3 zijn beschreven nader toegelicht.
Achtereenvolgens komen aan de orde de volgende typen regels:
- specifieke zorgplichten;
- doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen;

en worden de volgende wettelijke instrumenten behandeld:
- gelijkwaardige maatregelen;
- maatwerkvoorschriften;
- maatwerkregels;
- meldingsplicht; en
- vergunningplicht.

Specifieke aandachtspunten bij de inzet van deze typen regels en instrumenten binnen een bepaalde categorie van activiteiten worden zo nodig behandeld in de hoofdstukken 4 tot en met 17.

Verschillende typen regels bij reguleren van activiteiten
Specifieke zorgplichten, doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen zijn verschillende typen regels die in algemene regels over activiteiten door het Rijk en de decentrale overheden kunnen worden ingezet en die ook onderdeel uit kunnen maken van individuele beschikkingen, zoals maatwerkvoorschriften en vergunningen. De wettekst onderscheidt deze typen regels niet, maar het onderscheid is wel dienstig voor een nadere toelichting op de werking van regels over activiteiten. Daarom is dit onderscheid al gebruikt in voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving en ook in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet bij de uitleg van regels over activiteiten. In de hierna volgende paragrafen wordt op deze uitleg voortgebouwd. Daarbij wordt steeds onderscheid gemaakt tussen een algemene beschrijving van het desbetreffende type, die in beginsel ook bruikbaar is voor decentrale regels over activiteiten en voor gebruik daarvan in maatwerkvoorschriften en vergunningen, en een beschrijving van de inzet van dit type binnen de algemene rijksregels van dit besluit.

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet is een doelvoorschrift omschreven als een «bepaling die het doel aangeeft dat moet worden bereikt, waarbij het aan de initiatiefnemer overgelaten wordt om te bepalen met welke middelen dat doel wordt bereikt». Daarbij wordt vooral gedoeld op voorschriften waarbij het doel is uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of op een andere manier in objectieve (kwantificeerbare) termen. In deze nota van toelichting wordt het begrip doelvoorschrift alleen voor die kwantificeerbare voorschriften gebruikt. Daarmee worden doelvoorschriften onderscheiden van specifieke zorgplichten die ook een doel omschrijven, maar waarbij dat doel kwalitatief is geformuleerd, zodat op degene die de activiteit verricht de zorg rust om het doel zo nodig voor zijn specifieke situatie nader te concretiseren. Een middelvoorschrift is in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet omschreven als «bepaling die een middel voorschrijft dat de initiatiefnemer moet hanteren».

Bijna alle bedrijven en huishoudens in Nederland zijn op het vuilwaterriool aangesloten. Bij tal van activiteiten komt afvalwater vrij dat op dat riool wordt geloosd. In de voorbeelden in dit hoofdstuk wordt de werking van typen regels en instrumenten aan de hand van voorbeelden van dergelijke lozingen geïllustreerd.
Bij lozingen van afvalwater is het van belang dat geen stoffen worden geloosd die de doelmatige werking van dat vuilwaterriool en het zuiveringtechnisch werk waarop dat riool is aangesloten zouden verstoren of het watersysteem waarin uiteindelijk wordt geloosd zouden verontreinigen. Voor verschillende bedrijfsmatige lozingen zijn in de afgelopen decennia algemene regels en vergunningvoorschriften uitgewerkt die voor bepaalde stoffen aangeven wat geloosd mag worden. Deze voorschriften bevatten een emissiegrenswaarde met daarbij ook aangegeven via welke analysemethode moet worden bepaald of aan die emissiegrenswaarde wordt voldaan. Daarmee zijn die voorschriften kwantificeerbaar en worden ze als doelvoorschrift aangeduid.
Omdat niet voor alle stoffen die geloosd zouden kunnen worden emissiegrenswaarden beschikbaar zijn en ook het lozen van te veel water niet in algemene regels kwantificeerbaar kan worden gemaakt, zijn niet alle potentiële nadelige gevolgen voor doelmatige werking van het vuilwaterriool en het zuiveringtechnisch werk waarop dat riool is aangesloten door doelvoorschriften afgedekt. Daarom wordt ook al decennia voor het lozen in het vuilwaterriool in aanvulling op de doelvoorschriften bepaald, dat de doelmatige werking van het vuilwaterriool en het zuiveringtechnisch werk door het lozen niet mag worden verstoord. Dit voorschrift is kwalitatief geformuleerd en wordt als specifieke zorgplicht aangeduid.

Voor vethoudend afvalwater dat vrijkomt in de voedingsmiddelenindustrie is ter voorkoming van verstoppingen in het openbaar riool behandeling van het afvalwater nodig. Voor het lozen van vet bestaat geen betrouwbare emissiegrenswaarde. Daarom is een middelvoorschrift opgenomen: de plicht om het vethoudend afvalwater door een vetafscheider en slibvangput te leiden.

Specifieke wettelijke instrumenten voor het stellen van regels over activiteiten
Gelijkwaardige maatregelen, maatwerkvoorschriften, maatwerkregels, meldingen en omgevingsvergunningen zijn instrumenten die wel in paragraaf 4.1.2 van de wet worden onderscheiden. Ook deze instrumenten worden in dit hoofdstuk nader toegelicht, voortbouwend op de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet.

3.1 Specifieke zorgplichten

In paragraaf 2.3.4 is al kort al kort ingegaan op de specifieke zorgplichten en zijn de in dit besluit gemaakte keuzes over de inzet daarvan kort aangegeven. Deze paragraaf gaat daar nader op in.

3.1.1 Algemene kenmerken van specifieke zorgplichten

Specifieke zorgplichten geven voor een activiteit het doel aan dat bij de bescherming van de fysieke leefomgeving moet worden bereikt zonder daarbij aan te geven met welke middelen dat doel bereikt moet worden, en zonder dat doel in kwantificeerbare termen te omschrijven. De specifieke zorgplichten houden daarmee het midden tussen de algemene zorgplicht van de wet en de meer uitgewerkte doelvoorschriften en middelvoorschriften.
Specifieke zorgplichten kunnen zowel in algemene rijksregels als in decentrale algemene regels worden toegepast. Ze kunnen bij een evenwichtig gebruik een positieve rol spelen in verschillende situaties:

a ze dragen bij aan het beperken van gedetailleerde regels, zonder dat dit afbreuk doet aan de duidelijkheid voor zowel degene die de activiteit verricht als het bevoegd gezag;
b ze voorzien in bescherming van de leefomgeving bij nieuwe activiteiten of het op een andere manier dan gebruikelijk verrichten van bestaande activiteiten, waarmee bij het opstellen van regels geen rekening kon worden gehouden;

c ze geven aan hoe gehandeld moet worden in gevallen waarin vanwege de verschillen in de fysieke leefomgeving een algemene regel niet kwantificeerbaar kan worden gemaakt;
d ze geven een maatstaf voor handelen in bijzondere situaties, waarin de bescherming van de leefomgeving tijdelijk een andere of aanvullende inspanning vraagt. Op deze rol van de specifieke zorgplicht wordt ook ingegaan in paragraaf 3.6.

In het vervolg van deze paragraaf wordt op deze situaties nader ingegaan en worden ze met voorbeelden geïllustreerd. De specifieke zorgplichten laten in al deze situaties de verantwoordelijkheid voor het op een voor de leefomgeving aanvaardbare manier verrichten van een activiteit bij de initiatiefnemer, zonder elke handeling die de initiatiefnemer zou kunnen verrichten en elke situatie die in de fysieke leefomgeving op zou kunnen treden in gedetailleerde geboden en verboden proberen te vangen.

Specifieke zorgplichten in verhouding tot meer uitgewerkte regels
Bij het opstellen van regels over activiteiten is het vinden van de juiste balans bij de inzet van verschillende typen regels van groot belang. Dat speelt ook bij een keuze tussen inzet van specifieke zorgplichten in verhouding tot de meer uitgewerkte regels - de doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen. Voorkomen moet worden dat het werken met specifieke zorgplichten leidt tot vergroting van rechtsonzekerheid, ontwikkeling van pseudoregelgeving, of beleidsregels en jurisprudentie die feitelijk de rol van de ontbrekende meer uitgewerkte regels gaan overnemen. Steeds moet degene die regels stelt dus afwegen, tot hoe ver opnemen van meer uitgewerkte regels zinvol is, en voor welke handelingen een specifieke zorgplicht een meer passend instrument is.

Specifieke zorgplicht in het perspectief van de spelregels voor behoorlijk bestuur
Het voor een deel van de handelingen vertrouwen op de specifieke zorgplicht past bij het uitgangspunt van vertrouwen, dat centraal is gesteld in de stelselherziening van de Omgevingswet. Bij dit vertrouwen borgen de beginselen van behoorlijk bestuur dat het bevoegd gezag op zorgvuldige wijze omgaat met de specifieke zorgplicht, zoals door het verbod op willekeurige uitoefening van de bevoegdheid en het beginsel van gelijke behandeling van gelijke gevallen. Bovendien vereist artikel 2.1 van de wet dat het bevoegd gezag zijn taken en bevoegdheden uitoefent met het oog op de doelen van de wet en dit vereiste geldt ook bij de toepassing en interpretatie van de specifieke zorgplicht. Via de rechtsbescherming kan de initiatiefnemer of een derde belanghebbende zich daarop beroepen.
Bij een evenwichtige toepassing van de specifieke zorgplicht hoort in ieder geval dat voor de initiatiefnemer redelijkerwijs te voorzien moet zijn wat de specifieke zorgplicht in een concreet geval inhoudt. Is dat niet het geval, dan is het stellen van een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel de aangewezen weg.

Het criterium «redelijkerwijs te voorzien» in verhouding tot maatwerk
De specifieke zorgplicht gaat niet zo ver dat daaronder ook het voorkomen of beperken van nadelige gevolgen valt die in redelijkheid voor degene die de activiteit verricht niet te voorzien zijn. In dergelijke situaties zal het bevoegd gezag eerst moeten concretiseren dat maatregelen nodig zijn. Bij inzet van algemene regels kan deze concretisering zowel in rijksregels als decentrale regels de vorm hebben van het stellen van een maatwerkvoorschrift. Voor zover de specifieke zorgplicht in algemene rijksregels of de omgevingsverordening is opgenomen is concretisering via maatwerkregels ook een optie. Op de instrumenten maatwerkvoorschrift en maatwerkregel wordt in paragraaf 3.4 nader ingegaan. Daarbij speelt ook een rol dat decentrale overheden in het nieuwe stelsel meer mogelijkheden krijgen om aspecten zoals geluid, cumulatie van emissies of de doelmatige werking van de voorzieningen voor afvalwater, lokaal in te vullen via maatwerkregels. Dat biedt de mogelijkheid om concrete regels te stellen die zijn toegesneden op de lokale situatie, waarmee feitelijk de betekenis van open termen in de specifieke zorgplicht voor die situatie wordt verduidelijkt.
De procedure van een maatwerkvoorschrift biedt het bevoegd gezag en degene die de activiteit verricht de ruimte om een constructieve discussie te voeren over de noodzaak van bepaalde maatregelen ter invulling van de specifieke zorgplicht, die niet wordt overschaduwd door de dreiging van een sanctie of kostenverhaal. Deze werkwijze komt feitelijk overeen met de wijze waarop meer concrete voorschriften bij het vaststellen van algemene regels en bij het verlenen van een vergunning tot stand komen. Als een vastgesteld maatwerkvoorschrift vervolgens niet wordt nageleefd, kan alsnog handhavend worden opgetreden tegen overtreding daarvan. Het voorgaande geldt ook voor de procedure van een maatwerkregel. Een belangrijk voordeel van een maatwerkregel is dat deze in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening meer proactief gesteld kan worden voor zowel bestaande als toekomstige activiteiten. Met maatwerkregels kan dus bij voorbaat en veelal gebiedsgericht duidelijk worden gemaakt welke verplichtingen de specifieke zorgplicht met zich brengt. Het proactief stellen van maatwerkregels bevordert de kenbaarheid van die regels en daarmee ook de rechtszekerheid. Hierop wordt in paragraaf 3.4.2 van deze toelichting nader ingegaan.

Het initiatief voor het concreet invullen van wat onder de specifieke zorgplicht valt, hoeft overigens niet altijd bij het bevoegd gezag te liggen. Het is ook mogelijk dat degene die de activiteit verricht of een derde belanghebbende zekerheid wil verkrijgen over die gekozen invulling. Een van de mogelijkheden om deze zekerheid te verkrijgen is het verzoek aan het bevoegd gezag om een maatwerkvoorschrift te stellen. Een andere optie is overleg met het bevoegd gezag over de nadere invulling van de specifieke zorgplicht zonder de uitkomst van het overleg te formaliseren in een maatwerkvoorschrift, bijvoorbeeld als alle betrokkenen het eens zijn met die invulling.
Een nadere concretisering kan bijvoorbeeld wenselijk zijn in gevallen dat vanwege de verschillen in de leefomgeving een algemene regel niet kwantificeerbaar kan worden gemaakt, en degene die de activiteit verricht in redelijkheid niet kan voorzien welk handelen vereist is om de fysieke leefomgeving adequaat te beschermen.

Bij het lozen van afvalwater in het vuilwaterriool valt ook het aspect hoeveelheid van het te lozen afvalwater onder de specifieke zorgplicht. De hoeveelheid die geloosd kan worden zonder de doelmatige werking van het riool te verstoren is afhankelijk van de capaciteit van dat riool, die per locatie sterk kan verschillen, en is dus niet in voor eenieder begrijpelijke kwantificeerbare termen (dus als een doelvoorschrift) in algemene regels te beschrijven. Er is sprake van situatie c) als aan het begin van deze paragraaf omschreven.

Als bij een nieuwe bedrijfsactiviteit die onder algemene regels valt een omvangrijke lozing van afvalwater wordt overwogen behoort het tot de verantwoordelijkheid van degene die de activiteit wil starten om na te gaan of de lozing gelet op de capaciteit van het riool ter plaatse mogelijk is.

Als de capaciteit van het riool niet wordt overschreden als gevolg van een nieuwe individuele lozing maar als gevolg van een optelsom van vele lozingen in het gebied en als daarbij om de doelmatige werking van dat riool te waarborgen ook bestaande lozingen van afvalwater moeten worden beperkt, zal degene die vanuit een enkele activiteit loost vaak niet zelf kunnen voorzien dat die lozing in combinatie met andere lozingen tot verstoring van de doelmatige werking van het riool leidt. Door het stellen van een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel kan bij een individuele lozer de te lozen hoeveelheid water concreet worden begrensd, ter nadere invulling van de specifieke zorgplicht. Via maatwerk wordt in dat geval de kwalitatieve specifieke zorgplicht voor het aspect hoeveelheid te lozen afvalwater vervangen door een gekwantificeerd doelvoorschrift, dat in het vervolg duidelijkheid biedt.

Specifieke zorgplichten in decentrale regels
Specifieke zorgplichten worden zowel in algemene rijksregels als decentrale regels toegepast. Gelet op het invullen van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» bij het bepalen van het toepassingsbereik van dit besluit mag verwacht worden dat met name in het omgevingsplan en de waterschapsverordening specifieke zorgplichten een belangrijke rol zullen spelen. Deze kunnen daarbij worden toegesneden op de activiteiten die decentraal worden geregeld en ingepast in de structuur van de decentrale regels.
Specifieke zorgplichten kunnen daarbij ook een rol spelen bij het voldoen aan instructieregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving, bijvoorbeeld op het gebied van geluid, geur of het reguleren van emissies naar het oppervlaktewater en andere lozingen. Zo zal bij het voldoen aan de instructieregel over lozingen van industrieel afvalwater in een vuilwaterriool naast eventuele meer uitgewerkte regels een specifieke zorgplicht in het omgevingsplan een rol kunnen spelen voor die bedrijfsmatige lozingen die niet onder dit besluit vallen.

3.1.2 Inzet van specifieke zorgplichten in dit besluit
In deze paragraaf worden de in paragraaf 2.3.4 genoemde hoofdkeuzes bij de inzet van specifieke zorgplichten in dit besluit nader toegelicht.
De specifieke zorgplichten die in dit besluit voor alle categorieën van activiteiten zijn opgenomen borduren voort op de algemene zorgplicht in de wet, maar zijn concreter. Anders dan de algemene zorgplicht zijn ze specifiek gericht op expliciet benoemde activiteiten en belangen, die tot het toepassingsbereik van de desbetreffende categorie van activiteiten in dit besluit behoren. Daarnaast bevatten de specifieke zorgplichten waar mogelijk ook nadere omschrijvingen van het soort maatregelen die degene die de activiteit verricht in ieder geval moet nemen. De omschrijving van de te nemen maatregelen sluit aan bij de strekking van de algemene rijksregels, opgenomen in paragraaf 4.3.2 van de wet. Waar mogelijk is deze strekking verder aangevuld en meer in detail aangegeven, zonder dat daarbij sprake is van uitputtendheid. Dat biedt duidelijkheid over de maatregelen die in ieder geval van de initiatiefnemer worden verwacht en aspecten waarmee diegene in ieder geval rekening moet houden. Zo is bij de specifieke zorgplicht voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk onder meer aangegeven dat een feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit van het oppervlaktewaterlichaam moet worden voorkomen en de stabiliteit van oeverconstructies niet in gevaar mag worden gebracht.

De specifieke zorgplichten verschillen wat toepassingsbereik betreft niet van overige regels
In paragraaf 2.3.1 is aangegeven welke keuzes zijn gemaakt bij het bepalen van het toepassingsbereik van de rijksregels over activiteiten. Deze keuzes maken geen onderscheid tussen verschillende typen regels - het toepassingsbereik van dit besluit is voor specifieke zorgplichten gelijk aan het toepassingsbereik voor de overige regels. Bij de voorbereiding van dit besluit is overwogen of het toepassingsbereik voor specifieke zorgplichten niet breder zou moeten zijn. Enkele reacties op de consultatieversie deden de suggestie om met name bij milieubelastende activiteiten de specifieke zorgplicht te laten gelden ook voor activiteiten waarvoor verder geen rijksregels over activiteiten gelden en waarover zo nodig dergelijke regels decentraal kunnen worden gesteld. Hiervoor is niet gekozen. Belangrijk daarbij is, dat decentrale overheden bij het vormgeven van decentrale regels over activiteiten ook specifieke zorgplichten kunnen opnemen. Dat is ook inzichtelijker voor initiatiefnemers die met name bij activiteiten met individueel een geringer risico voor de leefomgeving verder niet met de bepalingen van dit besluit van doen hebben. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor particuliere huishoudens. De zorgplicht die voor milieubelastende activiteiten in dit besluit is opgenomen is toegesneden op activiteiten met een potentieel hoger milieurisico en sluit ook wat terminologie betreft minder goed aan bij de belevingswereld van een particulier huishouden of een kleine ondernemer.

Specifieke zorgplicht geldt ook voor vergunningplichtige activiteiten
Het werken met een specifieke zorgplicht in plaats van uitputtende regels is vaak ook wenselijk in vergunningplichtige situaties. Dit is te meer het geval doordat vergunningen in toenemende mate alleen worden ingezet voor de complexe situaties. De in paragraaf 3.1.1 beschreven situaties doen zich ook voor bij activiteiten die vergunningplichtig zijn, zodat ook daarvoor de specifieke zorgplicht een nuttige rol kan spelen. In dit besluit is daarom gekozen om de specifieke zorgplichten ook van toepassing te laten zijn op vergunningplichtige activiteiten. Daarmee wordt voorkomen dat in elke vergunning afzonderlijk een specifieke zorgplicht wordt opgenomen, om de beoogde strekking van de regels, bedoeld in de artikelen 4.22 tot en met 4.29 van de wet, te waarborgen. Het in algemene rijksregels vastleggen van de specifieke zorgplicht zorgt daarmee ook voor een gelijk speelveld.
De specifieke zorgplichten komen niet in de plaats van uit een oogpunt van rechtszekerheid en transparantie wenselijke nadere uitwerking van regels over activiteiten.
In paragraaf 3.1.1 is al aangegeven dat het vinden van de juiste balans bij de inzet van verschillende typen regels van groot belang is. De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet kondigde al aan, dat «de kunst bij het opstellen van uitvoeringsregelgeving is om het meest geëigende regeltype te kiezen voor elke categorie gevallen en om daarbij de nadelen van dat type zo veel mogelijk te ondervangen». Bij de voorbereiding van dit besluit is daarom per activiteit en daarbij mogelijk optredende nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving bezien, of werken met meer uitgewerkte voorschriften de voorkeur verdient of dat toepassing van een specifieke zorgplicht beter passend is. Bij die beschouwing was het werken met een specifieke zorgplicht in plaats van uitgewerkte regels zeker geen doel op zich. Daar waar in de praktijk bij een activiteit breed optredende nadelige gevolgen voor de leefomgeving door doelvoorschriften of middelvoorschriften kunnen worden gereguleerd is voor deze doel- of middelvoorschriften gekozen. Het in deze gevallen afzien van opname van uitgewerkte voorschriften zou immers naar verwachting in de meeste gevallen toch leiden tot nieuwe andersoortige regels, zoals beleidsregels en handleidingen, die het bevoegd gezag of branchepartijen zouden formuleren om toch houvast bij de toepassing van de specifieke zorgplicht te hebben. Per saldo zou daardoor het geheel aan regels niet afnemen, waardoor het beoogde voordeel van werken met specifieke zorgplichten niet zou worden gehaald.
De keuze voor doelvoorschriften of middelvoorschriften is echter niet mogelijk of wenselijk in de volgende drie situaties:
- het is niet wenselijk om regels uit te schrijven die evident zijn;
- het is ook niet wenselijk om doel- of middelvoorschriften te stellen als het nadelige gevolg van een activiteit zich in de praktijk zeer zelden voordoet en het voorkomen of beperken daarvan daarbij veelal een individuele beoordeling in de specifieke omstandigheid vraagt;
- het is niet mogelijk om doel- en middelvoorschriften op te nemen voor nieuwe (deel)activiteiten of het op een andere manier dan gebruikelijk verrichten van bestaande activiteiten, omdat daarmee bij het opstellen van regels geen rekening kan worden gehouden.

Deze drie situaties worden hieronder nader toegelicht.

De specifieke zorgplicht in situaties waarin geen uitgewerkte regels gelden

Bij het zoeken naar de balans bij de inzet van verschillende typen regels is niet getracht om alle belangen die bij een activiteit een rol zouden kunnen spelen volledig af te dekken door alle maatregelen tot in detail in de vorm van doel- of middelvoorschriften voor een initiatiefnemer uit te schrijven. Dat zou leiden tot een veel omvangrijker besluit, waarbij het besluit veel regels zou bevatten die voor een initiatiefnemer vanzelfsprekend zouden moeten zijn, en daarnaast veel regels zou bevatten die in veel gevallen niet relevant zouden zijn en daardoor zouden afleiden van de hoofdzaken.
Het tot in detail uitschrijven van verschillende maatregelen die voor een initiatiefnemer vanzelfsprekend zouden moeten zijn zou de suggestie wekken dat die uitgeschreven regels uitputtend zijn en als daaraan wordt voldaan verder niet over de gevolgen van het eigen handelen voor de fysieke leefomgeving hoeft te worden nagedacht. Dat zou niet terecht zijn. Door deze vanzelfsprekende regels achterwege te laten, kan het aantal regels in dit besluit worden beperkt en worden geen regels opgenomen die door velen als betuttelend worden ervaren. Dit betekent niet dat vooraf niet duidelijk is wat van de initiatiefnemer verwacht wordt.

Zo is bij verschillende bodembedreigende activiteiten bepaald dat een bodembeschermende voorziening moet worden toegepast. Deze is er ook op gericht, dat een eventuele lekkage van een bodembedreigende vloeistof niet direct leidt tot verontreiniging van de bodem. Uiteraard is het uit oogpunt van zorg voor het milieu gewenst dat wanneer een lekkage optreedt, de gelekte vloeistof wordt opgeruimd, ook al houdt de bodembeschermende voorziening die vloeistof tegen. Als de bodembeschermende voorziening op een riool is aangesloten wordt daarmee ook voorkomen dat de gelekte vloeistoffen in dat riool geraken. Dat de gelekte vloeistoffen moeten worden opgeruimd is een kwestie van «good housekeeping» en valt vanzelfsprekend onder de specifieke zorgplicht. Daarom is dit niet nader uitgeschreven in dit besluit. Dat geldt ook voor de plicht om aandacht te hebben voor het onderhoud van de bodembeschermende voorziening. Die moet tijdig worden gerepareerd of vervangen als er scheuren ontstaan, die de werking daarvan ondermijnen.

Als in het besluit overal waar een bodembeschermende voorziening is voorgeschreven expliciet zou worden aangegeven dat bij eventuele lekkage de gelekte vloeistoffen worden opgeruimd zou de indruk kunnen ontstaan, dat als buiten een bodembeschermende voorziening een vloeistof lekt die plicht niet geldt. Ook het regelen dat een bodembeschermende voorziening adequaat moet worden onderhouden zou tot de indruk kunnen leiden, dat adequaat onderhoud bij andere voorzieningen niet nodig is, tenzij ook daar expliciet verplicht.

De specifieke zorgplicht draagt in dit voorbeeld bij aan het beperken van gedetailleerde regels. Er is sprake van situatie a) als aan het begin van paragraaf 3.1.1 omschreven.

Naast het niet opnemen van vanzelfsprekende regels is ook niet getracht om alle potentiële nadelige gevolgen in doel- of middelvoorschriften te vangen, als die nadelige gevolgen weliswaar in theorie overal aan de orde kunnen zijn, maar zich in de praktijk alleen zelden voordoen.

In het aan het begin van dit hoofdstuk genoemde voorbeeld van lozen van afvalwater in een vuilwaterriool zijn in theorie vele handelingen denkbaar die tot verstoring van de werking van dat riool zouden kunnen leiden, waaronder het lozen van vaste stoffen waardoor riolering verstopt of waardoor de werking van pompen en gemalen wordt verstoord, het lozen van stoffen die de riolering kunnen aantasten, het lozen van vluchtige stoffen waardoor elders stankoverlast kan voorkomen of het lozen van water met een te hoge temperatuur. Indien al deze mogelijke nadelige gevolgen voor het gemeentelijk riool alsnog in uitgewerkte regels zouden moeten worden vertaald, zou dat leiden tot een grote toename van het aantal regels die voor veel situaties niet eens relevant zouden zijn. Een deel van die regels is in het verleden al onder de zorgplicht (die toen soms als vangnetbepaling werd aangeduid) gebracht, zoals de algemene regels uit de gemeentelijke lozingsverordeningen riolering over de temperatuur, de zuurgraad en het lozen van onopgeloste bestanddelen[1] . Dit heeft in de praktijk geen problemen opgeleverd wat bescherming van het milieu betreft.

1 Stb. 1996, 45, blz. 43.

Ook hier draagt de specifieke zorgplicht bij aan het beperken van gedetailleerde regels en is er dus sprake van situatie a) als aan het begin van paragraaf 3.1.1 omschreven.
Ten slotte ontbreken doel- en middelvoorschriften in situaties waarin zich nieuwe ontwikkelingen binnen bestaande activiteiten voordoen of geheel nieuwe activiteiten worden ontwikkeld die wel onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen, maar die niet bij het stellen van de algemene rijksregels waren voorzien. Dat bepaalde ontwikkelingen niet te voorzien zijn is onvermijdelijk in een maatschappelijke werkelijkheid die divers en dynamisch is. De specifieke zorgplicht geldt in deze situaties als vangnet. Er is sprake van situatie b) als aan het begin van paragraaf 3.1.1 omschreven.

In die gevallen dat een nadelig gevolg wel een rol kan spelen en geen uitgewerkte regels gelden wordt van degene die de activiteit verricht verwacht dat die zich inspant om zelf te beoordelen of het handelen (of nalaten) nadelige gevolgen heeft en hoe die gevolgen redelijkerwijs kunnen worden voorkomen of beperkt. Iedere specifieke zorgplicht laat daarbij ruimte voor het eigen initiatief om de zorg op juiste en passende wijze te betrachten. Tegelijkertijd zijn de specifieke zorgplichten in dit besluit zodanig geformuleerd dat het onmiskenbaar en evident is voor degene die de activiteit uitvoert, dat hij de plicht heeft de voorgeschreven zorg te betrachten. Die initiatiefnemer heeft uitdrukkelijk een eigen verantwoordelijkheid om consequenties te verbinden aan zijn zorgplicht. Gebeurt dat niet, dan biedt de specifieke zorgplicht in lijn met het adagium «vertrouw, doch controleer» de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om waar nodig daadkrachtig handhavend op te treden, net als bij andere regels over activiteiten.

De specifieke zorgplicht blijft gelden als in het besluit meer uitgewerkte regels zijn gesteld
Uit de specifieke zorgplicht volgt dat het voor de bescherming van de fysieke leefomgeving dus niet voldoende is om alleen de doelvoorschriften of maatregelen die in dit besluit en een eventuele omgevingsvergunning zijn voorgeschreven strikt en naar de letter na te leven. Op grond van de specifieke zorgplicht rust op degene die de activiteit verricht de plicht om daarnaast te blijven nadenken over maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om nadelige gevolgen voor de in dit besluit geregelde belangen te voorkomen of afdoende te beperken. Hiermee hangt samen dat de specifieke zorgplicht van kracht blijft naast eventuele andere in dit besluit opgenomen algemene regels en naast de voorschriften in een vergunning. Dit is bewust anders dan de algemene zorgplicht in de Omgevingswet, waarover artikel 1.8 van de wet bepaalt dat aan de algemene zorgplicht voor de fysieke leefomgeving «in ieder geval wordt voldaan, voor zover bij wettelijk voorschrift of besluit specifieke regels zijn gesteld met het oog op de doelen van de wet, en die regels worden nageleefd». Die bepaling zou bij de specifieke zorgplichten in verhouding tot de andere algemene regels tot een theoretisch-juridische discussie kunnen leiden over het oogmerk van de regels, en in samenhang daarmee over de invulling van de begrippen «specifieke regels» en «voor zover». Om discussies te voorkomen zouden alle regels moeten worden voorzien van een zo scherp mogelijk afgebakend oogmerk, zodat evident zou zijn waartoe exact een bepaalde regel dient. Alleen daarbinnen zou dan geen plaats meer zijn voor de toepassing van de specifieke zorgplicht, daarbuiten wel. Dit zou de leesbaarheid en uitvoerbaarheid van dit besluit niet ten goede komen, terwijl er geen aanleiding is te veronderstellen dat bestuursorganen het toezicht en de handhaving op de zorgplicht op een oneigenlijke manier gaan toepassen, nog los van de vraag, of die toepassing stand zou houden bij een eventueel geschil.

Voor de activiteit onderhouden of repareren van verbrandingsmotoren of voertuigen, vaartuigen en werktuigen met een verbrandingsmotor bepaalt het besluit dat voor het afvalwater dat in een vuilwaterriool wordt geloosd de emissiegrenswaarde voor olie twintig milligram per liter bedraagt. Deze regel is gesteld met het oog op de bescherming van de doelmatige werking van het vuilwaterriool en het zuiveringtechnisch werk waarop dat vuilwaterriool uitkomt, en ook van het oppervlaktewater, waarop vanuit dat zuiveringtechnisch werk wordt geloosd. Deze regel is er op afgestemd, dat bij het onderhoud wat olie vrij kan komen, dat met eventueel afvalwater vermengd kan raken. Als het afvalwater minder dan de emissiegrenswaarde bevat, is het lozen daarvan aanvaardbaar.

Met deze regel is niet bedoeld, dat het afvalwater andere stoffen in willekeurige hoeveelheden mag bevatten. Zo is het bijvoorbeeld onwenselijk, dat als bij onderhoud andere vloeistoffen vrijkomen of worden gebruikt, die vloeistoffen ongelimiteerd op het vuilwaterriool geloosd zouden mogen worden. Uiteraard kunnen soms ook die vloeistoffen in het afvalwater geraken.

Omdat niet voor alle denkbare stoffen emissiegrenswaarden zijn opgenomen, wordt het eventueel lozen daarvan getoetst aan de specifieke zorgplicht.

Als er voor zou zijn gekozen om bij die regels een scherpe afbakening met de zorgplicht te krijgen, zou dus het voorschrift moeten worden ingeleid met de zin «met het oog op de bescherming van de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater en het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam ten gevolge van het lozen van afvalwater met olie ...». Dan zou voor dat oogmerk de specifieke zorgplicht niet meer gelden. Maar dat zou strikt genomen de ruimte bieden om afvalstoffen als afgewerkte olie met het afvalwater te vermengen en dat afvalwater te lozen, zolang aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan. Dat is onwenselijk. Het zou betekenen dat bij het constateren van die handeling het bevoegd gezag eerst monsters zou moeten nemen van het geloosde afvalwater en deze zou moeten laten analyseren, zodat kan worden bepaald of de emissiegrenswaarden voor het lozen van afvalwater op de openbare vuilwaterriolering worden overschreden. Dit terwijl het om een handeling gaat die evident kan worden voorkomen, en dus onder de zorgplicht valt. Het is dan ook wenselijk dat het bevoegd gezag het handhavingsbesluit kan baseren op de enkele constatering van het feit dat afgewerkte motorolie in de bedrijfsriolering wordt geloosd en dat daarmee de zorgplicht is overtreden - ongeacht of dit daadwerkelijk tot overschrijding van de emissiegrenswaarden voor olie heeft geleid.

Het oogmerk zou dus nog strakker moeten worden geformuleerd: «met het oog op de bescherming van de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater en het beperken van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam ten gevolge van het lozen van afvalwater met olie, dat redelijkerwijs niet van het afvalwater gescheiden kan worden gehouden en afgevoerd, ...». Het zou daarmee veel langer worden dan het voorschrift zelf. Die omslachtige formulering zou er daarbij alleen toe dienen om de zorgplicht formeel uit te sluiten in situaties waarin een ondernemer netjes werkt en zich aan de emissiegrenswaarde houdt, om te verzekeren dat een bevoegd gezag die milieubewuste ondernemer niet op grond van de zorgplicht aan kan spreken op het wellicht nog iets minder kunnen gaan lozen. Dit terwijl er geen aanwijzingen zijn dat bevoegde instanties die intentie zouden hebben.

Het feit dat de specifieke zorgplicht naast de meer uitgewerkte algemene regels en vergunningvoorschriften geldt, laat onverlet dat in het algemeen het naleven van de voorschriften van dit besluit en een eventuele vergunning voldoende zal zijn om nadelige effecten te voorkomen, uitgaande van de gebruikelijke wijze waarop de in het besluit gereguleerde activiteiten in de praktijk worden uitgevoerd. Maar wanneer degene die de activiteit verricht ongebruikelijke handelingen uitvoert of juist handelingen nalaat, waarvan ieder redelijk denkend mens kan weten dat daardoor nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan die eenvoudig voorkomen hadden kunnen worden, heeft de zorgplicht wel betekenis naast de voorschriften.
Ook kan de zorgplicht betekenis naast de voorschriften hebben als zich in de fysieke leefomgeving bijzondere lokale belangen of bijzondere omstandigheden voordoen, die ook een bijzondere inspanning kunnen vragen van degene die de activiteit verricht. Ook met die bijzondere lokale belangen of bijzondere omstandigheden kan bij het stellen van de regels onmogelijk rekening worden gehouden.

Als voorbeeld van bijzondere lokale belangen kan worden genoemd het hebben van een opslagtank voor gevaarlijke stoffen in een grondwaterbeschermingsgebied. De in dit besluit opgenomen regels voor opslagtanks geven het niveau van beste beschikbare technieken aan. Vanwege het bijzondere belang van bescherming van grondwater dat bestemd is voor de bereiding van drinkwater, kunnen er echter aanvullende maatregelen nodig zijn om de kans op verontreiniging van het grondwater verder te beperken. In dit besluit zijn geen aanvullende maatregelen opgenomen voor opslagtanks in grondwaterbeschermingsgebieden. Die aanvullende maatregelen zijn inbegrepen in de specifieke zorgplicht. De initiatiefnemer zal zelf moeten nagaan welke maatregelen in zijn situatie passend zijn, gegeven dit bijzondere belang. Waar nodig kan de gemeente of de provincie deze aanvullende maatregelen al vooraf uitschrijven in het omgevingsplan of de omgevingsverordening, rekening houdend met de specifieke situatie in dat gebied. Daarmee wordt de strekking van de specifieke zorgplicht dan alsnog vooraf duidelijk gemaakt.

Een bijzondere omstandigheid is bijvoorbeeld aan de orde indien als gevolg van een ongewoon voorval een breuk is ontstaan in het in voorgaande voorbeelden gebruikte vuilwaterriool, waardoor water daaruit op straat of in het oppervlaktewater stroomt. Het is mogelijk dat de gemeente als beheerder van dat openbaar riool de daarop aangesloten bedrijven verzoekt om indien redelijkerwijs mogelijk de lozingen op dat riool tijdelijk te staken, zodat de nadelige gevolgen voor het milieu worden beperkt. Vanaf het moment dat degene die de activiteit verricht op de hoogte is van de bijzondere situatie en weet hoe hij gelet op die situatie de schade aan de fysieke leefomgeving kan beperken, verplicht de zorgplicht tot het treffen van maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd. Er is sprake van situatie d) als aan het begin van paragraaf 3.1.1 omschreven.

Specifieke zorgplicht zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk handhaafbaar

Directe handhaving op de specifieke zorgplicht ligt voor de hand bij evidente overtredingen. Daarvan is sprake in situaties waarin het handelen of nalaten van degene die de activiteit verricht «onmiskenbaar» in strijd is met de zorgplicht.[9] Het criterium van onmiskenbare strijdigheid geldt overigens ook voor de meer uitgewerkte regels voor activiteiten; voor iedere vorm van een regel geldt immers het vereiste dat die pas handhaafbaar is als er sprake is van onmiskenbare strijd tussen de handeling en de regel. Wat dat betreft is een zorgplicht niet afwijkend van elke andere handhaafbare regel. De bijzonderheid van een specifieke zorgplicht is wel dat die strijdigheid bepaald moet worden bij een meer open karakter van de regel. Bij andere vormen van regels is dat karakter vaak meer gesloten of gedetailleerd. Bij een specifieke zorgplicht kunnen daarom situaties aan de orde zijn waarin minder duidelijk is of van onmiskenbare strijd sprake is. Het bevoegd gezag zal dan een keuze moeten maken tussen een handhavingstraject of het eerst verduidelijken wat de specifieke zorgplicht inhoudt. Die verduidelijking hoeft overigens niet altijd de vorm te krijgen van een maatwerkvoorschrift. Ook wanneer het bevoegd gezag degene die de activiteit verricht mondeling of schriftelijk informeert over wat er in een concreet geval onder de specifieke zorgplicht moet worden verstaan, is het voor diegene na ontvangst van die informatie duidelijk wat er verwacht wordt. Als daar geen gevolg aan wordt gegeven, is er sprake van onmiskenbare strijd met de specifieke zorgplicht. De landelijke handhavingsstrategie benoemt deze vorm van informeren/aanspreken bij goedwillende normadressaten, die onbedoeld niet naleven en die gemotiveerd zijn de niet naleving snel zelf op te lossen.
De specifieke zorgplichten in dit besluit zijn zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk handhaafbaar. Gelet op bovenbeschreven rol die deze zorgplicht speelt zou het niet logisch zijn om juist in de gevallen waarin onmiskenbaar sprake is van strijd met de zorgplicht het strafrechtelijk instrumentarium niet ter beschikking te hebben. Een evidente overtreding van de specifieke zorgplicht is net zo ernstig als de evidente overtreding van een meer uitgewerkte regel, en moet dus op dezelfde wijze aangepakt kunnen worden. Een keuze om de zorgplicht alleen bestuursrechtelijke handhaafbaar te laten zijn, zou er bovendien toe kunnen leiden dat er een roep ontstaat om toch de voor eenieder evidente verplichtingen - zoals «good housekeeping»-maatregelen - in gedetailleerde voorschriften te vertalen, alleen om diegenen die zich het minst van de bescherming van de fysieke leefomgeving aantrekken en zelfs de meest basale vormen van zorg niet betrachten, alsnog strafrechtelijk aan te kunnen pakken op die voorschriften. De meer bewuste initiatiefnemer zou daarmee «onder de kwade lijden» en met een veelheid aan vanzelfsprekende regels worden geconfronteerd.

Uit de specifieke zorgplicht volgt onder andere dat degene die een milieubelastende activiteit verricht de kwaliteit van de bodem moet beschermen. In concrete artikelen is uitgewerkt dat degene die bepaalde activiteiten verricht daarvoor een vloeistofdichte bodemvoorziening moet aanleggen die periodiek volgens een vastgestelde norm moet worden gekeurd. Als dit niet gebeurt, is sprake van een overtreding van dit besluit en kunnen naast bestuursrechtelijke ook strafrechtelijke handhavingsinstrumenten worden ingezet. Het is evident dat, voor een goede werking van de vloeistofdichte bodemvoorziening, deze niet doorboord of op een andere wijze beschadigd mag worden. In dat geval zouden stoffen immers alsnog in de bodem geraken. Als een vloeistofdichte bodemvoorziening wel wordt doorboord, is strafrechtelijke handhaving net zo goed op zijn plaats.

De strafrechtelijke handhaafbaarheid van de specifieke zorgplicht is niet nieuw: ook in het voormalige recht was dit al het geval bij zorgplichten zoals artikel 13 van de Wet bodembescherming en artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.
De strafrechtelijke strafbaarstelling van de overtreding van regels van dit besluit, met inbegrip van de specifieke zorgplichten, zal via het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet worden geregeld in de Wet op de economische delicten.

3.1.3 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Bij het stellen van regels is het vertrouwen dat een initiatiefnemer zich bewust is van de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving het uitgangspunt.
- In lijn daarmee zijn specifieke zorgplichten geformuleerd voor alle categorieën van activiteiten waarover in dit besluit regels zijn gesteld, ook voor categorieën van activiteiten waar tot nu tot niet met specifieke zorgplichten is gewerkt.
- De specifieke zorgplichten gelden ook voor vergunningplichtige activiteiten.

3.1.4 Effecten

[9] Zie bijvoorbeeld ABRvS 10 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR4631.

- Gelet op het vertrouwen dat een initiatiefnemer zich bewust is van de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving is het niet nodig om aan elke handeling gedetailleerde regels te stellen. De specifieke zorgplicht volstaat in veel gevallen, en maakt handhaving mogelijk indien de fysieke leefomgeving toch schade zou worden toegebracht. Daarmee zorgt de specifieke zorgplicht ook in die situaties voor voldoende beschermingsniveau.
- Door inzet van de specifieke zorgplicht daalt het aantal algemene rijksregels dat voor een initiatiefnemer geldt. Die algemene rijksregels zijn beperkt tot de belangrijkste zaken.
- Doordat de zorgplicht ook geldt naast de vergunningplicht, kan ook de vergunning tot hoofdzaken worden beperkt. Dat betekent minder regels in de vergunning en minder wijzigingsprocedures.

3.2 Doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen

In paragraaf 2.3.4 zijn de kenmerken van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen al kort beschreven en zijn de in dit besluit gemaakte keuzes over de inzet daarvan kort aangegeven. Deze paragraaf gaat daar nader op in.

3.2.1 Algemene kenmerken van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen

Doelvoorschriften zijn voorschriften met een doel dat is uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of op een andere manier in objectieve (kwantificeerbare) termen.

Kwantitatieve doelvoorschriften worden al lange tijd vooral in de milieuregelgeving gebruikt, bijvoorbeeld om emissies te begrenzen. Daarbij wordt een maximale emissie naar lucht, bodem of water uitgedrukt als waarde die niet mag worden overschreden (op enig moment, of als een gemiddelde over een langere periode - een uur, maand of jaar). Naast de getalswaarde wordt daarbij ook de meet- of analysemethode vastgelegd, zodat eenduidig is hoe het wel of niet voldoen aan het doelvoorschrift kan worden bepaald. Het is vervolgens aan degene die de activiteit verricht om keuzes te maken over (combinaties van) maatregelen waarmee aan het doelvoorschrift wordt voldaan. Zo is bijvoorbeeld een keuze mogelijk tussen procesgeïntegreerde maatregelen of nageschakelde emissiebeperkende maatregelen, zoals luchtfilters of een afvalwaterzuivering.

Doelvoorschriften geven aan degene die de activiteit verricht maximale flexibiliteit voor de keuze van maatregelen, maar ze geven daarbij minder houvast over de vraag wat een adequaat middel is om aan de regels te voldoen en of met het zelfgekozen middel het doelvoorschrift ook daadwerkelijk wordt gehaald. Voor het bevoegd gezag kunnen doelvoorschriften hogere handhavingslasten met zich brengen, omdat het niet voldoen aan het doelvoorschrift in veel gevallen door het bevoegd gezag moet worden aangetoond.
In het omgevingsrecht wordt zowel in rijksregels als in decentrale regels ook veel gewerkt met middelvoorschriften. Deels vanwege de hiervoor beschreven nadelen van doelvoorschriften, maar ook omdat het niet altijd mogelijk is een werkbaar doelvoorschrift te formuleren, terwijl een middelvoorschrift wel beschikbaar is.

Zo is het tot nu toe niet mogelijk gebleken om een werkbaar doelvoorschrift voor het vetgehalte in het afvalwater van de voedingsmiddelenindustrie te formuleren. Onderzoek heeft uitgewezen, dat ook wanneer de beste beschikbare techniek wordt toegepast - een goed gedimensioneerde en gebruikte vetafscheider - de vetgehalten in het afvalwater sterk kunnen schommelen, ook wanneer bij de activiteit voldoende aandacht is voor preventieve maatregelen, zodat vet niet onnodig met het afvalwater vermengd wordt. Een doelvoorschrift zou dus zeer ruim gesteld moeten worden, of van een gemiddelde uit moeten gaan. Beide opties zijn uit handhavingsoogpunt niet wenselijk.

Middelvoorschriften bieden meer duidelijkheid vooraf, vereisen daardoor meestal niet veel specifieke kennis van degene die de activiteit verricht en brengen niet of nauwelijks administratieve en bestuurlijke lasten met zich. Doordat standaardmiddelen zijn voorgeschreven, wordt innovatie niet gestimuleerd en is er minder ruimte voor eigen keuzes door degene die de activiteit verricht.
Een andere relatief vaak voorkomende categorie regels over activiteiten zijn informatieverplichtingen. Informatieverplichtingen kunnen zowel voorafgaand aan de start van een activiteit gelden, als na begin van de activiteit. De plicht om aan het bevoegd gezag voorafgaand aan de start van de activiteit informatie te verstrekken moet worden onderscheiden van een meldingsplicht. Volgens artikel 4.4 van de wet kan in de algemene regels een verbod worden opgenomen om zonder voorafgaande melding aan het bevoegd gezag een activiteit te verrichten. Op het instrument melding wordt nader ingegaan in paragraaf 3.5 van deze toelichting. Paragraaf 3.6 van deze toelichting gaat nader in op informatieverplichtingen bij ongewone voorvallen.

3.2.2 Inzet van doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen in dit besluit

Doelvoorschriften met erkende maatregelen
Als voor een activiteit zowel doelvoorschriften als middelvoorschriften kunnen worden geformuleerd is er in dit besluit waar mogelijk voor gekozen om door het vastleggen van een combinatie daarvan de voordelen van beide varianten te benutten. Naast een doelvoorschrift zijn in het besluit middelvoorschriften als «erkende maatregelen» opgenomen. Dit geeft degene die duidelijkheid en gebruiksgemak vooropstelt en niet zelf de maatregelen wenst te bedenken om aan de doelvoorschriften te voldoen de mogelijkheid om in plaats daarvan de erkende maatregel toe te passen. Wie op een zelfgekozen, niet als erkende maatregel vastgelegde wijze aan het doelvoorschrift wil voldoen, kan daarvoor kiezen. Het bevoegd gezag controleert dan alleen of het doelvoorschrift wordt behaald.
Bij de keuze voor de erkende maatregel is het niet zo, dat die erkende maatregel zonder verder nadenken en eventueel raadplegen van een deskundige leverancier direct «uit het schap kan worden gehaald», en verder zijn werk doet en geen aandacht nodig heeft. Naast erkende maatregelen die eenduidig zijn omschreven, zijn er ook erkende maatregelen, waarvan de toepassing op de specifieke situatie moet worden afgestemd, veelal in overleg met een deskundig leverancier. Ook aan het gebruik en onderhoud zal daarbij veelal aandacht moeten worden besteed.

In het besluit zijn bij verschillende activiteiten emissiegrenswaarden voor emissie naar de lucht opgenomen. Daarbij is bij sommige activiteiten een geschikte filtrerende afscheider als erkende maatregel opgenomen. Er bestaan verschillende soorten filtrerende afscheiders, zoals doekfilters, (verbeterde) compactfilters, keramische filters, tweetraps stoffilters, patronenfilters, slangenfilters, enveloppenfilters en kaarsenfilters voor droge stof, en aerosolfilters (HEAF filters/vlak-bed filter) en mistfilters (diepbedfilters) voor natte stofvormige componenten.

In de praktijk kan de selectie van een filtrerende afscheider het beste worden overgelaten aan een gespecialiseerde leverancier. De (schriftelijke) garantie van de leverancier over de bruikbaarheid en de milieuprestaties van de techniek voor de beoogde toepassing is ook een onderbouwing voor een doelmatig ontwerp en goede dimensionering van een techniek. Of een filtrerende afscheider geschikt is voor een bepaald doel hangt onder andere af van het type te verwijderen stof (zoals droog, nat, kleverig, hygroscopisch), afmetingen van stofdeeltjes en temperatuur van afgassen. Ook het te verwerken afgasdebiet in m^3 per uur is een belangrijk aspect voor de goede werking van een filtrerend afscheider. Het is dus niet zo dat degene die de activiteit verricht geacht wordt bij het hebben van een willekeurige filtrerende afscheider aan de emissiegrenswaarden te voldoen. De erkende maatregel biedt wel de duidelijkheid dat een filtrerende afscheider een geschikte maatregel is, als de keuze daarvan door een deskundige heeft plaatsgevonden, en uiteraard ook als de afscheider conform de gebruikershandleiding wordt gebruikt en onderhouden.

Lang niet in alle gevallen is een combinatie van doel- en middelvoorschriften mogelijk. De regels bestaan dan of uit alleen een doelvoorschrift, of alleen een middelvoorschrift. Vooral bij complexe processen waarbij het wel of niet voldoen aan het doelvoorschrift door vele factoren wordt beïnvloed, is het formuleren van erkende maatregelen nauwelijks mogelijk. In het besluit is in die situaties alleen het doelvoorschrift opgenomen.

Middelvoorschriften als verplichte maatregel
Als het niet mogelijk is gebleken om een doelvoorschrift te formuleren, maar wel een middelvoorschrift, is in het besluit veelal dat middelvoorschrift verplicht. Dat middelvoorschrift wordt dan als «verplichte maatregel» opgenomen. Om flexibiliteit voor degene die de activiteit verricht te waarborgen, bevat de wet de regeling van gelijkwaardigheid, die het recht van toepassen van een gelijkwaardige maatregel waarborgt (tenzij dat in dit besluit expliciet is uitgesloten). Op de regeling van gelijkwaardigheid gaat paragraaf 3.3 van deze toelichting in.
Bij de voorgaande beschouwing moet nog worden onderkend dat zowel doelvoorschrift als middelvoorschrift geen haarscherp afgebakende begrippen zijn. Ook daarom komen deze begrippen in de wet niet voor. Zo kan een voorschrift, dat als doelvoorschrift is geformuleerd, vanuit een ander gezichtspunt toch kenmerken van een middelvoorschrift hebben, als dat doelvoorschrift er al impliciet van uitgaat dat een bepaald middel ter bescherming van de fysieke leefomgeving wordt ingezet.

Informatieverplichtingen
Bij de voorbereiding van dit besluit is kritisch bezien welke informatieverplichtingen met het oog op de bescherming van de fysieke leefomgeving nodig zijn. Als initiatiefnemers om informatie wordt gevraagd, is dat zo beperkt, concreet en eenduidig mogelijk. Daardoor hoeft de initiatiefnemer niet te gissen naar wat de overheid met de informatievraag bedoelt. De informatieverplichtingen sluiten aan op andere regels in dit besluit, en worden niet ingezet om bijvoorbeeld los van die regels informatie te vergaren. Deels zijn de informatieverplichtingen nodig gelet op de nationale beleidskeuze, deels volgen ze uit internationaal en Europees recht.

Informatie die voorafgaand aan de start van de activiteit moet worden verstrekt betreft bijvoorbeeld de begrenzing van de locatie waarop bepaalde milieubelastende activiteiten worden verricht. Deze informatie is onder meer nodig voor het kunnen uitoefenen van toezicht. Informatie die periodiek of in bepaalde gevallen moet worden verstrekt is bijvoorbeeld soms gekoppeld aan een doelvoorschrift, als het wenselijk is dat de initiatiefnemer zelf metingen uitvoert en informatie aan het bevoegd gezag over de resultaten daarvan verstrekt.
Bij verschillende activiteiten bevat dit besluit ook een meldingsplicht. Op de achtergronden en inhoud daarvan wordt in paragraaf 3.5 ingegaan. Ook de meldingsplicht genereert informatie die voor het bevoegd gezag van belang is. De artikelen waarin de informatieverplichtingen en meldingsplichten zijn opgenomen zijn zo veel mogelijk bij de specifieke activiteiten opgenomen omdat dat de mogelijkheid biedt de informatievraag zo goed mogelijk op de activiteit toe te spitsen. Een los van specifieke activiteiten algemeen gestelde informatievraag zou tot meer administratieve lasten leiden. Nadeel hiervan is wel, dat de tekst van het besluit niet in een oogopslag duidelijk maakt welke informatie moet worden verstrekt, met name in gevallen waarin een bedrijf meerdere activiteiten uitvoert. Degene die een activiteit of combinatie van activiteiten wil uitvoeren wordt via het Digitaal Stelsel Omgevingswet ondersteund bij het verstrekken van informatie en het doen van meldingen. Dat de artikelen met informatieverplichtingen en meldingsplichten verspreid door het besluit staan zal daarom voor degene die een activiteit wil verrichten geen problemen opleveren.

3.2.3 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Nagenoeg alle door het Rijk gestelde doelvoorschriften, middelvoorschriften en informatieverplichtingen worden bijeengebracht in twee besluiten - dit besluit en het Besluit bouwwerken leefomgeving.
- De informatievraag is zo specifiek mogelijk, algemeen geformuleerde informatievragen worden zo veel mogelijk vermeden.

3.2.4 Effecten

- Het bijeenbrengen van alle door het Rijk gestelde regels in twee besluiten dwingt tot inhoudelijke afstemming tussen die voorschriften, waardoor voorkomen wordt dat door stapeling van voorschriften geformuleerd vanuit afzonderlijke deelbelangen uiteindelijk geen reëel handelingsperspectief voor een initiatiefnemer overblijft. Die afstemming is veel dwingender dan bij tientallen afzonderlijke besluiten.
- Waar dat mogelijk is worden doelvoorschriften ingezet, waardoor initiatiefnemers maximale flexibiliteit hebben om eigen maatregelen te kiezen.
- Met opname in het besluit van erkende maatregelen wordt de initiatiefnemer een keuze geboden tussen de flexibiliteit van het doelvoorschrift en de duidelijkheid en gebruiksgemak van een erkende maatregel.
- Als initiatiefnemers om informatie wordt gevraagd, is dat zo beperkt, concreet en eenduidig mogelijk. Daardoor hoeft de initiatiefnemer niet te gissen naar wat de overheid met de informatievraag bedoelt.

3.3 Gelijkwaardige maatregelen

In paragraaf 2.3.4 is de regeling van gelijkwaardigheid al kort beschreven, en zijn de in dit besluit gemaakte keuzes over de inzet daarvan kort aangegeven. Deze paragraaf gaat daar nader op in.

3.3.1 Algemene kenmerken van gelijkwaardigheid

Artikel 4.7 van de wet biedt degene die de activiteit verricht de mogelijkheid om gelijkwaardige maatregelen te treffen in plaats van de maatregelen die in algemene regels (zowel algemene rijksregels als decentrale algemene regels over activiteiten) zijn voorgeschreven. De term «maatregel» moet daarbij niet te nauw worden gelezen. Met maatregelen wordt niet alleen gedoeld op fysieke maatregelen, maar bijvoorbeeld ook op werkwijzen en meetmethoden vallen hieronder. Innovatieve oplossingen die nog niet in dit besluit zijn vastgelegd, worden hiermee mogelijk gemaakt. Het is aan de initiatiefnemer om aan te tonen dat een maatregel gelijkwaardig is.
Het kunnen treffen van gelijkwaardige maatregelen biedt degene die de activiteit verricht flexibiliteit en zorgt ervoor dat de regels van dit besluit geen belemmering hoeven te vormen voor innovatieve technieken.

3.3.2 Inzet van gelijkwaardigheid in dit besluit

De mogelijkheid van het toepassen van gelijkwaardige maatregelen is met name relevant wanneer in dit besluit verplichte maatregelen zijn gesteld. Zoals beschreven in paragraaf 2.3.4, is bij het opstellen van dit besluit getracht om vooral doelvoorschriften te stellen, eventueel in combinatie met erkende maatregelen (maatregelen waarmee in ieder geval aan het doelvoorschrift wordt voldaan). Wanneer voor een bepaalde activiteit doelvoorschriften gelden, heeft degene die de activiteit verricht alle ruimte om zelf te kiezen welke maatregelen hij toepast om aan dat doelvoorschrift te voldoen. Dat kunnen de erkende maatregelen zijn, maar ook andere zelfgekozen maatregelen. Voor het toepassen van die zelfgekozen maatregelen is geen beroep op gelijkwaardigheid nodig en is dus ook geen toestemming van het bevoegd gezag vereist. Het bevoegd gezag toetst bij deze maatregelen immers aan het doelvoorschrift.

Het bevoegd gezag moet in de meeste gevallen wel toestemming geven om de gelijkwaardige maatregel toe te passen. Deze toestemming heeft tot doel om voorafgaand aan de toepassing ervan te toetsen of met de voorgestelde maatregel inderdaad ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de in het besluit voorgeschreven maatregel is beoogd. Degene die de activiteit verricht moet bij de aanvraag om toestemming voldoende gegevens aanleveren voor deze toetsing. Het bevoegd gezag heeft een zekere beoordelingsvrijheid bij de beoordeling of een voorgestelde maatregel gelijkwaardig is aan de voorgeschreven maatregelen. Als de toestemming is verleend moet vervolgens de gelijkwaardige maatregel volledig en zonder latere aanpassing worden toegepast om blijvend beroep te kunnen doen op de regeling van gelijkwaardigheid. Mocht degene die de activiteit verricht na het verlenen van de toestemming de gelijkwaardige maatregel willen aanpassen zal de gelijkwaardigheid opnieuw getoetst moeten worden, en zal hij dus opnieuw een aanvraag moeten indienen.
De beoordeling richt zich op de doelen die met de voorgeschreven maatregelen worden behartigd. Bij middelvoorschriften zou de beoordeling van gelijkwaardigheid kunnen worden bemoeilijkt doordat discussie zou kunnen ontstaan over de vraag welke belangen in de beoordeling van gelijkwaardigheid moeten worden betrokken. Daarom is bij keuze voor verplichte maatregelen (waarbij geen doelvoorschrift geldt) in dit besluit waar nodig aangegeven met het oog op welke doelen regels zijn gesteld. Wanneer in dit besluit een bepaalde maatregel is voorgeschreven met het oog op de bescherming van de bodem, dan toetst het bevoegd gezag alleen of de alternatieve maatregel een gelijkwaardige bescherming van de bodem oplevert. Als dat het geval is, dan moet het bevoegd gezag toestemming verlenen. Het bevoegd gezag mag de toestemming dus niet onthouden op grond van het feit dat de alternatieve maatregel meer hinder oplevert dan de voorgeschreven maatregel. Uiteraard zal de alternatieve maatregel wel moeten voldoen aan eventuele regels over geluidhinder of geurhinder van dit besluit, of aan decentrale regels op dat punt.
De wet biedt de mogelijkheid om gevallen aan te wijzen waarbij toestemming voor het toepassen van gelijkwaardige maatregelen niet is vereist. Van deze mogelijkheid is in dit besluit beperkt gebruik gemaakt. Ook dat vloeit voort uit de lijn om vooral doelvoorschriften te stellen, bij voorkeur gecombineerd met erkende maatregelen. Alleen als het niet mogelijk is gebleken om een doelvoorschrift te formuleren, is gekozen om verplichte maatregelen voor te schrijven. In die gevallen is er dus geen meetbaar of op een andere manier verifieerbaar doel vastgesteld, waaraan maatregelen eenvoudig getoetst kunnen worden. Het is in die gevallen ook niet eenvoudig om vast te stellen of een alternatieve maatregel gelijkwaardig is aan die dwingende maatregel, want daarvoor is een verifieerbaar doel nodig. Degene die een gelijkwaardige maatregel wil toepassen, moet aantonen dat met die maatregel ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. Gelet op de complexiteit hiervan is het meestal wenselijk dat het bevoegd gezag aan de hand van door degene die de activiteit verricht overgelegde gegevens toetst of dat inderdaad zo is. Vandaar dat in dit besluit in de meeste gevallen geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid die het tweede lid van artikel 4.7 van de wet biedt om het treffen van een gelijkwaardige maatregel zonder voorafgaande toestemming toe te staan.
Zoals gezegd biedt artikel 4.7 van de wet de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur te regelen dat het treffen van een gelijkwaardige maatregel is toegestaan zonder voorafgaande toestemming, al dan niet gekoppeld aan een voorafgaande melding. Van deze mogelijkheid is in dit besluit gebruik gemaakt in artikel 4.102 voor de maatregelen, bedoeld in de artikelen 4.98, 4.99 of 4.100 (maatregelen voor afvalverbranding). Voor een onderbouwing wordt verwezen naar de toelichting op artikel 4.101. Daarnaast is van de mogelijkheid gebruik gemaakt voor de maatregelen die moeten worden getroffen op grond van een PGS-richtlijn. Hierdoor is het mogelijk zonder voorafgaande toestemming een andere dan de in een PGS-richtlijn voorgeschreven maatregel te treffen mits deze andere maatregel ten minste daaraan gelijkwaardig is. Voordat een andere dan de voorgeschreven maatregel wordt toegepast moet een melding worden gedaan. Bij de melding moeten gegevens en bescheiden worden verstrekt waarmee wordt onderbouwd waarom de (andere) maatregel gelijkwaardig is. Hier is voor gekozen vanwege de opzet van de PGS-richtlijnen nieuwe stijl. De PGS-richtlijnen nieuwe stijl gaan uit van een risico gebaseerde aanpak waarbij scenario's worden geïnventariseerd die een potentiële bedreiging vormen. Uit deze scenario's worden doelvoorschriften afgeleid. Tot slot zijn in de PGS-richtlijnen nieuwe stijl maatregelen voorgeschreven waarmee aan de doelvoorschriften kan worden voldaan. Een alternatieve maatregel ter beperking of voorkoming van een scenario moet minstens gelijkwaardig aan een voorgeschreven maatregel presteren. Daarbij geldt een vaste methodiek voor het berekenen van de risico's. Met deze opzet is het voor de gebruiker mogelijk om gelijkwaardigheid op navolgbare en transparante wijze aan te tonen en voor het bevoegd gezag is het mogelijk om de gelijkwaardigheid eenvoudig en eenduidig te toetsen. In paragraaf 4.8.2 wordt nader ingegaan op de PGS nieuwe stijl.

3.3.3 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- De regeling van gelijkwaardige maatregelen, die al bekend was vanuit het milieurecht, wordt voor alle activiteiten waarvoor dit besluit tot het treffen van maatregelen verplicht.

3.3.4 Effecten

- Toepassing van gelijkwaardige maatregelen is een recht. Als het besluit een maatregel voorschrijft, en de initiatiefnemer heeft aangetoond dat een alternatieve maatregel gelijkwaardig is, mag die gelijkwaardige maatregel worden toegepast.
- Het recht op toepassing van gelijkwaardige maatregelen bevordert innovatie.
- Door waar nodig duidelijk het oogmerk van een maatregel te benoemen in het besluit, is helder waaraan de gelijkwaardigheid moet worden getoetst.

3.4 Maatwerk

In paragraaf 2.3.4 is de inzet van de instrumenten maatwerkvoorschriften en maatwerkregels al kort beschreven en zijn de in dit besluit gemaakte keuzes over de inzet daarvan kort aangegeven. Deze paragraaf gaat daar nader op in.

3.4.1 Algemene kenmerken van maatwerk

De wet biedt in artikel 4.5 de mogelijkheid om zowel binnen decentrale regels als binnen algemene rijksregels de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften op te nemen. Maatwerkvoorschriften zijn individuele beschikkingen die zowel ambtshalve, op verzoek van degene die de activiteit verricht of op verzoek van andere belanghebbenden kunnen worden gesteld aan degene die de activiteit verricht.
In de algemene rijksregels kan ook de bevoegdheid worden opgenomen tot het stellen van maatwerkregels (artikel 4.6 van de wet). Maatwerkregels zijn regels die worden gesteld in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening. Deze maatwerkregels kunnen worden gesteld over bepaalde activiteiten en/of aan bepaalde locaties, en kunnen daarmee zowel gelden voor bestaande als toekomstige activiteiten. Voor zover de provincie regels over activiteiten stelt in de omgevingsverordening kan daarin ook een bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels in het omgevingsplan of de waterschapsverordening worden opgenomen.
Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels spelen een belangrijke rol bij het zoeken naar evenwicht tussen flexibiliteit, rechtszekerheid en voorspelbaarheid van de algemene regels. Ze bieden de mogelijkheid om de voordelen van het stellen van algemene regels te combineren met een individuele of gebiedsgerichte benadering waar dat nodig is. Die individuele of gebiedsgerichte benadering kan gewenst zijn om een algemene regel nader in te vullen of om daarvan af te wijken. Als bijvoorbeeld een eis in de algemene regels in een specifiek geval onnodig streng uitpakt, kan via het stellen van een maatwerkvoorschrift op aanvraag in een versoepeling worden voorzien. Of wanneer door cumulatie van gevolgen van activiteiten overschrijding van de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving dreigt, kan via maatwerkregels worden gezorgd dat in een gebied strengere voorschriften gaan gelden waarmee de nadelige gevolgen van die cumulatie worden tegengegaan.
De wet heeft als uitgangspunt dat het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels in de algemene regels expliciet mogelijk moet worden gemaakt. Het is aan het bestuursorgaan dat de algemene regels vaststelt om te beoordelen in welke situaties het bieden van die mogelijkheden past binnen de doelen van de wet, en hoe die mogelijkheden eventueel moeten worden begrensd.
Aan maatwerkmogelijkheden zijn grenzen. Deze worden bepaald door de inhoudelijke waarborgen die uit de wet volgen en die door het bestuursorgaan dat algemene regels vaststelt kunnen worden aangevuld, en door procedurele waarborgen. Op de inhoudelijke waarborgen bij algemene rijksregels wordt in paragraaf 3.4.2 nader ingegaan.

Procedurele waarborgen

De procedurele waarborgen bij het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels vloeien allereerst voort uit de Algemene wet bestuursrecht. Net als bij ieder ander besluit moet het bevoegd gezag voldoende onderzoek doen naar de belangen die met het maatwerkvoorschrift of de maatwerkregel zijn gemoeid. Het besluit moet daarnaast worden voorzien van een draagkrachtige motivering.
Een andere procedurele waarborg is dat in de voorbereidingsprocedure van maatwerk wordt voorzien in betrokkenheid van belanghebbenden. Maatwerkregels worden opgenomen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening en volgen dus de voorbereidingsprocedure van dat plan of die verordening (afdeling 3.4 Awb, zie paragraaf 16.3.5 van de wet). Daarbij kan eenieder een zienswijze indienen op het ontwerp van het plan of de verordening. Tegen het vaststellen van het omgevingsplan staat bovendien beroep open - dus ook tegen de daarin opgenomen maatwerkregels. Maatwerkvoorschriften worden voorbereid met de reguliere procedure van afdeling 4.1.2 Awb (tenzij het bevoegd gezag in een concreet geval besluit om afdeling 3.4 Awb toe te passen). Als het bevoegd gezag ambtshalve een maatwerkvoorschrift wil stellen, zal het op grond van artikel 4:8 Awb belanghebbenden die daartegen naar verwachting bezwaren hebben in de gelegenheid moeten stellen om een zienswijze in te dienen. Tegen een maatwerkvoorschrift is beroep mogelijk (voorafgegaan door bezwaar, als de reguliere procedure is toegepast). De zorgvuldigheidseisen van de Awb en de betrokkenheid van belanghebbenden dragen eraan bij dat maatwerk in lijn met de wet en dit besluit wordt toegepast. Op deze manier is de rechtszekerheid van de betrokkenen procedureel geborgd.

Bevoegde bestuursorganen
De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften ligt bij het bevoegd gezag voor de algemene regels. Dit volgt uit het eerste lid van artikel 4.5 van de wet, dat inhoudt dat als de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften is geboden, het bevoegd gezag voor de algemene regels deze maatwerkvoorschriften kan stellen. Artikel 4.8 van de wet bepaalt wie bevoegd gezag is voor decentrale regels: voor het omgevingsplan is dat het college van burgemeester en wethouders, voor de waterschapsverordening het dagelijks bestuur van het waterschap en voor de omgevingsverordening gedeputeerde staten. Wie bevoegd gezag is voor de algemene rijksregels wordt in die rijksregels aangegeven. In paragraaf 2.3.3 is al op hoofdlijnen ingegaan op de keuzes die daarover in dit besluit zijn gemaakt. Meer in detail is de keuze van het bevoegd gezag voor de verschillende activiteiten toegelicht in de hoofdstukken 4 tot en met 17 van deze toelichting.
Maatwerkregels maken onderdeel uit van het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening en worden dus vastgesteld door het bestuursorgaan dat het plan of de verordening vaststelt. Voor zover in de algemene rijksregels het stellen van maatwerkregels mogelijk is gemaakt, worden die dus niet gesteld door het op grond van de artikelen 4.9 tot en met 4.13 van de wet aangewezen bevoegd gezag voor die algemene rijksregels.

Verhouding met andere flexibiliteitsinstrumenten
Voor degene die de activiteit verricht is de in artikel 4.7 van de wet opgenomen gelijkwaardigheidsbepaling een belangrijk middel voor flexibiliteit. Op grond daarvan kan, als een bepaalde maatregel moet worden getroffen, een andere gelijkwaardige maatregel worden getroffen. In paragraaf 3.3 van deze toelichting is nader ingegaan op de regels over gelijkwaardigheid.
Op grond van artikel 23.3 van de wet is het mogelijk om bij wijze van experiment af te wijken van het bepaalde bij of krachtens de wet. Deze experimenteerbepaling maakt het ook mogelijk om af te wijken van dit besluit. Bij de categorieën van activiteiten waarvoor in dit besluit het stellen van maatwerkvoorschriften of maatwerkregels mogelijk is gemaakt, is de experimenteerbepaling alleen nodig als er moet worden afgeweken van het oogmerk en de strekking die voor de algemene rijksregels gelden. Afwijkingen die passen binnen het oogmerk en de strekking kunnen immers via maatwerkvoorschriften en maatwerkregels worden gerealiseerd.

3.4.2 Inzet van maatwerk in dit besluit

Maatwerkvoorschriften mogelijk voor alle activiteiten
In dit besluit is per categorie van activiteiten waarvoor algemene rijksregels zijn opgesteld beschouwd of bieden van maatwerk wenselijk is. Besloten is om de mogelijkheid voor het stellen van maatwerkvoorschriften ruim te bieden, zodat - met enkele uitzonderingen - over alle bepalingen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld.
Deze systematiek wijkt af van de regeling die bijvoorbeeld in het Activiteitenbesluit milieubeheer was opgenomen. In dat besluit (en de daarop berustende regeling) werd per voorschrift aangegeven of de bevoegdheid voor maatwerk werd geboden en zo ja, in welke vorm (versoepelen en/of aanscherpen) en in een aantal gevallen tot hoever (een inhoudelijke begrenzing). Daarnaast konden volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer maatwerkvoorschriften worden gesteld ter invulling van de daarin opgenomen specifieke zorgplicht. Waar uitputtende voorschriften golden, konden geen maatwerkvoorschriften worden gesteld op grond van die specifieke zorgplicht, maar kon wel op die zorgplicht worden gehandhaafd. In het kader van de handhaving kon dan weer wel concretisering van de verplichtingen van degene die de activiteit uitvoert plaatsvinden. Dit ingewikkelde systeem leidde tot discussie tussen bevoegd gezag en degene die de activiteit verricht (of andere belanghebbenden) over de vraag wanneer een voorschrift uitputtend is.

Voorbeeld: In het Activiteitenbesluit milieubeheer waren bij veel activiteiten aan de emissie naar de lucht en het water emissiegrenswaarden gesteld. Deze waren beperkt tot de meest relevante stoffen. Was daarmee de emissie naar de lucht en water uitputtend geregeld? De nota van toelichting bij dat besluit gaf al aan, dat daarvan geen sprake is. Immers, vanuit de activiteit konden ook vele andere stoffen worden geëmitteerd, en daarvoor waren geen grenswaarden opgenomen. Die konden dus wel bij maatwerkvoorschrift worden gesteld.

In de praktijk bleek daarnaast soms behoefte te bestaan aan maatwerkmogelijkheden die niet geregeld waren en dus niet mogelijk waren. Dit leidde ertoe dat in die situaties soms het afwijken van algemene regels werd gedoogd.

De voornaamste reden voor dit ingewikkelde systeem van begrenzing van maatwerkmogelijkheden was de vrees dat maatwerkvoorschriften veelvuldig door bevoegde gezagsinstanties zouden worden ingezet, waardoor de voordelen van algemene rijksregels teniet zouden worden gedaan. Daarbij vreesden ondernemers voor onnodig aanscherpen van regels, terwijl bijvoorbeeld de milieubeweging vreesde voor onnodige versoepeling en daarmee daling van het beschermingsniveau. De evaluatie van het Activiteitenbesluit milieubeheer in 2013 liet zien dat er terughoudend gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en dat de gevreesde effecten van maatwerk niet optreden.[10] Maatwerkvoorschriften werden gebruikt voor het aanscherpen van eisen vanwege effecten op de omgeving (bijvoorbeeld het aanscherpen van geluidsvoorschriften) als het versoepelen van eisen (bijvoorbeeld het achterwege laten van een vetafscheider bij kleine horecabedrijven).
In dit besluit wordt in beginsel de mogelijkheid geboden voor het invullen[11] en afwijken van de algemene rijksregels ongeacht de inhoud van die regels. Het gebruiksgemak van de algemene regels wordt hiermee aanzienlijk verbeterd, omdat niet langer voor de verschillende onderwerpen verschillende regelingen over maatwerkvoorschriften gelden. Belemmeringen voor maatwerkvoorschriften in de voorheen geldende algemene regels zijn weggenomen. De in dit besluit gemaakte keuze betekent niet dat het de bedoeling is om maatwerkvoorschriften op grotere schaal dan voorheen in te zetten. Net als onder het voorgaande recht is het uitgangspunt dat maatwerkvoorschriften terughoudend worden toegepast. Maar als het stellen van maatwerkvoorschriften nodig is om de doelen van de wet te bereiken, voorziet dit besluit in de mogelijkheid om die in te zetten.
De verwachting is dat het aantal maatwerkvoorschriften eerder zal verminderen, met name bij milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Maatwerk had daar onder de voorheen geldende regelgeving vaak betrekking op regels over de omvang van de effecten op de specifieke leefomgeving (immissieregels), en dergelijke regels worden voortaan meer via het omgevingsplan en de waterschapsverordening gesteld, zoals beschreven is in de paragrafen 4.2.1, 4.2.2 en 4.8.1.
Voor een deel van de activiteiten die onder dit besluit vallen geldt zowel de vergunningplicht als algemene regels. Dit speelt met name bij milieubelastende activiteiten. Omwille van het zo veel mogelijk samenbrengen van voorschriften in één document is in dit besluit bij categorieën van activiteiten waar dit aan de orde kan zijn bepaald, dat eventueel individueel maatwerk daarbij niet de vorm heeft van een afzonderlijk maatwerkvoorschrift, maar als vergunningvoorschrift in de vergunning wordt opgenomen. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.4 over de verhouding tussen maatwerkvoorschriften en de omgevingsvergunning bij milieubelastende activiteiten.

Maatwerkregels mogelijk voor een deel van de activiteiten
Bij milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk en bij activiteiten die cultureel erfgoed en werelderfgoed betreffen wordt ook de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels ruim geboden. Bij de overige categorieën van activiteiten worden gelet op het uitgangspunt «decentraal, tenzij» algemene rijksregels alleen gesteld vanwege de aan het Rijk toebedeelde taken, waarbij de minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag is. Het stellen van maatwerkregels ligt dan niet voor de hand, de mogelijkheid daartoe wordt dus ook niet geboden.
Het stellen van maatwerkregels was in het voorafgaand aan dit besluit geldende recht nog niet vaak mogelijk gemaakt. In het nieuwe stelsel zullen maatwerkregels daarom meer worden ingezet dan voorheen, ook omdat instructieregels die het Besluit kwaliteit leefomgeving stelt voor een aantal onderwerpen tot het stellen van maatwerkregels noodzaken. Het kabinet heeft er namelijk bij activiteiten met nadelige gevolgen voor het milieu expliciet voor gekozen om in dit besluit voornamelijk regels over emissies op te nemen en de regels over immissies door de gemeenten en waterschappen te laten stellen in de vorm van maatwerkregels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Op deze keuze wordt nader ingegaan in de paragrafen 4.2.1, 4.2.2 en 4.8.1.

Inhoudelijke waarborgen

[10] Kamerstukken II 2013/14, 29 383, nr. 214.
[11] In de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 470) wordt gesproken over invullen en aanvullen. Dit zijn echter praktisch synoniemen. Een maatwerkvoorschrift kan bepalingen in dit besluit aanvullen, maar is ook steeds invulling van de specifieke zorgplicht. In deze toelichting wordt daarom alleen gesproken over het invullen van de algemene rijksregels (waarbij niet wordt afgeweken) en het afwijken van de algemene rijksregels.

Een belangrijke reden voor de hiervoor beschreven keuze om maatwerkmogelijkheden ruim te bieden is gelegen in het besef, dat met name de gemeente en het waterschap de mogelijkheid hebben om waar dat wenselijk is regels op de specifieke situatie toe te spitsen. Die regel kan dan in de vorm van een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel veelal duidelijker zijn dan een landelijk geldende algemene regel. Vooral in situaties waarin de regels mede afhankelijk zijn van de gebruiksruimte kan maatwerk regels opleveren die daadwerkelijk eenvoudig en beter zijn, en die de afweging die een bedrijf maakt over locatiekeuze of uitvoering van zijn activiteit vergemakkelijken. In paragraaf 4.8.1 van deze toelichting wordt hierop nader ingegaan voor het omgaan met milieugebruiksruimte binnen rijksregels voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Daarbij wordt met voorbeelden geïllustreerd hoe de maatwerkvoorschriften of maatwerkregels kunnen bijdragen aan het bieden van meer houvast voor alle hoofdrolspelers.
Aan maatwerkmogelijkheden zijn grenzen. De eerste inhoudelijke begrenzing vloeit voort uit het oogmerk van de algemene rijksregels, zoals beschreven in paragraaf 4.3.2 van de wet. De artikelen 4.5 (maatwerkvoorschriften) en 4.6 (maatwerkregels) van de wet bepalen dat die paragraaf van overeenkomstige toepassing is op het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels. Maatwerk kan dus niet gesteld worden met een ander oogmerk dan in de wet is voorgeschreven. Hiermee is geborgd dat het bevoegd gezag niet willekeurig mag omspringen met de mogelijkheid van maatwerk.

Zo bepaalt artikel 4.25 van de wet bijvoorbeeld dat de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg worden gesteld met het oog op het behoeden van de staat en werking van die weg voor nadelige gevolgen van de activiteit, waartoe ook het belang van uitbreiding of wijziging van die weg kan behoren. De algemene regels voor beperkingengebiedactiviteiten rond rijkswegen in dit besluit, hebben onder andere betrekking op het aanleggen van kabels en leidingen onder rijkswegen. Wanneer het bevoegd gezag op grond van dit besluit maatwerkvoorschriften stelt over het aanleggen van zo'n leiding, moet daarbij het oogmerk van artikel 4.25 van de wet worden gerespecteerd. Dat betekent dat een maatwerkvoorschrift wel gesteld kan worden over bijvoorbeeld de gronddekking van de leiding, als dat nodig is om de kans op schade aan de weg door het lek raken van de leiding te beperken. Dat past binnen het oogmerk om de staat en werking van de weg te behoeden voor nadelige gevolgen van de activiteit. Een maatwerkvoorschrift kan niet worden gesteld uitsluitend om de kwaliteit van het grondwater te beschermen tegen de gevolgen van lekkage van de leiding. Dat is een ander oogmerk dan het behoeden van de staat en werking van de weg. Een maatwerkvoorschrift met dat oogmerk gaat de reikwijdte van de algemene rijksregels over dit onderwerp te buiten en is daarom - mocht het gesteld worden - vernietigbaar. Overigens kunnen er natuurlijk wel andere regels gelden waarmee de kwaliteit van het grondwater wordt beschermd tegen lekkage uit leidingen. Zo kan de provincie bijvoorbeeld regels stellen in de omgevingsverordening over activiteiten (waaronder het aanleggen en houden van leidingen) in grondwaterbeschermingsgebieden, en geldt uiteindelijk de zorgplicht van de wet, mochten geen andere regels gelden.

Ook de strekking van de algemene rijksregels moet bij het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels in acht worden genomen. Een onderdeel van de strekking voor milieubelastende activiteiten is bijvoorbeeld dat de beste beschikbare technieken worden toegepast. Een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel kan er daarom nooit toe leiden dat in een specifiek geval toepassing van beste beschikbare technieken niet nodig is. Wel kan het zo zijn dat de algemene regels over een milieubelastende activiteit in een concreet geval te streng uitpakken of ondoelmatig zijn, waardoor de regel in dat specifieke geval feitelijk verder gaat dan vanuit het vereiste van toepassing van beste beschikbare technieken volgt. In dat geval is het stellen van een andere regel - waarbij wel sprake moet zijn van beste beschikbare technieken - mogelijk.
De strekking van de algemene rijksregels, genoemd in paragraaf 4.3.2 van de wet, vormt ook het kader voor het vaststellen van beoordelingsregels voor omgevingsvergunningplichtige activiteiten in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Die beoordelingsregels bevatten vaak een nadere invulling van de strekking, die ook nuttig is voor het stellen van maatwerkvoorschriften. Zo bepaalt artikel 8.10 van dat besluit bijvoorbeeld op welke wijze het bevoegd gezag de beste beschikbare technieken moet vaststellen. Die beoordelingsregels zijn daarom van overeenkomstige toepassing verklaard op het stellen van maatwerkvoorschriften. Dit waarborgt ook dat er geen verschillen ontstaan in de toepassing van maatwerkvoorschriften en vergunningvoorschriften waarmee de algemene rijksregels worden ingevuld of waarmee van de algemene rijksregels wordt afgeweken. Op de verhouding tussen maatwerkvoorschriften en de omgevingsvergunning wordt nader ingegaan in paragraaf 4.4.

De inhoudelijke begrenzing van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels via het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels en het van overeenkomstige toepassing verklaren van de beoordelingsregels bij het stellen van maatwerkvoorschriften is tezamen met de in paragraaf 3.4.1 beschreven procedurele waarborgen van belang in verband met het beginsel dat de overheid de rechtszekerheid voor en gelijkheid van burgers en bedrijven dient te waarborgen en te bevorderen. Concreet volgt hieruit dat de regels in dit besluit ondubbelzinnig moeten zijn en bij voorbaat duidelijk moeten maken wat de rechtspositie van de initiatiefnemer en andere belanghebbenden is. Daarmee is het speelveld voor iedereen gelijk. Tegelijkertijd moet worden erkend dat de regels van dit besluit in zeer uiteenlopende omstandigheden van toepassing zijn. Daarom is in sommige situaties een aanpassing of aanvulling van de algemene regels nodig, om tot de beste regel voor die context te komen. Dit betekent dat de beginselen van rechtszekerheid en gelijkheid niet alleen een beschermende functie hebben (ondubbelzinnige regels) maar ook een activerende functie. Van het bevoegd gezag wordt een actieve houding verwacht bij het realiseren van het doel en de strekking van de regels in dit besluit. Waar nodig leidt dat tot het toepassen van maatwerk, om de regels goed te laten aansluiten op de omstandigheden van het geval. Doordat dit niet willekeurig mag gebeuren, maar op basis van transparante besluitvorming en met de mogelijkheid van bezwaar en beroep, is ook bij maatwerk sprake van waarborgen voor de rechtszekerheid van de betrokken belanghebbenden.
Naast inhoudelijke grenzen is er met name bij maatwerkregels die in het omgevingsplan of de waterschapsverordening worden gesteld met het oog op het reguleren van gebruiksruimte ook sprake van een inhoudelijke sturing. Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat voor verschillende onderwerpen instructieregels over het opstellen van omgevingsplannen en waterschapsverordeningen, en deze instructieregels hebben mede betrekking op het opstellen van maatwerkregels. Het gaat zowel om instructieregels met een nationale achtergrond (geur, geluid en trillingen) als instructieregels ter uitvoering van Europeesrechtelijke verplichtingen (bijvoorbeeld de kaderrichtlijn water). Voor sommige onderwerpen is in het Besluit kwaliteit leefomgeving ook aangegeven, dat met bepaalde standaardwaarden in ieder geval aan de instructieregels kan worden voldaan. Deze instructieregels bieden houvast aan het bevoegd gezag bij het opstellen van maatwerkregels, en zorgen ook voor een adequaat beschermingsniveau, rekening houdend met lokale en regionale verschillen.

Afwijken van algemene rijksregels bij maatwerk
Gelet op het voorgaande houdt maatwerk dus feitelijk in dat het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel het oogmerk en de strekking nader invult, zodat aan de opdracht van de wet wordt voldaan ook in een concreet geval waarin algemene regels niet volledig voldoen. Soms leidt de invulling van het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels via maatwerk ertoe dat er wordt afgeweken van de regels van dit besluit. Afwijken betekent dat bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel andere eisen worden gesteld over belangen die expliciet geregeld zijn in de bepalingen van dit besluit.
Afwijken kan in de vorm van strengere eisen dan de bepalingen van dit besluit, bijvoorbeeld wanneer de lokale omgevingskwaliteit vraagt om aanvullende maatregelen. Redenen voor afwijken kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld cumulatie van de gevolgen van verschillende activiteiten op een locatie. De reden kan ook liggen in bijzondere ambities voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving van de decentrale overheid, die zijn opgenomen in de omgevingsvisie, een programma, het omgevingsplan of een ander besluit.
Maatwerk is nadrukkelijk ook bedoeld voor situaties waarin de regels onnodig knellen voor degene die de activiteit verricht. Zo kan afwijken leiden tot minder strenge eisen, als de bepalingen van dit besluit in een concreet geval onevenredig zijn, bijvoorbeeld omdat bij het opstellen van de regels geen rekening kon worden gehouden met bijzondere bedrijfsomstandigheden die zich in de praktijk wel voor kunnen doen. Ook kan maatwerk een belangrijke rol spelen bij innovatieve activiteiten in situaties waarin de regeling van gelijkwaardigheid onvoldoende ruimte biedt.

Uiteraard vergt maatwerk dat strekt tot afwijking van de bepalingen van dit besluit een adequate onderbouwing. Als het bevoegd gezag maatwerkregels of maatwerkvoorschriften stelt die strenger zijn dan de algemene rijksregels, moet het onderbouwen waarom die algemene rijksregels in het concrete geval niet voldoende tegemoet komen aan het oogmerk en de strekking volgens de wet. Daarbij geldt steeds dat het bevoegd gezag bij het toepassen van maatwerk gehouden is aan het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels en de beoordelingsregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving die van overeenkomstige toepassing zijn verklaard. Hoofdstuk 11 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat uitgebreid op die beoordelingsregels in. Bij het toepassen van die beoordelingsregels heeft het bevoegd gezag wel de nodige beleidsruimte. De regels over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam moeten er bijvoorbeeld toe leiden dat «geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt». In het Besluit kwaliteit leefomgeving is bepaald dat voor de invulling hiervan rekening wordt gehouden met onder andere de Algemene BeoordelingsMethodiek 2016 en het Handboek Immissietoets 2016. Wat onder significante verontreiniging moet worden verstaan, is ook afhankelijk van de visie van de decentrale overheid op de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Door bijvoorbeeld omgevingswaarden voor de kwaliteit van oppervlaktewater vast te stellen, kan de provincie lokaal beleidsdoelen formuleren die ook bepalen in hoeverre activiteiten binnen het grondgebied van die provincie tot significante verontreiniging leiden. Als die activiteiten er lokaal voor zorgen dat de gestelde omgevingswaarde niet wordt gehaald, kan goed worden onderbouwd dat er sprake is van significante verontreiniging. Maatwerk is dan een van de instrumenten om de omgevingswaarde alsnog te realiseren - zo nodig door af te wijken van de algemene regels in dit besluit.

Uitsluiting van maatwerk voor bepaalde regels
In het besluit is in algemene zin expliciet bepaald dat maatwerkvoorschriften en maatwerkregels niet kunnen worden gesteld over bepalingen waarin activiteiten die onder het besluit vallen zijn aangewezen. Ook is bepaald dat geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld over bepalingen met meldingsplichten.
Voor bepalingen waarin activiteiten zijn benoemd is het niet wenselijk dat decentrale overheden door maatwerk de reikwijdte van de rijksregels zouden veranderen. Dit werkt twee kanten op: decentrale overheden krijgen niet de mogelijkheid om minder activiteiten onder rijksregels te laten vallen, maar ook niet om meer activiteiten onder deze rijksregels te brengen. De keuze om een activiteit wel of niet onder algemene rijksregels te brengen, wordt uitsluitend door het Rijk gemaakt, met toepassing van artikel 2.3 van de wet. De decentrale overheden kunnen niet in die afweging treden. De decentrale overheden kunnen wel bepaalde regels die het Rijk stelt in het omgevingsplan of de verordeningen overnemen. Zo is het denkbaar dat een gemeente ook voor bepaalde activiteiten die dit besluit niet regelt een specifiek voorschrift uit dit besluit «overschrijft». Zo kan bijvoorbeeld het voorschrift over vetlozingen bij voedingsmiddelenindustrie in het omgevingsplan ook voor bepaalde vormen van voedselbereiding, bijvoorbeeld in restaurants, kunnen worden opgenomen. Daarmee wordt niet getornd aan de reikwijdte van de algemene rijksregels, die niet op voedselbereiding in restaurant van toepassing zijn.
De mogelijkheden voor maatwerk kunnen ook beperkt zijn als gevolg van Europese en internationaalrechtelijke verplichtingen. In een aantal gevallen worden met de algemene regels van dit besluit bepalingen van een EU-richtlijn of een verdrag geïmplementeerd. Voor zover dit dwingende bepalingen zijn, is het niet toegestaan om van deze bepalingen af te wijken. Deze beperking geldt vanzelfsprekend alleen voor zover die verdragen of besluiten zelf ook geen afwijking toestaan. Zo bevatten veel EU-richtlijnen minimumvereisten, die ruimte laten om zo nodig strengere voorschriften te stellen. In deze gevallen is maatwerk dat voorziet in versoepeling van de eisen van dit besluit niet toegestaan, maar maatwerk waarmee strengere eisen worden gesteld wel. Deze uitzondering is niet generiek opgenomen in de artikelen waarmee de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels wordt gegeven, maar is steeds vermeld bij de inhoudelijke bepalingen (zie bijvoorbeeld artikel 4.8).
Ook is bepaald dat met een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel niet kan worden afgeweken van de specifieke zorgplichten. Nadere invulling van de specifieke zorgplicht door middel van maatwerk is uiteraard wel mogelijk.

Verhouding maatwerkregels en maatwerkvoorschriften

Bij een aantal categorieën van activiteiten, waarbij de taak en bevoegdheid niet bij het Rijk ligt, biedt dit besluit voor de decentrale overheden de mogelijkheid voor zowel het stellen van maatwerkvoorschriften als het stellen van maatwerkregels. Hiermee wordt in principe aan de uitvoeringspraktijk overgelaten om in de gegeven omstandigheden te kiezen voor het meest geëigende instrument. Er zijn wel verschillen tussen het stellen van een maatwerkvoorschrift en het stellen van een maatwerkregel. Maatwerkvoorschriften worden reactief gesteld (bijvoorbeeld na een melding) en zijn een beschikking, gericht op een specifieke activiteit die op dat moment wordt uitgevoerd, en daarmee gericht tot de normadressaat van dit besluit. Maatwerkregels worden meer proactief gesteld in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening en kunnen daarbij zowel voor daarbij omschreven activiteiten als voor bepaalde locaties gelden, en daarmee zowel voor bestaande als toekomstige activiteiten. Met maatwerkregels kan dus bij voorbaat en veelal gebiedsgericht duidelijk worden gemaakt op welke punten het bestuur van de gemeente, het waterschap of de provincie de algemene regels van dit besluit wil invullen of daarvan wil afwijken. Het proactief stellen van maatwerkregels bevordert de kenbaarheid van die regels en daarmee ook de rechtszekerheid. Degene die een activiteit wil verrichten wordt immers, anders dan bij een maatwerkvoorschrift, niet pas na een melding of tijdens het verrichten van haar of zijn activiteit geconfronteerd met aanvullende eisen.
Indien in een specifieke situatie gelet op de aard van het beoogde maatwerk zowel maatwerkregels als maatwerkvoorschriften zouden kunnen worden ingezet heeft het stellen van maatwerkregels vanwege het proactieve karakter veelal de voorkeur boven het stellen van maatwerkvoorschriften. Er is van afgezien om deze voorkeur in dit besluit te normeren. Het dwingend voorschrijven van maatwerkregels in plaats van maatwerkvoorschriften kan in de praktijk ongewenste gevolgen hebben. Zo is het voorstelbaar dat in een concreet geval omwille van de snelheid eerst een maatwerkvoorschrift wordt gesteld, en dat deze pas later in een maatwerkregel wordt omgezet. Het wijzigen van een omgevingsplan of verordening duurt ten minste enkele maanden, terwijl een maatwerkvoorschrift binnen enkele weken gesteld kan zijn. De keuze tussen het stellen van een maatwerkvoorschrift of het stellen van maatwerkregels wordt in dit besluit in beginsel overgelaten aan de decentrale overheden. Wel zijn in het Besluit kwaliteit leefomgeving in een aantal gevallen instructieregels gesteld, die feitelijk tot inzet van maatwerkregels verplichten. Die instructieregels hebben onder meer betrekking op de toedeling van functies aan locaties en de met het oog daarop te stellen regels in het omgevingsplan. Zij zijn erop gericht dat gemeenten in hun omgevingsplan een adequate bescherming van woningen en andere gevoelige of kwetsbare bouwwerken en locaties bewerkstelligen voor wat betreft geur, geluid, externe veiligheid en trillingen. Als de gemeente naar aanleiding van deze instructieregels in het omgevingsplan regels opneemt die (mede) betrekking hebben op activiteiten die ook onder dit besluit vallen, zijn die regels gelet op de terminologie van artikel 4.6 van de wet maatwerkregels.
Als een maatwerkregel gebiedsgericht en proactief wordt ingezet is het in bijzondere gevallen denkbaar dat later bij een concrete activiteit afwijken van die maatwerkregel nodig is. Inzet van een maatwerkvoorschrift op grond van dit besluit is dan alleen mogelijk als het tot een strengere regel zou leiden. Het maatwerkvoorschrift en de maatwerkregel gelden in dat geval naast elkaar, en degene die de activiteit verricht moet aan de strengste van de twee voldoen. Het door middel van een maatwerkvoorschrift op grond van dit besluit versoepelen van een maatwerkregel is niet mogelijk. Omdat een maatwerkregel in het omgevingsplan of de verordeningen is opgenomen, is versoepelen daarvan alleen mogelijk als dat plan of die verordening er ruimte voor biedt. Voor gemeenten biedt de omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit overigens altijd ruimte om in een concreet geval van maatwerkregels af te wijken. Via zo'n vergunning kan van alle regels van het omgevingsplan worden afgeweken, dus ook van maatwerkregels. Daarbij is van belang dat artikel 4.17 van de wet bepaalt dat het omgevingsplan binnen vijf jaar na het onherroepelijk worden van de vergunning in overeenstemming moet worden gebracht met die vergunning (als het om een permanente afwijking van de maatwerkregel gaat). Binnen deze termijn zal de maatwerkregel dus alsnog moeten worden aangepast. Waterschappen en provincies kunnen in de verordeningen instrumenten voor afwijken van daarin gestelde regels opnemen, zoals een in die verordening opgenomen mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen of een vergunningplicht, en die instrumenten kunnen dan ook worden ingezet voor afwijken van maatwerkregels.
Het heeft de voorkeur dat ook maatwerkvoorschriften die voor onbepaalde tijd zijn gesteld en locatiegebonden zijn, binnen een redelijke termijn als maatwerkregel in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening worden verwerkt. Deze voorkeur betreft alleen maatwerkvoorschriften die worden gesteld vanwege de lokale omstandigheden en die losstaan van keuzes die degene die de activiteit verricht maakt.

Zo kan het waterschap bij een bepaalde activiteit bijvoorbeeld een maatwerkvoorschrift stellen over de maximale omvang van het verharde oppervlak dat regenwater op het oppervlaktewater mag afvoeren om stroomafwaarts wateroverlast te voorkomen. Die eis is eigenlijk onafhankelijk van de specifieke activiteit die op de locatie wordt verricht en van degene die de activiteit verricht; ook anderen die zich in de toekomst met mogelijk andere activiteiten op die locatie zullen vestigen, zullen regenwater op oppervlaktewater willen afvoeren. Vanwege de kenbaarheid en rechtszekerheid is het wenselijk dat deze eisen blijken uit de waterschapsverordening, en dat het maatwerkvoorschrift dus wordt omgezet in een maatwerkregel voor een locatie. Bij een maatwerkvoorschrift van de gemeente dat aanvullende eisen stelt aan het beperken van geuremissie vanuit een installatie voor het uitvoeren van grafische processen op oppervlakken van materialen, ligt het niet voor de hand die in een maatwerkregel om te zetten. Of deze activiteit geuroverlast veroorzaakt, hangt volledig af van de specifieke processen en technieken die worden gebruikt. Het is niet te verwachten dat anderen exact dezelfde activiteiten zullen ontplooien en dus is er vanuit het oogpunt van kenbaarheid en rechtszekerheid geen noodzaak om deze maatwerkvoorschriften in maatwerkregels om te zetten. Hetzelfde geldt voor maatwerkvoorschriften die betrekking hebben op tijdelijke activiteiten of die alleen tijdelijk een afwijking of invulling van de algemene rijksregels meebrengen.

Het overnemen van maatwerkvoorschriften waarmee de algemene rijksregels permanent en locatiespecifiek worden ingevuld of aangepast in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening bevordert een consistente en integrale benadering van het beleid voor de fysieke leefomgeving. Bij de actualisering van het omgevingsplan of een verordening kan het bestuur deze maatwerkvoorschriften op samenhangende wijze in het plan of de verordening opnemen. Een plicht om permanente, locatiegebonden maatwerkvoorschriften in het omgevingsplan of de verordening op te nemen voert te ver. Het wordt overgelaten aan het lokale bestuur om vigerende maatwerkvoorschriften te bezien bij het actualiseren van het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening en daarbij de juiste keuze te maken.
Vigerende maatwerkvoorschriften, die een bestuursorgaan wil vervangen door een maatwerkregel, moeten overigens actief worden ingetrokken. Een maatwerkregel die later wordt gesteld over hetzelfde onderwerp als het vigerende maatwerkvoorschrift, leidt er niet toe dat het maatwerkvoorschrift van rechtswege vervalt.

3.4.3 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- De mogelijkheid om maatwerkvoorschriften en maatwerkregels te stellen wordt ruim geboden, ook bij activiteiten waar deze mogelijkheid voorheen beperkt of afwezig was.
- Bij het bieden van de gelegenheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels wordt anders dan in de huidige regelgeving in beginsel geen nader onderscheid gemaakt naar activiteiten binnen een categorie, naar belangen waarvoor regels zijn gesteld of naar verschillende regels.
- Omwille van het zo veel mogelijk samenbrengen van voorschriften in één document is bepaald, dat bij vergunningplichtige activiteiten waarvoor ook algemene rijksregels gelden eventueel individueel maatwerk niet de vorm heeft van een afzonderlijk maatwerkvoorschrift, maar als vergunningvoorschrift in de vergunning wordt opgenomen.
- Op het stellen van een maatwerkvoorschrift zijn beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning, die invulling geven aan de strekking van de algemene rijksregels volgens de wet, van overeenkomstige toepassing verklaard.
- De keuze tussen het stellen van een maatwerkvoorschrift of het stellen van maatwerkregels wordt in beginsel overgelaten aan de decentrale overheden. In dit besluit zijn geen regels gesteld die een bepaalde keuze afdwingen.

3.4.4 Effecten

- Er is een grote variëteit in activiteiten die in de fysieke leefomgeving worden uitgevoerd, evenals in de fysieke leefomgeving zelf. De ruime maatwerkmogelijkheden houden hier rekening mee. Een specifieke situatie kan invullen en een afwijking van regels rechtvaardigen. Dit is goed voor de initiatiefnemer, omdat een bevoegd gezag afwijken moet overwegen en zich niet kan verschuilen achter de rijksregels als deze in een individueel geval niet goed passen.
- De ruime maatwerkmogelijkheid is ook goed voor de fysieke leefomgeving. Waar nodig kan met inzet van maatwerk geborgd worden dat de regels ook in een gevoelige situatie voldoen aan het oogmerk en de strekking van de wet.
- De ruime maatwerkmogelijkheid voorkomt dat juridische discussie ontstaat over de vraag of de bevoegdheid om maatwerk toe te passen wel bestaat. De inhoudelijke vraag staat centraal: is in het specifieke geval maatwerk nodig voor de ontwikkeling of bescherming van de fysieke leefomgeving?
- Met maatwerkregels kan het lokale bestuur meer proactief sturen op de gevolgen van activiteiten op de fysieke leefomgeving. Dit biedt voor degene die de activiteit verricht vooraf helderheid over de grenzen aan zijn activiteiten en maakt betere sturing mogelijk op de verdeling van gebruiksruimte.

- De ruime bevoegdheid om maatwerkvoorschriften en maatwerkregels te stellen mag niet tot willekeur leiden, en gaat daarom gepaard met inhoudelijke waarborgen en met adequate rechtsbescherming.

3.5 Keuze voor meldingsplicht en vergunningplicht

De stelselherziening van het omgevingsrecht is bedoeld om ruimte te geven aan ontwikkeling en om afdoende waarborgen te bieden voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Deze doelstellingen hebben ook betrekking op de regels over activiteiten. De toepassing van rijksregels over activiteiten mag niet leiden tot het belemmeren van activiteiten door een te zware administratieve last of tot het gedetailleerd regelen zonder dat dit evident bijdraagt aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd mag het uitblijven van regels niet tot onaanvaardbare risico's voor de fysieke leefomgeving leiden. De stelselherziening vereist daarom een goede afstemming van de regels op de omvang van potentiële nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Naarmate die gevolgen groter worden, bieden de regels ook meer waarborgen. Een belangrijke keuze is daarbij of voor een activiteit een individuele, voorafgaande betrokkenheid van de overheid vereist is. Als daar aanleiding voor is, wordt die betrokkenheid geregeld in de vorm van een meldingsplicht of vergunningplicht.

Meldingsplichtige gevallen

In veel gevallen bieden de algemene rijksregels voldoende mogelijkheid tot het reguleren van activiteiten. De lichtste vorm van reguleren is het stellen van inhoudelijke algemene regels die nageleefd moeten worden door degene die de activiteit verricht, zonder dat er voorafgaande procedurele verplichtingen gelden.
In gevallen waarin risico's voor de fysieke leefomgeving groter zijn en verzekerd moet zijn dat de activiteit niet mag starten voordat het bevoegd gezag daarvan op de hoogte is en zo nodig een bepaalde actie kan ondernemen wordt een voorafgaande melding vereist. Artikel 4.4 van de wet biedt de mogelijkheid om een verbod om een activiteit zonder voorafgaande melding te verrichten in de algemene regels op te nemen. Deze melding geeft het bevoegd gezag de tijd voor een initiële controle van de activiteit, zodat het zich ervan kan vergewissen dat de regels worden nageleefd. Daarnaast kan het bevoegd gezag beoordelen of het nodig is om maatwerkvoorschriften te stellen, vanwege de gevolgen van de activiteit voor de fysieke leefomgeving of vanwege cumulatie met andere activiteiten. Ook kunnen omwonenden en andere belanghebbenden worden geïnformeerd over de voorgenomen activiteit via een publieke kennisgeving.
In de Omgevingswet is nadrukkelijk niet gekozen voor een meldingen-stelsel waarbij na het melden een acceptatie van de melding door het bevoegd gezag moet volgen en waarbij gelet daarop, naar aanleiding van een inhoudelijke beoordeling, de gemelde activiteit door het bevoegd gezag alsnog bij beschikking zou kunnen worden verboden. Artikel 4.4, eerste lid, van de wet bepaalt uitsluitend dat algemene regels een verbod kunnen inhouden om een activiteit te verrichten zonder voorafgaande melding aan het bevoegd gezag. Als die melding is gedaan, mag de activiteit (uiteraard onder het voldoen aan overige in de algemene regels gestelde voorschriften) plaatsvinden. Een mogelijkheid om de activiteit na een melding alsnog te verbieden biedt de wet dus niet.[12]
Vanwege het rechtsgevolg van de meldingsplicht, die inhoudt dat de initiatiefnemer de activiteit niet mag verrichten als geen melding is gedaan, mag er geen twijfel over bestaan of de ingediende melding voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Een onvolledige melding is immers geen melding, met als gevolg dat de activiteit bij een onjuiste melding verboden zou zijn en degene die de activiteit wil verrichten opnieuw een melding zou moeten doen waarbij de meldingstermijn opnieuw zou gaan lopen. Om dit te voorkomen zijn de indieningsvereisten bij de melding in dit besluit nauwkeurig uitgewerkt en zo eenduidig mogelijk vastgelegd. Dit schept helderheid voor zowel degene die moet melden als het bevoegd gezag en voorkomt dat er verschil van mening kan bestaan over de vraag of een melding volledig is of niet. Dit is een wijziging ten opzichte van de voorheen geldende algemene rijksregels, waarin de indieningsvereisten vaak zeer summier en open waren beschreven. Daardoor was het voor de bedrijven niet altijd duidelijk op welk detailniveau de overheid precies informatie wil. Een te gedetailleerde melding brengt het risico met zich dat steeds opnieuw ook bij onbelangrijke wijzigingen moet worden gemeld, omdat anders strijd met de melding ontstaat. De concrete indieningsvereisten bij een melding in dit besluit voorkomen dit. Omdat de eisen zo beperkt mogelijk zijn gehouden leiden ze niet tot meer administratieve lasten voor burgers en bedrijven. Duidelijkheid vooraf over de in te dienen gegevens zorgt er juist voor dat er geen tijd verloren gaat aan de vraag wat de precieze indieningsvereisten zijn en het voorkomt dat onvolledige of onnodig gedetailleerde meldingen worden ingediend.
Naast meldingsplichten bevat het besluit ook informatieverplichtingen. Daarop is in paragraaf 3.2 al ingegaan.

Algemene rijksregel is regel, vergunningplicht is bijzonderheid

Op grond van de doelen en uitgangspunten van de stelselherziening geeft de regering de voorkeur aan algemene regels boven een vergunningplicht. Dit draagt bij aan de gewenste vereenvoudiging van het omgevingsrecht en degene die de activiteit verricht hoeft zich in veel gevallen alleen aan deze algemene regels te houden.

[12] Kamerstukken II 2015/16, 33 962, nr. 23, blz. 31.

Omdat algemene regels niet in alle gevallen toereikend zijn voor een adequate bescherming van de fysieke leefomgeving en omdat internationaal recht soms expliciet om een vergunning vraagt bevat de Omgevingswet in artikel 5.1 ook een grondslag voor een vergunningplicht. Die is met name geschikt voor gevallen waarin een voorafgaande individuele beoordeling en een belangenafweging moet plaatsvinden die is toegespitst op een concreet geval of gebied. In wezen is deze contextuele beoordeling een vorm van maatwerk, aanvullend op de algemene regels. Doorgaans gaat het om complexere gevallen, waarin een beoordeling met gebruikmaking van een omgevingsvergunning nodig wordt geacht voor een deel of een bepaald aspect van de activiteit. Soms omvat de beoordeling zelfs de gehele activiteit.
De grondslagen voor rijksregels over activiteiten in de hoofdstukken 4 en 5 van de wet bieden de mogelijkheid om alle hiervoor genoemde opties van algemene regels (zo nodig met inbegrip van meldingsplicht en maatwerk) in te zetten. Ook de combinatie van algemene regels met een omgevingsvergunning voor het geheel of een deel of een aspect van een activiteit is mogelijk. Tussen de in artikel 4.3 van de wet opgenomen limitatieve lijst van activiteiten waarvoor algemene rijksregels moeten of kunnen worden gesteld en de in artikel 5.1 van de wet opgenomen vergunningplichten bestaat namelijk een samenhang. In lijn met het uitgangspunt dat algemene regels voorop staan, bevat artikel 4.3 van de wet voor de meeste onder dit besluit vallende activiteiten waarvoor artikel 5.1 van de wet een vergunningplicht bevat ook een plicht voor het Rijk om algemene rijksregels op te stellen. Alleen voor de ontgrondingsactiviteiten, stortingsactiviteiten op zee en beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een luchthaven en spoorwegen bevat de wet niet een plicht maar een mogelijkheid om algemene rijksregels te stellen.
Wat vergunningplichten betreft maakt de wet in artikel 5.1 onderscheid tussen categorieën van activiteiten waarbij een vergunning uitgangspunt is en vergunningvrije activiteiten kunnen worden aangewezen («vergunning, tenzij», eerste lid van artikel 5.1) en categorieën van activiteiten waarbij algemene regels voorop staan en vergunningplichtige gevallen worden aangewezen («algemene regels, tenzij», tweede lid van artikel 5.1). Van de onder dit besluit vallende activiteiten gaat de wet alleen voor de rijksmonumentenactiviteit, ontgrondingsactiviteit en stortingsactiviteit op zee uit van «vergunning, tenzij», voor de overige categorieën activiteiten is «algemene regels, tenzij» het uitgangspunt. Deze systematiek leidt tot minder vergunningplichtige gevallen en ook tot meer duidelijkheid voor initiatiefnemers.

Een voorbeeld van een categorie activiteiten waarbij de systematiek «vergunning, tenzij» uiteindelijk niet goed werkbaar bleek vormen de regels voor lozen van water en stoffen in oppervlaktewaterlichamen. In het streven naar een uitputtende inhoudelijke regeling waren deze zowel in rijksregels als decentrale regels vaak vormgegeven als een vergunningplicht voor alle lozingen waarvoor nog geen algemene regels waren uitgewerkt. Op papier lijkt dit systeem meer zekerheid over de inhoud van de regels te bieden, en ook lijken hierdoor alle denkbare lozingen gelijk en adequaat te worden behandeld. Maar bij nadere beschouwing kan bij deze benadering sprake zijn van onzekerheid, ongelijkheid en willekeur, doordat ook een vergunningplicht geldt voor tal van nauwelijks bezwaarlijke en vanzelfsprekende lozingen die bij de uitwerking van de algemene regels (nog) niet aan bod kwamen en dus niet van de vergunningplicht zijn vrijgesteld. Als het verlenen van vergunningen te vaak moet of te omslachtig is, mede vanwege de tijdsduur van de te volgen procedure, leidt een dergelijk stelsel uiteindelijk tot het bewust of onbewust gedogen, of tot een groot aantal inhoudelijk overbodige vergunningprocedures met bijbehorende administratieve en bestuurlijke lasten.

Inmiddels is zowel op rijksniveau als in decentrale regelgeving over lozingen een omslag gaande naar een meer gebalanceerd geheel, waarbij algemene regels voorop staan en daarbinnen de specifieke zorgplicht een toenemende rol speelt. Deze ontwikkeling is op centraal niveau zichtbaar in opeenvolgende aanpassingen van rijksregels voor lozingen, decentraal in ontwikkelingen binnen de keuren van de waterschappen.
In tabel 1 is op hoofdlijnen aangegeven wat voor de verschillende categorieën van activiteiten waarvoor dit besluit regels stelt de verdeling is tussen activiteiten die uitsluitend onder algemene rijksregels van dit besluit vallen en activiteiten waarvoor dit besluit (ook) een vergunningplicht bevat. Daarbij is beknopt aangegeven wat veranderd is ten opzichte van de voorafgaand aan dit besluit geldende rijksregels. In de volgende hoofdstukken van deze toelichting wordt per categorie van activiteiten nader ingegaan op deze verhouding en veranderingen. Het overzicht in tabel 1 heeft alleen betrekking op activiteiten die onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen en dus niet op activiteiten waarover regels voortaan decentraal worden gesteld.

Tabel 1

Categorieën van activiteiten	**Verschuiving tussen algemene rijksregels en de vergunningplicht**
Artikel 4.3, eerste lid	
milieubelastende activiteiten	• voor de meeste door het Rijk gereguleerde activiteiten gelden alleen algemene rijksregels, net als in voorheen geldend recht. Als vergunningplicht geldt, is die waar mogelijk beperkt tot het deel van de activiteit waarvoor individuele toetsing nodig is.

Tabel 1

Categorieën van activiteiten	Verschuiving tussen algemene rijksregels en de vergunningplicht
lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk	• beperkte verschuiving ten gunste van algemene regels, vanwege omslag naar «algemene regels, tenzij»
wateronttrekkingsactiviteit	• geen substantiële verschuivingen ten opzichte van voorheen geldend recht
mijnbouwactiviteit	• algemene regels van beperkte betekenis, vergunningplicht hoofdzaak, geen substantiële verschuivingen ten opzichte van voorheen geldend recht
beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg	• algemene regels nieuw instrument, voorheen alleen vergunningplicht. Substantiële verschuiving richting algemene regels.
beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk	• beperkte uitbreiding toepassingsbereik algemene regels, vanwege omslag naar «algemene regels, tenzij»
beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een installatie in een waterstaatswerk	• algemene regels van beperkte betekenis, vergunningplicht hoofdzaak
bieden van gelegenheid tot zwemmen of baden	• de wet bevat geen vergunningplicht, er worden alleen algemene rijksregels gesteld. Geen wijziging ten opzichte van voorheen geldend recht.
activiteiten die cultureel erfgoed betreffen	• algemene regels gelden naast vergunningplicht voor rijksmonumentenactiviteiten. Geen beperking vergunningplicht ten opzichte van voorheen geldend recht.
activiteiten die werelderfgoed betreffen	• nieuwe categorie van activiteiten, er worden alleen algemene rijksregels gesteld, de wet bevat geen vergunningplicht
Artikel 4.3, tweede lid	
ontgrondingsactiviteiten	• algemene regels van beperkte betekenis, vergunningplicht hoofdzaak
stortingsactiviteit op zee	• algemene regels van beperkte betekenis, naast vergunningplicht. Geen wijziging ten opzichte van voorheen geldend recht.
beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een spoorweg	• verdeling algemene regels en vergunningen sluit aan op vernieuwingstraject spoorregelgeving

Maatwerk op meldingen en bij aanwijzing van vergunningplichtige gevallen
Zoals uit het voorgaande blijkt, is bij de voorbereiding van dit besluit steeds zorgvuldig bezien, in welke gevallen een meldingsplicht of vergunningplicht landelijk moet gelden. Toch kunnen er in specifieke gevallen omstandigheden zijn, die het decentraal afwijken van de meldingsplichten en vergunningplichten rechtvaardigen. Dit speelt in situaties waarin de wet bepaalde taken bij gemeenten, waterschappen en provincies legt, en waarbij de algemene rijksregels en de door het Rijk ingestelde vergunningplichten direct de uitvoering van die taken raken. Bij de voorbereiding van dit besluit is steeds rekening gehouden met deze wisselwerking tussen decentraal belegde taken en regels over activiteiten van het Rijk, maar deze beschouwing op landelijk niveau kan onmogelijk met elke regionale en lokale situatie rekening houden. Het kan daarom zo zijn dat waar landelijk bezien geen vergunningplicht of meldingsplicht nodig is, die gelet op de uitvoering van taken in specifieke regionale of lokale gevallen wel nodig kan zijn. Als die mogelijkheid niet zou worden geboden, zou dat kunnen leiden tot onvoldoende bescherming van de fysieke leefomgeving, of tot het bij gebrek aan deze instrumenten decentraal stellen van nog meer beperkende regels dan een meldingsplicht of vergunningplicht, zoals een algeheel verbod op bepaalde activiteiten.

De regels die in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit zijn opgenomen maken bijvoorbeeld zonder vergunning of melding verschillende lozingen op een oppervlaktewaterlichaam mogelijk, die landelijk gezien nauwelijks bezwaarlijk zijn. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om afstromend hemelwater van daken en verhardingen, of overtollig grondwater. In specifieke gevallen kan het voor het waterschap in het kader van het beheer van een regionaal watersysteem nodig zijn om ook die lozingen voorafgaand te beoordelen. Die noodzaak kan ook te maken hebben met de verplichtingen van de kaderrichtlijn water, die door het Rijk zijn vertaald in instructieregels die tot datzelfde waterschap zijn gericht. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij een beek, waarbij het gelet op de ecologische doelstellingen eigenlijk ongewenst is, dat deze beek veel afvalwater ontvangt, ook al is dat afvalwater relatief schoon. Het is voor het adequaat vervullen van de taak van het waterschap in dat geval gewenst dat eventuele gekanaliseerde lozingen van hemelwater voorafgaand via een vergunningplicht kunnen worden beoordeeld. Als het waterschap die vergunningplicht voor alle gekanaliseerde hemelwaterlozingen op die beek instelt, is dat voor de meeste activiteiten die onder hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn gebracht een afwijking van het vergunningvrij kunnen lozen van hemelwater.

Een vergelijkbare situatie kan zich voordoen in een grondwaterbeschermingsgebied, waar aan de provincie de taak is gegeven om met het oog op de winning van voor menselijke consumptie bestemd water het grondwater te beschermen. Deze bescherming gaat verder dan de bescherming van het overige grondwater. Zo kan het zijn dat het wenselijk is om de opslag van bepaalde stoffen, die in dit besluit onder algemene regels met meldingsplicht mogelijk is gemaakt, in het grondwaterbeschermingsgebied vergunningplichtig te maken. Of, wanneer wel met meldingsplicht voor een bepaalde activiteit kan worden volstaan, aanvullende gegevens in de melding die dit besluit al bevat te vragen. Zo zouden aanvullende gegevens over lozen in de bodem kunnen worden gevraagd. Het vragen van die aanvullende gegevens is dan een afwijking van de meldingsplicht in dit besluit.

Gelet op het voorgaande wordt in dit besluit aan decentrale overheden bij een aantal activiteiten de mogelijkheid geboden om in het omgevingsplan of de genoemde verordeningen aanvullende meldingsplichten op te nemen. Deze aanvullende meldingsplichten zijn dan maatwerkregels in de zin van artikel 4.6 van de wet. De mogelijkheid is expliciet gekoppeld aan de taken van de decentrale overheden, en het inzetten daarvan zal vanuit die taken ook moeten worden beargumenteerd.
De raad voor de rechtspraak heeft naar aanleiding van deze mogelijkheid aangegeven een verzwaring van de werklast te voorzien gelet op de werklast die samenhangt met acceptatie van deze meldingen. Anders dan de raad voor de rechtspraak veronderstelt is in de wet niet gekozen voor een meldingenstelsel waarop een besluit door het bevoegd gezag moet volgen. Voor het effect dat door de raad wordt aangegeven wordt daarom niet gevreesd.
De meldingsplichten die in dit besluit zijn geregeld, kunnen niet worden versoepeld. Voor de activiteiten die het betreft heeft het Rijk al de afweging gemaakt of er op grond van het oogmerk en de strekking van de algemene regels een meldingsplicht nodig is. De taken die aan gemeenten, waterschappen en provincies zijn opgedragen kunnen er niet toe leiden dat die meldingsplichten niet meer nodig zijn.
Ook is aan waterschappen en provincies bij een aantal categorieën van activiteiten de mogelijkheid geboden om aanvullende vergunningplichten in te stellen waar dit besluit met algemene rijksregels volstaat. De aanvullende vergunningplicht kan in beginsel betrekking hebben op de gehele activiteit zoals die in hoofdstuk 3 van dit besluit is omschreven (zoals het opslaan van bepaalde stoffen uit afdeling 3.2 van dit besluit in het grondwaterbeschermingsgebied), als op een deel daarvan. Zo zou in het genoemde voorbeeld van lozing van hemelwater op een beek alleen die lozing vergunningplichtig kunnen worden. De bevoegdheid om aanvullende (of afwijkende) vergunningplichten in te stellen wordt ontleend aan artikel 5.2, eerste lid, van de wet, en is dus geen maatwerkregel in de zin van artikel 4.6.
De mogelijkheid om af te wijken van de vergunningplicht wordt in dit besluit niet geboden voor gemeenten. Voor gemeenten volgt deze mogelijkheid impliciet al uit de wet. Voor iedere regel in het omgevingsplan kan immers via een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit worden afgeweken. Gemeenten kunnen dus een vergunningplicht introduceren door een verbod op een bepaalde activiteit in het omgevingsplan op te nemen. Dit verbod kan via een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit worden opgeheven.

De mogelijkheid om in waterschapsverordening en omgevingsverordening aanvullende vergunningplichten in te stellen is evenals bij de meldingsplichten beperkt tot gevallen waarin dat nodig is vanwege specifieke taken die in de wet aan de waterschappen en provincies zijn toegedeeld. De vergunningplichten die in hoofdstuk 3 van dit besluit zijn opgenomen kunnen daarbij niet worden «uitgeschakeld». Uitzondering hierop vormt de mogelijkheid om kleine open bodemenergiesystemen tot 10 m^3/u vrij te stellen van de vergunningplicht. In het oude recht (de Waterwet) werd voor de watervergunning voor open bodemenergiesystemen de mogelijkheid geboden om kleine open bodemenergiesystemen tot 10 m^3/u vrij te stellen van de vergunningplicht. De in dit besluit geboden mogelijkheid is een voortzetting daarvan.

3.5.1 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Een meldingsplicht, die een verbod inhoudt als de activiteit niet vooraf gemeld is, is voor vele categorieën van activiteiten een nieuw instrument, en vervangt soms de huidige informatieverplichtingen.
- Algemene regels zonder verdere procedurele verplichtingen zijn uitgangspunt, meldingsplicht of vergunningplicht geldt alleen waar nodig.
- De indieningsvereisten bij meldingen zijn zo specifiek mogelijk. Geen open vragen naar «aard en omvang van activiteiten of effecten» meer, zoals nu soms het geval is.
- Bij inzet van de vergunningplicht wordt steeds bezien, wat de reikwijdte daarvan is. Waar mogelijk wordt niet de gehele activiteit vergunningplichtig gemaakt, maar slecht dat deel daarvan, dat daadwerkelijk een individuele benadering vergt.
- Vanwege specifieke taken van decentrale overheden is decentraal maatwerk op meldingsplichten en vergunningplichten mogelijk gemaakt.

3.5.2 Effecten

- Algemene regels zijn uitgangspunt, vergunningplicht geldt alleen waar nodig.
- Om mogelijkheden voor preventief toezicht te borgen kan meestal met een meldingsplicht worden volstaan, een vergunningplicht is daarvoor niet noodzakelijk.
- De indieningvereisten bij meldingen zijn specifieker. Hiermee wordt bereikt dat het voor degene die de activiteit verricht helder is welke gegevens hij moet aanleveren en dat het bevoegd gezag altijd over concrete en adequate informatie beschikt om de melding zo nodig snel te kunnen beoordelen.
- Voor het individueel of gebiedsgericht toespitsen van algemene regels op een specifieke situaties kan in veel gevallen met inzet van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften worden volstaan. Liever maatwerk in enkele gevallen, dan een vergunningplicht voor alle.
- Als wel een vergunningplicht geldt, is reguliere procedure uitgangspunt. Uitgebreide procedure alleen aan de orde als dat vanwege internationaalrechtelijke en Europese verplichtingen nodig is.

3.6 Regels bij ongewone voorvallen

Bij het verrichten van activiteiten die onder dit besluit vallen kan sprake zijn van gebeurtenissen die afwijken van het normale verloop van die activiteiten, zoals storingen, ongelukken of calamiteiten. Deze gebeurtenissen kunnen nadelige gevolgen voor de leefomgeving hebben. Die nadelige gevolgen kunnen in omvang sterk verschillen. Vaak zullen de nadelige gevolgen beperkt zijn en ook snel ongedaan kunnen worden gemaakt, in lijn met de specifieke zorgplichten die voor de activiteiten gelden. Bij een deel van de gebeurtenissen kunnen significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan. In die gevallen is er sprake van een ongewoon voorval, zoals dat in de bijlage bij artikel 1.1 van de wet is omschreven.
Voor deze ongewone voorvallen bevat de wet in hoofdstuk 19 regels gericht tot bestuursorganen. Deze regels bepalen welk bestuursorgaan bevoegd is als sprake is van een ongewoon voorval en wat dat bestuursorgaan moet of kan doen in geval van een ongewoon voorval. Zo bevat de wet een doormeldings- en informatieplicht, zodat gewaarborgd is dat zodra een bevoegd gezag wordt geïnformeerd over een ongewoon voorval het ook andere bestuursorganen die belang hebben bij onverwijlde kennisgeving op de hoogte stelt. Ook bevat de wet bevoegdheden voor het bevoegd gezag om de veroorzaker te verplichten tot het verstrekken van aanvullende informatie over het voorval en de getroffen maatregelen en de gevolgen daarvan, en kan het bevoegd gezag de veroorzaker tot het treffen van maatregelen verplichten. Als niet onmiddellijk kan worden vastgesteld wie de veroorzaker is kan het bevoegd gezag zelf preventieve of herstelmaatregelen treffen, en de kosten daarvan later verhalen.
De regels van hoofdstuk 19 van de wet richten zich niet direct tot de veroorzaker van een ongewoon voorval. Beoogd is namelijk dat de rechtstreeks werkende regels over een ongewoon voorval bij alle andere rechtstreeks werkende verplichtingen voor degene die een activiteit verricht staan. In lijn hiermee bevat dit besluit regels over ongewone voorvallen gericht tot degene die een activiteit verricht waarop rijksregels van toepassing zijn.

De specifieke zorgplicht die bij de meeste activiteiten die onder dit besluit vallen is opgenomen heeft ook betrekking op ongewone voorvallen. De maatregelen waartoe die specifieke zorgplichten verplichten houden dus ook in maatregelen gericht op het voorkomen van ongewone voorvallen en, als een ongewoon voorval zich toch voordoet, maatregelen om de gevolgen daarvan ongedaan te maken. Naast deze specifieke zorgplichten zijn bij verschillende activiteiten meer uitgewerkte voorschriften over ongewone voorvallen opgenomen. Deze bestaan uit drie typen voorschriften:

a inhoudelijke voorschriften die gericht zijn op het voorkomen of beperken van gevolgen van ongewone voorvallen, zoals afstanden bij opslag van gevaarlijke stoffen en de verplichting tot het hebben van een lekbak bij het opslaan van bepaalde vloeistoffen;
b de verplichting om het bevoegd gezag onverwijld te informeren over een ongewoon voorval;
c de verplichting om bepaalde gegevens aan het bevoegd gezag te verstrekken over de oorzaak en de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval, over de maatregelen die zijn genomen om die nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken en over maatregelen om te voorkomen dat een zodanig voorval zich nogmaals kan voordoen.

De regels onder a maken onderdeel uit van de paragrafen over de specifieke activiteiten, zoals het opslaan van gassen (afstand) of vloeistoffen (lekbak). De regels over b en c zijn, indien deze worden gesteld, steeds aan het begin van het hoofdstuk opgenomen en gelden voor alle in dat hoofdstuk gereguleerde activiteiten. Ze zijn ook van toepassing als vergunningplicht geldt.
Indien het in een specifiek geval gegeven de omstandigheden nodig is dat het bevoegd gezag informatie als bedoeld onder b en c hierboven ook ontvangt over gebeurtenissen die afwijken van het normale verloop van een activiteit maar waardoor geen significante gevolgen voor de leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan kan die verplichting als maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift worden gesteld.
Om de gepaste mate van spoed in de verplichting onder b uit te drukken bij het informeren over een ongewoon voorval is gekozen voor het begrip onverwijld. Dit houdt in dat zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval het bevoegd gezag direct moet worden geïnformeerd; vertraging is gezien de gevolgen voor de gezondheid en het milieu niet wenselijk. Dat is ook de reden dat het informeren vormvrij is: veelal zal infomeren telefonisch of langs elektronische weg kunnen plaatsvinden. Wat de invulling van het begrip onverwijld is wordt wel ook door de omstandigheden van het geval ingekleurd. Als omwille van het informeren handelingen zouden moeten worden nagelaten die de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval kunnen beperken moeten eerst die handelingen worden verricht, en moet het bevoegd gezag direct daarna worden geïnformeerd. Het begrip onverwijld laat daar ruimte voor. Of door een afwijkende gebeurtenis significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan en er sprake is van een ongewoon voorval wordt in eerste instantie beoordeeld door degene die de activiteit verricht. Indien daarbij twijfel is over het wel of niet kunnen optreden van significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving, en dus over de vraag of wel of niet sprake is van een ongewoon voorval, is het wijs om het bevoegd gezag te informeren.

Bij een chemisch bedrijf wordt een breuk in een bovengrondse leiding waardoor bodembedreigende stoffen worden getransporteerd geconstateerd, waarbij stoffen uit de leiding stromen. De medewerker die dit constateert weet dat de leiding via een nabijgelegen afsluiter kan worden afgesloten, zodat de toevoer van bodembedreigende stoffen wordt gestopt. Nadat hij dit heeft gedaan informeert hij degene die binnen het bedrijf verantwoordelijk is voor maatregelen bij afwijkende gebeurtenissen. Die verantwoordelijke beoordeelt welke gevolgen zijn ontstaan of dreigen te ontstaan. Als er weinig vloeistof uit de leiding is gestroomd en deze vloeistof direct kan worden opgeruimd, bijvoorbeeld omdat de breuk boven een dichte verharding heeft plaatsgevonden, moet dat opruimen gelet op de zorgplicht direct plaatsvinden, maar hoeft het bevoegd gezag niet te worden geïnformeerd. Als de vloeistof gedurende langere tijd uit de leiding stroomde en in de onverharde bodem is gesijpeld is er sprake of kan er sprake zijn van significante gevolgen voor de leefomgeving en dient het bevoegd gezag onverwijld te worden geïnformeerd.

De regels over ongewone voorvallen in dit besluit gelden alleen voor activiteiten die gelet op het uitgangspunt «decentraal, tenzij» onder dit besluit zijn gebracht. Eventuele regels over ongewone voorvallen voor activiteiten die dit besluit niet regelt kunnen decentraal worden gesteld. Zo is het goed denkbaar dat het omgevingsplan of de waterschapsverordening regels zullen bevatten over ongewone voorvallen, bijvoorbeeld over het bij een ongewoon voorval in regionaal oppervlaktewater geraken van verontreinigende stoffen als gevolg van het gedurende langere tijd uitvallen van een individuele zuivering van afvalwater bij een in het buitengebied gelegen bedrijf, dat niet op het openbaar riool is aangesloten. Als in de decentrale regels geen specifieke regels zijn opgenomen, geldt de algemene zorgplicht van de wet. De regels van hoofdstuk 19 van de wet, gericht tot bestuursorganen, gelden overigens wel voor alle ongewone voorvallen, dus ook ongewone voorvallen die plaatsvinden bij niet onder dit besluit geregelde activiteiten.

Het is mogelijk dat bij een ongewoon voorval een situatie ontstaat waarbij het voor het beperken van gevolgen van dat ongewoon voorval dringend nodig is activiteiten te verrichten waarvoor dit besluit regels bevat, maar waarbij die regels op dat moment niet nageleefd kunnen worden. Daarbij kan het zowel gaan om het verbod om de activiteit zonder melding of vergunning te verrichten als om inhoudelijke regels. Er is voor gekozen om voor deze situaties geen regeling in het besluit op te nemen. Het is gelet op de onvoorspelbaarheid van ongewone voorvallen niet op voorhand te bepalen, bij welke regels van dit besluit die afwijking gerechtvaardigd kan zijn. Dat hangt sterk af van de omstandigheden in het specifieke geval. Wel zou een regel kunnen worden opgenomen, die in algemene zin het kunnen afwijken van regels in het geval van ongewone voorvallen verwoordt. Voor opname van die regel is niet gekozen. De bevoegde instanties hebben in die gevallen de mogelijkheid om af te zien van handhaving. Dat is niet anders dan bij de meeste voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving. Voor zover die regelgeving een specifieke regeling voor deze situaties bevatte, wat een enkele keer het geval was, komt die specifieke regeling vanwege uniformiteit niet terug in dit besluit.

Als in het voorgaande voorbeeld een milieubedreigende vloeistof op de onverharde bodem is terechtgekomen kan de verdere verspreiding daarvan richting het grondwater worden voorkomen door snel een deel van de bodem af te graven en in afwachting van het afvoeren of reinigen daarvan tijdelijk op te slaan op een plek waar de stof niet richting de bodem kan lekken. In de terminologie van de wet is dan sprake van een ontgrondingsactiviteit, die gelet op paragraaf 16.2.2 van dit besluit vergunningplichtig kan zijn. Uiteraard moet in dat geval niet het verlenen van de vergunning worden afgewacht. De specifieke zorgplicht verplicht er zelfs toe, om maatregelen te nemen om nadelige gevolgen van ongewone voorvallen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. In de voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving was expliciet bepaald dat de Ontgrondingenwet en dus ook de daarin opgenomen vergunningplicht niet van toepassing was bij activiteiten die volgden uit toepassing van de specifieke zorgplicht van de Wet bodembescherming. Een vergelijkbare bepaling is in dit besluit niet opgenomen, omdat daarmee alleen het aspect van bodembescherming aandacht zou krijgen, terwijl ook andere onderwerpen bij een ongewoon voorval om handelen in afwijking van een vergunningplicht of andere regels kunnen noodzaken.

In specifieke gevallen kan het ook aan de orde zijn dat een ander dan de veroorzaker van een ongewoon voorval gelet op dat voorval genoodzaakt is activiteiten in strijd met de regels te verrichten. Zo kan het zijn dat indien als gevolg van een ongewoon voorval het gemeentelijk vuilwaterriool geen water meer afvoert, voor een daarop aangesloten bedrijf een lozing langs een andere route gedurende bepaalde tijd onvermijdelijk is. Ook voor die situaties bevat dit besluit geen regels.

3.6.1 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

De begripsomschrijving van ongewone voorvallen in de Omgevingswet is anders dan de omschrijving die onder de Wet milieubeheer op grond van jurisprudentie werd gehanteerd. Onder de Wet milieubeheer werd elke afwijkende gebeurtenis die nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben als ongewoon voorval gezien. De definitie in de Omgevingswet beperkt ongewone voorvallen tot afwijkende gebeurtenissen die significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving kunnen hebben. In navolging daarvan verplicht de regeling in dit besluit er niet toe om het bevoegd gezag te informeren over gebeurtenissen die afwijken van het normale verloop van een activiteit maar die geen significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving hebben.

3.6.2 Effecten

Het beperken van de informatieverplichting tot gebeurtenissen waarbij sprake is van significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving brengt een beperking van administratieve lasten met zich mee.

3.7 Verwijzingen naar NEN-normen

In verschillende artikelen van dit besluit wordt verwezen naar NEN-normen, bijvoorbeeld voor het uitvoeren van analyses, het nemen van monsters of het verrichten van onderhoud. Daarmee wordt invulling gegeven aan het kabinetsbeleid dat er op is gericht om met beleid en regelgeving aan te sluiten bij het zelfregulerend vermogen van de samenleving.[13] Dat is nuttig omdat producenten en andere belanghebbenden bij uitstek over de deskundigheid beschikken om adequate technische normen op te stellen. In het normalisatieproces maken belanghebbende partijen op vrijwillige basis, in overleg en op basis van consensus afspraken. Belanghebbende partijen zijn bijvoorbeeld producenten, ondernemers, groot- en kleinbedrijf, dienstverleners, gebruikers, consumenten en de overheid. Deze belanghebbende partijen kunnen afspraken maken over wat, in het licht van de stand van de techniek en de beste beschikbare technieken, goede normen zijn om te hanteren bij de productie van bepaalde zaken en het leveren van diensten. Daarnaast zijn normen door belanghebbende partijen in overleg en op basis van consensus opgesteld. Hierdoor is het aannemelijk dat een norm een evenwichtige weerspiegeling is van de belangen van deze partijen. Door de verwijzing naar normen in wet- en regelgeving kan de wetgever eenvoudig en snel, zonder omvangrijke nieuwe voorschriften uit te vaardigen, aansluiten bij de praktijk en kunnen bedrijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. Dit draagt bij aan het reduceren van lasten.

Volgens het kabinet is uitgangspunt bij het gebruik van normen in beleid of wetgeving dat de toepassing van normen vrijwillig is.[14] Dit sluit aan bij het vrijwillige karakter van normalisatie en bij de Nieuwe Aanpak richtlijnen in Europees verband. Het beleid van de overheid is er dan ook op gericht om in beginsel op een niet-dwingende wijze te verwijzen naar NEN-normen zodat er vrije keuze is de norm wel of niet toe te passen. Dwingende verwijzingen naar normen doen zich voor in de volgende varianten:

- in wet- en regelgeving is de verplichting opgenomen om aan de norm te voldoen; of
- in wet- en regelgeving wordt naar een norm verwezen, maar een andere oplossing mag toegepast worden zolang deze ten minste gelijkwaardig is aan de norm. Om dit te kunnen beoordelen moet de norm ingezien kunnen worden.[15]

Dwingende verwijzingen naar normen in wet- en regelgeving moeten volgens het kabinet beargumenteerd worden. Redenen voor dwingende verwijzingen kunnen zijn dat internationale wetgeving daartoe noodzaakt of omdat het wenselijk is dat er één bepaalde meetmethode wordt gebruikt die is vastgelegd in een norm. De eerstgenoemde reden is aan de orde bij de normen waarnaar in dit besluit wordt verwezen en die gaan over bemonstering en analyse van afvalwater en luchtemissies. Artikel 70, derde lid, van de richtlijn industriële emissies stelt bijvoorbeeld dat de monitoring van emissies in het water en naar de lucht wordt verricht overeenkomstig de CEN-normen of, als CEN-normen ontbreken, de ISO-normen, de nationale of andere internationale normen die gegevens van een gelijkwaardige wetenschappelijke kwaliteit waarborgen. Voor de milieubelastende activiteiten die vallen buiten het toepassingsbereik van de richtlijn industriële emissies of andere internationale wet- en regelgeving vindt de dwingende verwijzing naar normen zijn rechtvaardiging in de tweede reden. Het is wenselijk dat bemonstering en analyse op dezelfde, uniforme wijze worden verricht om te verzekeren dat de resultaten hetzelfde zijn en eenduidige toetsing aan de emissiegrenswaarden mogelijk is. Gesteld kan namelijk worden dat de normen waarnaar wordt verwezen onderdeel uitmaken van de emissiegrenswaarden. Hetzelfde geldt voor de normen die gaan over bodemonderzoek, analyse grondwater, grondwaterpeilbuizen en mestvergistingsinstallaties.
Normen waarnaar in wet- en regelgeving wordt verwezen hoeven niet overeenkomstig de Bekendmakingswet te worden gepubliceerd.[16] Als er dwingend naar een norm wordt verwezen moet de norm wel worden ingezien om aan de wettelijke plicht te kunnen voldoen. Daarom heeft het kabinet aangegeven dat nationale normen waarnaar dwingend wordt verwezen kosteloos beschikbaar moeten zijn.[17] De nationale normen waarnaar in dit besluit dwingend wordt verwezen zijn dan ook gratis beschikbaar via de website van NEN.

Conformiteitsbeoordelingen en accreditatie

[13] Aanwijzingen voor de regelgeving, aanwijzingen 3.47 en 3.48, en kabinetsnota «Vertrouwen in wetgeving», Kamerstukken II 2008/09, 31 731, nr. 1.
[14] Brief van de Minister van Economische Zaken van 30 juni 2011, Kamerstukken II 2010/11, 27 406, nr. 193 en brief van de Minister van Economische Zaken van 13 januari 2016, Kamerstukken II 2015/16, 27 406, nr. 222.
[15] Zie: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/certificaten-keurmerken-en-meetinstrumenten/documenten/brochures/2015/12/10/veelgestelde-vragen-normalisatie.
[16] Hof 's-Gravenhage, 16 november 2010, ECLI:NL:GHSGR:2010:BO4175, en ABRvS 2 februari 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BP2750.
[17] Omdat internationale normen niet eenzijdig door de Nederlandse overheid kosteloos ter beschikking kunnen worden gesteld, geldt dit alleen voor nationale normen. Op Europees en wereldniveau berusten de rechten op een norm bij het internationale normalisatie-instituut en de betrokken normalisatie-instellingen gezamenlijk. Dit auteursrecht moet de Nederlandse overheid respecteren.

In dit besluit wordt op verschillende manieren gebruik gemaakt van conformiteitsbeoordeling als beleidsinstrument. Daarmee wordt aangesloten bij het zelfregulerende vermogen van private sectoren om publieke belangen te dienen. Onder conformiteitsbeoordeling wordt verstaan het proces waarin wordt aangetoond of voldaan is aan de vastgestelde eisen voor een product, proces, dienst, systeem, persoon of instantie. Naast certificeren vallen daar ook onder ijken, testen, keuren en inspecteren. In dit besluit komen verschillende vormen van conformiteitsbeoordeling voor, zoals:
- certificering van personen, installaties en voorzieningen;
- keuring van installaties en voorzieningen;
- verrichten van laboratoriumanalyses; en
- verrichten van metingen.

Met accreditatie kan een conformiteitsbeoordelingsinstantie aantonen een bepaalde conformiteitsbeoordelingsactiviteit deskundig, onpartijdig en onafhankelijk uit te kunnen voeren. De nationale accreditatie-instantie, in Nederland is dat de Raad voor Accreditatie, beoordeelt of een conformiteitsbeoordelingsinstantie bij de uitvoering van specifieke conformiteitsbeoordelingsactiviteiten voldoet aan eisen uit geharmoniseerde normen en, wanneer van toepassing, aanvullende eisen, bijvoorbeeld van een schemabeheerder.
In figuur 3.7 is de samenhang weergegeven tussen conformiteitsbeoordeling en accreditatie.

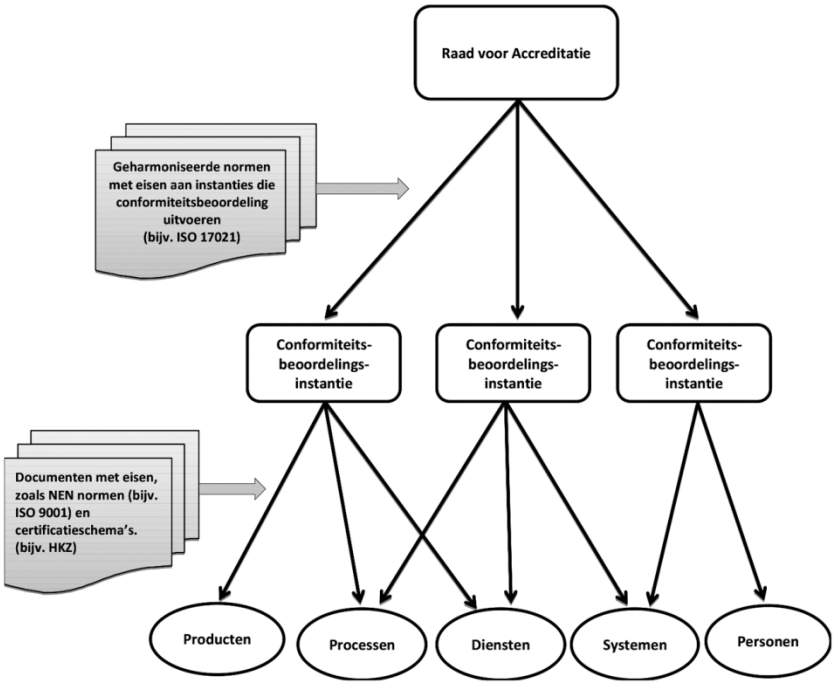

Figuur 3.7 - samenhang conformiteitsbeoordeling en accreditatie

Op 19 september 2016 heeft de Minister van Economische Zaken het nieuwe kabinetsstandpunt over het gebruik van conformiteitsbeoordeling en accreditatie in overheidsbeleid toegezonden aan de Tweede Kamer.[18] Het nieuwe kabinetsstandpunt actualiseert het beleidskader uit 2003. Het kabinetsstandpunt dient te worden betrokken bij beleidskeuzen over het gebruik van conformiteitsbeoordeling en accreditatie in nieuw beleid en regelgeving. Ook dient het te worden betrokken bij evaluaties van bestaand beleid en regelgeving. Afwijkingen van het kabinetsbeleid bij de vormgeving van nieuw beleid en bij de herziening van bestaand beleid zijn wel mogelijk maar dienen te worden onderbouwd.

In het kabinetsstandpunt zijn uitgangspunten geformuleerd voor:
- het gebruik van conformiteitsbeoordeling in regelgeving;
- toezicht en tarieven; en
- inhoud en vormgeving.

[18] Kamerstukken II 2015/16, 29 304, nr. 6.

De conformiteitsbeoordeling moet passen binnen een van de in het kabinetsstandpunt genoemde varianten. Kort gezegd zijn deze varianten: geen eisen in regelgeving maar wel een verplichte conformiteitsbeoordeling, eisen in regelgeving en een conformiteitsbeoordeling geldt als enige manier om te bewijzen dat daaraan wordt voldaan of eisen in regelgeving en een conformiteitsbeoordeling geldt als erkende maatregel. In dit besluit komen al deze varianten voor.

Een ander uitgangspunt is dat moet worden voldaan aan de Europese eisen voor vrij verkeer van goederen en diensten. Dat betekent bijvoorbeeld dat er een regeling voor wederzijdse erkenning moet zijn. Die regeling is opgenomen in artikel 1.3 van dit besluit.

In de regelgeving moet ook worden vermeld op grond van welk document de conformiteitsbeoordeling moet worden afgegeven. Veelal gaat het daarbij om een bepaalde beoordelingsrichtlijn of norm. Volgens het kabinet moet de verwijzing naar dat document statisch zijn. In de verwijzing moet bijvoorbeeld jaartal of versienummer worden aangegeven. Het document mag bovendien geen algemeen verbindend voorschrift worden, het is namelijk alleen bedoeld voor de conformiteitsbeoordelingsinstantie om beoordelingen uit te voeren. Dit besluit voldoet aan deze uitgangspunten. Overal waar een conformiteitsbeoordeling is voorgeschreven is aangegeven volgens welk document die beoordeling moet worden verricht. Bij ministeriële regeling op grond van artikel 4.3, derde lid, van de Omgevingswet worden de versies van de documenten vermeld, zodat er statisch wordt verwezen. Bovendien bevatten de genoemde documenten geen algemeen verbindende voorschriften.
Volgens het kabinetsstandpunt moeten de instanties die een in de regelgeving opgenomen conformiteitsbeoordeling uitvoeren, onafhankelijk, onpartijdig en deskundig zijn. Om dat aan te tonen moeten de instanties zijn geaccrediteerd. Eventueel zou met een andere methode aangetoond kunnen worden dat aan de eisen wordt voldaan. In de regelgeving moet verder worden aangegeven tegen welke norm de instantie moet zijn geaccrediteerd. In dit besluit wordt aan deze uitgangspunten gevolg gegeven. Voor alle conformiteitsbeoordelingen is een accreditatie verplicht gesteld en daarbij is aangegeven tegen welke norm de conformiteitsbeoordelingsinstantie moet zijn geaccrediteerd. Volgens artikel 4.7 van de Omgevingswet is ook een andere methode mogelijk als daarmee ten minste hetzelfde resultaat wordt bereikt. Voor de toepassing van de andere methode is voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag vereist.
Een aanvullend uitgangspunt in het kabinetsstandpunt is dat de conformiteitsbeoordelingsinstanties door de minister worden aangewezen of erkend. Vanwege de stelselverantwoordelijkheid van de minister moet de aanwijzing of erkenning kunnen worden geschorst of ingetrokken als blijkt dat de conformiteitsbeoordelingsinstantie niet heeft voldaan aan haar verplichtingen. Aan dit uitgangspunt wordt in dit besluit voor het grootste deel invulling gegeven. Het gaat dan om het deel dat gaat over conformiteitsbeoordelingen die vallen binnen het toepassingsbereik van hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit. In dit besluit is voor die conformiteitsbeoordelingen telkens een erkenning verplicht gesteld. In dit besluit wordt die erkenning een «erkenning bodemkwaliteit» genoemd. Een «erkenning bodemkwaliteit» is in bijlage I bij dit besluit omschreven als een erkenning als bedoeld in het Besluit bodemkwaliteit. Het Besluit bodemkwaliteit omschrijft een erkenning als beschikking van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat waarbij wordt vastgesteld dat een persoon of een instelling voor een werkzaamheid voldoet aan de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit geldende voorwaarden.
Tot slot stelt het kabinet zich op het standpunt dat duidelijkheid moet worden verschaft over de vraag of de conformiteitsbeoordelingsinstantie een bestuursorgaan is of niet. Omdat in dit besluit conformiteitbeoordelingen altijd verplicht zijn gesteld, kunnen de instanties die deze beoordelingen uitvoeren worden aangemerkt als bestuursorgaan. Daarmee is de door het kabinet gewenste duidelijkheid verschaft.

4 Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk: inhoud

4.1 Inleiding

In de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit worden samenhangende rijksregels gesteld over milieubelastende activiteiten en over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk die daarbij worden verricht.
In dit hoofdstuk van de toelichting wordt ingegaan op de inhoudelijke keuzes die bij het stellen van deze regels zijn gemaakt over toepassingsbereik, bevoegd gezag, inzet van maatwerk en vergunningplicht. Ook wordt ingegaan op de beleidskeuze voor verschillende milieuonderwerpen.

Hoofdstuk 5 van deze toelichting gaat vervolgens in op de keuzes die zijn gemaakt over het structureren van de regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit, in vervolg op de in paragraaf 2.3.5 van deze toelichting beschreven hoofdkeuze.

De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over milieubelastende activiteiten is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder b, van de wet, en voor de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk in artikel 4.3, eerste lid, onder c, van de wet. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder b en c, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht voor beide categorieën van activiteiten.

Bij beide categorieën gaat het om activiteiten die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen veroorzaken. In de wet is onderscheid tussen deze categorieën van activiteiten gemaakt naar aanleiding van het afsprakenkader met de Unie van Waterschappen, om op wetsniveau te benadrukken dat voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk de waterbeheerder als bevoegd gezag kan worden aangewezen.

In dit besluit is er niet voor gekozen om dit omwille van draagvlak bij waterbeheerders aangebrachte onderscheid in categorieën van activiteiten en aanwijzing van bevoegd gezag ook leidend te laten zijn voor de structuur van de regels. In plaats daarvan is gekozen om uit te gaan van het gezichtspunt van degene die de activiteit verricht. Vanwege de sterke inhoudelijke samenhang tussen de regels voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk zijn in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit de regels voor beide categorieën van activiteiten bijeengebracht. Deze samenhangende regeling zat ook al in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Voor degene die activiteiten verricht, is het lozen op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk immers onderdeel van één - veelal bedrijfsmatige - activiteit, dat sterke samenhang vertoont met de andere emissieroutes bij die activiteit, met name met de lozingen in rioolstelsels en in de bodem. Door het samenbrengen van regels kan degene die de activiteit verricht in één oogopslag zien welke mogelijkheden hij heeft voor bijvoorbeeld het lozen van zijn afvalwater. Dat draagt bij aan een eenvoudig en inzichtelijk stelsel en daarmee ook aan een, zowel uit bedrijfsmatig als uit milieuhygiënisch oogpunt, optimale keuze bij het verrichten van de activiteiten.

Naast de regels voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk die in samenhang met de regels voor milieubelastende activiteiten die vallen onder hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit bevat het besluit regels voor de overige lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk. Deze regels zijn opgenomen in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit, en toegelicht in de hoofdstukken 6 en 7 van deze toelichting. De in deze hoofdstukken opgenomen regels over lozingen op rijkswateren gelden ook indien de lozingen plaatsvinden in samenhang met milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten die vallen onder hoofdstukken 2 tot en met 5 van het besluit, en bieden voor de activiteiten die onder die hoofdstukken vallen dus aanvullende bescherming aan de rijkswateren. Indien vergelijkbare lozingen plaatsvinden op regionaal water worden zo nodig regels gesteld in de waterschapsverordeningen. In hoofdstuk 17 van dit besluit worden ten slotte regels gesteld aan het lozen van huishoudelijk afvalwater afkomstig van een pleziervaartuig op binnenwateren.\

4.2 Toepassingsbereik

Onder de wettelijke begrippen «milieubelastende activiteit» en «lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk» valt een breed scala aan activiteiten met grote verschillen in aard en omvang van de gevolgen voor het milieu. Aan de ene kant kan het gaan om bijvoorbeeld een bedrijf in de metaalindustrie of een glastuinbouwbedrijf, met verschillende milieurelevante emissies van stoffen naar lucht, bodem en water, waarbij ook hinder, afvalstoffenproblematieke en energieverbruik een rol kan spelen. Aan de andere kant kan het ook gaan om een sportvereniging waar nadelige gevolgen voor het milieu vooral gaan om lokale hinder (geluid, lichtinstallatie), of om een particulier huishouden met bijvoorbeeld een open haard of een lozing van afvalwater in het gemeentelijk rioolstelsel.

Ook de belangen die de wet bij met name milieubelastende activiteiten beoogt te beschermen, zijn breed. Artikel 4.22 noemt het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu, waarbij het beschermen van het milieu vele aspecten kent. Naast de in de wet genoemde («waaronder het beschermen van de kwaliteit van lucht, bodem en de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen, het zuinig gebruik van energie en grondstoffen en een doelmatig beheer van afvalstoffen») bijvoorbeeld ook het beschermen tegen lichthinder of de milieugevolgen van verkeer van en naar een activiteit.

Omdat het reguleren van álle milieubelastende activiteiten en álle belangen niet zou aansluiten bij het uitgangspunt «decentraal, tenzij», is bij de voorbereiding van dit besluit kritisch gekeken voor welke activiteiten en belangen regels op rijksniveau moeten worden gesteld en welke beter passend zijn op decentraal niveau. Bij deze beschouwing heeft de visie over de verhouding tussen de toedeling van functies aan locaties en bijbehorende regels in het omgevingsplan en milieuregels die door het Rijk over activiteiten worden gesteld een belangrijke rol gespeeld, in samenhang met de visie over het omgaan met het onderwerp gebruiksruimte. Hieronder wordt daarom eerst op beide visies ingegaan.

4.2.1 Regels in het omgevingsplan en rijksregels over milieubelastende activiteiten

Bij de bescherming van de fysieke leefomgeving bestaat een nauwe relatie tussen de rijksregels (algemene rijksregels en vergunningplichten) die zijn gericht op activiteiten met nadelige gevolgen voor het milieu en het in het omgevingsplan toekennen van functies aan locaties en in samenhang daarmee stellen van regels die geheel of gedeeltelijk op de bescherming van het milieu zijn gericht. Eind vorige eeuw is de inzet van algemene rijksregels over activiteiten met nadelige gevolgen voor het milieu sterk vergroot, naar aanleiding van het advies van de «MDW werkgroep Inrichtingen». In de nota van toelichting bij de algemene rijksregels heeft de regering de verhouding tussen «milieuregels» van het Rijk en «ruimtelijke regels» in het bestemmingsplan als volgt verwoord:

«De ruimtelijke ordening is het primaire kader om vestiging van (milieubelastende) activiteiten te kanaliseren. Het bestemmingsplan fungeert als primaire beslissingsgrondslag om de vestiging van bedrijven te reguleren. De algemene (milieu)regels van het Rijk gaan uit van een zorgvuldig gemeentelijk planologisch afwegingsproces en vestigingsbeleid».

Dit uitgangspunt heeft ertoe geleid, dat de situering van een bedrijf geen bepalende rol speelde bij de keuze tussen vergunningplicht en algemene regels en bij het formuleren van de algemene regels. Dat maakte het mogelijk om veel meer bedrijven in plaats van onder vergunningplicht onder algemene rijksregels te brengen dan tot dan toe het geval was. Om de bal niet geheel bij de ruimtelijke regels te leggen, zijn mogelijkheden ingebouwd om binnen de algemene rijksregels via maatwerk in te spelen op lokale situaties. Het kon daarbij zowel gaan om aanscherpende als om verruimende mogelijkheden ten opzichte van de standaardnorm, waarbij onderkend is, dat de noodzaak tot toepassing daarvan afhankelijk is van de aard en kenmerken van de omgeving.

Bovenstaande lijn vormt nog steeds het uitgangspunt van het beleid. Het staat daarom buiten kijf dat bij voorbereiding van omgevingsplannen de bescherming van het milieu een cruciaal onderwerp is. Omgevingsplannen zullen dus regels bevatten die expliciet of impliciet vanwege die bescherming zijn gesteld. De vraag is vervolgens welke regels gericht op bescherming van het milieu zich aanvullend lenen voor opname in algemene rijksregels of voor vergunningplichten die door het Rijk worden ingesteld. Bij het beantwoorden van deze vraag speelt het in artikel 4.22 van de wet vastgelegde oogmerk van rijksregels voor milieubelastende activiteiten een rol. In het tweede lid van dat artikel komen twee invalshoeken terug, in lijn met de uitgangspunten van het Nederlandse en Europese milieubeleid van de afgelopen decennia:

- Het primaat van de preventieve aanpak, waarbij in beginsel onafhankelijk van de locatie maatregelen worden genomen gebaseerd op gezond verstand en de «stand der techniek» (in terminologie van de wet: passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken), los van de exacte omvang van de gevolgen, die de activiteit voor de specifieke omgeving zou kunnen hebben.
- Aanvullend daarop is er aandacht voor de gevolgen die na toepassing van de preventieve aanpak nog kunnen optreden voor de fysieke leefomgeving. Beoordeeld moet worden, of deze «restgevolgen» acceptabel zijn, gelet op de beschikbare gebruiksruimte. De onderdelen van het tweede lid van artikel 4.22 van de wet, die voornamelijk op deze gebruiksruimte-invalshoek betrekking hebben, zijn hieronder in cursief aangegeven.

Voor milieubelastende activiteiten houdt deze verplichting in ieder geval in dat:

a alle passende preventieve maatregelen tegen verontreiniging worden getroffen,
b alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid worden getroffen,
c de beste beschikbare technieken worden toegepast,
d *geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt,*
e het ontstaan van afvalstoffen zo veel mogelijk wordt voorkomen *en de ontstane afvalstoffen doelmatig worden beheerd*,
f energie doelmatig wordt gebruikt,
g maatregelen worden getroffen om ongevallen te voorkomen *en de gevolgen daarvan te beperken*,

h *bij de definitieve beëindiging van activiteiten maatregelen worden getroffen om significante nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen*.

Deze twee invalshoeken komen bij vele activiteiten en nadelige gevolgen voor het milieu terug, ook bij nadelige gevolgen die niet expliciet genoemd zijn in het niet uitputtende tweede lid van artikel 4.22 van de wet, maar die wel onder de te beschermen belangen vallen, zoals geluidhinder of geurhinder. Bijvoorbeeld:
- een gevaarlijke stof moet in een conform de beste beschikbare technieken uitgevoerde opslagtank worden opgeslagen, *maar dat betekent niet, dat met die maatregel de risico's dusdanig zijn beperkt, dat die opslagtank overal mag staan*;
- de zuiveringtechnische werken van waterschappen zuiveren het stedelijk afvalwater met de beste beschikbare technieken, *maar dat betekent niet dat lozing van het effluent op elke plaats in het watersysteem acceptabel is*;
- door toepassing van de beste beschikbare technieken bij stalsystemen kan emissie van vele stoffen naar de lucht worden beperkt, *maar dat leidt niet per definitie tot een acceptabel niveau van geurhinder, ook vanwege de veelal aanwezige cumulatieproblematiek*;
- door preventieve aanpak kan de geluidsproductie van een industrieel proces worden beperkt, *maar ondanks dat kunnen in de directe nabijheid van dat proces hoge geluidsniveaus optreden, die niet acceptabel worden geacht voor geluidgevoelige bouwwerken (zoals woningen), wat nog versterkt kan worden als meerdere geluidproducerende activiteiten hetzelfde bouwwerk belasten*.

De algemene rijksregels en de door het Rijk ingestelde vergunningplichten zijn uitermate geschikt om locatieonafhankelijke preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken vast te leggen. Daarmee kan ook een bijdrage worden geleverd aan het «level playing field». Dit is in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet omschreven als het «rechtvaardigheidsprincipe, inhoudende dat in gelijke omstandigheden voor een ieder gelijke regels gelden». Juist omdat preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken grotendeels los van de locatie van de activiteit kunnen worden geformuleerd, kan met landelijk geldende regelgeving worden bereikt dat voor een ieder gelijke regels gelden.

De algemene rijksregels voor milieubelastende activiteiten lenen zich veel minder voor het reguleren van de «restgevolgen» die na de toepassing van de preventieve aanpak nog kunnen optreden. Dat heeft ermee te maken dat de algemene rijksregels primair kijken vanuit een activiteit en niet vanuit de specifieke locatie. De algemene rijksregels kunnen op zich wel regels bevatten, die de gevolgen één individuele activiteit op een bepaald (in die algemene regels omschreven) punt of object limiteren, maar kunnen geen rekening houden met cumulatieve gevolgen van meerdere activiteiten op datzelfde punt of object. Het later alsnog proberen te beperken van cumulatieve effecten door bijvoorbeeld de activiteiten via maatwerkvoorschriften tot kleinere gevolgen te dwingen, is omslachtig, en soms - als de activiteit daarmee onredelijk ingeperkt zou worden - zonder compensatie niet mogelijk.

De voorafgaand aan dit besluit geldende regels (met name het Activiteitenbesluit milieubeheer) kozen in een poging de restgevolgen te reguleren soms toch voor een algemene regeling met een groot aantal vrij in detail uitgeschreven afwijkingen en maatwerkmogelijkheden, om recht te doen aan de locatiespecifieke kenmerken.

Een voorbeeld waren de regels over geluidhinder, waarbij een in essentie eenvoudige vraag (welk geluidsniveau mag een locatiegebonden activiteit in de omgeving veroorzaken) leidde tot 6 pagina's aan regels. Voor andere onderwerpen is er om de regels kort te houden gekozen voor algemene bewoordingen, zoals bij lozen van regenwater op het vuilwaterriool, dat alleen was toegestaan «indien het lozen op of in de bodem, in een openbaar hemelwaterstelsel of op een oppervlaktewaterlichaam redelijkerwijs niet mogelijk is». Wat dat in een specifiek geval betekent, is zonder kennis van de lokale situatie nauwelijks te bepalen.

Vanwege de vele afwijkingen, maatwerkmogelijkheden en interpretatieruimte creëren zulke algemene rijksregels uiteindelijk niet het gelijke speelveld, waar vooral het bedrijfsleven om vroeg. En ondanks de individuele maatwerkmogelijkheden en algemene formuleringen moest soms ook worden geconstateerd, dat de regels in specifieke gevallen niet toereikend zijn om de lokale leefomgeving adequaat te beschermen, bijvoorbeeld vanwege de cumulatieve effecten. Zoals hiervoor is aangegeven moesten ruimtelijke regels er dan alsnog voor zorgen, dat de omgeving adequaat wordt beschermd.

Bij de voorbereiding van dit besluit heeft de regering zich de vraag gesteld, of het voor de activiteiten en effecten waarvoor de regels in grote mate afhankelijk zijn van de lokale situatie en dus ook lokaal verschillen doelmatig en doeltreffend is om toch rijksregels met maatwerkmogelijkheden te stellen, of dat het beter is het stellen van die regels door de gemeenten en waterschappen te laten plaatsvinden. Gelet op het uitgangspunt «decentraal, tenzij» heeft de regering gekozen voor het stellen van regels primair in het omgevingsplan en de waterschapsverordening. Belangrijke reden daarbij is, dat de gemeente en het waterschap naast de mogelijkheid om in het omgevingsplan en de waterschapsverordening regels voor het hele grondgebied te stellen (zoals het Rijk het doet in algemene rijksregels), ook de mogelijkheid heeft om regels aan specifieke locaties te koppelen en direct op die locaties toe te spitsen. Daardoor wordt die regel niet alleen korter, maar ook duidelijker. Als de gemeente kiest voor op de locatie toegesneden regels, kan dat regels opleveren die daadwerkelijk eenvoudig en beter zijn, en die de afweging die een bedrijf maakt over locatiekeuze of uitvoering van zijn activiteit vergemakkelijken.

Zo weet een gemeente bijvoorbeeld welke mogelijkheden voor omgaan met regenwater er daadwerkelijk zijn en kan een regel uit het vorige voorbeeld over het lozen van hemelwater in de bodem of het oppervlaktewater in overleg met het waterschap gebiedsgericht of zelfs per locatie veel concreter uitwerken, in plaats van een lastig te interpreteren regel voor het gehele grondgebied. Ook een regel ter beperking van geluidhinder kan direct aan een locatie worden gekoppeld en daarop worden toegesneden, al rekening houdend met functies in de leefomgeving die ofwel bescherming behoeven ofwel ook geluid produceren.

Uiteraard wordt deze omslag in wijze van regelen voorzien van een adequaat overgangsrecht, waardoor bestaande bedrijven op een bepaalde locatie bij inwerkingtreden van de uitvoeringsregelgeving niet in het uitvoeren van hun activiteiten worden beperkt.

4.2.2 Het beheren van milieugebruiksruimte

De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet omschrijft gebruiksruimte als «binnen een gebied aanwezige juridische ruimte voor activiteiten in de fysieke leefomgeving». Voor nadelige gevolgen voor het milieu, waarop de regels voor de milieubelastende activiteiten en de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk gericht zijn, kan de gebruiksruimte met het begrip milieugebruiksruimte worden aangeduid. Specifiek voor die milieugebruiksruimte geeft de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet aan dat deze kan worden begrensd door omgevingswaarden, instructieregels en algemene regels. Het feit dat over in omschrijving van gebruiksruimte over juridische ruimte wordt gesproken, maakt al duidelijk dat die ruimte resultaat is van een politiek-bestuurlijke afweging. De gebruiksruimte kan daarbij op de grens van het aanvaardbare worden gesteld, maar ook op een ambitieuzer niveau.

In navolging van Europese regels is in de artikelen 4.22 en 4.23 van de wet gekozen voor begrenzing van de milieugebruiksruimte bij individuele activiteiten op het niveau van «significante verontreiniging». Deels wordt dit gedaan door de specifieke zorgplicht, deels door uitgewerkte voorschriften, deels door inzet van maatwerk en vergunningplicht. Het op deze wijze beheren van de milieugebruiksruimte heeft zoals gezegd een aantal potentiële nadelen. In geval van cumulatie loopt het bevoegd gezag bij gebruik van algemene regels achter de feiten aan. Bij vergunningverlening kan inzet van alleen rijksregels leiden tot een niet-optimale verdeling van de milieugebruiksruimte door het «wie het eerst komt - die het eerst maalt» effect. De vergunning kan daarbij iets beter dan algemene regels met de specifieke leefomgeving en cumulatie rekening houden, doordat een vergunning kan worden geweigerd. In situaties waar vanwege meerdere bronnen de cumulatieve milieugevolgen te groot zouden worden, wordt van de laatst aangevraagde activiteit de vergunning geweigerd. Deze werkwijze kan bij vergunningplichtige activiteiten het milieu wel adequaat beschermen, maar kan nadelig zijn vanuit het oogpunt van een evenwichtige verdeling van gebruiksruimte, en in het verlengde daarvan een evenwichtige ontwikkeling van locaties. Ook biedt deze werkwijze de initiatiefnemers geen zekerheid over toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden. Een algemene regel of omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is immers niet bedoeld om milieugebruiksruimte voor een locatie «te reserveren», maar om de toepassing van beste beschikbare technieken voor de activiteit van dat moment te vertalen naar een toegestaan emissieniveau.

Dit kan worden geïllustreerd met een voorbeeld van een ontwikkeling van een nieuw gebied. Het gebied bestaat uit een aantal kavels en in de nabijheid ligt een voor geur gevoelig object. Voor de activiteiten die relevant zijn (bijvoorbeeld veehouderijen) is een omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteiten nodig.

Als de gemeente zich alleen via vergunningverlening richt op de bescherming van een gevoelig object, kan de gemeente het laten aankomen op «wie het eerst komt, die het eerst maalt». Dan kan het gebeuren dat in de nabijheid van dat bouwwerk een grote activiteit wordt aangevraagd, die qua gevolgen voor het bouwwerk nog net aanvaardbaar is. De vergunning wordt verleend. De kans is groot dat de rest van de kavels nu «op slot zit». Ook al is het effect van de tweede activiteit op het bouwwerk minder, kan opgeteld met de eerste activiteit «de gebruiksruimte» worden overschreden. Resultaat: het bouwwerk is afdoende beschermd, maar de ontwikkeling van de andere locaties stokt.

De toedeling van functies aan locaties en het in samenhang daarmee stellen van regels in het omgevingsplan, biedt wel mogelijkheden voor een meer planmatige verdeling van gebruiksruimte. Bij het toedelen van functies aan die locaties kan in het omgevingsplan ook de milieugebruiksruimte worden bepaald. Die gebruiksruimte limiteert het maximale gebruik van die locatie, maar geeft tegelijk recht op dat gebruik, ook al start de activiteit klein en groeit die pas in de loop van de tijd (waarbij uiteraard steeds aan andere regels, zoals het vereiste van toepassing van beste beschikbare technieken, zal moeten worden voldaan). De activiteit op een naastgelegen locatie heeft daar geen effect op, ook al «komt die het eerst».

In het hiervoor genoemde voorbeeld is een evenwichtiger ontwikkeling van locaties mogelijk. Als de gemeente niet alleen de bescherming van het bouwwerk, maar ook een evenwichtige ontwikkeling van de locaties van belang vindt, kan ze in het omgevingsplan alvast milieugebruiksruimte toekennen aan de verschillende kavels. De grote activiteit moet dan binnen die ruimte blijven. Dat kan wellicht door op een kavel wat verder van het gevoelige bouwwerk te gaan zitten, of door verdergaande emissiebeperkende maatregelen te nemen. Als op een kavel een ondernemer verdergaande emissiebeperkende maatregelen neemt, kan hij daarmee ook groeiruimte voor zichzelf creëren, zonder het risico dat die door een ander wordt «weggemalen».

In dit besluit is in samenhang met het Besluit kwaliteit leefomgeving gekozen om de gemeenten de ruimte te geven om beide benaderingen te gebruiken - «wie het eerst komt, die het eerst maalt» en planmatige verdeling van milieugebruiksruimte - binnen kaders die de uitvoeringsregelgeving stelt. Dit komt onder andere terug in de keuze die de gemeente heeft tussen de inzet van maatwerkvoorschriften of maatwerkregels.

In paragraaf 3.3 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt uitgebreid ingegaan op het sturen op de verdeling van de gebruiksruimte onder de Omgevingswet, waarbij de verschillende instrumenten die kunnen worden ingezet aan bod komen.

4.2.3 «Decentraal, tenzij» bij toepassingsbereik activiteiten

De voorgaande paragrafen geven aan, dat de algemene rijksregels en de door het Rijk ingestelde vergunningplichten voor activiteiten die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen veroorzaken uitermate geschikt zijn om locatieonafhankelijke preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken vast te leggen, maar belangrijke beperkingen kennen in situaties waar beheer van gebruiksruimte gewenst is.

De toedeling van functies aan locaties en het in samenhang stellen van (milieu)regels in het omgevingsplan is wat mogelijkheden betreft het tegenovergestelde van de algemene rijksregels en de door het Rijk ingestelde vergunningplichten. Bij het vaststellen van het omgevingsplan zal het over het algemeen niet mogelijk zijn om bij de toegestane functie op voorhand aan te geven wat de preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken zijn. Daarvoor is de functietoedeling veelal te abstract. Maar het aan locaties toekennen van milieugebruiksruimte, waarbinnen elke op die locatie ondernomen bedrijvigheid mag opereren, is in het omgevingsplan wel goed mogelijk. Voor de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam kunnen regels die van de milieugebruiksruimte uitgaan in de waterschapsverordening worden opgenomen.

Bij de invulling van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» is bij activiteiten die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen veroorzaken gekeken welke van de twee in paragraaf 4.2.1 van deze toelichting beschreven invalshoeken het zwaarste gewicht heeft. Waar de locatiekeuze de doorslag geeft en beste beschikbare technieken een beperkte rol spelen, is voor decentrale regels in het omgevingsplan en de waterschapsverordening gekozen. Waar de landelijke invulling van preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken belangrijke bijdrage geeft aan de bescherming van de fysieke leefomgeving is veelal gekozen om rijksregels te stellen, waarbij eventuele afstemming op de lokale situatie (en met name de milieugebruiksruimte) in aanvulling op het toedelen van functies aan locaties via maatwerkvoorschriften en maatwerkregels kan plaatsvinden.

Hieronder wordt allereerst kort ingegaan op activiteiten die in dit besluit onder rijksregels zijn gebracht, waarna een globaal overzicht wordt gegeven van milieubelastende activiteiten die centraal en decentraal worden geregeld. In paragraaf 5.2 wordt nader ingegaan op de wijze waarop de onder dit besluit vallende milieubelastende activiteiten zijn omschreven.

Rijksregels over activiteiten die bedrijfstakken overstijgen
Dit zijn milieubelastende activiteiten die meestal geen zelfstandige bedrijven zijn, maar die worden uitgevoerd als onderdeel van bedrijven en soms ook binnen huishoudens (zoals bij opslaan van propaan of het hebben van een bodemenergiesysteem). Het gaat onder meer om technische installaties zoals opslagtanks of koelinstallaties, die nadelige gevolgen voor de omgeving kunnen hebben, bijvoorbeeld vanwege het in de installatie aanwezig zijn van gevaarlijke stoffen. Voor deze activiteiten zijn landelijk eisen uitgewerkt die nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving beperken. Veelal gaat het om eisen over de technische uitvoering van de installaties. Deze activiteiten zijn opgenomen in afdeling 3.2 van dit besluit. Er is voor gekozen de aanwezigheid van die activiteiten niet een reden te laten zijn om ook het hele bedrijf of het hele huishouden waarbinnen ze plaatsvinden onder rijksregels te brengen.

In afdeling 3.2 van dit besluit zijn regels opgenomen voor het aanleggen en gebruiken van bodemenergiesystemen. Die systemen kunnen bij vele categorieën bedrijven en ook bij huishoudens worden toegepast. Het is ook denkbaar dat een dergelijk systeem niet direct bij de start van het bedrijf of de bouw van een woning wordt aangelegd, maar pas naderhand. Wanneer de keuze zou worden gemaakt om bij aanwezigheid van een bodemenergiesysteem het gehele bedrijf onder rijksregels te brengen, zou dat betekenen dat een bestaand bedrijf bij aanleg van een dergelijk systeem op dat moment geheel onder rijksregels zou gaan vallen. Dat past niet binnen het uitgangspunt «decentraal, tenzij».

Rijksregels voor complexe bedrijven
Op de complexe bedrijven is al ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting. Het gaat om bedrijfsmatige activiteiten met potentieel grote nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving, zoals omvangrijke activiteiten binnen de chemische industrie en de metaalindustrie, waarvoor ook vanwege de toepasselijke Europese regels (met name de richtlijn industriële emissies en de Seveso-richtlijn) rijksregelgeving aangewezen is. De complexe bedrijven zijn opgenomen in afdeling 3.3 van dit besluit.

Rijksregels voor bedrijfsmatige activiteiten die veelal overeenkomen met gangbare bedrijven
Dit zijn milieubelastende activiteiten die veelal locatiegebonden zijn en waarbij over het algemeen meerdere samenhangende activiteiten worden uitgevoerd, die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Ze zijn aangewezen in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 van dit besluit. Deze milieubelastende activiteiten komen veelal overeen met gangbare bedrijven en dus ook met inrichtingen, zoals die onder het Activiteitenbesluit milieubeheer vielen. Het gaat bijvoorbeeld om kleinere industriële activiteiten, zoals het maken van producten van metaal, om activiteiten in de transportsector of in de agrarische sector. Per sector kan gaan om duizenden tot tienduizenden bedrijven. Deels gaat het om activiteiten die vallen onder Europees recht, zoals de richtlijn industriële emissies of de kaderrichtlijn afvalstoffen, maar gelet op de aard en omvang van de milieugevolgen niet als complex bedrijf in dit besluit zijn aangemerkt.
Veelal bestaan de milieubelastende activiteiten in deze paragrafen uit een kernactiviteit (zoals het maken van producten van metaal) en andere milieubelastende activiteiten op dezelfde locatie die de kernactiviteit functioneel ondersteunen, zoals bijvoorbeeld een kantoorgebouw met kantine of bij het bedrijf behorende parkeerplaatsen. Deze functioneel ondersteunende activiteiten staan in brede zin ten dienste van de kernactiviteit, en zouden er zonder de kernactiviteit waarschijnlijk niet zijn. Bij de voorbereiding van het besluit is overwogen, of deze ondersteunende activiteiten in samenhang met de kernactiviteit, ook onder de desbetreffende paragrafen en dus ook onder rijksregels moeten worden gebracht. Ook naar aanleiding van overleg met bedrijfsleven en bevoegde instanties is besloten dat wel te doen, omdat deze ondersteunende activiteiten als vanzelfsprekend onderdeel van de bedrijfsmatige activiteit worden gezien en het in regelgeving afsplitsen daarvan naar verwachting tot meer vragen zou leiden over de begrenzing van de milieubelastende activiteit als wanneer ze wel bij de aanwijzing worden betrokken. In paragraaf 5.2.2 wordt nader ingegaan op de wijze waarop deze ondersteunende activiteiten in de aanwijzing van milieubelastende activiteiten zijn betrokken.

Een enigszins bijzonder positie hebben een aantal activiteiten met afvalstoffen die in theorie bij allerlei bedrijven buiten de afvalsector of zelfs buiten bedrijven voor kunnen komen - het verwerken, verbranden of op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen. Deze activiteiten zijn ook vanwege Europees recht - de kaderrichtlijn afvalstoffen - onder rijksregels gebracht. De kaderrichtlijn vereist voor deze activiteiten met afvalstoffen een vergunningplicht. Omdat deze activiteiten zo breed voor kunnen komen zou het bij ontbreken van rijksregels nodig zijn om een vergunningplicht in alle omgevingsplannen op te nemen. Omdat dit niet doelmatig is, is besloten om ze bij andere afval gerelateerde activiteiten onder te brengen.

Rijksregels over activiteiten op een militair terrein of een terrein met een militair object
Het Ministerie van Defensie voert activiteiten uit vanwege de landsverdediging en om de nationale veiligheid te waarborgen. Deze activiteiten omvatten onder andere het vliegen met militaire luchtvaartuigen, het varen met militaire schepen, het rijden met militaire voertuigen, het opslaan en gebruiken van ontplofbare stoffen en voorwerpen, het opslaan en gebruik van brandstoffen, het onderhoud van vliegtuigen, schepen en motorvoertuigen en het trainen, opleiden en oefenen van militairen. Over deze activiteiten, opgenomen in afdeling 3.11 van dit besluit, worden rijksregels gesteld ook vanwege het nationale belang. Het gaat om activiteiten die plaatsvinden op terreinen die essentieel zijn voor het nationale veiligheidsbelang en die zijn aangewezen in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Ook de activiteiten die NAVO-bondgenoten uitvoeren op de aangewezen terreinen vallen onder de rijksregels.

Omgaan met nieuwe milieubelastende activiteiten binnen het stelsel
Het toepassingsbereik van dit besluit is zo gekozen, dat het niet snel voor zal komen dat nieuwe activiteiten opduiken met groot milieurisico waarvoor geen rijksregels gelden. Zo houdt bijvoorbeeld de omschrijving van de chemische industrie rekening met het produceren van nu nog onbekende chemische producten. Datzelfde geldt voor bijvoorbeeld de metaalindustrie, voedingsmiddelenindustrie of glastuinbouwbedrijf. Nieuwe productietechnieken zullen daarom ook onder het besluit vallen. Toch is het, net als onder de voorheen geldende regelgeving, niet uitgesloten dat een geheel nieuwe relevante activiteit wordt verricht die niet onder de rijksregels valt. Als dit gebeurt zullen de besluiten zo snel mogelijk worden aangepast om aan de nieuwe relevante activiteit of deelactiviteit regels te stellen. Zo zijn in het verleden rijksregels ook aangepast bij intrede van nieuwe activiteiten of technieken zoals bij gebruik van andere brandstoffen, zoals LNG en waterstof.

Tot eventuele aanpassing van rijksregels geldt als ultiem vangnet altijd de zorgplicht van de wet, met waarschijnlijk als eerste vangnet de regels van het omgevingsplan, die ook op bescherming van het milieu zijn gericht, waarbij het goed denkbaar is dat voor die geheel nieuwe activiteit ook een afwijking van de functie in het omgevingsplan nodig zou zijn.

Milieubelastende activiteiten waarvoor geen rijksregels gelden
Niet bij alle milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten speelt de «stand der techniek» een belangrijke rol. Bij veel activiteiten is vooral de locatiekeuze van belang en bepaalt die keuze vervolgens welke regels moeten gelden. Dat kan zowel te maken hebben met de gevoeligheid van de fysieke leefomgeving, als met de lokale visie op de omgevingskwaliteit. Het werken met landelijk uniforme regels leidt dan voor de fysieke leefomgeving juist tot een ongelijk beschermingsniveau: de meer gevoelige leefomgeving wordt op de ene plek onvoldoende beschermd, terwijl elders de bescherming juist kan doorschieten («ongelijke monniken, gelijke kappen»). Om dat te voorkomen zouden landelijke regels voor dit soort activiteiten moeten differentiëren naar verschillende soorten locaties. Er is voor gekozen in dit besluit geen regels te stellen over dit soort activiteiten, omdat het omgevingsplan en de waterschapsverordening betere mogelijkheden bieden voor deze gedifferentieerde regels. Als er rijksregels gelden, dan is dat alleen voor eventuele bedrijfstak overstijgende activiteiten.

Zo kan een school de nodige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Het komen (brengen) en gaan (halen) van leerlingen kan overlast veroorzaken door het aantrekken van het verkeer. Het tijdens de pauze buiten verblijven van de leerlingen kan geluidoverlast geven. Die kan tot in de avonduren aan de orde zijn als in de gymzaal een muziekopvoering plaats vindt of het sportveld buiten de onderwijstijden wordt gebruikt, wat ook lichthinder kan geven als het donker wordt. Het aanbrengen van omvangrijke verhardingen kan problemen geven met afvoer van regenwater. Dat zijn allemaal onderwerpen waarbij de beoordeling van die nadelige gevolgen sterk afhankelijk is van de lokale situatie. Landelijk uniforme regels zijn voor deze onderwerpen deels niet eens te formuleren, en als het al mogelijk is, zoals een landelijk uniform tijdstip waarop de verlichting van het sportveld moet worden uitgeschakeld, zullen afhankelijk van het gebied klachten komen over dat het onnodig vroeg of te laat is. Al deze onderwerpen moeten aandacht krijgen bij de locatiekeuze en vervolgens keuze over de inrichting van het gekozen terrein, zoals de vraag waar de gebouwen, het schoolplein en het sportveld moet liggen.

Landelijke regels ter bescherming van het milieu zijn wel mogelijk voor specifieke activiteiten, zoals een stookinstallatie. Ook als in de onderwijsinstelling in een laboratorium ook praktica voor middelbaar en hoger onderwijs plaatsvinden gelden ook daarvoor rijksregels. Maar daarvoor is het niet nodig om de hele onderwijsinstelling onder rijksregels te brengen.

Bovenstaande invulling van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» heeft geleid tot de in tabel 2 op hoofdlijnen aangegeven verdeling tussen centraal of decentraal stellen van regels. Het is niet mogelijk om een gedetailleerd overzicht te geven van de activiteiten die worden gedecentraliseerd. Dat heeft te maken met verschil van opzet tussen de nieuwe en de bestaande regels. Activiteiten die vallen onder dit besluit worden expliciet genoemd in hoofdstuk 3 van dit besluit. Huidige regelgeving benoemt activiteiten niet altijd expliciet, maar werkt in het toepassingsbereik van rijksregels ook met algemene formuleringen, waaronder tal van activiteiten kunnen passen. Omdat de regelgeving deels per onderwerp (bodem, water, hinder) is opgebouwd, komt het ook voor dat bij een activiteit het Rijk sommige onderwerpen regelt, en andere niet regelt. Gelet daarop kan samenvattend worden gesteld dat er in de huidige situatie nagenoeg geen plaatsgebonden activiteit met nadelige gevolgen voor het milieu is, waarvoor op dit moment geen enkele rijksregel ter bescherming van het milieu geldt. Voor welke onderwerpen de regels gelden, welke vorm ze hebben en in welke combinatie van AMvB's ze staan, verschilt echter per activiteit.

Tabel 2

Centraal	**Decentraal**
milieubelastende activiteiten	
een aantal bedrijfstak overstijgende milieubelastende activiteiten (activiteiten die kunnen voorkomen bij vele bedrijven, dus ook bij bedrijven in de rechter kolom, en soms ook bij huishoudens), zoals: • opslaan van gevaarlijk stoffen • bodemenergiesystemen • windturbines • natte koeltorens • een aantal activiteiten met afvalstoffen milieubelastende activiteiten in met name: • energie-industrie en nutssector • industriesector • afvalbeheersector • agrarische sector • dienstverlening en zorg • transport of logistiek sector • mijnbouwsector • defensie	alle niet door het Rijk gereguleerde milieubelastende activiteiten, waaronder: • hotels, pensions en conferentieoorden • restaurants, cafetaria's, snackbars en cateringbedrijven • cafés, discotheken, concertpodia, muziektheaters en evenementenhallen • verblijfsrecreatie, dagrecreatie en sportfaciliteiten • detailhandel en ambachten en supermarkten • gebouwen voor permanente of tijdelijke bewoning, onderwijs- en kantoorgebouwen, welzijnszorg • dierenpensions, dierenasiel, dierenklinieken, hondenfokkers of -trainers, hobbymatig houden van dieren en maneges Alleen voor eventuele bedrijfstakoverstijgende milieubelastende activiteiten binnen deze bedrijven kunnen rijksregels gelden (zie linker kolom)
lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam	
• lozingsactiviteiten die samenhangen met milieubelastende activiteiten waarover rijksregels zijn gesteld, en lozingsactiviteiten van pleziervaartuigen • lozingsactiviteiten op rijkswateren	alle niet door het Rijk gereguleerde lozingsactiviteiten op regionale wateren

4.2.4 «Decentraal, tenzij» bij toepassingsbereik belangen

In paragraaf 2.3.1 van deze toelichting is al aangegeven, dat bij de milieubelastende activiteit ten opzichte van de wet een duidelijkere afbakening heeft plaatsgevonden tussen de belangen die primair centraal, of volledig decentraal worden behartigd. De wet geeft bij de milieubelastende activiteit in artikel 4.22 aan dat de rijksregels worden gesteld met het oog op het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid en het beschermen van het milieu, waaronder het beschermen van de kwaliteit van lucht, bodem en de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen, het zuinig gebruik van energie en grondstoffen en een doelmatig beheer van afvalstoffen. Door het gebruik van het woord «waaronder» is de opsomming van de milieubelangen niet uitputtend, en kan onduidelijkheid ontstaan over de vraag, wat verder onder bescherming van het milieu moet worden verstaan. Dit ook omdat de verschillende Europese regelgeving en de voorafgaand aan dit besluit geldende nationale regelgeving expliciet of impliciet een aantal verschillende invullingen van het begrip milieu hanteerden.

Om deze onduidelijkheid over invulling van het begrip «beschermen van het milieu» weg te nemen, is in artikel 2.2 van dit besluit een limitatieve opsomming van het begrip «beschermen van het milieu» opgenomen. De opsomming in artikel 2.2, eerste lid, onder c, is afgestemd op de beoordelingsregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving en is onder andere ontleend aan de richtlijn industriële emissies, de richtlijn stedelijk afvalwater en de kaderrichtlijn water.

Zoals in de parlementaire behandeling aan de orde is geweest vallen onder deze opsomming niet de milieugevolgen van het vervoer van werknemers, bezoeker of goederen van een naar de activiteit[19]. Deze gevolgen zouden er alleen onder kunnen vallen, als een bepaalde vervoersactiviteit expliciet als milieubelastende activiteit zou worden aangewezen, vergelijkbaar met bijvoorbeeld aanwijzing van transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen als zelfstandige milieubelastende activiteit.

Onder «beschermen van het milieu» wordt deels ook beschermen van watersystemen verstaan. Het beschermen van watersystemen is niet alleen aan de orde bij wateractiviteiten, ook het stellen van regels over milieubelastende activiteiten is voor beschermen van watersystemen van groot belang. Milieubelastende activiteiten kunnen verschillende gevolgen voor het watersysteem hebben. Zo kan een lozing van afvalwater vanuit een milieubelastende activiteit op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater (veelal een vuilwaterriool of een hemelwaterstelsel) uiteindelijk nadelige gevolgen hebben voor de chemische of ecologische kwaliteit van watersystemen. Bij lozingen op de bodem kunnen de geloosde stoffen naar het grondwater doorsijpelen en kan wateroverlast optreden. Bij lozingen in vuilwaterriolen en hemelwaterstelsels komt het water uiteindelijk vaak in het oppervlaktewater terecht, waar het tot zowel kwaliteits- als kwantiteitseffecten kan leiden. Bij toepassing van bodemenergie kan onttrekking of inbreng van warmte zowel bij open als gesloten systemen gevolgen voor het grondwater hebben. Het aanbrengen van omvangrijke verhardingen of het brengen van grote hoeveelheden water in de bodem kan gevolgen hebben voor de grondwaterstand. Om die reden komen de oogmerken voor de wateractiviteit, die in het tweede lid van artikel 2.2 zijn opgenomen, ook terug in het eerste lid van dat artikel.

Niet alle gevolgen voor watersystemen vallen daarbij onder het «beschermen van het milieu». Een voorbeeld is een milieubelastende activiteit die vanwege de ligging aan het water beperkingen zou veroorzaken voor maatschappelijke functies van het watersysteem zoals de scheepvaart. Die beperkingen worden wel meegewogen bij het stellen van regels over een wateractiviteit. Zo zouden die beperkingen aan de orde kunnen komen bij een voor de activiteit eventueel benodigde vergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk.

4.3 Bevoegd gezag

De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels vindt plaats in dit besluit. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning is in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin is ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag betrekking heeft op meer activiteiten. Hieronder wordt kort nader ingegaan op de toedeling van bevoegdheid voor zowel algemene regels als vergunningplichtige activiteiten. Een nadere toelichting op de bevoegdheidsverdeling bij vergunningplichtige activiteiten is opgenomen in paragraaf 4.3 van de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit.

Bevoegd gezag voor milieubelastende activiteiten
Voor de meeste milieubelastende activiteiten die onder dit besluit vallen is het college van burgemeester en wethouders bevoegd gezag.

Voor een beperkt aantal activiteiten met een hoog milieurisico (de zogenoemde «complexe bedrijven») zijn gedeputeerde staten als bevoegd gezag aangewezen. Op de regeling voor deze bedrijven is al nader ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting. Omdat het om vergunningplichtige activiteiten gaat, vindt aanwijzing plaats in het Omgevingsbesluit.

In een beperkt aantal gevallen is een van de ministers bevoegd gezag. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is bevoegd gezag voor:
- het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen,
- milieubelastende activiteiten die geheel of in hoofdzaak worden verricht in de territoriale zee die buiten een gemeente of provincie ligt of in de exclusieve economische zone
- milieubelastende activiteiten op een militair terrein of een terrein met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Eventueel medegebruik van het militaire terrein of object door derden valt daarmee ook onder de bevoegdheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

[19] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 41, blz. 16.

De minister van Economische Zaken en Klimaat is in dit besluit aangewezen als bevoegd gezag voor algemene rijksregels over het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte en het opslaan van stoffen met een mijnbouwwerk.

Bevoegd gezag voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk
De lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk behoren tot de wateractiviteiten, waarvoor de wet de mogelijkheid biedt om het waterschap als bevoegd gezag aan te wijzen. Voor de milieubelastende activiteiten kan dat niet en kan alleen het algemeen bestuur het bevoegd gezag zijn (zie artikel 4.10 van de wet). Van de mogelijkheid om voor de genoemde lozingsactiviteiten het waterschap als bevoegd gezag aan te wijzen is in dit besluit gebruik gemaakt. Voor alle lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is de waterbeheerder (waterschap of de Minister van Infrastructuur en Waterstaat) als bevoegd gezag aangewezen, voor alle lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk het waterschap.

4.4 Verhouding tussen maatwerkvoorschriften en de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit

Voor activiteiten die onder dit besluit vergunningplichtig zijn gelden ook altijd algemene rijksregels. Dat betreft, zoals in paragraaf 3.1 is uiteengezet, allereerst de specifieke zorgplicht van artikel 2.11, en soms ook meer uitgewerkte regels. Als deze meer uitgewerkte regels op onderdelen van een vergunningplichtige milieubelastende activiteit van toepassing zijn, behoeven voor die onderdelen in beginsel geen voorschriften in de omgevingsvergunning te worden opgenomen. In het kader van de vergunningverlening moet op basis van in afdeling 8.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving opgenomen beoordelingsregels wel beoordeeld worden, of volstaan kan worden met die algemene rijksregels.
Artikel 4.5, derde lid van de wet bepaalt dat voor zover op een activiteit niet alleen algemene rijksregels van toepassing zijn, maar daarvoor ook een omgevingsvergunning is vereist, bij die regels kan worden bepaald dat geen maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld als het stellen van een vergunningvoorschrift mogelijk is. Van de mogelijkheid die artikel 4.5, derde lid, van de wet biedt is in dit besluit gebruik gemaakt. Artikel 2.13, vierde lid, van dit besluit bepaalt dat voor vergunningplichtige milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk een maatwerkvoorschrift niet kan worden gesteld, als een vergunningvoorschrift kan worden gesteld. Hiervoor is gekozen omwille van het zo veel mogelijk samenbrengen van voorschriften in één document.

Naar aanleiding van het voorgaande wordt nog het volgende opgemerkt over de combinatie van algemene regels met een vergunningplicht voor een milieubelastende activiteit. Als die combinatie zich voordoet, heeft de exploitant te maken met twee documenten: dit besluit en de vergunning. De richtlijn industriële emissies staat toe dat, onverminderd de verplichting om over een vergunning te beschikken, bijzondere verplichtingen worden opgenomen in algemene bindende voorschriften. Daarbij volstaat het dat in de vergunning een verwijzing naar die voorschriften wordt opgenomen (zie artikel 6 van de richtlijn).

4.5 Algemene rijksregels en door het Rijk ingestelde vergunningplichten

Zowel de milieubelastende activiteiten als de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk behoren tot categorieën van activiteiten waarvoor de grondslag voor het door het Rijk instellen van een vergunningplicht in het tweede lid van artikel 5.1 is opgenomen. In lijn daarmee zijn algemene regels voor deze categorieën van activiteiten het uitgangspunt, en worden vergunningplichtige gevallen in dit besluit expliciet aangewezen.

Voor de meeste bedrijven die activiteiten verrichten die onder hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit vallen bieden algemene regels, waar nodig aangevuld met maatwerk, voldoende mogelijkheden tot het reguleren van milieugevolgen van deze activiteiten.

De overige activiteiten, waarvoor deels een vergunning vereist is, kunnen grofweg in twee groepen worden onderverdeeld:
a activiteiten waarbij algemene regels uitgangspunt zijn, en waarbij de vergunning aanvullend daarop beperkt is tot een onderdeel van een - veelal bedrijfsmatige - activiteit. De meeste - meer dan 90% - bedrijven die vergunningplichtige activiteiten uitvoeren vallen onder deze categorie.
b activiteiten waarvoor de vergunningplicht gelet op de potentiële impact op de leefomgeving en Europees recht het uitgangspunt is, en waarbij algemene regels vooral het Europees recht implementeren. Dit betreft minder dan 10% van de vergunningplichten, en minder dan 1% van alle milieubelastende activiteiten die onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit vallen. Het gaat met name om zogenoemde «complexe bedrijven».

Op beide groepen vergunningplichtige activiteiten wordt hieronder nader ingegaan.

4.5.1 Vergunningplichtige activiteiten waarbij algemene regels uitgangspunt zijn

Zoals in paragraaf 3.5 is aangegeven, wordt de inzet van het instrument vergunningplicht in dit besluit waar mogelijk beperkt tot dat gedeelte van de activiteit, dat daadwerkelijk individuele benadering vergt. In de meeste vergunningplichtige gevallen is de vergunning dan een aanvulling op de algemene regels, die voor een bedrijfsmatige activiteit gelden. Dit komt in het besluit op verschillende manieren tot uiting. Op de belangrijkste daarvan wordt hieronder kort ingegaan.

Vergunning voor een specifieke installatie

Zoals in paragraaf 4.2.3 al is uiteengezet, worden in afdeling 3.2 van dit besluit regels gesteld over een aantal activiteiten die bij vele bedrijven, en soms zelfs bij huishoudens, kunnen voorkomen. In een beperkt aantal gevallen is bij die activiteiten een vergunning vereist. Deze vergunning is beperkt tot wat individueel beoordeeld moet worden.

Vergunning voor een deel van de bedrijfsmatige activiteit

Bij de meeste activiteiten die in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 van dit besluit zijn geregeld, kunnen algemene regels in belangrijke mate de milieugevolgen van daarin aangewezen milieubelastende activiteiten reguleren, en is alleen soms, in aanvulling op de algemene regels, een individuele beoordeling in het kader van een vergunningprocedure gewenst. In veel gevallen heeft de wenselijkheid van de individuele beoordeling alleen te maken met een deel van de activiteit. De wet maakt het mogelijk om in deze gevallen de vergunningplicht te beperken tot datgene wat individueel beoordeeld moet worden. Zo kan er in verband met de richtlijn industriële emissies bijvoorbeeld een vergunningplicht nodig zijn voor een bepaalde ippc-installatie, maar kunnen de overige onderdelen van de bedrijfsmatige activiteit volledig via algemene regels worden gereguleerd.

Bij de voorbereiding van dit besluit is overwogen, hoe in deze situaties omgegaan moet worden met de aanwijzing van de vergunningplicht. Daarbij ging het om een keuze tussen een vergunningplicht voor de gehele activiteit (veelal het gehele bedrijf), die het meeste recht doet aan de «één document gedachte», ook wat betreft inbouw in de vergunning van eventueel maatwerk bij algemene regels, en het beperken van de vergunningplicht tot de relevante onderdelen van de activiteit. In het besluit is voor het laatste gekozen, vooral omwille van beperking van administratieve en bestuurlijke lasten, en om de initiatiefnemers ook in de tijd zo groot mogelijke ruimte te geven voor aanpassing van de bedrijfsvoering. Voor de delen van het bedrijf die niet vergunningplichtig zijn gelden alleen algemene regels. Eventueel maatwerk op die algemene regels staat dan ook los van de vergunning.

De keuze om de vergunningplicht te beperken tot een onderdeel van de activiteit is zowel gemaakt in situaties waar vergunningplicht voortvloeit uit internationaalrechtelijke en Europese verplichtingen, als in situaties waarin het instellen van de vergunningplicht een nationale keuze is.

Onder dit besluit zijn ook milieubelastende activiteiten in de metaalproductenindustrie gebracht, zoals het maken van producten van metaal. Deze milieubelastende activiteiten omvatten ook andere activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie en daarmee rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging, of deze milieubelastende activiteit functioneel ondersteunen. Een metaalproductenbedrijf zal vaak volledig onder het besluit vallen, en met de algemene regels van dit besluit te maken krijgen. Een vergunning is alleen nodig voor bepaalde activiteiten. Zo is op grond van de richtlijn industriële emissies een vergunning vereist voor een installatie voor het behandelen van het oppervlak van metalen of kunststoffen door een elektrolytisch of chemisch procedé. Deze vergunningplicht hoeft niet te gelden voor het gehele bedrijf, maar kan tot de installatie (of in geval van de lozingsvergunning, de lozing hieruit) beperkt worden.

4.5.2 Vergunningplichten en algemene regels bij complexe bedrijven

In paragraaf 2.3.6 is de bijzondere positie van complexe bedrijven binnen het stelsel toegelicht. Bij deze bijzondere regeling voor complexe bedrijven speelt de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit een centrale rol. In afdeling 3.3 van dit besluit zijn deze vergunningplichten opgenomen voor de milieubelastende activiteiten die deze complexe bedrijven verrichten. Deze vergunningplichten zijn zodanig vormgegeven dat een bedrijf dat deze activiteiten verricht in de meeste gevallen in zijn geheel vergunningplichtig is. De invulling van het begrip Seveso-inrichting komt in de meeste gevallen overeen met wat onder een bedrijf wordt verstaan, en sluit ook aan bij voorheen onder de Wabo gehanteerde begrip inrichting. Voor de complexe ippc-installaties is er voor gekozen om de vergunningplicht zowel betrekking te laten hebben op de installatie (de kernactiviteit en de activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie als de kernactiviteit, daarmee rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan en gevolgen kunnen hebben voor de emissies en de verontreiniging) als op activiteiten die deze kernactiviteit functioneel ondersteunen. In de meeste gevallen komt als gevolg daarvan ook deze vergunningplicht overeen met de feitelijke begrenzing van de bedrijven waar het om gaat, en ook met het begrip inrichting, zoals dat onder de Wabo werd gebruikt. Alleen wanneer het bedrijf een activiteit uit zou voeren, die geen onderdeel is van de ippc-installatie en deze ook niet functioneel ondersteunt, zou deze activiteit (die in feite ook door een ander bedrijf op dezelfde locatie zou kunnen worden uitgevoerd) buiten de vergunningplicht van het complexe bedrijf vallen.

Hiervan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn, als vanwege de wijzigingen in de productie van een complex bedrijf een fabriekshal geen functie meer zou hebben voor de productie zelf, en door het bedrijf beschikbaar zou worden gesteld aan een naburig bedrijf voor de opslag van door dat bedrijf geproduceerde materialen.

Bij de voorbereiding van dit besluit hebben zowel de bevoegde instanties als de bedrijven die deze activiteiten verrichten via hun koepelorganisaties verzocht om voor deze bedrijven met naar verhouding hoge risico’s zo veel mogelijk uit te gaan van één document (de vergunning) en algemene rijksregels te beperken, omdat combinatie van algemene rijksregels en vergunningvoorschriften bij deze bedrijven tot onduidelijkheden zou kunnen leiden.

Naar aanleiding van deze wens is de verhouding tussen de vergunning en algemene rijksregels voor deze bedrijven nader beschouwd. De algemene lijn binnen het besluit over verhouding van algemene rijksregels en vergunning is dat algemene rijksregels uitermate geschikt zijn om locatieonafhankelijke preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken vast te leggen. Daarmee kan ook een bijdrage worden geleverd aan het «level playing field». In de meeste gevallen bieden deze algemene regels ook een adequate bescherming van de leefomgeving, en zijn op de locatie en activiteit toegesneden aanvullende regels niet nodig. In het beperkte aantal gevallen dat ze wel nodig zijn, kan maatwerk worden ingezet.

Voor een deel van de algemene rijksregels is dit bij complexe bedrijven niet anders, en is maatwerk zelden nodig. Dit betreft met name algemene rijksregels voor activiteiten die in afdeling 3.2 van dit besluit zijn opgenomen. Deze algemene regels gelden in beginsel voor een ieder in Nederland en met het oog op gelijk speelveld is er in algemene zin geen reden om de regels voor de complexe bedrijven niet van toepassing te verklaren. Omdat de algemene regels alleen de specifieke activiteiten betreffen bestaat er ook geen risico dat onduidelijkheid zou ontstaan over de verhouding tussen die algemene regels en voorschriften in de vergunning. Voor deze activiteiten is de wens om de algemene rijksregels niet te laten gelden voor complexe bedrijven niet gehonoreerd. Ook is deze wens niet gehonoreerd voor een aantal algemene rijksregels die onder andere voor deze bedrijven zijn ontwikkeld, of vooral worden gesteld met het oog op het voldoen aan concrete Europese verplichtingen.

Bij een ander deel van de algemene rijksregels kan vanwege de omvang en complexiteit van de activiteiten bij complexe bedrijven inderdaad vaker afstemming van de algemene rijksregels op de activiteit of de omgeving wenselijk zijn. Voor de algemene rijksregels waar dit aan de orde kan zijn is aan de wens van de bevoegde instanties en de bedrijven wel tegemoetgekomen. Als gevolg daarvan bevat de richtingaanwijzer in de verschillende paragrafen van afdeling 3.3 van dit besluit alleen algemene rijksregels die specifiek op deze bedrijven zijn gericht en vooral gesteld worden met het oog op het voldoen aan Europese verplichtingen.

Afhankelijk van de activiteiten die een complex bedrijf verricht kunnen soms ook paragrafen van afdeling 3.4 en verder van dit besluit voor een complex bedrijf van toepassing zijn. Het kan bijvoorbeeld gaan om een chemisch bedrijf dat zijn eigen verpakkingsmateriaal gaat maken of bedrukken, dan valt dat bedrijf voor dat onderdeel ook onder een andere paragraaf zoals metaalproductenindustrie of grafische industrie. Naar aanleiding van de reacties op de consultatieversie is geconstateerd dat in deze situaties onduidelijkheden over afbakening tussen vergunning en algemene regels zou kunnen ontstaan doordat de activiteiten «in elkaar overlopen» (in voorgaand voorbeeld: valt de opslag van het verpakkingsmateriaal bij het deel «chemische industrie», «metaalindustrie» of «grafische industrie», en dus onder vergunning, of specifieke algemene regels?). Bij de complexe activiteiten uit afdeling 3.3 van dit besluit is ervoor gekozen de vergunning het uitgangspunt te laten zijn, en algemene regels beperkt in te zetten, om te voorkomen dat door overlap van vergunningvoorschriften en algemene regels onduidelijkheden zouden kunnen ontstaan over welke regel voor welk deel van het bedrijf geldt. Daarom is besloten de aanwijzing van algemene regels die gelden voor activiteiten in afdeling 3.4 en verder niet van toepassing te verklaren als sprake is van een complex bedrijf.

Voorgaande betekent niet, dat de algemene regels in hoofdstuk 4 en 5 van dit besluit voor het bevoegd gezag en bedrijf geen relevante informatie bevatten. Doordat algemene rijksregels niet gelden zullen regels voor deze activiteiten zo nodig worden gesteld in de vergunning. Zo zal de vergunning er in moeten voorzien dat beste beschikbare technieken worden toegepast, en die beste beschikbare technieken zijn juist in de paragrafen van hoofdstuk 4 en 5 van dit besluit beschreven. Verwacht mag worden dat het bevoegd gezag ze daarom als uitgangspunt zal nemen bij het opstellen van vergunningvoorschriften. De keuze om de algemene regels uit de richtingaanwijzers van afdeling 3.4 en verder niet van toepassing te verklaren op complexe bedrijven heeft dus niet zozeer als achtergrond de vraag welke regels er voor die bedrijven zouden moeten gelden, maar de vraag langs welke weg (algemene regels of vergunning) ze gaan gelden.

Voor zover in de voorafgaand aan dit besluit geldende wetgeving algemene rijksregels golden die door bovenbeschreven keuze niet meer gelden voorziet het overgangsrecht er in dat bij activiteiten die op het moment van de inwerkingtreding van dit besluit al worden verricht die algemene rijksregels blijven gelden totdat de vergunning is aangepast. Op die manier wordt voorkomen dat op het moment van inwerkingtreding van dit besluit voorschriften vervallen, waardoor nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zouden kunnen ontstaan.

Bij de totstandkoming van dit besluit is ook gesproken over zogenoemde «complexen van bedrijven», waarbinnen complexe bedrijven als één geheel richting de overheid opereren en de activiteiten die binnen het complex worden verricht deel uitmaken van een ippc-installatie of andere milieubelastende installatie of deze functioneel ondersteunen. Doordat in deze situaties de bedrijven organisatorische voorzieningen hebben getroffen om als één normadressaat te worden gezien die verschillende complexe activiteiten verricht geldt voorgaande ook voor die «complexen van bedrijven».

Procedure wijziging van de vergunning bij complexe bedrijven
Uitgangspunt van de wet is dat op een aanvraag om een omgevingsvergunning, de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is (artikel 16.62 van de wet). In artikel 16.65 van de wet is bepaald dat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht) van toepassing is op de voorbereiding van de beslissing op de aanvraag om een omgevingsvergunning voor gevallen van activiteiten die zijn aangewezen in algemene maatregel van bestuur. De uitzonderingen op het van toepassing zijn van de reguliere voorbereidingsprocedure worden ingegeven door internationaalrechtelijke en Europese verplichtingen. Zo verplicht artikel 16.65, derde lid, van de wet in ieder geval activiteiten aan te wijzen ter uitvoering van het verdrag van Aarhus. Op grond van dit verdrag dient het publiek vroegtijdig in een milieubesluitvormingsprocedure op adequate, tijdige en doeltreffende wijze geïnformeerd te worden. Artikel 6, eerste lid, onder a, van het verdrag van Aarhus verplicht tot toepassen van de uitgebreide procedure bij besluiten over het wel of niet toestaan van activiteiten vermeld in bijlage I bij dat verdrag, waartoe ook de meeste complexe bedrijven behoren. In lijn daarmee is op het verlenen van een omgevingsvergunning voor een complex bedrijf in veel gevallen de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing. Maar dit geldt niet voor elke wijziging van de omgevingsvergunning voor een complex bedrijf.

In artikel 10.24 van het Omgevingsbesluit is bepaald dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is op de wijziging van een omgevingsvergunning als naar het oordeel van het bevoegd gezag sprake is van een wijziging die geen significante nadelige gevolgen heeft voor de gezondheid of het milieu. In de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit wordt hierop nader ingegaan in de toelichting op artikel 10.24.

4.5.3 Vergunningplichten in verband met de mer-richtlijn

De in dit besluit aangewezen vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten spelen ook een rol bij de implementatie van de mer-richtlijn. Deze richtlijn schrijft voor dat voor bepaalde projecten die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben een milieueffectrapport moet worden opgesteld en ook aan bepaalde procedurele bepalingen moet worden voldaan. Dit moet voorafgaand aan het nemen van een besluit over het toestaan van een project plaatsvinden.

Om te bepalen voor welke projecten dit geldt, kent de Omgevingswet, net als voorheen de Wet milieubeheer, de mer-plicht en de mer-beoordelingsplicht. De aanwijzing van projecten waarvoor een mer-plicht of een mer-beoordelingsplicht geldt, is in bijlage V bij het Omgevingsbesluit opgenomen. Die bijlage bevat ook de aanwijzing van daaraan gekoppelde besluiten. Het gaat daarbij in de meeste gevallen om omgevingsvergunningen die uit dit besluit volgen, waarbij in veel gevallen de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit het besluit is waarbij de mer-plicht of de mer-beoordelingsplicht aan de orde komt.

Een vergunningprocedure waarbij ook sprake is van een mer-plicht of een mer-beoordelingsplicht verloopt op onderdelen anders dan vergunningprocedures waarbij dat niet het geval is. Bij de aanvraag van de vergunning moet bij de mer-plicht een milieueffectrapport worden gevoegd, en bij de mer-beoordelingsplicht de mededeling van het voornemen worden gevoegd. Dit volgt uit artikel 16.49 van de wet. Artikel 16.53 van de wet bepaalt vervolgens, dat bij het nemen van het besluit het bevoegd gezag rekening moet houden met alle gevolgen, die het project (de activiteit) voor het milieu kan hebben. Ook bepaalt het artikel, dat het bevoegd gezag aan het besluit (veelal de omgevingsvergunning), ongeacht de beperkingen die in de wettelijke regeling waarop dat besluit berust zijn gesteld, voorschriften kan verbinden die nodig zijn voor het beschermen van het milieu, of beslissen dat het project niet wordt uitgevoerd als het uitvoeren van dat project kan leiden tot ontoelaatbare gevolgen voor het milieu.

Voor zover de mer-plicht of mer-beoordelingsplicht aan een omgevingsvergunningplicht uit dit besluit is gekoppeld, impliceert voorgaande dat het bevoegd gezag breder moet kijken dan alleen naar de activiteit die is aangevraagd, en ook breder moet kijken dan de beoordelingsregels die in het Besluit kwaliteit leefomgeving bij de verschillende activiteiten zijn aangegeven. Op beide punten wordt hieronder nader ingegaan.

De mer-plicht of de mer-beoordelingsplicht zal, zoals hierboven al is opgemerkt, in de meeste gevallen plaatsvinden bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit. Deze activiteit sluit niet geheel aan bij de in de wet in navolging van de mer-richtlijn gehanteerde omschrijving «projecten die aanzienlijke gevolgen voor het milieu kunnen hebben». De milieubelastende activiteit is in de wet namelijk omschreven als «activiteit die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken, niet zijnde een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk of een wateronttrekkingsactiviteit». Daarmee zijn expliciet al een aantal (deel)activiteiten waarvoor de mer-beoordeling ook vereist is buiten het begrip milieubelastende activiteit geplaatst. Maar in de procedure waarmee invulling wordt gegeven aan de mer-plicht of de mer-beoordelingsplicht zullen deze (deel)activiteiten wel moeten worden betrokken.

Voorbeeld: een van de mer-plichtige projecten is oprichting, wijziging of uitbreiding van rioolwaterzuiveringsinstallaties (in de terminologie van de wet zuiveringtechnische werken) met een capaciteit van meer dan 150.000 inwonerequivalenten. Bij kleinere zuiveringtechnische werken geldt de mer-beoordelingsplicht (rij L3 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit). Voor zuiveringtechnische werken is daarom op grond van dit besluit een vergunning voor de milieubelastende activiteit vereist (artikel 3.175 van dit besluit), voor het lozen uit die zuiveringtechnische werken gelden alleen algemene regels voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. De zuiveringtechnische werken hebben als belangrijke gevolgen voor het milieu onder andere geuremissie en de lozing op een oppervlaktewaterlichaam van het gezuiverde afvalwater. Het eerste valt onder de milieubelastende activiteit, het tweede onder de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Het milieueffectrapport of de mededeling van het voornemen die in het kader van de vergunning voor de milieubelastende activiteit aan de orde komen, zullen ook op de lozingsactiviteit in moeten gaan. Mocht in de vergunningprocedure voor de milieubelastende activiteit blijken dat gelet op dat rapport of die mededeling vanwege de lozing op een oppervlaktewaterlichaam voorschriften aan de activiteit moeten worden gesteld of het project geen doorgang kan vinden, zal dat in het kader van de vergunning voor de milieubelastende activiteit worden vormgegeven door ofwel aan die vergunning een lozingsvoorschrift te verbinden, of die vergunning te weigeren. Dat laat onverlet dat naast die vergunning ook moet worden voldaan aan de regels van dit besluit voor de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam.

Daarnaast is uit de wettekst in samenhang de tekst van artikel 2.2 van dit besluit duidelijk dat het begrip milieu bij de milieubelastende activiteiten niet zo breed wordt gebruikt als in de mer-richtlijn. Zo vallen gevolgen voor cultureel erfgoed buiten de oogmerken van de milieubelastende activiteit, ook omdat daarvoor een zelfstandige categorie activiteiten in de wet is opgenomen (activiteiten die cultureel erfgoed betreffen). Bij mer-plichtige en mer-beoordelingsplichtige projecten zullen gelet op de mer-richtlijn eventuele gevolgen voor cultureel erfgoed wel moeten worden betrokken. Zo nodig kunnen met gebruikmaking van artikel 16.53 van de wet ter bescherming daarvan regels aan de vergunning worden verbonden.

Bij activiteiten waarvoor een mer-plicht geldt spelen in de meeste gevallen naast de implementatie van de mer-richtlijn ook andere argumenten een rol bij de keuze om in dit besluit een vergunningplicht in te stellen. Die argumenten kunnen volgen uit andere Europese richtlijnen, zoals de richtlijn industriële emissies, of nationale keuzes. Dat houdt in dat naast het milieueffectrapport of de mededeling ook andere gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt bij de aanvraag om een vergunning, en in de vergunningprocedure door het bevoegd gezag ook het beoordelingskader ten volle moet worden gevolgd, wat bij de milieubelastende activiteit onder meer betekent dat moet worden beoordeeld of alle passende preventieve maatregelen tegen verontreiniging zijn getroffen en beste beschikbare technieken zijn toegepast.

Bij een aantal milieubelastende activiteiten waarvoor een mer-beoordelingsplicht geldt, is die beoordelingsplicht de enige reden om in dit besluit een vergunningplicht in te stellen. Voor deze activiteiten is het voornemen om het beoordelingskader volledig toe te snijden op de mer-beoordeling, en voor het overige te werken met de algemene rijksregels. Daarin zijn de passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken al uitgewerkt, zodat beoordeling daarvan in de vergunningprocedure niet meer nodig is.

Bij de vergunningplichten die alleen vanwege mer-beoordeling zijn ingesteld is dit in hoofdstuk 3 van dit besluit expliciet aangegeven met de zinsnede «aanwijzing vergunningplichtige gevallen alleen vanwege mer-beoordeling». Het bevoegd gezag beoordeelt voor deze vergunningplichtige gevallen in beginsel alleen of een milieueffectrapport moet worden gemaakt, waarbij de criteria benoemd in artikel 16.43, derde lid, van de wet bepalend zullen zijn.

4.6 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Het Rijk regelt alleen die activiteiten, waar preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken een substantiële rol spelen. Dat leidt tot veel minder rijksregels voor bedrijven die voornamelijk beperkte lokale effecten veroorzaken. Gemeenten en waterschappen kunnen voor die bedrijven regels stellen, die toegesneden zijn op de lokale problematiek.
- Het besluit gaat uit van een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden:
  - Het Rijk is primair aan zet voor het vaststellen van preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken, die grotendeels locatieonafhankelijk zijn.
  - De decentrale overheden, en met name de gemeenten, zijn primair aan zet bij keuzes over het gebruik van locaties en de daarmee samenhangende milieugebruiksruimte.
- De regels zijn geordend vanuit gezichtspunt van de initiatiefnemer. De voor zijn activiteit relevante regels worden expliciet «aangezet», overige regels gelden niet.

4.7 Effecten

- Bij activiteiten die het besluit wel regelt, kunnen decentrale overheden via maatwerkregels milieugebruiksruimte reguleren. Dat geeft meer ruimte voor uitnodigingsplanologie en globaler toekennen van functies aan locaties (en dus meer ruimte voor ontwikkeling), met behoud van beschermingsniveau.
- Door vertrouwen in specifieke zorgplicht en expliciet aanzetten van overige regels daalt het totaal aantal algemene milieuregels die voor een initiatiefnemer gelden substantieel. De algemene rijksregels zijn zo beperkt tot hoofdzaken.
- Doordat de zorgplicht ook geldt naast de vergunningplicht, kan ook de vergunning tot hoofdzaken worden beperkt. Dat betekent niet alleen minder regels in de vergunning, maar ook meer mogelijkheden om deze actueel te houden, zonder onnodige wijzigingsprocedures.
- De regels voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk zijn op elkaar afgestemd. Het bevoegd gezag verschilt, maar de regels sluiten naadloos op elkaar aan.

4.8 Beleidskeuze over milieuaspecten

In dit onderdeel van de toelichting wordt in aanvulling op de beleidskeuzes die in voorgaande paragrafen zijn beschreven en die bescherming van de veiligheid, gezondheid en het milieu in zijn geheel betreffen ingegaan op de hoofdlijnen van de beleidskeuzes voor een aantal milieuaspecten, waarover regels worden gesteld in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit. Het betreft:
- het waarborgen van de veiligheid;
- het beschermen van de gezondheid, toegespitst op zeer zorgwekkende stoffen, geluidhinder, geurhinder en trillinghinder;
- het beschermen van de luchtkwaliteit;
- het beschermen van de bodem;
- het beschermen van de kwaliteit van watersystemen;
- het doelmatig gebruik van energie;
- het doelmatig beheer van afvalstoffen;
- het doelmatig beheer van afvalwater.

De uitwerking van de doelen van de wet tot specifieke doelstellingen voor deze milieuaspecten gebeurt conform de beleidscyclus allereerst in de omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten, en waar nodig in programma's. Als bij die uitwerking gekozen wordt voor rijksregelgeving, biedt de Omgevingswet het Rijk een aantal instrumenten:
- algemene rijksregels;
- omgevingsvergunningen;
- instructieregels over decentrale regelgeving en beschikkingen (zoals vergunningen);
- instructieregels over beleids- en beheertaken;
- omgevingswaarden.

Op wetsniveau zijn al belangrijke richtinggevende keuzes gemaakt over de inzet van deze instrumenten in de uitvoeringsregelgeving. Voor bovenstaande milieuaspecten bepaalt de wet dat in ieder geval voor een deel van de milieubelastende activiteiten algemene regels en omgevingsvergunningen moeten worden ingezet. In paragraaf 4.2.3 van deze nota van toelichting is aangegeven, voor welke activiteiten dit besluit daadwerkelijk rijksregels over activiteiten bevat.

Deze keuze voor algemene rijksregels of het door het Rijk instellen van een omgevingsvergunningplicht betekent zeker niet, dat andere instrumenten van de wet geen rol spelen. In navolgende paragrafen wordt voor bovenstaande milieuaspecten kort aangegeven, welke beleidskeuze over de toepassing van verschillende instrumenten voor de verschillende milieuaspecten is gemaakt. Dat is medebepalend voor de inhoud van de regels in dit besluit.

Daar waar instructieregels van het Rijk en door het Rijk vastgestelde omgevingswaarden een rol spelen, wordt voor nadere beschrijving van de keuzes bij toepassing van die instrumenten verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving. Paragraaf 2.3.1 van die nota van toelichting gaat in algemene zin in op de keuze tussen omgevingswaarden en instructieregels, en de paragrafen 8.1.3 en 8.1.6 van die nota van toelichting gaan nader in op de instructieregels over omgevingsplannen met het oog op het waarborgen van de externe veiligheid en het beschermen van gezondheid en van het milieu. Die instructieregels zijn zodanig opgesteld, dat ze de gemeenten zoveel mogelijk inhoudelijke flexibiliteit bieden, gericht op betere mogelijkheden voor een samenhangende weging gericht op de leefomgevingskwaliteit.

Voordat op de verschillende milieuaspecten wordt ingegaan, wordt eerst in algemene zin aangegeven, hoe in dit besluit omgegaan wordt met de problematiek van milieugebruiksruimte bij milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk waarvoor rijksregels gelden. Met betrekking tot de paragrafen 4.8.2 tot en met 4.8.10 wordt nog benadrukt, dat hoewel daarin op de afzonderlijke milieuaspecten wordt ingegaan de integrale afweging bij het stellen van regels aan milieubelastende activiteiten voorop staat. De beleidskeuzes die in de genoemde paragrafen zijn beschreven moeten daarom steeds worden toegepast in de context van die integrale afweging.

4.8.1 Omgaan met milieugebruiksruimte binnen rijksregels

Bij veel milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam speelt zowel het toepassen van preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken, als toetsing aan milieugebruiksruimte een rol. Op beide invalshoeken is in de paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 in algemene zin ingegaan. Hoe deze toetsing aan milieugebruiksruimte onder de rijksregels van dit besluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving plaatsvindt, wordt toegelicht in deze paragraaf. Die toetsing is in belangrijke mate afhankelijk van de vraag, of cumulatie van milieugevolgen aan de orde is. Er worden vier situaties onderscheiden met oplopend belang van cumulatieve beoordeling.

Situatie 1: preventieve maatregelen zijn toereikend
Als de preventieve aanpak dusdanig succesvol is, dat van «restgevolgen» voor het milieu niet of nauwelijks sprake is, vervalt het belang van de beoordeling van restgevolgen. Het besluit bevat geen concrete regeling van restgevolgen. De preventieve aanpak is vastgelegd in dit besluit dat daarnaast als vangnet de mogelijkheid biedt van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels, waarmee het bevoegd gezag bijvoorbeeld de emissie verder kan beperken als dat in een enkel geval toch nog nodig zou zijn.

Voorbeeld: De op beste beschikbare technieken gebaseerde emissiegrenswaarde voor het lozen van oliehoudend afvalwater in het vuilwaterriool is in verreweg de meeste gevallen voldoende om significante gevolgen te voorkomen voor het zuiveringtechnisch werk waarop het riool uitkomt en voor het oppervlaktewater waarop uit die zuivering wordt geloosd. Ook een vloeistofdichte voorziening zal in de meeste gevallen voldoende zijn om een adequate bescherming van de bodem te waarborgen.

Situatie 2: restgevolgen kunnen per activiteit worden bekeken, cumulatie speelt niet of nauwelijks een rol
Het besluit bevat in deze situatie in aanvulling op de uitwerking van de preventieve aanpak een concrete regeling van de restgevolgen. Deze is vertaald in een individuele verhouding tussen de activiteit en het te beschermen deel van de fysieke leefomgeving, en vastgelegd in algemene regels van dit besluit of instructieregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Omdat cumulatie niet of nauwelijks een rol speelt, kan met de individuele regeling van restgevolgen worden volstaan. Maatwerk is mogelijk, maar hoeft niet vaak te worden ingezet.

Voorbeeld: De opslag van gassen in opslagtanks moet voldoen aan technische voorschriften, opgenomen in de richtlijnen van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS). Om ook bij kwetsbare bouwwerken of locaties een adequaat veiligheidsniveau te bereiken, zijn aanvullende maatregelen nodig, vertaald in een afstand tussen de opslagtank en het kwetsbare bouwwerk. In de meeste situaties biedt dat adequate bescherming. Voor zover de afstanden beperkt zijn en veelal binnen de begrenzing van de activiteit kunnen worden aangehouden zijn ze als algemene regel opgenomen in dit besluit. Langere afstanden zijn als instructieregels opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Situatie 3: cumulatie speelt een rol bij een deel van de gevallen, de individuele regeling (situatie 2) kan wel als basis dienen, waarop maatwerk voortborduurt
In deze situatie bevatten de rijksregels in aanvulling op de uitwerking van de preventieve aanpak een concrete regeling van de restgevolgen. Deze is vertaald in een individuele verhouding tussen de activiteit en het te beschermen deel van de fysieke leefomgeving. Het is duidelijk dat met die regeling cumulatieve problemen in een deel van de gevallen niet voldoende kunnen worden voorkomen. Voor de aanpak daarvan is het gewenst dat in bepaalde gevallen aanvullende regels worden gesteld. Dat kan, als die individuele regeling in dit besluit is opgenomen, via maatwerkvoorschriften of maatwerkregels. Het is ook mogelijk die individuele regeling via het Besluit kwaliteit leefomgeving vorm te geven (met instructieregels), bijvoorbeeld als deze ook moet gelden voor activiteiten die niet onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij het regelen van geluid door activiteiten, waarbij het Besluit kwaliteit leefomgeving standaardwaarden bevat.

Voor geluid geldt de preventieve aanpak. Dit betekent bijvoorbeeld dat bepaalde activiteiten inpandig moeten worden uitgevoerd om geluidhinder te voorkomen. Maar deze preventieve aanpak geeft niet voor alle situaties een aanvaardbaar geluidsniveau. Regeling van de resteffecten is nodig. Het Activiteitenbesluit milieubeheer bevatte daarom een geluidsvoorschrift, waarin een basisregeling van de geluidbelasting van - in de toenmalige terminologie - «geluidgevoelige objecten» was uitgewerkt. Van deze regeling kon (binnen bepaalde grenzen) decentraal worden afgeweken, op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer zelf of met gebruik van de Crisis- en herstelwet. Deze basisregeling is in dit besluit niet opgenomen, onder andere omdat beperking van geluidhinder ook een belangrijk aandachtspunt is bij vele activiteiten die niet onder het toepassingsbereik van dit besluit vallen. Wel zijn in het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels voor het omgevingsplan opgenomen over de geluidbelasting van geluidgevoelige gebouwen.

Situatie 4: cumulatie speelt een dusdanig belangrijke rol, dat een regeling gebaseerd op individuele verhouding nauwelijks zin heeft
In deze situatie beperkt de preventieve aanpak in dit besluit de restgevolgen onvoldoende. Het lukt ook niet om tot een uitwerking van de restgevolgen (vertaald in een individuele verhouding tussen activiteit en te beschermen deel van de fysieke leefomgeving) te komen, waarmee een substantieel deel van de problematiek zou worden gedekt. De aanpak van cumulatie van restgevolgen is aangewezen op maatwerk en loopt volledig via maatwerkvoorschriften of maatwerkregels in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening.

De preventieve aanpak van emissies naar oppervlaktewater vanuit glastuinbouw kan ondanks grote inspanningen niet een zodanige afvalwaterkwaliteit waarborgen, dat lozingen in het oppervlaktewater mogelijk zijn. De regeling van restgevolgen bestaat uit het waar mogelijk aansluiten van de restlozingen op een vuilwaterriool. In de voorgaande regeling in het Activiteitenbesluit milieubeheer was hiervoor een basisregeling opgenomen, die uitging van een aansluiting op het vuilwaterriool, als dat op een afstand van 40 meter ligt. De regeling bood ook de mogelijkheid om deze afstand aanzienlijk te verlengen, bij grotere kassen tot honderden meters, door het stellen van maatwerkvoorschriften. In dit besluit komt de regeling niet meer terug omdat de basisregeling in combinatie met maatwerk omslachtig is en naar verwachting niet altijd voldoende voor de nog resterende, niet aangesloten situaties. Gemeenten en waterschappen kunnen aansluiting op de riolering en lozingen op oppervlaktewater regelen via maatwerkregels in het omgevingsplan of de waterschapsverordening of met maatwerkvoorschriften, ook zonder de basisregeling in het besluit.

4.8.2 Waarborgen van de veiligheid
Een van de maatschappelijke doelen van de wet is het bereiken en in stand houden van een veilige fysieke leefomgeving. Risico's voor de veiligheid kunnen met name aan de orde zijn bij ongewone voorvallen. Het omgevingsrecht heeft een belangrijke functie bij het voorkomen van ongewone voorvallen en van de gevolgen daarvan. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om externe veiligheid, veiligheid tegen overstromingen, brandveiligheid, verkeersveiligheid van de infrastructuur en constructieve veiligheid.

Bij externe veiligheid gaat het met name om activiteiten waarbij gevaarlijke stoffen worden opgeslagen, geproduceerd of vervoerd. Deze activiteiten brengen risico's voor de omgeving mee.

Voor externe veiligheid is nieuw beleid ontwikkeld dat wordt aangeduid als omgevingsveiligheidsbeleid.[20] Het beleid richt zich er op om het bevoegd gezag zo vroeg mogelijk in het planproces risicoafwegingen te laten maken. Hierdoor zijn nog meerdere keuzes mogelijk, zoals een keuze voor een andere, mindere risicovolle locatie of voor het voorschrijven van maatregelen die het aantal mogelijke slachtoffers bij een ongeval verminderen. Het omgevingsveiligheidsbeleid betreft ook een andere manier van omgaan met het groepsrisico en geeft extra bescherming aan groepen niet-zelfredzame mensen. Paragraaf 8.1.4 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat nader in op dit omgevingsveiligheidsbeleid, en legt verbinding met de toepassing van de instrumenten van de wet. Daarbij wordt onder andere ingegaan op de instructieregels over omgevingsplannen, die het Rijk op grond van artikel 2.28, aanhef en onder c, van de wet moet stellen. De instructieregels zijn erop gericht gebouwen en locaties te beschermen waar mensen gedurende een periode verblijven. Er wordt daarbij rekening gehouden met het aantal personen dat gelijktijdig aanwezig is, de aanwezigheidsduur en de mate waarin die personen in staat zijn om zich in veiligheid te brengen. Hierbij zijn de gebouwen in drie categorieën ingedeeld, namelijk zeer kwetsbaar, kwetsbaar en beperkt kwetsbaar. De locaties zijn ingedeeld in twee categorieën, namelijk kwetsbaar en beperkt kwetsbaar. De gebouwen en locaties zijn per categorie opgenomen in bijlage VI bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, en in de artikelsgewijze toelichting bij dat besluit verder toegelicht.

Dit besluit draagt bij aan het omgevingsveiligheidsbeleid door voor een deel van de milieubelastende activiteiten met externe veiligheidsrisico's te bepalen, dat aan afstanden moet worden voldaan. De regels in dit besluit richten zich met name op activiteiten, die niet vergunningplichtig zijn. Voor vergunningplichtige activiteiten bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving specifieke beoordelingsregels. Deze zijn toegelicht in paragraaf 11.6.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Afstanden vanwege externe veiligheid in dit besluit
Bij activiteiten waar gevaarlijke stoffen worden opgeslagen of gebruikt is beoordeeld of de opslag of het gebruik van deze stoffen bij een calamiteit kunnen leiden tot een risicovolle situatie buiten de begrenzing van het terrein waar de activiteit plaatsvindt. De norm die hierbij in veruit de meeste gevallen wordt gehanteerd is het plaatsgebonden risico. Het plaatsgebonden risico is in artikel 5.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving omschreven als de kans op het overlijden van een onbeschermd en continu aanwezig persoon buiten de begrenzing van de locatie waar een activiteit wordt verricht als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door die activiteit. De norm voor het plaatsgebonden risico is voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties meestal één op de miljoen als kans per jaar dat een onbeschermd en continu aanwezig persoon overlijdt. Voor de berekening van het risico wordt gebruik gemaakt van de bij ministeriële regeling bepaalde methode. In de praktijk wordt nu gebruik gemaakt van het programma Safeti. In dit programma worden situaties die in de praktijk voor kunnen komen, zogenoemde scenario's gemodelleerd. Het resultaat van de berekening is een contour rondom een activiteit die omgezet kan worden naar een standaard afstand waarbuiten het risico kleiner is dan de genoemde norm. Het plaatsgebonden risico is brongericht en houdt geen rekening met de cumulatie van de risico's van meerdere bronnen in dezelfde omgeving. De regel geldt per afzonderlijke activiteit dus bijvoorbeeld voor degene die buisleidingen exploiteert per buisleiding.

Nieuw ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer is dat degene die een activiteit verricht deze activiteit zo moet positioneren dat de afstand binnen de begrenzing blijft van de locatie waar de activiteit wordt uitgevoerd. Bij een bedrijf of instelling is dit de perceelgrens. Met die keuze wordt ook bescherming geboden aan personen buiten de begrenzing van de locatie als er geen sprake is van beperkt kwetsbare, kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen of beperkt kwetsbare of kwetsbare locaties. Doordat de afstand binnen de begrenzing blijft zijn er ook geen beperkingen aan de gebruiksruimte buiten de begrenzing.

Van deze basisregel kan worden afgeweken als wordt voldaan aan een van de volgende voorwaarden.
- Het is niet mogelijk om aan de afstand te voldoen, bijvoorbeeld omdat de activiteit niet fysiek inpasbaar is binnen de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht. Geacht kan worden aan een opslagtank met propaan op een kleine locatie. Waar de opslagtank ook zou worden geplaatst, er kan niet aan de afstand tot de begrenzing van de locatie worden voldaan.
- De veiligheid van de werknemers en bezoekers zou nadelig worden beïnvloed. Dat is het geval als ARBO regelgeving zich verzet tegen het plaatsen van de opslagtank op een bepaalde plaats op de locatie.
- De bedrijfsvoering wordt ernstig belemmerd. Dat is bijvoorbeeld het geval als de enige plaats waar de opslagtank kan worden geplaatst om aan de afstand te voldoen betekent dat een toegangsweg wordt geblokkeerd.

[20] Kamerstukken II 2013/14, 29 517, nr. 92.

- De naleving van de aan te houden interne afstanden wordt onmogelijk gemaakt. Dit is het geval als de aan te houden interne afstanden zoals beschreven in een PGS-richtlijn een belemmering vormen om de opslagtank op voldoende afstand te plaatsen van de begrenzing van de locatie waar de activiteit wordt verricht. Het aanhouden van de interne afstanden (bronmaatregel) gaat voor de naleving van de plicht om de afstand aan te houden tot de begrenzing van de locatie.

Als niet aan de afstanden tot de begrenzing van de locatie kan worden voldaan dan moeten in ieder geval de afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in acht worden genomen.

Als voor het begin van een activiteit of een wijziging van een activiteit het bevoegd gezag is geïnformeerd over het feit dat in plaats van de afstand tot de begrenzing van de locatie de afstand tot beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in acht wordt genomen, moet het bevoegd gezag die afstand bij een omgevingsplan in acht nemen. Dat is verplicht op grond van een instructieregel in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het bevoegd gezag mag dan in een omgevingsplan niet die gebouwen of locaties toelaten binnen de afstand buiten de begrenzing van de locatie waar de milieubelastende activiteit wordt verricht. Het voordeel hiervan is dat de milieubelastende activiteit ruimtelijke bescherming geniet tegen bijvoorbeeld oprukkende woonbebouwing.

Voor bijna alle activiteiten met een potentieel extern veiligheidsrisico zijn de afstanden te vinden in dit besluit. Een uitzondering daarop zijn de afstanden van vergunningplichtige activiteiten zoals het opslaan en afleveren van LPG, LNG en waterstof. Deze afstanden zijn vastgelegd in bijlage VII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving omdat deze worden betrokken bij de vergunningverlening door het bevoegd gezag.

Externe veiligheid: PGS-richtlijnen
PGS-richtlijnen worden al sinds de jaren tachtig (toen CPR richtlijnen genoemd) gebruikt om maatregelen vast te stellen ter voorkoming van ongevallen door gevaarlijke stoffen en ter beperking van de effecten daarvan. PGS staat voor Publicatiereeks gevaarlijke stoffen (zie begripsomschrijving in het besluit). De richtlijnen worden in overleg tussen betrokken overheden en bedrijfsleven gemaakt. In de vergunningverlening en bij het toezicht is het gebruik van de PGS- richtlijnen gebruikelijk, als het gaat om milieu-, brand- en arbeidsveiligheid.

Diverse PGS-richtlijnen zijn aangewezen als BBT-document. De Inspectie SZW gebruikt de richtlijnen als beleidsregel en de ILT hanteert de PGS-richtlijnen als referentiekader in haar advisering aan het bevoegd gezag over omgevingsvergunningen. De PGS-richtlijnen dienen daarom meerdere doelen binnen verschillende domeinen, te weten:
- arboveiligheid: het creëren van een veilige werkomgeving voor werknemers;
- brandveiligheid: het voorkomen van brand en het effectief bestrijden van brand; en
- externe veiligheid: het voorkomen van ongewone voorvallen (calamiteiten) en het beperken van de effecten bij die calamiteiten met gevaarlijke stoffen die een gevaar vormen voor de omgeving.

Momenteel wordt gewerkt aan een vernieuwing van de PGS-richtlijnen (PGS Nieuwe Stijl). In het kader van de PGS nieuwe stijl:
- zijn wet- en regelgeving het uitgangspunt;
- wordt een risicogebaseerde aanpak gehanteerd waarbij scenario’s worden geïnventariseerd die een potentiële bedreiging vormen;
- worden uit deze scenario’s doelvoorschriften geformuleerd;
- worden maatregelen geïnventariseerd waarmee aan de doelvoorschriften kan worden voldaan; en
- zijn de maatregelen duidelijk gekoppeld aan doelvoorschriften, scenario’s en wettelijke voorschriften.

Voor de toepassing van dit besluit vormt het daarin genoemde oogmerk voor de veiligheidsvoorschriften het uitgangspunt. Dat oogmerk is het waarborgen van de veiligheid. Binnen het kader van de wet wordt daaronder verstaan de veiligheid voor de omgeving of de externe veiligheid. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid wordt de plicht opgelegd om bij het verrichten van een milieubelastende activiteit te voldoen aan een bepaalde PGS. In die PGS vindt het bedrijf de maatregelen die hij moet treffen om voldoende veilig voor de omgeving te werk te gaan. Deze maatregelen zijn gebaseerd op scenario's en doelvoorschriften die in de PGS zijn opgenomen. Als een bedrijf een andere (alternatieve) maatregel wenst te treffen in plaats van de voorgeschreven maatregel, zal dat aan het bevoegd gezag moeten worden gemeld. Bij de melding dienen gegevens te worden gevoegd waaruit blijkt dat de alternatieve maatregel ten minste gelijkwaardig is aan het resultaat dat wordt bereikt met de maatregel in de PGS. Bij het aantonen van gelijkwaardigheid spelen de scenario's en doelvoorschriften waarop de maatregel is gebaseerd een belangrijke rol. De alternatieve maatregel zal ten minste gelijkwaardig moeten bijdragen aan het voorkomen van een scenario en het voldoen aan de daaraan gekoppelde doelvoorschriften.

In tegenstelling tot voorheen verwijst het besluit niet naar specifieke onderdelen van een PGS-richtlijn. Een PGS-richtlijn nieuwe stijl is zodanig opgebouwd en gestructureerd dat duidelijk is welke maatregelen getroffen moeten worden om aan een bepaald artikel van dit besluit te voldoen. De PGS-richtlijn maakt daarnaast ook duidelijk welke maatregelen moeten worden getroffen binnen de kaders van de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's.

In het besluit wordt alleen de aanduiding PGS met een bepaald getal gebruikt. Er wordt derhalve niet een bepaalde versie aangegeven of een bepaalde datum waarop de PGS-richtlijn moet zijn uitgebracht. Dat betekent niet dat er sprake is van een dynamische verwijzing. In de ministeriële regeling wordt per PGS aangegeven welke versie van welke datum moet worden toegepast. De genoemde ministeriële regeling is gebaseerd op artikel 4.3, derde lid, van de wet. Op grond van dat artikellid kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld als deze uitvoeringstechnische, administratieve of meet- en rekenvoorschriften inhouden.

PGS-richtlijnen worden gepubliceerd op de website: www.publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl. Van deze website zijn de richtlijnen gratis te downloaden. Deze website wordt beheerd door de PGS beheerorganisatie waarin onder andere het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is vertegenwoordigd.

4.8.3 Beperken van de emissie van zeer zorgwekkende stoffen

Wat zijn zeer zorgwekkende stoffen?
De Europese Unie heeft selectiecriteria opgesteld om te bepalen wanneer een stof als zeer zorgwekkende stof (ZZS) wordt beschouwd. Deze criteria zijn opgenomen in artikel 57 van de REACH-verordening[21]. Het gaat hierbij om stoffen met de volgende eigenschappen:
1 kankerverwekkend;
2 mutageen;
3 reprotoxisch;
4 persistent, bioaccumulerend en toxisch;
5 zeer persistent en zeer bioaccumulerend;
6 stoffen die gelijke zorg verdienen als de stoffen genoemd onder 1 tot en met 5, zoals hormoonverstorende stoffen.

Milieugevaarlijke stoffen worden verspreid naar water, bodem en lucht vooral door:
a het gebruik van deze stoffen of vorming van deze stoffen in productieprocessen (bijvoorbeeld in de chemische industrie) en de vorming van deze stoffen bij verbrandingsprocessen;
b het gebruik van producten waarin deze stoffen voorkomen door consumenten en door midden- en kleinbedrijf.

[21] Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (PbEU 2007, L 136).

De verspreiding vindt plaats via puntbronnen en/of via diffuse bronnen. Puntbronnen zijn bijvoorbeeld lozingen door industriële bedrijven en rioolwaterzuiveringsinstallaties. Onder diffuse bronnen vallen onder meer het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of de emissies van stoffen bij gebruik van consumentenproducten. De aanwezigheid van deze stoffen in het Nederlandse milieu wordt daarnaast bepaald door de grensoverschrijdende invoer van stoffen via de lucht en via het slib en het water van de grote rivieren.
Inzet instrumenten Omgevingswet
Vanwege de gevaareigenschappen van zeer zorgwekkende stoffen ligt het accent van de aanpak op het voorkómen dat deze stoffen in het milieu terecht komen, door de zogenoemde bronaanpak (preventie). Hierbij wordt ingezet op substitutie van de deze stoffen door voor mens en milieu minder schadelijke stoffen. Het kan ook gaan om het aanpassen van processen waar dit haalbaar en betaalbaar is. Met deze aanpak moeten de gehaltes in het milieu in ieder geval onder het maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR) blijven, met als streven om onder het verwaarloosbaar risiconiveau (VR) te blijven of te komen. Dit streven is in het verleden al voor een beperkt aantal prioritaire stoffen in gang gezet.

Deels gebeurt dit op bovennationaal niveau, door maatregelen die volgen vanuit internationale verordeningen, richtlijnen en verdragen. De Europese REACH-verordening speelt hierbij een belangrijke rol. Deze verordening bepaalt dat de producenten en importeurs verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van stoffen die zij op de markt brengen. Producenten en importeurs moeten «hun» stoffen registreren en zorgen dat ook anderen veilig met deze stoffen kunnen omgaan, door voldoende informatie te leveren over de gevaren en risico's van deze chemische stoffen. Hiermee wordt het *level playing field* binnen Europa gewaarborgd. Deze registratie heeft overigens geen betrekking op stoffen die tijdens het productieproces ontstaan en die niet op de markt worden gebracht.

Het Nederlandse beleid sluit voor de definitie van zeer zorgwekkende stoffen aan op de criteria voor zorgstoffen zoals deze in de REACH-verordening zijn gesteld. Het RIVM houdt een niet-limitatieve lijst van zeer zorgwekkende stoffen bij, die begin 2016 ongeveer 1.300 stoffen bevatte.

Algemeen emissiebeleid beperkt ook emissie van zeer zorgwekkende stoffen
Het uitgangspunt van de Omgevingswet is om de verspreiding van stoffen naar water, bodem en lucht te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Dit is ook verwoord in de algemene zorgplicht (artikelen 1.6 en 1.7) van de wet. Dit uitgangspunt geldt voor alle stoffen, ook voor zeer zorgwekkende stoffen. Voor de activiteiten die onder rijksregels vallen, is dit uitgangspunt vertaald in de verplichting om alle passende preventieve maatregelen te nemen, om beste beschikbare technieken toe te passen en om significante verontreiniging te voorkomen. In de regels over activiteiten is dit voor verschillende zeer zorgwekkende stoffen geconcretiseerd in emissiegrenswaarden of in middelvoorschriften in dit besluit, gericht op beperking van de emissie van deze stoffen.

Bij veel bedrijven, met name binnen het midden- en kleinbedrijf, worden zeer zorgwekkende stoffen in beperktere hoeveelheden geëmitteerd als gevolg van het gebruik van producten en materialen. Het kan bijvoorbeeld gaan om stoffen in schoonmaakmiddelen of bouwmaterialen (zoals loodslabben). Deels worden deze bronnen van emissies als «diffuse bronnen» aangeduid. Bij deze bedrijven is de beperking van de emissies veelal «bijvangst» bij toepassing van maatregelen (preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken) gericht op algemene emissiereductie bij die activiteiten.

Waar lozing van afvalwater via het vuilwaterriool plaatsvindt, vindt aanvullende emissiebeperking plaats door zuivering in rioolwaterzuiveringsinstallaties.
Wanneer er toch, onvoorzien en op basis van nieuwe informatie, onaanvaardbare emissies plaatsvinden van zeer zorgwekkende stoffen, dient de specifieke zorgplicht als vangnet. Bij het beoordelen van de toelaatbaarheid van de emissie op een oppervlaktewaterlichaam kan de emissie-immissietoets worden toegepast om te bepalen of van significante verontreiniging sprake is.

Activiteiten/bedrijven waar «continu verbeteren aanpak» geldt
Bij bedrijven waar gelet op de productie of het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen risico is op relevante emissies, bevat het besluit naast de hiervoor genoemde emissiebeperkende regels ook een «continu verbeteren aanpak». Deze aanpak is noodzakelijk voor het realiseren van een gezonde leefomgeving. Hierbij wordt ingezet op het voorkomen van milieu- en gezondheidsproblemen, waar ze bestaan deze te verkleinen en waar dat nodig is bepaalde activiteiten in te perken.

Continue verbeteren is het vliegwiel om de belasting van het milieu door zeer zorgwekkende stoffen stapsgewijs te reduceren. Continue verbeteren is iets wat binnen bedrijven gebruikelijk is voor thema's als veiligheid en productiekwaliteit. Het continue verbeteren van de emissiebeperking van zeer zorgwekkende stoffen sluit hier naadloos op aan. Van degene die de activiteit verricht wordt verwacht dat voortgang in het proces van continue verbeteren periodiek inzichtelijk wordt gemaakt door een vijfjaarlijkse rapportage. Hierbij geeft degene die de activiteit verricht aan of dit type stoffen noodzakelijk is voor het proces (mogelijkheden van substitutie door minder schadelijke stoffen) en zo wel, hoe de emissies kunnen worden geminimaliseerd, door bijvoorbeeld nieuwe reinigingstechnieken, door nieuwe productietechnieken, of door geoptimaliseerde en duurzame bedrijfsvoering. Ook wordt een doorkijk gegeven naar mogelijkheden om de emissies op langere termijn verdergaand te reduceren door bronaanpak en minimalisatie.

Met de vijfjaarlijkse rapportage wordt de innovatie van preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken in de tijd zichtbaar, met als gevolg een stapsgewijze emissiereductie. De onderzoeksinspanning kan met maatwerk worden gefaseerd, zodat bedrijven dit kunnen integreren in hun reguliere bedrijfsvoering.

De «continu verbeteren aanpak» is uitgewerkt in een module in hoofdstuk 5 van dit besluit, in paragraaf 5.4.3. De uitwerking sluit aan op de regeling, die was opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer voor emissies van zeer zorgwekkende stoffen naar de lucht. De module in hoofdstuk 5 heeft betrekking op alle relevante emissieroutes binnen het bedrijf en is dus gericht op de maximale beperking van emissies naar lucht, water en bodem.

De richtingaanwijzer in hoofdstuk 3 geeft aan voor welke activiteiten in dit besluit de «continu verbeteren aanpak» geldt, door daarop de module van toepassing te verklaren. De module is in navolging van het Activiteitenbesluit milieubeheer voornamelijk van toepassing op een deel van de vergunningplichtige activiteiten (voorheen inrichtingen type C). Nieuwe informatie over stoffen kan in de toekomst betekenen dat voor andere milieubelastende activiteiten vergelijkbare bepalingen zullen gaan gelden. Ook het verder voorkomen van milieu- en gezondheidsproblemen kan in de toekomst aanleiding geven om de toepassing van de module verder te verbreden.

Beperking van zeer zorgwekkende stoffen via decentrale regelgeving
Decentrale regels in met name het omgevingsplan en de waterschapsverordening kunnen ook een rol spelen bij beperking van de emissie van zeer zorgwekkende stoffen. Dit geldt met name waar de emissie afkomstig is van diffuse bronnen en de activiteiten niet vallen onder het toepassingsbereik van dit besluit. Zo kunnen keuzes over aanleg van riolering en, in geval van een hemelwaterstelsel, de lozingspunten daarvan, ook bepalend zijn voor de belasting van het lokale watersysteem met verontreinigende stoffen, waaronder zeer zorgwekkende stoffen.

Ook in het enkele geval dat een (nieuwe) milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam die zeer zorgwekkende stoffen kan emitteren nog niet is geregeld in dit besluit, kan deze worden geregeld in decentrale regelgeving. Hierin kunnen adequate verplichtingen worden opgelegd aan die activiteit om emissies te voorkomen of te minimaliseren. Dit kan ook vooruitlopend zijn op een eventuele opname van een nieuwe milieubelastende activiteit in dit besluit.

4.8.4 Beperken van geluidhinder, geurhinder en trillinghinder
Onder geluidhinder wordt verstaan het vaak of soms last hebben van geluid. Geluidhinder kan vooral aan de orde zijn als gevolg van wegverkeer (auto's, brommers, motoren), railverkeer (treinen, trams, metro's), vliegtuigen, buren, industrie en andere bedrijven en geluid van laden/lossen en spelende kinderen.

Geluid heeft grote invloed op de kwaliteit van de leefomgeving. Mensen ervaren geluid als een directe, negatieve invloed op het welzijn en bij hogere belasting treedt schade op aan de gezondheid. Langdurige blootstelling aan geluid kan naast welzijnseffecten, zoals hinder en slaapverstoring, ook meer klinische effecten veroorzaken. Geluid speelt dan ook bijna altijd een rol bij nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, maar ook in de bestaande omgeving. De belangrijkste bronnen van geluidhinder zijn weg-, vlieg- en spoorverkeer, buren en bedrijvigheid. Een deel van de bevolking ondervindt geluidhinder door meerdere bronnen.

Net als geluid kunnen trillingen een nadelige invloed hebben op de kwaliteit van de leefomgeving. Trillingen kunnen een negatieve invloed hebben op het welzijn, zoals hinder en slaapverstoring. Trillingen kunnen ook leiden tot verstoring van activiteiten, met name die waarbij een grote mate van nauwkeurigheid vereist is, zoals in de fijnmechanische industrie, of waarbij trillingsgevoelige apparatuur wordt gebruikt, bijvoorbeeld in meetinstituten, laboratoria of computercentra. Zware trillingen kunnen ook materiële schade aan gebouwen en andere zaken veroorzaken.

Ook geuren kunnen verschillende nadelige effecten oproepen, zoals (ernstige) hinder, en ze kunnen het algemene dagelijkse leven beïnvloeden. Blootstelling aan geur, zeker bij herhaling, kan ook stressgerelateerde gezondheidseffecten oproepen, zoals hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid en vermoeidheid. Er bestaan geen algemeen wetenschappelijk geaccepteerde gezondheidskundige normen voor geur. Daardoor is het niet eenvoudig om te bepalen hoeveel geur vanuit gezondheidskundig oogpunt aanvaardbaar is. In het algemeen wordt geurhinder voor geurgevoelige gebouwen of locaties voornamelijk veroorzaakt door bedrijfsmatige activiteiten (bijvoorbeeld industrie, horeca, afvalwaterzuivering of veehouderijen), particuliere activiteiten (bijvoorbeeld houtstook en barbecue), weg-, vlieg- en waterverkeer en overige bronnen (bijvoorbeeld riool, bodemsanering).

Inzet instrumenten Omgevingswet algemeen
Geluid, geur en trillingen zijn milieuaspecten die betrekking hebben op de directe leefomgeving en voornamelijk op lokaal niveau spelen en die het gevolg kunnen zijn van tal van activiteiten die in de fysieke leefomgeving worden uitgevoerd. Met name geurhinder veroorzaakt door bepaalde bedrijfsmatige activiteiten kan nog optreden op afstanden van vele kilometers van de bron, en heeft daarmee een grote ruimtelijke impact. Deze kenmerken zijn in belangrijke mate bepalend voor de inzet van de instrumenten van de wet.

Verwacht mag worden dat de gemeenten en waar relevant provincies in de omgevingsvisie hun ambities voor deze aspecten aangeven en op basis daarvan de hoofdlijnen van het door hen te voeren beleid voor deze onderwerpen zullen opnemen. De visie op toedelen van functies aan locaties (de ruimtelijke inrichting) speelt daarbij een belangrijke rol en kan worden afgestemd op de ambities met betrekking tot de belasting voor delen van het grondgebied. Die ambities kunnen verschillend zijn voor verschillende locaties - voor geluid van bijvoorbeeld stiltegebieden (waarbij naast de mens vooral bescherming van ecosystemen een aandachtspunt is) en rustige woonomgeving tot aan bijvoorbeeld drukke stedelijke leefomgeving, waar meerdere geluidbronnen samenkomen, of de omgeving van zeehavens, waar het gelet op de (samenloop van) activiteiten nagenoeg onmogelijk is om verdergaande geluidbeperkende maatregelen te treffen.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving stelt voor deze milieuaspecten geen rijksomgevingswaarden, ook omdat duidelijk is dat voor deze milieuaspecten het vereiste niveau verschilt van plaats tot plaats: zo mag het op een industrieterrein lawaaiiger zijn dan in de directe omgeving van een ziekenhuis. Overigens kan het decentrale bestuursorgaan wel voor het verwezenlijken van de ambities kiezen voor omgevingswaarden, bijvoorbeeld een lokale omgevingswaarde voor geluid in een stiltegebied. De decentrale omgevingswaarden kunnen ook per categorie van bronnen worden vastgelegd. Als gemeenten of provincies die omgevingswaarden vaststellen en overschrijding daarvan dreigt, moeten ze gelet op artikel 3.10 van de wet een programma opstellen om overschrijding tegen te gaan.

Voor alle drie aspecten worden door het Rijk wel instructieregels over omgevingsplannen gesteld. Het instrument instructieregels biedt bij deze milieuaspecten het Rijk meer mogelijkheden dan omgevingswaarden om locatiespecifiek te sturen. Bij inzet van instructieregels door het Rijk kan een bestuursorgaan de kwaliteit afstemmen op lokale omstandigheden en lokaal beleid. Paragraaf 8.1 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat uitgebreid in op de instructieregels voor deze milieuaspecten.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat ook instructieregels over het opstellen van geluidbelastingkaarten en over het actieplan geluid, die strekken tot implementatie van de richtlijn omgevingslawaai.

Ten slotte bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving specifieke beoordelingsregels voor geluid, trillingen en geur. Op deze specifieke beoordelingsregels wordt ingegaan in paragraaf 11.6.2 van de nota van toelichting bij dat besluit.

Regels over milieubelastende activiteiten in dit besluit
Bij het bepalen van het toepassingsbereik van dit besluit is gelet op bovenbeschreven keuzes over de inzet van instrumenten van de wet niet gepoogd om alle bedrijfsmatige activiteiten die (ook rekening houdend met cumulatie) geluidhinder, geurhinder of trillinghinder zouden kunnen veroorzaken onder het toepassingsbereik te brengen. Dat zou gelet op de veelheid van activiteiten die geluid, geur of trillingen kunnen produceren leiden tot een heel breed toepassingsbereik, waarbij de regels rekening zouden moeten houden met verschillen in gebieden en decentrale ambities met betrekking tot de niveaus van milieubelasting voor delen van het grondgebied, waardoor uiteindelijk de rijksregels door veel inzet van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels toch niet de uniformiteit zouden brengen, die van algemene rijksregels verwacht zou worden.

De regering heeft zoals hiervoor beschreven voor deze milieuaspecten gekozen voor de inzet van het instrument instructieregels die gelden bij toedeling van functies die bedrijfsmatige activiteiten en/ gevoelige gebouwen en locaties in elkaars nabijheid mogelijk maken. Deze instructies hebben ook betrekking op vele, vooral locatiegebonden, bedrijfsmatige activiteiten die niet onder dit besluit vallen.

Voorgaande laat onverlet, dat voor milieubelastende activiteiten die wel onder dit besluit vallen het voorkomen of beperken van geluidhinder, trillinghinder en geurhinder tot het oogmerk van de regels behoort, zoals in artikel 2.2 van dit besluit is bepaald. Gelet op bovenbeschreven beleidskeuze concentreren de regels van dit besluit zich in navolging van artikel 4.22 van de wet op de verplichting dat alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid worden getroffen en de beste beschikbare technieken worden toegepast. Veelal gaat het daarbij om maatregelen, die niet alleen op deze afzonderlijke milieuaspecten zijn gericht, maar toch in belangrijke mate aan het beperken van de emissie van geluid, trillingen en geur kunnen bijdragen. Het begrip emissie is in de wet omschreven als directe of indirecte uitstoot, uit puntbronnen of diffuse bronnen, van stoffen, trillingen, warmte of geluid in de lucht, het water of de bodem, en heeft dus mede betrekking op deze drie milieuaspecten. Zo dragen maatregelen gericht op beperking van emissies naar de lucht vaak in belangrijke mate bij aan de beperking van geurhinder, en draagt de verplichting om bepaalde activiteiten inpandig uit te voeren ook bij aan de beperking van geluidhinder.

Hierbij wordt onderkend, dat het stellen van de preventieve regels en het vereiste van toepassing van beste beschikbare technieken niet altijd afdoende zal zijn in het licht van de beschikbare milieugebruiksruimte. Afhankelijk van de specifieke omgeving is sprake van situatie 3 of 4 als bedoeld in paragraaf 4.8.1 van deze toelichting. Het rekening houden met deze milieuaspecten bij toedeling van functies aan locaties en in samenhang daarmee waar nodig het stellen van regels over activiteiten zal in veel gevallen naast de algemene rijksregels nodig zijn om adequate bescherming van de leefomgeving te waarborgen. Zeker waar het gaat om ruimtelijke keuzes was dat overigens voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit ook het geval.

Als een regel in het omgevingsplan en eventueel omgevingsverordening ook van toepassing is op een activiteiten die onder dit besluit valt, geldt die regel daarvoor als maatwerkregel. Artikel 2.12 van dit besluit bevat de ruimte om zo een maatwerkregel te stellen, en geeft ook aan, over welke onderwerpen maatwerkregels niet gesteld kunnen worden.

4.8.5 Beschermen van de luchtkwaliteit

De kwaliteit van de buitenlucht is belangrijk voor de gezondheid van mensen en het milieu als geheel. Luchtverontreiniging kan effecten hebben op de luchtwegen en het hart- en vaatstelsel, en leidt vooral bij kinderen, ouderen en of mensen die al een luchtwegaandoening of hart- en vaatziekte hebben tot verhoogde gezondheidsrisico's. Omdat luchtverontreiniging neerslaat op de bodem en in het oppervlaktewater heeft het ook effecten op de water- en bodemkwaliteit, en daarmee ook op bijvoorbeeld ecosystemen.

Bij productie en consumptie van goederen, transport van goederen en mensen komen allerlei stoffen vrij in de lucht. Uiteenlopende verbrandingsprocessen, van auto's tot kolencentrales, zijn belangrijke bronnen van luchtverontreinigende stoffen in de buitenlucht.

Inzet instrumenten Omgevingswet, algemeen

Om de gezondheid van mensen het milieu in het algemeen te beschermen heeft de Europese Unie voor 13 stoffen normen en meetverplichtingen vastgelegd in de richtlijn luchtkwaliteit en de richtlijn gevaarlijke stoffen. Deze Europese normen zijn in het besluit kwaliteit leefomgeving geïmplementeerd als rijksomgevingswaarden. Het gaat om: arseen (As), benzeen (C_6H_6), benzo[a]pyreen (PAK), cadmium (Cd), fijnstof (PM_{10}), de fijnere fractie van fijnstof ($PM_{2,5}$), koolmonoxide (CO), lood (Pb), nikkel (Ni), stikstofdioxide (NO_2), stikstofoxiden (NO_x) en zwaveldioxide (SO_2). Daarnaast wordt in het Besluit kwaliteit leefomgeving de mogelijkheid geboden om een decentrale omgevingswaarde voor luchtkwaliteit te stellen ter aanvulling of in afwijking van door het Rijk gestelde omgevingswaarden voor luchtkwaliteit. Met afwijkende omgevingswaarde wordt bedoeld: een andere waarde van de door het Rijk gestelde omgevingswaarde, bijvoorbeeld een scherpere norm voor fijnstof. Het is niet toegestaan om een lagere kwaliteit als lokale omgevingswaarde vast te stellen. Dat zou strijd met de Europeesrechtelijke verplichtingen opleveren. Met een aanvullende omgevingswaarde wordt bedoeld: een parameter die niet door het Rijk wordt genormeerd, bijvoorbeeld een omgevingswaarde voor de concentratie van roet. Zie paragraaf 5.2.1 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving voor een nadere toelichting op de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit.

Omgevingswaarden werken alleen direct door naar de vaststelling van besluiten als dit in de instructieregels of beoordelingsregels is voorgeschreven. De hoofdkeuze is om daar zeer terughoudend mee om te gaan. De primaire insteek is dat als uit de monitoring blijkt dat een omgevingswaarde dreigt te worden overschreden, een programma met maatregelen wordt opgesteld om zodoende de overschrijding te voorkomen of zo spoedig mogelijk op te lossen. Met het oog op het voldoen aan de Europeesrechtelijke verplichtingen is in het Besluit kwaliteit leefomgeving een aantal instructieregels en beoordelingsregels opgenomen. Het gaat bijvoorbeeld om de regels over de aanleg van auto(snel)wegen of de aanleg van tunnels langer dan 100 meter. In het besluit kwaliteit leefomgeving is vastgelegd dat in deze gevallen de rijksomgevingswaarden voor PM_{10} en NO_2 in acht genomen moeten worden. Ook bij beoordeling van vergunningplichtige milieubelastende activiteiten moeten de rijksomgevingswaarden met een resultaatverplichting in acht worden genomen. In deze gevallen valt niet uit te sluiten dat een overschrijding van een rijksomgevingswaarde voor luchtkwaliteit optreedt. De nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat in op de instructieregels en beoordelingsregels voor luchtkwaliteit.

De evenwichtige toedeling van functies aan locaties (omgevingsplan) is ook voor de luchtkwaliteit belangrijk. Enerzijds worden hiermee gevoelige functies beschermd en anderzijds wordt binnen grenzen ruimte gegeven aan bronnen van luchtemissies. Bekenden voorbeelden zijn het bestemmen van gebieden voor zware industrie op afstand van bijvoorbeeld wonen en het plannen van scholen op afstand van grote wegen.

Voor het beperken van luchtemissies vanuit de industrie en grote landbouwbedrijven is met name de Europese richtlijn industriële emissie van belang. Deze richtlijn verplicht het toepassen van de beste beschikbare technieken om allerlei vormen van verontreiniging, waaronder luchtemissies, te voorkomen. In paragraaf 11.6 van de toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt hier uitgebreid op ingegaan.

Voor bronnen die niet door de richtlijn industriële emissies worden geregeld, kunnen de lidstaten zelf maatregelen bepalen. Nederland zet vergunningen en algemene regels voor milieubelastende activiteiten die onder dit besluit vallen in om, eveneens vooral door toepassing van passende preventieve maatregelen en de beste beschikbare technieken, luchtverontreiniging tegen te gaan.
Op internationaal en Europees niveau zijn ook nationale emissieplafonds vastgesteld, bijvoorbeeld voor de stoffen zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x), ammoniak (NH_3) en vluchtige organische stoffen (VOS). Zie voor een nadere toelichting hierop paragraaf 5.2.1 van de toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Regels over milieubelastende activiteiten in dit besluit
Activiteiten zijn onder meer in dit besluit opgenomen als ze gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit. Daarbij is de volgende systematiek gehanteerd:
- emissiereductie is in de eerste plaats gericht op vermindering van de emissievracht;
- diffuse emissies worden zoveel mogelijk door procesgeïntegreerde of brongerichte voorzieningen bestreden;
- de noodzaak van emissiebeperking is afhankelijk van de grootte van de emissievracht van de gekanaliseerde emissies;
- het toepassen van procesgeïntegreerde maatregelen (preventief) heeft de voorkeur boven nageschakelde technieken (end-of-pipe).

In eerste instantie is gekozen een beperkt aantal luchtemissievoorschriften op te nemen, omdat de zorgplicht een belangrijk vangnet is dat in ieder geval geldt. De zorgplicht houdt voor het beschermen van de kwaliteit van de lucht in dat:
a alle passende preventieve maatregelen tegen verontreiniging worden getroffen,
b alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid worden getroffen,
c de beste beschikbare technieken worden toegepast,
d geen significante verontreiniging wordt veroorzaakt,
f gekanaliseerde emissies van stoffen naar de lucht doelmatig kunnen worden bemonsterd,
g metingen representatief zijn.

Onder passende preventieve maatregelen kan bijvoorbeeld worden verstaan:
- Goed onderhoud met behulp van een onderhoudsprogramma, schoonhouden en reinigen en goed gebruik door gekwalificeerde personen. Dit wordt ook wel good housekeeping genoemd.
- Minder (schadelijke) grondstoffen, overschakelen op andere grondstoffen, recycling van emissiestromen. Denk bijvoorbeeld aan geen of minder organische oplosmiddelen bij reinigen en verven.

- Bij het ontwerp en de bouw wordt al rekening gehouden met voorkomen en verminderen van luchtemissies, bijvoorbeeld door het lekvrij/gesloten uitvoeren van apparatuur en installaties.

Bij de zorgplicht om de beste beschikbare technieken toe te passen kan worden gedacht aan het gebruik van filters die geschikt en goed gedimensioneerd zijn. Bijvoorbeeld voor de verwijdering van stof dat een cycloon en gravitatie-afscheider bij een grotere stofbelading (circa 10 g/m^3) en deeltjesgrootte (> PM_{10}) effectief zijn en een natte wasser juist bij een lagere stofbelading en kleinere deeltjes.

Bij het voorkomen van significante verontreiniging kan bijvoorbeeld worden gedacht aan geschikte situering en uitvoering van het afvoerpunt (schoorsteen) met het oog op de bescherming van de omgeving. Ander voorbeeld is de emissiebeperking van stoffen waarvoor geen specifieke voorschriften zijn gesteld, omdat ze normaal gesproken niet vrijkomen of omdat recent informatie over effecten bekend is geworden. Daarvoor geldt de zorgplicht die met maatwerk zo nodig wordt geconcretiseerd.

Voor de controle op de naleving moeten emissies representatief kunnen worden gemeten. Dit valt ook onder de zorgplicht. Daarbij gaat om de fysieke mogelijkheden om te bemonsteren, dat wordt bemonsterd op voldoende en representatieve punten en onder de omstandigheden waaronder de activiteit in de praktijk ook wordt gebruikt en dat de metingen te herleiden zijn op gestandaardiseerde temperatuur, druk, vochtigheid en zuurstofpercentages.
Luchtemissies worden verdeeld in vijf stofcategorieën, die weer onderverdeeld zijn in stofklassen op basis van hun chemische, fysische en toxische eigenschappen:
- MVP: minimalisatieverplichte stoffen, bijvoorbeeld kwik, PAK, lood en benzeen;
- S/sO: stof (totaal stof) en organische stoffen stofvorming, bijvoorbeeld MDI (ingrediënt PUR-schuimen, verven en spaanplaatlijmen) en difenylether (geurstof en ingrediënt polyester);
- sA: anorganische stoffen stofvormig, bijvoorbeeld asbest, arceen en koper- en tinverbindingen;
- gA: anorganische stoffen gasvormig, bijvoorbeeld NO_x, SO_2, ammoniak en zoutzuur; en
- gO: organische stoffen gasvormig, bijvoorbeeld VOS (oplosmiddelen), aardolie en caprolactam (ingrediënt nylon).

Voor gekanaliseerde luchtemissies (schoorstenen) zijn bij een groot deel van de milieubelastende activiteiten specifieke emissiegrenswaarden opgenomen. Deze zijn meestal gekoppeld aan erkende maatregelen. Door toepassing van de erkende maatregelen wordt «automatisch» voldaan. Als een andere maatregel wordt getroffen toont de exploitant aan dat met die getroffen maatregel wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden. In paragraaf 4.9 van deze toelichting worden enkele erkende maatregelen die voor beperken van luchtemissies worden toegepast nader toegelicht.

Voor de beoordeling van emissies gelden per stofklasse vrijstellingsgrenzen. Emissies die onder de daarvoor vastgestelde vrijstellingsgrens blijven, zijn niet significant, in de zin dat het niet kosteneffectief is daarvoor maatregelen te nemen, er zou niet langer sprake zijn van beste beschikbare technieken. Emissies die een of meer vrijstellingsgrenzen overschrijden, zijn wel significant.

Onder het Activiteitenbesluit milieubeheer en de NeR waren luchtemissies van de inrichting het aangrijpingspunt met een sommatieregel en grensmassastroom. Door het verlaten van het begrip inrichting is dit overbodig geworden. De relevantie van de emissie, en daarmee de hoogte van de vrijstellingsgrens, hangt nog wel steeds af van de schadelijkheid van de stoffen.

Omdat het niet goed mogelijk is diffuse emissies met emissiegrenswaarden te controleren, zijn voor het voorkomen van diffuse emissies technische maatregelen opgenomen, waaronder aan de bron afzuigen van emissiebronnen.

De voorschriften in dit besluit beperken luchtemissies meestal voldoende voor naleving van omgevingswaarden. Als er toch een dreigende overschrijding is waar een milieubelastende activiteiten in betekenende mate aan bijdraagt stelt het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften. Voor het optimaliseren van milieugebruiksruimte in een gebied kunnen maatregels in het omgevingsplan worden opgenomen.

Om de naleving van Europese milieudoelen en Europese regelgeving te waarborgen is bij een aantal milieubelastende activiteiten alleen strenger maatwerk toegestaan of is soepeler maatwerk ingekaderd. Het gaat bijvoorbeeld om stookinstallaties en afvalverbranding.

Als maatwerk met strengere of minder strengere eisen wordt overwogen, wordt de technische en economische afweging die de achtergrond is van de algemene regels voor een individueel geval opnieuw gemaakt door het bevoegd gezag op grond van informatie van de exploitant. Onderdeel van de afweging is de beoordeling van de kosteneffectiviteit volgens de «Standaard berekeningswijze van de kosteneffectiviteit». Dit is een belangrijk hulpmiddel om te toetsen of het maatwerk nog steeds de beste beschikbare technieken weerspiegelt.

Voor beperking van emissies vanuit dierenverblijven bevat dit besluit een bijzondere regeling, waarbij bij toetsing aan emissiegrenswaarden in de ministeriële regeling opgenomen emissiefactoren een rol spelen. Voor innovatieve systemen waarvoor nog geen emissiefactoren beschikbaar zijn kan gebruik worden gemaakt van de zogenoemde proefstalregeling.

4.8.6 Beschermen van de bodem

De bodem is een essentieel onderdeel van de fysieke leefomgeving. In het verleden zijn (soms ernstige) bodemverontreinigingen ontstaan door allerlei activiteiten op en in de bodem. Met de Wet bodembescherming zijn grote stappen gezet om deze last uit het verleden terug te brengen. Locaties met onaanvaardbare humane, ecologische en verspreidingsrisico's (de zogenaamde spoedlocaties) zijn in belangrijke mate aangepakt of beheerst. Daarmee zijn de grote risico's onder controle gebracht.

Tegelijkertijd is het niet realistisch om de bodem overal de best mogelijke kwaliteit te geven; de bodem is niet volledig schoon. Bovendien wordt de bodem steeds intensiever gebruikt. Dit spanningsveld vroeg om een nieuw wettelijk kader dat uitgaat van de bodemkwaliteit zoals die is en dat het mogelijk maakt om binnen deze randvoorwaarde de juiste combinaties te zoeken van functie en kwaliteit. Daarbij is minder behoefte aan een wettelijk instrumentarium gericht op geïsoleerde interventie, zoals de Wet bodembescherming op dit moment biedt.

Inzet instrumenten Omgevingswet, algemeen

Het nieuwe wettelijke instrumentarium voor bodem berust op drie pijlers:

1 het voorkomen van nieuwe verontreiniging of aantasting (preventie);
2 het meewegen van bodemkwaliteit als onderdeel van een brede afweging over de kwaliteit van de leefomgeving in verhouding tot functies (toedeling van functies);
3 het op duurzame en doelmatige wijze beheren van resterende historische verontreinigingen (beheer van historische bodemverontreinigingen).

Met de eerste pijler worden nieuwe verontreinigingen en aantasting voorkomen door het stellen van regels over activiteiten. Het gaat niet alleen om de verontreinigingen door chemische stoffen maar ook om aantasting door het aanbrengen van veranderingen in de geologische opbouw (structuur) van de bodem of in de fysisch-mechanische eigenschappen van de bodem.

Invulling van de eerste pijler is in belangrijke mate in dit besluit vormgegeven, in samenhang met overige preventieve regels voor activiteiten. Een verdere invulling van deze pijler en de tweede en derde pijler krijgt gestalte via de Aanvullingswet bodem Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet en de daarmee samenhangende aanpassing van dit besluit.

Regels over milieubelastende activiteiten in dit besluit

Voor het beschermen van de kwaliteit van de bodem zijn vooral preventieve maatregelen van belang, die zijn gericht op controle en onderhoud van voorzieningen zoals installatieonderdelen, vloeren, verhardingen en/of opvangbakken, en ook toezicht op het juist verrichten van de activiteit en gericht ingrijpen in geval van incidenten. Deze (good housekeeping) maatregelen worden niet expliciet voorgeschreven, maar zijn een onderdeel van de specifieke zorgplicht. In het BBT-document «Bodembescherming: Combinaties van voorzieningen en maatregelen» is in bijlage 1 een niet limitatieve lijst met good housekeeping maatregelen opgenomen.

Bij bepaalde milieubelastende activiteiten zijn bodembeschermende voorzieningen nodig om de bodem te beschermen tegen stoffen die de kwaliteit van de bodem kunnen bedreigen. Afhankelijk van de aard van de bedreiging bestaan deze onder andere uit aaneengesloten en vloeistofdichte voorzieningen, lekbakken en tanks met bepaalde kwaliteitseisen.

Bij beëindiging van een bodembedreigende activiteit wordt bodemonderzoek vereist om te toetsen of bodemverontreiniging heeft plaats gevonden. Indien dat het geval is geldt een opruimplicht.

Als beschermingsniveau blijft het uitgangspunt van de NRB van een verwaarloosbaar bodemrisico overeind, maar wordt in de specifieke zorgplicht omschreven als «de verontreiniging van de bodem met bodemverontreinigende stoffen wordt zoveel mogelijk voorkomen, waarbij herstel van de bodem redelijkerwijs mogelijk blijft».
Dit beschermingsniveau wordt ingevuld door per activiteit de minimale voorzieningen voor te schrijven, waarbij de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) 2012 als uitgangpunt heeft gediend. Dit is een invulling van de beste beschikbare technieken (BBT) ter bescherming aan de bodem bij activiteiten.

Het Activiteitenbesluit milieubeheer verwees naar de NRB voor de maatregelen en voorzieningen die moesten worden getroffen bij bodembedreigende activiteiten. De NRB heeft zo de status van (pseudo-)regelgeving. De regering vindt dat onwenselijk en heeft daarom gekozen om deze maatregelen uit te schrijven in dit besluit. Verwijzingen naar de NRB komen in dit besluit dus niet terug, maar de NRB is wel gebruikt voor het onderbouwen van keuzes. De NRB is niet langer een bindende richtlijn en daarom heeft de overheid besloten om de NRB als BBT-document te laten vervallen. Aangezien er wel een noodzaak is om een BBT-document voor bodembescherming in stand te houden, is er een nieuw BBT-document voor bodembescherming opgesteld. Dit nieuwe BBT-document genaamd «Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen» bevat alleen de BBT-maatregelen uit de NRB. De overige informatie uit de NRB is aangepast naar de systematiek van de Omgevingswet en beschikbaar gesteld via de website https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/.

Het risico op verontreiniging van de bodem bij een activiteit is afhankelijk van de gebruikte stoffen en de wijze waarop de activiteit wordt uitgevoerd. Bij stoffen is de gebruikte hoeveelheid van belang en bij de activiteit is het van belang of het een open of een gesloten proces betreft.

De voorgeschreven voorzieningen beperken zich zoveel mogelijk tot de onderdelen van de activiteit waar het risico op verontreiniging van de bodem optreedt en niet voor de gehele activiteit. Dat zijn vooral de plaatsen waar handelingen met de bodembedreigende stoffen plaatsvinden, zoals locaties waar stoffen worden overgeslagen, vul- en tappunten van tanks, procesactiviteiten en opslag van goederen die kunnen uitlogen of lekken.

Er is een beleidsmatige voorkeur voor brongerichte maatregelen en voorzieningen ter bescherming van de bodem. Hierbij kan gedacht worden aan procedures om het risico op verontreiniging van de bodem te voorkomen, zoals het vervangen van bodembedreigende stoffen door stoffen met minder risico, vermindering van voorraden, en het bundelen van bodem bedreigende activiteiten. Deze worden aangevuld met effectgerichte maatregelen en voorzieningen die tot doel hebben indringing en verspreiding van bodembedreigende stoffen te voorkomen, bijvoorbeeld een vloeistofdichte bodemvoorziening bij een autotankstation en lekbakken onder vul- en tappunten.

Bij de inbouw van de NRB zijn verplichte certificering van voorzieningen en keuringen tot het noodzakelijke beperkt ter verlichting van de administratieve lastendruk.

4.8.7 Beschermen van de kwaliteit van watersystemen

Voor het beschermen van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen zijn de keuzes over de inrichting en het beheer van watersystemen van doorslaggevend belang. Daarnaast is vooral het beperken van de emissies direct naar het water (lozingen) van blijvend belang, ook al zijn met name de emissies vanuit puntbronnen in de afgelopen decennia gedaald. Ook het beperken van de emissies naar de lucht en bodem draagt bij aan het beschermen van de kwaliteit van watersystemen omdat een deel van die emissies uiteindelijk via de atmosferische depositie en af- en uitspoeling het oppervlaktewater en grondwater zal bereiken. Ook onttrekken en infiltreren van water en ingrepen in het watersysteem (waaronder bijvoorbeeld ook het doorboren van niet waterdoorlatende lagen bij activiteiten in de bodem) kan grote gevolgen hebben voor de kwaliteit van watersystemen.

Emissies naar oppervlaktewater kunnen grofweg worden onderverdeeld in emissies die het gevolg zijn van het omgaan met afvalwater, en overige emissies naar water. Tot die laatste behoren bijvoorbeeld de emissies bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen langs oppervlaktewateren, of emissies als gevolg van handelingen in en langs het oppervlaktewater, zoals onderhoudswerkzaamheden aan vaste objecten.

Op de emissies naar het watersysteem die samenhangen met het ontstaan, inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater wordt ingegaan in paragraaf 4.8.10 over doelmatig beheer van afvalwater.

Inzet instrumenten Omgevingswet, algemeen
De wet deelt het beheer van de rijkswateren toe aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (artikel 2.19 van de wet) en dat van de regionale wateren aan de waterschappen (artikel 2.17 van de wet). Bepaalde aspecten van waterbeheer kunnen aan een provincie of gemeente toebedeeld worden (bijvoorbeeld vaarwegbeheer, havens, grachten).

Artikel 2.18 van de wet deelt aan het provinciebestuur de taak toe om, met het oog op de winning van grondwater voor bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water, de kwaliteit van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden te beschermen. Op grond van artikel 2.27, onder d, van de wet bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel voor de omgevingsverordening met het oog op (onder meer) het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening, met betrekking tot het beschermen van de kwaliteit van regionale wateren waaruit water voor de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water wordt gewonnen. In de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving is nader ingegaan op de wijze, waarop aan het belang van het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening door instructieregels invulling wordt gegeven.

Op de toedeling van taken in verband met doelmatig beheer van afvalwater wordt ingegaan in paragraaf 4.8.10 van deze toelichting.

De wet verplicht het Rijk tot het opstellen van omgevingswaarden voor de chemische en ecologische kwaliteit van oppervlaktewaterlichamen en de chemische kwaliteit en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, ter uitvoering van de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn en de richtlijn prioritaire stoffen (artikel 2.15 van de wet). Deze omgevingswaarden zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en zijn mede bepalend voor de keuzes die de beheerder maakt over de inrichting en het beheer van watersystemen.

In hoofdstuk 3 van de Omgevingswet zijn voor zowel het Rijk, de provincies als de waterschappen verplichtingen opgenomen tot het vaststellen van waterprogramma's, in die gevallen waarbij dit nodig is voor de implementatie van Europeesrechtelijke verplichtingen, waaronder de kaderrichtlijn water. Deze verplichtingen zijn toegelicht in paragraaf 7.2 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving. De programma's spelen een cruciale rol bij de bescherming van watersystemen.

Regels ter bescherming van kwaliteit van watersystemen in dit besluit
Regels die in dit besluit zijn gesteld met het oog op het doelmatig beheer van afvalwater dragen in belangrijke mate bij aan het terugdringen van emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater en daarmee ook de bescherming van de kwaliteit van watersystemen.

Ook regels van dit besluit die geen afvalwater betreffen zijn veelal mede gericht op bescherming van watersystemen. Dit betreft met name de regels over open en gesloten bodemenergiesystemen, die naast doelmatig gebruik van bodemenergie ook bescherming van de kwaliteit van het grondwater als doel hebben. Ook regels over wateronttrekkingsactiviteiten, opgenomen in de hoofdstukken 6, 7 en 16 van dit besluit, hebben bescherming van kwaliteit van watersystemen mede als oogmerk.

In specifieke gevallen kan het nodig zijn om bij emissies naar het watersysteem strengere (emissie)eisen te stellen dan in algemene rijksregels van dit besluit is bepaald. Dit kan bijvoorbeeld volgen uit de op grond van hoofdstuk 3 van de wet verplichte waterprogramma's, en als achtergrond hebben het voldoen aan de omgevingswaarden voor de waterkwaliteit of de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Maatwerkvoorschriften, en bij lozingen op regionale wateren maatwerkregels, kunnen zo nodig worden ingezet om de belangen van het watersysteem adequaat te borgen.

4.8.8 Doelmatig gebruik van energie
Energiebesparing is goed voor het milieu en leidt tot een besparing op kosten. Daarmee is het een voorbeeld bij uitstek waarin zichtbaar wordt dat duurzaamheid en economische groei samen kunnen gaan. Toch gaat energiebesparing om allerlei redenen niet vanzelf. Het energiebesparingsbeleid is dan ook zeer divers. Zo zijn er Europese normen voor apparaten en voertuigen (de laatste in de vorm van CO_2-normen), prijsprikkels via fiscale voordelen of CO_2-prijzen (emissiehandel), wordt financiering van investeringen in energiebesparing in woningen en gebouwen eenvoudiger en toegankelijker gemaakt, worden energieprestatie van gebouwen, woningen en apparaten inzichtelijk gemaakt via labeling, zijn er convenanten van diverse maatschappelijke partijen met het Rijk om energie te besparen en gelden ten slotte wettelijke verplichtingen om energie te besparen.

De verplichting om energie te besparen was voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit verankerd in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze plicht, die gold voor de grootste groep bedrijven, hield in dat alle energiebesparende maatregelen moesten worden getroffen met een terugverdientijd van vijf jaar. Voor bedrijven en instellingen die een milieuvergunning nodig hadden was bij de verlening daarvan het uitgangspunt dat beste beschikbare technieken moesten worden toegepast. Voor zogenoemde kleinverbruikers van energie gold een plicht tot het doelmatig gebruik van energie.

Energietransitie en regels over energiebesparing in dit besluit
Het kabinet onderschrijft het belang van de energietransitie, zoals ook blijkt uit de in december 2016 gepresenteerde Energieagenda. De Omgevingswet met de bijbehorende AMvB's speelt een rol bij die transitie. Het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving bevatten een samenhangend stelsel van energiebesparende regels voor respectievelijk milieubelastende activiteiten en utiliteitsgebouwen bevatten.

Het doelmatig gebruik van energie behoort tot de oogmerken van regels over milieubelastende activiteiten die onder dit besluit vallen. Daarmee betreft de specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten mede het treffen van energiebesparende maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevergd. Voor milieubelastende activiteiten die vergunningplichtig zijn kunnen deze maatregelen als invulling van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken in de vergunning worden uitgewerkt.

Voor milieubelastende activiteiten die onder algemene regels vallen zijn de verplichtingen vertaald in de module energiebesparing in hoofdstuk 5 van dit besluit. De verplichting alle maatregelen te treffen met een terugverdientijd van vijf jaar of korter is onderdeel van die module. Ook geldt uiteraard nog steeds uitgaande van de specifieke zorgplicht dat sprake zal moeten zijn van een doelmatig beheer en onderhoud van deze maatregelen, anders wordt de energiebesparing niet gerealiseerd.

Ook de erkende maatregellijsten die ingevoerd zijn naar aanleiding van het Energieakkoord, worden onder de Omgevingswet gecontinueerd. Wanneer bedrijven of instellingen alle maatregelen treffen die op de erkende maatregellijst staan (deze lijsten gelden per sector), voldoen zij in ieder geval aan de wettelijke verplichting om alle maatregelen te treffen met een terugverdientijd van vijf jaar of korter. Deze erkende maatregellijsten worden opgenomen in een ministeriële regeling.

Ook de verhouding tussen de erkende maatregellijsten en het energielabelsysteem en de EPC blijft van toepassing. Voor een aantal gebouwgebonden erkende maatregelen geldt dat zij geacht worden al te zijn getroffen indien sprake is van een voldoende ambitieus energielabel of indien sprake is van nieuwbouw met een voldoende recent bouwjaar en die derhalve aan de EPC-eisen van dat jaar voldoen.

Omdat de inhoud en systematiek van het Activiteitenbesluit milieubeheer met bijbehorende erkende maatregelen afwijken van die van het voorliggende besluit, blijven de regels met overgangsrecht in stand tot en met 31 december 2020. Dat is de einddatum van de afspraken die zijn gemaakt met het energieakkoord. De erkende maatregelen maken onderdeel uit van het energieakkoord. Daarmee blijven de in het energieakkoord opgenomen ambities voor energiebesparing geborgd. Ook na 31 december 2020 is energiebesparing nodig. Er wordt daarom gewerkt aan een nieuw en samenhangend stelsel van energiebesparende regels voor milieubelastende activiteiten dat met ingang van 1 januari 2021, maar zo mogelijk eerder, zal worden opgenomen in het voorliggende besluit en het Besluit bouwwerken leefomgeving. In dit nieuwe stelsel worden de internationale en nationale afspraken over energiebesparing uitgevoerd. Verder zal rekening worden gehouden met lopende ontwikkelingen, zoals het Energieakkoord en de Energieagenda. Ook onderdelen van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315), zullen een plaats krijgen in het nieuwe stelsel. Daarvoor wordt nog onderzocht op welke manier de implementatie van die richtlijn in dit besluit en het Besluit bouwwerken leefomgeving vorm kan krijgen. Daarom is gekozen om deze regels met het Invoeringsbesluit Omgevingswet te verwerken in de regelgeving.

Regels over energiebesparing voor activiteiten die buiten dit besluit vallen
Niet alle activiteiten die onder het Activiteitenbesluit milieubeheer vielen vallen ook onder dit besluit. Dit heeft te maken met de doorwerking van het uitgangspunt decentraal, tenzij, waardoor het Rijk aan een deel van de milieubelastende activiteiten, zoals winkels en kantoren, geen integrale milieuregels meer stelt.

4.8.9 Doelmatig beheer van afvalstoffen

Een van de oogmerken waarover in dit besluit regels worden gesteld is het doelmatig beheer van afvalstoffen. Een doelmatig beheer van afvalstoffen ziet met name op het functioneren van de organisatie van het beheer van afvalstoffen. Onder «beheer van afvalstoffen» wordt verstaan de inzameling, vervoer, nuttige toepassing en verwijdering van afvalstoffen, met inbegrip van het toezicht op die handelingen en de nazorg voor stortplaatsen na sluiting en met inbegrip van de activiteiten van afvalstoffenhandelaars en afvalstoffenmakelaars (artikel 1.1 van de Wet milieubeheer). Onder het begrip afvalstof valt ook afvalwater. Op het doelmatig beheer daarvan wordt in de hierna volgende paragraaf ingegaan.

Uitgangspunt is dat een doelmatige organisatie van het beheer van afvalstoffen noodzakelijk is voor de bescherming van het milieu/ omgeving tegen verontreinigingen door afvalstoffen.

In de Wet milieubeheer staan (doelmatigheids)elementen van het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen genoemd. Een van die elementen is de afvalhiërarchie voor afvalstoffen. De afvalhiërarchie geeft een voorkeursvolgorde aan voor omgaan met afvalstoffen: preventie, voorbereiding voor hergebruik, recycling, andere nuttige toepassing (waaronder energieterugwinning) en veilige verwijdering. Een ander element van het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen is dat een effectief toezicht op het beheer van de afvalstoffen mogelijk is en dat het beheer van afvalstoffen efficiënt en effectief is.

De invulling van het begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen» en daarbij horende doelmatigheidselementen krijgt primair vorm in het Landelijk afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP). In het LAP wordt aangegeven op welke wijze voor de verschillende afvalstromen en de verschillende schakels van de beheerketen aan de diverse doelmatigheidselementen wordt vormgegeven om een doelmatig beheer van afvalstoffen te bereiken. Zo komt de afvalhiërarchie als doelmatigheidselement in het LAP terug als standaard voor afvalstoffen of categorieën van afvalstoffen. Die standaard geeft aan wat de minimale hoogwaardigheid van verwerking is (minimumstandaard) ter invulling van de afvalhiërarchie.

Zo is in het LAP ook aangegeven dat het acceptatie- en verwerkingsbeleid (AV-beleid) een rol speelt bij vergunningverlening om een effectief en efficiënt beheer van afvalstoffen veilig te stellen en de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) een rol speelt bij het mogelijk maken van effectief toezicht. Bij de uitvoering van de Wet milieubeheer moeten betrokken overheden met betrekking tot afvalstoffen rekening houden met het LAP. Ook bij vergunningverlening voor een milieubelastende activiteit in het kader van de Omgevingswet moet het bevoegd gezag rekening houden met het LAP en daarmee ook aan de doelmatigheidselementen in het LAP.

Regels over doelmatig beheer van afvalstoffen in dit besluit

In het Besluit activiteiten in de leefomgeving is een invulling gegeven aan de doelmatigheidselementen voor de situatie dat er geen omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist is. Want ook in dat geval moet een doelmatig beheer van afvalstoffen zijn gewaarborgd. Dit betekent dat het doelmatig beheer van afvalstoffen als oogmerk is opgenomen in artikel 2.2 van dit besluit en via het eerste lid van artikel 2.11 ook onderdeel is van de specifieke zorgplicht. Daarnaast zijn met het oog op een doelmatig beheer van afvalstoffen meer uitgewerkte regels gesteld voor bedrijven uit de afvalstoffenbranche die onder het besluit vallen, zoals autodemontagebedrijven, recyclingbedrijven, milieustraten en zuiveringtechnische werken. Daarnaast worden met dit oogmerk ook voorschriften gesteld voor andere bedrijfstakken, zoals garagebedrijven, asbestverwijderingsbedrijven en jachthavens.

Bij het opstellen van regels over afval is het LAP leidend geweest om een invulling te geven aan een doelmatig beheer van afvalstoffen.

4.8.10 Doelmatig beheer van afvalwater

Bij veel activiteiten kan afvalwater vrijkomen. Naast bedrijfsafvalwater kan het ook gaan om huishoudelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater. Ook bij het omgaan daarmee moet een doelmatig beheer van (de afvalstof) afvalwater zijn gewaarborgd. Het omgaan met afvalwater kan verschillende nadelige gevolgen hebben, waaraan bij het beheer van afvalwater aandacht moet worden geschonken. Het kan met name gaan om nadelige gevolgen die verband houden met:

- lozingen in water en bodem;
- lozingen in voorzieningen voor het beheer van afvalwater, zoals rioolstelsels en zuiveringtechnische werken;
- ontstaan van andere emissies en afvalstoffen bij behandelen van afvalwater.

De Omgevingswet stelt zowel regels aan het omgaan met afvalwater bij activiteiten in de leefomgeving als aan het inzamelen, transporteren en zuiveren daarvan door gemeenten en waterschappen.

Inzet instrumenten Omgevingswet, algemeen
De Omgevingswet draagt de zorg voor inzameling, transport en zuivering van stedelijk afvalwater op aan gemeenten en waterschappen (artikelen 2.16 en 2.17 van de wet).

De zorg voor doelmatige inzameling, het transport en de verwerking van afvloeiend hemelwater en het treffen van maatregelen in openbaar gemeentelijk gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen is toegedeeld aan de gemeente (artikel 2.16 van de wet).

Een adequate uitvoering van deze taken is van groot belang voor de bescherming van de kwaliteit van watersystemen, maar dient ook een aantal andere wezenlijke belangen. Zo hangt het voorkomen van «water op straat» in stedelijk gebied en daarmee samenhangende risico's voor onder andere de gezondheid in belangrijke mate af van keuzes in het afvalwatersysteem, naast het belang van een adequate toekenning van functies aan locaties en daarbij stellen van regels. Gelet op de gevolgen van klimaatverandering neemt het belang hiervan de komende decennia toe.

In regionaal verband werken gemeenten onderling en met het waterschap en soms ook drinkwaterbedrijven samen aan de uitvoering van de beheertaken die voortkomen uit de genoemde zorgplichten. Daarbij is ook de provincie waar nodig betrokken. Hiermee geven zij invulling aan de afspraken uit het bestuursakkoord water (2011). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet neemt de beleidsvrijheid voor decentrale overheden toe. Zij staan voor de uitdaging om met de eigen bestuurlijke afwegingsruimte op lokaal en regionaal niveau beleidskeuzes te maken en zo nodig lozingsregels voor afvalwater afkomstig van activiteiten die niet meer onder rijksregels vallen te formuleren. Dit vraagt om maatwerk en onderlinge afstemming. De basis voor de regionale samenwerking wordt gevormd door het inzicht in de feitelijke toestand en het werkelijk functioneren van het stedelijk afvalwatersysteem en regionaal watersysteem (incl. hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en de inrichting van de openbare ruimte) en inzicht in maatregel-effect verhouding. Gemeenten en waterschappen zetten zich continu in om dit inzicht te hebben en te houden.

Voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving en met name het Besluit lozen buiten inrichtingen gingen ervan uit, dat om de maatschappelijke doelen gerelateerd aan de zorgplichten op een doelmatige wijze te realiseren het noodzakelijk is dat afstemming tussen decentrale overheden plaatsvindt op basis van gelijkwaardigheid, en dat het elkaar opleggen en naar elkaar toe hanteren van generieke normen en eenzijdige voorschriften dient te worden vermeden, tenzij specifieke omstandigheden daartoe noodzaken. Dit besluit gaat ervan uit, dat ondanks het vervallen van voornoemd besluit deze lijn bij het samenwerken in de afvalwaterketen zal worden voortgezet, en verder versterkt.

Lozen van afvalwater vanuit activiteiten (algemeen)
Om een adequate invulling te kunnen geven aan de taken die de bestuursorganen hebben op het gebied van beheer van watersystemen en waterketenbeheer zal het in veel gevallen nodig zijn om regels aan het lozen van afvalwater en eventuele andere inbreng van stoffen, warmte of water in de rioolstelsels, de bodem en oppervlaktewaterlichamen te stellen.

Het lozen van afvalwater valt onder de milieubelastende activiteiten, met uitzondering van het lozen van afvalwater direct op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk onder de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk, voor zover het betreft de effecten van die stoffen of warmte of dat water op het watersysteem of het zuiveringtechnisch werk.

De Wet milieubeheer bevat met het oog op een doelmatig beheer van afvalwater in artikel 10.29a een voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater, die ook onder de Omgevingswet leidend is bij de keuzes over het stellen van regels over het lozen van afvalwater. De voorkeursvolgorde in artikel 10.29a van de Wet milieubeheer draagt elk bestuursorgaan dat een bevoegdheid uitoefent met betrekking tot afvalwater op er rekening mee te houden dat het belang van de bescherming van het milieu vereist dat in de navolgende voorkeursvolgorde:
a het ontstaan van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
b verontreiniging van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
c afvalwaterstromen gescheiden worden gehouden, tenzij het niet gescheiden houden geen nadelige gevolgen heeft voor een doelmatig beheer van afvalwater;
d huishoudelijk afvalwater en, voor zover doelmatig en kostenefficiënt, afvalwater dat daarmee wat biologische afbreekbaarheid betreft overeenkomt worden ingezameld en naar een zuiveringtechnisch werk;

e ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d zo nodig na retentie of zuivering bij de bron, wordt hergebruikt;
f ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d lokaal, zo nodig na retentie of zuivering bij de bron, in het milieu wordt gebracht en
g ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d naar een zuiveringtechnisch werk wordt getransporteerd.

Onderdelen a, b en e zijn gericht op preventie en hergebruik en pakken de mogelijke gevolgen voor het milieu zo dicht mogelijk bij de bron aan, nog voordat een keuze moet worden gemaakt over de meest wenselijke lozingsroute voor het lozen van afvalwater, als dat lozen niet geheel kan worden voorkomen.

Toegepast op de verschillende soorten afvalwater heeft dit geleid tot keuzes in dit besluit, die - omdat het LAP niet op deze afvalwaterstromen ingaat - hieronder kort worden toegelicht.

Lozen van bedrijfsafvalwater
Gelet op de invulling van het uitgangspunt decentraal, tenzij heeft dit besluit vooral betrekking op een deel van de lozingen van bedrijfsafvalwater. De noodzaak, omvang en verontreiniging van lozingen van bedrijfsafvalwater varieert sterk afhankelijk van de aard en omvang van de bedrijfsactiviteit. In paragraaf 4.2.3 van deze toelichting is aangegeven, in welke gevallen het Rijk algemene rijksregels stelt of een vergunningplicht instelt voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. In die gevallen wordt ook het lozen van afvalwater in de rijksregels meegenomen. Bij industriële activiteiten gaat het veelal om afvalwater, dat na toepassing van preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken ofwel in het vuilwaterriool wordt geloosd, ofwel in bedrijfsafvalwaterzuiveringsinstallaties wordt behandeld en op een oppervlaktewaterlichaam wordt geloosd. Vooral bij agrarische activiteiten worden ook lozingen in de bodem geregeld.

Voorgaande betekent overigens niet, dat elke denkbare afvalwaterstroom die binnen de onder dit besluit geregelde activiteiten kan vrijkomend expliciet en in detail wordt geregeld. Uitgewerkte regels worden alleen gesteld waar dat gelet op de verontreiniging nodig is, voor de overige lozingen geldt de specifieke zorgplicht.

Niet voor alle lozingen van bedrijfsafvalwater bevat dit besluit algemene regels. Vooral bij de complexe bedrijven en overige vergunningplichtige milieubelastende activiteiten worden de regels aan lozingen ook in de vergunning gesteld. Onderdelen a, b en e van de voorkeursvolgorde, die zijn gericht op preventie en hergebruik, zullen bij het verlenen van een omgevingsvergunning primair door het bevoegd gezag voor de milieubelastende activiteit worden beschouwd, ook rekening houdend met de gevolgen die het voorkomen van lozing van afvalwater voor de overige emissies vanuit het bedrijf zou betekenen. Het beschouwen hiervan vindt plaats in het kader van de integrale afweging van passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Indien daardoor lozen van afvalwater niet kan worden voorkomen of onvoldoende wordt beperkt is bij de keuze van de lozingsroute voor het (resterende) afvalwater goede afstemming tussen de bestuursorganen cruciaal en ook verplicht op grond van artikel 2.2 van de wet. Daarbij moeten de gemeente en de waterbeheerder als beheerders van het rioolstelsel, het zuiveringtechnisch werk en oppervlaktewaterlichamen - voor zover ze niet zelf bevoegd gezag zijn - adequaat worden betrokken. De gemeente heeft immers inzicht in de uitvoering en capaciteit van het rioolstelsel en in samenhang daarmee in regels die eventueel nodig zijn voor de bescherming van de doelmatige werking daarvan. Het waterschap bezit de voor de afweging noodzakelijk kennis over de bescherming van het zuiveringtechnisch werk en het regionaal oppervlaktewater. Als lozing op rijkswater plaatsvindt, kan het Rijk de kennis over gevolgen voor het specifieke oppervlaktewaterlichaam inbrengen.

Als de milieubelastende activiteit of de lozingsactiviteit niet door het Rijk wordt gereguleerd, vindt het stellen van regels decentraal plaats, in het omgevingsplan of de waterschapsverordening, afhankelijk van de lozingsroute. Eenzelfde afstemming die hiervoor is beschreven voor vergunningplichtige situaties is dan bij het opstellen van decentrale regels aan de orde.

Lozen van huishoudelijk afvalwater
Huishoudelijk afvalwater (afvalwater overwegend afkomstig van menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden) komt vrij zowel bij huishoudens als bedrijven - overal waar mensen naar het toilet gaan, handen wassen, ramen lappen en de was doen. Naast de verontreiniging die samenhangt met menselijke stofwisseling (o.a. stikstof en fosfor) bevat het ook verontreinigende stoffen afkomstig van bijvoorbeeld schoonmaakmiddelen en cosmetica, en medicijnresten. Ook uitloging van stoffen uit en corrosie van leidingen speelt een rol.

Huishoudelijk afvalwater is een van de belangrijkste bronnen van inbreng van stoffen in watersystemen. Verreweg het meeste huishoudelijk afvalwater (meer dan 99%) bereikt via vuilwaterriolen zuiveringtechnische werken van waterschappen, waarin het wordt gezuiverd. Dat laat onverlet dat een deel van de verontreiniging overblijft. In de meeste gevallen wordt het gezuiverde water op een oppervlaktewaterlichaam geloosd, maar in toenemende mate wordt ook nagedacht over het opnieuw gebruiken van dat gezuiverde water.

Beperking van de verontreiniging van het huishoudelijk afvalwater zal waar nodig in belangrijke mate door het stoffen- en productenbeleid (REACH) moeten worden bereikt, en door voorlichting (bijvoorbeeld waar het gaat om lozing van frituurvet of schoonmaakdoekjes). Dit besluit is alleen op het lozen van huishoudelijk afvalwater van toepassing, als het onderdeel is van de in dit besluit geregelde milieubelastende activiteiten of rechtstreeks in oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk plaatsvindt. Voor lozingen van huishoudelijk afvalwater die niet onder de regels van dit besluit vallen, kunnen zo nodig regels decentraal worden gesteld. Dit is vooral bij het kleine aandeel van directe lozingen in de bodem of regionaal water van belang. Regels daarvoor zullen zo nodig in het omgevingsplan of de waterschapsverordening worden gesteld, afgestemd op de lokale situatie. Gemeenten zullen hiertoe, in onderlinge afstemming met de waterbeheerder en zo nodig in overleg met provincie en drinkwaterbedrijven, naar verwachting in de bij wet verplicht voorgeschreven omgevingsvisie aangeven op welke wijze zij werk willen maken van de drie zorgplichten (stedelijk afvalwater, hemelwater, grondwater) die zij in het waterbeheer toebedeeld hebben gekregen. Deze visie zal zo nodig concreet moeten worden gemaakt via andere instrumenten, in het bijzonder via een programma en, wanneer het concrete (lozings-)regels betreft, het omgevingsplan. Wat het programma betreft, kan een gemeente ter invulling van de gemeentelijke zorgplichten een gemeentelijk rioleringsprogramma vaststellen (artikel 3.14 van de wet).

De werkwijze om stedelijk waterbeleid als overheden op elkaar af te stemmen is niet nieuw. De basis voor deze afspraken en afstemde lozingsregels wordt gevormd door de regionale beleidsafstemming die in het kader van het bestuursakkoord water tot stand is gebracht. Gemeenten en waterschappen geven gezamenlijk invulling aan beleidsvoorbereiding en investeringsprogrammering. Een praktische vorm om de beleidsvorming en investering in een regio gezamenlijk vorm te geven is een (facultatief) bestuurlijk verankerd (afval)waterplan als basis en bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisie, -programma en -plan.

Gemeente en waterschap kunnen lokaal afstemmen welke lozingsroute voor welke situaties het beste is. Dat kan er voor bijvoorbeeld in het buitengebied toe leiden dat besloten wordt een rioolstelsel aan te leggen of kleinschalige zuivering in overheidsbeheer te organiseren. Het Rijk laat de keuze en de hierbij horende regelgeving over aan het decentrale bestuur.

Lozen van afvalwater afkomstig van afwateren en ontwateren
Bij afvalwater afkomstig van afwateren (vooral hemelwater) en ontwateren kan zowel de kwaliteit als de kwantiteit aandacht behoeven, afhankelijk van de omvang en het gebruik van het oppervlak waarvan afwatering plaatsvindt, en de omvang en samenstelling van het (grond)water bij ontwatering. Dit speelt bij alle lozingsroutes. De lozingsroute in het specifieke geval wordt vaak ook bepaald door de keuzes die de gemeente in het kader van de hemelwater- en grondwaterzorgplicht heeft gemaakt over het wel of niet aanleggen van voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater.

Of de lozing aandacht nodig heeft zal vooral afhankelijk zijn van de lokale situatie. Een regeling via algemene rijksregels of door Rijk ingestelde vergunningplichten ligt daarom niet voor de hand, in lijn met uitgangspunt «decentraal, tenzij» kan het stellen van regels beter worden overgelaten aan de gemeente en het waterschap. Het Rijk stel in dit besluit alleen regels aan het lozen direct op de rijkswateren, omdat in dat geval de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beheerder van het oppervlaktewaterlichaam is, en bij de in het besluit geregelde bedrijfsmatige activiteiten, die kunnen leiden tot specifieke verontreiniging van het afvalwater.

Lozen vanuit voorzieningen voor het beheer van afvalwater
Veel van de afvalwaterlozingen vinden uiteindelijk plaats in voorzieningen voor het beheer van afvalwater - gemeentelijke stelsels voor stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater of grondwater. De lozingen vanuit die voorzieningen vinden op hun beurt, wel of niet na zuivering, plaats op een oppervlaktewaterlichaam en soms in de bodem (infiltratie van hemelwater).

Voor een doelmatig beheer van afvalwater is cruciaal dat al in het stadium van invulling van de gemeentelijke- en waterschapszorgplichten op dit punt over de keuze van de lozingsroute en de locatie van de lozing wordt nagedacht, in samenhang met de keuzes over de inrichting van de afvalwaterketen. De omgevingsvisie vormt hierbij het geëigende kader om in onderlinge samenwerking na te denken over de leidende principes.
Omdat aan de lozingen vanuit zuiveringtechnische werken regels worden gesteld in de Europese richtlijn stedelijk afvalwater en (deels) in de richtlijn industriële emissies, zijn de zuiveringtechnische werken aangewezen als milieubelastende activiteit onder dit besluit, en worden aan het lozen daaruit algemene regels gesteld. Dat laat onverlet, dat de keuze van de locatie van het zuiveringtechnisch werk en in samenhang daarmee het lozingspunt al bij de ruimtelijke besluitvorming aandacht verdient.

Voor lozingen vanuit hemelwater- en ontwateringsstelsels op een oppervlaktewaterlichaam gelden geen specifieke Europese regels. Omdat de aanvaardbaarheid van die lozingen vooral afhankelijk is van de lokale situatie en al in een vroeg stadium bij het ontwerpen van de gemeentelijke stelsels in de afweging wordt betrokken, worden de lozingen daaruit niet in dit besluit gereguleerd, tenzij de lozing op rijkswateren plaatsvindt.

4.9 Erkende maatregelen voor beperken van luchtemissies

In paragraaf 4.8.5 van deze toelichting is aangegeven dat bij regels over beperken van luchtemissies aan emissiegrenswaarden meestal erkende maatregelen zijn gekoppeld. In deze paragraaf worden enkele van die erkende maatregelen nader toegelicht.

Filtrerende afscheider
Een filtrerende afscheider is een installatie (of een deel hiervan) bedoeld om stof met een filtrerend medium te verwijderen uit een afgasstroom. Het (vaste) stof wordt afgescheiden van de afgasstroom doordat het afgevangen wordt door een filtermedium dat kan bestaan uit: doek, geweven metaalgaas, keramisch materiaal of glasvezel. Daarnaast hecht het stof zich aan andere stofdeeltjes die al zijn afgevangen uit de afgasstroom. Er bestaan veel verschillende uitvoeringsvormen. Zie hiervoor factsheet L26 van InfoMil en het werkboek milieumaatregelen van de metalektro industrie.

Binnen de filtrerende afscheiders zijn diverse soorten filters beschikbaar. De groep kan worden onderverdeeld in twee hoofdgroepen:
- reinigbare filters (voor continue toepassing); en
- niet-reinigbare filters (voor eenmalig gebruik).

Bij reinigbare filters zet het stof zich af op een doek. Het doek wordt vaak in een patroon of cassette uitgevoerd. Als het drukverschil door de stofafzetting te groot wordt, kan door een persluchtstoot het overtollige stof van het doek worden afgeblazen. Ook bestaan er trilsystemen die het stof kunnen lostrillen. Bij dit type filters kan het stof worden teruggewonnen. Bij niet-reinigbare filters zet stof zich af op een filtermedium (doek of kunststof). Als het filter verzadigd is, moet het worden vernieuwd. In geval van een cassettefilter gebeurt dit bijvoorbeeld door vervanging van de cassettes via een eenvoudig te openen raam in de filterinstallatie.

In de praktijk kan de selectie van een filtrerende afscheider het beste worden overgelaten aan een gespecialiseerde leverancier. De (schriftelijke) garantie van de leverancier over de bruikbaarheid en de milieuprestaties van de techniek voor de beoogde toepassing is een medeonderbouwing voor een doelmatig ontwerp en dimensionering van een techniek.

Of een filtrerende afscheider geschikt is voor een bepaald doel hangt onder andere af van het type te verwijderen stof (droog, nat, kleverig, hygroscopisch en dergelijke), afmetingen van stofdeeltjes en temperatuur van afgassen. Ook het te verwerken afgasdebiet in m^3 per uur is een belangrijk aspect voor de goede werking van een filtrerend afscheider.

Voor doekfilters geldt bijvoorbeeld de volgende vuistregel als houvast voor de dimensionering: Het benodigd filtrerend oppervlak bedraagt ongeveer 8 - 10 m^2 per 1.000 Nm^3/uur te verwerken afgas. Wanneer de stofconcentraties hoger worden, of de emissies kleverige stoffen bevatten, kan een groter filtrerend oppervlak vereist zijn. Hiermee is grofweg het aantal vierkante meters benodigd doekoppervlak te berekenen. Wanneer het gevouwde oppervlak van een doekpatroon bekend is, kan het aantal patronen worden berekend.

Het functioneren van de filtrerende afscheider hangt sterk af van de belasting daarvan en dient periodiek door de gebruiker te worden gecontroleerd. De controlefrequentie zal degene die de activiteit verricht in overleg met de leverancier moeten vaststellen. Aandachtspunten voor de controle kunnen daarbij zijn:
1 Een visuele inspectie van het filter op mogelijke scheuren.
2 Een controle van de schone zijde van het filter. Als in de luchtkanalen aan de uitlaatzijde van het filter stofneerslag wordt waargenomen functioneert het filter niet goed.
3 Controle op het luchtdrukverschil over het filter. De (automatische) procesbesturing van persluchtgereinigde filters geschiedt hoofdzakelijk door het meten van de verschildruk. Een plotselinge daling van het luchtdrukverschil over het filter kan wijzen op een lekkage.
4 De aanbevelingen van de leverancier van de installatie.

De gemiddelde vervangingstijd van doeken (patronen) is 3 tot 5 jaar. Dit is afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden, zoals de belasting. Geadviseerd wordt voor de vervangingsfrequentie de aanbevelingen van de leverancier van de installatie op te volgen.

Absoluutfilters behoeven geen onderhoud, alleen een reguliere inspectie van de verschildruk wordt aanbevolen. De filtercassette wordt vervangen nadat de door de fabrikant aangegeven maximale drukval is bereikt.

Elektrostatisch filter
Een elektrostatisch filter is een installatie (of een deel hiervan) bedoeld om stof een elektrische lading te geven en door een hoog spanningsverschil te verwijderen uit een afgasstroom. Met een sterk elektrisch veld worden stofdeeltjes gepolariseerd (elektrisch geladen), zodat het stof wordt aangetrokken door een elektrische pool. Naarmate een stofdeeltje betere polarisatie-eigenschappen heeft, zal het gemakkelijker uit de luchtstroom kunnen worden verwijderd. Een klop- of trilinrichting zorgt voor het lostrillen van het stof. Een elektrostatisch filter wordt soms voorzien van een sproeitrap aan de inlaat van het filter. Dit wordt een nat elektrostatisch filter genoemd. Door het bevochtigen worden de deeltjesgrootte en/of de elektrische eigenschappen van het stof veranderd.

In de praktijk kan de selectie van een elektrostatisch filter het beste worden overgelaten aan een gespecialiseerde leverancier. Het ontwerpen van een elektrostatisch filter is een zeer specialistisch vak. De diëlektrische constante (polariseerbaarheid) van het stof is zeer belangrijk. Deze moet, naast de deeltjesgrootteverdeling, bekend zijn, anders is een goed ontwerp niet mogelijk. De garantie van de leverancier over de milieuprestaties van de techniek voor de beoogde toepassing is een medeonderbouwing voor een doelmatig ontwerp en dimensionering van een techniek.
Het functioneren van het elektrostatisch filter dient periodiek door of namens degene die de activiteit verricht te worden gecontroleerd. Aandachtspunten voor de controle kunnen zijn:
1 controle van de spanning;
2 controle op een goede werking van het klopmechanisme en de afvoer van het stof; en
3 de aanbevelingen van de leverancier van de installatie.

Aërosolfilter of mistfilter
Een aërosolfilter of mistfilter is bedoeld om natte deeltjes en aërosolen uit afgassen te verwijderen door de afgassen door een filtrerend medium te voeren waarin de (natte) aërosolen agglomereren tot druppels. Er worden verschillende filterende media toegepast, zoals doek, geweven elementen van metaal of synthetische materialen.

Bij gebruik van doek worden hoog viskeuze druppels ingevangen door het filterdoek die op den duur het doek verstoppen. Bij het bereiken van een vooraf ingestelde waarde van het drukverschil wordt het filterdoek vervangen door nieuw filterdoek. De gereinigde afgassen gaan vaak via een druppelvanger (zie hieronder) naar de atmosfeer. Deze druppelvanger is nodig om de meegesleurde laag viskeuze druppels af te scheiden. Af te scheiden natte aërosolen kunnen onder andere zijn: olie, weekmakers en condenseerbare vluchtige organische stoffen (VOS).

Bij andere filtrerende media vindt afscheiding plaats door directe botsingen tegen het filtermateriaal. Bij diepbedfiltratie is deze filterwerking over de gehele diepte van het filter. De druppels blijven in het filter totdat deze verzadigd is en deze gereinigd moet worden door spoelen. Bij de afvangst van druppels/aërosolen kan het filter zelfreinigend zijn doordat de vloeistof er uitloopt. Diepbedfilters worden vaak toegepast voor het verwijderen van vloeibare aërosolen of voor in vloeistof oplosbare vaste deeltjes waarbij het filtermateriaal in-situ wordt gereinigd. Het is minder geschikt voor de filtratie van vaste stoffen vanwege het verstoppen van het filter en de hoge drukval over het systeem. Vaste stofdeeltjes die goed oplosbaar zijn, kunnen met een wassysteem eenvoudig uit het filter worden verwijderd. Voor de afscheiding van kleverige stoffen, vetten of viskeuze vloeistoffen, worden verwisselbare filters toegepast. Bij de toepassing voor vetdampen kan het filter verstoppen wanneer er stolling optreedt door temperatuurverlaging.

Aërosolfilters en mistfilters hebben als enig doel de nevel van druppels af te vangen. Dit betekent dat ze in principe niet geschikt zijn om gasvormige emissies af te vangen zoals die kunnen voorkomen bij het gebruik van vluchtige zuren. De garantie van de leverancier over de milieuprestaties van de techniek voor de beoogde toepassing is een medeonderbouwing voor een doelmatig ontwerp en dimensionering van een techniek.

Het functioneren van het aërosolfilter of mistfilter dient periodiek te worden gecontroleerd. Het resultaat van deze periodieke controle dient in een logboek te worden geregistreerd. De controle richt zich op de aanbevelingen van de leverancier van de installatie.

Gaswasser
Met wassers kunnen vooral organische en anorganische gassen en dampen, stof en stofgebonden verontreinigingen uit afgasstromen worden afgevangen.

Voor gas- en dampvormige verontreinigingen berust het principe van een gaswasser op het oplossen van de component in een vloeistof, meestal water. Gaswassen is een proces waarbij lucht en vloeistof intensief met elkaar in contact worden gebracht. Hierbij vindt overdracht plaats van verontreinigingen in de gasfase naar de waterfase, totdat er een evenwicht wordt bereikt. Dit evenwicht heeft betrekking op de oplosbaarheid van de verontreiniging. Wanneer er chemicaliën in het waswater worden gedoseerd is het mogelijk om de geabsorbeerde component direct te neutraliseren of te oxideren.

Bij gaswassers worden de volgende hoofdvormen onderscheiden:
- Gaswasser met water;
- Gaswasser met zuur of loog;
- Alkalisch/oxidatieve gaswasser.

Bij gaswassen wordt een vloeistof over een pakking gesproeid, terwijl een luchtstroom met verontreinigen in tegengestelde richting door de pakking stroomt. De pakking zorgt voor een gelijkmatige verdeling van het waswater en zorgt voor intensief contact tussen de gas- en waterfase.

5 Milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk: structuur

5.1 De structuur van hoofdstuk 2 tot en met 5
In paragraaf 2.3.5 is al aangegeven dat de regels in dit besluit zodanig zijn vormgegeven, dat een doorsnee initiatiefnemer zoveel mogelijk alleen met die regels wordt geconfronteerd die daadwerkelijk relevant zijn voor zijn activiteit. Dit heeft geleid tot een getrapte structuur in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit.
- Hoofdstuk 2 bevat een beperkt aantal regels die van toepassing zijn op alle milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk waarop de hoofdstukken 2 tot en 5 van toepassing zijn.
- Hoofdstuk 3 bevat een onderverdeling van de activiteiten in bedrijfstakken en een aantal activiteiten die niet bedrijfstakspecifiek zijn. Aan die nadere onderverdeling worden de inhoudelijke algemene rijksregels gekoppeld voor deelactiviteiten in hoofdstuk 4 en modules in hoofdstuk 5 via zogenoemde «richtingaanwijzers».
- Hoofdstuk 4 bevat per deelactiviteit de uitgeschreven algemene rijksregels, vooral bestaande uit preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken. Bepaalde onderwerpen die bij veel deelactiviteiten terugkomen zijn ondergebracht in zogenoemde modules in hoofdstuk 5 om onnodige herhaling te voorkomen. Vanuit de hoofdstukken 3 of 4 wordt dan naar die modules verwezen.

Voorbeeld werking lagenbenadering: de regels ter bescherming van het milieu voor een bedrijf uit de metaalproductenindustrie.

In **hoofdstuk 2** staan een aantal regels die gelden voor alle milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam die onder dit besluit vallen (= laag 1). Voor een individueel bedrijf is vooral de specifieke zorgplicht (artikel 2.11) van belang.

In **hoofdstuk 3** worden activiteiten die onder algemene rijksregels vallen, onderverdeeld naar bedrijfstakken of typen bedrijven (= laag 2). Bedrijven uit de metaalproductenindustrie worden daarbij in een afzonderlijke paragraaf aangewezen. Hierin staat in de eerste plaats voor welke bedrijven dit besluit geldt. Verder staat in deze laag wanneer bedrijven vergunningplichtig zijn. De richtingaanwijzer in deze laag verwijst naar paragrafen met inhoudelijke regels voor (deel)activiteiten bij een bedrijf (zoals het mechanisch en thermisch bewerken van metalen) en naar modules in hoofdstuk 5 (zoals de module over energiebesparing). De richtingaanwijzer zet als het ware paragrafen in hoofdstuk 4 en modules in hoofdstuk 5 aan.
Afdeling 3.2 heeft een bijzondere positie. Daarin zijn bedrijfstak overstijgende activiteiten samengebracht die in alle bedrijfstakken voor kunnen komen (zoals een windturbine, stookinstallatie of opslag van gevaarlijke stoffen). Het bedrijf uit de metaalproductenindustrie zal ook in deze afdeling moeten kijken. Deze paragrafen zijn op dezelfde manier opgebouwd: toepassingsbereik, vergunningplicht en richtingaanwijzer naar paragrafen in hoofdstuk 4 en 5.

In **hoofdstuk 4** staan de doel- en middelvoorschriften waaraan moet worden voldaan, onderverdeeld naar voor degene die de activiteit verricht herkenbare deelactiviteiten. Als een paragraaf in hoofdstuk 4 niet in hoofdstuk 3 is «aangezet», gelden de regels niet voor het bedrijf uit de metaalproductenindustrie.

In **hoofdstuk 5** staan enkele modules met specifieke voorschriften die vaker gelden, zoals een module met algemene regels voor bodemonderzoek. Deze modules gelden als ze in hoofdstuk 3 zijn «aangezet». Modules kunnen ook vanuit hoofdstuk 4 van toepassing worden verklaard. Voor het bedrijf uit de metaalproductenindustrie geldt bijvoorbeeld de module energiebesparing vanuit hoofdstuk 3, en de module bodemonderzoek, omdat daarnaar verwezen wordt vanuit de paragrafen in hoofdstuk 4 die op het bedrijf van toepassing zijn.

De gekozen structuur zorgt er voor dat een initiatiefnemer alleen geconfronteerd wordt met regels die relevant zijn voor de uitgevoerde activiteit. Dit voorkomt dat initiatiefnemers bij het verrichten van een gebruikelijke activiteit het hele besluit moeten doorzoeken naar regels die wellicht ook nog relevant zouden kunnen zijn. Ook wordt zoveel mogelijk voorkomen dat twijfel ontstaat of bij een activiteit een bepaalde regel geldt.

Het voorheen geldende Activiteitenbesluit milieubeheer hanteerde een andere systematiek. Als een bedrijf niet vergunningplichtig was, waren de meeste artikelen van dat besluit van toepassing. Vaak waren ze niet relevant en soms was dat evident: wie niet nabij het oppervlaktewater actief is, hoeft zich ook niet te bekommeren over regels voor het lozen daarop. In andere gevallen konden regels die weliswaar op een andere situatie waren geschreven toch ook van toepassing zijn. Zo kwam een industrieel bedrijf met een kleine kantine in het Activiteitenbesluit milieubeheer ook het voorschrift tegen dat van toepassing was op het bereiden van voedingsmiddelen met keukenapparatuur en de verplichting van een vetafscheider bij het lozen van vethoudend afvalwater. Dat voorschrift was geschreven voor restaurants en grootschalige voedselbereiding. Dat leidde tot de vraag of de verplichting nu wel of niet geldt.

Soms is geprobeerd om die vragen met ondergrenzen op te lossen. Een voorbeeld is het voorschrift voor het wassen van motorvoertuigen, werktuigen en spoorvoertuigen. Dit voorschrift verplichtte tot het treffen van bodembeschermende maatregelen en zuiveringsvoorzieningen voor afvalwater. Hierbij is geprobeerd om met een ondergrens te werken, van het wassen van ten hoogste één motorvoertuig, werktuig of spoorvoertuig per week. Deze grens was arbitrair en bovendien beperkt handhaafbaar, omdat geen verplichting was opgenomen om bij te houden hoe vaak en hoeveel wordt gewassen.

In dit besluit zijn de voorschriften over het wassen van motorvoertuigen niet voor elke bedrijfstak van toepassing verklaard. De rijksregels voor het wassen van auto's gelden wel voor tankstations, vanwege de vaak aanwezige wasstraat. Daaraan kunnen regels uitgaande van beste beschikbare technieken worden gekoppeld. Voor zover het gewenst is om aan het kleinschalig wassen van auto's decentraal regels te verbinden, bijvoorbeeld in situaties waar een hemelwaterstelsel aanwezig is dat op een gevoelig oppervlaktewaterlichaam uitkomt, kan dat in het omgevingsplan. Die regels kunnen dan ook gelden voor activiteiten die niet onder dit besluit vallen, waaronder eventueel activiteiten van particuliere huishoudens.

Met het niet van toepassing verklaren van regels voor het wassen van motorvoertuigen is niet gezegd dat een bedrijf geen aandacht zou moeten besteden aan de nadelige gevolgen daarvan. Mocht het wassen van auto's de schaal van een wasstraat krijgen, dan kan de specifieke zorgplicht leiden tot het treffen van dezelfde maatregelen als in die wasstraat. In dit besluit is gekozen om in plaats van alle bedrijven te confronteren met de regels voor wassen van motorvoertuigen en daarmee de meeste bedrijven voor lastige interpretatiekwesties te plaatsen, deze regels alleen te stellen voor een beperkt aantal bedrijven die de activiteit op een significante schaal verrichten. Voor de andere bedrijven wordt vertrouwd op de werking van de specifieke zorgplicht en eventuele decentrale regels. Mocht de zorgplicht in een specifiek geval onvoldoende sturend zijn, dan kan het bevoegd gezag maatwerk inzetten om alsnog een verplichting «aan te zetten».

De activiteiten waarop algemene rijksregels van toepassing zijn, worden in dit besluit dus expliciet aangewezen. In paragraaf 4.2.3 van deze toelichting is al ingegaan op de hoofdlijnen van die aanwijzing en de verdeling van de milieubelastende activiteiten over de afdelingen in hoofdstuk 3 van dit besluit.

Bedrijven die activiteiten uit meerdere paragrafen verrichten
De indeling binnen de afdelingen 3.3 tot en met 3.10 in paragrafen waarin de afzonderlijke milieubelastende activiteiten zijn aangewezen, is gebaseerd op een in de praktijk gangbare bedrijfsindeling. Uiteraard komen ook bedrijven voor, die van deze gangbare indeling afwijken. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat ze op de bedrijfslocatie verschillende activiteiten verrichten, die feitelijk ook door afzonderlijke bedrijven zouden kunnen worden uitgevoerd. Op die bedrijven zullen dan soms meerdere activiteitsomschrijvingen uit de paragrafen binnen de afdelingen 3.3 tot en met 3.10 van toepassing zijn. Dit besluit gaat ervan uit, dat degene die de activiteit verricht aan het bevoegd gezag gegevens over de ruimtelijke begrenzing van de activiteiten (veelal zijn bedrijfslocatie) aangeeft en daarbij ook aangeeft welke activiteiten uit hoofdstukken 3 en 4 van dit besluit binnen die begrenzing worden uitgevoerd. Deze activiteiten kunnen dan bijvoorbeeld als één geheel worden beschouwd bij inzet van maatwerk. Indien voor (een deel van) de activiteit uit de afdelingen 3.3 tot en met 3.10 de vergunningplicht geldt, speelt de vergunningaanvraag ook een rol bij het verstrekken van informatie aan het bevoegd gezag over de ruimtelijke begrenzing van de activiteiten.

Als een activiteit met nadelige gevolgen voor het milieu niet is aangewezen in de afdelingen van hoofdstuk 3, zijn daarop geen rijksregels van toepassing. Het zo nodig stellen van milieubeschermende regels is dan een zaak van decentrale overheden. In paragraaf 4.2.3 van deze toelichting is al ingegaan op de verdeling tussen decentrale en centrale regels voor milieubelastende activiteiten.

5.2 De structuur van hoofdstuk 3

De paragrafen in hoofdstuk 3 van dit besluit zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd:
- Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat de milieubelastende activiteit is waarop die paragraaf van toepassing is.
- Als voor (een deel van) de activiteiten binnen een paragraaf van hoofdstuk 3 een vergunningplicht geldt, wordt dat in het daaropvolgende artikel of de daaropvolgende artikelen aangegeven.
- Vervolgens bepaalt het artikel daarna - de zogenoemde richtingaanwijzer - welke algemene regels en modules op de activiteit van toepassing zijn.
- Sommige paragrafen in hoofdstuk 3 bevatten verder een artikel dat regelt dat voor het begin van de activiteit aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt over de begrenzing van de activiteit en de verwachte datum waarop met de activiteit wordt begonnen.

5.2.1 Gebruik van het installatiebegrip

Bij de aanwijzing van milieubelastende activiteiten komt op verschillende manieren de term installatie terug, mede gelet op de Europese regels die dit begrip hanteren. Voordat in paragraaf 5.2.3 een nadere toelichting wordt gegeven op aanwijzing van de milieubelastende activiteiten wordt daarom hieronder eerst ingegaan op het gebruik van het begrip installatie.

Dit besluit gebruikt de term installatie op vier verschillende manieren.

Als dit besluit de term «installatie» zelfstandig of in samenstellingen gebruikt, is dat in principe zoals de term wordt gebruikt in het normaal spraakgebruik in de context van milieubelastende activiteiten: een geheel van technische toestellen of de handeling om iets voor gebruik geschikt te maken. Voorbeelden hiervan zijn de koelinstallatie of de installatie van een opslagtank.

Vaker wordt het installatiebegrip in dit besluit gebruikt in een meer specifieke betekenis, die afwijkt van de betekenis van de term installatie in het dagelijks spraakgebruik. De artikelen waarin milieubelastende activiteiten in hoofdstuk 3 worden aangewezen, bevatten een aantal begrippen die voortkomen uit het begrip «installatie» in de richtlijn industriële emissies. De richtlijn gebruikt dit begrip om grote industriële bedrijven af te bakenen die onder de vergunningplicht en de regels over oplosmiddelen van de richtlijn vallen. De definitie van installatie in die richtlijn luidt: een vaste technische eenheid waarin een of meer van de in bijlage I of in deel 1 van bijlage VII vermelde activiteiten en processen en ook andere op dezelfde locatie ten uitvoer gebracht en daarmee rechtstreeks samenhangende activiteiten plaatsvinden die technisch in verband staan met de in die bijlagen vermelde activiteiten en die gevolgen kunnen hebben voor de emissies en de verontreiniging.
Dit besluit gebruikt de volgende drie termen in de zin van het installatiebegrip van de richtlijn:
- Een ippc-installatie voor het aanwijzen van de (grote industriële) activiteiten waarop de richtlijn van toepassing is en een vergunningplicht instelt - dit zijn vaste technische eenheden voor de activiteiten in bijlage I bij de richtlijn;
- Een oplosmiddeleninstallatie voor het aanwijzen van de activiteiten waarvoor de regels voor oplosmiddelen moeten gelden - dit zijn vaste technische eenheden voor de activiteiten of processen in deel 1 van bijlage VII bij de richtlijn;
- Een andere milieubelastende installatie voor het aanwijzen van activiteiten die niet onder de richtlijn vallen, maar waar eenzelfde manier van aanwijzen wenselijk is. Dit is het geval voor bedrijven die een activiteit uit bijlage I bij de richtlijn verrichten onder een daar aangegeven drempel of bedrijven waar het net als bij de ippc-installaties van belang is dat alle samenhangende onderdelen onder de aanwijzing van de activiteit of de vergunningplicht vallen.

Het gebruik van het Europese installatiebegrip in Nederlandse milieuregelgeving is overigens niet nieuw. Ook onder de Wet milieubeheer en de Wabo speelde het begrip een rol. In de praktijk is daarmee dus al de nodige ervaring opgedaan.

Toelichting bij de werking van het installatiebegrip uit de richtlijn industriële emissies
Startpunt voor het installatiebegrip van de richtlijn is dat er een vaste technische eenheid is voor het verrichten van een activiteit of proces; de aard en omvang van deze activiteit of dit proces maakt dat er regels nodig zijn. Vervolgens voegt het begrip aan deze technische eenheid ook andere samenhangende activiteiten op dezelfde locatie toe.

De Europese Commissie heeft een guidance uitgebracht over het installatiebegrip. Hieronder staat een overzicht van een aantal relevante elementen uit het begrip, gebaseerd op de guidance. De guidance is te vinden op de website van InfoMil: www.infomil.nl.

1 De installatie is een technische eenheid.
Dat is een eenheid ontworpen en gemaakt om de relevante activiteit uit te voeren. Elementen van de «technische eenheid» kunnen zijn uitrusting, pijpleidingen, machines, gereedschap, niet openbare rangeersporen, dokken, laad- en loswallen, aanlegsteigers, opslagruimtes of vergelijkbare structuren, en faciliteiten voor inname, opslag, overslag, en voorbewerking van grondstoffen en producten, en voor het controleren, meten en registreren van de milieueffecten, als deze integraal onderdeel zijn van de aangegeven activiteit. De onderdelen van een technisch eenheid hoeven niet te zijn ondergebracht in hetzelfde bouwwerk.

2 De technische eenheid is vast.
De technische eenheid is als geheel stationair, maar onderdelen ervan mogen bewegen. Zo kan transport met vorkheftrucks onderdeel zijn van een vaste technische eenheid. Een verplaatsbare technische eenheid die voor een significante periode op één plek gebruikt wordt voor een activiteit kan gezien worden als vaste technische eenheid. Wanneer die periode precies significant wordt, moet individueel worden beoordeeld.

3 De technische eenheid is bedoeld voor een aangegeven activiteit.
De technische eenheid is bedoeld voor een nader aangegeven activiteit. In het besluit volgt deze activiteit na de volgende formulering: «Het exploiteren van een installatie voor». Het kan ook zijn dat in een technische eenheid voor een aangegeven activiteit ook een andere elders genoemde activiteit voorkomt. De technische eenheid hoeft dus niet exclusief bedoeld te zijn voor één aangegeven activiteit.

4 De installatie omvat ook andere activiteiten op dezelfde locatie.
Dit betekent vooral dat andere activiteiten in de nabijheid van de technische eenheid moeten worden verricht om tot de installatie gerekend te kunnen worden. Een fysieke scheiding of barrière kan een indicatie zijn dat een andere locatie begint, maar het is mogelijk dat twee terreinen doorsneden door een openbare weg toch tot dezelfde locatie gerekend zouden kunnen worden. Daarbij geldt dat hoe groter de mate van fysieke scheiding is, hoe sterker de rechtstreekse samenhang en het technisch verband moeten zijn.

5 De andere activiteiten moeten rechtstreeks met de aangegeven activiteit samenhangen.
De onder 1 genoemde voorbeelden die elementen van een technische eenheid kunnen zijn, kunnen ook rechtstreeks samenhangende activiteiten zijn.

Alleen organisatorische samenhang zoals bijvoorbeeld het delen van voorzieningen voor beveiliging is onvoldoende om van rechtstreekse samenhang te kunnen spreken. Een activiteit hangt alleen rechtstreeks samen als de uitvoering van de andere activiteit in operationele zin nauw samenhangt met de aangegeven activiteit. Een voorbeeld is een faciliteit die een aangegeven activiteit ondersteunt, en op die locatie waarschijnlijk niet zou worden uitgevoerd als de aangegeven activiteit niet zou worden uitgevoerd.
Als bijvoorbeeld een stookinstallatie warmte levert aan een aangegeven activiteit, en daarnaast aan andere activiteiten, moet individueel beoordeeld worden of hij wel of niet rechtstreeks samenhangt.

6 De andere activiteiten moeten technisch in verband staan met de aangegeven activiteit.
Een technisch verband betekent niet automatisch dat er een fysieke verbinding moet zijn, zoals een pijpleiding of lopende band. Als die fysieke verbinding aanwezig is, is er waarschijnlijk automatisch een technisch verband. Maar ook zonder fysieke verbinding kunnen twee activiteiten die redelijkerwijs gezien kunnen worden als twee onderdelen van dezelfde kernactiviteit in een technisch verband met elkaar staan, bijvoorbeeld omdat er materiaal met heftrucks van de een naar de ander verplaatst wordt.

Een andere activiteit die wel rechtstreeks samenhangt, maar geen technisch verband heeft, zoals bijvoorbeeld een kantoorgebouw, is geen onderdeel van de installatie.

Een andere activiteit kan technisch verbonden zijn met een aangegeven activiteit, maar daar niet rechtstreeks mee samenhangen. Bijvoorbeeld een elektriciteitscentrale is via het hoogspanningsnet technisch verbonden met alle afnemers van elektriciteit, maar dat is niet een rechtstreekse samenhang. Een specifieke centrale kan natuurlijk wel rechtstreeks verbonden zijn aan een industrieel proces, waardoor er wel sprake is van één installatie.

Een aantal algemene soorten niet in bijlage I genoemde activiteiten die rechtstreeks kunnen samenhangen en in technisch verband staan met bijlage I activiteiten zijn:
- Stookinstallaties die warmte of kracht leveren;
- Activiteiten voor de toevoer, bewerking en voorbereiding van grondstoffen;
- Activiteiten voor de bewerking van tussenproducten;
- Activiteiten voor de bewerking van eindproducten; en
- Activiteiten voor de behandeling van bijproducten, afval en emissies.

7 De andere activiteiten moeten gevolgen kunnen hebben voor de emissies en verontreiniging.
De bedoelde gevolgen kunnen van de aangegeven activiteit komen, van de rechtstreeks samenhangende activiteit, of van de interactie tussen de twee. Er zijn ook gevolgen als de integrale BBT afweging vereist dat de twee activiteiten in samenhang worden bekeken, omdat de keuze anders suboptimaal zou zijn. «Kunnen hebben» geeft aan dat niet alleen feitelijke emissies, maar ook milieugevolgen van incidenten meewegen.

5.2.2 Aanwijzing van milieubelastende activiteit in drie stappen
In deze paragraaf wordt aangegeven hoe de aanwijzing van milieubelastende activiteiten is opgebouwd. Deze aanwijzing bestaat uit maximaal drie stappen:
- benoemen van de kernactiviteit;
- toevoegen van functioneel ondersteunende activiteiten;
- maken van uitzonderingen.

Paragraaf 5.2.3 gaat vervolgens nader in op de aanwijzing van de milieubelastende activiteit en de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen in verschillende afdelingen van hoofdstuk 3.

Stap 1: Benoemen van de kernactiviteit
De aanwijzing van een milieubelastende activiteit begint met het benoemen van een kernactiviteit. Deze kernactiviteit sluit vaak aan bij een proces of een handeling. Hierbij komen de volgende varianten voor:
- In afdeling 3.2 is de kernactiviteit steeds een activiteit die in meer bedrijfstakken voor kan komen, zoals het opslaan van gevaarlijke stoffen in een opslagtank.
- In afdeling 3.3 is de kernactiviteit het exploiteren van een Seveso-inrichting, ippc-installatie of andere milieubelastende installatie. De aanwijzingen in deze afdeling komen vooral voort uit Europees recht, en gebruiken de termen die daarvan zijn afgeleid. Voor een toelichting op het gebruik van deze begrippen zie paragraaf 5.2.1.
- In de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 is de kernactiviteit steeds een activiteit die een bedrijfstak karakteriseert, zoals het maken van producten van metaal (metaalindustrie) of het telen van gewassen in een kas (glastuinbouw). Als binnen een afdeling ook het Europeesrechtelijke installatiebegrip een rol speelt, kan de aanwijzing van de activiteit ook de in afdeling 3.3 gebruikte formuleringen bevatten.
- Afdeling 3.11 wijst de kernactiviteiten van defensie aan, en koppelt deze aan het terrein bedoeld in artikel 5.150 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Bij het benoemen van de kernactiviteit wordt veel gebruikt gemaakt van «het exploiteren van». In het normale spraakgebruik wordt onder exploiteren het drijven, gebruiken, in werking hebben, uitbaten of runnen verstaan. Vaak is hier een winstoogmerk aan verbonden. In dit besluit wordt aangesloten bij de betekenis die de richtlijn industriële emissies aan exploiteren geeft. Deze betekenis is iets ruimer.

Het exploiteren van een ippc-installatie loopt door nadat activiteiten definitief worden stopgezet. Het exploiteren omvat dus ook het nemen van maatregelen om afval op te ruimen of ontstane verontreiniging te herstellen. Zo moet op grond van artikel 22 van de richtlijn als bodembedreigende stoffen zijn gebruikt of uitgestoten de bodemkwaliteit worden teruggebracht in de toestand als vastgelegd in een situatierapport bij het begin van de activiteit.

In dit besluit wordt bij deze ruimere betekenis van exploiteren aangesloten, ook als geen sprake is van een ippc-installatie, zoals bijvoorbeeld bij het exploiteren van een jachthaven of een datacentrum. Ook voor deze activiteiten geldt dat er algemene regels kunnen gelden als deze niet langer feitelijk in gebruik zijn.
Hoewel voorafgaande handelingen die noodzakelijk zijn voor een goede exploitatie niet worden beschouwd als onderdeel van die exploitatie, mag duidelijk zijn dat er ook voorafgaand aan de exploitatie eisen kunnen gelden voor de initiatiefnemer. Zo kan een verplichting de activiteit boven een vloeistofdichte voorziening te verrichten ertoe leiden dat voorafgaand aan het verrichten van die activiteit deze voorziening moet zijn aangelegd. Een ander voorbeeld is de verplichting om vier weken voor het begin van de activiteit een melding te doen bij het bevoegd gezag.

Stap 2: Toevoegen van functioneel ondersteunende activiteiten
In paragraaf 4.2.3 is toegelicht dat onder het besluit veel milieubelastende activiteiten vallen die locatiegebonden zijn en waarbij over het algemeen meerdere samenhangende activiteiten worden uitgevoerd, die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Deze milieubelastende activiteiten komen veelal overeen met gangbare bedrijven. Bij de aanwijzing van deze milieubelastende activiteiten wordt na het benoemen van de kernactiviteit in het eerste lid, in het tweede lid aangegeven dat de milieubelastende activiteit ook andere milieubelastende activiteiten op dezelfde locatie omvat die de kernactiviteit functioneel ondersteunen. Daarmee wordt bereikt, dat de aanwijzing aansluit bij het gezichtspunt van degene die de activiteit verricht. Die ziet deze functioneel ondersteunende «andere activiteiten» als vanzelfsprekend onderdeel van zijn activiteit.

«Andere activiteiten» kunnen milieubelastende activiteiten op allerlei niveaus zijn:
- een activiteit waar dit besluit geen regels voor stelt, zoals bijvoorbeeld een winkel of een parkeerplaats;
- een activiteit waarvoor dit besluit in een paragraaf van hoofdstuk 4 regels stelt, zoals het verwijderen van graffiti; of
- een activiteit aangewezen in een andere paragraaf van hoofdstuk 3, zoals een windturbine.

Deze functioneel ondersteunende activiteiten staan in brede zin ten dienste van de kernactiviteit, en zouden er zonder de kernactiviteit waarschijnlijk niet zijn. Het gaat naast technische ondersteuning van de kernactiviteit, ook om facilitaire voorzieningen zoals een administratiekantoor, bezoekersfaciliteit of showroom die er niet waren geweest zonder de kernactiviteit.

Het exploiteren van een schietbaan is een milieubelastende activiteit. Stel dat er een kantine bij de schietbaan is, waar aan de schutters frisdrank en patat worden verkocht. Het frituren van patat is een milieubelastende activiteit die wordt verricht op de locatie waar de schietbaan wordt geëxploiteerd. Zonder schietbaan was er geen kantine geweest. Daarmee is sprake van een functioneel ondersteunende activiteit.
Dat wordt anders als de schietbaan geen eigen kantine heeft maar samen met een aantal naburige sportverenigingen gebruik maakt van een centrale horecagelegenheid, die ook toegankelijk is voor mensen die niets met de sportverenigingen te maken hebben. Die horecagelegenheid zou er waarschijnlijk ook zijn zonder de schietbaan, en is dus niet functioneel ondersteunend daarvoor.

Degene die de kernactiviteit verricht heeft altijd zeggenschap over de functioneel ondersteunende activiteiten. In het uiterste geval, bijvoorbeeld als de functioneel ondersteunende activiteit de regels van dit besluit overtreedt, kan degene die de kernactiviteit verricht de functioneel ondersteunende activiteit stilleggen.

De relatie tussen een kernactiviteit en een functioneel ondersteunende activiteit werkt maar één kant op. Zo kan een stookinstallatie ten dienste staan van het verlenen van medisch specialistische zorg in een ziekenhuis. De stookinstallatie is daarmee een functioneel ondersteunende activiteit voor het ziekenhuis. Het exploiteren van het ziekenhuis staat niet ten dienste van de stookinstallatie en is dus niet functioneel ondersteunend aan de stookinstallatie. De aanwijzing neemt alleen functioneel ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie mee. De toevoeging «op dezelfde locatie» komt uit het installatiebegrip van de richtlijn industriële emissies en heeft hier dezelfde betekenis. Een toelichting hierop staat in paragraaf 5.2.1.

De kernactiviteit vormt samen met de activiteiten die de kernactiviteit functioneel ondersteunen de aangewezen milieubelastende activiteit. Dit betekent dat voor de functioneel ondersteunende activiteiten ook de specifieke zorgplicht in artikel 2.11 geldt, en eventuele regels die in de richtingaanwijzer zijn aangewezen, en dat deze activiteiten bij het verstrekken van gegevens en bescheiden binnen de verstrekte begrenzing van de locatie van de aangewezen activiteit vallen.

Stap 3: Maken van uitzonderingen
In de derde stap worden vaak uitzonderingen gemaakt op de aanwijzing van een milieubelastende activiteit. Dit zijn uitzonderingen op de aanwijzing van de kernactiviteit, en zijn te herkennen aan de formulering: «Onder de aanwijzing valt niet (...)». Daarbij staat dat de uitzondering geldt «(...) als de activiteit in het eerste lid alleen wordt verricht (...)». De term «alleen» geeft aan dat de uitzondering geldt als de kernactiviteit alleen in de uitgezonderde vorm voorkomt.

De kernactiviteit voor de paragraaf metaalproductenindustrie is het maken van producten van metaal. Onder de aanwijzing valt niet het maken alleen voor educatieve doelen. Een onderwijsinstelling met praktijklokalen voor vakonderwijs valt dus niet onder de aanwijzing. Als een metaalbedrijf binnen het bedrijf naast de normale productie ook ruimte biedt voor vakonderwijs geldt de aanwijzing wel, en valt het vakonderwijs als functioneel ondersteunende activiteit ook onder de aanwijzing.

Uitzonderingen geven meestal voorrang aan lokale regels of andere delen van de regelgeving. Ook kan het zijn dat de uitgezonderde activiteit niet aan de gestelde rijksregels kan voldoen, omdat hij kleinschalig of kortdurend is. Het verrichten van een bouw- of sloopactiviteit zijn bijvoorbeeld kortdurend. Voor bouwplaatsen gelden bovendien eisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving.
Huishoudens kunnen allerlei processen en activiteiten verrichten die ook bij bedrijven voorkomen. De activiteiten bij het huishouden zijn meestal kleinschaliger. Het omgevingsplan kan ruimte bieden om onder een brede woonbestemming ook ambachtelijke activiteiten toe te staan. Zo nodig kan het omgevingsplan hier ook voorwaarden aan verbinden. Om hier voorrang aan te geven zijn sommige paragrafen niet van toepassing op het verrichten van een activiteit alleen bij een huishouden of bij het uitoefenen van beroep of bedrijf aan huis. Het gaat daarbij niet om activiteiten «naast een huishouden» maar «door de leden van het huishouden».

Activiteiten voor educatieve doelen zijn vooral te vinden in het onderwijs. Onderwijs in vak- en practicumlokalen kan over allerlei activiteiten gaan die ook bij bedrijven voorkomen. Onder educatieve doelen vallen ook demonstraties van oude ambachten, openluchtmusea en handvaardigheidscursussen.

De drie stappen samengevat

Om te bepalen of het Besluit activiteiten leefomgeving op een milieubelastende activiteit van toepassing is en zo ja, wat aangewezen is als milieubelastende activiteit zullen de volgende vragen moeten worden beantwoord:

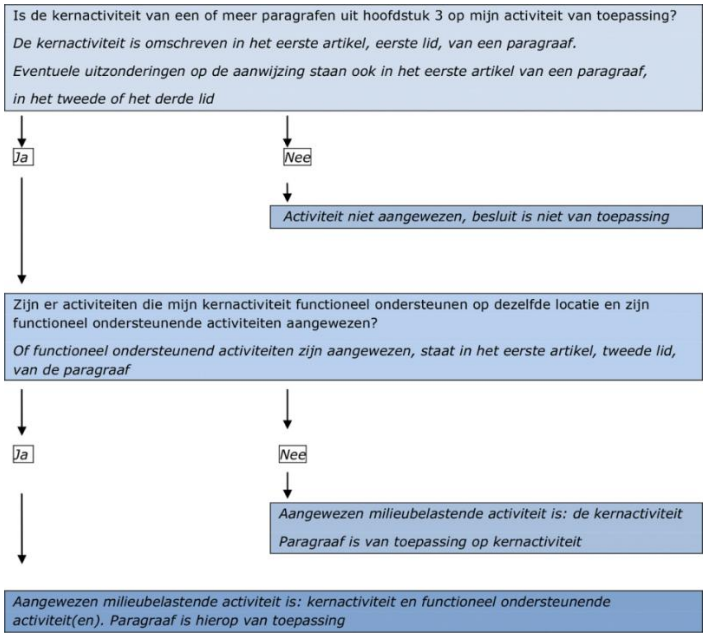

5.2.3 Aanwijzing van milieubelastende activiteit en vergunningplichtige gevallen per afdeling

In deze paragraaf wordt nader toegelicht hoe de aanwijzing van de milieubelastende activiteiten en vergunningplichtige gevallen van die activiteiten in verschillende afdelingen van hoofdstuk 3 is vormgegeven. Daarbij komt achtereenvolgens aan bod:

- afdeling 3.2: Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen;
- afdeling 3.3: Complexe bedrijven;
- afdelingen 3.4 tot en met 3.10;
- afdeling 3.11: Defensie.

De aanwijzing van vergunningplichtige activiteiten verwijst altijd terug naar de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Daardoor vallen de vergunningplichtige activiteiten ofwel samen met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit ofwel zijn een onderdeel van die activiteit. Een situatie waarbij de aanwijzing van de vergunningplicht in hoofdstuk 3 breder zou zijn dan de aanwijzing van een milieubelastende activiteit komt dus niet voor. Ook komt daardoor de normadressaat voor de algemene regels voor een milieubelastende activiteit altijd overeen met de normadressaat voor de vergunningplichtige activiteit.

Aanwijzing milieubelastende activiteiten en vergunningplichtige gevallen in afdeling 3.2: Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen

In afdeling 3.2 worden activiteiten aangewezen die als onderdeel van vele verschillende bedrijven en soms ook huishoudens worden verricht.
Enkele paragrafen wijzen activiteiten uit de richtlijn industriële emissies aan, die naar hun karakter het beste in deze afdeling passen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een verzelfstandigde afvalwaterzuivering of een oplosmiddelinstallatie die in allerlei bedrijfstakken voor kan komen. Deze paragrafen gebruiken het installatiebegrip, en zijn daardoor wat breder dan de andere paragrafen in deze afdeling.

De aanwijzing van de vergunningplicht varieert afhankelijk van het karakter van de activiteit. Binnen een aantal paragrafen in deze afdeling worden een of meer specifieke vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten of lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk aangewezen. In enkele andere paragrafen, waaronder de hierboven genoemde paragrafen die activiteiten uit de richtlijn industriële emissies aanwijzen valt de aanwijzing van de vergunningplicht samen met de aanwijzing van de milieubelastende activiteit.

Aanwijzing milieubelastende activiteiten en vergunningplichtige gevallen in afdeling 3.3: Complexe bedrijven

In afdeling 3.3 worden de zogenoemde complexe bedrijven aangewezen. Deze zijn in een zelfstandige afdeling ondergebracht omdat ze binnen het stelsel een bijzondere positie innemen, zoals in de paragrafen 2.3.6 en 4.5.2 al is toegelicht. Complexe bedrijven zijn er in de volgende subvarianten:

complexe bedrijven die een Seveso-inrichting zijn
Kernactiviteit in paragraaf 3.3.1 is het exploiteren van een Seveso-inrichting. De Seveso richtlijn is van toepassing op inrichtingen als bedoeld in die richtlijn waar gevaarlijke stoffen gelijk aan of groter dan in die richtlijn aangegeven hoeveelheden aanwezig zijn. Bij de implementatie van deze richtlijn is het inrichtingenbegrip dus bepalend. Gezien de breedte van dat begrip is het niet nodig om hier functioneel ondersteunende activiteiten aan toe te voegen, aangezien die al deel zullen zijn van de Seveso-inrichting.

complexe bedrijven met ippc-installaties
Kernactiviteit voor deze bedrijven is het exploiteren van een ippc-installatie. Een toelichting op dit begrip staat in 5.2.1. De kernactiviteit wordt benoemd onder verwijzing naar de activiteit in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Door die verwijzing werken drempels en specificaties in die richtlijn in de aanwijzing door. Het toepassingsbereik van de paragraaf omvat ook de functioneel ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie (zie als voorbeeld paragraaf 3.3.3).

complexe bedrijven met andere milieubelastende installaties
Kernactiviteit voor deze bedrijven is het exploiteren van een andere milieubelastende installatie. Een toelichting op dit begrip staat in paragraaf 5.2.1. Het toepassingsbereik van de paragraaf omvat ook de functioneel ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie (zie als voorbeeld paragraaf 3.3.6, artikel 3.66, eerste lid, onder c, in samenhang met tweede lid).
Deze constructie komt in een beperkt aantal gevallen voor als gedeputeerde staten bevoegd gezag is. Het kan dan gaan om een installatie voor een activiteit die met een drempel in bijlage I bij de richtlijn is opgenomen, waarvoor ook onder die drempel sprake is van een complex bedrijf. Ook kan het gaan om een installatie voor een activiteit die niet in de richtlijn genoemd staat. In dat geval is «de andere milieubelastende installatie» gebruikt omdat het net als bij de ippc-installaties van belang is dat alle samenhangende onderdelen onder de aanwijzing van de activiteit en de vergunningplicht vallen.

Gelet op de in paragraaf 2.3.6 beschreven keuze om de hele activiteit als vergunningplichtig aan te wijzen, verwijst de aanwijzing van de vergunningplicht naar de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. Ook alle eventuele lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk die vanuit een complex bedrijf plaatsvinden, zijn in afdeling 3.3 als vergunningplichtig aangewezen.

Aanwijzing milieubelastende activiteiten en vergunningplichtige gevallen in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10
De milieubelastende activiteiten in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 komen veelal overeen met gangbare bedrijven. De argumenten waarom voor deze aanwijzing is gekozen zijn al in paragraaf 4.2.3 toegelicht. Binnen deze afdelingen komen de volgende subvarianten voor:

milieubelastende activiteiten met ippc-installaties
Kernactiviteit voor deze bedrijven is het exploiteren van een ippc-installatie. Een toelichting op dit begrip staat in paragraaf 5.2.1. De kernactiviteit wordt benoemd onder verwijzing naar de activiteit in bijlage I bij de richtlijn industriële emissies. Door die verwijzing werken drempels en specificaties in die richtlijn in de aanwijzing door. Het toepassingsbereik van de paragraaf omvat ook de functioneel ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie (zie als voorbeeld paragraaf 3.4.4, artikel 3.103, eerste lid, onder a, in samenhang met tweede lid).
Bij deze activiteiten is er vanwege de richtlijn industriële emissies altijd sprake van vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit en eventuele lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Belangrijk verschil met de complexe bedrijven is dat bij de aanwijzing van de vergunningplicht functioneel ondersteunende activiteiten niet aan de vergunningplicht worden toegevoegd. De vergunningplicht is dus beperkter dan het toepassingsbereik van de desbetreffende paragraaf (zie als voorbeeld artikel 3.104, eerste lid).

milieubelastende activiteiten die overeenkomen met bedrijfstakomschrijvingen
Kernactiviteit voor deze bedrijven is meestal omschreven als een specifiek productie- of bedrijfsproces, zoals het maken van producten van papier, karton, hout, textiel of leer. Het toepassingsbereik van de paragraaf omvat ook de functioneel ondersteunende activiteiten op dezelfde locatie (zie als voorbeeld paragraaf 3.4.7, artikel 3.122, eerste lid, onder c, in samenhang met tweede lid).

De aanwijzing van de vergunningplicht varieert afhankelijk van het karakter van de activiteit en de vergunning.

Binnen een aantal paragrafen in deze afdelingen worden een of meer specifieke vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten of lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk aangewezen die onderdeel zijn van de aangewezen activiteit. Zo is het hiervoor genoemde maken van producten van hout alleen vergunningplichtig voor zover het gaat om het conserveren van hout of houtproducten met behulp van chemische stoffen. Met «voor zover» wordt bij de aanwijzing van de vergunningplicht dus aangegeven dat niet de gehele milieubelastende activiteit vergunningplichtig wordt, maar alleen een onderdeel daarvan.

In een aantal gevallen wordt het exploiteren van een andere milieubelastende installatie als vergunningplichtig aangewezen. In lijn met de toelichting op het begrip installatie in paragraaf 5.2.1 omvat de aanwijzing van de vergunningplicht dan ook wel de «andere op dezelfde locatie ten uitvoer gebrachte en daarmee rechtstreeks samenhangende activiteiten die technisch in verband staan met de kernactiviteit en die gevolgen kunnen hebben voor de emissies en de verontreiniging». Deze constructie komt voor als het gaat om een installatie voor een aantal activiteiten genoemd in de mer-richtlijn. Ook wordt deze constructie gebruikt als het van belang is dat alle samenhangende onderdelen onder de aanwijzing van de vergunningplicht vallen.

In een beperkt aantal gevallen is de vergunningplicht voor een milieubelastende activiteit met de bijbehorende lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk op een andere manier vormgegeven.

In afdeling 3.5 staan paragrafen die verschillende handelingen met afvalstoffen als vergunningplichtig aanwijzen. Per handeling wordt aangegeven bij welke afvalstoffen in welke hoeveelheden de handeling vergunningplichtig is. Dat kan bij de ene handeling anders uitpakken dan bij de andere. Zo is bijvoorbeeld het alleen opslaan van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur alleen vergunningplichtig bij grote hoeveelheden, maar is het demonteren ervan altijd vergunningplichtig. Bij demonteren is ketentoezicht belangrijk is, en daarom is opgenomen dat de vergunningplicht voor het demonteren alle handelingen (zoals opslaan) met dezelfde afvalstof omvat.

Bij de bedrijven die vallen onder de paragrafen 3.8.2 (brandstoffenhandel en tankopslagbedrijf) en 3.8.6 (opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal) kunnen verschillende activiteiten met gevaarlijke stoffen samen komen. Dat kunnen ten eerste activiteiten zijn die als vergunningplichtig zijn aangewezen in de paragraaf zelf, zoals bijvoorbeeld het parkeren van vrachtwagens. Ten tweede kunnen het activiteiten zijn die als vergunningplichtig zijn aangewezen in afdeling 3.2 die als functioneel ondersteunende activiteit onder paragraaf 3.8.2 of paragraaf 3.8.6 vallen, zoals bijvoorbeeld een bovengrondse opslagtank van meer dan 150 m^3. Tenslotte kunnen het natuurlijk ook activiteiten zijn die niet vergunningplichtig zijn, zoals bijvoorbeeld het tanken van benzine. Op de vergunningplichten die hier samenkomen zijn vaak extra beoordelingsregels en adviesrecht voor externe veiligheid van toepassing. Om aan die complexe beoordeling recht te doen, is ervoor gekozen de vergunningplicht die ontstaat door een specifieke activiteit met gevaarlijke stoffen bij een bedrijf dat onder een van deze twee paragrafen valt te verbreden tot alle activiteiten met gevaarlijke stoffen bij dat bedrijf. Dat kunnen dus andere vergunningplichtige activiteiten zijn, maar ook activiteiten die op zich niet als vergunningplichtig zijn aangewezen. Ook dan zal de vergunningplicht meestal beperkter zijn dan de gehele milieubelastende activiteit, omdat ook andere functioneel ondersteunende activiteiten worden verricht.

Aanwijzing milieubelastende activiteiten in afdeling 3.11: Defensie
In afdeling 3.11 worden bij aanwijzing van milieubelastende activiteiten de kernactiviteiten van defensie benoemd met inbegrip van het terrein bedoeld in artikel 5.150 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De vergunningplicht in deze afdeling omvat soms alle activiteiten die onder de omschrijving vallen, zoals bij een militaire zeehaven, soms worden de vergunningplichtige gevallen nader ingeperkt tot alleen bepaalde terreinen, als daarop nader aangegeven activiteiten plaatsvinden of voorzieningen aanwezig zijn, zoals een permanente voorziening waarop ontplofbare voorwerpen uit militaire luchtvaartuigen worden geworpen.

5.2.4 Aanwijzing van algemene regels
Omwille van het vergroten van inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van de regels is gekozen om initiatiefnemers met een richtingaanwijzer te loodsen naar de regels die daadwerkelijk relevant zijn. Elke paragraaf in hoofdstuk 3 waarbij naast de vergunningplicht en de specifieke zorgplicht ook andere algemene regels van toepassing zijn bevat deze richtingaanwijzer. De richtingaanwijzer is opgenomen na de artikelen die de milieubelastende activiteiten en de vergunningplichtige gevallen aanwijzen.

Degene die de eerder benoemde milieubelastende activiteit of lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk verricht, moet daarbij voldoen aan de regels in de paragrafen van hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 die zijn genoemd in deze richtingaanwijzer.

De richtingaanwijzer bevat een verwijzing naar activiteiten in hoofdstuk 4 of modules in hoofdstuk 5 die relevant zijn voor de initiatiefnemer. Mocht een initiatiefnemer een activiteit verrichten die niet wordt genoemd in de richtingaanwijzer, dan geldt hiervoor de specifieke zorgplicht van artikel 2.11. Ook het omgekeerde kan het geval zijn. Een activiteit in de richtingaanwijzer hoeft niet te worden verricht. In dat geval zijn de regels voor deze activiteit niet relevant voor de initiatiefnemer.

Een voorbeeld. In de richtingaanwijzer bij de activiteit transportbedrijf (zie paragraaf 3.8.6; opslag- en transportbedrijf, groothandel en containerterminal) is een verwijzing opgenomen naar regels over grootschalig tanken. De verwijzing is hier opgenomen omdat dit functioneel ondersteunend kan zijn aan het onderhouden van voertuigen voor het vervoer van goederen over de weg. De regels voor grootschalig tanken zijn alleen van toepassing als de initiatiefnemer meer dan 25.000 liter vloeibare brandstoffen per jaar tankt, aan werktuigen of aan gemotoriseerde transportmiddelen met uitzondering van vaartuigen.

5.2.5 Gegevens en bescheiden

Bij een aantal activiteiten waarvoor geen vergunningplichten gelden is geregeld dat degene die de activiteit gaat verrichten vier weken van te voeren gegevens en bescheiden moet verstrekken aan het bevoegd gezag. Als deze gegevens en bescheiden wijzigen, geldt dezelfde plicht. Het gaat naast de algemene gegevens uit artikel 2.18, om de begrenzing van de activiteit die als milieubelastende activiteit is aangewezen in hoofdstuk 3, en de verwachte datum van het begin van die activiteit. Bij de begrenzing van de activiteit gaat het om informatie over waar de activiteit begint en ophoudt; wat de precieze locatie van de activiteit is. Deze begrenzing kan bijvoorbeeld op een kaartje worden ingetekend. Bij activiteiten waarvoor een vergunning wordt verleend is het bevoegd gezag hiervan al op de hoogte, bij andere activiteiten niet.

Degene die de activiteit gaat verrichten moet ook laten weten wanneer een activiteit daadwerkelijk verricht zal worden. Omdat een dag vertraging in de planning niet zou moeten leiden tot een overtreding van deze procedurele plicht, gaat het om de verwachte datum van het begin van de activiteit. Deze informatieverplichting is geen melding in de zin van artikel 4.4 van de Omgevingswet. Het daaruit voortvloeiende verbod om te starten met het verrichten van de activiteit is dan ook niet van toepassing.

In het Omgevingsbesluit is geregeld dat het verstrekken van gegevens en bescheiden zowel elektronisch als per post kan.

5.3 De structuur van hoofdstuk 4

De paragrafen in hoofdstuk 4 van dit besluit zijn steeds op dezelfde wijze opgebouwd. Het eerste artikel van een paragraaf geeft aan wat het toepassingsbereik is van de paragraaf. Alleen als een activiteit onder het toepassingsbereik valt zijn de algemene regels van die paragraaf daarop van toepassing. Het tweede artikel in een paragraaf bevat meestal een meldingsverplichting. In de paragrafen die gaan over activiteiten die in alle gevallen vergunningplichtig zijn, bijvoorbeeld het exploiteren van een Seveso-inrichting, ontbreekt het meldingsartikel. Vanwege de vergunningplicht is een melding immers niet nodig. Vervolgens hangt het van de paragraaf af welke artikelen volgen. Soms worden modules van hoofdstuk 5 aangewezen en in andere paragrafen staan artikelen met informatieverplichtingen aan het bevoegd gezag. Tot slot bevatten de paragrafen de inhoudelijke eisen waaraan moet worden voldaan bij het verrichten van activiteiten die binnen het toepassingsbereik vallen. In ieder artikel is duidelijk weergegeven vanwege welk belang de plicht is gesteld. Hieronder is een aantal onderdelen van dit hoofdstuk nader toegelicht.

Melding van activiteiten in hoofdstuk 4

De meeste activiteiten in hoofdstuk 4 mogen niet worden verricht voordat een melding is gedaan; uitgezonderd zijn activiteiten die geheel vergunningplichtig zijn. Zie voor een algemene uitleg over het instrument melding paragraaf 3.5.

Een meldingsartikel heeft in de meeste gevallen de volgende opbouw. Uit het eerste lid volgt dat de activiteit niet mag worden verricht zonder te melden. Er is een termijn opgenomen die in acht moet worden genomen tussen het melden en het begin van de activiteit; die termijn is meestal vier weken. Een melding voor het begin van een activiteit is eenmalig.

Op grond van artikel 2.17 worden een aantal algemene gegevens bij iedere melding gevoegd. Als er voor een activiteit specifieke gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt, is dat telkens opgenomen in de paragraaf in hoofdstuk 4 over die activiteit, in het tweede lid van het meldingsartikel. Het gaat telkens om informatie die relevant is voor het bevoegd gezag, bijvoorbeeld om te beoordelen of zij in de tijd tussen de melding en het begin van de activiteit toezichtbevoegdheden wil inzetten om de voorgenomen activiteit te controleren. Ontbreekt een lid waarin omschreven is wat de melding moet bevatten, dan kan dus worden volstaan met de algemene gegevens.
In het derde lid is geregeld dat het verbod om te beginnen met een activiteit voordat is gemeld, ook geldt voor het afwijken van de bij de melding verstrekte gegevens en bescheiden. Als bijvoorbeeld is gemeld dat een activiteit wordt verricht met gebruikmaking van een bepaalde zuiveringsvoorziening, dan is die activiteit toegestaan na de vier weken wachttijd met die zuiveringsvoorziening. Wordt die zuiveringsvoorziening vervangen door een andere, dan is de activiteit niet meer dezelfde activiteit als die gemeld is, en moet er vier weken voor het vervangen van die zuiveringsvoorziening een nieuwe melding worden gedaan. Dit lid komt niet voor als in het meldingsartikel (in het tweede lid) geen aanvullende gegevens worden gevraagd.

In het vierde lid is geregeld dat de activiteit niet hoeft te worden gemeld als die activiteit vergunningplichtig is. De vergunningplichten staan in hoofdstuk 3, en kan samenlopen met de activiteit in hoofdstuk 4. Of dat zo is ligt aan de omstandigheden van het geval: degene die een activiteit verricht waarover in hoofdstuk 4 regels zijn gesteld, zal dat in het ene geval als vergunningplichtig bedrijf doen, in het andere geval als bedrijf dat geheel onder algemene regels valt. Voor meer uitleg over de verhouding tussen de hoofdstukken 3 en 4, wordt verwezen naar de toelichting op de structuur van hoofdstuk 3 van deze artikelsgewijze toelichting. Als een activiteit in de loop van de tijd vergunningplichtig wordt, bijvoorbeeld door het uitbreiden van capaciteit, regelt dit lid dat ook in dat geval de meldingsplicht niet meer geldt.

Melding van bepaalde handelingen binnen een activiteit
In enkele paragrafen van hoofdstuk 4 zijn meerdere meldingen opgenomen: niet alleen de activiteit, ook een bepaalde handeling binnen die activiteit moet worden gemeld voordat ermee mag worden begonnen. Denk aan het gecontroleerd affakkelen met een verplaatsbaar mijnbouwwerk: telkens voordat dit gebeurt moet dit gemeld worden aan het bevoegd gezag. Aan die meldingen is veelal de kortere termijn van 48 uur verbonden. Een melding voor een handeling moet steeds opnieuw worden gedaan, in tegenstelling tot de melding voor de gehele activiteit.

5.4 Verschillen met voorheen geldend recht

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verschillen met voorheen geldend recht die te maken hebben met verschillen tussen begrippen activiteit en inrichting en het niet meer gebruiken van zogenoemde omgevingsvergunning beperkte milieutoets.

5.4.1 Verschillen tussen begrippen activiteit en inrichting

In voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende milieuregelgeving speelde het begrip inrichting een belangrijke rol. In dit besluit komt dit begrip alleen terug als Seveso-inrichting, in de betekenis van de Seveso-richtlijn, maar niet meer in de nationale betekenis die het in de Wet milieubeheer en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht had.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel van de Omgevingswet is uitgebreid ingegaan op de vraag, waarom het begrip inrichting niet in de wet is opgenomen. Kort gezegd heeft dat te maken met het feit, dat in voorheen geldende regelgeving op basis van verschillende wettelijke grondslagen regels voor milieubelastende activiteiten werden gesteld, waarbij de grondslagen soms de inrichting en soms andere activiteiten als aangrijpingspunt hanteerden. Bij het continueren van het gebruik van het begrip inrichting op wetsniveau zou de wet twee grondslagen voor milieubelastende activiteiten moeten bevatten: één voor inrichtingen en één voor activiteiten die geen inrichting zijn. Er is daarom gekozen voor één begrip op een hoger abstractieniveau dan het begrip inrichting, namelijk milieubelastende activiteit. Dat neemt niet weg, dat het met die keuze mogelijk bleef om in de uitvoeringsregelgeving voor een deel van de milieubelastende activiteiten wel het nationale begrip inrichting te blijven hanteren.

Uiteindelijk is ervoor gekozen het begrip inrichting in de uitvoeringsregelgeving niet meer te hanteren. Hiervoor hebben de volgende afwegingen een rol gespeeld;

1 Er zijn ook uitvoeringsregels over activiteiten «buiten inrichtingen».
Het spreekt voor zich dat bij de regels over milieubelastende activiteiten die buiten inrichtingen plaatsvonden, het begrip inrichting per definitie onbruikbaar is.

Voorafgaand aan dit besluit golden rijksregels voor bijvoorbeeld de volgende activiteiten die geen inrichting waren:
• activiteiten (letterlijk) «buiten inrichtingen», zoals het storten of verbranden van afvalstoffen buiten inrichtingen;
• activiteiten die niet bedrijfsmatig of in omvang bedrijfsmatig zijn, zoals bijvoorbeeld een bodemenergiesysteem bij een huishouden;
• activiteiten die niet voldoen aan het omgrenzingscriterium, zoals een buisleiding met gevaarlijke stoffen;
• activiteiten die niet lang genoeg op één plaats worden uitgevoerd, zoals het hebben van een opslagtank met propaan op een bouwplaats;
• activiteiten die in jurisprudentie niet tot de inrichting worden gerekend, zoals activiteiten op landbouwgronden.

2 Het is niet altijd nodig om regels even breed te laten gelden als bij het inrichtingbegrip
Het besluit bevat ook regels over activiteiten zoals technische installaties en opslagen. In de voorheen geldende regelgeving werkte het zo dat die installatie of opslag dan de hele inrichting onder de milieuregels bracht. Zo was er bijvoorbeeld altijd sprake van een inrichting als er een opslagtank met meer dan 1.000 liter diesel aanwezig was. Als de dieseltank in een kantoorgebouw of bejaardentehuis stond opgesteld, viel daarmee al snel het hele gebouw onder de milieuregels.

Onder de Omgevingswet rechtvaardigt de milieubelasting van bijvoorbeeld kleine winkels, kantoren, sportscholen en sportterreinen die brede regeling door het Rijk in het licht van het uitgangspunt «decentraal, tenzij» niet meer. Het stellen van regels over bijvoorbeeld een dieseltank moet dan niet meer automatisch betekenen dat rijksregels voor het hele gebouw gaan gelden, zoals bij het begrip inrichting het geval was. Bij winkels, kantoren en sportscholen kunnen meer activiteiten plaatsvinden waarvoor het stellen van rijksregels wel wenselijk is maar die niet vereisen dat het hele bedrijf of gebouw onder rijksregels valt: denk aan een stookinstallatie, een bodemenergiesysteem, opslag van bepaalde stoffen of een natte koeltoren. Dit besluit (en voor een deel van de stookinstallaties het Besluit bouwwerken leefomgeving) beperkt in die gevallen de rijksregels tot die milieurelevante activiteiten/installaties. De regels daarvoor zijn in belangrijke mate opgenomen in afdeling 3.2 van dit besluit.

3 Afweging rond het aanwijzen van bedrijfstakken
Zoals in paragraaf 4.2.3 van deze toelichting is aangegeven, komt een andere groep van activiteiten waarover dit besluit regels stelt veelal overeen met gangbare bedrijven die over het algemeen meerdere (sub)activiteiten verrichten, die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Deze activiteiten/bedrijven zijn aangewezen in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 van dit besluit. Dit is een groep van activiteiten/bedrijven waar het begrip «inrichting» over het algemeen naar tevredenheid functioneerde. Het zijn de inrichtingen met een bovengemiddelde milieubelasting, waarvoor alleen de algemene rijksregels van het Activiteitenbesluit milieubeheer golden, en de minder complexe vergunningplichtige inrichtingen. Bij de voorbereiding van dit besluit is overwogen, of voor het bepalen van het toepassingsbereik van de rijksregels en eventuele vergunningplicht bij deze activiteiten het nationale begrip inrichting niet behouden zou moeten blijven. Dit zou als belangrijkste voordeel hebben dat voor de bedrijven de begrenzing van rijksregels en vergunningplichten hetzelfde zou blijven, wat ook voordelen zou hebben voor het overgangsrecht. Ondanks deze voordelen is er voor gekozen om het begrip inrichting ook bij het aanwijzen van deze milieubelastende activiteiten en de vergunningplichten niet te gebruiken. Dit is vanwege een aantal specifieke onvolkomenheden van het begrip «inrichting». In het voorstel worden elementen uit het begrip «inrichting» die goed functioneerden gebruikt, en een aantal minder goed functionerende elementen weggelaten.

Het begrip inrichting was van toepassing op aangewezen vormen van bedrijvigheid, met nadelige gevolgen voor het milieu als die voldeed aan drie voorwaarden:
1 De bedrijvigheid was bedrijfsmatig of «in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was»;
2 De bedrijvigheid werd met een zekere duur uitgevoerd; en
3 De bedrijvigheid werd binnen een zekere begrenzing uitgevoerd.
Als een bedrijvigheid aan al deze criteria voldeed, was er sprake van een inrichting die alle tot dezelfde onderneming of instelling behorende installaties die onderling technische, organisatorische of functionele bindingen hadden en in elkaars onmiddellijke nabijheid waren gelegen omvatte.

Het criterium «bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was»

Dit criterium komt niet terug. Hoewel in het voorheen geldend recht steeds geprobeerd is harde drempels te formuleren vanaf wanneer er sprake was van nadelige gevolgen voor het milieu, bleef het criterium van de bedrijfsmatige omvang daarnaast steeds van toepassing. Dit heeft geleid tot specifieke jurisprudentie over het toepassen van dit criterium. Daarin valt op dat toepassen van het criterium niet leidt tot discussie over de milieurelevantie van de activiteit, maar vooral over de absolute omvang en de economische gevolgen. Onder de Omgevingswet wordt zoveel mogelijk per activiteit een drempel opgenomen en worden specifieke activiteiten die niet centraal hoeven te worden geregeld uitgezonderd. Daarnaast nog toetsen aan een criterium van bedrijfsmatige omvang is niet wenselijk.

Het criterium van de duur van de activiteit
Dit criterium komt niet terug. Het leidde tot lastige discussies hoe lang een activiteit op een locatie uitgevoerd moest worden voordat sprake was van een inrichting. Bijvoorbeeld grond voor een werk korter dan 6 maanden opslaan was geen inrichting, maar als door vertraging van de werkzaamheden de grond langer bleef liggen, werd het dat ineens wel. Onder de Omgevingswet gelden de rijksregels als een activiteit milieubelastend is, ongeacht de duur. Wel kan het zijn dat er andere voorschriften gelden als een activiteit kort duurt. Voor het aanwijzen van bedrijfstakken is dit overigens meestal geen punt van discussie, aangezien een bedrijf al van zichzelf een zekere duur heeft.

Het criterium van de begrenzing
Dit criterium blijft belangrijk. Onder de Omgevingswet gaat het aanwijzen van milieubelastende activiteiten die overeenkomen met bedrijfstakken uit van een locatie. Naast de kernactiviteit die de bedrijfstak kenmerkt worden ook andere daarmee verbonden (zie hieronder) activiteiten aangewezen *op dezelfde locatie*. Het bedrijf geeft het bevoegd gezag informatie over de begrenzing van de locatie waar het zijn activiteiten verricht in het kader van het verstrekken van gegevens en bescheiden of bij aanvraag van een omgevingsvergunning.

Technische en functionele bindingen
Het samenvoegen van technisch en functioneel gebonden activiteiten blijft bij veel activiteiten het uitgangspunt. In het Europese begrip «installatie» dat bij onder Europese regelgeving vallende activiteiten vaak het uitgangspunt is wordt gesproken over nevenactiviteiten op dezelfde locatie die technisch én milieuhygiënisch met de kernactiviteit verbonden zijn, doordat ze daarmee «rechtstreeks samenhangen, in technisch verband staan, en gevolgen kunnen hebben voor emissies en verontreiniging». De aanwijzing van de activiteit in dit besluit gaat in de afdelingen 3.4 tot en met 3.10 vaak nog verder en omvat ook activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie en die de kernactiviteit functioneel ondersteunen.

Voorbeeld: als de kernactiviteit «het telen van gewassen in een kas» is, zijn de stookinstallatie en de waterzuivering daar technisch én milieuhygiënisch mee verbonden. Tegelijk zijn dat activiteiten die het telen functioneel ondersteunen. Dat geldt ook voor andere activiteiten, zoals het spoelen van de geteelde gewassen, het opslaan van gebruikt substraatmateriaal, of het reinigen van voertuigen, werktuigen en apparatuur voor agrarische activiteiten. Ook die zijn functioneel ondersteunend voor de teelt.

Op deze technische, milieuhygiënische en functionele bindingen is de richtingaanwijzer in hoofdstuk 3 van dit besluit afgestemd. Het is immers in de meeste gevallen goed voorspelbaar, welke activiteiten bij bijvoorbeeld een normaal glastuinbouwbedrijf in verband met het telen van gewassen in kassen worden uitgevoerd.

Organisatorische bindingen
Het samenvoegen van alleen maar organisatorisch gebonden activiteiten komt niet terug. Door activiteiten aan een kernactiviteit te koppelen die technisch, milieuhygiënisch en functioneel niets met de kernactiviteit te maken hebben, zou het besluit onvoorspelbare, en potentieel niet relevante activiteiten binnenhalen. Het daarop afstemmen van de richtingaanwijzer is onmogelijk, nog los van het feit dat in veel gevallen geen behoefte bestaat om aan deze meer uitzonderlijke activiteiten als Rijk regels te stellen. Een ander nadeel van het koppelen van organisatorisch gebonden activiteiten is dat het in de handhaving zou leiden tot discussies over privaatrechtelijke verhoudingen.

Het is denkbaar, dat het glastuinbouwbedrijf uit voorgaand voorbeeld een oude, niet meer functionele kas gaat gebruiken als caravanstalling, en in de naastgelegen schuur misschien reparatie- en spuitwerkzaamheden gaat uitvoeren. Een ander glastuinbouwbedrijf zou een vergelijkbare kas kunnen inzetten als opslagruimte voor goederen van derden, of als een accommodatie voor feesten en partijen. De organisatorische bindingen uit het inrichtingenbegrip hadden in het voorheen geldende recht tot gevolg, dat die minder gebruikelijke activiteiten ook onder het toepassingsbereik vielen.

Stel dat het glastuinbouwbedrijf de oude kas verhuurt aan de carnavalsvereniging voor het bouwen van de praalwagens en er stroomt daarbij per ongeluk een hoeveelheid oplosmiddel in het riool dan moet het bevoegd gezag eerst vaststellen wat precies de contractuele verhouding tussen de tuinder en de vereniging is, om te bepalen of deze activiteit wel of niet tot de inrichting behoorde.

Gelet op het voorgaande is er voor gekozen om uitsluitend organisatorische bindingen niet in het bepalen van het toepassingsbereik te betrekken. Eventuele activiteiten die alleen organisatorisch verbonden zijn met een onder dit besluit vallende activiteit worden zelfstandig beoordeeld. Daarbij kan het zijn, dat deze zelfstandig binnen het toepassingsbereik van dit besluit vallen, zoals het repareren en spuiten van de caravans. Als een alleen organisatorisch verbonden nevenactiviteit niet onder het toepassingsbereik van een van de andere activiteiten in dit besluit valt, gelden daarvoor alleen de decentrale regels.
Naast bovenbeschreven voordelen die verbonden zijn met de systematiek van aanwijzing van regels die voor een milieubelastende activiteit gelden maakt het afstappen van het begrip inrichting het ook bij deze bedrijven mogelijk om de vergunningplicht tot maar een deel van het bedrijf te beperken. Veelal betreft het een inperking van de vergunningplicht tot de installatie, die ook andere activiteiten omvat die - eenvoudig gezegd - technische én milieuhygiënische bindingen met de kernactiviteit hebben, maar worden functioneel ondersteunende activiteiten niet aan de vergunningplicht toegevoegd. Hierop wordt nader ingegaan in artikelsgewijze toelichting op hoofdstuk 3 van dit besluit. Dit beperkt de reikwijdte van de vergunningplicht en daarmee ook de met die vergunningplicht samenhangende administratieve en bestuurlijke lasten.

Met de gemaakte keuze wordt naar oordeel van de regering zowel recht gedaan aan het uitgangspunt «decentraal, tenzij», als aan het uitgangspunt van adequate /gelijkwaardige bescherming daar waar wel reden is voor inzet van rijksregels.

5.4.2 Geen omgevingsvergunning beperkte milieutoets

Onder de Wabo bestond naast de omgevingsvergunning voor de inrichting op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder e, ook zogenoemde omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder i, die deels vergelijkbare beleidsmatige achtergrond had als de keuze in dit besluit om de vergunningplicht te beperken tot het gedeelte van de activiteit dat daadwerkelijk individuele beoordeling vergt - het creëren van een beperktere vergunning dan voor alle activiteiten en aspecten binnen de gehele inrichting. Dit was een eenvoudige vergunning, waaraan geen voorschriften konden worden verbonden en die werd voorbereid met de reguliere procedure. Deze vergunning betrof een soort «voortoets» voor activiteiten binnen inrichtingen die in beginsel onder de werking van de algemene regels van het Activiteitenbesluit milieubeheer vielen. Wanneer er in verband met de activiteit toch noodzaak bestond tot het stellen van voorschriften, konden deze niet aan de vergunning worden gebonden, maar wel als maatwerkvoorschrift op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer worden gesteld. In de wet is ervoor gekozen om geen afzonderlijke grondslag en afzonderlijk beoordelingskader voor die vergunning vast te stellen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet is aangegeven dat met het verlaten van het inrichtingenbegrip als centraal aangrijpingspunt voor de vergunningplicht en het verbinden van de vergunningplicht aan een activiteit, de noodzaak hiervoor is verdwenen.[22] Ook de constructie waarbij aan de vergunning geen voorschriften kunnen worden verbonden, maar via een omweg van maatwerk uiteindelijk toch gesteld kunnen worden, draagt niet bij aan de eenvoud van het stelsel, en komt niet terug. Een deel van de omgevingsvergunningen beperkte milieutoets had onder de Wabo als achtergrond uitsluitend de mer-beoordeling. Op de wijze waarop de mer-beoordeling onder dit besluit is geregeld, wordt ingegaan in paragraaf 4.5.3.

6 Activiteiten in of bij waterstaatswerken in beheer bij het Rijk

6.1 Inleiding

[22] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 486.

In hoofdstuk 6 van dit besluit worden samenhangende regels gesteld voor een aantal categorieën van activiteiten die betrekking hebben op de oppervlaktewaterlichamen en waterkeringen in beheer bij het Rijk.

Het betreft de volgende activiteiten:
a beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk;
b lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
c ontgrondingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk;
d mijnbouwactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk; en
e wateronttrekkingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk.

De activiteiten onder a, b en e behoren tot de wateractiviteiten.

De regels voor deze categorieën van activiteiten zijn in dit hoofdstuk samengebracht, omdat de activiteiten ook in de praktijk vaak samengaan. Bij veel beperkingengebiedactiviteiten, zoals in het beperkingengebied plaatsen van objecten als kades, steigers en bruggen, zal bij het aanleggen, onderhouden of slopen daarvan ook sprake zijn van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Lozingen in en onttrekkingen uit rijkswater vinden meestal plaats via een lozingsobject, waarvan het plaatsen een beperkingengebiedactiviteit is. Ook activiteit zoals het kweken van vis of het telen van gewassen in een oppervlaktewaterlichaam zijn zowel een beperkingengebiedactiviteit, vanwege de installatie die daarvoor in het oppervlaktewaterlichaam wordt geplaatst, als een lozingsactiviteit, vanwege de mogelijke toevoeging van voedingsstoffen of antibiotica.

Hieronder wordt uitgelegd wat met de verschillende activiteiten wordt bedoeld:

Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk
De Omgevingswet bevat in artikel 4.3, eerste lid, onder f, onder 2, de grondslag om algemene rijksregels te stellen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder f, onder 2, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht.

Onder beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk worden verstaan: activiteiten die binnen een beperkingengebied van een waterstaatswerk verricht worden.

Een waterstaatswerk is in de wet omschreven als een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk. Tot het waterstaatswerk behoren de binnenwateren, met inbegrip van de oevers, eventuele dijken, waar relevant het zomer- en winterbed en ondersteunende kunstwerken als stuwen en sluizen. Ook bergingsgebieden behoren tot het waterstaatswerk. Met name langs de grote rivieren kunnen daarom omvangrijke gebieden tot het waterstaatswerk behoren. Ook de Waddenzee en de grote wateren in Zeeland en het IJsselmeergebied gelden in hun geheel als beperkingengebied.
Een beperkingengebied is in de wet (gespecificeerd naar waterstaatswerken) omschreven als een krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een waterstaatswerk regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat waterstaatswerk. Dit gebied omvat dus zowel het waterstaatswerk als een gebied daaromheen.

Bovenstaande maakt al duidelijk, dat in het beperkingengebied tal van activiteiten kunnen plaatsvinden, zowel bedrijfsmatig als niet bedrijfsmatig, waarvan de omvang en duur en de potentiële omvang van nadelige gevolgen voor het waterstaatswerk zeer uiteen kunnen lopen. Tot die beperkingengebiedactiviteiten kan bijvoorbeeld behoren het in het oppervlaktewaterlichaam aanbrengen van objecten, zoals steigers, het bouwen van bruggen over het water en aanleggen van tunnels er onder, het in of aan het oppervlaktewaterlichaam of op of in een waterkering realiseren van bouwwerken. Ook het aanpassen of verwijderen van voornoemde objecten en bouwwerken en het gebruik en beheer daarvan, zoals schoonmaak en ander onderhoud, is een beperkingengebiedactiviteit. Andere beperkingengebiedactiviteiten kunnen bijvoorbeeld inhouden het beheer van binnen het waterstaatswerk aanwezig groen, waaronder gras, struiken en bomen. In het beperkingengebied worden ook wegen, fietspaden en wandelpaden aangelegd, waarbij niet alleen de aanleg maar ook het gebruik tot de beperkingengebiedactiviteiten behoren.

Er worden in het beperkingengebied van een waterstaatswerk soms grootschalige werken gerealiseerd, waarbij professionele bouwbedrijven zijn betrokken, maar er vinden ook tal van kleinere bedrijfsmatige activiteiten plaats. Er wordt door burgers ook gerecreëerd en zelfs gewoond. Het mag duidelijk zijn dat lang niet alle activiteiten tot het stellen van specifieke regels noodzaken en wanneer dat wel het geval is, hoeft lang niet altijd het zware instrument van vergunningplicht te worden ingezet.

Veel activiteiten in het beperkingengebied worden uitgevoerd door de beheerder. Daartoe behoren ook activiteiten waarvoor vooraf publiekrechtelijke besluitvorming nodig is. Bij het aanwijzen van vergunningplichten en het stellen van algemene regels is met die situaties rekening gehouden. Voor grootschalige projecten van de beheerder, zoals het aanleggen van primaire waterkeringen, kent de wet een specifiek instrument: het projectbesluit. Op grond van artikel 5.52 van de wet geldt het projectbesluit als omgevingsvergunning voor activiteiten ter uitvoering van het projectbesluit, als dat uitdrukkelijk in het projectbesluit is bepaald. In hoofdstuk 6 van dit besluit zijn daarom geen inhoudelijke regels gesteld over activiteiten door of namens de beheerder voor het onderhoud of herstel van waterstaatswerken. Andere activiteiten van de beheerder, die niet onder het projectbesluit vallen en niet dienen voor onderhoud of herstel van waterstaatswerken, zijn vergunningplichtig gemaakt («vergunning eigen dienst») of vallen onder de in dit hoofdstuk opgenomen algemene regels. Via de omgevingsvergunning kan een transparante afweging van belangen met betrokkenheid van belanghebbenden plaatsvinden.

Lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam
De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over de lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder c, van de wet. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder c, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht. In hoofdstuk 6 van dit besluit zijn alleen algemene regels en vergunningplichten opgenomen voor lozingsactiviteiten op oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk. Het Rijk beheert geen zuiveringtechnische werken.

Hoofdstuk 6 van dit besluit heeft ook betrekking op lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk, waarvoor de regels in samenhang met milieubelastende activiteiten in de hoofdstukken 2 tot en met 5 zijn opgenomen. In aanvulling op de daar geregelde lozingsactiviteiten stelt hoofdstuk 6 regels over minder milieurelevante lozingen, die binnen het toepassingsbereik van de hoofdstukken 2 tot en met 5 vallen als zij functioneel samenhangen met de daar geregelde milieubelastende activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn de lozing in rijkswater van afstromend regenwater vanaf het parkeerterrein bij een bedrijf dat in hoofdstuk 3 is geregeld en het lozen bij het onderhoud aan een fabrieksgebouw dat naast een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk is gebouwd. Bij lozingen op regionale wateren worden die regels door de waterschappen gesteld in de waterschapsverordening, in de vorm van maatwerkregels. Hoofdstuk 6 bevat ook regels voor eventuele beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk en voor wateronttrekkingsactiviteiten, die met de in de hoofdstukken 3, 4 en 5 gereguleerde lozingsactiviteiten samenhangen. Zo bevat paragraaf 6.2.3 regels voor het onttrekken van oppervlaktewater dat ook als koelwater bij milieubelastende activiteiten kan worden ingezet.

Wateronttrekkingsactiviteiten
De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over wateronttrekkingsactiviteiten is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder d, van de wet. Wateronttrekkingsactiviteit wordt in de wet omschreven als:
a het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam;
b het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening; of
c het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening.

Tot de wateronttrekkingsactiviteiten behoort bijvoorbeeld het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam voor de openbare drinkwatervoorziening, voor de inzet van oppervlaktewater als koelwater, of voor de beregening van gewassen. Onttrekkingen van oppervlaktewater uit de rijkswateren komt regelmatig voor. Onttrekkingen van grondwater zijn veel zeldzamer, en vinden in de praktijk vrijwel alleen plaats in de uiterwaarden van de grote rivieren.

De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder d ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht.

Oogmerk rijksregels voor de wateractiviteiten

De hiervoor genoemde beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk, lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en wateronttrekkingsactiviteiten behoren tot wateractiviteiten. Artikel 4.23 van de wet omschrijft het oogmerk van de algemene rijksregels voor wateractiviteiten. Dit oogmerk omvat:
a het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste,
b het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen,
c de vervulling van de op grond van deze wet aan watersystemen toegekende maatschappelijke functies.

Ontgrondingsactiviteiten
De Omgevingswet biedt in artikel 4.3, tweede lid, onder a, de mogelijkheid om met het oog op de doelen van de wet algemene regels te stellen over ontgrondingsactiviteiten. Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet is het verboden zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten tenzij het een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval betreft. Hoofdstuk 6 van dit besluit wijst een aantal gevallen aan, waarin geen omgevingsvergunning is vereist voor een ontgrondingsactiviteit. Ontgrondingsactiviteiten zijn ook steeds beperkingengebiedactiviteiten. Vanwege de brede reikwijdte van het oogmerk voor ontgrondingsactiviteiten (namelijk de doelen van de wet) is er van afgezien om ontgrondingsactiviteiten die onder de bevoegdheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat vallen, ook nog regels aan regels voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk te onderwerpen.

Mijnbouwactiviteiten
De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over mijnbouwactiviteiten is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder e, van de wet. De Omgevingswet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder e, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht voor een mijnbouwactiviteit. De mijnbouwactiviteit betreft zowel het plaatsen van een mijnbouwinstallatie als het verrichten van een verkenningsonderzoek met kunstmatig opgewekte trillingen in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk. In hoofdstuk 6 van dit besluit is een aantal algemene regels opgenomen voor het verrichten van een verkenningsonderzoek met kunstmatig opgewekte trillingen en voor het plaatsen van een mijnbouwinstallatie die geheel onder water ligt.

6.2 Toepassingsbereik
De genoemde categorieën van activiteiten vinden zowel plaats met betrekking tot rijkswateren als regionale wateren. De grondslag van de wet maakt het in beginsel mogelijk om algemene rijksregels ook over activiteiten in regionale wateren te stellen. In lijn met het uitgangspunt «decentraal, tenzij», vervat in artikel 2.3 van de wet, worden in hoofdstuk 6 van dit besluit alleen regels gesteld over activiteiten met betrekking tot rijkswateren. De keuze om algemene rijksregels te beperken tot rijkswateren is in overstemming met de toedeling van beheertaken met betrekking tot watersystemen in afdeling 2.4 van de wet.

De aanwijzing van rijkswateren vindt op grond van artikel 2.20 van de wet plaats in het Omgevingsbesluit, waarbij de geometrische begrenzing van het beheergebied in een ministeriële regeling is vastgelegd.

6.3 Bevoegd gezag
De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels vindt in dit besluit plaats. Gelet op de beperking van de onderhavige algemene rijksregels tot activiteiten met betrekking tot rijkswateren is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen voor mijnbouwactiviteiten in de rijkswateren is de Minister van Economische Zaken en Klimaat aangewezen als bevoegd gezag. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning is in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin is ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft.

6.4 Structuur van hoofdstuk 6
Zoals in paragraaf 2.3.5 al is aangegeven, wordt bij de indeling (van de hoofdstukken) van dit besluit op verschillende manieren aansluiting gezocht bij het gezichtspunt van de initiatiefnemer. Ook in hoofdstuk 6 is het gezichtspunt van de initiatiefnemer als uitgangspunt genomen. Dit blijkt uit de onderverdeling van de inhoudelijke regels in de afdelingen van het hoofdstuk.

6.5 Beleidskeuze voor onderscheiden activiteiten

Specifieke zorgplicht

De algemene regels bevatten een specifieke zorgplicht, die ook van toepassing is op vergunningplichtige activiteiten. In het tweede tot en met zevende lid van de specifieke zorgplicht wordt de zorg, omschreven in het eerste lid, voor de onderscheiden categorieën activiteiten deels (niet uitputtend) nader ingevuld.

Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk
Voor activiteiten die potentieel de zwaarste gevolgen kunnen hebben en die een individuele voorafgaande beoordeling behoeven, bevat het besluit een vergunningplicht.

Bij kleinere activiteiten kan veelal met algemene regels worden volstaan. Individuele beoordeling in een vergunningprocedure is dan niet nodig, een melding is veelal voldoende. Naar aanleiding daarvan kan het bevoegd gezag zo nodig maatwerkvoorschriften stellen. Ten slotte vinden in het beperkingengebied ook activiteiten van zo geringe omvang en relevantie plaats, dat met het stellen van algemene regels - en veelal alleen de specifieke zorgplicht - kan worden volstaan, zonder dat een meldingsplicht geldt.

Zo is het bijvoorbeeld mogelijk, dat een provinciale weg een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk gaat kruisen. Het aanleggen van de brug over het water kan substantiële nadelige gevolgen hebben voor het waterstaatswerk, bijvoorbeeld omdat het de doorstroming en de bevaarbaarheid kan beïnvloeden. Voor die omvangrijke activiteit is de vergunningplicht een geëigend instrument. Het wegverkeer dat later over die brug gaat rijden en het onderhoud van het wegdek hebben normaal gesproken geen nadelige gevolgen voor de functie van het waterstaatswerk. Die activiteiten mogen zonder voorafgaande vergunning of melding worden uitgevoerd. Nadelige gevolgen voor het waterstaatswerk kunnen wel aan de orde zijn in geval van groot onderhoud, waarbij de brug van een nieuwe verflaag wordt voorzien. Vanwege de bescherming van het oppervlaktewater verplichten de algemene rijksregels voor de lozingsactiviteit bij verwijderen of aanbrengen van verflagen een hulpconstructie. Het aanbrengen hiervan valt onder de beperkingengebiedactiviteit en kan afhankelijk van de uitvoering bijvoorbeeld de bevaarbaarheid beïnvloeden.

Bij een deel van de activiteiten die onder algemene rijksregels vallen, is een voorafgaande melding vereist. Het betreft activiteiten die nadelige gevolgen voor het waterstaatswerk kunnen hebben. Het is voor de taken van de beheerder noodzakelijk dat hij vooraf op de hoogte is gesteld over het de aard en omvang en zo nodig andere kenmerken van de activiteit. De meldingsplicht maakt dit mogelijk. De melding dient uiterlijk vier weken voor begin van de activiteit plaatsvinden. In aanvulling op de meldingsplicht moet het bevoegd gezag vier weken van tevoren geïnformeerd worden over de verwachte datum van het begin van de activiteit en de verwachte duur ervan. Deze informatie is nodig om eventueel beheersmaatregelen te nemen.

Lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam
Tot de lozingsactiviteiten behoren bijvoorbeeld lozingen:
- vanuit gemeentelijke rioolstelsels;
- van koelwater;
- van grondwater bij ontwatering;
- van huishoudelijk afvalwater vanuit verspreide bebouwing;
- van afvloeiend wegwater;
- bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden in een oppervlaktewaterlichaam.

Aan een deel van deze activiteiten zijn specifieke regels gesteld. De geregelde lozingen kunnen vaak zowel plaatsvinden bij bedrijven die onder de regels over milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk van de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit vallen als daarbuiten. De algemene regels van dit hoofdstuk gelden voor beide situaties. Voor bedrijven die onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 vallen, bevat dit hoofdstuk dus aanvullende regels ter bescherming van de rijkswateren.

In paragraaf 6.2.7 van dit besluit zijn ook enkele vergunningplichten opgenomen voor lozingsactiviteiten op de rijkswateren. Dit betreft onder andere lozen van stoffen en water bij het onderhouden, repareren, schoonmaken of behandelen van de scheepshuid van schepen, het lozen van meer dan 5.000 m^3 water per uur en lozingen die via een uitstroomvoorziening plaatsvinden, anders dan gebruikelijke afvalwaterstromen zoals regenwater en grondwater. Die laatste vergunningplicht moet worden beschouwd als een vangnet voor onvoorziene lozingen, die niet elders in dit besluit geregeld zijn maar in potentie wel schadelijke stoffen kunnen bevatten.
Bij een deel van de activiteiten die onder algemene rijksregels vallen is een voorafgaande melding vereist.

6.6 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Onder de Waterwet werden alle lozingen van stoffen op een oppervlaktewaterlichaam door het Rijk gereguleerd, dus ook alle lozingen op regionale wateren. Zelfstandige lozingsactiviteiten op regionale wateren (lozingen die niet samenhangen met milieubelastende activiteit) vallen buiten het toepassingsbereik van dit besluit. Het waterschap kan hiervoor dus regels over zowel kwaliteit als kwantiteit stellen in de waterschapsverordening. Hier verschuift dus de regulering van het kwaliteitsaspect voor wat betreft regionale wateren van het Rijk naar het waterschap. Voor het lozen van water (kwantiteit) verandert er niets, deze lozingen van water op regionale wateren vielen al niet onder de rijksregels.
- Voor rijkswateren was al het lozen van water en stoffen door het Rijk volledig geregeld, daaraan verandert niets. Wel worden de regels voor lozen van water, stoffen en warmte bijeengebracht. In de voorafgaand aan dit besluit geldende regelgeving waren die regels nog verspreid over meerdere besluiten, te weten het Waterbesluit (waarin het lozen van water was geregeld) en het Activiteitenbesluit milieubeheer, Besluit lozen buiten inrichtingen en Besluit lozing afvalwater huishoudens (die besluiten regelden het lozen van stoffen en warmte).
- De regels voor mijnbouwactiviteiten waren opgenomen in het Mijnbouwbesluit, in een deel van de afdelingen 2.1 en 2.2 van hoofdstuk 2 (Verkenningsonderzoek), en in een deel van afdeling 5.2 (Mijnbouwinstallaties) van hoofdstuk 5 over mijnbouwwerken.

6.7 Effecten

- De regels over de verschillende wateractiviteiten zijn vanuit het gezichtspunt van de initiatiefnemer geordend. Daarmee is de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van de regelgeving vergroot en is een samenhangende benadering van de regels tot stand gebracht.
- Bij het stellen van de regels is waar mogelijk volstaan met het stellen van algemene rijksregels. Voor de potentieel minst bezwaarlijke lozingen is alleen gekozen voor de specifieke zorgplicht. Voor het aanwijzen van vergunningplichten is uitgegaan van de systematiek «algemene regels, tenzij». Hierdoor is het gedogen beëindigd van lozingen die niet vanuit uitstroomvoorzieningen plaatsvinden, zoals het gebruik van vislood of het schoonmaken van pleziervaartuigen in het water. Deze waren voorheen formeel vergunningplichtig, maar hiervoor werden nooit vergunningen aangevraagd of verleend.
- Voor lozingen vanuit uitstroomvoorzieningen is met een «vangnetvergunningplicht» geborgd, dat voldaan wordt aan het vereiste van voorafgaande regulering, zoals dat volgt uit de kaderrichtlijn water.
- Bij potentieel bezwaarlijke lozingen is een verbod om te starten zonder voorafgaande melding opgenomen, die de positie van het bevoegd gezag bij toezicht en handhaving versterkt.

7 Activiteiten in de Noordzee

7.1 Inleiding en toepassingsbereik

In hoofdstuk 7 van dit besluit worden de regels gesteld voor een aantal categorieën van activiteiten in de Noordzee. Dit betreft zowel het oppervlaktewaterlichaam als het beperkingengebied met betrekking tot de Noordzee. Een oppervlaktewaterlichaam is in de wet gedefinieerd als samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk op grond van deze wet aangewezen, drogere oevergebieden en flora en fauna. Een beperkingengebied voor een waterstaatswerk is een krachtens de wet aangewezen gebied waar vanwege de aanwezigheid van een waterstaatswerk regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat waterstaatswerk. Het beperkingengebied van de Noordzee wordt bij ministeriële regeling aangewezen. De wet bevat ook een definitie van zee: mariene wateren, met uitzondering van de binnenwateren van staten, met inbegrip van de zeebodem en ondergrond daarvan. Hoofdstuk 7 bevat geen regels over de waterkeringen die in beheer zijn bij het Rijk en grenzen aan de Noordzee. Die regels zijn te vinden in hoofdstuk 6.

Paragraaf 3.3 van de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit betreft een algemene uiteenzetting over de Omgevingswet en de algemene maatregelen van bestuur in verhouding tot de Noordzee. De regels voor een aantal categorieën van activiteiten met betrekking tot de Noordzee zijn in hoofdstuk 7 samengebracht, omdat de activiteiten ook in de praktijk vaak samengaan. Het gaat om:

a beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee;
b beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee;
c lozingsactiviteiten op de Noordzee;
d stortingsactiviteiten op de Noordzee;

e ontgrondingsactiviteiten in de Noordzee;
f mijnbouwactiviteiten in de Noordzee;
g wateronttrekkingsactiviteiten in de Noordzee.

Hoofdstuk 7 van dit besluit is niet van toepassing op andere oppervlaktewaterlichamen uit bijlage II bij het Omgevingsbesluit en op de waterkeringen, waarover de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het beheer voert. Die regels zijn opgenomen in hoofdstuk 6 van dit besluit. Hoofdstuk 6 is ook niet van toepassing op regionale wateren.

Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee
De Omgevingswet bevat in artikel 4.3, eerste lid, onder f, onder 2, de grondslag om algemene rijksregels te stellen over beperkingengebiedactiviteiten in de Noordzee. Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder f, onder 2, van de wet kan bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald in welke gevallen beperkingengebiedactiviteiten in de Noordzee vergunningplichtig zijn. Hoofdstuk 7 van dit besluit bevat zowel algemene rijksregels over beperkingengebiedactiviteiten, als bepalingen die de gevallen aanwijzen waarin een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit verplicht is.

De activiteiten op de Noordzee zijn talrijk. Er worden bijvoorbeeld windparken in gebouwd en mijnbouwinstallaties geplaatst, er worden kabels en leidingen in worden aangelegd en er worden weerstations geplaatst. Daarnaast wordt de zee ook gebruikt om op te varen, in te vissen en om in te zwemmen. Het strand kan worden gebruikt om te recreëren. Lang niet al deze activiteiten nopen tot het stellen van regels, laat staan tot het inzetten van het zware instrument vergunningplicht. Voor het merendeel deel van de activiteiten kan worden volstaan met de specifieke zorgplicht (artikel 7.6 van dit besluit). Zie voor een overzicht van en de verhouding tussen de verschillende instrumenten uit dit besluit hoofdstuk 3 van deze toelichting. Uiteraard is hoofdstuk 7 van dit besluit alleen van toepassing op die activiteiten voor zover die vallen binnen het toepassingsbereik van de Omgevingswet, zie artikel 1.4 van de Omgevingswet. Zo heeft de Visserijwet 1963 tot doel om doelmatige bevissing te bevorderen. Dit besluit is dan ook niet van toepassing op de activiteit vissen in de Noordzee (echter wel op het bouwen of plaatsen van objecten voor viskweek). Hetzelfde geldt onder andere voor de activiteiten die zijn geregeld bij of krachtens de Mijnbouwwet, de Wet bestrijding maritieme ongevallen en de Wet windenergie op zee.

Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee
Bij ministeriële regeling worden beperkingengebieden aangewezen met betrekking tot installaties in de Noordzee. Dit betekent dat er in het beperkingengebied met betrekking tot de Noordzee nog een beperkingengebied aanwezig is, namelijk die rond installaties. De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot installaties in een waterstaatswerk is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder f, onder 3, van de wet. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder f, onder 5, ook een grondslag om omgevingsvergunningplichtige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot installaties in een waterstaatswerk aan te wijzen. Hoofdstuk 7 van dit besluit bevat zowel bepalingen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee, als bepalingen die de gevallen aanwijzen waarin een omgevingsvergunning voor een dergelijke activiteit verplicht is.

De bepalingen over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een installatie in de Noordzee zijn gesteld met het oog op het waarborgen van de veiligheid. Deze beperkingengebieden liggen rond drie soorten installaties die op zee worden kunnen worden onderscheiden: windenergie-installaties (windparken), mijnbouwinstallaties en overige installaties. Bij overige installaties kan worden gedacht aan kwekerijen voor zeeorganismen, mosselzaadinvanginstallaties, hydrofoons enzovoort. Het beperkingengebied bedraagt (maximaal) 500 meter van de buitengrens van een installatie, zie ook paragraaf 3.3 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit.

Lozingsactiviteiten op de Noordzee
De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder c, van de Omgevingswet. De Omgevingswet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder c, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht. Hoofdstuk 7 van dit besluit bevat zowel bepalingen over lozingsactiviteiten op de Noordzee als bepalingen die de gevallen aanwijzen waarin een omgevingsvergunning voor een dergelijke activiteit verplicht is. Deze zijn identiek aan de regels over lozingsactiviteiten die in hoofdstuk 6 zijn opgenomen voor de andere rijkswateren. Om dezelfde reden als in paragraaf 6.5 is toegelicht gelden de regels over lozingsactiviteiten in hoofdstuk 7 ook voor activiteiten die onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 vallen.

De bepalingen over lozingsactiviteiten in dit besluit zijn gesteld met het oog op het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, het beschermen en verbeteren van de ecologische kwaliteit van watersystemen en met het oog op de vervulling van de maatschappelijke functies die op grond van de wet aan watersystemen zijn toegekend.

Stortingsactiviteiten in de Noordzee
Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de wet is het verboden zonder omgevingsvergunning een stortingsactiviteit op zee te verrichten, tenzij het een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval betreft. Artikel 1.5, derde lid, van de wet bepaalt dat de regels voor de stortingsactiviteit op zee ook van toepassing zijn op in Nederland geregistreerde vaartuigen en luchtvaartuigen die zich buiten Nederland en de exclusieve economische zone bevinden. De wet biedt in artikel 4.3, tweede lid, onder b, de mogelijkheid om met het oog op de doelen van de wet algemene regels te stellen over stortingsactiviteiten op zee. Hoofdstuk 7 van dit besluit wijst een geval aan waarin geen omgevingsvergunning is vereist voor een stortingsactiviteit.

Ontgrondingsactiviteiten in de Noordzee
De Omgevingswet biedt in artikel 4.3, tweede lid, onder a, de mogelijkheid om met het oog op de doelen van de wet algemene regels te stellen over ontgrondingsactiviteiten. Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet is het verboden zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten tenzij het een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval betreft. Hoofdstuk 7 van dit besluit wijst een aantal gevallen aan, waarin geen omgevingsvergunning is vereist voor een ontgrondingsactiviteit.

Mijnbouwactiviteiten in de Noordzee
De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over mijnbouwactiviteiten is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder e, van de wet. De Omgevingswet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder e, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht voor een mijnbouwactiviteit. Hoofdstuk 7 van dit besluit bevat zowel bepalingen over mijnbouwactiviteiten als bepalingen die de gevallen aanwijzen waarin een omgevingsvergunning voor een dergelijke activiteit verplicht is. Deze bepalingen zijn gesteld met het oog op het waarborgen van de veiligheid en de evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Wateronttrekkingsactiviteiten in het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee
Artikel 4.3, eerste lid, onder d, van de Omgevingswet biedt de mogelijkheid om regels te stellen over wateronttrekkingsactiviteiten. De Omgevingswet biedt in artikel 5.1, tweede lid, onder d, ook de mogelijkheid voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht voor wateronttrekkingsactiviteiten. Hoofdstuk 7 van dit besluit bevat geen aparte afdeling waarin specifieke bepalingen over wateronttrekkingsactiviteiten in de Noordzee zijn opgenomen. Dit betekent niet dat er geen regels gelden voor wateronttrekkingsactiviteiten. Omdat de wateronttrekkingsactiviteit wel is genoemd in het toepassingsbereik van dit hoofdstuk is de specifieke zorgplicht van toepassing en kan desgewenst een maatwerkvoorschrift worden gesteld.

7.2 Bevoegd gezag

De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels vindt in dit besluit plaats. Het grootste deel van de Noordzee ligt buiten het gemeentelijk en provinciaal ingedeelde gebied. Op dat deel van de Noordzee kan dus alleen een minister bevoegd gezag zijn. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is bevoegd gezag voor de wateractiviteiten en de ontgrondingsactiviteiten in hoofdstuk 7 van dit besluit. De Minister van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag als het gaat om een mijnbouwactiviteit en een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een mijnbouwinstallatie in de Noordzee. Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning is in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin is ook bepaald, wie bevoegd gezag als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft.

Binnen het gemeentelijk en provinciaal ingedeeld gebied, dat tot ongeveer 1 kilometer van de kust ligt, is het op zich mogelijk om de gemeente of provincie als bevoegd gezag aan te wijzen. Voor de in hoofdstuk 7 van dit besluit gereguleerde activiteiten is daarvoor niet gekozen. Vanwege de rijksbelangen in de Noordzee, zijn ook in deze zones de genoemde ministers bevoegd gezag. Voor andere categorieën van activiteiten in dat gebied kan de gemeente of provincie wel bevoegd gezag zijn, zoals voor een afwijkactiviteit of voor het gelegenheid bieden tot zwemmen en baden, bijvoorbeeld in een zwembad op een pier.

7.3 Structuur van hoofdstuk 7

Zoals in paragraaf 2.3.5 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dit besluit al is aangegeven wordt bij de indeling (van de hoofdstukken) van dit besluit op verschillende manieren aansluiting gezocht bij het gezichtspunt van de initiatiefnemer. Ook in dit hoofdstuk is het gezichtspunt van de initiatiefnemer als uitgangspunt genomen. Dit blijkt uit de onderverdeling van de inhoudelijke regels in afdeling 7.2. Daarin zijn bijvoorbeeld de regels over beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee en een lozingsactiviteit op het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee samengevoegd in een paragraaf 7.2.1 Bouwwerken, werken en objecten. Hiermee wordt het voor de initiatiefnemer inzichtelijker welke regels uit hoofdstuk 7 van toepassing zijn op de te ontplooien activiteiten in de Noordzee. Overigens zijn in de verschillende paragrafen alleen activiteiten samengebracht als daardoor het inzicht in de regels en het gebruiksgemak en de voorspelbaarheid van de regels worden vergroot. Het samenvoegen is geen doel op zich.

7.4 Beleidskeuze voor onderscheiden activiteiten

In deze paragraaf van de nota van toelichting wordt op hoofdlijnen ingegaan op de beleidskeuzes voor een aantal activiteiten met betrekking tot de Noordzee. De toelichting volgt de indeling van activiteiten, zoals die in afdeling 7.2 van dit besluit wordt aangehouden. In de artikelsgewijze toelichting wordt waar nodig op de beleidskeuzes dieper ingegaan.

Paragraaf 7.2.1 Bouwwerken, werken en objecten

Deze paragraaf heeft betrekking op het oprichten van bouwwerken, het maken van werken en het plaatsen van objecten in de zee en op het strand en daarmee samenhangende activiteiten als renoveren, slopen en verwijderen daarvan. Deze titelomschrijving sluit zoveel mogelijk aan op het gezichtspunt en de belevingswereld van de initiatiefnemer. Hieraan worden de bepalingen gekoppeld die gelden voor deze activiteiten: de beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op de Noordzee. De initiatiefnemer wordt op deze manier geholpen om snel te doorzien welke bepalingen gelden en in welke gevallen een vergunning nodig is.
Het ligt voor een initiatiefnemer bijvoorbeeld niet voor de hand dat voor de activiteit «bouwen» op het strand de regels over een «beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee» van toepassing zijn en dat het in de Noordzee komen van stoffen bij bouw of onderhoud weer valt onder een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Maar het zal voor de initiatiefnemer wel duidelijk zijn dat het gaat over bouwwerken, objecten en andere werken.

De aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen maakt onderscheid tussen twee gebieden binnen het beperkingengebied, te weten de Noordzee zelf en het strand. Gebruik en functie verschillen zozeer van elkaar dat de aan te wijzen vergunningplichtige gevallen ook moeten verschillen. Zo is het maken en behouden van een bodemophoging van de Noordzee vergunningplichtig, maar is uiteraard niet iedere bodemophoging van het strand vergunningplichtig, gezien het recreatieve gebruik. Ook komen op de Noordzee zelf uiteraard geen strandpaviljoens voor, maar op het strand wel. Daarvoor is bijvoorbeeld opgenomen dat het bouwen en in stand houden van een niet-permanent bouwwerk zoals een strandpaviljoen buiten het seizoen vergunningplichtig is. Ten slotte kan worden vermeld dat de paragraaf over bouwwerken, objecten en andere werken niet van toepassing is op windparken op de Noordzee, uitstroomvoorzieningen en installaties voor het kweken van vis of het telen van gewassen. Hiervoor gelden aparte paragrafen.

Paragraaf 7.2.2 Grondverzet

Grondverzet betreft het verplaatsen van grond bestemd voor een ontgraving of een ophoging. In deze paragraaf wordt op dezelfde wijze als bij de paragraaf over bouwwerken, werken en objecten aangesloten bij het gezichtspunt van de initiatiefnemer waarbij tegelijkertijd een koppeling plaatsvindt met de door de overheid gehanteerde aanduiding van deze activiteiten op de Noordzee, namelijk ontgrondingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot het oppervlaktewaterlichaam de Noordzee. Deze paragraaf maakt duidelijk welke bepalingen van toepassing zijn en in welke gevallen een omgevingsvergunning nodig is. Een initiatiefnemer die bijvoorbeeld een kabel in de Noordzee aanlegt, begrijpt dat sprake is van grondverzet. Maar het grondverzet voor het leggen van een kabel in de Noordzee is tegelijkertijd een beperkingengebiedactiviteit in de Noordzee en een ontgrondingsactiviteit. Uit de paragraaf over grondverzet volgt dat voor het leggen van een kabel wel een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot de Noordzee nodig is, maar dat geen vergunning nodig is voor de ontgrondingsactiviteit.

Paragraaf 7.2.3 Windparken

Deze paragraaf heeft betrekking op het aanleggen, onderhouden en verwijderen van windparken in de Noordzee. Een vergelijkbare paragraaf was opgenomen in paragraaf 6a van het Waterbesluit. Deze activiteiten worden aangeduid als beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op de Noordzee.

In deze paragraaf wordt zoveel mogelijk duidelijkheid gegeven over de eisen die worden gesteld aan windparken vanuit het gezichtspunt van de initiatiefnemer. Deze paragraaf bevat eenduidige en uniforme regels over de bouw, exploitatie en verwijdering van een windpark. Initiatiefnemers kunnen in een vroeg stadium hun ontwerp en bouwactiviteiten afstemmen op deze algemene regels. De artikelen volgen in grote lijnen de verschillende fasen van een windpark. Er worden onder meer regels gesteld aan het uitvoeringsplan dat onder meer ziet op aanleg (en verwijdering) van een windpark of een exportkabel (dit is de kabel die het transformatorstation van een windpark verbindt met het elektriciteitsnet), over de constructieve eisen aan een windturbine, over de te voeren herkenningstekens en bakens, over de staat van onderhoud, over de exportkabels en over het moment waarop een windpark of exportkabel wordt verwijderd. Ook bevat deze paragraaf een verbod op het lozen van afvalwater bij onderhoud aan het windpark.

De Wet windenergie op zee is van toepassing op windparken op zee en bepaalt dat de Minister van Economische Zaken en Klimaat in overeenstemming met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een kavelbesluit kan nemen. In dit kavelbesluit is een locatie voor een windpark en een tracé voor een aansluitverbinding aangewezen. Het is op grond van die wet verboden zonder vergunning van de Minister van Economische Zaken en Klimaat een windpark te bouwen of te exploiteren in de Nederlandse territoriale zee of de Nederlandse exclusieve economische zone. De in paragraaf 7.2.3 Windparken opgenomen algemene regels gelden naast de Wet windenergie op zee. Op deze wijze wordt voorkomen dat deze regels als voorschrift in een kavelbesluit moeten worden opgenomen.

Paragraaf 7.2.4 Beperkingengebiedactiviteiten bij installaties in zee
In tegenstelling tot de voorgaande paragrafen nopen in dit geval inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak voor de initiatiefnemer niet om verschillende activiteiten in deze paragraaf bij elkaar te trekken en in samenhang te behandelen. Het is voldoende duidelijk dat voor het zich bevinden in een beperkingengebied rond de verschillende soorten installaties (mijnbouwinstallaties en overige installaties) een omgevingsvergunning verplicht is en welke uitzonderingen daarbij gelden. Overigens geldt dat in de praktijk het beperkingengebied niet rondom elke installatie afzonderlijk, maar bijvoorbeeld rond een windpark als geheel wordt gelegd. Daarbij wordt het beperkingengebied bepaald op basis van de buitenrand van het windpark. Onderzeese mijnbouwinstallaties waarbij geen risico voor aanvaring bestaat, hebben geen beperkingengebied.

Paragraaf 7.2.5 Lozen van huishoudelijk afvalwater
Deze paragraaf heeft betrekking op het lozen van afvalwater en daarvoor plaatsen van een uitstroomvoorziening. Op deze activiteiten zijn de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op de Noordzee van toepassing. Het maken van een uitstroomvoorziening is, vanwege het belang van de waterveiligheid, aan een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit gebonden. Voor het lozen van huishoudelijk afvalwater gelden algemene regels en een meldingsplicht.

Paragraaf 7.2.6 Telen en kweken in een oppervlaktewaterlichaam
Deze paragraaf het kweken van consumptievis, het kweken of houden van ongewervelde waterdieren, het telen van waterplanten en het invangen van mosselzaad in de Noordzee. Op deze activiteiten zijn de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op de Noordzee van toepassing. Voor de beperkingengebiedactiviteit is een vergunning vereist, voor de lozingsactiviteit gelden algemene regels.

Paragraaf 7.2.7 Andere lozingen
Deze paragraaf betreft een restcategorie over het lozen en daarvoor plaatsen van een uitstroomvoorziening. Op deze lozingsactiviteiten zijn de regels over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot de Noordzee en lozingsactiviteiten op de Noordzee van toepassing. Deze regels zijn dezelfde als in hoofdstuk 6, zodat kortheidshalve naar de toelichting daarop wordt verwezen.

Paragraaf 7.2.8 Stortingsactiviteiten op zee
Net zo min als bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot installaties in de Noordzee is het bij stortingsactiviteiten op zee nodig om deze activiteiten in een paragraaf met andere activiteiten samen te voegen. In deze paragraaf is een uitzondering op het vereiste van een omgevingsvergunning voor een stortingsactiviteit op zee opgenomen voor een oorlogsschip, marinehulpschip of een ander schip dat in gebruik is voor de uitvoering van een militaire taak. Deze uitzondering bestond ook al onder de Waterwet. Verder bevat deze paragraaf algemene regels over het melden van de afgifte van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen.

Paragraaf 7.2.9 Mijnbouwactiviteiten
De omgevingsvergunningplicht voor mijnbouwactiviteiten op de Noordzee is niet onverkort van toepassing op de gehele Noordzee, maar alleen voor zover die mijnbouwactiviteiten plaatsvinden in nader aangeduide gebieden. Deze nadere aangeduide gebieden zijn oefen- en schietgebieden en drukbevaren delen van de Noordzee, wanneer het gaat om het plaatsen van een geheel of gedeeltelijk boven het wateroppervlak uitstekende mijnbouwinstallatie. Deze vergunningplicht is ingesteld met het oog op de interactie tussen deze verschillende maatschappelijke functies van de Noordzee. Voor het plaatsen van installaties die geheel onder water blijven (onderzeese installaties) geldt alleen een meldingsplicht. Deze geldt voor de hele Noordzee.

Voor zover de mijnbouwactiviteit het verrichten van een verkenningsonderzoek met kunstmatig opgewekte trillingen inhoudt, geldt de vergunningplicht voor zover die activiteit plaatsvindt in oefen- en schietgebieden en ankergebieden nabij een aanloophaven. Voor de overige delen van de Noordzee geldt voor deze activiteit een meldingsplicht. Waar voor een verkenningsonderzoek op land bij het verlenen van een vergunning bijvoorbeeld wordt gekeken naar de ruimtelijke inpassing, effecten voor het milieu en de bouwvereisten, is bij vergunningverlening voor verkenningsonderzoeken op zee de interactie met de overige functies van de zee het belangrijkste criterium. Voor die delen van de zee die zijn aangewezen als «druk bevaren», geldt dat een verkenningsschip begeleid moet worden door twee vaartuigen die de veiligheid van zowel het onderzoeksschip als de overige scheepvaart moeten borgen. In de overige delen van de zee is één begeleidend vaartuig voldoende. Aan boord van het verkenningsschip dient met het oog op de veiligheid van de scheepvaart altijd een persoon aanwezig te zijn die contact houdt met andere schepen in en om het onderzoeksgebied.
De oefen- en schietgebieden, drukbevaren delen van de Noordzee en ankergebieden nabij een aanloophaven worden opgenomen in een ministeriële regeling.

7.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet
- Het aanwijzen van vergunningplichten en het stellen van algemene regels door het Rijk over beperkingengebiedactiviteiten in een beperkingengebied rond installaties, die geen mijnbouwinstallaties zijn, in een waterstaatswerk is nieuw. Voorheen waren de regels over activiteiten in een beschermingsgebied rond windparken opgenomen in de voorschriften bij het besluit van algemene strekking tot aanwijzing van de beschermingszone rond het windpark.
- Artikel 43 van de Mijnbouwwet bevatte wel al het vereiste van een ontheffing voor activiteiten in een veiligheidszone rondom een mijnbouwinstallatie. Paragraaf 1.12 Veiligheidszone van de Mijnbouwregeling gaf de situaties aan waarin geen ontheffing was vereist.
- De regels voor mijnbouwactiviteiten waren opgenomen in het Mijnbouwbesluit, in een deel van de afdelingen 2.1 en 2.2 van hoofdstuk 2 (Verkenningsonderzoek), en in een deel van afdeling 5.2 (Mijnbouwinstallaties) van hoofdstuk 5 over mijnbouwwerken.

7.6 Effecten
De regels over activiteiten met betrekking tot de Noordzee zijn vanuit het gezichtspunt van de initiatiefnemer geordend en daarmee beter kenbaar. Voorheen waren deze regels versnipperd over veel verschillende wettelijke regelingen. Daarmee is de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van de regelgeving voor de Noordzee vergroot, en is een samenhangende benadering van de regels op de Noordzee tot stand gebracht.

8 Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg

8.1 Inleiding
In hoofdstuk 8 van dit besluit worden rijksregels gesteld over beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg. Daarbij worden algemene rijksregels gesteld en omgevingsvergunningplichtige activiteiten aangewezen. De grondslag voor het stellen van algemene rijksregels is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder f, ten eerste, van de wet. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder f, ten eerste, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht.

Een weg is in de wet omschreven als: weg met inbegrip van de daarin gelegen kunstwerken en wat verder naar zijn aard daartoe behoort. Dus niet alleen de verkeersbaan, maar ook de bruggen, tunnels, duikers, bermen, glooiingen, geluidwerende voorzieningen en andere onderdelen die naar hun aard tot de weg behoren.

Tot beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een weg behoort bijvoorbeeld het op, naast, onder of over de weg aanbrengen van objecten, zoals viaducten, tunnels, bruggen, gebouwen of faunapassages, kabels en leidingen en kleinere objecten, zoals bermmonumenten, reclame-uitingen en andere borden. Het gaat daarbij niet alleen om het aanbrengen van die objecten, maar ook het aanpassen, verwijderen of beheren daarvan. Andere werkzaamheden in het beperkingengebied kunnen bijvoorbeeld inhouden het beheer van langs de weg liggende sloten, bomen, struiken en ander groen. Tot de beperkingengebiedactiviteiten behoort gelet op artikel 1.4 van de wet niet het gebruik van de weg voor het wegverkeer. Eventuele nadelige gevolgen daarvan voor de weg zijn afgedekt door andere wetgeving, met name het wegenverkeersrecht.

Tot de beperkingengebiedactiviteiten kunnen ook activiteiten op aan de weg gelegen tankstations, verzorgingsplaatsen, wegrestaurants en carpoolplaatsen behoren. Die activiteiten kunnen van belang zijn omdat bijvoorbeeld door een wijziging van de zichtlijnen voor automobilisten nadelige gevolgen voor de werking van de weg kunnen optreden, automobilisten afgeleid kunnen worden of omdat de schaarse ruimte op een verzorgingsplaats niet langer doelmatig kan worden gebruikt door de automobilist om de reis te onderbreken of te rusten. Bij vele dagelijkse activiteiten op verzorgingsplaatsen of tankstations zal niet of nauwelijks sprake zijn van nadelige gevolgen voor de weg. Het betreft openbaar toegankelijke plaatsen, waar tal van activiteiten worden uitgevoerd, die samenhangen en in zekere zin noodzakelijk zijn voor het gebruik van de weg (zoals tanken bij tankstations en rusten op rustplaatsen). Ook bijvoorbeeld het bevoorraden van de tankstations en wegrestaurants en het onderhoud daarvan zal in de meeste gevallen geen nadelige gevolgen voor de weg hebben. Maar nieuwbouw en verbouw van een wegrestaurant heeft wel nadelige gevolgen voor de weg, zowel door het ruimtebeslag (na realisatie) als de bouwactiviteiten (tijdens de realisatie).

In het traject van het Invoeringsbesluit Omgevingswet wordt nog bezien, in hoeverre dergelijke activiteiten die geen of nauwelijks nadelige gevolgen hebben voor de weg gevrijwaard kunnen worden van de meldingsplicht.

8.2 Toepassingsbereik

De grondslag van de wet maakt het in beginsel mogelijk om regels te stellen over activiteiten in het beperkingengebied van gemeentelijke, provinciale, waterschaps- en rijkswegen. In lijn met het uitgangspunt «decentraal, tenzij», vervat in artikel 2.3 van de wet, zijn in dit besluit echter alleen regels gesteld over activiteiten in het beperkingengebied van wegen in beheer bij het Rijk. Voor de activiteiten in het beperkingengebied van gemeentelijke, provinciale en waterschapswegen kunnen de gemeente, de provincie en het waterschap zelf regels stellen in het omgevingsplan, de omgevingsverordening en de waterschapsverordening. De keuze om algemene rijksregels te beperken tot wegen in beheer bij het Rijk is hiermee afgestemd op de toedeling van beheertaken met betrekking tot wegen in afdeling 2.4 van de wet.

De aanwijzing van het beperkingengebied met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk zal plaatsvinden in een ministeriële regeling, waarbij ook de geometrische begrenzing van het beperkingengebied wordt vastgelegd. Deze geometrische begrenzing is tweedimensionaal, maar omdat het beperkingengebied zowel onder als boven het tweedimensionaal begrensde vlak onbegrensd doorloopt, heeft het beperkingengebied uiteindelijk een driedimensionaal karakter. Het mag duidelijk zijn, dat naarmate een activiteit dieper of hoger plaatsvindt, de kans dat deze nadelige gevolgen voor de weg kan hebben beperkter wordt.

Zowel langs de wegen in beheer bij het Rijk als op daarbij behorende verzorgingsplaatsen is het aantal beperkingengebiedactiviteiten waarvoor een vergunningplicht nodig is landelijk beperkt. Langs de weg heeft dat ook te maken met het in artikel 2.40 van de wet geregelde toegangsverbod, dat het aantal activiteiten in het beperkingengebied impliciet vergaand beperkt. Op tankstations, verzorgingsplaatsen, wegrestaurants en carpoolplaatsen vinden veel meer activiteiten plaats, maar leiden die zelden tot nadelige gevolgen voor de weg. Dat het aantal landelijk beperkt is blijkt ook uit het feit dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit het aantal verleende vergunningen (alle beperkingengebiedactiviteiten waren vergunningplichtig) ongeveer 1.200 per jaar bedroeg, waarvan 80% betrekking had op kabels en leidingen.

8.3 Bevoegd gezag

Gelet op de beperking van de algemene rijksregels tot beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk is in dit besluit de Minister van Infrastructuur en Waterstaat als bevoegd gezag aangewezen voor de algemene rijksregels, in aansluiting op zijn specifieke taak. Uitzondering hierop vormt de situatie, waarbij een beperkingengebiedactiviteit binnen de locatie van een complex bedrijf zou plaatsvinden. Hoewel dit uitzonderlijk zou zijn, is dat niet uitgesloten. In dat geval zijn gedeputeerde staten bevoegd gezag voor alle regels, dus ook regels voor de beperkingengebiedactiviteit. Op de regeling voor complexe bedrijven is ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting.

Het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning is in het Omgevingsbesluit aangewezen. Daarin is ook bepaald, wie bevoegd gezag is als de aanvraag op meer activiteiten betrekking heeft, of als de beperkingengebiedactiviteit binnen een complex bedrijf plaatsvindt.

8.4 Inzet van typen regels en instrumenten

Binnen het beperkingengebied van wegen in beheer bij het Rijk geldt voor een deel van de beperkingengebiedactiviteiten de vergunningplicht. De vergunningplichtige activiteiten zijn in dit besluit expliciet aangewezen. Alle overige beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk vallen alleen onder de algemene regels. Daarbij gaat het zowel om activiteiten die in dit besluit expliciet zijn benoemd, als om niet benoemde activiteiten.

Specifieke zorgplicht
De algemene regels bevatten een specifieke zorgplicht, die van toepassing is op alle activiteiten, dus zowel activiteiten die vergunningplichtig zijn als activiteiten die alleen onder algemene regels vallen.

Meldingsplicht
Bij activiteiten die niet vergunningplichtig zijn kan het eisen van een voorafgaande melding wenselijk zijn. Dit kan zowel van belang zijn vanuit het oogpunt van veiligheid, zodat de wegbeheerder kan beoordelen of bijvoorbeeld verkeersmaatregelen moeten worden genomen, als uit het oogpunt van beheer, zodat de wegbeheerder op de voorgenomen activiteit de planning van eventuele overige activiteiten van derden en de aanleg- en onderhoudstaken van Rijkswaterstaat kan afstemmen. De meldingsplicht maakt dit mogelijk. Vanwege de benodigde afstemming moet de melding uiterlijk vier weken voor begin van de activiteit plaatsvinden.

Algemene rijksregels kabels en leidingen
In dit besluit zijn naast de meldingsplicht en de specifieke zorgplicht meer uitgewerkte regels opgenomen voor het plaatsen of in stand houden van kabels en leidingen in de bodem of het verwijderen ervan, met inbegrip van het maken, plaatsen, in stand houden of verwijderen in het beperkingengebied van objecten die daarmee samenhangen. Omdat deze uitgewerkte regels voldoende bescherming van de weg bieden, zijn deze activiteiten niet als vergunningplichtig aangewezen. Ook deze uitgewerkte regels gelden niet voor activiteiten die worden verricht door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg. Omdat bij verkeerde uitvoering van deze werkzaamheden wel nadelige gevolgen voor de weg zouden kunnen optreden, geldt de specifieke zorgplicht wel.

De meer uitgewerkte algemene rijksregels over kabels en leidingen hebben onder meer betrekking op de ontgravingen waarbij kabels worden gelegd, verwijderd of onderhouden, op de ligging van de kabel of leiding, op de wijze waarop wegkruisingen behoren te worden uitgevoerd, waarbij regels gelden voor het boren en de uitvoering van mantelbuizen.

Ook voor het verwijderen van kabels en leidingen zijn regels gesteld. Deze houden een verlegplicht in, welke geldt als de kabel of leiding een belemmering vormt voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van een weg door of namens de wegbeheerder. De regels bepalen in artikel 8.14 ook dat als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op de kabel of leiding geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop de kabel of leiding wordt verlegd, het bevoegd gezag deze termijn bij maatwerkvoorschrift vaststelt. Tegen deze beschikking is bezwaar en beroep mogelijk.

Verwijderen van werken en objecten die niet vergunningplichtig zijn

Bij verruiming of wijziging van rijkswegen kunnen in het beperkingengebied gelegen werken en objecten zodanige nadelige gevolgen hebben voor de verruiming of wijziging, dat deze moeten worden verwijderd. Voor werken en objecten die vergunningplichtig zijn kan de vergunning worden ingetrokken. Voor werken en objecten die niet vergunningplichtig zijn is een algemene regel opgenomen die tot verwijderen of verleggen daarvan dwingt, als deze een belemmering vormen voor de voorbereiding of uitvoering van de verruiming of wijziging van een weg door of namens de wegbeheerder. De regels bepalen in artikel 8.14 ook dat als, ondanks een redelijke poging daartoe, met de rechthebbende op de kabel of leiding geen schriftelijke overeenstemming is bereikt over de termijn waarop het werk of object wordt verlegd, het bevoegd gezag deze termijn bij maatwerkvoorschrift vaststelt. Tegen deze beschikking is bezwaar en beroep mogelijk. Verleggen zal met name bij kabels en leidingen aan de orde kunnen zijn, nu daarvoor in dit besluit geen vergunningplicht is opgenomen.

Activiteiten die worden verricht door of namens de wegbeheerder
Voor activiteiten die worden verricht door of namens de wegbeheerder in het kader van de aanleg, de wijziging of het beheer van een weg of de regeling van het verkeer over die weg gelden de uitgewerkte regels uit afdeling 8.2, zoals de vergunningplichten en meldingsplichten, niet. Dit volgt uit de artikelen 8.15 en 8.19. De specifieke zorgplicht, die in afdeling 8.1 staat, geldt wel.

8.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Voor de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een rijksweg zijn algemene rijksregels een nieuw instrument. Met het onder de algemene rijksregels brengen van activiteiten met betrekking tot kabels en leidingen, vervalt naar schatting 80% van alle voorheen onder de Wet beheer rijkswaterstaatswerken verleende vergunningen. Het aantal voorafgaand aan dit besluit verleende vergunningen betrof ongeveer 1.200 per jaar. Daar komen meldingen voor in de plaats.
- De verlegplicht voor werken en objecten in het beperkingengebied van een rijksweg maakt onderdeel uit van algemene rijksregels. Daardoor is het niet nodig om alleen vanwege deze verlegplicht een vergunningplicht in stand te houden, om de verlegplicht via het intrekken van de vergunning te kunnen regelen.

8.6 Effecten

- Voor degene die de activiteit verricht betekent het inzetten van algemene regels duidelijkheid vooraf over welke activiteiten in het beperkingengebied van rijkswegen in principe zijn toegestaan, en de mogelijkheid om die activiteit eerder te starten. Ook nemen de administratieve lasten voor hen af.
- Voor het bevoegd gezag betekent het inzetten van algemene regels dat de bestuurslasten voor het beoordelen van aanvragen en het schrijven en publiceren van omgevingsvergunningen dalen. In samenhang daarmee komt meer nadruk te liggen op handhaving en toezicht op basis van de algemene regels in plaats van vergunningvoorschriften. Zo nodig kunnen matwerkvoorschriften worden ingezet om de regels af te stemmen op het specifieke geval.
- Indien geen overeenstemming is bereikt over de termijn waarop een niet vergunningplichtig werk of object wordt verlegd waardoor het bevoegd gezag deze termijn bij maatwerkvoorschrift vast moet stellen, staat tegen dit besluit bezwaar en beroep open, waardoor ook bij toepassing van algemene regels adequate rechtsbescherming geldt.

9 Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een spoorweg

In verband met de samenloop met totstandkoming van regelgeving onder de Spoorwegwet zullen de regels op dit gebied worden ingebouwd via het Invoeringsbesluit Omgevingswet.

10 Activiteiten rond luchthavens

In verband met samenloop met wijzigingen in de regelgeving op grond van de Wet luchtvaart zullen de regels op dit gebied worden ingebouwd via het Invoeringsbesluit Omgevingswet.

11 Activiteiten die de natuur betreffen

In verband met samenloop met wijzigingen in de regelgeving op grond van de Wet natuurbescherming worden de regels op dit gebied ingebouwd via het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.

12 Activiteiten die het inrichten van gebieden betreffen

In verband met samenloop met wijzigingen in de regelgeving op grond van de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet worden de regels op dit gebied ingebouwd via het Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet.

13 Activiteiten die cultureel erfgoed betreffen

13.1 Inleiding

In hoofdstuk 13 van dit besluit worden algemene rijksregels gesteld over activiteiten die cultureel erfgoed betreffen, en worden vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten aangewezen. Artikel 4.3, eerste lid, onder h, van de wet bevat de grondslag om deze algemene rijksregels te stellen. Artikel 4.20 van de wet bepaalt dat de rijksregels in ieder geval strekken tot uitvoering van het verdrag van Granada en het verdrag van Valletta. Artikel 4.28 van de wet legt in het eerste lid het oogmerk van de algemene rijksregels vast, en bepaalt in het tweede lid, waartoe de algemene rijksregels in ieder geval moeten strekken. Artikel 5.1, eerste lid, van de wet bevat de vergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteiten en biedt ook de grondslag om vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten aan te wijzen.

In dit hoofdstuk van de toelichting wordt ingegaan op de activiteiten die het cultureel erfgoed betreffen, het volgende hoofdstuk gaat in op activiteiten die het werelderfgoed betreffen. Cultureel erfgoed is als onderdeel van de fysieke leefomgeving mede bepalend voor de kwaliteit van die leefomgeving.

Het gaat hierbij om bekende of aantoonbaar te verwachten overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden en de terreinen waarin of waarop deze zich bevinden (archeologische monumenten) en andere door de mens tot stand gebrachte of in wisselwerking tussen de mens en omgeving ontstane objecten, ensembles, patronen en structuren (gebouwde en aangelegde monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen), die onderdeel uitmaken van onze fysieke leefomgeving en een beeld geven van een historische situatie of ontwikkeling. In veel gevallen bepaalt dit cultureel erfgoed de identiteit van een plek of gebied en biedt het aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen.

Cultureel erfgoed in de zin van de Omgevingswet is beperkt tot cultureel erfgoed als bedoeld in de Erfgoedwet, dat relevant is voor de fysieke leefomgeving. De begripsomschrijvingen van cultureel erfgoed, monument en archeologisch monument, rijksmonument en voorbeschermd rijksmonument, opgenomen in de bijlage bij de Omgevingswet, worden via de Invoeringswet Omgevingswet met de Erfgoedwet in overeenstemming gebracht. In dit besluit wordt hier uit praktische overwegingen en vanwege de toekomstvastheid van de nota van toelichting al op vooruit gelopen, en worden de begrippen gehanteerd in de betekenis die de Omgevingswet er aan geeft na inwerkingtreding van de Invoeringswet Omgevingswet.

De verdragen van Granada en Valletta en het werelderfgoedverdrag bevatten uitgangspunten en verplichtingen met betrekking tot de bescherming van cultureel erfgoed. Zo verplicht het verdrag van Granada onder meer om te beschermen monumenten, stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen te inventariseren, passende beschermingsmaatregelen te treffen en in dat kader controle- en goedkeuringsprocedures in te richten. Uit het verdrag van Valletta volgt onder meer dat bij projecten in de fysieke leefomgeving vroegtijdig rekening moet worden gehouden met bekende of te verwachten archeologische monumenten, die bij voorkeur in situ behouden moeten worden.

13.2 Toepassingsbereik

Invulling van decentraal, tenzij binnen dit besluit

De hiervoor genoemde verdragen laten het aan de nationale wetgever over bij welke bestuurslaag van de verdragsstaat de implementatie van de verdragsverplichtingen wordt belegd. In lijn met het uitgangspunt «decentraal, tenzij» (artikel 2.3 van de wet) zijn de gemeenten voor veel verdragsverplichtingen de verantwoordelijke overheidslaag. Dat sluit aan bij de voorafgaand aan de Omgevingswet geldende regelgeving, waarin de monumentenzorg al zoveel mogelijk is gedecentraliseerd en de regelgeving al zoveel mogelijk is vereenvoudigd.

Gezien het voorgaande stelt het Rijk in dit besluit dus geen regels over het cultureel erfgoed dat door gemeenten in het omgevingsplan wordt beschermd, of door provincies met behulp van de omgevingsverordening. Dat is aan de gemeenten en provincies zelf. Wel stelt het Rijk in dit besluit regels over de bescherming van rijksmonumenten, voorbeschermde rijksmonumenten en het werelderfgoed tegen de nadelige gevolgen van activiteiten. Deze rijksregels hebben deels betrekking op de vergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteit, deels vindt bescherming plaats via algemene rijksregels. Aan de bescherming draagt ook bij dat in het Besluit bouwwerken leefomgeving regels zijn opgenomen die bewerkstelligen dat bij (voor)beschermde monumenten kan worden afgeweken van de (bouw)technische voorschriften uit dat besluit.

De keuze om rijksregels over activiteiten die het cultureel erfgoed betreffen nagenoeg te beperken tot rijksmonumenten sluit aan bij de keuze die in de wet al is gemaakt bij het instellen van de omgevingsvergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteit. Deze keuze van het toepassingsbereik is mede ingegeven door het feit dat deze monumenten en archeologische monumenten door het Rijk zijn aangewezen en het Rijk daarvoor uit dien hoofde een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Die bijzondere verantwoordelijkheid geldt ook voor door het Rijk aangewezen beschermde stads- en dorpsgezichten, maar omdat de bescherming daarvan via het gemeentelijk omgevingsplan gestalte krijgt, is het niet noodzakelijk voor die beschermde stads- en dorpsgezichten aanvullende algemene rijksregels te stellen.

Ook de bescherming van andere bestanddelen van het cultureel erfgoed (zoals cultuurlandschappen, of gemeentelijke of provinciale monumenten) geschiedt onder de Omgevingswet via decentrale regels, en niet via algemene rijksregels. De bescherming van stads- en dorpsgezichten van nationaal belang loopt via het omgevingsplan. Het Rijk geeft een instructie op grond van artikel 2.34 van de wet en de gemeente borgt vervolgens de bescherming in het omgevingsplan.

Naast de vergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteit bevat de wet nog een aantal vergunningplichten, waarbij de bescherming van cultureel erfgoed en werelderfgoed onderdeel is van de beoordelingsregels. Dit betreft vergunningplichten, waarbij de beoordelingsregels en voorschriften worden gesteld met het oog op alle doelen van de wet (ontgrondingsactiviteit, en beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatwerk buiten het provinciaal en gemeentelijk ingedeeld gebied), of met het oog op evenwichtige toedeling van functies aan locaties (mijnbouwactiviteit). De vergunningplichtige gevallen voor deze activiteiten zijn in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit aangewezen.

Aanvullende rijksregels over cultureel erfgoed in de Noordzee
Artikel 13.13 van dit besluit bevat in aanvulling op regels over rijksmonumenten regels over archeologische toevalsvondsten in de exclusieve economische zone, buiten de aansluitende zone. Deze regel sluit aan op artikel 5.10 van de Erfgoedwet, dat op land en op zee tot en met de aansluitende zone informatieverstrekking over archeologische toevalsvondsten regelt. Met artikel 13.13 wordt geregeld, dat ook als een archeologische toevalsvondst wordt gedaan buiten het gebied waar de Erfgoedwet geldt, degene die de vondst doet verplicht is daarover de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te informeren.

Daarnaast bevat hoofdstuk 7 van dit besluit bij een tweetal activiteiten in de Noordzee waarbij gelet op de aard van die activiteiten (grondverzet en aanleg van windparken) waarnemingen kunnen worden gedaan waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat die van belang zijn voor de archeologische monumentenzorg de verplichting om over die waarnemingen de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te informeren.
Overige rijksregels over cultureel erfgoed
Het omgevingsplan speelt een belangrijke rol bij de bescherming van het cultureel erfgoed. Het is het instrument om in een vroeg stadium bij toedeling van functies aan locaties inzicht te verschaffen in het in het gebied aanwezige cultureel erfgoed en dit zo nodig door het stellen van regels voldoende te beschermen.

Om te waarborgen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt en dat daarbij rekening wordt gehouden met de relevante verdragen, bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel daarover. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verplichting van artikel 2.28, onder a en b, van de wet, om instructieregels te stellen over het behoud van cultureel erfgoed en het behoud van de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed.

De wet bevat in artikel 2.27, onder a en b, ook een verplichting voor het Rijk om instructieregels te stellen over omgevingsverordeningen met het oog op het behoud van cultureel erfgoed en werelderfgoed. Ook aan die verplichting is invulling gegeven middels instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat ook beoordelingsregels voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit, waarmee invulling wordt gegeven aan artikelen 5.18 en 5.22 van de wet. Ten slotte bevat de wet in afdeling 19.2 regels over aanwijzing en afstemming van het bevoegd gezag voor archeologische toevalsvondst van algemeen belang en over bevoegdheden bij een archeologische toevalsvondst van algemeen belang. Daarin is onder meer bepaald, tot welke maatregelen degene die een archeologische toevalsvondst van algemeen belang heeft gedaan door het bevoegd gezag kan worden verplicht.

13.3 Bevoegd gezag

Het college van burgemeester en wethouders is het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten. Uitzondering hierop vormen situaties, waarbij het rijksmonument of voorbeschermd rijksmonument binnen de locatie van een complex bedrijf zou liggen. Hoewel dit uitzonderlijk zou zijn, is dat niet uitgesloten te achten. In dat geval zijn gedeputeerde staten bevoegd gezag voor alle regels. Op de regeling voor complexe bedrijven is ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting.

Als een activiteit met betrekking tot een (voorbeschermd) rijksmonument plaatsvindt in de territoriale zee die buiten een gemeente of provincie ligt, is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag voor algemene regels, zoals bij een als rijksmonument beschermd scheepswrak.

Het bevoegd gezag voor het verlenen van een vergunning voor een rijksmonumentenactiviteit is in het Omgevingsbesluit aangewezen.

13.4 Inzet van typen regels en instrumenten

In hoofdstuk 13 van dit besluit zijn regels opgenomen over twee soorten activiteiten die rijksmonumenten betreffen, waarbij de onderverdeling in artikel 13.1 is vastgelegd:

1 rijksmonumentenactiviteiten;
2 andere activiteiten die rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten betreffen.

Daarnaast bevat dit hoofdstuk regels over archeologische toevalsvondsten in de exclusieve economische zone.

Vergunningplicht voor rijksmonumentactiviteiten

De wet omschrijft de rijksmonumentenactiviteit als «activiteit inhoudende het slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen van een rijksmonument of een voorbeschermd rijksmonument of het herstellen of gebruiken daarvan waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht». De regels voor de rijksmonumentenactiviteiten hebben vergunningplicht als uitgangspunt. Dit volgt uit de plaatsing van de rijksmonumentenactiviteit in het eerste lid van artikel 5.1 van de wet. Datzelfde artikellid biedt daarbij de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur aangewezen activiteiten vergunningvrij te maken. Hieraan is in dit besluit voor een aantal activiteiten invulling gegeven. Het betreft:

a noodzakelijke reguliere werkzaamheden die zijn gericht op het behoud van de monumentale waarden, als detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur niet worden gewijzigd;
b inpandige wijzigingen van een onderdeel van het monument dat uit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft;
c een aantal activiteiten binnen een monument dat als begraafplaats in gebruik is, zoals het - met inachtneming van de monumentale waarden - doen van begravingen of asbijzettingen;
d enkele activiteiten met betrekking tot een archeologisch monument, te weten een sondering of grondboring met een boordiameter van niet meer dan 10 cm, of het dichten van een recent verstoringsgat van niet meer dan 1 m^3.

Het merendeel van gebouwde en aangelegde rijksmonumenten is in particulier bezit. De vergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteit heeft in eerste instantie consequenties voor de eigenaar en/of de gebruiker van het rijksmonument, die veelal degene zal zijn, die het (archeologisch) monument onderhoudt en soms vanwege het gebruik ook aanpassing van het rijksmonument wenst.

Regels over andere activiteiten die rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten betreffen

In aanvulling op de vergunningplicht bevat dit besluit algemene rijksregels over andere activiteiten die rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten betreffen, en die invulling geven aan oogmerk en strekking zoals vastgelegd in artikel 4.28 van de wet.

De algemene rijksregels omvatten onder meer een verbod in om aan rijksmonumenten, voor zover het (gebouwde en aangelegde) monumenten betreft, onderhoud te onthouden dat voor instandhouding daarvan noodzakelijk is. Dit verbod vloeit voort uit het amendement van de Kamerleden Pechtold en Van Veldhoven van 29 mei 2015.[23] Het amendement beoogde dat een expliciete instandhoudingsplicht voor eigenaren van monumenten in de wet wordt opgenomen, in aanvulling op het verbod op het beschadigen en vernielen van rijksmonumenten, de omgevingsvergunningplicht voor de rijksmonumentenactiviteit, en de financiële voorzieningen voor monumenteigenaren om gedegen onderhoud te stimuleren. Het doel was te voorkomen dat het achterwege laten van noodzakelijk onderhoud de monumenten op termijn schade zou toebrengen. Door een instandhoudingsplicht expliciet in de wetgeving vast te leggen, beoogden de indieners van het amendement om de mogelijkheden te vergroten om al in een vroeg stadium op te treden tegen (wel of niet opzettelijke) verwaarlozing van een monument. Door opname van de instandhoudingsplicht in dit besluit is hieraan invulling gegeven. Ook dit verbod heeft voornamelijk consequenties voor de eigenaar van het rijksmonument, aangezien deze verantwoordelijk is voor het onderhoud, en het bevoegd gezag, met het oog op toezicht en handhaving. Daarnaast bevat dit besluit algemene rijksregels die gelden voor een ieder, en die nadrukkelijk ook zijn bedoeld om rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten te beschermen tegen activiteiten van derden, die geen eigenaar of gebruiker van het rijksmonument zijn, ook in gevallen dat die activiteiten niet direct gericht zijn op het (voorbeschermde) rijksmonument zelf. Deze algemene rijksregels bevatten een verbod tot het beschadigen of vernielen van rijksmonumenten of van voorbeschermde rijksmonumenten. Dit verbod bouwt voort op het verbod van artikel 11, eerste lid, van de Monumentenwet 1988. Een identiek verbod was overigens al opgenomen in de Monumentenwet van 1961 (artikel 14). Het verbod strekt eveneens (mede) tot invulling van artikel 4, tweede lid (eerste zin), van het verdrag van Granada (architectonisch erfgoed) en artikel 4, onder i, van het verdrag van Valletta (archeologisch erfgoed). Het ligt voor de hand dat gemeenten voor de gemeentelijke en provinciale monumenten op basis van de instructieregel voor het cultureel erfgoed in het Besluit kwaliteit leefomgeving vergelijkbare algemene regels opnemen in het omgevingsplan.
Daarnaast bevatten de algemene regels een specifieke zorgplicht, gericht op het voorkomen dat activiteiten kunnen leiden tot het beschadigen of vernielen van (voorbeschermde) rijksmonumenten. Deze specifieke zorgplicht is ook van toepassing op vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten.

Inzet van maatwerk bij rijksregels die het cultureel erfgoed betreffen
De algemene rijksregels kunnen in een aantal gevallen worden geconcretiseerd in maatwerkvoorschriften of maatwerkregels. Dit geldt met name voor andere activiteiten dan rijksmonumentenactiviteiten. Maatwerkvoorschriften zouden bijvoorbeeld aan de orde kunnen zijn als specifieke maatregelen door het bevoegd gezag noodzakelijk worden geacht ter invulling van de specifieke zorgplicht. Zowel wat betreft de maatwerkvoorschriften als maatwerkregels wordt geen mogelijkheid geboden om van de regels van de wet of van dit besluit af te wijken. Zo kan bijvoorbeeld de specifieke zorgplicht niet buiten toepassing worden verklaard met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift, of worden versoepeld.

Voor rijksmonumentenactiviteiten ligt inzet van maatwerkvoorschriften niet voor de hand. Voor vergunningplichtige activiteiten wordt maatwerk geleverd via het zo nodig opnemen van voorschriften in de vergunning. Voor vergunningvrije activiteiten wordt de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften niet noodzakelijk geacht omdat de aanwijzing van vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten beperkt is tot activiteiten die geen nadelige gevolgen hebben vanuit het oogpunt van bescherming van het cultureel erfgoed. Mocht in een bijzonder geval toch een risico voor het cultureel erfgoed aan de orde zijn, dan geldt de specifieke zorgplicht waarop de initiatiefnemer door het bevoegd gezag kan worden aangesproken. Als de initiatiefnemer de vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten daadwerkelijk verkeerd interpreteert, conform die interpretatie handelt en zo in strijd komt met de vergunningplicht, is handhaving de aangewezen weg.

In een motie van Kamerlid Albert de Vries c.s.[24] is aan de regering gevraagd om te bezien of het mogelijk is om bij algemene maatregel van bestuur een verplichting op te nemen om voorafgaand aan de uitvoering van vergunningvrije werkzaamheden aan rijksmonumenten de start hiervan te melden. De motie hield verband met (in de motie niet nader genoemde) voorbeelden van onoordeelkundig uitgevoerde vergunningvrije werkzaamheden die tot onherstelbare schade kunnen leiden aan in- en exterieur van een rijksmonument. Dergelijke schade zou volgens de indieners voorkomen kunnen worden als de overheid vooraf op de hoogte zou zijn van het verrichten van een vergunningvrije activiteit, waardoor zo nodig advies zou kunnen worden gevraagd aan een monumentendeskundige.

[23] Kamerstukken II 2014/25, 33 962, nr. 33.
[24] Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 124.

De regering heeft bij de uitwerking van de mogelijkheden voor de invoering van een meldingsplicht voor vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten geconstateerd dat een meldingsplicht met het oog op het toezicht op de naleving niet door alle gemeenten nodig wordt geacht. De regering acht zowel een brede reikwijdte als een landelijk uniforme regeling onwenselijk. Een meldingsplicht voor het verrichten van normaal onderhoud stuit op bezwaren. Deze noodzakelijke reguliere werkzaamheden vormen zo'n veel voorkomende activiteit dat zowel de bestuurlijke als de administratieve lastendruk onevenredig hoog zou worden. Deze werkzaamheden zijn bovendien alleen bedoeld om te behouden wat er is en zodanig geclausuleerd, dat het per definitie geen relevante negatieve gevolgen heeft voor monumentale waarden. Het onderhoud moet onder omstandigheden ook snel kunnen plaatsvinden. Zo moet het terugleggen of vervangen van bij een storm losgeschoten dakpannen of het schoonmaken van een verstopte dakgoot met het oog op de inwerking van weer en wind niet hoeven wachten, omdat dit eerst zou moeten worden gemeld bij de gemeente. Hetzelfde geldt voor de vergunningvrije activiteiten op begraafplaatsen, die met dit besluit worden geïntroduceerd.

Gelet op het voorgaande is in dit besluit de motie in lijn met de brief aan de Tweede Kamer bij de aanbieding van de ontwerpbesluiten[25] zo uitgevoerd, dat het aan gemeenten wordt overgelaten of er een meldingsplicht in het leven wordt geroepen voor het verrichten van bepaalde vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten. Een meldingsplicht zal zich daarbij moeten beperken tot vergunningvrije inpandige wijzigingen aan een (voorbeschermd) rijksmonument. De regering kiest er niet voor om dergelijke meldingsplicht via dit besluit landelijk te introduceren, omdat deze wens niet bij alle gemeenten bestaat en omdat het instellen van een dergelijke plicht gelet op het voorkomen van onnodige verhoging van de administratieve lasten ook inhoudelijk moet worden onderbouwd. Het instrument van een maatwerkregel ligt dan meer voor de hand, omdat die door de gemeente kan worden afgestemd op de lokale situatie. Als bijvoorbeeld voor een specifiek monument of voor een bepaalde categorie monumenten op voorhand evident is dat vergunningvrije inpandige wijzigingen niet kunnen leiden tot onherstelbare schade aan het monument, is er geen reden om een meldingsplicht in te stellen. De mogelijkheid om een meldingsplicht in te stellen is in dit besluit nader begrensd, zodat geen sprake kan zijn van het opleggen van uitgebreide informatieverplichtingen. Die begrenzing betreft zowel de gegevens, om te voorkomen dat onnodige administratieve lasten ontstaan, als de periode die moet worden aangehouden tussen de melding en de start van de activiteit, dit om te voorkomen dat voor de eigenaar of beheerder een onnodig lange wachttijd ontstaat.

13.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- De in het besluit opgenomen specifieke zorgplicht benadrukt dat naast de eigenaar of gebruiker van een (voorbeschermd) rijksmonument ook een ieder die een activiteit verricht die zou kunnen leiden tot beschadigen of vernielen van (voorbeschermde) rijksmonumenten verantwoordelijkheid heeft om die beschadiging of vernieling te voorkomen.
- De instrumenten maatwerkvoorschriften en maatwerkregels bieden de mogelijkheid om de algemene regels waar nodig te concretiseren voor het specifieke geval.
- De gemeente heeft de mogelijkheid om via het instrument van de maatwerkregel bij inpandige vergunningvrije wijzigingen in (voorbeschermde) rijksmonumenten een beperkte meldingsplicht in te stellen met het oog op het kunnen uitvoeren van een preventieve controle.
- De regels voor een archeologische toevalsvondst op zee buiten de aansluitende zone zijn gestroomlijnd en afgestemd op de regels van de Erfgoedwet.

13.6 Effecten

- De instandhoudingsplicht en de mogelijkheid om de algemene rijksregels waar nodig te concretiseren voor het specifieke geval vergroten de mogelijkheid om al in een vroeg stadium op te treden tegen (wel of niet opzettelijke) verwaarlozing van een rijksmonument en tegen activiteiten, die tot beschadiging of vernieling van een (voorbeschermd) rijksmonument zouden kunnen leiden.
- Door het bieden van de mogelijkheid voor de gemeente om een meldingsplicht voor vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten die een inpandige wijziging van het monument betreffen in te stellen heeft de gemeente de mogelijkheid om te bewerkstelligen dat zij in bepaalde gevallen vooraf in contact kan treden met degene die een inpandige wijziging van een rijksmonument wil beginnen, om zich ervan te vergewissen dat inderdaad geen onherstelbare schade aan het rijksmonument ontstaat.

14 Activiteiten die het werelderfgoed betreffen

[25] Kamerstukken II 2015/16, 33 118, nr. 31.

14.1 Inleiding

In hoofdstuk 14 van dit besluit worden algemene rijksregels gesteld over activiteiten die werelderfgoed betreffen. Artikel 4.3, eerste lid, onder i, van de wet bevat de grondslag om deze algemene rijksregels te stellen. Artikel 4.29 van de wet legt in het eerste lid het oogmerk van de algemene rijksregels vast, en bepaalt in het tweede lid, waartoe de algemene rijksregels in ieder geval moeten strekken. Dit artikel volgt uit het amendement Van Veldhoven, dat regelde dat waar regels (kunnen) worden gesteld over cultureel erfgoed eveneens regels (kunnen) worden gesteld over werelderfgoed[26].

Werelderfgoed is cultureel of natuurlijk erfgoed dat zo belangrijk is voor de wereldgemeenschap dat het internationaal wordt beschermd op basis van het werelderfgoedverdrag. Het Werelderfgoedcomité van UNESCO stelt de Werelderfgoedlijst samen.

Nederland kende op 1 juli 2017 negen werelderfgoederen die onder het bereik van de Omgevingswet vallen. Deze zijn vanaf 1995 aangewezen: Schokland en omgeving in de Noordoostpolder (1995), Stelling van Amsterdam (1996), Molencomplex Kinderdijk-Elshout (1997), ir. D.F. Woudagemaal bij Lemmer (1998), Droogmakerij De Beemster in Noord-Holland (1999), Rietveld Schröderhuis in Utrecht (2000), Waddenzee (met Duitsland) (2009), Grachtengordel van Amsterdam (2010), Van Nellefabriek in Rotterdam (2014).
Het kabinet bepaalt welke erfgoederen Nederland voordraagt voor de Werelderfgoedlijst. Die erfgoederen komen eerst op een Voorlopige Lijst. Voor erfgoederen op de Voorlopige Lijst gelden deze algemene regels nog niet. Wanneer UNESCO dergelijke erfgoederen als werelderfgoed aanwijst, dan komen ze daarmee automatisch ook onder deze algemene rijksregels te vallen.

14.2 Toepassingsbereik

De bescherming van het werelderfgoed vindt plaats via verschillende instrumenten, waarbij met name het omgevingsplan een belangrijke rol speelt, zowel door het rekening houden met het werelderfgoed bij het toedelen van functies aan locaties, als door het zo nodig stellen van andere regels die voor bescherming van het werelderfgoed nodig zijn. Bij het toedelen van functies aan locaties en het stellen van regels in het omgevingsplan moet een gemeente waarbinnen het werelderfgoed is gelegen, en waar relevant ook omliggende gemeenten, zich afvragen of toedelen van een bepaalde functie van invloed kan zijn op de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed. Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat in verband daarmee instructieregels, die zowel rechtstreeks, als getrapt (via de omgevingsverordening) uiteindelijk tot gemeenten zijn gericht.

Met name bij het beschermen van werelderfgoederen met een sterk ruimtelijk karakter, zoals Droogmakerij De Beemster en de Grachtengordel van Amsterdam, spelen de ruimtelijke regels in de omgevingsverordening en het omgevingsplan een doorslaggevende rol.

Ook de omgevingsvergunning voor rijksmonumentenactiviteiten, die volgt uit het eerste lid van artikel 5.1 van de wet, speelt een rol bij de bescherming van werelderfgoed, met name waar het gaat om het wijzigen, verplaatsen of slopen van de delen van het werelderfgoed die ook een rijksmonument zijn. Soms komt de aanwijzing overeen - zo is bijvoorbeeld de Van Nellefabriek zowel werelderfgoed als een rijksmonument - soms zijn delen van het werelderfgoed als rijksmonument aangewezen. Zo bevinden zich bijvoorbeeld binnen de Grachtengordel van Amsterdam vele rijksmonumenten.
De aanwijzing van vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten in dit besluit is beperkt tot activiteiten die verenigbaar zijn met bescherming van zowel rijksmonumenten als het werelderfgoed.

Ook het verbod om aan rijksmonumenten, voor zover het (gebouwde en aangelegde) monumenten betreft, onderhoud te onthouden dat voor instandhouding daarvan noodzakelijk is, en het verbod om rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten te beschadigen of vernielen draagt bij aan de bescherming van het werelderfgoed.

Voorts zijn sommige werelderfgoederen geheel of gedeeltelijk aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht, zoals bijvoorbeeld de Grachtengordel van Amsterdam als onderdeel van het beschermd stadsgezicht binnenstad van Amsterdam, of het molencomplex Kinderdijk-Elshout of het dorp Middenbeemster als beschermd dorpsgezicht. Hiervoor geldt dat het omgevingsplan moet voorzien in een passende bescherming.

[26] Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 118.

Voor sommige werelderfgoederen geldt voorts dat onderdelen ervan door de betrokken gemeente of provincie zijn aangewezen als gemeentelijk respectievelijk provinciaal monument. Ook die bescherming kan onder de Omgevingswet worden gecontinueerd.

Aanvullend op bovenstaande instrumenten bevat dit besluit algemene rijksregels, waarvan de kern bestaat uit een specifieke zorgplicht die gericht is op het tegengaan van beschadiging of vernieling van het werelderfgoed of een onderdeel daarvan, voor zover het de uitzonderlijke universele waarde daarvan raakt.

14.3 Bevoegd gezag

Het college van burgemeester en wethouders is het bevoegd gezag voor de algemene rijksregels over werelderfgoed. Uitzondering hierop vormen situaties, waarbij een deel van het werelderfgoed binnen de locatie van een complex bedrijf zou liggen. Hoewel dit uitzonderlijk zou zijn, is dat niet uitgesloten te achten. In dat geval zijn gedeputeerde staten bevoegd gezag voor alle regels. Op de regeling voor complexe bedrijven is ingegaan in paragraaf 2.3.6 van deze toelichting.

Als een activiteit met betrekking tot het werelderfgoed plaatsvindt in de territoriale zee die buiten een gemeente of provincie ligt, is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag voor de algemene regels.

14.4 Inzet van typen regels en instrumenten

De specifieke zorgplicht van dit besluit vormt het sluitstuk van de bescherming van het werelderfgoed. Deze specifieke zorgplicht is nadrukkelijk bedoeld om werelderfgoed te beschermen tegen activiteiten van een ieder, ongeacht de vraag of die eigenaar of gebruiker van delen van het werelderfgoed is. Ze heeft ook betrekking op activiteiten die niet direct op het werelderfgoed gericht zijn, zoals activiteiten die zich buiten een werelderfgoed afspelen maar wel kunnen leiden tot beschadiging of vernieling van de uitzonderlijke universele waarde van dat werelderfgoed.

Waar nodig kan deze specifieke zorgplicht worden geconcretiseerd in maatwerkvoorschriften of maatwerkregels. Maatwerkvoorschriften zouden bijvoorbeeld aan de orde kunnen zijn, als een in de nabijheid van het werelderfgoed plaatsvindende voortdurende activiteit nadelige gevolgen zou kunnen hebben voor de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed. Met een maatwerkvoorschrift kunnen concrete regels worden gesteld, die deze nadelige gevolgen tegengaan.

Wanneer die beschermende regels niet individueel maar gericht tot een ieder die activiteiten verricht in het omgevingsplan zouden worden opgenomen, worden deze conform de systematiek van de wet als maatwerkregels gezien. Artikel 14.6 van dit besluit biedt ruimte om die maatwerkregels te stellen. Zowel wat betreft de maatwerkvoorschriften als maatwerkregels wordt daarbij geen mogelijkheid geboden om van de regels van dit besluit af te wijken. Zo kan de specifieke zorgplicht met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift niet buiten toepassing worden verklaard, of worden versoepeld.

14.5 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

• De algemene rijksregels ter bescherming van werelderfgoed in dit besluit zijn nieuw.

14.6 Effecten

- Met de algemene rijksregels, en met name de specifieke zorgplicht gericht tot een ieder, en de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften en maatwerkregels ter bescherming van het werelderfgoed te stellen, voor zover dat de uitzonderlijke universele waarde raakt, worden de regels ter bescherming van het werelderfgoed gecompleteerd.
- De algemene rijksregels over werelderfgoed dragen daarmee bij aan de bescherming van het werelderfgoed en daarmee aan de implementatie van het werelderfgoedverdrag.

15 Gelegenheid bieden tot zwemmen of baden

In verband met samenloop met wijzigingen in de regelgeving op grond van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden zijn de regels op dit gebied nog niet in dit besluit opgenomen. Bij inwerkingtreding van het stelsel is dit naar verwachting wel het geval.

16 Grondwateronttrekkingen en ontgrondingen op land en in regionale wateren

16.1 Inleiding

In hoofdstuk 16 van dit besluit worden vergunningplichtige gevallen aangewezen voor een aantal wateronttrekkingsactiviteiten die het onttrekken van grondwater betreffen, en vergunningvrije gevallen aangewezen voor ontgrondingsactiviteiten op land en in regionale wateren.

Naast regels in dit hoofdstuk zijn regels voor wateronttrekkingsactiviteiten en ontgrondingsactiviteiten in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk gesteld in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit.

Wateronttrekkingsactiviteiten
De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder d, een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht voor wateronttrekkingsactiviteiten, en in artikel 4.3, eerste lid, onder d, een grondslag voor het stellen van algemene rijksregels over wateronttrekkingsactiviteiten.

Van deze grondslagen is voor wateronttrekkingsactiviteiten uit rijkswateren al gebruik gemaakt in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit. In hoofdstuk 16 van dit besluit wordt in aanvulling daarop een vergunningplicht ingesteld voor grote grondwateronttrekkingen bij industriële toepassingen en grondwateronttrekkingen bij de openbare drinkwatervoorziening. Er worden in hoofdstuk 16 van dit besluit geen algemene rijksregels gesteld aan grondwateronttrekkingen.

Ontgrondingsactiviteiten
De Omgevingswet biedt in artikel 4.3, tweede lid, onder a, de mogelijkheid om met het oog op de doelen van de wet algemene regels te stellen over ontgrondingsactiviteiten. Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet is het verboden zonder omgevingsvergunning een ontgrondingsactiviteit te verrichten tenzij het een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval betreft.

Van deze grondslagen is voor ontgrondingsactiviteiten in rijkswateren al gebruik gemaakt in de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit. Hoofdstuk 16 van dit besluit wijst in aanvulling daarop een aantal gevallen aan, waarin geen omgevingsvergunning is vereist voor een ontgrondingsactiviteit op land en in regionale wateren. Er worden in dit hoofdstuk geen algemene rijksregels gesteld aan de ontgrondingsactiviteit op land en in regionale wateren.

16.2 Grondwateronttrekkingsactiviteiten

In navolging van de Waterwet worden rijksregels gesteld voor grondwateronttrekkingen bij industriële toepassingen, als de onttrokken hoeveelheid grondwater meer dan 150.000 m^3 per jaar bedraagt, en grondwateronttrekkingen bij de openbare drinkwatervoorziening. Deze regels bestaan uitsluitend uit een vergunningplicht, er worden geen algemene rijksregels gesteld. Voor de grondwateronttrekking bij open bodemenergiesystemen die onder de Waterwet ook vergunningplichtig waren wordt geen vergunningplicht voor de wateronttrekkingsactiviteit ingesteld, omdat deze systemen als milieubelastende activiteit vergunningplichtig zijn gemaakt, en in het kader van die vergunning ook het watersysteem adequaat beschermd kan worden.

Voor de in dit hoofdstuk aangewezen vergunningplichtige grondwateronttrekkingen is invulling gegeven aan artikel 5.2, eerste lid, van de wet, waardoor het mogelijk is dat provincies afwijken van de vergunningvrije gevallen die zijn aangewezen door het Rijk en daarbij een deel van de onttrekkingen alsnog vergunningvrij maken.

Bij het beperken van de vergunningplicht in hoofdstuk 16 van dit besluit tot de grote industriële grondwateronttrekkingen en grondwateronttrekkingen bij de openbare drinkwatervoorziening wordt er van uitgegaan, dat voor de overige grondwateronttrekkingen de regels decentraal worden gesteld, in goed overleg tussen waterschap, provincie en gemeente. Dat geldt ook voor eventuele inzet door de provincie van ruimte die artikel 5.2 van de wet biedt. Bij dit overleg is artikelen 2.2 van de wet leidend waar het gaat om de keuze om wel of niet algemene regels of vergunningplichten voor grondwateronttrekkingen in te stellen. Gelet op de taken van het waterschap, vastgelegd in artikel 2.17 van de wet, zullen de regels over grondwateronttrekkingen veelal door het waterschap worden gesteld. Het stellen van regels door de gemeente zou aan de orde kunnen zijn als dat nodig is gelet op de aan de gemeente in artikel 2.16 toebedeelde taak om in het openbaar gemeentelijke gebied maatregelen te treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de op grond van de wet aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Zo is het denkbaar dat in een gebied waar de gemeente maatregelen treft om grondwater te infiltreren in samenhang daarmee regels worden gesteld over onttrekkingen, om de gemeentelijke maatregelen niet te doorkruisen. Wat de provincie betreft is het denkbaar dat regels worden gesteld in grondwaterbeschermingsgebieden gelet op de in artikel 2.18 vastgelegde provinciale taak om de kwaliteit van het grondwater in die gebieden te beschermen met het oog op de winning daarvan voor de bereiding van voor menselijke consumptie bestemd water.

Wat het stellen van regels door de provincie betreft speelt ook artikel 2.3, tweede lid, van de wet een rol, waarbij de regering er op vertrouwt dat provincies in de geest van het tweede lid, onder a, steeds zullen bezien of een eventueel provinciaal belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het waterschapsbestuur of het gemeentebestuur kan worden behartigd.

Omdat voor de grondwateronttrekkingen die onder hoofdstuk 16 van dit besluit vallen geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om algemene rijksregels te stellen, kunnen decentrale algemene regels ook desgewenst gelden voor de grondwateronttrekkingen die onder dit hoofdstuk vallen.

16.3 Ontgrondingsactiviteiten

In de wet is voor de ontgrondingsactiviteit vastgehouden aan de lijn dat voor een ontgronding een vergunning nodig is, met uitzondering van aangewezen vergunningvrije gevallen. Van de mogelijkheid om gevallen vergunningvrij te maken wordt in aansluiting op de praktijk van de afgelopen jaren ruimhartig gebruik gemaakt, waardoor er jaarlijks alleen enkele honderden vergunningen nodig zijn. Dat sluit aan bij het uitgangspunt om zoveel mogelijk ruimte te laten voor initiatiefnemers. De vergunningplicht geldt niet voor kleinere ontgrondingen en ontgrondingen waarover in een ander kader al een brede belangenafweging heeft plaatsgevonden. Vergunningplichtig blijven grotere of diepere ontgrondingen en middelgrote ontgrondingen waarover geen andere belangenafweging plaatsvindt. Voor ontgrondingen is invulling gegeven aan artikel 5.2, eerste lid, van de wet, waardoor het mogelijk is dat provincies afwijken van de vergunningvrije gevallen die zijn aangewezen door het Rijk. Zo kan bijvoorbeeld de provincie Flevoland, gegeven de hoge grondwaterdruk in die provincie, ervoor kiezen om de omvang of diepte van de categorie vergunningvrije gevallen te beperken.

Een verschil met de voormalige Ontgrondingenwet is dat de lijst vergunningvrije gevallen op rijksniveau omvangrijker is. Onder de Ontgrondingenwet was de situatie ontstaan dat het Rijk een vergunningplicht instelde, maar het aanwijzen van de belangrijkste vergunningvrije gevallen gebeurde door de provincies in verordeningen. Die aanwijzingen waren materieel vaak sterk gelijksoortig. In overleg met de provincies is gekozen voor een geharmoniseerde lijst. Zoals beschreven houden de provincies de mogelijkheid om, gegeven de regionale omstandigheden, af te wijken van de lijst. Er is met de harmonisatie geen verschuiving van vergunningen naar algemene regels beoogd. Algemene regels blijken voor ontgrondingsactiviteiten niet goed toepasbaar: als een ontgronding zo complex of omvangrijk is dat de overheid zich er mee moet bemoeien, blijken er locatiegerichte voorschriften nodig in de vorm van een vergunning. Overigens biedt artikel 4.1 van de wet aan de provincies de mogelijkheid om algemene regels over ontgrondingsactiviteiten vast te stellen als zich een type ontgrondingsactiviteiten zou voordoen waarbij dat nuttig is.

Voor een inhoudelijke toelichting op de vergunningvrije gevallen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

16.4 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- De mogelijk voor de provincies om af te wijken van de vergunningplichtige gevallen die zijn aangewezen door het Rijk wordt ten opzichte van de Waterwet verruimd.
- De lijst vergunningvrije gevallen op rijksniveau is uitgebreid met vergunningvrije gevallen die in provinciale verordeningen materieel vaak sterk gelijksoortig waren.

16.5 Effecten

- De verruiming van de mogelijkheid voor de provincies om af te wijken van de vergunningplichtige gevallen die zijn aangewezen door het Rijk biedt meer mogelijkheden om de vergunningplicht af te stemmen op het regionale watersysteem.
- De harmonisatie van de vergunningvrije gevallen van ontgrondingsactiviteiten draagt bij aan het verbeterdoel om de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht te vergroten.
- De belangrijkste winst voor ontgrondingen is dat het nu mogelijk wordt de vergunning voor de ontgrondingsactiviteit aan te vragen als onderdeel van een geïntegreerde aanvraag om een omgevingsvergunning. Onder de Ontgrondingenwet kon dit niet en golden diverse bijzondere procedurele eisen.

17 Afval van schepen in binnenwateren

17.1 Inleiding en toepassingsbereik

Hoofdstuk 17 van dit besluit is bestemd voor regels over afvalstoffen van de binnenvaart. Dit hoofdstuk wordt stapsgewijs gevuld. Conform het kabinetsbesluit over de inpassing van de regels over afvalstoffen in een latere fase van de stelselherziening blijven de regels voor scheepsafvalstoffen afkomstig van de binnenvaart bij de inwerkingtreding van de wet in het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart. Deze regels worden samen met de meeste andere regels die zijn gebaseerd op hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer op een later moment in dit besluit ingebouwd.

Tot dat moment bevat dit hoofdstuk alleen de regels voor de lozingen van de pleziervaart in binnenwateren. Daarbij gaat het met name over het lozen van huishoudelijk afvalwater, waaronder water uit een eventueel keukenblok, douche of toilet aan boord.

Al de deze lozingen zijn te kwalificeren als lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. De grondslag voor het stellen van regels over deze lozingsactiviteiten is opgenomen in artikel 4.3, eerste lid, onder c, van de wet. De wet bevat in artikel 5.1, tweede lid, onder c, ook een grondslag voor het instellen van een omgevingsvergunningplicht. In dit hoofdstuk zijn voor lozingen vanuit de pleziervaart alleen algemene regels gesteld. Er zijn geen redenen om voor deze lozingen een vergunningplicht in te stellen.

De regels van dit hoofdstuk zijn niet van toepassing op werkzaamheden aan pleziervaartuigen die op de wal of in een dok worden uitgevoerd, zoals het onderhouden, repareren of behandelen van de scheepshuid van pleziervaartuigen.

Ook de hoofdstukken 2 tot en met 7 van dit besluit bevatten regels over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Voor inpassing van de regels over lozingen vanuit de pleziervaart in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit is niet gekozen, omdat die hoofdstukken samenhangende regels bevatten voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam. Het gebruik van pleziervaartuigen kan ook andere nadelige gevolgen voor het milieu hebben dan lozingen, maar die gevolgen zijn niet zodanig dat het stellen van regels over pleziervaart als milieubelastende activiteit in dit besluit wenselijk is.

De hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit regelen alleen lozingen op wateren in beheer bij het Rijk, aanvullend op regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5. Vergelijkbare lozingen op regionale wateren worden zo nodig decentraal geregeld. In de consultatieversie van dit besluit is er in lijn daarmee van uitgegaan dat lozingen vanuit pleziervaartuigen op wateren in beheer bij het Rijk in de hoofdstukken 6 en 7 worden gesteld en regels voor lozingen op regionale wateren in de waterschapsverordeningen. In de reacties op de consultatie is er voor gepleit om voor de lozingen vanuit pleziervaartuigen op regionale wateren toch rijksregels te stellen. Veel pleziervaartuigen varen in het beheersgebied van verschillende waterschappen en het zou voor de eigenaren en gebruikers van deze vaartuigen niet handig zijn als de regels per waterschap zouden verschillen. Hoewel de regering er van uitgaat dat ook bij het regelen van deze lozingen in waterschapsverordeningen de waterschappen de regels adequaat zouden afstemmen, is in overleg met de Unie van Waterschapen besloten om de verzoeken te honoreren en aan deze lozingen algemene rijksregels te stellen. Dat sluit aan op de wijze waarop lozingen vanuit andere vaartuigen in het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart zijn geregeld.

Voor binnenwateren, zowel in beheer bij het Rijk als bij waterschappen, zijn de algemene rijksregels voor lozingen vanuit pleziervaartuigen opgenomen in dit hoofdstuk. Lozingen vanuit pleziervaartuigen in de Noordzee vallen onder hoofdstuk 7. Wanneer in een latere fase ook lozingen van scheepvaart op de Noordzee in dit besluit zouden worden ingebouwd, kunnen de lozingen vanuit pleziervaartuigen op de Noordzee daarnaar worden overgeheveld.

17.2 Bevoegd gezag

De lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam behoren tot de wateractiviteiten, waarvoor de wet de mogelijkheid biedt om alle bestuursorganen als bevoegd gezag aan te wijzen, waaronder het waterschap en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. In lijn met de keuzes in de andere hoofdstukken over wateractiviteiten, is voor de algemene regels over de lozingen vanuit de pleziervaart in dit besluit de waterbeheerder (waterschap of de Minister van Infrastructuur en Waterstaat) als bevoegd gezag aangewezen.

17.3 Inzet van typen regels en instrumenten

De regels voor het lozen vanuit een pleziervaartuig in dit hoofdstuk bestaan uit een specifieke zorgplicht en een verbod om toiletwater te lozen.

Het lozen van toiletwater vanaf pleziervaartuigen is sinds 1 januari 2009 verboden. Toiletwater bevat ziekmakende bacteriën en virussen. Uit het oogpunt van waterkwaliteit en gezondheid is het noodzakelijk dit verontreinigende toiletwater op te vangen en aan wal te brengen. Voor het afgeven van toiletwater is een netwerk van uitpompstations beschikbaar. Hiervoor zijn in paragraaf 4.58 Jachthaven algemene regels opgenomen. Een alternatief voor opvangen en naar de wal brengen zou kunnen bestaan uit het aan boord zuiveren van het afvalwater. Voor het zuiveren aan boord zijn op dit moment nog geen zuiveringsinstallaties beschikbaar die adequaat zuiveren. Daarom bevat dit besluit nog geen algemene rijksregels voor die gezuiverde lozingen. Mocht in een individueel geval, bijvoorbeeld in het kader van het beproeven van zuiveringsvoorzieningen, een lozing via een zuiveringsinstallatie wenselijk en aanvaardbaar zijn, dan kan deze door een maatwerkvoorschrift in afwijking van het verbod worden toegestaan.

Andere lozingen vanuit pleziervaartuigen zullen voornamelijk bestaan uit overig huishoudelijk afvalwater, dat afhankelijk van de uitrusting van een pleziervaartuig, kan bestaan uit douchewater, badwater of afwaswater, en afvalwater afkomstig van het schoonmaken van het dek, zoals het lappen van ramen en het afspoelen van het dek. Omdat dat afvalwater rechtstreeks het oppervlaktewater ingaat vereist de specifieke zorgplicht daarbij aandacht voor de toe te passen middelen en het tegenhouden van afvalstoffen die van het afvalwater gescheiden kunnen worden gehouden.

17.4 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- Onder de Waterwet werden lozingen vanuit pleziervaartuigen op zowel rijkswateren als regionale wateren ook door het Rijk gereguleerd in het Besluit lozen buiten inrichtingen. Deze regeling, die ook uitging van een lozingsverbod voor toiletwater en een specifieke zorgplicht, wordt inhoudelijk voortgezet.
- Het Besluit lozen buiten inrichtingen bevatte anders dan dit besluit een toestemming om toiletwater vanaf een pleziervaartuig te lozen als het geloosd wordt via een zuiveringsvoorziening die voldoet aan bij ministeriële regeling gestelde eisen. Maar deze eisen waren in de Regeling lozen buiten inrichtingen niet uitgewerkt; de grondslag om eisen te stellen had daarom geen effect. Zodra er een voorziening is ontwikkeld die voldoende bescherming voor het milieu biedt zullen regels waarmee lozing daaruit wordt toegestaan in dit besluit opgenomen.

17.5 Effecten

Ten opzichte van de regelgeving die gold voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit treedt inhoudelijk geen verandering op in de regels voor lozen vanuit pleziervaartuigen.

18 Verhouding tot andere regelgeving

18.1 Algemeen

In de voorgaande hoofdstukken is beschreven op welke manier de onderwerpen van de verschillende voormalige wettelijke regelingen zijn ondergebracht in dit besluit. Aanvullend daarop bevat dit hoofdstuk een korte beschrijving van de verhouding tussen dit besluit en de voorheen geldende regelgeving. Verder wordt globaal ingegaan op de voor dit besluit belangrijkste EU-richtlijnen, verordeningen en verdragen.

18.2 Voorgaande regelgeving

Activiteitenbesluit milieubeheer

In deze paragraaf worden het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer gezamenlijk behandeld. Dit komt omdat de keuze is gemaakt regels gericht aan bedrijven zoveel mogelijk op te nemen in dit besluit.

Dit besluit bevat algemene regels over activiteiten met nadelige gevolgen voor het milieu. Niet alle activiteiten die in het Activiteitenbesluit milieubeheer waren gereguleerd, zijn daarbij overgenomen. Dit heeft onder meer te maken met het uitgangspunt «decentraal, tenzij». Hierover is meer te lezen in paragraaf 4.2.3 van het algemeen deel van deze toelichting. Naast een beperking in activiteiten, kent dit besluit ten opzichte van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer ook een beperking in de geregelde milieugevolgen. In dit besluit komen bijvoorbeeld niet langer de nadelige gevolgen voor het milieu van het verkeer van personen en goederen naar een bedrijf terug.

Een aantal activiteiten die in het Activiteitenbesluit milieubeheer werden geregeld, worden ook in dit besluit geregeld. Daarbij zijn de activiteiten op verschillende manieren aangepast aan het nieuwe stelsel:

a De activiteit is samengevoegd of uit elkaar gehaald. Zie hiervoor bijvoorbeeld de activiteit grafische processen. In het Activiteitenbesluit milieubeheer waren de regels voor de grafische processen over meerdere activiteiten verdeeld, in dit besluit zijn de regels terug te vinden in een enkele paragraaf (paragraaf 4.10). Dit zorgt voor meer inzichtelijkheid voor de gebruiker.
b De regels bevatten minder verwijzingen. Zo zijn bijvoorbeeld de regels voor het (kleinschalig) tanken en het opslaan van stoffen vereenvoudigd.
c De regels uit het Activiteitenbesluit milieubeheer komen deels op een andere manier terug. Zo bevat dit besluit wel regels om de emissie te beperken, maar de immissiegerelateerde regels worden - zo nodig met een instructieregel in het Besluit kwaliteit leefomgeving - opgenomen in het omgevingsplan of de waterschapsverordening. Een aantal regels wordt afgedekt door de specifieke zorgplicht, waardoor het niet meer nodig is om deze expliciet terug te laten komen.

De algemene regels over alle activiteiten die in hoofdstuk 2 van het Activiteitenbesluit milieubeheer staan, zijn verspreid over hoofdstuk 2, 4 of 5 van dit besluit opgenomen. De zorgplicht is verwerkt in de specifieke zorgplicht in hoofdstuk 2, andere bepalingen zijn of bij een activiteit in hoofdstuk 4 verwerkt of zijn verwerkt in een module in hoofdstuk 5. Het Activiteitenbesluit milieubeheer heeft een onderverdeling in verschillende typen inrichtingen; dit besluit kent een onderverdeling naar activiteiten die per bedrijfstak zijn geordend. Bepalingen die betrekking hadden op de verschillende inrichtingen, zijn in de hoofdstukken 4 en 5 van dit besluit terug te vinden. Zo zijn de bepalingen voor de agrarische sector van de paragrafen 3.3.2 en 3.4.5 en afdeling 3.5 van het Activiteitenbesluit milieubeheer bijvoorbeeld in de paragrafen 4.62 tot en met 4.90 van dit besluit geland, en zijn een aantal artikelen uit paragraaf 3.3.2 en afdeling 3.5 van de Activiteitenregeling milieubeheer in diezelfde paragrafen opgenomen.

Besluit algemene regels milieu mijnbouw
Het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm) en de Regeling algemene regels milieu mijnbouw (Rarmm) bevatten beide algemene regels over het aanleggen van een boorgat en het uitbreiden, wijzigen, testen, onderhouden, repareren en buiten gebruik stellen van bestaande boorgaten met mobiele installaties (nu verplaatsbare mijnbouwwerken geheten). Ook bevatte het besluit en de regeling regels over het aanleggen, testen, onderhouden, repareren en het gebruik van onderzeese installaties.

Het Barmm is ingetrokken en de regeling zal worden ingetrokken. De regels zijn hoofdzakelijk opgenomen in de algemene regels in dit besluit. Deels door omzetting in de specifieke zorgplicht van niet alleen de zorgplicht uit het Barmm, maar ook van bepalingen die dermate evident zijn dat zij een herhaling van de specifieke zorgplicht zouden zijn, (bijvoorbeeld over een goede staat van onderhoud van de apparatuur of het schoonhouden van het terrein van materiaal op het terrein dat niet noodzakelijk is voor het doel waarvoor het terrein is ingericht). Andere specifieke regels, zoals het instemmingsvereiste voor het aanleggen, uitbreiden of wijzigen van een boorgat met een mobiele mijnbouwinstallatie, zijn omgezet naar de paragrafen over mijnbouw (paragrafen 3.10.1 en 4.109). Specifieke regels over ongewone voorvallen vallen onder de regeling van ongewone voorvallen (afdeling 2.7). Regels over verzending van meldingen aan het bevoegd gezag en kennisgeving van meldingen door het bevoegd gezag zijn opgenomen in het Omgevingsbesluit. Enkele bepalingen die al in de Arbo-regelgeving zijn opgenomen, bijvoorbeeld over buitenverlichting, komen niet terug, evenals het aspect lichthinder en geluid, dat gedecentraliseerd is.

Besluit emissiearme huisvesting
Het Besluit emissiearme huisvesting was gebaseerd op artikel 8.40 van de Wet milieubeheer en bevatte regels om de emissie van ammoniak en van fijnstof uit dierenverblijven zoveel mogelijk te beperken. Het bevatte voorschriften die de emissie vanuit dierenverblijven aan een maximum bonden. Voor de verschillende huisvestingssystemen golden verschillende waarden. De reikwijdte was beperkt tot bedrijven die in het maatschappelijk verkeer als veehouderijen (productiebedrijven) werden aangemerkt. De regels uit het besluit zijn overgeheveld naar dit besluit (paragraaf 4.82).

Besluit externe veiligheid buisleidingen
Het Besluit externe veiligheid buisleidingen is overgenomen in dit besluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hetzelfde geldt voor de materie die voorheen was geregeld in de Regeling externe veiligheid buisleidingen. In paragraaf 3.4.3 is geregeld op welke buisleidingen dit besluit van toepassing is. Daarnaast geeft deze paragaaf aan dat voor degene die een buisleiding exploiteert de verplichtingen gelden van paragraaf 4.108. Laatstgenoemde paragraaf bevat de verplichtingen voor degene die een buisleiding exploiteert die voorheen waren opgenomen in het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de Regeling externe veiligheid buisleidingen, zoals het voorhanden hebben van beleid waarmee voor buisleidingen invulling wordt gegeven aan de specifieke zorgplicht, het uitvoeren van dat beleid met een veiligheidsbeheerssysteem, het in acht nemen van een plaatsgebonden risico en het exploitatieverbod.

Andere onderdelen van het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de Regeling externe veiligheid buisleidingen zijn opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarbij gaat het met name om de instructieregel aan het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen en de belemmeringenstrook.

Besluit lozen buiten inrichtingen
In het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) en de bijbehorende Regeling lozen buiten inrichtingen waren algemene regels opgenomen voor verschillende lozingen op oppervlaktewaterlichamen, de bodem en de riolering. Het Blbi en de bijbehorende regeling zijn met de inwerkingtreding van dit besluit ingetrokken. Lozingen vanuit bodemenergiesystemen zijn nu geregeld in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit, lozingen vanuit pleziervaartuigen in binnenwateren in hoofdstuk 17. Andere lozingen die in het Blbi geregeld waren zijn, voor zover deze plaatsvinden op de rijkswateren en niet vallen onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit, nu geregeld in hoofdstuk 6 en 7 van dit besluit. Waar de algemene regels voor dergelijke lozingen feitelijk niet meer waren dan een herhaling van de zorgplicht van het Blbi, is nu volstaan met regulering via de specifieke zorgplicht van die hoofdstukken. Dit betreft bijvoorbeeld de lozing van afstromend hemelwater, lozingen vanuit openbare rioolstelsels en lozingen bij activiteiten in oppervlaktewaterlichamen. Voor enkele lozingsactiviteiten zijn wel specifieke algemene regels en meldingsplichten opgenomen: lozingen bij aanleg, renovatie, onderhoud en sloop van bouwwerken, lozingen van huishoudelijk afvalwater en lozingen bij calamiteitenoefeningen. De lozingen (anders dan vanuit bodemenergiesystemen) die plaatsvinden op regionale wateren, op de bodem of in rioolstelsels zijn, met toepassing van het subsidiariteitsbeginsel, niet meer door het Rijk gereguleerd. Deze lozingen worden voortaan zo nodig in het omgevingsplan en de waterschapsverordening gereguleerd.

Besluit lozing afvalwater huishoudens
In het Besluit lozing afvalwater huishoudens (Blah) en de bijbehorende Regeling lozing afvalwater huishoudens was een regeling opgenomen voor de meeste lozingen die vanuit huishoudens plaatsvinden. Het Blah en de bijbehorende regeling zijn met de inwerkingtreding van dit besluit ingetrokken. In hoofdstuk 6 en 7 van dit besluit zijn algemene regels en een meldingsplicht opgenomen voor lozingen van huishoudelijk afvalwater op de rijkswateren. Daarmee zijn ook de inhoudelijke eisen aan zuiveringsvoorzieningen, die in de Regeling lozing afvalwater huishoudens stonden, op AMvB-niveau geregeld. Andere lozingen vanuit huishoudens op de rijkswateren (met name afstromend hemelwater) vallen onder de specifieke zorgplicht van die hoofdstukken. Op grond van het subsidiariteitsbeginsel zijn lozingen vanuit huishoudens op regionale wateren, op de bodem en in rioolstelsels niet meer door het Rijk gereguleerd. De regels over deze lozingen worden zo nodig door gemeenten en waterschappen gesteld in het omgevingsplan en de waterschapsverordening.

Besluit omgevingsrecht
In dit besluit worden regels gesteld over milieubelastende activiteiten en worden gevallen aangewezen waarvoor een vergunningplicht geldt. Voorheen vond deze aanwijzing plaats in het Besluit omgevingsrecht (Bor). In bijlage I, onderdeel C, van het Bor waren enkele tientallen categorieën van inrichtingen aangewezen waarvoor een omgevingsvergunning milieu nodig was. Deze bijlage ging uit van het inrichtingenbegrip, hiervoor is het activiteitenbegrip in de plaats gekomen. Bij de aanwijzing van de vergunningplichtige milieubelastende activiteiten is zoveel mogelijk aangesloten bij de categorie-indeling, omschrijvingen en capaciteitsgrenzen van het Bor.

Bij een aantal categorieën, bijvoorbeeld die voor de productie en verwerking van metalen, is voor de omschrijving van de vergunningplichtige milieubelastende activiteiten aangesloten bij de omschrijving van de vergelijkbare activiteit uit bijlage 1 bij de richtlijn industriële emissies. Daarnaast zijn bij de omzetting van lijst uit het Bor naar dit besluit enkele taalkundige en redactionele aanpassingen doorgevoerd.

In artikel 2.2a van het Bor waren de activiteiten opgenomen waarvoor een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) moest worden aangevraagd. Deze vergunning komt in de Omgevingswet en de uitvoeringsregelgeving als zodanig niet terug. De voormalige OBM-activiteiten zijn aangewezen als gevallen waarvoor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit is vereist.

De bevoegd gezagregeling voor de milieubelastende activiteiten, die oorspronkelijk in het Bor was opgenomen, is nu opgenomen in paragraaf 4.1.3 van het Omgevingsbesluit. Datzelfde geldt voor bepalingen over adviesrecht (afdeling 4.2) en procedureregels (hoofdstuk 10). De beoordelingsregels voor vergunningaanvragen voor milieubelastende activiteiten zijn opgenomen in paragraaf 8.5.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Besluit risico's zware ongevallen 2015

Het grootste deel van het Besluit risico's zware ongevallen 2015 is opgenomen in dit besluit. Dit deel bevat de verplichtingen voor bedrijven. Ook van de Regeling risico's zware ongevallen is het grootste deel overgenomen in dit besluit. In verband met de kenbaarheid van regels is het streven om regels meer op hetzelfde niveau te stellen in plaats van verspreid over verschillende niveaus.

In paragraaf 3.3.1 van dit besluit is het exploiteren van een Seveso-inrichting benoemd als milieubelastende activiteit, en zijn de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen en de richtingaanwijzer opgenomen. Paragraaf 4.2 bevat de inhoudelijke verplichtingen voor bedrijven, die bijvoorbeeld gaan over het preventiebeleid, het veiligheidsbeheerssysteem, het veiligheidsrapport en de lijst met gevaarlijke stoffen.

Andere onderdelen van het Besluit risico's zware ongevallen 2015 en de Regeling risico's zware ongevallen zijn of worden opgenomen in het Omgevingsbesluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving. De artikelen die in het Omgevingsbesluit terecht komen gaan over coördinatie, toezicht en handhaving. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is de aanwijzing van domino-inrichtingen opgenomen (artikel 8 Besluit risico's zware ongevallen 2015), in de vorm van een instructie aan het bevoegd gezag om een voorschrift te verbinden aan de omgevingsvergunning. De reden hiervoor is dat de wet het instrument aanwijzing niet kent en de omgevingsvergunning als instrument het beste past bij de bedoelingen van de Seveso-richtlijn. Tot slot zullen de gegevens die bij een aanvraag om een omgevingsvergunning moeten worden ingediend worden opgenomen in een ministeriële regeling die direct op de wet wordt gebaseerd.

Besluit ontgrondingen in rijkswateren
Het Besluit ontgrondingen in rijkswateren bevatte enkele uitzonderingen op de vergunningplicht voor ontgrondingen in rijkswateren, een meldingsplicht voor een aantal vrijgestelde ontgrondingen en voor archeologische toevalsvondsten, indieningsvereisten bij de aanvraag van een ontgrondingenvergunning en uitzonderingen op de toepassing van afdeling 3.4 Awb voor de ontgrondingenvergunning. In de bijbehorende Regeling ontgrondingen in rijkswateren waren de rijkswateren aangewezen waar de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag was voor de ontgrondingenvergunning en een nadere specificering van vergunningvrije gevallen van ontgrondingen voor het testen van materieel en het onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen. Het Besluit en de Regeling ontgrondingen in rijkswateren zijn met de inwerkingtreding van dit besluit ingetrokken. De aanwijzing van vergunningvrije gevallen van ontgrondingen in rijkswateren zijn opgenomen in paragraaf 6.2.2 en 7.2.2 van dit besluit. Daarbij zijn de meldingsplichten omgezet in informatieplichten. De uitzonderingen op de toepassing van afdeling 3.4 Awb voor de ontgrondingenvergunning is vervallen, omdat de omgevingsvergunning voor ontgrondingsactiviteiten met de reguliere procedure wordt voorbereid (tenzij een milieueffectrapportage is vereist). Indieningsvereisten voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor ontgrondingsactiviteiten worden op grond van artikel 16.55, tweede lid, van de wet bij ministeriële regeling vastgesteld.

Mijnbouwbesluit
Een deel van de regels uit het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling is opgenomen in dit besluit. Het betreft de regels over het plaatsen van een mijnbouwinstallatie in een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk (waaronder de Noordzee) en het verrichten van een verkenningsonderzoek met kunstmatig opgewekte trillingen in dat oppervlaktewaterlichaam. De regels over beperkingengebiedactiviteiten in een beperkingengebied (voorheen veiligheidszone genoemd) rond een mijnbouwinstallatie zijn afkomstig uit de Mijnbouwwet en de Mijnbouwregeling. Overige onderdelen van het Mijnbouwbesluit blijven in stand onder de Mijnbouwwet zoals afdeling 5.4 «Milieu en rampenbestrijdingsplan» van het Mijnbouwbesluit die betrekking heeft op het lozen vanaf een mijnbouwinstallatie. Gezien de aard van deze regels blijven deze voorlopig opgenomen in het Mijnbouwbesluit. Dit besluit vervangt evenmin bepalingen uit de Mijnbouwregeling voor zover het gaat om het exploiteren van een mijnbouwwerk als milieubelastende activiteit.

Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol
Het Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol was gebaseerd op titel 12.3 van de Wet milieubeheer, waarmee uitvoering werd gegeven aan de PRTR-verordening. De PRTR-verordening werd in Europees verband vastgesteld ter uitvoering van het op 21 mei 2003 te Kiev tot stand gekomen Protocol betreffende registers over de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen, met Bijlagen (hierna: PRTR-protocol). PRTR staat voor: Pollutant Release and Transfer Register. Voor een meer uitgebreide toelichting op de PRTR-verordening en het PRTR-protocol wordt verwezen naar paragraaf 18.3.1 van het algemeen deel van deze toelichting.

Het PRTR-protocol en de PRTR-verordening bevatten rapportageverplichtingen voor bedrijven en inhoudelijke eisen voor de kwaliteit van door die bedrijven te leveren en geleverde informatie. Het gaat om informatie over emissies en het overbrengen van verontreinigende stoffen. In het Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol stonden regels die de kwaliteit van de informatie borgde en uniformiteit van de gegevensverzameling bevorderde. Ook bevatte het besluit regels over geheimhouding van bepaalde gegevens en vormde het de grondslag voor het vaststellen van een model voor het PRTR-verslag.

De regels van het uitvoeringsbesluit zijn overgeheveld naar het Besluit kwaliteit leefomgeving en paragraaf 5.3.1 van dit besluit.

Vuurwerkbesluit
De onderdelen van het Vuurwerkbesluit met de verplichtingen waaraan moet worden voldaan bij het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk zijn overgenomen in de paragrafen 3.2.10 en 4.102 van dit besluit. Paragraaf 3.2.10 bevat de reikwijdte, de aanwijzing van de vergunningplichtige gevallen en de richtingaanwijzer. De algemene regels met de verplichtingen, zoals de melding, eisen aan opslagvoorzieningen en afstanden, staan in paragraaf 4.102. Het deel van het Vuurwerkbesluit met instructies aan het bevoegd gezag voor het vaststellen en wijzigen van bestemmingsplannen zijn opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

De overige onderdelen van het Vuurwerkbesluit die bijvoorbeeld gaan over het in de handel brengen, tot ontbranding brengen en verkopen van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en de daarmee samenhangende vergunningen en toestemmingen blijven geregeld in het Vuurwerkbesluit.

Waterbesluit
In het Waterbesluit (en de bijbehorende Waterregeling) werden verschillende onderwerpen ter uitwerking van de Waterwet geregeld. Een groot deel van de inhoud van hoofdstuk 6 van het Waterbesluit en de Waterregeling is in dit besluit opgenomen. In de hoofdstukken 6 en 7 van dit besluit zijn de vergunningplichten (of uitzonderingen op de vergunningplicht) en algemene regels opgenomen voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot waterstaatswerken in beheer bij het Rijk, wateronttrekkingsactiviteiten in de rijkswateren en stortingsactiviteiten op zee. De indieningsvereisten voor de aanvraag van een watervergunning, die in hoofdstuk 6 van de Waterregeling waren opgenomen, worden omgezet in indieningsvereisten voor omgevingsvergunningen voor wateractiviteiten in de ministeriële regeling op grond van artikel 16.55, tweede lid, van de wet.

Andere onderwerpen die in het Waterbesluit en de Waterregeling waren opgenomen, zijn nu in het Omgevingsbesluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving te vinden. Het Omgevingsbesluit bevat onder andere de toedeling van taken en handhavingsbepalingen. In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn onder andere de instructieregels voor waterbeheerprogramma's, regionale waterprogramma's en het nationale waterprogramma opgenomen en monitoringsbepalingen. De bepalingen over heffingen, die waren opgenomen in hoofdstuk 7 van het Waterbesluit en de Waterregeling, zullen via het invoeringsspoor in het Omgevingsbesluit worden opgenomen.

18.3 EU-regelgeving

18.3.1 EU-richtlijnen, EU-verordeningen en verdragen
Voor het omgevingsrecht is een groot aantal EU-richtlijnen van belang, evenals enkele EU-verordeningen en verdragen. Een groot deel van de richtlijnen en verdragen wordt in de Omgevingswet en dit besluit opnieuw geïmplementeerd. Uitgangspunt is dat er zo weinig mogelijk aanvullend wordt geregeld ten opzichte van het internationale recht en lastenluw wordt geïmplementeerd. In hoofdstuk 23 van deze toelichting zijn implementatietabellen opgenomen. Ook in de artikelsgewijze toelichting is meer concreet aangegeven waar sprake is van specifieke implementatie(verplichtingen).

Dienstenrichtlijn
De Europese dienstenrichtlijn (2006/123/EG) beoogt de Europese interne dienstenmarkt te verbeteren door de belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten en de vrije vestiging van dienstverrichters weg te nemen. Deze richtlijn is met name geïmplementeerd met de Dienstenwet. Daarnaast is de wet- en regelgeving onderzocht op onverenigbaarheid met de richtlijn en zo nodig daarmee in overeenstemming gebracht.
Voor dit besluit is met name hoofdstuk III van de dienstenrichtlijn relevant. Dat hoofdstuk gaat over de vrijheid van vestiging van dienstverrichters. Dit besluit bevat namelijk vooral regels over activiteiten die op een bepaalde locatie worden verricht.

Op de verenigbaarheid van de omgevingsvergunning met het uitgangspunt van de lex silencio positivo gaat de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet al in.[27]

De vraag kan worden gesteld of dit besluit, naast de omgevingsvergunning, nog andere toestemmingen bevat waarop de eisen van de dienstenrichtlijn voor vergunningenstelsels van toepassing zijn. De richtlijn verstaat onder een vergunning een beslissing, uitdrukkelijk of stilzwijgend, over de toegang tot of de uitoefening van een dienst (zie ook artikel 1 van de Dienstenwet). Een maatwerkregel en een maatwerkvoorschrift zouden hieronder kunnen vallen. Of dat het geval is zal van de regel of het voorschrift afhangen. Bij het opstellen van de regel en het voorschrift zal door het bevoegd gezag in ieder geval moeten worden getoetst of aan de verplichtingen van de dienstenrichtlijn wordt voldaan. Daarnaast zullen sommige eisen op grond van de dienstenrichtlijn genotificeerd moeten worden. De eisen die genotificeerd moeten worden zijn opgesomd in de artikelen 15 en 16 van de dienstenrichtlijn.

Onder het vergunningenbegrip van de dienstenrichtlijn vallen de erkenning bodemkwaliteit en de accreditatie. De erkenning is geregeld in het Besluit bodemkwaliteit en blijft hier verder buiten beschouwing. Een verplicht gestelde accreditatie, die op een aantal plaatsen in dit besluit voorkomt, moet worden aangemerkt als een vergunning in de zin van de dienstenrichtlijn. De lex silencio positivo is niet van toepassing verklaard op de accreditatie, omdat dit strijdigheid zou opleveren met verordening (EG) nr. 765/2008. Volgens artikel 2, tiende lid, van die verordening wordt onder accreditatie verstaan een formele verklaring van een nationale accreditatie-instantie. Bij de toepassing van de lex silencio positivo is er geen sprake van een formele verklaring. Ook is het gelet op artikel 5, eerste lid, van die verordening niet logisch om dit op de accreditatie van toepassing te verklaren. Op grond van dat artikellid beoordeelt een nationale accreditatie-instantie namelijk op verzoek van een conformiteitsbeoordelingsinstantie of deze bekwaam is een specifieke conformiteitsbeoordelingsactiviteit uit te voeren. Wanneer zij bekwaam wordt bevonden, geeft de nationale accreditatie-instantie daarvoor een accreditatiecertificaat af. De verordening gaat er dus expliciet van uit dat een accreditatie alleen wordt verleend na een beoordeling waarbij de accreditatie-instantie heeft bevonden dat de instelling bekwaam is. Een verlening van rechtswege na termijnoverschrijding verdraagt zich daar niet mee. In dat geval zouden namelijk ook niet bekwame instellingen van rechtswege geaccrediteerd kunnen worden. Volgens overweging 9 van de verordening bestaat de bijzondere waarde van accreditatie erin dat hierbij een gezaghebbende verklaring wordt afgegeven over de technische bekwaamheid van instanties die overeenstemming met de toepasselijke eisen moeten doen waarborgen. Wanneer een accreditatie van rechtswege wordt verleend bij termijnoverschrijding kun je niet meer stellen dat er sprake is van een gezaghebbende verklaring. Rechtsoverweging 13 van de verordening luidt: «Een accreditatiesysteem dat op bindende regels is gebaseerd, draagt bij aan een groter wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten met betrekking tot de bekwaamheid van conformiteitsbeoordelingsinstanties en dus de certificaten en testverslagen van deze instanties.» Een belangrijke doelstelling van de verordening is dus om dit wederzijdse vertrouwen te bevorderen. Maar dat vertrouwen wordt ernstig geschaad wanneer accreditaties van rechtswege worden verleend. In dat geval worden namelijk instanties geaccrediteerd zonder dat een accreditatie-instantie een beoordeling op bekwaamheid heeft uitgevoerd.
Van verplichtingen die gelden voor grensoverschrijdende dienstverrichting (hoofdstuk IV van de dienstenrichtlijn) kan sprake zijn bij verplichtingen voor dienstverrichters die grensoverschrijdende activiteiten (kunnen) verrichten, zoals laboratoria, inspectie-instellingen en certificatie-instellingen. Artikel 16 van de dienstenrichtlijn bepaalt dat het recht van dienstverrichters moet worden eerbiedigd om diensten te verrichten in een andere lidstaat dan die waar zij zijn gevestigd. De lidstaat waar de dienst wordt verricht moet zorgen voor vrije toegang tot en vrije uitoefening van een dienstenactiviteit op zijn grondgebied. Dit artikel regelt verder dat de lidstaten de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit op hun grondgebied niet afhankelijk mogen maken van de naleving van eisen die discrimineren (onderscheid naar nationaliteit of vestiging) of niet noodzakelijk of evenredig zijn. De eisen in dit besluit zijn van toepassing op alle dienstverrichters en maken daarbij geen onderscheid waardoor voldaan wordt aan het discriminatieverbod. De eisen zijn daarnaast gerechtvaardigd vanwege het belang van de bescherming van het milieu, een door het Europees recht en de dienstenrichtlijn erkende dwingende reden van algemeen belang. De eis van evenredigheid houdt in dat de eis geschikt moet zijn om het doel te bereiken en dat de eis niet verder mag gaan dan nodig is om dit doel te bereiken. In de gevallen dat erkenningen, certificaten, keuringen of normen uit andere lidstaten van de Europese Unie niet gelijk worden gesteld met Nederlandse erkenningen, certificaten, keuringen of normen, gaan de betrokken nationale eisen verder dan nodig is om het doel te bereiken. Zonder gelijkstelling worden dienstverrichters uit andere lidstaten die hun diensten hebben afgestemd op de normen van de betrokken lidstaat of die in hun eigen land zijn gecertificeerd achtergesteld bij Nederlandse dienstverrichters. Dit besluit voorziet daarom in een wederzijdse erkenningsregeling (artikel 1.3).

[27] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 228-231.

Grondwaterrichtlijn
De grondwaterrichtlijn (2006/118/EG) heeft tot doel om de verontreiniging van grondwater te voorkomen. Deze richtlijn sluit aan bij de systematiek van de kaderrichtlijn water. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij de omzetting van die richtlijn. In de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit zijn een specifieke zorgplicht, algemene regels en vergunningplichten opgenomen voor milieubelastende activiteiten. Deze dienen onder andere ter voorkoming of beperking van de verontreiniging van het grondwater, en vormen zo een invulling van de eisen aan het maatregelenprogramma van artikel 11 van de kaderrichtlijn water, die zijn opgenomen in artikel 6 van de grondwaterrichtlijn.

Kaderrichtlijn afvalstoffen
De kaderrichtlijn afvalstoffen (2008/98/EG) heeft als doel de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid door preventie of beperking van de negatieve gevolgen van de productie en het beheer van afvalstoffen en de beperking van gevolgen in het algemeen van het gebruik van hulpbronnen en de verbetering van de efficiëntie van het gebruik ervan. De richtlijn beoogt ertoe bij te dragen de Europese Unie meer tot een recyclingmaatschappij te maken, de productie van afval te voorkomen en afvalstoffen als grondstof te gebruiken.

De richtlijn is vooral geïmplementeerd in artikel 1.1 en in hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer. Daarnaast heeft implementatie plaatsgevonden in diverse algemene maatregelen van bestuur, zoals het Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen, die in een volgende module van de Omgevingswet zullen worden geïntegreerd in het nieuwe stelsel. De op grond van de richtlijn vereiste vergunningplicht was geregeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit omgevingsrecht en is nu opgenomen in paragraaf 3.5.11 van dit besluit.

Kaderrichtlijn water
De kaderrichtlijn water (2000/60/EG) heeft tot doel om, kort gezegd, de oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen in een goede toestand te brengen en te houden. De kaderrichtlijn water is grotendeels omgezet via omgevingswaarden, instructieregels en monitoringsbepalingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Op grond van artikel 10 van de kaderrichtlijn water moeten de lidstaten er zorg voor dragen dat alle lozingen in oppervlaktewaterlichamen worden beheerst overeenkomstig de in dat artikel genoemde gecombineerde aanpak. Die aanpak bestaat uit het toepassen van op de beste beschikbare technieken gebaseerde beheersingsmaatregelen, emissiegrenswaarden of beheersingsmaatregelen voor diffuse effecten, die zijn opgenomen in een aantal Europese richtlijnen, en het vaststellen van strengere emissiebeheersingsmaatregelen als dat nodig is op grond van een kwaliteitsdoelstelling van de kaderrichtlijn water. In de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit zijn een specifieke zorgplicht, algemene regels en vergunningplichten voor lozingsactiviteiten op oppervlaktewaterlichamen opgenomen, die invulling geven aan deze gecombineerde aanpak. Die vergunningplichten en algemene regels gelden voor zowel de rijkswateren als de regionale wateren. In aanvulling hierop zijn in hoofdstuk 6 en 7 een specifieke zorgplicht, algemene regels en vergunningplichten opgenomen voor lozingsactiviteiten op rijkswateren en de Noordzee, die niet onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 vallen. Op grond van een instructieregel in het Besluit kwaliteit leefomgeving zullen de waterschappen in hun waterschapsverordening zorg dragen voor de regulering van lozingsactiviteiten op regionale wateren, die niet onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit vallen. Tot slot is via artikel 18.1 van dit besluit geborgd dat de emissiegrenswaarden van de in artikel 10 en bijlage IX bij de kaderrichtlijn water genoemde richtlijnen (die overigens grotendeels zijn ingetrokken, maar op grond van dit artikel nog steeds gelden) in ieder geval van toepassing zijn. In de meeste gevallen wordt al aan deze emissiegrenswaarden voldaan door toepassing van de beste beschikbare technieken over specifiekere emissiegrenswaarden in dit besluit. Deze maatregelen vormen samen de omzetting van artikel 10 van de kaderrichtlijn water.

Op grond van artikel 11 van de kaderrichtlijn water stellen de lidstaten een maatregelenprogramma vast om de doelstellingen van die richtlijn te verwezenlijken. Tot het maatregelenprogramma behoren in ieder geval het vereiste van voorafgaande regulering van lozingen in oppervlaktewaterlichamen door puntbronnen die verontreiniging kunnen veroorzaken en maatregelen ter preventie of beheersing van diffuse bronnen die verontreiniging kunnen veroorzaken. De specifieke zorgplicht, algemene regels en vergunningplichten voor lozingsactiviteiten in de hoofdstukken 2 tot en met 7 van dit besluit geven invulling aan deze onderdelen van het maatregelenprogramma. Een samenvatting van het volledige maatregelenprogramma wordt opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen.
Mer-richtlijn

De mer-richtlijn (2011/92/EU) heeft tot doel om projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben (voorafgaand aan de vergunningverlening) te onderwerpen aan een beoordeling van die aanzienlijke milieueffecten. De richtlijn vraagt dat voor de daarin opgenomen mer-plichtige projecten een besluit nodig is, waarbij de mer-plicht kan worden uitgevoerd. In dit besluit worden veel mer-plichtige projecten als vergunningplichtige milieubelastende activiteiten aangewezen.
Voor mer-beoordelingsplichtige projecten moet in ieder geval een besluit worden genomen of het project aanzienlijke milieugevolgen kan hebben. Dit besluit valt vaak samen met een vergunningplicht die al om een andere reden is aangewezen in dit besluit. Waar nodig voorziet dit besluit in een aanvullende vergunningplicht voor milieubelastende activiteiten, die in dat geval uitsluitend vanwege de mer-beoordelingsplicht is ingesteld. Het betreft dan deels de omzetting van de voormalige mer-OBM. Een nadere toelichting is te vinden in paragraaf 4.5.3 van deze toelichting en in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving en de artikelsgewijze toelichting bij bijlage V bij het Omgevingsbesluit.

De mer-(beoordelings-)plicht is vaak gekoppeld aan een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, in enkele gevallen is deze ook gekoppeld aan een ontgrondingsactiviteit of een wateractiviteit.

Nitraatrichtlijn
De nitraatrichtlijn (91/676/EEG) is er op gericht de waterkwaliteit te beschermen door te voorkomen dat nitraten uit agrarische bronnen het grond- en oppervlaktewater verontreinigen en door goede landbouwpraktijken te stimuleren. Hiertoe zijn in Nederland actieprogramma's opgezet. Ter uitvoering van de maatregelen uit de actieprogramma's zijn er regels opgesteld. Die uitvoeringsregels staan vooral in de Meststoffenwet en de hierop gebaseerde regelgeving. Zo bevatten deze regels gebruiksnormen voor mest. Ook het Besluit gebruik meststoffen bevat regels ter uitvoering van de actieprogramma's van de nitraatrichtlijn. Hierin zijn de uitrijdperioden voor mest opgenomen. Daarnaast waren voor de uitvoering van de actieprogramma's uit de nitraatrichtlijn bepalingen in het Activiteitenbesluit milieubeheer opgenomen. Die bepalingen zijn opgenomen in dit besluit. Meer concreet staan in hoofdstuk 4 van dit besluit regels voor het lozen van verschillende afvalwaterstromen in de bodem.

PRTR-verordening
Het PRTR-protocol en de PRTR-verordening bevatten rapportageverplichtingen voor degenen die bepaalde activiteiten verrichten en inhoudelijke eisen over de kwaliteit van de informatie. Het gaat om informatie over emissies en afvalstromen van grote bedrijven. De - rechtstreeks werkende - rapportageverplichtingen uit de PRTR-verordening worden door Nederland gebruikt ter invulling van de voor de bedrijven geldende rapportageverplichtingen uit het PRTR-protocol, zodat Nederland op dat punt zelf geen extra voorzieningen meer hoeft te treffen. Met de aanvullende maatregelen in dit besluit (paragraaf 5.3.1, de artikelen 6.52 en 7.57 en de bijlagen V en VI) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (paragrafen 10.2.5.1 en 10.2.5.2) wordt volledig aan de eisen van het PRTR-protocol en de PRTR-verordening voldaan. De inhoud sluit aan op die van de oorspronkelijke implementatieregelgeving: titel 12.3 van de Wet milieubeheer en het hierop gebaseerde Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol en de Uitvoeringsregeling EG-verordening PRTR en PRTR-protocol. Het overgrote deel van de oude artikelen zijn nu op één niveau geregeld: dit besluit en het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Richtlijn autowrakken
Met de richtlijn autowrakken (2000/53/EG) wordt beoogd de hoeveelheid afval en daarmee van de negatieve milieueffecten die voortvloeien uit de verwijdering van autowrakken te verminderen. De vermindering van de hoeveelheid afval moet worden bewerkstelligd door preventie, hergebruik, recycling en andere vormen van nuttige toepassing. Een ander doel van de richtlijn is het verbeteren van de milieuprestatie van de verwerkers van autowrakken en van andere ondernemingen die betrokken zijn bij de levenscyclus van voertuigen.

Ter implementatie van de richtlijn is op 2 juli 2002 het Besluit beheer autowrakken in werking getreden. Het Besluit beheer autowrakken is per 1 januari 2011 gewijzigd, de afvalgerelateerde activiteiten zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het Besluit beheer autowrakken stelt daarnaast nog eisen aan producenten en importeurs van voertuigen. Zij zijn onder andere verplicht om maatregelen te nemen om het ontstaan of de verwijdering van voertuigafval te voorkomen of te beperken en een inname- en verwerkingssysteem op te zetten voor de door hen op de markt gebrachte voertuigen die in Nederland in het afvalstadium zijn beland. Het Besluit beheer autowrakken blijft bestaan. De onderdelen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer ter implementatie van de richtlijn zijn opgenomen in afdeling 3.5 en de paragrafen 4.47, 4.48 en 4.50 van dit besluit.

Richtlijn benzinedampterugwinning

De richtlijn benzinedampterugwinning (2009/126/EG) gaat over benzinedampterugwinning bij tankstations. De uitstoot van benzinedamp kan luchtverontreiniging en problemen voor de gezondheid veroorzaken. In de richtlijn zijn maatregelen opgenomen om de uitstoot van benzinedamp bij het tanken van voertuigen zoveel mogelijk te beperken. Zo moet een tankstation zijn voorzien van een fase II-benzinedampterugwinningssysteem dat de damp afvangt. Andere maatregelen betreffen het testen van het systeem en het informeren van de bezoeker van het tankstation. De artikelen uit de richtlijn zijn in dit besluit omgezet bij de activiteit «Grootschalig tanken» in paragraaf 4.40.

Net als in de richtlijn opslag en distributie benzine worden in deze richtlijn eisen gesteld om de uitstoot van vluchtige organische stoffen te beperken. De richtlijn opslag en distributie benzine is gericht op de terugwinning van benzinedamp die wordt uitgestoten tijdens de opslag van benzine en tijdens de distributie van benzine tussen terminals en benzinestations. Deze richtlijn voegt daaraan toe dat bij een benzinestation een benzinedampterugwinningssysteem geïnstalleerd moet worden, zodat in alle lidstaten een uniform minimumniveau van benzinedampterugwinning wordt vastgesteld.

Richtlijn havenontvangstvoorzieningen
Het doel van de richtlijn havenontvangstvoorzieningen (2000/59/EG) is de vermindering van (met name illegale) lozingen in zee van scheepsafval en ladingresiduen door schepen die gebruik maken van havens in de Europese Unie, door de beschikbaarheid en het gebruik van havenontvangstvoorzieningen te verbeteren. De lidstaten moeten zorgen voor de beschikbaarheid van havenontvangstvoorzieningen die toereikend zijn voor de ontvangst van scheepsafval en ladingresiduen van schepen welke de haven gewoonlijk aandoen. Voor elke haven moet een plan voor ontvangst en verwerking van scheepsafval worden gemaakt.

De richtlijn is na inwerkintreding geïmplementeerd in de Wet voorkoming verontreiniging door schepen en het Activiteitenbesluit milieubeheer, waarin was bepaald dat bij jachthavens bepaalde afvalstoffen van schepen moeten worden ingenomen en dat procedures voor het innemen van afvalstoffen moeten worden opgesteld. De bepalingen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn nu omgezet in paragraaf 4.58 van dit besluit. De Wet voorkoming verontreiniging door schepen is van toepassing op havens die zijn aangewezen bij of krachtens artikel 6 van die wet. Voor die havens gelden strenge regels voor het hebben van havenontvangstvoorzieningen. Omdat die regels verder gaan dan de eisen die in de artikelen 4.684 en 4.685 van dit besluit gesteld worden over het innemen en beheren van afvalstoffen, kunnen de artikelen 4.684 en 4.685 voor de aangewezen havens buiten toepassing blijven.

Richtlijn industriële emissies
De richtlijn industriële emissies (2010/75/EU) heeft als doel een integraal vergunningkader tot stand te brengen om industriële emissies tegen te gaan. In de richtlijn worden regels gesteld aan installaties om de luchtkwaliteit, waterkwaliteit en bodemkwaliteit te beschermen, afvalstoffen doelmatig te beheren, en ongewone voorvallen zoveel mogelijk te voorkomen. Deze installaties zijn vergunningplichtig, en moeten naast de vergunningvoorschriften aan de algemene regels voldoen die in dit besluit zijn opgenomen. De regels in dit besluit gaan uit van de beste beschikbare technieken, dit zijn de efficiëntste technieken voor het voorkomen of verminderen van emissies die technisch en economisch haalbaar zijn in de sector.

In de richtlijn worden onder meer eisen gesteld aan installaties in de chemische industrie, minerale industrie, metaalindustrie, papier-, hout-, textiel- en leerindustrie en voedingsmiddelenindustrie. Activiteiten over deze installaties zijn met name te herkennen in de afdelingen 3.3 en 3.4 van dit besluit, waar de complexe bedrijven en de sector industrie is opgenomen. Activiteiten die betrekking hebben op afvalbeheer en de veehouderij, komen voor in opvolgende afdelingen van dit besluit.

In hoofdstuk 4 van dit besluit zijn algemene regels voor een aantal installaties geïmplementeerd. Zo zijn in de paragrafen 4.3 tot en met 4.6 regels gesteld aan de grote stookinstallatie, de afvalverbrandingsverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties, installaties die titaandioxide produceren en clausinstallaties. In paragraaf 4.34 staan regels over de oplosmiddeleninstallatie.

Richtlijn offshore veiligheid
De richtlijn offshore veiligheid (2013/30/EU) bevat regels voor de veiligheid van offshore olie- en gasactiviteiten. Ten behoeve van de veiligheid bepaalt artikel 6, zevende lid, van de richtlijn dat er een veiligheidszone dient te worden ingesteld rondom offshore installaties waarbinnen geen schepen mogen varen of blijven. Deze bepaling komt terug in paragraaf 7.2.4 van dit besluit over beperkingengebiedactiviteiten bij installaties in zee.
Richtlijn opslag en distributie benzine

De richtlijn opslag en distributie benzine (94/63/EG) heeft als doel de uitstoot van vluchtige organische stoffen als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van terminals naar benzinestations te beheersen. De richtlijn stelt hiervoor eisen aan het ontwerp en de uitvoering van op- en overslaginstallaties, terminals, en mobiele tanks. Daarnaast worden gedetailleerde technische eisen gesteld aan het vullen van tankwagens. Deze eisen zijn omgezet in paragraaf 4.105 van dit besluit bij de activiteit «Exploiteren van een benzineterminal».
In de richtlijn benzinedampterugwinning wordt verwezen naar de definities van benzine en benzinestation die in de richtlijn opslag en distributie benzine zijn opgenomen. Beide richtlijnen gaan over het beperken van de uitstoot van vluchtige organische stoffen. Deze richtlijn stelt technische eisen vast voor benzineterminals, in de richtlijn benzinedampterugwinning is vastgesteld dat benzinestations een benzinedampterugwinningssysteem moeten installeren.

Richtlijn pyrotechnische artikelen
De richtlijn pyrotechnische artikelen (2013/29/EU) regelt het op de markt aanbieden van pyrotechnische artikelen. Daarbij gaat het niet alleen om vuurwerk, maar ook om pyrotechnische artikelen voor theatergebruik en pyrotechnische artikelen voor voertuigen (airbags). De richtlijn is vooral omgezet in het Vuurwerkbesluit. In dat besluit is de regeling opgenomen voor het in de handel brengen van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik, waaronder de verplichte CE-markering, de conformiteitsbeoordelingsprocedure en de leeftijdsgrenzen. Het onderhavige besluit implementeert geen onderdelen van de richtlijn, maar sluit wel aan bij de daarin opgenomen categorie-indeling. Die indeling is relevant voor de eisen die gelden voor het opslaan, herverpakken en bewerken van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Voor vuurwerk van categorie F4 (voorheen aangeduid als professioneel vuurwerk) gelden voor het opslaan, herverpakken en bewerken bijvoorbeeld zwaardere eisen dan voor de overige categorieën.

Richtlijn stedelijk afvalwater
De richtlijn stedelijk afvalwater (91/271/EG) vereist dat stedelijk afvalwater wordt ingezameld en gezuiverd. Deze vereisten zijn omgezet in de toedeling van de overheidszorg van paragraaf 2.4.1 van de wet. Op grond van de richtlijn moet stedelijk afvalwater dat met behulp van een vuilwaterriool wordt ingezameld, worden onderworpen aan een toereikende behandeling in een zuiveringtechnisch werk, zodanig dat het ontvangende oppervlaktewaterlichaam na de lozing aan de relevante kwaliteitsdoelen kan voldoen. De eisen aan deze zuiveringtechnische werken zijn opgenomen in paragraaf 4.49 van dit besluit. Verder moeten de lidstaten ervoor zorgen dat het lozen van industrieel afvalwater is onderworpen aan voorafgaande regulering. Afvalwater dient daarbij een zodanige voorbehandeling te hebben ondergaan dat de riolering, de rioolwaterzuiveringinstallatie en de bijbehorende apparatuur niet worden beschadigd, de werking van de betrokken zuiveringsinstallatie niet wordt gehinderd en dat lozingen vanuit de zuiveringsinstallatie geen nadelige invloed hebben op het milieu en het ontvangende oppervlaktewater. De specifieke zorgplicht, algemene regels en vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit besluit zijn de omzetting van dit vereiste van de richtlijn. Daarnaast is in het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel opgenomen over regulering via het omgevingsplan van lozingen van industrieel afvalwater die niet onder dit besluit vallen op het openbaar vuilwaterriool.

Richtlijn winningsafval
De richtlijn winningsafval (2006/21/EG) is vastgesteld om zware ongevallen met afval van winningsindustrieën (mijnbouw) te voorkomen en de gevolgen van eventuele ongelukken te beperken. Ook bevat de richtlijn bepalingen om het duurzaam beheer van afval van de winningsindustrie te reguleren met het oog op de vermindering van de nadelige effecten op het milieu en de volksgezondheid. De verplichtingen die voortvloeien uit de richtlijn zijn hoofdzakelijk gekoppeld aan het aanleggen of bouwen en het in gebruik hebben van een afvalvoorziening door de exploitant van de winningsindustrie (mijnbouw). In Nederland zijn er momenteel geen exploitanten die gebruik maken van zo’n afvalvoorziening. In Nederland worden winningsafvalstoffen nuttig toegepast, verbrand of gestort op een reguliere stortplaats. De relevantie van de richtlijn voor de Nederlandse mijnbouw is daarom zeer gering en voor de olie en gaswinning zelfs nihil.

In Nederland is deze richtlijn onder andere geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. Daarnaast was de richtlijn voorheen geïmplementeerd in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het Besluit omgevingsrecht, de Regeling omgevingsrecht, de Waterwet, de Wet bodembescherming, het Besluit bodemkwaliteit en het Besluit winningsafvalstoffen.

In de nieuwe situatie heeft implementatie plaatsgevonden in het Besluit kwaliteit leefomgeving (voorschriften voor de omgevingsvergunning, beoordelingsregels en instructieregels) en in een ministeriële regeling waarin de aanvraagvereisten zullen worden opgenomen. De eis uit de richtlijn om een vergunningplicht in het leven te roepen voor de exploitatie van een voorziening voor winningsafvalstoffen is geïmplementeerd in het onderhavige besluit. In paragraaf 3.5.11 is bepaald dat werkzaamheden met afvalstoffen in beginsel vergunningplichtig zijn.

Seveso-richtlijn
Het doel van de Seveso-richtlijn (2012/18/EU) is de preventie van zware ongevallen bij inrichtingen waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn of kunnen zijn. De richtlijn beoogt het milieu en de gezondheid en veiligheid van werknemers en de bevolking te beschermen tegen rampen en zware ongevallen met gevaarlijke stoffen. Omdat zware ongevallen niet altijd zijn te voorkomen, bevat de richtlijn ook bepalingen om de gevolgen voor de menselijke gezondheid en het milieu te beperken als zich een zwaar ongeval voordoet. De Seveso-richtlijn beoogt daarnaast lering te trekken uit zware ongevallen en regelt de internationale uitwisseling van informatie.

De Seveso-richtlijn benadert het veiligheidsdoel integraal. Daarom wordt bij het treffen van veiligheidsmaatregelen geïntegreerd aandacht besteed aan de veiligheid voor de omgeving, de arbeidsveiligheid en de voorbereiding van de bestrijding van rampen en zware ongevallen. Vanwege de integrale benadering van de richtlijn is dit besluit niet alleen gebaseerd op de wet, maar ook op de Arbeidsomstandighedenwet en de Wet veiligheidsregio's.

Met de Seveso-richtlijn is de nieuwe indeling (classificatie) van gevaarlijke stoffen gevolgd van Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels. Deze verordening die is afgestemd op het wereldwijd geharmoniseerde systeem voor de indeling en etikettering van chemische stoffen, regelt of een stof of een mengsel als gevaarlijk kan worden aangemerkt.

De Seveso-richtlijn is geïmplementeerd in drie besluiten die een grondslag hebben in de wet:
- Ten eerste zijn in de paragrafen 3.3.1 en 4.2 van dit besluit de verplichtingen opgenomen voor degenen die een Seveso-inrichting exploiteren. In deze paragrafen zijn de artikelen 2, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 16, 19 en 22 van de Seveso-richtlijn omgezet.
- Ten tweede is de Seveso-richtlijn geïmplementeerd in het Omgevingsbesluit. Het exploiteren van een Seveso-inrichting is vergunningplichtig. Het Omgevingsbesluit bevat algemene bepalingen over de omgevingsvergunning en de bevoegdheidsverdeling in het omgevingsrecht. In dat besluit staan algemene bepalingen die op de aanvraag van een vergunning en de te volgen procedure betrekking hebben. Andere bepalingen in het Omgevingsbesluit gaan over de actualisatieplicht van vergunningen, de verhouding tussen inrichtingen en natuurgebieden en verplichtingen van het bevoegd gezag. Daarnaast is in de wet en het Omgevingsbesluit het toezicht en de handhaving geregeld.
- Ten derde zijn onderdelen van de Seveso-richtlijn omgezet in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Volgens artikel 13 van de Seveso-richtlijn moet voldoende afstand worden gehouden tussen Seveso-inrichtingen en objecten in de omgeving, zoals woningen, scholen, winkels en andere bedrijven, wegen, recreatieterreinen en natuurgebieden. Het Besluit kwaliteit leefomgeving regelt de afstanden in omgevingsplannen. Daarnaast regelt dit besluit het opstellen van de risicokaart dat via internet moet zijn te raadplegen en waar het publiek actuele informatie kan vinden over de relevante risico's in de omgeving. In dat besluit is ook de aanwijzing geregeld van zogenoemde domino-inrichtingen. Dat zijn inrichtingen waar het risico op een zwaar ongeval of de gevolgen daarvan groter kunnen zijn door de ligging van die inrichting ten opzichte van een andere Seveso-inrichting. Op grond van de Seveso-richtlijn moet het bevoegd gezag domino-inrichtingen aanwijzen. De aanwijzing geschiedt op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving met het opnemen van een voorschrift in de omgevingsvergunning.

De Seveso-richtlijn is daarnaast geïmplementeerd in wet- en regelgeving buiten het kader van de Omgevingswet. Artikel 12 van de Seveso-richtlijn verplicht lidstaten tot het opstellen van externe noodplannen voor hogedrempelinrichtingen. Op grond van de Wet veiligheidsregio's stelt het bestuur van de veiligheidsregio deze noodplannen (rampbestrijdingsplannen) op. De voor het rampbestrijdingsplan benodigde informatie maakt onderdeel uit van het veiligheidsrapport dat voor een hogedrempelinrichting moet worden opgesteld. Ook bevat het veiligheidsrapport informatie die nodig is om te beoordelen of de inrichting moet worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig op grond van artikel 31 Wet veiligheidsregio's. Artikel 14 van de Seveso-richtlijn verplicht de lidstaten ervoor te zorgen dat de informatie die in bijlage V is opgenomen permanent voor het publiek beschikbaar is. Dit is in Nederland geregeld in artikel 46 Wet veiligheidsregio's en nader geregeld in het Besluit informatie inzake rampen en crises.

Verdrag van Granada
Het verdrag van Granada beoogt onder meer om architectonisch erfgoed te beschermen en te behouden, om het als referentiekader door te kunnen geven aan toekomstige generaties. Het verdrag is deels geïmplementeerd in de Erfgoedwet en deels in de Omgevingswet. In dit besluit zijn in hoofdstuk 13 regels opgenomen over rijksmonumentenactiviteiten en andere activiteiten die rijksmonumenten of voorbeschermde rijksmonumenten betreffen. In dit hoofdstuk is een verbod opgenomen tot het beschadigen of vernielen van rijksmonumenten of voorbeschermde rijksmonumenten, ook zal onderhoud moeten worden uitgevoerd dat noodzakelijk is om monumenten in stand te houden.

Verdrag van Valletta
Het verdrag van Valletta heeft de doelstelling archeologisch erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie. Het verdrag van Valletta is deels geïmplementeerd in de Erfgoedwet en deels in de Omgevingswet. In dit besluit zijn regels over de bescherming van archeologisch erfgoed te vinden in hoofdstuk 13. Daarnaast zijn in de hoofdstukken 6, 7 en 13 bepalingen opgenomen over het informeren van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bij een archeologische waarneming of vondst.

VN-Zeerechtverdrag
Het VN-Zeerechtverdrag stelt een rechtsorde in voor de zeeën en oceanen, die de internationale verbindingen vergemakkelijkt en het vreedzame gebruik van de zeeën en oceanen en het rechtvaardige en doelmatige gebruik van de rijkdommen ervan bevordert. Het verdrag heeft ook tot doel om de instandhouding van de levende rijkdommen van zeeën en oceanen te beschermen en het behoud van het mariene milieu te bevorderen. In de Wet grenzen Nederlandse territoriale zee en de Rijkswet instelling exclusieve economische zone is, in lijn met dit verdrag, bepaald waar de grenzen van de territoriale zee en de EEZ liggen. Regels ter bescherming van het mariene milieu tegen verontreiniging zijn onder meer opgenomen in de Wet bestrijding maritieme ongevallen en de Wet voorkoming verontreiniging door schepen. In dit besluit zijn regels opgenomen ter implementatie van de artikelen 60 en 80 van het VN-Zeerechtverdrag. Dit betreft regels over activiteiten in een veiligheidszone rond installaties op zee (in de wet vertaald in een beperkingengebied met betrekking tot een installatie in zee). Deze regels zijn bedoeld om ongelukken met schepen te voorkomen en dienen zowel ter bescherming van de veiligheid van de scheepvaart als de bescherming van het mariene milieu tegen verontreinigingen door ongelukken.

18.3.2 Notificatie

Technische notificatie
Het ontwerpbesluit is op 20 juli 2017 volgens artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L 241) voorgelegd aan de Europese Commissie.

De volgende bepalingen in het ontwerpbesluit bevatten vermoedelijk technische voorschriften: de bepalingen in hoofdstuk 4, hoofdstuk 5, afdeling 6.2, afdeling 7.2 en afdeling 8.2. Deze bepalingen zijn verenigbaar met de artikelen 34 tot en met 36 VWEU (vrij verkeer van goederen). De bepalingen zijn evenredig en gerechtvaardigd vanuit een bescherming van de fysieke leefomgeving. De bepalingen maken geen onderscheid tussen nationale en buitenlandse goederen en diensten. Het ontwerpbesluit bevat een bepaling voor wederzijdse erkenning (artikel 1.3).

Er zijn geen reacties van de Europese Commissie ontvangen.

Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen
Het ontwerpbesluit is niet gemeld aan het Secretariaat van de Wereldhandelsorganisatie, omdat de technische voorschriften van het ontwerpbesluit niet leiden tot significante handelsbelemmeringen.

Dienstenrichtlijn
Het besluit bevat bepalingen die onder het toepassingsbereik van de dienstenrichtlijn (Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt) kunnen vallen.

Het gaat daarbij in ieder geval om een deel van de bepalingen waarin vergunningplichtige gevallen worden aangewezen. De omgevingsvergunning is voor een deel van de activiteiten geheel of gedeeltelijk aan te merken als een dienstenrichtlijnvergunning. Het betreft de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit, de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk, de wateronttrekkingsactiviteit, de mijnbouwactiviteit en de beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk. Daarbij wordt opgemerkt dat het bij een deel van deze bepalingen gaat om een-op-een implementatie.

Ook bepalingen waarin een accreditatie wordt voorgeschreven vallen binnen het toepassingsbereik van de dienstenrichtlijn. Een accreditatie kan worden aangemerkt als vergunning in de zin van de dienstenrichtlijn. Voor een toelichting wordt kortheidshalve verwezen naar paragraaf 16.3.1 van deze toelichting.

De bepalingen zijn non-discriminatoir, er wordt geen direct of indirect onderscheid gemaakt tussen dienstverrichters. De bepalingen zijn noodzakelijk vanwege de bescherming van het milieu. De bepalingen zijn evenredig; de eisen zijn geschikt om het milieu te beschermen en gaan niet verder dan nodig om het doel te bereiken. Met andere minder beperkende maatregelen wordt het milieu niet afdoende beschermd.

De melding wordt niet aangemerkt als vergunning in de zin van de Dienstenrichtlijn. Het bevoegd gezag heeft op grond van dit besluit een ruime mogelijkheid om maatwerkregels of maatwerkvoorschriften te stellen. Deze zelfstandige bevoegdheid is niet verbonden met de melding; het bevoegd gezag kan altijd een maatwerkvoorschrift of -regel stellen. Maatwerkvoorschriften kunnen wel worden aangemerkt als vergunning in de zin van dienstenrichtlijn.

Gelet op het bovenstaande wordt het besluit genotificeerd.

Kennisgeving op grond van de kaderrichtlijn afvalstoffen
De kaderrichtlijn afvalstoffen biedt de mogelijkheid om algemene regels te stellen in plaats van een vergunningplicht voor te schrijven. In dit besluit is gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Op grond van artikel 25, derde lid, van de kaderrichtlijn afvalstoffen zal daarom een kennisgeving worden gedaan aan de Europese Commissie.

18.4 Afbakening met andere bestaande regelgeving

Volgens artikel 1.4 van de wet treedt de Omgevingswet terug als onderwerpen over de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan bij of krachtens een andere wet uitputtend zijn geregeld, tenzij uit de bepalingen van de Omgevingswet anders blijkt. Volgens de memorie van toelichting bij de Omgevingswet legt artikel 1.4 de lex-specialis-regel vast. Onder het geldende recht bepaalt deze regel van ongeschreven recht de verhouding tussen algemene en bijzondere wetten. Het brede toepassingsgebied van de Omgevingswet vormde volgens de memorie van toelichting aanleiding om de lex-specialis-regel wettelijk te verankeren. Dit betekent volgens de memorie van toelichting dat de Omgevingswet geen grondslag biedt voor algemene regels over de onderwerpen over de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan waarin specifieke wetten uitputtend voorzien. Ook kunnen volgens de memorie van toelichting in een omgevingsvergunning geen voorschriften worden gesteld over een onderwerp waarvoor een specifieke wet uitputtende regels stelt of waarvoor een specifieke vergunning of ontheffing vereist is. De memorie van toelichting noemt daarbij de Kernenergiewet als voorbeeld van een wet die een uitputtende regeling bevat voor algemene regels en vergunningen. Om die reden is in dit besluit geen expliciete afbakening geregeld met de Kernenergiewet of met andere bijzondere wetgeving.

De Omgevingswet is dan ook niet van toepassing op gevolgen voor de fysieke leefomgeving die samenhangen met ioniserende straling. Artikel 1.4 van de Omgevingswet regelt immers de «voorrang» van de bijzondere wetten, waaronder de Kernenergiewet. Hieruit volgt bijvoorbeeld dat de regels in dit besluit over milieubelastende activiteiten niet van toepassing zijn op het verwerken van radioactieve afvalstoffen voor zover daarvoor regels gelden op grond van de Kernenergiewet. Dat is ook in lijn met de kaderrichtlijn afvalstoffen die niet van toepassing is op radioactief afval. Daarnaast zijn de regels in dit besluit niet van toepassing als het gaat om een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet. Vanwege het integrale karakter van een dergelijke vergunning is de Omgevingswet evenmin van toepassing voor zover het gaat om de zogenoemde conventionele aspecten (geluid, afval, externe veiligheid etc.) en (indirecte) lozingen in een vuilwaterriool die aan de orde zijn in een dergelijke inrichting. Deze aspecten worden geregeld in de vergunning op grond van de Kernenergiewet.

De Omgevingswet treedt niet terug voor (directe) lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam als het gaat om het lozen van niet radioactieve stoffen. Daarover worden bij of krachtens de Kernenergiewet geen regels gesteld. Lozingsactiviteiten op oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk en de Noordzee vanuit inrichtingen als bedoeld in artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet vallen onder dit besluit. Op grond van de artikelen 6.54 en 7.60 van dit besluit zijn deze lozingsactiviteiten vergunningplichtig, met uitzondering van enkele specifieke lozingen, zoals afstromend regenwater, waarvoor de specifieke zorgplicht volstaat. Voor (directe) lozingsactiviteiten op oppervlaktewaterlichamen die niet in beheer zijn bij het Rijk kunnen regels worden gesteld in de waterschapsverordening. Afhankelijk van de inhoud van deze verordening kan een vergunning voor een lozingsactiviteit zijn vereist voor het lozen vanuit een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, van de Kernenergiewet op een regionaal water.

19 Uitvoering, toezicht en handhaving

19.1 Uitvoering

De uitvoeringstaken voor dit besluit liggen bij verschillende bestuursorganen. Voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten, geregeld in de hoofdstukken 2 tot en met 5, zijn hoofdzakelijk de gemeenten en waterschappen het bevoegd gezag voor meldingen, maatwerkvoorschriften en de instemming met gelijkwaardige maatregelen. In een aantal gevallen zijn in afwijking van deze hoofdregel de provincies of een van de ministers als bevoegd gezag aangewezen. De toedeling van deze bevoegdheden volgt die van de aanwijzing van het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning, die in het Omgevingsbesluit is geregeld. Voor de activiteiten die geregeld zijn in de hoofdstukken 6 tot en met 8 (beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot waterstaatswerken, installaties in waterstaatswerken en weg, verschillende wateractiviteiten, mijnbouwactiviteiten en ontgrondingsactiviteiten) is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, Defensie of Economische Zaken en Klimaat belast met de uitvoering. Voor activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed (hoofdstuk 13 en 14) is de gemeente het orgaan waar de uitvoeringstaken zijn belegd. De ontgrondingsactiviteiten en wateronttrekkingsactiviteiten van hoofdstuk 16 zijn belegd bij de provincie. Voor het lozen van huishoudelijk afvalwater afkomstig van een pleziervaartuig is in hoofdstuk 17 de waterbeheerder bevoegd gezag. Bij de aanwijzing van het bevoegd gezag wordt in hoofdzaak aangesloten bij de bevoegdheidsverdeling zoals die was voor inwerkingtreding van dit besluit. Op de verschillen is ingegaan in paragraaf 4.3 van de nota van de toelichting bij het Omgevingsbesluit.

Voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten werd in het oude recht ook al op grote schaal gewerkt met algemene regels en was het aantal vergunningplichtige gevallen al flink gereduceerd. De instrumenten bij de algemene regels, zoals meldingen, maatwerkvoorschriften en de instemming met gelijkwaardige maatregelen, waren ook in bijvoorbeeld het Activiteitenbesluit milieubeheer en Besluit lozen buiten inrichtingen al bekend. Voor deze activiteiten verandert de aard van de uitvoeringstaken niet wezenlijk. Het instrument maatwerkregel heeft in dit besluit ten opzichte van het oude recht wel een veel grotere reikwijdte gekregen. Dit betekent dat gemeenten, waterschappen en provincies meer ruimte krijgen om via het omgevingsplan of de verordeningen aanvullende of afwijkende regels te stellen, als dat nodig is voor de bescherming of verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Net als bij de inzet van maatwerkvoorschriften (zie paragraaf 3.4 van deze toelichting) wordt hiervan naar verwachting terughoudend gebruik gemaakt.

Voor de activiteiten in rijkswateren en de Noordzee zijn eveneens weinig veranderingen in de aard van de uitvoeringstaken te verwachten. Bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot waterstaatswerken werd al sinds 2009 met algemene regels (naast de vergunningplicht) gewerkt. Voor activiteiten in het beperkingengebied met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk wordt met dit besluit voor het eerst een stap gezet naar algemene regels. Voor de meest voorkomende activiteit in dat beperkingengebied - de aanleg en het in stand houden van kabels en leidingen - is de vergunningplicht afgeschaft en vervangen door algemene regels en een verbod om de activiteit zonder voorafgaande melding te verrichten. Dit betekent dat een deel van het toezicht op deze activiteit verschuift van toetsing vooraf (de vergunningaanvraag) naar toetsing achteraf (controles naar aanleiding van een melding).

De mogelijkheden voor rechtsbescherming wijzigen met dit besluit niet of nauwelijks. Er zijn enkele verschuivingen in de regulering van activiteiten, waarbij activiteiten die voorheen onder een vergunningplicht vielen, nu via algemene regels worden gereguleerd en dat heeft gevolgen voor de rechtsbescherming. De verschuivingen zijn overigens relatief beperkt. Met name in het milieurecht werd al op grote schaal met algemene regels gewerkt (denk aan het Activiteitenbesluit milieubeheer). Verschuiving van vergunningplichten naar algemene regels is in dit besluit met name aan de orde bij beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot wegen in beheer bij het Rijk. Bij deze vergunningen spelen belangen van derden in de praktijk geen rol; meestal is de aanvrager de enige belanghebbende. Het vervangen van de vergunningplicht voor kabels en leidingen in het beperkingengebied met betrekking tot rijkswegen leidt daarom formeel wel tot een verandering van de mogelijkheden voor rechtsbescherming, maar dat heeft praktisch gezien nauwelijks betekenis.

Een kenmerk van algemene regels is dat er geen voorafgaand besluit is vereist voordat met een activiteit mag worden aangevangen. In vergelijking met een vergunning, waartegen bezwaar en beroep open staat, moeten belanghebbenden die willen ageren tegen activiteiten die onder algemene regels vallen andere middelen inzetten. Belanghebbenden kunnen, als zij vermoeden dat degene die een activiteit verricht zich niet aan de algemene regels houdt, een verzoek om handhaving indienen bij het bevoegd gezag. Op dat verzoek volgt een besluit, waartegen rechtsbescherming open staat. Daarnaast kunnen belanghebbenden, als zij vinden dat de fysieke leefomgeving onevenredig wordt aangetast door een activiteit, een verzoek aan het bevoegd gezag richten om een maatwerkvoorschrift te stellen. Door het verruimen van de bevoegdheden voor maatwerk in dit besluit, neemt ook de mogelijkheid toe om dergelijke verzoeken te doen. De beslissing op dat verzoek is eveneens een besluit waarop bezwaar en beroep mogelijk is. Om belanghebbenden te informeren over de veranderingen in hun leefomgeving, is in artikel 10.20 van het Omgevingsbesluit bepaald dat van meldingen van milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten, die geregeld zijn in de hoofdstukken 2 tot en met 5, openbaar kennis moet worden gegeven. Hetzelfde geldt voor maatwerkvoorschriften die op grond van die hoofdstukken worden gesteld. Ook in het oude Activiteitenbesluit milieubeheer was deze kennisgeving geregeld. De mogelijkheid om op de hoogte te zijn van ontwikkelingen in de omgeving, blijft voor deze activiteiten - of ze nu onder een vergunningplicht of onder algemene regels vallen - ten minste op hetzelfde niveau. De verplichting om bij minder relevante lozingsactiviteiten op de rijkswateren - in dit besluit opgenomen in de hoofdstukken 6 en 7 - openbaar kennis te geven van maatwerkvoorschriften, die nog wel in het Besluit lozen buiten inrichtingen stond, keert in dit besluit niet terug. Dergelijke lozingen leiden vrijwel nooit tot relevante gevolgen voor belanghebbenden.

Voor belanghebbenden kan het maken van bezwaar wellicht als een eenvoudiger middel worden ervaren dan het indienen van een verzoek om handhaving of een verzoek om een maatwerkvoorschrift te stellen. Praktisch gezien is het verschil niet groot, omdat er aan die verzoeken geen zwaardere eisen worden gesteld dan aan een bezwaarschrift. Zowel een bezwaarschrift als een verzoek om handhaving of een verzoek om een maatwerkvoorschrift te stellen moeten worden voorzien van argumenten. De praktijk van het Activiteitenbesluit milieubeheer laat zien dat burgers deze wegen weten te vinden. De verruiming van de mogelijkheden om maatwerkregels te stellen geeft burgers nog een extra middel om proactief invloed uit te oefenen op de milieubelasting in hun omgeving. Via inspraak op het omgevingsplan kunnen burgers zorgen dat beschermende regels voor hun omgeving - bijvoorbeeld over geluidbelasting en geurhinder - in dat omgevingsplan worden opgenomen, zodat vooraf geregeld is dat toekomstige bedrijven op die locatie aan de nodige regels gebonden zijn.

19.2 Toezicht en handhaving

Op grond van artikel 18.2 van de wet berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het bestuursorgaan dat op grond van paragraaf 4.1.3 is aangewezen als bevoegd gezag (voor de melding, maatwerkvoorschriften en de instemming met gelijkwaardige maatregelen). De aanwijzing van het bevoegd gezag is al in de vorige paragraaf beschreven. De bestuursrechtelijke handhavingstaak omvat het toezicht op de naleving, het behandelen van klachten over de naleving en het opleggen en ten uitvoer leggen van bestuursrechtelijke sancties. De toezichthouders worden bij besluit van het college van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van het waterschap, gedeputeerde staten en de betrokken ministers aangewezen. Verdere bepalingen over toezicht en handhaving zullen, via de inbouw van de Wet VTH in het nieuwe stelsel, worden opgenomen in het Omgevingsbesluit. Die bepalingen zullen ook gelden voor toezicht op en handhaving van de algemene regels en bevorderen de samenwerking en de gecoördineerde uitvoering van het toezicht en de handhaving. De financiële gevolgen voor het toezicht op de naleving en de handhaving van dit besluit zijn meegenomen in de financiële afspraken, aanvullend op het bestuursakkoord implementatie.

Bij het toezicht op de naleving is vanzelfsprekend van belang dat de toezichthouder de beschikking heeft over eventuele maatwerkvoorschriften die over de activiteit zijn gesteld. Als de toezichthouder werkzaam is bij de organisatie die die maatwerkvoorschriften stelt, zijn daar geen problemen te verwachten. In incidentele gevallen komt het voor dat het stellen van maatwerkvoorschriften op grond van een mandaatbesluit is belegd bij een andere organisatie dan de toezichthoudende organisatie. Het is dan zaak om in het mandaatbesluit te regelen dat de maatwerkvoorschriften aan de toezichthouders beschikbaar worden gesteld.

Een van de verbeterdoelen van de stelselherziening is het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht. Dit besluit draag daar op verschillende manieren aan bij. Regels die bij elkaar horen zijn bij elkaar gezet, bijvoorbeeld regels over verschillende activiteiten in rijkswateren die in de praktijk vrijwel altijd tegelijk worden verricht. Ook zijn de regels veel meer dan vroeger geconcentreerd op één niveau (AMvB) in plaats van verspreid over AMvB en ministeriële regeling. Ook is veel aandacht besteed aan een heldere en toegankelijke opbouw van het besluit, waardoor de doelgroepen (primair degene die de activiteit verricht, maar ook het bevoegd gezag) sneller hun weg kunnen vinden in de regels. Deze verbeteringen leiden naar verwachting tot toename van de mate van naleving van de regels in dit besluit.

Ook hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht bevat een aantal voorschriften voor toezicht en handhaving. Zo kan een toezichthouder op grond van de artikelen 5:16 en 5:17 van die wet eisen om gegevens en bescheiden bij degene die de activiteit verricht in te inzien. Op grond van artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht geldt voor de degene die de activiteit verricht een medewerkingsplicht.

20 Effecten van de AMvB's onder de Omgevingswet

20.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de effecten die de vier AMvB's (het Omgevingsbesluit, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving) gezamenlijk naar verwachting zullen hebben op de Nederlandse samenleving. Aan bod komen achtereenvolgens de financiële effecten op burgers en bedrijven en op overheden, het effect op het milieu en het effect op de rechtspraak en de handhaafbaarheid.

Om voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet en de onderliggende AMvB's een inschatting te kunnen maken van de effecten van deze AMvB's voor de samenleving is een aantal onderzoeken gedaan en zijn toetsen uitgevoerd. Er is voor gekozen de effecten voor de vier AMvB's gezamenlijk te behandelen omdat dit een meer samenhangend beeld geeft van de effecten van de stelselherziening. Het gaat om de volgende toetsen en adviezen:
- Actal-toets (Adviescollege toetsing regeldruk);
- Onderzoek naar financiële effecten (SIRA);
- Bedrijfseffectentoets AMvB's Omgevingswet (SIRA);
- Milieueffectentoets (RIVM);
- Advies van de Raad voor de rechtspraak;
- Advies van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State;
- HUF-toets (Inspectie Leefomgeving en Transport).

De effecten van de AMvB's die in dit hoofdstuk worden geschetst zijn ook betrokken bij de verwerking van de consultatie door de regering.

20.2 Financiële effecten

20.2.1 Financiële effecten algemeen

Het onderzoeksbureau SIRA Consulting heeft in 2016 en 2017 onderzoek gedaan naar de financiële effecten van de AMvB's voor burgers, bedrijven en overheden en heeft ook de bedrijfseffectentoets uitgevoerd.[28] Het gaat bij de financiële effecten om de administratieve lasten, zoals de kosten van het invullen van formulieren, de «inhoudelijke nalevingskosten», zoals de kosten van het lekdicht maken van een vloer, en om de financiële kosten, zoals leges. De eerste en de tweede kostensoort vormen samen de regeldruk. Daarnaast heeft SIRA gekeken naar de bestuurlijke lasten, dit zijn de kosten die overheden maken voor de uitvoering van de regelgeving. Het hoofdrapport van het SIRA-onderzoek was gebaseerd op de ter consultatie gelegde versie van de AMvB's. Nadien zijn enkele herberekeningen uitgevoerd.
Er is een aantal belangrijke overkoepelende positieve effecten. Deze worden beschreven in de volgende paragraaf. Hoewel niet alle effecten volledig kwantificeerbaar zijn, is er sprake van een flinke besparing op de kosten voor bedrijven en burgers en op de bestuurlijke lasten voor overheden. Het bedrag kan oplopen tot meer dan € 200 miljoen dat ieder jaar opnieuw bespaard kan worden. Daarmee dragen de AMvB's fors bij aan de besparingen die de gehele stelselherziening kan opleveren. Het toenmalige Adviescollege toetsing administratieve lasten (Actal, inmiddels vervangen door het Adviescollege Toetsing Regeldruk, ATR) onderschreef in zijn advies over de ontwerp-AMvB's dat deze een forse slag maken om de regeldrukreductie te realiseren.
Actal stelde verder dat de effecten van het schrappen van regels op rijksniveau en de wijze waarop decentrale overheden de geboden bevoegdheden en afwegingsruimte invullen, nog in beeld moeten worden gebracht. Actal gaf aan dat het decentraal afwegen kansen biedt voor het beperken van de regeldruk en noemde daarbij als voorbeeld de gerichte aanpak met geluidproductieplafonds bij industrieterreinen. Tegelijkertijd wees men ook op het risico van toename van regeldruk op decentraal niveau.
Actal adviseerde daarom de effecten van de decentralisatie van regels en de toename van bestuurlijke afwegingsruimte voor de regeldruk te onderzoeken voorafgaand aan de inwerkingtreding. Op basis van dit inzicht zouden samen met de VNG, de UvW en het IPO afspraken moeten worden gemaakt over de implementatie van de bestuurlijke afwegingsruimte. Ook adviseerde Actal de effecten van de benutting van de afwegingsruimte mee te nemen in de monitoring van de effecten van de stelselherziening. De regering is inmiddels met de bestuurlijke koepels overeengekomen een afspraak te maken over een optimale invulling van de decentrale afwegingsruimte die recht doet aan de gedecentraliseerde verantwoordelijkheden, zowel wat betreft het beschermingsniveau als wat betreft de regeldruk. Conform het advies van Actal zullen bovendien de effecten op de regeldruk van deze invulling deel uit maken van de implementatiemonitor.

20.2.2 Effect op de regeldruk voor burgers en bedrijven

Door de brede opzet van de Omgevingswet kunnen alle bedrijven in meer of mindere mate te maken krijgen met de effecten van het nieuwe stelsel. De effecten doen zich met name voor bij bedrijven die actief zijn in de fysieke omgeving. Het gaat daarbij om bijna 150.000 bedrijven. (Dit aantal loopt op tot meer dan 400.000 wanneer er rekening mee gehouden wordt dat een bedrijf op meerdere locaties gevestigd kan zijn.) Van de 150.000 bedrijven krijgen ruwweg 135.000 incidenteel met de nieuwe regelgeving te maken omdat zij de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden. Zij krijgen met name met de regelgeving te maken wanneer ze een nieuw bedrijfsproces starten, een nieuwe bedrijfsruimte bouwen of de bestaande omgevingsvergunning aanpassen. Voor bijna 13.000 bedrijven geldt dat zij structureel op de hoogte moeten zijn van de aanpassingen in de regelgeving omdat zij met het nieuwe stelsel moeten kunnen werken. Het gaat daarbij om bedrijven die in de fysieke leefomgeving projecten uitvoeren (6.000 bedrijven) of om bedrijven die adviseren over projecten in de fysieke leefomgeving (7.000 bedrijven).

De AMvB's pakken positief uit voor de regeldruk. Daarbij is sprake van een aantal «overkoepelende effecten» die volgens het onderzoek van SIRA belangrijke winst opleveren, maar die niet of niet volledig gekwantificeerd kunnen worden. Dit betreft de snelheid van procedures, de kenbaarheid van regels, de samenhang van beleid, besluitvorming en regelgeving en de integrale benadering.

Snellere procedures

[28] SIRA (2016), «Financiële effecten AMvB's Omgevingswet» Zie https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/rapporten/2016/10/31/financiele-effecten-amvbs-omgevingswet; SIRA (2016) «Oplegnotitie bij het onderzoek naar de financiële effecten van de AMvB's van de Omgevingswet» Zie https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/publicaties/2016/11/10/oplegnotitie-amvbs-omgevingswet; SIRA (2017), «Financiële effecten moties Omgevingswet». Zie https://www.omgevingswetportaal.nl/publicaties/documenten/rapporten/2017/06/21/financiele-effecten-moties-omgevingswet.
Nadien hebben enkele correcties op deze rapportages plaatsgevonden. Deze zijn verwerkt in SIRA (2017) «Correcties onderzoeken Omgevingswet». Zie https://www.omgevingswetportaal.nl/publicaties/documenten/rapporten/2017/09/26/correcties-onderzoeken-omgevingswet.

Betere stroomlijning van de verschillende procedures waar overheden en bedrijfsleven mee te maken krijgen, moet ertoe leiden dat de doorlooptijd van het totaal van procedures korter wordt. Daarnaast zijn er op verschillende punten wijzigingen in de regelgeving om de proceduretijd te verkorten. Dit heeft met name economische voordelen omdat activiteiten eerder kunnen worden gestart doordat er eerder duidelijkheid is voor het bedrijf. Dit werkt bijvoorbeeld positief door op de kosten voor de financiering van projecten. Ook kunnen de bedrijven en de overheden sneller anticiperen op gebeurtenissen in de markt. De potentiële winsten die bedrijven kunnen behalen door deze kortere doorlooptijden, zijn naar verwachting groot.

Kenbaarheid
Naast versnelling van procedures wordt ook een positief financieel effect behaald met de harmonisering, de bundeling en de vergroting van de kenbaarheid van regels. Dit moet regelgeving niet alleen sneller en beter toegankelijk maken, maar zeker ook bijdragen aan een betere kwaliteit van regelgeving en besluitvorming. De duidelijkere regels en de grotere nadruk op participatie en goede voorbereiding geven uiteindelijk minder bezwaar- en beroepsprocedures en bespaart initiatiefnemers in sommige situaties ook de kosten voor de inhuur van deskundigen.

Betere samenhang beleid, besluitvorming en regelgeving
De Omgevingswet en de vier AMvB's staan voor een betere samenhang van het beleid, de besluitvorming en de regelgeving bij de verschillende lagen van de overheid. Dit is een belangrijk winstpunt. De bundeling van landelijke regels gaat de bestaande versnippering tegen en vergroot de samenhang, de inzichtelijkheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht. Ook moeten regels over de fysieke leefomgeving binnen een bestuurslaag zoveel mogelijk op één plek en in samenhang worden geregeld, bijvoorbeeld in het omgevingsplan voor gemeenten. Ten slotte vraagt het stelsel om zaken als beleid, besluitvorming en regelgeving zoveel mogelijk in samenspraak met de betrokken stakeholders te maken. Bij overleg met de betrokken overheden zal dit leiden tot minder tegenstrijdige of elkaar tegenwerkende situaties. Ook hier is een lastenvermindering mogelijk doordat minder procedures nodig zijn en minder discussies over tegenstrijdigheden ontstaan. Verder lopen ondernemers minder snel tegen belemmeringen aan doordat zaken beter op elkaar zijn afgestemd dan voorheen en ontstaat er daardoor meer ruimte om te ondernemen.

Met integrale blik denken vanuit kansen
Het stelsel van de Omgevingswet nodigt overheden uit integraal naar de omgeving te kijken en primair te denken vanuit de mogelijkheden om plannen en activiteiten mogelijk te maken. Hiermee kunnen meer economische activiteiten mogelijk worden en kan de benutting van de openbare ruimte effectiever plaatsvinden.

Kwantificeerbare effecten
Hoewel SIRA bovenstaande overkoepelende effecten niet of niet volledig kon kwantificeren, geldt dit wel voor veel van de specifieke wijzigingen in de regelgeving. Als het gaat om de kwantificeerbare financiële effecten is sprake van een daling van € 55 à 91 miljoen per jaar aan administratieve lasten voor burgers en bedrijven Daarnaast zullen burgers en bedrijven jaarlijks € 35 à 62 miljoen minder betalen aan leges. Ten slotte rapporteerde SIRA een bedrag van € 21 à 43 miljoen aan mogelijke vermindering van de nalevingskosten door het bedrijfsleven.

Bedrijfseffectentoets, overige effecten voor bedrijven
In de bedrijfseffectentoets is naast de zojuist genoemde regeldruk ook gekeken naar de mogelijke effecten op de werking van de Nederlandse markt. Hoewel de stelselherziening niet als doel heeft direct of indirect de werking van de markt te beïnvloeden, is toch sprake van positieve effecten. De stelselherziening moet voor alle bedrijven leiden tot transparante regelgeving en verplichtingen, meer mogelijkheden tot ondernemen en snellere procedures. En deze veranderingen zijn per sector voor alle bedrijven gelijk. Ook maakt de stelselherziening het voor toetreders wat gemakkelijker om de markt te betreden.

20.2.3 Structureel effect op bestuurlijke lasten voor overheden
De regelgeving in de vier AMvB's kan voor overheden tot een significante besparing op de bestuurlijke lasten leiden. Van de hierboven genoemde voordelen die niet, of niet volledig, gekwantificeerd konden worden zal ook sprake zijn bij overheden. Daarnaast geldt dat er sprake kan zijn van een jaarlijkse besparing op bestuurslasten bij de overheden van € 53 à 89 miljoen. Deze besparingen kunnen vooral bij gemeenten gerealiseerd worden. Het gaat daarbij uiteraard om inschattingen. Na de inwerkingtreding zal daadwerkelijk blijken hoe groot de financiële voordelen uiteindelijk zijn. Tegenover de daling van de bestuurlijke lasten staat bij gemeenten een (minder grote) daling van de legesinkomsten. Deze daling bedraagt naar verwachting € 35 à 62 miljoen per jaar.

20.2.4 Eenmalige kosten

SIRA heeft ook een inschatting gemaakt van de eenmalige lasten voor burgers, bedrijven en overheden. Voor burgers en bedrijven heeft SIRA in het onderzoek naar de effecten van de Omgevingswet al de zogenoemde kennisnamekosten geraamd. SIRA verwacht dat ten opzichte daarvan geen sprake zal zijn van extra eenmalige kennisnamekosten voor de AMvB's.

Voor de medeoverheden verwacht SIRA wel extra eenmalige kosten door de AMvB's naast de al eerder in kaart gebrachte eenmalige kosten. Het gaat hierbij om kosten om aan specifieke verplichtingen uit de AMvB's te kunnen voldoen en kosten van de interne organisatie van de implementatie van het nieuwe stelsel. In totaal gaat het om een bedrag € 35 à 52 miljoen aan eenmalige kosten.

20.3 Effect op het milieu

Deze paragraaf start met de resultaten van de milieueffectentoets door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Daarna wordt de wijze waarop rekening is gehouden met de beginselen van het EU-milieubeleid toegelicht.

20.3.1 Effect op beschermingsniveau en realisatie milieuambities

Het RIVM heeft een milieueffectentoets op de AMvB's uitgevoerd. Bij deze toets is bekeken in hoeverre de AMvB's invulling geven aan het uitgangspunt van een gelijkwaardig beschermingsniveau voor de fysieke leefomgeving. Ook is getoetst in hoeverre de AMvB's borgen dat de ambities van het Rijk voor milieu, gezondheid, duurzaamheid en veiligheid worden gerealiseerd. Het RIVM concludeert in de milieueffectentoets voor de vier AMvB's dat het Rijk voor een gelijkwaardig beschermingsniveau en het realiseren van zijn ambities in het nieuwe stelsel meer afhankelijk wordt van keuzes van medeoverheden.

Gelijkwaardig beschermingsniveau

Het uitgangspunt van een gelijkwaardige bescherming bij de AMvB's houdt in dat het niveau van bescherming van gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit gelijkwaardig blijft aan het oude niveau. Voor het beschermingsniveau constateert het RIVM dat met de AMvB's een niveau gelijkwaardig aan het huidige mogelijk is op lokaal niveau, maar dat ook beleidsverlies zou kunnen optreden.

De regering verwacht dat er geen beleidsverlies zal optreden. Voor de balans tussen bescherming van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en benutting van diezelfde leefomgeving zet de regering bewust in op het creëren van meer bestuurlijke afwegingsruimte. Op deze manier kan optimaal rekening worden gehouden met de lokale omstandigheden en kunnen strengere eisen worden gesteld aan de bescherming van de fysieke leefomgeving voor die gebieden waar dat nodig is. De huidige regelgeving biedt op een aantal onderdelen al flexibiliteit om in te spelen op regionale en lokale verschillen, maar dit wordt in de AMvB's beter en consequenter ontsloten. Gemeenten en provincies maken nu ook al gebruik van deze mogelijkheden om strengere eisen te stellen of juist meer ruimte te bieden. Zij gaan hier zorgvuldig mee om. Voor de huidige rijksregels die straks door decentrale overheden worden gesteld, zal via het overgangsrecht worden voorkomen dat er een lacune ontstaat bij de inwerkingtreding van het stelsel. Tot slot wordt in de AMvB's de bestuurlijke afwegingsruimte begrensd waar dat nodig is voor de bescherming van de fysieke leefomgeving.

Ambities van het Rijk voor de fysieke leefomgeving

Volgens het RIVM wordt het bereiken van de ambities op het gebied van milieu, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid in beginsel goed geborgd in de AMvB's door het gebruik van de beleidscyclus, maar zijn er enkele kanttekeningen bij de uitwerking. Zo zouden de AMvB's moeten duiden waar de omgevingsvisie aan moet voldoen, opdat milieuambities een prominentere plaats krijgen in de belangenafweging van gemeenten en provincies. Hoewel het omgevingsplan kan werken als ondergrens, zouden de AMvB's gemeenten meer moeten stimuleren om te komen tot een integrale beoordeling met geïntegreerde indicatoren voor integrale gezondheidseffecten. Ook vindt het RIVM een programmaplicht wenselijk voor de ambities voor duurzaamheid en gezonde fysieke leefomgeving, zodat zichtbaar en controleerbaar is wat er concreet gebeurt voor die ambities. Over de doorwerking van regels voor milieubelastende activiteiten via het omgevingsplan merkt het RIVM op dat pas in de uitvoeringspraktijk blijkt of dit zal werken. Voor de interpretatie van de regels in de handhavingsfase zou volgens het RIVM de relatie met de visie, het plan en het programma moeten worden verduidelijkt.

De regering deelt de visie van het RIVM dat ambities voor grote thema's zoals duurzaamheid, gezondheid en veiligheid niet gerealiseerd kunnen worden met alleen de kerninstrumenten in de Omgevingswet en de AMvB's. Ook via andere sporen werkt de regering aan de realisatie van haar ambities, bijvoorbeeld via het implementatietraject. De realisatie van de ambities voor de maatschappelijke opgaven vereisen de inzet en betrokkenheid van alle overheden en van private partijen. De Omgevingswet en de bijbehorende AMvB's dragen hieraan bij door de overheden een krachtiger instrumentarium te bieden voor sturing op oplossingen voor deze maatschappelijke opgaven, voor zover het de fysieke leefomgeving betreft. Zo geven de AMvB's meer ruimte aan duurzame ontwikkeling. De realisatie van private initiatieven voor warmte-koude-opslag wordt eenvoudiger door kortere vergunningprocedures en meer ruimte voor maatwerk. Met de gelijkwaardigheidsbepaling krijgen bedrijven ruimte om nieuwe effectieve technieken voor duurzame energievoorziening toe te passen. Gemeenten kunnen bovendien met het omgevingsplan beter sturen op energieprestaties van nieuwbouw of een aansluitplicht op restwarmte. De regering ziet net als het RIVM de waarde van het programma als sturingsinstrument. De AMvB's geven niet alleen aan in welke gevallen het gebruik van het programma verplicht is, maar bieden ruimte aan overheden het programma ook in te zetten in andere gevallen waar het toegevoegde waarde heeft. Ook zal bij de implementatie nadere aandacht worden besteed aan het gebruik van het programma voor het realiseren van milieuambities.

De AMvB's bieden volgens de regering een goed instrumentarium aan de uitvoeringspraktijk om zowel de huidige als de toekomstige maatschappelijke opgaven goed te kunnen borgen en stimuleren. Rondom een aantal van de door het RIVM genoemde thema's vindt beleidsvernieuwing plaats. De komende tijd zullen de AMvB's op onderdelen mogelijk nog worden aangepast voor de uitwerking van trajecten voor energietransitie en klimaatadaptatie. Zo wordt bij het opstellen en uitwerken van het Klimaat- en energieakkoord bekeken hoe de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet moet worden aangepast om de gewenste energietransitie zo goed mogelijk te faciliteren. Hetzelfde geldt voor de verdere uitwerking van het Deltaplan ruimtelijke adaptatie. Door klimaatverandering neemt de kans op schade door wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe.

20.3.2 Beginselen van het EU-milieubeleid

Inleiding
Als gevolg van het amendement-Albert de Vries/Dik-Faber[29] is in de wet artikel 23.6 ingevoegd, dat bepaalt dat in de nota van toelichting bij een algemene maatregel van bestuur gemotiveerd wordt op welke wijze rekening is gehouden met de vier beginselen van het milieubeleid van de Europese Unie: het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Deze beginselen hebben in de eerste plaats een rol gespeeld bij de totstandkoming van de EU-richtlijnen die zijn geïmplementeerd in dit besluit. De motiveringsplicht van artikel 23.6 reikt niet zo ver dat de motivering van die richtlijnen hier herhaald hoeft te worden. De rol van de beginselen bij de implementatie van de richtlijnen is vervolgens beperkt geweest, gezien de keuze voor een lastenluwe implementatie, waarbij niets anders of méér wordt vastgelegd dan dat wat de EU-richtlijn voorschrijft.

In de tweede plaats spelen de beginselen een rol in het nationale beleid. Dat blijkt ook uit artikel 3.3 van de wet, dat voorschrijft dat in een omgevingsvisie rekening wordt gehouden met de vier genoemde beginselen. Het beleid dat in de omgevingsvisies zal worden opgenomen is bepalend voor keuzes die worden gemaakt in de regelgeving. Dit besluit is niet gebaseerd op het beleid in één actuele omgevingsvisie, maar bevat een bundeling en vernieuwing van regelgeving die de afgelopen decennia ontwikkeld is vanuit verschillende beleidsachtergronden, en waarin de beginselen op verschillende wijzen doorwerken. Deze motivering gaat inhoudelijk in op de toepasselijkheid van de beginselen, los van de historische beleidsachtergrond van een regel.

[29] Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 158.

Artikel 3.3 schrijft voor dat bestuursorganen de vier beginselen betrekken bij totstandkoming van beleid en artikel 23.6 schrijft voor dat het Rijk toelicht hoe deze beginselen betrokken zijn bij de regelgeving. In beide gevallen hebben de beginselen het karakter van een richtsnoer en heeft de uitleg ervan door het betrokken bestuursorgaan een dynamisch karakter. De milieubeginselen vormen dus geen rechtsregel waar het bestuursorgaan aan gebonden is, maar dragen samen met de algemene rechtsbeginselen zoals redelijkheid en billijkheid, het gelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel bij aan de kwaliteit van beleid en regelgeving. Op deze wijze dragen de beginselen bij aan het vinden van een goede balans tussen bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving.
In artikel 23.6 is gekozen voor een letterlijke overname van de beginselen van het milieubeleid van de Europese Unie. De Unie gaat uit van een breed milieubegrip, dat in ieder geval water, bodem, lucht, natuur en landschap omvat. De Omgevingswet gaat behalve over het milieu ook over de gebouwde omgeving: bouwwerken en infrastructuur zijn onderdelen van de fysieke leefomgeving. Het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen zijn algemeen verwoord en ze zijn daardoor in principe van toepassing op de gehele regelgeving. De andere twee beginselen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn gezien de verwoording alleen van toepassing op het milieuterrein.

Effecten van de beginselen voor dit besluit
Het voorzorgsbeginsel houdt in dat de overheid maatregelen kan nemen als er gegronde redenen zijn om te vrezen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben, maar de beschikbare wetenschappelijke gegevens nog geen uitvoerige risico-evaluatie mogelijk maken.[30] Met dit beginsel dient op grond van artikel 3.3 van de wet expliciet rekening te worden gehouden in de omgevingsvisie. Die visie werkt niet rechtstreeks door in de uitvoering van dit besluit, zoals een maatwerkvoorschrift of een handhavingsbeschikking. Dit betekent dat het bestuursorgaan niet rechtstreeks aan de visie gebonden is of aan het voorzorgbeginsel als dat in de omgevingsvisie aan de orde is. In een concreet geval kan wel sprake zijn van een indirecte doorwerking daarvan, op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en het vereiste van een deugdelijke motivering van een besluit op basis van artikel 3.46 van de Algemene wet bestuursrecht. Daaruit volgt dat bij de besluitvorming rekening moeten worden gehouden met het eigen strategische beleid, waaronder de beleidsuitspraken in de eigen omgevingsvisie over voorzorg.

Voor initiatiefnemers kan het voorzorgbeginsel soms van betekenis zijn bij de toepassing van de specifieke zorgplicht. De specifieke zorgplichten in dit besluit laten veel ruimte voor het eigen initiatief om op juiste en passende wijze een bepaalde zorg voor de leefomgeving te betrachten. Dit is nader toegelicht in paragraaf 3.1. Ongeacht die ruimte zijn de specifieke zorgplichten in dit besluit wel een rechtstreeks werkende regel voor de initiatiefnemer, die daarmee de plicht heeft de voorgeschreven zorg te betrachten. Dit past bij het uitgangspunt van de wet, dat initiatiefnemers uitdrukkelijk een eigen verantwoordelijkheid hebben om consequenties te verbinden aan potentiële nadelige effecten van hun activiteit. Vaak zal het volstrekt evident zijn wat deze verantwoordelijkheid inhoudt. Maar soms kan in een concreet geval sprake zijn van gerede twijfel over de kans dat bepaalde nadelige gevolgen kunnen optreden. Wanneer het bevoegd gezag dit risico niet wil laten bestaan, kan via een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel evident worden gemaakt wat de zorgplicht van de initiatiefnemer dan inhoudt, mede uit een oogpunt van voorzorg.

Het beginsel van preventief handelen houdt in dat nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Dit vanuit de premisse dat voorkomen beter is dan ongedaan maken («genezen»). Net als het voorzorgbeginsel wordt met dit beginsel van preventief handelen rekening gehouden in de omgevingsvisie. En ook dit beginsel kan indirect doorwerken in besluiten die worden vastgesteld vanwege dit besluit, zoals maatwerkvoorschriften en handhavingsbeschikkingen, vanwege de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de deugdelijke motivering van die besluiten. Het beginsel is ook herkenbaar in de specifieke zorgplicht die bij diverse activiteiten in dit besluit is gesteld. Op basis daarvan wordt van de initiatiefnemer vereist dat hij alle maatregelen neemt die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om bepaalde nadelige gevolgen te voorkomen.

[30] Deze formulering is ontleend aan de Mededeling van de Commissie van 2 februari 2000 over het voorzorgsbeginsel, COM (2000) 1.

Het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden gaat uit van de premisse dat het aanpakken van een probleem bij de bron effectiever is dan het bestrijden van negatieve gevolgen. Dit beginsel maakt niet letterlijk onderdeel uit van de regels in dit besluit, maar ligt aan de basis van de regels die in dit besluit zijn opgesteld. Dat komt al tot uitdrukking in de oogmerken die bij iedere activiteit zijn beschreven, zoals het oogmerk bij de milieubelastende activiteit dat geluidhinder, trillinghinder, lichthinder en geurhinder moet worden voorkomen en dat energie en grondstoffen zuinig moeten worden gebruikt. In aansluiting bij de toelichting in paragraaf 2.3 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Omgevingswet,[31] geeft dit besluit dus uitdrukking aan het beginsel van voorrang van bestrijding aan de bron met regels die de belasting van het milieu voorkomen of voldoende beperken.

Het beginsel dat de vervuiler betaalt houdt in dat degene die activiteiten verricht financieel verantwoordelijk is voor het voorkomen, beperken en zo nodig ongedaan maken van nadelige gevolgen van die activiteiten voor het milieu. Ook dit beginsel ligt aan de basis van de regels die in dit besluit zijn opgesteld. Degene die een activiteit verricht dient zelf te zorgen voor de naleving van die regels en daarvoor ook de financiële verantwoordelijkheid te nemen, zoals voor het treffen van concreet voorgeschreven maatregelen en ook voor het nakomen van de verplichting om op basis van de specifieke zorgplicht maatregelen te treffen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om nadelige gevolgen voor de in dit besluit geregelde belangen te voorkomen of voldoende te beperken.

20.4 Effect op de rechterlijke macht en de handhaafbaarheid

In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op de effecten voor de rechtspraak en de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de rechtspraak. Vervolgens worden de conclusies van de Inspectie Leefomgeving en Transport over effecten op de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid behandeld. Bij de effecten op de rechtspraak en de gevolgen voor de organisatie wordt het advies betrokken dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling bestuursrechtspraak) en de Raad voor de rechtspraak hebben uitgebracht over de vier ontwerp-AMvB's. De Afdeling bestuursrechtspraak en de Raad voor de rechtspraak hebben ook opmerkingen gemaakt over de inhoudelijke thema's en keuzes. De reactie van de regering op die thema's wordt gegeven bij de toelichting op die onderdelen.

De effecten van de stelselherziening van het omgevingsrecht voor de rechtspraak volgen deels uit de wet, deels uit de uitvoeringsregelgeving en deels uit de invoeringsregelgeving. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet is aangegeven dat de effecten voor de organisatie en de werklast pas te overzien zijn als de inhoud van de uitvoeringsregelgeving en de invoeringsregelgeving bekend is. Nu de inhoud van de AMvB's grotendeels bekend is, kan meer gezegd worden over de effecten op de werklast van de rechtspraak. Tegelijkertijd moet bedacht worden dat ook het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet sterk bepalend zal zijn voor de rechtspraak. Zo regelt het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet het overgangsrecht, de beroepsmogelijkheden (door wijziging van bijlage 2 bij de Awb), het tempo en de wijze van overgang van bestemmingsplannen naar omgevingsplannen, de schade als gevolg van besluiten die op grond van de Omgevingswet worden genomen en het Digitaal Stelsel Omgevingswet. De Raad voor de rechtspraak wijst er terecht op dat de werklastgevolgen pas concreet te kwantificeren zijn als alle onderdelen van de stelselherziening gereed zijn. De regering zegt toe ook de andere wetsvoorstellen en AMvB's die onderdeel zijn van de stelselherziening voor advies voor te leggen aan de Afdeling bestuursrechtspraak en de Raad voor de rechtspraak. Deels is dat ook al gebeurd voor bijvoorbeeld de Invoeringswet Omgevingswet, de Aanvullingswet grondeigendom, de Aanvullingswet bodem en de Aanvullingswet geluid.

Een belangrijk effect van de wet is dat minder losse toestemmingen van de overheid nodig zullen zijn voor het mogelijk maken van activiteiten. Een initiatiefnemer kan steeds in één procedure alle toestemmingen voor zijn activiteit krijgen. Elke gemeente heeft straks één omgevingsplan, dat gemakkelijker actueel te houden is, waardoor minder vaak behoefte zal bestaan aan omgevingsvergunningen voor afwijkactiviteiten voor concrete ontwikkelingen. Dat zal naar verwachting leiden tot minder geschillen bij de bestuursrechter.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op de effecten van de wijzigingen die de uitvoeringsregelgeving met zich meebrengt voor de rechtspraak.

Wijzigingen die kunnen leiden tot vergroting van de werklast

[31] Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, met name p. 37.

De Raad voor de rechtspraak vraagt aandacht voor de initiële kosten die het nieuwe stelsel met zich meebrengt voor de rechterlijke macht. Die opmerking betreft overigens de invoering van het gehele stelsel en niet alleen de AMvB's. Rechters zullen kennis moeten nemen van het nieuwe stelsel en dat zal in de beginfase substantieel aandacht vragen, zo is de inschatting van de Raad voor de rechtspraak. Ook zullen overgangsrechtelijke situaties soms complexe vragen voor de rechter opleveren. De ingrijpende stelselwijziging zal soms leiden tot nieuwe rechtsvragen, die bij conflicten aan de rechter worden voorgelegd. Deze zijn niet altijd vooraf te voorzien. Al wel te voorzien is dat een deel van de vaste jurisprudentie over begrippen als «inrichting» en «goede ruimtelijke ordening» zijn betekenis zal verliezen; voor de opvolgers van deze begrippen zal gaandeweg een nieuwe bestendige lijn door de rechtspraak ontwikkeld moeten worden. Een mitigerende werking hierbij gaat uit van de invoeringsbegeleiding, die ervoor moet zorgen dat alle overheidspartijen in staat zijn om de wet en de uitvoeringsregelgeving op goede wijze toe te passen. Bij de invoeringsbegeleiding zal er ook aandacht zijn voor de rechtspraak.

Een structurele wijziging wordt verwacht op één punt. Het omgevingsplan kan een aantal nieuwe onderwerpen bevatten, ten opzichte van het bestemmingsplan en de gemeentelijke verordeningen:
- regels over milieubelastende activiteiten waarover het Rijk niet langer regels stelt;
- maatwerkregels bij de algemene rijksregels;
- lokale omgevingswaarden.

Deze mogelijkheden sluiten aan bij het verbeterdoel om bestuursorganen meer bestuurlijke afwegingsruimte te geven. Omdat het hele omgevingsplan openstaat voor beroep bij de rechter, kan tegen deze regels beroep worden ingesteld, waar dat voorheen meestal niet kon omdat er sprake was van algemeen verbindende voorschriften. Afhankelijk van de wijze waarop gemeenten de nieuwe mogelijkheden hanteren, kan dat in bepaalde gevallen leiden tot geschillen die aan de Afdeling bestuursrechtspraak worden voorgelegd. Ook kunnen burgers omgevingsvergunningen aanvragen voor het afwijken van zulke regels, waarvan een deel voorgelegd zal worden aan de bestuursrechter.

Los van het openstellen van het hele omgevingsplan voor beroep wijzen de Afdeling bestuursrechtspraak en de Raad voor de rechtspraak beide ook in algemene zin op de verruiming van de mogelijkheden voor maatwerk en de vergroting van de bestuurlijke afwegingsruimte. Zij schatten in dat de werklast van de rechtbanken en de Afdeling bestuursrechtspraak hierdoor zal toenemen. De regering verwacht echter geen significant effect op de werklast van de rechterlijke macht. Zo wordt de mogelijkheid voor maatwerk weliswaar generiek geboden, maar in de meeste gevallen zullen de algemene rijksregels volstaan. Wel voorstelbaar is dat de zwaarte en de ingewikkeldheid van een zaak waarin maatwerk of bestuurlijke afwegingsruimte een rol spelen zal toenemen. De Raad voor de rechtspraak wijst daar voor maatwerkvoorschriften in concrete gevallen bijvoorbeeld op. Onderstaand wordt zowel voor maatwerk als voor bestuurlijke afwegingsruimte aangegeven waarom de regering inschat dat er geen significante effecten te verwachten zijn voor de rechtspraak.

<u>Maatwerk</u>
De verruiming van de mogelijkheden voor maatwerk zou er in theorie toe kunnen leiden dat meer verzoeken om maatwerkvoorschriften gedaan zullen worden, zowel door initiatiefnemers (verruiming) als andere belanghebbenden (aanscherping). In het merendeel van de gevallen zullen de algemene rijksregels echter voldoen en zullen er geen maatwerkvoorschriften gesteld worden. Bovendien gaat de voorkeur uit naar de inzet van het nieuwe instrument maatwerkregels, waarmee bestuursorganen proactief aangeven dat maatwerk nodig is in verband met bijzondere gevoeligheid of kwetsbaarheid van een locatie. De gebiedsgerichte inzet van maatwerk via maatwerkregels beperkt de noodzaak tot het stellen van maatwerkvoorschriften. Het stellen van een maatwerkvoorschrift zal - ondanks de verbreding - dan ook een uitzondering blijven en net als voorheen zullen naar verwachting weinig maatwerkvoorschriften aan de bestuursrechter worden voorgelegd.

<u>Bestuurlijke afwegingsruimte</u>
Op een aantal punten is de bestuurlijke afwegingsruimte voor bestuursorganen bij het toepassen van instructieregels vergroot. Bestuursorganen zullen binnen de ontstane afwegingsruimte een afweging moeten maken, die door de bestuursrechter getoetst kan worden. De bestuursrechter bepaalt of het bestuursorgaan een besluit in redelijkheid, gelet op de daarbij betrokken belangen, had mogen nemen. De Afdeling bestuursrechtspraak geeft aan dat de algemene eisen van behoorlijk bestuur, waaronder motiveringseisen, zorgvuldigheid en de proportionaliteit, daarbij een belangrijke rol spelen. Ook onder het oude recht moest in verreweg de meeste gevallen al een afweging gemaakt worden. Verruiming van de afwegingsruimte leidt naar de inschatting van de regering dan ook niet tot een grotere werklast. Daarom wordt geen significant effect verwacht van het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte op de werklast van de rechterlijke macht.

Wijzigingen die kunnen leiden tot beperking van de werklast
Zoals toegelicht in de eerdere hoofdstukken van deze toelichting dragen diverse wijzigingen bij aan één van de verbeterdoelen van de stelselherziening, het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht. Dit is niet alleen van belang voor burgers, bedrijven en overheden, maar ook voor rechters, die immers onder het voormalige recht ook geconfronteerd werden met een onoverzichtelijk geheel van wetgeving. Rechters zullen bij het uitoefenen van hun rechtsprekende taak profiteren van het bijeenbrengen van de regels in vier besluiten, het aanpakken van onduidelijke, schurende, tegenstrijdige of onrealistische regels, het uniformeren van procedures en begrippen, het harmoniseren van de redactie van de regels, het beperken van de lijsten met uitzonderingsgevallen en het verduidelijken van de status van niet-wettelijke documenten die bestuursorganen toepassen bij hun oordeelsvorming.

De werklast voor de rechterlijke macht is onder andere afhankelijk van de kwaliteit van de besluitvorming door bestuursorganen. Het nieuwe stelsel draagt bij aan die kwaliteit. Als bestuursorganen beter voorbereide besluiten nemen, vermindert dat de werklast voor de rechterlijke macht. Van groot belang daarbij is dat de wet meer samenhang in beleid en regelgeving afdwingt. Ook de regelgeving in dit besluit en de andere AMvB's onder de wet heeft een gunstige invloed hierop. Zo zullen rechters minder vaak procedurefouten hoeven te beoordelen omdat er minder procedurele eisen worden gesteld. De Omgevingswet en de daarop gebaseerde regelgeving bevatten ten opzichte van de Awb zo min mogelijk aanvullende voorbereidings-, afstemmings- en motiveringseisen. De Afdeling bestuursrechtspraak wijst er wel op dat de te beschermen belangen dan nog wel over de band van de algemene zorgvuldigheids- en motiveringseisen aan de orde kunnen komen. Dat is op zich juist. In de AMvB's is nauwer aangesloten op de EU-regelgeving en de daarin gangbare begrippen, wat de kans verkleint dat rechters zullen oordelen dat er een implementatiegebrek is en zij direct moeten toetsen aan een EU-richtlijn.

Eén van de belangrijkste wijzigingen ter uitvoering van het verbeterdoel om de besluitvorming te versnellen en verbeteren is de verruiming van de inzet van de reguliere procedure in plaats van de uniforme uitgebreide voorbereidingsprocedure voor omgevingsvergunningen. Dit betekent dat in meer gevallen bezwaar kan worden gemaakt. De reguliere procedure biedt naar het oordeel van de regering goede condities voor de inhoudelijke behandeling van besluiten: hoor en wederhoor en een heroverweging. Dat maakt dat er na het doorlopen van de reguliere procedure gemiddeld gesproken deugdelijk voorbereide besluiten zullen worden voorgelegd aan de bestuursrechter. De regering schat in dat dit een gunstig effect heeft op de werklast voor de rechter. In de bezwaarfase is een hoorzitting voorgeschreven, zodat tussen bezwaarmakers, het bestuursorgaan en andere partijen in het geding een mondelinge gedachtewisseling kan plaatsvinden. Ook laten bestuursorganen zich over het algemeen adviseren door een onafhankelijke bezwaarschriftencommissie en niet alleen door de eigen ambtenaren. De regering onderschrijft dat het vaker toepassen van de reguliere procedure wel zou kunnen leiden tot een toename van het aantal verzoeken om een voorlopige voorziening tijdens de bezwaarfase. De Afdeling bestuursrechtspraak en de Raad voor de rechtspraak wijzen daar beide op.

De wet en het Omgevingsbesluit borgen dat in een vroeg stadium van het besluitvormingstraject van een omgevingsvisie, programma, omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning participatie wordt gestimuleerd. Participatie draagt bij aan beter gedragen besluiten en minder gerechtelijke procedures.
De eerder onder het kopje «Wijzigingen die kunnen leiden tot vergroting van de werklast» beschreven nieuwe maatwerkmogelijkheden in het omgevingsplan kunnen overigens ook bijdragen aan het voorkomen van geschillen. Zo zouden maatwerkregels in het omgevingsplan voor een locatie waar een milieubelastende activiteit is toegestaan juist kunnen waarborgen dat een specifiek belang veiliggesteld is. Dan kan het voorkomen dat omwonenden in beroep gaan tegen het omgevingsplan. Onder het voormalige recht was beroep tegen die bestemming in het bestemmingsplan in een dergelijk geval de gebruikelijke weg.

Wijzigingen zonder substantieel effect voor de werklast
De Raad voor de rechtspraak wijst op de verschuiving van vergunningen naar algemene regels. De Raad vreest dit naar verwachting tot meer handhavingsprocedures leidt. De Omgevingswet maakt voor enkele activiteiten een verschuiving van vergunningen naar algemene regels mogelijk. Bij bouwactiviteiten en milieubelastende activiteiten heeft in het recente verleden al zo'n verschuiving plaatsgevonden. De verschuiving naar algemene regels betreft nu vooral kleinschalige lozingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten. Dergelijke activiteiten leidden in het verleden al niet gauw tot een gang naar de rechter en de verschuiving zal dan ook weinig betekenen voor de werklast.

De Raad voor de rechtspraak vraagt aandacht voor het afschaffen van het gestandaardiseerd overgangsrecht. Er wordt gevreesd voor bewerkelijker zaken omdat telkens beoordeeld moet worden wat het lokale overgangsrecht is. De regering deelt deze vrees niet. Met het afschaffen van het gestandaardiseerde overgangsrecht wordt het juist mogelijk om het overgangsrecht beter toe te snijden op het specifieke geval. Ingewikkelde rechtspraak omdat het gestandaardiseerde overgangsrecht niet goed past wordt hiermee juist voorkomen. De regering verwacht dan ook geen substantieel effect voor de werklast.

Handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid
De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft de AMvB's getoetst op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudegevoeligheid. De ILT concludeert dat de opzet en structuur van de besluiten bijdraagt aan de toegankelijkheid en transparantie van het gehele normenkader. Ook worden de doelen van vereenvoudiging van de regelgeving en het aanbrengen van meer samenhang tussen regelgeving volgens het ILT voor een belangrijk deel bereikt. Naast deze algemene conclusies heeft de ILT op enkele terreinen specifieke opmerkingen over de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid gemaakt.

De regering heeft de opmerkingen van de ILT verwerkt. Deze opmerkingen betreffen onder andere de aspecten bij de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid voor eigen werken van Rijkswaterstaat in het Besluit activiteiten leefomgeving, enkele bepalingen over externe veiligheid in het Besluit kwaliteit leefomgeving en de verhouding van het Besluit bouwwerken leefomgeving met de EU-verordening bouwproducten. De verwerking heeft op diverse plaatsen geleid tot aanpassing van de tekst van de AMvB's en van de bijbehorende toelichting. Hierop wordt in de toelichting over de onderwerpen die het betreft nader ingegaan.

21 Totstandkoming besluit en consultatie

21.1 Totstandkoming besluit
Bij de totstandkoming van dit besluit is een veelheid aan organisaties en partijen betrokken geweest. In artikel 23.5 van de wet is de betrokkenheid van het parlement voor dit besluit via de voorhangprocedure geregeld. Daarnaast hebben ook veel maatschappelijke organisaties en partijen uit de uitvoeringspraktijk inbreng geleverd voor de ontwikkeling van dit besluit, zowel tijdens de formele consultatie als op andere momenten in het proces. In deze paragraaf worden de processen voor de informele en formele consultatie en de voorhang in het parlement beschreven. Daarna worden in de tweede paragraaf een aantal centrale onderwerpen uit de consultatie uitgelicht. De wijze waarop de overige consultatiereacties zijn verwerkt wordt nader toegelicht in de derde paragraaf. Vervolgens wordt in de vierde paragraaf toegelicht op welke wijze de aangenomen moties van en de toezeggingen aan het parlement tijdens de voorhang zijn verwerkt in dit besluit en de toelichting.

Informele consultatie
Bij de totstandkoming van dit besluit is een zorgvuldig en uitgebreid proces doorlopen. Voor een zo groot mogelijk draagvlak en een goede beleids- en wetgevingskwaliteit werden kennis en ervaringen uit de praktijk op veel manieren betrokken bij de ontwikkeling van de ontwerpversie van de AMvB's onder de Omgevingswet. Er heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de medeoverheden, het bedrijfsleven, de wetenschap en belangenorganisaties op het gebied van milieu, natuur, landschap, cultureel erfgoed, landbouw, recreatie en water, en met het Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu (OIM). In zogenoemde «botsproeven» werden de belangrijkste onderdelen van de AMvB's nadrukkelijk getest met praktijkcasussen. Hierbij was een brede vertegenwoordiging vanuit die praktijk betrokken. Voorafgaand aan de toetsing en consultatie is dit besluit samen met de drie andere AMvB's doorgelicht door de bestuurlijke koepels, de Stichting Natuur & Milieu, VNO-NCW en het OIM. Dit gehele proces heeft veel verbetervoorstellen opgeleverd. De AMvB's werden tussentijds regelmatig aangescherpt met resultaten van deze overleggen, botsproeven en commentaarrondes.

Formele consultatie

In de periode 1 juli tot en met 16 september 2016 heeft de internetconsultatie op de ontwerp-AMvB's plaatsgevonden en de formele toetsing was van 1 juli tot en met 1 oktober 2016. In totaal hebben circa 250 organisaties en individuen gebruik gemaakt van de consultatiemogelijkheid, waaronder VNO-NCW, de Stichting Natuur & Milieu, de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM), de Commissie voor de Milieueffectrapportage (Commissie mer), Omgevingsdienst NL, het Overleg Platform Bouwregelgeving (OPB), het Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu (OIM), Vereniging van Waterbedrijven (VEWIN), de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI), ProRail, Brandweer Nederland, GGD GHOR Nederland, Geonovum, de Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM) en het College van Rijksadviseurs (CRA). Ook zijn de ontwerp-AMvB's vanwege de code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO, de VNG en de UvW. De wijze waarop de consultatiereacties zijn verwerkt in dit besluit en de toelichting wordt in de paragrafen 21.2 en 21.3 toegelicht. Tijdens de consultatie zijn ook reacties ingediend over de invoeringsregelgeving, de implementatie en het Digitaal Stelsel Omgevingswet ingediend. Deze reacties worden betrokken bij de trajecten voor die onderdelen van het stelsel.

Gelijktijdig met de consultatie werden de ontwerp-AMvB's onderworpen aan een toets op administratieve en bestuurlijke lasten door het Adviescollege toetsing regeldruk, op milieueffecten door het RIVM en op gevolgen voor de rechtspraak door de Raad voor de rechtspraak en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De resultaten van de toetsen en de verwerking ervan in dit besluit zijn beschreven in het vorige hoofdstuk.

Parlementaire betrokkenheid
Op 1 juli 2016 is het ontwerp van dit besluit, samen met de drie andere ontwerp-AMvB's, aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer toegezonden. Tijdens de voorhang hebben de Tweede Kamer en de Eerste Kamer diverse overleggen over de AMvB's georganiseerd, zowel met de minister en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat als met uiteenlopende belangenorganisaties, wetenschappers en burgers. Ook hebben de Tweede Kamer en de Eerste Kamer schriftelijke vragen over de ontwerp-AMvB's gesteld, respectievelijk in oktober 2016 en het voorjaar van 2017. De Tweede Kamer heeft in het notaoverleg van 19 december 2016 de ontwerp-AMvB's besproken met de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de minister voor Wonen en Rijksdienst. Er zijn 31 moties ingediend, waarvan er bij de stemmingen op 22 december 19 zijn aangenomen en 1 is aangehouden. De Eerste Kamer heeft de ontwerp-AMvB's besproken in de plenaire vergadering op 30 mei 2017, waarbij in totaal 8 moties zijn ingediend. Hiervan zijn 4 moties aangenomen en 3 moties aangehouden. In paragraaf 21.4 wordt beschreven op welke wijze de aangenomen moties van en toezeggingen aan de Eerste en Tweede Kamer zijn verwerkt in dit besluit en de toelichting.

21.2 Centrale thema's in consultatiereacties

De toetsversies van de AMvB's zijn overwegend positief ontvangen. In de consultatiereacties is veel waardering en steun uitgesproken voor de ingeslagen richting met meer samenhang en flexibiliteit in de regelgeving, een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving en het vroegtijdig betrekken van burgers, bedrijven en belanghebbenden. Veel partijen hebben aangegeven dat het werken met aanvullingswetten voor grote beleidswijzigingen het lastig maakt in de consultatiefase al een overkoepelend oordeel te geven. De regering begrijpt dit, maar hecht aan een zorgvuldige behandeling van deze wijzigingen in het parlement in eigenstandige trajecten.

Hoewel de meeste punten uit de toetsing en de consultatie gingen over specifieke en veelal technische aspecten, was er ook een aantal centrale thema's uit de consultatiereacties te destilleren. Dit zijn de thema's afwegingsruimte voor gemeenten, sturen op gebruiksruimte, gezondheid, complexe bedrijven, participatie, energietransitie en Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Voor zover deze centrale thema's ook voor dit besluit relevant zijn, worden ze hieronder toegelicht.

Afwegingsruimte voor gemeenten, waterschappen en provincies
Veel organisaties hebben bij de consultatie gereageerd op de bestuurlijke afwegingsruimte. Het bedrijfsleven was enerzijds zeer positief over de grotere flexibiliteit vanwege de mogelijkheden voor nieuwe bedrijven en bedrijfsactiviteiten. Anderzijds pleitten bedrijven voor terughoudend gebruik van dit instrumentarium door gemeenten voor een gelijk speelveld. Gemeenten hebben positief gereageerd op de extra bestuurlijke afwegingsruimte, maar hadden vragen over de wijze waarop dit kan worden ingezet. Ook waren er zorgen over mogelijke lastenverzwaringen en beroepsprocedures. De Stichting Natuur & Milieu, de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit en de Brabantse Milieufederatie waren bezorgd over de waarborgen voor een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Actal wees op de mogelijke gevolgen voor regeldruk en lastenvermindering.

De consultatiereacties waren samen met de in het kader van de voorhang aangenomen moties aanleiding om de mogelijkheden en de grenzen van bestuurlijke afwegingsruimte in het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving op een aantal punten verder te verduidelijken, en op een enkel punt aan te scherpen. Zo is nu bepaald dat voor de geluidbelasting van tijdelijke geluid gevoelige gebouwen en geluidgevoelige locaties de gemeente moet bezien of de geluidbelasting veroorzaakt door activiteiten aanvaardbaar is[32]. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het tijdelijk gebruik van leegstaande kantoren als woningen. Ook is in de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving verduidelijkt wat, gelet op de Algemene wet bestuursrecht, verwacht wordt bij de motivering van een besluit om af te wijken van de grenswaarden en dat de afwijking niet langer duurt dan noodzakelijk is.[33] Voor decentrale omgevingswaarden is duidelijker toegelicht dat decentrale overheden een besluit tot het stellen van omgevingswaarden en regels ter realisatie daarvan weloverwogen moeten nemen. In de tekst van het Besluit kwaliteit leefomgeving is daarbij expliciet gemaakt dat hier ook de economische effecten bij moeten worden betrokken.[34] In algemene zin is verder naar aanleiding van de consultatie in de toelichting bij dat besluit veel aandacht besteed aan de toepassing van de afwegingsruimte bij de regels voor geluid. Ook is de provinciale afwegingsruimte voor zwemwater en het natuurnetwerk Nederland verhelderd.

De bestuurlijke afwegingsruimte bij het Besluit activiteiten leefomgeving bestaat uit de mogelijkheden voor maatwerk. Volgens de regering is de inzet van maatwerk essentieel voor de vereenvoudiging van regels, de vermindering van regeldruk en het bereiken van een balans tussen beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Naar aanleiding van de consultatiereacties is een beperking op het stellen van maatwerkvoorschriften over meet- en rekenmethoden geschrapt voor milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Verder zal de regering, ook naar aanleiding van de consultatie en ter uitvoering van de motie van de leden Çegerek en Veldman het effect van decentrale afweegruimte op het gelijke speelveld, de regeldruk voor bedrijven en het beschermingsniveau opnemen als onderdeel van de implementatiemonitor.[35] Daarnaast is de bevoegdheid om gegevens op te vragen ter voorbereiding van een besluit over ambtshalve maatwerk ingeperkt (op dezelfde wijze als voor het actualiseren van vergunningplichtige gevallen is geregeld in de Omgevingswet).

Naar aanleiding de behandeling in de Tweede Kamer en een motie[36] is er gemeentelijke afwegingsruimte in het Besluit bouwwerken leefomgeving geïntroduceerd om ontheffing van de bruikbaarheidseisen voor woningen mogelijk te maken. Het oorspronkelijke voornemen om deze regels te schrappen en de markt in dit verband meer ruimte te bieden, is voor woningen teruggedraaid. Hier hebben diverse organisaties in de consultatie om gevraagd. In de uitwerking wordt gemeenten de mogelijkheid geboden in het omgevingsplan maatwerkregels te stellen waarmee deze landelijk uniforme regels kunnen worden versoepeld.

Sturen op gebruiksruimte
Over de sturing op gebruiksruimte werden in de consultatiereacties twee centrale vragen gesteld. Medeoverheden, met name VNG, G4, G32 en IPO, vroegen hoe zij het nieuwe instrumentarium kunnen toepassen om de gebruiksruimte te verdelen en hoe gemeenten kunnen voldoen aan de opdracht om te komen tot een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. De Raad voor de rechtspraak verzocht om nadere toelichting over verdeling van gebruiksruimte en schaarse vergunningen. Daarnaast vroeg een aantal partijen of de medeoverheden voldoende zijn geëquipeerd of dat instructieregels moeten worden gesteld die de belangenafweging tussen aspecten of activiteiten sturen.

[32] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 74.
[33] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 73.
[34] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 57.
[35] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 75.
[36] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 55.

In het nieuwe stelsel wordt het omgevingsplan het belangrijkste instrument om te sturen op gebruiksruimte. De regering vindt het belangrijk dat gemeenten voldoende inzicht krijgen in en ervaring opdoen met de mogelijkheden van het omgevingsplan om te sturen op gebruiksruimte. Daarom zijn in de nota's van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving deze mogelijkheden van het omgevingsplan uitgebreider toegelicht. Naar aanleiding van de gestelde vragen is verduidelijkt dat in veel gevallen de algemene regels over activiteiten in dit besluit en voor geur en geluid de standaardnormen in het Besluit kwaliteit leefomgeving volstaan en dat een planmatige verdeling van de gebruiksruimte in veel gevallen niet nodig is. Ook zal in het implementatieprogramma Aan de slag met de Omgevingswet extra aandacht aan het onderwerp gebruiksruimte worden besteed. Voor de vraag over instructieregels ziet de regering geen reden om verdere instructieregels te stellen hoe gemeenten en provincies de verschillende aspecten in de fysieke leefomgeving moeten afwegen. Het nieuwe stelsel voegt weliswaar enkele elementen toe aan de belangenafweging en neemt een aantal belemmeringen weg, maar de bestuursorganen zijn al vertrouwd met het maken van dit soort bredere belangenafwegingen.

Complexe bedrijven
In de consultatie hebben IPO en de chemische industrie hun waardering uitgesproken voor de voorgestelde regeling in de AMvB's voor complexe bedrijven. Wel hadden zij en andere partijen diverse vragen bij dit onderwerp. Ook uitten verschillende partijen hun zorgen over enkele aspecten van de regeling. De koepels van bedrijven hadden zorgen over de verhouding tussen de algemene regels en voorschriften in de vergunning en over de toepassing van het begrip «significante verontreiniging» bij het beoordelingskader voor de milieuvergunning. Ook wezen zij op onduidelijkheden die kunnen ontstaan over het samenstel van de algemene regels en de omgevingsvergunning. Het IPO vond dat provincies voor complexe bedrijven een integrale beoordeling moet kunnen maken. Daarom wilde zij dat gemeenten alleen een adviesrol krijgen bij afwijking van het omgevingsplan. De VNG wilde niet alleen een adviesrol voor gemeenten, maar vond juist dat het omgevingsplan een belangrijkere rol moet krijgen als beoordelingskader voor een vergunning van milieubelastende activiteiten.

Complexe bedrijven hebben een bijzondere positie binnen het stelsel. Het gaat om bedrijven die bovenlokale milieurisico's veroorzaken en die grote invloed kunnen hebben op ruimtelijke keuzes in de omgeving. Naar aanleiding van de consultatiereacties heeft de regering een aantal zaken gewijzigd om de bijzondere positie van complexe bedrijven in het stelsel verder te verduidelijken en versterken. In het Omgevingsbesluit is vanwege de nauwe verhouding tussen regels in de omgevingsvergunning en de regels in het omgevingsplan een bijzondere regeling voor de betrokkenheid van de gemeente bij het verlenen van een vergunning voor een afwijkactiviteit opgenomen. Bij complexe bedrijven heeft het college van B&W geen instemmingsrecht op omgevingsvergunningen voor het afwijken van het omgevingsplan als de afwijking nodig is voor een goede uitvoering van de Seveso-richtlijn en de richtlijn industriële emissies. Wel heeft het college van B&W in dat geval adviesrecht.

Bij het Besluit kwaliteit leefomgeving waren de consultatiereacties aanleiding om in het besluit en de artikelsgewijze toelichting de betekenis van het omgevingsplan bij de beoordeling van de omgevingsvergunning voor milieubelastende activiteiten te verduidelijken. Hiervoor is aangegeven dat het omgevingsplan een informatiebron is om invulling te geven aan het (Europeesrechtelijke) begrip «significante milieuverontreiniging». Daardoor moet het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit motiveren op welke wijze de regels in het omgevingsplan de inhoud van dit besluit hebben beïnvloed.

Bij het Besluit activiteiten leefomgeving heeft de regering vanwege de consultatiereacties over de verhouding tussen algemene rijksregels en de vergunning gekeken naar de balans tussen de vergunning en algemene regels en de vindbaarheid van de regels voor deze bedrijven. Dit heeft geleid tot een aanpassing in de structuur van dit besluit, zodat binnen hoofdstuk 3 regels voor complexe bedrijven bij elkaar zijn gebracht in afdeling 3.3. Ook worden de richtingaanwijzers in deze afdeling beperkt tot regels die specifiek op deze bedrijven zijn gericht en vooral, maar niet alleen, vanwege Europeesrechtelijke verplichtingen zijn gesteld. De richtingaanwijzers van afdeling 3.4 en verder zijn niet meer van toepassing bij een complex bedrijf. Daardoor zijn algemene rijksregels die bij complexe bedrijven in verhouding tot voorschriften in de vergunning onduidelijkheden zouden kunnen opleveren, niet van toepassing voor complexe bedrijven. Dit betekent niet dat de regels voor complexe bedrijven soepeler worden. Via de vergunningvoorschriften worden regels op maat vastgesteld. Het overgangsrecht voorziet er in dat de algemene rijksregels die nu wel gelden voor complexe bedrijven maar in het Besluit activiteiten leefomgeving niet meer, zullen blijven gelden totdat de vergunning is aangepast. Op die manier blijft het beschermingsniveau gewaarborgd. Deze wijziging is de nota van toelichting bij dit besluit nader toegelicht.

Energietransitie en doelmatig gebruik van energie

Diverse organisaties zoals de NVDE, Eneco, de Gasunie, Energie Nederland, NUON, Netbeheer Nederland en Tennet gaven aan dat de Omgevingswet essentieel is voor een goede uitwerking van de energietransitie. Zij vonden dat de AMvB's er in samenhang voor moeten zorgen dat in omgevingsplannen aandacht wordt besteed aan de energie- en klimaatdoelen, inclusief doorvertaling van deze doelen naar de gemeente. Ook zouden de AMvB's veranderingen in energie-infrastructuur soepel moeten faciliteren. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied had vragen over energiebesparende maatregelen na 2020 en het niet regelen van de onderzoeksplicht voor grote energieverbruikers (EED) in het Besluit activiteiten leefomgeving.
De regering onderschrijft het belang van de energietransitie, zoals ook blijkt uit de in december 2016 gepresenteerde Energieagenda en het huidige regeerakkoord, en de rol van de Omgevingswet met de bijbehorende AMvB's voor die transitie. In de toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving wordt nu duidelijker uitgelegd dat een nieuw en samenhangend stelsel van energiebesparende regels voor respectievelijk milieubelastende activiteiten en utiliteitsgebouwen zal worden opgenomen. Verder wordt verduidelijkt dat de internationale en nationale afspraken over energiebesparing ook na 2020 worden uitgevoerd en dat daarbij rekening wordt gehouden met lopende ontwikkelingen, zoals de voorziene herziening van de richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD), het Energieakkoord en de Energieagenda. De regels die voortkomen uit deze ontwikkelingen zullen worden opgenomen in het nieuwe stelsel en het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de huidige verplichtingen na 2020 te versoepelen. Voor de richtlijn energie-efficiëntie (EED), inclusief de onderzoeksplicht voor grotere energiegebruikers, wordt onderzocht op welke manier de implementatie van de richtlijn vorm kan krijgen.

Op het moment van schrijven van deze toelichting wordt gewerkt aan de totstandkoming van het in het regeerakkoord aangekondigde Klimaat- en Energieakkoord. Centraal doel daarbij is te komen tot een CO_2-arme samenleving in 2050. In dat kader wordt onder meer bezien hoe de uitvoeringsregelgeving van de Omgevingswet moet worden aangepast om de gewenste transitie naar een CO_2-arme samenleving zo goed mogelijk te faciliteren. Eventueel daaruit voortkomende wijzigingen van die uitvoeringsregelgeving zullen via het invoeringsspoor Omgevingswet of een afzonderlijk wijzigingsspoor worden doorgevoerd.

Digitaal Stelsel Omgevingswet
Uit de consultatiereacties bleek dat veel partijen belang hechten aan een goede en tijdige digitale ondersteuning bij de uitvoering van de wet. Verschillende partijen benadrukten het belang van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor de realisatie van de verbeterdoelen inzichtelijkheid en bruikbaarheid bij de wet. Ook wezen diverse partijen in hun consultatiereactie op een reeks aandachtspunten en gebruikerswensen voor het DSO. Onder meer VNO-NCW, de G4 en de G32 gaven aan dat zij willen meedenken over de ontwikkeling van het DSO.

De wettelijke borging van het DSO is niet uitgewerkt in de ontwerpversie van de AMvB's, maar wordt vormgegeven in het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Ook zullen uitvoeringsonderzoeken worden gedaan naar de verschillende onderdelen van het digitale stelsel. Het kabinet zal de aandachtspunten die zijn ingebracht bij de consultatie zoveel mogelijk in die trajecten meenemen en betrekt partijen zoals VNO-NCW, de G4 en G32 graag bij de ontwikkeling van het DSO. De opmerkingen die in de consultatie zijn gemaakt over omgevingsdocumenten zijn uiteraard wel betrokken bij de vormgeving van hoofdstuk 14 van het Omgevingsbesluit en de bijbehorende toelichting.

21.3 Overige reacties op dit besluit

21.3.1 Toepassingsbereik van het besluit
In de consultatie hebben diverse partijen opmerkingen gemaakt over het toepassingsbereik en met name over het toepassingsbereik bij milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk. Enerzijds blijkt uit de reacties een brede waardering voor het uitgangspunt «decentraal, tenzij» op grond waarvan regels over activiteiten waar mogelijk decentraal worden gesteld. Maar er zijn ook zorgen geuit. In hoofdlijnen hebben deze betrekking op het toepassingsbereik van dit besluit (decentraal, tenzij) en op decentrale regels in verhouding tot de vrees voor ongelijk speelveld en regeldruk. Op beide onderwerpen wordt hieronder nader ingegaan.

Reacties over het toepassingsbereik (decentraal, tenzij)

In de consultatie hebben diverse partijen gepleit voor het behoud van bepaalde algemene regels op rijksniveau of voor het creëren van nieuwe rijksregels. G4, Stichting Rioned en enkele omgevingsdiensten vragen om rijksregels te blijven stellen over meer activiteiten, zodat regels gesteld kunnen worden over de toepassing van een vetafscheider bij activiteiten waarbij bijvoorbeeld sprake is van voedselbereiding, zoals horeca. Stichting Rioned en verschillende burgers hebben gevraagd om ook regels te blijven stellen in dit besluit over onderwerpen als de lozing van huishoudelijk afvalwater, afstromend hemelwater van daken en lichthinder. De Unie van Waterschappen en de Hiswa hebben gepleit om rijksregels te stellen over lozingen vanuit de pleziervaart om hiermee te voorkomen dat burgers per waterschap geconfronteerd worden met andere regels over lozingen vanuit de pleziervaart op regionale wateren.

De keuze van het toepassingsbereik van dit besluit volgt uit het uitgangspunt «decentraal, tenzij» van het stelsel van de Omgevingswet. Wat algemene regels over activiteiten betreft kunnen in lijn met dit uitgangspunt regels die per locatie kunnen verschillen het beste door de gemeente of het waterschap worden opgenomen in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening. Voor deze situaties is het op landelijk niveau niet goed mogelijk om te definiëren in welke gevallen welke regel moet worden voorgeschreven, wat tot onnodig ingewikkelde of onvoldoende duidelijke rijksregels zou leiden. De decentrale regels kunnen concreter zijn en toegespitst op de locatie, en daarmee dus ook duidelijker voor de gebruiker.

Rijksregelgeving is doelmatig voor het stellen van regels die locatieonafhankelijk zijn, en dus in beginsel landelijk kunnen worden vastgesteld, zonder dat in veel gevallen vervolgens maatwerk nodig is. Dat zijn bijvoorbeeld bij milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk regels gebaseerd op beste beschikbare technieken, of landelijk uniforme vergunningplichten die volgen uit Europese regelgeving, zoals voor het omgaan met sommige afvalstoffen.

Bij het opstellen van dit besluit is vanuit bovenstaand uitgangspunt gekeken voor welke activiteiten en belangen regels op rijksniveau moeten worden gesteld en bij welke activiteiten en belangen regels beter passen op decentraal niveau. In paragraaf 2.3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dit besluit is bovenstaande hoofdkeuze nader toegelicht. Naar aanleiding van de consultatie is het toepassingsbereik van dit besluit nogmaals beschouwd. Deze beschouwing heeft geleid tot het opnemen van regels over lozingen vanuit pleziervaart in hoofdstuk 17 van dit besluit. Veel pleziervaartuigen varen in het beheersgebied van verschillende waterbeheerders en het zou voor de eigenaren en gebruikers van deze vaartuigen niet handig zijn als de regels per waterbeheerders zouden verschillen. De aard van de belangrijkste regel voor pleziervaartuigen - een verbod op lozing van toiletwater - maakt een lokale afweging ook niet noodzakelijk.

Het pleidooi voor het stellen van rijksregels over huishoudelijk afvalwater, afstromend hemelwater van daken en lichthinder heeft niet geleid tot verbreding van het toepassingsbereik van dit besluit. Juist bij die regels gaat het om regels die zodanig locatieafhankelijk zijn, dat decentrale regels concreter en beter toegespitst op de locatie kunnen zijn.

Voorgaande betekent niet dat bij het stellen van regels over activiteiten waarop dit besluit niet van toepassing is rijksregelgeving helemaal geen rol speelt. Waar nodig geacht stelt het Rijk in het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels die betrekking hebben op het invullen van decentrale regels over activiteiten in het omgevingsplan of de waterschapsverordening. Zo worden onder meer instructieregels gesteld waardoor is gewaarborgd dat in het omgevingsplan adequate regels worden gesteld in verband met geluid, externe veiligheid, geur en trilling.

Reacties over regeldruk en gelijk speelveld bij decentrale regels
Diverse insprekers, waaronder VNO/NCW, Horeca Nederland en diverse omgevingsdiensten, hebben in hun reactie aangegeven dat decentrale regels zouden kunnen leiden tot een ongelijk speelveld voor bedrijven. Bovendien vrezen zij dat decentrale regels tot extra regeldruk zouden kunnen leiden.

Zoals hierboven is opgemerkt, lenen met name regels die per locatie kunnen verschillen, zich voor regeling door de gemeente of het waterschap in het omgevingsplan of in de waterschapsverordening. Voor deze situaties is het op landelijk niveau niet goed mogelijk om een algemene regel vast te stellen die voor alle mogelijke situaties passend is. Omdat de leefomgeving verschilt, zou een uniforme landelijke regel soms leiden tot te veel of te weinig bescherming. Om dat te voorkomen zou moeten worden voorzien in een ingewikkelde regeling van uitzonderingen. Een regel die onnodig strikt is, of onvoldoende concreet is een daarmee onduidelijkheden oplevert leidt tot extra nalevingskosten en daarmee tot meer regeldruk. In situaties waarin de lokale afwegingen bepalen welke regel passend is, creëren landelijke regels gelet op het voorgaande uiteindelijk niet het gelijke speelveld, waar vooral het bedrijfsleven om vraagt. Als de gemeente kiest voor op de locatie toegesneden regels, kan dat regels opleveren die daadwerkelijk eenvoudig en beter zijn, en die de afweging die een bedrijf maakt over locatiekeuze of uitvoering van zijn activiteit vergemakkelijken. Dit kan ook bijdragen aan vermindering van de regeldruk. Naar aanleiding van de consultatie is dit besluit dan ook niet gewijzigd. Uiteraard wordt deze omslag in wijze van regelen voorzien van een adequaat overgangsrecht, waardoor bestaande bedrijven op een bepaalde locatie bij het inwerkingtreden van het stelsel van de Omgevingswet niet in het verrichten van hun activiteiten worden beperkt. De regering is daarnaast met VNO-NCW van mening dat het goed is om te monitoren of het toepassen van maatwerk geen onvoorziene ongewenste effecten heeft voor het gelijke speelveld en de regeldruk. Dit onderwerp zal dan ook opgenomen worden in de implementatiemonitor.

21.3.2 Structuur van de regels

Inzichtelijke regels, de richtingaanwijzer
In de consultatie is brede waardering geuit, door onder meer LTO, IPO en VNO/NCW voor de opzet van dit besluit, waarbij bij de samenhangende milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk door het gebruik van zogenoemde «richtingaanwijzers» de inzichtelijkheid van de regels sterk is verbeterd en voorkomen wordt, dat voor een activiteit regels gelden die voor die activiteit niet bedoeld zijn. Wel zijn er diverse opmerkingen gemaakt over mogelijke fouten in de verwijzingen of onduidelijkheden daarin. Onder meer de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid vindt dat ten onrechte regels in dit besluit niet van toepassing zijn bij bepaalde aangewezen activiteiten.

In dit besluit zijn via de richtingaanwijzer alleen inhoudelijke regels van toepassing als de verwachting is dat dit bij die bedrijfstak tot het nemen van maatregelen leidt. Een duidelijk voorbeeld is lassen; die activiteit kan overal een keer voorkomen, maar is alleen in de richtingaanwijzer opgenomen als aannemelijk is dat het bedrijf zoveel last dat afzuiging of emissiebeperkende technieken nodig zijn.

De consultatiereacties zijn gebruikt om de richtingaanwijzers in dit besluit verder te verbeteren en te verduidelijken, zonder de systematiek van de richtingaanwijzers te verlaten. Op specifieke onderdelen zijn onjuistheden hersteld en onduidelijkheden nader toegelicht. Zo zijn de richtingaanwijzers van een aantal activiteiten aangevuld met de activiteiten kleinschalig tanken of grootschalig tanken, en is de activiteit reinigen, lijmen en coaten aangezet bij de vangnetparagraaf «andere industrie».

Op de aanpassingen in de richtingaanwijzers bij complexe bedrijven is al ingegaan in paragraaf 21.2.

Afbakening van de milieubelastende activiteit
In de consultatie zijn verschillende vragen gesteld over de afbakening van de milieubelastende activiteit. Onder meer diverse omgevingsdiensten, FME, Havenbedrijf Amsterdam en het IPO hebben vragen gesteld over de wijze waarop de bedrijfsmatige activiteiten zijn afgebakend, over de betekenis van de begrippen rechtstreekse samenhang en technisch verband, functioneel ondersteunende activiteiten. Insprekers geven aan dat ze nog niet kunnen overzien wat de verschillen zijn met begrenzing via het begrip «inrichting». ProRail heeft gevraagd op welke wijze de milieubelastende activiteit wordt afgebakend voor emplacementen. Het IPO vreest voor discussies tussen het bevoegd gezag en degene die de activiteit verricht over de begrenzing van de milieubelastende activiteit.

In voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende milieuregelgeving speelde het begrip inrichting een belangrijke rol. In dit besluit komt dit begrip alleen terug als Seveso-inrichting, in de betekenis van de Seveso-richtlijn, maar niet meer in de nationale betekenis die het in de Wet milieubeheer en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht had. Het gebruik van het begrip activiteit maakt het mogelijk om beter aan te sluiten bij Europese begrippen, om bij de begrenzing van de activiteiten vooral te kijken naar de milieurelevantie van de activiteit en de gevolgen voor de leefomgeving en om meer samenhang aan te brengen tussen regels over activiteiten, ongeacht of deze binnen of buiten de voormalige inrichting plaatsvinden of wel of niet tijdelijk zijn. Dit maakt de algemene rijksregels ook toekomstbestendig. In paragraaf 5.4 van deze toelichting is dit uitgebreid toegelicht.

De consultatiereacties hadden ook betrekking op de wijze van waarop de activiteiten en vergunningplichten zijn omschreven. Deze zijn gebruikt bij de vormgeving van de aanwijzingen. In paragraaf 5.2 van deze toelichting is uitgebreid ingegaan op de wijze van aanwijzing van de activiteiten en de vergunningplichten in dit besluit. Daarbij is ook verduidelijkt wat «functioneel ondersteunend» betekent bij de afbakening van de milieubelastende activiteit. Om de praktijk extra te ondersteunen zal aan de afbakening van de milieubelastende activiteit ook aandacht worden besteed in het kader van de invoeringsbegeleiding.

Wat emplacementen betreft wordt naast de totstandkoming van het stelsel van de Omgevingswet nog wordt gewerkt aan een wijziging van de regels voor deze activiteit. De nieuwe regels voor emplacementen zullen in een later stadium worden opgenomen.

21.3.3 Normadressaat

De regels van dit besluit zijn gericht tot degene die de activiteit verricht. Diverse insprekers, waaronder VNO/NCW en MKB NL hebben vragen gesteld over dit normadressaat. Zo is gevraagd wie moet zorgen dat de regels in dit besluit worden nageleefd, wie moet worden gezien als degene die de activiteit verricht en wie de melding moet doen. Ook is gevraagd wie de normadressaat is voor het naleven van de regels in afdeling 2.7 bij een ongewoon voorval en wat dit betekent voor het toezicht op de naleving van de regels door het bevoegd gezag.

Binnen het stelsel van de Omgevingswet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor vergunningplichtige activiteiten is dit verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat daarbij om de vergunninghouder. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit besluit bevat soortgelijke bepalingen voor de activiteiten die worden geregeld met algemene rijksregels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit besluit. In de tekst van het besluit is naar aanleiding van de consultatie verduidelijkt dat net als bij vergunningplicht diegene zorg moet dragen voor de naleving van de voorschriften over de activiteit door bijvoorbeeld door werknemers.

Door het aanvragen van een vergunning, het doen van een melding of het verstrekken van gegevens wordt voor het bevoegd gezag duidelijk, wie degene is die de activiteit zal verrichten. Het gaat daarbij dus ook om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Die wordt dan als normadressaat gezien en is aanspreekpunt voor bijvoorbeeld overleg over een maatwerkvoorschrift, of bij een waarschuwing voorafgaand aan handhaving. Dit besluit bevat de verplichting om het bevoegd gezag te informeren als de normadressaat wijzigt. Dit laatste is gewijzigd mede naar aanleiding van de consultatie. Hierdoor is het bevoegd gezag op de hoogte van een dergelijke wijziging. Naar aanleiding van de diverse vragen hierover in de consultatiereacties, is paragraaf 2.3.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting aangevuld met een nadere verduidelijking. Ook is de normadressaat voor ongewone voorvallen in afdeling 2.7 geüniformeerd met de normadressaat voor andere regels. Hiermee is verduidelijkt dat degene die de activiteit verricht ook degene is die de regels in afdeling 2.7 bij een ongewoon voorval moet naleven.

21.3.4 Specifieke zorgplicht

Er zijn diverse reacties ingebracht over de specifieke zorgplichten in dit besluit. Uit de consultatie blijkt een brede steun voor de opname van specifieke zorgplichten. Vanuit het bedrijfsleven is vooral versmalling van het toepassingsbereik van de specifieke zorgplicht bepleit. VNO-NCW wil de specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten niet laten gelden voor zover aan de uitgeschreven regels in dit besluit wordt voldaan. Het bedrijfsleven vreest dat anders specifieke zorgplichten in de praktijk via maatwerkvoorschriften kunnen leiden tot een verkapt vergunningenstelsel. GGD GHOR stelt juist verbreding van het toepassingsbereik voor naar activiteiten die decentraal worden geregeld. Andere reacties vragen om nadere verduidelijking van de specifieke zorgplicht. In een aantal reacties (o.a. VNCI, DSM, SNR) is gevraagd om explicieter aan te geven dat de zorgplicht alleen betrekking heeft op maatregelen die de initiatiefnemer redelijkerwijs kan treffen. Ook wordt bepleit om de verwijzing in de zorgplicht naar significante verontreiniging niet op te nemen. De Raad voor de rechtspraak wijst in verhouding tot de specifieke zorgplicht op het belang voor bedrijven dat voldoende duidelijk moet zijn wat van hen wordt verwacht en voor bestuursorganen dat duidelijk is wanneer sprake is van een overtreding. Tot slot zijn er reacties over de handhaafbaarheid van de specifieke zorgplicht en de rechtszekerheid voor de initiatiefnemer. IPO en de Stichting Natuur & Milieu spreken hun zorg uit over de handhaafbaarheid van de specifieke zorgplichten. IPO pleit in dit kader onder meer voor aanscherping van de nota van toelichting. Voor Natuur & Milieu gaat het dan met name over niet-evidente overtredingen. Zij pleit ervoor om een deel van de geschrapte regels terug te laten komen in dit besluit.

De regering vindt het om meerdere redenen van belang dat de specifieke zorgplicht altijd geldt voor activiteiten die vallen onder het toepassingsbereik. Op deze redenen is uitgebreid ingegaan in paragraaf 3.1 van deze toelichting. Zo moet de initiatiefnemer ook als er uitgewerkte regels gelden zelf blijven nadenken over de gevolgen van zijn activiteit voor de leefomgeving, bijvoorbeeld in geval van een bijzondere omstandigheden waarin niet kon worden voorzien in de regels. Daarnaast vervangt de specifieke zorgplicht uitgeschreven regels over vanzelfsprekende maatregelen. Ook speelt de zorgplicht een rol in situaties waarin het verrichten van activiteiten afwijkt van de gangbare praktijk waarop de regels zijn gebaseerd of wanneer het gaat om nieuwe ontwikkelingen binnen een (deel)activiteit of een geheel nieuwe deelactiviteit.

Door de specifieke zorgplicht naast de uitgeschreven regels in dit besluit en de vergunning te laten gelden, kunnen uitgeschreven regels in dit besluit en in de vergunning worden beperkt tot de hoofdzaken. Dit biedt ook ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en innovatie. Het beperken van de werking van de specifieke zorgplicht zonder dat aanvullende regels voor hiervoor genoemde situaties zou betekenen dat het beschermingsniveau van de rijksregels daalt.

Verbreding van de specifieke zorgplicht in dit besluit naar activiteiten die decentraal worden geregeld past niet bij het uitgangspunt «decentraal, tenzij»». Ook op dit punt is dit besluit niet gewijzigd naar aanleiding van de consultatie. Voor de activiteiten die niet door het Rijk in dit besluit worden geregeld, kunnen decentrale overheden via hun decentrale regels voorzien in een specifieke zorgplicht die goed aansluit bij de andere regels die zij stellen. Verwacht wordt dat met name in het omgevingsplan en de waterschapsverordening specifieke zorgplichten een belangrijke rol zullen spelen. Deze kunnen daarbij worden toegesneden op de activiteiten die decentraal worden geregeld en ingepast in de structuur van de decentrale regels.

Naar aanleiding van de consultatiereacties over wat de betekenis is van het begrip «redelijkerwijs» is een nadere verduidelijking gegeven in paragraaf 3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dit besluit. Daarin is toegelicht dat de specifieke zorgplicht niet zo ver gaat dat daaronder ook het voorkomen of beperken van nadelige gevolgen valt die in redelijkheid voor degene die de activiteit verricht niet te voorzien zijn. In dergelijke situaties zal het bevoegd gezag via maatwerk eerst moeten concretiseren dat maatregelen nodig zijn. Ook het bedrijf kan om deze verduidelijking verzoeken. De procedure van een maatwerkvoorschrift biedt het bevoegd gezag en degene die de activiteit verricht de ruimte om een constructieve discussie te voeren over de noodzaak van bepaalde maatregelen ter invulling van de specifieke zorgplicht, die niet wordt overschaduwd door de dreiging van een sanctie of kostenverhaal.

De regering vindt het niet wenselijk om naar aanleiding van de consultatie de verwijzing naar significante verontreiniging te schrappen. Ten opzichte van het huidige recht is de specifieke zorgplicht voor de milieubelastende activiteit in dit besluit juist verder verduidelijkt, onder meer door de verwijzing naar significante verontreiniging, waarvoor een begripsomschrijving in uitvoeringsregelgeving is opgenomen. Deze maakt onderdeel uit van het Besluit kwaliteit leefomgeving en dit besluit verwijst daarnaar.

De Afdeling bestuursrechtspraak en de Raad voor de rechtspraak wijzen beide op het feit dat de zorgplicht met meer abstracte doelen en maatregelen werkt dan andere algemene regels. Daarbij wordt gewezen op formuleringen als «passende preventieve maatregelen» en «maatregelen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd». Zij merken beide op dat handhaving moeilijker zal zijn dan bij concrete algemene rijksregels: wanneer is er sprake van een overtreding. De regering onderschrijft de constatering dat de zorgplicht een meer abstracte norm is. Dat is een voortzetting van specifieke zorgplichten uit bijvoorbeeld het Activiteitenbesluit milieubeheer. Ten opzichte van die bepalingen is gekozen om de zorgplichten in dit besluit concreter te maken en uit te schrijven wat er redelijkerwijs van een initiatiefnemer kan worden verwacht. Maar de inhoud is niet veranderd. Nog steeds geldt dat er sprake moet zijn van een onmiskenbaar in strijd handelen met de zorgplicht voordat er direct handhavend kan worden opgetreden. De regering verwacht daarom niet dat de verruimde inzet van specifieke zorgplichten zal leiden tot meer geschillen die aan de bestuursrechter worden voorgelegd.
De regering acht de specifieke zorgplicht ook goed strafrechtelijk handhaafbaar. De strafrechtelijke handhaafbaarheid van de specifieke zorgplicht is immers niet nieuw: met de zorgplichten van bijvoorbeeld artikel 13 van de Wet bodembescherming en artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is veel ervaring opgedaan.

21.3.5 Ongewoon voorval

Onder meer VNO-NCW, MKB NL(SNR) en Chemelot hebben vragen gesteld over de regels over een ongewoon voorval. Zo hebben zij gevraagd wanneer sprake is van een ongewoon voorval, wat de betekenis is van «onverwijld informeren» en over maatwerk bij een ongewoon voorval.

De Omgevingswet beperkt ongewone voorvallen tot afwijkende gebeurtenissen die significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving kunnen hebben. Dit is dus een inperking ten opzichte van de omschrijving die onder de Wet milieubeheer op grond van jurisprudentie werd gehanteerd. Onder de Wet milieubeheer werd elke afwijkende gebeurtenis die nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben als ongewoon voorval gezien. Vanwege die inperking is het niet meer zo dat het bevoegd gezag over elke afwijkende gebeurtenis bij het verrichten van een activiteit moet worden geïnformeerd, waar enkele insprekers voor vreesden. De inperking leidt daarmee ook tot een daling van administratieve lasten.

Bij een ongewoon voorval moet het bevoegd gezag «onverwijld» worden geïnformeerd. Het begrip sluit aan bij de terminologie van de Algemene wet bestuursrecht. Voor dit begrip is gekozen om de gepaste mate van spoed van deze verplichting uit te drukken bij een ongewoon voorval. Vertraging is gezien de gevolgen voor de gezondheid en het milieu niet wenselijk. Dat is ook de reden dat het informeren vormvrij is: veelal zal infomeren telefonisch of langs elektronische weg kunnen plaatsvinden. De invulling van het begrip onverwijld wordt wel ook door de omstandigheden van het geval ingekleurd. Als omwille van het informeren handelingen zouden moeten worden gelaten die de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval kunnen beperken, moeten eerst die schade te beperken, en moet het bevoegd gezag direct daarna worden geïnformeerd. Naar aanleiding van de consultatie is bovenstaande nader toelicht in paragraaf 3.6 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij dit besluit. Ook is naar aanleiding van de consultatie toegelicht dat het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval kan plaatsvinden na het onverwijld informeren dat het ongewoon voorval heeft plaatsgevonden. Het verstrekken van de gegevens en bescheiden vindt zo spoedig mogelijk plaats, namelijk zodra deze beschikbaar zijn.

De informatieplicht en het verstrekken van gegevens en bescheiden over een ongewoon voorval kunnen niet versoepeld worden via maatwerkvoorschriften. Dat heeft te maken met de hierboven genoemde inperking van het ongewone voorval tot gebeurtenissen met significante nadelige gevolgen voor de leefomgeving. Van dergelijke nadelige gevolgen moet het bevoegde gezag altijd op de hoogte worden gebracht. Maatwerk waarmee deze artikelen worden aangescherpt is wel toegestaan. Die bevoegdheid is er ook voor de activiteiten die als vergunningplichtige gevallen zijn aangewezen.

Naar aanleiding van de vele vragen die over de regeling voor ongewone voorvallen zijn gesteld is in de nota van toelichting een paragraaf over regels bij ongewone voorvallen opgenomen (paragraaf 3.6).

21.3.6 Overige reacties over de inhoud van de algemene rijksregels

Zeer zorgwekkende stoffen

IPO heeft bepleit om de module waarin regels zijn opgenomen ter beperking van emissies van zeer zorgwekkende stoffen van toepassing te verklaren op meer milieubelastende activiteiten. Hiermee zouden meer bedrijven aangesproken worden op hun verantwoordelijkheid om de uitstoot naar met name de lucht te verminderen. De Unie van Waterschappen heeft, als vangnet voor onvoorziene gevallen, een vergunningplicht bepleit voor onvoorziene lozingen op regionale wateren met het oog op het voorkomen van emissies van zeer zorgwekkende stoffen naar het oppervlaktewater.

De regering hecht net als IPO aan een goede regulering van mogelijke emissies van zeer zorgwekkende stoffen. De voorgestelde regels in dit besluit voorzien al in een gelijkwaardig beschermingsniveau ten opzichte van het huidige recht. De door IPO voorgestelde verbreding zou een dusdanige beleidsaanpassing betekenen, dat eerst een goede nadere analyse van de consequenties nodig is. De regels in de module zijn gericht op bedrijven waar gelet op de productie of het gebruik van die stoffen een bepaalde mate van deskundigheid over het gebruik en de effecten van die stoffen aanwezig is. De module is niet zondermeer toepasbaar voor kleinere activiteiten waarbij eventuele beperkte emissie van zeer zorgwekkende stoffen vooral het gevolg is van het gebruik van producten en materialen.

Met het oog op het voorkomen van emissies van zeer zorgwekkende stoffen naar rijkswateren is in dit besluit een vergunningplicht opgenomen voor lozingen op rijkswater vanuit een uitstroomvoorziening. Deze vergunningplicht is aanvullend op de hierboven beschreven regulering van milieubelastende activiteiten. Deze constructie is een eenvoudig en stabiel systeem dat invulling geeft aan de rijkstaak voor rijkswateren. De regering onderschrijft dat het van belang is om ook voor lozingen op regionale wateren tot een goede regulering te komen. Hiertoe zijn in het Besluit kwaliteit leefomgeving instructieregels opgenomen. Op grond hiervan en op basis van haar eigen bestuurlijke oordeel kunnen waterschappen een vangnetvergunningplicht opnemen in hun waterschapsverordening. Die vergunningplicht kan ook gelden voor lozingen die mogelijk plaats zouden kunnen vinden bij onbekende activiteiten en die dus niet bij het opstellen van de regels in de waterschapsverordening in beschouwing konden worden genomen. Het door waterschappen zelf regelen van een eventuele vangnetvergunningplicht geeft de waterschappen de ruimte om deze vergunningplicht beter te laten aansluiten op de overige bepalingen in de verordening dan mogelijk is vanuit het Rijk. Deze combinatie van decentrale regeling in de waterschapsverordening en algemene rijksregels is een doelmatige en kenbare manier van reguleren, die ook bij de regulering van zeer zorgwekkende stoffen naar bodem en lucht wordt gebruikt. De regels in dit besluit over zeer zorgwekkende stoffen zijn nader toegelicht in paragraaf 4.8.3 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Externe veiligheid en Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS)
Diverse partijen, waaronder Brandweer Nederland en de veiligheidsregio's vragen zich af waarom in dit besluit naar een hele PGS-richtlijn wordt verwezen en niet naar specifieke onderdelen daarvan, zoals nu gebruikelijk is in wetgeving. Ook zijn vragen gesteld over het schrappen van regels. Zo wordt gevraagd waarom er geen externe veiligheidseisen worden gesteld aan het opslaan van diesel. Brandweer Nederland heeft vragen gesteld over de afstanden voor zover deze niet meer in dit besluit worden geregeld.

In dit besluit wordt geanticipeerd op de PGS-richtlijnen nieuwe stijl. Deze zijn beschikbaar op het moment van inwerkingtreding van het stelsel. In deze nieuwe richtlijnen wordt duidelijk gemaakt welke maatregelen gelden vanwege externe veiligheid, vanwege arbeidsveiligheid en vanwege brand- en rampenbestrijding. Met een richtingaanwijzer wordt de gebruiker direct geleid naar de maatregelen die moeten worden getroffen om aan dit besluit te voldoen. Daarmee is het niet meer nodig om in dit besluit naar bepaalde onderdelen van een PGS te verwijzen. Het is dus ook niet zo dat een initiatiefnemer aan de hele PGS hoeft te voldoen om aan dit besluit te voldoen. Soms gelden strengere eisen op grond van regelgeving voor arbeidsveiligheid dan vanwege externe veiligheid. Het betreft dan dus regels vanwege andere regelgeving, die niet op dit besluit van toepassing zijn.

De afstanden voor diesel zijn inderdaad geschrapt omdat uit onderzoek van het RIVM blijkt dat er bij het opslaan van diesel beperkte externe veiligheidsrisico's zijn.

De afstanden voor activiteiten die niet vergunningplichtig zijn en waarvoor dus alleen algemene regels gelden, zijn opgenomen in dit besluit. Degene die de activiteit verricht kan dan direct zien welke afstanden gelden. Voor vergunningplichtige activiteiten zijn de afstanden opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het bevoegd gezag moet deze afstanden in acht nemen bij het verlenen van de omgevingsvergunningen en bij het opstellen van omgevingsplannen. Voor degene die een vergunningplichtige activiteit verricht is het daardoor niet nodig dat deze afstanden ook in dit besluit staan.

Bodembeschermende voorzieningen
In dit besluit zijn regels gesteld over voorzieningen ter bescherming van de bodem. Diverse gemeenten, omgevingsdiensten en de SIKB hebben vragen gesteld over het verschil tussen een vloeistofdichte voorziening en een aaneengesloten voorziening. Veel partijen stellen dat er geen beleidsneutrale inbouw van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) heeft plaatsgevonden en dat het beschermingsniveau daalt. Zo wordt gepleit voor het verplichten van het uitvoeren van een nul-onderzoek naar de situatie van de bodem en een verplichte certificering bij bovengrondse dieseltanks. Andere partijen wijzen juist op aanscherpingen. Bovag wijst op de aangescherpte regels voor de riolering waarop een vloeistofdichte voorziening is aangesloten. Door anderen wordt gewezen op de verplichting dat een enkelwandige tank voor brandstoffen in een betonnen constructie moet worden geplaatst.

De begrippen die gebruikt worden bij de verschillende voorzieningen in het Activiteitenbesluit milieubeheer leidden tot verwarring. Bij vloeistofdichte bodemvoorzieningen is in dit besluit een keuringsregiem voorgeschreven: de voorziening moet periodiek worden gekeurd door een erkende inspectie-instelling. Deze verplichting geldt niet voor lekdichte voorzieningen.

In dit besluit is voor activiteiten die de bodem kunnen verontreinigen een eindonderzoek voorgeschreven. Als er na beëindigen van de activiteit een bodemverontreiniging is gevonden, moet deze worden opgeruimd. De bodem moet dan worden hersteld tot een van de volgende drie waarden: de achtergrondwaarde, de bodemkwaliteitskaart of het niveau dat in een nulonderzoek is vastgelegd. Het nulonderzoek is dus in het belang van de initiatiefnemer, niet in het belang van de bodembescherming. Daarom wordt het nulonderzoek in dit besluit niet meer verplicht gesteld. De initiatiefnemer moet zelf bedenken of hij een nulonderzoek wil uitvoeren.

Bij de certificering voor bovengrondse dieseltanks is overwogen of deze certificering vanuit het belang van de bescherming van de bodem of het belang van de externe veiligheid nog nodig is in aanvulling op de vereiste voorzieningen. Zowel vanuit het belang van de bescherming van de bodem als vanwege externe veiligheid is het niet nodig om deze certificering te verplichten. Uit de NRB, die de basis vormt van het bodembeschermingsbeleid, vloeit namelijk geen noodzaak voort om een bovengrondse opslagtank te certificeren. Over diesel is hiervoor al opgemerkt dat uit onderzoek van het RIVM blijkt dat er bij het opslaan van diesel geen externe veiligheidsrisico's zijn. Dus ook vanuit het oogpunt van omgevingsveiligheid is er geen reden deze certificering nog te eisen bij bovengrondse dieseltank.
De aanscherpingen die door insprekers zijn genoemd, zoals die over de bedrijfsriolering en een enkelvoudige wand voor brandstoffen, houden verband met het voorschrijven van beste beschikbare technieken. Bij tankstations moet een vloeistofdichte bodemvoorziening liggen. Het afvalwater afkomstig van deze voorziening moet worden behandeld in een olieafscheider, voordat het op een openbaar riool mag worden geloosd. Als de riolering die het afvalwater naar de afscheider leidt niet vloeistofdicht zou zijn, zou dat het effect van de vloeistofdichte voorziening deels teniet kunnen doen omdat door lekkage vanuit de riolering toch verontreiniging van de bodem zou kunnen ontstaan. In dit besluit is daarom voorgeschreven dat de riolering vloeistofdicht moet zijn en dat deze jaarlijks wordt gecontroleerd en iedere 6 jaar wordt gekeurd. Dit sluit aan bij het keuringsregime van vloeistofdichte voorzieningen. In de voormalige regelgeving ontbreken deze eisen. Dat is onterecht, want vloeistofdichtheid van de riolering is een beste beschikbare techniek.

De aanscherping voor de enkelvoudige wand voor brandstoffen vloeit voort uit het Europese BBT-referentiedocument voor op- en overslag. Volgens dit document moet een ondergrondse tank dubbelwandig zijn of enkelwandig met een secundaire opvang, en lekdetectie. Inmiddels is uit overleg met de branche gebleken dat de in Nederland toegepaste praktijk van enkelwandige tanks in combinatie met kathodische bescherming ten minste gelijkwaardig is aan de eis uit het Europese BBT-referentiedocument. De mogelijkheid om enkelwandige tanks in combinatie met kathodische bescherming en monitoring met behulp van peilbuizen te gebruiken, is dan ook aan dit besluit toegevoegd. Dit is staande praktijk die ook al op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer was toegelaten. In de artikelsgewijze toelichting is een motivering toegevoegd waarmee is beargumenteerd waarom deze toepassing ten minste gelijkwaardig is aan de Europese eis.

Proefstalregeling
Er zijn door Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) vragen gesteld over de proefstalregeling. In de consultatieversie van dit besluit was nog geen proefstalregeling opgenomen. Volgens de NVV is het daardoor niet mogelijk om een bijzonder emissiefactor aan een huisvestingssysteem toe te kennen met het oog op innovatie. Deze mogelijkheid bestaat thans wel. Het bestaan van deze mogelijkheid is ook noodzakelijk met het oog op innovatie. De NVV verzoekt de proefstalregeling te continueren in het Besluit activiteiten leefomgeving

Ook onder de Omgevingswet zal het ontwikkelen van innovatieve huisvestingssystemen mogelijk blijven. Gelet op de wijze waarop de regels voor huisvestingssystemen zijn vormgegeven zal daarbij in veel gevallen wel afwijken van het regels van dit besluit aan de orde zijn, met name waar het gaat om regels over emissies van ammoniak, fijnstof en voor geur. Die regels gaan uit van toepassen van emissiefactoren uit de ministeriële regeling. Maar bij een innovatief stalsysteem zijn de emissiefactoren uit de regeling niet toepasbaar. Met een maatwerkvoorschrift kan dan een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek worden toegestaan. Gelet op de uitgangspunten van de Omgevingswet is het niet meer de Minister maar het lokale bevoegde gezag dat besluit of een innovatief stalsysteem of aanvullende techniek kan worden toegestaan.

Het bevoegd gezag beoordeelt naar aanleiding van de aanvraag van een maatwerkvoorschrift of het innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek overeenkomt met de beste beschikbare technieken, of er geen sprake is van significante verontreiniging en of de lokale omstandigheden het toelaten om een dergelijk systeem op de beoogde locatie te realiseren, bijvoorbeeld in verband met de bestaande gebruiksruimte die is vastgelegd in het omgevingsplan. Nadat een maatwerkvoorschrift is gesteld, kan de veehouder het innovatieve stalsysteem of aanvullende techniek realiseren. Indien de innovatie ten opzichte van bestaande systemen van invloed kan zijn op de emissies van ammoniak of fijnstof bepaalt dit besluit dat deze emissies vanaf de ingebruikname van dat huisvestingssysteem of die aanvullende techniek gemeten moeten volgens de bij ministeriële regeling vastgestelde regels, en dat de meetresultaten aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt. Uitgaande van die meetresultaten kan besloten worden over opname van het innovatieve systeem in de ministeriële regeling en over de bijbehorende emissiefactor.

Dit besluit bevat nog geen regels over omgaan met geuremissie bij innovatieve stalsystemen. Deze regels zullen op een later moment worden toegevoegd. Op deze wijze blijft ontwikkeling van innovatieve systemen mogelijk.

Mijnbouw
Diverse partijen, waaronder Stichting Natuur en Milieu en GasTvrij Terschelling, hebben vragen gesteld over Afdeling 3.10 Mijnbouw. Zij vragen zich voor bepaalde situaties af welke activiteiten milieubelastend zijn, welke activiteiten vergunningplichtig zijn en voor welke activiteiten algemene regels gelden.

Deze reacties zijn mede aanleiding geweest om de artikelen in deze afdeling aan te passen. Bij de aanwijzing van milieubelastende activiteiten is beter aansluiting gezocht bij de definitie van mijnbouwwerk in de Mijnbouwwet en de aanwijzing van mijnbouwwerken in het Mijnbouwbesluit. Daarnaast is de bepaling waarin de vergunningplichtige gevallen worden aangewezen vereenvoudigd. Hierdoor wordt onder meer duidelijker voor welke activiteiten een vergunningplicht geldt en voor welke niet.

Informatieverplichtingen en meldingen
Veel vragen zijn gesteld over de informatieverplichtingen en meldingen. Deels hadden de reacties te maken met de structuur van dit besluit die met zich meebrengt dat de informatie die aan het bevoegd gezag moet worden verstrekt verspreid door het besluit staat, en niet op een centrale plek, waar in een oogopslag zichtbaar zou zijn welke informatieverplichtingen gelden. In paragraaf 3.2.2 is toegelicht waarom voor deze wijze van vastleggen van verplichtingen is gekozen.

Daarnaast hielden verschillende reacties het verzoek in om meer gegevens van degene die de activiteit verricht te vragen. De regering heeft op dit punt met het oog op beperking van administratieve lasten bewust gekozen voor het beperken en daarbij ook verduidelijken van de informatievraag. Dit is een wijziging ten opzichte van de voorheen geldende rijksregels, waarin de indieningsvereisten vaak zeer summier en open waren beschreven. Daardoor was het voor de bedrijven niet altijd duidelijk op welk detailniveau de overheid precies informatie wil. Ook was niet altijd duidelijk, waarom de overheid die informatie wil. Zo bevatte het Activiteitenbesluit milieubeheer de verplichting om de «aard en omvang van de activiteiten en processen» te beschrijven. Een dergelijke vraag laat veel interpretatieruimte aan degene die de informatie verstrekt. Daarbij moet ook worden betrokken, dat als diegene kiest voor een gedetailleerd overzicht van zijn activiteiten en processen vervolgens elke toekomstige afwijking van dat overzicht ook aan het bevoegd gezag doorgegeven zou moeten worden. De regering heeft er daarom voor gekozen om de informatievraag veel concreter te stellen. Als bijvoorbeeld de omvang van de activiteiten van belang wordt geacht, dan wordt concreet aangegeven welke informatie aan het bevoegd gezag moet worden doorgegeven. Zo wordt bijvoorbeeld bij opslaan van bepaalde vloeistoffen in een tank concreet gevraagd naar aanduiding van de stoffen en de hoeveelheid van die stoffen die ten hoogste worden opgeslagen. Als locatie van bepaalde handelingen van belang is, wordt ook die concreet gevraagd. Zo moeten bij opslag van propaan de coördinaten van de opslagtank, het vulpunt van de opslagtank, de bovengrondse vloeistofvoerende leiding, aansluitpunten van die leiding en pomp en de opstelplaats van de tankwagens voor het vullen en legen van de opslagtank aan het bevoegd gezag worden gemeld.

De regering zag in de reacties geen aanleiding om de wijze waarop informatieverplichtingen en meldingen zijn vormgegeven te veranderen. Wel is naar aanleiding van de reacties nogmaals bezien of de informatievraag bij specifieke activiteiten moet worden aangepast of aangevuld.

21.4 Wijzigingen naar aanleiding van parlementaire behandeling

In de voorgaande paragrafen is bij de verschillende onderwerpen al ingegaan op de relevante moties. In deze paragraaf worden de uitkomsten van de voorhangprocedure bij de Eerste en Tweede Kamer nog een keer kort en overzichtelijk bij elkaar gezet. Voor dit besluit zijn moties en toezeggingen gericht op regels over zeer zorgwekkende stoffen, complexe bedrijven en vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten.

Naar aanleiding van de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer is één motie aangenomen die specifiek betrekking heeft op dit besluit. Het betreft de motie van het lid Van Tongeren[37] om de huidige minimalisatieverplichtingen voor zeer zorgwekkende stoffen op te nemen in de AMvB's of in de Invoeringswet Omgevingswet. Deze verplichting is opgenomen in paragraaf 5.4.3 van dit besluit en is nader toegelicht in paragraaf 4.8.3 van deze toelichting.

Ten opzichte van de consultatieversie zijn twee wijzigingen doorgevoerd naar aanleiding van toezeggingen gedaan door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Allereerst is toegezegd te kijken naar de balans tussen algemene regels en de regels in de vergunning voor de complexe bedrijven. Dit heeft geleid tot een aanpassing van dit besluit waardoor het aantal algemene rijksregels dat op een complex bedrijf van toepassing kan zijn verder is beperkt. Deze aanpassing is toegelicht in paragraaf 4.5.2.

Daarnaast is toegezegd om de mogelijkheid om een meldingsplicht in te stellen voor vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten nader te verduidelijken. Dit is verwerkt in hoofdstuk 13 van dit besluit. Gemeenten hebben de mogelijkheid om voor vergunningvrije rijksmonumentenactiviteiten een beperkte meldingsplicht in te stellen in het omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 13.7 van dit besluit en is in paragraaf 13.4 van deze toelichting nader toegelicht. Op deze wijze is ook uitvoering gegeven aan de motie van het lid Albert de Vries[38] eerder ingediend bij de behandeling van het wetsvoorstel Omgevingswet.

Naar aanleiding van de mondelinge behandeling door de Eerste Kamer zijn geen moties aangenomen of toezeggingen gedaan over dit besluit.

22 Invoering

22.1 Implementatieprogramma

[37] Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 70.
[38] Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 124.

Voor de stelselherziening van het omgevingsrecht is een uitgebreid implementatieprogramma opgezet in samenwerking met de bestuurlijke koepels VNG, IPO en UvW. Het doel van dit programma is om de uitvoeringspraktijk in staat te stellen om de wet en de bijbehorende AMvB's vanaf het moment van invoering op goede wijze toe te passen. In 2024 is de implementatie geheel afgerond en is het werken met de Omgevingswet voor iedereen de standaard geworden. Het programma zet niet alleen in op kennisoverdracht over de nieuwe regelgeving, maar ook op het vermogen om deze te kunnen toepassen in de geest van de stelselherziening. Het gaat daarbij dus nadrukkelijk ook om kunde, houding en gedrag. Het programma bestaat uit drie hoofdonderdelen:
- invoeringsondersteuning aan gebruikers;
- veranderopgave van overheden;
- Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Met de opzet van het implementatieprogramma is al in een vroegtijdig stadium begonnen, parallel aan de opbouw van de AMvB's. De implementatie van eerdere grote wetten en besluiten heeft geleerd dat het noodzakelijk is om tijdig te starten voor een goede bewustwording, netwerkvorming en digitale ondersteuning. Hiertoe is op 1 juli 2015 het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet met de bestuurlijke koepels gesloten. In dit bestuursakkoord is afgesproken om de implementatie van de wet gezamenlijk ter hand te nemen en zijn afspraken gemaakt over de stapsgewijze aanpak.

Bij de uitwerking van de benodigde implementatieproducten staat steeds de gebruiker centraal - initiatiefnemer, belanghebbende en bevoegd gezag. Alle producten, van handleidingen tot digitale voorzieningen, zijn zoveel mogelijk in samenspraak met gebruikers, vraaggericht ontwikkeld om te zorgen dat de implementatie zo goed mogelijk is toegesneden op de behoeften in de uitvoeringspraktijk. Door te werken in pilots en met experimenten kunnen voorlopers ervaring opdoen. De uitkomsten hiervan worden vertaald in «best practices» die door anderen te benutten zijn. Voor het delen van deze best practices zijn onder meer netwerken van overheden opgebouwd binnen en tussen de bestuurslagen. Ook is samenwerking gezocht met maatschappelijke, sectorale en gebiedsgebonden organisaties die initiatiefnemers en belanghebbenden vertegenwoordigen.

De Programmaraad Implementatie, waarin alle overheden zijn vertegenwoordigd, bewaakt de voortgang en de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het implementatieprogramma. Om zicht te houden op een succesvolle uitvoering van het programma is de Monitor Omgevingswet ingericht, die signaleert in hoeverre het programma de juiste ondersteuning biedt, zodat er waar nodig kan worden bijgestuurd.

22.2 Invoeringsondersteuning aan gebruikers

Het doel van invoeringsondersteuning is dat de uitvoeringspraktijk bij inwerkingtreding kan werken met de wet. Voor de invoeringsondersteuning wordt onder meer een informatiepunt ingericht en worden kennisproducten, opleidingsactiviteiten en communicatiemiddelen ontwikkeld.

De invoeringsondersteuning richt zich in de eerste plaats op overheden. Voor het bevoegd gezag betekent de invoering van de wet een grote veranderopgave. Deze veranderopgave omvat naast aanpassing van onder meer de werkprocessen, de informatiesystemen en de (bestuurs)cultuur nadrukkelijk ook aandacht voor initiatiefnemers en belanghebbenden. Zij worden door het bevoegd gezag geïnformeerd over de nieuwe werkwijze. Participatie speelt hierbij een belangrijke rol.

Informatiepunt
Het informatiepunt is het centrale punt voor kennis, praktische informatie en voorbeelden over de wet- en regelgeving, de digitale voorzieningen en de invoering. Het Informatiepunt is een vraagbaak voor professionals, zowel publiek als privaat. Het fungeert daarmee als back office voor de klantcontactcentra en publieksloketten.

Opleidingen en hulpmiddelen
Op basis van de behoefte bij gebruikers is bepaald welke hulpmiddelen, leidraden en handreikingen nodig zijn. Medewerkers bij bevoegde overheden hebben verschillende opleidingsbehoeften, afhankelijk van hun rol en functie. Voor de kernfunctionarissen die gaan werken met de Omgevingswet zijn competentieprofielen opgesteld. Op basis van een strategisch opleidingsplan zijn cursussen en trainingen opgezet voor de diverse doelgroepen. Hierbij zijn opleidingsbureaus en kennisinstellingen betrokken (marktbenadering).

Pilots en experimenten

Overheden krijgen ondersteuning bij experimenten en trajecten om al te werken aan met de instrumenten en aan de doelen van de wet. Hiervoor is een pool van experts beschikbaar. Doel van pilots en experimenten is niet alleen om goede initiatieven te ondersteunen, maar vooral ook het creëren van meerwaarde: leren en uitdragen. Voor dit laatste worden best practices ook gedeeld via het informatiepunt.
Netwerken
Netwerken zijn essentieel voor de overdracht van informatie, kennis en ervaring tussen betrokkenen en daarmee voor de brede verandering van werkwijze. Netwerken worden op allerlei niveaus en manieren gevormd, onder meer door bijeenkomsten, kennisnetwerken, expertplatforms en door per regio een passende en toegesneden ondersteuning te bieden.

22.3 Veranderopgave van overheden

De invoering van de Omgevingswet is een omvangrijke opgave, waarbij honderden overheden en vele burgers en bedrijven betrokken zijn. Om de doelen van de wet te realiseren is een verandering nodig op het gebied van de samenwerking, het beleid, de werkprocessen, de informatiesystemen en de (bestuurs)cultuur bij overheden, kortom een grote transitieopgave. Bovendien zullen initiatiefnemers en belanghebbenden van niet-overheden hun werkwijze moeten aanpassen om conform de bedoelingen van de wet te werken.

De Programmaraad Implementatie, waarin alle overheden zijn vertegenwoordigd, coördineert de veranderopgave waarvoor de verschillende overheden aan de lat staan. Ook ondersteunt de Programmaraad de veranderopgave via het programma invoeringsondersteuning door onder meer het geven van trainingen, het beschikbaar stellen van informatie en goede voorbeelden, het organiseren van proeftuinen en experimenten, het steunen van goede initiatieven en pilots, het opzetten van netwerken en expert pools en het realiseren van collectieve voorzieningen, zoals het Digitaal Stelsel Omgevingswet. De basis is «zelf leren» en «ervaring opdoen door te oefenen».

22.4 Digitaal stelsel Omgevingswet

Digitalisering is een belangrijk hulpmiddel voor een goede en eenvoudige uitvoering van de wet. Als onderdeel van de implementatie wordt het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) gerealiseerd. Dit stelsel is een geordend en verbonden geheel van gegevensverzamelingen, afspraken en ICT-voorzieningen. De ingang is een centrale gebruikersvoorziening die op een aantal manieren toegang geeft tot de beschikbare informatie, onder meer via een verbeelding op de kaart en gerichte vragen.

Het DSO ondersteunt de informatie-uitwisselingtussen de betrokkenen die de wet uitvoeren, of die hierop een beroep doen. Het stelt initiatiefnemers in staat om eenvoudig digitaal vergunningen aan te vragen en meldingen te doen. Initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegd gezag kunnen sneller informatie vinden over de huidige toestand van de fysieke leefomgeving en over de regels die daar gelden. Het brengt partijen in een meer gelijke informatiepositie, wat helpt bij de afstemming over initiatieven vroegtijdig in het proces. Het helpt het bevoegd gezag bij het opstellen van plannen en het voorbereiden en nemen van besluiten over initiatieven. De betere beschikbaarheid van informatie maakt doorlooptijden korter en helpt om onderzoekslasten te verlagen.

Het DSO wordt stapsgewijs gerealiseerd. Daarbij is het eindbeeld om «met een klik op de kaart te kunnen zien wat mag en kan». In eerste instantie zal de focus liggen op «zien wat mag», gebaseerd op de wet, de uitvoeringsregelgeving en de omgevingsdocumenten. Door de jaren heen zal het DSO door het toevoegen van informatiebronnen een steeds rijker antwoord kunnen geven op «wat kan». Aanvankelijk zal het stelsel voornamelijk ruimtelijke gegevens beslaan. In de toekomst kan dit aangevuld worden met andere informatie, bijvoorbeeld op het gebied van geluid, verkeer, luchtkwaliteit, natuur en cultureel erfgoed.

Het concept van het DSO is ontwikkeld parallel aan de totstandkoming van de wet. Bij de Kamerbehandeling van de wet is een eerste stap gezet om het DSO een juridische basis te geven met het amendement Smaling.[39] In het voorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet wordt een aantal wijzigingen doorgevoerd die het DSO een volledige juridische basis geven.

22.5 Overgangsrecht

[39] Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 89.

Dit besluit bewerkstelligt veranderingen ten opzichte van het voorheen bestaande recht. In het Invoeringsbesluit Omgevingswet zal worden voorzien in overgangsrecht, dat de verhouding regelt tussen de bepalingen van dit besluit en het voorheen geldende recht. Het kabinet heeft zich ten doel gesteld de overgangsregeling in het Invoeringsbesluit Omgevingswet zo vorm te geven dat lacunes worden voorkomen. Daarbij wordt ook zoveel mogelijk voorkomen dat bestaande rechten van burgers en bedrijven worden aangetast.

23 Implementatietabellen

Een groot deel van het Nederlandse omgevingsrecht bestaat uit de implementatie van Europese en internationale regelgeving. In totaal zijn er met de vier AMvB's 35 richtlijnen, 3 verordeningen, 13 verdragen en protocollen (opnieuw) geïmplementeerd of omgezet. In dit hoofdstuk wordt met zogenoemde implementatietabellen inzichtelijk gemaakt hoe die implementatie heeft plaatsgevonden.

In de Omgevingswet en de uitvoeringsregelgeving wordt uit gegaan van dynamische verwijzing. Dat geldt ook voor de implementatietabellen. Dit betekent dat in die tabellen is uitgegaan van de meest actuele versie van de betreffende Europese of internationale regeling. Bijvoorbeeld: bij de richtlijn stedelijk afvalwater is uitgegaan van de tekst van die richtlijn, zoals laatstelijk gewijzigd door richtlijn 2013/64/EU van 17 december 2013.

Per richtlijn, verordening, verdrag of protocol is aangegeven welke bepalingen in de nieuwe regelgeving dienen ter implementatie van de verschillende bepalingen uit het Europees en internationaal recht. In de tabellen is niet alleen ingegaan op de implementatie in de AMvB's, maar is ook inzichtelijk gemaakt wanneer onderdelen van de Europese en internationale regelgeving worden geïmplementeerd door de Omgevingswet, de Invoeringswet Omgevingswet, het Invoeringsbesluit Omgevingswet of de ministeriële regeling. Ook is in de tabellen aangegeven wanneer implementatie verloopt via de aanvullingssporen grondeigendom, natuur, geluid of bodem. Soms vindt de implementatie ook plaats buiten het stelsel van de Omgevingswet om, bijvoorbeeld in de Awb. Dat zal in de implementatietabellen tot uitdrukking worden gebracht.

De implementatie van het Europees recht en de internationale verdragen en protocollen vindt soms geclusterd plaats in een AMvB. Denk bijvoorbeeld aan de mer-richtlijn die alleen in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit geïmplementeerd is. Maar vaker loopt de implementatie dwars door verschillende AMvB's heen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de richtlijn industriële emissies en de Seveso-richtlijn. Zowel in het Omgevingsbesluit, Besluit kwaliteit leefomgeving, als Besluit activiteiten leefomgeving zijn bepalingen opgenomen ter implementatie van deze richtlijnen. Er is voor gekozen om de implementatietabellen naar zwaartepunt te verdelen over de vier AMvB's. Zo is de implementatietabel van de kaderrichtlijn mariene strategie bijvoorbeeld te vinden in de toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, omdat het zwaartepunt van de implementatie ook plaatsvindt in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Met de vier AMvB's is een groot deel van de herimplementatie gerealiseerd. Het is echter van belang om te benadrukken dat de herimplementatie met de Omgevingswet en de vier AMvB's nog niet volledig is. Daarvoor zijn ook het invoeringsspoor (met Invoeringswet Omgevingswet, Invoeringsbesluit Omgevingswet en Invoeringsregeling Omgevingswet) en de aanvullingssporen (aanvullingswetten en -besluiten bodem, geluid, natuur en grondeigendom) van belang.

In de tabellen worden de volgende afkortingen gebruikt:
Awb: Algemene wet bestuursrecht
Bal: Besluit activiteiten leefomgeving
Bkl: Besluit kwaliteit leefomgeving
Bbl: Besluit bouwwerken leefomgeving
mr: ministeriële regeling
Iw: Invoeringswet Omgevingswet
Ib: Invoeringsbesluit Omgevingswet
Ir: Invoeringsregeling Omgevingswet
Ob: Omgevingsbesluit
Ow: Omgevingswet

Kaderrichtlijn afvalstoffen

Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen

Bepaling EU-regeling (kaderrichtlijn afvalstoffen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Doel richtlijn
Artikel 2, eerste lid,	Artikelen 3.184, derde en vierde lid, Bal, artikel 10.1a Wet milieubeheer		
Artikel 2, tweede lid	Artikel 3.184, derde lid, Bal, artikel 10.1a Wet milieubeheer		
Artikel 2, derde lid	Artikel 10.1a Wet milieubeheer		
Artikel 2, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Europese wetgever
Artikel 3, eerste lid	Bijlage (afvalstof) Ow, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, tweede lid	Bijlage (gevaarlijke afvalstof) Ow, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, derde lid	Bijlage I (afgewerkte olie) Bal, artikel 1, eerste lid, onder b, Besluit inzamelen afvalstoffen		
Artikel 3, vierde lid	Artikelen 10.21 en 10.26 Wet milieubeheer		Gesproken wordt van groente-, fruit- en tuinafval.
Artikel 3, vijfde lid	Artikel 1.1, eerste lid, (afvalstoffenproducent) Wet milieubeheer		
Artikel 3, zesde lid	Artikel 1.1, eerste lid, (afvalstoffenhouder) Wet milieubeheer)		
Artikel 3, zevende lid	Artikel 1.1, eerste lid, (afvalstoffenhandelaar) Wet milieubeheer		
Artikel 3, achtste lid	Artikel 1.1, eerste lid, (afvalstoffenmakelaar) Wet milieubeheer		
Artikel 3, negende lid	Artikel 1.1, eerste lid, (beheer van afvalstoffen) Wet milieubeheer		
Artikel 3, tiende lid	Artikel 3.184, derde lid, onder a, (inzameling van afvalstoffen) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, elfde lid	Artikel 1.1, eerste lid, (gescheiden inzameling) Wet milieubeheer		
Artikel 3, twaalfde lid	Artikel 1.1, eerste lid, (preventie) Wet milieubeheer		
Artikel 3, dertiende lid	Artikel 3.186, derde lid, onder e, Bal, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, veertiende lid	Bijlage I (verwerking van afvalstoffen) Bal, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, vijftiende lid	Bijlage I (nuttige toepassing) Bal, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, zestiende lid	Bijlage I (voorbereiding voor hergebruik van afvalstoffen) Bal, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, zeventiende lid	Bijlage I (recycling) Bal, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, achttiende lid	Artikel 1.1, eerste lid (regeneratie van afgewerkte olie) Wet milieubeheer		
Artikel 3, negentiende lid	Bijlage I (verwijdering van afvalstoffen) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 3, twintigste lid	Bijlage (beste beschikbare technieken) Ow, artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		

Bepaling EU-regeling (kaderrichtlijn afvalstoffen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 4, eerste lid	Artikel 10.4 Wet milieubeheer, Landelijk afvalbeheerplan		
Artikel 4, tweede lid	Artikel 10.5 Wet milieubeheer		
Artikel 5	Bijlage (afvalstoffen) Ow, artikel 1.1, zesde lid, Wet milieubeheer		
Artikel 6	Bijlage (afvalstoffen) Ow en artikel 1.1, zesde lid, Wet milieubeheer		
Artikel 7	Behoeft geen implementatie	Mogelijkheid om niet-gevaarlijke afvalstoffen als gevaarlijk te beschouwen en omgekeerd	Artikel 1.1, tiende lid, Wet milieubeheer bevat wel een grondslag, maar hier is geen gebruik van gemaakt. Nederland sluit aan bij de EU-indeling.
Artikel 8	Artikel 9.5.2 Wet milieubeheer	Mogelijkheid tot regelen van producenten-verantwoordelijkheid en stimuleren van zodanig ontwerp van producten dat afval wordt beperkt	Op grond van artikel 9.5.2 Wet milieubeheer uitgewerkt in vele AMvB's (waaronder Besluit beheer autowrakken, Besluit beheer verpakkingen)
Artikel 9	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 10	Artikelen 10.15, 10.29 en 10.47 Wet milieubeheer		
Artikel 11, eerste lid	Artikelen 3.190, 3.192, 3.194, paragrafen 4.47, 4.50 en 4.51 Bal, artikelen 10.18, 10.21 en 10.29 Wet milieubeheer		
Artikel 11, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Te behalen doelstellingen voor lidstaten
Artikel 11, derde en vierde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 11, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Verslaglegging door lidstaten
Artikel 12	Artikelen 10.2 en 10.4 Wet milieubeheer en Landelijk afvalbeheerplan		
Artikel 13	Afdeling 3.5, paragrafen 3.2.13, 3.2.17, 3.3.10, 3.3.11, 3.3.12, 3.3.13, 4.4, 4.22, 4.47 tot en met 4.52 en 4.58 Bal, artikel 10.1 Wet milieubeheer		
Artikel 14	Artikel 10.36 Wet milieubeheer	De lidstaten kunnen besluiten de kosten van het afvalbeheer geheel of gedeeltelijk te laten dragen door de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen, en de distributeurs van een dergelijk product in deze kosten te laten delen i.p.v. de afvalproducent	Op grond van artikel 15.36 Wet milieubeheer kan de minister een overeenkomst over een afvalbeheersbijdrage algemeen verbindend verklaren en stelt regels over de onderwerpen die daarin aan de orde moeten komen.
Artikel 15, eerste lid	Artikelen 1.1, vijfde lid, en artikel 10.37 Wet milieubeheer		
Artikel 15, tweede lid	Artikel 10.1 Wet milieubeheer		
Artikel 15, derde lid	Artikel 10.36 Wet milieubeheer	De lidstaten kunnen overeenkomstig artikel 8 besluiten de verantwoordelijkheid voor het regelen van het afvalbeheer geheel of gedeeltelijk te laten dragen door de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen en de distributeurs van een dergelijk product voor deze regelingen medeverantwoordelijk te laten zijn.	Zie toelichting bij artikel 14.

Bepaling EU-regeling (kaderrichtlijn afvalstoffen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 15, vierde lid	Artikel 10.37 Wet milieubeheer		
Artikel 16	Artikel 10.5 Wet milieubeheer	Lidstaten kunnen binnenkomende afvalstromen uit andere lidstaten beperken	In artikel 10.5 Wet milieubeheer is geregeld dat de minister er bij het opstellen van het Landelijk afvalbeheerplan rekening mee houdt dat douanecontrole mogelijk is.
Artikel 17	Artikelen 3.40, 3.79, 3.85, 3.88, 3.179, 3.183, 3.185 tot en met 3.194, 3.196, 3.197, paragrafen 4.4, 4.22. 4.47 tot en met 4.52 Bal, Landelijk afvalbeheerplan, artikelen 18.2 en 18.2b Wet milieubeheer, artikelen 18.2, 18.3 Ow, en artikelen 13.1 en 13.3 Ob		
Artikel 18	Artikelen 3.39 en 3.196 Bal, artikel 10.54a Wet milieubeheer, Landelijk afvalbeheerplan	Lidstaten kunnen uitzonderingen maken op het verbod om gevaarlijke afvalstoffen te mengen	In artikel 10.54a Wet milieubeheer is geregeld dat het verbod om gevaarlijke afvalstoffen te mengen geldt niet voor zover het mengen van gevaarlijke afvalstoffen is toegestaan krachtens een omgevingsvergunning. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat bepaalt bij ministeriële regeling in welke gevallen gevaarlijke afvalstoffen die in strijd met het eerste lid zijn gemengd, gescheiden dienen te worden.
Artikel 19, eerste en tweede lid	Wet vervoer gevaarlijke stoffen		
Artikel 20	Artikelen 3.39, tweede lid, onder c, 3.84, derde lid, 3.178, derde lid, onder b, 3.182, tweede lid, onder d, 3.184, vijfde lid, Bal, artikel 10.54a Wet milieubeheer		
Artikel 21, eerste lid	Artikelen 3.184 en 4.684 Bal, Besluit inzamelen afvalstoffen, Europese voorschriften voor het vervoer van afval en Landelijk afvalbeheerplan		
Artikel 21, tweede lid	Artikelen 3.184 en 4.684 Bal, Besluit inzamelen afvalstoffen, Europese voorschriften voor het vervoer van afval en Landelijk afvalbeheerplan	Ten behoeve van de gescheiden inzameling van afgewerkte olie en de goede verwerking ervan, mogen de lidstaten, overeenkomstig hun nationale voorwaarden, aanvullende maatregelen hanteren zoals technische eisen, producentenverantwoordelijkheid, economische instrumenten of vrijwillige overeenkomsten.	Aanvullende maatregelen zoals genoemd in de kaderrichtlijn afvalstoffen komen in verschillende regels terug. Dat kunnen regels zijn over technische eisen (LAP), wat mag gemengd worden (LAP/BAL: bijlage gescheiden te houden afvalstoffen) maar ook eisen aan de inzamelaar (Besluit inzamelen afvalstoffen).
Artikel 22	Artikelen 10.21, 10.29 en 10.46 Wet milieubeheer		
Artikel 23, eerste lid	Artikel 5.1 Ow, artikelen 3.40, eerste lid, 3.42, eerste lid, 3.79, eerste lid, 3.82, eerste lid, 3.85, eerste lid, 3.88, eerste lid, 3.175, eerste lid, 3.179, eerste lid, 3.183, eerste lid, 3.185, eerste en tweede lid, 3.186, eerste en tweede lid, 3.187, eerste lid, 3.188, eerste lid, 3.189, eerste lid, 3.190, 3.191, eerste en tweede lid, 3.192, eerste en tweede lid, 3.193, eerste lid, 3.194, eerste lid, 3.195, eerste en tweede lid, 3.196, eerste en tweede lid, en 3.197, eerste en tweede lid, Bal		In de genoemde artikelen zijn alle handelingen met bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen als hoofdregel aangewezen als vergunningplichtige activiteiten.

Bepaling EU-regeling (kaderrichtlijn afvalstoffen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 23, tweede lid		Vergunningen kunnen verleend worden voor een bepaalde tijd en kunnen vernieuwbaar zijn.	Van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt.
Artikel 23, derde lid	Artikel 5.18 Ow en artikel 8.9 Bkl		
Artikel 23, vierde lid	Artikel 5.18 Ow, en Landelijk afvalbeheerplan		
Artikel 23, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Combinatie mogelijk van vergunning met andere vergunningen om dubbel werk te voorkomen
Artikel 24, eerste lid, onder a	Artikelen 3.39 en 3.184 Bal	Mogelijkheid om het verwijderen van eigen niet-gevaarlijke afvalstoffen op de plaats van productie vrij te stellen van vergunningplicht	Geen gebruik van gemaakt
Artikel 24, eerste lid, onder b	Artikelen 3.40, tweede lid, 3.179, tweede lid, 3.183, tweede lid, 3.185, derde en vierde lid, 3.186, derde lid, 3.187, tweede lid, 3.188, tweede lid, 3.189, tweede lid, 3.190, 3.191, eerste lid, 3.192, derde lid, 3.193, tweede lid, 3.194, tweede lid, 3.195, derde lid, en 3.196, derde lid, Bal	Mogelijkheid om het nuttig toepassen van afvalstoffen vrij te stellen van vergunningplicht.	Bepaalde nuttige toepassingen van afvalstoffen zijn vrijgesteld van de vergunningplicht, maar zijn onderworpen aan algemene regels.
Artikel 25, eerste lid	Artikelen 3.40, tweede lid, 3.179, tweede lid, 3.183, tweede lid, 3.185, derde en vierde lid, 3.186, derde lid, 3.187, tweede lid, 3.188, tweede lid, 3.189, tweede lid, 3.190, 3.191, eerste lid, 3.192, derde lid, 3.193, tweede lid, 3.194, tweede lid, 3.195, derde lid, 3.196, derde lid, en paragrafen 4.4, 4.22, 4.47 tot en met 4.52 Bal		
Artikel 25, tweede lid	Artikelen 3.40, tweede lid, 3.179, tweede lid, 3.183, tweede lid, 3.185, derde en vierde lid, 3.186, derde lid, 3.187, tweede lid, 3.188, tweede lid, 3.189, tweede lid, 3.190, 3.191, eerste lid, 3.192, derde lid, 3.193, tweede lid, 3.194, tweede lid, 3.196, derde lid, en paragrafen 4.4, 4.22, 4.47 tot en met 4.52 Bal		
Artikel 25, derde lid	Behoeft geen implementatie		Notificatieplicht
Artikel 26	Artikelen 10.45 en 10.55 Wet milieubeheer		
Artikel 27, eerste tot en met vierde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 28, eerste tot en met derde lid	Artikel 10.3 Wet milieubeheer		
Artikel 28, vierde lid	Artikel 10.3 Wet milieubeheer	Elementen die een afvalbeheerplan kan bevatten	Gebruik van gemaakt door in het LAP onder andere regels op te nemen over de organisatie van afvalbeheer in Nederland en verantwoordelijkheden van partijen en een instrumentarium voor voorlichtingscampagnes.
Artikel 28, vijfde lid	Artikel 10.3 Wet milieubeheer		
Artikel 29, eerste tot en met derde lid	Artikel 10.7, tweede lid, Wet milieubeheer		
Artikel 29, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Richt zich tot de Commissie (comitologieprocedure)
Artikel 29, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Richt zich tot de Commissie (comitologieprocedure)
Artikel 30, eerste lid	Artikel 10.3 Wet milieubeheer		
Artikel 30, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Bepaling over Europees milieuagentschap

Bepaling EU-regeling (kaderrichtlijn afvalstoffen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 31	Artikel 10.9 Wet milieubeheer		
Artikel 32	Behoeft geen implementatie		Uitvoeringsbepaling
Artikel 33	Behoeft geen implementatie		Notificatieplicht
Artikel 34	Artikelen 18.2 en 18.2b Wet milieubeheer, artikel 18, 18.2 en 18.3 Ow en artikel 13.1 en 13.3 Ob		
Artikel 35, eerste lid	Artikelen 10.38, 10.39, 10.40 Wet milieubeheer		
Artikel 35, tweede lid	Artikel 8.39 Bkl		
Artikel 35, derde lid	Artikelen 10.38, 10.39 en 10.40 Wet milieubeheer, artikel 8.39 Bkl	De lidstaten mogen van de producenten van niet-gevaarlijk afval verlangen dat zij de bepalingen van de leden 1 en 2 naleven. De leden 1 en 2 gaan over het bijhouden van registers en bewaren van gegevens over gevaarlijke afvalstoffen	Eisen gesteld voor gevaarlijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen (niet gevaarlijke afvalstoffen)
Artikel 36, eerste lid	Artikelen 10.2, 10.45, 10.55 en 18.2b Wet milieubeheer, artikel 2.10, paragrafen 3.2.13, 3.3.10, 3.3.11, 3.3.12, 3.3.13, afdeling 3.5 Bal		
Artikel 36, tweede lid	Artikelen 18.1, 18.2 en 18.3 Ow, artikel 1 Wet op de economische delicten, Wetboek van strafrecht		
Artikel 37	Behoeft geen implementatie		Verslaglegging van toepassing van de richtlijn door de lidstaten en toetsing door de Commissie
Artikel 38	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 39	Behoeft geen implementatie		Bepaling over comité
Artikel 40	Behoeft geen implementatie		Uitvoeringsbepaling
Artikel 41	Behoeft geen implementatie		Intrekking en overgangsbepalingen
Artikel 42	Behoeft geen implementatie		Inwerkingtredingsbepaling
Artikel 43	Behoeft geen implementatie		Adressaatbepaling
Bijlage I	Bijlage I (verwijdering van afvalstoffen) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Bijlage II	Bijlage I (nuttige toepassing) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Bijlage III	Bijlage I (gevaarlijke afvalstof) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Bijlage IV	Behoeft geen implementatie		Voorbeelden van afvalpreventiemaatregelen
Bijlage V	Behoeft geen implementatie		Omzettingstabel vorige richtlijn

Nitraatrichtlijn

Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen

Bepaling EU-regeling (nitraatrichtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		
Artikel 2	Behoeft geen implementatie		
Artikel 3	Behoeft geen implementatie		
Artikel 4	Behoeft geen implementatie		

Bepaling EU-regeling (nitraatrichtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 5, eerste lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 5, tweede lid	Behoeft geen implementatie	Actieprogramma kan betrekking hebben op alle kwetsbare zones of er kunnen verschillende actieprogramma's worden vastgesteld	
Artikel 5, derde lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 5, vierde lid	Artikelen 7 tot en met 13 Meststoffenwet, artikelen 21a tot en met 26 en 27 tot en met 30 Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, artikelen 24 tot en met 35g, 36, 65 tot en met 70 en 73 tot en met 103 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, artikelen 2 tot en met 6d van het Besluit gebruik meststoffen en artikelen 4.780, 4.781, 4.811, 4.812, 4.813, 4.815, 4.838, 4.839, 4.858, 4.862 en 4.877 Bal		
Artikel 5, vijfde tot en met zevende lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 6 tot en met 13	Behoeft geen implementatie		
Bijlage I	Behoeft geen implementatie		
Bijlage II	Artikelen 25, 27 tot en met 30, 31 tot en met 37 Meststoffenwet, artikel 27 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet	Ja, mogelijkheid om aanvullende punten in codes voor goede landbouwpraktijken mee te nemen	Draagt bij aan de uitvoering van doelstellingen richtlijn
Bijlage III, onder 1, onder 1	Artikelen 3b, 4 tot en met 4b, en 5 Besluit gebruik meststoffen		Draagt bij aan de uitvoering van doelstellingen richtlijn
Bijlage III, onder 1, onder 2	Artikelen 27 tot en met 30 Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, artikel 36 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet		Draagt bij aan de uitvoering van doelstellingen richtlijn
Bijlage III, onder 1, onder 3	Artikelen 2 tot en met 6d Besluit gebruik meststoffen, artikelen 7 tot en met 13 Meststoffenwet, artikelen 21a tot en met 26 Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet, artikelen 24 tot en met 35g Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, en de artikelen 4.780, 4.781, 4.811, 4.812, 4.813, 4.815, 4.838, 4.839, 4.585, 4.862 en 4.877 Bal		Draagt bij aan de uitvoering van doelstellingen richtlijn
Bijlage III, onder 2	Artikel 9 Meststoffenwet en artikel 24 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet	Ja, mogelijkheid om andere hoeveelheden vast te stellen	Gebruik van gemaakt in artikel 9 Meststoffenwet en artikel 24 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
Bijlage III, onder 3	Artikelen 65 tot en met 70 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en artikelen 73 tot en met 103 Uitvoeringsregeling Meststoffenwet		Draagt bij aan de uitvoering van doelstellingen richtlijn
Bijlage III, onder 4	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Bijlage IV	Behoeft geen implementatie		
Bijlage V	Behoeft geen implementatie		

PRTR-verordening

Verordening (EG) Nr. 166/2005 van het Europees parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen en tot wijziging van de Richtlijnen 91/689/EEG en 96/61/EG van de Raad

Bepaling EU-regeling (PRTR-verordening)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen omzetting		

Bepaling EU-regeling (PRTR-verordening)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 2, eerste lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 2, tweede lid	Artikel 10.27 Bkl		
Artikel 2, derde lid	Bijlage I (ippc-installatie) Bal		
Artikel 2, vierde tot en met zesde lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 2, zevende lid	Artikel 5.9 Bal		
Artikel 2, achtste en negende lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 2, tiende lid	Bijlage (emissie) Ow		
Artikel 2, elfde tot en met zeventiende lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 3	Behoeft geen omzetting		
Artikel 4, eerste en tweede lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 4, derde lid, onder a	Artikel 20.11, onder a, Ow		
Artikel 4, derde lid, onder b en c	Behoeft geen omzetting		
Artikel 5, eerste lid	Artikelen 5.8, 5.9 en 5.10, eerste lid, Bal		
Artikel 5, tweede lid	Artikelen 5.8 en 5.10, eerste lid, Bal		
Artikel 5, derde en vierde lid	Artikelen 5.8 en 5.12 Bal		
Artikel 5, vijfde lid	Artikel 5.8 Bal		
Artikel 6	Behoeft geen omzetting		
Artikel 7, eerste lid	Artikel 5.9, eerste lid, Bal		
Artikel 7, tweede en derde lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 8	Behoeft geen omzetting		
Artikel 9, eerste lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 9, tweede lid	Artikel 10.28 Bkl		
Artikel 9, derde en vierde lid	Behoeft geen omzetting		
Artikel 10	Behoeft geen omzetting		
Artikel 11	Artikelen 10.31, en 10.34, derde lid, Bkl en artikel 5.11 Bal		
Artikel 12	Behoeft geen omzetting		
Artikel 13	Artikelen 1:2, 7:1 en 8:1 Awb, en Wet openbaarheid van bestuur		
Artikel 14 tot en met 19	Behoeft geen omzetting		
Artikel 20	Artikelen 18.1, 18.2, 18.6 en 18.19 Ow, 10.29 en 10.30 Bkl, en 5.8 Bal		
Artikel 21 en 22	Behoeft geen omzetting		
Bijlage I	Hoofdstuk 3 Bal		
Bijlage II en III	Behoeft geen omzetting		

Richtlijn autowrakken

Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende autowrakken

Bepaling EU-regeling (richtlijn autowrakken)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Doelstelling richtlijn
Artikel 2, eerste lid	Bijlage I (autowrak) Bal, artikel 1, onder a, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, tweede lid	Bijlage I (autowrak) Bal, artikel 1, onder b, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, derde lid	Artikel 1, onder c, (producent) Besluit beheer autowrakken		

Bepaling EU-regeling (richtlijn autowrakken)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 2, vierde lid	Artikel 1, onder a, (producent) Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, vijfde lid	Bijlage I (verwerking van afvalstoffen) Bal, artikel 1, onder e, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, zesde lid	Artikel 1, onder f, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, zevende lid	Bijlage I (recycling) Bal, artikel 1, onder g en h, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, achtste lid	Bijlage I (nuttige toepassing) Bal en artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer		
Artikel 2, negende lid	Bijlage I (verwijdering van afvalstoffen) Bal en artikel 1.1 Wet milieubeheer		
Artikel 2, tiende lid	Artikelen 3.184, 4.573, 4.493 Bal		
Artikel 2, elfde lid	Artikel 1, onder i, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, twaalfde lid	Artikel 1, onder k, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 2, dertiende lid	Artikel 11, derde lid, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 3, eerste lid	Bijlage I (autowrak) Bal, artikel 1, onder a en b, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 3, tweede lid	Artikel 94 Grondwet		
Artikel 3, derde lid		Mogelijkheid om de producent in bepaalde gevallen vrij te stellen van bepaalde artikelen van de richtlijn	Hier is geen gebruik van gemaakt.
Artikel 3, vierde lid	Artikel 9, derde lid, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 3, vijfde lid	Artikel 2, eerste lid, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 4, eerste lid, onder a	Artikelen 3, onder a, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 4, eerste lid, onder b	Artikelen 3, onder b, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 4, eerste lid, onder c	Artikelen 3, onder c en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 4, tweede lid, onder a en b	Artikel 4, eerste en tweede lid, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 4, tweede lid, onder c	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 5, eerste lid	Artikelen 8, onder a, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 5, tweede lid	Artikel 4.572, eerste lid, Bal, artikel 6 Besluit beheer autowrakken, artikel 10.37 Wet milieubeheer		
Artikel 5, derde lid	Artikel 4.592, eerste lid, Bal, artikel 40, onder f, Kentekenreglement		
Artikel 5, vierde lid	Artikel 8, onder b en c, Besluit beheer autowrakken	Derde zin: De lidstaten kunnen voorschrijven dat de overdracht van autowrakken niet geheel kosteloos is, indien het betrokken voertuig niet voorzien is van de essentiële voertuigonderdelen, met name motor en carrosserie, dan wel afval bevat dat aan het afgedankte voertuig is toegevoegd.	Autowrakken moeten ten minste om niet kunnen worden afgegeven (Besluit beheer autowrakken). In de toelichting is uitgelegd dat dit niet geldt voor aan het wrak toegevoegd ander afval.
Artikel 5, vijfde lid	Artikel 4.592, eerste lid, Bal en artikelen 40, onder f, en 46 Kentekenreglement		
Artikel 6, eerste lid	Paragrafen 4.47 en 4.48 Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn autowrakken)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 6, tweede lid	Artikelen 3.15, eerste lid, en 3.186, eerste lid, Bal		
Artikel 6, derde lid	Artikelen 4.587, eerste lid, 4.588, eerste en derde lid, Bal		
Artikel 6, vierde lid	Artikelen 3.154, eerste lid, onder i en 3.287, eerste lid, onder i, Bal		
Artikel 6, vijfde lid		De lidstaten kunnen inrichtingen of bedrijven waar verwerkingshandelingen worden verricht, aanmoedigen gecertificeerde milieubeheersystemen in te voeren.	Geen gebruik van gemaakt
Artikel 6, zesde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Europese wetgever
Artikel 7, eerste lid	Artikel 4.589 Bal, artikel 10.4 Wet milieubeheer		
Artikel 7, tweede lid	Artikelen 8, onder c, 9, eerste en tweede lid, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 7, derde tot en met vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 8, eerste lid	Artikelen 10, onder j, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 8, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 8, derde lid	Artikelen 11, eerste en tweede lid, en 12 tot en met 16 Besluit beheer autowrakken		
Artikel 8, vierde lid	Artikel 11, derde lid, Besluit beheer autowrakken		
Artikel 9	Behoeft geen implementatie		Informatie en rapportage door de lidstaten
Artikel 10	Behoeft geen implementatie		Implementatietermijn en notificatie
Artikel 11	Behoeft geen implementatie		Comitéprocedure
Artikel 12	Behoeft geen implementatie		Inwerkingtredingsbepaling
Artikel 13	Behoeft geen implementatie		Adressaatbepaling
Bijlage I, artikel 1, onder 1	Artikelen 4.576 en 4.1064 Bal		
Bijlage I, artikel 1, onder 2	Artikel 4.589 Bal		
Bijlage I, artikel 1, onder 3	Artikel 4.587, eerste lid, Bal		
Bijlage I, artikel 1, onder 4	Artikel 4.588 Bal		
Bijlage I, artikel 1, sub 5	Artikel 4.589 Bal		
Bijlage II	Artikel 4, tweede lid, Besluit beheer autowrakken		

Richtlijn benzinedampterugwinning

Richtlijn 2009/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 inzake fase II-benzinedampterugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations

Bepaling EU-regeling (richtlijn benzinedampterugwinning)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Onderwerpsaanduiding
Artikel 2, eerste lid	Artikel 4.502, derde lid, Bal		
Artikel 2, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik
Artikel 2, derde lid	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik

Bepaling EU-regeling (richtlijn benzinedampterugwinning)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 2, vierde lid	Artikel 4.521, onder a, Bal		
Artikel 2, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		De regels in het Bal zijn toegeschreven naar de in dit artikel opgenomen nieuwe benzinestations (die zijn gebouwd of waarvoor een afzonderlijke bouw- of exploitatievergunning is afgegeven voor 1 januari 2012). In artikel 4.520 van het Bal is de uitzondering voor bestaande benzinestations opgenomen.
Artikel 2, zesde lid	Bijlage I (fase II-benzinedampterugwinningssysteem) Bal		
Artikel 2, zevende lid	Artikel 4.519, zesde lid, Bal		
Artikel 2, achtste lid	Artikel 4.519, tweede lid, Bal		
Artikel 2, negende lid	Artikelen 4.518, eerste lid, 4.520, 4.521, onder b, Bal		
Artikel 3, eerste lid	Artikel 4.518, eerste lid, Bal		
Artikel 3, tweede lid	Artikel 4.518, eerste lid, Bal		
Artikel 3, derde lid	Behoeft geen implementatie		Het artikel bevat een verplichting voor de lidstaten om ervoor te zorgen dat benzinestations voor 31 december 2018 zijn voorzien van een fase II-benzinedampterugwinningssysteem. Dit besluit treedt in werking na 31 december 2018.
Artikel 3, vierde lid	Artikel 4.518, tweede lid, Bal		
Artikel 4, eerste lid	Artikel 4.519, eerste lid, onder a en c, Bal		
Artikel 4, tweede lid	Artikel 4.519, eerste lid, onder b, Bal		
Artikel 5, eerste lid	Artikel 4.519, derde lid, Bal		
Artikel 5, tweede lid	Artikel 4.519, vierde en vijfde lid, Bal		
Artikel 5, derde lid	Artikel 4.518, derde lid, Bal		
Artikel 6	Iw		
Artikel 7 tot en met 9	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 10	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 11	Behoeft geen implementatie		Inwerkingtredingsbepaling
Artikel 12	Behoeft geen implementatie		Adressaatbepaling

Richtlijn havenontvangstvoorzieningen

Richtlijn 2000/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2000 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen

Bepaling EU-regeling (richtlijn havenontvangstvoorzieningen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Doel richtlijn
Artikel 2, onder a	Artikel 1, onder d, Wet voorkoming verontreiniging door schepen (Wvvs)		
Artikel 2, onder b	Artikel 1, onder b, Wvvs		
Artikel 2, onder c	Artikel 1, onder j, Wvvs		
Artikel 2, onder d	Artikel 1, onder i, Wvvs		

Bepaling EU-regeling (richtlijn havenontvangstvoorzieningen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 2, onder e	Artikel 6, eerste lid, Wvvs		
Artikel 2, onder f	Artikel 1, onder g, Wvvs		
Artikel 2, onder g	Artikel 1, onder f, Wvvs		
Artikel 2, onder h	Artikel 1, onder m, Wvvs		
Artikel 3, onder a	Artikel 3 Wvvs		
Artikel 3, onder b	Artikel 6, eerste lid, Wvvs, artikel 4.676 Bal		
Artikel 3, laatste alinea	Artikel 2 Wvvs		
Artikel 4, eerste lid	Artikel 6, eerste lid, Wvvs, artikel 4.684, eerste lid, Bal		
Artikel 4, tweede lid	Artikel 6, eerste lid, Wvvs, artikel 4.684, eerste lid, Bal		
Artikel 4, derde lid	Artikel 6b Wvvs		
Artikel 5, eerste lid	Artikel 6, derde lid, Wvvs, artikel 4.685, tweede lid, Bal		
Artikel 5, tweede lid	Artikel 6, vierde lid, Wvvs		
Artikel 5, derde lid	Artikel 6, derde en vijfde lid, Wvvs, artikel 4.685, tweede lid, Bal		
Artikel 6, eerste lid	Artikelen 12a, eerste, tweede, zesde en zevende lid, Wvvs	Op grond van het eerste lid kunnen de lidstaten bepalen dat de informatie wordt aangemeld bij de exploitant van de havenontvangstvoorziening, die de informatie doorzendt naar de betrokken autoriteit of instantie	Gebruik van gemaakt in artikel 12a, vierde lid, Wvvs
Artikel 6, tweede lid	Artikel 12a, derde en vierde lid, Wvvs, artikel 5:17 Awb		
Artikel 7, eerste lid	Artikelen 12b, 12d, 20, 37 Wvvs		
Artikel 7, tweede lid	Artikelen 20 en 37 Wvvs		
Artikel 7, derde lid	Behoeft geen implementatie		Bepaling over toepassing tweede lid
Artikel 8, eerste lid	Artikel 6a, eerste, tweede en derde lid, Wvvs, artikel 4.684, tweede lid, Bal		
Artikel 8, tweede lid	Artikel 6a, eerste tot en met vierde lid, Wvvs		
Artikel 8, derde lid	Artikel 6a, tweede lid, Wvvs, artikel 4.685, eerste lid, Bal		
Artikel 8, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 9, eerste lid	Artikel 35a Wvvs		
Artikel 9, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 10	Artikelen 6, tweede lid, 6a, vierde lid, en 12c Wvvs		
Artikel 11, eerste lid	Artikelen 14 en 30 Wvvs		
Artikel 11, tweede lid	Artikelen 14, 15, 17, 18, 19, 20, eerste lid, onder d en e, Wvvs		
Artikel 11, derde lid	Artikelen 18.1, 18.2 en 18.3 Ow, artikelen 13.1 en 13.3 Ob, artikelen 14 en 30 Wvvs		
Artikel 12, eerste lid	Artikelen 6, eerste en tweede lid, 6b en 14 Wvvs		
Artikel 12, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Uitvoeringsbepaling
Artikel 12, derde en vierde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot lidstaten en Commissie

Bepaling EU-regeling (richtlijn havenontvangstvoorzieningen)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 13	Artikelen 18.1, 18.2 en 18.3 Ow, artikelen 13.1 en 13.3 Ob, artikel 1 Wet economische delicten		
Artikel 14	Behoeft geen implementatie		Comitéprocedure
Artikel 15	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 16	Artikel 43 Wvvs		
Artikel 17	Behoeft geen implementatie		Gericht tot lidstaten
Artikel 18	Behoeft geen implementatie		Inwerkingtredingsbepaling
Artikel 19	Behoeft geen implementatie		Adressaatbepaling
Bijlage I	Artikelen 6, derde lid, en 6a, tweede lid, Wvvs, artikel 4.685, derde lid, Bal		
Bijlage II	Artikel 12a, eerste lid, Wvvs		

Richtlijn industriële emissies

Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Artikel 8.9, eerste lid, onder a en b, Bkl		
Artikel 2	Artikelen 4.3, 5.1 en 5.2 Ow		
Artikel 3, onder 1.	Behoeft geen implementatie		Het begrip «stof» wordt wel gebruikt in de Ow, maar er is geen definitie opgenomen.
Artikel 3, onder 2.	Bijlage I (milieuverontreiniging) Bkl		Het begrip «verontreiniging» wordt wel gebruikt in de Ow, maar er is geen definitie opgenomen.
Artikel 3, onder 3.	Bijlage I (ippc-installatie) Bal		
Artikel 3, onder 4.	Bijlage (emissie) Ow		
Artikel 3, onder 5.	Bijlage I (emissiegrenswaarde) Bal		
Artikel 3, onder 6.	Artikel 2.9 Ow		
Artikel 3, onder 7.	Bijlage (omgevingsvergunning) Ow		
Artikel 3, onder 8.	Behoeft geen implementatie		Volgt uit het stelsel van de Ow.
Artikel 3, onder 9.	Behoeft geen implementatie		Een belangrijke wijziging is van belang voor de procedure, maar het begrip als zodanig behoeft geen omschrijving in een aparte begripsomschrijving.
Artikel 3, onder 10.	Bijlage I (beste beschikbare technieken) Bkl		
Artikel 3, onder 11.	Behoeft geen implementatie		Het begrip «BBT-referentiedocument» wordt gebruikt in een bepaling over de totstandkoming ervan die tot de Commissie is gericht.
Artikel 3, onder 12.	Bijlage I (BBT-conclusies) Bkl		
Artikel 3, onder 13.	Artikel 8.27, derde lid, Bkl		
Artikel 3, onder 14.	Artikel 8.35 Bkl		
Artikel 3, onder 15.	Artikel 2.10 Bal		Degene die de activiteit verricht draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit. Het exploiteren van een ippc-installatie is een activiteit.

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 3, onder 16.	Behoeft geen implementatie		
Artikel 3, onder 17.	Behoeft geen implementatie		De Algemene wet bestuursrecht (artikel 1:2) gebruikt het begrip «belanghebbende».
Artikel 3, onder 18.	Artikel 4.465 Bal		
Artikel 3, onder 19.	Artikel 5.4 Bal, Mr		Artikel 5.4 Bal betreft het rapport na beëindiging van de activiteit in Bal. Het rapport voorafgaand aan de vergunningplichtige activiteit wordt opgenomen in de ministeriële regeling.
Artikel 3, onder 20.	Bijlage (grondwater) Ow		
Artikel 3, onder 21.	Bijlage (bodem) Ow		
Artikel 3, onder 22.	Behoeft geen implementatie		Volgt uit het systeem van de Ow en Awb (hoofdstuk 5).
Artikel 3, onder 23.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik
Artikel 3, onder 24.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 25.	Bijlage I (stookinstallatie) Bal		
Artikel 3, onder 26.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 27.	Artikel 4.54, eerste lid, onder b, Bal		
Artikel 3, onder 28.	Behoeft geen implementatie		De opties in de artikelen 31 en 40 worden in Nederland niet gebruikt; begrip komt alleen in die artikelen voor.
Artikel 3, onder 29.	Behoeft geen implementatie		Begrip komt alleen voor in artikelen die niet van toepassing zijn in Nederland (artikelen 31 en 33)
Artikel 3, onder 30.	Behoeft geen implementatie		Zie artikel 40.
Artikel 3, onder 31.	Bijlage I (rie-biomassa) Bal		
Artikel 3, onder 32.	Artikelen 4.55 en 4.56 Bal		Begrip komt alleen voor in artikel 40.
Artikel 3, onder 33.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 34.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 35.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 36.	Behoeft geen implementatie		Zie artikel 33 en 34.
Artikel 3, onder 37.	Bijlage (afvalstoffen) Ow		
Artikel 3, onder 38.	Behoeft geen implementatie		De richtlijn verwijst in de definitie naar de kaderrichtlijn afvalstoffen. De Wet milieubeheer en het Bal sluiten daarop aan.
Artikel 3, onder 39.	Behoeft geen implementatie		Definitie wordt in Nederland niet gebruikt.
Artikel 3, onder 40.	Bijlage I (afvalverbrandingsinstallatie) Bal		
Artikel 3, onder 41.	Bijlage I (afvalmeeverbrandingsinstallatie) Bal		
Artikel 3, onder 42.	Artikel 4.81, derde lid, onder a, Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 3, onder 43.	Bijlage I (dioxinen en furanen) Bal		
Artikel 3, onder 44.	Behoeft geen implementatie		Begrip komt alleen voor in definitie «organisch oplosmiddel». Dat begrip behoeft ook geen implementatie.
Artikel 3, onder 45.	Bijlage I (vluchtige organische stof) Bal		
Artikel 3, onder 46.	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 3, onder 47.	Bijlage I (coating) Bal		
Artikel 4, eerste lid, eerste alinea	Artikel 5.1, tweede lid, Ow, artikelen aanwijzing vergunningplichtige gevallen in hoofdstuk 3 Bal.		
Artikel 4, eerste lid, tweede alinea	Artikel 4.439 Bal	Ja. In afwijking van de eerste alinea mogen de lidstaten een procedure vaststellen voor de registratie van uitsluitend onder hoofdstuk V vallende installaties.	Oplosmiddeleninstallaties zijn niet vergunningplichtig, maar meldingsplichtig.
Artikel 4, eerste lid, derde alinea	Artikel 4.439 Bal		
Artikel 4, tweede lid	Iw	Ja. De lidstaten kunnen voorzien in de mogelijkheid dat een vergunning betrekking heeft op twee of meer installaties of delen van installaties die door dezelfde exploitant op dezelfde locatie worden geëxploiteerd. Wanneer een vergunning betrekking heeft op twee of meer installaties, bevat zij voorwaarden om te waarborgen dat elke installatie aan de eisen van deze richtlijn voldoet.	De omgevingsvergunning kan betrekking hebben op een of meerdere activiteiten. De beoordelingsregels en voorschriften gelden voor iedere milieubelastende activiteit; een ippc-installatie is (onderdeel van) een milieubelastende activiteit.
Artikel 5, eerste lid	Artikel 5.18 en 5.26 Ow, artikel 8.9 Bkl		
Artikel 5, tweede lid	Artikelen 5.7, derde lid, onder a, en 16.7 Ow		
Artikel 5, derde lid			
Artikel 6, eerste alinea		Ja. Onverminderd de verplichting om over een vergunning te beschikken, kunnen de lidstaten voor bijzondere categorieën installaties, stookinstallaties, afvalverbrandingsinstallaties of afvalmeeverbrandingsinstallaties bijzondere verplichtingen opnemen in algemene bindende voorschriften.	Implementatie voorschriften stookinstallaties, afvalverbranding, oplosmiddeleninstallaties en titaandioxideproductie met algemene regels die direct voor de bedrijven gelden naast vergunningvoorschriften.
Artikel 6, tweede alinea	Behoeft geen implementatie	Wanneer algemene bindende voorschriften worden vastgesteld, volstaat het dat in de vergunning een verwijzing naar die voorschriften wordt opgenomen.	Algemene regels van het Bal gelden in Nederland uit zichzelf; er wordt in de omgevingsvergunning niet naar verwezen.
Artikel 7, onder a	Artikel 2.21 Bal		
Artikel 7, onder b	Artikel 2.11 Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 7, onder c	Artikel 19.4 Ow		
Artikel 8, eerste lid	Hoofdstuk 18 Ow		
Artikel 8, tweede lid	Artikelen 19.4 Ow, 2.11 en 2.21 Bal		
Artikel 9, eerste lid	Artikel 8.71, eerste lid, aanhef en onder a, Bkl		
Artikel 9, tweede lid	Artikel 8.71, eerste lid, aanhef en onder b, Bkl	Ja. Lidstaten kunnen ervoor kiezen om ook geen voorschriften over energie-efficiency op te leggen bij activiteiten die onder het ETS vallen.	Nederland heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.
Artikel 9, derde lid	Artikel 8.71, tweede lid, Bkl		
Artikel 9, vierde lid	Artikel 8.71, eerste lid, aanhef Bkl		
Artikel 10	Artikel 4.3 Ow, eerste lid, aanhef en onder b, artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, Ow, hoofdstuk 3 Bal		De bepalingen van hoofdstuk II van de richtlijn zijn van toepassing op in bijlage I genoemde activiteiten voor zover deze de toepasselijke capaciteitsdrempels bereiken. De activiteiten en drempels staan in de artikelen «aanwijzing milieubelastende activiteiten» en «aanwijzing vergunningplichtige gevallen» in hoofdstuk 3 van het Bal.
Artikel 11	Artikel 2.11 Bal, hoofdstuk 8 Bkl.		Dit artikel van de richtlijn is zowel in het Bal als het Bkl geïmplementeerd. De omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit wordt alleen verleend als aan de beoordelingsregels en beoordelingsregels over voorschriften uit hoofdstuk 8 van het Bkl wordt voldaan. Degene die de activiteit verricht moet aan de specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten van het Bal voldoen.
Artikel 11, onder a	Artikelen 2.11, tweede lid, onder a, en 2.11, derde lid, onder a, Bal en 8.9, eerste lid, onder c, en 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder b	Artikelen 2.11, tweede lid, onder c, en derde lid, onder b, Bal en 8.9, eerste lid, onder d, en 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder c	Artikelen 2.11, tweede lid, onder d, en derde lid, onder c, Bal en 8.9, eerste lid, onder e, en 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder d	Artikelen 2.11, eerste lid, Bal, 8.9, tweede lid, en 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder e	Artikelen 2.11, eerste lid, Bal, 8.9, tweede lid, 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder f	Artikelen 2.11, eerste lid, Bal, 8.9, eerste lid, onder f, 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder g	Artikelen 2.11, tweede lid, onder e, derde lid, onder d, Bal, 8.9, eerste lid, onder g, 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 11, onder h	Artikelen 2.11, eerste lid, Bal, 8.9, eerste lid, onder h, 8.88, tweede lid, Bkl		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 12	Artikel 16.55 Ow en mr		Aanvraagvereisten vergunning zullen worden opgenomen in ministeriële regeling.
Artikel 13	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie.
Artikel 14, eerste lid, eerste zin	Artikel 5.34 Ow en artikel 8.9 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder a	Artikelen 8.26, eerste lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder b	Artikelen 8.29, eerste lid, aanhef en onder a en b, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder c	Artikelen 8.33, eerste lid, aanhef en onder a, en derde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder c onder i	Artikelen 8.33, eerste lid, aanhef en onder a, en derde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder c onder ii	Artikelen 8.33, derde lid, aanhef en onder a, onder 1°, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder d onder i	Artikelen 8.33, eerste lid, aanhef en onder b, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder d onder ii	Artikelen 8.33, derde lid, aanhef en onder a, onder 2°, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder e	Artikelen 8.29, eerste lid, aanhef en onder a, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder f	Artikelen 8.29, eerste lid, aanhef en onder c, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder g	Artikelen 8.29, eerste lid, aanhef en onder d, 8.93 Bkl		
Artikel 14, eerste lid, tweede zin, onder h	Artikelen 8.29, eerste lid, aanhef en onder e, en tweede lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, tweede lid	Artikel 8.31, eerste en tweede lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, derde lid	Artikelen 8.10, eerste lid, 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 14, vierde lid	Artikelen 8.30, eerste en tweede lid, 8.93 Bkl	Ja. De lidstaten kunnen regels vaststellen op grond waarvan de bevoegde autoriteit strengere voorwaarden mag vaststellen.	Strenger dan BBT mag, de regels over het vaststellen van BBT uit artikel 8.10 Bkl zijn dan van overeenkomstige toepassing.
Artikel 14, vijfde lid, eerste zin, onder a	Artikelen 8.27, vierde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, vijfde lid, eerste zin, onder b	Artikelen 8.27, vierde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, vijfde lid, tweede zin	Artikelen 8.27, vijfde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 14, zesde lid	Artikelen 8.10, tweede lid, 8.88, tweede lid, Bkl		
Artikel 14, zevende lid	Artikel 1.4 Ow		Lex specialis gaat voor Omgevingswet. In dit geval, de Wet dieren.
Artikel 15, eerste lid, eerste zin	Artikelen 8.26, tweede en derde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 15, eerste lid, tweede zin	Artikelen 8.26, vierde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 15, tweede lid	Artikelen 8.31, eerste lid, 8.93 Bkl		
Artikel 15, derde lid, eerste zin, onder a	Artikelen 8.27, eerste lid, onder a, 8.93 Bkl		
Artikel 15, derde lid, eerste zin, onder b	Artikelen 8.27, tweede lid, 8.93 Bkl		
Artikel 15, derde lid, tweede zin	Artikelen 8.33, derde lid, onder b, 8.93 Bkl		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 15, vierde lid, eerste zin, onder a	Artikelen 8.28, eerste lid, aanhef en onder a, 8.93 Bkl		
Artikel 15, vierde lid, eerste alinea, onder b	Artikelen 8.28, eerste lid, aanhef en onder b, 8.93 Bkl		
Artikel 15, vierde lid, tweede alinea	Afdeling 3.7 Awb		
Artikel 15, vierde lid, derde alinea	Artikelen 4.31, 4.65, 4.106, 4.442 Bal		In genoemde artikelen zijn soepeler maatwerkregels of maatwerkvoorschriften voor activiteiten niet toegestaan, strenger maatwerk mag wel.
Artikel 15, vierde lid, vierde alinea	Artikel 8.9, eerste lid, aanhef en onder b en e, Bkl		
Artikel 15, vierde lid, vijfde alinea	Behoeft geen implementatie		Betreft bevoegdheid van de Commissie.
Artikel 15, vierde lid, zesde alinea	Artikel 8.99, vierde lid, Bkl		
Artikel 15, vijfde lid	Artikelen 8.35, 8.93 Bkl		
Artikel 16, eerste lid, eerste zin	Artikelen 8.33, tweede lid, 8.93 Bkl		
Artikel 16, tweede lid, eerste zin	Artikelen 8.33, eerste lid, 8.93 Bkl		
Artikel 16, tweede lid, tweede zin	Artikel 8.29, eerste lid, aanhef en onder a, 8.93 Bkl	Periodieke monitoring ten minste eenmaal om de vijf jaar voor grondwater en ten minste eenmaal om de tien jaar voor de bodem uitgevoerd, tenzij de monitoring is gebaseerd op een systematische evaluatie van het risico op verontreiniging.	Nederland kiest voor een systematische evaluatie van het risico op verontreiniging; beleidsneutrale voortzetting.
Artikel 17, eerste tot en met derde lid	Artikelen 4.22 en 4.23 Ow		
Artikel 17, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen.
Artikel 18	Artikel 8.30, derde lid, 8.93 Bkl		
Artikel 19	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen.
Artikel 20, eerste lid	Afdeling 8.10 Bkl		
Artikel 20, tweede lid, eerste zin	Afdeling 8.10 Bkl		
Artikel 20, tweede lid, tweede zin	Artikel 16.55 Ow en ministeriële regeling		
Artikel 20, derde lid	Afdeling 8.10 Bkl, artikel 10.24, eerste lid, onder b en onder f, Ob		
Artikel 21, eerste lid	Artikelen 8.98, 8.99, eerste lid, 8.100, aanhef en onder a, Bkl		
Artikel 21, tweede lid, eerste zin	Mr		
Artikel 21, tweede lid, tweede zin	Behoeft geen implementatie		
Artikel 21, derde lid, eerste zin, onder a	Artikel 8.99, tweede lid, Bkl		
Artikel 21, derde lid, eerste zin, onder b	Iw, Ib		
Artikel 21, derde lid, tweede zin	Artikel 8.98 Bkl		
Artikel 21, vierde lid	Artikel 8.99, derde lid, aanhef en onder a, Bkl		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 21, vijfde lid, eerste zin, onder a	Artikel 8.99, derde lid, aanhef en onder b, Bkl		
Artikel 21, vijfde lid, eerste zin, onder b	Artikel 8.99, derde lid, aanhef en onder c, Bkl		
Artikel 21, vijfde lid, eerste zin, onder c	Artikel 8.99, derde lid, aanhef en onder d, Bkl		
Artikel 22, eerste lid	Artikel 8.9, eerste lid, aanhef en onder h, Bkl		
Artikel 22, tweede lid, eerste zin	Artikel 8.9, eerste lid, aanhef en onder h, Bkl en mr		
Artikel 22, tweede lid, tweede zin	Artikel 5.4 Bal en mr		Voorafgaand aan de exploitatie van een ippc-installatie zal een situatierapport moeten worden opgesteld. Om een gekwantificeerde vergelijking te kunnen maken met de toestand nadat de activiteiten zijn beëindigd is wordt in het rapport na beëindiging van de activiteit uitgegaan van dezelfde criteria.
Artikel 22, tweede lid, derde zin, onder a	Artikel 5.4, onder d, Bal en mr		
Artikel 22, tweede lid, derde zin, onder b	Artikel 5.4, onder e, Bal en mr		
Artikel 22, tweede lid, vierde zin	Behoeft geen implementatie		Het is mogelijk dat andere informatie aan het situatierapport kan worden toegevoegd.
Artikel 22, tweede lid, vijfde zin	Behoeft geen implementatie		Gericht tot de Commissie.
Artikel 22, derde lid, eerste alinea	Artikel 5.3, eerste en tweede lid, artikel 5.6, eerste lid, Bal		
Artikel 22, derde lid, tweede alinea	Artikel 2.11, eerste lid, onder b, en artikel 5.6, eerste lid, Bal		
Artikel 22, vierde lid	Artikel 2.11, eerste lid, onder b, en artikel 5.6, eerste lid, Bal		
Artikel 23, eerste lid, eerste zin	Ib		
Artikel 23, eerste lid, tweede zin	Artikel 5:16 Awb		
Artikel 23, eerste lid, tweede zin	Artikel 5:17 Awb		
Artikel 23, eerste lid, tweede zin	Artikel 5:18 Awb		
Artikel 23, eerste lid, tweede zin	Artikel 5:20 Awb		
Artikel 23, tweede tot en met zesde lid	Ib		
Artikel 24, eerste lid, onder a	Artikel 10.24, eerste lid, onder b en e, Ob		
Artikel 24, eerste lid, onder b	Artikel 10.24, eerste lid, onder e, derde lid, Ob		
Artikel 24, eerste lid, onder c	Artikel 10.24, eerste lid, onder b en e, Ob		
Artikel 24, eerste lid, onder d	Artikel 10.24, eerste lid, onder b en e, Ob		
Artikel 24, tweede lid, onder a	Artikelen 3:42, eerste lid, en 3:43 Awb, 19.1b Wet milieubeheer		
Artikel 24, tweede lid, onder b	Artikelen 3:46 Awb en 19.1b Wet milieubeheer		
Artikel 24, tweede lid, onder c tot en met e	Artikel 3:46 Awb		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 24, tweede lid, onder f	Artikelen 3:46 Awb en 19.1b Wet milieubeheer		
Artikel 24, derde lid, onder a	Artikel 19.1b Wet milieubeheer, artikel 10.47 Ob		
Artikel 24, derde lid, onder b			
Artikel 24, vierde lid	Hoofdstuk 19 Wet milieubeheer en Wet openbaarheid van bestuur		
Artikel 25, eerste tot en met vierde lid	Artikelen 1:2, 3:45, hoofdstuk 6 en 8 Awb		
Artikel 25, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen.
Artikel 26, eerste lid, eerste zin	Artikel 10.22 Ob		
Artikel 26, eerste lid, tweede zin	Artikel 3:11 Awb		
Artikel 26, tweede lid	Artikel 10.22, tweede lid, Ob		
Artikel 26, derde lid	Artikel 3:46 Awb		
Artikel 26, vierde lid	Artikel 10.22, vierde lid, Ob		
Artikel 27, eerste lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen.
Artikel 27, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot de Commissie.
Artikel 28	Artikel 4.29, eerste lid, Bal		
Artikel 29	Artikel 4.29, tweede lid, Bal		
Artikel 30, eerste lid	Artikel 4.33 Bal		
Artikel 30, tweede en derde lid	Artikelen 4.29 en 4.34 tot en met 4.39 Bal		
Artikel 30, vierde lid	Artikel 4.32, eerste lid, Bal		
Artikel 30, vijfde lid	Artikelen 4.57, 4.58, 4.59 Bal		
Artikel 30, zesde lid, eerste en tweede alinea	Artikelen 4.60, 4.61 Bal		
Artikel 30, zesde lid, derde alinea	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen.
Artikel 30, zevende lid	Artikel 4.32, tweede en derde lid, Bal		
Artikel 30, achtste lid	Behoeft geen implementatie		Deze installaties komen in Nederland niet voor.
Artikel 30, negende lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot de Commissie.
Artikel 31	Behoeft geen implementatie		Dit artikel is niet van toepassing in Nederland.
Artikel 32 tot en met 35	Behoeft geen implementatie		Nederland voldoet niet aan de voorwaarden.
Artikel 36, eerste lid, onder a tot en met c	Artikel 8.24 Bkl		
Artikel 36, tweede lid	Artikelen 8.9, 8.37 Bkl		
Artikel 37, eerste lid	Artikel 4.45 Bal		
Artikel 37, tweede lid, eerste zin	Artikel 4.45, eerste lid, Bal		
Artikel 37, tweede lid, tweede zin	Artikel 4.47 Bal		
Artikel 37, tweede lid, derde zin	Artikel 4.45, tweede lid, Bal		
Artikel 37, tweede lid, vierde zin	Artikel 4.46 Bal		
Artikel 38, eerste lid	Artikelen 4.40, tweede lid, 4.41, 4.42, 4.48, tweede en derde lid, 4.50, 4.51, 4.52 Bal		
Artikel 38, tweede lid	Artikelen 4.48, tweede lid, 4.50, derde lid, 4.51, 4.52 Bal		
Artikel 38, derde lid	Artikel 4.40 Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 38, vierde lid	Artikel 2.11, tweede lid, onder h, Bal		
Artikel 39	Artikel 4.44 Bal		
Artikel 40, eerste lid	Artikel 4.55, eerste en tweede lid, Bal		
Artikel 40, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Niet voor deze optie gekozen, maar voor optie genoemd in derde lid.
Artikel 40, derde lid	Artikel 4.56 Bal		
Artikel 41	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie.
Artikel 42, eerste lid, eerste alinea	Artikel 4.63, eerste lid, Bal		
Artikel 42, eerste lid, tweede alinea	Artikel 4.63, vierde lid, onder c, Bal		
Artikel 42, eerste lid, derde alinea	Artikel 4.63, tweede lid, Bal		
Artikel 42, eerste lid, vierde alinea	Artikel 4.63, derde lid, Bal		
Artikel 42, eerste lid, vijfde alinea	Bijlage I (afvalverbrandingsinstallatie) en (afvalmeeverbrandingsinstallatie) Bal		
Artikel 42, tweede lid, onder a, onder i	Artikel 4.63, vierde lid, onder a, onder 1°, Bal		
Artikel 42, tweede lid, onder a, onder ii	Artikel 4.63, vierde lid, onder a, onder 2°, Bal		
Artikel 42, tweede lid, onder a, onder iii	Artikel 1.4 Ow		Verwijzing naar bijzondere wetgeving die via artikel 1.4 Ow voor gaat.
Artikel 42, tweede lid, onder a, onder iv	Artikel 4.63, vierde lid, onder a, onder 3°, Bal		
Artikel 42, tweede lid, onder b	Artikel 4.63, vierde lid, onder b, Bal		
Artikel 43	Artikelen 4.98 tot en met 4.102 Bal		
Artikel 44, onder a	Artikel 8.25 Bkl en artikel 16.55 Ow en mr		
Artikel 44, onder b	Artikel 16.55 Ow en mr		
Artikel 44, onder c	Artikel 16.55 Ow en mr		
Artikel 44, onder d	Behoeft geen implementatie		
Artikel 45, eerste lid, onder a	Artikel 4.96, onder a, Bal		
Artikel 45, eerste lid, onder b	Mr		
Artikel 45, eerste lid, onder c	Artikelen 4.68, eerste lid, 4.73, eerste en tweede lid, 4.74, 4.75, eerste en tweede lid, 4.76, eerste en tweede lid, 4.77 Bal		
Artikel 45, eerste lid, onder d	Artikel 4.68, tweede lid, Bal, artikel 8.36 Bkl		
Artikel 45, eerste lid, onder e	Artikelen 4.69, 4.70, 4.71, 4.78 tot en met 4.84, 4.86, 4.88 tot en met 4.90 Bal		
Artikel 45, eerste lid, onder f	Artikel 4.92, eerste tot en met derde lid, Bal		
Artikel 45, tweede lid	Artikel 4.96 Bal		
Artikel 45, derde lid	Behoeft geen implementatie	Ja. De lidstaten kunnen een lijst opstellen van de in de vergunning op te nemen afvalcategorieën die in bepaalde categorieën van afvalmeeverbrandingsinstallaties mogen worden meeverbrand.	Nederland heeft hier geen gebruik van gemaakt; beleidsneutrale voortzetting.
Artikel 45, vierde lid	Artikel 8.97 tot en met 8.100 Bkl		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 46, eerste lid	Artikel 4.72 Bal		
Artikel 46, tweede lid	Artikelen 4.73, eerste en tweede lid, 4.74, 4.75, eerste en tweede lid, 4.76, 4.77 Bal		
Artikel 46, derde lid	Artikel 4.68 Bal		
Artikel 46, vierde lid, eerste alinea	Artikel 4.70, tweede lid, Bal		
Artikel 46, vierde lid, tweede alinea	Artikel 4.70, derde lid, Bal		
Artikel 46, vierde lid, derde alinea	Artikel 2.11, derde lid, onder f, Bal		
Artikel 46, vijfde lid, eerste alinea	Artikel 4.67, eerste lid, Bal		
Artikel 46, vijfde lid, tweede alinea	Artikel 4.67, tweede en derde lid, Bal		
Artikel 46, zesde lid, eerste alinea	Artikel 4.92, tweede lid, Bal		
Artikel 46, zesde lid, tweede alinea	Artikel 4.92, derde lid, Bal		
Artikel 46, zesde lid, derde alinea	Artikel 4.92, derde lid, Bal		
Artikel 47	Artikel 4.92, vijfde lid, Bal		
Artikel 48, eerste lid	Artikelen 4.69, 4.70, 4.71, 4.78 tot en met 4.84, 4.86, 4.88 tot en met 4.91 Bal		
Artikel 48, tweede lid	Artikelen 4.84, 4.88 Bal		
Artikel 48, derde lid	Artikelen 4.70, tweede lid, en 4.78 Bal		De plaats van bemonsteren is vastgesteld in de meetnormen.
Artikel 48, vierde lid	Artikel 2.11, tweede lid, onder h, en derde lid, onder g, Bal		
Artikel 48, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie.
Artikel 49	Artikelen 4.71, 4.90, 4.91 Bal		
Artikel 50, eerste lid	Artikel 4.98, tweede lid, Bal		
Artikel 50, tweede lid, eerste alinea	Artikel 4.98, derde lid, Bal		
Artikel 50, tweede lid, tweede alinea	Artikel 4.100, tweede lid, Bal		
Artikel 50, tweede lid, derde alinea	Artikel 4.100, tweede lid, Bal		
Artikel 50, tweede lid, vierde alinea	Artikel 4.98, derde lid, Bal		
Artikel 50, derde lid, eerste alinea	Artikel 4.99, eerste en tweede lid, Bal		
Artikel 50, derde lid, tweede alinea	Artikel 4.99, derde lid, Bal		
Artikel 50, vierde lid, onder a	Artikelen 4.98, vierde lid, 4.100, derde lid, Bal		
Artikel 50, vierde lid, onder b	Artikelen 4.98, vierde lid, 4.100, derde lid, Bal		
Artikel 50, vierde lid, onder c	Artikel 4.93 Bal		
Artikel 50, vijfde lid	Artikel 4.94 Bal		
Artikel 50, zesde lid	Artikel 4.103 Bal		
Artikel 50, zevende lid	Artikel 4.103 Bal		
Artikel 51, eerste lid	Artikelen 1.4 Ow, 4.65 Bal		
Artikel 51, tweede lid	Artikelen 1.4 Ow, 4.65 Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 51, derde lid, eerste alinea	Artikelen 4.74, 4.75, eerste en tweede lid, 4.76, 4.77 Bal		
Artikel 51, derde lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Installaties komen in Nederland niet voor.
Artikel 51, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen door lidstaat.
Artikel 52, eerste lid	Artikelen 2.11, eerste lid, 4.96, eerste lid, Bal		
Artikel 52, tweede lid	Artikel 4.96, eerste lid, onder a, Bal		
Artikel 52, derde lid, eerste alinea	Artikel 4.96, eerste lid, onder b en c, Bal		
Artikel 52, derde lid, tweede alinea	Artikel 4.96, eerste lid, onder c, Bal		
Artikel 52, vierde lid, eerste alinea, onder a	Artikel 4.96, eerste lid, onder b, Bal		
Artikel 52, vierde lid, eerste alinea, onder b	Artikel 4.96, eerste lid, onder c, Bal		
Artikel 52, vierde lid, tweede alinea	Artikel 4.96, tweede lid, Bal		
Artikel 52, vijfde lid	Artikel 4.65 Bal	De bevoegde autoriteit kan afwijkingen toestaan voor afvalverbrandingsinstallaties of afvalmeeverbrandingsinstallaties die deel uitmaken van een onder hoofdstuk II vallende installatie en die uitsluitend binnen die installatie zelf geproduceerd afval verbranden of meeverbranden.	In het Nederlandse systeem wordt geen afwijking (maatwerk) toegestaan.
Artikel 53, eerste lid	Artikelen 2.11, eerste lid, 4.98, eerste lid, Bal		
Artikel 53, tweede lid	Artikel 2.11, eerste lid, 4.66 Bal		
Artikel 53, derde lid	Artikel 4.97 Bal		
Artikel 54	Artikel 8.22, derde lid, Ob		Afdeling 3.4 van de Awb is niet van toepassing op een wijziging die geen significante negatieve effecten heeft (niet-belangrijke wijziging).
Artikel 55, eerste lid	Artikel 3:11 Awb		
Artikel 55, tweede lid	Artikel 5.7 en 5.8 Bal		Dit artikellid wordt deels geïmplementeerd door artikel 5.7 en 5.8 in het Bal over het PRTR-verslag. Het verstrekken van informatie van de lidstaten aan de Commissie betreft feitelijk handelen.
Artikel 55, derde lid	Artikel 21.2a Wet milieubeheer		Ter beschikking stellen van het publiek is feitelijk handelen.
Artikel 56	Artikel 4.438, eerste lid, Bal		
Artikel 57, eerste lid	Artikel 4.438, tweede lid, Bal		
Artikel 57, tweede lid	Bijlage I (afgas) Bal		
Artikel 57, derde lid	Bijlage I (diffuse emissie) Bal		
Artikel 57, vierde lid	Bijlage I (totale emissie) Bal		
Artikel 57, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Definitie mengsel sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 57, zesde lid	Behoeft geen implementatie		Definitie kleefstof sluit aan bij normaal spraakgebruik.

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 57, zevende lid	Behoeft geen implementatie		Definitie inkt sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 57, achtste lid	Behoeft geen implementatie		Definitie lak sluit aan bij normaal spraakgebruik.
Artikel 57, negende lid	Artikel 4.468, eerste lid, Bal		
Artikel 57, tiende lid	Bijlage I (oplosmiddeleninput) Bal		
Artikel 57, elfde lid	Bijlage I (oplosmiddelenhergebruik) Bal		
Artikel 57, twaalfde lid	Artikelen 4.450, tweede lid, 4.451, onder b, en 4.454, derde lid, Bal		Gesloten systeem verwerkt in artikel.
Artikel 57, dertiende lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 58	Artikel 4.465, eerste lid, Bal		
Artikel 59, eerste lid, onder a	Artikel 4.447, eerste, tweede en derde lid, Bal		
Artikel 59, eerste lid, onder b	Artikel 4.447, vierde lid, Bal		
Artikel 59, tweede lid	Artikel 4.451, onder a, Bal		
Artikel 59, derde lid	Artikel 4.451, onder a, Bal		
Artikel 59, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 59, vijfde lid	Artikel 4.465, tweede lid, Bal		
Artikel 59, zesde lid	Artikel 4.465, derde lid, Bal		
Artikel 59, zevende lid	Artikel 4.446 Bal		
Artikel 60	Artikel 4.456 Bal		
Artikel 61	Artikelen 4.457, 4.458, 4.459, 4.460 Bal		
Artikel 62	Artikelen 4.462, 4.467 Bal, 5.16, 5.17 Awb		
Artikel 63, eerste lid	Artikel 4.445, tweede lid, Bal		
Artikel 63, tweede lid	Artikel 5.1, tweede lid, Ow, artikelen aanwijzing vergunningplichtige gevallen in hoofdstuk 3 Bal, en mr, artikel 4.445, eerste lid, Bal		
Artikel 63, derde lid	Artikel 5.1, tweede lid, Ow, artikelen aanwijzing vergunningplichtige gevallen in hoofdstuk 3 Bal, en mr		
Artikel 64	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie.
Artikel 65, eerste lid	Afdeling 3.6 Awb, artikel 19.1b, tweede lid, Wet milieubeheer		
Artikel 65, tweede lid	Hoofdstuk 19 Wet milieubeheer		
Artikel 65, derde lid	Artikelen 2:3, 4:5 Awb, afdeling 3.7 Awb, Wet openbaarheid van bestuur		
Artikel 66	Artikel 4.104 Bal		
Artikel 67	Artikelen 4.107, 4.106 Bal		
Artikel 68	Artikelen 4.106, 4.108, 4.109, Bijlage I (emissiegrenswaarde) Bal		
Artikel 69, eerste lid	Artikel 4.112 Bal		
Artikel 69, tweede lid	Artikelen 4.113, 4.114 Bal		
Artikel 70, eerste lid	Artikel 4.111 Bal		
Artikel 70, tweede lid	Artikelen 4.115, 4.116, 4.117, 4.118 Bal		
Artikel 70, derde lid	Artikelen 4.110, 4.115, 4.118, eerste lid, Bal		
Artikel 71	Behoeft geen implementatie		Lidstaten wijzen bevoegde autoriteiten aan.
Artikel 72, eerste tot en met vierde lid	Behoeft geen implementatie		Lidstaten verstrekken Commissie informatie.
Artikel 73 tot en met 76	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie.

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 77 en 78	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Raad en Europees Parlement.
Artikel 79	Iw, Ib		
Artikel 80	Iw, Ib		
Artikel 81	Behoeft geen implementatie		Het is niet nodig om gebruik te maken van de overgangstermijn. Nederland voldoet al aan de gestelde eisen.
Artikel 82, eerste en tweede lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 82, derde en vierde lid	Ib en artikel IV Besluit van 13 oktober 2012, houdende wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit omgevingsrecht en enkele andere besluiten ten behoeve van de omzetting van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2010 inzake industriële emissies.		Overgangsrecht voor vergunningen wordt geregeld in het Invoeringsbesluit. Regelgeving die Richtlijn 2001/80/EG implementeerde is vervallen met het genoemde wijzigingsbesluit.
Artikel 82, vijfde en zesde lid	Behoeft geen implementatie		Het is niet nodig om gebruik te maken van de overgangstermijn. Nederland voldoet al aan de gestelde eisen.
Artikel 82, zevende tot en met negende lid	Artikel 4.465, eerste tot en met derde lid, Bal		
Artikel 83 en 84	Behoeft geen implementatie		
Bijlage I	Hoofdstuk 3 Bal		
Bijlage II	Artikel 8.26, eerste lid, Bkl		
Bijlage III	Artikel 8.10, tweede lid, aanhef en onder a tot en met k, Bkl		
Bijlage IV	Artikel 3:46 Awb, artikelen 16.50 en 16.40 Ow, artikelen 10.22 en 10.24, eerste lid, onder b, Ob		
Bijlage V Deel 1 onder 1	Bijlage I (Nm^3) Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 2	Artikel 4.34 Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 3	Artikel 4.34 Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 4	Artikel 4.36 Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 5	Artikelen 4.36, 4.38, 4.54 Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 6	Artikelen 4.36, 4.37, 4.38 Bal		
Bijlage V Deel 1 onder 7 en 8	Artikel 4.39 Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 1	Bijlage I (Nm^3) en artikel 4.32, tweede lid, Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 2 en 3	Artikelen 4.34 en 4.35 Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 4	Artikelen 4.36 en 4.37 Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 5	Artikelen 4.36 en 4.38 Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 6	Artikelen 4.31, 4.37, 4.38 Bal		
Bijlage V Deel 2 onder 7 en 8	Artikel 4.39 Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 1	Artikel 4.41, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 2	Artikel 4.41, vierde en vijfde lid, Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 3	Artikel 4.41, derde lid, Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 4	Artikel 4.41, zesde lid, Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 5	Artikel 4.40, tweede lid, Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Bijlage V Deel 3 onder 6	Artikel 10.24, vierde lid, Ob	Bij beduidende veranderingen in de gebruikte brandstof of de wijze van functioneren van de stookinstallatie moet de bevoegde autoriteit daarvan in kennis worden gesteld. De bevoegde autoriteit beslist of de in de punten 1 tot en met 4 opgenomen bepalingen inzake monitoring toereikend zijn dan wel aangepast dienen te worden.	
Bijlage V Deel 3 onder 7	Artikel 4.41 Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 8	Artikelen 4.50 en 4.51 Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 9	Artikel 4.48, tweede en derde lid, Bal		
Bijlage V Deel 3 onder 10	Artikelen 4.48, tweede lid, en 4.52 Bal		
Bijlage V Deel 4 onder 1	Artikel 4.44, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage V Deel 4 onder 2	Artikel 4.44, vierde lid, Bal		
Bijlage V Deel 5 en 6	Behoeft geen implementatie		Niet van toepassing in Nederland.
Bijlage V Deel 7	Artikel 4.56 Bal		
Bijlage VI Deel 1	Artikel 4.81, derde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 2	Artikelen 4.69, vierde lid, en 4.80 Bal		
Bijlage VI Deel 3 onder 1	Artikelen 4.73 eerste en tweede lid, en 4.74 en Bijlage I (Nm^3) Bal		
Bijlage VI Deel 3 onder 2	Artikel 4.92, vierde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 3 onder 3	Behoeft geen implementatie	De lidstaten kunnen regels stellen voor de vrijstellingen waarin dit deel voorziet.	Niet voor gekozen.
Bijlage VI Deel 4 onder 1	Artikel 4.76 en Bijlage I (Nm^3) Bal		
Bijlage VI Deel 4 onder 2	Voor 2.1: 4.77, tweede lid, 4.84, derde en vierde lid, Bal Voor 2.2 en 2.3: 4.9, eerste lid, Bal Voor 2.4: geen implementatie Bal		
Bijlage VI Deel 4 onder 3	Artikelen 4.73, eerste lid, onder b en 4.75, eerste en tweede lid, en 4.84, vierde en vijfde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 4 onder 4	Artikelen 4.73, eerste lid, onder b en 4.75, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage VI Deel 5	Artikel 4.68 Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 1 1.1.	Artikelen 2.11 en 4.67, derde lid, onder f en g, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 1 1.2.	Artikelen 4.78 en 4.86 Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 1 1.3.	Artikelen 4.68, derde lid, en 4.79, derde lid, Bal		In artikel 4.79 zijn absolute getallen toegevoegd naast percentages omdat er een verschil bestaat tussen de BREFs en de richtlijn.
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.1.	Voor a: 4.79, eerste lid, Bal Voor b: 4.80 Bal Voor c: 4.81, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.2.	Artikel 4.82 Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.3.	Artikel 4.79, tweede lid, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.4.	Artikel 4.80, eerste lid, onder d, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.5.	Artikel 4.81, derde en vierde lid, Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn industriële emissies)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.6.	Artikel 4.81, vijfde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 2 2.7.	Artikel 4.83 Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 3 3.1.	Artikel 4.70, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage VI Deel 6 onder 3 3.2.	Artikel 4.70, derde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 7	Artikel 4.83, eerste lid, Bal		
Bijlage VI Deel 8 onder 1 1.1.	Artikel 4.90, eerste tot en met vierde lid, en zesde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 8 onder 1 1.2.	Artikel 4.91 Bal		
Bijlage VI Deel 8 onder 1 1.3.	Artikel 4.90, vijfde lid, Bal		
Bijlage VI Deel 8 onder 2	Artikel 4.68, eerste lid, Bal		
Bijlage VI Deel 8 onder 2	Artikel 4.68, derde lid, Bal		
Bijlage VII Deel 1, 2 en 3	Artikel 4.438, eerste lid, Bal		
Bijlage VII Deel 4	Artikel 4.465, tweede lid, Bal		
Bijlage VII Deel 5	Artikel 4.462 Bal		
Bijlage VII Deel 6 onder 1	Artikel 4.456, eerste lid, Bal		
Bijlage VII Deel 6 onder 2	Artikel 4.456, tweede en vierde lid, Bal		
Bijlage VII Deel 6 onder 3	Artikel 4.456, derde lid, Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 1	Artikel 4.467, eerste lid, Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 2	Artikel 4.471 Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 3 onder a onder i	Artikel 4.468, eerste en tweede lid, Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 3 onder a onder ii	Artikel 4.469 Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 3 onder a onder iii	Artikel 4.465 Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 3 onder b onder i	Artikel 4.470, eerste en derde lid, Bal		
Bijlage VII Deel 7 onder 3 onder b onder ii	Artikel 4.470, tweede lid, Bal		
Bijlage VII Deel 8 onder 1	Artikel 4.457 Bal		
Bijlage VII Deel 8 onder 2	Artikel 4.458 Bal		
Bijlage VII Deel 8 onder 3	Artikel 4.459 Bal		
Bijlage VII Deel 8 onder 4	Artikel 4.460 Bal		
Bijlage VIII Deel 1 onder 1	Artikel 4.108 Bal		
Bijlage VIII Deel 1 onder 2	Artikel 4.109, eerste lid, Bal		
Bijlage VIII Deel 1 onder 3	Artikel 4.109, tweede lid, Bal		
Bijlage VIII Deel 2 onder 1	Bijlage I (Nm^3) Bal		
Bijlage VIII Deel 2 onder 2	Artikel 4.113 Bal		
Bijlage VIII Deel 2 onder 3	Artikel 4.113 Bal		
Bijlage VIII Deel 2 onder 4	Artikel 4.114 Bal		
Bijlage VIII Deel 3	Artikel 4.116 Bal		
Bijlage IX	Behoeft geen implementatie		
Bijlage X	Behoeft geen implementatie		

Richtlijn opslag en distributie benzine

Richtlijn 94/63/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 1994 betreffende de beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) als gevolg van de opslag van benzine en de distributie van benzine vanaf terminals naar benzinestations

Bepaling EU-regeling (richtlijn opslag en distributie benzine)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		
Artikel 2, onder a	Artikel 4.1074, tweede lid, Bal		
Artikel 2, onder b	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik
Artikel 2, onder c	Bijlage I (benzineopslagtank) Bal		
Artikel 2, onder d	Bijlage I (benzineterminal) Bal		
Artikel 2, onder e	Bijlage I (mobiele benzinetank) Bal		
Artikel 2, onder f	Behoeft geen implementatie		Sluit aan bij normaal spraakgebruik
Artikel 2, onder g	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 2, onder h	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 2, onder i	Artikel 4.1081, vijfde lid, Bal		
Artikel 2, onder j	Bijlage I (benzinedampterugwinningseenheid) Bal		
Artikel 2, onder k	Behoeft geen implementatie		Begrip komt niet terug bij op- en overslag benzine
Artikel 2, onder l	Behoeft geen implementatie		Begrip komt niet terug bij op- en overslag benzine
Artikel 2, onder m	Artikel 4.1081, vierde lid, Bal		Definitie uitgeschreven in artikel
Artikel 2, onder n	Bijlage I (benzineoverslaginstallatie) Bal		
Artikel 2, onder o	Bijlage I (benzinelaadportaal) Bal		
Artikel 3, eerste lid, eerste alinea	Artikelen 4.1078, 4.1079, 4.1080 Bal		
Artikel 3, eerste lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Benoemt doel van de richtlijnvoorschriften
Artikel 3, eerste lid, derde alinea	Behoeft geen implementatie		
Artikel 3, eerste lid, vierde alinea	Artikel 4.7 Ow	De lidstaten kunnen andere technische maatregelen nemen als deze even doeltreffend zijn.	Er kunnen gelijkwaardige maatregelen worden getroffen
Artikel 3, eerste lid, vijfde alinea	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 3, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 4, eerste lid, eerste alinea	Artikelen 4.1081 tot en met 4.1088 en artikel 4.1092 Bal		
Artikel 4, eerste lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Benoemt doel van de richtlijnvoorschriften
Artikel 4, eerste lid, derde alinea	Behoeft geen implementatie		
Artikel 4, eerste lid, vierde alinea	Artikel 4.7 Ow	De lidstaten kunnen andere technische maatregelen nemen als deze even doeltreffend zijn.	Er kunnen gelijkwaardige maatregelen worden getroffen
Artikel 4, eerste lid, vijfde alinea, eerste zin	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 4, eerste lid, vijfde alinea, tweede zin	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie

Bepaling EU-regeling (richtlijn opslag en distributie benzine)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 4, eerste lid, zesde alinea, eerste zin	Artikelen 4.1089 tot en met 4.1091, 4.1093, 4.1094, 4.1096 tot en met 4.1098 Bal		
Artikel 4, eerste lid, zesde alinea, tweede en derde zin	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 4, tweede en derde lid	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 4, vierde lid, eerste alinea, onder a	Behoeft geen implementatie		Regels in Bal en de vergunning moeten BBT zijn. Bepalingen van artikel 4, vierde lid, eerste alinea, onder a gelden daarom ook voor bestaande benzine-opslagtanks, benzineoverslaginstallaties, benzinestations en mobiele benzinetanks
Artikel 4, vierde lid, eerste alinea, onder b	Behoeft geen implementatie		Niet van toepassing in Nederland (geldt voor kleine afgelegen eilanden)
Artikel 4, vierde lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 4, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Bepaling gaat over Spanje
Artikel 5	Regeling benzinevervoer in mobiele tanks 2006 op grond van artikel 2 van het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen.		
Artikel 6, eerste lid, eerste alinea	Artikel 4.981 Bal		
Artikel 6, eerste lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Benoemt doel van de richtlijnvoorschriften
Artikel 6, eerste lid, derde alinea	Behoeft geen implementatie		
Artikel 6, eerste lid, vierde alinea	Artikel 4.7 Ow	De lidstaten kunnen andere technische maatregelen nemen als deze even doeltreffend zijn	Er kunnen gelijkwaardige maatregelen worden getroffen
Artikel 6, eerste lid, vijfde alinea	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 6, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 6, derde lid	Artikel 4.981 Bal		
Artikel 6, vierde lid, eerste alinea	Behoeft geen implementatie		
Artikel 6, vierde lid, tweede alinea	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 6, vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Termijn artikel 10 verstreken, niet meer relevant
Artikel 6, zesde lid	Behoeft geen implementatie		Gericht aan andere lidstaten
Artikel 7 tot en met 10	Behoeft geen implementatie		Gericht tot Commissie
Artikel 10	Behoeft geen implementatie		Feitelijk handelen
Artikel 11	Behoeft geen implementatie		Adressaatbepaling
Bijlage I onder 1.	Artikel 4.1078 Bal		
Bijlage I onder 2.	Artikel 4.1079 Bal		
Bijlage I onder 3.	Artikel 4.1080, eerste lid, Bal		
Bijlage I onder 4.	Artikel 4.1080, eerste lid, Bal		Zie opmerking bij bijlage I, punt 4.
Bijlage I onder 5.	Artikel 4.1080, tweede lid, Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn opslag en distributie benzine)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Bijlage II onder 1.	Artikel 4.1081, eerste, tweede en vierde lid, Bal		
Bijlage II onder 2.	Artikelen 4.1082 tot en met 4.1087 Bal		
Bijlage II onder 3.	Artikel 4.1088, eerste lid, Bal		
Bijlage II onder 4.	Artikel 4.1088, tweede en derde lid, Bal		
Bijlage II onder 5.	Artikel 4.1081, derde lid, Bal		
Bijlage III	Artikel 4.981 Bal		
Bijlage IV onder 1.	Artikel 4.1094 Bal		
Bijlage IV onder 2.1.	Artikel 4.1089 Bal		
Bijlage IV onder 2.2.	Artikel 4.1090 Bal		
Bijlage IV onder 2.3.	Verplichtingen gelijk aan internationale eisen voor vervoer van gevaarlijke stoffen (ADR)		
Bijlage IV onder 3.1.	Artikel 4.1096, eerste lid, Bal		
Bijlage IV onder 3.2.	Artikel 4.1096, tweede lid, Bal		
Bijlage IV onder 3.3.	Artikel 4.1096, tweede lid, Bal		
Bijlage IV onder 3.4.	Artikel 4.1097 Bal		
Bijlage IV onder 3.5.	Verplichtingen gelijk aan internationale eisen voor vervoer van gevaarlijke stoffen (ADR)		
Bijlage IV onder 4.1.1.	Artikel 4.1098, onder a tot en met c, Bal		
Bijlage IV onder 4.1.2.	Artikel 4.1098, onder d, Bal		
Bijlage IV onder 4.1.3.	Artikel 4.1098, onder e, Bal		
Bijlage IV onder 4.1.4.	Artikel 4.1098, onder f, Bal		
Bijlage IV onder 4.2.	Artikel 4.1098, onder g, Bal		
Bijlage IV onder 4.3.	Artikel 4.1098, onder h, Bal		
Bijlage IV onder 5.1.	Artikel 4.1091, eerste lid, Bal		
Bijlage IV onder 5.1.	Artikel 4.1091, derde lid, Bal		
Bijlage IV onder 5.2.	Artikel 4.1091, tweede lid, Bal		

Richtlijn stedelijk afvalwater

Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater

Bepaling EU-regeling (richtlijn stedelijk afvalwater)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Beschrijft doel van de richtlijn
Artikel 2, eerste lid	Bijlage I (stedelijk afvalwater) Ow		
Artikel 2, tweede lid	Bijlage I (huishoudelijk afvalwater) Bal		
Artikel 2, derde lid	Artikel 5.165 Bkl		
Artikel 2, vierde en vijfde lid	Behoeft geen implementatie		Begrippen worden niet gebruikt in implementatie
Artikel 2, zesde lid	Bijlage I (inwonerequivalent) Bal		
Artikel 2, zevende tot en met dertiende lid	Behoeft geen implementatie		Begrippen worden niet gebruikt in implementatie
Artikel 3, eerste lid	Artikel 3.16 Bkl		
Artikel 3, eerste lid bis	Behoeft geen implementatie		Betreft alleen Frankrijk
Artikel 3, tweede lid	Artikel 3.16 Bkl		
Artikel 4	Artikel 4.608 Bal	Keuze mogelijk voor een gelijkwaardig proces	Geen gebruik van gemaakt. Nederland heeft geen hogere bergstreken als bedoeld in artikel 4, tweede lid.

Bepaling EU-regeling (richtlijn stedelijk afvalwater)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 5	Artikelen 4.608 en 4.609 Bal	Lid 4: keuze mogelijk om wel of geen toepassing te geven aan 75%-regeling voor gebieden Lid 8: keuze mogelijk om geen kwetsbare gebieden aan te wijzen	Lid 4: gebruik van gemaakt voor saldering binnen beheergebied waterschappen (art. 4.606 Bal). Lid 8: geen kwetsbare gebieden aangewezen, de eisen van artikel 5 worden in heel Nederland toegepast.
Artikel 6	Behoeft geen implementatie	Keuze mogelijk om wel of geen minder kwetsbare gebieden aan te wijzen	Geen gebruik van gemaakt, vanwege toepassing artikel 5, achtste lid.
Artikel 7	Artikel 4.608 Bal		
Artikel 8 en 9	Behoeft geen implementatie		Er zijn geen uitzonderlijke gevallen of problemen vanuit andere lidstaten als bedoeld in deze artikelen.
Artikel 10	Artikel 4.606, eerste lid, Bal en artikel 3.17 Bkl		
Artikel 11, eerste lid	Artikelen 3.173, 3.175, 3.176, eerste lid, Bal en 5.165 Bkl		
Artikel 11, tweede lid	Artikel 5.165 Bkl		
Artikel 11, derde lid	Artikel 5.38 Ow		
Artikel 12, eerste lid	Artikel 2.11 Bal		
Artikel 12, tweede lid	Paragraaf 3.5.7 Bal		
Artikel 12, derde lid	Artikelen 3.175 en 4.608 Bal		
Artikel 12, vierde lid	Behoeft geen implementatie		Het Rijk beziet de algemene regels van het Bal regelmatig.
Artikel 13	Artikel 3.129 Bal		
Artikel 14	Artikel 3.187 Bal		
Artikel 15, eerste lid	Artikelen 4.611, 4.613 en 4.614 Bal		
Artikel 15, tweede lid	Artikel 8.88 en 8.9 Bkl		
Artikel 15, derde lid	Behoeft geen implementatie		Geen gebruik van gemaakt, vanwege toepassing artikel 5, achtste lid.
Artikel 15, vierde lid	Artikel 10.19 Bkl		
Artikel 16	Artikelen 10.17 en 10.19 Bkl en artikel 8.27 Ob		
Artikel 17	Behoeft geen implementatie		Er is geen programma meer nodig
Artikel 18 tot en met 20	Behoeft geen implementatie		Betreft commissie, implementatieopdracht en normadressaat richtlijn.
Bijlage I onder A	Artikelen 2.16 Ow, 4.606, eerste lid, Bal, 3.16 Bkl		
Bijlage I onder B	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder B onder 1	Artikel 2.11 Bal		
Bijlage I onder B onder 2	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder B onder 3	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder B onder 4	Artikelen 2.12 en 2.13 Bal		
Bijlage I onder B onder 5	Artikel 4.606, tweede lid, Bal		
Bijlage I onder C	Artikel 2.11 Bal		
Bijlage I onder D onder 1 tot en met 3	Artikel 4.611 Bal		
Bijlage I onder D onder 4	Artikel 4.608, tweede lid, Bal		

Bepaling EU-regeling (richtlijn stedelijk afvalwater)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Bijlage I onder D onder 5	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder 1	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder 2	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage I onder 3	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage II	Artikel 4.608 Bal		
Bijlage III	Artikel 4.608 Bal		

Seveso-richtlijn

Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad

Bepaling EU-regeling (Seveso-richtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 1	Behoeft geen implementatie		Bevat beschrijving van het onderwerp van de richtlijn
Artikel 2, eerste lid	Artikel 3.50, eerste lid, en bijlage I (hogedrempelinrichting) Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder a	Artikel 3.50, tweede lid, onder a, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder b	Artikel 23, tweede lid, Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen en artikel 1.4 Ow		
Artikel 2, tweede lid, onder c	Artikel 3.50, tweede lid, onder b, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder d	Artikel 3.50, tweede lid, onder c, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder e	Artikel 3.50, tweede lid, onder d, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder f	Artikel 3.50, tweede lid, onder d, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder g	Artikel 3.50, tweede lid, onder e, Bal		
Artikel 2, tweede lid, onder h	Artikel 3.50, tweede lid, onder f, Bal		
Artikel 3, eerste lid	Bijlage I (Seveso-inrichting) Bal, Bijlage I (Seveso-inrichting) Bkl		
Artikel 3, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Begrip wordt niet gebruikt in de nationale regelgeving
Artikel 3, derde lid	Bijlage I (hogedrempelinrichting) Bal		
Artikel 3, vierde tot en met zevende lid	Behoeft geen implementatie		Begrippen worden niet gebruikt in de nationale regelgeving
Artikel 3, achtste lid	Bijlage I (Seveso-installatie) Bal		
Artikel 3, negende lid	Behoeft geen implementatie		Begrip wordt niet gebruikt in de nationale regelgeving
Artikel 3, tiende lid	Artikel 3.50, eerste en tweede lid, onder b, c en f, en artikel 4, tweede lid, Bal		
Artikel 3, elfde lid	Behoeft geen implementatie		Begrip betreft normaal spraakgebruik
Artikel 3, twaalfde lid	Artikel 3.50, eerste lid, Bal		
Artikel 3, dertiende lid	Bijlage I (zwaar ongeval) Bal		
Artikel 3, veertiende tot en met zestiende lid	Behoeft geen implementatie		Begrippen betreffen normaal spraakgebruik
Artikel 3, zeventiende lid	Behoeft geen implementatie		Dit begrip komt al voor in nationale regelgeving als «een ieder"
Artikel 3, achttiende lid	Behoeft geen implementatie		Dit begrip komt al voor in nationale regelgeving als «belanghebbende"

Bepaling EU-regeling (Seveso-richtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 3, negentiende lid	Behoeft geen implementatie		Begrip betreft normaal spraakgebruik
Artikel 4	Behoeft geen implementatie		Betreft een procedure bij de Europese Commissie
Artikel 5, eerste lid	Artikel 4.9, eerste lid, Bal		
Artikel 5, tweede lid	Artikel 4.9, tweede lid, Bal		
Artikel 6, eerste lid	Ib		
Artikel 6, tweede lid	Behoeft geen implementatie		Betreft feitelijk handelen tussen Commissie en bevoegde autoriteiten
Artikel 6, derde lid	Behoeft geen implementatie		Overbodige bepaling
Artikel 7, eerste lid	Artikel 4.5, eerste lid, Bal		
Artikel 7, tweede lid	Artikel 4.5, eerste lid, Bal		
Artikel 7, derde lid	Ib		
Artikel 7, vierde lid	Artikel 4.6 Bal		
Artikel 8, eerste lid	Artikel 4.10 Bal		
Artikel 8, tweede lid	Artikel 4.26 Bal en mr	Nationaal kan worden geregeld dat het preventiebeleid aan de bevoegde autoriteit moet worden gezonden.	Deze mogelijkheid wordt ingevuld met de indieningsvereisten die bij ministeriële regeling worden geregeld.
Artikel 8, derde lid	Artikel 4.26 Bal	Nationaal kan worden geregeld dat het preventiebeleid aan de bevoegde autoriteit moet worden gezonden.	Deze mogelijkheid wordt ingevuld met de indieningsvereisten die bij ministeriële regeling worden geregeld.
Artikel 8, vierde lid	Artikel 4.12, tweede lid, Bal	Nationaal kan worden geregeld dat het preventiebeleid aan de bevoegde autoriteit moet worden gezonden.	Deze mogelijkheid wordt ingevuld met de indieningsvereisten die bij ministeriële regeling worden geregeld.
Artikel 8, vijfde lid	Artikel 4.11, eerste lid, Bal	In Bijlage III, onder b, onder vi, van de Seveso-richtlijn is bepaald dat tot de procedures ook prestatie-indicatoren kunnen behoren zoals veiligheidsprestatie-indicatoren (safety performance indicators, SPI's) en/of andere relevante indicatoren.	In navolging van het Brzo 2015 is in artikel 4.9, eerste lid, Bal bepaald dat een veiligheidsbeheerssysteem moet voldoen aan alle punten van bijlage III bij de Seveso-richtlijn. Dat betekent dat ook SPI's daarvan onderdeel uit moeten maken.
Artikel 9, eerste lid	Artikel 8.13, tweede lid, Bkl		
Artikel 9, tweede lid	Artikel 10.28 Ob		
Artikel 9, derde lid	Artikelen 8.12, derde lid, onder b en 8.38 Bkl en 4.13 Bal		
Artikel 10, eerste lid	Artikelen 4.14, eerste en tweede lid, 4.15 tot en met 4.18 Bal		
Artikel 10, tweede lid	Artikel 4.14, tweede lid, Bal		
Artikel 10, derde lid	Artikel 4.14, eerste lid, en artikel 4.27 Bal		
Artikel 10, vierde lid	Artikel 4.27 Bal		
Artikel 10, vijfde lid	Artikelen 4.19 en 4.20 Bal		
Artikel 10, zesde lid	Ib		
Artikel 11	Artikelen 4.6, 4.12, 4.19 Bal		
Artikel 12, eerste lid, onder a	Artikel 4.22, eerste lid, Bal		

Bepaling EU-regeling (Seveso-richtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 12, eerste lid, onder b	Artikel 4.17 Bal		
Artikel 12, eerste lid, onder c	Artikel 6.1.1, eerste lid, en artikel 6.1.2 Besluit veiligheidsregio's		
Artikel 12, tweede lid	Artikel 4.22 en artikel 4.28 Bal		
Artikel 12, derde lid	Artikel 4.22, eerste en tweede lid, Bal		
Artikel 12, vierde lid	Artikel 4.23, eerste en derde lid, Bal en Wet op de ondernemingsraden		
Artikel 12, vijfde lid	Artikel 6.1.4 Besluit veiligheidsregio's		
Artikel 12, zesde lid	Artikel 4.22, derde en vierde lid, Bal		
Artikel 12, zevende lid	Artikel 2.11 en afdeling 2.7 Bal, afdeling 19.1 Wet en artikel 28b Arbeidsomstandighedenwet		
Artikel 12, achtste lid	Artikel 17, derde lid, Wet veiligheidsregio's en artikel 6.1.8 Besluit veiligheidsregio's		
Artikel 13, eerste tot en met derde lid	Artikel 8.13, eerste lid, Bkl		
Artikel 13, vierde lid	Behoeft geen implementatie	De lidstaten kunnen voorzien in gecoördineerde of gezamenlijke procedures om te voldoen aan de voorschriften van dit artikel en de voorschriften van die wetgeving, teneinde, onder meer, dubbele beoordelingen of raadplegingen te voorkomen.	Hieraan is geen invulling gegeven.
Artikel 14, eerste lid	Artikelen 5, 5a en 6 juncto artikel 8 Besluit informatie inzake rampen en crises		
Artikel 14, tweede lid	Artikelen 4.25 Bal, 6 en 9 Besluit informatie inzake rampen en crises		
Artikel 14, derde lid	Artikelen 13, vierde lid, en 14, tweede lid, Besluit informatie inzake rampen en crises		
Artikel 14, vierde lid	Artikel 6.1.8, tweede lid, Besluit veiligheidsregio's		
Artikel 15, eerste lid, onder a	Artikelen 16.29 en 16.30 Ow, 10.24, eerste lid, onder c, Ob en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, eerste lid, onder b	Artikel 10.24, eerste lid, onder c, Ob		
Artikel 15, eerste lid, onder c	Artikelen 16.29 en 16.30 Ow, 10.24, eerste lid, onder c, Ob en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, tweede lid	Artikelen 3:10, 3:11 en 3.12 Algemene wet bestuursrecht en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, derde en vierde lid	Artikelen 16.29 en 16.30 Ow en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, vijfde lid	Artikel 3:11 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, zesde lid	Artikelen 16.29 en 16.30 Ow en afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 15, zevende lid	Afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 16	Artikel 4.7 Bal		
Artikel 17	Artikelen 19.3 tot en met 19.7 Ow en de artikelen 5, 5a en 6 van het Besluit informatie inzake rampen en crises		

Bepaling EU-regeling (Seveso-richtlijn)	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 18	Behoeft geen implementatie		Betreft feitelijk handelen tussen de Europese Commissie en de lidstaten
Artikel 19, eerste lid	Artikel 4.9, derde lid, Bal en Ib		
Artikel 19, tweede lid	Hoofdstukken 6 tot en met 8 van de Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 20	Ib		
Artikel 21	Behoeft geen implementatie		Betreft feitelijk handelen tussen de Europese Commissie en de lidstaten
Artikel 22	Artikel 4.25 Bal, artikel 10 Wet openbaarheid van bestuur en artikel 7 Arbeidsomstandighedenwet		
Artikel 23	Artikelen 1:2 en 3:45 en hoofdstukken 6 tot en met 8 van de Algemene wet bestuursrecht		
Artikel 24 tot en met 27	Behoeft geen implementatie		Bepalingen zijn gericht tot de Europese Commissie
Artikel 28	Artikel 1a Wet op de economische delicten, afdelingen 5.3.1 en 5.3.2 Algemene wet bestuursrecht en Ib		
Artikel 29	Behoeft geen implementatie		Bepaling is gericht tot de Europese Commissie
Artikel 30	Behoeft geen implementatie		Deze richtlijn is al ingetrokken
Artikelen 31 tot en met 34	Behoeven geen implementatie		Betreffen bepalingen die de implementatie, intrekking van de vorige Seveso-richtlijn en de inwerkingtreding regelen
Bijlage I	Artikel 4.2, tweede lid, Bal		
Bijlage II	Artikel 4.14, tweede lid, Bal		
Bijlage III	Artikel 4.11, eerste lid, Bal	In Bijlage III, onder b, onder vi, van de Seveso-richtlijn is bepaald dat tot de procedures ook prestatie-indicatoren kunnen behoren zoals veiligheidsprestatie-indicatoren (safety performance indicators, SPI's) en/of andere relevante indicatoren.	In navolging van het Brzo 2015 is in artikel 4.9, eerste lid, Bal bepaald dat een veiligheidsbeheerssysteem moet voldoen aan alle punten van bijlage III bij de Seveso-richtlijn. Dat betekent dat ook SPI's daarvan onderdeel uit moeten maken.
Bijlage IV	Artikel 4.22, tweede lid, Bal		
Bijlage V	Artikelen 5, 5a en 6 juncto artikel 8 Besluit informatie inzake rampen en crises		
Bijlage VI	Behoeft geen implementatie		Betreft feitelijk handelen tussen de Europese Commissie en de lidstaten
Bijlage VII	Behoeft geen implementatie		Betreft de concordantietabel

VN-Zeerechtverdrag

Op 10 december 1982 te Montego-Bay tot stand gekomen Verdrag inzake het recht van de zee (Trb. 1983, 83)

Bepaling VN-Zeerechtverdrag	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 60, eerste en tweede lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 60, derde lid	Artikel 7.17, eerste lid, Bal		

Bepaling VN-Zeerechtverdrag	Bepaling in implementatieregeling of in bestaande regelgeving	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van beleidsruimte en andere toelichting
Artikel 60, vierde en vijfde lid	Artikel 2.20 Ow	Omvang van de veiligheidszone	Nederland houdt de maximale afstand van 500 m aan, vanwege de veiligheid van de scheepvaart en bescherming van het mariene milieu.
Artikel 60, zesde lid	Artikel 7.47 Bal		
Artikel 60, zevende lid	Artikel 8.90 Bkl		
Artikel 60, achtste lid	Behoeft geen implementatie		
Artikel 80	Zie de implementatie van artikel 60.		

2 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-197; *Besluit van 18 juni 2020, houdende implementatie van enkele bepalingen van Richtlijn (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen (PbEU L 150/109) (Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-197.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2020-10-18: Afgezien van de algemene inleiding zijn geen algemene delen uit de nota van toelichting van het *Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen* overgenomen.

1 Inleiding

Dit besluit en de wijzigingen van andere besluiten die hierin zijn opgenomen strekken tot implementatie van de artikelen 9, eerste lid, aanhef en onder i, 10, eerste en tweede lid, 11, eerste lid, tweede en derde alinea, 20 tot en met 22 en 35 van Richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen (hierna: kaderrichtlijn afvalstoffen), zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018.[1] Dit betreft de bepalingen ten aanzien van gescheiden inzameling van afvalstoffen en registratie- en meldplichten met betrekking tot stoffen, mengsels, producten en afvalstoffen. Richtlijn (EU) 2018/851 dient uiterlijk op 5 juli 2020 in de Nederlandse wetgeving te zijn geïmplementeerd.[2]

2 Implementatiewetgeving

De te implementeren wijziging van de kaderrichtlijn afvalstoffen is onderdeel van het pakket van de Europese Commissie ter bevordering van de circulaire economie, onder meer bestaande uit zes wijzigingen van andere richtlijnen, waaronder de kaderrichtlijn afvalstoffen.

Dit besluit implementeert de volgende bepalingen uit de kaderrichtlijn afvalstoffen:

[1] Zie voor de transponeringstabel onderdeel C van de memorie van toelichting van het wetsvoorstel (Kamerstukken II, 2018/19, 35 267, nr. 3, p. 26 e.v.).

[2] De implementatie van overige bepalingen van de wijziging van de kaderrichtlijn afvalstoffen vindt ook plaats door middel van Implementatiewet wijziging EU-kaderrichtlijn afvalstoffen. Dit besluit vormt samen met het Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en een ministeriele regeling het sluitstuk van de implementatieregelgeving als gevolg van de wijziging van de kaderrichtlijn afvalstoffen. Daarnaast zal ook het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) en het afvalpreventieprogramma naar aanleiding van de wijziging van de kaderrichtlijn afvalstoffen worden aangepast.

- Verplichting tot gescheiden inzamelen van de afvalstromen bioafval, papier, metaal, kunststof, glas, textiel en gevaarlijke afvalstoffen, waaronder afgewerkte olie, en de afwijkingsmogelijkheden hiervan (artikelen 10, eerste en tweede lid, 11, eerste lid, tweede en derde alinea, 20 tot en met 22 kaderrichtlijn afvalstoffen) (paragraaf 3.1 van de toelichting);
- Registratie- en meldplichten met betrekking tot stoffen, mengsels, producten en afvalstoffen (paragraaf 3.2 van de toelichting):
  - Verplichting om gegevens over gevaarlijke afvalstoffen en gegevens over producten die ontstaan uit afval geregistreerd en gemeld worden aan het Landelijk meldpunt afvalstoffen (LMA), voor zover dit op dit moment nog niet verplicht is (artikel 35 kaderrichtlijn afvalstoffen) (paragraaf 3.2.1 van de toelichting);
  - Verplichting voor bedrijven om gegevens over gevaarlijke stoffen in voorwerpen te melden in een database van het EU-agentschap voor chemische stoffen (ECHA) (artikel 9, eerste lid, aanhef en onder i, kaderrichtlijn afvalstoffen) (paragraaf 3.2.2 van de toelichting).
- Enkele meer technische aanpassingen, waaronder de uitbreiding van de reikwijdte van het stortverbod voor groente-, fruit- en tuinafval in het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (hierna: Bssa) als gevolg van de definitie van het begrip «bioafval» en artikel 5, derde lid, onder f, in Richtlijn 1999/31/EG van de Raad betreffende het storten van afvalstoffen, zoals gewijzigd door Richtlijn (EU) 2018/850 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018, dat gescheiden ingezamelde stromen niet gestort mogen worden. Deze wijzigingen worden uitsluitend besproken in de artikelsgewijze toelichting.

3 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-400; *Besluit van 16 september 2020 tot aanvulling en wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit, de intrekking en wijziging van andere besluiten en regeling van overgangsrecht voor de invoering van de Omgevingswet (Invoeringsbesluit Omgevingswet)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-400.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2020-11-14: Een aantal onderdelen uit het algemene deel van deze nota van toelichting is niet overgenomen omdat betreffende inhoud niet direct betrekking heeft op de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving als gevolg van dit Staatsblad. Desbetreffende delen zijn in navolgende inhoudsopgave in donkeroranje ~~'dubbel doorgehaald'~~.

Inhoudsopgave

Algemeen
Samenvatting

1 Inleiding en aanleiding
1.1 Inleiding
1.2 Aanleiding stelselherziening
1.3 Inhoud van het Invoeringsbesluit Omgevingswet
1.4 Verhouding tot andere regelgeving
1.4.1 Het Invoeringsbesluit binnen het brede wetgevingstraject
1.4.2 Verhouding tot ingetrokken regelgeving
1.4.3 Herimplementatie Europees recht en internationale verdragen
1.5 Medebetrokkenheid
1.6 Leeswijzer

2 Aanvulling en wijziging Besluit activiteiten leefomgeving
2.1 Inleiding
2.2 Overzicht aanpassingen van het Besluit activiteiten leefomgeving
2.2.1 Uitwerking van artikelen in de Omgevingswet die nog niet waren opgenomen
2.2.2 Tot stand brengen van verbeteringen en corrigeren van enkele onvolkomenheden
2.2.3 Uitgangspunten bij het inbouwen van regels in het Besluit activiteiten leefomgeving
2.3 Kleine en middelgrote stookinstallaties

2.3.1 Wijzigingen
2.3.2 Effecten
2.4 Gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen
2.4.1 Wijzigingen
2.4.2 Effecten
2.5 Lozingen vanuit glastuinbouwbedrijven
2.5.1 Wijzigingen
2.5.2 Effecten
2.6 Beperkingengebiedactiviteiten rond spoorwegen
2.6.1 Wijzigingen
2.6.2 Effecten
2.7 Gelegenheid bieden tot zwemmen en baden
2.7.1 Wijzigingen
2.7.2 Effecten
2.8 Regels die verband houden met de richtlijn energie-efficiëntie
2.8.1 Wijziging
2.8.2 Effect
2.9 Regels over omgaan met geuremissie bij innovatieve stalsystemen
2.9.1 Wijziging
2.9.2 Effect
2.10 Regels die verband houden met aanpassing van het begrip beperkingengebiedactiviteit
2.10.1 Wijziging
2.10.2 Effect
2.11 Vergunningplicht vanwege de mer-beoordeling
2.11.1 Wijziging
2.11.2 Effect
2.12 Beperkte verschuiving van vergunningplicht naar decentrale regels
2.12.1 Wijzigingen
2.12.2 Effecten
2.13 Overige wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving

~~3 Aanvulling en wijziging Besluit bouwwerken leefomgeving~~
~~3.1 Inleiding~~
~~3.2 Uitwerking vergunningplichten voor het bouwen in het nieuwe stelsel~~
~~3.2.1 De vergunningplicht met het oog op technische bouwkwaliteit~~
~~3.2.2 De vergunningplicht met het oog op de regels uit het omgevingsplan~~
~~3.3 Overige belangrijke wijzigingen voor het Besluit bouwwerken leefomgeving~~
~~3.4 Wijzigingen~~
~~3.5 Effecten~~

~~4 Aanvulling en wijziging Besluit kwaliteit leefomgeving~~
~~4.1 Inleiding~~
~~4.2 Spoorwegemplacementen~~
~~4.2.1 Wijziging~~
~~4.2.2 Effect~~
~~4.3 Mijnbouwlocatieactiviteit en mijnbouwwerken in en om Waddengebied~~
~~4.3.1 Wijzigingen~~
~~4.3.2 Effect~~
~~4.4 Omgevingswaarden veiligheid van primaire waterkeringen~~
~~4.4.1 Inleiding~~
~~4.4.2 Vormgeving van de omgevingswaarde~~
~~4.4.3 Onderbouwing van de omgevingswaarden~~
~~4.4.4 Monitoring van de omgevingswaarde en de signaleringsparameter~~
~~4.4.5 Programmaplicht bij dreigende overschrijding van de omgevingswaarde~~
~~4.4.6 Wijzigingen~~
~~4.4.7 Effecten~~
~~4.5 Omgevingswaarden veiligheid andere dan primaire keringen in beheer bij het Rijk~~

~~4.5.1 Inleiding~~
~~4.5.2 Uitwerking~~
~~4.5.3 Wijzigingen~~
~~4.5.4 Effect~~
~~4.6 Omgevingswaarden SO_2 en NO_x voor grote natuurgebieden~~
~~4.7 Omgevingswaarden nec-plafonds~~
~~4.7.1 Inleiding~~
~~4.7.2 Emissieverbintenissen als omgevingswaarden~~
~~4.7.3 Invulling verplicht programma en actualisatieplicht~~
~~4.7.4 Monitoring, emissie-inventarisaties en rapportageverplichtingen~~
~~4.7.5 Wijziging~~
~~4.7.6 Effect~~
~~4.8 Instructieregels immissies~~
~~4.8.1 Wijzigingen~~
~~4.8.2 Effect~~
~~4.9 Luchthavens~~
~~4.9.1 Wijziging~~
~~4.9.2 Effect~~
~~4.10 Waddenzee en Waddengebied~~
~~4.10.1 Inleiding en achtergrond~~
~~4.10.2 Inhoud van de regeling~~
~~4.10.3 Wijzigingen~~
~~4.10.4 Effecten~~
~~4.11 Ladder voor duurzame verstedelijking~~
~~4.11.1 Inleiding en achtergrond~~
~~4.11.2 Werking van de ladder in het nieuwe stelsel~~
~~4.11.3 Reikwijdte van het onderzoek~~
~~4.11.4 Wijzigingen~~
~~4.11.5 Effecten~~
~~4.12 Landelijke fiets- en wandelroutes (routenetwerken)~~
~~4.12.1 Inleiding en achtergrond~~
~~4.12.2 Inhoud van de instructieregel voor routenetwerken~~
~~4.12.3 Wijziging~~
~~4.12.4 Effecten~~
~~4.13 Beoordeling en inpassing omgevingsvergunning omgevingsplanactiviteit~~
~~4.13.1 Beoordelingsregels~~
~~4.13.2 Inpassing omgevingsvergunning omgevingsplanactiviteit in omgevingsplan~~
~~4.13.3 Wijzigingen~~
~~4.13.4 Effecten~~
~~4.14 Beoordeling omgevingsvergunning bouwactiviteit~~
~~4.14.1 Wijziging~~
~~4.14.2 Effect~~
~~4.15 Stortplaatsen voor baggerspecie op land~~
~~4.15.1 Wijzigingen~~
~~4.15.2 Effect~~
~~4.16 Monitoring en gegevensverzameling waterkwaliteit~~
~~4.16.1 Inleiding en Achtergrond~~
~~4.16.2 Monitoringsprogramma~~
~~4.16.3 Wijziging~~
~~4.16.4 Effect~~
~~4.17 Specifiek overgangsrecht Besluit kwaliteit leefomgeving~~
~~4.17.1 Overgangsfase omgevingsplan~~
~~4.17.2 Eerbiedigende werking instructieregels~~
~~4.18 Overige belangrijke wijzigingen voor het Besluit kwaliteit leefomgeving~~

~~5 Aanvulling en wijziging Omgevingsbesluit~~
~~5.1 Inleiding~~

~~5.2 Reikwijdte omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening~~
~~5.2.1 Inleiding~~
~~5.2.2 Aanleiding voor de afbakening~~
~~5.2.3 De afbakening van de reikwijdte van decentrale regels~~
~~5.2.4 Hoofdlijnen van de regeling~~
~~5.2.5 Overgangsrecht~~
~~5.2.6 Wijzigingen~~
~~5.2.7 Effecten~~
~~5.3 Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden~~
~~5.3.1 Wijzigingen~~
~~5.3.2 Effecten~~
~~5.4 Omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit met betrekking tot een mijnbouwwerk~~
~~5.4.1 Inleiding~~
~~5.4.2 Aanwijzing bevoegd gezag~~
~~5.4.3 Advies en instemming~~
~~5.4.4 Medehandhaving door de Minister van Economische Zaken en Klimaat~~
~~5.4.5 Wijzigingen~~
~~5.4.6 Effecten~~
~~5.5 Financiële zekerheid~~
~~5.5.1 Inleiding~~
~~5.5.2 Activiteiten waarvoor financiële zekerheid verplicht is~~
~~5.5.3 Wijzigingen~~
~~5.5.4 Effect~~
~~5.6 Verdeling van verantwoordelijkheden tussen vergunninghouders~~
~~5.6.1 Wijziging~~
~~5.6.2 Effect~~
~~5.7 Milieueffectrapportage~~
~~5.7.1 Inleiding~~
~~5.7.2 Aanpassingen als gevolg van de wijzigingsrichtlijn mer~~
~~5.7.3 Overige aanpassingen milieueffectrapportage~~
~~5.7.4 Wijzigingen~~
~~5.7.5 Effecten~~
~~5.8 OCW-schadebeoordelingscommissie archeologische rijksmonumenten~~
~~5.8.1 Inleiding~~
~~5.8.2 Werkzaamheden commissie~~
~~5.8.3 Wijzigingen~~
~~5.8.4 Effecten~~
~~5.9 Vergunningverlening, toezicht en handhaving~~
~~5.9.1 Inleiding~~
~~5.9.2 Bestuursrechtelijke handhaving van gedoogplichten~~
~~5.9.3 Omzetting Besluit verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving~~
~~5.9.4 Omzetting Seveso-richtlijn~~
~~5.9.5 Wijzigingen~~
~~5.9.6 Effecten~~
~~5.10 Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)~~
~~5.10.1 Inleiding~~
~~5.10.2 Ontsluiten van informatie~~
~~5.10.3 Loketfunctie~~
~~5.10.4 De bescherming van persoons- en vertrouwelijke gegevens in de landelijke voorziening~~
~~5.10.5 Beheer en instandhouding landelijke voorziening~~
~~5.10.6 Overgang van bestaande voorzieningen naar het DSO~~
~~5.10.7 Wijzigingen~~
~~5.10.8 Effecten~~
~~5.11 Overige belangrijke wijzigingen en aanvullingen van het Omgevingsbesluit~~

~~6 Hoofdlijnen overgangsrecht~~
~~6.1 Inleiding~~

~~6.2 Uitgangspunten overgangsrecht~~
~~6.3 Opbouw en indeling regels overgangsrecht~~
~~6.4 Verhouding regulier overgangsrecht tot de bruidsschat~~
~~6.5 Overgang van registers~~

~~7 Bruidsschat~~
~~7.1 Inleiding~~
~~7.2 Welke rijksregels vervallen?~~
~~7.3 Nieuw deel en tijdelijk deel~~
~~7.4 Gelijkwaardige regels~~
~~7.5 Verhouding bruidsschat en algemene maatregelen van bestuur~~
~~7.6 Relatie bruidsschat en ander overgangsrecht~~
~~7.7 Wijzigingen~~
~~7.8 Effecten~~

8 Effecten
8.1 Inleiding
8.2 Financiële effecten
8.2.1 Financiële effecten algemeen
8.2.2 Effecten voor burgers en bedrijven
8.2.3 Effecten voor medeoverheden
8.2.4 Decentrale ruimte
8.2.5 Advies van het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)
8.2.6 Bedrijfseffectentoets
8.3 Effect op het milieu
8.4 Effect op de rechterlijke macht en de handhaafbaarheid
8.4.1 Effecten op de rechterlijke macht
8.4.2 Effecten op de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid
8.5 Advies Integrale Adviescommissie Omgevingswet

9 Totstandkoming Besluit en consultatie
9.1 Totstandkoming besluit
9.2 Centrale thema's in consultatiereacties
9.3 Reacties bij de wijzigingen en aanvullingen van de vier AMvB's
9.3.1 Reacties bij het Besluit activiteiten Leefomgeving
~~9.3.2 Reacties bij het Besluit bouwwerken leefomgeving~~
~~9.3.3 Reacties bij het Besluit kwaliteit leefomgeving~~
~~9.3.4 Reacties bij het Omgevingsbesluit~~
~~9.4 Reacties bij het overgangsrecht~~
~~9.5 Reacties bij de bruidsschat~~
~~9.6 Wijzigingen naar aanleiding van de parlementaire behandeling~~

~~10 Notificatie~~

~~11 Invoering~~

~~12 Implementatietabellen~~

~~Artikelsgewijs~~
~~Hoofdstuk 1 Aanvulling en wijziging Besluit activiteiten leefomgeving~~
~~Hoofdstuk 2 Aanvulling en wijziging Besluit bouwwerken leefomgeving~~
~~Hoofdstuk 3 Aanvulling en wijziging Besluit kwaliteit leefomgeving~~
~~Hoofdstuk 4 Aanvulling en wijziging Omgevingsbesluit~~
~~Hoofdstuk 5 Wijziging andere besluiten~~
~~Hoofdstuk 6 Intrekking besluiten~~
~~Hoofdstuk 7 Voormalige rijksregels (bruidsschat)~~
~~Hoofdstuk 8 Overgangsrecht~~

~~Hoofdstuk 9 – Slotbepalingen~~

Bijlage Transponeringstabellen, er zijn transponeringstabellen gemaakt voor de volgende besluiten:
Activiteitenbesluit milieubeheer
~~Bouwbesluit 2012~~
~~Besluit algemene regels milieu mijnbouw~~
~~Besluit algemene regels ruimtelijke ordening~~
~~Besluit beheer winningsafvalstoffen~~
~~Besluit emissiearme huisvesting~~
~~Besluit energieprestatie gebouwen~~
~~Besluit externe veiligheid buisleidingen~~
~~Besluit externe veiligheid inrichtingen~~
~~Besluit externe veiligheid transportroutes~~
~~Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden~~
~~Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009~~
~~Besluit leges Wet beheer rijkswaterstaatswerken~~
~~Besluit lozen buiten inrichtingen~~
~~Besluit lozing afvalwater huishoudens~~
~~Besluit milieueffectrapportage~~
~~Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval~~
~~Besluit omgevingsrecht~~
~~Besluit ontgrondingen in rijkswateren~~
~~Besluit risico's zware ongevallen 2015~~
~~Besluit ruimtelijke ordening~~
~~Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet~~
~~Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen~~
~~Infiltratiebesluit bodembescherming~~
~~Registratiebesluit externe veiligheid~~
~~Stortbesluit bodembescherming~~
~~Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol~~
~~Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energie-infrastructuurprojecten~~
~~Waterbesluit~~

Algemeen

Samenvatting
Sinds enkele jaren wordt gewerkt aan de vernieuwing van het stelsel van het omgevingsrecht. Met de aanvaarding van de Omgevingswet door de Tweede en Eerste Kamer is een belangrijke stap gezet op weg naar een nieuw stelsel van omgevingswetgeving. Ook de publicatie van de vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) van de Omgevingswet (dat zijn het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit)[51] en de Omgevingsregeling[52], brengt de invoering van een nieuw stelsel van omgevingsrecht dichterbij.
Voor de invoering is ook een zogenoemd invoeringsspoor nodig, met name voor het regelen van een zorgvuldige en soepele overgang naar het nieuwe stelsel. Dat gebeurt via de Invoeringswet Omgevingswet, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en de Invoeringsregeling Omgevingswet. De Invoeringswet Omgevingswet is door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen en op 17 juni 2020 gepubliceerd in het Staatsblad.[53] Dit Invoeringsbesluit Omgevingswet (hierna: dit besluit) bevat drie hoofdgroepen van regels:
- een deel regelt het overgangsrecht;
- een deel wijzigt andere AMvB's of trekt deze in; en
- een deel wijzigt de vier AMvB's van de Omgevingswet of vult deze aan.

De inhoud van dit besluit is ook verbeeld in onderstaande figuur 0.1.

51 Zie Stb. 2018, 290, 291, 292 en 293.
52 Zie Stcrt. 2019, 56288.
53 Zie Stb. 2020, 172.

Figuur 0.1: Infographic van het Invoeringsbesluit Omgevingswet

De aanvullingsregelgeving voor de onderwerpen grondeigendom, geluid, natuur en bodem maakt eveneens deel uit van het stelsel van de Omgevingswet. Alle aanvullingswetten zijn inmiddels door de Tweede en Eerste Kamer aanvaard.[54]

Overgangsrecht
Het meeste overgangsrecht is al geregeld in de Invoeringswet Omgevingswet. In dit besluit is het overgangsrecht opgenomen dat aanvullend nodig is voor de vier AMvB's. De voorgestelde regels voor het overgangsrecht zijn opgesteld vanuit de zes uitgangspunten die ook bij de Invoeringswet Omgevingswet zijn gehanteerd: politiek-bestuurlijk draagvlak, rechtszekerheid, uitvoerbaarheid, eenvoudig, «uniform, tenzij» en snelle invoering. De belangrijkste onderdelen van het overgangsrecht die dit besluit regelt, betreffen enkele onderwerpen die voornamelijk op het niveau van AMvB zijn geregeld, zoals meldingen, kennisgevingen, gelijkwaardige maatregelen en maatwerkvoorschriften.

Bruidsschat

54 Zie Stb. 2020, 83 voor de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, Stb. 2020, 87 voor de Aanvullingswet bodem Omgevingswet, Stb. 2020, 112 voor de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet en Stb. 2020, 310 voor de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

Een bijzondere categorie overgangsrecht is de zogenoemde «bruidsschat».[55] Dit is een set regels over onderwerpen die onder de Omgevingswet overgaan van het Rijk naar decentrale overheden. De bruidsschat bevat regels waarbij het vooral afhangt van de lokale situatie welke regel passend is. Dit zijn bijvoorbeeld de algemene milieuregels over activiteiten zoals kleinschalige voedselbereiding, horeca, dierenpensions, dagrecreatie en supermarkten. Voor deze activiteiten worden dus alle milieuregels overgedragen aan decentrale overheden. Daarnaast bevat de bruidsschat regels over aspecten van activiteiten die beter lokaal kunnen worden geregeld, zoals immissies van geluid, geur en trillingen en zoals de aansluiting van gebouwen op nutsvoorzieningen, regels over open erven en terreinen bij bouwwerken, maar ook over lozingen op regionaal water. Deze laatste regels zijn dus aanvullend op rijksregels voor activiteiten. De inhoud van de bruidsschatregels wordt automatisch, van rechtswege, met dit besluit ingevoegd in het omgevingsplan of de waterschapsverordening. Hiermee wordt een rechtsvacuüm voorkomen en een zorgvuldige overgang naar het nieuwe stelsel geborgd. Gemeenten en waterschappen kunnen vanaf dag één van de stelselherziening de regels van de bruidsschat, aanpassen, behouden, of laten vervallen. Om het beschermingsniveau blijvend te waarborgen geeft het Rijk waar nodig via instructieregels zoals standaardwaarden en grenswaarden in het Besluit kwaliteit leefomgeving, heldere kaders mee voor de bestuurlijke afwegingsruimte. Voor geur en geluid verplicht het Rijk bijvoorbeeld dat in het omgevingsplan regels moeten worden opgenomen over geluid en geur voor kwetsbare gebouwen. Het overdragen van bovengenoemde regels aan lokale overheden sluit goed aan bij de zorg voor de fysieke leefomgeving die voor deze onderwerpen in de wetgeving voor de Omgevingswet al bij hen belegd is en de bevoegdheden die zij al hebben ten aanzien van de vergunningverlening en het toezicht en handhaving van deze regels. Voor de provincies is geen bruidsschat nodig, omdat zij zelf hun omgevingsverordeningen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet vaststellen.
Bij de totstandkoming van de vier AMvB's zijn keuzes gemaakt welke regels op landelijk niveau worden gesteld. Regels die landelijk altijd moeten gelden (zoals technische maatregelen gebaseerd op de stand ter techniek, en landelijke vergunningplichten) worden landelijk geregeld. De reikwijdte van de bruidsschat is dus gebaseerd op deze keuze: wat niet meer landelijk is geregeld is onderdeel van de bruidsschat. Deze keuzes zijn in paragraaf 4.2.3 en 4.8.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving toegelicht.[56]
In onderstaande figuur 0.2 (zie volgende pagina) is de bruidsschat verbeeld:

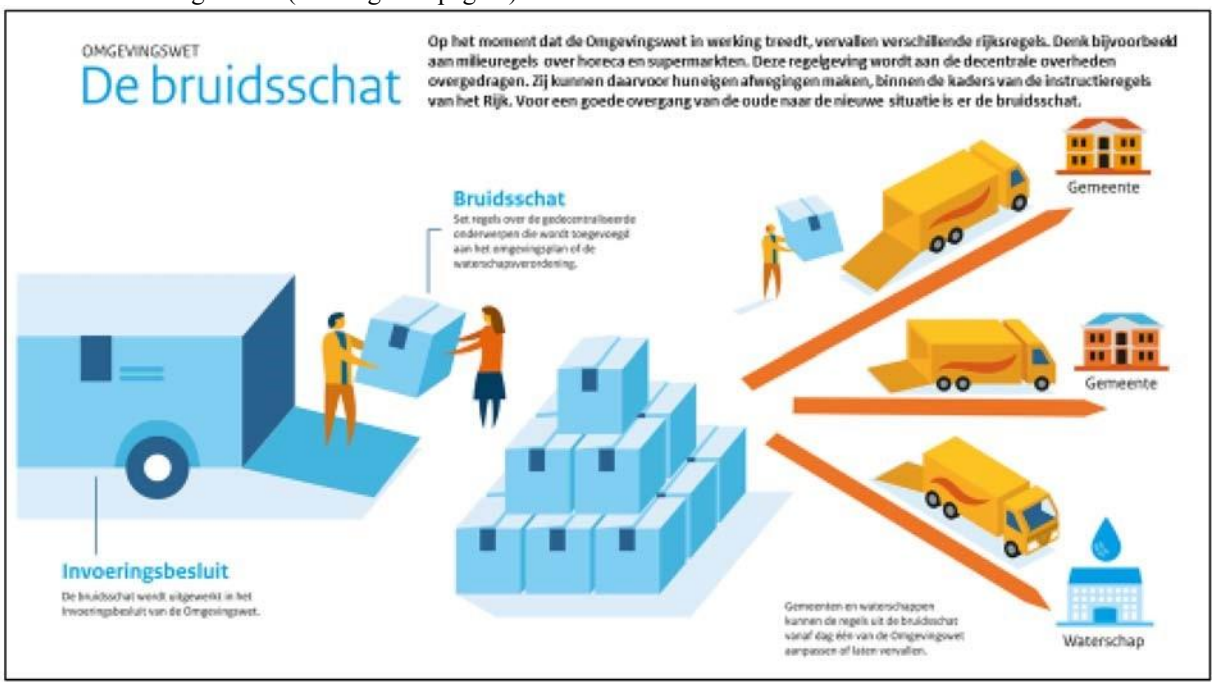

Figuur 0.2: Infographic van de bruidsschat

Intrekken en wijzigingen van andere AMvB's
In totaal worden 35 AMvB's ingetrokken en 50 AMvB's gewijzigd.

55 De bruidsschat is kort toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, zie paragraaf 5.2.3 en paragraaf 5.2.5.
56 Stb. 2018, 293, p. 564 en verder en p. 579 en verder.

De AMvB's die worden ingetrokken, zijn opgegaan in de Omgevingswet of in de vier AMvB's. Voorbeelden van AMvB's die in zijn geheel worden ingetrokken, zijn het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Bouwbesluit 2012 en het Besluit ruimtelijke ordening.
Deze AMvB's worden gewijzigd om ze te laten aansluiten op de Omgevingswet en de vier AMvB's. Het gaat dan bijvoorbeeld om wijziging van een andere AMvB om te voorkomen dat deze verwijst naar instrumenten die niet meer bestaan of om een gedeeltelijke intrekking van een AMvB. Voorbeelden van nu nog geldende AMvB's die met dit besluit worden gewijzigd, zijn het Waterbesluit, het Vuurwerkbesluit en het Besluit Erfgoedwet archeologie.

Aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet
De aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet vallen uiteen in drie delen.
- Een eerste deel betreft de uitwerking van artikelen in de Omgevingswet die het stellen van regels bij AMvB vereisen, maar die nog niet in de vier AMvB's zijn opgenomen. De redenen dat de uitwerking niet eerder is opgenomen zijn tweeledig. Allereerst komt dat omdat wijzigingen in het bestaand recht, bijvoorbeeld als gevolg van implementatie van Europese richtlijnen, nog niet waren afgerond of moesten wachten op lopende evaluaties op het moment dat de AMvB's in procedure werden gebracht. Voorbeelden van onderwerpen zijn de omgevingswaarden veiligheid primaire waterkeringen en de regels over kleine en middelgrote stookinstallaties. De tweede reden is dat de uitwerking moet wachten op wijzigingen in de Omgevingswet die zijn opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet. Voorbeelden hiervan zijn de uitwerking van de vergunningplichten voor de bouwactiviteit en het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- Het tweede deel van de aanvullingen komt voort uit de parlementaire behandeling van de vier AMvB's[57]. Het gaat daarbij om de motie Ronnes[58] over landelijke fiets- en wandelroutes en om de motie Veldman-Cegerek[59] over eisen aan decentrale omgevingswaarden.
- Het derde deel bestaat uit verbeteringen en correcties van enkele onvolkomenheden.

Totstandkomingsproces
Bij de totstandkoming van besluit is een veelheid aan organisaties en partijen betrokken. Voor een zo groot mogelijk draagvlak en een goede beleids- en wetgevingskwaliteit zijn kennis en ervaringen uit de praktijk op veel manieren betrokken bij dit besluit.
Er heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de medeoverheden, het bedrijfsleven en belangenorganisaties op het gebied van milieu, natuur, landschap, cultureel erfgoed en landbouw. In zogenoemde «botsproeven» werden de belangrijkste onderdelen van dit besluit nadrukkelijk getest met praktijkcasussen. Voor het opstellen van de regels van de zogenoemde bruidsschat (zie hoofdstuk 7 van deze toelichting) is er een expertsessie geweest in het najaar van 2017 en hebben diverse botsproeven plaatsgevonden in het voorjaar van 2018.

In de periode 28 oktober tot en met 21 december 2018 heeft zowel de internetconsultatie als de formele consultatie op het ontwerp van dit besluit plaatsgevonden. In totaal hebben 86 organisaties en individuen gebruik gemaakt van de consultatiemogelijkheid. Ook is het ontwerp van dit besluit vanwege de code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO, de VNG en de UvW. Met hen en met de Natuur- en Milieuorganisaties, VNO-NCW en leden van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State hebben gesprekken plaatsgevonden over hun consultatiereacties. Gelijktijdig met de consultatie werd het ontwerp van dit besluit onderworpen aan een toets op administratieve en bestuurlijke lasten, op de handhaafbaarheid en op de gevolgen voor de rechtspraak.

De betrokkenheid van het parlement voor dit besluit is via de voorhangprocedure geregeld.[60]

Inleiding en aanleiding

1.1 Inleiding
Dit besluit vormt samen met de Invoeringswet Omgevingswet en de Invoeringsregeling Omgevingswet het zogenaamde invoeringsspoor van de Omgevingswet. Het invoeringsspoor zorgt voor een zorgvuldige en soepele overgang van bestaande regelgeving van naar de regelgeving van het nieuwe stelsel. Om dit doel te bereiken omvat dit besluit drie hoofdgroepen van regels:

57 Het ontwerp van die voorgenomen besluiten is op 1 juli 2016 aan beide kamers der Staten-Generaal voorgelegd (Kamerstukken II 2015/16, 33 118, nr. 31).
58 Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 67.
59 Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 58.
60 Dit is geregeld in artikel 23.5 van de Omgevingswet.

- een deel regelt het overgangsrecht, inclusief de «bruidsschat», een set regels over onderwerpen die overgaat van het Rijk naar decentrale overheden;[61]
- een deel wijzigt andere AMvB's of trekt deze in; en
- een deel wijzigt de vier AMvB's[62] van de Omgevingswet of vult deze aan.

Omdat de vier AMvB's van de Omgevingswet op veel onderdelen vernieuwingen aanbrengen, is het noodzakelijk om ook daarop toegesneden overgangsrechtelijke voorzieningen te treffen. Dit geldt in het bijzonder voor het overgangsrecht voor de onderwerpen waarvoor de rijksregels vervallen en waarvoor de decentrale overheden zelf lokale regels gaan stellen; de bruidsschat.
In dit besluit worden de andere AMvB's die in zijn geheel of gedeeltelijk opgaan in het stelsel van de Omgevingswet gewijzigd of ingetrokken. Ook enkele AMvB's die niet opgaan in het stelsel van de Omgevingswet worden gewijzigd voor een goede aansluiting op de Omgevingswet. Deze AMvB's zijn in alfabetische volgorde opgenomen.
Bij de aanvullingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet gaat het onder andere om onderwerpen die nog niet waren opgenomen omdat de bestaande regelgeving bijvoorbeeld nog wijzigde, of om uitwerkingen van de Invoeringswet Omgevingswet en de verwerking van moties van de parlementaire behandeling van de vier ontwerp-AMvB's.[63]

1.2 Aanleiding stelselherziening

De herziening van het stelsel voor het omgevingsrecht is om twee redenen nodig. In de eerste plaats sluit de regelgeving voor de Omgevingswet niet goed meer aan op actuele en toekomstige ontwikkelingen. Zo richten deze regels zich onvoldoende op duurzame ontwikkeling. Ze houden onvoldoende rekening met regionale verschillen, de behoefte aan maatwerk in concrete projecten en het belang van vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij de besluitvorming over projecten. In de tweede plaats is het omgevingsrecht voor de Omgevingswet verbrokkeld en verdeeld over tientallen wetten en zo'n 60 voornamelijk sectorale AMvB's voor bodem, bouwen, geluid, infrastructuur, mijnbouw, milieu, monumentenzorg, natuur, ruimtelijke ordening en waterbeheer. Deze verbrokkeling leidt tot problemen in de afstemming en de coördinatie en verminderde kenbaarheid en bruikbaarheid voor alle gebruikers.

Maatschappelijke doelen en verbeterdoelen stelselherziening
De maatschappelijke doelen van de stelselherziening zijn opgenomen in artikel 1.3 van de Omgevingswet. Het stelsel is gericht op: «het met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, en in onderlinge samenhang:
a bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit; en
b doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.»

Ze kunnen worden samengevat in het motto van de Omgevingswet: «ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit».
De vorm en de inhoud van de stelselherziening van het omgevingsrecht zijn gebaseerd op vier verbeterdoelen. Deze verbeterdoelen zijn sturend geweest voor de gemaakte keuzen voor de verdere uitwerking van het nieuwe stelsel en daarmee ook voor dit besluit. De vier verbeterdoelen zijn:
1 het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
2 het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
3 het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieveen flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
4 het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

61 De bruidsschat bestaat uit te decentraliseren rijksregels die automatisch, van rechtswege, worden ingevoegd in de decentrale regelgeving, waarna de decentrale overheid vanaf dag één van de stelselherziening de regels van de bruidsschat, voor zover instructieregels daaraan niet in de weg staan, kunnen aanpassen of laten vervallen. Zie ook paragraaf 5.2.3 en paragraaf
62 De vier AMvB's van de wet zijn het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit.
63 Het gaat hier om de motie Ronnes (Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr.67) over landelijke fiets- en wandelroutes en om de motie Veldman-Cegerek (Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 58) over eisen aan decentrale omgevingswaarden.

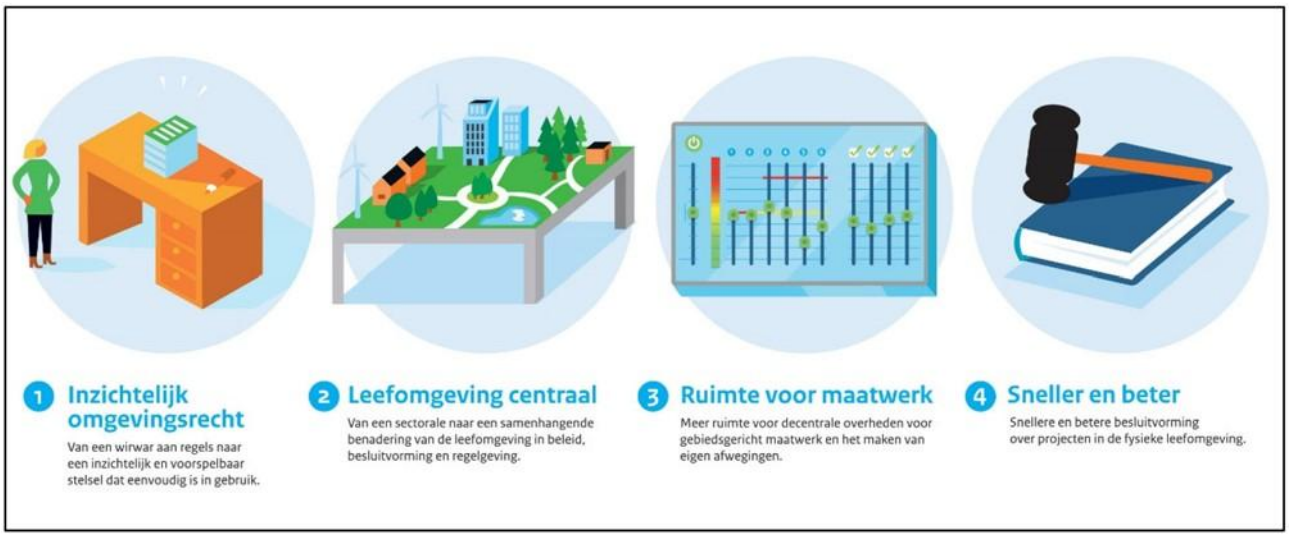

Figuur 1.1 Infographic: De vier verbeteringen

1.3 Inhoud van het Invoeringsbesluit Omgevingswet

Dit besluit bevat drie hoofdgroepen van regels: het overgangsrecht, intrekken en wijzigen van andere AMvB's en aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet.
Onderstaand volgt een korte toelichting op deze drie hoofdgroepen.

Overgangsrecht, inclusief de bruidsschat
Voor een soepel en zorgvuldige overgang naar het nieuwe stelsel is het noodzakelijk om op de vier AMvB's toegesneden overgangsrechtelijke voorzieningen te treffen. De voorgestelde regels voor het overgangsrecht zijn opgesteld vanuit de zes uitgangspunten die ook bij de Invoeringswet Omgevingswet zijn gehanteerd: politiek-bestuurlijk draagvlak, rechtszekerheid, uitvoerbaarheid, eenvoudig, «uniform, tenzij» en snelle invoering. Het meeste overgangsrecht is al geregeld in de Invoeringswet Omgevingswet. De belangrijkste onderdelen van het overgangsrecht die dit besluit regelt, betreft enkele onderwerpen die voornamelijk op het niveau van AMvB zijn geregeld, zoals meldingen, kennisgevingen, gelijkwaardige maatregelen en maatwerkvoorschriften.

Een bijzondere categorie overgangsrecht is de zogenoemde «bruidsschat».[64] Dit is een set regels over onderwerpen die onder de Omgevingswet overgaan van het Rijk naar decentrale overheden. Dit zijn bijvoorbeeld de algemene milieuregels over activiteiten zoals kleinschalige voedselbereiding, horeca, dierenpensions, dagrecreatie en supermarkten. Daarnaast bevat de bruidsschat regels over aspecten van activiteiten die beter lokaal kunnen worden geregeld, zoals immissies van geluid, geur en trillingen en zoals de aansluiting van gebouwen op nutsvoorzieningen en regels over open erven en terreinen bij bouwwerken maar ook over lozingen op regionaal water. Om het beschermingsniveau blijvend te waarborgen geeft het Rijk waar nodig via instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving, heldere kaders mee voor de bestuurlijke afwegingsruimte. Het overdragen van bovengenoemde regels aan lokale overheden sluit goed aan bij de zorg voor de fysieke leefomgeving die voor deze onderwerpen in de wetgeving voor de Omgevingswet al bij hen belegd is en de bevoegdheden die zij al hebben ten aanzien van de vergunningverlening en het toezicht en handhaving van deze regels. De inhoud van de regels wordt automatisch, van rechtswege, met dit besluit ingevoegd in de decentrale regelgeving. Hiermee wordt een rechtsvacuüm voorkomen. Dit besluit bevat een bruidsschat voor gemeenten en een voor waterschappen. Voor provincies is geen bruidsschat nodig, omdat de provincies (zoals afgesproken met het IPO) hun omgevingsverordeningen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet vaststellen. Decentrale overheden kunnen vanaf dag één van de stelselherziening de regels van de bruidsschat, voor zover instructieregels daaraan niet in de weg staan, aanpassen of laten vervallen.

Wijzigen andere AMvB's
In totaal worden 50 AMvB's gewijzigd.

64 De bruidsschat is al kort toegelicht in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, zie paragraaf 5.2.3 en paragraaf 5.2.5.

Een aantal AMvB's wordt gewijzigd om ze te laten aansluiten op de Omgevingswet, de vier AMvB's en de Omgevingsregeling. Het gaat dan bijvoorbeeld om wijziging van een AMvB onder de Wet milieubeheer om te voorkomen dat deze verwijst naar instrumenten die niet meer bestaan of om een gedeeltelijke intrekking van een AMvB. De AMvB's die worden gewijzigd in hoofdstuk 5 van dit besluit zijn in alfabetische volgorde:

1 Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken;
2 Arbeidsomstandighedenbesluit;
3 Asbestverwijderingsbesluit 2005;
4 Besluit basisregistratie ondergrond;
5 Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming;
6 Besluit beheer autobanden;
7 Besluit beheer autowrakken;
8 Besluit bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte;
9 Besluit brandstoffen luchtverontreiniging;
10 Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen;
11 Besluit bijzondere spoorwegen
12 Besluit capaciteitsverdeling hoofdspoorweginfrastructuur;
13 Besluit conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voorenergietoepassingen;
14 Besluit controle op rechtspersonen;
15 Besluit detectie radioactief besmet schroot;
16 Besluit eisen inrichtingen Drank- en Horecawet;
17 Besluit Erfgoedwet archeologie;
18 Besluit gebruik meststoffen;
19 Besluit geluidproduktie sportmotoren;
20 Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013;
21 Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden;
22 Besluit hoofdspoorweginfrastructuur;
23 Besluit huurprijzen woonruimte;
24 Besluit informatie inzake rampen en crises;
25 Besluit informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
26 Besluit infrastructuur alternatieve brandstoffen;
27 Besluit infrastructuurfonds alternatieve brandstoffen;
28 Besluit inzamelen afvalstoffen;
29 Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen;
30 Besluit kostenverevening reductie CO2-emissies glastuinbouw;
31 Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen;
32 Besluit OM-afdoening;
33 Besluit organische oplosmiddelen in verven en vernissenmilieubeheer;
34 Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen;
35 Besluit regels hoofdverblijf in dezelfde woning AOW;
36 Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen;
37 Besluit subsidiëring stichting advisering bestuursrechtspraak milieu en ruimtelijke ordening;
38 Besluit van 14 december 2005, houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662)
39 Besluit veiligheidsregio's;
40 Besluit vergoedingen Kernenergiewet;
41 Besluit vervoer gevaarlijke stoffen;
42 Besluit vervoer splijtstoffen, ertsen en radioactieve stoffen;
43 Drinkwaterbesluit;
44 Mijnbouwbesluit;
45 Productenbesluit asbest;
46 Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart;
47 Subsidiebesluit openbare lichamen milieubeheer;
48 Vuurwerkbesluit;
49 Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet;
50 Waterbesluit.

Intrekken andere AMvB's

In totaal worden 35 AMvB's ingetrokken.

De AMvB's die worden ingetrokken, zijn opgegaan in de Omgevingswet, in de vier AMvB's of in de Omgevingsregeling. De AMvB's die in zijn geheel worden ingetrokken in hoofdstuk 6 van dit besluit, zijn:
1 Activiteitenbesluit milieubeheer;
2 Besluit algemene regels milieu mijnbouw;
3 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening;
4 Besluit beheer winningsafvalstoffen;
5 Besluit derogatie luchtkwaliteitseisen;
6 Besluit energieprestatie gebouwen;
7 Besluit emissiearme huisvesting;
8 Besluit externe veiligheid buisleidingen;
9 Besluit externe veiligheid inrichtingen;
10 Besluit externe veiligheid transportroutes;
11 Besluit gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen);
12 Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden;
13 Besluit inventarisatie broeikasgassen Wlv;
14 Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009;
15 Besluit leges Wet beheer rijkswaterstaatswerken;
16 Besluit lozen buiten inrichtingen;
17 Besluit lozing afvalwater huishoudens;
18 Besluit maatregelen richtwaarden luchtkwaliteitseisen;
19 Besluit milieueffectrapportage;
20 Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval;
21 Besluit nadere omschrijving begrip autowrakken;
22 Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen);
23 Besluit ruimtelijke ordening;
24 Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet;
25 Besluit uitvoering EG-richtlijn nationale emissieplafonds;
26 Besluit omgevingsrecht;
27 Besluit ontgrondingen in rijkswateren;
28 Besluit risico's zware ongevallen 2015;
29 Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen;
30 Bouwbesluit 2012;
31 Infiltratiebesluit bodembescherming;
32 Registratiebesluit externe veiligheid;
33 Stortbesluit bodembescherming;
34 Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol;
35 Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energieinfrastructuurprojecten.

Voor een verdere toelichting op de wijziging en intrekking van andere AMvB's wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de hoofdstukken 5 en 6 van dit besluit en de transponeringstabellen die als bijlage bij deze nota van toelichting zijn opgenomen.

Aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet
De aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's van de Omgevingswet vallen uiteen in drie delen. Het eerste deel betreft de uitwerking van artikelen in de Omgevingswet die het stellen van regels bij AMvB vereisen, maar die nog niet in de vier AMvB's zijn opgenomen. De reden dat de uitwerking niet eerder was opgenomen komt deels omdat de beleidsvernieuwing niet was afgerond of moest wachten op lopende evaluaties op het moment dat de AMvB's in procedure werden gebracht en deels omdat de uitwerking moest wachten op wijzigingen in de Omgevingswet die zijn opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet zoals dat door de Tweede Kamer is aangenomen. Hieronder zijn de onderwerpen benoemd en gekoppeld aan de (belangrijkste) reden van opname in dit besluit.

Aanvullingen en wijzigingen door wijzigingen van bestaand recht
- kleine en middelgrote stookinstallaties;
- gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden en bij teelt van gewassen in de openlucht;

- lozingen vanuit glastuinbouwbedrijven;
- beperkingengebiedactiviteiten rond spoorwegen;
- activiteiten rond luchthavens;
- gelegenheid bieden tot zwemmen en baden;
- energielabel C-verplichting voor kantoorgebouwen;
- verplichte buitenruimte bij woonfunctie voor zorg (zoals aanleunwoningen);
- spoorwegemplacementen;
- mijnbouwlocatieactiviteit en mijnbouwwerken in en om Waddengebied;
- omgevingswaarden veiligheid primaire waterkeringen;
- omgevingswaarden veiligheid andere dan primaire keringen in beheer van het Rijk;
- omgevingswaarden SO_2 en NO_x voor grote natuurgebieden;
- omgevingswaarden nec-plafonds, implementatie herziene nec-richtlijn;
- luchthavens;
- Waddenzee en Waddengebied;
- ladder voor duurzame verstedelijking;
- financiële zekerheidstelling;
- aanvulling als gevolg van herziening van de mer-richtlijn; − handhaving en uitvoering.

Aanvullingen en wijzigingen door de Invoeringswet Omgevingswet
- uitwerking vergunningplicht voor de bouwactiviteit;
- regels die verband houden met aanpassing van het begrip beperkingengebiedactiviteit;
- regels die het gevolg zijn van de aanpassing van het oogmerk van de rijksregels voor wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet;
- beoordeling en inpassing omgevingsplanactiviteit;
- stortplaatsen voor baggerspecie op land;
- monitoring en gegevensverzameling waterkwaliteit;
- enkele verduidelijkingen in de instructieregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving naar aanleiding van wijziging van artikel 4.2 van de Omgevingswet;
- regels die verband houden met opname van afdeling 19.0 (Bijzondere omstandigheden) in de wet;
- aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden;
- reikwijdte omgevingsplan, omgevingsverordening en waterschapsverordening;
- aanwijzing aangescherpt adviesrecht gemeenteraad in bepaalde gevallen;
- verdeling van verantwoordelijkheden in de omgevingsvergunning: implementatie van artikel 4, derde lid van de richtlijn industriële emissies;
- aanwijzing verboden activiteiten met aanzienlijke nadelige gevolgen;
- uitwerking schadebepalingen;
- OCW-schadebeoordelingscommissie archeologische rijksmonumenten;
- Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- overgangsrechtelijke voorzieningen in de uitvoeringsregelingen.

Het tweede deel van de aanvullingen en wijzigingen vloeit voort uit de parlementaire behandeling van de vier AMvB's.[65] Het gaat daarbij om twee moties[66] met de volgende onderwerpen:
- landelijke fiets- en wandelroutes; en
- eisen aan decentrale omgevingswaarden.

Het derde deelt betreft een aantal gewenste verbeteringen en herstel van enkele onvolkomenheden. Deels zijn deze wijzigingen inhoudelijk van aard, deels technisch. Het gaat hier bijvoorbeeld om:
- een beperkte verschuiving van de vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit naar algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving;
  de verbeterde afstemming van de regels over energiebesparing door bedrijven tussen het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving.

1.4 Verhouding tot andere regelgeving

65 Het ontwerp van die voorgenomen besluiten is op 1 juli 2016 aan beide kamers der Staten-Generaal voorgelegd (Kamerstukken II 2015/16, 33 118, nr. 31).
66 Zie eerdere voetnoot, nr. 14.

1.4.1 Het Invoeringsbesluit binnen het brede wetgevingstraject

De transitie naar een nieuw stelsel voor het omgevingsrecht gaat in stappen. De vernieuwing, die gericht is op het samenbrengen van de gebiedsgerichte regelgeving van de fysieke leefomgeving, loopt langs drie sporen: het hoofdspoor, het invoeringsspoor en het aanvullingsspoor.
In onderstaande figuur 1.2 is schematisch de samenhang tussen de verschillende sporen weergegeven.

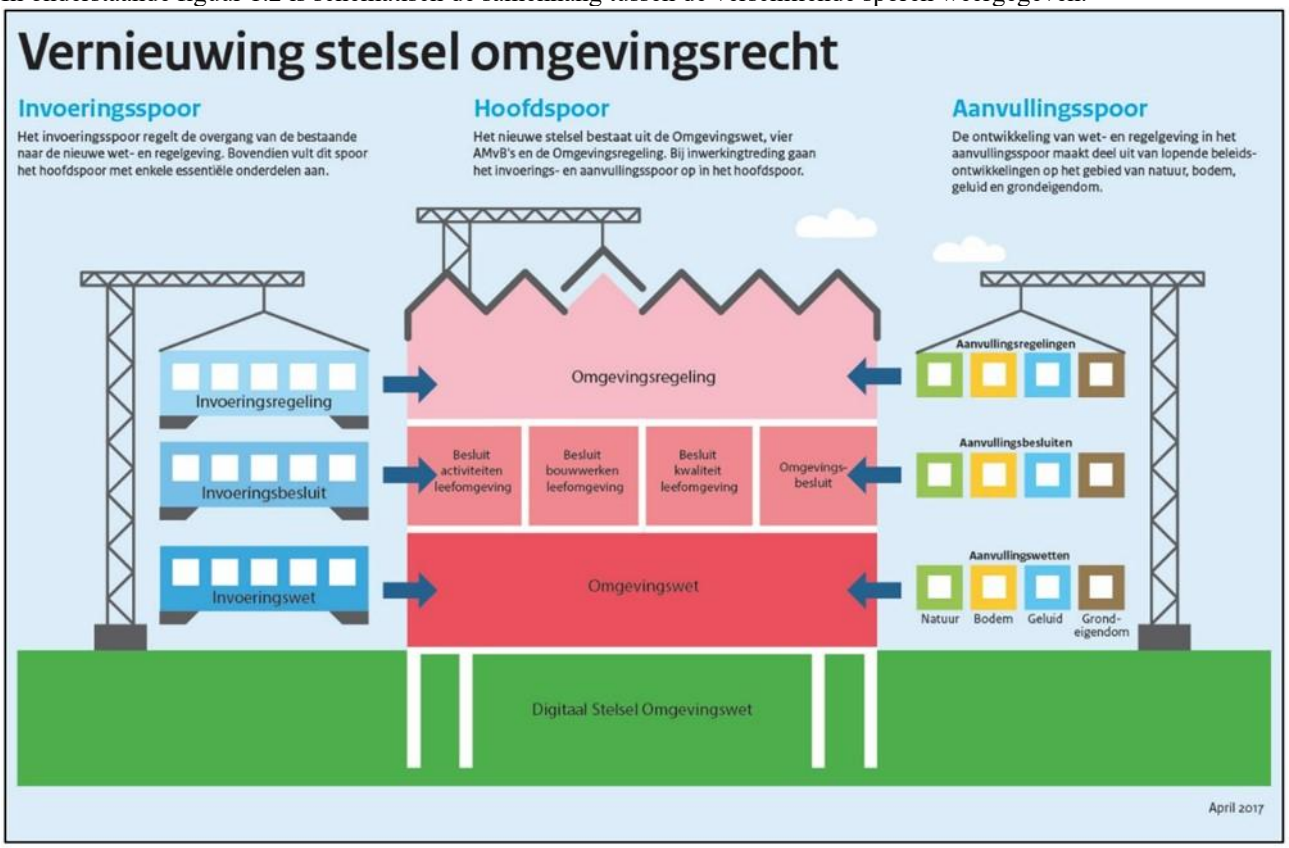

Figuur 1.2 schematische weergave van de vernieuwing van het stelsel omgevingsrecht

De producten in het hoofdspoor zijn de Omgevingswet, de vier AMvB's en de Omgevingsregeling. De Omgevingswet is in 2016 en de vier AMvB's zijn eind augustus 2018 gepubliceerd in het Staatsblad.[67] De Omgevingsregeling is in 2019 gepubliceerd in de Staatscourant.[68] Hiermee staat de systematiek van de Omgevingswet.
Het hoofdspoor moet uiteraard zorgvuldig worden ingevoerd. Dat gebeurt via een Invoeringswet, een invoeringsbesluit en een invoeringsregeling. De Invoeringswet Omgevingswet is op 17 juni 2020 gepubliceerd in het Staatsblad.[69] Het Invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, trekt besluiten in en past een aantal zaken uit het hoofdspoor aan.
Het aanvullingsspoor tot slot, bestaat uit vier afzonderlijke onderwerpen, te weten natuur, geluid, bodem en grondeigendom.[70] Deze onderwerpen hebben in verband met lopende beleidswijzigingen een andere planning dan het hoofdspoor, maar het aanvullingsspoor volgt de systematiek van het nieuwe stelsel. Het aanvullingsspoor zal eigen aanvullingsbesluiten en eigen overgangsrecht regelen.

Dit besluit werkt onder andere de nieuwe grondslagen van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Invoeringswet Omgevingswet, uit, zoals voor nadeelcompensatie, het Digitaal Stelsel Omgevingswet en het overgangsrecht, zie hiervoor ook paragraaf 1.3.

67 Zie voor de Omgevingswet: Stb. 2016, 156 en voor de vier AMvB's: Besluit activiteiten leefomgeving: Stb. 2018, 293, Besluit bouwwerken leefomgeving: Stb. 2018, 291, Besluit kwaliteit leefomgeving: Stb. 2018, 292 en Omgevingsbesluit: Stb. 2018, 290.
68 Stcrt. 2019, 56288.
69 Stb. 2020, 172.
70 Alle aanvullingswetten zijn inmiddels door de Tweede en Eerste Kamer aanvaard. Zie Stb. 2020, 83 voor de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, Stb. 2020, 87 voor de Aanvullingswet bodem Omgevingswet, Stb. 2020, 112 voor de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet en Stb. 2020, 310 voor de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

1.4.2 Verhouding tot ingetrokken regelgeving

Met dit besluit wordt een groot aantal AMvB's en delen van AMvB's ingetrokken. Voor een deel keren de ingetrokken bepalingen weer terug in het stelsel van de Omgevingswet. De bijlage bij deze nota van toelichting bevat een aantal transponeringstabellen waar is aangegeven of en waar de ingetrokken bepalingen terugkeren. Ook is daar aangegeven of en waar overgangsrecht is geregeld.

De regels van de bruidsschat worden ingevoegd in het omgevingsplan en de waterschapsverordening die na inwerkingtreding van de Omgevingswet van rechtswege ontstaan. Gemeenten en waterschappen kunnen deze regels van de bruidsschat direct na inwerkingtreding van de Omgevingswet wijzigen, behouden of laten vervallen. Om het beschermingsniveau blijvend te waarborgen geeft het Rijk waar nodig via instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving, heldere kaders mee voor de bestuurlijke afwegingsruimte.
Het overgangsrecht voor onder andere meldingen, kennisgevingen, gelijkwaardige maatregelen en maatwerkvoorschriften regelt de rechtsgeldigheid van deze instrumenten door ze gelijk te stellen met de nieuwe instrumenten.

1.4.3 Herimplementatie Europees recht en internationale verdragen

De volgende EU-richtlijnen, EU-verordeningen en verdragen worden geheel of gedeeltelijk uitgewerkt in dit besluit:[71]
- bioverordening;[72]
- grondwaterrichtlijn;
- kaderrichtlijn afvalstoffen;
- kaderrichtlijn water;
- mer-richtlijn;
- nec-richtlijn;
- nitraatrichtlijn;[73]
- richtlijn autowrakken;
- richtlijn duurzaam gebruik van pesticiden;[74]
- richtlijn energie-efficiëntie;[75]
- richtlijn industriële emissies;
- richtlijn middelgrote stookinstallaties;[76]
- richtlijn milieustrafrecht;
- richtlijn offshore veiligheid;
- richtlijn omgevingslawaai;
- richtlijn overstromingsrisico's;
- richtlijn prioritaire stoffen;
- richtlijn storten afvalstoffen;[77]
- richtlijn toegang tot milieu-informatie;
- richtlijn winningsafval;
- SEA-protocol;
- Seveso-richtlijn;
- smb-richtlijn.

1.5 Medebetrokkenheid

71 In deze toelichting wordt waar mogelijk gebruikt gemaakt van de verkorte benamingen uit onderdeel B van de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, inclusief de wijzigingen van de Invoeringswet Omgevingswet.
72 Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2007/91 (PbEU 2007, L 189).
73 Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEG L 375).
74 Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PbEU 2009, L 309).
75 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315).
76 Richtlijn 2015/2193/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PbEU 2015, L 313).
77 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (PbEG 1999, L 182).

De inhoud van deze nota van toelichting is tot stand gekomen met de Minister van Defensie, de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Minister voor Rechtsbescherming, de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

1.6 Leeswijzer

De hoofdstukken 2 tot en met 5 van deel I van deze nota van toelichting beschrijven de aanvullingen en wijzigingen van de vier AMvB's en gaan daarbij in op de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten. Elke AMvB staat in een apart hoofdstuk, het gaat achtereenvolgens om het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit.
Hoofdstuk 6 beschrijft de hoofdlijnen van het overgangsrecht.
Hoofdstuk 7 beschrijft de inhoud en gemaakte keuzes van de bruidsschat.
Hoofdstuk 8 beschrijft de effecten van dit besluit.
Hoofdstuk 9 beschrijft de totstandkoming van dit besluit, waaronder de consultatie.
Hoofdstuk 10 gaat in op de notificatie.
Hoofdstuk 11 gaat in op de invoering.
Hoofdstuk 12 bevat de implementatietabellen.
Deel II van deze nota van toelichting bevat de artikelsgewijze toelichting.
Daarnaast zijn in de bijlage bij deze nota van toelichting transponeringstabellen opgenomen van een deel van de algemene maatregelen van bestuur die door dit besluit worden ingetrokken of ingrijpend worden gewijzigd.

Aanvulling en wijziging Besluit activiteiten leefomgeving

2.1 Inleiding

Het Besluit activiteiten leefomgeving wordt op diverse onderdelen aangepast. In dit hoofdstuk wordt allereerst in paragraaf 2.2 een overzicht gegeven van de veranderingen waarna in paragrafen 2.3 en verder de onderwerpen worden beschreven die nieuw zijn of een grote verandering inhouden ten opzichte van het Besluit activiteiten leefomgeving zoals dat in augustus 2018 is gepubliceerd in het Staatsblad. Een toelichting op de andere, veelal technische, wijzigingen is te vinden in de artikelsgewijze toelichting. Ook de toelichting op het specifiek overgangsrecht voor het Besluit activiteiten leefomgeving is daar te vinden. In hoofdstuk 6 zijn de hoofdlijnen van het overgangsrecht op het «omklapmoment» beschreven. Hoofdstuk 7 beschrijft de bruidsschat – een bijzondere vorm van overgangsrecht voor rijksregels over activiteiten die na inwerkingtreding van het stelsel vervallen.

Met dit besluit worden ook enkele aanpassingen gedaan aan regels over onderwerpen die meer dan één besluit raken. Voor deze onderwerpen is ervoor gekozen om bij die AMvB waar het zwaartepunt van het onderwerp ligt een toelichting te geven in het algemene deel. Het betreft de volgende onderwerpen, waarvoor de toelichting is te vinden in:
- stookinstallaties: in paragraaf 2.3;
- de vergunningplicht vanwege de mer-beoordeling: in paragraaf 2.11;
- spoorwegemplacementen: in paragraaf 4.2;
- mijnbouwlocatieactiviteit en mijnbouwwerken in en om Waddengebied: in paragraaf 4.3.

2.2 Overzicht aanpassingen van het Besluit activiteiten leefomgeving

In deze paragraaf wordt in aansluiting op paragraaf 1.3 voor de eerste – uitwerkingen van artikelen in de Omgevingswet die nog niet waren opgenomen – en derde reden – verbeteringen – aangegeven welke aanvullingen en wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving worden doorgevoerd. De tweede in paragraaf 1.3 genoemde reden – aanvullingen die voortkomen uit parlementaire behandeling – is voor het Besluit activiteiten leefomgeving niet aan de orde.
Vervolgens wordt in algemene zin kort ingegaan op de wijzigingen en effecten die de aanpassingen van het Besluit activiteiten leefomgeving met zich meebrengen, met name als gevolg van de binnen het Besluit activiteiten leefomgeving gemaakte keuzes over inzet van instrumenten. De meer specifieke wijzigingen en effecten worden waar nodig bij de verschillende onderwerpen genoemd.

2.2.1 Uitwerking van artikelen in de Omgevingswet die nog niet waren opgenomen

In de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving is al aangegeven dat regels over activiteiten die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet via een afzonderlijk traject worden gewijzigd en in werking treden vervolgens via dit besluit zullen worden ingevoegd in het Besluit activiteiten leefomgeving. De desbetreffende regels waren in procedure gelijktijdig met de voorbereiding van het Besluit activiteiten leefomgeving en zijn inhoudelijk al in consultatie geweest. Ze worden via dit besluit op de daartoe al gereserveerde plaats in het Besluit activiteiten leefomgeving ingevuld. Omdat daarbij de regels worden aangepast aan de systematiek van het Besluit activiteiten leefomgeving (zie paragraaf 2.2.3 van deze toelichting) heeft opnieuw consultatie plaatsgevonden. Het betreft de volgende onderwerpen:
- Spoorwegemplacementen (paragraaf 3.8.9).
- Kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen (paragraaf 4.126).
- Middelgrote stookinstallaties voor niet-standaard brandstoffen (paragraaf 4.127).
- Gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht (paragraaf 4.64).
- Drainwater of spoelwater van filters bij substraatteelt in een kas (paragraaf 4.76).
- Drainagewater of spoelwater van filters bij grondgebonden teelt in een kas (paragraaf 4.77).
- Overig afvalwater van kassen (paragraaf 4.78).
- Activiteiten rond spoorwegen (hoofdstuk 9).
- Activiteiten rond luchthavens (hoofdstuk 10).
- Gelegenheid bieden tot zwemmen en baden (hoofdstuk 15).

Een aantal lopende trajecten wordt in bestaande paragrafen opgenomen. Dit betreft met name:
- regels die verband houden met de richtlijn energie-efficiëntie;
- regels over omgaan met geuremissie bij innovatieve stalsystemen.

Ook een aantal wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving dat volgt uit de Invoeringswet Omgevingswet vindt plaats in de al bestaande artikelen van dat besluit. Dit betreft met name wijzigingen:
- die verband houden met aanpassing van het begrip mijnbouwactiviteit in mijnbouwlocatieactiviteit;
- die verband houden met aanpassing van het begrip beperkingengebiedactiviteit;
- die het gevolg zijn van de aanpassing van het oogmerk van de rijksregels voor wateractiviteiten in artikel 4.23 van de Omgevingswet;
- die verband houden met opname van afdeling 19.0 (Bijzondere omstandigheden) in de Omgevingswet.

Met bovenstaande onderwerpen worden nog niet alle gereserveerde plaatsen in het Besluit activiteiten leefomgeving gevuld. De overige gereserveerde plaatsen worden later gevuld door de aanvullingssporen of met aanpassingen van de Omgevingswet die na inwerkingtreding zullen plaatsvinden en al voorzien zijn.

2.2.2 Tot stand brengen van verbeteringen en corrigeren van enkele onvolkomenheden

Tijdens de afronding van het Besluit activiteiten leefomgeving is, mede ingegeven door de consultatiereacties, een aantal mogelijke verbeteringen geïdentificeerd waarmee de regels nog meer met de verbeterdoelen van de stelselherziening in overeenstemming kunnen worden gebracht. Deze verbeteringen zijn niet meer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen vanwege de benodigde tijd voor uitwerking en overleg met betrokken partijen en ook omdat het verbeteringen betreft waarvoor het wenselijk werd geacht om voorafgaand aan de aanpassing van het besluit een breed consultatietraject door te lopen. Deze verbeteringen worden daarom met dit besluit doorgevoerd. Het betreft met name:
- beperkte verschuiving van de vergunningplicht van de milieubelastende activiteit naar decentrale regels, in samenhang met het vormgeven van de bruidsschat;
- aanpassing van de regels voor afvalstoffen.

2.2.3 Uitgangspunten bij het inbouwen van regels in het Besluit activiteiten leefomgeving

Bij de voorbereiding van het Besluit activiteiten leefomgeving is een aantal keuzes gemaakt over de inzet van instrumenten die de Omgevingswet biedt bij het stellen van regels over activiteiten. Deze keuzes zijn uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 3 van de nota van toelichting bij dat besluit. Het zijn keuzes die relevant zijn voor alle activiteiten die al onder dat besluit vallen, maar ook voor regels over activiteiten die met dit besluit en de aanvullingsbesluiten aan het Besluit activiteiten leefomgeving worden toegevoegd.

Zoals hiervoor in paragraaf 2.2.1 is aangegeven, hebben de regels voor verschillende activiteiten voorafgaand aan de inbouw via dit besluit in het Besluit activiteiten leefomgeving een eigen procedure doorlopen. Daarbij is bepaald welke inhoudelijke verplichtingen de regels voor degene die een activiteit wil verrichten met zich meebrengen, bijvoorbeeld welke technische maatregelen moeten worden toegepast om een adequate bescherming van het milieu te bereiken. Deze technisch-inhoudelijke regels zijn bij het opstellen van dit besluit als uitgangspunt genomen. Wat betreft een aantal keuzes over de inzet van instrumenten (zoals specifieke zorgplichten, informatieverplichtingen en maatwerkmogelijkheden) moest bij het doorlopen van de eigen procedure voorafgaand aan inbouw in het Besluit activiteiten leefomgeving worden aangesloten bij de systematiek en keuzes binnen de wetten, besluiten en regelingen waarin de regels werden opgenomen. Soms bracht dat met zich mee, dat op dat punt de uitwerking anders was dan de keuze die binnen het Besluit activiteiten leefomgeving is gemaakt. Waar dat aan de orde is worden de regels met dit besluit aangepast aan de keuzes die binnen het Besluit activiteiten leefomgeving zijn gemaakt.

Met dit besluit worden onder andere regels over de zuiveringsvoorziening bij het lozen van drainagewater bij grondgebonden teelt in het Besluit activiteiten leefomgeving ingebouwd. Die regels zijn eerst via een afzonderlijk traject in het Activiteitenbesluit milieubeheer opgenomen.[1] Met dit besluit worden de regels over de prestatie van een dergelijke voorziening (verwijdering van ten minste 95% van de werkzame stoffen) onveranderd overgenomen. In het Activiteitenbesluit was ook expliciet bepaald dat in bepaalde gevallen (als door kwel of inzijgend water het ondoelmatig is om ten minste 95% van de werkzame stoffen uit het afvalwater te verwijderen) bij maatwerkvoorschrift van die verplichting kan worden afgeweken. Dit besluit bevat een dergelijke expliciet uitgeschreven maatwerkmogelijkheid niet, omdat het Besluit activiteiten leefomgeving in artikel 2.13 in algemene zin de mogelijkheid biedt om bij alle regels maatwerkvoorschriften te stellen en het daarbij ook mogelijk maakt om van de regels van het besluit af te wijken, tenzij die mogelijkheden expliciet zijn uitgesloten.
In lijn met de bij het opstellen van het Besluit activiteiten leefomgeving gemaakte keuze om expliciete begrenzing van maatwerkmogelijkheden zeer spaarzaam toe te passen bevat dit besluit geen expliciete uitsluiting van maatwerkmogelijkheden bij die artikelen waarbij het Activiteitenbesluit milieubeheer geen maatwerkmogelijkheden bood.

1 Stb. 2017, 305.

Van de keuzes die in het Besluit activiteiten leefomgeving zijn gemaakt over de inzet van instrumenten spelen met name de volgende keuzes een rol bij de vormgeving van de regels in dit besluit:
- Voor alle activiteiten gelden specifieke zorgplichten. Deze gelden ook voor vergunningplichtige activiteiten.
- Eventuele verplichtingen om gegevens en bescheiden te verstrekken zijn zo specifiek mogelijk, algemeen geformuleerde informatievragen worden zo veel mogelijk vermeden.
- De mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen wordt ruim geboden, ook bij activiteiten waar deze mogelijkheid in bestaande regelgeving beperkt of afwezig is. Dat geldt ook voor de mogelijkheid om maatwerkregels te stellen, die echter niet geldt voor activiteiten waarvoor regels worden gesteld in verband met aan het Rijk toebedeelde taken. Beperking van maatwerkmogelijkheden wordt zeer spaarzaam toegepast, met name als het Europees recht bij uitgewerkte regels, zoals emissiegrenswaarden, afwijken volledig uitsluit.
- Bij locatiespecifieke regels over immissie, gebruiksruimte en bij locatiespecifieke uitzonderingen op rijksregels wordt eerst bezien of het stellen van maatwerkregels in het omgevingsplan of de waterschapsverordening niet tot betere en eenvoudigere regels leidt. Deze keuzes zijn in paragraaf 4.2.3 («Decentraal, tenzij» bij toepassingsbereik activiteiten) en 4.8.1 (Omgaan met milieugebruiksruimte binnen rijksregels) van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving toegelicht.[78] Bij een verschuiving van de plaats van de regels ten opzichte van de regelgeving voor de Omgevingswet is voorzien in adequaat overgangsrecht. Hierbij speelt de zogenoemde «bruidsschat» een belangrijke rol.
- Omwille van het zo veel mogelijk samenbrengen van voorschriften in één document wordt bij vergunningplichtige activiteiten waarvoor ook algemene rijksregels gelden eventueel individueel maatwerk niet als een afzonderlijk maatwerkvoorschrift gesteld, maar als vergunningvoorschrift in de vergunning opgenomen.
- Op het stellen van een maatwerkvoorschrift zijn beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning, die invulling geven aan de strekking van de algemene rijksregels volgens de Omgevingswet, van overeenkomstige toepassing.
- Algemene regels zonder verdere procedurele verplichtingen zijn uitgangspunt, een meldingsplicht of vergunningplicht geldt alleen waar nodig.
- Een meldingsplicht, die een verbod inhoudt als de activiteit niet vooraf gemeld is, is voor vele categorieën van activiteiten een nieuw instrument, en vervangt soms de informatieverplichtingen van voor de Omgevingswet.
- Bij inzet van de vergunningplicht wordt steeds bezien, wat de reikwijdte daarvan is. Waar mogelijk wordt niet de gehele activiteit vergunningplichtig gemaakt, maar alleen dat deel daarvan, dat daadwerkelijk individuele benadering vergt.
- Vanwege specifieke taken van decentrale overheden is decentraal maatwerk op meldingsplichten en vergunningplichten binnen een daartoe uitgewerkte afbakening mogelijk.

78 Stb. 2018, 293, p. 564 en verder en p. 579 en verder.

Deze voor het gehele Besluit activiteiten leefomgeving gemaakte keuzes brengen ook bij in dit besluit opgenomen regels wijzigingen met zich mee ten opzichte van het recht voor de Omgevingswet, en leiden ook voor die regels in algemene zin tot de volgende effecten:
- Door inzet van de specifieke zorgplicht daalt het aantal algemene rijksregels dat voor een initiatiefnemer geldt. Die algemene rijksregels zijn beperkt tot de belangrijkste zaken.
- Als initiatiefnemers om informatie wordt gevraagd, is dat zo beperkt, concreet en eenduidig mogelijk. Daardoor hoeft de initiatiefnemer niet te gissen naar wat de overheid met de informatievraag bedoelt.
- Als het Besluit activiteiten leefomgeving een maatregel voorschrijft, en de initiatiefnemer heeft aangetoond dat een alternatieve maatregel gelijkwaardig is, mag die gelijkwaardige maatregel na toestemming van het bevoegd gezag worden toegepast.
- Door de ruime maatwerkmogelijkheden houden de regels rekening met de grote variëteit in activiteiten die in de fysieke leefomgeving worden uitgevoerd, evenals de variëteit in de fysieke leefomgeving zelf. Dit is goed voor de initiatiefnemer, omdat een bevoegd gezag afwijken moet overwegen en zich niet kan verschuilen achter de rijksregels als deze in een individueel geval niet goed passen. Het is ook goed voor de fysieke leefomgeving, omdat waar nodig met inzet van maatwerk geborgd kan worden dat de regels ook in een gevoelige situatie voldoen aan het oogmerk en de strekking van de Omgevingswet.
- De ruime maatwerkmogelijkheid voorkomt dat juridische discussie ontstaat over de vraag of de bevoegdheid om maatwerk toe te passen wel bestaat. De inhoudelijke vraag staat centraal: is in het specifieke geval maatwerk nodig voor de ontwikkeling of bescherming van de fysieke leefomgeving?
- Met maatwerkregels kan het lokale bestuur meer proactief sturen op de gevolgen van activiteiten op de fysieke leefomgeving. Dit biedt voor degene die de activiteit verricht vooraf helderheid over de grenzen aan zijn activiteiten en maakt betere sturing mogelijk op de verdeling van gebruiksruimte.

Naast de hierboven beschreven activiteit-overstijgende veranderingen en effecten die voor het gehele Besluit activiteiten leefomgeving gelden, worden in de hiernavolgende paragrafen de belangrijkste wijzigingen en effecten die specifiek gelden voor de daarin behandelde onderwerpen kort aangegeven.

2.3 Kleine en middelgrote stookinstallaties

Er zijn in Nederland 7.000.000 kleine en middelgrote stookinstallaties.
Veruit de meeste hiervan zijn verwarmingsketels en geisers bij particuliere huishoudens. Deze stookinstallaties bij huishoudens zijn uitgezonderd van het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving.

De regels over kleine (kleiner dan 1 MW) en middelgrote stookinstallaties (1 MW tot 50 MW) zijn niet eerder in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat gelijktijdig met de voorbereiding van dat besluit een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer in voorbereiding was in verband met richtlijnimplementatie. Het betrof implementatie van Richtlijn (EU) 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties[79] (verder te noemen: MCPD) die regels stelt over stookinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van 1 tot 50 MW. Inmiddels is de aanpassing van het Activiteitenbesluit milieubeheer[80] en de Activiteitenregeling milieubeheer[81] afgerond en kunnen de regels via dit besluit in het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen. Het betreft hier een technische omzetting van de regelgeving voor de Omgevingswet, die los staat van eventuele aanscherpingen van regelgeving in het kader van de klimaatopgave of het Schone Lucht Akkoord.

De regels over kleine en middelgrote stookinstallaties komen terug in drie besluiten: het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dat laatste besluit bevat de verplichting uit de MCPD voor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een register te houden van middelgrote stookinstallaties.

79 PbEU 2015, L 313, de richtlijn middelgrote stookinstallaties. De afkorting MCPD is afkomstig uit het Engels: medium combustion plants directive).
80 Stb. 2017, 330.
81 Stcrt. 2017, 65868.

Stookinstallaties zijn geregeld in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Bouwbesluit 2012, waarbij gebouwgebonden stookinstallaties onder beide besluiten vallen. Met de invoering van het Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit bouwwerken leefomgeving zal deze systematiek worden doorgezet, maar dan zodanig dat de meeste installaties alleen te maken hebben met het Besluit bouwwerken leefomgeving. De afbakening tussen het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving is als volgt.

De regels in het Besluit activiteiten leefomgeving zullen voornamelijk betrekking hebben op bedrijfsmatige toepassingen en betreffen keuringen, emissiegrenswaarden en emissiemetingen. Daarnaast zullen enkele modules van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing zijn op stookinstallaties met een vermogen van 100 kW of meer. Zo geldt de module bodembeschermende voorzieningen voor stookinstallaties die een vloeibare brandstof gebruiken. De luchtmodule geldt voor stookinstallaties waarin een niet-standaardbrandstof wordt verstookt.
Het Besluit bouwwerken leefomgeving regelt voor gebouwgebonden installaties de energieprestaties, de keuringsplicht en de bouwkundige eisen aan de plaats waar de stookinstallatie staat opgesteld (de stookruimte).

In beginsel zijn beide besluiten tegelijkertijd van toepassing op gebouwgebonden stookinstallaties. De regelgeving is echter zodanig vormgegeven dat in de praktijk maar voor een beperkt aantal installaties beide besluiten relevant zijn. In de gebouwde omgeving is immers het grootste aantal stookinstallaties aanwezig. Deze zijn gestookt met aardgas en hebben een relatief klein vermogen. De eisen hiervoor staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving bevat voor deze installaties geen eisen. In bepaalde gevallen is het Besluit activiteiten leefomgeving echter wel van toepassing op gebouwgebonden installaties.
In onderstaande tabel is aangegeven welk besluit in een bepaald geval van toepassing is. De gegevens in de tabel betreffen een ruwe schatting van de aantallen stookinstallaties. Op termijn zullen de gegevens in het landelijk register een beter inzicht geven in de daadwerkelijke aantallen. De verplichting daarvoor is opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving en implementeert artikel 5, vijfde lid, van de MCPD.

Tabel 2.1: Aantal stookinstallaties geregeld in Besluit activiteiten leefomgeving of Besluit bouwwerken leefomgeving

	Totaal aantal stookinstallaties	Besluit activiteiten leefomgeving	Besluit bouwwerken leefomgeving	Voorschriften (Besluit activiteiten leefomgeving en/of Besluit bouwwerken leefomgeving)
< 100 kW huishoudens	6.900.000	–	6.900.000 (alleen bouwkundige eisen)	bouwkundig
< 100 kW bedrijven	[PM]	–	<1000 (keuringen)	bouwkundig, keuringen (alleen biomassa en huisbrandolie /diesel)
100 kW–0,4 MW[1]	60.000	12.000	48.000 (keuringen)	bouwkundig, keuringen (ook gas)
0,4–1 MW	28.000	14.000	14.000 (keuringen)	bouwkundig[2], keuringen en emissie-eisen
1–50 MW	12.000	10.500	1.500	Bouwkundig[2], keuringen en emissie-eisen

1 soms 500 kW
2 voor zover gebouwgebonden

Welke regels in het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing zijn is afhankelijk van de grootte van de stookinstallatie en van de vraag of daarin afvalstoffen of dierlijke meststoffen worden verbrand. Als geen afvalstoffen of dierlijke meststoffen worden verbrand is paragraaf 3.2.1 – Stookinstallatie – van toepassing, en afhankelijk van de grootte van de stookinstallatie en de soort brandstof gelden in hoofdstuk 4 de inhoudelijke regels van de paragrafen over:
- een grote stookinstallatie (paragraaf 4.3);
- een kleine en middelgrote stookinstallatie voor standaard brandstoffen (paragraaf 4.126); en
- een middelgrote stookinstallatie voor niet-standaard brandstoffen (paragraaf 4.127).

Als bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen worden verbrand, maar geen dierlijke meststoffen, dan is afhankelijk van de vraag of verbranden in een ippc-installatie plaatsvindt paragraaf 3.2.15 of paragraaf 3.3.13 van toepassing. De inhoudelijke regels over het verbranden staan in hoofdstuk 4, in de paragraaf over een afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie (paragraaf 4.4). Als echter geen andere afvalstoffen worden verbrand dan rie-biomassa, dan zijn in hoofdstuk 4 dezelfde inhoudelijke regels van toepassing als bij een stookinstallatie waarin geen afvalstoffen worden verbrand.

Als dierlijke meststoffen worden verbrand, dan is, wanneer sprake is van grootschalige mestverwerking, paragraaf 3.3.14 van toepassing, en in andere gevallen paragraaf 3.6.8. De inhoudelijke regels over het verbranden staan in de paragraaf over een afvalverbrandingsinstallatie en afvalmeeverbrandingsinstallatie (paragraaf 4.4) of volgen rechtstreeks uit de Verordening Dierlijke Bijproducten.

Met de nieuwe paragrafen over kleine en middelgrote stookinstallaties wordt een aantal dwingende verwijzingen naar NEN-normen toegevoegd aan het Besluit activiteiten leefomgeving. Het gaat daarbij om NEN-normen waarnaar al werd verwezen in dat besluit. Wat in paragraaf 3.7 in de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving is gesteld over verwijzingen naar NEN-normen geldt ook voor de nieuwe verwijzingen. De reden voor het opnemen van verwijzingen naar NEN-normen in dit besluit is de wenselijkheid dat er één bepaalde meetmethode wordt gebruikt die is vastgelegd in een norm. Metingen van luchtemissies moeten op dezelfde, uniforme wijze worden verricht om te verzekeren dat de resultaten hetzelfde zijn en eenduidige toetsing aan de emissiegrenswaarden mogelijk is.

2.3.1 Wijzigingen
- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Het toepassingsbereik van de paragraaf en daarmee ook van een eventuele vergunningplicht is beperkt tot de stookinstallatie.

2.3.2 Effecten
- De activiteit-overstijgende effecten zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Het beperken van het toepassingsbereik tot de stookinstallatie draagt er binnen het Besluit activiteiten leefomgeving aan bij dat de rijksregels worden beperkt tot activiteiten die daadwerkelijk een landelijke aanpak vragen.

2.4 Gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen

De regels over het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden en bij teelt van gewassen in de openlucht zijn niet eerder in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat gelijktijdig met de voorbereiding van dat besluit een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer die mede op deze activiteit betrekking had in procedure was. Wel is daarvoor al paragraaf 4.64 in het Besluit activiteiten leefomgeving gereserveerd. Inmiddels is het Besluit van 23 juni 2017 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de vermindering van emissies van gewasbeschermingsmiddelen in de glastuinbouw en open teelten[82] in werking getreden en kunnen de regels met dit besluit in paragraaf 4.64 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen. Daarbij zijn de regels over het moeten hebben van een drukregistratievoorziening anders vormgegeven. Omdat inmiddels in de praktijk is gebleken dat een drukregistratievoorziening niet bij alle driftreducerende technieken nodig is, is de generieke verplichting in het Activiteitenbesluit milieubeheer niet overgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving.

2.4.1 Wijzigingen
- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Een drukregistratievoorziening is niet bij alle driftreducerende technieken verplicht.

2.4.2 Effecten
- De activiteit-overstijgende effecten zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Het afzien van de verplichte drukregistratievoorziening bij sommige driftreducerende technieken beperkt lasten voor degene die de activiteit verricht.

2.5 Lozingen vanuit glastuinbouwbedrijven

82 Stb. 2017, 305.

De regels over afvalwaterlozingen in de glastuinbouw zijn niet eerder in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat gelijktijdig met de voorbereiding van dat besluit een wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer die mede op deze activiteit betrekking had in procedure was. Wel zijn daarvoor in het Besluit activiteiten leefomgeving drie paragrafen gereserveerd:
- paragraaf 4.76 Drainwater bij substraatteelt in kas;
- paragraaf 4.77 Drainagewater bij grondgebonden teelt in kas; en
- paragraaf 4.78 Overig afvalwater van kassen.

Inmiddels is het Besluit van 23 juni 2017 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de vermindering van emissies van gewasbeschermingsmiddelen in de glastuinbouw en open teelten[83] in werking getreden en kunnen de regels met dit besluit in de desbetreffende paragrafen van het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen.
De systematiek van het Besluit activiteiten leefomgeving maakt het mogelijk om bij het reguleren van deze lozingen ook het omgevingsplan en de waterschapsverordening een rol te laten spelen. Dit kan met name bij onderwerpen waarbij in specifieke gevallen de gebiedssituatie een nadere concretisering of afwijking van de algemene rijksregels wenselijk maakt tot betere en eenvoudigere regels leiden, die ook door de plaats in decentrale regelgeving via koppeling aan specifieke locaties meer voorspelbaar kunnen worden gemaakt.

Zo is in het Activiteitenbesluit milieubeheer via een algemeen geformuleerd artikel bepaald dat de verplichting om voor drainagewater een recirculatiesysteem te hebben niet geldt indien hergebruik van drainagewater niet doelmatig is, bijvoorbeeld vanwege de kwaliteit van het drainagewater (zoals zoutgehalte), die sterk afhankelijk is van de lokale geohydrologische omstandigheden. Het uitgangspunt is daarbij, dat wanneer de teler naar oordeel van het bevoegd gezag onterecht van recirculatie heeft afgezien, dit in het kader van toezicht en handhaving aan de orde zal komen. Deze algemene uitzondering op de recirculatieplicht komt niet meer terug in het Besluit activiteiten leefomgeving, omdat met name via maatwerkregels een eenduidiger en op de locatie toegesneden regeling in het omgevingsplan mogelijk is, die eerder dan pas bij toezicht en handhaving alle partijen duidelijkheid kan bieden over het wel of niet moeten recirculeren. Om geen gat te laten ontstaan op het moment van inwerkingtreding wordt de algemeen geformuleerde uitzondering via de bruidsschat in alle omgevingsplannen ingebouwd. De gemeenten kunnen dat artikel vervolgens desgewenst toespitsen op het specifieke gebied.
Een vergelijkbare keuze is gemaakt voor bijvoorbeeld lozingen van huishoudelijk afvalwater vanuit het bedrijf in de bodem of op een oppervlaktewaterlichaam, het lozen van afstromend hemelwater anders dan van een kas en lozen van schoon grondwater (bijvoorbeeld drainage onder een substraatteelt om droge voeten in de kas te houden). Dat betreft lozingen die ook buiten de glastuinbouw zullen voorkomen en waarvoor dus het omgevingsplan en waterschapsverordening toch regels zullen bevatten. Het is dan niet nodig dat het Rijk daar ook nog algemene rijksregels over stelt.

Het afwijken van de voorkeursroute voor lozingen van drainwater en drainagewater is naar aanleiding van de consultatie in de algemene rijkregels opgenomen, als overgangsrecht tot 1-1-2027. In paragraaf 9.3.1 wordt hier nader op ingegaan.

2.5.1 Wijzigingen
- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Regels over het afwijken van de recirculatieverplichting voor drainagewater en over de wenselijke lozingsroute voor een aantal afvalwaterstromen verschuiven vanwege het locatiespecifieke karakter van rijksregels naar decentrale regels. Bij deze verschuiving voorziet de «bruidsschat» in adequaat overgangsrecht.
- Het afwijken van de voorkeursroute voor lozingen van drainwater en drainagewater is als overgangsrecht tot 1-1-2027 opgenomen.

2.5.2 Effecten
- De activiteit-overstijgende effecten zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Met maatwerkregels over recirculatie van drainagewater en afwijken van de verplichtede lozingsroute kan het lokale bestuur meer proactief sturen op de gevolgen van activiteiten op de fysieke leefomgeving. Dit biedt voor degene die de activiteit verricht vooraf helderheid over de grenzen aan zijn activiteiten en maakt betere sturing mogelijk op de verdeling van gebruiksruimte.

2.6 Beperkingengebiedactiviteiten rond spoorwegen

83 Stb. 2017, 305.

In verband met de samenloop van de totstandkoming van het Besluit activiteiten leefomgeving met de totstandkoming van regelgeving onder de Spoorwegwet en de Wet lokaal spoor, zijn de regels over beperkingengebiedactiviteiten rond spoorwegen niet eerder in dat besluit opgenomen. In een beperkingengebied gelden regels voor activiteiten rondom het spoor ter waarborging van de goede werking van dat spoor. Met dit besluit kan dit alsnog. Die regels landen in hoofdstuk 9 van het Besluit activiteiten leefomgeving en hebben betrekking op beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot hoofdspoorwegen, lokale spoorwegen en bijzondere spoorwegen.

Bij de totstandkoming van de Regeling omgevingsregime hoofdspoorwegen, die de algemene regels voor activiteiten rond hoofdspoorwegen bevat, is al rekening gehouden met de inbouw van die regels in het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht. De regels die met dit besluit in het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen, bevatten daarom slechts een beperkt aantal wijzigingen. Deels vloeien die voort uit keuzes in de Omgevingswet. Zo gaat de Spoorwegwet uit van een algemeen geldende vergunningplicht, waarvan bij ministeriële regeling vrijstellingen worden verleend. Op grond van de Omgevingswet worden in het Besluit activiteiten leefomgeving vergunningplichtige gevallen aangewezen, en zijn vrijstellingen dus niet meer nodig. Voor beperkingengebiedactiviteiten voor bijzonder spoor (zoals bij het Utrechtse spoorwegmuseum) en lokaal spoor is naar aanleiding van het advies van de Integrale Onafhankelijke Adviescommissie bezien of het mogelijk is meer gebruik te maken van algemene regels in plaats van vergunningen. Naar aanleiding daarvan zijn de regels voor bijzonder spoor aangepast. De algemene regels en vergunningplichten van afdeling 9.2 zijn ook van toepassing voor bijzondere spoorwegen. Er is een aantal situaties waarvoor op grond van de Regeling omgevingsregime hoofdspoorwegen relatief vaak maatwerk nodig is, omdat de algemene regels voor vrijgestelde activiteiten vrij strikt zijn. Deels worden, op basis van de ervaringen sinds inwerkingtreding van die regeling, die algemene regels versoepeld (bijvoorbeeld bij de toelaatbare diameters van leidingen langs het spoor). Waar dat niet mogelijk is, is gekozen voor de vergunningplicht. Voor gevallen die een voorafgaande beoordeling nodig maken, is in het nieuwe stelsel immers de omgevingsvergunning het juiste instrument en niet een maatwerkvoorschrift waarmee in de meeste situaties toch moet worden afgeweken van algemene regels.
Ten opzichte van de regeling worden meer gevallen onder algemene regels gebracht: zo gelden de algemene regels ook voor activiteiten in het beperkingengebied dat betrekking heeft op de Betuweroute en het hogesnelheidsnet, en wordt ook het kruisen van het spoor met kabels of leidingen onder algemene regels mogelijk gemaakt in plaats van alleen kabels en leidingen in langsligging.

2.6.1 Wijzigingen

- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Bij beperkingengebiedactiviteiten rondom hoofdspoorwegen is de vergunningplicht beperkt tot activiteiten die daadwerkelijk een individuele benadering vragen. Bij beperkingengebiedactiviteiten rondom lokale spoorwegen is de vergunningplicht breed, maar kan aanwijzen van meer vergunningvrije gevallen plaatsvinden in het omgevingsplan of de omgevingsverordening.

2.6.2 Effecten

- De activiteit-overstijgende effecten zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Bij beperkingengebiedactiviteiten rondom lokale spoorwegen kan door afwijken van de vergunningplicht en de inzet van maatwerkregels de inzet van de instrumenten worden afgestemd op de lokale situatie, wat in samenhang met de specifieke zorgplicht kansen biedt voor beperking van administratieve lasten.

2.7 Gelegenheid bieden tot zwemmen en baden

Met de komst van de Omgevingswet worden de regels over het beschermen van de veiligheid en gezondheid bij zwemmen en baden, die een zelfstandig wettelijk kader hadden – de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz) – in het nieuwe juridische stelsel geïntegreerd. Dit besluit bevat regels die voorheen waren opgenomen in voornoemde wet, het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz) en de Regeling kennisgeving badinrichtingen. Deze regelingen worden met de inwerkingtreding van dit besluit ingetrokken.

Eerder heeft het voornemen bestaan te komen tot een afzonderlijk ontwerp-Aanvullingsbesluit zwemmen en baden in waterbassins. Na de internetconsultatie van dat ontwerp is ervoor gekozen de regels in dit besluit in te voegen. Dit beperkt het aantal besluiten dat op het moment van inwerkingtreding van de stelselherziening gelijktijdig in werking moet treden, wat een positief effect heeft op de complexiteit bij de invoering van het stelsel.
De regels voor gelegenheid bieden tot zwemmen en baden worden opgenomen in het daarvoor gereserveerde hoofdstuk 15 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Aan zwemmen en baden zijn vele voordelen verbonden. Zo is er een positief effect op gezondheid en welzijn, zorgt zwemmen of baden voor ontspanning en kan het belangrijk zijn voor (het onderhouden van) sociale contacten. Zwemmen en baden is, als onderdeel van recreatieve voorzieningen (zoals campings, pretparken, hotels en wellness-bedrijven) ook van belang voor de economie. Verder is zwemmen een sport, waarin Nederlanders in internationaal verband regelmatig hoog scoren.

Aan het zwemmen en baden zijn ook risico's verbonden. In ons waterrijke land is het van levensbelang om te kunnen zwemmen als men te water raakt. Ook in een waterbassin bestaat een risico op verdrinking.
Daarnaast kan het water microbiologisch of chemisch verontreinigd zijn en gezondheidsschade veroorzaken. Bovendien kan in en om een waterbassin letsel worden opgelopen. Met het oog op deze risico's is zwemmen en baden al gedurende enkele tientallen jaren onderwerp van specifieke overheidszorg die ook in regelgeving tot uitdrukking is gekomen.
De regels uit het Bhvbz zijn deels al meegenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving, voor zover het aangewezen zwemlocaties betreft. Voor die zwemlocaties worden geen algemene rijksregels over activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving gesteld.

Van de mogelijkheid van artikel 4.3, derde lid van de Omgevingswet om algemene regels over activiteiten bij ministeriële regeling te stellen, als deze uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften inhouden, wordt voor het gelegenheid bieden tot zwemmen of baden in waterbassins alleen gebruik gemaakt voor zover het gaat om het opnemen van de te hanteren versies van normbladen.

De regels voor gelegenheid bieden tot zwemmen en baden in hoofdstuk 15 van het Besluit activiteiten leefomgeving zien in overeenstemming met het eerste lid van artikel 4.27 van de Omgevingswet, waarin het oogmerk van de algemene rijksregels is opgenomen, alleen op het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid van de gebruikers.
Bij het gelegenheid bieden tot zwemmen en baden in waterbassins zijn ook andere rijksregels relevant. Deels zijn het regels die ook op grond van de Omgevingswet zijn gesteld. Zo zijn in het Besluit bouwwerken leefomgeving bouwtechnische eisen opgenomen en is in het Besluit activiteiten leefomgeving een openbaar zwembad als milieubelastende activiteit aangewezen, waarvoor algemene rijksregels ter bescherming van het milieu gelden.

Maar ook andere rijksregelgeving is relevant bij het gelegenheid bieden tot zwemmen en baden. Zo ziet de Arbeidsomstandighedenwet op de bescherming van het personeel. Vooral wat de chloorverbindingen in de lucht betreft is ook het zwembadpersoneel een kwetsbare groep, vanwege de lange blootstellingstijd. Maar ook aspecten als geluid kunnen gezondheidsrisico's voor het personeel met zich meebrengen. Hoewel de regels over zwemmen en baden onder de Omgevingswet dus niet zien op de bescherming van de werknemers heeft een aantal regels van dit besluit, zoals de regels over de kwaliteit van de binnenlucht, wel ook een gunstig effect wat betreft bescherming van de werknemers.

Ten opzichte van de regels van het Bhvbz wordt in hoofdstuk 15 van het Besluit activiteiten leefomgeving een gemoderniseerde normstelling opgenomen. Een deel van de normstelling in het Bhvbz is sinds 1984 nagenoeg ongewijzigd. Zo is de inhoudelijke normstelling achter gebleven bij nieuwe inzichten en ook op ontwikkelingen in andere landen. Dit besluit beoogt op deze aspecten een moderniseringsslag te maken. Waar in het Bhvbz gedetailleerde regels werden gesteld aan de inrichting en exploitatie van badinrichtingen wordt daar onder de Omgevingswet afstand van gedaan. Net als bij andere activiteiten onder het Besluit activiteiten leefomgeving staat de specifieke zorgplicht centraal.
Daarnaast zal degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden een risicoanalyse en een beheersplan moeten opstellen. Tot slot wordt in plaats van aan te sluiten bij gedetailleerde middelvoorschriften meer uitgegaan van doelvoorschriften. Met deze omslag wordt meer aangesloten bij de eigen verantwoordelijkheid van degene die gelegenheid biedt tot zwemmen of baden. Hoewel diegene nog altijd verplicht wordt tot het beschermen van de gezondheid en veiligheid van de gebruikers, heeft deze meer ruimte om deze verplichting in te vullen.

2.7.1 Wijzigingen

- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Het toepassingsbereik van de algemene rijksregels voor gelegenheid bieden tot zwemmen en baden is verduidelijkt, en er is een nieuwe indeling in activiteiten gemaakt. Daarbij wordt niet langer aangesloten bij het begrip «badinrichting».
- In plaats van gedetailleerde middelvoorschriften is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van doelvoorschriften.

2.7.2 Effecten

- De activiteit-overstijgende wijzigingen zijn beschreven in paragraaf 2.2.3.
- Verschuiving van gedetailleerde middelvoorschriften naar doelvoorschriften geeft meer ruimte voor de initiatiefnemer om de gezondheid en veiligheid van de gebruikers te beschermen op een manier die past bij zijn situatie.
- Verduidelijking van het toepassingsbereik en een heldere indeling vergroot de inzichtelijkheid van de regels.

2.8 Regels die verband houden met de richtlijn energie-efficiëntie

In verband met een onderzoek naar de mogelijkheid van implementatie van delen van de richtlijn energie-efficiëntie[84] onder de Omgevingswet zijn de regels die verband houden met deze richtlijn niet eerder in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen.

De richtlijn energie-efficiëntie bevat twee instrumenten die raakvlak hebben met de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving: de energie-audit (artikel 8 van de richtlijn) en de kosten-batenanalyse (artikel 14 van de richtlijn). Met de energie-audit brengt diegene die een onderneming drijft in kaart hoe de energiehuishouding van de onderneming er uitziet en welke kosteneffectieve energiebesparende maatregelen genomen kunnen worden. Bij de kosten-batenanalyse moet het potentieel worden onderzocht van het toepassen van efficiënte stadsverwarming of een warmtekrachtkoppeling bij het aanleggen of renoveren van bepaalde stookinstallaties en warmte- en koudenetten. Beide instrumenten hebben in het bestaande recht een plek in de Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie.
Voor dit besluit is onderzocht hoe de twee instrumenten kunnen worden omgezet in regelgeving onder de Omgevingswet.[85] Daarbij is over de energie-audit geconcludeerd dat het aangrijpingspunt van de richtlijn energie-efficiëntie voor dat instrument zich niet goed verhoudt tot het systeem van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor de energie-audit is het aangrijpingspunt de grote onderneming: ondernemingen met meer dan 250 werknemers of meer dan 50 miljoen euro omzet en 43 miljoen euro balanstotaal. De natuurlijke of rechtspersoon die een dergelijke onderneming drijft, zal echter niet altijd eveneens diegene zijn die de (milieubelastende) activiteit uitvoert die wordt gereguleerd in het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit is met name denkbaar bij concern-ondernemingen; een concern met meerdere vestigingen valt als geheel onder de Richtlijn energie-efficiëntie, terwijl de (milieubelastende) activiteit veelal in de verschillende vestigingen wordt uitgevoerd en ook op dat niveau wordt gereguleerd. Het opnemen van de energie-audit in het Besluit activiteiten leefomgeving zou dus leiden tot een ingewikkelde regel, waarbij zou moeten worden afgeweken van kernkeuzes die zijn gemaakt in het Besluit activiteiten leefomgeving. Dat zou de inzichtelijkheid van de regels voor burgers en bedrijven niet ten goede komen. Voor de energie-audit zal daarom een plek gevonden worden in andere regelgeving op het gebied van energie. Hierbij zal onder meer gekeken worden naar de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie en onderliggende regelgeving.

De kosten-batenanalyse energie-efficiëntie daarentegen wordt via dit besluit wel in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. De kosten-batenanalyse wordt verricht door diegene die een stookinstallatie opricht of ingrijpend renoveert, en door diegene die een warmte- of koudenet opricht, en heeft daarom een duidelijke verbinding met de fysieke leefomgeving. Beide activiteiten worden bovendien al om milieuhygiënische redenen geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving, dus het opnemen van de kosten-batenanalyse bij deze bestaande regels biedt inzichtelijkheid voor diegene die de activiteit verricht.

Er is geen juridische of organisatorische samenhang tussen de energie-audit en de kosten-batenanalyse, dus voor de uitvoeringspraktijk, burger en bedrijven zijn er geen nadelen aan het opnemen van de twee instrumenten in verschillende onderdelen van de regelgeving.

2.8.1 Wijziging

In hoofdstuk 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt een nieuwe module Kosten-batenanalyse energie-efficiëntie ingebouwd. Deze module wordt aangezet bij activiteiten waarbij de richtlijn energie-efficiëntie het uitvoeren van een dergelijke analyse vereist.

2.8.2 Effect

84 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012 L 315).
85 Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 41, p. 7.

Door het inbouwen van regels over energie-efficiëntie in het Besluit activiteiten leefomgeving hoeft het desbetreffende onderdeel van de richtlijn energie-efficiëntie niet meer via een tijdelijke regeling te worden geïmplementeerd, maar krijgt een plaats in het permanente omgevingsrecht.

2.9 Regels over omgaan met geuremissie bij innovatieve stalsystemen

Bij milieuregels voor veehouderijen speelt de emissie van een huisvestingssysteem (stal) een belangrijke rol, zowel wat betreft ammoniak, fijn stof als geur. Het in de praktijk bepalen van deze emissie bij elk bedrijf is niet mogelijk. Daarom gaan de regels uit van emissiefactoren, die door middel van een uitgebreid meetprogramma worden bepaald. Deze emissiefactoren worden vervolgens in de ministeriele regeling vastgelegd.

Onder de Omgevingswet is het ook mogelijk om een innovatief stalsysteem toe te passen. Dit is een huisvestingsysteem waarvan, vanwege het innovatieve karakter, de emissiefactor nog niet kon worden bepaald en dus nog geen emissiefactor in de regeling is opgenomen. Als het voornemen bestaat om een dergelijk innovatief stalsysteem toe te passen, moet de emissiefactor door het bevoegd gezag worden vastgesteld. Dit doet het bevoegd gezag op basis van de gegevens van de leverancier van het systeem. Vervolgens geldt een meetverplichting voor degene die de activiteit verricht. Met die metingen kunnen de emissiefactoren alsnog in de praktijk worden geverifieerd en bij goed resultaat alsnog in de regeling worden opgenomen. Deze meetverplichting was al in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen voor ammoniak en fijn stof en wordt met dit besluit uitgebreid tot geur. De verbreding met geur is overeenkomstig de toezegging van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer.[86] Bij geur is de situatie wel anders dan bij ammoniak en fijn stof. Zo gelden voor geur geen emissiegrenswaarden van het Besluit activiteiten leefomgeving, maar moet worden voldaan aan de geurimmissiewaarden in het omgevingsplan en de specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Niet in alle gevallen geldt een meetverplichting. De ministeriele regeling bevat ook een (relatief hoge) emissiefactor voor «overige huisvesting». Als degene die de activiteit verricht met deze emissiefactor voldoet aan de geurimmissiewaarden van het omgevingsplan kan het via een meetverplichting bepalen van een emissiefactor voor geur achterwege blijven.

2.9.1 Wijziging

De regels over omgaan met geur bij innovatieve stalsystemen sluiten meer aan op de systematiek voor ammoniak en fijn stof.

2.9.2 Effect

De regels maken introductie van innovatieve stalsystem voor geur eenvoudiger. Alleen als degene die de activiteit verricht ook bij gebruik van de emissiefactor voor »overige huisvesting» niet voldoet aan de geurimmissiewaarden in het omgevingsplan, geldt vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving een meetwerplichting om de geuremissiefactor van het innovatieve stalsysteem te bepalen.

2.10 Regels die verband houden met aanpassing van het begrip beperkingengebiedactiviteit

Met de Invoeringswet Omgevingswet wordt het begrip beperkingengebiedactiviteit verbreed. De uitbreiding betreft activiteiten die in overeenstemming zijn met de functie van het werk of object, zoals parkeren op een verzorgingsplaats bij een autosnelweg. Alle activiteiten in een beperkingengebied zijn na die aanpassing beperkingengebiedactiviteiten, zodat ook aan eventuele nadelige gevolgen van die activiteiten voor het werk of object regels kunnen worden gesteld. Als gevolg daarvan wordt met dit besluit een aantal regels in het Besluit activiteiten leefomgeving, die nog uitgingen van een beperkter begrip beperkingengebiedactiviteit, gewijzigd. Het gaat vooral om aanpassing van de meld- en informatieplichten in een aantal paragrafen om te voorkomen dat ook alle activiteiten die in overeenstemming zijn met de functie moeten worden gemeld of dat daarover informatie moet worden verstrekt. Voor de activiteiten die in overeenstemming zijn met de functie geldt wel de specifieke zorgplicht.

2.10.1 Wijziging

In samenhang met verbreding van het begrip beperkingengebiedactiviteit is de meldingsplicht beperkt tot in het Besluit activiteiten leefomgeving expliciet genoemde activiteiten.

2.10.2 Effect

86 Kamerstukken II 2016/17, 28 973, nr. 193.

Voor niet vergunningplichtige of meldingsplichtige activiteiten die vanwege de verbreding van het begrip beperkingengebiedactiviteit onder algemene rijksregels vallen geldt de specifieke zorgplicht van het Besluit activiteiten leefomgeving.

2.11 Vergunningplicht vanwege de mer-beoordeling

Bij de voorbereiding van dit besluit is ervoor gekozen om geen veranderingen aan te brengen in de wijze waarop in het Besluit activiteiten leefomgeving wordt omgegaan met activiteiten die uitsluitend vanwege de mer-beoordeling vergunningplichtig zijn. Ook de beoordelingsregels voor deze activiteiten in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn niet aangepast. Dit ondanks het feit dat bij de voorbereiding van de Invoeringswet Omgevingswet nog met aanpassing van beide besluiten rekening is gehouden en met het oog daarop een grondslag voor bijzondere beoordelingsregels voor deze milieubelastende activiteiten is ingebouwd. Waarom van die grondslag uiteindelijk geen gebruik wordt gemaakt wordt hieronder nader toegelicht.

De vergunningplichten voor de milieubelastende activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving hebben verschillende achtergronden. Soms spelen nationale afwegingen een doorslaggevende rol bij het instellen van een vergunningplicht. In andere gevallen volgt de vergunningplicht vooral uit Europese regels. In veel vergunningplichtige situaties zijn slechts een of enkele milieuaspecten een reden voor het instellen van de vergunningplicht. Vaak gelden naast de vergunningplicht algemene regels die de meeste milieugevolgen van de activiteit afdoende afdekken, en spitst de vergunningprocedure zich toe op het aspect dat tot het instellen van de vergunningplicht heeft geleid.

Binnen het Besluit activiteiten leefomgeving is ervoor gekozen om alle vergunningplichten te beperken tot de activiteiten waarvoor de Europese regel of de nationale afweging tot de vergunningplicht noodzaakt. Zodra echter een vergunningplicht voor een activiteit is ingesteld, geldt die vergunningplicht voor alle oogmerken zoals die voor de milieubelastende activiteit in artikel 2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn benoemd, en hebben ook de beoordelingsregels op al deze oogmerken betrekking. Eventueel maatwerk moet als vergunningvoorschrift in de vergunning worden opgenomen en voor de activiteiten waarop de vergunningplicht betrekking heeft geldt geen meldingsplicht. Zo wordt invulling gegeven aan beperking van de vergunningplichten maar ook aan de één-document gedachte: de vergunningplicht wordt niet onnodig ingesteld, maar als die er is, vormt de vergunning het document waarin alle toevoegingen die het bevoegd gezag bovenop algemene rijksregels nodig acht plaats krijgen. Als gevolg daarvan wordt bij de vergunningprocedure voor alle oogmerken van de vergunningplichtige milieubelastende activiteit bezien, of aan de beoogde strekking van de regels voor milieubelastende activiteiten wordt voldaan. Bij die beoordeling worden uiteraard de algemene regels die voor de vergunningplichtige activiteit gelden betrokken. Als in die algemene regels bijvoorbeeld de beste beschikbare technieken voor de activiteit zijn uitgewerkt, moeten ze worden toegepast, en hoeft in de vergunningprocedure het toepassen daarvan niet opnieuw te worden uitgewerkt. De aanvraagvereisten in de Omgevingsregeling zullen zo worden vormgegeven dat alleen informatie wordt gevraagd die voor de beoordeling nodig is. Voor onderwerpen die in het kader van de vergunning geen individuele afweging behoeven hoeft ook geen informatie te worden aangeleverd bovenop eventuele informatieverplichtingen die al uit de algemene rijksregels volgen. Op deze manier worden de regels over milieubelastende activiteiten eenvoudig en inzichtelijk gehouden en worden tegelijkertijd de administratieve lasten zo veel mogelijk beperkt.

Bij de voorbereiding van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving is overwogen of toch voor één categorie vergunningplichten van deze benadering zou moeten worden afgeweken. Het betrof vergunningplichten die uitsluitend vanwege de mer-beoordeling zijn ingesteld. Om deze afwijking mogelijk te maken is met de Invoeringswet Omgevingswet artikel 16.49, vierde lid, van de Omgevingswet ingebouwd. Dit artikel was bedoeld om de beoordelingsregels voor deze activiteiten uitsluitend te richten op de vraag of een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Voor alle andere afwegingen zou daarnaast dan het spoor van algemene regels met bijbehorende meldingsplichten en maatwerkmogelijkheden gelden.
Bij de voorbereiding van dit besluit zijn vervolgens beide opties beschouwd die de Omgevingswet na aanpassing via de Invoeringswet Omgevingswet zou bieden.

De eerste optie betreft het voortzetten van de bovenbeschreven systematiek die voor alle vergunningplichten geldt, dus ook vergunningplichten die niet uitsluitend, maar mede vanwege mer-beoordeling zijn ingesteld. De vergunning is in die optie een volwaardige vergunning die wat rijksregels voor milieubelastende activiteiten betreft recht geeft op het verrichten van de activiteit en in aanvulling op algemene regels eventueel individueel maatwerk in de vorm van vergunningvoorschriften bevat. Bij deze optie is het van belang om bovenop de mededeling die voor de mer-beoordeling nodig is, via aanvraagvereisten uitsluitend informatie te vragen die anders ook bij het uitsluitend gelden van algemene rijksregels zou moeten worden verstrekt. Veelal kunnen de aanvraagvereisten daarmee beperkt blijven tot de gegevens die verstrekt moeten worden als er een meldingsplicht zou zijn geweest. Ook is het van belang de vergunning zodanig vorm te geven dat geen wijziging van de vergunning nodig is, zolang de milieugevolgen overeenkomen met de inhoud van de gedane mededeling voor de mer-beoordeling. Op die manier kunnen onnodige administratieve lasten worden voorkomen.

De tweede optie betreft een vergunning die wordt verleend met uitsluitend op de mer-beoordeling afgestemde beoordelingsregels. Aan deze vergunning mogen geen voorschriften worden verbonden, tenzij die volgen uit de door de initiatiefnemer aangemelde informatie bij de mer-beoordeling. De voorschriften moeten immers volgen uit de beoordelingsregels van de vergunning. De vergunningbeoordeling bepaalt of een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Als een dergelijk rapport vereist is, wordt de vergunning geweigerd. Als geen milieueffectrapport vereist is wordt de vergunning verleend, maar die vergunning geeft niet het recht een activiteit te starten, daartoe moet eerst ook een of meer afzonderlijke meldingen worden gedaan. Als voor de concrete activiteit nog voorschriften naast de algemene regels nodig zijn, moeten deze gesteld worden in de vorm van maatwerkvoorschriften die naast de vergunning gelden. Omdat in de vergunningprocedure uitsluitend wordt beoordeeld of een milieueffectrapport nodig is, wordt bijvoorbeeld niet getoetst of alle passende preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken worden toegepast. Dat kan ertoe leiden dat een vergunning wordt verleend terwijl in strijd met de specifieke zorgplicht of geldende algemene rijksregels zou worden gehandeld.
In afweging van beide opties is besloten te kiezen voor de eerste optie en geen gebruik te maken van de grondslag die met de Invoeringswet Omgevingswet in de Omgevingswet wordt ingebouwd. Belangrijke overweging was daarbij dat daarmee geen bijzondere vorm van een vergunningplicht voor milieubelastende activiteiten hoeft te worden geïntroduceerd. Bij de tweede optie zou er immers sprake zijn van twee soorten vergunningplichten voor de milieubelastende activiteiten. Naast de reguliere vergunning voor milieubelastende activiteiten een tweede bijzondere soort vergunning met een meldingsplicht naast de vergunning en waar nodig met afzonderlijk maatwerk via maatwerkvoorschriften in plaats van vergunningvoorschriften. Dat zou de inzichtelijkheid van de regels voor de gebruiker niet ten goede komen. Deze inzichtelijkheid is ook van belang voor de vormgeving van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Bij de keuze was ook van belang dat beide opties niet verschillen wat betreft de mogelijkheid om aan de activiteit voorschriften te stellen die in een specifieke situatie nodig zijn. Alleen de route waarlangs die voorschriften kunnen worden gesteld is anders: via maatwerk of via vergunningvoorschriften. Dat geldt ook voor de mogelijkheden van derden om te verzoeken om het stellen van voorschriften aan het verrichten van de activiteit. Zoals hierboven aangegeven hoeven de varianten ook geen verschil in administratieve lasten te betekenen. De aanvraagvereisten kunnen immers aansluiten bij de gegevens die verstrekt zouden moeten worden wanneer er een meldingsplicht zou zijn geweest. Uiteraard voldoen beide opties aan de mer-richtlijn.

2.11.1 Wijziging
Met dit besluit worden wat betreft het omgaan met mer-beoordeling geen wijzigingen aangebracht in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving.

2.11.2 Effect
Het niet introduceren van een bijzondere categorie vergunningplichten voor de milieubelastende activiteit draagt bij aan de inzichtelijkheid van het stelsel.

2.12 Beperkte verschuiving van vergunningplicht naar decentrale regels
Bij de voorbereiding van dit besluit is gebleken dat een aantal vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten uit het Besluit activiteiten leefomgeving, gelet op de in dat besluit beschreven keuze over centraal of decentraal reguleren van activiteiten, beter in de bruidsschat kan worden opgenomen. Daardoor komen ze in het omgevingsplan terecht, wat ruimte biedt voor de gemeente om deze vergunningplichten te laten vervallen als de regels van dat omgevingsplan al in adequate bescherming van de fysieke leefomgeving voorzien.

Bij de voorbereiding van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn keuzes gemaakt over het centraal of decentraal reguleren van activiteiten. Deze keuzes zijn in paragraaf 4.2 van de nota van toelichting van dat besluit toegelicht. Als gekozen is voor centrale regels blijven decentrale regels wel een rol spelen, met name voor onderwerpen die een locatie specifieke afweging vragen na toepassing van de preventieve maatregelen en beste beschikbare technieken voor milieubelastende activiteiten. Het gaat dan bijvoorbeeld om afwegingen of een activiteit na toepassing van de regels in het Besluit activiteiten leefomgeving kan worden toegestaan op een bepaalde locatie, het aanhouden van afstanden tot beperkt kwetsbare, kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen of beperkt kwetsbare of kwetsbare locaties of de vraag welke regels er nodig zijn om de gebruiksruimte van de ondergrond optimaal te verdelen voor bodem-energiesystemen. Op deze visie op gebruiksruimte wordt ingegaan in paragraaf 4.8.1 (Omgaan met milieugebruiksruimte binnen rijksregels) van de nota van toelichting van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het omgevingsplan speelt hierbij een belangrijke rol, omdat daarbinnen bij uitstek een locatie specifieke afweging kan plaatsvinden. Algemene rijksregels voor milieubelastende activiteiten en een door het Rijk ingestelde vergunningplicht voor de milieubelastende activiteit lenen zich veel minder voor het reguleren van dergelijke locatie specifieke afwegingen die na de toepassing van de preventieve aanpak aan de orde zijn.

Gelet op deze beleidskeuze worden de volgende vergunningplichten uit het Besluit activiteiten leefomgeving geschrapt:
- het tanken van LPG bij transportondernemingen en tankstations;
- het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem met een bodemzijdig vermogen van 70 kW of meer;
- het opslaan van propaan of propeen in meer dan twee opslagtanks;
- het ingeperkt gebruik waarop inperkingsniveau I, II of III van toepassing is als bedoeld in het Besluit genetisch gemodificeerde organismen milieubeheer 2013;
- het gericht werken met biologische agentia, met uitzondering van biologische agentia die ingedeeld zijn of worden in groep 1 of groep 2;
- het vergisten van dierlijke meststoffen en het bewerken van het daarbij gemaakte vergistinggas (geen overgangsrecht in de bruidsschat, specifiek overgangsrecht);
- het houden van pelsdieren (geen overgangsrecht in de bruidsschat, specifiek overgangsrecht).

Voor deze milieubelastende activiteiten is bovendien beoordeeld of niet om andere redenen een vergunningplicht moet worden aangewezen. Zoals vanwege de richtlijn industriële emissies, de mer-richtlijn of vanwege een voorafgaande BBT-beoordeling. Dat is niet het geval.
In het Besluit activiteiten leefomgeving is wel voor de activiteiten waarvoor de vergunningplicht niet meer geldt in een meldingsplicht voorzien zodat het bevoegd gezag vooraf op de hoogte is van de activiteit en daarbij ook kan beoordelen of een maatwerkvoorschrift nodig is. Via de bruidsschat wordt voorzien in adequaat overgangsrecht in de vorm van een vergunningplicht in het omgevingsplan. Na inwerkingtreding van het stelsel kan de gemeente vervolgens beoordelen of aanpassing van deze vergunningplicht wenselijk is. Zo kan bijvoorbeeld in plaats van een vergunningplicht worden gekozen voor het expliciet toestaan van activiteiten op locaties met daaraan verbonden regels zoals afstanden tot kwetsbare objecten en tijden voor bevoorraden van een LPG-vulpunt. In alle gevallen moet het omgevingsplan blijven voldoen aan de instructieregels die in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn opgenomen, zoals instructieregels over externe veiligheid.

2.12.1 Wijzigingen
- Een aantal vergunningplichten uit het Besluit activiteiten leefomgeving wordt geschrapt, waardoor het besluit voor de desbetreffende activiteiten uitsluitend algemene rijksregels, waaronder een specifieke zorgplicht, bevat.
- In samenhang met vervallen vergunningplicht wordt de meldingsplicht geïntroduceerd.
- De uit het Besluit activiteiten leefomgeving geschrapte vergunningplichten worden in de bruidsschat opgenomen.

2.12.2 Effecten
- Na inwerkingtreding van het stelsel kan de gemeente beoordelen of aanpassing van de vergunningplicht uit de bruidsschat wenselijk is.
- Door de combinatie van algemene rijksregels voor een preventieve aanpak en decentrale regels voor locatiespecifieke afwegingen kan op een effectieve wijze de fysieke leefomgeving worden benut en beschermd.

2.13 Overige wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving

Naast de punten die eerder in dit hoofdstuk zijn toegelicht wordt het Besluit activiteiten leefomgeving nog op een aantal andere onderdelen aangepast. Het gaat voornamelijk om het tot stand brengen van kleinere verbeteringen en het corrigeren van onvolkomenheden, die deels inhoudelijk en deels redactioneel van aard zijn. Een nadere toelichting hierop is waar nodig te vinden in de artikelsgewijze toelichting. Het betreft onder meer de volgende wijzigingen:

- In artikel 2.6 is geëxpliciteerd dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag is voor een milieubelastende activiteit op een locatie waaromheen in de Omgevingsregeling vastgestelde civiele explosieaandachtsgebieden zijn gelegen.
- In artikel 2.13 is met een verwijzing naar het Omgevingsbesluit de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.
- Met aanpassing van artikel 2.15 wordt mogelijk gemaakt dat in de omgevingsverordening een aanvullend verbod kan worden opgenomen om zonder omgevingsvergunning een activiteit op een gesloten stortplaats te verrichten.
- In de artikelen in hoofdstuk 3 die bepalen welke algemene regels gelden, is de verwijzing naar de module zeer zorgwekkende stoffen en de module emissies in de lucht verduidelijkt, in samenhang met aanpassing van artikel 5.27.
- In de regels voor afvalstoffen zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd. Zo zijn de regels over het op of in de bodem brengen van bedrijfsafvalstoffen of gevaarlijke afvalstoffen buiten stortplaatsen die oorspronkelijk waren opgenomen in paragraaf 3.5.9 van het Besluit activiteiten leefomgeving verplaatst naar paragraaf 3.2.14, en op onderdelen inhoudelijk gewijzigd. De titel van paragraaf 3.2.17 en artikel 3.41 zijn gewijzigd omdat de titel «zelfstandige afvalwaterzuivering» en de inhoud van artikel 3.41 niet goed weergaven op welke zuiveringsvoorzieningen de paragraaf van toepassing is. Ook zijn bij verschillende activiteiten de richtingaanwijzers aangepast, waarbij onder andere bij een aantal activiteiten de verwijzing naar paragraaf 4.4 over het exploiteren van een afvalverbrandingsinstallatie of afvalmeeverbrandingsinstallatie is geschrapt.
- In de paragrafen van hoofdstuk 4 waarin een meldingsplicht is opgenomen, is verduidelijkt of de meldingsplicht geldt voor de milieubelastende activiteit of de lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam. Indien sprake is van een meldingsplicht voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam is dit expliciet aangegeven. In alle andere gevallen betreft de meldingsplicht uitsluitend de milieubelastende activiteit.
- Met betrekking tot artikelen (zoals 4.425a) waarin het omgevingsveiligheidsbeleid verplicht de activiteit zo te positioneren dat de veiligheidsafstand binnen de begrenzing blijf van de locatie waar de activiteit wordt verricht, is overgangsrecht opgenomen, omdat de regels leiden tot een aanscherping van de verplichtingen die voorheen golden. Het overgangsrecht is opgenomen om bedrijven die de activiteiten op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet al rechtmatig uitvoerden niet in de uitvoering daarvan te beperken.
- De artikelen over het controleren op en het verwijderen van water uit bovengrondse opslagtanks van staal (artikelen 4.921 en verder, 4.935 en verder en 4.952 en verder) vervallen, omdat ze gelet op andere voorschriften (waaronder plaatsing in een lekbak of uitvoering als dubbelwandig met lekdetectie in de wand) niet nodig zijn om het voldoen aan het oogmerk bescherming van de bodem te waarborgen.
- In het nieuwe artikel 6.48a zijn regels over het gebruik van trillingen bij een verkenningsonderzoek opgenomen. Deze regels waren eerder opgenomen in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling en zijn weer opgenomen om een storend geluidseffect op zeezoogdieren te voorkomen.
- In artikelen17.17 en 17.18 is in aanvulling op de regels van het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart voor de beroepsvaart als tijdelijk vangnet een vergunningplicht opgenomen voor het in de binnenwateren lozen van stoffen of afvalwater, dat niet geregeld is onder voornoemd besluit.

8 Effecten

8.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de effecten die dit besluit naar verwachting heeft op de Nederlandse samenleving. Aan bod komen achtereenvolgens de financiële effecten op burgers en bedrijven en op overheden, het effect op het milieu en het effect op de rechtspraak en de handhaafbaarheid.

Om voorafgaand aan de inwerkingtreding van de stelselherziening een inschatting te kunnen maken van de effecten van dit besluit voor de samenleving is een aantal onderzoeken gedaan en zijn toetsen uitgevoerd.
Het gaat om de volgende toetsen en adviezen:

1 Raad voor de Rechtspraak;
2 Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
3 Adviescollege toetsing regeldruk;

4 Integrale Adviescommissie Omgevingswet;
5 Autoriteit Persoonsgegevens;
6 Inspectie Leefomgeving en Transport;
7 Kadaster;
8 ProRail.

De effecten die in dit hoofdstuk worden geschetst zijn ook betrokken bij de verwerking van de consultatie door de regering.

8.2 Financiële effecten

8.2.1 Financiële effecten algemeen

Het onderzoeksbureau SIRA Consulting heeft onderzoek gedaan naar de financiële effecten van dit besluit voor burgers, bedrijven en overheden en heeft ook de bedrijfseffectentoets uitgevoerd.[87] Het gaat bij de financiële effecten om de administratieve lasten, zoals de kosten van het invullen van formulieren, de «inhoudelijke nalevingskosten», zoals de kosten van het zuiveren van afvalwater (wijzigingen in nalevingskosten zijn niet aan de orde ten gevolge van dit besluit) en om de financiële kosten, zoals leges. De eerste en de tweede kostensoort vormen samen de regeldruk. Daarnaast heeft SIRA gekeken naar de bestuurlijke lasten, dit zijn de kosten die overheden maken voor de uitvoering van de regelgeving.

Dit besluit bevat een aantal onderwerpen waarbij financiële effecten aan de orde zijn. Het gaat hierbij met name om de uitbreiding van de lijst eenvoudige bouwwerken waarvoor geen technische bouwtoets nodig is. Daarnaast spelen in geringere mate financiële effecten een rol bij de mogelijkheid voor bevoegd gezag om met het oog op nadeelcompensatie een informatieplicht in te stellen, de mogelijkheid tot het vervangen van de vergunningplicht voor een aantal milieubelastende activiteiten door een meldplicht, de mogelijkheid binnen één vergunning verantwoordelijkheden voor vergunninghouders duidelijk toe te delen en ten slotte het wijzigen van regels voor het bouwen bij hoofdspoorwegen.

8.2.2 Effecten voor burgers en bedrijven

Door de hierboven genoemde onderwerpen kan de regeldruk voor burgers met 10 à 14 mln euro per jaar verminderen en voor bedrijven met 5,4 à 11,6 mln euro per jaar. Daarnaast daalt het bedrag dat jaarlijks aan leges betaald moet worden met 6,8 à 11,9 mln euro voor burgers en voor bedrijven met 3,1 à 5,4 mln euro per jaar. Deze bedragen zijn conform het handboek regeldruk gebaseerd op aantallen vergunningen uit een basisjaar ten opzichte waarvan de effecten berekend worden. Indien gerekend zou worden met actuele aantallen vergunningen zouden de effecten substantieel hoger kunnen uitvallen. Qua regeldruk kan het dan gaan om jaarlijkse effecten van 22,2 à 31,2 mln euro voor burgers en 10,9 à 19,3 mln euro voor bedrijven en qua minder verschuldigde leges om 15,1 à 26,5 mln euro voor burgers en 6,8 à 11,9 mln euro voor bedrijven.

8.2.3 Effecten voor medeoverheden

Voor medeoverheden kunnen de bestuurslasten dalen met 9,4 à 19,2 mln euro per jaar. Daar staat echter tegenover dat er legesinkomsten zullen wegvallen. Dat gaat om een bedrag van 9,9 à 17,3 mln euro per jaar.
Wanneer gerekend zou worden met actuele aantallen vergunningen dan gaat het om een jaarlijks bedrag van 21,5 à 40,3 mln euro aan dalende bestuurslasten en om 22,0 à 38,4 mln euro per jaar aan minder leges inkomsten.

8.2.4 Decentrale ruimte

De stelselherziening kent het uitgangspunt «decentraal tenzij». Dit uitgangspunt leidt tot een toename van de decentrale beleidsruimte. Dit leidt er ook toe dat de financiële effecten van het nieuwe stelsel voor een deel afhangen van keuzes die het lokaal bevoegd gezag zal maken. In een apart onderzoek naar de mogelijke financiële effecten van de toegenomen decentrale ruimte van het nieuwe stelsel zal dit in kaart gebracht worden. In dit onderzoek zal onder meer onderzocht worden welke financiële consequenties het verwerken van de bruidsschat en de inbouw van plaatselijke verordeningen in het omgevingsplan kan hebben.

SIRA heeft in het onderzoek naar dit besluit al wel gekeken naar de mogelijke financiële effecten van de optie voor gemeenten om een informatieplicht in te stellen met het oog op het kunnen aanvragen van nadeelcompensatie en de mogelijkheid tot het vervangen van de vergunningplicht voor een aantal milieubelastende activiteiten door een meldplicht. De mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn meegenomen bij de hierboven genoemde bedragen.

87 SIRA (2019), «Financiële effecten Invoeringsbesluit».

8.2.5 Advies van het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)
In haar advies over dit besluit constateert het Adviescollege toetsing regeldruk dat de voorgestelde wijzigingen leiden tot regeldrukvermindering. Het college wijst daarbij op het belang van het volledig in kaart brengen van deze regeldrukgevolgen. Inmiddels zijn in het genoemde SIRA rapport alle regeldrukeffecten naar behoren in kaart gebracht. De effecten van de decentrale ruimte waar het college ook op wijst, worden zoals hierboven al is opgemerkt later in kaart gebracht.

Het college wijst er verder op dat het van belang is in de toelichting bij dit besluit expliciet duidelijk te maken of er sprake is van veranderingen in verplichtingen die leiden tot lasten voor burgers of bedrijven. Hierboven is in paragraaf 8.2.1 aangegeven waar dit aan de orde is. Overige veranderingen met regeldrukeffecten waar de ATR naar vraagt zijn er niet. Dit omdat in dit besluit sprake is van een gelijkwaardige omzetting van regelgeving zonder dat wijzigingen in de wettelijke verplichtingen aan de orde zijn of omdat de regeldruk effecten verwaarloosbaar zijn. Van dit laatste is het schrappen van de quick scan energie efficiëntie bij stookinstallaties een voorbeeld.

Het voorgaande geldt voor de rijksregels in dit besluit. Zoals hierboven in paragraaf 8.2.4 is aangegeven, geldt dat de mogelijke regeldrukeffecten van de toename van de decentrale ruimte later onderzocht zullen worden. De wijze waarop het bevoegd gezag de bruidsschatregels kan verwerken in het omgevingsplan of de waterschapsverordening is hiervoor bepalend. Voor de bruidsschatregels zoals dit besluit ze heeft geformuleerd geldt dat gelijkwaardigheid uitgangspunt is geweest. Van verzwaring of verlichting van regeldruk zal daarom bij de bruidsschat in principe geen sprake zijn. Zie hierover ook hoofdstuk 7.

8.2.6 Bedrijfseffectentoets
Eerder is door SIRA al gekeken naar de (positieve) bedrijfseffecten van het nieuwe stelsel, zoals in de studie naar de vier AMvB's onder de Omgevingswet. Specifiek ten aanzien van dit besluit geldt dat dit besluit met name relevant is voor bouwbedrijven vanwege de uitbreiding van de lijst van eenvoudige bouwwerken. Hierdoor neemt het aantal noodzakelijk vergunningen sterk af. Dit scheelt in de administratieve lasten en de verschuldigde leges.

8.3 Effect op het milieu

Beginselen van het EU-milieubeleid
Als gevolg van het amendement-Albert de Vries/Dik-Faber[88] is in de Omgevingswet artikel 23.6 ingevoegd, dat bepaalt dat in de nota van toelichting bij een AMvB gemotiveerd wordt op welke wijze rekening is gehouden met de vier beginselen van het milieubeleid van de Europese Unie: het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Deze beginselen hebben in de eerste plaats een rol gespeeld bij de totstandkoming van de EU-richtlijnen die zijn geïmplementeerd in dit besluit. De motiveringsplicht van artikel 23.6 reikt niet zo ver dat de motivering van die richtlijnen hier herhaald hoeft te worden. De rol van de beginselen bij de implementatie van de richtlijnen is vervolgens beperkt geweest, gezien de keuze voor een lastenluwe implementatie, waarbij niets anders of méér wordt vastgelegd dan dat wat de EU-richtlijn voorschrijft.

In de tweede plaats spelen de beginselen een rol in het nationale beleid. Dat blijkt ook uit artikel 3.3 van de Omgevingswet, dat voorschrijft dat in een omgevingsvisie rekening wordt gehouden met de vier genoemde beginselen. Het beleid dat in de omgevingsvisies zal worden opgenomen, is bepalend voor keuzes die worden gemaakt in de regelgeving. Dit besluit is echter niet gebaseerd op het beleid in één actuele omgevingsvisie, maar bevat een bundeling en vernieuwing van regelgeving die de afgelopen decennia ontwikkeld is vanuit verschillende beleidsachtergronden, en waarin de beginselen op verschillende wijzen doorwerken. Deze motivering gaat inhoudelijk in op de toepasselijkheid van de beginselen, los van de historische beleidsachtergrond van een regel.

88 Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 158.

Artikel 3.3 van de Omgevingswet schrijft voor dat bestuursorganen de vier beginselen betrekken bij totstandkoming van beleid en artikel 23.6 van de Omgevingswet schrijft voor dat het Rijk toelicht hoe deze beginselen betrokken zijn bij de regelgeving. In beide gevallen hebben de beginselen het karakter van een richtsnoer en heeft de uitleg ervan door het betrokken bestuursorgaan een dynamisch karakter. De milieubeginselen vormen dus geen rechtsregel waar het bestuursorgaan aan gebonden is, maar dragen samen met de algemene rechtsbeginselen zoals redelijkheid en billijkheid, het gelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel bij aan de kwaliteit van beleid en regelgeving. Op deze wijze dragen de beginselen bij aan het vinden van een goede balans tussen bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving.

In artikel 23.6 van de Omgevingswet is gekozen voor een letterlijke overname van de beginselen van het milieubeleid van de Europese Unie. De Unie gaat uit van een breed milieubegrip, dat in ieder geval water, bodem, lucht, natuur en landschap omvat. De Omgevingswet gaat behalve over het milieu ook over de gebouwde omgeving: bouwwerken en infrastructuur zijn onderdelen van de fysieke leefomgeving. Het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen zijn algemeen verwoord en ze zijn daardoor in principe van toepassing op de gehele regelgeving. De andere twee beginselen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn gezien de verwoording alleen van toepassing op het milieuterrein.

Effecten van de milieubeginselen voor dit besluit
Bij het vormgeven van overgangsrecht vervullen de beginselen een beperkte rol. De beginselen hebben wel betekenis voor de aanvullingen van de vier bestaande AMvB's, zeker wanneer dat beleidsrijke onderwerpen betreft. In algemene zin is de betekenis van de beginselen bij de aanvullingen echter niet anders dan in de al gepubliceerde AMvB's. Kortheidshalve wordt verwezen naar de nota's van toelichting.[89]Aanvullend kan nog het volgende gezegd worden.

Het voorzorgsbeginsel houdt in dat de overheid maatregelen kan nemen als er gegronde redenen zijn om te vrezen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben, maar de beschikbare wetenschappelijke gegevens nog geen uitvoerige risico-evaluatie mogelijk maken. Dit heeft bij dit besluit geen aanvullende rol gehad.
Het beginsel van preventief handelen houdt in dat nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Dit vanuit de premisse dat voorkomen beter is dan ongedaan maken («genezen»). Dit beginsel ziet niet alleen op het milieudomein. Zo ligt het beginsel van preventief handelen besloten in de specifieke zorgplicht die op grond van de aanvullingen van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt voor degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden. Daarnaast moet diegene ook een risicoanalyse en beheerplan opstellen gelet op het beschermen van de gezondheid en veiligheid van gebruikers. Ook de «ladder voor duurzame verstedelijking» in het Besluit kwaliteit leefomgeving is een voorbeeld van de toepassing van dit beginsel, omdat deze onnodig beslag op de groene ruimte voorkomt.

Het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden gaat uit van de premisse dat het aanpakken van een probleem bij de bron effectiever is dan het bestrijden van negatieve gevolgen. Dit heeft bij dit besluit geen aanvullende rol gehad. Het beginsel dat de vervuiler betaalt houdt in dat degene die activiteiten verricht financieel verantwoordelijk is voor het voorkomen, beperken en zo nodig ongedaan maken van nadelige gevolgen van die activiteiten voor het milieu. Dit beginsel speelt een belangrijke rol bij de regels over het verplicht stellen van financiële zekerheid voor bepaalde kosten in het Omgevingsbesluit. Bij de aanvullingen van het Besluit kwaliteit leefomgeving speelt het een rol bij de regels over voorschriften over stortplaatsen. Op deze manier is geregeld dat de financiële verantwoordelijkheid bij de vervuiler komt te liggen.

Milieueffecten

89 Stb. 2018, 290, p. 218; Stb. 2018, 291, p. 208-209, Stb. 2018, 292, p. 509-510 en Stb. 2018, 293, p. 690–691.

Voor de Omgevingswet is door het Planbureau voor de Leefomgeving een onderzoek gedaan naar de milieueffecten. Het RIVM heeft een milieueffectentoets op de AMvB's uitgevoerd. Voor het beschermingsniveau constateert het RIVM dat met de AMvB's een gelijkwaardig niveau van bescherming mogelijk is op lokaal niveau, maar dat dit wel mede afhankelijk is van de invulling van lokale afwegingen. Verwacht wordt dat geen beleidsverlies zal optreden. Bestuurlijke afwegingsruimte kan juist benut worden om rekening te houden met de lokale omstandigheden zoals de bescherming van de fysieke leefomgeving voor die gebieden waar dat nodig is. De oude regelgeving bood op een aantal onderdelen al flexibiliteit om in te spelen op regionale en lokale verschillen, maar dit wordt in de AMvB's beter en consequenter ontsloten. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 9 (gelijkwaardig beschermingsniveau). Voor dit besluit heeft geen onderzoek naar de effecten op het milieu plaatsgevonden. De reden is dat dit besluit geen extra of andere milieueffecten met zich meebrengt dan die het Planbureau voor de Leefomgeving eerder in haar onderzoek naar de effecten van de Omgevingswet heeft aangegeven. Dit besluit bevat namelijk allereerst overgangsrecht en wijzigingen van andere AMvB's. Dit zijn wijzigingen die verband houden met een soepele overgang van het oude naar het nieuwe stelsel. Het overgangsrecht zorgt daarbij juist voor een continuering van het beschermingsniveau. Daarnaast wijzigt dit besluit de vier AMvB's van de Omgevingswet of vult deze aan. Dit betreft allereerst inbouw van wijzigingen van bestaande regelgeving. Deze inbouw brengt ten opzichte van de wijzigingen van het bestaand recht geen relevante milieueffecten met zich mee. De andere wijzigingen van de AMvB's bouwen voort op de gemaakte stelselkeuzes en hebben eveneens geen extra of andere milieueffecten dan die het Planbureau voor de Leefomgeving en het RIVM eerder in onderzoek naar de effecten van de Omgevingswet onderkenden.

8.4 Effect op de rechterlijke macht en de handhaafbaarheid

In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op de effecten voor de rechtspraak en de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de rechtspraak. Vervolgens worden de conclusies van de Inspectie Leefomgeving en Transport over effecten op de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid behandeld. Bij de effecten op de rechtspraak en de gevolgen voor de organisatie wordt het advies betrokken dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling bestuursrechtspraak) en de Raad voor de rechtspraak hebben uitgebracht over dit besluit.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op de effecten van de wijzigingen die de uitvoeringsregelgeving met zich meebrengt voor de rechtspraak.

8.4.1 Effecten op de rechterlijke macht

De Raad voor de rechtspraak geeft aan dat met dit besluit de door haar ingeschatte werklast van het wettelijk stelsel van regelingen rond de Omgevingswet niet wijzigt. Deze werklast is bij het advies over de Invoeringswet Omgevingswet omschreven.

In dat advies is aangegeven dat verwacht wordt dat de Omgevingswet, de aanvullingswetten, de AMvB's en de Invoeringswet Omgevingswet substantiële werklastgevolgen hebben voor de Rechtspraak. De regering verwacht op de langere termijn geen structurele werklastverzwaring als gevolg van de invoering van de Omgevingswet. In de overgangsperiode verwacht de regering een tijdelijke stijging van het aantal zaken in verband met jurisprudentievorming. De regering onderzoekt samen met de Raad wat een reële inschatting van deze kosten is. In het prijsakkoord met de Raad voor de rechtspraak voor de periode 2020–2022 is voorzien in dekking van deze ingeschatte werklastgevolgen. Vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet zal monitoring van de effecten voor de rechtspraak plaatsvinden. Op die manier kunnen de eventuele extra werklastgevolgen voor de Rechtspraak goed in beeld komen. Wanneer uit de monitoring substantieel extra kosten blijken zal het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in samenspraak met het ministerie van Justitie en Veiligheid en met de betrokken beleidsdepartementen afspraken maken over de verdeling van deze kosten.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft zich in haar reactie onder meer gericht op de overgangsfase waarin het tijdelijk deel van het omgevingsplan, zoals dat van rechtswege tot stand komt, door gemeenten wordt omgebouwd tot het nieuwe deel van het omgevingsplan. De Afdeling wijst op lopende bestemmingsplanprocedures en vindt het te optimistisch om ervan uit te gaan dat deze in 2024 allemaal zouden zijn afgerond. Uiteraard is het van groot belang dat de rechtspraak goed is toegerust is om lopende bestemmingsplanprocedures onder de nieuwe Omgevingswet goed af te kunnen ronden. Om die reden wordt in reactie hierop toegezegd dat rekening zal worden gehouden met het feit dat ook na 2024 nog procedures lopen. Bezien wordt of er in zal worden voorzien dat wijzigingen ook na 2024 aangebracht kunnen worden in www.ruimtelijkeplannen.nl. Ten aanzien van de overgangsfase, waarin ook nog voor langere tijd oud recht van kracht is, merkt de Afdeling op dat van een aanzienlijke belasting van de rechter sprake kan zijn. Ook ten aanzien van de uitwerking van de knip, waarbij regelingen per gemeente verschillend kunnen worden uitgewerkt, wijst de Afdeling op enkele consequenties die zeker in de eerste jaren na inwerkingtreding van het nieuwe stelsel tot een taakverzwaring kunnen leiden voor de rechter. Zoals hierboven is opgemerkt, wordt erkend dat nieuwe wetgeving in aanvang voor de rechtspraktijk enige tijd tot een verzwaring van de werklast kan leiden. Met de Afdeling zijn inmiddels gesprekken gestart over deze onderwerpen. Daarbij wordt ook het rechtsgevolg van de vernietiging van (delen) van een besluit tot vaststelling van een omgevingsplan betrokken en bestaat het voornemen om hier aan de hand van concrete casuïstiek botsproeven een juridische expertsessie over te organiseren.

8.4.2 Effecten op de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft dit besluit bezien op effecten voor de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. De Inspectie constateert dat dit besluit als zodanig geen gevolgen heeft voor de capaciteit van de bedrijfsvoering en de organisatie. Naast deze algemene conclusie heeft de ILT op onderdelen met betrekking tot handhaafbaarheid enkele specifieke opmerkingen gemaakt. Deze opmerkingen van de ILT zijn verwerkt. Deze opmerkingen betreffen onder andere een ongewenste uitbreiding van de bestuursrechtelijke handhavingstaak van de ILT. Dit besluit is aangepast conform het advies van de Inspectie waarmee de bestuursrechtelijke handhavingstaak in lijn is gebracht met de situatie voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor wat betreft de handhaafbaarheid constateert de ILT dat op enkele onderdelen de teksten, definiëring en verwijzing naar protocollen en richtlijnen verbeterd kan worden. De ILT vindt verheldering wenselijk. De verwerking heeft geleid tot aanpassing van de tekst van dit besluit en van de bijbehorende toelichting.

8.5 Advies Integrale Adviescommissie Omgevingswet

In maart 2019 heeft de Integrale Adviescommissie Omgevingswet advies uitgebracht over het ontwerp van dit besluit zoals dat in consultatie is gebracht. In een brief aan de Eerste Kamer (in afschrift aan de Tweede Kamer) die gelijktijdig met de voorhang is verzonden, is uiteengezet hoe met het advies van de commissie is omgegaan. Hieronder is de reactie op het advies samengevat.

De adviescommissie ondersteunt de regels voor het overgangsrecht in dit besluit, maar vraagt aandacht voor de uitvoeringspraktijk. Naar aanleiding van dit advies en vanwege het belang van een heldere uitleg voor de uitvoeringspraktijk zal op diverse manieren worden voorzien in extra informatie over het overgangsrecht. De toelichting van het besluit is op diverse plekken nader aangevuld en op de website www.omgevingswetportaal.nl is informatie over het overgangsrecht toegevoegd. Lokale overheden worden via het Rijk, de VNG, het IPO en de UvW en via het interbestuurlijke programma «Aan de Slag met de Omgevingswet» in staat gesteld te leren van elkaar. Bijvoorbeeld via sessies waar kennis en goede voorbeelden uit de praktijk gedeeld worden.

De commissie vraagt om transparant te zijn richting burgers en bedrijven wanneer (onderdelen van) het omgevingsplan en de waterschapsverordening worden aangepast tijdens de overgangsfase waarin het omgevingsplan en de waterschapsverordening van rechtswege worden omgezet. Dit advies wordt gevolgd door hier bij de implementatie aandacht aan te besteden. Bij de voorbereiding van het besluit moeten gemeenten en waterschappen concreet aangeven wat er precies wordt gewijzigd (bijvoorbeeld of regels vervallen of wijzigen) en wat deze wijziging betekent voor burgers en bedrijven (bijvoorbeeld of er andere geluidsnormen gelden).
Naar aanleiding van het advies van de commissie om te verkennen of voor beperkingengebiedactiviteiten voor bijzonder spoor (zoals bij het Utrechtse spoorwegmuseum) en lokaal spoor het mogelijk is meer gebruik te maken van algemene regels in plaats van vergunningen zijn de regels voor bijzonder spoor aangepast. De algemene regels en vergunningplichten van afdeling 9.2 zijn naar aanleiding van het advies van de commissie ook van toepassing voor bijzondere spoorwegen. Lokaal spoor (zoals tramspoor) vraagt, gezien de ligging in stedelijk gebied met diverse activiteiten en situaties, om een specifieke afweging waarbij een vergunningplicht het meest doelmatige instrument is.

De commissie adviseert om bij het aanwijzen van vergunningvrije bouwwerken onderscheid te maken in bouwactiviteiten die blijvend vergunningvrij moeten blijven en bouwactiviteiten waarbij de gemeente dit bepaalt. Dit advies van de commissie wordt overgenomen. Dit is nader toegelicht in paragraaf 3.2.2 van het algemeen deel van de toelichting.

De commissie steunt de verduidelijkende regeling in het Besluit kwaliteit leefomgeving voor het inpassen van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit in het omgevingsplan. Naar aanleiding van het advies is de toelichting in paragraaf 4.13.2 aangevuld.

De commissie stelt diverse vragen over het ontsluiten van informatie via het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In paragraaf 5.9 van de toelichting wordt vermeld welke besluiten en andere rechtsfiguren na inwerkingtreding van de Omgevingswet vindbaar zijn in het DSO en ook waar de overige besluiten en rechtsfiguren op grond van de Omgevingswet vindbaar zijn. Informatie hierover zal ook plaatsvinden via de website Aandeslagmetdeomgevingswet.nl. Ook na afloop van het programma «Aan de Slag» zal deze informatie beschikbaar blijven, bijvoorbeeld via het Informatiepunt Omgevingswet.
Naar aanleiding van het advies van commissie is nogmaals goed gekeken naar de werking van artikel 2.7 van de Omgevingswet. Ook na heroverweging vindt de regering het van belang om extra duidelijkheid te geven over welke regels er – als ze worden gesteld – in ieder geval via de Omgevingswetinstrumenten moet worden geregeld. Het advies van de commissie om artikel 2.7 van de Omgevingswet niet in werking te laten treden of niet uit te werken wordt niet gevolgd, vanwege de onderlinge samenhang van decentrale regels. Daarnaast vergroot een heldere afbakening de herkenbaarheid en inzichtelijkheid voor burgers, bedrijven en andere overheden. Wel leidt het advies van de commissie ertoe dat paragraaf 5.2 van deze toelichting is aangevuld.

De commissie adviseert om nogmaals kritisch te kijken naar het «vangnet» voor activiteiten met aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Door de regeling op te nemen in het Wetboek van Strafrecht, zoals de commissie adviseert, zouden deze regels daarmee dus een veel bredere strekking dan een vangnetregeling krijgen. Om die reden wordt gekozen om het «vangnet» in het stelsel van de Omgevingswet een plek te geven. Omdat het vangnet volgens de regering duidelijk is afgebakend en in voorkomende gevallen zijn nut heeft zal de reikwijdte niet worden ingeperkt tot de bescherming van de bodem. Wel is naar aanleiding van het advies van de commissie dit nader toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij deze bepaling.

De commissie beveelt aan de regels over validatie van omgevingswaarden niet op te nemen. Deze regeling is opgenomen ter uitvoering van de motie Veldman-Çegerek die in 2016 door de Tweede Kamer is aangenomen. Gelet op de brede steun voor deze kiest de regering ervoor om deze motie – lastenluw – uit te werken in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Mede naar aanleiding van het advies is verduidelijkt dat validering is beperkt tot nieuwe omgevingswaarden die gemeenten en provincies uit eigen beweging vaststellen. In de toelichting is benadrukt dat niet elke gemeente of provincie die een omgevingswaarde wil vaststellen een externe validatie hoeft te laten doen, maar dat onderzoek naar geschikte omgevingswaarden hergebruikt kan worden.

9 Totstandkoming Besluit en consultatie

9.1 Totstandkoming besluit

Bij de totstandkoming van besluit is een veelheid aan organisaties en partijen betrokken. In dit hoofdstuk wordt de belangrijkste inbreng beschreven.
In de fase voorafgaand aan de internetconsultatie en formele advisering heeft informele consultatie plaatsgevonden.

In artikel 23.5 van de Omgevingswet is de betrokkenheid van het parlement voor dit besluit via de voorhangprocedure geregeld. In dit hoofdstuk zijn tevens de wijzigingen naar aanleiding van deze parlementaire betrokkenheid beschreven (zie paragraaf 9.6).

Informele consultatie
Bij de totstandkoming van dit besluit is een zorgvuldig en uitgebreid proces doorlopen. Voor een zo groot mogelijk draagvlak en een goede beleids- en wetgevingskwaliteit zijn kennis en ervaringen uit de praktijk op veel manieren betrokken bij de ontwikkeling van de consultatieversie van dit besluit. Bij de start van de schrijffase zijn er diverse startbijeenkomsten gehouden. Daarna heeft er maandelijks informeel overleg plaatsgevonden met de koepels VNG, IPO en UvW.

Er heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de medeoverheden, het bedrijfsleven en belangenorganisaties op het gebied van milieu, natuur, landschap, cultureel erfgoed en landbouw. In zogenoemde «botsproeven» werden de belangrijkste onderdelen van dit besluit nadrukkelijk getest met praktijkcasussen. Hierbij was een brede vertegenwoordiging vanuit die praktijk betrokken.

Voor het opstellen van de regels van de zogenoemde bruidsschat (zie hoofdstuk 7 van deze toelichting) is er een expertsessie geweest in het najaar van 2017 en hebben diverse botsproeven plaatsgevonden in het voorjaar van 2018. Door het bijzondere karakter van de bruidsschat is ook na de consultatiefase overleg geweest met vertegenwoordigers van gemeenten en de VNG. Dit heeft geleid tot wijzigingen in de tekst, de toelichting en de nummering.

Dit gehele proces heeft veel verbetervoorstellen voor zowel de besluittekst als de toelichting opgeleverd. Dit besluit is tussentijds regelmatig aangescherpt met resultaten van deze overleggen, botsproeven en commentaarrondes.

Internetconsultatie en formele advisering
In de periode 28 oktober tot en met 21 december 2018 heeft zowel de internetconsultatie als de formele advisering op het ontwerp van dit besluit plaatsgevonden. In totaal hebben 86 organisaties en individuen gebruik gemaakt van de consultatiemogelijkheid, waaronder gemeenten, provincies, bedrijven, omgevingsdiensten en zelfstandige adviseurs. Ook is het ontwerp van dit besluit op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO, de VNG en de UvW. Met hen en met de Natuur- en Milieuorganisaties, VNO-NCW en leden van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State hebben gesprekken plaatsgevonden over hun consultatiereacties.

De consultatieversie van dit besluit is overwegend positief ontvangen. De reacties zijn serieus en kritisch-opbouwend van toon. Daarnaast hebben diverse partijen waaronder de koepels hun waardering uitgesproken over de samenwerking en geven zij aan vertrouwen te hebben in de toekomstige samenwerking.

Bij het in consultatie brengen van de aanvullingen en wijzigingen op het Besluit activiteiten leefomgeving het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit is aangegeven dat alleen gereageerd mocht worden op de nieuwe, door dit besluit in te voegen, onderdelen. Toch had een deel van de consultatiereacties betrekking op de al vastgestelde AMvB's. Daar waar deze reacties wijzen op juridisch-technische omissies in één van de AMvB's is dankbaar gebruik gemaakt van deze inbreng om deze omissies te herstellen. Het kan daarbij gaan om een verschrijving, een onjuiste vernummering of een artikel dat per abuis niet was omgezet. Daar waar deze inbreng beleidsmatig is en betrekking heeft op de vastgestelde AMvB's geeft deze inbreng geen aanleiding tot heroverweging van deze AMvB's die parlementair zijn behandeld.

De wijze waarop de consultatiereacties zijn verwerkt in dit besluit en de toelichting wordt in de paragrafen 9.2 tot en met 9.6 toegelicht. Uiteraard zijn naast de hier vermelde consultatiereacties ook kleinere en meer technische opmerkingen verwerkt. Ook hebben veel consultatiereacties aanleiding gegeven tot aanvullingen of verhelderingen van de toelichting.

Gelijktijdig met de consultatie werd het ontwerp van dit besluit onderworpen aan een toets op administratieve en bestuurlijke lasten door het Adviescollege toetsing regeldruk, op effecten voor de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en op gevolgen voor de rechtspraak door de Raad voor de rechtspraak en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De resultaten van de toetsen en de verwerking ervan in dit besluit zijn beschreven in het vorige hoofdstuk.

Parlementaire betrokkenheid
Dit besluit is voor een periode van vier weken voorgehangen bij de Eerste en Tweede Kamer. De versie die is voorgehangen bestaat uit een versie met wijzigingsopdrachten voor de vier AMvB's. Daarnaast is een geconsolideerde versie de AMvB's ter beschikking gesteld op www.omgevingswetportaal.nl.
Op deze manier wordt helder hoe de voorgestelde wijzigingen in de teksten van de AMvB's doorwerken en ontstaat een geïntegreerd beeld. Dit is naar aanleiding van een toezegging in reactie op de motie van de leden Ronnes en Van Tongeren.[90]

9.2 Centrale thema's in consultatiereacties

90 Kamerstukken II 2017/18, 33 118, nr. 105. Zie ook de toezegging zoals opgenomen in Kamerstukken I 2017/18, 33 118, AG, p. 6.

Hoewel de meeste punten uit de toetsing en de consultatie gingen over specifieke en veelal technische aspecten, zijn er ook verschillende centrale thema's uit de consultatiereacties te destilleren. Dit zijn: (gebrek aan) overzicht van het nieuwe stelsel, implementatie van de EU-richtlijnen, energietransitie en wijzigingsspoor Klimaatakkoord, financiële zekerheid en gelijkwaardig beschermingsniveau.
Deze centrale thema's worden hieronder toegelicht.

Overzicht nieuwe stelsel
Door onder meer de VNG wordt aandacht gevraagd dat de gevolgen van de verschillende wetgevingssporen inzichtelijk blijven. De regering is het met deze inbrengers eens dat het belangrijk is dat ook tijdens de totstandkoming van het nieuwe stelsel de samenhang en de gevolgen van de diverse wetgevingssporen steeds inzichtelijk moet zijn. Om die reden wordt steeds per onderdeel van de stelselherziening inzichtelijk gemaakt op welke wijze dit doorwerkt in het stelsel van de Omgevingswet. Zo is tegelijk met de internetconsultatie van dit besluit en bij de voorhang een geconsolideerde tekst bijgevoegd. Op die manier wordt helder hoe de in dit besluit voorgestelde wijzigingen doorwerken. Het beschikbaar stellen van een consolidatieversie is ook gedaan bij de Invoeringswet Omgevingswet, bij de Aanvullingswetten natuur en bodem en zal ook worden gedaan bij de andere aanvullingswetten en aanvullingsbesluiten. Voor de Omgevingswet is een consolidatieversie beschikbaar waarin niet alleen de wijzigingen van de Invoeringswet Omgevingswet zijn opgenomen maar ook de wijzigingen van de Aanvullingswetten. Deze versie geeft daarmee een goed overzicht hoe de Omgevingswet eruit komt te zien. De versie wordt actueel gehouden en is op de website www.omgevingswetportaal.nl raadpleegbaar. Een dergelijke brede consolidatieversie zal ook beschikbaar gesteld worden voor de basis AMvB's. Daarnaast is voor dit besluit ook voorzien in zogeheten «was-wordt» tabellen die inzicht bieden in de regelgeving die wordt ingetrokken en wordt ook in FAQ's en handleidingen op de website www.omgevingswetportaal.nl inzicht gegeven in de gevolgen van wijzigingen. In samenspraak met onder meer de interbestuurlijke koepels wordt steeds bezien wat er nodig is om de samenhang tussen de verschillende sporen te verduidelijken.

Hierdoor wordt voor de praktijk inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen een onderdeel van de stelselherziening is voor de samenhang binnen het nieuwe stelsel.

Implementatie EU-richtlijnen
In de consultatie zijn zo'n veertig reacties ingebracht over de implementatie van richtlijnen en verdragen die het stelsel van de Omgevingswet (her)implementeert. Het grootste deel van deze reacties gaat over de implementatie van de mer-richtlijn, de Seveso-richtlijn en de kaderrichtlijn water. De meest gehoorde reactie is dat sprake is van onder-implementatie of gebrekkige implementatie.

Gelet op het belang van implementatie van de EU-richtlijnen is bezien of deze reacties aanleiding geven tot aanpassing. Geconcludeerd is dat er geen sprake is van onder-implementatie of gebrekkige implementatie. Bij implementatie van de verschillende richtlijnen en verdragen is zo veel mogelijk bij de tekst daarvan aangesloten. De artikelsgewijze toelichting bij de implementatieartikelen geeft vaak een toelichting op de bedoeling van het artikel(lid). Daar waar mogelijk wordt verder met de informatievoorziening van het implementatieprogramma Aan de slag met de Omgevingswet zoveel mogelijk onduidelijkheid over bepaalde implementatievraagstukken weggenomen. Daarnaast blijft de uitleg die in de jurisprudentie aan bepaalde (begrips)bepalingen uit de richtlijnen wordt gegeven natuurlijk onverkort gelden.

Energietransitie en wijzigingsspoor Klimaatakkoord
Met het invoeringsspoor en de al lopende aanvullingssporen wordt een nieuw stelsel voor het omgevingsrecht neergezet. Toch zal er behoefte blijven aan beleidsontwikkeling op diverse onderdelen van de fysieke leefomgeving. Het stelsel is hier met een breed inzetbare «gereedschapskist» met instrumenten geschikt voor, waardoor niet het stelsel zelf steeds ingrijpend aangepast hoeft te worden maar gewenste ontwikkelingen hierin ingebouwd kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld plaatsvinden door enkele nieuwe algemene rijksregels over een onderwerp op te nemen, of door de bestaande maatwerkmogelijkheden voor decentrale overheden uit te breiden.

Meer specifiek zijn er al diverse beleidsonderwerpen aan te wijzen die in ontwikkeling zijn, maar die niet in het Invoeringsspoor terug te zien zijn. Doel van het invoeringsspoor is om de Omgevingswet klaar te maken voor inwerkingtreding. Daarbij past niet dat er nieuwe onderwerpen worden opgenomen die nog niet separaat behandeld zijn in een eigen regelgevingstraject. Het feit dat bepaalde onderwerpen niet in het invoeringsspoor, en meer specifiek dit besluit, zijn opgenomen betekent niet dat zij op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet niet in het stelsel zullen zijn opgenomen. Deze onderwerpen kunnen via een wijzigingsspoor worden ingebouwd. De inwerkingtreding van het hele stelsel is niet afhankelijk van de timing van zo'n wijzigingsspoor, maar uiteraard is het wel goed mogelijk dat de diverse sporen op hetzelfde moment in werking treden. Dit zal per wijzigingsspoor bezien worden op noodzaak en haalbaarheid.

Het belangrijkste voorbeeld hiervan zijn de uitwerkingen van onderdelen van het Klimaatakkoord die een plek zullen krijgen in diverse onderdelen van het stelsel. Zoals al bij de parlementaire behandeling van de vier AMvB's in 2017 is aangegeven, kan de energietransitie op veel onderdelen goed geïnstrumenteerd worden met de Omgevingswet.[91]
De Omgevingswet bevat meerdere grondslagen voor het stellen van energiegerelateerde regels in de uitvoeringsregelgeving. In het verlengde van al bestaande regels zijn op grond daarvan in het hoofdspoor en het invoeringsspoor al regels over die onderwerpen opgenomen in de AMvB's. Zo bevatten het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving bijvoorbeeld regels over het treffen van energiebesparende maatregelen door bedrijven respectievelijk over de duurzaamheid van nieuwe bouwwerken, waaronder de energiezuinigheid. Gemeenten hebben daarbij op onderdelen de mogelijkheid om de algemene landelijke regels door maatwerkregels lokaal aan te scherpen. Daarnaast kunnen gemeenten in hun omgevingsvisies en omgevingsplannen bijvoorbeeld de ruimtelijke kant van de energietransitie invullen door de kaders te schetsen en regels op te nemen over de ruimtelijke inpassing van maatregelen in een bepaald gebied, zoals de inpassing van windturbines en zonneweiden. Daarnaast kunnen zij ook regels stellen over de manier waarop een gebied klimaatadaptief moet worden ingericht, bijvoorbeeld door voor voldoende groen-blauw verbindingen in het openbaar gebied te zorgen en te verplichten dat perceeleigenaren regenwater afvoeren op eigen terrein.

In het Klimaatakkoord is een grote hoeveelheid maatregelen voorgesteld, deels op het terrein van de fysieke leefomgeving en de Omgevingswet, deels daarbuiten op bijvoorbeeld het terrein van de Warmtewet[92], de Gaswet en de Elektriciteitswet. Voordat de vertaling naar wet- en regelgeving, waaronder de AMvB's onder de Omgevingswet, gemaakt kan worden, moet politieke besluitvorming over die voorstellen hebben plaatsgevonden.

Naast de uitwerking van het Klimaatakkoord wordt er ook nog aan diverse andere wijzigingen van regelgeving gewerkt. Voor inwerkingtreding van de Omgevingswet en het Besluit bouwwerken leefomgeving wordt het Bouwbesluit 2012 in 2020 nog op enkele onderdelen gewijzigd, onder meer ter implementatie van de herziening van de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen. Via deze wijziging worden de regels over de energieprestatiecoëfficiënt vervangen door regels over bijna energie neutrale gebouwen (BENG).[93] Omdat dit een beleidsrijke wijziging is die nog voor inwerkintreding van de Omgevingswet in werking moet treden, is dit onderdeel ondergebracht in een apart besluit.

Via dit besluit worden de energiebesparende maatregelen voor milieubelastende activiteiten die zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer, op een inhoudelijk gelijke wijze voortgezet. Omdat het zowel maatregelen aan processen als maatregelen aan gebouwen kan betreffen, worden hiervoor aanpassingen in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving gedaan. De verdere uitwerking zal op het niveau van de Omgevingsregeling worden opgenomen. Ook op dit onderwerp staat het beleidsdenken echter niet stil en vindt een harmonisatieslag plaats tussen de diverse regels die gesteld worden aan energiebesparing. Wanneer deze harmonisatieslag en beleidsvernieuwing is afgerond en aanpassing van regelgeving hiervoor nodig is, zal dit via een wijzigingsspoor in de diverse onderdelen van het stelsel van de Omgevingswet worden ingebouwd.

Financiële zekerheid

91 Kamerstukken I 2016/17, 33 118, N, p. 35.
92 De internetconsultatie van de beoogde opvolger, de Wet collectieve warmtevoorziening, is gestart in juni 2020.
93 Besluit van 13 december 2019, houdende wijziging van het Bouwbesluit 2012 en van enkele andere besluiten inzake bijna energie-neutrale nieuwbouw, Stb. 2019, 501.

Diverse partijen hebben hun waardering uitgesproken voor het voorstel in artikel 8.5 van het Omgevingsbesluit om een bevoegdheid op te nemen tot het stellen van financiële zekerheid voor majeure risicobedrijven (bedrijven die Seveso-inrichtingen of ippc-installaties exploiteren). Tegelijkertijd hebben enkele van die partijen aangegeven dat financiële zekerheid voor majeure risicobedrijven een verplichting zou moeten worden. In vervolg op de moties Van Martels / Van Eijs[94] en Ziengs[95] heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat een brief aan de Tweede Kamer gestuurd.[96] Daarin heeft zij aangegeven dat zij een verplichting tot het stellen van financiële zekerheid voor majeure risicobedrijven overweegt en tevens met een voorstel komt om financiële zekerheidstelling voor bedrijven in de afvalsector te regelen. Als de regering besluit om de bevoegdheid tot het stellen van financiële zekerheid te wijzigen in bijvoorbeeld een verplichting voor majeure risicobedrijven, dan zal zij dat via een aparte wijziging van het Omgevingsbesluit doorvoeren. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

Voor andere soorten activiteiten hebben de Omgevingsdienst Midden-Holland, Vewin, het IPO en de VNG gevraagd of financiële zekerheid (al dan niet verplicht) gesteld kan worden. In de ene reactie gaat het bijvoorbeeld om archeologisch onderzoek in het kader van de Erfgoedwet en in een andere om mijnbouwactiviteiten. Het zou nieuw beleid zijn om voor deze andere activiteiten verplichte financiële zekerheidstelling te regelen, zodat daar in dit besluit niet toe is overgegaan.

Het IPO en de VNG hebben gevraagd naar meer houvast in de regelgeving voor het bepalen van de vorm van financiële zekerheid bij majeure risicobedrijven. Naar aanleiding van het Rli-advies «Milieuschade verhalen» is in de regelgeving de vorm van de financiële zekerheidstelling niet voorgeschreven, maar wordt deze overgelaten aan het bevoegd gezag en bedrijf.[97] Het bedrijf mag een voorkeur voor een vorm aangeven die tot voldoende zekerheid strekt. Het bevoegd gezag beoordeelt dit. Het kabinet blijft het proces faciliteren om met betrokken partijen een handreiking financiële zekerheidstelling te ontwikkelen voor de praktijk van vergunningverlening.

Het IPO en de VNG hebben verder een vraag gesteld naar de mogelijkheden in het Besluit activiteiten leefomgeving tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften. In het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit wordt aangewezen voor welke milieubelastende activiteiten het bevoegd gezag financiële zekerheidstelling kan of moet verlangen. Ter verduidelijking is daarom aan artikel 2.13, vijfde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving een verwijzing naar afdeling 8.3 Omgevingsbesluit toegevoegd. In deze afdeling van het Omgevingsbesluit wordt bepaald bij welke milieubelastende activiteiten financiële zekerheid wordt of kan worden gesteld in vergunningvoorschriften. Met de verwijzing wordt de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in maatwerkvoorschriften gelijkgetrokken met de mogelijkheid tot het stellen van financiële zekerheid in vergunningvoorschriften.

Gelijkwaardig beschermingsniveau
Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe stelsel is het behoud van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Zo wijst Natuur en Milieu erop dat de Omgevingswet en de AMvB's een goed doordacht stelsel van regels bevatten die tot het realiseren van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet kunnen leiden, maar wordt aandacht gevraagd voor de waarborgen van de bescherming van de fysieke leefomgeving.

94 Kamerstukken II 2017/18, 28 089, nr. 78.
95 Kamerstukken II 2017/18, 28 089, nr. 86.
96 Brief van 18 januari 2019, Kamerstukken II 2018/19, 28 089, nr. 107.
97 Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, Milieuschade verhalen, Advies over financiële zekerheidsstelling Brzo- en ippc4-bedrijven, 3 juni 2014.

Dit besluit sluit aan bij het algemene uitgangspunt van het stelsel dat het beschermingsniveau van gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit gelijkwaardig blijft. Het uitgangspunt gelijkwaardige beschermingsniveau betekent niet dat elke regel een-op-een op dezelfde wijze terugkomt, maar dat over het geheel gezien hetzelfde beschermingsniveau wordt geboden door het geheel van keuzes op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Dit besluit bestaat voor een belangrijk deel uit overgangsrecht dat voor een zorgvuldige overgang zorgt van bestaande regels naar het nieuwe stelsel met een gelijkwaardige bescherming na inwerkingtreding van de Omgevingswet. De bruidsschat voor gemeenten en waterschappen biedt bij de invoering houvast en zorgt voor continuïteit in de overgangsfase. Zo bevat het omgevingsplan, via de bruidsschat na inwerkingtreding van de Omgevingswet het verbod om zonder vergunning «een bouwactiviteit te verrichten en het te bouwen bouwwerk in stand te houden en te gebruiken». Het is daarna aan gemeenten om zelf keuzes te maken ten aanzien van deze regels rekening houdend met de lokale situatie. Daarbij geeft het Rijk waar nodig bijvoorbeeld via instructieregels zoals standaardwaarden en grenswaarden in het Besluit kwaliteit leefomgeving, heldere kaders mee voor de bestuurlijke afwegingsruimte.

9.3 Reacties bij de wijzigingen en aanvullingen van de vier AMvB's

In de onderstaande paragrafen wordt per AMvB en per onderwerp ingegaan op de wijze waarop met de consultatiereacties is omgegaan.

9.3.1 Reacties bij het Besluit activiteiten Leefomgeving

Energiebesparing: reikwijdte module en maatwerk

Onder meer door het IPO maar ook door diverse omgevingsdiensten zijn opmerkingen gemaakt over de reikwijdte van de module voor energiebesparing en over de beperkte maatwerkmogelijkheden voor deze regels. Deze regels sluiten volgens deze inbrengers niet aan bij de uitgangspunten in het Besluit activiteiten leefomgeving waarin maatwerk ruim mogelijk is. De constatering van deze inbrengers is juist, maar dit verschil heeft als achtergrond dat naar aanleiding van het Klimaatakkoord ook de aanpassing van de energiebesparingsregels bezien zal worden. In overleg met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is de module Energiebesparing nog beter afgestemd op de energiebesparingsregels in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Daarbij is ook de afbakening van mogelijkheid voor maatwerk zo veel mogelijk conform het Activiteitenbesluit milieubeheer geformuleerd. Deze afbakening is strikter vormgegeven dan in de rest van het Besluit activiteiten leefomgeving. Zoals aangegeven is de reden hiervoor dat, zoals in paragraaf 9.2 onder *Energietransitie en wijzigingsspoor Klimaatakkoord* is aangegeven, naar aanleiding van het Klimaatakkoord ook de aanpassing van de energiebesparingsregels bezien zal worden.

Afwijken lozingsroute glastuinbouw

De bescherming van het milieu vereist dat lozingen van onder andere drainwater en drainagewater vanuit glastuinbouwbedrijven niet direct op een oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden maar op een vuilwaterriool. Alleen als daar in specifieke situaties aanleiding toe is kunnen dergelijke lozingen blijvend (deels) op een oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden. Evenals bij alle andere lozingen waar vergelijkbare problematiek speelt is in de consultatieversie van dit besluit de uitzondering op de voorkeursroute voor lozingen daarom via de bruidsschat vormgegeven. In de consultatie is door Glastuinbouw Nederland, de Unie van Waterschappen en gemeenten verzocht om de afwijkende lozingsroute toch in het Besluit activiteiten leefomgeving vorm te geven. Aan dat pleidooi is gehoor gegeven. Anders dan in andere situaties die onder de bruidsschat worden gebracht is de verwachting dat de directe lozingen van genoemde stromen op een oppervlaktewaterlichaam in de periode tot 1-1-2027 substantieel gaan dalen vanwege het ingezette emissiebeleid, waardoor de uitzondering voor veel situaties naar verwachting niet nodig zal zijn. Opname van de regels via de bruidsschat in alle waterschapsverordeningen zou betekenen dat die regels voor de meeste situaties weer zouden moeten worden geschrapt of aangepast. Om de werklast bij de waterschappen te beperken is besloten de uitzondering op de lozingsroute als overgangsrecht in het Besluit activiteiten leefomgeving vorm te geven. In het beperkte aantal situaties waarin blijvend op oppervlaktewater zal worden geloosd, bijvoorbeeld vanwege afwezigheid van riolering op redelijke afstand, zullen de waterschappen regels voor deze uitzonderingen voor 1-1-2027 in de waterschapsverordening als maatwerkregel moeten inbouwen. Een andere mogelijkheid is dat de ondernemer een maatwerkvoorschrift voor de afwijkende lozingsroute aanvraagt. In het Platform Duurzame Glastuinbouw, waarin overheden, glastuinbouwsector en milieuorganisaties samenwerken op het gebied van glastuinbouw en duurzaamheid, zullen afspraken worden gemaakt over in welke situaties lozingen op oppervlaktewater ook na 1-1-2027 kunnen plaatsvinden, en hoe dit toegespitst op die situaties kan worden vastgelegd in maatwerkregels of maatwerkvoorschriften.

Spoorwegemplacementen

Door onder meer ProRail zijn diverse vragen gesteld over de afbakening van de vergunningplicht voor spoorwegemplacementen. In paragraaf 4.2 van deze toelichting is aangegeven dat bij opname van regels over spoorwegemplacementen in het Besluit activiteiten leefomgeving via dit besluit wordt beoogd de regels zo dicht mogelijk bij de oude regels aan te laten sluiten, in afwachting van de beleidsvernieuwing van regels over spoorwegemplacementen.

Naar aanleiding van de reacties in de consultatie is gebleken dat de in paragraaf 3.8.9 opgenomen vergunningplicht voor spoorwegemplacementen niet voldeed aan dit uitgangspunt, omdat deze vergunningplicht anders dan onder het Besluit omgevingsrecht alleen op de kernactiviteit betrekking had, en niet het gehele spoorwegemplacement betrof. De vergunningplicht is daarom tot het gehele spoorwegemplacement verbreed. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan de inbreng van onder meer ProRail om de vergunningplicht zo dicht mogelijk bij de regeling in het Besluit omgevingsrecht aan te laten sluiten. In het kader van de beleidsvernieuwing zal worden bezien of een door het Rijk ingestelde vergunningplicht in aanvulling op algemene rijksregels nodig is, en zo ja, hoe breed die moet zijn.

Verduidelijking regels mijnbouwwerken
Artikel 3.321, tweede lid, aanhef, en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving bepaalt dat het aanleggen van een mijnbouwwerk anders dan een boorgat niet vergunningplichtig is. Uit verschillende consultatiereacties, waaronder die van Natuur en Milieu en het IPO, blijkt dat deze bepaling tot een misverstand leidt. Het is niet de bedoeling dat het toepassingsbereik van de vergunningplicht voor mijnbouwwerken zoals geldend onder het Besluit omgevingsrecht en het Besluit algemene regels milieu mijnbouw verandert. Deze bepaling is naar aanleiding van de consultatie dan ook alsnog geschrapt zodat duidelijker is dat in dezelfde gevallen een vergunningplicht onverkort geldt.

Zwemmen en baden in badwaterbassins
In paragraaf 2.7 van deze toelichting is aangegeven dat de internetconsultatie van regels voor zwemmen en baden via een afzonderlijk spoor heeft plaatsgevonden. Hierna wordt ingegaan op de ontvangen consultatiereacties en de wijze waarop die zijn verwerkt in dit besluit en de toelichting daarop.
De internetconsultatie op het ontwerp-Aanvullingsbesluit zwemmen of baden in waterbassins Omgevingswet heeft plaatsgevonden in de periode 27 mei tot en met 28 juni 2018. Ook is de ontwerp-AMvB op dat moment vanwege de code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO en de VNG. Daarnaast is het ontwerp ook toegezonden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). In totaal hebben 17 organisaties en (groepen van) individuen een reactie uitgebracht, waaronder ATR, IPO, Recron en Sportfondsen Nederland. Een deel van de ontvangen commentaren en een verslag over de resultaten van de internetconsultatie is te
vinden op https://www.internetconsultatie.nl (zoekterm: aanvullingsbesluit zwemmen of baden in waterbassins Omgevingswet).

De ontvangen reacties hebben ertoe geleid dat op diverse punten wijzigingen zijn aangebracht in de artikelen, en de toelichting verder is verduidelijkt.
Zo is naar aanleiding van de reactie van de ATR en het IPO een aantal verplichtingen aangepast, waar dat mogelijk was gelet op het belang van bescherming van gezondheid en veiligheid van gebruikers van de waterbassins. Zo zijn de verplichting om het water standaard te onderzoeken op Staphylococcus aureus geschrapt, en is de wekelijkse meting van de microbiologische parameters in een zwemvijver teruggebracht naar een tweewekelijkse meting. Ook zijn naar aanleiding van het ontvangen commentaar voor bassins met desinfectie de afwijkende kwaliteitseisen bij gebruik van een badafdekking of zoutelektrolyse geschrapt, en is de maximumwaarde voor nitriet en chloride verhoogd. Het commentaar vormde ook de aanleiding om de eerder opgenomen specificaties over de bemonsteringsplaatsen (zoals inlaat en uitlaat) te schrappen. Ook zijn – met inachtneming van het belang van bescherming van gezondheid en veiligheid van de zwemmers – de mogelijkheden om het badwaterbassin geopend te houden bij overschrijding van de kwaliteitseisen verruimd. Voor zwemvijvers is een klassenindeling van de parameters doorgevoerd, zoals die ook al voor bassins met desinfectie gold, zodat het bassin niet meer bij elke geconstateerde overschrijding direct gesloten hoeft te worden. Ook is naar aanleiding van het commentaar bij zwemvijvers met technische verwarming de wekelijkse meting van legionella gewijzigd in een halfjaarlijkse meting. Daarbij is verduidelijkt dat legionella alleen gemeten hoeft te worden indien verneveling van het water plaatsvindt. Ook is voor een aantal parameters een overgangsperiode ingevoerd voor het voldoen aan de kwaliteitseisen en de gehanteerde meetmethoden.

In de consultatie is ook aandacht gevraagd voor legionella-risico's in baden die niet vallen onder het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden, maar die wellicht toch door middel van algemene rijksregels zouden kunnen worden gereguleerd. Het betreft bijvoorbeeld bubbelbaden bij individuele hotelkamers, vergelijkbaar met situaties in een huishouden. Het op dit moment onder het Besluit activiteiten leefomgeving brengen van dergelijke baden zou een omvangrijke wijziging noodzaken, waarbij ook regels specifiek op deze categorie zouden moeten worden toegesneden. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat zal mede naar aanleiding van de ontvangen reacties bezien of dergelijke baden een landelijke regeling behoeven en zo ja, welke regels kunnen worden gesteld en langs welk traject.

BIJLAGE TRANSPONERINGSTABELLEN
Voor een groot deel van de besluiten die door het Invoeringsbesluit Omgevingswet worden ingetrokken of ingrijpend worden gewijzigd, zijn transponeringstabellen opgesteld. In de transponeringstabellen is steeds op artikelniveau aangegeven waar de bepalingen uit de verschillende besluiten wel of niet terugkeren in hetzij de Omgevingswet, hetzij de vier algemene maatregelen van bestuur, hetzij de Omgevingsregeling. Daarbij is ook kort aangegeven wat het onderwerp is van deze artikelen.

Er zijn transponeringstabellen gemaakt voor de volgende besluiten:
Activiteitenbesluit milieubeheer
~~Bouwbesluit 2012~~
~~Besluit algemene regels milieu mijnbouw~~
~~Besluit algemene regels ruimtelijke ordening~~
~~Besluit beheer winningsafvalstoffen~~
~~Besluit emissiearme huisvesting~~
~~Besluit energieprestatie gebouwen~~
~~Besluit externe veiligheid buisleidingen~~
~~Besluit externe veiligheid inrichtingen~~
~~Besluit externe veiligheid transportroutes~~
~~Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden~~
~~Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009~~
~~Besluit leges Wet beheer rijkswaterstaatswerken~~
~~Besluit lozen buiten inrichtingen~~
~~Besluit lozing afvalwater huishoudens~~
~~Besluit milieueffectrapportage~~
~~Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval~~
~~Besluit omgevingsrecht~~
~~Besluit ontgrondingen in rijkswateren~~
~~Besluit risico's zware ongevallen 2015~~
~~Besluit ruimtelijke ordening~~
~~Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet~~
~~Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen~~
~~Infiltratiebesluit bodembescherming~~
~~Registratiebesluit externe veiligheid~~
~~Stortbesluit bodembescherming~~
~~Uitvoeringsbesluit EG-verordening PRTR en PRTR-protocol~~
~~Uitvoeringsbesluit rijkscoördinatieregeling energie-infrastructuurprojecten~~
~~Waterbesluit~~

Algemene leeswijzer tabellen (RG 2021-05-05 alleen de tabel 'Activiteitenbesluit milieubeheer' is navolgend overgenomen):
- Als in de tabellen wordt verwezen naar de Omgevingswet respectievelijk de vier algemene maatregelen van bestuur, wordt verwezen naar de Staatsbladversies inclusief de aanvullingen daarop van de Invoeringswet Omgevingswet (afgekort in de tabel tot IwOw) respectievelijk dit besluit.
- Als in de tabellen is aangegeven dat overgangsrecht niet nodig is, is dat omwille van de omvang en leesbaarheid van de tabellen niet nader onderbouwd. Op hoofdlijnen geldt dat geen overgangsbepalingen nodig werden geacht voor een onderwerp in een artikel:
  - door de juridische status ervan, bijvoorbeeld omdat het onderwerp geen besluit is in de zin van de Awb, maar een algemene regel, delegatiegrondslag, feitelijke handeling of voorwerp;

- als er algemeen overgangsrecht op van toepassing is, bijvoorbeeld het overgangsrecht in de Wet op de economische delicten; of
- als het onderwerp onder het nieuwe stelsel niet terugkomt, zoals oude, onverplichte programma's.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	**Artikel**	**Artikel Omgevingswet**	**Artikel AMvB**	**Toelichting overgangsrecht**
Hoofdstuk 1 Algemeen				
Wederzijdse erkenning	1.3	4.3, eerste lid	1.3 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Omhangbepaling	1.3a	–	–	Geen overgangsrecht nodig.
Van toepassing verklaring Waterwet	1.3b	–	–	Geen overgangsrecht nodig.
Bedrijfswoning bij inrichting voor agrarische activiteiten	1.3c	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Toepassingsbereik lozingen	1.4	4.3, eerste lid	2.10, 6.5 en 7.5 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lozingen agrarische activiteiten	1.4a	–	Lozingsvoorschriften in de paragrafen 4.62 tot en met 4.90 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lozingen agrarische activiteiten met biociden	1.4b	–	Lozingsvoorschriften in de paragrafen 4.62 tot en met 4.90 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Afbakening met Plantenziektenwet	1.5	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Stookinstallaties in de EEZ	1.5a	4.3, eerste lid	1.2 Bal	Voortzetting regel. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten toepassing verklaring bij niet verenigbaarheid met internationale verdragen	1.5b	–	–	Komt niet terug want volgt al uit artikel 94 Grondwet. Geen overgangsrecht nodig.
Vrijstellingen verboden van de Waterwet voor lozingen	1.6, eerste lid, onder a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Vrijstellingen verboden van de Waterwet voor lozingen	1.6, eerste lid, onder b	4.3, eerste lid	3.3 Bal	Overgangsrecht is geregeld in de artikelen 4.13 en 4.14 IwOw.
Vrijstellingen verboden van de Waterwet voor lozingen	1.6, eerste lid, onder c	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Verbodsbepaling voor lozingen in strijd met regels en voorschriften	1.6, tweede lid	–	–	Verbod komt in deze vorm niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Vrijstelling voor lozingen van agrarische activiteiten	1.6, derde lid	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten toepassing verklaring van bepaalde activiteiten in oppervlaktewaterlichamen	1.6, vierde lid	–	–	Volgt uit artikel 1.4 van de wet. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten toepassing verklaring van lozingen Mijnbouwwet	1.6, vijfde lid	1.4	–	Volgt nu uit artikelen toepassingsbereik in Bal en artikel 1.4 van de wet. Geen overgangsrecht nodig.
Delegatiegrondslag	1.7	–	–	Geen overgangsrecht nodig.
Gelijkwaardigheidsbepaling	1.8	4.7	–	Overgangsrecht is opgenomen in artikel 8.1.4 IbOw.
Kennisgeving maatwerkvoorschrift	1.9	16.88	10.20 Ob	Voortzetting regeling. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten toepassing verklaring van lex silencio positivo op accreditaties	1.9a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik	1.9b	4.3, eerste lid	Artikelen met toepassingsbereik in hoofdstuk 4 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Meldingsverplichting voor oprichten en veranderen inrichting	1.10	4.3, eerste lid	Artikelen met meldingsverplichtingen in hoofdstuk 4 Bal	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsverplichting voor lozen bij agrarische activiteiten buiten een inrichting	1.10a	4.3, eerste lid	Artikelen met meldingsverplichtingen in hoofdstuk 4 Bal	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 Ib Ow.
Rapport akoestisch onderzoek bij melding	1.11	–	–	Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.2 IbOw.
Melding lozen vanaf bodemsanering	1.12	–	–	Wordt geregeld met Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet.
Melding lozing grondwater bij ontwatering	1.13	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Werkplan bij melding lozen bij sloop of renovatiewerkzaamheden	1.13a	4.3, eerste lid	6.20 en 7.19 Bal	Heet in het Bal geen werkplan maar een werkinstructie. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Meldingsgegevens bij lozingen huishoudelijk afvalwater	1.14	4.3, eerste lid	6.41 en 7.50 Bal	Verplichting wordt voortgezet. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens bij werken met biologisch agens	1.14a	4.3, eerste lid	4.648 Bal	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Verplichting om gegevens te verstrekken als bevoegd gezag daarom verzoekt	1.15	4.3, eerste lid	2.20, 6.11 en 7.11 Bal	Verplichting in Bal is ruimer geformuleerd. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens bij handelingen met afvalstoffen	1.16	4.3, eerste lid	4.619 Bal	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens bij maken van betonmortel of betonwaren	1.16a	4.3, eerste lid	–	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens over geurhinder bij diverse activiteiten	1.17	4.3, eerste lid	4.398 en 4.403 Bal	Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens voor zuiveringtechnisch werk	1.17a	4.3, eerste lid	4.597 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens voor houden landbouwhuisdieren	1.18	4.3, eerste lid	4.808 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Bij melding voor het in huisvestingssystemen houden van dieren verstrekken van inputgegevens voor luchtkwaliteitsmodel	1.19	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Meldingsgegevens voor biologische teelt	1.20	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Meldingsgegevens voor lozingen in vuilwaterriool	1.21	4.3, eerste lid	4.403 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens voor gesloten bodemenergiesysteem	1.21a	4.3, eerste lid	2.17, 4.1136 en 4.1137	Voorzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Bij melding munitie-QRA voor militaire opslag ontplofbare stoffen	1.21b	4.3, eerste lid	4.1171 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Meldingsgegevens voor stookinstallatie	1.21c	4.3, eerste lid	4.1293 en 4.1294 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.1 IbOw.
Hoofdstuk 2 Algemene regels ten aanzien van alle activiteiten				
Toepassingsbereik en normadressaat	2	4.3, eerste lid	2.1 en 2.10 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Zorgplicht en maatwerkvoorschriften	2.1	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 6.6, 6.7, 7.6 en 7.7 Bal	Voorzetting verplichting. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik lozingen en normadressaat	2.1a	4.3, eerste lid	2.1 en 2.10 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verboden van verschillende vormen van lozingen	2.2	4.3, eerste lid	Diverse bepalingen in hoofdstuk 4 Bal	Voortzetting verplichtingen. Wel geboden in plaats van verboden. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw. Overgangsrecht voor de omgevingsvergunning in artikel 4.13 IwOw.
Mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen voor afvalwater	2.2a	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen wordt voortgezet. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Uitzonderingen op lozingsverboden	2.2b	4.3, eerste lid	Diverse bepalingen in hoofdstuk 4 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verwijzingen naar normen voor verrichten emissiemetingen	2.3	4.3, eerste lid	Diverse bepalingen in hoofdstuk 4 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.4 IbOw.
Toepassingsbereik voor luchtemissievoorschriften	2.3a	4.3, eerste lid	Diverse bepalingen in hoofdstuk 4 en artikel 5.27 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Begripsomschrijving van zeer zorgwekkende stof	2.3b	4.3, eerste lid	Bijlage I Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verplichtingen over zeer zorgwekkende stoffen	2.4	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 5.23 en 5.24 Bal	Geen overgangsrecht nodig Voor het derde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.2.3 IbOw.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Specifieke verplichtingen over emissiegrenswaarden	2.5	4.3, eerste lid	5.30 Bal (deels)	Verplichtingen worden voor een deel voortgezet. Specifiek overgangsrecht in artikel 5.38a Bal. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, en voor het vierde lid in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Uitzondering op emissiegrenswaarden	2.6	4.3, eerste lid	Diverse bepalingen in hoofdstuk 4 en artikel 5.30 Bal	Specifiek overgangsrecht in artikel 5.38a Bal.
Bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen over emissiegrenswaarden	2.7	4.3, eerste lid en 2.24	2.13 Bal en 8.28 Bkl	Voortzetting bevoegdheid voor Omgevingswet en verplichting om bbt toe te passen. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw,
Zorgplicht geurhinder en bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen	2.7a	4.3, eerste lid	2.11 en 2.13 Bal	Voortzetting bevoegdheid voor Omgevingswet. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verzoek bevoegd gezag bij toepassing andere maatregelen om aan te tonen dat aan eisen wordt voldaan	2.8	4.3, eerste lid	2.13, diverse artikelen in hoofdstuk 4 en 5.32, 5.33 en 5.38 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor vergunningvoorschriften over geur	2.8a	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Is materieel uitgewerkt in 2021. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor bodemvoorschriften	2.8b	4.3, eerste lid	Artikelen toepassingsbereik in hoofdstuk 4 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting om verwaarloosbaar bodemrisico te bereiken	2.9	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Verplichting komt als zodanig niet terug maar valt onder zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Bevoegdheid om bij maatwerk af te wijken van artikel 2.9	2.9a	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor regels over ondergrondse tanks bij ministeriële regeling	2.10	–	–	Komt niet terug. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Verplichting om bodemonderzoek te verrichten en bevoegdheid tot maatwerk	2.11	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6 en 5.7 Bal	Voorzetting verplichtingen en bevoegdheden voor Omgevingswet. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor afvalstoffen voorschriften	2.11a	4.3, eerste lid	–	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om afvalstoffen te mengen	2.12	4.3, eerste lid	3.39 en 3.195 Bal	Verbod is een vergunningplicht geworden. Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting om zwerfafval te verwijderen	2.13	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Verplichting komt als zodanig niet terug maar valt onder zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Maatwerkbevoegdheid voor hergebruik afvalstoffen	2.14	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen wordt voortgezet. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verboden handelingen met afvalstoffen	2.14a	4.3, eerste lid	2.11, 3.40b, 3.40c, 3.40e en 3.193 Bal	Verboden zijn vergunningplichten geworden. Geen overgangsrecht nodig.
Procedures voor acceptatie en controle bij opslag en verwerking van afvalstoffen	2.14b	4.3, eerste lid	2.13 en 4.620 Bal	Verplichting komt terug in de vorm van werkinstructie maar is inhoudelijk hetzelfde. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor energiebesparingsvoorschriften	2.14c	4.3, eerste lid	5.1 en bepalingen in hoofdstuk 3 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting om energiebesparende maatregelen te treffen met terugverdientijd van vijf jaar of minder	2.15	4.3, eerste lid	5.15 Bal en 3.84 Bbl	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor voorschriften verkeer en vervoer	2.15a	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen	2.16a	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen wordt voortgezet. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor voorschriften geluidhinder	2.16b	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Normen voor geluid	2.17	2.24	5.55, 5.59, 5.60, 5.64, 5.65, 5.66, 5.67, 5.68, 5.69, 5.70 en 5.72 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Verbijzonderheden van en uitzonderingen op geluidsnormen	2.17a	2.24	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Verbijzonderingen geluidsnormen	2.18	2.24	5.73 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Uitzonderingen op geluidsnormen	2.19a	2.24	5.66, 5.67, 5.68, 5.69, 5.70, 5.71 en 5.72 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Bevoegdheid om bij maatwerkvoorschriften af te wijken van geluidsnormen	2.20	2.24	5.67, 5.68, 5.69, 5.70, 5.71 en 5.72 Bkl	Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Uitzonderingen op geluidsnormen	2.21	2.24	5.67, 5.68, 5.69, 5.70, 5.71 en 5.72 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Uitzonderingen op geluidsnormen en maatwerkbevoegdheid	2.22	2.24	5.77 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor voorschriften trillinghinder	2.22a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Normen voor trillinghinder en bevoegdheid maatwerk	2.23	2.24	5.79, 5.87, 5.87a en 5.88 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor voorschriften financiële zekerheid	2.23a	4.3	4.980a en 4.1001a Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting tot stellen financiële zekerheid voor ondergrondse opslagtanks	2.24	4.3	4.980a en 4.1001a Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Verstrekken bewijsmiddelen over financiële zekerheid	2.25	4.3	4.980b en 4.1001b Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Wijzigingen in het stellen van financiële zekerheid	2.26	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Bevoegd gezag BenW grote gemeenten in plaats van GS	2.27	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor voorschriften oplosmiddelen	2.27a	4.3, eerste lid	4.438 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor voorschriften oplosmiddelen	2.28	4.3, eerste lid	4.438, 4.440, 4.443, 4.444, 4.448, 4.449, 4.450, 4.452, 4.453, 4.454, 4.455 en 4.456 Bal;	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor oplosmiddeleninstallatie	2.29	4.3, eerste lid	4.445, 4.447 en 4.451 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verplichtingen en emissiegrenswaarden	2.30	4.3, eerste lid	4.465 en 4.466 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Opstarten en stilleggen installatie	2.31	4.3, eerste lid	4.446 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor eisen over monitoring, metingen etc. bij ministeriële regeling	2.32	4.3, derde lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Hoofdstuk 3 Bepalingen met betrekking tot activiteiten, tevens geldend voor inrichtingen type C				
Toepassingsbereik hoofdstuk	3	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen bij saneringsonderzoek en bodemsanering	3.1	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften voor het lozen bij ontwatering	3.2	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van hemelwater niet afkomstig van bodembeschermende voorziening	3.3	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
				Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Behandelen van huishoudelijk afvalwater	3.4	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen huishoudelijk afvalwater	3.5	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 6.6, 6.43, 7.6, 7.53 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Een deel komt ook in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik voor zuiveringtechnische werken	3.5a	4.3, eerste lid en 2.24	4.596 Bal en 5.98 Bkl	Geen overgangsrecht nodig.
Geurbelasting van een zuiveringtechnisch werk	3.5b	2.24	5.98. 5.100, 5.101, en 5.103 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Grondslag voor eisen over bepalen geurbelasting bij ministeriële regeling	3.5c	4.3, derde lid	–	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Verplichting tot het treffen van bodembeschermende voorzieningen	3.5d	4.3, eerste lid	4.599 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen vanaf een zuiveringtechnisch werk	3.5e	4.3, eerste lid	2.13, 4.606, 4.607 en 4.608 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Bevoegdheid voor maatwerk bij voorzienbare bijzondere omstandigheden	3.5f	4.3, eerste lid	2.13 en 4.609 Bal	Voortzetting bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften voor bemonstering en analyse	3.5g	4.3, eerste lid	4.611 en 4.614 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van koelwater	3.6	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 4.1127, 4.1129 en 4.1133 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen bij werkzaamheden aan vaste objecten	3.6.1	4.3, eerste lid	7.33 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor lozen	3.6a	4.3, eerste lid	6.23 en 7.22 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen bij sloop of renovatie	3.6b	4.3, eerste lid	6.24 en 7.23 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor ontgravingen en baggerwerkzaamheden	3.6c	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor uitvoering	3.6d	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Werkzaamheden toegestaan voor beheer	3.6e	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen bij schoonmaken drinkwaterleidingen	3.6f	4.3, eerste lid	6.6 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen bij calamiteitenoefeningen	3.6g	4.3, eerste lid	6.56 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik regels voor stookinstallaties en uitzonderingen daarop	3.7	–	3.4, 3.6, 4.1292, 4.1295, 4.1297, 4.1299, 4.1301, 4.1326 tot en met 4.1330 en 4.1331 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepasselijkheid EEZ	3.8	1.5, tweede lid	1.2 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden installatie voor regeneratie van glycol	3.9	4.3, eerste lid	4.1302 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden ketelinstallatie	3.10	4.3, eerste lid	4.1303 en 4.1332 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden overige stookinstallaties	3.10a	4.3, eerste lid	4.1308 en 4.1336 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden ketels tot 1 MWth	3.10b	4.3, eerste lid	4.1303 en 4.1332 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden bij gelijktijdig gebruik van verschillende soorten brandstof	3.10c	4.3, eerste lid	4.1322 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Emissiegrenswaarden gasturbine	3.10d	4.3, eerste lid	4.1304 en 4.1333 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden dieselmotor	3.10e	4.3, eerste lid	4.1305, 4.1306 en 4.1334 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden gasmotor	3.10f	4.3, eerste lid	4.1307 en 4.1335 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Niet voldoen aan emissiegrenswaarden bij storing	3.10g	4.3, eerste lid	4.1323 en 4.1324 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor buiten gebruik gestelde stookinstallatie	3.10h	4.3, eerste lid	4.1309 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Berekenen uitworp rookgas op volumegehalte zuurstof	3.10i	4.3, eerste lid	4.1300 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Concentratie in rookgassen bepalen door meting	3.10j	4.3, eerste lid	4.1310 tot en met 4.1322 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Spuien van een stoomketel van een stookinstallatie	3.10k	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Voortzetting regels in de specifieke zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Jaargemiddeld rendement van een warmtekrachtinstallatie	3.10l	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Registratie van brandstofgebruik en geproduceerde elektriciteit van een warmtekrachtinstallatie	3.10m	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Verbranden biomassa die afvalstof is	3.10n	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.10o	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.10p	–	–	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor stookinstallatie van voor 1 april 2010	3.10q	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Overgangsrecht voor ketelinstallatie van voor 1 januari 2013	3.10r	4.3, eerste lid	4.1332 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht als voor 1 januari 2019 een wijziging is aangebracht in nominaal thermisch ingangsvermogen	3.10s	4.3, eerste lid	4.1332 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Van overeenkomstige toepassing verklaring artikel 3.10c	3.10t	4.3, eerste lid	4.1322 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Periode opstarten en stilleggen	3.10u	4.3, eerste lid	4.1298 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Maatregelen bij niet naleven emissiegrenswaarden	3.10v	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Voorzetting regels in de vorm van de specifieke zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik gasdrukregelstations en gasdrukmeetstations	3.11	4.3, eerste lid	3.97 en 4.418 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Bedrijfsnoodplan en veiligheidsafstanden	3.12	4.3, eerste lid	2.13, 4.420 en 4.421 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik windturbines	3.13	4.3, eerste lid	3.11 en 4.426 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Voor een deel zit de uitwerking ook in de bruidsschat.
Keuringen windturbines	3.14	4.3, eerste lid	4.428 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Geluidsvoorschriften windturbines	3.14a	2.24	5.74 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor regels over geluidmetingen bij ministeriële regeling	3.15	2.24, tweede lid	5.74, vierde lid Bkl en Omgevingsregeling	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat.
Eisen over het plaatsgebonden risico	3.15a	2.24	5.7 en 5.11 Bkl	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels geurhinder handelingen met rioolwater bij ministeriële regeling	3.16	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik regels natte koeltoren	3.16a	4.3, eerste lid	3.7 en 4.568 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels natte koeltoren bij ministeriële regeling	3.16b	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik regels koelinstallatie	3.16c	4.3, eerste lid	3.15 en 4.432 Bal	Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Grondslag voor regels koelinstallatie bij ministeriële regeling en regels keuringen en installaties bij kunstijsbanen	3.16d	4.3, eerste lid	4.435 Bal	Voortzetting verplichtingen. Specifiek overgangsrecht is opgenomen in het Bal.
Toepassingsbereik voor wisselverwarmingsinstallaties	3.16e	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels installaties bij ministeriële regeling	3.16f	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik regels gesloten bodemenergiesystemen	3.16g	4.3, eerste lid	4.1135 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van spoelwater	3.16h	4.3, eerste lid	4.1140 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten werking stellen systeem bij lekkage	3.16i	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Verplichting komt als zodanig niet terug maar valt onder zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Temperatuur circulatievloeistof	3.16j	4.3, eerste lid	2.13 en 4.1141 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften warmteoverschot en bevoegdheid maatwerk	3.16k	4.3, eerste lid	2.13 en 4.1143 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Ontwerp en energierendement	3.16l	4.3, eerste lid	2.13 en 4.1144 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Interferentie van bodemenergiesystemen	3.16m	4.3, eerste lid	4.1139 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Registratie van gegevens	3.16n	4.3, eerste lid	4.1138 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor gegevens is geregeld in artikel 8.1.2 IbOw.
Erkenning Besluit bodemkwaliteit verplicht	3.16o	4.3, eerste lid	4.1142 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Verplichtingen na beëindiging gebruik	3.16p	4.3, eerste lid	4.1147 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor bestaande systemen	3.16q	4.3, eerste lid	4.1147a en 4.1157a Bal	Voortzetting bestaand overgangsrecht.
Toepassingsbereik afleveren brandstoffen	3.17	4.3, eerste lid	4.481, 4.491 en 4.502 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstand bij tanken CNG	3.18	4.3, eerste lid	4.484 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels installaties bij ministeriële regeling	3.19	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften over dampretour	3.20	4.3, eerste lid	2.11, 2.13, 4.518, 4.519, 4.520 en 4.521 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Inpandige aflevering	3.20a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Informatie over metaalhoudende additieven op label	3.21	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Gegevens in installatieboek	3.22	4.3, eerste lid	5.22 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater	3.23	4.3, eerste lid	2.11, 4.515, 4.550 en 4.499 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik uitwendig wassen en stallen motorvoertuigen, werktuigen en spoorvoertuigen	3.23a	4.3, eerste lid	4.554, 4.562 en 4.887 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling	3.23b	–	–	Komt niet terug. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Voorschriften voor lozen in vuilwaterriool van afvalwater afkomstig van wassen	3.23c	4.3, eerste lid	2.11, 4.559, 4.565, 4.891, 4.894 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor lozen in vuilwaterriool van afvalwater afkomstig van wassen van werktuigen waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast	3.23d	4.3, eerste lid	2.11, 4.891, 4.892 en 4.893 Bal	Voortzetting verplichtingen maar minder gedetailleerd. Geen overgangsrecht nodig.
Lozing van afvalwater op de bodem toegestaan als aan voorwaarden wordt voldaan	3.24	4.3, eerste lid	4.892, 4.894 en 4.890 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Stallen van voer- en werktuigen waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast	3.25	4.3, eerste lid	4.891 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik demonteren wrakken	3.26	4.3, eerste lid	3.152 en 4.573 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling	3.26a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Eisen aan de emissieconcentratie bij ontsteken airbags en gordelspanners	3.26b	4.3, eerste lid	4.582 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater	3.26c	4.3, eerste lid	4.578 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik parkeergarage	3.26d	–	–	Komt niet terug.
Grondslag voor het stellen van regels bij ministeriële regeling en bevoegdheid maatwerk	3.26e	–	2.13 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Voor een deel komen de regels ook terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik jachthaven	3.26g	4.3, eerste lid	3.308 en 4.676 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor lozen bilgewater in vuilwaterriool	3.26h	4.3, eerste lid	2.11 en 4.679 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Innameverplichting afvalstoffen	3.26i	4.3, eerste lid	2.13 en 4.684 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, Ib en voor het tweede en derde lid in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Extra verplichtingen voor jachthavens voor zeegaande pleziervaartuigen	3.26j	4.3, eerste lid	4.684 en 4.685 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Uitzondering voor aangewezen jachthavens	3.26k	4.3, eerste lid	4.686 Bal	Voorzetting uitzondering. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik gebruik hefschroefvliegtuigen bij ziekenhuizen	3.26l	4.3, eerste lid	4.662 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Norm voor geluidsvermogensniveau	3.26m	4.3, eerste lid	4.664 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Gebruik landingsplatform bij ziekenhuis alleen als dat bijzonder is aangewezen voor een aantal genoemde situaties	3.26n	4.3, eerste lid	4.665 Bal	Voortzetting verplichting in vereenvoudigde vorm. Geen overgangsrecht nodig.
Gebruik landingsplatform bij helitraumacentrum alleen als dat bijzonder is aangewezen voor een aantal genoemde situaties	3.26o	4.3, eerste lid	4.665 Bal	Voortzetting verplichting in vereenvoudigde vorm. Geen overgangsrecht nodig.
Registratieverplichtingen voor helitraumacentrum en ziekenhuis	3.26p	4.3, eerste lid	4.666 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsregel voor bestaande helitraumacentra	3.26q	4.3, eerste lid	4.666a Bal	Artikel regelt zelf al overgangsrecht.
Toepassingsbereik voor opslaan propaan	3.27	4.3, eerste lid	3.21 en 4.896 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstanden voor opslaan propaan	3.28	4.3, eerste lid	4.899 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor opslaan in ondergrondse opslagtanks	3.29	4.3, eerste lid	3.24 en 4.958 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels bij ministeriële regeling	3.30	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstand voor opslaan organische oplosmiddelen	3.30a	4.3, eerste lid	4.963 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor opslaan inerte goederen	3.31	4.3, eerste lid	4.1053 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het opslaan van goederen	3.32	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Verplichting komt als zodanig niet terug maar valt onder zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater	3.33	4.3, eerste lid	2.11, 2.13 en 4.1056 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater en de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen	3.34	4.3, eerste lid	2.10, 2.12, 4.1056 en 4.1059 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften voor opslaan boven oppervlaktewaterlichaam	3.35	4.3, eerste lid	4.1107	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor regels bij ministeriële regeling	3.36	–	–	Komt niet terug. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Voorschriften in verband met stuifgevoeligheid	3.37	4.3, eerste lid	2.13 en 4.1066 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 Ib.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Voorschriften voor opslaan en mengen van goederen van bepaalde stuifklassen	3.38	4.3, eerste lid	4.1067 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor regels bij ministeriële regeling	3.39	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik voor opslaan agrarische bedrijfsstoffen	3.45	4.3, eerste lid en 2.24	4.835, 4.841 en 4.848 Bal 5.120, 5.121, 5.122 en 5.125 Bkl	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Voor een deel komen de regels terug in de bruidsschat.
Afstanden tot geurgevoelige objecten	3.46	2.24	5.120, 5.121, 5.122, 5.125 en 5.126 Bkl	Voor de geurvoorschriften komen de regels terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater en bevoegdheid maatwerk	3.47	4.3, eerste lid	2.13, 4.839 en 4.845 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.48	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor opslaan van agrarische bedrijfsstoffen op onverhard oppervlak	3.49	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan drijfmest en digestaat	3.50	4.3, eerste lid 2.24	4.855 Bal en 5.123 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Voor een deel komen de regels terug in de bruidsschat.
Afstanden tot geurgevoelige objecten	3.51	2.24	5.123 en 5.126 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Regels komen terug in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.52	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan vloeibare bijvoedermiddelen	3.53	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.54	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik vullen van gasflessen	3.54a	4.3, eerste lid	4.1025 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.54b	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan gasolie, smeerolie en afgewerkte olie in bovengrondse opslagtanks	3.54c	4.3, eerste lid	3.24 en 4.926 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.54d	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Toepassingsbereik opslaan en bewerken ontplofbare stoffen bij Defensie	3.54e	4.3, eerste lid	3.331 en 4.1170 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsregel voor de periode totdat een omgevingsvergunning is verleend	3.54f	–	–	Komt niet terug. Overgangsregel materieel uitgewerkt. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsvoorschriften voor opslaan ontplofbare stoffen	3.54g	4.3, eerste lid	4.1172 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan verwijderd asbest	3.54h	4.3, eerste lid	4.625 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor opslag asbest	3.54i	4.3, eerste lid	4.627 en 4.628 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik telen en kweken gewassen in een kas	3.55	4.3, eerste lid	3.205 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften om lichthinder te voorkomen	3.56	4.3, eerste lid	4.790 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Voorkomen lichtuitstraling van een kas	3.57	4.3, eerste lid	4.790 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften lichtuitstraling en bevoegdheid maatwerk	3.58	4.3, eerste lid	2.13 en 4.790 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Afscherming gevel van een kas om lichtuitstraling te reduceren	3.59	4.3, eerste lid	4.790 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van hemelwater van een kas	3.60	4.3, eerste lid	4.791q en 4.791s Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van condenswater van een kas	3.61	4.3, eerste lid	4.791t Bal	Voortzetting verplichtingen.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
				Geen overgangsrecht nodig.
Lozen afvalwater afkomstig van reinigen buitenkant kas	3.62	4.3, eerste lid	–	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Lozen in een oppervlaktewaterlichaam en bevoegdheid maatwerk	3.63	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Bevoegdheid tot stellen van maatwerkvoorschriften	3.64	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Voortzetting bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verplichting om afvalwater door een zuiveringsvoorziening te leiden voor lozing	3.64a	4.3, eerste lid	4.791d en 4.791k Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Bevoegdheid tot stellen van maatwerkvoorschriften	3.64b	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Voortzetting bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik substraatteelt in een kas	3.65	4.3, eerste lid	4.791 Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van drainwater	3.66	4.3, eerste lid	4.791c en 4.791e Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verplichting tot meten of berekenen	3.67	4.3, eerste lid	4.791f Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verplichting rapportage	3.68	4.3, eerste lid	4.791fa Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.2 IbOw.
Bevoegdheid tot stellen van maatwerkvoorschriften	3.69	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Voortzetting bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik telen in een kas	3.70	4.3, eerste lid	4.791h Bal	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Voorschriften gietwatervoorziening	3.71	4.3, eerste lid	4.791l Bal	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Verplichting tot meten of berekenen	3.72	4.3, eerste lid	4.791m en 4.791n Bal	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Verplichting rapportage	3.73	4.3, eerste lid	4.791o Bal	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften	3.74	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Voortzetting bevoegdheid. Overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Overgangsregel voor recirculatie met systeem van onderbemaling	3.74a	4.3, eerste lid	–	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik telen of kweken in een gebouw	3.75	4.3, eerste lid	3.211 en 4.792 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater	3.76	4.3, eerste lid	4.795, 4.796, 4.797 en 4.798 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor lozen afvalwater	3.77	4.3, eerste lid	4.794 en 4.795 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik gebruik gewasbeschermingsmiddelen bij teelt in open lucht	3.78	4.3, eerste lid	3.208 en 4.723a Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting toepassen techniek voor driftreductie	3.78a	4.3, eerste lid	4.723c Bal	Wordt geregeld met het

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
				Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen gewasbeschermingsmiddelen op andere wijze dan met een werk	3.79	4.3, eerste lid	4.723d, 4.723f en 4.723g Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Voor het vierde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Teeltvrije zone	3.80	4.3, eerste lid	4.723d Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsregel tot 1 januari 2021	3.80a	–	–	Komt niet terug. Is materieel uitgewerkt als de wet in werking treedt.
Uitzonderingen op teeltvrije zone	3.81	–	2.13 en 4.723d Bal	Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Geen gebruik gewasbeschermingsmiddelen op braakliggend terrein	3.82	4.3, eerste lid	4.723h Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Verbod gebruik veldspuitapparatuur	3.83	4.3, eerste lid	4.723c, 4.723d en 4.723e Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Voor een deel nog discussie. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lozen van meststoffen op andere wijze dan d.m.v. een werk	3.84	4.3, eerste lid	4.723a en 4.723i Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Geen gebruik meststoffen binnen teeltvrije zone	3.85	4.3, eerste lid	4.723i en 4.723j Bal	Wordt geregeld met het Invoeringsbesluit. Voorzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik substraatteelt gewassen anders dan in kas of gebouw	3.86	4.3, eerste lid	4.778 en 4.784 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Lozen afvalwater van de teelt van gewassen op een niet doorlatende ondergrond en bevoegdheid stellen maatwerkvoorschriften	3.87	4.3, eerste lid	2.13, 4.780, 4.781, 4.782 en 4.783 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Opvangen en hergebruiken drainwater bij teelt van gewassen op stellingen of in gotensysteem en bevoegdheid stellen maatwerkvoorschriften	3.88	4.3, eerste lid	2.13, 4.786 en 4.787 Bal	Voortzetting verplichting en bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik waterbehandeling	3.89	4.3, eerste lid	4.800 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van waterbehandeling en bevoegdheid stellen maatwerkvoorschriften	3.90	4.3, eerste lid	2.13 en 4.801 Bal	Voortzetting verplichting en bevoegdheid. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van afvalwater afkomstig van zuiveren van water	3.91	4.3, eerste lid	4.801 Bal	Voortzetting verplichting (gewijzigd). Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik aanmaken gewasbeschermingsmiddelen, biociden en bladmeststoffen	3.92	4.3, eerste lid	4.710 en 4.718 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorziening bij vullen van apparatuur uit een oppervlaktewaterlichaam	3.93	4.3, eerste lid	4.717 en 4.723 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.94	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Verbod lozen van afvalwater van het reinigen van apparatuur	3.95	4.3, eerste lid	4.716 en 4.722 Bal	Voortzetting verbod. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik toepassen gewasbeschermingsmiddelen of biociden in dompelbaden en douche installaties	3.96	4.3, eerste lid	4.724 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod lozen afvalwater	3.97	4.3, eerste lid	4.728 Bal	Voortzetting verbod. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.98	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik spoelen fusten en verpakkingsmateriaal	3.99	4.3, eerste lid	4.729 en 4.736 Bal	Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Lozen van afvalwater afkomstig van spoelen van fusten en verpakkingsmateriaal	3.100	4.3, eerste lid	4.731, 4.733, 4.738 en 4.739 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik spoelen gewassen	3.101	4.3, eerste lid	4.742, 4.751 en 4.759 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater afkomstig van het spoelen van gewassen	3.102	4.3, eerste lid	4.745, 4.746, 4.747, 4.748, 4.755, 4.756, 4.757, 4.761 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.103	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik sorteren van gewassen	3.104	4.3, eerste lid	4.766 en 4.771 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het lozen van afvalwater afkomstig van het sorteren van gewassen	3.105	4.3, eerste lid	4.768, 4.769, 4.773 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik composteren groenafval	3.106	4.3, eerste lid en 2.24	4.879 Bal en 5.125 en 5.126 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Komt voor een deel ook in de bruidsschat
Omzetten van composteringshoop	3.107	4.3, eerste lid	4.883 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Afstanden tot geurgevoelige objecten	3.108	2.24	5.94, 5.125 en 5.126 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Komt voor een deel ook in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.109	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Afstand composteringshoop tot insteek oppervlaktewaterlichaam	3.110	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Komt terug in zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik houden van landbouwhuisdieren	3.111	4.3, eerste lid en 2.24	3.200, 4.805, 4.806 Bal, 5.104 en 5.105 Bkl	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Berekening ammoniakemissie	3.112	4.3, eerste lid	4.818, 4.819 4.820 en 4.821 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Geen oprichting dierenverblijf binnen zeer kwetsbaar gebied of in een zone van 250 m	3.113	4.3, eerste lid	–	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Geen uitbreiding aantal landbouwhuisdieren tenzij uitzondering van toepassing is	3.114	4.3, eerste lid	–	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Overgangsrecht voor bestaande inrichtingen	3.114a	4.3, eerste lid	–	Komt in de bruidsschat. Daar is geen apart overgangsrecht voor nodig.
Normen voor de geurbelasting op geurgevoelige objecten	3.115	2.24	5.109, 5.109a, 5.110 en 5.111 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat
Afstanden van dierenverblijven met geuremissiefactor tot geurgevoelige objecten	3.116	2.24	5.109, 5.109a, 5.110 en 5.111 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat.
Afstanden van dierenverblijven zonder geuremissiefactor tot geurgevoelige objecten	3.117	2.24	5.106a en 5.112 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat.
Uitzondering op de artikelen 3.115 tot en met 3.117	3.118	2.24	5.106, 5.106a, 5.109, 5.109a en 5.112 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat.
Aanvullende afstandseisen	3.119	4.3, eerste lid	5.109, 5.112, 5.116 en 12.18 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat.
Overgangsrecht voor bestaande inrichtingen	3.119a	–	–	Geen overgangsrecht nodig.
Registratieverplichting	3.120	4.3, eerste lid	4.810 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Wijze van bepalen geurbelasting	3.121	4.3, eerste lid	–	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.122	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor huisvestingssysteem	3.123	4.3, eerste lid	4.817 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik voor het houden van landbouwhuisdieren in een huisvestingssysteem dat is voorzien van een luchtwassysteem	3.124	4.3, eerste lid	–	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor luchtwassysteem	3.125	4.3, eerste lid	4.826, 4.827, 4.828, 4.829 en 4.830 Bal	Voorzetting verplichtingen. Voor het derde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Meting aan luchtwassysteem uiterlijk 1 juli 2015	3.125a	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen spuiwater van luchtwassysteem	3.126	4.3, eerste lid	4.812 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van afvalwater van het reinigen en ontsmetten van dierenverblijven	3.127	4.3, eerste lid	4.813 Bal	Voorzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater bij wassen en spoelen bij melkwinning	3.129	4.3, eerste lid	4.814 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik bereiden brijvoer voor eigen landbouwhuisdieren	3.129a	4.3, eerste lid	4.803 Bal	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.129b	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik vergisten dierlijke meststoffen	3.129c	4.3, eerste lid en 2.24	5.124 Bkl en 4.864 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften vergisten dierlijke meststoffen	3.129d	4.3, eerste lid	2.13, 4.871, 4.872 en 4.876 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorschriften voor vergistingsgas	3.129e	4.3, eerste lid	4.874 en 4.875 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Veiligheidsafstand vanaf gaszak en opslagtank	3.129f	4.3, eerste lid	4.866 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Afstand vanaf geurgevoelig object	3.129g	2.24	5.124 en 5.126 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld met bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.129h	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik bereiden van voedingsmiddelen	3.130	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Wordt geregeld in de bruidsschat
Lozen van afvalwater afkomstig van het bereiden van voedingsmiddelen	3.131	–	4.406 Bal	Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw. Overgangsrecht voor lozen op een oppervlaktewaterlichaam is geregeld in artikel 4.416 Bal.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.132	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig
Toepassingsbereik slachten van dieren	3.133	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor het slachten van dieren	3.134	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Wordt geregeld in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.135	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.136	–		Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik industrieel vervaardigen of bewerken van voedingsmiddelen of dranken	3.137	4.3, eerste lid	3.128 en 4.402 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Wordt voor een deel ook geregeld in bruidsschat
Lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van vervaardigen of bewerken van voedingsmiddelen of dranken	3.138	4.3, eerste lid	2.13 en 4.406 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van afvalwater in een vuilwaterriool afkomstig van vervaardigen of bewerken van voedingsmiddelen of dranken	3.139	4.3, eerste lid	2.11, 2.13 en 4.407 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Voorkomen geurhinder	3.140	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Wordt ook geregeld in de bruidsschat. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 Ib Ow.
Normen emissieconcentratie	3.141	4.3, eerste lid	2.13 en 4.411 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 Ib. Voor het eerste en vierde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik binnenschietbaan	3.142	4.3, eerste lid	4.687 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Norm voor de emissieconcentratie	3.143	4.3, eerste lid	4.694 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.144	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig
Toepassingsbereik traditioneel schieten	3.145	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Wordt geregeld met bruidsschat.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.146	–		Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik bieden van gelegenheid voor beoefenen sport in de buitenlucht	3.147	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Voorschriften ter voorkoming van lichthinder	3.148	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht wordt geregeld met bruidsschat.
Toepassingsbereik lozen spuiwater uit recreatieve visvijvers.	3.149	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht wordt geregeld met bruidsschat.
Lozen spuiwater	3.150	–	–	Komt niet terug. Wordt geregeld met bruidsschat.
Toepassingsbereik gebruik gewasbeschermingsmiddelen op sport- en recreatieterreinen	3.151	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen gewasbeschermingsmiddelen	3.152	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik tandheelkunde	3.153	4.3, eerste lid	4.629 Bal	Geen overgangsrecht nodig
Lozen van afvalwater afkomstig van tandheelkundige bewerkingen	3.154	4.3, eerste lid	4.632 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik milieustraat	3.155	4.3, eerste lid	3.170 en 4.621 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.156	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik buitenschietbaan en kleiduivenbaan	3.157	4.3, eerste lid	3.311, 4.699, 4.705 en 4.1175 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.158	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Niet van toepassing verklaring van algemene geluidsvoorschriften	3.159	–	–	Geen overgangsrecht nodig.
Geluidsvoorschriften buitenschietbaan	3.160	2.24	5.76 Bkl	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Methode berekening geluidsbelasting	3.161	2.24	–	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.162	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik coaten of lijmen van planten	3.163	4.3, eerste lid	3.122 en 4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig
Verbod om in buitenlucht te coaten of lijmen met nevelspuit	3.164	4.3, eerste lid	4.347 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij coaten of lijmen	3.165	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.166	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.167	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede en derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik fokken, houden of trainen van vogels en zoogdieren	3.168	–	–	Geen overgangsrecht nodig. Wordt geregeld in de bruidsschat.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	3.169	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Hoofdstuk 4 Bepalingen met betrekking tot overige activiteiten geldend voor een inrichting type A of B				
Toepassingsbereik opslaan gevaarlijke stoffen in verpakking.	4a	4.3, eerste lid	3.27 en 4.1004 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften en veiligheidsafstanden voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking	4.1	4.3, eerste lid	4.1008, 4.1010, 4.1011 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan van vuurwerk en andere ontplofbare stoffen	4.1a	4.3, eerste lid	3.30, 3.33, 4.1029 en 4.1048 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor opslaan in politiebureau	4.2	4.3, eerste lid	4.1031 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften en veiligheidsafstand opslaan zwart kruit, rookzwak kruit en noodsignalen	4.3	4.3, eerste lid	4.1050 en 4.1051 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstand opslaan patronen voor vuurwapens	4.4	4.3, eerste lid	4.1051 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan van stoffen in bovengrondse opslagtank	4.4a	4.3, eerste lid	3.21, 3.24, 4.896, 4.902, 4.910 en 4.926 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling en veiligheidsafstand voor opslagtank met zuurstof	4.5	4.3, eerste lid	4.905 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstanden opslagtank propeen	4.5a	4.3, eerste lid	4.899 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstand voor bovengrondse opslagtank met polyesterhars	4.5b	4.3, eerste lid	4.914 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.6	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik parkeer van vervoerseenheden met gevaarlijke stoffen	4.6a	4.3, eerste lid	4.1099 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstanden voor vervoerseenheid met gevaarlijke stoffen	4.7	4.3, eerste lid	4.1101 en 4.1103 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan van organische peroxiden	4.8	4.3, eerste lid	3.27 en 4.1015 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.9	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik opslaan van vaste kunstmeststoffen	4.16	4.3, eerste lid	3.36 en 4.1021 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.17	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik mechanische bewerkingen van hout of kurk	4.20	4.3, eerste lid	4.320 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij mechanische bewerkingen	4.21	4.3, eerste lid	4.331 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.21a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik reinigen, coaten of lijmen van hout of kurk	4.21b	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod gebruik nevelspuit	4.22	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties stofklasse S	4.23	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.24	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.25	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Lozen van afvalwater in vuilwaterriool	4.26	4.3, eerste lid	2.11 en 4.343 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik mechanische bewerking van rubber en kunststof	4.27	4.3, eerste lid	4.320 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij mechanische bewerking	4.27a	4.3, eerste lid	4.331 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.27b	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik reinigen, coaten of lijmen van rubber of kunststof	4.27c	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod gebruik nevelspuit	4.28	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij aanbrengen coating of lijmlagen	4.29	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.30	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.31	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik wegen of mengen rubbercompounds en verwerken van rubber, thermoplastisch kunststof of polyesterhars	4.31a	4.3, eerste lid	4.377, 4.387 en 4.397 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij wegen of mengen van rubbercompounds en de emissie van stoffen	4.31b	4.3, eerste lid	4.382 en 4.392 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste, tweede en vierde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.31c	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.31d	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik spaanloze, verspanende of thermische bewerking of mechanische eindafwerking van metalen	4.31e	4.3, eerste lid	4.288 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om in de buitenlucht bewerkingen uit te voeren	4.32	4.3, eerste lid	4.297 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Emissieconcentratie van stofklasse S bij bewerkingen	4.33	4.3, eerste lid	4.299 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van chroom VI-verbindingen	4.34	4.3, eerste lid	4.299 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van koperverbindingen	4.35	4.3, eerste lid	4.299 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Maatregelen treffen om zichtbare verspreiding van druppels en nevels te voorkomen	4.36	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Komt alleen terug in de zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.37	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.38	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lassen van metalen	4.38a	4.3, eerste lid	4.262 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om in de buitenlucht laswerkzaamheden te verrichten	4.39	4.3, eerste lid	4.265 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij laswerkzaamheden	4.40	4.3, eerste lid	4.267 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van chroom VI-verbindingen	4.41	4.3, eerste lid	4.267 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van loodverbindingen	4.42	4.3, eerste lid	4.267 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.43	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik solderen van metalen	4.43a	4.3, eerste lid	4.275 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij solderen	4.44	4.3, eerste lid	4.280 en 4.281 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van cadmium en cadmiumverbindingen bij hardsolderen	4.45	4.3, eerste lid	4.280 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie van stoffen behorend tot bepaalde stofklassen	4.46	4.3, eerste lid	4.280 Bal	Voortzetting verplichting. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Verstrekken van informatie over samenstelling, jaarverbruik en emissies	4.47	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.48	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik stralen van metalen	4.48a	4.3, eerste lid	4.218 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om in de buitenlucht straalwerkzaamheden te verrichten	4.49	4.3, eerste lid	4.227 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Emissieconcentraties bij straalwerkzaamheden	4.50	4.3, eerste lid	4.228 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en derde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.51	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik reinigen, lijmen en coaten van metalen	4.52	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om in de buitenlucht met een nevelspuit te coaten of te lijmen	4.53	4.3, eerste lid	–	Komt niet in deze vorm terug maar er is wel een verplichting tot bronafzuiging. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties bij aanbrengen coating of lijmlagen	4.54	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Verbod op schoonbranden	4.54a	4.3, eerste lid	4.237, 4.238 en 4.239 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik artikelen vluchtige organische stoffen	4.55	4.3, eerste lid	4.438 en 4.352 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.56	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik aanbrengen anorganische deklagen	4.56a	4.3, eerste lid	4.179 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om deklagen aan te brengen in buitenlucht	4.57	4.3, eerste lid	4.193 Bal	Voortzetting verplichting (in andere vorm) Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Emissieconcentraties bij aanbrengen anorganische deklagen	4.58	4.3, eerste lid	4.195 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.59	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik beitsen of etsen van metalen	4.59a	4.3, eerste lid	4.246 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties voor beitsen of etsen	4.60	4.3, eerste lid	4.257 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.61	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen	4.61a	4.3, eerste lid	4.179 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties voor elektrolytisch of stroomloos aanbrengen van metaallagen	4.62	4.3, eerste lid	4.197 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.63	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik drogen van metalen	4.63a		–	Komt als afzonderlijke activiteit niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Verbod gebruik oplosmiddelen	4.64		2.13 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik aanbrengen van conversielagen op metalen	4.64a	4.3, eerste lid	4.179 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties bij chroomzuuranodiseren en zwavelzuuranodiseren	4.65	4.3, eerste lid	4.196 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Verbod gebruik perfluoroctaansulfonaten bij anodiseren	4.66	4.3, eerste lid	4.182 Bal	Voorzetting verbod. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.67	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik thermisch aanbrengen van metaallagen op metalen	4.67a	4.3, eerste lid	4.179 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentraties bij thermisch aanbrengen van metaallagen	4.68	4.3, eerste lid	4.198 Bal	Voorzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.69	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lozen van afvalwater	4.69a	4.3, eerste lid	4.179 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Van toepassing verklaring van artikelen	4.70	4.3, eerste lid	–	Geen overgangsrecht nodig.
Gehalte olie in afvalwater dat niet mag worden overschreden	4.71	4.3, eerste lid	2.11, 4.294 en 4.342 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozingen beperken door toepassing BBT en verbod gebruik kwik	4.72	4.3, eerste lid	2.11 en 4.182 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden die niet mogen worden overschreden	4.73	4.3, eerste lid	2.11, 4.189 en 4.252 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Mogelijkheid maatwerk	4.74	4.3, eerste lid	2.11 en 2.13 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Mogelijkheid maatwerk	4.74.0	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik smelten en gieten van metalen	4.74.1	4.3, eerste lid	4.203 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling en emissieconcentratie van lood	4.74.2	4.3, eerste lid	4.210 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Emissieconcentratie bij maken en coaten van verloren gietvormen en kernen	4.74.3	4.3, eerste lid	4.208 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie bij croning- en coldboxkernen	4.74.4	4.3, eerste lid	4.211 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Emissieconcentratie bij uitbreken van gietstukken	4.74.5	4.3, eerste lid	2.13 en 4.208 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw. Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Emissieconcentratie bij koud regenereren van zand	4.74.6	4.3, eerste lid	4.208 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74.7	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik mechanische bewerkingen van steen	4.74a	4.3, eerste lid	4.304 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod op mechanische bewerkingen in buitenlucht	4.74aa	4.3, eerste lid	4.313 Bal	Voortzetting verbod (in vorm verplichting). Voor het tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Emissieconcentratie bij mechanische bewerkingen van steen	4.74b	4.3, eerste lid	4.315 Bal	Voortzetting verplichtingen Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Gesloten watercircuit en lozen van afvalwater	4.74c	4.3, eerste lid	2.11, 4.308, 4.309 en 4.310 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74d	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede en derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik aanbrengen van lijmen, harsen of coating op steen	4.74da	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om in de buitenlucht vluchtige organische stoffen aan te brengen	4.74e	4.3, eerste lid	4.313 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij aanbrengen van lijmen, harsen of coatings op steen	4.74f	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74g	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede en derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik chemisch behandelen van steen	4.74ga	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74h	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik vervaardigen van betonmortel	4.74i	4.3, eerste lid	4.134 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verplichting om doseren en mengen in een gesloten ruimte te verrichten en emissieconcentratie	4.74j	4.3, eerste lid	4.146 en 4.147 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het tweede en derde lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Lozen van afvalwater afkomstig van het reinigen van met beton verontreinigde installatieonderdelen	4.74k	4.3, eerste lid	2.11, 4.141 en 4.142 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Mengen van afvalstoffen voor vervaardigen betonmortel	4.74l	4.3, eerste lid	2.13 Bal (gedeeltelijk)	Mengen van afvalstoffen is vergunningplichtig. Derde lid kan worden geregeld met maatwerk. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik vormgeven van betonproducten	4.74m	4.3, eerste lid	4.152 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van uitwassen van beton	4.74n	4.3, eerste lid	2.11, 4.159 en 4.160 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74o	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.74p	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor onbepaalde tijd voor inrichtingen met vergunning	4.74p1	4.3, eerste lid	–	Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik breken van steenachtig materiaal	4.74q	4.3, eerste lid	7.27 Bbl en 4.304 Bal	Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
In de buitenlucht breken van steenachtig materiaal	4.74r	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij inpandig breken van steenachtig materiaal	4.74s	4.3, eerste lid	2.13 en 4.315 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik paragraaf	4.74t	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater in een vuilwaterriool	4.75	4.3, eerste lid	4.362 Bal	Artikel 3.362 regelt alleen olie. Voor de andere stoffen geldt de specifieke zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik afleveren van vloeibare brandstoffen aan vaartuigen	4.76	4.3, eerste lid	4.529 en 4.539 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstanden bunkerstation	4.77	4.3, eerste lid	2.13, 4.524, 4.528, 4.532, 4.538, 4.542, 4.553, 4.962 en 4.982 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Absorptiemiddelen en andere hulpmiddelen voor morsingen	4.78	4.3, eerste lid	2.11 en 2.13 Bal	Komt alleen terug in de zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 Ib Ow.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.79	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik afleveren vloeibare brandstof en CNG	4.80	4.3, eerste lid	4.491 en 4.502 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod op inpandige aflevering	4.80a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Veiligheidsafstand voor afleveren CNG anders dan aan motorvoertuigen, vaartuigen of spoorvoertuigen	4.81	4.3, eerste lid	4.484 Bal	Voortzetting verplichtingen, geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater in een vuilwaterriool	4.82	4.3, eerste lid	2.11 en 4.499 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.83	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik onderhouden of repareren van motoren, motorvoertuigen, spoorvoertuigen of andere gemotoriseerde apparaten of proefdraaien van verbrandingsmotoren	4.83a	4.3, eerste lid	4.355 en 4.367 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Aanwezigheid van autowrakken, proefdraaien in buitenlucht en grondslag voor regels bij ministeriële regeling	4.84	4.3, eerste lid	4.365, 4.366 en 4.368 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Uitzondering voor vaartuigen op verbod proefdraaien in buitenlucht	4.85	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Kan met maatwerk worden toegestaan. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik onderhouden, repareren of afspuiten pleziervaartuigen	4.85a	4.3, eerste lid	4.355 en 4.369 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Niet beroepsmatig onderhouden en repareren pleziervaartuigen in buitenlucht toegestaan en verfspuitwerkzaamheden in daartoe bestemde ruimte	4.86	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Als het geen hoofdstuk 3 activiteit is (bijvoorbeeld scheepswerf) dan mag het in de buitenlucht.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.87	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.88	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik ontwikkelen of afdrukken van fotografisch materiaal	4.88a	4.3, eerste lid	–	Wordt geregeld met bruidsschat.
Lozen van afvalwater afkomstig van ontwikkelen of afdrukken van fotografisch materiaal	4.89	4.3, eerste lid	–	Wordt geregeld met bruidsschat
Toepassingsbereik zeefdrukken	4.89a	4.3, eerste lid	4.163 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Eindreiniging zeefdrukramen	4.90	4.3, eerste lid	4.166 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater in vuilwaterriool	4.91	4.3, eerste lid	2.11 en 4.170 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Bij lozen moet rekening worden gehouden met beschikbare milieu-informatie	4.92	4.3, eerste lid	4.169 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.93	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Toepassingsbereik vellenoffset druktechniek	4.93a	4.3, eerste lid	4.163 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij toepassen anti-smetpoeder	4.94	4.3, eerste lid	4.174 Bal	Voortzetting verplichting.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
				Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94a	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater in het vuilwaterriool	4.94b	4.3, eerste lid	2.11 en 4.169 Bal	Bij inwerkingtreding van het Bal moet een werkinstructie zijn opgesteld. Geen overgangsrecht nodig.
Geen hulpstoffen met chroom gebruiken	4.94c	4.3, eerste lid	4.166 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94d	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede en derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik bedrukken met rotatieoffset druktechniek	4.94da	4.3, eerste lid	4.163 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Van toepassing verklaring afdeling 2.11 over oplosmiddelen	4.94db	4.3, eerste lid	4.438 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater in het vuilwaterriool	4.94dc	4.3, eerste lid	2.11 en 4.169 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig.
Geen hulpstoffen met chroom gebruiken	4.94dd	4.3, eerste lid	4.166 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94de	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Toepassingsbereik bedrukken met flexodruktechniek of verpakkingsdiepdruktechniek	4.94df	4.3, eerste lid	4.163 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Van toepassing verklaring afdeling 2.11 over oplosmiddelen	4.94dg	4.3, eerste lid	4.438 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Bij lozen moeten rekening worden gehouden met beschikbare milieu-informatie	4.94dh	4.3, eerste lid	4.169 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94di	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Toepassingsbereik bewerken, lijmen, coaten of lamineren van papier of karton	4.94dj	4.3, eerste lid	4.320 en 4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94e	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.94f	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij mechanisch verkleinen van papier of karton	4.94g	4.3, eerste lid	4.331 en 4.348 Bal	Voortzetting verplichtingen. Voor het eerste en tweede lid is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede en derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik reinigen of wassen van textiel	4.94ga	4.3, eerste lid	4.667 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Gebruik PER	4.95	4.3, eerste lid	4.675 en 4.467 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Hoeveelheid koolwaterstof in gereinigde textiel en in vrijkomende drooglucht	4.101	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van reinigen of wassen van textiel	4.102	4.3, eerste lid	2.11 en 4.672 Bal	Voortzetting verplichtingen. Doelmatige bemonstering valt onder zorgplicht. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik mechanische bewerking of verwerking van textiel	4.103a	4.3, eerste lid	4.320 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie bij textiel bewerking	4.103aa	4.3, eerste lid	4.331 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, Ib Ow.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103b	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103ba	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik lassen van textiel	4.103bb	4.3, eerste lid	4.387 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103c	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik lijmen of coaten of veredelen van textiel, leer of bont	4.103ca	4.3, eerste lid	4.336 Bal	Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Emissieconcentratie bij aanbrengen van coating of lijmlagen en het veredelen	4.103d	4.3, eerste lid	4.348 Bal	Voortzetting verplichtingen. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Lozen van afvalwater afkomstig van veredelen van textiel	4.103da	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Komt alleen in zorgplicht terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103e	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103f	–	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Toepassingsbereik inwendig reinigen of ontsmetten van transportmiddelen	4.103g	4.3, eerste lid	4.554 en 4.887 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.103h	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Voorkomen dat product in afvalwater komt	4.104	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Komt alleen in zorgplicht terug. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van inwendig reinigen of ontsmetten van transportmiddelen waarin onverpakt vlees is vervoerd	4.104a	4.3, eerste lid	4.559 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van afvalwater afkomstig van het inwendig reinigen of ontsmetten van transportmiddelen waarin dieren zijn vervoerd	4.104b	4.3, eerste lid	4.813 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Lozen van afvalwater afkomstig van het inwendig reinigen van werktuigen waarmee gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen zijn toegepast	4.104c		4.893 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van het inwendig reinigen van veeg- of vuilniswagens	4.104d	4.3, eerste lid	–	Er komt overgangsrecht in de bruidsschat. Verder geen overgangsrecht nodig.
Lozen van afvalwater afkomstig van het inwendig reinigen van een transportmiddelen waarin betonmortel is vervoerd	4.104e	4.3, eerste lid	2.11, 2.13 en 4.140 tot en met 4.142 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik in werking hebben acculader	4.113c	4.3, eerste lid	–	Wordt geregeld met bruidsschat.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.114	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig. Wordt geregeld met bruidsschat.
Toepassingsbereik in werking hebben van een crematorium of strooiveld	4.116	4.3, eerste lid	4.634 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verbod om kisten te verbranden met lood of zink	4.117	4.3, eerste lid	4.636 Bal	Voortzetting verbod. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.118	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie van stofklasse S bij crematieoven voor dieren	4.118a	4.3, eerste lid	4.642 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissieconcentratie kwik en kwikverbindingen	4.119	4.3, eerste lid	4.638 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.120	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik laboratorium of praktijkruimte	4.122	4.3, eerste lid	4.647 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.123	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor lozen afvalwater	4.124	4.3, eerste lid	4.652 Bal	Voortzetting regels. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissieconcentratie eisen voor emissies in de lucht	4.125	4.3, eerste lid	2.13 en 4.656 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 Ib en overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.126	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Overgangsrecht is geregeld in artikel 8.1.6, derde lid, IbOw.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	4.127	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Hoofdstuk 5 Industriële emissies				

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik van paragrafen	5	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik in werking hebben van een grote stookinstallatie	5.1	4.3, eerste lid	4.29 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Afgassen gecontroleerd afvoeren	5.2	4.3, eerste lid	4.33 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik emissiegrenswaarden	5.3	4.3, eerste lid	4.32 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor zwaveldioxide	5.4	4.3, eerste lid	4.34 en 4.35 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden	5.5	4.3, eerste lid	4.36 en 4.37 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor koolmonoxide	5.6	4.3, eerste lid	4.38 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor totaal stof	5.7	4.3, eerste lid	4.39 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Uitzonderingen emissiegrenswaarden	5.8	4.3, eerste lid	4.54 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden bij gelijktijdig gebruik verschillende soorten brandstof	5.9	4.3, eerste lid	4.55 en 4.56 Bal	Voortzetting regeling. Geen overgangsrecht nodig.
Uitzondering voor laagzwavelige brandstof	5.10	4.3, eerste lid	4.57, 4.58 en 4.59 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Uitzondering als geen gasvormige brandstof wordt gestookt vanwege incident	5.11	4.3, eerste lid	4.60 en 4.61 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Buiten gebruik stellen stookinstallatie	5.12	4.3, eerste lid	4.45, 4.46 en 4.47 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Norm voor netto elektrisch rendement	5.12a	4.3, eerste lid	4.62 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.13	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor stookinstallaties die met steenkool worden gestookt en voor stookinstallaties met een vergunning met strengere emissiegrenswaarden	5.14	4.3, eerste lid		Overgangsrecht voor stoken met steenkool is materieel uitgewerkt. Strengere vergunningvoorschriften blijven gelden als maatwerkvoorschriften op grond van artikel 4.13 IwOw.
Toepassingsbereik afvalverbrandings- en afvalmeeverbrandingsinstallaties	5.15	4.3, eerste lid	4.63 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Afgassen gecontroleerd afvoeren	5.16	4.3, eerste lid	4.72 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Verplichtingen voor het in ontvangst nemen van afvalstoffen	5.17	4.3, eerste lid	2.13 en 4.96 Bal	Voortzetting verplichting. Voor het eerste lid, onder b, is overgangsrecht geregeld in artikel 8.1.6, tweede lid, IbOw.
Terugwinning warmte	5.18	4.3, eerste lid	4.94, 4.98 en 4.100 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor installaties waarin warmte afkomstig is van gevaarlijk afval of onbehandelde of ongesorteerde afvalstoffen	5.19	4.3, eerste lid	4.73 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor andere installaties	5.20	4.3, eerste lid	4.75 en 4.76 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarde voor kwik	5.21	4.3, eerste lid	4.75 en 4.77 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor cementoven	5.22	4.3, eerste lid	4.77 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Bepaling emissiegrenswaarde met formule	5.23	4.3, eerste lid	4.76 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Bij vergunningvoorschrift vaststellen van emissiegrenswaarden die afwijken van art 5.19	5.24	4.3, eerste lid	4.74 Bal	Voortzetting regel. Geen overgangsrecht nodig.
Bij vergunningvoorschrift vaststellen van emissiegrenswaarden die afwijken van art 5.22	5.25	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Afwijken van emissiegrenswaarden	5.26	4.3, eerste lid	4.92 Bal	Voorzetting uitzonderingen. Geen overgangsrecht nodig.
Behandeling van afvalwater afkomstig van reiniging afgassen	5.27	4.3, eerste lid	4.68 en 4.69 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Niet verdunnen van afvalwater	5.28	4.3, eerste lid	2.11 Bal	Komt alleen in specifieke zorgplicht terug. Geen overgangsrecht nodig.
Norm voor netto elektrisch rendement	5.28a	4.3, eerste lid	4.95 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor netto elektrisch rendement	5.28b	4.3, eerste lid	–	Overgangsrecht is materieel uitgewerkt.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.29	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor lepolovens en lange draaiovens en voor installaties waarvoor strengere vergunningvoorschriften gelden	5.30	4.3, eerste lid	–	Overgangsrecht voor lepolovens en lange draaiovens is materieel uitgewerkt. Strengere vergunningvoorschriften blijven gelden als maatwerkvoorschriften op grond van artikel 4.13 Iw Ow.
Toepassingsbereik ippc-installatie voor productie titaandioxide	5.31	4.3, eerste lid	4.104 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Verboden om afvalstoffen in oppervlaktewater, grondwater of zeewater te brengen	5.32	4.3, eerste lid	4.107 Bal	Voortzetting verboden. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor sulfaatproces	5.33	4.3, eerste lid	4.108 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor chlorideproces	5.34	4.3, eerste lid	4.109 Bal	Voorzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Voorkomen emissie zuurdruppels	5.35	4.3, eerste lid	4.112 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor emissies in de lucht	5.36	4.3, eerste lid	4.113 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden chlorideproces	5.37	4.3, eerste lid	4.114 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.38	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor installaties waarvoor strengere vergunningvoorschriften gelden	5.39	4.3, eerste lid	–	Strengere vergunningvoorschriften blijven gelden als maatwerkvoorschriften op grond van artikel 4.13 IwOw.
Toepassingsbereik installaties voor de productie van zwavel	5.40	4.3, eerste lid	4.120 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Norm voor de omzettingsgraad van geconcentreerd waterstofsulfide	5.41	4.3, eerste lid	2.11 en 4.121 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor bestaande installatie	5.42	4.3, eerste lid	4.121 Bal	Overgangsrecht geregeld in artikel 4.121 Bal.
Toepassingsbereik middelgrote stookinstallaties gestookt op niet-standaard brandstoffen	5.43	4.3, eerste lid	4.1338 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor middelgrote stookinstallaties	5.44	4.3, eerste lid	4.1338, 4.1344, 4.1345, 4.1350, 4.1351, 4.1353, 4.1364, 4.1365, 4.1369 en 4.1374 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden voor stookinstallaties anders dan een zuigermotor of gasturbine	5.44a	4.3, eerste lid	4.1349 en 4.1373 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden gasturbine	5.44b	4.3, eerste lid	4.1346 en 4.1370 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden dieselmotor	5.44c	4.3, eerste lid	4.1347 en 4.1371 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Emissiegrenswaarden gasmotor	5.44d	4.3, eerste lid	4.1348 en 4.1372 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Toepassingsbereik in werking installatie voor productie van asfalt	5.45	4.3, eerste lid	4.122 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Emissiegrenswaarden productie asfalt	5.46	4.3, eerste lid	2.11 en 4.127 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.47	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht voor installaties die voor 1 januari 2009 in gebruik zijn genomen	5.48	4.3, eerste lid	2.13 Bal	Geen overgangsrecht nodig. Is materieel uitgewerkt.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel	Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Toepassingsbereik opslag vloeistoffen	5.49	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag maatwerk en nadere regels bij ministeriële regeling	5.50	–	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig. Overgangsrecht voor maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5 IbOw.
Begripsomschrijvingen en grondslag nadere regels bij ministeriële regeling	5.51	4.3, eerste lid	2.13, 4.1074 en 4.1081 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik in werking hebben terminal met opslaginstallatie	5.52	4.3, eerste lid	4.1074 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.53	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik in werking hebben terminal met overslaginstallatie	5.54	4.3, eerste lid	4.1074 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor vullen mobiele tank	5.55	4.3, eerste lid	4.1081 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Gemiddelde concentratie dampen	5.56	4.3, eerste lid	4.1082 en 4.1083 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling en nauwkeurigheid meting	5.57	4.3, eerste lid	4.1084 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Normale laaddebiet	5.58	4.3, eerste lid	4.1089 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Dampopvangsysteem heeft een tegendruk van ten hoogste 55 millibar	5.59	4.3, eerste lid	4.1090 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Voorschriften voor vullen tankwagen langs onderzijde	5.60	4.3, eerste lid	4.1091 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Terugvoeren damp bij een benzineoverslaginstallatie	5.61	4.3, eerste lid	2.11 en 4.1092 Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.
Aanwezigheid benzinelaadportaal	5.62	4.3, eerste lid	4.1093 Bal	Voortzetting verplichting. Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.63	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Toepassingsbereik LPG-tankstations	5.64	4.3, eerste lid	4.472 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling	5.65	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Hoofdstuk 6 Overgangs- en slotbepalingen				
Toepassingsbereik hoofdstuk	6	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Overgangsrecht vergunningvoorschriften Wet milieubeheer, nadere eisen en maatwerkvoorschriften	6.1	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Overgangsrecht vergunningvoorschriften en nadere eisen lozingen vanuit inrichtingen	6.2	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Overgangsrecht vergunningvoorschriften en nadere eisen lozingen anders dan vanuit inrichtingen	6.2a	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht Ib Ow.
Overgangsrecht ontheffingen Lozingenbesluit bodembescherming, vergunningen Wvo en diverse toegestane activiteiten	6.3	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Als geen vergunning is verleend of melding is gedaan dan moet alsnog een melding worden gedaan	6.4	4.3, eerste lid	–	Valt onder meldingsverplichtingen en algemene overgangsrecht IbOw.
Overgangsrecht voor lopende vergunningenprocedures	6.5	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Overgangsrecht voor lopende vergunningenprocedures	6.5a	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Eerste dag van keuringstermijn is dag van laatste keuring	6.6	4.3, eerste lid	–	Komt niet terug. Geen overgangsrecht nodig.
Maatwerkvoorschriften voor lozen op een oppervlaktewaterlichaam worden aangemerkt als vergunning	6.7a	4.3, eerste lid	–	Valt onder algemene overgangsrecht IbOw.
Overgangsrecht regelen voor wijzigingen in niet-publiekrechtelijke normen	6.41	4.3, eerste lid	–	Als dat nodig is kan overgangsrecht worden geregeld in de Omgevingsregeling.
Verslaglegging over doeltreffendheid en effecten van het besluit	6.42	–	–	Komt niet terug.
Besluiten die zijn vervallen	6.43	–	–	Komt niet terug.
Inwerkingtredingsbepaling	6.44	4.3, eerste lid	18.2 Bal	Geen overgangsrecht nodig.
Citeertitel	6.45	4.3, eerste lid	18.3 Bal	Geen overgangsrecht nodig.

Onderwerp/hoofdstuk Activiteitenbesluit milieubeheer	Artikel		Artikel Omgevingswet	Artikel AMvB	Toelichting overgangsrecht
Standaard berekeningswijze van de kosteneffectiviteit behorend bij artikel 2.7	Bijl. 2	4.3, eerste lid –	Zie artikel 8.28, tweede lid Bkl. Geen overgangsrecht nodig.		
Stuifklassen behorend bij de artikelen 3.37 en 3.38	Bijl. 3	4.3, eerste lid Bijlage IV Bal	Voortzetting verplichtingen. Geen overgangsrecht nodig.		

4 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-532;** *Besluit van 7 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur vanwege het opnemen van regels over landinrichting, voorkeursrecht en onteigening en een verdere aanpassing van de regels over kostenverhaal (Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-532.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-04-30: Een aantal onderdelen uit het algemene deel van deze nota van toelichting is niet overgenomen omdat betreffende inhoud niet direct betrekking heeft op de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving als gevolg van dit Staatsblad. Desbetreffende delen zijn in navolgende inhoudsopgave in donkeroranje ~~'dubbel doorgehaald'~~.

Inhoudsopgave

1 Inleiding
- 1.1 Inleiding
- 1.2 Grondeigendom en de omgevingswet
- 1.3 Grondslag en reikwijdte van dit aanvullingsbesluit
- 1.4 Verhouding tot andere onderdelen van het stelsel
- 1.5 Verhouding tot overige regelgeving
- 1.6 Medebetrokkenheid
- 1.7 Leeswijzer

~~2 Achtergrond~~
- ~~2.1 Inleiding~~
- ~~2.2 Grondbeleid en instrumenten daarvoor~~
- ~~2.3 Verbeterdoelen~~
- ~~2.4 Uitgangspunten~~

~~3 Voorkeursrecht en onteigening~~
- ~~3.1 Inleiding~~
- ~~3.2 Delegatiegrondslagen en leeswijzer~~
- ~~3.3 Inhoudelijke eisen voorkeursrecht- en onteigeningsbeschikkingen~~
- ~~3.4 Procedurele eisen voorkeursrechtbeschikking~~

~~3.5 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor inwerkingtreding van de omgevingswet~~

~~4 Landinrichting~~
~~4.1 Inleiding~~
~~4.2 Delegatiegrondslagen en leeswijzer~~
~~4.3 Ruilbesluit~~
~~4.4 Besluit geldelijke regelingen~~
~~4.5 Landinrichtingsactiviteiten~~
~~4.6 Overige regels voor landinrichting~~
~~4.7 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor inwerkingtreding van de omgevingswet~~

~~5 Kostenverhaal~~
~~5.1 Inleiding~~
~~5.2 Delegatiegrondslagen en leeswijzer~~
~~5.3 Kostensoorten~~
~~5.4 Activiteiten~~
~~5.5 Afzien van kostenverhaal en relatie met andere vormen van kostenverhaal~~
~~5.6 Bepalen van de inbrengwaarde en raming van de waardevermeerdering~~
~~5.7 Eindafrekening en tussentijdse eindafrekening~~
~~5.8 Woningbouwcategorieën~~
~~5.9 Activiteiten waarover financiële bijdragen overeengekomen kunnen worden~~
~~5.10 Wijzigingen ten opzichte van het omgevingsbesluit~~

~~6 Toezicht en handhaving~~
~~6.1 Inleiding~~
~~6.2 Toezicht en handhaving~~
~~6.3 Interbestuurlijk toezicht~~

~~7 Effecten~~
~~7.1 Inleiding~~
~~7.2 Financiële effecten~~
~~7.3 Bedrijfseffectentoets~~
~~7.4 Advies van het Adviescollege toetsing regeldruk (Atr)~~
~~7.5 Overige adviezen~~

~~8 Totstandkoming besluit en consultatie~~

~~9 Invoering~~
~~9.1 Implementatieprogramma~~
~~9.2 Invoeringsondersteuning aan gebruikers~~
~~9.3 Veranderopgave van overheden~~
~~9.4 Digitalisering~~
~~9.5 Kenbaarheid besluiten, overeenkomsten en aktes aanvullingswet~~

~~10 Overgangsrecht~~

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Dit Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet (hierna: aanvullingsbesluit) regelt een aantal onderdelen van het onderwerp grondeigendom in relatie tot de Omgevingswet. Dit betreft in het bijzonder inhoudelijke en procedurele bepalingen voor de voorkeursrecht- en de onteigeningsbeschikking, bepalingen voor de landinrichting en aanpassingen in de regeling voor het verhalen van kosten van aangewezen werken, werkzaamheden en maatregelen. Nieuwe bepalingen zijn met het aanvullingsbesluit toegevoegd aan een van de volgende algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet: het Besluit kwaliteit leefomgeving[98], het Omgevingsbesluit[99] en het Besluit activiteiten leefomgeving[100].

Het aanvullingsbesluit hoort bij de Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet[101](hierna: Aanvullingswet grondeigendom) en is onderdeel van het vernieuwde stelsel voor het omgevingsrecht. Het nieuwe juridische stelsel bestaat uit de Omgevingswet, vier daarbij behorende algemene maatregelen van bestuur en een ministeriële regeling. De vier algemene maatregelen van bestuur en de ministeriële regeling vormen samen de zogenoemde uitvoeringsregelgeving.

Voorafgaand aan de verdere behandeling van het aanvullingsbesluit moet benadrukt worden dat deze algemene maatregel van bestuur ook is benut om redactionele en wetstechnische wijzigingen aan te brengen die niet inhoudelijk gekoppeld zijn aan grondeigendom. Het gaat hierbij om wijzigingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving[102] en het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Deze wijzigingen liften mee op het aanvullingsbesluit omdat dit de laatste algemene maatregel van bestuur is van het aanvullingsspoor. Dezelfde lijn is ook gevolgd bij de Aanvullingswet grondeigendom. Als hekkensluiter van het aanvullingsspoor op wetsniveau is die wet ook benut om de laatste redactionele en wetstechnische wijzigingen aan te brengen in de Omgevingswet.

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 1.2 ingegaan op de relatie tussen grondeigendom en de Omgevingswet, waarna in paragraaf 1.3 de grondslag en reikwijdte voor dit aanvullingsbesluit worden beschreven. In paragraaf 1.4 wordt ingegaan op de verhouding tussen dit aanvullingsbesluit en de onderscheiden onderdelen van het stelsel voor het omgevingsrecht en in paragraaf 1.5 op de verhouding tot overige regelgeving. Het hoofdstuk sluit af met een weergave van de inhoud en opbouw van deze nota van toelichting.

1.2 Grondeigendom en de Omgevingswet

De Omgevingswet en de uitvoeringsregelgeving bieden het nieuwe juridische kader voor maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Het stelsel is gericht op: «het met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, in onderlinge samenhang:

a bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, en
b doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.»

Deze zogenoemde maatschappelijke doelen zijn opgenomen in artikel 1.3 van de Omgevingswet.

98 Stb. 2018, 292.
99 Stb. 2018, 290.
100 Stb. 2018, 293.
101 Stb. 2020, 112.
102 Stb. 2018, 291.

De Omgevingswet is dus onder meer gericht op (het ontwikkelen van beleid voor) gebiedsgericht beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Voor de verwezenlijking van het beleid voor de fysieke leefomgeving kan het noodzakelijk zijn dat de overheid ingrijpt op eigendomsrechten en op zakelijke en persoonlijke rechten op onroerende zaken. Vooral wanneer de overheid ervoor kiest om gebiedsontwikkeling indringend te sturen of infrastructuur aan te leggen, kan zij zich vaak niet beperken tot het vaststellen van omgevingsplannen, projectbesluiten en omgevingsvergunningen voor een omgevingsplanactiviteit. Deze besluiten geven weliswaar het kader waarbinnen de overheid een gebied zou willen (laten) ontwikkelen en geven aan wat daarbij wel en niet is toegestaan, maar zij zorgen niet voor de daadwerkelijke uitvoering hiervan. Daarvoor kan de overheid, handelend als rechtspersoon, proberen overeenstemming te bereiken met private partijen over het gebruik of de verwerving van de benodigde onroerende zaken. Wanneer daarmee niet het gewenste resultaat kan worden bereikt, heeft de overheid aanvullende publiekrechtelijke instrumenten nodig, die ervoor zorgen dat degene die tot verwezenlijking wil overgaan, ook in de privaatrechtelijke eigendomspositie komt om die verwezenlijking daadwerkelijk ter hand te nemen. Het juridisch instrumentarium voor het grondbeleid biedt die instrumenten en maakt dus onlosmakelijk deel uit van het omgevingsrecht. Om die reden zijn de instrumenten van het grondbeleid die ingrijpen op de eigendom met de Aanvullingswet grondeigendom opgenomen in de Omgevingswet.

Met de Aanvullingswet grondeigendom zijn de instrumenten voorkeursrecht, onteigening en landinrichting, die voor inwerkingtreding van het nieuwe stelsel voor omgevingsrecht geregeld waren in de Wet voorkeursrecht gemeenten (hierna: de Wvg), de Onteigeningswet[103] en de Wet inrichting landelijk gebied (hierna: de Wilg), geïntegreerd in de Omgevingswet. Daarnaast is met die wet de toepassing van de privaatrechtelijke faciliteit van kavelruil in het landelijk gebied ook mogelijk gemaakt in het stedelijk gebied en is de regeling voor grondexploitatie in de Omgevingswet vereenvoudigd tot een regeling voor kostenverhaal. Met deze aanvullingen voorziet de Omgevingswet in een integraal instrumentarium voor beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Met dit aanvullingsbesluit zijn over een aantal onderwerpen uit de Aanvullingswet grondeigendom nadere regels gesteld. Dit betreft inhoudelijke en procedurele regels voor de voorkeursrechtbeschikking, de onteigeningsbeschikking, het ruilbesluit en het besluit geldelijke regelingen. Daarnaast zijn algemene regels gesteld over landinrichtingsactiviteiten en zijn de regels over het kostenverhaal die in het Omgevingsbesluit zijn opgenomen, op onderdelen gewijzigd.

De instrumenten voorkeursrecht, onteigening, landinrichting en kostenverhaal, en ook kavelruil hebben met elkaar gemeen dat zij gevolgen hebben voor de eigendom en de daarvan afgeleide zakelijke en persoonlijke rechten op onroerende zaken. Deze gevolgen onderscheiden de instrumenten van de (meeste) andere instrumenten in de Omgevingswet.[104] Het gegeven dat deze instrumenten op enigerlei manier ingrijpen in de privaatrechtelijke positie van eigenaren en andere rechthebbenden, stelt belangrijke randvoorwaarden aan de regeling ervan. De regeling moet de ruimte respecteren van burgers en bedrijven om zoveel mogelijk zelf te bepalen hoe zij hun privaatrechtelijke rechten uitoefenen, bijvoorbeeld door het ontplooien van initiatieven. Daarnaast moet de regeling waarborgen dat de belangen van burgers en bedrijven zorgvuldig worden afgewogen wanneer de overheid haar instrumenten die ingrijpen in de privaatrechtelijke positie van rechthebbenden gebruikt, en dat aan hen adequate rechtsbescherming wordt geboden.[105] Om deze reden is de regeling voor deze onderwerpen voor een belangrijk deel vormgegeven in regels op het niveau van de wet in formele zin[106] en is het aantal regels in dit aanvullingsbesluit beperkt.

1.3 Grondslag en reikwijdte van dit aanvullingsbesluit

103 Deze wet heeft volgens artikel 157 als citeertitel: onteigeningswet. In de praktijk is het gebruikelijk om wetten met een hoofdletter te schrijven. Deze nota van toelichting sluit daarbij aan.
104 Van de andere instrumenten heeft alleen de gedoogplicht een vergelijkbaar privaatrechtelijk rechtsgevolg. Dit instrument geeft rechten aan anderen voor het gebruik van de eigendom. Zie ook paragraaf 1.4 van de memorie van toelichting bij de Aanvullingswet grondeigendom, Kamerstukken II 2018/19, 35 133, nr. 3, blz. 3-5.
105 Zie ook paragraaf 1.2 van de memorie van toelichting bij de Aanvullingswet grondeigendom, Kamerstukken II 2018/19, 35 133, nr. 3, blz. 7-8.
106 Zie ook paragraaf 2.1.3.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting bij de Aanvullingswet grondeigendom, onder het kopje «Het wetsvoorstel en het delegatiebeleid», Kamerstukken II 2018/19, 35 133, nr. 3, blz. 22-23.

In de wettelijke regeling voor de genoemde instrumenten is een aantal grondslagen opgenomen om regelgeving te delegeren naar een algemene maatregel van bestuur. Dit aanvullingsbesluit berust op de artikelen 2.24, eerste lid, 4.3, eerste lid, onder j, 12.24, vierde lid, 12.37, derde lid, 13.11, eerste en tweede lid, 13.15, derde lid, 13.17, tweede lid, 13.20, zesde lid, 13.22, eerste lid, 16.139, eerste lid, en 18.3 van de Omgevingswet. Een deel van die grondslagen is via de Aanvullingswet grondeigendom toegevoegd of gewijzigd. Artikel 16.139 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door die wet, geeft een algemene grondslag om bij algemene maatregel van bestuur of bij ministeriële regeling regels te stellen voor een aantal stelselbrede onderwerpen.

Dit aanvullingsbesluit bevat op basis van deze grondslagen regels over de volgende, kort weergegeven, onderwerpen (met daarachter de grondslag in de Omgevingswet, zoals in voorkomende gevallen door de Aanvullingswet grondeigendom gewijzigd):
- de in een omgevingsplan of projectbesluit op te nemen regels over woningbouwcategorieën (artikel 2.24);
- activiteiten die de landinrichting betreffen, de landinrichtingsactiviteiten» (artikel 4.3);
- kavels en rechten in het ruilbesluit (artikel 12.24, vierde lid, in samenhang met het eerste lid);
- het besluit geldelijke regelingen:
  - de uitkomst van de schatting en de opgave van de daaruit voortvloeiende kosten voor de eigenaren (artikel 12.37, derde lid, in samenhang met het eerste lid, onder a);
  - de uitkomst van de schatting en de opgave van de daarmee verband houdende geldelijke verrekeningen (artikel 12.37, derde lid, in samenhang met het eerste lid, onder b);
  - de opgave van de geldelijke verrekeningen vanwege bepaalde omstandigheden (artikel 12.37, derde lid, in samenhang met het eerste lid, onder c);
  - de opgave van de geldelijke verrekeningen voor pachters vanwege bepaalde omstandigheden (artikel 12.37, derde lid, in samenhang met het eerste lid, onder d);
  - de bepaling van de agrarische verkeerswaarde (artikel 12.37, derde lid, in samenhang met het tweede lid);
- werken, werkzaamheden en maatregelen waarvan de kosten verhaald kunnen worden, de zogenoemde kostensoorten (artikel 13.11, eerste lid; zie ook artikel 13.15, derde lid);
- bouwactiviteiten of activiteiten met het oog op het gebruik op grond van een nieuw toegedeelde functie waarbij de aangewezen kostensoorten verhaald kunnen worden (artikel 13.11, eerste lid);
- het afzien van kostenverhaal (artikel 13.11, tweede lid);
- het bepalen van de inbrengwaarde van gronden en de raming van de waardevermeerdering (artikel 13.17, tweede lid);
- de eindafrekening (artikel 13.20, zesde lid);
- aanwijzen activiteiten voor in een overeenkomst op te nemen bepalingen over financiële bijdragen voor ontwikkelingen van een gebied (artikel 13.22, eerste lid);
- de totstandkoming, vorm, structuur of toepassing van, of de op te nemen onderwerpen in besluiten op grond van de Omgevingswet (artikel 16.139, eerste lid, aanhef en onder a). Daarbij kunnen in ieder geval regels worden gesteld over de kennisgeving, terinzagelegging en beschikbaarstelling en welke onderwerpen ten minste worden opgenomen (artikel 16.139, tweede lid, aanhef en onder c en i);
- bestuursdwangbevoegdheid instemmend orgaan (artikel 18.3).

In paragraaf 1.4 komt aan de orde welke onderwerpen in het Besluit activiteiten leefomgeving, in het Besluit kwaliteit leefomgeving en in het Omgevingsbesluit zijn opgenomen. In de specifieke hoofdstukken in deze toelichting over de uitgewerkte onderwerpen zijn de vernieuwingen benoemd en toegelicht.[107]

Daarnaast voorziet dit besluit in aanpassing van enkele besluiten die op een andere wet zijn gebaseerd.

1.4 Verhouding tot andere onderdelen van het stelsel

Het nieuwe juridische stelsel voor het omgevingsrecht bestaat uit de Omgevingswet, vier daarbij behorende algemene maatregelen van bestuur en een ministeriële regeling. Daarnaast bestaat de stelselherziening uit invoeringsregelgeving en aanvullingsregelgeving. Deze paragraaf gaat in op de verhouding van dit aanvullingsbesluit tot de andere onderdelen van de stelselherziening.

107 Zie voor een overzicht van de wijzigingen de paragrafen 3.5 (over de voorkeursrecht- en de onteigeningsbeschikking), 4.7 (over landinrichting) en 5.9 (over kostenverhaal) van deze nota van toelichting.

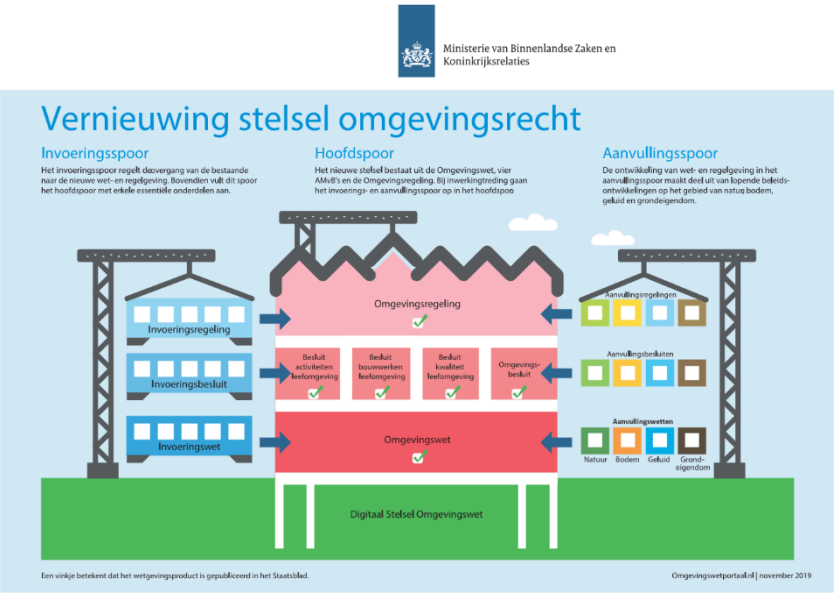

Figuur 1 – overzicht vernieuwing stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet
De Omgevingswet is het fundament voor de bundeling van het omgevingsrecht. De Omgevingswet integreert met name de «gebiedsgerichte» onderdelen van het oude omgevingsrecht in één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en uitvoering waarin de beleidscyclus centraal staat. De Omgevingswet vervangt in zijn uiteindelijke omvang zo'n 26 wetten en vervangt ook delen van andere wetten.[108]

De Omgevingswet bevat de toedeling van taken aan de gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. De wet bevat de grondslagen voor omgevingswaarden, instructieregels en instructies die randvoorwaarden vormen voor het handelen van de overheid, een planstelsel, grondslagen voor algemene regels over activiteiten, grondslagen voor omgevingsvergunningen en regels over besluitvorming over projecten en activiteiten in de fysieke leefomgeving.

Met de Aanvullingswet grondeigendom zijn de instrumenten voorkeursrecht, onteigening en landinrichting, die zijn geregeld in de Wvg, de Onteigeningswet en de Wilg, geïntegreerd in de Omgevingswet. Daarnaast is met die wet de toepassing van de privaatrechtelijke faciliteit van kavelruil in het landelijk gebied ook mogelijk gemaakt in het stedelijk gebied en is de regeling voor grondexploitatie in de Omgevingswet vereenvoudigd tot een regeling voor kostenverhaal.

De algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet
De Omgevingswet werkt door in vier algemene maatregelen van bestuur. De indeling van deze besluiten is gekoppeld aan de doelgroep en het type regelgeving.

De vier algemene maatregelen van bestuur zijn:
- Het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: het Bal).[109] Dit besluit stelt rechtstreeks werkende rijksregels over activiteiten in de fysieke leefomgeving door burgers, bedrijven en overheden in de rol van initiatiefnemer. Het gaat daarbij vooral om milieubelastende activiteiten en wateractiviteiten. Ook bepaalt dit besluit voor welke activiteiten[110] een omgevingsvergunning nodig is.
- Het Besluit bouwwerken leefomgeving (hierna: het Bbl).[111] Dit besluit stelt rechtstreeks werkende rijksregels over activiteiten met betrekking tot bouwwerken, zoals bouwen en slopen. Dit besluit is gericht tot eenieder die deze activiteiten verricht, in de praktijk vooral burgers en bedrijven. Ook bepaalt dit besluit voor welke activiteiten met betrekking tot bouwwerken een omgevingsvergunning nodig is.

108 Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, blz. 8.
109 Stb. 2018, 293.
110 Uitgezonderd bouwactiviteiten en omgevingsplanactiviteiten. Omgevingsvergunningplichtige gevallen van bouwactiviteiten en omgevingsvergunningsvrije gevallen van omgevingsplanactiviteiten worden aangewezen in het Bbl.
111 Stb. 2018, 291.

- Het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: het Bkl).[112] Dit besluit richt zich tot bestuursorganen en bevat de inhoudelijke normen voor de bestuurlijke taakuitoefening en besluitvorming.
- Het Omgevingsbesluit (hierna: het Ob).[113] Dit besluit bevat de algemene en procedurele bepalingen voor de uitwerking van de instrumenten van de wet die voor eenieder van belang zijn, zowel voor overheden als voor bedrijven en burgers. Dit besluit regelt in aanvulling op de wet onder meer welk bestuursorgaan het bevoegd gezag is met betrekking tot een omgevingsvergunning en welke procedures gelden. Ook regelt dit besluit wat de betrokkenheid is van andere bestuursorganen bij de besluitvorming en regelt het een aantal op zichzelf staande, meer algemene onderwerpen, zoals milieueffectrapportage en financiële bepalingen.

In totaal gaan zo'n zestig sectorale algemene maatregelen van bestuur op in de vier besluiten onder de Omgevingswet.

Dit aanvullingsbesluit vervangt twee algemene maatregelen van bestuur. Dat zijn het Besluit voorkeursrecht gemeenten 2010 (hierna: Bvg 2010) en het Besluit inrichting landelijk gebied (hierna: het Bilg). Dit aanvullingsbesluit voegt de inhoud daarvan toe aan drie van de vier algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet.

Daarnaast bevat dit aanvullingsbesluit een verdere vereenvoudiging van de regels voor kostenverhaal die zijn opgenomen in het Ob.

De regels uit het Bvg 2010 zijn algemeen van aard en hebben betrekking op de inhoud van de voorkeursrechtbeschikking of op de procedure. Dergelijke regels zijn niet alleen van belang voor de voorkeursrechtbeschikking, maar ook voor de onteigeningsbeschikking en vinden hun (nieuwe) grondslag in de algemene delegatiebepaling van artikel 16.139, eerste lid, van de Omgevingswet. Deze inhoudelijke en procedurele regels voor de voorkeursrechtbeschikking en de onteigeningsbeschikking zijn met dit aanvullingsbesluit opgenomen in hoofdstuk 7 Ob. Met het oog op een verdere uniformering van de regelingen voor de onderscheiden onderwerpen is het aantal regels daarbij zoveel mogelijk beperkt en waar mogelijk gelijk geformuleerd. De regels uit het Bilg zijn specifiek voor de landinrichting en vinden hun (nieuwe) grondslag in de artikelen 12.24 en 12.37 van de Omgevingswet, zoals toegevoegd door de Aanvullingswet grondeigendom. Deze regels uit het Bilg zijn met dit aanvullingsbesluit omgezet in nieuwe bepalingen die passen binnen het nieuwe omgevingsstelsel. Deze zijn zoveel mogelijk bij elkaar gehouden en opgenomen in hoofdstuk 10 Bkl. De algemene regels voor de landinrichtingsactiviteit vinden hun grondslag in artikel 4.3 van de Omgevingswet, zoals dat artikel is gewijzigd door de Aanvullingswet grondeigendom. Deze zijn met dit aanvullingsbesluit opgenomen in hoofdstuk 12 Bal. De regels over kostenverhaal staan al in afdeling 8.4 Ob en zijn met dit aanvullingsbesluit op onderdelen gewijzigd.

De Omgevingsregeling
De regels in de Omgevingswet en de vier algemene maatregelen van bestuur worden op een meer gedetailleerd niveau uitgewerkt en aangevuld in één ministeriële regeling: de Omgevingsregeling. De Omgevingsregeling is van belang voor verschillende doelgroepen: zowel voor burgers en bedrijven (initiatiefnemers) als voor overheden/ bestuursorganen. Zo geeft de Omgevingsregeling regels over de wijze van uitoefening van de taken en bevoegdheden door bestuursorganen. Dit betreft onder andere regels over de wijze van meten en rekenen bij het vaststellen van besluiten, zoals omgevingsplannen, en over de beoordeling van omgevingsvergunningen. Ook bevat de regeling de aanwijzing en begrenzing van locaties[114] en regels over de procedurele vereisten en vormvereisten voor de wettelijke instrumenten die voor eenieder van belang zijn.[115] Een voorbeeld hiervan zijn de aanvraagvereisten. De Omgevingsregeling bevat ook regels die het Rijk stelt over activiteiten met mogelijk nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij vooral om milieubelastende activiteiten, wateractiviteiten en activiteiten met betrekking tot bouwwerken. Deze regels zijn uitvoeringstechnisch van aard en betreffen zowel uitvoeringstechnische-, administratieve- en meet- en rekenregels en zijn gericht tot burgers, bedrijven en overheden in de rol van initiatiefnemer.

Uitgangspunt in het stelsel van de Omgevingswet is dat regels worden verdeeld over maximaal twee niveaus, om te voorkomen dat de regels over te veel lagen worden verdeeld. Omdat over de onderwerpen voorkeursrecht, onteigening, landinrichting, kavelruil en kostenverhaal al inhoudelijke regels worden gesteld in de Omgevingswet en de algemene maatregelen van bestuur, zal de Aanvullingsregeling grondeigendom Omgevingswet een beperkte omvang hebben.

112 Stb. 2018, 292.
113 Stb. 2018, 290.
114 Op grond van artikel 2.21, eerste lid, van de Omgevingswet.
115 Op grond van artikel 16.139, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet grondeigendom.

In artikel 12.26, derde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet grondeigendom, is voorzien in een grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen over de gelijke hoedanigheid en gelijkwaardige gebruiksmogelijkheden van onroerende zaken die betrokken zijn in een herverkaveling, als onderdeel van de landinrichting. Daarnaast biedt het in die wet opgenomen artikel 13.21 van de Omgevingswet de grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen over de hoogte en de begrenzing van een of meer van de verhaalbare kostensoorten, in het kader van kostenverhaal. In de Aanvullingsregeling grondeigendom Omgevingswet wordt van deze mogelijkheden gebruik gemaakt door via aanvulling of wijziging van de Omgevingsregeling meer gedetailleerde regels voor de landinrichting en kostenverhaal te stellen. Daarin worden kostensoorten die gerekend worden tot de plankosten nader begrensd.

De indeling onder de Omgevingswet van de algemene maatregelen van bestuur en de Omgevingsregeling naar doelgroepen en type regels is gevisualiseerd in figuur 1.2.

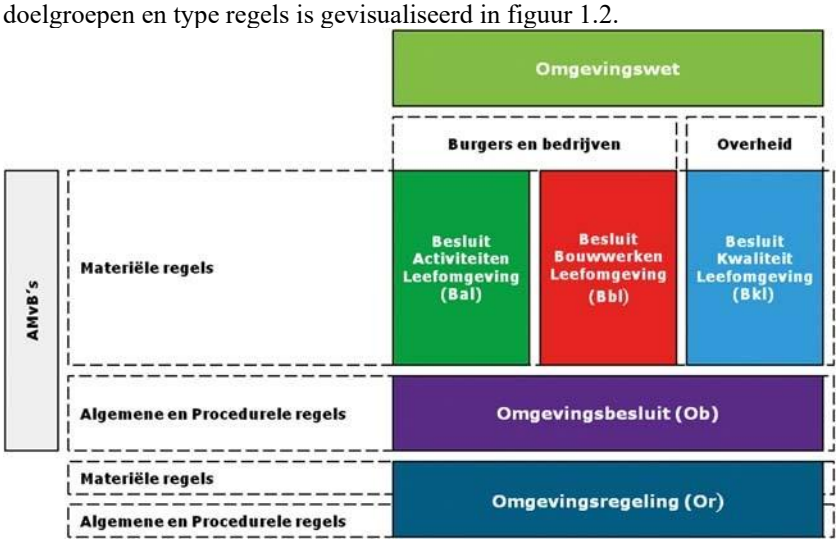

Figuur 2 – Omgevingswet, AMvB's en Omgevingsregeling

Invoeringsregelgeving Omgevingswet
Onderdeel van de stelselherziening is de invoeringsregelgeving, bestaande uit de Invoeringswet Omgevingswet (hierna: de Invoeringswet), het Invoeringsbesluit Omgevingswet (hierna: het Invoeringsbesluit) en de Invoeringsregeling Omgevingswet (hierna: de Invoeringsregeling). De Invoeringswet dient om bestaande wetten aan te passen aan de Omgevingswet en voorziet in overgangsrecht. De Invoeringswet bevat daarnaast een aantal beleidsinhoudelijke aanvullingen en wijzigingen op de Omgevingswet en bevat de grondslagen voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In het Invoeringsbesluit en de Invoeringsregeling worden nadere regels gegeven.

De Aanvullingswet grondeigendom voorziet in «eigen» overgangsrecht. Daarnaast voorzien die wet en dit aanvullingsbesluit in de wijziging en intrekking van bestaande wetten en besluiten die noodzakelijk zijn voor een goede werking van de regels uit die wet en dit aanvullingsbesluit. In paragraaf 1.5 wordt hierop ingegaan.

Overige aanvullingsregelgeving Omgevingswet
Naast de Aanvullingswet grondeigendom en dit aanvullingsbesluit wordt het stelsel voor het omgevingsrecht aangevuld en gewijzigd door andere aanvullingswetten, aanvullingsbesluiten en aanvullingsregelingen, de zogenoemde aanvullingssporen. Het gaat om de volgende aanvullingswetten en de daarop gebaseerde aanvullingsregelgeving:
- de Aanvullingswet geluid Omgevingswet;[116]
- de Aanvullingswet bodem Omgevingswet;[117]
- de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.[118]

1.5 Verhouding tot overige regelgeving

EU-regelgeving

116 Stb. 2020, 83.
117 Stb. 2020, 87.
118 Stb. 2020, 310.

Bij de voorbereiding van dit aanvullingsbesluit is bezien of de regels mogelijk tot situaties leiden waarin sprake is van staatssteun, zodat de Europese regels daarover in acht moeten worden genomen. Dat is niet het geval. Daarom is ook geen notificatie vanwege dit aspect nodig.

Regelgeving die wordt gewijzigd
Dit aanvullingsbesluit wijzigt de volgende algemene maatregelen van bestuur:
- Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken.
- Besluit van 18 mei 1966 tot uitvoering artikel 15, tweede lid, Vorderingswet 1962 (Stb. 1966, 230), zoals gewijzigd bij besluit van 1 oktober 2007 (Stb. 2007, 394).
- Uitvoeringsbesluit pacht.

De wijzigingen zijn technisch van aard en houden verband met in die besluiten opgenomen verwijzingen naar wetten die met de Aanvullingswet grondeigendom worden ingetrokken.

Regelgeving die wordt ingetrokken
Met dit aanvullingsbesluit worden de volgende algemene maatregelen van bestuur ingetrokken:
- Besluit grondbankstelsel;
- Besluit inrichting landelijk gebied;
- Besluit van 13 juli 1982, houdende aanwijzing van medebetrokken ministers Wet agrarisch grondverkeer (Stb. 1982, 483);
- Besluit van 16 oktober 1981, houdende nadere voorschriften met betrekking tot de omschrijving en aanduiding van het gebied als bedoeld in artikel 3 van de Wet agrarisch grondverkeer (Stb. 1981, 659);
- Besluit van 30 oktober 1981, houdende voorschriften betreffende de samenstelling en de werkwijze van de commissie beheer landbouwgronden (Stb. 1981, 677);
- Besluit voorkeursrecht gemeenten 2010.

Zoals hiervoor al gemeld, vervangt dit aanvullingsbesluit het Bvg 2010 en het Bilg en voegt het de inhoud daarvan toe aan drie van de vier algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet. De intrekking van de overige besluiten houdt verband met de intrekking van de Wet agrarisch grondverkeer en de beëindiging van de commissie beheer landbouwgronden, zoals geregeld in de Aanvullingswet grondeigendom.

1.6 Medebetrokkenheid
Deze nota van toelichting wordt mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ondertekend.

1.7 Leeswijzer
Hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting geeft achtergrondinformatie over grondbeleid en over de doelen en uitgangspunten van de stelselherziening, in relatie tot dit aanvullingsbesluit.

Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de eisen die met dit aanvullingsbesluit worden gesteld aan de voorkeursrechtbeschikking en de onteigeningsbeschikking.

In hoofdstuk 4 zijn de nadere regels over het inrichten van het landelijk gebied beschreven en toegelicht.

Hoofdstuk 5 beschrijft de aanpassingen in de regels over kostenverhaal en de redenen van deze aanpassingen.

Hoofdstuk 6 gaat in op de uitvoering, het toezicht en de handhaving.

Hoofdstuk 7 beschrijft de effecten van dit aanvullingsbesluit voor burgers, bedrijven en overheden en bevat een samenvatting van de adviezen over het concept van dit aanvullingsbesluit.

Hoofdstuk 8 bevat een samenvatting van de reacties naar aanleiding van de consultatie en beschrijft op welke wijze met de adviezen en de reacties is omgegaan.

Hoofdstuk 9 gaat in op de implementatie van dit aanvullingsbesluit en de digitalisering van de diverse besluiten die op grond van de Omgevingswet, zoals die wet is gewijzigd door de Aanvullingswet grondeigendom, kunnen worden genomen.

Hoofdstuk 10 geeft een toelichting op het overgangsrecht.

5 Nota van toelichting bij Staatsblad 2020-557; *Besluit van 9 december 2020 tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en enkele andere besluiten met het oog op de beheersing van geluid afkomstig van wegen, spoorwegen en industrieterreinen (Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-557.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-05-02: Een aantal onderdelen uit het algemene deel van deze nota van toelichting is niet overgenomen omdat betreffende inhoud niet direct betrekking heeft op de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving als gevolg van dit Staatsblad. Desbetreffende delen zijn in navolgende inhoudsopgave in donkeroranje ~~'dubbel doorgehaald'~~.

Inhoudsopgave

Samenvatting
Leeswijzer

1 Inleiding
- 1.1 De achtergrond van de nieuwe regels voor geluid
- 1.2 De doelen van het nieuwe omgevingsrecht
- 1.3 De beleidsvernieuwing geluid
- 1.4 Geluid en gezondheid
- 1.5 Verhouding met andere sporen
- 1.6 Strekking en inhoud van het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet
- 1.7 Wijze van regelstelling
- 1.8 Terminologie

~~2 Geluid reguleren met de instrumenten van de Omgevingswet~~
- ~~2.1 Regulering van het geluid van wegen, spoorwegen en industrieterreinen~~
- ~~2.2 Toedelen van functies aan locaties~~
- ~~2.3 Het instrument omgevingswaarde~~
- ~~2.4 Het instrument omgevingsplan~~
- ~~2.5 Het instrument programma~~
- ~~2.6 Het instrument projectbesluit~~

~~3 Bouwstenen van het nieuwe systeem voor geluid~~
~~3.1 Inleiding: subsidiariteit en proportionaliteit~~
~~3.2 Geluidregels per geluidbronsoort~~
~~3.3 Het normenhuis: geluid op de gevel~~
~~3.4 Het normenhuis: de grenswaarden voor geluid in geluidgevoelige ruimten~~
~~3.5 Regulering van het brongeluid met geluidproductieplafonds~~
~~3.6 Regulering van het brongeluid met basisgeluidemissie~~
~~3.7 Geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige ruimten~~
~~3.8 Afwegingsruimte boven de standaardwaarde~~
~~3.9 Overdracht van wegen en spoorwegen, wijziging systeem van regulering~~
~~3.10 Contouren van de Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet~~
~~3.11 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~3.12 Effecten~~

~~4 Wegen en spoorwegen met geluidproductieplafonds~~
~~4.1 De systematiek voor rijkswegen en hoofdspoorwegen~~
~~4.2 Emplacementen in geluidproductieplafonds hoofdspoorwegen~~
~~4.3 De systematiek voor wegen en lokale spoorwegen in beheer bij de provincie~~
~~4.4 Bevoegd gezag en beheer~~
~~4.5 Het nalevingsverslag~~
~~4.6 Normenkader en toepassing~~
~~4.7 Akoestische kwaliteit op bronniveau; minimumstandaard~~
~~4.8 De ligging van de geluidreferentiepunten~~
~~4.9 Het geluidaandachtsgebied~~
~~4.10 Geluidbeperkende maatregelen~~
~~4.11 Geluidproductieplafonds bij aanleg nieuwe weg of spoorweg~~
~~4.12 Het wijzigen van geluidproductieplafonds~~
~~4.13 Indirecte effecten~~
~~4.14 Kruisende infrastructuur~~
~~4.15 Rijksinfrastructuur zonder geluidproductieplafonds~~
~~4.16 Projectbesluiten~~
~~4.17 Waarde van de geluidproductieplafonds langs bestaande infrastructuur bij inwerkingtreding Besluit kwaliteit leefomgeving~~
~~4.18 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~4.19 Effecten~~

~~5 Industrieterreinen met geluidproductieplafonds~~
~~5.1 De systematiek voor industrieterreinen~~
~~5.2 Wat zijn industrieterreinen?~~
~~5.3 Bevoegd gezag voor industrieterreinen~~
~~5.4 Normenkader en toepassing~~
~~5.5 De geluidproductieplafonds~~
~~5.6 De ligging van de geluidreferentiepunten~~
~~5.7 Het geluidaandachtsgebied~~
~~5.8 Regels voor het geluid van activiteiten op een industrieterrein~~
~~5.9 Akoestisch niet-relevante bedrijven~~
~~5.10 Industrieterreinen waarvoor de provincie bevoegd gezag is~~
~~5.11 Industrieterreinen met defensieactiviteiten~~
~~5.12 (Gemeente)grensoverschrijdende industrieterreinen~~
~~5.13 Andere bedrijventerreinen~~
~~5.14 Interactie met andere bedrijventerreinen~~
~~5.15 Projectbesluiten~~
~~5.16 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~5.17 Effecten~~

~~6 Gemeentewegen en lokale spoorwegen met basisgeluidemissie~~

~~6.1 De werking van het systeem op hoofdlijnen~~
~~6.2 De preventieve instrumenten~~
~~6.2.1 Wijziging van infrastructuur~~
~~6.2.2 Ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving~~
~~6.3 Het correctieve instrument: monitoring en verslaglegging~~
~~6.3.1 Monitoring van de geluidemissie~~
~~6.3.2 De basisgeluidemissie als referentiewaarde~~
~~6.3.3 Overschrijding van de basisgeluidemissie met meer dan 1,5 dB~~
~~6.3.4 Het wijzigen van de basisgeluidemissie~~
~~6.3.5 Uitvoering van de monitoring~~
~~6.3.6 Relatie met de richtlijn omgevingslawaai~~
~~6.3.7 Vergelijking met geluidproductieplafonds als omgevingswaarden~~
~~6.3.8 Beleidsvrijheid gemeente voor beschermingsniveau~~
~~6.3.9 Overzicht van de artikelen over de monitoring van infrastructuur met een basisgeluidemissie~~
~~6.4 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~6.5 Effecten~~

~~7 Waterschapswegen met basisgeluidemissie~~
~~7.1 Inleiding~~
~~7.2 De preventieve regels voor waterschapswegen~~
~~7.3 De correctieve regels voor waterschapswegen~~
~~7.4 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~7.5 Effecten~~

~~8 Relatie van verslaglegging en monitoring met de actieplannen geluid~~

~~9 Het toelaten van nieuwe geluidgevoelige gebouwen in de omgeving van wegen, spoorwegen of industrieterreinen~~
~~9.1 Inleiding~~
~~9.2 Standaardwaarde voor het geluid op de gevel~~
~~9.3 Grenswaarde voor het geluid op de gevel~~
~~9.4 Flexibiliteit boven grenswaarde, bijzondere stedenbouwkundige situaties~~
~~9.5 Flexibiliteit boven grenswaarde, geen bijzondere stedenbouwkundige situatie~~
~~9.6 Geluidluwe gevel~~
~~9.7 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~9.8 Effecten~~

~~10 Wijze van bepalen van het geluid~~

~~11 Registratie en gegevensbeheer~~

~~12 Sanering~~
~~12.1 Inleiding~~
~~12.2 Decentrale wegen en lokale spoorwegen~~
~~12.3 Besluit over maatregelen in een programma~~
~~12.4 Bekostiging maatregelen en budget~~
~~12.5 Periode van de sanering~~
~~12.6 Kenbaarheid hoge geluidbelastingen~~

~~13 Inspraak en rechtsbescherming~~

~~14 Overgangs- en invoeringsbepalingen~~
~~14.1 Inleiding~~
~~14.2 Overgangsrecht van de geluidregels op hoofdlijnen~~
~~14.3 Overgangsrecht in dit besluit~~

~~15 Totstandkoming besluit en consultatie~~
~~15.1 Totstandkoming besluit~~

~~15.2 Centrale thema's in de internetconsultatie en bestuurlijke consultatie~~
~~15.3 Wijzigingen naar aanleiding van de bestuurlijke en internetconsultatie~~

~~16 Effecten van de nieuwe geluidregels~~
~~16.1 Gelijkwaardig beschermingsniveau~~
~~16.2 Financiële effecten~~
~~16.2.1 Structurele effecten~~
~~16.2.2 Eenmalige effecten~~
~~16.2.3 Bekostigingswijze~~
~~16.3 Effecten voor woningbouwplannen~~

Samenvatting
Met dit Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet wordt een volgende stap gezet in de juridische uitwerking van de bestuurlijke afspraken over beleidsvernieuwing op het gebied van geluid en in de integratie van deze geluidregels in het stelsel van de Omgevingswet. De beleidsvernieuwing op het gebied van geluid is enerzijds gericht op het verbeteren van de bescherming tegen geluid via structurele monitoring, en anderzijds op de algemene verbeterdoelen van de stelselherziening. In overleg met de betrokken stakeholders is een systeem van geluidregels ontwikkeld dat een balans biedt tussen de wens tot vereenvoudiging, de wens tot beleidsvrijheid voor overheden en de mate van bescherming van de gezondheid tegen geluid. Ook borgen de nieuwe geluidregels de belangen van de (spoor)wegbeheerders en bedrijven op industrieterreinen.

Dit besluit vult het stelsel van de Omgevingswet aan met regels over geluid van wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Deze regels zijn nog niet opgenomen in de al eerder gepubliceerde algemene maatregelen van bestuur. Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat al de regels over het geluid van activiteiten buiten industrieterreinen en regels voor windturbines, windparken, buitenschietbanen en militaire springterreinen die ook gelden op industrieterreinen. Het Besluit bouwwerken leefomgeving bevat regels over geluidwering van gebouwen en over het geluid van bouwactiviteiten. De bruidsschat, onderdeel van het Invoeringsbesluit Omgevingswet, wordt aangevuld met tijdelijke regels voor aanleg of reconstructie van een gemeenteweg, waterschapsweg of lokale spoorweg die past binnen het geldende omgevingsplan. De regels over geluid van luchthavens worden later nog ingevoegd.
Dit besluit vult het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit aan met regels die gericht zijn tot bestuursorganen en instanties met publieke taken. Daarnaast wijzigt het de regels in het Besluit bouwwerken leefomgeving over geluidwering bij nieuwe gebouwen en bij wijziging van de gebruiksfunctie van gebouwen. Die laatste regels gelden ook voor burgers en bedrijven. Het Besluit activiteiten leefomgeving wordt aangevuld met regels die bepalen welke activiteiten alleen op industrieterreinen mogen worden verricht.

Dit besluit voorziet in regels voor verschillende situaties:
- De monitoring en beheersing van geluid van bestaande wegen, spoorwegen en industrieterreinen.
- Het toelaten of wijzigen van wegen, spoorwegen of activiteiten op industrieterreinen.
- Het toelaten van nieuwe geluidgevoelige gebouwen (woningen, kinderdagverblijven, scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen) in de omgeving van wegen, spoorwegen en industrieterreinen.
- De geluidwering van gebouwen in de omgeving van wegen, spoorwegen en industrieterreinen.
- Het saneren van bestaande situaties met overschrijdingen.

De monitoring en beheersing van geluid van bestaande wegen van gemeenten, waterschappen en provincies en lokale spoorwegen is nieuw: onder de Wet geluidhinder wordt alleen getoetst aan geluidnormen op het moment dat er wat verandert aan een weg of spoorweg, of er een gebouw bij komt. Daardoor heeft het geluid de afgelopen jaren kunnen toenemen door de groei van het verkeer (dit staat bekend als het «handhavingsgat»). Voor de rijkswegen en hoofdspoorwegen is de monitoring van het geluid al wel geregeld. Op dit punt is het besluit een beleidsneutrale omzetting van de regels van hoofdstuk 11 van de Wet milieubeheer. De andere onderdelen van het besluit vormen een inhoudelijke vernieuwing van de regels van de Wet geluidhinder.

Het besluit kent voor alle geluidbronnen een standaardwaarde voor het geluid op de gevel, een grenswaarde voor het geluid op de gevel en een grenswaarde voor het binnengeluid. Zolang aan de standaardwaarde wordt voldaan zijn de gezondheidsrisico's aanvaardbaar. Bij geluidniveaus tussen de standaardwaarde en de grenswaarde op de gevel maakt het bevoegd gezag een afweging. Het systeem van het besluit is erop gericht dat het geluid niet hoger is dan de grenswaarde op de gevel. In specifieke gevallen zijn gemotiveerd uitzonderingen mogelijk op die grenswaarde. Bij overschrijding van de grenswaarde voor het binnengeluid worden geluidwerende maatregelen aan het gebouw getroffen. Hierop kent het besluit beperkt uitzonderingen, bijvoorbeeld dat gevelmaatregelen niet nodig zijn als de eigenaar van het gebouw niet meewerkt.

De regels zijn gericht op het beheersen van de jaargemiddelde geluidniveaus, waarbij geluid in de avond en nacht zwaarder wordt gewogen dan geluid gedurende de dag. Dit sluit aan bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai (PbEG 2002, L 189) (hierna: richtlijn omgevingslawaai).

Voor de beheersing van het geluid van rijkswegen, hoofdspoorwegen, provinciewegen, sommige lokale spoorwegen en industrieterreinen wordt het systeem van geluidproductieplafonds gehanteerd. Daarmee geldt een strikte scheiding tussen een geluidbron en zijn omgeving. Die strikte scheiding zorgt er ook voor dat duidelijk is welk bestuursorgaan verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen bij dreigende overschrijding of overschrijding van het plafond. Het geluidproductieplafond wordt vastgesteld door een bestuursorgaan in een voor beroep vatbaar besluit. Het bestuursorgaan heeft als taak om ervoor te zorgen dat de geluidbron aan het geluidproductieplafond blijft voldoen. Het bestuursorgaan of een beheerder die onder zijn verantwoordelijkheid werkt kan fysieke maatregelen treffen, zoals stiller asfalt of geluidschermen. Maar ook bestuurlijke maatregelen zijn mogelijk, bijvoorbeeld regels over activiteiten op een industrieterrein of een verkeersbesluit over het verkeer op een weg. Bij industrieterreinen zijn vaak verschillende maatregelen mogelijk; dan kan een programma worden vastgesteld waarin afgewogen wordt welke maatregelen getroffen worden om een overschrijding te voorkomen of ongedaan te maken.
Het geluidproductieplafond geeft ook duidelijkheid aan de omgeving. Rond de geluidbron ligt een geluidaandachtsgebied, waar het geluid boven de standaardwaarde uitkomt. In dat gebied moet bij het toelaten van nieuwe gebouwen en bij het aanbrengen van geluidisolatie worden uitgegaan van het geluid dat hoort bij de geluidproductieplafonds.

Dit besluit bevat ook regels om te bepalen of er sprake is van een industrieterrein, waarvoor een geluidproductieplafond moet worden vastgesteld, of een ander bedrijventerrein, waarvoor dat niet hoeft. Daartoe zijn in het besluit de bedrijven aangewezen die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken. Een gemeente kan overigens voor andere bedrijventerreinen vrijwillig een geluidproductieplafond vaststellen.

Voor wegen van gemeenten en waterschappen en de meeste lokale spoorwegen wordt niet gewerkt met geluidproductieplafonds, maar wordt het systeem van de basisgeluidemissie gehanteerd voor de beheersing van het geluid. De strikte scheiding tussen bron en omgeving is niet nodig voor gemeenten, die voor beide verantwoordelijk zijn. Geluidproductieplafonds zijn te bewerkelijk voor de doorgaans rustige waterschapswegen. Voor gemeentewegen, waterschapswegen en de meeste lokale spoorwegen wordt het geluid gemonitord door het volgen van de verkeersontwikkeling. De monitoring wordt gefaseerd ingevoerd: eerst voor lokale spoorwegen en voor wegen met meer dan 4.500 motorvoertuigen per etmaal, en uiterlijk vijf jaar later voor wegen tussen 1.000 en 4.500 motorvoertuigen per etmaal. Voor rustige wegen tot 1.000 motorvoertuigen per etmaal is monitoring niet vereist. Het monitoringsresultaat wordt vergeleken met de basisgeluidemissie. Het college van burgemeester en wethouders of het dagelijks bestuur van het waterschap rapporteert de monitoringsresultaten aan de raad respectievelijk het algemeen bestuur. Als het geluid met 1,5 dB is gegroeid ten opzichte van de basisgeluidemissie, moet de gemeente of het waterschap afwegen of, en zo ja, welke maatregelen getroffen worden om het geluid te beperken. Als die maatregelen niet of onvoldoende helpen en het geluid binnen geluidgevoelige gebouwen boven de grenswaarde komt, moeten maatregelen getroffen worden die het binnengeluid verminderen, zoals gevelisolatie. De basisgeluidemissie waarmee de monitoringsresultaten vergeleken worden is in eerste aanleg het geluid in een basisjaar. De basisgeluidemissie kan echter worden verzet naar een nieuw geluidniveau na wijziging van de weg of spoorweg of nadat de bedoelde afweging over maatregelen is gemaakt.

Anders dan een geluidproductieplafond vormt een basisgeluidemissie geen uitgangspunt voor de besluitvorming over het toelaten van nieuwe geluidgevoelige gebouwen. Het bevoegd gezag zal zelf moeten bepalen wat het in een maatgevend jaar in de toekomst – veelal tien jaar na de beoogde realisatie van het plan, of een ander jaar als tien jaar zou leiden tot een te grote onderschatting – verwachte verkeersgeluid is. Daarbij kunnen de monitoringsresultaten uiteraard gebruikt worden.

Omdat het geluid in het verleden onvoldoende beheerst werd, zijn er nog veel gebouwen waar het geluid boven de grenswaarden komt. Het besluit bevat ook regels voor het saneren van gebouwen bij wegen van gemeenten, waterschappen, provincies en lokale spoorwegen, ter opvolging van de regels op grond van de Wet geluidhinder. De gemeenten, waterschappen en provincies stellen daartoe een lijst op van gebouwen die ze aanmelden voor subsidie van het Rijk. Ook stellen ze een programma op voor de uitvoering van de sanering. De sanering voor industrieterreinen is afgerond en is daarom niet geregeld. De sanering bij rijkswegen en hoofdspoorwegen blijft geregeld in de Wet milieubeheer, zoals bepaald in het overgangsrecht van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet.

De beheersing van geluid is data-intensief. Daarom wordt een Centrale voorziening geluidgegevens ontwikkeld die vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet de uitwisseling van gegevens zal ondersteunen.

Leeswijzer
In hoofdstuk 3 (specifieke taken) van het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt paragraaf 3.5 ingevoegd met regels over de beheersing van het geluid van de bron met geluidproductieplafonds of basisgeluidemissie. Deze paragraaf bevat de belangrijkste instructieregels voor de bestuursorganen die wegen en spoorwegen beheren. In afdeling 4.3 (programma's) worden de daar al opgenomen regels over het actieplan geluid, die dienen ter uitwerking van de richtlijn omgevingslawaai, aangevuld met enkele regels die zorgen voor samenhang tussen de Europese en nationale verplichtingen.

In hoofdstuk 5 (omgevingsplan) van het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt paragraaf 5.1.4.2a ingevoegd met instructieregels over het omgevingsplan. Dit wijst activiteiten aan die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken; het toelaten daarvan op een industrieterrein maakt dat een geluidproductieplafond vereist is. Vervolgens bevat het enkele instructieregels over de in het omgevingsplan op te nemen regels over geluid van activiteiten op het industrieterrein. Ook bevat het de regels voor het aanleggen of wijzigen van wegen en lokale spoorwegen zonder geluidproductieplafonds. Een belangrijk onderdeel is verder de regeling voor het toelaten van nieuwe geluidgevoelige gebouwen in de omgeving van wegen, spoorwegen of industrieterreinen. Tot slot bevat deze paragraaf regels voor indirecte akoestische effecten, voor het geval dat een wijziging van het omgevingsplan leidt tot meer geluid elders.

De aanvullingen van latere hoofdstukken van het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn beperkter in omvang. Hoofdstuk 7 (omgevingsverordening) wordt aangevuld met regels over het aanwijzen van wegen en lokale spoorwegen waarvoor de provincies geluidproductieplafonds vaststellen. Hoofdstuk 9 (projectbesluit) bevat regels over het meenemen van geluidproductieplafonds bij projectbesluiten. Hoofdstuk 10 (monitoring en gegevensverzameling) wordt aangevuld met regels over monitoring van het geluid van wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Verder bevat dit hoofdstuk de opdracht tot het instellen van het geluidregister, ofwel de Centrale voorziening geluidgegevens. Hoofdstuk 12 (overgangsrecht) wordt tot slot aangevuld met enkele bepalingen over (onder meer) sanering.

Ook de aanvullingen van het Omgevingsbesluit zijn beperkt in omvang. In hoofdstuk 5 (projectprocedure) wordt het mogelijk gemaakt om projectbesluiten te laten gelden als een besluit tot het vaststellen van geluidproductieplafonds. In hoofdstuk 10 (procedures) worden regels opgenomen over interbestuurlijke uitwisseling van gegevens en over gebruik van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Verder wordt hoofdstuk 15 (overgangsrecht) ingevoegd met enkele bepalingen over saneringen.

In het Besluit activiteiten leefomgeving wordt geregeld dat milieubelastende activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken alleen op industrieterreinen mogen worden verricht.

In het Besluit bouwwerken leefomgeving worden de bestaande bepalingen over geluidwering van gebouwen aangepast.

De in het Invoeringsbesluit Omgevingswet opgenomen «bruidsschat» wordt aangevuld met regels over het aanleggen of wijzigen van wegen en spoorwegen zonder geluidproductieplafond, voor zover dat niet gebeurt op grondslag van een wijziging van het omgevingsplan of een omgevingsvergunning.

Dit besluit bevat tot slot enkele overgangsrechtelijke bepalingen in verband met de invoering van geluidproductieplafonds voor provinciale wegen en industrieterreinen.

1 Inleiding

1.1 De achtergrond van de nieuwe regels voor geluid

Met de komst van de Omgevingswet[119] wordt het omgevingsrecht opnieuw vormgegeven. Een groot aantal wetten op het terrein van het omgevingsrecht zal geheel of (soms vooralsnog) gedeeltelijk in het stelsel van de Omgevingswet worden geïncorporeerd. Naast meer omvattende wetten als de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening behoren hiertoe ook specifieke wetten, waaronder de Wet geluidhinder. De Aanvullingswet geluid Omgevingswet voorziet erin dat de onderwerpen die tot dusverre zijn geregeld in de Wet geluidhinder en hoofdstuk 11 van de Wet milieubeheer, een plaats krijgen in het stelsel van de Omgevingswet. De regelgeving voor geluid wordt daarbij in overeenstemming gebracht met de opbouw en de doelen van de Omgevingswet, terwijl ook een aantal geluidinhoudelijke doelstellingen wordt gediend, zoals deze in het kader van het project Swung[120] zijn geformuleerd. Deze algemene maatregel van bestuur strekt tot de uitwerking van de regels van de Omgevingswet, zoals aangevuld met de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, op het terrein van geluid dat afkomstig is van wegen, spoorwegen en industrieterreinen.

Met de Omgevingswet vindt ook integratie van de geluidregels met de ruimtelijke ordening plaats, waaronder het toedelen van functies aan locaties en gebouwen in de omgeving van wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Dit zal leiden tot een grotere samenhang in afwegingen rond geluid en milieu in brede zin bij besluiten over ontwikkelingen in de omgeving van die wegen, spoorwegen en industrieterreinen en bij besluitvorming over ontwikkelingen aan of op deze geluidbronnen die verandering brengen in het geluid van deze bronnen.

In de Omgevingswet zijn al diverse regels en instrumenten opgenomen die (ook) betrekking kunnen hebben op geluid. Voorbeelden zijn het omgevingsplan, de omgevingsvergunning en de algemene regels voor activiteiten. De Aanvullingswet geluid Omgevingswet voorziet in de aanpassing en aanvulling van deze instrumenten. Het is de bedoeling dat de Aanvullingswet geluid Omgevingswet tegelijk met de Omgevingswet in werking treedt. Op dat moment zal ook deze algemene maatregel van bestuur in werking treden.

Eerder is al informatie verstrekt over de nieuwe geluidregels, onder andere in verhouding tot de Omgevingswet, in de brieven aan de Tweede Kamer van 28 maart 2013, 7 oktober 2015 en 27 september 2018.[121]

1.2 De doelen van het nieuwe omgevingsrecht

De maatschappelijke doelen van de Omgevingswet

119 Stb. 2016, 156.
120 Swung: «Samen werken aan de uitvoering van nieuw geluidbeleid».
121 Kamerstukken II 2012/13, 32 252, nr. 52, Kamerstukken II 2015/16, 28 663, nr. 64, respectievelijk Kamerstukken II 2018/19, 33 118, nr. 113.

In artikel 1.3 van de Omgevingswet zijn de maatschappelijke doelen van het omgevingsrecht weergegeven. De Omgevingswet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang: (a) bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en (b) doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Op grond van artikel 2.1, eerste lid, van de Omgevingswet vormen deze maatschappelijke doelen het oogmerk van taak- en bevoegdheidsuitoefening van overheden, voor zover daarover geen specifieke regels zijn gesteld. De Omgevingswet beoogt een betere balans te brengen tussen beide doelen, door enerzijds een meer samenhangende afweging van belangen op gebiedsniveau mogelijk te maken en anderzijds de fysieke leefomgeving te verbeteren wanneer de kwaliteit te kort schiet. De Omgevingswet draagt zo bij aan de versterking van de economie én aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving van ons land. De Omgevingswet dient ruimte te laten voor private en publieke initiatieven en een fysieke leefomgeving te bewerkstelligen die veilig, gezond en prettig is om in te leven.

De verbeterdoelen van de stelselherziening van het omgevingsrecht
Naast deze maatschappelijke doelen worden in het kader van de Omgevingswet ook vier verbeterdoelen onderscheiden. De verbeterdoelen drukken uit wat de wetgever wil bereiken met de stelselherziening van het omgevingsrecht. Die verbeterdoelen zijn bereikt als de Omgevingswet, inclusief aanvullingswetten en uitvoeringsregelgeving, in werking is. Deze verbeterdoelen spelen dus een rol in het proces van de stelselherziening, terwijl de maatschappelijke doelen vooral een rol hebben na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De vier verbeterdoelen van de stelselherziening van het omgevingsrecht zijn:

- het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht;
- het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
- het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
- het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Op de verhouding van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet tot de stelselherziening van het omgevingsrecht is ingegaan in de paragrafen 2.2 en 2.3 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet.[122]

1.3 De beleidsvernieuwing geluid
De verbeterdoelen van de stelselherziening gelden ook voor de Aanvullingswet geluid Omgevingswet. In paragraaf 4.8 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet is ingegaan op de vraag hoe in die wet invulling is gegeven aan deze doelen.

Daarnaast wordt met de nieuwe regels voor geluid een aantal inhoudelijke doelstellingen van de bescherming tegen geluid gediend. Het tegengaan van de onbeheerste groei van geluid is daarvan een belangrijk onderdeel. Daarnaast zijn het reduceren van hoge geluidbelastingen (sanering) en het bevorderen van bronbeleid belangrijke doelstellingen. Dit is al toegelicht in paragraaf 1.3 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet. Zoals daar is aangegeven, is daaraan gedurende een reeks van jaren gewerkt onder de naam «Swung». Met de aanvulling van de Omgevingswet en de daarop te baseren uitvoeringsregelgeving wordt het beleidsvernieuwingstraject Swung voltooid.

Net als bij de totstandkoming van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, is deze algemene maatregel van bestuur in nauwe samenspraak met partijen uit het veld tot stand gebracht. Conform artikel 23.4 van de Omgevingswet is een brede en interactieve participatiemogelijkheid geboden bij de totstandkoming van de uitvoeringsregelgeving. Bij de openbare internetconsultatie heeft eenieder de mogelijkheid gehad om zijn reactie op de ontwerpregelgeving te geven. De parlementaire betrokkenheid bij dit besluit is gewaarborgd door de voorhangprocedure bij beide Kamers der Staten-Generaal. Het ontwerp van deze algemene maatregel van bestuur is aan het parlement voorgelegd.

1.4 Geluid en gezondheid

122 Kamerstukken II 2018/19, 35 054, nr. 3.

Mensen ervaren in hun fysieke leefomgeving vele geluiden. Dat kan omgevingseigen geluid zijn zoals het ruisen van de wind in de bomen of de branding aan het strand. Ook kan het gaan om bewust geproduceerd geluid zoals muziek. Andere geluiden zijn functioneel zoals stemgeluid of geluiden bij een film. Daarnaast is veelal geluid waarneembaar afkomstig van activiteiten zoals verkeer, industrie, evenementen, laden en lossen en bouwen. Dergelijk geluid heeft gevolgen voor de gezondheid. Het kan leiden tot hinder, slaapverstoring en verstoring van de dagelijkse activiteiten, wat stressreacties veroorzaakt. Van de volwassen inwoners van Nederland ondervindt volgens het RIVM 48% minstens enigszins hinder door geluid van wegverkeer, 14% door railverkeer en 11% door fabrieken en bedrijven.[123] Ongeveer de helft van deze personen meldt ook slaapverstoring. 4,3% meldt ernstige slaapverstoring door wegverkeer. Deze effecten van geluid kunnen op hun beurt weer aanleiding geven tot hoge bloeddruk en verhoogde niveaus van het stresshormoon cortisol, die het risico op hart- en vaatziekten en op psychische aandoeningen verhogen. Het RIVM schatte in 2008 dat per jaar ca. 84 personen overlijden aan hartinfarcten als gevolg van geluid van wegverkeer.[124]
Op Europees, nationaal en lokaal niveau zijn daarom regels ingevoerd om mensen te beschermen tegen blootstelling aan geluidniveaus die hinder of slaapverstoring (en daarmee schade aan de gezondheid) kunnen veroorzaken. Op Europees niveau betreft het vaak regels voor het geluid van apparaten en voertuigen zoals grasmaaiers, machines, auto's en treinen. Maar ook is er de richtlijn omgevingslawaai die overheden stimuleert om te hoge geluidbelastingen in de fysieke leefomgeving door verkeer of industrie aan te pakken.

Vooruitlopend op deze richtlijn waren er op nationaal niveau al regels voor beheersing van geluid door verkeer en industrie, reden waarom deze richtlijn – anders dan bijvoorbeeld die voor luchtkwaliteit – geen normen op Europees niveau bevat (subsidiariteit). Met de komst van de Wet geluidhinder in de jaren »70 van de vorige eeuw is voor deze geluidbronnen door middel van een normenkader en toepassingsregels daarvoor op nationaal niveau een basisbeschermingsniveau neergelegd. Dit besluit vernieuwt dit en brengt het onder in het stelsel van de Omgevingswet.

Eén van de doelen van de Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. De Aanvullingswet geluid Omgevingswet concretiseert dit met de aanvullingen van de artikelen 2.27 en 2.28 van de Omgevingswet, waarmee duidelijk wordt gemaakt dat door het Rijk instructieregels worden gesteld met het oog op «het beschermen van de gezondheid, met betrekking tot de beheersing van geluid» afkomstig van wegen, spoorwegen en industrieterreinen. In lijn met deze wetsartikelen wordt ook in dit besluit een helder verband gelegd tussen gezondheid en geluid. Met dit besluit worden bijvoorbeeld de instructieregels voor omgevingsplannen over het geluid van wegen, spoorwegen en industrieterreinen aan het Besluit kwaliteit leefomgeving toegevoegd aan paragraaf 5.1.4, getiteld «Beschermen van de gezondheid en van het milieu».

Het Rijk stelt met de instructieregels doelen voor en grenzen aan de maximale blootstelling aan geluid. Deze regels bieden een basisbeschermingsniveau voor de gezondheid door geluidproductieplafonds vast te stellen en eisen te stellen aan omgevingsplannen en projectbesluiten. De Omgevingswet voorziet daarnaast in verschillende instrumenten om belangen, waaronder die van gezondheid, integraal af te wegen met andere belangen. Hier wordt toegelicht hoe de verschillende instrumenten worden ingezet met het oog op het bereiken en in standhouden van een gezonde fysieke leefomgeving.

Omgevingsvisie
De omgevingsvisie wordt door gemeenten, provincies en Rijk vastgesteld. Het is een politiek-bestuurlijk document dat het beleid voor de fysieke leefomgeving integraal omschrijft. Integraal beleid voor de fysieke leefomgeving betekent dat ook aandacht moet worden besteed aan het aspect gezondheid. Het bestuursorgaan is vrij in de wijze waarop de omgevingsvisie wordt ingevuld. Het Besluit kwaliteit leefomgeving noch dit besluit bevat daarover regels. De omgevingsvisie is de eerste stap in de beleidscyclus waarbij het bestuur aangeeft welke doelen zij heeft en hoe zij deze doelen wil realiseren. Door vooraf het kader voor gezondheid aan te geven en helder te maken wanneer dit kader relevant is kunnen motiveringsverplichtingen bij concrete besluiten worden beperkt. Er hoeft dan niet bij elk individueel besluit apart een afweging gemaakt te worden, die heeft al plaatsgevonden in het brede kader van de omgevingsvisie. Dit kan de bestuurlijke lasten en de onderzoekslasten voor concrete projecten beperken.

Actieplannen geluid

123 Beleving Woonomgeving in Nederland, Inventarisatie Verstoringen 2016, RIVM-rapport 2018-0084, 2018.
124 Omvang van de effecten op gezondheid en welbevinden in de Nederlandse bevolking door geluid van weg- en railverkeer, RIVM-rapport 630180001, 2008.

Op grond van de richtlijn omgevingslawaai wordt voor belangrijke wegen, spoorwegen en luchthavens en voor agglomeraties een actieplan geluid opgesteld.[125] Het Rijk stelt actieplannen op voor in ieder geval de rijkswegen, hoofdspoorwegen en de luchthaven Schiphol. Provincies doen dat in ieder geval voor provinciale wegen. Gemeenten in agglomeraties gaan in hun actieplannen in op geluid van wegen, spoorwegen, luchthavens en industrie. Dergelijke actieplannen zijn vooral gericht op prioritaire problemen waar een plandrempel voor het geluid op de gevel van een geluidgevoelig gebouw wordt overschreden. In het actieplan bepalen bestuursorganen zelf die plandrempel, afhankelijk van de ambities en mogelijkheden in hun gebied. De bestuursorganen bepalen welke maatregelen getroffen worden om overschrijdingen van de plandrempel te voorkomen of ongedaan te maken. Daarbij is een differentiatie naar bronsoort en gebiedssoorten mogelijk (gebiedsgericht beleid). Ook beschrijven de actieplannen ander beleid om geluid te beperken. Specifiek gaan gemeenten en provincies ook in op de bescherming van stille gebieden.

Omgevingsplan
Het omgevingsplan voorziet in een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, op basis van een integrale belangenafweging. Deze taak brengt met zich mee dat alle belangen worden afgewogen met het oog op een van de doelen van de Omgevingswet: «het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit». Gezondheid is één van die mee te wegen belangen. Met het amendement-Smaling[126] is dit voor omgevingsplannen nog eens extra benadrukt in artikel 2.1, vierde lid, van de Omgevingswet.

Van gemeenten mag in dit licht worden verwacht dat ze bij het toedelen van functies aan locaties nadenken over het geluid dat de ene functie veroorzaakt en de gevolgen daarvan voor de andere. Deze opdracht gaat verder dan het toepassen van de systematiek met geluidproductieplafonds en standaard- en grenswaarden van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waarmee het Rijk het basisbeschermingsniveau borgt. Zo zullen gemeenten ook moeten beoordelen of het niveau van niet gereguleerde bronnen, zoals menselijk stemgeluid, op een geluidgevoelig gebouw aanvaardbaar is. Het bereiken en in stand houden van een gezonde fysieke leefomgeving omvat naast bescherming van de gezondheid verder ook gezondheidsbevordering. De inrichting van de fysieke leefomgeving van een wijk, dorp of stad kan positieve gevolgen voor de gezondheid hebben. Zo kan gestreefd worden naar stille plekken in de stad. Om de eigen ambitie van een gezonde fysieke leefomgeving te behouden of te bereiken kan het bevoegd gezag in het omgevingsplan nadere regels opnemen. Het kan hierbij gaan om bijvoorbeeld een decentrale omgevingswaarde, maatregelen uit actieplannen of maatwerkregels. Onder de Wet ruimtelijke ordening kon het belang van gezondheid worden meegewogen als onderdeel van een «aanvaardbaar woon- en leefklimaat». Bij ruimtelijke ordening kon het aspect gezondheid dus al worden betrokken in de overwegingen. Onder de Omgevingswet is er een bredere belangenafweging waar alle belangen, inclusief gezondheid, worden meegewogen. Via randvoorwaarden aan ontwikkelingen of lokale normen kan direct gestuurd worden op alle belangrijke leefmilieukwaliteiten.

Omgevingsverordening
De Omgevingswet deelt – in lijn met de Wet milieubeheer – de provincies de taak toe om de geluidhinder in stiltegebieden te voorkomen of te beperken. Het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel 7.11) verplicht de provincies om in hun omgevingsverordening regels te stellen over het voorkomen of beperken van geluidbelasting in bij die verordening aangewezen gebieden.

Andere rijksregels
Behalve de specifieke regels voor geluid hebben ook andere regels in het stelsel betekenis voor het voorkomen en beheersen van geluid. Relevant zijn bijvoorbeeld de specifieke zorgplicht voor milieubelastende activiteiten (artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving) en de centrale beoordelingsregel voor de vergunningplichtige milieubelastende activiteit (artikel 8.9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). Het oogmerk hiervan is ook bescherming van het milieu en de gezondheid. Het in beide artikelen gehanteerde begrip «milieuverontreiniging» omvat in lijn met de richtlijn industriële emissies ook geluid. De specifieke zorgplicht vergt daarmee dat alle passende preventieve maatregelen tegen geluid en alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid getroffen worden. Bovendien is met de beoordelingsregel geborgd dat de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit alleen verleend wordt als aan die criteria is voldaan.

Deskundigheid

125 Voor een meer uitgebreide toelichting over deze actieplannen wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, Stb. 2018, 292, blz. 301–304.
126 Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 150.

Voor de beoordeling van het gezondheidsbelang is het nodig de relevante informatie te hebben en te duiden. Een goede betrokkenheid van de eigen deskundigen van de gemeente, namelijk de gemeentelijke gezondheidsdienst, helpt daarbij. Het blijft onder de Omgevingswet van belang deze deskundigen te betrekken bij de voorbereiding van een besluit, al is deze advisering niet verplicht gesteld. Van belang voor gemeentelijke gezondheidstaken is dat, behalve aan de Omgevingswet, ook aan de Wet publieke gezondheid moet worden voldaan. Deze wet verplicht verantwoordelijke besturen om gezondheidsaspecten te betrekken bij besluiten op het terrein van de fysieke leefomgeving (artikel 2, tweede lid, onder c, van de Wet publieke gezondheid). Om te komen tot een goede afweging kan het college van burgemeester en wethouders daarbij op grond van artikel 16 van de Wet publieke gezondheid advies vragen aan de gemeentelijke gezondheidsdienst.

1.5 Verhouding met andere sporen

Stelselherziening omgevingsrecht
Dit besluit maakt onderdeel uit van de stelselherziening van het omgevingsrecht. De Omgevingswet van 2016 heeft daarvoor de basis gelegd. De Omgevingswet is aangevuld met de Invoeringswet Omgevingswet en met de vier aanvullingswetten: bodem, geluid, grondeigendom en natuur.

Ter uitvoering van de Omgevingswet zijn in 2018 vier algemene maatregelen van bestuur vastgesteld:
- Het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit besluit stelt algemene, rechtstreeks werkende rijksregels over activiteiten in de fysieke leefomgeving. Dit besluit is gericht tot een ieder die deze activiteiten verricht, dus burgers, bedrijven en overheden in de rol van initiatiefnemer.
- Het Besluit bouwwerken leefomgeving. Dit besluit stelt algemene, rechtstreeks werkende rijksregels over activiteiten met betrekking tot bouwwerken, zoals bouwen en slopen. Dit besluit is gericht tot een ieder die deze activiteiten verricht, in de praktijk vooral burgers en bedrijven.
- Het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dit besluit richt zich tot bestuursorganen en bevat de inhoudelijke normen voor de bestuurlijke taakuitoefening en besluitvorming.
- Het Omgevingsbesluit. Dit besluit bevat de algemene en procedurele bepalingen voor de uitwerking van de instrumenten van de Omgevingswet die voor een ieder van belang zijn, zowel voor overheden als voor bedrijven en burgers.

Met het Invoeringsbesluit Omgevingswet en de vier aanvullingsbesluiten die horen bij de vier aanvullingswetten worden deze algemene maatregelen van bestuur aangevuld. Dit besluit geluid vult alle vier genoemde algemene maatregelen van bestuur en het Invoeringsbesluit Omgevingswet aan.

In 2019 is ter uitvoering van de Omgevingswet één ministeriële regeling vastgesteld, de Omgevingsregeling. Deze wordt op haar beurt aangevuld met de Invoeringsregeling Omgevingswet en vier aanvullingsregelingen, waaronder de Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet.

De Invoeringswet Omgevingswet, het Invoeringsbesluit en de Invoeringsregeling voorzien ook in overgangsrecht, het intrekken van de oude regelgeving en het doorvoeren van technische wijzigingen in andere regelgeving. De aanvullingswetten, -besluiten en -regelingen voorzien zelf in dergelijke overgangsrechtelijke en technische bepalingen.

Andere sporen geluid
Zoals aangegeven bevat dit besluit de nieuwe regels voor geluid van wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Paragraaf 5.1.4.2 (Geluid) van het in 2018 vastgestelde Besluit kwaliteit leefomgeving bevat al nieuwe regels voor:
- Activiteiten buiten industrieterreinen zoals horeca, detailhandel, recreatie en lichte industriële activiteiten die geen aanleiding geven om de locatie als «industrieterrein» aan te duiden (paragraaf 5.1.4.2.2).
- Specifieke activiteiten, ook als deze verricht worden op industrieterreinen: windturbines, windparken, buitenschietbanen en militaire springterreinen (paragraaf 5.1.4.2.3).

Het Invoeringsbesluit Omgevingswet voorziet in enkele wijzigingen van paragraaf 5.1.4.2 naar aanleiding van recente inzichten. Voorliggend besluit bevat enkele technische wijzigingen van deze paragraaf om een goede aansluiting op de aanvullingen te waarborgen.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat al regels ter uitvoering van de richtlijn omgevingslawaai. De regels over de verplichte actieplannen geluid zijn opgenomen in afdeling 4.3 en de regels over de geluidbelastingkaarten, die worden vastgesteld ter voorbereiding van die plannen, zijn opgenomen in paragraaf 11.2.5. Voorliggend besluit bevat een beperkte aanvulling van de regels over actieplannen. Ook bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel aan de provincies over het vaststellen van stiltegebieden.

Op grond van de nieuwe regels van het Besluit kwaliteit leefomgeving worden de geluidregels over activiteiten opgenomen in het omgevingsplan. Anders dan het Activiteitenbesluit milieubeheer bevat het Besluit activiteiten leefomgeving daarom geen geluidregels voor activiteiten. Om te voorkomen dat een «gat» ontstaat tussen het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet en het moment dat gemeenten de geluidregels opnemen in hun omgevingsplan is voorzien in de zogenoemde «bruidsschat». Daarmee worden de bestaande geluidregels uit het Activiteitenbesluit milieubeheer overgezet naar de omgevingsplannen van de gemeenten. Deze geluidregels zijn opgenomen in paragraaf 22.3.4 van de bruidsschat die onderdeel vormt van het Invoeringsbesluit Omgevingswet.

De nieuwe regels voor geluidisolatie van gebouwen zijn al opgenomen in het in 2018 vastgestelde Besluit bouwwerken leefomgeving (artikelen 4.103 en 5.23). Voorliggend besluit brengt enkele wijzigingen aan in die artikelen. Het Besluit bouwwerken leefomgeving bevat verder al de geluidregels over bouw- en sloopactiviteiten en mobiele puinbrekers (artikelen 7.17 en 7.39). Omdat dergelijke activiteiten een tijdelijk karakter hebben is er niet voor gekozen om ze te reguleren via het omgevingsplan.
De overgang van geluidregels over luchthavens naar het nieuwe stelsel volgt een apart spoor. Voorzien is dat de instructieregels over ruimtelijke beperkingen rond luchthavens, waaronder beperkingen vanwege geluid, een plaats krijgen in hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze worden ingevoegd via een apart wijzigingsbesluit. Door de relatie van die regels met ontwikkelingen rond de wijziging van het (Luchthavenverkeersbesluit Schiphol en) Luchthavenindelingsbesluit Schiphol in verband met de invoering van het nieuwe normen- en handhavingsstelsel voor Schiphol, en de wijziging en vaststelling van verschillende luchthavenbesluiten voor burgerluchthavens van nationale betekenis en militaire luchthavens, zal dit wijzigingsbesluit niet gereed zijn bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Artikel 2.44a van de Invoeringswet Omgevingswet voorziet in een overgangsregime hiervoor.

Naast voorliggend besluit is er ook een Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet. Dit bevat vooral de meet- en rekenvoorschriften. In paragraaf 3.10 van deze nota van toelichting wordt hier nader op ingegaan.

WHO-advies van 10 oktober 2018
De World Health Organization (WHO) heeft op 10 oktober 2018 het rapport «Environmental Noise Guidelines for the European Region» uitgebracht. De WHO benadrukt in dit rapport in algemene zin dat blootstelling aan hoge geluidniveaus tot belangrijke nadelige gezondheidseffecten leidt. Het rapport bevat naar aanleiding van nieuwe inzichten nieuwe dosisresponsrelaties en advieswaarden voor geluid van verschillende bronnen, waaronder voor wegen, spoor en luchtvaart. Of en op welke wijze deze nieuwe inzichten, zoals vermeld in het WHO-rapport, doorwerking kunnen krijgen in de regelgeving en het beleid voor geluid, vergt zorgvuldig onderzoek en afweging van de diverse betrokken belangen. Bij dat onderzoek en deze afweging zal mede rekening gehouden worden met de ontwikkelingen in Europees verband over de richtlijn omgevingslawaai (die op dit moment geen normen bevat) en de uitgangspunten en systeemkeuzes die aan de Omgevingswet ten grondslag liggen. Het advies geeft, ook gezien de nog lopende ontwikkelingen in Europees verband, geen aanleiding om dit besluit aan te houden.

In de motie van het Tweede Kamerlid Schonis[127] is gevraagd om een onafhankelijk onderzoek om in kaart te brengen hoe het WHO-rapport zich verhoudt tot de huidige (inter)nationale wet- en regelgeving en naar de mogelijkheden om het WHO-rapport te gebruiken ter versterking van het (inter)nationaal beleid en de mogelijke gevolgen daarvan voor de Nederlandse situatie. Daartoe heeft het RIVM een rapport opgesteld dat in juni 2020 aan de Tweede Kamer is aangeboden.[128] Nog beoordeeld wordt of en zo ja, in hoeverre het WHO-rapport invloed zal hebben op de nationale normstelling en regelgeving voor geluid.

1.6 Strekking en inhoud van het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet

127 Kamerstukken II 2018/19, 35 000 A, nr. 60.
128 Kamerstukken II 2019/20, 29 383, nr. 343.

Zoals aangegeven, strekt dit besluit tot de uitwerking van een aantal wettelijke bepalingen voor het beleidsterrein geluid. Daarbij is geen sprake van een eigenstandige algemene maatregel van bestuur. De bepalingen van de onderhavige maatregel worden opgenomen in andere, meer algemene maatregelen van bestuur die deel uitmaken van het stelsel van de Omgevingswet. Het betreft met name het Besluit kwaliteit leefomgeving, maar ook het Omgevingsbesluit en het Besluit bouwwerken leefomgeving worden gewijzigd.

De nieuwe regels voor geluid betreffen dezelfde categorieën van geluidbronnen als de Wet geluidhinder en hoofdstuk 11 van de Wet milieubeheer. Het betreft industrieterreinen, wegen en spoorwegen, zowel bezien vanuit de bron als vanuit de bouw van geluidgevoelige gebouwen in de nabijheid van de bron.
Het nieuwe stelsel bestaat uit vijf belangrijke ingrediënten. Het stoppen van de onbeheerste groei van geluid, het reduceren van hoge geluidbelastingen en de invoering van bronmaatregelen zijn de drie pijlers. Vervolgens zijn doelmatigheid en de richtlijn omgevingslawaai essentiële elementen die in elk van deze pijlers doorwerken. Het bouwwerk van het nieuwe stelsel is geïllustreerd in het hierna opgenomen schema. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van de memorie van toelichting bij het voorstel tot wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de invoering van geluidproductieplafonds en de overheveling van hoofdstuk IX van de Wet geluidhinder naar de Wet milieubeheer (modernisering instrumentarium geluidbeleid, geluidproductieplafonds)[129].

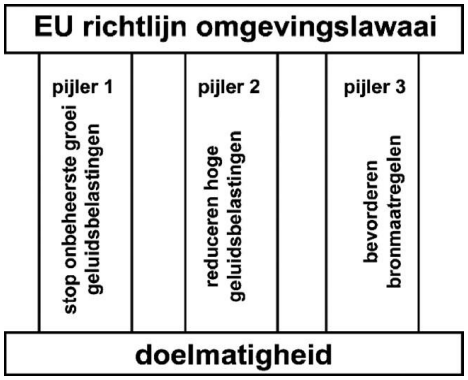

Het instrumentarium ziet er anders uit dan onder de voorafgaande regelgeving. Niet alleen voor de rijksinfrastructuur, maar ook voor de provinciale infrastructuur en voor industrieterreinen wordt voortaan gewerkt met geluidproductieplafonds. Deze geluidproductieplafonds krijgen het karakter van omgevingswaarden en leggen de bovengrens vast voor het geluid op geluidreferentiepunten van een weg, spoorweg of industrieterrein. Alleen na het doorlopen van een procedure kunnen deze plafonds worden gewijzigd. Voor de bouw van geluidgevoelige gebouwen langs of rond deze geluidbronnen geldt een systeem dat is afgestemd op de plafondsystematiek. Voor gemeentewegen, waterschapswegen en lokale spoorwegen is een systeem van preventie en monitoring van toepassing, met een zogenoemde basisgeluidemissie. Wat de taken en bevoegdheden betreft, wordt de overheidslaag gevolgd die de geluidbron beheert, dus de rijksoverheid voor de rijksinfrastructuur, de provinciale overheid voor de provinciale infrastructuur, et cetera. De taak om het geluid door industrieterreinen te beheersen is door de Aanvullingswet geluid Omgevingswet opgedragen aan het gemeentebestuur. De provincie kan die taak overnemen voor aangewezen industrieterreinen.

1.7 Wijze van regelstelling

De instructieregels van het Besluit kwaliteit leefomgeving richten zich tot bestuursorganen. Ook de instructieregels die dit besluit toevoegt aan het Besluit kwaliteit leefomgeving, richten zich – behalve de hierna te bespreken uitzondering – enkel tot bestuursorganen. Tot welk bestuursorgaan die instructieregels zich richten volgt uit de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet geluid Omgevingswet.

In het Besluit kwaliteit leefomgeving worden ook eisen gesteld die verband houden met het beheer van rijkswegen en hoofdspoorwegen waarvoor geluidproductieplafonds zijn vastgesteld (zie artikel 3.29). Deze instructieregels richten zich tot de instantie die verantwoordelijk is voor dat beheer: de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (in de praktijk Rijkswaterstaat), respectievelijk de beheerder als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Spoorwegwet (ProRail). Daartoe wijzigt de Aanvullingswet geluid Omgevingswet artikel 2.24 van de Omgevingswet.

129 Kamerstukken II 2009/10, 32 252, nr. 3.

Daarnaast worden op grond van het gewijzigde artikel 3.10, tweede lid, van de Omgevingswet naast bestuursorganen ook andere instanties aangewezen die maatregelen treffen om te voldoen aan geluidproductieplafonds als omgevingswaarden. Het betreft opnieuw de beheerder als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Spoorwegwet en daarnaast de op grond van artikel 18, eerste lid, van de Wet lokaal spoor aangewezen instantie (zie artikel 3.45 van het Besluit kwaliteit leefomgeving).

1.8 Terminologie

Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren de geluidregels voor wegen, spoorwegen en industrieterreinen opgenomen in de Wet geluidhinder en hoofdstuk 11 van de Wet milieubeheer, en bijbehorende uitvoeringsbesluiten en -regelingen. Met dit besluit worden de nieuwe geluidregels voor deze geluidbronsoorten ingevoegd in met name het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat wordt aangevuld en gewijzigd. Dit besluit wijzigt daarnaast ook het Omgevingsbesluit, het Besluit bouwwerken leefomgeving en het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer.

Deze vergaande integratie van de geluidregelgeving maakt het ook noodzakelijk om de terminologie te uniformeren. Daarbij gaat het niet alleen om de begripsbepalingen in bijlage I van het Besluit kwaliteit leefomgeving, maar bijvoorbeeld ook om de invulling van een begrip als «geluidgevoelige gebouwen». In de oude situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren begrippen in de verschillende wetten soms anders ingevuld. Een bekend voorbeeld is een locatie waar volgens het bestemmingsplan het gebruik voor «wonen» was toegestaan, maar nog geen woning was gebouwd. Zo'n locatie was wel geluidgevoelig bij toepassing van de Wet geluidhinder, maar niet geluidgevoelig in het kader van de algemene geluidregels van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Dergelijke verschillen zijn nu weggenomen. Er is nu in het Besluit kwaliteit leefomgeving maar één artikel waarin de geluidgevoelige gebouwen worden aangewezen (dat overigens met dit besluit wordt verplaatst).

Uitwendige scheidingsconstructie

Het streven naar uniformeren van de terminologie geldt ook voor begrippen die in het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn gedefinieerd die verband houden met de geluidwering van gebouwen. Bekende begrippen uit de bouwregelgeving die zijn overgenomen zijn de uitwendige scheidingsconstructie en de karakteristieke geluidwering. Die spelen een rol bij het voldoen aan de binnenwaarde van geluidgevoelige gebouwen als het geluid van een weg, spoorweg of industrieterrein toeneemt. Ook voor bestaande geluidgevoelige gebouwen is het voldoen aan de binnenwaarde nu uitgedrukt als een eis aan de karakteristieke geluidwering van het gebouw, die leidt tot het voldoen aan de binnenwaarde.

Geluid in plaats van geluidbelasting

De sterkte van geluid kan op veel verschillende manieren worden uitgedrukt. Het kan gaan om een gemiddelde geluidbelasting, een geluidniveau, een beoordelingsniveau, een maximaal geluidniveau etc. Er worden daarom verschillende zogenoemde dosismaten gebruikt, bijvoorbeeld L_{den} en L_{night}. In het Besluit kwaliteit leefomgeving en dit besluit wordt in de artikelen echter meestal kortweg het begrip «geluid» gebruikt, bijvoorbeeld: het geluid door een weg. In de Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet wordt voorgeschreven hoe in dat geval het geluid (door meten of rekenen) wordt bepaald. Alleen bij gecumuleerd geluid en gezamenlijk geluid is het noodzakelijk dit expliciet te benoemen, omdat de desbetreffende artikelen die daarop betrekking hebben met alleen de aanduiding «geluid» niet goed leesbaar zijn.

Dosismaat en eenheid

Het geluid wordt in dit besluit hoofdzakelijk bepaald met toepassing van de dosismaat L_{den}. Hiermee wordt aangesloten bij de richtlijn omgevingslawaai. Het niveau van geluid wordt uitgedrukt in de officiële eenheid dB(A). Daarin staat de A voor een bepaalde weging van het geluid die is gebaseerd op de gevoeligheid van het menselijke oor voor verschillende frequenties. Door de A-weging kan het geluid in één getal worden uitgedrukt.

Bij de introductie in 2012 van het systeem van geluidproductieplafonds is ervoor gekozen om de (A) niet te noemen en in dit besluit wordt ook de eenheid «dB» niet meer genoemd, maar alleen de getalswaarde en de dosismaat. De normen in dit besluit zijn uitgedrukt in L_{den}, bijvoorbeeld 50 L_{den}.

Geluidgevoelige gebouwen

Het begrip «geluidgevoelig gebouw» wordt gehanteerd in dit besluit, maar is al gedefinieerd in bijlage I van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarin wordt verwezen naar de aanwijzing van die gebouwen in artikel 5.56 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Dit besluit schrapt artikel 5.56 van het Besluit kwaliteit leefomgeving en voegt een nieuw artikel 3.21 met dezelfde inhoud en strekking toe, waarbij ook de verwijzing in bijlage I wordt aangepast. Dezelfde lijst van geluidgevoelige gebouwen wordt in alle relevante paragrafen van het Besluit kwaliteit leefomgeving gebruikt.
Ook de aanwijzing zelf laat een integratie van de geluidregels zien. In de aanwijzing wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van het begrip «woonfunctie», dat in bijlage I van het Besluit kwaliteit leefomgeving weer is gedefinieerd als «een woonfunctie als bedoeld in bijlage I bij het Besluit bouwwerken leefomgeving». In de wijze van definiëren is meer dan voorheen aansluiting gezocht bij de bouwregelgeving in het Besluit bouwwerken leefomgeving zonder wezenlijke wijzigingen tot stand te brengen ten opzichte van de definities die voorheen golden op grond van de Wet geluidhinder en de Wet milieubeheer. Kort samengevat betreft het woningen, inclusief verzorgingshuizen, woonwagens en woonschepen, scholen, diverse zorginstellingen en kinderdagverblijven.
In dit besluit wordt het begrip «woning» niet meer gebruikt. De geluidnormen gelden voor geluidgevoelige gebouwen, waaronder een gebouw (of een gedeelte van een gebouw) dat een woonfunctie heeft. Het maakt voor de toepassing van de geluidregels niet uit hoe een woning wordt betiteld, de functie is bepalend. Een specifieke vorm van bewoning kan uiteraard voor een gemeente wel aanleiding zijn om een wat hoger of lager geluidniveau aanvaardbaar te achten. Ook dienstwoningen, studentenwoningen, evenementenwoningen, woningen op een industrieterrein: al deze woningen zijn geluidgevoelige gebouwen. Als een afdeling, paragraaf of artikel niet geldt voor een bepaalde categorie geluidgevoelige gebouwen, is dat altijd expliciet in een «toepassingsbereik»-artikel aangegeven.

Voorheen werd vaak het begrip «geluidgevoelige bestemming» gebruikt, waarmee werd gedoeld op in het bestemmingsplan toegelaten maar nog niet gebouwde woningen (gebouwen, terreinen). Het begrip «geluidgevoelige bestemming» wordt niet meer in dit besluit gebruikt. In dit besluit wordt consequent gesproken van (in het omgevingsplan) toegelaten geluidgevoelige gebouwen. In artikel 3.21 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is bepaald dat onder een geluidgevoelig gebouw ook moet worden begrepen een gebouw dat op grond van het omgevingsplan gebouwd mag worden. Ook «bestemde» woningen zijn dus geluidgevoelig. In dit besluit wordt ook de term «geprojecteerd» niet meer gebruikt. Als een geluidgevoelig gebouw gebouwd mag worden, dat wil zeggen de omgevingsvergunning voor bouwen kan verleend worden zonder dat een nadere toetsing aan de regels van dit besluit plaatsvindt, is dat gebouw een geluidgevoelig gebouw.

Het in 2012 geïntroduceerde begrip «geluidgevoelig object» wordt ook niet meer gebruikt in dit besluit. Dat is opgegaan in het begrip geluidgevoelig gebouw.

Gevel
De geluidnormen hebben betrekking op het geluid op de gevel van een geluidgevoelig gebouw en hebben primair als doel het beschermen van de gezondheid door het stellen van eisen aan het geluid op en rond woningen, waar mensen langdurig verblijven en slapen. De geluidnormen hebben een sturende werking bij het indelen van de fysieke leefomgeving (toedelen van functies aan locaties). Bij het toetsen kan op het niveau van een woning (gebouw of gedeelte van een gebouw met een woonfunctie) wel onderscheid worden gemaakt tussen de voorgevel, zijgevel en achtergevel. Zeker bij woningen langs een weg is het geluid op de voorgevel veel hoger dan het geluid op de achtergevel en dat moet bij het toelaten van een woning beoordeeld kunnen worden. Ook kan onderscheid worden gemaakt tussen het geluid op verschillende bouwlagen.
In dit besluit wordt het begrip «gevel» alleen als ruimtelijk begrip gebruikt, niet als bouwkundig begrip. Het begrip gevel moet in dat licht worden opgevat als «de zijde» van een woning maar is niet als zodanig gedefinieerd. Het begrip «gevel» mag dus niet, zoals onder de Wet geluidhinder wellicht mogelijk was, worden geïnterpreteerd als een uitwendige scheidingsconstructie, met alle bouwkundige detailleringen die daarvan deel kunnen uitmaken. De bouwkundige details van een uitwendige scheidingsconstructie zijn niet relevant voor de sturende ruimtelijke werking die met het toetsen van het geluid op een gevel aan geluidnormen wordt beoogd. Het begrip «uitwendige scheidingsconstructie» wordt wel gebruikt in dit besluit, maar uitsluitend bij het bepalen van geluidwerende maatregelen voor het voldoen aan de binnenwaarde. Dat is pas aan de orde nadat, alles integraal afwegende, een bepaalde hoeveelheid geluid op de gevels van een gebouw aanvaardbaar is geacht.

Industrieterrein

De term «industrieterrein» wordt in de Aanvullingswet geluid Omgevingswet gebruikt voor een terrein waar bij algemene maatregel van bestuur aangewezen activiteiten kunnen worden verricht, die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken. Die activiteiten zijn aangewezen in artikel 5.78b van het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat met dit besluit wordt ingevoegd. Voorheen werden de bedrijven waar die activiteiten worden uitgevoerd ook wel aangeduid als «A-inrichting» maar het begrip «inrichting» wordt onder de Omgevingswet niet meer gebruikt. De handzame term «grote lawaaimaker» kan nog wel worden gebruikt. Toelaten van zo'n activiteit op een industrieterrein betekent dat voor dat industrieterrein geluidproductieplafonds moeten worden vastgesteld, ongeacht of die activiteit daadwerkelijk al wordt uitgevoerd of niet. En omgekeerd: dergelijke activiteiten mogen alleen worden uitgevoerd op een industrieterrein waarvoor geluidproductieplafonds zijn vastgesteld.
Voor bedrijventerreinen die geen industrieterrein zijn, hoeven geen geluidproductieplafonds te worden vastgesteld, maar dat mag wel. Overigens geven gemeenten ook aan industrieterreinen waar «grote lawaaimakers» zijn toegestaan namen als bedrijventerrein of bedrijvenpark, maar dat neemt niet weg dat het industrieterreinen zijn als bedoeld in de artikelen 2.11a en 2.12a, eerste lid, van de Omgevingswet.

Standaardwaarden en grenswaarden
Onder de oude regels gold voor geluidgevoelige objecten een ten hoogste toelaatbare waarde van het geluid, in de praktijk vaak kortweg aangeduid als «voorkeurswaarde». Bij besluit kon onder voorwaarden een hogere waarde (van het geluid) aanvaardbaar worden geacht. De wetgeving stelde wel een bovengrens die in de praktijk werd aangeduid als «maximale waarde». Deze termen worden in het Besluit kwaliteit leefomgeving niet meer gebruikt. Om de terminologie in alle milieuregels en andere regels te uniformeren worden in het Besluit kwaliteit leefomgeving in algemene zin twee begrippen gehanteerd:

- standaardwaarden: een geaccepteerd vertrekpunt (niveau) waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken, en
- grenswaarden: een grens waarvan alleen bij uitzondering en alleen in aangegeven gevallen (zoals bij «zwaarwegende belangen») kan worden afgeweken.

Wat voorheen werd aangeduid met «voorkeurswaarde» is in de terminologie van het Besluit kwaliteit leefomgeving een standaardwaarde. De standaardwaarde voor geluid vertegenwoordigt een «geaccepteerd geluidniveau»: als aan de standaardwaarde voldaan wordt, is geen nadere afweging of besluitvorming nodig. De maximale waarde wordt nu formeel aangeduid als de grenswaarde voor het geluid op de gevel of (bij woonwagens en woonschepen) op de grens van de locatie. In deze nota van toelichting wordt ook kortweg gesproken over «de grenswaarde voor het geluid op de gevel». Ook het toelaatbare binnenniveau in een gebouw is een grenswaarde, en wordt nu aangeduid als de grenswaarde voor het geluidniveau in geluidgevoelige ruimten. Voor deze grenswaarde bestaat geen standaardwaarde.

Enkelvoud = meervoud
Net als in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn in dit besluit de artikelen zoveel mogelijk in enkelvoud geschreven. Een artikel heeft bijvoorbeeld betrekking op het toelaten van een geluidgevoelig gebouw, of het vaststellen van een geluidproductieplafond, waarmee het uiteraard ook betrekking heeft op het toelaten van meerdere geluidgevoelige gebouwen of het vaststellen van meerdere geluidproductieplafonds. Met name dat laatste zal in de praktijk vrijwel altijd het geval zijn.

Wijzigen = vaststellen
In de artikelen wordt – net als in het Besluit kwaliteit leefomgeving – geen verschil gemaakt tussen vaststellen en wijzigen. Het wijzigen van een waarde (verhogen, verlagen, veranderen) valt onder het begrip vaststellen. Bij het wijzigen gelden dezelfde regels als bij het vaststellen. In een aantal artikelen is bewust het begrip verlagen gebruikt, in dat geval heeft het artikel uiteraard alleen betrekking op het verlagen van een waarde.

6 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-22; *Besluit van 16 december 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten in verband met de overgang van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet (Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-22.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-04-24: Een aantal onderdelen uit het algemene deel van deze nota van toelichting is niet overgenomen omdat betreffende inhoud niet direct betrekking heeft op de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving als gevolg van dit Staatsblad. Desbetreffende delen zijn in navolgende inhoudsopgave in donkeroranje ~~'dubbel doorgehaald'~~.

Inhoudsopgave

Samenvatting
Leeswijzer

~~1 Inleiding~~

~~2 Hoofdbestanddelen specifieke regels voor natuurbescherming~~
~~2.1 Algemene voorzieningen~~
~~2.1.1 Inleiding~~
~~2.2.1 Bevoegdheidsverdeling~~
~~2.1.3 Monitoring en gegevensverstrekking~~
~~2.1.4 Specifieke zorgplicht~~
~~2.1.5 Actieve beschermingsmaatregelen~~
~~2.2 Gebiedsbescherming~~
~~2.2.1 Natura 2000-gebieden~~
~~2.2.2 Bijzondere nationale natuurgebieden~~
~~2.3 Soortenbescherming~~
~~2.3.1 Algemene verboden ter bescherming van dieren of planten~~
~~2.3.2 Schade- en overlastbestrijding, populatiebeheer en jacht~~
~~2.3.3 Gebruik van middelen voor het vangen of doden van dieren~~
~~2.3.4 Handel in en bezit van dieren en planten~~
~~2.4 Houtopstanden, hout en houtproducten~~

3 Achtergrond en strekking wijzigingen Bal
3.1 Reikwijdte en grondslagen
3.2 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden
3.2.1 Natura 2000-gebieden
3.2.1.1 Instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen
3.2.1.2 Vergunningvrije gevallen en flexibiliteitsregels Natura 2000-activiteiten
3.2.2 Bijzondere nationale natuurgebieden
3.3 Soortenbescherming
3.3.1 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: soorten vogelrichtlijn
3.3.1.1 Regeling in de vogelrichtlijn
3.3.1.2 Omzetting in het Bal
3.3.2 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: soorten habitatrichtlijn
3.3.2.1 Regeling in de habitatrichtlijn
3.3.2.2 Omzetting in het Bal
3.3.3 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: andere soorten
3.3.4 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: overige bepalingen
3.3.5 Schade- en overlastbestrijding, populatiebeheer en jacht
3.3.5.1 Faunabeheereenheden en -plannen en wildbeheereenheden
3.3.5.2 Schadebestrijding
3.3.5.3 Overlastbestrijding
3.3.5.4 Populatiebeheer
3.3.5.5 Jacht
3.3.6 Middelen voor het vangen of doden van dieren
3.3.6.1 Algemeen
3.3.6.2 Verboden middelen in het veld
3.3.6.3 Gebruik van het geweer
3.3.6.4 Jachtvogels en eendenkooien
3.3.6.5 Examens jachtgeweeractiviteiten, valkeniersactiviteiten en gebruik eendenkooien
3.3.7 Handel en bezit
3.3.7.1 Algemeen
3.3.7.2 Cites
3.3.7.3 Soorten vogelrichtlijn
3.3.7.4 Soorten habitatrichtlijn
3.3.7.5 Soorten op bijlage IX bij het Bal
3.3.7.6 Specifieke Europese handelsbeperkingen
3.3.8 Uitvoering EU-verordening invasieve uitheemse soorten
3.4 Hout- en houtopstanden
3.4.1 Meldings- en herbeplantingsplicht
3.4.2 Handel en bezit

~~4 Achtergrond en strekking wijzigingen Bkl~~
~~4.1 Reikwijdte en grondslagen~~
~~4.2 Algemene instructieregels voor natuur~~
~~4.2.1 Algemeen~~
~~4.2.2 Rekening houden met sociaaleconomische belangen~~
~~4.2.3 Actieve maatregelen voor behoud en herstel van de biodiversiteit~~
~~4.3 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden~~
~~4.3.1 Natura 2000-gebieden~~
~~4.3.1.1 Algemeen~~
~~4.3.1.2 Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden~~
~~4.3.1.3 Instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen~~
~~4.3.1.4 Programmatische aanpak stikstof~~
~~4.3.1.5 Beoordeling plannen en projecten in relatie tot Natura 2000~~
~~4.3.2 Bijzondere nationale natuurgebieden~~
~~4.4 Soortenbescherming~~
~~4.4.1 Beoordelingskader flora- en fauna-activiteiten soorten vogelrichtlijn~~
~~4.4.2 Beoordelingskader flora- en fauna-activiteiten soorten habitatrichtlijn~~

~~4.4.3 Beoordelingskader flora- en fauna-activiteiten andere soorten~~
~~4.4.4 Beoordelingskader overige flora- en fauna-activiteiten~~
~~4.4.5 Beoordelingskader omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit~~
~~4.4.6 Beoordelingskader valkeniersactiviteit~~
~~4.5 Monitoring en registratie~~

~~5 Achtergrond en strekking wijzigingen Ob~~
~~5.1 Reikwijdte en grondslagen~~
~~5.2 Bevoegdheden~~
~~5.3 Faunabeheereenheden en faunabeheerplannen~~
~~5.4 Rapportages~~

~~6 Integraal afwegingskader en effecten~~

~~7 Artikelsgewijze toelichting~~
~~ARTIKEL I (WIJZIGING BAL)~~
~~ARTIKEL II (WIJZIGING BKL)~~
~~ARTIKEL III (WIJZIGING OB)~~
~~ARTIKEL IV (OVERGANGSRECHT)~~
~~ARTIKEL V (SAMENLOOP AANPASSINGSWET RIJKSWET NATIONALITEIT ZEESCHEPEN)~~
~~ARTIKEL VI (WIJZIGING BESLUIT BOUWWERKEN LEEFOMGEVING)~~
~~ARTIKEL VII (WIJZIGING AANWIJZINGSBESLUIT WET KENBAARHEID PUBLIEKRECHTELIJKE BEPERKINGEN ONROERENDE ZAKEN)~~
~~ARTIKELEN VIII TOT EN MET XI (WIJZIGING DIVERSE ALGEMENE MAATREGELEN VAN BESTUUR)~~
~~ARTIKEL XII (INTREKKEN BESLUIT NATUURBESCHERMING)~~
~~ARTIKEL XIII (INTREKKEN BESLUIT UITVOERING EXOTENVERORDENING)~~
~~ARTIKEL XIV (INWERKINGTREDING)~~
~~ARTIKEL XV (CITEERTITEL)~~

~~Bijlage 1 Tabellen omzetting bepalingen wet natuurbescherming en Besluit natuurbescherming~~
~~Tabel 1 Omzetting Wet natuurbescherming in stelsel Omgevingswet~~
~~Tabel 2 Omzetting Besluit natuurbescherming in stelsel Omgevingswet~~
~~Tabel 3 Omzetting Regeling natuurbescherming in stelsel Omgevingswet~~

~~Bijlage 2 Transponeringstabellen internationaalrechtelijke verplichtingen~~
~~Tabel 1 Vogelrichtlijn~~
~~Tabel 2 Habitatrichtlijn~~
~~Tabel 3 Verdragen~~

~~Bijlage 3 Reactiedocument zienswijzen en adviezen~~

Samenvatting

Met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet zijn in de Omgevingswet waar nodig aanvullende bepalingen opgenomen. Daarmee kunnen de specifieke regels voor de bescherming van natuurwaarden die voorheen waren opgenomen in de Wet natuurbescherming, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming worden geïntegreerd in het stelsel van de Omgevingswet. Opname in het stelsel van de Omgevingswet bevordert dat het natuurbelang al in een vroegtijdig stadium bij beleids- en besluitvorming wordt betrokken. Dat is goed voor de natuur en dat voorkomt ook vertraging verderop in besluitvormingstrajecten.
Een beperkt deel van de regels van de Wet natuurbescherming belandt in de Omgevingswet zelf. Het overgrote deel van de regels wordt overeenkomstig het systeem van de Omgevingswet tezamen met de regels van het Besluit natuurbescherming opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit. Het hier voorliggende Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet voorziet daarin. Met het aanvullingsbesluit worden ook sommige regels van de Regeling natuurbescherming naar de drie algemene maatregelen van bestuur overgebracht. Dat gebeurt voor zover die regels niet zijn aan te merken als uitvoeringstechnische, administratieve of meet- of rekenvoorschriften. De overgang van alle regels gebeurt op beleidsneutrale wijze: de geboden bescherming, instrumenten en bevoegdheden blijven zoveel mogelijk gelijk.

De regels die met dit aanvullingsbesluit in de drie algemene maatregelen van bestuur van de Omgevingswet worden opgenomen hebben betrekking op:
- de specifieke bescherming van gebieden die behoren tot het Europese Natura 2000-netwerk en van bijzondere nationale natuurgebieden;
- de specifieke bescherming van dieren en planten van soorten in Nederland die bedreigd of kwetsbaar zijn;
- bijzondere beperkingen, onder andere voor de te gebruiken middelen, in de uitzonderingsgevallen waarin het vangen of doden van dieren toelaatbaar is;
- de handel in dieren en planten van bedreigde inheemse en uitheemse soorten;
- het voorkomen van de introductie in Nederland van uitheemse soorten die een bedreiging voor de inheemse Europese soorten vormen;
- het behoud van het areaal bossen en andere houtopstanden; en
- de verzekering dat hout en houtproducten uit derde landen op legale wijze zijn verkregen.

Bijna alle regels geven uitvoering aan Europese wetgeving en internationale verdragen.

De taken en bevoegdheden op het vlak van natuurbescherming liggen voor een belangrijk deel bij de provincies, aansluitend op de regierol die de provincies hebben op het vlak van de inrichting, het beheer en de bescherming van het landelijk gebied.

Zoals voorheen onder de Wet natuurbescherming gold, is voor activiteiten die significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden of die bepaalde schadelijke handelingen voor beschermde soorten met zich brengen een specifieke toestemming van het bevoegd gezag vereist. Het betreft de omgevingsvergunning voor Natura 2000-activiteiten en de omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten. Voor het gebruik van het jachtgeweer of jachtvogels krijgt het huidige vereiste van een jachtakte of een valkeniersakte de vorm van een verplichte omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit en een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit. Daarnaast gelden ter bescherming van de natuur en houtopstanden algemene regels. Bij de houtopstanden gaat het behalve om het oogmerk van natuurbescherming en de instandhouding van het bosareaal in Nederland, ook om het oogmerk van de bescherming van landschappelijke waarden. Uit een oogpunt van natuurbescherming, dierenwelzijn en - soms veiligheid - zijn ook algemene regels gesteld over middelen voor het vangen of doden van dieren.

Leeswijzer
In hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden in aanvulling op artikel 5.1 van de Omgevingswet de voor eenieder relevante regels opgenomen die bepalen of een activiteit met betrekking tot de natuur wel of niet vergunningplichtig is. Daarnaast worden in dat hoofdstuk algemene regels opgenomen waaraan eenieder moet voldoen: over jacht, over het bezit en gebruik van middelen voor het vangen of doden van dieren, over het bezit en verhandelen van exemplaren van beschermde soorten, over activiteiten die kunnen leiden tot verspreiding van invasieve exoten, over walvisvangst en over het vellen van houtopstanden. Voor de toegankelijkheid zijn de onderwerpen in dit hoofdstuk zoveel mogelijk op gelijke wijze en in dezelfde volgorde geclusterd als voorheen in de Wet natuurbescherming het geval was: gebiedsbescherming, soortenbescherming en bescherming van houtopstanden.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt aangevuld met specifiek voor de betrokken overheden geldende regels voor de beoordeling van de vergunningaanvragen op het vlak van natuur (hoofdstuk 8). Ook wordt dat besluit aangevuld met regels over de taakuitoefening van die overheden op het vlak van natuurbescherming (hoofdstuk 3), over programma's die overheden voor de natuur vaststellen (hoofdstuk 4), over specifieke eisen waaraan omgevingsplannen en andere plannen moeten voldoen (hoofdstukken 5 en 10) en over de monitoring die de verschillende overheden moeten uitvoeren en specifieke registers, zoals het register stikstofdepositieruimte voor de verlening van omgevingsvergunningen voor Natura 2000-activiteiten (hoofdstuk 12).

Aan het Omgevingsbesluit worden regels toegevoegd over wie het bevoegde gezag is voor omgevingsvergunningen op het vlak van natuur (hoofdstuk 4), over de organisatie van het faunabeheer (hoofdstuk 6) en over rapportageverplichtingen aan de Tweede Kamer en de Europese Commissie over de staat van de natuur (hoofdstuk 12).

In bijlage 1 bij de nota van toelichting zijn tabellen opgenomen die nauwkeurig aangeven door middel van welke bepaling in het stelsel van de Omgevingswet de bepalingen uit het stelsel van de Wet natuurbescherming zijn omgezet en in hoofdstuk 2 van de nota van toelichting wordt een totaaloverzicht verschaft van de met dit Aanvullingsbesluit geregelde onderwerpen en de vindplaats van de regels over die onderwerpen. De hoofdstukken 3, 4 en 5 gaan nader in op de regels die worden toegevoegd aan respectievelijk het Bal, het Bkl en het Ob en bevatten steeds een inleidende paragraaf waarin een overzicht wordt gegeven van de onderwerpen die in de betrokken algemene maatregel van bestuur met dit Aanvullingsbesluit worden opgenomen.

3 Achtergrond en strekking wijzigingen Bal

3.1 Reikwijdte en grondslagen

Het Bal bevat regels die het Rijk stelt over activiteiten met potentieel nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. De regels gelden direct voor burgers, bedrijven en overheden die deze activiteiten verrichten, en bestaan voornamelijk uit algemene regels. Voor een deel van de activiteiten is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Die vergunningplicht is geregeld in artikel 5.1 van de Omgevingswet. De burgers, bedrijven en overheden kunnen in het Bal ook nagaan, of ten opzichte van de in artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet opgenomen vergunningplicht uitzonderingen gelden, en voor welke activiteiten de in artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet voorziene vergunningplicht geldt.

Met het Bal wordt invulling gegeven aan artikel 4.3 van de Omgevingswet, dat een grondslag biedt voor het bij algemene maatregel van bestuur stellen van algemene rijksregels over activiteiten, en aan artikel 5.1 van die wet, dat een grondslag biedt voor het aanwijzen van vergunningvrije of – voor zover het artikel 5.2, tweede lid, van de wet betreft – vergunningplichtige activiteiten. Ook zijn enkele artikelen opgenomen die hun grondslag vinden in artikel 2.24, eerste lid, of artikel 5.2 van de Omgevingswet. Deze regels zijn gericht tot bestuursorganen, maar worden – gezien hun verwevenheid met andere regels die in het Bal worden opgenomen – eveneens toegevoegd aan dat besluit en niet aan het Bkl of het Ob.

Tot de regels waarover op grond van artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, algemene rijksregels moeten worden gesteld behoren regels over een aantal onderwerpen die voorheen waren geregeld in de Wet natuurbescherming en de daarop gebaseerde regelgeving:
- Natura 2000-activiteiten en activiteiten met mogelijke nadelige gevolgen voor een bijzonder nationaal natuurgebied;
- de uitoefening van de jacht, activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade van dieren te bestrijden;
- het gebruik en het onder zich hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden;
- het vangen, doden en verwerken van walvissen;
- activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben; en
- het vellen en beheren van houtopstanden.

Over deze activiteiten moeten regels worden gesteld vanwege de directe gevolgen die zij voor de leefomgeving kunnen hebben. Voor een belangrijk deel geven de regels uitvoering aan de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn en andere internationaalrechtelijke verplichtingen.
Daarnaast voorziet artikel 4.3, tweede lid, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, in het stellen van regels over bepaalde activiteiten, niet zozeer met het oog op de gevolgen van die activiteiten zelf – in het algemeen verhandelen en vervoeren – maar met het oog op de gevolgen die de verkrijging van dieren, planten, hout of producten daarvan in het buitenland heeft voor de fysieke leefomgeving aldaar. Het gaat om de volgende twee activiteiten, die voorheen waren geregeld in de Wet natuurbescherming en de daarop gebaseerde regelgeving:
- het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten en producten daarvan, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Europese cites-regelgeving en aan nationaal beleid dat deze Europese regelgeving ondersteunt;
- het binnen het grondgebied van Nederland brengen en verhandelen van hout en houtproducten, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Europese flegt-regelgeving en de houtverordening.

Artikel 4.3, derde lid, van de Omgevingswet verschaft voorts een basis om regels te stellen over flora- en fauna-activiteiten.

Verder voorziet artikel 8.1 van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, in de verplichting tot het stellen van regels bij algemene maatregel van bestuur over faunabeheereenheden en faunabeheerplannen, onderwerpen die voorheen in de Wet natuurbescherming waren geregeld.
Artikel 5.1, eerste lid, van de Omgevingswet, bevat een grondslag voor het aanwijzen van gevallen waarin – in afwijking van het algemene wettelijke uitgangspunt – geen omgevingsvergunning is vereist voor onder meer een Natura 2000-activiteit, een jachtgeweeractiviteit en een valkeniersactiviteit.

Artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet, bevat, voor zover relevant uit een oogpunt van de overgang van het stelsel van de Wet natuurbescherming, een grondslag voor het aanwijzen van vergunningplichtige gevallen van onder meer een flora- en fauna-activiteit.

Artikel 5.2 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, biedt de mogelijkheid om bij de aanwijzing van gevallen op grond van artikel 5.1, eerste en tweede lid, van die wet tevens gevallen aan te wijzen waarin, binnen bij die aanwijzing aangegeven grenzen, in een omgevingsverordening, een regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, of een programma van de aanwijzing kan worden afgeweken. Met deze bepalingen wordt de mogelijkheid geboden van het delegeren van de invulling van een generieke vrijstelling van de in de Omgevingswet en het Bal geregelde vergunningplicht naar een lager niveau dan een algemene maatregel van bestuur.

Het onderhavige aanvullingsbesluit vult eerdergenoemde wettelijke grondslagen in voor de activiteiten die voorheen waren geregeld in de Wet natuurbescherming en de daarop gebaseerde regelgeving.
Overeenkomstig artikel 4.30 e.v. van de Omgevingswet worden de in het Bal te stellen regels gesteld met het oog op natuurbescherming en enkele meer specifieke belangen.

3.2 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

3.2.1 Natura 2000-gebieden

3.2.1.1 Instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen

Algemeen
Zoals is aangegeven in paragraaf 2.2.1, moeten de lidstaten op grond van artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn instandhoudingsmaatregelen treffen die zijn gericht op het in een gunstige staat van instandhouding brengen of behouden van de typen natuurlijke habitats en habitats van soorten van de bijlagen I en II bij de habitatrichtlijn die in een Natura 2000-gebied voorkomen. Op grond van de artikelen 3 en 4, eerste lid, van de vogelrichtlijn moeten eveneens beschermings- en herstelmaatregelen worden getroffen voor de leefgebieden van vogels waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen. Dat geldt ook voor gebieden als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de vogelrichtlijn die van belang zijn voor trekvogels. Deze maatregelen zijn gericht op het bereiken van de doelstellingen, zoals gepreciseerd in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (zie hierna de paragrafen 4.3.1.2 van deze nota van toelichting). Daarnaast moeten voor deze Natura 2000-gebieden op grond van de artikelen 6, tweede lid, en 7 van de habitatrichtlijn ook preventieve passende maatregelen worden getroffen ter voorkoming van (tussentijdse) verslechtering van de kwaliteit van deze natuurlijke habitats, habitats van soorten, leefgebieden van vogels en gebieden van bijzonder belang voor trekvogels, en ter voorkoming van elke in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen relevante significante verstoring van soorten.

De instandhoudingsmaatregelen en de passende maatregelen waartoe de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn verplichten, hebben veelal de vorm van feitelijke maatregelen, zoals de fysieke inrichting van een gebied, fysieke beheermaatregelen en fysieke ingrepen ter verbetering van de waterhuishouding. Uitgangspunt is dat deze maatregelen worden beschreven in het voor het Natura 2000-gebied vast te stellen beheerplan, dat geldt als bijzonder programma.[130] Voor zover handelingen door het bevoegd gezag – over het algemeen gedeputeerde staten, soms één van de ministers – worden verricht op terreinen of ten aanzien van andere onroerende zaken waarvan anderen rechthebbende zijn, moeten deze rechthebbenden dit gedogen, op grond van artikel 10.10b van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

130 Artikel 3.9, derde lid, Omgevingswet en artikel 4.26 Bkl.

Een deel van de te treffen passende maatregelen kan evenwel ook de vorm hebben van op rechtsgevolg gerichte besluiten van het bevoegd gezag. Het gaat dan om beperking van de toegang tot Natura 2000-gebieden[131] en om bij omgevingsverordening vast te stellen maatwerkregels.

Uitgangspunt is dat gedeputeerde staten van de provincies verantwoordelijk zijn voor het treffen van de instandhoudingsmaatregelen en de passende maatregelen, ongeacht of deze feitelijk van aard zijn of de vorm hebben van op rechtsgevolg gerichte besluiten.[132] Voor op rechtgevolg gerichte besluiten in de vorm van omgevingsverordeningen, ligt de bevoegdheid bij provinciale staten.[133]

Voor bepaalde gebieden voor het beheer waarvan het Rijk verantwoordelijk is, zijn de voor het beheer verantwoordelijke ministers belast met het treffen van de feitelijke instandhoudingsmaatregelen en de feitelijke passende maatregelen.[134] Voor het stellen van toegangsbeperkingen in die gebieden en voor omgevingsvergunningen die betrekking hebben op bepaalde activiteiten of terreinen waar provincie-overstijgende belangen spelen is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag.[135] Deze verdeling van de bevoegdheden tussen provincies en Rijk komt ook terug bij de vaststelling van maatwerkvoorschriften (zie hierna).

Specifieke zorgplicht, maatwerkregels en maatwerkvoorschriften
Voor vrijwel alle categorieën van activiteiten waarvoor in het Bal algemene rijksregels zijn opgesteld, zijn specifieke zorgplichten geformuleerd. Deze specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht in de Omgevingswet,[136] maar zijn concreter. Omdat zij concreter zijn, kunnen zij niet uitsluitend bestuursrechtelijk, maar ook strafrechtelijk worden gehandhaafd.[137] Zij gelden ook voor vergunningplichtige activiteiten. De specifieke zorgplichten doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer voor zover geen uitgewerkte regels gelden.

Bij maatwerkregels of maatwerkvoorschriften kan aan specifieke zorgplichten, net als bij andere algemene rijksregels het geval is, zo nodig verder invulling worden gegeven voor bepaalde categorieën van gevallen of voor individuele situaties. Uitgangspunt in het Bal is dat de in de Omgevingswet[138] geregelde mogelijkheid van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften in beginsel wordt opengesteld voor alle situaties waarin algemene rijksregels – waaronder de specifieke zorgplicht – zijn gesteld. Bij algemene regels waarvoor dat gewenst is, kan vervolgens desgewenst een nadere begrenzing aan de toepassing van maatwerk worden gesteld.

In aansluiting op de ook voor andere activiteiten in het Bal gevolgde lijn, neemt het onderhavige aanvullingsbesluit in het Bal de mogelijkheid op om maatwerkregels en maatwerkvoorschriften vast te stellen voor activiteiten met mogelijk significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.[139] Deze regels en voorschriften geven dan verder uitwerking aan de specifieke zorgplicht die geldt voor activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden, welke specifieke zorgplicht eveneens aan het Bal is toegevoegd.[140]

De specifieke zorgplicht voor activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied omvat de verschillende elementen van de zorgplicht van artikel 1.11 van de voormalige Wet natuurbescherming en elementen van de aanschrijvingsbevoegdheid van artikel 2.4 die wet. Het betreft in samenhang feitelijk alle elementen die besloten liggen in de verplichting tot het treffen van passende maatregelen van artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn, namelijk het onderkennen, in beeld brengen en in beeld houden van – in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied – potentieel schadelijke effecten van de activiteit die de initiatiefnemer wil uitvoeren, het zetten van de noodzakelijke stappen om die effecten te voorkomen en, als desondanks sprake is van een nadelig effect, het herstel van de schade. De specifieke zorgplicht geldt voor degene die een activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Dat kunnen burgers en ondernemers, maar ook overheden zijn.[141]

131 Artikel 2.44 (nieuw) Omgevingswet en artikel 3.59 (nieuw) Bkl.
132 Artikel 2.18, eerste lid, onderdeel f (niet) Ow en artikel 3.59 (nieuw) Bkl.
133 Artikel 2.6 Omgevingswet.
134 Artikel 2.19, vijfde lid, (nieuw) Omgevingswet en artikel 3.62 (nieuw) Bkl.
135 Artikel 2.45, eerste lid, (nieuw) Omgevingswet, artikelen 3.59 en 3.62, aanhef en onder c sub 2°, Bkl en artikel 4.12 Ob.
136 Artikelen 1.6 en 1.7 Omgevingswet.
137 Artikelen 18.3 en 18.4 Omgevingswet en artikel 122 Provinciewet (bestuursrechtelijk). Artikel 1a, onder 1°, Wet op de economische delicten in samenhang met artikel 4.3 Omgevingswet (strafrechtelijk).
138 Artikelen 4.5 en 4.6 Omgevingswet.
139 Artikelen 11.7 en 11.9 Bal.
140 Artikel 11.6, eerste en tweede lid, Bal.
141 Zie ook artikel 11.5 Bal.

De maatwerkregels en -voorschriften bieden een instrument om – als dat nodig is voor de betrokken Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen – voor categorieën van gevallen (maatwerkregels) of voor individuele gevallen (maatwerkvoorschriften) nadere uitwerking te geven aan de specifieke zorgplicht en eisen te stellen aan degenen die (potentieel) schadelijke activiteiten verrichten. In individuele gevallen kan het maatwerkvoorschrift bij zelfstandig besluit worden opgelegd, tenzij sprake is van een omgevingsvergunning. In dat laatste geval wordt het maatwerkvoorschrift aan de vergunning verbonden.[142]

De bij maatwerkregel of -voorschrift op te leggen plichten kunnen van verschillende aard zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de aard van de mitigerende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of op het soort herstelmaatregelen dat moet worden getroffen om eenmaal opgetreden effecten voor de natuur ongedaan te maken. Zij kunnen ook bijvoorbeeld betrekking hebben op de wijze van uitvoering van de activiteit. In voorkomend geval kan bij maatwerkvoorschrift in een individueel geval zelfs de plicht worden opgelegd om een activiteit niet uit te voeren of – als deze reeds is begonnen – te staken. De maatwerkregels en -voorschriften moeten uiteraard wel aansluiten bij de specifieke zorgplicht en het in het Bal[143] verwoorde achterliggende oogmerk. Voor regels die worden gesteld over activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, is dat oogmerk natuurbescherming. Bij maatwerkvoorschriften die betrekking hebben op een vergunningvrije Natura 2000-activiteit, geldt daarbij dat deze altijd moeten voldoen aan de in het Bkl neergelegde beoordelingsregels voor de verlening van de omgevingsvergunning voor Natura 2000-activiteiten.[144]

Voor zover de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag is,[145] kan deze de maatwerkvoorschriften vaststellen. Maatwerkregels in de zin van artikel 4.6 van de Omgevingswet als zodanig kan hij niet vaststellen, omdat het daar per definitie gaat om ten opzichte van rijksregels of provinciale regels aanvullende (en voor zover toegestaan, soms daarvan afwijkende) regels. Zo nodig kan hij evenwel op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet aanvullende regels bij ministeriële regeling stellen, aangezien feitelijk sprake is van een nog verdere precisering van de in het Bal opgenomen specifieke zorgplicht voor Natura 2000-gebieden en dus van uitvoeringstechnische voorschriften. Met de mogelijkheid van inzet van een ministeriële regeling blijft de voorheen op grond van artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming bestaande flexibiliteit behouden. Deze flexibiliteit is nodig om snel te kunnen inspelen op ontwikkelingen die in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden ingrijpen bij categorieën van activiteiten noodzakelijk maken.

Informatieplichten
Los van de artikelen over maatwerkvoorschriften en -regels wordt met dit aanvullingsbesluit in het Bal de verplichting opgenomen om op verzoek van het bevoegd gezag over een Natura 2000-activiteit die wordt verricht of is voorgenomen, gegevens en bescheiden te verstrekken.[146] Het gaat om gegevens die nodig zijn om te bezien of de algemene regels en maatwerkvoorschriften toereikend zijn, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied. Dit is bijvoorbeeld relevant in het licht van de ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de natuur in Natura 2000-gebieden en de ontwikkelingen met betrekking tot die natuur. Ook de mogelijkheid om dergelijke gegevens te vragen was onderdeel van de bevoegdheid van artikel 2.4, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. Ook bij omgevingsverordening kunnen overigens verplichtingen ten aanzien van het verstrekken van gegevens en bescheiden worden gesteld.[147]

142 Artikel 11.9, derde lid, Bal.
143 Artikel 11.2, Bal.
144 Artikel 11.9, vierde lid, Bal en artikelen 8.74b, 8.74c en 8.74d Bkl.
145 Zie artikel 11.4, eerste lid, Bal.
146 Artikel 11.12 Bal.
147 Artikel 4.1 Omgevingswet.

Anders dan in de Wet natuurbescherming, maar in lijn met de regeling van andere activiteiten in het Bal, is daarnaast expliciet als verplichting opgenomen dat het bevoegd gezag onverwijld wordt geïnformeerd over elk «ongewoon voorval».[148] Dit is volgens de begripsomschrijving in de Omgevingswet een «gebeurtenis, ongeacht door oorzaak daarvan, die afwijkt van het normale verloop van een activiteit, zoals een storing, ongeluk, calamiteit waardoor significante gevolgen voor de fysieke leefomgeving ontstaan of dreigen te ontstaan (...)».[149] In dit geval gaat het om bijzondere, afwijkende voorvallen met mogelijk significante gevolgen voor de natuur.[150] Deze vormvrije informatieverstrekking kan worden gezien als onderdeel van de invulling van de specifieke zorgplicht. Zij is ook van wezenlijk belang voor het bevoegd gezag bij zijn taakuitoefening op het vlak van natuurbescherming. Zij stelt het bevoegd gezag overeenkomstig de artikelen 19.2 e.v. van de Omgevingswet in staat om te handelen, onder andere door de veroorzaker van het voorval te verplichten tot het treffen van de noodzakelijke maatregelen om schade aan de natuur zoveel mogelijk te voorkomen of te herstellen en door zo nodig zelf preventieve of herstelmaatregelen te treffen.
Omzetting «aanschrijvingsbevoegdheid» Wet natuurbescherming
Al deze bepalingen samen bieden ten minste dezelfde mogelijkheden als voorheen de zogenoemde «aanschrijvingsbevoegdheid», die was geregeld in artikel 2.4 van de Wet natuurbescherming.

Een verschil is alleen dat de Omgevingswet – anders dan voorheen artikel 2.4, tweede lid, van de toenmalige Wet natuurbescherming – het niet mogelijk maakt om in spoedeisende gevallen bij het maatwerkvoorschrift in eerste instantie te volstaan met een mondelinge mededeling en het pas later op schrift te stellen. Maar dit wordt ondervangen, doordat kan worden teruggevallen op de specifieke zorgplicht, die zelfstandig handhaafbaar is. In spoedeisende gevallen, waarin er geen tijd is om een maatwerkvoorschrift vast te stellen, zal een toezichthouder die constateert dat door een handelen of nalaten mogelijk een verslechterend of significant verstorend effect optreedt, de betrokkene mondeling informeren over zijn bevindingen. Daarbij geeft de toezichthouder aan betrokkene aan wat deze moet doen of nalaten om deze effecten te beperken of ongedaan te maken. Doet betrokkene niets met de informatie van de toezichthouder en neemt hij niet de geëigende maatregelen om nadelige effecten voor het Natura 2000-gebied te voorkomen, dan handelt hij in strijd met de zorgplicht. Het bevoegd gezag kan dan overgaan tot bestuurlijke handhaving van de specifieke zorgplicht door oplegging van een last onder bestuursdwang of dwangsom. Bovendien begaat betrokkene een strafbaar feit en loopt dus het risico op strafvervolging. Daarmee is in de praktijk hetzelfde mogelijk als onder de Wet natuurbescherming.

3.2.1.2 Vergunningvrije gevallen en flexibiliteitsregels Natura 2000-activiteiten
In artikel 5.1 van de Omgevingswet is een verbod opgenomen om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten. Bij een «Natura 2000-activiteit» gaat het om «het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.[151] De vergunningplicht geldt ongeacht of de activiteit binnen of buiten het Natura 2000-gebied plaatsvindt; bepalend is of de betrokken activiteit, waar deze ook plaatsvindt, voor het betrokken Natura 2000-gebied genoemde significante gevolgen kan hebben. De vergunningplicht geldt alleen niet als op basis van objectieve gegevens op voorhand elk nadelig effect van een activiteit voor een Natura 2000-gebied kan worden uitgesloten.

Met de vergunningplicht voor Natura 2000-activiteiten wordt invulling gegeven aan de op grond van artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn verplichte procedure van een voorafgaande passende beoordeling van projecten met mogelijk significant negatieve gevolgen voor een Naturagebied. Het Bkl wordt met dit aanvullingsbesluit aangevuld met een beoordelingskader voor aanvragen van omgevingsvergunningen voor Natura 2000-activiteiten.[152] Voorheen was een en ander geregeld in de artikelen 2.7 en 2.8 van de Wet natuurbescherming.

Voorheen voorzagen de artikelen 2.7, vierde lid, en 2.9 van de Wet natuurbescherming en artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming – binnen het strikte kader van artikel 6, derde en vierde lid, van de habitatrichtlijn[153] – in een aantal uitzonderingen op de vergunningplicht van artikel 2.7, tweede lid, mits aan bepaalde voorwaarden en beperkingen werd voldaan. Deze uitzonderingen golden voor:

148 Artikelen 11.13 e.v. Bal.
149 Bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet.
150 Artikel 11.2 Bal.
151 Bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet.
152 Artikelen 8.74a en 8.74b Bkl.
153 Zie Hof van Justitie van de Europese Unie, arrest van 4 maart 2010, zaak C-241/08, Commissie / Frankrijk II, punt 32, arrest van 7 september 2004, C-127/02, Waddenvereniging en Vogelbeschermingsvereniging, punt 45, en arrest van 16 februari 2012,zaak C-182/10, Solvay, punt 70.

- activiteiten waarvoor op grond van andere wetgeving toestemming wordt verleend onder toepassing van hetzelfde toetsingskader als voor Natura 2000-activiteiten geldt;
- activiteiten die worden verricht in overeenstemming met:
  - het beheerplan voor het betrokken Natura 2000-gebied;
  - een (ander) programma of plan dat geheel of ten dele betrekking heeft op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied; of
  - een programma dat gericht is op versterking van natuurwaarden mede met het oog op een duurzame economische ontwikkeling; en
- activiteiten die behoren tot categorieën van gevallen die zijn vrijgesteld bij omgevingsverordening of – als de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het reguliere bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning is of als dat in het algemeen belang geboden is – bij ministeriële regeling.

Deze uitzonderingen en de daarbij geldende voorwaarden en begrenzing ter verzekering van conformiteit met artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn worden met het onderhavige aanvullingsbesluit in het Bal overgenomen[154] en worden in het artikelsgewijze deel van deze nota van toelichting verder toegelicht.

De in het Bal geregelde uitzonderingen zijn uiteraard uitsluitend relevant voor zover het de relatie met de specifieke omgevingsvergunningplicht voor een Natura 2000-activiteit betreft. Zij gelden niet als vrijstelling van andere vergunningplichten of regels. Zij laten bijvoorbeeld de bevoegdheid van gemeenten om in het omgevingsplan regels te stellen over de betrokken activiteit onverlet. Het zal bij dergelijke gemeentelijke regels uiteraard altijd moeten gaan om regels die andere belangen dienen dan de omgevingsvergunning voor de Natura 2000-activiteit en dus geen betrekking hebben op een voorafgaande toets op mogelijk significant negatieve effecten voor een Natura 2000-gebied. De betrokken regels kunnen ook niet de vrijstelling van de specifieke omgevingsvergunningplicht voor Natura 2000-activiteiten als zodanig terugdraaien, want dat zou in strijd zijn met het Bal.

3.2.2 Bijzondere nationale natuurgebieden

In paragraaf 2.2.2 van deze nota van toelichting is uitgelegd dat er in bepaalde gevallen ter voldoening aan internationale verplichtingen behoefte kan bestaan aan de aanwijzing van een specifieke categorie natuurgebieden met een eigen beschermingsregime, vooruitlopend op de aanwijzing van een gebied als Natura 2000-gebied of ter bescherming van gebieden buiten het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden «Bijzondere nationale natuurgebieden» genoemd.

Voor deze gebieden geldt een iets lichter beschermingsregime dan voor Natura 2000-gebieden, in die zin dat geen vergunningplicht geldt voor activiteiten die mogelijk significante gevolgen hebben voor het gebied. Tot de voorziene beschermingsmaatregelen die zijn opgesomd in paragraaf 2.2.2 behoren ook beperkingen of plichten die kunnen worden opgelegd aan degene die een activiteit verricht. Net als bij Natura 2000-gebieden gebeurt dat in individuele gevallen bij maatwerkvoorschrift. Voor deze categorie van gebieden is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag[155]; er is immers vooralsnog geen invulling gegeven aan de mogelijkheid die de Omgevingswet biedt om de verantwoordelijkheid voor de bescherming van deze gebieden bij de provincies neer te leggen.[156] Beperkingen en plichten kunnen ook voor categorieën van gevallen worden geregeld, bij ministeriële regeling op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet. De in het bovenstaande bij de toelichting van het regime voor Natura 2000-gebieden beschreven informatieplichten gelden hier ook. De informatie die relevant is voor de bescherming van de Bijzondere nationale natuurgebieden wordt verstrekt aan de minister, en niet aan gedeputeerde staten.

De regels over de aanwijzing van de gebieden en de regels over de overige in paragraaf 2.2.2 genoemde beschermingsmaatregelen zijn gesteld in de Omgevingswet en in het Bkl.[157]

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: soorten vogelrichtlijn

3.3.1.1 Regeling in de vogelrichtlijn

154 Artikelen 11.18 tot en met 11.21 Bal.
155 Artikel 11.4, tweede lid, (nieuw) Bal.
156 Artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 2°, (nieuw) Omgevingswet.
157 Artikelen 2.45 en 10.10b Omgevingswet en artikelen 3.63. tot en met 3.66 (nieuw) Bkl.

Behalve in de bescherming van leefgebieden van bedreigde vogelsoorten en van trekvogels in Natura 2000-gebieden, voorziet de vogelrichtlijn ook in een specifieke bescherming van de individuele vogels van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten tegen activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor de vogels of voor het duurzaam behoud van hun populaties. Deze bescherming geldt ook voor vogels buiten de Natura 2000-gebieden. Het gaat om de artikelen 5 tot en met 9 van de richtlijn.

In het kader van dit beschermingsregime:
- moeten bepaalde verbodsbepalingen worden gesteld die betrekking hebben op menselijke handelingen die direct schade aan vogels toebrengen en niet-commercieel bezit;
- moeten bepaalde verbodsbepalingen worden gesteld die betrekking hebben op de handel in vogels en producten daarvan;
- moet het gebruik van bepaalde vang- en dodingsmiddelen in het geval sprake is van een gerechtvaardigde afwijking worden verboden;
- geldt een kader dat limitatief de voorwaarden en rechtvaardigingsgronden bevat op grond waarvan van de verboden kan worden afgeweken.

Op een enkel punt bevatten het eerdergenoemde verdrag van Bern en de eerder aangehaalde Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming verdergaande verplichtingen, die eveneens in nationale wetgeving moeten worden omgezet.

Handelingen die directe schade aan vogels toebrengen
Artikel 5 van de vogelrichtlijn verplicht lidstaten ertoe de nodige maatregelen te nemen om een algemene regeling voor de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten in te voeren. Deze bescherming omvat met name de volgende verboden:
- een verbod om vogels opzettelijk te doden of te vangen (onderdeel a);
- en een verbod om vogels opzettelijk te storen, met name in de broedperiode (onderdeel d).

Het verbod op het storen van vogels ziet alleen op verstoringen die van wezenlijke negatieve invloed zijn op de staat van instandhouding van een vogelsoort in het licht van de doelstellingen als neergelegd in artikel 1 van de vogelrichtlijn: het duurzaam in stand houden van de populaties van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten.

Ook ter bescherming van de nesten en eieren van vogels voorziet artikel 5 in de instelling van verboden:
- een verbod om nesten en eieren opzettelijk te vernielen of te beschadigen en om nesten weg te nemen (onderdeel b);
- en een verbod om in de natuur eieren te rapen of om deze, zelfs als zij leeg zijn, in bezit te hebben (onderdeel c).

Het verdrag van Bern voorziet, anders dan de vogelrichtlijn, niet alleen in bescherming van nesten van vogels maar ook van hun rustplaatsen tegen opzettelijke vernieling of beschadiging. Ook dat moeten de partijen bij dat verdrag – waaronder Nederland – verbieden.

Handel in vogels – commercieel bezit
Artikel 6, eerste lid, van de vogelrichtlijn verplicht de lidstaten tot het verbieden van diverse activiteiten in het kader van de handel in vogels. Ook dode vogels vallen onder de reikwijdte van dit verbod, evenals gemakkelijk herkenbare delen van vogels en producten van vogels. Voor in bijlage III, onderdeel A, bij de richtlijn genoemde vogelsoorten geldt een uitzondering op dit verbod, onder de voorwaarde dat de vogels van de betrokken soorten op legale wijze zijn gevangen of gedood (artikel 6, tweede lid). Voor in onderdeel B van die bijlage genoemde vogelsoorten geldt dat het aan de lidstaten is om te bepalen of vogels van die soorten die op legale wijze zijn verkregen, mogen worden verhandeld (artikel 6, derde lid). Als lidstaten de handel in vogels van die soorten willen toestaan, moeten zij eerst met de Europese Commissie in overleg treden. Dit overleg heeft – kort gezegd – tot doel om na te gaan of de staat van instandhouding van de desbetreffende soort door het toestaan van handel in gevaar kan komen.

Niet-commercieel bezit

Artikel 5, onder e, van de vogelrichtlijn voorziet in een verbod – behoudens bepaalde uitzonderingen – om vogels te houden, ongeacht of daarmee commerciële doelstellingen zijn beoogd of niet. De Beneluxbeschikking M(99)9 met betrekking tot de bescherming van de vogelstand[158] verplicht, anders dan de vogelrichtlijn, partijen ook tot het verbieden van het onder zich hebben van uit het wild afkomstige vogels, of van delen of producten daarvan, anders dan voor verkoop.

Middelen voor het vangen en doden
Artikel 8 van de vogelrichtlijn verplicht de lidstaten tot het verbieden van het gebruik van middelen waarmee een grootschalige of niet-selectieve vangst kan worden bereikt, waardoor een vogelsoort plaatselijk kan verdwijnen. Het gaat dan in het bijzonder om gebruikmaking van de middelen die worden genoemd in bijlage IV bij de richtlijn, te weten: strikken, lijm, haken, blindgemaakte of verminkte levende vogels, bandopnemers, elektrocutieapparatuur, kunstmatige lichtbronnen, spiegels, explosieven, (mist)netten, vallen en vergiftigd lokaas, alsook vliegtuigen, motorvoertuigen en snelle vaartuigen.

Kader voor afwijkingen
Het in het voorgaande beschreven algemene beschermingsregime van de vogelrichtlijn gaat uit van het «nee, tenzij-principe»: de genoemde schadelijke handelingen zijn verboden, tenzij door het bevoegd gezag van de betrokken lidstaat een afwijking van het verbod wordt toegestaan op één of meer van de in artikel 9, eerste lid, van de richtlijn limitatief opgesomde gronden. Algemene voorwaarde voor het kunnen toestaan van een afwijking van een verbod is dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is (artikel 9, eerste lid, aanhef) en dat het toestaan van de afwijking niet leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoort in Nederland (artikel 13 van de richtlijn). Uitzonderingen op de verboden uit de vogelrichtlijn moeten tot het strikt noodzakelijke worden beperkt.[159] In paragraaf 4.4.1 wordt nader op dit – in het Bkl geregelde – beoordelingskader ingegaan.

3.3.1.2 Omzetting in het Bal

Algemeen
In de voorheen geldende Wet natuurbescherming zijn de op grond van de artikelen 5, 6 en 8 van de vogelrichtlijn te verbieden gedragingen zonder meer verboden. Vervolgens is voorzien in de mogelijkheid om – met inachtneming van strikte kaders voor afwijkingen – individuele ontheffingen te verlenen of generieke vrijstellingen te verlenen voor groepen van gevallen.

De Omgevingswet volgt een ander systeem, door de ontheffingsmogelijkheid in de verbodsbepaling zelf te integreren in de vorm van een vergunningsvereiste: op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de wet wordt het verboden om bij algemene maatregel van bestuur aangewezen activiteiten zonder vergunning te verrichten. De vergunning komt daarmee in de plaats van de «oude» ontheffing van de Wet natuurbescherming, waarbij op grond van het Bkl hetzelfde strikte beoordelingskader van de volgelrichtlijn – uitgaande van het «nee, tenzij-principe» – blijft gelden als voorheen. Materieel wijzigt er daarmee niets en de omzettingswijze voldoet aan de eisen die in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie hieraan worden gesteld.[160] De «oude» vrijstelling voor groepen van gevallen wordt vormgegeven door bij algemene maatregel van bestuur de reikwijdte van de gedragingen waarop de verbodsbepaling van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet van toepassing is te beperken. Daarnaast voorziet artikel 5.2 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, in de mogelijkheid om in een provinciale omgevingsverordening en – voor onder meer flora- en fauna-activiteiten – ook in een ministeriële regeling van de verboden van artikel 5.1 af te wijken. In sommige gevallen kan dat ook in een programma. Bij algemene maatregel van bestuur worden de gevallen aangewezen waarin dat kan en worden de begrenzingen aangegeven waarbinnen dat kan.

158 Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 25 oktober 1999 tot afschaffing en vervanging van de Beschikking M (72) 18 van 30 augustus 1972 met betrekking tot de bescherming van de vogelstand (M(99)9).
159 Zie o.m. ABRvS, 18 oktober 2017, ECLI:NL:RVS:201.7:2824.
160 Zie Kamerstukken II 2017/18, 34 985, nr. 3, blz. 62 en HvJ EU 6 april 2000 in zaak C-256/98, punt 36; 20 oktober 2005 in zaak C-6/04, punten 25–27; 10 januari 2006 in zaak C-98/03, punten 59–60; 10 mei 2007 in zaak C-508/04, punten 59–61.

De op grond van de vogelrichtlijn te verbieden activiteiten die schadelijk zijn voor vogels of voor het duurzaam voortbestaan van hun populaties vallen onder het algemene begrip «flora- en fauna-activiteit» dat wordt gebruikt in artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. In de bijlage bij de Omgevingswet is dat begrip omschreven als: «activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten». In het systeem van de Omgevingswet, moeten bij algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet de handelingen worden aangewezen, waarvoor het verboden is deze activiteiten te verrichten zonder omgevingsvergunning. Dat gebeurt evenals de aanwijzing van de gevallen waarin die handelingen niet verboden zijn (de oude vrijstellingen) in het Bal (zie hierna).

In individuele gevallen kan een burger of bedrijf een aanvraag om een omgevingsvergunning doen. Bij de beoordeling van deze aanvraag toetst het bevoegd gezag of aan de vereisten is voldaan om toestemming te verlenen voor die handeling. In de systematiek van de Omgevingswet worden de beoordelingsregels voor activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning wordt aangevraagd, bij algemene maatregel van bestuur gesteld.[161] Dat gebeurt in het Bkl. Daarin is dus ook het kader van artikel 9 van de vogelrichtlijn voor afwijking van de verbodsbepalingen omgezet.[162] De uit artikel 9 van de vogelrichtlijn voortvloeiende begrenzingen van de afwijkingen van de verbodsbepalingen die op grond van artikel 5.2 van de Omgevingswet worden verleend in een omgevingsverordening, een ministeriële regeling, of een programma, worden wel opgenomen in het Bal. Dat is gedaan omdat deze begrenzingen onmiddellijk samenhangen met de aanwijzing van de gevallen waarin bij omgevingsverordening of ministeriële regeling kan worden afgeweken van de verbodsbepaling van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet.

Aanwijzing verboden gedragingen

Overeenkomstig de in het voorgaande beschreven systematiek van de Omgevingswet worden met dit aanvullingsbesluit in het Bal de op grond van de vogelrichtlijn en andere internationale verplichtingen te verbieden gedragingen aangewezen als gedragingen die zijn aan te merken als vergunningplichtige «flora- en fauna-activiteit». Een dergelijke activiteit is op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Het gaat om:

- de op grond van artikel 5 van de vogelrichtlijn te verbieden handelingen die directe schade aan vogels toebrengen;[163]
- het op grond van artikel 6 van de vogelrichtlijn te verbieden commercieel bezit;[164]
- het op grond van artikel 5, onder e, van de vogelrichtlijn te verbieden houden («gewoon» bezit) van vogels en het op grond van de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming te verbieden onder zich hebben van uit het wild afkomstige vogels, anders dan voor verkoop;[165]
- de op grond van artikel 8 van de vogelrichtlijn te verbieden middelen voor het vangen of doden.[166]

Met de regels in het Bal in samenhang met artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet zijn alle voorheen in de artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wet natuurbescherming opgenomen verboden omgezet.

Afwijkingen

De aanwijzingsbepalingen bevatten een aantal uitzonderingen die onmiddellijk samenhangen met in de vogelrichtlijn zelf voorziene inperkingen van de daar genoemde verboden. Zo is een uitzondering geformuleerd op het verbod op het opzettelijk storen van vogels, als die storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoort.[167] En zo gelden de verboden voor bezit en handel niet als de vogels, of delen of producten daarvan, zijn verkregen in overeenstemming met de daar genoemde regels van het Bal. Ook worden handelingen uitgezonderd die worden verricht ter uitvoering van door het bevoegd gezag voor het beheer van het Natura 2000-gebied.[168] voorziene instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen voor een Natura 2000-gebied. Dergelijke handelingen zijn dus niet vergunningplichtig.[169]

161 Artikel 5.18, eerste lid, Omgevingswet.
162 Zie artikel 8.74j (nieuw) Bkl en zie paragraaf 4.4.1 van deze nota van toelichting.
163 Artikel 11.37 Bal.
164 Artikel 11.38 Bal.
165 Artikel 11.39 Bal.
166 Artikel 11.40 Bal.
167 Artikel 11.37, derde lid, Bal.
168 Artikel 2.18, eerste lid, onder f, onder 2°, Omgevingswet en artikel 3.62 Bkl.
169 Artikel 11.37, tweede lid, aanhef en onder b, Bal.

Verder kan – waar voorheen op grond van de Wet natuurbescherming ontheffing werd verleend voor in beginsel verboden activiteiten – toestemming worden verleend door middel van een omgevingsvergunning op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet. Daarbij geldt het afwijkingskader van artikel 9 (in samenhang met artikel 13) van de vogelrichtlijn als toetsingskader.[170]

Daarnaast zijn er enkele meer generieke uitzonderingen van de vergunningplicht voorzien, overeenkomstig de uitzonderingen op de verbodsbepalingen ter omzetting van artikel 5 van de vogelrichtlijn die voorheen ook in de Wet natuurbescherming waren opgenomen:
- Geen omgevingsvergunningplicht geldt voor toestemmingsbesluiten op grond van een andere wet waarbij het afwijkingskader van artikel 9 van de vogelrichtlijn wordt toegepast.[171]
- De omgevingsvergunningplicht geldt evenmin voor handelingen die daarvoor zijn aangewezen in:
  - een programma dat is gericht op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied; of
  - in een programma dat is gericht op versterking van natuurwaarden binnen of buiten Natura 2000-gebieden mede met het oog op een duurzame economische ontwikkeling.[172]

  Daarbij is voorzien in betrokkenheid van het normaliter bevoegde gezag voor de omgevingsvergunning. Het onderdeel van het programma dat invulling geeft aan de uitzondering moet voldoen aan het afwijkingskader van artikel 9 de vogelrichtlijn.[173]
- Bij omgevingsverordening of – ingeval van activiteiten die betrekking hebben op handel of activiteiten die (anderszins) van nationaal belang zijn of als dat in het algemeen belang geboden is – bij ministeriële regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht worden verleend, met inachtneming van het afwijkingskader van artikel 9 van de vogelrichtlijn.[174]
- Overheden of maatschappelijke organisaties kunnen een gedragscode opstellen die verzekert dat overeenkomstig die gedragscode verrichte, regelmatig terugkerende activiteiten met voorspelbare effecten door uitvoering van mitigerende maatregelen met bewezen effecten zo min mogelijk verstoring van vogels en van hun voortplantings- en nestelplaatsen en dergelijke veroorzaken. Als voor de activiteiten een beroep kan worden gedaan op één of meer van de rechtvaardigingsgronden voor afwijkingen die worden genoemd in artikel 9 van de vogelrichtlijn en als ook overigens aan het afwijkingskader van dat artikel is voldaan, kan de minister deze gedragscode aanwijzen bij de ministeriële regeling; overeenkomstig deze gedragscode verrichte activiteiten worden bij de ministeriële regeling vrijgesteld van de omgevingsvergunningplicht.[175]

In de artikelsgewijze toelichting in hoofdstuk 7 worden deze bepalingen verder toegelicht.

3.3.2 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: soorten habitatrichtlijn

3.3.2.1 Regeling in de habitatrichtlijn

De habitatrichtlijn voorziet buiten de speciale bescherming van habitats en soorten in Natura 2000-gebieden, ook in een algemeen toepasselijk strikt beschermingsregime voor in hun voortbestaan bedreigde dier- en plantensoorten van communautair belang. Lidstaten zijn ingevolge de artikelen 12 en 13 van de richtlijn gehouden om de nodige maatregelen te treffen voor de instelling van een systeem van strikte bescherming voor deze soorten in hun verspreidingsgebied, waarbij een aantal strikte verboden moeten worden ingesteld. Het gaat hier om diersoorten en plantensoorten die zijn opgesomd in bijlage IV bij de richtlijn.

170 Artikel 8.74j Bkl.
171 Artikelen 11.37, tweede lid, en 11.39, tweede lid, aanhef en onder b, Bal.
172 Artikel 11.41 Bal.
173 Artikel 11.44 Bal.
174 Artikelen 11.42, 11.43 en 11.44 Bal.
175 Artikel 11.45 Bal.

Als lidstaten dat gezien de ontwikkeling van de staat van instandhouding voor de soorten, genoemd in bijlage V bij de richtlijn, nodig vinden, treffen zij op grond van artikel 14 van de richtlijn ook voor die soorten maatregelen, om ervoor te zorgen dat het aan de natuur onttrekken en de exploitatie verenigbaar zijn met een goede staat van instandhouding van deze soorten. Deze laatste mogelijkheid blijft hier verder onbesproken, omdat er in Nederland tot nu toe geen aanleiding is geweest daar invulling aan te geven buiten de basale aanvullende bescherming die paragraaf 11.2.4 van het Bal voor enkele soorten biedt (zie hierna paragraaf 3.3.3 van deze nota van toelichting). Mocht dat veranderen, dan kunnen op basis van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet, in de toekomst ook handelingen die schadelijk zijn voor soorten die nu nog buiten het specifieke beschermingsregime voor soorten vallen in het Bal worden aangewezen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit; op grond van artikel 4.3, derde lid, van de Omgevingswet kunnen in het Bal eventueel ook algemene regels worden gesteld.

In het kader van het op grond van de artikelen 12 en 13 van de habitatrichtlijn toe te passen strikte beschermingsregime:
- moeten bepaalde verbodsbepalingen worden gesteld die betrekking hebben op menselijke handelingen die direct schade aan vogels toebrengen en niet-commercieel bezit;
- moeten bepaalde verbodsbepalingen worden gesteld die betrekking hebben op de handel in vogels en producten daarvan;
- moet het gebruik van bepaalde vang- en dodingsmiddelen in het geval sprake is van een gerechtvaardigde afwijking worden verboden;
- geldt een kader dat limitatief de voorwaarden en rechtvaardigingsgronden bevat op grond waarvan van de verboden kan worden afgeweken.

Het beschermingsregime van de artikelen 12 e.v. van de habitatrichtlijn is voor Nederland alleen relevant voor zover het gaat om dieren en planten waarvoor delen van Nederland zijn aan te merken als natuurlijk verspreidingsgebied. Een uitzondering geldt, zoals hiervoor is aangegeven, voor het verbod op het verhandelen; dat heeft betrekking op alle soorten, vermeld in bijlage IV bij de richtlijn. Het natuurlijke verspreidingsgebied is het gebied waarin de betrokken soort van nature voorkomt. Het natuurlijke verspreidingsgebied kan in de loop der tijd aan verandering onderhevig zijn, doordat dier- en plantensoorten zichzelf verspreiden of worden geherintroduceerd.[176]

Het grootste gedeelte van de in de bijlagen I en II bij het verdrag van Bern opgenomen dier- en plantensoorten komt ook voor op de lijst van soorten van bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Zeven soorten worden echter niet in bijlage IV genoemd, waaronder de mercuurwaterjuffer, de liggende raket en de tonghaarmuts. Op de monarchvlinder na vallen alle soorten die worden beschermd op grond van het verdrag van Bonn onder het beschermingsregime van de habitatrichtlijn en het verdrag van Bern.

Handelingen die directe schade aan flora- en fauna toebrengen
Het in artikel 12, eerste lid, van de habitatrichtlijn voorgeschreven strikte beschermingsregime voor dieren van soorten van communautair belang komt voor een groot deel overeen met het beschermingsregime voor vogelsoorten. Het opzettelijk vangen of doden van dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel A, bij de richtlijn, moet door de lidstaten worden verboden (artikel 12, eerste lid, onder a). Dat geldt ook voor het opzettelijk verstoren van dieren, vooral tijdens de voortplantingsperiode, de periode dat ze jongen grootbrengen, de winterslaap en de trek (artikel 12, eerste lid, onder b). Verder moet het opzettelijk vernielen of rapen van eieren, alsook het beschadigen of het vernielen van voortplantings- en rustplaatsen worden verboden (artikel 12, eerste lid, onder c en d).

Artikel 13 van de habitatrichtlijn voorziet voor planten van soorten van communautair belang in een gelijksoortig strikt beschermingsregime. Het gaat om de planten van soorten, genoemd in onderdeel B van bijlage IV bij de richtlijn. De lidstaten moeten voorzien in een verbod om exemplaren van deze soorten opzettelijk te plukken en verzamelen, af te snijden, ontwortelen of vernielen (artikel 13, eerste lid, aanhef en onder a).

Bezit van dieren en planten – commercieel bezit en niet-commercieel bezit
De habitatrichtlijn verplicht de lidstaten tot het verbieden van het in bezit hebben, vervoeren, verhandelen of ruilen en het te koop of in ruil aanbieden van aan de natuur onttrokken specimens van de in bijlage IV, onderdelen A en B, genoemde dier- en plantensoorten (artikelen 12, tweede lid, en 13, eerste lid, aanhef en onder b). Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen commercieel en niet-commercieel bezit.

Middelen voor het vangen en doden

176 Zie ook HvJ 11 juni 2020, zaak C-88/19 (Aliant(a pentru combaterea abuzurilor), ECLI:EU:C:2020:458.

Op grond van artikel 15 van de habitatrichtlijn moeten de lidstaten het gebruik van niet-selectieve middelen voor het aan de natuur onttrekken, vangen of doden van dieren van soorten van communautair belang verbieden, als deze middelen de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van populaties van deze soorten tot gevolg kunnen hebben. Het gaat om een soortgelijke bepaling als artikel 8 van de vogelrichtlijn voor vogels bevat.

Kader voor afwijkingen
In het eerste lid van artikel 16 van de habitatrichtlijn zijn de afwijkingsmogelijkheden van de verboden geregeld. Net als bij de vogelrichtlijn zijn de gronden die afwijking rechtvaardigen limitatief opgesomd en wordt uitgegaan van het «nee, tenzij-principe». De habitatrichtlijn kent wel meer afwijkingsgronden dan de vogelrichtlijn. Lidstaten mogen verder – vergelijkbaar met de vogelrichtlijn – afwijkingen alleen toestaan als er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Daarbij geldt als voorwaarde dat de afwijking geen afbreuk doet aan het streven om de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (artikel 16, eerste lid, van de richtlijn). Uitzonderingen op de verboden uit de habitatrichtlijn moeten tot het strikt noodzakelijke worden beperkt.[177] In paragraaf 4.4.2 wordt nader op dit – in het Bkl geregelde – beoordelingskader ingegaan.

3.3.2.2 Omzetting in het Bal

Algemeen
Voor de systematiek van het verbieden van bepaalde gedragingen door aanwijzing als flora- en fauna-activiteit, waardoor deze gedragingen uitsluitend op basis van een verleende omgevingsvergunning kunnen uitgevoerd, en voor de systematiek van het formuleren van afwijkingen van deze vergunningplicht, wordt verwezen naar voorgaande paragraaf 3.3.1.2 (kopje «algemeen»).

Aanwijzing verboden gedragingen
Overeenkomstig de in het voorgaande beschreven systematiek van de Omgevingswet, worden met dit aanvullingsbesluit in het Bal de op grond van de habitatrichtlijn en andere internationale verplichtingen te verbieden gedragingen aangewezen als gedragingen die zijn aan te merken als vergunningplichtige «flora- en fauna-activiteit». Een dergelijke activiteit is op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Het gaat om:
- de op grond van de artikelen 12, eerste lid, en 13, eerste lid, aanhef en onder a, van de habitatrichtlijn te verbieden handelingen die directe schade aan dieren of planten van habitatrichtlijn soorten toebrengen;[178]
- het op grond van de artikelen 12, tweede lid, en 13, eerste lid, aanhef en onder b, van de habitatrichtlijn te verbieden bezit en de op grond van die bepalingen te verbieden handel;[179]
- de op grond van artikel 15 van de habitatrichtlijn te verbieden middelen voor het vangen of doden.[180]

De vergunning komt daarmee in de plaats van de «oude» ontheffing van de Wet natuurbescherming, waarbij op grond van het Bkl hetzelfde strikte beoordelingskader van de volgelrichtlijn – uitgaande van het «nee, tenzij-principe» blijft gelden als voorheen. Materieel wijzigt er daarmee niets en de omzettingswijze voldoet aan de eisen die in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie hieraan worden gesteld.[181]

Met de regels in het Bal in samenhang met artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet zijn alle voorheen in de artikelen 3.5, 3.6 en 3.9 van de Wet natuurbescherming opgenomen verboden omgezet.

Afwijkingen

177 Zie o.m. ABRvS, 18 oktober 2017, ECLI:NL:RVS:201.7:2824.
178 Artikel 11.46 Bal.
179 Artikel 11.47 Bal.
180 Artikel 11.48 Bal.
181 Zie Kamerstukken II 2017/18, 34 985, nr. 3, blz. 62 en HvJ EU 6 april 2000 in zaak C-256/98, punt 36; 20 oktober 2005 in zaak C-6/04, punten 25–27; 10 januari 2006 in zaak C-98/03, punten 59–60; 10 mei 2007 in zaak C-508/04, punten 59–61.

De aanwijzingsbepalingen bevatten een specifieke uitzondering die onmiddellijk samenhangt met een uit de habitatrichtlijn zelf voortvloeiende inperking van de daar genoemde verboden. Zo blijkt uit artikel 2, tweede lid, en de context van de artikelen 12 en 13 van de richtlijn dat het gaat om in het wild levende soorten en dus niet om dieren of planten die zijn gefokt of geteeld. Om die reden zijn in het Bal gefokte dieren en planten van het bezits- en handelsverbod uitgezonderd.[182] Voor de aangewezen verboden handelingen die direct schade veroorzaken blijkt uit de bewoordingen zelf al dat het gaat om handelingen ten aanzien van in het wild levende soorten en om handelingen in de natuur. Ook worden handelingen uitgezonderd die worden verricht ter uitvoering van door het bevoegd gezag voor het beheer van het Natura 2000-gebied[183] voorziene instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen voor een Natura 2000-gebied. Dergelijke handelingen zijn dus niet vergunningplichtig.[184]

Verder kan – waar voorheen op grond van de Wet natuurbescherming ontheffing werd verleend in individuele gevallen voor in beginsel verboden activiteiten toestemming worden verleend bij omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder g. Daarbij geldt het afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn als toetsingskader.[150]

Daarnaast zijn er enkele meer generieke uitzonderingen van de vergunningplicht voorzien, overeenkomstig de uitzonderingen op de verbodsbepalingen ter omzetting van artikel 5 van de vogelrichtlijn die voorheen ook in de Wet natuurbescherming waren opgenomen:

- Geen omgevingsvergunningplicht geldt voor toestemmingsbesluiten op grond van een andere wet waarbij het afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn wordt toegepast. [185]
- De omgevingsvergunningplicht geldt evenmin voor handelingen die daarvoor zijn aangewezen in:
  - een programma dat is gericht op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied; of
  - in een programma dat is gericht op versterking van natuurwaarden binnen of buiten Natura 2000-gebieden, mede met het oog op een duurzame economische ontwikkeling. [186]

  Daarbij is voorzien in betrokkenheid van het normaliter bevoegde gezag voor de omgevingsvergunning. Het onderdeel van het programma dat in de uitzondering voorziet, moet voldoen aan het afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn.[187]
- Bij omgevingsverordening of – ingeval van activiteiten die betrekking hebben op handel of activiteiten die (anderszins) van nationaal belang zijn of als dat in het algemeen belang geboden is – bij ministeriële regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht worden verleend, met inachtneming van het afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn.[188]
- Overheden of maatschappelijke organisaties kunnen een gedragscode opstellen die verzekert dat overeenkomstig die gedragscode verrichte regelmatig terugkerende activiteiten met voorspelbare effecten door uitvoering van mitigerende maatregelen met bewezen effecten zo min mogelijk verstoring van dieren en van hun voortplantings- en nestelplaatsen en dergelijke veroorzaken. Als voor de activiteiten een beroep kan worden gedaan op één of meer van de rechtvaardigingsgronden voor afwijkingen en als ook overigens aan het afwijkingskader is voldaan, kan de minister deze gedragscode aanwijzen bij de ministeriële regeling; overeenkomstig deze gedragscode verrichte activiteiten worden bij de ministeriële regeling vrijgesteld van de omgevingsvergunningplicht.[189]

In de artikelsgewijze toelichting in hoofdstuk 7 worden deze bepalingen verder toegelicht.

3.3.3 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: andere soorten

Algemeen

182 Artikel 11.47, tweede lid, aanhef en onder a, Bal.
183 Artikel 2.18, eerste lid, onder f, onder 2°, Omgevingswet en artikel 3.62 Bkl.
184 Artikelen 11.46, tweede lid, aanhef en onder b, en 11.47, tweede lid, aanhef en onder c, Bal. [150] Artikel 8.74k Bkl.
185 Artikelen 11.46, tweede lid, aanhef en onder a, en 11.47, tweede lid, aanhef en onder b, Bal.
186 Artikel 11.49 Bal.
187 Artikel 11.52 Bal.
188 Artikelen 11.50, 11.51 en 11.52 Bal.
189 Artikel 11.53 Bal.

Naast de concrete Europese en internationale verplichtingen ten aanzien van soortenbescherming die zijn besproken in de voorgaande paragrafen, bevatten verschillende verdragen waar Nederland partij bij is algemene verplichtingen tot instandhouding van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en de daarbij behorende leefmilieus. Het Biodiversiteitsverdrag verplicht partijen om wetgeving of andere regelgeving te ontwikkelen en te handhaven die nodig is voor de bescherming van bedreigde soorten en populaties (artikel 8, onderdeel k). Het verdrag van Bern verplicht partijen om de nodige maatregelen te nemen om de populaties van in het wild levende dier- en plantensoorten te handhaven of te brengen op een niveau dat met name overeenkomt met hetgeen vanuit ecologisch, wetenschappelijk en cultureel standpunt is vereist (artikel 2).

Aan deze verplichtingen wordt invulling gegeven met verschillende instrumenten. Zo worden rode lijsten opgesteld met bedreigde dier- en plantensoorten,[190] worden actieve maatregelen getroffen om de internationaalrechtelijke biodiversiteitsdoelstellingen te realiseren, waaronder het realiseren van een natuurnetwerk Nederland (zie paragraaf 4.2.3 van deze nota van toelichting) en geldt een specifieke zorgplicht voor natuur met de mogelijkheid daaraan maatwerkvoorschriften of maatwerkregels te koppelen (zie paragraaf 2.1.4 en – voor de analogie met de Natura 2000-gebieden – paragraaf 3.2.1.1 van deze nota van toelichting).

Een aantal soorten vraagt daarnaast aanvullende bescherming door middel van het landelijk verbieden van bepaalde schadelijke handelingen. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd en die daarom op de rode lijsten zijn geplaatst; deels ook soorten die vallen onder bijlage V bij de habitatrichtlijn, waarop artikel 14 van die richtlijn van toepassing is (zie paragraaf 3.2.2.1 van deze nota van toelichting). Ook gaat het – in het licht van hun intrinsieke waarde en de maatschappelijke opvattingen – om dieren die aanvullende bescherming vragen, ongeacht of het om bedreigde soorten gaat of niet. Voorheen voorzagen de artikelen 3.10 en 3.11 van de Wet natuurbescherming in deze aanvullende landelijke bescherming. Deze lijn wordt inhoudelijk ongewijzigd voortgezet onder de Omgevingswet.

Aanwijzing verboden gedragingen
In het licht van het voorgaande wordt met dit aanvullingsbesluit het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën en reptielen aangewezen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit, voor zover het soorten betreft die niet al vallen onder de aanwijzing van flora- en fauna-activiteiten die betrekking hebben op habitatrichtlijnsoorten. Dat geldt ook voor het beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van deze soorten, zoals bijvoorbeeld dassenburchten.[191] Door de aanwijzing vallen al deze handelingen onder de reikwijdte van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet en zijn zij verboden, tenzij daarvoor een omgevingsvergunning is verleend. Voor de genoemde soorten dieren is daarbij niet relevant of zij in hun voortbestaan worden bedreigd; het gaat primair om hun intrinsieke waarde en de betekenis die daaraan in de samenleving wordt toegekend. De hiervoor genoemde handelingen worden ook als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit aangewezen als zij betrekking hebben op in het wild levende vissen, dagvlinders, libellen en kevers van soorten die bedreigd of ernstig bedreigd zijn en op de rode lijsten zijn geplaatst.
Alle onder de aangewezen handelingen vallende diersoorten worden opgesomd in onderdeel A van de nieuwe bijlage IX, bij het Bal. Een toekomstige wijziging van de rode lijsten heeft dus als zodanig geen onmiddellijke gevolgen voor de reikwijdte van het verbod: een beperking of verruiming van de reikwijdte van het verbod vergt een wijziging van de bijlage door middel van een algemene maatregel van bestuur.

Voor planten van soorten die in hun voortbestaan worden bedreigd en daarom op de rode lijsten zijn geplaatst, wordt het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen aangewezen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit voor zover niet om habitatrichtlijnsoorten gaat.[192] Het gaat daarbij meer specifiek om bepaalde vaatplantsoorten die zijn opgenomen in onderdeel B van de bijlage bij het aanvullingsbesluit, waaronder een aantal orchideeënsoorten.

Afwijkingen
De aanwijzingsbepalingen bevatten conform het voorheen geldende artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming enkele specifieke uitzonderingen, die onmiddellijk samenhangen met de wens bepaalde schadelijke dieren te kunnen bestrijden waar dat maatschappelijk aanvaardbaar is.

190 Overeenkomstig artikel 2.19, vijfde lid, onder a, Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
191 Artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder a en b, Bal.
192 Artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder c, Bal.

De zwarte rat, de bruine rat en de huismuis zijn niet opgenomen in de nieuwe bijlage IX, onder A, bij het Bal, omdat een effectieve en efficiënte ongediertebestrijding onmogelijk zou worden ingeval het doden van deze dieren onder de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht zou vallen. Hetzelfde geldt voor de mol. Mollen kunnen grote schade aanrichten aan onder andere gazons, groenstroken, golfbanen en sportvelden. Het bestrijden van mollen ter voorkoming van dergelijke schade is algemeen aanvaard. De zwarte rat, de bruine rat, de huismuis en de mol behoren tot algemeen voorkomende soorten in Nederland, waardoor de staat van instandhouding niet in gevaar komt.
Daarnaast geldt het opzettelijk doden of vangen van bosmuizen, huisspitsmuizen en veldmuizen, en het beschadigen van hun vaste voortplantings- of rustplaatsen, niet als omgevingsvergunningplichtige flora en fauna-activiteit voor zover die dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.[193] Ook voor deze diersoorten geldt dat bestrijding in die gevallen algemeen wordt aanvaard en dat de gunstige staat van instandhouding daardoor niet in gevaar komt. Buiten de genoemde locaties geldt de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit wel.
Voor de goede orde wordt erop gewezen dat bij het doden van een in het wild levend dier onnodig lijden moet worden voorkomen, ook als het soorten of plaatsen betreft die niet onder de reikwijdte van het specifieke verbod voor flora- en activiteiten vallen.[194] Ook het verbod op het buiten gebouwen voorhanden hebben van bepaalde middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren, geldt onverkort.[195]

Daarnaast is in de aanwijzingsbepalingen van de flora- en fauna-activiteiten een specifieke uitzondering opgenomen voor handelingen die worden verricht ter uitvoering van door het bevoegd gezag voor het beheer van het Natura 2000-gebied[196] voorziene instandhoudingsmaatregelen of passende maatregelen voor een Natura 2000-gebied. Dergelijke handelingen zijn dus niet vergunningplichtig.[197]

Verder kan – waar voorheen op grond van artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming ontheffing werd verleend – in individuele gevallen een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit op grond van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet worden verleend. Aangezien het hier gaat om soorten die niet onder het strikte beschermingsregime van de vogelrichtlijn, de habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en van Bonn vallen, is ruimte gevonden voor het toelaten van meer rechtvaardigingsgronden voor afwijking. Het afwijkingskader is opgenomen in het Bkl.[198]

Ook zijn er meer generieke uitzonderingen van de vergunningplicht voorzien, overeenkomstig de uitzonderingen op de verbodsbepalingen die voorheen ook in de Wet natuurbescherming waren opgenomen:
- Geen omgevingsvergunningplicht geldt voor toestemmingsbesluiten op grond van een andere wet waarbij het afwijkingskader voor andere soorten van artikel 8.74l, eerste lid, van het Bkl wordt toegepast.[199]
- De omgevingsvergunningplicht geldt evenmin voor handelingen die daarvoor zijn aangewezen in:
  - een programma dat mede is gericht op de inrichting, het beheer of het gebruik van een Natura 2000-gebied; of
  - in een programma dat is gericht op versterking van natuurwaarden binnen of buiten Natura 2000-gebieden mede met het oog op een duurzame economische ontwikkeling.[200]

  Daarbij is voorzien in betrokkenheid van het normaliter bevoegde gezag voor de omgevingsvergunning. Het onderdeel van het programma dat in de uitzondering voorziet moet voldoen aan het afwijkingskader van artikel 8.74l, eerste lid, van het Bkl.[201]
- Bij omgevingsverordening of – ingeval van activiteiten die betrekking hebben op handel of activiteiten die (anderszins) van nationaal belang zijn of als dat in het algemeen belang geboden is – bij ministeriële regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kan vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht worden verleend, met inachtneming van het afwijkingskader voor andere soorten van het Bkl.[202]

193 Artikel 11.54, tweede lid, aanhef en onder a, Bal.
194 Artikel 11.28 Bal.
195 Artikel 11.72 Bal.
196 Artikel 2.18, eerste lid, onder f, onder 2°, Omgevingswet en artikel 3.62 Bkl.
197 Artikel 11.54, tweede lid, aanhef en onder c, Bal.
198 Artikel 8.74l, eerste lid, Bkl.
199 Artikelen 11.54, tweede lid, aanhef en onder b.
200 Artikel 11.55 Bal.
201 Artikel 11.58 Bal.
202 Artikelen 11.56, 11.57 en 11.58 Bal, artikel 8.74l, eerste lid, Bkl.

- Overheden of maatschappelijke organisaties kunnen een gedragscode opstellen die verzekert dat overeenkomstig die gedragscode verrichte, regelmatig terugkerende activiteiten met voorspelbare effecten door uitvoering van mitigerende maatregelen met bewezen effecten zo min mogelijk verstoring van dieren en van hun voortplantings- en nestelplaatsen en dergelijke veroorzaken. Als voor de handelingen een beroep kan worden gedaan op één of meer van de rechtvaardigingsgronden voor afwijkingen die worden genoemd in het Bkl en als ook overigens aan het afwijkingskader van dat artikellid is voldaan, kan de minister deze gedragscode aanwijzen bij de ministeriële regeling; overeenkomstig deze gedragscode verrichte handelingen worden bij de ministeriële regeling vrijgesteld van de omgevingsvergunningplicht.[203]

In de artikelsgewijze toelichting in hoofdstuk 7 worden deze bepalingen verder toegelicht.

Voorheen was in artikel 3.11, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ook voorzien in de mogelijkheid om bij ministeriële regeling het verbod voor bepaalde categorieën van handelingen op te heffen en te vervangen door de verplichting van een voorafgaande melding van de te verrichten activiteit bij gedeputeerde staten. Daar is in de praktijk nooit invulling aan gegeven. Mocht daar in de toekomst behoefte aan bestaan, dan kan door wijziging van het Bal voor bepaalde categorieën van handelingen de aanwijzing als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit worden opgeheven en op grond van de artikelen 4.3, 4.4, 5.1, tweede lid, en 16.139 van de Omgevingswet worden vervangen door een meldings- of een informatieverplichting.

3.3.4 Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten: overige bepalingen

In paragraaf 11.2.5 van het Bal, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit, is voorzien in de aanwijzing van twee specifieke handelingen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit, namelijk het bijvoeren van dieren van enkele specifieke soorten[204] en het uitzetten of herintroduceren van diersoorten.[205] Het gaat in beide gevallen om activiteiten die nadelige gevolgen voor de inheemse flora en fauna kunnen hebben en waarbij een voorafgaande beoordeling van geval tot geval noodzakelijk is om te bezien of en onder welke voorwaarden de activiteit verantwoord is. De beoordelingsregels zijn opgenomen in het Bkl.[206] Voorheen waren de betrokken regels gesteld in de artikelen en 3.32 en 3.34 van de Wet natuurbescherming.

In de Wet natuurbescherming waren geen specifieke beoordelingsregels opgenomen voor het uitzetten van dieren of eieren of het herintroduceren van soorten. Voor het uitzetten van dieren is in het Bkl aangesloten bij de rechtvaardigingsgronden voor andere schadelijke handelingen met betrekking tot de betrokken soorten, ontleend aan de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn. Voor de beoordelingsregels voor het herintroduceren van soorten is aangesloten bij het onder de Wet natuurbescherming daarvoor toegepaste beleidskader.[207]

In paragraaf 11.2.5 van het aanvullingsbesluit is verder geregeld dat het vangen of doden van dieren in het kader van de uitoefening van het jachtrecht, buiten de reikwijdte van de omgevingsvergunningplicht voor flora- en activiteiten valt.[208] Over de uitoefening van de jacht zijn algemene rijksregels gesteld, waarop nader wordt ingegaan in paragraaf 3.3.5.5 van deze nota van toelichting.

3.3.5 Schade- en overlastbestrijding, populatiebeheer en jacht

3.3.5.1 Faunabeheereenheden en -plannen en wildbeheereenheden

Met dit aanvullingsbesluit wordt voorzien in een planmatige, samenhangende, gebiedsgerichte aanpak van schadebestrijding door grondgebruikers, populatiebeheer in opdracht van provincies en jacht.[209] Daarbij hebben faunabeheereenheden, faunabeheerplannen en wildbeheereenheden een belangrijke functie. De regeling van het aanvullingsbesluit is een voortzetting van de regeling die voorheen was opgenomen in de Wet natuurbescherming.

203 Artikel 11.59 Bal.
204 Artikel 11.60 Bal.
205 Artikel 11.61 Bal.
206 Artikelen 8.74m en 8.74n Bkl.
207 «Beleidslijn herintroducties van dieren» te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31200-XIV-215.pdf
208 Artikel 11.62 Bal.
209 Zie voor een omschrijving van deze begrippen paragraaf 2.3.2 van de nota van toelichting.

Met een planmatige en gebiedsgerichte aanpak wordt geborgd dat alle inspanningen in het kader van schadebestrijding, populatiebeheer en jacht op elkaar worden afgestemd en ten dienste staan van het gebied waarin die inspanningen worden verricht. Daarbij is verzekerd dat recht wordt gedaan aan de specifieke omstandigheden in het betrokken gebied en aan de gevoelens en verwachtingen van de bewoners van de streek, vanuit hun betrokkenheid bij en beleefde verantwoordelijkheid voor hun directe leefomgeving en het beheer daarvan. Verbondenheid met de streek leidt ook tot weerwoord vanuit de streek ingeval van onzorgvuldig handelen.

Afstemming van de inspanningen bij de uitoefening van schadebestrijding, populatiebeheer en jacht is van groot belang. Zij hangen immers met elkaar samen en beïnvloeden gezamenlijk de stand van de populaties van dieren in de streek. Afstemming verzekert dat rekening wordt gehouden met alle belangen: de rechten van de grondgebruikers, de specifieke rechten van de jachthouders, het belang van een gunstige staat van instandhouding van de betrokken diersoorten en de belangen die in het geding kunnen zijn ingeval van een overmatige populatie van diersoorten, zoals de verkeersveiligheid, de luchtveiligheid en de bescherming van eigendommen.

De uitvoering van de schadebestrijding, het populatiebeheer en de uitoefening van de jacht moeten, gelet hierop, plaatsvinden overeenkomstig het voor het betrokken gebied geldende faunabeheerplan. Deze verplichting wordt met het aanvullingsbesluit toegevoegd aan het Bal.[210]

Provinciale faunabeheereenheden vervullen in het huidige faunabeleid een essentiële rol, omdat zij zorgen voor een maatschappelijke en gebiedsgerichte inbedding van het faunabeheer. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het opstellen van de faunabeheerplannen en de verantwoording daarover. De faunabeheereenheden zijn samenwerkingsverbanden van jachthouders – personen die op grond van artikel 8.3 van de Omgevingswet gerechtigd zijn tot de uitoefening van de jacht – en van anderen, zoals maatschappelijke organisaties. Binnen een provincie zijn er één of meer faunabeheereenheden.
De grondslag voor de faunabeheereenheden en de faunabeheerplannen is met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet opgenomen in artikel 8.1 van de Omgevingswet. In dat artikel is geregeld dat elke faunabeheereenheid voor haar werkgebied een faunabeheerplan vaststelt. Dat plan heeft de goedkeuring nodig van gedeputeerde staten van de provincie waarin het werkgebied van de faunabeheereenheid is gelegen. In bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het bevoegd gezag voor de goedkeuring.
Artikel 8.1 van de Ow biedt ook de basis biedt om nadere regels over de faunabeheerplannen en -eenheden te stellen bij algemene maatregel van bestuur. Die nadere regels, die onder meer tot doel hebben een goede maatschappelijke inbedding en verantwoording te verzekeren, zijn gesteld in het Ob. Verwezen wordt daarvoor naar paragraaf 5.3 van deze nota van toelichting.

In het stelsel van populatiebeheer en schadebestrijding hebben ook de wildbeheereenheden een belangrijke rol. In artikel 8.2 van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, is de verplichting opgenomen voor jachthouders met een omgevingsvergunning voor het gebruik van het jachtgeweer (jachtgeweeractiviteit) om zich met anderen te organiseren in een wildbeheereenheid, die de vorm van een vereniging heeft. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders kunnen zich bij een wildbeheereenheid aansluiten, gezien het belang dat zij bij de daardoor uitgevoerde werkzaamheden hebben. De aansluitplicht voor jachthouders met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit draagt bij aan een samenhangende uitvoering van schadebestrijding, duurzaam populatiebeheer en jacht. Zij draagt ook bij aan een goede regionale inbedding van deze activiteiten, aangezien wildbeheereenheden bij uitstek streekgebonden samenwerkingsverbanden zijn. In het Bal zijn geen regels gesteld die zich direct tot wildbeheereenheden richten, uitsluitend regels die het mogelijk maken dat de grondgebruiker schadebestrijding overlaat aan (aangeslotenen bij) een wildbeheereenheid.[211]

De wettelijke taak van de wildbeheereenheden is het geven van uitvoering aan het faunabeheerplan en bevorderen dat het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook adviseren de wildbeheereenheden over de inhoud van de faunabeheerplannen.[212] De feitelijke uitvoering van het faunabeheerplan vindt plaats door de bij de wildbeheereenheid aangesloten jachthouders met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit; de wildbeheereenheid bevordert en coördineert de uitvoering.

210 Artikel 11.63, eerste lid, Bal.
211 Artikelen 11.44, vijfde lid, 11.52, vijfde lid, en 11.58, zesde lid, Bal.
212 Artikel 6.3, eerste lid, Ob.

Op grond van artikel 8.2, vijfde lid, van de wet worden bij omgevingsverordening regels gesteld over wildbeheereenheden. Die regels hebben in ieder geval betrekking op de omvang en de begrenzing van hun werkgebieden en bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden jachthouders met een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit zijn uitgezonderd van de aansluitplicht. De regels over werkgebieden moeten verzekeren dat deze een voldoende omvang hebben voor een effectieve invulling van de werkzaamheden en moeten overlap voorkomen. De regels over afwijkingen van de aansluitplicht kunnen van belang zijn voor grote terrein beherende organisaties, waarvoor de verplichting om zich aan te sluiten bij wildbeheereenheden veelal weinig meerwaarde zal hebben: een samenhangend en verantwoord beheer van hun terreinen is over het algemeen verzekerd gelet op de aard van de organisatie en de omvang van hun terreinen.

Verwezen wordt ook naar paragraaf 5.3 van deze nota van toelichting.

3.3.5.2 Schadebestrijding

Met dit aanvullingsbesluit worden in het Bal regels gesteld over schadebestrijding. De grondgebruiker kan worden vrijgesteld van het verbod van artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet, om zonder omgevingsvergunning een handeling te verrichten die als vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit is aangewezen in de nieuwe paragrafen 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Bal. De vrijstelling kan worden verleend met het oog op het bestrijden door de grondgebruiker van schadelijke dieren op zijn grond en in of aan zijn opstallen. Schadebestrijding door de grondgebruikers is aan de orde als preventieve maatregelen onvoldoende soelaas bieden en is ook van belang als jacht niet mogelijk is, bijvoorbeeld bij vogelsoorten waarop de vogelrichtlijn geen jacht toestaat of als het noodzakelijk is om deze buiten de jachtseizoenen te bestrijden. De vrijstelling heeft de vorm van een afwijking van de aanwijzing van bepaalde handelingen als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit, bij ministeriële regeling of bij omgevingsverordening van de provincie op grond van artikel 5.2 van de Omgevingswet; schadebestrijding wordt daarin aangewezen als vergunningvrij geval. Het regime is inhoudelijk ongewijzigd ten opzichte van de Wet natuurbescherming.[213]

Vrijstelling bij ministeriële regeling kan alleen worden verleend voor bestrijding van (dreigende) schade die wordt veroorzaakt door de Canadese gans, de houtduif, de kauw, het konijn, de vos en de zwarte kraai.[214] Dat zijn soorten die niet in hun voortbestaan zijn bedreigd en die in het hele land schade veroorzaken en die een landelijk gelijke benadering vragen. De vrijstelling bij omgevingsverordening kan worden verleend als het gaat om dieren van andere soorten dan de genoemde vijf landelijke schadelijke soorten en als dieren van deze soorten in de betrokken provincie daadwerkelijk schade veroorzaken. Ook hier geldt dat het moet gaan om soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd.[215] In het Bal zijn voor deze ministeriële en provinciale vrijstellingen kaders opgenomen, die verzekeren dat de vrijstellingen worden verleend overeenkomstig de vereisten van de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn.[216] Voor de richtlijnvereisten wordt verwezen naar de paragrafen 4.4.1, 4.4.2 en 4.4.3 van deze nota van toelichting.

Naar aanleiding van de – in het kader van de voorhang van het ontwerp van het onderhavige aanvullingsbesluit – door de Tweede Kamer aanvaarde motie van de leden Weverling en Von Martels[217] is met de provincies meer specifiek gekeken naar de aanpak van de schade die wordt veroorzaakt door steenmarters. Uit het overleg met de provincies blijkt dat er vijf provincies zijn waar schade en overlast worden ondervonden van steenmarters. Deze provincies hebben ervoor gezorgd dat de steenmarter op de provinciale vrijstellingslijst is opgenomen. Het merendeel van de provincies vindt het een eigen verantwoordelijkheid en zegt geen behoefte te hebben aan een landelijke vrijstelling voor bestrijding van steenmarters. Aangezien de steenmarter niet in alle provincies voor schade en overlast zorgt en provincies zelf beschikken over mogelijkheden om de steenmarter te bestrijden, is er ook geen grond voor plaatsing van de steenmarter op de landelijke vrijstellingslijst.

213 Artikel 3.15 van de Wet natuurbescherming.
214 Artikelen 11.43, eerste lid, onder b, en 11.57, onder b, Bal.
215 Artikelen 11.44, tweede lid, onder c, 11.52, tweede lid, onder c, en 11.58, tweede lid, onder c, Bal.
216 Artikelen 11.44, tweede lid, 11.52, tweede lid, en 11.58, tweede lid, Bal.
217 Kamerstukken II 2019/20, 34 985, nr. 60.

Bij de daadwerkelijke verlening van vrijstelling voor de bestrijding van een bepaalde soort, zal steeds moeten worden bezien of een soort de bestrijding kan verdragen. De schade waarvoor vrijstelling kan worden verleend is beperkt tot schade die door de schadelijke dieren binnen bepaalde geografische grenzen wordt veroorzaakt, namelijk schade op de gronden en aan de opstallen van de gebruiker en in de directe omgeving; het gaat dan om gronden binnen de grenzen van het werkgebied van de wildbeheereenheid waarin zij zijn gelegen en in voorkomend geval de grenzen van het werkgebied van een andere wildbeheereenheid die onmiddellijk grenst aan de betrokken gronden. Het gaat bovendien om schade die binnen een afzienbare termijn dreigt op te treden, namelijk in het huidige en volgende jaar.

De grondgebruiker zal in elk concreet geval waarin hij gebruik maakt van de vrijstelling moeten kunnen aantonen dat aan de voorwaarden is voldaan en de te verwachten schades moeten kunnen onderbouwen. Op dit punt kunnen de minister en provinciale staten ook nadere voorwaarden en beperkingen aan de vrijstelling verbinden.

De schadebestrijding moet in overeenstemming met het hiervoor besproken faunabeheerplan gebeuren.[218] In het faunabeheerplan kunnen de beperkingen ten aanzien van de verwachte schade naar tijd en plaats worden uitgewerkt. Gedeputeerde staten zullen het faunabeheerplan ook beoordelen op de overeenstemming met de voorwaarden voor de vrijstelling. Het plan zal overigens ruimte moeten laten voor het bestrijden van acuut optredende schades.

De grondgebruiker kan de daadwerkelijke bestrijding van de schade aan anderen overlaten, in het bijzonder aan (aangeslotenen bij) een wildbeheereenheid, waarvoor hij dan een schriftelijke machtiging moet geven. Het uitbesteden van de schadebestrijding zal in ieder geval aan de orde zijn als de bestrijding met het geweer moet plaatsvinden en de grondgebruiker zelf niet over een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit beschikt.[219]

3.3.5.3 Overlastbestrijding

Naar analogie van de voorziening voor schadebestrijding wordt met dit aanvullingsbesluit in het Bal ook voorzien in de mogelijkheid voor provincies om vrijstelling te verlenen voor de bestrijding van dieren van soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen en die in de provincie, of delen daarvan, overlast veroorzaken.[220] Het gaat daarbij om overlast binnen een in het omgevingsplan of de omgevingsverordening begrensde bebouwingscontour (voorheen: «de bebouwde kom»). Vrijstelling om de dieren te bestrijden wordt – passend bij de schaal van de problematiek en de specifieke omstandigheden die in bebouwd gebied aan de orde zijn – niet verleend aan grondgebruikers, maar aan gemeenten.

Vrijstelling voor bestrijding van overlast veroorzakende dieren kan alleen worden verleend als de daarvoor relevante belangen, genoemd in de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn, in het geding zijn. Voor de vogelsoorten die vallen onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn zijn dat: de volksgezondheid, de openbare veiligheid en de veiligheid van het luchtverkeer. Voor dieren van strikt beschermde soorten als bedoeld in de habitatrichtlijn zijn dat: de volksgezondheid, de openbare veiligheid of een andere dwingende reden van groot openbaar belang. Voor dieren van andere soorten kan de vrijstelling ook voor andere belangen worden ingezet.

Met deze voorziening wordt materieel de regeling die voorheen was neergelegd in artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming voortgezet. Artikel 3.16 van de Wet natuurbescherming voorzag ook in de mogelijkheid van de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur van soorten die in het gehele land overlast veroorzaken, voor de bestrijding waarvan bij ministeriële regeling vrijstelling kon worden verleend. Overeenkomstig het voorheen geldende Besluit natuurbescherming is daaraan thans in het Bal geen invulling gegeven, omdat er geen soorten zijn die in het gehele land dergelijke overlast veroorzaken. Mocht dat in de toekomst anders zijn, dan zal het Bal op dit punt worden aangevuld op grond van de artikelen 5.1, tweede lid, en 5.2 van de Omgevingswet.

3.3.5.4 Populatiebeheer

218 Artikel 11.63 Bal.
219 Artikelen 11.44, vijfde lid, 11.52, vijfde lid, en 11.58, zesde lid, Bal.
220 Artikelen 11.44, derde lid, 11.52, derde lid, en 11.58, derde lid, Bal.

In de gevallen dat de vrijstelling voor schadebestrijding door de grondgebruiker en de jacht (zie hierna) onvoldoende soelaas bieden, kunnen gedeputeerde staten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verlenen voor populatiebeheer. De vergunning voor populatiebeheer kan worden verleend met het oog op de relevante belangen waarvoor in het kader van de onderscheiden beschermingsregimes afwijking van de verboden op onder meer het vangen en doden van dieren kan worden toegestaan.[221]

Populatiebeheer houdt in dat op basis van een planmatige en structurele aanpak de omvang van de populatie van een diersoort wordt beperkt als dat nodig is vanwege de ernst of omvang van de schade of de bedreiging van een publiek belang, zoals de volksgezondheid of de verkeersveiligheid. Het uitgangspunt bij de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit in het kader van populatiebeheer is – zoals ook nu de praktijk is – dat zij voor een meerjarige periode wordt verleend op basis van een faunabeheerplan. Op deze wijze kan er planmatig en gebiedsgericht beheer worden gevoerd. Nu ook schadebestrijding en jacht onderwerpen zijn van het faunabeheerplan, kan het beheer op samenhangende wijze vorm worden gegeven.

Het initiatief voor populatiebeheer kan bij de faunabeheereenheid liggen, waarbij de faunabeheereenheid de vereiste omgevingsvergunning voor de te verrichten flora- en fauna-activiteit bij gedeputeerde staten van de provincie – soms bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – aanvraagt. Deze faunabeheereenheid kan de vergunde handelingen ook door een wildbeheereenheid laten uitvoeren. Soms zal het de provincie zelf zijn die het initiatief neemt en de faunabeheereenheid vraagt om de bepaalde populatie van een bepaalde soort in een bepaald gebied terug te brengen; in dat geval zal een vereenvoudigde procedure kunnen worden gevolgd waarbij het college van gedeputeerde staten zelf de aanvraag om de omgevingsvergunning ten behoeve van de faunabeheereenheid doet. Als het niet nodig is om de beheerhandelingen door een faunabeheereenheid te laten verrichten, kan ook een omgevingsvergunning worden verleend aan anderen.[222]

In het Bal zijn over populatiebeheer – anders dan in het Bkl – geen specifieke regels gesteld. Wel is geregeld dat populatiebeheer niet kan plaatsvinden op grond van een algemene vrijstelling bij omgevingsverordening of ministeriële regeling.[223] Gegeven het feit dat het hier gaat om ingrepen op het niveau van populaties, zal immers steeds per soort, per periode en per regio op basis van de specifieke omstandigheden die daarbij spelen een specifieke afweging moeten worden gemaakt ten aanzien van de voorwaarden en beperkingen die moeten worden gesteld en de mate waarin de populatie moet worden teruggebracht. Ook dit is in overeenstemming met het voorheen op grond van de Wet natuurbescherming geldende regime.

3.3.5.5 Jacht

Voorgeschiedenis
De «Wet, houdende bepalingen op het Stuk der Jagt en Visscherij»[224] en haar opvolgers hebben sinds de negentiende eeuw regels gesteld over de uitoefening van het jachtrecht: het recht om zich zoogdieren en vogels toe te eigenen die zich op of in de grond bevinden. Deze regels hebben in de loop der tijd tot doel gekregen te waarborgen dat het jachtrecht verstandig gebruikt wordt. Zo werd de jacht alleen toegestaan binnen het jachtseizoen en werd de jachthouder verplicht zich als een goed jachthouder te gedragen en voor een redelijke wildstand in zijn veld te zorgen. Ook werd hij aansprakelijk voor schade die werd aangericht door wild uit zijn veld. Tot slot is het gebruik van middelen voor het vangen of doden gereguleerd. Voor de uitoefening van de jacht met het geweer, jachtvogels en de eendenkooi werden een opleiding en een akte vereist, om een kundige uitoefening van de jacht te verzekeren. In de loop der tijd zijn bovendien de soorten die kunnen worden bejaagd sterk teruggebracht, tot uiteindelijk vijf wildsoorten: de fazant, de wilde eend, de houtduif, de haas en het konijn. In de voorheen geldende Wet natuurbescherming is het stelsel zoals zich dat in de loop der tijd had ontwikkeld opnieuw vastgelegd,[225] met dien verstande dat de verplichting is toegevoegd om bij de uitoefening van de jacht het faunabeheerplan in acht te nemen (zie hiervoor paragraaf 3.3.5.1) en de verplichte akte voor kooikers werd geschrapt.

Internationale verplichtingen

221 Zie de artikelen 8.74j, tweede lid, 8.74k, tweede lid, en 8.74l, tweede lid, Bkl.
222 Zie de artikelen 8.74j, derde en vierde lid, 8.74k, derde en vierde lid, en 8.74l, derde lid, Bkl.
223 Artikelen 11.44, zesde lid, 11.52, zesde lid, en 11.58, zevende lid, Bal.
224 Stb. 1814, 41.
225 Artikelen 3.20 e.v. van de Wet natuurbescherming.

In het wettelijk stelsel zoals zich dat in de loop der tijd heeft ontwikkeld, zijn op dit vlak inmiddels geldende internationale verplichtingen betrokken.

Bij van nature in het wild levende vogels gaat het dan met name om artikel 7 van de vogelrichtlijn. Dat stelt beperkingen aan de soorten die bejaagd mogen worden, stelt een algemeen kader waaraan de jacht op vogels dient te voldoen, zoals de principes van verstandig gebruik en een ecologisch evenwichtige regulering, en stelt beperkingen aan de opening van de jacht.

De habitatrichtlijn sluit jacht op de in bijlage IV bij die richtlijn genoemde diersoorten van communautair belang geheel uit, omdat deze soorten bedreigd, kwetsbaar of zeldzaam zijn.

Verder is de eerder aangehaalde Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming van belang. Daaraan is invulling gegeven door op de overeenkomst gebaseerde beschikkingen van het Comité van Ministers van de Benelux. De overeenkomst en de daarop gebaseerde beschikkingen bevatten een lijst van soorten waarop de jacht kan worden uitgeoefend en bepalingen over de jachtseizoenen, de afmeting van jachtvelden, de toegestane jachtmiddelen en de handel in wild.

Verankering in het stelsel van de Omgevingswet
De in de Wet natuurbescherming gestelde regels over de jacht worden inhoudelijk ongewijzigd overgezet in de Omgevingswet en in het Bal. De meest wezenlijke elementen van de regeling van de jacht zijn in de Omgevingswet zelf opgenomen, mede in verband met de vereisten vanuit het Eerste Protocol bij het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden ten aanzien van beperkingen van het eigendomsrecht. In artikel 8.3 van de Omgevingswet is geregeld wie gerechtigd zijn tot de jacht en tot welke wildsoorten de jacht beperkt is, zijnde de 5 hiervoor genoemd soorten.

In het Bal worden de volgende onderwerpen geregeld:
- de gevallen waarin en de voorwaarden waaronder anderen dan de houder van het jachtrecht (jachthouder) de jacht op diens jachtveld kunnen uitoefenen.[226] Deze regels moeten zeker stellen dat ook deze anderen op zorgvuldige wijze en met inachtneming van de wettelijke kaders de jacht uitoefenen;
- de verplichting voor de jachthouder om een redelijke wildstand in zijn jachtveld te handhaven of te bereiken, en om schade door het wild in zijn jachtveld voor anderen te voorkomen.[227] Deze verplichting is gekoppeld aan het zijn van een «goed jachthouder». De jachthouder zal te allen tijde een goed evenwicht moeten bewaren tussen de ecologische vereisten en de bescherming van eigendommen van anderen. Het faunabeheerplan zal daarvoor handvatten kunnen bieden;
- de middelen die bij de jacht mogen worden gebruikt.[228] De opsomming van deze middelen is limitatief. Tezamen met de algemene regels over het gebruik van de middelen die ook buiten de jacht gelden – zoals het vereiste van een omgevingsvergunning voor het gebruik van het jachtgeweer of jachtvogels («omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit» en «omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit») en de daaraan gekoppelde toetsing – wordt beoogd een zorgvuldig gebruik van middelen te verzekeren dat onnodig lijden van dieren voorkomt en veiligheidsrisico's zoveel mogelijk beperkt;
- de overige regels die verbonden zijn aan een goed jachthouderschap en die deels ook geacht moeten worden deel uit te maken van de weidelijkheidsregels voor jacht;[229]
- het verbod om de jacht uit te oefenen buiten de periode waarin de jacht voor de betrokken wildsoort is opgesteld.[230] Die opening geschiedt bij regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, zodat flexibel kan worden ingespeeld op de omstandigheden zoals deze in een bepaald jaar met betrekking tot een bepaalde soort aan de orde zijn. Zo zal de minister de jacht alleen openstellen als de staat van instandhouding van de betrokken soort niet in het geding is. Bij vogels zal hij – mede ter voldoening aan de vereisten van de vogelrichtlijn – ook rekening houden met de broedperiode en de periode van de trek van vogels naar nestplaatsen.

3.3.6 Middelen voor het vangen of doden van dieren

226 Artikel 11.64 Bal.
227 Artikel 11.65 Bal.
228 Artikel 11.71 Bal.
229 Artikelen 11.66 en 11.67 Bal.
230 Artikel 11.68 Bal.

3.3.6.1 Algemeen

In het Bal is met dit aanvullingsbesluit de eis opgenomen dat – voor zover het vangen en doden van in het wild levende dieren is toegestaan op grond van de Omgevingswet – onnodig lijden wordt voorkomen.[231] Deze eis betekent dat de degene die handelt op grond van de wet telkens een afweging zal moeten maken of er andere en meer diervriendelijke methoden en middelen bestaan om zijn doel te bereiken. Naast deze eis geldt overigens ook het verbod op dierenmishandeling dat is neergelegd in artikel 2.1, eerste lid, van de Wet dieren, nu deze bepaling ook ziet op in het wild levende dieren.

Aan het Bal worden door dit aanvullingsbesluit verschillende regels toegevoegd over middelen voor het vangen of doden van in het wild levende dieren en over het bezit en gebruik van deze middelen. Deze regels zijn relevant voor zover het vangen of doden op grond van de Omgevingswet en het Bal is toegestaan. Laatste is het geval als dat vangen of doden plaatsvindt in het kader van jacht of op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de verplichting om over een dergelijke vergunning te beschikken. Het gaat bij de in het Bal opgenomen regels primair om de verzekering van de inzet van verantwoorde middelen voor het vangen of doden van dieren en om de verzekering van een kundig en effectief gebruik van deze middelen. Regels over het bezit zijn van belang voor de aanpak van stroperij en van het gebruik van ongeoorloofde middelen. De gestelde regels dienen onderscheiden belangen, in het bijzonder natuurbescherming, dierenwelzijn, openbare veiligheid en milieubescherming. In de navolgende subparagrafen worden de regels nader toegelicht.

In het licht van de eisen die de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in haar jurisprudentie stelt, worden in het Bkl voor het vangen en doden van vogels specifiek de daarbij toe te laten middelen en methoden aangewezen.[232] Voor de toelichting daarbij wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting in hoofdstuk 7 van deze nota van toelichting.

Voor het gebruik van sommige middelen is een specifieke omgevingsvergunning nodig. Voor de verkrijging van die vergunning geldt als vereiste dat de aanvrager met goed gevolg een examen heeft afgelegd waarin kennis en kunde zijn getoetst, zodat een verantwoord gebruik van het middel is verzekerd. Dat geldt voor het gebruik van het geweer om in het wild levende dieren te doden: de jachtgeweeractiviteit; daarbij speelt ook het aspect van de openbare veiligheid. En dat geldt voor het gebruik van jachtvogels: de valkeniersactiviteit.[233] De verplichting om in het bezit te zijn van de omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit of een valkeniersactiviteit, geldt ook bij het gebruik van het jachtgeweer of van jachtvogels buiten de eigenlijke jacht, zoals schadebestrijding of populatiebeheer. De omgevingsvergunningen voor de jachtgeweeractiviteit en de valkeniersactiviteit zijn in de plaats gekomen van de voormalige jachtakte en valkeniersakte onder de Wet natuurbescherming. De beoordelingsregels voor het verlenen van deze omgevingsvergunningen, zijn neergelegd in het Bkl[234] en worden toegelicht in de paragrafen 3.3.6.5, 4.4.5 en 4.4.6 van deze nota van toelichting.

3.3.6.2 Verboden middelen in het veld

Om preventief handhavend op te kunnen treden, is het enkele bezit buiten gebouwen van bepaalde middelen en van materialen waarmee die middelen op eenvoudige wijze direct kunnen worden vervaardigd verboden. Dat verbod geldt alleen als redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.[235] Het gaat om middelen waarvan het gebruik in hoofdstuk 11 van het Bal is verboden vanwege bescherming van het milieu (hagelpatronen met lood), natuurbescherming (vallen, strikken, vangkooien en netten die een niet-selectieve werking hebben) of dierenwelzijn (lijm, klemmen en rodenators). Eenzelfde verbod gold voorheen op grond van artikel 3.24, tweede lid, van de Wet natuurbescherming in samenhang met artikel 3.10 van het Besluit natuurbescherming. Het verbod bewerkstelligt dat met handhaving niet gewacht hoeft te worden tot daadwerkelijk, op heterdaad wordt vastgesteld dat de betrokken middelen worden gebruikt. Van het verbod kan worden afgeweken bij maatwerkregel of maatwerkvoorschrift.[236] Dat is onder meer van belang als een omgevingsvergunning wordt verleend voor het vangen of doden van dieren en inzet van deze middelen daarvoor wordt toegestaan. Hetzelfde geldt als op grond van artikel 5.2 van de Omgevingswet vrijstelling wordt verleend van de omgevingsvergunningplicht voor deze activiteiten.

231 Artikel 11.28 Bal.
232 Artikelen 8.74p en 8.74q Bkl.
233 Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder f en g, Omgevingswet.
234 Artikelen 8.74t e.v. Bkl.
235 Artikel 11.72, eerste lid, Bal.
236 Artikel 11.29, tweede lid, of 11.31, tweede lid, Bal.

Voor jacht geldt een vergelijkbaar verbod voor het zich ter uitoefening van de jacht in het veld bevinden met andere dan voor jacht geoorloofde middelen.[237] Uit een oogpunt van handhaving is het enkel onder zich hebben van een geweer in het veld tot het gebruik waarvan de houder niet, of niet op die locatie gerechtigd is, eveneens verboden.[238] Ook deze specifieke bepalingen voor deze specifieke middelen maken het mogelijk handhavend op te treden, zonder dat het daadwerkelijk gebruik van de middelen behoeft te worden aangetoond.

Een specifiek verbod geldt voor het zich in een veld bevinden met dieren die in het veld dieren opsporen, doden, verwonden, vangen of bemachtigen. Dat verbod geldt voor degene aan wie het dier toebehoort of onder wiens toezicht het dier staat. Een uitzondering op het verbod geldt als deze activiteit met deze dieren uitdrukkelijk bij of krachtens de Omgevingswet is toegestaan.[239] Dat laatste is het geval als sprake is van jacht met toegestane jachthonden, haviken of slechtvalken[240], of als sprake is van het vangen of doden van dieren op grond van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor die activiteit en als de voor het doden of vangen ingezette dieren daarbij uitdrukkelijk zijn toegestaan.[241]Het gestelde verbod maakt het mogelijk handhavend op te treden op basis van het feitelijke gedrag van de dieren, dus ongeacht of deze dieren daartoe zijn aangezet door degene onder wiens toezicht te staan. Voorheen was dit verbod gesteld in artikel 3.24, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming.

Over mistnetten is een specifieke bepaling[242] opgenomen, voor de toelichting waarvan wordt verwezen naar hoofdstuk 7 van deze nota van toelichting.

3.3.6.3 Gebruik van het geweer

Uit een oogpunt van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu worden in het Bal specifieke regels gesteld over het gebruik van het geweer ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet.[243] De regels zijn inhoudelijk een continuering van de regels die voorheen golden op grond van de artikelen 3.26 e.v. van de Wet natuurbescherming en de artikelen 3.12 e.v. van het Besluit natuurbescherming. Bij het gebruik van het geweer moet in het bijzonder worden gedacht aan het gebruik van het geweer bij populatiebeheer, schadebestrijding en jacht. Maar het kan ook gaan om andere gevallen waarin een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is verleend voor het doden van dieren of een vrijstelling is verleend van de omgevingsvergunningplicht voor die activiteit, en het geweer is aangewezen als het te gebruiken dodingsmiddel. Te denken valt aan het doden van dieren in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid. De gevallen waarin het geweer kan worden gebruikt zijn limitatief opgesomd.[244]

Het geweer mag uitsluitend worden gebruikt in een jachtveld dat een bepaalde minimumomvang heeft.[245]Dat geldt in alle gevallen waarin het geweer wordt gebruikt voor het doden van dieren, niet alleen dus bij de uitoefening van de jacht. Met de regels over de minimumomvang wordt – voor zover het jachtveld voor de jacht wordt gebruikt – mede uitvoering gegeven aan artikel 3 van de eerder aangehaalde Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming. De gestelde eisen waarborgen dat de omvang van het jachtveld zodanig is, dat het behoorlijk bejaagbaar is, aangezien bij deze oppervlakte een behoorlijke wildstand kan worden opgebouwd en in stand kan worden gehouden. Als geen sprake is van uitoefening van de jacht, maar van het doden van dieren op basis van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht voor een dergelijke activiteit, is denkbaar dat behoefte bestaat aan afwijking van de eis van de minimumoppervlakte van het jachtveld. Dat kan bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel.[246] Die afwijkingsmogelijkheid geldt niet voor het gebruik van het geweer ter uitoefening van de jacht;[247] voor de jacht staat de Beneluxovereenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming in de weg aan afwijking.

237 Artikel 11.71, tweede en derde lid, van het Bal.
238 Artikel 11.84 Bal.
239 Artikel 11.72, tweede lid, Bal.
240 Artikel 11.71, eerste lid, van het Bal.
241 Artikelen 11.44, vierde lid, 11.52, vierde lid, en 11.58, vierde lid, Bal en artikelen 8.74o en 8.74r Bkl.
242 Artikel 11.73 Bal.
243 Artikel 11.76 Bal.
244 Artikel 11.75 Bal.
245 Artikel 11.75 e.v. Bal.
246 Artikelen 11.29, tweede lid, en 11.31, tweede lid, Bal.
247 Artikel 11.76, vierde lid, Bal.

Gegeven de veiligheidsrisico's die het gebruik van het geweer met zich brengt, voorziet de Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, in een verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor eventuele schade, zoals voorheen de Wet natuurbescherming dat deed.[248] Deze verplichting is in het Bal nadrukkelijk neergelegd bij degene die het geweer gebruikt en is verder uitgewerkt overeenkomstig de regels die voorheen waren gesteld in artikel 3.17 van het Besluit natuurbescherming.[249]

Verder zijn aan het Bal regels toegevoegd over het type geweer en munitie dat bij het doden van onderscheiden diersoorten mag worden gebruikt.[250] Voor het gebruik van het geweer bij de jacht geven deze bepalingen uitvoering aan de Beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie strekkende tot de limitatieve opsomming van de te bezigen geweren en munitie bij de jacht op de onderscheiden wildsoorten M(83)17. Voor het gebruik van het geweer op grond in andere gevallen dan de jacht gelden dezelfde beperkingen, met dien verstande dat provincies bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel van deze regels kunnen afwijken; bij afwijking moeten zij rekening houden met de belangen van veiligheid, volksgezondheid, dierenwelzijn en milieu.[251]

Er zijn in het Bal, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit, ook beperkingen gesteld aan tijden en plaatsen voor het gebruik van het geweer:
- uit een oogpunt van veiligheid (geen gebruik binnen bebouwingscontouren en direct aangrenzende terreinen);
- veiligheid, dierenwelzijn en volksgezondheid (geen gebruik voor zonsopgang of zonsondergang, en geen gebruik vanuit luchtvaartuigen of rijdende voertuigen); en
- ter bescherming van de rechten van kooikers (geen gebruik binnen de afpalingskring van de eendenkooi).

Voor de jacht op eenden is vanwege daar aan de orde zijnde specifieke omstandigheden het gebruik van het geweer vanaf een half uur voor zonsondergang en tot een half uur na zonsondergang wel toegestaan.[252]

Uit een oogpunt van handhaving is het enkel onder zich hebben van een geweer in het veld tot het gebruik waarvan de houder niet, of niet op die locatie gerechtigd is, verboden.[253] Dat maakt het mogelijk al preventief handhavend op te treden, zonder dat het daadwerkelijk gebruik van het geweer behoeft te worden aangetoond (zie paragraaf 3.3.6.2).
In de artikelsgewijze toelichting in hoofdstuk 7 van deze nota van toelichting wordt nader ingegaan op de genoemde artikelen.

3.3.6.4 Jachtvogels en eendenkooien

Behalve over geweren en munitie worden met dit aanvullingsbesluit in het Bal ook specifieke regels opgenomen over het gebruik van vogels voor het vangen of doden van dieren (in de praktijk «jachtvogels» genoemd) en van eendenkooien.

Het gebruik van jachtvogels is beperkt tot situaties waarin sprake is van jacht, van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, van een vrijstelling van de omgevingsvergunningsplicht van een flora- en fauna-activiteit en voor de bestrijding van verwilderde dieren of exoten onder het gezag van de provincie of de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.[254] Dit is overeenkomstig de voorheen op grond van artikel 3.30, eerste lid, onder b, van de Wet natuurbescherming geldende regels. Zoals in paragraaf 3.3.6.1 is aangegeven, moet degene die gebruik maakt van jachtvogels beschikken over een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit.

Voor de eigenlijke jacht kunnen uitsluitend aantoonbaar gefokte haviken of slechtvalken als jachtvogel worden ingezet.[255]Door het bevoegd gezag kan voor het vangen of doden van vogels ook het gebruik van woestijnbuizerds worden toegestaan in het kader van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of in het kader van een vrijstelling van de vergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit.[256]

248 Artikel 8.4 Omgevingswet.
249 Artikel 11.78 Bal.
250 Artikelen 11.79 en 11.80 Bal.
251 Artikelen 11.29, tweede lid, 11.31, tweede lid, en 11.82 Bal.
252 Artikel 11.83 Bal.
253 Artikel 11.84 Bal.
254 Artikel 11.85 Bal.
255 Artikel 11.71, eerste lid, onder c, Bal.
256 Artikel 8.74pBkl.

De eendenkooi is een vangmiddel met een lange historie. Het middel wordt met dit aanvullingsbesluit aangewezen als toegestaan middel bij de jacht[257] en kan buiten de jacht worden toegestaan voor het vangen van vogels op basis van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht.[258] Eendenkooien worden buiten de jacht onder meer ingezet voor het vangen van eenden om deze te ringen en om daaraan gekoppeld wetenschappelijk onderzoek uit te voeren, bijvoorbeeld onderzoek naar dierziekten.
Net als bij gebruik van het jachtgeweer of jachtvogels is het voor het gebruik van een eendenkooi van belang dat kennis en kunde van de kooiker door middel van een examen worden getoetst, onder meer om te voorkomen dat dieren worden gevangen waarvoor het middel niet bedoeld is en om welzijnsproblemen te voorkomen. Die eis is met aanvullingsbesluit opgenomen in het Bal,[259] op gelijke wijze als voorheen in artikel 3.30, derde lid, van de Wet natuurbescherming was geregeld. Bij de totstandkoming van de Wet natuurbescherming is destijds geoordeeld dat naast een examenplicht een afzonderlijk toestemmingsbesluit voor kooikers – in het verleden «kooikersakte» genoemd – geen meerwaarde heeft, omdat door registratie voldoende zicht bestaat op het gebruik van eendenkooien. Ook verzet zich blijkens de evaluatie niets tegen registratie van nieuwe eendenkooien. Aspecten van openbare veiligheid spelen hier niet. In lijn hiermee is ook in de Omgevingswet niet in een apart toestemmingsbesluit – een omgevingsvergunning – voorzien.

Op grond van de Omgevingswet[226], zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur omgevingswet, is het ieder ander dan de kooiker van een eendenkooi waarvoor op 31 maart 1977 een recht van afpaling gold verboden om zonder toestemming van de kooiker binnen de afpaling van de eendenkooi activiteiten te verrichten waardoor eenden binnen de afpalingskring kunnen worden verontrust. Dit afpalingsrecht geldt voor zover de eigenaar van de eendenkooi voor de afpaling palen gebruikt die zijn voorzien van het in het Bal vastgestelde opschrift.[260]Voorheen was dit geregeld in artikel 3.23 van het Besluit natuurbescherming.

3.3.6.5 Examens jachtgeweeractiviteiten, valkeniersactiviteiten en gebruik eendenkooien
In het Bkl[261] zijn de beoordelingsregels voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit en voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit opgenomen. Deze eisen onder meer het met een goed gevolg afgelegd hebben van een examen waarin kennis en kunde van de aanvrager zijn getoetst. Het Bal, zoals gewijzigd door dit aanvullingsbesluit, eist ook voor het gebruik van eendenkooien dat de gebruiker met een goed gevolg een examen heeft afgelegd waarin kennis en kunde van de aanvrager zijn getoetst.[262] De betroken examens moeten zijn erkend door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het examen voor het gebruik van het jachtgeweer of het gebruik van jachtvogels moet een verantwoorde uitoefening van de jacht, populatiebeheer en schadebestrijding verzekeren, evenals een verantwoord gebruik van het geweer of de jachtvogels. Daarvoor zijn met dit aanvullingsbesluit in het Bal regels opgenomen over de door de gebruiker van deze middelen uit te voeren theoretische toets en praktische toets.[263]
De theoretische toets ziet op de kennis over de toepasselijke wetgeving, over natuur in het algemeen en de te bejagen, bestrijden of beheren dieren in het bijzonder, over wildschade in de landbouw en de bosbouw, over datgene wat een weidelijk jager betaamt en over jachtwapens en munitie.
De praktische proef heeft betrekking op de schietvaardigheid en de omgang met het wapen, onderscheidenlijk de bekwaamheid in de omgang met jachtvogels. Een schutter moet het geweer gericht en kundig kunnen gebruiken om onbedoelde schade aan natuurwaarden te voorkomen en om de openbare veiligheid te waarborgen. Een valkenier moet zijn vogel doelgericht kunnen aanwenden. Het is ongewenst dat jachtvogels verkeerde prooien slaan of ongewenste onrust veroorzaken. Dat vereist oefening voor zowel de valkenier als voor zijn vogel.

257 Artikel 11.71, eerste lid, Bal.
258 Artikel 8.74p van het Bkl en artikel 11.44, vierde lid, Bal.
259 Artikel 11.86, eerste lid, Bal. [226] Artikel 8.5 Omgevingswet.
260 Artikel 11.86, vierde lid, Bal.
261 Artikelen 8.74t e.v. Bkl.
262 Artikel 11.86, eerste lid, Bal.
263 Artikelen 11.87 en 11.88 Bal.

Op het punt van de jacht betreffen de regels de omzetting van de beschikking van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie van 27 april 1983 strekkende tot onderlinge erkenning van de jachtexamens.[264]Het Nederlandse examen bevat in vergelijking met de Beneluxbeschikking één extra element, namelijk de verzorging van voor consumptie bestemde dieren. Op vlees afkomstig van wild zijn de regels op het bewerken van dierlijke bijproducten van toepassing.[265]

Met dit aanvullingsbesluit worden in het Bal ook regels opgenomen over het examen waarin de kennis en kunde van de kooiker worden getoetst. Deze sluiten aan bij de regels voor het jachtgeweerexamen en het examen voor het gebruik van jachtvogels.[266]

Gegeven hun technische karakter worden de nadere regels waaraan de verschillende examens moeten voldoen op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet gesteld bij ministeriële regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.[267]

De in het Bal opgenomen regels over de erkenning van organisaties die examens afnemen hebben tot doel om te verzekeren dat deze in staat zijn om op een kwalitatief hoogstaande en professionele wijze examens af te nemen en dat de bij jacht, populatiebeheer en schadebestrijding betrokken doelgroepen (jacht, natuurbescherming, landbouw) voldoende zijn betrokken.[268] Een belangrijk element van de borging van de kwaliteit van de examens is het toezicht dat namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op de erkende examens en de examinerende organisatie wordt uitgeoefend. Deze toezichthouders worden aangewezen door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op grond van artikel 18.6 van de Omgevingswet.

De regels over de examens en het toezicht daarop zijn ongewijzigd ten opzichte van de regels die voorheen in de artikelen 3.18 e.v. van het Besluit natuurbescherming waren gesteld.

3.3.7 Handel en bezit

3.3.7.1 Algemeen

Zoals aangegeven in paragraaf 2.3.4 van deze nota van toelichting, worden met dit aanvullingsbesluit regels gesteld over handel in en bezit van dieren en planten van van nature in het wild levende soorten. Dit gebeurt ter uitvoering van internationale verdragen en Europese wetgeving op dit vlak. De regels worden gesteld met het oog op de natuurbescherming en strekken er in ieder geval toe dat de betrokken activiteiten geen risico opleveren voor de staat van instandhouding van de betrokken soort.[269] Natuurbescherming wordt in dit verband ruim uitgelegd. Een belangrijk deel van de regels heeft als doelstelling een overmatige exploitatie van dier- en plantensoorten en de daarmee gepaard gaande wereldwijde achteruitgang van de biodiversiteit te voorkomen. Een deel van de regels heeft ook als achtergrond om de aantasting van het dierenwelzijn door het gebruik van welzijnsonvriendelijke methoden in de landen van herkomst te bestrijden.

In de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn zijn enkele verbodsbepalingen opgenomen die betrekking hebben op handel in of bezit van vogels van soorten die van nature in het wild voorkomen en van dieren of planten van soorten die worden genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Van deze verbodsbepalingen kan uitsluitend worden afgeweken, als is voldaan aan de strikte kaders voor afwijking als opgenomen in de artikelen 9 van de vogelrichtlijn en 16 van de habitatrichtlijn. Omzetting van deze bepalingen heeft met dit besluit plaatsgevonden in het Bal door aanwijzing van de handel en het bezit van de betrokken vogels, andere dieren en planten als omgevingsvergunningplichtige flora- en fauna-activiteit,[270] en via de beoordelingsregels in het Bkl waarin de afwijkingskaders van de richtlijnen zijn verankerd.[271] Verwezen wordt naar de paragrafen 3.3.1, 3.3.2, 4.4.1 en 4.4.2 van deze nota van toelichting.

264 Trb. 1987, 2.
265 Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong (PbEU 2004 L 139) stelt regels over onder meer het in de handel brengen van vlees afkomstig van wild. Deze verordening wordt uitgevoerd met het Besluit dierlijke producten en het Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen.
266 Artikel 11.89 Bal.
267 Artikel 11.90 Bal.
268 Artikel 11.91 Bal.
269 Overeenkomstig artikel 4.36 Omgevingswet.
270 Artikelen 11.38, 11.39 en 11.47 Bal.
271 Artikelen 8.74j en 8.74k Bkl.

In de paragrafen 11.2.9 en 11.2.10 van het Bal worden daarnaast algemeen verbindende voorschriften gesteld ter uitvoering van over handel en bezit gestelde regels in:
- de cites-basisverordening[272] en de cites-uitvoeringsverordening,[273] die de Europese omzetting van het cites-verdrag[274] vormen;
- Europese regelgeving over de handel in zeehondenproducten;[275]
- Europese regelgeving over met de wildklem of andere welzijnsonvriendelijke methoden gevangen dieren;[276] en
- de invasieve-exoten-basisverordening.[277]

Verder worden ter ondersteuning van de handhaving van de handel- en bezitsverboden regels gesteld die zeker stellen dat bij dieren die niet onder de Europese handels- en bezitsverboden vallen, zoals bijvoorbeeld gefokte dieren, bezit en handel alleen kunnen plaatsvinden als de legale herkomst kan worden aangetoond.

In het navolgende wordt nader op deze regels ingegaan.

3.3.7.2 Cites

Regels strekkende tot de directe uitvoering van de cites-verordeningen
Het eerder aangehaalde cites-verdrag heeft tot doel te voorkomen dat de handel in planten en dieren een bedreiging vormt voor het in stand houden van de betrokken soort in het wild. De verdragspartijen hebben zich verplicht tot het controleren en monitoren van de handel in dieren en planten van beschermde soorten die in de bijlagen I, II en III bij het verdrag zijn genoemd. Dat gebeurt door een stelsel van invoer- en uitvoervergunningen. Dit stelsel heeft betrekking op levende en dode planten en dieren, en op delen en producten daarvan. De mate van bedreiging van de betrokken soort bepaalt in welke bijlage de soort wordt opgenomen, en dat bepaalt weer of een zwaarder of een lichter beschermingsregime van toepassing is.

De op de bijlagen bij de cites-basisverordening opgenomen van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende soorten worden ook beschermd door de vogelrichtlijn en de habitatrichtlijn, in welk kader, zoals hiervoor is aangegeven, specifieke verboden gelden ten aanzien van het verhandelen van dieren of planten van die soorten. Voor die soorten is de cites-basisverordening met name van belang vanwege de daarin geregelde strikte controle op de uitvoer uit de Europese Unie. Voor soorten die niet van nature in de Europese Unie voorkomen reguleert de cites-basisverordening het invoeren in en het verhandelen en vervoeren binnen de Europese Unie.

Volgens vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn verordeningen rechtstreeks werkend; zij behoeven dus geen implementatie. Wel zijn lidstaten gehouden om aanvullende zaken als strafbaarstellingen, regels over toezicht en handhaving en de noodzakelijke uitvoeringsbepalingen in hun wetgeving op te nemen ten aanzien van rechtsreeks werkende bepalingen van verordeningen, zodat deze op effectieve wijze kunnen worden uitgevoerd en gehandhaafd. Daaraan is voor de cites-verordeningen met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en dit aanvullingsbesluit als volgt invulling gegeven:
- Met het oog op de strafbaarstelling wordt in het Bal een verbod opgenomen om in strijd te handelen met op eenieder toepasselijke bepalingen uit de cites-basisverordening die verboden, beperkingen of verplichtingen bevatten.[278]

272 Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van de Europese Unie van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEG L 61).
273 Verordening (EG) nr. 865/2006 van de Commissie van 4 mei 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEU 2006, L 166).
274 Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van de Europese Unie van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEG L 61).
275 Richtlijn 83/129/EEG van de Raad van 28 maart 1983 betreffende de invoer in de Lid-Staten van huiden van bepaalde zeehondenjongen en daarvan vervaardigde produkten (PbEG 1983, L 91) en Verordening (EG) nr. 1007/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de handel in zeehondenproducten (PbEU 2009, L 286).
276 Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad van 4 november 1991 houdende een verbod op het gebruik van de wildklem in de Gemeenschap en op het binnenbrengen in de Gemeenschap van pelzen en produkten die vervaardigd zijn van bepaalde in het wild levende diersoorten uit landen waar gebruik wordt gemaakt van de wildklem of andere vangmethoden die niet stroken met de internationale normen voor humane vangst met behulp van vallen (PbEG 1991, L 308) en Verordening (EG) nr. 35/97 van de Commissie van 10 januari 1997 tot vaststelling van bepalingen betreffende de certificatie van pelzen en goederen die vallen onder Verordening (EEG) nr. 3254/91 van de Raad (PbEG 1997, L 8).
277 Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU L 317).
278 Artikel 11.93 Bal.

- De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is aangewezen als de «bevoegde instantie», die belast is met de uitvoering, waaronder het verlenen van vergunningen en certificaten.[279]
- In de Omgevingswet is voorzien in de instelling van de wetenschappelijke CITES-autoriteit, die adviseert over de uitvoering.[280]

De toepassing van bijzondere bestuursrechtelijke maatregelen ten aanzien van illegaal binnen het grondgebied van Nederland gebrachte planten, dieren en producten daarvan is eveneens geregeld de Omgevingswet.[281] De regels van meer administratieve aard worden gesteld in de Omgevingsregeling.[282]

Ondersteunende regels
Artikel 8, eerste en vijfde lid, van de cites-basisverordening verbiedt het verhandelen van dieren en planten van soorten genoemd in de bijlagen A en B bij de verordening. Artikel 8, tweede lid, van de verordening geeft lidstaten de keuze om ook het enkel in bezit hebben van dieren, planten en producten daarvan van de soorten genoemd in de bijlagen bij de verordening te verbieden, dus los van het handelsoogmerk. Meer in het algemeen is in overweging 3 van de verordening aangegeven dat de bepalingen van de verordening geen afbreuk doen aan de strengere maatregelen die de lidstaten met inachtneming van het verdrag – thans het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie – kunnen nemen of handhaven, met name betreffende het houden van specimens van soorten die onder de verordening vallen. Dat biedt ruimte om het enkele bezit van (producten van) dieren en planten van de betrokken soorten te verbieden, en daarvan alleen onder strikte condities die illegale praktijken moeten voorkomen vrijstelling te verlenen. Hierdoor worden betere aangrijpingspunten geboden voor de aanpak van illegale handel, omdat niet behoeft te worden bewezen of daadwerkelijk het oogmerk bestaat om het dier of de plant te verkopen. Dat geldt ook voor de in de bijlagen C en D bij de verordening genoemde soorten, waarvoor geen verbod op verhandelen geldt, maar de handel wel moet worden gereguleerd.

Deze ruimte is in het door dit aanvullingsbesluit gewijzigde Bal benut.[283] Dat voorziet in een verbod op het onder zich hebben van dieren en planten van soorten, genoemd op de bijlagen A tot en met D bij de cites-basisverordening, en op het verhandelen van soorten, genoemd op de bijlagen C en D bij die verordening. Door de formulering van specifieke uitzonderingen op deze verboden met daaraan verbonden voorschriften en beperkingen[284] wordt geborgd dat enerzijds het belang van een effectieve aanpak van illegale handel wordt gediend en dat anderzijds het intracommunautaire handelsverkeer niet onnodig wordt belemmerd. Ten aanzien van gefokte levende dieren van soorten, genoemd in de bijlagen A en B bij de cites-basisverordening, en gekweekte levende planten van soorten, genoemd in bijlage A bij die verordening, is bovendien een administratieplicht van toepassing.[285] En ten aanzien van gefokte vogels behorende tot de in bijlage A genoemde vogelsoorten is ook de ringplicht[286] van toepassing (zie hierna paragraaf 3.3.7.3).

De uitzonderingen gelden niet voor uit het wild afkomstige, levende gewervelde dieren van de ernstig bedreigde soorten, genoemd in bijlage A bij de cites-basisverordening. Deze kunnen uitsluitend op basis van een maatwerkvoorschrift van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden gehouden, zodat van geval tot geval kan worden bezien of in de gegeven omstandigheden een uitzondering op het houdverbod verantwoord is, gegeven de wijze waarop het dier is verkregen en het doel waarvoor het dier wordt gehouden. De uitzondering geldt wel voor gefokte exemplaren van deze soorten. Daar brengen bezit en handel geen risico's voor de soort met zich, omdat zeker is gesteld dat de gefokte dieren ofwel afkomstig zijn van ouderdieren die aantoonbaar zijn gefokt, ofwel aantoonbaar in overeenstemming met de cites-basisverordening en uitvoeringsverordening zijn verkregen. Voor zover het gaat om in Nederland gefokte dieren, moeten zij – tenzij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft vastgesteld dat dit bij de betrokken dieren niet op veilige wijze kan worden gerealiseerd – zijn voorzien van een microchip-transponder, zodat zij kunnen worden onderscheiden van uit het wild afkomstige dieren. Daarnaast moet te allen tijde worden voldaan aan de administratieplicht van het Bal.[287]

279 Artikelen 3.69 en 3.70 Bkl.
280 Artikel 17.5a Omgevingswet.
281 Artikel 18.16a en 18.16b Omgevingswet.
282 Op grond van artikel 4.3, vierde lid, Omgevingswet.
283 Artikel 11.96, tweede en derde lid, Bal.
284 Artikelen 11.97, 11.99 en 11.100 Bal.
285 Artikel 11.103 Bal.
286 Artikel 11.97, tweede lid, onder a, onder 1° en 2°, en derde lid, onder a, onder 1°, en 11.104, eerste lid, Bal.
287 Artikel 11.103 Bal.

De uitzonderingen gelden ook niet voor het onder zich hebben van tijgerbotten en neushoornhoorns en producten daarvan, en evenmin voor het onder zich hebben van primaten en katachtigen.[288] De handel in deze producten en in dieren van deze soorten is zeer lucratief; een aanzuigende werking die uit zou kunnen gaan van een vrijstelling van het verbod om deze producten en dieren onder zich te hebben moet worden voorkomen. Op grond van de cites-basisverordening is voor het binnenbrengen van specimens afkomstig van deze soorten de overlegging van een invoervergunning aan de douane vereist. Op grond van artikel 57 van de cites-uitvoeringsverordening is geen invoervergunning vereist, indien de specimens deel uitmaken van de persoonlijke bezittingen van degene die de specimens onder zich heeft. Van deze vrijstelling zijn uitgezonderd jachttrofeeën van breedlipneushoorn of witte neushoorn, nijlpaard, Afrikaanse olifant, moeflon, leeuw en ijsbeer; voor het binnenbrengen van deze jachttrofeeën is dus een invoervergunning vereist, ook al maken zij onderdeel uit van iemands persoonlijke bezittingen. Vast beleid van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is dat dergelijke invoervergunningen niet worden afgegeven.[289]

De in het Bal opgenomen uitzondering voor het onder zich hebben van de aal – een soort die is opgenomen in bijlage B bij de cites-basisverordening – geldt alleen als tevens aantoonbaar is voldaan aan het bepaalde bij en krachtens de Visserijwet 1963. Deze voorwaarde geldt in aanvulling op de andere voorwaarden.[290] Hiermee geldt voor het onder zich hebben van de aal hetzelfde als voor het verhandelen van de aal. Artikel 8, vijfde lid, van de cites-basisverordening bepaalt immers dat een specimen van een soort die is opgenomen in bijlage B, waaronder de aal, slechts mag worden verhandeld indien het specimen is verkregen overeenkomstig de geldende wetgeving inzake de instandhouding van de wilde flora en fauna. Voor de aal is dat de Visserijwet 1963. Het is dus op grond van onderhavige regeling verboden om in strijd met de Visserijwet 1963 verkregen aal onder zich te hebben en te verhandelen.

Voorheen was het voorgaande op inhoudelijk gelijke wijze geregeld in de artikelen 3.24, tweede en derde lid, 3.27, eerste lid, en 3.28, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming en de artikelen 3.19 en 3.20 van de Regeling natuurbescherming. Gegeven de grondslag van artikel 4.3 van de Omgevingswet worden nu alle inhoudelijke regels, voor zover niet technisch of administratief van aard, op het niveau van de algemene maatregel van bestuur gesteld. Gezien het bestendige karakter van deze sinds jaar-en-dag bestaande regeling is dat geen probleem.

3.3.7.3 Soorten vogelrichtlijn

Gefokte vogels
Volgens jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie[291] is de vogelrichtlijn niet van toepassing op gefokte vogels. Lidstaten van de Europese Unie zijn bevoegd om zelf regels vast te stellen. Het Hof heeft uitgesproken dat als een nationale regeling inzake gefokte vogels een maatregel van gelijke werking of een kwantitatieve beperking is in de zin van artikel 34 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), de regeling gerechtvaardigd moet zijn op grond van artikel 36 van dat verdrag.

De ruimte die de vogelrichtlijn en het verdrag laten, is gebruikt om met dit aanvullingsbesluit in het Bal nationale regels te stellen over gefokte vogels.[292] Daaraan ligt de overweging ten grondslag dat er uit een oogpunt van natuurbescherming geen bezwaar bestaat tegen het onder zich hebben en verhandelen van gefokte vogels van beschermde soorten, zolang zeker is gesteld dat eenduidig kan worden vastgesteld dat de vogels daadwerkelijk zijn gefokt en dat geen aan de natuur onttrokken vogels kunnen worden gehouden en verhandeld als waren zij gefokt. Op grond van de desbetreffende artikelen van het Bal is het – kort gezegd – verboden om gefokte vogels van beschermde soorten onder zich te hebben of te verhandelen, tenzij de houder kan aantonen dat de vogels gefokt zijn. Ter onderscheiding van de gefokte vogels van uit het wild afkomstige vogels moeten de gefokte vogels zijn voorzien van een pootring die voldoet aan de gestelde eisen. De regels versterken de handhaving van het verbod op onder meer het zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vangen of doden van in het wild levende vogels van beschermde soorten.[293] Voldoening aan de vereisten ten aanzien van dierenwelzijn en diergezondheid, wordt verzekerd door de regels gesteld bij of krachtens de Wet dieren.

288 Artikel 11.99, derde, vierde en vijfde lid, Bal.
289 Zie Kamerstukken II 2015/16, 28 286, nr. 861 en «Beleidsregel van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 2 mei 2016, nr. WJZ/16068109, betreffende invoervergunningen voor jachttrofeeën» (Stcrt. 2016, nr. 23849).
290 Artikel 11.99, tweede lid, onder a, onder 1°, Bal.
291 HvJ 8 februari 1996, zaak. C-149/94 (D. Vergy), punt 18.
292 Artikelen 11.96, eerste lid, 11.97 en 11.104 Bal.
293 Artikel 11.37 Bal.

Een uitzondering geldt voor het houden van gefokte zwanen in het veld: daarvoor geldt een absoluut verbod. Bij die vorm van houderij bestaat – zo is in de praktijk gebleken – een te groot risico op vermenging van gefokte met wilde zwanen, op hybridisatie en op wederrechtelijke onttrekking van wilde zwanen aan de natuur. Gefokte zwanen kunnen dus uitsluitend in binnenruimten en op van het open veld afscheiden erven of tuinen worden gehouden.

Een tweede uitzondering op de vrijstelling geldt voor het onder zich hebben in het veld van gefokte roofvogels en uilen. Dit om «pseudovalkerij» te voorkomen: dat is het vangen of doden van dieren met behulp vogels in gevallen waarin dat niet is toegestaan op grond van de wet. Ook het houden van een roofvogelshow in het veld is dus verboden. Personen met een geldige omgevingsvergunning voor een valkeniersactiviteit die zich overeenkomstig de in hoofdstuk 11 van het Bal gestelde regels met een jachtvogel in het veld bevinden, vallen wel onder de vrijstelling.

Tot slot geldt een uitzondering op de vrijstelling voor het onder zich hebben van een levende gefokte havik. Deze uitzondering moet voorkomen dat de druk op de wilde populaties als gevolg van illegale onttrekking aan de natuur van haviken toeneemt. De havik laat zich moeilijk fokken in gevangenschap en de illegale handel in haviken is daarom zeer lucratief. In individuele gevallen is een uitzondering bij maatwerkvoorschrift mogelijk.

Een en ander was voorheen op inhoudelijk gelijke wijze geregeld in de artikelen 3.24 en 3.28 van het Besluit natuurbescherming en de artikelen 3.19, 3.25 en 3.26 van de Regeling natuurbescherming. Gegeven de grondslag van artikel 4.3 van de Omgevingswet worden nu alle inhoudelijke regels, voor zover niet technisch of administratief van aard, op het niveau van de algemene maatregel van bestuur gesteld. Gezien het bestendige karakter van deze sinds jaar-en-dag bestaande regeling is dat geen probleem. De precieze eisen waaraan de pootringen moeten voldoen, worden gesteld in de Omgevingsregeling.

Prepareren van uit het wild afkomstige vogels
Een bijzondere vorm van het onder zich houden van uit het wild afkomstige vogels of producten daarvan, is het feitelijk onder zich hebben van dode vogels met het oog op het prepareren of laten prepareren van die vogels en het onder zich hebben van geprepareerde vogels. Tegen het prepareren van al dode vogels bestaat uit een oogpunt van natuurbescherming als zodanig geen bezwaar, als maar vast staat dat de betrokken vogel een natuurlijke dood is gestorven of is gevangen en gedood overeenkomstig de wettelijke regels. Bij dat laatste kan worden gedacht aan vogels die zijn gevangen en gedood in het kader van de uitoefening van de jacht, of – op grond van de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van de omgevingsvergunningplicht – in het kader van populatiebeheer of schadebestrijding.

In het Bal, zoals gewijzigd door het onderhavige aanvullingsbesluit, is het verboden om uit het wild afkomstige vogels die vallen onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn te prepareren, tenzij de preparateur de noodzakelijke gegevens doorgeeft aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en geprepareerde vogels voorziet van het voorgeschreven merkteken.[294] Op deze wijze hebben de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van de wet zicht op welke vogels voor preparatie worden aangeboden en op hun herkomst. Bij degene die het dier voor preparatie heeft aangeboden kan vervolgens worden vastgesteld op welke wijze deze de beschikking heeft gekregen over het dode dier. Aan de hand van het merkteken kan bij degene die na de uitvoering van de preparatie de vogel onder zich krijgt worden vastgesteld of met betrekking tot deze vogel aan alle regels is voldaan.

Sluitstuk van de systematiek is dat in de Omgevingsregeling vrijstelling[295] wordt verleend van de omgevingsvergunningplicht voor een flora- en fauna-activiteit die bestaat in het voor niet-commerciële doeleinden onder zich hebben van een uit het wild afkomstige te prepareren vogel.[296] De vrijstelling zal gelden als de vogel binnen drie dagen wordt afgeleverd bij een preparateur; ook wordt vrijstelling van dat verbod verleend aan degene die prepareert en aan degene die een geprepareerde vogels onder zich heeft.

294 Artikel 11.102 Bal.
295 Op grond van artikel 5.2, eerste lid, Omgevingswet en het nieuwe artikel 11.39, tweede lid, Bal.
296 Artikel 11.39, eerste lid, Bal.

Voor de bepaling van de legale herkomst van de vogels bieden voornoemde termijn waarbinnen de vogel bij de preparateur moet zijn afgeleverd en de administratie van de preparateur voldoende aangrijpingspunten. De regels in het besluit laten overigens onverlet het in het Bal[297] neergelegde verbod om zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit uit het wild afkomstige vogels – vallende onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn – of producten daarvan te verhandelen. Noch degene die het dier laat prepareren noch de preparateur kan het dier ten verkoop aanbieden of voor verkoop onder zich hebben. Het prepareren geschiedt derhalve uitsluitend voor eigen gebruik of voor een ander, aan wie in voorkomend geval de kosten voor het prepareren van de vogel in rekening kunnen worden gebracht maar niet een eventuele marktwaarde van de vogel.

De hiervoor beschreven regeling was voorheen opgenomen in artikel 3.26 van het Besluit natuurbescherming en artikel 3.18 van de Regeling natuurbescherming.

3.3.7.4 Soorten habitatrichtlijn

Los van de specifieke regels die in het kader van CITES kunnen gelden, is het onder zich hebben en verhandelen van dieren en planten van strikt beschermde soorten – onder meer de soorten genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn – verboden, tenzij een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is verleend.[298] Voor de verlening van de omgevingsvergunning geldt het strikte afwijkingskader van artikel 16 van de habitatrichtlijn.[299]

Een uitzondering op het verbod op het onder zich hebben en verhandelen van dieren en planten van deze soorten geldt als deze aantoonbaar zijn gefokt of gekweekt.[300] Voor het aantonen dat de dieren of planten aantoonbaar zijn gefokt of gekweekt is de met dit aanvullingsbesluit in het Bal opgenomen administratieplicht van belang.[301] Nadere regels over de administratie zullen worden gesteld in de omgevingsregeling.[302]

Voor aantoonbaar gefokte dieren of dieren die op legale wijze zijn verkregen – op basis van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit of een vrijstelling van die vergunningplicht – geldt dat deze zonder belemmeringen kunnen worden geprepareerd; het met dit aanvullingsbesluit in het Bal opgenomen verbod op prepareren[303] geldt alleen voor het prepareren van uit het wild afkomstige vogels.

Voorheen was – materieel – eenzelfde regeling voor bezit van en handel in strikt beschermde soorten opgenomen in de artikelen 3.6 en 3.8, eerste, tweede en derde lid, van de Wet natuurbescherming en artikel 3.27, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming.

3.3.7.5 Soorten op bijlage IX bij het Bal

Anders dan bij de vogelsoorten die vallen onder de reikwijdte van de vogelrichtlijn en de strikt beschermde soorten die vallen onder de reikwijdte van de habitatrichtlijn, zijn in het Bal het onder zich hebben en het verhandelen van dieren en planten van de in bijlage IX opgenomen soorten niet aangewezen als flora- en fauna-activiteit die zonder omgevingsvergunning zijn verboden. Er zijn geen internationale verplichtingen die dat nodig maken en ook de staat van instandhouding geeft daar geen aanleiding toe.

Voorheen waren deze activiteiten ook niet op grond van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming verboden. Wel gold er ter uitvoering van artikel 5 van de eerder aangehaalde Beneluxovereenkomst inzake jacht en vogelbescherming een verbod op het in de handel brengen en vervoeren van bepaalde dieren, om stroperij tegen te gaan. Dit verbod was neergelegd in artikel 3.25, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming en is in het Bal gecontinueerd, inclusief de voorheen in artikel 3.22 van de Regeling natuurbescherming neergelegde uitzondering voor legaal – overeenkomstig de Nederlandse of, als het dier in een ander land in de handel is gebracht, buitenlandse wetgeving – verkregen dieren en voor dieren die aantoonbaar in het wild zijn gestorven buiten schuld of medeweten van degene die zich het dier heeft toegeëigend.[304]

3.3.7.6 Specifieke Europese handelsbeperkingen

297 Artikel 11.38, eerste lid, Bal.
298 Artikel 11.47, eerste lid, Bal in samenhang met artikel 5.1, tweede lid, Omgevingswet.
299 Omgezet in artikel 8.74k Bkl.
300 Artikel 11.47, tweede lid, aanhef en onder a, Bal.
301 Artikel 11.103 Bal.
302 Op grond van artikel 4.3, vierde lid, Omgevingswet.
303 Artikel 11.102 Bal.
304 Artikel 11.101 Bal.

Ten aanzien van zeehonden, zeehondenproducten, pelzen van andere diersoorten en producten van dieren die zijn gevangen met een wildklem voorziet de Europese regelgeving in specifieke handelsbeperkingen. Richtlijn 83/129/EEG verplicht de lidstaten tot het verbieden van de invoer voor handelsdoeleinden van producten van zeehondenjongen. Verordening nr. 1007/2009 verbiedt het op de markt brengen en invoeren van zeehondenproducten; daarbij geldt een uitzondering voor producten van zeehonden die op traditionele wijze door Eskimo-gemeenschappen zijn gevangen. Verordening nr. 3254/91 en uitvoeringsverordening nr. 35/97 voorzien in een verbod op het binnenbrengen van pelzen en andere goederen van bepaalde diersoorten die zijn gevangen met gebruik van de wildklem of andere welzijnsonvriendelijke methoden. De betrokken regelgeving is aangehaald in paragraaf 3.3.7.1.

De betrokken verboden zijn met dit aanvullingsbesluit openomen in het Bal.[305]

3.3.8 Uitvoering EU-verordening invasieve uitheemse soorten

De EU-verordening invasieve uitheemse soorten[273] strekt ertoe om de nadelige gevolgen voor de biodiversiteit van zowel de opzettelijke als onopzettelijke introductie en verspreiding in de Unie van invasieve uitheemse soorten te voorkomen, tot een minimum te beperken en te matigen.

Behalve in enkele concrete verboden die de verspreiding van exoten moeten tegengaan,[274] voorziet de verordening in de verplichting voor lidstaten om uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen ten aanzien van invasieve uitheemse soorten te treffen.[275]

De bepalingen van de verordening gelden ten aanzien van de soorten, opgenomen op de door de Europese Commissie vastgestelde lijst van voor de Europese Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (hierna: de Unielijst).[276]

Artikel 4.20 van de Omgevingswet verplicht tot het stellen van regels bij algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van deze verordeningen. Gezien de rechtstreekse werking van EU-verordeningen behoeven voor de uitvoering slechts enkele zaken door dit aanvullingsbesluit in het Bal te worden geregeld:
- De strafbaarstelling van de overtreding van de verboden wordt geregeld. Een uitzondering op de verboden zal – zoals voorheen – in ieder geval komen te gelden voor de vangst en verhandeling enkele exotische krabben en kreeftensoorten als beheermaatregel.[277]
- Aan de beperkte uitzondering op de verboden voor wetenschappelijk onderzoek en ex situ-bewaring door bepaalde instellingen[278] wordt invulling gegeven door de mogelijkheid van maatwerkvoorschriften.[279]

Verder worden de volgende taken en verantwoordelijkheden in het Bkl geregeld:
- De aanwijzing van de bevoegde instantie.[306]
- De verantwoordelijkheid voor uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen. Deze is in de Omgevingswet als taak belegd bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, behalve in de gevallen waarin deze taak bij algemene maatregel van bestuur bij het provinciebestuur is neergelegd.[307] In het Bkl zijn de gevallen aangewezen waarin het provinciebestuur deze taak heeft.[308] Deze taak betreft de soorten invasieve exoten waarover eerder overeenstemming is bereikt met de provincies. Uitbreiding van deze taak zal uitsluitend gebeuren als de provincies daarmee instemmen.

De op te stellen rapportage aan de Europese Commissie en de door provincies daarvoor te verstrekken gegevens zijn geregeld in het Ob.[309]

Voorheen waren materieel dezelfde regels gesteld in de artikelen 3.32 e.v. van de Wet natuurbescherming, artikel 3.32 van het Besluit natuurbescherming en de artikelen 2.29, 3.30 en 3.30a van de Regeling natuurbescherming.

305 Artikelen 11.105 en 11.106 Bal. 273 Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU 2014, L 317). 274 Artikel 7 van de verordening. 275 Artikelen 17, 19 en 20 van de verordening. 276 Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 van de Commissie van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2016, L 189) en Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1263 van de Commissie van 12 juli 2017 tot actualisering van de bij Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (PbEU 2017, L 182). 277 Artikel 11.108 Bal. 278 Artikel 8 van de verordening. 279 Op grond van artikel 11.31, tweede lid, in samenhang met artikel 11.25, tweede lid, Bal.
306 Artikel 3.69 Bkl.
307 Artikelen 2.18, eerste lid, onder f, onder 3°, en 2.19, vijfde lid, onder a, onder 4°, Omgevingswet.
308 Artikel 3.67 Bkl.
309 Artikel 10.36c Ob.

3.4 Hout- en houtopstanden

3.4.1 Meldings- en herbeplantingsplicht

Bossen en andere houtopstanden vormen een uniek natuurtype. Zij vervullen verschillende nuttige en unieke maatschappelijke functies van natuur vaak gelijktijdig en in onderlinge samenhang. Naast de klassieke functies van natuur, landschap, productie in de vorm van houtoogst, behoud van cultureel erfgoed en recreatie, wordt de afgelopen decennia steeds meer belang gehecht aan andere functies van houtopstanden, zoals het vastleggen van kooldioxide, het leveren van ecosysteemdiensten als het bergen en bufferen van water, het dempen van grote temperatuurschommelingen in en nabij stedelijke gebieden, het filteren van fijnstof en het bijdragen aan de kwaliteit van het leven en aan een aangename leefomgeving. Een aantal van deze functies is van extra belang in dichtbevolkte gebieden als Nederland en draagt bij aan de volksgezondheid. Er is ook steeds meer oog voor het gebruik van hout als milieuvriendelijke, hernieuwbare grondstof die weinig energieverbruik vereist. Dat geldt ook voor de mogelijkheden voor het gebruik van biomassa afkomstig uit bos en natuur als bron voor diverse toepassingen in de Biobased Economy, in de (petro)chemie en bij de productie van duurzame energie.

Om deze redenen worden houtopstanden op basis van nationaal beleid beschermd door in het Bal opgenomen rijksregels. Deze regels worden gesteld met het oog op natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal in Nederland, of het beschermen van landschappelijke waarden.[310] Voorheen waren deze regels gesteld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. De regels hebben uitsluitend betrekking op houtopstanden buiten de bebouwde kom;[311] buiten de door gemeenten in het omgevingsplan aan te wijzen bebouwingscontour kap.[312] Binnen die bebouwingscontour gelden uitsluitend de in het omgevingsplan gestelde regels over de kap van bomen.

De kern van het beschermingsregime wordt gevormd door een meldingsplicht voor degene die voornemens is om buiten de bebouwingscontour kap een houtopstand te vellen,[313] en een verplichting om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan op dezelfde grond te herbeplanten.[314] Daarbij geldt als kwaliteitseis dat de herbeplanting geschiedt op «bosbouwkundig verantwoorde wijze». De provincie kan daar bij omgevingsverordening maatwerkregels of maatwerkvoorschriften over vaststellen.[315] Dat geldt ook voor de vereisten waaraan meldingen moeten voldoen.

Provincies kunnen door middel van een maatwerkvoorschrift ook voor een periode van maximaal 5 jaar een verbod opleggen om bepaalde houtopstanden te vellen, ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.[316]

Gedeputeerde staten zijn het bevoegd gezag voor het in ontvangst nemen van de meldingen en het opleggen van een kapverbod. Alleen wanneer sprake is van activiteiten met een nationaal belang, is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag.[317] Waar provinciale staten eventuele maatwerkregels bij omgevingsverordening kunnen stellen, stelt de minister eventuele regels bij ministeriële regeling.[318]

Een aantal categorieën van bomen die naar hun aard niet geschikt zijn voor het beschermingsregime, zoals kerstbomen, fruitbomen en kweekgoed, is daarvan uitgezonderd. Verder zijn enkele categorieën van houtopstanden van het beschermingsregime uitgezonderd, omdat de bescherming van die categorieën te weinig zou bijdragen aan het behoud van het bosareaal in Nederland om een beperking van het eigendomsrecht te rechtvaardigen. Het gaat hier om houtopstanden van beperkte omvang, te weten houtopstanden op erven en in tuinen en populieren en wilgen langs wegen, waterwegen en landbouwgronden.[319]

310 Artikel 11.112 Bal.
311 Artikel 11.111 Bal.
312 Artikel 5.165b Bkl.
313 Artikel 11.126 Bal.
314 Artikel 11.128 Bal.
315 Artikelen 11117, eerste lid, en 11.119, eerste lid, Bal.
316 Artikel 11.119, eerste lid, in samenhang met artikel 11.128 Bal.
317 Artikelen 11.113 en 11.114, tweede lid, Bal.
318 Op grond van artikel 4.3, vierde lid, Omgevingswet.
319 Artikel 11.111, tweede lid, Bal.

Voorzien is in een generieke uitzondering op de herbeplantingsplicht voor de aanleg van brandgangen op natuurterreinen met het oog op brandpreventie. Ook geldt een uitzondering wanneer wordt gehandeld in overeenstemming met een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bij ministeriële regeling aangewezen gedragscode. Over een dergelijke aanwijzing vindt altijd eerst overleg met de provincies plaats.[320]

Als voor andere situaties een afwijking van de meldplicht en herbeplantingsplicht wenselijk is, dan kan dat bij maatwerkvoorschrift of maatwerkregel worden vormgegeven. Voorheen waren hiervoor in artikel 4.5 van de Wet natuurbescherming een ontheffingsmogelijkheid en een vrijstellingsmogelijkheid opgenomen.[321] Als sprake is van activiteiten van nationaal belang, is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd gezag;[322] eventuele regels stelt hij ministeriële regeling.[323]

Provincies en gemeenten hebben in het licht van de decentralisatie van het gebiedsgerichte beleid en de filosofie over de bevoegdheidsverdeling, zoals deze ook in de Omgevingswet vorm heeft gekregen, de ruimte om ook zelf bij omgevingsverordening of omgevingsplan regels over houtopstanden buiten de bebouwingscontour te stellen. Die ruimte is er sowieso, zolang deze decentrale regels worden gesteld met het oog op andere doelen dan natuurbescherming, behoud van het bosareaal in Nederland of het beschermen van landschappelijke waarden, worden gesteld over andere activiteiten dan het vellen en herbeplanten, of worden gesteld over de eerdergenoemde houtopstanden die buiten de reikwijdte van afdeling 11.3 van het Bal vallen.[324] De decentrale regels mogen geen inbreuk maken op het stelsel als voorzien in paragraaf 11.3.2 van het Bal. Provincies kunnen daarnaast ook maatwerkregels stellen over de in het Bal geregelde onderwerpen, waarbij nader invulling aan de regels van het Bal kan worden gegeven of daarvan kan worden afgeweken met inachtneming van de in het Bal opgenomen afbakening; deze maatwerkregels worden uiteraard met dezelfde oogmerken gesteld als de in het Bal opgenomen regels.

3.4.2 Handel en bezit

De FLEGT-verordening[325] en de Europese Houtverordening[326] beogen de handel in illegaal gekapt hout op de interne markt terug te dringen. Kern van de FLEGT-verordening wordt gevormd door Vrijwillige Partnerschap Overeenkomsten (VPA's).[327] Dit zijn bilaterale overeenkomsten die de Europese Unie sluit met hout producerende landen buiten de Europese Unie. De VPA's bevatten afspraken over duurzaam bosmanagement, over betere handhaving van de eigen boswetgeving en over de invoering van het FLEGT-vergunningenstelsel. Het vergunningenstelsel houdt in dat het verboden is om bepaalde categorieën hout en houtproducten rechtstreeks vanuit de partnerlanden in de Europese Unie in te voeren zonder een geldige door het partnerland afgegeven FLEGT-vergunning.[328] De Europese houtverordening is van toepassing op hout en houtproducten uit alle landen, inclusief de lidstaten zelf. De houtverordening verbiedt het op de interne markt brengen van illegaal gekapt hout en daarvan vervaardigde producten,[329] vereist dat bedrijven zich inspannen om het risico op illegaal gekapt hout te minimaliseren[330] en vergt dat de producten in de gehele handelsketen traceerbeer zijn.[331] Hout dat overeenkomstig de FLEGT-verordening of de eerder aangehaalde cites-basisverordening is binnengebracht, wordt onder de Europese houtverordening als legaal gekapt beschouwd.

320 Artikel 11.131 Bal.
321 Artikelen 11.117, tweede lid, en 11.119, tweede lid, Bal.
322 Artikel 11.114, tweede lid, Bal.
323 Op grond van artikel 4.3, vierde lid, Omgevingswet.
324 Verwezen wordt ook naar de toelichting in hoofdstuk 7 bij artikel 5.165b Bkl. 299 Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van de Europese Unie van 20 december 2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningen-systeem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap (PbEU 2005, L 347).
325 Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van de Europese Unie van 20 december 2005 inzake de opzet van een FLEGT-vergunningen-systeem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap (PbEU 2005, L 347).
326 Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (PbEU 2010, L 295).
327 Zie hiervoor de Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement – Wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw (FLEGT) – Voorstel voor een EU-actieplan, COM(2003) 251.
328 Artikel 4, eerste lid, van de FLEGT-verordening.
329 Artikel 4, eerste lid, van de Europese houtverordening.
330 Artikel 4, tweede lid, van de Europese houtverordening.
331 Artikel 5 van de Europese houtverordening.

De Omgevingswet verplicht tot het stellen van regels bij algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van deze verordeningen.[332] Met de nieuwe artikelen 11.93, 11.105, 11.106, 11.132 van het Bal wordt daaraan invulling gegeven. Gegeven de rechtstreekse werking van Europese verordeningen kan in het Bal worden volstaan met de strafbaarstelling van overtreding van de verboden.[333]

De aanwijzing van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit als bevoegde nationale autoriteit is – met dit aanvullingsbesluit – geregeld in artikel 3.69 van het Bkl.

De mogelijkheid van toepassing van bijzondere bestuursrechtelijke maatregelen ten aanzien van illegaal op het grondgebied van Nederland gebracht hout of producten daarvan is door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet geregeld in de Omgevingswet.[334]

Voorheen waren materieel dezelfde regels gesteld in de artikelen 3.32 e.v. van de Wet natuurbescherming, artikel 3.32 van het Besluit natuurbescherming en de artikelen 2.29, 3.30 en 3.30a van de Regeling natuurbescherming.

332 Artikel 4.20 Omgevingswet, zoals gewijzigd met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
333 Artikel 11.133 Bal.
334 Artikel 18.16a Omgevingswet, opgenomen met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.

7 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-98; *Besluit van 27 november 2020 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en enkele andere besluiten met het oog op het beschermen van de bodem, met inbegrip van het grondwater, en het duurzaam en doelmatig gebruik van de bodem (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-98.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-04-23: Een aantal onderdelen uit het algemene deel van deze nota van toelichting is niet overgenomen omdat betreffende inhoud niet direct betrekking heeft op de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving als gevolg van dit Staatsblad. Desbetreffende delen zijn in navolgende inhoudsopgave in donkeroranje ~~'dubbel doorgehaald'~~.

Inhoud

~~1 Inleiding~~
~~1.1 Bodem in het stelsel van de Omgevingswet~~
~~1.2 Grondslag en reikwijdte Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet~~
~~1.3 Medebetrokkenheid~~
~~1.4 Leeswijzer~~

~~2 Aanleiding en achtergrond~~
~~2.1 Naar duurzaam beheer van bodemkwaliteiten~~
~~2.2 Inpassen in instrumentenpalet Omgevingswet~~
~~2.3 Integraal afwegingskader instrumenten duurzaam bodembeheer~~
~~2.4 Uitgangspunten voor het Aanvullingsbesluit bodem~~

3 Hoofdkeuzes
3.1 Inleiding
3.2 Het Aanvullingsbesluit bodem en het uitgangspunt decentraal, tenzij
3.3 Algemene kenmerken normen bodemkwaliteit
3.4 Hoofdkeuzes besluiten onder de Omgevingswet
3.4.1 Bodemregels in het Besluit activiteiten leefomgeving: hoofdkeuzes
~~3.4.2 Bodemregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving: hoofdkeuzes~~
~~3.4.3 Bodemregels in het Omgevingsbesluit: hoofdkeuzes~~
~~3.4.4 Andere relevante hoofdkeuzes~~

~~4 Inzet preventieve instrumenten~~
~~4.1 Inleiding~~
~~4.2 Weging bodembelang bij toedelen functies aan locaties in omgevingsplan~~
~~4.3 Algemene rijksregels voor activiteiten ter bescherming van de bodem en de zorgplicht~~

~~5 Inzet instrumenten historische verontreinigingen in de bodem~~
~~5.1 Inleiding~~
~~5.2 Samenhang graven, bouwen, saneren, opslaan en toepassen~~
~~5.3 Informatie over de kwaliteit van de bodem~~
~~5.4 Digitalisering~~
~~5.5 Registratie~~

~~6 Inzet instrumenten beheer grondwaterkwaliteit~~
~~6.1 Inleiding~~
~~6.2 Beleidskeuzes~~
~~6.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~6.4 Effecten~~
~~6.5 Grondwaterkwaliteitsbeheer onder de Omgevingswet~~

~~7 Bouwen op verontreinigde bodem~~
~~7.1 Inleiding~~
~~7.2 Beleidskeuzes~~
~~7.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~7.4 Effecten~~
~~7.5 Bouwen op verontreinigde bodem onder de Omgevingswet~~

~~8 Milieubelastende activiteit graven in bodem~~
~~8.1 Inleiding~~
~~8.2 Beleidskeuzes~~
~~8.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~8.4 Effecten~~
~~8.5 Graven onder de Omgevingswet~~

~~9 Milieubelastende activiteit opslaan van grond en baggerspecie~~
~~9.1 Inleiding~~
~~9.2 Beleidskeuzes~~
~~9.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~9.4 Effecten~~
~~9.5 Opslaan van grond en baggerspecie onder de Omgevingswet~~

~~10 Milieubelastende activiteit saneren van de bodem~~
~~10.1 Inleiding~~
~~10.2 Beleidskeuzes~~
~~10.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~10.4 Effecten~~
~~10.5 Saneren van de bodem onder de Omgevingswet~~

~~11 Milieubelastende activiteit toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie of (vermengde) mijnsteen~~
~~11.1 Inleiding~~
~~11.1.1 Algemeen~~
~~11.1.2 Beleidsontwikkelingen~~
~~11.2 Consequenties inbouw stelsel omgevingsrecht~~
~~11.3 Beleidskeuzes~~
~~11.4 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet~~
~~11.5 Effecten~~
~~11.6 Toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie en mijnsteen onder de Omgevingswet~~

~~12 Milieubelastende activiteit het op of in de bodem brengen van meststoffen~~
~~12.1 Inleiding~~
~~12.2 Beleidskeuzes~~
~~12.3 Wijzigingen ten opzichte de situatie voor de inwerkingtreding Omgevingswet~~
~~12.4 Effecten~~
~~12.5 Het op of in der bodem brengen van meststoffen onder de Omgevingswet~~

~~13 Overige onderwerpen~~
~~13.1 Financiële instrumenten~~
~~13.2 Voormalige stortplaatsen~~

~~14 Verhouding tot voorgaande en voorgenomen regelgeving~~
~~14.1 Algemeen~~
~~14.2 Relatie bodemregels met andere regelgeving~~
~~14.3 Voorgaande regelgeving bodem~~
~~14.4 EU-regelgeving~~
~~14.4.1 EU-richtlijnen, EU-verordeningen en verdragen~~
~~14.4.2 Notificatie~~

~~15 Uitvoering, toezicht en handhaving~~
~~15.1 Inleiding~~
~~15.2 Graven, saneren en toepassen~~
~~15.3 Ketentoezicht~~
~~15.4 Grondwater~~
~~15.5 Het op of in de bodem brengen van meststoffen~~

~~16 Effecten~~
~~16.1 Effect op de regeldruk voor burgers en bedrijven~~
~~16.2 Effect op de bestuurlijke lasten voor overheden~~
~~16.3 Effect op het milieu~~
~~16.4 Effect op de rechterlijke macht en de handhaafbaarheid~~
~~16.5 Privacy Impact Assessment en Autoriteit Persoonsgegevens~~

~~17 Totstandkoming besluit en consultatie~~
~~17.1 Totstandkoming besluit~~
~~17.2 Consultatie~~
~~17.2.1 Algemeen~~
~~17.2.2 Milieubelastende activiteiten graven in de bodem, saneren van de bodem, toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie, en (vermengde) mijnsteen~~
~~17.2.3 Milieubelastende activiteit op of in de bodem brengen van meststoffen~~
~~17.4 Moties en toezeggingen~~
~~17.5 Voorhang~~

~~18 Invoering~~
~~18.1 Implementatieprogramma~~
~~18.2 Invoeringsondersteuning aan gebruikers~~
~~18.3 Veranderopgave van overheden~~
~~18.4 Digitaal stelsel Omgevingswet~~
~~18.5 Overdracht informatie als gevolg van overdracht van taken van provincie naar gemeenten~~

~~19 Overgangsrecht en bruidsschat~~
~~19.1 Overgangsrecht~~
~~19.2 Bruidsschat~~

3 Hoofdkeuzes

3.1 Inleiding

De bodem is een onderdeel van de fysieke leefomgeving (artikel 1.2, tweede lid, onder e, Omgevingswet). Onder de Wet bodembescherming was de bodem beschermd door regels die voornamelijk op Rijksniveau waren vastgesteld. Zo was er de verplichting tot het treffen van preventieve maatregelen bij het uitvoeren van handelingen in of op de bodem en bij een eventueel nieuw ontstane bodemverontreiniging de verplichting tot het direct opruimen. Daarnaast was er een uitgebreide regeling ontstaan om de (soms ernstige) historische bodemverontreinigingen, ontstaan door allerlei activiteiten op of in de bodem in het verleden, aan te pakken of te beheren. Ook andere activiteiten, zoals het graven in de bodem, de opslag van grond en baggerspecie, het toepassen van grond, baggerspecie, bouwmaterialen en het op of in de bodem brengen van meststoffen werden door rijksregels gereguleerd. De regels waren gericht op het zorgvuldig uitvoeren van handelingen en het voorkomen van verspreiding en vermenging van verontreinigde grond. De regels die zagen op het toepassen hadden mede tot doel om afvalstoffen nuttig toe te passen.

In de Omgevingswet staat het subsidiariteitsbeginsel centraal. De uitoefening van taken en bevoegdheden wordt op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Omgevingswet in principe overgelaten aan de gemeente. Het subsidiariteitsbeginsel wordt ook wel aangeduid met het principe *«decentraal, tenzij»*.

Een taak of bevoegdheid wordt alleen door het Rijk uitgeoefend (artikel 2.3, derde lid, Omgevingswet):
- als er een nationaal belang is en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het provinciebestuur, waterschapsbestuur of gemeentebestuur kan worden behartigd;
- voor de uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting;
- voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de taken en bevoegdheden.

Voor de bodemregels in de verschillende algemene maatregelen van bestuur is gekeken in hoeverre het noodzakelijk is dat het Rijk regels stelt.

3.2 Het Aanvullingsbesluit bodem en het uitgangspunt decentraal, tenzij

In dit Aanvullingsbesluit stelt het Rijk regels ter uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting en voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van taken en bevoegdheden.
Deze regels hebben de vorm van instructieregels als het gaat over de uitvoering van taken en bevoegdheden van andere overheden. Deze instructieregels zijn opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Verder stelt het Rijk in dit Aanvullingsbesluit locatieonafhankelijke regels van technische aard ten behoeve van een duurzaam bodembeheer. Deze regels zien op milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of lozingsactiviteiten op zuiveringtechnisch werk en zijn opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving. Bij de milieubelastende activiteiten in dit Aanvullingsbesluit is het waarborgen van een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau van belang. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteiten kunnen veroorzaken, rechtvaardigen het stellen van regels op centraal niveau. In de artikelsgewijze toelichting is dit bij elke milieubelastende activiteit nader geduid. Het opnemen van regels in het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving is gebonden aan een aantal hoofdkeuzes, die zijn samengevat in paragraaf 3.4.

Internationaalrechtelijke en Europeesrechtelijke verplichtingen
Internationaalrechtelijke en Europeesrechtelijke verplichtingen – met name de implementatie van Europese richtlijnen – kunnen verplichten tot regels van het Rijk. Regels die direct of indirect de bodem beschermen zijn opgenomen in de kaderrichtlijn afvalstoffen, de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn, de richtlijn milieuaansprakelijkheid, de richtlijn storten van afvalstoffen en de richtlijn industriële emissies. De implementatie van deze regelgeving vereist veelal het stellen van regels over activiteiten, gericht tot degene die de activiteiten uitvoert of instructieregels gericht op het uitoefenen van taken en bevoegdheden door andere overheden. Voor bodem betekent dit onder meer het verankeren van de uitgangspunten van de richtlijn milieuaansprakelijkheid (de vervuiler betaalt) en de kaderrichtlijn afvalstoffen (het bevorderen van hergebruik en het voorkomen van milieuverontreiniging) in algemene regels. De herimplementatie van de kaderrichtlijn water en de grondwaterrichtlijn heeft al plaatsgevonden in het hoofdspoor, evenals de herimplementatie van diverse richtlijnen zoals de Richtlijn industriële emissies, die ook bodembeschermende maatregelen voorschrijven.
De regels voor het op of in de bodem brengen van meststoffen strekken ter implementatie van de nitraatrichtlijn, de NEC-richtlijn, de kaderrichtlijn water en Richtlijn nr. 86/278/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 juni 1986, betreffende de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij het gebruik van zuiveringsslib in de landbouw (PbEG 1986, L 278).

Doelmatige en doeltreffende uitoefening van taken en bevoegdheden
Het Rijk kan ook regels stellen als dat voor een doelmatige uitoefening van taken en bevoegdheden nodig is. Bij een aantal categorieën van milieubelastende activiteiten en daarmee samenhangende lozingsactiviteiten, zijn in dit Aanvullingsbesluit rijksregels gesteld vanwege gelijk speelveld voor bedrijven en een gelijkwaardig beschermingsniveau voor burgers. Door het stellen van rijksregels wordt bevorderd dat er geen scheve concurrentieverhoudingen ontstaan tussen bedrijven, dat landelijk opererende bedrijven een zekere uniformiteit van regels ervaren en dat burgers in het hele land een gelijke mate van bescherming genieten. Uniforme regels voor activiteiten op of in de bodem bevorderen een gelijk speelveld voor landelijk opererende aannemers en adviesbureaus. Dit speelt onder meer bij de algemene rijksregels over graven, saneren van de bodem, het toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen en de opslag van grond en baggerspecie. Voor een deel van de activiteiten binnen deze categorieën kan de bescherming van de bodem en de mens in belangrijke mate worden gerealiseerd door het stellen van passende en preventieve maatregelen en regels gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT). Deze regels zijn onafhankelijk van de locatie. Het zou voor de concurrentieverhoudingen en de bescherming van de fysieke leefomgeving en de mens niet bevorderlijk zijn als het wel of niet treffen van deze locatieonafhankelijke preventieve en BBT-maatregelen onderdeel zou worden van een lokale discussie over bijvoorbeeld een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Door het stellen van algemene rijksregels wordt eveneens het risico van afwenteling voorkomen, namelijk het risico dat vrijgekomen verontreinigde grond in de keten verdwijnt, wordt vermengd of de bodem elders verontreinigt. De regels betreffen vooral technische voorschriften die locatie onafhankelijk gesteld kunnen worden. Binnen deze regels blijft in de meeste situaties wel maatwerk mogelijk, zodat ingespeeld kan worden op lokale omstandigheden.

Voor de verschillende onderdelen van het doelmatig bodembeheer is het principe «decentraal, tenzij» als volgt ingevuld.

Voor de bescherming van de bodem heeft het Rijk passende preventieve maatregelen en BBT voorgeschreven ter bescherming van de bodem tegen nieuwe verontreinigingen en aantastingen. De regels over bodempreventie als onderdeel van de regels voor de milieubelastende activiteiten, die al in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn opgenomen, voldoen. Dit laat onverlet dat de gemeente, vanuit haar taak voor de zorg van de fysieke leefomgeving, aanvullende regels in het omgevingsplan kan stellen voor activiteiten die niet door het Rijk zijn gereguleerd. Dit wordt onder de noemer preventieve instrumenten verder beschreven en uitgewerkt in hoofdstuk 4 van deze toelichting. Ook de provincie en het waterschap kunnen aanvullende regels stellen in omgevings- en waterschapsverordening ten aanzien van (water)activiteiten die het Rijk niet reguleert met het oog op het beschermen van het grondwater tegen nieuwe verontreinigingen. De taken van de provincie en het waterschap die hiertoe aanleiding geven worden in hoofdstuk 6 toegelicht.
Voor lozingen van afvalwater bij de milieubelastende activiteiten graven in de bodem en saneren van de bodem worden geen rijksregels opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving.
Of de lozing van vrijkomend afvalwater aandacht nodig heeft, zal vooral afhankelijk zijn van de lokale situatie. In lijn met het uitgangspunt «decentraal, tenzij» kan het stellen van regels beter worden overgelaten aan de gemeente en het waterschap. Regels over lozen van grondwater bij bodemsanering (artikel 3.1 Activiteitenbesluit en Besluit lozen buiten inrichtingen) worden via het Invoeringsbesluit in de bruidsschat meegegeven aan gemeente en waterschap. Dit wordt verder in hoofdstuk 6 toegelicht.
De kaderrichtlijn water en de grondwaterrichtlijn vormen het kader voor de bescherming en verbetering van de grondwaterkwaliteit. Deze richtlijnen zijn in het hoofdspoor volledig geïmplementeerd in de besluiten onder de Omgevingswet. Op grond van deze richtlijnen wordt met een planmatige aanpak gewerkt aan het realiseren van een goede grondwatertoestand. De richtlijnen bieden het kader voor het beheer van historische verontreinigingen waar deze de grondwaterkwaliteit beïnvloeden, in zowel de vaste bodem als in het grondwater. De keuzes over het beheer van historische verontreinigingen in relatie tot het grondwater worden, gezien de specifieke verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit van de provincies en de algemene watersysteembeheertaak van de waterschappen en het Rijk, aan die overheden overgelaten, zij het dat gemeenten in beeld kunnen komen als de grondwaterkwaliteit negatief wordt beïnvloed door uitloging («inbreng») vanuit een verontreiniging van de vaste bodem. In hoofdstuk 6 van deze toelichting wordt in grote lijnen beschreven hoe dit systeem werkt.

Voor het omgaan met historische verontreinigingen in de bodem en om de risico's van blootstelling aan deze bodemverontreinigingen te beperken zijn instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving vereist. Bij het toedelen van functies aan locaties kan namelijk worden bereikt dat rekening wordt gehouden met de kwaliteiten van de bodem. Er worden beperkingen opgenomen voor het realiseren van gebouwen op een bodemgevoelige locatie[335]. Deze gebouwen mogen niet worden gerealiseerd als er blootstelling aan onaanvaardbare risico's van bodemverontreiniging mogelijk is, tenzij er maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen, tezamen met de regels voor het graven, opslaan en het toepassen van grond of baggerspecie, bevatten vooral locatie onafhankelijke technische voorschriften die landelijk uniform worden gesteld in het Besluit activiteiten leefomgeving. Zie verder de milieubelastende activiteit graven (hoofdstuk 8), de milieubelastende activiteit opslaan van grond en baggerspecie (hoofdstuk 9), de milieubelastende activiteit saneren van de bodem (hoofdstuk 10) en de milieubelastende activiteiten toepassen van bouwstoffen (waarbij het toepassen van de bouwstof mijnsteen als aparte milieubelastende activiteit is aangewezen), grond of baggerspecie (hoofdstuk 11). Door gemeenten waar nodig ruimte te laten voor nadere invulling, aanvulling of afwijking van regels, kan gebiedsgericht of voor een individueel geval maatwerk worden geleverd. Bij het toepassen van grond of baggerspecie is dit niet helemaal nieuw. Het Besluit bodemkwaliteit gaf immers, weliswaar onder strikte voorwaarden, een mogelijkheid voor het stellen van lokale maximale waarden onder het gebiedsspecifieke beleid. Het samenstel van regels voor het beheer van historische verontreinigingen in de bovengrond wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 5 van deze toelichting.

Met dit aanvullingsbesluit worden de regels voor het op of in de bodem brengen van meststoffen onder de systematiek van de Omgevingswet gebracht (hoofdstuk 12). De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit blijft ook onder de Omgevingswet het bevoegd gezag. Gelet op de aard van de taken en bevoegdheden ligt dit voor de hand. De regels strekken mede ter uitvoering van Europese verplichtingen.

3.3 Algemene kenmerken normen bodemkwaliteit

Dit Aanvullingsbesluit bevat een toetsingskader met normen voor de chemische bodem- en grondwaterkwaliteit die door het Rijk zijn vastgesteld. Het Rijk stelt hiermee de bandbreedte vast van het generieke normenkader. Bevoegde overheden hebben volgens de Omgevingswet de bevoegdheid en het instrumentarium voor de vaststelling van een compleet lokaal normenkader voor bodem en grondwater in het kader van de fysieke leefomgeving.
In de Wet bodembescherming en onderliggende regelgeving waren er normen voor de bodemkwaliteit en de grondwaterkwaliteit en diverse normen voor het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie en het aanwenden van meststoffen en andere stikstofhoudende verbindingen. Deze normen zijn ongewijzigd overgebracht naar de systematiek van de Omgevingswet. De regering heeft de inhoudelijke normstelling vastgelegd op het niveau van algemene maatregel van bestuur.[336] De gehanteerde juridische begrippen zijn zo veel mogelijk geharmoniseerd. Dit draagt bij aan de inzichtelijkheid van de nieuwe regeling. Voor sommige normen is het, gezien de systematiek van de omgevingswet, niet nodig ze op rijksniveau vast te stellen en worden daarom niet meer opgenomen in het aanvullingsbesluit. Van andere normen is de terminologie en het kader waarin ze gebruikt worden veranderd, bijvoorbeeld de signaleringswaarde voor grondwater. Normen die niet in dit Aanvullingsbesluit op rijksniveau zijn opgenomen en dus niet meer passend bleken in de systematiek van de Omgevingswet, kunnen worden gebruikt bij de onderbouwing van een duurzaam bodembeheer en voor de gewenste gebiedskwaliteit in omgevingsvisies, omgevingsplannen, omgevingsverordeningen. Veel van deze normen, zoals de streefwaarden grondwater of de voormalige Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging (INEV's) zijn beschikbaar in het normenzoeksysteem op de website van het RIVM: https://rvs.rivm.nl/normen. In een omgevingsvisie worden de ambities en beleidsdoelen beschreven voor de kwaliteit van het bodem en watersysteem, welke verder worden uitgewerkt in het omgevingsplan of de omgevingsverordening.

Gelijkwaardig beschermingsniveau

335 Artikel 5.89h Besluit kwaliteit leefomgeving geeft aan wat een bodemgevoelige locatie is.
336 Handelingen 2013/14, 33 962, nr. 3, pagina 372.

Het uitgangspunt van een gelijkwaardig beschermingsniveau betekent dat het beschermingsniveau van gezondheid, veiligheid en omgevingskwaliteit gelijkwaardig blijft aan het huidige niveau. Het principe van «decentraal, tenzij» in de Omgevingswet en het uitgangspunt van gelijkwaardige beschermingsniveau sluiten elkaar niet uit. Het uitgangspunt gelijkwaardig beschermingsniveau betekent niet dat elke norm op hetzelfde niveau terugkomt, maar dat over het geheel gezien hetzelfde beschermingsniveau wordt geboden als de Wet bodembescherming en de daarop gebaseerde besluiten en regelingen biedt. Dat beschermingsniveau ontstaat net als voorheen door een samenspel van keuzen op lokaal, regionaal en landelijk niveau. De stelselherziening maakt de landelijke bijdrage aan het beschermingsniveau iets kleiner en de lokale en regionale bijdrage groter. Het omgevingsplan zal de basis vormen van het beschermingskader. Het Aanvullingsbesluit geeft voor enkele activiteiten normwaarden als uitgangspunt. Voor het bouwen van woningen op verontreinigde bodem geeft dit Aanvullingsbesluit via instructieregels normwaarden die in geen geval mogen worden overschreden. Hiermee is de gemeente verantwoordelijk voor het normenkader voor de bodem als onderdeel van de fysieke leefomgeving en is de provincie verantwoordelijk voor het normenkader voor het grondwater als onderdeel van de fysieke leefomgeving.

Het moet worden benadrukt dat de vernieuwing van het bodembeleid en de inpassing in het nieuwe stelsel voor omgevingsrecht niet per individueel onderdeel maar als geheel moet worden gewogen. Dat doet recht aan de verbetering die het nieuwe stelsel in samenhang met de beleidsvernieuwing oplevert voor bodemkwaliteit als integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving.

Systeemverantwoordelijkheid van het rijk
Het blijft de verantwoordelijkheid van het Rijk te zorgen voor een algemene kennisbasis waarop zowel nationale als lokale normen kunnen worden gebaseerd. De kennis over chemische stoffen en de effecten op mens en milieu wordt steeds groter. Via het RIVM zorgt het Rijk ervoor dat deze kennis ter beschikking komt. Bovendien draagt het Rijk er met RIVM zorg voor dat deze kennis wordt vertaald in een consistent stelsel van normen. Omdat met de komst van de Omgevingswet het Rijk terughoudend is geweest met het gelijktijdig aanpassen van de normen heeft het Rijk aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) opdracht gegeven voorstellen te doen om het normenstelsel te actualiseren. De resultaten hiervan zullen begin 2021 beschikbaar komen. Naar verwachting kunnen die in 2023 in de wetgeving worden verwerkt.

Voor de omgang met een diffuus voorkomende verontreiniging zoals lood wordt verwezen naar paragraaf 5.1 van de nota van toelichting.

Normen in het Besluit activiteiten leefomgeving

Het Aanvullingsbesluit reguleert een aantal milieubelastende activiteiten en stelt daar regels over.
Het gaat om de volgende activiteiten:

Graven in bodem
Bij de milieubelastende activiteiten graven in bodem wordt onderscheid gemaakt tussen graven in de bodem boven de interventiewaarde bodemkwaliteit en graven in de bodem beneden de interventiewaarde bodemkwaliteit. De interventiewaarden bodemkwaliteit geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor de mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Bij graven boven de interventiewaarden bodemkwaliteit zijn meer regels van toepassing, zoals een meldingsplicht, de erkenningsregeling voor de uitvoering en de milieukundige begeleiding. De interventiewaarde bodemkwaliteit is opgenomen in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze waarde geldt altijd, ongeacht de locatie. Het is dus niet doelmatig om deze waarde decentraal vast te stellen. De gemeente heeft geen mogelijkheid om met maatwerk de interventiewaarden in het omgevingsplan aan te passen, omdat maatwerk op het toepassingsbereik van de algemene rijksregels niet is toegestaan. Zie hoofdstuk 8.

Niet voor alle stoffen zijn interventiewaarden bodemkwaliteit vastgesteld. Indien stoffen worden aangetoond waarvoor in bijlage IIA geen interventiewaarde bodemkwaliteit zijn vastgesteld, zijn deze stoffen dus niet bepalend voor de indeling in de activiteiten graven in de bodem beneden of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. De aanwezigheid van een niet genormeerde stof kan er dus niet toe leiden dat de regels voor de activiteit graven in de bodem boven de interventiewaarde bodemkwaliteit van toepassing zijn. Wel kan het bevoegd gezag indien gewenst maatwerkregels of -voorschriften vaststellen indien in bepaalde gebieden of op bepaalde locaties niet genormeerde stoffen voorkomen. Voor stoffen waarvoor geen interventiewaarden zijn vastgesteld in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving, zijn mogelijk Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging (INEV's) beschikbaar in het normenzoeksysteem op de website van het RIVM.[337] Deze «indicatieve» interventiewaarden, die waren opgenomen in bijlage 1 van de Circulaire bodemsanering, kennen een minder wetenschappelijke onderbouwing dan de vastgestelde interventiewaarden, en kunnen door het bevoegd gezag gebruikt worden bij de afweging of maatwerkregels of -voorschriften noodzakelijk zijn.

Opslaan van grond en baggerspecie
Bij de milieubelastende activiteit opslaan van grond en baggerspecie worden in dit Aanvullingsbesluit geen eisen gesteld aan de kwaliteit van de grond en de baggerspecie die wordt opgeslagen; er gelden alleen technische eisen. Wel zijn er emissiegrenswaarden opgenomen voor het lozen van afvalwater afkomstig van deze activiteit op een oppervlaktewaterlichaam en is aangesloten bij de verschillende kwaliteitsklassen voor grond en baggerspecie die ook bij de activiteit toepassen van grond en baggerspecie gehanteerd worden. Zie hoofdstuk 9.

Saneren van de bodem
De milieubelastende activiteit saneren van de bodem kent twee standaardaanpakken waarmee de bodemkwaliteit geschikt gemaakt kan worden voor de toekomstige functie. Gekozen kan worden uit de standaardaanpak waarbij de verontreiniging wordt verwijderd en de standaardaanpak waarbij de verontreiniging wordt afgeschermd door (en dus wordt blootstelling voorkomen) een afdeklaag of een aaneengesloten verhardingslaag. In de regels voor het verwijderen is aangegeven tot welk niveau moet worden ontgraven. Hiervoor is aangesloten bij de waarden die worden gehanteerd bij het toepassen van grond, waarbij maatwerk mogelijk is. Zie hoofdstuk 10.

Toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie
Hergebruik van bouwstoffen, grond en baggerspecie is wenselijk in het kader van de circulaire economie, mits de kwaliteit aan bepaalde voorwaarden voldoet om behoud van een goede bodemkwaliteit te waarborgen. De generieke kwaliteitseisen, waaraan bouwstoffen, grond en baggerspecie moeten voldoen, zijn als kwaliteitsklasse beschreven in dit Aanvullingsbesluit. Voor de hierbij behorende getalswaarden wordt vervolgens verwezen naar het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit. Het achterblijven van de getalswaarden in het Besluit bodemkwaliteit is het gevolg van de «knip» die is aangebracht in de regels die zich richten tot degene die bouwstoffen, grond of baggerspecie toepast en de regels die zich tot andere actoren in de keten richten. De regels die zich richten tot degene die bouwstoffen, grond en baggerspecie toepast, kunnen gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving en vallen onder de scope van de Omgevingswet. De overige regels zijn de zogenaamde productgerelateerde eisen en die vallen niet onder de scope van de Omgevingswet.[338] Zie voor een nadere toelichting hoofdstuk 11.
De getalswaarden voor het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie zijn onveranderd; voor het toetsingskader voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem is aangesloten bij normen die passen bij het landbouwkundig gebruik.
Voor de milieubelastende activiteit toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie wordt een landelijk kader gegeven. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om via maatwerk lokale waarden vast te stellen. Dit is vergelijkbaar met het gebiedsspecifieke beleid onder het Besluit bodemkwaliteit voor grond en baggerspecie. Dit geldt ook voor waterschappen voor toepassingen in oppervlaktewaterlichamen van regionale oppervlaktewateren. Voor het toepassen van baggerspecie worden verschillende regels gesteld, afhankelijk van het soort toepassing: toepassen van baggerspecie op de landbodem, in een oppervlaktewaterlichaam, in grootschalige toepassingen, in diepe plassen en het verspreiden van baggerspecie op de landbodem, in zoet oppervlaktewater en in zout oppervlaktewater.

Het op of in de bodem brengen van meststoffen

337 https://rvs.rivm.nl/normen
338 Kamerstukken II, 2013/14, 33 962, nr. 3, pagina 29–30.

Voor de milieubelastende activiteit het op of in de bodem brengen van meststoffen gelden regels die beperkingen stellen aan de periode waarin, de omstandigheden waaronder en de wijze waarop meststoffen op of in de bodem kunnen worden gebracht. Ook voorschriften voor het bemonsteren en analyseren van zuiveringsslib maken deel uit van dit Aanvullingsbesluit. Zie hoofdstuk 12.

Normen in het Besluit kwaliteit leefomgeving

Bouwen op verontreinigde bodem
In het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn instructieregels opgenomen, die de uitoefening van taken en bevoegdheden door andere overheden borgen. Het Rijk wil voorkomen dat er op een wijze gebouwd wordt op locaties, waardoor onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens kunnen ontstaan. Gemeenten zijn verplicht, op grond van instructieregels, in het omgevingsplan de waarde vast te stellen waarboven er bij de realisatie van gebouwen op bodemgevoelige locaties maatregelen moeten worden genomen. Het Rijk waarborgt dat deze waarde niet mag leiden tot onaanvaardbare risico's voor de gezondheid. De waarde voor de toelaatbare kwaliteit die een gemeente in het omgevingsplan vaststelt, mag niet leiden tot een overschrijding van het blootstellingsniveau van het maximaal toelaatbaar risico voor de mens zoals opgenomen in bijlage Vb. De blootstelling en daarop gebaseerde waarden voor de toelaatbare kwaliteit moeten per gebied en/of gebruiksfunctie worden berekend. Desgewenst kan de toelaatbare bodemkwaliteit worden gebaseerd op de gevoeligste functie binnen het gebied. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over de berekening. De beoordeling van de mogelijke aanwezigheid van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid voor bodemgevoelige gebouwen kan worden uitgevoerd met de Risicotool bodem.[339]

Met deze instructieregel waarborgt het Rijk dat de gemeente in het omgevingsplan regels stelt die voorkomen dat er onaanvaardbare gezondheidsrisico's ontstaan bij het toelaten van een bodemgevoelige locatie. De toelaatbare kwaliteit van de bodem is een voorwaarde voor bouwen op verontreinigde bodem en is dus geen omgevingswaarde.

Toevalsvondst van verontreiniging op of in de bodem
Ook bij het beoordelen van een toevalsvondst worden het blootstellingsniveau van het maximaal toelaatbaar risico voor de mens zoals opgenomen in bijlage Vb en de Toelaatbare Concentratie in Lucht (TCL) en geurdrempels zoals opgenomen in bijlage XIIIb gebruikt. Met behulp van de Risicotool bodem kan berekend worden in een voorkomende situatie sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid.

Grondwater
De interventiewaarden voor grondwater uit de Circulaire bodemsanering 2013 komen als signaleringsparameters grondwaterkwaliteit terug in dit Aanvullingsbesluit. Deze signaleringsparameters zijn geen omgevingswaarden maar indicatoren waarmee de lokale grondwaterkwaliteit nader wordt beoordeeld. Indien bij een (historische) grondwaterverontreiniging de signaleringsparameters worden overschreden, wordt beoordeeld of het treffen van een saneringsmaatregel noodzakelijk is. In het hoofdspoor zijn de milieukwaliteitseisen uit het Besluit kwaliteitseisen monitoring water 2009, die de implementatie vormde van de milieudoelstellingen uit de kaderrichtlijn water voor de goede chemische en goede kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, als omgevingswaarden in het Besluit kwaliteit leefomgeving opgenomen. Het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 bevatte geen milieukwaliteitseisen voor het voorkomen en beperken van de inbreng van verontreinigende stoffen naar het grondwater. Ook dit Aanvullingsbesluit voegt hier geen omgevingswaarden aan toe, omdat de beoordeling of de inbreng moet worden voorkomen of beperkt primair aan de provincie wordt overgelaten.
De streefwaarden uit de Circulaire bodemsanering 2013 komen niet meer terug in dit Aanvullingsbesluit.

Genormeerde en niet-genormeerde stoffen
In dit Aanvullingsbesluit zijn voor diverse stoffen normwaarden opgenomen bij de milieubelastende activiteiten en voor instructieregels bij het bouwen op verontreinigde bodem en signaleringswaarden grondwaterkwaliteit. Voor het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie wordt verwezen naar de normwaarden (of kwaliteitseisen) zoals opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit.

339 https://www.risicotoolboxbodem.nl/beoordelen.aspx

Daarnaast zijn er stoffen, zoals nutriënten (fosfaat, nitraat), andere «macroparameters» (chloride) en verontreinigende stoffen die slechts incidenteel als bodemverontreiniging worden aangetroffen en waarvoor geen normwaarden zijn opgenomen in dit Aanvullingsbesluit. Dergelijke stoffen worden aangeduid als niet-genormeerde stoffen. Ook bij niet-genormeerde stoffen kan er sprake zijn van mogelijke (on)aanvaardbare risico's en zal met deze stoffen rekening moeten worden gehouden bij milieubelastende activiteiten en bij het beheer van het gebied. Waar nodig kan het bevoegd gezag zelf normen (laten) bepalen. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van beschikbare kennis bij het RIVM, bijvoorbeeld een lijst met indicatieve niveaus voor ernstige verontreinigingen (INEV).[340] Voor het omgaan met niet-genormeerde stoffen, met name gericht op incidenteel voorkomende stoffen was in bijlage 6 van de Circulaire bodemsanering een beschrijving opgenomen hoe hierbij te handelen. Deze beschrijving zal worden geactualiseerd en op een nader te bepalen wijze beschikbaar worden gesteld.

Overigens geldt voor de initiatiefnemer, die een activiteit verricht waarbij niet-genormeerde stoffen betrokken zijn, de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het voorzorgbeginsel heeft bij het uitvoeren van deze zorgplicht specifieke betekenis. Ook voor een niet-genormeerde stof betekent dat een belasting met deze stof voorkomen dient te worden.

Voor van nature of in de directe omgeving reeds voorkomende stoffen kan een achtergrondconcentratie (voor een gebied) worden vastgesteld, die ook als herstelwaarde gebruikt kan worden. Indien een stof niet van nature of reeds in een gebied aanwezig is kan de bepalingsgrens van het laboratorium gebruikt worden.
Daarnaast is voor de omgang met (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS-en) aangekondigd dat samen met decentrale overheden een algemene methodiek zal worden opgesteld. Deze zogenoemde opkomende stoffen zijn stoffen die nog niet (wettelijk) genormeerd zijn en waarvan de schadelijkheid nog niet (volledig) is vastgesteld. Wat het beleid precies gaat inhouden kan van stof tot stof verschillen, maar uitgangspunt blijft dat de aanwezige ZZS-en geen onaanvaardbare risico's voor mens en milieu mogen opleveren. In dit proces zal bekeken worden hoe de algemene methodiek past binnen het stelsel van de Omgevingswet.

3.4 Hoofdkeuzes besluiten onder de Omgevingswet

In de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit zijn hoofdkeuzes benoemd, die van toepassing zijn op de regels van dit Aanvullingsbesluit.

3.4.1 Bodemregels in het Besluit activiteiten leefomgeving: hoofdkeuzes

Het Besluit activiteiten leefomgeving bevat algemene regels waaraan burgers en bedrijven zich moeten houden als ze bepaalde activiteiten verrichten in de fysieke leefomgeving en bepaalt voor welke activiteiten een omgevingsvergunning nodig is. Dit Aanvullingsbesluit brengt een aantal activiteiten binnen het toepassingsbereik van het Besluit activiteiten leefomgeving: graven in bodem, saneren van de bodem, opslaan van grond en baggerspecie, toepassen van bouwstoffen, toepassen van grond en baggerspecie en het op of in de bodem brengen van meststoffen.

De inbouw van de bodemregels is gebonden aan een aantal hoofdkeuzes, die in het Besluit activiteiten leefomgeving is gemaakt.[341] Hieronder wordt een opsomming gegeven van de belangrijkste hoofdkeuzes, waarbij is aangegeven op welke wijze de hoofdkeuze is doorgevoerd in het Aanvullingsbesluit.

Bevoegd gezag
De gemeente is in principe het bevoegd gezag waaraan een melding wordt gedaan, dat een maatwerkvoorschrift kan stellen, dat een gelijkwaardige maatregel kan goedkeuren en dat zorg draagt voor de bestuursrechtelijke handhaving (gelet op artikel 18.2 van de Omgevingswet). Voor lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam en het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam is de waterbeheerder bevoegd gezag. Voor het op of in de bodem brengen van meststoffen is dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Activiteiten in afdeling 3.2 kunnen los voorkomen, maar ook in combinatie met andere activiteiten. Een bodemsanering kan bijvoorbeeld plaats vinden op een terrein dat niet in gebruik is, maar het kan ook op het terrein van een actief bedrijf plaats vinden. Als de activiteit samenloopt met een andere activiteit die elders in het Besluit activiteiten leefomgeving is aangewezen als milieubelastende activiteit, met een ander bevoegd gezag, dan gaat die aanwijzing voor. Dit kan het geval zijn bij:

340 https://rvs.rivm.nl/normen
341 Stb. 2018, 293.

- Complexe bedrijven: Voor een beperkt aantal activiteiten met een hoog milieurisico zijn gedeputeerde staten als bevoegd gezag aangewezen.
- Het exploiteren van een buisleiding met gevaarlijke stoffen: voor bepaalde buisleidingen is de minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag.
- Een militair terrein of een terrein met een militair object als bedoeld in artikel 5.146, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving: voor alle activiteiten op een militair terrein is de minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd gezag.
- Mijnbouwwerken: De minister van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag voor het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte, het opslaan van stoffen met een mijnbouwwerk en voor het aanleggen van dat mijnbouwwerk.

Zorgplichten
De specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving is van toepassing op alle milieubelastende activiteiten (en de lozingsactiviteiten die daarbij worden verricht), dus ook op het opslaan, graven, saneren en toepassen van grond baggerspecie en bouwstoffen en het op of in de bodem brengen van meststoffen. De specifieke zorgplicht doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van degene die de activiteit verricht en geeft voor expliciet benoemde activiteiten en belangen duidelijkheid over de maatregelen die in ieder geval van degene die de activiteit verricht wordt verwacht en aspecten waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden. De specifieke zorgplicht uit artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving is bestuursrechtelijk en strafrechtelijk handhaafbaar. Zie over zorgplichten verder paragraaf 4.3.

Ongewoon voorval
Bij het verrichten van een milieubelastende activiteit kan zich een ongewoon voorval voordoen. Het gaat hierbij om een gebeurtenis die afwijkt van de normale omstandigheden waaronder een activiteit plaatsvindt en waardoor significante nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zijn of worden veroorzaakt of dreigen te worden veroorzaakt. Als zich een ongewoon voorval voordoet is het van belang dat dit zo snel mogelijk bekend wordt bij bevoegde bestuursorganen en andere betrokkenen. Voor zover, bijvoorbeeld een ongewoon voorval plaatsvindt bij een activiteit die aangewezen is in het Besluit activiteiten leefomgeving, bevat artikel 2.22 van het Besluit activiteiten leefomgeving een expliciete verplichting om bepaalde informatie te verstrekken. Artikel 2.22 vult afdeling 19.1 van de Omgevingswet met bepalingen over het ongewoon voorval, nader in.

Doel en middelvoorschriften
Het heeft de voorkeur om regels over milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten te stellen in de vorm van doelvoorschriften. Doelvoorschriften bieden ruimte aan de initiatiefnemer om zelf die maatregelen te kiezen die het beste bij zijn bedrijfsvoering passen. In dit Aanvullingsbesluit zijn doelvoorschriften opgenomen voor bijvoorbeeld de lozing van afvalwater afkomstig van het opslaan van grond en baggerspecie, in de vorm van emissiegrenswaarden. In andere gevallen zijn middelvoorschriften gesteld. Bij graven, saneren en het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie is de bescherming van het milieu het beste te realiseren door het voorschrijven van een bepaalde werkwijze. Waar mogelijk is bij de regels in dit Aanvullingsbesluit wel keuzeruimte geboden tussen verschillende werkwijzen. Bij bijvoorbeeld het saneren van de bodem is een tweetal standaardaanpakken beschreven.

Gelijkwaardige maatregelen
Artikel 4.7 Omgevingswet biedt de mogelijkheid om gelijkwaardige maatregelen toe te passen, als daarvoor voorafgaande toestemming is verkregen van het bevoegd gezag. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen dat geen voorafgaande toestemming is vereist. In het Aanvullingsbesluit wordt niet deze mogelijkheid gegeven. De activiteiten zijn van dien aard dat een voorafgaande toestemming van het bevoegd gezag gewenst blijft. Dit is in lijn met de keuze die voor de meeste activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving is gemaakt.

Maatwerk

De Omgevingswet heeft als uitgangspunt dat het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels in de algemene regels in ruime mate mogelijk wordt gemaakt. Dit biedt flexibiliteit voor de initiatiefnemer en maakt het mogelijk dat de regels over een activiteit kunnen worden toegeschreven op bijzondere lokale situaties. Artikel 2.12 van het Besluit activiteiten leefomgeving geeft aan gemeenten, waterschappen en provincies de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels en artikel 2.13 van datzelfde besluit de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften. Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels spelen een belangrijke rol bij het zoeken naar evenwicht tussen flexibiliteit, rechtszekerheid en voorspelbaarheid van de algemene regels. Maatwerkregels zijn regels die worden gesteld in het omgevingsplan, de omgevingsverordening of de waterschapsverordening. Deze maatwerkregels kunnen worden gesteld aan bepaalde activiteiten en/of aan bepaalde locaties en kunnen daarmee zowel gelden voor bestaande als toekomstige activiteiten. Maatwerkvoorschriften zijn individuele beschikkingen, die zowel ambtshalve, op verzoek van degene die de activiteit verricht of op verzoek van andere belanghebbende kunnen worden gesteld aan een bepaalde activiteit. Ze zijn gericht tot degene die de activiteit verricht en zijn dus gekoppeld aan een specifieke activiteit. Maatwerk biedt de mogelijkheid om de voordelen van het stellen van algemene regels te combineren met een individuele of gebiedsgerichte benadering waar dat nodig is, door een algemene regel nader in te vullen of om daarvan af te wijken. De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften ligt bij het bevoegd gezag voor de algemene regels (artikel 4.5 Omgevingswet). Maatwerkvoorschriften worden voorbereid met de reguliere procedure van de afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Uitgangspunt blijft dat maatwerkvoorschriften terughoudend moeten worden toegepast. Maar als het stellen van maatwerkvoorschriften nodig is om de doelen van de wet te bereiken, voorziet het Besluit activiteiten leefomgeving in de mogelijkheid om die in te zetten. Dit geldt ook voor het stellen van maatwerkregels met dien verstande dat indien het activiteiten betreft waaraan in het Besluit activiteiten leefomgeving regels worden gesteld in verband met aan het Rijk toebedeelde taken, zoals het beheer van de rijkswateren, de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels niet wordt geboden.

Aan de maatwerkmogelijkheden zijn grenzen. Maatwerk kan niet gesteld worden met een ander oogmerk dan het oogmerk van het voorschrift dat wordt aangevuld of waarvan wordt afgeweken. Hiermee is geborgd dat het bevoegd gezag niet willekeurig mag omspringen met de mogelijkheid van maatwerk. Ook de strekking van de algemene rijksregel moet bij het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels in acht worden genomen. Zo kan maatwerk er bijvoorbeeld nooit toe leiden dat in een specifiek geval toepassing van beste beschikbare technieken niet nodig is of significante verontreiniging wordt veroorzaakt. Ook is het niet mogelijk om maatwerk toe te passen op de erkenningsplicht bij de uitvoering van diverse werkzaamheden. Deze erkenningsplicht volgt uit hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit. De ruimte die de gemeente en waterbeheerder hebben bij het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften wordt in dit Aanvullingsbesluit voor de milieubelastende activiteiten graven, opslaan, saneren en toepassen bepaald door het duurzaam bodembeheer: het zoeken naar de balans tussen beschermen en benutten op een specifieke locatie.

Het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels kent procedurele waarborgen. Zie hiervoor paragraaf 3.4.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving.[342] Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels kunnen niet gesteld worden over bepalingen waarin milieubelastende activiteiten zijn aangewezen. Door maatwerk is het dus niet mogelijk het toepassingsbereik van de algemene rijksregels te veranderen. Ook kunnen geen maatwerkvoorschriften worden gesteld over de bepalingen met meldingsplichten en over de erkenningsplichten uit het Besluit bodemkwaliteit. Als de mogelijkheden voor maatwerk beperkt zijn als gevolg van Europese en internationale verplichtingen, is dit vermeld bij de inhoudelijke bepalingen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de algemene rijksregels voor de milieubelastende activiteit toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie welke zijn gesteld ter implementatie van de vereisten van onder andere de kaderrichtlijn afvalstoffen, gericht op het doelmatig beheren van afvalstoffen en het voorkomen van schade aan het milieu door het gebruik van afvalstoffen. Eveneens is bepaald dat met een maatwerkvoorschrift niet kan worden afgeweken van de specifieke zorgplichten. Nadere invulling van de specifieke zorgplichten door middel van maatwerk is uiteraard wel mogelijk. Zie verder voor maatwerkvoorschriften en maatwerkregels paragraaf 3.4 van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving.[343]

342 Stb. 2018, 293.
343 Stb. 2018, 293.

De hiervoor aangegeven algemene uitgangpunten gelden voor de milieubelastende activiteiten die met dit Aanvullingsbesluit in het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen. De maatwerkmogelijkheid is ruim opengesteld, met de hierboven genoemde inhoudelijke inperkingen en procedurele waarborgen. Ook geldt het uitgangspunt dat maatwerk terughoudend en alleen vanwege bijzondere omstandigheden wordt toegepast voor alle milieubelastende activiteiten die met dit Aanvullingsbesluit in het Besluit activiteiten leefomgeving worden opgenomen. Bij toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie is daarnaast bepaald dat geen mogelijkheid bestaat om maatwerkvoorschriften vast te stellen die de uitvoering van het projectbesluit belemmeren.

Overigens wordt het effect van de decentrale afwegingsruimte op het gelijke speelveld, de regeldruk voor bedrijven en het beschermingsniveau opgenomen in de implementatiemonitor. Daarnaast wordt de Omgevingswet vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd (artikel 23.9 Omgevingswet).

Informatieverplichting en meldingsplicht
In dit Aanvullingsbesluit is in diverse gevallen voorzien in het verstrekken van informatie (gegevens en bescheiden) aan het bevoegd gezag. Hierbij moeten de informatieplichten worden onderscheiden van de meldingsplichten. Bij een meldingsplicht is het verboden de activiteit te verrichten zonder te melden, bij een informatieplicht geldt een dergelijk verbod niet.

Bij een informatieverplichting gaat het veelal om informatie die voorafgaand aan het starten van de activiteit moet worden verstrekt, zoals de begrenzing van de locatie waarop de milieubelastende activiteit wordt verricht en de datum waarop met de activiteit wordt gestart. Deze informatie is onder meer nodig voor het kunnen uitoefenen van toezicht. In gevallen waarin risico's voor de fysieke leefomgeving aanwezig zijn wordt een voorafgaande melding vereist. Deze melding geeft het bevoegd gezag de tijd voor een initiële controle van de activiteit, zodat het zich ervan kan vergewissen dat de regels worden nageleefd. Daarnaast kan het bevoegd gezag beoordelen of het nodig is om maatwerkvoorschriften te stellen. In het meldingsstelsel is niet voorzien in een inhoudelijke beoordeling van de gemelde activiteit door het bevoegd gezag, gevolgd door een beschikking. Als die melding is gedaan, mag de activiteit (uiteraard onder het voldoen aan overige in de algemene regels gestelde voorschriften) plaatsvinden.[344]

De artikelen waarin de informatieverplichtingen en meldingsplichten zijn opgenomen, zijn zo veel mogelijk bij de specifieke activiteiten opgenomen omdat dat de mogelijkheid biedt de informatievraag zo goed mogelijk op de activiteit toe te spitsen.

Vergunningplichten
Voor een aantal milieubelastende activiteiten is in dit Aanvullingsbesluit een vergunningplicht ingesteld. Het betreft allereerst een vergunningplicht voor het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties voor huishoudelijk of stedelijk afvalwater. Het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib afkomstig van zuiveringsinstallaties komt in de praktijk nog maar sporadisch voor. Die vergunningplicht heeft alleen betrekking op het uitrijden van dit zuiveringsslib. Andere soorten zuiveringsslib zoals afkomstig uit de voedselindustrie die vaak op of in de bodem van landbouwgronden worden gebracht kunnen wel afdoende met algemene regels worden gereguleerd. Het stellen van algemene regels draagt in dat geval bij aan de beperking van de administratieve en bestuurlijke lasten.

Het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren, immobiliseren of samenvoegen van (sterk) verontreinigde grond of (sterk) verontreinigde baggerspecie is ook onder een vergunningplicht gebracht, evenals het lozen van hiervan afkomstige afvalwater op een oppervlaktewater. Het bevoegd gezag moet preventief toetsen of de algemene regels voldoende zijn en aan die regels in het specifieke geval kan worden voldaan, omdat alleen daarmee een adequate bescherming van de fysieke leefomgeving is gewaarborgd. Dit geldt ook voor de vergunningplicht voor een grondbank of grondreinigingsbedrijf, voor zover het opslaan en bewerken van matig en sterk verontreinigde grond of sterk verontreinigde baggerspecie betreft. Het betreft hier immers sterk verontreinigd materiaal en gelet op de risico's voor de leefomgeving kan niet worden volstaan met een melding.

344 Zie verder over de informatieverplichting en meldingsplicht: Kamerstukken II 2015/16, 33 962, nr. 23, p. 29 en 31.

Voor het opvullen van een diepe plas voor het bevorderen van de natuurwaarde of recreatieve waarde van de diepe plas, het ontwikkelen tot landbodem voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen, woningbouwlocaties, landbouwgronden, natuurgronden of recreatieterreinen of het stabiliseren van wanden is eveneens een vergunningplicht ingesteld. Deze vergunning heeft onder meer tot doel het doelmatig beheer van afvalstoffen te beoordelen. Hierbij wordt vastgesteld of de verondieping gedurende de gehele looptijd van de activiteit nuttig is en of de verondieping recht doet aan bijvoorbeeld de ecologische randvoorwaarden en andere doelstellingen van de herinrichting. Het opvullen van een diepe plas is eveneens een lozingsactiviteit, waarvoor een vergunningplicht geldt. Zowel de gevolgen voor de waterkwaliteit als de ecologische kwaliteit moeten hiermee worden beperkt.

8 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-200; *Besluit van 5 maart 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en omzetting van de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen en de monitoring van luchtkwaliteit*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-200.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-05-05: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit bevat voor drie onderwerpen wijzigingen op het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit die al in de huidige regelgeving zijn opgenomen. Het is wenselijk dat deze wijzigingen gelijktijdig met deze drie besluiten in werking treden om te voorkomen dat moet worden teruggevallen op verouderde normstelling.

Ten eerste wordt het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties[345] (hierna: Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442) in het Besluit activiteiten leefomgeving overgenomen. Dit uitvoeringsbesluit was al per 14 juni 2019 in het Activiteitenbesluit milieubeheer geïmplementeerd; de uiterste datum dat de nieuwe BBT-conclusies verwerkt moeten zijn in regelgeving en vergunningen was 17 augustus 2021.[346] Het wijzigingsbesluit waarmee dat is gebeurd, bevatte echter nog niet de implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 in het Besluit activiteiten leefomgeving. Het onderhavige besluit doet dit alsnog. Hierbij is slechts sprake van een technische omzetting (omhangen). Weliswaar worden de gewijzigde regels onderdeel van de systematiek zoals deze volgt uit de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving, maar de aanpassing is beperkt tot een omzetting van de gewijzigde regels in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer welke samenhangen met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442. In paragraaf 2 van deze toelichting en de artikelsgewijze toelichting wordt hier nader op ingegaan. In paragraaf 2.5 is de implementatietabel opgenomen.

345 Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 van de Commissie van 31 juli 2017 tot vaststelling van BBT-conclusies (beste beschikbare technieken) op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, voor grote stookinstallaties (PbEU 2017, L212).
346 Besluit van 15 april 2019 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties (Stb. 2019, 170).

Ten tweede worden met dit besluit de regels over lozingen van toiletwater vanaf pleziervaartuigen omgezet, die per 30 september 2019 in de Regeling lozen buiten inrichtingen zijn opgenomen.[347] Met de omzetting is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van voorheen geldende regelgeving en wordt voorzien in een technische aanpassing van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Paragraaf 3 van deze toelichting en de artikelsgewijze toelichting gaat hier nader op in.
Ten slotte bevat dit besluit een aantal wijzigingen van het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit dat betrekking heeft op de wijze waarop de rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}) gemonitord moeten worden. Recente gegevens hebben tot inzichten geleid over de ontwikkeling van de luchtkwaliteit die wijzigingen in deze besluiten noodzakelijk maken, waarbij inhoudelijk wordt aangesloten bij de wijze waarop dit momenteel onder het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is geregeld. In paragraaf 4 van deze inleiding en de artikelsgewijze toelichting wordt hier nader op ingegaan.

De twee eerstgenoemde onderwerpen worden beleidsneutraal overgezet uit de recent gewijzigde regelgeving. Het derde onderwerp betreft een actualisatie van de aandachtsgebieden waar onder het nieuwe stelsel bij besluitvorming de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit in acht genomen moeten worden, in lijn met de huidige praktijk.

In de overige paragrafen van deze nota van toelichting zal steeds duidelijk worden gemaakt op welke onderdelen van dit besluit zij betrekking hebben. Om de toelichting integraal leesbaar te houden zijn grote delen overgenomen van de toelichting bij de eerdere wijzigingsbesluiten en wijzigingsregelingen die de voorheen geldende regelgeving hebben aangepast en zo tot onderhavige wijziging hebben geleid.

2 Implementatie Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442

2.1 Inleiding

Op 14 juni 2019 is het gewijzigde Activiteitenbesluit milieubeheer[348] in werking getreden, met een aanpassing van de regels met betrekking tot emissies van grote stookinstallaties. Deze aanpassing hield verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties[349] (hierna: Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442). Tegelijkertijd is ook de gewijzigde Activiteitenregeling milieubeheer[350] in werking getreden, met daarin de – eveneens in verband met de implementatie van voornoemd Uitvoeringsbesluit – aangepaste regels met betrekking tot meting en monitoring van emissies van grote stookinstallaties.

Met deze wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving worden de regels over grote stookinstallaties in lijn gebracht met voornoemde recente aanpassingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer ter implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442. Zoals hierboven opgemerkt is hierbij slechts sprake van een technische omzetting.

In de volgende paragrafen worden de regels (nogmaals) toegelicht. Hierbij is zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van het algemene deel van de (nota van) toelichting zoals opgenomen in de wijzigingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer ter implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442. Voorts is in paragraaf 2.5 een transponeringstabel opgenomen, waarbij is aangegeven welk artikel(lid) van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer hebben geleid tot de betreffende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving.

2.2 BBT-conclusies grote stookinstallaties

347 Regeling van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, van 30 september 2019, nr. IENW/ BSK-2019/201145, tot wijziging van de Regeling lozen buiten inrichtingen in verband met eisen aan een zuiveringsvoorziening voor het lozen van toiletwater vanaf een pleziervaartuig (Stcrt. 2019, 52426).
348 Besluit van 15 april 2019 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties (Stb. 2019, 170).
349 Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 van de Commissie van 31 juli 2017 tot vaststelling van BBT-conclusies (beste beschikbare technieken) op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, voor grote stookinstallaties (PbEU 2017, L212).
350 Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 17 mei 2019, IenW/BSK2019/2019/92054, houdende wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 tot vaststelling van BBT-conclusies voor grote stookinstallaties (Stcrt. 2019 nr. 28998).

Op 17 augustus 2017 zijn de Europese milieueisen voor grote stookinstallaties (energiecentrales) geactualiseerd. Dit is gebeurd in de vorm van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442. De nieuwe eisen voor grote stookinstallaties zijn het resultaat van uitwisseling van informatie tussen de Europese Commissie, lidstaten, bedrijfsleven en milieuorganisaties, over mogelijkheden om de milieuprestatie van grootschalige energieopwekking (≥50MW) en afvalmeeverbranding in energiecentrales te verbeteren. Dit is een nadere uitvoering van de richtlijn industriële emissies[351]. Deze richtlijn beoogt milieuverontreiniging door de industrie en intensieve veehouderij aan de bron aan te pakken door de toepassing van technisch en economisch haalbare milieutechnologie. In termen van de richtlijn: de beste beschikbare technieken (BBT). BBT zijn de conclusies van de informatie-uitwisseling.

Bij de informatie-uitwisseling zijn stookinstallaties onderzocht voor opwekking van elektriciteit en warmte, zoals kolen- en gascentrales, en installaties die de industrie voorzien van energie. De onderzochte milieueffecten zijn onder meer uitstoot naar lucht, bodem en water, energie-efficiëntie en reststoffen. Het gebruik van verschillende gangbare en minder gangbare brandstoffen is bekeken, bijvoorbeeld aardgas, biomassa, gassen die ontstaan bij de productie van staal, etc. De informatie-uitwisseling is in 2011 begonnen en meer dan 500 energiecentrales zijn vergeleken. Uit de informatie-uitwisseling blijkt dat sinds de vorige actualisatie in 2006 veel innovaties zijn doorgevoerd. Op vrijwel alle milieuaspecten presteren grote stookinstallaties nu beter dan 10-15 jaar geleden. De BBT-conclusies zijn gebaseerd op de in de praktijk best presenterende installaties en zijn de referentie voor alle grote stookinstallaties in Europa (ca. 3.400).

2.3 Wijziging algemene regels grote stookinstallaties

De Nederlandse regelgeving voor het exploiteren van grote stookinstallaties (≥50MW) is met onderhavig wijzigingsbesluit van het Besluit activiteiten leefomgeving in lijn gebracht met de BBT-conclusies, zoals deze reeds eerder zijn verwerkt met een aanpassing van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer. In Nederland staan ongeveer 200 grote stookinstallaties in de energiesector, de staalindustrie en de chemische industrie. De meest gebruikte brandstof is aardgas en verder zijn er ongeveer 100 installaties op procesgassen uit de industrie en vijf kolencentrales. Voor grote stookinstallaties gelden voorschriften voor de belangrijkste emissies naar de lucht, zoals stof, zwaveldioxide en stikstofoxiden. Deze voorschriften zijn aangescherpt, zodat Nederland blijft voldoen aan de emissiegrenswaarden. Daarnaast zijn nieuwe voorschriften opgenomen voor emissies naar de lucht van andere stoffen en voor emissies naar water. Er is zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande vergunningen en algemene regels. Als er geen praktijkvoorbeelden zijn, is gekozen de soepele kant van de Europese emissieniveaus uit de BBT-conclusies over te nemen. Hiermee wordt aan de ene kant het huidige beschermingsniveau gehandhaafd en wordt er aan de andere kant geen generieke nationale kop gerealiseerd die tot onredelijke kosten kan leiden. Het aanscherpen van emissieniveaus in de vergunning is en blijft mogelijk, hoewel voor oude installaties onder voorwaarden ook soepeler maatwerk in de vergunning mogelijk blijft. Dit neemt niet weg dat ook bestaande installaties één of een combinatie van beste beschikbare technieken moeten toepassen om te voldoen aan de richtlijn industriële emissies. De specifieke invulling daarvan is opgenomen in de BBT-conclusies. Het resulterende maximale emissieniveau is met dit wijzigingsbesluit opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit kan lager liggen dan de soepele kant van de emissieniveaus uit de BBT-conclusies.

Omdat paragraaf 4.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving implementatie is van de richtlijn industriële emissies zou de generieke mogelijkheid om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften te versoepelen tot onvoldoende implementatie kunnen leiden. Daarom is in artikel 4.31 opgenomen dat met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de regels in paragraaf 4.3 niet worden versoepeld, met uitzondering van enkele nader genoemde artikelen. Met betrekking tot deze specifieke artikelen zijn in de artikelen 4.35, 4.37, 4.46, 4.56 en 4.59 in lijn met de richtlijn industriële emissies afgebakende mogelijkheden voor soepeler maatwerk opgenomen. Deze systematiek wordt met dit wijzigingsbesluit niet gewijzigd. In paragraaf 4.3 is ook strenger maatwerk toegestaan, mits dit maatwerk in overeenstemming is met de richtlijn industriële emissies en het kader dat de Omgevingswet biedt. Zo dient bij het stellen van maatwerk voor een milieubelastende activiteit binnen het kader van het oogmerk en de strekking van artikel 4.22 van de wet te worden gebleven. Daarin staat bijvoorbeeld dat regels ertoe moeten strekken dat de beste beschikbare technieken worden toegepast.

351 Artikel 13 van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging), PbEU 2010, L334.

Volledigheidshalve wordt hierbij nog opgemerkt dat, hoewel met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 de BBT-conclusies voor grote stookinstallaties in het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, dit het bevoegd gezag niet ontslaat van de verplichting om bij de verlening van de omgevingsvergunning, in nieuwe en bestaande vergunningen, een eigen BBT-afweging te maken, tot aanpassing van de grenswaarden. De eigen BBT-afweging kan leiden tot een emissiegrenswaarde aan de strenge kant van het in het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 opgenomen BBT geassocieerde emissieniveau. Voor verder uitleg wordt verwezen naar het algemene deel van de Nota van Toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, paragrafen 11.6.1.3 en 11.11.[352]

Een deel van de regels over grote stookinstallaties in het Besluit activiteiten leefomgeving wijzigt niet, omdat de nieuwe BBT-conclusies een deel van de BBT-conclusies uit 2006 ongewijzigd voortzetten. Verder zijn de regels over grote stookinstallaties in het Besluit activiteiten leefomgeving ook implementatie van Hoofdstuk V van de richtlijn industriële emissies. Onder meer blijven ongewijzigd:
- de termen en definities, bijvoorbeeld het onderscheid tussen bestaande installaties (op 30 oktober 1999 in bedrijf) en nieuwe installaties;
- bestaande maatwerkmogelijkheden via de vergunning voor procesbrandstoffen uit raffinaderijen en ketels op aardgas[353];
- de referentieomstandigheden, zoals zuurstofpercentages en dat de emissiegrenswaarden gelden voor normale bedrijfsomstandigheden;
- de uitzondering voor stookinstallaties met minder dan 500 bedrijfsuren per jaar.

Ook de uit de Activiteitenregeling milieubeheer overgenomen en in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen monitoringvoorschriften voor zwaveldioxide (SO_2), stikstofoxiden (NO_x), koolmonoxide (CO) en totaal stof blijven in grote lijnen hetzelfde. Zo blijft bijvoorbeeld het gebruik van de minder belastende voorspellende meetsystemen als een zogenoemd Predictive Emission Monitoring System (PEMS) toegestaan, blijft monitoring van CO bij gasvormige brandstoffen verplicht en blijven er beperkingen gelden voor bepaling van het zwavelgehalte in de brandstof als alternatief voor emissiemetingen. Voor stookinstallaties van 50 tot 100 MWth blijft de periodieke meting in plaats van continue meting toegestaan. Hieraan wordt echter in lijn met de algemene regels voor middelgrote stookinstallaties de voorwaarde gesteld dat als er een emissiereductietechniek wordt toegepast, er op grond van de brandstof- en installatiekenmerken en de geregistreerde emissierelevante parameters aangetoond kan worden dat op ieder moment aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan. Hiermee worden meetverplichtingen en de daarmee samenhangende kosten afgestemd op de milieurisico's.

Aanscherping bestaande emissiegrenswaarden grote stookinstallaties
In het Besluit activiteiten leefomgeving zijn ter omzetting van de richtlijn industriële emissies emissiegrenswaarden opgenomen voor zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolmonoxide en totaal stof. De nieuwe BBT-conclusies drukken de te halen emissieniveaus voor deze componenten uit in dag- en jaargemiddelden. De richtlijn industriële emissies, het Activiteitenbesluit milieubeheer, alsmede het Besluit activiteiten leefomgeving, werken tot nu toe met maandgemiddelden en een afgeleid daggemiddelde. Dit heeft uit oogpunt van eenvoud ook de voorkeur. Daarom zijn de emissieniveaus uit de BBT-conclusies omgerekend naar maandgemiddelden met behulp van de omrekenmethode uit bijlage 13.3 van het BREF-document Grote stookinstallaties[354]. De omrekening leidt volgens het BREF-document tot een gelijkwaardig emissieniveau, niet strenger of minder streng. De juridische grondslag hiervoor wordt geboden door artikel 15, derde lid, onder a, van de richtlijn industriële emissies, dat ruimte geeft voor kortere middelingstijden.

Voor koolmonoxide zijn in de BBT-conclusies geen met de beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus opgenomen, maar alleen indicatieve waarden. De redenering is dat technieken om stikstofoxiden terug te dringen tot hogere emissies van koolmonoxide kunnen leiden. In de BBT-conclusies is met het oog op de bescherming van het milieu prioriteit gegeven aan stikstofoxiden. Koolmonoxide is een indicator voor optimale verbranding en daarmee voor een optimaal gebruik van de installatie. Het beperken van koolmonoxide-emissies is onderdeel van de zorgplicht en vormt bovendien een direct (commercieel) belang van de exploitant. De bestaande emissiegrenswaarden voor koolmonoxide (directe implementatie van de richtlijn industriële emissies) zijn daarom voldoende omzetting van de richtlijn en worden niet aangescherpt en aangevuld. Het bevoegd gezag kan indien gewenst de indicatieve CO-waarden uit de BBT-conclusies omzetten in een vergunningvoorschrift.

352 Stb. 2018, 292.
353 Artikelen 4.35 en 4.37 Besluit activiteiten leefomgeving.
354 http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/

Voor oudere gasturbines zijn, afhankelijk van onder meer de toegepaste technieken, soms alleen iets soepeler emissiegrenswaarden voor stikstofoxiden haalbaar. Dat is terug te zien in de maatwerkruimte via de omgevingsvergunning voor de emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden. Ook voor bestaande installaties die procesgassen als brandstof gebruiken is soms alleen een wat hogere emissie haalbaar. Omdat procesbrandstoffen en de installaties waarin ze worden verbrand divers zijn, kan dit het beste van geval tot geval worden beoordeeld. Daarom is ook voor deze installaties een maatwerkruimte opgenomen.

Nieuwe voorschriften emissies naar de lucht voor grote stookinstallaties
In de BBT-conclusies zijn ook emissieniveaus voor andere stoffen opgenomen. Het gaat om zoutzuur, waterstoffluoride en kwik bij gebruik van vaste brandstoffen. Dit is relevant voor met name kolencentrales. Voor residuen uit de chemische industrie die als brandstof worden ingezet zijn emissiegrenswaarden opgenomen voor zoutzuur, waterstoffluoride, dioxinen en furanen en vluchtige organische stoffen. Ten slotte zijn emissiegrenswaarden gesteld voor formaldehyde en methaan bij gasmotoren. De emissiegrenswaarde voor de methaanemissie van gasmotoren is geïmplementeerd als een totaal organisch koolstof eis. Er geldt dezelfde eis als voor middelgrote gasmotoren vanaf 2,5 MWth. Gasmotoren van deze omvang (50MW of meer) komen overigens in Nederland niet voor. De BBT-conclusies bevatten een emissieniveau voor ammoniak bij gebruik van de nageschakelde technieken selectieve katalytische reductie (SCR) of selectieve niet-katalytische reductie (SNCR).
Emissiegrenswaarden voor ammoniak stonden alleen in vergunningen. Met dit besluit is ook een emissiegrenswaarde voor ammoniak in algemene regels opgenomen.

Voor deze extra stoffen worden met dit besluit emissiegrenswaarden in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. De richtlijn staat ook toe dat deze nieuwe BBT-conclusies via vergunningvoorschriften per installatie worden doorgevoerd. Hiervoor is niet gekozen, omdat algemene regels tijdige implementatie verzekeren en daarmee de bijdrage van deze grote bronnen aan (Europese) doelen voor de leefomgeving borgen. Andere redenen zijn consistentie met bestaande algemene regels, geharmoniseerde implementatie en het voorkomen van extra lasten door wijzigingen van vergunningen.
De emissie-eisen die aan de nieuwe componenten worden gesteld, vallen met deze implementatie buiten de generieke mengregel[355]. Hiervoor is gekozen, omdat een generieke mengregel kan leiden tot emissie-eisen die onder de detectiegrens liggen. Wanneer er ook andere brandstoffen worden gestookt, kunnen in de vergunning emissie-eisen worden gesteld die recht doen aan de brandstofmix en de BBT-conclusies.

Aanscherping voorschriften afvalmeeverbrandingsinstallaties
Voor grote stookinstallaties die afval, anders dan biomassa, meeverbranden leiden de BBT-conclusies tot aanscherping van de emissieniveaus voor zoutzuur, waterstoffluoride, zware metalen en dioxines. De nieuwe emissieniveaus zijn onder meer van toepassing op enkele kolencentrales en een biomassacentrale. Voor middelgrote en kleine afvalmeeverbrandingsinstallaties worden de genoemde emissie-eisen niet aangescherpt.

Nieuwe voorschriften afvalwater van rookgasreiniging
Evenals in de BBT-conclusies uit 2006, zijn ook in deze nieuwe BBT-conclusies emissiegrenswaarden opgenomen voor afvalwater van de rookgasreiniging. Deze emissiegrenswaarden zijn relevant als nageschakelde technieken worden gebruikt, zoals ontzwaveling door natte wassing. Kolencentrales passen dat toe. Bij de ontwikkeling van de BBT-conclusies is opnieuw bekeken welke emissies relevant zijn. Voor afvalwater is geconcludeerd dat voor stikstof geen emissiegrenswaarde nodig is. Daarentegen zijn voor totaal organische koolstof en arseen emissieniveaus toegevoegd. In de informatie-uitwisseling is verder geconcludeerd dat lagere emissieniveaus voor zware metalen haalbaar zijn.
Voor afvalwater van rookgasreiniging zijn emissiegrenswaarden aan de algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving toegevoegd. De emissiegrenswaarden voor afvalwater waren tot nu toe geregeld in de watervergunning. De richtlijn industriële emissies staat ook toe dat deze via vergunningvoorschriften per installatie worden doorgevoerd. Hiervoor is niet gekozen vanwege consistentie met bestaande algemene regels voor afval(mee)verbranding en uit oogpunt van het voorkomen van extra lasten door het wijzigingen van vergunningen. De emissie-eis voor sulfaat geldt overigens alleen voor stookinstallaties waarin calciumverbindingen worden gebruikt voor rookgasreiniging en geldt niet voor lozingen in zee of brakke waterlichamen.

355 Artikel 4.55 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Om het effect van incidenten met afvalwater van rookgasreiniging te beperken, wordt in het Besluit activiteiten leefomgeving een bepaling opgenomen over opvangcapaciteit, vergelijkbaar met artikel 4.67 van het Besluit activiteiten leefomgeving voor afvalmeeverbrandingsinstallaties. Hiermee worden mede BBT-conclusies 10 en 11 over andere dan normale bedrijfsomstandigheden omgezet. Het gaat bijvoorbeeld om opslagvoorzieningen (bassin, tank), riolering dichtzetten of om maatregelen om afvalwater op te zuigen en af te voeren. Er kan samenloop zijn met voorzieningen voor het vochtig houden van (kolen)opslagen. Daaruit kan geen water stromen naar oppervlaktewater. De buffer kan worden gebruikt als tijdelijke opslag en het opgeslagen water kan gebruikt worden om te sproeien. Omdat relatief weinig afvalwater bij stookinstallaties ontstaat, is de benodigde omvang van de maatregelen beperkt. Voor kolencentrales gelden al vergelijkbare voorschriften, hetzij omdat afval wordt mee verbrand, hetzij omdat vergunningvoorschriften gelden over de aanwezigheid van een opvangvoorziening voor gebruikt bluswater om te voorkomen dat verontreinigd bluswater in het oppervlaktewater of de bodem komt.

Monitoring
Aan de vanuit de Activiteitenregeling milieubeheer overgenomen en in artikel 4.41 van het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen voorschriften voor monitoring van zwaveldioxide, stikstofoxiden, koolstofmonoxide en stof wijzigt in essentie niets. Deze zijn en blijven gebaseerd op bijlage V van de richtlijn industriële emissies.
Nederland kiest daarmee voor de minst belastende variant, maar wijkt daarmee wel af van BBT-conclusie 3 over monitoring voor zover het gaat om installaties tussen 50 en 100 MW. BBT-conclusie 3 gaat uit van continue monitoring, terwijl de Nederlandse regelgeving periodieke monitoring voorschrijft van tweemaal per jaar. Daarnaast schrijft de regelgeving voor dat de exploitant continu de werking van de installatie en nageschakelde technieken volgt. De huidige Nederlandse praktijk is daarom voldoende om de naleving te controleren. Het extra inzicht in naleving van extra metingen weegt niet op tegen de extra lasten. In lijn met de algemene regels voor middelgrote stookinstallaties wordt wel de voorwaarde gesteld dat er op grond van de geregistreerde emissierelevante parameters aangetoond kan worden dat aan de emissiegrenswaarden wordt voldaan. Met deze laatste toevoeging wordt de meetverplichting als gelijkwaardig met een continue meting beoordeeld. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan het gelijkwaardigheidsprincipe. Het gebruik van uitsluitend het resultaat van de periodieke meting als emissierelevante parameter geeft meestal onvoldoende inzicht in het voldoen aan de emissiegrenswaarde. Bij gebruik van een rookgasreinigingstechniek wordt aanvullend het chemicaliënverbruik geregistreerd. Bij een natte wasser wordt daarnaast bijvoorbeeld de pH geregistreerd en bij een SCR/SNCR de relevante procestemperatuur. In geval dat er uitsluitend primaire maatregelen zijn genomen en de belasting en brandstofkwaliteit constant zijn, kan het voorkomen dat registratie van andere emissierelevante parameters niet nodig is. Onder primaire maatregelen worden verstaan maatregelen waarmee het ontstaan van verontreinigingen wordt voorkomen.
Voorts blijft het gebruik van de minder belastende voorspellende meetsystemen (PEMS) toegestaan, blijft monitoring van koolstofmonoxide bij gasvormige brandstoffen verplicht en blijven er beperkingen gelden voor de bepaling van het zwavelgehalte in de brandstof als alternatief voor emissiemetingen.

Voor de nieuwe luchtemissiegrenswaarden, zoals opgenomen in artikel 4.39a van het Besluit activiteiten leefomgeving, geven de BBT-conclusies als hoofdregel aan dat ammoniak continu wordt gemeten, kwik, zoutzuur en waterstoffluoride continu of eenmaal per drie maanden en totaal organisch koolstof (C_xH_y) continu of eenmaal per zes maanden. Hiervan worden diverse afwijkmogelijkheden in de voetnoten bij de BBT-conclusies gegeven. Destijds is bij de implementatie in de Activiteitenregeling milieubeheer gekozen voor de minst belastende variant. Dit is vanuit de Activiteitenregeling milieubeheer overgenomen in artikel 4.41 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dat wil zeggen dat de naleving dient te worden gecontroleerd met periodieke metingen met de laagste frequentie, zoals in de voetnoten is aangegeven, voor zover dat van toepassing is op de Nederlandse situatie. Naar verwachting zijn de betreffende emissies voldoende stabiel, om de voetnoten van BBT-conclusie 4 te mogen toepassen. Daarmee zijn de meetverplichting en de samenhangende kosten afgestemd op de milieurisico's.

Voor de monitoring van de emissies naar water wordt in lijn met BBT-conclusie 5 ingevolge het nieuwe artikel 4.41a van het Besluit activiteiten leefomgeving, een maandelijkse frequentie aangehouden. Voor onopgeloste stoffen wordt gemeten in een steekmonster, voor de andere stoffen in etmaalmonster.

Voor de uitvoering van de bemonsteringen, analyses en metingen van de parameters die nodig zijn om te bepalen of wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden alsmede de andere metingen en berekeningen die zijn voorgeschreven (zie de artikelen 4.40 en 4.40a van het Besluit activiteiten leefomgeving), wordt aangesloten bij de reeds bestaande normbladen zoals ook van toepassing op afvalverbrandings- of afvalmeeverbrandingsinstallaties (zie artikel 4.69 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Dit betreft zowel de emissies naar de lucht als de emissies in het afvalwater van de rookgasreiniging.

2.4 Transponeringstabel

In onderstaande transponeringstabel is een overzicht opgenomen van de artikelen uit het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442, het Activiteitenbesluit milieubeheer/Activiteitenregeling milieubeheer/ omgevingsvergunning en het Besluit activiteiten leefomgeving.

Uitvoeringsbesluit (EU 2017/1442 – onderwerp	**Activiteitenbesluit milieubeheer (Ab)/ Activiteitenregeling milieubeheer (Ar)/ omgevingsvergunning**	**Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) / omgevingsvergunning**	**Omschrijving beleidsruimte**
Artikel 1	verwerking BBT-conclusies in Ab, Ar en/of omgevingsvergunning	verwerking BBT-conclusies in Bal en/of omgevingsvergunning	
BBT 1: Milieubeheersystemen	omgevingsvergunning	omgevingsvergunning	
BBT 2: Monitoring energie-efficiëntie	omgevingsvergunning en 5.12a, vijfde lid, en 5.28a, vijfde lid Ab	omgevingsvergunning en 4.62 en 4.95 Bal	In NL alleen voor kolencentrales eisen energie-efficiëntie
BBT 3: Monitoring procesparameters	5.4 en 5.13 Ar	4.42, 4.43, 4.80 en 4.83 Bal	
BBT 4: Monitoring luchtemissies	5.3, 5.5, 5.11, 5.12, 5.18 Ar	4.40, 4.40a, 4.41, 4.75, 4.79 t/m 4.81 Bal	50 – 100 MW periodieke i.p.v. continue monitoring, indien naleving kan worden aangetoond
BBT 5: Monitoring wateremissies	5.3, negende lid, Ar	4.41a Bal	
BBT 6: Optimale verbranding	5.2, 5.16 Ab, en zorgplicht 1.1a Wm	4.33, 4.72 Bal en 1.6, 1.7 Omgevingswet	
BBT 7: ammoniakemissie bij SCR/SNCR	5.8 Ab	4.39a Bal	
BBT 8: Optimale benutting emissiereductiesysteem	5.2, 5.16 Ab, en zorgplicht 1.1a Wm	4.33, 4.72 Bal en 1.6, 1.7 Omgevingswet	
BBT 9: kwaliteitsborging brandstoffen (onderdeel milieubeheersysteem)	Zie BBT 1	Zie BBT 1	
BBT 10: Verminderen emissies tijdens andere dan normale bedrijfsomstandigheden	5.10, 5.11, 5.13, 5.26 Ab en 5.8, derde lid, 5.8b, 5.21, vijfde lid, 5.24, 5.28, 5.29 Ar en Titel 17.1, 17.2 Wet milieubeheer	4.44, derde lid, 4.57 t/m 4.61, 4.62a, 4.67, 4.91, eerste lid, 4.92 Bal en Afd. 19.1 Omgevingswet en Titel 17.2 Wet milieubeheer	
BBT 11: Monitoring emissies tijdens andere dan normale bedrijfsomstandigheden	omgevingsvergunning en titel 17.1, 17.2 Wet milieubeheer	omgevingsvergunning Afd. 19.1 Omgevingswet Titel 17.2 Wet milieubeheer	
BBT 12: Energie-efficiëntie	omgevingsvergunningen 5.12a en 5.28a Ab	omgevingsvergunningen 4.62, 4.95 Bal	In NL alleen voor kolencentrales eisen energie-efficiëntie
BBT 13: Waterverbruik	omgevingsvergunning	omgevingsvergunning	
BBT 14: Scheiding en aparte behandeling afvalwater	6.8 Waterwet	1.6, 1.7 Omgevingswet	
BBT 15: Emissies naar water	5.12b	4.39b Bal	Borging implementatie, consistentie, lastenbeperking
BBT 16: Afvalbeheer	omgevingsvergunning	omgevingsvergunning	
BBT 17: Geluid	omgevingsvergunning	omgevingsvergunning	
BBT 18: Milieuprestatie verbranding steen- en/of bruinkool	Zie BBT 6	Zie BBT 6	
BBT 19: Energie-efficiëntie steen- en/of bruinkool	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 20: Emissies NO_x en CO steen- en/of bruinkool	5.5, 5.6 Ab	4.36, 4.37, 4.38 Bal	Emissiegrenswaarden CO niet aangepast: indicatieve waarden geborgd door optimaal gebruik en bestaande emissiegrenswaarden
BBT 21: Emissies SO_x, HCl en HF steen- en/of bruinkool	5.4 Ab	4.34, 4.35 Bal	
BBT 22: Emissies stof steen- en /of bruinkool	5.7 Ab	4.39 Bal	
BBT 23: Emissies kwik steen- en/of bruinkool	5.8 Ab	4.39a Bal	
BBT -: Energie-efficiëntie vaste biomassa en/of turf	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 24: Emissies NO_x en CO vaste biomassa en/of turf	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 25: Emissies SO_x, HCl en HF vaste biomassa en turf	Zie BBT 21	Zie BBT 21	
BBT 26: Emissies stof vaste biomassa en/of turf	Zie BBT 22	Zie BBT 22	
BBT 27: Emissies kwik vaste biomassa en/of turf	5.8 Ab	4.39a Bal	
BBT -: Energie-efficiëntie zware stookolie en/of gasolie ketels	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 28: Emissies NO_x en CO zware stookolie en/of gasolie	Zie BBT 20	Zie BBT 20	

Uitvoeringsbesluit (EU 2017/1442 – onderwerp	Activiteitenbesluit milieubeheer (Ab)/ Activiteitenregeling milieubeheer (Ar)/ omgevingsvergunning	Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) / omgevingsvergunning	Omschrijving beleidsruimte
BBT 29: Emissies SO_x, HCl en HF stookolie en/of gasolie ketels	Zie BBT 21	Zie BBT 21	
BBT 30: Emissies totaal stof zware stookolie en/of gasolie ketels	Zie BBT 22	Zie BBT 22	
BBT 31: Energie-efficiëntie zware stookolie en/of gasolie motoren	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 32: Emissies NO_x zware stookolie en/of gasolie motoren	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 33: CO en vluchtige organische stoffen zware stookolie en/of gasolie motoren	CO zie BBT 20, voor Vluchtige organische stoffen	CO zie BBT 20	
BBT 34: SO_x, HCl en HF zware stookolie en/of gasolie motoren	Zie BBT 21	Zie BBT 21	
BBT 35: Emissies stof zware stookolie en/of gasolie motoren	Zie BBT 22	Zie BBT 22	
BBT 36: Energie-efficiëntie gasolie gasturbines	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 37: Emissies NO_x gasolie gasturbines	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 38: Emissies CO gasolie gasturbines	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 39: Emissies SO_x en stof gasolie gasturbines	Zie BBT 21 en 22	Zie BBT 21 en 22	
BBT 40: Energie-efficiëntie aardgas	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 41: Emissies NO_x aardgas ketels	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 42: Emissies NO_x aardgas gasturbines	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 43: Emissies NO_X aardgas motoren	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 44: Emissies CO aardgas	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 45: Emissies methaan en vluchtige organische stoffen motoren	5.8 Ab	4.39a Bal	
BBT 46: Energie-efficiëntie procesgassen ijzer- en staalproductie	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 47: Emissies NO_x procesgassen ijzer- en staalproductie ketels	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 48: Emissies NO_x procesgassen ijzer- en staalproductie STEG's	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 49: Emissies CO procesgassen ijzer- en staalproductie	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 50: Emissies SO_x procesgassen ijzer- en staalproductie	Zie BBT 21	Zie BBT 21	
BBT 51: Emissies stof procesgassen ijzer- en staalproductie	Zie BBT 22	Zie BBT 22	
BBT 52: Milieuprestatie verbranding op offshoreplatforms	Vergunning Mijnbouwwet	Vergunning Mijnbouwwet	
BBT 53: Emissies NO_x offshoreplatforms	Vergunning Mijnbouwwet	Vergunning mijnbouwwet	
BBT 54: Milieuprestatie procesbrandstoffen chemische industrie	Zie BBT 6	Zie BBT 6	
BBT 55: Energie-efficiëntie procesbrandstoffen chemische industrie	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 56: Emissies NO_x en CO procesbrandstoffen chemische industrie	Zie BBT 20	Zie BBT 20	
BBT 57: Emissies SO_x, HCl, HF procesbrandstoffen chemische industrie	Zie BBT 21	Zie BBT 21	
BBT 58: Emissies stof procesbrandstoffen chemische industrie	Zie BBT 22	Zie BBT 22	
BBT 59: Emissies van vluchtige organische stoffen en dioxinen en furanen procesbrandstoffen chemische industrie	5.8 Ab	4.39a Bal	
BBT 60: Milieuprestatie meeverbranden afval	Zie BBT 6	Zie BBT 6	
BBT 61: Voorkomen toename emissie afvalverbranding	5.23 Ab	4.76 Bal	
BBT 62: Recycling residuen	5.18, tweede lid, Ab en omgevingsvergunning	4.94, 4.98, 4.100 Bal en omgevingsvergunning	
BBT 63: Energie-efficiëntie meeverbranden afval	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 64: Emissies NO_x meeverbranden afval	5.5, 5.20, 5.23 Ab	4.36, 4.37, 4.75, 4.76 Bal	
BBT 65: Emissies NO_x, CO en N_2O tegelijk verminderen meeverbranden afval	5.5, 5.20, 5.23 Ab	4.36, 4.37, 4.75, 4.76 Bal	
BBT 66: Emissies SO_x, HCl en HF meeverbranden afval met steen- en/of bruinkool	5.4, 5.20 en 5.23 Ab	4.34, 4.35, 4.75, 4.76 Bal	
BBT 67: Emissies SOx, HCl en HF meeverbranden afval met biomassa en/of turf	Zie BBT 66	Zie BBT 6	
BBT 68: Emissies stof en metalen meeverbranden afval met steen- en/of bruinkool	5.20 Ab	4.75, 4.76 Bal	

Uitvoeringsbesluit (EU 2017/1442 – onderwerp	Activiteitenbesluit milieubeheer (Ab)/ Activiteitenregeling milieubeheer (Ar)/ omgevingsvergunning	Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) / omgevingsvergunning	Omschrijving beleidsruimte
BBT 69: Emissies stof en metalen meeverbranden afval met biomassa en/of turf	5.20 Ab	4.75, 4.76 Bal	
BBT 70: Emissies kwik meeverbranden afval	5.20 Ab	4.75, 4.76 Bal	
BBT 71: Emissies vluchtige organische stoffen en dioxinen en furanen meeverbranden afval	5.20 Ab	4.75, 4.76 Bal	
BBT 72: Energie-efficiëntie kolenvergassing	Zie BBT 12	Zie BBT 12	
BBT 73: Emissies NO_x en CO kolenvergassing	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	
BBT 74: Emissies SO_x kolenvergassing	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	
BBT 75: Emissies stof, metalen, ammoniak en halogenen kolenvergassing	Omgevingsvergunning	Omgevingsvergunning	

3 Lozingen van pleziervaartuigen

Op 1 oktober 2019 is een wijziging van de Regeling lozen buiten inrichtingen (Rlbi) in werking getreden. Met de wijziging werd het mogelijk toiletwater van een pleziervaartuig te lozen op het oppervlaktewater, mits dit toiletwater door een zuiveringsvoorziening aan boord van dat pleziervaartuig werd geleid die aan bepaalde eisen voldoet.

De Rlbi vervalt op het moment van inwerkingtreding van het stelsel Omgevingswet. Om ervoor te zorgen dat de per 1 oktober 2019 ingevoerde regels op dat moment niet komen te vervallen, worden ze via dit wijzigingsbesluit opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving.

Met de omzetting naar het Besluit activiteiten leefomgeving is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de Rlbi. De regelgeving is op enkele punten minimaal aangepast. Zo is verduidelijkt waar de lijst met erkende instanties wordt gepubliceerd en is opgenomen dat de erkenning van een certificatie-instantie onder voorwaarden weer kan worden ingetrokken. Het artikelsgewijze deel van deze toelichting gaat hier nader op in.

Zuivering van toiletwater aan boord

Het lozen van ongezuiverd toiletwater op een oppervlaktewater is al sinds 2009 verboden op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, welke wet in de Waterwet is opgegaan. Echter, omdat de lozing via een afsluitklep onder het wateroppervlak plaatsvindt, is dit vrijwel onzichtbaar en is het verbod nauwelijks te handhaven. Daarom wordt veel toiletwater van pleziervaartuigen nog ongezuiverd in het oppervlaktewater geloosd. Dit blijkt uit metingen in het oppervlaktewater, maar ook uit het feit dat de daarvoor bestemde ontvangstinstallaties weinig gebruikt worden; in Friesland slechts gemiddeld 3,5 keer per week.

De lozing van ongezuiverd toiletwater in oppervlaktewater levert een gezondheidsrisico op voor de mensen die daarin zwemmen. Er zijn in Nederland zo'n 200.000 pleziervaartuigen die in het water liggen. Daarvan zijn er naar schatting 50.000 die geen toilet aan boord hebben of bijvoorbeeld alleen een chemisch toilet of droogtoilet, waarbij de opvarenden gebruik maken van voorzieningen op de wal. Een deel van de resterende 150.000 pleziervaartuigen heeft een toilet zonder opvangtank; na gebruik wordt het toiletwater direct via de afsluitklep – illegaal – onder water geloosd. Een deel van de pleziervaartuigen heeft een toilet met opvangtank. Die opvangtank kan via een slang worden leeggepompt bij een ontvangstinstallatie. Volgens de ANWB Wateralmanak deel II (2018) zijn er 493 van zulke installaties bij de (jacht)havens in Nederland. Maar de opvangtank kan op een gegeven moment ook – illegaal – worden geleegd via de afsluitklep onder water.

Vanwege het nog ontbreken van eisen aan de zuivering was tot aan de wijziging van het Rlbi op 1 oktober 2019 (Staatscourant 2019 nr. 52426) ook lozing van wél aan boord gezuiverd toiletwater niet toegestaan.

Voor veel eigenaren van pleziervaartuigen heeft een installatie waarbij het toiletwater aan boord wordt gezuiverd en vervolgens wordt geloosd, de voorkeur boven een opvangtank. Dit is gebleken uit onderzoek dat de Hiswa in 2012 en 2013 heeft uitgevoerd, onder meer door middel van een enquête.

Belangrijk knelpunt is dat een opvangtank – in vergelijking met de internationaal meest gangbare zuiveringsvoorzieningen voor pleziervaartuigen – relatief veel volume inneemt. Bovendien kan een volle opvangtank geuren gaan verspreiden en zorgt deze voor extra ballast. Daarnaast zijn de ontvangstinstallaties niet altijd snel en gemakkelijk te gebruiken.

Met de eerdergenoemde wijziging van de Rlbi werd lozing van aan boord gezuiverd toiletwater mogelijk, mits de zuiveringsvoorziening zodanig functioneert dat het gezuiverde toiletwater na lozing geen risico voor de volksgezondheid vormt. Om die reden wordt uitgegaan van de microbiologische eisen van de zwemwaterrichtlijn (2006/7/EG) aan oppervlaktewater waarin gezwommen wordt. Die eisen gelden voor aangewezen zwemwaterlocaties. Omdat in Nederland ook veel buiten die locaties gezwommen wordt en dat doorgaans ook toegestaan is (tenzij er bijvoorbeeld veiligheidsrisico's zijn) is het ter bescherming van de volksgezondheid gewenst dat die kwaliteitseisen ook buiten die locaties zoveel mogelijk worden toegepast en derhalve wordt aangesloten bij het minimum beschermingsniveau van de zwemwaterrichtlijn. Hierbij speelt mee dat de pleziervaart en het zwemmen in oppervlaktewater 's zomers vaak in elkaars nabijheid plaatsvinden. Daarnaast wordt in de onderhavige regeling via het instrument van typegoedkeuring met certificaat en onderhoudsvoorschriften zo goed mogelijk geborgd dat de installatie goed functioneert en bestendig blijft functioneren tijdens het gebruik, onder meer door de apparatuur gedurende langere tijd te testen. Bij het toezicht kan dan getoetst worden op de aanwezigheid van het bij de typegoedkeuring behorende certificaat en het voldoen aan de installatie-, gebruiks- en onderhoudsvoorschriften.

Bij het opstellen van de voorschriften voor de typegoedkeuring is – op een sterk vereenvoudigde en voor pleziervaart aangepaste wijze (zodat uitvoeringslasten en nalevingskosten zoveel mogelijk worden beperkt) – aangesloten bij de systematiek van hoofdstuk 18 (boordzuiveringsinstallaties) van de Europese standaard tot vaststelling van de technische voorschriften voor binnenschepen (verder: de Europese standaard[356]). Daarnaast is ook gekeken naar de voorschriften die de United States Coast Guard heeft ontwikkeld voor pleziervaartuigen op binnenwateren in de Verenigde Staten. Het systeem van typegoedkeuring met certificaat dient de rechtszekerheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid en biedt zo eenvoudig mogelijke nalevingsmogelijkheden voor de eigenaren van pleziervaartuigen.

Eigenaren van pleziervaartuigen kregen door de wijziging van de Rlbi de mogelijkheid om in plaats van een opvangtank een zuiveringsvoorziening in te bouwen. Dit zal naar verwachting leiden tot een vermindering van lozingen van ongezuiverd toiletwater in oppervlaktewater, hetgeen weer positief is voor de gezondheid van degenen die in dat oppervlaktewater zwemmen. De eigenaren zijn hier, voor alle duidelijkheid, overigens niet toe verplicht. Indien zij geen zuiveringsvoorziening inbouwen en gebruiken mag het toiletwater (zoals voorheen) niet worden geloosd.

Daarnaast is bepaald dat indien geborgd is dat via het toilet uitsluitend urine en spoelwater kan worden geloosd, dit niet gezuiverd hoeft te worden. Dit om de reden dat normaliter in urine geen relevante hoeveelheden bacteriën aanwezig zijn.

Normstelling
Lozingen van ongezuiverd toiletwater door pleziervaartuigen leveren met name voor zwemmers een risico op, omdat deze activiteiten zoals opgemerkt vaak in elkaars nabijheid plaatsvinden. Om die reden zijn de lozingseisen zoals hiervoor toegelicht geënt op de microbiologische normen van de zwemwaterrichtlijn en niet op de eisen van hoofdstuk 18 van de Europese standaard voor binnenschepen. Hoofdstuk 18 van de Europese standaard heeft betrekking op afvalwaterlozingen door de binnenvaart en is met name gericht op bescherming van milieu en natuur. Die zuiveringseisen betreffen daarom het biochemisch zuurstofverbruik, het chemisch zuurstofverbruik en de totaal organisch gebonden koolstof. Hoofdstuk 18 is ook niet van toepassing op pleziervaartuigen. Het voor pleziervaartuigen stellen van zuiveringseisen aan biochemisch zuurstofverbruik, chemisch zuurstofverbruik en totaal organisch gebonden koolstof zou enerzijds geen bescherming bieden voor de gezondheid van de zwemmers en anderzijds grote barrières opwerpen voor de ontwikkeling van de kleine en compacte zuiveringsvoorzieningen die in deze situatie wenselijk zijn.

Juridisch kader

356 De Europese standaard tot vaststelling van de technische voorschriften voor binnenschepen (ES-TRIN) wordt sinds 2015 door het Comité CESNI regelmatig geactualiseerd en gepubliceerd. In deze standaard staan uniforme technische voorschriften die tot doel hebben de veiligheid van de binnenschepen te waarborgen. De voorschriften, die vroeger vervat waren in de Richtlijn 2006/87/EG en het Reglement Onderzoek Schepen op de Rijn (ROSR), zijn nu in geharmoniseerde vorm ondergebracht in de ES-TRIN. In het regelgevingskader van de EU en de CCR wordt verwezen naar de ES-TRIN (respectievelijk in Richtlijn (EU) 2016/1629 en in het Reglement Onderzoek Schepen op de Rijn).

Onderhavig deel van de wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving dat ziet op omzetting van de Rlbi is gebaseerd op artikel 4.3 van de Omgevingswet en op artikel 11a.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Op grond van laatstgenoemd artikel kan bij algemene maatregel van bestuur een erkenning van de minister verplicht worden gesteld voor instanties die certificaten afgeven voor het verrichten van bepaalde activiteiten. In dit besluit is een erkenning van Onze Minister van Infrastructuur en Waterstaat verplicht gesteld voor certificatie-instanties die certificaten verstrekken voor zuiveringsvoorzieningen. Momenteel wordt onderzocht op welke wijze de regels van hoofdstuk 11a van de Wet milieubeheer kunnen worden geïntegreerd in de Omgevingswet. In dat verband wordt gedacht aan een brede grondslag in de Omgevingswet voor het stellen van regels over certificatie, inspectie en andere vormen van beoordeling van personen, bedrijven, instellingen, producten, diensten, voorzieningen en systemen. Meer eenduidigheid in dergelijke regels is daarbij een belangrijke doelstelling.

Dit omzettingsbesluit bevat – net als de Rlbi – de (output)eisen die aan de zuiveringsvoorziening worden gesteld.
De eerste eis die wordt gesteld is dat het afvalwater na de zuivering (het effluent) aan grenswaarden moet voldoen. De andere eisen waaraan moet worden voldaan voordat voor een zuiveringsvoorziening een certificaat van typegoedkeuring kan worden verstrekt zijn dat er tijdens het testen niet gebleken is dat er aan het gebruik van de zuiveringsvoorziening significante risico's voor de gezondheid, veiligheid of milieu zijn verbonden, dat de gegevens die zijn aangeleverd bij de aanvraag correct zijn, en dat geen toiletwater kan worden geloosd als de zuiveringsvoorziening uitgeschakeld of niet in bedrijf is. Indien aan deze eisen wordt voldaan is het lozen van het door middel van de zuiveringsvoorziening gezuiverde toiletwater vanaf een pleziervaartuig toegestaan.

De eisen gelden voor ieder pleziervaartuig dat toiletwater na zuivering wil lozen op binnenwateren in Nederland. Dat het besluit alleen geldt voor binnenwateren volgt uit het al bestaande artikel 17.1 van het Bal. Op Europees niveau zijn dergelijke eisen niet gesteld. Richtlijn 2013/53/EU betreffende pleziervaartuigen en waterscooters is geïmplementeerd in de Wet pleziervaartuigen 2016. Op basis van die richtlijn worden momenteel in Europees verband technische voorschriften ontwikkeld. Een van die voorschriften is ISO 8099-2 (Small craft – Waste systems – Part 2: Sewage treatment systems). Van dit document is in maart 2019 een concept uitgebracht in de vorm van een Draft ISO Standaard (DIS). Het document heeft betrekking op zuiveringsvoorzieningen in pleziervaartuigen, waarbij uitdrukkelijk is vermeld dat het document niet tot doel heeft om emissie-eisen te stellen aan het gezuiverde water, mede omdat daarvoor regels op nationaal niveau gesteld (kunnen) zijn. Voor zover geen geharmoniseerde eisen op EU-niveau worden vastgesteld kunnen (mede gelet op de verplichtingen van de Kaderrichtlijn water en het VWEU-verdrag) op nationaal niveau eisen aan lozingen worden gesteld.

Het genoemde ISO 8099-2 zal dus leiden tot een aantal technische eisen aan de zuiveringsvoorziening in een pleziervaartuig, zoals de toepassing van afsluiters en ontluchting, de bereikbaarheid van onderdelen en eisen aan onder meer de vloeistofdichtheid en de mate waarin de gebruikte materialen bestand zijn tegen chemische stoffen. Dat laat onverlet dat er op nationaal niveau, nu en in de toekomst, ruimte is om eisen te stellen aan de prestaties van de zuiveringsvoorziening met het oog op het te lozen toiletwater. Artikel 3.9, tweede lid, van het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) bood de basis om in de Rlbi eisen te stellen aan de zuiveringsvoorziening aan boord van pleziervaartuigen met het oog op de zuivering van het toiletwater. Deze bepaling bood echter geen mogelijkheden om andere eisen te stellen, bijvoorbeeld ten aanzien van de verzegeling van de vuilwatertank ter voorkoming van het lozen van ongezuiverd toiletwater. Dergelijke voorschriften komen daarom pas in het hierna genoemde vervolgtraject aan de orde.

Op weg naar handhaafbare regelgeving
De wijziging van de Rlbi was de eerste stap in de aanpak van het probleem. Met onderhavige wijziging van het Bal worden de voorschriften rond de zuivering uit de Rlbi ingebouwd in het Bal, omdat de Rlbi met inwerkingtreding van de Omgevingswet zal vervallen.

De tweede stap is dat in een afzonderlijk wijzigingsbesluit van het Bal regels worden opgenomen die gericht zijn op verbetering van de handhaafbaarheid. Deze regels konden niet in de wijziging van de Rlbi worden opgenomen omdat de Wet milieubeheer daar geen wettelijke basis voor bood. Daarbij wordt op dit moment aan het volgende gedacht. In het geval er aan boord geen zuiveringsinstallatie aanwezig is, maar wel een toilet (eventueel met opslagtank) dient de afsluiter, via welke het toiletwater illegaal onder water geloosd kan worden, in gesloten stand verzegeld te zijn. Zo wordt bevorderd dat men gebruik maakt van de ontvangstinstallaties die in tal van jachthavens aanwezig zijn. Bij motie 35 000-J nr. 13 heeft het lid van de Tweede Kamer De Groot (D66) verzocht om een dergelijke verzegeling in regelgeving te verankeren. Deze motie is aangenomen. Het ligt in de rede dat in plaats van een verzegeling, ook gekozen kan worden voor een gelijkwaardige oplossing. Daarbij gaat het er uiteindelijk om dat de toezichthouder kan controleren op welke locatie de afsluiter geopend is geweest. Dit kan met name een oplossing zijn voor pleziervaartuigen die regelmatig vanuit de binnenwateren de zee op gaan, waar het lozingsverbod niet geldt. Uiteraard kunnen deze pleziervaartuigen ook kiezen voor een zuiveringsinstallatie aan boord, in plaats van een opvangtank. Dan is een verzegeling (of gelijkwaardige oplossing) natuurlijk niet aan de orde. Betreffend wijzigingsbesluit zou volgens planning medio 2021 in werking kunnen treden.

De derde stap betreft het uitoefenen van toezicht. Om toezicht uit te oefenen op de naleving van de regelgeving is het noodzakelijk om bij het pleziervaartuig binnen te kunnen treden. Daarbij is relevant dat pleziervaartuigen soms worden beschouwd als woning, waardoor op dit moment de Algemene wet op het binnentreden van toepassing is. Dit betekent dat als de toezichthouder van de schipper geen toestemming krijgt om aan boord te gaan, hij bij de betreffende burgemeester voor het uitvoeren van een inspectie eerst een machtiging moet verkrijgen.

Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet verandert die situatie. In de artikelen 18.6 en 18.7 van die wet wordt bepaald dat het bevoegd gezag (zoals het dagelijks bestuur van het waterschap) bij de aanwijzing van personen die belast zijn met het toezicht op naleving, kan bepalen dat zij bevoegd zijn een woning (zijnde een pleziervaartuig) te betreden zonder toestemming van de bewoner, mits aan de in artikel 18.7, tweede lid, van de genoemde wet gestelde voorwaarden wordt voldaan. Op dat moment is het totaalpakket dus compleet.

De mogelijkheid van zuivering aan boord was in het geheel een belangrijke stap, zeker met het perspectief op verplichte verzegeling van de opslagtank (of gelijkwaardige oplossing). Vanuit dat perspectief zullen eigenaren van pleziervaartuigen wellicht al vóór medio 2021 kiezen voor zuivering aan boord ter vervanging van de opslagtank, om verplichte verzegeling te voorkomen.

Verwacht wordt dat met de hierboven beschreven aanpassingen van de regelgeving en het uitvoeren van toezicht op naleving daarvan, de problematiek van ongezuiverde toiletlozingen van de pleziervaart voor een belangrijk deel kan worden verminderd.

Uitvoerbaarheid
Er waren in Nederland nog geen zuiveringsinstallaties voor toiletwater aan boord van pleziervaartuigen op de markt verkrijgbaar, omdat er tot 1 oktober 2019 geen vraag vanuit de markt was; het had geen zin een dergelijke installatie te gebruiken omdat het lozen vanaf een pleziervaartuig verboden bleef. In het buitenland zijn wel zuiveringsinstallaties op de markt en in gebruik, maar zover bekend is het gezuiverde water daarvan niet getest op de aanwezigheid van intestinale enterokokken en Escherichia coli.
Gezien de stand van de techniek en de voortdurende ontwikkelingen daarin, is het naar verwachting technisch gezien mogelijk om zuiveringsinstallaties te ontwikkelen die aan de gewijzigde Rlbi en de in dit besluit opgenomen eisen kunnen voldoen, om de volgende redenen:
- de eisen aan het effluent worden beperkt tot twee microbiologische parameters, in casu twee soorten bacteriën;
- de normen zijn gesteld als een 90-percentiel (dit houdt in dat niet alle metingen volledig aan de gestelde waarden moeten voldoen), en
- er zijn veel technieken op de markt om genoemde bacteriën te doden of weg te vangen, zoals biologische zuivering, anodische oxidatie, UV-licht, microfiltratie, ultrafiltratie, waterstofperoxide, ozon en Advanced Oxydation Technology (AOT), inclusief mogelijke combinaties van deze technieken.

Handhaafbaarheid

De mogelijkheid om een zuiveringsvoorziening te plaatsen en te gebruiken, zou ertoe kunnen leiden dat er minder – illegale – lozingen van ongezuiverd toiletwater plaatsvinden, waarmee de naleving van het lozingsverbod dus verbetert. Als echter uitsluitend naar de handhaafbaarheid wordt gekeken vormt de onderhavige regeling op zichzelf beschouwd alleen een eerste stap naar verdere verbetering, zoals ook Rijkswaterstaat constateert in de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid, en fraudegevoeligheids-toets (HUF-toets) die ze op de wijziging van de Rlbi heeft uitgevoerd. De hiervoor beschreven toekomstige aanpassingen van de regelgeving zullen de handhaafbaarheid naar verwachting sterk verder verbeteren.

Daarnaast heeft Rijkswaterstaat in verband met de wijziging van de Rlbi aangegeven dat de uitvoerbaarheid van deze regeling niet gegarandeerd is, omdat de te testen zuiveringsvoorzieningen nog niet in Nederland verkrijgbaar zijn. Dit is te verklaren doordat tot 1 oktober 2019 het gebruik van deze apparatuur aan boord van pleziervaartuigen verboden was. In andere landen is deze zuiveringsapparatuur echter wel ontwikkeld en verkrijgbaar. De onzekere factor is of het effluent ervan voldoet aan de twee microbiologische kwaliteitseisen die in de onderhavige regeling zijn opgenomen. Het staat de leveranciers uiteraard vrij om daar zelf onderzoek naar te doen, en de – eventueel aangepaste – apparatuur vervolgens voor een typegoedkeuring aan te bieden. En ook aan ontwikkelaars van zuiveringssystemen wordt met onderhavige regeling de mogelijkheid geboden om een nieuwe markt aan te boren.

4 Aanpassing monitoring luchtkwaliteit

De wijze waarop onder de Omgevingswet de gevolgen voor de luchtkwaliteit worden beoordeeld sluit aan bij de positieve ontwikkelingen in de kwaliteit van de buitenlucht die zich de afgelopen decennia hebben voorgedaan. In grote delen van Nederland liggen de concentraties van luchtverontreinigende stoffen (ruim) onder de rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide en PM_{10}. Luchtkwaliteit hoeft daardoor in minder gevallen dan voorheen het geval was te worden meegenomen bij de vaststelling van besluiten. Artikel 5.50 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat een instructieregel voor de aanleg van wegtunnels langer dan 100 meter, de aanpassing van bepaalde bestaande tunnels en de aanleg van auto(snel)wegen. Omdat niet kan worden uitgesloten dat de aanleg en aanpassing van deze projecten leidt tot een overschrijding van de rijksomgevingswaarden, moeten bij de besluitvorming over deze projecten de rijksomgevingswaarden in acht worden genomen.

Daarnaast bevat het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel voor een aantal locaties waar nog overschrijdingen voor NO_2 of PM_{10} zijn of waar de achtergrondconcentraties van NO_2 of PM_{10} nog dusdanig zijn, dat niet kan worden uitgesloten dat activiteiten leiden tot een overschrijding van de rijksomgevingswaarden voor deze stoffen. Deze gebieden zijn aangewezen als aandachtsgebieden. Artikel 5.51 van het
Besluit kwaliteit leefomgeving bepaalt dat bij het toelaten van activiteiten in een omgevingsplan waarbij een verhoging van NO_2 en PM_{10} optreedt in een aandachtsgebied, de rijksomgevingswaarden voor die stoffen in acht genomen moeten worden. Dit geldt op basis van hoofdstukken 7 en 9 van het Besluit kwaliteit leefomgeving ook voor een omgevingsverordening, voor zover daarin functies aan locaties toegedeeld worden, of een projectbesluit dat bijdraagt aan de concentratie van die stoffen in een aandachtsgebied. Binnen de aandachtsgebieden is de monitoring van de luchtkwaliteit bovendien verplicht gesteld, zodat tijdig dreigende overschrijdingen kunnen worden gesignaleerd. Ook kunnen de monitoringsgegevens gebruikt worden bij de toetsing aan de rijksomgevingswaarden.

Bovenstaande systematiek heeft tot gevolg dat wanneer een gemeente in het omgevingsplan activiteiten toestaat met gevolgen in een aandachtsgebied een relatief uitgebreide toetsing aan de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit vereist is. De begrenzing van de aandachtsgebieden luchtkwaliteit heeft daarmee veel gevolgen voor de aandacht die luchtkwaliteit dient te krijgen in het omgevingsplan en de (onderzoeks)inspanningen van gemeenten en andere betrokkenen. De begrenzing van de aandachtsgebieden is in 2015 tot stand gekomen door na te gaan op welke locaties:

- destijds nog sprake was of waar in 2020 nog sprake zou zijn van een overschrijding van de rijksomgevingswaarden voor NO_2 of PM_{10}, uitgaande van de resultaten van de monitoring van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL),
- niet uitgesloten kan worden dat nieuwe activiteiten zullen leiden tot (dreigende) overschrijdingen van de rijksomgevingswaarden voor NO_2 of PM_{10}.

Deze locaties zijn vervolgens vertaald naar aandachtsgebieden, waarbij bij de begrenzing zoveel mogelijk is aangesloten op bestuurlijke gebiedsgrenzen (gemeentegrenzen) en agglomeraties.[357] Op basis van nieuwe gegevens is gebleken dat de destijds opgenomen aandachtsgebieden niet meer de actuele stand van zaken rondom de luchtkwaliteit in Nederland weergeven. Bij beoordeling van de aandachtsgebieden op basis van de gegevens over de achtergrondconcentraties en emissiefactoren wegverkeer die in maart 2019 zijn gepubliceerd door de Minister van IenW, en de concept rekenresultaten van de NSL monitoring 2019 die in juli 2019 beschikbaar zijn gekomen, is gebleken dat aanpassing van de aandachtsgebieden wenselijk is.
Op basis van de nieuwe gegevens moeten de agglomeraties die zijn aangemerkt als aandachtsgebieden voor stikstofdioxide en PM_{10} (Amsterdam/Haarlem, Den Haag/Leiden, Rotterdam/Dordrecht, Utrecht en Eindhoven) worden aangevuld met twee gemeenten: Arnhem en Etten-Leur. Binnen Arnhem is sprake van overschrijdingen van NO_2 in de huidige situatie (NSL monitoring over 2018). Binnen Etten-Leur bevindt zich een gebied waar een nieuwe activiteit kan leiden tot een dreigende overschrijding van stikstofdioxide doordat er zich binnen dit gebied zowel een bedrijventerrein als ook enkele woningen bevinden. Dit besluit voegt deze gemeenten dan ook toe aan artikel 5.51 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het is waarschijnlijk dat ook de PM_{10} aandachtsgebieden zullen moeten worden aangepast aan de huidige inzichten omtrent de luchtkwaliteit. Dit zal in een volgende aanpassing van het Bkl worden meegenomen.

Daarnaast is artikel 11.22 aangepast om duidelijk te maken dat in de aandachtsgebieden voor stikstofdioxide en PM_{10} voor wat betreft de monitoring van PM_{10} enkel de wegbijdrage relevant is voor de monitoring en niet ook de bijdragen van veehouderijen. Omgekeerd wordt in de PM_{10} aandachtsgebieden enkel de bijdrage van veehouderijen gemonitord en niet de wegbijdrage. Hierbij gaat het om de bijdrage van veehouderijen met een emissie van PM_{10} van meer dan 500 kg (bij een achtergrondconcentratie hoger dan 27 $\mu g/m^3$) respectievelijk 800 kg per jaar.

Ten slotte is de aanlevertermijn voor het aanleveren van de monitoringsgegevens aangepast aan de geldende praktijk onder het NSL. Om deze termijn te behalen zullen met de betrokken gemeenten en provincies aanvullende werkafspraken worden gemaakt.

5 Gevolgen – bestuurlijke en administratieve lasten, bedrijfseffecten en milieueffecten

Zoals in de inleiding al opgemerkt, is met onderhavige wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving voor zover deze betrekking heeft op de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442 slechts sprake van een technische omzetting vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer. Aangezien deze omzetting geen aanleiding geeft tot een heroverweging van de verschillende wijzen van implementatie en ook de milieueffecten, administratieve lasten en nalevingskosten niet wijzigen, wordt hiervoor verwezen naar de toelichting bij de wijzigingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer.
De wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving voor zover deze betrekking heeft op de lozingen van toiletwater van pleziervaartuigen betreft eveneens een technische omzetting. Er zijn met het huidige besluit minimale wijzigingen aangebracht ten opzichte van de Rlbi. In artikel 17.22 is toegevoegd dat de bijgehouden lijst van erkende instanties beschikbaar wordt gesteld via een in de Staatscourant bekend te maken website. In artikel 17.23 is opgenomen dat een erkenning van de instantie die een certificaat van typegoedkeuring verleent onder voorwaarden kan worden ingetrokken. Deze wijzigingen leiden niet tot bedrijfseffecten, milieueffecten of een verandering van administratieve lasten of inhoudelijke nalevingskosten.

De wijzigingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving met betrekking tot de uitbreiding van de aandachtsgebieden voor stikstofdioxide en PM_{10} hebben tot gevolg dat in de gemeente Arnhem en Etten-Leur de rijksomgevingswaarden bij het toelaten van activiteiten of werken in een omgevingsplan in acht moeten worden genomen, en de luchtkwaliteit gemonitord moeten worden. Ten opzichte van het oorspronkelijke Besluit kwaliteit leefomgeving betekent dit een lastenverzwaring voor deze gemeenten en provincies. Echter, omdat de Wet milieubeheer in artikel 5.16, tweede lid, ook al een toetsing voor vergunningen, bestemmingsplannen en inpassingsplannen voorschreef, treedt ten opzichte van de situatie voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geen verzwaring op. Hetzelfde geldt voor de monitoring die op basis van de Wet milieubeheer overal in Nederland verplicht was voor de aangewezen bestuursorganen.

6 Advisering en consultatie

Advisering en consultatie wijziging Activiteitenbesluit milieubeheer

357 «Aandachtsgebieden luchtkwaliteit in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Toelichting en onderbouwing begrenzing. Ministerie van IenM. 9 maart 2017»

In aanloop naar de vaststelling van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442) en gedurende de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/1442) in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer is uitvoerig overleg geweest tussen overheid en betrokken bedrijven. Dit heeft begin 2018 geleid tot een consultatienotitie met implementatievoorstellen, om de Nederlandse milieuregelgeving voor grote stookinstallaties in lijn te brengen met de BBT-conclusies. Deze stukken zijn vervolgens voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). In het kader van de code interbestuurlijke verhoudingen is de consultatienotitie tevens voorgelegd aan het Interprovinciaal overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW).
Het uiteindelijke ontwerpbesluit is op 15 oktober 2018 in de Staatscourant gepubliceerd, om belangstellenden in staat te stellen tot het indienen van zienswijzen. In de toelichting bij het besluit tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer is uitvoerig op bovengenoemde processen ingegaan. Voor een gedetailleerde weergave van de adviezen, opmerkingen, zienswijzen en de wijze waarop deze vervolgens zijn verwerkt in het toenmalige wijzigingsbesluit, wordt verwezen naar de toelichting bij de wijzigingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer.

Advisering en consultatie wijziging Rlbi
De regeling tot wijziging van de Rlbi met betrekking tot het lozen van toiletwater vanaf pleziervaartuigen is voorbereid in een overleg waarin onder meer vertegenwoordigers van de Hiswa, Waterrecreatie Nederland, de ANWB, het Watersportverbond, het platform Waterrecreatie, de Nederlandse Jachtbouw Industrie, Rijkswaterstaat en de Unie van Waterschappen hebben geparticipeerd. De ontwerpregeling is op 26 maart 2019 aan de Europese Commissie en andere lidstaten voorgelegd omdat deze technische voorschriften en regels bevat. In april 2019 is de wijzigingsregeling daarnaast ter consultatie aangeboden. De ATR heeft ten aanzien van de wijziging van de Rlbi besloten geen formeel advies uit te brengen, maar de analyse gedeeld dat er geen (omvangrijke) gevolgen waren voor de regeldruk. De wijzigingsregeling is op 1 oktober 2019 in werking getreden. Voor een gedetailleerde weergave van de adviezen, consultatiereacties en de wijze waarop deze vervolgens zijn verwerkt in de toenmalige wijzigingsregeling verwezen naar de toelichting bij die wijzigingen van de Rlbi.

Advisering en consultatie onderhavig besluit
Een ontwerp van dit besluit is ter toetsing voorgelegd aan ILT en RWS. De ILT heeft in het kader van de Handhaafbaarheid-, Uitvoering- en Fraudegevoeligheidstoets (HUF-toets) geen opmerkingen gemaakt. De opmerkingen van RWS betreffen de verplichte verzegeling van de afsluiter. RWS stelt in haar toets dat de ingangsdatum van het zelf zuiveren van toiletwater afgestemd zou moeten worden met de invoering van een verplichte verzegeling van de afsluiter (voor die gevallen waarin geen zuiveringsvoorziening aanwezig is). Zoals al in de toelichting op de wijziging van de Rlbi opgemerkt is, was het niet mogelijk de verplichte verzegeling gelijktijdig in de Rlbi te regelen omdat daar in de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit geen wettelijke basis voor was. In plaats daarvan is ervoor gekozen eerst de zuivering te regelen, en op een later moment (op basis van de Omgevingswet) de verzegeling te regelen. Daarmee zijn er dus sinds 1 oktober 2019 mogelijkheden gecreëerd om zuivering aan boord praktijk te laten worden. En die mogelijkheden worden al aangegrepen. Zo hebben twee organisaties verzocht om aangewezen te worden als erkende instantie voor de afgifte van typegoedkeuringen. En er is al minimaal één aanbieder die zijn zuiveringsvoorziening voor keuring wil gaan aanbieden. HISWA-RECRON verwacht dat veel eigenaren van pleziervaartuigen liever een zuiveringsvoorziening aan boord hebben dan een opslagtank, die – vanwege de komende verzegelingsplicht – moet worden leeggepompt en niet meer illegaal kan worden geloosd. Zo wordt met het perspectief van de verzegeling, de markt voor zuiveringsvoorzieningen nu al aantrekkelijker gemaakt. Kortom, gelijktijdige inwerkingtreding was niet mogelijk, en de geschetste ontwikkelingen laten zien dat gelijktijdige inwerkingtreding niet per definitie beter was geweest.
De aanbeveling van RWS om «in ieder geval de voorgestelde verzegeling al met dit wijzigingsbesluit mee te nemen» kan niet worden overgenomen. Ten eerste is dit wijzigingsbesluit gericht op beleidsneutrale omzetting van bestaande regelgeving. De verzegeling is momenteel niet geregeld, en is een onderwerp waar – met name bij de uitwerking – nog wel wat discussiepunten over zijn. Bovendien heeft dit wijzigingsbesluit inmiddels al de internetconsultatie en de bestuurlijke consultatie doorlopen; het is onbestaanbaar dat deze stappen voor een onderwerp als verzegeling worden overgeslagen.

VNG, IPO en de UvW zijn in het kader van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen over ontwerpbesluit geconsulteerd. VNG en UvW hebben aangegeven geen reden te zien om opmerkingen te maken. Via het IPO zijn opmerkingen binnen gekomen van de provincie Zeeland en de DCMR over de implementatie van de BBT-conclusies voor grote stookinstallaties die tot tekstuele aanpassingen van het besluit hebben geleid. Daarnaast is via het IPO een opmerking van de provincie Brabant ontvangen over de aanwijzing van Etten-Leur in het Besluit kwaliteit leefomgeving als aandachtsgebied voor stikstofdioxide en PM10. Deze opmerking was identiek aan de reactie die de gemeente Etten-Leur in de consultatie heeft ingebracht. Deze opmerking heeft niet tot aanpassing van het besluit geleid. Bij de aanwijzing van Etten-Leur zijn dezelfde criteria toegepast als bij de aanwijzing van de overige aandachtgebieden in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Hoewel Etten-Leur momenteel nog geen overschrijding heeft, is de achtergrondconcentratie dusdanig dat aandacht voor en monitoring van de luchtkwaliteit wenselijk is. Gemeente Etten-Leur geeft aan dat er op dit moment geen sprake is van geplande projecten, echter ook projecten uit omliggende gemeenten kunnen effecten hebben op de luchtkwaliteit waardoor een risico op een dreigende grenswaarde overschrijding niet uitgesloten kan worden.

Een concept van dit besluit is van 18 december 2019 tot 29 januari 2020 op internet via www.internetconsulatie.nl ter consultatie aangeboden. Deze consultatie heeft geleid tot zeven reacties.

Op het deel van het besluit dat betrekking heeft op de BBT-conclusies grote stookinstallaties is één reactie ontvangen. Deze reactie heeft geleid tot een aanpassing van tabel 4.39a, waarbij de emissiegrenswaarde voor gasvormige en vluchtige organische stoffen van 12 mg/Nm^3, indien het de inzet van procesbrandstof uit de chemische industrie betreft, alleen van toepassing is indien wordt gestookt in een ketel.

Een vijftal reacties ging in op de regels over toiletlozingen van pleziervaartuigen, waarvan twee gelijkluidende reacties. Voor een deel betroffen de reacties onderwerpen die buiten de reikwijdte van de onderhavige wijziging vallen, zoals de verzegeling van de afsluiter en de innamepunten voor toiletwater bij jachthavens. Deze reacties zullen worden betrokken bij ontwikkeling van toekomstige regelgeving en beleid op deze onderwerpen.

De reacties die betrekking hadden op onderhavige regelgeving waren divers. Op twee punten wordt nader ingegaan. Allereerst was het de indieners niet duidelijk of bij het intrekken van een certificaat van typegoedkeuring een al in gebruik genomen zuiveringsvoorziening gebruikt mag blijven worden. In principe heeft de intrekking van een certificaat van typegoedkeuring geen invloed op het mogen gebruiken van een dergelijk zuiveringsvoorziening. De reden van intrekken van het certificaat van typegoedkeuring is daarbij wel van belang. De specifieke zorgplicht in artikel 17.6 blijft gelden, ook als er nadere regels zijn gesteld. Uit deze zorgplicht kan voortvloeien dat via de zuiveringsvoorziening alsnog geen toiletwater mag worden geloosd. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als het gebruik van de zuiveringsvoorziening risico’s voor de gezondheid (van zwemmers) zou meebrengen. Ten tweede is opgemerkt dat het lozen van uitsluitend urine en spoelwater mogelijk moet blijven, ongeacht de constructie van het toilet. Vanwege de handhaafbaarheid is ervoor gekozen wel het toilet als uitgangspunt te hanteren, niet het effluent. Het besluit en de nota van toelichting zijn op deze punten aangepast.

De laatste reactie zag op de aanwijzing van de gemeente Etten-Leur als aandachtsgebied in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Zoals aangegeven is dit besluit op dit punt niet aangepast.

Ten slotte heeft het Adviescollege Toetsing Regeldruk geen formeel advies uitgebracht over dit besluit aangezien er naar verwachting geen omvangrijke nieuwe regeldrukeffecten zullen optreden die niet al eerder zijn uitgewerkt en waarover de ATR al eerder heeft geoordeeld.

In lijn met artikel 23.5 van de Omgevingswet is dit ontwerpbesluit bij brief van 30 maart 2020 in het kader van de voorhangprocedure aan de Eerste en Tweede Kamer aangeboden. De Vaste Commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer heeft het ontwerpbesluit op 24 april 2020 ter kennisgeving aangenomen. De Eerste Kamer heeft niet op het ontwerpbesluit gereageerd.

7 Notificatie

Het ontwerpbesluit is op 9 juli 2020 gemeld aan de Europese Commissie (notificatienummer 2020/0553/NL). Daarmee is voldaan aan artikel 5, eerste lid, van richtlijn (EU) nr. 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241) (codificatie).

Het ontwerpbesluit is niet aan de World Trade Organisation (WTO) voorgelegd, omdat het in dat kader geen significante gevolgen heeft.

8 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. De verwachting is, dat in dit koninklijk besluit zal worden opgenomen dat het onderhavige besluit in werking treedt op het moment dat het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in werking treden. Op deze wijze wordt gezorgd dat de wijzigingen in dit besluit direct deel uitmaken van het stelsel van de Omgevingswet en direct van toepassing zijn. Op het moment van inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet, zal het Activiteitenbesluit milieubeheer worden ingetrokken (zie artikel 6.1 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet).

9 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-287; *Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van enkele algemene maatregelen van bestuur (stikstofreductie en natuurverbetering)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-287.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-08-22: Besloten is om alleen de inleiding van de nota van toelichting over te nemen.

Algemeen deel

1. Inleiding

De Wet tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering) (Wsn, Stb. 2021, 140) voegt aan de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Omgevingswet resultaatsverplichtende omgevingswaarden toe om de depositie van stikstof op daarvoor gevoelige habitats[358] in Natura 2000-gebieden te verminderen. Ook voegt de Wsn aan beide wetten bepalingen toe over het vaststellen van een programma stikstofreductie en natuurverbetering met maatregelen om te voldoen aan die omgevingswaarden en om de natuur in die gebieden te verbeteren. In het programma worden inspanningsverplichtende tussendoelen opgenomen. Het programma wordt gemonitord, elke zes jaar geactualiseerd en ook tussentijds gewijzigd als dat nodig is om te voldoen aan een in het programma opgenomen tussendoel of aan de omgevingswaarden. Dit wijzigingsbesluit stelt nadere regels over de inhoud van het programma stikstofreductie en natuurverbetering, over de monitoring van de tussendoelen, de omgevingswaarden en het programma en over de verslaglegging van de resultaten van die monitoring.[359]

358 Het begrip habitat wordt in deze nota van toelichting overkoepelend gebruikt voor habitattypen (Habitatrichtlijn), habitats van plant- en diersoorten (idem) en leefgebieden van vogelsoorten (Vogelrichtlijn). Een habitat is gevoelig voor stikstof als voor die habitat een kritische depositiewaarde geldt van minder dan 2.400 mol stikstof per hectare per jaar.

359 In de terminologie van de Omgevingswet valt het monitoren van het programma stikstofreductie en natuurverbetering en de tussendoelen en van het hierna te bespreken aanvullende legalisatieprogramma onder «gegevensverzameling anders dan monitoring» (artikel 20.6). In deze nota van toelichting worden de begrippen monitoren en monitoring echter overkoepelend gebruikt, tenzij uit de context anders volgt.

Ook voegt de Wsn aan de Wnb en de Omgevingswet de opdracht toe om zorg te dragen voor het legaliseren van activiteiten waarvoor ten tijde van het programma aanpak stikstof 2015–2021 (PAS) geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Deze legalisatie geschiedt op basis van een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) vast te stellen aanvullend legalisatieprogramma met bronmaatregelen en eventueel natuurmaatregelen. In het aanvullende legalisatieprogramma worden alleen effecten van maatregelen opgenomen die additioneel zijn ten opzichte van het programma stikstofreductie en natuurverbetering. Dit wijzigingsbesluit stelt nadere regels over de inhoud van het aanvullende legalisatieprogramma, het verzamelen en verstrekken van gegevens ten behoeve van de monitoring en bijsturing en de rapportage daarover.

De Wsn voegt aan de Wnb de bepaling toe dat er een provinciaal gebiedsplan wordt opgesteld waarin in ieder geval de bijdrage aan het bereiken van de landelijke omgevingswaarden en het programma stikstofreductie en natuurverbetering gebiedsgericht wordt uitgewerkt. Dit wijzigingsbesluit vertaalt die Wnb-bepaling naar regels in het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit.

Uit de monitoring van de omgevingswaarden en tussendoelen kan blijken dat stikstofdepositie door bronnen in andere EU-lidstaten in de weg staat aan realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in een specifiek Natura 2000-gebied. De Wsn voegt voor die situatie aan de Wnb de bepaling toe dat overleg met die lidstaten en zo nodig met de Europese Commissie plaatsvindt over de toepassing van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn voor de specifieke doelen in de betrokken Natura 2000-gebieden. Dit wijzigingsbesluit vertaalt die Wnb-bepaling naar een bepaling in het Omgevingsbesluit.

Ten slotte voorziet de Wsn in de introductie, in de Wnb, van een partiële vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht voor de gevolgen van stikstofdepositie door bij algemene maatregel van bestuur (amvb) aan te wijzen activiteiten van de bouwsector. Dit wijzigingsbesluit introduceert de partiële vrijstelling ook in het stelsel van de Omgevingswet en regelt voor welke activiteiten van de bouwsector die vrijstelling geldt. Ook stelt het regels ter beperking van de emissie van stikstof bij het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden aan bouwwerken.

De Wsn en dit wijzigingsbesluit geven uitvoering aan de structurele aanpak stikstof, aangekondigd in een brief van 24 april 2020 aan de Tweede en Eerste Kamer.[360] De structurele aanpak heeft als hoofddoel het realiseren van een gunstige of – waar dat nog niet mogelijk is – verbeterde landelijke staat van instandhouding van stikstofgevoelige habitats. Het gaat dan meer in het bijzonder om het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor natuurgebieden van Europees belang: de Natura 2000-gebieden, die extra worden beschermd onder de Vogelrichtlijn[361] en de Habitatrichtlijn.[362]

Zodra de Omgevingswet in werking treedt, gaan de Wnb en het Besluit natuurbescherming (Bnb) op in de Omgevingswet en de onderliggende regelgeving. Daarom wijzigt de Wsn behalve de Wnb ook de Omgevingswet en wijzigt het onderhavige besluit behalve het Bnb ook de vier Omgevingswet-amvb's.

360 Kamerstukken II 2019/20, 35 334, nr. 82 en Kamerstukken I 2019/20, 35 334, P. Zie ook Kamerstukken II 2019/20, 35 334, nr. 89 en de nadere inhoudelijke reactie van het kabinet op het eindadvies *Niet alles kan overal* van het Adviescollege Stikstofproblematiek, Kamerstukken II 2020/21, 35 334, nr. 133, en Kamerstukken I 2020/21, 35 334, W.
361 Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20).
362 Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992, L 206).

10 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-299; *Besluit van 14 juni 2021 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de implementatie van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312), het Besluit geluid milieubeheer en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (PbEU 2020, L 67)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-299.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2021-08-22: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

Algemeen

1 Inleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal), ter implementatie van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/2010 van de Commissie van 12 november 2019 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad, van conclusies over de beste beschikbare technieken (BBT-conclusies) voor afvalverbranding (PbEU 2019, L 312) (hierna: BBT-conclusies afvalverbranding). De BBT-conclusies afvalverbranding hebben tot doel om emissies van afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties naar lucht en water te verminderen ter bescherming van het milieu. Met dit besluit worden de algemene regels in het Bal voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties in lijn gebracht met de BBT-conclusies afvalverbranding. Zo zijn de emissiegrenswaarden voor een aantal stoffen naar beneden bijgesteld en dus strenger geworden. Er zijn verder nieuwe algemene regels van toepassing ter beperking van ongereinigde emissies naar de buitenlucht bij storingen. Tot slot zijn de algemene regels voor de monitoring gewijzigd. Deze aanpassingen dragen bij aan verbetering van de luchtkwaliteit – en daarmee gezondheid – en aan verbetering van de waterkwaliteit. In paragraaf 3 van deze toelichting worden de wijzigingen nader toegelicht.

Aan de BBT-conclusies afvalverbranding moet, gelet op artikel 21, derde lid, van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PbEU 2010, L 334) (hierna: richtlijn industriële emissies), uiterlijk 3 december 2023 zijn voldaan. In hoofdstuk III van deze toelichting is een implementatietabel opgenomen.

Dit besluit wijzigt daarnaast het Besluit geluid milieubeheer (hierna: Bgm) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl), ter implementatie van Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie van 4 maart 2020 tot wijziging van bijlage III bij Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de vaststelling van bepalingsmethoden voor de schadelijke effecten van omgevingslawaai betreft (Pb EU 2020, L 67). Deze wijziging wordt toegelicht bij de artikelsgewijze toelichting op artikel II en III.

Richtlijn (EU) 2020/367 van de Commissie moet uiterlijk 31 december 2021 zijn geïmplementeerd. Deze implementatie wordt gedaan in het huidig recht en in het stelsel van de Omgevingswet.

2 Totstandkoming actualisatie BBT-conclusies afvalverbranding

De nieuwe milieueisen voor afvalverbranding in de BBT-conclusies afvalverbranding zijn een nadere uitvoering van de richtlijn industriële emissies. De richtlijn industriële emissies bevat regels inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging door industriële activiteiten, en regels ter voorkoming en beperking van emissies en het ontstaan van afvalstoffen om een hoog niveau van bescherming van het milieu in het algemeen te bereiken. De richtlijn industriële emissies beoogt milieuverontreiniging door de industrie en intensieve veehouderij aan de bron aan te pakken door de toepassing van technisch en economisch haalbare milieutechnologie. In termen van de richtlijn industriële emissies: de beste beschikbare technieken (BBT). De BBT-conclusies afvalverbranding hebben betrekking op de verbranding en meeverbranding van de volgende afvalcategorieën: huishoudelijke afvalstoffen, zuiveringsslib, klinische afvalstoffen en andere gevaarlijke en niet-gevaarlijke afvalstoffen. Hiertoe bevatten de BBT-conclusies afvalverbranding onder andere een bandbreedte waarbinnen de emissies naar lucht en water moeten blijven.

De BBT-conclusies afvalverbranding zijn het resultaat van uitwisseling van informatie tussen de Europese Commissie, de lidstaten en de sector over de mogelijkheden om de milieuprestaties van de afval(mee)verbrandingsinstallaties te verbeteren. De uitkomsten van de informatie-uitwisseling zijn beschreven in een referentiedocument (Bref[363]). Naast achtergrondinformatie over de sector en de toegepaste processen, bevat de Bref een hoofdstuk met conclusies over de beste beschikbare technieken en bijbehorende emissieniveaus. Deze conclusies zijn vastgelegd in de BBT-conclusies afvalverbranding en zijn bindend. De BBT-conclusies afvalverbranding zijn gebaseerd op de milieuprestaties in 2014 van in totaal circa 350 Europese referentie-installaties. Ten opzichte van de vorige BBT-conclusies uit 2006 zijn de milieuprestaties van de Europese referentie-installaties aanzienlijk verbeterd.
Nederland heeft in samenspraak met de sector 7 Nederlandse referentie-installaties voor de informatie-uitwisseling ingediend. Deze installaties geven een zo representatief mogelijk beeld van het niveau waarop Nederlandse installaties kunnen presteren.

3 Wijziging algemene regels afval(mee)verbranding

3.1 Inleiding

De Nederlandse regels voor het exploiteren van afval(mee)verbrandingsinstallaties zijn als algemene regels opgenomen in het Bal. De richtlijn industriële emissies staat toe dat (nieuwe) BBT-conclusies via algemene regels worden geïmplementeerd, mits hetzelfde niveau van milieubescherming wordt bereikt als bij individuele vergunningverlening. Voor afval(mee)verbrandingsinstallaties is voor de aanpak in algemene regels gekozen, omdat algemene regels tijdige implementatie verzekeren en daarmee de bijdrage van afval(mee)verbrandingsinstallaties aan (Europese) doelen voor de fysieke leefomgeving borgen. Andere redenen zijn consistentie met bestaande algemene regels, geharmoniseerde implementatie en het minimaliseren van extra lasten door wijzigingen van vergunningen.

Eisen voor de belangrijkste emissies naar lucht en water zijn onderdeel van de algemene regels voor afval(mee)verbrandingsinstallaties. Met onderhavig wijzigingsbesluit worden deze eisen in lijn gebracht met de BBT-conclusies afvalverbranding.

363 Best available techniques reference document, zie ook https://bureau-industrial-transformation.jrc.ec.europa.eu/reference

Concreet zijn de emissiegrenswaarden van een groot aantal stoffen naar beneden bijgesteld. Daarnaast is er voor meer stoffen, waaronder ammoniak, een emissiegrenswaarde opgenomen. Nieuw is een meetverplichting voor de emissies naar lucht van benzo(a)pyreen en gebromeerde dioxinen. Overigens geldt de meetverplichting van gebromeerde dioxinen uitsluitend in afval(mee)verbrandingsinstallaties met verhoogde concentraties van broom in het rookgas. Verder zijn voor kwik en ammoniak continue metingen voortaan verplicht. Voor alle continu gemeten emissies naar lucht geldt met deze wijziging dat het meet- en registratiesysteem altijd in bedrijf moet zijn om inzicht te krijgen in de emissies tijdens niet-normale bedrijfsomstandigheden. Ook zijn criteria gesteld waaraan moet worden voldaan met het oog op een doelmatig beheer en een doelmatige exploitatie van de afval(mee)verbrandingsinstallaties, zoals het voorkomen van emissies naar lucht door bypass van de rookgasreiniging. Paragraaf 3.4 gaat hier verder op in.

Voor wat betreft de eisen aan afvalmeeverbrandingsinstallaties verandert de huidige systematiek van het Bal niet. Dat betekent dat de nieuwe eisen voor alle afvalmeeverbrandingsinstallaties gaan gelden. Voor de emissiegrenswaarden naar lucht is dit slechts gedeeltelijk het geval, zoals hieronder verder is toegelicht.
Volgens de huidige systematiek van het Bal moeten afvalmeeverbrandingsinstallaties waarin huishoudelijke afvalstoffen of meer dan 40% gevaarlijke afvalstoffen worden verbrand, voldoen aan grenswaarden voor emissies in de lucht die ook voor afvalverbrandingsinstallaties gelden. Dat betekent dat alle in dit besluit opgenomen wijzigingen in de emissiegrenswaarden van toepassing zijn op de hiervoor genoemde afvalmeeverbrandingsinstallaties. Voor de overige afvalmeeverbrandingsinstallaties gelden de nieuwe emissiegrenswaarden uitsluitend voor zover de eisen voortvloeien uit de reeds bestaande regel van artikel 4.76 Bal, in de richtlijn industriële emissies aangeduid als «mengregel». Met deze mengregel wordt een voor het afval- en procesdeel gewogen emissiegrenswaarde berekend. Voor het afvaldeel moeten voortaan de aangescherpte emissiegrenswaarden worden ingevuld.
Volledigheidshalve wordt hierbij nog opgemerkt dat, hoewel de BBT-conclusies afvalverbranding in het Bal worden opgenomen, dit het bevoegd gezag niet ontslaat van de verplichting om bij de verlening van de omgevingsvergunning, in nieuwe en bestaande vergunningen, een eigen BBT-afweging te maken over aanpassing van de grenswaarden. Dit volgt uit de artikelen 8.27, respectievelijk 8.98 tot en met 8.100, van het Bkl. De eigen BBT-afweging kan leiden tot een emissiegrenswaarde aan de strenge kant van de in de BBT-conclusies afvalverbranding opgenomen bandbreedte voor het met BBT geassocieerde emissieniveau. Het opnemen van lage emissieniveaus in de omgevingsvergunning wordt vanuit het luchtkwaliteitsbeleid wenselijk geacht ten behoeve van gezondheidswinst.

3.2 Implementatie voorschriften voor emissie in de lucht

Uitgangspunt voor gekozen emissieniveau
Bij de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding is het emissieniveau van Nederlandse referentie-installaties als uitgangspunt gekozen. Omdat de sector relatief uniform van aard is, geven de Nederlandse referentie-installaties een representatief beeld van het emissieniveau dat voor de Nederlandse situatie hoort bij toepassing van BBT. Dit niveau bevindt zich binnen de Europese bandbreedte voor implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding. Hiermee wordt invulling gegeven aan artikel 17 van de richtlijn industriële emissies dat onder meer bepaalt dat algemeen verbindende voorschriften een hoog niveau van bescherming van het milieu moeten garanderen dat gelijkwaardig is aan het niveau dat door middel van individuele vergunningsvoorwaarden tot stand kan worden gebracht.

Het kabinet streeft naar permanente verbetering van de luchtkwaliteit en heeft op 13 januari 2020 met ruim 40 medeoverheden het Schone Lucht Akkoord ondertekend. Partijen bij het Schone Lucht Akkoord stellen als gezamenlijk doel om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016 en hebben de ambitie om in de sectoren (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens een dalende trend in te zetten van emissies naar de lucht. Om dit te bereiken zetten partijen bij het Schone Lucht Akkoord voor de industrie- en energiesector daarom in op onder meer het aanscherpen van de gehanteerde emissie-eisen in vergunningen en het optimaliseren van algemene regels. Dat laatste gebeurt voor stikstofdioxiden en fijnstof maar ook voor andere luchtvervuilende componenten. Deze implementatie is hiermee in lijn. Daarnaast sluit deze implementatie aan bij het Ontwerp Nationaal Milieubeleidskader[364] dat uitgaat van voortdurende verbetering van de kwaliteit van het milieu en bij het beleid voor zeer zorgwekkende stoffen.

364 Kamerstukken II 2020/21, 28 663, 75.

Voor de sector betekent dit dat de nieuwe emissiegrenswaarden hoofdzakelijk in het midden van de bandbreedte zitten van de emissiegrenswaarden die in de BBT-conclusies afvalverbranding zijn opgenomen. In een aantal gevallen is na overleg met de sector en het bevoegd gezag gebleken dat deze aanpak tot technische knelpunten of onredelijke kosten zou leiden. Om deze reden is op een aantal onderdelen voorzien in een mogelijkheid tot het stellen van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften. Zo is bijvoorbeeld gebleken dat voor een afvalverbrandingsinstallatie in Nederland de nieuwe dioxine-eis van 0,03 ng TEQ/Nm^3 (30% van de huidige eis) een investering van tientallen miljoenen zou betekenen, terwijl een emissie-eis aan de soepele kant van de bandbreedte van de BBT-conclusies afvalverbranding (0,06 ng TEQ/Nm^3) een investering van een aantal ton vergt. Voor NO_x, dioxinen, ammoniak, waterstoffluoride en zoutzuur is daarom voorzien in een mogelijkheid om via maatwerk een soepeler emissiegrenswaarde te stellen. Om te waarborgen dat de BBT-conclusies afvalverbranding voldoende worden geïmplementeerd en om milieuschade zo veel mogelijk te beperken, zijn de maatwerkmogelijkheden begrensd.

Aangescherpte emissiegrenswaarden
Met uitzondering van koolmonoxide zijn alle bestaande emissiegrenswaarden voor lucht naar beneden bijgesteld. Het gaat hierbij om de volgende stoffen: stikstofoxide, zwaveldioxide, totaal stof, koolwaterstoffen (CxHy), zoutzuur, waterstoffluoride, kwik, zware metalen, dioxinen en de som van cadmium plus thallium.
In dit besluit is geen aanscherping van de maandgemiddelde emissiegrenswaarde voor stikstofoxiden (NO_x) opgenomen. De reden hiervoor is dat een scherpere emissiegrenswaarde voor NO_x kan leiden tot een hogere ammoniakemissie. Aanscherping van de
NOx-emissiegrenswaarde kan daarom tot een hogere stikstofdepositie leiden. Op installatieniveau moet worden beoordeeld of de NOx-emissiegrenswaarde niet leidt tot een hogere stikstofdepositie. Daarbij moet er rekening mee gehouden worden dat op gewichtsbasis ammoniak bijna drie keer zoveel stikstof bevat als stikstofdioxide (NO_2).
Voor kwik is bij het vaststellen van de emissiegrenswaarden bovendien rekening gehouden met het feit dat er een continue meetverplichting gaat gelden. Uit de gegevens van de Europese referentie-installaties blijkt dat de emissieniveaus bij continu gemeten kwikemissies hoger liggen dan bij periodiek gemeten concentraties.
Wijzigingen meetverplichting
In de BBT-conclusies afvalverbranding zijn de voorgeschreven continue metingen onder alle bedrijfsomstandigheden verplicht gesteld. Met alle bedrijfsomstandigheden worden naast de normale bedrijfsomstandigheden ook de andere dan normale bedrijfsomstandigheden bedoeld, zoals storingen en de starts, stops en andere periodes met verhoogde emissies (de zogenaamde «other than normal operating conditions» – OTNOC).
Door onder alle bedrijfsomstandigheden te blijven meten wordt inzichtelijk en transparant wat er tijdens niet normale bedrijfsomstandigheden wordt uitgestoten. Daarnaast geldt er nu ook een continue meetverplichting voor kwik, ammoniak en het rookgasdebiet.
Voor kwik kan van de verplichting om emissies continu te meten worden afgeweken als aan het bevoegd gezag aangetoond kan worden dat onder alle omstandigheden de emissieconcentratie lager is dan 50% van de emissiegrenswaarde.
Nieuw is een meetverplichting voor de emissies naar lucht van benz(a)pyreen en gebromeerde dioxinen. Deze verplichting geldt uitsluitend in afval(mee)verbrandingsinstallaties met verhoogde broomconcentraties in het rookgas.
Volledigheidshalve wordt nog vermeld dat bestaande regels over wanneer emissiegrenswaarden van toepassing zijn (artikel 4.92) en welke metingen betrokken worden bij het bepalen van periodegemiddelden (artikel 4.91, eerste lid) niet wijzigen met de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding. Uit deze bepalingen volgt dat emissiegrenswaarden ook gelden voor periodes met verhoogde emissies voor zover de installatie in werking is als afval(mee)verbrandingsinstallatie. In vergunningen of afspraken tussen het bedrijf en het bevoegd gezag is vastgelegd onder welke procescondities een afval(mee)verbrandingsinstallatie in bedrijf is.

3.3 Implementatie voorschriften voor afvalwater

De emissiegrenswaarden voor lozingen van afvalwater op het oppervlaktewater zijn naar beneden bijgesteld voor de volgende stoffen: arseen, cadmium, chroom, koper, kwik, nikkel, thallium, zink en dioxinen. Daarnaast is nu ook een emissieniveau voor totaal organische koolwaterstoffen opgenomen. In dit besluit is voor de emissiegrenswaarden voor lozingen op het oppervlaktewater de soepele kant van de BBT-conclusies afvalverbranding gekozen. De reden hiervoor is dat weinig Nederlandse referentie-installaties informatie over lozingen op het oppervlaktewater hebben aangeleverd in het kader van de totstandkoming van de BBT-conclusies afvalverbranding.
Het bevoegd gezag wordt geacht bij de herziening van vergunningen in het kader van de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding te beoordelen of deze emissiegrenswaarden overeenkomen met het toepassen van BBT. Voor bijvoorbeeld nikkel hebben een aantal Nederlandse referentie-installaties een lagere nikkelconcentratie gerapporteerd, en zou mogelijk ook een lagere emissiegrenswaarde vergund kunnen worden.

In de BBT-conclusies afvalverbranding worden dezelfde emissiegrenswaarden gesteld aan situaties waarin het afvalwater via een externe afvalwaterzuivering op het oppervlaktewater wordt geloosd, de zogenoemde indirecte lozing. Deze BBT-conclusies worden in Nederland via vergunningverlening geïmplementeerd. Het is aan de waterbeheerder om emissiegrenswaarden aan de afvalwaterzuivering te stellen die eenzelfde beschermingsniveau waarborgen als wanneer sprake zou zijn van directe lozingen. Hiervoor is afstemming tussen de waterbeheerder en het bevoegd gezag voor de afval(mee)verbrandingsinstallatie nodig.

3.4 Exploitatievoorschriften

Met dit besluit zijn de normen voor bemonstering en analyse van de slakken en bodemassen gewijzigd. Er wordt nu verwezen naar Europese normen. De criteria voor het gehalte aan brandbare delen in de slakken en de bodemassen wijzigen overigens niet.
In de BBT-conclusies afvalverbranding staan diverse eisen voor de doelmatige exploitatie van een afval(mee)verbrandingsinstallatie. Het betreft daarbij eisen aan:
- verbrandingscondities die zijn afgestemd op de kwaliteit van de afvalstof;
- het beperken van de op- en afstookperiodes;
- bedrijfsvoering binnen de ontwerpwaarde;
- beperking van de periodes met verhoogde emissies, zoals periodes met overschrijdingen van emissiegrenswaarden en bypass van de rookgasreiniging;
- nuttig gebruik van hulpstoffen en reagentia;
- beperking van de hoeveelheid residuen;
- hergebruik van slakken, bodemassen en rookgasreinigingsresiduen;
- voorkomen van diffuse emissie.

Deze eisen zijn toegevoegd aan de in het Bal opgenomen eisen voor het beheer en de exploitatie van afval(mee)verbrandingsinstallaties (artikel 4.102). Afhankelijk van de situatie kan het bevoegd gezag de eisen verder uitwerken in vergunningvoorschriften.

4 Verhouding wijziging Besluit activiteiten leefomgeving met andere regelgeving en overgangsrecht

4.1 Vergunningplicht

Op grond van § 3.2.15 en § 3.3.13 van het Bal is het niet toegestaan om zonder omgevingsvergunning afvalstoffen anders dan biomassa te verbranden. Aan de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit zijn voorschriften verbonden, onder meer om aan BBT-conclusies te voldoen. De onderdelen van de BBT-conclusies afvalverbranding die met dit besluit niet zijn opgenomen in algemene regels, moeten op grond van artikel 8.9, eerste lid, onder d, van het Bkl worden meegenomen bij de verlening of wijziging van de omgevingsvergunning. Energie-efficiëntie is hiervan een voorbeeld. Emissiegrenswaarden in omgevingsvergunningen die strenger zijn dan de emissiegrenswaarden in het Bal blijven van kracht. Voor wat betreft de exploitatievoorschriften in dit wijzigingsbesluit zal een deel van de voorschriften al zijn uitgewerkt in vergunningvoorschriften, omdat in het Landelijk Afvalbeheerplan het acceptatie-en verwerkingsbeleid (A&V-beleid) en de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) als onderdeel van de vergunning zijn aangemerkt.

4.2 Algemene regels voor stookinstallaties

Voor afvalmeeverbrandingsinstallaties moet voor een aantal stoffen de voor het afval- en procesdeel gewogen emissiegrenswaarde berekend worden met de mengregel van artikel 4.76 Bal. Voor het procesdeel moet de emissiegrenswaarde worden gebruikt die volgt uit andere paragrafen van het Bal: de paragrafen 4.3 (grote stookinstallaties), 4.126 (kleine en middelgrote stookinstallaties voor standaard brandstoffen) en 4.127 (middelgrote stookinstallaties voor niet-standaardbrandstoffen).

5 Effecten wijziging Besluit activiteiten leefomgeving

<u>Milieueffecten</u>

Het doel achter BBT-conclusies is de vermindering van de belasting van het milieu door industriële activiteiten. De BBT-conclusies afvalverbranding geven uitvoering aan de richtlijn industriële emissies en vullen een deel van de beoogde emissiereductie van deze richtlijn in. Daarnaast dragen de BBT-conclusies afvalverbranding bij aan het halen van de emissieplafonds uit de NEC-richtlijn[365] en het voldoen aan de grenswaarden uit de Europese luchtkwaliteitsrichtlijn[366].

De emissiegrenswaarden van stikstofoxide, zwaveldioxide, totaal stof, koolwaterstoffen (CxHy), zoutzuur, waterstoffluoride, kwik, zware metalen, dioxinen en de som van cadmium plus thallium worden met dit besluit naar beneden bijgesteld. Naast deze verlaging van emissiegrenswaarden dragen ook procedurele en technische maatregelen, gericht op onder andere het omgaan met storingen, bij aan emissiereductie.

Op basis van de milieurapportages over 2018 wordt verwacht dat met dit besluit de uitstoot van dioxine door afvalverbranding met 25-50% zal afnemen, afhankelijk van de mate waarin er gebruik gemaakt wordt van de maatwerkoptie. De uitstoot van zoutzuur zal, afhankelijk van de mate waarin maatwerk wordt toegepast, tot maximaal 10% afnemen. De emissieregistratie laat zien dat voor beide stoffen afvalverwijdering op de tweede plaats staat als bron van de nationale emissies. Voor dioxinen draagt de afvalverwijdering 10% en voor zoutzuur 22% bij aan de nationale emissies. Bij een enkele installatie wordt daarnaast enige daling van de uitstoot van stikstofdioxide of kwik voorzien. Voor de andere stoffen zullen de wijzigingen met name bijdragen aan het verminderen van piekemissies.

Lastenluwe implementatie

Bij de voorbereiding van de implementatie van de BBT-conclusies afvalverbranding zijn verschillende varianten overwogen om de effecten zowel uit het oogpunt van milieu als van regeldruk te optimaliseren. In de eerste plaats is bekeken of aanpassing van het Bal noodzakelijk is. Dat bleek het geval, omdat een deel van de in het Bal opgenomen emissiegrenswaarden voor afvalverbrandingsinstallaties in strijd was met de BBT-conclusies. De richtlijn industriële emissies staat onder voorwaarden afwijking van de emissieniveaus in de BBT-conclusies toe. Het moet bijvoorbeeld gaan om technisch afwijkende installaties. Omdat dergelijke afwijkende installaties in Nederland niet voorkomen, kan deze flexibiliteit niet worden gebruikt zodat het Bal niet ongewijzigd kan blijven.

In de tweede plaats is gezocht naar een optimum tussen de bescherming van het milieu, waaronder het verbeteren van de luchtkwaliteit, en het voorkomen van onredelijke kosten. De keuze voor emissiegrenswaarden op het niveau van de milieuprestaties van de Nederlandse referentie-installaties voorkomt zoveel mogelijk dat vergunningen voor afval(mee)verbrandingsinstallaties moeten worden aangepast. Maatwerkmogelijkheden zijn beperkt tot situaties waar de nieuwe emissiegrenswaarden bij een beperkt deel van de installaties tot onredelijke kosten zouden leiden. Een generiek soepeler eis zou in deze gevallen tot onvoldoende bescherming van het milieu leiden. Daarnaast zijn monitoringseisen opgenomen die binnen de BBT-conclusies afvalverbranding passen en die niet leiden tot onnodige kosten. Zo is bijvoorbeeld afgezien van een continue meetverplichting voor kwik als op basis van de samenstelling van de afvalstoffen en van de emissiemetingen kan worden aangetoond dat de emissiegrenswaarde nooit kan worden overschreden. Hiermee worden meetverplichtingen en de daarmee samenhangende kosten afgestemd op de milieurisico's.
In de derde plaats is gezocht naar een lastenluwe implementatie door zoveel mogelijk te implementeren via algemene regels om wijzigingen van vergunningen te voorkomen. Naast het voorkomen van lasten is gekozen voor algemene regels, omdat die een tijdige implementatie verzekeren en bijdragen aan de doelen voor de fysieke leefomgeving. Andere redenen zijn consistentie met bestaande algemene regels en geharmoniseerde implementatie.

Nalevingskosten

Zoals hierboven reeds is aangegeven, heeft dit besluit betrekking op afvalverbrandingsinstallaties[367] en afvalmeeverbrandingsinstallaties. Nederland kent 15 locaties met afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) met in totaal circa 50 afvalverbrandingslijnen en naar schatting 50 afvalmeeverbrandingsinstallaties. Dit betekent dat in totaal ongeveer 65 bedrijven te maken krijgen met de wijzigingen.

365 Richtlijn (EU) 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG (PbEU 2001, L 344).
366 Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (PbEU 2008, L 152).
367 Waarvan 12 AVI's huishoudelijk afval verbranden, 1 AVI ziekenhuisafval verbrandt en 2 AVI's slib verbranden.

Sira Consulting heeft de regeldrukeffecten van de wijzigingen in beeld gebracht[368]. Uit het onderzoek blijkt dat het merendeel van de bedrijven één of meerdere aanpassingen aan de rookgasreiniging of de bedrijfsvoering moet implementeren om aan de aangescherpte emissie-eisen en meetverplichtingen voor lucht te kunnen voldoen. Daarnaast wordt een toename in het verbruik van brandstoffen, hulpstoffen en reststoffen voorzien. De toename in kosten en de toename van het verbruik van brandstoffen, hulpstoffen en reststoffen varieert sterk tussen de verschillende installaties. Dit hangt af van de afvalstof waarvoor de aanpassing noodzakelijk is, de leeftijd van de installatie en het type rookgasreiniging.
De eenmalige nalevingskosten[369] voor bedrijven in verband met kennisname van de gewijzigde regelgeving en de implementatie van de aanpassingen in de bedrijfsvoering bedragen naar schatting € 421.000. De structurele nalevingkosten voor bedrijven bedragen circa € 6.743.000. Dit bedrag is opgebouwd uit € 993.000 als gevolg van de gewijzigde meetverplichtingen en € 5.570.000 als gevolg van aangescherpte emissiegrenswaarden voor lucht. Dit betekent een kostenverhoging van naar schatting € 0,7 per ton te verbranden afval (op basis van volumecijfers 2018).
De aangepaste emissiegrenswaarden voor directe lozingen van afvalwater op oppervlaktewater brengen naar verwachting nauwelijks extra kosten met zich mee. Afvalwater wordt veelal hergebruikt of op het riool geloosd waarna het door een waterzuiveringsinstallatie wordt gezuiverd.

Administratieve lasten
Een deel van de bedrijven krijgt eenmalig te maken met hogere administratieve lasten voor het aanvragen van maatwerkvoorschriften. Hiermee is circa € 510.000 gemoeid[370].

Uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en bestuurlijke lasten
Gedeputeerde staten zijn het bevoegd gezag voor vergunningverlening aan en toezicht op afval(mee)verbrandingsinstallaties. Omgevingsdiensten voeren deze taak uit. Voor emissies naar water is Rijkswaterstaat (RWS) vergunningverlener en toezichthouder.
Om de lasten voor bedrijven en vergunningverleners te beperken is waar mogelijk gekozen voor direct werkende algemene regels in plaats van maatwerkmogelijkheden. De wijziging leidt eenmalig tot een lastenverzwaring van ongeveer € 607.000 voor bevoegde gezagen. Dit is het gevolg van het beoordelen van verzoeken om maatwerk en het opstellen van maatwerkvoorschriften (circa € 422.000[371]) en het kennisnemen en implementeren van de wijzigingen (circa € 185.000).

In het kader van de code interbestuurlijke verhoudingen zijn de voorgestelde wijzigingen van het Bal voorgelegd aan het Interprovinciaal overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). De voorgestelde wijzigingen van het Bal zijn tevens ter toetsing voorgelegd aan ILT en RWS.
Dit heeft geleid tot een aantal technisch-inhoudelijke verbeteringen en verduidelijkingen in de artikelen en deze toelichting. Zo is de situatie bij op- en afstook van installaties verhelderd alsmede de meetverplichting voor gebromeerde dioxines.

6 Overgangsrecht Besluit activiteiten leefomgeving

De verplichtingen die met dit besluit aan het Bal worden toegevoegd, zijn van toepassing vanaf de datum van inwerkingtreding van dit besluit.
In afwijking daarvan blijven onder meer oude emissie-eisen gelden tot 3 december 2023 voor installaties die al in gebruik zijn voordat dit wijzigingsbesluit in werking is getreden.[372] Vanaf 3 december 2023 – vier jaar na publicatie van de nieuwe BBT-conclusies afvalverbranding – gaan de nieuwe emissie-eisen ook voor deze installaties gelden. Daarmee worden de betreffende bedrijven in de gelegenheid gesteld om hun installaties (zo nodig) aan te passen aan de nieuwe regelgeving.

7 Voorbereiding van dit besluit

368 https://www.internetconsultatie.nl/ontwerpbesluit_implementatie_bbt_conclusies_ afvalverbranding
369 Alle hierna genoemde bedragen hebben betrekking op alle bedrijven tezamen.
370 Dit bedrag heeft betrekking op alle bedrijven tezamen. In het Sira-rapport was nog geen rekening gehouden met maatwerk voor HF en HCl en is een lager bedrag (€ 390.000) opgenomen. Er waren 13 maatwerkvoorschriften voorzien, dat worden er naar verwachting 17. Daarbij is aangenomen dat HF en HCl in dezelfde maatwerkaanvraag worden opgenomen.
371 In het Sira-rapport was nog geen rekening gehouden met maatwerk voor HF en HCl en is een lager bedrag (€ 323.000) opgenomen. Er waren 13 maatwerkvoorschriften voorzien, dat worden er naar verwachting 17. Daarbij is aangenomen dat HF en HCl in dezelfde maatwerkaanvraag worden opgenomen.
372 Vgl. artikel 21, derde lid, van de richtlijn industriële emissies.

7.1 Wijziging Besluit activiteiten leefomgeving

Input betrokkenen bij totstandkoming BBT-conclusies afvalverbranding
De BBT-conclusies afvalverbranding zijn gebaseerd op de milieuprestaties van in totaal circa 350 Europese referentie-installaties. Nederland heeft daarvoor in samenspraak met de sector 7 Nederlandse referentie installaties voor de informatie-uitwisseling ingediend. Deze installaties geven een zo representatief mogelijk beeld van het niveau waarop Nederlandse installaties kunnen presteren. Op diverse momenten in het BREF-proces is nauw contact geweest met de Vereniging Afvalbedrijven (VA). Daarnaast is de voortgang besproken met bevoegde gezagen in de klankbordgroep stookinstallaties en afvalverbranding.

Informele consultatie voorgenomen implementatie en resultaten
Bij de voorbereiding van dit besluit is het niveau van de Nederlandse referentie-installaties, die zijn ingediend voor de Europese informatie-uitwisseling, als uitgangspunt gekozen. Deze aanpak is door middel van een informatiebijeenkomst besproken met een veertigtal stakeholders uit het bedrijfsleven en van bevoegde gezagen. Op het verzoek om aan te geven waar deze aanpak tot knelpunten zou leiden, zijn in totaal een vijftigtal reacties van het bevoegd gezag, de VA en de energiesector ontvangen. Dit heeft geleid tot nader overleg met de VA en tot een aantal aanpassingen, zoals de monitoringsverplichting voor kwik en maatwerkopties voor ammoniak, stikstofoxiden en dioxinen.
Internetconsultatie
Een ontwerp van dit besluit (voor zover het betrekking heeft op de wijziging van het Bal) is van 24 augustus 2020 tot en met 21 september 2020 via www.internetconsultatie.nl ter consultatie aangeboden. Deze consultatie heeft geleid tot 7 reacties.
Veel van de ingediende zienswijzen hebben betrekking op de emissiegrenswaarden voor zoutzuur en waterstoffluoride bij gebruik van een droge rookgasreiniging met bicarbonaat. Er wordt gevraagd of de scherpe emissiegrenswaarden recht doen aan de integrale afweging die de richtlijn industriële emissies beoogt, ook vanwege de verwachte toename van hulp- en reststoffen. Na zorgvuldige afweging is besloten om voor de genoemde situatie, binnen de ruimte die de BBT-conclusies afvalverbranding geven, verruiming via maatwerk mogelijk te maken. Daarnaast blijkt er onduidelijkheid te bestaan over de emissiegrenswaarde bij continue kwikmetingen en over de situaties waarin een periodieke meetverplichting voor kwik geldt. De genoemde onduidelijkheden zijn opgelost door aanpassing van het besluit en de nota van toelichting. Tot slot wordt in een aantal zienswijzen aangegeven dat de wijze waarop wordt bepaald of sprake is van OTNOC (Other than normal operation conditions) in de regelgeving moet worden uitgewerkt. Gezien de complexiteit van de materie en het feit dat OTNOC voor iedere situatie verschillend kan zijn, leent dit onderwerp zich er niet voor om in algemene regels te worden opgenomen.

Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)
Een ontwerp van dit besluit (voor zover het betrekking heeft op de wijziging van het Bal) is voor toetsing aan het ATR voorgelegd. Het college constateert dat nut en noodzaak van het voorstel is onderbouwd en dat op vrijwel alle onderdelen voor een lastenluwe implementatie is gekozen. Ook constateert het college dat de regeldrukeffecten in beeld zijn gebracht volgens de rijksbrede methodiek voor regeldrukeffecten-analyse. Naar aanleiding van het advies is onder meer nader toegelicht waarom niet voor generiek soepeler (hogere) emissiegrenswaarden is gekozen, maar voor lagere emissiegrenswaarden met een mogelijkheid van maatwerk. Tevens heeft het advies eraan bijgedragen dat een maatwerkmogelijkheid voor zoutzuur en waterstoffluoride is opgenomen.

7.2 Wijziging Besluit geluid milieubeheer en Besluit kwaliteit leefomgeving
In het kader van de code interbestuurlijke verhoudingen zijn de voorgestelde wijzigingen van het Bkl voorgelegd aan het IPO en de VNG. De voorgestelde wijzigingen van het Bal zijn tevens ter toetsing voorgelegd aan RWS en ProRail. Dit heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit.

7.3 Voorhangprocedure
Het ontwerp van dit besluit is in het kader van de verplichte voorhangprocedure op 9 november 2020 voorgelegd aan beide Kamers der Staten-Generaal. De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer heeft het ontwerpbesluit op 17 november 2020 voor kennisgeving aangenomen. Van de Eerste Kamer is geen reactie ontvangen over het ontwerpbesluit.

11 Nota van toelichting bij Staatsblad 2021-381; *Besluit van 14 juli 2021, houdende wijziging van het Besluit natuurbescherming en het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met een handelsverbod voor Aziatische duizendknopen en wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de additionele aanwijzing van door de provincies te bestrijden invasieve uitheemse soorten*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-381.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

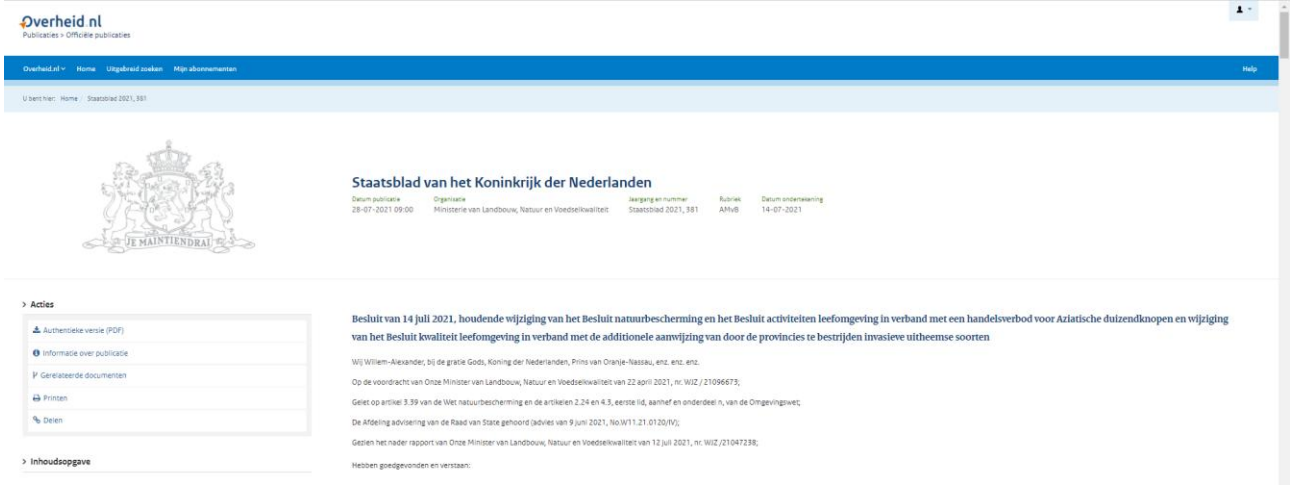

RG 2021-11-14: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

Algemeen

1 Inleiding

Dit besluit bevat een wijziging van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) en het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) in verband met een handelsverbod voor Aziatische duizendknopen. Daarnaast bevat dit besluit een wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) in verband met de aanwijzing van gevallen waarin het provinciebestuur de verantwoordelijkheid heeft voor uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen ten aanzien van de invasieve uitheemse soorten die zijn opgenomen op de door de Europese Commissie vastgestelde lijst van voor de Europese Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (hierna: de Unielijst).[373] Het is wenselijk dat de wijzigingen van het Bal en het Bkl direct na de inwerkingtreding van deze twee besluiten in werking treden om een goede werking van het stelsel onder de Omgevingswet mogelijk te maken.
De wijziging van het Bnb treedt vooruitlopend op de inwerkingtreding van het Bal en het Bkl in werking.

373 Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 van de Commissie van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2016, L 189) en Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1263 van de Commissie van 12 juli 2017 tot actualisering van de bij Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten (PbEU 2017, L 182).

Allereerst worden in artikel I van dit besluit de invasieve uitheemse soorten Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*), waaronder de dwergvariëteit van de Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica var.compacta*) die als cultuurplant wordt verkocht, de Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*), en de bastaardduizendknoop (Fallopia x bohemica) (hierna te noemen: Aziatische duizendknopen) door aanwijzing in het Bnb onder de reikwijdte van het verbod om invasieve exoten te verhandelen of in bezit te hebben gebracht. Met het handelsverbod op de Aziatische duizendknopen wordt uitvoering gegeven aan de op 15 december 2019 door de Tweede Kamer aangenomen motie van kamerlid Bromet (Groenlinks), waarin de regering wordt verzocht de verkoop van de Japanse duizendknoop per 1 maart 2020 te verbieden.[374] In de aangenomen motie van het kamerlid Bromet wordt enkel de «Japanse duizendknoop» genoemd. De Japanse duizendknoop is de benaming die in de volksmond gebruikt wordt om de hiervoor genoemde Aziatische duizendknopen te duiden. Om recht te doen aan de bedoeling van de aangenomen motie worden de genoemde Aziatische duizendknopen onder de reikwijdte van het handelsverbod gebracht.
Met artikel II van onderhavig besluit wordt de aanwijzing in het Bnb van de Aziatische duizendknopen beleidsneutraal voortgezet in het Bal. In deel I, paragraaf 2, van deze inleiding en de artikelsgewijze toelichting wordt hier nader op ingegaan.

In artikel III van dit besluit wordt bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl (zoals ingevoegd door het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet) gewijzigd. Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (PbEU L 317) (hierna: EU-verordening invasieve uitheemse soorten) beoogt verdringing van Europese soorten door invasieve exoten tegen te gaan. De EU-verordening invasieve uitheemse soorten strekt ertoe de nadelige gevolgen voor de biodiversiteit van zowel de opzettelijke als onopzettelijke introductie en verspreiding in de Unie van invasieve uitheemse soorten te voorkomen, tot een minimum te beperken en te matigen. Behalve in enkele concrete verboden die de verspreiding van invasieve exoten moeten tegengaan,[375] voorziet de EU-verordening invasieve uitheemse soorten in de verplichting voor lidstaten om uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen ten aanzien van invasieve uitheemse soorten te treffen.[376] De bepalingen van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten gelden ten aanzien van de soorten, opgenomen op de Unielijst. In bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl zijn de invasieve uitheemse soorten die zijn opgenomen op de Unielijst aangewezen ten aanzien waarvan het provinciebestuur de verantwoordelijkheid heeft voor uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen. Artikel III van onderhavig besluit voorziet in een actualisatie van bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl door de toevoeging van zestien invasieve uitheemse soorten. De zestien invasieve uitheemse soorten die worden toegevoegd aan bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl zijn onder de Wnb reeds aangewezen als invasieve uitheemse soorten, voor de bestrijding en beheersing waarvan gedeputeerde staten van provincies al verantwoordelijk waren op grond van de Wnb.[377]
Met artikel III van onderhavig besluit wordt de aanwijzing van invasieve uitheemse soorten in bijlage 10 behorende bij artikel 3.31, eerste lid, van de Regeling natuurbescherming (hierna: Rnb) beleidsneutraal voortgezet in het Bkl.
In deel I, paragraaf 3, van deze toelichting en in de artikelsgewijze toelichting wordt hier nader op ingegaan.

Met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet worden in de Omgevingswet waar nodig aanvullende bepalingen op het terrein van natuur opgenomen.[378] De specifieke regels voor de bescherming van natuurwaarden die zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), het Bnb en de Rnb worden geïntegreerd in het stelsel van de Omgevingswet. Een beperkt deel van de regels van de Wnb belandt in de Omgevingswet. Het grootste deel van de regels wordt overeenkomstig het systeem van de Omgevingswet tezamen met de regels van het Bnb opgenomen in het Bal, het Bkl en het Omgevingsbesluit (hierna: Ob) door middel van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet. De overgang van alle regels gebeurt op beleidsneutrale wijze.
Het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet is op 21 januari 2020 gepubliceerd in het Staatsblad en zal naar verwachting met ingang van 1 juli 2022 in werking treden.[379] Het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet kan niet meer gewijzigd worden, waardoor een aparte algemene maatregel van bestuur nodig is om de hierna te noemen wijzigingen te kunnen opnemen in het Bal en het Bkl en met ingang van 1 juli 2022 in werking te laten treden.
Dit besluit strekt zowel tot wijziging van het Bnb als het Bal en het Bkl.

374 Kamerstukken II 2019/20, 33 576, nr. 171.
375 Artikel 7 van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten.
376 Artikelen 17, 19 en 20 van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten.
377 Stcrt. 2020, 63947.
378 Stb. 2020, 310.
379 Stb. 2021, 22.

In deel I, paragraaf 4, van de nota van toelichting worden de gevolgen voor de regeldruk en het advies van het Adviescollege Toetsing Regeldruk behandeld. In deel I, paragraaf 5, wordt ingegaan op de uitkomsten van de internetconsultatie van het besluit en op de uitkomsten van de overleggen die gevoerd zijn met belanghebbenden. In deel I, paragraaf 6, wordt de parlementaire voorhang behandeld. In deel I, paragraaf 7, wordt ingegaan op de notificatieprocedure. Deel I, paragraaf 8, bespreekt de inwerkingtreding van het onderhavige besluit en de samenloop met de totstandkoming van regelgeving onder de Omgevingswet. In deel II van de nota van toelichting is een artikelsgewijze toelichting opgenomen.

2 Handelsverbod invasieve uitheemse Aziatische duizendknopen (artikelen I en II)

2.1 Inleiding

Het uitgangspunt van het Nederlands exotenbeleid is de EU-verordening invasieve uitheemse soorten, die beoogt nadelige gevolgen voor de biodiversiteit van zowel de opzettelijke als onopzettelijke introductie en verspreiding in de Europese Unie van invasieve uitheemse soorten te voorkomen, tot een minimum te beperken en te matigen.[380] De bepalingen van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten gelden ten aanzien van de soorten, opgenomen op de in deel I, paragraaf 1, van deze toelichting genoemde Unielijst. Aziatische duizendknopen zijn invasieve uitheemse soorten die (nog) niet op deze Unielijst staan, maar waarvoor het wenselijk is dat een maatregel wordt getroffen om introductie en verspreiding van de soorten in het Nederlandse milieu te beperken. Deze maatregel betreft een verbod om te handelen in invasieve uitheemse Aziatische duizendknopen.

In juni 2020 heeft het onafhankelijke Bureau Risicobeoordeling (BuRo) van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) een advies uitgebracht over Aziatische duizendknopen.[381] BuRo adviseert onder meer het nemen of stimuleren van maatregelen om nieuwe vestiging en verdere verspreiding van Aziatische duizendknopen of van levensvatbare delen van genoemde planten tegen te gaan, onder meer door het stoppen van de handel in Aziatische duizendknopen. Aziatische duizendknopen hebben zich door heel Nederland verspreid in zowel stedelijke als natuurlijke gebieden en op een verscheidenheid aan bodems. Eenmaal gevestigde planten zijn moeilijk te bestrijden. Aziatische duizendknopen kunnen zich zeer gemakkelijk verspreiden via levensvatbare delen van de planten (zaad, wortel- en stengeldelen) in maaisel, grond en compost. Recent is bekend geworden dat de plant in Nederland ook kiemkrachtig zaad kan vormen.

Onder meer terreineigenaren, gemeenten en projectontwikkelaars hebben last van ecologische en economische schade die deze planten veroorzaken aan natuur, publieke ruimte, infrastructuur en bouwconstructies. Naast de maatschappelijke schade die Aziatische duizendknopen veroorzaken, worden er ook kosten gemaakt om Aziatische duizendknopen te bestrijden. Provincies en waterschappen bestrijden Aziatische duizendknopen, omdat deze planten problematisch zijn voor natuurgebieden vanwege de ecologische schade die ze aanrichten en voor waterwerken in verband met de waterveiligheid. De bestrijding van Aziatische duizendknopen is lastig, kostbaar en vergt in sommige omstandigheden de inzet van gewasbeschermingsmiddelen als daarvoor op grond van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden een toelating is afgegeven of een vrijstelling is verleend. Hoewel de soorten op veel plaatsen worden bestreden en er zowel in Nederland als buiten Nederland veel bestrijdingsproeven zijn uitgevoerd, blijken de resultaten per locatie van de bestrijdingsproeven sterk te verschillen.
Steeds meer partijen passen het «Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen» toe.[382] Dit protocol biedt handvatten om verspreiding van Aziatische duizendknopen tegen te gaan en de duizendknopen te beheersen en verwijderen. Toepassing van dit protocol brengt kosten met zich. Ook wordt tijd en geld geïnvesteerd in kennisontwikkeling en -deling door onder meer samenwerkende organisaties van het Nederlands Expertise Centrum Exoten en het Kennisnetwerk Invasieve Exoten, werkgroepen van provincies en waterschappen, terreineigenaren en andere kennisinstellingen en consultants.

380 Artikel 1 van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten.
381 https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/advies-van-buro-over-de-risicos-van-vier-aziatische-duizendknopen-in-nederland
382 https://bestrijdingduizendknoop.nl/protocol/

Een handelsverbod is een preventieve maatregel om ecologische en economische schade te voorkomen. Brancheorganisaties en vakpers informeren kwekers, veilingen, tuincentra, hoveniers en bloemisten al meerdere jaren over de schadelijkheid van Aziatische duizendknopen met als gevolg dat nauwelijks nog handel plaatsvindt. De meeste bedrijven zijn zelf al vrijwillig gestopt met de teelt en handel. Desondanks vindt nog steeds sporadisch handel plaats in Aziatische duizendknopen of levensvatbare delen daarvan. Het gaat met name om de cultivar *Fallopia japonica var. compacta* die als tuinplant wordt verkocht en stengels van Aziatische duizendknopen die verwerkt worden in sierboeketten. De handel kan plaatsvinden bij kwekers, veilingen, tuincentra, hoveniers en bloemisten, maar ook via internet of lokaal via particulieren. Een handelsverbod op Aziatische duizendknopen beoogt nieuwe introducties in het milieu te voorkomen.

De geringe verkoopopbrengsten staan niet in verhouding tot de omvang van de maatschappelijke schade. Daarnaast zijn er alternatieve sierplanten waar marktpartijen op over kunnen stappen die het publieke belang niet schaden en geen risico voor de natuur en het milieu zijn. Een dwingend handelsverbod is noodzakelijk om bedrijven en particulieren die, ondanks de tijdige voorlichting over de schadelijkheid van de planten en het advies van de brancheorganisaties aan de aangesloten marktpartijen om te stoppen met de teelt en handel, niet zijn gestopt, aan te sporen om hun handelsactiviteiten ten aanzien van de Aziatische duizendknopen te beëindigen.

2.2 Verhouding tot de EU-verordening invasieve uitheemse soorten

Met een handelsverbod op de Aziatische duizendknopen wordt uitvoering gegeven aan artikel 12, eerste lid, van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten. In artikel 12, eerste lid, van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten is bepaald dat lidstaten een nationale lijst van voor een lidstaat zorgwekkende invasieve uitheemse soorten kunnen opstellen in aanvulling op de Unielijst. De lidstaten kunnen op hun grondgebied voor de soorten op de nationale lijst maatregelen als bedoeld in de artikelen 7, 8, 13 tot en met 17, 19 en 20 van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten toepassen. In artikel I van onderhavig besluit is geregeld dat het verboden is om de planten van de aangewezen plantensoorten te verhandelen. Het handelsverbod is een verbodsbepaling als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdelen e en f, van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten.

2.3 Wijziging Besluit natuurbescherming

Op grond van artikel 3.39 van de Wnb kan een invasieve exoot door aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur onder de reikwijdte van het verbod om invasieve exoten te verhandelen of in bezit te hebben worden gebracht. Het instellen van een handelsverbod ten aanzien van invasieve exoten vergt een afweging die het belang van individuele provincies overstijgt, reden waarom de aanwijzing centraal moet gebeuren bij algemene maatregel van bestuur.
Het doel van preventie van de introductie en verspreiding van Aziatische duizendknopen in de Nederlandse natuur kan niet even goed worden bereikt door minder vergaande instrumenten, zoals convenanten met de brancheorganisaties en voorlichting. Georganiseerde marktpartijen zijn nu reeds op de hoogte van de schadelijkheid van de Aziatische duizendknopen en vanuit brancheorganisaties en vakpers vindt al jaren voorlichting plaats. Het grootste deel van de markt is vrijwillig gestopt met verkoop en handel. Echter, niet alle partijen zijn aangesloten bij een brancheorganisatie, waardoor het niet mogelijk is om op vrijwillige basis afspraken te maken over een handelsbeëindiging tussen de brancheorganisaties en niet aangesloten marktpartijen. Daarnaast vindt ook handel plaats via internet en lokaal door particulieren. Er zijn indicaties dat wildpluk plaatsvindt van Aziatische duizendknopen in de publieke ruimte, waarna deze verwerkt worden in boeketten. Om ook deze handelingen te stoppen is een handelsverbod nodig.

In de Rnb wordt, tegelijk met de aanwijzing van de Aziatische duizendknopen in het Bnb, in een vrijstelling voorzien, voor zover de EU-verordening invasieve uitheemse soorten daar ruimte voor biedt, en voor zover een vrijstelling verantwoord is in het licht van de doelstelling om het risico op verspreiding van de Aziatische duizendknopen in het milieu te verkleinen. Een vrijstelling is noodzakelijk omdat het uit de aanwijzing van de Aziatische duizendknopen voortvloeiende wettelijke verbod op het verhandelen en in bezit hebben van aangewezen soorten verder voert dan wenselijk is. Het is niet wenselijk het bezit, anders dan voor commerciële doeleinden, te verbieden. Aziatische duizendknopen zijn in Nederland al wijdverspreid in het milieu. Bij soorten die zich gevestigd hebben in het milieu is er vaak geen sprake van opzet, omdat hun voortplanting en verspreiding in het milieu moeilijk kan worden voorkómen vanwege de invasieve eigenschappen van de plant. Deze planten kunnen onopgemerkt groeien in de publieke ruimte, bij andere terreineigenaren en in tuinen van particulieren. Terreineigenaren en particulieren met tuinen kunnen hierdoor overlast en schade ondervinden. De bestrijding van de planten is kostbaar en niet eenvoudig. Het is niet redelijk om terreineigenaren of particulieren in dat geval te bestraffen voor de aanwezigheid van Aziatische duizendknopen. Tevens is een verbod op het bezit, anders dan voor commerciële doeleinden, niet handhaafbaar, omdat de planten zo wijd verspreid zijn.

De wijziging van de Rnb zal zien op een vrijstelling van het verbod op het in bezit hebben, anders dan voor commerciële doeleinden, van Aziatische duizendknopen. Tevens is het gelet op de ruime definitie van «verhandelen» in de Wnb nodig om gedeeltelijke vrijstelling te verlenen van het handelsverbod. Onder verhandelen wordt in de Wnb verstaan het onder zich hebben, te koop vragen, kopen, verwerven, verkopen, vervoeren, ten vervoer aanbieden, afleveren, gebruiken voor commercieel gewin, huren, verhuren, ruilen, of ten verkoop, vervoer, verhuur of ruil aanbieden, voorradig hebben of voorhanden hebben.[383] Het is wenselijk om het onder zich hebben en voorhanden hebben, anders dan voor commerciële doeleinden, van Aziatische duizendknopen vrij te stellen van het verbod om Aziatische duizendknopen te verhandelen. Tevens is een uitzondering gewenst voor het verhandelen in Aziatische duizendknopen, indien deze activiteiten plaatsvinden in het kader van uitroeiing, bestrijding of beheersing van Aziatische duizendknopen en onder de voorwaarde dat geen verdere verspreiding of introductie in het milieu plaatsvindt.
Daarnaast zal vrijstelling worden verleend voor het verhandelen of in bezit hebben van dode delen van exemplaren van Aziatische duizendknopen. Dit is noodzakelijk omdat Aziatische duizendknopen planten zijn, en planten in de Wnb zijn gedefinieerd als planten in al hun ontwikkelingsstadia, levend of dood, delen van planten, uit planten verkregen producten, geënte planten, of andere zaken voor zover uit een begeleidend document, de verpakking, een merk of etiket, of uit andere omstandigheden blijkt dat het gaat om delen van planten of daaruit verkregen producten.[384] In de definitie van «planten» op grond van de Wnb gaat het ook om bijvoorbeeld zaden of kiemen van planten. Aziatische duizendknopen kunnen zich zeer gemakkelijk verspreiden via levensvatbare delen van de planten (zaad, wortel- en stengeldelen) in maaisel, grond en compost. Aziatische duizendknopen kunnen zich echter niet verspreiden en reproduceren als ze dood zijn of via dode delen of producten van de planten. Een handelsverbod op dode Aziatische duizendknopen en dode delen of producten daarvan levert derhalve geen bijdrage aan de doelstelling om het risico op verspreiding van de Aziatische duizendknoop in het milieu te verkleinen. Door in een vrijstelling te bepalen dat dode delen of producten van Aziatische duizendknopen zijn uitgezonderd van het handelsverbod, blijft het mogelijk om de handel voort te zetten in onder meer biomassagewas, tincturen, theeën en capsules, waarbij het risico op verspreiding van reproduceerbare delen niet aanwezig is. Artikel 3.40 van de Wnb biedt de basis voor een vrijstelling bij ministeriële regeling, evenals overigens voor de verlening van ontheffing in individuele gevallen, zodat van geval tot geval kan worden bezien of in de gegeven omstandigheden een aanvullende uitzondering op het handelsverbod verantwoord is.

Regels die gesteld worden bij of krachtens artikel 3.39 van de Wnb worden op grond van de Wnb door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: de minister) uitgevoerd. De minister is bevoegd een last onder bestuursdwang op te leggen bij overtreding van het handelsverbod.[385]
Gedragingen in strijd met het handelsverbod op Aziatische duizendknopen zijn daarnaast aangewezen als economisch delict als bedoeld in artikel 1a, onderdeel 2°, van de Wet op de economische delicten. Delicten die opzettelijk zijn begaan, worden als misdrijf bestraft met ten hoogste zes jaar gevangenisstraf, een taakstraf of een boete van de vijfde categorie.[386] Bij gebreke van opzet worden zij als overtreding bestraft met hechtenis van maximaal zes maanden, een taakstraf of een boete van de vierde categorie.[387]

2.4 Wijziging Besluit activiteiten leefomgeving

Met het Bal wordt invulling gegeven aan artikel 4.3 van de Omgevingswet, dat een grondslag biedt voor het bij algemene maatregel van bestuur stellen van algemene rijksregels. Tot de regels waarover op grond van artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, algemene rijksregels moeten worden gesteld behoren regels over activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben.[388] Over deze activiteiten moeten regels worden gesteld vanwege de directe gevolgen die zij voor de fysieke leefomgeving kunnen hebben. Het nieuwe artikel 11.109a van het Bal (artikel II van dit besluit) heeft tot doel om de verdere verspreiding van de invasieve uitheemse Aziatische duizendknopen te voorkomen en geeft invulling aan artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder n, van de Omgevingswet.
Handelen in strijd met voorschriften, gesteld bij of krachtens artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder n, Omgevingswet is op grond van artikel 1a, onderdeel 2°, van de Wet op de economische delicten een strafbaar feit.[389]

383 Artikel 1.1, tweede lid, van de Wnb.
384 Artikel 1.1, tweede lid, van de Wnb.
385 Artikel 7.2, tweede lid, onder c, van de Wnb.
386 Artikel 6, eerste lid, onder 1°, van de Wet op de economische delicten.
387 Artikel 6, eerste lid, onder 5°, van de Wet op de economische delicten.
388 Artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder n, Omgevingswet.
389 Kamerstukken II 2018/19, 34 985, nr. 7.

De minister is bevoegd tot het stellen van maatwerkvoorschriften, het nemen van op rechtsgevolg gerichte besluiten met het oog op natuurbescherming, over de in het nieuwe artikel 11.109a van het Bal (artikel II van het besluit) opgenomen regels, aangezien het nieuwe artikel 11.109a van het Bal ziet op activiteiten waarmee een provincie-overstijgend belang is gemoeid.
Op grond van artikel 11.25, tweede lid, onder b, van het Bal (zoals ingevoegd door het Aanvullingsbesluit natuur) kan de minister een maatwerkvoorschrift stellen voor het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten en producten. De minister is daarnaast ook bevoegd om een maatwerkvoorschrift te stellen voor activiteiten die de introductie of verspreiding van invasieve uitheemse soorten tot gevolg hebben of kunnen hebben.[390]
Het begrip «verhandelen» in de bijlage, onderdeel A, bij de Omgevingswet is enger gedefinieerd dan in de Wnb. Onder «verhandelen» wordt in de Omgevingswet verstaan: aankopen, te koop vragen, verwerven voor commerciële doeleinden, tentoonstellen voor commerciële doeleinden, gebruik met winstoogmerk, verkopen, in bezit hebben met het oog op verkoop, ten verkoop aanbieden of vervoeren met het oog op verkoop. Daarmee valt het in bezit hebben, niet met het oogmerk om de Aziatische duizendknopen te verkopen, niet onder het handelsverbod en is het stellen van maakwerkvoorschriften ten aanzien van het in bezit hebben, anders dan voor commerciële doeleinden, niet aan de orde. Daarnaast biedt de Omgevingswet ruimte om de bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels te beperken tot planten, of delen of producten daarvan als zaden of kiemen, die zich kunnen voortplanten. Daardoor is het niet nodig om de mogelijkheid te bieden om maatwerkvoorschriften te stellen die er voor zorgen dat dode Aziatische duizendknopen of dode delen of producten van deze planten niet onder de reikwijdte van het handelsverbod vallen.

In paragraaf 2.3 van de nota van toelichting is toegelicht dat in de Rnb, tegelijk met de aanwijzing van de Aziatische duizendknopen in het Bnb, in een vrijstelling wordt voorzien van het handelsverbod in Aziatische duizendknopen, indien de handelsactiviteiten plaatsvinden in het kader van uitroeiing, bestrijding of beheersing van Aziatische duizendknopen en onder de voorwaarde dat geen verdere verspreiding of introductie in het milieu plaatsvindt.
Het tweede lid van artikel 11.109a van het Bal continueert deze vrijstelling onder de Omgevingswet. De precieze in acht te nemen voorwaarden en beperkingen worden opgenomen in de Omgevingsregeling, op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet. Het tweede lid is zodanig ruim geformuleerd, dat in voorkomend geval de vrijstelling ook zou kunnen worden toegepast ten aanzien van andere plantensoorten die door aanwijzing in artikel 11.109a, eerste lid, van het Bal onder de reikwijdte van het handelsverbod worden gebracht.

2.5 Gevolgen

De handel in Aziatische duizendknopen vindt thans op zeer beperkte schaal plaats. Met de overkoepelende organisaties voor de bloemen- en plantensector is naar aanleiding van de aangenomen motie gesproken over de handel in Aziatische duizendknopen. Daaruit is naar voren gekomen dat de koepelorganisaties hun aangesloten leden al langer informeren via vakbladen over de schadelijkheid van Aziatische duizendknopen en hen aansporen om de handel op vrijwillige basis te beëindigen. Daarnaast zijn de koepelorganisaties over de aangenomen motie en het handelsverbod op Aziatische duizendknopen geïnformeerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dat de Aziatische duizendknopen schade toebrengen aan de Europese natuur is evident. Om deze reden is er voor gekozen om het aanwijzen van de Aziatische duizendknopen niet uit te stellen. Het handelsverbod zal op 1 januari 2022 van kracht worden. Vanaf het moment dat is aangekondigd dat er een handelsverbod komt op Aziatische duizendknopen zijn de handelaren in de gelegenheid geweest om hun voorraden uit te putten.[391] Er zijn geen meldingen bekend van bezwaren onder kwekers en handelaren tegen de aanwijzing van de Aziatische duizendknopen vanwege de commerciële belangen van deze sector en het ontbreken van een overgangsperiode. Dit komt naar verwachting doordat de teelt en handel nauwelijks plaatsvindt.
Vanwege de geringe omvang van de handel in Aziatische duizendknopen, geeft de sector aan geen inschatting te kunnen geven van de hoogte van een omzetverlies waar een handelsverbod op de Aziatische duizendknopen voor kwekers of handelaren op jaarbasis toe zou leiden. Gelet hierop is de kans zeer marginaal dat de aanwijzing van de plantensoorten gaat leiden tot financiële claims vanuit deze sector. De tijdige communicatie over een handelsverbod heeft de marktpartijen een adequate mogelijkheid geboden om hun schade te beperken en over te schakelen naar andere plantensoorten om te verhandelen.

390 Artikel 11.25, tweede lid, onder c, van het Bal.
391 Kamerstukken II 2019/20, 33 576, nrs. 171 en 189.

De aanwijzing van de Aziatische duizendknopen en het daarmee verbonden handelsverbod, waarbij een overgangstermijn achterwege wordt gelaten, maakt onder deze omstandigheden, namelijk het ontbreken van commerciële belangen van de sector bij het handelsverbod op Aziatische duizendknopen, geen inbreuk op het door het Eerste Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) gewaarborgde recht op eigendom van de marktpartijen. Als er al sprake is van inmenging in het eigendomsrecht, gaat het om de regulering van eigendom en niet om ontneming van eigendom.
Indien er bij hoge uitzondering financiële claims zijn te onderbouwen, zal beoordeeld worden of financiële nadeelcompensatie aan de orde is.

3 Actualisatie bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl (artikel III)

De EU-verordening invasieve uitheemse soorten voorziet in de verplichting voor lidstaten om uitroeiingsmaatregelen, beheersmaatregelen en herstelmaatregelen ten aanzien van invasieve uitheemse soorten te treffen. De bepalingen van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten gelden ten aanzien van de soorten, opgenomen op de Unielijst. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in artikel 3.69 van het Bkl aangewezen als de bevoegde instantie als bedoeld in de verordening. De provincies zijn op grond van artikel 3.67 van het Bkl belast met preventie-, bestrijdings- en beheermaatregelen ten aanzien van de in bijlage VC bij het Bkl genoemde invasieve exotensoorten. Deze taak betreft de soorten invasieve exoten waarover eerder overeenstemming is bereikt met de provincies. Uitbreiding van deze taak zal uitsluitend gebeuren als de provincies daarmee instemmen. De op te stellen rapportage aan de Europese Commissie en de door provincies daarvoor te verstrekken gegevens zijn geregeld in het Ob.[392] Voor de overige soorten berust deze taak bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op grond van artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 4°, van de Omgevingswet, zoals gewijzigd door de Aanvullingswet natuur Omgevingswet.
Met artikel III van onderhavig besluit wordt de aanwijzing van invasieve uitheemse soorten in bijlage 10 behorende bij artikel 3.31, eerste lid, van de Rnb beleidsneutraal voortgezet in het Bkl. Deze zestien invasieve uitheemse soorten die bij wijziging van bijlage 10 behorende bij artikel 3.30a, eerste lid, van de Rnb[393] reeds zijn aangewezen als invasieve uitheemse soorten, voor de bestrijding en beheersing waarvan gedeputeerde staten van provincies al verantwoordelijk waren op grond van de Wnb, komen overeen met de bij Uitvoeringsverordening (EU) 2019/1262 van de Commissie van 25 juli 2019 tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 om de lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten te actualiseren (PbEU 2019, L 199) aan de Unielijst toegevoegde invasieve uitheemse soorten, met uitzondering van de gestreepte koraalmeerval. De gestreepte koraalmeerval is niet opgenomen in bijlage 10, omdat het een mariene soort betreft die niet in provinciaal gebied kan voorkomen. De gestreepte koraalmeerval kan zich bovendien niet in de Noordzee vestigen of handhaven.

4 Lasten en andere effecten van de wijziging van het Bnb, het Bal en het Bkl

4.1 Regeldruk

Per 1 januari 2022 geldt er een handelsverbod op Aziatische duizendknopen. Ingeschat wordt dat het grootste deel van de kwekers en handelaren hun bedrijfsvoering, zoals (digitale) inkoopsystemen, zodanig heeft aangepast dat met ingang van voormelde datum de kwekers en handelaren voldoen aan het handelsverbod dat wordt opgenomen in het Bnb (artikel I van onderhavig besluit). Door de wijzigingen in dit besluit worden geen administratieve lasten voorzien. Voor bepaalde activiteiten, waaronder de handel in dode delen van de plant, zal vrijstelling bij ministeriële regeling worden verleend. Mogelijke verzoeken om ontheffing op grond van artikel 3.40 van de Wnb worden niet verwacht.

Het toevoegen van artikel 11.109a aan paragraaf 11.2.10 van het Bal (artikel II van onderhavig besluit) betreft een beleidsneutrale voortzetting van de aanwijzing van de Aziatische duizendknopen in het Bnb en heeft geen gevolgen voor de regeldruk.

De wijziging van bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl (artikel III van onderhavig besluit) betreft een beleidsneutrale voortzetting van de aanwijzing van de soorten in bijlage 10 bij de Rnb en heeft geen gevolgen voor de regeldruk.

392 Artikel 10.36c Ob.
393 Stcrt. 2020, 63947

Gelijktijdig met het in consultatie brengen van dit besluit is het voor advies aangeboden aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). ATR beoordeelt alle wet- en regelgeving op nut en noodzaak, minder belastende alternatieven, een werkbare uitvoering van de naleving van de regelgeving door de doelgroepen en het effect van regeldruk voor de beoordeling van met name de effecten van regeldruk die deze nieuwe regelgeving met zich mee zal brengen voor de doelgroepen. ATR heeft, in een schriftelijke reactie op het verzoek om een formeel advies over het besluit te geven, aangegeven dat over het onderhavig besluit geen formeel advies wordt uitgebracht, omdat de gevolgen voor de regeldruk niet significant zijn.

4.2 Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Handelsverbod invasieve uitheemse Aziatische duizendknopen (artikelen I en II)
Voor de uitvoerings- en handhavingsorganisaties betekent het handelsverbod geen significante wijziging van taken. Het toezicht en de (bestuursrechtelijke) handhaving op Aziatische duizendknopen sluit aan bij de huidige toezicht- en (bestuursrechtelijke) handhavingstaken die reeds door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de NVWA worden verricht in het kader van de EU-verordening invasieve uitheemse soorten.[394] De juridische grondslag voor het toezicht en de (bestuursrechtelijke) handhaving van het handelsverbod op Aziatische duizendknopen is anders dan de EU-verordening invasieve uitheemse soorten en zal (eenmalig) ingeregeld moeten worden. Het aantal handhavingszaken wordt ingeschat als gering. Verder zullen nog uitvoeringskosten worden gemaakt voor communicatie en voorlichting. Deze zullen gering zijn, omdat de problematiek rond Aziatische duizendknopen algemeen bekend is.

Onderhavig besluit is in nauwe samenwerking met de NVWA tot stand gekomen en voor een HUF-toets (handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid, fraudegevoeligheid) aan haar voorgelegd. Het onderhavig besluit is handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig bevonden. De NVWA beveelt in de HUF-toets aan om het handelsverbod in Aziatische duizendknopen te evalueren. In lijn met hetgeen in de HUF-toets wordt voorgesteld zullen de effecten van het handelsverbod worden gemonitord. In de HUF-toets geeft de NVWA aan dat de handhaafbaarheid van het handelsverbod in Aziatische duizendknopen zou kunnen worden geoptimaliseerd met de introductie van het instrument van de bestuurlijke boete. De opmerking over een bestuurlijke boetemogelijkheid moet worden bezien in de bredere context van de natuurregelgeving en heeft daarom niet geleid tot aanpassing van het onderhavig besluit. In de HUF-toets wordt opgemerkt dat door de NVWA een uitspraak kan worden gedaan over de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van het totale wettelijke stelsel met betrekking tot de Aziatische duizendknopen en welke extra middelen daar eventueel voor benodigd zijn. In lijn met het voorstel van de NVWA wordt de ministeriële regeling waarmee wordt voorzien in een gedeeltelijke vrijstelling van het handels- en bezitsverbod voor een HUF-toets aan de NVWA voorgelegd.

Actualisatie bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl (artikel III)
De lasten voor de provincies vloeien direct voort uit de aanvulling op de in bijlage 10 bij de Rnb genoemde soorten. De wijziging van bijlage VC bij artikel 3.67 van het Bkl (artikel III van onderhavig besluit) betreft een voortzetting van de aanwijzing van de soorten in bijlage 10 bij de Rnb en heeft geen gevolgen voor de uitvoeringslasten.

4.3 Effecten voor het milieu

De effecten van deze wijzigingen voor het milieu zijn positief. Het handelsverbod draagt ertoe bij dat nieuwe introducties en verspreiding van Aziatische duizendknopen in het milieu als gevolg van handel in deze planten in Nederland worden voorkomen. Aziatische duizendknopen zijn invasieve uitheemse soorten die hoge maatschappelijke kosten met zich meebrengen in de vorm van ecologische en economische schade, bestrijdingskosten, de inzet van gewasbeschermingsmiddelen en de toepassing van het Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen. Daarnaast kunnen deze planten de veiligheid van waterkeringen aantasten.

5 Consultatie

Over onderhavig besluit heeft een internetconsultatie plaatsgevonden in de periode van 16 oktober 2020 tot en met 20 november 2020. Er zijn in totaal 19 reacties binnengekomen, die allen openbaar zijn. De reacties zijn afkomstig van overheden, het Kennisnetwerk Invasieve Exoten namens diverse overheden en kennisorganisaties, de Stichting platform Stop invasieve exoten, bedrijven, adviseurs en particulieren.

394 Artikel 7.1, eerste lid, onderdeel a, van de Wnb in samenhang met artikel 6.1 van de Rnb.

Er zijn geen bezwaren tegen het handelsverbod binnengekomen. De meeste reacties bevestigen dat het voorgenomen handelsverbod een goede zaak is. De algemene teneur is dat een preventieve aanpak de meest kosteneffectieve aanpak is, omdat bestrijding moeilijk en kostbaar is. In de reacties wordt aangegeven dat een preventieve aanpak alleen efficiënt is als deze ook tijdig wordt ingezet en de rijksoverheid wordt verzocht dit middel in de toekomst in een vroeger stadium in te zetten.

Er zijn meerdere verzoeken binnengekomen om in aanvulling op de soorten die in het onderhavige besluit worden aangewezen meer soorten aan te wijzen. Vier specifieke soorten zijn genoemd:
1 Afghaanse duizendknoop (*Persicaria wallichii*);
2 Chinese bruidssluier (*Fallopia baldschuanica*);
3 Watercrassula (*Crassula helmsii*);
4 Himalaya-braam (*Rubus armeniacus*);

Een handelsverbod kan alleen voor specifieke soorten worden ingesteld, indien daarvoor een gedegen onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven. Voor het handelsverbod op de Aziatische duizendknopen is het advies van BuRo gevolgd. De hiervoor genoemde soorten in de verzoeken worden individueel langsgelopen:

1 Afghaanse duizendknoop (persicaria wallichii):
In dit besluit is het advies van BuRo gevolgd en daarin wordt de
Afghaanse duizendknoop ook behandeld. Voor een handelsverbod op de Afghaanse duizendknoop ontbreekt in de risicobeoordeling voldoende onderbouwing. Afghaanse duizendknoop komt weinig voor in Nederland. De soort behoort niet tot de *Fallopia*, maar tot de *Persicaria*. Er zijn geen aanwijzingen dat deze soort kan kruisen met de drie Aziatische duizendknopen uit het ontwerpbesluit. BuRo heeft daarom niet het advies gegeven tegen deze soort maatregelen te nemen. Voor verdere details zie het hiervoor genoemde BuRo advies. Overigens wordt de plaatsing van deze soort op de Unielijst bezien door de Europese Commissie.

2 Chinese bruidssluier (Fallopia baldschuanica):
In dit besluit is het advies van BuRo gevolgd en dit advies behandelt ook de Chinese bruidssluier. Voor een handelsverbod op de Chinese bruidssluier ontbreekt in de risicobeoordeling voldoende onderbouwing. BuRo heeft daarom niet het advies gegeven tegen deze soort maatregelen te nemen. Momenteel wordt de risicobeoordeling van de Chinese bruidssluier bezien door het Wetenschappelijk Forum voor invasieve uitheemse soorten van de Europese Commissie. Indien de risicobeoordeling daartoe aanleiding geeft, zal de Europese Commissie Chinese bruidssluier voordragen voor plaatsing op de Unielijst. Als de Chinese bruidssluier op de Unielijst komt zal een nationaal handelsverbod niets meer toevoegen aan het Europese handelsverbod dat dan van kracht wordt.

3 Watercrassula (Crassula helmsii):
Op 17 december 2020 zijn twee moties door de Tweede Kamer aangenomen, waarin de regering wordt verzocht de verkoop van de watercrassula zo spoedig mogelijk te verbieden.[395] De minister bekijkt momenteel op welke wijze zij invulling wil gaan geven aan deze moties.

4 Himalaya-braam (Rubus armeniacus):
Een handelsverbod kan alleen voor specifieke soorten worden ingesteld indien daarvoor een gedegen onderbouwing van de risico's en maatschappelijke schade kan worden gegeven. Zo'n onderbouwing is er niet voor deze soort.

Europees verbod
In een van de reacties is het verzoek gedaan om zo spoedig mogelijk een Europees verbod in te stellen.
In het advies van BuRo wordt de minister geadviseerd een aantal Aziatische duizendknopen voor te dragen voor plaatsing op de Unielijst. De minister heeft besloten hier opvolging aan te geven.

Uitbreiding handelsverbod
In een reactie wordt verzocht om het handelsverbod uit te breiden tot een «productie en handelsverbod». Hiermee wordt voorkomen dat uitgangsmateriaal of geteelde planten (met name *Fallopia compacta*) via particulieren («stekjesmarkten», internet) of via mogelijk nu nog onbekende routes worden verspreid.

395 Kamerstukken II 2020/21, 33 576, nrs. 211 en 214

Het handelsverbod hoeft niet met de term «productie» te worden uitgebreid, omdat artikel 3.39 van de Wnb het bezit van de planten reeds verbiedt, en daarmee ook de productie (of teelt) van de planten. Daarnaast brengt de ruime begripsbepaling van «verhandelen» (artikel 1.1 van de Wnb) met zich dat het ruilen van stekjes door particulieren via markten of internet onder het handelsverbod valt.

Vrijstelling handelsverbod
Het verzoek is gedaan om in het kader van de circulaire economie de mogelijkheid te houden om bij, of als onderdeel van, de bestrijding van Aziatische duizendknopen op terreinen vrijgekomen natuurlijke restmaterialen als grondstof in te brengen in een materialen kringloop.
Handelsactiviteiten, waaronder afvoer voor verwerking en nuttige toepassingen in het kader van uitroeiing, bestrijding en beheersing zullen worden vrijgesteld van het handelsverbod. De desbetreffende vrijstellingsregeling is in voorbereiding. Daarbij zal worden bepaald dat voor deze handelsactiviteiten passende maatregelen moeten worden getroffen om te voorkomen dat de planten zich kunnen voortplanten of zich kunnen verspreiden.

In een reactie wordt opgemerkt dat het vrijstellen van dode plantendelen van het handelsverbod een potentieel risico met zich brengt. Zaad wordt makkelijk over het hoofd gezien, waardoor er toch kans is op verspreiding naar plekken waar de plant nog niet groeit. Bij verhandeling van dode stengels kan zaad gemakkelijk over het hoofd kan worden gezien.
Zaad is een product van de plant dat leeft en dat zich nog kan voortplanten. Daarmee valt zaad ook onder het handelsverbod. Bij verhandeling van dode stengels zal men zich ervan moeten vergewissen dat geen zaad aanwezig is.

6 Parlementaire voorhang
Het ontwerp van dit besluit (artikelen II en III) is op grond van artikel 23.5 van de Omgevingswet overgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal. Deze voorhang heeft niet geleid tot reacties.

7 Notificatie
Dit besluit is op 16 februari 2021 ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L241) voorgelegd aan de Europese Commissie. De artikelen I en II van het besluit bevatten mogelijk technische voorschriften in de zin van deze richtlijn. Deze bepalingen zijn verenigbaar met het vrije verkeer van goederen; zij zijn evenredig. Van de Commissie is geen reactie ontvangen.

8 Inwerkingtreding
Artikel I van dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2022. Artikelen II en III van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen verschillend kan worden vastgesteld, gelet op de samenhang met de artikelen I, onderdeel A en II van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet. De beoogde inwerkingtredingsdatum van de desbetreffende artikelen van het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet is 1 juli 2022.

Artikel IV (Inwerkingtreding)
Dit artikel regelt de inwerkingtreding. Op de inwerkingtreding van dit besluit is nader ingegaan in deel I, paragraaf 7, van deze nota van toelichting.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten

12 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-109; *Besluit van 31 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-109.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-04-01: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Doel en aanleiding

Deze wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) ziet op het omzetten van de eerder met het Besluit van 29 december 2020 tot wijziging van het Besluit gebruik meststoffen ter uitvoering van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn en tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet teneinde een grondslag op te nemen voor het uitsluitend verstrekken van gegevens via de elektronische weg[396] (hierna: wijzigingsbesluit Bgm) in het Besluit gebruik meststoffen (hierna: Bgm) geïmplementeerde maatregelen uit het zesde actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (Bijlage bij Kamerstukken II 20/21, 33 037, nr. 250). Het gaat hierbij specifiek om de verschuiving van de eerste uitrijddatum voor drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib op zand- of lössgronden voorafgaand aan de teelt van maïs van 15 februari naar 15 maart en de daarbij behorende verplichte melding van de voorgenomen teelt van maïs. Tevens wordt hiermee de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019–2023 omgezet naar de systematiek van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet door een overgangsrechtelijke bepaling hierover op te nemen in het Bal.

1 Wijzigingen

1.1 Omzetting van de aanpassing van de eerste uitrijddatum drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib op zand- en lössgronden voorafgaand aan de teelt van maïs in het Bal

396 Stb. 2021, 2.

In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn (Kamerstukken II, 16/17, 33037-250) is aangekondigd dat per 1 januari 2021 enkele maatregelen zouden worden doorgevoerd rondom de teelt van maïs op zand- en lössgronden waarbij het principe van precisiebemesting uitgangspunt is: de juiste mest wordt op de juiste plaats, op de juiste manier, op het juiste tijdstip en in de juiste hoeveelheid toegediend om zo precies mogelijk te voorzien in de behoefte van gewas en bodem en daarmee emissies zoveel mogelijk te beperken.

Zoals ook opgenomen in de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm is uit eerder wetenschappelijk onderzoek gebleken dat het toepassen van rijenbemesting in maïs, een vorm van precisiebemesting, goed aansluit bij dit principe en tot een vermindering van nitraatuitspoeling leidt[397]. Uit recent onderzoek[398] en praktijkervaringen van agrariërs kwam echter naar voren dat rijenbemesting onder minder optimale omstandigheden tot verdichting van de bodem kan leiden en daardoor kan leiden tot minder opname van stikstof door het gewas met een grotere kans op nitraatuitspoeling naar het grondwater als gevolg.

Om op een andere manier invulling te geven aan precisiebemesting, is door middel van de in het wijzigingsbesluit Bgm opgenomen wijzigingen de uitrijdperiode van drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib voorafgaand aan de teelt van maïs op zand- en lössgronden aangepast. Op deze manier wordt het juiste tijdstip van toepassing gegarandeerd. Op bouwland, waarop dus geen gras als hoofdteelt staat, gelegen op zand- en lössgronden wijzigde de uitrijdperiode van drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib voorafgaand aan de teelt van maïs dan ook van 15 februari tot en met 15 september naar 15 maart tot en met 15 september. De kans dat nitraat en fosfaat uit- of afspoelen door neerslag neemt daarmee af, omdat de periode tussen bemesting en opname door het gewas korter is. Dit voor een periode van twee jaar. In het licht van de voorbereiding van de maatregelen uit het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de uitwerking van de contouren van het nieuwe mestbeleid wordt bezien of deze maatregel aanpassing behoeft.

Om handhaving mogelijk te maken, dient de landbouwer de voorgenomen teelt van maïs uiterlijk op 15 februari te melden bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Deze melding is voor de omzetting naar het Bal vertaald als het verstrekken van gegevens en bescheiden over de teelt van mais. Via een kadastrale of topografische aanduiding dient aangegeven te worden welk perceel het betreft, wat de begrenzing is van de locatie waarop mais wordt geteeld en wat de maximale teeltoppervlakte van het perceel is waarop de maïs geteeld zal gaan worden. Indien drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib wordt uitgereden op dit gemelde perceel voorafgaand aan 15 maart is de landbouwer in overtreding. Ook is de landbouwer in overtreding, wanneer blijkt dat over een perceel geen gegevens en bescheiden zijn verstrekt en hier toch mais wordt geteeld. Omdat in de praktijk soms later dan 15 februari duidelijk wordt op welke percelen maïsteelt plaats zal vinden, is het mogelijk om de reeds verstrekte gegevens en bescheiden uiterlijk op 14 maart te wijzigen. Deze wijziging kan ook inhouden dat de eerdere opgave over het perceel ten aanzien van de teelt van mais wordt ingetrokken. Als de eerdere opgave ingetrokken wordt, is het telen van maïs als hoofdteelt op het desbetreffende perceel voor dat jaar niet meer toegestaan. Er kunnen immers niet nogmaals in de daarvoor opgenomen periode gegevens en bescheiden worden verstrekt. Het is in dat geval, vanaf de dag dat de reeds gedane gegevens en bescheiden zijn gewijzigd in het geval dat dit leidt tot het intrekken van het perceel voor de maisteelt ingetrokken, wel mogelijk om het (deel van een) perceel voor 15 maart te bemesten met drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib.

Deze aanpassing van de uitrijdperiode op bouwland geldt alleen voor drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib. Belangrijke eigenschap van vaste dierlijke mest en steekvast zuiveringsslib is namelijk dat een groot deel van de stikstof in organische gebonden vorm aanwezig is en daardoor pas na langere tijd voor opname van het gewas beschikbaar komt. Ten slotte is voorzien in een uitzondering op de plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden, en het verbod om in de periode van 16 februari tot en met 14 maart drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib te gebruiken op bouwland, gelegen op zandgrond of lössgronden, voor de teelt van maïs dat biologisch is geteeld overeenkomstig de voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens de bioverordening en de teelt van suikermaïs onder folie. Deze teelten zijn niet verenigbaar met een bemesting na 14 maart.

1.2 Opnemen van overgangsrechtelijke bepaling voor de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest

397 Milieueffectrapportage van maatregelen zesde Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Op planniveau. P. Groenendijk, G.L. Velthof, J.J. Schroder, T.J de Koeijer en H.H. Luesink, 2017.
398 https://www.wur.nl/nl/nieuws/Resultaten-drie-jaar-onderzoek-ruitzaai-endrijfmestrijenbemesting-snijmais.htm

De Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019–2023 is een voortzetting van de vrijstellingsregelingen voor bovengronds aanwenden van runderdrijfmest over de perioden 2014 (Stcrt. 2014, 5213), 2015–2016 (Stcrt. 2015, 4198) en 2017–2018 (Stcrt. 2017, nr. 3621). Deze vrijstellingsregelingen zijn destijds ingevoerd naar aanleiding van de motie van Van Gerven c.s. (Kamerstukken II 2012/13, 33 037, nr. 68) in 2013 en bedoeld voor een kleine groep boeren die voldoen aan de voorwaarden zoals die gelden voor het certificaat van de Vereniging tot Behoud van Boer en Milieu (VBBM) en de vereniging Noordelijke Friese Wouden (NFW). De periode van vrijstelling was bedoeld voor vervolgonderzoek en doorontwikkeling. Deze keuze is toegelicht in een brief aan de Tweede Kamer van 5 februari 2014 (Kamerstukken II 2013/14, 33 037, nr. 86).

In de met algemene stemmen aangenomen motie van De Groot en Futselaar (Kamerstukken II 2017/18, 21 501-32, nr. 1115) van 2018, wordt de regering verzocht de vrijstelling onder de huidige voorwaarden met vijf jaar te verlengen teneinde deze periode te gebruiken voor vervolgonderzoek en doorontwikkeling. De Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023 strekte tot uitvoering van deze motie. De vrijstellingsvoorwaarden waren hierin aangescherpt, met name de vereiste mate van beweiding, de registratie daarvan en het toegestane stikstofoverschot op bedrijfsniveau. Daarmee werd de regeling zo goed mogelijk toegespitst op de beoogde beperkte doelgroep en werd de hoeveelheid runderdrijfmest die op deze bedrijven wordt geproduceerd en bovengronds mag worden aangewend op grasland, zoveel mogelijk beperkt.

Met het opnemen van dit overgangsrechtelijke artikel met eerbiedigende werking in het Bal wordt ervoor gezorgd dat ook onder het nieuwe stelsel van de Omgevingswet nog voor de jaren 2022 en 2023 door landbouwers van de Vrijstellingsregeling gebruik kan worden gemaakt. Van belang hierbij is wel dat de landbouwer ofwel degene die de activiteit verricht (volgens de terminologie van het Bal) die van de Vrijstellingsregeling gebruik wil maken in het jaar 2022 ook in het jaar 2021 aan de voorwaarden van de Vrijstellingsregeling moet hebben voldaan. Dit betekent dat een landbouwer die in 2021 niet aan de voorwaarden van de Vrijstellingsregeling heeft voldaan, dan ook in de jaren 2022 en 2023 geen gebruik kan maken van de Vrijstellingsregeling.

2 Effecten bedrijfsleven en overheid

Voor deze effecten wordt verwezen de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm. Deze wijzigen niet significant als gevolg van de beleidsneutrale omzetting van dat besluit naar het Besluit activiteiten leefomgeving.

3 Milieueffecten

Voor deze effecten wordt verwezen de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm. Deze wijzigen niet significant als gevolg van de beleidsneutrale omzetting van dat besluit naar het Besluit activiteiten leefomgeving.

4 Consultatie en voorhang

Nu het hier een beleidsneutrale omzetting van de eerder voor het wijzigingsbesluit Bgm geconsulteerde artikelen betreft is een ontwerp van het onderhavige besluit niet aangeboden voor internetconsultatie. Om dezelfde reden is het onderhavig besluit op grond van artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet niet overgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal, aangezien het ontwerp wijzigingen bevat van ondergeschikte betekenis die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

5 Inwerkingtreding

Voor de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit wordt aangesloten bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

13 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-110; *Besluit van 26 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het opnemen van een plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden over energiebesparende maatregelen en tot wijziging van het Besluit energie-audit*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-110.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-04-01: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

Algemeen

1 Doel en aanleiding

Het Activiteitenbesluit milieubeheer is per 2 mei 2019 aangepast. Deze wijzigingen, waarmee de informatieplicht energiebesparing geïntroduceerd werd, waren indertijd niet opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en het Besluit bouwwerken leefomgeving (hierna: Bbl). Met deze technische omzetting van de bestaande bepalingen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt bedoelde informatieplicht alsnog in het Bal opgenomen. Daarnaast worden enkele wijzigingen doorgevoerd in het Besluit energie-audit in verband met de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet.

2 Inhoud van de wijziging

Artikel 5.15 van het Bal bevat de verplichting tot het treffen van procesgebonden energiebesparende maatregelen, als die maatregelen zich binnen vijf jaar terugverdienen. Het gaat hierbij om maatregelen die betrekking hebben op het proces, maar in sommige gevallen ook op het gebouw en faciliteiten. Deze regel, afkomstig uit artikel 2.15 van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, is onder de Omgevingswet omgezet in het Bal. De energiebesparende maatregelen waar het hier om gaat hebben betrekking op milieubelastende activiteiten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de energiebesparende maatregel waar bij het proces van het drogen van metalen de warmte uit de uitgaande drogerlucht wordt gebruikt voor het voorverwarmen van de ingaande drogerlucht. Het Bbl bevat bepalingen over gebouwgebonden energiebesparende maatregelen. Dat zijn maatregelen ten behoeve van de ruimteverwarming, ventilatie, warmtapwatervoorziening, (ingebouwde) verlichting en eventuele andere gebouwgebonden installaties.

Met dit wijzigingsbesluit wordt artikel 5.15 van het Bal aangepast door een vierde lid toe te voegen en wordt een nieuw artikel (artikel 5.15a) toegevoegd. Deze wijziging van artikel 5.15 en het nieuwe artikel 5.15a zijn de omzetting van een aanpassing van het Activiteitenbesluit milieubeheer en de onderliggende Activiteitenregeling milieubeheer. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer geldt sinds 2 mei 2019 een informatieplicht voor energiebesparende maatregelen en een voorgeschreven rekenmethode voor het berekenen van de terugverdientijd.[399]

De informatieplicht, zoals opgenomen in artikel 5.15a van het Bal, houdt in dat bedrijven iedere vier jaar gegevens en bescheiden moeten verstrekken over de energiebesparende maatregelen die zijn getroffen. De plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden is voor zover het gaat om procesgebonden maatregelen opgenomen in het Bal en voor wat betreft de gebouwgebonden maatregelen in het Bbl.

Om te bepalen welke maatregelen genomen moeten worden kan gebruik gemaakt worden van de lijsten met erkende maatregelen (erkende maatregellijsten: EML). Als er geen EML beschikbaar is of de normadressaat een eigen pakket van afwijkende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar wil treffen, moet er gebruik gemaakt worden van de nieuwe rekenmethodiek voor het bepalen van de terugverdientijd. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de EML is de rekenmethode niet van toepassing, omdat de daarin opgenomen toepasselijke maatregelen een branche-brede terugverdientijd van vijf jaar of minder hebben.
Het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer zijn zoveel mogelijk neutraal omgezet in het Bal. Op een aantal punten is de huidige tekst aangepast om beter aan te sluiten bij het Bal en het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. Deze punten worden hierna toegelicht.
In de eerste plaats heeft de informatieplicht uit het Activiteitenbesluit milieubeheer betrekking op zowel gebouwgebonden als procesgebonden maatregelen. In het Bal wordt alleen een plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden voor maatregelen voor milieubelastende activiteiten geregeld. In het Bbl is de plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden voor gebouwgebonden maatregelen opgenomen. Voor bedrijven en instellingen zal er desalniettemin nog steeds één formulier aangeboden worden om aan beide verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt niet afgeweken van de huidige praktijk. Indien een huurder geen specifieke gebouwmaatregelen kan treffen kan deze dat aangeven op het formulier. Er wordt na de actualisatie van de EML gekeken naar een gebruiksvriendelijkere opzet. Ten tweede hoeft degene die verplicht is gegevens en bescheiden te verstrekken bij de volgende ronde van de informatieplicht niet langer aan te geven tot welke bedrijfstak zijn onderneming behoort. In het Bal wordt namelijk voor de toepassing van de regels over energiebesparing geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende bedrijfstakken. Op het formulier zal wel aangegeven moeten worden welke activiteiten verricht worden en dus in welke bedrijfstak gerapporteerd wordt om de juiste lijst van maatregelen aan te kunnen vinken. Ten derde is een aantal regels die hiervoor waren opgenomen in de ministeriële regeling (Activiteitenregeling milieubeheer) verplaatst naar het niveau van de algemene maatregel van bestuur (Bal). Dit omdat in het stelsel van de Omgevingswet inhoudelijke eisen opgenomen zijn op het niveau van algemene maatregel van bestuur en alle eisen ten aanzien van informatieplichten bij elkaar gehouden worden (geen uitwerking bij ministeriële regeling).

Een andere aanpassing is dat bedrijven, die minder dan een jaar voorafgaand aan het moment van de plicht op grond van artikel 5.15a, eerste lid, van het Bal zijn gestart met een milieubelastende activiteit, niet aan die ronde van de plicht hoeven te voldoen. Bedrijven die opgericht zijn na de datum waarop de gegevens en bescheiden voor de eerste maal verstrekt moeten worden, hoeven hieraan pas de eerst volgende ronde van de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden te voldoen. In het geval dat een bedrijf in het jaar 2024 wordt opgericht, hoeft dit bedrijf dus pas op 1 juli 2027 of indien het deel uitmaakt van een onderneming, bedoeld in artikel 8, vierde lid, van de richtlijn energie-efficiëntie, op 5 december 2027, de gegevens en bescheiden te verstrekken.

De reden hiervoor is dat de rapportage informatieplicht zoals destijds ingevoerd in artikel 2.15, tweede lid van het Activiteitenbesluit milieubeheer is bedoeld als een vierjaarlijkse momentopname van de reeds uitgevoerde energiebesparende maatregelen. Een bedrijf dat ten tijde van de periodieke momentopname nog niet bestond heeft deze plicht niet. Bovendien wordt aangenomen dat wanneer wordt begonnen met een milieubelastende activiteit, deze activiteit voldoet aan de dan geldende regelgeving op het gebied van energiebesparing. Ten slotte wordt op deze manier voorkomen dat degene die met een milieubelastende activiteit begint in het jaar 2025, daarover gegevens en bescheiden moet verstrekken in het jaar 2026 en vervolgens opnieuw ten tijde van de periodieke verplichting daartoe in 2027.

399 Stb. 2019, 167 en Stcrt. 2019, 38941

3 Regeldruk

Het betreft een technische omzetting van regelgeving uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer naar het Bal. De gevolgen voor regeldruk zijn uiteengezet in de nota van toelichting bij de wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Deze omzetting en de toegevoegde verduidelijkingen leveren geen additionele regeldruk op.

4 Overgangsrecht

Uit het overgangsrecht, zoals opgenomen in artikel 5.15c van dit besluit, volgt dat degene die vóór de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet een rapportage informatieplicht heeft ingediend, kan volstaan met het treffen van de maatregelen die vastgelegd waren bij ministeriële regeling op het moment van indiening van de rapportage informatieplicht. Dit voorkomt dat er tot 1 juli 2023 opnieuw gerapporteerd moet worden. Dit overgangsrecht geldt ook voor bedrijven of instellingen die zijn gestart voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet en een rapportage informatieplicht hadden moeten indienen, maar dat nog niet hebben gedaan. Die bedrijven en instellingen moeten nog steeds op grond van artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit milieubeheer voldoen aan de rapportage informatieplicht. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen er namelijk (kleine) verschuivingen optreden in de maatregelen die uitgevoerd moeten worden. Dit omdat onder de Omgevingswet het begrip «inrichting» los wordt gelaten en in plaats daarvan het begrip activiteit wordt gehanteerd als aangrijpingspunt voor de juridische normstelling. Het overgangsrecht voorkomt dat er gerapporteerd moet worden over maatregelen die uiteindelijk niet getroffen hoeven te worden, of dat niet gerapporteerd wordt over maatregelen die juist wel genomen moeten worden. Hiermee wordt de effectiviteit van de informatieplicht geborgd.
Daarnaast voorziet artikel 5.15c van dit besluit in overgangsrecht voor bedrijven en instellingen die vóór de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet op grond van de rijksregels (Activiteitenbesluit milieubeheer) aan de informatieplicht moesten voldoen, maar na inwerkingtreding van de Omgevingswet voor de informatieplicht over procesgebonden maatregelen onder gedecentraliseerde regels vallen. Onder het nieuwe stelsel van de Omgevingswet verhuist een aantal regels over milieubelastende activiteiten van het Rijk naar gemeenten. Deze regels zullen dus niet meer in de rijksregels worden opgenomen, maar komen terecht in het omgevingsplan. Het gaat hierbij om de decentralisering van regels naar het omgevingsplan die vooral betrekking hebben op activiteiten met lokale effecten, zoals bijvoorbeeld horeca en supermarkten. Deze bedrijven en instellingen vallen tot de volgende ronde van de informatieplicht in 2023 nog steeds onder de energiebesparingsplicht en de informatieplicht van vóór de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet. Dit voorkomt onduidelijkheid voor bedrijven en instellingen. Daarnaast voorkomt dit overgangsrecht een mogelijke negatieve drijfveer om te wachten met het voldoen aan de huidige ronde van de informatieplicht tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hiermee wordt de effectiviteit van de informatieplicht geborgd.

Bij de volgende ronde van de plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden geldt voor de milieubelastende activiteiten die gedecentraliseerd worden deze plicht niet meer voor procesgebonden maatregelen, maar wel voor gebouwgebonden maatregelen, zoals volgend uit het Bbl.

5 Consultatie

Het voorstel is in consultatie gebracht. Enkele partijen hebben van de mogelijkheid gebruik gemaakt om te reageren. Voor zover mogelijk en voor zover deze suggesties betrekking hebben op het voorstel, zijn deze meegenomen. Hierdoor is onder meer verduidelijkt dat de verplichting voor bedrijven en instellingen om te voldoen aan de informatieplicht ook voor 2023 blijft bestaan wanneer zij opgericht waren voor 1 juli 2019, of indien het gaat om auditplichtige bedrijven 5 december 2019. Dit geldt ook voor activiteiten die onder de bruidsschat vallen. Ook is verduidelijkt wanneer een alternatieve maatregel omschreven moet worden. Een verzoek om de indieningsdata aan te passen bij de huidige audit-indieningsdatum wordt meegenomen bij een traject dat kijkt naar verdere harmonisatie van wet- en regelgeving.

6 Voorhang

Het ontwerp van een wijziging van het Bal moet op grond van artikel 23.5, eerste lid, van de Omgevingswet worden overgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal. Het ontwerp van onderhavige wijziging is op 7 april 2021 aan de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. De voorhang heeft niet tot wijziging van het ontwerpbesluit geleid.

7 Inwerkingtreding

Voor de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit is het de bedoeling om aan te sluiten bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

14 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-170; *Besluit van 21 april 2022, tot wijziging van enkele besluiten ter uitvoering van Verordening (EU) 2018/848 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-170.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-06-04: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

1 Inleiding

Per 1 januari 2022 wordt Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake biologische producten en etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91 (PbEU 2007, L 189) (hierna: de oude bioverordening) vervangen door Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad (PbEU 2018, L 150) (hierna: de nieuwe bioverordening). De ook voor het terrein van de biologische productie en etikettering van biologische producten al geldende verordening (EU) 2017/625 (hierna: de controleverordening) blijft bestaan. De nieuwe bioverordening brengt met zich dat (bepalingen met) verwijzingen in de wet- en regelgeving naar de oude bioverordening zullen worden vervangen door (bepalingen met) verwijzingen naar de nieuwe bioverordening, daarbij rekening houdend met de samenhang van controleverordening en nieuwe bioverordening.

Ter implementatie is reeds de Regeling autoriteiten verordening (EU) 2018/848 en verordening (EU) 2017/625 op 1 januari 2022 in werking getreden. Deze regeling dient tijdelijk om aan te geven met welke taken de Stichting Skal en de Minister van LNV als controle- en/of bevoegde autoriteit zijn belast en te verduidelijken dat zij daarmee hun huidige taken op het terrein van de biologische productie en de etikettering van biologische producten voortzetten. Materieel is dit naar nationaal recht als terrein met name ondergebracht in de landbouwkwaliteitswetgeving en de wetgeving bij of krachtens de Wet dieren.

2 Implementatiewetgeving

2.1 Hoofdlijnen verordening

De biologische productie is een alomvattend systeem om landbouwbedrijven te beheren en levensmiddelen te produceren volgens een methode die de beste milieu- en klimaatactiepraktijken, een hoog biodiversiteitsniveau, de instandhouding van natuurlijke hulpbronnen en de toepassing van strenge normen op het gebied van dierenwelzijn en productie combineert en is afgestemd op de vraag van een toenemend aantal consumenten naar producten die worden vervaardigd met natuurlijke stoffen en processen. De biologische productie speelt aldus een tweeledige rol in de samenleving, enerzijds als leverancier aan een specifieke markt die inspeelt op de vraag van de consument naar biologische producten, en anderzijds als leverancier van voor het algemene publiek beschikbare goederen die bijdragen aan de bescherming van het milieu en het dierenwelzijn, alsmede aan de plattelandsontwikkeling.

De Verordening inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten (EG) nr. 834/2007 wordt vervangen door Verordening (EU) 2018/848 die per 1 januari 2022 van toepassing is. Reden voor herziening is dat veel regels intussen zijn verouderd en moeten worden aangepast om rekening te houden met de grote veranderingen die de biologische sector in de EU de laatste twee decennia heeft ondergaan. De biologische landbouwsector in de Unie heeft zich de voorbije jaren snel ontwikkeld, niet alleen wat de oppervlakte betreft die voor biologische landbouw wordt gebruikt, maar ook wat het aantal bedrijven betreft en het totale aantal biologische exploitanten die in de Unie zijn geregistreerd.

Gezien de dynamische evolutie van de biologische sector werd in de oude bioverordening bepaald dat de voorschriften van de Unie inzake de biologische productie in de toekomst moesten worden geëvalueerd, rekening houdend met de ervaring die met de toepassing ervan was opgedaan. Uit deze door de Commissie verrichte evaluatie blijkt dat het rechtskader van de Unie voor de biologische productie moet worden verbeterd aan de hand van voorschriften die aansluiten op de hoge verwachtingen van de consument en die voldoende duidelijk zijn voor de partijen waarvoor zij zijn bestemd. De oude bioverordening is derhalve ingetrokken en door een nieuwe verordening vervangen.

Met de nieuwe verordening is sprake van verdergaande eisen en harmonisatie, zodat nationale regelgeving op die terreinen vervalt. Een voorbeeld betreft toegelaten additieven in diervoer voor huisdieren die met de nieuwe bioverordening Europees zijn geregeld. Door deze meer geharmoniseerde aanpak van de nieuwe verordening, zullen consumenten in heel Europa dezelfde kwaliteitsgaranties krijgen. Immers, deze eisen zijn in alle EU-landen hetzelfde. Voorbeelden hiervan zijn eisen omtrent dierenwelzijn en geen gebruik van kunstmest en chemischsynthetische gewasbeschermingsmiddelen.
Dit stevige wettelijke kader is voor de Commissie aanleiding geweest om met de boer-tot-bord strategie 2030 op biologische productie en consumptie in te zetten, vanwege een duidelijke definitie, gelijk speelveld, en het toezicht dat keten-breed is geregeld, van import tot verkoop.
Ook Nederland zal in 2022 een ambitie op biologische productie en consumptie formuleren, passend binnen de Nederlandse context.

Net als andere Europese verordeningen heeft ook deze nieuwe verordening een rechtstreeks bindende werking voor lidstaten, bedrijven en burgers van de Europese Unie. Dat betekent dan ook dat het merendeel van de artikelen van de Verordening 2018/848 rechtstreeks van toepassing is op de lidstaten en bedrijven en, waar aan de orde, ook op personen/burgers. Het rechtstreekse karakter van de verordening betekent ook dat deze verordening automatisch deel uitmaakt van de nationale rechtsorde.

De nieuwe bioverordening bevat bepalingen over het handelsverkeer met derde landen. Voor de uitvoer geldt dat een product als biologisch product uit de Europese Unie mag worden uitgevoerd en het biologische logo mag dragen als het aan de voorschriften van de nieuwe bioverordening voldoet. Voor de invoer geldt dat een product uit een derde land mag worden ingevoerd met het doel in de EU als biologisch product of omschakelingsproductie in de handel te worden gebracht, indien een door de Commissie erkende controleautoriteit of controleorgaan bevestigt dat het product aan de nieuwe bio verordening voldoet of een derde land door de EU in het kader van een handelsovereenkomst is erkend als een land met een gelijkwaardig biologisch productiesysteem.

In paragraaf 2.2 worden de hoofdlijnen van de verordening uiteengezet en wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de diverse keuzes en alternatieven die de verordening bevat.

2.2 Beleidsruimte

De nieuwe bioverordening bevat dezelfde doelstellingen en beginselen inzake de biologische productie en etikettering van biologische producten als de oude bioverordening. Ten behoeve van deze doelstellingen en beginselen zijn voorschriften gesteld voor de hele biologische keten waaraan exploitanten aan moet voldoen. Zowel productie in derde landen bestemd voor de EU, handel, bewerking en verkoop in de EU, zijn certificeringsplichtig. Controle op het voldoen aan de eisen van de nieuwe bioverordening gebeurt in de hele keten: in derde landen, aan de EU-grens en in de lidstaten zelf. In Nederland is Stichting Skal verantwoordelijk voor certificering en het toezicht op de hele Nederlandse biologische keten. Aangezien de biologische keten veelomvattend is, zijn er Europese voorschriften op vele terreinen zoals plantaardige productie voor voedsel en diervoeders, dierlijke productie, algen en aquacultuurdieren, verwerkte levensmiddelen, wijn en gist. Bedrijven in Nederland die zich biologisch willen laten certificeren, moeten zich aanmelden bij Skal.

In de nieuwe bioverordening zijn de voorschriften verduidelijk en aangescherpt, waar de oude verordening nog ruimte liet aan de lidstaten. Op enkele punten biedt de verordening nog wel ruimte voor nationale regels. Vanwege harmonisatie en gelijk speelveld die gepaard gaan met rechtstreekse doorwerking van de nieuwe bioverordening in lidstaten, heeft Nederland ervoor gekozen om geen extra nationale voorschriften toe te passen, tenzij dit nodig is voor uitvoering van de bioverordening, het vereenvoudigen van de implementatie ervan in de praktijk, of als er sprake is van specifieke nationale omstandigheden. Zo zijn er bijvoorbeeld geen extra nationale productievoorschriften voor grootkeukens, diersoorten, producten en zijn er in Nederland geen nationale richtlijnen voor biologische bijenteelt. Wel wordt er specifieke nationale invulling gegeven aan de databases met biologisch plantaardig en dierlijk uitgangsmateriaal die sinds de nieuwe verordening verplicht zijn, die past bij de huidige werkwijze van producenten en afnemers.

Deze databases zijn een voorbeeld van een aanscherping van de oude verordening. Waar exploitanten voorheen zelf in registers de beschikbaarheid bijhielden, dienen lidstaten nu te beschikken over systemen om deze beschikbaarheid bij te houden. Gegevens van exploitanten worden dus verzameld in een database, waarmee de beschikbaarheid van biologisch materiaal overzichtelijker wordt en makkelijker controleerbaar. Indien hieruit blijkt dat er niet voldoende biologisch uitgangsmateriaal voorradig is, kan Skal besluiten in individuele gevallen gangbaar teeltmateriaal toe te laten. Voorheen werden de registers van exploitanten hiervoor gebruikt.
Gelet op artikel 53, zesde lid, onderdeel a, van de nieuwe bioverordening moeten de lidstaten jaarlijks aan de Commissie en andere lidstaten de informatie uit deze databank verstrekken.

Onverlet de verdergaande harmonisatie door de nieuwe bioverordening, zijn er nationale voorschriften, voortkomend uit andere regelgeving, waaraan exploitanten moeten voldoen. Zo dienen gewasbeschermingsmiddelen, ook indien de werkzame stoffen op de positieve geharmoniseerde biologische inputlijst staan, een nationale toelating te verkrijgen van de bevoegde autoriteit. Dat kan mogelijk leiden tot verschillen tussen lidstaten.

Behalve nationale voorschriften, biedt de nieuwe bioverordening nationaal ook mogelijkheden om biologische productie te faciliteren. Zo maakt Nederland gebruik van de mogelijkheid om certificeringslasten voor kleine ondernemers te beperken door een vrijstelling van een certificaat te verlenen aan exploitanten die onverpakte producten verkopen, mits zij aan de voorwaarden uit de nieuwe bioverordening voldoen. Nederland maakt hier geen gebruik van de mogelijkheid om striktere voorwaarden te stellen.

Ook kan in geval van fytosanitaire redenen bij uitzondering gebruik worden gemaakt van chemische (synthetische) middelen. Het betreft dan de Europees verplichte bestrijding van zogeheten «quarantaineorganismen» of quarantainewaardige organismen. Dit zijn in Europese regelgeving aangewezen organismen waarvan op basis van deze fytosanitaire regelgeving de verspreiding moet worden voorkomen en waarvoor uitroeiingsmaatregelen moeten worden getroffen.

De nieuwe bioverordening bepaalt dat de bevoegde autoriteit criteria voor traaggroeiende rassen of een lijst van die rassen vaststelt en deze informatie aan exploitanten, andere lidstaten en de Commissie verstrekt. Voor de oude bioverordening was dit al bepaald onder de begripsbepaling voor in artikel 2.10 van Regeling dierlijke producten en deze bepaling wordt gecontinueerd onder de nieuwe bioverordening.

Tenslotte maakt Nederland gebruik van de tijdelijke mogelijkheid niet-biologische juvenielen te benutten in aquacultuur om een biologische populatie te kunnen opbouwen. Dit is geregeld in het nieuwe artikel 7d.2 van de Regeling houders van dieren. De nieuwe bioverordening laat wederom de mogelijkheid aan lidstaten om een periode te bepalen van leegstand van de uitloop bij pluimvee om de vegetatie te laten aangroeien. Dit wordt geregeld in artikel 2.18 van de Regeling dierlijke producten.

3 Inhoud van het besluit

In dit besluit zijn bepalingen opgenomen die ter uitvoering van Verordening 2018/848 noodzakelijk zijn. Het gaat om wijzigingen van met name het Landbouwkwaliteitsbesluit en van enkele andere besluiten die verwijzingen bevatten naar de oude verordening. Dit wijzigingsbesluit zal met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 in werking treden.

3.1 Skal als controleautoriteit (artikel I, onderdeel D, onder 2)

De Stichting Skal is in artikel 16, tweede lid, van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 aangewezen als controleautoriteit bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Landbouwkwaliteitswet, en dus als «controleautoriteit voor biologische producten» in de zin van artikel 3, punt 4, van de controleverordening. Daarmee is de Stichting Skal ook controleautoriteit in de zin van de nieuwe bioverordening omdat artikel 3, onderdeel 55, van de nieuwe verordening «controleautoriteit» definieert als «controleautoriteit voor biologische producten» in de zin van de controleverordening. Artikel 16, tweede lid, onderdeel a (nieuw), van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 geeft aan dat dit met zich brengt dat de Stichting Skal als controleautoriteit belast is met de taken die op grond van de bioverordening aan de controleautoriteit kunnen worden opgedragen. Hieronder vallen in ieder geval:

- de taken genoemd in artikel 9, achtste lid,
- de taken van de controleautoriteit bij (vermoedens van) niet-naleving van de bioverordening of de aanwezigheid van niet-toegelaten producten of stoffen, beschreven in de artikelen 27, onder d en e, 28, tweede lid onder d en e, en 29,
- de controle op de activiteiten die door een (groep) exploitant(en) zijn uitbesteed aan derden (artikel 34, derde lid),- het verstrekken (artikel 35, eerste lid) en intrekken (artikel 36, tweede lid) van certificaten,
- het opleggen van de maatregelen in geval van niet-naleving bedoeld in artikel 41, eerste lid, (decertificeren van producten) en 42 (decertificeren van producten en (groepen) exploitanten),
- de kennisgeving en informatie-uitwisseling, bedoeld in artikel 43, tweede, derde en vierde lid, en
- de taken van de controleautoriteit met betrekking tot importcontroles (artikel 45 van de bioverordening), in aansluiting op de importcontroletaken van Skal als controleautoriteit in de zin van de controleverordening (zie artikel 45, eerste lid, onderdeel c, en vijfde lid, van de nieuwe bioverordening jo. titel II hoofdstuk V controleverordening).[400]

Hiermee wordt de situatie onder de oude bioverordening, waarin de Stichting Skal in artikel 15 van het Landbouwkwaliteitsbesluit als controleautoriteit de controlebevoegdheden op grond van artikel 27, vierde lid, onderdeel a, van de oude bioverordening kreeg opgedragen, gecontinueerd.

In artikel 16, tweede lid, onderdeel b (nieuw), van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 wordt daarnaast de huidige situatie met betrekking tot de taken op grond van de controleverordening bestendigd. Dit houdt in dat de officiële controles en andere officiële activiteiten, beschreven in de hoofdstukken 2, 5 en 7 van de controleverordening, aan de Stichting Skal als controleautoriteit zijn opgedragen. Voor de duidelijkheid wordt hierbij benadrukt dat het hier niet gaat om het delegeren van taken aan een gemachtigde instantie, maar om het opdragen van deze taken aan de controleautoriteit, zoals bedoeld in artikel 4, derde lid, van de controleverordening.

Volledigheidshalve wordt vermeld dat de Stichting Skal haar taken op basis van de nieuwe bioverordening dus óf als controleautoriteit óf – zie de paragraaf hieronder – als bevoegde autoriteit uitvoert. Skal is met andere woorden geen controleorgaan in de zin van artikel 3, punt 56, van de nieuwe bioverordening. Deze definitie van controleorgaan verwijst naar de gemachtigde instantie in de zin van artikel 3, punt 5, van de controleverordening; een rol die Skal eveneens niet heeft.

3.2 Skal als bevoegde autoriteit (artikel I, onderdeel C)

400 De bepalingen m.b.t. import van biologische- en omschakelingsproducten zijn verder uitgewerkt in de uitvoerings- en gedelegeerde verordeningen waaronder de Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2305, Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2306 en Uitvoeringsverordening (EU) 2021/2307. Tevens wordt voor import van biologische- en omschakelingsproducten verwezen naar bepalingen in de Europese Controleverordening (EU) 2017/625.

In artikel 15 (nieuw) van het Landbouwkwaliteitsbesluit wordt de Stichting Skal aangewezen als bevoegde autoriteit in de zin van de nieuwe bioverordening en de controleverordening voor de in dat artikel opgesomde taken waar het gaat om de biologische productie en etikettering van biologische producten.
Hiermee wordt de huidige situatie ten aanzien van bijvoorbeeld de ontvangst van meldingen (met het oog op certificering) dat tot productie of invoer van biologische producten wordt overgegaan, ook na 1 januari 2022 gecontinueerd. Zo wordt de Stichting Skal op grond van artikel 34, vierde lid, van de nieuwe bioverordening aangewezen om de in dat artikel bedoelde meldingen te ontvangen (vergelijkbaar met artikel 17, tweede lid (oud), van het Landbouwkwaliteitsbesluit waarin de Stichting Skal is aangewezen als bevoegde autoriteit die de meldingen bedoeld in artikel 17, eerste lid, onderdeel a, en 28, eerste lid, onderdeel a, van de oude bioverordening in ontvangst neemt).

In samenhang met haar taken als controleautoriteit wordt verduidelijkt dat de Stichting Skal tevens als bevoegde autoriteit in de zin van de controleverordening is belast met het uitvoeren van de handhavingsverplichtingen bedoeld in artikel 137, en het nemen van acties en maatregelen bedoeld in artikel 138 van de controleverordening (met name de leden 1, 2 onder c, d, f, g, i, en j, 3 en 4, zijn daarbij relevant). Ook onder de oude bioverordening is de Stichting Skal de autoriteit die de certificaten verstrekt en – als zodanig – ook bevoegd is om in voorkomend geval een verleend certificaat in te trekken (artikel 3 van de Landbouwkwaliteitsregeling). Het reglement dat Skal op grond van artikel 10, tweede lid, van de Landbouwkwaliteitswet heeft opgesteld, beschrijft in welke gevallen tot decertificeren wordt overgegaan. Met de goedkeuring van dit reglement op grond van artikel 10, derde lid, van de Landbouwkwaliteitswet heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot uitdrukking gebracht dat de Stichting Skal de bevoegde autoriteit is die is belast met de toepassing van artikel 138 van de controleverordening ten aanzien van biologische productie en etikettering van biologische producten. Artikel 15 (nieuw) van het Landbouwkwaliteitsbesluit continueert deze situatie.

3.3 Minister van LNV als bevoegde autoriteit (artikel I, onderdeel D, onder 1)

In artikel 16, eerste lid, van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 is de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen als bevoegde autoriteit in de zin van de controleverordening. Dit maakt de minister, blijkens de definitie in artikel 3, van de nieuwe bioverordening, tevens de aangewezen bevoegde autoriteit is in de zin van de nieuwe bioverordening. Dit brengt met zich mee (artikel I, onderdeel D, onder 1) dat de minister belast is met alle taken die op grond van de bioverordening en de controleverordening aan de bevoegde autoriteit kunnen worden opgedragen, met uitzondering van de taken die de minister op grond van de artikelen 15 of 16, tweede lid, van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 aan de Stichting Skal heeft opgedragen. De minister is bijvoorbeeld de bevoegde autoriteit, bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de bioverordening, die informatie over vermoede niet-naleving deelt via het OFIS-systeem. In de praktijk doet RVO dit namens de Minister van LNV.
Met betrekking tot artikel 43, zesde lid, van de bioverordening is de Stichting Skal in artikel 15, onder b, van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 (artikel I, onderdeel C) belast met specifiek het delen van de informatie over controles aan het betaalorgaan GLB (zijnde RVO) bedoeld in dat artikellid. Dit laat onverlet dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor het overige de bevoegde autoriteit is die de verantwoordelijkheid heeft ervoor te zorgen dat de randvoorwaarden voor die informatiedeling bedoeld in artikel 43, zesde lid, op orde zijn.

3.4 Verhouding landbouwkwaliteitsregelgeving tot andere regelgeving

De nationale regels over biologische productie zijn opgenomen in diverse regelgeving. Ten eerste in de landbouwkwaliteitsregelgeving die naast regels over biologische productie in brede zin (algemene bepalingen, bevoegdheidsbepalingen (artikel I)) bevat over de plantaardige productie (Landbouwkwaliteitsregeling 2007). De specifieke regels ten aanzien van biologische dierlijke productie (zoals dierlijke producten, diervoeders, houders van dieren en diergezondheid) zijn opgenomen in de dierregelgeving (artikelen II tot en met IV en VIII). De bepalingen in de dierenregelgeving die de taken en bevoegdheden van Stichting Skal dubbel regelen worden aangepast zodat die bepalingen nu verwijzen naar de relevante landbouwkwaliteitsregelgeving op dat punt.
Tot slot zijn er bepalingen over (dat wil zeggen verwijzingen naar) biologische productie opgenomen in milieuregelgeving (artikel V), in de mestregelgeving (artikel VI) en in regelgeving met betrekking tot de beoogde Omgevingswet (artikel VII).

3.5 Voorhang

Artikel 4, vierde lid, van de Landbouwkwaliteitswet, artikel 92, eerste lid, van de Wet bodembescherming, artikel 10.10 van de Wet dieren, artikel 21.6 van de Wet milieubeheer en artikel 23.5, eerste lid, van de Omgevingswet voorzien in voorhangbepalingen. Daarnaast voorziet artikel 92, tweede lid, van de Wet bodembescherming in een nahangbepaling. Gelet op artikel 1:8 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet zijn deze procedures niet van toepassing indien dat besluit uitsluitend strekt tot uitvoering van EU regelgeving, zoals hier aan de orde is.

4 Uitvoering, toezicht en handhaving

Dit implementatiebesluit brengt materieel geen wijziging in de taken van Skal en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Skal en de Minister van LNV en heeft derhalve geen effecten voor uitvoering, toezicht en handhaving. Het besluit is ambtelijk met Skal besproken en afgestemd.

5 Regeldruk

Omdat dit besluit implementatie van EU-regelgeving betreft en materieel geen wijziging brengt in de taken en bevoegdheden van Skal en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Skal en de Minister van LNV of andere betrokken organisaties is er geen sprake van regeldrukeffecten.

6 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 januari 2022 (en sluit daarmee aan op de inwerkingtreding van de bioverordening). Per 1 januari 2022 wordt met de Regeling autoriteiten verordening (EU) 2018/848 en verordening (EU) 2017/625 (hierna: tijdelijke regeling) tijdelijke aangegeven met welke taken de Stichting Skal en de Minister van LNV als controle- en/of bevoegde autoriteit zijn belast. Met het onderhavige besluit wordt dit ordelijk in de daarvoor al bestemde artikelen van het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 geregeld (artikelen 15 en 16). Door aan het besluit terugwerkende kracht te geven wordt duidelijk dat het besluit volledig in de plaats komt van de tijdelijke regeling die (met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2022) zal vervallen zodra de implementatieregeling in werking treedt en wordt bereikt dat de taken en bevoegdheden vanaf het moment van inwerkingtreding van de nieuwe bioverordening zijn geregeld op de daarvoor bestemde plek in het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007. Terugwerkende kracht is mogelijk nu de bevoegdheidsregeling materieel niet verandert ten opzichte van de tijdelijke regeling en het besluit ten opzichte van de tijdelijke regeling geen bepalingen bevat die de rechtspositie van biologische bedrijven (kunnen) schaden. Ten opzichte van de tijdelijke regeling regelt het besluit alleen extra dat in de diverse bestaande besluiten de verwijzingen naar de oude bioverordening worden aangepast, dat dubbele regeling van taken en bevoegdheden voor Skal in het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 en dierbesluiten wordt opgelost (artikelen III, onderdeel C, en IV, onderdeel C; zie ook paragraaf 3.4 van het algemeen deel van de toelichting) en dat twee delegatiegrondslagen worden toegevoegd, een in het Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 (artikel 18) en een in het Besluit houders van dieren (artikel 2.78).

Artikel VII (wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving) treedt in werking op het tijdstip dat de Omgevingswet in werking treedt. De beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet is 1 januari 2023.
De inwerkingtreding van dit besluit wijkt af van de minimuminvoeringstermijn van twee maanden die volgt uit het kabinetsbeleid inzake vaste verandermomenten (Kamerstukken II 2009/10, 29 515, nr. 309). Volgens dit kabinetsbeleid kan een uitzondering worden gemaakt indien het implementatie van een Europese verordening betreft.

15 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-172; *Besluit van 26 april 2022, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2022)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-172.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-05-13: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het is bij de bouw van een nieuw stelsel van regelgeving niet te vermijden dat de regels op onderdelen onvolkomenheden bevatten. Met dit eerste verzamelbesluit worden technische onvolkomenheden opgelost in de vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) onder de Omgevingswet en de bruidsschat die is opgenomen in het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Ook worden enkele aan de Omgevingswet gerelateerde technische wijzigingen doorgevoerd in andere AMvB's.

De keuze om de Omgevingswet niet op 1 januari 2022 in werking te laten treden maakte het mogelijk een deel van de onvolkomenheden nog voor de inwerkingtreding op te lossen. In de kamerbrief over die keuze is al aangekondigd dat er in de periode tot de inwerkingtreding wordt voorzien in onderhoud om het nieuwe stelsel actueel te houden.[401] Inwerkingtreding van dit eerste verzamelbesluit voorafgaand aan de Omgevingswet maakt het mogelijk enkele onvolkomenheden in de bruidsschat op te lossen, die anders door de individuele gemeenten en waterschappen opgelost zouden moeten worden.

1.2 Context

Het stelsel van de Omgevingswet integreert met name de «gebiedsgerichte» onderdelen van het omgevingsrecht in één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en uitvoering. De stelselherziening leidt daarmee tot betere mogelijkheden voor integraal beleid, tot betere bruikbaarheid en substantiële vereenvoudiging van het omgevingsrecht. Dat is nu verdeeld over 26 wetten, circa 60 AMvB's en circa 75 ministeriële regelingen. Het nieuwe juridische stelsel bestaat uit de Omgevingswet, vier AMvB's en de Omgevingsregeling. Samen bieden ze het juridische kader voor maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Met dit nieuwe stelsel kan, beter dan voorheen, worden ingespeeld op de dynamiek in de fysieke leefomgeving en de opgaven waarvoor ons land gesteld staat.

De genoemde wettelijke regelingen zijn opgebouwd uit verschillende elementen:

401 *Kamerstukken II* 2020/21, 33 118, nr. 190.

- de basis: de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (verder: Bal), het Besluit bouwwerken leefomgeving (verder: Bbl), het Besluit kwaliteit leefomgeving (verder: Bkl), het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling;
- het invoeringsspoor: de Invoeringswet Omgevingswet, het Invoerings-besluit Omgevingswet en de Invoeringsregeling Omgevingswet;
- de aanvullingssporen: de aanvullingswetten bodem, geluid, grondeigendom en natuur en bijbehorende aanvullings-AMvB's en -regelingen;
- wijzigingssporen: inmiddels zijn al 7 wijzigingswetten en 15 wijzigings-AMvB's gepubliceerd die wijzigingen doorvoeren in de Omgevingswet en de vier basis-AMvB's naar aanleiding van recente beleidsontwikkeling of de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen. Voor inwerkingtreding zullen nog andere AMvB's en regelingen gepubliceerd worden.

1.3 Reikwijdte van dit besluit

Dit besluit bevat technische wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de vier AMvB's onder de Omgevingswet. Het gaat om wijzigingen die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving of slechts strekken tot uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen (zie artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet).

In het besluit zijn onvolkomenheden meegenomen die oplosbaar zijn door een technische wijziging. Verwacht wordt dat ook na de afronding van dit besluit en na inwerkingtreding van de Omgevingswet onvolkomenheden gesignaleerd zullen worden. Voorzien is daarom dat er meer verzamelbesluiten zullen volgen, die mogelijk ook andere dan technische wijzigingen zullen bevatten. Ook de geplande evaluaties van het stelsel kunnen leiden tot bijstelling van onderdelen van het stelsel.

Wijzigingen naar aanleiding van nieuwe beleidsontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie, erfgoed, infrastructuur, milieu, natuur, ruimte, water of wonen, zijn niet opgenomen in dit besluit. Ook biedt dit besluit geen antwoord op recente rechterlijke uitspraken die mogelijk gevolgen hebben voor het stelsel.[402] Dergelijke wijzigingen vergen een eigen voorbereidingstraject met consultatie van maatschappelijke partijen en in het algemeen ook een inhoudelijke politieke behandeling. Als dergelijke trajecten wijzigingen van de AMvB's onder de Omgevingswet vergen, worden die niet opgenomen in een verzamelbesluit, maar in een apart wijzigingsbesluit dat door de verantwoordelijke bewindspersoon in procedure wordt gebracht. Dergelijke wijzigingen vergen in het algemeen zowel internetconsulatie als voorhang bij het parlement, waarna advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State en vaststelling volgen.

Verder zijn geen wijzigingen opgenomen die een wetswijziging zouden vergen, ook als het slechts een wetswijziging van technische aard is. Een technische wetswijziging, die altijd een volledige parlementaire behandeling moet doorlopen, wordt pas voorzien na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

1.4 Overzicht van te wijzigen algemene maatregelen van bestuur

De wijzigingen opgenomen in dit besluit betreffen:
- het Besluit activiteiten leefomgeving (artikel I);
- het Besluit bouwwerken leefomgeving (artikel II);
- het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel III);
- het Omgevingsbesluit (artikel IV);
- het Invoeringsbesluit Omgevingswet (artikel V);
- het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet (artikel VI);
- het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (artikel VII);
- het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (artikel VIII);
- het Besluit basisregistratie ondergrond (artikel IX);
- het Besluit van 2 december 2021, houdende wijziging van het Besluit basisregistratie ondergrond en het invoeringsbesluit Omgevingswet met betrekking tot het aanwijzen van registratieobjecten en een technische wijziging (vierde tranche) artikel X);
- het Besluit bodemkwaliteit (artikel XI);

402 In het bijzonder wordt gedoeld op ABRvS 14 april 2021, ECLI:NL:RVS:2021:786, ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, ABRvS 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395 en ABRvS 28 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1679.

- het Besluit van 14 september 2020 tot wijziging van het Bouwbesluit 2012, Bbl, Bkl en Omgevingsbesluit in verband met de introductie van een stelsel van certificering voor werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (artikel XII);
- intrekken van twee besluiten die niet meer van toepassing zijn (artikel XIII).

2 Implementatiewetgeving

Dit besluit bevat verbeteringen in de implementatie van de kaderrichtlijn water (de gewijzigde artikelen 6.2, 7.12 en 8.84 van het Bkl), de richtlijn industriële emissies (de gewijzigde artikelen 4.65 en 4.96a van het Bal, het nieuwe artikel 4.73a van het Bal en het gewijzigde artikel 10.24 van het Omgevingsbesluit) en de Seveso-richtlijn (het gewijzigde artikel 10.24 van het Omgevingsbesluit).[403]

3 Hoofdlijnen van het voorstel

Dit besluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 technische wijzigingen. Deze zijn te onderscheiden in een aantal typen, die in dit hoofdstuk worden toegelicht. Het grootste deel van de wijzigingen betreft puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen en inconsistenties en actualisering in verband met wijzigingen in andere regelgeving. Een kleiner deel betreft het corrigeren van inhoudelijke omissies.

3.1 Verschrijvingen

Het besluit corrigeert enkele verschrijvingen in artikelteksten, bijvoorbeeld een ontbrekend woord in een zin, een typefout, of een afwijking van de schrijfwijze van de Nederlandse taal als bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Spellingwet. Ook komt het voor dat de eisen in een opsomming per abuis als cumulatieve eisen zijn geformuleerd, terwijl alternatieve eisen bedoeld waren, of omgekeerd.

Dit besluit corrigeert ook foutieve artikelverwijzingen, die soms zijn ontstaan doordat parallel aan diverse wetgevingsproducten is gewerkt.

Ook worden enkele eerder beoogde wijzigingen alsnog doorgevoerd. Deze bleken niet aan te grijpen omdat de tekst die vervangen had moeten worden verkeerd was aangehaald.

3.2 Inconsistenties

Dit besluit neemt verder een aantal inconsistenties weg in de AMvB's. Het gaat dan omgevallen waarbij in de regelgeving verschillende formuleringen of symbolen worden gebruikt terwijl hetzelfde is bedoeld. Dit omvat ook het aanpassen van formuleringen aan de vaste formuleringen die bij de bouw van het stelsel zijn gehanteerd. Een ander voorbeeld is inconsistent gebruik van begrippen. Sommige begrippen werden in een van de AMvB's gedefinieerd, terwijl in een andere AMvB waarin die begrippen ook voorkwamen per abuis geen verwijzing naar de begripsomschrijving in eerstbedoelde AMvB was opgenomen. Verder is een inconsistentie opgelost in de aansluiting tussen de regels in de bruidsschat omgevingsplan en de regels over het lozen van oppervlaktewateren.

3.3 Omissies

De inhoudelijke wijzigingen in dit besluit betreffen vooral omissies waarbij geconstateerd is dat onderdelen van het voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht niet of niet goed zijn omgezet naar het nieuwe stelsel, het nieuwe stelsel op ondergeschikte punten onvolledig bleek, of het overgangsrecht niet als beoogd zou gaan functioneren. Deze omissies zijn deels via het Informatiepunt Leefomgeving en andere ambtelijke contacten naar voren gebracht door gemeenten, waterschappen, provincies, uitvoeringsdiensten van het Rijk, omgevingsdiensten en adviesbureaus die zich voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet. Ook bij de internetconsultatie zijn enkele omissies naar voren gebracht.

Dit betreft:
- wijziging van enkele onderdelen van de regels over milieubelastende activiteiten in het Bal, waaronder:
  - het corrigeren van een onbedoelde verschuiving van bevoegdheden voor het opslaan en toepassen van grond en baggerspecie in oppervlaktewaterlichamen;
  - het verbeteren van de implementatie van de richtlijn industriële emissies voor afvalverbrandingsinstallaties en afvalmeeverbrandingsinstallaties;

403 In deze nota van toelichting wordt gebruik gemaakt van de verkorte aanduiding van richtlijnen en verdragen zoals die is opgenomen in de bijlage, onder B, van de Omgevingswet.

  - het aanscherpen van een te ruim geformuleerde uitzondering voor woningen in de registratieplicht voor gesloten bodemenergiesystemen, waardoor deze blijft gelden voor woongebouwen;
  - het schrappen van de per abuis ingevoerde verplichting om een afleverbon mee te leveren bij de melding voor het toepassing van bouwstoffen;
  - het corrigeren van de regels over grootschalig toepassen van tarragrond, die onjuist bleken te zijn omgezet uit het Besluit bodemkwaliteit;
- schrappen van een per abuis ingevoerde vergunningplicht voor pijpleidingen, omdat die doubleert met de bestaande vergunningplicht op grond van het Mijnbouwbesluit;
- aanvullen van de zorgplicht voor natuur met een onderdeel voor foerageerplaatsen, die wel waren vermeld in de nota van de toelichting op het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet, maar niet in het artikel zelf;
- een correctie van de omzetting uit het Bouwbesluit 2012 naar het Bbl van functionele eisen voor stabiliteit, drijfvermogen en sterkte bij verbouw van drijvende bouwwerken;
- een duidelijker vormgeving van het overgangsrecht voor de hogere waardebesluiten van de Wet geluidhinder in het Bbl;
- toevoegen van een verwijzing naar de Leidraad eis hernieuwbare energie bij ingrijpende renovatie aan het Bbl, dit ter omzetting van een bepaling uit de Regeling Bouwbesluit 2012;
- herstellen van de implementatie van twee onderdelen van de kaderrichtlijn water in het Bkl, waarbij de bruidsschat voor de waterschapsverordening in lijn is gebracht met de gewijzigde instructieregel in het Bkl;
- toevoegen van overgangsrecht aan de geluidregels in het Bkl voor situaties waarin een lokale spoorweg en een gemeenteweg grotendeels zijn verweven of gebundeld;
- toevoegen van overgangsrecht aan het Bkl voor de bebouwingscontouren die onderdeel uitmaken van de geurregels;
- aanvullen van het Bkl met overgangsrecht voor een op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht verleende omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan;
- een correctie in het Omgevingsbesluit van de regeling voor advies en instemming bij een aanvraag om een omgevingsvergunning in de Noordzee;
- verbeteren van de implementatie van de richtlijn industriële emissies en de Seveso-richtlijn bij de aanwijzing van wateractiviteiten in het Omgevingsbesluit waarvoor afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing is op de voorbereiding van de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteit;
- correcties van administratieve bepalingen in het Omgevingsbesluit over het geluidregister en de saneringslijst;
- verbeteringen in het overgangsrecht in het Invoeringsbesluit Omgevingswet (de omgevingsvergunning beperkte milieutoets, de doelgroepenverordening en bedrijfsbrandweeraanwijzingen);
- correcties in de bruidsschat voor het omgevingsplan waarmee het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht beter wordt omgezet:
  - het overhevelen van de specifieke zorgplicht voor het beschermen van de omgeving tijdens het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden naar het Bbl;
  - continuering van een uitzondering voor elektromotoren van bruggen, viaducten, verkeerstunnels en andere ondergronds gelegen bouwwerken voor vervoer van personen of goederen en beweegbare waterkeringen;
  - toevoeging van een informatieplicht voor activiteiten op een gezoneerde industrieterrein;
  - een correctie op het gebied van niet-representatief geluid van activiteiten;
  - een verbetering in het overgangsrecht voor de geurregels;
  - correcties van de omzetting van het Besluit lozen buiten inrichtingen;
  - continuering van de uitzondering dat voor het eenmaal per week wassen van ten hoogste één motorvoertuig geen vloeistofdichte bodemvoorziening vereist is;
  - een ontbrekende ondergrens bij de regels over opslagtanks voor propaan of propeen;
- het alsnog laten gelden van het vereiste van inschrijving in de openbare registers bij het Kadaster voor enkele besluiten over bodem, geluid, gedoogplichtbesluiten en besluiten over publiekrechtelijk kostenverhaal op grond van de Omgevingswet door aanwijzing van die besluiten in het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken;
- het niet laten vervallen van een artikellid in het Besluit bodemkwaliteit door het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, omdat aan dat lid nog wel behoefte blijft bestaan; en
- een aanvulling van het Besluit bodemkwaliteit met overgangsrecht dat ervoor zorgt dat bodemfunctiekaarten die door het college van burgemeester en wethouders zijn vastgesteld onderdeel zullen uitmaken van het tijdelijk deel van het omgevingsplan, en niet alleen bodemfunctiekaarten die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

3.4 Actualisering in verband met wijzigingen van andere regelgeving

De vier AMvB's zijn gepubliceerd in 2018. Met het in 2020 gepubliceerde Invoeringsbesluit Omgevingswet en een in 2021 gepubliceerd verzamelbesluit (*Stb.* 2021, 200) is het stelsel waar nodig geactualiseerd in verband met wijzigingen in de regelgeving die in de tussentijd hebben plaatsgevonden. Ook zijn recente wijzigingen van regelgeving als «dubbelbesluit» vormgegeven, waarbij beleidsrijke wijzigingen zowel in de bestaande regelgeving als in nieuwe stelsel zijn doorgevoerd. Toch blijken in verband met enkele van die tussentijdse wijzigingen nog aanpassingen nodig te zijn.

Dit betreft:
- vervallen van milieuregels over pelsdierhouderij in het Bal, het Bkl en de bruidsschat, omdat die regels overbodig zijn geworden als gevolg van de versnelde invoering van het verbod op pelsdierhouderij in verband met Covid-19;[404]
- aanpassen van een verwijzing in het Bbl in verband met de Alcoholwet, die per 1 juli 2021 de Drank- en Horecawet heeft vervangen;
- aanpassen van het Bal aan een recente wijziging van de Activiteiten-regeling milieubeheer op het gebied van teerhoudend asfalt;[405]
- aanpassen van verwijzingen naar begrippen in de Regeling voertuigen in het Bal omdat die begrippen sinds 1 september 2020 een andere grondslag in de Wegenverkeerswet 1994 kennen;
- technisch aanpassen van de begripsbepaling «warmtenet» in verband met een structuurwijziging in artikel 1 van de Warmtewet;[406]
- actualisering van verwijzingen naar NEN-normen in de bruidsschat en het Bal;
- een overbruggingsregeling voor energiebesparende maatregelen en de bijbehorende informatieplicht in het Bbl en de bruidsschat in verband met voorgenomen regelgeving die inmiddels in consultatie is geweest.[407]

3.5 Technische verbeteringen

Naast de bovenstaande wijzigingen zijn enkele andere technische verbeteringen van ondergeschikte aard doorgevoerd. Zo zijn enkele bepalingen verduidelijkt. Van de gelegenheid is verder gebruik gemaakt om in het Bal enkele ondergeschikte verbeteringen in de regelgeving voor milieubelastende activiteiten aan te brengen.

Drie wijzigingen zijn doorgevoerd in verband met grondslaggebreken:
- De bepaling in het Omgevingsbesluit die de mede-handhavingstaken voor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit regelt bij bepaalde milieubelastende activiteiten waarbij gewasbeschermingsmiddelen en biociden worden gebruikt bleek bij nader inzien gebaseerd op de verkeerde grondslag en is in dat licht verplaatst.
- Voor een al bestaande beoordelingsregel voor lozingsactiviteiten in het Bkl die dient ter uitvoering van de richtlijn industriële emissies en de Seveso-richtlijn bleek de grondslag alleen gevonden te kunnen worden in de vangnetbepaling voor de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen (artikel 23.1 van de Omgevingswet). Dit is verduidelijkt.
- Aan artikel 1.1a van het Bkl is artikel 5.39, onder a, van de Omgevingswet als grondslagbepaling toegevoegd. Die grondslag was wel benut, maar per abuis niet vermeld.

4 Verhouding tot hoger recht

De grondslag voor deze AMvB vormt de Omgevingswet, zoals aangevuld door de Invoeringswet Omgevingswet en de aanvullingswetten bodem, geluid, grondeigendom en natuur. Enkele bepalingen vinden hun grondslag in andere wetten, omdat zij eerdere wijzigingen in de op grond van die wetten vastgestelde AMvB's corrigeren of omissies oplossen. Het gaat om de Wegenverkeerswet 1994, de Wet basisregistratie ondergrond, de Wet bodembescherming, de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken en de Wet milieubeheer.

5 Gevolgen (met uitzondering van financiële gevolgen)

404 Wet van 16 december 2020 tot wijziging van de Wet verbod pelsdierhouderij in verband met een vervroegde beëindiging van de pelsdierhouderij (*Stb*. 2020, 555).
405 Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 7 oktober 2021, nr. IENW/BSK-2021/256931, tot wijziging van de Regeling Europese afvalstoffenlijst en de Activiteitenregeling milieubeheer om teerhoudend asfalt aan te merken als gevaarlijk afval (*Stcrt*. 2021, 43211).
406 Wet van 4 juli 2018 tot wijziging van de Warmtewet (wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de Warmtewet) (*Stb*. 2018, 311).
407 https://www.internetconsultatie.nl/energiebesparingsplichtbbl en https://www.internetconsultatie.nl/energiebesparingsplichtbal.

Dit besluit bevat vooral technische verbeteringen en verduidelijkingen. Die verbeteringen hebben slechts als gevolg dat gebruikers na inwerkingtreding minder tijd kwijt zullen zijn op het moment dat zij een artikel toepassen dan wanneer de onvolkomenheid niet zou zijn hersteld.

Het herstel van omissies leidt ertoe dat onbedoelde en onvoorziene gevolgen van die omissies niet optreden. Dit voorkomt ongewenste gevolgen van de overgang naar het nieuwe stelsel. Het voorkomt ook gedoogsituaties die anders waarschijnlijk zouden zijn ontstaan. Voorbeelden daarvan zijn dat de regels van het Bal voor autobergingsbedrijven en pechhulp per abuis ook zien op pechhulp langs de weg en dat de regels in het Bkl per abuis zouden leiden tot het laten vervallen van bestaande maatwerkvoorschriften voor traditioneel schieten.

Actualisering is vaak ook een technische kwestie. In een van de eerdergenoemde gevallen is actualisering nodig om de bedoelde gevolgen van een wijziging in een ministeriële regeling te laten voortbestaan, omdat de regel in het nieuwe stelsel op AMvB-niveau wordt gesteld.

6 Uitvoering, toezicht en handhaving

De hier opgenomen technische verbeteringen en verduidelijkingen dragen bij aan de uitvoerbaarheid van het stelsel voor uitvoerende bestuursorganen, voor de normadressaat van regels over activiteiten en voor toezichthouders en handhavers. Dit besluit bevat op het gebied van toezicht of handhaving geen materiële wijzigingen.

7 Financiële gevolgen

Het behoeft geen uitleg dat de correctie van verschrijvingen en het verwijderen van inconsistenties geen directe financiële gevolgen heeft. Wel zullen besparingen optreden omdat gebruikers van de wetgeving na inwerkingtreding minder tijd kwijt zullen zijn op het moment dat zij een artikel toepassen waarin een onvolkomenheid zat. Bij de meer inhoudelijke wijzigingen wordt waar nodig in het artikelsgewijze deel van de toelichting ingegaan op de gevolgen. Er zijn geen wijzigingen met significante gevolgen. Wel worden in enkele gevallen onvoorziene aanscherpingen en onvoorziene versoepelingen ten opzichte van de voor de Omgevingswet geldende regelgeving teruggedraaid. Die zouden als besparingen respectievelijk lasten van dit besluit kunnen worden gezien, maar ten opzichte van de oude regelgeving is er geen lasteneffect. Die besparingen en lasten kunnen ook niet worden betrokken bij financiële berekeningen over de kosten en opbrengsten van de stelselherziening. Bij dergelijke berekeningen is immers uitgegaan van de beoogde werking van de regelgeving en is geen rekening gehouden met onvolkomenheden.

Kosten voor kennisneming van de wijzigingen zullen worden weggenomen doordat snel een geconsolideerde versie zal worden aangeboden via het Informatiepunt Leefomgeving. Ook nu al zijn geconsolideerde versies onmisbaar voor kennisneming van de AMvB's.

8 Evaluatie

Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het stelsel van de Omgevingswet.

9 Advies en consultatie

Op grond van artikel 23.4, eerste lid, van de Omgevingswet wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een AMvB. Deze internetconsultatie heeft plaatsgevonden in de periode van 16 juli tot 27 augustus 2021.

Voorhang van dit besluit bij beide Kamers van de Staten-Generaal is op grond van artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet niet vereist. Dit besluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 slechts wijzigingen van ondergeschikte betekenis die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving of die strekken tot uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen. Voor enkele besluiten die in dit verzamelbesluit worden gewijzigd geldt dat zij niet zijn gebaseerd op de Omgevingswet, maar op de Wet bodembescherming. Hoewel de wet in beginsel voorpublicatie, voorhang en nahang verplicht stelt, gelden deze vereisten in dit geval niet. Dit volgt uit artikel 5.2 van de Invoeringswet Omgevingswet en artikel 4.1 van de Aanvullingswet bodem. Hierin is bepaald op de voorbereiding van een AMvB in verband met respectievelijk de Invoeringswet Omgevingswet en de Aanvullingswet bodem, onder meer artikel 23.5 van de Omgevingswet van overeenkomstige toepassing is en de wettelijke voorschriften omtrent voorpublicatie, voor- en nahang niet gelden.

Er zijn bij de internetconsultatie opmerkingen ontvangen van twee burgers, vier adviesbureaus, drie omgevingsdiensten, drie gemeenten, Brandweer Nederland-RCD, ProRail BV, Schiphol NV, de Stichting Natuur

& Milieu in samenwerking met de Vereniging Natuurmonumenten, de Vewin en de Vereniging Afvalbedrijven. Ook zijn reacties ontvangen van de VNG, de UvW en het IPO. In totaal betrof het 21 inspraakreacties met circa 100 individuele opmerkingen. Het ontwerp van dit besluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (verder: ATR).

Veel van de opmerkingen die zijn gemaakt bij de internetconsultatie betroffen niet zozeer het in consultatie gebrachte ontwerpbesluit, maar onderdelen van het stelsel die naar het oordeel van de inbrenger verbetering zouden behoeven. Vaak ging het dan om beleidsrijke en veelal nieuwe wensen, die soms ook nauw aansluiten bij lopende beleidsontwikkelingen. Wijzigingen naar aanleiding van dergelijke opmerkingen, die vanwege hun inhoudelijke karakter tot discussie met andere betrokken partijen aanleiding kunnen geven, passen niet in dit verzamelbesluit. Ze strekken namelijk niet tot herstel van omissies of wetstechnische fouten en zijn ook geen onderwerp van consultatie geweest wanneer ze alsnog zouden worden meegenomen. Enkele van deze opmerkingen betroffen bovendien de bruidsschat, waarvan de regels op grond van artikel 22.2, eerste lid, van de Omgevingswet gelijk of gelijkwaardig moeten zijn aan oude recht. Verder zijn enkele opmerkingen gemaakt over het Besluit kwaliteitsborging voor het bouwen dat zijn eigen procedure doorloopt. Dergelijke opmerkingen hebben dan ook geen aanleiding gegeven tot aanvulling van dit besluit. Deze inbreng wordt wel betrokken bij de verdere ontwikkeling van het stelsel. Dat biedt de mogelijkheid om goed te doordenken of aanpassing van regelgeving wenselijk is en eventuele wijzigingen zorgvuldig voor te bereiden in overleg met de betrokken partijen en het parlement. Dit betreft in het bijzonder de volgende punten:

- opmerkingen van Schiphol NV en de Omgevingsdienst Noordzee-kanaalgebied over de regeling van grondgebonden activiteiten van luchthavens als milieubelastende activiteit;
- opmerkingen van ProRail over het overgangsrecht voor geluid van emplacementen;
- technische opmerkingen van Brandweer Nederland-NCD over brandveiligheid in het Bbl;
- de opmerking van de omgevingsdienst Achterhoek dat het elektrificeren van de warmtevoorziening van bepaalde bedrijven, zoals bierbrouwerijen, ertoe kan leiden dat deze bedrijven buiten de reikwijdte van het Bal komen te vallen;
- de opmerking van de VNG dat de afwegingsruimte die artikel 3.38 van het Bkl biedt om geluid van activiteiten, anders dan de activiteiten die het Bkl vereist, te betrekken bij het bepalen van het gecumuleerd en gezamenlijk geluid onduidelijkheden voor de praktijk zou oproepen;
- de suggestie van de VNG om het maken van geluidbelastingkaarten te ondersteunen via het geluidregister;
- een opmerking van de VNG over de omzetting van de regels over houtopstanden uit de Wet natuurbescherming.

Verder zijn enkele opmerkingen gemaakt die wel van technische aard zijn, maar betrekking hebben op de Omgevingsregeling. Dergelijke opmerkingen worden zo mogelijk nog betrokken bij lopende wijzigingsregelingen die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet gepubliceerd worden, bijvoorbeeld een wijzigingsregeling die in voorbereiding is ter implementatie van een wijziging van de richtlijn omgevingslawaai. Opmerkingen die van belang zijn voor het koninklijk besluit dat de inwerkingtreding van de Invoeringswet Omgevingswet, de aanvullingswetten en de AMvB's regelt, worden betrokken bij het opstellen daarvan.

Ook zijn door gemeenten en omgevingsdiensten enkele opmerkingen gemaakt die te lezen zijn als kennisvragen. Vooral over de systematiek van het aanvullingsspoor geluid blijken nog vragen te leven. Deze opmerkingen zullen worden betrokken bij de implementatiebegeleiding.

Algemene opmerkingen over het in consultatie gebrachte ontwerp
De Stichting Natuur & Milieu en de Vereniging Natuurmonumenten stellen in hun gezamenlijke reactie dat de grens tussen «technische» wijzigingen en correcties en inhoudelijke wijzigingen vaag is, en zijn van mening dat enkele onderwerpen ten onrechte in dit besluit zijn opgenomen. Deze grens is bepaald in het eerdergenoemde artikel 23.5 van de Omgevingswet. De gevallen die de stichting noemt betreffen herstel van omissies, waarbij de bescherming van de fysieke leefomgeving niet slechter is dan onder het voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht. Inhoudelijk noemen deze inbrengers drie punten:

- Het uitgewerkte overgangsrecht voor hogere waardebesluiten zou ertoe leiden dat in enkele gevallen geluid niet betrokken zal hoeven worden bij het bepalen van de vereiste geluidwering. De verduidelijking maakt de overgangsrechtelijke regeling die al is opgenomen in het Aanvullingsbesluit geluid praktisch beter toepasbaar en zal (mede daardoor) in de praktijk niet leiden tot minder geluidwering. In geen geval kan de vereiste geluidwering slechter zijn dan wat op grond van de oude regelgeving vereist is.

- Ook hadden zij vragen over het overgangsrecht voor omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Dit is een bestaande mogelijkheid die gedurende de overgangsperiode behouden blijft. Daarbij is van belang dat het artikel niet de gefaseerde vergunningverlening voor locatieontwikkelingen als zodanig mogelijk maakt, maar alleen voorkomt dat bij die vergunningverlening aspecten dubbel moeten worden beoordeeld. Het artikel is daarmee te kwalificeren als technische wijziging en is daarom gehandhaafd.
- Dat geldt ook voor de beoordelingsregel voor watervergunningen. Dit betreft herimplementatie van een mogelijkheid uit de kaderrichtlijn water, die per abuis niet was omgezet naar het Bkl, terwijl die onder de Waterwet en het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 wel bestond.

Verschillende partijen signaleerden de recente uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de betekenis van regels uit het Activiteitenbesluit milieubeheer bij windparken[408]. Deze insprekers gaven aan dat bepaalde regels in de AMvB's onder de Omgevingswet ook geraakt kunnen worden door die uitspraken. Dit wordt in een apart traject aangepakt. In paragraaf 1.3 van deze toelichting is verduidelijkt dat dit besluit geen antwoord geeft op deze uitspraken.

Specifieke opmerkingen over het in consultatie gebrachte ontwerp
Het IPO, de DCMR en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben zorgen dat toevoeging van het tweede lid aan artikel 3.49 van het Bal ertoe leidt dat een andere systematiek gehanteerd wordt bij Sevesoinrichtingen dan voor andere complexe milieubelastende activiteiten uit afdeling 3.3 van het Bal en een Seveso-inrichting die samenloopt met een andere complexe milieubelastende activiteit. Dit verschil is onder ogen gezien, maar de tweedeling is een bewuste keuze. De toelichting bij deze wijziging is verduidelijkt.

Een opmerking van Dijkhuizen Omgevingstraining heeft geleid tot een verbeterde redactie van artikelen over hulpverlening aan automobilisten. De eerder gehanteerde formulering «gestrande automobilisten» past minder goed wanneer sprake is van pech op de oprit of in de eigen straat, terwijl deze bepalingen ook voor die situaties gelden. Daarom is verduidelijkt dat het gaat om hulpverlening voor gemotoriseerde voertuigen.

Adviesbureau M+P en de VNG wezen op een omissie in artikel 4.103c, tweede lid, van het Bbl dat met dit besluit wordt ingevoegd. Daar werd niet ingegaan op het benodigde overgangsrecht voor de aftrek bedoeld in artikel 110g van de Wet geluidhinder. Het artikel is in lijn met hun voorstel aangevuld. Beide partijen hadden ook opmerkingen over de verhouding tussen dit overgangsrecht en de in artikel 4.103a van het Bbl opgenomen mogelijkheid om het gezamenlijke geluid opnieuw te herberekenen. Daarom is in de artikelsgewijze toelichting op dit artikel ingegaan op die verhouding.

De suggestie van het IPO om de term «voorlopige lijst» te schrappen in relatie tot enkele werelderfgoederen die recent zijn aangewezen door UNESCO leent zich beter voor verwerking op een later moment, omdat de aanwijzing ook beleidsrijke gevolgen heeft, namelijk het samenvoegen van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie tot één site (De Hollandse Waterlinies) en aanpassingen in de geografische aanduidingen en de kernkwaliteiten.

De VNG stelde voor om de tijdelijke beoordelingsregel voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten in artikel 12.27a van het Bkl te verbreden tot andere activiteiten en een permanent karakter te geven. Een dergelijke wijziging zou echter te verstrekkend zijn om in het kader van dit verzamelbesluit uit te werken. Dit vraagt om een uitgebreidere verkenning van oplossingsrichtingen. Het voornemen is om hierover, in samenspraak met onder meer de VNG en gemeenten, voorstellen uit te werken die mogelijk in de toekomst kunnen leiden tot een wettelijke oplossing.

408 ABRvS 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395 en ABRvS 28 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1679.

De VNG, de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en een anonieme inzender merkten op dat de ingevoegde overgangsrechtelijke regeling voor de informatieplicht energiebesparing in artikel 22.52a van de bruidsschat voor het omgevingsplan een tijdelijk karakter heeft. Deze constatering is juist, de regeling heeft inderdaad een tijdelijk karakter (tot 1 december 2023). Het tijdelijke karakter sluit aan bij de bedoeling dat deze informatieplicht, die nog impliciet het hanteren van het begrip «inrichting» continueert, vervalt. Dit hangt ook samen met het beleidsvoornemen om in het kader van de voorziene regelgeving over de actualisatie van de energiebesparingsplicht alsnog op rijksniveau in het Bal ook regels over energiebesparing te stellen voor een aantal milieubelastende activiteiten die nu niet zijn aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal. De datum van 1 december 2023 is de datum van het van toepassing worden van de geactualiseerde regels over energiebesparing zoals deze is opgenomen in die voorziene regelgeving. Voor andere activiteiten kunnen gemeenten zelf afwegen of ze in plaats daarvan een nieuwe informatieplicht opnemen, die ze dan kunnen afstemmen op het omgaan met en categoriseren van activiteiten in het omgevingsplan.

De VNG en de DCMR merkten op dat zij de aanvullende meldplicht in artikel van 22.61a van de bruidsschat voor het omgevingsplan voor niet (langer) vergunningplichtige activiteiten op gezoneerde industrieterreinen onvoldoende achten. Zij lijken van mening dat op industrieterreinen standaard een rapport van een akoestisch onderzoek moet worden aangeleverd. De bruidsschat moet op dit punt echter een vertaling zijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Op grond van dat besluit is bij type A-inrichtingen geen melding vereist en is bij type B-inrichtingen een melding vereist, maar zonder dat akoestisch onderzoek daar deel van uitmaakt. De gemeente heeft de mogelijkheid om alsnog een akoestisch onderzoek te verlangen naar aanleiding van de melding. De opgenomen regeling is dus gelijkwaardig aan het oude recht voor wat betreft de niet-vergunningplichtige bedrijven.

De VNG merkte verder op dat in artikel 22.262 van de bruidsschat voor het omgevingsplan de ondergrens voor de inhoud van de opslagtank voor propaan en propeen, 150 liter, niet correct was overgenomen uit het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht. Dit is gecorrigeerd.
Redactionele opmerkingen van de UvW over de verwijzingen naar normbladen in de bruidsschat voor de waterschapsverordening zijn verwerkt.

De VNG vreest tot slot dat de aanvulling van het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (verder: Aanwijzingsbesluit Wkpb) een extra kostenpost en onevenredig veel tijdsbeslag met zich brengt. Met de wijziging van het Aanwijzingsbesluit Wkpb wordt het besluit aangewezen om geen of minder geluidwerende maatregelen aan een geluidgevoelig gebouw te treffen in de gevallen van artikel 3.53, derde lid en vierde lid, onder a t/m c, van het Bkl. Het betreft hier gevallen waarin geen maatregelen worden getroffen, of onvoldoende maatregelen om te voldoen aan artikel 3.53, tweede lid, van het Bkl wegens zwaarwegende bezwaren van bouwkundige aard (derde lid) of als de eigenaar niet meewerkt (vierde lid, onder a t/m c). In het geval van artikel 3.28, eerste lid, over de monitoring van de basisgeluidemissie en de afweging van maatregelen, kan de uitkomst zijn dat geen maatregelen worden getroffen. Dit is geen besluit in de zin van de Awb (het bevoegd gezag moet «bezien»). In dat geval wordt er ook geen besluit genomen op grond van artikel 3.53 van het Bkl. In het geval van artikel 3.28, tweede lid, van het Bkl (de situatie waarin de in dat lid genoemde grenswaarde wordt overschreden), is er wel een verplichting om een besluit te nemen op grond van artikel 3.53. Maar alleen als een geval zich voordoet als bedoeld in het derde lid of vierde lid onder a tot en met c, van dat artikel, moet het besluit bij het Kadaster ingeschreven worden op grond van de Wkpb. Dit is niet anders dan onder de Wet geluidhinder. Ook nu worden besluiten over het vervallen van de plicht tot geluidwerende maatregelen wegens niet-medewerking van de eigenaar ingeschreven bij het Kadaster.

Door de VNG is erop gewezen dat een aantal specifieke regels over het lozen vanuit een open bodemenergiesysteem uit het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht niet is opgenomen in het Bal of de bruidsschat. Vergelijkbare opmerkingen zijn geplaatst door Bureau Stedelijk Water en Gemeente Utrecht. Het niet met algemene regels reguleren van deze lozingen is een bewuste keuze. Voor de open bodemenergiesystemen is een omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit vereist. De vergunningprocedure biedt de mogelijkheid om in de specifieke situatie de beste lozingsroute te bepalen voor de vaak omvangrijke lozingen, en daar adequate regels aan te stellen. De VNG merkte verder op dat ten opzichte van het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht een aantal regels niet meer geldt bij activiteiten die alleen worden verricht voor educatieve doeleinden, en bepleitte hiervoor overgangsrecht. Dit voorstel is niet overgenomen, mede omdat onder het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht ook niet altijd duidelijk was welke regels gelden. Mocht in specifieke gevallen bij deze activiteiten onvoldoende aandacht voor de bescherming van het milieu zijn, dan biedt de zorgplicht voor milieubelastende activiteiten in de bruidsschat en de mogelijkheid deze zo nodig nader te concretiseren in maatwerkvoorschriften voldoende mogelijkheden voor adequate bescherming van de leefomgeving.

Aanvullingen van het besluit naar aanleiding van de consultatie
De Omgevingsdienst Achterhoek heeft voorgesteld om in artikel 3.209 van het Bal ook paragraaf 4.86 van Bal – over het opslaan van drijfmest – «aan te zetten», zodat de regels ook gelden voor een mestsilo die niet bij een veehouderij of loonwerker staat. Dit voorstel is overgenomen omdat dit de handhaafbaarheid ten goede komt.

De Vereniging Afvalbedrijven merkte op dat in artikel 4.1258 van het Bal niet uitvoerbaar was. Dit artikel regelde dat al vier weken voor het toepassen van AVI-bodemassen of immobilisaten in het kader van de melding voor dat toepassen een afleverbon moet worden verstrekt die betrekking heeft op de toe te passen partij. De afleverbon beoogt de partij te individualiseren zodat in de achtereenvolgende fasen die liggen tussen de productie en de toepassing aantoonbaar is dat het nog steeds om dezelfde partij gaat. Ondertekening is pas mogelijk op het moment van de werkelijke afname of toepassing van de partij. In de voorheen geldende regelgeving was dan ook niet verplicht gesteld om de afleverbon bij de melding te verstrekken, maar alleen om hierover de beschikking te hebben op het moment van toepassing van de bouwstof. Het voorstel van beide partijen om de afleverbon te schrappen uit de melding is overgenomen en vergelijkbare bepalingen in het Bal zijn daarmee geharmoniseerd.

Adviesbureau KuiperCompagnons deed de suggestie om de redactie van enkele instructieregels in paragraaf 5.1.4.1 van het Bkl over luchtkwaliteit te verduidelijken. Dit heeft geleid tot harmonisatie van de formulering van de artikelen 5.51 en 5.53 van het Bkl met artikelen over geluid.

De VNG en de gemeente Utrecht constateerden een probleem met de regeling in het Bkl die het voor gemeenten mogelijk maakt om het geluid samen te nemen in situaties waarin een lokale spoorweg en een gemeenteweg grotendeels zijn verweven of gebundeld. De keuze om die optie te benutten hoeft een gemeente pas te maken op de datum dat de basisgeluidemissie wordt bepaald. Dat moment komt te laat in bepaalde gevallen, bijvoorbeeld bij besluitvorming over het toelaten van nieuwe geluidgevoelige gebouwen nabij die bundel van een weg en een spoorweg. Daarom is aanvullend overgangsrecht opgenomen in paragraaf 12.1.13 van het Bkl.

De Omgevingsdienst Achterhoek constateerde verder een probleem bij de uitvoering van de instructieregels voor geur in geval van grensoverschrijdende geurcontouren, zowel bij gemeentegrensoverschrijdende situaties als bij landgrensoverschrijdende situaties. Tijdens de overgangsfase wordt de bebouwingscontour geur stapsgewijs opgebouwd, waarbij de contour soms «gaten» vertoont, bijvoorbeeld in buurgemeenten. Hiertoe is een overgangsregeling voor de bebouwingscontour geur opgenomen in afdeling 12.2 van het Bkl. In de toelichting is verhelderd hoe de bebouwingscontour kan worden opgebouwd als het omgevingsplan gebiedsgericht tot stand komt. Het Bkl ziet niet op geurgevoelige gebouwen in Duitsland en België. In het kader van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties zou het gemeentebestuur wel rekening moeten houden met de geurimmissie aldaar. Op dit punt kan implementatiebegeleiding volstaan.

De Omgevingsdienst Achterhoek constateerde ook dat de regeling in de bruidsschat voor niet-representatief geluid van activiteiten niet beleidsneutraal was ten opzichte van de gebruikelijke uitleg van de bestaande regeling in artikel 2.20 van het Activiteitenbesluit milieubeheer voor dergelijk geluid. Deze regeling is aangepast.

De VNG heeft in haar reactie aandacht gevraagd voor een aantal veranderingen in het basistakenpakket waarvoor zij ongewenste gevolgen ziet voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten en de robuustheid van gemeentelijke VTH-afdelingen. Dit heeft onder meer betrekking op een aantal activiteiten waarvoor de regels van het Bal niet of nauwelijks van materiële betekenis zijn, bijvoorbeeld een werkplaats of verhuurbalie bij een bouwmarkt. Een wijziging van het toepassingsbereik van het Bal op dit gebied zou de reikwijdte van dit besluit echter te buiten gaan. Vooruitlopend op een komende wijziging daartoe is het niet wenselijk om de gemeenten vanaf het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet te verplichten om toezicht en handhaving voor die activiteiten op te dragen aan de uitvoerende omgevingsdiensten. Naar aanleiding hiervan zijn een aantal wijzigingen aangebracht in bijlage VI bij artikel 13.12, eerste lid, van het Omgevingsbesluit. In dit artikel is het basistakenpakket van omgevingsdiensten aangewezen.

De UvW merkte op dat de instructieregel over de waterschapsverordening die ter uitvoering van de kaderrichtlijn water wordt toegevoegd aan het Bkl (artikel 6.2, vijfde lid, van het Bkl) niet was vertaald naar de bruidsschat voor de waterschapsverordening. Die omissie is hersteld. Naar aanleiding van een opmerking van het IPO is verder een tweede omissie bij de omzetting van de kaderrichtlijn water opgelost. Dit heeft geleid tot een wijziging van artikel 2.17 van het Bkl.

Reactie van het Adviescollege toetsing regeldruk

Het ontwerp van dit besluit is voorgelegd aan het ATR. Hierop is op 29 september 2021 een reactie ontvangen. Het ATR onderschrijft de verwachting dat er bij de meeste wijzigingen geen noemenswaardige lasteneffecten zullen optreden. Om deze reden heeft is er geen formeel advies uitgebracht over het ontwerp. Het ATR adviseert echter wel om te verduidelijken wat de wijzigingen zijn als gevolg van de actualisatie van normen, nut en noodzaak te onderbouwen en een duiding van de lasten-effecten op te nemen.

Het ATR doelt hier op schrappen van de mogelijkheid om gebruik te maken van normen voor analyse van afvalwater die inmiddels zijn ingetrokken door NEN. Dat intrekken gebeurt omdat normen niet meer de huidige stand der techniek weergeven. De aanleiding tot het intrekken van de norm NEN 6633 was bijvoorbeeld dat deze analysemethode in het licht van de Europese REACH-Verordening, milieuaspecten en arbeidsomstandigheden onder druk staat vanwege het gebruik van bepaalde chemicaliën.

De opdrachtgevers voor de analyses zijn waterschappen als beheerder van zuiveringtechnische werken en overheden als toezichthoudende instantie. Het vervangen van de normen veroorzaakt dus geen directe lasten voor bedrijven, wel indirect gevolgen voor de laboratoria die functioneren als dienstverlener voor overheden. De bestuurslasten die met introductie en gebruik van nieuwe versies van de normen samenhangen worden in de laboratoriumtarieven doorberekend. In die laboratoriumtarieven zijn ook bureaukosten opgenomen zoals de kosten van accreditatie. De ervaring leert dat actualisatie van normen niet leidt tot waarneembare veranderingen in de tarieven. Ook in dit geval wordt verwacht dat de uiteindelijke kosten beperkt zijn en de toename in regeldruk ook als zodanig zeer beperkt zijn. De normen waarnaar na wijziging wordt verwezen zijn al enkele jaren oud en vormen binnen bemonstering en analyse van watermonsters inmiddels de standaard. In regelgeving van andere overheden, bijvoorbeeld waterschappen, wordt al verwezen naar de nieuwe normen. Ze spelen ook een rol buiten regelgeving. De kosten die gepaard gaan met het omschakelen naar de nieuwe normen zijn daardoor bij veel laboratoria al gemaakt. Voor laboratoria die nu zowel de oude als de nieuwe analysemethoden aanbieden ontstaat een kostenbesparing omdat ze niet langer de benodigde apparatuur, kennis en accreditatie voor de oude normen hoeven aan te houden. Laboratoria die niet zouden overschakelen naar de nieuwe norm zullen omzet verliezen, maar dat betreft een bedrijfseconomische keuze en die mag geen belemmering zijn voor het actueel houden van de regelgeving.

10 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Het overgangsrecht voor het stelsel is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, het bijbehorende Invoeringsbesluit Omgevingswet, en in de aanvullingswetten en besluiten. Een niet onbelangrijk deel van de wijzigingen in voorliggend besluit corrigeert omissies in dat overgangsrecht, maar het besluit zelf bevat geen overgangsrecht.

De inwerkingtreding van dit besluit valt samen met die van de Omgevingswet. Op dat moment zijn eerst de vier basisbesluiten, vervolgens het Invoeringsbesluit Omgevingswet, de vier aanvullingsbesluiten en een aantal wijzigingsbesluiten in werking getreden. Direct volgend op de wijzigingen door dit verzamelbesluit zijn nog andere inhoudelijke wijzigingsbesluiten in werking getreden, die weer voortbouwen op de AMvB's zoals die zijn gewijzigd door dit besluit. De wijzigingsbepalingen in dit besluit grijpen dus aan op een tussenversie van de AMvB's die slechts bestond op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet en die sterk overeenkomt met de geconsolideerde versie die beschikbaar is via het Informatiepunt Leefomgeving.[409]

De wijzigingen in de bruidsschat zijn overigens in werking getreden voorafgaand aan het onderdeel van het Invoeringsbesluit Omgevingswet dat regelt dat de bruidsschat opgenomen wordt in de omgevingsplannen van de gemeenten en de waterschapsverordeningen van de waterschappen. De Omgevingswet voorziet er niet in dat de bruidsschat nog kan worden gewijzigd nadat deze is gegeven.

Om de volgorde van inwerkingtreding correct te laten verlopen is voorzien in inwerkingtreding op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen en onderdelen van artikelen verschillend kan worden bepaald. Dat koninklijke besluit is overigens hetzelfde koninklijke besluit dat de inwerkingtreding van de andere AMvB's die onderdeel uitmaken van het stelsel regelt.

11 Technische notificatie

409 https://iplo.nl/regelgeving/stelsel-omgevingswet/overzicht-geconsolideerde-tekstenomgevingswet/

Het ontwerpbesluit is op 28 oktober 2021 ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L241) voorgelegd aan de Europese Commissie (2019/0645/NL). Op deze notificatie zijn geen reacties ontvangen.

16 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-181; *Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://www.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-181.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-06-03: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

Dit wijzigingsbesluit betreft een aanpassing van de algemene milieuregels over windparken (windturbinebepalingen) in het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Activiteitenbesluit) en de uitvoeringsregelgeving op grond van de Omgevingswet. Aanleiding hiervoor is de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling bestuursrechtspraak) van 30 juni 2021 over beroepen tegen besluiten over Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding 2020[410]. De algemene milieuregels moeten volgens de Afdeling bestuursrechtspraak buiten toepassing worden gelaten voor zover zij betrekking hebben op windturbineparken omdat hiervoor geen milieueffectrapportage heeft plaatsgevonden.
Het besluit beperkt de reikwijdte van de windturbinebepalingen die zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit door die bepalingen niet langer van toepassing te verklaren op windturbineparken en voorziet tevens in een overbruggingsregeling voor bestaande windturbineparken. De overbruggingsregeling houdt in dat voor bestaande windturbineparken algemene milieuregels van toepassing blijven tot aan de totstandkoming van nieuwe algemene milieuregels voor windturbineparken op basis van een planmilieueffectrapport (hierna: plan-MER[411]). Ook de uitvoeringsregelgeving op grond van de Omgevingswet wordt aangepast.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Activiteitenbesluit bevat voor een groot aantal activiteiten en inrichtingen algemene milieuregels. Deze algemene regels gelden in plaats van of naast een omgevingsvergunning milieu of naast een omgevingsvergunning beperkte milieutoets.
In de uitspraak van 30 juni 2021 oordeelt de Afdeling bestuursrechtspraak dat voor de algemene regels voor windturbines in paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit en paragraaf 3.2.3 van de Activiteitenregeling milieubeheer (hierna: Activiteitenregeling) een plan-MER had moeten worden gemaakt op grond van Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PbEG 2001, L 197) (hierna: smb-richtlijn).

410 Afdeling bestuursrechtspraak, 30 juni 2021, nr. 202003882/1/R3 (ECLI:NL:RVS:2021:1395).
411 Het milieueffectrapport is afgekort als MER en de milieueffectrapportage als mer.

Omdat er geen plan-MER is gemaakt, moeten de windturbinebepalingen voor zover zij betrekking hebben op windturbineparken (met ten minste drie windturbines) buiten toepassing worden gelaten. Zij mogen dus ook niet als uitgangspunt worden genomen voor het vaststellen van een bestemmingsplan of het verlenen van een omgevingsvergunning met betrekking tot een windturbinepark.

Voor windturbinebepalingen voor windturbines die geen deel uitmaken van een windturbinepark, volgt uit artikel 3, tweede lid, onder a, van de smb-richtlijn geen verplichting om een milieueffectrapportage uit te voeren.
De verplichting om een milieueffectrapportage uit te voeren geldt alleen voor plannen en programma's die kaderstellend zijn voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten die vallen onder bijlage I of II van de mer-richtlijn[412]. Wat betreft installaties voor de winning van windenergie voor de energieproductie heeft bijlage II, 3, onder i, van de mer-richtlijn alleen betrekking op windturbineparken. Een windturbinepark omvat volgens artikel 1 van onderdeel A van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage ten minste drie windturbines. Er is daarom volgens de Afdeling bestuursrechtspraak geen sprake van algehele onverbindendheid van de windturbinebepalingen.[413] Als het gaat om één of twee (losse) windturbines kunnen de windturbinebepalingen nog steeds worden toegepast.

1.2 Probleem

De windturbinebepalingen die volgens de Afdeling bestuursrechtspraak buiten toepassing moeten worden gelaten, zijn niet van rechtswege vervallen. Zij vervallen pas door wijziging van de regelgeving. Een verplichting daartoe kan worden afgeleid uit artikel 4, derde lid, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU). Het is in strijd met het beginsel van loyale samenwerking om regelgeving die in strijd met het Europese recht is bevonden, in stand te laten. Er kan dan namelijk verwarring ontstaan over de (on)geldigheid van die regelgeving. Dit kan er toe leiden dat de regelgeving in de praktijk nog steeds wordt toegepast.

Sinds de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021 is er een rechtsvacuüm ontstaan, waardoor in de uitvoeringspraktijk onzekerheid bestaat welke mate van milieuhinder een windturbinepark met 3 of meer windturbines nog mag veroorzaken. Deze onzekerheid kan zowel bij exploitanten en omwonenden van windturbineparken ontstaan als ook bij het bevoegd gezag, dat geen eenduidig kader meer heeft voor toezicht en handhaving. Nu de windturbinebepalingen niet meer op windturbineparken mogen worden toegepast, moet het bevoegd gezag voor de tot nu toe in algemene regels gereguleerde onderwerpen in adequate bescherming van de leefomgeving voorzien door aan de omgevingsvergunning milieu voorschriften te verbinden of door ter concretisering van de algemene zorgplicht in artikel 2.1, eerste lid, van het Activiteitenbesluit maatwerkvoorschriften te stellen. Hiervoor biedt artikel 2.1, vierde lid, de grondslag.

De bevoegdheid om aan de omgevingsvergunning milieu voorschriften te verbinden is opgenomen in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Voor windturbineparken die als inrichtingen type C in de zin van het Activiteitenbesluit moeten worden aangemerkt, is een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wabo voorgeschreven. Voor zover het belang van de bescherming van het milieu dat vereist, kunnen voorschriften in deze omgevingsvergunning worden opgenomen. Omdat de windturbinebepalingen niet meer mogen worden toegepast voor windturbineparken, staat artikel 2.22, vijfde lid, Wabo niet aan het opnemen van voorschriften in de omgevingsvergunning in de weg. Daarin is bepaald dat alleen voorschriften aan de omgevingsvergunning kunnen worden verbonden voor zover de algemene regels die voor de activiteit gelden, afwijkingen daarvan toestaan.

Voor windturbineparken die als inrichtingen type B in de zin van het Activiteitenbesluit moeten worden aangemerkt, is een omgevingsvergunning beperkte milieutoets als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder i, van de Wabo en artikel 2.2a, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor) vereist. Aan een dergelijke omgevingsvergunning kunnen in het algemeen geen voorschriften worden verbonden.[414] Voor inrichtingen van type B geldt anders dan voor inrichtingen van type C de zorgplicht op grond van artikel 2.1, eerste lid, van het Activiteitenbesluit. Deze zorgplicht kan op grond van artikel 2.1, vierde lid, van het Activiteitenbesluit worden geconcretiseerd door het stellen van maatwerkvoorschriften.
De vergunningvoorschriften of maatwerkvoorschriften moeten zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de lokale situatie toegesneden motivering.

412 Richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, gewijzigd bij richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 en richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014.
413 Zie overweging 18.1 van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395.
414 In enkele gevallen is dit op grond van hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer wel mogelijk, bijvoorbeeld op grond van artikel 7.20a van die wet (Kamerstukken II 2015/16, 34 287, nr. 3, p. 26).

Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal voor windturbineparken met 3 of meer windturbines een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit vereist zijn op grond van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. Aan die omgevingsvergunning kunnen in alle gevallen voorschriften worden verbonden. Dit biedt dus, op dezelfde wijze als hiervoor bij inrichtingen type C is beschreven, de mogelijkheid om in adequate milieubescherming te voorzien.

Op de hierboven beschreven wijze kan voor nieuwe windturbineparken voorzien worden in milieubescherming.

Hetzelfde geldt voor bestaande windturbineparken die in werking zijn op basis van omgevingsvergunningen die uiterlijk op 30 juni 2021 waren verleend en als daartegen geen beroep was ingesteld, inmiddels onherroepelijk zijn geworden. Als wel beroep is ingesteld en de omgevingsvergunning uitging van de windturbinebepalingen in het Activiteitenbesluit, is de vergunning vernietigd, zodat daarvan niet langer sprake is. De verleende en onherroepelijk geworden omgevingsvergunningen voor windturbineparken zijn door de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak niet vervallen. Tevens is de regering van oordeel dat er op basis van het Unierecht geen verplichting bestaat om onherroepelijke omgevingsvergunningen in te trekken.
De Afdeling bestuursrechtspraak heeft namelijk niet geoordeeld dat de bestreden besluiten, waaronder een omgevingsvergunning, in strijd zijn met het Unierecht of een onwettig gevolg zijn van de schending van het Unierecht. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft in de uitspraak geoordeeld dat de bestreden besluiten in strijd zijn met de vereiste zorgvuldigheid (artikel 3:2 Algemene wet bestuursrecht) en niet berusten op een deugdelijke motivering (artikel 3:46 Algemene wet bestuursrecht).
Ten tweede geldt dat uit het Unierecht geen inhoudelijke normen volgen voor windturbines. Het feit dat een vergunning is gebaseerd op algemene regels waaraan een procedureel (Unierechtelijk) gebrek kleeft, betekent niet dat de vergunning zelf procedureel of materieel onrechtmatig is.
Ten derde hebben deze omgevingsvergunningen formele rechtskracht. In haar jurisprudentie stelt het Hof voorop dat het rechtszekerheidsbeginsel behoort tot de in het Unierecht erkende algemene beginselen. Zo heeft het Hof onder meer geoordeeld dat het feit dat een administratief besluit definitief is geworden bijdraagt aan de rechtszekerheid, en dat het Unierecht niet vereist dat een orgaan in beginsel moet terugkomen van een dergelijk definitief geworden administratief besluit. Het Hof heeft evenwel gepreciseerd dat in bepaalde omstandigheden rekening kan worden gehouden met de bijzonderheden van de situaties en van de in het geding zijnde belangen teneinde een evenwicht te vinden tussen het vereiste van rechtszekerheid en het vereiste van rechtmatigheid uit het oogpunt van het Unierecht (arrest van 20 mei 2021, X (Véhicules-citernes GPL), C-120/19, ECLI:EU:C:2021:398, punt 74 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Als gezegd is de regering in dit verband evenwel van oordeel dat onherroepelijke omgevingsvergunningen niet in strijd zijn met het Unierecht of een onwettig gevolg zijn van de schending van het Unierecht.

Voor bestaande windturbineparken gelden onherroepelijke omgevingsvergunningen en kan de milieubescherming juridisch dus net als voor nieuwe windturbineparken worden vastgelegd en geconcretiseerd door aanvullende voorschriften aan die omgevingsvergunningen te verbinden of door maatwerkvoorschriften te stellen ter concretisering van de algemene zorgplicht. Aanleiding hiervoor kan een verzoek zijn dat is gedaan door de exploitant van een windturbinepark of door een belanghebbende. De Wabo biedt daarvoor een grondslag. Het voorbereiden en vaststellen van omgevingsvergunningen voor windturbineparken, door aanvullende voorschriften aan de vergunning te verbinden en het stellen van maatwerkvoorschriften, betekent een toename van de bestuurlijke lasten en beroepsprocedures. Deze effecten kunnen worden beperkt als de landelijke regelgeving wordt aangepast. Inmiddels is een traject gestart om een milieueffectrapportage (verder: plan-mer) te doorlopen op basis waarvan nieuwe algemene milieuregels voor windturbineparken kunnen worden vastgesteld. In de periode totdat nieuwe algemene regels zijn vastgelegd bij AMvB – naar verwachting circa twee jaar – heeft de uitvoeringspraktijk te maken met de beschreven leemte.

1.3 Onderwerpen van dit besluit

Met het oog op het in de uitspraak van 30 juni 2021 van de Afdeling bestuursrechtspraak geconstateerde implementatiegebrek voorziet dit voorstel in wijziging van het Activiteitenbesluit en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet door het toepassingsbereik van de algemene milieuregels voor windturbines tijdelijk te beperken tot (inrichtingen met) 1 of 2 afzonderlijke windturbines die geen deel uitmaken van een windturbinepark.

Daarnaast zijn in het voorstel direct werkende algemene regels opgenomen voor windturbineparken waarvoor op 30 juni 2021 al definitieve toestemmingen in het milieuspoor en het ruimtelijke spoor waren verleend. Deze regels beogen de weggevallen eerder geboden milieubescherming te herstellen, zonder dat zij een vervolg krijgen in uitvoeringsbesluiten zoals een omgevingsvergunning of bestemmingsplan. De bedoeling is dat zij gelden in de overbruggingsperiode tot het vaststellen van nieuwe algemene milieuregels voor windturbineparken op basis van een plan-MER.

1.4 Redenen voor het besluit

In deze paragraaf worden de belangrijkste redenen voor dit besluit weergegeven.

Een eerste reden heeft te maken met de noodzaak om opnieuw te voorzien in de adequate bescherming van het milieu, en in het bijzonder van omwonenden van windparken. Omdat de eerder door de windturbinebepalingen geboden bescherming als gevolg van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021 is weggevallen, moet hiervoor worden teruggevallen op de algemene zorgplicht in artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit. Deze biedt veel minder duidelijkheid en zekerheid over de geboden milieubescherming dan de in dit besluit opgenomen overbruggingsregeling voor bestaande windturbineparken. De milieueffecten van windturbineparken kunnen aanzienlijk zijn, zoals ook blijkt uit het vereiste van een project-mer(-beoordeling) voor toestemmingsbesluiten voor windturbineparken. Met het herstel van milieubescherming zijn dan ook wezenlijk gunstige effecten voor het milieu gemoeid.
Hier staat tegenover het belang dat toestemmingverlening voor activiteiten met mogelijk aanzienlijke gevolgen voor het milieu volgens de smb-richtlijn op de best beschikbare wetenschappelijke informatie over de milieugevolgen moet zijn gebaseerd, waarop in een openbare procedure door burgers en bedrijven kan worden gereageerd. Op dit moment loopt de plan-mer voor nieuwe windturbinebepalingen. Hoewel de overbruggingsregeling niet op een plan-mer kan worden gebaseerd, omdat zij juist bedoeld is voor de periode die met het verrichten van de plan-mer is gemoeid, zijn hiermee per saldo toch wezenlijk gunstige effecten voor het milieu gemoeid, doordat zij in de tussentijd daadwerkelijke milieubescherming biedt.

Een tweede reden voor de overbruggingsregeling is de rechtszekerheid.
Het gevolg van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021 is dat er onzekerheid kan ontstaan of en onder welke voorwaarden bestaande windturbineparken in werking mogen zijn. Het is onwenselijk dat dit eerst per situatie in gerechtelijke procedures moet worden bepaald, bijvoorbeeld naar aanleiding van handhavingsverzoeken of in geval van handhavingsacties bij overtreding van windturbinebepalingen.

Een derde belangrijke reden voor het treffen van de overbruggingsregeling houdt verband met de administratieve en bestuurlijke lasten van decentrale overheden en exploitanten om verleende en onherroepelijk geworden vergunningen te moeten aanpassen om tijdelijk in de weggevallen milieubescherming te voorzien. Met ambtshalve aanpassing van verleende vergunningen is in de praktijk bovendien nog weinig ervaring opgedaan. De lasten die met vergunningaanpassing zijn gemoeid werpen een extra drempel op om snel weer passende milieubescherming te bieden, en ook bestaat niet de zekerheid dat het bevoegd gezag in staat is om dit op tijd voor elk windpark op te pakken. De overbruggingsregeling is de weg die de minste lasten meebrengt en het snelst leidt naar het doel dat weer passende milieubescherming wordt geboden.

Tegenover deze redenen om voor bestaande windturbineparken tijdelijk opnieuw zonder plan-mer windturbinebepalingen vast te stellen, staan de belangen die door het vereiste van een plan-mer zijn gediend. Het gaat er in de eerste plaats om dat de benodigde informatie over de mogelijke gevolgen van bepaalde activiteiten voor het milieu wordt verzameld, zodat deze een rol kan spelen bij het goed gemotiveerd nemen van toestemmingsbesluiten voor die activiteiten. Een ander belangrijk punt is dat burgers hierbij worden betrokken.
De overbruggingsregeling is tijdelijk. De tijdelijkheid is gekoppeld aan de tijd die nodig is om een plan-mer te verrichten en opnieuw windturbinebepalingen vast te stellen, waarmee naar verwachting drie jaar is gemoeid. Met de plan-mer is al een begin gemaakt. De bepalingen van de overbruggingsregeling komen inhoudelijk overeen met de eerdere windturbinebepalingen van het Activiteitenbesluit, die nu buiten toepassing moeten worden gelaten. Die bepalingen waren gebaseerd op de best beschikbare milieu-informatie van destijds. Tijdens de totstandkoming van de windturbinebepalingen heeft destijds voor een ieder de mogelijkheid van inspraak opengestaan, in het kader van de voorpublicatie van het ontwerpbesluit waarin die bepalingen waren opgenomen. Of de milieu-informatie naar de huidige inzichten nog steeds toereikend moet worden geacht dan wel op grond van nieuwe milieu-informatie aanpassing of aanvulling behoeven moet blijken uit de lopende plan-mer.

Het bezwaar dat voor de eerdere windturbinebepalingen niet de juiste procedure van een plan-mer is gevolgd, weegt niet op tegen het nadeel van het wegvallen van de daadwerkelijke milieubescherming die met die windturbinebepalingen werd geboden en die door de overbruggingsregeling wordt hersteld. Voor bestaande parken zijn toestemmingen verleend, die onherroepelijk en nog steeds geldig zijn, en de parken zijn nodig om over te schakelen op een meer duurzame energievoorziening. Het zou een vreemd en ongewenst gevolg zijn wanneer de (onjuiste) toepassing van die richtlijn in de praktijk de bestaande milieubescherming onderuit haalt zonder daarvoor iets in de plaats te stellen, zodat omwonenden van bestaande windparken verstoken zijn van bescherming tegen de nadelige gevolgen van de exploitatie van die parken. De smb-richtlijn is er juist op gericht een hoog niveau van milieubescherming te bieden en de daarvoor benodigde informatie boven tafel te brengen.

1.5 Overzicht van te wijzigen algemene maatregelen van bestuur

Dit besluit bevat zowel wijzigingen van de geldende regelgeving als van vergelijkbare bepalingen op grond van de Omgevingswet. De wijzigingen opgenomen in dit besluit betreffen:

- het Activiteitenbesluit milieubeheer (artikel I);
- het Besluit activiteiten leefomgeving (artikel II);
- het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel III);
- het Invoeringsbesluit Omgevingswet (artikel IV).

De primaire verantwoordelijkheid voor de inhoud van de algemene milieuregels berust bij de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. Dit besluit wordt medeondertekend door de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, vanwege de stelselverantwoordelijkheid voor de regelgeving op grond van de Omgevingswet.

2 Hoofdlijnen van het besluit

2.1 Aanpassing van het Activiteitenbesluit aan de uitspraak

Dit wijzigingsbesluit strekt er allereerst toe om het toepassingsbereik van de windturbinebepalingen die zijn opgenomen in paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit aan te passen. Overeenkomstig de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak inzake de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid zijn deze alleen van toepassing op inrichtingen die uit ten hoogste twee windturbines bestaan. Als gevolg van de beperking van de reikwijdte van paragraaf 3.2.3 gelden de bestaande regels dus niet langer voor windturbineparken die uit 3 of meer windturbines bestaan.

2.2 Aanpassing van de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet aan de uitspraak

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal het Activiteitenbesluit worden ingetrokken. In de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet zijn bepalingen opgenomen die na inwerkingtreding daarvan voorzien in bescherming van de leefomgeving tegen nadelige gevolgen voor het milieu van het plaatsen en in werking hebben van windturbines. Deze bepalingen zijn opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en in de zogenoemde bruidsschat, die in het Invoeringsbesluit Omgevingswet is opgenomen. De bruidsschat houdt in dat de geldende algemene regels van onder meer het Activiteitenbesluit na inwerkingtreding van genoemde besluiten van rechtswege onderdeel uitmaken van de gemeentelijke omgevingsplannen. Zij komen terecht in het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Ook bij de voorbereiding van de bepalingen in genoemde besluiten op grond van de Omgevingswet, die deels een omzetting zijn van de windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit, is geen plan-MER gemaakt. Daarom kunnen deze bepalingen niet van kracht worden. Dit besluit strekt daarom tevens tot aanpassing van de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet zodat de betreffende bepalingen voor inwerkingtreding worden aangepast.
Deze bepalingen zullen in de plan-MER, die inmiddels in voorbereiding is, worden meegenomen als onderdeel van het totale pakket aan milieuregels voor windparken.

2.3 Nadere toelichting aanpassingen Besluit activiteiten leefomgeving

De regels van hoofdstuk 3 in het Besluit activiteiten leefomgeving bestaan uit de aanwijzing van milieubelastende activiteiten en van vergunningplichten voor milieubelastende activiteiten, en een «richtingaanwijzer» die naar de algemene regels verwijst die voor de activiteit gelden. Voor windparken zijn deze onderwerpen geregeld in paragraaf 3.2.4 (Windturbine). De aanwijzing van de milieubelastende activiteit (artikel 3.11) en de vergunningplicht (artikel 3.12) dienen ter implementatie van de mer-richtlijn en moeten daarom blijven gelden. Deze regels creëren juist mede het individuele besluit dat voor implementatie van de mer-richtlijn nodig is, en moeten daarom in werking treden.

Het artikel met de aanwijzing van algemene regels (artikel 3.14) verwijst naar de inhoudelijke regels in paragraaf 4.30 en is dus structurerend van aard. Dit artikel biedt de mogelijkheid te bepalen dat de algemene regels inzake windturbines niet gelden voor windparken met 3 of meer windturbines, en wordt daarom in die zin aangepast.

Hoofdstuk 4 bevat in paragraaf 4.30 de eigenlijke inhoudelijke bepalingen voor de windturbines, die opvolger zijn van een deel van de regels uit het Activiteitenbesluit
Het betreft bepalingen waarin de verplichting is opgenomen om een windturbine volgens een Europese technische norm te ontwerpen, de windturbine ten minste eenmaal per jaar te laten beoordelen door een deskundige op het gebied van windturbines en bij constatering van een gebrek, waarbij de veiligheid in het geding is, de windturbine onverwijld buiten gebruik te stellen en het bevoegd gezag daarover te informeren. Het betreft bepalingen waarvan de inhoud onafhankelijk is van het aantal windturbines en van de specifieke locatie. Ook bij één enkele windturbine moeten deze bepalingen worden nageleefd, om zo een basis-milieubeschermingsniveau te bieden.
In dit besluit is voor al deze bepalingen gekozen voor dezelfde benadering als voor het Activiteitenbesluit. Zij zullen niet gelden voor nieuwe windparken of wijzigingen van bestaande windparken, maar wel tijdelijk als overbruggingsregeling voor bestaande windparken waarvoor sinds 30 juni 2021 geen besluitvorming meer heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet voor nieuwe windparken en wijzigingen van bestaande windparken voorschriften in de omgevingsvergunningen zullen moeten worden opgenomen. De verplichtingen die daarin worden opgenomen, bieden een noodzakelijk niveau van milieubescherming en zijn niet afhankelijk van het aantal windturbines en van de specifieke locatie.

2.4 Nadere toelichting aanpassingen bruidsschat

In de uitvoeringsregelgeving onder de Omgevingswet is ervoor gekozen om regels uit het Activiteitenbesluit die het milieueffect op de omgeving normeren in de meeste gevallen niet meer in het Besluit activiteiten leefomgeving op te nemen, waardoor de effecten decentraal kunnen worden geregeld in het omgevingsplan of de waterschapsverordening, of, in geval van vergunningplichten, in de vergunningen. Voor onderwerpen als geluidhinder, lichthinder of geurhinder bevat het Besluit activiteiten leefomgeving dus geen uitgewerkte regels meer. Het Besluit activiteiten leefomgeving volstaat met het meenemen van die onderwerpen in de specifieke zorgplicht, als vangnet voor in Besluit activiteiten leefomgeving aangewezen activiteiten. Dit geldt voor alle milieubelastende activiteiten, niet alleen voor windturbines.
Om bij inwerkingtreding geen leemte te laten ontstaan, is de bruidsschat als bijzondere vorm van overgangsrecht vormgegeven. De AMvB-wetgever heeft deze regeling als tijdelijke regeling vormgegeven, waarbij beoogd is dat de gemeente bij het vormgegeven van het nieuwe deel van het omgevingsplan voor elke locatie als onderdeel van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties een bij die locatie passende mate van bescherming tegen onderwerpen zoals geur, geluid en lichthinder biedt.[415] Deze regels kunnen dan een plaats krijgen als regel in het omgevingsplan voor de specifieke situatie, maar kunnen bij vergunningplichtige activiteiten ook in de vergunning worden opgenomen.
In lijn met het voorgaande zijn in de bruidsschat in paragraaf 22.3.4.3 regels over geluid veroorzaakt door windturbines en windparken opgenomen, en bevat paragraaf 22.3.18 van de bruidsschat regels over slagschaduw en lichtschittering veroorzaakt door een windturbine. Als gevolg van de rechterlijke uitspraak beschreven in paragraaf 1.1 van deze toelichting moeten deze bruidsschatregels buiten toepassing blijven voor windparken. Met dit besluit wordt de bruidsschat daarom zodanig aangepast, dat de regels over geluid, slagschaduw en lichtschittering niet meer van toepassing zijn op windparken.

2.5 Nadere toelichting aanpassingen Besluit kwaliteit leefomgeving

Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat onder meer instructieregels voor het vaststellen van omgevingsplannen en beoordelingsregels voor het verlenen van omgevingsvergunningen voor de milieubelastende activiteiten. Hierbij wordt de milieubescherming tegen hinder door geur, geluid en trillingen door activiteiten en slagschaduw door windturbines via de weg van omgevingsplannen of individuele vergunningvoorschriften geregeld. Deze regels vormen de opvolger van regels die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer en de Wabo waren gesteld. Het Besluit kwaliteit leefomgeving bevat verder de algemene normen dat geur, geluid en trillingen door activiteiten waaronder windturbines en slagschaduw door windturbines aanvaardbaar zijn. Deze normen vormen een codificatie van de jurisprudentie onder de Wet ruimtelijke ordening.[416]

415 Stb. 2018, 292, blz. 318–319.
416 Paragraaf 8.1.6.2 van de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving, Stb. 2018, 292.

In het Besluit kwaliteit leefomgeving is ook een aantal windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit omgezet naar instructieregels. Het gaat om concrete waarden voor geluid en slagschaduw. Gelet op de uitspraak van 30 juni 2021 wordt met dit besluit tijdelijk het toepassingsbereik van die instructieregels en beoordelingsregels beperkt tot situaties met 1 of 2 windturbines. Daarbij blijft voor nieuwe besluiten over windturbines gelden dat geluidwaarden die onderdeel zijn van de regels of voorschriften worden uitgedrukt in de dosismaten L_{den} en L_{night}. Dat is het jaargemiddelde geluid. Dit sluit aan op de rekenregels in de Omgevingsregeling en maakt het mogelijk het geluid op te tellen bij ander geluid, bijvoorbeeld voor het beoordelen van het gecumuleerde geluid waar dat nodig is voor het vaststellen van een besluit of voor het bepalen van de vereiste geluidwering voor een gebouw.
Anders dan in het Besluit activiteiten leefomgeving is niet gekozen voor een tijdelijke regeling die op 1 juli 2025 komt te vervallen. Een tijdelijke regeling die op die datum zou vervallen, zou er namelijk toe leiden dat de instructieregels vanaf die datum ook weer gelden voor windparken met 3 windturbines of meer, zodat de wettelijke regeling kaderstellend zou zijn voor besluiten die na die datum worden vastgesteld. Beoogd is de bepalingen uiterlijk op die datum te vervangen door nieuwe windturbinebepalingen die gebaseerd zijn op het plan-MER.

2.6 Regeling voor bestaande windturbineparken

Wat betreft de bestaande windturbineparken is van belang dat in veel gevallen bij de voorbereiding van al verleende omgevingsvergunningen en vastgestelde bestemmingsplannen ervan is uitgegaan dat de windturbinebepalingen golden. Nu de windturbinebepalingen niet langer van toepassing zijn op bestaande windturbineparken, is er op 30 juni 2021 voor veel windturbineparken een rechtsvacuüm ontstaan wat betreft de milieuhinder die een windturbinepark mag veroorzaken. Omdat windturbineparken mer-plichtige of mer-beoordelingsplichtige activiteiten zijn, is bij de voorbereiding van die omgevingsvergunningen een project-MER gemaakt, of is een project-mer-beoordeling doorlopen, wat uiteindelijk tot twee verschillende uitkomsten kon leiden:

a het bleek dat in het specifieke geval een afwijkende regeling van de windturbinebepalingen nodig was; dan zijn in het ruimtelijke spoor aanvullende regels gesteld of zijn op grond van de windturbinebepalingen of in het kader van de algemene zorgplicht maatwerkvoorschriften gesteld;
b het bleek dat de windturbinebepalingen in het specifieke geval een adequate bescherming van de leefomgeving waarborgden. Er was geen noodzaak om van de windturbinebepalingen af te wijken of deze aan te vullen.

Nu de windturbinebepalingen buiten toepassing moeten worden gelaten, zou de milieubescherming grotendeels wegvallen en door de nog resterende zorgplicht moeten worden geboden, hetgeen nadelig kan zijn voor de leefomgevingskwaliteit. Dit zou ook moeilijk zijn te rijmen met de algemene verplichting van lidstaten om in een hoog niveau van milieubescherming te voorzien. Deze vloeit voort uit artikel 4, derde lid, VEU (beginsel van loyale samenwerking) in combinatie met artikel 3, derde lid, VEU (streven van de EU naar een hoog niveau van milieubescherming, welke overweging ook in de smb-richtlijn en mer-richtlijn is opgenomen). Daarnaast kan sprake zijn van rechtsonzekerheid in de uitvoeringspraktijk.
Om deze redenen is bezien of er mogelijkheden zijn om voor bestaande situaties te voorzien in rechtstreeks werkende algemene regels, zonder daarbij opnieuw te handelen in strijd met de smb-richtlijn, totdat de plan-mer afgerond is en de daarop gebaseerde nieuwe algemene regels in werking treden. Het betreft dus een overbruggingsregeling. Dit is zonder het verrichten van een plan-mer mogelijk voor bestaande windturbineparken waarvoor op 30 juni 2021, de datum van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak, in het milieuspoor en in het ruimtelijke spoor toestemmingen zijn verleend. De overbruggingsregeling betreft specifiek windturbineparken waarvoor uiterlijk op die dag:

1 in het milieuspoor een omgevingsvergunning is verleend als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, of onder i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; en
2 in het ruimtelijke spoor een omgevingsvergunning is verleend als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, dan wel een bestemmingsplan dat in het windturbinepark voorziet, is vastgesteld.

In die gevallen vormen opnieuw vast te stellen (rechtstreeks werkende) windturbinebepalingen geen kader voor toekomstige toestemmingen, omdat er geen toestemmingsbesluiten meer nodig zijn. Voor windturbinebepalingen die geen kader vormen voor toekomstige besluiten over een vergunning of bestemmingsplan, waaronder ook wijzigingsbesluiten worden verstaan, is geen plan-mer vereist. Zie hiervoor ook paragraaf 3 van de toelichting. Om te verzekeren dat de windturbinebepalingen nooit een kader kunnen vormen voor toekomstige vergunningen, is expliciet bepaald dat de windturbinebepalingen die als overbruggingsregeling dienen, niet van toepassing zijn vanaf het tijdstip waarop met betrekking tot de windturbine of het windpark waarvan de windturbine deel uitmaakt, een wijziging van de omgevingsvergunning of het bestemmingsplan, onderscheidenlijk omgevingsplan, van kracht wordt. In deze procedures kan dus niet van de geldigheid van die bepalingen worden uitgegaan. Er moet dan, net als in geheel nieuwe situaties, een eigenstandige en locatiespecifieke afweging plaatsvinden en de omgevingsvergunning of het bestemmingsplan, dan wel omgevingsplan, dient volledig in de noodzakelijke milieubescherming (met inbegrip van de milieuaspecten die in de algemene regels werden geregeld) te voorzien, niet alleen voor zover het de wijziging betreft maar voor het gehele wind(turbine)park.
De datum 30 juni 2021 is gekozen omdat het voor de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak nog onduidelijk was wat de gevolgen van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU voor de Nederlandse windturbinebepalingen zouden zijn. Daarvoor was het oordeel van de Afdeling bestuursrechtspraak van belang over de vergelijkbaarheid van de windturbinebepalingen in Vlaanderen, waarop het arrest van het Hof in de Nevele-zaak betrekking had, en de Nederlandse windturbinebepalingen.
Er is niet gekozen voor de datum van het Nevele-arrest, omdat het Nevele-arrest geen betrekking had op de Nederlandse regelgeving. Pas op 30 juni 2021 oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak dat de Nederlandse en Vlaamse regels zo vergelijkbaar zijn dat de conclusies van het Hof over de Vlaamse regels ook gelden voor de Nederlandse regelgeving. Van belang hierbij is ook dat de Afdeling bestuursrechtspraak in haar uitspraak van 30 juni 2021 uitdrukkelijk terugkwam van haar eerdere jurisprudentie dat de windturbinebepalingen van het Activiteitenbesluit niet onder de smb-richtlijn vallen, welke jurisprudentie ook het handelen van decentrale overheden bepaalde. Sinds 30 juni 2021 was duidelijk dat niet meer via het Activiteitenbesluit in passende milieubescherming kon worden voorzien, maar dat vergunningen of bestemmingsplannen daarin moeten voorzien.

De regeling voor bestaande windparken is opgenomen in zowel het Activiteitenbesluit als het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze overbruggingsregeling is van tijdelijke aard, voor een periode van drie jaar. Binnen deze periode zal de plan-mer worden afgerond en zullen nieuwe regels voor windparken worden vastgesteld. In dat verband zal ook besloten worden welke regels in het vervolg van toepassing zullen zijn op windturbineparken die op 30 juni 2021 al waren toegestaan. Bij de voorbereiding van dit besluit is overwogen of de overbruggingsregeling voor de onderwerpen geluid, slagschaduw en lichtschittering in de bruidsschat of in het Besluit activiteiten leefomgeving moet worden opgenomen. Gelet op de uiteindelijke keuze voor een tijdelijke overbruggingsregeling is besloten deze als rechtstreeks werkende regels in het Besluit activiteiten leefomgeving op te nemen.

2.7 Alternatieven

Bij de voorbereiding van het besluit is een aantal alternatieven beschouwd. Deze alternatieven betroffen het omgaan met op 30 juni 2021 al geldende vergunningen en het omgaan met windturbinebepalingen, die invulling geven aan de stand der techniek.

Voor windturbineparken die op 30 juni 2021 al waren toegestaan, zijn drie alternatieven overwogen:

1 Een aanpassing van de regelgeving waarbij naast de bestaande vergunningen geen algemene regels gelden. Dit zou betekenen, dat er een lacune in milieubescherming blijft bestaan. In de voorlichting die het ministerie van IenW aan decentrale overheden heeft gegeven[417], is aangegeven dat in deze bestaande situaties dezelfde werkwijze als bij nieuwe situaties moet worden gevolgd, waarbij de vergunningen per geval kunnen worden aangevuld met voorschriften. Hier is niet voor gekozen. Deze werkwijze zou niet alleen aanzienlijke lasten voor burgers, bedrijven en bevoegde instanties met zich brengen, maar ook tot een periode van onzekerheid leiden waarin adequate milieubescherming, door het wegvallen van de windturbinebepalingen niet meer zou zijn gewaarborgd. Aangenomen mag worden dat de aanpassing van vergunningen, mede gelet op gerechtelijke procedures, geruime tijd in beslag zal nemen.

417 Zie https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-stateuitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

2 Een wijziging van de regelgeving waarbij overgangsrecht wordt vastgesteld, waardoor de windturbinebepalingen van rechtswege zouden gelden als vergunningvoorschriften bij vergunningen die op 30 juni 2021 al golden. Een dergelijke aanpak is gebruikt voor bepaalde onderdelen in het Invoeringsbesluit Omgevingswet.[418] Daar is hier niet voor gekozen. Hierbij zou sprake zijn van een te grote afwijking van de opzet van de huidige regelgeving in het Activiteitenbesluit. Dat zou tot nieuwe uitvoeringsvragen kunnen leiden, waardoor de beoogde verlichting voor de uitvoeringspraktijk in de periode tot aan de nieuwe regels op basis van de plan-mer zou niet zou worden bereikt.

3 Een regeling waarbij de in paragraaf 2.6 beschreven overbruggingsregeling voor bestaande windparken zou zijn opgenomen in de bruidsschat voor het omgevingsplan. Die aanpak zou aansluiten bij de gebruikelijke verdeling van regelgeving tussen omgevingsplan en Bal. Een dergelijke regeling was opgenomen in het ontwerp van dit besluit dat voor advies is voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Naar aanleiding van het advies is echter gekozen om het tijdelijke karakter van de overbruggingsregeling te versterken. De geldingsduur van de overbruggingsregeling tot 1 juli 2025 brengt mee dat de betrokken gemeenten de windturbinebepalingen al vanaf 1 juli 2025 in het definitieve omgevingsplan zouden moeten hebben verwerkt. Omdat voor het vaststellen van de andere gemeentelijke regels in het definitieve omgevingsplan, zoals gezegd, de veel langere periode tot 1 januari 2030 geldt, zou het opnemen in de bruidsschat van een overbruggingsregeling die maar 3 jaar geldt, tot praktische problemen leiden. Ook is het feitelijk pas mogelijk voor gemeenten om hun omgevingsplan vast te stellen als de opnieuw vastgestelde windturbinebepalingen van kracht zijn. Deze windturbinebepalingen zullen mogelijk in aansluiting op de tot nu toe gevolgde systematiek instructieregels bevatten waar gemeenten rekening mee moeten houden. Bovendien zullen gemeenten voor het vaststellen van het definitieve omgevingsplan vaak ook een plan-MER moeten maken. Het zou vanuit de gedachte van uniformiteit de voorkeur hebben gehad dat de windturbinebepalingen net als andere bestaande nationale algemene regels tot 1 januari 2030 in het tijdelijke deel van het omgevingsplan zouden worden opgenomen. Die periode is echter langer dan nodig is voor het opstellen van een plan-MER en het opnieuw vaststellen van daarop gebaseerde windturbinebepalingen op nationaal niveau. In dat geval zou er na het verstrijken van de termijn van drie jaar bovendien opnieuw een rechtsvacuüm kunnen ontstaan waarin het omgevingsplan nog niet in milieubescherming voorziet. Om dit bezwaar te ondervangen zijn de windturbinebepalingen in het ontwerpbesluit uit het tijdelijk deel van het omgevingsplan gehaald en als rechtstreeks werkende algemene regels in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. Na drie jaar kunnen dan direct bij AMvB opnieuw nationale algemene regels worden vastgesteld op grond van de plan-MER waarin deze bescherming wordt voortgezet totdat de windturbinebepalingen door de gemeenten in het definitieve omgevingsplan kunnen zijn opgenomen.

3 Verhouding tot hoger recht

Zoals hiervoor toegelicht, verbetert deze wijziging de uitvoering van de smb-richtlijn. Volgens het in artikel 4, derde lid, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking zijn de lidstaten verplicht een schending van het Unierecht ongedaan te maken. Dit gebeurt in dit besluit door wijziging van het Activiteitenbesluit en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet door de algemene milieuregels voor windparken aan te passen in verband met de rechterlijke uitspraak. Daarnaast zijn de lidstaten verplicht (artikel 4, derde lid, VEU) om mee te werken aan de doelstelling van het Europees beleid om te voorzien in een hoog niveau van milieubescherming (artikel 3, derde lid, VEU), zoals ook tot uitdrukking is gebracht in de overwegingen van de smb-richtlijn en de mer-richtlijn.

418 Vgl. de gelijkstelling in artikel 8.1.7 Invoeringsbesluit Omgevingswet (vergunningvoorschriften complexe bedrijven).

Dit besluit is een plan of programma als bedoeld in de smb-richtlijn, omdat het voldoet aan de criteria van artikel 2, onder a, van de smb-richtlijn. Het heeft betrekking op energie, de eerste voorwaarde die wordt gesteld in artikel 3, tweede lid, onder a, van de smb-richtlijn. Het besluit is echter niet plan-mer-plichtig, omdat niet wordt voldaan aan de tweede voorwaarde van deze bepaling. Die voorwaarde is, dat de overbruggingsregeling een kader moet vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in bijlagen I en II bij de mer-richtlijn genoemde projecten. Met de overbruggingsregeling in dit besluit wordt voor de bestaande windparken landelijk voorzien in het dichten van de ontstane leemte voor het toezicht en de handhaving in de situaties dat niet tot aanpassing van vergunningen of het stellen van maatwerkvoorschriften wordt overgegaan. Dit besluit vormt niet een dergelijk kader. De overbruggingsregeling geldt namelijk alleen voor bestaande windturbineparken, dat wil zeggen windturbineparken waarvoor na 30 juni 2021 geen vergunning is of wordt verleend. Indien de vergunning of het bestemmingsplan dan wel het omgevingsplan na 30 juni 2021 is verleend of wordt gewijzigd, is de overbruggingsregeling niet meer van toepassing (zie artikel 3.15b, tweede lid, Activiteitenbesluit en artikel 3.14, eerste en tweede lid, Bal). Als met betrekking tot een bestaand windturbinepark sprake is van een wijziging van de verleende vergunning of het vastgestelde bestemmingsplan, moet de vergunning of het bestemmingsplan na wijziging volledig in passende milieubescherming voorzien, dus met inbegrip van de aspecten die in de overbruggingsregeling waren geregeld. Aldus wordt voorkomen dat een vergunning of bestemmingsplan opnieuw wordt ingekaderd door een plan of programma waarvoor niet de vereiste plan-mer is verricht.

In haar advies van 9 maart 2022 adviseert de Afdeling advisering om met het oog op een eventueel rechterlijk oordeel dat ook de overbruggingsregeling, net als de windturbinebepalingen, wel plan-mer-plichtig is, deze nota van toelichting aan te vullen met dwingende redenen waarom in dat geval een tijdelijke voortzetting van de windturbinebepalingen voor bestaande windturbineparken onvermijdelijk is.

Hoewel de regering van mening is dat de overbruggingsregeling niet plan-mer-plichtig is, vindt zij het wel raadzaam om het advies van de Afdeling advisering op te volgen en een terugvaloptie te schetsen als de rechter zou oordelen dat ook de overbruggingsregeling plan-mer-plichtig is. Deze redenen zijn ook los van hun rol in een eventueel noodzakelijke terugvaloptie de belangrijkste redenen voor het vaststellen van het besluit.

Een eerste dwingende reden heeft te maken met de noodzaak om opnieuw te voorzien in de adequate bescherming van het milieu, en in het bijzonder van omwonenden van windparken. Met het herstel van milieubescherming zijn voor het milieu wezenlijk gunstige effecten gemoeid. Dit is al toegelicht in paragraaf 1.4. Deze dwingende reden is in Vlaanderen aangevoerd voor het nooddecreet[419] waarmee de bescherming die door de eerdere algemene regels werd geboden, eveneens tijdelijk werd gecontinueerd in afwachting van de totstandkoming van nieuwe windturbinebepalingen op grond van een plan-mer. Het aanvoeren van deze dwingende redenen is door het Grondwettelijk Hof van België erkend.[420] In dit verband moet er ook op worden gewezen dat het tijdelijk handhaven van de windturbinebepalingen die in strijd zijn met het Unierecht, zoals ook de Afdeling advisering aangeeft, volgens het Europese Hof slechts is toegestaan met inachtneming van de in de rechtspraak van het Europese Hof gestelde voorwaarden (zie in die zin arrest van 28 juli 2016, Association France Nature Environnement, C 379/15, EU:C:2016:603, punt 34). Uit dit arrest volgt dat de tijdelijke handhaving moet worden vereist door een dwingende overweging in verband met de bescherming van het milieu, maar ook dat de vaststelling en de inwerkingtreding van een nieuwe bepaling van nationaal recht de nadelige gevolgen voor het milieu die voortvloeien uit het buiten toepassing laten van de windturbinebepalingen, niet kunnen voorkomen. De overbruggingsregeling is een dergelijke nieuwe bepaling van nationaal recht die wordt vastgesteld in lijn met de jurisprudentie van het Hof van Justitie EU. Het (tijdelijk) stop zetten van bestaande wind(turbine)bepalingen is niet aan de orde, omdat hiervoor onherroepelijke toestemmingsbesluiten gelden. Intrekking van toestemmingen is een te vergaande stap die in strijd is met de rechtszekerheid, omdat met aanpassing van vergunningen aan de Europese verplichtingen kan worden voldaan en de exploitatie in afwachting daarvan kan worden voortgezet. In de tussentijd moet worden volstaan met de zorgplicht, die veel minder houvast biedt dan de vervallen windturbinebepalingen. Zoals ook al in paragraaf 1.4 is toegelicht, is dit niet de snelste weg die naar herstel van milieubescherming en rechtszekerheid voert.

Een tweede dwingende reden voor de overbruggingsregeling is de rechtszekerheid. Ook hierop is al ingegaan in paragraaf 1.4. Ook deze dwingende reden is in Vlaanderen voor het nooddecreet aangevoerd en door het Grondwettelijk Hof van België erkend.

419 Decreet van het Vlaamse Gewest van 17 juli 2020 « tot validering van de sectorale milieuvoorwaarden voor windturbines (Staatsblad van 24 juli 2020).
420 Grondwettelijke Hof van België, arrest nr. 30/2021 van 25 februari 2021.

De Afdeling advisering heeft als mogelijke dwingende redenen ook genoemd dat zonder windparken de nationale elektriciteitsvoorziening in gevaar kan komen en dat Nederland zonder windparken niet kan voldoen aan zijn EU-verplichting om een bepaald deel van de energievoorziening uit duurzame bronnen te betrekken. Deze dwingende redenen zijn ook in Vlaanderen voor het nooddecreet aangevoerd. In de Nederlandse situatie is dit niet nodig. Om te beginnen wordt het uitgangspunt dat in Vlaanderen is gehanteerd dat windparken die na 2006 zijn opgericht, moeten worden stopgezet, niet gedeeld. Het grootste deel van de geplande windparken is al verwezenlijkt en in exploitatie. Voor nieuwe windparken kan een omgevingsvergunning worden verleend. Daar komt bij dat het opnieuw vaststellen van windturbinebepalingen is bedoeld om opnieuw in milieubescherming te voorzien en niet om te stimuleren dat duurzame energiebronnen worden ontwikkeld. Weliswaar is dat wel een doelstelling van het overheidsbeleid, maar niet van het Activiteitenbesluit. Dat besluit staat daar neutraal in, omdat het de initiatieven die worden ontplooid om bepaalde activiteiten te verrichten als gegeven beschouwt en het doel alleen is om toereikende milieubescherming te bieden om ongewenste nadelige gevolgen voor het milieu tegen te gaan. Hetzelfde geldt voor de uitvoeringsbesluiten onder de Omgevingswet die met het onderhavige besluit worden gewijzigd. Omdat de windturbinebepalingen die buiten toepassing zijn gelaten, alleen op milieubescherming zijn gericht, is het opnieuw vaststellen van die bepalingen in het kader van het Activiteitenbesluit ook alleen op milieubescherming gericht.

Tegenover deze redenen om voor bestaande windturbineparken tijdelijk opnieuw zonder plan-mer windturbinebepalingen vast te stellen, staan de belangen die door het vereiste van een plan-mer zijn gediend. Voor een toelichting op de wijze waarop deze belangen zijn afgewogen tegen de belangen die met de dwingende redenen zijn gemoeid, wordt weer verwezen naar paragraaf 1.4. Zoals daar is betoogd worden de doelstellingen die met de smb-richtlijn en de verplichting van een plan-mer zijn gemoeid, in de gegeven omstandigheden het best gediend met het opnieuw vaststellen van windturbinebepalingen.

Omdat geen passende beoordeling is vereist uit hoofde van de artikelen 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992, L 206) (Habitatrichtlijn), geldt ook niet om die reden een plan-mer-plicht.

4 Gevolgen

Het gaat in dit voorstel om een tijdelijke voorziening totdat een plan-MER is gemaakt en op basis daarvan nieuwe algemene regels worden vastgesteld. De overbruggingsregeling bevat regels voor bestaande windturbineparken met inhoudelijk dezelfde normen als die al in regelgeving waren vastgelegd via de daarvoor geldende procedure. Voor windturbineparken geldt sinds 1 juli 2021 dat de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan zelfstandig in passende en volledige milieubescherming moeten voorzien op basis van een lokale beoordeling. De regels in het Besluit kwaliteit leefomgeving gelden na hun inwerkingtreding tijdelijk niet voor nieuwe windparken, totdat op grond van het plan-MER in nieuwe windturbinebepalingen is voorzien.
Doordat het toepassingsbereik van de eerder vastgestelde algemene regels in dit ontwerpbesluit voor windturbineparken wordt beperkt tot bestaande windturbineparken en situaties met één of twee windturbines (dit onderdeel van het besluit is niet aan een einddatum gebonden), bevat het ontwerp wijzigingen van ondergeschikte betekenis die niet zullen leiden tot andere of grotere effecten op het milieu. De wijzigingen zijn immers juist bedoeld om in bestaande de bestaande regeling van effecten op het milieu inhoudelijk te continueren, totdat door wijziging van algemene regels of individuele besluiten eventueel in andere regels is voorzien. De opgenomen regels zijn daarom materieel gelijk aan de regels die voorheen golden of die in de AMvB's op grond van de Omgevingswet zijn opgenomen.
Gelet op het vorenstaande heeft dit wijzigingsbesluit geen gevolgen voor de administratieve lasten of de inhoudelijke nalevingkosten van bedrijven. De bepalingen die worden opgenomen in het Activiteitenbesluit waren voorafgaand aan de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021 reeds van toepassing op windturbineparken en herleven voor bestaande windturbineparken.
Wat betreft de bestuurlijke lasten voor overheden is er sprake van een vermindering van lasten ten opzichte van de door de rechterlijke uitspraak ontstane situatie. Die zouden als besparingen van dit besluit kunnen worden gezien, maar ten opzichte van de voorafgaand aan de uitspraak van 30 juni 2021 geldende regelgeving heeft dit besluit geen lasteneffect. De noodzaak om voor nieuwe wind(turbine)parken alle milieuaspecten in de omgevingsvergunning mee te nemen, vloeit niet voort uit de aanpassing van de reikwijdte van de windturbinebepalingen via het onderhavige besluit maar uit de uitspraak.

Sinds de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 30 juni 2021 kan de rechtsonzekerheid door bevoegde gezagen (voornamelijk gemeenten) slechts worden weggenomen door specifieke milieuvoorschriften voor een windturbinepark te stellen die in plaats komen van de (voorheen) geldende algemene milieuregels. Wat betreft bestaande windturbineparken kunnen decentrale overheden hiertoe bij een intrekkingsverzoek, een handhavingsverzoek of uit eigen beweging overgaan. Indien het bevoegd gezag hiervoor kiest of hiertoe over moet gaan, zorgt dit voor werklast en kosten, omdat het bevoegd gezag een belangenafweging moet maken om tot eigenstandige en locatiespecifieke milieuvoorschriften te komen. Ook staat tegen zo'n besluit bezwaar en/of beroep open. Het leidt tot extra procedures.
Met de overbruggingsregeling in dit besluit wordt voor de bestaande windparken landelijk voorzien in het dichten van de ontstane leemte voor het toezicht en de handhaving in de situaties dat niet tot aanpassing van vergunningen of stellen van maatwerkvoorschriften wordt overgegaan. In die situaties komen de lasten dus niet meer bij de bevoegde gezagen te liggen. Voor de overbruggingsregeling geldt dat er geen lasten zijn voor de noodzakelijke kennisname van dit besluit, omdat de bevoegde gezagen al bekend zijn met de bepalingen voor windturbineparken.
De bepalingen in dit wijzigingsbesluit zijn niet van toepassing op burgers en zullen dan ook geen gevolgen hebben voor de administratieve lasten voor hen.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving

Het onderhavige besluit richt zich tot de drijver van de inrichting, de exploitant van het windpark dat onder het Activiteitenbesluit of het Besluit activiteiten leefomgeving valt. Degene die het windpark in werking heeft, is ervoor verantwoordelijk het besluit wordt nageleefd.
Dit besluit brengt geen wijzigingen met zich wat betreft de verantwoordelijkheid voor het toezicht op en de handhaving van de naleving van algemene regels. De gemeente is het bevoegd gezag, en heeft op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer onderscheidenlijk artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet onder andere tot taak zorg te dragen voor de bestuursrechtelijke handhaving van de voor degene die de inrichting drijft geldende voorschriften.

Bij de voorbereiding van het ontwerpbesluit heeft er overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de decentrale overheden, mede vanwege de rol als bevoegd gezag bij de uitvoering van milieuregels. Vanuit deze vertegenwoordigers is aangegeven dat het ontwerpbesluit bijdraagt aan duidelijkheid voor de uitvoeringspraktijk.
Voor toelichting op de handhaafbaarheid van de regels in dit besluit wordt voor het overige verwezen naar de oorspronkelijke toelichting bij het Activiteitenbesluit (Stb. 2007, 415).

Dit besluit wijzigt ook regels in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Die regels zijn gericht tot het gemeentebestuur en ook tot het bevoegd gezag voor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit. In dit geval is er sprake van interbestuurlijk toezicht. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit kwaliteit leefomgeving (Stb. 2018, 292).

6 Advies en consultatie

Toepassing is gegeven aan artikel 1:8, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. Dat artikel bevat een regeling voor de toepassing van de voorhangprocedure en consultatieverplichtingen in gevallen waarin er sprake is van de implementatie van bindende EU-besluiten. Dat is in dit geval aan de orde aangezien de wijzigingen van dit ontwerpbesluit ertoe strekken de nationale regelgeving in overeenstemming te brengen met het Europeesrechtelijke kader, in het bijzonder de vereisten op grond van de smb-richtlijn. Zoals hierboven is beschreven zijn volgens het in artikel 4, derde lid, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking de lidstaten verplicht om een schending van het Unierecht zo snel mogelijk ongedaan te maken en mee te werken aan de doelstelling van de EU om te voorzien in een hoog niveau van milieubescherming (artikel 4, derde lid, VEU, zoals ook tot uitdrukking gebracht in de overwegingen van de smb-richtlijn en de mer-richtlijn). De toepassing van artikel 1:8 van de Algemene wet bestuursrecht sluit aan bij het vaste beleid voor de internetconsultatie van ontwerpregelgeving als het gaat om de implementatie van EU-regelgeving.[421] Voor de nahangprocedure op grond van artikel 21.6, vijfde lid, van de Wet milieubeheer wordt toepassing gegeven aan artikel 11 van de Bekendmakingswet. Dat artikel bevat voor de nahangprocedure een vergelijkbare bepaling als artikel 1:8 van de Algemene wet bestuursrecht.

421 Kamerstukken II 2016/17, 29 515, nr. 397, p. 5

Verder kan worden opgemerkt dat dit ontwerpbesluit inhoudelijk dezelfde normen bevat als die in de bestaande regelgeving zijn vastgelegd en waarvoor al eerder op grond van de Wet milieubeheer of de Omgevingswet inspraakmogelijkheden voor het publiek hebben opengestaan (door middel van publicatie van het ontwerp in de Staatscourant of internetconsultatie).[422] In de toelichtingen bij de betrokken besluiten is op de ontvangen reacties ingegaan.[423] Ook is bij de betrokken besluiten een voorhangprocedure gevolgd bij beide Kamers der Staten-Generaal.[424] Dit ontwerpbesluit bevat ten opzichte daarvan geen wijzigingen die andere of grotere effecten op de leefomgeving hebben dan die welke zijn ontstaan na de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak. Dit sluit aan bij de regeling in artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet. Dat artikel bepaalt dat er geen verplichte voorhangprocedure is als het voorgenomen ontwerp uitsluitend strekt tot uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting of als er sprake is van wijzigingen die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Dat geldt ook voor de overbruggingsregeling voor bestaande windturbineparken aangezien met dit ontwerpbesluit de inhoudelijke normstelling voor die bestaande parken niet wordt gewijzigd. Het eventueel aanpassen van de inhoudelijke normstelling voor windparken is pas aan de orde als er conform de smb-richtlijn een plan-MER is gemaakt. Zoals hierboven is vermeld wordt aan de plan-mer gewerkt en zal voor de nieuwe regels een aparte wijzigings-AMvB in procedure worden gebracht. Die zal worden voorbereid met een internetconsultatie- en voorhangprocedure conform de artikelen 23.4 en 23.5 van de Omgevingswet.

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het ontwerpbesluit niet geselecteerd voor het uitbrengen van een formeel advies, omdat het naar verwachting gen (omvangrijke) gevolgen heeft voor de regeldruk voor burgers, bedrijven en professionals.

De Afdeling advisering heeft op 9 maart 2022 geadviseerd.[425] Het advies was aanleiding om de gelding van de overbruggingsregeling overeenkomstig het advies aan een einddatum te binden, te weten 1 juli 2025. Ook is het advies opgevolgd door in de nota van toelichting dwingende redenen aan te geven om de schending van de plan-MER tijdelijk te handhaven gedurende de periode die nodig is om een plan-MER te verrichten voor het geval een rechter mocht oordelen dat de overbruggingsregeling plan-MER plichtig is.

7 Inwerkingtreding

De wijziging van het Activiteitenbesluit treedt op 1 juli 2022 in werking.
Voor een toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting. De wijzigingen van de uitvoeringsbesluiten onder de Omgevingswet treden tegelijk met de Omgevingswet in werking. Dat tijdstip zal bij koninklijk besluit worden bepaald, de verwachte datum van inwerkingtreding is 1 januari 2023.

8 Technische notificatie

Het ontwerpbesluit is op 22 december 2021 gemeld aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen (notificatienummer 2021/0886/NL) ter voldoening aan Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241). De wachttermijn liep af op 23 maart 2022. Er zijn geen opmerkingen ontvangen.

422 https://www.internetconsultatie.nl/omgevingswet_besluit_activiteitenleefomgeving/details
https://www.internetconsultatie.nl/omgevingswet_besluit_kwaliteitleefomgeving/details
https://www.internetconsultatie.nl/invoeringsbesluitomgevingswet
423 Stb. 2018, 293, p. 696, Stb. 2018, 292, p. 514, Stb. 2020, 400, p. 1184.
424 Zie bijv. Kamerstukken I 2015/16, 33 118, C en Kamerstukken I 2018/19, 34 986, D.
425 Advies van 9 maart 2022, no. W17.21.0379/IV.

17 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-199; *Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Besluit havenontvangstvoorzieningen en enkele andere besluiten ter implementatie van Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151) en in verband met een wetstechnische verbetering (Implementatiebesluit tweede richtlijn havenontvangstvoorzieningen)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-199.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-06-04: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Het Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen[426] (hierna: MARPOL-verdrag) bevat regels over toegestane en verboden lozingen van scheepsafvalstoffen. Het MARPOL-verdrag verplicht de verdragspartijen in verband daarmee te zorgen voor toereikende havenontvangstvoorzieningen in hun havens. Met Richtlijn 2000/59/EG betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen[427] (hierna: Richtlijn 2000/59/EG) is hier in de Europese Unie invulling aan gegeven. Richtlijn 2000/59/EG beoogt niet alleen zorg te dragen voor de beschikbaarheid van toereikende havenontvangstvoorzieningen, maar beoogt tevens het gebruik van de voorzieningen te vergroten.

426 Het op 2 november 1973 te Londen tot stand gekomen Internationaal Verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen, met Protocollen en Bijlagen met Aanhangsels (Trb. 1975, 147), en met het op 17 februari 1978 te Londen tot stand gekomen Protocol bij dat Verdrag met Bijlage en Aanhangsels (Trb. 1978, 188).

427 Richtlijn 2000/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2009 betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen (PbEG 2000, L 332).

In Richtlijn (EU) 2019/883 tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG[428] (hierna: de Richtlijn), met als uiterste implementatiedatum 28 juni 2021, wordt verder ingezet op het terugdringen van lozingen van afval, met name van vuilnis als bedoeld in bijlage V van het MARPOL-verdrag, en op het reduceren van de administratieve lasten door de bepalingen verder in overeenstemming te brengen met het MARPOL-verdrag. Net als Richtlijn 2000/59/EG wordt de Richtlijn geïmplementeerd in een aantal bestaande besluiten. Dit wijzigingsbesluit ziet op die implementatie. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de wijze waarop Richtlijn 2000/59/EG is geïmplementeerd. Getracht is de bestaande praktijk en procedures rond de afvalafgifte in de Nederlandse zeehavens zoveel mogelijk te behouden. Er is sprake van een strikte implementatie.

Met dit wijzigingsbesluit zijn de volgende besluiten gewijzigd: het Besluit havenontvangstvoorzieningen, het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen en het Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart. Naast dit wijzigingsbesluit is de Richtlijn geïmplementeerd door de wet van 15 december 2021[429] die wijzigingen doorvoert aan de Wet voorkoming verontreiniging door schepen (hierna: Wvvs) en de Wet op de economische delicten. Ook de Regeling havenontvangstvoorzieningen, de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart, de Regeling voorkoming verontreiniging door schepen en de Regeling tarieven scheepvaart 2005 ondergaan wijzigingen.

De memorie van toelichting bij de wet van 15 december 2021 bevat een grondig overzicht van alle wijzigingen die voortvloeien uit de Richtlijn.[430] Dit betreft ook de onderdelen die met het wijzigingsbesluit zijn geïmplementeerd. Daarom wordt voor dit wijzigingsbesluit grotendeels volstaan met een artikelsgewijze toelichting. Na de artikelsgewijze toelichting is een transponeringstabel opgenomen. In de transponeringstabel is aangegeven welke bepalingen van de Richtlijn zijn geïmplementeerd met onderhavig wijzigingsbesluit.

2 Besluit havenontvangstvoorzieningen

2.1 Algemeen

Het Besluit havenontvangstvoorzieningen bevat de nadere uitwerking van een aantal bepalingen in de (gewijzigde) Wvvs. Zo worden met het wijzigingsbesluit nadere regels gesteld over de toereikendheid van havenontvangstvoorzieningen, het havenafvalplan, de klachtenprocedure voor ontoereikende havenontvangstvoorzieningen, het systeem van indirecte financiering, de uitzondering op de afgifteplicht en de ontheffingsmogelijkheden.
Ter uitwerking van artikel 6d van de Wvvs worden de grondslagen voor de vaststelling van de indirecte bijdrage in dit wijzigingsbesluit opgenomen. In tegenstelling tot de andere onderwerpen wordt de wijze waarop de indirecte bijdrage moet worden berekend niet uitvoerig besproken in de memorie van toelichting bij de implementatiewet. Hieronder wordt ingegaan op het indirecte financieringssysteem. Voor de overige bepalingen die met het wijzigingsbesluit worden geïmplementeerd wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de implementatiewet.[431]

2.2 Uitwerking van het systeem van indirecte financiering

In artikel 9a van het Besluit havenontvangstvoorzieningen wordt bepaald welke kosten gedekt moeten worden door de op grond van artikel 6d, eerste lid, van de (gewijzigde) Wvvs te heffen indirecte bijdrage. Hierbij wordt verwezen naar bijlage 4 van de Richtlijn. Deze bijlage bevat een schematisch overzicht van de kostensoorten die gefinancierd dienen te worden uit de indirecte bijdrage. Een tweedeling wordt gemaakt tussen enerzijds de indirecte kosten, zijnde de administratieve kosten die samenhangen met het afvalbeheersysteem in de haven, en anderzijds de directe kosten, zijnde de exploitatiekosten van de inzameling en verwerking van scheepsafvalstoffen.
Indirecte administratiekosten zijn onder andere de kosten van het opzetten van het indirecte financieringssysteem, waaronder de kosten voor de openbare aanbestedingsprocedure, het opstellen en uitvoeren van het havenafvalplan, de communicatie aan de havengebruikers en de monitoring van de afgiftehoeveelheden. De indirecte administratieve kosten worden volledig gedekt door de indirecte bijdrage. Bij de exploitatiekosten gaat het om kosten die gerelateerd zijn aan de kosten van inzameling en verwerking van de scheepsafvalstoffen.

428 Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151).
429 Wet van 15 december 2021 tot wijziging van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen ten behoeve van de implementatie van Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG (PbEU 2019, L 151) en enkele technische verbeteringen (Stb. 2022, 198).
430 Kamerstukken II 2020/21, 35 886, nr. 3.
431 Kamerstukken II 2020/21, 35 886, nr. 3.

Voor de bepaling van de hoogte van de indirecte bijdrage die in rekening wordt gebracht aan schepen kan, zoals voorheen, rekening worden gehouden met de categorie, het type en de grootte van het schip. Met dit wijzigingsbesluit is ter implementatie van artikel 8, vierde lid, van de Richtlijn hieraan toegevoegd dat differentiatie ook kan worden toegepast als de dienstverlening buiten de normale werktijden plaatsvindt of op grond van het gevaarlijk karakter van de in te zamelen scheepsafvalstoffen. Zie hierover de artikelsgewijze toelichting bij artikel 9a, vierde lid van het Besluit havenontvangstvoorzieningen.
Naast de optionele differentiatiemogelijkheden dient de indirecte bijdrage verplicht verlaagd te worden voor schepen die actief zijn in de korte vaart. Dit volgt uit artikel 8, vijfde lid, van de Richtlijn. Schepen voor de korte vaart, ook wel bekend als «short sea shipping», doen relatief frequent havens aan en geven mede daardoor gemiddeld minder afval af per havenaanloop. Het is daarom redelijk dat deze schepen een lagere indirecte bijdrage moeten betalen. Deze verlaagde bijdrage geldt slechts voor schepen die zich uitsluitend richten op korte vaart, dat wil zeggen schepen die de oceaan niet doorkruisen. De hoogte van de verlaging van de indirecte bijdrage kunnen havenbeheerders zelf bepalen.

Door de Europese Commissie wordt korte vaart als volgt gedefinieerd in de communicatie van (1999) 317 van 29 juni 1999: «*Korte vaart is de verplaatsing over zee van lading en passagiers tussen in het geografische Europa gelegen havens of tussen die havens en havens in niet-Europese landen, waarvan de kustlijn langs de door Europa begrensde binnenzeeën loopt*.» In EU-context gaat korte vaart over het maritieme vervoer tussen EU-havens en tussen EU-havens en omliggende havens in landen behorende tot de Europese Economische Ruimte en havens aan de Middellandse Zee, Baltische Zee en Zwarte Zee. In de geest van de definitie dienen ook alle havens van het Verenigd Koninkrijk hieraan toegevoegd worden.

De indirecte bijdrage wordt eveneens verlaagd als blijkt dat het schip beperkte hoeveelheden afval produceert en zijn afval op een duurzame en milieuvriendelijke wijze beheert. Ook in dit geval is het redelijk dat het schip minder indirecte afvalbijdrage betaalt omdat ofwel minder afval wordt afgegeven, ofwel het afval beter geschikt is voor hergebruik en recycling. De Europese Commissie heeft op 21 januari 2022 een uitvoeringshandeling vastgesteld met criteria hoe moet worden bepaald of een schip beperkte hoeveelheden afval produceert en zijn afval op duurzame en milieuvriendelijke wijze beheert.[432] Omdat deze uitvoeringshandeling een verordening betreft is deze rechtstreeks toepasselijk in Nederland. De havenbeheerder is verplicht met de in afdeling 1, van de bijlage bij de uitvoeringsverordening gestelde criteria rekening te houden bij de berekening van de verlaging van de indirecte bijdrage. In afdeling 2 staan facultatieve criteria opgesomd en zijn bijgevolg optioneel.

3 Activiteitenbesluit milieubeheer

In artikel 3.26j van het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn de verplichtingen van Richtlijn 2000/59/EG geïmplementeerd voor jachthavens die gewoonlijk worden aangedaan door zeegaande pleziervaartuigen, maar die niet zijn aangewezen op grond van artikel 6 van de (gewijzigde) Wvvs. Ter implementatie van de Richtlijn wordt artikel 3.26j aangepast.
De wijzigingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer hebben hoofdzakelijk betrekking op het havenafvalplan. De bepalingen voor niet-aangewezen jachthavens zijn gelijk getrokken met de bepalingen die door de implementatie van de Richtlijn gelden voor havens die zijn aangewezen op grond van de (gewijzigde) Wvvs. Daarnaast wordt in het Activiteitenbesluit milieubeheer de mogelijkheid gecreëerd voor kleine, niet-commerciële jachthavens om een ontheffing te vragen voor het opstellen van een havenafvalplan. Dit betreft de implementatie van artikel 5, vijfde lid, van de Richtlijn. Als een eventuele ontheffing door het bevoegd gezag wordt verleend, dient dit aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat te worden gemeld. De Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) meldt vervolgens de naam en locatie van de jachthaven waarop de ontheffing betrekking heeft, aan SafeSeaNet.

Met de toekomstige inwerkingtreding van het stelsel omgevingsrecht is voor jachthavens het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) relevant. Het Bal vervangt het Activiteitenbesluit milieubeheer. Tijdens het opstellen van onderhavig besluit is de geplande inwerkingtredingsdatum voor het nieuwe stelsel omgevingsrecht uitgesteld van 1 juli 2022 naar 1 oktober 2022 of 1 januari 2023.[433] Dat betekent dat de wijzigingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer voor slechts een korte periode van kracht zullen zijn totdat het Bal in werking treedt.

4 Besluit activiteiten leefomgeving

432 Uitvoeringsverordening (EU) 2022/91 van de Commissie van 21 januari 2022 tot vaststelling van de criteria om te bepalen of een schip beperkte hoeveelheden afval produceert en zijn afval op duurzame en milieuvriendelijke wijze beheert overeenkomstig Richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU 2022, L 15).
433 Kamerstukken II 2021/22, 33 118, nr. 210.

Zoals hierboven beschreven zal door de stelselherziening van het omgevingsrecht de bepalingen van het Activiteitenbesluit milieubeheer terechtkomen in het Bal. De wijzigingen in het Bal zijn in lijn met de wijzigingen van de artikelen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Een verschil betreft de uitwerking van de uitzonderingsmogelijkheid voor kleine, niet-commerciële havens. Ter implementatie van artikel 5, vijfde lid, van de Richtlijn wordt in artikel 4.685 van het Bal opgenomen dat onder bepaalde voorwaarden de verplichting om een havenafvalplan op te stellen niet van toepassing is. Dit is in lijn met de systematiek van het Bal. In plaats van ontheffingen wordt de toepasselijkheid van de regels zoveel mogelijk gespecificeerd en daarnaast kan het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften of maatwerkregels stellen voor zover de Richtlijn daar ruimte voor biedt.
De Minister van Infrastructuur en Waterstaat wordt door de havenbeheerder op de hoogte gebracht als een beroep wordt gedaan op artikel 4.685a, vierde lid, van het Bal. De ILT meldt vervolgens de naam en locatie van de desbetreffende haven aan SafeSeaNet.

5 Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart

Het Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart (hierna: BMGS) vloeit voort uit de implementatie van Richtlijn 2010/65/EU betreffende meldingsformaliteiten voor schepen die aankomen in en/of vertrekken uit havens van de lidstaten (hierna: Richtlijn 2010/65/EU)[434]. Het doel van deze richtlijn is het vereenvoudigen van administratieve procedures die van toepassing zijn op het zeevervoer. Daartoe verplicht deze richtlijn dat de gegevens die door zeeschepen aan de autoriteiten moeten worden verstrekt bij aankomst en vertrek uit een haven zoveel als mogelijk elektronisch worden verstrekt. Een van deze meldingsformaliteiten is de afvalvooraanmelding op grond van artikel 12a van de Wvvs.
Schepen die vallen onder het toepassingsgebied van Richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart[435] zijn verplicht om een afvalvooraanmelding te doen. Hoewel de Richtlijn het toepassingsgebied van schepen die verplicht zijn een afvalvooraanmelding te doen wijzigt, ondergaat het BMGS slechts beperkte wijzigingen. Het BMGS schrijft immers slechts voor aan welke autoriteit de gegevens moeten worden gemeld. Dit systeem verandert niet door de Richtlijn.
In het BMGS blijft in artikel 5 de verwijzing naar artikel 12a Wvvs behouden, waardoor hoofdstuk 3 van het BMGS van toepassing blijft op de gegevens van de afvalvooraanmelding.

6 Besluit voorkoming verontreiniging door schepen

Het Besluit voorkoming verontreiniging door schepen (hierna: Bvvs) geeft uitvoering aan de in het kader van de Internationale Maritieme Organisatie (hierna: IMO) tot stand gekomen scheepvaartverdragen op het gebied van milieu. Het betreft onder andere het MARPOL-verdrag. De basis voor de regelgeving in het Bvvs is neergelegd in de Wvvs. Het Bvvs geeft hoofdzakelijk uitvoering aan het MARPOL-verdrag. De implementatie van de Richtlijn leidt tot beperkte wijzigingen van het Bvvs. Het betreft onder meer het schrappen van de definities die zijn opgenomen in de begripsbepalingen in de (gewijzigde) Wvvs. De verplichting tot het afgeven van scheepsafvalstoffen wordt uitgewerkt in de Wvvs, waardoor artikel 35, eerste en tweede lid, van het Bvvs overbodig zijn geworden. Stoffen die de ozonlaag aantasten vallen eveneens onder het begrip scheepsafvalstoffen. Aangezien artikel 12b van de (gewijzigde) Wvvs bepaalt dat scheepsafvalstoffen moeten worden afgegeven bij een havenontvangstvoorziening, kan ook het derde lid van artikel 35 worden geschrapt. Doordat de bestaande tekst van artikel 35 overbodig is geworden, wordt in artikel 35 invulling gegeven aan de nieuwe verplichting voor schepen om de gegevens van het afvalontvangstbewijs te melden aan SafeSeaNet (artikel 6b, tweede en vierde lid, van de Wvvs). In de Regeling meldingen en communicatie scheepvaart wordt bepaald op welk tijdstip deze melding moet plaatsvinden.
Tot slot wordt in artikel 39 van het Bvvs verduidelijkt dat het schadelijke vloeistoffen in bulk betreft (i.e. de stoffen waarvoor Bijlage II van het MARPOL-verdrag geldt).

7 Uitvoerings-en handhavingsaspecten

Bij de uitvoering en handhaving van het onderhavige wijzigingsbesluit heeft de ILT een belangrijke rol. De ILT heeft daarom het wijzigingsbesluit beoordeeld op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudegevoeligheid (HUF-toets). De ILT concludeert dat de regelgeving duidelijk en specifiek is geformuleerd, maar dat er ook aandachtspunten zijn. Opnieuw benadrukt de ILT het belang van een goede communicatie richting en afstemming met de betrokken partijen over de consequenties van de Richtlijn.

434 Richtlijn 2010/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende meldingsformaliteiten voor schepen die aankomen in en/of vertrekken uit havens van de lidstaten en tot intrekking van Richtlijn 2002/6/EG (PbEU 2010, L 283).
435 Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2002 betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart en tot intrekking van Richtlijn 93/75/EEG van de Raad (PbEG 2002, L 208).

De ILT maakt een opmerking over de verplichting tot het melden van een ontheffing aan de havens op de route van een schip. Als een schip een ontheffing ontving voor een of alle in de artikelen 6d, 12a of 12b van de Wvvs opgelegde verplichtingen, dan moet het bestaan van de regeling die aanleiding geeft tot het verlenen van de ontheffing, worden gemeld aan alle havens op de route van het schip. In de HUF-toets geeft de ILT aan dat zij deze melding kunnen verzorgen op het ogenblik dat een ontheffing wordt verleend. Dit is verduidelijkt in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 9c, eerste en derde lid, van het Besluit havenontvangstvoorzieningen.
Geconcludeerd wordt dat de regelgeving fraudebestendig is.

8 Gevolgen

Voor een toelichting op de gevolgen van de Richtlijn wordt verwezen naar paragraaf 9 van de memorie van toelichting bij de wet van 15 december 2021 ter implementatie van de Richtlijn.[436]

9 Advies en consultatie

Hoewel het implementatie van een richtlijn betreft werd het besluit ter informatie voorgelegd aan belanghebbenden (o.a. havenbeheerders en Rijkswaterstaat als beheerder van SafeSeaNet).
Er heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden omdat de consultatie niet in betekenende mate kan leiden tot aanpassing van het wijzigingsbesluit aangezien het hier om strikte implementatie van een richtlijn gaat waarbij geen nationale beleidsruimte is.[437] Daarnaast gaat het hier om aanpassingsregelgeving zonder noemenswaardige gevolgen voor burgers, bedrijven en instellingen.

Het wijzigingsbesluit is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (hierna: ATR). Het ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen (omvangrijke) gevolgen voor de regeldruk heeft. De ATR beveelt wel aan om te verduidelijken in welke mate de regeldruk afneemt als gevolg van de beperktere inspecties. De verlaging van het aantal te inspecteren schepen betekent dat minder schepen een fysieke controle aan boord krijgen. Doorgaans zal een inspectie aan boord niet leiden tot een langer oponthoud in de haven dan nodig is, maar het ontvangen van de inspecteur en het toegang bieden tot bijvoorbeeld de afvaljournaals vergt capaciteit van de bemanning, die zonder inspectie anders ingezet had kunnen worden. Een gedwongen afvalafgifte naar aanleiding van een inspectie kan wel leiden tot extra kosten en oponthoud in de haven.

10 Voorhang en nahang

Dit besluit strekt tot implementatie van een EU-handeling. Gelet op artikel 21.6, zesde lid, van de Wet milieubeheer (voor wat betreft de wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer) en artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet (voor wat betreft de wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving) behoefde dit besluit omwille van deze reden niet te worden voorgehangen. Op grond van artikel 11 van de Bekendmakingswet kan eveneens worden afgezien van de op grond van artikel 21.6, vijfde lid, van de Wet milieubeheer voorgeschreven verplichting tot nahang.
Van de inhoud van dit besluit is overeenkomstig artikel 21.6, zesde lid, van de Wet milieubeheer tegelijk met de aanbieding aan de Afdeling advisering van de Raad van State mededeling gedaan aan de beide kamers der Staten-Generaal.

11 Inwerkingtreding

De inwerkingtreding van onderhavig besluit zal bij koninklijk besluit worden bepaald. De wijzigingen van het Bal zullen in werking treden op het ogenblik dat het nieuwe stelsel van het omgevingsrecht in werking treedt.
Op grond van het kabinetsbesluit tot instelling van vaste verandermomenten en Aanwijzing 4.17, tweede lid, Aanwijzingen voor de regelgeving, dient een besluit op één van de twee vaste verandermomenten in werking te treden. Implementatie van Europese of internationale regelgeving is één van de uitzonderingsgronden met betrekking tot het beleid ten aanzien van de vaste verandermomenten van regelgeving, waarvan voor deze wijzigingsregeling gebruik wordt gemaakt. Om dezelfde reden wordt, op grond van Aanwijzing 4.17, vierde en vijfde lid, Aanwijzingen voor de regelgeving, afgeweken van de minimumpublicatietermijn van twee maanden.

436 Kamerstukken II 2020/21, 35 886, nr. 3, p. 14 e.v.
437 Zie kabinetsstandpunt inzake internetconsultatie in de verzamelbrief regeldruk (Kamerstukken II 2016/17, 29 515, nr. 397).

18 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-320; *Besluit van 22 augustus 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de regels inzake industriële emissies en enige andere besluiten in verband met technische correcties*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-320.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2022-09-11: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit wijzigingsbesluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en ziet op het actualiseren en het op niveau brengen van de Beste Beschikbare Technieken (hierna: BBT) van regels op het gebied van industriële emissies naar de lucht. Daarnaast levert het een bijdrage aan de uitvoering van de afspraken die het Rijk, provincies en gemeenten gemaakt hebben in het op 13 januari 2020 gesloten Schone Lucht Akkoord inzake het reduceren van industriële emissies (Stcrt. 2020, 12937).

Hiertoe worden de emissiegrenswaarden voor biomassaketels en de emissiegrenswaarden in paragraaf 5.4.4 van het Bal – de zogenaamde «luchtmodule» – aangepast.
Het wijzigingsbesluit bevat tevens een wijziging van het Bal om een grondslag te bieden voor de opname van de berekening van de kosteneffectiviteit van investeringsmaatregelen om te voldoen aan de minimalisatieverplichting voor zeer zorgwekkende stoffen in de Omgevingsregeling en voert een aantal nieuwe zeer zorgwekkende stoffen toe aan het bijlagen bij het Bal.
In samenhang met onderhavige wijziging van het Bal, wordt tevens een wijziging met betrekking tot het reduceren van de industriële emissies naar de lucht in Bijlage XXX bij de Omgevingsregeling doorgevoerd. Het betreft de aanpassing van de rentevoet bij de beoordeling van investeringen om te bepalen of van geldende emissiegrenswaarden moet worden afgeweken. Het streven is al deze wijzigingen gelijktijdig met de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet in werking te laten treden.
Voorts bevat het wijzigingsbesluit een aantal technische reparaties die in het Bal moeten worden doorgevoerd en waarvan het wenselijk is dat zij tegelijk met het hele stelsel van de Omgevingswet in werking treden.

De invoering van een vergunningplicht voor installaties voor het stoken van rie-biomassa (biomassa als bedoeld in de richtlijn industriële emissies[438]) en pellets gemaakt uit rie-biomassa < 15 MW is in de oorspronkelijke conceptversie van dit wijzigingsbesluit wel geconsulteerd, maar na een brede weging alsnog niet in dit wijzigingsbesluit meegenomen. Hierop zal nog verder ingegaan worden bij paragraaf 5.2, die ingaat op de verwerking van de consultatiereacties.

Ten slotte wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om in het wijzigingsbesluit enkele technische correcties in het Activiteitenbesluit milieubeheer, het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit van 3 mei 2022 (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken)[439] (hierna: Besluit tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) mee te nemen. Deze wijzigingen houden geen verband met het eigenlijke onderwerp van het onderhavige besluit. Deze beperkte wijzigingen worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij de desbetreffende bepalingen (artikel I, onderdeel A; artikel II, artikel III, onderdeel A; artikel IV).

2 Doel en aanleiding algemeen

De aanleiding van deze wijziging is een benodigde actualisering van verouderde regels op het gebied van industriële emissies naar de lucht met als doel deze op BBT-niveau te brengen. De emissiegrenswaarden in de luchtmodule (paragraaf 5.4.4 van het Bal en voorheen afdeling 2.3 van het Abm) dateren uit 2002 toen voor het laatst de emissiegrenswaarden in de toenmalige Nederlandse emissierichtlijn zijn geactualiseerd. Daarnaast gaven ontwikkelingen en prijsdalingen in nageschakelde technieken voor biomassa gestookte installaties aanleiding om ook de emissiegrenswaarden voor kleine en middelgrote biomassa gestookte installaties aan te scherpen. Naast het actualiseren van de regelgeving speelt ook het maatschappelijke en politieke debat rondom biomassa gestookte installaties vanwege het negatieve effect op de lokale luchtkwaliteit die deze installaties kunnen hebben een rol (zie motie Sienot/Mulder[440]). Bovendien blijkt aanscherping van de emissiegrenswaarden technisch mogelijk te zijn. In het geval dat de subsidie voor biomassa gestookte installaties via de Stimulering van Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (hierna: SDE++) wordt behouden, is er de mogelijkheid om met subsidie de onrendabele top vergoed te krijgen.
Ten slotte is het van belang dat de voorgestelde wijzigingen aansluiten bij het Nationaal Milieubeleidskader dat uitgaat van voortdurende verbetering van de kwaliteit van het milieu en bij de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord. Het doel van het Schone Lucht Akkoord is bij te dragen aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland om gezondheidswinst te realiseren. Schone lucht is van levensbelang, voor iedereen. Luchtverontreiniging behoort tot de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid. Blootstelling aan luchtverontreiniging is verantwoordelijk voor 3,5% van de ziektelast in Nederland. Na roken (9,4%) behoort luchtverontreiniging daarmee tot een van de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid.[441]

Deze wijziging sluit aan bij het streven van het Schone Lucht Akkoord om in alle sectoren een dalende trend van emissies naar de lucht te realiseren. Dus ook in de sectoren industrie en energie. In de jaren negentig zijn de industriële emissies sterk gedaald, maar sinds 2010 lijken deze te stabiliseren. Zonder aanvullend beleid nemen de emissies en gezondheidseffecten toe in de periode tot 2030. Om ook in de industrie- en energiesector een verdere afname van negatieve gezondheidseffecten te realiseren zijn aanvullende maatregelen nodig. Voor de industrie- en energiesector is als minimaal doel gesteld om continu een jaarlijkse afname in emissies te realiseren. Het Schone Lucht Akkoord zet in op het ontkoppelen van groei en uitstoot en daarmee het voorkomen van gezondheidsverlies.

De wijzigingen die dit wijzigingsbesluit aanbrengt in het Bal dragen bij aan de permanente verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland. In paragraaf 4.1 wordt nader ingegaan op de milieueffecten van onderhavige wijzigingen.

3 Inhoud wijzigingsbesluit

3.1 Aanleiding aanpassing emissiegrenswaarden ketels voor vaste biomassa

438 RICHTLIJN 2010/75/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (herschikking), PbEU 2010, L 334.
439 Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken).
440 Kamerstukken II 2019/20, 35 300 XIII, nr. 52.
441 Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: een gezond vooruitzicht; RIVM 2018-0030

De duurzame warmteproductie door bioketels en bioWKK's (Warmte Kracht Koppeling) verdrievoudigde tussen 2012 en 2018.[442] Vanwege de effecten op luchtkwaliteit van biomassa in kleine en middelgrote ketels, door de uitstoot van onder andere fijnstof en NO_x, is afgesproken dat de emissiegrenswaarden worden aangepast.[443] Gezien de technische ontwikkelingen op het gebied van nageschakelde technieken voor reductie van stof en NO_x emissies was de verwachting dat aanscherping van de emissie eisen voor deze stoffen mogelijk was. De biomassasector zelf geeft ook aan dat aanpassing mogelijk is.[444] In het Schone Lucht Akkoord is specifiek voor biomassastook afgesproken dat de Rijksoverheid in 2020 onderzoekt welke emissiegrenswaarden in algemene regels kunnen worden aangepast voor kleine en middelgrote ketels (ook wel aangeduid als biomassacentrales of biomassa installaties). Daarnaast is het kabinet per motie Sienot/Mulder (zie noot 3) verzocht om uiterlijk in 2022 normen te ontwikkelen voor stikstof en fijnstof voor nieuwverkoop van biomassaketels. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft TNO gevraagd te onderzoeken wat mogelijke (nageschakelde) technieken en hun kosteneffectiviteit kunnen zijn en tot op welk niveau emissiegrenswaarden aangescherpt zouden kunnen worden.[8] De scope van het onderzoek betrof ketels, gestookt op vaste biomassa met een nominaal thermisch ingangsvermogen tussen 0,5 en 50MW. Daarnaast heeft ook het consortium van DNV-GL/ProBiomass in opdracht van RVO onderzoek gedaan naar het aanpassen van de emissiegrenswaarden.[445] Waar TNO een bureaustudie heeft gedaan naar de verschillende onderzoeken over de technische haalbaarheid op dit gebied, heeft DNV GL/ProBiomass haar advies gebaseerd op garantiewaarden van leveranciers van (nageschakelde) technieken. Voor biomassa ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen < 0,5 MW gelden vanaf 2020 de eisen uit de Europese Ecodesign verordening.[446]

Voor wat betreft controle op de correcte installatie en onderhoud van biomassacentrales (motie Sienot/Mulder; zie noot 3) geldt dat dit voor centrales < 15 MW plaatsvindt bij de 2-jaarlijkse keuring en voor centrales > 15 MW uitgewerkt kan worden in de verplichtingen van de vergunning.

3.2 Aanpassen emissiegrenswaarden nieuwe biomassa ketels

De twee bovengenoemde onderzoeken laten zien dat aanpassing van de emissiegrenswaarden technisch mogelijk is. In geval van subsidie voor biomassa gestookte installaties via SDE++, is er de mogelijkheid om met subsidie de onrendabele top vergoed te krijgen. Het kabinet heeft hierover aangekondigd dat het de subsidie voor laagwaardige toepassingen van houtige biomassa wil afbouwen.[447] De verwachting is dat er zonder subsidie nagenoeg geen nieuwe biomassa installaties bij zullen komen. Toch blijft het aanscherpen van de emissiegrenswaarden juist voor de tussenliggende periode tot het afbouwpad van belang. Nieuwe installaties die in deze periode nog gebouwd gaan worden moeten dan voldoen aan de aangescherpte emissie eisen. Het onderhavige wijzigingsbesluit bevat een aanpassing van de emissiegrenswaarden voor stof, stikstofoxide (NO_x) en zwaveldioxide (SO_2) voor biomassaketels die na de inwerkingtreding van dit besluit in bedrijf worden genomen en daarom gelden voor nieuwe installaties. Daar waar de reinigingstechnieken Selective Catalytic Reduction (hierna: SCR) en Selective Non Catalytic Reduction (hierna: SNCR) worden toegepast ter bestrijding van de NO_x-emissies is tevens een ammoniakeis (NH_3) opgenomen. Bij gebruik van een SNCR of een SCR moet ureum gedoseerd worden om de NO_x-emissies te beperken. Een overdosering ureum leidt tot ammoniakuitstoot (NH_3). Om overdosering te voorkomen is voor de toepassing van deze technieken een grens gesteld aan de NH_3-emisie. Deze is voor de toepassing van SNCR vastgesteld op 10 mg/Nm^3. Uit de rapportage van DNV-GL en ProBiomass blijkt echter dat het momenteel moeilijk kan zijn voor leveranciers om dit niveau in alle gevallen te garanderen. Daarom kan het bevoegd gezag maatwerk toepassen tot 20 mg/Nm^3. Deze maatwerkoptie is begrensd om te voorkomen dat de emissie van NH_3 een belangrijk deel van de aanscherping van de NO_x emissiegrenswaarde teniet doet. Met het oog op de stikstofproblematiek is een hoge NH_3 emissie onwenselijk, NH_3 heeft een factor 3 hogere stikstofbijdrage per gewichtseenheid dan NO_x. Dat betekent dat verruiming van 10mg/Nm^3 naar 20 mg/Nm^3 voor NH_3 een verzuring effect heeft van 30 mg/Nm^3 meer NO_x.
De tabel hieronder geeft een vergelijking van emissiegrenswaarden, zoals die golden onder het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Abm) en zoals die zullen gelden vanaf de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit voor nieuwe biomassaketels tussen 0,5 – 50 MWth. Daarnaast wordt aangegeven met welke technieken de aangepaste emissiegrenswaarden haalbaar worden geacht.

442 Jaarverslag (2019) van de brancheorganisatie Nederlandse vereniging van bioketel leveranciers (NBKL).
443 Klimaatakkoord | Publicatie | Klimaatakkoord, p. 190. En de Kamerbrief over het duurzaamheidskader biogrondstoffen; Kamerstukken II 2020/21, 32 813 / 31 239, nr. 617.
444 Position paper «Scherpere emissienormen voor bioketels?», 2020, NBKL (www.nbkl.nl). [8] Emissiereductie en mogelijke normering voor verbranding vaste biomassa in biomassaketels, 2020, TNO.
445 Invloed van aanscherping emissie eisen op de investerings- en exploitatiekosten van biomassaketels, DNV-GL en PRO BIOMASS, 2020.
446 Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie van 28 april 2015 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor verwarmingsketels voor vaste brandstoffen betreft; PbEU 2015, L 193.
447 Duurzaamheidskader biogrondstoffen, d.d. 16 okt. 2020, nr. 32813-617, vergaderjaar 2021-2021.

	Vermogenscategorie		
	0,5 – 1 MWth	1–5 MWth	5–50 MWth
Stof (PM)			
Huidige eis Abm	40 mg/Nm^3	20 mg/Nm^3	5 mg/Nm^3
Nieuwe eis	15 mg/Nm^3	5 mg/Nm^3	5 mg/Nm^3
Mogelijke techniek om aan eis te voldoen	Doekenfilter / ESP-filter / evt. goede verbranding / brandstofkeuze of vochtgehalte van de brandstof		Doekenfilter / ESP-filter / brandstofkeuze of vochtgehalte van de brandstof
NO_x			
Huidige eis Abm	300 mg/Nm^3	275 mg/Nm^3	145 mg/Nm^3
Nieuwe eis	275 mg/Nm^3	145 mg/Nm^3	100 mg/Nm^3
Mogelijke techniek om aan eis te voldoen	Brandstofkeuze en optimale verbranding	Brandstofkeuze en/of SNCR en/of SCR	SCR
SO_2			
Huidige eis Abm	200 mg/Nm^3	200 mg/Nm^3	200 mg/Nm^3
Nieuwe eis	100 mg/Nm^3	100 mg/Nm^3	60 mg/Nm^3
Mogelijke techniek om aan eis te voldoen	Brandstofkeuze, evt. kalkinjectie en doekenfilter		
NH_3			
Huidige eis Abm	-	-	-
Nieuwe eis	nvt	SCR: 5 mg/Nm^3 **1** SNCR: 10 mg/Nm^3 **2**	SCR: 5 mg/Nm^3 **1** SNCR: 10 mg/Nm^3 **2**

1 maatwerk tot 10 mg/Nm^3
2 maatwerk tot 20 mg/Nm^3

De nieuwe emissiegrenswaarden betreffen een forse aanscherping. De emissiegrenswaarden die Nederland tot op heden stelde, behoorden al tot de strengste in de wereld. Met deze nieuwe emissiegrenswaarden loopt Nederland mondiaal voorop. Nederland is een dichtbevolkt land met veel activiteiten op een klein grondgebied, waardoor maatregelen voor een goede luchtkwaliteit aan belang toenemen voor het milieu en de gezondheid in Nederland. Dit is des te meer van belang in het kader van de noodzakelijke energietransitie, waardoor het aantal biomassaketels naar verwachting toe zal nemen. De aangepaste emissiegrenswaarden verplichten tot het gebruik van de juiste kwaliteit biomassa en/of het toepassen van rookgasreinigingstechnieken met een hoger rendement.

Het is geen verplichting de in de tabel genoemde technieken toe te passen. Als op andere wijze wordt voldaan aan de emissiegrenswaarden is dat uiteraard toegestaan. In het TNO rapport worden de mogelijke technieken in relatie tot de emissiegrenswaarden nader beschreven en onderbouwd. Dit betreft onder andere technieken als SNCR, SCR en een Electrostatic Precipitator (hierna: ESP).

3.3 Aanscherpen emissiegrenswaarden bestaande ketels

Tot 1 januari 2013 werden de emissies van biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot 1 MW gereguleerd door middel van vergunningen op basis van de Nederlandse Emissie Richtlijn (hierna: NeR). Voor biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen boven de 1 MW waren de emissiegrenswaarden vastgelegd in het Besluit emissie eisen middelgrote stookinstallaties. In 2013 zijn de emissiegrenswaarden van zowel de biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen onder en boven 1 MW vastgelegd in het Abm.[448] Voor biomassaketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot 1 MW is tot 1 januari 2015 vastgehouden aan de eisen uit de NeR. Te weten een emissiegrenswaarde voor stof van 150 mg/Nm^3 en 75 mg/Nm^3 voor respectievelijk ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot 0,5 MW en ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen tussen 0,5 en 1 MW. Hiermee werd aangesloten op de Duitse regelgeving. Het is onwenselijk dat dergelijke ketels nog voor onbepaalde tijd met relatief hoge emissies in werking (kunnen) blijven. Zeker gezien het feit dat er voor deze ketels geen emissiegrenswaarden in algemene regels zijn opgenomen voor NO_x en SO_2.

Van de kleinere ketels onder de 1 MW is de technische levensduur naar verwachting 12-15 jaar. Voor de wat grotere ketels onder de 1 MW kan het de moeite lonen om een revisie te doen, zodat deze daarna nog 10 jaar door kan draaien. Met dit wijzigingsbesluit worden daarom de emissiegrenswaarden voor deze biomassa ketels gelijk getrokken met de emissiegrenswaarden die al gelden voor meer recente bestaande ketels (geplaatst tussen 2015 en inwerkingtreding van dit besluit) van dit vermogen. Bij minder draaiuren of een korte levensduur van de ketel kan voor deze emissiegrenswaarden maatwerk nodig zijn, afgestemd op bijvoorbeeld de (resterende) bedrijfsuren.
Per 1 januari 2027 moeten ketels van voor 2015 met een nominaal thermisch ingangsvermogen tot 1 MW voldoen aan emissiegrenswaarden zoals deze ook per 1 januari 2015 zijn gaan gelden voor nieuwe ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen onder 1 MW, namelijk 40 mg/Nm^3 voor stof, 300 mg/Nm^3 voor NO_x, en 200 mg/Nm^3 voor SO_2.

448 Stb. 2012, 558

Bij het vaststellen van het overgangsrecht is een belangrijke overweging geweest dat ondernemers hun investeringsbeslissing mede hebben gebaseerd op de regelingen inzake de SDE++ en haar voorgangers SDE en SDE+. Deze vergoedt de onrendabele top van de investering en wordt verstrekt door gedurende 12 jaar jaarlijks een bijdrage te geven op de exploitatie naar rato van het aantal draaiuren. De initiatiefnemers hebben bij de investeringsbeslissing gerekend met een bepaalde vergoeding per energie-eenheid over de looptijd van de SDE. Het is daarom redelijk om niet tijdens deze looptijd aanvullende investeringen te verlangen op deze ketels, die de rentabiliteit van de investering in gevaar brengt, maar om de eisen in te laten gaan na afloop van deze looptijd. Vanaf 2027 gaan daarom de emissiegrenswaarden gelden zoals hierboven genoemd. Deze zijn voor NO_x en SO_2 haalbaar zonder nageschakelde techniek bij de keuze van schone biomassa.[449] De strengere emissiegrenswaarde voor stof vereist meestal het plaatsen van (een combinatie van) emissiereductietechnieken.

3.4 Actualisatie emissiegrenswaarden

Paragraaf 5.4.4 van het Bal bevat de zogenaamde «luchtmodule» waarin in artikel 5.30 emissiegrenswaarden staan opgenomen voor stoffen naar de lucht afkomstig van gekanaliseerde bronnen. De richtingaanwijzer in hoofdstuk 3 van het Bal geeft aan voor welke activiteiten de luchtmodule geldt, tenzij er specifieke voorschriften op deze activiteiten van toepassing zijn. De luchtmodule is anders dan in het Abm alleen van toepassing op vergunningplichtige activiteiten.

De waarden uit tabel 5.30 in het Bal waren ongewijzigd overgenomen uit afdeling 2.3 van het Abm. De emissiegrenswaarden die daarin staan zijn voor het laatst herzien in 2002. In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is door Witteveen en Bos[450] een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om de emissiegrenswaarden uit tabel 5.30 van het Bal te actualiseren. Na dit verkennend onderzoek is door Tauw[451] een vervolgonderzoek uitgevoerd. Het doel van dit vervolgonderzoek was het geven van concrete adviezen voor aanpassingen van emissiegrenswaarden, waarbij het verkennend onderzoek door Witteveen en Bos als basis heeft gediend. De twee studies verkennen of aanpassing van de emissiegrenswaarden nodig is vanwege de ontwikkelingen van de techniek, voortschrijdend milieubeleid en mogelijk gunstigere kosten van te nemen maatregelen. Daarbij is gekeken naar praktijkervaring, internationale trends in België en Duitsland en naar de concepten van de BBT-conclusies in de BREF «Waste Gas Management and Treatment systems in the Chemical sector». Op basis van de aanbevelingen in de studie van Tauw worden de emissiegrenswaarden in de luchtmodule geactualiseerd.
Bij een aantal activiteiten in hoofdstuk 4 van het Bal staan dezelfde stofklassen en emissiegrenswaarden als in tabel 5.30 van het Bal. Er is voor gekozen om voor die activiteiten de emissiegrenswaarde voor de betreffende stofklassen gelijk te trekken met de geactualiseerde emissiegrenswaarden voor de stofklassen in tabel 5.30 van het Bal. Het gaat om de volgende activiteiten: aanbrengen van lagen op metalen, stralen van metalen, solderen van metalen en laboratorium. Voert het bedrijf de erkende maatregel die beschreven staat in de relevante artikelen uit, dan is het uitgangspunt dat het bedrijf voldoet aan de emissiegrenswaarde. Toezicht vindt dan plaats of de erkende maatregel goed wordt onderhouden en voldoende gedimensioneerd is. De geactualiseerde emissiegrenswaarden zijn gebaseerd op wat volgens de studie van Tauw nu haalbaar is met de huidige stand der techniek. Omdat de basis van de emissiegrenswaarden hetzelfde is, wordt het voor de vier activiteiten haalbaar geacht om aan dezelfde emissiegrenswaarden te voldoen.
Het generieke overgangsrecht van artikel 4.13 van de Invoeringswet en het Invoeringsbesluit Omgevingswet, bepaalt dat vergunning- en maatwerkvoorschriften die onder het Abm of de Wet milieubeheer zijn vastgesteld, hun gelding behouden. Het bevoegd gezag kan de vergunning dan op een natuurlijk moment aanpassen. Naast het generiek overgangsrecht wordt ook ten aanzien van de geactualiseerde emissiegrenswaarden in specifiek overgangsrecht voorzien. Voor bestaande activiteiten krijgen bedrijven vier jaar de tijd om te voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden in tabel 5.30 van het Bal. Mocht een bedrijf toch niet kunnen voldoen aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden voor emissies naar de lucht, dan heeft het bedrijf in die periode de mogelijkheid om maatwerk te vragen. Aan de hand van een beoordeling van de individuele situatie van het bedrijf kan bevoegd gezag zo nodig een soepelere emissiegrenswaarde toestaan.

Hoofdstuk 4 van het Bal bevat meer activiteiten met emissiegrenswaarden voor emissies naar de lucht. Die zijn gekoppeld aan specifieke stoffen in plaats van aan een generieke stofklasse. De verwachting is dat hier ook actualisatie van bepaalde emissiegrenswaarden mogelijk is. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is voornemens om een aanvullend onderzoek uit te laten voeren welke emissiegrenswaarden van activiteiten uit hoofdstuk 4 van het Bal geactualiseerd kunnen worden.

449 Emissiereductie en mogelijke normering voor verbranding vaste biomassa in biomassaketels, 2020, TNO: § 3.6, blz. 36 en § 4.4, blz. 41.
450 Verkenning emissiegrenswaarden Ab 2.3, Witteveen + Bos, 30 januari 2020.
451 Vervolgonderzoek emissiegrenswaarden Afdeling 2.3 Activiteitenbesluit, 9 september 2020.

3.5 Relatie tot Europees recht

De Richtlijn middelgrote stookinstallaties regelt de emissies van stationaire (niet-mobiele) stookinstallaties vanaf 1 MW tot 50 MW. Met de totstandkoming hiervan is Europees bronbeleid tot stand gebracht voor nagenoeg alle stookinstallaties. Kleine stookinstallaties moeten aan Europese producteisen – waaronder ook eisen ten aanzien van luchtemissies – voldoen, voordat ze op de markt worden gebracht (Ecodesign, Richtlijn 2009/125/EG). Met de Richtlijn industriële emissies zijn de emissies van de stationaire installaties vanaf 50 MW gereguleerd en via Ecodesign wordt een deel van de kleine stookinstallaties onder 1 MW geregeld.

strengere emissiegrenswaarden

De Richtlijn middelgrote stookinstallaties bevat regels voor de emissie naar de lucht van zwaveldioxide, stikstofoxiden en stof, door middelgrote stookinstallaties met vermogens van 1 tot 50 MW. In de Nederlandse wetgeving ligt het principe verankerd dat de beste beschikbare technieken (BBT) dienen te worden toegepast. In het algemene deel van de toelichting wordt in paragraaf 3.4 en 4.1 uitgelegd dat de actualisering van de emissiegrenswaarden nodig is om deze in lijn te brengen met de geldende BBT.

De Richtlijn middelgrote stookinstallaties is gebaseerd op artikel 192 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). De beschermende maatregelen die worden vastgesteld uit hoofde van deze bepaling, beletten niet dat een lidstaat verdergaande beschermingsmaatregelen treft en handhaaft. Wel moeten zulke maatregelen verenigbaar zijn met het Unierecht en ter kennis van de Commissie worden gebracht. De richtlijn geeft in rechtsoverweging 24 en artikel 6, negende lid, aan, dat artikel 193 VWEU de lidstaten niet belet om verdergaande beschermingsmaatregelen te handhaven of in te voeren, bijvoorbeeld in zones waar niet aan de grenswaarden voor de luchtkwaliteit wordt voldaan.
Het aanscherpen van de emissiegrenswaarden voor biomassa gestookte installaties kan volgens Tauw (zie paragraaf 4.1) een forse landelijke emissiereductie tot gevolg hebben voor NO_x, stof en SO_2. De actualisatie van de emissiegrenswaarden in de luchtmodule (art. 3.50 Bal) zal naar verwachting bijdragen aan een betere luchtkwaliteit door kleine emissiereducties in alle relevante industriële sectoren. In totaal telt dat ook op tot een significante reductie op het vlak van stof en NH_3. Aangezien luchtverontreiniging behoort tot de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid en de emissiegrenswaarden op BBT-niveau gebracht moeten worden, worden de nationale emissie-eisen verenigbaar geacht met het Unierecht.

4 Effecten

De effecten van het voorstel tot het wijzigen van de onderdelen genoemd in bovenstaande paragraaf 3 zijn in kaart gebracht door een milieueffecten toets die Tauw heeft uitgevoerd en een financiële effectentoets die door Sira Consulting is uitgevoerd.

4.1 Milieu-effecten

Door Tauw zijn de milieu-effecten onderzocht van het actualiseren en het op BBT-niveau brengen van de regels in onderhavig besluit. Op basis van het onderzoek van Tauw wordt geconcludeerd dat het onderhavige besluit een positief effect zal hebben op de luchtkwaliteit doordat het de emissies van verschillende stoffen reduceert (zie onderstaande tabel). Er is een reductie te zien op de stoffen waar het Schone Lucht Akkoord zich op richt (NO_x, NH_3 en Stof) en andere stoffen die een negatieve invloed hebben op de luchtkwaliteit. In onderstaande tabel is de verwachte emissiereductie weergegeven van enkele belangrijke stoffen (bron: rapport Tauw).

Stofsoort	NO_x	Stof (PM10)	SO_2	NH_3	HCl	HF
Emissiereductie in kg/jaar	299.617	190.305	437.000	87.995	1.119	549

Door het aanscherpen van de emissiegrenswaarden voor biomassa gestookte installaties kan volgens Tauw een forse landelijke emissiereductie tot gevolg hebben voor NO_x, stof en SO_2. Waarbij een grote impact wordt voorzien van het wijzigen van de emissiegrenswaarden voor oudere installaties. De actualisatie van de emissiegrenswaarden in de luchtmodule (art. 3.50 Bal) zal naar verwachting bijdragen aan een betere luchtkwaliteit door kleine emissiereducties in alle relevante industriële sectoren. In totaal telt dat ook op tot een significante reductie op het vlak van stof en NH_3. Tauw stelt daarnaast dat de emissiegrenswaarden bij het herstel van de vergunningplicht gelijk zijn aan de grenswaarden gevat in algemeen geldende regelgeving. Daarom is hiervoor geen emissiereductie berekend. Tot slot geeft Tauw in haar rapport aan dat het aanpassen van de rentevoet (Omgevingsregeling) lastig te kwantificeren is. Reden hiervoor is dat de kosteneffectiviteitsmethodiek, waar de rentevoet onderdeel van uitmaakt weinig wordt toegepast voor de bepaling of in uitzonderlijke gevallen de vaststelling van mindere strenge emissiegrenswaarden noodzakelijk is. In de praktijk wordt deze methodiek echter ook generiek gebruikt om na te gaan of afwijkende – ook strengere grenswaarden – noodzakelijk zijn. Als het wordt toegepast kan het op lokaal niveau wel degelijk grote milieuwinst opleveren en is het een belangrijke bouwsteen voor strenge emissie-eisen in vergunningen.

4.2 Nalevingskosten

Het aanscherpen van de emissiegrenswaarden in de luchtmodule en het aanpassen van de rentevoet hebben effect op vergunningplichtige activiteiten waarop de luchtmodule van het Bal van toepassing is, bijvoorbeeld in de textiel- en tapijtindustrie, lederindustrie, rubber- en kunststofverwerkende industrie en hebben effect op IPPC-installaties. Daarnaast heeft dit besluit effect op de biomassasector, het betreft biomassa gestookte installaties tot 50 MWth. Sira heeft de installaties en organisaties die geraakt worden weergegeven in onderstaande tabel:

Doelgroepen	Relevante wijziging	Omvang doelgroep
IPPC-installaties[1]	Aangescherpte emissiegrenswaarden luchtmodule Bal Aanpassing rentevoet kosteneffectiviteit	Totaal: 3.511[2] Geraakt: klein aantal[3]
«Overige installaties»[4]	Aangescherpte emissiegrenswaarden luchtmodule Bal Aanpassing rentevoet kosteneffectiviteit	Totaal: 3.325[5] Geraakt: 293[6]
Nieuwe biomassa-installaties - klein > 0,5 < 1 MWth - middelgroot > 1 < 5 MWth - middelgroot > 5 < 50 MWth	Aanscherpen emissiegrenswaarden biomassa-installaties	Totaal: 18 per jaar Geraakt: 18 per jaar
Bestaande biomassainstallaties < 1 MWth van vóór 2015	Aanscherpen emissiegrenswaarden biomassa installaties	Totaal: 297 Geraakt: 297
Omgevingsdiensten	Alle wijzigingen	Totaal: 29 Geraakt: 29
Gemeenten	Alle wijzigingen	Totaal: 355 Geraakt: onbekend
Provincies	Aangescherpte emissiegrenswaarden luchtmodule Bal Aanpassingen kosteneffectiviteit	Totaal: 12 Geraakt: 12

1 IPPC-installaties: grotere industriële bedrijven met één (of meerdere) installatie(s) die vallen onder de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Een IPPC-installatie omvat één of meerdere milieubelastende activiteiten uit bijlage 1 van richtlijn nr. 2010/75/EU. Daarnaast moet de activiteit boven de drempelwaarde uitkomen. Het aanscherpen van de emissiegrenswaarden is alleen van toepassing op IPPC-installaties als er geen kwantitatieve BBT-range is opgenomen in de BBT-conclusies.
2 De laatste gegevens die hierover beschikbaar zijn staan hier: https://www.infomil.nl/publish/pages/64145/20140922_ippc_questionnaire_q2_1_nl_final.pdf
3 Zie paragraaf 3.2.2.
4 Overige installaties: bedrijven die luchtverontreiniging veroorzaken, maar geen IPPC-installatie zijn en waarvoor geen sectorspecifieke regels gelden op grond van hoofdstuk 4 van het Bal.
5 Vervolgonderzoek emissiegrenswaarden Afdeling 2.3 Activiteitenbesluit (Tauw, 2020).
6 Gebaseerd op tabel 6.6 uit Vervolgonderzoek emissiegrenswaarden Afdeling 2.3 Activiteitenbesluit (Tauw, 2020).

Aanscherping van de regels ten aanzien van biomassa gestookte installaties brengt extra kosten met zich mee. Wanneer er voor nieuwe biomassa gestookte installaties subsidie (SDE ++) kan worden aangevraagd, kan daarmee de onrendabele top worden vergoed. Aan Sira hebben respondenten aangegeven dat de norm voor SO_2 voor het grootste deel van de tijd geen probleem is, maar dat de piekuitstoot een aantal keer per jaar boven de 60 mg/Nm^3 ligt. In de rapporten van TNO en DNV GL / ProBiomass wordt aangegeven dat een grenswaarde van 60 mg/Nm^3 haalbaar is. Om te bezien of dit een breed gedragen knelpunt is, is er in de internetconsultatie gevraagd hoe partijen aankijken tegen een grenswaarde van 60 mg/Nm^3 en een grenswaarde van 100 mg/Nm^3. In het Sira rapport dragen respondenten aan dat het gebruik van schone brandstoffen in strijd is met het Rijksbeleid ten aanzien van biogrondstoffen.[452] De respondenten spreken van hoogwaardige en laagwaardige biomassa. Het duurzaamheidskader spreekt van een hoogwaardige of laagwaardige inzet van biomassa. Het gaat daarbij om de toepassing van biomassa. Wanneer we spreken van schone biomassa om de emissiegrenswaarden te behalen, dan hebben we het over biomassa die bijvoorbeeld is gedroogd en ontdaan van naalden en bladeren. Dat kan nog steeds (laagwaardig) snoeiafval van gemeenten zijn.

452 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/16/duurzaamheidskaderbiogrondstoffen

Bij het actualiseren van de emissiegrenswaarden in de luchtmodule is de verwachting dat een deel van de installaties niet voldoet aan de geactualiseerde emissiegrenswaarden. Het onderzoek van Tauw gaat uit van ongeveer 25% dat niet kan voldoen. Voor deze installaties zullen aanvullende inspanningen noodzakelijk zijn om aan de nieuwe emissiegrenswaarden te voldoen. Hiermee zullen de emissies van deze installaties verminderen, waardoor verbetering van de luchtkwaliteit te verwachten is. Het aanpassen van de rentevoet (Omgevingsregeling) is lastig te kwantificeren. Reden hiervoor is dat de kosteneffectiviteitsmethodiek, waar de rentevoet onderdeel van uitmaakt, weinig wordt toegepast.

Eenmalige nalevingskosten
De eenmalige nalevingskosten voor bedrijven betreffen de kosten in verband met kennisname van de gewijzigde regelgeving en de implementatie van de aanpassingen in de bedrijfsvoering (zoals het aanpassen van werkprocedures en eigen controle of emissiepunten voldoen aan de nieuwe grenswaarden). De eenmalige nalevingskosten worden geschat op € 14.766.000 voor IPPC-installaties en «overige installaties» als gevolg van de wijzigingen in de luchtmodule.

Structurele nalevingskosten
De structurele nalevingskosten betreffen verplichtingen die periodiek terugkomen. Dit betreft bijvoorbeeld de extra kosten voor een ander soort brandstof of onderhoudskosten voor een nageschakelde techniek. De structurele nalevingskosten voor bedrijven worden geschat op een bedrag tussen de € 2.638.300 en € 4.674.300 en ziet met name op bedrijven met IPPC installaties en «overige installaties» vanwege het actualiseren van de luchtmodule. Wanneer er voor nieuwe biomassaketels geen subsidie beschikbaar is voor de onrendabele top schat Sira in dat de structurele nalevingskosten gemiddeld € 4.809.516 per jaar bedragen om te kunnen voldoen aan de aangescherpte emissiegrenswaarden. Dit komt dan bij bovengenoemde structurele nalevingskosten.

4.3 Administratieve lasten

Eenmalige administratieve lasten
De eenmalige administratieve lasten voor bedrijven in verband met kennisname van de gewijzigde regelgeving en de implementatie van de aanpassingen in de bedrijfsvoering liggen naar schatting tussen € 1.000.000 en € 1.993.000. Deze kosten zien op bedrijven met IPPC-installaties en «overige installaties» inzake de actualisering van de luchtmodule.

Structurele administratieve lasten
De structurele administratieve lasten betreffen het aanvragen van maatwerk betreffende de emissiegrenswaarde voor NH_3 voor nieuwe biomassa gestookte installaties. Deze lasten bedragen voor bedrijven naar verwachting € 20.400.

Bestuurlijke lasten
De lasten voor het bevoegd gezag nemen naar schatting eenmalig toe met een bedrag tussen de € 559.200 en € 2.256.000 als toe als gevolg van de extra aanvragen voor maatwerk voor de luchtmodule. Voor kennisname en implementatie van de wijzigingen worden de eenmalige bestuurlijke lasten geschat op € 1.740.000.

De structurele bestuurlijke lasten nemen toe met € 11.500 en zien op maatwerk voor de nieuwe NH_3 eis voor nieuwe biomassa gestookte installaties.

Een belangrijk deel van de nalevingskosten en lasten ziet op de aanpassing van de luchtmodule Bal. De emissiegrenswaarden uit deze module dateren uit 2002 en zijn reeds 20 jaar oud. Actualisering op basis van ontwikkelingen in de techniek, voortschrijdend milieubeleid en mogelijk gunstigere kosten van de te nemen maatregelen is conform het eerder genoemde onderzoek van Tauw mogelijk. Het grootste deel van de bedrijven (75%) voldoet al aan de geactualiseerde grenswaarden van de luchtmodule Bal en is het aanpassen voor deze installaties blijkbaar al kosteneffectief. Voor installaties die niet (kosteneffectief) kunnen voldoen aan een emissiegrenswaarde in het Bal, kan gemotiveerd worden afgeweken met maatwerk. Daarnaast is actualisering met het oog op de negatieve impact van emissies van verontreinigende stoffen naar de lucht wenselijk. Luchtvervuiling uit de industrie draagt voor 10% bij aan de negatieve gezondheidseffecten uit binnenlandse bronnen.

4.4 Adviescollege toetsing regeldruk

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) heeft op 14 april 2021 advies uitgebracht op het wijzigingsbesluit. Hieronder wordt ingegaan op de drie adviespunten van de ATR en de verwerking daarvan.

Het college adviseert om nader toe te lichten hoe de door (MKB-)bedrijven voorziene knelpunten ten aanzien van de werkbaarheid van het voorstel worden geadresseerd. En in aansluiting daarop in beeld te brengen wat de mate van doelbereik en de regeldrukgevolgen zijn voor de voorgestelde en alternatieve emissiegrenswaarden voor biomassacentrales en ondergrens voor de vergunningplicht voor biomassacentrales.
Om de door de MKB-bedrijven voorziene knelpunten te adresseren zijn er vragen gesteld in de consultatie over de vergunningplicht en het aanscherpen van de SO_2 emissiegrenswaarde voor nieuwe installaties. In het Sira rapport wordt aangegeven dat respondenten uit de sector aangeven dat de norm voor SO_2 het grootste deel van de tijd geen probleem is, maar dat de piekuitstoot een aantal keer per jaar boven de 60 mg/Nm^3 ligt. Bicarbonaatinjectie of schone brandstoffen zorgen volgens hen daarom voor een beperkte vermindering van de uitstoot van SO_2, die niet in verhouding staat tot de kosten. In onderstaande paragraaf over de internetconsultatie wordt verder ingegaan op de reacties op de vraag of een SO_2 eis van 100 mg/Nm^3 beter volstaat. Op basis van de reacties uit internetconsultatie is de SO_2 eis van 60 mg/Nm^3 naar 100 mg/Nm^3 aangepast voor installaties tussen de 0,5-5 MWth. De verwachting is dat een aanpassing van de SO_2 eis naar 100 mg/Nm^3 nagenoeg geen financiële effecten heeft. Reden hiervoor is dat er voor het behalen van de NO_x eis het stoken van schone brandstof naar verwachting ook al nodig is. Een ander knelpunt voor het MKB, zo bleek uit het rapport van Sira, was de vergunningplicht. Respondenten gaven aan dat het minder lasten zou veroorzaken als de vergunningplicht vanaf een hogere vermogenscategorie wordt ingesteld. Daarnaast zou het volgens bedrijven efficiënter zijn als de realisatie van biomassa-installaties wordt besproken tijdens het maken van het bestemmingsplan.
In de consultatie is door het ministerie van I&W de vraag gesteld of voor de vergunningplicht een ondergrens vanaf 0,1 MWth of een ondergrens van 0,5 MWth de voorkeur heeft. In onderhavig besluit wordt mede op basis van de reacties in de internetconsultatie afgezien van herintroductie van de vergunningplicht voor biomassacentrales. In onderstaande paragraaf over de internetconsultatie wordt verder ingegaan op de vergunningplicht.
In het Sira rapport worden ook enkele knelpunten beschreven die (MKB)bedrijven voorzien ten aanzien van de werkbaarheid. Zo wordt er aangegeven door respondenten dat het voor MKB-bedrijven vrijwel niet haalbaar is om aan de aangescherpte emissiegrenswaarden te voldoen voor biomassa installaties. Het gaat dan veelal om kleine biomassa installaties, waar voor het MKB de investeringen te hoog zouden zijn. In geval de SDE++ wordt opengesteld voor biomassa kan hiermee de onrendabele top worden vergoed voor bijv. de investeringen in rookgasreiniging. Aan de andere kant geeft Sira in haar rapport aan dat zonder subsidie het stoken van biomassa over het algemeen niet rendabel is. Dit zou betekenen dat er zonder subsidie nagenoeg geen installaties meer bijkomen, ongeacht de aanscherping van emissiegrenswaarden.

Tot slot adviseert het college om de genoemde omissies in de analyse van de regeldrukeffecten weg te nemen ten aanzien van biomassa (kosten bouwkundige maatregelen bestaande installaties als gevolg van aangescherpte emissie eisen).
Hiervan een goede berekening maken is lastig, omdat deze kosten per bedrijf erg kunnen verschillen (bijv. afhankelijk van bedrijfsuren). Daar komt bij dat deze maatregel per 2027 in gaat, waardoor de dan beschikbare technieken en kosten nog niet bekend zijn. Met inachtneming van deze onzekerheden worden de jaarlijkse kosten geschat op € 340.000. Deze kosten zijn toegevoegd aan de structurele nalevingskosten in paragraaf 4.2. Naar verwachting zullen deze kosten lager uitvallen, omdat het bevoegd gezag voor niet kosteneffectieve maatregelen maatwerk kan verlenen. De kosten van een maatwerkaanvraag zijn door Sira geschat op € 6.800 en het aantal installaties dat na de afschrijving doorgaat op ca. 74. Een deel hiervan zal mogelijk maatwerk aanvragen. De vraag van de ATR over de wijziging van de rentevoet kosteneffectiviteit ziet op een wijziging van de Omgevingsregeling. In de nota van toelichting van de wijzigingsregeling wordt op dit punt van de ATR ingegaan.

4.5 MKB-toets

Voor dit besluit is geen MKB-toets uitgevoerd, omdat er onvoldoende bedrijven beschikbaar waren voor het voeren van een panelgesprek voor de MKB-toets.

5 Voorbereiding van dit besluit

5.1 Informele consultatie

Gedurende het opstellen van dit wijzigingsbesluit zijn enkele bijeenkomsten georganiseerd om stakeholders te betrekken bij en informeren over de wijzingen in onderhavig besluit. Op 14 september 2020 heeft er een brede stakeholdersbijeenkomst plaatsgevonden. Op basis van stakeholdersinput is bijvoorbeeld voor de emissiegrenswaarden voor biomassa gestookte installaties niet overal het advies van TNO overgenomen. Bijvoorbeeld voor wat betreft de grenswaarde voor NO_x en de grenswaarde voor stof voor ketels tussen 0,5-1MWth en wordt er maatwerk mogelijk voor de grenswaarde van NH_3 voor ketels tussen 1-5MWth. Ook is het voorstel ten aanzien van de rentevoet (Omgevingsregeling) aangepast naar aanleiding van input van stakeholders.

Zowel de informele consultatie als het conceptbesluit dat voor toetsing aan de ATR, ILT, IPO en VNG is voorgelegd, bevatten een voorstel voor de invoering van een vergunningplicht voor installaties voor het stoken van rie-biomassa en pellets gemaakt uit rie-biomassa < 15MWth. Na een brede weging is dit uiteindelijk niet in dit wijzigingsbesluit meegenomen. Hierop zal verder worden ingegaan bij de hiernavolgende paragraaf.

5.2 Internetconsultatie

Een ontwerp van dit besluit is van 1 maart tot 29 maart 2021 via www.internetconsultatie.nl ter consultatie aangeboden. Er zijn in totaal 25 reacties ingediend, hiervan zijn er 15 openbaar. De reacties zijn zeer divers. Globaal is het beeld dat overheden en NGO's voorstander zijn van aanscherping van regelgeving, en bedrijfsleven en branche meer streven naar versoepeling van de regeling en minder regelgeving.

Voor het aanscherpen van de emissiegrenswaarden voor nieuwe biomassaketels (0,5-5MWth) lopen de meningen uiteen. Voor een groot deel is er breed draagvlak voor de aanscherping. Hoewel sommige partijen pleiten voor verdere aanscherping voor onder andere NO_x stellen anderen dat enkele aanscherpingen, zoals voor NH_3 en SO_2 niet (altijd) haalbaar zijn. Belangrijk uitgangspunt voor de voorgestelde emissiegrenswaarden zijn de onderliggende onderzoeken van TNO en DNV GL/ProBiomass en het gesprek met de sector hierover. Voor wat betreft NO_x leidt verdere aanscherping van de NO_x eis, zeker bij kleinere installaties, tot meer ammoniakslip waardoor de winst van een lagere NO_x-emissie qua stikstofdepositie geheel of gedeeltelijk teniet gedaan zou worden. Voor wat betreft SO_2 is in de consultatie de vraag gesteld of voor de emissiegrenswaarde voor SO_2 ook volstaan kan worden met 100 mg/Nm^3 in plaats van de voorgestelde 60 mg/Nm^3 voor installaties tussen 0,5 en 5 MWth. In de consultatie geeft een NGO aan dat 60 mg/Nm^3 haalbaar en betaalbaar zou moeten zijn met een betere kwaliteit biomassa. Door een andere NGO wordt aangegeven dat een grenswaarde van 60 mg/Nm^3 in de praktijk vaak toch al gehaald wordt. De biomassasector geeft aan dat een eis van 60 mg/Nm^3 technisch-economisch niet áltijd haalbaar is, maar dat men wel een norm van 100 mg/N3 kan garanderen. De variatie heeft onder andere te maken met een wisselende kwaliteit brandstof, waardoor een installatie niet in alle gevallen kan voldoen. Een grenswaarde van 100 mg/Nm^3 in plaats van 60 mg/Nm^3 zal daarom naar verwachting een beperkt effect op de luchtkwaliteit hebben. Echter, een grenswaarde van 60mg/Nm^3 kan wel onhaalbaar blijken voor de exploitant. Om deze redenen is de grenswaarde na de consultatie aangepast naar 100 mg/Nm^3 voor installaties van 0,5-5 MWth. Voor wat betreft de eis voor NH_3 zijn bij het raadplegen van de sector in het voortraject ook signalen ontvangen over de haalbaarheid. Op basis van deze signalen is maatwerk mogelijk gemaakt in de gevallen waarin deze eis niet mogelijk blijkt. Verder uitte de sector ook zorgen over het afbouwen van de SDE++ voor biomassa en de haalbaarheid van de emissiegrenswaarden. Op het moment van het ontwikkelen van dit besluit was er nog geen kabinetsbesluit over de afbouw van subsidie voor biomassa installaties. In het rapport van TNO wordt aangegeven dat de verbranding van vaste biomassa, zoals hout, resulteert in aanzienlijk meer uitstoot naar de lucht van stof, stikstofoxiden (NO_x) en zwaveloxiden (SO_2) dan de verbranding van aardgas. Bij een toename van vaste biomassastook in biomassaketels, zal de emissie van stof, NO_x en SO_2 toenemen. Voor de luchtkwaliteit is het dan ook van belang dat emissies van biomassastook naar de lucht zoveel mogelijk worden beperkt ook in de tussenliggende periode totdat biomassa voor laagwaardige toepassingen is afgebouwd. Daarnaast is de verwachting dat er zonder SDE++ nagenoeg geen nieuwe biomassa gestookte installaties bijkomen, ongeacht de aanscherping van de emissiegrenswaarden.
Ook wordt er gepleit voor het eerder aanscherpen van de emissiegrenswaarden voor bestaande installaties < 1MW en niet te wachten tot 2027. Voor bestaande installaties is het uitgangspunt geweest dat deze veelal in bedrijf zijn op basis van de SDE-regeling. Aanvullende eisen gedurende de subsidielooptijd zouden de business case dusdanig kunnen beïnvloeden dat de investering niet meer uit kan, omdat bij de subsidieverlening hier destijds geen rekening mee is gehouden.

In de consultatieversie van dit wijzigingsbesluit was ook de herintroductie van de vergunningplicht opgenomen voor biomassacentrales < 15 MWth. Met de motie Bruins c.s.[453] is de regering verzocht te onderzoeken of herintroductie van een milieuvergunning effectief zou zijn. In de overwegingen van de motie is meegegeven dat er een groeiende verontrusting is over biomassacentrales, met name wanneer deze in of nabij woonwijken zijn gepland. Ook is meegegeven dat het wenselijk is dat er tijdig inspraakmogelijkheden zijn voor de omgeving bij de planning van nieuwe biomassa installaties en dat de gemeenten een beter ruimtelijk sturingsinstrument in handen hebben.
Uit de consultatiereacties blijkt dat overheden en NGO's in hun reactie op de vergunningplicht voornamelijk reageren op de overlast van de emissies van dergelijke installaties. De biomassasector ziet het belang van participatie bij het plannen van biomassa installaties, maar vreest een flinke toename van de administratieve lasten. De sector vraagt zich ook af of de verhouding tussen extra milieuwinst en meerkosten niet zoek raakt. Ook omdat een voorafgaande beoordeling al plaats zou vinden bij de voorbereiding van het Omgevingsplan. In de besluitvorming over de effectiviteit van een vergunningplicht is gekeken in hoeverre het bij kan dragen aan het aanscherpen van emissie eisen, een betere ruimtelijke sturing en inspraak voor de omgeving. De emissiegrenswaarden zijn in algemene regels vastgelegd en worden met onderhavig besluit aanzienlijk aangescherpt. Daarvan afwijken kan alleen wanneer de lokale milieugebruiksruimte wordt overschreden. Hiervoor is een vergunning niet nodig, dit zou al bij het ruimtelijke besluit aan de orde moeten komen en als in een specifiek geval aanvulling daarop nodig is kan het bevoegd gezag dit alsnog bereiken met een maatwerkvoorschrift. Tauw stelt daarnaast dat de emissiegrenswaarden bij het herstel van de vergunningplicht gelijk zijn aan de grenswaarden gevat in algemeen geldende regelgeving. Daarom is hiervoor geen emissiereductie berekend. Met een milieuvergunning is het niet mogelijk om ruimtelijk te sturen op de locatie van een biomassacentrale, zoals het tegengaan van biomassacentrales in woonwijken, als aan emissie-eisen wordt voldaan en lokale milieugebruiksruimte niet wordt overschreden. Dat is bij biomassacentrales meestal niet het geval, de bezwaren hebben veelal met inpassing in de woonomgeving te maken, waarbij bijvoorbeeld vervoersbewegingen een rol spelen. Dit is echter een vraagstuk van ruimtelijke besluitvorming, een bevoegdheid die decentrale overheden al hebben en kunnen inzetten. Met bestaand instrumentarium (Omgevingsplan) kan er gestuurd worden op de locatie van biomassacentrales. Tot slot biedt een vergunningplicht inspraak voor omwonenden, maar wanneer de activiteit aan de technische eisen voldoet en de lokale milieugebruiksruimte niet wordt overschreden moet de vergunning worden verleend. Dit kan mogelijk tot teleurstelling leiden bij de insprekers, omdat bij principiële weerstand tegen een biomassa installatie de vergunning niet geweigerd kan worden.
Gezien het bovenstaande biedt een milieuvergunningplicht geen toegevoegde waarde voor het reduceren van emissies en het sturen op de locatie. Terwijl dit instrument wel extra lasten oplevert voor bedrijven en decentrale overheden. Hier is door de ATR en VNG ook aandacht voor gevraagd in hun advies. Sira schat de structurele jaarlijkse lasten voor het bedrijfsleven op € 828.000 en voor overheden op € 182.000. Daarnaast biedt het Omgevingsplan wel de mogelijkheid om te sturen op de locatie van biomassa installaties en deze te weigeren bij principiële weerstand. Het bevoegd gezag kan in het Omgevingsplan biomassacentrales in bepaalde gebieden verbieden of lokaal een vergunningplicht instellen. Aan de VNG is aangegeven dat het Rijk gemeenten wil faciliteren bij het beter benutten van huidig instrumentarium. Dit alles overwegende is de conclusie dat een milieuvergunningplicht niet effectief is en niet zal worden geherintroduceerd.

Over de emissiegrenswaarden in de luchtmodule Bal lopen de meningen uiteen. Er is steun vanuit overheden, en kritiek vanuit bedrijfsleven m.b.t. concurrentiepositie t.o.v. overige landen en verzoek tot integrale benadering.
Bij het vaststellen van de nieuwe emissiegrenswaarden zijn diverse bronnen geraadpleegd. Door Witteveen en Bos is gekeken naar BREF herzieningen die onder de IED tot stand zijn gekomen en naar regelgeving in het buitenland. Vervolgens heeft Tauw voor de installaties die onder de reikwijdte van afdeling 2.3 Activiteitenbesluit vallen, gekeken naar hoeveel procent van de installaties aan de geadviseerde emissiegrenswaarde kan voldoen. De voorgestelde emissiegrenswaarde van Witteveen en Bos is door Tauw alleen overgenomen als minimaal grofweg 75% van de bestaande installaties er nu al aan kan voldoen. Het overgrote deel van de installaties zal dus geen maatregelen hoeven te treffen. De installaties die nu niet voldoen, nemen maatregelen binnen vier jaar (overgangsrecht), of kunnen daarvoor maatwerk aanvragen. Voor installaties die niet (kosteneffectief) kunnen voldoen aan een emissiegrenswaarde in het Bal, kan gemotiveerd worden afgeweken met maatwerk. Dit maatwerk regelt de vergunningverlener in de vergunning met een vergunningvoorschrift. Voor een niet vergunningplichtige activiteit regelt het bevoegd gezag dit met een voorschrift in een Besluit.
De industrie geeft aan bij het verder aanscherpen van de regels door aanpassing van de emissiegrenswaarden een integrale benadering te verwachten waarbij de realistisch te behalen totale milieuwinst een rol speelt. Zoals hierboven beschreven zijn de nieuwe emissiegrenswaarden tot stand gekomen op basis van praktijkgegevens. Het bevoegd gezag maakt altijd een integrale afweging. Naar aanleiding daarvan kan zo nodig maatwerk worden verleend.

453 Kamerstukken II 2019/20, 35 300 XII, nr. 63.

5.3 Toets op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid

Voor de uitvoering en handhaving van de bepalingen in dit wijzigingsbesluit zijn verschillende organisaties betrokken. Gedeputeerde Staten en het college van burgemeester en wethouders zijn het bevoegd gezag voor de regels, zoals opgenomen in het onderhavige wijzigingsbesluit. Over het algemeen voeren de Omgevingsdiensten deze taak uit. In het kader van de interbestuurlijke verhoudingen zijn de voorgestelde wijzigingen van het Bal voorgelegd aan het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Hieronder wordt ingegaan op de uitkomsten van deze toetsen en de wijze waarop de uitkomsten zijn meegenomen in het wijzigingsbesluit en de nota van toelichting.

Inzake dit besluit richt de reactie van het IPO zich op de maatregelen ten aanzien van biomassacentrales en de luchtmodule. Ten aanzien van biomassacentrales ziet de reactie op het behalen van de strengere emissie-eisen door gebruik van de juiste kwaliteit biomassa. IPO stelt dat er wellicht nagedacht kan worden over een systematiek die ziet op controle op de biomassa input in kleine installaties, dit in relatie tot het behalen van de SO_2 eis met schone biomassa. Uit de onderzoeken van TNO en DNV-GL/ProBiomass blijkt dat met schone biomassa de aangescherpte emissiegrenswaarden voor SO_2 gehaald kunnen worden. Onder schone biomassa valt schoon snipperhout/chips (zonder of met een minimale verontreiniging van bladeren en/of naalden) en houtpellets. De controle die IPO noemt zou dan moeten zien op de samenstelling van de biomassa: de verhouding tussen zwavel en zwavelverbindende componenten. Dit is lastig te controleren. Echter, ten aanzien van houtpellets zijn er certificatieschema's. Uit het TNO onderzoek blijkt verder dat met name ENplus en DINplus certificaten regelmatig worden gebruikt in de handel van houtpellets en dat deze certificatieschema's o.a. eisen ten aanzien van het zwavelgehalte bevatten. Het kan echter voorkomen dat er in de praktijk twijfel bestaat ten aanzien van de kwaliteit. In dat geval is het aan het bevoegd gezag om te bepalen of er toch een meting vereist is.
Daarnaast geeft IPO aan dat kleinere biomassacentrales vaak in de nabijheid van woningen zijn gelegen, maar dat hiervoor een zeer beperkte meetverplichting is opgenomen, waardoor de emissies lastig zijn te achterhalen en controleren. Het Bal voorziet in enkel periodieke metingen. Deze volgen uit de Europese richtlijn voor middelgrote stookinstallaties (Medium Combustion Plant Directive). Daarnaast wordt in onderhavig wijzigingsvoorstel een meetverplichting toegevoegd voor stof voor installaties < 1MW, wanneer er geen doekenfilter wordt toegepast. Continue metingen zijn erg kostbaar. De kosten voor het continue meten van stof en NO_x en ammoniak bedragen naar schatting € 30.000 per jaar en lijken daarmee niet proportioneel. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid om met maatwerk een hogere meetfrequentie op te leggen, bijvoorbeeld in geval er overlast van een installatie wordt ervaren. Daarnaast stelt IPO voor om de aanscherping van de eisen al van toepassing te laten zijn in de periode tussen de consultatie en de inwerkingtreding van dit besluit om een run op biomassacentrales in de tussenliggende periode te voorkomen.
Ten aanzien van de luchtmodule ziet de reactie van IPO op het behalen van de aangescherpte emissiegrenswaarden. IPO geeft aan dat zal blijken dat diverse inrichtingen niet meer kunnen voldoen aan de emissiegrenswaarden. IPO stelt dat handhaving hierop alleen mogelijk is indien goede emissiemetingen beschikbaar zijn, uitgevoerd door een gecertificeerde instantie. Volgens IPO zijn normering van metingen goed vastgelegd in het Bal, maar de minimale heersende bedrijfsomstandigheden niet. Voor installaties die niet (kosteneffectief) kunnen voldoen aan een emissiegrenswaarde in het Bal, kan gemotiveerd worden afgeweken met maatwerk. De aanscherpingen zijn onderbouwd middels literatuur- en praktijkonderzoek. Een groot deel van de installaties voldoet reeds aan de aangescherpte emissiegrenswaarden. Het onderhavige wijzigingsbesluit verandert niets aan de vereisten voor emissiemetingen. Deze dienen onder representatieve omstandigheden te worden uitgevoerd volgends de reeds geldende vereisten. Het bevoegd gezag dient hierop toe te zien.
De ILT adviseert ten aanzien van biomassa om de beoordelingsmethodiek van Infomil, waarmee het ter verbranding aangeboden houtafval op het oog wel of niet als rie-biomassa kan worden geclassificeerd als handvat voor het toezicht en de normadressaat in deze nota van toelichting op te nemen. Dit voorstel is overgenomen.
De VNG onderschrijft in haar reactie in grote lijnen de maatregelen ten aanzien van biomassa stook. Als aandachtspunt wordt de ondergrens van de vergunningplicht genoemd, aangezien VNG verwacht dat een ondergrens van 0,1 MW gemeenten veel tijd en geld zal kosten. Tot slot vraagt de VNG zich af of de overgangstermijn voor bestaande installaties tot 2027 niet aan de lange kant is. Deze overgangstermijn wordt redelijk geacht gezien de looptijd van de subsidie, waar naar verwachting de business case voor een groot deel van deze installaties afhankelijk is. Dit wordt ook nader toegelicht in paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting.

6 Notificatie

Het ontwerpbesluit is op 24 februari 2022 gemeld aan de Europese Commissie (notificatienummer 2022/0107/NL). Op de melding zijn geen reacties ontvangen van de Europese Commissie, andere lidstaten of overige betrokkenen. Daarmee is voldaan aan artikel 5, eerste lid, van richtlijn (EU) nr. 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEU 2015, L 241) (technische notificatie).

Het ontwerpbesluit is niet aan de World Trade Organisation (WTO) voorgelegd, omdat het in dat kader geen significante gevolgen heeft.

19 Nota van toelichting bij Staatsblad 2022-450; *Besluit van 8 november 2022 tot wijziging van het Drinkwaterbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving en enkele andere algemene maatregelen van bestuur in verband met de omzetting van EU-Drinkwaterrichtlijn 2020/2184 (herschikking)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-450.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-07-23: Besloten is om de inhoudsopgave uit de nota van toelichting over te nemen en daarnaast de algemene inleiding hieruit over te nemen.

Algemeen deel

1 Inleiding
2 De herziene Drinkwaterrichtlijn
2.1 Aanleiding
2.2. Inhoud wijzigingen herziene Drinkwaterrichtlijn
3 Hoofdlijnen van de omzetting in het wijzigingsbesluit
3.1 Inleiding
3.2 Omzetting in het Drinkwaterbesluit
3.3 Omzetting in het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Waterbesluit en het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009
4 Beleid, uitvoering, toezicht en handhaving
4.1 Beleidsnota Drinkwater 2021–2026
4.2 Uitvoering
5 Omzetting in lagere regelgeving
5.1 Omzetting in lagere regelgeving
5.2 Omzetting in andere regelgeving
6 Verhouding herziene Drinkwaterrichtlijn tot andere EU regelgeving
7 Gevolgen
7.1 Algemeen
7.2 Regeldruk voor burgers en bedrijven
7.3 Bestuurslasten overheid
7.4 Gevolgen voor het milieu

7.5 Gevolgen voor de uitvoering en handhaving
8 Totstandkoming en consultatie
8.1 Totstandkoming wijzigingsbesluit
8.2 Consultatie
8.3 Voorhang en voorpublicatie, nahang
9 Inwerkingtreding en overgangstermijnen
Bijlage 1 – Transponeringstabel (apart)
Bijlage 2 – Volledig beeld van de omzetting in regelgeving
1 Drinkwaterwet en de openbare drinkwatervoorziening
2 Omzetting via stelsel waterbeheer van de Omgevingswet
Artikelsgewijs
Transponeringstabel

1 Inleiding

Het Besluit tot wijziging van het Drinkwaterbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving, en enkele andere algemene maatregelen van bestuur in verband met de omzetting van EU-Drinkwaterrichtlijn 2020/2184 – herschikking (hierna: het wijzigingsbesluit of besluit) strekt tot implementatie van Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (herschikking) (hierna: de herziene Drinkwaterrichtlijn). De herziene Drinkwaterrichtlijn is op 12 januari 2021 in werking getreden en moet uiterlijk op 12 januari 2023 zijn omgezet. De herziene Drinkwaterrichtlijn bouwt voort op en vormt een herschikking van richtlijn 98/83/EG van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water[454] (hierna: richtlijn 98/83/EG).
Daarom is de bestaande regelgeving als uitgangspunt genomen en is nagegaan waar aanvulling of wijziging nodig is. Daarbij is aangesloten bij bestaande bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdelingen en bij bestaande praktijk en regelgeving.

De omzetting van de richtlijn op 12 januari 2023 vindt plaats door aanvulling en wijziging van het Drinkwaterbesluit (in het kader van de openbare drinkwatervoorziening) en, in eerste instantie, door aanvulling en wijziging van het Waterbesluit en het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (in het kader van het waterbeheer). De omzetting in het kader van het waterbeheer vindt vervolgens vanaf 1 juli 2023 plaats in het Besluit kwaliteit leefomgeving onder de Omgevingswet die dan naar verwachting van kracht wordt en het Waterbesluit en het Besluit kwaliteitseisen en monitoring 2009 op die datum (grotendeels) vervangt[455].
Inhoudelijk is er geen verschil tussen de omzetting in het kader van het Waterbesluit en Besluit kwaliteitseisen en monitoring 2009 en de omzetting in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Het wijzigingsbesluit bevat de wijzigingen van de regelgeving waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat primair verantwoordelijk is (voor de openbare drinkwatervoorziening en het waterbeheer), alsmede regelgeving voor lood in drinkwater waarvoor een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (huishoudelijke leidingnetten). Uitgegaan is van strikte en lastenluwe implementatie. Alleen waar mogelijk en noodzakelijk is gebruik gemaakt van de beleidsruimte van de richtlijn, namelijk een strengere normering voor lood en *Legionella*.

Een aantal bepalingen is verder uitgewerkt in één of meer ministeriële regelingen (zie paragraaf 5.1). Ook voor de operationalisering in beleid, uitvoering en handhaving is aangesloten bij de bestaande praktijk (zie hoofdstuk 4).

Als bijlage bij deze nota van toelichting is de transponeringstabel opgenomen met uitvoerige beschrijving van de (vigerende) juridische kaders voor drinkwater en waterkwaliteitsbeheer, waarbinnen de omzetting juridisch zijn beslag krijgt, met de noodzakelijke aanvullingen en wijzigingen.

454 Richtlijn 98/83/EG van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water, PbEG 1998, L330.
455 Brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal d.d. 14 oktober 2023, kenmerk 2022-0000555058.

De herziene Drinkwaterrichtlijn werkt ook door in het beleid, regelgeving en maatregelen op het gebied van bouwen en voedsel- en waren. Wijzigingen in het kader van het bouwen of voedsel- en waren zijn omgezet in de betreffende kaders waarvoor respectievelijk de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport primair verantwoordelijk zijn.

20 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-199; *Besluit van 9 juni 2023 ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2020, L 177) (Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-199.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-07-23: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting, met uitzondering van de implementatietabel (paragraaf 13) over te nemen.

A Algemeen deel

1 Inleiding

Op 25 mei 2020 is Verordening (EU) nr. 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad inzake minimumeisen voor hergebruik van water vastgesteld (PbEU 2020, L 177) (hierna: de verordening). Deze verordening regelt het hergebruik van effluent afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties voor de irrigatie van landbouwgewassen. Vanaf 26 juni 2023 is de verordening van toepassing. Ter uitvoering van de verordening zijn regels gesteld die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden en wijzigingen aangebracht in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit.

2 Implementatiewetgeving

De verordening stelt minimumkwaliteitseisen voor het hergebruik van het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties voor landbouwirrigatie. De verordening is van toepassing wanneer gezuiverd stedelijk afvalwater wordt hergebruikt overeenkomstig artikel 12, eerste lid, van Richtlijn (EEG) nr. 91/271 van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PbEG 1991, L 135) (verder: de richtlijn stedelijk afvalwater) voor landbouwirrigatie, zoals omschreven in deel 1 van bijlage I bij de verordening.

Aanleiding voor de verordening is dat de watervoorraden in toenemende mate door klimaatverandering onder druk staan. Droogte leidt tot waterschaarste, verslechtering van de waterkwaliteit en tot de verhoging van de druk op de beschikbaarheid van zoet water. In toenemende mate geldt dit voor de landbouw die in droge periodes kampt met watertekort. Daarnaast leidt in droge periodes het lozen van afvalwater en stoffen tot verslechtering van de waterkwaliteit.

Het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties heeft de status van afvalstof. Het zuiveren van het effluent in een waterterugwinningsvoorziening is een handeling met afvalstoffen. Richtlijn (EG) nr. 2008/98 van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU 2008, L 312) (verder: de kaderrichtlijn afvalstoffen) biedt de mogelijkheid om onder nauwkeurige bepalingen handelingen met afvalstoffen in een alternatieve regeling te regelen. De alternatieve regeling is van toepassing als deze verband houdt met de stoffen/relevante stof én het beheer daarvan regelt, in de zin dat de gezondheid en het milieu voldoende zijn beschermd. De verordening geeft hier invulling aan.

Het doel van de verordening is het waarborgen dat teruggewonnen water (dat is stedelijk afvalwater dat is gezuiverd in overeenstemming met de voorschriften van Richtlijn 91/271/EEG en dat het resultaat is van verdere zuivering in een waterterugwinningsvoorziening overeenkomstig deel 2 van bijlage I bij deze verordening) veilig is voor landbouwirrigatie en bescherming biedt van het milieu en van de gezondheid van mens en dier. De verordening beoogd de circulaire economie te bevorderen en biedt ondersteuning aan de landbouw voor adaptatie aan klimaatverandering. Dit wordt bereikt door het gebruik van gezuiverd afvalwater uit te breiden, het onttrekken van water uit oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen te beperken, het nadelig effect van de lozing van gezuiverd afvalwater in waterlichamen te verminderen en via meervoudig gebruik van stedelijk afvalwater waterbesparing te bevorderen. Tegelijkertijd waarborgt dit een hoog niveau van milieubescherming.

De verordening bevat rechtstreeks werkende regels. De regels omvatten minimumeisen waaraan het geleverde water moet voldoen bij het nalevingspunt. Dit is het punt waar de exploitant van de waterterugwinningsvoorziening het teruggewonnen water aan de volgende schakel in de keten levert en de verantwoordelijkheid voor deze exploitant ophoudt. De eisen betreffen milieu, voedselveiligheid en arbeidsomstandigheden (arbo). Het gaat dan onder andere om ziekteverwekkers als E.coli, legionella en rondwormen.

Naast de minimumeisen bevat de verordening een tweetal kerninstrumenten die met elkaar samenhangen: een vergunning en een risicobeheerplan. Er geldt een vergunningplicht voor de productie en levering van teruggewonnen water dat bestemd is voor landbouwirrigatie zoals omschreven in bijlage I, deel 1 van de verordening. Een voorafgaande toestemming van de lidstaat is nodig om te waarborgen dat het gebruik veilig is voor de gezondheid van mens en dier en het milieu. Om een geharmoniseerde toepassing in de Europese Unie te bewerkstelligen, zijn in de verordening materiële regels voor de vergunning vastgelegd.

Een van die materiële regels is het opstellen van een risicobeheerplan, dat de basis moet vormen van de vergunning(aanvraag). Het risicobeheerplan voor hergebruik van water kan betrekking hebben op één of meerdere waterhergebruiksystemen. Voor de inhoud van het risicobeheerplan dient gebruik te worden gemaakt van bijlage II van de verordening, maar ook van de Technical Guidance Water Reuse Risk Management for Agricultural Irrigation Schemes in Europe (hierna technical guidance), namens de Commissie opgesteld door het Joint Research Committee. Het risicobeheerplan wordt opgesteld door de exploitant van de waterterugwinningsvoorziening, overige verantwoordelijke partijen en eindgebruikers, naargelang het geval. Voor zover verantwoordelijke partijen en eindverbruikers niet zelf het risicobeheerplan opstellen, worden ze bij het opstellen geraadpleegd – wederom naargelang het geval.
Het risicobeheerplan bevat de verantwoordelijkheden van alle verantwoordelijke partijen en verder:

a eisen ter aanvulling van die van bijlage I van de verordening, waaraan moet worden voldaan om elk risico vóór het nalevingspunt verder te beperken, overeenkomstig bijlage II, punt B;
b de risico's en bijbehorende (preventieve) maatregelen overeenkomstig bijlage II, punt C;
c aanvullende barrières voor het waterhergebruiksysteem en alle aanvullende eisen die voorbij het nalevingspunt nodig zijn om de veiligheid van dit systeem te garanderen, waaronder voorwaarden in verband met, waar relevant, distributie, opslag en gebruik, alsook de voor de naleving van deze eisen verantwoordelijke partijen.

De Commissie mag overeenkomstig artikel 13 van de verordening in overleg met de lidstaten wijzigingen van de verordening vaststellen om de in bijlage II daarbij vermelde belangrijkste elementen van risicobeheer aan te passen aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang, en mag ze deze aanvullen om technische specificaties van deze elementen vast te stellen. Deze aanpassingen zullen indien nodig kunnen leiden tot wijziging van de nationale regelgeving.

Een aantal onderdelen van de verordening behoeven geen uitwerking in de nationale wetgeving, maar worden hieronder kort benoemd.

Internationale samenwerking
De samenwerking tussen de lidstaten zoals geregeld in artikel 8 van de verordening is geregeld op rijksniveau. Met een contactformulier kunnen buurlanden contact leggen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het ministerie brengt vervolgens het buurland in contact met de relevante Nederlandse decentrale overheden die zijn aangewezen voor de uitvoering van de verordening.

Informatieverstrekking
Voor informatievoorziening richting de EU (artikel 11 van de verordening) en internationale afstemming (artikel 8 van de verordening) zal het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de coördinatie verzorgen. Wat betreft informatie richting publiek en eindgebruikers (artikelen 9 en 10 van de verordening) trekken het Rijk en de provincies en andere partijen zoals waterschappen gezamenlijk op.

Monitoring
Uiterlijk op 26 juni 2026 wordt conform artikel 11 van de verordening een gegevensset openbaar gemaakt met informatie over de resultaten van de nalevingscontrole, en andere informatie die aan het publiek beschikbaar moet worden gesteld. Deze gegevensset wordt vervolgens om de zes jaar geactualiseerd. Jaarlijks wordt daarnaast een gegevensset opgesteld en openbaar gemaakt met informatie over gevallen van niet-naleving van de voorwaarden van de vergunning en met informatie over de getroffen maatregelen. Deze gegevensset wordt jaarlijks geactualiseerd.

3 Hoofdlijnen van het besluit

Voor een juiste uitvoering van de verordening zijn met dit besluit regels gesteld die van toepassing zijn voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet en zijn daarnaast de benodigde wijzigingen aangebracht in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit. Een korte beschrijving van de relevante aspecten van deze besluiten waaraan met dit besluit wijzigingen zijn aangebracht, is te vinden in paragraaf 5 van deze toelichting.

Hoewel de verordening slechts beperkt ruimte biedt tot het maken van afwegingen biedt deze op een aantal punten toch beleidsruimte. In deze paragraaf wordt ingegaan op de keuzes die ten aanzien daarvan zijn gemaakt. Deze zijn ook zichtbaar gemaakt in de implementatietabel in paragraaf 13 van deze toelichting.

Stroomgebiedsdistricten
Conform artikel 2, tweede lid, van de verordening kan een lidstaat besluiten dat het in een of meer van zijn stroomgebiedsdistricten of delen daarvan niet passend is water voor landbouwirrigatie te hergebruiken. Nederland maakt gebruik van deze mogelijkheid. Bij ministeriele regeling zijn deze gebieden aangewezen (Uitvoeringsregeling verordening hergebruik stedelijk afvalwater/Omgevingsregeling).

Onderzoeks- of proefprojecten
Conform artikel 2, derde lid, van de verordening kunnen onderzoeks- of proefprojecten met betrekking tot waterterugwinningsvoorzieningen worden vrijgesteld van de toepassing van de verordening wanneer de bevoegde autoriteit vaststelt dat aan de volgende criteria is voldaan:

a het onderzoeks- of proefproject wordt niet uitgevoerd in een waterlichaam dat wordt gebruikt voor de onttrekking van voor menselijke consumptie bestemd water of een relevante beschermingszone die is aangewezen op grond van Richtlijn (EG) nr. 2000/60 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PbEG 2000, L 327) (verder: de kaderrichtlijn water);
b het onderzoeks- of proefproject wordt naar behoren gemonitord.

De voorwaarden die de verordening daarbij stelt is dat:
- vrijstellingen op grond van dit lid gelden voor maximaal vijf jaar; en

- gewassen die voortkomen uit een onderzoeks- of proefproject dat op grond van dit lid is vrijgesteld, worden niet in de handel gebracht.

Voor onderzoeks- en proefprojecten is in dit besluit geen uitzondering opgenomen. Ongeacht of sprake is van een onderzoeks- of proefproject geldt op grond van de verordening voor het produceren en leveren van teruggewonnen water onder andere een vergunningplicht en zal een risicobeheerplan moeten worden opgesteld. In de omgevingsverordening van de provincie kan echter worden bepaald dat geen vergunning is vereist voor onderzoeks- en proefprojecten als bedoeld in artikel 2, derde lid, van de verordening.

Geen specifieke vergunning voor opslag, distributie en het gebruik van teruggewonnen water
Conform artikel 6, zevende lid, van de verordening kunnen lidstaten in plaats van alleen een vergunning voor het produceren en leveren van teruggewonnen water ook kiezen voor meer vergunningen: een voor de produceren en leveren van teruggewonnen water en daarnaast specifieke vergunningen voor de opslag, de distributie en het gebruik van teruggewonnen water.

In dit besluit is uitgegaan van alleen een vergunningplicht voor het produceren en leveren van teruggewonnen water met de provincie als de bevoegde autoriteit. Het vergunningplichtig maken van de opslag, distributie of het gebruik wordt niet als zinvol gezien. De verwachting is dat opslag en distributie in Nederland niet of nauwelijks zal plaatsvinden. Door de leveringszekerheid van effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties, ook bij langdurige droogte, is opslag (en distributie) in Nederland ook niet noodzakelijk. Rechtstreekse levering van de exploitant naar de eindgebruiker biedt voldoende garanties voor de eindgebruiker. De opslag van (beregenings)water vindt al bovengronds plaats zonder vergunningplicht, zoals bij gietwaterbassins voor de glastuinbouw. Aansluiten bij deze praktijk is wenselijk. Bovendien zou een aanvullende vergunningplicht leiden tot extra afstemming tussen de vergunningplichten en meer administratieve lasten voor bedrijven. Doordat geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid die is opgenomen in artikel 6, zevende lid, van de verordening om een aparte vergunning in te stellen voor de opslag, de distributie en het gebruik van het teruggewonnen water zijn de verantwoordelijke partijen voor de aanvraag (zie artikel 6, tweede lid, van de verordening) enkel de producent en leverancier van het gezuiverde water. Als een producent of leverancier tevens gebruiker is van het gezuiverde water kan de vergunning door een gebruiker worden aangevraagd. Als de gebruiker het geleverde water slechts krijgt aangeleverd door de producent of leverancier is het overeenkomstig nationaal recht niet relevant dat de gebruiker een vergunning aanvraagt.

Een vergunning kan worden aangevraagd door één partij, maar ook door een consortium van bijvoorbeeld agrariërs, investeerders, aannemers en/of een waterschap. Dit consortium is dan verantwoordelijk voor de naleving van de vergunning, waarbij de betrokken partijen privaatrechtelijk onderlinge verantwoordelijkheden moeten afspreken. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid (artikel 5.37a) aan het bevoegd gezag om in de vergunning te bepalen dat één van de vergunninghouders alleen zorgdraagt voor de naleving van de voorschriften voor het deel van de activiteit dat hij verricht. Een waterschap die teruggewonnen water produceert kan dan bijvoorbeeld niet verantwoordelijk worden gehouden voor een overtreding van een voorschrift gericht tot de leverancier, als dat een ander is dan het waterschap. De verplichtingen die uit de verordening volgen kunnen uiteraard niet door deze afbakeningsmogelijkheid worden doorkruist, de verordening is leidend.

Als de eindgebruiker van het teruggewonnen water niet ook als producent of leverancier medeaanvrager van de vergunning is, is diegene niet gebonden aan de vergunningvoorschriften. Aan de vergunning kunnen ook in die situatie wel voorwaarden worden verbonden die invloed hebben op het gebruik, bijvoorbeeld door daarin op te nemen dat geleverd water van een dergelijke kwaliteit moet zijn dat elke soort irrigatie is toegestaan.

In artikel 6, vijfde lid, van de verordening is aan de bevoegde autoriteit de verplichting opgelegd onverwijld een besluit af te geven. Deze periode kan langer zijn dan 12 maanden als het vanwege de complexiteit van de aanvraag niet mogelijk is om daarvoor een besluit te nemen. Ter uitvoering van de verordening is ervoor gekozen op de aanvraag voor een vergunning de reguliere procedure van toepassing te laten zijn. Deze procedure biedt voldoende waarborgen voor een tijdige en zorgvuldige afhandeling. In het risicobeheerplan moeten ten minste alle bij het watersysteem betrokken partijen worden geïdentificeerd. In de handreiking is daarnaast opgenomen dat relevante partijen moeten worden betrokken in het proces.

Aanvullende eisen/voorwaarden in regelgeving

De verordening geeft expliciet aan dat er in het risicobeheerplan aanvullende eisen/voorwaarden moeten worden opgenomen (bovenop de minimumeisen in bijlage I) als er risico's zijn geïdentificeerd die daartoe nopen. Deze zullen in de vergunning moeten terugkomen. Naar deze risico's is onderzoek verricht. Aanvullende eisen en voorwaarden die voortvloeien uit het onderzoek zullen, indien nodig, in regelgeving worden verankerd.

4 Verhouding tot hoger recht

Het besluit zorgt voor een juiste uitvoering van de verordening. In de verordening is opgenomen dat de bepalingen daarin bedoeld zijn als aanvulling op de vereisten van andere wetgeving van de Unie, in het bijzonder wetgeving ten aanzien van mogelijke risico's voor de gezondheid en het milieu. Het gaat daarbij om verordeningen en richtlijnen op het gebied van voedselveiligheid, bodembescherming en (grond)waterkwaliteit. Hieronder worden vier Europese richtlijnen uitgelicht die in het bijzonder relevant zijn voor de bescherming van de leefomgeving. Voor het overzicht van alle betrokken Europese richtlijnen op het gebied van voedselveiligheid wordt verwezen naar paragraaf 2.4.2 van de Richtsnoeren ter ondersteuning van de toepassing van Verordening (EU) 2020/741 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PbEU 2022, C 298).

Kaderrichtlijn water
In de kaderrichtlijn water wordt hergebruik van water genoemd als een van de aanvullende maatregelen die lidstaten desgewenst kunnen toepassen van het bereiken van de door de richtlijn beoogde kwalitatief en kwantitatief goede toestand van oppervlaktewater- en grondwaterlichamen. Deze richtlijn biedt de lidstaten de nodige flexibiliteit om aanvullende maatregelen op te nemen in de maatregelenprogramma's die zij vaststellen ter ondersteuning van hun inspanningen om de bij die richtlijn vastgestelde waterkwaliteitsdoelstellingen te verwezenlijken. Hiervoor bevat de richtlijn een niet-uitputtende lijst van aanvullende maatregelen. Maatregelen inzake hergebruik van water zijn in deze maatregelenlijst opgenomen. De verordening ondersteunt de lidstaten in het uitvoeren van de maatregelen om de waterkwaliteitsdoelstellingen te bereiken.

Grondwaterrichtlijn
De bepalingen in de verordening zijn aanvullend aan die in Richtlijn (EG) nr. 2006/118 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand (PbEG 2006, L 372)(de grondwaterrichtlijn). De grondwaterrichtlijn heeft tot doel de verontreiniging van het grondwater te voorkomen en te bestrijden. Bij het opstellen van een risicobeheerplan moet hiermee rekening worden gehouden. Dit betekent dat hergebruik van het gezuiverde water alleen kan worden toegestaan als wordt voldaan aan de grondwaterrichtlijn, en in het risicobeheerplan hiervoor alle noodzakelijke aanvullende maatregelen moeten worden vermeld.

Richtlijn stedelijk afvalwater
De richtlijn stedelijk afvalwater bepaalt dat gezuiverd afvalwater wanneer mogelijk moet worden hergebruikt. De minimumeisen voor hergebruik van water zoals vastgesteld in de verordening, zijn van toepassing wanneer gezuiverd stedelijk afvalwater afkomstig van zuiveringsinstallaties voor stedelijk afvalwater overeenkomstig de richtlijn stedelijk afvalwater wordt teruggewonnen en hergebruikt voor landbouwirrigatie. Het is voor de toepasselijkheid van de verordening niet relevant of naast de richtlijn stedelijk afvalwater ook de richtlijn industriële emissies van toepassing is.

Kaderrichtlijn afvalstoffen
Effluent van een rioolwaterzuiveringsinstallatie is een afvalstof. Hierop is in beginsel de kaderrichtlijn afvalstoffen van toepassing. In de kaderrichtlijn afvalstoffen is bepaald dat afvalwater wordt uitgesloten van het bereik van die richtlijn voor zover andere uniewetgeving daar al regels over stelt. De verordening stelt dergelijke regels die voldoende nauwkeurig zijn en een niveau van bescherming opleveren dat minstens gelijkwaardig is aan dat van de kaderrichtlijn afvalstoffen. De regels in de verordening houden verband met de (afval)stof én regelen het beheer daarvan, in de zin dat de gezondheid van mens en dier en het milieu voldoende zijn beschermd. In de verordening is namelijk een vergunningsplicht opgenomen, en ter uitvoering van de verordening een bevoegde autoriteit aangewezen en zijn handhavingsinstrumenten geregeld. Verder zijn in de verordening eisen gesteld aan de soort toepassing, aan de kwaliteit van de zuivering van het effluent en aan de monitoring. Als laatste wordt de eis gesteld dat er een risicobeheerplan wordt opgesteld, waarbij de gevaren die, onder andere, de gezondheid van mens en dier of het milieu bedreigen worden geïdentificeerd. Daarmee geeft de verordening de invulling die nodig is om het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties te mogen hergebruiken en is de kaderrichtlijn afvalstoffen dus niet van toepassing op hergebruik van dit water.

5 Verhouding tot nationale regelgeving

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet
Het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie heeft raakvlakken met andere activiteiten en regelgeving. In afdeling 3.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn algemene regels gesteld aan inrichtingen die betrekking hebben op afvalwaterbeheer. Paragraaf 3.1.4 gaat over het lozen van huishoudelijk afvalwater en het behandelen van dit afvalwater voorafgaand daaraan.

Het kan voorkomen dat de regels voor het zuiveren van huishoudelijk afvalwater in een zuiveringtechnisch werk en het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van gezuiverd stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie elkaar deels overlappen. Bijvoorbeeld als op de locatie van het zuiveringtechnisch werk het water al zodanig verder wordt gezuiverd dat wordt voldaan aan de vereisten die aan de waterkwaliteit van teruggewonnen water zijn gesteld in bijlage I, deel 2, bij de verordening. In dat geval moet op die locatie aan de regels van beide activiteiten worden voldaan. De gemeente is het bevoegd gezag ten aanzien van de regels voor het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk (tenzij het gaat om een vergunningplichtige IPPC-installatie, dan zijn gedeputeerde staten het bevoegd gezag). Gedeputeerde staten zijn bevoegd ten aanzien van het produceren en leveren van teruggewonnen water, ook al vindt aanvullende zuivering plaats in een zuiveringtechnisch werk.

Er is niet voor gekozen regels ter uitvoering van de verordening in het Activiteitenbesluit milieubeheer op te nemen. In het besluit staan regels die gelden voor elke activiteit die in dat besluit is opgenomen, zoals een zorgplicht, een meldplicht voor inrichtingen type B en C of de mogelijkheid gelijkwaardige maatregelen te nemen. Dit zou betekenen dat er aanvullend aan de verordening verplichtingen gaan gelden, terwijl het doel van een verordening is dat deze uniform in Europa wordt toegepast.

In het Besluit omgevingsrecht zijn categorieën inrichtingen en gevallen aangewezen waarvoor een vergunningplicht geldt. Er is eveneens niet voor gekozen om in het Besluit omgevingsrecht een aanwijzing voor een vergunningplicht voor het produceren of leveren van teruggewonnen water op te nemen. De vergunning geldt immers rechtstreeks op basis van de verordening. Opname in het Besluit omgevingsrecht zou de indruk kunnen wekken dat sprake is van een nationale vergunningplicht. Dit verhoudt zich niet goed tot het verbod om Europese verordeningen over te schrijven of om te zetten.

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet
Het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van teruggewonnen water zijn milieubelastende activiteiten die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving. Regels voor een goede balans tussen benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving staan in de Omgevingswet. De stelselherziening van het omgevingsrecht zorgt voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en betere en snellere besluitvorming. In de wet is onder andere de mogelijkheid tot het aanwijzen van milieubelastende activiteiten, de procedure voor vergunningverlening en de mogelijkheid tot het aanwijzen van het bevoegd gezag geregeld. Voor de nadere uitvoering van deze elementen kent de Omgevingswet de volgende onderliggende AMvB's: het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl), het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna ook: Bal) en het Omgevingsbesluit. In de laatste twee genoemde besluiten zijn wijzigingen aangebracht ter uitvoering van de verordening. Deze besluiten worden hieronder kort toegelicht.

In het Bal stelt het Rijk algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. De regels in het Bal zijn gericht tot alle partijen die actief zijn in de fysieke leefomgeving – burgers, bedrijven en overheid. In beginsel zijn milieubelastende activiteiten waarvoor rijksregels gelden aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. De regels in dat hoofdstuk kennen een vaste indeling, daarnaast gelden voor alle daar aangewezen milieubelastende activiteiten algemene regels, zoals de specifieke zorgplicht en de mogelijkheid maatwerk te stellen. Dit zou betekenen dat er aanvullend aan de verordening verplichtingen gaan gelden, terwijl het doel van een verordening is dat deze uniform in Europa wordt toegepast. In het Bal zijn de regels ter uitvoering van de verordening dan ook opgenomen in afdeling 19.1 over de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen.

In hoofdstuk 3 van het Bal zijn al regels opgenomen voor de milieubelastende activiteit «Het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk» (paragraaf 3.5.7 en paragraaf 4.49). Het kan zijn dat de regels voor de activiteit «het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk» en de activiteit «het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van teruggewonnen water» elkaar deels overlappen. Bijvoorbeeld als op de locatie van het zuiveringtechnisch werk het water al zodanig verder wordt gezuiverd dat wordt voldaan aan de vereisten die aan de waterkwaliteit van teruggewonnen water zijn gesteld in bijlage I, deel 2, bij de verordening. In dat geval moet op die locatie aan de regels van beide milieubelastende activiteiten worden voldaan. De gemeente is het bevoegd gezag ten aanzien van de regels voor het exploiteren van een zuiveringtechnisch werk (tenzij het gaat om een vergunningplichtige IPPC-installatie). Als het ongewenst is dat voor de locatie van een zuiveringtechnisch werk die tevens dienst doet als waterterugwinningsvoorziening er sprake is van twee verschillende bevoegde gezagen, dan kan in onderling overleg tussen die bevoegde gezagen die bevoegdheid worden overgedragen (zie hiervoor artikelen 4.13a en 5.16 van de Omgevingswet).

In het Omgevingsbesluit zijn procedureregels opgenomen. Onder meer is opgenomen wat het basistakenpakket van de omgevingsdienst omvat en welke informatie bij de minister wordt aangeleverd.

In het Bkl staan regels over instructieregels, beoordelingsregels en regels voor monitoring. In hoofdstuk 8 van het Bkl staan beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen. Deze beoordelingsregels gelden niet voor de vergunning voor het produceren en leveren van teruggewonnen water.

De Omgevingsregeling is de ministeriële regeling bij de Omgevingswet. Hierin zijn technische en administratieve regels voor het gebruik van de wet en de AMvB's in de praktijk opgenomen, zoals de indieningsvereisten voor een omgevingsvergunning.

Naast de milieuregelgeving heeft dit besluit raakvlakken met regelgeving op andere terreinen. Zo controleert de NVWA op het gebied van voedselveiligheid op basis van de algemene levensmiddelenverordening en de Warenwet of (landbouw)bedrijven zich aan de regels houden en voedingsmiddelen risico's opleveren voor de gezondheid. En op het gebied van arbeidsomstandigheden ziet de Nederlandse Arbeidsinspectie erop toe dat eerlijk, veilig en gezond wordt gewerkt.

6 Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

Hergebruik van effluent wordt als positief gezien omdat het de druk op grondwater en oppervlaktewater kan verminderen – mits de risico's voor de gezondheid van mens en dier en het milieu beheersbaar zijn. Met de verordening en dit besluit is een duidelijk kader gegeven waaronder hergebruik van effluent voor landbouwtoepassingen mogelijk is. Dit kan hergebruik van effluent in de landbouw bevorderen. Hergebruik van effluent kan een alternatief zijn voor gebruik van grondwater en oppervlaktewater en zodoende de druk op deze zoetwaterbronnen reduceren, waarbij voldoende bescherming wordt geboden voor mens, dier en milieu.

7 Uitvoering

Om hergebruik van RWZI-effluent in de landbouw mogelijk te maken, zal een vergunning moeten worden aangevraagd bij de provincie die in dit besluit als bevoegde autoriteit is aangewezen. Een belangrijk onderdeel van de vergunningaanvraag betreft een risicobeheerplan dat beschrijft hoe hergebruik veilig kan plaatsvinden. Er is een handreiking opgesteld met handvatten voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH). Met dit besluit wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande praktijk van het nationale VTH-stelsel.
Voor de ondersteuning in de uitvoering voorziet de Commissie in de Commission guidance on the application of Regulation 2020/741 on minimum requirements for water reuse (hierna Commission guidance). Hierin wordt richting gegeven aan de interpretatie en uitvoering van de verordening.

8 Toezicht en handhaving

De verordening betreft het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van teruggewonnen water voor landbouwirrigatie. Dat sprake is van een keten heeft gevolgen voor de samenwerking bij het toezicht en de handhaving op de regels die hiervoor in de verordening zijn opgenomen.

In artikel 7 van de verordening is het uitvoeren van nalevingscontroles geregeld. De bevoegde autoriteit (gedeputeerde staten) controleert of aan de voorwaarden van de vergunning wordt voldaan. Ook controleren zij regelmatig of de maatregelen en taken die in het risicobeheerplan zijn vermeld, worden uitgevoerd. In het risicobeheerplan zijn maatregelen en taken vermeld voor alle verantwoordelijke partijen, waaronder de eindgebruikers.

Ten aanzien van de eindgebruiker gelden op grond van de verordening de volgende verplichtingen:
- gewassen die voortkomen uit een vrijgesteld onderzoeks- of proefproject mogen niet in de handel worden gebracht (artikel 2, derde lid, laatste zin, van de verordening)
- er moet (medewerking worden verleend bij) het opstellen van een risicobeheerplan (artikel 5, tweede lid, van de verordening)
- de maatregelen en taken uitvoeren die in het risicobeheerplan zijn vermeld (zie ook artikelen 5, vierde lid, onder b en c en 7, vierde lid, van de verordening)

Door gedeputeerde staten moeten afspraken worden gemaakt met andere toezichthoudende organisaties, zoals de NVWA of de Nederlandse Arbeidsinspectie. Zoals in paragraaf 5 van deze toelichting aangegeven kent dit besluit immers raakvlakken met voedselveiligheid en arbeidsomstandigheden. Regels op grond van de verordening vullen regels op deze terreinen aan of kunnen daarmee deels samenvallen.

Over de effectiviteit van de uitvoering wordt gerapporteerd volgens artikel 11 van de verordening. Jaarlijks wordt een gegevensset met informatie over gevallen van niet-naleving van de voorwaarden van de vergunning en informatie over de getroffen maatregelen opgesteld en openbaar gemaakt. Deze gegevensset wordt jaarlijks geactualiseerd. De Commissie voert uiterlijk op 26 juni 2028 een evaluatie van de verordening uit.

In artikel 15 van de verordening is geregeld dat lidstaten voorschriften vaststellen ten aanzien van de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van de regels uit de verordening. Lidstaten nemen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden uitgevoerd. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet is bestuurlijke handhaving geregeld via artikelen 18.1a, eerste lid, en 18.1b, van de Wet milieubeheer, hoofdstuk 5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierdoor is het mogelijk om sancties op te leggen die het doel hebben de overtreding ongedaan te maken of de gevolgen ervan te herstellen. De overtreding van voorschriften, gesteld bij of krachtens artikel 8.40, eerste lid, van de Wet milieubeheer, is daarnaast aangemerkt als een economisch delict in de Wet op de economische delicten. Dit betekent dat overtredingen van de bepalingen die ter uitvoering van de verordening zijn opgenomen in artikel 1 tot en met 5 van dit besluit ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn.

Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is bestuurlijke handhaving geregeld via hoofdstuk 18 van de Omgevingswet. In artikel 18.2, tweede lid, van de wet is bepaald dat de bestuurlijke handhavingstaak berust bij het bevoegd gezag dat voor de omgevingsvergunning voor een activiteit is aangewezen. Voor het produceren, leveren, opslaan, distribueren en gebruiken van stedelijk afvalwater zijn dat gedeputeerde staten. Daarnaast is de bestuursrechtelijke handhavingstaak voor al het geen niet onder de omgevingsvergunning valt opgedragen aan gedeputeerde staten op grond van artikel 18.2, zesde lid van de Omgevingswet. De uitvoering van de taken binnen het VTH-stelsel worden namens de provincies uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Deze taken staan in het basistakenpakket voor de omgevingsdiensten.

De overtreding van voorschriften, gesteld bij of krachtens artikelen 4.3 van de Omgevingswet (de grondslag voor de algemene regels ter uitvoering van de verordening) is daarnaast aangemerkt als een economisch delict in de Wet op de economische delicten. Dit betekent dat overtredingen van deze bepalingen ook strafrechtelijk handhaafbaar zijn.

Met de provincies is afgesproken dat drie jaar na het van kracht worden van de verordening een nationale evaluatie plaatsvindt. Deze evaluatie omvat ook het stelsel van toezicht en handhaving.

9 Financiële gevolgen

De kosten voor het opstellen van het risicobeheerplan, inclusief het raadplegen van partijen bij het opstellen van het risicobeheerplan worden gedragen door de vergunninghouder, die het risicobeheerplan bij de vergunningaanvraag moet verstrekken.

De kosten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) worden in beginsel gedurende de eerste vijf jaar na het inwerkingtreden van dit besluit gedragen door het bevoegd gezag. In de jaren daarna worden naar verwachting leges en/of heffingen gebruikt om de kosten voor VTH te dekken. De provincies kunnen besluiten om eerder over te stappen op leges en/of heffingen. Het Rijk compenseert de kosten die het bevoegd gezag gedurende de eerste jaren na inwerkingtreding van dit besluit maakt.

Als een waterschap optreedt als marktpartij bij het voor landbouwirrigatie produceren en leveren van teruggewonnen water, moet zij voldoen aan de bepalingen in de Mededingingswet. Voor de productie van teruggewonnen water zijn twee situaties te onderscheiden. Enerzijds kan stedelijk afvalwater dat is gezuiverd in overeenstemming met de Richtlijn stedelijk afvalwater zonder aanvullende zuiveringsstappen voldoen aan de eisen die de verordening hergebruik stedelijk afvalwater stelt om het water voor landbouwirrigatie te kunnen gebruiken. Anderzijds kan aanvullende zuivering noodzakelijk zijn. In het laatste geval valt de extra zuivering niet onder de taak van de waterschappen. De kosten van deze extra zuivering kunnen dan ook niet via de heffing worden gedekt, maar hiervoor kunnen kosten in rekening worden gebracht bij de afnemers. Voor de levering van het (aanvullend) gezuiverde water geldt eveneens dat beoordeeld moet worden of levering gerekend kan worden tot de taak van de waterschappen en dit uit de heffingen bekostigd mag worden, of dat hiervoor privaatrechtelijk kosten worden gerekend aan de afnemers.

10 Evaluatie

Na drie jaar (in 2026) zal er een evaluatie plaatsvinden die wordt geïnitieerd door het Rijk (het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Hierin worden in ieder geval het aantal vergunningsaanvragen en de kosten per initiatief voor de vergunningverlener geëvalueerd. Tevens wordt bezien of het vanuit de VTH-uitvoering wenselijk is al vroegtijdig over te gaan op leges. In het evaluatiemoment wordt ook de betrokkenheid van te raadplegen partijen geëvalueerd.

De Commissie voert uiterlijk op 26 juni 2028 een evaluatie van de verordening uit. De invulling van de evaluatie staat beschreven in artikel 12 van de verordening. Op basis van de evaluatie beoordeelt de Commissie of de verordening, en daarmee eventueel ook de nationale uitvoeringsregelgeving, moet worden aangepast.

11 Advies en consultatie

Dit wijzigingsbesluit is in overleg met provincies en waterschappen tot stand gekomen. Afspraken over de verantwoordelijkheidsverdeling en de randvoorwaarden zijn gemaakt in het Bestuurlijk Omgevingsberaad (BOb) van 23 maart 2022. Aansluitend hebben een internetconsultatie en een bestuurlijke consultatie plaatsgevonden.

Ten opzichte van het conceptbesluit zoals dat was voorgelegd ten tijde van de internetconsultatie en bestuurlijke consultatie zijn, onafhankelijk van de inspraak, de volgende wijzigingen aangebracht:

1. De regels zijn beperkt en ingekort vanwege het verbod om de inhoud van rechtstreeks werkende verboden en verplichtingen van Europese verordeningen in nationale wetgeving te herhalen;
2. Bepalingen zijn naar een ander hoofdstuk van het Besluit activiteiten leefomgeving verplaatst vanwege de inpassing in de stelselsystematiek van de Omgevingswet; en
3. Er zijn artikelen toegevoegd om ervoor te zorgen dat de verordening ook wordt geoperationaliseerd doordat de Omgevingswet later in werking treedt dan de verordening van toepassing wordt.

Consultatiereacties

De VEWIN maakt zich zorgen om de vergrijzing van het grondwater en daarmee de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Deze zorg wordt herkend. In het risicobeheerplan moeten zo nodig aanvullende eisen gesteld ten opzicht van wat al in bijlage I van de verordening is opgenomen. De VEWIN is betrokken bij het onderzoek dat leidt tot een handreiking voor het opstellen van het risicobeheerplan.

De VEWIN vindt de mogelijkheid tot het kunnen uitsluiten van stroomgebiedsdistricten wenselijk en wil geen landbouwirrigatie in stroomgebiedsdistricten die worden gebruikt voor drinkwater. De verordening biedt die mogelijkheid. In artikel 6, derde lid, van dit uitvoeringsbesluit en artikel 19.1d, tweede lid, van het Bal, is bepaald dat de minister gebieden kan aanwijzen waarin het niet is toegestaan teruggewonnen water voor landbouwirrigatie te gebruiken. In de Uitvoeringsregeling verordening hergebruik stedelijk afvalwater/Omgevingsregeling zijn hiertoe de waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden aangewezen. Op een later moment kan dit eventueel worden aangepast.

Onderzoeks- of proefprojecten moeten volgens de VEWIN voldoen aan eisen van het risicobeheer van Bijlage II van de verordening. Hieraan is invulling gegeven door onderzoeks- of proefprojecten niet op rijksniveau buiten het toepassingsbereik van de regels te laten vallen. Voor de onderzoeks- en proefprojecten zal in beginsel dan ook een risicobeheerplan moeten worden opgesteld en geldt een vergunningplicht. Het provinciebestuur kan wel op decentraal niveau besluiten dat onderzoeks- en proefprojecten worden vrijgesteld van de toepassing van de verordening.

In een niet openbare consultatiereactie is benadrukt dat betrokken belangen zorgvuldig moeten worden afgewogen. Enerzijds is positief dat met het hergebruiken van water duurzaam kan worden omgegaan met onze bronnen, anderzijds zal het hergebruik geen negatieve gevolgen moeten hebben op (de gezondheid van) mens, natuur of milieu. De verordening kent al de nodige waarborgen het water veilig her te gebruiken, zoals de minimumeisen die in bijlage I zijn opgenomen. Daarnaast kunnen ten opzichte van de verordening extra voorwaarden voor hergebruik worden gesteld in de vergunning. Door het ministerie is opdracht gegeven voor onderzoek naar eventuele extra voorwaarden en eisen om negatieve gevolgen voor mens, natuur en milieu te voorkomen.

Uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets
Het IPO geeft aan dat provincies niet enkel verantwoordelijk worden voor het toezicht op de naleving van de vergunning, maar ook op de regels ten aanzien van het gebruik van het teruggewonnen water. Dit leidt tot zorgen over de naleving en de handhaafbaarheid. De vergunninghouder is er niet verantwoordelijk voor dat het water overeenkomstig de minimumeisen wordt gebruikt. De vergunninghouder wordt wel geadviseerd om goede afspraken te maken over het gebruik van het water, bijvoorbeeld door als exploitant met de agrariërs die gebruik maken van het gezuiverde water een privaatrechtelijke overeenkomst aan te gaan. Toezicht «na het kraantje» blijft nodig. Dit is mogelijk door te controleren of de maatregelen en taken die zijn vermeld in het risicobeheerplan worden nagekomen. Daarin zijn immers ook de verplichtingen voor de eindgebruikers opgenomen. Door gedeputeerde staten kan daarnaast in de vergunning een specifieke zuiveringstechniek worden voorgeschreven, waardoor in beginsel aan minimumeisen voor toepassing als bedoeld in bijlage I, deel 2, van de verordening kan worden voldaan. Voor het toezicht op de eindgebruiker moet worden afgestemd met andere bevoegde autoriteiten zoals de NVWA, de Nederlandse Arbeidsinspectie, gemeente(n) en de waterbeheerder(s). Iedere autoriteit blijft immers verantwoordelijk voor de eigen taken. De uitvoering en handhaafbaarheid wordt in 2026 meegenomen in de evaluatie.

Het IPO vindt het verder onduidelijk wat in de verordening verstaan wordt onder «irrigatie van landbouwgewassen». De verordening noch de technical guidance geven hier voldoende uitsluitsel over. Het IPO meent dat definiëring nodig is om het verschil te kunnen aangeven tussen het irrigeren van landbouwgewassen en het lozen op of in de bodem. Het is niet nodig of wenselijk in aanvulling van de verordening een definitie op te nemen van landbouwirrigatie. In het normale spraakgebruik, waarbij wordt aangesloten, wordt onder landbouwirrigatie verstaan het aanvullen van het neerslagtekort ten behoeve van het gewas op het moment dat een neerslagtekort zich voordoet en op een plaats en met een hoeveelheid op of in de bodem van waaruit het gewas het effluent geheel op kan nemen. Kwantitatief voorraadbeheer van het grondwater valt daar uiteraard niet onder.

Het hergebruik van effluent kan leiden tot verlaging van het debiet van het oppervlaktewater waar het effluent normaliter wordt geloosd. Dit kan strijdig zijn met (het behalen van) de doelen van de kaderrichtlijn water. Het kader voor het opstellen van het risicobeheerplan (dat als basis dient voor de vergunningverlening) dient volgens het IPO daarom niet beperkt te zijn tot enkel waterkwaliteitsaspecten maar tot alle «onaanvaardbare risico's voor het milieu en voor de gezondheid van mens en dier». Het ligt niet voor de hand om de initiatiefnemer als onderdeel van een risicobeheerplan een beoordeling te laten uitvoeren van het effect door de afname van debiet in waterlichamen. Als er meerdere projecten zijn, zal immers het cumulatieve effect relevant zijn voor het ontvangende oppervlaktewater. In het risicobeheerplan en de vergunning worden zo nodig aanvullende eisen gesteld. Het IPO is betrokken bij het onderzoek dat leidt tot een handreiking voor het opstellen van het risicobeheerplan.

Adviescollege toetsing regeldruk
Het Adviescollege toetsing regeldruk adviseert nader in te gaan op de werkbaarheid van de vergunningprocedure voor private initiatiefnemers en daarbij duidelijk te maken op welke wijze deze initiatiefnemers zijn betrokken bij het voorstel. Aanvullend adviseert het college om in het onderzoek voor de op te stellen handreiking en de evaluatie ook de werkbaarheid voor (private) initiatiefnemers expliciet mee te nemen. Hieraan is invulling gegeven door voor het onderzoek voor het risicobeheerplan LNV, LTO en Glastuinbouw Nederland uit te nodigen en de door de ATR genoemde punten in het onderzoek mee te laten nemen. In het besluit is ten aanzien van de Europese vergunningplicht zoveel als mogelijk bij de bestaande nationale vergunningprocedures aangesloten.

Het college adviseert daarnaast de regeldrukeffecten in kaart te brengen conform de Rijksbrede methodiek en opvolging te geven aan genoemde punten. Op het moment van van toepassing worden van de verordening is alleen sprake van het hergebruik van stedelijk afvalwater voor landbouwirrigatie in een enkele pilot. Het is lastig een inschatting te maken van de mate van toename van dit gebruik. Doordat sprake is van een Europese verordening is er geen keuzevrijheid of er regels worden opgelegd of dat bepaalde eisen gelden. Ten aanzien van de nationaal te stellen extra voorwaarden of eisen is die keuzevrijheid er wel. Het ministerie heeft een opdracht uitgezet om onderzoek te doen naar de aanvullende voorwaarden en eisen die in het risicobeheerplan kunnen worden opgenomen en daarbij aangegeven dat ook de kosten hiervan (in verschillende scenario's) in beeld moeten worden gebracht.

12 Inwerkingtreding, overgangsrecht, voorlichting

Inwerkingtreding
De verordening is van toepassing met ingang van 26 juni 2023. De Omgevingswet treedt na die datum in werking. Tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden artikelen 1 tot en met 6, 9 en 10. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden artikelen 7 tot en met 10. In verband met deze Europees gestelde implementatiedatum wordt afgeweken van de vaste verandermomenten.

Overgangsrecht
De regels in dit besluit strekken ter uitvoering van een Europese verordening. Aangezien een Europese verordening rechtstreeks werkt, is uitgestelde werking niet mogelijk. Gedeputeerde staten kunnen door gebruik te maken van de mogelijkheid die wordt geboden in artikel 2, derde lid, van de verordening onderzoeks- en proefprojecten vrijstellen van de toepassing van de verordening als zij vaststellen dat in de verordening opgenomen criteria is voldaan. Door gebruik te maken van deze mogelijkheid kan in de praktijk voor proef- en onderzoeksprojecten de situatie zoals deze gold voor het van toepassing worden van de verordening worden voortgezet.

Waterterugwinningsvoorzieningen die op 25 juni 2020 al in bedrijf zijn en voldoen aan de kwaliteitseisen voor teruggewonnen water van tabel 2 van punt a) van bijlage I bij de verordening worden vrijgesteld van de verplichting voor validatiemonitoring. Dit is in bijlage I bij de verordening zo bepaald.

Voorlichting
Artikel 10 van de verordening vereist dat het publiek wordt voorgelicht over het hergebruik van water, onder andere over de kwantiteit en kwaliteit van het teruggewonnen water en de resultaten van nalevingscontroles. Deze informatie is beschikbaar via het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). Door (algemene campagnes van) het Rijk, de provincies en de waterschappen kan in aanvulling daarop ook aandacht worden besteed aan de waterbesparingen die voortvloeien uit het hergebruik van teruggewonnen water.

13 Implementatietabel
RG 2023-07-23: De implementatietabel is niet overgenomen.

21 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-215; *Besluit van 19 juni 2023, tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Besluit energie-audit in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor milieubelastende activiteiten*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-215.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-07-23: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor milieubelastende activiteiten. Verduurzaming van het energiegebruik is een belangrijk middel om de CO_2-reductiedoelen van het kabinet en de energiebesparingsdoelen van de Europese Unie te behalen. De Europese doelen zijn aangescherpt. Bovendien wordt het belang van het reduceren van importafhankelijkheid van fossiele brandstoffen onderstreept door de recente geopolitieke situatie. Inzetten op verduurzaming van het energiegebruik wordt daarmee steeds belangrijker. In het Klimaatakkoord is toegezegd de bestaande energiebesparingsplicht te actualiseren om deze beter aan te laten sluiten op de klimaatambitie van het kabinet.[456] De actualisatie van de energiebesparingsplicht heeft tot doel om een impuls te geven aan bedrijven en instellingen om door het treffen van meer maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik de emissie van kooldioxide[457] te reduceren.[458] Daarnaast dient deze actualisatie ertoe om een gelijk speelveld te creëren voor bedrijven en instellingen op het gebied van verduurzaming en om de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van regels op het gebied van verduurzaming van het energiegebruik te verbeteren.

456 Kamerstukken II 2020/21, 30 196, nr. 738 en 32 813, nr. 342
457 In deze nota van toelichting wordt afwisselend gebruikt gemaakt van de termen kooldioxide en CO_2. Er wordt hiermee geen verschil in betekenis beoogd.
458 Zie ook: Kamerstukken II 2021/22, 30 196, nr. 793.

Deze actualisatie heeft verschillende wijzigingen tot gevolg. Ten eerste wordt de verplichting tot het treffen van energiebesparende maatregelen verbreed naar een verplichting tot het treffen van maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik. Daarmee worden naast energiebesparende maatregelen ook maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie op de eigen locatie en de overstap op een andere energiedrager met minder uitstoot van kooldioxide verplicht wanneer deze een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar hebben. Ten tweede wordt de doelgroep uitgebreid. Deze uitbreiding gebeurt door de geactualiseerde energiebesparingsplicht van toepassing te verklaren op milieubelastende activiteiten die niet zijn aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal, vergunningplichtige milieubelastende activiteiten en de uitzondering op de energiebesparingsplicht in de gevallen dat de artikelen 15.51, eerste lid, of artikel 16.5 van de Wet milieubeheer van toepassing zijn, te schrappen. In deze laatste twee gevallen gaat het om een uitbreiding van de doelgroep met glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het systeem kostenverevening reductie CO_2-emissies (hierna: CO_2-sectorsysteem) en bedrijven of instellingen die deelnemen aan het Europese emissiehandelssysteem (hierna: EU ETS). In verband met deze laatste twee uitbreidingen van de doelgroep wordt met dit wijzigingsbesluit ook het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) gewijzigd. Ten derde worden met dit wijzigingsbesluit wijzigingen doorgevoerd ter verbetering van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regels op het gebied van de verduurzaming van het energiegebruik. Voorbeelden hiervan zijn het invoeren van een onderzoeksplicht voor bedrijven met een jaarlijks energiegebruik dat groter is dan 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m^3 aardgas(equivalent) en het beperken van de administratieve lasten voor bedrijven en instellingen en het bevoegd gezag. Ten slotte wordt in lijn met bovenstaande wijzigingen ook de informatieplicht waarmee wordt gerapporteerd over de genomen maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik geactualiseerd.

De wijzigingen die voortkomen uit de actualisatie van de energiebesparingsplicht zijn in samenspraak met diverse vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en het bevoegd gezag onderzocht. Gedurende het traject hadden vertegenwoordigers van VNO NCW, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), verschillende branchevereningingen en omgevingsdiensten zitting in een klankbordgroep waarin de wijzigingen besproken en afgestemd zijn. Hierbij is gebruik gemaakt van de expertise die zowel vanuit het bedrijfsleven als het bevoegd gezag is ingebracht.

Dit wijzigingsbesluit heeft een sterke samenhang met het Besluit tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor utiliteitsgebouwen en enkele andere wijzigingen (hierna: wijzigingsbesluit Bbl). In dat besluit wordt de energiebesparingsplicht geactualiseerd voor utiliteitsgebouwen. Dat zijn alle bestaande gebouwen die niet voor bewoning gebruikt worden. Het wijzigingsbesluit Bbl en dit wijzigingsbesluit Bal vormen samen het geactualiseerde stelsel voor energiebesparing door bedrijven en instellingen. Het gaat hierbij om energiebesparende en verduurzamingsmaatregelen voor gebouwen en processen. In deze nota van toelichting zal daarom waar nodig worden ingegaan op de relatie met de wijziging van het Bbl. Na een korte uiteenzetting van de achtergrond van de energiebesparingsplicht, gaat deze nota van toelichting in op de bovengenoemde wijzigingen, overwogen maar niet ingevoerde andere wijzigingen, verhoudingen tot ander recht, lastendruk, uitvoering en de ontvangen consultatiereacties.

2 Achtergrond en maatschappelijk belang

Dit wijzigingsbesluit bouwt voort op de reeds bestaande energiebesparingsplicht die bedrijven en instellingen vanaf een jaarlijks energiegebruik van 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas(equivalent) verplicht om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar te treffen. Energiebesparing is en blijft belangrijk, want energie die niet gebruikt wordt, hoeft niet geproduceerd, geïmporteerd, getransporteerd en betaald te worden. Het reduceert de vraag naar fossiele brandstoffen en de nu nog beperkt beschikbare energie uit hernieuwbare energiebronnen en leidt tot een vermindering van de benodigde netcapaciteit. Het voorliggende wijzigingsbesluit draagt er aan bij om energiekosten te beperken, de klimaatdoelstellingen dichterbij te brengen en de importafhankelijkheid te reduceren. De geactualiseerde energiebesparingsplicht is onderdeel van een breder pallet aan maatregelen op deze beleidsterreinen, zoals onder andere vastgelegd in het Klimaatakkoord.

Een energiebesparingsplicht is nodig, omdat de hier aan de orde zijnde maatregelen vaak niet worden getroffen terwijl het wel bedrijfseconomische en maatschappelijk kosteneffectieve investeringen zijn. Dit komt onder andere doordat energiekosten vaak een klein onderdeel van de totale bedrijfskosten zijn en de natuurlijke focus van een bedrijf of maatschappelijke instelling ligt op investeringen die vallen binnen het primaire proces. Daarnaast speelt vaak ook een gebrek aan kennis over mogelijke energiebesparende maatregelen en het bijbehorende besparingspotentieel een rol. Er is dus sprake van marktfalen en hiermee is overheidsingrijpen voor het treffen van maatregelen om het energiegebruik en de emissie van kooldioxide terug te dringen dan ook gerechtvaardigd.

Het maatschappelijke belang van energiebesparing komt onder andere tot uiting in het feit dat Nederland sinds het jaar 1993 een energiebesparingsplicht kent. Op 1 januari 2008[459] is de energiebesparingsplicht in het Activiteitenbesluit milieubeheer (hierna: Activiteitenbesluit) in werking getreden en daarmee trad voor bedrijven en instellingen met een bepaald energiegebruik de plicht in werking om alle energiebesparingsmaatregelen te treffen die zich in vijf jaar of minder terugverdienen. Om de uitvoerbaarheid van de energiebesparingsplicht voor bedrijven en instellingen te verbeteren, is vanaf 2015 een lijst met erkende maatregelen (erkende maatregelenlijst, hierna: EML) voor energiebesparing opgesteld. In 2019 en in 2023 is de EML geactualiseerd[460]. De EML biedt duidelijkheid aan ondernemers en toezichthouders over de maatregelen waarmee aan de energiebesparingsplicht kan worden voldaan. Om informatiegestuurd toezicht mogelijk te maken en op die manier de handhaving van de energiebesparingsplicht te verbeteren is op 2 mei 2019 de informatieplicht voor energiebesparende maatregelen (hierna: informatieplicht) in werking getreden. Deze informatieplicht verplicht bedrijven en instellingen om elke vier jaar te rapporteren over de energiebesparende maatregelen die door hen zijn getroffen om invulling te geven aan de energiebesparingsplicht[461].

3 Energiebesparing wordt verduurzaming van het energiegebruik

Energiebesparing door het verminderen van het gebruik van fossiele brandstof leidt automatisch tot een reductie van de emissie van kooldioxide. Met de actualisatie van de energiebesparingsplicht wordt er naast de reductie van de emissie van kooldioxide ingezet op het gebruik van hernieuwbare energie als alternatief voor het gebruik van fossiele brandstoffen. Daarom wordt de energiebesparingsplicht uitgebreid met maatregelen gericht op het produceren van hernieuwbare energie op de eigen locatie en de overstap op een andere energiedrager met als effect een lagere uitstoot van kooldioxide. Belangrijk uitgangspunt hierbij blijft dat het treffen van dergelijke maatregelen pas verplicht wordt, wanneer de maatregelen een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar hebben. Door veranderingen in energiekosten, prijzen van maatregelen en technische innovaties, zullen de maatregelen die een terugverdientijd van vijf jaar of minder hebben in de loop van de tijd veranderen.

De geactualiseerde energiebesparingsplicht verplicht tot het treffen van alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar. Daarmee wordt de minimale investering in maatregelen ter verduurzaming voor bedrijven en instellingen vastgesteld. Naast deze verplichte maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik staat het bedrijven en instellingen natuurlijk vrij om aanvullend te investeren in verduurzaming van het energiegebruik. Er geldt één specifieke uitzondering voor maatregelen die niet genomen hoeven te worden (art. 5.15, zesde lid, van het Bal). In sommige gevallen kan het voorkomen dat het overstappen naar (houtige) biomassa ter vervanging van een andere energiedrager of als input voor hernieuwbare energieproductie zowel een CO_2-reducerend effect als een terugverdientijd van vijf jaar of minder heeft. In lijn met de visie van het kabinet zoals uiteengezet in het Duurzaamheidskader biogrondstoffen[462] om biogrondstoffen zo hoogwaardig mogelijk toe te passen en laagwaardige toepassing, zoals voor lage temperatuurwarmte, af te bouwen, is gekozen om verbranding van (houtige) biomassa voor de productie van elektriciteit en laagwaardige warmte met een temperatuur tot ten hoogste 100 graden Celsius uit te zonderen van de verplichting. Deze uitzondering is geen verbod op laagwaardige toepassingen, maar hiermee wordt voorkomen dat bedrijven en instellingen verplicht worden om dergelijke laagwaardige toepassingen uit te voeren. In het Duurzaamheidskader wordt met lage temperatuurwarmte, warmte bedoeld met een aflevertemperatuur van 100 graden Celsius of lager. Voor het begrip biomassa wordt aangesloten bij de definitie uit Richtlijn Industriële Emissies (RIE)[463].

Het gaat hierbij om het niet hoeven treffen van een maatregel waarbij wordt overgestapt naar (houtige) biomassa als energiedrager. Wanneer er om andere redenen overgestapt wordt op biomassa of wanneer deze overstap in het verleden is gemaakt, is er logischerwijs wel sprake van energiegebruik. Het besparen op biomassa-energie of de energie (warmte, elektriciteit) die opgewekt wordt uit biomassa valt nadrukkelijk wel binnen de verplichting, tenzij artikel 5.15, derde lid onder c (als voor het energiegebruik van de milieubelastende activiteit alleen gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op de locatie waarop de milieubelastende activiteit wordt verricht), van toepassing is.

3.1 Energiebesparende maatregelen

459 Stb. 2007, 472 en Stb. 2007, 415
460 Stcrt. 2019, 8650. Enkele onvolkomenheden in de EML zijn later nog aangepast; Stcrt. 2020, 20349. En in 2023: Stcrt. 2023, 15844.
461 Besluit van 15 april 2019 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer in verband met de informatieplicht voor energiebesparende maatregelen, Stb. 2019, 167.
462 Kamerstuk 32 813, nr. 617. Duurzaamheidskader biogrondstoffen. 16 oktober 2020.
463 Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging).

De verplichting tot het treffen van energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar blijft onveranderd. Bij het treffen van energiebesparende maatregelen kan men bijvoorbeeld denken aan het toepassen van elektromotoren met een hogere energiezuinigheid zoals IE4 elektromotoren, het toepassen van een frequentieregeling op compressoren en de isolatie van stoomleidingen. De te gebruiken terugverdientijdmethodiek en variabelen zoals de energieprijs zijn opgenomen in de Omgevingsregeling. De EML wordt eens per vier jaar geactualiseerd overeenkomstig het ritme van de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden.

Er kunnen situaties ontstaan waarin twee (of meer) energiebesparende maatregelen in aanmerking komen die toezien op dezelfde installatie/ techniek en beide een terugverdientijd hebben van minder dan vijf jaar. In dergelijke gevallen moet de maatregel met als resultaat de meeste kooldioxide-reductie worden genomen. Een voorbeeld hierbij is de uitgangssituatie waarin een bedrijf of instelling gebruikt maakt van gloeilampen. In deze situatie heeft het toepassen van zowel TL-lampen als ledverlichting een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Het bedrijf moet vervolgens de maatregel met het grootst mogelijke energiebesparende en kooldioxide-reducerende effect selecteren, dit is het toepassen van ledverlichting. Deze maatregel heeft een groter energiebesparend en dus ook kooldioxide-reducerend effect dan het toepassen van TL-lampen.

3.2 Maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie

De verplichting tot het treffen van maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie draait om het produceren van hernieuwbare energie op de locatie van de milieubelastende activiteit. Een voorbeeld van een dergelijke maatregel is de installatie van zonnepanelen[464]. In specifieke gevallen kunnen eisen voor brandveiligheid, een monumentale status, of de dakconstructie het uitvoeren van deze maatregelen beperken. Uiteraard wordt met dergelijke voorwaarden in de toepassing van de energiebesparingsplicht rekening gehouden. Bij het opstellen van de EML zijn randvoorwaarden voor deze maatregel opgenomen. In individuele gevallen kan het bevoegd gezag een maatwerkvoorschrift opstellen. Zowel de terugverdientijdmethodiek als de mogelijkheden van het bevoegd gezag tot het toepassen van maatwerk fungeren als ventiel om ervoor te zorgen dat de situatie dat zonnepanelen op weilanden gelegd moeten worden die ook ten behoeve van de natuur of de landbouw kunnen worden gebruikt, niet ontstaat. De verplichting van artikel 5.15, eerste lid, van het Bal strekt er slechts toe zonnepanelen verplicht te stellen op daken en op ongebruikte oppervlakken voor zover in deze gevallen wordt voldaan aan de terugverdientijd van vijf jaar.

Maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie op de locatie van de milieubelastende activiteit worden daarnaast alleen verplicht tot ten hoogste het jaarlijkse energiegebruik van de energiedrager van de milieubelastende activiteit waarvoor hernieuwbare energie geproduceerd wordt. De drager van energie is bijvoorbeeld elektriciteit of aardgas. Kortom, de jaarlijkse geproduceerde hoeveelheid kilowattuur aan elektriciteit door zonnepanelen hoeft niet hoger te zijn dan het jaarlijks gebruik van elektriciteit. Dit geldt ook wanneer het bedrijf naast elektriciteit ook aardgas gebruikt. Immers wanneer de volledige elektriciteitsvraag van een bedrijf door zelf geproduceerde energie ingevuld wordt, levert een extra kilowattuur geen verdere besparing op bijvoorbeeld de aardgasbehoefte op. Het gaat hierbij om het jaarlijkse gebruik om te voorkomen dat rekening gehouden moet worden met verbruiksmomenten of seizoenen. Met deze randvoorwaarden wordt voorkomen dat degene die de milieubelastende activiteit verricht over het hele jaar verplicht wordt tot het leveren van energie aan derden.

De verplichting tot het nemen van maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie is, net als andere onderdelen van de plicht tot het verduurzamen van het energiegebruik, zowel in het Bal als het Bbl geregeld. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het energiegebruik voor de activiteit en dat van het gebouw. Wanneer een gebouw verhuurd wordt, zal diegene die de maatregel voor de productie van hernieuwbare energie uit kan voeren, de maatregel uit moeten voeren. In het geval van duurzame productie van hernieuwbare energie door middel van zonnepanelen op het dak, is degene die de maatregel uit kan voeren vaak de gebouweigenaar, ook al wordt een deel van de geproduceerde zonne-energie gebruikt door de huurder. Dit is niet anders dan bij andere energiebesparende maatregelen, bijvoorbeeld isolatie van een spouwmuur. Ook een huurder profiteert van een geïsoleerde spouwmuur, maar de gebouweigenaar is vaak de enige partij die deze maatregel kan en dus moet uitvoeren.

3.3 Maatregelen voor het vervangen van een energiedrager die leiden tot een lagere emissie van kooldioxide

464 Over de inpassing van zonnepanelen gelden afspraken zoals beschreven in de zonneladder (zie: brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat dd. 23 augustus 2019 inzake de beantwoording van de moties Dik-Faber over een zonneladder als nationaal afwegingskader bij inpassing van zonne-energie, Kamerstukken II 2018/19, 34 682 en 32 813, nr. 29) en in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (zie: https://www.ruimtelijkeordening.nl/). De voorkeursvolgorde voor het plaatsen van zonnepanelen is gebruik van dak en gevels van gebouwen en daarna van onbenutte terreinen in bebouwd gebied, zodat grond bestemd voor landbouw en natuur zo veel mogelijk ontzien wordt.

De verplichting tot het treffen van maatregelen waarbij een overstap wordt gemaakt naar een andere energiedrager houdt rekening met de emissie van kooldioxide in de nieuwe situatie. Dit zorgt ervoor dat maatregelen alleen verplicht worden wanneer deze daadwerkelijk de emissie van kooldioxide reduceren. Ter illustratie wordt hier het voorbeeld genomen van een industriële warmtepomp. Om te kunnen bepalen of een warmtepomp als te treffen maatregel verplicht is, moet gekeken worden of het toepassen van deze maatregel kooldioxide reduceert. Hiervoor wordt het kooldioxide-reducerend effect van de maatregel vergeleken met de oorspronkelijke uitstoot van kooldioxide als gevolg van het gebruik van de fossiele brandstof. In de toekomst zullen meer elektrificatiemaatregelen een groter kooldioxide reducerend effect hebben. Dit valt te verklaren doordat in de toekomst het aandeel van duurzame elektriciteit in de Nederlandse elektriciteitsmix steeds groter wordt. Naarmate dit aandeel toeneemt en dus het fossiele aandeel in de elektriciteitsmix afneemt, neemt dus ook de emissie van kooldioxide als gevolg van elektrificatiemaatregelen af. Gevolg hiervan is dat binnen deze categorie van maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik ook maatregelen verplicht worden gesteld waarbij het vervangen van een energiedrager wel de emissie van kooldioxide reduceert, maar dit niet leidt tot aanvullende energiebesparing. Ook voor deze maatregelen geldt de terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar. In de Omgevingsregeling is de methodiek ter bepaling van het kooldioxide-reducerend effect verder uitgewerkt.

Het verplichten van een warmtenetaansluiting of het verplicht leveren van restwarmte aan een derde partij valt buiten de reikwijdte van de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik.[465] Het gebruiken van bestaande interne warmte met een reducerend effect op kooldioxideuitstoot of het overstappen naar warmtetoepassingen bij een bestaande aansluiting valt wel onder de reikwijdte van deze verplichting, mits sprake is van een terugverdientijd van vijf jaar of minder.

3.4 Nadere informatie en uitwerking in Omgevingsregeling

De kooldioxide-emissiefactoren, aardgasequivalenten en de methode voor de berekening van de terugverdientijd zijn in de Omgevingsregeling opgenomen. De EML en de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de toepassing van de maatregelen zijn ook in de Omgevingsregeling opgenomen. Hierbij geldt ook de verplichting tot het goed instellen, beheren en onderhouden van de te treffen maatregelen.[466] In de toelichting behorend bij de EML wordt ingegaan op de werking en toepassing van de EML.

4 De doelgroep

Waar mogelijk is bij de actualisatie van de energiebesparingsplicht voortgeborduurd op de bestaande praktijk en dus blijft bijvoorbeeld de ondergrens van het energiegebruik waaraan de verplichting gekoppeld is, gelijk. Het streven naar een effectieve en eenduidige plicht tot het treffen van maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik heeft ook geresulteerd in een aantal wijzigingen voor wat betreft bijvoorbeeld de doelgroep van deze plicht. Zo worden voor bepaalde activiteiten waarvoor de energiebesparingsregels in het omgevingsplan zouden worden opgenomen, met dit besluit alsnog regels ter verduurzaming van het energiegebruik op rijksniveau gesteld. De doelgroep van milieubelastende activiteiten waarop de geactualiseerde energiebesparingsplicht van toepassing is, is daarnaast uitgebreid met o.a. vergunningplichtige activiteiten, glastuinbouwbedrijven die vallen onder het CO_2-sectorsysteem en bedrijven die deelnemen aan het EU ETS. Tot slot worden milieubelastende activiteiten die geheel zelfvoorzienend zijn voor wat betreft het energiegebruik uitgezonderd van de geactualiseerde energiebesparingsplicht. In de paragrafen hieronder wordt een en ander verder toegelicht.

4.1 Ondergrens energiegebruik ongewijzigd

465 In het in voorbereidingen zijnde voorstel voor een Wet collectieve warmtevoorzieningen wordt een verplichting voorgesteld om – onder voorwaarden – restwarmte af te staan aan een warmtewet indien een warmtebedrijf daarom vraagt.

466 Dit volgt uit de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 2.11 van het Bal. De specifieke zorgplicht wordt in paragraaf 7 van deze toelichting besproken.

Met de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet is het begrip inrichting losgelaten en wordt in plaats hiervan aansluiting gezocht bij de begrippen «milieubelastende activiteit» en «de gebruiksfunctie van een gebouw». Bij het bepalen van het energiegebruik van een milieubelastende activiteit wordt gekeken naar het gezamenlijk energiegebruik van de hoofdactiviteit en alle functioneel ondersteunende activiteiten, inclusief de gebouwen. De huidige ondergrens van het jaarlijks energiegebruik vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas(equivalent) verandert niet. Het loslaten van de ondergrens zou betekenen dat het aantal bedrijven onder de plicht sterk toeneemt, terwijl het besparingspotentieel per bedrijf relatief beperkt is. Naast de extra lastendruk voor kleine bedrijven en instellingen, is ook de toezichtcapaciteit beperkt. Deze beperkte capaciteit zou dan minder effectief ingezet kunnen worden. Bij kleingebruikers is daarom gekozen voor stimulerend energiebesparingsbeleid. Voor de periode waarover het energiegebruik bepaald kan worden, wordt in het artikel «enig» kalenderjaar genoemd. Hierbij wordt in principe gekeken naar het energiegebruik over het kalenderjaar dat voorafgaat aan het moment van indiening van de rapportage, mits het energiegebruik in dat jaar representatief is voor de milieubelastende activiteit. Wanneer het energiegebruik in het voorafgaande kalenderjaar verstoord is door bijvoorbeeld een tijdelijke productiestop of een uitzonderlijke en eenmalige hoge of lage productie, moet het energiegebruik van het representatieve kalenderjaar daarvoor als referentie worden genomen.
Voor het bepalen van het energiegebruik van een milieubelastende activiteit is ook de door degene die de activiteit verricht geproduceerde en ingekochte (hernieuwbare) energie van belang. (Hernieuwbare) energie die zelf wordt geproduceerd en vervolgens wordt ingevoed op het net, telt niet mee bij het bepalen van het energiegebruik. Om onduidelijkheden rondom de energiegebruiksgrenzen die zijn opgenomen in de regelgeving van de aangescherpte energiebesparingsplicht te voorkomen, zijn in artikel 4.14a van de Omgevingsregeling verschillende aardgasequivalenten opgenomen, waarmee de gebruikte energie omgerekend kan worden naar aardgasequivalenten. Het gaat hier bijvoorbeeld om stookolie en warmte. Ook het warmtegebruik op basis van geothermie of aquathermie kan op basis van deze equivalenten worden opgeteld bij het aardgasverbruik. Hieronder worden een aantal energievoorzieningen en hoe deze zich verhouden tot de energiegebruiksgrenzen van de aangescherpte energiebesparingsplicht nader toegelicht.

Warmte koude opslag
Het installeren van een warmte koude opslag (WKO) geldt als het treffen van een maatregel ter verduurzaming van het energiegebruik. Het treffen van deze maatregel leidt namelijk tot een overstap van energiedrager en een besparing op het aardgasgebruik voor warmte, een besparing op het elektriciteitsverbruik voor koeling, maar ook tot een hoger elektriciteitsverbruik door het inzetten van de WKO. Deze effecten zijn vergelijkbaar met de effecten van het toepassen van een warmtepomp. In het geval van een WKO zit het energiegebruik voor de warmte- en koudevoorziening in het elektriciteitsverbruik van de WKO-installatie. De geleverde warmte en gebruikte koude zouden in principe in balans moeten zijn. In de zomer wordt koud water uit de bodem gehaald en via een warmtewisselaar ingezet om een gebouw te koelen. Tegelijkertijd wordt de warmte uit dat gebouw afgevoerd en in de bodem opgeslagen voor gebruik in de winter. Met behulp van een warmtepomp wordt het water in de winter vervolgens op de benodigde temperatuur gebracht. Het elektriciteitsverbruik bepaalt of het energiegebruik van de milieubelastende activiteit boven of onder de ondergrens van de verplichting valt. Een besparing op warmte of koude levert daarom bij een WKO-installatie een besparing op het elektriciteitsverbruik op.

Koude
Wanneer een gebruiksfunctie of milieubelastende activiteit en de functioneel ondersteunende activiteiten koude afnemen van een gemeenschappelijk koudenet (op basis van een WKO of aquathermie) is de koude een energiedrager die wordt geleverd door een energieleverancier. Om het energiegebruik voor de ondergrenzen te bepalen kan dan gekeken worden naar het elektriciteitsgebruik dat nodig is geweest voor het produceren en leveren van deze koude.

Ook voor koude die niet van een gemeenschappelijke WKO of aquathermie afkomstig is, bijvoorbeeld industriële koude, kan de uitvoerder van de milieubelastende activiteit of de gebouweigenaar, om het energiegebruik voor de ondergrenzen te bepalen, kijken naar de elektriciteit die nodig is geweest om de geleverde koude te produceren of die nodig zou zijn wanneer de koude zelf geproduceerd zou worden met een koelmachine. Voor het berekenen van de terugverdientijd van maatregelen die leiden tot een lager koudegebruik, wordt gerekend met de besparing op GJ's koude en de koudeprijs per GJ.

Omzetting gas naar warmte en/of elektriciteit

Wanneer (hernieuwbare) gassen omgezet worden in warmte en/of elektriciteit door een ketel of een warmtekrachtkoppeling-installatie (WKK-installatie) moet voor het bepalen van het energiegebruik worden gekeken naar het gebruikte (hernieuwbare) gas en niet naar de daarmee opgewekte warmte en elektriciteit. Dit omdat anders de conversieverliezen binnen de milieubelastende activiteit en functioneel ondersteunende activiteiten onterecht buiten beschouwing gelaten worden. Wel kan eventuele op het net ingevoede energie van het eigen energiegebruik afgehaald worden. Wanneer bijvoorbeeld meer elektriciteit of warmte op het net wordt ingevoed dan van het net wordt onttrokken is dat niet mogelijk. In dit geval is het logisch om de ingevoede warmte of elektriciteit terug te rekenen naar de hoeveelheid gas die nodig was om deze hoeveelheid elektriciteit of warmte te produceren. Bij een WKK-installatie met 35% elektrisch rendement betekent dit bijvoorbeeld dat het invoeden van 1.000 kWh elektriciteit (3.600 MJ finaal) omgerekend kan worden tot 325 Nm^3 aardgas.

4.2 Wijzigingen in afdeling 3.2 van het Bal

Gevolgen uitgangspunt «decentraal, tenzij» voor energiebesparingsregels
Bij het uitwerken van de Omgevingswet en onderliggende regelgeving is een aantal stelselkeuzes gemaakt. De keuze om het begrip inrichting los te laten is hierboven kort beschreven. Een ander belangrijk uitgangspunt van het stelsel van de Omgevingswet is dat dit stelsel uitgaat van het subsidiariteitsbeginsel of wel van het uitgangspunt «decentraal tenzij». Dit uitgangspunt is terug te vinden in artikel 2.3 van de Omgevingswet waarin de algemene criteria ter verdeling van taken en bevoegdheden zijn opgenomen. Kortgezegd oefent het Rijk alleen taken uit als dat nodig is met het oog op een nationaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het provinciebestuur of gemeentebestuur kan worden behartigd, of als dat nodig is voor een doelmatige en doeltreffende uitoefening van de taken en bevoegdheden op grond van de Omgevingswet of de uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting.[467] Dit heeft ertoe geleid dat een aantal activiteiten[468] van een aantal sectoren[469] niet als een milieubelastende activiteit zijn aangewezen in het Bal en voor deze activiteiten dus geen rijksregels gelden. In plaats daarvan zijn deze activiteiten onder decentrale regelgeving gebracht. Het gaat hierbij om de activiteiten van naar schatting 50.000 bedrijven en instellingen. De decentrale regelgeving ziet op lokale vraagstukken zoals regelgeving op het gebied van geur, maar voor deze activiteiten dus ook op de regels op het gebied van energiebesparing. Uit de reacties die gedurende de internetconsultatie zijn ontvangen vanuit zowel het bedrijfsleven als het bevoegd gezag op het ontwerp van onderhavig besluit blijkt echter dat het decentraliseren van de energiebesparingsregels voor de desbetreffende sectoren en de handhaving hierop tot onwerkbare situaties leidt. Ten eerste is het energiegebruik moeilijk te splitsen in een gebouwdeel waarvoor regels op rijksniveau worden gesteld (Bbl) en een activiteitendeel waarvoor lokaal regels gesteld zouden kunnen worden in het Omgevingsplan. Dit zou kunnen leiden tot twee afzonderlijke energiebesparingsplichten voor hetzelfde bedrijf. Ten tweede kunnen de energiebesparingsregels per gemeente gaan verschillen. Bedrijven die opereren in twee of meer gemeenten krijgen dan te maken met onduidelijkheid en een extra administratieve- en uitvoeringslast. Ten slotte ontstaat hierdoor een probleem voor het informatiegestuurde toezicht en de handhaving naar aanleiding daarvan. De informatieplicht wordt namelijk niet van rijkswege in het Omgevingsplan opgenomen, omdat de maatregelen waarover moet worden gerapporteerd per gemeente kunnen verschillen. Om de hiervoor genoemde problemen op te lossen wordt in dit wijzigingsbesluit teruggekomen op de eerder gemaakte keuze van decentralisatie van de regels voor energiebesparing. De gekozen oplossing wordt hieronder nader toegelicht.

Energiegebruik bij gebouwen

467 Zie artikel 2.3, derde lid, onder a en b van de Omgevingswet.
468 Milieubelastende activiteiten die niet vallen onder de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal.
469 Onder andere de sectoren detailhandel, horeca en kantoren, onderwijsinstellingen, sport en recreatie, culturele instellingen, (welzijns)zorg en dierenpensions, -asielen en -klinieken.

Het doel van de actualisatie van de energiebesparingsplicht is een eenduidige verplichting die uitvoerbaar en handhaafbaar is. Naar aanleiding van de reacties die voortkwamen uit de internetconsultatie is er daarom voor gekozen om alsnog rijksregels op het gebied van de verduurzaming van het energiegebruik te stellen voor de activiteiten die aanvankelijk niet als milieubelastende activiteit zijn opgenomen in het Bal. Zoals eerder vermeld zien deze rijksregels ter verduurzaming van het energiegebruik op een groep van naar schatting 50.000 bedrijven en instellingen met een breed scala aan activiteiten. Voor deze diverse groep is gezocht naar een gemeenschappelijke activiteit als aangrijppunt voor de rijksregels ter verduurzaming van het energiegebruik en deze is gevonden in – kortgezegd – het gebruiken van energie en het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie bij gebouwen. Er wordt op deze manier aansluiting gezocht bij zowel afdeling 3.4 getiteld «Duurzaamheid» van het Bbl, als afdeling 5.4.1 waar de regels over de verduurzaming van het energiegebruik in het Bal zijn opgenomen. In het Bbl zijn in de genoemde afdeling 3.4 regels voor de verduurzaming van het energiegebruik voor bouwwerken opgenomen. Die gelden niet (blijkens tabel 3.83 van het Bbl) voor «bouwwerk, geen gebouw zijnde» en «woonfunctie», maar dus wel voor overige gebouwen. Door de aanwijzing als milieubelastende activiteit in het Bal te koppelen aan die gebouwen wordt alleen een doelgroep met regels ter verduurzaming van het energiegebruik uit het Bal geconfronteerd die al met de geactualiseerde energiebesparingsregels zoals opgenomen in het Bbl te maken heeft. Daarbij moet worden gekeken naar niet slechts het aan een gebouw of gedeelte daarvan gekoppeld energiegebruik, maar juist het energiegebruik dat gekoppeld is aan de gehele milieubelastende activiteit waarvan dat gebouw onderdeel uitmaakt. Omdat het hier gaat om een milieubelastende activiteit van zeer algemene aard is ervoor gekozen om deze vooraan te zetten in afdeling 3.2 van het Bal getiteld «Activiteiten die bedrijfstakken overstijgen». Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 van het Bal wordt in artikel 3.3a, eerste lid, onder a, van het Bal – kortgezegd – het gebruiken van energie vanaf de jaarlijkse gebruiksgrens van 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas(equivalent) aangewezen. Daarbij geldt dat het energiegebruik wordt verricht op dezelfde locatie als waar zich een gebouw bevindt of dat het energiegebruik plaats vindt op het gebouwerf van dat gebouw. In artikel 3.3a, eerste lid, onder b, wordt het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie in een gebouw of op het gebouwerf van dat gebouw als milieubelastende activiteit aangewezen met daaraan gekoppeld dezelfde gebruiksgrens als opgenomen in het eerste lid, onder a, van artikel 3.3a van het Bal. De koppeling met de module getiteld «Verduurzaming van het energiegebruik» is gemaakt in artikel 3.3b van het Bal. In dit laatste artikel is opgenomen dat moet worden voldaan aan de regels over verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1 van het Bal. Deze wijziging zorgt voor een eenduidige verplichting en betekent ook een continuering van de situatie zoals deze bestond op grond van de energiebesparingsregels in het Activiteitenbesluit.

Doelgroep
Om de doelgroep af te bakenen wordt aansluiting gezocht bij de gebruiksgrens die ook is opgenomen in artikel 5.15 van het Bal. Voor het bepalen van het energiegebruik wordt aangesloten bij de definitie van gebouw en de definitie van gebouwerf, zoals deze zijn opgenomen in bijlage I van het Bbl[470]; dit omdat de activiteiten van deze milieubelastende activiteiten eigenlijk altijd gekoppeld zijn aan een gebouw. Met deze definitie zouden alle bedrijven en instellingen die energie gebruiken de plicht uit afdeling 3.2 krijgen, ook de bedrijven en instellingen met milieubelastende activiteiten die al onder afdeling 3.3 tot en met 3.11 van het Bal vallen. De milieubelastende activiteiten die onder afdeling 3.3 tot en met 3.11 van het Bal vallen zijn daarom in artikel 3.3a, tweede lid, onder b, van het Bal uitgezonderd van de aanwijzing tot milieubelastende activiteit als bedoeld in dit artikel. Ook wordt in artikel 3.3a, tweede lid, onder a, van het Bal expliciet van de aanwijzing tot milieubelastende activiteit als bedoeld in dit artikel uitgezonderd het gebruiken van energie of het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie ten behoeve van een woonfunctie. Het energiegebruik van de woonfunctie behoort daarmee niet tot het energiegebruik van de milieubelastende activiteit en ook is de aangescherpte energiebesparingsplicht hiermee niet op de woonfunctie van toepassing. Het aanwezig zijn van een woonfunctie in een gebouw of op een gebouwerf leidt er dus niet toe dat de milieubelastende activiteit ook vrijgesteld is van de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik. Voorbeeld van een situatie waarin er in één gebouw naast een milieubelastende activiteit ook sprake is van energiegebruik ten behoeve van een woonfunctie is het gevestigd zijn van een supermarkt in een gebouw met daarboven enkele woonlagen met appartementen. Zowel de supermarkt als de appartementen gebruiken energie. Het energiegebruik van de appartementen telt niet mee voor het bepalen of het energiegebruik van de supermarkt boven de gebruiksgrenzen waarbij de aangescherpte plicht van toepassing is, uitkomt. Voor het bepalen van het energiegebruik wordt alleen gekeken naar het energiegebruik van de supermarkt. De supermarkt is aan te merken als een milieubelastende activiteit in de zin van artikel 3.3a, eerste lid, van het Bal waarop, mits voldaan wordt aan de gebruiksgrens, de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik en de daarbij behorende rapportageplicht van toepassing zijn.

470 De definitie van gebouw in het Bal verwijst naar gebouw als bedoeld in bijlage I bij het Bbl en is in bijlage I bij het Bbl omschreven als: «bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.» En gebouwerf is

Verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden voor milieubelastende activiteiten aangewezen in paragraaf 3.2.0
In artikel 3.3a wordt een onderscheid gemaakt tussen twee milieubelastende activiteiten, namelijk tussen het gebruiken van energie en het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie. De informatieplicht voor de milieubelastende activiteiten zoals aangewezen in artikel 3.3a met een verplichting tot het treffen van maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik is van toepassing op het gelegenheid bieden tot het gebruiken van energie opgenomen in artikel 3.3a, eerste lid, onder b, van het Bal. Degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie is doorgaans de gebouweigenaar of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan dat gebouw, tenzij dit contractueel anders is vastgelegd. Deze normadressaat wordt dus verantwoordelijk gesteld voor het voldoen aan de verplichting tot het verstrekken van gegevens en bescheiden, ook over eventuele activiteitgebonden maatregelen. Het voldoen aan deze informatieplicht kan gebeuren met gebruikmaking van hetzelfde formulier als gebruikt wordt voor het voldoen aan de informatieplicht op grond van het Bbl. Op de verhuurder rust hierdoor vaak een informatieplicht over de activiteiten van de huurder. Op deze manier wordt voorkomen dat een huurder, bijvoorbeeld een exploitant van een kledingzaak of een kantoor in een gehuurd pand, die mogelijk weinig tot geen maatregelen met een terugverdientijd van ten hoogste vijf jaar hoeft te nemen voor de activiteiten die door hem worden verricht, wordt geconfronteerd met een informatieplicht. Behalve administratieve lasten brengt dit namelijk ook kosten voor de toegang tot het digitale loket van de informatieplicht met zich mee. Verondersteld wordt dat degene die gelegenheid biedt tot het gebruiken van energie sowieso al moet rapporteren over de gebouwgebonden maatregelen op grond van de regels ter verduurzaming van het energiegebruik zoals opgenomen in afdeling 3.4 van het Bbl. De huurder blijft wel verantwoordelijk voor de uitvoering van eventuele activiteitgebonden maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik en moet daarover gegevens overleggen aan de verhuurder, die vervolgens de verplichting heeft te rapporteren. Zie in dit verband ook paragraaf 12 waarin het overgangsrecht wordt toegelicht dat geldt ten tijde van de inwerkingtreding van onderhavig wijzigingsbesluit.

4.3 Uitbreiding van de doelgroep met complexe bedrijven en vergunningplichtige milieubelastende activiteiten

Naast de eerder in dit hoofdstuk besproken wijzigingen die effect hebben op de doelgroep van de geactualiseerde energiebesparingsplicht, worden in deze paragraaf een aantal wijzigingen in de zogenaamde «richtingaanwijzers» van het Bal toegelicht. Deze richtingaanwijzers geven aan welke inhoudelijke regels van hoofdstuk 4 en 5 van het Bal op de aangewezen milieubelastende activiteit van toepassing zijn. Een aantal wijzigingen is een gevolg van de eerdere omzetting van de energiebesparingsregels van het Activiteitenbesluit naar het Bal en Bbl. Deze omzetting is gepaard gegaan met enkele verschuivingen in de doelgroep van de energiebesparingsplicht. In het geval van bijvoorbeeld een laboratorium gold voor deze inrichtingen op grond van het Activiteitenbesluit wel de energiebesparingsplicht, maar was in artikel 3.244 van het Bal, niet opgenomen dat bij het uitvoeren van deze milieubelastende activiteit ook moest worden voldaan aan de regels over energiebesparing. Met onderhavig wijzigingsbesluit zijn deze verschuivingen als gevolg van de omzetting gerepareerd. Daarnaast bestond in geval van vergunningplichtige milieubelastende activiteiten voor het bevoegd gezag de mogelijkheid om energiebesparingseisen op te nemen in de vergunning. In veel vergunningen bleken echter geen of slechts enkele energiebesparingsregels te zijn opgenomen. Dit zorgde voor een ongelijk speelveld binnen de doelgroep en er bleef hierdoor energiebesparingspotentieel liggen dat binnen vijf jaar is terug te verdienen.

Aan de hand van onderzoeken van TNO[471] en KWA[472] is een zeer grove schatting gemaakt van 6 PJ (bandbreedte van 3–8 PJ) besparingspotentieel van de vergunningplichtige activiteiten, exclusief de EU ETS-deelnemers en overige CO_2-heffingplichtige bedrijven. Hierbij is geen rekening gehouden met bedrijven die al vergunningsvoorschriften met betrekking tot energiebesparing hebben.

Deze cijfers geven slechts een zeer globaal beeld van het energiebesparingspotentieel van vergunningplichtige milieubelastende activiteiten (exclusief EU ETS-deelnemers en overige CO_2-heffingplichtige bedrijven). De cijfers zijn onder verschillende aannames tot stand gekomen en geven zodoende een inschatting weer.

gedefinieerd als: «bebouwd of onbebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, waarbij het omgevingsplan die inrichting niet verbiedt.

471 TNO 2020 P11691: Verwachte effecten van de energiebesparingsplicht uit de Wet milieubeheer d.d. 30 maart 2021.

472 Bijlage bij Kamerstuk 30 196 nr. 793. KWA Onderzoek additionele CO_2–reductie convenant voor niet–heffingplichtige industriële bedrijven. 4 juli 2022.

TNO geeft aan dat het besparingspotentieel van de vergunningplichtige activiteiten onzeker is. Zij gaan voor de huidige doelgroep onder de energiebesparingsplicht uit van een middenwaarde voor het besparingspotentieel van 10% van het energiegebruik met een bandbreedte van 5% tot 15%.
Dit uitgangspunt is geëxtrapoleerd naar de vergunningplichtige activiteiten, exclusief de EU ETS-deelnemers en bedrijven die aan de CO_2-heffing moeten voldoen (heffingplichtige bedrijven).
Een inschatting van het energiegebruik van de vergunningplichtige activiteiten (exclusief EU ETS-deelnemers en heffingplichtige bedrijven) is te maken door het energiegebruik van de EU ETS-deelnemers en overige heffingplichtige bedrijven (op grond van het KWA rapport) af te trekken van het energiegebruik van alle vergunningplichtige activiteiten (op grond van het TNO rapport).

Dit leidt tot de volgende inschatting van het energiegebruik.

Type bedrijven	Energiegebruik [PJ]	
	Aardgas	Elektriciteit
Vergunningplichtig totaal (TNO)	281	90
EU ETS- en heffingplichtige bedrijven (KWA)	250	65
Vergunningplichtig excl. EU ETS-deelnemers	31	25

Een zeer globale inschatting van het energiebesparingspotentieel van de vergunningplichtige activiteiten, exclusief EU ETS-deelnemers en overige heffingplichtige bedrijven, is 10% van het energiegebruik met een bandbreedte van 5 tot 15%.

	Besparingspotentieel	
Energiedrager	Gemiddeld [PJ]	Bandbreedte [PJ]
Aardgas	3,1	1,6 – 4,7
Elektriciteit	2,5	1,3 – 3,8
Totaal (afgerond)	6	3 – 8

Om dit potentieel te ontsluiten is ervoor gekozen om de module verduurzaming van het energiegebruik uit paragraaf 5.4.1 van het Bal van toepassing te verklaren op verschillende categorieën van vergunningplichtige activiteiten die in het Bal zijn opgenomen en voor de complexe vergunningplichtige milieubelastende activiteiten uit afdeling 3.3. van het Bal. Hierbij is specifiek gekeken naar het energiegebruik van de vergunningplichtige milieubelastende activiteiten. Op basis daarvan is ervoor gekozen om de geactualiseerde energiebesparingsplicht wel of niet voor deze activiteiten van toepassing te verklaren. Hierdoor hoeft de verduurzaming van het energiegebruik voor naar schatting 15.000 bedrijfsvestigingen niet meer in de bedrijfsspecifieke vergunning te worden geregeld.[473] Ook wordt op deze manier de systematiek van het stelsel van de Omgevingswet gevolgd; een van de uitgangspunten daarvan is dat voor milieubelastende activiteiten en complexe bedrijven[474] algemene regels gelden wanneer deze regels goed passend zijn.

473 Schatting op basis van een uitvraag bij de Omgevingsdiensten.
474 Gedefinieerd in afdeling 3.3 van het Bal in de Omgevingswet, o.a. Seveso-inrichtingen, grootschalige energieopwekking, raffinaderij, verbranden van afvalstoffen in IPPC-installaties, complexe minerale industrie, papierindustrie, houtindustrie en textielindustrie en grootschalige mestverwerking.

Het toepassen van de algemene regels van het Bal op de vergunningplichtige activiteiten zorgt ervoor dat op vergunningplichtige en niet-vergunningplichtige activiteiten met een vergelijkbaar energiegebruik ook gelijke regels voor verduurzaming van het energiegebruik van toepassing zijn en het zorgt voor meer energiebesparing. Tevens betekent het opleggen van de rijksregel aan vergunningplichtige activiteiten een verlichting van de uitvoeringslast bij het bevoegd gezag, omdat energiebesparingsregels niet (alsnog) apart in de vergunning hoeven te worden opgenomen. Bij inwerkingtreding van onderhavig wijzigingsbesluit zullen er in sommige gevallen reeds vergunningsvoorschriften over energiebesparing en periodieke rapportageplichten zijn opgenomen. Het overgangsrecht, zoals dat is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, regelt in welke gevallen en voor welke termijn dergelijke voorschriften blijven bestaan. Van belang hierbij is de begrenzing van de maatwerkmogelijkheden zoals deze is opgenomen in artikel 5.16 van het Bal. In artikel 5.16, eerste lid, van het Bal is opgenomen dat artikel 5.15 van het Bal met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift niet zal worden versoepeld. In of bij de vergunning opgenomen voorschriften die een versoepeling inhouden van de regels zoals opgenomen in artikel 5.15 van het Bal zullen dus (op termijn) komen te vervallen. De maatwerkmogelijkheden bieden de ruimte om bestaande bedrijfsspecifieke afspraken die verder voeren dan de in artikel 5.15 van het Bal opgenomen regels rondom de verduurzaming van het energiegebruik in stand te houden of aan te scherpen. Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving (hierna: IPLO) zijn verschillende voorbeeldcasussen opgenomen. Eerdere zorgen[475] over het conflicteren van de energiebesparingsregels en het naleven van vergunningvoorschriften kunnen worden weggenomen via de hiervoor genoemde maatwerkmogelijkheden. De mogelijkheid tot het opstellen van een maatwerkvoorschrift biedt het bevoegd gezag de ruimte om rekening te houden met de specifieke bedrijfssituatie.

Voor alle milieubelastende activiteiten geldt dat een maatregel ter verduurzaming van het energiegebruik niet hoeft te worden getroffen wanneer dit in strijd is met andere regels, bijvoorbeeld brandveiligheid of vergunningsvoorschriften. In uitzonderlijke gevallen zou het treffen van een maatregel ter verduurzaming van het energiegebruik ertoe kunnen leiden dat een vergunningsvoorschrift over een ander onderwerp niet kan worden nageleefd, bijvoorbeeld als het gebruik van een specifieke installatie wordt voorgeschreven. De extra kosten die nodig zijn om zowel het vergunningsvoorschrift als de maatregel ter verduurzaming van het energiegebruik uit te voeren, zorgen er in principe voor dat de vijf jaar terugverdientijd wordt overschreden en dat de maatregel ter verduurzaming van het energiegebruik niet verplicht is. In een dergelijke situatie kan het bevoegd gezag er voor kiezen om de vergunning aan te passen (zodat het treffen van de maatregel mogelijk wordt) of gebruik te maken van de mogelijkheid tot het stellen van een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 5.16 van het Bal. In afdeling 2.5 van het Bal zijn regels opgenomen overmaatwerk en andere decentrale afwegingsruimte, meer specifiek in de artikelen 2.12 en 2.13 van het Bal.

4.4 Uitbreiding met glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan kostenverevening reductie CO_2-emissies

De energiebesparingsplicht was niet van toepassing op glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het systeem kostenverevening reductie CO_2-emissies, zoals bedoeld in artikel 15.51, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Met de actualisatie van de energiebesparingsplicht is ervoor gekozen om de doelgroep die onder deze plicht valt uit te breiden en daarbij ook de eerder in de regelgeving opgenomen situaties waarin de energiebesparingsplicht niet van toepassing is, te heroverwegen. Met onderhavig wijzigingsbesluit wordt de geactualiseerde energiebesparingsplicht ook van toepassing verklaard op glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO_2-sectorsysteem. Door ook deze glastuinbouwbedrijven onder de verplichting te laten vallen wordt een gelijk speelveld gecreëerd, zowel tussen de verschillende sectoren als binnen de sector glastuinbouw. Bovendien wordt op deze manier energiebesparingspotentieel ontsloten doordat ook deze bedrijven verplicht worden alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te treffen. De verwachting is dat een groot deel van de kaslocaties in Nederland onder de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik gaan vallen. Alleen kleingebruikers blijven uitgezonderd vanwege de gebruiksgrenzen die aan de verplichting tot het verduurzamen van het energiegebruik gesteld worden.

4.5 Uitbreiding met EU ETS-deelnemers

Met het van toepassing verklaren van de geactualiseerde energiebesparingsplicht op verschillende vergunningplichtige activiteiten en de EU ETS-deelnemers wordt een onderzoeksplicht voor zeer grote energiegebruikers geïntroduceerd. Deze onderzoeksplicht wordt in paragraaf 5 toegelicht.

475 Zie ook de brief van 10 december 2020 over de actualisatie van de energiebesparingsplicht, Kamerstukken II 2020–2021, 30 196, nr. 738.

EU ETS-deelnemers waren uitgezonderd van de energiebesparingsplicht en eisen aan energie-efficiëntie mochten ook niet in de vergunning van deze bedrijven en instellingen worden opgenomen. Hierdoor bleef ook bij deze bedrijven en instellingen energiebesparingspotentieel onbenut. Met het laten vervallen van de uitzondering voor EU ETS-deelnemers in dit wijzigingsbesluit wordt dit besparingspotentieel alsnog ontsloten.

Tot deze uitbreiding van de doelgroep is besloten naar aanleiding van de motie Van der Lee over het verkennen van het effect en wenselijkheid van een energiebesparingsplicht voor EU ETS-bedrijven.[476] Dit is in de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer van 7 september 2021[477] toegelicht. Uit de analyse blijkt dat er energiebesparingspotentieel is bij EU ETS-deelnemers. Het precieze besparingspotentieel dat gerealiseerd kan worden door een energiebesparingsplicht is bij deze doelgroep, vanwege factoren zoals de complexiteit van EU ETS-installaties, autonome besparingsinvloeden en het effect van ander instrumentarium, lastig te kwantificeren. Op basis van onderzoek naar vijftien technologieën door Royal Haskoning en PDC wordt geconcludeerd dat er indicatief twee megaton reductiepotentieel voor kooldioxide met een terugverdientijd van vijf jaar of minder aanwezig is. Dit energiebesparingspotentieel is met name te realiseren door het nemen van isolatiemaatregelen, zoals het isoleren van leidingen en opslagtanks. Een deel van het geïdentificeerde besparingspotentieel zou in theorie (deels) gerealiseerd kunnen worden door bestaand beleid, zoals het EU ETS en de CO_2-heffing industrie, maar het introduceren van een energiebesparingsplicht functioneert hierbij als een extra stok achter de deur. Niet uitgevoerde maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van vijf jaar of minder kunnen bij achterblijvers in de verduurzaming worden afgedwongen door het decentrale bevoegd gezag. Het geïdentificeerde indicatieve reductiepotentieel voor kooldioxide bij EU ETS-deelnemers van twee megaton aan verplichte energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder, biedt daarom een richtgetal voor het potentieel dat gerealiseerd kan worden. Het gaat om een aanzienlijk besparingspotentieel dat rendabeler en sneller (vanaf het moment van inwerkingtreding van de aangescherpte energiebesparingsplicht op 1 juli 2023) gerealiseerd kan worden met behulp van de in dit besluit opgenomen wijzigingen dan door veel andere beleidsopties. Gezien de urgentie van de klimaatopgave is daarom gekozen voor het doorvoeren van deze wijziging.

In het rapport ter onderbouwing van de analyse van het energiebesparingspotentieel bij EU ETS-deelnemers wordt ingegaan op mogelijke interferentie die kan optreden tussen de energiebesparingsplicht en andere instrumenten, zoals de CO_2-heffing industrie of andere kosteneffectieve besparingen die gericht zijn op CO_2-reductie.[478] In enkele gevallen kunnen investeringen die leiden tot energiebesparing interfereren met alternatieve kosteneffectieve investeringen die specifiek gericht zijn op reductie van kooldioxide. Het risico op een dergelijke interferentie kan niet worden gekwantificeerd. Daarnaast kunnen er voor IPPC bedrijven[479] (in de toekomst) specifieke Best Beschikbare Techniek (BBT)-conclusies zijn, die meegenomen moeten worden bij de afweging over een te nemen maatregel. Met het verplichte onderzoek naar mogelijke maatregelen (zie volgende paragraaf) in combinatie met de maatwerkmogelijkheden voor het bevoegd gezag wordt het risico op interferentie afdoende gemitigeerd. Het bevoegd gezag kan in individuele gevallen beoordelen hoe omgegaan moet worden met een dergelijke interferentie of andere bedrijfsspecifieke omstandigheden.

4.6 Uitzondering voor milieubelastende activiteiten die geheel zelfvoorzienend zijn

Milieubelastende activiteiten en gebruiksfuncties die geheel zelfvoorzienend zijn door middel van het gebruik van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op de locatie van de milieubelastende activiteit worden uitgezonderd van de geactualiseerde energiebesparingsplicht. Geheel zelfvoorzienend betekent dat een bedrijfsvestiging geen enkele energie afneemt van een energienet zoals een elektriciteitsnet, gasnet of warmtenet en de eigen energie duurzaam produceert op de eigen locatie. Het produceren van hernieuwbare energie op een aangrenzend bouwwerkperceel kan worden meegerekend, mits er een directe fysieke koppeling is en de energie achter de meter wordt geleverd. Reden voor het uitzonderen van deze geheel zelfvoorzienende bedrijven is dat deze bedrijven en instellingen geen aanspraak meer maken op transport van energie over het net en dat er geen CO_2 meer wordt uitgestoten voor de energieproductie benodigd voor het uitvoeren van de milieubelastende activiteit.

5 De informatieplicht en maatwerkbevoegdheid

476 Kamerstukken II 32 813, nr. 575.
477 Brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, dd. 7 september 2021, Kamerstukken II 30 196, nr. 766: Onderzoek naar het effect en de wenselijkheid van een energiebesparingsplicht bij de ETS-industrie en het uitbreiden van de Erkende Maatregellijsten (motie van der Lee), inclusief bijlagen.
478 Bijlage Kamerbrief, zie vorige noot.
479 IPPC-installaties zijn de grotere industriële bedrijven die vallen onder de Richtlijn industriële emissies (2010/75/EU).

5.1 Aanpassing informatieplicht

In aanvulling op de energiebesparingsplicht is in het Bal een informatieplicht opgenomen op grond waarvan diegene die de activiteit verricht gegevens en bescheiden aanlevert aan het bevoegd gezag over het energiegebruik en de getroffen maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik. Het eerstvolgende moment voor de indiening van de gegevens en bescheiden stond in regelgeving opgenomen als uiterlijk op 1 juli 2023 en uiterlijk op 5 december 2023 voor bedrijven die ook het verslag van een energie-audit op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie moeten indienen.[480] Met het van toepassing verklaren van de algemene regel op complexe bedrijven, vergunningplichtige activiteiten en EU ETS-deelnemers, geldt de geactualiseerde energiebesparingsplicht voor meer ondernemingen en bedrijven die ook een verslag van een energie-audit op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie moeten inleveren. Daarom wordt met de onderhavige wijziging het eerstvolgende moment van indiening van de gegevens en bescheiden gesteld op 1 december 2023.

Wanneer de gegevens en bescheiden over de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik voor activiteiten en gebruiksfuncties (gebouwen) door dezelfde organisatie of persoon worden ingediend, kan dit nog steeds met één formulier in het elektronische loket.

5.2 Verplicht onderzoek naar maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik voor zeer grote energiegebruikers

Bij de verkenning van het van toepassing verklaren van de algemene regel op complexe bedrijven, vergunningplichtige activiteiten en EU ETS-deelnemers is ook onderzocht of de EML een geschikt instrument is voor deze doelgroep. Ongeveer 2.300 tot 3.000 bedrijfsvestigingen waarvoor met de uitbreiding van de doelgroep de geactualiseerde energiebesparingsplicht van toepassing wordt, heeft een zeer groot energiegebruik.[481] Voor deze milieubelastende activiteiten is de EML als instrument om te voldoen aan de geactualiseerde energiebesparingsplicht te beperkt. Uit onderzoek blijkt dat grote energiegebruikers vaak onvoldoende inzicht hebben in de kosteneffectieve maatregelen die zij in hun proces kunnen nemen ter verduurzaming van hun energiegebruik.[482] Daarom wordt in artikel 5.15b van het Bal een verplicht onderzoek naar de verduurzaming van het energiegebruik geïntroduceerd voor zeer grote energiegebruikers (vanaf 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m^3 aardgas(equivalent)). Deze onderzoeksplicht is gericht op de milieubelastende activiteiten opgenomen in afdeling 3.3 tot en met 3.11 van het Bal met een zeer groot energiegebruik. De verplichte elementen van dit onderzoek worden in artikel 5.15b van het Bal kort benoemd en worden in de Omgevingsregeling verder uitgewerkt.

Gebouwgebonden maatregelen, zoals gedefinieerd in het Bbl, hoeven niet te worden onderzocht, omdat de maatregelen op de EML voor het Bbl – met in achtneming van bouwkundige kenmerken zoals bouwjaar en grootte – zo uniform zijn dat zij in principe toepasbaar zijn voor alle gebruiksfuncties ongeacht de hoogte van het energiegebruik. Het bedrijf of de instelling rapporteert deze gebouwmaatregelen op basis van de EML. Uitzondering hierop zijn maatregelen in of aan gebouwen die door een specifieke bedrijfsactiviteit van toepassing zijn (bijvoorbeeld een verwarmd zwembad). Deze moeten wel in het onderzoek worden betrokken. Uiteraard mag een bedrijf op eigen initiatief de gebouwen wel meenemen in het onderzoek naar de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik.

480 Het gaat hier om implementatie van de richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen /125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG). De ondergrens hiervan ligt nu op 250 fte of een jaaromzet van meer dan € 50 miljoen én een jaarlijks balanstotaal van meer dan € 43 miljoen. Het is met grote mate van zekerheid te stellen dat alle grote energiegebruikers die de onderzoeksplicht krijgen nu al een energie-audit indienen in het kader van de EED, Gezien er een relatie is tussen het energiegebruik en de grootte van een bedrijf. Bovendien is er in het kader van het Fit-for-55-pakket een wijziging in de EED aangekondigd, waardoor alle bedrijven met een bepaald energiegebruik een onderzoek moeten doen. Het voorgestelde energiegebruik in de EED is lager dan van de onderzoeksplicht. Wanneer deze wijziging van de EED daadwerkelijk wordt doorgevoerd, wordt de ondergrens voor de onderzoeksplicht heroverwogen.

481 Op basis van CBS cijfers over bedrijven met bovenstaand energiegebruik per sector in relatie tot de activiteiten die zij uitvoeren, zijn er naar schatting ongeveer 2.300 tot 3.000 milieubelastende activiteiten die een onderzoeksplicht krijgen.

482 Uit onderzoek van RVO blijkt dat het nemen van energiebesparende maatregelen in het proces bij industrie onder andere onder andere wordt belemmerd door gebrek aan kennis en expertise over mogelijke technieken en de perceptie van risico's (marktconsultatie procesefficiëntie, juli 2020).

Grote energiegebruikers hebben vaak al een verplichting om onderzoek te doen naar kosteneffectieve maatregelen, zoals bijvoorbeeld de energie-audit of als vergunningsvoorschrift.[483] In de beide voorbeelden verschillen de vereisten die aan deze onderzoeken gesteld worden en verschillen ook de selectiecriteria voor de kosteneffectieve maatregelen. Daarnaast bestaat op grond van de energie-audit of een onderzoek naar aanleiding van een vergunningvoorschrift geen verplichting om eventuele geïdentificeerde kosteneffectieve maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik ook daadwerkelijk te treffen. Om eenduidigheid te creëren voor bedrijfsvestigingen met een zeer groot energiegebruik, wordt in artikel 5.15b van het Bal een verplichting ingevoerd tot het verrichten van een vierjaarlijks onderzoek naar de te treffen maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, inclusief het opstellen van een uitvoeringsplan. De eisen die aan het onderzoek voor deze zeer grote energiegebruikers worden gesteld sluiten zoveel mogelijk aan bij de eisen van bestaande verplichte onderzoeken. Ook in het geval van een verplicht onderzoek voor zeer grote energiegebruikers op grond van artikel 5.15b, van het Bal kan het bevoegd gezag een maatwerkvoorschrift stellen, als bedoeld in artikel 2.13 en artikel 5.16 van het Bal.

De onderzoeksplicht wordt niet van toepassing verklaard op bedrijfsvestigingen die de energiebesparingsplicht opgelegd krijgen vanuit paragraaf 3.2.0 getiteld «Energiegebruik bij gebouwen». De EML is namelijk geschikt voor het overgrote deel van deze activiteiten en daarom is een verplicht onderzoek naar specifieke maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik niet nodig.

5.3 Maatwerkmogelijkheden

Het bieden van mogelijkheden voor maatwerk is essentieel voor de vereenvoudiging van regels, de vermindering van de regeldruk en voor het bereiken van een evenwicht tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Het stellen van maatwerkvoorschriften maakt het daarbij voor het bevoegd gezag mogelijk om de algemene rijksregels over activiteiten beter te laten aansluiten op de specifieke situatie van degene die de activiteit verricht. Artikel 5.16 van het Bal zorgt voor een verruiming van de mogelijkheden tot het stellen van een maatwerkregel of een maatwerkvoorschrift ten aanzien van de algemene regels ter verduurzaming van het energiegebruik.

Kortgezegd was in artikel 2.15, vierde lid, van het Activiteitenbesluit opgenomen dat het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift een gefaseerde uitvoering van de energiebesparingsplicht kon toestaan en in artikel 2.15, vijfde lid, van het Activiteitenbesluit was geregeld dat indien aannemelijk was dat niet werd voldaan aan de energiebesparingsplicht het bevoegd gezag een energiebesparingsonderzoek kon opleggen aan inrichtingen met een jaarlijks energiegebruik van meer dan 200.000 kWh elektriciteit of 75.000 m^3aardgas(equivalent).

Met dit wijzigingsbesluit wordt geregeld dat met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de regels zoals opgenomen in artikel 5.15 van het Bal niet kunnen worden versoepeld. Met deze ruimere mogelijkheden tot het toepassen van maatwerk kan het bevoegd gezag via een maatwerkvoorschrift ook andere maatregelen, bijvoorbeeld op basis van BBT-conclusies, aan een individuele bedrijfsvestiging opleggen. Hierbij zal het bevoegd gezag rekening moeten houden met het rechtszekerheid- en vertrouwensbeginsel. Daarnaast kan door bijvoorbeeld het stellen van een maatwerkvoorschrift beter rekening gehouden worden met eventuele interferentie met andere maatregelen en de specifieke situatie van de milieubelastende activiteit. Dit is met name relevant bij de complexere bedrijfsvestigingen waar met de actualisatie van de energiebesparingsplicht ook de regels ter verduurzaming van het energiegebruik op van toepassing worden. Een vereiste daarbij is dat het stellen van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften niet kan leiden tot een versoepeling van de regels zoals opgenomen in artikel 5.15 van het Bal.

483 Op grond van artikel 8.9, eerste lid, onder d, in samenhang gelezen met artikel 8.10 van het Bkl moet hierbij rekening gehouden worden met BBT-conclusies. Voor een deel van de grote energiegebruikers is een onderzoek een eis in de vergunning vanwege eisen uit de Europese BBT Conclusies op basis van de Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (RIE).

Het opleggen van een onderzoek, zoals bedoeld in artikel 2.15, vijfde lid, van het Activiteitenbesluit, is niet meer expliciet benoemd in artikel 5.16 van het Bal. Dit blijft echter onderdeel van de mogelijkheden tot het stellen maatwerk. Het bevoegd gezag kan met een maatwerkvoorschrift een bedrijfsvestiging verplichten om onderzoek te verrichten naar mogelijke maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik. Het ligt voor de hand dat een dergelijk onderzoek niet opgelegd wordt aan milieubelastende activiteiten waarop artikel 5.15b van het Bal van toepassing is. Die activiteiten moeten immers al een dergelijk onderzoek uitvoeren. De ondergrens van een jaarlijks energiegebruik van meer dan 200.000 kWh elektriciteit of 75.000 m^3aardgas(equivalent) uit artikel 2.15, vijfde lid, van het Activiteitenbesluit is losgelaten. Dit is in lijn met de decentrale insteek van het stelsel van de Omgevingswet. Het decentrale bevoegd gezag kan zelf bepalen en onderbouwen of een onderzoek noodzakelijk is. Bijvoorbeeld wanneer aannemelijk is dat er veel mogelijk van toepassing zijnde maatregelen niet zijn uitgevoerd. Een onderzoek opleggen via bijvoorbeeld een maatwerkvoorschrift verschilt van het verplichte onderzoek voor zeer grote energiegebruikers, zoals opgenomen in artikel 5.15b van het Bal. Voor dit via maatwerk opgelegde onderzoek wordt een format beschikbaar gesteld (op de website van IPLO). Op deze manier wordt tegemoet gekomen aan het verzoek van het bedrijfsleven en bevoegd gezag om meer duidelijkheid te geven over de eisen die aan een onderzoek naar de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik kunnen worden gesteld.

Met ruimere mogelijkheden tot het toepassen van maatwerk wordt het voor het bevoegd gezag ook mogelijk om via een maatwerkregel in een specifiek gebied verdergaande eisen te stellen aan het verduurzamen van het energiegebruik zoals bedoeld in artikel 5.15 van het Bal. Ook hier is de ondergrens dat het maatwerk niet kan leiden tot een versoepeling van de regels zoals opgenomen in artikel 5.15 van het Bal.

Ook wordt in artikel 5.16, tweede lid, expliciet gesteld dat het bevoegd gezag met een maatwerkvoorschrift een gefaseerde uitvoering van de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik kan toestaan. Dit kan bijvoorbeeld op basis van het uitvoeringsplan dat onderdeel is van het onderzoek bedoeld in artikel 5.15b van het Bal of de rapportage bedoeld in artikel 5.15a van het Bal. Zoals uit artikel 5.16, eerste lid, van het Bal blijkt, is het ook in dit geval niet de bedoeling dat met een gefaseerde uitvoering de plicht uit artikel 5.15 van het Bal wordt versoepeld.

6 Overwogen wijzigingen

Omdat de energiebesparingsplicht een onderdeel is van een breder pakket aan stimulerende en ondersteunende beleidsinstrumenten die al bestaan of in ontwikkeling zijn naar aanleiding van het Klimaatakkoord en Europese regelgeving, is gekozen voor de actualisatie van de energiebesparingsplicht en niet overwogen om de energiebesparingsplicht te vervangen door stimulerende of ondersteunende beleidsinstrumenten.

Wel is overwogen om andere instrumenten dan de energiebesparingsplicht, bijvoorbeeld subsidies of het voortzetten van de energiebesparingsconvenanten, in te zetten om het besparingspotentieel van EU ETS-deelnemers te ontsluiten.[484] Gelet op het hoge potentieel aan energiebesparing en de klimaatopgave, is een eventuele beperkte toename van de administratieve lasten voor deze bedrijven gerechtvaardigd.

Er zijn in een vroeg stadium van de planvorming enkele manieren onderzocht om de energiebesparingsplicht anders vorm te geven of de terugverdientijd aan te passen, namelijk:

- Berekening terugverdientijd: een fictieve CO_2-prijs in de berekening, een langere terugverdientijd[485] en/of het meerekenen van subsidies[486]; – Verplichtingen los van de terugverdientijd: een percentage CO_2-reductie, een verplicht aandeel hernieuwbare energie voor activiteiten en/of het toepassen van BBT;
- Aanpassing doelgroep: een andere ondergrens voor de doelgroep, het uitzonderen van netto leveranciers van hernieuwbaar geproduceerde energie op eigen locatie;
- Vaststelling maatregelen: verplichte in plaats van erkende maatregelen en/of een verplicht energiebesparingsonderzoek wanneer een bedrijf kiest voor het volgen van de EML maar dit niet (volledig) doet.

484 Kamerstuk 30 196, nr. 766.
485 Zie ook antwoord op de Motie Van der Lee (Kamerstuk 35 500 XIII, nr. 36) in de Kamerbrief «De verbreding en verbetering van de energiebesparingsplicht» (Kamerstuk 30 196, nr. 738).
486 Zie het antwoord op vragen van het lid Van der Lee aan de minister van Economische Zaken en Klimaat over het vaststellen van erkende maatregelen (Kamerstuk Aanhangsel van de Handelingen 1902, 2020Z22696, 5 maart 2021).

Het bleek dat de overwogen wijzigingen niet het beoogde doel zouden realiseren, de regel complexer en minder uitvoerbaar zouden maken, de regeldruk zouden vergroten en/of niet in de systematiek van het stelsel van de Omgevingswet pasten. Vertegenwoordigers van bedrijfsleven en bevoegd gezag hebben bovendien aangegeven dat de huidige systematiek de voorkeur geniet; deze werkt over het algemeen goed, is bekend en vertrouwd en door de introductie van de EML goed uitvoerbaar en handhaafbaar. Wel komt er een toelichting op de terminologie en het gebruik van de EML in de ministeriële regeling en voorlichting over het gebruik van de EML voor bedrijven en instellingen.

Daarnaast zijn in de brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer van 10 december 2020[487] twee wijzigingen aangekondigd die bij nader inzien niet met de actualisatie van de energiebesparingsplicht worden doorgevoerd. Het gaat hierbij om het invulling geven aan de informatieplicht door gebruik te maken van keurmerken en certificaten en de verplichting tot doelmatig beheer en onderhoud. Dit wordt hieronder kort toegelicht.

6.1 Keurmerken en certificaten

Het invulling geven aan de informatieplicht door gebruik te maken van keurmerken en certificaten leek in eerste instantie een goede aanvulling op de regels in het Bal en Bbl en werd ook bepleit door vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en het bevoegd gezag. Ook in reacties naar aanleiding van de internetconsultatie is de wens geuit om het gebruik van keurmerken mogelijk te maken. In overleg met vertegenwoordigers van het bevoegd gezag en het bedrijfsleven is echter besloten om geen mogelijkheid tot het geven van invulling aan de informatieplicht door middel van een keurmerk of certificaat op te nemen. Ten eerste moeten bestaande keurmerken zich aanpassen aan de systematiek van de geactualiseerde energiebesparingsplicht om in aanmerking te komen als alternatieve manier om invulling te geven aan de informatieplicht. Daar komt bij dat de periodieke actualisatie van de EML ertoe zou leiden dat keurmerken de eisen ook periodiek aan zouden moeten passen en de deelnemende bedrijven vervolgens opnieuw zouden moeten controleren en vervolgens certificeren. Dit leidt tot hogere lasten voor zowel de uitvoering van keurmerken en het bedrijfsleven. Wel is besloten dat het Rijk verkent welke keurmerken relevant kunnen zijn voor de geactualiseerde energiebesparingsplicht. Dit heeft geleid tot een koppeling tussen enkele keurmerken, milieubeheer- en energiebeheersystemen met onderdelen van het onderzoek. Daarnaast zijn bedrijven met een keurmerk dat over verduurzaming van energiegebruik gaat, minder tijd kwijt aan het invullen van de informatieplicht, omdat zij met hun rapportage voor een keurmerk al een gedeeltelijk of geheel overzicht hebben over de genomen en mogelijke maatregelen. De minister voor Klimaat en Energie wijst geen keurmerken aan die invulling geven aan de informatieplicht.

Een groot deel van de bedrijven die verplicht een onderzoek moeten uitvoeren naar maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, moet ook een energie-audit uitvoeren op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie. Bij het bepalen van de gegevens en bescheiden die in het kader van het onderzoek van artikel 5.15b van het Bal moeten worden verstrekt, is daarom zoveel mogelijk aangesloten bij de begrippen en de systematiek van de energie-audit. In de Regeling energie-audit zijn energie- en milieubeheersystemen en keurmerken aangewezen, waarmee invulling kan worden gegeven aan de verplichting tot het uitvoeren van een energie-audit. Met een aantal van de Regeling energie-audit aangewezen energie- en milieubeheersystemen en keurmerken kan ook invulling worden gegeven aan een deel van de rapportage van het verplichte onderzoek. Dit wordt in de Omgevingsregeling verder uitgewerkt.

6.2 Doelmatig beheer en onderhoud

487 Kamerstuk 30 196, nr. 738.

De verplichting tot het uitvoeren van doelmatig beheer en onderhoud bleek moeilijk handhaafbaar aan de hand van de energiebesparingsregels zoals deze eerder waren opgenomen in het Activiteitenbesluit. Met het Besluit van 3 april 2023 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht[488] (hierna: wijzigingsbesluit Activiteitenbesluit) is daarom een elfde lid aan artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit toegevoegd, ter verduidelijking van deze verplichting. In de regelgeving van het Bal is dit probleem opgelost, doordat deze verplichting via de specifieke zorgplicht in het Bal is opgenomen (zie ook Verhouding tot hoger en overig recht paragraaf 7.1.1). Onder de specifieke zorgplicht valt het handelen of nalaten dat vanzelfsprekend is als je de activiteit verricht. Hiermee wordt gedoeld op de zogenaamde «Good housekeeping»maatregelen, bijvoorbeeld het goed aanleggen, inspecteren, en onderhouden van voorzieningen en het onderhouden, repareren en schoonmaken van filters, apparaten en installaties zodat de goede werking ervan is gegarandeerd. Hieronder vallen ook de maatregelen omtrent het Doelmatig Beheer en Onderhoud, ook wel DBO-maatregelen genoemd.[489] De concrete uitwerking van de DBO-maatregelen wordt opgenomen in de EML.

7 Verhouding tot hoger en overig recht

7.1 Verhouding tot het stelsel van de Omgevingswet

Het Bal, dat door dit besluit gewijzigd wordt, is onderdeel van het stelsel van de Omgevingswet. Andere onderdelen van het stelsel zijn onder andere het Bbl en de Omgevingsregeling. Hieronder is beschreven hoe dit besluit zich verhoudt tot andere regels in het Bal en de andere onderdelen van het stelsel van de Omgevingswet.

7.1.1 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Het Bal bevat onder andere regels over milieubelastende activiteiten (artikel 4.3, eerste lid, onder b, van de Omgevingswet). De milieubelastende activiteiten zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal en in de hoofdstukken 2, 4 en 5 van het Bal zijn hierover algemene rijksregels opgenomen. Zo ook de regels van dit wijzigingsbesluit over de verduurzaming van het energiegebruik, die zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van het Bal, om precies te zijn in afdeling 5.4 met de titel «Overige modules». Andere modules die in deze afdeling zijn opgenomen zien op bodembeschermende voorzieningen, zeer zorgwekkende stoffen, emissies in de lucht en geluid op industrieterreinen. Door middel van de in hoofdstuk 3 van het Bal per milieubelastende activiteit opgenomen artikelen die ook wel «richtingaanwijzers» worden genoemd, wordt duidelijk gemaakt welke inhoudelijke regels van hoofdstuk 4 en 5 van het Bal op de milieubelastende activiteit van toepassing zijn. Op deze manier kunnen voor de milieubelastende activiteit ook de algemene regels met betrekking tot de verduurzaming van het energiegebruik, opgenomen in afdeling 5.4.1, worden aangezet.

<u>Specifieke zorgplicht</u>

Naast deze algemene regels ten aanzien van de verduurzaming van het energiegebruik die in paragraaf 5.4.1 zijn opgenomen, geldt op grond van artikel 2.11 van het Bal voor bijna alle in het Bal opgenomen activiteiten de specifieke zorgplicht. De verplichtingen die volgen uit de specifieke zorgplicht gelden naast de algemene regels[490]. De specifieke zorgplicht is gekoppeld aan artikel 2.2 van het Bal. In dit artikel zijn de specifieke oogmerken opgenomen waarop de regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Bal zien. Artikel 2.2, eerste lid, onder c, onderdeel 3, noemt daarbij, binnen het oogmerk het beschermen van het milieu, ook het doelmatig gebruik van energie en grondstoffen.

488 Stb. 2023, 111.
489 Stb. 2018, 239.
490 Dit in tegenstelling tot de zorgplicht zoals deze gold op grond van artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer, waarbij de zorgplicht slechts aan de orde kwam in de gevallen waarin een bepaalde paragraaf van het Activiteitenbesluit milieubeheer een bepaald milieuaspect niet of niet voldoende regelde.

Artikel 2.11 bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt degene die de milieubelastende activiteit verricht verplicht om zorg te dragen voor bepaalde milieubelangen (eerste lid). In het tweede deel van de specifieke zorgplicht wordt de zorgplicht nader uitgewerkt (tweede en derde lid). Deze artikelleden zijn bedoeld om de zorgplicht te concretiseren voor degene die de activiteit verricht, maar er is hier geen sprake van een uitputtende concretisering. In artikel 2.11, tweede lid, onderdeel c, van het Bal is opgenomen dat voor milieubelastende activiteiten de specifieke zorgplicht in ieder geval inhoudt dat de best beschikbare technieken worden toegepast. Daarnaast vallen onder de zorgplicht ook de zogenaamde «Good housekeeping»-maatregelen en de eerder genoemde DBO-maatregelen[491].

7.1.2 Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)

Het is mogelijk dat degene die aan het Bal moet voldoen, ook valt onder de regels van het Bbl. Dit is het geval wanneer een persoon of organisatie eigenaar is van het gebouw (of anderzijds bevoegd is tot het treffen van maatregelen aan het gebouw) en daarnaast milieubelastende activiteiten verricht in dat gebouw of op de locatie van het gebouw. Sommige maatregelen zullen in dat geval overlappen en hoeven zodoende maar één keer getroffen te worden.

In overige situaties zullen de eigenaar van het gebouw en de verrichter van de milieubelastende activiteit verschillende rechtspersonen zijn. Dit betekent dat beiden afzonderlijk moeten bepalen of de verplichting tot het treffen van de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik op hen van toepassing is. Als dat voor beiden zo is, kan het zijn dat bepaalde maatregelen slechts één keer getroffen kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan maatregelen aan een stookinstallatie die zowel gebruikt wordt voor gebouwverwarming als voor de activiteit die in het gebouw plaatsvindt. Als deze situatie zich voordoet, is van belang dat het onderscheid tussen Bal en Bbl wordt gemaakt door het doel van de installatie waaraan de maatregel getroffen wordt: als de installatie voornamelijk gebruikt wordt voor het gebouw, dan geldt de Bbl-maatregel, en andersom geldt de Bal-maatregel als de installatie voornamelijk is bedoeld voor de activiteit in of om het gebouw.

7.1.3 Omgevingsregeling

Aan de plicht tot het treffen van alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van vijf jaar of minder, kan worden voldaan door het treffen van de maatregelen die zijn opgenomen in de desbetreffende bijlage bij de Omgevingsregeling.

In de Omgevingsregeling worden daarnaast ook regels gesteld over de terugverdientijdmethodiek, de vereisten aan het verplichte onderzoek naar maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik, de CO_2-emissiefactoren en de aardgasequivalenten. De eerste regel is van belang voor degene die de milieubelastende activiteit verricht en die ervoor kiest om niet de erkende maatregelen te treffen of waarvoor de erkende maatregelen niet geschikt zijn, maar zelf te bepalen welke procesmaatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik zich binnen ten hoogste vijf jaar terugverdienen en de emissie van kooldioxide reduceren en dus getroffen dienen te worden. De kooldioxideemissiefactoren zijn relevant om te bepalen of een maatregel leidt tot de reductie van kooldioxide. Aardgas(equivalenten) zijn van belang voor het bepalen van het jaarlijkse energiegebruik van een milieubelastende activiteit en daarmee aan welke verplichtingen de activiteit moet voldoen. Daarnaast zijn als bijlage bij de Omgevingsregeling een lijst met erkende maatregelen en een bijlage met de terugverdientijdmethodiek opgenomen die specifiek gericht zijn op – kortgezegd – de glastuinbouwsector.

7.2 Verhouding tot het Unierecht

Voor dit wijzigingsbesluit is het Unierecht omtrent de verduurzaming van energiegebruik relevant, met name de Richtlijn hernieuwbare energie (Renewable Energy Directive, hierna: RED[492]) en de Richtlijn energieefficiëntie (Energy Efficiency Directive, hierna: EED[493]). Op 14 juli 2021 heeft de Europese Commissie de voorstellen van het Fit-for-55-pakket gepresenteerd[494] met aanpassingen van deze richtlijnen. Ook in het REPowerEU-pakket wordt extra ingezet op energiebesparing.

491 Stb. 2018, 239. De concrete uitwerking van de DBO-maatregelen is opgenomen in de EML zoals opgenomen in de Omgevingsregeling.
492 Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.
493 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG.
494 COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS «Fit for 55»: delivering the EU's 2030 Climate Target on the way to climate neutrality COM/2021/550 final.

7.2.1 Richtlijn hernieuwbare energie (RED)

De RED stelt een doelstelling voor het toepassen van hernieuwbare energie waar Nederland aan moet voldoen. Zodra het produceren van hernieuwbare energie op de eigen locatie een terugverdientijd van vijf jaar of minder heeft, zal de geactualiseerde energiebesparingsplicht bijdragen aan de doelstelling van de RED.

7.2.2 Richtlijn energie-efficiëntie (EED)

Grote ondernemingen zijn verplicht om een energie-audit op te stellen conform de EED. De energie-audit is een onderzoek naar het energiegebruik binnen een onderneming en de mogelijkheden om verdergaande energiebesparende maatregelen te treffen. De energie-audit maakt bedrijven en instellingen bewust van hun energiegebruik én van de mogelijkheden om energie te besparen en te verduurzamen. De verplichting voor de energie-audit is geïmplementeerd in artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie. De inhoudelijke vereisten waaraan de het verslag van de energie-audit moet voldoen zijn opgenomen in het Besluit energie-audit. Tot slot zijn de keurmerken en energiebeheersystemen waarmee invulling kan worden gegeven aan de verplichting tot het ondergaan van een energie-audit opgenomen in de Regeling energie-audit. De meeste bedrijven die een verplicht onderzoek moeten doen naar maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik moeten ook een energie-audit doen. Vrijstelling van het verplichte onderzoek op basis van de energie-audit is echter onwenselijk, omdat de energie-audit geen uitvoeringsplan omvat en er geen methode is vastgelegd voor het bepalen van terugverdientijd. Er is een sjabloon voor de rapportage opgesteld waarmee bedrijven zo efficiënt mogelijk aan zowel de onderzoeksplicht als de verplichting tot het uitvoeren van een energie-audit kunnen voldoen.

In het Fit-for-55-pakket heeft de Europese Commissie onder andere het voorstel gedaan om de verplichting tot het ondergaan van een energieaudit niet langer op te hangen aan de omvang van de onderneming, maar aan het energiegebruik van de onderneming. De implementatie van het vastgestelde pakket kan gevolgen hebben voor de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik en de energie-audit.

7.2.3 Ecodesign-richtlijn

Richtlijn 2009/125/EG van het Europees parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten ofwel de Ecodesign-richtlijn bevat voorschriften voor de energie-efficiëntie van een groot aantal producten. Producenten mogen die producten alleen op de Europese markt aanbieden als ze aan de deze richtlijn voldoen. De eisen worden in de tijd aangescherpt, zodat gaandeweg niet-efficiënte producten van de markt verdwijnen. Er zijn eisen opgenomen voor bijvoorbeeld lampen, koelmeubels, motoren, ventilatoren, pompen en verwarmingstoestellen. Bij vervanging zal dus «altijd» een apparaat worden toegepast dat voldoet aan de dan geldende eisen. Dat door de energiebesparingsplicht strengere eisen opgelegd worden bij vervangingsmomenten dan door Ecodesign zal daardoor naar verwachting vrijwel niet voorkomen.

7.2.4 Verhouding tot het eigendomsrecht

De geactualiseerde energiebesparingsplicht kan een inmenging vormen in het eigendomsrecht. Degene die een milieubelastende activiteit verricht die onder de plicht valt is via de geactualiseerde energiebesparingsplicht immers vanaf de inwerkingtreding van onderhavig besluit gehouden om een deel van het vermogen te besteden aan het treffen van maatregelen gericht op de verduurzaming van het energiegebruik. Het voorgaande geldt alleen wanneer deze maatregelen zich in vijf jaar terugverdienen. Deze inmenging is gerechtvaardigd omdat een algemeen belang wordt gediend, namelijk energiebesparing, CO_2-reductie en het in zijn algemeenheid behalen van de klimaatdoelen en nakomen van de afspraken die gemaakt zijn in het Klimaatakkoord. Aangezien is voorzien in uitzonderingen en een clausule omtrent de terugverdientermijn is de normering proportioneel. Nu de te nemen maatregelen zich binnen vijf jaar terugverdienen, leveren de maatregelen vanaf dat moment ook voordeel op.

8 Gevolgen door wijzigingen actualisatie energiebesparingsplicht (Bal en Bbl)

Hieronder zijn de gevolgen van de wijzigingen toegelicht. Dit zijn achtereenvolgens de uitbreiding naar het produceren van hernieuwbare energie en de overstap naar een andere energiedrager met als resultaat een lagere emissie van kooldioxide, de wijzigingen van de doelgroep onder de energiebesparings- en informatieplicht en de introductie van de onderzoeksplicht. De administratieve lasten zijn berekend op basis van onderzoek uitgevoerd door Sira Consulting B.V.[495] Een precieze verdeling van de effecten en kosten tussen gebouwgebonden en activiteitgebonden maatregelen is niet te geven. Daarom worden de effecten en kosten voor actualisatie van de energiebesparingsplicht voor activiteiten (zoals geregeld in artikel 5.15 van het Bal) *en* de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor gebouwen (zoals geregeld in artikel 3.84 van het Bbl) samengenomen. De effecten en kosten die betrekking hebben op het introduceren van de onderzoeksplicht van artikel 5.15b van het Bal zien enkel op de actualisatie van de energiebesparingsplicht voor activiteiten nu dit verplichte onderzoek niet wordt opgenomen in de regelgeving van het Bbl.

8.1 Verplichting tot het nemen van maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie en overstap andere energiedrager

Met de actualisatie van de energiebesparingsplicht vallen ook maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie en overstap naar een andere energiedrager onder de verplichting. De bestaande doelgroep van circa 100.000 bedrijven zal kennis moeten nemen van deze wijziging. SIRA geeft aan dat de kennisnamekosten voor de actualisatie energiebesparingsplicht in het Bal en Bbl € 13,50 per bedrijf zijn (berekend uit 15 minuten kennisnamekosten tegen een uurtarief van € 54,00). Voor de bestaande doelgroep gaat dit dan in totaal om € 1.350.000,– (100.000 bedrijven x € 13,50).

De investeringskosten voor bedrijven als gevolg van deze uitbreiding verschillen per bedrijf en zijn moeilijk te kwantificeren. Te meer omdat maatregelen voor het produceren van duurzame energie momenteel in beperkte mate onder de vijf jaar terugverdientijd vallen en onder de bestaande energiebesparingsplicht ook in bepaalde gevallen al maatregelen getroffen moesten worden die een overstap naar een andere energiedrager inhielden. Naar verwachting zijn de extra investeringslasten ten opzichte van de bestaande verplichting, zeker op de korte termijn, beperkt. Omdat de rapportage over deze maatregelen meeloopt in de bestaande informatieplicht, wordt hier geen extra lastendruk voor berekend. De administratieve lasten en investeringskosten voor de doelgroep die voor het eerst onder de energiebesparingsplicht wordt gebracht, wordt hieronder uiteengezet. Omdat zij voor het eerst met deze verplichting te maken krijgen, wordt hier geen onderscheid gemaakt tussen energiebesparende en andere maatregelen.

8.2 Overige wijzigingen bestaande doelgroep

Naast de bovenstaande wijziging, krijgt de bestaande doelgroep opnieuw te maken met een informatieplicht en een geactualiseerde lijst van maatregelen. De terugkerende lasten hiervan zijn bij de introductie van de informatieplicht in kaart gebracht. Met de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet verandert de grondslag van de bestaande plicht. Zo worden gebouwgebonden- en procesmaatregelen in verschillende AmvB's geregeld. Het kennisnemen van het stelsel van de Omgevingswet voert verder dan alleen de energiebesparingsplicht en valt buiten de scope van dit wijzigingsbesluit. Het inwerkingtreden van stelsel van de Omgevingswet leidt niet tot een verandering in de lasten die voortkomen uit de regelgeving over de energiebesparingsplicht. Naar aanleiding van de reacties die volgden uit de internetconsultatie is ervoor gekozen om een aantal activiteiten die niet waren aangewezen in de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal alsnog onder de rijksregels ter verduurzaming van het energiegebruik te brengen. Dit met de invoering van een afdeling 3.2.0 van het Bal zoals beschreven in paragraaf 4.2 van deze nota van toelichting. Omdat deze bedrijven voor het gebouwdeel deze verplichting al hadden op grond van het Activiteitenbesluit, heeft dit verder geen negatieve gevolgen voor de regeldruk zoals hier beschreven. Wel verschuift een zeer beperkt deel van de administratieve lasten van de huurder naar de verhuurder, die deze rapportage toch al moest doen op grond van de regelgeving in het Bbl.

8.3 Wijzigingen doelgroep

495 Sira Consulting B.V. 2021. «Regeldruktoets geactualiseerde energiebesparingsplicht».

Als gevolg van de actualisatie van de energiebesparingsplicht wordt een aantal vergunningplichtige activiteiten onder de algemene regel gebracht en worden EU ETS-deelnemers en glastuinbouwbedrijven die vallen onder het CO_2-sectorsysteem niet langer uitgezonderd. Een deel van deze vergunningplichtige bedrijven heeft al energiebesparingsvoorschriften in de vergunning staan op basis van de energiebesparingsplicht. Voor deze bedrijven verandert in feite niets ten aanzien van de regeldruk. Hoeveel bedrijfsvestigingen dit precies zijn is onbekend. Op basis van een schatting van omgevingsdiensten zijn ongeveer 15.000 vergunningplichtige bedrijven waarop paragraaf 5.4.1 Bal van toepassing wordt, inclusief EU ETS-deelnemers. De totale kennisnamekosten voor 15.000 bedrijven en instellingen bedraagt éénmalig € 202.500,–.

8.3.1 Lasten geactualiseerde energiebesparingsplicht

De geactualiseerde energiebesparingsplicht levert (terugverdienbare) investeringskosten op. Hoeveel nieuwe maatregelen de bedrijven uit de nieuwe doelgroep moeten nemen, hangt onder andere af van welke maatregelen er mogelijk zijn en hoeveel van deze maatregelen bedrijven al uit eigen beweging hebben genomen. Per bedrijf kunnen de investeringskosten dus verschillen. Op basis van een inschatting van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) wordt uitgegaan van € 10.000,– tot 11.000,– aan investeringskosten per bedrijf voor de eerste vier jaar, dus € 2.500,– tot € 2.750,– per jaar.

De geactualiseerde energiebesparings- en rapportageverplichting zijn nieuw voor naar schatting 15.000 bedrijfsvestigingen met vergunningplicht of EU ETS-deelname. Het IPO en de VNG schatten dat bij ongeveer een kwart van deze groep (circa 3.750 bedrijven) al energiebesparingsregels in de vergunning zijn opgenomen op een vergelijkbare manier als de energiebesparingsplicht of strenger.[496] Er zijn dus ongeveer 11.250 bedrijven en instellingen waarvoor deze plicht nieuw is. De investeringskosten bedragen dan in totaal € 28.125.000,– tot € 30.937.500,– per jaar.

Ook zijn de geactualiseerde energiebesparings- en rapportageverplichting nieuw voor de glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO_2-sectorsysteem. De verwachting is dat een groot deel van de kaslocaties onder de geactualiseerde energiebesparingsplicht kunnen gaan vallen. RVO heeft aangegeven dat volgens de gegevens van de Landbouwtelling 2021 er tenminste 4.633 kaslocaties zijn. Van deze kaslocaties waren er volgens de cijfers van het CBS in 2020 ongeveer 2.030 locaties[497] met een dusdanig energiegebruik dat ertoe zal leiden dat voor deze milieubelastende activiteitenwaarschijnlijk de onderzoeksplicht van toepassing zal zijn. De investeringskosten voor deze 4.633 locaties bedragen dan in totaal € 11.582.500,– tot € 12.740.750,– per jaar. De lasten kunnen lager liggen, omdat mogelijk al energiebesparende maatregelen door de sector zijn uitgevoerd, vanwege de deelname aan het CO_2-sectorsysteem. Bovendien is de glastuinbouw een energie-intensieve sector waardoor er in verhouding tot andere sectoren relatief veel aandacht voor energiebesparingsmogelijkheden zou kunnen zijn. Gezien de diversiteit van de glastuinbouwsector, ontwikkelingen in de glastuinbouw, de huidige energieprijzen en de al bestaande energiebesparingsinstrumenten is de broeikasgasemissiereductie van de energiebesparingsplicht niet te bepalen.

8.3.2 Lasten informatieplicht

496 Op basis van een recente peiling schat de VNG dat bij een kwart van de milieuvergunningplichtige bedrijven handhaafbare voorschriften voor energiebesparing zijn opgenomen. Dit percentage is gevalideerd in een werkgroep van omgevingsdiensten. Dit betekent dat er bij deze bedrijven een vierjaarlijkse cyclus is waarbij bedrijven hun energiegebruik toetsen, beoordelen welke energiebesparende maatregelen genomen kunnen worden en bevoegd gezag kan handhaven op de uitvoering hiervan. Daarnaast hadden ongeveer 4.000 bedrijfsvestigingen t/m 2020 vrijstelling van de informatieplicht op basis van hun Energie Efficiëntie Plan (EEP) in het kader van de energiebesparingsconvenanten MJA3 en MEE. Na afronding van de convenanten zijn er geen EEP meer en moeten deze bedrijven de informatieplicht invullen. Dit is geen gevolg van de actualisatie en bovendien geen lastenverzwaring, want het opstellen van het uitvoeringsplan was een zwaardere of vergelijkbare last in vergelijking met het invullen van de informatieplicht. Een groot deel van deze bedrijven is overigens vergunningplichtig en/of EU ETS-deelnemer.

497 StatLine - Aardgas- en elektriciteitslevering aan bedrijven; verbruiksklasse, SBI 2008 (cbs.nl).

Naast de energiebesparingsplicht krijgen bedrijven uit deze nieuwe doelgroep óf een informatieplicht voor zowel gebouw- als procesmaatregelen, óf een informatieplicht voor gebouw en een onderzoeksplicht voor procesmaatregelen. Een rapportageverplichting is nieuw voor naar schatting 15.000 bedrijfsvestigingen met vergunningplicht of EU ETS-deelname, behalve voor ongeveer 3.750 bedrijven die nu al vergelijkbare of strengere eisen voor energiebesparing in de vergunning hebben staan. De groep vergunningplichtige bedrijven die geen ervaring hebben met vergelijkbare of strengere eisen voor (rapportage over) energiebesparing en die geen onderzoeksplicht hebben, omvat daarom circa 11.250 bedrijfsvestigingen. Zij rapporteren voor het eerst via de informatieplicht over hun gebouw- en in de meeste gevallen over hun procesmaatregelen. De kosten voor het invullen van de informatieplicht zijn berekend inclusief het achterhalen welke maatregelen moeten worden genomen en welke daarvan reeds zijn genomen. Dit is afhankelijk van de uitgangssituatie van het bedrijf, het gebruik van de EML of niet en andere keuzes. De kosten zijn € 204,– tot € 400,– per rapportage per bedrijfsvestiging of € 51,– tot € 100,– per jaar per bedrijf of instelling. In het onderstaande tekstkader wordt de onderbouwing van deze kosten verder toegelicht.

Rapporteren via de informatieplicht over gebouw- en procesmaatregelen
De EML is per 1 juli 2023 geactualiseerd en zal door een groter deel van de doelgroep gebruikt kunnen worden. Naar verwachting zullen vrijwel alle bedrijven uit de nieuwe doelgroep die via de informatieplicht moeten rapporteren over hun gebouw- en procesmaatregelen, hier invulling aan geven door het aanvinken van de van toepassing zijnde erkende maatregelen. Een beperkt aantal bedrijfsvestigingen zal geen gebruik willen maken van de EML voor de rapportage. Vanwege het uitputtende karakter van de EML gaat dit naar verwachting om een zeer laag percentage van de bedrijfsvestigingen en is dit verder niet gekwantificeerd.

Wanneer het bedrijf of de instelling niet in kaart heeft gebracht welke maatregelen het reeds genomen heeft en welke het nog zou moeten nemen om aan de regelgeving te voldoen, zal het bedrijf of de instelling enig onderzoek moeten doen naar het eigen bedrijfsproces om te kunnen nagaan of alle maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder zijn uitgevoerd. Dit zal soms intern gedaan kunnen worden door de verantwoordelijke beheerder en in sommige gevallen door een externe energieadviseur. De tijdsbesteding per bedrijf of instelling varieert dus.

Om een indruk te krijgen van het aantal uur dat een organisatie kwijt zal zijn aan het invullen van de informatieplicht per vestiging, is een aantal consultants die zich bezighouden met energiebesparing bij bedrijven bevraagd toen de informatieplicht werd ingevoerd.1 Zij gaven aan dat een ondernemer zijn energiegebruik zal moeten opzoeken en de EML moet raadplegen. Het invullen van de informatieplicht zelf zal beperkt tijd kosten. Geschat wordt dat het hele proces vier tot acht uur kost. Gemiddeld waarschijnlijk zes uur. Zes maal het tarief voor technici en ander middelbaar opgeleid personeel, inclusief opslagen voor werkgeverslasten en overhead (€ 34,–) is € 204,–.2 De informatieplicht geldt één keer per vier jaar, dus per jaar is dit € 51,–. Indien een bedrijf of instelling een externe consultant inhuurt om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen kan aangenomen worden dat het sneller gaat (vier uur, inclusief reistijd), maar ook duurder is (het uurtarief van een externe expert varieert en hier wordt uitgegaan van € 100,–). € 400,– per informatieplicht is € 100,– per jaar.

Een niet kwantificeerbaar beperkt deel van deze organisaties zullen reeds onder de audit-plicht van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handeling energie-efficiëntie vallen. Een onderdeel van deze audit is het in kaart brengen van alle kosteneffectieve maatregelen. Wanneer alle kosteneffectieve maatregelen in kaart zijn gebracht is het eenvoudig om te bepalen of deze een terugverdientijd van vijf jaar of minder hebben. Logischerwijs zijn de toepasselijke erkende maatregelen of vergelijkbare maatregelen onderdeel van deze analyse. De audit kan een onderbouwing leveren voor het eventueel afwijken van de EML-systematiek. De extra lasten van de informatieplicht zijn voor deze groep dus beperkter. Dit is verder niet gekwantificeerd.

Met circa 11.250 bedrijven en instellingen die de EML gebruiken en een bandbreedte van € 51,– tot € 100,– per jaar, kost dit dus maximaal circa € 573.750,– wanneer alle bedrijven dit intern zouden doen en maximaal circa € 1.125.000,– per jaar wanneer alle bedrijven en instellingen dit zouden uitbesteden.

Tweede ronde informatieplicht
De eerste keer dat deze nieuwe doelgroep aan deze vierjaarlijkse informatieplicht moet voldoen, vergt dit een grotere tijdsinvestering. De tweede keer is immers alleen een update van de eerder verstrekte gegevens nodig. Aangenomen wordt dat dit minstens een kwart minder tijd kost. Dit betekent circa € 430.313,– voor de groep bedrijven en instellingen die zelf de EML-systematiek toepassen of circa € 843.750,– wanneer dit door een externe consultant wordt gedaan.

1 Staatsblad 2019, 167
2 Sevat, Peter en Edwin Streefkerk, Handboek Meting Regeldrukkosten, EZK, 2018, blz. 33.

Er zijn naar schatting 600–1.300 bedrijfsvestigingen met vergunningplicht, van de hierboven genoemde 11.250 vergunningplichtige bedrijfsvestigingen waarvoor de energiebesparingsplicht nieuw is, die door deze actualisatie van de energiebesparingsplicht een onderzoeksplicht krijgen.[498] Deze bedrijfsvestigingen hebben alleen een informatieplicht voor gebouwmaatregelen en dus een onderzoeksplicht voor de procesmaatregelen. De lasten voor het onderzoek worden hieronder uiteengezet. De lastendruk voor de informatieplicht is hierboven bepaald. Er is hierbij geen rekening gehouden met een verminderde lastendruk doordat er door deze bedrijven alleen gerapporteerd wordt over de gebouwmaatregelen.

498 Bedrijven die een informatieplicht hebben onder het Activiteitenbesluit milieubeheer, hebben geen vergunningplicht. Er zijn tot 2021 ca. 2.300 rapportages in de informatieplicht ingediend door grote energiegebruikers. Hiervan hebben er minimaal 1.700 activiteiten die onder het Bal

Voor de glastuinbouw zijn er naar schatting 2.603 locaties die de genomen maatregelen moeten rapporteren vanwege de informatieplicht. Naar schatting bedragen de lasten voor deze groep de eerste keer € 531.012,– tot € 1.041.200,– per jaar. De eerste keer dat deze nieuwe doelgroep aan deze vierjaarlijkse informatieplicht moet voldoen, vergt dit immers een grotere tijdsinvestering. Voor de tweede rapportage is slechts een update van de eerder verstrekte gegevens nodig. Aangenomen wordt dat dit minstens een kwart minder tijd kost. De lasten bedragen hiervoor € 398.259,– tot € 780.900,– per jaar.

8.3.3 Onderzoeksplicht voor zeer grote energiegebruikers en kosten

Activiteiten met een jaarlijks energiegebruik vanaf 10 miljoen kWh elektriciteit of 170.000 m^3 aardgas(equivalent) moeten een onderzoek naar verduurzaming van het energiegebruik indienen. Dit zijn naar schatting 2.300 tot 3.000 bedrijfsvestigingen.[499] Het gaat hierbij om bedrijfsvestigingen die of nu al onder de energiebesparings- en informatieplicht vallen of die door de uitbreiding van de doelgroep onder de verplichting komen. In beide gevallen is de onderzoeksplicht nieuw. De bedrijfsvestigingen uit de bestaande doelgroep hoeven niet langer meer te rapporteren over procesmaatregelen via de informatieplicht. Net als bij de nieuwe doelgroep, wordt ook bij de bestaande doelgroep geen rekening gehouden met de beperkte lastenverlichting die hierdoor ontstaat.

De meerderheid van deze groep die een onderzoeksplicht krijgt heeft al ervaring met het onderzoeken van energiebesparende maatregelen. Naar schatting driekwart (circa 1.700-2.250) activiteiten met onderzoeksplicht moet namelijk al een energie-audit indienen in het kader van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie. Daarnaast moet een deel een energie-audit of energiebesparingsonderzoek indienen op basis van de BBT Conclusies uit de RIE of de eisen in de vergunning in het kader van de energiebesparingsplicht. Deze bedrijven moeten dus al onderzoek doen naar energiebesparende maatregelen, waardoor de lasten van deze onderzoeksplicht beperkt worden. Voor de eisen van de onderzoeksplicht wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze bestaande eisen.[500]

Voor organisaties die geen energie-audit hoeven te doen in het kader van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie, RIE of geldende vergunning, worden de kosten per bedrijfsvestiging geschat op € 10.000,– voor het eerste onderzoek en daarna € 5.000,– per vierjaarlijks onderzoek, dus € 2.500,– voor de eerste vier jaar per jaar en daarna € 1.250,– per jaar. Dit is een totaal van € 1,5 tot € 1,9 miljoen per jaar voor de eerste vier jaar en daarna € 757.500,– tot € 940.000,– per jaar.

De kosten voor het onderzoek zijn berekend op basis van de bekende kosten voor een energie-audit bij grote vestigingen.[501] De eisen voor een isolatiescan en scan(s) voor aandrijfsystemen zijn in de energie-audit wel verplicht, maar dit is meer vormvrij dan in de beoogde eisen in de onderzoeksplicht en zijn dus niet altijd opgenomen in de energie-audit. Daarom worden hier extra kosten voor gerekend. Deze aanvullende kosten worden geschat op ongeveer € 5,3 miljoen tot € 6,3 miljoen Per jaar voor alle 2.300 tot 3.000 bedrijfsvestigingen. De opgetelde kosten voor het onderzoek inclusief de aanvullende kosten voor de isolatiescan en scan(s) voor aandrijfsystemen voor de eerste ronde komen daarmee in totaal op € 6,8 miljoen tot € 8,2 miljoen per jaar. Zie in het kader hieronder de toelichting op de aannames, schattingen en berekening van deze kosten

Het is belangrijk te melden dat SIRA per abuis uitgaat van € 18.000,– voor een onderzoek naar de verduurzaming van het energiegebruik per bedrijf per vier jaar. Dit is echter het hele bedrag voor een energie-audit. Deze audit gaat over alle vestigingen van een onderneming in plaats van één locatie en is inclusief het onderzoek naar de gebouwen en mobiliteit. De onderzoeksplicht ziet enkel op de activiteiten van één locatie.

vallen en dus een onderzoeksplicht hebben (dus geen decentrale sectoren of onder Bbl). Er zijn dus maximaal 2.300–3.000 minus 1.700 = 600–1.300 bedrijfsvestigingen die wel een vergunning hebben en een onderzoeksplicht onder het Bal.

499 Op basis van CBS cijfers over bedrijven en instellingen met bovenstaand energiegebruik per sector in relatie tot de activiteiten die zij uitvoeren, zijn er naar schatting 2.345 tot 2.960 milieubelastende activiteiten die een onderzoeksplicht krijgen. Dit is afgerond om de schijn van nauwkeurigheid te voorkomen.

500 NB: in het het Fit-for-55-pakket is een wijziging in de energie-audit opgenomen, waardoor alle bedrijven met een bepaald energiegebruik een onderzoek moeten doen (door middel van energiezorg of een audit). Het voorgestelde energiegebruik in de herziene versie van de EED is lager dan van de onderzoeksplicht. Wanneer deze wijziging van de EED is geïmplementeerd, zal worden overwogen om de grens op basis van energiegebruik gelijk te trekken.

501 Navraag bij een bureau met veel ervaring met energie-audits, geeft aan dat een audit voor een gemiddelde vestiging circa € 5.000 kost voor de externe consultant en € 2.000 aan uren binnen het bedrijf. De vereisten aan het onderzoek komen overeen met een aantal elementen die ook in een verplicht onderdeel zijn van het uitvoeren van een energie-audit. Bij een energie-audit worden mobiliteit en gebouwen ook onderzocht en dat hoeft niet bij het onderzoek in het kader van het Bal. Dit zal dus minder kosten, maar dit is lastig te kwantificeren. Daarom wordt aangenomen dat de kosten voor een energie-audit overeenkomen met een onderzoek om alle maatregelen voor de energiebesparingsplicht in kaart te brengen, inclusief het opstellen van een uitvoeringsplan.

Kosten onderzoeksplicht voor zeer grote energiegebruikers

Bedrijven zonder energie-audit in het kader van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie, RIE of geldende vergunning:
Ongeveer een kwart van de bedrijfsvestigingen met een onderzoeksplicht heeft geen verplichting tot het uitvoeren van een energie-audit. Navraag bij een bureau met veel ervaring met energie-audits, geeft aan dat een audit voor een gemiddelde vestiging ca. € 5.000 kost voor de externe consultant en € 2.000 aan uren binnen het bedrijf (€ 7.000). Voor een grote vestiging is dit naar schatting tussen € 7.500 en € 10.000,– en wordt hier uitgegaan van € 10.000 per vier jaar, dus € 2.500,– per jaar. Een tweede keer kan worden voortgebouwd op het eerste onderzoek en zal de helft van de inzet genoeg zijn (€ 1.250,– per jaar).
Voor 600 à 750 bedrijfsvestigingen is dit € 1,5 miljoen Tot € 1,9 miljoen per jaar voor de eerste vier jaar en daarna € 757.500,– tot € 940.000,– per jaar.

Isolatiescan en scan(s) aandrijfsystemen:
De bedrijven zijn in feite al verplicht deze zaken te onderzoeken met een energie-audit, maar dat is meer vormvrij. Aangenomen wordt dat de scans met een energie-audit minimaal een kwart minder kosten.
Isolatiescan
- Kosten voor een isolatiescan voor grote industriële bedrijven zijn circa € 8.250,–. Dit geldt naar schatting voor de helft van de doelgroep (van 2.300-3.000). 1.150-1.500 maal € 8.250,– is € 9.5 miljoen tot € 12,4 miljoen Per vier jaar.
- Voor de andere helft van de doelgroep is de aanname dat dit voor de helft van de prijs kan (€ 4.125,–). Dit geeft een subtotaal van € 4,75 miljoen tot € 6,2 miljoen Per vier jaar.
- Voor de hele doelgroep zijn de kosten voor de isolatiescan totaal € 14,25 miljoen tot € 18,6 miljoen Per vier jaar. Dat is € 3,6 miljoen tot € 4,6 miljoen Per jaar.

Scans van aandrijfsystemen
- Een scan kost gemiddeld € 3.000,–.
- Het aantal scans is naar schatting gemiddeld twee per bedrijf (een grote EU ETS-deelnemer heeft bijvoorbeeld vijf scans uitgevoerd in het kader van een pilot van RVO). Dus € 6.000,– per vier jaar en € 1.500 per jaar per bedrijf.
- Voor de hele doelgroep zijn de kosten voor de scans aandrijvingen totaal € 3,45 miljoen tot € 4,5 miljoen Per jaar.

De kosten voor beide scans samen zijn dan € 7 miljoen tot € 9,1 miljoen per jaar. Omdat er al minimaal een deel is gedaan in het kader van de energie-audit van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie, gaat hier een kwart van de kosten af en komen de totale extra kosten op € 5,3 miljoen tot € 6,3 miljoen per jaar in de eerste vier jaar. Omdat een tweede keer kan worden voortgebouwd op de eerdere scans zal dit minder kosten met zich meebrengen. Hoeveel minder is echter zo verschillend per individueel proces, dat experts hier geen uitspraak over willen doen.

Ook de verplichting tot het doen van een onderzoek naar alle maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met een terugverdientijd van vijf jaar is nieuw voor de glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO_2-sectorsysteem. De verwachting is dat er 2.030 kaslocaties zijn volgens de cijfers van het CBS in 2020[502] waarvoor waarschijnlijk de onderzoeksplicht gaat gelden. Voor de glastuinbouw wordt gerekend met een lager bedrag dan de hierboven genoemde € 10.000,– per vier jaar voor grote bedrijfsvestigingen. Het gaat bij kaslocaties immers niet om complexe industriële locaties. Daarom wordt een bedrag van € 5.000 per vier jaar gehanteerd. Daarmee komen de jaarlijkse totale lasten voor de eerste keer onderzoeksplicht voor glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO_2-sectorsysteem op € 2.537.500,–. Een tweede keer kan worden voortgebouwd op het eerste onderzoek en zullen de kosten lager zijn. De lasten kunnen lager liggen omdat er mogelijk al energiebesparende maatregelen door de sector zijn uitgevoerd, vanwege de deelname aan het CO_2-sectorsysteem. Bovendien is de glastuinbouw een energieintensieve sector waardoor er mogelijk relatief veel aandacht voor energiebesparingsmogelijkheden is.

9 Uitvoering

502 StatLine - Aardgas- en elektriciteitslevering aan bedrijven; verbruiksklasse, SBI 2008 (cbs.nl).

RVO voert het digitale loket voor de informatieplicht en onderzoeksplicht uit. RVO draagt zorg voor het beheer en doet een voorstel voor de actualisatie van de EML. De actualisatie van de energiebesparingsplicht heeft voor de uitvoering hiervan slechts beperkte gevolgen. Het gaat om een beperkte uitbreiding van de doelgroep. Deze uitbreiding van het aantal milieubelastende activiteiten waarop de geactualiseerde energiebesparingsplicht van toepassing is betreft bovendien bedrijven en instellingen die al veel ervaring hebben met het voldoen aan milieuwetgeving. Aan de eerdere ronde van de informatieplicht is, zonder grote problemen, door 60.000 bedrijfsvestingen voldaan. RVO voorziet geen risico's in de uitvoering van het digitale loket voor de informatieplicht en onderzoeksplicht.

RVO ziet wel een beperkt risico in het feit dat het verplichte onderzoek op bepaalde punten overlap heeft en tegelijkertijd op bepaalde punten afwijkt van de verplichting tot het uitvoeren van een energie-audit zoals opgenomen in artikel 18 van de Wet EU-handelingen energie-efficiëntie en de regels die voor het verslag zijn gesteld in het Besluit energie-audit. Ook verschilt het bevoegd gezag voor de beide plichten. Dit risico kan in de uitvoering op verschillende manieren worden beperkt. Ondernemingen wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid geboden om met één onderzoek aan de beide plichten te voldoen. Het gebruik van dezelfde methode voor de berekening van de terugverdientijd, die uit de Omgevingsregeling, is daarvoor wel zeer gewenst. RVO adviseert hierover in contact te treden met de Europese Commissie.

RVO heeft al ervaring met de combinatie van de energie-audit en een energiebesparingsonderzoek dat een omgevingsdienst in het kader van de omgevingsvergunning aan een bedrijf heeft opgelegd. Het onderzoek kan, aangevuld met de gegevens en elementen zoals opgenomen in de artikelen 2 en 3 van het Besluit energie-audit, ook gebruikt worden voor het voldoen aan de auditplicht. RVO beoordeelt hierbij de aspecten die zien op het verslag van de energie-audit, de gemeente, provincie of omgevingsdienst beoordeelt de vergunningsaspecten.

10 Toezicht en handhaving

De geactualiseerde energiebesparingsplicht is – net als andere regels in het Bal – opgenomen in het basistakenpakket. Dat betekent dat het bevoegd gezag, voor zover het gemeenten en provincies betreft, opdracht aan de omgevingsdiensten geeft voor de uitvoering van toezicht en handhaving. Omgevingsdiensten kunnen de rapportages van de informatieplicht en de onderzoeken uit het landelijke digitale systeem van RVO ophalen. Voor de informatieplicht wordt aan deze rapportage een rubriceringscode toegevoegd zodat duidelijk is hoeveel van de toepasselijke maatregelen van de EML zijn getroffen. Op basis hiervan kunnen omgevingsdiensten informatiegestuurd toezicht en handhaving vorm geven. In enkele gevallen zal het bevoegd gezag echter bij het Rijk liggen, zo is voor het aanleggen en het exploiteren van een mijnbouwwerk de minister van Economische Zaken en Klimaat bevoegd gezag, waarbij het Staatstoezicht op de Mijnen in deze gevallen toeziet op de naleving. Het Rijk stelt bij de invoering van de geactualiseerde energiebesparingsplicht gedurende twee jaar in totaal € 10 miljoen beschikbaar om op korte termijn capaciteit bij het bevoegd gezag op te bouwen en kennis op te doen met betrekking tot het toezicht en de handhaving bij EU ETS-deelnemers. Daarnaast stelt het Rijk € 46 miljoen beschikbaar verspreid over de jaren 2022 t/m 2026 voor de gehele doelgroep.[503] Vanaf 2027 is er € 14 miljoen per jaar beschikbaar. Hierbij is rekening gehouden met het uitbreiden van de doelgroep. Met het bevoegd gezag wordt overlegd over de meest kosteneffectieve manier om deze middelen in te zetten. Hierbij wordt met het bevoegd gezag overlegd over de wijze waarop landelijke uniformiteit in de handhaving en het verder ontwikkelen van specifieke kennis geborgd kan worden. Daarnaast is al € 9,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode 2022 tot en met 2023. Dit is bovenop de eerdere ondersteuning van twee maal € 5 miljoen in 2020 en 2021.

503 Stcrt. 2022, nr. 17828.

Volgens de VNG en het IPO is sprake van een lastenverlichting, omdat de geactualiseerde energiebesparingsplicht niet meer in vergunningen hoeft te worden geregeld. Het bevoegd gezag zal wel extra kosten moeten maken voor het toezicht op en de handhaving van de nieuwe onderzoeksplicht, de vergunningplichtige bedrijven waarbij nog geen energiebesparingsplicht in de vergunning stond en de EU ETS-deelnemers. Dit is niet exact te kwantificeren.[504] Het toezicht en de handhaving op de energiebesparingsplicht voor vergunningplichtige en EU ETS-deelnemers zal op dezelfde wijze worden ingericht als voor de andere doelgroepen. Omdat een deel van deze bedrijven vaak te maken heeft met complexe processen, vergt dit specialistische kennis bij het bevoegd gezag. Verwacht wordt dat de omgevingsdiensten deze kennis deels in huis hebben. Zij hebben immers al voor andere milieuwetgeving te maken met deze bedrijven. De VNG heeft in de reactie op de consultatie aangegeven dat er geen verandering in het takenpakket van gemeenten ontstaat door het opnieuw onder de rijksregel ter verduurzaming van het energiegebruik brengen van milieubelastende activiteiten die niet vallen onder de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal. Dit wijzigingsbesluit zal over twee jaar geëvalueerd worden.

11 Advies, consultatie, notificatie en voorhang

11.1 MKB-toets

De wijziging waarmee een aangescherpte energiebesparingsplicht voor EU ETS-deelnemers wordt ingevoerd is niet voorgelegd aan een MKB-panel. Dit betreft een andere doelgroep.

Voor de overige wijzigingen heeft MKB-Nederland twee keer een MKB-toets georganiseerd. Er bleken echter beide keren geen deelnemers uit het mkb-bedrijfsleven geïnteresseerd of beschikbaar. MKB-Nederland heeft aangegeven dat dit mogelijk komt doordat de relevante brancheorganisaties in het hele actualisatietraject zijn meegenomen en geen grote problemen voorzien voor het mkb voor dit besluit.

11.2 Advies Adviescollege Toetsing Regeldruk

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) heeft op 14 december 2021 haar advies uitgebracht. Het Adviescollege was op verschillende punten kritisch. Dit, in combinatie met de input uit de internetconsultatie, heeft ertoe geleid dat de nota van toelichting is herschreven. Het advies van ATR is meegenomen in het huidige voorstel en heeft op verschillende onderdelen tot wijzigingen en verduidelijkingen geleid. Het Adviescollege adviseerde onder andere om EU ETS-deelnemers vrij te stellen van investeringen in verplichte verduurzamingsmaatregelen indien deze bedrijven aantoonbaar meer effectieve maatregelen treffen ter beperking van de CO_2-uitstoot. In deze nota van toelichting is uiteengezet dat deze bedrijven een onderzoek moeten indienen. In het onderzoek zal duidelijk worden of het nemen van maatregelen met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar het nemen van effectievere maatregelen belemmert. Het bevoegd gezag kan vervolgens maatwerk toepassen door bijvoorbeeld een gefaseerde uitvoering toe te staan.

Het Adviescollege vraagt verder aandacht voor de investeringsruimte van bedrijven, administratieve lasten wanneer gerapporteerd moet worden over gebouw- en activiteitmaatregelen, communicatie over wie waarvoor verantwoordelijk is en betrokkenheid van het mkb bij de actualisatie van de EML. Indien een bedrijf deze kosteneffectieve maatregelen niet kan uitvoeren vanwege een gebrekkige investeringsruimte, kan in overleg met bevoegd gezag uitstel gevraagd worden. Administratieve lasten worden zoveel mogelijk voorkomen door het effectief inrichten van het rapportageloket. Een op te zetten communicatietraject en verduidelijkingen in deze nota van toelichting moeten bijdragen aan het verduidelijken van deze verplichtingen. Via Informatiepunt Leefomgeving, RVO en de brancheverenigingen zijn er mogelijkheden voor bedrijven om vragen te stellen en informatie te krijgen. Via de brancheorganisaties is het mkb vertegenwoordigd in de klankbordgroep en betrokken bij de actualisatie van de EML. De klankbordgroep komt regelmatig bij elkaar.

504 Ter indicatie geven de VNG en het IPO aan dat a) de actualisatie van vergunningen nu niet nodig is voor ongeveer 11.250 bedrijven en dat dit ongeveer 40 uur per vergunning bespaart en b) controle van een onderzoek vanuit de onderzoeksplicht ongeveer 24 uur per bedrijf kost, waarbij voor 15% van de bedrijven meer moet worden gerekend. Er is vooralsnog geen indicatie gegeven van de extra kosten voor toezicht en handhaving van de ongeveer 500 EU ETS-deelnemers.

De samenhang tussen het Bal, Bbl, de wijzigingsbesluiten en andere regelgeving op het gebied van verduurzaming en energiebesparing is voor zover relevant en mogelijk toegelicht. Ook is door het Adviescollege gevraagd om de samenhang tussen de voorliggende besluiten en de aanstaande Europese wetgeving nader in kaart te brengen om zo extra en onnodige regeldruk voor bedrijven te voorkomen. Omdat het Fit for 55-pakket eind 2021 is voorgelegd en dat nog niet geïmplementeerd is, is lastig te overzien welke consequenties er uiteindelijk zullen zijn voor nationale wetgeving. De nieuwe Europese wetgeving zal op zijn vroegst in 2024 van kracht worden. Hierop wachten is gezien de urgentie van het klimaatprobleem onwenselijk.

11.3 Internetconsultatie

De internetconsultatie van het Besluit tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit tot wijziging van Besluit bouwwerken leefomgeving heeft gelijktijdig plaatsgevonden. Er is een verslag van de internetconsultatie beschikbaar op de website van internetconsultatie.nl. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste onderwerpen waarover reacties zijn ontvangen.

Er is brede steun voor het actualiseren van de energiebesparingsplicht naar de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik. Ook is er brede steun voor het invullen van de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik door maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie en het vervangen van een energiedrager met als doel de emissie van kooldioxide te verminderen. De actualisatie van de energiebesparingsplicht met maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie roept wel vragen en zorgen op. Vragen gaan over hoeveel energie duurzaam geproduceerd moet worden. Zorgen gaan over de interferentie met randvoorwaarden uiteenlopend van netwerkcongestie tot brandveiligheid en draagkracht van de dakconstructie. Het uitgangspunt is dat de maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie met een terugverdientijd van vijf jaar verplicht zijn tot het eigen gebruik van dezelfde energiedrager. Uiteraard wordt met randvoorwaarden rekening gehouden: als in individuele gevallen onoverkomelijke hindernissen zijn vervalt de plicht voor het treffen van de maatregelen voor het produceren van hernieuwbare energie.

De hoogte van het energiegebruik bepaalt of een bedrijf of instelling aan de geactualiseerde energiebesparingsplicht moet voldoen. Volgens de reacties zijn de ondergrenzen arbitrair (25.000 m^3 aardgasequivalenten of 50.000 kWh elektriciteit), niet exact te controleren door bevoegd gezag en kan er discussie zijn over de keuze voor een representatief jaar. Dit zijn begrijpelijke zorgen, maar omdat in de praktijk hier goed mee omgegaan wordt is er geen aanleiding voor aanpassing. Overigens betekent de splitsing van de energiebesparingsplicht over Bal en Bbl niet dat het energiegebruik gesplitst moet worden naar gebouwgebonden en procesgebonden energiegebruik. Het gaat om het totale energiegebruik van de activiteit en de gebruiksfunctie samen. In de meeste gevallen is dit ook niet te splitsen omdat het energiegebruik over dezelfde meter gaat.

Er zijn veel reacties ontvangen over de decentrale sectoren. De grote lijn is dat de keuze die volgt uit het stelsel van de Omgevingswet om de energiebesparingsregelgeving voor activiteiten voor enkele sectoren (circa 50.000 bedrijven) voor zowel gemeenten als bedrijven onwenselijk is. Tegelijkertijd blijven de regels uit het Bbl wel gelden voor deze sectoren. Gemeenten moeten in het Omgevingsplan voor de decentrale sectoren energiebesparingsregels vastleggen wat leidt tot verschillende kaders per gemeente. Voor bedrijven met vestigingen in meerdere gemeenten is het lastig om met verschillende lokale regelgeving te werken. De handhaving wordt complex en lastig uitvoerbaar. Zoals hierboven is toegelicht is besloten om, naar aanleiding van de internetconsultatie, de milieubelastende activiteiten die niet vallen onder de afdelingen 3.3 tot en met 3.11 van het Bal alsnog onder de rijksregels voor de geactualiseerde energiebesparingsplicht te brengen.

Er zijn suggesties en vragen binnengekomen over de nadere uitwerking van onder andere de onderzoeksplicht, berekening terugverdientijd, te gebruiken emissiefactoren en randvoorwaarden voor het nemen van maatregelen. De suggesties zijn meegenomen in de uitwerking van de ministeriële regeling, waarin deze onderwerpen in samenspraak met bedrijfsleven en bevoegd gezag nader worden uitgewerkt.

Het onder de energiebesparingsplicht brengen van vergunningplichtige bedrijven en EU ETS-bedrijven levert een breed scala aan reacties op. Een aantal gaan over de vraag of de energiebesparingsplicht en de informatieplicht past bij deze bedrijven met complexe productieprocessen. Het kabinet vindt dat de onzekerheden die naar voren gebracht worden, geborgd zijn omdat voor deze bedrijven de onderzoeksplicht geldt. In bovengenoemd verslag van de internetconsultatie wordt hier nader op ingegaan. Dat geldt ook voor de vragen over de samenloop van de energiebesparingsplicht met de onderzoeksplicht en met rapportages die bedrijven moeten verstrekken zoals de energie-audit. In de consultatiereacties werden vragen gesteld over het handhaven van de uitzondering voor glastuinbouwbedrijven die deelnemen aan het CO_2-sectorsysteem. Zoals hierboven uiteen is gezet is er nu voor gekozen om de verplichting ook uit te breiden naar deze doelgroep.

Toezicht en handhaving krijgt van het kabinet prioriteit. Er is structureel geld beschikbaar gesteld voor extra toezicht en handhaving. Met het bevoegd gezag wordt overlegd over de meest kosteneffectieve manier om deze middelen in te zetten. Hierbij wordt, zoals bevoegd gezag vraagt in de internetconsultatie, met hen overlegd over de wijze waarop landelijke uniformiteit in de handhaving en het verder ontwikkelen van specifieke kennis geborgd kan worden, bijvoorbeeld of een landelijk handhavingsteam gewenst is.

11.4 Code interbestuurlijke verhoudingen

Het IPO en de VNG hebben deelgenomen aan bijeenkomsten van de klankbordgroep en hebben gereageerd op het wijzigingsbesluit en de nota van toelichting. Zij hebben het voorstel getoetst op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Op hun verzoek is in deze nota van toelichting opgenomen dat deze wijziging na ongeveer twee jaar geëvalueerd wordt. De VNG en het IPO geven aan dat enerzijds sprake is van een lastenverlichting doordat vergunningplichtige bedrijven onder de geactualiseerde energiebesparingsplicht worden gebracht en dit ervoor zorgt dat er geen vergunningen aangepast hoeven te worden. Anderzijds geven de VNG en het IPO aan dat sprake is van een lastenverzwaring, omdat EU ETS-bedrijven onder de geactualiseerde energiebesparingsplicht worden gebracht en dit zal leiden tot meer rapportages en onderzoeken naar de verduurzaming van het energiegebruik die beoordeeld moeten worden. Het Rijk heeft inmiddels structureel middelen beschikbaar gesteld (circa € 14 miljoen per jaar) voor toezicht en handhaving bij de hele doelgroep. In de periode 2022–2026 gaat het om € 56 miljoen. Dit geld is ook bedoeld om kennis en capaciteitsopbouw bij het bevoegd gezag mogelijk te maken. In overleg met het decentrale bevoegd gezag wordt verkend hoe een landelijke handhaving gericht op de verduurzaming van het energiegebruik mogelijk gemaakt kan worden.

Een ander onderwerp dat aangedragen werd is het basistakenpakket. Door het opnemen van de energiebesparingsplicht in het Bal en het Bbl, kunnen bedrijven te maken krijgen met verschillende toezichthouders. In de Omgevingswet is het toezicht op het Bal opgenomen in het basistakenpakket van de omgevingsdienst. Voor het Bbl is het de gemeente, die dat kan mandateren aan de omgevingsdienst. Het IPO stelt voor het toezicht op de energiebesparingsplicht in het basistakenpakket van omgevingsdiensten op te nemen. Van meerdere omgevingsdiensten is eenzelfde verzoek ontvangen. Hier is gehoor aan gegeven. In het wijzigingsbesluit Bbl is deze wijziging opgenomen en in deze toelichting is uiteengezet dat het toezicht op de geactualiseerde energiebesparingsplicht ook voor het Bbl onder het basistakenpakket gebracht wordt.

Andere punten waren het verkennen van een bovenwettelijk convenant, de inwerkingtredingsdatum en de definitie van een redelijke termijn voor het uitvoeren van maatregelen. Het klopt dat in samenspraak met bevoegd gezag, brancheorganisaties en (grote) bedrijven de mogelijkheden voor een convenant zijn onderzocht. Tot op dit moment heeft dit geen resultaat opgeleverd, onder andere omdat partijen geen overeenstemming bereikt hebben over de te stellen bovenwettelijke eis. De inwerkingtredingsdatum van dit wijzigingsbesluit is aangepast aan de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet. In de inwerkingtreding van de actualisatie van de energiebesparingsplicht is daarom voorzien in het Besluit van 3 april 2023 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht.[505]

505 Stb. 2023, 111.

Als degene die de activiteit verricht niet aan de geactualiseerde energiebesparingsplicht voldoet, kan het bevoegd gezag handhavend optreden en naar eigen inzicht een termijn stellen die redelijkerwijs nodig is om alsnog aan de verplichting te voldoen. Maatregelen die nog niet zijn uitgevoerd, moeten in het uitvoeringsplan zijn opgenomen. Het bevoegd gezag overweegt of fasering van de maatregel in de tijd wordt toegestaan en maakt dit kenbaar aan het bedrijf. Het bevoegd gezag kan dus zelf de uitvoeringstermijn bepalen van de niet getroffen maatregelen. De VNG heeft in de reactie op het tweede verzamelbesluit Omgevingswet 2023[506] aangegeven dat de voorgenomen inperking aan het maatwerk onvoldoende ruimte bood aan lokale afwegingsruimte. In het onderhavige wijzigingsbesluit is daarom een ruimere begrenzing van de mogelijkheden tot het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften opgenomen, waarbij als begrenzing is opgenomen dat het maatwerk niet kan leiden tot een versoepeling van de regels zoals opgenomen in artikel 5.15 van het Bal.

11.5 Voorhang Tweede en Eerste Kamer

Op grond van artikel 23.5 van de Omgevingswet is het ontwerp van deze algemene maatregel van bestuur op 21 oktober 2022 voorgelegd aan beide Kamers der Staten-Generaal, om deze de mogelijkheid te bieden zich uit te spreken over het ontwerpbesluit voor de voordracht en vaststelling van het besluit. Beide Kamers hebben besloten het ontwerpbesluit voor kennisgeving aan te nemen.

12 Overgangsrecht

Het overgangsrecht, zoals opgenomen in artikel 5.15d (nieuw) strekt ertoe dat voor bedrijven en instellingen die vóór de inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet op grond van de rijksregels van het Activiteitenbesluit aan de rapportage informatieplicht of de rapportage onderzoeksplicht moesten voldoen, dezelfde rijksregels voor wat betreft de rapportageplichten blijven gelden. Die bedrijven en instellingen moeten dus ook nog steeds op grond van artikel 2.15, tweede, negende of tiende lid, van het Activiteitenbesluit voldoen aan de rapportage informatieplicht of onderzoeksplicht. Het overgangsrecht voorkomt onduidelijkheid voor bedrijven en instellingen over de op hen van toepassing zijnde regels. Daarnaast voorkomt dit overgangsrecht een mogelijke negatieve drijfveer om te wachten met het voldoen aan de huidige ronde van de rapportage informatieplicht of onderzoeksplicht tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Om onduidelijkheid te voorkomen is ervoor gekozen om het overgangsrecht te laten gelden tot de volgende ronde van de rapportageverplichtingen waaraan uiterlijk op 1 december 2027 moet worden voldaan. Hiermee wordt ook de effectiviteit van de rapportageplichten geborgd.

13 Inwerkingtreding

De inwerkingtreding van dit besluit is voorzien per 1 januari 2024, gelijktijdig met de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet, met de publicatie minimaal drie maanden te voren. Dit behoudens de inwerkingtreding van artikel IV van dit besluit waarvan de inwerkingtreding is voorzien per 1 juli 2023. Op deze manier is voldaan aan de minimuminvoeringstermijn van drie maanden, genoemd in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Ook de vaste verandermomenten voor nieuwe regelgeving, genoemd in diezelfde aanwijzing, worden hiermee aangehouden.

II Artikelsgewijze toelichting

Met de in het besluit opgenomen wijzigingen wordt voortgeborduurd op de eerdere publicatie en wijzigingen van het Bal en specifiek de eerdere omzetting van de informatieplicht energiebesparing van het Activiteitenbesluit naar het Bal. Waar in deze toelichting gesproken wordt van wijzigingen worden aanpassingen bedoeld ten opzichte van de bepalingen die ten aanzien van de energiebesparingsplicht eerder waren beoogd en opgenomen in het Besluit van 26 januari 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met het opnemen van een plicht tot het verstrekken van gegevens en bescheiden over energiebesparende maatregelen en tot wijziging van het Besluit energie-audit[507].

506 VNG. 20 december 2022. Reactie VNG verzamelbesluit Omgevingswet. Den Haag.
507 Stb. 2022, 110.

22 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-298; *Besluit van 12 september 2023, houdende wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de algemene maatregelen van bestuur op het terrein van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet 2023)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-298.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-09-27: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het is bij de bouw van een nieuw stelsel van regelgeving niet te vermijden dat de regels op onderdelen onvolkomenheden bevatten. Met het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022[508] zijn al veel technische onvolkomenheden opgelost. Met dit tweede verzamelbesluit worden resterende technische onvolkomenheden opgelost in de vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) onder de Omgevingswet. Ook worden in enkele andere aan de Omgevingswet gerelateerde AMvB's technische wijzigingen doorgevoerd.

1.2 Context

Het stelsel van de Omgevingswet integreert met name de «gebiedsgerichte» onderdelen van het omgevingsrecht in één samenhangend stelsel van planning, besluitvorming en uitvoering. De stelselherziening leidt daarmee tot betere mogelijkheden voor integraal beleid, tot betere bruikbaarheid en substantiële vereenvoudiging van het omgevingsrecht. Dat is nu verdeeld over 26 wetten, circa 60 AMvB's en circa 75 ministeriële regelingen. Het nieuwe juridische stelsel bestaat op rijksniveau uit de Omgevingswet, vier basis-AMvB's en de Omgevingsregeling. Samen met decentrale regels in het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening bieden ze het juridische kader voor maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Met dit nieuwe stelsel kan, beter dan voorheen, worden ingespeeld op de dynamiek in de fysieke leefomgeving en de opgaven waarvoor ons land gesteld staat.

508 Stb. 2022, 172.

De genoemde wettelijke regelingen zijn opgebouwd uit verschillende elementen:
- de basis: de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (verder: Bal), het Besluit bouwwerken leefomgeving (verder: Bbl), het Besluit kwaliteit leefomgeving (verder: Bkl), het Omgevingsbesluit en de Omgevingsregeling;
- het invoeringsspoor: de Invoeringswet Omgevingswet, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en de Invoeringsregeling Omgevingswet;
- de aanvullingssporen: de aanvullingswetten geluid, bodem, natuur en grondeigendom en bijbehorende aanvullings-AMvB's en -regelingen;
- wijzigingssporen: inmiddels zijn er 8 wijzigingswetten en 36 wijzigingsAMvB's gepubliceerd die (soms beperkte) wijzigingen doorvoeren in de Omgevingswet en de vier basis-AMvB's naar aanleiding van recente beleidsontwikkelingen of de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen.

1.3 Reikwijdte van dit besluit

Dit besluit bevat technische wijzigingen van ondergeschikte betekenis in de vier AMvB's onder de Omgevingswet. Het gaat om wijzigingen die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving of slechts strekken tot uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen (zie artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet). In het besluit zijn onvolkomenheden meegenomen die oplosbaar zijn door een technische wijziging. Verwacht wordt dat ook de komende jaren nog onvolkomenheden gesignaleerd zullen worden. Voorzien is daarom dat er meer verzamelbesluiten zullen volgen, die mogelijk ook andere dan technische wijzigingen, en dus meer beleidsinhoudelijke wijzingen zullen bevatten. Ook de geplande evaluaties van het stelsel kunnen leiden tot bijstelling van onderdelen van het stelsel.

Wijzigingen naar aanleiding van nieuwe beleidsontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie, erfgoed, infrastructuur, milieu, natuur, ruimte, water of wonen, zijn niet opgenomen in dit besluit. Als dergelijke trajecten wijzigingen van de AMvB's onder de Omgevingswet vergen, worden die niet opgenomen in een verzamelbesluit, maar in een apart wijzigingsbesluit dat door de verantwoordelijke bewindspersoon in procedure wordt gebracht. Dergelijke wijzigingen vergen immers een eigen voorbereidingstraject met consultatie van maatschappelijke partijen, een analyse van financiële effecten en milieueffecten en een politieke behandeling door middel van een voorhangprocedure bij het parlement, waarna advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State en vaststelling volgen. Bij technische verzamelsporen kan worden volstaan met internetconsultatie en advisering door deze Afdeling aangezien die alleen betrekking hebben op wijzigingen van ondergeschikte betekenis.

Dit verzamelbesluit bevat verder technische aanpassingen op AMvB-niveau naar aanleiding van het voorstel voor de Verzamelwet Omgevingswet 20..[509], voor zover die hun grondslag vinden in al vastgestelde bepalingen van de Omgevingswet.

1.4 Overzicht van te wijzigen algemene maatregelen van bestuur

De wijzigingen opgenomen in dit besluit betreffen:
- het Besluit activiteiten leefomgeving (artikel I);
- het Besluit bouwwerken leefomgeving (artikel II);
- het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel III);
- het Omgevingsbesluit (artikel IV);
- het Invoeringsbesluit Omgevingswet (artikel V);
- het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet (artikel VI);
- het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (artikel VII);
- het Besluit basisregistratie ondergrond (artikel VIII);
- het Besluit bodemkwaliteit (artikel IX);
- het Besluit van 4 maart 2020, houdende wijziging van het Bouwbesluit 2012 en van enkele andere besluiten inzake de implementatie van de tweede herziening van de richtlijn energieprestatie gebouwen (artikel X);[510]
- het Besluit van 11 maart 2021 tot technische aanpassing van enige algemene maatregelen van bestuur met betrekking tot burgerluchthavens, militaire luchthavens en buitenlandse luchtvaartterreinen in verband met de invoering van de Omgevingswet (artikel XI).[511]

509 Kamerstukken 36 367.
510 Stb. 2020, 84.
511 Stb. 2021, 190.

2 Implementatiewetgeving

Met dit besluit worden geen nieuwe richtlijnen geïmplementeerd, maar een aantal wijzigingen betreft bepalingen die eerder (mede) ter implementatie van Europese richtlijnen zijn vastgesteld. Zo worden in het Omgevingsbesluit artikelen geactualiseerd die de richtlijn omgevingslawaai[512] implementeren (artikelen 10.42b en 10.42c). In het Bal wordt de definitie van een begrip geactualiseerd met een verwijzing naar stoffen die in internationale verdragen en verordeningen staan (artikel 5.22a, *zeer zorgwekkende stof*) en worden redactionele verbeteringen doorgevoerd in de implementatie van de Seveso-richtlijn.[513]

3 Hoofdlijnen van dit besluit

Dit besluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 technische wijzigingen. Deze zijn te onderscheiden in een aantal typen, die in dit hoofdstuk worden toegelicht. Het grootste deel van de wijzigingen betreft puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen en inconsistenties en actualisering in verband met wijzigingen in andere regelgeving. Een kleiner deel betreft het corrigeren van inhoudelijke omissies.

3.1 Inconsistenties

Dit besluit neemt een aantal inconsistenties weg in de AMvB's. Het gaat dan om gevallen waarbij in de regelgeving verschillende formuleringen worden gebruikt terwijl hetzelfde is bedoeld. Dit omvat ook het aanpassen van formuleringen aan de vaste formuleringen die bij de bouw van het stelsel zijn gehanteerd.
Van materiële betekenis zijn de volgende punten:

- Toevoegen van een aantal instructieregels voor vergunningvoorschriften aan artikel 2.13 van het Bal, zodat zij van overeenkomstige toepassing zijn op maatwerkvoorschriften.
- Verbeteren van de consistentie van de regelgeving over CO_2-opslag in het Bal. Daarvoor geldt specifieke regelgeving en is de generieke regelgeving met betrekking tot afvalstoffen niet van toepassing.
- Schrappen van een aantal overlappende vergunningplichten in het Bal, waardoor aanvragers minder vaak met twee vergunningplichtige activiteiten te maken hebben.
- Toevoegen van relevante NEN-normen voor onderzoek aan de waterbodem aan regels over bodemonderzoek in het Bal bij activiteiten die kunnen plaatsvinden in een oppervlaktewaterlichaam.
- Uniformeren van meldingen in het Bal voor het opslaan van gevaarlijke stoffen in opslagtanks.
- Uniformeren van de regeling over maatwerkregels op het gebied van natuur in het Bal, omdat voor één artikel was nagelaten te bepalen dat maatwerkregels alleen in de omgevingsverordening mogen worden gesteld.
- Aanpassen van het Bbl en het Bkl omdat de regels in het Bbl over het feitelijk verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden geen onderdeel vormen van het beoordelingskader voor de omgevingsvergunning.
- Corrigeren van regels in het Bkl over het verzamelen van gegevens voor de afstanden voor het te berekenen plaatsgebonden risico bij milieubelastende activiteiten.
- Verduidelijken van de regels in het Bkl over geur, geluid en trillingen, waar de term «doorgaand verkeer» afwijkend van het normale spraakgebrek was gebruikt.
- Verduidelijken van het Besluit bodemkwaliteit, zoals ingevoegd bij het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, door daarin direct te bepalen dat een bouwstof voldoet aan de geldende kwaliteitseisen en niet slechts indirect dat de normadressaat een milieuverklaring bodemkwaliteit bezit waaruit dit blijkt.

3.2 Omissies

Dit besluit herstelt ook omissies waarbij geconstateerd is dat onderdelen van het voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht niet of niet goed zijn omgezet naar het nieuwe stelsel, het nieuwe stelsel op ondergeschikte punten onvolledig bleek, of het overgangsrecht niet als beoogd zou gaan functioneren. Deze omissies zijn deels via het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) en andere ambtelijke contacten naar voren gebracht door gemeenten, waterschappen, provincies, uitvoeringsdiensten van het Rijk, omgevingsdiensten en adviesbureaus die zich ten tijde van de ambtelijke voorbereiding van dit besluit voorbereidden op de invoering van de Omgevingswet.

Dit betreft de volgende punten:

- Corrigeren van de beoogde beleidsarme omzetting van onder oud recht geldende regels naar het Bal op het gebied van:
  - schoonbranden van metalen, uit het Activiteitenbesluit milieubeheer;

512 Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai (PbEG 2002, L 189).
513 Seveso-richtlijn: Richtlijn 2012/18/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, houdende wijziging en vervolgens intrekking van Richtlijn 96/82/EG van de Raad (PbEU 2012, L 197).

- gasflessen met giftige of bijtende gassen en gasflessen, uit het Activiteitenbesluit milieubeheer;
- gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen in uiterwaarden en buitendijkse gebieden, uit het Activiteitenbesluit milieubeheer;
- gesloten bodemenergiesystemen, uit het Besluit lozen buiten inrichtingen;
- het begrip «zeer zorgwekkende stoffen», uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer;
- legionella, uit het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden;
- de uitzondering voor noodstroomvoorzieningen bij datacentra bij de aanwijzing van activiteiten die in aanzienlijke mate geluid veroorzaken, uit het Besluit omgevingsrecht.

- Corrigeren van de beoogde beleidsarme omzetting van de beoordelingsregels voor de milieubelastende activiteit, zodat net als onder het oude recht kan worden afgezien van het stellen van vergunningvoorschriften als er algemene regels gelden.
- Correctie van regels in het Bkl voor het aanleveren van gegevens aan het bevoegd gezag in verband met een te ruime omzetting van de Wet geluidhinder.
- Verbeteren en verduidelijken van het overgangsrecht voor de overgangsperiode waarin voor industrieterrein, provinciale wegen en emplacementen in hoofdspoorwegen nog geen geluidproductieplafonds zijn vastgesteld.
- Toevoegen van overgangsrecht voor lokale spoorwegen en provinciale wegen waarvoor al geluidproductieplafonds zijn vastgesteld op grond van de Wet milieubeheer.
- Verduidelijken van de regeling voor vrijwillige sanering van geluidgevoelige gebouwen in paragraaf 12.1 van het Bkl.
- Toevoegen van een overgangsrechtelijke regeling voor het aanwijzen van brand- en explosievoorschriftengebieden in paragraaf 12.4 van het Bkl.
- Toevoegen van een overgangsrechtelijke regeling aan hoofdstuk 12 van het Bkl waarmee andere bepalingen uit dat hoofdstuk doorwerken naar omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten en projectbesluiten en waarmee van die bepalingen, waar relevant, ontheffing kan worden gevraagd.
- Corrigeren van de omzetting uit de Wet natuurbescherming van enkele procedurele regels over de bevoegdheden van de Minister voor Natuur en Stikstof.
- Continueren van het laten verlopen van enkele aanvragen op het gebied van natuur via het digitale loket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Verkorten van de proceduretijd voor het verstrekken van gegevens voor het register externe veiligheidsrisico's in verband met de invoering van het Informatiemodel Externe Veiligheid.
- Toevoegen van enkele artikelen aan hoofdstuk 10 van het Omgevingsbesluit in verband met de gegevensverstrekking voor het geluidregister.
- Corrigeren van de beoogde beleidsarme omzetting van de toedeling van de bestuursrechtelijke handhaving voor enkele bijzondere bevoegdheden in artikel 13.1 van het Omgevingsbesluit.
- Verbeteren van de overgangsrechtelijke regeling voor vergunningvoorschriften bij complexe bedrijven in artikel 8.1.7 van het Invoeringsbesluit Omgevingsbesluit.
- Toevoegen van enkele besluiten op het gebied van bodemverontreiniging aan het Aanwijzingsbesluit Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen.
- Corrigeren van de beoogde beleidsarme omzetting van het begrip «geluidgevoelig gebouw» in het Luchthavenbesluit Lelystad.
- Toevoegen van begripsbepalingen voor enkele afkortingen.

3.3 Actualisering

De vier AMvB's zijn gepubliceerd in 2018. Met het in 2020 gepubliceerde Invoeringsbesluit Omgevingswet en eerdere verzamelbesluiten[514] is het stelsel waar nodig geactualiseerd in verband met wijzigingen in de regelgeving die in de tussentijd hebben plaatsgevonden. Ook zijn recente wijzigingen van regelgeving als «dubbelbesluit» vormgegeven, waarbij beleidsrijke wijzigingen zowel in de bestaande regelgeving als in het nieuwe stelsel zijn doorgevoerd. Toch blijken in verband met enkele van die tussentijdse wijzigingen nog aanpassingen nodig te zijn.

Dit betreft:

- Actualiseren van regels over milieubelastende activiteiten in het Bal, met name enkele regels die niet bij dubbelbesluit gewijzigd konden worden omdat ze onder het voorheen geldende recht waren geregeld in op het niveau van een ministeriële regeling.

514 Stb. 2021, 200, en Stb. 2022, 172.

- Schrappen van regels in het Bal en het Bkl die de opvolger vormen van de vrijstelling van het vergunningvereiste voor de Natura 2000-activiteit voor bepaalde activiteiten van de bouwsector, ook wel aangeduid als de bouwvrijstelling, naar aanleiding van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
- Aan laten sluiten van een verslagdatum in het Bkl op de cyclus van de richtlijn omgevingslawaai[515] in verband met een eenmalige verlenging van de cyclus op Europees niveau.
- Actualisatie van regels in het Omgevingsbesluit over gegevensverstrekking door bestuursorganen in verband met de invoering van het Informatiemodel Externe Veiligheid (IMEV).
- Schrappen van een bepaling in het Omgevingsbesluit die ondernemingen en rechtspersonen verplicht tot het elektronisch indienen van aanvragen om omgevingsvergunningen en meldingen, dit in verband met het aangenomen amendement-Leijten[516] bij de behandeling van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer[517]. Overigens was al voorzien dat deze bepaling nog niet in werking zou treden.
- Schrappen of aanpassen van overgangsrecht dat inmiddels is uitgewerkt, bijvoorbeeld omdat daarin opgenomen tijdstippen inmiddels gepasseerd zijn.
- Wijzigen van verwijzingen naar de Wet openbaarheid van bestuur in verwijzingen naar de Wet open overheid.

Daarnaast zijn wijzigingen doorgevoerd die betrekking hebben op de aanduiding van de ministers in verband met de huidige portefeuilleverdeling. Gelet op de huidige portefeuilleverdeling worden de taken en bevoegdheden uit de betreffende artikelonderdelen namelijk niet langer vervuld door de Minister van Economische Zaken en Klimaat en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit maar door respectievelijk de Minister voor Klimaat en Energie en de Minister voor Natuur en Stikstof. Strikt genomen hoeven de aanduidingen niet te worden aangepast. De ministers kunnen vanaf het moment dat daarvoor op grond van de artikelen 43 en 44 van de Grondwet de koninklijke besluiten zijn vastgesteld en gepubliceerd de taken en bevoegdheden uitoefenen die aan hen toekomen. Niettemin is het voor de gebruiker van de wetgeving inzichtelijk als de wetgeving op dit punt zo veel mogelijk is geactualiseerd, zeker wanneer het een nieuw stelsel betreft.

3.4 Andere technische verbeteringen

Enkele andere technische verbeteringen zijn:

- Opheffen van een grondslaggebrek voor artikel XI van het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet.
- Corrigeren van enkele foutieve artikelverwijzingen, die soms zijn ontstaan doordat parallel aan diverse wetgevingsproducten is gewerkt.
- Alsnog doorvoeren van een eerder beoogde wijzigingen die niet bleken aan te grijpen omdat de tekst die vervangen had moeten worden verkeerd was aangehaald.
- Mogelijk maken om in veehouderijen debietmeters te gebruiken die gelijkwaardig zijn aan een elektromagnetische flowmeter.

Naast de bovenstaande wijzigingen zijn andere technische verbeteringen van ondergeschikte aard doorgevoerd. Deze technische verbeteringen brengen de betreffende artikelen nader in lijn met de terminologische en wetstechnische ontwerpkeuzes die bij de bouw van het stelsel van de Omgevingswet zijn gehanteerd (stelselspecifieke ontwerpkeuzes) en met algemene ontwerpkeuzes (Aanwijzingen voor de regelgeving). Denk aan verbeteringen in de interpunctie, het toevoegen van een ontbrekend lidwoord of weglatingsstreepje en het technisch correct verbinden van onderdelen van een opsomming. Deze verbeteringen vergroten de technische en tekstuele consistentie van het stelsel. Het besluit corrigeert verder enkele verschrijvingen in artikelteksten, bijvoorbeeld een ontbrekend woord in een zin of een typefout. De technische verbeteringen waar het hier om gaat, worden in het artikelsgewijs deel van deze nota van toelichting niet allemaal afzonderlijk toegelicht.

4 Verhouding tot hoger recht

De grondslag voor deze AMvB vormt de Omgevingswet, inclusief de inmiddels vastgestelde aanvullingen en wijzigingen daarvan.

Dit verzamelbesluit bevat enkele technische aanpassingen op AMvB-niveau die samenhangen het voorstel voor de Verzamelwet Omgevingswet 20... Deze bepalingen zullen niet eerder in werking kunnen treden dan deze Verzamelwet en daarmee mogelijk later dan de andere bepalingen van dit besluit. Dit zal bij koninklijk besluit worden geregeld.

515 Richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaai (PbEG 2002, L 189).
516 Kamerstukken II 2021/22, 35 261, nr. 16.
517 Het bij koninklijke boodschap van 18 juni 2019 aanhangig gemaakte voorstel tot wijziging van de Algemene wet bestuursrecht in verband met de herziening van afdeling 2.3 van die wet (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer) (Kamerstukken 35 261).

Enkele bepalingen vinden hun grondslag in andere wetten, omdat zij eerdere wijzigingen in de op grond van die wetten vastgestelde AMvB's corrigeren of omissies oplossen. Het gaat om de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, de Kaderwet subsidies I en M, de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken, de Wet milieubeheer en de Woningwet.

5 Gevolgen (met uitzondering van financiële gevolgen)

Dit besluit bevat verbeteringen en verduidelijkingen van ondergeschikte betekenis. Die verbeteringen hebben slechts als gevolg dat gebruikers na inwerkingtreding minder tijd kwijt zullen zijn op het moment dat zij een artikel toepassen dan wanneer de onvolkomenheid niet zou zijn hersteld.

De wijzigingen die omissies herstellen leiden ertoe dat onbedoelde en onvoorziene gevolgen van die omissies worden teruggedraaid. Dit voorkomt ongewenste gevolgen van de overgang naar het nieuwe stelsel.\

6 Uitvoering, toezicht en handhaving

De hier opgenomen technische verbeteringen en verduidelijkingen dragen bij aan de uitvoerbaarheid van het stelsel voor uitvoerende bestuursorganen, voor de normadressaat van regels over activiteiten en voor toezichthouders en handhavers. Dit besluit bevat op het gebied van toezicht of handhaving geen materiële wijzigingen.

7 Financiële gevolgen

Het spreekt voor zich dat de correctie van verschrijvingen en het verwijderen van inconsistenties geen directe financiële gevolgen heeft. Wel zullen besparingen optreden omdat gebruikers van de wetgeving minder tijd kwijt zullen zijn op het moment dat zij een artikel toepassen waarin een onvolkomenheid zat. Deze technische wijzigingen hebben in het algemeen geen significante gevolgen. Wel worden in enkele gevallen onvoorziene aanscherpingen of onvoorziene versoepelingen ten opzichte van de voor de Omgevingswet geldende regelgeving teruggedraaid. Die zouden als besparingen respectievelijk lasten van dit besluit kunnen worden gezien, maar ten opzichte van de voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende regelgeving is er geen lasteneffect. Die besparingen en lasten kunnen ook niet worden betrokken bij financiële berekeningen over de kosten en opbrengsten van de stelselherziening. Bij dergelijke berekeningen is immers uitgegaan van de beoogde werking van de regelgeving en is geen rekening gehouden met de nu opgeloste onvolkomenheden.

Een technische aanpassing in het Bal leidt wel tot een lastenbesparing. Daarop wordt nader ingegaan in paragraaf 9.2.

8 Evaluatie

Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet.

9 Advies en consultatie

Op grond van artikel 23.4, eerste lid, van de Omgevingswet wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een AMvB. Deze internetconsultatie van dit besluit heeft plaatsgevonden in de periode van 20 oktober tot 17 november 2022.

Er zijn bij de internetconsultatie opmerkingen ontvangen van twee gemeenten, vijf omgevingsdiensten, twee ambtelijke samenwerkingsverbanden, twee burgers en een adviesbureau. Ook zijn reacties ontvangen van de Vakgroep Bitumineuze Werken van Bouwend Nederland en de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio – Brandweer Nederland (verder: RCDV – Brandweer Nederland). Tot slot is een reactie ontvangen van de VNG. De UvW en het IPO hebben geen gebruik gemaakt van de geboden mogelijkheid tot een reactie. In totaal betrof het 16 reacties met circa 70 individuele opmerkingen. Het ontwerp van dit besluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (verder: ATR).

Voorhang van dit besluit bij beide Kamers van de Staten-Generaal is op grond van artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet niet vereist. Voorhang betekent dat de voordracht van een besluit aan de Raad van State niet eerder plaatsvindt dan nadat het ontwerp van een besluit gedurende vier weken is overgelegd aan beide Kamers van de Staten-Generaal. Dit besluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 slechts wijzigingen van ondergeschikte betekenis die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving of die strekken tot uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen, zodat voorhang in dit geval niet vereist is. Voor enkele besluiten die in dit verzamelbesluit worden gewijzigd geldt dat zij niet hun grondslag vinden in de Omgevingswet, maar in andere wetten, zoals de Wet milieubeheer. Voor zover die andere wetten een andere voorbereidingsprocedure voorschrijven, gelden die vereisten in dit geval niet. Dit volgt uit artikel 5.2 van de Invoeringswet Omgevingswet. Hierin is bepaald op de voorbereiding van een AMvB in verband met de invoering van de Omgevingswet onder meer artikel 23.5 van de Omgevingswet van overeenkomstige toepassing is en de wettelijke voorschriften omtrent voorpublicatie, voor- en nahang niet gelden.

9.1 Reacties op het in consultatie gebrachte ontwerp van dit besluit

Emplacementen

De gemeente Gouda, de gemeente Rotterdam, de RUD Zuid-Limburg en de Omgevingsdienst West-Holland erkennen in vrijwel gelijkluidende reacties dat met de voorgestelde wijziging van artikel 3.295b en het voorgestelde nieuwe artikel 3.295d van het Bal uitvoering wordt gegeven aan een bestuurlijke afspraak. Wel verzoeken deze partijen, net als de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de VNG, om deze wijzigingen pas in werking te laten treden als ook de beleidsvernieuwing voor externe veiligheid bij emplacementen is afgerond en geïmplementeerd.
Zoals de insprekers aangeven, was aanvankelijk sprake van een gecombineerd beleidsvernieuwingstraject voor de aspecten externe veiligheid en geluid van emplacementen. Al een aantal jaren geleden heeft de Bestuurlijke tafel emplacementen echter ingestemd met het gescheiden voortzetten van deze deeltrajecten. Inmiddels is de beleidsvernieuwing voor geluid uitgewerkt in het in 2020 gepubliceerde Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet, dat net als dit besluit op hetzelfde moment als de Omgevingswet in werking treedt. De beleidsvernieuwing voor externe veiligheid wordt uitgewerkt in een separaat wijzigingsbesluit dat later in werking treedt. Mede vanwege die latere inwerkingtreding is met het Invoeringsbesluit Omgevingswet de gereserveerde paragraaf 3.8.9 «Spoorwegemplacementen» van het Bal vooralsnog ingevuld met regels die zo dicht mogelijk bij het recht voorafgaand aan de Omgevingswet liggen. Dit om te voorkomen dat er twee keer kort achter elkaar beleids- of systeemwijzigingen zouden optreden. Beoogd is dus dat de regels – inclusief vergunningplicht – zoals nu opgenomen in paragraaf 3.8.9 van het Bal een tijdelijk karakter zullen hebben.
Nu de beleidsvernieuwingstrajecten voor geluid en externe veiligheid niet meer synchroon lopen, kan het gebeuren dat de beleidsvernieuwing voor geluid ook in de praktijk op een eerder moment wordt geëffectueerd. Dat gebeurt namelijk op het moment dat de geluidproductieplafonds rond een emplacement worden gewijzigd met toepassing van artikel 12.5 van het Bkl. Wanneer zo'n besluit wordt genomen, kan per emplacement verschillen.
In zijn bevindingen en aanbevelingen heeft de Bestuurlijke tafel emplacementen geluid aangegeven dat gemeenten behoefte hebben aan verduidelijking over de verdeling van de bevoegdheden voor het aspect geluid tussen Rijk en gemeenten in de overgangsfase nadat de Omgevingswet in werking is getreden, maar voordat er op basis van die wet gewijzigde geluidproductieplafonds zijn vastgesteld. Om aan die behoefte tegemoet te komen, wordt met de voorgestelde wijziging van artikel 3.295b en het nieuwe artikel 3.295d van het Bal geregeld dat de vergunningplicht van paragraaf 3.8.9 van het Bal en daarbij horende bevoegdheden niet meer gelden voor het reguleren van het geluid van rijdende en stilstaande treinen op een emplacement vanaf het moment dat met toepassing van artikel 12.5 van het Bkl daadwerkelijk gewijzigde geluidproductieplafonds rond dat emplacement zijn vastgesteld en in werking zijn getreden. Op deze manier wordt ook geëxpliciteerd dat de vergunningplicht en de daarbij horende bevoegdheden blijven gelden tot aan het moment dat de geluidproductieplafonds zijn gewijzigd. Op deze wijze voorzien de regels van genoemde Bal-paragraaf in continuïteit zowel voor het aspect geluid als voor andere aspecten zoals externe veiligheid totdat de voorgenomen beleidswijziging voor de verschillende aspecten daadwerkelijk zijn beslag krijgt.
De insprekers verzochten om de aanvullingen die met het verzamelbesluit worden ingevoegd in paragraaf 3.8.9 van het Bal pas in werking te laten treden gelijktijdig met de inwerkingtreding van de nieuwe wet- en regelgeving voor externe veiligheid. Deze aanvullingen voorzien echter in een verduidelijking van de bevoegdheidsverdeling juist voor de fase direct na inwerkingtreding van de Omgevingswet, maar voor de vaststelling van gewijzigde geluidproductieplafonds rond de emplacementen. Zoals gezegd heeft de Bestuurlijke tafel emplacementen geluid expliciet de behoefte aan deze verduidelijking geuit in zijn aanbevelingen. Door tegemoet te komen aan het verzoek van de insprekers, zou aan deze bestuurlijke behoefte juist voorbijgegaan worden en zou die verduidelijking worden uitgesteld. Aan dit verzoek wordt dan ook geen gevolg gegeven.

Dat het kan voorkomen dat er voor verschillende milieubelastende activiteiten binnen een bepaald gebied – in dit geval een emplacement – verschillende bestuursorganen bevoegd zijn, is een inherent gevolg van het verlaten van het begrip «inrichting» met de Omgevingswet. Dat zal zich niet alleen bij emplacementen voordoen, en ook niet alleen tijdelijk. Overigens is een emplacement – anders dan de insprekers suggereren – ook niet één «bedrijf», maar kunnen er meerdere bedrijven actief zijn, waarbij te denken valt aan wasstraten, werkplaatsen enzovoort. Tegen die achtergrond voorziet het stelsel van de Omgevingswet in onder meer artikel 2.2 dan ook bewust en nadrukkelijk in afstemming en samenwerking door bestuursorganen met andere bestuursorganen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden. Voor de volledigheid wordt vermeld dat ondernemers ook onder de voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende wet- en regelgeving al regelmatig te maken hadden met verschillende bevoegde instanties voor verschillende activiteiten (water, natuur, milieu enzovoort).

Ook de Omgevingsdienst Achterhoek heeft vragen gesteld over de werking van de nieuwe regels in artikel 3.295b, tweede lid, en artikel 3.295d van het Bal voor emplacementen. Gevraagd werd hoe lokale overheden kunnen weten op welk moment de vergunningplicht en de vergunningvoorschriften voor het onderdeel geluid van rechtswege vervallen. Daarnaast verzocht men de vergunningplicht nader te bezien voor emplacementen zonder gevaarlijke stoffen. Ook de VNG had enkele vragen over de procedure.
De wijziging van de geluidproductieplafonds voor emplacementen met toepassing van artikel 12.5 van het Bkl wordt door ProRail technisch voorbereid volgens een vaste werkwijze. Onderdeel van die werkwijze is een analyse van de geldende vergunning(en) om daaruit het geluid door (rijdende en stilstaande) spoorvoertuigen te extraheren, want alleen dat geluid wordt met de geluidproductieplafonds gereguleerd. Bij deze technische voorbereiding treedt ProRail in ieder geval in overleg met de gemeentelijke vergunningverlener als er sprake is van onduidelijkheden of vragen rond de geldende vergunning(en). In alle gevallen informeert ProRail de gemeentelijke vergunningverlener na afloop van deze technische voorbereiding over het resultaat daarvan, en biedt daarbij de mogelijkheid tot nader overleg voordat de formele besluitvorming over de geluidproductieplafonds in gang wordt gezet. Na de technische voorbereiding brengt de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het besluit tot vaststelling van geluidproductieplafonds als omgevingswaarden in procedure. Het doorloopt op grond van artikel 16.24a van de Omgevingswet de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure. Na vaststelling wordt het besluit bekendgemaakt door plaatsing in de Staatscourant. Op grond van artikel 16.78, vijfde lid, van de Omgevingswet treedt het besluit vier weken na bekendmaking in werking. Vanaf dat moment ziet de omgevingsvergunning niet langer op het laten rijden met of op opstellen van spoorvoertuigen voor zover het gaat om het veroorzaken van geluid. Naar aanleiding van de reactie is dit moment verduidelijkt in het artikel.
Voor de volledigheid wordt hierbij opgemerkt dat de aangehaalde bepalingen die met dit besluit worden ingevoegd in het Bal alleen zien op het geluid door (rijdende en stilstaande) spoorvoertuigen op een emplacement, en niet op het geluid door andere activiteiten, zoals wasstraten en werkplaatsen. Daarvoor blijven – ook na wijziging van de geluidproductieplafonds met toepassing van artikel 12.5 van het Bkl – in eerste instantie de gemeentelijke vergunningvoorschriften van kracht. Op termijn zal de gemeente voor de regulering van het geluid van die activiteiten regels moeten opnemen in het definitieve omgevingsplan met toepassing van paragraaf 5.1.4.2 van het Bkl. In het stelsel van de Omgevingswet wordt het geluid van activiteiten in algemene zin gereguleerd in het omgevingsplan, en niet – of hoogstens aanvullend – in een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit. Het moment waarop de vergunningplicht voor emplacementen in paragraaf 3.8.9 van het Bal zal vervallen, staat daar los van.

Andere punten Bal

De Vakgroep Bitumineuze Werken van Bouwend Nederland reageerde op het *schrappen van de erkende maatregel BRL 9320* uit artikel 4.128 van het Bal. Dit is een methode voor de beperking van de emissie van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) bij het hergebruik van oud asfalt dat mogelijk teerresten bevat. Deze wijziging is volgens de vakgroep niet goed onderzocht en biedt de sector onvoldoende mogelijkheid om op een verantwoorde manier om te schakelen. Deze erkende maatregel is echter al ingetrokken door de wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer en in werking getreden op 1 oktober 2022.[518] De toenmalige Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft deze wijziging aangekondigd in een kamerbrief van 15 december 2021[519]. Omdat deze regeling in het stelsel van de Omgevingswet op AMvB-niveau wordt geregeld, betreft dit slechts een technische aanpassing aan al geldende regelgeving. De achtergrond daarvan is dat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat eind augustus 2021 een brief heeft ontvangen van Kiwa, dat de certificering van asfaltcentrales uitvoert. Kiwa gaf aan dat er sterke twijfels zijn over de erkende maatregel voor emissies van PAK's bij asfaltcentrales. Na gesprekken met de sector, gemeenten en uitvraag aan de omgevingsdiensten bleek in de praktijk dat de erkende maatregel niet waarborgde dat aan de emissiegrenswaarde van PAK's werd voldaan. De emissienorm voor PAK's is in 2016 vastgesteld en deze norm wijzigt niet met intrekking van de erkende maatregel. De erkende maatregel beperkte de mogelijkheid tot handhaven door het bevoegd gezag. Zo konden vergunningverleners bijvoorbeeld geen monitoringsverplichting opleggen voor PAK's en kon evenmin worden gehandhaafd op overschrijdingen van de emissienorm. De erkende maatregel is dus ingetrokken omdat deze regel niet het beoogde maatschappelijke effect bereikte en de schijnzekerheid creëerde met het beeld dat de asfaltcentrales aan geldende emissiewaarde zouden voldoen.

Een anonieme inzender reageerde op de in consultatie gebrachte wijziging van artikel 4.830, eerste lid, van het Bal dat regels bevat voor *debietmeting van spuiwater bij dierenverblijven.* In de consultatieversie van het besluit was een wijziging opgenomen die het mogelijk maakte dat naast de elektromagnetische flowmeter ook een vortexmeter of een ultrasoonmeter gebruikt zou kunnen worden. De inzender gaf dat een vortexmeter het debiet niet goed meet in situaties met trillingen. Aandachtspunt bij een vortexmeter zijn inderdaad trillingen. Een vortexmeter werkt op basis van trillingen en geeft geen betrouwbaar resultaat als de meter onder invloed is van trillingen van de pomp. Om te voorkomen dat elk keer toestemming van het bevoegd gezag nodig is voor gebruik van een andere meter dan een elektromagnetische flowmeter is artikel 4.830, eerste lid, zo gewijzigd zodat dat ook andere geschikte debietmeters kunnen worden gebruikt. Voor alle debietmeters geldt dat ze een betrouwbaar resultaat moet geven, rekening houdend met de omstandigheden waarin de debietmeter is geplaatst.

De RCDV – Brandweer Nederland maakte redactionele opmerkingen over de wijzigingen van de artikelen 4.897 en 4.903 van het Bal die regels bevatten over het *opslaan van gassen in opslagtanks*. Deze hebben geleid tot enkele verduidelijkingen. Ook stelde zij voor de vervanging van «UN-nummer» door «VN-nummer» terug te draaien die was opgenomen in de consultatieversie van dit besluit. Ook daaraan is gevolg gegeven. Hoewel het uitgangspunt bij regelgeving is om de Nederlandse taal te gebruiken, ook bij afkortingen, is de afkorting «UN-nummer» zo ingeburgerd in de uitvoeringspraktijk dat deze is gehandhaafd.

Het IPO-Deskundigenberaad zwemwater reageerde op de voorstellen voor de *overgangsperiode voor het van toepassing worden van kwaliteitseisen voor bepaalde parameters voor zwemwater*. In het in consultatie gebrachte ontwerp van dit besluit was bepaald dat tijdens deze periode ook niet hoeft te worden bemonsterd of gemeten op deze parameters. Dat is naar aanleiding van deze reactie teruggedraaid. Zoals het deskundigenberaad terecht aangaf, was beoogd dat de nieuwe parameters direct vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet bemonsterd en gemeten worden, zodat de normadressaat kan wennen aan de nieuwe parameters en inzicht kan verkrijgen in de resultaten van de metingen getoetst aan de nieuwe normen. Conform de artikelen 15.28, 15.44 en 15.61 van het Bal hoeft in het eerste jaar na inwerkingtreding niet te worden voldaan aan de kwaliteitseisen voor de nieuwe parameters. Er ontstaat zo tijd voor de normadressaat om zo nodig verbeteringen door te voeren aan de waterbehandeling. De gewenningsperiode aan de nieuwe parameters voorkomt dat de normadressaat na dat jaar verrast wordt wanneer niet aan de nieuwe kwaliteitseisen wordt voldaan en direct de voorgeschreven maatregelen zoals sluiting van bassins moet uitvoeren of geconfronteerd wordt met handhavingsmaatregelen opgelegd door de toezichthouder.

<u>Andere punten Bkl</u>

518 Stcrt. 2022, 25973.
519 Kamerstukken II 2021/22, 28 089, nr. 212.

De Omgevingsdienst Achterhoek reageerde op de in consultatie gebrachte toevoegingen aan de artikelen 8.26, 8.29 en 8.33 van het Bkl. In deze nieuwe leden werd gesteld dat bij de *voorschriften van een omgevingsvergunning kan worden volstaan met een verwijzing naar algemene regels*. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt echter dat het niet gaat om een verwijzing bij de voorschriften, maar uit om een verwijzing in de motivering. Dat is conform de geldende praktijk bij vergunningverlening waarbij in de motivering wordt stilgestaan bij algemene regels en wordt aangegeven dat daarom geen voorschriften over een bepaald onderdeel in de vergunning worden opgenomen. Het voorstel om beter aan te sluiten bij deze bestaande praktijk is overgenomen.
De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vroeg om de werking van artikel 12.2a van het Bkl, dat met dit besluit wordt ingevoegd, facultatief te maken. Dit nieuwe artikel bevat *overgangsrecht voor de regel die vereist dat het omgevingsplan regels bevat over activiteiten om te voldoen aan de geluidproductieplafonds voor een industrieterrein*. Men is niet tegen een mogelijkheid om in een later stadium het omgevingsplan te vervolmaken, maar meent dat dit niet dwingend voorgeschreven zou moeten worden. De omgevingsdienst stelde dat dit gemeenten de mogelijkheid ontneemt om de toepassing van artikel 12.2 en artikel 5.78f van het Bkl in één besluit te combineren. Dat is echter niet het geval. Enerzijds schrijft artikel 12.2 van het Bkl voor op welke wijze in het omgevingsplan voor een industrieterrein de eerste geluidproductieplafonds als omgevingswaarden worden bepaald. Anderzijds schrijft artikel 5.78f van het Bkl voor dat het omgevingsplan regels moet bevatten gericht op het voldoen aan deze geluidproductieplafonds. Afhankelijk van de bestaande regels voor activiteiten op industrieterreinen die op grond van het overgangsrecht overgaan naar het tijdelijke deel van het omgevingsplan, zal het omgevingsplan soms wel en soms niet voldoen aan artikel 5.78f van het Bkl op het moment dat de geluidproductieplafonds worden vastgesteld. Met het nieuwe artikel 12.2a van het Bkl dat met dit besluit wordt ingevoegd, wordt beoogd geluidregels in het tijdelijke deel van het omgevingsplan die niet voldoen aan artikel 5.78f geen belemmering te laten zijn voor de eerste vaststelling van de geluidproductieplafonds met toepassing van artikel 12.2 van het Bkl. Artikel 12.2a zorgt daarom voor uitgestelde werking van artikel 5.78f. Dat een instructieregel nog niet van toepassing is, betekent geenszins dat het bevoegd gezag verplicht is om de toepassing daarvan uit te stellen en de besluitvorming over de geluidproductieplafonds en de regels over activiteiten ter uitvoering van die geluidproductieplafonds in twee stappen te doen. Het bevoegd gezag kan dus desgewenst gelijktijdig met de vaststelling van de eerste geluidproductieplafonds op grond van artikel 12.2 van het Bkl ook de geluidregels in het omgevingsplan in overeenstemming te brengen met artikel 5.78f van het Bkl, maar daartoe bestaat – door het ingevoegde artikel 12.2a van het Bkl – geen verplichting. Dat is naar aanleiding van de reactie verduidelijkt in de artikelsgewijze nota van toelichting. Waar deze inspreker in zijn reactie overigens teruggrijpt op de toelichting bij artikel 5.78f van het Bkl, wordt opgemerkt dat noch in dat artikel, noch – anders dan inspreker veronderstelt – in de toelichting daarbij eisen worden gesteld aan de inhoud van de regels die op grond van genoemd artikel in het omgevingsplan moeten worden opgenomen. Het is aan de gemeente om te bepalen welke geluidregels gesteld moeten worden om te voldoen aan de geluidproductieplafonds.[520] Dat in de tekst van de nota van toelichting vervolgens enkele mogelijkheden als voorbeeld worden beschreven, doet daar niet aan af.

9.2 Advies Adviescollege toetsing regeldruk over het ontwerpbesluit

Het ATR geeft in haar advies aan dat de gevolgen van het besluit kwalitatief zijn beschreven. Het ATR geeft ook aan dat in enkele gevallen onvoorziene aanscherpingen en onvoorziene versoepelingen ten opzichte van de voor de Omgevingswet geldende regelgeving worden teruggedraaid, maar dat de toelichting deze gevolgen niet kwantificeert. Dit maakt het volgens het college onvoldoende duidelijk wat de regeldrukgevolgen zijn van het voorstel ten opzichte van de becijferde lasteneffecten bij de Omgevingswet. Als bij de AMvB's destijds een besparing is becijferd die nu op grond van geactualiseerde inzichten gedeeltelijk of geheel wordt teruggedraaid, heeft dit volgens het ATR gevolgen voor de lasteneffecten van de Omgevingswet.
Bij correctie van onvolkomenheden is er echter geen lasteneffect ten opzichte van het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht. Waar wijzigingen worden teruggedraaid gaat het om onvolkomenheden die per abuis zijn ontstaan bij de omzetting van de voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende regelgeving of het vormgeven van overgangsrecht. Het is niet goed denkbaar dat de extra lasten of besparingen als gevolg daarvan tijdens de voorbereiding van de AMvB's becijferd zouden zijn. Als de onvolkomenheid in de fase van lastenonderzoek van een AMvB al aan het licht was gekomen, zou deze direct zijn gecorrigeerd voorafgaand aan publicatie van de desbetreffende AMvB. De juridische onvolkomenheid heeft dus geleid tot een onvolkomenheid in de lastenberekening van de Omgevingswet, en met het terugdraaien ervan wordt het lasteneffect weer neutraal.

520 Zie Stb. 2020, 557, p. 277 e.v.

Dit betreft bijvoorbeeld de wijziging van artikel 4.1012, tweede lid, van het Bal, die het ATR noemt. Dit artikel heeft betrekking op de opslag van verpakte gevaarlijke stoffen (geregeld in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15, PGS 15). De toelichting bij deze wijziging wordt door het ATR gelezen als een versoepeling. Gasflessen die als werkvoorraad worden aangehouden hoeven namelijk niet te voldoen aan de verplichtingen uit de PGS 15. Het ATR vraagt naar het aantal bedrijven dat profiteert van deze versoepeling en de omvang van de besparing. Er is echter geen besparing ten opzichte van de regelgeving zoals die gold voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Onder de Activiteitenregeling milieubeheer geldt een uitzondering voor brandblusmiddelen die zijn opgesteld met het doel van de bestrijding van een eventuele brand binnen de inrichting zelf. Dat geldt niet voor een grote voorraad gasflessen met brandblusmiddelen die zijn opgesteld met het doel om ze binnen afzienbare termijn te verkopen. Dit blijkt zowel uit de Activiteitenregeling milieubeheer als uit de PGS 15.

Het ATR noemt echter ook enkele punten die meer zijn dan een verbetering van de omzetting van het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht, zodat er wel een lasteneffect kan optreden.

Ten eerste gaat het om de lasteneffecten van het schrappen van de erkende maatregel BRL 9320 in beeld te brengen. De erkende maatregel is ingetrokken omdat deze de uitvoering van de reguliere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving door de omgevingsdiensten belemmerde. De geldende emissienorm voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) is in 2016 vastgesteld en deze norm is niet gewijzigd toen de erkende maatregel werd ingetrokken op 1 oktober 2022. Uitgaande van naleving van de geldende normering zijn de effecten beperkt tot extra metingen. Er zijn in Nederland 29 asfaltcentrales. Door het vervallen van de BRL moeten daar – afhankelijk van de situatie – eenmalig, een maal per drie jaar, een maal per jaar of tweemaal per jaar metingen worden gedaan. Combinatie met een andere meting is wellicht denkbaar, maar het Bal verplicht voor andere stoffen slechts tot een eenmalige meting. Als speciaal voor deze PAK-metingen een meetploeg wordt ingeschakeld bedragen de kosten 5.000 euro. In het worstcasescenario dat alle asfaltcentrales tweemaal per jaar meten, zonder combineren met andere metingen, bedragen de jaarlijkse kosten voor de sector 0,3 miljoen euro.

Ten tweede voegt dit besluit enkele bepalingen toe aan het Omgevingsbesluit die bevoegde gezagen de mogelijkheid geven om informatie op te vragen bij partijen voor een correcte uitoefening van de regelgeving. Het gaat hierbij om extra gegevensuitvraag bij luchthavens (nieuw artikel 10.39c van het Omgevingsbesluit) en partijen die te maken hebben met geluidproductieplafonds op industrieterreinen (nieuw artikel van het 10.39b van het Omgevingsbesluit). De toelichting maakte inderdaad niet duidelijk hoeveel bedrijven hier mogelijk de gevolgen van zullen ondervinden en wat de omvang is van de extra lasten. Voor wat betreft luchthavens gaat het om de circa 25 luchthavens met een luchthavenbesluit. Deze zullen op verzoek informatie uit akoestische berekeningen die bij hen of door hen ingeschakelde adviesbureaus beschikbaar is, bijvoorbeeld uit de milieueffectrapportage, moeten overhandigen aan het verantwoordelijk bestuursorgaan. Hiervoor worden meer gegevens uitgevraagd dan voor de voorbereiding van een luchthavenbesluit, namelijk een groter aantal geluidcontouren. Maar deze contouren worden uitgerekend met hetzelfde geluidmodel en dezelfde berekening als de contouren die nu al berekend moeten worden. De rekensoftware levert de output die word € 0 tot een niet-significant bedrag omdat de gegevens meestal al bij hett gevraagd, en het maakt niet uit of er één of meer contouren wordt gevraagd. Dus dit geeft nauwelijks extra administratieve lasten. Verder gaat het om windturbines en militaire schietbanen en springterreinen die liggen op een industrieterrein met geluidproductieplafonds. Het gaat daarbij alleen bij windturbines om bedrijven. Het aantal windturbines is niet in beeld gebracht omdat er nauwelijks kosten zullen zijn. Deze zullen variëren van bevoegd gezag beschikbaar zijn, en anders in een al bestaand akoestisch rapport of databestand dat het bedrijf kan toesturen.

Ten derde vraagt het ATR naar de lastenverlichting van de wijziging in artikel 4.830 van het Bal. Dat artikel schreef een flowmeter voor en door de wijziging worden andere geschikte debietmeters mogelijk. De toelichting maakt niet duidelijk in hoeverre hierbij sprake is van een lastenverlichting als gevolg van de aanpassing. Andere debietmeters zijn inderdaad voordeliger zijn in aanschaf. De kosten van een vortexmeter zijn minder dan 10% van die van een elektromagnetische flowmeter (circa € 120 ten opzichte van € 1.200). Ervan uitgaande dat er circa 3.000 veehouderijen zijn met een luchtwasser en een vervangingstermijn van 10 jaar, gaat het om een lastenverlichting qua nalevingskosten van € 3 miljoen voor bestaande luchtwassers. De komende jaren zullen nog meer bedrijven luchtwassers gaan plaatsen. Uitgaande van 1.000 bedrijven geeft dit een additionele lastenverlichting qua nalevingskosten van € 1 miljoen. De aangepaste regeling kan ook anders worden uitgelegd, in de zin dat de betrokken ondernemers geen verzoek meer hoeven te doen voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel. En dat het bevoegd gezag daarop geen besluit meer hoeft te nemen. Vanuit die benadering zouden de administratieve lasten voor bedrijven afnemen met € 3 miljoen en de bestuurslasten voor het bevoegd gezag afnemen met € 5 miljoen. Dit is gebaseerd op 4.000 bedrijven, een kostprijs van € 800 voor een aanvraag tot het treffen van een gelijkwaardige maatregel en € 1.360 aan bestuurslasten voor het behandelen van die aanvraag.

9.3 Voorstellen tot aanvulling van dit besluit

Een aantal inbrengers heeft voorstellen gedaan tot aanvulling van dit besluit met onderwerpen die naar hun aard binnen reikwijdte van het besluit vallen, in het bijzonder omissies bij de omzetting van oud recht of ontbrekend overgangsrecht.

Besluit activiteiten leefomgeving

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied geeft aan dat bij een verandering van een activiteit meerdere meldplichten en meerdere informatieplichten kunnen gelden. In de Omgevingswet is niet geregeld is dat de *samenhang moet worden aangegeven tussen de verschillende voor één verandering benodigde meldingen en/of informatieplichten*. De omgevingsdienst acht een samenhangende beoordeling daardoor erg moeilijk. Zij verzoekt een om een bepaling op te nemen die de initiatiefnemer verplicht om de samenhang tussen verschillende voor een verandering benodigde meldplichten en informatieplichten aan te geven. Dit voorstel is niet overgenomen. De indieningsvereisten bij meldingen moet zo specifiek mogelijk zijn. Een algemeen vereiste om de samenhang aan te geven past daar niet bij. Specifieke vereisten die een samenhangende beoordeling bevorderen zijn de te melden algemene gegevens. De gegevens over de exploitant en de locatie zullen bij samenlopende meldingen overeenkomen. Verder geldt voor vrijwel alle meldingsplichten een termijn van vier weken voor het begin van de activiteit, net als voor de meeste informatieverplichtingen die voorafgaand aan de activiteit van toepassing zijn. Ook de vragenbomen in het Digitaal stelsel Omgevingswet dragen bij aan samenhang. Overigens heeft het instrument van de melding ook niet het karakter van een integrale samenhangende beoordeling.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied stelde voor de *opslag van LPG bij tankstations* uit te zonderen in artikel 3.21 van het Bal omdat daarvoor in artikel 3.23 van het Bal geen algemene regels zijn aangewezen. Op zich is de constatering juist dat de algemene regels, bedoeld in artikel 3.23 van het Bal, niet zien op het opslaan van LPG bij tankstations. Dat is evenmin het geval als het betreft opslag van LPG los van een tankstation. De activiteiten geregeld in afdeling 3.2 betreffen activiteiten die bedrijfstakken overschrijden. Uit artikel 3.21, eerste lid, van het Bal volgt dat het opslaan van LPG in een opslagtank een milieubelastende activiteit is. Deze activiteit omvat niet alleen de opslag van LPG bij een tankstation, maar ook opslag zonder combinatie met tanken, zoals de opslag bij een distributiedepot of brandstoffenhandel. Uit artikel 3.22, eerste lid, onder e, van het Bal volgt dat voor het opslaan van LPG in een opslagtank een vergunningplicht geldt. De opslag van LPG bij een tankstation is uitgezonderd van de vergunningplicht (tweede lid). Er is onvoldoende reden om de systematiek van deze artikelen te wijzigen. Het uitzonderen van de opslag van LPG bij tankstations in artikel 3.21 nu de activiteit tanken en opslaan van LPG is aangewezen als aparte milieubelastende activiteit zou de systematiek niet minder complex maken.
Er zijn overigens wel algemene regels voor de opslag van LPG bij een tankstation opgenomen in paragraaf 4.35 van het Bal.

Deze omgevingsdienst stelde verder voor in artikel 3.33 van het Bal een *ondergrens op te nemen voor de opslag van ontplofbare stoffen waardoor geringe hoeveelheden bij particulieren niet vallen onder de aanwijzing van de milieubelastende activiteit*. Door het vervallen van het inrichtingenbegrip omvat de milieubelastende activiteit ook de opslag bij particulieren van geringe hoeveelheden ontplofbare stoffen, zoals munitie van sportschutters en noodsignalen van booteigenaren, in woningen of op schepen. Deze opmerking heeft de aandacht van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, maar de benodigde wijzigingen op dit punt zijn naar hun aard te ingrijpend om door te voeren naar aanleiding van consultatie-inbreng op het ontwerp van dit besluit.

Deze omgevingsdienst verzocht tevens om artikel 7, eerste lid, onder c, van de Seveso III-richtlijn strikt te volgen en in de tekst van artikel 4.5, eerste lid, onder a, van het Bal over te nemen. *In het Bal werd de formulering «de bestuurder van de Seveso-inrichting» gehanteerd en in de richtlijn «de met de leiding van de inrichting belaste persoon».* Bij het toezicht op de Seveso-bepalingen en bij incidenten moet er een duidelijk aanspreekpunt op de inrichting aanwezig zijn, dus een operationeel leidinggevende en geen bestuurder. Dit voorstel is overgenomen.

Deze omgevingsdienst plaatste verder opmerkingen bij artikel 5.3 van het Bal. Dit betreft regels over het eindonderzoek bodem. *De aldaar voorgeschreven NEN-normen betroffen alleen het bodemonderzoek naar bodemverontreiniging van de landbodem en niet bodemonderzoek naar waterbodemverontreiniging.* De inspreker merkte op dat bij het opslaan van grond of baggerspecie ook bodemverontreiniging van de waterbodem kan ontstaan. Nadat de activiteit is beëindigd zou een eindonderzoek conform artikel 5.3 van het Bal uitgevoerd moeten worden. Naar aanleiding van de opmerking is artikel 5.3 aangepast en zijn gerelateerde verbeteringen in artikel 5.6 van het Bal doorgevoerd.

Deze omgevingsdienst verzocht tot slot om overgangsrecht toe te voegen op grond waarvan *bodemregels op grond van het oude recht blijven gelden voor bestaande bedrijven met ippc-installaties*. Voor een aantal verplichtingen geldt echter dat die als zodanig niet terugkomen onder de Omgevingswet maar onder de specifieke zorgplicht vallen, zoals de verplichting om verwaarloosbaar bodemrisico te bereiken in artikel 2.9 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Als beschermingsniveau blijft het uitgangspunt van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming van een verwaarloosbaar bodemrisico overeind. Volgens de zorgplicht moeten alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen. Daarbij is concreet bepaald dat voor zover verontreiniging van de bodem ontstaat herstel van de bodem redelijkerwijs mogelijk moet blijven. Ook zal het weghalen van fysieke voorzieningen of het niet meer uitvoeren van beheersmaatregelen in strijd zijn met die zorgplicht. Onder het oude recht geldt dat naast het kwalitatieve doelvoorschrift van artikel 2.9 van het Activiteitenbesluit milieubeheer concrete bodembeschermende voorzieningen kunnen worden voorgeschreven. Bestaande vergunningvoorschriften blijven ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden op grond van artikel 4.13 van de Invoeringswet Omgevingswet. Voor de regels over het eindonderzoek bodem (§ 5.2.1 van het Bal) zijn voor ippc-installaties waar relevant wel de regels over het eindonderzoek bodem van toepassing verklaard ter implementatie van Europese regels. De paragraaf over bodembeschermende voorzieningen (§ 5.4.2) geldt alleen voor activiteiten waarvoor in hoofdstuk 4 is bepaald dat een bodembeschermende voorziening wordt toegepast (deze paragraaf bevat zelf geen verplichting om zo'n voorziening toe te passen).

Besluit kwaliteit leefomgeving

De VNG stelde voor om het mogelijk te maken *in een omgevingsvergunning een brand- of explosievoorschriftengebied aan te wijzen zonder daarvoor eerst het omgevingsplan te hoeven wijzigen*. In deze voorschriftengebieden geldt op grond van paragraaf 4.2.14 van het Bbl een aantal aanvullende bouwregels om de gevolgen van een brand of explosie te beperken. Artikel 5.14 van het Bkl, dat de grondslag biedt voor het aanwijzen van die gebieden, gelezen in samenhang met genoemde paragraaf 4.2.14, biedt de mogelijkheid om deze gebieden bij omgevingsvergunning aan te wijzen bewust niet, omdat uitgangspunt van beleid is dat gemeenten gebiedsgewijs en niet op gebouwniveau keuzes maken of de bedoelde aanvullende voorschriften gelden. Erkend wordt dat dit in de overgangsfase tot belemmeringen kan leiden als gemeenten nieuwe kwetsbare, beperkt kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen willen toelaten met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, terwijl voor het desbetreffende deel van het omgevingsplan nog geen uitvoering is gegeven aan artikel 5.14. Daarom wordt een overgangsrechtelijke regeling getroffen voor deze situatie (nieuw artikel 12.27c. De VNG vroeg verder te verduidelijken dat afzien van het aanwijzen van een voorschriftengebied op grond van artikel 5.14, derde lid, een motiveringsvereiste is en geen expliciete regeling in het omgevingsplan vergt. Dat blijkt echter al duidelijk genoeg uit de toelichting bij dat lid, met onder andere de frase «De gemeenteraad heeft hier beleidsvrijheid om wel of niet een kleiner of geen voorschriftengebied aan te wijzen. De gemeenteraad dient de gemaakte keuze deugdelijk te motiveren.»[521]

521 Stb. 2018, 292, p. 677.

De VNG stelde voor *de term «woonschip» die wordt gebruikt in enkele instructieregels in hoofdstuk 5 van het Bkl te vervangen door «woonboot»*, dit omdat sommige gemeenten de term «woonschip» alleen gebruiken voor drijvende woningen die het uiterlijk hebben van een van origine varend schip. Deze gemeenten gebruiken de term «woonboot» voor de bredere categorie drijvende woningen. Dit voorstel is niet overgenomen, ook omdat in de gemeentelijke praktijk op dit punt geen uniformiteit bestaat. Dat één of enkele gemeenten nu een andere begripsindeling hanteren kan geen argument zijn om een AMvB aan te passen. Er zijn bovendien meer dan tien wettelijke regelingen op rijksniveau, ook in het sociale en fiscale domein, waarin de term «woonschip» in de brede betekenis wordt gebruikt die ook in Bkl wordt gehanteerd.

De Omgevingsdienst Achterhoek vroeg om de *bescherming tegen geluidhinder van incidentele situaties of regelmatige afwijkingen* een plaats te geven in paragraaf 5.1.4.2.2. De bescherming tegen geluidhinder van incidentele situaties of regelmatige afwijkingen is onderdeel van de opdracht tot regelstelling aan gemeenten die is opgenomen in paragraaf 5.1.4.2.1. Via het Invoeringsbesluit Omgevingswet is hierbij naar aanleiding van signalen uit de uitvoeringspraktijk echter geregeld dat daarbij de standaardwaarden en grenswaarden van paragraaf 5.1.4.2.2 niet van toepassing zijn. Daarbij is wel beklemtoond dat het omgevingsplan er op grond van artikel 5.59 van het Bkl in moet voorzien dat ook het niet-representatieve geluid aanvaardbaar is.[522] Het bevoegd gezag kan zo nodig bijvoorbeeld waarden verbinden aan het geluid dat niet representatief is of er andere regels aan verbinden, bijvoorbeeld over tijdstippen en werkwijzen voor de gebeurtenissen die het niet-representatieve geluid veroorzaken. De omgevingsdienst kan de gemeente adviseren over de te stellen regels over dit geluid.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied gaf aan dat via het voorstel voor de Verzamelwet Omgevingswet 20.. artikel 5.20 van de Omgevingswet wordt gewijzigd in de zin dat de *beoordelingsregels voor het verlenen van een vergunning slechts betrekking mogen hebben op de kwaliteit van bouwwerken en niet op regels die alleen in de bouwfase gelden*, zoals de regels in afdeling 7.1 van het Bbl. De inbrenger merkte terecht op dat de uitwerking van dit wetsartikel nog niet in het in consultatie gebrachte ontwerp van dit besluit was opgenomen. Die uitwerking heeft inmiddels plaatsgevonden door de wijziging van artikel 8.3b van het Bkl.

Deze omgevingsdienst wees er verder op dat het vereiste van artikel 5.7 van het Besluit omgevingsrecht, dat bepaalt dat *aan een omgevingsvergunning in ieder geval de in aanmerking komende voorschriften worden verbonden met betrekking tot een doelmatig gebruik van energie en grondstoffen, niet terugkeert*. Hij wees erop dat en dat «het zuinig gebruik van energie en grondstoffen» wel is opgenomen in artikel 4.22, eerste lid, van de Omgevingswet. Ook wees hij erop dat in artikel 8.10, tweede lid, van het Bkl is bepaald dat bij het bepalen van de beste beschikbare technieken in ieder geval rekening wordt gehouden met het verbruik en de aard van de grondstoffen, met inbegrip van water, en de energieefficiëntie. De inbrenger stelde terecht dat de bepaling dat er voorschriften gesteld moeten worden niet op dezelfde wijze is teruggekeerd in het Bkl. Dat is een gevolg van de keuze in het Bkl dat om de beoordelingsregels nog strakker te laten aansluiten op het systeem van de richtlijn industriële emissies.[523] In het systeem van de richtlijn industriële emissies werkt dit belang door via het begrip «beste beschikbare technieken» en heeft het daarmee een meer indirecte positie in het beoordelingskader.[524] Artikel 5.34 van de Omgevingswet bepaalt dat aan een omgevingsvergunning de voorschriften worden verbonden die nodig zijn voor de op grond van artikel 5.18 van die wet gestelde beoordelingsregels. Een van die regels is artikel 8.9 van het Bkl dat bepaalt dat een omgevingsvergunning alleen wordt verleend als de voor de activiteit in aanmerking komende beste beschikbare technieken worden toegepast. Het belang is daarmee nog steeds onderdeel van het beoordelingskader, maar op een andere wijze, en er is dus geen sprake van een technische onvolkomenheid bij de omzetting van oud recht die zich via dit besluit laat corrigeren.

522 Stb. 2020, 400, p. 1564–1565.
523 Zie Stb. 2018, 292, p. 429–430.
524 Bijlage III bij Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PbEU 2010, L 334).

Een anonieme inzender vroeg een overgangsrechtelijke bepaling in het Bkl op te nemen die erin *voorziet dat een in het tijdelijk deel van het omgevingsplan opgenomen verbodsbepaling voor inrichtingen als bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) tevens van toepassing is op activiteiten als bedoeld in bijlage VII bij het Bkl voor zover het andere activiteiten betreft dan die waarop het Bevi van toepassing was*. Dat voorstel is niet overgenomen. Tot de inwerkingtreding hadden gemeenten desgewenst kunnen anticiperen op het verschil tussen de inrichtingen waarop het Bevi van toepassing is en de activiteiten uit bijlage VII bij het Bkl door de verbodsregels in het bestemmingsplan te verbreden naar de genoemde activiteiten. Het zijn niet puur juridische bezwaren die kleven aan een verbreding van de betekenis van een gemeentelijke verbodsbepaling via een rijksregel (bijvoorbeeld via gelijkstelling). Bij zo'n aanpak zou de sturingsfilosofie over de gekozen centrale en decentrale regeling door elkaar lopen. Ook zou dat ten koste gaan van de inzichtelijkheid van het omgevingsplan. Ten slotte is het voorstel niet praktisch uitvoerbaar omdat dit besluit om technische redenen de bruidsschat niet meer wijzigt.

Omgevingsbesluit

De Omgevingsdienst Achterhoek verzocht om de regeling voor de *reikwijdte van de complexe milieubelastende activiteiten of de regeling «eens bevoegd, altijd bevoegd» voor complexe milieubelastende activiteiten te vereenvoudigen*, dit vanuit de veronderstelling dat op grond van artikel 4.16 van het Omgevingsbesluit alleen vergunningplichtige niet-complexe milieubelastende activiteiten op dezelfde locatie onder het bevoegd gezag van gedeputeerde staten kunnen vallen. De niet-complexe meldingsplichtige milieubelastende activiteiten op dezelfde locatie van hetzelfde bedrijf (nu behorend tot de inrichting waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn) zouden dan vallen onder de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Deze zienswijze lijkt voorbij te gaan aan artikel 2.9 van het Bal waarin het bevoegd gezag voor algemene regels in combinatie met een omgevingsvergunning is geregeld. Gelet op dit artikel vallen ook de algemeen geregelde milieubelastende activiteiten op een locatie van een complex bedrijf onder gedeputeerde staten als bevoegd gezag. De reactie heeft daarnaast betrekking op situaties waarbij de begrenzing van een complex bedrijf kleiner is dan de voormalige inrichting, omdat een deel van die voormalige inrichting geen onderdeel is van de betreffende installatie, en daar ook op geen enkele wijze functioneel ondersteunend aan is. Dit kan zich inderdaad in specifieke situaties voordoen, maar het gaat niet om een groot aantal bedrijven. In het genoemde voorbeeld van grootschalige energieopwekking (paragraaf 3.3.2 van het Bal) moet in de beschouwing worden betrokken dat die opwekking veelal onderdeel zal zijn van een van de andere complexe activiteiten, zoals raffinaderij of basismetaal. Het complexe bedrijf zal daardoor vaak groter zijn dan vanuit alleen de grootschalige energieopwekking geredeneerd. In de spaarzame gevallen dat de regeling van complexe bedrijven uit oogpunt van bevoegdheidstoedeling onhandig zou uitpakken kunnen de artikelen 4.13a en 5.16 van de Omgevingswet (flexibiliteitsregeling bevoegd gezag) uitkomst bieden.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied verzocht verder om op grond van artikel 13.3, eerste lid, onder b, van het Omgevingsbesluit *een medehandhavingstaak toe te kennen voor de adviezen met instemming over het aanleggen of gebruiken van een open bodemenergiesysteem en het exploiteren van een ippc-installatie voor het afvangen van CO_2-stromen voor geologische opslag*. Voor een goed begrip van dit verzoek is in de eerste plaats van belang dat geen van beide milieubelastende activiteiten die worden genoemd zijn aangewezen als magneetactiviteit van de provincie. Zie voor de ter zake gemaakte afweging de nota van toelichting op artikel 4.6, tweede lid, van het Omgevingsbesluit.[525] In verband hiermee is aan gedeputeerde staten in artikel 4.25 van het Omgevingsbesluit een advies- en instemmingsrecht toegekend in het geval de genoemde milieubelastende activiteiten onderdeel zijn van een meervoudige aanvraag. Gedeputeerde staten zijn door het ontbreken van de aanwijzing als magneetactiviteit in die situatie geen bevoegd gezag (meer) voor de aanvraag. Vervolgens staat ter beoordeling of er aanleiding is om in deze situatie gedeputeerde staten als instemmingsorgaan op grond van artikel 18.3, eerste lid, van de Omgevingswet in artikel 13.3 van het Omgevingsbesluit aan te wijzen als mede-handhavingsorgaan naast het bevoegd gezag. Daarin is inderdaad niet voorzien. Het verzoek, zoals toegelicht, wekt de suggestie dat het hier om een omissie zou gaan en dat het enkele feit dat gedeputeerde staten optreden als instemmingsorgaan voor de betreffende activiteiten maakt dat zij hier een mede-handhavingstaak hadden moeten krijgen. Dat berust echter op een misverstand. Bij de totstandkoming van het Omgevingsbesluit is op restrictieve wijze invulling gegeven aan de mogelijkheid die artikel 18.3, eerste lid, van de Omgevingswet biedt. Aan deze invulling, die in nauwe samenspraak met de betrokken overheden tot stand is gekomen, ligt ten grondslag dat binnen de Omgevingswet zoveel mogelijk wordt gestreefd naar één bevoegd gezag voor zowel vergunningverlening als handhaving. Bij een aanwijzing op grond van artikel 18.3 van de Omgevingswet moet het vooral gaan om gevallen waarin handhaving door het instemmingsorgaan een duidelijke meerwaarde heeft, bijvoorbeeld omdat het instemmingsorgaan ook al is aangewezen als toezichthouder voor de betreffende activiteit of beheerder is van het gebied waar die activiteit plaatsvindt en dus veelal degene zal zijn die de overtreding constateert.

525 Stb. 2018, 290, p. 277.

Zie hierover verder de memorie van toelichting op het wetsvoorstel voor de Invoeringswet Omgevingswet[526] en de nota van toelichting bij het Omgevingsbesluit.[527]

De VNG merkte op dat het overgangsrecht in artikel 10.27a van het Omgevingsbesluit al *uitgewerkt zou zijn op de datum van inwerkingtreding*. Deze datum is verzet. Daarbij is ook de verwijzing naar artikel 10.27 aangepast.
De VNG merkte op dat een datum voor het *indienen van actieplannen geluid* ontbreekt. Dat is echter geregeld in artikel 10.27, tweede lid, van het Omgevingsbesluit, dat bepaalt dat een actieplan elke vijf jaar geactualiseerd wordt.

Overige punten
De Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied wees er verder op dat een *overgangsregeling ontbrak voor wasplaatsen bij complexe bedrijven*. Daardoor gelden vanaf inwerkingtreding van de wet geen voorschriften meer voor bodembeschermende voorzieningen bij deze activiteit. Dit is onwenselijk gezien de activiteiten en stoffen die bij deze bedrijven (kunnen) voorkomen, bijvoorbeeld bij IPPC-installaties voor afvalverwerking. Zij verzochten om in artikel 8.1.7 van het Invoeringsbesluit ook paragraaf 4.44 Wasstraat of wasplaats van het Bal op te nemen. Dit voorstel is overgenomen.

De Omgevingsdienst Achterhoek en de VNG merkten op dat artikel 2.4.1 van de (model)bouwverordening is opgenomen in de artikelen 22.29 en 22.30 van de bruidsschat omgevingsplan. Deze artikelen voorzien (materieel) in een *voortzetting van het verbod op bouwen als de toelaatbare kwaliteit van de bodem wordt overschreden*. Een omzetting van artikel 2.4.2 van de (model)bouwverordening ontbreekt echter. Dat is overigens een bewuste keuze geweest, die verband houdt met het feit dat het artikel de basis biedt voor voorschriften die verder strekken dan de beoordelingsregels. Dit verdraagt zich niet met het stelsel van de Omgevingswet en kan bovendien tot rechtsonzekerheid bij een initiatiefnemer leiden. Omdat dit besluit de bruidsschat niet meer wijzigt, kan ook anderszins niet meer via de bruidsschat omgevingsplan in de behoefte van maatwerk van gemeenten bij het reguleren van bouwen op een bodemgevoelige locatie worden voorzien. Gemeenten kunnen dat echter wel zelf doen door het nemen van een voorbereidingsbesluit met voorbeschermingsregels, waarmee het kader uit de bruidsschat omgevingsplan binnen de grenzen van de instructieregels uit het Bkl kan worden aangepast. Ook bestaat de mogelijkheid om op grond van artikel 5.32 van de Omgevingswet in bijzondere omstandigheden de omgevingsvergunning te weigeren vanwege ernstige gezondheidsrisico's. Los van deze mogelijkheden bestaat ook de bereidheid om samen met gemeenten te onderzoeken of met een aan het Bal of Bbl toe te voegen grondslag om een maatwerkvoorschrift over dit onderwerp te stellen hun hier een extra instrument kan worden geboden.

De Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied verzocht verder om de bruidsschat omgevingsplan aan te vullen met een *mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen voor onderwerpen als geluid en geur bij activiteiten die onder het Bal vallen*, dit omdat voor die aspecten van die activiteiten de zorgplicht van de bruidsschat niet geldt, en dus geen grondslag kan bieden voor het stellen van maatwerkvoorschriften. In de reactie wordt wat betreft de inhoud van de maatwerkvoorschriften met name gedacht aan het vereisen van geluidonderzoek of geuronderzoek. Aan dit verzoek is geen gevolg gegeven. Voor zover voor de activiteiten die onder het Bal vallen bruidsschatregels gelden over de genoemde onderwerpen, kunnen op grond van artikel 22.45 van de bruidsschat omgevingsplan over die regels maatwerkvoorschriften worden gesteld die zo nodig ook een verplichting kunnen inhouden onderzoek te verrichten of aan de desbetreffende bruidsschatregel wordt voldaan. Als het omgevingsplan (waarvan de bruidsschat onderdeel uitmaakt) geen regels bevat met betrekking tot een onderwerp, en de activiteit onder het Bal valt, dan kan een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift worden gesteld over een regel (waaronder de specifieke zorgplicht) van dat besluit. Dit kan ook voor onderwerpen zoals geluid en geur. Deze mogelijkheid wordt adequaat bevonden. Immers, als het omgevingsplan met betrekking tot een activiteit die onder het Bal valt over een bepaald onderwerp geen regels bevat, vormt het Bal het enige kader waaraan dat onderwerp wordt getoetst, en is het ook logisch dat eventuele maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften op grond van artikel 2.13 van dat besluit worden gesteld. Voorgaande laat onverlet, dat de gemeente ook kan kiezen voor het stellen van maatwerkregels op grond van artikel 2.12 van het Bal. Verder geldt de zorgplicht van de bruidsschat wel voor het verkeer van en naar de activiteit, waarbij het gaat om hinder door bezoekersverkeer en indirecte geluidhinder (zoals bepaald in artikel 22.44, derde lid, bruidsschat omgevingsplan).

526 Kamerstukken II 2017/18, 34 986, nr. 3, p. 290.
527 Stb. 2018, 290, p. 369–371.

9.4 Verzoeken tot verduidelijking

Een aantal reacties is afkomstig van professionals die zich voorbereiden op de komst van de Omgevingswet en daarbij tegen vragen oplopen. Waar een bepaling zich eenvoudig zou laten verduidelijken wordt daaraan tegemoet te komen, maar vaak zijn middelen zoals informatievoorziening via IPLO sneller en effectiever dan aanpassingen van de formulering van de regelgeving.

Een anonieme inzender stelde *dat de opdracht in het Bkl om het gezamenlijke geluid te bepalen en in het omgevingsplan vast te leggen in de weg staat aan het vastleggen daarvan in een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit*. Hetzelfde probleem zag de inzender als een gevel wordt aangewezen als niet-geluidgevoelige gevel. Deze inbreng berust op een misverstand. Op een besluit over een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit zijn de regels van hoofdstuk 5 niet van toepassing, maar van overeenkomstige toepassing. Dit is geregeld in artikel 8.0b van het Bkl. In de nota van toelichting op het Invoeringsbesluit Omgevingswet, waarmee dat artikel is ingevoegd, is beschreven hoe de instructieregels over het omgevingsplan bij de overeenkomstige toepassing worden gelezen in de context van vergunningverlening.[528] Een instructieregel die vereist dat het omgevingsplan bepaalde regels bevat over een activiteit wordt – als de aanvraag ziet op die activiteit – gelezen als een plicht tot het verbinden van voorschriften over die activiteit aan de omgevingsvergunning. Dat geldt ook voor een vereiste aanduiding als het gezamenlijke geluid of een niet-geluidgevoelige gevel. Aan IPLO wordt gevraagd hierover nadere informatie te verstrekken. Onderzocht wordt nog of het mogelijk is om via een volgend verzamelbesluit meer handvatten op te nemen in het Bkl zelf.

De VNG had enkele vragen over de toepassing van artikel 5.78ad van het Bkl, dat bepaalt dat *het gezamenlijk geluid op de gevel van geluidgevoelige gebouwen wordt bepaald en in het omgevingsplan wordt vastgelegd*. De waarde van dat gezamenlijk geluid is nodig voor het toepassen van de regels van het Bbl over de geluidwering van het nieuwe geluidgevoelige gebouw. De VNG vroeg om verduidelijking van de mogelijkheid tot doorschuiven van deze regel naar de binnenplanse vergunningplicht, waarop ook is ingegaan in de toelichting op het Omgevingsbesluit.[529] De instructieregels over het omgevingsplan in hoofdstuk 5 van het Bkl zijn gericht tot het bevoegd gezag voor het omgevingsplan. De planwetgever moet ook bij het inrichten van binnenplanse vergunningstelsels en daarbij horende beoordelingsregels en regels over te stellen voorschriften voldoen aan de instructieregels. Het is zo bedoeld dat een instructieregel die vereist dat het omgevingsplan iets regelt over een activiteit, ook zo gelezen kan worden dat de beoordelingsregels en regels over voorschriften voor de binnenplanse omgevingsvergunning voor de omgevingsplanactiviteit dat mogen regelen. De vraag wordt gesteld of deze regel zich daar naar de letter naar verzet. Deze regel wordt door het kabinet niet zo gelezen. Er zijn wel andere instructieregels die voorschrijven dat het omgevingsplan bepaalde inhoud moet bevatten waarbij doorschuiven bewust niet beoogd is, bijvoorbeeld in verband met de derdenwerking van de vereiste inhoud van het omgevingsplan. Dit onderwerp vergt nog nadere analyse en afstemming en vervolgens informatieverstrekking via IPLO. Wellicht is het ook mogelijk hiervoor verduidelijkende bepalingen op te nemen in het Bkl, maar dat leent zich gezien de complexiteit beter voor een volgend verzamelbesluit zodat de betreffende wijziging aan consulatie kan worden onderworpen. De VNG stelde daarnaast dat het gezamenlijk geluid geen norm zou zijn, maar een feitelijke toestand die pas bepaald wordt op het moment dat er gebouwd wordt. Wetssystematisch is dit echter niet veranderd ten opzichte van het hogerewaardebesluit van de Wet geluidhinder, met dien verstande dat de Omgevingswet geen zelfstandige besluitfiguur meer kent, maar dat het besluit onderdeel wordt van het omgevingsplan, de omgevingsvergunning voor de (binnenplanse of buitenplanse) omgevingsplanactiviteit of het besluit tot vaststelling van geluidproductieplafonds. Voor wat betreft de gemeentelijke bevoegdheid sluit die keuze aan bij de lijn dat gemeentelijke regels over activiteiten die onderdelen van de fysieke leefomgeving wijzigingen – waaronder bouwactiviteiten – alleen in het omgevingsplan opgenomen mogen worden.[530] Bij een besluit over het toelaten van een woning of een besluit over een geluidbron wordt het gezamenlijk geluid bepaald. Dat is voor bronnen zoals gemeentewegen gebaseerd op het geluid in een maatgevend jaar. Het feitelijke geluid in een nieuwe wijk is op het moment dat de aanvraag om een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan immers zelden representatief voor de toekomst.

528 Stb. 2020, 400, p. 1080–1081.
529 Stb. 2018, 290, p. 106–109.
530 Artikel 2.1, eerste lid, van het Omgevingsbesluit.

De Werkgroep Bal Fryslân, een ambtelijk samenwerkingsverband van gemeenten en de omgevingsdienst*, ervoer een onduidelijkheid bij de aanwijzing van het basistakenpakket in het Bal*. Vergelijkbare signalen hebben de Staatssecretaris voor Infrastructuur en Waterstaat eerder bereikt. Dit was onder andere de aanleiding om de Circulaire basistakenpakket op te stellen.[531] Deze tool moet in de basis voldoende tekst en uitleg geven aan de bevoegde instanties voor het inregelen van de basistaken en daarmee ook aan de omgevingsdiensten als opdrachtnemer. Daarnaast is de tool behulpzaam voor provincies bij het houden van interbestuurlijk toezicht op het onderbrengen van gemeentelijke basistaken bij een omgevingsdienst.

De Omgevingsdienst Achterhoek verzocht verder om artikel 10.24, vierde lid, van het Omgevingsbesluit te verduidelijken of op landelijk niveau te voorzien in een handreiking. *Dit lid regelt dat de reguliere procedure geldt als er sprake is van «een wijziging die naar het oordeel van het bevoegd gezag geen significante nadelige gevolgen heeft voor de gezondheid of het milieu».* Destijds is bij de invulling van «significante gevolgen» in artikel 10.24, vierde lid, van het Omgevingsbesluit aansluiting gezocht bij de mer-beoordeling, omdat dit een vergelijkbare beoordeling is. Er moet bij een mer-beoordeling immers worden beoordeeld of een activiteit aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Als dat het geval is, moet er een milieueffectrapport (MER) worden gemaakt en is de uitgebreide procedure van toepassing. Omdat de terminologie in de richtlijn industriële emissies[532] en het verdrag van Aarhus[533] net anders is, is de tekst van artikel 10.24, vierde lid, van het Omgevingsbesluit zoals die aanvankelijk in het ontwerp-Omgevingsbesluit luidde, met daarin het criterium «niet-belangrijke wijziging», daarop aangepast met het criterium «significante gevolgen». Inhoudelijk gaat het hier om eenzelfde soort beoordeling als die bij de mer-beoordeling; als de activiteit milieueffecten (milieugevolgen) kan hebben, maar deze zijn niet aanzienlijk (significant) dan is er geen MER nodig en is toepassing van de uitgebreide procedure niet vereist. Het standpunt van de Omgevingsdienst «Een significant nadelig effect hoeft niet zodanig te zijn dat er een MER noodzakelijk is, maar kan wel vereisen dat er inspraak geldt als bedoeld in artikel 6 Verdrag van Aarhus» en de daaraan ten grondslag liggende uitleg van artikel 6 van het verdrag van Aarhus worden daarom niet gedeeld. Er wordt dan ook geen aanleiding gezien artikel 10.24, vierde lid, van het Omgevingsbesluit te verduidelijken. De toepassing van dat lid is uit de aard der zaak casuïstisch van karakter en moet daarmee zoals de Omgevingsdienst ook zelf al opmerkt inderdaad nader vorm krijgen in de jurisprudentie, net zoals dat bij de uitleg van het criterium van de «milieuneutrale wijziging» uit de Wabo het geval is. Om die reden wordt evenmin aanleiding gezien om een handreiking op te stellen.

Tot slot verzocht de Omgevingsdienst Achterhoek om een verduidelijking van het opschrift van paragraaf 5.2.1 van het Bal. *Het opschrift «eindonderzoek bodem» zou niet corresponderen met de inhoud omdat er ook een informatieplicht wordt opgelegd voor het aanleveren van gegevens vier weken voor het begin van de activiteit.* Uit interne trainingen bij de omgevingsdienst blijkt dat niet herkend wordt dat deze informatie gevraagd wordt via deze paragraaf. Het doel van de genoemde informatieverplichting is echter dat het bevoegd gezag bij het eindonderzoek bodem gericht op de locatie van de potentiële verontreiniging kan controleren. In zoverre sluit het kopje wel aan bij het onderwerp. Verder moet het kopje § 5.2.1 Eindonderzoek bodem onderscheidend zijn ten opzichte van § 5.2.2 Voorafgaand bodemonderzoek en niet te lang worden.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied stelde dat onder het voor inwerkingtreding van de Omgevingswet geldende recht milieugevolgen van *activiteiten buiten de grens van de inrichting (op de openbare weg of openbaar vaarwater)* worden toegerekend aan de inrichting. Het ging bijvoorbeeld om geluid van laden en lossen komende en gaande bezoekers. De inspreker verzocht om te verduidelijken of bij het aangeven van de begrenzing van de locatie van de activiteit al dan niet de activiteiten op de openbare weg moeten worden meegenomen. Voorts werd gevraagd om te verduidelijken hoe moet worden omgegaan met de milieugevolgen van activiteiten die de openbare weg plaatsvinden.

531 Zie https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/vergunningverlening-toezicht-handhaving/hetbasistakenpakket-btp-van-de-omgevingsdiensten/.
532 Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PbEU 2010, L 334).
533 Het op 25 juni 1998 te Aarhus tot stand gekomen Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (Trb. 1998, 289).

Onder het nieuwe stelsel hangt het af van de omschrijving van de milieubelastende activiteit in het Bal of de activiteiten op de openbare weg moeten worden meegenomen. De daarbij behorende activiteiten vallen hier ook onder, tenzij ze zijn uitgesloten. Onder de activiteit opslaan van gevaarlijke stoffen in verpakking valt bijvoorbeeld ook het overslaan en laden en lossen.[534] Al de activiteiten op de openbare weg moeten worden meegenomen. Het laden en lossen op de openbare weg in de onmiddellijke nabijheid van een winkel, of het verkeer van en naar het bedrijf valt verder onder het toepassingsbereik van de afdeling over milieubelastende activiteiten in de bruidsschat, zoals ook aangegeven in de toelichting bij artikel 22.41 van de bruidsschat omgevingsplan.[535] In de toelichting bij artikel 22.56 van de bruidsschat omgevingsplan[536] is bovendien aangegeven dat activiteiten die niet hoofzakelijk op de locatie van het terrein van een bedrijf plaatsvinden, maar in de onmiddellijke nabijheid daarvan, onderdeel kunnen zijn van een activiteit in de zin van dit artikel. Dit wordt beschouwd als «directe hinder». Een voorbeeld hiervan zijn laad- en losactiviteiten die op de openbare weg worden uitgevoerd. Het geluid van dit laden en lossen moet dus ook voldoen aan de waarde voor geluid van een activiteit, zoals die zijn opgenomen in de bruidsschat. Onder het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer golden de geluidnormen ook voor deze activiteiten in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting.

De Omgevingsdienst Noorzeekanaalgebied stelde dat er *geen rechtstreekse handhaving van de regels over het in stand houden van bestaande bouwwerken in hoofdstuk 3 van het Bbl mogelijk is* door het ontbreken van een koppeling van de regels over de kwaliteit van bestaande bouwwerken die niet in uitvoering zijn aan enig handelen of nalaten door een (rechts)persoon. Uit artikel 4.3 van de Omgevingswet blijkt dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de daar aangewezen activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Uit artikel 1.2, derde lid, onder d, van de Omgevingswet blijkt dat gevolgen voor de fysieke leefomgeving ook kunnen voortvloeien uit het nalaten van activiteiten. Artikel 4.3 geeft aan dat onder meer regels worden gesteld over «bouwactiviteiten, sloopactiviteiten en het gebruik en het in stand houden van bouwwerken». De regels in hoofdstuk 3 van het Bbl zien op de activiteit «in stand houden van een bouwwerk», zoals bepaald in artikel 3.1 van het Bbl. Uit artikel 3.3 van het Bbl blijkt dat aan de regels in hoofdstuk 3 wordt voldaan door de eigenaar van het bouwwerk of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan dat bouwwerk. In combinatie moet dit zo worden gelezen dat de degene die bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan een bouwwerk, maar het wettelijk vereiste nalaat, en het gebouw wel in stand houdt, de regels overtreedt.

De VNG achtte de *verhouding tussen artikel 3.6, eerste lid, van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet en artikel 12.13f van het Bkl onduidelijk*. Artikel 12.13f van het Bkl heeft tot gevolg dat bij het toelaten van een nieuw geluidgevoelig gebouw in de geluidzone van een provinciale weg of industrieterrein waarvoor nog geen geluidproductieplafonds zijn vastgesteld geen gebruik kan gemaakt worden van de aanduiding «dove gevel», maar de aanduiding «niet-geluidgevoelige gebouw met bouwkundige maatregelen» moet worden toegepast. De vraag is terecht, want uit het Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet blijkt niet dat artikel 12.13f van het Bkl een nadere uitwerking is van de artikelen 3.5 en 3.6 van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet, dat gebaseerd is op de vangnetbepaling in artikel 3.7 van die wet. Die omissie is hersteld door artikel 12.13f opnieuw vast te stellen en daarbij dit verband toe te lichten.

9.5 Reacties die niet dit besluit betreffen

Een substantieel deel van de opmerkingen die zijn gemaakt bij de internetconsultatie betroffen niet zozeer het in consultatie gebrachte ontwerpbesluit, maar onderdelen van het stelsel van de Omgevingswet die naar het oordeel van de inbrenger verbetering zouden behoeven. Vaak ging het dan om beleidsrijke wensen, die soms ook bij eerdere consultaties zijn ingebracht of aansluiten bij lopende beleidsontwikkelingen op parallelle wetgevingstrajecten. Wijzigingen naar aanleiding van dergelijke opmerkingen, die vanwege hun inhoudelijke karakter tot discussie met andere betrokken partijen aanleiding kunnen geven, passen niet in dit besluit. Ze strekken namelijk niet tot herstel van omissies of wetstechnische fouten en zouden ook geen onderwerp van consultatie zijn geweest wanneer ze alsnog zouden worden meegenomen. Dergelijke opmerkingen hebben geen aanleiding gegeven tot aanvulling van dit besluit. Deze inbreng is onder de aandacht gebracht van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij de verschillende departementen en zal door hen, waar nodig, worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van de regelgeving op hun terrein. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt inmiddels een inhoudelijk verzamelbesluit voor. Bij het opstellen daarvan worden niet-technische opmerkingen uit deze consultatie en de consultatie op het Verzamelbesluit Omgevingswet 2022 betrokken.

534 Zie ook de nota van toelichting op het Bal bij de artikelen 3.27, 3.30, 3.33, 3.36, Stb. 2018, 293, p. 789 e.v.
535 Stb. 2020, 400, p. 853.
536 Stb. 2020, 400, p. 865.

Een anonieme inzender stelde dat de *normering voor de luchtemissies van PAK's een onvolkomenheid bevat*. Deze inzender stelde dat bepaalde PAK's vluchtig zijn (met name de twee- en drierings PAK's). Deze vluchtige verbindingen worden bijvoorbeeld niet door een doekfilter afgevangen. Als reactie hierop kan worden gesteld dat het hier zeer zorgwekkende stoffen betreft, waarvoor een wettelijke minimalisatie-verplichting geldt, maar dat er geen voornemens zijn om de normering op dit punt aan te scherpen.

De Omgevingsdienst Achterhoek stelde voor dat de *emissie van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij het reinigen, lijmen en coaten van diverse materialen* (paragraaf 4.21 van het Bal) niet goed geregeld is. Paragraaf 5.4.4 met emissiegrenswaarden voor ZZS geldt alleen bij bepaalde vergunningplichtige activiteiten en daarmee niet voor het vrijwel altijd meldingsplichtige coaten van metalen, kunststof of hout. De afgelopen jaren bleek dat diverse meldingsplichtige bedrijven in het werkgebied van deze omgevingsdienst zeer zorgwekkende stoffen uitstoten. Deze omgevingsdienst stelde ook voor een emissie-eis voor styreen te verbinden aan paragraaf 4.27 van het Bal dat de regels bevat voor verwerking van polyesterhars. Deze opmerkingen hebben de aandacht van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, maar de noodzakelijke wijzigingen zijn naar hun aard te ingrijpend om door te voeren naar aanleiding van consultatie-inbreng op het ontwerp van dit besluit.

Het IPO-Deskundigenberaad zwemwater deed *aanvullende voorstellen voor hoofdstuk 15 van het Bal (gelegenheid bieden tot zwemmen en baden)*, waaronder het toevoegen van te meten parameters, het uitbreiden van het toepassingsbereik met badwaterbassins in spray parks, waterspeeltuinen, vakantieboerderijen of groepsaccommodaties en het aanscherpen van de regels voor bemonstering bij langere openstelling. Deze inhoudelijke wijzigingen worden in dit besluit niet overgenomen omdat dit besluit slechts gericht is op wijzigingen van ondergeschikte betekenis. Ten aanzien van het voorstel om de regels voor bemonstering aan te scherpen bij een langere openstelling kan bovendien het volgende worden opgemerkt. Degene die gelegenheid biedt tot zwemmen en baden moet zelf het moment bepalen waarop nogmaals wordt gemeten. Het is in lijn met een goede bedrijfsvoering te meten op het moment of de momenten die de meeste informatie over de waterkwaliteit geven, en waarbij de mogelijkheid bestaat om in te grijpen als het resultaat van de meting niet voldoende blijkt te zijn. De momenten waarop wordt gemeten moeten worden vastgelegd in het beheersplan.

De VNG en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied plaatsen diverse opmerkingen van beleidsmatige aard over al afgeronde of parallelle wetgevingssporen. Naar hun aard vallen die buiten de reikwijdte van dit besluit. Dit betreft de volgende onderwerpen:

- *De beperkte maatwerkmogelijkheden voor gemeenten zoals die zijn opgenomen in de Raad van State-versie van het Besluit tot wijziging van het Bal in verband met de actualisatie van de energiebesparingsplicht.*[537] Die tekst zou – in situaties dat de rijksregels voor energiebesparing van toepassing zijn – gemeenten beperken in de mogelijkheid om met maatwerkregels of maatwerkvoorschriften afwijkende of aanvullende eisen te stellen vanuit het motief energiebesparing.
- *Bepaalde gemeentelijke regels over de kwaliteit en het gebruik van bouwwerken komen op grond van artikel 122 van de Gemeentewet te vervallen omdat het Bbl uitputtend is.* De omgevingsdienst noemt als voorbeeld een bestemmingsplanregel die de eigenaar verplicht om een woongebouw geschikt te maken voor waterberging, een groen dak of zonnepanelen. Een gelijksoortige reactie is gegeven tijdens de initiële consultatie van het Bbl. In de nota van toelichting is naar aanleiding van die opmerkingen al getracht duidelijkheid te geven omtrent de uitputtendheid en de reikwijdte van de regelgeving in relatie tot de bevoegdheden die gemeenten hebben om in het omgevingsplan regels te stellen.
  Artikel 122 van de Gemeentewet blijft echter onverkort gelden.
- *De mogelijkheden voor het bevoegd gezag om te sturen op de technische bouwkwaliteit bij wijziging van een gebruiksfunctie, bij tijdelijke bouw en bij verbouw*. Zo zijn bij een verbouwing alleen onderdelen die door de verbouwing fysiek worden gewijzigd onderworpen aan toetsing en kwaliteitsborging. Opgemerkt wordt nog dat op grond van artikel 3.7 van het Bbl maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld. In de systematiek van de Omgevingswet kan dit zowel bij bestaande bouw in het kader van handhaving, als bij (een omgevingsvergunning voor) verbouw worden toegepast. Daarmee kan hetzelfde worden bereikt als met de verbouwregel in artikel 1.12, eerste lid, onder b, van het Bouwbesluit 2012.

537 De bedoelde versie is openbaar gemaakt via https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/ WGK012495. Het besluit is inmiddels gepubliceerd in Stb. 2023, 215.

- *De regeling in het Bbl over het aantal personen in een bouwwerk en het schrappen van de regels over de bruikbaarheid van utiliteitsgebouwen.* In de nieuwe opzet is het aan de aanvrager en niet aan het bevoegd gezag om bij het ontwerp van een gebouw het aantal personen te bepalen dat in gebouw aanwezig zal zijn als het klaar en in gebruik is. De aantallen personen die daadwerkelijk gebruik maken van een gebouw moeten wel overeenstemmen met de aantallen waarvan is uitgegaan bij de bouwaanvraag. Voor wat betreft de bruikbaarheid van utiliteitsgebouwen is in het Bbl gekozen voor deregulering.
- *De regelgeving over het meenemen van het zgn. nestgeluid, dat is het geluid van afgemeerde scherpen.* Dat geluid is onder de Wet geluidhinder niet in alle gevallen toegerekend aan een inrichting. Daarover is jurisprudentie ontstaan. Voor zover voor industrieterreinen nog oud recht wordt toegepast op grond van artikel 3.6 van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet zullen gemeenten deze jurisprudentie in acht moeten nemen bij hun besluitvorming. Onder het nieuwe recht zal dit geluid steeds betrokken moeten worden bij het geluid van een havenindustrieterrein. Het overgangsrechtelijke artikel 12.2, vierde lid, aanhef en onder b, van het Bkl ziet op bestaande situaties waar voorafgaand aan de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State nestgeluid niet is meegerekend, omdat bestuursorganen dachten dat dat rechtmatig kon. Waar dat historisch altijd wel is meegenomen of recent conform de uitspraken besluiten zijn vastgesteld grijpt dat onderdeel niet aan.
- *De VNG vroeg ook aandacht voor het lopende proces voor de nog te vernieuwen saneringsregeling onder de Kaderwet subsidies I en M.*
- *De VNG wees op de complexiteit van de geluidregels voor geluid door gemeentewegen en lokale spoorwegen in het Bkl, waarvoor voor verschillende situaties verschillende regels zijn opgenomen.*
- *De VNG wees verder op enkele specifieke punten in het geluidstelsel waar naar haar idee een verruiming wenselijk zou zijn om woningbouw mogelijk te maken op locaties waar de grenswaarden vooralsnog worden overschreden.* Dit betreft onder meer transitiegebieden en nieuwbouw nabij hoofdspoorwegen waarvan de geluidproductieplafonds hoger zijn dan het actuele geluidniveau.
- *De VNG wenste procedurebepalingen om een verzoek tot verlaging van geluidproductieplafonds te kunnen indienen.* De Omgevingswet kent echter geen procedure voor het aanvragen van ambtshalve besluiten, noch voor besluiten over geluidproductieplafonds, noch voor omgevingsplannen of projectbesluiten. Overigens bevat artikel 11.31 van de Wet milieubeheer ook geen procedurele regels. Er is dus geen sprake van een omissie bij de omzetting van oud recht.
- *De VNG wees er verder op dat de bruidsschatregels verwijzingen naar NEN-normen en Europese of internationale normen bevatten.* De verantwoordelijkheid voor het actueel houden en het ter beschikbaar stellen verschuift deels naar gemeenten en waterschappen. Dit besluit wijzigt echter niet de bruidsschat. Gemeenten kunnen kiezen in hoeverre zij bij het stellen van regels voor het nieuwe deel van het omgevingsplan verwijzen naar NEN-normen. Doen zij dat, dan is het wel aan hen om bij actualisering van die normen al dan niet te besluiten om te verwijzen naar de nieuwere versie. Er loopt overleg over de mogelijkheden om in de overgangsfase gemeenten eventueel te ondersteunen bij het signaleren van een nieuwe versie van de normen waar de bruidsschat naar verwijst. Daarnaast is er afstemming gaande over de gevolgen van de eis dat verwijzende bestuursorganen eenieder op verzoek kosteloos inzage moeten verlenen in deze normen (artikel 14a, vierde lid, van de Bekendmakingswet). Daarnaast had de VNG ook enkele vragen van meer technische aard over parallelle sporen.
- *Zij vroeg of de basisgeluidemissie van een gemeenteweg en een lokale spoorweg die grotendeels zijn verweven of gebundeld gebaseerd kan worden op het geluid door die gemeenteweg en die lokale spoorweg gezamenlijk.* Daarin voorziet artikel 3.27, tweede lid, van het Bkl. Wel is geconstateerd dat een afdoende regeling voor het samennemen van een gemeenteweg en een lokale spoorweg die grotendeels zijn verweven of gebundeld bij besluitvorming over (één van) die beide geluidbronsoorten voorafgaand aan het bepalen van de basisgeluidemissie, nog ontbreekt. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat zal dit punt betrekken bij een voorgenomen wijziging van de geluidregelgeving in het Bkl, dit om de aansluiting op andere voorgenomen wijzigingen rond de basisgeluidemissie te bewaken.
- *De VNG vroeg of de wijziging van artikel 12.1 van het Bkl ook zou vereisen dat in artikel 3.6, eerste lid, onder a, van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet ook de zinsnede «of in het omgevingsplan is bepaald dat een activiteit als bedoeld in artikel 5.78b niet wordt verricht» zou moeten worden toegevoegd.* Dat is echter geregeld via artikel 3.6, zesde lid, van de Aanvullingswet geluid, zoals toe te voegen bij de Verzamelwet Omgevingswet 20.., waarin is bepaald dat het overgangsrecht eindigt op het moment dat de gemeente bepaalt dat de op grond van artikel 2.11a van de Omgevingswet aangewezen activiteiten die in aanzienlijke mate geluid kunnen veroorzaken niet worden verricht. Die aanwijzing gebeurt met artikel 5.78b van het Bkl. Op wetsniveau wordt immers niet verwezen naar AMvB-niveau, maar naar de grondslag daarvoor.

10 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Het overgangsrecht voor het stelsel is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, het bijbehorende Invoeringsbesluit Omgevingswet en in de aanvullingswetten en besluiten. Een deel van de wijzigingen in voorliggend besluit corrigeert omissies in dat overgangsrecht of actualiseert het, maar het besluit zelf bevat geen overgangsrecht. Er is voorzien in inwerkingtreding op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen en onderdelen van artikelen verschillend kan worden bepaald. Dit kan bijvoorbeeld nuttig zijn in verband met de samenloop met andere wijzigingen van het stelsel op de beoogde datum van inwerkingtreding van dit besluit (1 januari 2024).

23 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-325; *Besluit van 20 september 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de uitvoering van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn en enkele andere wijzigingen van wetgevingstechnische aard*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-325.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-10-24: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

1 Doel en aanleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal). Deze wijziging van het Bal ziet op het beleidsneutraal omzetten van drie maatregelen die eerder zijn geïmplementeerd in het Besluit gebruik meststoffen (hierna: Bgm) en de Uitvoeringsregeling gebruik meststoffen (hierna: Ugm). Dit is gebeurd met het Besluit van 20 december 2022 tot wijziging van het Besluit gebruik meststoffen in verband met de implementatie van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn (Stb. 2022, 546, hierna: wijzigingsbesluit Bgm), de Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 10 februari 2023, nr. WJZ/ 26292451, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling gebruik meststoffen en de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in verband met de implementatie van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn (Stcrt. 2023, 5152, hierna: wijzigingsregeling Ugm) en het inwerkingtredingsbesluit van 14 februari 2023 (Stb. 2023, 47, hierna: inwerkingstredingsbesluit Bgm).

Deze omzetting is nodig vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 waarmee de grondslag voor de drie maatregelen in het Bgm en de Ugm vervalt. De omzetting van de maatregelen in de wijzigingsregeling Ugm, met de lijst vroege teelten en de lijst rustgewassen, gebeurt op een later moment in de Omgevingsregeling.

De drie maatregelen betreffen het verschuiven van mestuitrijdperiodes en de introductie van een verplichte gewasrotatie met rustgewassen op zand- en lössgronden. Bij deze maatregelen horen ook twee gewaslijsten die opgenomen worden in de Omgevingsregeling, waarbij de gewaslijst met vroege teelten samenhangt met het verkorten van de uitrijdperiode van drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib en de gewaslijst met rustgewassen verband houdt met de verplichte gewasrotatie met rustgewassen op zand- en lössgronden.

De maatregelen vloeien voort uit het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn (2022-2025)[538] (hierna: zevende actieprogramma). Artikel 5 van de Nitraatrichtlijn verplicht Nederland tot het opstellen van een vierjaarlijks actieprogramma. Nederland is vervolgens aan de uitvoering van het actieprogramma gebonden. In het zevende Actieprogramma zijn de maatregelen beschreven die Nederland gedurende de looptijd van dat actieprogramma zal nemen om onder andere de nitraatuitspoeling uit landbouwgrond naar grond- en oppervlaktewater in Nederland te verminderen. De maatregelen in het zevende actieprogramma zijn aangevuld met die van het addendum.[539] Het zevende actieprogramma en het addendum bevatten ook maatregelen die bijdragen aan de bodemkwaliteit en maatregelen ter stimulering van bovengrondse biodiversiteit van insecten en weidevogels.

Tot slot zijn in een eerdere wijziging van het Bal (Stb. 2022, 170) op diverse plekken verwijzingen naar de oude bioverordening[540] vervangen door verwijzingen naar de nieuwe bioverordening[541]. Per abuis blijken deze wijzigingen niet in lijn met wijzigingen die via het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Stb. 2020, 400) in het Bal zijn aangebracht. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de verschillende wijzigingen op elkaar af te stemmen. Zie hiervoor artikel I, onderdelen A, N en O.

Omdat dit besluit inhoudelijk hoofdzakelijk een omzetting is van het inwerkingtredingsbesluit Bgm van 14 februari 2023, wordt in de paragrafen 3 tot en met 6 (toetsen, consultatie en effecten) van deze nota van toelichting verwezen naar de nota van toelichting van het wijzigingsbesluit Bgm.

2 Wijzigingen

2.1 Verruimen uitrijdperiode vaste strorijke mest op gras- en bouwland op zand en lössgronden

Voor grasland en bouwland gelegen op zand- en lössgronden is de uitrijdperiode van vaste strorijke mest met één maand verruimd. De periode wijzigt dus van 1 februari tot en met 1 september naar 1 januari tot en met 1 september. Er mag dus al vanaf 1 januari vaste strorijke mest worden uitgereden in plaats van 1 februari. Vaste strorijke mest heeft een positief effect op de bodemkwaliteit (door toename organische stof in de bodem) en kan de insectenbeschikbaarheid voor weidevogels stimuleren.[542]
Doordat de organische stof in dierlijke mest met vertraging wordt afgebroken, komen de nutriënten pas beschikbaar als een gewas gaat groeien en is er weliswaar een beperkt nadelig effect op de waterkwaliteit.

Er is niet gekozen voor een verschuiving van de verlenging van de uitrijdperiode in het najaar, omdat dit naar verwachting tot meer uitspoeling leidt, hetgeen niet bijdraagt aan een verbetering van de waterkwaliteit. Dit komt doordat de organische stof in dierlijke mest met vertraging wordt afgebroken en bij een verlenging in het najaar vrij kan komen op een moment dat het gewas niet groeit en de nutriënten niet of minder opneemt. Hoe later in het seizoen bemest wordt, hoe groter het risico op uitspoeling. Bij verruiming in het voorjaar komen de nutriënten wel grotendeels beschikbaar als een gewas gaat groeien. Bij het opstellen van deze maatregel in het zevende actieprogramma is gebruik gemaakt van een advies van de Technische Commissie Bodem[543] over de effecten van een verlenging van de uitrijdperiode in het najaar. Hieruit is gebleken dat het risico op uitspoeling van nutriënten vergroot wordt bij het verruimen van de uitrijdperiode in het najaar voor vaste mest op zand- en lössgrond.[544]

2.2 Verkorten uitrijdperiode drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib op bouwland

538 Kamerstukken II 2021/22, 33 037, nr. 431 (zevende actieprogramma).
539 Kamerstukken II 2021/22, 33 037, nr. 437 (addendum).
540 Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad van 28 juni 2007 inzake de biologische producten en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2092/91 (PbEU 2007, L 189).
541 Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad (PbEU 2018, L 150).
542 CDM (2020) Effecten van mesttoediening op regenwormen als voedsel voor weidevogels.
543 De Technische Commissie Bodem geeft technisch-wetenschappelijk advies over milieubeleid voor de bodem aan overheden. Op de eerste plaats waar bodembeleid landt in de Wet bodembescherming. Dat betreft adviezen aan de Ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Infrastructuur en Waterstaat. De missie is het bevorderen van een duurzame benutting van bodem.
544 Advies Technische Commissie Bodem: ‘uitstel uitrijdverbod vaste mest vanwege neerslag in regio Zuid-Limburg 2021’

Op bouwland is de eerste datum waarop drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib mag worden uitgereden met één maand verkort. De periode waarin niet mag worden uitgereden wijzigt van 1 augustus tot en met 15 februari naar 1 augustus tot en met 15 maart.[545] Dit betekent dat pas vanaf 16 maart drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib gebruikt mag worden in plaats van 16 februari. Hierdoor zal de bemesting dichter op de inzaai van het gewas plaatsvinden en wordt tussentijdse uit- en afspoeling naar grond- en oppervlaktewater verminderd. Dit heeft een positief effect op de waterkwaliteit.

Voor een aantal gewassen, zoals boerenkool, aardappelen, granen, broccoli en bloembollen is wel bemesting in de periode van 16 februari tot en met 15 maart nodig vanwege de fysiologische ontwikkeling van de plant. Daarom worden de gewassen die wel vroege bemesting nodig hebben uitgezonderd van het verbod op het gebruik van drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib in de periode van 16 februari tot en met 15 maart. De gewaslijst vroege teelten wordt opgenomen in de Omgevingsregeling en wordt in dat kader nader toegelicht.

Het moment van inzaaien, poten of planten van een gewas dat eerder bemesting nodig heeft dan 15 maart, is vrijgelaten. De momenten waarop de toegestane gewassen worden gezaaid, gepoot of geplant kunnen immers per gewas variëren. Het past bij een goede landbouwpraktijk om het moment van inzaaien, poten of planten zo kort mogelijk op het moment van bemesten te laten plaatsvinden.

Met het oog op de handhaving is een informatieverplichting opgenomen, waarin een landbouwer aangeeft welke grond hij vroeg wenst te bemesten met drijfmest of vloeibaar zuiveringsslib en welk aangewezen gewas er zal worden gezaaid, geplant of gepoot. Hierdoor kan met een administratieve controle inzichtelijk worden gemaakt of een toegestaan gewas geteeld gaat worden op een perceel waarvoor vroege bemesting is toegestaan.

2.3 Verplichte gewasrotatie met rustgewassen op zand- en lössgronden

Op alle percelen landbouwgrond op zand- en lössgronden geldt een rotatieschema waarbij eens in de vier jaar een rustgewas wordt toegepast, de zogeheten 1:4 rotatie rustgewassen. Daarmee wordt aangesloten bij de looptijd van het zevende actieprogramma. Dit rotatieschema kan zowel op perceelsniveau door de jaren heen, als door middel van strokenteelt op een perceel binnen een jaar worden toegepast. Dit geldt op zand- en lössgronden op alle percelen, dus ook bij graasdierhouders.

2.3.1 Achtergrond

Deze maatregel komt voort uit de eerste pijler van het zevende actieprogramma die gericht is op een transitie naar duurzame bouwplannen. Daarbij gaat het om bouwplannen waar (blijvend) grasland, rustgewassen en vanggewassen een substantieel deel van uit maken. Rustgewassen zorgen voor een betere bodemkwaliteit en dragen daarmee bij aan een betere waterkwaliteit. Tevens leveren duurzame bouwplannen een bijdrage aan klimaatadaptatie (beter vochthoudend vermogen en infiltratie capaciteit), klimaatmitigatie (opslag van koolstof in de bodem) en biodiversiteit (meer variatie in gewassen).

In het kader van het zevende actieprogramma is een kwalitatieve analyse gemaakt van de economische consequenties van de 1:4 rotatie rustgewassen op zand- en lössgronden.[546] Hieruit blijkt dat vooral voor akkerbouwbedrijven met intensieve bouwplannen (zoals gespecialiseerde zetmeelaardappelbedrijven) financiële consequenties zullen ondervinden van de 1:4 rotatie met rustgewassen op zand- en lössgronden. Zij zullen eens in de vier jaar hoog salderende gewassen moeten vervangen door lager salderende rustgewassen. De bedrijfseconomische effecten kunnen niet per bedrijf gekwantificeerd worden, omdat het per bedrijf verschilt op welke wijze er geteeld wordt, welk gewas wordt geteeld en de exacte ligging van het bedrijf met het oog op de waterkwaliteit aldaar.

Voor vollegrondstuinbouwbedrijven is het effect naar verwachting kleiner dan voor de akkerbouwbedrijven met intensieve bouwplannen. De vollegrondstuinbouwbedrijven kunnen vanwege de hogere economische opbrengst van vollegrondsgroentegewassen ten opzichte van akkerbouwgewassen meer bieden voor ruilgrond. Daardoor kunnen zij een sterkere concurrentiepositie op de ruilgrondmarkt hebben. Als zij meer ruilgrond verwerven, kunnen zij hun areaal met hoog salderende vollegrondsgroentegewassen op peil houden en daarmee eenzelfde opbrengst genereren als dat ze konden voor invoering van de 1:4 rotatie met rustgewassen.

545 Er zijn enkele uitzonderingen (teelt van groenbemesters, winterkoolzaad voor zaadwinning en bloembollen) waarbij tot en met 15 september uitgereden mag worden.
546 Kamerstukken, 33 037, nr. 404 (Kamerbrief Economische analyse ontwerp 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn).

Zeker op zand- en lössgronden is er een stevige opgave om aan de doelen van de Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water te voldoen. Het toepassen van meer rustgewassen is hierin een belangrijke pijler om tot verbetering te komen. In gebieden met droge zand- en lössgronden, waar tevens veel intensieve uitspoelingsgevoelige teelten worden toegepast, is de opgave voor de waterkwaliteit het grootst. In deze gebieden heeft een rotatie met rustgewassen de meeste impact, en is ook de noodzaak tot verbetering het grootst. Daarom is de verplichte 1:4 rotatie met rustgewassen alleen ingevoerd voor landbouwgrond op zand- en lössgrond.
In het concept zevende actieprogramma was een 1:3 rotatie met rustgewassen opgenomen voor alle grondsoorten.[547] Naar aanleiding van de consultatie is er voor gekozen de rotatie alleen voor zand- en lössgrond in te voeren en is gekozen voor een groeipad voor de frequentie van de rotatie in aansluiting op het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. In 2023 wordt gestart met een basisniveau van minimaal 1:4. Het einddoel is een rotatie van minimaal 1:3 rotatie in 2027, tenzij dit op grond van de actuele ontwikkeling van de waterkwaliteit niet nodig blijkt of in de tussentijd effectievere maatregelen beschikbaar zijn gekomen met minder impact op de landbouwpraktijken.

2.3.2 Toelichting maatregel

Rustgewassen in de zin van dit besluit zijn niet-uitspoelingsgevoelige gewassen die tevens een positief effect hebben op de bodemkwaliteit, zoals gras. De verplichte gewasrotatie met rustgewassen draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit en bodemkwaliteit.

Rustgewassen zijn in de eerste plaats niet-uitspoelingsgevoelige gewassen, omdat ze dieper wortelen en daardoor voedingsstoffen dieper in de bodem kunnen opnemen. Rustgewassen hebben daarnaast een gunstig effect op de bodemkwaliteit, doordat ze vaak veel organische stof opbouwen in de bodem. Een betere bodemkwaliteit zorgt voor een groter waterbergend vermogen, betere infiltratiecapaciteit, betere doorworteling en dus een betere nutriëntenopname en daardoor minder uit- en afspoeling van nutriënten. Tevens hebben rustgewassen een nuttige functie voor de beheersing van bodemgebonden ziekten en plagen. Bovendien kan door de veelal vroege oogst van rustgewassen tijdens hetzelfde kalenderjaar ook nog een ander gewas, bijvoorbeeld een groenbemester, worden geteeld.

Het jaar 2023 geldt als referentiejaar, wat inhoudt dat 2023 het eerste jaar is in de telling van de rotatie. Uiterlijk in 2026 dient dan een rustgewas geteeld te zijn op ieder perceel. Op de website van RVO is er een hulpmiddel beschikbaar waarmee inzichtelijk is welke gewassen door de jaren heen op een perceel hebben gestaan. Zo is het ook bij grondruil of pachten duidelijk wanneer en of er een rustgewas moet worden geteeld.

Er is een tweetal uitzonderingen op deze maatregel: 1) teelten die langer dan de rotatieperiode, te weten vier jaar, op een perceel staan (bijvoorbeeld fruitbomen) en 2) teelten die overeenkomstig de biologische productiemethode worden geteeld. In de biologische teelt is het staande praktijk om tot goede rotatie te komen vanuit belang bodemkwaliteit. Hierbij wordt niet altijd een 1:4 rotatie gehanteerd. Door de lagere nutriënteninput als gevolg van biologische landbouw in de zin van de bioverordening, is daardoor het risico op nutriënten uitspoeling en afspoeling gemiddeld lager dan bij reguliere teelten.[548] De lijst met rustgewassen wordt opgenomen in de Omgevingsregeling en wordt in dat kader nader toegelicht.

3 Effecten bedrijfsleven

Dit besluit heeft geen effecten voor het bedrijfsleven. Dit besluit is inhoudelijk een beleidsneutrale omzetting naar het Bal van maatregelen die in werking zijn getreden met het inwerkingstredingsbesluit Bgm van 14 februari 2023. Voor de effecten voor het bedrijfsleven van het wijzigingsbesluit Bgm wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm.

4 Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen

In het kader van dit besluit is geen uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets uitgevoerd. Dit besluit is inhoudelijk een beleidsneutrale omzetting naar het Bal van maatregelen die in werking zijn getreden met het inwerkingstredingsbesluit Bgm van 14 februari 2023. Voor een toelichting van de uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets die in het kader van dat besluit is uitgevoerd, wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm.

5 Milieueffecten

547 Kamerstukken, 33 037, nr. 404 (Kamerbrief Economische analyse ontwerp 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn).
548 Kamerstukken II 2021/22, 33 037, nr. 431, bijlage: Was-wordt tabel 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn.

Dit besluit heeft geen milieueffecten tot gevolg. Dit besluit is inhoudelijk een beleidsneutrale omzetting naar het Bal van maatregelen die in werking zijn getreden met het inwerkingstredingsbesluit Bgm van 14 februari 2023. Voor een toelichting op de milieueffecten van de maatregelen zoals ingevoerd met het wijzigingsbesluit Bgm, wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm.

6 Consultatie

Dit besluit is inhoudelijk een beleidsneutrale omzetting naar het Bal van maatregelen die in werking zijn getreden met het inwerkingstredingsbesluit Bgm van 14 februari 2023. Voor deze omzetting heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden. Omdat de wijzigingen van Bgm en Bal aanvankelijk gezamenlijk werden voorbereid (toen nog niet duidelijk was dat inwerkingtreding van de Omgevingswet zou plaatsvinden op 1 januari 2024), zijn ontwerpen van beide wijzigingsbesluiten wel van 15 juli 2022 tot en met 12 augustus 2022 opengesteld voor internetconsultatie. Voor een toelichting op de reacties uit de internetconsultatie en de verwerking daarvan in het wijzigingsbesluit Bgm wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit Bgm.

7 Voorhang

Het ontwerp van het wijzigingsbesluit Bal is (samen met het ontwerp van het wijzigingsbesluit Bgm) op 3 oktober 2022 aan beide kamers der Staten-Generaal gezonden in het kader van de voorhang.[549] De voorhangperiode liep van 3 oktober 2022 tot en met 31 oktober 2022. Deze voorhang van vier weken heeft niet geleid tot reacties uit de Kamers.

8 Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

De inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit vindt plaats bij koninklijk besluit, zodat in het kader van samenloop goed aangesloten kan worden bij de inwerkingtreding van verschillende wijzigingsbesluiten van het Bal. Het stelsel van de Omgevingswet zal op 1 januari 2024 in werking treden.

549 Kamerstukken II 2022/23, 33 037, nr. 456 (voorhang ontwerpbesluit Bgm/Bal, 3 oktober 2022).

24 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-357; *Besluit van 5 oktober 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet in verband met het aanhouden van bufferstroken ter uitvoering van het Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2069 van de Commissie van 30 september 2022 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PbEU 2022, L 277) (Besluit bufferstroken meststoffen)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-357.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-10-26: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Aanleiding

Op 1 maart 2023 is het verbod om op landbouwgrond op bufferstroken langs waterlopen meststoffen op of in de bodem te brengen in werking getreden via de Uitvoeringsregeling bufferstroken (Stcrt 2023, 6071, hierna: Uitvoeringsregeling). Met het aanhouden van bufferstroken waarop niet mag worden bemest wordt verontreiniging van oppervlaktewater door meststoffen voorkomen. Omdat de grondslag van de Uitvoeringsregeling met de inwerkingtreding van de Omgevingswet grotendeels vervalt, is het noodzakelijk de bufferstroken op een zodanige wijze te implementeren dat de regels voor de bufferstroken ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet onverminderd van kracht blijven.

Met dit besluit worden ter behoud van de regels voor bufferstroken het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (hierna: Ubm) gewijzigd. In het Bal zijn regels opgenomen voor activiteiten in de fysieke leefomgeving, waaronder lozingsactiviteiten en milieubelastende activiteiten. Bufferstroken worden in het Bal opgenomen in paragraaf 4.116 en 4.117. Deze paragrafen bevatten regels over de milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten die betrekking hebben op het op of in de bodem brengen van meststoffen en zuiveringsslib. Omdat op de bufferstrook niet mag worden bemest, wordt ook het Ubm gewijzigd. Het Ubm bevat bepalingen over onder meer productie, opslag, gebruik, verhandeling, vervoer en verwerking van mest. Het Ubm schrijft ook voor hoeveel dierlijke mest op een bedrijf mag worden gebruikt. Met de wijziging van het Ubm wordt, net als in de Uitvoeringsregeling bufferstroken het geval was, op basis van de Meststoffenwet geregeld dat de oppervlakte van de bufferstrook niet meetelt in de berekening van de mestplaatsingsruimte dierlijke mest op een bedrijf.

Het instellen van bufferstroken is voorgeschreven in artikel 4, vijfde lid, onderdeel c, van het Uitvoeringsbesluit EU 2022/2069 van de Commissie van 30 september 2022 tot verlening van een door Nederland gevraagde derogatie op grond van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (hierna: derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn). Om te voldoen aan de voorwaarden van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn was het van belang de benodigde regelgeving over bufferstroken in de zin van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn zo snel mogelijk in werking te laten treden. Om die reden is ervoor gekozen om de Uitvoeringsregeling vast te stellen met gebruikmaking van artikel 21.6, zesde lid, van de Wet milieubeheer en via een eigenstandige ministeriële regeling in werking te laten treden. Dit gebeurde in aanvulling op de al bestaande bepalingen over teeltvrije zones langs oppervlaktewaterlichamen op grond van paragraaf 3.5.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. Ondanks dat het instellen van bufferstroken voortkomt uit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn, zijn de bepalingen van toepassing op alle landbouwers, ongeacht of een landbouwer wel of geen aanvraag doet voor derogatie.

Het aanhouden van bufferstroken heeft als doel het verder verbeteren van de waterkwaliteit in Nederland. Een goede waterkwaliteit is van belang voor het behalen van de doelstellingen in de Nitraatrichtlijn. Daarnaast is het verbeteren van de waterkwaliteit ook nodig voor het behalen van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid). Dit besluit tot het aanhouden van bufferstroken draagt op twee manieren bij aan een verbetering van de waterkwaliteit. Enerzijds door het verkleinen van het risico op verontreiniging van het water door een lozingsactiviteit of een milieubelastende activiteit (via de wijziging van het Bal). Anderzijds via het verlagen van de totale hoeveelheid dierlijke mest die een landbouwer kan gebruiken op zijn bedrijf doordat de oppervlakte bufferstrook niet meetelt in de berekening van de mestplaatsingsruimte (via de wijziging van het Ubm).

Dit besluit is geen letterlijke omzetting van de Uitvoeringsregeling in het Bal. Dit komt allereerst, omdat de systematiek van de Omgevingswet anders is dan die van de Wet milieubeheer en de Waterwet. Hierdoor worden in dit besluit soms andere termen gebruikt dan in de Uitvoeringsregeling. Ook was het niet nodig alle termen die in de Uitvoeringsregeling afzonderlijk zijn gedefinieerd ook in dit besluit te definiëren, omdat deze al onderdeel waren van het Bal. Vervolgens wordt in deze implementatie ook een aantal verduidelijkingen en verbeteringen ten opzichte van de eerdere implementatie doorgevoerd. De verbeteringen hebben als doel om, binnen de reikwijdte van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn, de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van bufferstroken te verbeteren.

Voordat wordt ingegaan op de bepalingen voor bufferstroken en mestplaatsingsruimte in dit besluit (vanaf paragraaf 3) volgt in paragraaf 2 een inleiding met een algemene beschrijving van de bestaande voorschriften over bufferstroken op landbouwgrond langs waterlopen.

2 Algemeen

Zoals in de vorige paragraaf is vermeld, zullen de bepalingen in dit besluit over bufferstroken in het Bal gelden naast de al bestaande bepalingen over teeltvrije zones en, voor de landbouwers die het betreft, de bepalingen over de bufferstrook-conditionaliteiten (GLMC 4 en 10) in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (hierna: GLB).

In het kader van het GLB bevat de Uitvoeringsregeling GLB 2023 randvoorwaarden (conditionaliteiten) waar landbouwers aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor rechtstreekse betalingen. Deze conditionaliteiten bevatten normen voor een goede landbouw- en milieuconditie van de grond (hierna: GLMC). De Uitvoeringsregeling GLB 2023 bevat twee GLMC's over bufferstroken. GLMC 4 gaat over de aanleg van bufferstroken langs waterlopen en GLMC 10 over de aanleg van bufferstroken langs droogvallende sloten. In het kader van GLB mogen op de bufferstroken geen meststoffen en geen chemische gewasbeschermingsmiddelen en biociden worden gebruikt. De breedtes voor deze GLB-bufferstroken zijn gelijk aan de breedtes van de bufferstroken in het kader van dit besluit. Voor een toelichting op de conditionaliteiten wordt verwezen naar de Uitvoeringsregeling GLB 2023.

Het doel van een teeltvrije zone is het voorkomen en beperken van de verontreiniging van oppervlaktewaterlichamen door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen bij de teelt van gewassen in de openlucht. Op de strook tussen de teelt en het oppervlaktewater (de teeltvrije zone) mogen in principe geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen worden gebruikt. De teeltvrije zone is geregeld in paragraaf 4.64 van het Bal en gedefinieerd als strook tussen de insteek van een oppervlaktewaterlichaam en het te telen gewas waarop, met uitzondering van grasland, geen gewas of niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel wordt geteeld. Paragraaf 4.64 van het Bal bevat alle bepalingen rondom de milieubelastende activiteit en lozingsactiviteit die te maken hebben met het «gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen of meststoffen op braakliggende landbouwgronden of bij het telen van gewassen in de openlucht». De breedte van de teeltvrije zones hangt af van de spuittechniek, het gebruikte gewasbeschermingsmiddel, de teelt en in sommige gevallen het type oppervlaktewaterlichaam waarlangs de teeltvrije zone moet worden aangehouden, en varieert van 50 cm tot 500 cm.

De teeltvrije zone is vooral bedoeld om het oppervlaktewater te beschermen tegen de risico's die ontstaan door drift (het verspreiden van gewasbeschermingsmiddelenstoffen door de lucht) en afspoeling (gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen naar oppervlaktewater die over de grond in het oppervlaktewater stromen). In de kern wordt met de bepalingen voor de teeltvrije zone geregeld wat de plantafstand van een bepaald gewas moet zijn tot aan de insteek van een oppervlaktewaterlichaam. In situaties waarin het risico van drift van gewasbeschermingsmiddelen wordt beperkt door het gebruik van een emissiescherm, hoeft geen teeltvrije zone te worden aangehouden. Ondanks dat de naam anders doet vermoeden, wordt met de bepalingen voor de teeltvrije zone niet bepaald dat er geen gewas op de zone mag staan. Op de teeltvrije zone mag wel een gewas worden geteeld: of gras of een ander gewas dan op de rest van het perceel, maar dit mag dus niet worden bespoten of bemest. Ook mag de zone braak liggen.

Voorafgaand aan het door de Europese Commissie afgeven van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn was Nederland van plan de bepalingen over het gebruik van meststoffen in stroken langs oppervlaktewaterlichamen aan te scherpen. Deze aanscherping was nodig, omdat in veel delen van Nederland de kwaliteit van het oppervlaktewater nog onvoldoende is. Het langs wateren hanteren van stroken landbouwgrond waar gebruik van mest niet is toegestaan, kan een doeltreffende manier zijn om uit- en afspoeling van nutriënten naar water tegen te gaan. Het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022–2025[550] bevat een landelijke maatregel om integrale bufferstroken in te richten die breder zijn dan de teelvrije zones, met een breedte afhankelijk van bepaalde typen oppervlaktewater. Bij deze landelijke maatregel was de bepaling opgenomen dat een leidraad zou worden ontwikkeld op basis waarvan de waterbeheerders, op basis van de effectiviteit van een strook op een bepaalde locatie en de voor die locatie benodigde verbetering van de waterkwaliteit, konden afwijken van die bredere integrale bufferstrook. De maatregel in het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022–2025 voor integrale bufferstroken (inclusief de leidraad) is achterhaald door hetgeen de derogatiebeschikking voorschrijft over bufferstroken. Met het afgeven van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn zijn de Europese bepalingen over breedtes van bufferstroken leidend geworden.[551] Het streven blijft om op termijn te komen tot integrale bufferstroken. Met dit wijzigingsbesluit dat uitsluitend strekt tot implementatie van de verplichting tot het aanhouden van bufferstroken uit de derogatiebeschikking, blijven de afzonderlijke bepalingen voor respectievelijk teeltvrije zones en bufferstroken van kracht.

3 Wijzigingen

In paragraaf 3.1 worden de bepalingen tot wijziging van het Bal toegelicht (verplichting tot het aanhouden van bufferstroken). Paragraaf 3.2 bevat een toelichting op de bepalingen tot wijziging van het Ubm (effect op mestplaatsingsruimte).

3.1 Bal: Bufferstroken

3.1.1 Waar ligt de bufferstrook

De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn bepaalt dat bufferstroken worden aangehouden op landbouwgrond langs waterlopen (artikel 4, vijfde lid, onderdeel c, van de derogatiebeschikking).
De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn onderscheidt de volgende vier categorieën waterlopen waarlangs een bufferstrook moet worden aangehouden:

a Ecologisch kwetsbare beken. Dit zijn oppervlaktewaterlichamen aangeduid met een rode markering op kaarten in bijlage 1 bij het Ubm.

550 Kamerstukken II, 2021/22, 33 037, nr. 431 (Zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022–2025).
551 Kamerstukken II, 2021/22, 33 037, nr. 491 (Kamerbrief diverse onderwerpen mestbeleid).

b Oppervlaktewaterlichamen zoals omschreven in Richtlijn 2000/60/EG. Dit zijn waterlopen als bedoeld in artikel 2, onder 10, van de Kaderrichtlijn water (hierna: KRW-waterlichamen). De aanwijzing gebeurt in het nationaal waterplan voor wateren in beheer bij het Rijk, en in regionale waterplannen voor regionale oppervlaktewateren.
c Waterlopen die in de zomer droogvallen en ten minste in de periode van 1 april tot en met 1 oktober droog staan (hierna: droogvallende oppervlaktewaterlichamen).
d Alle overige waterlopen met inbegrip van sloten (hierna: overige oppervlaktewaterlichamen).

Oppervlaktewaterlichaam
De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn spreekt afwisselend over waterlopen, oppervlaktewaterlichamen, sloten en beken. Ongeacht de benaming van de verschillende categorieën, wordt in dit besluit gedoeld op een *oppervlaktewaterlichaam* zoals gedefinieerd in de Omgevingswet: een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, alsmede flora en fauna (artikel 1.1 Omgevingswet).

Gelet op deze definitie behoren uiterwaarden en buitendijkse gebieden tot de oppervlaktewateren, ook als de uiterwaarden en buitendijkse gebieden droog staan. In lijn met hetgeen thans in artikel 3.78, vierde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer is bepaald voor de teeltvrije zones, worden deze droogstaande uiterwaarden en buitendijkse gebieden in het kader van dit besluit niet tot een oppervlaktewaterlichaam gerekend. Als binnen in een droogstaande uiterwaarden buitendijkse gebieden een (kleinere) bedding aanwezig is waarin ten tijde van het op of in de bodem brengen van meststoffen water voorkomt, wordt deze bedding wel als oppervlaktewaterlichaam gezien. Het op of in de bodem brengen van meststoffen op landbouwgrond in uiterwaarden en buitendijkse gebieden is derhalve niet verboden, mits langs de aanwezige waterkolom de bepalingen voor bufferstroken in acht worden genomen. Dit is geregeld in artikel 4.1199c, vijfde lid Bal (nieuw) en artikel 4.1212b, vijfde lid Bal (nieuw).

Droogvallend oppervlaktewaterlichaam
Ook een drooggevallen bedding van een oppervlaktewaterlichaam dat gedurende langere tijd droog staat, valt onder de definitie van een oppervlaktewaterlichaam.

In de bepalingen over bufferstroken wordt een droogvallend oppervlaktewaterlichaam omschreven als een oppervlaktewaterlichaam dat onder normale omstandigheden voor de zomer droogvalt en ten minste in de periode van 1 april tot en met 1 oktober onder normale omstandigheden droog staat. Hiermee zijn twee wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de Uitvoeringsregeling waarin een waterloop zoals hierboven benoemd in punt c werd beschreven als een waterloop die ten minste in de periode van 1 april tot en met 1 oktober droog staat.

Allereerst is de term *droogvallen* toegevoegd. Hiermee is beter aangesloten bij de bepaling in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn waarin deze term ook wordt gebruikt. Een bijkomend voordeel is dat het dan ook beter mogelijk om is deze waterlopen te plaatsen in de indeling in waterlopen van de EU Inspire-richtlijn (2007/2/EG). In deze richtlijn worden (vrij vertaald) vier categorieën onderscheiden: a) waterlopen die alleen water bevatten na zware regen, b) waterlopen die alleen water bevatten na regen, c) waterlopen die gedurende langere perioden nat of droog zijn en d) waterlopen die meestal water bevatten. De definitie uit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn sluit aan bij categorie c: waterlopen die gedurende langere perioden nat of droog zijn, ongeacht of sprake is van een lichte of zware regenbui. De indeling illustreert eens te meer dat waterlopen die alleen nat zijn na een regenbui niet behoren tot de categorie droogvallende oppervlaktewaterlichamen van dit besluit. Naast greppels, sloten, waterlopen en dergelijke die alleen water bevatten na een regenbui, hoeft dus geen bufferstrook aangehouden te worden.

Ten tweede is de tekst «*onder normale omstandigheden*» toegevoegd. Hierdoor is het mogelijk om, op basis van kennis en ervaring, aan te geven of een bepaald oppervlaktewaterlichaam in de periode van 1 april tot en met 1 oktober naar verwachting onder normale omstandigheden droog zal staan. Daarmee wordt voorkomen dat pas achteraf, namelijk op 2 oktober, kan worden vastgesteld welke bufferstrook had moeten worden aangehouden: die voor een «droogvallend oppervlaktewaterlichaam» of die voor een «overig oppervlaktewaterlichaam». Ook is zo voorkomen dat de landbouwer na een onverwachte regenbui op bijvoorbeeld 1 oktober plotseling wordt geconfronteerd met de situatie dat al het gehele jaar een bredere bufferstrook aangehouden had moeten worden, omdat op het laatste moment niet meer wordt voldaan aan de voorwaarde dat het waterlichaam tot en met 1 oktober droogstaat.

Deze wijzigingen zorgen voor een betere uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de bepalingen voor zowel de «overige oppervlaktewaterlichamen» en de «droogvallende oppervlaktewaterlichamen». Dit omdat het mogelijk is beter onderscheid te maken tussen deze twee categorieën waterlopen.

Landbouwgrond
Landbouwgrond is in dit besluit gedefinieerd als grond die de landbouwer, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder gg, van de Meststoffenwet, in eigendom of in pacht of op andere wijze in beheer heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is. Dit is geregeld in artikel 4.1199c, vierde lid, van het Bal (nieuw) en artikel 4.1212b, vierde lid van het Bal (nieuw).

Deze definitie wijkt af van de definities van landbouwgrond die binnen het Bal en de Meststoffenwet wordt gebruikt. In bijlage 1 bij artikel 1.1 van het Bal wordt onderscheid gemaakt naar het gebruik van de grond hetgeen resulteert in drie typen grond: landbouwgrond, overige grond en natuurgrond. Landbouwgrond is in het Bal de grond waarop daadwerkelijk enige vorm van landbouw wordt uitgeoefend. Dit daadwerkelijk uitvoeren van landbouwactiviteiten is geen voorwaarde voor het aanhouden van een bufferstrook vanuit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn. In artikel 3, onderdeel 3, van de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn wordt landbouwgrond gedefinieerd als «alle grond die de landbouwer in eigendom of in pacht of op grond van een individuele schriftelijke overeenkomst in beheer heeft en voor het beheer waarvan hij rechtstreeks verantwoordelijk is». In dit besluit wordt voor de inhoud van landbouwgrond aangesloten bij de definitie in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn. Deze begripsbepaling van landbouwgrond betekent dat ook natuurgrond en overige grond als bedoeld in het Bal onder de begripsbepaling van landbouwgrond in het kader van dit besluit kunnen vallen.

Een landbouwer in het kader van deze definitie van landbouwgrond is een natuurlijk persoon of rechtspersoon die (of samenwerkingsverband van natuurlijke personen of rechtspersonen dat) enige vorm van landbouw uitoefent *op een bedrijf*. Dit is de definitie van landbouwer zoals bepaald in artikel 1, eerste lid, onderdeel gg, van de Meststoffenwet. Door het opnemen van de verwijzing naar de Meststoffenwet in de definitie van landbouwgrond, wordt de definitie van de landbouwgrond waarop een bufferstrook moet worden aangehouden bepaald op landbouwgrond in het kader van een bedrijf. De grond in eigendom van iemand die hobbymatig een aantal kippen houdt, valt daarmee niet onder de reikwijdte van dit besluit.

In de definitie in dit besluit is de term «op grond van een individuele schriftelijke overeenkomst» uit de definitie in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn vervangen door «op andere wijze». In het Nederlandse recht kan een landbouwer grond immers ook op andere wijze dan via een schriftelijke overeenkomst in beheer krijgen, bijvoorbeeld op grond van een mondelinge overeenkomst. Het overnemen van de begripsbepaling in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn zou kunnen leiden tot situaties waarin onbedoeld geen bufferstrook hoeft te worden aangehouden, bijvoorbeeld als grond op basis van een mondelinge overeenkomst in beheer is bij een landbouwer.

3.1.2 Breedte van de bufferstrook
De breedte van de aan te houden bufferstrook hangt af van het type oppervlaktewaterlichaam waarlangs het perceel ligt en de oppervlakte van het perceel. Perceel is in het kader van dit besluit gedefinieerd als een «aaneengesloten, door wegen, waterwegen, sloten, houtopstanden, muren, wallen of anderszins topografisch begrensde oppervlakte grond». Afhankelijk van het type oppervlaktewaterlichaam geldt een minimale basisbreedte voor de bufferstrook. Daarnaast kan afhankelijk van de oppervlakte van het perceel *bij bepaalde typen oppervlaktewaterlichamen* een smallere bufferstrook aangehouden worden. Dit is het geval als de totale oppervlakte van de bufferstroken op een perceel boven een bepaald percentage van de oppervlakte van het (topografisch begrensde) perceel komt. Dat wordt afschaling genoemd. Afschaling is bedoeld om zoveel mogelijk te voorkomen dat een landbouwer met een klein perceel onevenredig zwaar wordt belast.

Afschaling is mogelijk in twee stappen:
1 Indien de totale oppervlakte van de bufferstroken op een perceel meer dan 4% is van de totale oppervlakte van het perceel, kunnen bufferstroken langs bepaalde oppervlaktewaterlichamen op het perceel worden afgeschaald. Afschaling is mogelijk voor KRW-waterlichamen en voor overige oppervlaktewaterlichamen. Afschaling is niet mogelijk voor ecologisch kwetsbare beken en voor droogvallende oppervlaktewaterlichamen.
2 Als na deze afschaling de totale oppervlakte van de afgeschaalde bufferstroken op het perceel nog steeds meer dan 4% is, kan bij KRW-waterlichamen smaller dan 10 meter en bij overige oppervlaktewaterlichamen nog verder worden afgeschaald. Bij KRW-waterlichamen smaller dan 10 meter bedraagt de minimale breedte van de bufferstrook 100 cm in plaats van 300 cm. Bij overige oppervlaktewaterlichamen bedraagt de minimale breedte van de bufferstrook 50 cm in plaats van 100 cm.

De breedtes van de bufferstrook die moet worden aangehouden is schematisch weergegeven in onderstaande tabel 1 (zie ook tabel 4.1199c Bal (nieuw) en tabel 4.1212b Bal (nieuw). De breedtes weergegeven in tabel 1 zijn dwingend voorgeschreven in de derogatiebeschikking.

Tabel 1: Breedtes bufferstrook per type oppervlaktewaterlichaam

Type oppervlaktewaterlichaam	Minimale breedte bufferstrook		
	Basis	**Afschaling 1**	**Afschaling 2**
a. Ecologisch kwetsbare beken	500 cm	*Geen afschaling mogelijk. De bufferstrook blijft 500 cm.*	*Geen afschaling mogelijk. De bufferstrook blijft 500 cm.*
b. KRW-waterlichamen			
i. breder dan 10 meter	500 cm	300 cm	*Geen afschaling mogelijk. De bufferstrook blijft 300 cm.*
ii. kleiner of gelijk aan 10 meter breed	500 cm	300 cm	100 cm
c. droogvallende oppervlaktewaterlichamen	100 cm	*Geen afschaling mogelijk. De bufferstrook blijft 100 cm.*	*Geen afschaling mogelijk. De bufferstrook blijft 100 cm.*
d. Overige oppervlaktewaterlichamen	300 cm	100 cm	50 cm

Indien de breedte van de aan te houden teeltvrije zone voor bemesting zoals beschreven in paragraaf 4.64 Bal breder is dan de bufferstrook, geldt voor de breedte van de bufferstrook de breedte van de teeltvrije zone. Dit is opgenomen in het vierde lid van de nieuwe artikelen 4.1199c en 4.1212b. Dan geldt voor de minimale breedte van de bufferstrook dus niet de breedte uit tabel 1, maar in plaats daarvan de breedte van de teeltvrije zone zoals beschreven in artikel 4.723i Bal.

3.1.3 Gebruik van de bufferstrook

De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn bepaalt dat bemesting op de bufferstrook verboden is. Aanspreekbaar op het op of in de bodem brengen van meststoffen op de bufferstrook is degene die de activiteit verricht (zie artikel 2.10 Bal).

Meststoffen

In het Bal wordt voor de definitie van meststoffen verwezen naar artikel 1, eerste lid, onder d, van de Meststoffenwet (zie bijlage I bij artikel 1.1 Bal). De Meststoffenwet omschrijft meststoffen als: «dierlijke meststoffen, ongeacht hun bestemming, en producten die zijn bestemd om 1) te worden toegevoegd aan grond of aan een groeimedium en die geheel of gedeeltelijk bestaan uit stoffen, organismen daaronder begrepen, of mengsels van stoffen, die als zodanig kunnen dienen om grond of een groeimedium geschikt of beter geschikt te maken als voedingsbodem voor planten; 2) te worden gebruikt als groeimedium; 3) te worden gebruikt als voedsel voor planten of delen van planten, voor zover deze producten niet reeds zijn begrepen onder 1) of 2)».

Bal-bepalingen voor het op of in de bodem brengen van meststoffen

Het Bal kent drie typen specifieke activiteiten die verband houden met het op of in de bodem brengen van meststoffen:
- Het «telen van gewassen in de open lucht», beschreven in paragraaf 4.64 van het Bal. Hierin zijn onder andere de teeltvrije zones omschreven met bepalingen over de plantafstand tot het oppervlaktewater en wat er op de strook (of zone) tussen de plant en het oppervlaktewater mag gebeuren.
- Het «op of in de bodem brengen van meststoffen», beschreven in paragraaf 4.116 van het Bal. Hierin is onder andere opgenomen wanneer mest mag worden uitgereden.
- Het «op of in de bodem brengen van zuiveringsslib», beschreven in paragraaf 4.117 van het Bal.

De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn bevat geen bepalingen over het niet telen van gewassen op de bufferstrook. Ook bevat de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn geen verbod op het gebruiken van gewasbeschermingsmiddelen. De bepalingen voor het aanhouden van bufferstroken passen in het Bal dan ook het beste bij de activiteiten «het op of in de bodem brengen van meststoffen» en «het op of in de bodem brengen van zuiveringsslib». De bepalingen voor bufferstroken zijn dan ook in deze paragrafen opgenomen. Zuiveringsslib behoort tot de definitie van meststoffen in de meststoffenwet, maar de bepalingen hiervoor zijn in het Bal in een afzonderlijke paragraaf beschreven. Voor de definitie van zuiveringsslib is in het Bal aangesloten bij artikel 1, onderdeel e, van het Ubm. Zuiveringsslib is 1) slib, dat afkomstig is van een installatie voor de zuivering van huishoudelijk, stedelijk of industrieel afvalwater dan wel ander afvalwater van soortgelijke samenstelling als huishoudelijk, stedelijk en industrieel afvalwater of 2) slib, dat afkomstig is van septictanks en andere installaties voor de verzameling, afvoer en behandeling van afvalwater met uitzondering van vet- en zandvangers.

Er is in het kader van dit besluit sprake van een *milieubelastende activiteit* als op de bufferstrook op landbouwgrond meststoffen op of in de bodem worden gebracht. Er is sprake van een *lozingsactiviteit* bij het brengen van stoffen, warmte of water op een oppervlaktewaterlichaam of zuiveringtechnisch werk. In het kader van dit besluit is daarvan sprake als meststoffen bij toepassing direct in het oppervlaktewater worden gestrooid of gesproeid en/of daarin afspoelen of via een kort transport door de bodem daarin uitspoelen; of als het aannemelijk is dat dit met de gebruikte techniek is gebeurd of gaat gebeuren. Om duidelijk te maken dat de algemene regels in paragraaf 4.116 en 4.117 ook hiervoor gelden, is in artikel 3.48c aangegeven dat de regels ook gelden voor lozingsactiviteiten.

Overig gebruik bufferstrook
Op de bufferstrook gelden geen beperkende bepalingen over het telen van gewassen op de strook en de soort teelt. Op de bufferstrook mag dus hetzelfde gewas worden geteeld als op de rest van het perceel. Ook mag de bufferstrook braak liggen. Wel is het voor het verbeteren van de waterkwaliteit (het doel waarvoor de bufferstroken zijn ingesteld) wenselijk dat op de bufferstrook een gewas staat. De wortels van het gewas helpen mee bij het voorkomen van afspoeling of uitspoeling van meststoffen naar het oppervlaktewater. Als een bufferstrook overlapt met een teeltvrije zone, geldt vanuit paragraaf 4.64 op het stuk teeltvrije zone wel een verbod op de teelt van hetzelfde gewas. Hoe dit in de praktijk uitpakt is weergegeven in figuur 1. Als de landbouwer deelneemt aan het GLB, geldt aanvullend dat op de bufferstrook ook geen gewasbeschermingsmiddelen mogen worden gebruikt.

Figuur 1: Teelt op de bufferstrook en teelt op de teeltvrije zone

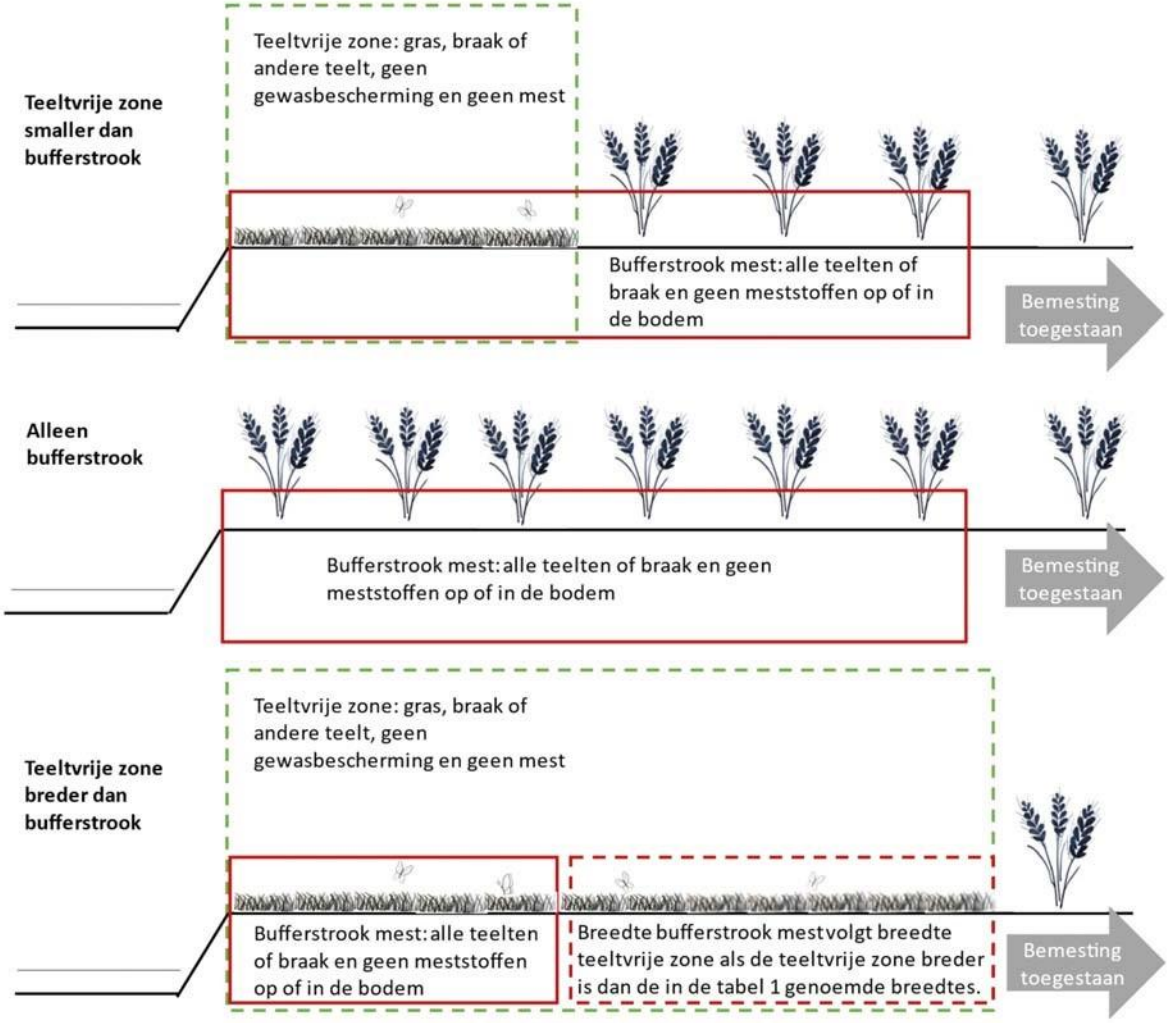

Het plaatsen van een afrastering tussen de bufferstrook en de rest van het perceel waarop gewassen worden geteeld is geen verplichting in de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn. Een dergelijke plicht is dan ook niet opgenomen in het kader van dit besluit. Dit betekent dat de landbouwer niet hoeft te voorkomen dat de uitwerpselen van dieren op de bufferstrook terecht komen wanneer deze dieren op een perceel worden beweid en is beweiding op de bufferstrook toegestaan.

Specie en maaisel uit de sloot dat in het kader van regulier onderhoud aan de sloot wordt verwijderd, is geen meststof in de zin van de Meststoffenwet. De regels voor bufferstroken hebben alleen betrekking op meststoffen in de zin van de Meststoffenwet. Het is op grond van de bepalingen voor bufferstroken dan ook niet verboden om specie of maaisel uit de sloot dat ontstaat bij onderhoud aan de sloot te plaatsen op de bufferstrook. Dit besluit heeft dan ook geen betrekking op het conform de bepalingen in de Flora en Faunawet/Wet natuurbeheer deponeren van specie en maaisel dichtbij de sloot. De ontvangstplicht voor aangelanden van dit specie/maaisel in artikel 5.23 Waterwet wordt door dit besluit niet gewijzigd. Bij de pot- en containerteelt op een niet-doorlatende ondergrond komen geen meststoffen in de bodem. Bij de pot- en containerteelt op een wel-doorlatende ondergrond moet worden voldaan aan hetgeen is bepaald in paragraaf 4.73 Bal (Substraatteelt van gewassen in de openlucht). Het opvolgen van de bepalingen in die paragraaf leidt ertoe dat er geen meststoffen op of in de bodem worden gebracht, ook niet op landbouwgrond gelegen in bufferstroken en dat (dus) voldaan wordt aan de bepalingen over bufferstroken.

3.1.4 Start van de bufferstrook

De bufferstrook start vanaf de insteek van een oppervlaktewaterlichaam en wordt gemeten (over de grond) in de richting van het perceel. De insteek is de snijlijn van het talud en het horizontale maaiveld. De insteek is dus de «knik» tussen talud en maaiveld. Verschillende verschijningsvormen van de insteek zijn weergegeven in **bijlage 1** bij deze nota van toelichting.

Bijlage 1: varianten van taluds

Vaste hellingshoek

De situatie waarin sprake is van een vaste hellingshoek van het talud en het maaiveld. De insteek is in deze situatie eenduidig te bepalen en zichtbaar als de scherpe knik tussen het talud en het vlakke perceel

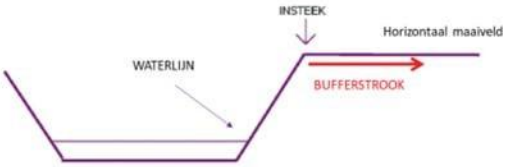

Bol talud

Bij taluds met een veranderende hellingshoek of bij percelen die minder vlak zijn is de insteek moeilijk exact te bepalen als een vast punt. Daarbij zal de raaklijn afhankelijk van het (meet)punt dat men op het talud gebruikt verschuiven en op meerdere plaatsen de raaklijn van het maaiveld snijden. Er is dan sprake van een bepaalde zone waarbinnen de insteek zich bevindt. In dergelijke gevallen zal de waterbeheerder de theoretische insteek binnen deze zone nader moeten bepalen

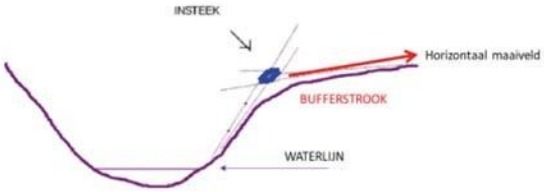

Getrapt talud

De situatie waarin sprake is van een getrapt talud. Bij dergelijke oevers waarvan onder andere bij zogenaamde plas-dras oevers en plasbermen sprake is wordt voor het vaststellen van de insteek uitgegaan van de hellingshoek van de onderkant van de hoogste tree van het talud.

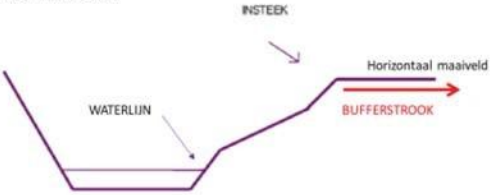

Recht talud

Insteek bij geen talud (drassige oever)

Op deze algemene bepaling zijn twee uitzonderingen. Deze uitzonderingen, specificaties, zijn toegevoegd naar aanleiding van vragen na de inwerkingtreding van de Uitvoeringsregeling bufferstroken. Het betreft de volgende uitzonderingen:

- In de situatie dat de waterlijn direct overloopt in het land en geen sprake is van een talud begint de bufferstrook op de waterlijn.
- In een situatie van een flauw talud begint de bufferstrook op 100 cm vanaf de waterlijn in de richting van het perceel. Een flauw talud wordt gedefinieerd als een talud dat ten minste 200 cm breed is (schuin met het talud mee gemeten, op de grond) en een hellingshoek heeft die niet steiler is dan 1:3. Waarbij 1 staat voor de hoogte en 3 staat voor de breedte. Vanaf die waterlijn wordt dus een marge van 100 cm aangehouden. Pas na die 100 cm begint de bufferstrook. **Bijlage 2** bij deze nota van toelichting bevat tekeningen waarop dit wordt weergegeven.

Bijlage 2: flauw talud

Flauw talud

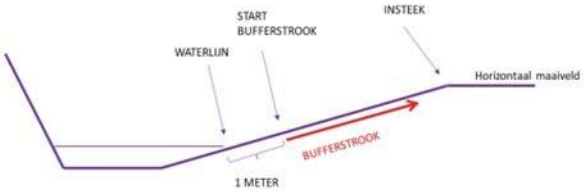

Meten hellingshoek getrapt talud

Het talud is de grond tussen de waterloop en de insteek.

De hellingshoek wordt berekend door schuin met het talud mee te meten, op de grond. Bij een getrapt talud is het bepalen van een totale hellingshoek door op de grond te meten niet mogelijk. In plaats daarvan wordt de hellingshoek in die situatie gemeten door een lijn te trekken over de diverse 'knikken' in het talud om zo tot een gemiddelde hellingshoek te komen.

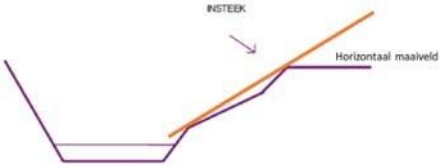

Mestplaatsingsruimte flauw talud

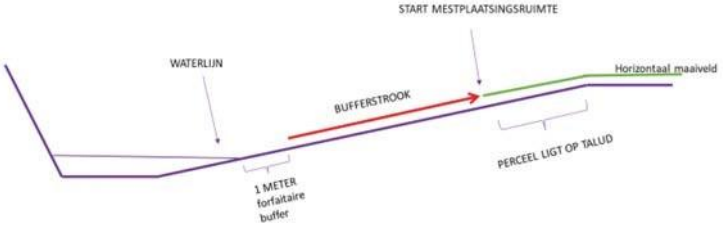

Het kan zijn dat de bufferstrook niet volledig op de grond van de landbouwer ligt of daar direct aan grenst. In die situatie gelden de bepalingen voor de bufferstrook (zoals het niet gebruiken van meststoffen alleen voor dat deel van de bufferstrook dat wel op de landbouwgrond ligt). Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als tussen de start van het oppervlaktewaterlichaam en de grens van het perceel een fietspad, schouwpad of weg ligt, of een strook grond met een andere bestemming of van een andere eigenaar. De bufferstrook begint immers op de insteek (of op 100 cm van die insteek bij een flauw talud of op de waterlijn bij een perceel zonder talud) en deze insteek hoeft niet noodzakelijkerwijs op de landbouwgrond te liggen.

De start van de bufferstrook is geregeld in artikel 4.1199c Bal (nieuw) en artikel 4.1212b Bal (nieuw). De situatie waarin een bufferstrook slechts ten dele op landbouwgrond ligt, is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2: Bufferstrook en landbouwgrond

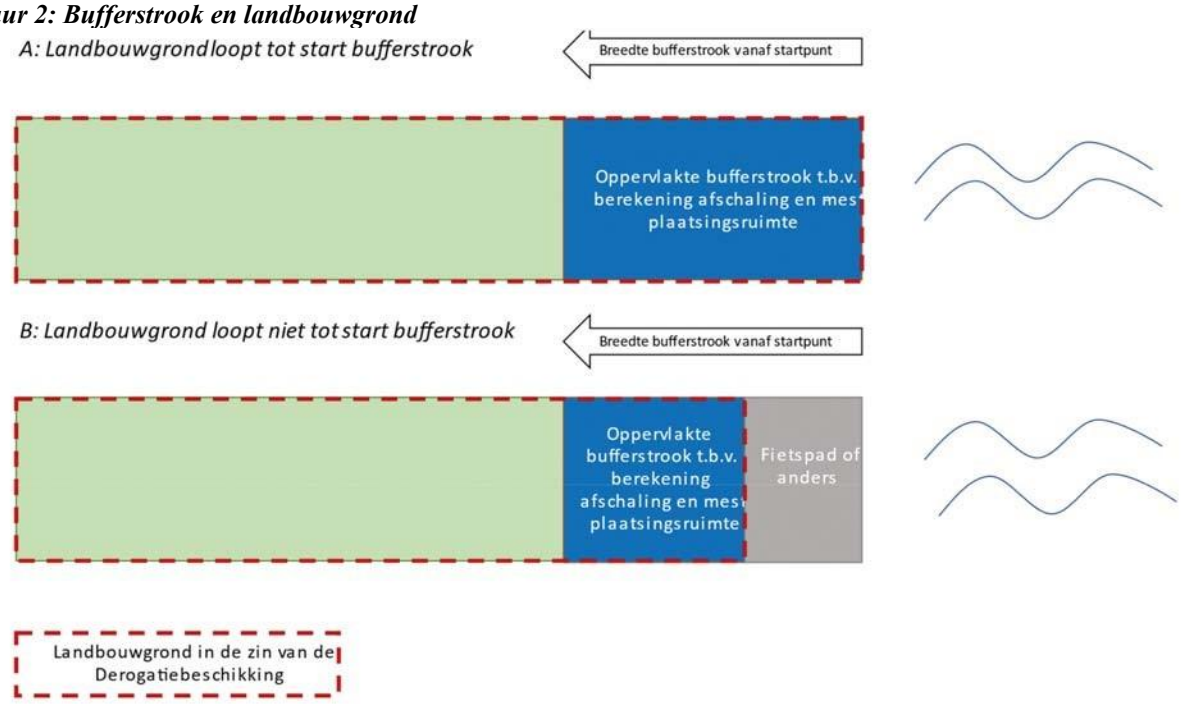

3.1.5 Maatwerkregel, maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel

Met een maatwerkregel, maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel is het in het stelsel van de Omgevingswet voor het bevoegd gezag mogelijk om te voorzien in specifieke bepalingen (zie paragraaf 3.1.7 voor meer informatie over het bevoegd gezag in het kader van dit besluit). De Omgevingswet heeft als uitgangspunt dat het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels in de algemene regels in ruime mate mogelijk wordt gemaakt. Dit biedt flexibiliteit voor de initiatiefnemer en maakt het mogelijk dat de regels over een activiteit kunnen worden toegeschreven op bijzondere lokale situaties. Maatwerkvoorschriften en maatwerkregels spelen een belangrijke rol bij het zoeken naar evenwicht tussen flexibiliteit, rechtszekerheid en voorspelbaarheid van de algemene regels.[552]

Maatwerk en gelijkwaardige maatregelen kunnen niet worden gesteld als dit strijd zou opleveren met dwingende Europese of internationaalrechtelijke verplichtingen. De derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn is een dwingende Europese verplichting en laat geen ruimte om af te wijken van de bepalingen over de breedte van de bufferstroken en van het verbod op bemesting op de bufferstroken. Om te voorkomen dat het bevoegd gezag alle verzoeken zou moeten afwijzen, is op grond van dit besluit generiek bepaald dat het niet mogelijk is voor het bevoegd gezag om tot en met 31 december 2025 een gelijkwaardige maatregel te treffen of de bepalingen met een maatwerkregel of een maatwerkvoorschrift te versoepelen. Het is dus tot die datum niet mogelijk om bijvoorbeeld een smallere bufferstrook toe te staan, de bufferstrook vanaf een ander punt te laten starten, of de bufferstrook te vervangen door een andere maatregel met een gelijkwaardig effect op de waterkwaliteit. Dit wordt geregeld in artikel 4.1198 Bal en artikel 4.1213b Bal (nieuw). Het vaststellen van een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift door het bevoegd gezag waarmee strengere eisen worden gesteld is wel mogelijk. Dit kan als dit in een specifieke situatie nodig is vanuit het belang van de waterkwaliteit en kan gaan om bijvoorbeeld een bredere bufferstrook of beheer van een bufferstrook.
Na 31 december 2025, als de derogatiebeschikking niet meer van toepassing is, bestaat in beginsel wel de mogelijkheid tot het versoepelen van de algemene regels middels maatwerkregels en maatwerkvoorschriften en wordt ook het treffen van gelijkwaardige maatregelen mogelijk. Van belang daarbij is op te merken dat daarbij binnen de systematiek van de Omgevingswet geborgd is dat zorgvuldig met de mogelijkheid voor maatwerk en gelijkwaardige maatregelen wordt omgegaan. Dit gebeurt onder andere door de volgende voorwaarden:

- Maatwerkvoorschriften, -regels of gelijkwaardige maatregelen mogen niet strijdig zijn met dwingende Europese of internationaalrechtelijke verplichtingen;
- Maatwerkregels en -voorschriften dienen hetzelfde oogmerk te hebben als het oogmerk van dit besluit;
- Maatwerkvoorschriften voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam dienen op grond van artikel 2.13 Bal te worden getoetst aan de doelen van de Kaderrichtlijn water. Op grond van datzelfde artikel mogen maatwerkvoorschriften voor milieubelastende activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor watersystemen alleen worden gegeven als de activiteit verenigbaar is met het belang van het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Daarbij geldt ook dat bij het geven van die maatwerkvoorschriften rekening moet worden gehouden met de waterbeheerprogramma's, regionale waterprogramma's, stroomgebiedbeheerplannen, overstromingsrisicobeheerplannen en het nationale waterprogramma, die betrekking hebben op het betreffende KRW-oppervlaktewaterlichaam;
- Voor maatwerkregels gelden de algemene bepalingen uit de artikelen 4.22 en 4.23 Omgevingswet en gelden de instructieregels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (onder andere de artikelen 5.37 en 6.1).

Het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften en het treffen van gelijkwaardige maatregelen raakt aan de bevoegdheden van andere bestuursorganen. Dat geldt niet alleen bij versoepeling van de regels, maar ook bij verstrenging ervan. Zo raakt een verbreding van de bufferstrook met een maatwerkregel of maatwerkvoorschrift de mestplaatsingsruimte. Immers, in artikel 25 van het Ubm is geregeld dat de bufferstrook niet wordt aangemerkt als tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond. Dat vraagt om afstemming tussen bestuursorganen. Die afstemming is voorgeschreven in artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet. Daar is geregeld dat een bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden op grond van die wet rekening houdt met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en dat het bestuursorgaan zo nodig met deze andere bestuursorganen afstemt.

Zoals aangekondigd in Kamerstukken II, 2022/23, 33 037, nr. 501, zal onderzocht worden of er een harmonisatie kan plaatsvinden van de bepalingen voor bufferstroken en teeltvrije zones die zijn opgenomen in paragraaf 4.64 van het Bal. In dat licht wordt ook opnieuw bekeken hoe wordt omgegaan met de mogelijkheden voor maatwerk en gelijkwaardige maatregelen; daarbij zullen ook de met bufferstroken opgedane ervaringen worden betrokken.

3.1.6 Kaartlaag bufferstroken en kaartlaag waterlopen als hulpmiddelen

552 Stb 2021, nr. 98, p. 135 e.v.

Op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO) is (toelichtende) informatie te vinden over de breedtes van de bufferstroken die van toepassing zijn. Ook bevat de applicatie *Mijn Percelen* van RVO als hulpmiddel twee kaartlagen: één kaartlaag waarop de bufferstroken en één kaartlaag waarop de waterlopen (type) getoond worden. Deze twee kaartlagen zijn hulpmiddelen voor landbouwers en geen voorschrift. Het kan voorkomen dat de kaartlaag bufferstrook niet overeen komt met de feitelijke situatie in het veld en een te brede of een te smalle bufferstrook is ingetekend. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen als de bronbestanden die RVO gebruikt voor de kaartlaag waterlopen niet de juiste typering van het oppervlaktewaterlichaam gebruiken. Het gaat hierbij alleen om een onjuiste typering van het oppervlaktewaterlichaam, niet over de locatie van het oppervlaktewaterlichaam. Het kan voorkomen dat de kaartlaag waterlopen aangeeft dat sprake is van een «overig oppervlaktewaterlichaam», terwijl sprake zou moeten zijn van een «droogvallend oppervlaktewaterlichaam». Die foutieve typering zorgt vervolgens voor een foutieve weergave van de breedte van de bufferstrook. RVO zorgt voor een proces waarmee landbouwers deze fouten kunnen doorgeven, zodat de kaartlagen verbeterd kunnen worden.

RVO heeft begin 2023 een eerste versie van deze kaartlagen beschikbaar gesteld. Voor de data over de typen oppervlaktewaterlichamen heeft RVO een aantal databestanden gebundeld: data over de ecologisch kwetsbare beken, data over KRW-waterlichamen en de data over waterlopen in de Basisregistratie grootschalige topografie (hierna: de BGT) met daarin onder andere de breedtes van waterlopen. Waterbeheerders zijn verplicht de gegevens in de BGT bij te werken op grond van hetgeen in het kader van de Wet Basisregistratie grootschalige topografie is bepaald. In een werkgroep met onder andere enkele waterschappen en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (stelselverantwoordelijk ministerie voor de BGT) is in de eerste helft van 2023 onderzocht hoe de eerste versie van de kaartlaag bufferstroken en waterlopen verbeterd kunnen worden. Door de werkgroep is voorgesteld om voor het droogvallende oppervlaktewaterlichaam de EU Inspire-richtlijn (2007/2/EG) te gebruiken. Dit heeft onder andere geleid tot de gewijzigde definitie van het droogvallende oppervlaktewaterlichaam met dit besluit ten opzichte van de Uitvoeringsregeling. De bevindingen worden betrokken bij de werkafspraken die tussen betrokken partijen worden gemaakt in het kader van de BGT. Dit vergt afspraken tussen alle waterbeheerders. Het uitvoeren van de bepalingen over de bufferstroken vergroot het belang van een goede en uniforme registratie van het fysieke domein.

3.1.7 Toezicht en handhaving bufferstrook

In het Bal is het bevoegd gezag gekoppeld aan de activiteit. Hoofdstuk 2 van het Bal beschrijft twee typen activiteiten: milieubelastende activiteiten en lozingsactiviteiten. Deze activiteiten kunnen naast elkaar voorkomen. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 3.1.3. Afhankelijk van de situatie kan in dit stelsel dus sprake zijn van overtredingen met betrekking tot beide activiteiten.

Er is in het kader van dit besluit sprake van een overtreding van bepalingen met betrekking tot de *milieubelastende activiteit* beschreven in paragraaf 4.116 en 4.117 als op de bufferstrook op landbouwgrond meststoffen en/of zuiveringsslib op of in de bodem worden gebracht. Voor de milieubelastende activiteiten beschreven in paragraaf 4.116 en 4.117 Bal is op grond van artikel 18.2 Ow, artikel 2.8 Bal, en paragraaf 3.2.20 Bal de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (hierna: de Minister van LNV) aangewezen als bevoegd gezag. In de praktijk treden de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: de NVWA) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO) op als bevoegd gezag namens de Minister van LNV. RVO voert in het kader van de uitvoering administratieve controles uit en is belast met het opleggen van bestuurlijke sancties. De toezichthouders van de NVWA zijn ook fysiek aanwezig in het veld. De NVWA voert onder andere al toezicht uit met betrekking tot het op het juiste moment uitrijden van mest en zuiveringsslib. Dit besluit voegt daaraan toe de toezichthoudende en handhavende taken met betrekking tot het niet gebruiken van mest en zuiveringsslib op de bufferstrook. Deze taak houdt nauw verband met de toezicht- en handhavende taak van RVO en de NVWA met betrekking tot de mestplaatsingsruimte, zie paragraaf 3.2.

Uit een milieubelastende activiteit kan ook een lozingsactiviteit voortkomen. Er is in het kader van dit besluit sprake van een lozingsactiviteit als meststoffen bij toepassing direct in het oppervlaktewater worden gestrooid of gesproeid en/of daarin afspoelen of via een kort transport door de bodem daarin uitspoelen; of als het aannemelijk is dat dit met de gebruikte techniek is gebeurd of gaat gebeuren. Als een van de bepalingen met betrekking tot deze lozingsactiviteiten overtreden wordt, zijn de waterschappen aangewezen als bevoegd gezag met betrekking tot wateren in hun beheersgebied (artikel 18.2 Ow en artikel 2.4 Bal) en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: de Minister van IenW) als bevoegd gezag voor de rijkswateren (artikel 18.2 Ow en artikel 2.6 Bal). In de praktijk voert Rijkswaterstaat deze taken uit namens de Minister van IenW. Bij het bepalen of sprake is van een lozing, is de breedte van de aan te houden bufferstrook (of teeltvrije zone) niet van belang; het gaat erom of meststoffen aanwijsbaar in het oppervlaktewater terecht komen.

De mogelijkheid van het tegelijkertijd voorkomen van een milieubelastende activiteit en een lozingsactiviteit vereist goede afstemming tussen de partijen die toezichthoudende en handhavende taken hebben. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In veel situaties zal de bufferstrook ook (deels) overlappen met de teeltvrije zone. Voor lozingsactiviteiten geldt voor zowel de bufferstrook als de teeltvrije zone dat waterschappen of Rijkswaterstaat bevoegd gezag zijn. In tegenstelling tot de situatie met betrekking tot de bufferstroken, is het toezicht en de handhaving van de milieubelastende activiteiten benoemd in paragraaf 4.64 Bal (waaronder de teeltvrije zone) belegd bij het college van burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente. In de praktijk zal dus afstemming plaats moeten vinden tussen NVWA en de omgevingsdiensten. Die afstemming is voorgeschreven in artikel 2.2, eerste lid, van de Omgevingswet, zie ook hetgeen is geschreven over afstemming in paragraaf 3.1.5.

Figuur 3 bevat de bevoegdheden voor toezicht en handhaving van de bufferstroken in de situatie dat de teeltvrije zone deels overlapt met de bufferstrook. De NVWA en RVO zijn belast met toezicht en handhaving op de gehele bufferstrook, de Omgevingsdienst voor het deel van de bufferstrook dat overlapt met de teeltvrije zone. De bepalingen voor de lozingsactiviteiten en daarmee de bevoegdheid van de waterschappen en Rijkswaterstaat geldt ongeacht de afstand tot het water (verschillende lengte van de pijlen).

Ook in de Uitvoeringsregeling waren waterschappen en Rijkswaterstaat bevoegd gezag met betrekking tot lozingen op het oppervlaktewater. Nieuw is dat ten opzichte van de Uitvoeringsregeling de minister van LNV bevoegd gezag is met betrekking tot het op of in de bodem brengen van meststoffen in de bufferstrook op landbouwgrond.
De bepalingen in dit besluit kunnen ook strafrechtelijk worden gehandhaafd. Dit wijzigingsbesluit brengt daarin voor de bepalingen over bufferstroken in het Bal geen verandering.

Figuur 3: Toezicht en handhaving bufferstrook bij overlap met teeltvrije zone

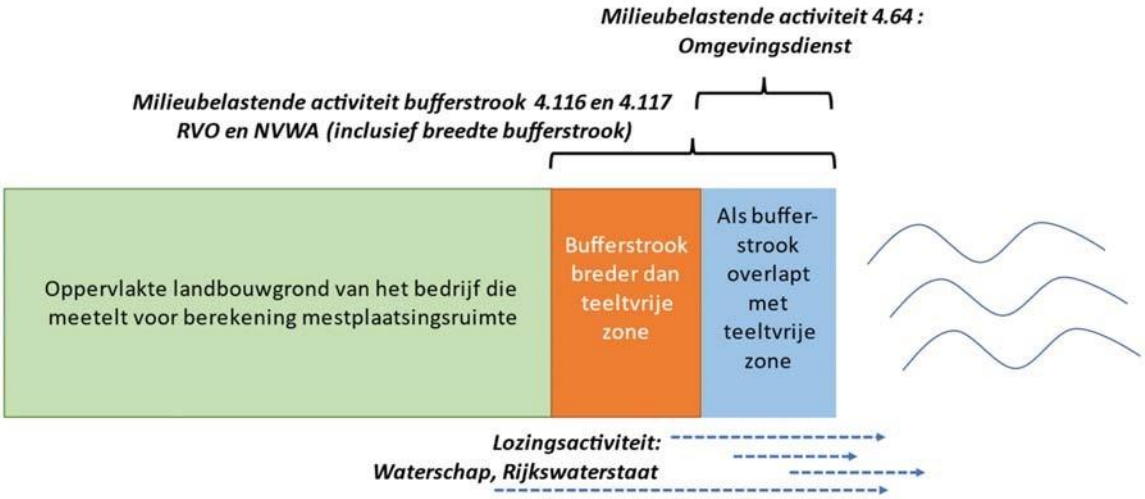

3.2 Ubm: Mestplaatsingsruimte

Als er op een perceel sprake is van een verplichting tot het hanteren van een bufferstrook, betekent dit dat de oppervlakte landbouwgrond waarop de landbouwer mest mag gebruiken kleiner wordt. De bufferstrook telt op basis van artikel 25 van het Ubm zoals gewijzigd door dit besluit, dus niet mee voor de tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond in de zin van de Meststoffenwet (hierna: mestplaatsingsruimte), voor zover het gaat om de gebruiksnormen dierlijke mest, stikstof en fosfaat. Dit zal ertoe leiden dat de totale hoeveelheid mest die in Nederland kan worden gebruikt, minder wordt. Dit heeft een positief effect op de waterkwaliteit. De bepalingen voor bufferstroken omvatten geen wijzigingen in de manier waarop de gebruiksnormen worden berekend of de manier waarop het toezicht en de handhaving van deze gebruiksnormen plaatsvindt.

Het niet meetellen van de oppervlakte bufferstrook in de berekening van de mestplaatsingsruimte is in lijn met de bestaande bepalingen voor de teeltvrije zone. Ook de teeltvrije zone telt op grond van artikel 25 van het Ubm niet mee in deze berekening. Op grond van dit besluit wordt artikel 25 Ubm toegesneden op bufferstroken. Geregeld wordt dat de oppervlakte van bufferstroken niet meetelt voor de berekening van de mestplaatsingsruimte. De bepaling dat de teeltvrije zones niet tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond wordt gerekend vervalt. Die bepaling is overbodig geworden nu de bufferstroken altijd minimaal even breed zijn als de teeltvrije zones waarop geen mest mag worden gebruikt. De wijze van gebruik van de bufferstrook heeft geen invloed op het wel of niet meetellen van de oppervlakte in de berekening van de mestplaatsingsruimte. Het maakt dus niet uit of er wel of geen gewas op de bufferstrook staat, of dat er bijvoorbeeld koeien op een bufferstrook lopen.

De berekening van de mestplaatsingsruimte is gebaseerd op de «tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond». De mestplaatsingsruimte zelf wordt niet uitgedrukt in hectares, maar in de maximale hoeveelheid in kilogrammen stikstof en fosfaat uit meststoffen dierlijke mest die een landbouwer op het gehele bedrijf mag gebruiken. De landbouwer kan zelf bepalen op welk deel van het bedrijf de toegestane hoeveelheid wordt gebruikt, mits de landbouwer daarbij rekening houdt met de gebruiksnormen voor dierlijke mest (stikstof), voor stikstof en fosfaat (totaal), en deze mest niet op de bufferstrook of teeltvrije (mestvrije) zone wordt geplaatst. De bepalingen over de gebruiksnormen zijn geregeld in het gebruiksnormenstelsel bij en krachtens de Meststoffenwet.

De NVWA is belast met het toezicht op en handhaving de naleving van de gebruiksnormen, en dus ook van de mestplaatsingsruimte. Dit is geregeld in artikel 129 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Bij geconstateerde overtredingen kunnen door RVO op basis van de bevindingen van de NVWA bestuurlijke boetes worden opgelegd. De controle op de gebruiksnormen wordt gedaan na afloop van een kalenderjaar.

Bij de controle op de gebruiksnormen wordt in principe uitgegaan van de gegevens zoals de landbouwer deze heeft opgegeven bij RVO. Deze opgave gebeurt in het kader van de jaarlijkse *Gecombineerde opgave*. Het ministerie van LNV stelt hiertoe jaarlijks een regeling landbouwtelling en gecombineerde opgave op. De grondslag voor het in het kader van deze opgave doorgeven van de oppervlakte mestplaatsingsruimte ligt in de Meststoffenwet. RVO maakt het mogelijk dat de informatie over de oppervlakte bufferstrook op basis van de kaartlaag bufferstroken beschikbaar is op het moment dat de landbouwer de gecombineerde opgave invult.

Indien bij een controle van de gebruiksnormen op het bedrijf verschillen worden geconstateerd ten opzichte van de gecombineerde opgave, kan zoals te doen gebruikelijk het gevolg zijn dat bij de beoordeling van de gebruiksnormen niet uitgegaan wordt van de gegevens die door de landbouwer zijn opgegeven maar van de feitelijke situatie. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een situatie waarin bij een controle blijkt dat de landbouwer is uitgegaan van een verkeerd type oppervlaktelichaam in het bepalen van de aan te houden breedtes voor de bufferstrook.

De kaartlagen die door RVO worden ontwikkeld (zie paragraaf 3.16) kunnen worden ingezet bij het risicogerichte toezicht dat wordt uitgevoerd door RVO en NVWA, onder andere in het kader van de Versterkte handhavingsstrategie Mest (hierna: VHS Mest)[553]. In de situatie dat de kaartlaag bufferstroken nog in ontwikkeling is, kan ook op basis van de kaartlaag waterlopen een risico op niet-naleving worden bepaald. Immers, in vrijwel alle gevallen zal op een perceel naast een oppervlaktewaterlichaam, ongeacht het type oppervlaktewaterlichaam, een bufferstrook aangehouden moeten worden. Als op basis van de gecombineerde opgave blijkt dat de landbouwer geen korting voor de mestplaatsingsruimte als gevolg van de bufferstrook heeft opgegeven, is sprake van een risico.

De gebruiksnormen kunnen niet alleen bestuursrechtelijk, maar ook strafrechtelijk worden gehandhaafd.

553 Zie onder andere Kamerstukken II, 2018/19, 33 037, nr. 311 (Kamerbrief versterkte handhavingsstrategie mest 2018), artikel 4, zesde lid derogatiebeschikking en Kamerstukken II, 2022/23, 33 037, nr. 495 (Kamerbrief versterkte handhavingsstrategie 2023).

4 Effecten bedrijfsleven

Bedrijfseffecten
De omvang van de bedrijfseffecten van dit besluit is lastig te duiden. Net als het geval was in het kader van de Uitvoeringsregeling, hangt het bedrijfseffect onder meer af van de situatie of op een bedrijf al een teeltvrije zone van toepassing is en of de landbouwer deelneemt aan het GLB. Het inrichten van bufferstroken is namelijk al een conditionaliteit in het GLB (zie artikel 32 van de Uitvoeringsregeling GLB 2023) en de breedte van de aan te houden bufferstrook is gelijk aan de bepalingen in dit besluit. De eerste versie van de kaartlaag die RVO als hulpmiddel heeft ontwikkeld is nog niet geschikt om te worden gebruikt voor een indicatie van het verschil in oppervlakte bufferstrook of oppervlakte mestplaatsingsruimte ten opzichte van de situatie voorafgaand aan de derogatiebeschikking of ten opzichte van de situatie in de Uitvoeringsregeling.

Regeldruk
RVO heeft in het kader van de Uitvoeringsregeling de regeldruk berekend. De effecten van dit besluit op de regeldruk zijn voor dezelfde drie elementen bekeken:
- Inlezen in de regeling. De berekening voor het inlezen is gebaseerd op deze berekening in het kader van de Uitvoeringsregeling en komt uit op in totaal 367.040 euro gebaseerd op 62.000 bedrijven met grondregistratie. Deze berekening is voor dit besluit gelijk. De regeldrukkosten van dit besluit in verband met het inlezen in de regeling komen dan ook neer op 367.040 euro.
- Opgeven oppervlakte voor mestplaatsing. De administratieve lasten in de Uitvoeringsregeling voor het opgeven van de oppervlakte mestplaatsingsruimte door landbouwers werden berekend op een bedrag van maximaal 6.783.040 euro voor alle percelen. Deze berekening was gebaseerd op 820.000 percelen met gemiddeld één bufferstrook per perceel. Die lasten worden door dit besluit niet gewijzigd. Het is mogelijk dat met het verder ontwikkelen van de kaartlaag bufferstroken en de hulpmiddelen in de Gecombineerde Opgave de lasten voor landbouwers als gevolg van dit besluit dalen. Of dit zo is, hangt af van de feitelijke situatie in het veld bij de landbouwer. Het gebruik van dit hulpmiddel is niet verplicht. Ten opzichte van de Uitvoeringsregeling is geen sprake van extra of minder regeldruk voor het opgeven van de mestplaatsingsruimte.
- Naleving. Wat het effect voor de administratieve nalevingslasten van dit besluit is vergeleken met de Uitvoeringsregeling, valt niet te zeggen. De verwachting is dat met het toevoegen van de zinsnede «onder normale omstandigheden» meer helderheid zal ontstaan over langs welke oppervlaktewaterlichamen een bufferstrook aangehouden dient te worden en de kaartlaag van RVO verbeterd kan worden. Omdat nog onzeker is of dit effect zal optreden, is ten opzichte van de Uitvoeringsregeling geen sprake van extra of minder regeldrukkosten voor naleving van dit Besluit.

Toetsen
Omdat Nederland verplicht is de voorwaarden uit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn te implementeren en de maatregelen in dit besluit al sinds 1 maart 2023 in werking zijn getreden, heeft in het kader van dit besluit geen agrarische praktijktoets plaatsgevonden. Wel is de afgelopen maanden overleg gevoerd met waterschappen voor het beter kunnen onderscheiden van het droogvallende oppervlaktewaterlichaam hetgeen heeft geleid tot een wijziging ten opzichte van de Uitvoeringsregeling.

Omdat dit besluit een implementatie betreft van een Europese verplichting is geen adviesaanvraag gedaan aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk; dit adviescollege adviseert niet over implementatie van Europese verplichtingen.

5 Uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheid
In het kader van dit besluit zijn uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen (hierna: UHT's) uitgevoerd door RVO, de NVWA en Rijkswaterstaat. Ook is in het kader van de Uitvoerbaarheidstoets Decentrale overheden afgestemd met de UvW en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: de VNG). Hieronder worden eerst de bevindingen van de betreffende organisaties (in alfabetische volgorde) weergegeven, daarna wordt aangegeven tot welke aanpassingen van het besluit deze bevindingen hebben geleid.

De ***NVWA*** geeft aan dat de tekst van de versie van het ontwerpbesluit die is voorgelegd voor een UHT-toets nog een aantal vragen oproept. De besluiten zijn uitvoerbaar en handhaafbaar indien deze vragen afdoende kunnen worden beantwoord. Het gaat in het kader van het ontwerpbesluit om het verhelderen van welke soorten meststoffen niet zijn toegestaan, het verhelderen van de definitie van perceel, het duidelijk maken wie aanspreekbaar/ beboetbaar is als er mest wordt uitgereden op de bufferstrook (de eigenaar, huurder of pachter van het perceel), het duidelijk maken hoe de definitie landbouwgrond in het kader van dit besluit zich verhoudt tot de bepalingen landbouwgrond, overige grond in bijlage I bij artikel 1.1. van het Bal, het aangeven hoe om te gaan met de situatie als geen sprake is van een schriftelijke overeenkomst en het duidelijk maken dat ook nog artikel 18.1 en 18.2 van de Ow van toepassing zijn. Vervolgens geeft de NVWA aan dat door de voorwaarden uit de derogatiebeschikking, zoals bufferstroken, de plaatsingsruimte afneemt en meer mest moeten worden afgezet en/of verwerkt. Dit brengt voor de ondernemer hoge kosten met zich mee hetgeen de fraudeprikkel verhoogt. Aandacht voor de onderliggende oorzaken van mestfraude – de hoge mestproductie en mestoverschot –, het verbeteren van regelgeving en het fraudebestendiger maken van het systeem, is daarom van belang. De NVWA geeft aan dat het toezicht van de NVWA zich primair richt op het berekenen van de plaatsingsruimte en secundair op het uitrijden van mest op de bufferstrook. Om effectief op te kunnen treden bij het uitrijden van mest op de bufferstrook zal de NVWA een eventuele overtreder op heterdaad moeten kunnen betrappen. Daarvoor heeft de NVWA een actuele kaartlaag nodig met het soort oppervlaktewaterlichaam en de (breedte van de) bufferstroken en toegang tot een register op basis waarvan de voor bufferstroken gecorrigeerde perceeloppervlaktes geraadpleegd kan worden. Ook is afstemming tussen de verschillende toezichthouders noodzakelijk om te bepalen welke organisatie welke rol heeft met betrekking tot de toezicht en handhaving op de bufferstroken vanuit meststoffen. Ook geeft de NVWA aan het voor de handhaving te betreuren dat in dit ontwerpbesluit niet ook een harmonisatie met de teeltvrije zones is meegenomen. Met betrekking tot de capaciteit geeft de NVWA aan dat over de financiering al afspraken zijn gemaakt in het kader van het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022–2025. De activiteiten in het kader van dit besluit kunnen hieruit worden gedekt.

Rijkswaterstaat geeft aan geen bezwaren te hebben met betrekking tot het ontwerpbesluit bufferstroken meststoffen. Wel vraagt Rijkswaterstaat zich af of het gebruik van meststoffen in de uiterwaarden en buitendijkse gebieden (intrinsiek onderdeel van KRW oppervlaktelichaam) in het licht van de KRW-opgave gewenst is.

In de uitgebrachte UHT geeft ***RVO*** aan dat uitsluitend wordt toegezien op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van het ontwerpbesluit en dat de toets geen betrekking heeft op aspecten zoals effectiviteit, nut of noodzaak. De kwaliteit van de kaartlaag bufferstroken is daarbij een belangrijk aandachtspunt met betrekking tot de uitvoering van de bepalingen in dit besluit. Dit punt is ook benoemd in de begin 2023 uitgebrachte UHT bij de Uitvoeringsregeling. Om de kaartlaag bufferstroken te verbeteren vinden momenteel goede gesprekken plaats met de bronhouders van de BGT en worden aanvullende databronnen voor de kaartlaag geanalyseerd. Nog niet is aan te geven in welke mate deze initiatieven leiden tot concrete verbeteringen in de kaartlaag per 2024. Met betrekking tot communicatie zal, naar aanleiding van dit besluit, de uitgebreide toelichting over de bufferstroken op de RVO-site worden geactualiseerd. Ook zal de gecombineerde opgave en de communicatie daarover zodanig worden ingericht, dat de landbouwer zo goed mogelijk wordt ondersteund bij het juist opgeven van de oppervlakte van de mestplaatsingsruimte. Door het inrichten van bufferstroken naast de al bestaande teeltvrije zones, blijft sprake van een complexe situatie voor de landbouwer. Dit kan ertoe leiden dat de regeling onbedoeld niet of niet juist wordt nageleefd. Duidelijkheid over wet- en regelgeving zal leiden tot een betere naleving. Ten slotte wordt in dit besluit ten opzichte van de Uitvoeringsregeling een aantal definities is aangepast op verzoek van de werkgroep kaartlagen. Het is voor de uitvoering van het GLB van belang dat deze wijzigingen ook gelden voor het GLB.

De ***UvW*** geeft aan dat de uitlegbaarheid van de regels rondom bufferstroken een belangrijke voorwaarde is voor draagvlak bij agrarisch ondernemers. Uitleg van deze nieuwe regels ligt niet bij de waterschappen. Waterschappen verwijzen hiervoor door naar RVO. Voor elke toezichthouder moeten de regels duidelijk zijn om in het veld het goede gesprek te kunnen voeren. De waterschappen voelen zich niet verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van bufferstroken. Ten aanzien van de milieubelastende activiteit, niet zijnde lozingsactiviteit, ligt deze verantwoordelijkheid bij de NVWA. Waterschappen zijn voorstander van het kunnen doorgeven van meldingen over overtredingen van de milieubelastende activiteit aan de NVWA, maar niet van het moeten doorgeven. Tot slotte geeft de UvW aan dat goed beheer en onderhoud van een bufferstrook bepalend is voor de mate waarin een bufferstrook bijdraagt aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Waterschappen zien een rol voor zichzelf als het gaat om beheersmaatregelen, maar zien geen rol als het gaat om nieuwe taken op het gebied van toezicht en handhaving rondom bufferstroken.
De ***VNG*** geeft aan graag op een later moment te worden betrokken als samenwerkingsafspraken worden gemaakt tussen de partijen die toezicht en handhaving uitvoeren op stroken grond langs oppervlaktewaterlichamen.

Wijzigingen in het besluit en nota van toelichting
De volgende adviezen zijn overgenomen en verwerkt in de bepalingen of toelichting van dit besluit.
- Het verhelderen van de definitie van landbouwgrond om te voorkomen dat onbedoeld bij bijvoorbeeld een mondelinge overeenkomst geen bufferstrook hoeft te worden aangehouden en het toevoegen van de begripsbepaling van landbouwer. Dit naar aanleiding van de reactie van de NVWA. Hiermee wordt ook de definitie van perceel in de tabellen 4.1199c en 4.1212b verhelderd.
- Aan de overige vragen om verheldering van de NVWA is gehoor gegeven, met uitzondering van de vraag om te benadrukken dat specifieke meststoffen niet zijn toegestaan. In dit besluit wordt geen onderscheid gemaakt tussen meststoffen.
- Naar aanleiding van een opmerking van Rijkswaterstaat is een bepaling toegevoegd om te verhelderen waar bufferstroken van toepassing zijn in de uiterwaarden en buitendijkse gebieden. Met deze bepaling is aangesloten bij eenzelfde bepaling voor de teeltvrije zones in paragraaf 4.64 van het Bal.

Uit de reacties van de NVWA en de UvW blijkt dat afstemming nodig is voor wat betreft de uitvoering van de fysieke controles in het veld. Dit geldt niet alleen voor toezicht en handhaving, maar ook voor de mogelijkheid voor het stellen van maatwerkvoorschriften, maatwerkregels of gelijkwaardige maatregelen. Deze afstemming is ook het gevolg van de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. De toelichting is in paragraaf 3.1.5 en 3.1.6 op dit punt aangescherpt.

Het maken van de benodigde werkafspraken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partijen die het toezicht en handhaving uitvoeren, waarbij het, zoals de UvW aangeeft, goed is als partijen elkaar kunnen helpen vanuit de «oog- en oorfunctie» (zie ook artikel 2.2, eerste lid, Omgevingswet). Deze afspraken kunnen echter niet gaan over een andere verdeling van bevoegdheden dan die gelden in het Bal en zijn beschreven in de toelichting van dit besluit. Er is in het Bal, anders dan de UvW aangeeft, geen sprake van een primaire partij die bevoegd gezag is op de toepassing van het juiste gebruik op de geografische locatie van de bufferstrook; in voorkomende gevallen kunnen twee partijen bevoegd gezag zijn, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid. Naast de eigen verantwoordelijkheid van de betrokken partijen, is de samenwerking tussen toezichthoudende en handhavende partijen in drie regio's sinds 2018 ook onderdeel van de VHS Mest. Deze samenwerking op grond van de VHS Mest kan door de toezichthoudende en handhavende partijen in de drie regio's worden gebruikt om de benodigde samenwerking voor bufferstroken in de praktijk vorm te geven. De samenwerkingsafspraken die daar worden gemaakt, kunnen mogelijk ook buiten de voor de VHS Mest benoemde gebieden worden toegepast.

De kaartlaag, zoals beschreven in paragraaf 3.1.6, is ook voor de toezichthouders en handhavers een nuttig hulpmiddel. In paragraaf 3.1.6 is verhelderd dat sprake is van twee kaartlagen: een voor waterlopen en een voor bufferstroken. Ook in de situatie dat de kaartlaag bufferstroken nog niet is doorontwikkeld, kan op basis van alleen de ligging van een waterloop en de opgave van de landbouwer over de mestplaatsingruimte van een perceel naast een waterloop een risico op niet-naleving worden ingeschat.

Dit wijzigingsbesluit zorgt er, net als de Uitvoeringsregeling, voor dat de bufferstroken worden geregeld in aanvulling op de bepalingen voor teeltvrije zones. De opmerkingen die RVO, NVWA en UvW in het kader van de Uitvoeringsregeling maakten over de stapeling van regelgeving zijn dan ook onverkort van toepassing op dit besluit. Stapeling van regelgeving kan inderdaad leiden tot onduidelijkheid bij zowel landbouwers als toezichthouders en zo tot verminderde naleving van de regels leiden. Hiermee zal de NVWA in haar afweging over waar hoe vaak toezicht op de naleving van de regels rondom bufferstroken en daarmee de mestplaatsingsruimte, rekening houden. Om deze stapeling te verminderen of weg te nemen is begin 2023 met RVO, NVWA, waterschappen, UvW, IenW en LNV een werkgroep opgestart om te onderzoeken of harmonisatie van regelgeving voor dit onderwerp mogelijk is.

6 Milieueffecten

De kwantitatieve omvang van de milieueffecten van dit besluit is gelijk aan het effect dat met de Uitvoeringsregeling is beoogd. Naar verwachting hebben de aanscherpingen ten opzichte van de Uitvoeringsregeling (de omschrijving van wat een droogvallend oppervlaktewaterlichaam is en de definitie van landbouwgrond) een verbetering van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de bufferstrookvoorschriften tot gevolg.

7 Consultatie

In het kader van dit besluit heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden. Internetconsultatie is niet verplicht als alleen sprake is van de implementatie van bindende EU-besluiten (ingevolge artikel 23.4, derde lid, Omgevingswet). Nederland is verplicht de voorwaarden uit de derogatiebeschikking Nitraatrichtlijn uit te voeren. Daarnaast is de Uitvoeringsregeling al sinds 1 maart 2023 van kracht. Wel is de over de Uitvoeringsregeling ontvangen input (vragen van individuele landbouwers, resultaten van diverse overleggen met landbouwers, sectorpartijen en instanties belast met toezicht en handhaving) bekeken en meegenomen. Dit heeft onder andere geleid tot de aanscherping van de omschrijving van het droogvallende oppervlaktewaterlichaam om deze bepaling beter uitvoerbaar en handhaafbaar te maken.

8 Voorhang

In het kader van dit besluit is geen voorhangprocedure voorzien. Omdat dit besluit strekt tot implementatie van Europese regelgeving, is op grond van artikel 23.5, derde lid, Omgevingswet geen voorhangprocedure nodig voor wijzigingen van het Bal. Voor wijzigingen van het Ubm is geen voorhangprocedure voorgeschreven. Wel wordt van het ontwerpbesluit, conform de genoemde bepaling van de Omgevingswet, kennis gegeven aan beide kamers van de Staten Generaal.

9 Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

De inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit vindt plaats bij koninklijk besluit, zodat in het kader van samenloop goed aangesloten kan worden bij de inwerkingtreding van verschillende wijzigingsbesluiten van het Bal. Het stelsel van de Omgevingswet zal op 1 januari 2024 in werking treden.

25 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-424; *Besluit van 8 november 2023, houdende wijziging van het Waterschapsbesluit in verband met het actualiseren van de regels over beleidsvoorbereiding en verantwoording en de verdere uitwerking van de rechtmatigheidsverantwoording voor waterschappen*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-424.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-12-19: Besloten is om alleen paragraaf 1 uit het 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen. En daarnaast de toelichting op de wijziging van het Bal in artikel II van dit besluit.

Algemeen

§ 1 Inleiding

Dit besluit wijzigt hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. In dit hoofdstuk staan regels waaraan de meerjarenraming, de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening moeten voldoen. De beleidsvoorbereiding en verantwoording van waterschappen zijn daarmee transparant en navolgbaar voor alle betrokken partijen. Met deze regels wordt er bovendien voor gezorgd dat onder andere het algemeen bestuur van de waterschappen, de provinciale toezichthouder en Europese instellingen worden voorzien van de informatie die nodig is voor het uitvoeren van hun (controlerende) taak. Hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit wordt sinds het begrotingsjaar 2009 toegepast en is sindsdien slechts beperkt gewijzigd. Met dit besluit wordt het Waterschapsbesluit geactualiseerd op basis van de meest recente ontwikkelingen en inzichten. Hoofdstuk 4 wordt ook gewijzigd naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet versterking decentrale rekenkamers, waardoor onder meer de rechtmatigheidsverantwoording wordt geïntroduceerd.

Daarnaast worden enkele technische reparaties aangebracht aan het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit vanwege onjuistheden in het Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater. Hier wordt in de artikelsgewijze toelichting bij de betreffende artikelen nader op ingegaan.

Artikel II

Per abuis is bij het opstellen van het Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater (Stb. 2023, 199) vooruitgelopen op een verwachte wijziging aan de regelgeving in het kader van werkgebonden personenmobiliteit, waarbij een hoofdstuk zou worden ingevoegd in het Besluit activiteiten leefomgeving. Met deze wijziging wordt hoofdstuk 18 van het Besluit activiteiten leefomgeving vernummerd tot hoofdstuk 19, waardoor de wijzigingen die met het Uitvoeringsbesluit verordening hergebruik stedelijk afvalwater aan dat hoofdstuk worden doorgevoerd doorgang kunnen vinden.

26 Nota van toelichting bij Staatsblad 2023-472; *Besluit van Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-472.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2023-12-19: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

1 Inleiding

Dit wijzigingsbesluit voegt aan het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) een nieuwe afdeling 18.1, als onderdeel van een nieuw hoofdstuk 18, toe met regels om de emissies in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit en zakelijke (personen)mobiliteit te verminderen. De regels zijn in een nieuwe afdeling onder een nieuw hoofdstuk gebracht waardoor de mogelijkheid bestaat in de toekomst eventueel nog andere regels over emissies door mobiliteit in dat hoofdstuk onder te brengen. Daarnaast wijzigt dit besluit het Omgevingsbesluit zodat de gemeentebesturen verplicht zijn om de uitvoerings-, toezichts- en handhavingstaken die samenhangen met die regels in het Bal te laten verrichten door de omgevingsdiensten (de taken worden toegevoegd aan het basistakenpakket).

Met dit wijzigingsbesluit wordt invulling gegeven aan een afspraak die is gemaakt in het kader van het Klimaatakkoord[554]. In het kader van het Klimaatakkoord hebben meer dan 100 partijen gewerkt aan een pakket samenhangende maatregelen om de CO_2-emissie in verschillende sectoren te verminderen.

554 Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. H.

2 Hoofdlijnen van het besluit

2.1 Aanleiding en achtergrond

Klimaatverandering is een mondiaal probleem. De gevolgen zijn voor iedereen merkbaar. Emissies van broeikasgassen, zoals kooldioxide (CO_2), leveren een belangrijke bijdrage aan de opwarming van de aarde en daarmee aan klimaatverandering. Op 22 april 2016 tekenden 196 landen, waaronder de Europese Unie namens haar lidstaten de Overeenkomst van Parijs.[555] In die overeenkomst is afgesproken om de mondiale temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 °C ten opzichte van de temperatuur in het pre-industriële tijdperk. Als streefcijfer is een stijging van 1,5 °C afgesproken. De overeenkomst verlangt onder andere dat de deelnemende landen nationaal bepaalde bijdragen opstellen die ze beogen te bereiken en dat zij mitigerende maatregelen nemen ter verwezenlijking van de doelen van deze bijdragen.[556] Die doelen en maatregelen moeten de hoogst mogelijke ambities van de landen weerspiegelen. De Overeenkomst van Parijs bevat een ambitiemechanisme dat de voortgang en ambitie iedere vijf jaar tegen het licht houdt. Dit is de basis voor landen om hun bijdragen vervolgens aan te scherpen via aanpassing of vernieuwing van hun nationaal bepaalde bijdragen.

Op 29 juli 2021 is Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (PbEU 2021, L 243) (hierna: Europese klimaatverordening) in werking getreden. Deze verordening bevat de bindende doelstelling van klimaatneutraliteit in de Europese Unie die uiterlijk in 2050 moet worden bereikt. Dit met het oog op het halen van de temperatuurdoelstelling op lange termijn die is vastgesteld in de Overeenkomst van Parijs. De Europese klimaatverordening verheft de doelstelling van de Europese Green Deal[557] om de Europese economie en samenleving uiterlijk 2050 klimaatneutraal te maken tot wet. In de Europese klimaatverordening is ook een tussentijdse doelstelling opgenomen: de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55% verminderen vergeleken met 1990. De Europese klimaatverordening maakt de doelstelling van broeikasgasneutraliteit tegen 2050 wettelijk bindend. De EU-instellingen en de lidstaten zijn samen verplicht om op EU- en nationaal niveau de nodige maatregelen te nemen om deze doelstelling te bereiken op rechtvaardige en onderling solidaire wijze. Uiterlijk op 30 september 2023, en vervolgens om de vijf jaar, beoordeelt de Europese Commissie onder andere of de maatregelen die de lidstaten op grond van de nationale energie- en klimaatplannen hebben genomen, stroken met de doelstellingen van de Europese klimaatverordening. Ook beoordeelt de Europese Commissie de mate waarin de nationale maatregelen stroken met het waarborgen dat vooruitgang wordt geboekt met het ambitiemechanisme zoals dat is vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs.

In het Nederlandse klimaatbeleid, zoals ook vastgelegd in de Klimaatwet, is het doel om de CO_2-emissies in 2030 met 49% te laten dalen ten opzichte van 1990 en in 2050 met 95%.
In het Coalitieakkoord 2021 – 2025[558] is aangekondigd dat dit doel voor 2030 in de Klimaatwet wordt aangescherpt tot ten minste 55% reductie van CO_2-emissies. Om zeker te stellen dat dit doel wordt gehaald, is in het coalitieakkoord aangegeven dat het beleid zal worden gericht op een hogere opgave, namelijk circa 60% reductie in 2030.

Met het Klimaatakkoord[6] hebben overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties maatregelen afgesproken om de CO_2-emissies in de verschillende sectoren te verminderen. Dat akkoord is aangekondigd in het regeerakkoord 2017 – 2021[559]. In dat regeerakkoord staat dat er een nationaal Klimaat- en energieakkoord komt waarin afspraken worden vastgelegd die zijn gemaakt met alle partijen en die moeten leiden tot een forse verlaging van de CO_2-emissie, onder andere door verduurzaming van het verkeer.

555 Trb. 2016, 162.
556 Zie artikel 4, tweede lid, van de Overeenkomst van Parijs.
557 Kamerstukken II 2019/20, 35 377, nr. 1.
558 Kamerstukken II 2021/22, 35 788, nr. 77. [6] Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. H.
559 Kamerstukken II 2017/18, 34 700, nr. 34.

De sector mobiliteit is een van de vijf sectoren waarvoor maatregelen zijn afgesproken in het kader van het Klimaatakkoord. De andere sectoren zijn gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik en energievoorziening. In de sector mobiliteit is een aantal thema's onderscheiden, waaronder het thema «verduurzaming personenmobiliteit». Geconstateerd is dat meer dan de helft van het aantal afgelegde kilometers in het personenverkeer is gerelateerd aan het werk. De COVID-19 pandemie heeft daarin geen wijziging gebracht. Dat valt af te leiden uit het Mobiliteitsbeeld 2021 van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid[560]. Daaruit blijkt dat de daling van het aantal kilometers voor woon-werkmobiliteit gelijk opgaat met de landelijke trend. Werkgevers hebben daardoor een belangrijke sleutel in handen om de personenmobiliteit te verduurzamen. Niet alleen door aanpassingen in het wagenpark (technische veranderingen), maar ook door werknemers op een duurzame manier te laten reizen of werken (gedragsveranderingen).

Voor het thema «verduurzaming personenmobiliteit» hebben de betrokken partijen afgesproken:
- dat ten minste 1.000 werkgevers zorgen voor een vermindering van de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit met ten minste 50% in 2030 ten opzichte van 2016;
- dat er normering komt in wetgeving voor werkgevers met 100 of meer werknemers;
- om te zorgen voor brede publieksvoorlichting;
- om maatregelen te treffen waarmee de verduurzaming van personenmobiliteit wordt versneld en ondersteund.

Met de eerste twee afspraken wordt het mogelijk geacht om het aantal autokilometers in 2030 met 8 miljard te verminderen ten opzichte van 2016. Bovenop de reductie die wordt bereikt met elektrificatie van het wagenpark wordt de CO_2-emissie daarmee naar verwachting met ten minste 1 Mton verminderd.[561] Met dit wijzigingsbesluit wordt invulling gegeven aan de tweede afspraak (normering in wetgeving). Dat is ook in lijn met de maatregelen die zijn beschreven in het Klimaatplan 2021 – 2030[562]. In dat plan zijn op grond van artikel 3 van de Klimaatwet het beleid en de maatregelen beschreven die worden getroffen om de beoogde reductie van de emissies van broeikasgassen te bereiken. Dit beleid en die maatregelen zijn per sector uitgewerkt. Voor de sector mobiliteit wordt onder andere ingezet op het stimuleren van duurzame energiedragers en elektrisch (personen)vervoer en het verminderen van het aantal zakelijke (auto)kilometers in 2030. De afspraken die zijn gemaakt in het kader van het Klimaatakkoord, waaronder het invoeren van normering in wetgeving voor ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers, zijn in het klimaatplan bevestigd.

Aan de maatregel die in het Klimaatakkoord is overeengekomen over het invoeren van normering in wetgeving en die in het Klimaatplan 2021–2030 is bevestigd, gaat een lange periode vooraf waarin de rijksoverheid ondernemingen en rechtspersonen heeft betrokken bij bereikbaarheids- en duurzaamheidsopgaven. Vanaf begin jaren 90 van de vorige eeuw zijn er onder de verzamelnaam «vervoermanagement» (later «mobiliteitsmanagement») meerdere initiatieven geweest met als doel ondernemingen en rechtspersonen aan te zetten tot het maken van vervoerplannen op vrijwillige basis. In het licht van de grote klimaatopgave hebben deze initiatieven te weinig resultaten opgeleverd waardoor de wens naar een meer dwingende aanpak naar voren kwam.

Artikel 2.16 van het Activiteitenbesluit milieubeheer zoals dat besluit in 2007 in het Staatsblad is gepubliceerd[563], voorziet in een verplichting om voor het vervoer van de eigen werknemers van en naar de inrichting de bij ministeriële regeling vast te leggen maatregelen te treffen. In die regeling kon worden bepaald dat maatregelen moeten worden getroffen waarmee een minimum aantal punten moet worden behaald (puntensysteem). Met dit artikel en die regeling zouden maatregelen bij de bedrijven kunnen worden afgedwongen. Onder druk van een aantal stakeholders is dat artikel nooit in werking getreden.

560 Mobiliteitsbeeld 2021, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, november 2021, blz. 29 (https://www.kimnet.nl/mobiliteitsbeeld/publicaties/publicaties/2021/11/18/mobiliteitsbeeld2021).
561 Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. H, Klimaatakkoord, Den Haag 28 juni 2019, paragraaf C.2.6, blz. 70.
562 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, april 2020, publ. Nr.0220-068.
563 Stb. 2007, 415.

In 2008 is de Taskforce Mobiliteitsmanagement opgericht om de bereikbaarheid van Nederland te verbeteren. De Taskforce moest een alternatief bieden voor de invoering van het puntensysteem op grond van artikel 2.16 van het Activiteitenbesluit milieubeheer. De Taskforce is geïnitieerd op advies van de SER en had de steun van het bedrijfsleven, de regionale overheden, de ANWB, Natuur & Milieu en de Rijksoverheid. Het doel van de Taskforce was om op vrijwillige basis een reductie van 5% te bereiken in het aantal autokilometers in de spits. De reductie van het aantal autokilometers is blijven steken op 1,5%, minder dan de doelstelling die de Taskforce Mobiliteitsmanagement had gesteld[564].

De Taskforce Mobiliteitsmanagement is halverwege 2010 geëvalueerd. Op basis van de evaluatieresultaten is de Taskforce in 2011 opgevolgd door het Platform Slim Werken Slim Reizen dat voor de jaren 2011 en 2012 is gefinancierd door het toenmalige Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Deze aanpak ging onderdeel uitmaken van het programma Beter Benutten Vervolg. De aanpak was primair gericht op het stimuleren van acties bij werkgevers. Uit de evaluatie van het programma bleek dat de afspraken met ondernemingen en rechtspersonen tot minder resultaat hebben geleid dan vooraf gedacht[565].

Met de nieuwe klimaatdoelen en de noodzaak om tot forse CO_2 reductie te komen in werkgebonden personenmobiliteit, kwam in het kader van het Klimaatakkoord de wens naar een meer dwingende aanpak naar voren. De CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit zou met ten minste 12% moeten dalen om de afgesproken 1 Mton reductie in 2030 te kunnen halen. Gezien de eerdere ervaringen met afspraken op basis van vrijwilligheid, is er onvoldoende vertrouwen dat dit doel zonder overheidsinterventie bereikt wordt. Het zelfregulerende vermogen in de mobiliteitssector is niet voldoende. Een meer dwingende aanpak is vereist om de klimaatdoelstellingen te halen. In lijn met de wens van de partijen betrokken bij het Klimaatakkoord is daarom gekozen voor een normerende regeling met afdwingbare verplichtingen.

Relatie tot coalitietakkoord 2021–2025

In het Coalitieakkoord 2021 – 2025[566] zijn nieuwe maatregelen aangekondigd voor de sector mobiliteit. Het kabinet treft onder andere voorbereidingen voor het invoeren van een systeem van betalen naar gebruik in de automobiliteit in 2030. Basis voor dit systeem is de motorrijtuigenbelasting, waarvan het tarief afhankelijk wordt gemaakt van het jaarlijks verreden aantal kilometers. De heffing is niet tijd- en plaatsgebonden. Ook wordt er geen onderscheid gemaakt tussen elektrische auto's en auto's die rijden op fossiele brandstoffen. Omdat het doel van dit wijzigingsbesluit vooral is gericht op het verminderen van CO_2-emissies in de periode tot 2030, heeft dit aangekondigde nieuwe systeem daar niet of nauwelijks gevolgen voor. Na invoering van dit nieuwe systeem kan verwacht worden dat het gebruik van de auto wordt verminderd. Daarmee zal een positief effect uitgaan naar het bereiken van de reductiedoelstelling van dit besluit voor 2050. Een andere aangekondigde maatregel in het coalitieakkoord is het verhogen van de onbelaste reiskostenvergoeding voor werknemers. Die maatregel gaat in met ingang van 1 januari 2024 en zal mogelijk wel gevolgen hebben voor dit besluit. In hoeverre deze maatregel leidt tot meer werkgebonden personenmobiliteit valt nu nog niet te zeggen.
Verder wordt in het coalitieakkoord vermeld dat de investeringen in schone mobiliteit vanwege klimaat worden gecontinueerd en dat elektrisch vervoer wordt gestimuleerd. Ook geeft het akkoord aan dat met het bedrijfsleven en de overheden afspraken worden gemaakt over het stimuleren van thuiswerken.
Er is op dit moment al een trend waarneembaar naar meer thuiswerken. Ook uit onderzoek van TNO blijkt dat bijna een kwart van de thuiswerkers na de COVID-19 pandemie grotendeels thuis wil blijven werken.[567] Als deze trend zich doorzet, zal het doel van het Klimaatakkoord van 1 Mton CO_2-reductie in 2030 worden gehaald. Of de trend zich doorzet, is echter onzeker. Het zou net zo goed kunnen dat na enige tijd werkgebonden personenmobiliteit weer gaat toenemen. Zoals hiervoor al is aangegeven, is gekozen voor een meer dwingende aanpak omdat er onvoldoende vertrouwen is dat het doel zonder overheidsinterventie wordt bereikt. Er kan dan ook niet op worden vertrouwd dat de trend naar meer thuiswerken wordt gecontinueerd.
De gevolgen van de afspraken over het stimuleren van thuiswerken die zijn aangekondigd in het coalitieakkoord, kunnen, voor zover het gaat om woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit, worden gemeten op basis van de gegevens die jaarlijks moeten worden verstrekt op grond van dit wijzigingsbesluit (zie verder paragraaf 2.6). Uit die gegevens kan ook worden afgeleid of de trend naar meer thuiswerken zich doorzet of dat die trend van tijdelijke aard blijkt te zijn. Dat zal in ieder geval aan de orde komen in de evaluatie die is voorzien in 2026 (zie verder paragraaf 5.6).

564 Beleidsevaluatie Taskforce Mobiliteitsmanagement, 2010; RWS 14 september 2010.
565 Programma Beter Benutten Vervolg, Eindrapportage; Ministerie Infrastructuur en Waterstaat november 2018.
566 Kamerstukken II 2021/22, 35 788, nr. 77.
567 De impact van de COVID-19 pandemie op werknemers, Stand van Zaken in 2020, 2021, TNO, Leiden.

Motie Van Ginneken
Op 6 december 2022 heeft de Tweede Kamer de motie van Kamerlid Van Ginneken[568] aanvaard waarmee de regering wordt verzocht het reductiedoel van dit wijzigingsbesluit op de kortst mogelijke termijn te voorzien van meer ambitie. Ter uitvoering van deze motie is het reductiedoel opgehoogd tot 1,5 Mton CO_2 te bereiken in 2030. Dit nieuwe reductiedoel is in lijn met de verhoogde klimaatambities van het kabinet en zijn opgenomen in het Coalitieakkoord 2021 – 2025[569]. Ook is gebleken dat het opgehoogde doel realistisch en haalbaar is voor de doelgroep van dit wijzigingsbesluit.

2.2 Doel van dit wijzigingsbesluit

Met de regels in de nieuwe afdeling 18.1 Bal wordt beoogd de emissies in de lucht van kooldioxide die ontstaan door verbranding van brandstof in de motor van voertuigen te beperken. Het gaat daarbij om emissies die ontstaan door reizen die door werknemers worden gemaakt in het kader van de dienstbetrekking (werkgebonden personenmobiliteit). Deze regels zijn gericht tot ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers. Voor een onderbouwing van deze ondergrens en de reden om de verplichtingen op te leggen aan ondernemingen en rechtspersonen wordt verwezen naar paragraaf 2.3. Zoals aangegeven in die paragraaf hebben de (bestuurders van) ondernemingen en rechtspersonen een overwegende invloed op de reizen die werknemers maken in het kader van de dienstbetrekking. Om het doel (vermindering kooldioxide-emissies) te bereiken, is dan ook een gedragsverandering vereist. De regels van dit wijzigingsbesluit zouden ondernemingen en rechtspersonen ertoe kunnen aanzetten om voor zakelijke en woon-werkmobiliteit te kiezen voor alternatieve reismodaliteiten of voor minder reizigerskilometers waardoor de kooldioxide-emissies worden verminderd. Daarbij geldt het uitgangspunt dat er geen specifieke maatregelen worden voorschreven. De ondernemingen en rechtspersonen hebben volledige keuzevrijheid in de te treffen maatregelen om de emissiereductie te bereiken. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

In de regels wordt onderscheid gemaakt tussen woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit. Woon-werkmobiliteit is het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer tussen de woon- of verblijfplaats van de werknemer en de locatie waar de arbeid pleegt te worden verricht. Bij zakelijke mobiliteit gaat het om de andere reizen die een onderneming of rechtspersoon een werknemer laat reizen in het kader van de dienstbetrekking. Uitgezonderd van de regels zijn onder andere het goederenvervoer, het verzorgen van personenvervoer tegen betaling en het gebruik van vervoermiddelen door hulpverleningsdiensten ter vervulling van een dringende taak (zie artikel 18.11, tweede lid, Bal).

2.3 Normadressaat

De regels in afdeling 18.1 Bal zijn gericht tot degene die de activiteit verricht. Diegene moet zorgdragen voor de naleving van de regels over de activiteit (artikel 18.6 Bal). De activiteiten waarom het gaat, zijn de in artikel 18.11 Bal aangewezen milieubelastende activiteiten, namelijk woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit.

568 Kamerstukken II 2022/23, 36 200 XII, nr. 54.
569 Kamerstukken II 2021/22, 35 788, nr. 77.

Alleen het laten reizen van werknemers door ondernemingen en rechtspersonen met in totaal 100 of meer werknemers vallen onder de aangewezen milieubelastende activiteiten. Peildatum om te bepalen of er ten minste 100 werknemers zijn, is 1 januari van het kalenderjaar waarover op grond van artikel 18.15 gerapporteerd moet worden. Een «werknemer» is in artikel 18.1 Bal gedefinieerd als degene die krachtens arbeidsovereenkomst, anders dan een uitzendovereenkomst als bedoeld in artikel 7:690 van het Burgerlijk Wetboek met een beding als bedoeld in artikel 7:691, tweede lid, van dat wetboek, of publiekrechtelijke aanstelling gehouden is tot het verrichten van ten minste twintig uur betaalde arbeid per maand voor een onderneming of rechtspersoon. Om het aantal werknemers bij een onderneming of rechtspersoon te bepalen, tellen de bij die onderneming of rechtspersoon gedetacheerden niet mee. Bij de onderneming of rechtspersoon waarmee de gedetacheerden een arbeidsovereenkomst hebben gesloten, tellen die uiteraard wel mee. Een onderneming met 100 of meer werknemers waarvan werknemers worden gedetacheerd bij andere ondernemingen of rechtspersonen, valt dus ook onder de regels in afdeling 18.1 Bal. Medewerkers met afroepcontracten (nuluren) of deeltijdcontracten voor minder dan 20 uur vallen buiten het begrip «werknemer». Hetzelfde geldt voor vrijwilligers, want die verrichten geen betaalde arbeid (een onkostenvergoeding geldt niet als betaalde arbeid). Uitzendkrachten die werken op basis van een uitzendovereenkomst met een zogenoemd uitzendbeding zijn ook uitgezonderd van het begrip «werknemer». De reden hiervoor is dat het hierbij gaat om arbeidsrelaties die op elk moment kunnen worden beëindigd door de opdrachtgever of inlener. Ook buitenlandse ondernemingen en rechtspersonen vallen onder het toepassingsbereik van de regels. Voorwaarde is dan wel dat de vestigingen in Nederland van die onderneming in totaal ten minste 100 werknemers hebben.

Bij het vaststellen van de ondergrens van 100 werknemers is een afweging gemaakt tussen gewenst doelbereik en efficiëntie van de aanpak. Van alle Nederlandse ondernemingen en rechtspersonen heeft 96% minder dan 10 werknemers in dienst. Deze 1,5 miljoen ondernemingen en rechtspersonen zijn verantwoordelijk voor slechts 15% van de werkgebonden personenmobiliteit. Het brengen van deze ondernemingen en rechtspersonen onder het toepassingsbereik van de regels zou een enorme inspanning opleveren met een zware regeldruk tot gevolg en relatief weinig resultaat.
Door de grens bij ten minste 100 werknemers te leggen, valt slechts 0,5% van de ondernemingen en rechtspersonen onder de regels. Maar zij zijn verantwoordelijk voor 61% van de werkgebonden personenmobiliteit. Met deze grens wordt een minimaal aantal werkgevers met de regels geconfronteerd en kan relatief veel resultaat worden bereikt.

Een «rechtspersoon» kan zowel een privaatrechtelijke als een publiekrechtelijke rechtspersoon zijn. Publiekrechtelijke rechtspersonen zijn bijvoorbeeld de Staat, de gemeenten, de provincies en lichamen waaraan een bepaalde overheidstaak is opgedragen en rechtspersoonlijkheid is toegekend, zoals de Dienst Wegverkeer[570]. Het gaat hier concreet om de privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtspersonen die zijn ingeschreven in het handelsregister en, als het de Staat betreft, de ministeries en de dienstonderdelen van een ministerie die in het handelsregister zijn ingeschreven.
De «onderneming» of «rechtspersoon» omvat alle vestigingen waaruit die onderneming of rechtspersoon bestaat. Om te bepalen of een onderneming of rechtspersoon onder de regels valt, moeten dus alle werknemers van alle vestigingen van die onderneming of rechtspersoon bij elkaar worden opgeteld.
De onderneming of rechtspersoon is verantwoordelijk voor de naleving van de regels door alle vestigingen. Dat betekent dat degene aan wie de onderneming toebehoort of de bestuurder van de rechtspersoon door het bevoegd gezag kan worden aangesproken op de naleving van de regels door een bepaalde vestiging. Diegene bepaalt de standplaats van werknemers en bepaalt hoeveel dagen de werknemers daar aanwezig moeten zijn (woon-werkmobiliteit). Ook bepaalt diegene de overige zakelijke reizen die de werknemers moeten maken. De ondernemingen en rechtspersonen hebben met andere woorden de touwtjes in handen en hebben overwegende invloed op de reizen die werknemers (van alle vestigingen) maken in het kader van de dienstbetrekking.

Onder de aangewezen milieubelastende activiteiten valt alleen het laten reizen door een onderneming of rechtspersoon die aan de werknemers een financiële vergoeding geeft of waarvoor de onderneming of rechtspersoon een fiets, bromfiets, motorvoertuig of vervoersbewijs voor openbaar vervoer of andere mobiliteitsvoorziening aan de werknemers ter beschikking stelt. Als een onderneming of rechtspersoon wel een vergoeding voor reiskosten beschikbaar stelt maar de werknemers daar geen gebruik van maken, dan valt het laten reizen toch onder de aangewezen milieubelastende activiteit. Dat volgt uit de woorden «beschikbaar stelt». Van beschikbaar stellen is ook sprake als de onderneming of rechtspersoon een zogenoemd cafetariamodel hanteert waarbij de werknemers zelf de arbeidsvoorwaarden kunnen kiezen. Voorwaarde is dan wel dat een vergoeding van reiskosten een arbeidsvoorwaarde is waaruit kan worden gekozen.

570 Zie artikel 4a Wegenverkeerswet 1994.

Ondernemingen of rechtspersonen die geen vergoedingen, vervoermiddelen, vervoersbewijzen etc. beschikbaar stellen aan hun werknemers voor werkgebonden personenmobiliteit, zullen geen gegevens over die mobiliteit registreren en in hun administratie beschikbaar hebben. Het zal daardoor zeer lastig zijn voor die ondernemingen en rechtspersonen om persoonsgegevens te verwerken en gegevens te rapporteren op grond van artikel 18.15 Bal. Om die reden is deze uitzondering opgenomen. Uit de gegevens die ten grondslag liggen aan een onderzoek uit 2021[571], blijkt dat in 2020 0% en in 2021 2,1% van de werkgevers met 100 of meer werknemers geen vergoeding gaf en geen voertuig of vervoersbewijs voor openbaar vervoer beschikbaar stelde. Deze uitzondering zal dan ook slechts voor een klein percentage van het aantal ondernemingen en rechtspersonen gelden en heeft daarmee een zeer geringe impact op het bereiken van het doel van dit wijzigingsbesluit.

2.4 Emissiegrenswaarde

Algemeen
Met dit wijzigingsbesluit is in afdeling 18.1 Bal een emissiegrenswaarde opgenomen, uitgedrukt in aantal geëmitteerde grammen CO_2 in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer.
Vanaf 2050 geldt een emissiegrenswaarde van 0 g per reizigerskilometer, zowel voor zakelijke mobiliteit als woon-werkmobiliteit. Die emissiegrenswaarde, opgenomen in artikel 18.12 Bal, is het doel dat moet worden bereikt. Dit is in lijn met de Europese klimaatverordening en het Klimaatakkoord. Bij de CO_2-emissie en de emissiegrenswaarde wordt uitgegaan van het zogenoemde tank-to-wheel-principe. Dat betekent dat alleen rekening wordt gehouden met de emissies die ontstaan door verbranding van brandstof in de motor van voertuigen (brandstoftank tot wiel). Dit ter onderscheiding van het well-to-wheel-principe waarbij ook rekening wordt gehouden met de emissies die vrijkomen tijdens de winning, het transport en het raffinageproces van brandstoffen of bij de productie en het transport van elektriciteit (bron tot wiel). Het gedeelte well-to-tank (bron tot tank) is relevant voor het bepalen van de totale CO_2-emissie, maar dat deel van de keten valt niet onder de sector (personen)mobiliteit. Voor onder andere de sectoren Elektriciteit en Industrie is het nationale klimaatbeleid beschreven in het Klimaatplan 2021 – 2030[572] (zie ook paragraaf 2.1).
In artikel 18.12 Bal is ook een emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit opgenomen van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer. Deze emissiegrenswaarde treedt niet tegelijkertijd met de andere onderdelen van het besluit in werking (zie verder hieronder). Er is nog geen emissiegrenswaarde opgenomen voor woon-werkmobiliteit. Voor woon-werkmobiliteit zal op een later moment een emissiegrenswaarde worden vastgesteld. Daarbij zal ook worden bepaald op welk tijdstip (voor 1 januari 2050) daaraan moet worden voldaan.

Er wordt gedacht aan vierjaarlijkse cycli waarin de emissiegrenswaarden voor zakelijke en woon-werkmobiliteit steeds verder worden aangescherpt. Ervan uitgaande dat op basis van de over 2024 en 2025 gerapporteerde gegevens wordt besloten dat de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit alsnog in werking treedt (al dan niet hiervoor eerst nog aangepast) en mogelijk ook een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit (zie hierna onder het kopje «Emissieplafond»), dan zal de eerste cyclus van vier jaar naar verwachting lopen vanaf 2028 tot en met 2031. De cycli daarna zijn dan vanaf 2032 tot en met 2035, 2036 tot en met 2039, etc. Een cyclus van vier jaar betekent dat vanaf het moment dat een emissiegrenswaarde in werking treedt, werkgevers vier jaar de tijd hebben om maatregelen te treffen waarmee aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Aan een emissiegrenswaarde die met ingang van 2032 geldt, moet dan uiterlijk in 2035 worden voldaan. Voor vierjaarlijkse cycli waarin emissiegrenswaarden voor zakelijke en woon-werkmobiliteit steeds verder worden aangescherpt, zal wijziging van het Bal nodig zijn.
Met de vierjaarlijkse cycli wordt rekening gehouden met de gemiddelde terugverdientijd van investeringen en de fasering van door de werkgever eventueel te nemen maatregelen. Cycli van vier jaar sluiten ook aan bij perioden die worden gebruikt bij de energiebesparingsplicht en is tevens in lijn met de termijnen en streefcijfers in het Klimaatakkoord. Bij iedere wijziging van het Bal waarmee een (aangescherpte) emissiegrenswaarde met de daarbij behorende cyclus van kracht wordt, zullen de werkgeversorganisaties en andere stakeholders worden betrokken.

Emissiegrenswaarde zakelijke mobiliteit

571 Rapport «Onderzoek onder Nederlandse werkgevers (100+ medewerkers): inzicht in maatregelen omtrent duurzaam reisgedrag, Meting 2, Q1 2021, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 30 april 2021.
572 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, april 2020, publ. Nr.0220-068.

Bij de berekening of aan de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit wordt voldaan (met ingang van 2030), moet worden uitgegaan van het totale aantal reizigerskilometers dat de onderneming of rechtspersoon de werknemers heeft laten reizen voor zakelijke mobiliteit in het uitgangsjaar. Dat is het jaar waarin de onderneming of rechtspersoon voor het eerst onder het toepassingsbereik van de regels valt. Dit wordt tot uitdrukking gebracht in artikel 18.12, derde lid, Bal. Een onderneming of rechtspersoon voldoet aan de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit (in de jaren vanaf 2030) als de emissie in de lucht van kooldioxide door zakelijke mobiliteit niet hoger is dan 96 gram vermenigvuldigd met het aantal reizigerskilometers in het eerste kalenderjaar dat de onderneming of rechtspersoon onder de regels viel.

Bij de reizigerskilometers gaat het om de totale afstand die werknemers hebben gereisd in het kader van zakelijke mobiliteit met openbaar vervoer, per fiets of te voet, per bromfiets en motorvoertuig. Uitgezonderd zijn de kilometers die zijn gereisd met vliegtuigen, helikopters, vaartuigen (dus ook de pont) en werktuigen (hijskranen, shovels, tractoren etc.). Ook de reizen met voertuigen die zijn bedoeld voor het vervoeren van goederen of dieren, hulpverleningsdiensten en militair gebruik zijn uitgezonderd. Tot slot vallen ook de reizen door bestuurders van taxi's, lijnbussen en andere voertuigen die zijn bedoeld voor het vervoer van personen tegen betaling en de controleurs van vervoerbewijzen in die voertuigen er buiten.

Voorbeeld en uitwerking

Een onderneming valt met ingang van 2024 onder de regels. In dat jaar worden 25.000 reizigerskilometers afgelegd in het kader van zakelijke mobiliteit. Dit aantal is de som van alle door de werknemers gereisde kilometers met door de onderneming beschikbaar gestelde lease- of bedrijfsauto's of business-kaarten en de door werknemers gedeclareerde kilometers die te voet of met eigen vervoer (auto, OV en fiets) zijn afgelegd tegen kilometervergoeding. De elektronische voorziening die voor het rapporteren van de gegevens moet worden gebruikt, berekent voor elke reismodaliteit en per gebruikte brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig, de CO_2-emissie per reizigerskilometer. De door de voorziening berekende CO_2-emissie van de onderneming is over 2024 2.875.000 gram. Per reizigerskilometer komt de CO_2-emissie daarmee uit op 115 gram. Om in 2030 aan de emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer te kunnen voldoen, moet de onderneming de totale CO_2-emissie terugbrengen tot 2.400.000 gram. Dit betekent dus een vermindering van 475.000 gram (2.400.000/25.000 = 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer).

De onderneming kan in de periode tot en met 2030 zelf bepalen welke maatregelen worden getroffen om aan de emissiegrenswaarde te voldoen. Maatregelen waaraan kan worden gedacht zijn:
- minder reizen door meer online vergaderen en thuiswerken;
- anders reizen door meer gebruik te maken van de fiets en openbaar vervoer;
- schoner reizen door elektrificatie van het wagenpark en het bieden van een hogere kilometervergoeding bij gebruik van auto's met een lage CO_2-emissie.

Optie 1 leidt tot minder reizigerskilometers en dus een vermindering van de totale CO_2-emissie, zonder dat de emissie per vervoermiddel omlaag gaat. Er hoeft bij deze optie niets te veranderen aan het wagenpark of de leasevloot. Bij de opties 2 en 3 wordt de emissie per kilometer wel omlaag gebracht terwijl het aantal reizigerskilometers gelijk blijft. Deze opties zullen vooral in beeld komen als een vermindering van het aantal reizigerskilometers niet haalbaar is, zoals in de thuiszorg.

Er zijn ook combinaties mogelijk, zoals minder, andere en schonere reizen.

Onderbouwing van de emissiegrenswaarde voor zakelijke personenmobiliteit

De emissiegrenswaarde van 96 gram CO_2 in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer waaraan uiterlijk op 1 januari 2030 moet worden voldaan, is gebaseerd op de landelijk gemiddelde CO_2-emissie die in het kader van het Klimaatakkoord is doorgerekend. De emissiegrenswaarde van 96 gram is niet gerelateerd aan de reductiedoelstelling van dit wijzigingsbesluit. De ophoging van het reductiedoel tot 1,5 Mton CO_2 te bereiken in 2030 (was 1 Mton) naar aanleiding van de door de Tweede Kamer aangenomen motie van Kamerlid Van Ginneken (zie paragraaf 2.1), heeft dan ook geen gevolgen voor die grenswaarde. Door de emissiegrenswaarde gelijk te stellen aan de gemiddelde emissie per (zakelijke) reizigerskilometer, worden koplopers ontzien en zullen alleen ondernemingen en rechtspersonen worden aangesproken die onvoldoende hebben gedaan om de CO_2-emissie terug te dringen.

Bij de uitwerking van de emissiegrenswaarde is onderkend dat zakelijke personenmobiliteit onderdeel is van het primaire proces van een onderneming en rechtspersoon. Om het werk goed te kunnen verrichten, moet er nog steeds contact met klanten kunnen zijn. Zo moeten bijvoorbeeld hulpbehoevenden nog steeds thuis kunnen worden bezocht. Sommige ondernemingen en rechtspersonen zullen daardoor – ondanks de keuzemogelijkheden en mogelijkheden voor kostenbesparing – in een geforceerde situatie terecht kunnen komen. Zakelijke personenmobiliteit is eenvoudig terug te brengen voor veel vergaderingen en kantoorwerk; hiermee is inmiddels veel ervaring opgedaan in het kader van de COVID-19-pandemie. Bij de thuiszorg of andere sectoren die zijn aangewezen op fysieke contact op locatie, is online-vergaderen niet of nauwelijks aan de orde. Als in bepaalde sectoren een grotere inzet van openbaar vervoer of (elektrisch) fietsen ook niet mogelijk is, blijft als enige optie over het gebruik maken van auto's met geen of een lage CO_2-emissie.
Daar waar de emissiegrenswaarde leidt tot een onevenredige lastenverzwaring of een onmogelijke situatie omdat alternatieven niet mogelijk zijn, biedt artikel 18.8 Bal een uitkomst. Op grond van dat artikel kan het bevoegd gezag met een maatwerkvoorschrift de emissiegrenswaarde voor een onderneming of rechtspersoon versoepelen. Er zou dan een emissiegrenswaarde kunnen worden vastgesteld die wel kan worden nageleefd. Als de emissiegrenswaarde voor een bepaalde sector of in een bepaald gebied onredelijk uitpakt, kan een gemeente voor die sector of dat gebied in het omgevingsplan een maatwerkregel opnemen waarmee de gevolgen worden verzacht. Zie ook paragraaf 2.5 waarin is aangegeven dat er naar verwachting in de praktijk weinig behoefte zal zijn aan maatwerk als bij de emissiegrenswaarde rekening wordt gehouden met de verschillen tussen sectoren en regio's.

Afwegingen emissiegrenswaarde woon-werkmobiliteit
Gebrek aan data en gedeelde inzichten over de CO_2 emissie per type onderneming of rechtspersoon maakt het moeilijk om voor woon-werkmobiliteit een emissiegrenswaarde te bepalen, die voor ondernemingen en rechtspersonen niet onevenredig belastend zou zijn en voor werknemers geen onevenredige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer zou opleveren. Dat laatste is precair omdat woon-werkmobiliteit deels plaats vindt in de privésfeer. De wettelijke verplichtingen mogen er niet toe leiden dat ondernemingen en rechtspersonen hun werknemers dwingen om te kiezen voor een bepaalde reismodaliteit, bijvoorbeeld dwang om een privé-dieselauto in te ruilen voor een elektrische auto. Hieruit is geconcludeerd dat voor woon-werkmobiliteit alleen een emissiegrenswaarde kan worden opgenomen als daarmee rekening kan worden gehouden met de persoonlijke levenssfeer van werknemers. Het ontbreekt op dit moment aan goede data en gedeelde inzichten om zo'n emissiegrenswaarde vast te stellen. Om die reden is besloten om voor woon-werkmobiliteit in ieder geval tot 2027 geen emissiegrenswaarde in het Bal op te nemen. Tegen die tijd zullen naar verwachting meer data beschikbaar zijn en mogelijk ook nieuwe inzichten om zo te komen tot een onderbouwde emissiegrenswaarde die rekening houdt met specifieke situaties. Deze gedifferentieerde invulling kan dan rekenen op voldoende draagvlak en zal geen grotere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maken dan nodig is om het doel van de regels te bereiken (zie ook hoofdstuk 3 onder het kopje «Bescherming persoonlijke levenssfeer in het licht van de Grondwet, EVRM en AVG).

Als alternatief voor een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit is een systeem overwogen met erkende maatregelen onder een bepaalde voorwaarde, bijvoorbeeld: als het bedrijf is gevestigd binnen 5 km van een intercitystation, moet een van de volgende OV-stimuleringsmaatregelen zijn getroffen: (...). Voor dit systeem is niet gekozen, omdat het ondernemingen en rechtspersonen onvoldoende keuzemogelijkheden en geen garantie biedt op de beoogde vermindering van de CO_2-emissie en de meetbaarheid daarvan. Het is zeer lastig om van tevoren de (erkende) maatregelen vast te stellen waarmee het doel (emissiereductie) zal worden behaald.

Afwegingen emissiegrenswaarde zakelijke mobiliteit
Voor zakelijke mobiliteit is het vaststellen van een emissiegrenswaarde eenvoudiger. Zakelijke mobiliteit vindt namelijk vrijwel geheel plaats onder verantwoordelijkheid van de onderneming of rechtspersoon en heeft niet of nauwelijks raakvlakken met de privésfeer. Inbreuken op de persoonlijke levenssfeer zijn dan ook niet aannemelijk. Het blijkt mogelijk een emissiegrenswaarde vast te stellen die niet onevenredig belastend is voor ondernemingen en rechtspersonen en bovendien voldoende keuzemogelijkheden biedt om eraan te voldoen.

Emissieplafond

De emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer waaraan voor zakelijke mobiliteit met ingang van 2030 moet worden voldaan (artikel 18.12, tweede lid, Bal), zal niet tegelijkertijd met de andere regels in afdeling 18.1 Bal in werking treden. Met name door de ongewisse gevolgen van de COVID-19-pandemie is na overleg met de stakeholders besloten de inwerkingtreding van die emissiegrenswaarde op te schorten. Wel zal op basis van de rapportages die jaarlijks op grond van artikel 18.15 Bal moeten worden ingediend, worden beoordeeld of de beoogde reductie van de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit in 2030 gehaald gaat worden (reductie van 1,5 Mton). Die beoordeling zal plaatsvinden volgens de volgende criteria:
- in 2025 mag de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit (zowel zakelijke als woon-werkmobiliteit) van de werkgevers met 100 of meer werknemers ten hoogste 3,978 Mton zijn (emissieplafond); en
- vanaf 2024 moet er een dalende lijn te zien zijn in die emissie; van een dalende lijn is sprake als de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit in 2025 van de werkgevers met 100 of meer werknemers ten minste 0,01 Mton lager is dan in 2024.

Het emissieplafond van 3,978 Mton dat in 2025 niet mag worden overschreden, is gebaseerd op het graduele pad richting het reductiedoel van 1,5 Mton dat volgens het Klimaatakkoord in 2030 moet worden bereikt.[573] Hierbij is uitgegaan van berekende aantallen kilometers voor zakelijke en woon-werkmobiliteit. Als uit de over 2024 en 2025 gerapporteerde gegevens (op grond van artikel 18.15 Bal) blijkt dat deze aantallen niet kloppen, zal het emissieplafond zo nodig worden bijgesteld.

Als in 2026 blijkt dat aan beide criteria is voldaan, zal de inwerkingtreding van de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit ook voor de jaren vanaf 2026 worden opgeschort. Ook zal er dan geen emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit in het Bal worden opgenomen. Voor de periode 2027 tot en met 2030 zullen in dat geval in overleg met de stakeholders nieuwe criteria voor het beoordelen van de noodzaak voor het opnemen van emissiegrenswaarden worden uitgewerkt die passen binnen de reductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord.

Als blijkt dat aan een van beide criteria niet is voldaan, zal die emissiegrenswaarde alsnog in werking treden en zal mogelijk ook een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit worden opgenomen in het Bal. Bij het bepalen van de datum van inwerkingtreding zal rekening worden gehouden met de haalbaarheid van deze emissiegrenswaarde voor de betrokken ondernemingen en rechtspersonen (zie ook de reactie op het advies van het Adviescollege toetsing regeldruk in paragraaf 5.2.3).

Met deze aanpak wordt rekening gehouden met de ongewisse gevolgen van de COVID-19-pandemie en krijgen ondernemingen en rechtspersonen het vertrouwen om met eigen initiatieven een effectieve invulling te geven aan de afspraken van het Klimaatakkoord. Tegelijkertijd fungeren de regels van hoofdstuk 18 Bal als middel om de gegevens te verkrijgen die nodig zijn voor het beoordelen van het bereiken van de klimaatdoelen. Die regels zijn bovendien een drukmiddel om emissiereductiemaatregelen af te dwingen als dat nodig is. Als de totale CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit in 2025 namelijk niet onder het emissieplafond van 3,978 Mton uitkomt, zal door het alsnog in werking laten treden van de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit de naleving daarvan vanaf 2030 kunnen worden afgedwongen door het bevoegd gezag. Inwerkingtreding van de emissiegrenswaarde zal worden geregeld met een koninklijk besluit. Voordat artikel 18.12, tweede lid, Bal, in werking treedt, zal op basis van de gegevens die tot dat moment zijn gerapporteerd, worden berekend of de hoogte van de emissiegrenswaarde moet worden bijgesteld zodat bij naleving de beoogde reductie van 1,5 Mton in 2030 wordt bereikt. Op dat moment zal ook worden bezien of een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit (of een gecombineerde emissiegrenswaarde voor zakelijke en woon-werkmobiliteit) wordt opgenomen in het Bal en zal de hoogte daarvan worden berekend. Als een bijstelling van de emissiegrenswaarde is vereist of een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit wordt opgenomen, zal het Bal daarvoor moeten worden gewijzigd.

2.5 Maatwerk

Algemene kenmerken van maatwerk

573 Zie paragraaf 5.3.2 voor een cijfermatige onderbouwing.

Artikel 4.5 van de Omgevingswet biedt een grondslag voor het bij algemene maatregel van bestuur regelen van de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen. Maatwerkvoorschriften zijn individuele beschikkingen die zowel ambtshalve als op verzoek van degene die de activiteit verricht of op verzoek van andere belanghebbenden kunnen worden gesteld aan degene die de activiteit verricht. Bij algemene maatregel van bestuur kan ook de bevoegdheid worden opgenomen tot het stellen van maatwerkregels (artikel 4.6 van de Omgevingswet). Maatwerkregels worden gesteld in het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de omgevingsverordening. Deze maatwerkregels kunnen worden gesteld over bepaalde activiteiten of aan bepaalde locaties, en kunnen daarmee zowel gelden voor bestaande als toekomstige activiteiten. Op grond van dit wijzigingsbesluit kunnen maatwerkregels alleen worden opgenomen in het omgevingsplan.

De Omgevingswet heeft als uitgangspunt dat het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels bij algemene maatregel van bestuur expliciet mogelijk moet worden gemaakt. In dit wijzigingsbesluit worden de mogelijkheden expliciet gemaakt met de artikelen 18.7 en 18.8 Bal. Het is aan het bestuursorgaan dat de algemene regels vaststelt om te beoordelen in welke situaties het bieden van die mogelijkheden past binnen de doelen van de Omgevingswet en hoe die mogelijkheden eventueel moeten worden begrensd. Aan de mogelijkheden voor maatwerk zijn grenzen gesteld. Deze worden bepaald door de inhoudelijke waarborgen die uit de Omgevingswet volgen en die door het bestuursorgaan dat algemene regels vaststelt, kunnen worden aangevuld en door procedurele waarborgen. Op de inhoudelijke waarborgen bij algemene rijksregels wordt hierna onder het kopje «inzet van maatwerk in dit wijzigingsbesluit» nader ingegaan.

Procedurele waarborgen

De procedurele waarborgen bij het stellen van maatwerkvoorschriften en maatwerkregels vloeien allereerst voort uit de Algemene wet bestuursrecht. Net als bij ieder ander besluit moet het bevoegd gezag voldoende onderzoek doen naar de belangen die met het maatwerkvoorschrift of de maatwerkregel zijn gemoeid. Het besluit moet daarnaast worden voorzien van een draagkrachtige motivering. Maatwerkregels kunnen op grond van dit wijzigingsbesluit worden opgenomen in het omgevingsplan en volgen dus de voorbereidingsprocedure van dat plan (afdeling 3.4 Awb, zie paragraaf 16.3.5 van de Omgevingswet). Daarbij kan een ieder een zienswijze indienen op het ontwerp van het plan. Tegen het vaststellen van het omgevingsplan staat bovendien beroep open – dus ook tegen de daarin opgenomen maatwerkregels.

Maatwerkvoorschriften worden voorbereid met de reguliere procedure van afdeling 4.1.2 Awb (tenzij het bevoegd gezag in een concreet geval besluit om afdeling 3.4 Awb toe te passen). Als het bevoegd gezag ambtshalve een maatwerkvoorschrift wil stellen, zal het op grond van artikel 4:8 Awb belanghebbenden die daartegen naar verwachting bezwaren hebben, in de gelegenheid moeten stellen om een zienswijze naar voren te brengen. Tegen een maatwerkvoorschrift is beroep mogelijk (voorafgegaan door bezwaar, als de reguliere procedure is toegepast). De zorgvuldigheidseisen van de Algemene wet bestuursrecht en de betrokkenheid van belanghebbenden dragen eraan bij dat maatwerk in lijn met de Omgevingswet en het Bal wordt toegepast. Op deze manier is de rechtszekerheid van de betrokkenen procedureel geborgd.

Bevoegde bestuursorgaan

De bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften ligt bij het bevoegd gezag voor de algemene regels. Dit volgt uit het eerste lid van artikel 4.5 van de Omgevingswet, dat inhoudt dat als de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften is geboden, het bevoegd gezag voor de algemene regels deze maatwerkvoorschriften kan stellen. Wie bevoegd gezag is voor de algemene rijksregels wordt in die rijksregels aangegeven. In paragraaf 2.7 wordt op hoofdlijnen ingegaan op de keuzes die daarover in dit wijzigingsbesluit zijn gemaakt.

Maatwerkregels maken onderdeel uit van het omgevingsplan en worden dus vastgesteld door het bestuursorgaan dat het plan vaststelt. Als het gaat om de regels die met dit wijzigingsbesluit worden toegevoegd aan het Bal, worden de maatwerkregels dus vastgesteld door de gemeenteraad.

Inzet van maatwerk in dit wijzigingsbesluit

In dit wijzigingsbesluit is ervoor gekozen om de mogelijkheid voor het stellen van maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te beperken tot artikel 18.12 Bal waarin de emissiegrenswaarden zijn geregeld. Een ruimere openstelling van de mogelijkheden is niet mogelijk of niet wenselijk. Het is niet mogelijk omdat in afdeling 18.1 Bal geen artikelen zijn opgenomen die het treffen van bepaalde maatregelen verplicht stellen. Naast de verplichting om te voldoen aan de emissiegrenswaarde bevat die afdeling alleen de verplichting om jaarlijks gegevens te verstrekken en ten behoeve daarvan persoonsgegevens te verwerken (artikel 18.15 Bal). Het is niet wenselijk om met lokaal maatwerk af te wijken van de rapportageverplichting omdat de gegevens moeten worden verstrekt met gebruikmaking van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gestelde elektronische voorziening (zie paragraaf 2.6 voor een onderbouwing van die keuze). Die voorziening voorziet er niet in dat aanvullende of afwijkende gegevens kunnen worden verstrekt.

Uiteraard vergt maatwerk dat strekt tot afwijking van de emissiegrenswaarde een adequate onderbouwing. Als het bevoegd gezag maatwerkregels of maatwerkvoorschriften stelt die strenger zijn dan de emissiegrenswaarde, moet het onderbouwen waarom die waarde in het concrete geval niet voldoende tegemoetkomt aan het oogmerk en de strekking volgens de Omgevingswet. Daarbij geldt steeds dat het bevoegd gezag bij het toepassen van maatwerk gehouden is aan het oogmerk en de strekking van de regels.

Uit de evaluatie van het Activiteitenbesluit milieubeheer is gebleken dat in de praktijk terughoudend gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften.[574] Er is geen reden om aan te nemen dat deze situatie onder het Bal anders zal zijn. Als een emissiegrenswaarde wordt toegevoegd aan de regels, zal ook zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de verschillen tussen branches en regio's. Dat zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat voor de thuiszorg of een regio met weinig OV een andere emissiegrenswaarde gaat gelden dan voor de zakelijke dienstverlening of in de Randstad. Of en zo ja hoe een dergelijke differentiatie zal worden doorgevoerd in de regels zal mede afhangen van de gegevens die over 2024 en 2025 worden verstrekt op basis van de rapportageverplichting. Met een dergelijke differentiatie in de rijksregels zal er naar verwachting weinig behoefte zijn aan het versoepelen van de emissiegrenswaarde met maatwerk. Overigens zal de inzet van de maatwerkinstrumenten worden gemonitord. Als er vaker dan incidenteel gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid om de emissiegrenswaarde(n) te versoepelen, zal worden beoordeeld of dat negatieve gevolgen heeft voor het behalen van de reductiedoelstelling en zo ja hoe die kunnen worden tegengegaan.

Uitsluiting van maatwerk voor bepaalde regels
Door in de artikelen 18.7 en 18.8 Bal expliciet te regelen dat maatwerkregels en maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld over artikel 18.12 Bal, is het bijvoorbeeld niet mogelijk om dergelijke voorschriften of regels te stellen over de bepaling waarin de milieubelastende activiteit is aangewezen. Het is niet wenselijk dat decentrale overheden door maatwerk de reikwijdte van de rijksregels zouden veranderen. Dit werkt twee kanten op: decentrale overheden krijgen niet de mogelijkheid om minder activiteiten onder rijksregels te laten vallen, maar ook niet om meer activiteiten onder deze rijksregels te brengen. De keuze om een activiteit wel of niet onder algemene rijksregels te brengen, wordt uitsluitend door het Rijk gemaakt, met toepassing van artikel 2.3 van de Omgevingswet. De decentrale overheden kunnen niet in die afweging treden. De decentrale overheden kunnen wel bepaalde regels die het Rijk stelt in het omgevingsplan overnemen. Zo is het denkbaar dat een gemeente voor bepaalde activiteiten die afdeling 18.1 niet regelt een specifiek voorschrift uit het Bal overschrijft.

Verhouding maatwerkregels en maatwerkvoorschriften
Het wordt aan de uitvoeringspraktijk overgelaten om in de gegeven omstandigheden te kiezen voor maatwerkregels of maatwerkvoorschriften. Er zijn wel verschillen. Maatwerkvoorschriften worden reactief gesteld en worden opgenomen in een beschikking, gericht op een specifieke activiteit die op dat moment wordt uitgevoerd, en daarmee gericht tot de normadressaat van afdeling 18.1. Maatwerkregels worden meer proactief gesteld in het omgevingsplan en kunnen daarbij zowel voor daarbij omschreven activiteiten als voor bepaalde locaties gelden, en daarmee zowel voor bestaande als toekomstige activiteiten.

574 Zie paragraaf 3.4.2 van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293).

Een maatwerkregel kan alleen van toepassing zijn binnen het grondgebied van de gemeente die het omgevingsplan heeft vastgesteld waarin de maatwerkregel wordt opgenomen. Een maatwerkregel is dan ook geen geschikt instrument voor ondernemingen of rechtspersonen met meerdere vestigingen in verschillende gemeenten. Een maatwerkvoorschrift is dan een geschikter instrument. Dat voorschrift zal niet alleen gelden voor de hoofdvestiging of hoofdnederzetting van de onderneming of rechtspersoon, maar ook voor alle vestigingen van die onderneming of rechtspersoon in andere gemeenten. Dat vloeit voort uit artikel 18.4 Bal dat regelt dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de hoofdvestiging of hoofdnederzetting van de onderneming of rechtspersoon is gevestigd, het bevoegd gezag is dat een maatwerkvoorschrift kan stellen.

2.6 Rapportage- en verwerkingsverplichting

Dit wijzigingsbesluit voorziet in een verplichting om gegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit jaarlijks te rapporteren en ten behoeve daarvan persoonsgegevens te verwerken. Ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers moeten jaarlijks, uiterlijk op 30 juni, een rapportage indienen met gegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit in het kalenderjaar daarvoor. In 2025 kan worden volstaan met het verstrekken van gegevens over de periode 1 juli 2024 tot en met 31 december 2024 (zie artikel III). Omdat dit wijzigingsbesluit op 1 juli 2024 in werking treedt, geldt de rapportageverplichting met ingang van die datum. Wel is het mogelijk om over heel 2024 te rapporteren. Werkgevers die voor 1 januari 2024 hun administratieve systemen al hebben aangepast, hoeven dus geen splitsing door te voeren in hun administratie. Het gaat om gegevens over het aantal reizigerskilometers voor woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit, de gebruikte reismodaliteiten en de gebruikte brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig als gebruik wordt gemaakt van een bromfiets of motorvoertuig. Om die gegevens beschikbaar te hebben voor de rapportage, is ook een verplichting opgenomen om persoonsgegevens te verwerken. Het gaat hierbij om verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 4 van de Algemene verordening gegevensbescherming. Het gaat hierbij in het bijzonder om het verzamelen, opslaan en vervolgens bewerken van die persoonsgegevens tot geaggregeerde gegevens ten behoeve van de rapportage.
De ondernemingen en rechtspersonen zijn niet verplicht om te rapporteren over de daadwerkelijke CO_2-emissies. De emissies worden conform de formule in artikel 18.14 Bal automatisch berekend in de elektronische voorziening waarvan gebruik moet worden gemaakt voor het rapporteren. Ook hoeft niet gerapporteerd te worden over de maatregelen die zijn getroffen ter beperking van de emissies.

De gegevens die moeten worden gerapporteerd en de persoonsgegevens die ten behoeve daarvan moeten worden verwerkt, kunnen voor een deel worden gehaald uit de bedrijfsadministratie, bijvoorbeeld de geadministreerde gegevens over verstrekte vergoedingen voor gemaakte reizen. De bedrijfsadministratie kan in het kader van het toezicht op de naleving van de rapportageplicht worden ingezien ter controle van de gerapporteerde gegevens.
Voor het verkrijgen van de gegevens die niet al zijn vastgelegd in de bedrijfsadministratie, kan onder andere gebruik worden gemaakt van enquêtetools die in de markt beschikbaar zijn. Die enquêtetools maken geen onderdeel uit van de elektronische voorziening met gebruik waarvan de rapportage wordt verstrekt. Het gebruik van de tools is op vrijwillige basis en is dan ook niet verplicht.
De bedrijven die vallen onder de Europese Energie-Efficiency Richtlijn[575] kunnen gebruik maken van gegevens die zij al op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie in samenhang met het Besluit energie-audit moeten rapporteren.
Deze gegevens, die ook relevant zijn voor de onderhavige rapportageverplichting en de verplichting om persoonsgegevens te verwerken, kunnen voor beide doeleinden worden gebruikt.

<u>Elektronische voorziening</u>

De rapportage wordt verstrekt met gebruikmaking van een daartoe door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gestelde elektronische voorziening. Van die voorziening moet gebruik worden gemaakt. Gelet op artikel 14.1, tweede lid, Omgevingsbesluit is het daardoor niet toegestaan om de gegevens te verstrekken via de landelijke voorziening (DSO-LV). Op dit moment kan de landelijke voorziening nog niet worden gebruikt voor de rapportageverplichting die is geregeld in afdeling 18.1 Bal.

575 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315).

De voorziening voor de rapportageverplichting is zodanig ingericht dat de regeldruk zo laag mogelijk blijft, bijvoorbeeld door gegevens uit een vorige rapportage als default aan te bieden en door zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere verplichtingen, zoals de energiebesparingsplicht, en systemen, zoals ISO-certificering, keurmerken en eigen MVO-procedures. Ook is bij de inrichting van de voorziening het gebruiksgemak een belangrijk aandachtspunt geweest en is zoveel mogelijk aangesloten bij de veelvoorkomende inrichtingen van bedrijfsadministraties.

De elektronische voorziening berekent op basis van de ingevoerde gegevens en conform de berekeningsmethode die is geregeld in artikel 18.14 Bal automatisch de CO_2-emissie. Het beheer van de voorziening wordt verzorgd door RVO. De elektronische voorziening is vanaf april 2023 operationeel en wordt vanaf dat moment getest. In 2024 kan de voorziening worden gebruikt voor het indienen van rapportages over 2023. Dat geschiedt dan op basis van vrijwilligheid. De ondernemingen en rechtspersonen die onder de regels gaan vallen, zal worden gevraagd om in 2024 op vrijwillige basis rapportages in te dienen over het jaar 2023. In 2025 moeten de verplichte rapportages over 2024 worden ingediend. Zoals hiervoor aangegeven, geldt de verplichting met ingang van 1 juli 2024. Het is dus alleen verplicht om gegevens te verstrekken over de periode 1 juli tot en met 31 december 2024. Werkgevers kunnen er echter wel voor kiezen om over heel 2024 te rapporteren.

Doelen van de rapportageverplichting

De gerapporteerde gegevens worden niet alleen gebruikt om vast te stellen of de emissiegrenswaarde is nageleefd of dat de totale kooldioxide-emissie door werkgebonden personenmobiliteit onder het emissieplafond uitkomt, maar ook om deze waarde of dit plafond zo nodig bij te stellen of om toekomstige emissiegrenswaarden te bepalen voor woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit. Op dit moment ontbreekt het aan data om voor de periode tot 2050 emissiegrenswaarden voor woon-werkmobiliteit te bepalen waarmee de emissiedoelen worden gehaald en waaraan alle ondernemingen en rechtspersonen redelijkerwijs kunnen voldoen. Op nationaal niveau zijn weliswaar gemiddelden bekend, maar deze data zijn niet bruikbaar om vast te stellen of het voor iedere onderneming en rechtspersoon haalbaar is om daaraan te voldoen, bijvoorbeeld omdat de standplaats van werknemers alleen met een auto is te bereiken. Zoals hiervoor al aangegeven is het niet de bedoeling dat een volgsysteem voor iedere werknemer nodig is om de vereiste gegevens te genereren. Het gaat om jaartotalen en gemiddelden. Persoonsgegevens van werknemers worden op basis van de rapportageverplichting niet verstrekt en opgeslagen, met uitzondering van de naam en contactgegevens van de persoon die door het bevoegd gezag kan worden benaderd voor bijvoorbeeld vragen over de gerapporteerde gegevens.

Tot slot is het de bedoeling om op basis van de gerapporteerde gegevens de indiener feedback te geven. De indiener krijgt het resultaat van de CO_2-emissieberekeningen en daarmee inzicht in de emissiereductie die moet worden gehaald. De rapportageverplichting draagt zo naar verwachting bij aan de versterking van het klimaatbewustzijn bij de betrokken ondernemingen en rechtspersonen en zet mogelijk aan tot verdergaande maatregelen ter vermindering van emissies.

Afgewogen alternatieven

Aansluiting bij vervoerplan

In de werkgeversaanpak stond lange tijd het vervoerplan centraal. Het vervoerplan is sinds begin jaren negentig de rapportage die werkgevers (laten) opstellen om hun mobiliteit te optimaliseren en te verduurzamen. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een vervoerplan ligt bij de onderneming of rechtspersoon. Voor het vervoerplan bestaat geen model, maar het bevat normaal gesproken een analyse van de uitgangssituatie en een beschrijving van de te nemen acties. Veel ondernemingen en rechtspersonen beschikken inmiddels over een vervoerplan of hebben er ooit een gemaakt. Ook bij de zorgplicht voor mobiliteit (artikel 2.1, tweede lid, aanhef en onder k, van het Activiteitenbesluit milieubeheer) speelde de informatievoorziening via het vervoerplan een belangrijke rol.

Er waren twee belangrijke redenen om voor de rapportageverplichting af te zien van aansluiting bij het vervoerplan. Ten eerste vergt het opstellen van een vervoerplan een relatief grote inspanning van de onderneming of rechtspersoon. Vaak wordt een extern bureau ingehuurd en worden uitgebreide enquêtes gehouden; ook intern moeten meerdere mensen zich voor opstelling en uitvoering vrijmaken. Dit gegeven botst met het uitgangspunt om de gevolgen van dit wijzigingsbesluit voor de regeldruk zo beperkt mogelijk te houden. Dit wijzigingsbesluit zou ondernemingen en rechtspersonen wel moeten stimuleren om tot actie over te gaan, maar zou niet moeten verplichten om een vervoerplan op te stellen.

Ten tweede is een reden om af te zien van aansluiting bij het vervoerplan gelegen in de vereiste samenhang tussen de rapportageverplichting en de emissiegrenswaarde(n). Een vervoerplan heeft een vrije vorm met talloze mogelijkheden om data te rangschikken en te berekenen. Daardoor is het onmogelijk om data die het vervoerplan genereert te koppelen aan de emissiegrenswaarde(n). De data die worden gegenereerd met de rapportageverplichting kunnen wel input vormen voor het vervoerplan.

Toezichthouders genereren zelf de vereiste data
Een ander overwogen alternatief voor de rapportageverplichting is dat de toezichthoudende instanties zelf de vereiste data genereren. Dat is echter te arbeidsintensief. Bovendien is het niet efficiënt omdat iedere onderneming of rechtspersoon zijn administratie anders heeft ingericht. Daardoor kan er niet goed toezicht worden gehouden.

Een extern onderzoeksinstituut genereert de vereiste data
Een ander mogelijk alternatief is dat voor het verkrijgen van de data jaarlijks onderzoek wordt verricht door een (extern) onderzoeksinstituut. Daaraan kleven dezelfde bezwaren als aan het vorige alternatief.
Bovendien zullen de onderzoeksresultaten niet de specifieke data opleveren die nodig zijn voor de toezichtstaak. Een ander nadeel is dat discussie kan ontstaan over de plausibiliteit van de gegeneerde data. Discussie is niet wenselijk als het gaat om overheidstoezicht.

Andere overwegingen hadden te maken met de zorg voor de persoonlijke levenssfeer van de werknemers. Uitgangspunt is dat alleen geaggregeerde en volledig geanonimiseerde data door de ondernemingen en rechtspersonen worden gerapporteerd. Bovendien hoeven niet meer gegevens te worden gerapporteerd dan strikt noodzakelijk voor het beantwoorden aan de hiervoor genoemde doelen van de rapportageverplichting.

Overzicht verplichtingen en alternatieven
In de tijdbalk hieronder is weergegeven wanneer welke verplichtingen of alternatieven voor verplichtingen gelden in de periode van 2024 tot en met 2030.

Tijdbalk rapportageverlichtingen, emissieplafond en emissiegrenswaarde

2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
30/6	30/6	30/6	30/6	30/6	30/6	30/6
Rapport (vrijwillig) over 2023	1e rapport (verplicht) over 2024[1]	2e rapport (verplicht) over 2025	3e rapport (verplicht) over 2026	4e rapport (verplicht) over 2027	5e rapport (verplicht) over 2028	6e rapport (verplicht) over 2029
Emissieplafond		Evaluatie	Voortzetting (aangepast) emissieplafond als de emissie door werkgebonden (emissies onder personenmobiliteit in 2025 ten hoogste 3,978 Mton (voor de werkgevers met 100 of boven of meer werknemers) is en er vanaf 2024 sprake is van een dalende lijn in de emissie-plafond?) emissie			
			Emissiegrenswaarde van 96 gram (of aangepaste waarde) in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer voor zakelijke mobiliteit treedt in werking en mogelijk een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit in het Bal, als de emissie door werkgebonden personenmobiliteit over 2025 meer is dan 3,978 Mton (voor de werkgevers met 100 of meer werknemers) of als er vanaf 2024 geen sprake is van een dalende lijn in de emissie. Aan de emissiegrenswaarde(n) moet met ingang van 2030 worden voldaan			

[1] Er kan voor gekozen worden om alleen over de periode 1 juli tot en met 31 december 2024 te rapporteren.

2.7 Bevoegd gezag en basistakenpakket
Voor activiteiten die binnen het toepassingsbereik van afdeling 18.1 Bal vallen, wordt in die afdeling ook het bevoegd gezag voor de regels in die afdeling aangewezen. Het gaat daarbij in lijn met artikel 4.9 van de Omgevingswet om het bevoegd gezag dat een maatwerkvoorschrift kan stellen. Omdat in afdeling 18.1 Bal geen artikelen zijn opgenomen op grond waarvan een melding verplicht is gesteld of op grond waarvan een bepaalde maatregel moet worden getroffen, is in artikel 18.4 Bal geen bevoegd gezag aangewezen waaraan een melding wordt gedaan en dat beslist op een aanvraag om toestemming tot het treffen van een gelijkwaardige maatregel.

Artikel 4.8 van de Omgevingswet bepaalt wie bevoegd gezag is voor decentrale algemene regels. Voor het omgevingsplan is dat het college van burgemeester en wethouders. Tot die decentrale regels behoren ook eventuele maatwerkregels. Het bevoegd gezag voor maatwerkregels volgt dus uit artikel 4.8 van de Omgevingswet en niet uit het Bal.

De aanwijzing van het bevoegd gezag voor de regels in afdeling 18.1 Bal is in lijn met de artikelen 4.9 tot en met 4.13 van de Omgevingswet. De hoofdregel (artikel 4.9) is dat het college van burgemeester en wethouders wordt aangewezen als bevoegd gezag. Daarnaast is in de Omgevingswet (artikelen 4.10 tot en met 4.12) een aantal categorieën van activiteiten benoemd, waarvoor andere bestuursorganen als bevoegd gezag kunnen worden aangewezen.
Met dit wijzigingsbesluit is in lijn met de systematiek van het Bal ervoor gekozen om het bevoegd gezag te beleggen op het gemeentelijk niveau.[576]

Op grond van artikel 18.2, eerste lid, van de Omgevingswet, in samenhang met artikel 18.4 Bal, berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de onderneming of rechtspersoon is gevestigd. Als de onderneming of rechtspersoon meerdere vestigingen heeft, is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de hoofdvestiging of hoofdnederzetting is gevestigd, het bevoegd gezag.

Als gevolg van de wijzigingen in artikel 13.12 Omgevingsbesluit en bijlage VI bij dat besluit (zie artikel II van dit wijzigingsbesluit) is het bevoegd gezag verplicht om de taken en de daarmee samenhangende werkzaamheden die betrekking hebben op de uitvoering en handhaving van de regels die met dit wijzigingsbesluit zijn opgenomen in afdeling 18.1 Bal, op te dragen aan een omgevingsdienst. Bij die taken gaat het om het voorbereiden van beschikkingen tot het stellen van maatwerkvoorschriften, het houden van toezicht op de naleving van de regels in afdeling 18.1 Bal en het voorbereiden van bestuurlijke sancties ter handhaving van de regels in dat hoofdstuk.

In het opdragen van die taken en werkzaamheden aan omgevingsdiensten is een midden gevonden tussen enerzijds de landelijke en mondiale eisen die de klimaataanpak stelt, inclusief level playing field, en anderzijds de directe contactmogelijkheden tussen onderneming of rechtspersoon en bevoegde overheid en de wisselwerking met andere voor ondernemingen en rechtspersonen relevante beleidsterreinen. Ook levert dit duidelijkheid op waarmee discussie over taken en budgetten tussen omgevingsdiensten en gemeenten kan worden voorkomen. Die belangen wegen zwaarder dan het belang van keuzevrijheid voor gemeenten. Wel is het van belang dat er (lokaal) binding is met het gemeentelijke duurzaamheids- en mobiliteitsbeleid en dat voorkomen wordt dat een kloof ontstaat tussen het duurzaamheidsbeleid van een gemeente en het toezicht en de handhaving door omgevingsdiensten. Gemeenten en omgevingsdiensten zullen daarover afspraken moeten maken.

Op grond van de flexibiliteitsregeling van artikel 4.13a van de Omgevingswet kan het bevoegd gezag zijn bevoegdheden aan een ander bestuursorgaan overdragen, als dat bestuursorgaan daarmee instemt. Op grond van deze regeling kunnen burgemeester en wethouders de bevoegdheden bijvoorbeeld overdragen aan gedeputeerde staten of aan burgemeester en wethouders van een andere gemeente. Zie verder artikel 18.5 Bal en de toelichting op dat artikel.

2.8 Verschil met het voorheen geldende recht

576 Zie paragraaf 2.3.3 van de nota van toelichting bij het Bal (Stb. 2018, nr. 293).

Werkgebonden personenmobiliteit maakte al deel uit van de zorgplicht in de Wet milieubeheer (Wm) en het Activiteitenbesluit milieubeheer. Op grond van de zorgplicht in de Wm (artikel 1.1a) moest een ieder voldoende zorg voor het milieu in acht nemen. Volgens artikel 1.1, tweede lid, onder c, Wm werd onder de bescherming van het milieu mede verstaan de zorg voor de beperking van de nadelige gevolgen voor het milieu van het verkeer van personen of goederen van en naar de inrichting. Met de Invoeringswet Omgevingswet zijn artikel 1.1a en die zinsnede in artikel 1.1, tweede lid, onder c, Wm vervallen. In het Activiteitenbesluit milieubeheer, dat is ingetrokken met het Invoeringsbesluit Omgevingswet, was de zorgplicht geregeld in artikel 2.1. Volgens het tweede lid, aanhef en onder k, van dat artikel hield de zorgplicht onder andere in het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is, het beperken van de nadelige gevolgen voor het milieu van het verkeer van personen en goederen van en naar de inrichting, voor zover dit redelijkerwijs kan worden gevergd. Artikel 2.16 van het Activiteitenbesluit milieubeheer zoals dat besluit in 2007 in het Staatsblad is gepubliceerd[577], bevatte de verplichting om voor het vervoer van de eigen werknemers van en naar de inrichting de bij ministeriële regeling vast te leggen maatregelen te treffen. Dat artikel is nooit in werking getreden (zie ook paragraaf 2.1).

Met het opnemen van regels over werkgebonden personenmobiliteit in afdeling 18.1 Bal, gelden specifieke regels om de nadelige gevolgen voor het milieu van CO_2-emissies door de mobiliteit van personen te beperken voor ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers. Dat is een inhoudelijke verbetering ten opzichte van de situatie dat alleen de zorgplicht gold. De regels in afdeling 18.1 Bal bieden voor de ondernemingen en rechtspersonen die onder het toepassingsbereik van de regels vallen en het bevoegd gezag meer duidelijkheid dan de zorgplicht die, zoals hiervoor vermeld, met de Invoeringswet Omgevingswet is vervallen. Het open karakter van de zorgplicht leverde in de praktijk veel discussies op over de omvang van de verplichting. Wanneer werd bijvoorbeeld voldoende zorg in acht genomen met het oog op klimaatverandering? En welke maatregelen ter vermindering van de CO_2-emissies kunnen redelijkerwijs worden gevergd? De regels in afdeling 18.1 Bal bevatten eenduidige verplichtingen en bieden daarmee meer duidelijkheid. Doordat deze verplichtingen landelijk gelden is er bovendien sprake van een gelijk speelveld. Ondernemingen en rechtspersonen met meerdere vestigingen in verschillende gemeenten worden daardoor niet (meer) geconfronteerd met verschillende eisen ter beperking van de CO_2-emissies door werkgebonden personenmobiliteit. Wel kunnen maatwerkregels en maatwerkvoorschriften ertoe leiden dat er verschillen ontstaan. Zoals hiervoor in paragraaf 2.5 is aangegeven, zal er naar verwachting weinig behoefte zijn aan maatwerk. Als lokaal wel wordt afgeweken zal dat goed moeten worden gemotiveerd. Bovendien geldt voor ondernemingen en rechtspersonen met verschillende vestigingen dat zij maar met één bevoegd gezag te maken hebben. Uit artikel 18.4, tweede lid, Bal volgt namelijk dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de hoofdvestiging of hoofdnederzetting is gevestigd, het bevoegd gezag is.

3 Verhouding tot hoger recht

3.1 Europese klimaatverordening

De Europese klimaatverordening bevat de bindende doelstelling van klimaatneutraliteit in de Europese Unie die uiterlijk in 2050 moet worden bereikt. Dit met het oog op het halen van de temperatuurdoelstelling op lange termijn die is vastgesteld in de Overeenkomst van Parijs. De EU-instellingen en de lidstaten zijn samen verplicht om op EU- en nationaal niveau de nodige maatregelen te nemen om deze doelstelling te bereiken op rechtvaardige en onderling solidaire wijze. Nationale maatregelen van de lidstaten worden onder andere beschreven in energie- en klimaatplannen. Uiterlijk op 30 september 2023, en vervolgens om de vijf jaar, beoordeelt de Europese Commissie onder andere of de maatregelen die de lidstaten op grond van de nationale energie- en klimaatplannen hebben genomen, stroken met de doelstellingen van de Europese klimaatverordening. Het Klimaatplan 2021 – 2030[578] dat op grond van artikel 3 van de Klimaatwet is vastgesteld, beschrijft de maatregelen die Nederland treft met het oog op het bereiken van die doelstellingen.

577 Stb. 2007, 415.
578 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, april 2020, publ. Nr.0220-068.

Specifiek voor mobiliteit is relevant de mededeling van de Europese Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit – Het Europees vervoer op het juiste spoor naar de toekomst (9 december 2020). In de mededeling wordt geconstateerd dat vervoer verantwoordelijk is voor een kwart van de totale emissie van broeikasgassen in de EU. Door dit grote aandeel kunnen de doelen van het Europese klimaatbeleid alleen worden bereikt als er onmiddellijk een ambitieuzer beleid wordt gevoerd om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te beperken, in synergie met de inspanningen om de sector emissievrij te maken. Vergroening van mobiliteit moet volgens de mededeling een voorwaarde zijn om de vervoerssector te laten groeien. Om de klimaatdoelen voor 2030 te halen en vanaf 2025 een duidelijk traject naar emissievrije mobiliteit te waarborgen, heeft de Commissie een herziening van de CO_2-normen voor auto's voorgesteld. Het betreft het voorstel om Verordening (EU) 2019/631 tot vaststelling van CO_2-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen[579] aan te scherpen.[580] De Commissie verwacht dat dankzij strengere CO_2-normen een breder publiek kan profiteren van nulemissie voertuigen doordat fabrikanten het aanbod moeten vergroten en dientengevolge er meer betaalbare modellen op de markt komen. Ook beoogt dit voorstel de concurrentiepositie van de Europese auto-industrie te versterken, in het bijzonder als het gaat om het verkrijgen en behouden van een koplopersspositie in nulemissie voertuigtechnologieën. De Commissie stelt met dit voorstel een CO_2-reductie van 100% in 2035 voor, oftewel 0 gram CO_2- uitstoot per kilometer. Dit is de facto een uitfasering van de nieuwverkoop van voertuigen met een fossiele verbrandingsmotor. De Commissie stelt tevens voor om de bestaande CO_2-normen voor voertuigen voor 2030[581] aan te scherpen naar 55% CO_2-reductie voor personenauto's ten opzichte van 2021. Het CO_2-reductiedoel in 2025 blijft voor personenauto's ongewijzigd (15% reductie).

Deze commissievoorstellen zullen positief bijdragen aan de mogelijkheden van ondernemingen en rechtspersonen om de CO_2-emissies door werkgebonden personenmobiliteit te reduceren. De voorstellen gaan alleen over nieuwe auto's die op de markt worden gebracht. Voor het bereiken van de doelstellingen van dit wijzigingsbesluit is dat niet voldoende, omdat voor zakelijke en woon-werkmobiliteit bijvoorbeeld ook oudere motorvoertuigen en bromfietsen worden gebruikt.

3.2 De Europese Energie-Efficiency Richtlijn en de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie

Grote ondernemingen zijn verplicht om een energie-audit op te stellen conform de Europese Energie-Efficiency Richtlijn. De energie-audit is een onderzoek naar het energieverbruik binnen een onderneming en de mogelijkheden om verdergaande energiebesparende maatregelen te treffen. De energie-audit maakt bedrijven en instellingen bewust van hun energieverbruik én van de mogelijkheden om energie te besparen en te verduurzamen. De wettelijke grondslag voor de energie-audit is opgenomen in artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energieefficiëntie. De inhoudelijke vereisten waaraan het verslag van de energie-audit moet voldoen, zijn opgenomen in het Besluit energie-audit. Op de website van RVO is een sjabloon opgenomen voor het energieauditverslag dat iedere vier jaar moet worden ingediend. Zie verder paragraaf 2.4.

3.3 Klimaatwet

In de Klimaatwet is geregeld dat de CO_2-emissies in 2030 met 49% moeten dalen ten opzichte van 1990 en in 2050 met 95%. Op grond van artikel 3 van de Klimaatwet bevat het klimaatplan de hoofdzaken van het te voeren klimaatbeleid gericht op het realiseren van die reductiedoelstellingen. In het klimaatplan moeten onder andere de maatregelen worden beschreven die worden getroffen om de doelstellingen te bereiken. In het Klimaatplan 2021 – 2030[582] is voor de sector mobiliteit onder andere als maatregel opgenomen het invoeren van normering in wetgeving voor ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers. Dit wijzigingsbesluit geeft invulling aan die maatregel. De doelen die in de Klimaatwet zijn gesteld, zijn nog niet aangepast op de aangescherpte doelen van de Europese klimaatverordening (zie paragraaf 2.1). Dit wijzigingsbesluit gaat in lijn met de Europese klimaatverordening uit van klimaatneutraliteit in 2050.

3.4 Omgevingswet

579 Verordening (EU) 2019/631 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van CO_2-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen, en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 443/2009 en (EU) nr. 510/2011 (herschikking), Pb EU L 111/13.
580 COM (2021) 556 final.
581 Onder de huidige regelgeving geldt voor het jaar 2021 een norm voor personenauto's van 95 gram CO_2-uitstoot per kilometer en 147 gram CO_2-uitstoot voor bestelauto's. Voor 2030 geldt een reductie ten opzichte van 2021 van 37,5% en 31% voor respectievelijk personen- en bestelauto's. De CO_2-norm betreft het gemiddelde van alle nieuwverkopen van alle EU-autofabrikanten in het betreffende jaar.
582 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, april 2020, publ. nr.0220-068.

De regels die met dit wijzigingsbesluit worden opgenomen in afdeling
18.1 Bal zijn gebaseerd op de artikelen 4.3, eerste lid, 4.13a, tweede lid, 16.1, tweede lid, 16.139, eerste lid, 18.22, eerste lid, en 20.6, eerste lid, van de Omgevingswet.
Op grond van artikel 4.3, eerste lid, van de Omgevingswet kunnen bij algemene maatregel van bestuur onder andere regels worden gesteld over milieubelastende activiteiten. In afdeling 18.1 Bal zijn als milieubelastende activiteiten aangewezen het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van een werknemer:
a tussen de woon- of verblijfplaats van de werknemer en de locatie waar de arbeid pleegt te worden verricht; of
b om een andere reden in het kader van de dienstbetrekking.
Voor degene die de activiteit verricht, geldt de verplichting om te voldoen aan de gestelde emissiegrenswaarden en de rapportageverplichting.

Volgens artikel 4.13a, tweede lid, van de Omgevingswet in samenhang met het eerste lid van dat artikel, kunnen bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over het door het bevoegd gezag overdragen van de bevoegdheid aan een ander bestuursorgaan. In artikel 18.5 Bal dat met dit wijzigingsbesluit wordt toegevoegd aan het Bal, zijn die regels gesteld voor het overdragen van de bevoegdheden die samenhangen met de regels in afdeling 18.1 Bal. Voor een verdere toelichting hierop wordt verwezen naar de toelichting op artikel 18.5 Bal.

Artikel 16.1, tweede lid, van de Omgevingswet biedt een grondslag voor het bij algemene maatregel van bestuur aanwijzen van gevallen waarbij op elektronische wijze kan worden voldaan aan een andere informatieverplichting dan een melding en het regelen van de wijze waarop dat plaatsvindt. In artikel 18.15, vierde lid, Bal is op grond hiervan geregeld dat de in het eerste lid van dat artikel opgesomde gegevens worden verstrekt met gebruikmaking van de elektronische voorziening die door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar wordt gesteld. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.6 en de toelichting op artikel 18.15 Bal.

Het nieuwe artikel 10.49c dat wordt toegevoegd aan paragraaf 10.8.8 van het Omgevingsbesluit en waarin wordt geregeld dat gegevens die door werkgevers zijn gerapporteerd binnen het bereik van het bevoegd gezag moeten worden gebracht, berust op artikel 16.139, eerste lid, van de Omgevingswet.

In artikel 18.22, eerste lid, van de Omgevingswet is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld welke tot de uitvoeringstaak en de handhavingstaak behorende of daarmee samenhangende werkzaamheden in ieder geval aan een omgevingsdienst worden opgedragen. Met artikel II van dit wijzigingsbesluit worden de taken en de daarmee samenhangende werkzaamheden vastgesteld die betrekking hebben op de uitvoering en de handhaving van de regels die met dit wijzigingsbesluit worden opgenomen in afdeling 18.1 Bal. Die taken en werkzaamheden zijn daarmee toegevoegd aan het zogenoemde basistakenpakket. Daarmee zijn de colleges van burgemeester en wethouders verplicht om die taken en werkzaamheden op te dragen aan een omgevingsdienst.

Volgens artikel 20.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet kunnen bij algemene maatregel van bestuur, met inachtneming van de grenzen van artikel 2.3 van die wet, onder andere regels worden gesteld over het door daarbij genoemde rechtspersonen of natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van beroep of bedrijf:
1° bijhouden, verzamelen of berekenen van daarbij aangewezen gegevens; en
2° verstrekken van die gegevens aan bestuursorganen of andere instanties.

Volgens de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Omgevingswet kan het bij artikel 20.6 van de Omgevingswet bijvoorbeeld gaan om gegevens over activiteiten of de gevolgen daarvan voor de fysieke leefomgeving.[583] Artikel 20.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet biedt de grondslag voor de jaarlijkse rapportageverplichting in artikel 18.15 Bal. Volgens die rapportageverplichting moeten jaarlijks gegevens worden verstrekt, onder andere over de woon-werkmobiliteit en de zakelijke (personen)mobiliteit, aan het bevoegd gezag met gebruikmaking van de elektronische voorziening die door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar wordt gesteld. Deze rapportageplicht heeft, zoals toegelicht in paragraaf 2.6, niet alleen als doel om vast te stellen of de emissiegrenswaarde is nageleefd of dat de totale kooldioxide-emissie door werkgebonden personenmobiliteit onder het emissieplafond uitkomt, maar ook om deze waarde of dit plafond zo nodig bij te stellen voor de jaren na 2026 of om toekomstige emissiegrenswaarden te bepalen voor woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit.

3.5 Bescherming persoonlijke levenssfeer in het licht van de Grondwet, EVRM en AVG

583 Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3.

De verwerking van persoonsgegevens is een beperking van het grondrecht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Op grond van artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en artikel 10 van de Grondwet heeft een ieder recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Artikel 10, tweede en derde lid, van de Grondwet bevat een opdracht aan de wetgever om regels te stellen:

- ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens; en
- over aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

De Algemene verordening gegevensbescherming[584] (AVG) voorziet materieel grotendeels in de regelgeving waartoe artikel 10, tweede en derde lid, van de Grondwet opdraagt.

De AVG beschermt de grondrechten en de fundamentele vrijheden van natuurlijke personen en met name hun recht op bescherming van persoonsgegevens. In de fase van beleidsontwikkeling is een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd. Met behulp hiervan is de noodzaak onderzocht van de verwerking van persoonsgegevens en zijn op gestructureerde wijze de gevolgen en risico's van het systeem voor gegevensbescherming in kaart gebracht. Hierbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de beginselen van transparantie, gegevensminimalisering, doelbinding, het vereiste van een goede beveiliging en de rechten van de betrokkenen.

Op grond van de jaarlijkse rapportageverplichting in artikel 18.15, eerste lid, Bal moeten ondernemingen en rechtspersonen (met 100 of meer werknemers) gegevens verstrekken over de reizen die werknemers maken in verband met hun werk (zowel woon-werkmobiliteit als zakelijke mobiliteit). Om deze gegevens te kunnen verstrekken, moeten gegevens worden verwerkt (artikel 18.15, tweede lid, Bal). Deze verplichtingen zijn noodzakelijk voor het bereiken van de daarvoor gestelde doelen (zie paragraaf 2.6). Alternatieven voor de rapportage- en verwerkingsverplichting, zoals een uitbreiding van) het vervoerplan[585], raadpleging bestaande bronnen, genereren van de vereiste gegevens door toezichthoudende instanties of onderzoek, zijn onderzocht, maar daarvoor is niet gekozen (zie paragraaf 2.6). Enerzijds vanwege de daarmee gepaarde gaande administratieve lasten en de lastige koppeling met emissiegrenswaarden door de vrije vorm (vervoerplan), anderzijds vanwege de arbeidsintensiteit en inefficiëntie van de dataverzameling (genereren door toezichthoudende instanties en onderzoeksinstituten) of het onvoldoende specifiek zijn van de data (raadpleging bestaande bronnen). Bij laatstgenoemd alternatief speelt ook mee dat het daarmee niet mogelijk is om op de onderneming of rechtspersoon toegespitste feedback te kunnen geven. Daarmee zou een belangrijke doelstelling van de rapportageverplichting, namelijk bijdragen aan de versterking van het klimaatbewustzijn en aanzetten tot verdergaande maatregelen ter vermindering van emissies, verloren gaan.

De instrumenten die met het besluit worden ingezet (emissiegrenswaarde, rapportage- en verwerkingsverplichting) zijn nodig om de beoogde reductiedoelstellingen voor CO_2-emissies door werkgebonden personenmobiliteit te halen. De ervaringen sinds het begin van de jaren 90 van de vorige eeuw leren dat afspraken op basis van vrijwilligheid onvoldoende effect sorteren (zie paragraaf 2.1). De partijen betrokken bij het Klimaatakkoord hebben daarom gekozen voor een normerende regeling met afdwingbare verplichtingen.

Om invulling te geven aan deze afspraak in het Klimaatakkoord zijn verschillende afwegingen gemaakt. Zie voor de afwegingen ten aanzien van de emissiegrenswaarden voor woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit paragraaf 2.4.

584 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.
585 Het vervoerplan is sinds begin jaren negentig de rapportage die werkgevers (laten) opstellen om hun mobiliteit te optimaliseren en te verduurzamen.

In de voorbereiding op het besluit zijn de risico's van de voorgenomen gegevensverwerkingen voor de rechten en vrijheden van de werknemers inzichtelijk gemaakt en is bezien welke maatregelen kunnen worden getroffen om die risico's te mitigeren. Een getroffen mitigerende maatregel is om op dit moment geen emissiegrenswaarde op te nemen voor woon-werkmobiliteit. Zoals eerder aangegeven, vindt woon-werkmobiliteit voor een groot deel plaats in de privésfeer. Keuzes voor reismodaliteiten die in de privésfeer worden gebruikt, moeten aan de werknemers worden overgelaten. Werkgevers kunnen natuurlijk wel stimuleren om «schoner» te reizen maar werknemers mogen niet door werkgevers worden gedwongen om bepaalde keuzes in de privésfeer te maken met het oog op het voldoen aan een emissiegrenswaarde. Dit risico op mogelijke inbreuken op de persoonlijke levenssfeer zijn dus gemitigeerd door voor de periode tot 2030 geen afdwingbare emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit te laten gelden. Voordat afdwingbare emissiegrenswaarden voor woon-werkmobiliteit worden opgenomen in het Bal (een wijziging van dat besluit is daarvoor vereist), zal eerst een gegevensbeschermingseffectbeoordeling worden uitgevoerd.

Andere risico's van de voorgenomen gegevensverwerkingen voor de privacy en de rechten en vrijheden van de werknemers zouden kunnen voortvloeien uit het niet goed afschermen van de persoonsgegevens van werknemers. Gedacht kan worden aan adresgegevens en gegevens over de dagen dat werknemers naar hun werk reizen. Die gegevens zijn niet alleen interessant voor inbrekers maar zouden ook potentieel gevaarlijk kunnen zijn als het gaat om gegevens van bijvoorbeeld toezichthouders en opsporingsambtenaren in hun rol als werknemer. Deze risico's hangen echter niet direct samen met de rapportage- en verwerkingsverplichting die met dit wijzigingsbesluit worden opgenomen in het Bal; voldoen aan deze verplichtingen vergt namelijk geen medewerkersvolgsysteem. En zoals eerder aangegeven, worden alleen geaggregeerde gegevens die niet tot individuele personen zijn te herleiden, gerapporteerd. Ondernemingen en rechtspersonen moeten nu al voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming en moeten er dus al voor zorgen dat zorgvuldig wordt omgesprongen met de persoonsgegevens van werknemers.

De gegevens die moeten worden verstrekt via de elektronische voorziening, betreffen geen persoonsgegevens. Het gaat alleen om gegevens op geaggregeerd niveau die niet tot individuele personen zijn te herleiden. Om deze gegevens te verkrijgen, moeten ondernemingen en rechtspersonen persoonsgegevens van werknemers verwerken. Met het oog op dataminimalisatie en om de administratieve lasten zo beperkt mogelijk te houden, gaat het om hele basale gegevens over het aantal gereisde zakelijke en woon-werkkilometers, de gebruikte reismodaliteiten (openbaar vervoer, per fiets of te voet, per bromfiets of per motorvoertuig) en het type brandstof of andere voeding van de motor van het gebruikte voertuig (benzine, diesel, LPG, CNG, waterstof, elektrisch, hybride). Het is dan ook alleen verplicht om de gegevens die noodzakelijk zijn met het oog op de doelen van de rapportageverplichting te verwerken en te verstrekken.

De gegevens zijn voor een deel al voorhanden in de administratie van de onderneming of rechtspersoon. Gedacht kan worden aan reisdeclaraties, gegevens over gereden kilometers van leasemaatschappijen etc.. Voor een ander deel zullen extra gegevens moeten worden gevraagd aan de werknemers, bijvoorbeeld door het opnemen van extra kolommen op het declaratieformulier voor de gebruikte reismodaliteit en het type brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig.
De meeste ondernemingen en rechtspersonen zullen voor het verwerken van gegevens over woon-werkmobiliteit de keuze hebben om gebruik te maken van hulpmiddelen, zoals een enquête, tellen bij de ingang of op het parkeerterrein, registratie via apps die gebruikt worden voor woon-werkvergoedingen of het laten uitvoeren van een medewerkersonderzoek. Met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is het niet nodig dat ondernemingen en rechtspersonen specifieke persoonsgegevens van werknemers verwerken. Denk bijvoorbeeld aan het door werknemers gebruikte autotype voor woon-werk. Om te voldoen aan de rapportageverplichting, is het niet nodig dat werkgevers gegevens verzamelen over het autotype (merk, uitvoering) waarmee werknemers reizen. Het is voorstelbaar dat een werknemer niet wil dat zijn of haar werkgever over die informatie beschikt. Om te voldoen aan de rapportageverplichting, is het ook niet nodig dat de onderneming of rechtspersoon per werknemer weet van welk autotype gebruik is gemaakt. Het gaat om het totaal aantal gereisde kilometers per reismodaliteit en bij gebruik van een motorvoertuig of bromfiets, de gebruikte brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig.

Het besluit schrijft niet voor van welke hulpmiddelen gebruik moet worden gemaakt. Hierbij wordt opgemerkt dat voor woon-werkmobiliteit wordt uitgegaan van de reismodaliteit als gevolg waarvan de werknemer de meeste reizigerskilometers heeft afgelegd. Als een werknemer tijdens een woon-werkreis eerst met de eigen fiets naar het station rijdt, dan de trein neemt en vanaf het treinstation te voet naar het werk gaat, is de trein de reismodaliteit als gevolg waarvan de werknemer de meeste reizigerskilometers heeft afgelegd. Voor het opgeven van het aantal woon-werkkilometers kunnen alle kilometers worden opgeteld bij de kilometers die met de trein zijn afgelegd. Dat is geregeld in artikel 18.15, derde lid, Bal.

De onderneming of rechtspersoon moet de verzamelde en gegenereerde gegevens jaarlijks rapporteren. Voor het rapporteren moet het aantal gereisde kilometers worden getotaliseerd per reismodaliteit en type brandstof of andere voeding van de motor van het voertuig. Die getotaliseerde gegevens worden vervolgens met de elektronische voorziening verstrekt.

Zoals hiervoor al aangegeven, zijn de benodigde gegevens veelal al aanwezig in de bedrijfsadministratie. Die gegevens zijn verzameld en opgeslagen met het oog op uiteenlopende doeleinden, zoals inzicht in de bedrijfsprocessen en het hebben van overzicht in de baten en lasten (bijvoorbeeld declaraties voor dienstreizen). Tot slot kunnen de gegevens ook zijn verzameld vanwege andere wettelijke verplichtingen. Te denken valt aan de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (voldoen aan de verplichting om een audit-verslag op te stellen op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie).[586]

Om aan rapportage- en verwerkingsverplichting te voldoen, kunnen de ondernemingen en rechtspersonen voor het verwerken van persoonsgegevens blijven binnen de kaders van de Algemene verordening gegevensbescherming[587]. Artikel 6, eerste lid, aanhef en onder c, van die verordening biedt een grond voor verwerking van persoonsgegevens als die verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust. Die wettelijke verplichting is opgenomen in artikel 18.15, tweede lid, Bal en houdt in dat persoonsgegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit moeten worden verwerkt om te voldoen aan de rapportageverplichting.

De verdere verwerking van de gegevens die al aanwezig zijn in de bedrijfsadministratie en die nodig zijn om te voldoen aan de rapportage- en verwerkingsverplichting, is verenigbaar met de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen (zie hierna). Het doel van de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (energiebesparing) is vergelijkbaar met het doel van de regels over werkgebonden personenmobiliteit (vermindering CO_2-emissie). De gegevens die in het kader van het Besluit energie-audit zijn verkregen, zullen dan ook zonder bezwaar kunnen worden gebruikt voor de verdere verwerking in het kader van de rapportage- en verwerkingsverplichting. De Europese Energie-Efficiency Richtlijn is in de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie, zoals gewijzigd door de Wet van 30 september 2020 tot wijziging van de Wet implementatie EU-richtlijnen energie-efficiëntie (Stb. 2020, 390), en het Besluit energie-audit in Nederland geïmplementeerd.

De verdere verwerking door ondernemingen en rechtspersonen van de gegevens uit de administratie en de gegevens die zijn verzameld voor het Besluit energie-audit om te voldoen aan de rapportage- en verwerkingsverplichting, is toegestaan, omdat die verdere verwerking berust op een specifiek wettelijk voorschrift (de rapportage- en verwerkingsverplichting) dat een noodzakelijke en evenredige maatregel is. De noodzaak en evenredigheid van deze maatregel zijn hiervoor beschreven.

Advies van de Autoriteit Persoonsgegevens
Op 17 februari 2022 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) advies uitgebracht over het ontwerpbesluit. De AP geeft in het advies aan dat in het ontwerpbesluit een grondslag ontbreekt voor de verwerking van persoonsgegevens. In de concept nota van toelichting werd aangegeven dat de rapportageverplichting (artikel 18.15 Bal) de grondslag biedt voor het verwerken van persoonsgegevens van werknemers. Volgens de AP is dat onjuist. Dat artikel verplichtte namelijk alleen tot verstrekking van geaggregeerde data aan het bevoegd gezag. Een grondslag voor het verzamelen van de hieraan ten grondslag liggende mobiliteitsgegevens van werknemers ontbreekt volgens de AP in het ontwerpbesluit. De AP heeft geadviseerd om die grondslag alsnog in het ontwerpbesluit op te nemen.
In navolging van dit advies is in artikel 18.15, tweede lid, Bal een verplichting opgenomen om met het oog op deze jaarlijkse rapportageverplichting persoonsgegevens te verwerken. Die verplichting biedt de door de AVG vereiste grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens van de werknemers door de onderneming of rechtspersoon. De verwerking is daarmee rechtmatig omdat het noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust (artikel 6, eerste lid, onder c, AVG).

4 Verhouding tot andere wetgeving

4.1 Bal

586 Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315).
587 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG.

Het Bal bevat in de hoofdstukken 2 tot en met 5 regels over milieubelastende activiteiten. Artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder b, van de Omgevingswet biedt de grondslag voor het stellen van die regels. Die activiteiten betreffen locatiegebonden activiteiten. De regels in afdeling 18.1 dat met dit wijzigingsbesluit wordt toegevoegd aan het Bal, gaan ook over een milieubelastende activiteit, namelijk het door een onderneming of rechtspersoon laten reizen van werknemers. Omdat die activiteit niet locatiegebonden is, zijn die regels niet toegevoegd aan de een of meerdere van de hiervoor genoemde hoofdstukken van het Bal, maar zijn ze opgenomen in een nieuwe afdeling 18.1. Ondernemingen en rechtspersonen kunnen zowel vallen onder de hoofdstukken 2 tot en met 5 als onder afdeling 18.1 Bal. Dat is het geval als het gaat om ondernemingen of rechtspersonen met 100 of meer werknemers die een milieubelastende activiteit verrichten die is aangewezen in hoofdstuk 3 Bal en die een milieubelastende activiteit verrichten die is aangewezen in afdeling 18.1 Bal. Een deel van de regels in de hoofdstukken 2 tot en met 5 Bal zijn gesteld met het oog op het beschermen van het milieu, waaronder voor een deel ook specifiek met het oog op het beschermen en verbeteren van de kwaliteit van lucht of het doelmatig gebruik van energie. Direct of indirect kan het daarbij ook gaan om het beperken van emissies in de lucht van kooldioxide, het oogmerk waarmee de regels in dit wijzigingsbesluit zijn gesteld.

Voorafgaand aan de afspraak in het Klimaatakkoord zijn door de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu van de Tweede Kamer een aantal vragen voorgelegd aan de toenmalige Minister van Infrastructuur en Milieu over de brief van 1 juli 2016 inzake het ontwerpbesluit activiteiten leefomgeving.[588] Twee vragen gaan over werkgebonden personenmobiliteit. In haar beantwoording heeft de minister toen geantwoord dat het de keuze van het kabinet was om het stellen van regels over de mobiliteit van en naar een bedrijf decentraal te laten plaatsvinden. Om die reden was het reeds bestaande maar niet inwerking getreden artikel 2.16 niet overgenomen in het ontwerp-Bal. Het ging de toenmalige minister toen met name om regels ter voorkoming van lokale hinder vanwege mobiliteit (stank, geluid). De afspraak in het Klimaatakkoord heeft geen betrekking op lokale hinder maar op mondiale milieugevolgen door de emissie van CO_2 door werkgebonden personenmobiliteit. Om die reden is het logisch om de regels een plek te geven in het Bal.

4.2 Omgevingsbesluit

Met de wijzigingen die dit besluit doorvoert in het Omgevingsbesluit wordt het bevoegd gezag verplicht om de taken en de daarmee samenhangende werkzaamheden die betrekking hebben op de uitvoering en de handhaving van de regels in afdeling 18.1 Bal, op te dragen aan een omgevingsdienst (zie paragraaf 2.7). Het Omgevingsbesluit bevat in hoofdstuk 13 regels over de uitvoering en handhaving die ook van toepassing zijn op de uitvoering en handhaving van de regels in afdeling 18.1 Bal.

5 Gevolgen van dit wijzigingsbesluit

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de gevolgen die dit wijzigingsbesluit naar verwachting heeft op de Nederlandse samenleving. Aan bod komen achtereenvolgens de financiële gevolgen voor ondernemingen en rechtspersonen, de bestuurlijke lasten, de gevolgen voor het milieu en de gevolgen voor de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en de rechtspraak.

Om voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit een inschatting te kunnen maken van de gevolgen van dit wijzigingsbesluit voor de samenleving is een aantal onderzoeken gedaan en zijn toetsen uitgevoerd.
De volgende organisaties zijn gevraagd te adviseren of te toetsen:
- Adviescollege toetsing regeldruk;
- Raad voor de Rechtspraak;
- Autoriteit Persoonsgegevens.

Het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens is beschreven in paragraaf 3.5.

5.2 Financiële gevolgen en bestuurlijke lasten

De financiële gevolgen van dit wijzigingsbesluit voor ondernemingen en rechtspersonen die vallen onder het toepassingsbereik van de regels die met dit wijzigingsbesluit worden toegevoegd aan het Bal, zijn hieronder beschreven. Het gaat bij de financiële gevolgen om de administratieve lasten en de inhoudelijke nalevingskosten. De administratieve lasten en de inhoudelijke nalevingskosten vormen samen de regeldruk.

588 Kamerstukken II 2016/17, 33 118, nr. 41, vragen 20 en 21.

5.2.1 Administratieve lasten

De administratieve lasten worden veroorzaakt door de rapportage- en verwerkingsverplichting. Ondernemingen en rechtspersonen die onder het toepassingsbereik van de regels vallen, moeten gegevens over woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit verwerken en jaarlijks verstrekken. De gegevens moeten worden verstrekt met gebruikmaking van een elektronische voorziening die door RVO wordt beheerd. Op basis van de verstrekte gegevens wordt in de voorziening geautomatiseerd de CO_2-emissie berekend. De ondernemingen en rechtspersonen krijgen uit de voorziening ook feedback waarmee naar verwachting het klimaatbewustzijn wordt vergroot. Om de administratieve lasten zo beperkt mogelijk te houden, sluit de voorziening zoveel mogelijk aan bij reeds gebruikte tools en regelingen en met name bij wat is vastgelegd in de bedrijfsadministratie. Ook is in de regels vastgelegd dat ondernemingen en rechtspersonen de hiervoor bedoelde gegevens niet hoeven te verstrekken als in het kalenderjaar waarover gerapporteerd moet worden en in het daaraan voorafgaande kalenderjaar, blijkt dat de emissie in de lucht van kooldioxide door woon-werkmobiliteit en zakelijke mobiliteit niet hoger is dan 3 g in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer (zie artikel 18.15, vijfde lid, Bal). Die waarde is niet op nul gesteld omdat ook bij volledig gebruik van het openbaar vervoer er sprake is van een (minimale) CO_2-emissie. Door de waarde op 3 g per reizigerskilometer te stellen, wordt voorkomen dat niemand er aan kan voldoen. Een andere voorwaarde is dat in het kalenderjaar waarover gerapporteerd moet worden, aan die emissiegrenswaarde wordt voldaan (zie artikel 18.15, vijfde lid, Bal). Deze tweede voorwaarde voorkomt dat kooldioxide-emissies die hebben plaatsgevonden, niet gerapporteerd worden.

Voor het berekenen van de administratieve lasten zijn de tijdsbesteding, het tarief en het aantal handelingen per jaar relevant.

Voor de tijdsbesteding is een inschatting gemaakt van het aantal uren dat het een gemiddelde ondernemer of rechtspersoon zal kosten om aan de rapportageverplichting te voldoen. Om de totale tijdsbesteding te bepalen, is onderscheid gemaakt tussen het eerste rapportagejaar en de daaropvolgende jaren. Dit omdat de verwachting is dat, na het eerste rapportagejaar, ondernemers en rechtspersonen bekend zullen zijn met de rapportageverplichting en vanaf dat moment hiermee rekening zullen houden in hun bedrijfsadministratie. Om die reden wordt de totale tijdsbesteding vanaf het tweede jaar lager ingeschat dan in het eerste jaar.

Wat betreft het tarief dat is gehanteerd, is uitgegaan van een standaard uurtarief van € 47,– Dit is gebaseerd op de uurlonen die door het CBS zijn vastgesteld voor werknemers naar beroepsgroep.[589]

Het aantal handelingen per jaar is vastgesteld op basis van data van de stichting LISA, een stichting die gegevens van alle werkgevers in Nederland bijhoudt. Uit die data blijkt dat de doelgroep uit ongeveer 8000 ondernemingen en rechtspersonen bestaat. Dit betreft de ondernemingen en rechtspersonen, inclusief alle vestigingen. De verplichtingen gelden niet per vestiging maar voor alle vestigingen van de onderneming of rechtspersoon gezamenlijk. Eenmaal per jaar (uiterlijk 30 juni) zal aan de rapportageverplichting moeten worden voldaan.

Aan het voldoen aan de rapportage- en verwerkingsverplichting zijn vrijwel geen out of pocket kosten verbonden (bijvoorbeeld kosten voor externe inhuur). Het verwerken van de benodigde gegevens voor de rapportage kost tijd, maar hierbij is inhuur van externe adviseurs of specialisten niet nodig. Veel data zullen verkregen kunnen worden van dienstverleners (leasemaatschappijen, vervoersdiensten etc.). Er worden alleen geaggregeerde data op een basaal niveau gevraagd. De doorrekening naar CO_2-emissie vindt conform de formule die is opgenomen in artikel 18.14 Bal plaats in de elektronische voorziening. Daarnaast dienen ondernemingen en rechtspersonen de gegevens online in via de elektronische voorziening, dus van portokosten is geen sprake. Wel zullen de via de markt beschikbare enquêtetools of andere tools geld kunnen kosten, maar het gebruik van die tools is op vrijwillige basis.
Om werkgevers te faciliteren in het berekenen en aanleveren van de juiste gegevens, maken zij gebruik van de elektronische voorziening van RVO. Om gebruik te kunnen maken van de elektronische voorziening, moet een onderneming of rechtspersoon gebruik maken van eHerkenning. Aan het gebruik van eHerkenning zijn eenmalige kosten verbonden van circa € 5.– (afhankelijk van de aanbieder). Echter, eHerkenning wordt al gebruikt door werkgevers voor het indienen van de belastingaangifte. Daarom zal circa 99% van de ondernemingen en rechtspersonen die onder het toepassingsbereik van de regels vallen, al over eHerkenning beschikken en hier dus geen extra kosten voor hoeven te maken.

589 Zie Handboek meting regeldrukkosten, Den Haag 2017, bijlage IVD.

In de tabel hieronder zijn de berekende totale administratieve lasten weergegeven voor alle ondernemingen en rechtspersonen die onder het toepassingsbereik van de regels vallen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het eerste jaar en de jaren vanaf het tweede jaar.

Tabel: totale jaarlijkse administratieve lasten

Jaar 1	Vanaf jaar 2
€ 3.760.000	€ 2.669.600

5.2.2 Inhoudelijke nalevingskosten

Ondernemingen en rechtspersonen die bij inwerkingtreding van de regels niet aan de emissiegrenswaarde voldoen, zullen tot en met 2030 de nodige maatregelen moeten treffen om de CO_2-emissie omlaag te brengen. Deze paragraaf gaat in op de nalevingslasten die het ontwerpbesluit in deze gevallen met zich zal brengen. Daarbij wordt ervan uit gegaan dat de ondernemingen en rechtspersonen vanaf 2030 moeten voldoen aan de emissiegrenswaarde. Zoals hiervoor al aangegeven (zie paragraaf 2.4), zal het artikel met de emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer niet tegelijkertijd met de andere artikelen in werking treden. Wel zal in 2026 worden beoordeeld of de kooldioxide-emissie in 2025 is uitgekomen onder het emissieplafond. Aangenomen kan worden dat de inspanningen die moeten worden gepleegd om onder het emissieplafond uit te komen, globaal hetzelfde zijn als de inspanningen die zijn benodigd om de emissiegrenswaarde na te leven. Hetzelfde zal gelden voor de inhoudelijke nalevingskosten. Daar waar hierna wordt ingegaan op de naleving van de emissiegrenswaarde, geldt mutatis mutandis hetzelfde voor het onder het emissieplafond uitkomen.

De nalevingskosten worden in eerste instantie bepaald door de hoogte van de emissiegrenswaarde. De emissiegrenswaarde is voor 2030 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer voor zakelijke mobiliteit. Die waarde is gebaseerd op het Nederlandse gemiddelde voor dat jaar. Ruwweg de helft van de ondernemingen en rechtspersonen voldoet al aan die waarde. Zij hoeven niets extra's te doen om aan de emissiegrenswaarde te voldoen. De ondernemingen en rechtspersonen die niet aan de emissiegrenswaarde voldoen (de andere helft), kunnen zelf kiezen welke maatregelen worden getroffen om de CO_2-emissie te verminderen. Zakelijke mobiliteit kent vele vormen, maar is in alle gevallen van groot belang voor het goed functioneren van een organisatie. De regels schrijven daarom niet voor om in te zetten op meer elektrisch rijden, op meer gebruik van openbaar vervoer of de fiets of het structureel verminderen van zakelijke kilometers, bijvoorbeeld door meer online te vergaderen. De ondernemingen en rechtspersonen kiezen zelf de maatregelen die het beste passen bij de bedrijfsvoering, waarbij kostenefficiëntie een belangrijke factor zal zijn. Gezien deze keuzevrijheid is het dus vrijwel onmogelijk om precieze uitspraken te doen over de nalevingskosten en baten waarmee ondernemingen en rechtspersonen worden geconfronteerd bij het voldoen aan de emissiegrenswaarde. Enkele algemene conclusies maken het wel mogelijk om in te zoomen op een mogelijk kritische component.
Allereerst zullen de eenmalige kosten om een aanpassing door te voeren, zoals het afsluiten van een nieuw leasecontract of overeenstemming bereiken over een nieuwe reiskostenvergoeding, afgezet moeten worden tegen de directe en indirecte baten. Minder kilometers gaan gepaard met lagere kosten; een overstap van auto naar openbaar vervoer of fiets kan binnen hetzelfde prijsniveau of goedkoper; alleen de overstap naar elektrisch rijden kan tot hogere kosten leiden.

Zakelijke mobiliteit is anders georganiseerd dan woon-werkmobiliteit. Bij woon-werkmobiliteit bestaat er een grote keuzevrijheid bij de werknemer. De onderneming/rechtspersoon oefent op die vrije keuze invloed uit door het beschikbaar stellen van voorzieningen, het aanpassen van regelingen of het voeren van campagnes. Bij zakelijke mobiliteit ligt de keuzevrijheid juist bij de onderneming/rechtspersoon en zijn voor de werknemer de mogelijkheden om te kiezen veel minder. Een zakelijke verplaatsing is geen privézaak, maar wordt verricht in opdracht van de onderneming/rechtspersoon. Als een onderneming/rechtspersoon niet aan de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit voldoet, zijn per oplossingsrichting verschillende maatregelen denkbaar. Die maatregelen zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tabel: Mogelijke maatregelen ter vermindering van CO_2-emissie

	Minder kilometers	Andere modaliteiten	Meer elektrisch rijden
Voorzieningen	Faciliteiten online vergaderen	Bedrijfsfietsen beschikbaar stellen	Elektrificeren van de leasevloot en wagenpark
Regelingen	Bevorderen betere ritplanning	Aangepaste vergoedingen voor fiets, openbaar vervoer of elektrisch vervoermiddel	Hogere km-vergoeding bij gebruik elektrisch vervoermiddel of auto met lagere CO_2-emissie
Campagnes	Voorlichting over online vergaderen	Apps die fietsgebruik stimuleren	Voorlichting

De tabel laat zien dat verschillende maatregelen zullen leiden tot structureel lagere kosten. Dit geldt bij uitstek voor de maatregelen waarmee het aantal (te vergoeden) kilometers wordt verminderd. Het aanbieden van voorzieningen voor andere modaliteiten dan de auto kunnen juist de kosten verhogen (bedrijfsfiets). Het treffen van maatregelen kan in principe kostenneutraal of zelfs tegen een structureel lager kostenniveau. De onzekerheid zit vooral bij de maatregelen die leiden tot meer elektrisch rijden. Het kostenplaatsje elektrisch vs benzine is vrij complex; veel componenten staan naast elkaar:[590]
- aanschaf (elektrisch duurder);
- rijkosten (elektrisch goedkoper);
- onderhoud (elektrisch goedkoper);
- fiscale voordelen en subsidie (elektrisch goedkoper).

Zakelijke mobiliteit vindt plaats met leaseauto's, eigen wagenpark, mobiliteitsdiensten of privéauto's, fiets of openbaar vervoer tegen kilometervergoeding. In dat laatste geval blijven de kosten voor de werkgever strikt genomen hetzelfde en worden eventuele kosten gedragen door de werknemer. De kosten voor het inruilen van een privéauto die rijdt op fossiele brandstoffen voor een elektrische auto (kosten voor de werknemer) zijn in de berekening toegerekend aan de onderneming/rechtspersoon. Voor het inruilen biedt de Subsidieregeling elektrische personenauto's particulieren (SEPP-regeling) een financiële tegemoetkoming. De kosten van elektrische auto's en benzineauto's groeien steeds verder naar elkaar toe. Als de Total Costs of Ownership (TCO) worden vergeleken[591] gaat dat voor auto's uit de lagere prijsklassen langzamer dan voor de auto's uit de hogere prijsklassen. De SEPP-regeling en vrijstelling van de Motorrijtuigbelasting (MRB) verkleinen het verschil in kosten tussen elektrische auto's en benzineauto's.[592] Bij ongeveer 15.000 km per jaar is er een omslagpunt (zie de volgende drie tabellen)[593]. De SEPP-regeling loopt tot 1 juli 2025 en kent een beperkt budget. Het voornemen is deze subsidieregeling voor zover het gaat om subsidie voor gebruikte elektrische personenauto's te verlengen tot en met 31 december 2029.

Tabel: vergelijking kosten auto's uit A-segment (in euro's)

		benzine	elektrisch	verschil
Voor subsidie	Aanschafkosten	14.225,–	24.696,–	–10.471,–
	Gebruikskosten per maand	221,–	163,–	58,–
	Totale kosten per maand	332,–	411,–	– 79,–
Na subsidie	Aanschafkosten	14.225,–	20.346,–	– 6.121,–
	Gebruikskosten per maand	221,–	121,–	100,–
	Totale kosten per maand	332,–	256,–	76,–

Tabel: vergelijking kosten auto's uit B-segment (in euro's)

		benzine	elektrisch	verschil
Voor subsidie	Aanschafkosten	20.759,–	31.857,–	–11.098,–
	Gebruikskosten per maand	263,–	217,–	46,–
	Totale kosten per maand	429,–	549,–	– 120,–
Na subsidie	Aanschafkosten	20.759,–	27.507,–	–6.748,–
	Gebruikskosten per maand	263,–	145,–	118,–
	Totale kosten per maand	429,–	356,–	73,–

Tabel: vergelijking kosten auto's uit E-segment (in euro's)

		benzine	elektrisch	verschil

590 Zie: https://www.anwb.nl/auto/elektrisch-rijden/wat-kost-het
591 Zie Trendrapport Nederlandse markt personenauto's. Overzicht van trends en ontwikkelingen tot en met 2019. RVO / Revnext in opdracht IenW 30 juni 2020.
592 Hierbij is geen rekening gehouden met het systeem van betalen naar gebruik voor alle automobiliteit dat voor 2030 is aangekondigd in het Coalitieakkoord 2021 – 2025, Kamerstukken II 2021/22, 35 788, nr. 77. Dat systeem maakt namelijk naar verwachting geen onderscheid naar type voertuig. Zowel elektrische voertuigen als voertuigen die gebruik maken van fossiele brandstoffen vallen eronder.
593 Presentatie Handelingsperspectieven voor Klimaatakkoord; Revnext 9 december 2019.

Voor subsidie	Aanschafkosten	94.919,–	97.157,–	–2.238,–
	Gebruikskosten per maand	464,–	408,–	56,–
	Totale kosten per maand	1.636,–	1.632,–	4,–
Na subsidie	Aanschafkosten	94.919,–	96.807,–	– 1.888,–
	Gebruikskosten per maand	464,–	269,–	195,–
	Totale kosten per maand	1.636,–	1.375,–	261,–

Zoals eerder aangegeven, heeft de onderneming/rechtspersoon keuzevrijheid in de te treffen maatregelen. Bovendien leveren sommige maatregelen besparingen (baten) op. Elke bespaarde autokilometer leidt direct tot lagere kosten. Om dezelfde reden dat het lastig is om in te schatten hoeveel ondernemingen/rechtspersonen gedwongen worden om te kiezen voor elektrificatie van de leasevloot of wagenpark, is het ook lastig om de baten in te schatten. Bij een fiscaal vrijgestelde vergoeding van € 0,19 per kilometer is een onderneming/rechtspersoon bij 15.000 kilometers per auto jaarlijks € 2.850,– euro kwijt. Een reductie van 10% in het aantal kilometers levert per auto jaarlijks € 285,– op. De kilometerkosten voor het openbaar vervoer liggen iets onder de € 0,19[594]. Bij vergoeding van de werkelijk gemaakte kosten levert de overstap naar openbaar vervoer ook een kleine besparing op.

De volgende tabel geeft een indruk van de inhoudelijke nalevingskosten. Er zijn drie scenario's (zie onderstaande tabel) doorgerekend waarmee ondernemingen/rechtspersonen die niet aan de emissiegrenswaarde voldoen, te maken kunnen krijgen. Ter vereenvoudiging is alleen naar de keuze voor elektrisch (hogere kosten) en minder kilometers (lagere kosten) gekeken. De keuze voor openbaar vervoer of fiets (vrijwel gelijke kosten) is niet meegenomen.
Als slechts 5% van de ondernemingen/rechtspersonen voor de optie minder kilometers kiest en 95% voor de relatief dure optie elektrisch, levert dit per jaar per auto € 648,– aan extra lasten op. Bij het extreme derde scenario kiest 95% voor een halvering van het aantal zakelijke kilometers en zijn de baten € 641,–. Bij een 50-50 verdeling houden baten en lasten elkaar vrijwel in evenwicht.

Tabel: drie scenario's om nalevingskosten en -baten te bepalen voor zakelijke mobiliteit per auto (elektrisch zonder benzine)*

	Scenario 1	**Scenario 2**	**Scenario 3**
Factor voor ondernemingen/rechtspersonen die in de beginsituatie niet aan de emissiegrenswaarde voldoen (50%)	0,5	0,5	0,5
Kosten zakelijke mobiliteit per onderneming/rechtspersoon in de uitgangssituatie (vergoeding €0,19/km en 15.000 km/jaar)	€2.850	€2.850,–	€2.850,–
Kosten zakelijke mobiliteit in de uitgangssituatie (per auto)	€1.425	€1.425,–	€1.425,–
Deel ondernemingen/rechtspersonen dat kiest voor 50% minder kilometers	5%	50%	95%
Nalevingsbaten per auto	€36,–	€356,–	€677,–
Deel ondernemingen/rechtspersonen dat kiest voor 50% meer elektrisch (zonder subsidie)	95%	50%	5%
Nalevingskosten per auto (€120,– extra per maand, geen subsidie)	€– 684,–	€– 360,–	€– 36,–
Verschil	€– 648,–	€–4	€641,–

Toelichting:

De scenario's geven de kosten weer van drie typen ondernemingen en rechtspersonen waarvan de werknemers jaarlijks gemiddeld 15.000 of meer zakelijke kilometers rijden en waarvan de helft niet aan de emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer voldoet. In deze opstelling zijn er twee opties om aan de norm te voldoen: meer elektrisch of minder kilometers. In scenario 1 kiest 95% van de werkgevers voor meer elektrische voertuigen en in scenario 3 kiest 95% voor minder zakelijke kilometers. In scenario 2 is de verdeling 50%-50%.

Uitgangspunten voor gegevens in de tabel
- bij de kosten voor elektrische auto's gaat het om auto's in de B-klasse en waarbij geen rekening wordt gehouden met subsidie;

594 https://www.treinonderweg.nl/wat-kost-de-trein.html

- voor zakelijke mobiliteit wordt uitgegaan van 15.000 autokilometers per jaar;
- voor zakelijke mobiliteit vergoeden ondernemingen/rechtspersonen €0,19/km;
- prijsnadeel van elektrische auto's is €120,–/maand.

Resumerend kan worden gesteld dat de regels ongeveer de helft van de betrokken ondernemingen en rechtspersonen zullen dwingen om aanpassingen door te voeren in de wijze waarop ze met zakelijke mobiliteit omgaan. De regels laten de onderneming/rechtspersoon geheel vrij in de wijze waarop dat het beste kan werken. Veel van de aanpassingen zullen leiden tot een structureel lager kostenniveau (minder dure autokilometers). In enkele gevallen zal dat echter niet zo kunnen zijn en is een onderneming/rechtspersoon gedwongen te kiezen voor elektrisch rijden om aan de norm te voldoen. Als hij dan ook moet kiezen voor het aanbieden van duurzamere voorzieningen (wagenpark met elektrisch), kan hij voor hogere kosten komen te staan, zeker als hij moet kiezen voor het goedkope segment en hij geen gebruik kan maken van een subsidieregeling (bijvoorbeeld als het gaat om een subsidieregeling met een plafond). Er is dan nog niet gekeken naar de mogelijkheid om deze kosten regulier af te schrijven binnen vier jaar. Het aanpassen van een leasevloot brengt deze problemen niet met zich, maar kan tot een hoger kostenniveau leiden.

Samenvattend leidt dit tot de volgende conclusies. De kosten en baten van de regels hangen sterk samen met de keuzes die ondernemingen/ rechtspersonen maken. Omdat op dit moment geen precieze berekeningen zijn te maken, zijn drie scenario's doorgerekend. Deze laten alleen bij een extreme keuze voor elektrisch rijden hogere inhoudelijke nalevingskosten voor de ondernemingen/rechtspersonen als geheel zien. Jaarlijks zal op basis van de gerapporteerde gegevens en de terugmelding van het bevoegd gezag de vinger aan de pols worden gehouden. In 2026, bij de evaluatie, zal het kostenaspect nogmaals kritisch worden beschouwd.

5.2.3 Advies van het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)

Op 10 december 2020 heeft ATR advies uitgebracht over het ontwerpbesluit. Het college onderkent de noodzaak om CO_2-reductie in mobiliteit te bewerkstelligen. Het ontwerpbesluit vloeit voort uit het Klimaatakkoord. Het college heeft toch geadviseerd om het besluit niet verder in procedure te brengen. Zwaarwegend hierbij is de twijfel over de mate van doelbereik en effectiviteit van de gekozen normstelling in verhouding tot de hoge lasten die het besluit veroorzaakt. Daardoor acht het college het voorstel niet proportioneel. Het college vraagt daarbij ook aandacht voor drie mogelijk minder belastende alternatieven en voor de werkbaarheid en uitvoerbaarheid. Tot slot constateert ATR dat de berekening van de regeldruk niet compleet is.

Naar aanleiding van het advies van ATR is de berekening van de regeldruk gecomplementeerd. Een verkorte weergave van de resultaten zijn weergegeven in de paragrafen 5.2.1 en 5.2.2. Daarmee is tegemoet gekomen aan dit bezwaar van ATR. De reacties op de overige punten van ATR zijn weergegeven in de volgende tabel.

Opmerking ATR	Reactie
1. Nut en noodzaak	
Het college adviseert de mate van doelbereik en effectiviteit van de voorgestelde norm nader te onderbouwen. (opmerking: met norm wordt de emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer bedoeld die is opgenomen in artikel 18.12 Bal)	De onderbouwing van de (hoogte van de) norm (emissiegrenswaarde), de relatie tussen de emissiegrenswaarde en het bereiken van de reductiedoelstellingen en de ongewisse gevolgen van de COVID-19-pandemie waren niet alleen punten van ATR; ook VNO-NCW en MKB-Nederland wezen daar op tijdens de internetconsultatie. Op verzoek van de toenmalige Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat is naar aanleiding daarvan het gesprek aangegaan met stakeholders. Dit heeft erin geresulteerd dat de inwerkingtreding van de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit, waaraan met ingang van 2030 moet worden voldaan, wordt opgeschort. In paragraaf 2.4, onder het kopje «emissieplafond» is dit nader toegelicht. Door het niet in werking laten treden van de emissiegrenswaarde is een onderbouwing van het doelbereik en de effectiviteit daarvan minder relevant geworden. Na 2026 zal er alleen een emissiegrenswaarde voor zakelijke en/of woon-werkmobiliteit in werking treden (waaraan met ingang van 2030 moet worden voldaan) als de kooldioxide-emissie door werkgebonden personenmobiliteit in 2025 uitkomt boven het emissieplafond (zie paragraaf 2.4). Omdat er tegen die tijd veel data zullen liggen, kan er, als dat nodig is, een emissiegrenswaarde worden vastgesteld, die een onderbouwde en transparante koppeling bevat met de reductiedoelstellingen. Wat betreft het doelbereik wordt nog het volgende opgemerkt. De klimaatinspanningen van ondernemingen en rechtspersonen om andere redenen dan de regels in afdeling 18.1 Bal, zijn in de reductiedoelstelling meegenomen. Als die inspanningen echter falen of achterblijven bij de verwachtingen, dan bieden de regels in afdeling 18.1 Bal de enige zekerheid dat de reductiedoelstelling wordt gehaald. De jaarrapportages die op grond van deze regels moeten worden ingediend, kunnen daarnaast worden gebruikt om te beoordelen of de in het beleid vastgelegde reductiedoelstellingen worden gehaald.
Het college adviseert om toe te lichten of en hoe de gekozen norm voor zakelijke mobiliteit rekening houdt met minder gemaakte kilometers. Toelichting: door de formulering van de norm zorgt een vermindering van het aantal kilometers er niet voor dat daaraan wordt voldaan. Het college vermoedt dat dit niet de bedoeling is, aangezien minder reizen een effectief middel is om CO2-uitstoot te reduceren.	Zie ook het vorige punt. Door het niet in werking laten treden van de emissiegrenswaarde (de norm) is deze opmerking minder relevant geworden. Wel wordt opgemerkt dat de emissiegrenswaarde inderdaad niet goed was uitgewerkt in artikel 18.12 van het ontwerpbesluit zelf. De bedoelingen van de emissiegrenswaarde werden wel goed tot uitdrukking gebracht in paragraaf 2.3.2 van de nota van toelichting bij de internetconsultatieversie van het wijzigingsbesluit. Die uitleg is voortgezet in paragraaf 2.4, onder het kopje «voorbeeld en uitwerking» van deze nota van toelichting. In de regels blijft de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit voor 2030 staan, maar deze zal niet in werking treden (zie hiervoor). Gekoppeld aan de emissiegrenswaarde is artikel 18.14 opgenomen waarin wordt geregeld op welke wijze de emissie in de lucht van kooldioxide moet worden berekend. Uit die berekeningsmethode volgt dat ook aan de emissiegrenswaarde kan worden voldaan door vermindering van het aantal gereisde kilometers.

Opmerking ATR	Reactie
2. Minder belastende alternatieven	
Het college adviseert om te onderzoeken of bestaande rapportages kunnen worden gebruikt voor het verkrijgen van inzicht in woon-werkmobiliteit en werkgebonden mobiliteit als minder belastend alternatief voor de nieuwe rapportageverplichtingen.	In paragraaf 2.6 is toegelicht dat de bedrijven die vallen onder de EED (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) gebruik kunnen maken van gegevens die zij al op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie in samenhang met het Besluit energie-audit moeten rapporteren. Deze gegevens, die ook relevant zijn voor de onderhavige rapportageverplichting, kunnen voor beide doeleinden worden gebruikt. Het genereren van die gegevens kost daardoor geen extra tijd voor de bedrijven die al onder de EED vallen. Grofweg gaat het om bedrijven met 250 of meer werknemers of een jaaromzet van meer dan 50 miljoen euro en een jaarlijks balanstotaal van meer dan 43 miljoen. Volgens het CBS zijn er in het tweede kwartaal van 2021 3285 bedrijven met 250 of meer werknemers (zie: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/ dataset/81588NED/ table?searchKeywords=werkzame%20beroepsbevolking). Ruim een derde van het aantal bedrijven dat onder de onderhavige regels valt, rapporteert deze gegevens dus al en zal daarmee niet met extra regeldruk worden geconfronteerd. Een deel van de gegevens dat gerapporteerd moet worden, kan uit de bedrijfsadministratie worden gehaald (verwezen wordt naar hoofdstuk 3 onder het kopje «Bescherming persoonlijke levenssfeer» waar dieper op deze materie wordt ingegaan in verband met de bescherming van persoonsgegevens).

Het college adviseert om te monitoren of maatwerkregels nodig zijn voor bepaalde sectoren of regio's. Toelichting: de norm voor zakelijke mobiliteit is voor alle sectoren en gebieden/regio's gelijk. Hierdoor doet de norm geen recht aan verschillen in mogelijkheden in die sectoren of regio's om bijvoorbeeld thuis te werken of het OV te gebruiken. ATR adviseert om na inwerkingtreding periodiek te monitoren of er grote verschillen zijn tussen sectoren of regio's zodat tijdig maatwerk kan worden toegepast om disproportionele kosten te voorkomen. Onder «nalevingskosten» merkt ATR aanvullend op dat hiermee ook kan worden bezien of de aanpassingen die nodig zijn om aan de norm te voldoen, niet disproportioneel belastend zijn voor de betreffende werkgevers.	Door de keuze om de emissiegrenswaarde voor individuele ondernemingen/rechtspersonen niet in werking te laten treden, is deze opmerking op dit moment minder relevant. Als de emissiegrenswaarde later wel in werking gaat treden, dan is op dat moment de vereiste informatie beschikbaar om eventueel maatwerk toe te passen voor bepaalde sectoren of gebieden. Voor de vereiste informatie kan dan immers worden geput uit de rapportages die de bedrijven jaarlijks hebben ingediend. Verder is de volgende zin die in paragraaf 2.3.2 van de nota van toelichting bij de consultatieversie stond, vervallen: «Samenvattend is er dus geen reden om bij invoering al op voorhand de mogelijkheid op te nemen om sectorbreed voor de zakelijke norm maatwerkregels op te stellen». Op voorhand kunnen geen maatwerkregels worden opgesteld. Dat is ook niet de bedoeling van het instrument maatwerkregels. Dat instrument is bedoeld om lokaal met algemene regels af te wijken van rijksregels of om de rijksregels aan te vullen of te specificeren. Het zo nodig toepassen van maatwerk voor bepaalde sectoren of regio's is mogelijk met het instrument maatwerkregels. Op grond van het nieuw toegevoegde artikel 18.7 kan de gemeente in het omgevingsplan algemene regels stellen waarmee kan worden afgeweken van de emissiegrenswaarde (nadat die waarde in werking is getreden). Daar waar de emissiegrenswaarde lokaal knelt voor een bepaalde sector, zou de gemeente die waarde bijvoorbeeld kunnen versoepelen. Daar waar een gemeente juist van oordeel is dat de emissiegrenswaarde zou moeten worden aangescherpt, kan dat worden gerealiseerd met een maatwerkregel, eventueel gespecificeerd voor een bepaald gebied of een bepaalde sector. Als een afwijking alleen wenselijk is voor een individuele onderneming of rechtspersoon, kan dat worden gerealiseerd met een maatwerkvoorschrift. Het initiatief voor een maatwerkvoorschrift waarmee de emissiegrenswaarde wordt versoepeld, zal vooral van de ondernemingen of rechtspersonen zelf komen. Zij zouden onderbouwd moeten aangeven dat naleving van de emissiegrenswaarde redelijkerwijs niet haalbaar is. Het bevoegd gezag kan dan alle belangen afwegende op grond van artikel 18.8 Bal met een maatwerkvoorschrift de emissiegrenswaarde versoepelen. Dat is dus een andere invulling dan ATR voorstaat, maar komt de facto wel op hetzelfde neer. In paragraaf 2.5 is een uitgebreide toelichting gegeven op de instrumenten maatwerkregels en maatwerkvoorschriften. Na de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit ontstaat een nauwkeuriger beeld van de emissie en de haalbaarheid om aan de emissiegrenswaarde (voor zakelijke mobiliteit) te voldoen per sector (door de verplichte rapportages). En er zou dan inderdaad kunnen worden besloten om in de regels voorzieningen te treffen voor bepaalde sectoren (zoals thuiszorg). Dat worden dan geen maatwerkregels genoemd maar de facto wordt er hetzelfde mee wordt bereikt. Voor woon-werkmobiliteit was er al in voorzien dat pas na 2026 een emissiegrenswaarde wordt vastgesteld en met een wijzigingsbesluit wordt vastgelegd in het Bal. Op dat moment zijn er voldoende data voor het vaststellen en onderbouwen van die waarde. De emissiegrenswaarde voor woonwerkmobiliteit zal dan met ingang van 2030 gaan gelden. Tot slot wordt verwezen naar paragraaf 5.7 waarin is beschreven dat de gevolgen van het wijzigingsbesluit regelmatig zullen worden geëvalueerd. Als daartoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld vanwege gebleken disproportionele gevolgen voor bepaalde sectoren of gebieden, kunnen de regels worden gewijzigd.
Het college adviseert om te zijner tijd één generieke norm voor werkgebonden personenmobiliteit te hanteren. Toelichting: Met één norm hebben werkgevers meer keuzevrijheid en handelingsperspectief en kunnen zij beter sturen op waar de meeste CO2-reductie mogelijk is tegen zo laag mogelijke kosten.	Ook ten aanzien van dit punt geldt de al eerder gemaakte opmerking dat er voor de eerste jaren niet meer is voorzien in een emissiegrenswaarde voor individuele ondernemingen en rechtspersonen. Eén emissiegrenswaarde voor werkgebonden personenmobiliteit heeft ook de voorkeur van de regering maar was en is op dit moment geen haalbare optie vanwege het gebrek aan data en de grote verschillen tussen zakelijke mobiliteit en woon-werkmobiliteit. Bij de evaluatie in 2026 zal dit nader worden bezien (zie ook paragraaf 5.7). Zoals in paragraaf 2.4 is beschreven zal op het moment dat is gebleken dat de kooldioxide-emissie door werkgebonden personenmobiliteit in 2025 niet onder het emissieplafond is uitgekomen en de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit voor individuele ondernemingen en rechtspersonen in werking zal treden, ook zal worden bezien of dat een gecombineerde emissiegrenswaarde voor zowel zakelijke als woon-werkmobiliteit kan worden.

Opmerking ATR	Reactie
3. Werkbaarheid	
Het college adviseert in te gaan op de haalbaarheid en werkbaarheid voor werkgevers die pas in de jaren na inwerkingtreding onder de norm komen te vallen.	Ook ten aanzien van dit punt geldt de al eerder gemaakte opmerking dat er voor de eerste jaren niet meer is voorzien in een emissiegrenswaarde. Voor de eerste jaren zal dat dus geen problemen geven. Als in 2026 blijkt dat de kooldioxide- emissie in 2025 niet onder het emissieplafond is uitgekomen (zie paragraaf 2.4), zal dit punt van ATR bij het in werking treden van de emissie-grenswaarde wel nader worden bekeken. Omdat de hoogte van die emissiegrenswaarde op dat moment waarschijnlijk moet worden bijgesteld op basis van de data die dan beschikbaar zijn, zal een wijziging van het Bal zijn vereist (zie ook paragraaf 2.4 onder het kopje «emissieplafond». In de nota van toelichting bij dat wijzigingsbesluit zal de haalbaarheid en werkbaarheid voor de ondernemingen en rechtspersonen worden beargumenteerd. Er zal dan worden getoetst of het voor ondernemingen en rechtspersonen die in de loop van de periode onder de regels komen te vallen, haalbaar is om aan de emissiegrenswaarde te voldoen. Als er met ingang van 1 januari 2030 een emissiegrenswaarde gaat gelden, zal dat dus met name van belang zijn voor de ondernemingen en rechtspersonen die met ingang van 1 januari 2029 onder het toepassingsbereik komen te vallen.
Het college adviseert de werkbaarheid van de rapportageverplichting met een praktijkproef te testen en de uitkomsten daarvan te benutten voor de definitieve vormgeving van de verplichting.	Dit advies is opgevolgd. Er heeft een zogenoemde sanity check[1] plaatsgevonden bij 29 werkgevers en er zijn gesprekken gevoerd met VNO-NCW, Anders Reizen en enkele grotere werkgevers (zie paragraaf 5.2.4 en hoofdstuk 6). Het uiteindelijke format van het digitale platform zal in 2023 worden getest met de doelgroep. Daarover zijn afspraken gemaakt met RVO. Bovendien zullen ondernemingen en rechtspersonen worden gevraagd om op vrijwillige basis rapportages in te dienen over het jaar 2023. De ervaringen daarmee zouden zo nodig kunnen leiden tot aanpassingen van de elektronische voorziening die na inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit moet worden gebruikt voor het verstrekken van gegevens (zie paragraaf 2.6). [1] Zie paragraaf 5.2.4.
Het college adviseert om bij voorbereiding van de ministeriële regeling een MKB-toets uit te voeren.	In de voorbereiding op dit wijzigingsbesluit heeft een MKB-toets plaatsgevonden. In de Omgevingsregeling worden de emissiefactoren opgenomen. Aanvankelijk was het idee om meer uitvoeringsregels op te nemen in de Omgevingsregeling maar daar is op terug gekomen. Met het oog op de eenvoud en de toegankelijkheid van de regels is het wenselijker om zo veel mogelijk regels over dit onderwerp bij elkaar te houden en te regelen in het Bal. Voor het opnemen van emissiefactoren in de Omgevingsregeling is een MKB-toets niet vereist. Dit heeft namelijk niet of nauwelijks regeldrukgevolgen voor het MKB.

Opmerking ATR	Reactie
4. Gevolgen regeldruk	
Het college adviseert een kwantificering van de administratieve lasten in de toelichting bij het voorstel op te nemen.	Er is een rapport opgesteld met een berekening van de regeldruk. De inhoud van dat rapport is in verkorte vorm opgenomen in de paragrafen 5.2.1 en 5.2.2.
Het college adviseert de beschrijving en berekening van de regeldruk aan te vullen met regeldrukeffecten voor werknemers die optreden door het invullen van een enquête over woon-werkmobiliteit.	De enquêtes zijn een middel waarvan werkgevers gebruik kunnen maken om de vereiste gegevens voor de jaarlijkse rapportages te genereren. De enquêtes zijn dus geen verplichting. Dat betekent dat de regeldrukeffecten die daarmee samenhangen in principe niet in kaart hoeven te worden gebracht. Desondanks zijn de regeldrukeffecten vanwege het uitzetten van enquêtes over woon-werkverkeer en aggregeren van de gegevens in kaart gebracht. Een verkorte weergave daarvan is opgenomen in paragraaf 5.2.1.

5.2.4 MKB-toets en sanity check

In 2020 heeft een MKB-toets en een zogenoemde sanity check plaatsgevonden. Voor de MKB-toets heeft een paneldiscussie plaatsgevonden met deelnemers van MKB-bedrijven. Daarbij is onder andere besproken of de administratieve verplichtingen goed aansluiten bij de inrichting van de bedrijfsadministraties. Verder zijn de nulmeting in verband met het bereiken van de beoogde CO_2-reductie en de langetermijngevolgen van de COVID-19-pandemie aan de orde geweest. De gemaakte opmerkingen over de administratieve verplichtingen zijn meegenomen bij de uitwerking van de rapportage- en verwerkingsverplichting (artikel 18.15 Bal). Ook worden die opmerkingen meegenomen bij de ontwikkeling van de elektronische voorziening die door RVO wordt ontwikkeld en beheerd. De zorgen over de nulmeting en de langetermijngevolgen van de COVID-19 pandemie zijn met name betrokken bij de overwegingen om de emissiegrenswaarde die geldt met ingang van 2030 op een later moment in werking te laten treden en in ieder geval voor de eerste periode tot 2027 te kiezen voor een emissieplafond. Verwezen wordt naar paragraaf 2.4.

In het verlengde van de grote jaarlijkse werkgeversenquête zijn voor de sanity check in 2020 aan 29 werkgevers vragen voorgelegd die vooral betrekking hebben op de wijze waarop de rapportageverplichting goed kan aansluiten op de bedrijfsadministratie. Uit de beantwoording van de vragen blijkt onder andere dat ten aanzien van woon-werkmobiliteit veel minder gegevens worden geadministreerd dan voor zakelijke mobiliteit. Dit bevestigde het beeld dat al bestond en biedt steun voor de beslissing om (voorlopig) geen emissiegrenswaarde op te nemen voor woon-werkmobiliteit. Ook volgt hieruit de behoefte om ondernemingen en rechtspersonen te ondersteunen bij het genereren van de vereiste gegevens over woon-werkmobiliteit, bijvoorbeeld door het ondersteunen van de ontwikkeling van betrouwbare enquêtetools waarmee op laagdrempelige wijze data kunnen worden verkregen van werknemers. Verder is uit de beantwoording van de vragen gebleken dat de definities die in het besluit worden gebruikt voor een aantal begrippen als logisch worden ervaren en aansluiten bij de bedrijfsadministratie (zie verder hoofdstuk 6). Ook valt uit de sanity check de conclusie te trekken dat werkgevers zakelijke mobiliteit goed administreren, maar niet volgens één standaard.

5.2.5 Bestuurlijke lasten

De bestuurlijke lasten (kosten die overheden maken voor de uitvoering van de regelgeving) zijn inzichtelijk gemaakt in het rapport van Andersson Elffers Felix (Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 – 2030) dat in opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur is opgesteld.[595] In het rapport worden de totale (extra) kosten voor de uitvoering door de decentrale overheden ingeschat op € 800.000,–. Voor een onderbouwing van de inschatting van de kosten wordt verwezen naar het onderzoeksrapport.

Gemeenten zullen voor deze taak tijdig budget beschikbaar moeten stellen aan omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten zullen vanaf 2024 taken gaan verrichten. Voor het eerste jaar zullen de taken met name liggen op het gebied van voorlichting, opleiding, training en andere voorbereidende werkzaamheden. 2024 is het eerste jaar waarover een rapportage moet worden ingediend. Indiening moet voor 1 juli van het jaar daarop. Dat betekent dat vanaf 1 juli 2025 controles zullen worden verricht en zo nodig zal worden gehandhaafd.
De conceptbegroting voor 2024 wordt door gemeenten in het voorjaar van 2023 opgesteld.

De benodigde gelden worden uit de zogenoemde klimaatenvelop beschikbaar gesteld aan gemeenten via het gemeentefonds. Lokaal zullen de gemeenten in overleg met de omgevingsdiensten ervoor moeten zorgen dat de gelden worden besteed aan de taken die voortvloeien uit dit wijzigingsbesluit.

5.3 Gevolgen voor het milieu

5.3.1 Beginselen

Als gevolg van het amendement-Albert de Vries/Dik-Faber[596] is in de Omgevingswet artikel 23.6 ingevoegd, dat bepaalt dat in de nota van toelichting bij een algemene maatregel van bestuur gemotiveerd wordt op welke wijze rekening is gehouden met de vier beginselen van het milieubeleid van de Europese Unie: het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Deze beginselen hebben het karakter van een richtsnoer die samen met de algemene rechtsbeginselen zoals redelijkheid en billijkheid, het gelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel bijdragen aan de kwaliteit van beleid en regelgeving. Op deze wijze dragen de beginselen bij aan het vinden van een goede balans tussen bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving.[597]

595 https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/2020/09/24/aef--onderzoeksrapport-uitvoeringskosten-klimaatakkoord
596 Kamerstukken II 2014/15, 33 962, nr. 158.
597 Zie de nota van toelichting bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet, Stb. 2020, nr. 400, blz. 1178 e.v.

Het voorzorgsbeginsel houdt in dat de overheid maatregelen kan nemen als er gegronde redenen zijn om te vrezen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben, maar de beschikbare wetenschappelijke gegevens nog geen uitvoerige risico-evaluatie mogelijk maken. Dit heeft bij dit wijzigingsbesluit geen rol gespeeld. De negatieve gevolgen van CO_2-emissies zijn algemeen bekend.

Het beginsel van preventief handelen houdt in dat nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Dit vanuit de premisse dat voorkomen beter is dan ongedaan maken («genezen»). Het spreekt voor zich dat dit beginsel aan de grondslag heeft gelegen van dit wijzigingsbesluit. Het zoveel mogelijk voorkomen van (verdere) klimaatverandering is het beoogde doel. Achteraf de gevolgen van klimaatverandering ongedaan maken lijkt ook niet goed mogelijk.

Het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden gaat uit van de premisse dat het aanpakken van een probleem bij de bron effectiever is dan het bestrijden van negatieve gevolgen. Dit heeft bij dit wijzigingsbesluit geen speciale rol gehad. Bij de regels gaat het vooral om gedragsverandering (andere manier van reizen, minder reizen etc.). Aanpak van het probleem bij de bron is wel aan de orde bij elektrificatie van het wagenpark. Het beginsel dat de vervuiler betaalt houdt in dat degene die activiteiten verricht financieel verantwoordelijk is voor het voorkomen, beperken en zo nodig ongedaan maken van nadelige gevolgen van die activiteiten voor het milieu. Dit beginsel speelt een belangrijke rol bij dit wijzigingsbesluit. De regels gaan er namelijk van uit dat de ondernemingen en rechtspersonen die de activiteiten verrichten zelf de kosten dragen voor de maatregelen die zij moeten treffen om aan de regels te voldoen.

5.3.2 Vermindering CO_2-emissies

Zoals aangegeven in paragraaf 2.1 is het doel van dit wijzigingsbesluit, in combinatie met de afspraken die zijn gemaakt met de 1000 koplopers, in 2030 een reductie te bereiken van 1,5 Mton in de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit.

In de tabel hieronder is de trendmatige ontwikkeling weergegeven van de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit die is afgeleid van de Nationale Energieverkenning 2017 (NEV2017)[598]. De NEV2017 is gebruikt als zogenoemd basispad voor het bepalen van de benodigde CO_2-reductie. De reden hiervoor is dat de in het Klimaatakkoord[599] afgesproken reductie óók was gebaseerd op de NEV2017. Op deze manier wordt de beoogde reductiedoelstelling van 1,5 Mton afgezet tegen de situatie dat er geen maatregelen vanuit het Klimaatakkoord zouden gelden.

Tabel: Trendmatige ontwikkeling CO_2-emissie werkgebonden personenmobiliteit (in kton), voor alle werkgevers en de werkgevers met meer dan 100 werknemers.

Categorie	2019 (Alle)	2019 (≥100)	2025 (Alle)	2025 (≥100)	2030 (Alle)	2030 (≥100)
Basispad (zonder maatregelen Klimaatakkoord)						
Woon-werkmobiliteit	7.253	4.430	6.747	4.121	6.326	3.864
Zakelijke mobiliteit	1.195	730	1.105	675	1.030	629
Totaal	**8.448**	**5.160**	**7.852**	**4.796**	**7.356**	**4.493**
Reductiedoel						
Woon-werkmobiliteit	0	0	704	704	1.290	1.290
Zakelijke mobiliteit	0	0	115	115	210	210
Totaal	**0**	**0**	**818**	**818**	**1.500**	**1.500**
Resultaat						
Woon-werkmobiliteit	7.253	4.430	6.044	3.418	5.036	2.574
Zakelijke mobiliteit	1.195	730	990	560	820	419
Totaal	**8.448**	**5.160**	**7.034**	**3.978**	**5.856**	**2.993**

598 Nationale Energieverkenning 2017, Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN), Amsterdam/Petten 2017.
599 Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. H.

Door de regels in dit wijzigingsbesluit komt de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit van de werkgevers met 100 of meer werknemers in 2030 niet uit op 4.493 kton maar op 2.993 kton.[600] Dit is een extra reductie van 34%. Op basis van de gegevens die worden verkregen op grond van de rapportageverplichting zal daarover duidelijkheid komen. In 2026 zal die duidelijkheid ontstaan op grond van de gerapporteerde gegevens over 2025 (het jaar waarvoor het emissieplafond geldt, zie paragraaf 2.4)[601]. Dat zal kunnen leiden tot het opnemen van een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit in het Bal.

Naast de verplichtingen in dit wijzigingsbesluit wordt ingezet op meer bewustwording bij ondernemingen en rechtspersonen over duurzame mobiliteit. De regels in het Bal kunnen worden gezien als aanjager. Met de rapportageverplichting komen betrouwbare data beschikbaar over de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit. De indieners van de gegevens krijgen ook de beschikking over directe feedback over hun emissies en mobiliteit en algemene adviezen over het verduurzamen van werkgebonden personenmobiliteit. Met de feedback krijgen ondernemingen en rechtspersonen concrete informatie over hun positie en de kansen die er liggen om emissies te reduceren. De bewerkte data die voor de indieners beschikbaar komen, kunnen hen in staat stellen met meer transparantie te sturen op concrete resultaten. Met de regels worden partijen met keurmerken, dienstaanbieders of regionale werkgeversnetwerken uitgenodigd hierbij een ondersteunende rol te spelen.

5.4 Gevolgen voor de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid

Zoals aangegeven in paragraaf 2.7 is het college van burgemeester en wethouders het bevoegd gezag. Dat college is verplicht om de taken en de daarmee samenhangende werkzaamheden die betrekking hebben op de uitvoering en de handhaving van de regels die met dit wijzigingsbesluit worden opgenomen in afdeling 18.1 Bal, op te dragen aan een omgevingsdienst. De omgevingsdiensten zullen dan ook zorgdragen voor het voorbereiden van beschikkingen tot het stellen van maatwerkvoorschriften, het houden van toezicht op de naleving van de regels in afdeling 18.1 Bal en het voorbereiden van bestuurlijke sancties ter handhaving van de regels in dat hoofdstuk.

In de voorbereiding op dit wijzigingsbesluit zijn in overeenstemming met het integraal afwegingskader de gevolgen voor de uitvoering en de handhaving in kaart gebracht met het instrument Effectmeting U&H[602]. De effectmeting is een manier om de beoogde en niet-beoogde gevolgen van ontwerp-regelgeving voor de organisaties die met de uitvoering en handhaving worden geconfronteerd (inclusief de rechterlijke macht) in kaart te brengen en te kunnen beoordelen. Door meer inzicht in effecten voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid kan de kwaliteit van de wetgeving worden verbeterd. Bovendien bevordert een goed beeld van de effecten (en daarmee van de goede en minder goede kanten van een regeling) een evenwichtige besluitvorming. Het instrument bestaat uit een aantal vragen. De vragen zijn, met uitzondering van de vragen over de gevolgen voor de rechterlijke macht (komen in paragraaf 5.5 aan de orde), beantwoord in samenspraak met medewerkers van tien omgevingsdiensten en vijf gemeenten verspreid over het land (uit de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, West-Brabant, Overijssel en Limburg). Tijdens twee overleggen zijn de vragen beantwoord en hebben de betrokkenen hun oordeel geveld over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het ontwerpbesluit. De resultaten zijn opgenomen in een rapportage die voor commentaar aan de deelnemers is voorgelegd en zijn uiteindelijk verwerkt in dit wijzigingsbesluit. De hoofdlijnen over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid zijn voor de verschillende te onderscheiden taken hieronder weergegeven.

5.4.1 Maatwerkvoorschriften

600 Omdat de KEV (Klimaat en Energieverkenning, de opvolger van de NEV) jaarlijks wordt geactualiseerd, zal het verschil tussen het resultaat in de tabel én de meest actuele prognose voor het jaar 2030 in de KEV, jaar op jaar veranderen.
601 De trendmatige ontwikkeling zoals weergegeven in de tabel, is gebaseerd op de data die op dit moment bekend zijn. Op basis van de data die worden ontvangen op grond van de jaarlijkse rapportageverplichting zal in de toekomst zo nodig herijking plaatsvinden.
602 https://www.kcbr.nl/sites/default/files/2022-05/handleiding_uitvoerbaarheid_en_handhaafbaarheid.pdf

Op grond van artikel 18.8, eerste lid, in samenhang met artikel 18.13 Bal kunnen alleen maatwerkvoorschriften worden gesteld over de emissiegrenswaarde van 96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer waaraan met ingang van 1 januari 2030 moet worden voldaan. Als het gaat om het met een maatwerkvoorschrift versoepelen van die emissiegrenswaarde, kan deze bevoegdheid worden gezien als een soort van hardheidsclausule. Als het voldoen aan de emissiegrenswaarde voor een bepaalde onderneming of rechtspersoon onevenredige gevolgen heeft, kan het bevoegd gezag die waarde versoepelen. Het ligt voor de hand dat het stellen van maatwerkvoorschriften alleen plaatsvindt op initiatief van een onderneming of rechtspersoon. Bij de aanvraag om een maatwerkvoorschrift zal beargumenteerd moeten worden waarom een versoepeling of een aanscherping van de emissiegrenswaarde nodig is. Het bevoegd gezag zal vervolgens na afweging van alle belangen besluiten om wel of geen maatwerkvoorschrift te stellen.

Zoals aangegeven in paragraaf 2.4, zal de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit die geldt met ingang van 2030 niet tegelijkertijd met de andere regels in afdeling 18.1 Bal in werking treden. Inwerkingtreding zal pas plaats vinden, nadat in 2026 is gebleken dat niet is voldaan aan de criteria die zijn beschreven in paragraaf 2.4 onder het kopje «Emissieplafond». Dat betekent dat in ieder geval in de periode tot 2030 geen maatwerkvoorschriften nodig zullen zijn. Of dat voor de periode daarna wel het geval is, hangt af van het voldoen aan de bedoelde criteria. Als op dat moment aan die criteria is voldaan, zal ook voor de jaren 2027 – 2030 geen emissiegrenswaarde nodig zijn en zal dus ook geen gebruik worden gemaakt van de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen.
Ook als er een emissiegrenswaarde voor zakelijke en/of woon-werkmobiliteit wordt opgenomen in het Bal, is het aannemelijk te veronderstellen dat in de praktijk weinig maatwerk zal worden toegepast. Alleen in een zeer gering aantal uitzonderingssituaties zal daar gebruik van worden gemaakt. Gedacht kan worden aan de situatie dat zowel thuiswerk als anders of schoner reizen niet mogelijk of zeer beperkt mogelijk zijn, bijvoorbeeld vanwege de bedrijfsvoering.

5.4.2 Uitvoering toezicht- en handhavingstaken

De toezicht- en handhavingstaken zullen bestaan uit:
Jaarlijks controleren op betrouwbaarheid van (een deel van) de rapportages die zijn ingediend met gebruikmaking van een daartoe door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beschikbaar gestelde elektronische voorziening. In samenspraak met toezichthouders en handhavers zullen aanvullende controletesten worden ontwikkeld op de ingediende rapportages. Bij twijfelgevallen en steekproefsgewijs zullen rapportages handmatig worden beoordeeld door de omgevingsdiensten. Een toets op plausibiliteit wil niet zeggen dat moet worden getoetst of alle gerapporteerde gegevens kloppen. Dat zou een te zware toezichtslast opleveren.
Bedrijven die niet of onvolledig aan de rapportageverplichting hebben voldaan, aanschrijven om alsnog de benodigde gegevens in te dienen. Zo nodig kan een bestuurlijke sanctie in de vorm van last onder dwangsom worden opgelegd om het indienen van de gegevens af te dwingen. Afhankelijk van het verstrekte mandaat door het bevoegd gezag kan de omgevingsdienst de sanctie zelf opleggen of laat ze dat doen door het bevoegd gezag zelf.

Als het artikel met de emissiegrenswaarde in werking is getreden, zullen in aanvulling daarop de volgende taken door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd:
Controleren of aan de emissiegrenswaarde is voldaan. Dat zal geautomatiseerd kunnen plaatsvinden op basis van de gerapporteerde gegevens.
Als uit de controles blijkt dat niet aan de emissiegrenswaarde is voldaan, de bedrijven aanschrijven om maatregelen te treffen. Zo nodig kan een bestuurlijke sanctie worden voorbereid om af te dwingen dat aan de emissiegrenswaarde wordt voldaan. Afhankelijk van het verstrekte mandaat door het bevoegd gezag kan de omgevingsdienst de sanctie zelf opleggen of laat ze dat doen door het bevoegd gezag zelf.

Als het gaat om ondernemingen of rechtspersonen die ook milieubelastende activiteiten verrichten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, kunnen de toezichtactiviteiten gecombineerd worden om de efficiëntie te verhogen.

<u>Communicatie</u>

Ter bevordering van de naleving van de verplichtingen zullen vooruitlopend op de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit de betrokken ondernemingen en rechtspersonen via de daartoe geëigende kanalen daarover worden voorgelicht. Met informatiebijeenkomsten en online communicatiemiddelen (o.a. de wetchecker energiebesparing[603]) zullen de regels worden toegelicht. Daarnaast zal een informerende brief worden gezonden aan de betrokken ondernemingen en rechtspersonen. Vanaf het moment dat de elektronische voorziening bij RVO voor het indienen van rapportages online is, zal dat bekend worden gemaakt met een informatiecampagne. Hierbij zullen zowel RVO en Infomil betrokken zijn. Vanwege de bestaande koppeling tussen de KvK-nummers van individuele vestigingen is er een goed beeld van de ondernemingen en rechtspersonen die aangeschreven moeten worden (ruim 8.000) en onder welk bevoegd gezag en omgevingsdienst zij vallen. Tot slot komt er voor ondernemingen en rechtspersonen, maar ook voor het bevoegd gezag, een aanspreekpunt voor ondersteuning en het stellen van vragen.

5.5 Gevolgen voor de rechtspraak

De gevolgen voor de rechtspraak zijn in kaart gebracht met het instrument Effectmeting U&H (zie paragraaf 5.4). Dit instrument bevat namelijk ook vragen die gaan over de gevolgen voor de rechterlijke macht.

De gevolgen voor de rechterlijke macht kunnen worden veroorzaakt door het nemen van handhavingsbesluiten door het bevoegd gezag vanwege het niet voldoen aan de rapportageverplichting. Als het artikel met de emissiegrenswaarde in werking treedt, kunnen de gevolgen ook worden veroorzaakt door handhavingsbesluiten waarmee de naleving van de emissiegrenswaarde wordt afgedwongen. Tegen deze besluiten kan bezwaar worden aangetekend bij het bevoegd gezag. De gevolgen voor de rechterlijke macht ontstaan vervolgens door het instellen van beroep bij de rechtbank tegen de beslissing op bezwaar en het daarna instellen van hoger beroep.

De gevolgen zullen structureel van aard zijn maar er kan wel worden verwacht dat in de eerste ronde van de beoordeling van de rapportages er relatief meer handhavingszaken zullen zijn. Hoewel er met voorlichting e.d. alles aan gedaan zal worden om ervoor te zorgen dat de ondernemingen en rechtspersonen kennis hebben van de regels en de verplichtingen en het voldoen daaraan wordt vereenvoudigd met de elektronische voorziening, kan verwacht worden dat een groep van ondernemingen en rechtspersonen niet tijdig een rapportage zal indienen. Ook kan worden verwacht dat de rapportages de eerste keer niet helemaal correct worden opgesteld of dat de daarin opgenomen informatie niet helemaal juist of volledig is. Na de eerste ronde zal er dan ook naar verwachting sprake zijn van een grotere handhavingsinspanning dan in de rondes erna. Doordat er meer handhaving is in de eerste ronde, zullen er ook meer bezwaarschriften zijn dan in het vervolg. Een deel daarvan zal resulteren in beroepsprocedures bij de rechtbanken en een deel daarvan in een hoger beroepszaak bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In de eerste jaren na inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit zullen de geschillen (beroepen en hoger beroepen tegen beslissingen op bezwaar naar aanleiding van opgelegde handhavingsbesluiten) gaan over niet-ingediende, onvolledige of onjuiste rapportages. Gezien de doorlooptijden worden de eerste beroepen niet voor het einde van het jaar volgend op het jaar waarin de rapportageverplichting in werking is getreden, verwacht.
Vanaf het jaar volgend op het jaar dat het artikel met de emissiegrenswaarde in werking is getreden, zouden ook (hoger)beroepsprocedures kunnen lopen over handhavingsbesluiten die zijn genomen doordat bedrijven niet aan de emissiegrenswaarde hebben voldaan. Gezien de doorlooptijden worden de eerste beroepen niet voor het einde van het jaar volgend op het jaar waarin het artikel met de emissiegrenswaarde in werking is getreden, verwacht.

Het aantal voor beroep vatbare beslissingen (beslissingen op bezwaar tegen opgelegde handhavingsbesluiten) is niet goed in te schatten. Wel kan worden gesteld dat de regels niet ingewikkeld zijn. Specifieke deskundigheid bij de rechtbanken of de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is dan ook niet vereist.

Het wijzigingsbesluit heeft geen gevolgen voor de gefinancierde rechtsbijstand omdat de regels gelden voor ondernemingen en rechtspersonen met 100 of meer werknemers.

Naar verwachting zullen de regels slechts in een zeer beperkt aantal gevallen strafrechtelijk worden gehandhaafd. Strafrechtelijke handhaving zal met name aan de orde zijn bij gevallen van valsheid in geschrifte als opzettelijk foute gegevens worden gerapporteerd. Ook voor het stelselmatig bewust overtreden van de emissiegrenswaarde zal een strafrechtelijke sanctie opportuun zijn. Het aantal processen-verbaal zal naar verwachting minimaal zijn.

603 https://regelhulpenvoorbedrijven.nl/wetcheckerenergiebesparing/

Een ontwerp van dit wijzigingsbesluit is ter advisering voorgelegd aan de Raad voor de rechtspraak. De Raad heeft geconcludeerd dat er geen reden is om aan te nemen dat de werklast van de gerechten substantieel zal toenemen vanwege dit wijzigingsbesluit. De Raad verwijst voor wat betreft de werklast naar de werklastparagraaf in zijn eerdere adviezen over AMvB's die verband houden met de Omgevingswet, bijvoorbeeld het advies van 12 mei 2021 over de wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving in verband met het duurzaam gebruik van daken, waarin de volgende passage is opgenomen: «In het advies van de Raad over de Invoeringswet Omgevingswet is aangegeven dat verwacht wordt dat de Omgevingswet, de aanvullingswetten, de AMvB's en de Invoeringswet Omgevingswet substantiële werklastgevolgen hebben voor de Rechtspraak. In de werklastparagraaf van dat advies is een werklastberekening opgenomen voor het totale pakket aan regelingen. De kosten voor de rechtspraak bedragen in het invoeringsjaar bijna € 6 mln. en structureel ruim € 2 mln. per jaar. De Raad verwacht naar aanleiding van dit wijzigingsbesluit geen substantiële wijzigingen in het aantal zaken en/of de complexiteit daarvan ten opzichte van deze eerdere werklastberekening.»
De Raad ziet ook geen aanleiding voor inhoudelijke advisering over dit wijzigingsbesluit. Geconcludeerd is dat advisering door de Raad voor de rechtspraak over dit wijzigingsbesluit dus niet nodig wordt geacht.

5.6 Evaluatie van de gevolgen

De gevolgen van het wijzigingsbesluit zullen, met het oog op de doelen voor 2030, regelmatig worden geëvalueerd. Artikel 23.9 van de Omgevingswet regelt dat binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van die wet en vervolgens na vijf jaar aan beide kamers der Staten-Generaal een verslag wordt gezonden over de doeltreffendheid en de effecten van de Omgevingswet in de praktijk. Deze evaluatiebepaling is ook van toepassing op de regelgeving die op de Omgevingswet is gebaseerd, zoals dit wijzigingsbesluit.
Eerder al zal in 2026 in ieder geval worden bepaald of de kooldioxideemissie in 2025 onder het emissieplafond is uitgekomen (zie paragraaf 2.4). Als dat niet het geval blijkt te zijn, zal de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit in werking treden en vanaf 2030 gaan gelden. Op dat moment zal ook worden beoordeeld of die emissiegrenswaarde (96 gram in kalenderjaargemiddelde per reizigerskilometer) moet worden bijgesteld met het oog op de te bereiken doelen voor 2030. Ook zal in dat jaar worden bezien of een emissiegrenswaarde zal worden opgenomen voor woon-werkmobiliteit en vanaf welk moment die waarde zal moeten gaan gelden. Er kan dan gebruik worden gemaakt van de data die zijn verkregen via de jaarlijkse rapportages. Zowel de eventuele bijstelling van de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit als het opnemen van een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit zal geregeld worden met een wijzigingsbesluit. Zoals in hoofdstuk 3 (onder het kopje «Bescherming persoonlijke levenssfeer») is aangegeven zal eerst een gegevensbeschermingseffectbeoordeling worden uitgevoerd voordat een emissiegrenswaarde voor woon-werkmobiliteit in het Bal wordt opgenomen.

Bij de evaluatie in 2026 wordt ook bepaald hoeveel ondernemingen en rechtspersonen aan de jaarlijkse rapportageverplichting hebben voldaan en hoeveel ondernemingen en rechtspersonen reeds voldoen aan de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit. Tot slot zal bij de evaluatie worden gekeken naar de gevolgen van het besluit voor sectoren en gebieden. De bevindingen van de evaluatie kunnen niet alleen leiden tot aanpassingen van de regels maar ook tot voorlichting, communicatie en handhaving.

De gevolgen van het wijzigingsbesluit op de CO_2-emissie van werkgebonden personenmobiliteit zullen in de evaluatie centraal staan. Op basis van de verzamelde data kan worden bepaald of de totale CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit bij de betrokken ondernemingen en rechtspersonen voldoet aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor 2030. Daarbij worden niet alleen de gevolgen van het wijzigingsbesluit betrokken, maar ook de gevolgen die door andere factoren zijn ontstaan, zoals extra inzet door de zogenoemde koplopers (ondernemingen en rechtspersonen die op vrijwillige basis extra inspanningen plegen ter vermindering van de CO_2-emissie door werkgebonden personenmobiliteit) en de gesignaleerde trend naar meer thuiswerken. In het kader van het Klimaatakkoord maakt dit wijzigingsbesluit immers onderdeel uit van een breder pakket aan maatregelen.

6 Advies en consultatie

Bij de totstandkoming van dit wijzigingsbesluit is een veelheid aan organisaties en partijen betrokken. In dit hoofdstuk wordt de belangrijkste inbreng beschreven. In de fase voorafgaand aan de internetconsultatie en formele advisering heeft informele consultatie plaatsgevonden. In artikel 23.5 van de Omgevingswet is de betrokkenheid van het parlement voor dit wijzigingsbesluit via de voorhangprocedure geregeld.

Informele consultatie
In de periode maart tot en met mei 2020 heeft RVO in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een aantal informele sessies georganiseerd met stakeholders (zowel ondernemingen en rechtspersonen als handhavende organisaties). Tijdens de sessies zijn door de stakeholders de bouwstenen voor een ontwerp van dit wijzigingsbesluit ingebracht. Tijdens verdiepende sessies zijn deze bouwstenen vervolgens verfijnd. Het resultaat van de sessies is ingezet als input voor aanvullende gesprekken met gemeenten en omgevingsdiensten. De uitkomsten zijn uiteindelijk verwerkt in dit wijzigingsbesluit.

Begin juli 2020 zijn de resultaten van de werkgeversenquête[604] gereedgekomen. De enquête geeft inzicht in de maatregelen die werkgevers met 100 of meer werknemers nemen ter verduurzaming van de werkgebonden personenmobiliteit. Relevante conclusies waren onder meer dat voor 2020 en 2021 bij veel organisaties de focus ligt op minder of niet reizen. Ook staat het stimuleren van fietsgebruik door werknemers volop in de aandacht van werkgevers. En ondanks dat er nog weinig gebruik wordt gemaakt van subsidieregelingen om schoner te reizen, is 40% van de respondenten wel bezig met schoner vervoer.

Internetconsultatie
In de periode van 28 oktober 2020 tot en met 26 november 2020 heeft de internetconsulatie op het ontwerp van dit wijzigingsbesluit plaatsgevonden. In totaal hebben 21 organisaties gebruik gemaakt van de consultatiemogelijkheid, waaronder:
- brancheorganisaties en bedrijven;
- overheidsorganisaties, waaronder omgevingsdiensten, en de koepels VNG en IPO; en
- maatschappelijke- en belangenorganisaties.

Ook is het ontwerp van dit wijzigingsbesluit op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO en de VNG. Met hen en met VNO-NCW en MKB-Nederland hebben gesprekken plaatsgevonden over hun consultatiereacties.

De consultatieversie van dit wijzigingsbesluit is overwegend positief ontvangen. Veel organisaties geven aan dat het ontwerpbesluit zorgt voor bewustwording en dat wordt als positief ervaren. De reacties zijn serieus en kritisch-opbouwend van toon. Hoewel de meeste punten uit de consultatie gingen over specifieke en veelal technische aspecten, zijn er ook verschillende centrale thema's uit de consultatiereacties te destilleren.
Dat zijn:
- de emissiegrenswaarde;
- de regeldruk en administratieve lasten; en
- de handhaving.

Emissiegrenswaarde
Een aantal respondenten is van mening dat de emissiegrenswaarde niet ambitieus genoeg is. Volgens hen blijft de hoogte van die waarde achter bij het Europese beleid en zal daarom weinig bijdragen aan de vermindering van CO_2-emissies door werkgebonden personenmobiliteit. Ook zou de vorm waarin de emissiegrenswaarde is uitgedrukt (gram per reiskilometer) te weinig prikkelen om de emissies te reduceren. Aan de andere kant is vanuit het bedrijfsleven gewezen op de onzekerheden over de lange termijngevolgen van de COVID-19-pandemie en met name de gevolgen daarvan voor de werkgebonden personenmobiliteit. Andere opmerkingen betroffen de positie van ondernemingen en rechtspersonen op locaties die slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer of waarvoor gebruikmaking van het openbaar vervoer geen optie is (bijvoorbeeld thuiszorg).

604 Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/07/27/onderzoek-onder-nederlandse-werkgevers-100-medewerkers-inzicht-in-maatregelen-omtrent-duurzaam-reisgedrag

Hoewel de regering van oordeel is dat de hoogte van de emissiegrenswaarde in de internetconsultatieversie van het besluit beantwoordt aan de doelstellingen die zijn afgesproken in het Klimaatakkoord, zijn de twijfels over de hoogte en de vorm waarin die waarde was gesteld, reden geweest om met de betrokken partijen nader overleg te voeren. Uitkomst van dat overleg is dat voor de eerste jaren na inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit er geen emissiegrenswaarde zal gelden voor ondernemingen en rechtspersonen. In plaats daarvan is voor 2025 een CO_2-emissieplafond bepaald. Alleen als in 2026 blijkt dat de CO_2-emissie niet onder het emissieplafond blijft, zal de emissiegrenswaarde voor zakelijke mobiliteit in werking treden (zie ook paragraaf 2.4). Als de emissiegrenswaarde in werking is getreden en als blijkt dat die waarde leidt tot een onevenredige lastenverzwaring of een onmogelijke situatie omdat alternatieven niet mogelijk zijn, biedt artikel 18.8 een uitkomst. Op grond van dat artikel kan het bevoegd gezag met een maatwerkvoorschrift de emissiegrenswaarde voor een onderneming of rechtspersoon versoepelen. Er zou dan een emissiegrenswaarde kunnen worden vastgesteld die wel kan worden nageleefd.

Regeldruk en administratieve lasten

Volgens een aantal respondenten leidt het wijzigingsbesluit tot teveel regeldruk en administratieve lasten voor ondernemingen en rechtspersonen. Winst zou kunnen worden geboekt door een aansluiting bij andere regelingen (bijvoorbeeld energiebesparingsverplichting en de Europese Energie-Efficiency Richtlijn) en systemen die bedrijven al op eigen initiatief hebben ingesteld. Ook zou het helpen als er tijdig wordt voorzien in een rapportagetool en de gegevens die al worden geadministreerd, bijvoorbeeld om te voldoen aan de belastingwetgeving) kunnen worden gebruikt.
De regering onderkent dat het wijzigingsbesluit gevolgen heeft voor de regeldruk. Die gevolgen zijn in kaart gebracht en beschreven in paragraaf 5.2. In die paragraaf is ook ingegaan op het advies van het Adviescollege toetsing regeldruk. Om de gevolgen voor de regeldruk zo laag mogelijk te houden, wordt voorzien in een elektronische voorziening. Met behulp van die voorziening kan op eenvoudige wijze aan de jaarlijkse rapportageverplichting worden voldaan. De gevolgen voor de regeldruk worden daarmee zo beperkt mogelijk gehouden. Voor een beschrijving van de voorziening wordt verwezen naar paragraaf 2.6. Verder is het inderdaad mogelijk om gegevens die ondernemingen en rechtspersonen al administreren voor andere doeleinden (her) te gebruiken voor de rapportageverplichting. Verwezen wordt naar paragraaf 5.2.3 (reacties op opmerkingen van ATR over minder belastende alternatieven). Verder wordt verwezen naar hoofdstuk 3 onder het kopje «Bescherming persoonlijke levenssfeer» in verband met de problematiek inzake de bescherming van persoonsgegevens bij het hergebruiken van persoonsgegevens.

Handhaving

Veel organisaties hebben opgemerkt dat goed en transparant toezicht en daadkrachtige handhaving noodzakelijk zijn de doelen van het wijzigingsbesluit te bereiken. Voldoende handvatten voor toezicht en handhaving zijn daarvoor noodzakelijk. Ook is gevraagd naar duidelijkheid over het bevoegd gezag en de rol van de omgevingsdiensten. Verder zijn vraagtekens geplaatst bij de mogelijkheden om de gerapporteerde gegevens te toetsen op plausibiliteit.
De regering is het met de respondenten eens dat handhaving een cruciale schakel is en essentieel voor het bereiken van de doelstellingen van dit wijzigingsbesluit. Tijdens de voorbereiding van dit wijzigingsbesluit zijn met de stakeholders de gevolgen voor de uitvoering en de handhaving in kaart gebracht met het instrument Effectmeting U&H (verwezen wordt naar paragraaf 5.4). De uitkomsten zijn verwerkt in de artikelen en in deze nota van toelichting. Om de praktijk voldoende duidelijkheid te geven over het bevoegd gezag, zijn burgemeester en wethouders aangewezen als het bevoegd gezag. Voor het geval dat een onderneming of rechtspersoon meerdere vestigingen heeft, regelt artikel 18.4 Bal dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de hoofdvestiging of hoofdnederzetting is gevestigd, het bevoegd gezag is. Om de rol van de omgevingsdiensten te verzekeren, regelt dit wijzigingsbesluit met een wijziging van het Omgevingsbesluit, dat het bevoegd gezag de uitvoerings- en handhavingstaken moet opdragen aan de omgevingsdienst.
Met het oog op een goede voorbereiding op de invoering van dit wijzigingsbesluit zet de regering bovendien in op het ontwikkelen van trainingen en opleidingen voor de medewerkers van omgevingsdiensten. Samen met de omgevingsdiensten zal daarnaast worden gewerkt aan het uitwerken van een toezichtsplan.

Adviesorganen

Zoals in paragraaf 5.1 is aangegeven zijn het Adviescollege toetsing regeldruk, de Raad voor de Rechtspraak en de Autoriteit Persoonsgegevens om advies gevraagd. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de reacties van deze instanties en de wijze van verwerking.

Parlementaire betrokkenheid

Op 19 april 2022 is het ontwerp van het wijzigingsbesluit toegezonden aan het parlement voor de voorhangprocedure.[605] Op 23 mei 2022 en 6 september 2022 heeft een aantal fracties uit de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer daarover vragen gesteld. Met de brieven van 22 juni 2022 en 30 september 2022 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de vragen beantwoord.[606]
Op 14 juni 2022 heeft een aantal leden van de vaste commissies voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving en Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer vragen gesteld over het ontwerp van het wijzigingsbesluit. Met de brief van 18 juli 2022 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de vragen beantwoord.[607] Op 13 september 2022 hebben de genoemde vaste commissies van de Eerste Kamer besloten dat de voorhangprocedure is afgerond. In de Tweede Kamer is de voorhangprocedure afgerond op 6 december 2022 door het aanvaarden van de motie van Kamerlid Van Ginneken[608] waarmee de regering wordt verzocht het reductiedoel van het wijzigingsbesluit op de kortst mogelijke termijn te voorzien van meer ambitie.

605 Kamerstukken II 2021/22, 33 118, nr. 231.
606 Kamerstukken II 2021/22, 33 118, nrs. 234 en 238.
607 Kamerstukken I 2021/22, 32 813, AL.
608 Kamerstukken II 2022/23, 36 200 XII, nr. 54.

27 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-57; *Besluit van 14 februari 2024 tot vaststelling van een beperkingengebied voor de buitenlandse burgerluchthaven Weeze en de in dat gebied geldende regels en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit (Besluit beperkingengebied Weeze en wijzigingen Besluit activiteiten leefomgeving en Omgevingsbesluit)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-57.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-03-24: Besloten is om uit het 'algemene deel' van de nota van toelichting naast de inleiding alleen datgene over te nemen dat betrekking heeft op de wijzigingen van het Bal zoals die in artikel 7 van Stb. 2024-57 zijn uitgewerkt.

1 Inleiding

In de Wet luchtvaart is geregeld dat rondom nationale burgerluchthavens, waaronder bijvoorbeeld Schiphol, en militaire luchthavens, een beperkingengebied is gelegen. Dit gebied heeft betrekking op de gevolgen van de aanwezigheid van de luchthaven op het betrokken gebied in verband met de geluidbelasting, de externe veiligheid en de vliegveiligheid. Met de inwerkingtreding van de wijziging van de Wet luchtvaart met betrekking tot de gevolgen van buitenlandse luchthavens voor de ruimtelijke ordening op Nederlands grondgebied (Beperkingengebied buitenlandse luchthaven) (Stb. 2012, 582) is in die wet een titel opgenomen over de planologische gevolgen van buitenlandse luchthavens op Nederlands grondgebied (Titel 8A.6). Die titel bevat onder andere een artikel dat verplicht tot het vaststellen van een beperkingengebied in verband met de nabijheid van een aantal daarin genoemde buitenlandse luchthavens in de Bondsrepubliek Duitsland (artikel 8a.54, eerste lid), waaronder de burgerluchthaven Weeze (artikel 8a.54, eerste lid). Dit besluit geeft invulling aan die titel, voor zover het gaat om die buitenlandse luchthaven.

Daarnaast is van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele wijzigingen door te voeren in het Besluit activiteiten leefomgeving om achteruitgang van de informatiepositie van de Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) ten opzichte van die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op te heffen.

8 Wijziging Besluit activiteiten leefomgeving: informatieverplichting ILT

Op grond van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en de Regeling bodemkwaliteit (hierna: Rbk) moest het voornemen om bouwstoffen, grond of baggerspecie en mijnsteen of vermengde mijnsteen toe te passen met model-meldingsformulieren, verkrijgbaar bij Bodem+, worden gemeld aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Namens deze had de ILT toegang tot de gemelde informatie. Onder de Omgevingswet gaat de melding die op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt ingediend, via het meldformulier van het DSO naar het bevoegd gezag. De artikelen 14.5b en 14.7b van het Omgevingsbesluit voorzien er bovendien in dat meldingen, gegevens en bescheiden en andere berichten over het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie en mijnsteen of vermengde mijnsteen worden doorgezonden aan of binnen het bereik worden gebracht van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (feitelijk de ILT). Daarmee beschikt de ILT over de informatie die ze nodig heeft voor haar toezichthoudende en handhavende taken ten aanzien van degenen die in opdracht feitelijk de bouwstoffen, grond of baggerspecie of mijnsteen of vermengde mijnsteen toepassen.
Volgens de model-meldingsformulieren die op grond van het Bbk werden gebruikt, moesten gegevens worden verstrekt die ontbraken in de artikelen 4.1258, 4.1267 en 4.1283 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Daarmee zou de informatiepositie van de ILT verslechteren.

De informatiepositie van de ILT is met dit besluit hersteld door de gegevens toe te voegen aan de genoemde artikelen van het Besluit activiteiten leefomgeving. Met deze aanpassing wijzigt de regeldruk niet ten opzichte van het oude recht. De gegevens en bescheiden die op grond van het Bbk al moesten worden verstrekt, moeten na deze wijzigingen ook op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving worden verstrekt.

Deze aanpassing is toegevoegd aan het onderhavige besluit nadat de Afdeling Advisering van de Raad van State haar advies over het ontwerpbesluit heeft uitgebracht. De afdeling heeft dan ook niet over dit onderdeel geadviseerd. Ook heeft over deze aanpassing geen internetconsultatie plaatsgevonden en zijn er geen toetsen uitgevoerd. Het gegeven dat er geen wijziging optreedt ten opzichte van de situatie onder het Bbk, rechtvaardigt het overslaan van deze stappen.

28 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-118; *Besluit van 11 april 2024 tot wijziging van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen in verband met het toevoegen van informatie over zeer zorgwekkende stoffen aan de omschrijving van aard, eigenschappen en samenstelling van afvalstoffen en tot wijziging van twee andere besluiten*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-118.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-05-06: Besloten is om alleen de inleiding uit het 'algemene deel' van de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Een bedrijf dat zich van een afvalstof ontdoet (de «ontdoener») dient op grond van artikel 10.39, eerste lid, onder a, van de Wet milieubeheer (hierna: Wm) aan de ontvanger een «omschrijving» te verstrekken over de «aard, eigenschappen en samenstelling» van de afvalstof. Deze verplichting is nader uitgewerkt in artikel 10 van het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen (hierna: het Besluit melden). Degene aan wie de afvalstoffen worden aangeboden, moet op basis van de verstrekte omschrijving kunnen beoordelen of hij bevoegd is die afvalstoffen in ontvangst te nemen.

Het uitgangspunt van artikel 10.39 van de Wm is dat de afvalverwerker alle relevante informatie moet krijgen om te bepalen welke risico's de afvalstof kan hebben voor de menselijke gezondheid en het milieu en welke maatregelen nodig zijn om nadelige gevolgen voor mens en milieu te voorkomen. Risico's van afvalstoffen zijn met name verbonden aan stoffen in het afval die hetzij acuut gevaar opleveren (brand, explosie, acute vergiftiging, etc.) hetzij op termijn schadelijk zijn voor het milieu of de menselijke gezondheid. In die laatste categorie zijn het vooral de zogeheten *zeer zorgwekkende stoffen* (ZZS) die de samenleving zorg baren. Het gaat hier bijvoorbeeld om stoffen die kankerverwekkend zijn, schadelijk zijn voor de voortplanting of het zenuwstelsel aantasten.

In de afgelopen jaren zijn enkele gevallen aan het licht getreden waarin bleek dat de maatregelen die in het afvalbeheer getroffen worden om te voorkomen dat schadelijke stoffen in het milieu terechtkomen niet altijd toereikend zijn. Met name werd dit duidelijk door rapporten van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en het RIVM die in 2019 verschenen over het terechtkomen van ZZS in het milieu vanuit afvalstromen van een chemiebedrijf.[609] Deze casus heeft ook aandacht gekregen van de Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur.[610] De milieuverontreiniging had voorkomen kunnen worden als informatie die in de productiefase bekend was over aanwezigheid van de betreffende ZZS de afvalverwerkers bereikt had. Om dit beter te borgen, wordt artikel 10 van het Besluit melden aangevuld met een specifieke informatieverplichting over ZZS. Deze aanvulling is nodig om het informatietekort over ZZS en andere schadelijke stoffen in afval aan te pakken. Dit proces moet er uiteindelijk toe leiden dat afvalbedrijven steeds voldoende kennis over de aanwezigheid van schadelijke stoffen in afvalstoffen aangeleverd krijgen om te voorkomen dat deze stoffen in het milieu terecht komen.
Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om een onjuistheid en een omissie te herstellen, te weten in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bodemkwaliteit, die zijn opgetreden bij inwerkingtreding van het stelsel van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Het betreft herstel van een verkeerde verwijzing, onderscheidenlijk het terugplaatsen van een ten onrechte weggevallen begripsbepaling. Deze wijzigingen worden in de artikelsgewijze toelichting bij artikel II, onderscheidenlijk III, toegelicht.

609 ILT-rapport «Vervolgonderzoek afvalstromen Chemours», 26 augustus 2019; RIVM-rapport
610 https://www.rli.nl/publicaties/2020/advies/greep-op-gevaarlijke-stoffen

29 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122; *Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU)2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PbEU 2023, L 231)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-122.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-05-06: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PbEU 2023, L 231, hierna: de richtlijn). Meer specifiek wordt met dit besluit de in artikel 12 van de richtlijn opgenomen verplichting geïmplementeerd. Die bepaling strekt ertoe dat de lidstaten eigenaars en exploitanten van datacentra uiterlijk op 15 mei 2024 verplichten informatie over de energieprestaties van diezelfde datacentra te verzamelen en jaarlijks openbaar te maken. Dit betreft onder andere gegevens over het energiegebruik, het waterverbruik en de toepassing van (rest)warmte. Voor een overzicht van de informatie die dient te worden verzameld en openbaar gemaakt, wordt in artikel 12, eerste lid van de richtlijn, verwezen naar de informatie zoals opgenomen in bijlage VII van diezelfde richtlijn. Doordat in artikel 12 van de richtlijn een kortere implementatietermijn is opgenomen dan voor de implementatie van het merendeel van de artikelen van de richtlijn, wordt dit artikel via onderhavig wijzigingsbesluit met een apart traject geïmplementeerd in nationale regelgeving. De onderaan deze nota van toelichting opgenomen transponeringstabel ziet dus ook enkel op de implementatie van artikel 12 van de richtlijn. Er zijn in onderhavig wijzigingsbesluit geen andere regels opgenomen dan de regels die voor de implementatie strikt noodzakelijk zijn.

2 Hoofdlijnen wijzigingsbesluit

Dit wijzigingsbesluit strekt specifiek tot de implementatie van het eerste en tweede lid van artikel 12 en bijlage VII van de richtlijn. Hierna zal eerst kort worden ingegaan op hetgeen in artikel 12, eerste en tweede lid, van de richtlijn is opgenomen. Daarbij wordt ook de in bijlage VII van de richtlijn uitgewerkte informatie over de energieprestaties van datacentra besproken. Daarna worden de overige leden van artikel 12 kort toegelicht. Vervolgens wordt beschreven hoe de implementatie van deze bepalingen in de nationale regelgeving is vormgegeven.

2.1 Artikel 12, eerste en tweede lid, van de richtlijn

De ICT-sector, waartoe datacentra behoren, is een sector die snel groeit en waaraan een toenemend aandeel van het totale energiegebruik wordt toegerekend. Om duurzame ontwikkeling in de ICT-sector, en met name van datacentra, te bevorderen, is in artikel 12, eerste lid, van de richtlijn een verplichting tot het openbaar maken van gegevens over de energieprestaties van datacentra voor de eigenaars en exploitanten van deze datacentra geïntroduceerd (hierna: de rapportageplicht). Voor de definitie van een datacentrum wordt in onderdeel 49 van artikel 2, van de richtlijn verwezen naar een datacentrum zoals gedefinieerd in bijlage A, punt 2.6.3.1.16, bij Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken. De definitie die hier voor een datacentrum is opgenomen luidt als volgt: «Een datacentrum wordt gedefinieerd als een structuur of groep structuren die wordt gebruikt om computersystemen/servers en bijbehorende apparatuur voor de opslag, verwerking en/of distributie van gegevens, alsmede aanverwante activiteiten, te huisvesten, aan te sluiten en te exploiteren.»

De rapportageplicht geldt voor datacentra met een vermogen van de geïnstalleerde informatietechnologie (hierna: geïnstalleerd IT-vermogen) van ten minste 500 kilowatt. Een dergelijk datacentrum wordt in de richtlijn gezien als een datacentrum met een grote impact op het milieu.

Wat daarbij tot het geïnstalleerd IT-vermogen dient te worden gerekend, is toegelicht in onderdeel 86 van de preambule bij de richtlijn. Er moet voor het bepalen van het geïnstalleerde IT-vermogen worden gekeken naar de ruimten en de apparatuur die hoofdzakelijk of uitsluitend dienen voor gegevensgerelateerde functies (serverruimten), met inbegrip van de noodzakelijke bijbehorende apparatuur, bijvoorbeeld de bijbehorende koel-, verlichtings-, batterij- of ononderbreekbare stroomvoorzieningen. Alle IT-apparatuur die in hoofdzakelijk openbaar toegankelijke ruimten, ruimten voor gemeenschappelijk gebruik of kantoorruimten is geplaatst of geïnstalleerd, of die andere bedrijfsfuncties ondersteunt, zoals werkstations, laptops, fotokopieerapparaten, sensoren, beveiligingsapparatuur of wit- en bruingoed maken geen onderdeel uit van het geïnstalleerd IT-vermogen zoals bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de richtlijn. De energieprestaties van de apparatuur die niet tot het geïnstalleerde IT-vermogen van het datacentrum moet worden gerekend, tellen niet mee voor het bepalen van de ondergrens van ten minste 500 kilowatt en de energieprestaties van deze apparatuur hoeven dus ook niet meegenomen te worden in de monitoring en de rapportageplicht. Dit laatste geldt ook voor server-, netwerk-, opslag- en verwante apparatuur die verspreid is over een locatie, zoals afzonderlijke servers, serverkasten, of wifi- en netwerkaansluitingspunten.

In artikel 12, eerste lid, van de richtlijn wordt voor de duiding van de voor de rapportageplicht openbaar te maken informatie verwezen naar bijlage VII bij de richtlijn. In deze bijlage zijn de minimumeisen voor het monitoren en bekendmaken van de energieprestaties van datacentra opgenomen. Die minimumeisen houden onder meer in dat er naast de algemene gegevens zoals bijvoorbeeld de naam van de eigenaar en exploitanten van het datacentrum, ook gegevens over onder andere de vloeroppervlakte van het datacentrum en het jaarlijks inkomende en uitgaande dataverkeer, bekend moeten worden gemaakt. In onderdeel c van bijlage VII is opgenomen dat de prestaties van het datacentrum in het laatste volledige kalenderjaar aan de hand van kernprestatie-indicatoren bekend moeten worden gemaakt. De kernprestatie-indicatoren betreffen onder andere het jaarlijks inkomende en uitgaande dataverkeer, het energiegebruik, het restwarmtegebruik, het waterverbruik en het gebruik van hernieuwbare energie.

Naast de algemenere informatie die in de onderdelen a en b van bijlage VII is opgenomen, wordt in onderdeel c verwezen naar een door de Europese Commissie (hierna: de Commissie) op grond van artikel 33, derde lid, van de richtlijn vast te stellen gedelegeerde handeling. In deze gedelegeerde handeling zullen onder andere de eisen aan de informatie over de duurzaamheid van datacentra verder worden uitgewerkt. Een uitzondering op de verplichting tot openbaar maken van de informatie is opgenomen voor het geval dat er sprake is van informatie die onder Unieen nationale recht ter bescherming van handels- en bedrijfsgeheimen en van de vertrouwelijkheid valt. In het tweede lid van artikel 12 van de richtlijn wordt de verplichting van het eerste lid, niet van toepassing verklaard op datacentra die worden gebruikt voor defensie en civiele bescherming.

2.2 Artikel 12, derde, vierde en vijfde lid, van de richtlijn

Om te kunnen sturen op de duurzaamheid van datacentra wordt in artikel 12, derde lid, van de richtlijn het opzetten van een databank door de Commissie aangekondigd. In deze databank wordt de informatie over de energieprestaties van datacentra opgenomen. De Commissie publiceert de bij haar aangeleverde gegevens op geaggregeerd niveau via deze databank. Daarnaast analyseert de Commissie de beschikbare gegevens en legt zij, conform artikel 12, vijfde lid, van de richtlijn, een verslag voor aan het Europees Parlement en de Raad. Aan de hand van deze informatie kan er eventueel met toekomstig Europees beleid voor datacentra worden gestuurd op hoe efficiënt energie wordt gebruikt, hoeveel van die energie afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen, de mate waarin zelf geproduceerde restwarmte wordt hergebruikt, de doeltreffendheid van de koeling, de doeltreffendheid van het koolstofgebruik en het gebruik van zoet water. Ook zouden met deze informatie zogenaamde «best practices» kunnen worden opgesteld die toepasbaar zijn voor de gehele Europese Unie om zo de verduurzaming van datacentra te versnellen en de impact van het gebruik van datacentra op het klimaat en de energievraag te beperken.

Artikel 12, vierde lid, stelt dat lidstaten eigenaars en exploitanten van datacentra op hun grondgebied met een stroomverbruik van 1 MW of meer dienen aan te moedigen om rekening te houden met de beste praktijken waarnaar wordt verwezen in de recentste Uniegedragscode inzake energie-efficiëntie in datacentra. In Nederland wordt hieraan invulling gegeven door de plicht tot verduurzaming van het energiegebruik zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1 van het Bal. Aan de verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik kan door de geen die de activiteit verricht worden voldaan door alle van toepassing zijnde verduurzamingsmaatregelen te nemen die zijn opgenomen op de Erkende Maatregelenlijst (EML). Voor het vaststellen van de EML wordt gebruik gemaakt van de beste praktijken waarnaar wordt verwezen in de recentste Uniegedragscode. De EML is opgenomen als bijlage bij de Omgevingsregeling.

2.3 Implementatie van artikel 12, eerste en tweede lid, van de richtlijn in het Bal en het Omgevingsbesluit

Voor de implementatie van de verplichtingen uit artikel 12 van de richtlijn wordt aansluiting gezocht bij het stelsel van de Omgevingswet. In het Bal is paragraaf 3.7.3 opgenomen, getiteld «Datacentrum». In artikel 3.235, eerste lid, van die paragraaf is het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum waar ondersteuning wordt gegeven voor dataverkeer of dataopslag aangewezen als milieubelastende activiteit. Op grond van artikel 3.237, tweede lid, van het Bal moet bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.235 van het Bal, worden voldaan aan de regels over de verduurzaming van het energiegebruik, bedoeld in paragraaf 5.4.1 van het Bal (de module «Verduurzaming van het energiegebruik»). Op grond van de regels zoals opgenomen in deze module bestaat voor degene die een datacentrum exploiteert dus reeds een verplichting om te voldoen aan de geactualiseerde energiebesparingsplicht en de bijbehorende informatie- of rapportageplicht. Gezien de vele raakvlakken tussen de regelgeving voor datacentra zoals opgenomen in het Bal en de te implementeren verplichting van artikel 12 van de richtlijn is ervoor gekozen om de voor de implementatie benodigde regelgeving op te nemen in de paragraaf waarin ook de regels over de verduurzaming van het energiegebruik zijn opgenomen. Dit ook gezien het streven om de regelgeving voor datacentra zo overzichtelijk en zoveel mogelijk op dezelfde plaats vast te leggen.

§ 5.4.1a Openbaarmaking gegevens energie-efficiëntie datacentra

De nieuw ingevoegde paragraaf 5.4.1a getiteld «Openbaarmaking gegevens energie-efficiëntie datacentra» wordt opgenomen na paragraaf 5.4.1. getiteld «Verduurzaming van het energiegebruik». Met de in dit besluit opgenomen wijziging van artikel 3.237, tweede lid, van het Bal, is geregeld dat bij - kortgezegd - het exploiteren van een datacentrum, naast de eerder bestaande verplichting om te voldoen aan de regels ter verduurzaming van het energiegebruik, nu ook moet worden voldaan aan de regels over de openbaarmaking van gegevens energie-efficiëntie datacentra, zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1a.

In artikel 5.16a zijn de regels over het toepassingsbereik van paragraaf 5.4.1a opgenomen.

In artikel 12, eerste lid, van de richtlijn is opgenomen dat de verplichting tot het openbaar maken van de in bijlage VII bij de richtlijn bedoelde informatie zich richt tot de eigenaars en exploitanten van datacentra. Voor de implementatie van deze verplichting in nationale regelgeving is daarom aansluiting gezocht bij de milieubelastende activiteit zoals aangewezen in artikel 3.235, eerste lid, van het Bal, – kortgezegd – het exploiteren van een datacentrum.[611] De aanwijzing van deze milieubelastende activiteit bevat de vertaling van wat eigenaars en exploitanten van datacentra doen, namelijk het exploiteren van een datacentrum. In het eerste lid van artikel 5.16a is geregeld dat paragraaf 5.4.1a van toepassing is op deze milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.235, eerste lid, van het Bal. Hier wordt specifiek verwezen naar het eerste lid van artikel 3.235 van het Bal. Dit omdat de verplichting tot het openbaar maken van gegevens over energie-efficiëntie zich specifiek richt op het exploiteren van een datacentrum en niet ook op de activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie en die dat exploiteren functioneel ondersteunen, zoals bedoeld in artikel 3.235, tweede lid, van het Bal. Daarnaast is een ondergrens opgenomen in de zin dat de verplichting alleen geldt voor het exploiteren van een datacentrum, als bedoeld in artikel 3.235, eerste lid, met een geïnstalleerd IT-vermogen van ten minste 500 kilowatt. Wat geldt als het geïnstalleerd IT-vermogen is als een bijzin in artikel 5.16a, eerste lid opgenomen, namelijk «het vermogen van de geïnstalleerde informatietechnologie in de ruimten en van de apparatuur die hoofdzakelijk of alleen dienen voor gegevensgerelateerde functies, met inbegrip van de noodzakelijke bijbehorende apparatuur». Voor de duiding van het begrip geïnstalleerd IT-vermogen is aansluiting gezocht bij wat hierover is opgenomen in onderdeel 86 van de preambule bij de richtlijn (zie paragraaf 2.1 van deze toelichting). Met artikel 5.16a is gedeeltelijk in de implementatie van artikel 12, eerste lid, van de richtlijn voorzien.

In het tweede lid van artikel 5.16a van het Bal is de uitzondering zoals opgenomen in artikel 12, tweede lid, van de richtlijn geïmplementeerd. In artikel 5.16a, tweede lid, onder a, van het Bal worden de regels van paragraaf 5.4.1a niet van toepassing verklaard als het exploiteren van het datacentrum geheel wordt verricht voor het uitoefenen van defensietaken. Naast deze uitzondering is in artikel 12, tweede lid, van de richtlijn ook een uitzondering van de verplichting van artikel 12, eerste lid, opgenomen voor datacentra die worden gebruikt voor, of die hun diensten uitsluitend verlenen met als uiteindelijk doel civiele bescherming. Dit betreft, getuige de website van de Europese Raad, zowel preventieve maatregelen om de gevolgen van toekomstige noodsituaties of rampen te beperken, als concrete hulp na een natuurramp of een door de mens veroorzaakte ramp.[612] Deze uitzondering is in de nationale regelgeving geïmplementeerd door datacentra waarbij het exploiteren van het datacentrum geheel wordt verricht voor het uitoefenen van taken voor rampenbestrijding of crisisbeheersing van de verplichting uit te sluiten. Voor de begrippen rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt aansluiting gezocht bij de definities van deze begrippen zoals deze zijn opgenomen in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio's. Datacentra die slechts gedeeltelijk worden geëxploiteerd voor het uitoefenen van de taken voor defensie, rampenbestrijding of crisisbeheersing zijn niet uitgezonderd van de rapportageplicht.

In artikel 5.16b, eerste lid, van het Bal is opgenomen dat uiterlijk op 15 juli 2024 en daarna jaarlijks uiterlijk op 15 mei door degene die de activiteit, bedoeld in artikel 3.235, eerste lid, van het Bal, verricht, gegevens over de energie-efficiëntie van de activiteit via een elektronische voorziening openbaar worden gemaakt. Het gaat hierbij om een elektronische voorziening die door de Minister voor Klimaat en Energie beschikbaar wordt gesteld (opgenomen in artikel 5.16c, eerste lid). De elektronische voorziening die hier wordt genoemd is te bereiken via het loket van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO). Door het aanleveren van de gegevens in de elektronische voorziening worden de gegevens openbaar middels publicatie op een daarvoor ingerichte pagina op de RVO-website. Als uiterste datum voor het openbaar maken van de gegevens in het jaar 2024 is voor een latere datum dan 15 mei 2024 gekozen, namelijk 15 juli 2024. Dit om de exploitanten van datacentra na inwerkingtreding van onderhavig wijzigingsbesluit nog afdoende tijd te geven om de gevraagde gegevens te verzamelen en openbaar te maken via de elektronische voorziening.

611 Kortheidshalve zal in deze nota van toelichting de milieubelastende activiteit worden aangeduid als het exploiteren van een datacentrum. Hiermee wordt ook gedoeld op het exploiteren van een rekencentrum.
612 https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/civil-protection/

De regels van het Bal zijn gericht tot degene die de activiteit verricht waarop die regels betrekking hebben, ook wel normadressaat genoemd. Diegene moet zorg dragen voor de naleving van de regels die over de activiteit gelden. Dit is opgenomen in artikel 2.10 van het Bal. In de nota van toelichting bij dit artikel van het Bal is toegelicht dat degene die de activiteit verricht (economische) zeggenschap over die activiteit zal moeten hebben. Die zeggenschap houdt in dat de activiteit door diegene kan worden gestart, maar ook aangepast of zelfs gestaakt.[613] In het geval van de milieubelastende activiteit, zoals aangewezen in artikel 3.235, eerste lid, van het Bal is de normadressaat degene die het rekencentrum of datacentrum exploiteert. Diegene moet zorgdragen voor het openbaar maken van de gegevens over de energie-efficiëntie van het rekencentrum of datacentrum, ook wanneer er sprake is van een colocatie of een co-hosting datacentrum.[614] De exploitant van het datacentrum is immers degene die het exploiteren van het datacentrum als activiteit in het geheel kan starten, eventueel aanpassen of zelfs staken.

In het tweede lid van artikel 5.16b van het Bal is opgenomen dat door degene die de activiteit verricht aan het eerste lid wordt voldaan door gegevens over de activiteit over het voorafgaande kalenderjaar te verzamelen en openbaar te maken. Vervolgens is in diverse onderdelen van het tweede lid een opsomming opgenomen van gegevens over het datacentrum en de energieprestaties van het datacentrum die moeten worden verzameld en openbaar gemaakt met gebruikmaking van de elektronische voorziening. Het gaat hierbij om de gegevens zoals ook opgenomen in bijlage VII bij de richtlijn. Deze gegevens zullen kort worden besproken. In artikel 5.16b, tweede lid, aanhef en onderdeel a is geregeld dat de naam en het adres van degene die de activiteit, namelijk het exploiteren van het datacentrum zoals bedoeld in artikel 3.235, eerste lid, van het Bal, verricht, openbaar moet worden gemaakt. In onderdeel b is vervolgens opgenomen dat de naam van het rekencentrum of datacentrum en het adres, of de kadastrale aanduiding of coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht tot de rapportage dienen te behoren.[615] In onderdeel c is opgenomen dat ook de datum waarop de activiteit is gestart, openbaar dient te worden gemaakt. De overige gegevens die, door degene die de activiteit verricht, moeten worden verzameld en openbaar gemaakt zien op het geïnstalleerde vermogen in kilowatt, de vloeroppervlakte van het rekencentrum of datacentrum en gegevens over het rekencentrum of datacentrum en de energieprestaties. Onder deze laatste categorie worden in ieder geval begrepen gegevens over het energiegebruik, het waterverbruik, het restwarmtegebruik, de temperatuurinstelpunten en het gebruik van hernieuwbare energie. Ook dient te worden gerapporteerd over de hoeveelheid in het rekencentrum of datacentrum opgeslagen en verwerkte data en het jaarlijks inkomende en uitgaande dataverkeer. Ten slotte dient de rapportage ook de dagtekening te bevatten. De gegevens die verzameld en openbaar worden gemaakt, hebben betrekking op het laatste volledige kalenderjaar voor het rapportagejaar.

Om verder te verduidelijken welke gegevens moeten worden verzameld en openbaar gemaakt en hoe deze gegevens aan de hand van de verschillende kernprestatie-indicatoren moeten worden gemeten, is voorzien in uitvoeringstechnische regels en regels over de toe te passen berekeningsmethodiek die als een bijlage bij de Omgevingsregeling zijn opgenomen. Hierin is bijvoorbeeld verduidelijkt op welke wijze de vloeroppervlakte van het rekencentrum of datacentrum, het energiegebruik, het waterverbruik en het jaarlijks inkomende en uitgaande dataverkeer gemeten moet worden. Deze uitvoeringstechnische regels en regels over de toe te passen berekeningsmethodiek worden opgenomen en verwerkt in de elektronische voorziening waar de datacentra gebruik van moeten maken om de verzamelde gegevens aan te leveren en via het elektronische loket openbaar te maken. Met de uitvoeringstechnische regels en de wijze waarop de gegevens moeten worden aangeleverd door middel van de elektronische voorziening en het elektronische formulier wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de verwachte eisen van de Europese databank.[616] Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat alle rapporterende datacentra de informatie op dezelfde wijze kunnen aanleveren. In het vierde lid van artikel 5.16b van het Bal is een serviceverwijzing naar de bij ministeriële regeling gestelde regels opgenomen. De grondslag voor het stellen van deze regels berust op artikel 20.6, derde lid, van de Omgevingswet.

613 Zie pagina 503 en verder van Stb. 2018, 293.

614 Een colocatie datacentrum is een datacentrum waarin meerdere klanten een eigen netwerk of netwerken, servers en opslagapparatuur installeren en in bedrijf hebben. Een co-hosting datacentrum, is een datacentrum waarin meerdere klanten toegang verleend wordt tot een netwerk of netwerken, servers en opslagapparatuur waarop zij eigen services en applicaties draaien, maar waar de informatietechnologische apparatuur en de ondersteunende infrastructuur van het gebouw worden geleverd door de exploitant van het datacentrum.

615 Om de toekomstige vergelijking tussen datacentra op Europees niveau te vergemakkelijken wordt in de elektronische voorziening voor de locatie van het datacentrum gebruik gemaakt van de lokale administratieve code (LAU code) zoals die door Eurostat wordt gepubliceerd. Deze is te vinden via: https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units

616 Er wordt hierbij uitgegaan van de gegevens die hierover opgenomen zijn in de gedelegeerde verordening van de Europese Commissie die op 14 maart 2024 is vastgesteld en die is gebaseerd op artikel 33, derde lid, van de richtlijn.

Het derde lid van artikel 5.16b van het Bal bevat een uitzondering voor het openbaar maken van de gegevens voor zover er sprake is van gegevens waarvan de geheimhouding op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder c, van de Wet open overheid gerechtvaardigd is. De uitzondering voor het openbaar maken van informatie die onder het Unie- en nationaal recht ter bescherming van handels- en bedrijfsgeheimen en van de vertrouwelijkheid valt, is opgenomen in artikel 12, eerste lid, van de richtlijn. De implementatie van deze uitzondering heeft plaatsgevonden met het opnemen van een uitzondering voor het via een elektronische voorziening openbaar maken van de gegevens, wanneer er sprake is van gegevens waarvan de geheimhouding op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder c, van de Wet open overheid gerechtvaardigd is. Artikel 5.1, eerste lid, onder c, van de Wet open overheid ziet op een uitzondering op het openbaar maken van informatie wanneer er sprake is van bedrijfs- en fabricagegegevens die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn medegedeeld. Voor het eerste rapportagemoment waarbij de gegevens uiterlijk op 15 juli 2024 moeten worden aangeleverd, is een motivering voor het niet opnemen van dergelijke gegevens in de rapportage geen vereiste. Voor de rapportageronde in het jaar 2025 en opvolgende jaren zal worden bezien of de regelgeving op dit punt dient te worden aangepast.

Wijzigingen Omgevingsbesluit
In het Omgevingsbesluit is artikel 10.49d ingevoegd waarin is geregeld dat de Minister voor Klimaat en Energie de gegevens die via de elektronische voorziening, bedoeld in artikel 5.16c, eerste lid, van het Bal, openbaar zijn gemaakt, verstrekt aan de Europese Commissie. Dit zodat de Europese Commissie deze gegevens kan opnemen in de Europese databank zoals vermeld in artikel 12, derde lid, van de richtlijn. Het verstrekken van de gegevens aan de Commissie ten behoeve van de Europese databank zal voor de Minister voor Klimaat en Energie worden uitgevoerd door RVO.

Artikel 13.1 van het Omgevingsbesluit wijst op grond van artikel 18.2, zesde lid, van de Omgevingswet gevallen aan waarin in afwijking van artikel 18.2, vijfde lid, van die wet de bestuursrechtelijke handhavingstaak niet bij het college van burgemeester en wethouders berust op grond van de zogenoemde «restbevoegdheid» van het college, maar bij een ander bestuursorgaan. Met de wijziging zoals opgenomen in artikel II, onderdeel B, van dit besluit is een onderdeel toegevoegd aan het eerste lid van artikel 13.1 van het Omgevingsbesluit. Met de toevoeging van dit onderdeel is geregeld dat de bestuursrechtelijke handhavingstaak voor de verplichting zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1a niet op grond van die «restbevoegdheid» berust bij het college, maar bij de Minister voor Klimaat en Energie. Hiermee wordt aangesloten bij de wijze waarop de bestuursrechtelijke handhavingstaak voor de verplichting tot het ondergaan van een energie-audit, zoals geïmplementeerd in artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie en afkomstig uit de voorganger van de richtlijn, is belegd (artikel 23 van de hiervoor genoemde wet).[617] De richtlijn is een herschikking van richtlijn 2012/27/EU op grond waarvan de verplichting tot het ondergaan van een energieaudit is geïmplementeerd. Nu de rapportageverplichting voor datacentra ook implementatie op grond van de richtlijn energie-efficiëntie betreft en er inhoudelijke en procesmatige raakvlakken zijn met de energie-audit, is ervoor gekozen om de bestuursrechtelijke handhavingstaak centraal en bij hetzelfde bestuursorgaan te beleggen. Gezien de hiervoor genoemde redenen is het gelet op artikel 2.3 van de Omgevingswet, welk artikel het kader vormt bij de invulling van artikel 13.1, doelmatig en doeltreffend als de Minister voor Klimaat en Energie ook verantwoordelijk is voor de bestuursrechtelijke handhaving van de verplichting tot openbaarmaking van de gegevens over de energie-efficiëntie van datacentra.

Volledigheidshalve wordt daarbij opgemerkt dat bij de toepassing van artikel 13.1 van het Omgevingsbesluit het eerste lid, als «lex specialis», voorgaat op het tweede lid, dus samenloop tussen artikel 13.1, eerste lid, onder d (nieuw), en artikel 13.1, tweede lid, onder e, is niet aan de orde. In dit concrete geval doet samenloop zich overigens ook niet voor, omdat voor de in artikel 13.1, tweede lid, onder e, bedoelde regels over monitoring en gegevensverzameling het (reguliere) bevoegd gezag voor de bestuursrechtelijke handhaving van de algemene regels voor het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum in het Bal als bevoegd gezag is aangewezen. Dat zou in dit geval het college van burgemeester en wethouders zijn, terwijl artikel 13.1, tweede lid, op grond van de aanhef daarvan alleen van toepassing is voor zover de onderdelen van dat lid een ander bestuursorgaan aanwijzen dan het college.

3 Verhouding tot hoger en overig recht

617 De verplichting tot het ondergaan van een energie-audit volgt uit artikel 8 van de richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energieefficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EG en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PB EU 2012, L 315) (richtlijn 2012/27/EU).

De in onderhavig besluit opgenomen wijzigingen zien op de zuivere implementatie van artikel 12 van de richtlijn in de nationale regelgeving. Voor de implementatie van artikel 12 van de richtlijn in nationale regelgeving is aansluiting gezocht bij het stelsel van de Omgevingswet en meer specifiek het Bal waarin reeds regels voor het exploiteren van een rekencentrum of datacentrum zijn opgenomen in paragraaf 3.7.3. Hierbij is gebruik gemaakt van de grondslagen van artikel 20.6 en artikel 20.8 van de Omgevingswet die zien op het stellen van regels over het verzamelen van gegevens en de verstrekking van informatie aan het publiek. Deze grondslagen zijn primair voor het stellen van regels in het Omgevingsbesluit bedoeld. Er is in dit geval toch gekozen voor het opnemen van de regels over het openbaar maken van gegevens over energie-efficiëntie van datacentra in het Bal vanuit de wens om de regels over verduurzaming en energie-efficiëntie voor deze milieubelastende activiteit zoveel mogelijk op een plaats in het stelsel op te nemen. In paragraaf 2.3 van deze nota van toelichting is verder uiteengezet hoe voor de implementatie van artikel 12 van de richtlijn wordt aangesloten bij bestaande regelgeving voor datacentra.

4 Gevolgen

De gevolgen van dit besluit vloeien voort uit de implementatie van een Europese verplichting, waarbij de nationale regelgeving niet verder gaat dan de minimale voorschriften die op grond van de richtlijn worden gesteld. Er is dus sprake van zuivere implementatie. Bij de implementatie is waar mogelijk rekening gehouden met het verlagen van de lastendruk voor datacentra. Dit onder andere door met de regelgeving aan te sluiten bij andere bestaande regelgeving voor datacentra en door de rapportages met gebruikmaking van een elektronisch loket gecentraliseerd te verzamelen en openbaar te maken.

Veel datacentra moeten ook over hun energiegebruik en energieefficiëntie rapporteren in het kader van de energie-audit op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie en de informatie- of onderzoeksplicht in het kader van de verplichting tot het verduurzamen van het energiegebruik zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1 van het Bal. De verplichting vanuit artikel 12 van de richtlijn die met onderhavig wijzigingsbesluit wordt geïmplementeerd is een jaarlijkse rapportageverplichting en vraagt gedetailleerde kwantitatieve gegevens van het datacentrum op. De audit, onderzoeksplicht en informatieplicht richten zich op mogelijke maatregelen tot het verduurzamen van het energiegebruik die uitgevoerd kunnen en in het geval van de onderzoeks- en informatieplicht moeten worden. Voor wat betreft enkele gegevens over de prestaties van een datacentrum, zoals het energiegebruik bestaat er overlap tussen de gegevens die gevraagd worden voor de verschillende verplichtingen, maar het merendeel van de kwantitatieve gegevens die gevraagd worden in onderhavige rapportageplicht komen niet, of alleen in context, voor bij de energie-audit, informatieplicht en de onderzoeksplicht. Daarnaast is de rapportageplicht die met onderhavige wijzigingsregeling geïntroduceerd wordt een jaarlijkse rapportageplicht, terwijl de energie-audit, informatieplicht en onderzoeksplicht een vierjaarlijkse cyclus kennen. Er is dus zeer beperkt sprake van overlap in de gegevens die via het loket van RVO openbaar gemaakt gerapporteerd moeten worden. Wel kunnen de gegevens die in het kader van de verplichting uit artikel 12 van de richtlijn gemonitord, gemeten en openbaar gemaakt moeten worden, bijdragen aan het identificeren van mogelijk uit te voeren maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik die opgevoerd kunnen worden in de energie-audit, informatieplicht of onderzoeksplicht.

De te monitoren en publiceren gegevens worden door de Minister voor Klimaat en Energie ten behoeve van de Europese databank aan de Commissie verstrekt. RVO zal naast de elektronische voorziening en het formulier ook het verstrekken van de gegevens aan de Commissie voor de Minister voor Klimaat en Energie uitvoeren. Hiermee wordt voorkomen dat datacentra de gegevens op één plek openbaar moeten maken en op een andere plek moeten aanleveren.

De financiële gevolgen voor datacentra zijn beperkt tot de loonkosten per uur voor het voldoen aan de verplichtingen inzake monitoring en rapportage. Deze kosten keren jaarlijks terug. De benodigde werkzaamheden om aan deze verplichtingen te voldoen, kunnen ook worden uitbesteed. Het uitbesteden van de werkzaamheden aan een derde partij kan ertoe leiden dat de kosten hoger uitvallen. Een financieel gevolg van de verplichtingen kan erin gelegen zijn dat het in enkele gevallen nodig kan zijn om tussenmeters te installeren om de gevraagde gegevens te kunnen monitoren en rapporteren. Dit betreft eenmalige uitgaven.

De Dutch Data Association (hierna: DDA) geeft aan dat zij verwacht dat 300 datacentra een rapportage moeten aanleveren. Het verschilt per datacentrum hoeveel tijd nodig is voor het monitoren van de gegevens en het openbaar maken van de gegevens via het elektronische loket van RVO. Dit is afhankelijk van de hoeveelheid klanten die een datacentrum heeft, omdat bepaalde informatie uitgevraagd moet worden bij de klant. RVO heeft een inschatting gemaakt van de regeldruk die deze nieuwe regelgeving oplevert. Het eerste jaar zal dit naar schatting per datacentrum 400 uur kosten. Voornamelijk zit dit in de afstemming met klanten over het verstrekken van gegevens, als ook het opleiden van personeel en het inregelen van de rapportage. De opvolgende jaren, wanneer alles goed is ingeregeld, zal dit aanzienlijk minder zijn. Hierbij wordt er rekening gehouden met de situatie dat de datacentra een deel van de data nog niet beschikbaar hebben. Deze schatting kan afwijken naarmate de hoeveelheid klanten dat een datacentrum heeft afwijkt. Voor enterprise datacentra – datacentra die door een enkel bedrijf worden geëxploiteerd – of kleine colocaties zullen de lasten aanzienlijk lager zijn, omdat zij minder tot geen afstemmingstijd nodig zullen hebben. Wanneer klanten niet meewerken, bestaat er de mogelijkheid voor de datacentra om een inschatting te maken.
Bij een prijs van € 39 per uur voor een administratief medewerker[618] zal dit neerkomen op lasten van 400 x € 39 = € 15.600,– per datacentrum voor het eerste jaar. In de daaropvolgende jaren zal de last aanzienlijk lager zijn. Hierbij wordt een conservatieve schatting gedaan van de helft van de tijd. Dit komt neer op 200 x € 39 = € 7.800,– per datacentrum. De kosten voor de sector komen neer op 300 x € 15.600 = €4.680.000,– en 300 x € 7.800 = € 2.340.000,– voor respectievelijk het eerste jaar en de daaropvolgende jaren.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving

De bestuursrechtelijke handhavingstaak is met de in artikel II, onderdeel B, van onderhavig besluit opgenomen wijziging belegd bij de Minister voor Klimaat en Energie. Op grond van artikel 18.4 van de Omgevingswet en artikel 13.1, eerste lid, onder h, van het Omgevingsbesluit komt aan de Minister voor Klimaat en Energie de bevoegdheid tot het opleggen van een last onder bestuursdwang toe. De uitvoering van en de bestuursrechtelijke handhavingstaak van de rapportageplicht zullen namens de Minister voor Klimaat en Energie door RVO worden uitgevoerd.

RVO voert momenteel al de toezicht- en handhavingstaken uit voor bepaalde onderdelen opgenomen in Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315), die eerder al zijn geïmplementeerd in de Wet uitvoering EU-handelingen energie-efficiëntie. Een voorbeeld hiervan is de uitvoering van toezicht- en handhavingstaken voor de verplichting voor grote ondernemingen tot het ondergaan van een energie-audit op grond van artikel 18 van de Wet uitvoering EU-handelingen energieefficiëntie. Daarnaast zorgt RVO ook voor de uitvoering van het elektronische loket en formulier waarvan gebruikt dient te worden gemaakt bij de uitvoering van de geactualiseerde energiebesparingsplicht. Het toezicht voor de regels zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1.a van het Bal zal zich richten op het controleren of datacentra de vereiste data hebben aangeleverd en publiek gemaakt. RVO heeft een uitvoeringstoets gedaan en heeft aangegeven dat de voorgestelde regelgeving uitvoerbaar en handhaafbaar wordt geacht. In de uitvoeringstoets wordt door RVO aangegeven dat RVO nog specifieke ervaring en expertise moet opbouwen om gegevens van datacentra op dit detailniveau te kunnen beoordelen. RVO is momenteel bezig deze expertise op te bouwen en zal daar de komende tijd mee doorgaan. RVO ziet daarbij als risico dat bedrijfseigen datacentra die onder de criteria vallen niet volledig bekend zijn en dat het voor RVO lastig is om vast te stellen of het geïnstalleerd vermogen van een datacentrum onder of boven de grens van 500 kilowatt ligt. Daarnaast signaleert RVO, mede vanwege de nog op te bouwen ervaring en expertise met deze specifieke doelgroep, dat het beoordelen of bepaalde informatie moet worden gezien als bedrijfs- en fabricagegegevens als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder c, en tweede lid, onder f, van de Wet open overheid op punten lastig kan zijn. Dit omdat het daadwerkelijk bedrijfsgevoelig zijn van gegevens kan verschillen per deel van de gegevens en ook per datacentrum. RVO is momenteel bezig expertise op het terrein van datacentra op te bouwen en zal daar de komende tijd mee doorgaan. Onderdeel daarvan is dat RVO een opdracht uit zal zetten om de doelgroep van de regels, zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1.a van het Bal, beter in kaart te brengen. RVO verwacht op termijn tot een vrijwel volledig overzicht van de doelgroep te komen. Vanwege de korte implementatietermijn zal er nog een handhavingsstrategie moeten worden vormgegeven. Bij het vaststellen van de toezicht- en handhavingsstrategie wordt in beeld gebracht welke gegevens mogelijk in aanmerking komen als bedrijfsgevoelige informatie. Bij de rapportagerondes in de komende jaren zal RVO meer ervaring en kennis op kunnen doen bij het beoordelen van de bedrijfsgevoeligheid van de gerapporteerde informatie.

6 Advies, consultatie en voorhang

618 Bron CBS: Bruto uurlonen van werknemers naar beroepsgroep, 2020.

Het onderhavige wijzigingsbesluit strekt tot implementatie van een Europese richtlijn. Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 23.4, derde lid, onder b, van de Omgevingswet biedt om in dat geval af te mogen wijken van de verplichting tot consultatie van het ontwerp van het wijzigingsbesluit, zoals opgenomen in artikel 23.4, eerste lid, van de Omgevingswet. Omdat toezicht en handhaving bij het Rijk komen te liggen raakt het wijzigingsbesluit de andere overheden niet en is formele consultatie op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen niet vereist. Het Adviescollege toetsing regeldruk heeft, vanwege dezelfde reden het dossier ambtelijk afgedaan en niet geselecteerd voor advies. De voorhangprocedure, zoals opgenomen in artikel 23.5 van de Omgevingswet is op grond van artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet niet van toepassing nu het ontwerpbesluit alleen strekt tot uitvoering van een internationaalrechtelijke verplichting.

Zowel de richtlijn als de door de Commissie op grond van artikel 33, derde lid, van de richtlijn vastgestelde gedelegeerde handeling zijn geconsulteerd. Daarnaast is er gedurende de onderhandelingen over de totstandkoming van de richtlijn en gedurende het implementatietraject contact geweest met de brancheverenigingen voor datacentra.

7 Inwerkingtreding

Onderhavig wijzigingsbesluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. Voor de inwerkingtreding van dit besluit wordt daarmee afgeweken van de vaste verandermomenten en de minimuminvoeringstermijn zoals deze zijn vastgelegd in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. In geval van het onderhavig wijzigingsbesluit is er immers sprake van een van de uitzonderingen op de vaste verandermomenten en de minimuminvoeringstermijn nu het hier de implementatie van een bindende EU-rechtshandeling betreft, zoals opgenomen in aanwijzing 4.17, vijfde lid, onder d, van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

II. Artikelsgewijze toelichting

Met de in het besluit opgenomen wijzigingen wordt artikel 12 van de richtlijn geïmplementeerd in nationale regelgeving. Er is aansluiting gezocht bij de regelgeving die voor datacentra al was opgenomen in het Bal en specifiek bij de module over de verduurzaming van het energiegebruik zoals opgenomen in paragraaf 5.4.1 van het Bal.

III. Transponeringstabel

De onderstaande transponeringstabel heeft betrekking op de implementatie van **artikel 12** van de richtlijn in de nationale regelgeving. Andere artikelen met implementatiebehoefte zullen via een apart regelgevingsproces worden opgenomen, met een bijbehorende transponeringstabel.

Bepaling EU-Regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 2, Lid 49	Artikel 3.225, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving	Geen	
Artikel 12, Lid 1	Artikel 3.225, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving	Geen	
Lid 2	Artikel 5.16a, eerste lid en derde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving	Geen	
Lid 3	Zal op een later moment worden geïmplementeerd; betreft bevoegde Commissie.		
Lid 4	Reeds geïmplementeerd via verplichting tot verduurzaming van het energiegebruik, zoals opgenomen in artikel 5.15 Besluit activiteiten leefomgeving. Ook in artikel 3.231, tweede lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn regels over verduurzaming van het energiegebruik voor milieubelastende activiteiten van bedrijven opgenomen.	Geen	
Lid 5	Behoort naar de aard van de bepaling tot een latere implementatie; betreft bevoegde Commissie.	Geen	
Bijlage VII	Artikel 5.16c, tweede lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving en verdere uitwerking in de Omgevingsregeling.		

30 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-122-n1 (verbeterblad energie); *Besluit van 26 april 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de implementatie van artikel 12 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (Pb EU 2023, L 231)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-122-n1.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-09-02: Een nota van toelichting is bij dit verbeterblad niet aanwezig.

31 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-235; *Besluit van 5 juli 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met de verzegeling van de afvoerleiding van een toilet op een pleziervaartuig (Wijzigingsbesluit verzegeling afvoerleiding toilet pleziervaartuigen)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-235.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-09-02: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

Algemeen

1 Inleiding

Met dit besluit is het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en het Omgevingsbesluit gewijzigd. Het Bal is aangevuld met regels met betrekking tot de verzegeling van de afvoerleiding van het toilet op een pleziervaartuig, waardoor verhinderd wordt dat ongezuiverd toiletwater in het oppervlaktewater wordt geloosd. Door de Tweede Kamer is een motie van het lid van de Tweede Kamer De Groot (D66) aangenomen om een verzegeling in regelgeving te verankeren.

2. Stapsgewijze aanloop naar verzegeling en hoofdlijnen van het besluit

Aanleiding

Het lozen van afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen, waaronder toiletwater, op een oppervlaktewater is al onder de Waterwet en diens voorganger verboden.[619] Echter, omdat de lozing van de afvoerleiding van het toilet op een pleziervaartuig via een afsluitklep onder het wateroppervlak plaatsvindt, is dit vrijwel onzichtbaar. Hierdoor wordt het verbod niet goed nageleefd, en is het verbod nauwelijks te handhaven. Veel toiletwater van pleziervaartuigen wordt om die reden nog steeds ongezuiverd in het oppervlaktewater geloosd. Dit blijkt niet alleen uit metingen in het oppervlaktewater, maar ook uit het feit dat de daarvoor bestemde ontvangstinstallaties weinig gebruikt worden. Zo worden volgens de gegevens van Wetterskip Fryslân de ontvangstinstallaties in Friesland slechts gemiddeld 3,5 keer per week gebruikt.

619 Het lozingsverbod was opgenomen in artikel 6.2 van de Waterwet (als opvolger van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren). Op grond van artikel 4.3, eerste lid, onderdeel c, onder 1°, van de Omgevingswet staat het verbod op lozing van toiletwater vanaf een pleziervaartuig nu in artikel 17.16, eerste lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving.

De lozing van ongezuiverd toiletwater in oppervlaktewater levert naast een aantasting van de waterkwaliteit een gezondheidsrisico op voor de mensen die daarin zwemmen. Er zijn in Nederland zo'n 200.000 pleziervaartuigen die in het water liggen. Daarvan zijn er naar schatting 50.000 die geen toilet aan boord hebben of bijvoorbeeld alleen een chemisch toilet of droogtoilet, waarbij de opvarenden gebruik maken van voorzieningen op de wal. Van de resterende 150.000 pleziervaartuigen heeft een deel een toilet zonder opvangtank; na gebruik wordt het toiletwater direct via de huiddoorvoer – illegaal – onder water geloosd. Een ander deel van de pleziervaartuigen heeft een toilet met opvangtank. Die opvangtank kan via een slang worden leeggepompt bij een ontvangstinstallatie. Volgens de ANWB Wateralmanak deel 2 (2018) zijn er 493 van zulke installaties bij de (jacht)havens in Nederland. Maar de opvangtank kan op een gegeven moment ook – illegaal – worden geleegd door de afsluiter tussen toilet en huiddoorvoer te openen.

Om de handhaafbaarheid van het lozingsverbod te verbeteren, is het verplicht dat de afsluiter, die standaard aanwezig is tussen het toilet of een aanwezige opvangtank en de huiddoorvoer van het pleziervaartuig, onder de waterlijn in gesloten stand verzegeld is. Het is daarmee feitelijk onmogelijk om via die leiding ongezuiverd toiletwater in het oppervlaktewater te lozen. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de aangenomen motie van het lid van de Tweede Kamer De Groot (D66), waarin werd verzocht om een dergelijke verzegeling in regelgeving te verankeren.[620]

In de Omgevingsregeling zijn nadere eisen gesteld aan de verkrijging van het te gebruiken zegel. De betrokken wijzigingsregeling treedt op dezelfde datum in werking als dit besluit.

Voorafgaande stap: zuiveringsvoorziening
Het lozen van toiletwater op een oppervlaktewater is al sinds 2009 verboden. Sinds 1 oktober 2019 is de Regeling lozen buiten inrichtingen gewijzigd (hierna: Rlbi, zie Staatscourant 2019, 52426) waardoor de lozing van aan boord gezuiverd water is toegestaan, mits wordt voldaan aan de in de regeling gestelde eisen. Die voorschriften zijn daarna overgenomen in hoofdstuk 17 van het Bal. Voor alle duidelijkheid: de eigenaren van pleziervaartuigen met een spoeltoilet zijn niet verplicht een zuiveringsvoorziening als bedoeld in artikel 17.16, tweede lid, onder a, in te bouwen. Voor veel eigenaren van pleziervaartuigen heeft een installatie waarbij het toiletwater aan boord wordt gezuiverd en vervolgens wordt geloosd, wel de voorkeur boven een opvangtank. Dit is gebleken uit onderzoek dat de Hiswa in 2012 en 2013 heeft uitgevoerd, onder meer door middel van een enquête. Belangrijk knelpunt is dat een opvangtank – in vergelijking met de internationaal meest gangbare zuiveringsvoorzieningen voor pleziervaartuigen – relatief veel volume inneemt. Bovendien kan een volle opvangtank geuren gaan verspreiden en zorgt deze voor extra ballast. Daarnaast zijn de ontvangstinstallaties niet altijd snel en gemakkelijk te gebruiken.

Met de genoemde wijziging van de Rlbi (en de overeenkomstige voorschriften in het Bal) is lozing van aan boord gezuiverd toiletwater mogelijk geworden. Met het daarin opgenomen instrument van typegoedkeuring met certificaat en onderhoudsvoorschriften wordt geborgd dat de installatie goed functioneert en bestendig blijft functioneren tijdens het gebruik, onder meer door de apparatuur gedurende langere tijd te testen. Op de aanwezigheid van het bij de typegoedkeuring behorende certificaat en het voldoen aan de installatie-, gebruiks- en onderhoudsvoorschriften kan toezicht worden gehouden.

Deze eerdere wijziging heeft mogelijk al geleid tot een vermindering van lozingen van ongezuiverd toiletwater in oppervlaktewater. Maar dit effect wordt naar verwachting aanzienlijk versterkt als voor toiletten zonder zuiveringsvoorziening wordt voorgeschreven dat de afsluiter in gesloten stand is verzegeld, en hierop gehandhaafd wordt.

Huidige vervolgstap: verzegeling

620 Kamerstukken II 2018/19, 35 000 J, nr. 13

De regeling voor de zuiveringsvoorziening was een eerste stap in de aanpak van het probleem van de lozing van ongezuiverd toiletwater door de pleziervaart. De tweede stap heeft plaatsgevonden via onderhavige wijziging van het Bal, die gericht is op verbetering van de handhaafbaarheid van het lozingsverbod. In het geval er aan boord geen zuiveringsinstallatie aanwezig is, maar wel een toilet (eventueel met opslagtank) dient de afsluiter, via welke het toiletwater illegaal onder water geloosd kan worden, in gesloten stand verzegeld te zijn. Zo wordt bevorderd dat men gebruik maakt van de ontvangstinstallaties die in tal van jachthavens aanwezig zijn. Het ligt in de rede dat in plaats van een verzegeling, ook gekozen kan worden voor een gelijkwaardige oplossing. Daarbij gaat het er uiteindelijk om dat de toezichthouder kan controleren op welke locatie de afsluiter geopend is geweest. Dit kan met name een oplossing zijn voor pleziervaartuigen die regelmatig vanuit de binnenwateren de zee op gaan of naar bepaalde landen, waar het lozingsverbod niet geldt. Op basis van het gewijzigde artikel 17.4 is de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bevoegd om te beslissen op aanvragen om gelijkwaardige maatregelen (zie ook onder «Gelijkwaardige oplossing en maatwerk»).

Uitzonderingen op verplichting verzegeling
Uiteraard kunnen pleziervaartuigen ook kiezen voor een zuiveringsinstallatie aan boord, in plaats van een opvangtank. Als deze zuiveringsvoorziening aan de gestelde eisen voldoet is een verzegeling (of gelijkwaardige oplossing) natuurlijk niet aan de orde. Een eigenaar van een pleziervaartuig kan ook kiezen voor een droogtoilet of chemisch toilet. Omdat daarbij geen sprake is van een afvoerleiding, is verzegeling in die gevallen eveneens niet aan de orde. Daarnaast kan het toilet zodanig geconstrueerd zijn dat via dat toilet alleen urine en spoelwater kunnen worden geloosd. Op grond van artikel 17.16, tweede lid, van het Bal mag dit water ongezuiverd worden geloosd. In deze situaties is verplichte verzegeling dus ook niet aan de orde.

Gelijkwaardige oplossing en maatwerk
Op basis van de artikelen 4.5 en 4.6 van de Omgevingswet is met het oog op de belangen, bedoeld in artikel 17.2, van het Bal, maatwerk mogelijk op de bepalingen die met het onderhavig wijzigingsbesluit zijn toegevoegd. Hiermee kunnen deze bepalingen worden aangevuld, of kan daarvan worden afgeweken. Op basis van artikel 4.7 van de Omgevingswet is het daarnaast mogelijk om in plaats van een verzegeling aan te brengen een gelijkwaardige maatregel te treffen. Met de gelijkwaardige maatregel moet ten minste hetzelfde resultaat worden bereikt als met de voorgeschreven maatregel is beoogd. Bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat kan op grond van artikel 17.4 van het Bal hiervoor om toestemming worden gevraagd.

Pleziervaartuigen varen zowel op rijkswateren, die in beheer zijn bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, als diverse regionale wateren, die in beheer zijn bij de waterschappen. Het is wenselijk voor een schipper om te voorkomen dat de regels ten aanzien van het lozen van een pleziervaartuig per water waarop gevaren wordt verschillen. Daarom is in dit besluit geregeld dat de minister in zowel rijkswateren als regionale wateren verantwoordelijk is voor het stellen van maatwerkvoorschriften en het beslissen op een aanvraag voor een gelijkwaardige maatregel. Een toegestane gelijkwaardige maatregel of via een maatwerkvoorschrift opgelegde aanvullende of afwijkende regel geldt daardoor op alle Nederlandse wateren.

Handhaving en toezicht
Als er door de minister toestemming is verleend voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel of als er door de minister een maatwerkvoorschrift is gesteld berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak op het lozingsverbod en deze beschikking in alle gevallen bij de minister. Hierdoor houdt de minister zicht op de uitvoering en naleving van de beschikking, en kan de minister, als dat nodig is, de beschikking aanpassen of zelfs intrekken. Als er geen toestemming is verleend voor het treffen van een gelijkwaardige maatregel en er ook geen maatwerkvoorschrift is gesteld, dan is de handhaving van het lozingsverbod in regionale wateren belegd bij de waterschappen en de handhaving van het lozingsverbod in rijkswateren belegd bij de minister. Anders gezegd, de bevoegdheid om in de regionale wateren te handhaven op het lozingsverbod is afhankelijk van de vraag of er een beschikking (gelijkwaardige maatregel of maatwerkvoorschrift) is afgegeven.

Door een aanpassing van het Besluit aanwijzing toezichthouders Omgevingswet is het voor degenen die werkzaam zijn bij het waterschap mogelijk om ook toezicht te houden op de pleziervaartuigen in de regionale wateren waarvoor een beschikking is afgegeven. Hoewel de handhavingstaak voor die pleziervaartuigen bij de minister is belegd, is de toezichtstaak dus mede belegd bij de waterbeheerders.

Een goede communicatie tussen de minister en de waterschappen is van groot belang. Als in die regionale wateren in het kader van de toezichthoudende taak het vermoeden rijst dat het lozingsverbod wordt overtreden door een pleziervaartuig waaraan een beschikking is afgegeven, zal het waterschap contact moeten opnemen met de minister, zodat deze kan handhaven.

Bij de handhaving in regionale wateren zal een waterschap op de hoogte moeten zijn van eventueel gestelde maatwerkvoorschriften of van toegestane gelijkwaardige maatregelen. Voor maatwerkvoorschriften als bedoeld in hoofdstuk 17 geldt geen verplichte kennisgeving (zoals bijvoorbeeld opgenomen in artikel 10.20 van het Omgevingsbesluit voor maatwerkvoorschriften als bedoeld in de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Daar het gaat om onderlinge afstemming tussen bestuursorganen hoeft dit niet in regelgeving te worden vastgelegd, maar geldt de hoofdregel van artikel 2.2 van de Omgevingswet: bestuursorganen houden rekening met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en stemmen zonodig met deze andere bestuursorganen af. Het ligt daarnaast voor de hand dat de eigenaar van het pleziervaartuig een aan hem gericht maatwerkvoorschrift of een toestemming voor een gelijkwaardige maatregel bij een controle ter beschikking kan stellen aan de toezichthouder.

Het is overigens de verwachting dat er niet veel verzoeken komen voor maatwerkvoorschriften of gelijkwaardige maatregelen. Voor zover die verzoeken worden gehonoreerd, is de intentie om de inhoud ervan zo spoedig mogelijk als alternatief voorschrift in het Bal te verwerken, zodat niet alleen het toezicht daarop maar ook de handhaving daarvan bij het waterschap komt, voor zover het pleziervaartuig zich in regionale wateren bevindt.

Toezicht – binnentreden pleziervaartuig
Om toezicht uit te oefenen op de naleving van de regelgeving is het noodzakelijk om bij het pleziervaartuig binnen te kunnen treden. In dat verband kan in de praktijk de vraag aan de orde komen of er in een specifiek geval bij een pleziervaartuig sprake zou kunnen zijn van een «woning» in de zin van de Algemene wet op het binnentreden (Awbi). In de toelichting bij die wet wordt ingegaan op het begrip woning. Of een ruimte een woning is wordt niet zonder meer bepaald door uiterlijke kenmerken (o.a. inrichting), maar ook door de daaraan werkelijk gegeven bestemming.[621] In de Wet pleziervaartuigen 2016 is in de definitie van een pleziervaartuig opgenomen dat dit vaartuig bedoeld is voor sport- en vrijetijdsdoeleinden. Dit sluit echter niet uit dat een pleziervaartuig ook bestemd kan zijn voor bewoning. Ten aanzien van schepen wordt in de toelichting bij de Awbi opgemerkt dat een woonschip als woning kan worden aangemerkt. Daarnaast wordt opgemerkt dat ook in een «ander schip» een woning kan zijn ingericht. Daarbij wordt verwezen naar een uitspraak van de Rechtbank Alkmaar van 5 april 1898. Hoewel de bouw en inrichting, de bestemming of het gebruik (privé huiselijk leven) en de duur van het verblijf allen indicatoren kunnen zijn dat sprake is van een woning, hangt het af van de omstandigheden van het geval of een pleziervaartuig als woning zal worden beschouwd.

In de artikelen 18.6 en 18.7 van de Omgevingswet is bepaald dat het bevoegd gezag bij de aanwijzing van toezichthouders, kan bepalen dat zij bevoegd zijn een woning (zijnde tevens een pleziervaartuig) te betreden zonder toestemming van de bewoner, mits voldaan wordt artikel 18.7, tweede lid. Dat artikellid luidt als volgt: «De in het eerste lid bedoelde bevoegdheid wordt in een besluit tot aanwijzing alleen toegekend voor zover het toezicht op de naleving van een bij of krachtens deze wet gesteld voorschrift dit vereist, gelet op de door dat voorschrift beschermde belangen.» In de toelichting bij dat artikel is aangegeven dat deze vergaande bevoegdheid in een aanwijzingsbesluit alleen dient te worden verleend «aan die toezichthouders die deze bevoegdheid voor hun toezichthoudende taak daadwerkelijk en regelmatig nodig hebben».[622]Dat is in casu het geval: degenen die vanuit Rijkswaterstaat of de waterschappen toezicht houden op naleving van de voorschriften in hoofdstuk 17 van het Bal over toiletlozingen door pleziervaartuigen kunnen dat alleen effectief doen als zij aan boord kunnen komen, ook in situaties dat de schipper daar geen toestemming voor geeft. Voor wat betreft Rijkswaterstaat betekent dit dat een concretiserend besluit is opgesteld waarin is bepaald dat aan degenen van Rijkswaterstaat die toezichthouden op naleving van hoofdstuk 17 toezichthoudende bevoegdheden zijn toegekend op grond van grond van artikel 18.6 en 18.7 van de Omgevingswet. Ten aanzien van de regionale wateren kan het dagelijks bestuur van een waterschap een dergelijk aanwijzingsbesluit opstellen.

621 Kamerstukken II, 1984/85, 19 073, nr. 3, p. 20.
622 Kamerstukken II, 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 585.

Mocht een pleziervaartuig in een specifieke situatie als «woning» in de zin van de Awbi moeten worden beschouwd, dan is het volgende van toepassing. Voordat een aangewezen toezichthouder een pleziervaartuig die wordt beschouwd als woning zonder toestemming van de bewoner kan binnentreden is een schriftelijke machtiging vereist op grond van de Awbi, tenzij ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond moet worden binnengetreden.[623] Een dergelijke machtiging wordt alleen afgegeven als het doel waartoe wordt binnengetreden het binnentreden van de woning zonder toestemming van de bewoner redelijkerwijs vereist.[624] Daarnaast kan een toezichthouder slechts gebruik maken van deze bevoegdheid voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van zijn taak.[625]

3 Juridisch kader

Het wijzigingsbesluit is gebaseerd op de artikelen 4.3, eerste lid, onderdeel c, onder 1°, en 18.2, zesde lid, van de Omgevingswet.
Op grond van artikel 4.3, eerste lid, onderdeel c, onder 1°, kunnen regels worden gesteld over lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam.

In artikel 4.10 van de Omgevingswet is bepaald dat met het oog op een doelmatig waterbeheer voor wateractiviteiten gevallen kunnen worden aangewezen waarin het dagelijks bestuur van het waterschap, gedeputeerde staten of de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het bevoegd gezag is. In artikel I, onderdeel A, van het onderhavige besluit is uitvoering gegeven aan dit wetsartikel door, in aanvulling op al bestaande regelgeving, de minister als bevoegd gezag aan te wijzen voor het stellen van maatwerkvoorschriften of het beslissen op een aanvraag voor een gelijkwaardige maatregel ten aanzien van het vereiste in de leiding tussen het toilet dan wel de opvangtank en de huiddoorvoer van een pleziervaartuig een afsluiter aanwezig te hebben die in gesloten stand verzegeld moet zijn.

Op grond van artikel 18.2, zesde lid, van de Omgevingswet kan de bestuurlijke handhavingstaak aan een ander bestuursorgaan worden opgedragen dan het bestuursorgaan waarbij de handhavingstaak op grond van de eerdere leden van dat wetsartikel berust. Als geen gebruik zou worden gemaakt van deze grondslag zou op grond van het eerste lid van dit wetsartikel de bestuurlijke handhavingstaak ten aanzien van het lozingsverbod en de verzegelplicht, bedoeld in artikel 17.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving in de regionale wateren berusten bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Dit komt omdat de minister in dit besluit is aangewezen als het bevoegd gezag dat maatwerkvoorschriften kan stellen en dat beslist op een aanvraag om toestemming om een gelijkwaardige maatregel te treffen ten aanzien van artikel 17.16 (artikel I, onderdeel A). Dit is beleidsmatig niet gewenst. In het geval er daadwerkelijk een maatwerkvoorschrift is gesteld of toestemming is gegeven voor een gelijkwaardige maatregel, berust de bestuurlijke handhavingstaak wel bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, ongeacht of het pleziervaartuig zich in een rijkswater of in een regionaal water bevindt. Als er echter niet een dergelijke beschikking is afgegeven, berust de bestuursrechtelijke handhavingstaak in de regionale wateren bij de waterschappen. Dit sluit zoveel mogelijk aan bij de normale bevoegdheidsverdeling van de waterbeheerders. Zie voor een nadere toelichting op de bevoegdheidsverdeling paragraaf 2, onder het kopje Toezicht en handhaving, van deze toelichting.

In de Omgevingsregeling is de wijze van verkrijging van het zegel nader uitgewerkt. De grondslag voor deze eisen is artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet waarin is bepaald dat uitvoeringstechnische, administratieve en meet- en rekenvoorschriften bij ministeriële regeling kunnen worden gesteld. In artikel 17.16, derde lid, van het Bal is dus geen grondslag opgenomen voor de verkrijging van een zegel, maar is slechts ter verduidelijking verwezen.

4 Effecten op de gezondheid van zwemmers en het milieu

Met de invoering van verplichte verzegeling van de afsluiter in gesloten stand, in combinatie met toezicht daarop en waar nodig handhavend optreden, is te verwachten dat het aantal illegale lozingen van ongezuiverd toiletwater aanzienlijk zal dalen. Dit heeft een positief effect op het milieu en de gezondheid van zwemmers.

5 Uitvoerbaarheid

623 Artikel 2, derde lid, van de Algemene wet op het binnentreden
624 Artikel 3, derde lid, van de Algemene wet op het binnentreden
625 Artikel 5:13 van de Algemene wet bestuursrecht

Bij alle pleziervaartuigen met een toilet is in de afvoerleiding standaard een afsluiter aangebracht, om te voorkomen dat het oppervlaktewater of zeewater via het toilet de boot instroomt. Deze afsluiters zijn (vrijwel) allemaal zo uitgevoerd dat ze in gesloten stand verzegeld kunnen worden. Om onnodige lasten te voorkomen, is ervoor gekozen dat het zegel door de eigenaar zelf mag worden aangebracht. Uiteraard moet dit zodanig gebeuren, dat de afsluiter niet kan worden geopend zonder het zegel te verbreken.

Het feit dat het zegel zelf door de eigenaar kan worden aangebracht, is een gangbare toepassing. Er zijn andere voorbeelden van situaties waarbij de eigenaar zelf bevoegd is om een voorgeschreven voorwerp aan te brengen. Te denken is aan het Besluit natuurbescherming op grond waarvan de eigenaar van bepaalde vogelsoorten bevoegd is om bij zijn vogels de voorgeschreven pootringen aan te brengen.

Voor eigenaren van pleziervaartuigen die regelmatig in wateren komen waar het verbod op lozen van ongezuiverd toiletwater niet geldt (zoals op zee en in sommige andere landen), kan een gelijkwaardige oplossing voor de verzegeling een uitkomst zijn. Bijvoorbeeld als zij langere tijd op zee of in het buitenland verblijven, en ze het toiletwater niet kwijt kunnen bij ontvangstinstallaties. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid voor maatwerk of het toepassen van een gelijkwaardige oplossing (zie hierboven, onder 2 bij Gelijkwaardige oplossing en maatwerk).

De regelgeving geldt voor alle pleziervaartuigen die zich in Nederland op oppervlaktewateren bevinden, dus ook voor pleziervaartuigen uit het buitenland. In de Omgevingsregeling waarin de wijze van verkrijging van een zegel is geregeld is er rekening mee gehouden dat ook voor deze categorie pleziervaartuigen een zegel beschikbaar moet worden gesteld zodat ook hierbij de afsluiter in gesloten stand verzegeld kan worden.

6 Handhaafbaarheid

Op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben Rijkswaterstaat en de Unie van Waterschappen op het conceptbesluit, zoals dat ten behoeve van de internetconsultatie gepubliceerd is, een toets uitgevoerd op de Uitvoerbaarheid en Handhaafbaarheid (U&H-toets, ook wel HUF-toets genoemd).

Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat (verder: RWS) verwacht dat de verzegelingsplicht een (beperkt) positief effect zal hebben op een betere naleving van het lozingsverbod van toiletwater in het oppervlaktewater, maar alleen indien een aantal aanbevelingen in acht worden genomen.

RWS beveelt aan om bij het opstellen van de ministeriële regeling gebruik te maken van de kennis en ervaring van handhavers. Aan deze aanbeveling is gehoor gegeven.

RWS is van mening dat een verzegelingssysteem pas werkt als er op zijn minst een van overheidswege beperkte en gereguleerde afgifte komt, inclusief registratie. RWS beveelt aan dat duidelijk wordt wie verantwoordelijk wordt voor de registratie en administratie en hoe fraude wordt voorkomen. De regels in de ministeriële regeling zien op een beperkte en gereguleerde afgifte van de zegels, met het oog op het zoveel mogelijk voorkomen van fraude. Een registratieplicht voor alle pleziervaartuigtuigen zou zeker positief uitpakken op de vermindering van fraudegevoeligheid, maar invoering van zo’n registratieplicht is niet op korte termijn te verwachten.

RWS ziet het als probleem dat er niet voorzien is in een standaard voor de wijze waarop het zegel wordt aangebracht. Het voornaamste is dat het zegel zodanig wordt aangebracht dat de afsluiter niet kan worden geopend zonder het zegel te verbreken. Deze eis is opgenomen in de Omgevingsregeling. De handhaver kan dit visueel vaststellen, of door de afsluiter te (gaan) openen.

RWS beveelt aan dat in de ministeriële regeling bepaald wordt dat de verzegelde afsluiter «makkelijk bereikbaar» moet zijn. Het gaat hier om een bouwvereiste aan een pleziervaartuig. In bijlage I bij de Richtlijn 2013/53/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2013 betreffende pleziervaartuigen en waterscooters en tot intrekking van Richtlijn 94/25/EG PbEU 2013 L 354 betreffende pleziervaartuigen en waterscooters betreffende pleziervaartuigen en waterscooters (verder: richtlijn pleziervaartuigen) is in punt 3.4 bepaald dat huiddoorvoeren die bedoeld zijn om water in of uit de romp te laten stromen en die zich bevinden onder de waterlijn moeten zijn voorzien van gemakkelijk toegankelijke afsluiters. In punt 5.8 van die bijlage is bepaald dat een afvoerleiding voorzien moet zijn van kleppen die in de gesloten stand kunnen worden geborgd. Via artikel 3 van de Wet pleziervaartuigen 2016 waarin staat dat (plezier)vaartuigen slechts op de markt mogen worden gebracht als ze aan de eisen uit bijlage I van de richtlijn pleziervaartuigen moeten voldoen is geborgd dat (nieuwe) pleziervaartuigen aan de eis voldoen dat de afsluiter makkelijk bereikbaar is. In gevallen waarin de afsluiter niet makkelijk bereikbaar is, hoeft dat geen belemmering te vormen voor het uitvoeren van een controle. Als een eigenaar bij de afsluiter kan komen (om de afsluiter te bedienen, te controleren of daar geen lekkage is of om het zegel aan te brengen), dan is dat ook mogelijk voor een toezichthouder.

RWS stelt vast dat de huidige handhaving van RWS op het water zich vooral richt op de beroepsvaart. Voor het uitvoeren van controles op de verzegeling bij pleziervaartuigen zou naar mening van RWS een substantiële uitbreiding van de handhavende capaciteit nodig zijn. De betreffende handhavers zouden moeten worden opgeleid in de verschillende soorten toiletinstallaties die in de pleziervaart voorkomen en de verschillende vormen van fraude en technische mogelijkheden. RWS beveelt aan dat de benodigde mensen en middelen voor het uitvoeren van de handhaving en de opleiding van handhavers beschikbaar worden gesteld. Ten aanzien van deze aanbeveling kan worden opgemerkt dat geen sprake is van een nieuwe handhavende taak. Het lozingsverbod geldt immers al sinds 2009, de verzegelingsplicht is uitsluitend een instrument om het lozingsverbod beter handhaafbaar te maken.

Het eindoordeel van de HUF-toets van RWS is dat het wijzigingsbesluit «moeilijk handhaafbaar» is. Dit eindoordeel leidt tegen de achtergrond van de hierboven afgewogen inhoudelijke elementen van de HUF-toets niet tot aanpassing van het besluit.

Unie van Waterschappen
De Unie van Waterschappen (verder: UvW) is van mening dat het voorstel een noodzakelijke verbetering is om het naleefgedrag te verbeteren en de controleerbaarheid te vereenvoudigen. Ook de UvW noemt enkele aandachtspunten voor het vervolgproces.

Bij het opstellen van de ministeriele regeling waarin eisen worden gesteld aan de verkrijging van het zegel blijft de UvW graag betrokken. Vanzelfsprekend is dat het geval geweest. Daarnaast is gevraagd extra aandacht te besteden aan de bevoegdheidsverdeling ten aanzien van het lozen van pleziervaartuigen op de regionale wateren. De UvW vraagt zich in het bijzonder af of het nodig is dat de Minister bevoegd gezag is voor het stellen van een maatwerkvoorschriften en het beoordelen van een aanvraag voor een gelijkwaardige maatregel. Naar aanleiding van deze opmerking zijn de tekst en de toelichting van het besluit uitgebreid en verduidelijkt. De minister blijft wel de bevoegdheid houden, maar benadrukt is dat goed overleg noodzakelijk blijft voor een juiste handhaving door de waterschappen.

7 Administratieve lasten en nalevingskosten, toetsing ATR

Het verbod om toiletwater te lozen, is niet veranderd met de voorliggende wijziging. Wel schrijft de onderhavige wijziging van het Bal voor dat de afsluiter bij een toilet waarvandaan onder meer ontlasting geloosd kan worden in gesloten stand verzegeld moet zijn. Hiertoe zal de eigenaar van het pleziervaartuig een daartoe verstrekt zegel moeten verkrijgen en ervoor zorgdragen dat het zegel wordt aangebracht. Doordat hij het zelf kan aanbrengen zijn de kosten van die handeling minimaal.

Bij de uitwerking in de Omgevingsregeling is een nadere schatting gegeven van de kosten. Hieronder is een schatting gegeven uitgaande van de kaders opgenomen in dit besluit. Naar schatting zijn er 150.000 pleziervaartuigen met een spoeltoilet. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen pleziervaartuigen voor eigen gebruik en pleziervaartuigen die bedrijfsmatig verhuurd worden.

Pleziervaartuigen voor eigen gebruik (kosten voor burgers)
Ingeschat wordt dat er 1750 pleziervaartuigen met spoeltoilet zijn die bedrijfsmatig verhuurd worden (berekening: zie paragraaf 1.2).

Dit betekent dat er 148.250 pleziervaartuigen met spoeltoilet zijn die alleen door de eigenaar gebruikt worden (98,8% van het totaal).

De inschatting is dat de helft daarvan (74.125) **geen opvangtank** heeft. Het aanbrengen van een zegel op de afsluiter in de afvoerleiding betekent hier dus dat het toilet feitelijk niet meer gebruikt kan worden.

De inschatting is dat bij 20% (14.825) van deze groep zal gekozen worden voor plaatsing van een opvangtank, waar een zegel aan de orde is.

Bij naar schatting 80% (59.300) van deze groep zal gekozen worden voor een chemisch toilet/droogtoilet/composttoilet/»urinoir» of (op termijn) een goedgekeurde zuiveringsvoorziening aan boord, of verwijdering van het spoeltoilet en gebruik van voorzieningen aan de wal. Dit zijn allemaal opties waarbij geen zegel aan de orde is.

Kosten van plaatsing van een opvangtank of een ander alternatief vloeien voor de pleziervaartuigen met spoeltoilet, maar zonder opvangtank, feitelijk al voort uit het in 2009 ingestelde lozingsverbod. Daarom worden alleen de kosten van verzegeling berekend.

Bij de berekening van de kosten bij de 74.125 pleziervaartuigen **met een opvangtank** wordt ervan uitgegaan dat bij alle schepen een zegel wordt aangebracht. Dit is een «worst case scenario», want te verwachten is dat een deel van deze groep kiest voor een alternatief waarbij geen zegel aan de orde is. De kosten voor dat alternatief worden in de berekening niet meegenomen, want ze vloeien voort uit de afwegingen die de eigenaar maakt om al dan niet voor een alternatief te kiezen.

Een eerste inschatting is dat de kosten van 1 zegel mogelijk 10 tot 20 euro zouden kunnen bedragen. Want de verkoop van de zegels moet de kosten van de uitvoeringsorganisatie dekken. Die kosten bestaan uit het laten produceren van de zegels, de behandeling van de aanvragen (met bijbehorende administratie) en de verzendkosten.

Vanuit bovengenoemde redenering wordt ingeschat dat 88.950 (= 14.825 + 74.125) pleziervaartuigen zullen worden voorzien van een verzegeling. De inschatting is dat 90% (80.055) van deze pleziervaartuigen niet langdurig op zee of in het buitenland verblijven, en dus kunnen volstaan met gebruik van 1 zegel per jaar (ervan uitgaand dat het zegel jaarlijks moet worden verbroken ter voorkoming van vorstschade).

Voor pleziervaartuigen met verzegeling die wél langdurig naar zee of buitenland gaan (8895) wordt uitgegaan van 2 tot 8 zegels per jaar.

De geschatte tijdsduur voor kopen/bestellen en aanbrengen van een zegel is 30 minuten.
Bij berekenen van de kosten wordt uitgegaan van een burgertarief van 15 euro per uur.

Tabel 1 Kosten voor burgers

Gebruik van het pleziervaartuig	*Aantal pleziervaartuigen*	*Aantal zegels per jaar*	*Kosten van zegel(s)*	*Kosten van bestellen en aanbrengen van zegel(s)*	*Totale jaarlijkse kosten in Nederland*
Uitsluitend in Nederlands oppervlaktewater	80.055	1 zegel/jaar	10 tot 20 euro	30 min = 7,50 euro	1 400.962,– tot 2 201.512,– euro
Langdurig op zee/ in buitenland	8.895	2–8 zegels/jaar	20 tot 160 euro	60 tot 240 min = 15 tot 60 euro	489.225,– tot 1.956.900,– euro
Totale structurele (jaarlijkse) kosten burgers					1,89 mln tot 4,16 mln euro

Pleziervaartuigen bestemd voor verhuur (kosten voor bedrijven)
Aangenomen wordt dat er 100 HISWA-erkende bedrijven zijn die pleziervaartuigen verhuren, die van een spoeltoilet voorzien zijn. Aangenomen wordt dat al deze pleziervaartuigen voorzien zijn van een opvangtank voor het toiletwater. Aangenomen wordt dat het gemiddeld per bedrijf 15 vaartuigen betreft, met een marge van 1 tot 100 vaartuigen.

Aangenomen wordt dat er 50 bedrijven zonder HISWA-erkenning zijn die pleziervaartuigen verhuren, die van een spoeltoilet voorzien zijn. Aangenomen wordt dat al deze pleziervaartuigen voorzien zijn van een opvangtank voor het toiletwater. Aangenomen wordt dat het gemiddeld per bedrijf 5 vaartuigen betreft, met een marge van 1 tot 20 vaartuigen.

Op basis van deze aannames gaat het in totaal om 1750 (1500 + 250) verhuurboten met toiletspoeling (= 1,2% van de 150.000 pleziervaartuigen met toiletspoeling).

De inschatting is dat 90% (1575) van deze pleziervaartuigen niet langdurig op zee of in het buitenland verblijven, en dus kunnen volstaan met gebruik van 1 zegel per jaar (ervan uitgaande dat het zegel jaarlijks moet worden verbroken ter voorkoming van vorstschade).

Voor de pleziervaartuigen met verzegeling die wél langdurig naar zee of buitenland gaan (175) wordt uitgegaan van 2 tot 8 zegels per jaar.

De geschatte tijdsduur voor kopen/bestellen en aanbrengen van een zegel is 30 minuten.

Bij berekenen van de kosten wordt uitgegaan van een bedrijventarief van 27 euro per uur.

Tabel 2 Kosten voor bedrijven

Gebruik van het huurvaartuig	*Gemiddeld aantal huurvaartuigen per bedrijf*	*Aantal zegels per jaar per huurvaartuig*	*Kosten van het zegel*	*Kosten van bestellen en aanbrengen van zegel(s)*	*Totale jaarlijkse kosten per huurvaartuig*	*Gemiddelde totale jaarlijkse kosten per bedrijf*	*Totale jaarlijkse kosten in Nederland*
HISWA-erkende verhuurbedrijven (100 bedrijven)							
Uitsluitend in Nederlands oppervlaktewater	13[1]	1 zegel/jaar	10 tot 20 euro	30 min = 13,50 euro	23,50 tot 33,50 euro	305,50 tot 435,50 euro	30.550 tot 43.550 euro
Langdurig op zee/ in buitenland	2[1]	2–8 zegels/jaar	20 tot 160 euro	60 tot 240 min = 15 tot 60 euro	35 tot 400 euro	70 tot 800 euro	7.000 tot 80.000 euro
Overige verhuurbedrijven (50 bedrijven)							
Uitsluitend in Nederlands oppervlaktewater	4[1]	1 zegel/jaar	10 tot 20 euro	30 min = 13,50 euro	23,50 tot 33,50 euro	94 tot 134 euro	4.700 tot 6.700 euro
Langdurig op zee/ in buitenland	1[1]	2-8 zegels/jaar	20-160 euro	60 tot 240 min = 15 tot 60 euro	35 tot 400 euro	35 tot 400 euro	1.750 tot 20.000 euro
Totale structurele (jaarlijkse) kosten verhuur-sector							44.000 tot 150.250 euro

[1] Het aantal huurvaartuigen dat langdurig op zee of in buitenland verblijft is naar boven afgerond

Tabel 3 Totaal van de kosten voor burgers en bedrijven

Totale kosten/jaar	1,934 miljoen tot 4,175 miljoen euro

ATR
Het conceptbesluit is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Het ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen (omvangrijke) gevolgen voor de regeldruk heeft.

8 Voorbereidingsprocedure

Onderhavige wijziging van het Bal is voorbereid in een overleg waarin onder meer vertegenwoordigers van HISWA-RECRON, Waterrecreatie Nederland, het Watersportverbond, het platform Waterrecreatie, de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers, het Verbond Nederlandse Motorbootsport, de Nederlandse Jachtbouw Industrie en de UvW hebben geparticipeerd.

9 Internetconsultatie

Naar aanleiding van de internetconsultatie zijn bijna 4000 reacties uitgebracht, waarvan er 2173 openbaar zijn.[626] Inframheeft in opdracht van het ministerie van IenW alle reacties samengevat in het rapport «Samenvatting reacties Verzegeling Toiletafvoer Pleziervaart».[627]

Uit het onderdeel «Algemene opinie» blijkt dat verreweg de meeste insprekers (2283, waaronder de vier landelijke watersportorganisaties[628]die ingesproken hebben) overwegend tegen de verzegeling zijn, omdat zij van mening zijn dat bepaalde voorwaarden ontbreken om de verzegelingsplicht in te voeren. Als voorwaarden komen in de reacties steeds terug:
- er moeten voldoende functionerende innamepunten worden gerealiseerd, en
- er moeten zuiveringsvoorzieningen op de markt zijn die aan boord kunnen worden gebruikt.

Er zijn echter nog andere alternatieven. Die zullen hieronder in de reactie aan de orde komen. Hieronder wordt per thema uit het rapport van Inframeen reactie gegeven op de opmerkingen die in het kader van de internetconsultatie zijn gemaakt.

Naar aanleiding van de reacties is op enkele punten het besluit aangepast en de toelichting aangevuld. Ook zijn de regels over verzegeling pas na 1 januari 2026 in werking getreden. Met de reacties is rekening gehouden bij het opstellen van de regels die ten aanzien van de verkrijging van het zegel in de Omgevingsregeling zijn gesteld. Daarnaast is er een voorlichtingscampagne gelanceerd.

626 zie https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_bal_verzegeling_toiletwater_pleziervaart/ reacties
627 zie https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_bal_verzegeling_toiletwater_pleziervaart/ berichten
628 Dit waren het Watersportverbond, het Verbond Nederlandse Motorbootsport (VNM), de Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club (KNMC) en de Federatie Varend Erfgoed Nederland (FVEN). Daarbij hebben veel individuele insprekers gebruik gemaakt van voorbeeldinspraakteksten die door de organisaties waren opgesteld.

Thema 1: Nut en noodzaak van de maatregel

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
Heeft geen nut/noodzaak	Veel voorkomende opmerkingen: 1 De verzegeling van de toiletafvoer heeft geen zin op grote(re) wateren en rivieren, zoals bijvoorbeeld in de Waddenzee en het IJsselmeer. (meest) 2 Er zijn in de havens al voldoende sanitaire voorzieningen en deze hebben vaak de voorkeur boven het gebruik van een toilet aan boord. (vaak) 3 Er zijn boten die geen toilet aan boord hebben. (soms) 4 Er is nauwelijks vervuiling inhebt water. Een voorbeeld van een opmerking is: «Water is al schoon, kijk naar alle waterplanten». (meest) 5 Er worden al alternatieven voor het gebruik van een toilet aan boord gebruikt. Bijvoorbeeld: «Wij gebruiken al jaren droogzakken die nauwkeurig in de pot passen, waardoor alles netjes schoon blijft». (soms) 6 De recreatievaart zorgt niet voor ongezond zwemwater. 7 Er wordt niet of weinig gezwommen waar veel schepen varen of liggen.	**498**	**0**	1 Het verbod om ongezuiverd toiletwater te lozen geldt voor het oppervlaktewater in Nederland. Daarin is geen onderscheid gemaakt in klein en groot oppervlaktewater, waaronder de Waddenzee, Westerschelde, Dollard en het IJsselmeer. Dit spoort ook met de gedachte vanuit de Europese Zwemwaterrichtlijn, dat oppervlaktewater geschikt moet zijn om veilig in te zwemmen. 2 Het gebruik van sanitaire voorzieningen in havens kan inderdaad een goed alternatief zijn voor gebruik van het toilet aan boord. 3 Als er geen spoeltoilet aan boord is, is er geen afvoerleiding en is verzegeling van de afsluiter in die leiding ook niet aan de orde. 4 Ongezuiverde lozingen van toiletwater veroorzaken verhoogde hoeveelheden micro-organismen, die een gezondheidsrisico zijn voor zwemmers. De Zwemwaterrichtlijn kent dan ook normen voor de hoeveelheid micro-organismen in oppervlaktewater. 5 Het gebruik van dergelijke zakken of een droogtoilet is inderdaad een goed alternatief voor een spoeltoilet. Verzegeling is dan niet aan de orde. 6 Uit onderzoek [1] is diverse keren gebleken dat pleziervaartuigen die ongezuiverd toiletwater lozen een risico vormen voor de gezondheid van zwemmers. 7 In de praktijk blijkt er regelmatig te worden gezwommen in de buurt van pleziervaartuigen. Ongezuiverde toiletlozingen vormen dan een gezondheidsrisico.
Heeft nut/noodzaak	Veel voorkomende opmerkingen: 1 Het hebben van schoonoppervlaktewater is wenselijk, voor watersporters/zwemmers (meest) 2 Het niet lozen van toiletten is gunstig voor het milieu. (vaak) 3 Het verkleint de kans op ziektes voor watersporters/ zwemmers (weinig) 4 Het verbieden van lozen in havens of locaties waar gezwommen wordt is wenselijk. (vaak) 5 Het verbieden van lozen in stilstaande wateren is wenselijk. (vaak)	**134**	**2068** (Watersportverbond, FVEN, KNMC & VNM[2])	1 t/m 6 Deze reacties onderschrijven het nut dan wel de noodzaak van de voorgestelde verzegeling van de afsluiter op de afvoerleiding van een spoeltoilet. Wat zwemmer is, is niet gespecificeerd in de Zwemwaterrichtlijn. Dit kunnen dus ook andere watersporters zijn die te water kunnen raken, zoals (kite-)surfers en kanoërs. Ook de opmerkingen van Watersportverbond, FVEN, KNMC en VNM vormen een ondersteuning van nut en noodzaak van het voorstel.
Dieren ontlasten ook in het water	Indien de opmerking gemaakt is dat dieren ook hun ontlasting lozen in het oppervlaktewater (dus de maatregel heeft geen zin). Er wordt vooral verwezen naar ganzen, eenden en andere watervogels, en koeien.	**114**	**0**	Uit onderzoek is gebleken dat de ongezuiverde lozing van toiletwater leidt tot verhoogde hoeveelheden ziekteverwekkende micro-organismen in het water, die een gezondheidsrisico opleveren voor zwemmers. Daarbij is ook van belang dat het gedrag van dieren niet te beïnvloeden is, en het gedrag van mensen wel.
Pleziervaart is maar beperkte tijd van het jaar op het water	Veel voorkomende opmerkingen: 1 De pleziervaart is maar een paar weken of maanden op het water. (meest) 2 Pleziervaartuigen worden maar een paar keer per jaar gebruikt. (vaak) 3 Pleziervaartuigen worden voornamelijk of alleen gedurende de zomer maanden en vakanties gebruikt. (soms)	**99**	**0**	1 t/m 3 De meeste pleziervaartuigen worden inderdaad alleen tussen april en september gebruikt, en dan vaak maar een deel van die periode. Deze periode valt juist samen met de periode dat de meeste mensen in oppervlaktewater zwemmen. Daarom is het belangrijk om deze mensen te beschermen tegen ongezuiverde toiletlozingen van pleziervaartuigen.

[1] Zie onder andere https://www.dechos.nl/beinvloeding%20van%20de%20zwemwaterkwaliteit%20door%20de%20pleziervaart.pdf, https://docplayer.nl/19370382-Huishoudelijk-afvalwater-scheepvaart.html en https://docplayer.nl/132405735-Schoon-water-en-lozingen-uitrecreatievaart.html

[2] Watersportverbond: «Het Watersportverbond is voor schoon water en staat dan ook achter het lozingsverbod. Het verbod verkleint de kans op ziekten voor zwemmers en watersporters die in direct contact komen met het oppervlaktewater (zoals zeilers in open boten, kanoërs en boardsporters).»
FVEN: «De FVEN is voor schoon water en staat dan ook achter het lozingsverbod. Het verbod verkleint de kans op ziekten voor zwemmers en watersporters die in direct contact komen met het oppervlaktewater.»
VNM: «Het VNM is natuurlijk voorstander van een goede waterkwaliteit en is er zich van bewust dat vervuild water een gezondheidsrisico oplevert voor zwemmers en andere watersporters. Verzegeling van de afsluiter in gesloten stand tussen de vuilwateropslagtank/toilet van een pleziervaartuig en de huiddoorvoer zal de handhaafbaarheid van het lozingsverbod en de waterkwaliteit nog verder verbeteren.»
KNMC: «De waterkwaliteit is voor ons belangrijk. Het besluit voor verzegeling van de afsluiter tussen toilet en huiddoorvoer kan mogelijk belangrijk bijdragen tot een betere handhaafbaarheid van het bestaande lozingsverbod.»

Thema 2: Werking van de maatregel

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
Hoe wordt er verzegeld?	Indien een opmerking gemaakt is over de wijze van verzegeling.	**52**	**0**	Het verstrekte zegel moet zodanig worden aangebracht dat de afsluiter niet kan worden geopend zonder het zegel te verbreken. Meestal is daar geen voorbereiding voor nodig, maar soms moet er eerst iets worden gedaan, bijvoorbeeld een gaatje boren in een afsluiter met een ronde draaiknop. Daar komt voorlichting over.
Wie gaat het verzegelen?	Indien een opmerking gemaakt is over wie gaat verzegelen (b.v. booteigenaar zelf of geregeld door overheid).	**19**	**0**	De eigenaar van het pleziervaartuig is verantwoordelijk voor het correct aanbrengen van het zegel.
Invoeringstermijn te snel	Indien in de reactie gevraagd of voorgesteld wordt om de maatregel uit te stellen, een overgangsperiode wordt voorgesteld, of wordt gesteld dat de maatregel te snel wordt ingevoerd.	**305**	**1805** (Watersportverbond, FVEN & KNMC[1])	Bij het vaststellen van de invoeringstermijn wordt rekening gehouden met de tijd die nodig is om een organisatie aan te wijzen en in te richten die belast zal worden met productie van de zegels en distributie ervan naar de eigenaren van pleziervaartuigen, en de tijd die gemoeid is met productie en distributie. Eisen aan de verkrijging va het zegel zijn opgenomen in de Omgevingsregeling. Bij het opstellen daarvan zijn de brancheorganisaties betrokken en heeft een internetconsultatie plaatsgevonden. Jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen zijn reeds vele jaren verplicht een werkend innamepunt te hebben. De VNG heeft de gemeenten, die toezichthouder zijn, rondom het moment van consultatie van deze regelgeving daarop gewezen. In plaats van een opslagtank die bij een innamepunt moet worden geleegd zijn er ook andere alternatieven beschikbaar. Te denken is aan een droogtoilet, een chemisch toilet, gebruik van sanitaire voorzieningen op de wal en – op termijn – een zuivering aan boord.
Wie/hoe controleert? (hoe te handhaven)	Veel voorkomende opmerkingen gaan over: 1 Wie controleert de verzegeling? (soms) 2 Hoe wordt de verzegeling gecontroleerd? (vaak) 3 Hoe wordt de verzegeling gehandhaafd? (meest)	**145**	**0**	1 Er wordt toezicht gehouden op de verzegeling door de toezichthouder (RWS in rijkswateren en waterschappen in regionale wateren). RWS handhaaft in de rijkswateren, en als er een maatwerkvoorschrift of gelijkwaardige maatregel is opgelegd. In de overige gevallen handhaven de waterschappen.

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
				2 en 3 De toezichthouder kan op grond van de Omgevingswet de bevoegdheid krijgen om aan boord te gaan om een inspectie uit te voeren, ook als de schipper daar niet mee instemt. De toezichthouder kijkt dan of de afsluiter op de juiste wijze is verzegeld. Indien het voorgeschreven zegel niet aanwezig is, of als het zegel niet of onjuist is aangebracht, kan handhavend worden opgetreden.
Hoe werkt verzegeling met buitenlandse boten en oversteken van de grens?	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Er is geen verzegeling nodig in het buitenland, dus moet de verzegeling telkens opnieuw aangebracht worden bij het oversteken van de grens? (meest) 2 In het buitenland zijn er weinig afzuigstations beschikbaar (soms) 3 Geldt dit ook voor buitenlandse boten? (vaak)	**115**	**0**	1 en 2 Als de eigenaar van een pleziervaartuig de grens oversteekt naar het buitenland en daar het zegel verbreekt omdat daar geen lozingsverbod geldt en er geen innamepunten aanwezig zijn, en hij geen gebruik maakt van alternatieven zoals een droogtoilet of sanitaire voorzieningen op de wal, moet de eigenaar bij terugkeer in Nederland een nieuw zegel aanbrengen. In de Omgevingsregeling zal duidelijkheid worden geboden hoe in deze situatie gehandeld moet worden. Te denken is aan de mogelijkheid om bij jachthavens, bruggen of sluizen dicht bij de grens een nieuw zegel te kopen. Daarnaast is er een mogelijkheid een verzoek te doen tot een zogeheten «gelijkwaardige maatregel» die ter beoordeling kan worden voorgelegd aan de minister van IenW. Indien een pleziervaartuig is voorzien van een positief beoordeelde gelijkwaardige maatregel, is een zegel niet aan de orde. 3 Ja, de verzegelingsplicht zal ook gelden voor buitenlandse pleziervaartuigen die Nederland binnenkomen. Bij de regels over de verkrijging van de zegels in de Omgevingsregeling komt dit ook aan de orde.
Zee/binnenlandse wateren	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Moet de verzegeling telkens opnieuw aangebracht worden bij de terugkeer van een tocht op zee? (meest) 2 Bij lange/meerdaagse tochten op zee is de tank vol en is er geen mogelijkheid tot lozen bij afzuigstation (vaak)	**328**	**0**	1 en 2 Als de eigenaar van een pleziervaartuig vanuit oppervlaktewater de zee opgaat (waar het lozingsverbod niet geldt) en daar het zegel verbreekt omdat hij geen gebruik maakt van alternatieven zoals een droogtoilet, chemisch toilet of (op termijn) een zuiveringsvoorziening, moet de eigenaar bij terugkeer in het Nederlandse oppervlaktewater een nieuw zegel aanbrengen. De nadere regels in de Omgevingsregeling scheppen meer duidelijkheid. Te denken is aan de mogelijkheid om bij jachthavens, bruggen of sluizen dicht bij de zee een nieuw zegel te kopen. Daarnaast is er een mogelijkheid een verzoek te doen voor zogeheten «gelijkwaardige maatregel» die ter beoordeling kan worden voorgelegd aan de minister van IenW. Indien een pleziervaartuig is voorzien van een positief beoordeelde gelijkwaardige maatregel, is een zegel niet aan de orde.
Moeilijk tank te installeren	Indien een opmerking gemaakt is over de moeite/uitdaging van het installeren van een opslagtank door ruimtegebrek (in kleine boten).	**246**	**0**	Indien in een pleziervaartuig te weinig ruimte is voor een opslagtank voor toiletwater, is een alternatief om van het spoeltoilet een droogtoilet te maken (zonder afvoerleiding) of het spoeltoilet door een chemisch toilet te vervangen. In deze situatie is verzegeling niet aan de orde.
Hoe werkt urinelozing	Indien een opmerking gemaakt is over de werking van het wel mogen lozen van urine bij verzegeling.	**96**	**0**	Als er een voorziening aan boord is waarmee geborgd wordt dat daarmee uitsluitend urine wordt geloosd (denk bijvoorbeeld aan een urinoir), dan is verzegeling niet aan de orde.

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
Winterklaar maken van de boot	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Moet de verzegeling telkens opnieuw aangebracht worden na het winterklaar maken van de boot? (vaak) 2 De verzegeling van de toiletafvoer kan in de winter zorgen voor bevriezing van de afsluiters (vaak)	**48**	**0**	1 en 2 Om vorstschade te voorkomen, zijn er wellicht ook mogelijkheden om de inhoud van de afvoerleiding leeg te maken zonder de verzegeling te verbreken. Als die mogelijkheden er niet zijn, zal er een nieuw zegel moeten worden aangebracht. De wijze van verstrekking van de zegels is geregeld in de Omgevingsregeling.
Overige opmerkingen maatregel	Voorbeelden van overige opmerkingen over de werking van de maatregel zijn: 1 Maak het een Europese regel(soms) of een aanpassing op de huidige maatregel, zoals het alleen verzegelen van grotere en/of nieuwe boten (meest) 2 «De voorgestelde wijziging Bal is technisch en praktisch niet of nauwelijks uitvoerbaar» (vaak) 3 «Zijn er uitzonderingen voor oude schepen (bv 100 jaar)?» (vaak) 4 «Wat gaat er gelden voorschepen, die een chemisch toilet gebruiken. Wordt deze ook verzegeld?»(zelden) 5 «Wat met (bewoonde) schepen die niet eenvoudig op eigen kracht kunnen worden verplaatst om bv wekelijks naar een pompinstallatie te varen?» (zelden)	**199**	**0**	1 Voor zover bekend zijn er geen andere landen van de Europese Unie die met verzegeling bezig zijn. Ook de Europese Commissie heeft zover bekend geen voornemens op dit vlak. Mogelijk kan Nederland – na invoering van de verzegelingsplicht – een voorbeeld vormen voor andere landen. Een Europese aanpak is een langdurig traject waarop Nederland niet kan wachten. Het is voor het doel van de regeling (beëindigen van ongezuiverde toiletlozing) niet relevant of het pleziervaartuig groot of nieuw is. 2 Een afsluiter is altijd op een zodanige manier te verzegelen dat deze niet geopend kan worden zonder het zegel te verbreken. Soms is daarvoor een ingreep nodig, zoals het boren van een gaatje in een ronde afsluitkraan. Regels daarover zijn opgenomen in de Omgevingsregeling. Wanneer dat nodig is kan in bepaalde gevallen een gelijkwaardige maatregel worden toegepast. Informatie zal worden verstrekt over hoe de regels toe te passen zijn. 3 Pleziertuigen die zijn genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Wet pleziervaartuigen 2016 vallen niet onder de verzegelingsplicht. 4 Een chemisch toilet heeft geenafvoerleiding, dus verzegeling is niet aan de orde. 5 Het huidige lozingsverbod geldt al sinds 2009 voor alle pleziervaartuigen, met uitzondering van de pleziervaartuigen genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Wet pleziervaartuigen 2016. Hier vallen ook varende woonschepen onder. Het is de vraag of in het genoemde voorbeeld sprake is van een pleziervaartuig, of een woonark. Wanneer een varend woonschip een Certificaat van Onderzoek (CvO) heeft en minder dan 24 meter lang is, dan valt het onder de definitie van pleziervaartuig en moet aan deze regels voldaan worden. Als het gaat om een woonark wordt het gezien als een woning en die moet zijn aangesloten op de riolering of een IBA (individuele behandeling van afvalwater). Voor woonschepen kan het een oplossing zijn om het spoeltoilet te vervangen worden door een chemisch toilet of droogtoilet. Zodra goedgekeurde zuiveringsvoorzieningen op de markt komen, zou dat ook een oplossing kunnen zijn.

[1] Watersportverbond & FVEN: «Maar de invoering van de verzegeling gaat te snel» en «We vragen dan ook om een overgangstermijn van minimaal vijf jaar.»
KNMC: «Zorg voor een gedegen invoeringsplan, creëer de benodigde infrastructuur, doe aan voorlichting en communicatie, neem daar tijd voor en voer dan pas het besluit in.»

Thema 3: Implementeren maatregel

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*

Eerst nadenken en goed voorbereiden, dan pas doen	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Het plan is ondoordacht (vaak) 2 Er is onwetendheid over wat er speelt in de (plezier)vaart (vaak) 3 Dit plan is achter een bureau bedacht, zonder kennis van praktijk (soms)	**168**	**1805** (Watersportverbond, KNMC & FVEN [1])	1, 2 en 3 Bij de ontwikkeling van de regelgeving is en wordt de sector betrokken. Dat er momenteel innamepunten zijn die niet goed functioneren, heeft vooral te maken met het feit dat ze nu nauwelijks gebruikt worden. Dit kan alleen doorbroken worden door invoering van de verzegelingsplicht. Er zijn bovendien meer alternatieven beschikbaar dan alleen innamepunten en (op termijn) zuiveringsvoorzieningen: - droogtoilet, - chemisch toilet, - voorziening waarmee uitsluitend urine kan worden geloosd en - gebruik van sanitaire voorzieningen op de wal.
Maatregel mist onderbouwing	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Wat is de (wetenschappelijke) onderbouwing over ... (meest) 2 Wat zijn de cijfers over... (meest) 3 Wat is het (positieve) effect van het invoeren van de verzegeling? (vaak) 4. Is de onderbouwing van de motie niet te smal?	**134**	**0**	1 en 2 Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd rond de effecten van lozing van ongezuiverd toiletwater op de zwemwaterkwaliteit [2] 3 en 4 Het huidige lozingsverbod is niet handhaafbaar. De verzegelingsplicht is dat wel. Het positief effect van verzegeling is dat er geen ongezuiverd toiletwater geloosd kan worden. Zo worden zwemmers beschermd. In de motie [3] worden deze aspecten ook benoemd.
Zorg voor alternatieven	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Zorg eerst dat er een (betaalbare) zuiveringsinstallatie beschikbaar is op de markt (meest) 2 Zorg voor schone toiletten op havens zodat mensen hier gebruik van willen maken (soms) 3 Een alternatief voor verzegeling zou een chemisch toilet kunnen zijn zoals in campers/caravans (soms) 4 Zorg voor goede voorlichting (soms)	**404**	**2068** (Watersportverbond, KNMC, VNM & FVEN[4])	1 Voor zover men geen gebruik wil of kan maken van de innamepunten, zijn er diverse alternatieven die nu al beschikbaar zijn. Zo kan een spoeltoilet geschikt gemaakt worden om alleen urine te lozen, of het kan vervangen worden door droogtoilet of een chemisch toilet. Ook kan men gebruikmaken van een voorziening waarmee uitsluitend urine kan worden geloosd. Een ander alternatief is dat men de sanitaire voorzieningen op de wal gebruikt. 2 Het is de verantwoordelijkheid van de havenbeheerder dat de toiletten schoon zijn, deze kan hierop aangesproken worden. 3 Inderdaad, een chemisch toilet is een alternatief, evenals bijvoorbeeld een droogtoilet of een voorziening waarmee alleen urine kan worden geloosd. 4 Er is vanuit het ministerie opdrachtgegeven voor een voorlichtingscampagne.
Overige opmerkingen over implementeren maatregel	Bijvoorbeeld: «laten ze eerst eens kijken of het wel rendabel is om al die heisa op te starten» (zelden)	**30**	**0**	Vaststaat dat ongezuiverde toiletlozingen van de pleziervaart een gezondheidsrisico voor zwemmers vormen. Verplichte verzegeling is een handhaafbare en effectieve methode om dit te voorkomen. Er zijn alternatieven waarbij geen verzegeling nodig is, zoals een chemisch toilet of droogtoilet.

1 Watersportverbond & FVEN: «Alleen met een juiste voorbereiding en kwantitatief en kwalitatief voldoende infrastructuur van uitpompstations, zal er acceptatie van de regels komen.»
KNMC: «zorg voor een gedegen invoeringsplan, creëer de benodigde infrastructuur, doe aan voorlichting en communicatie, neem daar tijd voor en voer dan pas het besluit in.»

2 Zie onder andere https://www.dechos.nl/beinvloeding%20van%20de%20zwemwaterkwaliteit%20door%20de%20pleziervaart.pdf, https://docplayer.nl/19370382-Huishoudelijk-afvalwater-scheepvaart.html en https://docplayer.nl/132405735-Schoon-water-en-lozingen-uitrecreatievaart.html

3 Zie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2018Z22176&did=2018D56590

4 Watersportverbond & FVEN: «Een zuiveringsinstallatie is nog niet op de markt.» «Daarnaast moeten er betaalbare, kleine zuiveringsinstallaties verkrijgbaar zijn.»
VNM: «Ook moet er voldoende aanbod zijn van compacte gecertificeerde en betaalbare zuiveringsinstallaties».
KNMC: «Dit zal echter in de praktijk alleen tot een betere naleving leiden als er een redelijk alternatief is voor het verwijderen van fecaliën houdend afvalwater.»

«Dit kan door het beter aanbieden van alternatieve verwijderingsmogelijkheden als uitpompen en aan boord zuiveren ...»

Thema 4: Werking afzuiging

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
Infrastructuur	Veelvoorkomende opmerkingen zijn: 1 De afzuigstations zijn niet overal beschikbaar (meest) 2 De infrastructuur van afzuigstations is nog niet op orde (meest) 3 De afzuigstations liggen op veelal op moeilijk bereikbare plekken in de haven (b.v. helemaal achterin of op moeilijke plekken voor grotere boten) (meest) 4 De afzuigstations zijn niet dichtbij bereikbaar en omvaren is dus noodzakelijk (soms) 5 De capaciteit is niet toereikend voor het aantal boten en schepen dat er gebruik van moet maken (meest) er zullen lange wachttijden ontstaan bij de huidige capaciteit (vaak) 6 Er zijn onvoldoende afzuigstations aanwezig (meest)	**633**	**2068** (Watersportverbond, FVEN, KNMC & VNM [1])	1 en 2 Alle jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen zijn sinds 2009 verplicht om een werkend innamepunt te hebben. Deze innamepunten worden nu niet of nauwelijks gebruikt, waardoor onderhoud en reparatie weinig prioriteit hebben. Wanneer het innamepunt niet werkt kan hierover het beste contact opgenomen worden met de beheerder van de jachthaven. Gemeenten houden toezicht op de regels voor het inzamelen van het toiletwater door jachthavens. Ook met de gemeente of omgevingsdienst kan daarom contact worden opgenomen. Daarnaast zijn er onder meer in Friesland innamepunten gerealiseerd buiten jachthavens. Naar verwachting zal deze vicieuze cirkel pas doorbroken worden bij invoering van de verzegelingsplicht. De Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) biedt per 1 januari 2022 belastingaftrek aan middels de MIA of Vamil voor de aanschaf van innamepunten voor jachthavens met minder dan 50 ligplaatsen, en een extra innamepunt voor jachthaven met meer dan 50 ligplaatsen. En ook voor andere ondernemers die een innamepunt willen exploiteren op andere locaties zoals langs vaarroutes. Hiermee kunnen meer innamepunten beschikbaar komen.[2] 3 Het gaat erom dat de innamepunten aanwezig zijn en dat ze functioneren. Dat iemand over enig stuurmanschap moet beschikken om het innamepunt te bereiken, kan als een ongemak worden gezien. Hierover kan u contact opnemen met de beheerder van de jachthaven. 4 Dat men voor gebruik van een innamepunten soms moet (om)varen, kan men zien als ongemak. Met de belastingaftrek middels de MIA of Vamil regelingen voor de aanschaf van innamepunten kunnen meer innamepunten beschikbaar komen. 5 en 6 Of de capaciteit in termen van innamepunten toereikend is of niet hangt mede af van het gebruik van alternatieven. Zoals eerder opgemerkt zijn er nu al diverse alternatieven beschikbaar: droogtoilet, chemisch toilet, voorziening waarmee alleen urine kan worden geloosd en gebruik van sanitaire voorzieningen aan wal. In de toekomst komen daar zuiveringsvoorzieningen bij.
Kapot/ onbetrouwbaar	Er wordt vooral opgemerkt dat de afzuigstations veelal defect zijn	**277**		De innamepunten worden nu niet of nauwelijks gebruikt, waardoor onderhoud en reparatie weinig prioriteit hebben. Naar verwachting zal deze vicieuze cirkel doorbroken worden bij invoering van de verzegelingsplicht. De VNG heeft de gemeenten geïnformeerd dat te verwachten is dat de innamepunten dan vaker zullen worden gebruikt, en onder de aandacht gebracht dat gemeenten hier een toezichthoudende rol hebben.
Overige opmerkingen over werking afzuiging	Onder andere: 1 Afzuiging moet wel gratis zijn, maar soms moet ervoor betaald worden 2 De afpompstations worden veelal niet bediend (soms) 3 «Door de jaren heen hebben we moeten constateren dat de overheid achter blijft met de invoering van afgiftepunten vuilwatertanks.» (soms)	**110**		1 Voor gebruik van de innamepunten bij jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen mag volgens de wetgeving geen vergoeding worden gevraagd. Indien er wel een vergoeding wordt gevraagd, kan de schipper aan de gemeente vragen om handhavend op te treden. Daarnaast is er in opdracht van het ministerie van IenW een app ontwikkeld waarmee situaties waarbij er een vergoeding gevraagd wordt, gemeld kunnen worden. [3] [2] Het is niet wettelijk voorschreven dat de innamepunten door de jachthavenhouder bediend moeten worden. Op YouTube zijn instructiefilmpjes te vinden. [4]

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie*
				[3] Sinds 2009 zijn alle jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen verplicht een innamepunt te hebben. Daarnaast zijn er soms door waterschappen innamepunten aangelegd buiten jachthavens. Op bepaalde dagen kan het op sommige punten druk zijn. Daarom wordt het plaatsen van meer innamepunten gestimuleerd door RVO.

[1] Watersportverbond & FVEN: «Er zijn op dit moment niet voldoende vuilwater uitpompstations en van de stations die er wel zijn, staan er veel op een onhandige plek achter in de haven of ze werken niet naar behoren. Als er tientallen watersporters aan het eind van een mooi weekend terugkomen in de haven, duurt het uren voordat iedereen zijn tank heeft kunnen legen.»
VNM: «Maar in de visie van het VNM kan de verzegeling pas worden ingevoerd als de benodigde infrastructuur is aangelegd, zoals voldoende uitpomp stations in jachthavens en op openbare aanlegplaatsen zoals winkelsteigers en gemeentehavens en langs openbaar vaarwater. Dit alles om te voorkomen dat er lange wachtrijen ontstaan en de acceptatie van de regel wordt geschonden.»
«Van de pleziervaarder met een veelal beperkte vuilwateropslagtank kan moeilijk worden verwacht dat met een volle tank wordt doorgevaren naar een uitpompstation dat soms meer dan 50 km verderop gelegen is.»
KNMC: «Zolang er onvoldoende uitpompstations langs de vaarwegen aanwezig zijn op redelijke onderlinge afstanden zal het besluit praktisch onuitvoerbaar zijn» «Creëer de benodigde infrastructuur»

[2] Zie https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/milieulijst-en-energielijst/miavamil/vuilwaterinnamestation-voor-pleziervaartuigen

[3] Zie https://waterrecreatienederland.nl/melder-vuilwater-innamepunt/

[4] Zie bijvoorbeeld https://www.youtube.com/watch?v=teNr3uMQ8vY en https://www.youtube.com/watch?v=etCLZyu94-s

Thema 5: Impact maatregel

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie:*
Makkelijk te ontwijken	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Mensen zullen de emmer/puts weer gaan gebruiken (meest) 2 Behoeftes zullen overboord gedaan worden (vaak) 3 Mensen zullen overstappen naar een chemisch toilet, met het mogelijke gevolg dat mensen dit overboord gaan gooien (soms)	**222**	**0**	1, 2 en 3 Er zijn alternatieven beschikbaar die comfortabeler zijn en meer privacy bieden dan gebruik van een emmer of puts of een rechtstreekse lozing. Te denken is aan een droogtoilet, een chemisch toilet of een voorziening waarmee uitsluitend urine kan worden geloosd. Dat de inhoud van een chemisch toilet overboord gegooid wordt, is zeer ongewenst. Hier zal in de voorlichting ook aandacht aan worden besteed.
Draconische maatregel	Indien een opmerking gemaakt is over dat de maatregel te vergaand/te verstrekkend/ draconisch is	**64**	**0**	Met de verzegeling worden de gezondheidsrisico's voor zwemmers door lozing van ongezuiverd toiletwater tegengegaan. Het zegel kan door de schipper zelf worden aangebracht.
Maatregel brengt kosten met zich mee	Indien een opmerking gemaakt is over dat de maatregel kosten met zich mee brengt voor onder andere: 1 De overheid (b.v. kosten voorhandhaving, het plaatsen van afzuigstations) (vaak) 2 De haveneigenaren (b.v. bij het plaatsen van afzuigstations) (vaak)	**188**	**77** (KNMC [1])	1 Elk voorschrift waarop gehandhaafd kan worden, brengt handhavingskosten met zich mee. Vaststaat dat de verzegelingsplicht beter handhaafbaar is dan het lozingsverbod. Een goede naleving zal de noodzaak van handhaving, met daaraan verboden kosten, verminderen. 2 Het voorschrift dat jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen een werkend innamepunt moeten hebben, geldt al sinds 2009. Zij hebben voor de aanleg destijds in veel gevallen een subsidie kunnen aanvragen. Ook voor de aanleg van nieuwe innamepunten is voor jachthavens en ondernemers belastingaftrek via RVO mogelijk.
Belast booteigenaren	Indien een opmerking gemaakt is over dat de maatregel de booteigenaren belast. Veel voorkomende opmerkingen zijn:	**318**	**263** (VNM [2])	1, 2 en 3 De kosten van verzegeling bestaan uitsluitend uit de aanschaf van het zegel en zijn proportioneel. Na ontvangst van het zegel kan de schipper het zelf binnen een paar minuten aanbrengen. Het verbod om ongezuiverd toiletwater te lozen geldt al sinds 2009. Het enige element wordt daar nu bij komt is de verzegelingsplicht.

Categorie	*Toelichting categorie*	*Aantal individuele opmerkingen*	*Vanuit watersportorganisaties*	*Reactie:*
	1 De maatregel brengt kosten met zich mee voor de booteigenaren (b.v. forse investeringen, aanschaf watertank, zuiveringsinstallatie, het afzuigen kost geld) (meest) 2 De maatregel is een vorm van burgers pesten (soms) 3 De verzegeling zorgt voor vrijheidsbeperking (zelden)			Als men nu geen opvangtank heeft en rechtstreeks vanuit het toilet op het oppervlaktewater loost, is men al meer dan een decennium in overtreding. De kosten van bijvoorbeeld een opvangtank kunnen dus niet toegeschreven worden aan dit besluit. Er zijn ook alternatieven beschikbaar die goedkoper zijn en voor veel booteigenaren voldoende gebruiksgemak bieden. Het gebruik van innamepunten bij jachthaven met meer dan 50 ligplaatsen is gratis. Verzegeling is een proportionele maatregel om het doel (voorkomen van gezondheidsrisico's voor zwemmers door lozing van ongezuiverd toiletwater) te bereiken.
Zorgen over privacy	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Het toelaten van handhavers op privéterrein tast de privacy aan van booteigenaren (meest) 2 In huis heeft de politie ook een huiszoekingsbevel nodig (vaak) 3 Waarom is een BOA bevoegd om op privé domein te controleren? (vaak)	**80**	**0**	1, 2 en 3 Op grond van de artikel 18.6 en 18.7 van de Omgevingswet kan bij de aanwijzing van de toezichthoudende ambtenaren (BOA'S) worden bepaald dat zij gerechtigd zijn om binnen te treden bij een pleziervaartuig dat als woning wordt aangemerkt, ook als de schipper daar geen toestemming voor geeft. Om de verzegeling te kunnen controleren, is het nodig dat de toezichthouder binnentreedt. De artikelen 18.6 en 18.7 van de Omgevingswet gelden ook voor woningen.
Oneerlijk tegenover pleziervaart/ t.o.v. andere maatregelen en andere soort vaart	Veel voorkomende opmerkingen zijn: 1 Pak eerst de beroepsvaart/chartervaart aan, deze vervuilen veel meer (meest) 2 De maatregel is oneerlijk zolang de beroepsvaart/cruiseschepen (+50 passagiers) niet aan deze eis hoeven te voldoen (meest) 3 Er zijn veel milieuvervuilendere problemen om aan te pakken (zelden)	**510**	**0**	1 en 2 Ook bij de chartervaart is er sprake van wijziging van de regels voor lozingen van ongezuiverd toiletwater. Een zuiveringsplicht geldt nu voor vaartuigen voor meer dan 50 passagiers. Vanaf 2025 mogen schepen geschikt voor meer dan 12 personen geen afvalwater meer lozen als het schip na 2008 gebouwd is. Voor oudere schepen gaat het lozingsverbod in 2030 gelden. [3] Daarnaast zijn er veel meer pleziervaartuigen dan beroeps- en chartervaartuigen en komen zwemmende mensen veel meer in de buurt van pleziervaartuigen dan in de buurt van grotere beroepsvaartuigen. 3 De verzegeling is specifiek gericht op de bescherming van de gezondheid van zwemmers.
Overige opmerkingen over impact maatregel	Onder andere: 1 Stankoverlast is een reden dat mensen hun vuilwatertank liever niet gebruiken (soms) 2 «Na verzegeling van de afsluiters ontstaat er vervuiling van de pomp en slangen» (zelden)	**103**	**0**	1 Het legen van de opslagtank bij een innamepunt voordat de boot langere tijd niet gebruikt wordt is een belangrijke manier om stankoverlast te voorkomen. In de voorlichting zal ook aandacht besteed worden aan het voorkomen van stankoverlast. In plaats van een opslagtank (en gebruik van innamepunten) zijn er nu al diverse andere alternatieven, zoals chemisch toilet, droogtoilet, voorziening waarmee uitsluitend urine wordt geloosd en gebruik van voorzieningen aan de wal. In de toekomst komen daar zuiveringsvoorzieningen aan boord bij. 2 Om vervuiling van pomp en slangen te voorkomen, kan de leiding na de winter met drinkwater worden gespoeld, alvorens de afsluiter in gesloten stand te verzegelen.

1 KNMC: «Dat levert weinig meer op en gaat veel geld en inspanning kosten aan de kant van overheden»

2 VNM: «... om zijn tank leeg te pompen zonder dat er een financiële vergoeding wordt gevraagd (zie Activiteitenbesluit milieubeheer artikel 3.26i lid 4). Dat is een gezondheidsrisico voor de pleziervaarder»

3 Zie het op 9 september 1996 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart (Trb. 1996, 293).

10 Overgangsrecht en inwerkingtreding

De inwerkingtredingsdatum is bepaald op een bij koninklijk besluit bepaald tijdstip. Naar aanleiding van de inspraakreacties op de internetconsultatie en in afstemming met de branche zijn artikel I, onderdelen A en C en artikel II niet voor 1 januari 2026 in werking getreden.

32 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-309; *Besluit van 16 oktober 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving houdende een voorziening om ter uitvoering van het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn de uiterlijke inzaaidatum van vanggewassen na maïs in verband met bijzondere weersomstandigheden te kunnen wijzigen*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-309.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-10-27: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Algemeen

De Nitraatrichtlijn heeft tot doel om waterverontreiniging die wordt veroorzaakt of teweeggebracht door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en om verdere verontreiniging te voorkomen. Op grond van de Nitraatrichtlijn stelt Nederland eens per vier jaar een actieprogramma vast waarin maatregelen zijn opgenomen om de waterkwaliteit te verbeteren. In het Zesde Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn[629] is daarom als maatregel opgenomen dat op zand- en lössgronden, gronden die gevoelig zijn voor nitraatverliezen naar het grondwater, na de teelt van maïs een gewas wordt geteeld. Dit gewas dient ertoe het na de teelt in de bodem overgebleven stikstof op te nemen, zodat het niet in de vorm van nitraat uitspoelt. Ter uitvoering van genoemd actieprogramma is deze maatregel per 1 januari 2019 opgenomen in het destijds geldende Besluit gebruik meststoffen (Stb. 2018, 485) en per 1 januari 2024 met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet (Stb. 2021, 98) overgegaan naar het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal).

629 Kamerstukken II, 2017/18, 33 037, nr. 250.

Het Besluit gebruik meststoffen was een algemene maatregel van bestuur die zijn grondslag vond in de Wet bodembescherming. De Wet bodembescherming bevatte in artikel 64, derde lid, voor de minister de mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van de verplichting om uiterlijk op 1 oktober met de teelt van het vanggewas aan te vangen. Voor uitstel bij het inzaaien van vanggewas geldt dat voor de effectiviteit, oftewel de stikstofopname en de snelheid van opname, het inzaaitijdstip, de weersomstandigheden en de verdeling en hoeveelheid minerale stikstof van belang zijn. Uitstel van de uiterste zaaidatum voor het vanggewas heeft een negatieve impact op de vastlegging van stikstof (N) door dit gewas. De werking van een vanggewas neemt na 1 oktober sterk af. De mogelijkheid om vrijstelling te verlenen is echter wenselijk vanwege wisselende weersomstandigheden, waardoor het in de praktijk soms onmogelijk was om aan de verplichting te voldoen in verband met de afrijping van de maïs. Het gebruik van onrijpe maïs heeft negatieve gevolgen voor het milieu, de landbouwpraktijk en de gezondheid van de koe. Omdat het vaak pas laat in het groeiseizoen duidelijk wordt of de maïs voldoende rijp zal zijn, is het gewenst een mogelijkheid te hebben waarmee op korte termijn een besluit over het aanvangen van de teelt van het vanggewas (en daarmee de oogst van de maïs) kan worden genomen. Met de vrijstellingsmogelijkheid kon op korte termijn ingespeeld worden op deze omstandigheden. De komst van de Omgevingswet en de daarmee samenhangende intrekking van de Wet Bodembescherming liet de vrijstellingsmogelijkheid vervallen. Aangezien het nodig blijft om snel te kunnen inspelen op een onmogelijkheid om vanggewassen uiterlijk op 1 oktober in te zaaien, is met dit besluit op de hierna beschreven wijze een voorziening daarvoor in het Bal opgenomen. De opname van deze voorziening in het Bal is eveneens nodig om uitvoering te kunnen geven aan het 7e Actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn[630] waarin is opgenomen dat gewerkt zal gaan worden met een commissie van wijzen die jaarlijks kijkt of de datum van 1 oktober haalbaar is en die de minister adviseert over een noodzakelijke verschuiving van de verplichte datum, gelet op weersomstandigheden gedurende het groeiseizoen (paragraaf 5.2.2.3 van het 7e Actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn).
Met dit besluit worden ook de regels met betrekking tot de teelt van een gewas na de teelt van maïs op zand- en lössgrond inhoudelijk gelijkgetrokken met de regels die golden onder het Besluit gebruik meststoffen. Bij de omzetting van de regels naar het Bal is allereerst de term «aansluitend» gebruikt en niet «direct aansluitend» zoals in het Besluit gebruik meststoffen. Daardoor is onduidelijkheid ontstaan of onder het Bal ook direct na de oogst van de maïs met de teelt van het vanggewas moet worden aangevangen en of er dus met de omzetting ook een inhoudelijke wijziging is beoogd. Dat is niet het geval en door aan te sluiten bij de tekst van het Besluit gebruik meststoffen is die onduidelijkheid weggenomen.
Daarnaast zijn de regels bij de omzetting onbedoeld aangescherpt nu in het Bal is opgenomen dat spelt, triticale, wintergerst, winterrogge of wintertarwe die als hoofdteelt in het volgende jaar wordt geteeld, aansluitend op de oogst van maïs moet wordt geteeld. Door terug te gaan naar de situatie in het Besluit gebruik meststoffen wordt dit opgeheven.

2 Effecten bedrijfsleven

Aangezien het hier gaat om een verduidelijking van de regelgeving en een voortzetting van eerder beleid zijn er geen effecten op de regeldruk voorzien. Daarnaast is er sprake van implementatie van Europese regelgeving. In het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de nitraatrichtlijn, dat Nederland verplicht is uit te voeren, is opgenomen dat er gewerkt gaat worden met een expertgroep die de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur adviseert over een eventueel noodzakelijke verschuiving van de verplichte datum waarop met de teelt van het vanggewas moet zijn aangevangen. Deze bepaling zou inhoudsloos zijn als de bevoegdheid om deze datum te verplaatsen niet onder het stelsel van de Omgevingswet wordt voortgezet.
Gelet op het feit dat er sprake is van een implementatie van Europese regelgeving is er geen advies gevraagd aan de Adviescommissie toetsing regeldruk.

3 Uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheid

Deze wijziging maakt het allereerst duidelijker wanneer aan het voorschrift voor het zaaien van een vanggewas is voldaan, wat de handhaafbaarheid van de regelgeving verbetert. Daarnaast is het voor de uitvoering van het beleid mogelijk gemaakt om tijdig een besluit te nemen over het uitstellen van de uiterste inzaaidatum van het vanggewas. Die mogelijkheid bestond al onder de Wet bodembescherming en wordt met dit besluit ook mogelijk onder de Omgevingswet.

Omdat het gaat om voortzetting van onder het Besluit gebruik meststoffen reeds bestaand beleid hebben RVO en NVWA afgezien van het uitbrengen van een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets.

4 Milieueffecten

630 Kamerstukken II, 2021/22, 33 037, nr. 431.

Aangezien het hier gaat om een verduidelijking van de regelgeving en een voortzetting van eerder beleid zijn er geen milieueffecten voorzien ten opzichte van de situatie die gold onder de Wet Bodembescherming en het Besluit gebruik meststoffen.

5 Consultatie

Er heeft op grond van artikel 23.4, derde lid, van de Omgevingswet geen internetconsultatie plaatsgevonden.
De wijzigingen aangebracht in het eerste lid van de artikelen 4.1193 en 4.1211 van het Bal zijn van ondergeschikte betekenis. Het gaat om een redactionele verbetering waardoor de artikelen inhoudelijk weer overeenkomen met de tekst van artikel 8a van het per 1 januari 2024 vervallen Besluit gebruik meststoffen.

De toevoeging van een lid aan de artikelen 4.1193 en 4.1211 van het Bal strekt ertoe de mogelijkheid om af te wijken van de uiterlijke datum waarop moet worden aangevangen met de teelt van een vanggewas onder het stelsel van de Omgevingswet voort te zetten. Dit vormt een uitwerking van paragraaf 5.2.2.3 van het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn, een actieprogramma dat na publieke consultatie is vastgesteld. In de genoemde paragraaf is opgenomen dat er een commissie van wijzen wordt ingesteld die jaarlijks kijkt of de inzaaidatum van 1 oktober haalbaar is en de minister adviseert over een noodzakelijke verschuiving van deze datum, gelet op de weersomstandigheden gedurende het groeiseizoen. Nederland is op grond van de Nitraatrichtlijn verplicht uitvoering te geven aan het actieprogramma. In de praktijk onder de Wet bodembescherming gebeurde dit door advisering door een groep experts aan de minister, waarna de minister een besluit nam over het al dan niet verlenen van vrijstelling. Deze praktijk van advisering wordt onder het Bal voortgezet, nu leidend tot een mogelijk besluit van de minister over het vaststellen van een andere uiterste inzaaidatum voor het vanggewas.

6 Voorhang

Omdat het besluit, zoals hiervoor is aangegeven, wijzigingen van ondergeschikte betekenis bevat en strekt tot het op een andere plaats regelen van de mogelijkheid voor de minister om op korte termijn te kunnen besluiten over een andere uiterste inzaaidatum vanggewassen ter uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen (het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn) is het ontwerpbesluit op grond van artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet niet voorgehangen maar door de minister ter kennisname naar beide kamers van de Staten Generaal gestuurd.

7 Inwerkingtreding

Artikel II bepaalt in de eerste plaats dat het besluit in werking treedt met ingang van de dag na de bekendmaking ervan in het Staatsblad. Daarmee wordt zowel voor de inwerkingtredingsdatum als de invoeringstermijn afgeweken van het kabinetsbeleid inzake de vaste verandermomenten zoals opgenomen in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Deze afwijking is evenwel gerechtvaardigd omdat hier vooral sprake is van reparatieregelgeving als bedoeld in het vijfde lid, onderdeel c, van de genoemde aanwijzing en het daarnaast gewenst is dat snel gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheid om bij bijzonder weersomstandigheden de datum te wijzigen waarop uiterlijk met de teelt van de vanggewassen moet zijn aangevangen. Voor het geval het besluit niet uiterlijk op 1 oktober 2024 in het Staatsblad gepubliceerd kan worden, is in artikel II opgenomen dat het besluit in dat geval terugwerkt tot en met 2 oktober 2024. Dit is nodig om de minister de bevoegdheid te geven om na 1 oktober 2024 een besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de Omgevingswet te nemen dat ziet op een periode direct aansluitend aan 1 oktober 2024. Door te voorzien in terugwerkende kracht wordt ook de mogelijkheid geschapen om, als sprake blijkt te zijn van bijzondere weeromstandigheden in combinatie met een landbouwkundige noodzaak, te communiceren dat het bedoelde besluit genomen zal gaan worden.

33 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-330; *Besluit van 4 november 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet en het Besluit bodemkwaliteit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2025)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-330.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-11-10: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

I Algemeen

1 Inleiding

Dit verzamelbesluit bevat wijzigingen van ondergeschikte betekenis van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal), het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Omgevingsbesluit (hierna: Ob) en het Besluit bodemkwaliteit (hierna: Bbk). Deze wijzigingen leiden niet tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (artikel 23.5, derde lid, Omgevingswet). Met deze wijzigingen worden onvolkomenheden en inhoudelijke omissies hersteld en enkele aanscherpingen en versoepelingen van de bestaande verplichtingen doorgevoerd.

Met dit verzamelbesluit worden geen nieuwe richtlijnen geïmplementeerd. Ook worden geen wijzigingen aangebracht in artikelen die eerder (mede) ter implementatie van Europese richtlijnen zijn vastgesteld, met uitzondering van de artikelen die gaan over het aanbrengen van kathodische bescherming op ondergrondse opslagtanks van staal. Die artikelen zijn meer in lijn gebracht met de best beschikbare technieken die zijn beschreven in de BREF Emissions from storage.[631]

2 Hoofdlijnen van dit verzamelbesluit

631 Zie verder paragraaf 2.3

De wijzigingen in dit verzamelbesluit zijn te onderscheiden in een aantal typen. Het grootste deel van de wijzigingen betreft puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen. Een kleiner deel betreft het corrigeren van inhoudelijke omissies en het aanscherpen en versoepelen van een aantal bestaande verplichtingen. Deze punten zijn deels via het Informatiepunt Leefomgeving en andere ambtelijke contacten naar voren gebracht door gemeenten, waterschappen, provincies, uitvoeringsdiensten van het Rijk en omgevingsdiensten. De wijzigingen van inhoudelijke aard komen hieronder kort aan de orde. De puur technische wijzigingen worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

2.1 Emissie glastuinbouwbedrijven met substraatteelt (tabel 4.791e Bal)

In het Activiteitenbesluit milieubeheer waren en in het Bal zijn voor glastuinbouwbedrijven met een teelt op substraat, grenswaarden vastgesteld voor de emissies van stikstof in het te lozen drainwater. Conform de afspraken die daarover in maart 2006 zijn gemaakt door de partijen in het Doelgroepoverleg Glastuinbouw en Milieu, worden vanaf 2010 de emissiegrenswaarden periodiek verlaagd totdat uiteindelijk een nullozing zal zijn bereikt. De normen die gelden vanaf 2025 zijn ontwikkeld in het Platform Duurzame Glastuinbouw, waarin beleidsafstemming plaats vindt tussen betrokken overheden en de glastuinbouwsector. Met de toevoeging van een nieuwe kolom aan tabel 4.791e, worden die afspraken voor de periode vanaf 1 januari 2025 vastgelegd in het Bal.

De registratie- en rapportageplicht voor glastuinbouwbedrijven die staan geregistreerd als nullozer, zijn van het Activiteitenbesluit milieubeheer niet helemaal goed omgezet naar het Bal. Naar aanleiding van signalen van toezichthouders hebben de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Unie van Waterschappen en Glastuinbouw Nederland tijdens de internetconsultatie aangegeven dat zij hechten aan een beleidsarme overgang van het oude naar het nieuwe recht. In hun ogen moet de registratie- en rapportageplicht van nullozers behouden blijven. Dit geldt zowel voor de substraatteelt als de grondteelt. Als die plichten niet behouden blijven dan zal het toezicht belangrijke informatie over die milieubelastende activiteiten missen. Naar aanleiding van die consultatiereacties zijn aanpassingen doorgevoerd in de artikelen 4.791 en 4.791h Bal waarin het toepassingsbereik is geregeld van de paragrafen 4.76 en 4.77 Bal. Het gebruik van water voor het telen is daarmee onder het toepassingsbereik van die paragrafen gebracht. Voor deze wijziging vielen bedrijven alleen onder het toepassingsbereik van die paragrafen als zij daadwerkelijk water loosden. Na de wijziging vallen ook de bedrijven die geen water lozen (nullozers) onder het toepassingsbereik waardoor zij onder de registratie- en rapportageplicht vallen (artikelen 4.791f, 4.791fa, 4.791n en 4.791o Bal). Met deze wijzigingen is geborgd dat alle glastuinbouwbedrijven die water gebruiken de informatie blijven verstrekken die het bevoegd gezag nodig heeft voor effectief toezicht op de waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden. Door de wijzigingen in de artikelen 4.791 en 4.791h Bal waren ook (technische) wijzigingen nodig in de artikelen 4.791a, 4.791f en 4.791i. Met deze wijzigingen wordt de situatie hersteld zoals die al bestond op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

2.2 Opslaan diesel of gasolie in ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal (artikel 4.987, vijfde lid, tabel 4.997 en artikel 4.1003b Bal)

De eisen voor het opslaan van diesel of gasolie in nieuwe ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal zijn aangescherpt. Uit onderzoek[632] is gebleken dat door microbiologisch beïnvloede corrosie (MIC) er versneld lekkage van opslagtanks kan ontstaan door putcorrosie. MIC wordt bevorderd door de bijmenging van biodiesel aan fossiele diesel. Putcorrosie kan worden tegengegaan met inwendige coating. Vandaar dat in het Bal inwendige coating verplicht wordt gesteld voor nieuwe opslagtanks van staal die worden gebruikt voor diesel of gasolie.
Daarnaast is de keuringstermijn van bestaande enkelwandige opslagtanks van staal die niet zijn voorzien van inwendige coating, aangescherpt. De noodzaak daartoe volgt uit het hierboven genoemde onderzoek. Conform de aanbevelingen van het onderzoek is de termijn voor de eerste keuring van een enkelwandige opslagtank van staal die wordt gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie en die niet is voorzien van inwendige coating, verlaagd van 15 jaar naar 10 jaar. De daaropvolgende termijnen zijn verlaagd van 20 jaar naar 10 jaar. Die termijn is 8 jaar als bij de herkeuring blijkt dat de tankwand niet dikker is dan 4,5 mm.

632 Eindrapportage Fase 1, Voorkom een nieuwe actie tankslag, SIKB, 17 december 2019; https://www.sikb.nl/doc/bodembescherming/PRJ%20288%20Eindrapport%20Fase1%2020191217.pdf

De onderbouwing van deze termijnen staat in het onderzoek. Daaruit bleek dat de maximaal gemeten corrosiesnelheid van een putcorrosiedefect 0,35 mm per jaar was (putdiepte van 5,2 mm in 15 jaar tijd). Op basis van de bevindingen wordt verwacht dat deze de komende jaren kan toenemen naar 0,40 tot 0,45 mm per jaar door de toename van de concentratie biodiesel. De dunste tankwand die is gemeten in fase 1 van het onderzoek, was 4,7 mm. Wanneer een keuringstermijn van 15 jaar wordt aangehouden dan zou een opslagtank met een resterende wanddikte van 4,7 mm binnen de voormalige keuringstermijn van 15 jaar lek kunnen raken als uit wordt gegaan van een corrosiesnelheid van 0,40 tot 0,45 mm per jaar. Om die reden is de keuringstermijn verkort naar 10 jaar. Over het algemeen zullen daarmee tijdig corrosiedefecten worden gedetecteerd en lekkages worden voorkomen. Een uitzondering geldt voor opslagtanks met een resterende wanddikte van minder dan 4,5 mm. Bij
die tanks valt namelijk niet uit te sluiten dat er lekkage ontstaat binnen de termijn van 10 jaar als uit wordt gegaan van een corrosiesnelheid van 0,45 mm per jaar. Voor die tanks geldt dan ook een herkeuringstermijn van 8 jaar. Met een wanddikte van minder dan 3,6 mm kan de integriteit van de opslagtank niet worden gegarandeerd. In die gevallen zullen opslagtanks dan ook worden afgekeurd.

De verplichte inwendige coating en de aanscherpingen van de keuringstermijnen gelden niet voor enkelwandige opslagtanks die zijn geplaatst in een bak met lekdetectie en dubbelwandige opslagtanks met lekdetectie in de wand. Door de dubbele beveiliging wordt lekkage van die opslagtanks namelijk snel gedetecteerd en kunnen adequate maatregelen worden getroffen om bodemverontreiniging te voorkomen. Daarnaast geldt de verplichting om opslagtanks te voorzien van inwendige coating alleen voor opslagtanks die worden geïnstalleerd vanaf 1 januari 2025 (datum inwerkingtreding van dit verzamelbesluit). Dat volgt uit artikel 4.1003b Bal.

2.3 Kathodische bescherming en stroomopdrukproef bij ontbreken daarvan (artikelen 4.968, vierde lid, 4.973, eerste lid, 4.982a, 4.987, vierde lid, 4.992, eerste lid, en 4.1003b Bal)

Volgens de artikelen 4.967 en 4.986 Bal moeten een ondergrondse opslagtank en op een ondergrondse leiding worden geïnstalleerd, onderhouden en gerepareerd door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit voor BRL SIKB 7800. Voor opslagtanks van staal moet volgens BRL 7800 een bodemweerstandsmeting worden uitgevoerd. Uit die meting volgde of een kathodische bescherming moest worden aangebracht. Kathodische bescherming gaat corrosie tegen. Door deze werkwijze was het mogelijk dat nieuwe ondergrondse opslagtanks van staal of op een ondergrondse leiding van staal niet werden voorzien van kathodische bescherming. Dat is niet wenselijk vanwege het gevaar voor corrosie waardoor lekken kunnen ontstaan en de bodem kan worden verontreinigd. Bovendien is het een verplichte maatregel (best beschikbare techniek) op grond van de BREF Emissions from storage (BAT Reference Document[633]). Om die reden is in de artikelen 4.968, vierde lid en 4.987, vierde lid, Bal een kathodische bescherming verplicht gesteld. In de artikelen 4.972b en 4.991 Bal is geregeld dat de aangebrachte kathodische bescherming jaarlijks moet worden beoordeeld en goedgekeurd door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. Op grond van het overgangsrecht (nieuwe artikelen 4.982a en 4.1003b Bal) geldt de verplichting om een kathodische bescherming te hebben niet voor opslagtanks die voor 1 januari 2025 zijn geïnstalleerd (datum inwerkingtreding van dit verzamelbesluit). Daarbij geldt wel als voorwaarde dat jaarlijks een stroomopdrukproef wordt verricht. Dat volgt uit de bestaande artikelen 4.973 en 4.992 Bal.

Het verrichten van een stroomopdrukproef is met dit verzamelbesluit in meer gevallen dan volgens de voorheen geldende regels verplicht gesteld wanneer geen kathodische bescherming is aangebracht. Dat is gedaan ter verbetering van de bescherming van de bodem. Er was een vrijstelling voor het uitvoeren van een stroomopdrukproef op een ondergrondse opslagtank en leidingwerk, als beschadiging door zwerfstromen niet viel te verwachten. Door zwerfstromen kunnen ondergrondse opslagtanks en leidingen corroderen. De aanwezigheid van zwerfstromen kan veranderen door verandering van de omgeving, zoals aanleg van kabels en leidingen. De proef is bedoeld om tijdig te signaleren of een ondergrondse opslagtank beschadigd is in situaties waar een kathodische bescherming ontbreekt. De vrijstelling leidt tot een verhoogd risico op lekkage van de tank en verontreiniging van de bodem en het grondwater. Daarom is het uitvoeren van de stroomopdrukproef altijd verplicht bij ondergrondse opslagtanks van staal en op een ondergrondse leiding van staal waarop geen kathodische bescherming is aangebracht. Na de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit zal dat alleen aan de orde zijn bij opslagtanks die voor 2025 zijn geïnstalleerd. Opslagtanks die vanaf 1 januari 2025 worden geïnstalleerd, moeten immers worden voorzien van een kathodische bescherming.

2.4 Gegevens en bescheiden bij melding gesloten bodemenergiesystemen (artikelen 4.1136 en 4.1137 Bal)

633 https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/emissions-storage

Artikel 4.1136 Bal bevat een meldingsplicht voor de aanleg van een gesloten bodemenergiesysteem. In dat artikel waren geen gegevens en bescheiden opgenomen die bij de melding moesten worden verstrekt. Om te kunnen beoordelen of met de voorgenomen activiteit de regels van het Bal of het omgevingsplan worden nageleefd, is het belangrijk dat gegevens over het bodemenergiesysteem bij het bevoegd gezag bekend zijn. Zonder melding die voldoet aan de gestelde eisen mag niet met de activiteit worden begonnen. Een melding die niet voldoet aan de eisen, bijvoorbeeld omdat niet alle vereiste gegevens bij de melding zijn verstrekt, is dus geen melding. Gevolg daarvan is dat de activiteit bij een onjuiste melding is verboden[634]. Dat rechtsgevolg is niet aan de orde als niet (volledig) is voldaan aan een informatieverplichting. Met een informatieverplichting wordt bedoeld dat aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt. Dat is wel een verplichting maar bij het niet volledig voldoen aan de informatieverplichting geldt er geen verbod om met de activiteit te beginnen. Als niet volledig is voldaan aan de informatieverplichting, kan het bevoegd gezag met een handhavingsmiddel alleen afdwingen dat alsnog de vereiste gegevens worden verstrekt. Er is geen mogelijkheid om de activiteit te verbieden. Die mogelijkheid is er wel als er sprake is van een onvolledige melding. In dat geval geldt er namelijk een verbod om met de activiteit te beginnen en het bevoegd gezag kan dat verbod handhaven. Om die reden zijn enkele gegevens en bescheiden die op grond van artikel 4.1137 Bal al moesten worden verstrekt voor het begin van de activiteit, onderdeel geworden van artikel 4.1136 Bal. Het gaat om gegevens die het bevoegd gezag nodig heeft om te beoordelen of het bodemenergiesysteem voldoet aan de gestelde eisen.

Naar aanleiding van een aantal reacties tijdens de internetconsultatie zijn enkele gegevens toegevoegd (lengte en coördinaten van de bodemlussen en het soort circulatievloeistof). Deze gegevens werden al gevraagd in het Omgevingsloket online. Het bevoegd gezag heeft die gegevens nodig om te kunnen beoordelen of er sprake zou kunnen zijn van interferentie met andere bodemenergiesystemen. Bovendien zijn die gegevens nodig voor de basisregistratie ondergrond. Verder is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de formulering van de onderdelen te verduidelijken. Met het oog op het rechtsgevolg bij een onvolledige melding mag er namelijk geen twijfel over bestaan of de ingediende melding voldoet aan de daaraan gestelde eisen.

2.5 Versoepeling eisen weilanddepots voor opslaan baggerspecie (artikelen 4.1248 en 4.1250 Bal)

Bij de omzetting van de regels van hoofdstuk 4 Bbk naar het Bal is een onderscheid gemaakt tussen:
- het verspreiden van baggerspecie op de landbodem met een weilanddepot; en
- het indrogen van de baggerspecie met een weilanddepot en ergens anders toepassen.

Het eerste geval wordt gezien als het toepassen van baggerspecie (paragraaf 3.2.26 Bal). Voor die activiteit hoeven geen bodembeschermende voorzieningen te worden getroffen volgens de regels van paragraaf 4.124 Bal. De baggerspecie blijft na indrogen op de locatie. Het tweede geval wordt gezien als het (tijdelijk) opslaan van baggerspecie (paragraaf 3.2.24 Bal). Voor die activiteit moeten wel bodembeschermende voorzieningen worden getroffen volgens de regels in paragraaf 4.122 Bal.

Er is geen reden om dit onderscheid te laten voortbestaan omdat de milieuhygiënische gevolgen hetzelfde zijn. Met de wijzigingen in de artikelen 4.1248 en 4.1250 Bal is dat onderscheid daarom opgeheven. Met deze wijzigingen zijn bodembeschermende voorzieningen niet (meer) verplicht. Er moet wel worden voldaan aan een aantal voorwaarden die zijn opgenomen in het nieuwe derde lid van artikel 4.1250. Deze voorwaarden zijn:
- de baggerspecie moet voldoen aan de kwaliteitseisen die gelden voor de kwaliteit voor verspreiden op de landbodem geschikte baggerspecie;
- de baggerspecie moet binnen drie jaar worden toegepast in een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a, Bal; en
- op de locatie mag gedurende ten minste vijf jaar voor het begin van het opslaan geen baggerspecie opgeslagen zijn geweest.

Bij een functionele toepassing als bedoeld in artikel 4.1269, derde lid, onder a, Bal gaat het om de verspreiding, met inbegrip van verspreiding in een weilanddepot, van baggerspecie die in een oppervlaktewaterlichaam dat behoort tot de regionale wateren, is terechtgekomen door afspoeling en afkalving van materiaal van gronden die liggen aan of in het oppervlaktewaterlichaam:
- voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden; of
- op landbouwgronden tot ten hoogste 10 km afstand van de plaats van vrijkomen.

634 Zie de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving, Stb. 2018, 293, paragraaf 3.5.

In de uitzonderlijke situatie dat voor de bijzondere bescherming van het grondwater bij de tijdelijke opslag toch voorzieningen nodig zijn, geldt dit ook voor het verspreiden van baggerspecie in weilanddepots (als de baggerspecie ergens permanent blijft liggen). In een dergelijk uitzonderlijk geval kan via maatwerkvoorschriften op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal invulling worden gegeven aan de zorg voor de bescherming van het grondwater.

3 Verhouding tot hoger recht

De wijzigingen die met artikel I van dit verzamelbesluit worden doorgevoerd in het Bal zijn gebaseerd op artikel 4.3 Omgevingswet. De wijziging van artikel 13.3 Ob (artikel II van dit verzamelbesluit) is gebaseerd op artikel 18.3, eerste lid, Omgevingswet en de wijziging van de artikelen 14.5b en 14.7b Ob (artikel II van dit verzamelbesluit) vinden hun grondslag in artikel 20.22, eerste lid, respectievelijk artikel 20.24, eerste lid, Omgevingswet. Het toevoegen van artikel 8.1.11 aan het Invoeringsbesluit Omgevingswet is gebaseerd op artikel 4.14 Invoeringswet Omgevingswet. En tot slot is de wijziging in het Bbk (artikel IV van dit verzamelbesluit) gebaseerd op de artikelen 9.2.2.1, eerste lid, en 9.5.2, eerste lid, Wet milieubeheer.

4 Gevolgen van dit verzamelbesluit

De puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen, in dit verzamelbesluit hebben geen gevolgen voor de regeldruk. De wijzigingen die omissies herstellen, leiden ertoe dat onbedoelde en onvoorziene gevolgen van die omissies worden hersteld.
Gelet op het voorgaande is een MKB[635]-toets niet verricht omdat geen sprake is van substantiële regeldrukgevolgen voor het MKB.

Voor enkele wijzigingen wordt hieronder nader ingegaan op de gevolgen van dit verzamelbesluit. Naast de gevolgen voor de regeldruk gaat het om de gevolgen voor het milieu.

4.1 Emissie glastuinbouwbedrijven met substraatteelt (paragraaf 2.1)

De glastuinbouwsector heeft zich al geruime tijd geleden gecommitteerd aan het doel om nagenoeg een nulemissie van stikstof te bereiken. Zo werden hierover al in 2006 afspraken gemaakt in het Doelgroepoverleg Glastuinbouw en Milieu. De aanscherping van de normen in dit verzamelbesluit door het toevoegen van emissiegrenswaarden leidt daarom niet tot verrassingen. Ondernemers weten dat de aanscherping nodig is om de impact op het milieu te beperken. Het langer laten recirculeren (hergebruiken) van het teeltwater maakt het mogelijk om de emissies te beperken.

Aanvankelijk was er een verplichting tot hergebruik van water totdat (door verdamping) een maximum natriumwaarde in het teeltwater was bereikt. Die methodiek leidde tot knelpunten bij een deel van de bedrijven. Om die reden werd in overleg met de sector afgesproken om de methodiek aan te passen naar emissienormen voor stikstof, zodat de ondernemer meer keuzemogelijkheden had om de doelstelling te bereiken. De overstap naar emissienormen verlaagde de regeldruk.

Het ene gewas reageert beter op het hergebruik van teeltwater dan het andere gewas. Om te voorkomen dat de aanscherping van de emissienormen onevenredige regeldrukeffecten zou hebben voor telers van gewassen die minder goed reageren op langere recirculatie gelden er gedifferentieerde normen voor de verschillende gewassen. Omdat de afbouw van de emissienormen al langer bekend is en de huidige aanscherping door ondernemers nog als realiseerbaar wordt gezien, levert de wijziging in het verzamelbesluit geen extra regeldruk op.

635 MKB staat voor midden- en kleinbedrijf.

Voor de gevolgen van de toegevoegde emissiegrenswaarden voor glastuinbouwbedrijven met substraatteelt wordt ook verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit tot wijziging van het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (Stb 2012, 441). In die toelichting is al ingegaan op de uitvoering van de afspraken die door de partijen in het Doelgroepoverleg Glastuinbouw en Milieu, zijn gemaakt en die inhouden dat de emissiegrenswaarden periodiek worden verlaagd totdat uiteindelijk een nulemissie wordt bereikt. In die toelichting zijn ook de emissiegrenswaarden als onderdeel van een bredere aanpak van milieubeleid beschreven en is in hoofdstuk 10 een overzicht opgenomen van de administratieve lasten en nalevingskosten. Het onderhavige besluit levert geen wijzigingen op in de toentertijd berekende lasten en kosten. Bedrijven kunnen voldoen aan de emissies als zij hun afvalwater niet meteen lozen maar kiezen voor recirculatie (hergebruiken van het water). Het niet lozen maar recirculeren bespaart geld, omdat minder water, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn (deze circuleren langer in het systeem). Het is ondoenlijk om voor de sector de nalevingskosten te becijferen. Het is namelijk een sector met sterk gespecialiseerde teeltwijzen en grote verschillen tussen de bedrijven. De nalevingskosten zijn daardoor van erg veel factoren afhankelijk, zoals de genoemde periode van recirculatie (lozingsfrequentie), het geteelde gewas en de omvang van het bedrijf.
De aanscherping van de emissiegrenswaarden die in lijn is met de afspraken die met de sector zijn gemaakt, zal positieve milieueffecten hebben doordat er minder stikstof zal worden geëmitteerd.

4.2 Opslaan van diesel of gasolie in ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal (paragraaf 2.2)
Doordat nieuwe enkelwandige opslagtanks van staal die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, voortaan moeten worden voorzien van een volledige coating (inwendig), zullen de kosten per opslagtank stijgen. Een inwendige coating voor een 20 m^3 opslagtank kost circa € 4.000,–. Van alle nieuwe opslagtanks die voor de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit werden geplaatst was al 95% volledig inwendig gecoat. Jaarlijks worden circa 250 ondergrondse opslagtanks geplaatst of vervangen. Dat betekent dat de genoemde extra kosten gaan gelden voor ongeveer 12 opslagtanks per jaar (5% van 250). De totale extra kosten door de eis van inwendige coating komen daarmee uit op circa € 48.000,– per jaar. Die extra kosten zijn marginaal ten opzichte van de totale exploitatiekosten van een opslagtank, inclusief de installatie. Daar komt bij dat het aanbrengen van inwendige coating ook in het belang is van de eigenaar van een opslagtank, omdat de levensduur flink wordt verlengd en reparatie-, onderhouds- en keuringskosten lager zullen uitvallen.

Ook de financiële gevolgen van de verkorting van de keuringstermijnen voor enkelwandige ondergrondse opslagtanks die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, zullen marginaal toenemen. Vooral als die worden afgezet tegen de hiervoor al genoemde exploitatiekosten. Een keuring kost circa € 6.000,–. In totaal zijn er ongeveer 15.000 opslagtanks. Circa de helft van die tanks is volledig gecoat en ongeveer de helft van de tanks wordt gebruikt voor het opslaan van diesel[636]. Er zijn dus 7.500 tanks die worden gebruikt voor diesel en daarvan weer de helft (3.750) is volledig gecoat. Alleen voor opslagtanks die volledig zijn gecoat blijft de bestaande keuringsfrequentie in stand. Voor 3.750 opslagtanks (die worden gebruikt voor het opslaan van diesel en die niet of gedeeltelijk zijn gecoat) gaat de keuringsfrequentie omhoog. In plaats van eens in de 15 jaar moeten deze tanks eens in de 10 of 8 jaar worden gekeurd. Uitgaande van een periode van 30 jaar moet een tank drie keer worden gekeurd (3,75 keer bij eens per 8 jaar) in plaats van twee keer. Per tank zijn de jaarlijkse keuringskosten nu € 400,– (2 X 6.000 / 30). De jaarlijkse keuringskosten worden € 600,– (3 X 6.000 / 30) bij keuring eens per 10 jaar en € 750,– (3,75 X 6.000 / 30) bij keuring eens per 8 jaar. Ervan uitgaande dat de helft van de tanks eens per 10 jaar en de helft eens per 8 jaar moet worden gekeurd, worden de gemiddelde keuringskosten € 675,– per tank. De stijging van de lasten is dan € 275,– per tank per jaar. De totale stijging van de lasten komt daarmee uit op circa € 1.000.000,– (275 X 3.750).

Omdat 80% van de dieseltanks bij tankstations ligt, komen de extra lasten voor tankstations uit op € 800.000,– per jaar. Er zijn circa 4.000 tankstations in Nederland (bron: CBS) waardoor de extra kosten ongeveer € 200,– zijn per tankstation per jaar.
De resterende € 200.000,– per jaar wordt gedragen door overige bedrijven met ondergrondse dieseltanks (vooral transportbedrijven en agrarische bedrijven). Het merendeel van deze bedrijven heeft één opslagtank. Per bedrijf komen de extra kosten uit op € 275,– per jaar (dat zijn de extra kosten per opslagtank).

De extra kosten wegen ruimschoots op tegen de kosten die zijn gemoeid met herstel van de bodem en het grondwater als lekkage ontstaat door een defecte opslagtank.

636 Zie Eindrapportage Fase 1, Voorkom een nieuwe actie tankslag, SIKB, 17 december 2019
https://www.sikb.nl/doc/bodembescherming/PRJ%20288%20Eindrapport%20Fase1%2020191217.pdf

De betere bescherming van de integriteit van opslagtanks door de vereiste coating en aangescherpte keuringstermijnen, heeft positieve milieueffecten omdat de kans op bodemverontreiniging veel kleiner wordt. Naar de toekomst toe wordt dat steeds belangrijker gezien de ontwikkeling naar steeds meer bijmenging van biodiesel. Zie ook de resultaten van het onderzoek waarnaar in paragraaf 2.2 is verwezen.

4.3 Kathodische bescherming en stroomopdrukproef bij ontbreken daarvan (paragraaf 2.3)

Doordat op nieuwe enkelwandige opslagtanks van staal kathodische bescherming moet worden aangebracht, zullen de kosten per opslagtank met circa. € 1.500,– stijgen. Op ongeveer 90% van alle ondergrondse opslagtanks was voor de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit al kathodische bescherming aanwezig. Uitgaande van 250 nieuwe opslagtanks per jaar zal bij 10% daarvan (is 25) na deze wijziging een kathodische bescherming moeten worden aangebracht waar dat voorheen niet verplicht was. De totale extra kosten door deze maatregel komen daarmee uit op € 37.500,– per jaar (1.500 X 25).
Deze extra kosten zijn marginaal ten opzichte van de totale exploitatiekosten van een opslagtank, inclusief de installatie. Vooral als die worden afgezet tegen het totale aantal bedrijven dat die extra kosten draagt (circa 4.000 tankstations en 700 vooral agrarische en transportbedrijven). Daar komt bij dat het aanbrengen van kathodische bescherming ook in het belang is van de eigenaar van een opslagtank omdat de levensduur flink wordt verlengd en reparatie-, onderhouds- en keuringskosten lager zullen uitvallen. De opslagtank van staal wordt namelijk beter tegen corrosie beschermd. De betere bescherming van de integriteit van opslagtanks door de vereiste kathodische bescherming, heeft dan ook positieve milieueffecten omdat de kans op bodemverontreiniging veel kleiner wordt

Een stroomopdrukproef wordt (als overgangsmaatregel) alleen verplicht voor opslagtanks die niet zijn voorzien van kathodische bescherming (kathodische bescherming wordt voor nieuwe opslagtanks verplicht).
Ongeveer 10% van de opslagtanks heeft geen kathodische bescherming. In totaal zijn er 15.000 opslagtanks. 1.500 opslagtanks hebben dus geen kathodische bescherming en daar moet jaarlijks een stroomopdrukproef worden uitgevoerd. Op dit moment moet ook al ieder jaar een stroomopdrukproef worden uitgevoerd bij tanks zonder kathodische bescherming. Er is echter een uitzondering voor het geval niet valt te verwachten dat de opslagtank of de leidingen wordt beschadigd door zwerfstromen. Die uitzondering komt nu te vervallen. De kosten van een jaarlijkse stroomopdrukproef zijn vergelijkbaar met de kosten van een jaarlijkse kathodische beschermingsmeting. Dat is een meting van de zwerfstromen die moet worden uitgevoerd om te bepalen of beschadiging door zwerfstromen is te verwachten. Omdat de kosten hetzelfde zijn, is er geen sprake is van een verzwaring van de lasten.
Het verrichten van een stroomopdrukproef is ook in het belang van de eigenaar van een opslagtank omdat eerder aan het licht komt dat kathodische bescherming nodig is om de opslagtank tegen corrosie te beschermen. Dit zal de levensduur van opslagtanks flink verlengen en reparatie-, onderhouds- en keuringskosten zullen daardoor lager uitvallen. De betere bescherming van de integriteit van opslagtanks heeft dan ook positieve milieueffecten omdat de kans op bodemverontreiniging veel kleiner wordt en het herstellen van de bodemkwaliteit kan worden voorkomen.

4.4 Gegevens en bescheiden over gesloten bodemenergiesystemen (paragraaf 2.4)

De aanvulling van de gegevens en bescheiden in artikel 4.1136 Bal heeft geen gevolgen voor de regeldruk. Dat komt omdat in artikel 4.1137 Bal al een informatieplicht was opgenomen en een deel van de gegevens die op grond van dat artikel al moesten worden verstrekt zijn overgeheveld naar het meldingsartikel (artikel 4.1136 Bal). Bij de informatieplicht in artikel 4.1137 Bal is welaanvullend opgenomen dat de verwachte datum van het begin van de activiteit moet worden doorgegeven. Naar aanleiding van reacties tijdens de internetconsultatie zijn aan het meldingsartikel gegevens toegevoegd over de lengte en de coördinaten van de bodemlussen (artikel 4.1136, tweede lid, onder c en d, Bal). Aan artikel 4.1137 Bal is de soort circulatievloeistof die in het systeem wordt toegepast opgenomen. De regeldruk die daarmee gepaard gaat is verwaarloosbaar.

4.5 Versoepeling eisen weilanddepots voor opslaan baggerspecie (paragraaf 2.5)

Uit de Waterschapsspiegel[637] van de Unie van Waterschappen blijkt dat door de gezamenlijke waterschappen over de periode 2017–2022 gemiddeld ongeveer 500.000 m^3 baggerspecie per jaar in weilanddepots of doorgangsdepots is ontwaterd. Ingeschat wordt dat circa de helft daarvan (250.000 m^3 per jaar) na indrogen niet op de locatie blijft maar ergens anders wordt toegepast. Uitgaande van een gemiddelde hoogte van een weilanddepot van 1 m betekent de wijziging van artikel 4.1254 Bal dat op circa 250.000 m^2 (25 ha) per jaar geen bodembeschermende voorzieningen getroffen hoeven te worden. De kosten die daarmee worden bespaard doordat het niet meer nodig is om bodembeschermende voorzieningen (folie) aan te brengen en te verwijderen en het weiland minder lang hoeft te worden gehuurd (het indrogen duurt langer met folie), worden geschat op 10 euro per m^2. Jaarlijks komt de besparing daarmee uit op circa 2,5 miljoen euro. Deze besparing komt ten gunste van de 21 waterschappen die Nederland telt. De verdeling van de totale besparing tussen de verschillende waterschappen is afhankelijk van de hoeveelheid baggerwerkzaamheden die het waterschap uitvoert. Niet elk waterschap heeft een even grote baggeropgave, de waterschappen in hoger gelegen delen van Nederland hoeven jaarlijks minder te baggeren dan de waterschappen in West-Nederland.

Naast deze besparing betekent de versoepeling ook dat waterschappen hieraan minder tijd hoeven te besteden. Dat scheelt per waterschap ongeveer 2 fte.

De versoepeling heeft ook positieve milieueffecten. De folie die als bodembeschermende voorziening wordt getroffen is over het algemeen namelijk niet duurzaam. Bovendien scheelt het veel extra transportbewegingen waardoor de kooldioxide-uitstoot wordt teruggebracht. De besparing van transportbewegingen komt doordat geen aan- en afvoer van folie noodzakelijk is. De kosten die daarmee worden bespaard zijn onderdeel van de besparing van 2,5 miljoen euro die in het voorgaande is toegelicht.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving

De puur technische punten in dit verzamelbesluit, zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen, dragen bij aan de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regels. Die punten en de wijzigingen waarmee inhoudelijke omissies worden hersteld en bestaande verplichtingen worden aangescherpt of versoepeld, leveren voor de uitvoering, het toezicht en de handhaving geen wijzigingen op. De verdeling en de inhoud van de taken en bevoegdheden worden door dit verzamelbesluit niet gewijzigd. De wijzigingen hebben ook geen financiële gevolgen voor de andere overheden. Tot slot hebben de wijzigingen geen gevolgen voor de belasting van de rechterlijke macht.

6 Evaluatie

Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet.

7 Consultatie en advies

7.1 Algemeen

De sectoren zijn in een vroegtijdig stadium betrokken geweest bij de voorbereiding op dit verzamelbesluit.
De aanscherping van de emissiegrenswaarden voor glastuinbouwbedrijven zijn al in maart 2006 afgesproken in het Doelgroepoverleg Glastuinbouw en Milieu. De grenswaarden die gelden vanaf 2025 zijn ontwikkeld in het Platform Duurzame Glastuinbouw, waarin beleidsafstemming plaats vindt tussen betrokken overheden en de glastuinbouwsector (zie ook paragraaf 2.1). Er is draagvlak binnen de glastuinbouwsector voor de aanscherping van de emissienormen, omdat deze het recirculeren stimuleren. Langer recirculeren betekent minder lozingen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, waardoor er minder normoverschrijdingen zijn en daardoor minder negatieve publiciteit.

Zoals hiervoor in paragraaf 2.2 toegelicht, is de aanscherping van de regels over ondergrondse opslagtanks gebaseerd op onderzoek van SIKB. Het onderzoeksrapport doet een aantal aanbevelingen, o.a. ook aan het Ministerie van IenW om de regels over ondergrondse opslagtanks aan te scherpen. Dat onderzoek is begeleid door een commissie waarin de verschillende belanghebbende organisaties zijn vertegenwoordigd, inclusief de organisaties van tankeigenaren (zie de tabel in paragraaf 1.4 van het onderzoeksrapport). In een vroegtijdig stadium zijn dus alle betrokken sectoren bij deze wijziging van de regels betrokken geweest.
De regels voor weilanddepots zijn aangepast op verzoek van de sector (waterschappen) zelf. De wijzigingen zijn inhoudelijk ook met die sector afgestemd.

637 https://www.waterschapsspiegel.nl/

Op grond van artikel 23.4, eerste lid, Omgevingswet wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een AMvB. Deze internetconsultatie van dit verzamelbesluit heeft plaatsgevonden in de periode van 16 januari 2024 tot en met 13 februari 2024. Zie verder paragraaf 7.2. Ook is het ontwerp van dit verzamelbesluit op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan het IPO en de VNG.

Het ontwerp van dit verzamelbesluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (verder: ATR). Zie verder paragraaf 7.3.
Voorhang van dit verzamelbesluit bij beide Kamers van de Staten-Generaal is op grond van artikel 23.5, derde lid, Omgevingswet niet vereist. Voorhang betekent dat de voordracht van een besluit aan de Raad van State niet eerder wordt gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Dit verzamelbesluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 slechts wijzigingen van ondergeschikte betekenis die niet leiden tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Het aanscherpen van de emissiegrenswaarden voor substraatteelt en de eisen voor ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal die worden gebruikt voor het opslaan van diesel, betreffen (wets)technische aanpassingen met uitsluitend positieve gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Met het verplicht stellen van kathodische bescherming op ondergrondse opslagtanks van staal wordt uitvoering gegeven aan de internationale verplichting die voortvloeit uit de BREF Emissions of storage (zie hoofdstuk 1). Voorhang is in dit geval dan ook niet vereist. Voor enkele besluiten die in dit verzamelbesluit worden gewijzigd geldt dat zij niet hun grondslag vinden in de Omgevingswet, maar in andere wetten, zoals de Wet milieubeheer. Voor zover die andere wetten een andere voorbereidingsprocedure voorschrijven, gelden die vereisten in dit geval niet. Dit volgt uit artikel 5.2 Invoeringswet Omgevingswet. Hierin is bepaald dat op de voorbereiding van een AMvB in verband met de invoering van de Omgevingswet onder meer artikel 23.5 Omgevingswet van overeenkomstige toepassing is en de wettelijke voorschriften omtrent voorpublicatie, voor- en nahang niet gelden. Dat betekent voor dit verzamelbesluit dat artikel 21.6, vierde lid, Wet milieubeheer niet van toepassing is in verband met de wijziging van het Bbk. Dat besluit is gebaseerd op de artikelen 9.2.2.1, eerste lid, en 9.5.2, eerste lid, Wet milieubeheer. De wijziging van het Bbk is een correctie van een verwijzing in artikel 25g Bbk dat met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet is toegevoegd aan het Bbk. Het betreft dus een wijziging in verband met de invoering van de Omgevingswet. Publicatie van het ontwerp van dit verzamelbesluit in de Staatscourant is dan ook niet vereist.

7.2 Reacties op het in consultatie gebrachte ontwerp van dit verzamelbesluit

Tijdens de internetconsultatie zijn opmerkingen ontvangen van in totaal 17 organisaties: zes omgevingsdiensten, een provincie, een rijksdienst, twee ingenieursbureaus, vijf brancheorganisaties, een bedrijf en een gemeente. Daarnaast hebben de Unie van Waterschappen en de VNG reacties gegeven.
Hoewel de meeste punten die tijdens de internetconsultatie naar voren zijn gebracht gingen over specifieke en veelal technische aspecten, is een aantal thema's in de reacties te onderscheiden, namelijk:

- opslaan van diesel of gasolie in ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal;
- gegevens en bescheiden over gesloten bodemenergiesystemen;
- versoepeling eisen weilanddepots.

Daarnaast is nog een aantal reacties gegeven over verschillende onderwerpen.

Opslaan van diesel of gasolie in ondergrondse enkelwandige opslagtanks van staal

In een aantal reacties zijn vraagtekens gezet bij de verkorting van de keuringstermijnen voor stalen enkelwandige opslagtanks die worden gebruikt voor het opslaan van diesel en die niet zijn voorzien van een volledige inwendige coating die is aangebracht door een erkende onderneming. Het onderzoek van SIKB zou voor die verkorting geen rechtvaardiging geven. Ook zouden tanks die voor een derde zijn gecoat of tanks die helemaal zijn gecoat maar niet volgens de voorgeschreven BRL'en, dezelfde keuringstermijn moeten hebben als tanks die volledig zijn gecoat volgens BRL-K779 en BRL-K790. Aanvullend onderzoek zou zijn vereist om de verkorting van de keuringstermijnen te onderbouwen. Uit de praktijk zou bovendien niet blijken dat er lekken in opslagtanks ontstaan door de bijmenging met biobrandstoffen. Verder is opgemerkt dat er onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen opslagtanks waarin diesel met en zonder biocomponenten wordt opgeslagen. Ook is gewezen op de verschillende afkeurcriteria in het Bal en het accreditatieschema AS SIKB 6800.

Deze reacties hebben niet geleid tot een wijziging van de regels. Op basis van het voorzorgsprincipe is ervoor gekozen om de keuringstermijnen voor opslagtanks die niet volledig zijn voorzien van inwendige coating te verkorten. Het onderzoek van SIKB toont onderbouwd aan dat dit nodig is. De schadeverwachting bij deze tanks door microbiologische beïnvloede corrosie (MIC) is groot en zal de komende jaren naar verwachting groter gaan worden omdat steeds meer biocomponenten zullen worden toegevoegd aan diesel. Door de relatief «gunstige» MIC-condities ter hoogte van de coatingrand geldt dat ook voor opslagtanks die voor een derde zijn voorzien van inwendige coating. Inwendige coating kan in de loop van de tijd worden aangetast door het verouderingsproces van de coating. De coating verliest daardoor zijn beschermende eigenschappen en zal het onderliggende staal niet meer beschermen. Een coating die volgens BRL-K779 en BRL-K790 is aangebracht geeft meer zekerheid op het tegengaan van het degradatieproces en aantasting van de coating dan een coating die niet volgens deze beoordelingsrichtlijnen is aangebracht.

Verder is in de regels geen onderscheid gemaakt tussen opslagtanks waarin diesel met en zonder biocomponenten wordt opgeslagen. Bijmenging is voor alle diesel namelijk verplicht. Het opslaan van pure diesel kan wel plaatsvinden bij de brandstofproducenten voordat er bijmenging met biocomponenten plaatsvindt. Dat is echter een uitzonderlijke situatie die zich niet leent voor generieke regels in het Bal. Indien nodig kan met een maatwerkvoorschrift een uitzondering worden geregeld op de keuringstermijn voor tanks met pure diesel. Dat AS SIKB 6800 een paar afwijkende afkeurcriteria heeft is logisch omdat dat accreditatieschema een ander toepassingsbereik heeft en bijvoorbeeld ook van toepassing is op tanks met veel dikkere wanden dan de opslagtanks die onder de regels van het Bal voor ondergrondse opslagtanks vallen.

Daarnaast is opgemerkt dat er geen overgangstermijnen zijn opgenomen voor opslagtanks die voor de inwerkingtreding van het verzamelbesluit zijn aangelegd of gekeurd en waarvoor de «oude» keuringstermijn nog niet is verstreken. Deze reacties hebben geleid tot het opnemen van een nieuw artikel (4.1003c Bal) met overgangsrecht voor ondergrondse opslagtanks die voor 1 januari 2025 zijn geïnstalleerd of gekeurd. Zie verder de toelichting op dat artikel.

Tot slot is over de verplichting om kathodische bescherming aan te brengen op ondergrondse opslagtanks en leidingen van staal opgemerkt dat nut en noodzaak van kathodische bescherming altijd was gekoppeld aan een bodemweerstandsmeting. Vraagtekens worden geplaatst bij het vervallen van die koppeling.

In reactie daarop wordt opgemerkt dat een bodemweerstandsmeting voorheen alleen werd verricht bij de installatie en de periodieke keuring. In de tussentijd kan er van alles in de ondergrond wijzigen, bijvoorbeeld door stijging en daling van het grondwater en het aanleggen van laadpalen in de omgeving van de opslagtank. Die wijzigingen kunnen gevolgen hebben voor de zwerfstromen en kathodische bescherming noodzakelijk maken. Door de lange periode tussen de keuringen levert dat te veel onzekerheid op. Om die reden is het van belang dat kathodische bescherming is aangebracht en dat die bescherming jaarlijks wordt gecontroleerd door een bedrijf met een erkenning.

Gegevens en bescheiden over gesloten bodemenergiesystemen
Zoals al toegelicht in paragraaf 2.4 zijn naar aanleiding van een aantal reacties tijdens de internetconsultatie gegevens toegevoegd aan de artikelen 4.1136 en 4.1137 Bal die gaan over het melden en verstrekken van informatie over een gesloten bodemenergiesysteem. Toegevoegd zijn de lengte en de coördinaten van de bodemlussen en het soort circulatievloeistof. Deze gegevens werden al gevraagd in het Omgevingsloket online en heeft het bevoegd gezag nodig om te kunnen beoordelen of er sprake zou kunnen zijn van interferentie met andere bodemenergiesystemen. Bovendien zijn die gegevens nodig voor de basisregistratie ondergrond. Verder is naar aanleiding van een aantal reacties de formulering van de verschillende onderdelen verduidelijkt.
Er is ook gevraagd om gegevens toe te voegen aan de genoemde artikelen over de hoogste retourtemperatuur en het certificaat van degene die het systeem aanlegt en degene die de boringen verricht. Daar is geen gevolg aan gegeven omdat deze gegevens niet eerder werden gevraagd (in Omgevingsloket online) en ook niet zijn vereist voor de basisregistratie ondergrond.

Versoepeling eisen weilanddepots
Opgemerkt is dat naast de waterschappen ook andere partijen zoals Rijkswaterstaat, gemeenten en ondernemingen, van de uitzondering gebruik zouden willen maken en de vereiste verklaring zouden willen afgeven over de toepassing. Nu zou er sprake zijn van een ongelijk speelveld. Verder is opgemerkt dat het onduidelijk is wat het doel van deze verklaring is en uit welke onderdelen een dergelijke verklaring bestaat. Daarnaast is aangegeven dat de uitzondering ook zou moeten gelden voor gevallen waarbij de baggerspecie in andere functionele toepassingen wordt toegepast. Nu zouden de mogelijkheden voor het toepassen worden beperkt.

Deze opmerkingen hebben niet geleid tot aanpassing van de regels. De uitzondering geldt alleen voor het opslaan van baggerspecie die afkomstig is uit een watergang behorende tot de regionale wateren en die wordt verspreid op de landbodem. Daarbij gaat het om baggerspecie die in de watergang terecht is gekomen door afspoeling en afkalving van materiaal van gronden die liggen aan of in het oppervlaktewaterlichaam (zie artikel 4.1269, derde lid onder a, Bal). Rijkswaterstaat is geen beheerder van regionale wateren en kan daardoor geen beroep doen op de uitzondering.

Uit oogpunt van handhaafbaarheid moet bij het begin van de activiteit duidelijk zijn dat het gaat om het opslaan voor verspreiding van baggerspecie uit een regionale watergang op de landbodem. Als dat namelijk niet het geval is, dan is de uitzondering niet van toepassing en zijn bodembeschermende voorzieningen verplicht. Die duidelijkheid wordt verkregen met de verklaring van het waterschap. Het waterschap heeft de regie over het beheer en onderhoud van de regionale watergangen. Het is dan ook logisch dat de verklaring door het waterschap moet worden afgegeven. Daarmee ontstaat geen ongelijk speelveld, het gaat erom dat vooraf bij de melding duidelijk wordt gemaakt dat de opslag in het kader van de keten baggeren-opslag-verspreiden plaatsvindt. Samen met de waterschappen wordt onderzocht of de verklaring, in combinatie met de ondertekening van het meldingsformulier voor de opslag, in het DSO kan worden ingebouwd.

Als de baggerspecie niet op de landbodem wordt verspreid maar elders wordt toegepast, dan zijn daar mogelijkheden voor. Voor die gevallen blijft het wel verplicht om bodembeschermende voorzieningen te treffen bij de voorafgaande opslag van de baggerspecie. De wijzigingen die met dit verzamelbesluit worden doorgevoerd in de artikelen 4.1248, 4.1250 en 4.1254 Bal, beperken dus niet de mogelijkheden voor het toepassen van baggerspecie.

Verder is over artikel 4.1254, vierde lid, Bal opgemerkt dat moet worden verduidelijkt wat wordt verstaan onder «steekvaste baggerspecie».
In de toelichting op dit artikel is aangegeven wat met steekvaste baggerspecie wordt bedoeld, namelijk baggerspecie die niet verpompbaar is. Dit sluit aan bij de formulering in artikel 3.43, zevende lid, Activiteitenregeling milieubeheer waarin een vergelijkbare regeling was opgenomen. Er is geen reden om dit te wijzigen.

Overige onderwerpen
Een aantal opmerkingen die technische punten en onvolkomenheden betreffen zijn overgenomen in dit verzamelbesluit. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het verduidelijken in artikel 4.1053 Bal dat het bij oliën en vetten niet gaat om gevaarlijke stoffen en het brengen van de zogenoemde «nullozers» onder het toepassingsbereik van de paragrafen 4.76 en 4.77. Laatstgenoemd punt is toegelicht in paragraaf 4.1.

Opmerkingen over onderwerpen die buiten de reikwijdte van dit verzamelbesluit vallen, hebben niet geleid tot wijzigingen in dit verzamelbesluit of de nota van toelichting omdat hierover geen consultatie heeft plaatsgevonden. Deze opmerkingen gaan bijvoorbeeld over diepe plassen, opslaan van ureum in opslagtanks, dieseltanks die tijdelijk worden gebruikt, milieuverklaringen bodemkwaliteit voor toepassen van grond, mestbassins die zijn uitgevoerd als een mestzak, de toepasselijkheid van paragraaf 5.2.1 Bal op het opslaan van afvalstoffen, het opnemen van instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving over de toetsing aan humane risico's en aanpassing van de HUM Bodembeheer. Deze opmerkingen kunnen na een beleidsmatige afweging in de toekomst mogelijk wel leiden tot wijziging van de regelgeving. Of en zo ja op welke wijze de HUM Bodembeheer zal worden aangepast is aan de Stichting infrastructuur kwaliteitsborging bodembeheer. Die organisatie beheert namelijk dat document.
Beleidsinhoudelijke opmerkingen die tot discussie kunnen leiden met andere betrokken partijen of een onwenselijke impact hebben op het stelsel van het Bal, zijn niet overgenomen in dit verzamelbesluit. Deels omdat er geen consultatie over heeft plaatsgevonden en deels omdat dit verzamelbesluit niet geschikt en niet bedoeld is om stelselwijzigingen in het Bal door te voeren. De opmerkingen die om die redenen niet tot wijziging van het verzamelbesluit hebben geleid, zijn:
- opnemen van een verplichting om het einde van een milieubelastende activiteit te melden in de gevallen waarbij een eindonderzoek bodem verplicht is gesteld;
- combineren van informatie- en meldingsverplichtingen; en
- opnemen van een informatieverplichting over de locaties waar bodembedreigende stoffen worden gebruikt of opgeslagen.

Deze opmerkingen kunnen na een beleidsmatige afweging in de toekomst mogelijk wel leiden tot wijziging van de regelgeving.

7.3 Advies ATR over het ontwerpbesluit

Op 16 februari 2024 heeft ATR advies uitgebracht over het ontwerpbesluit. ATR adviseert het besluit in te dienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

De reacties op de adviespunten van ATR zijn weergegeven in de volgende tabel.

Adviespunten ATR	Reactie
1. Nut en noodzaak	
Het college stelt vast dat het voorstel nut en noodzaak van de wijzigingen onderbouwt en ziet geen aanleiding voor adviespunten hierbij.	n.v.t.
2. Minder belastende alternatieven	
Het college adviseert duidelijk te maken of (kunststof) «linings» zijn toegestaan als maatregel ter voorkoming van corrosie bij ondergrondse opslagtanks en in te gaan op de kosteneffecten van deze maatregel.	Volgens de regels van het Bal wordt een ondergrondse opslagtank afgekeurd wanneer de wand van de tank te dun is geworden. Als na de afkeuring een liner (kunststof binnenhoes) in de tank wordt toegepast, dan wordt die tank beschouwd als een dubbelwandige opslagtank. Er moet dan een lekdetectiesysteem worden aangebracht tussen beide wanden. Dat systeem is niet meer effectief omdat de buitenwand snel lek kan raken (te dun). Dat betekent dat een afgekeurde opslagtank niet mag worden gebruikt als na afkeuring alleen een liner is aangebracht als herstelmaatregel. Technisch gezien is het meestal ook niet mogelijk een liner aan te brengen omdat de leidingen van de tank, meestal op de tank zelf zijn aangesloten en als de liner dan vacuüm wordt gezogen zou de liner scheuren langs de randen van de leidingen.
3. Werkbaarheid	
Het college adviseert duidelijk te maken op welke wijze (MKB-) bedrijven in de voorbereiding van het voorstel zijn betrokken, in hoeverre daarbij aandachtspunten zijn benoemd over de werkbaarheid en hoe het voorstel opvolging geeft aan deze aandachtspunten.	Naar aanleiding van het advies van ATR is in hoofdstuk 7 van deze nota van toelichting een passage opgenomen waarin is beschreven op welke wijze de sectoren betrokken zijn geweest bij de voorbereiding op dit verzamelbesluit.
Adviespunten ATR	**Reactie**
4. Gevolgen regeldruk	
Het college adviseert de analyse van de regeldrukeffecten uit te werken in de toelichting bij het voorstel, conform de Rijksbrede methodiek.	Naar aanleiding van het advies van ATR zijn de gevolgen voor de regeldruk die voortvloeien uit de wijzigingen in de regels over ondergrondse opslagtanks verder gekwantificeerd. De paragrafen 4.2 en 4.3 van deze nota van toelichting zijn vervolgens aangevuld met een kwalitatieve en kwantatieve beschrijving van de gevolgen voor de regeldruk. Over de gevolgen voor de regeldruk die voortvloeien uit de aanscherping van de emissiegrenswaarden voor glastuinbouwbedrijven met substraatteelt, is in paragraaf 4.1 van deze nota van toelichting uitgelegd dat het ondoenlijk is om voor de sector de nalevingskosten te becijferen. Het is namelijk een sector met sterk gespecialiseerde teeltwijzen en grote verschillen tussen de bedrijven. De nalevingskosten zijn daardoor van erg veel factoren afhankelijk, zoals de genoemde periode van recirculatie (lozingsfrequentie), het geteelde gewas en de omvang van het bedrijf. De totale berekenbare regeldrukeffecten van de aanpassing komen daarmee uit op: – voor extra kosten voor inwendige coating: circa€ 48.000,– (12 X 4.000, zie paragraaf 4.2). – voor de extra keuringskosten voor ondergrondse opslagtanks: circa € 1.000.000,– (275 X 3.750, zie paragraaf 5.2). – voor de kathodische bescherming: € 37.500,– per jaar (1.500 X 25, zie paragraaf 4.3). **Totaal: € 1.085.500,–.**

8 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Het overgangsrecht voor het stelsel is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, het bijbehorende Invoeringsbesluit Omgevingswet en in de aanvullingswetten en besluiten. Ook in het Bal is in een aantal paragrafen met regels over activiteiten specifiek overgangsrecht opgenomen. Dit verzamelbesluit bevat ook een paar specifieke overgangsrechtelijke bepalingen (voor het aanbrengen van kathodische bescherming en inwendige coating op ondergrondse opslagtanks van staal). Met artikel II van dit verzamelbesluit wordt het overgangsrecht in afdeling 8.1 Invoeringsbesluit Omgevingswet aangevuld met een nieuw artikel. Dat artikel corrigeert een omissie in dat overgangsrecht. Verder bevat dit verzamelbesluit zelf geen overgangsrecht.

Met dit besluit wordt afgeweken van de minimum invoeringstermijn van drie maanden, die gebruikelijk voor algemene maatregelen van bestuur wordt aangehouden. Dit is mogelijk omdat sprake is van twee van de hiervoor bestaande uitzonderingsgronden. De eerste uitzonderingsgrond is erin gelegen dat omdat het ontwerpbesluit niet direct relevant is voor medeoverheden, er geen minimale termijn van drie maanden wordt aangehouden tussen de publicatiedatum en het tijdstip van inwerkingtreding. De tweede uitzonderingsgrond is erin gelegen dat er met onderhavig verzamelbesluit sprake is van reparatieregelgeving.

34 Nota van toelichting bij Staatsblad 2024-423; *Besluit van 5 december 2024 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het instellen van een ZZS-emissiedatabase en een ZZS-emissieregister en enkele andere kleine wijzigingen (Besluit ZZS-register)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2024-423.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2024-12-26: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal), het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en het Omgevingsbesluit en verplicht tot het indienen van informatie over emissies van zeer zorgwekkende stoffen (hierna: ZZS) via een elektronisch formulier. Bovendien bevat dit besluit bepalingen waarmee een openbaar toegankelijk register voor ZZS wordt ingesteld (hierna: ZZS-emissieregister), waarin die gegevens voor het publiek worden ontsloten.
De inwerkingtreding van de bepalingen van het besluit, die betrekking hebben op de ZZS-emissiedatabase loopt vooruit op de inwerkingtreding van de bepalingen van het besluit, die betrekking hebben op het ZZS-emissieregister. Tussen de inwerkingtreding van de ZZS-emissiedatabase en het ZZS-emissieregister is een evaluatiemoment ingebouwd. Deze evaluatie wordt in paragraaf 3.2 verder toegelicht. De inwerkingtreding van de bepalingen die betrekking hebben op het ZZS-register is afhankelijk van de uitkomsten van deze evaluatie.

2 Aanleiding

De aanleiding voor dit besluit was dat de vormvrije verplichting voor bedrijven om elke vijf jaar de emissies van ZZS op te geven aan het bevoegd gezag, een aantal knelpunten opleverde. Het belangrijkste knelpunt was dat de wijze waarop de gegevens over ZZS-emissies ingediend moesten worden, van bevoegd gezag tot bevoegd gezag verschilde, waardoor de gegevens niet vergelijkbaar waren en ook geen landelijk beeld verkregen kon worden op basis waarvan de effectiviteit van het landelijk ZZS-emissiebeleid kon worden bepaald.

Bevoegde gezagen werkten met onderling verschillende Excel tabellen die door bedrijven handmatig moesten worden ingevuld en die afzonderlijk in eigen registratiesystemen werden opgeslagen. Het verkrijgen van een landelijk beeld zou een omvangrijke actie hebben gevergd, omdat al die afzonderlijke bestanden opgevraagd, met elkaar in lijn gebracht en gecombineerd zouden moeten worden. Dat de gegevens verschillend en in verschillende registratiesystemen waren opgeslagen, maakte ook het voornemen om deze gegevens openbaar te maken in een ZZS-emissieregister, lastig uitvoerbaar.

3 Inhoud besluit

3.1 ZZS-emissiedatabase

3.1.1 Informatieplicht als basis van de ZZS-emissiedatabase

Op grond van artikel 5.23 Bal werd het bevoegd gezag al elke vijf jaar geïnformeerd over de mate waarin ZZS naar de lucht of het water werden geëmitteerd en de mogelijkheden om de emissies van ZZS in de lucht en het water te beperken. Die informatieplicht voor de uitstoot van ZZS gold al voor alle activiteiten waarvoor een vergunning nodig is (Bal, hoofdstuk 3) en waarop de ZZS-paragraaf van toepassing is (Bal, hoofdstuk 5, paragraaf 4.3).

Het doel van dit besluit is dus enerzijds om de informatieplicht te stroomlijnen door het verplicht gebruik van de digitale ZZS-emissiedatabase met als doel het verkrijgen van een landelijk beeld.
Anderzijds is het doel via het in te voeren ZZS-emissieregister het brede publiek op eenvoudige en toegankelijke wijze te informeren over ZZS-emissies.

Gegevens kunnen in de ZZS-emissiedatabase eenduidig en robuust worden opgeslagen, bijeengebracht en actueel gehouden, en worden ontsloten voor vergunningverleners, toezichthouders en handhavers. De ZZS-emissiedatabase is niet bedoeld om – en bevat dus geen informatie over – emissies van ZZS naar lucht of water te voorkomen of, als dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken (artikel 5.23, onder b, Bal). Daarom maken de vermijdings- en reductieprogramma's (VRP's) uit artikel 5.24 Bal (nog) geen onderdeel uit van de ZZS-emissiedatabase.

In een VRP geven bedrijven aan welke maatregelen ze in welke volgorde willen gaan nemen en beschrijven ze de doelen en tijdsplanning per maatregel. VRP's zijn bedrijfsspecifiek en zeggen niets over de concrete ZZS-emissies, ook al omdat de resultaten van de voorgenomen maatregelen niet op voorhand duidelijk zijn. Daarmee dragen VRP's niet bij aan het verkrijgen van een landelijk beeld. Anders dan bij de vrachten aan ZZS-emissies die je bijvoorbeeld bij elkaar kunt optellen om een regionaal of landelijk beeld te krijgen van de ZZS-emissies, kunnen de maatregelen uit de VRP's niet bij elkaar worden «opgeteld». Het toevoegen van de VRP's aan de ZZS-emissiedatabase heeft geen meerwaarde.

3.1.2 De ZZS-emissiedatabase

Dit besluit voorziet in het verplicht gebruik van de digitale ZZS-emissiedatabase. Het RIVM heeft de ZZS-emissiedatabase gebouwd als aparte digitale invoermodule in de digitale infrastructuur van het elektronisch milieujaarverslag (hierna: e-MJV) die niet behoort tot het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit e-MJV bestond al en wordt beheerd door het RIVM. Het e-MJV is een geschikte infrastructuur om regelmatig gegevens aan te leveren en om op die manier een trend te kunnen bijhouden, wat een van de doelen is van het registreren van ZZS-emissies. De ZZS-emissiedatabase was voor het tijdstip van inwerkingtreding van de bepalingen van dit besluit al in gebruik en gevuld met gegevens die bedrijven bij de bevoegde gezagen hadden aangeleverd.

In de ZZS-emissiedatabase voeren bedrijven per ZZS en per emissiepunt zowel naar lucht als naar water de hoogste jaargemiddelde concentratie en de hoogste jaarvracht over de rapportageperiode in. Via de ZZS-emissiedatabase voldoen bedrijven aan hun informatieplicht aan hun bevoegd gezag. Ze kunnen in de ZZS-emissiedatabase ook een toelichting geven of bijlagen toevoegen aan hun emissiegegevens, bijvoorbeeld een emissieberekening of meetrapport of dat de ingevoerde data gemeten, berekend of geschat zijn. Bedrijven kunnen zelf bepalen op welke manier ze de emissiegegevens verzamelen.

Als een bedrijf alle gegevens heeft ingevoerd kan dat in de invoermodule worden aangeven («publiceren»), waarna de gegevens zichtbaar zijn voor het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag krijgt dan een melding dat de gegevens in de database zijn ingevoerd. Informatie over hoe de ZZS-emissiedatabase te gebruiken is, is te vinden op de pagina op de website van het e-MJV onder: ZZS-emissiedatabase | e-MJV.

De ZZS-emissiedatabase is een beveiligde en afgeschermde omgeving, waarbij gebruikers alleen toegang hebben tot hun eigen gegevens. Nadat de gegevens in de database zijn ingevoerd, kan het bevoegd gezag een beoordeling uitvoeren. Het bevoegd gezag beoordeelt de gegevens op de aspecten volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid. Bij discrepanties, onzekerheid of twijfel over de verstrekte gegevens kan het bevoegd gezag vragen om verduidelijking en zo nodig aanpassing van de verstrekte informatie. Daarbij kan het bevoegd gezag aangeven dat de ingevoerde gegevens niet voldoen aan de daaraan gestelde eisen. Dit kan aan de orde zijn als er onjuiste gegevens zijn aangeleverd of deze gegevens onvolledig zijn of als de gegevens anderszins onjuist zijn. Het bedrijf blijft altijd zelf verantwoordelijk voor de juistheid en betrouwbaarheid van de data.

Het staat een bedrijf vrij om, in overleg met het bevoegd gezag, vaker actuele gegevens in te voeren dan eenmaal in de vijf jaar. Vaker gegevens indienen dan eenmaal per jaar is niet mogelijk. Ingediende gegevens kunnen wel worden gecorrigeerd, zoals in voorgaande alinea genoemd. Gegevens die zijn ingevoerd, blijven zichtbaar. De database is een eerste, noodzakelijke stap die kan helpen om meer inzicht te krijgen in de effectiviteit en de uitvoering van het beleid. De database alleen geeft geen inzicht in de effectiviteit of de uitvoering van het (landelijke) ZZS-emissiebeleid. Daarvoor is ook andere informatie nodig en moeten andere factoren worden betrokken, zoals informatie over het handelen of nalaten van overheidsinstanties en bedrijven en conjuncturele ontwikkelingen als factor. Deze factoren worden meegenomen in de evaluatie van het ZZS-emissiebeleid die iedere vijf jaar wordt uitgevoerd. Beleid op grond van één of meer beleidsartikelen uit de rijksbegroting wordt eens in de vier tot zeven jaar geëvalueerd. De laatste evaluatie van het ZZS-emissiebeleid over de jaren 2016-2021 heeft in 2022 plaatsgevonden.[638]

Overigens zijn emissiegegevens uit de ZZS-emissiedatabase passief openbaar, dat wil zeggen dat ze openbaar gemaakt moeten worden als een verzoek daartoe wordt gedaan op grond van de Wet open overheid. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Handreiking openbaarheid van milieu-informatie en emissiegegevens[639].

3.1.3 De ZZS-emissiedatabase als aparte e-MJV module

De emissiegegevens die in het kader van de elektronische voorziening worden verzameld, behoren niet tot het Digitale Stelsel Omgevingswet. Dit betekent dat bedrijven deze informatie niet aanleveren via het Omgevingsloket, maar binnen een aparte ICT-applicatie, waarbij de systematiek van het elektronisch milieujaarverslag wordt gevolgd.

De ZZS-emissiedatabase is – als gezegd – een aparte (invoer-)module binnen de digitale infrastructuur van het e-MJV, met een aparte dataset. De ZZS-emissiedatabase is niet geïntegreerd in het e-MJV. De ZZS-emissiedatabase is apart gehouden, omdat de e-MJV modules de uitvoering zijn van de PRTR-verordening[640], terwijl de ZZS-emissiedatabase de uitvoering is van het nationale ZZS-emissiebeleid en van artikel 5.23, onder a, Bal.

De ZZS-emissiedatabase en de e-MJV modules verschillen ook op de volgende punten. (1) Onder de PRTR-verordening hoeven minder bedrijven gegevens aan te leveren dan op grond van de verplichtingen uit het artikel 5.23 onder a, Bal. (2) Onder de PRTR-verordening bestaat een rapportageverplichting van emissiegegevens voor circa 90 ZZS, terwijl onder artikel 5.23, onder a, Bal een rapportageverplichting bestaat voor ruim 2000 ZZS. (3) Voor het melden van emissies onder de PRTR-verordening geldt een ondergrens of drempelwaarde, terwijl geen drempelwaarde geldt voor de verplichte aanlevering van ZZS-emissiegegevens op grond van artikel 5.23, onder a, Bal. (4) Onder de PRTR-verordening moeten data jaarlijks worden aangeleverd, terwijl voor het aanleveren van de ZZS-emissiegegevens op grond van artikel 5.23, onder a, Bal een vijfjaarlijkse aanleverplicht geldt.

Dit betekent dat op grond van dit besluit voor naar schatting ten hoogste 7000 bedrijven en voor circa 90 ZZS eens in de vijf jaar, tweemaal emissiegegevens moeten worden ingevoerd: in het kader van de PRTR-verordening en in het kader van artikel 5.23, onder a, Bal. Zie ook paragraaf 4 *Gevolgen voor bedrijven en bevoegde gezagen*.

3.1.4 Overige wijzigingen

In dit besluit zijn twee wijzigingen opgenomen, die geen verband hebben met de ZZS-emissiedatabase of het ZZS-emissieregister.

638 Kamerstukken II 2021/22, 22 343, nr. 330, bijlage.
639 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Openbaarheid van milieu-informatie en emissiegegevens. Praktische handvatten bij het aanleveren en beoordelen van door bedrijven verstrekte bedrijfsinformatie aan overheidsinstanties, zie Openbaarheid van milieu-informatie en emissiegegevens: handreiking | Rapport | Rijksoverheid.nl.
640 Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen en tot wijziging van de Richtlijnen 91/689/EEG en 96/61/EG van de Raad (PbEG 2006, L 33).

De eerste wijziging is opgenomen in artikel I, onderdeel C, en betreft een wijziging in het kader van de opslag van consumentenvuurwerk. Het gaat om een urgente reparatie van een omissie bij het omzetten van het Vuurwerkbesluit naar het Bal, waarbij onbedoeld geen beleidsneutrale omzetting was uitgevoerd ten opzichte van de situatie voor 1 januari 2024. Dit wordt in de artikelsgewijze toelichting nader toegelicht (zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdeel C).

De tweede wijziging is opgenomen in artikel II, onderdeel B, en betreft het volgende. Bij de overgang naar de Omgevingswet zijn geluidproductieplafonds (gpp's) die onder het oude recht zijn vastgesteld, overgegaan naar het nieuwe stelsel. Vanuit de systematiek van het oude recht van hoofdstuk 11 van de Wet milieubeheer gaat het hierbij niet alleen om gpp's langs rijkswegen en hoofdspoorwegen, maar ook om gpp's langs wegen en spoorwegen waarvan het Rijk het beheer inclusief de gpp's eerder heeft overgedragen aan een andere, decentrale (spoor)wegbeheerder. Voor deze laatste categorie gpp's ontbrak nog een op die situaties toegesneden bepaling die regelde dat deze gpp's gelden als bij besluit als omgevingswaarden vastgestelde gpp's, zoals wel is geregeld in artikel 3.2, tweede lid, van de Aanvullingswet geluid Omgevingswet (Awg) voor gpp's bij rijkswegen en hoofdspoorwegen. In zo'n bepaling is alsnog voorzien met artikel 3.2a Awg, dat is ingevoegd met de Verzamelwet Omgevingswet 2023 (Stb. 2023, 376).

Artikel 3.2a, eerste lid, onder a, Awg bevat een uitzonderingsmogelijkheid voor provinciale wegen. Veel wegdelen met gpp's die zijn overgedragen aan provincies betreffen namelijk slechts korte trajecten en zijn eerder te beschouwen als (beheers)grenscorrecties, waarbij het niet zinvol en wenselijk is om de gpp's in stand te houden. Op AMvB-niveau kunnen materiële criteria worden vastgelegd om invulling te geven aan deze uitzonderingsmogelijkheid. Daarin voorziet artikel 12.6a van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), dat met dit besluit aan het Bkl wordt toegevoegd.

Aanvankelijk was artikel 12.6a Bkl opgenomen in het ontwerp-Verzamelbesluit Omgevingswet 2023, waarover de Raad van State geen opmerkingen maakte en adviseerde dat besluit vast te stellen.[641] Ten tijde van de vaststelling van het Verzamelbesluit Omgevingswet 2023 op 12 september 2023 (gepubliceerd op 15 september 2023; Stb. 2023, 298) was echter de Verzamelwet Omgevingswet 2023 nog niet door het parlement aanvaard. Daardoor ontbrak op dat moment de formele grondslag om artikel 12.6a Bkl met dat Verzamelbesluit vast te stellen.
Omdat nadien de Verzamelwet Omgevingswet 2023 door beide Kamers der Staten-Generaal is aanvaard, op 16 oktober 2023 is vastgesteld en op 27 oktober 2023 is gepubliceerd (Stb. 2023, 376), wordt artikel 12.6a Bkl nu alsnog vastgesteld.

Voor inhoudelijke beschrijving van artikel 12.6a Bkl wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

3.2 Evaluatie

3.2.1 Evaluatie

Zoals in de inleiding (paragraaf 1) is aangegeven, is de inwerkingtreding van de bepalingen over het ZZS-emissieregister voorzien na evaluatie van de werking van de ZZS-emissiedatabase. Door deze getrapte inwerkingtreding kunnen bevoegde gezagen en bedrijven ervaring opdoen met het gebruik van de ZZS-emissiedatabase. Nadat ervaring is opgedaan met de database moet blijken of de database doeltreffend en uitvoerbaar is en de bepalingen over het ZZS-emissieregister in werking kunnen treden.

De evaluatie betreft in ieder geval de volgende punten:
a doeltreffendheid van de database;
b doelmatigheid gerelateerd aan de in dit besluit geformuleerde doelen;
c praktische uitvoerbaarheid voor bedrijven en bevoegde gezagen;
d knelpunten en naar voren gekomen vragen uit de praktijk, en
e duiding bij en toegankelijkheid van de emissiegegevens. De evaluatie wordt uitgevoerd conform de uitgangspunten van het Rijksbrede Beleidskompas.

641 https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@137817/w04-23-00125/

Ad a en b: Op het punt van de doeltreffendheid zal worden onderzocht of de database als landelijk elektronisch systeem een verbetering is ten opzichte van de situatie waarin die database er niet was en waarbij ieder bevoegd gezag zijn eigen aanlevermethode had. Deze verbetering wordt getoetst aan de hand van de vraag of de database het proces van aanleveren van gegevens vergemakkelijkt heeft voor bedrijven en bevoegde gezagen en of de ZZS-emissiedatabase helpt bij het verkrijgen van een landelijk beeld van ZZS-emissies. Hiermee wordt aangesloten bij het belangrijkste knelpunt genoemd in paragraaf 2. Daarnaast zal in het onderzoek de doelmatigheid van de ZZS-emissiedatabase worden onderzocht of er een goede verhouding bestaat tussen de behaalde effecten en de ingezette (financiële) middelen.

Ad c en d: Onderzocht wordt of de bedrijven en bevoegde gezagen goed kunnen werken met de ZZS-emissiedatabase en welke vragen of knelpunten er daarbij zijn. Zowel procesmatig (in verband met de inrichting van het digitale systeem) als ten aanzien van het invoeren en beoordelen van data. Als uit de evaluatie blijkt dat het nodig is, kunnen aanpassingen worden aangebracht in het ontwerp van en de praktische ondersteuning bij de ZZS-emissiedatabase.

Ad e: Duiding en toegankelijkheid van emissiegegevens: op deze punten wordt onderzocht of de emissiegegevens begrijpelijk zijn voor het algemeen publiek. Daarbij is het van belang dat bekeken wordt welke informatie naast de «kale» gegevens nodig is om deze emissiegegevens te kunnen interpreteren en controleren en of deze informatie ook aanwezig is bij het bevoegd gezag. Indien dat niet het geval is, zal bekeken worden of het RIVM in deze aanvullende informatie kan voorzien.

Na deze evaluatie zal een tijdstip van inwerkingtreding worden bepaald van de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister.

3.2.2 Inwerkingtreding ZZS-emissieregister

Inwerkingtreding van de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister is mogelijk als is voldaan aan de volgende minimale voorwaarden: het publiek moet de ZZS-emissiegegevens kunnen duiden en het moet uitvoerbaar zijn voor het bevoegd gezag.

Voor een adequate duiding zijn gegevens nodig die het publiek in staat stellen om de berekeningen te controleren en om de invloeden te beoordelen van die emissies op het milieu en de gezondheid. In de evaluatie wordt bekeken welke informatie nodig is om de emissiegegevens te kunnen controleren en of deze informatie aanvullend uitgevraagd kan worden. Voor de inwerkingtreding van het ZZS-emissieregister is van belang dat deze informatie ook beschikbaar komt in het ZZS-emissieregister.

Het RIVM (dat namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat verantwoordelijk is voor het beheer van het ZZS-emissieregister) zorgt ervoor dat begrijpelijke informatie over gevaarseigenschappen en over blootstelling en risico's van specifieke stoffen op de pagina van het ZZS-emissieregister staat. Zo kan de burger beoordelen wat de uitstoot van de ZZS'en in zijn omgeving voor hem betekent.

Een tweede voorwaarde voor inwerkingtreding van de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister is dat dit register uitvoerbaar moet zijn voor de bevoegde gezagen. Zoals eerder aangegeven, wordt nadat de bepalingen betreffende de ZZS-emissiedatabase in werking zijn getreden, een evaluatie uitgevoerd waarin ook de uitvoerbaarheid wordt bekeken. Na de evaluatie wordt een besluit genomen over de inwerkingtreding van de bepaling betreffende het ZZS-register. Omdat bij de openbaar gemaakte gegevens ook andere informatie beschikbaar wordt gesteld om de gegevens beter te duiden (zie hierboven), zal het publiek naar verwachting minder aanvullende informatie opvragen bij het bevoegde gezag.

Tot slot zal worden gekeken of wijzigingen in beleid of wet- en regelgeving, zowel nationaal als internationaal, aanleiding zijn voor aanpassingen van de ZZS-emissiedatabase of het ZZS-emissieregister.

3.3 Het ZZS-emissieregister

In het landelijke ZZS-emissieregister worden de emissiegegevens openbaar gemaakt vanuit de ZZS-emissiedatabase. In het ZZS-emissieregister is dan te zien welk bedrijf welke ZZS heeft geëmitteerd naar water en naar lucht en in welke hoeveelheid, geaggregeerd per bedrijf per jaar.

Het ZZS-emissieregister zal bovendien verwijzingen bevatten naar informatie op webpagina's van het RIVM over de (schadelijke) eigenschappen van de ZZS.[642] Daarbij zal worden aangegeven dat de risico's voor mens en milieu ook afhangen van factoren als totale hoeveelheden (vracht per ZZS per bedrijf per jaar), de wijze waarop de stof zich verder verspreidt in het milieu en de mate waarin deze al dan niet afbreekt. Bezoekers van het ZZS-emissieregister kunnen selecteren op stof(fen), regio(«s) en periodes en er kunnen overzichten worden gegenereerd in de vorm van een tabel of kaart.

In het ZZS-emissieregister staat niet welke emissies zijn vergund. De openbaarmaking van de emissiegegevens in het kader van de informatieverplichting van artikel 5.23, onder a, Bal en de openbaarmaking van de vergunning zijn in het ZZS-emissieregister niet met elkaar verbonden. De vergunningen worden openbaar gemaakt volgens het regime van artikel 19.1b van de Wet milieubeheer. Ze worden niet via de e-MJV-site openbaar gemaakt. Vergunningen voor bedrijven die onder het toepassingsbereik vallen van de Richtlijn industriële emissies worden actief openbaar gemaakt op bijvoorbeeld de websites van omgevingsdiensten. Voor andere vergunningen kan een verzoek op grond van de Wet open overheid worden gedaan.

Het register wordt eenmaal per jaar gevuld vanuit de database. De data die op dat moment in de database zit, wordt in geaggregeerde vorm openbaar gemaakt in het ZZS-emissieregister op een aparte pagina van het e-MJV. Bij alle data zal bovendien te zien zijn over welke periode (wanneer de vijfjarentermijn bijvoorbeeld is gaan lopen) ze zijn ingevoerd. Het ZZS-emissieregister zal ook duiding bevatten van wijzigingen van ZZS-emissies van een bedrijf. In het ZZS-emissieregister worden ZZS-emissiegegevens zo eenvoudig mogelijk weergegeven. Bij deze weergave wordt voor vragen verwezen naar de helpdesk van het RIVM. Die wordt het eerste aanspreekpunt voor het publiek. Ten slotte zal zijn aangegeven of de beoordeling van de aangeleverde gegevens door het bevoegd gezag op de aspecten volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid heeft plaatsgevonden. Zie hierover ook paragraaf 3.1.2 *De ZZS-emissiedatabase.*

Na verloop van tijd zal uit de ZZS-emissiedatabase en het ZZS-emissieregister kunnen blijken wat de effecten zijn van het ZZS-emissiebeleid en van de inspanningen van bedrijven om deze emissies te voorkomen en te beperken. Het ZZS-emissieregister zal ten behoeve hiervan de mogelijkheid bieden om per bedrijf, per stof en per regio trends te laten zien.

4 Gevolgen voor bedrijven en bevoegde gezagen

Dit besluit vereenvoudigt het aanleveren van ZZS-emissiegegevens door aan te sluiten bij de infrastructuur van het e-MJV en de Emissieregistratie. Veel bedrijven en bevoegde gezagen zijn hiermee al bekend. Voor de bedrijven en bevoegde gezagen die niet bekend zijn met het e-MJV, wordt begeleiding aangeboden in de vorm van webinars, kennisbijeenkomsten en voorlichting. Voor bedrijven gaat dit via brancheorganisaties. Ook wordt informatie verstrekt via nieuwsbrieven en op de websites van het RIVM en het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO). Verwacht wordt dat hierdoor de gevolgen voor bedrijven en bevoegde gezagen beperkt blijven.

Dit besluit levert voor bedrijven geen extra lasten op. De gegevens die al moesten worden aangeleverd, kunnen nu op een uniforme en eenvoudigere manier worden aangeleverd. Vragen naar aanleiding van het openbaar maken van de gegevens zullen in eerste instantie bij de helpdesk van het RIVM terecht komen. Op de site van het RIVM kan het publiek al veel informatie vinden over ZZS en informatie die kan helpen om die informatie duiding te geven.

Het aantal bedrijven waarvoor de verplichting uit artikel 5.23, onder a, Bal gelden, valt slechts bij benadering te bepalen. Er vallen ongeveer 2.000 bedrijven onder de PRTR-verordening (bedrijven met zogeheten IPPC-installaties), waarvan ongeveer de helft de emissies rapporteert in het e-MJV (dat hoeft alleen als de emissie boven de drempelwaarde uitkomt). Dit betreft niet allemaal ZZS-emissies. Het gaat dus om minder dan 1.000 bedrijven.

Hier komen nog wel bedrijven bij die niet onder de PRTR-verordening vallen, die wel ZZS emitteren naar lucht of water. In een evaluatie in 2017 is uitgegaan van 9.000 tot 18.000 type C-inrichtingen, onder de Omgevingswet «vergunningplichtige milieubelastende activiteiten». Deze zullen niet allemaal ZZS emitteren. Bovendien geldt de ZZS-informatieplicht uit het Bal slechts voor circa een derde van de milieubelastende activiteiten. Daarmee vallen vooral veel (kleinere) bedrijven niet onder deze ZZS-informatieplicht; bijvoorbeeld garages, landbouwbedrijven, schilderbedrijven, tankstations, recyclingbedrijven, laboratoria en crematoria. Zo blijven er naar schatting 3.000 tot 6.000 bedrijven over in deze niet-PRTR categorie, die met de ZZS-emissiedatabase te maken kunnen krijgen.

642 Zeer Zorgwekkende Stoffen | Risico's van stoffen (rivm.nl).

Dit betekent dat eens in de vijf jaar ten hoogste 7.000 bedrijven de emissiegegevens voor circa 90 ZZS, tweemaal zullen moeten invoeren. Overigens bestond deze situatie van het tweemaal opgeven van de emissies van circa 90 ZZS eens in de vijf jaar ook al voor inwerkingtreding van dit besluit. Het enige verschil is dat de ZZS-emissiegegevens in de ZZS-emissiedatabase (een aparte invoermodule binnen het e-MJV) moeten worden ingevoerd in plaats van in een Excel format van het bevoegd gezag.

Dat maximaal een derde van de bedrijven (ten hoogste 7.000 van de ten hoogste 18.000 bedrijven) eenmaal in de vijf jaar voor circa 90 ZZS gegevens tweemaal moeten invoeren, werd (de informatieverstrekking is immers geen nieuwe verplichting) en wordt nog steeds acceptabel geacht.

Een aantal bedrijven en branches is in de Klankbordgroep Stoffen in 2022 over dit besluit geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld te reageren. Dit is nogmaals voor een bredere groep branchevertegenwoordigers gebeurd in 2023 (de werkgroepen Stoffen en Water en Bodem van VNO-NCW). Het bedrijfsleven vond het besluit in grote lijnen helder en was positief over het feit dat er meer uniformering komt in het opgeven van ZZS-emissies bij bevoegde gezagen door het verplichte gebruik van een elektronisch systeem. Bedrijven die vertrouwd zijn met het e-MJV verwachtten geen problemen met de werkbaarheid van de database. De andere bedrijven hebben gevraagd om een heldere uitleg over het gebruik van de database met een handreiking en helpdesk. Uitleg over hoe de ZZS-emissiedatabase te gebruiken en hoe contact te leggen met de helpdesk, is te vinden op de volgende site: e-MJV | e-MJV. Daarnaast zijn er en worden ook in de toekomst webinars, kennisbijeenkomsten en voorlichting aan brancheorganisaties gegeven.

Bedrijven hebben de wens geuit dat bij de informatie in het openbare deel van het ZZS-emissieregister een heldere uitleg komt over het verschil tussen de bestaande verplichtingen ten aanzien van ZZS-emissies voor het e-MJV (PRTR-verplichting) en voor de ZZS-emissiedatabase. Zowel op de webpagina over de ZZS-emissiedatabase als die over het e-MJV staat een duidelijke uitleg over de verplichtingen die voortvloeien uit de beide wettelijke kaders en de verschillen.

Voor bedrijven die niet vertrouwd zijn met het invoeren van data in het e-MJV is de inschatting dat eenmalig circa een halve dag inwerktijd nodig is. Het invoeren van data in een digitaal systeem zal vervolgens eenvoudiger zijn dan het invullen van diverse Excel-formats.

Bevoegde gezagen staan ook nu al aan de lat om vragen van burgers te beantwoorden over de door bedrijven opgegeven ZZS-emissies. Bevoegde gezagen kunnen daarbij ook nu al een beroep op het RIVM. Op de site van het RIVM kan het publiek al veel informatie vinden over ZZS. Er is dus geen sprake van toename van bestuurlijke lasten voor bevoegde gezagen. Voor de overgang naar de landelijke database wordt bevoegde gezagen wel extra ondersteuning geboden. Bevoegde gezagen kunnen daarvoor terecht bij het RIVM (vragen over chemische stoffen) en IPLO (vragen over regelgeving). Beide organisaties hebben hiervoor laagdrempelige helpdesks.

In het systeem is niet zichtbaar of de ZZS-emissie van een bedrijf binnen of buiten de vergunde emissieruimte valt. Dat is ook niet nodig, omdat het doel van de ZZS-emissiedatabase is het verkrijgen van een landelijk beeld van de feitelijke ZZS-emissies. De bepalingen in dit besluit leiden niet tot wijzigingen ten aanzien van de informatieplicht over de vergunde emissieruimte. Voor vragen over vergunningen zal men zich dus, net als nu, rechtstreeks moeten wenden tot het bevoegde gezag.

Het ZZS-emissieregister staat onder e-MJV op de site van het RIVM. Daar wordt doorverwezen naar sites met meer informatie over chemische stoffen en naar de helpdesk van het RIVM. Hierdoor de verwachting dat vragen van burgers in eerste instantie bij het RIVM terecht komen. Daarnaast kunnen bevoegde gezagen en bedrijven voor vragen over chemische stoffen verwijzen naar het RIVM.

5 Gevolgen voor burgers

De data uit de ZZS-emissiedatabase worden in het ZZS-emissieregister toegankelijk voor het publiek. Er kan eenvoudig op locatie, bedrijf en specifieke stof worden gezocht. De informatie wordt, na het aanklikken van een selectie, op een overzichtelijke wijze gepresenteerd in lijsten of op kaarten. Door op de locatie van een bedrijf op deze kaart te klikken, opent een venster dat laat zien hoeveel jaarvracht per ZZS is uitgestoten in de voorafgaande rapportage periode(s). Daarnaast wordt een algemene duiding gegeven aan de gegevens en wordt uitgelegd wat ze betekenen, bijvoorbeeld wat opgegeven jaarvrachten kunnen betekenen. Ook zal, als daar informatie over beschikbaar is, worden ingegaan op de mogelijke effecten van de emissies op de leefomgeving en de gezondheid (of wordt doorverwezen naar bronnen daarover).

Bij het RIVM is er op het moment dat de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister in werking treedt, een digitale helpdesk voor burgers. Zo nodig wordt doorverwezen naar het betreffende bedrijf of bevoegde gezag. Na inwerkingtreding van de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister, zal er jaarlijks een vast moment komen waarop de gegevens in het register worden geactualiseerd, zodat burgers weten op welk moment ze nieuwe gegevens kunnen verwachten.

6 Advies en consultatie

6.1 Werkgroep stakeholders en gebruikers

Stakeholders en gebruikers zijn bij de voorbereiding van dit besluit betrokken geweest via een werkgroep, onder voorzitterschap van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In de werkgroep zaten vertegenwoordigers van Interprovinciaal overleg, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Unie van Waterschappen, omgevingsdiensten en van het RIVM. In deze werkgroep is uitgebreid gesproken over praktische aspecten zoals de uitvoerbaarheid van het invoeren van deze database.

6.2 Internetconsultatie

Het ontwerpbesluit heeft van 7 februari 2023 tot en met 21 maart 2023 opengestaan voor openbare internetconsultatie. In totaal zijn 19 reacties ontvangen, waarvan 18 openbaar. De consultatie heeft niet geleid tot aanpassing van het ontwerpbesluit, maar wel tot enkele verduidelijkingen in de nota van toelichting.

De reacties waren afkomstig van particulieren, overheidsorganisaties, bedrijfsleven en brancheorganisaties. Burgers en overheidsorganisaties benadrukken over het algemeen dat het goed is dat de emissiegegevens actief openbaar gemaakt gaan worden. Een aantal reacties had geen betrekking op dit ontwerpbesluit en is buiten beschouwing gelaten, bijvoorbeeld opmerkingen over de uitstoot van ZZS door vliegtuigen.

Het bedrijfsleven gaf in het kader van de consultatie aan dat het van belang is context te geven bij de openbaarmaking van de gegevens. In paragraaf 3.3.2 *Inwerkingtreding ZZS register* is aangegeven waaruit de context en duiding van de gegevens bestaan. Door het bedrijfsleven werd ook opgemerkt dat eerst de uitvoering van het bestaande ZZS-emissiebeleid verbeterd zou moeten worden, voor introductie van nieuwe instrumenten. Deze suggestie over verbetering van het ZZS-emissiebeleid heeft geen betrekking op de inhoud van dit besluit, maar betreft de minimalisatieplicht voor ZZS-emissies. Bedrijven vragen zich af hoe wordt omgegaan met de zelfclassificatie van ZZS. Reactie op dit punt is dat indien een bedrijf op basis van zelfclassificatie van een ZZS het bevoegd gezag informeert over een emissie van deze ZZS, dat deze emissie voor dat bedrijf apart herkenbaar wordt geregistreerd in de database.

7 Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Het besluit regelt de wijze waarop informatie over de emissies van ZZS door bedrijven moet worden aangeleverd en het openbaar maken van geaggregeerde gegevens in het ZZS-emissieregister. Dit betreft informatie die op grond van reeds bestaande regelgeving moet worden bijgehouden en aangeleverd aan het bevoegd gezag.

Nadat de gegevens in de database zijn ingevoerd, kan het bevoegd gezag deze beoordelen. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of, en zo ja wanneer zij deze beoordeling uitvoert.

De ILT heeft een HUF-toets uitgevoerd en heeft geen opmerkingen over de tekst van het besluit zelf, maar wel een paar zorgpunten. Het eerste punt is dat niet is ingegaan op ZZS in afvalstoffen. Een ander zorgpunt is de uitvoerbaarheid door de complexiteit in combinatie met personeelstekorten in het werkveld van toezicht en handhaving. Een laatste punt is de actualiteit van de data als gevolg van de vijfjaarlijkse informatieplicht en een piekbelasting eens in de vijf jaar.

De zorgpunten van de ILT zijn punten die betrekking hebben op het algemene ZZS-emissiebeleid en de uitvoering daarvan en niet op dit besluit. Dit besluit gaat niet over afvalstoffen. Vergunningplichtige afvalverwerkers die ZZS emitteren (doordat er ZZS in afvalstoffen zitten óf dat er ZZS bij verbranding ontstaan) moeten net als andere bedrijven voldoen aan de ZZS informatie- en minimalisatieplicht. De ZZS-emissiedatabase zal ondersteunend zijn aan toezicht en handhaving, omdat administratie overzichtelijker, uniformer en toegankelijker wordt. De handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid voor bevoegde gezagen wordt hierdoor vergroot. Desgewenst kunnen bedrijven en bevoegde gezagen aparte afspraken maken om tussentijds gegevens te actualiseren. De vijfjaarlijkse termijn start per bedrijf op verschillende momenten en zal niet zorgen voor een piekbelasting bij bevoegde gezagen.

8 Regeldruk

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) heeft aangegeven dat in de toelichting zou moeten worden ingegaan op hoe ZZS-emissiegegevens aan de bevoegde gezagen werden verstrekt voordat de verplichtingen uit dit besluit gingen gelden. Dit is in paragraaf 2 toegelicht.

Ook wordt gevraagd om verduidelijking of bedrijven naar eigen inzicht kunnen kiezen voor de manier waarop de emissiegegevens zijn bepaald, bijvoorbeeld zijn de gegevens berekend, geschat of gemeten. Verduidelijking op dit punt is te vinden in paragraaf 3.1.2. Daarnaast adviseerde het ATR de ZZS-emissiedatabase zo in te richten dat bedrijven niet twee keer dezelfde gegevens hoeven te verstrekken aan de overheid en om duidelijk te maken op welke wijze bedrijven betrokken zijn geweest bij de voorbereiding van de database en in hoeverre aandachtspunten zijn meegenomen. Ook zou moeten worden aangegeven hoeveel bedrijven gegevens zouden moeten aanleveren en hoeveel tijd die bedrijven daaraan bij benadering kwijt zullen zijn. De opmerkingen van het ATR zijn in paragraaf 4 verwerkt.

9 Voorhang bij Eerste en Tweede Kamer

Van 6 juni 2023 tot 21 oktober 2023 is het ontwerpbesluit voorgehangen bij de Eerste en Tweede Kamer. Bij brief van 6 juni 2023 is het ontwerpbesluit voorgehangen.[643] Op 27 juni 2023 is een aantal vragen en opmerkingen ontvangen. Bij brief van 28 augustus 2023 heeft de regering hierop geantwoord.[644] Daarnaast is tijdens het tweeminutendebat van 3 oktober 2023 over het ontwerpbesluit een aantal moties ingediend.[645] Op deze moties heeft de regering per brief van 21 oktober 2023 gereageerd.[646]

10 Inwerkingtreding, vaste verandermomenten en minimum invoeringstermijn

De voorgestelde wijzigingen treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Hierboven is aangegeven dat en waarom eerst de bepalingen betreffende de ZZS-emissiedatabase in werking zullen treden en vervolgens na een evaluatie de bepaling betreffende het ZZS-emissieregister. Er is rekening gehouden met de vaste verandermomenten.

643 kamerstukken II 2022/23, 22 343, nr. 358
644 kamerstukken II 2022/23, 22 343, nr. 361
645 kamerstukken II 2023/24, 22 343, nr. 364-367
646 kamerstukken II 2023/24, 22 343, nr. 373

35 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-45; *Besluit van 13 januari 2025, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 2023/1115 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 995/2010 (Besluit uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-45.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-03-25: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Op 9 juni 2023 is gepubliceerd de Verordening (EU) 1115/2023 van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 2023 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) 995/2010 (PbEU 2023, L 150) (hierna: verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten, of: verordening). De verordening is in werking getreden op 29 juni 2023 en is van toepassing vanaf 30 december 2024 en dient dan geïmplementeerd te zijn en gehandhaafd te worden. Bij wijzigingsverordening wordt dit mogelijk uitgesteld tot 30 december 2025.[647]

Om uitvoering te geven aan deze verordening wordt de Omgevingswet gewijzigd. Daarin voorziet de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.[648] De onderhavige algemene maatregel van bestuur (hierna: amvb) voorziet ter uitvoering van de verordening en de gewijzigde wet in wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving.

In het navolgende wordt achtereenvolgens ingegaan op Implementatie (paragraaf 2), Hoofdlijnen van het wijzigingsbesluit (paragraaf 3), Regeldrukeffecten (paragraaf 4), Uitvoering, advies en toetsing (paragraaf 5), Toezicht en handhaving (paragraaf 6), Financiële gevolgen (paragraaf 7) en Overgangsrecht en inwerkingtreding (paragraaf 8). Tot slot volgt een artikelsgewijze toelichting.

647 Brief van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur aan de Tweede Kamer van 15 oktober 2024, betreft de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel van de Europese Commissie om de toepassingsdatum van de EU-verordening voor ontbossingsvrije producten met 12 maanden uit te stellen, kenmerk DGNV/88003117 (Kamerstukken II 2024/25, 22 112, nr. 3965)
648 Staatsblad 2024, 224.

2 Implementatie

Het doel van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten is om wereldwijde ontbossing en bosdegradatie als gevolg van het verbruik in de Europese Unie (EU) van bepaalde producten en grondstoffen tot een minimum te beperken. Hiermee wil de EU haar bijdrage aan broeikasgasemissies en het wereldwijde biodiversiteitsverlies verminderen en duurzame productie- en consumptiepatronen in de Unie en wereldwijd bevorderen. Deze verordening vervangt de verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (hierna: Houtverordening), die vergelijkbare doelen diende, maar in zijn werking beperkt was tot hout en houtproducten. Deze Houtverordening was geïmplementeerd in de Omgevingswet en de daarop gebaseerde besluiten: het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving.

De hoeksteen van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten is het verbod om bepaalde grondstoffen en producten in de handel te brengen, op de markt aan te bieden of te exporteren die binnen de reikwijdte van de verordening vallen en die niet vrij zijn van ontbossing of bosdegradatie, niet legaal geproduceerd zijn of niet vergezeld gaan van een zorgvuldigheidsverklaring (artikel 3 van de verordening). De grondstoffen rundvee, palmolie, soja, cacao, koffie, rubber en hout en daarvan afgeleide producten, bijvoorbeeld leer, chocolade en meubels, die zijn opgenomen in Bijlage I bij de verordening worden gezien als voornaamste aanjagers van mondiale ontbossing en bosdegradatie.

De verordening verplicht marktdeelnemers en handelaren om ten aanzien van deze grondstoffen en producten zorgvuldigheidseisen toe te passen en aan te tonen dat daaraan is voldaan door middel van een zorgvuldigheidsverklaring. Aan de hand van risicobeoordelingen die zijn uitgevoerd door de Europese Commissie zijn minimuminspectieniveaus vastgesteld voor bevoegde autoriteiten met het doel een gelijk handhavingsniveau in elke lidstaat te bereiken (artikel 16 van de verordening).

De betreffende grondstoffen en producten mogen niet langer op de EU-markt in de handel worden gebracht, op de EU-markt worden aangeboden of van de EU-markt worden uitgevoerd, tenzij ze ontbossingsvrij zijn, ze vergezeld gaan van een zorgvuldigheidsverklaring en ze zijn geproduceerd overeenkomstig de relevante wetgeving van het land van productie.

Zie voor een uitgebreidere toelichting de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.[649]

3 Hoofdlijnen van de amvb

Aanleiding, doel en inhoud

De aanleiding voor deze amvb betreft de inwerkingtreding van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten, die is toegelicht in de vorige paragraaf.

Het doel van deze amvb is het aanpassen van de relevante bepalingen in twee algemene maatregelen van bestuur: het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving om die consistent te maken met de genoemde EU-verordening, voor zover dat nodig is voor de uitvoering. De betrokken amvb's bevatten al bepalingen ter uitvoering van de Houtverordening. Die verordening is opgegaan in de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten en is komen te vervallen. De reikwijdte van die bepalingen wordt vergroot van de handel in hout en houtproducten naar de handel in ontbossingsvrije grondstoffen en producten.

Het betreft in het Besluit activiteiten leefomgeving met name bepalingen inzake de oogmerken van de regels, het bevoegd gezag, het verbod te handelen in strijd met de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten en de inkadering van de mogelijkheid om af te wijken bij maatwerkvoorschrift (artikel I).

In het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt de bepaling aangepast ten aanzien van de bevoegde instantie voor de uitvoering van de verordening (artikel II).

In de onderstaande alinea's wordt dit verder toegelicht.

649 Kamerstukken II 2023/24, 36 518, nr. 2.

Probleemaanpak en motivering instrumentkeuze/basis
Voor wijziging van de Omgevingswet en de daarop gebaseerde regelgeving is gekozen, omdat daarmee wordt aangesloten bij de eerdere implementatie van de Houtverordening in die wet en in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving en de kerndoelstelling de bescherming van de fysieke leefomgeving in het land van herkomst van de grondstoffen en producten betreft. De primaire invalshoek is de bescherming van de fysieke leefomgeving ter plekke. Dit is toegelicht in hoofdstuk 3 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.

De onderhavige amvb voorziet in wijziging en uitbreiding van de regels in het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving over in de Omgevingswet genoemde activiteiten met betrekking tot dieren, planten, stoffen of zaken die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving in Nederland of daarbuiten.

Deze amvb is gebaseerd op de artikelen 2.24 (grondslag algemene instructieregels Rijk), eerste lid, en 4.3 (grondslag rijksregels), tweede lid, aanhef en onderdeel b, van de Omgevingswet. In de relevante artikelen 4.12 (rijk bevoegd gezag voor rijksregels), eerste lid, aanhef en onderdelen j en n, 4.36 (rijksregels handel en onder zich hebben van dieren, planten en producten) en 4.37 (rijksregels hout en houtproducten) wordt telkens verwezen naar de grondslag van artikel 4.3.

Op grond van artikel 4.3 (grondslag rijksregels), tweede lid, aanhef en onderdeel b, van de Omgevingswet bestaat reeds de bevoegdheid om regels te stellen over hout en houtproducten, welke regels op grond van artikel 4.20 van die wet in ieder geval moeten worden gesteld ter uitvoering van de Europese houtregelgeving. Die regels worden ingevolge artikel 4.37 van de wet gesteld met het oog op natuurbescherming, bescherming van het milieu of het beheer van natuurlijke hulpbronnen. Dat sluit ook aan bij de gebruikte rechtsbasis van artikel 192, eerste lid, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (het milieuartikel) waar de verordening op is gebaseerd. Het voor hout te gebruiken stelsel van zorgvuldigheidseisen dat moet worden gehanteerd door degene die hout op de Europese markt brengt, gaat over de naleving van de eisen die het land van herkomst stelt over houtkap. Dat kan ook wetgeving zijn die meer sociaal georiënteerd is en bijvoorbeeld betrekking heeft op arbeidsomstandigheden. Dergelijke brede oogmerken noemt artikel 4.37 van de Omgevingswet niet. Die oogmerken zijn meer aanpalend, de hoofdgrondslag is milieu. Dit was destijds bij de Aanvullingswet natuur Omgevingswet geen reden om de regels ter uitvoering van de houtverordening niet te stellen in de Omgevingswet, nu het aspect van de bescherming van de fysieke leefomgeving centraal staat en het grootste gewicht toekomt.

In artikel 4.3, tweede lid, van de Omgevingswet is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over onder meer de volgende activiteiten met dieren, planten, stoffen of zaken waarvan de daaraan voorafgaande verkrijging of productie gevolgen heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving:
a het verhandelen, het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van dieren, planten of producten daarvan, en
b het verhandelen en binnen het grondgebied van Nederland brengen van hout of houtproducten en ontbossingsvrije grondstoffen en producten.

De Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten voorziet voor de volledigheid in toevoeging in deze grondslag van de term ontbossingsvrije grondstoffen of producten (artikel I, onderdeel A, wijzigingswet). Ook voorziet de wet in aanpassing in gelijke zin van de artikelen 4.12 (Rijk bevoegd gezag voor rijksregels), eerste lid, en 4.37 (rijksregels hout en houtproducten) (artikel I, onderdeel B, respectievelijk artikel I, onderdeel D, wijzigingswet).

Het sanctieregime uit de verordening inclusief de bestuursrechtelijke maatregelen wordt toegepast. Strafbaarstelling is reeds geregeld in artikel 1a, onder 1o, van de Wet economische delicten.

Voor de wijzigingsbepalingen is er een wettelijke grondslag op basis van de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten en met dit besluit worden het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving qua terminologie en verwijzingen dus in overeenstemming gebracht met het feit dat de Houtverordening is vervangen door de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten.

4 Regeldrukeffecten

In de memorie van toelichting bij het genoemde voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten zijn de regeldrukeffecten beschreven. Met de uitbreiding van de verordening naar meer grondstoffen en producten dan hout en houtproducten is er een stijging van zowel nalevingslasten voor bedrijven en burgers, evenals een stijging van toezichtlasten voor handhavingspartijen en de rechtspraak, zijnde de Douane, de NVWA en het Openbaar Ministerie.

De omvang van de toename in handhavingskosten is sterk afhankelijk van onder meer nadere besluitvorming door de Europese Commissie over het aantal landen en gebieden dat als hoog-risico wordt aangemerkt, omdat dit het percentage uit te voeren controles bepaalt.

Over de regeldruk voor bedrijven en burgers heeft geen toetsing plaatsgevonden door het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR), aangezien deze amvb net als de wijzigingswet een zuivere implementatie betreft van een rechtstreeks werkende Europese verordening. Voor de burger kan het betekenen dat producten die zij willen kopen minimaal in prijs kunnen stijgen. De verordening heeft rechtstreeks effect op naar schatting circa 18.000 importerende bedrijven. Data over het aantal Nederlandse exporterende bedrijven waar de verordening direct effect op heeft, zijn niet beschikbaar. Bedrijven zullen volgens ramingen van de Commissie eenmalig kosten van € 5000 tot € 90.000 per marktdeelnemer moeten maken voor het opstellen van het gepaste zorgvuldigheidssysteem.

5 Uitvoering, advies en toetsing

Deze amvb is afgestemd met de NVWA. De opmerkingen van de NVWA zijn verwerkt. Deze beziet verder de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk. De NVWA heeft ten aanzien van het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten reeds een uitvoeringstoets gedaan en heeft geconcludeerd dat de wet uitvoerbaar, handhaafbaar en fraudebestendig is.

De Raad voor de Rechtspraak heeft bij de toetsing van het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten opgemerkt dat het wetsvoorstel naar verwachting niet leidt tot substantiële werklastgevolgen voor de rechtspraak en dat indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, de Raad graag in de gelegenheid wordt gesteld daarover aanvullend te adviseren. Deze amvb brengt ten opzichte van de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten geen extra werklastgevolgen.

Zoals toegelicht in de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten (algemeen deel, hoofdstuk 9) zijn gedurende het implementatietraject belanghebbenden uit de relevante sectoren en het maatschappelijk middenveld betrokken via informatie- en consultatiebijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten zijn stakeholders geïnformeerd over de implementatieprocedure en zijn zorgen, vragen en suggesties opgehaald. Deze input is herhaaldelijk opgehaald en meegenomen gedurende het implementatietraject. Er is geen internetconsultatie gehouden over deze amvb. Conform artikel 23.4, vijfde lid, onder b, en artikel 23.5, derde lid, van de Omgevingswet is er geen internetconsultatie, respectievelijk geen voorhangprocedure nodig als het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur alleen strekt tot uitvoering van internationaalrechtelijke verplichtingen.

6 Toezicht en handhaving

In hoofdstuk 6 van de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten is reeds beschreven dat de Minister voor Natuur en Stikstof als de bevoegde instantie zal gelden op grond van artikel 3.69 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze bevoegdheid wordt, gelet op de portefeuilleverdeling binnen het kabinet Schoof, thans uitgeoefend door de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Dat artikel wordt met deze amvb uitgebreid naar ontbossingsvrije grondstoffen of producten ingevolge de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten (zie artikel II). Onze Minister voor Natuur en Stikstof (thans de Staatssecretaris) is daarmee ook de bevoegde instantie voor de uitvoering van die verordening. De aanduiding van de bevoegde minister in de wet en de amvb is nog niet aangepast aan de portefeuilleverdeling van het kabinet Schoof. Die aanpassing zal worden meegenomen in een andere wet en amvb, maar is niet nodig om de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur bevoegd te maken: die bevoegdheid ontleent hij aan zijn benoeming bij koninklijk besluit op grond van artikel 44, eerste lid, van de Grondwet (ABRvS 10 oktober 2001, AB 2001, 352).
Op grond van artikel 3.69, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving is het eerste lid alleen van toepassing als de minister (thans staatssecretaris) geen andere instantie als bevoegde instantie heeft aangewezen. De minister (thans staatssecretaris) heeft de NVWA bij apart besluit aangewezen als bevoegde instantie voor de uitvoering van de verordening. Toezichthoudende ambtenaren zijn aangewezen in artikel 5 van het Besluit aanwijzing toezichthouders Omgevingswet.

Overigens bevat artikel 18.15a van de Omgevingswet de mogelijkheid van de oplegging van een bestuurlijke boete. Deze mogelijkheid moet nog worden uitgewerkt in een amvb; in het verleden was die mogelijkheid voor de Houtverordening niet ingevuld. Voor de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten wordt thans bezien of en voor welke overtredingen een bestuurlijke boete moet kunnen worden opgelegd. De NVWA kan net als bij de Houtverordening sowieso een last onder dwangsom opleggen. Op grond van de Wet economische delicten kan een geldboete worden opgelegd. Daarnaast heeft het Openbaar Ministerie op grond van de Wet OM-afdoening de mogelijkheid van een bestuurlijke strafbeschikking. Dit bestaande strafrechtelijke instrumentarium, aangevuld met de specifieke bestuurlijke maatregelen van de verordening, is vooralsnog voldoende om adequaat te kunnen handhaven. Het handhavingsbeleid zal in eerste instantie ook niet primair zijn gericht op straffen, maar op waarschuwen en het bewerkstelligen van verbetering van de werkwijze van ondernemingen.
Hoe een eventuele bestuurlijke boete zich verhoudt tot het uitvoerige bestaande handhavingsinstrumentarium, wordt nog onderzocht. Het introduceren van bestuurlijke boetes vergt een zorgvuldig proces, en moet interdepartementaal en met het Openbaar Ministerie worden afgestemd. Als de conclusie wordt getrokken dat een bestuurlijke boete meerwaarde heeft en duidelijkheid bestaat over de feiten waarvoor deze kan worden ingezet, zal de boete kunnen worden geïntroduceerd met een aparte, latere wijzigings-amvb.

7 Financiële gevolgen

De financiële gevolgen van de verordening zijn reeds toegelicht in de memorie van toelichting bij het voorstel voor de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten. Wegens de grote importvolumes in Nederland, vraagt handhaving van de verordening op de betreffende producten structureel relatief veel extra personeel, waaronder inspecteurs bij vooral de NVWA (circa 35 fte per jaar; materiele inspectie) en in beperkte mate bij de Douane (1,7 fte per jaar, grotendeels automatische documentcontrole). Voor 2024 zijn de geschatte kosten voor extra in te huren capaciteit voor de NVWA (vanaf 1 september) € 1,12 miljoen. Dit is bovenop de € 0,8 miljoen die LNV zelf al heeft gefinancierd voor de extra capaciteit voor de NVWA voor 2024. Voor 2025 zijn de geschatte kosten voor extra in te huren capaciteit voor de NVWA (€ 4.16 miljoen vanaf 1 januari en € 0,72 miljoen vanaf 1 juli) en de Douanekosten (€ 0,27 miljoen vanaf 1 januari) in totaal € 5,15 miljoen. Voor 2026 en verder zijn de geschatte kosten voor extra in te huren capaciteit voor het gedeelte NVWA (€ 5,6 miljoen) en de Douane-kosten (€ 0,27 vanaf 1 januari) in totaal € 5,87 miljoen.

Bedrijven zullen volgens ramingen van de Commissie eenmalig kosten van € 5.000,– tot € 90.000,– per marktdeelnemer moeten maken voor het opstellen van het gepaste zorgvuldigheidssysteem. De verordening heeft rechtstreeks effect op naar schatting circa 18.000 importerende bedrijven. Data over het aantal Nederlandse exporterende bedrijven waar de verordening direct effect op heeft, zijn niet beschikbaar.

8 Overgangsrecht en inwerkingtreding

De uiterste implementatiedatum van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten is 30 december 2024 (18 maanden na inwerkingtreding van de verordening op 29 juni 2023). Deze datum zal bij wijzigingsverordening mogelijk worden uitgesteld met een jaar. Vanaf die datum dient de verordening gehandhaafd te worden. Dit is dan ook het tijdstip waarop deze amvb in werking zal treden. Met deze amvb en met de Wet uitvoering verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten kan vanaf de datum waarop de verordening van toepassing is, deze gehandhaafd worden.
Voor het mkb geldt nog een langere toepassingstermijn van 24 maanden in plaats van 18 maanden conform artikel 38, derde lid, van de verordening. De verordening, inclusief de verbodsbepaling van artikel 3, en de verplichtingen in de daaropvolgende artikelen, zijn voor hen van toepassing vanaf 30 juni 2025, na mogelijke wijziging van de verordening 30 juni 2026. Dit is voldoende gedekt door de strafbaar gestelde bepalingen van de verordening en behoeft hier geen regeling.

Voor hout en houtproducten geldt op grond van de verordening ontbossingsvrije grondstoffen en producten een overgangstermijn van drie jaar. In artikel 37, tweede lid, van de verordening is bepaald dat de Houtverordening vanaf de datum waarop de verordening van toepassing is (implementatiedatum) nog drie jaar van toepassing blijft op hout en houtproducten die voor de datum van inwerkingtreding van de verordening zijn geproduceerd en met ingang van de implementatiedatum in de handel zijn gebracht. In dit ontwerpbesluit is daarvoor een voorziening opgenomen in artikel III. Met de daarin opgenomen verbodsbepaling en de bevoegdheid van de minister (thans staatssecretaris) om toepassing te kunnen geven aan de artikelen 10, vijfde lid (corrigerende maatregelen), en 19 (sancties) van de Houtverordening kunnen de als overgangsregime geldende regels in de verordening voor hout en houtproducten worden gesanctioneerd. Dit artikel kan na de genoemde drie jaar komen te vervallen.

36 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-131; *Besluit van 6 mei 2025, houdende aanpassing van diverse algemene maatregelen van bestuur en de intrekking van het Besluit nationaliteitstoets zeeschepen in verband met de Rijkswet nationaliteit zeeschepen (Aanpassingsbesluit Rijkswet nationaliteit zeeschepen)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-131.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-06-30: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit wijzigt een aantal Nederlandse algemene maatregelen van bestuur, zodat deze in overeenstemming zijn met de Rijkswet nationaliteit zeeschepen[650] (hierna: Rnz). In de Rnz zijn regels opgenomen voor de inschrijving van een schip in een vlagregister van één van de landen van het Koninkrijk, het verlenen van de nationaliteit van het Koninkrijk der Nederlanden aan zeeschepen en de afgifte van zeebrieven. Met de rijkswet is verouderde regelgeving op het gebied van de nationaliteit van zeeschepen vervangen door een nieuw stelsel. Voorts zijn onnodige belemmeringen voor de maritieme sector weggenomen, onder meer door het mogelijk maken van tijdelijk omvlaggen (de zogenaamde bareboat-out of rompbevrachting). Ten slotte is met de Rnz de bestuursrechtelijke handhaving ten aanzien van de registratie van zeeschepen gemoderniseerd en uitgebreid, doordat op grond van de Rnz bij wijze van sanctiemaatregel de registratie van een zeeschip in een vlagregister kan worden doorgehaald. Om dit mogelijk te maken, zijn de vereisten die gelden voor de teboekstelling en de eisen die gelden voor de nationaliteitsverlening losgekoppeld.

Om de Rnz in werking te kunnen laten treden, is de aanpassing van een groot aantal wetten noodzakelijk om deze in overeenstemming te brengen met de terminologie en het stelsel van de Rnz. Dit regelt de afzonderlijke Aanpassingswet Rnz.[651] De Caribische landen van het Koninkrijk zullen eveneens hun nationale regelgeving aanpassen en deze in overeenstemming brengen met de Rijkswet nationaliteit zeeschepen. Voor nadere informatie over de Rnz wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de Rijkswet[652] en de memorie van toelichting bij de Aanpassingswet Rnz.[653]

650 Kamerstukken I 2021/22, 33 134, A
651 Kamerstukken I 2021/22, 34 836, A
652 Kamerstukken II 2011/12, 33 134, nr. 3
653 Kamerstukken II 2017/18, 34 836, nr. 3

2 Benodigde aanpassingen

Ook op het niveau van algemene maatregelen van bestuur zijn technische aanpassingen nodig, zodat de terminologie in die verschillende besluiten in overeenstemming is met de Rnz. Dit gebeurt ten eerste door de terminologie van de Nederlandse besluiten aan te laten sluiten bij de Rnz. Voorbeelden hiervan zijn: de vervanging van de woorden «op grond van Nederlandse rechtsregels» door «op grond van voor Nederland geldende rechtsregels», de vervanging van de woorden «Nederlands schip» door «schip dat op grond van voor Nederland geldende rechtsregels gerechtigd is de vlag van het Koninkrijk te voeren» en de vervanging van de woorden «de Nederlandse vlag» door «de vlag van het Koninkrijk». Ten tweede worden enkele verwijzingen naar regelgeving aangepast in verband met het vervallen van deze regelgeving door de inwerkingtreding van de Rnz. Het toepassingsgebied van de onderhavige besluiten wordt hiermee niet veranderd. In de artikelsgewijze toelichting worden de aanpassingen nader toegelicht.

3 Uitvoering, handhaving en gevolgen

Met onderhavig wijzigingsbesluit wordt de terminologie van een groot aantal Nederlandse algemene maatregelen van bestuur in overeenstemming gebracht met de Rnz. Het besluit bevat geen inhoudelijke wijzigingen van die algemene maatregelen van bestuur. Derhalve heeft het geen gevolgen voor het toezicht en de handhaving. Het wijzigingsbesluit heeft ook geen gevolgen voor burgers of bedrijven, en het brengt geen administratieve lasten of uitvoeringslasten met zich mee.

4 Consultatie

Tijdens de voorbereiding van dit besluit zijn de relevante delen van het concept afgestemd met de Ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie en Veiligheid en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor dit besluit heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden, omdat hier sprake is van een situatie waarin consultatie niet in betekenende mate kan leiden tot aanpassing. Het onderhavige besluit wijzigt diverse besluiten zodat deze in overeenstemming worden gebracht met de terminologie en het stelsel van de Rnz. Zoals hierboven reeds is vermeld, heeft het voorstel geen noemenswaardige gevolgen voor burgers of bedrijven. Beide motieven zijn genoemd in de brief van de toenmalige Minister van Justitie van 15 januari 2008[654] op grond waarvan internetconsultatie achterwege kan blijven.

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen gevolgen voor de regeldruk heeft.

5 Inwerkingtreding

Voor de datum van inwerkingtreding wordt aangesloten bij de datum waarop de Aanpassingswet Rnz voor Nederland in werking treden. De Rijkswet, de Aanpassingswet en dit Aanpassingsbesluit kunnen niet afzonderlijk van elkaar in werking treden. Daarbij is aangesloten bij de vaste verandermomenten die gelden voor regelgeving. Aangezien een wetswijziging in werking treedt met ingang van 1 januari of 1 juli, treedt het gehele stelsel (Rnz, de Aanpassingswet Rnz en onderhavig besluit) met ingang van 1 juli 2025 in werking.

654 Kamerstukken II 2007/08, 29 279, nr. 62

37 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-158; *Besluit van 6 juni 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving in verband met de verlenging van de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken (Wijzigingsbesluit verlenging tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) [KetenID WGK027363]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-158.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-06-30: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

§ 1 Inleiding

Sinds de inwerkingtreding van artikel II van de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken[655] bevat het Besluit activiteiten leefomgeving rechtstreeks werkende algemene milieuregels voor windparken waarvoor op 30 juni 2021 al definitieve toestemmingen in het milieuspoor en het ruimtelijke spoor waren verleend en waarover sindsdien geen besluitvorming heeft plaatsgevonden (hierna: bestaande windparken). Deze algemene milieuregels gelden tot en met 30 juni 2025.

Bij de totstandkoming van de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken werd ervan uitgegaan dat voor 1 juli 2025 de voor die milieuregels benodigde strategische milieubeoordeling (hierna: plan-mer) zou zijn afgerond en dat de op de plan-mer gebaseerde nieuwe milieuregels voor windparken voor die datum zouden zijn vastgesteld. Inmiddels is de plan-mer verricht en is aan eenieder de gelegenheid geboden een zienswijze naar voren te brengen over een ontwerp van de nieuwe milieuregels en het bijbehorende plan-MER (het rapport dat het resultaat van de plan-mer is).[656]

De verdere totstandkoming van de algemene maatregel van bestuur waarin de nieuwe milieuregels worden opgenomen, heeft vertraging opgelopen waardoor inwerkingtreding van die regels per 1 juli 2025 niet meer haalbaar is. Dit heeft te maken met het feit dat een afstandsnorm die in acht moet worden genomen tussen windturbines en windturbinegevoelige gebouwen een politiek gevoelig onderwerp is waarover de meningen uiteenlopen, ook in relatie tot bepaalde maatschappelijke opgaven.
Om per die datum een rechtsvacuüm te voorkomen, voorziet dit wijzigingsbesluit in een verlenging van de geldigheid van de huidige algemene milieuregels voor de bestaande windparken.

655 Besluit van 3 mei 2022 tot wijziging van het Activiteitenbesluit milieubeheer en enkele besluiten op grond van de Omgevingswet in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) (Stb. 2022, 181). Artikel II is in werking getreden op 1 januari 2024 (Stb. 2023, 113).
656 https://www.platformparticipatie.nl/windturbinesleefomgeving/default.aspx

De informatie in het hiervoor bedoelde plan-MER geeft in het algemeen geen aanleiding voor veranderingen in de regelgeving voor bestaande windparken. Kennis en inzichten over de milieueffecten van windturbines waarop de algemene milieuregels voor bestaande windparken zijn gebaseerd, blijken nog in hoge mate actueel. Om die reden is deze verlenging tot de inwerkingtreding van de nieuwe milieuregels inhoudelijk aanvaardbaar.

Om per 1 juli 2025 een rechtsvacuüm te voorkomen, zal ook de geldigheid van de daarmee samenhangende tijdelijke regels voor bestaande windturbines in afdeling 4.3a van de Omgevingsregeling moeten worden verlengd.[657] Deze verlenging zal bij ministeriële regeling worden geregeld.

§ 2 Achtergrond

De tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken had tot doel de als gevolg van de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling bestuursrechtspraak) inzake Windpark Delfzijl Zuid[658] weggevallen milieubescherming te herstellen en zo het ontstane rechtsvacuüm te herstellen. In die uitspraak oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak dat voor de destijds geldende algemene regels voor windturbines (in paragraaf 3.2.3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en in paragraaf 3.2.3 van de Activiteitenregeling milieubeheer) een plan-mer had moeten worden verricht op grond van de smb-richtlijn.[659] Omdat hiervoor geen plan-mer was verricht, moesten de windturbinebepalingen voor zover zij betrekking hadden op windturbineparken (met ten minste drie windturbines) buiten toepassing worden gelaten.

Omdat ook bij de voorbereiding van de regelgeving op grond van de Omgevingswet, die onder meer een omzetting is van de windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer, geen plan-mer was verricht, konden ook de daarop betrekking hebbende bepalingen niet van kracht worden. Daarom voorzag de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken onder meer ook in een nieuw artikel 3.14b van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dat artikel verwijst naar de milieuregels in de paragrafen 4.30, 4.30a en 4.30b van dat besluit.
Deze regels gelden alleen als tijdelijke overbruggingsregeling voor bestaande windparken.

Om dezelfde dwingende reden waarom na de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak inzake Windpark Delfzijl Zuid een tijdelijke voortzetting van de windturbinebepalingen voor bestaande windparken via een overbruggingsregeling onvermijdelijk werd geacht[660], is ook een verlenging van de op grond van artikel 3.14b van het Besluit activiteiten leefomgeving voor bestaande windparken geldende milieuregels onvermijdelijk.

Als gevolg van artikel I van dit wijzigingsbesluit blijven de regels in de paragrafen 4.30, 4.30a en 4.30b voor de windparken waarop artikel 3.14b betrekking heeft, hun geldigheid behouden tot en met 31 december 2026 of zoveel eerder als bij koninklijk besluit is bepaald. Bij koninklijk besluit zal een eerder tijdstip worden bepaald, als de nieuwe regels voor windparken eerder dan op 1 januari 2027 in werking kunnen treden.

De geldigheidsduur van de tijdelijke regels voor bestaande windturbines in afdeling 4.3a van de Omgevingsregeling zal eveneens tot en met 31 december 2026 worden verlengd, met de mogelijkheid om, vanwege dezelfde reden als hiervoor is aangegeven, bij ministerieel besluit een eerder tijdstip te bepalen.

§ 3 Gevolgen

Dit wijzigingsbesluit voorziet slechts in een verlenging van de geldigheidsduur van regels die al in het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen. Dit wijzigingsbesluit brengt daarom geen wijzigingen mee ten opzichte van het huidige recht.
Dit betekent dat dit wijzigingsbesluit vergeleken met de huidige situatie ook geen wijzigingen meebrengt wat betreft de regeldruk, de uitvoering, het toezicht of de handhaving. Om deze redenen is afgezien van publieksparticipatie over een ontwerp van dit wijzigingsbesluit en van voorhang van een ontwerp van dit wijzigingsbesluit bij het parlement.

657 Afdeling 4.3a van de Omgevingsregeling is ingevoegd bij Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 15 juni 2022, nr. IENW/BSK-2022/137206, tot wijziging van de Activiteitenregeling milieubeheer en de Omgevingsregeling in verband met jurisprudentie over windturbineparken (tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken) (Stcrt. 2022, 15886).
658 ABRS 30 juni 2021, nr. 202003882/1/R3 (ECLI:NL:RVS:2021:1395). Deze uitspraak is te vinden op https://www.raadvanstate.nl/@125875/202003882-1-r3/
659 Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's.
660 Zie paragraaf 3 van de nota van toelichting bij de tijdelijke overbruggingsregeling windturbineparken.

§ 4 Inwerkingtreding

Gelet op het feit dat dit wijzigingsbesluit ertoe strekt een te krap gebleken termijn te verlengen, is vanwege het spoedeisende karakter van dit wijzigingsbesluit niet aangesloten bij de vaste verandermomenten, bedoeld in aanwijzing 4.17, eerste lid, van de Aanwijzingen voor de regelgeving, maar is gekozen voor inwerkingtreding met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het besluit zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat – Openbaar Vervoer en Milieu, C.A. Jansen

38 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-199; *Besluit van 14 juli 2025, houdende wijziging van het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen en enkele andere besluiten in verband met de uitvoering van Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014, en Verordening (EU) 2024/590 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1005/2009*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-199.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-08-03: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen inclusief de bijlage Transponeringstabellen.

1 Inleiding

Dit wijzigingsbesluit strekt tot uitvoering van Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014 (hierna: F-gassenverordening) en Verordening (EU) 2024/590 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1005/2009 (hierna: OAS-verordening). In onderdeel III van deze toelichting is een transponeringstabel opgenomen.

Beide verordeningen hebben tot doel het milieu te beschermen door de uitstoot van gefluoreerde broeikasgassen (F-gassen) respectievelijk ozonlaagafbrekende stoffen (OAS) te verminderen. EU-verordeningen zijn verbindend in al hun onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten. Om een volledige en effectieve toepassing van de genoemde verordeningen in de Nederlandse rechtsorde te verwezenlijken, is een aantal uitvoeringsbepalingen in de nationale regelgeving noodzakelijk. Omdat beide voorgaande verordeningen veel raakvlakken vertoonden, is er in het verleden voor gekozen om de uitvoeringsbepalingen te concentreren in één algemene maatregel van bestuur, het Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen (hierna: Besluit F-gassen en OAS)(Stb. 2015, 356). Dat besluit is met dit wijzigingsbesluit gewijzigd. Daarnaast zijn met dit wijzigingsbesluit enkele verwijzingen naar de verordeningen in andere besluiten aangepast. Tegelijk met dit wijzigingsbesluit is de Regeling gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen (hierna: Regeling F-gassen en OAS) aangepast.

In de verordeningen zijn diverse uitvoeringsverordeningen aangekondigd, deels ter wijziging van eerdere uitvoeringsverordeningen. Voor zover de uitvoering van deze uitvoeringsverordeningen bepalingen op het niveau van algemene maatregel van bestuur vergen, zijn deze voor de inmiddels gepubliceerde uitvoeringsverordeningen opgenomen in dit besluit (Onderdeel E) en zullen deze voor later te publiceren uitvoeringsverordeningen middels een tweede wijzigingsbesluit volgen.
De verordeningen vereisen dat enkele nieuwe sanctiemogelijkheden beschikbaar komen voor de handhaving. Daartoe wordt een implementatiewetsvoorstel opgesteld. In het tweede wijzigingsbesluit zullen de onderhavige wetsbepalingen als grondslagen aan het Besluit F-gassen en OAS worden toegevoegd zodat de sancties toepasbaar worden voor de daarin opgenomen verbodsbepalingen en verplichtingen.

Het Besluit F-gassen en OAS is niet van toepassing op het Caribisch deel van het Koninkrijk. Dit vloeit voort uit het feit dat in het Besluit (EU) 2021/1764 inzake de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Unie is vastgelegd dat het VWEU en het op basis daarvan vastgestelde afgeleide recht niet automatisch van toepassing zijn op de landen en gebieden overzee. In beide verordeningen, gebaseerd op met name artikel 192, eerste lid, van het VWEU, is niet uitdrukkelijk vastgelegd dat deze gelden voor de landen en gebieden overzee. Het Besluit F-gassen en OAS dient ter uitvoering van beide verordeningen.

2 Hoofdlijnen van de herziene verordeningen

De herziening van beide verordeningen bouwt voort op de beide voorgaande verordeningen. De herzieningen zijn bedoeld om extra emissiereductie te realiseren voor deze sterke broeikasgassen. Dit met het oog op het als Europese Unie bereiken van de bredere klimaatdoelstelling van ten minste 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Daarnaast is het doel om de Europese regelgeving volledig in overeenstemming te brengen met het Montreal Protocol ter bescherming van de ozonlaag, in het bijzonder het Kigali Amendement inzake fluorkoolwaterstoffen (HFK's). De herzieningen zijn verder bedoeld om de implementatie en de handhaving te verbeteren, om illegale handel en emissies door lekkages effectiever te kunnen aanpakken. Daarnaast worden monitoring en rapportage verbeterd en zijn de verordeningen duidelijker en consistenter met elkaar en met andere wetgeving gemaakt.
In de F-gassenverordening is sprake van aanscherpingen en uitbreiding van de werkingssfeer. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Er mogen minder HFK's op de markt worden gebracht, de groep F-gassen met het grootste marktvolume. Het afbouwschema met een periodiek dalende hoeveelheid is aangescherpt en eindigt nu op nul in 2050. In het verlengde hiervan is een afbouwschema voor productie binnen de EU toegevoegd.
- Diverse toepassingen van F-gassen worden verboden, in aanvulling op de lijst van productverboden in de voorgaande verordening. Voor andere toepassingen wordt verplichtingen toegevoegd hoe met de F-gassen om te gaan, zoals lekcontroles en terugwinning, om emissies te voorkomen.
- Voor meer werkzaamheden van installateurs en monteurs gaat een opleidings- of certificeringsplicht gelden, met name in de mobiele sector. Deze plicht gaat ook gelden voor het werken met meer gassen, waaronder onverzadigde fluorkoolwaterstoffen (HFO's) en natuurlijke koudemiddelen[661], zodat men veilig kan omgaan met deze alternatieven voor F-gassen.

In de OAS-verordening is sprake van vereenvoudigingen ter verlaging van de administratieve lasten, omdat de toepassing van ozonlaagafbrekende stoffen reeds is beperkt tot uitzonderingen. Wel bevat de herziening een nieuwe verplichting om OAS terug te winnen uit schuimpanelen die vrijkomen bij het opknappen of slopen van gebouwen en vervolgens te vernietigen. Eenzelfde bepaling staat in de F-gassenverordening voor HKF's in schuimpanelen.

3 Inhoud van het wijzigingsbesluit

3.1 Aanvulling verbodsbepalingen

In de F-gassenverordening en de OAS-verordening zijn diverse bepalingen opgenomen die een bepaalde handelwijze verplichten of verbieden. Ten dele betreft het nieuwe bepalingen, ten dele bepalingen die reeds in de voorgaande verordeningen stonden. De laatsten zijn soms wel in een ander artikel(-lid) terecht gekomen. De bepalingen zijn in het Besluit F-gassen en OAS aangewezen zodat ze handhaafbaar zijn (Onderdelen Den I).

3.2 Verbreding kwalificatieplicht

661 In de nationale regelgeving is de in de Nederlandse praktijk gebruikelijke term koudemiddelen in gebruik, ondanks het feit dat de Nederlandstalige vertalingen van de F-gassenverordening en de voorgaande verordening de term koelmiddelen gebruiken.

Om emissies te voorkomen, is het nodig dat degene die werkzaamheden uitvoert met OAS of F-gassen voldoende is gekwalificeerd. De F-gassenverordening bevat daartoe voor een deel van de werkzaamheden een certificeringsverplichting, voor een deel een verplichting tot het hebben van een opleidingsattest, en voor een deel van de werkzaamheden wordt benoemd dat sprake moet zijn van passende kwalificaties. De certificeringsverplichting geldt in bepaalde gevallen niet alleen voor de natuurlijke personen die werken met de gassen, maar ook voor de rechtspersonen[662] bij wie zij in dienst zijn. De F-gassenverordening kondigt uitvoeringsverordeningen aan met minimumvoorschriften voor certificaten en opleidingsattesten. Lidstaten hebben vervolgens een jaar om deze te implementeren. De F-gassenverordening biedt de ruimte aan lidstaten om de certificeringsplicht voor meer werkzaamheden dan de genoemde in te voeren. De OAS-verordening verplicht lidstaten minimumeisen te stellen aan de kwalificatie van bij bepaalde werkzaamheden betrokken personeel.
Ook de voorgaande verordeningen bevatten reeds zulke bepalingen. In het verleden is daarom een nationaal certificeringssysteem ingericht, zowel voor F-gassen als voor OAS en voor meer werkzaamheden met F-gassen dan waarvoor de voorgaande verordening certificering verplicht stelde. Dit stelsel is juridisch verankerd in het Besluit F-gassen en OAS, de Regeling F-gassen en OAS, en in enkele Beoordelingsrichtlijnen die zijn vastgesteld door Rijkswaterstaat als beheerder van de certificeringsschema's.

In de F-gassenverordening en de OAS-verordening zijn de kwalificatieverplichtingen uitgebreid. Ten eerste zijn voor meer producten en apparatuur kwalificatieverplichtingen opgenomen. Ten tweede zijn sommige verplichtingen aangescherpt: waar eerst alleen een opleiding of een passende kwalificatie werd vereist, is nu certificering verplicht. Ten derde zijn de verplichtingen nu voor bepaalde werkzaamheden ook van toepassing voor de relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen. Dit laatste is ingegeven door het feit dat dergelijke alternatieven weliswaar geen of een heel laag broeikaseffect hebben, maar vaak wel giftig of ontvlambaar zijn en doorgaans onder hoge druk worden toegepast. Personen moeten dus voldoende gekwalificeerd zijn om risico's zoveel mogelijk te beperken. Ten vierde is een certificaat of opleidingsattest voor natuurlijke personen niet langer levenslang geldig, maar moet dit ten minste om de zeven jaar worden opgefrist door deelname aan een cursus of een evaluatieprocedure.

Behalve uitbreidingen, kennen de kwalificatieverplichtingen ook nieuwe mogelijkheden voor vrijstellingen. De uitvoeringsverordeningen die zijn en worden opgesteld met minimumvoorschriften voor certificaten bieden lidstaten beleidsruimte om een vorm van vrijstellingen te geven. Instellingen kunnen dan een certificaat of opleidingsattest toekennen zonder examen of verplichte opleiding of op basis van een gedeeltelijk examen, als een persoon de betreffende competenties al bezit. Dat ligt bijvoorbeeld voor de hand als de minimumeisen overlappen met nationale verplichtingen op het vlak van veilig werken aan installaties, zoals bij een VCA-certificaat of een las-certificaat.

De bepalingen in het Besluit F-gassen en OAS en de Regeling F-gassen en OAS zijn vanwege deze uitbreidingen aangepast. Daarnaast worden de Beoordelingsrichtlijnen gefaseerd aangepast. Deze fasering is nodig omdat de uitvoeringsverordeningen met te implementeren minimumeisen niet allemaal gelijktijdig zijn en worden gepubliceerd, en omdat de toepassing ervan voorbereidingen vergt bij de certificerende instellingen. Voor de beleidskeuze om vrijstellingen toe te staan, is geen aparte bepaling in het Besluit F-gassen en OAS nodig. De mogelijkheid voor vrijstellingen is verwerkt in de Regeling F-gassen en OAS en wordt uitgewerkt in de Beoordelingsrichtlijnen.

Per categorie apparatuur of producten zijn hieronder de wijzigingen beschreven. Deze komen er in de kern op neer dat de uitbreiding van de verplichtingen een op een is doorgevoerd. Tegelijk is, met het oog op de lasten voor bedrijven, de certificeringsplicht ingetrokken voor op één na alle categorieën waar die plicht nationaal was ingesteld maar in de F-gassenverordening niet is voorgeschreven. Voor de certificeringen is het bestaande nationale certificeringssysteem uitgebreid. Voor de opleidingsattesten en overige passende kwalificaties zijn geen nadere nationale regels gesteld maar is volstaan met een verbod om zonder zulke kwalificaties de werkzaamheden te verrichten.

Ter implementatie van de opfrisverplichting voor certificaathouders is gekozen voor een herexamenplicht, waarna een nieuw certificaat wordt verstrekt met een beperkte looptijd. Conform de F-gassenverordening is de uiterlijke datum voor de eerste hercertificering 12 maart 2029. Het Besluit F-gassen en OAS bood reeds een grondslag in artikel 6, derde lid, onderdeel a, om dit bij ministeriële regeling te regelen. Ter implementatie van de opfrisverplichting voor houders van een opleidingsattest is een grondslag toegevoegd (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, derde lid, onderdeel e).

662 In de nationale regelgeving is hiervoor de term onderneming in gebruik, ondanks het feit dat dit begrip in beide verordeningen en de voorgaande verordeningen op zowel natuurlijke personen als rechtspersonen slaat.

De verplichting in de OAS-verordening om minimumeisen te stellen aan natuurlijke personen die terugwinning uitvoeren, is in het verleden voor de meeste categorieën apparatuur vormgegeven door het nationale certificeringssysteem voor F-gassen gelijkluidend van toepassing te verklaren voor OAS. Deze werkwijze is voortgezet (artikel I, onderdeel J, ten aanzien van artikel 9, eerste lid). In de praktijk zal er overigens nauwelijks meer oude apparatuur met OAS in werking zijn die onder dit certificeringssysteem valt.

Stationaire apparatuur
Voor werkzaamheden aan stationaire apparatuur, met uitzondering van organische rankinecycli, gold reeds een certificeringsplicht bij gebruik van F-gassen en OAS. Deze is voor installatie, onderhoud of service, reparatie en buitengebruikstelling uitgebreid naar gebruik van relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste en tweede lid). In de praktijk betreft het ammoniak, koolwaterstoffen als propaan en iso-butaan, en CO_2. Voor deze natuurlijke koudemiddelen is door de markt reeds een kwalificatiesysteem ontwikkeld, het vakmanschapsbewijs voor natuurlijke koudemiddelen. Omdat de minimumeisen die hierbij worden gehanteerd streng zijn, wordt dit beschouwd als voldoende kwalificatie. Dit draagt bij aan een lastenluwe implementatie omdat de personen die onder dat marktsysteem zijn gekwalificeerd niet op korte termijn onder het nationale systeem hoeven te worden gecertificeerd. Door de hercertificeringsplicht zullen zij na afloop van de beperkte geldigheid van hun vakmanschapsbewijs wel onder het nationale certificeringssysteem gaan vallen, en wel uiterlijk op 12 maart 2029 (artikel I, onderdeel L, ten aanzien van artikel 18, vijfde lid). Voor de eenduidigheid is ervoor gekozen om de in de F-gassenverordening gegeven uiterlijke datum voor hercertificering voor F-gassen ook toe te passen voor deze overgangsbepaling voor natuurlijke koudemiddelen. De algemene formulering van die overgangsbepaling, in de vorm van verwijzing naar de minimumeisen uit de betreffende uitvoeringshandelingen, biedt de ruimte voor eventuele andere marktgebaseerde kwalificatiesystemen.

Koelwagens en koelaanhangwagens
Voor gebruik van F-gassen en OAS in de koeleenheden van deze categorie apparatuur gold reeds een certificeringsplicht. Voor installatie, onderhoud of service, reparatie en buitengebruikstelling is deze uitgebreid naar het gebruik van relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste en tweede lid). In tegenstelling tot stationaire apparatuur bestond voor natuurlijke personen niet reeds een marktgebaseerd kwalificatiesysteem voor zulke alternatieven. Dit betekent dat natuurlijke personen, vanaf het moment dat de Beoordelingsrichtlijn voor deze werkzaamheden geldt, zulke werkzaamheden pas mogen verrichten als zij daarvoor een certificaat hebben behaald.

Lichte koelvoertuigen, gekoelde intermodale containers met inbegrip van reefers, en gekoelde treinwagons
Voor het werken aan koeleenheden in deze categorie apparatuur bevat de F-gassenverordening gedifferentieerde kwalificatieverplichtingen. Voor installatie, service, onderhoud, reparatie of buitengebruikstelling is certificering verplicht gesteld voor zowel natuurlijke als rechtspersonen, voor lekcontroles alleen voor natuurlijke personen. Voor terugwinning is ten minste een opleidingsattest verplicht gesteld. Deze kwalificatieverplichtingen gelden voor het uitvoeren van lekcontroles en terugwinning pas vanaf 12 maart 2027.
De beoordelingsrichtlijnen zullen worden aangepast aan de hand van de minimumeisen uit de betreffende uitvoeringsverordening. Certificerende instellingen kunnen dan alvast met certificering beginnen zodat iedereen die dat wil tijdig is gecertificeerd. Ook opleidingen kunnen hun curriculum aanpassen om tijdig te zorgen voor opleidingsattesten in lijn met de minimumeisen.

Zware voertuigen, bestelwagens, niet voor de weg bestemde mobiele machines die worden gebruikt voor landbouw-, mijnbouw- en bouwactiviteiten
Voor terugwinning van F-gassen uit de klimaatregeling van deze categorie apparatuur gold nationaal reeds een certificeringsplicht. In de F-gassenverordening is voor alle werkzaamheden door natuurlijke personen ten minste een opleidingsattest verplicht gesteld. Deze kwalificatieverplichtingen gelden voor het uitvoeren van lekcontroles en terugwinning pas vanaf 12 maart 2027.
De nationale certificeringsplicht is voor deze categorie vervallen (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste lid). Er is een verbodsbepaling opgenomen om zonder opleidingsattest de betreffende werkzaamheden uit te voeren (artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, onderdeel h). Dit verbod geldt vanaf de genoemde datum. Er is ook een grondslag opgenomen voor het aanduiden in de Regeling F-gassen en OAS van de minimumeisen waaraan een opleidingsattest moet voldoen en voor het vastleggen van de opfrisverplichting (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, derde lid, onderdeel e).

Treinen, metro’s, trams en vliegtuigen

Voor het werken aan klimaatregelingsapparatuur en warmtepompen in deze categorie apparatuur die F-gassen of alternatieven bevatten, kent de F-gassenverordening een verplichting tot een opleidingsattest voor natuurlijke personen. Er geldt geen certificeringsverplichting voor rechtspersonen. De kwalificatieverplichting geldt voor het uitvoeren van lekcontroles en terugwinning pas vanaf 12 maart 2027. Er is een verbodsbepaling opgenomen om zonder opleidingsattest de betreffende werkzaamheden uit te voeren (artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, onderdeel h).

Personenauto's en lichte bedrijfsvoertuigen
Dit betreft de categorie klimaatregelingsapparatuur in motorvoertuigen die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/40/EG vallen (voertuigcategorieën M1 en N1). Voor terugwinning van F-gassen uit deze apparatuur gold nationaal reeds een certificeringsplicht voor natuurlijke personen. In de F-gassenverordening is voor terugwinning, onderhoud en service en reparatie door natuurlijke personen ten minste een opleidingsattest verplicht gesteld. Voor onderhoud en service en reparatie geldt deze plicht ook voor relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen. Er is geen kwalificatieverplichting gesteld aan lekcontroles.
Er is voor gekozen om de nationale certificeringsplicht voor terugwinning voor deze categorie voertuigen voort te zetten (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste lid). Dit biedt een betere waarborg dan een opleidingsattest dat de terugwinning zoveel mogelijk emissievrij plaatsvindt. De verplichting met betrekking tot een opleidingsattest behelst namelijk slechts het deelnemen aan een opleiding, zonder formele beoordeling of de deelnemer stof beheerst, terwijl dit bij certificering wordt geëxamineerd. Dit is in het bijzonder bij deze categorie relevant vanwege de hoge emissies (mobiele airconditioning is veruit de grootste bron van emissies van F-gassen in Nederland, 0,3 Mton CO2eq in 2021, het laatste jaar waarover is gerapporteerd), het grote aantal voertuigen en het grote aantal garagebedrijven en monteurs. Weliswaar wordt in nieuwere auto's een ander gas gebruikt met een laag broeikaseffect, beide gassen zijn tevens een grote bron van PFAS en dus een gevaar voor de volksgezondheid.
De certificeringsplicht leidt niet tot extra regeldruk omdat voor deze werkzaamheid reeds een certificeringsplicht gold en de meeste monteurs dus reeds zijn gecertificeerd. Voor nieuwe monteurs geeft de certificeringsplicht een lagere regeldruk dan een opleidingsattest omdat de tijdsinvestering in een certificeringsexamen lager is dan in een opleiding. Uiteraard is het ook voor certificering nodig om de benodigde kennis op te doen, maar dat kan op diverse manieren, zoals via collega's in plaats van via een verplichte cursus.

Voor onderhoud of service en reparatie wordt wel aangesloten bij de F-gassenverordening en is minimaal een opleidingsattest verplicht(artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, onderdeel j). Men kan er wel voor kiezen om in plaats daarvan een certificaat te halen als die mogelijkheid door een certificerende instelling wordt aangeboden.

Overige motorvoertuigen
Dit betreft onder meer voertuigen met meer dan 8 zitplaatsen (categorieën M2, M3), twee- of driewielige voertuigen en vierwielers (categorie L) en militaire voertuigen. Alleen voor de werkzaamheid terugwinning geldt de verplichting tot het hebben van een opleidingsattest. Dit is vormgegeven als verbodsbepalingen (artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, de onderdelen i en j). De nationale certificeringsplicht voor de terugwinning van F-gassen uit klimaatregelingssystemen in deze voertuigen is vervallen (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste lid).

Organische rankinecycli
In de voorgaande verordening gold voor deze categorie apparatuur, welke wordt toegepast bij warmte-krachtkoppeling, geen kwalificatieplicht. In de F-gassenverordening is voor genoemde werkzaamheden een certificeringsplicht voor zowel natuurlijke als rechtspersonen opgenomen. De certificeringsplicht geldt ook als bij de werkzaamheden relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen, betrokken zijn. Voor lekcontroles betreft de verplichting alleen natuurlijke personen en alleen F-gassen. Met dit wijzigingsbesluit is de certificeringsplicht vastgelegd (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, eerste lid). Omdat het een nieuwe certificering betreft, wordt de Beoordelingsrichtlijn hiervoor pas van kracht wanneer de benodigde voorbereidingen zijn getroffen om de certificering ook daadwerkelijk uit te voeren. Er is geregeld dat de verplichting pas vanaf dat moment gaat gelden (artikel I, onderdeel F, ten aanzien van artikel 6, vijfde lid).

Overige producten en apparatuur

De F-gassenverordening en OAS-verordening bevatten bepalingen dat de terugwinning van F-gassen uit schuimpanelen en gelamineerde platen moet worden uitgevoerd door natuurlijke personen die over passende kwalificaties beschikken. In nationale regelgeving is vooralsnog geen uitwerking aan de kwalificatie gegeven. Weliswaar is sprake van een significante hoeveelheid emissies die door terugwinning kan worden voorkomen, er is nog geen eenduidig beeld van de mogelijke werkwijzen om dit in de praktijk uit te voeren. Daarom is nu volstaan met verbodsbepalingen (artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, onderdeel i, en onderdeel I, ten aanzien van artikel 8, eerste lid, onderdeel e).

De F-gassenverordening bevat de bepaling dat terugwinning van F-gassen uit overige producten en apparatuur moet plaatsvinden door natuurlijke personen die over passende kwalificaties beschikken. Hiervoor gold nationaal reeds een certificeringsplicht. Die was echter in de onderliggende beoordelingsrichtlijn alleen ingevuld voor apparatuur waarvoor in de F-gassenverordening nu aparte categorieën zijn aangewezen. Voor overige producten en apparatuur met F-gassen die buiten de aparte categorieën valt, is in nationale regelgeving geen uitwerking aan de passende kwalificaties gegeven maar slechts een verbodsbepaling opgenomen (artikel I, onderdeel D, ten aanzien van artikel 4, onderdeel h).

De OAS-verordening bevat een vergelijkbare bepaling zonder aanwijzing van specifieke producten of apparatuur (artikel 20, achtste lid), met als verschil dat lidstaten worden geacht minimumeisen vast te stellen. Dit is nationaal naar aanleiding van de voorgaande verordening ingevuld met een algemene certificeringsplicht en deze is nu gehandhaafd (artikel I, onderdeel J, ten aanzien van artikel 9, eerste lid). In de onderliggende beoordelingsrichtlijn is wel specifieke apparatuur aangewezen en betreft het alleen de werkzaamheid terugwinning. De bepaling in de OAS-verordening spreekt ook van bij recycling, regeneratie en vernietiging betrokken personeel. Aangezien die werkzaamheden niet door monteurs maar door gespecialiseerde bedrijven gebeuren waarvoor doorgaans vergunningsvereisten gelden, is ervan afgezien om daar minimumkwalificatie-eisen voor te stellen. Wat betreft terugwinning kan het zijn dat er producten of apparatuur zijn waarvoor formeel geen certificering mogelijk is gemaakt. Omdat dit uitzonderingen betreft, wordt de bepaling als voldoende ingevuld beschouwd.

Andere alternatieven voor gefluoreerde broeikasgassen
Zoals aan het begin van deze paragraaf beschreven, zijn sommige kwalificatieverplichtingen in de F-gassenverordening ook van toepassing op relevante alternatieven voor F-gassen, met inbegrip van natuurlijke koudemiddelen. De bedoeling is dat technici veilig met alternatieve technologieën kunnen omgaan. In het nationale certificeringssysteem is dit ingevuld voor de meest toegepaste alternatieven: koolstofdioxide, brandbare koudemiddelen zoals propaan, en ammoniak. Ook water wordt wel toegepast als koudemiddel, maar omdat daar geen vergelijkbare veiligheidsrisico's spelen, is daarvoor geen certificering geoperationaliseerd. Andere alternatieven zijn momenteel niet in beeld. De certificeringsverplichting en de verboden tot het uitvoeren van werkzaamheden zonder opleidingsattest zijn algemeen geformuleerd zodat als zulke alternatieven aan de orde zouden komen, deze verplichting wel geldt. Operationalisering in de onderliggende beoordelingsrichtlijn is daarvoor op voorhand echter nog niet mogelijk omdat nog niet duidelijk is welke veiligheidsrisico's en voorzorgsmaatregelen dan aan de orde zijn. Er zijn ook geen uitvoeringsverordeningen aangekondigd met minimumeisen voor andere dan bovengenoemde alternatieven.

3.3 Overige wijzigingen

Aanwijzen eigenaar als exploitant
De F-gassenverordening definieert de exploitant als «de onderneming die de feitelijke macht over het technisch functioneren van de onder deze verordening vallende producten, apparatuur of inrichtingen uitoefent, of de eigenaar die door een lidstaat is aangewezen als zijnde verantwoordelijk voor de verplichtingen van de exploitant in specifieke gevallen».
Doorgaans is de eigenaar ook de exploitant. Er zijn echter situaties waarin de feitelijke macht contractueel en praktisch is overgedragen aan een installatiebedrijf of andersoortige dienstverlener, bijvoorbeeld bij een full service contract waarin de dienstverlener zich ook zelfstandig toegang kan verschaffen tot de apparatuur. Die dienstverlener is dan de exploitant als bedoeld in het eerste deel van de definitie en kan door de toezichthouder worden aangesproken op het voldoen aan de betreffende bepalingen uit de F-gassenverordening. Als zo'n dienstverlener zich in geval van een overtreding echter beroept op de beperkingen in diens contractuele en praktische afspraken, bijvoorbeeld een te beperkt budget om noodzakelijke reparaties uit te voeren, dan is het wenselijk dat de eigenaar ook kan worden aangesproken. Daarom is hierbij de eigenaar die een dergelijk contract heeft afgesloten eveneens aangewezen als zijnde verantwoordelijk voor de verplichtingen van de exploitant (artikel I, onderdeel B, ten aanzien van artikel 2a).

Databank

De F-gassenverordening verplicht exploitanten van apparatuur om voor alle apparatuur die volgens de verordening op lekken moet worden gecontroleerd gegevens te registreren. Doorgaans betekent dit dat de monteurs die werkzaamheden aan de apparatuur verrichten een papieren of digitaal logboek invullen. De gegevens bieden exploitanten inzicht in lekkages, wat al kan bijdragen aan verbeteringen die de hoeveelheid emissies verminderen. Daarnaast kunnen de gegevens worden gebruikt door de bevoegde autoriteiten voor toezicht op de naleving van de verplichtingen en voor inzicht in de toepassing en de emissies van F-gassen. Zij moeten de gegevens daartoe nu wel opvragen van de exploitanten.
De F-gassenverordening biedt de mogelijkheid voor de bevoegde autoriteiten om een databank op te zetten. Zeker wanneer dit gepaard gaat met verplichte aanlevering van gegevens, kan dit leiden tot verbetering van de kwaliteit van de gegevens en een groter nut voor de hiervoor genoemde toepassingen. Er wordt daarom gewerkt aan het opzetten van een gecentraliseerd elektronisch systeem. Er is nog niet besloten of daarbij sprake zal zijn van een centrale databank in de enge zin van het woord; een ander systeem waarbij de data primair decentraal blijft maar wel centraal kan worden benaderd, kan mogelijk efficiënter zijn en wordt eveneens beschouwd als invulling van de genoemde mogelijkheid. Met dit wijzigingsbesluit is een bepaling opgenomen die de aanlevering van de bedoelde gegevens verplicht en nadere bepalingen bij ministeriële regeling mogelijk maakt (artikel I, onderdeel G, ten aanzien van artikel 6a). De grondslag hiervoor is gelegen in artikel 9.2.2.1, tweede lid, onderdeel i, van de Wet milieubeheer. Zodra het systeem operationeel is, kunnen deze bepalingen in werking treden (artikel V).
Eén van de gegevens betreft de identificatiegegevens van de natuurlijke persoon die de activiteiten uitvoert (artikel 7, eerste lid, onderdeel e, van de F-gassenverordening). Er zal nader moeten worden bepaald of ervoor wordt gekozen ook persoonsgegevens in het systeem op te nemen. Dit hoeft niet het geval te zijn, bijvoorbeeld als alleen een certificaatnummer wordt opgenomen. Op basis van dat nummer zou dan mogelijk in het bestaande register van certificaten (bij het Centraal Register Techniek) of bij het installatiebedrijf waar de monteur werkzaam is zo nodig de identiteit kunnen worden achterhaald. In het geval dat ervoor wordt gekozen om in het systeem ook de naam van de monteur of andere persoonsgegevens op te nemen, zal voor de ministeriële regeling worden voldaan aan de relevante bepalingen inzake de verwerking van persoonsgegevens.

4 Gevolgen

4.1 Gevolgen voor burgers

De juridische gevolgen voor burgers betreffen de verplichtingen die de F-gassenverordening stelt aan hun rol als exploitant van apparatuur zoals warmtepompen, airconditioning en auto's. Exploitanten moeten voorzorgsmaatregelen nemen om de onopzettelijke emissie van F-gassen te voorkomen. Bij stationaire apparatuur moeten ze ook zorgen voor terugwinning van de gassen na afdanking van de apparatuur. Boven bepaalde drempelwaarden moeten zij bovendien zorgen voor jaarlijkse lekcontroles van stationaire apparatuur door een gecertificeerde installateur. Dit laatste komt maar bij een beperkt deel van de huishoudelijke apparatuur voor, als sprake is van een relatief grote hoeveelheid F-gas met een hoog broeikaspotentieel.
Deze verplichtingen zijn niet nieuw, werken rechtstreeks en er is geen sprake van nationale keuzeruimte, en dus geen mogelijkheid om rekening te houden met het doenvermogen van burgers of een variant te kiezen met een lagere regeldruk. Doorgaans worden deze verplichtingen al ingevuld door opdrachtverlening aan een installateur dan wel autobedrijf, voor aanschaf en installatie, verwijdering of onderhoud, die vaak toch al plaatsvinden en niet specifiek vanwege de onderhavige verplichtingen. De verbodsbepalingen uit de F-gassenverordening en dit besluit leiden er op termijn toe dat de verplichtingen en dus de lasten voor burgers verminderen.
Ten eerste betreft het de bovengenoemde jaarlijkse lekcontrole van het beperkte aantal apparaten dat bij huishoudens boven bepaalde drempelwaarden uitkomt. Omdat de F-gassenverordening gefaseerde verbodsbepalingen voor het op de markt brengen van zulke apparatuur bevat, vervalt deze verplichting op termijn. Voor apparatuur zonder F-gassen hoeven burgers geen gecertificeerde installateur in te schakelen voor lekcontroles. Er kunnen echter andere, bovenwettelijke, redenen zijn voor burgers om toch een onderhoudscontract te willen.
Ten tweede betreft het de verplichting om bij de afdanking van apparatuur met F-gassen deze gassen te laten terugwinnen door een gecertificeerde installateur. Vanwege de hiervoor genoemde gefaseerde verbodsbepalingen, hebben burgers uiteindelijk geen apparaten meer in gebruik waarvoor de verplichting geldt, en hoeven zij dus ook geen kosten meer te maken om aan deze verplichting te voldoen.

4.2 Gevolgen voor bedrijven

De verwachting is dat uit de F-gassenverordening, de OAS-verordening en dit besluit geen grote gevolgen voor bedrijven in het algemeen en MKB-bedrijven in het bijzonder voortvloeien, ten opzichte van de gevolgen van de voorgaande verordeningen. Er is daarom geen MKB-toets verricht. Dit mede omdat er nauwelijks nationale beleidsruimte is om eventuele gevolgen te verminderen.

Omdat sprake is van verordeningen die rechtstreeks werken, is de regeldruk alleen in beeld gebracht voor zover er sprake is van nationale implementatiemaatregelen. Het betreft de kwalificatieplicht voor installateurs en het voornemen te komen tot een datasysteem. Wel wordt in deze paragraaf beknopt ingegaan op overige gevolgen voor bedrijven. Bij de kwalificatieplicht, in de vorm van certificering of opleiding, is er beleidsruimte om nationale keuzes te maken. Er is voor gekozen om de kwalificatieplicht gemiddeld lastenluwer te maken dan de beleidskeuzes die onder de voorgaande verordening zijn gemaakt, zoals beschreven in paragraaf 3.2. Bij het datasysteem is sprake van een beleidskeuze, zoals beschreven in paragraaf 3.3. De overige gevolgen voor bedrijven vloeien rechtstreeks voort uit de verordeningen.
Geraakte bedrijven
Het betreft ten eerste de branches die met F-gassen en OAS of apparatuur en producten met deze gassen werken. De installatiebranche van stationaire koeling, airconditioning en warmtepompen, de branche van onderhoud van voertuigen en de bouw- en sloopbranche omvatten duizenden bedrijven, meestal MKB en microbedrijven. Een aantal andere groepen bedrijven is klein qua aantal en sterk variërend qua omvang per bedrijf: producenten en importeurs van en handelaren in F-gassen, OAS en apparatuur met deze gassen, installateurs van elektrische schakelinrichtingen en van brandbeveiligingsapparatuur, laboratoria, ziekenhuizen, specialistische industriële bedrijven die de gassen gebruiken of na de terugwinning verwerken.
Het betreft ten tweede in beginsel alle bedrijven (en burgers en andere organisaties) in Nederland, voor zover zij een apparaat met F-gassen of relevante alternatieven (willen) hebben. Zij worden in de F-gassenverordening aangesproken op hun rol als exploitant.
Het betreft ten derde groot- en detailhandel die apparatuur met F-gassen verkopen en alleen enkele gegevens daarover moeten bijhouden. Dit betreft een beperkt aantal kleinere en grotere (zoals bouwmarktketens) bedrijven.
Het betreft ten vierde een klein aantal certificerende instellingen.

Regeldruk van de kwalificatieplicht voor installateurs en monteurs
In paragraaf 3.2 is beschreven dat voor meer personen en ondernemingen de verplichting gaat gelden om gecertificeerd te zijn of een opleidingsattest te hebben. Dit leidt tot regeldruk voor degenen die zich moeten kwalificeren en voor de kwalificerende instellingen.
De onderstaande kosten zijn ingeschat op basis van de reacties op een uitvraag aan de huidige certificerende instellingen. Voor de uurtarieven moet volgens het Handboek Meting Regeldrukkosten worden uitgegaan van de daarin genoemde uurtarieven uit 2020 (hoogopgeleide medewerkers € 54, administratief personeel € 39, technici € 33). Omdat de werkzaamheden van de certificerende instellingen en opleidingsinstanties door een combinatie van functionarissen zullen worden uitgevoerd, wordt uitgegaan van een gemiddeld uurtarief van € 42. Dit geldt tevens voor de ondernemingen die worden gecertificeerd. De natuurlijke personen die worden gecertificeerd of een opleidingsattest moeten halen, zijn technici.

Certificering natuurlijke personen
Er wordt verondersteld dat het zorgen voor afdoende kennis behoort tot de bedrijfseigen kosten en dus geen regeldruk betreft. De certificeringsplicht om de kwalificatie te bewijzen geldt wel als regeldruk. Hiertoe dient een examen te worden afgelegd, zowel theorie als praktijk, waarna het certificaat wordt uitgereikt. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen een initieel examen en een periodiek herexamen. De F-gassenverordening biedt de mogelijkheid om in plaats van herexamens opfriscursussen te verplichten. Aangezien zulke cursussen een langere aanwezigheid vragen van deelnemers en eveneens moeten worden afgesloten met een toets, is gekozen voor de herexamenplicht als lastenluwere variant. De duur van het examen varieert afhankelijk van de werkzaamheden waarvoor de persoon wil worden gecertificeerd.
Voor bepaalde categorieën apparatuur is de certificeringsplicht voor alle of een deel van de werkzaamheden nieuw (zie paragraaf 3.2). Er wordt verondersteld dat 1.000 personen aan deze apparatuur werken en niet reeds een F-gassencertificaat hebben voor andere apparatuur, en dus een initieel examen willen afleggen.
Voor bepaalde categorieën apparatuur gold de certificeringsplicht reeds voor alle werkzaamheden, maar wordt deze verbreed naar natuurlijke koudemiddelen. Daarvoor was weliswaar een marktgedragen certificeringssysteem beschikbaar maar dat was niet verplicht. Er wordt verondersteld dat de helft van de ongeveer 23.000 houders van een F-gassencertificaat een initieel examen zullen willen volgen om al eerder dan middels het herexamen ook voor natuurlijke koudemiddelen te worden gecertificeerd.
Er wordt verondersteld dat de andere helft van de personen die nu al een F-gassencertificaat hebben alleen een periodiek herexamen (eens in de 7 jaar) nodig hebben. Er zal ook sprake zijn van toezicht op het hebben van het juiste certificaat, maar aangezien dit jaarlijks maar een deel van de populatie zal betreffen en gemiddeld nauwelijks tijd van de gecertificeerde zal vergen, is de regeldruk hiervan als verwaarloosbaar ingeschat. Eenmalige kosten: 4-10 uur * € 33 + € 500-750 tarief initieel examen = € 632-1080 per persoon * 12.500 personen = € 7.900.000-13.500.000.

Periodieke kosten: 2-8 uur * € 33 + €400-600 tarief herexamen = € 466-864 / 7 jaar = € 67-123 per persoon per jaar * (12.500+11.500) personen = € 1.608.000-2.952.000 per jaar.
Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke gehele of gedeeltelijke vrijstellingen die personen kunnen krijgen.
Voor enkele categorieën voertuigen is de eenmalige nationale certificeringsplicht vervallen. Als wordt verondersteld dat de komende jaren 500 natuurlijke personen een dergelijk certificaat hadden willen halen, leidt dit vervallen tot een verlaging van de regeldruk van € 632-1080 per persoon * 500 personen = € 316.000-540.000. Voor deze natuurlijke personen geldt nu wel de verplichting tot het halen van een opleidingsattest, waarvan de regeldruk verderop is beschreven.
Certificering ondernemingen
Deze certificering vergt een initiële audit en een periodieke tweejaarlijkse controle-audit. Ondernemingen zullen voorafgaand mogelijk hun processen en systemen moeten aanpassen aan de minimumeisen voor een certificaat.
Een volledige initiële audit is nodig voor ondernemingen die werkzaamheden verrichten aan apparatuur waarvoor de certificeringsplicht nieuw is (organische rankinecycli; koeleenheden van koelwagens en koelaanhangwagens; koeleenheden van lichte koelvoertuigen, van gekoelde intermodale containers met inbegrip van reefers, en van gekoelde treinwagons) en die niet reeds gecertificeerd waren voor werkzaamheden aan andere apparatuur. Er wordt ingeschat dat het 500 ondernemingen betreft.
Voor ondernemingen waarvoor de certificeringsplicht voor F-gassen al gold, wordt de scope uitgebreid naar natuurlijke koudemiddelen. Er wordt verondersteld dat de kosten voor deze uitbreiding van de certificering gelijk zijn aan een initiële audit. In de praktijk zouden de kosten lager kunnen uitvallen, als deze uitbreiding wordt gecombineerd met een periodieke controle-audit die toch al moest plaatsvinden. Er wordt verondersteld dat het alleen de 3136 ondernemingen betreft die nu reeds zijn gecertificeerd en er geen nieuwe ondernemingen bij komen.
Er zal ook sprake zijn van toezicht op het hebben van het juiste certificaat, maar aangezien dit jaarlijks maar een deel van de populatie zal betreffen en gemiddeld nauwelijks tijd van de gecertificeerde zal vergen, is de regeldruk hiervan als verwaarloosbaar ingeschat.
Eenmalige kosten: 8-16 uur voorbereiding * € 42 + 6-12 uur bijwonen audit * € 42 + € 1500-2500 tarief certificerende instelling = € 2088-3676 * 500 ondernemingen = € 1.044.000-1.838.000.
Periodieke kosten: 4-8 uur voorbereiding * € 42 + 4-8 uur bijwonen audit * € 42 + € 1000-1500 tarief CI = € 1336-2172 / 2 jaar = € 668-1086 per jaar per onderneming * 3636 ondernemingen = €2.428.848-3.948.696.

Certificerende instellingen
Dit betreft exameninstellingen (EI's) die natuurlijke personen certificeren en keuringsinstanties (KI's) die ondernemingen certificeren. De regeldruk zal per certificerende instelling variëren, onder meer afhankelijk van de scope van de dienstverlening.
De certificerende instellingen zullen hun eigen processen moeten aanpassen aan de verbreding van de certificeringsplicht en de bijbehorende minimumeisen. Het betreft onder andere het aanpassen van systemen, kwalificatie van examinatoren en auditoren, herzien van de examens en rapportagetools. De certificerende instellingen zullen vervolgens moeten aantonen dat zij afdoende zijn gekwalificeerd voor deze verbrede certificering. Voor keuringsinstanties vergt dat accreditatie door de Raad voor Accreditatie, voor exameninstellingen een toetsing door CINOP.
De verbreding van de certificeringsplicht leidt er naar verwachting ook toe dat de certificerende instellingen wat meer tijd kwijt zijn aan de jaarlijkse verplichte werkzaamheden: doorgeven van meer certificaten aan het Centraal Register Techniek, meer schorsingen en intrekkingen van certificaten afhandelen, uitgebreider verslaglegging aan Rijkswaterstaat als schemabeheerder. Ook kunnen de instellingen extra tijd kwijt zijn aan toezicht door de Inspectie Leefomgeving en Transport.
Het uitvoeren van de examens en audits zelf wordt niet gezien als regeldruk.
Er wordt voor deze inschatting van regeldruk van uitgegaan dat het aantal certificerende instellingen gelijk blijft (6 EI's en 6 KI's).
Eenmalige kosten EI's: 80-240 uur aanpassingen * €42 + €1000-5000 out of pocketkosten + 8-16 uur toetsing * € 42 + €5000-15000 tarief CINOP = € 9.696-30.752 per exameninstelling * 6 EI's = € 58.176-184.512.
Eenmalige kosten KI's: 80-240 uur aanpassingen * € 42 + € 0-8000 out of pocketkosten + 16-24 uur accreditatie * € 42 + € 5000-15000 tarief RvA = €9032-34088 per keuringsinstantie * 6 KI's = € 54.192-204.528.
Periodieke meerkosten: (16 uur verslag RWS + 8 uur doorgeven certificaten + 16 uur schorsingen/intrekkingen + 16 uur ILT-toezicht) * € 42llen v = €2352 per certificerende instelling per jaar * 12 instellingen = € 28.224 per jaar.

Opleidingsattest natuurlijke personen

Een opleidingsattest is letterlijk een bewijs dat een bepaalde opleiding is gevolgd. De F-gassenverordening en de uitvoeringsverordening waarin de minimumeisen aan opleidingsattesten zijn opgenomen, kennen geen verplichte toets aan het eind van de initiële opleiding. Voor de opfrisplicht na zeven jaar bevat de uitvoeringsverordening wel de verplichting om te bewijzen dat de persoon voldoende is gekwalificeerd, hetgeen neerkomt op het afleggen van een toets.

Er wordt verondersteld dat het zorgen voor afdoende kennis behoort tot de bedrijfseigen kosten en dus geen regeldruk betreft. De verplicht te volgen opleiding of opfriscursus zal voor de meeste deelnemers deels reeds verworven kennis bevatten en dus deels als bedrijfseigen kosten kunnen worden gezien. Omdat het deels kennis zal betreffen die de deelnemer nog niet had, is het deels wel te zien als regeldruk. Dat geldt tevens voor de kosten voor de toets.
Men heeft de keuze om, als alternatief voor een opleidingsattest, te kiezen voor certificering, mits dat door een erkende exameninstelling wordt aangeboden voor de betreffende categorie apparatuur en werkzaamheden. Voor degenen die reeds veel kennis bezitten, kan dat een financieel gunstiger oplossing zijn. Voor degenen die daartoe eerst een bepaalde hoeveelheid scholing nodig hebben, kan juist een opleidingsattest gunstiger zijn, omdat dan geen tijd hoeft te worden gestoken in een examen. Dit zal afhankelijk zijn van de vorm van de opleiding en de tarieven die de verschillende instellingen zullen rekenen.
Er wordt verondersteld dat 8.000 personen een initieel opleidingsattest zullen willen halen en deze personen vervolgens eens in de zeven jaar een herhalingsopleiding zullen volgen. Er zal ook sprake zijn van toezicht op het hebben van het juiste certificaat, maar aangezien dit jaarlijks maar een deel van de populatie zal betreffen en gemiddeld nauwelijks tijd van de gecertificeerde zal vergen, is de regeldruk hiervan als verwaarloosbaar ingeschat.
Eenmalige kosten: 8-16 uur * € 33 + € 500-750 tarief initiële opleiding = € 764-1278 per persoon * 8.000 personen = € 6.112.000-10.224.000.
Periodieke kosten: 8-16 uur * € 33 + €500-750 tarief herhalingsopleiding inclusief toets = € 764-1278 / 7 jaar = € 109-183 per persoon per jaar * 8.000 personen = € 872.000-1.464.000 per jaar.
Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke gehele of gedeeltelijke vrijstellingen die personen kunnen krijgen.

Opleidingsinstanties
De opleidingsinstanties zullen hun eigen processen moeten aanpassen aan de minimumeisen. Het betreft met name het beperkt aanpassen van de opleidingen en het zorgen dat de opleidingsattesten de juiste gegevens bevatten.
In de Europese F-gassenregelgeving is het opleidingsattest opgenomen als lichtere kwalificatie dan certificering. Daarom is dit in de nationale implementatie ook lichter ingevuld. Er is geen sprake van erkenning van opleidingsinstanties. Wel wordt de markt gefaciliteerd door opleidingsinstanties de gelegenheid te geven om te worden opgenomen op de centrale overheidswebsite voor de F-gassenregelgeving (www.iplo.nl), mits men een eigenverklaring inlevert dat wordt voldaan aan de minimumeisen.
Er wordt verondersteld dat de huidige 5 opleidingsinstanties voor het werken met F-gassen in de mobiele sector zich zullen willen kwalificeren voor het verstrekken van opleidingsattesten.
Eenmalige kosten aanpassingen: 40-80 uur * € 42 * 5 instanties = € 8.400-16.800.

Regeldruk van een databank
Omdat nog niet is bepaald voor welke installaties gegevens zullen moeten worden aangeleverd en de invulling van de databank nog niet is bepaald, kan de regeldruk nog niet worden bepaald. Dit zal gebeuren bij de uitwerking in de ministeriële regeling.
Op voorhand is wel aan te geven dat de regeldruk beperkt zal zijn. De gegevens moeten immers reeds worden verwerkt in het analoge of digitale logboek van een installatie. Indien sprake is van een analoog logboek zal overgeschakeld moeten worden op een digitaal logboek. Sommige leveranciers van installaties bieden de software hiervoor gratis aan. Er zijn ook dienstverleners die dit aanbieden, vaak in combinatie met andere diensten zoals automatische koppeling met facturering, waarmee de digitale werkwijze per saldo tot lagere administratieve kosten kan leiden. De wijze van aanleveren van de gegevens aan het datasysteem is nog niet uitgewerkt, maar vergt naar verwachting een softwarematige voorziening die eenmalig moet worden gerealiseerd. Dit betreft marginale kosten per installatie.

Overige gevolgen voor bedrijven
De Impact Assessment voor de F-gassenverordening (SWD(2022)96) bevat schattingen van de kosten voor bedrijven. Het scenario Options 2 is doorgevoerd in het voorstel voor de verordening. De definitieve verordening komt hier nauw mee overeen; sommige punten zijn aangescherpt, sommige afgezwakt.

De technologische aanpassingskosten voor bedrijven om over te schakelen op klimaatvriendelijker apparatuur zijn geschat op € 11,5 mln per jaar voor 2024-2036 voor de hele EU. Een aandeel van 2,5% hiervan, zijnde het aandeel in inwoners van Nederland ten opzichte van de EU, betreft € 287.500 per jaar. Voor de periode tot 2050 worden overigens EU-breed kostenbesparingen van ruim € 1 mld. per jaar verwacht.
De kosten die bedrijven moeten maken om emissies te reduceren, nemen in de periode 2024-2036 af met € 501,1 mln (2,5%=€ 12,5 mln), vooral doordat minder onderhoud nodig is. De zogeheten abatement cost is gemiddeld €-36,3/tCO_2-eq.
De kosten voor bedrijven als gevolg van stijgende prijzen van HFK's betreffen € 409,4 mln per jaar (2,5%=€ 10,2 mln).
De aanvullende administratieve kosten voor bedrijven betreffen € 7,6 mln per jaar (2,5%=€190.000). Deze zijn in Annex 14.2 van de Impact Assessment uitgesplitst naar maatregel, zoals het bijhouden en doorgeven van gegevens en het onderbouwen van een bepaalde handelwijze/uitzondering. Ten dele betreft dit financiële lasten als gevolg van de verplichting om een vergoeding te betalen voor het verkrijgen van quota.
De Impact Assesment voor de OAS-verordening (SWD(2022)99) bevat schattingen van de kosten voor bedrijven. Het scenario Option 2 is doorgevoerd in het voorstel voor de verordening. De definitieve verordening komt hier nauw mee overeen.
De verordening leidt vanwege de verplichte terugwinning en vernietiging van schuimpanelen tot kosten voor vele gebouweigenaren die tot 2050 worden geschat op € 1.980 mln (2,5%=€ 49,5 mln), maar met een relatief geringe zogeheten abatement cost van gemiddeld € 15-18,4/ tCEvO_2-eq; de impact assessment vermeldt dat de economiebrede kosten om klimaatneutraliteit te bereiken zijn gemodelleerd op €390/tCO2-eq.
De jaarlijkse administratieve kosten voor bedrijven veranderen nauwelijks, een stijging van € 12.500 (2,5%=€ 312,50) plus enige beperkte niet-gekwantificeerde kosten. De eenmalige administratieve lasten dalen met € 85.000-155.000 (2,5%=€ 2125-3875).

Beide verordeningen bevorderen innovatie, vooral inzake de toepassing van alternatieven voor F-gassen, en het afvangen en verwerken van OAS en F-gassen, in het bijzonder voor zover aanwezig in schuimpanelen. De doelvoorschriften zijn techniekneutraal geformuleerd en bieden uitzicht op marktpotentieel door de evaluatiebepalingen gericht op het reguleren op basis van best beschikbare technieken.
De F-gassenverordening grijpt bewust in op de werking van de markt door de introductie van een prijs voor HFK-quotum, teneinde het aantal bedrijven te beperken dat alleen handelde in quotum voor financieel gewin en daarmee de prijs van HKF en de administratieve lasten voor de overheden opdreef.
De F-gassenverordening heeft volgens bovengenoemde Impact Assessment in 2030 geen waarneembaar effect op de werkgelegenheid en in 2050 een heel beperkt effect.

5 Uitvoering

De uitvoering van het certificeringssysteem vindt plaats onder regie van de schemabeheerder. Deze verantwoordelijkheid is belegd bij Rijkswaterstaat; dit is ongewijzigd ten opzichte van de voorgaande verordeningen.
De feitelijke uitvoering vindt plaats door de certificerende instellingen, ook dit is ongewijzigd. In paragraaf 3.2 is aangegeven welke inhoudelijke wijzigingen in de uitvoering plaatsvinden. In paragraaf 4.2 is omschreven welke gevolgen dit voor de certificerende instellingen heeft. Bij het doorvoeren van de wijzigingen spelen de Raad voor Accreditatie en CINOP een rol als beoordelaars. Deze taak is ongewijzigd. Ook met hen heeft afstemming plaatsgevonden.
Het Centraal Register Techniek blijft de centrale registratie uitvoeren van de afgegeven certificaten en krijgt de relevante gegevens daartoe van de certificerende instellingen. Voor de opleidingsattesten is geen verplichte registratie ingevoerd; naar verwachting zullen opleidingsattesten wel grotendeels door de markt worden opgenomen in het Centraal Register Techniek.
Voor de databank is de wijze van uitvoering nog niet bepaald. Dit zal worden toegelicht bij de ministeriële regeling waarmee de details van het datasysteem worden vastgelegd.

6 Toezicht en handhaving

Toezichthouders
Toezicht en handhaving blijven de verantwoordelijkheid van de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT), de Douane en de colleges van burgemeester en wethouders (B&W) en de gedeputeerde staten (GS), daarin ondersteund door de regionale omgevingsdiensten. De ILT kan toezien en handhaven op alle verplichtingen in het Besluit F-gassen en OAS.

De Douane heeft de opdracht om illegale in- en uitvoer van OAS en F-gassen te signaleren en daarmee samen met de ILT te voorkomen. Daartoe controleert de Douane of er overeenstemming bestaat tussen de aangifte, de eventueel benodigde vergunning of registratie, de bijbehorende documentatie en de goederen. In de afhandeling van onregelmatigheden werkt de Douane nauw samen met de ILT.
De omgevingsdiensten zien namens gemeenten en provincies toe op de verplichtingen inzake het beperken van emissies van F-gassen bij bedrijven en instellingen waar in het Besluit activiteiten leefomgeving aangewezen milieubelastende activiteiten plaatsvinden. Deze taak maakt onderdeel uit van het basistakenpakket van de omgevingsdiensten, op basis van het omgevingsbesluit, bijlage VI, categorie 6. Dit betreft met name verplichtingen rondom lekcontroles en onderhoud van stationaire koelinstallaties, en het vastleggen daarvan in logboeken. In het basistakenpakket valt ook het toezicht op de nieuwe bepalingen in de F-gassenverordening en de OAS-verordening over het zo mogelijk gescheiden verwerken van schuimpanelen met OAS of F-gassen en het vernietigen van die gassen.
Er vinden ook activiteiten met F-gassen plaats die niet in het basistakenpakket van de Omgevingsdiensten vallen, maar waarvoor het college van B&W of GS wel toezichthouder zijn als bevoegd gezag op grond van de Omgevingswet. Dit betreft bijvoorbeeld activiteiten die niet zijn aangewezen als milieubelastende activiteiten maar waarvoor een gemeente wel regels heeft gesteld in haar omgevingsplan of een provincie regels heeft gesteld in haar omgevingsverordening. B&W en GS kunnen het toezicht in zulke gevallen bij Omgevingsdiensten neerleggen maar kunnen dit ook zelf uitvoeren.
Er vindt overleg plaats met vertegenwoordigers van decentrale overheden en omgevingsdiensten om deze verantwoordelijkheden zonodig te verhelderen en om te bevorderen dat de toezichts- en handhavingstaak zo wordt belegd en uitgevoerd dat de efficiency en effectiviteit worden geoptimaliseerd.

Toets ILT op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid
De ILT heeft een toets uitgevoerd op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van dit besluit en breder de bepalingen in de F-gassenverordening en OAS-verordening. In het algemeen acht de ILT de herziene verordeningen goed te handhaven, op een aantal niet gespecifieerde normen na, die nader onderzoek vereisen. De ILT acht extra middelen nodig voor de uitvoering, deels afhankelijk van de toedeling van bevoegdheden. De fraudegevoeligheid wordt volgens de ILT beïnvloed doordat de ILT enkele sanctiemogelijkheden ontbeert. De toets heeft op één punt aanleiding gegeven dit besluit aan te passen. Aan de gegevens die moeten worden aangeleverd voor opname in het beoogde datasysteem is de oorzaak van een lekkage toegevoegd (Artikel I, Onderdeel G, ten aanzien van artikel 6a, tweede lid), omdat dit beter inzicht biedt of alle nodige maatregelen zijn genomen om lekkages te voorkomen.

Daarnaast worden de resultaten van de toets op andere manieren benut voor het verbeteren van de effectiviteit van toezicht en handhaving. Per thema wordt hieronder op de opmerkingen van de ILT gereageerd.

De ILT wijst erop dat de verordeningen op diverse plekken spreken van technische en economische haalbaarheid als maatstaven waaraan een verplichting of uitzondering moet worden afgemeten. Dat maakt handhaving lastig. Het gebruik van zulke open normen is echter een bewuste keuze van de Europese wetgevers, omdat de variëteit in mogelijke situaties, zeker toekomstige, te groot is om concreter vast te leggen wat verplicht of verboden is. In een concrete situatie waarin een persoon of onderneming zich beroept op een open norm om ergens niet aan te hoeven voldoen, ligt de bewijslast bij hen. De toezichthouder kan de plausibiliteit van het bewijs beoordelen, zo nodig gebruikmakend van externe expertise. Desgewenst kan de toezichthouder voor bepaalde normen in een beleidsregel beschrijven hoe zij omgaat met de beoordelingsruimte die het besluit haar biedt.

De ILT wijst erop dat op onderdelen nog niet duidelijk is wie het bevoegd gezag is en er overlap is tussen bevoegdheden, ook vanwege de komst van de Omgevingswet en onderliggende besluiten. In de voorgaande subparagraaf is de verantwoordelijkheidsverdeling op hoofdlijnen toegelicht. Omdat de verordeningen relevant zijn voor een groot aantal verschillende activiteiten van maatschappelijke actoren, kan het zijn dat voor specifieke gevallen niet snel duidelijk is welke overheidslaag bevoegd gezag is en of het toezicht is belegd bij een omgevingsdienst. Dit zal in goed overleg met de betrokken partijen worden verduidelijkt voor categorieën van activiteiten.
Er is inderdaad sprake van overlap in toezichthoudende bevoegdheden. Deze bestond al onder de voorgaande verordeningen, maar speelt nu op meer thema's. Het is ongewenst om deze overlap in te perken. Zo maakt de verantwoordelijkheid van decentrale overheden onderdeel uit van hun brede toezichtsrol op de betreffende maatschappelijke activiteiten en is het niet logisch om specifiek het gebruik van F-gassen of OAS bij die activiteiten van het toezicht uit te sluiten. Omgekeerd kunnen er verschillende aanleidingen zijn om juist op landelijk niveau toezicht te houden, zoals een concernaanpak gericht op meerdere vestigingen van eenzelfde bedrijf of branche. De toezichthouders kunnen uiteraard wel samenwerken en taakverdelingsafspraken maken.

Met die samenwerking kan ook invulling worden gegeven aan de structurele uitwisseling van gegevens welke volgens de ILT nog nader moet worden ingevuld. Tevens kan de samenwerking, ook met het Openbaar Ministerie, ertoe bijdragen dat de signalen uit het Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2024[663] serieus worden opgepakt. Die publicatie gaf geen aanleiding om dit besluit te wijzigen.

De ILT geeft aan dat er sprake is van nieuwe taken en intensivering nodig is op bestaande taken en dat daarvoor extra personele inzet nodig is. Ook geeft zij aan dat voor diverse taken aanvullende middelen nodig zijn voor onderzoek en afhandeling van geconstateerde overtredingen. Hoewel de verordeningen geen kwantitatieve bepalingen bevatten over de hoeveelheid toezicht en handhaving, wordt onderkend dat de scope van het besluit is verbreed en zal daarom worden bezien of daarvoor aanvullende middelen beschikbaar kunnen worden gemaakt.
Specifiek waarschuwt de ILT voor de kosten van vernietiging van inbeslaggenomen gassen, kosten die bij de overheid terechtkomen als het niet mogelijk is de gassen te verkopen of de kosten op de overtreder te verhalen. Deze zorg wordt onderkend en samen met de ILT wordt gezocht naar oplossingen.
Naast financiële middelen geeft de ILT aan dat zij van mening is nog niet te beschikken over toereikend instrumentarium om te kunnen handhaven en daartoe nog instrumenten moeten worden toegevoegd, zoals het instrument bestuurlijke boete. In het implementatiewetsvoorstel genoemd in paragraaf 1 zal het instrument bestuurlijke boete worden geregeld en zullen ook de sanctiemogelijkheden worden geregeld die de verordeningen voorschrijven maar waar de ILT nu nog niet over beschikt.

De ILT wijst erop dat de fraudegevoeligheid zou kunnen verbeteren als zij enkele aanvullende sanctiemogelijkheden ter beschikking zouden hebben. Het betreft het schorsen of intrekken van vergunningen en certificaten. Dat zou immers een afschrikkende werking kunnen hebben die partijen weerhoudt van fraude. Dit is echter juridisch alleen mogelijk door de partij die de vergunningen of certificaten afgeeft. De vergunningen in het kader van de verordeningen worden verstrekt door de Europese Commissie. Geconstateerde overtredingen kunnen wel worden doorgegeven aan de Commissie en aanleiding vormen om vergunningen te schorsen of in te trekken.
Het certificeringssysteem voor werkzaamheden met F-gassen en OAS kent private certificerende instellingen. Het besluit bevat de bepaling dat een certificerende instelling een certificaat moet schorsen of intrekken als de minister van Klimaat en Groene Groei een daartoe strekkende aanwijzing heeft gegeven. Naar aanleiding van de opmerking van de ILT is in het Besluit mandaat, volmacht en machtiging IG ILT handhaving Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen het mandaat verleend aan de ILT om zulke aanwijzingen direct te geven. In combinatie met de mogelijkheid om andere sancties op te leggen aan certificerende instellingen als zij die aanwijzing niet opvolgen, kan dit de fraudegevoeligheid verbeteren.
In aanvulling op het bovenstaande wordt erop gewezen dat de verordeningen bepalen dat lidstaten moeten zorgen dat een sanctie in de vorm van een tijdelijk verbod mogelijk wordt. Dit zal worden verwerkt in het implementatiewetsvoorstel als genoemd in paragraaf 1. Hoewel dit juridisch niet hetzelfde is als schorsen of intrekken, kan het feitelijk wel hetzelfde positieve effect hebben op het voorkomen van fraude.

De ILT wijst er ook op dat haar zicht op frauduleuze handelingen in het buitenland beperkt is omdat de ILT geen toegang heeft tot het niet-Nederlandse deel van het door de Europese Commissie beheerde OAS-vergunningensysteem. Inmiddels is duidelijk dat de interconnectie tussen de nationale éénloketomgeving voor de douane, de EU-douaneéénloketomgeving en het F-gasportaal en het OAS-vergunningensysteem het zicht voor de ILT afdoende kan verbeteren. Deze interconnectie is een verplichting uit beide verordeningen en moet uiterlijk in maart 2025 zijn gerealiseerd.

663 https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/onderwerpen/publicaties/2024/ dreigingsbeeld-milieucriminaliteit-2024.pdf, gepubliceerd op 5 november 2024. De ILT heeft aangegeven dat ze in haar toetsresultaten op deze publicatie doelde met haar referentie naar «concept Criminaliteitsbeeld Milieu 2025».

De ILT stelt dat bij de definitie van de exploitant niet duidelijk is of de dienstverlener kan worden aangesproken, aangezien onvoldoende is gedefinieerd hoe de exploitant de feitelijke macht delegeert. Voor de duidelijkheid moet worden vermeld dat dit commentaar slaat op de verordening en niet op dit besluit. Met dit besluit wordt slechts geregeld dat àls de dienstverlener de feitelijke macht heeft en dus als exploitant moet worden gezien, ook de eigenaar kan worden aangesproken. De ILT geeft aan dat het Guidance-document van de Europese Commissie uit 2016[664] aanpassing behoeft. Dit document beschrijft dat de vraag of de dienstverlener moet worden gezien als de exploitant afhankelijk is van de contractuele en praktische afspraken tussen eigenaar en dienstverlener. Daarbij zijn drie elementen genoemd waar de feitelijke macht aan kan worden afgelezen: vrije toegang tot het systeem dat F-gassen bevat, controle over het dagelijks functioneren van het systeem, en de macht om te beslissen over technische aanpassingen en om controles en reparaties te (laten) verrichten. Voor een antwoord op de vraag of de dienstverlener kan worden aangesproken, zal de ILT dus de afspraken moeten beoordelen op deze elementen. Gelet op de grote variëteit aan mogelijke afspraken is het ondoenlijk om dit nader te definiëren. De handhaafbaarheid is in de Nederlandse situatie echter gewaarborgd omdat in ieder geval (ook) de eigenaar kan worden aangesproken.

De ILT stelt dat, naast de eerdervermelde oorzaak van lekverliezen, ook de beheerlijst in het digitaal logboek moet worden opgenomen en daartoe artikel 6a van het Besluit F-gassen en OAS zou moeten worden aangevuld. De term beheerlijst verwijst naar een samenvattend overzicht in een papieren logboek, in aanvulling op de achterliggende detailinformatie over afzonderlijke werkzaamheden. Met de verplichting om gegevens aan te leveren aan een digitaal datasysteem kan vanwege het digitale karakter daarvan reeds de mogelijkheid ontstaan om snel overzicht te krijgen. Dit kan zonodig worden geoptimaliseerd in uitleesmogelijkheden van het systeem, maar vergt dus geen wijziging van dit besluit.
De ILT merkt op dat de ingangsdatum van de bepalingen ertoe leidt dat er onvoldoende voorbereidingstijd is voor de handhavende organisaties om op het door haar gewenste nieuwe uitvoeringsniveau te opereren. Dit wordt onderkend. Er is en wordt voortvarend ingezet op de totstandkoming van nationale uitvoeringsbepalingen en overige uitvoeringshandelingen teneinde de handhavende organisaties zo spoedig mogelijk adequaat te kunnen laten opereren. In dit besluit zijn geen bepalingen opgenomen die de ingangsdatum van één of meer bepalingen vervroegen ten opzichte van de verplichte termijnen in de verordeningen, zodat deze opmerking geen aanleiding geeft om dit besluit te wijzigen.

Toets Douane en Openbaar Ministerie op handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid
De Douane heeft aangegeven geen aanleiding te zien voor een formele toets. Zij heeft geen opmerkingen gemaakt op het voorgelegde conceptbesluit en in de nota van toelichting alleen verzocht om aanpassing van de tekst die de taak van de Douane beschrijft, welke is verwerkt.
Het Openbaar Ministerie heeft aangegeven geen aanleiding te zien voor een formele toets. Zij heeft geen opmerkingen gemaakt op het voorgelegde concept-besluit.

7 Advies en consultatie

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) heeft advies uitgebracht op het ontwerp van dit wijzigingsbesluit. In dat ontwerp was een voorgenomen beleidskeuze verwerkt ten aanzien van de kwalificatie van natuurlijke personen. De F-gassenverordening verplicht voor een deel van de werkzaamheden in de mobiele sector ten minste een opleidingsattest. De voorgenomen beleidskeuze was om voor de meeste personen die verplichting aan te scherpen tot een certificeringsplicht, net zoals dit onder de voorgaande verordening is gebeurd. Dit zou een betere waarborg bieden voor de kwaliteit van de uit te voeren werkzaamheden.
Ook werd verondersteld dat de regeldruk hierdoor vermoedelijk lager zou uitpakken, omdat veel personen in de praktijk al voldoende kennis en ervaringen zullen hebben opgedaan. Een verplichte opleiding dan wel het achterhalen of eerder gevolgde opleidingen voldeden aan de minimumeisen zou al gauw tot hogere kosten kunnen leiden.
Het ATR heeft geadviseerd om bedrijven de keuze te geven op welke wijze zij aantonen dat zij de juiste kwalificaties hebben om te werken met F-gassen en OAS, wanneer de EU-verordeningen daar de ruimte voor bieden. Een brancheorganisatie heeft dit eveneens bepleit.

664 https://climate.ec.europa.eu/system/files/2016-11/f-gas_equipment_operators_en.pdf

Naar aanleiding van dit advies is de beleidskeuze anders ingevuld. Voor de werkzaamheden waar de F-gassenverordening voor het eerst minimaal een opleidingsattest vereist, is dit één op één doorgevoerd. Voor enkele categorieën voertuigen waar in het verleden nationaal een certificeringsplicht is ingevoerd maar de F-gassenverordening minimaal een opleidingsattest vereist, is bovendien de nationale certificeringsplicht losgelaten en is aangesloten bij de verordening. De nationale certificeringsplicht is alleen nog behouden voor terugwinning van F-gassen uit de categorie personenauto's en lichte bedrijfsvoertuigen, om inhoudelijke redenen zoals beschreven in paragraaf 3.2. Voor de categorieën waar een opleidingsattest verplicht is, hebben bedrijven, zoals geadviseerd door het ATR, nu de keuze hoe zij aantonen gekwalificeerd te zijn, uiteraard mits andere kwalificatiemethoden dan een opleidingsattest door de markt worden aangeboden. Het advies is niet zo geïnterpreteerd dat certificerende instellingen verplicht moeten worden om certificering te gaan aanbieden waar de F-gassenverordening dat niet verplicht stelt.
Conform het advies van het ATR zijn de regeldrukgevolgen van deze gewijzigde beleidskeuze in kaart gebracht.
Het ATR heeft geen andere opmerkingen ten aanzien van nut en noodzaak, werkbaarheid en regeldrukgevolgen gemaakt.

Er heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden, omdat het, grotendeels een op een, uitvoeringsbepalingen vanwege EU-regelgeving betreft.

8 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Voor de aangevulde verbodsbepalingen is geen overgangsrecht nodig, omdat dit besluit alleen de handhaafbaarheid van de handelingen regelt, de verplichtingen tot het doen of nalaten van de handelingen vloeien rechtstreeks voort uit de F-gassenverordening en de OAS-verordening.
Voor de verbreding van de certificeringsplicht is overgangsrecht aan de orde voor de natuurlijke personen die reeds een certificaat op basis van een marktgebaseerd certificeringssysteem hebben. Door zo'n certificaat als gelijkwaardig te kwalificeren, wordt houders ervan een overgangsperiode geboden en hoeven zij pas in het kader van de hercertificeringsplicht een certificaat op basis van het nationale systeem te behalen (Artikel I, onderdeel K).
Voor de overige wijzigingen is geen overgangsrecht nodig, omdat deze geen rechtstreekse verplichtingen bevatten voor maatschappelijke partijen, waarvoor een overgangsperiode nodig zou zijn om eraan te kunnen voldoen.

Dit besluit treedt, ingevolge artikel 21.6, vijfde lid, van de Wet milieubeheer, in werking vier weken na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin hij is geplaatst. Met de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit wordt afgeweken van de systematiek van de vaste verandermomenten, inhoudende dat besluiten met ingang van de eerste dag van een half jaar in werking treden en minimaal twee maanden voordien worden bekendgemaakt. Het kabinetsbeleid biedt de mogelijkheid af te wijken van vaste verandermomenten indien nodig voor uitvoering of implementatie van Europese regelgeving, hetgeen hier aan de orde is.

Bijlage. Transponeringstabellen

Besluit F-gassen en OAS	Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen
Regeling F-gassen en OAS	Regeling gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Hoofdstuk I Algemene bepalingen			
Artikel 1 Onderwerp			
a t/m e (onderwerp)	Behoeft uit de aard van deze bepaling geen uitvoering	Geen beleidsruimte	–
Artikel 2 Toepassingsgebied			
a (f-gassen, genoemd in bijlage I, II en II)	Rechtstreekse werking volstaat	Geen beleidsruimte	–
b (producten en apparatuur met F-gassen)	Rechtstreekse werking volstaat	Geen beleidsruimte	–
Artikel 3 Definities			
1 t/m 4 en 6 t/m 46	Rechtstreekse werking volstaat	Geen beleidsruimte	–
5	Artikel 2a Besluit F-gassen en OAS	Lidstaat kan eigenaren aanwijzen als zijnde verantwoordelijk voor de verplichtingen van de exploitant in specifieke gevallen.	De eigenaar die een contract heeft afgesloten waarin de feitelijke macht, ook praktisch, is overgedragen aan een dienstverlener, is aangewezen als zijnde eveneens verantwoordelijk voor de verplichtingen van de exploitant in specifieke gevallen. Zie ook paragraaf 3.3 van het algemene deel van de toelichting.
Hoofdstuk II Insluiting			
Artikel 4 Preventie van emissies			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder a, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 5 Lekcontroles			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder b, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder b, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder b, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder b, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder b, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder b en artikel 6, vierde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Rechtstreekse werking volstaat	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	
Artikel 6 Lekkagedetectiesystemen			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder c en artikel 6, vierde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder c en artikel 6, vierde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder c en artikel 6, vierde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder c en artikel 6, vierde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 7 Bewaren van gegevens			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder d, artikel 6a en artikel 12, eerste lid, onder f, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 3, artikel 4, eerste lid, onder d, en artikel 12, eerste lid, onder f, Besluit F-gassen en OAS	Er kan een databank worden opgezet voor de gegevens bedoeld in het eerste lid.	Er wordt gewerkt aan het opzetten van een databank. Zie ook paragraaf 3.3 van het algemene deel van de toelichting.
Derde lid	Artikel 3, artikel 4, eerste lid, onder e, en artikel 12, eerste lid, onder f, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 3, artikel 4, eerste lid, onder f, en artikel 12, eerste lid, onder f, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 3, artikel 4, eerste lid, onder g, en artikel 12, eerste lid, onder f, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 8 Terugwinning en vernietiging			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder h, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder h, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder h, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder h, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder h, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Negende lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Twaalfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Dertiende lid	Feitelijk handelen	Geen beleidsruimte	–
Artikel 9 Uitgebreide regelingen voor producentenverantwoordelijkheid			
Eerste lid	Zal worden geïmplementeerd door wijziging van de Regeling afgedankte elektrische en elektronische apparatuur of door een nieuwe regeling, en door feitelijk handelen.	Geen beleidsruimte	–
Artikel 10 Certificering en opleiding			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder j, artikel 6, eerste lid en vierde lid, en artikel 18, vijfde lid, Besluit F-gassen en OAS Implementatie tevens in de Regeling F-gassen en OAS en de daarin aangewezen Beoordelingsrichtlijnen voor natuurlijke personen.	Er kunnen strengere kwalificatieverplichtingen worden opgelegd dan een opleidingsattest.	In plaats van een opleidingsattest is vastgehouden aan de eerder ingevoerde certificeringsplicht voor terugwinning uit klimaatregelingsapparatuur met gefluoreerde broeikasgassen in motorvoertuigen die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/40/EG vallen. Zie ook paragraaf 3.2 van het algemene deel van de toelichting.
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder j, en artikel 6, tweede en derde lid, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Implementatie in de Beoordelingsrichtlijnen voor natuurlijke personen aangewezen in de Regeling F-gassen en OAS, en door feitelijk handelen.	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Implementatie in de Beoordelingsrichtlijn voor ondernemingen aangewezen in de Regeling F-gassen en OAS.	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Implementatie in de Beoordelingsrichtlijnen voor natuurlijke personen aangewezen in de Regeling F-gassen en OAS, en door feitelijk handelen.	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Richt zich tot het Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Implementatie in de Regeling F-gassen en OAS en de daarin aangewezen Beoordelingsrichtlijnen voor natuurlijke personen.	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Negende lid	Artikel 6, derde lid, onderdelen a en e. Implementatie tevens in de Regeling F-gassen en OAS, en door feitelijk handelen.	Keuze om een opfriscursus dan wel een evaluatieprocedure te verplichten.	Voor natuurlijke personen waarvoor een certificaat verplicht is, is hercertificering verplicht. Voor natuurlijke personen waarvoor een opleidingsattest verplicht is, is een opfriscursus verplicht.
Tiende lid	Eerste lid, feitelijk handelen. Tweede lid, reeds geïmplementeerd in artikel 17, Besluit F-gassen en OAS, en artikelen 6 en 22, aanhef en onderdeel a, van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties.	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Twaalfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder j, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Dertiende lid	Niet van toepassing voor Nederland	Geen beleidsruimte	–
Veertiende lid	Artikel 6, vijfde lid, Besluit F-gassen en OAS	Er kunnen certificerings- en opleidingsprogramma's worden ingesteld met betrekking tot andere dan in artikel 10, eerste lid, van de F-gassenverordeningen bedoelde apparatuur en activiteiten.	Het bestaande certificeringssysteem is uitgebreid. Zie ook paragraaf 3.2 van het algemene deel van de toelichting.
Hoofdstuk III Regulering van het gebruik			
Artikel 11 Beperkingen op het op de markt brengen			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder k en l, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder k, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder m, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder n, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder p, Besluit F-gassen en OAS	Verzoek om vrijstelling van maximaal vier jaar.	Er is vooralsnog geen aanleiding om vrijstelling te vragen.
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder e en n, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder f en n, Besluit F-gassen en OAS en	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 4, eerste lid, onder n, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 12 Etikettering en product- en apparatuurinformatie (van toepassing met ingang van 1 januari 2025)			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder o, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder p, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder o, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder o, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 4, eerste lid, onder q en r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Negende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q en r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q en r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder q en r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Twaalfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder q en r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Dertiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Veertiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder r, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijftiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zestiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder q, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zeventiende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Achttiende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 13 Regulering van het gebruik			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder s, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder s, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder t, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder u, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder v, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder u en v, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder w, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder s, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	Dit verbod wordt geïnterpreteerd als geldend voor zowel R-desfluraan als S-desfluraan als mengsels van beide isomeren.

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Negende lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Twaalfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Dertiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Veertiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijftiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zestiende lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zeventiende lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder x, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Achttiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder s, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Negentiende lid	Artikel 4, eerste lid, onder y, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Twintigste lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder y, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk IV Productierechten en vermindering van de in de handel gebrachte hoeveelheid fluorkoolwaterstoffen			
Artikel 14 Productie van fluorkoolwaterstoffen			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder z, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 3 en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder z, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 15 Overdracht en vergunning van productierechten met het oog op industriële rationalisering			
Eerste lid	Artikel 3 en rechtstreekse werking volstaat	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 3 en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 3 en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 16 Vermindering van de in de handel gebrachte hoeveelheid fluorkoolwaterstoffen			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder p en aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 17 Vaststelling van referentiewaarden en quotumtoewijzingen voor het in de handel brengen van fluorkoolwaterstoffen			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa, Besluit F-gassen en OAS en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 18 Voorwaarden voor registratie en ontvangst van quota			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ac, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 19 Met fluorkoolwaterstoffen voorgevulde producten of apparatuur			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder ab, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder ab, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ab, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ab, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ab, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 20 Het F-gasportaal			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	-
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Feiteelijk handelen	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ac, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Geen implementatie nodig	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 3 en richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Rechtstreekse werking volstaat en richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 21 Overdracht van quota en toestemming om quota te gebruiken voor het in de handel brengen van fluorkoolwaterstoffen in ingevoerde apparatuur			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder ad, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Rechtstreekse werking volstaat	–	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ad, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aa en ab, Besluit F-gassen en OAS	–	–
Hoofdstuk V Handel			
Artikel 22 In- en uitvoer			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder ae, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder af, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 3 en artikel 4, eerste lid, onder af, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ag, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 23 Handelscontroles			
Eerste lid	Feiteelijk handelen	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Vierde lid	Feiteelijk handelen	–	–
Vijfde lid	Feiteelijk handelen	–	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Achtste lid	Artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Negende lid	Feitelijk handelen	–	–
Tiende lid	Eerste alinea, feitelijk handelen. Tweede alinea, artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Elfde lid	Feitelijk handelen	–	–
Twaalfde lid	Eerste en tweede alinea, Artikel 3 Besluit F-gassen en OAS en feitelijk handelen. Derde alinea, artikel 4, eerste lid, onder ah, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Dertiende lid	Feitelijk handelen	–	–
Artikel 24 Maatregelen voor het monitoren van de illegale handel			
Eerste lid	Artikel 3 en richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 25 Handel met staten of regionale organisaties voor economische integratie die geen partij zijn bij het protocol			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder al, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie en artikel 4, eerste lid, onder al, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder al, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie en artikel 4, eerste lid, onder al, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk VI Rapportage en verzameling van emissiegegevens			
Artikel 26 Rapportage door de ondernemingen			
Eerste lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Achtste lid	Eerste en tweede alinea, artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS Derde en vierde alinea richten zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Negende lid	Eerste alinea, Artikel 4, eerste lid, onder aj, Besluit F-gassen en OAS Tweede alinea richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Artikel 27 Verzameling van emissiegegevens			
Aanhef	Eerste en tweede alinea feitelijk handelen. Derde alinea richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Hoofdstuk VII Handhaving			
Artikel 28 Samenwerking en uitwisseling van gegevens			
Eerste lid	Artikel 3 Besluit F-gassen en OAS en feitelijk handelen	–	–
Tweede lid	Artikel 3 Besluit F-gassen en OAS en feitelijk handelen	–	–
Derde lid	Artikel 3 Besluit F-gassen en OAS en feitelijk handelen	–	–
Vierde lid	Artikel 3 Besluit F-gassen en OAS en feitelijk handelen	–	–
Artikel 29 Verplichting om controles te verrichten			
Eerste lid	Feitelijk handelen De aanwijzing van de bevoegde instanties is reeds geïmplementeerd: Inspectie Leefomgeving & Transport, in artikel 11a.2, eerste tot en met derde lid, juncto 18.2a, derde lid, alsmede 9.2.2.1, eerste lid, juncto 18.2b, tweede lid, Wet milieubeheer, juncto Besluit mandaat, volmacht en machtiging IG ILT handhaving Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen. Omgevingsdiensten, in artikel 8.40, eerste lid, juncto artikel 18.2, Wet milieubeheer, juncto artikel 18.2, vijfde lid, Omgevingswet, juncto artikel 13.12, eerste lid, aanhef en onder d, sub 2°, en onder f, juncto bijlage VI, categorie 6, Omgevingsbesluit. Hoeft voor de Douane niet te worden geïmplementeerd omdat sprake is van rechtstreekse werking van de artikelen 46 en 48, Verordening (EU) 952/2013 (Douanewetboek van de Unie).	–	–
Tweede lid	Feitelijk handelen	–	–
Derde lid	Feitelijk handelen	–	–
Vierde lid	Feitelijk handelen	–	–
Vijfde lid	Feitelijk handelen	–	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zevende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 30 Melding van inbreuken en bescherming van personen die inbreuken melden			

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Aanhef	Geen implementatie nodig	–	–
Hoofdstuk VIII Sancties, overlegforum, comitéprocedure en uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie			
Artikel 31 Sancties			
Eerste lid	Op grond van artikel 1a, lid 1° van de Wet op de economische delicten zijn economische delicten overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens 8.40, eerste lid, van de Wet milieubeheer (inrichtingen), 9.2.2.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer (stoffen). Dit zijn de grondslagen voor de verbodsbepalingen in artikelen 4, 5 en 8 van het Besluit F-gassen en OAS. Op grond van artikel 1a, lid 2° van de Wet op de economische delicten zijn economische delicten zijn overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens 11a.2 eerste en derde lid van de Wet milieubeheer (certificering). Dit is de grondslag voor de verbodsbepalingen in artikel 6 en 9 van het Besluit F-gassen en OAS. De grondslag voor strafbeschikkingen zijn artikelen 257b en 257ba van het Wetboek van Strafvordering. Dit staat in artikel 4.3 van het Besluit OM-afdoening en nummers BO 400 – BO 402 van Bijlage II van het Besluit OM-afdoening. De grondslag voor een last onder bestuursdwang zijn artikel 18.4 van de Omgevingswet juncto artikel 18.1a, eerste lid, van de Wet milieubeheer. De grondslag voor een last onder dwangsom is artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. De grondslag voor het intrekken van een beschikking is 18.10 van de Omgevingswet juncto artikel 18.1a, eerste lid, van de Wet milieubeheer.	–	–
Tweede lid	Hoort bij derde lid	–	–
Derde lid	De instrumenten bestuurlijke boete (administratieve financiële sancties), de verbeurdverklaring of inbeslagname en het tijdelijke verbod zullen worden toegevoegd door middel van het implementatiewetsvoorstel.	–	–
Vierde lid	Hoort bij derde lid	–	–
Vijfde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 32 Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot het Europees Parlement en de Raad	–	–
Vierde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vijfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–

Bepaling F-gassenverordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 33 Overlegforum			
Aanhef	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 34 Comitéprocedure			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Hoofdstuk IX Overgangs- en slotbepalingen			
Artikel 35 Evaluatie			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vierde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vijfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zevende lid	Richt zich tot de Europese wetenschappelijke adviesraad inzake klimaatverandering	–	–
Artikel 36 Wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937			
Aanhef	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 37 Intrekking en overgangsbepalingen			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Derde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Vierde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Vijfde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 38 Inwerkingtreding en toepassing			
Aanhef	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlagen			
Bijlage I	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage II	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage III	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage IV	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage V	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VI	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VII	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VIII	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage IX	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage X	Geen implementatie nodig	–	–

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Hoofdstuk I Algemene bepalingen			
Artikel 1 Onderwerp			
Onderwerp	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 2 Toepassingsgebied			
Onderdeel a	Rechtstreekse werking volstaat	–	–
Onderdeel b	Rechtstreekse werking volstaat	–	–
Artikel 3 Definities			
1 t/m 19	Rechtstreekse werking volstaat	–	–
Hoofdstuk II Verbodsbepalingen			
Artikel 4 Verbodsbepalingen met betrekking tot ozonafbrekende stoffen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	-
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	-
Artikel 5 Verbodsbepalingen met betrekking tot producten en apparatuur die ozonafbrekende stoffen bevatten of nodig hebben voor hun werking			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk III Vrijstellingen van verbodsbepalingen			
Artikel 6 Grondstoffen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 7 Technische hulpstoffen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 8 Essentiële laboratorium- en analytische toepassingen			

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 9 Kritische toepassingen van halonen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Artikel 10 Gebruik in noodgevallen van methylbromide			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 11 Vrijstellingen met betrekking tot producten en apparatuur die ozonafbrekende stoffen bevatten of nodig hebben voor hun werking			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder b, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 12 Vernietiging en regeneratie			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 13 Invoer			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 14 Uitvoer			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Artikel 15 Vrijstellingsvoorwaarden			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 8, eerste lid, onder a, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk IV Handel			
Artikel 16 Vergunningensysteem			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zevende lid	Feitelijk handelen	–	–
Achtste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Negende lid	Geen implementatie nodig	–	–
Tiende lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Feitelijk handelen	–	–
Twaalfde lid	Feitelijk handelen	–	–
Dertiende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Veertiende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vijftiende lid	Feitelijk handelen	–	–
Artikel 17 Handelscontroles			
Eerste lid	Feitelijk handelen	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Vijfde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Zesde lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Achtste lid	Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Negende lid	Geen implementatie nodig	–	–
Tiende lid	Eerste alinea, feitelijk handelen. Tweede alinea, Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Elfde lid	Eerste alinea, feitelijk handelen. Tweede alinea, Artikel 8, eerste lid, onder c, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Twaalfde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Dertiende lid	Eerste alinea, feitelijk handelen. Tweede alinea, rechtstreekse werking volstaat.	–	–
Artikel 18 Maatregelen voor het monitoren van de illegale handel			
Eerste lid	Richt zich tot de Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Commissie	–	–
Artikel 19 Handel met staten of regionale organisaties voor economische integratie en gebieden die geen partij zijn bij het protocol			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder d, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder d, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder d, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder d, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder d, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk V Emissiebeheersing			
Artikel 20 Terugwinning en vernietiging van gebruikte ozonafbrekende stoffen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder e, en artikel 9, eerste lid, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	-
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder e, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder e, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder e, en artikel 9, eerste lid, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder f, en artikel 9, eerste lid, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 8, eerste lid, onder e, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zevende lid	Artikel 8, eerste lid, onder f, van het Besluit F-gassen en OAS		
Achtste lid	Artikel 9, derde lid, onderdeel a, en vierde lid van het Besluit F-gassen en OAS, en de in de Regeling F-gassen en OAS aangewezen Beoordelingsrichtlijnen.	Geen beleidsruimte	–
Artikel 21 Uitstoot van ozonafbrekende stoffen en controles op lekkage			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Derde lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Vijfde lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Zesde lid	Artikel 9, derde lid, onderdeel a, van het Besluit F-gassen en OAS, en de in de Regeling F-gassen en OAS aangewezen Beoordelingsrichtlijnen.	Geen beleidsruimte	–
Hoofdstuk VI Lijsten van ozonafbrekende stoffen en rapportage			
Artikel 22 Wijzigingen van de lijsten van ozonafbrekende stoffen			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 23 Rapportage door de lidstaten			
Eerste lid	Feiteelijk handelen	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Artikel 24 Rapportage door ondernemingen			
Eerste lid	Artikel 8, eerste lid, onder g, van het Besluit F-gassen en OAS	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Feiteelijk handelen	–	–
Derde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vierde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Hoofdstuk VII Handhaving			

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 25 Samenwerking en uitwisseling van informatie			
Eerste lid	Feitelijk handelen	–	–
Tweede lid	Feitelijk handelen	–	-
Derde lid	Feitelijk handelen	–	–
Vierde lid	Feitelijk handelen	–	–
Artikel 26 Verplichting om controles te verrichten			
Eerste lid	Feitelijk handelen De aanwijzing van de bevoegde instanties is reeds geïmplementeerd: Inspectie Leefomgeving & Transport, in artikel 11a.2, eerste tot en met derde lid, juncto 18.2a, derde lid, alsmede 9.2.2.1, eerste lid, juncto 18.2b, tweede lid, Wet milieubeheer, juncto Besluit mandaat, volmacht en machtiging IG ILT handhaving Besluit gefluoreerde broeikasgassen en ozonlaagafbrekende stoffen. Omgevingsdiensten, in artikel 8.40, eerste lid, juncto artikel 18.2, Wet milieubeheer, juncto artikel 18.2, vijfde lid, Omgevingswet, juncto artikel 13.12, eerste lid, aanhef en onder d, sub 2°, en onder f, juncto bijlage VI, categorie 6, Omgevingsbesluit. Hoeft voor de Douane niet te worden geïmplementeerd omdat sprake is van rechtstreekse werking van de artikelen 46 en 48, Verordening (EU) 952/2013 (Douanewetboek van de Unie).	Geen beleidsruimte	
Tweede lid	Feitelijk handelen	–	–
Derde lid	Feitelijk handelen	–	–
Vierde lid	Feitelijk handelen	–	–
Vijfde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Zesde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zevende lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Hoofdstuk VIII Sancties, comitéprocedure en uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie			
Artikel 27 Sancties			

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Eerste lid	Op grond van artikel 1a, lid 1° van de Wet op de economische delicten zijn economische delicten overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens 8.40, eerste lid, van de Wet milieubeheer (inrichtingen), 9.2.2.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer (stoffen). Dit zijn de grondslagen voor de verbodsbepalingen in artikelen 4, 5 en 8 van het Besluit F-gassen en OAS. Op grond van artikel 1a, lid 2° van de Wet op de economische delicten zijn economische delicten zijn overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens 11a.2 eerste en derde lid van de Wet milieubeheer (certificering). Dit is de grondslag voor de verbodsbepalingen in artikel 6 en 9 van het Besluit F-gassen en OAS. De grondslag voor strafbeschikkingen zijn artikelen 257b en 257ba van het Wetboek van Strafvordering. Dit staat in artikel 4.3 van het Besluit OM-afdoening en nummers BO 400 – BO 402 van Bijlage II van het Besluit OM-afdoening. De grondslag voor een last onder bestuursdwang zijn artikel 18.4 van de Omgevingswet juncto artikel 18.1a, eerste lid, van de Wet milieubeheer. De grondslag voor een last onder dwangsom is artikel 5:32, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. De grondslag voor het intrekken van een beschikking is 18.10 van de Omgevingswet juncto artikel 18.1a, eerste lid, van de Wet milieubeheer.	Geen beleidsruimte	–
Tweede lid	Hoort bij derde lid	–	–
Derde lid	De instrumenten bestuurlijke boete (administratieve financiële sancties), de verbeurdverklaring of inbeslagname en het tijdelijke verbod zullen worden toegevoegd door middel van het implementatiewetsvoorstel.	Geen beleidsruimte	–
Vierde lid	Hoort bij derde lid	–	–
Artikel 28 Comitéprocedure			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 29 Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie			
Eerste lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Derde lid	Richt zich tot het Europese Parlement en de Raad	–	–
Vierde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Vijfde lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Zesde lid	Richt zich tot het Europese Parlement en de Raad	–	–
Hoofdstuk IX Overgangs- en slotbepalingen			

Bepaling OAS-verordening	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling:	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze(n) bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 30 Evaluatie			
Eerst lid	Richt zich tot de Europese Commissie	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 31 Intrekking en overgangsbepalingen			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	–	–
Tweede lid	Geen implementatie nodig	–	–
Derde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Vierde lid	Geen implementatie nodig	–	–
Artikel 32 Inwerkingtreding en toepassing			
Eerste lid	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlagen			
Bijlage I	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage II	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage III	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage IV	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage V	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VI	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VII	Geen implementatie nodig	–	–
Bijlage VIII	Geen implementatie nodig	–	–

39 **Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-242;** *Besluit van 4 september 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit bouwwerken leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Asbestverwijderingsbesluit 2005, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer, het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (Verzamelbesluit Omgevingswet IenW milieu 2025) [Ketenid WGK025523]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-242.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-09-20: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Het Verzamelbesluit Omgevingswet IenW milieu 2025 bevat wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal), het Besluit bouwwerken leefomgeving (hierna: Bbl), het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl), het Omgevingsbesluit (hierna: Ob), het Asbestverwijderingsbesluit 2005, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer, het Besluit veiligheidsregio's (hierna: Bvr) en Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen. Het verzamelbesluit bevat beleidsinhoudelijke en technische wijzigingen. Deze wijzigingen zijn gebundeld omdat zij onder de portefeuille van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat vallen en allen te doen hebben met het milieu en de leefomgeving. Hieronder worden de beleidsinhoudelijke wijzigingen besproken. Technische wijzigingen worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

2 Wijzigingen

2.1 Waterstof als brandstof [artikelen 3.5, 4.1292, 4.1293, 4.1294, 4.1303, tabel 4.1303, tabel 4.1304, tabel 4.1307, tabel 4.1308, artikelen 4.1312, 4.1326 en 4.1327 van het Bal]

De wijzigingen in het Bal zien onder meer op het vereenvoudigen en aanvullen van de regelgeving voor het stoken van waterstof. Nederland wil in 2050 klimaatneutraal zijn, waardoor de toepassing van installaties die waterstof zullen gaan stoken naar verwachting meer standaard wordt. Met dit verzamelbesluit zijn de algemene regels voor het verbranden van waterstof aangepast. De vergunningplicht voor het verbranden van waterstof in installaties van 100 kW tot 50 MW (kleine en middelgrote stookinstallaties) is komen te vervallen en is vervangen door een meldplicht. Daarnaast zijn emissiegrenswaarden voor de NO_x-uitstoot van kleine stookinstallaties (<1 MW) voor waterstof opgenomen, zodat de NO_x-emissie ten opzichte van aardgasstook niet toeneemt. Tot slot is een keuringsplicht ingevoerd voor waterstofgestookte installaties. Voor alle kleine en middelgrote stookinstallaties die minder dan 500 uur per jaar in bedrijf zijn en geen waterstof verbranden, is de keuringsfrequentie gelijkgetrokken. Dit leidt tot een verlaging van het aantal keuringen.

Tot de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit gold waterstof als niet-standaard brandstof waarvoor, net als bij andere niet-standaard brandstoffen, een vergunning moest worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. De emissiegrenswaarden en andere eisen volgden voor stookinstallaties vanaf 1 MW (middelgrote stookinstallaties) uit § 4.127 van het Bal. Voor stookinstallaties van 400 tot 1.000 kW (kleine stookinstallaties) gold § 5.4.4 van het Bal. De in deze paragraaf opgenomen emissiegrenswaarde voor NO_x was echter niet van toepassing, omdat de emissie van deze stookinstallaties de in tabel 5.30 gestelde ondergrens niet overschreed. Voor ketels met een nominaal thermisch ingangsvermogen < 400 kW gelden vanaf 26 september 2018 de eisen uit Verordening (EU) Nr. 813/2013 van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft[665]. Voor kleine en middelgrote stookinstallaties gestookt op waterstof gold geen keuringsplicht. Deze verplichting kon het bevoegd gezag in de vergunning opnemen.

Vervallen vergunningplicht
Uit het oogpunt van veiligheid, lasten en luchtkwaliteit is met dit verzamelbesluit waterstof als standaard brandstof aangemerkt. Door waterstof als standaard brandstof aan te merken zijn de algemene eisen uit § 4.126 van het Bal voor kleine en middelgrote stookinstallaties die standaard brandstoffen stoken van toepassing op installaties die waterstof verbranden. Als gevolg hiervan vervalt de vergunningplicht voor het verbranden van waterstof in installaties van 100 kW tot 50 MW (kleine en middelgrote stookinstallaties). Deze is vervangen door een meldplicht, zodat er bij het bevoegd gezag wel zicht blijft op waterstofgestookte installaties.

Emissiegrenswaarde kleine stookinstallaties
Ten opzichte van aardgas heeft waterstof een hogere vlamtemperatuur, waardoor de NO_x-uitstoot toe zou kunnen nemen. Voor de middelgrote en grote stookinstallaties waren in de algemene regels al emissiegrenswaarden voor NO_x opgenomen bij het verbranden van waterstof. Dit betreft ook het verbranden van waterstof met andere brandstoffen, zoals aardgas. In dit verzamelbesluit zijn ook emissiegrenswaarden voor NO_x opgenomen voor installaties van 100 kW tot 1.000 kW (kleine stookinstallaties) die waterstof stoken. Uit het rapport Waterstofverbranding en stikstofemissie van TNO van 14 april 2023[666] blijkt dat door het rookgas in de installatie te recyclen de verbrandingstemperatuur en daarmee de NO_x-uitstoot naar beneden gebracht kan worden. Daarnaast zijn met dit verzamelbesluit in § 4.126 van het Bal ook emissiegrenswaarden voor NO_x voor middelgrote stookinstallaties voor waterstof opgenomen. Deze emissiegrenswaarden voor de middelgrote stookinstallaties zijn niet nieuw. Het betreffen dezelfde emissiegrenswaarden als die voorheen golden op grond van paragraaf § 4.127 van het Bal.[667]

Keuringsplicht

665 Verordening (EU) nr. 813/2013 van de Commissie van 2 augustus 2013 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat eisen inzake ecologisch ontwerp voor ruimteverwarmingstoestellen en combinatieverwarmingstoestellen betreft (PbEU 2013, L 239/136).
666 Waterstofverbranding en stikstofemissie, TNO 2023 R10343, 14 april 2023.
667 Door de mengregel in artikel 4.1322 van het Bal gelden de wijzigingen ook voor gedeeltelijke vervanging van de gebruikte brandstof(fen), zoals aardgas door waterstof.

Voor de standaard brandstoffen, zoals aardgas, zijn in algemene regels keuringen voor stookinstallaties voorgeschreven. De keuringen beogen veilig functioneren, optimale verbranding en energiezuinigheid van de stookinstallatie inclusief de rookgasafvoer. Om de kwaliteit van de keuringen te borgen is het SCIOS-certificatiesysteem opgezet. Alleen de door de stichting SCIOS (Stichting Certificering Onderhoud en Inspectie van Stookinstallaties) gecertificeerde bedrijven mogen dergelijke keuringen uitvoeren. De stichting SCIOS heeft signalen ontvangen van inspecteurs dat op locatie waterstof wordt bijgemengd met aardgas en verbrand in stookinstallaties. Tot dit verzamelbesluit vielen de installaties die waterstof bijmengen niet onder het certificatiesysteem van de stichting SCIOS. Een keuring door een inspecteur die de specifieke eigenschappen van waterstof en de specifieke consequenties voor de stookinstallatie kent, is een vereiste om veilig functioneren, optimale verbranding en energiezuinigheid te waarborgen. Aandachtspunten zijn dan bijvoorbeeld gevaarlijke situaties met niet-gasdichte leidingen of verkeerd afgestelde stookinstallaties. In het verzamelbesluit is een keuringsplicht ingevoerd voor waterstofgestookte installaties. Hierdoor moet de installatie binnen zes weken nadat deze in bedrijf is genomen (of onder deze regelgeving is komen te vallen) worden gekeurd. Vervolgens moeten installaties die waterstof verbranden eens in de twee jaar worden gekeurd. De eerste inspectie wordt uitgevoerd door een hooggekwalificeerde SCIOS-inspecteur die de noodzakelijke aspecten vastlegt die bij vervolginspecties gecontroleerd moeten worden. De keuringsplicht beoogt overigens geen verhoging van de keuringsfrequentie voor zover het situaties betreft waar in het bestaande aardgasnet dat valt onder de Regeling Gaskwaliteit kleine hoeveelheden waterstof zijn bijgemengd.
Parallel met de voorbereiding van het verzamelbesluit stelt de stichting SCIOS keuringsvoorschriften op voor installaties waarin waterstof wordt verbrand.

Gelijktrekken keuringsplicht installaties onder de 500-uursregeling
Naar aanleiding van de evaluatie[668] van het voormalige Besluit emissie-eisen middelgrote stookinstallaties milieubeheer in 2013 is er een keuring voor noodvoorzieningen die minder dan 500 uur in bedrijf zijn, opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Aan de Tweede Kamer is vervolgens in 2017 toegezegd om in de aanloop naar 2025 te kijken of het systeem van keuringen nog in balans is.[669] Hier is in 2022 naar gekeken. Op aangeven van de sector is specifiek gekeken naar de keuringsfrequentie. Partijen geven aan dat het voor de veiligheid en betrouwbaarheid goed is dat de noodinstallaties periodiek worden gekeurd. Aan de andere kant wordt ook aangegeven dat voorgeschreven keuringen voor een economische belasting zorgen van ca. € 2 miljoen jaar. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om noodaggregaten en pompsets van sprinklerinstallaties die op vloeibare brandstoffen worden gestookt. Met name voor installaties vanaf 100 kW is een keuringsfrequentie eens per twee jaar gezien de beperkte veiligheidsrisico's, emissies en brandstofverbruik en in verhouding tot de kosten, aan de hoge kant. Voor alle gasgestookte installaties, waar de veiligheidsrisico's groter zijn, geldt ongeacht de bedrijfstijd een keuringsfrequentie eens per vier jaar. Daarom is met dit verzamelbesluit de keuringsfrequentie voor noodvoorzieningen (exclusief die waterstof verbranden) die minder dan 500 uur in bedrijf zijn, gelijkgetrokken. Hiervoor geldt een keuringsfrequentie eens per vier jaar. Vanwege hogere veiligheidsrisico's bij het verbranden van waterstof ten opzichte van aardgas zijn installaties die waterstof verbranden ondergebracht bij de hogere keuringsfrequentie. Hiervoor geldt een keuring eens per twee jaar. Aangezien een waterstofvlam met het oog niet waarneembaar is en waterstof sneller ontbrandt dan aardgas zijn de risico's groter dan bij aardgasstook.

2.2 Emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK's bij asfaltcentrales [artikelen 4.127, 4.129, 4.130, 4.131 en 4.132a (nieuw) van het Bal]

668 Bijlage bij Kamerstukken II 2012/13, 29 383, nr. 211.
669 Aanhangsel Handelingen II 2016/17, nr. 2509.

De afgelopen jaren is uitgebreid over de emissies van benzeen en polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) van asfaltcentrales gecommuniceerd met de stakeholders. De stakeholders betreffen asfaltcentrales, Bouwend Nederland, omgevingsdiensten, provincies, gemeenten en omwonenden. De Tweede Kamer is geïnformeerd over de emissies van benzeen en PAK's bij asfaltcentrales en over de acties die de betreffende bevoegde gezagen hebben genomen naar aanleiding van de uitstoot bij asfaltcentrales en daarna over de stand van zaken met betrekking tot de asfaltcentrales.[670] Omdat er ook veel helpdeskvragen bij Informatiepunt Omgevingswet (IPLO) zijn geweest over het monitoren van PAK's, is ervoor gekozen om ook naar de monitoringsvoorschriften in paragraaf 4.7 voor asfaltcentrales te kijken. Voor benzeen gold al een emissie-eis (artikel 5.30 van het Bal). Aangezien inmiddels bekend is dat benzeen vrijkomt bij asfaltcentrales, is het logischer dat deze emissie-eis ook specifiek genoemd staat bij de paragraaf asfaltcentrales. Dit heeft geleid tot het toevoegen van een emissie-eis voor benzeen voor asfaltcentrales in paragraaf 4.7 van het Bal, een aangepaste meetverplichting voor PAK's en benzeen, een verduidelijking van welke PAK's gemeten moeten worden, een aanpassing in de meetfrequentie en de meetduur en bepalingen voor emissierelevante parameters. De emissiegrenswaarden voor benzeen en PAK's worden hiermee niet aangepast, het gaat voornamelijk om een verduidelijking van het meet- en monitoringsregime voor deze stoffen.

2.3 Stofbestrijding bij puinbrekers [artikelen 4.313, 4.314 en 4.315, eerste lid, van het Bal en artikel 7.39a (nieuw) van het Bbl]

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is sinds 2021 in gesprek met de Branchevereniging Breken en Sorteren (BRBS) over de regels die gaan over het voorkomen van stofemissies bij stationaire en mobiele puinbrekers. In opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar maatregelen bij mobiele puinbrekers.[671] Hieruit blijkt dat besproeiingsmaatregelen gebruikelijk zijn bij mobiele puinbrekers. Benatting van steen lijkt de meest doelmatige methode van stofbestrijding bij puinbrekers en wordt beschouwd als beste beschikbare techniek. Zowel in het Bal als in het Bbl zijn regels opgenomen voor puinbrekers. Puinbrekers die onder het Bbl vallen betreffen mobiele installaties die gedurende een periode van ten hoogste drie maanden worden toegepast voor het breken van steenachtige bedrijfsafvalstoffen in de directe nabijheid van het bouwwerk of de weg waar het te breken afval vrijkomt. Puinbrekers die niet onder het Bbl vallen, vallen onder het Bal. In het Bal stond voor puinbrekers die onder dit besluit vallen een eis tot gesloten bewerking. Met dit verzamelbesluit is een keuzemogelijkheid opgenomen tussen gesloten bewerking of een andere doelmatige stofbestrijdingstechniek. Effectieve natte werkmethoden of effectieve mechanische stofafzuiging zijn als doelmatige stofbestrijdingstechnieken aangemerkt. De eisen voor stofemissie van mobiele puinbrekers op slooplocaties die onder het Bbl vallen, waren minder streng dan de eisen aan (mobiele) puinbrekers die onder het Bal vallen. De eisen in het Bbl zijn aangescherpt om recht te doen aan de schadelijkheid van het stof. Bij het breken van puin komt respirabel kristallijn silicastof vrij en dit staat sinds 19 mei 2021 op de lijst zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Mobiele puinbrekers die onder het Bbl vallen worden daarbij vaak ingezet dicht in de buurt van woonlocaties waar veel burgers wonen. Ook voor puinbrekers die onder het Bbl vallen, wordt met dit verzamelbesluit de eis van doelmatige stofbestrijding voorgeschreven, zoals effectieve benatting. Met dit verzamelbesluit worden de maatregelen voor stofbestrijding voor puinbrekers die onder het Bal en het Bbl vallen daarmee gelijkgetrokken.

2.4 Vervallen fasering basisgeluidemissie en aanpassing verkeersintensiteit [artikel 11.46, derde lid, respectievelijk de artikelen 3.26, onder a, 5.78, eerste lid, onder c, 5.78i, eerste lid, onder a, en 5.78ae, eerste lid, onder a, van het Bkl]

Het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben nadere bestuurlijke afspraken gemaakt over de invoering van de basisgeluidemissie (BGE): het stelsel voor monitoring van de geluidontwikkeling op gemeentewegen, waterschapswegen en lokale spoorwegen zonder geluidproductieplafonds. Dat leidt ertoe dat – in afwijking van de eerdere tekst van artikel 11.46, derde lid, onder a, van het Bkl – het basisjaar van de BGE voor al deze (spoor)wegen uiterlijk 2026 wordt. Daarmee vervalt ook de eerder in dat artikellid voorziene invoering van de BGE in twee fasen (eerst voor drukkere wegen en pas later voor minder drukke wegen).

670 Zie hiervoor onder meer de brief aan de Tweede Kamer van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat 19 december 2023 waarin de kamer wordt geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de asfaltcentrales (Kamerstukken II 2023/24, 28 089 nr. 270) en de brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 7 juli 2022 waarin de kamer wordt geïnformeerd over de emissies van benzeen en Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) bij asfaltcentrales en over de acties die de betreffende bevoegde gezagen hebben genomen naar aanleiding van de uitstoot bij asfaltcentrales (Kamerstukken II 2021/22, 28 089 nr. 241).

671 Rapport «Onderzoek maatregelen bij mobiele puinbrekers, stofemissies», Witteveen+Bos, 7 juni 2023.

Verder is uit geluidmetingen gebleken dat het noodzakelijk was om de emissiekentallen voor voertuigemissies voor wegverkeerslawaai te actualiseren. De werkelijke geluidemissie bij wegen met een maximumsnelheid lager dan 70 km/u bleek in de meeste gevallen namelijk lager te liggen dan waarvan eerder werd uitgegaan. In 2022 heeft dat al geleid tot aanpassing van de emissiekentallen in bijlage IVe van de Omgevingsregeling. In samenhang daarmee is onderzocht welke consequenties dit kan hebben voor de minimale verkeersintensiteit van wegen waarvoor de BGE moet worden bepaald. De ondergrens voor de verkeersintensiteit van gemeentewegen en waterschapswegen is ingesteld om voor omwonenden voldoende bescherming te bieden tegen verkeerslawaai, en tegelijk de uitvoeringslasten te beperken tot de situaties waarin dat bijdraagt aan die bescherming. Daardoor is de verplichting om de BGE vast te leggen beperkt tot wegen met een etmaalintensiteit boven een zekere waarde. Voor het merendeel van de gemeentewegen en waterschapswegen geldt een lagere maximumsnelheid (dan 70 km/u) en hebben metingen die door het RIVM in 2022 in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn verricht, tot het inzicht geleid dat het verkeer op die wegen minder geluid voortbrengt dan eerder bekend was. Gelet hierop wordt met een verhoging van de intensiteit naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal, in het algemeen een gelijkwaardig beschermingsniveau voor omwonenden geboden als met de oorspronkelijke intensiteit van 1.000, die gebaseerd was op de (verouderde) emissiekentallen van voor de wijziging van de Omgevingsregeling.
De geactualiseerde emissiekentallen werken ook door in de instructieregels van het Bkl over het geluid door wegen (paragraaf 5.1.4.2a). Ook bij besluitvorming over aanleg of wijziging van wegen en bij besluitvorming over het toelaten van geluidgevoelige gebouwen nabij die wegen werd het toepassingsbereik van de instructieregels afgebakend met een verkeersintensiteit van 1.000 motorvoertuigen per etmaal als ondergrens. Ook die verkeersintensiteit wordt aangepast naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal.

Voor de geluidproductieplafonds van provinciale wegen wordt de minimale verkeersintensiteit waarboven geluidproductieplafonds moeten worden vastgesteld, niet gewijzigd. Voor het merendeel van alle provinciale wegen geldt een maximumsnelheid van 80 km/u. Dit betekent dat de geluidemissie van provinciale wegen bij de wijziging van de Omgevingsregeling bij benadering gelijk is gebleven. Om die reden schrijft artikel 7.10 voor om, ook met de geactualiseerde emissiekentallen, geluidproductieplafonds vast te stellen voor alle provinciale wegen met een verkeersintensiteit van meer dan 1.000 motorvoertuigen per etmaal.

2.5 Terugsaneerwaarde decentrale infrastructuur [artikelen 12.12, 12.13 en 12.13a van het Bkl]

De artikelen 12.12, 12.13 en 12.13a van het Bkl schrijven voor dat een programma, bedoeld in artikel 22.18 van de Omgevingswet, geluidbeperkende maatregelen bevat die worden getroffen om het geluid op de in die artikelen genoemde (geluidgevoelige) gebouwen die liggen in het geluidaandachtsgebied, terug te brengen (terugsaneren) tot de in die artikelen genoemde maximale geluidwaarden. Die maximale geluidwaarden zijn de zogenoemde «terugsaneerwaarden».

Met het oog op de bescherming van de gezondheid wordt de «terugsaneerwaarde» voor de verplichte sanering van een gemeenteweg, een lokale spoorweg, een waterschapsweg of een provinciale weg met 5 dB verlaagd. Daarmee wordt de terugsaneerwaarde voor de verplichte sanering gelijkgetrokken met de bestaande terugsaneerwaarde voor de vrijwillige sanering. Dit leidt er concreet toe dat ook bij de verplichte sanering na de afweging voor het treffen van geluidbeperkende maatregelen – dat wil zeggen bron- of overdrachtsmaatregelen – in meer situaties onderzoek zal moeten worden gedaan naar het treffen van aanvullende maatregelen in de vorm van gevelisolatie. Hiermee wordt beter geborgd dat voor de betreffende geluidgevoelige gebouwen wordt voldaan aan de binnenwaarde.
Het verlagen van de terugsaneerwaarde zal in voorkomende gevallen dus leiden tot het treffen van meer maatregelen aan een woning. Voor de volledigheid wordt vermeld dat het niet leidt tot het saneren van meer woningen. De criteria op grond waarvan wordt bepaald of een woning voor sanering in aanmerking komt, veranderen niet.

Tevens wordt met de toevoeging van een nieuw tweede lid aan de artikelen 12.12 en 12.13 voor de infrastructuur van gemeenten en waterschappen verduidelijkt dat de situatie bij de start van de monitoring van de basisgeluidemissie (BGE) als vertrekpunt dient voor de beperking van het geluid bij de sanering.

2.6 Gifwolkaandachtsgebied [artikel 5.12 van het Bkl]

Met de wijziging van artikel 5.12, derde lid, van het Bkl wordt het criterium voor de begrenzing van het begrip gifwolkaandachtsgebied herzien. Deze wijziging vloeit voort uit de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer van 17 juli 2023[672]. Deze brief vormde de afsluiting van een proces van overleg met vertegenwoordigers van onder meer het IPO, de VNG en het bedrijfsleven waaronder de Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) over de wens om nog eens zorgvuldig te kijken naar de berekeningswijze van de aandachtsgebieden.

Tot dusver werd het gifwolkaandachtsgebied begrensd door de afstand waarop personen in gebouwen worden blootgesteld aan een bepaalde bij ministeriële regeling vastgestelde concentratie gevaarlijke stof met giftige eigenschappen gedurende een bij die regeling vastgestelde periode. In plaats van een begrenzing gebaseerd op de concentratie van een gevaarlijke stof, is ervoor gekozen het gifwolkaandachtsgebied te begrenzen door een afstand die gebaseerd is op de dosis van een giftige stof. Hierbij wordt niet alleen gekeken tot waar een bepaalde dodelijke concentratie van een gifstof in gebouwen zich kan voordoen bij een ongewoon voorval, maar wordt ook de blootstellingsduur en de bij die duur passende concentratie waarbij mensen kunnen overlijden betrokken. Deze benadering vormt een beter onderbouwde inschatting van waar mensen binnen een gebouw onvoldoende beschermd kunnen zijn. Er is voor gekozen om voor de wijze van berekenen van het gifwolkaandachtsgebied aan te sluiten bij het adviesrapport van het RIVM.[673]

2.7 Toezicht verwijderen asbest [artikelen 7 en 8 Asbestverwijderingsbesluit 2005 en artikelen 7.12, 7.12a en 7.21 van het Bbl]

De wijzigingen van artikel 7.12 en het invoegen van artikel 7.12a (nieuw) van het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn bedoeld om omissies te herstellen.
In de eerste plaats is in het vierde lid van artikel 7.12a (nieuw) bepaald dat het eindresultaat van een eindbeoordeling of visuele inspectie, die na de verwijdering van asbest uit een bouwwerk overeenkomstig het Arbeidsomstandighedenbesluit heeft plaatsgevonden, door degene die de eindbeoordeling of visuele inspectie heeft verricht, in het landelijk asbest volgsysteem (hierna: LAVS) moet worden ingevoerd. Dit was tot 1 januari 2024 geregeld in artikel 9, derde lid, van het Asbestverwijderingsbesluit 2005. Met ingang van 1 januari 2024 geldt artikel 9, derde lid, echter alleen nog voor verwijdering van asbest uit objecten. Dit is een gevolg van de verwijzing in artikel 9, eerste lid, en artikel 9, tweede lid, naar artikel 6, eerste lid, van het Asbestverwijderingsbesluit 2005, dat met ingang van 1 januari 2024 alleen nog op objecten betrekking heeft. Het gevolg is dat voor bouwwerken nu niet meer is geregeld dat het eindresultaat van een eindbeoordeling of visuele inspectie in het LAVS moet worden ingevoerd.
Het nieuwe vijfde lid voorziet daar alsnog in.
In de tweede plaats was in het (oude) vijfde lid van artikel 7.12 ten onrechte alleen verwezen naar de eindbeoordeling als sluitstuk van een asbestverwijderingshandeling en niet ook naar de visuele eindinspectie.
Die omissie is nu hersteld in artikel 7.12a, vijfde lid (nieuw).
De verplichtingen volgens het tweede, derde en vijfde lid om informatie in het LAVS in te voeren richten zich tot degene die de werkzaamheden gaat verrichten (tweede lid en derde lid) dan wel heeft verricht (vijfde lid). Dit volgt uit de algemene bepaling waarin de normadressaat is aangewezen in artikel 7.3. In het geval van het LAVS is dat de aannemer, omdat hij toegang heeft tot het LAVS en feitelijk in staat is om aan deze verplichtingen te voldoen. De opdrachtgever voor de sloopwerkzaamheden is doorgaans een particulier die geen toegang heeft tot het LAVS, omdat het werken met het LAVS enige ervaring vereist waarover een particulier die eenmalig werkzaamheden laat verrichten, doorgaans niet beschikt. Om de kwaliteit en volledigheid van de informatie die in het LAVS wordt ingevoerd, te waarborgen en frustraties bij het invoeren daarvan te voorkomen, is het LAVS alleen toegankelijk voor bedrijven.

Het Bbl wordt verduidelijkt met het oog op toezichthoudend en handhavend optreden door gemeenten (omgevingsdiensten) bij onzorgvuldige verwijdering van asbest in het kader van sloopwerkzaamheden.
Artikel 7.21 van het Bbl had alleen betrekking op particulieren die bepaalde handelingen verrichten waarbij ze asbest verwijderen. Deze handelingen zijn omschreven in artikel 7.9, tweede lid, onder d. De omschrijving van werkzaamheden die particulieren zelf mogen verrichten correspondeert met artikel 4, derde lid, van het Asbestverwijderingsbesluit 2005.

672 Kamerstukken II 2022/23, 28 089, nr. 263.
673 «Advies aandachtsgebieden Beschouwing van voorstel alternatieve benadering voor de berekening van aandachtsgebieden», RIVM-briefrapport 2022-0012, https://www.rivm.nl/publicaties/advies-aandachtsgebieden-beschouwing-van-voorstelalternatieve-benadering-voor.

Voor particulieren geldt bij het verrichten van deze handelingen naast artikel 7.21 ook nog de specifieke zorgplicht van artikel 7.4 van het Bbl. Deze zorgplicht houdt in dat degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat sloopwerkzaamheden tot gevaar voor de gezondheid of veiligheid in de directe omgeving kunnen leiden, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dat gevaar te voorkomen of niet te laten voortduren. Artikel 7.21 kan worden gezien als een aanvulling op en verduidelijking van de zorgplicht.

De wijzigingen van artikel 7.21 van het Bbl omvatten verschillende zaken.
In de eerste plaats zijn zij bedoeld als verdere aanvulling op en verduidelijking van de specifieke zorgplicht van artikel 7.4. De zorgplicht van artikel 7.4 brengt mee dat verspreiding van asbest als gevolg van de verwijdering van asbest in het kader van sloopwerkzaamheden moet worden voorkomen. De in dit besluit opgenomen aanvulling op en verduidelijking van artikel 7.21 van het Bbl met een nieuw onderdeel d houdt in dat asbest die onverhoopt toch verspreid is geraakt, moet worden opgeruimd. Het is wenselijk om dit in artikel 7.21 uitdrukkelijk te bepalen. Er zou namelijk geredeneerd kunnen worden dat in geval van het laten liggen van asbest het gevaar strikt genomen niet meer uit de sloopwerkzaamheden als zodanig voortvloeit. Daarom is nu uitdrukkelijk bepaald dat asbest dat bij sloopwerkzaamheden in de omgeving is terecht gekomen, moet worden opgeruimd. Alle regels over asbestverwijdering zijn er immers op gericht om aan asbest gerelateerde risico's te voorkomen. Het nieuwe onderdeel d sluit aan bij de verduidelijkingen die in de andere onderdelen van artikel 7.21 zijn opgenomen. Er moet wel sprake zijn van een verband met het uitvoeren van sloopwerkzaamheden. Asbest kan ook op andere wijze in de omgeving zijn terecht gekomen, bijvoorbeeld als gevolg van een asbestbrand of afspoelen van asbestdaken. Het opruimen daarvan valt niet onder het nieuwe onderdeel d. Het opruimen van asbest dat in de bodem wordt aangetroffen en dat daarin al voor de sloopwerkzaamheden aanwezig was valt evenmin onder het nieuwe onderdeel d.
In de tweede plaats houden de wijzigingen van artikel 7.21 in dat naast particulieren ook bedrijven die asbestverwijderingshandelingen verrichten, daaronder komen te vallen. Ook voor bedrijven geldt de specifieke zorgplicht van artikel 7.4 van het Bbl. In geval van bedrijven kan het gaan om asbestverwijderingshandelingen in zowel risicoklasse 1 (die ook door particulieren en door niet gecertificeerde bedrijven mogen worden verricht) als risicoklassen 2 en 2A (die alleen door gecertificeerde bedrijven mogen worden verricht). Artikel 7.21 van het Bbl was nog niet van toepassing op bedrijven en evenmin op asbestverwijderingshandelingen in risicoklassen 2 en 2A (dit vloeide voort uit de zinsnede «anders dan in de uitoefening van een beroep en bedrijf» en de verwijzing naar artikel 7.9, tweede lid, onder d, waarin asbestverwijderingshandelingen in risicoklasse 1 zijn omschreven). Omdat bedrijven al wel moesten voldoen aan de specifieke zorgplicht van artikel 7.4 moesten zij feitelijk ook al voldoen aan de verplichtingen die in artikel 7.21 zijn omschreven. Omdat artikel 7.21 als aanvulling op en verduidelijking van de zorgplicht is bedoeld, is het daarom wenselijk om dit net als voor particulieren ook voor bedrijven uitdrukkelijk te bepalen. Daarom wordt tevens buiten discussie gesteld dat de verplichtingen van artikel 7.21 niet alleen gelden voor particulieren die asbestverwijderingshandelingen (in risico klasse 1) verrichten, maar ook voor bedrijven die asbestverwijderingshandelingen verrichten.
Gelet op het voorgaande is de zinsnede «anders dan in de uitoefening van een beroep en bedrijf» geschrapt, evenals de verwijzing naar handelingen als omschreven in artikel 7.9, tweede lid, onder d (asbestverwijderingshandelingen in risicoklasse 1). In plaats daarvan is toegevoegd dat het gaat om asbest of een asbesthoudend product verwijderen bij sloopwerkzaamheden.

De invoeging van een nieuw onderdeel d en de andere wijzigingen van artikel 7.21 leiden, gelet op de toepasselijkheid van de specifieke zorgplicht van artikel 7.4, feitelijk niet tot verandering van verplichtingen bij het verrichten van asbestverwijderingshandelingen. Er wordt vanuit gegaan dat alle verplichtingen die in artikel 7.21 zijn omschreven ook al voortvloeiden uit artikel 7.4. Er is slechts sprake van verduidelijkingen.

Ter voorkoming van misverstanden wordt in dit verband opgemerkt dat het schrappen van de verwijzing in artikel 7.21 naar artikel 7.9, tweede lid, onder d, niet betekent dat particulieren nu in meer gevallen dan eerst zelf asbest of asbesthoudende producten mogen verwijderen. Wat particulieren zelf mogen doen, volgt nog steeds uit het Asbestverwijderingsbesluit 2005 (in het bijzonder artikel 4, derde lid). Dit zijn specifiek omschreven verwijderingen van asbest met een beperkte maximale omvang. Voor alle andere verwijderingshandelingen van asbest in risicoklasse 2 of 2A moet volgens artikel 7.20, eerste lid, van het Bbl en artikel 6 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 nog steeds een gecertificeerd bedrijf worden ingeschakeld dat in geval van risicoklasse 2 of 2A gecertificeerd moet zijn.

Ook wordt in dit verband van de gelegenheid gebruikt gemaakt om er op te wijzen dat gemeenten (omgevingsdiensten) al bij de inwerkingtreding van het Bbl op 1 januari 2024 bevoegd gezag zijn geworden voor zorgvuldige asbestverwijdering in het kader van sloopwerkzaamheden. Zij zijn namelijk bevoegd gezag voor het Bbl, waarin asbestverwijderingshandelingen vallen onder de artikelen 7.4 en 7.21 van dat besluit, zowel wanneer ze door particulieren als door bedrijven worden verricht. Het onderhavige besluit brengt hier geen verandering in.

Voor 1 januari 2024 waren gemeenten (omgevingsdiensten) volgens het destijds geldende Bouwbesluit nog geen bevoegd gezag voor toezicht en handhaving met betrekking tot asbestverwijderingshandelingen in het kader van sloopwerkzaamheden (althans, dat was niet duidelijk geregeld). Bij constatering van onzorgvuldige asbestverwijdering in het kader van het toezicht op sloopwerkzaamheden, moesten gemeenten (omgevingsdiensten) toen nog de Nederlandse Arbeidsinspectie inschakelen, als bevoegd gezag voor de naleving van de bepalingen over asbestverwijdering die met het oog op de arbeidsomstandigheden in de Arbeidsomstandighedenwet zijn opgenomen. Dat gemeenten (omgevingsdiensten) toen geen rol hadden bij toezicht en handhaving met betrekking tot asbestverwijdering, was niet efficiënt, omdat doorgaans juist gemeenten (omgevingsdiensten) als bevoegd gezag voor de sloopwerkzaamheden op de slooplocatie aanwezig zijn. Daarom hebben gemeenten (omgevingsdiensten) meermaals verzocht om in hun rol van bevoegd gezag voor sloopwerkzaamheden ook toezichthoudende en handhavende bevoegdheden te krijgen met het oog op (zorgvuldige) asbestverwijdering.

De wijzigingen in artikel 7 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 sluiten aan bij de wijzigingen in artikel 7.21 van het Bbl.
Anders dan in artikel 7.4 van het Bbl is in het Asbestverwijderingsbesluit 2005 geen zorgplicht opgenomen. De verplichtingen zijn in artikel 7 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 specifiek uitgewerkt.
In lijn met de wijziging van artikel 7.21 van het Bbl is toegevoegd dat bij asbestverwijdering moet worden voorkomen dat asbest zich verspreidt.
Als asbest zich onverhoopt toch heeft verspreid, moet dat worden opgeruimd. Een andere wijziging is dat artikel 7 nu voor zowel particulieren als bedrijven geldt.
De verplichtingen in het Bbl gelden voor asbestverwijdering uit bouwwerken. De verplichtingen van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 gelden (grotendeels) voor asbestverwijdering uit objecten. Omdat het Besluit bouwwerken leefomgeving alleen op bouwwerken betrekking heeft en niet ook op objecten, zijn de asbestverwijderingshandelingen voor objecten geregeld in artikel 7 van het Asbestverwijderingsbesluit 2005.

2.8 Vervallen wijzigingen

Er werd in het ontwerp van het verzamelbesluit een vaste datum gesteld voor de inwerkingtreding van de aanpassing van de emissiegrenswaarden voor biomassaketels en de emissiegrenswaarden in paragraaf 5.4.4 van het Bal, de zogenaamde luchtmodule, voor bestaande installaties.[674] Voor het inwerkingtreden van de aanpassing van deze emissiegrenswaarden is in het Bal een termijn van vier jaar na inwerkingtreding van het Bal opgenomen. Het idee achter het opnemen van een vaste datum was dat met het verschuiven van de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet er duidelijkheid moest komen over de invoeringsdatum. Nu de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden, is deze duidelijkheid er gekomen en is er geen noodzaak meer om een vaste datum op te nemen. Daarom is deze voorgestelde wijziging komen te vervallen.

3 Verhouding hoger recht

De grondslag voor de meeste onderdelen van dit verzamelbesluit is de Omgevingswet. Enkele onderdelen vinden hun grondslag in andere wetten. Het gaat om de Wegenverkeerswet 1994, de Wet milieubeheer en de Wet op de veiligheidsregio's.

4 Gevolgen voor bedrijven, bevoegde gezagen en milieueffecten

Voor zover dit verzamelbesluit betrekking heeft op redactionele wijzigingen en herstel van technische omissies zijn daaraan geen administratieve of bestuurlijke lasten verbonden. Dit geldt eveneens voor reparaties die zorgen voor continuering van de situatie zoals die was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Voor enkele wijzigingen wordt hieronder nader ingegaan op de gevolgen van dit verzamelbesluit voor het milieu, de regeldruk voor bedrijven en de bestuurlijke lasten van bevoegde gezagen. Uit de beoordeling blijkt dat de regeldrukeffecten van de verschillende wijzigingen relatief beperkt zijn.

674 Besluit van 22 augustus 2022 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de actualisatie van de regels inzake industriële emissies en enige andere besluiten in verband met technische correcties, *Stb.* 2022, 320.

4.1 Gevolgen waterstof als brandstof (paragraaf 2.1)

Voor het inschatten van de effecten van deze wijziging van de regelgeving dient een schatting gemaakt te worden van het aantal stookinstallaties dat uiteindelijk op waterstof gestookt gaat worden. Met name aardgasgestookte installaties zullen mogelijk vervangen of aangepast gaan worden voor waterstofstook. In totaal zijn er circa 52.000 kleine (<1.000 kW) aardgasgestookte installaties en 9.000 middelgrote (1.000 kW tot 50 MW) aardgasgestookte installaties. Er is aangenomen dat circa 10% van de aardgasgestookte installaties op termijn waterstofgestookt zullen zijn. Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat op de weg naar klimaatneutraal in 2050 er concurrerende verwarmingstechnieken toegepast kunnen worden. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan warmtepompen. Hierdoor is op dit moment niet duidelijk hoeveel waterstofgestookte installaties er zullen komen. In dit kader is van belang dat nog discussie is over het beschikbaar komen, en zo ja in welke omvang, van een landelijk netwerk voor het transport voor waterstof. Als dit netwerk groot wordt uitgevoerd, zullen veel meer installaties kunnen overschakelen op waterstof.

4.1.1 Milieueffecten waterstof als brandstof

De verwachting is dat dit verzamelbesluit een positief effect zal hebben op het milieu en de menselijke gezondheid, doordat het tracht te voorkomen dat door het verbranden van waterstof de uitstoot van stikstofoxiden toeneemt. Ten opzichte van een situatie waarin de regelgeving niet is aangepast, is het verwachte effect daarom positief. Doordat er met deze wijziging ook NO_x-emissiegrenswaarden voor kleine stookinstallaties zijn gesteld, wordt een potentiële toename in de NO_x-emissie van maximaal 0,5 kton voorkomen. Van het aanpassen van de keuringsfrequenties wordt een verwaarloosbaar milieueffect verwacht.

4.1.2 Regeldrukeffecten waterstof als brandstof

<u>Waterstof als brandstof: nieuwe installaties en bijmenging</u>

In het kader van de energietransitie zullen aardgasgestookte verbrandingsinstallaties gedeeltelijk worden vervangen door stookinstallaties op waterstof. Voor middelgrote stookinstallaties veranderen de emissiegrenswaarden niet. Daarom zijn er voor nieuwe middelgrote stookinstallaties en bestaande middelgrote stookinstallaties die al op waterstof zijn overgestapt, geen financiële effecten. De verwachting is dat er voor nieuwe kleine stookinstallaties die waterstof verbranden (stookinstallaties kleiner dan 1.000 kW) geen meerkosten zijn, omdat deze zo ontworpen kunnen worden dat ze voldoen aan de emissiegrenswaarden in dit verzamelbesluit. Het aantal bestaande kleine installaties die al op waterstof zijn overgestapt, is heel beperkt en voor zover bekend voldoen de gerealiseerde projecten aan de emissiegrenswaarden die nu zijn opgenomen.

Er zijn andere branders nodig bij het stoken van waterstof dan bij het stoken van aardgas. Als een installatie overstapt van aardgasstook naar waterstofstook zullen er nieuwe branders moeten worden aangeschaft om aan de emissiegrenswaarden te voldoen. Branders voor waterstof zijn circa 10% duurder dan die voor het stoken van aardgas. Een brander voor het stoken van aardgas kost circa € 10.000/MW. Als de gemiddelde installatiegrootte van de 6.100 installaties 1 MW is, zijn de meerkosten circa € 6.100.000 (6.100*10.000*10%) verdeeld over de periode tot 2050.

De administratieve lasten zullen door de wijziging afnemen doordat er in plaats van een vergunningaanvraag alleen een melding gedaan moet worden. De kosten voor een vergunningaanvraag bedragen gemiddeld € 6.800 per vergunningaanvraag. De kosten voor een melding zullen op maximaal 20% van dit bedrag liggen. Wanneer in 10% van de aardgasgestookte kleine en middelgrote installaties op waterstof gestookt gaat worden, zouden circa 6.100 vergunningen verleend moeten worden. Voor 6.100 installaties betekent dit een vermindering van de eenmalige kosten van circa € 33.000.000 verdeeld over de periode tot 2050.

<u>Installaties die waterstof verbranden: keuring eens per twee jaar</u>

Nieuw is dat waterstofgestookte installaties op grond van de algemene regels gekeurd moeten worden, terwijl dit voorheen werd geregeld via de vergunning. Door de hogere risico's bij het gebruik van waterstof ten opzichte van aardgas geldt een tweejaarlijkse keuringsplicht. Een periodieke keuring van een stookinstallatie kost circa € 500. Dit betekent dat de jaarlijkse kosten van de keuring ten opzichte van de huidige situatie met aardgasstook tot 2050 zal toenemen van € 1.100.000 naar € 2.200.000.

<u>Noodvoorzieningen (exclusief waterstof): keuring wijzigt naar eens per vier jaar</u>

Met dit verzamelbesluit is de keuringsfrequentie voor noodvoorzieningen (excl. die waterstof verbranden) die minder dan 500 uur in bedrijf zijn gelijk getrokken met de keuringsfrequentie voor alle gasgestookte installaties. Hierdoor geldt een keuringsfrequentie van eens per vier jaar. Volgens de gegevens in het keuringsafmeldsysteem van SCIOS gaat om circa 1.200 installaties. Dit is waarschijnlijk een onderschatting, omdat de Federatie Veilig Nederland aangeeft dat het om circa 1.500 – 2.000 brandbluspompsets zou gaan. De jaarlijkse kosten voor de keuring zullen hierdoor minimaal afnemen van € 300.000 naar € 150.000.

Vanwege hogere veiligheidsrisico's bij het verbranden van waterstof ten opzichte van aardgas worden installaties die waterstof verbranden ondergebracht bij de hogere keuringsfrequentie. Hiervoor geldt een keuring eens per twee jaar. Samenvattend zijn er de volgende regeldrukeffecten voor bedrijven:
- meldingsplicht in plaats van vergunningplicht voor waterstofstook: verandering eenmalige kosten: – € 33.000.000 verdeeld over de periode tot 2050,
- hogere keuringsfrequentie waterstofgestookte installaties onder algemene regels: verandering jaarlijkse kosten: oplopend tot € 1.100.000 in 2050,
- verlagen keuringsfrequentie noodstookvoorzieningen vloeibare brandstoffen: verandering jaarlijkse kosten: – € 150.000 en
- meerkosten branders: circa € 6.100.000 verdeeld over de periode tot 2050.

4.1.3 Bestuurlijke lasten waterstof als brandstof
De verwachting is dat ook de bestuurlijke lasten voor overheden afnemen vanwege de overgang van een vergunningplicht naar een meldingsplicht. Voor het verlenen van een vergunning voor een waterstofgestookte installatie wordt uitgegaan van twee dagen werk. Voor het beoordelen en administratief verwerken van een melding wordt ingeschat dat dit twee uur werk betreft. De reductie in bestuurlijke lasten wordt met een uurloon van € 54,00/uur daarmee begroot op 8600*(16-2)*54= € 6.500.000 verdeeld over de periode tot 2050.

4.2 Gevolgen emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK's bij asfaltcentrales (paragraaf 2.2)

4.2.1 Milieueffecten emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK's bij asfaltcentrales
Dit besluit stelt eisen aan de periodieke monitoring van de emissies van PAK's en benzeen van asfaltcentrales. Beide stoffen staan op de ZZS-lijst van het RIVM waarvan de uitstoot geminimaliseerd dient te worden. Een periodieke monitoring van de uitstoot van deze stoffen is essentieel om te controleren of de uitstoot van de installatie voldoet aan de van toepassing zijnde emissie-eisen. Verhoogde emissies zullen eerder worden opgespoord. Dit zal een positief effect hebben op het milieu.

4.2.2 Regeldrukeffecten emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK's bij asfaltcentrales
Voor asfaltcentrales golden reeds monitoringsverplichtingen voor het meten van deze componenten. PAK's dienden éénmalig gemeten te worden. Voor benzeen volgde het monitoringsregime uit een berekening van de storingsfactor. Afhankelijk van hoe groot de storingsemissie is, valt een centrale in een licht monitoringsregime of in een zwaar monitoringsregime. In dit verzamelbesluit is een meetfrequentie van één keer per jaar voorgeschreven voor PAK's en benzeen. Voor benzeen komt dit overeen met het één na zwaarste monitoringsregime conform de eisen in het Bal. Een gedeelte van de asfaltcentrales heeft op dit moment op grond van vergunningeisen al een meetverplichting van twee keer per jaar voor benzeen. Deze verplichting verandert niet voor deze centrales. De centrales krijgen wel een nieuwe verplichte jaarlijkse meting van PAK's. Het is mogelijk dat er ook asfaltcentrales zijn waar geen jaarlijkse benzeenmeting is voorgeschreven in de vergunning. Voor deze centrales betekenen de aangepaste meetverplichtingen in dit besluit een verzwaring van de lasten.

<u>Uitgangspunten berekening</u>
De kosten voor een meting van PAK's en benzeen worden geschat op € 5.000. Hierin zijn de volgende kosten verwerkt:
- voorbereiding van de meting,
- uitvoering van de meting door 2 meettechnici op één meetdag,
- reistijd op de meetdag,
- in drievoud bemonsteren van zowel PAK's als benzeen,
- analysekosten voor de genomen monsters, de blanco's en voor benzeen ook de doorslagmonsters en
- opstellen rapportage.

De extra meting voor PAK's naast de benzeenmeting wordt begroot op € 500,00.

Volgens de hiervoor genoemde kamerbrief van 19 december 2023 zijn er 27 asfaltcentrales, waarvan er één gesloten is met ingang van 2024. In totaal zijn er daarmee 26 asfaltcentrales. Er wordt aangenomen dat een gedeelte van deze centrales reeds een tweejarige meetverplichting heeft voor benzeen en dat een gelijk aantal centrales nog geen jaarlijkse meetverplichtingen heeft voor benzeen. Het netto effect van de aangepaste meetverplichting voor benzeen is daarmee klein.

Berekening jaarlijkse kosten
De jaarlijkse extra kosten voor de PAK's meting betekent voor de sector een last van: € 500,00 x 26 = € 13.000.

4.3 Gevolgen eisen stofbestrijding bij puinbrekers (paragraaf 2.3)

4.3.1 Milieueffecten stofbestrijding bij puinbrekers
Dit verzamelbesluit stelt eisen aan de stofbestrijding van puinbrekers. De eis voor stofemissie van mobiele puinbrekers op slooplocaties die onder het Bbl vallen, wordt gelijkgetrokken met de eis voor puinbrekers die onder het Bal vallen: geen visuele stofverspreiding op twee meter van een stofbron. De sloop met mobiele puinbrekers op sloopplaatsen vindt vaak plaats in dichtbevolkt gebied met bewoning dicht bij de puinbreker. Omwonenden zullen relatief snel blootgesteld worden aan de stofverspreiding. Daarbij bestaat het stof bij het breken van steen voor een groot deel uit respirabel kwarts. Beton en veel steensoorten bestaan namelijk uit hoge percentages kwarts. Respirabel kwarts is per 21 mei 2021 aangewezen door het RIVM als Zeer Zorgwekkende Stof. Voor Zeer Zorgwekkende Stoffen geldt dat de uitstoot geminimaliseerd dient te worden. De aanscherping van de stofeis zal zorgen voor minder stofverspreiding in de omgeving van de puinbrekers die onder het Bbl vallen. Dit zorgt voor minder blootstelling van omwonenden aan fijnstof, waarvan een groot gedeelte kwartsstof betreft.

4.3.2 Regeldrukeffecten stofbestrijding bij puinbrekers

Puinbrekers die onder het Bbl vallen
Voor mobiele puinbrekers op sloopplaatsen die onder het Bbl vallen, is de eis van kracht dat er maatregelen moeten worden getroffen om visueel waarneembare stofverspreiding buiten het bouw- en sloopterrein te beperken (artikel 7.19 Bbl). Met dit verzamelbesluit is deze eis aangescherpt tot de eis dat er geen visuele stofverspreiding mag optreden op twee meter van een stofbron. Omdat er reeds een stofeis van kracht is voor deze situatie, is de inschatting dat deze aanscherping in 20% van de sloopopdrachten zal leiden tot extra maatregelen. Dit betreft bijvoorbeeld de inzet van een extra vernevelkanon. Omdat bedrijven reeds beschikken over sproei-installaties en vernevelkanonnen wordt ingeschat dat dit in 10% van de sloopopdrachten zal leiden tot aanschaf van een extra sproei-installatie of vernevelkanon. Er worden naar schatting van de branche zo'n 500 grotere sloopopdrachten per jaar uitgevoerd.

Uitgangspunten berekening:
In de berekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- kosten huur vernevelkanon inclusief tankauto en generator: € 200,00/dag,
- waterverbruik: 40 m^3/dag,
- duur sloopwerkzaamheden met puinbreken: 4 weken,
- dieselverbruik: 50 l/dag,
- kosten diesel: € 1,90/l,
- kosten water: € 1,16/m^3,
- uurloon technici bediening watersproeiers: € 33,00/uur en
- 1 uur extra bediening per dag.

Extra kosten bij inzet extra vernevelkanon/sproei-installatie:
De extra kosten bij inzet extra vernevelkanon/sproei-installatie bedragen:
- huur stand-alone vernevelkanon: 200*5*4 € 4.000
- kosten water: € 464,00
- kosten diesel: € 950,00
- kosten uurloon: € 660,00

De totale extra kosten bij inzet extra stand-alone vernevelkanon bedragen € 6.074.

Berekening jaarlijkse kosten

De jaarlijkse extra kosten voor de sector voor extra vernevelkanonnen bedragen 500*0,1*6.074= € 300.000. De jaarlijkse extra kosten voor de sector voor extra water en diesel, en personele inzet bij gebruik van eigen vernevelkanonnen bedragen 500*(464+950+660)= € 1.000.000.

Puinbrekers die onder het Bal vallen
Voor puinbrekers die onder het Bal vallen wordt de mogelijkheid geschapen om ook via andere maatregelen dan gesloten bewerking te voldoen aan de stofeis. Dit betekent dat bijvoorbeeld ook voldaan kan worden via effectieve benattingsmethoden als beste beschikbare techniek. Dit is reeds de bestaande praktijk bij dergelijke puinbrekers en leidt niet tot extra kosten. Een gesloten ruimte betekent dat het onderdeel van de installatie waar stofemissie vrijkomt in een gesloten ruimte zit, of dat de hele installatie in een volledige overkapping is geplaatst (inpandig). Van de eis tot gesloten bewerking kan het bevoegd gezag op verzoek afwijken door een maatwerkvoorschrift te stellen. De inschatting is dat in 20% van de gevallen het bevoegd gezag niet zal instemmen met een dergelijk verzoek. Dit betekent dat in 20% van de gevallen een (gedeeltelijke) overkapping zou moeten worden aangebracht. Geschat wordt dat dit in de helft van de gevallen een volledige overkapping met zich mee zou brengen. Zowel voor gedeeltelijke overkappingen als voor volledige overkappingen zal een bouwvergunning moeten worden aangevraagd.

Uitgangspunten berekening:
In de berekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- 100 vergunde installaties die onder het Bal vallen,
- aanbrengen volledige overkapping: € 500.000 per overkapping,
- aanbrenging gedeeltelijke omkasting: € 50.000,
- voeren maatwerkprocedure door bedrijf: € 10.000 en
- voeren vergunningprocedure bouw: € 5.000.

Vermeden eenmalige kosten:
De vermeden eenmalige kosten zijn:
- aanbrengen gehele overkappingen: 200 x 0,1 x 500.000= € 10.000.000,
- aanbrengen gedeeltelijke omkasting: 200 x 0,1 x 50.000= € 1.000.000,
- aanvraag maatwerkvoorschrift: 200*10.000= € 2.000.000 en
- aanvraag vergunningen bouw: 200*0,2*5.000= € 200.000.

De totale vermeden eenmalige kosten voor de sector zijn € 13.200.000.

Indien er op meerdere plaatsen een gedeeltelijke omkasting moet worden aangebracht bij een puinbreker en/of er stofafzuiging moet plaatsvinden op deze punten, zullen de kosten veel hoger uitvallen.

4.3.3 Bestuurlijke lasten stofbestrijding bij puinbrekers
De bestuurlijke lasten zullen ook dalen doordat er minder vergunningen moeten worden afgegeven. De gemiddelde tijd voor het afgeven van een omgevingsvergunning voor het bouwen van een overkapping, inclusief inspraak en de incidentele beroepszaak, wordt ingeschat op 4 werkdagen. De bestuurlijke lasten zullen daarmee dalen met: 200*4x8*54= € 400.000.

4.4 Gevolgen vervallen fasering basisgeluidemissie en aanpassing verkeersintensiteit (paragraaf 2.4)
Alleen gemeenten en waterschappen bepalen een basisgeluidemissie (BGE) en monitoren daarmee het geluid van de wegen in hun beheer en van lokale spoorwegen. Er is daarom alleen sprake van een effect voor de bestuurlijke lasten.

Het wijzigen van het uiterste basisjaar voor de BGE naar 2026 biedt de zogenaamde agglomeratiegemeenten, die op grond van de EU-richtlijn omgevingslawaai een geluidbelastingkaart en actieplan moeten maken, de mogelijkheid om werk met werk te maken. Voor de agglomeratiegemeenten betekent dat een beperking van de bestuurlijke lasten ten opzichte van het eerder gepubliceerde artikel 11.46 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, dat als basisjaar uitging van het jaar van inwerkingtreding van de Omgevingswet (2024). Dat artikel is overigens, vooruitlopend op de wijziging door dit besluit, niet in werking getreden.[675]

675 Stb. 2023, 113.

Daarnaast leidt de actualisering van de verkeersintensiteit van 1.000 naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal tot een afname van de uitvoeringslasten voor alle gemeenten en waterschappen. Voor wegen met een verkeersintensiteit tussen 1.000 en 2.500 motorvoertuigen per etmaal hoeft immers geen BGE meer te worden bepaald en hoeft de geluidontwikkeling niet meer te worden gemonitord. Daarnaast hoeven voor besluitvorming over aanleg of wijziging van wegen in deze categorie, of voor besluitvorming over het toelaten van geluidgevoelige gebouwen nabij die wegen, de instructieregels over geluid door wegen niet meer te worden toegepast.

Zoals beschreven in paragraaf 2.5 is bij het actualiseren van de oorspronkelijke ondergrens van 1.000 naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal sprake van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Deze aanpassing heeft dus geen nadelige milieueffecten.

4.5 Gevolgen terugsaneerwaarde decentrale infrastructuur (paragraaf 2.5)
De artikelen 12.12, 12.13 en 12.13a van het Bkl richten zich tot gemeenten, waterschappen en provincies. Er is daarom alleen sprake van eventuele bestuurlijke lasten.

Met dit besluit wordt de zogenoemde «terugsaneerwaarde» voor de verplichte sanering van een gemeenteweg, een lokale spoorweg, een waterschapsweg of een provinciale weg verlaagd. Daarmee wordt effectief een groter rendement van saneringsmaatregelen gevraagd. Concreet leidt dat ertoe dat na een afweging over het treffen van geluidbeperkende maatregelen (dat wil zeggen bron- of overdrachtsmaatregelen) in meer situaties onderzoek zal moeten worden gedaan naar het treffen van aanvullende geluidwerende maatregelen (gevelisolatie). Het aantal te saneren geluidgevoelige gebouwen neemt hierdoor niet toe, wel worden die gebouwen beter beschermd tegen verkeerslawaai van buiten. De verplichting om geluidbeperkende en geluidwerende maatregelen te onderzoeken en te treffen, berust bij het bevoegd gezag van gemeente, waterschap of provincie. Het Rijk financiert de verplichte sanering volledig. De lasten van eventuele gevelisolatie voor burgers of bedrijven zijn nihil. Bovendien staat het eigenaren van geluidgevoelige gebouwen vrij om desgewenst af te zien van medewerking aan de sanering. Tegelijk komen de baten van de maatregelen ten gunste van de eigenaren en gebruikers van de geluidgevoelige gebouwen die het betreft.

4.6 Gevolgen gifwolkaandachtsgebied (paragraaf 2.6)
Het gifwolkaandachtsgebied kan door de wijziging van het derde lid van artikel 5.12 groter of kleiner worden. Wanneer het bevoegd gezag na de wijziging van het derde lid een besluit neemt waarbij de beoordeling van het groepsrisico in een gifwolkaandachtsgebied aan de orde is moet het bevoegd gezag rekening houden met het groepsrisico binnen het gifwolkaandachtsgebied overeenkomstig het derde lid van artikel 5.12 van het Bkl zoals dat op dat moment geldt.

De wijziging heeft geen gevolgen voor activiteiten die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit al rechtmatig op een locatie worden verricht of zijn toegestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van de wijziging van artikel 5.12, derde lid, en op beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties voor zover die op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit al rechtmatig op een locatie zijn toegestaan op dit tijdstip. Voor deze situaties is in artikel 5.15a van het Bkl overgangsrecht opgenomen. De wijziging heeft ook geen gevolgen voor de beoordeling van het groepsrisico in het gifwolkaandachtsgebied, voor zover aan de orde, wanneer voor de inwerkingtreding van de wijziging van artikel 5.12, derde lid, een ontwerp van een wijziging van het omgevingsplan ter inzage is gelegd of een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een aanvraag om een omgevingsvergunning milieubelastende activiteit is ingediend. Voor deze situaties is in Artikel IX van het verzamelbesluit overgangsrecht opgenomen.

4.7 Toezicht verwijderen asbest (paragraaf 2.7)
De wijzigingen in artikel 7.12 en 7.21 van het Bbl en het invoegen van artikel 7.12a (nieuw) hebben geen gevolgen voor bedrijven, burgers en bevoegde gezagen. Er is sprake van herstel van omissies en van verduidelijking van artikel 7.21 ten opzichte van de specifieke zorgplicht die volgens artikel 7.4 van het Bbl bij sloopwerkzaamheden in acht moet worden genomen. Op de achtergronden van deze wijzigingen is in het voorgaande al ingegaan.

De wijziging van artikel 7.12 van het Bbl in combinatie met het invoegen van artikel 7.12a (nieuw) is bedoeld om een verplichting die bij de inwerkingtreding van dat besluit onbedoeld is weggevallen, alsnog in het Bbl op te nemen. Door de beperking van artikel 6, eerste lid, van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 tot verwijdering van asbest uit objecten, is de verplichting volgens artikel 9, derde lid, van dat besluit om het eindresultaat van een eindbeoordeling of visuele inspectie na verwijdering van asbest, in het LAVS in te voeren, door de verwijzing in dat verband naar artikel 6, eerste lid, nu ook tot objecten beperkt. Voor bouwwerken gold deze verplichting daardoor onbedoeld niet meer. Door de invoeging van artikel 7.12a, vierde lid, (nieuw) wordt deze omissie hersteld. Dit heeft ten opzichte van de verplichting volgens de regelgeving die tot 1 januari 2024 van kracht was en die sindsdien, onbedoeld, tijdelijk was weggevallen, geen gevolgen voor bedrijven, burgers en bevoegde gezagen.

5 Uitvoerings- en handhavingsaspecten

De Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: de ILT) heeft de wijzigingen in het verzamelbesluit, voor zover deze zien op aspecten waarvoor zij het bevoegd gezag is, beoordeeld op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudegevoeligheid (HUF-toets).
Dat betreft de milieubelastende activiteiten (o.a. asbestverwijdering) op een groot aantal defensieobjecten. Deze wijzigingen bevatten geen onoverkomelijkheden voor de ILT. De wijziging is dan ook beoordeeld als handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig. De wijziging heeft geen financiële gevolgen voor de ILT.
VNG, IPO en de UvW hebben geen opmerkingen gemaakt over met de wijzigingen in het verzamelbesluit samenhangende uitvoerings- en handhavingsaspecten.

6 Evaluatie

Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet.

7 Consultatie en advies

Bij de totstandkoming van het verzamelbesluit is een veelheid aan organisaties en partijen betrokken. In dit hoofdstuk wordt de belangrijkste inbreng uit die betrokkenheid en uit de internetconsultatie beschreven die betrekking heeft op de wijzigingen in het verzamelbesluit. Inbreng van algemene aard, relaterend aan andere wetgeving of aan regelgeving die niet met dit verzamelbesluit wordt gewijzigd, wordt hier niet behandeld.
In de fase voorafgaand aan de internetconsultatie en formele advisering heeft informele consultatie plaatsgevonden.

In de artikelen 23.5 van de Omgevingswet, 21.6 van de Wet milieubeheer, 2b van de Wegenverkeerswet 1994 en artikel 80 van de Wet veiligheidsregio's is de betrokkenheid van het parlement voor dit verzamelbesluit via de voorhangprocedure geregeld. Artikel 23.5 van de Omgevingswet ziet daarbij op de wijzigingen van het Bal, het Bbl, het Bkl en het Omgevingsbesluit, artikel 21.6 van de Wet milieubeheer op de wijzigingen van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen, artikel 2b van de Wegenverkeerswet 1994 op de wijziging van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer en artikel 80 van de Wet veiligheidsregio's op de wijziging van het Besluit veiligheidsregio's. Daarnaast vindt overeenkomstig artikel 21.6 van de Wet milieubeheer vanwege de wijzigingen in het Asbestverwijderingsbesluit 2005 en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen een voorpublicatie van het ontwerpbesluit in de Staatscourant plaats waarmee (nogmaals) gelegenheid wordt gegeven te reageren op het verzamelbesluit.

7.1 MKB toets

Een aantal onderdelen van het verzamelbesluit raken MKB bedrijven. Vooruitlopend op dit besluit is in de pre-consultatie uitgebreid gesproken met de brancheverenigingen van de betreffende sectoren. De achterliggende overwegingen bij de wijzigingen zijn gedeeld en er is besproken aan welke oplossingsrichtingen werd gedacht. Daarbij is aandacht geweest voor de werkbaarheid en uitvoerbaarheid van de regels, de bijkomende regeldrukkosten en mogelijke alternatieve oplossingen. De verwachting is dat met het verzamelbesluit de financiële lasten afnemen of relatief gering zullen zijn ten opzichte van de totaalomzet van een sector. Uit de informele consultaties zijn hierover door het bedrijfsleven geen zorgen naar voren gebracht. Om deze redenen zijn er geen MKB-toetsen in de vorm van een paneldiscussie uitgevoerd.

7.2 Consultatie branche

<u>Waterstof als standaardbrandstof/aanpassen keuringsfrequentie noodvoorzieningen</u>

Begin maart 2023 is een eerste concept van de wijzigingen ten aanzien van het stoken van waterstof gedeeld met het IPO (inclusief de Omgevingsdiensten), de VNG, de ILT, Federatie Veilig Nederland, VNO NCW MKB en SCIOS. Naar aanleiding van deze informele consultatie zijn er verschillende verduidelijkingen in de artikelen en/of de nota van toelichting gedaan. Zo is bij de milieueffecten een nadere toelichting gegeven op de wijze waarop een potentiële toename van emissies wordt voorkomen. Naar aanleiding van vragen over wat er onder waterstof wordt verstaan (100% waterstof of ook mengsels) is in de nota van toelichting verduidelijkt dat hiervoor de bestaande mengregel uit artikel 4.1322 van het Bal geldt. Ook is er gevraagd of er geen scherpere NO_x-eisen opgenomen konden worden voor het stoken van waterstof. Dit voorstel is niet overgenomen aangezien dit niet wordt ondersteund door het TNO-rapport. In het verzamelbesluit is de eenheid waarmee de NO_x-emissies worden uitgedrukt mg/Nm^3 en niet zoals sommige partijen onder de aandacht brachten g/GJ. De reden hiervoor is dat dit aansluit bij de Europese regelgeving waar de emissiegrenswaarden ook in mg/Nm^3 worden uitgedrukt.

Er zijn zorgen geuit over de haalbaarheid van het binnen zes weken, na het van kracht worden van de wijziging, keuren van bestaande waterstofgestookte ketels in het geval dit om een groot aantal gaat. Hierover is vervolgens contact geweest met stichting SCIOS, waaruit volgde dat er geen knelpunt wordt verwacht qua capaciteit voor de keuringen van bestaande installaties. Ook vragen bedrijven zich af of de emissiegrenswaarden wel in alle situaties haalbaar zijn. Aangezien er voor waterstofstook maatwerk openstaat kan er in die specifieke gevallen door het bevoegd gezag maatwerk worden toegepast. Tot slot is door het bedrijfsleven gevraagd of aangesloten kan worden bij de systematiek van de Warenwet waar het gaat om een termijnverlenging van een keuringsplicht.
De opmerkingen van de betrokken branchevereningingen zijn gebruikt bij het opstellen van de eisen ten aanzien van stookinstallaties in dit verzamelbesluit.

<u>Emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK's bij asfaltcentrales</u>
Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is sinds 2022 in gesprek met de asfaltcentrales over het voorstel voor de aanpassing van de algemene regels. De voorstellen zijn tevens ter preconsultatie gestuurd naar de branchevereniging Bouwend Nederland. De opmerkingen van de betrokken branchevereningingen zijn gebruikt bij het opstellen van de eisen ten aanzien van asfaltcentrales in dit verzamelbesluit.

<u>Stofbestrijding bij puinbrekers</u>
Zoals beschreven in paragraaf 2.3 is het Ministerie van Infrastructuur en
Waterstaat sinds 2021 in gesprek met de Branchevereniging Breken en Sorteren (BRBS) over de voorschriften die gaan over het voorkomen van stofemissies van puinbrekers. Ook is overleg gevoerd met Branchevereniging Mobiele Recycling. Beide branchevereningingen hebben in preconsultatie commentaar geleverd op een eerste versie van de aangepaste regelgeving. De opmerkingen van de betrokken bedrijven zijn betrokken bij het opstellen van de eisen ten aanzien van puinbrekers in dit verzamelbesluit.

7.3 Internetconsultatie en consultatie VNG, IPO en UvW
Op grond van artikel 23.4, eerste lid, van de Omgevingswet wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een AMvB. De internetconsultatie van dit verzamelbesluit heeft plaatsgevonden in de periode van 1 februari tot 4 maart. Ook is het ontwerp van dit verzamelbesluit op grond van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen voorgelegd aan de VNG, het IPO en de UvW. Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van de reacties van de koepels.
Het hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie is te vinden op:
https://www.internetconsultatie.nl/verzamelbesluit_omgevingswet_ienw_milieu_2025/b1

7.3.1 Reacties VNG, IPO en UvW

<u>Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)</u>
De VNG gaat in haar reactie in op de wijzigingen voor geluid in het Bkl betreffende de basisgeluidemissie (BGE). De VNG onderschrijft de wijziging ten aanzien van het vervallen van de fasering BGE en de aanpassing van de verkeersintensiteit, maar geeft aan graag te willen bekijken of deze met terugwerkende kracht zou kunnen gelden.
De VNG heeft ook gereageerd op het onderwerp gifwolkaandachtsgebieden. Zij heeft een reactie gegeven op de formulering van het artikel betreffende het criterium van de begrenzing van het gifwolkaandachtsgebied en teksten in de concept nota van toelichting.

<u>Interprovinciaal Overleg (IPO)</u>

Net als de VNG heeft het IPO gereageerd op het onderwerp gifwolkaandachtsgebied, met dezelfde aandachtspunten. Voor het onderwerp waterstof vraagt het IPO aandacht voor de ontwikkeling van het aantal waterstofgestookte installaties en de meerkosten van de hogere keuringsfrequentie voor waterstofgestookte installaties, en de toelaatbare NO_x-emissies voor grote stookinstallaties. Daarnaast gaat het IPO in op een aantal aspecten van de wijzigingen voor asfaltcentrales. Er wordt aandacht gevraagd voor de gezondheidseffecten van de wijziging.

Unie van Waterschappen (Uvw)
De UvW reageert op de onderdelen puinbrekers en geluid. Het UvW geeft aan positief te staan tegenover deze wijzigingen.

7.3.2 Reactie op consultaties

Waterstof
Vanuit het bedrijfsleven is ingebracht dat waterstofstook voor grote stookinstallaties niet gereguleerd zou zijn. Dat is echter wel het geval. De emissieregelgeving voor grote stookinstallaties die op waterstof worden gestookt is reeds opgenomen in hoofdstuk 4.3 van het Bal. De emissiegrenswaarden in dit hoofdstuk volgen uit de Richtlijn Industriële Emissies[676] en voor een deel uit de implementatie van de BREF's (Best Available Techniques (BAT)-Reference Documents). Voor bestaande grote stookinstallaties geldt dat bij ombouw naar waterstofstook de emissiegrenswaarden voor nieuwe grote stookinstallaties gaan gelden.
Het IPO vraagt aandacht voor de externe veiligheidsaspecten van het transport van (bijgemengd) waterstof in de huidige aardgasinfrastructuur. Dit is een aspect dat buiten de scope van deze wijziging valt. Daarnaast vraagt het IPO om toe te zien op de ontwikkeling van het aantal waterstofgestookte installaties en de meerkosten van de hogere keuringsfrequentie voor waterstofgestookte installaties. Het SCIOS afmeldsysteem van de keuringen van installaties geeft het gewenste inzicht. Hiervoor zijn geen extra maatregelen nodig. Tot slot vraagt het IPO aandacht voor de toelaatbare NO_x-emissie van grote stookinstallaties aangezien dit van belang is voor de maatwerkafspraken in het kader van de energietransitie. Dit valt buiten de scope van deze wijziging. Bovendien volgen de emissiegrenswaarden uit de Europese regelgeving en is er weinig tot geen beleidsruimteruimte voor soepelere emissiegrenswaarden of vracht gerelateerde grenswaarden.

Asfaltcentrales
Tijdens de internetconsultatie is gebleken dat in het ontwerp van het verzamelbesluit in het derde lid van artikel 4.130 van het Bal per abuis was bepaald dat de meetverplichting van het eerste lid voor zwaveloxide niet gold bij het toepassen van een erkende maatregel. Deze uitzondering is onbedoeld in het ontwerp van het verzamelbesluit opgenomen en is geschrapt.

Er zijn verschillende reacties gekomen op een aantal onderdelen van de wijzigingen voor asfaltcentrales. Deze reacties zien op de volgende onderwerpen: de meetduur, meetfrequentie, PAK-16 en de emissie-eis voor PAK's, een overgangstermijn, emissierelevante parameters en rapportage, VTH en integrale afweging.

Meetduur
De meetduur voor PAK's en benzeen is volgens de branche te lang en in de praktijk niet werkbaar. Naar aanleiding hiervan is in artikel 4.131, eerste lid, bepaald dat *bij lage concentraties* van polycyclische aromatische koolwaterstoffen en benzeen een meting *kan* bestaan uit een enkelvoudige meting van 2 uur. Dit betekent dat bij het uitvoeren van de meting vastgesteld wordt welke meetduur noodzakelijk is om tot een deugdelijk resultaat te komen.

Meetfrequentie
De in het verzamelbesluit voorgeschreven meetfrequentie is volgens de branche te vaak als eenmaal blijkt dat een asfaltcentrale voldoet aan de emissiegrenswaarden. Volgens anderen is de frequentie niet hoog genoeg en wordt continu meten als een optie aangedragen. Een continumeting is voor de stof PAK's niet mogelijk. Voor benzeen zou dat wel mogelijk zijn, maar dat zou in combinatie met kallibratiemetingen conform de NEN-EN 14181 erg duur worden. Deze norm geeft aan dat voor kalibratie 5 parallelmetingen per jaar nodig zijn, en 1 keer in de vijf jaar ook 15 parallelmetingen verdeeld over 3 dagen. Mocht de situatie daar om vragen, dan kan er door het bevoegd gezag alsnog een (indicatieve) continumeting van benzeen worden voorgeschreven.

676 Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (herschikking) (PbEU 2010, L 334/17).

PAK-16 en emissiegrenswaarde
Het meten van PAK'S EPA 16 roept veel reacties op bij de branche.[677] Het wordt gezien als een verdubbeling van het aantal te meten stoffen, waarmee ook de emissiegrenswaarde voor PAK's verhoogd zou moeten worden. Dit klopt echter niet. De emissiegrenswaarde voor PAK's geldt voor de héle stofgroep PAK's en omvat dus alle individuele PAK en niet alleen de PAK'S EPA 16. De normen die voor de meting van PAK worden gebruikt zijn de NEN-ISO-11338-1 (monsterneming) en de NEN-ISO-1138-2 (monsteranalyse). In de norm NEN-ISO-1138-2 staan twee methodes voor monsteranalyse, namelijk HPLC en GCMS. HPLC gaat uit van PAK's EPA 16. GCMS gaat uit van meer dan 16 PAK's. Er wordt aangesloten bij één van de methodes uit de norm, namelijk HPLC. Dit sluit daarmee aan bij hetgeen internationaal is afgestemd. PAK's EPA 16 zijn in het algemeen de meest voorkomende PAK's. Wanneer deze PAK's voldoen aan de emissiegrenswaarde geeft dit een indicatie dat de alle PAK's hieraan voldoen. Indien dit in een bepaalde situatie wenselijk is, kan het bevoegd gezag via maatwerk een meetverplichting voor een andere PAK opleggen.
Er is ook aangedragen door de branche dat een aantal PAK's in de PAK's EPA 16 groep geen ZZS zouden zijn en ook niet stofvormig en dat daarom niet onderbouwd is dat de strenge emissiegrenswaarde voor stofvormige ZZS zou moeten gelden om de leefomgeving te beschermen. Het RIVM bepaalt hoe een stof wordt ingedeeld en of het een ZZS is of niet. Of bepaalde PAK's daaronder zouden moeten vallen is in het verzamelbesluit niet aan de orde.
Omdat het meten van PAK's EPA 16 in een aantal consultatiereacties wordt gezien als een aanscherping van de emissiegrenswaarde, wordt ook gevraagd om een overgangstermijn voor de wijziging ten aanzien van het meten van PAK's. Een aanscherping van de emissiegrenswaarde voor PAK's is echter niet aan de orde en daarom wordt ook geen overgangstermijn opgenomen. Deze wijziging heeft immers alleen betrekking op hoe er gemeten moet worden, en daar is geen overgangstermijn voor nodig. Het Bal geeft bevoegde gezagen ruimte voor maatwerk. Wanneer zij dit noodzakelijk achten kunnen zij dit ook toepassen ten aanzien van het meten van PAK's.

Emissierelevante parameters en rapportage
Een ander punt in de consultatie betreft het voor benzeen vervallen van de verplichting tot het vastleggen van de resultaten van emissiemetingen en controles van emissierelevante parameters in een rapport. Deze verplichting is komen te vervallen door het opnemen van een emissiegrenswaarde voor benzeen in paragraaf 4.7 voor asfaltcentrales. Hierdoor gelden niet meer de regels van paragraaf 5.4.4 voor emissies in de lucht en is ook de artikel 5.38 van het Bal opgenomen verplichting tot het opstellen van een rapport komen te vervallen. Dit is onwenselijk en daarom is deze verplichting opgenomen in de paragraaf 4.7.

Integrale afweging
Uit reacties blijkt dat er zorgen zijn dat de integrale afweging met betrekking tot circulariteit, klimaatneutraliteit en emissiegrenswaarden niet voldoende wordt gemaakt. De branche reageert dat met het hoge percentage aan vereist recyclaat het moeilijk wordt om aan de emissiegrenswaarden voor PAK's te voldoen. Omwonenden maken zich zorgen dat het gebruik van afvalproducten het milieu niet ten goede komt. Vanwege deze signalen is het goed om PAK's te blijven meten en monitoren. Een gezond milieu staat voorop, dus ook bij het produceren van circulair asfalt moet worden voldaan aan de eisen voor mens en milieu.

(Mobiele) puinbrekers

VERAS Branchevereniging voor sloopaannemers en asbestverwijderingsbedrijven
VERAS heeft er op gewezen dat de bewoordingen in artikel 4.313 en 7.41 (na de internetconsultatie is dit artikel gewijzigd in 7.39a) van het Bal niet overeenkomen, terwijl daar geen reden voor lijkt te zijn. Deze artikelen zijn aangepast, zodat de bewoordingen gelijkluidend zijn.

Branchevereniging Mobiele Recycling
De Branchevereniging Mobiele Recycling geeft aan dat uit de formulering «uitgerust met doelmatige stofbestrijdingstechnieken» niet duidelijk blijkt of de bedoelde technieken al dan niet deel dienen uit te maken van de puinbreekinstallatie zelf. Bedoeld is dat bij toepassing van een puinbreker doelmatige stofbestrijdingstechnieken worden toegepast. Dit kunnen ook technieken zijn die geen deel uitmaken van de puinbreker. Om onduidelijkheden te voorkomen zijn de woorden «die is uitgerust» in artikel 7.39a geschrapt.

677 PAK's EPA 16 is de set van PAK's die worden genoemd in het nieuwe derde lid van artikel 4.129 van het Bal.

De Branchevereniging Mobiele Recycling stelt voor om in het verzamelbesluit rekening te houden met de afstand van de breekactiviteit tot de dichtstbijzijnde woning in analogie met de preventie van geluidhinder (artikel 7.39 van het Bbl. Dit heeft als voordeel dat de doelstelling van een veilige en gezonde leefomgeving wordt gerealiseerd, terwijl er zuinig met brandstof en water wordt omgegaan met het oog op de landelijke klimaatdoelen.

De kleine deeltjesfracties $PM_{2,5}$/PM_{10} die ontstaan bij het breken van puin veroorzaken met name de gezondheidsschade. Dit zijn kleine stofdeeltjes die zich zeer ver verspreiden. Daarbij is de fijnstof die vrijkomt bij puinbreken erg schadelijk vanwege het hoge gehalte aan respirabel kwarts dat als ZZS stof is aangemerkt en komt het stof direct vrij op leefomgevingsniveau. De totale stofemissie van puinbrekers in Nederland bedraagt op basis van een rapport van CE Delft uit 2006 circa 150 ton/ jaar[678]. Om deze redenen is in het verzamelbesluit niet opgenomen dat geen maatregelen hoeven te worden genomen als er geen bebouwing in de buurt is.

Stichting Gezondheid op 1
De Stichting Gezondheid op 1, de Werkgroep Gezondheid Leefomgeving Bode en de Stichting Schapenduinen geeft aan dat in het belang van omwonenden en hun leefomgeving bij Tata Steel al het (mobiel)puin breken en bijbehorende handelingen van slakverwerking en verwerking van puin en schroot met ZZS altijd in een hal, dus gesloten, dient plaats te vinden.

Voorheen gold op grond van artikel 4.313, eerste lid, van het Bal dat puin breken altijd moest plaatsvinden in een gesloten ruimte. Met de wijziging van dit artikel zijn ook andere maatregelen dan gesloten bewerking toegestaan ter beperking van emissies. Effectieve benatting van steen of effectieve mechanische afzuiging zijn een van de meest doelmatige methoden van stofbestrijding bij puinbrekers en deze worden beschouwd als beste beschikbare technieken. De effectiviteit van de benatting wordt onder meer geborgd met de opgenomen eis van geen visuele stofverspreiding op twee meter van een stofbron. De artikelen van het Bal en het Bbl over puin breken die via dit verzamelbesluit zijn gewijzigd, zijn niet van toepassing op Harsco. Dit naast Tata Steel gelegen bedrijf breekt op zijn terrein de slakken van Tata Steel. De afweging welke maatregelen bij Harsco moeten worden toegepast om stofuitworp te voorkomen, is aan het betreffende bevoegd gezag. Deze maatregelen kunnen worden vastgelegd in de vergunning van Harsco.

Gifwolkaandachtsgebieden
Het IPO, de VNG, de Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) en de Port of Amsterdam hebben opmerkingen gemaakt over de formulering van het derde lid van artikel 5.12 Bkl (Artikel III, onderdeel E, van het ontwerpbesluit), zoals deze reeds luidde voor wijziging van het criterium van de begrenzing van het gifwolkaandachtsgebied in dit lid. In het derde lid was bepaald dat het gifwolkaandachtsgebied wordt begrensd door de afstand, waar als gevolg van een ongewoon voorval dat leidt tot een gifwolk, personen in een gebouw overlijden door blootstelling aan de bij ministeriële regeling vastgestelde dosis van een gevaarlijke stof. Deze formulering zou ten onrechte begrepen kunnen worden alsof iedereen binnen het gifwolkaandachtsgebied overlijdt bij een ongewoon voorval. Dat is niet het geval. Het gifwolkaandachtsgebied is het gebied waarbinnen mensen kunnen komen te overlijden bij een ongewoon voorval met een giftige stof. In de praktijk speelt bijvoorbeeld de wind(richting) een belangrijke rol waar en of mensen binnen het gifwolkaandachtsgebied kunnen komen te overlijden. Deze onduidelijkheid is hersteld door in artikel 5.12, derde lid, de woorden «kunnen overlijden» te gebruiken in plaats van «overlijden».
Het IPO, de VNG en de VNCI hebben eveneens opmerkingen gemaakt over de tekst in het algemene deel van de nota van toelichting over de wijziging van het criterium van het gifwolkaandachtsgebied. Uit deze tekst zou volgens hen ten onrechte de indruk kunnen ontstaan, dat het advies van het RIVM gebaseerd zou zijn op het voorstel van deze partijen over de wijze van berekenen van het gifwolkaandachtsgebied. De tekst in deze paragraaf is naar aanleiding van deze reactie aangepast.

678 Rapport «Stofemissies in de bouw(keten)», CE Delft, april 2006.

In de nota van toelichting is aangegeven dat de wijziging van het genoemde derde lid voortvloeit uit de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer van 17 juli 2023[679]. Deze brief vormde de afsluiting van een proces van overleg met vertegenwoordigers van onder meer het IPO, de VNG en het bedrijfsleven waaronder de VNCI over de wens om nog eens zorgvuldig te kijken naar de berekeningswijze van de aandachtsgebieden. De begrenzing van de omvang van het gifwolkaandachtsgebied op basis van de dosis in plaats van op basis van de concentratie giftige stof is een wijzigingsvoorstel dat hieruit is voortgekomen en kan als zodanig, los van de technische uitwerking, rekenen op instemming van de partijen. De keuze voor een benadering waarbij de berekening van het gifwolkaandachtsgebied wordt bepaald op basis van de dosis van een giftige stof binnen een gebouw zorgt voor een beter onderbouwde inschatting van waar mensen binnen een gebouw onvoldoende beschermd kunnen zijn. Zo wordt in deze nieuwe benadering niet alleen rekening gehouden met de concentratie van een giftige stof, maar ook met de blootstellingsduur.
Zoals in de hierboven genoemde brief van de staatssecretaris is aangegeven, is ervoor gekozen om voor de technische uitwerking van de wijze van berekenen van het gifwolkaandachtsgebied aan te sluiten bij het adviesrapport van het RIVM[680]. Dit houdt kort gezegd in dat bij het bepalen van de omvang van het gifwolkaandachtsgebied rekening wordt gehouden met verschillende typen gebouwen, met name ook de zeer kwetsbare gebouwen, waarin minder zelfredzame mensen zich bevinden. De wijze van berekenen is opgenomen in het Handboek Omgevingsveiligheid van het RIVM als «dosisbenadering effectafstanden». Deze wijze van berekenen zal worden aangewezen in de Omgevingsregeling gelijktijdig met de inwerkingtreding van dit verzamelbesluit.
Het Ministerie van IenW heeft een consequentie-onderzoek[681] laten uitvoeren naar de gevolgen van de geadviseerde berekeningsmethodiek. Daaruit bleek dat voor kortdurende scenario's van een ongewoon voorval de omvang van het gifwolkaandachtsgebied kleiner werd en voor langdurige scenario's groter. Omdat bescherming van minder zelfredzame personen een belangrijk uitgangspunt is geweest bij de beleidsvernieuwing op het terrein van omgevingsveiligheid, voor gifwolkaandachtsgebieden geen voorschriftengebieden gelden en er voor ruimtelijke ontwikkelingen een afkap blijft gelden van 1.500 meter is besloten om op de ingeslagen weg verder te gaan en de aanpassing van de rekenregels, voor zover nodig, door te voeren in de Omgevingsregeling.

Toezicht verwijderen asbest
VERAS Brancheverenigingen voor sloopaannemers en asbestverwijderingsbedrijven heeft bezwaar tegen de voorgenomen wijziging van het Bbl inzake asbestverwijdering. VERAS stelt dat de voorgenomen wijziging onnodig en ook onwenselijk is en bovendien leidt tot een nieuwe toezichtstaak voor omgevingsdiensten.
Wat betreft asbestverwijdering brengt VERAS twee punten onder de aandacht.
VERAS verzoekt om verduidelijking van artikel 7.11, derde lid, van het Bbl, waarin is bepaald dat het bevoegd gezag onverwijld moet worden geïnformeerd als tijdens het slopen asbest wordt ontdekt dat niet is opgenomen in het asbestinventarisatierapport. Volgens VERAS hanteert een aantal omgevingsdiensten als beleid dat bij het aantreffen van niet geïnventariseerd asbest er altijd een nieuwe sloopmelding als bedoeld in artikel 7.10 van het Bbl moet worden ingediend, waarvoor een termijn van 4 weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden in acht moet worden genomen. Volgens VERAS is dit beleid en de gegeven uitleg in strijd met het Bbl. De sloopmelding is voor een sloopproject een eenmalige verplichting en handeling. Voor niet-geïnventariseerd asbest geldt geen (nieuwe) meldingsplicht, maar een informatieplicht.
In reactie hierop wordt opgemerkt dat in artikel 7.11, derde lid, van het Bbl inderdaad geen sprake is van een meldingsplicht maar van een informatieplicht. Er is daarom geen aanleiding om die bepaling te wijzigen om aan het verzoek van VERAS tegemoet te komen.
VERAS verzoekt daarnaast om de wijziging van artikel 7.21 van het Bbl niet door te voeren. Zij motiveert dat verzoek als volgt. Genoemde bepaling is momenteel alleen van toepassing op de verwijdering van asbest door particulieren. Door de voorgenomen wijziging vallen daaronder nu ook bedrijven. De voorgenomen wijziging is onwenselijk en onnodig omdat zij tot gevolg heeft dat omgevingsdiensten namens gemeenten ook meer en indringender kunnen controleren en handhaven op de wijze van de uitvoering van de asbestsanering door asbestverwijderingsbedrijven. Het toezicht op bedrijven ligt nu primair bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. Daarnaast houden daarvoor aangewezen certificatie-instellingen toezicht op de naleving van de wettelijk verplichte certificatie-eisen. Dit toezicht vindt plaats op grond van de asbestregels in het Arbeidsomstandighedenbesluit (mede ter implementatie van Europese regels en de uitwerking daarvan in het Certificatieschema Asbest).

679 Kamerstukken II 2022/23, 28 089, nr. 263.
680 Briefrapport «Advies aandachtsgebieden Beschouwing van voorstel alternatieve benadering voor de berekening van aandachtsgebieden», RIVM-briefrapport 2022-0012, https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2022-0012.pdf
681 Rapport «Consequentie-onderzoek wijziging berekeningswijze aandachtsgebieden», AVIV, 13 juni 2023, https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/17/bijlage-2-rapport-concequentie-onderzoek-wijziging-berekeningswijze-aandachtsgebieden

De wijziging is volgens VERAS onnodig en het is ook onwenselijk dat de omgevingsdiensten zich op hetzelfde toezichtdomein als de Nederlandse Arbeidsinspectie en de certificatie-instellingen gaan richten.
De wijziging is onnodig omdat de Omgevingswet de omgevingsdiensten al voldoende ruimte biedt voor toezicht en waar nodig handhavend optreden bij sloop en asbestverwijdering, zoals de bestaande wettelijke (zorgplicht)bepalingen. Hierdoor kan reeds worden opgetreden in situaties waarin er door de handelswijze van de asbestsaneerder directe schadelijke effecten optreden voor de omgeving. Bovendien kan er dan ook in samenspraak met de Nederlandse Arbeidsinspectie worden opgetreden.
De wijziging is onwenselijk omdat door de voorgenomen wijziging nog meer inspectiedruk op de asbestsaneringsbedrijven ontstaat. Dit zal leiden tot vergroting van het bestaande knelpunt van interpretatieverschillen in de toezichtspraktijk tussen overheidsinstanties, waar het gaat om de saneringsmethoden die worden toegepast. Dit is volgens VERAS hoogst onwenselijk. Bovendien leidt dit tot een inhoudelijke wijziging van de toezichthoudende taak van de gemeente als bevoegd gezag, in plaats van alleen het faciliteren van het bestaande toezicht.
Onduidelijk is volgens VERAS of er daadwerkelijk een probleem of «toezichttekort» is die de voorgenomen wijziging rechtvaardigt. Een onderbouwing hiervan in de nota van toelichting op het ontwerpbesluit ontbreekt.
In reactie hierop wordt het volgende opgemerkt. Er is juist uitdrukkelijk beoogd dat ook de omgevingsdiensten toezicht op asbestsaneringsprojecten kunnen houden, dit op verzoek van de omgevingsdiensten zelf die vinden dat ze anders geen doeltreffend toezicht kunnen houden dat er bij een asbestsanering asbest in de omgeving terechtkomt (zie ook de hierna te bespreken zienswijze van de Omgevingsdienst Nederland). Dit toezicht is niet zo zeer gericht op het functioneren van bedrijven die asbest verwijderen of op de veiligheid van de werknemers die saneringswerkzaamheden verrichten (dit valt onder de Arbeidsomstandighedenwet), maar op het voorkomen van verspreiding van asbest in de omgeving, ter bescherming van het milieu en in het bijzonder de gezondheid van omwonenden.
Naar aanleiding van het betoog van VERAS is de nota van toelichting op dit punt uitgebreid (paragraaf 2.7). Zo is er op gewezen dat het de bedoeling is dat voor bedrijven en particulieren dezelfde verplichtingen gelden om bij asbestsanering zorgvuldig te werk te gaan en met name om te voorkomen dat asbest zich in de omgeving kan verspreiden. Dit valt al onder de zorgplicht van artikel 7.4 van het Bbl, dus er is geen sprake van de invoering van een nieuwe verplichting, evenmin van een nieuwe taak van de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten combineren het toezicht op de asbestsanering met het toezicht op de sloopwerkzaamheden. Het zou omslachtig zijn om bij constatering van een overtreding steeds de Nederlandse Arbeidsinspectie te moeten informeren. Bovendien heeft die niet de bevoegdheid om op te treden als de arbeidsomstandigheden niet in het geding zijn, terwijl het in het kader van het Besluit bouwwerken leefomgeving de bedoeling is om het milieu en in het bijzonder de omwonenden te beschermen.
Ook de Omgevingsdienst Nederland (ODNL) benadrukt het belang van de wijziging van artikel 7.21 van het Bbl, omdat het bevoegd gezag daarmee de middelen krijgt om op te treden wanneer asbest niet op de juiste wijze wordt verwijderd. ODNL wijst op de afspraken die zijn gemaakt dat de gemeente (omgevingsdienst) op grond van rechtstreekse voorschriften kan optreden en daarbij geen kapstokartikel hoeft te gebruiken.
De wijziging van artikel 7.21 beantwoordt volgens ODNL echter onvoldoende, omdat de verwijzing naar artikel 7.9 alleen asbestwerkzaamheden omvat die door particulieren mogen worden verricht en wordt beoogd dat het gewijzigde artikel 7.21 ook alle asbestwerkzaamheden die door bedrijven (moeten) worden verricht omvat.
Wat betreft de wijzigingen van het Asbestverwijderingsbesluit 2005, die ten dele al eerder met ODNL zijn afgesproken, merkt ODNL op dat zij daartegen geen bezwaar heeft.
In reactie op de zienswijze van ODNL wordt opgemerkt dat de verwijzing in artikel 7.21 naar artikel 7.9 inderdaad moet worden geschrapt. De tekst van het ontwerpbesluit is aangepast.

<u>Ondergrens voor de Basisgeluidemissie (BGE)</u>
Op de verhoging van de minimale verkeersintensiteit van wegen waarvoor de BGE moet worden bepaald, van 1.000 naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal, zijn uiteenlopende reacties gekomen. De VNG en de UvW hebben aangegeven dat zij positief tegenover deze verhoging staan met het oog op de uitvoerbaarheid van het geluidbeleid. Door een aantal omgevingsdiensten is aangegeven dat zij de verhoging zien als een achteruitgang van het beschermingsniveau voor omwonenden, omdat hierdoor voor een deel van het wegennet geen BGE hoeft te worden vastgesteld waar dat met een ondergrens van 1.000 motorvoertuigen per etmaal wel verplicht was.
De verhoging van deze ondergrens is ingegeven door het feit dat met de actuele emissiekentallen voor wegverkeer volgens bijlage IVe van de Omgevingsregeling de geluidbelasting langs wegen waarvoor een BGE moet worden bepaald lager is dan met de emissiekentallen uit bijlage III van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012, op basis waarvan de oorspronkelijke ondergrens van 1.000 motorvoertuigen per etmaal was vastgesteld. Deze afname van de voertuigemissies bij lagere snelheden blijkt uit de meetresultaten die de basis van de emissiekentallen vormen.

Zoals in een aantal van de zienswijzen ook naar voren is gebracht, is die afname niet voor alle wegen hetzelfde, vanwege verschillen in de maximum snelheid, de verkeersamenstelling en het type wegdek. In het onderzoek naar de herijking van de ondergrens voor de BGE is hier rekening mee gehouden door verschillende representatieve scenario's te berekenen. Dit betekent dat de nieuwe ondergrens voor het merendeel van alle mogelijke situaties zorgt voor een gelijkwaardig beschermingsniveau. Tegelijkertijd zal er ook een (beperkt) aantal situaties kunnen zijn waarin de nieuwe ondergrens met de nieuwe emissiekentallen tot een hogere geluidbelasting leidt dan met de oorspronkelijke ondergrens en de emissiekentallen van het rekenvoorschrift uit 2012. Los van de (oorspronkelijke en aangepaste) ondergrens geldt echter in algemene zin de publieke taak tot de beheersing van het geluid van wegen in beheer bij gemeenten en waterschappen, die is vastgelegd in respectievelijk artikel 2.16, eerste lid, onder c, en artikel 2.17, eerste lid, onder c, van de Omgevingswet. Voor de meest relevante wegen met een verkeersintensiteit boven de (aangepaste) ondergrens wordt die taak ingevuld met het verplicht vastleggen van de BGE en monitoring van de verkeersontwikkeling. Maar ook voor relevante wegen met een lagere verkeersintensiteit kunnen gemeenten en waterschappen onverplicht een BGE vastleggen en de verkeersontwikkeling monitoren, of aan deze taak op andere wijze andere invulling geven als het bevoegd gezag dat in de concrete situatie passender vindt. Vanwege de kennis van de specifieke lokale omstandigheden is het oordeel of mogelijk sprake is van een relevante situatie aan het bevoegd gezag (het college van burgemeester en wethouders van een gemeente dan wel het dagelijks bestuur van een waterschap). Indien het bevoegd gezag van oordeel is dat de concrete situatie geen vastlegging van het BGE of monitoring rechtvaardigt, dan bestaat voor betrokken omwonenden de mogelijkheid dat standpunt onder de aandacht te brengen van de gemeenteraad of het algemeen bestuur van de waterschap, die immers het college van burgemeester en wethouders respectievelijk het dagelijks bestuur van de waterschap democratisch controleren.
Verder moet hierbij worden bedacht dat zowel voor de oorspronkelijke ondergrens als voor de nieuwe ondergrens geldt dat die niet in alle mogelijke situaties bescherming biedt tegen te hoge geluidbelastingen. Door de ondergrens scherper te stellen, zodat daarmee meer situaties worden beschermd, zou ook een groot aantal situaties onder de BGE komen te vallen waarvoor dit niet nodig is.
Om de uitvoeringslasten voor overheden beheersbaar te houden dient daarom een optimum gevonden te worden waarbij in het algemeen voldoende bescherming wordt geboden en de uitvoerbaarheid niet in het geding is. Daarbij weegt ook mee dat de betrouwbaarheid van verkeersgegevens voor niet druk bereden wegen vaak laag is.

De (aangepaste) ondergrens is ook onderdeel van het toepassingsbereik van de instructieregels in paragraaf 5.1.4.2a Bkl over geluid door gemeente- en waterschapswegen in het kader van ruimtelijke besluitvorming. Echter in sommige gevallen kan geluid ook relevant zijn bij een omgevingsplan over (ontwikkelingen nabij) wegen met een verkeersintensiteit lager dan 2.500 motorvoertuigen per etmaal. Naast de al genoemde publieke taak tot beheersing van het geluid van wegen in beheer bij gemeenten en waterschappen, vastgelegd in de artikelen 2.16, eerste lid, onder c, en 2.17, eerste lid, onder c, voorziet de Omgevingswet ook in algemene zin in het vereiste dat bij het stellen van regels in een omgevingsplan met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, in ieder geval rekening wordt gehouden met het belang van het beschermen van de gezondheid. Dat vereiste geldt los van genoemde ondergrens. Voor omwonenden of andere belanghebbenden zijn er inspraakmogelijkheden en staat rechtsbescherming open in de omgevingsplanprocedure.

De VNG heeft verzocht of deze verhoging van de ondergrens naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal in het toepassingsbereik van paragraaf 5.2.4.2a Bkl met terugwerkende kracht zou kunnen gelden vanaf 1 januari 2024. Op die wijze zou planvoorbereiding al kunnen plaatsvinden met de 2.500 motorvoertuigen als uitgangspunt, om onnodige onderzoekslasten te voorkomen en de planvorming te vereenvoudigen. Naar aanleiding van dit verzoek is bezien of terugwerkende kracht toegevoegde waarde zou hebben en ook mogelijk zou zijn. Vanwege de kwetsbaarheid van besluitvorming op basis van regelgeving die nog in procedure is, is daar niet voor gekozen. Wel heeft dit verzoek ertoe geleid bij deze wijziging het normaal gebruikelijke overgangsrecht achterwege te laten.

Terugsaneerwaarde decentrale infrastructuur
Het IPO heeft positief gereageerd op de voorgestelde verlaging van de terugsaneerwaarde bij verplichte saneringen, omdat dat positief is voor de bescherming van de gezondheid. Wel heeft het IPO zorg uitgesproken betreffende het beschikbare rijksbudget voor de sanering, omdat sprake kan zijn van extra kosten voor het Rijk. Verzocht is om dit aspect als aandachtspunt te betrekken bij de evaluatie van de saneringsregeling. Dat verzoek zal worden gehonoreerd.

Besluit veiligheidsregio's

Er is een reactie ontvangen van de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio betreffende de wijziging van het Besluit veiligheidsregio's in het verzamelbesluit. Het gaat om de wijziging van artikel 7.1, eerste lid, onder e, van het Besluit veiligheidsregio's. Uit de reactie blijkt dat wordt herkend dat de huidige omschrijving in het Besluit veiligheidsregio's waarmee alle spoorwegemplacementen onder de aanwijzingsbevoegdheid voor bedrijfsbrandweer vallen te ruim is. De voorgenomen wijziging zoals opgenomen in het verzamelbesluit wordt echter als te beperkend gezien ten opzichte van de situatie van voor de Omgevingswet.
Verder wordt gesteld dat de reikwijdte van de aanwijzingsbevoegdheid hiermee afhankelijk is van een wijziging van tabel E.13. In de bestaande situatie is er een inhoudelijke en procedurele koppeling tussen het aanvragen van een omgevingsvergunning (voor een milieubelastende activiteit), de adviesbevoegdheid en de bedrijfsbrandweeraanwijzing.

De voorgenomen wijziging van artikel 7.1, eerste lid, onder e, van het Besluit veiligheidsregio's is nodig in verband met het rectificeren van de onbedoelde verruiming van de categorie spoorwegemplacementen die door een onvoorziene samenloop van wijzigingen is ontstaan. Hierdoor vallen onbedoeld alle spoorwegemplacementen onder de aanwijzingsbevoegdheid voor een bedrijfsbrandweer. De aanwijzingsbevoegdheid en de adviesbevoegdheid van de Veiligheidsregio op spoorwegemplacementen zijn bedoeld voor spoorwegemplacementen waar met gevaarlijke stoffen gerangeerd wordt. De Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's stelt in de reactie dat er een procedurele koppeling is tussen de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit en de bedrijfsbrandweeraanwijzing. De voorgenomen wijziging zou hier niet mee stroken. De procedurele koppeling tussen een aanvraag, de adviesbevoegdheid en de aanwijzingsbevoegdheid blijft in stand. De adviesbevoegdheid geldt voor de spoorwegemplacementen zoals bedoeld in tabel E.13 in bijlage VII van het Bkl. De procedurele koppeling tussen de adviesbevoegdheid en de aanwijzingsbevoegdheid houdt in dat zo snel mogelijk na de adviesaanvraag in het kader van een omgevingsvergunning door de Veiligheidsregio wordt verzocht om een rapport inzake de bedrijfsbrandweer als bedoeld in artikel 7.2 van de Besluit veiligheidsregio's. Omdat de adviesbevoegdheid ook ziet op de spoorwegemplacementen in tabel E.13 blijft die procedurele koppeling onveranderd.

In de reactie van de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's wordt aangegeven dat de aanwijzingsbevoegdheid voor 1 januari 2024 gold voor vervoersgebondeninrichtingen als daar op grond van de omgevingsvergunning milieu, gevaarlijke stoffen aanwezig mochten zijn. Het gaat hier om inrichtingen die onder de ARIE-regeling vielen. Daarbij wordt gesteld dat de voorgenomen wijziging ertoe leidt dat er pas tot een bedrijfsbrandweerrapport verzoek (en aanwijzing) kan worden overgegaan wanneer een nieuw emplacement wordt opgenomen in tabel E.13. Voor de aanwijzingsbevoegdheid werd eerder verwezen naar de ARIE-regeling, die is opgenomen in het Arbeidsomstandighedenbesluit. In artikel 2.3, derde lid, onder a, van dat besluit is de toepasselijkheid van die regeling beperkt tot spoorwegemplacementen waar met gevaarlijke stoffen wordt gerangeerd. Op die spoorwegemplacementen zag dus ook de aanwijzingsbevoegdheid. In tabel E.13 zijn diezelfde spoorwegemplacementen opgenomen waar wordt gerangeerd met gevaarlijke stoffen. Uit de verwijzing naar tabel E.13 volgt inderdaad dat de aanwijzingsbevoegdheid voor nieuwe situaties afhankelijk is van een wijziging van die tabel.

7.3.3 Publicatie van het ontwerp in de Staatscourant

Krachtens artikel 21.6, tweede lid, van de Wet milieubeheer wordt het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur overgelegd aan de beide kamers der Staten-Generaal en in de Staatscourant bekendgemaakt wanneer het ontwerp van die algemene maatregel van bestuur onder andere zijn grondslag vindt in één van de in die bepaling genoemde artikelen. Omdat het verzamelbesluit onder andere voorziet in een wijziging van het Asbestverwijderingsbesluit 2005 en het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen, is het ontwerp van het verzamelbesluit gepubliceerd in de Staatscourant en aan een ieder de gelegenheid geboden binnen vier weken opmerkingen over het ontwerp schriftelijk ter kennis te brengen. Hierop zijn vijf reacties binnengekomen.

<u>Asfaltcentrales</u>
Er zijn drie reacties binnengekomen die betrekking hadden op de wijzigingen rondom asfaltcentrales. Twee partijen vroegen aandacht voor eerder ingediende reacties. Een partij uit de asfaltsector vroeg daarbij aandacht voor hun eerder ingediende reactie, omdat de partij van mening is dat de inspraakreacties niet of nauwelijks inhoudelijk bestudeerd waren. De andere reactie kwam van omwonenden, die stelden dat één meting per jaar niet voldoende is voor toezicht bij de asfaltcentrales in verband met het discontinue proces met vele parameters. Daarom stelden zij dat er minstens een continu benzeenmeting plaats moet vinden als proxymeting. Daarnaast zou een emissiereductietechniek continu gemonitord moeten worden op het rendement en de werking om de leefomgeving te bescherming.
Een derde partij vroeg aandacht voor het gebruik van het woord «toetsing» dat een onbedoelde inperking van de emissiegrenswaarde voor PAK's kan hebben.

De reactie uit de branche en van de omwonenden laat zien dat er veel belangen spelen rondom dit thema. Aan de ene kant wordt vanuit de branche er op gewezen dat het aangepaste monitoringsregime voor onhaalbare eisen zorgt. Aan de andere kant wijzen omwonenden er op dat er te weinig wordt gemonitord en zo de leefomgeving niet goed wordt beschermd.

Met de branche is een gesprek gevoerd over het verzamelbesluit en andere zorgpunten in het beleid rondom asfaltcentrales. Vanuit de branche werden er zorgen op tafel gelegd over onder andere het gebrek aan best beschikbare technieken, gebrek aan een implementatietermijn, verschil in toezicht en handhaving en het gebrek aan integrale afweging. Het verzoek was om het verzamelbesluit te heroverwegen en een overgangstermijn in te stellen.

Op een aantal van deze punten is eerder ingegaan in deze Nota van toelichting, onder paragraaf 7.3.2 Reactie op consultatie. Op de punten over best beschikbare technieken en verschil in toezicht en handhaving wordt hieronder kort op ingegaan. Er is eerder niet op deze punten ingegaan omdat deze niet direct met het verzamelbesluit te maken hebben. Er wordt aangegeven dat er nog niet genoeg bekend is welke technieken de emissies van PAK's voldoende reduceren om te voldoen aan de emissiegrenswaarde. De emissiegrenswaarde wordt echter niet aangepast met dit verzamelbesluit, ook niet met deze meetverplichting, zoals ook uitgelegd wordt in paragraaf 7.3.2. Verschillen in regulering kunnen het gevolg zijn van het subsidiariteitsbeginsel van de
Omgevingswet (decentraal, tenzij). Een lokaal bevoegd gezag kan afwijken van de algemene eisen voor de sector als de situatie daar om vraagt, met maatwerk. Dat is zo voor alle milieubelastende activiteiten in het Bal. De situatie rondom asfaltcentrales verschilt vaak, als men bijvoorbeeld kijkt naar de afstand tot omwonenden. Daarom is de mogelijkheid tot maatwerk, en dus verschil in aanpak voor asfaltcentrales, dus ook passend.

Vanuit omwonenden is het verzoek ingediend om een continue benzeenmeting in te stellen en continu monitoring van de emissiereducerende techniek. Het punt van de continue benzeenmeting wordt onder paragraaf 7.3.2 ook behandeld. Het monitoren van een emissiereducerende techniek wordt met artikel 4.130 ingesteld. Daarin staat dat emissiereducerende technieken aan de hand van emissierelevante parameters moet gebeuren. Dat kan onder andere met een continue indicatieve meting van benzeen. Een indicatieve meting kan inzicht geven in de werking van techniek, maar niet gebruikt worden voor handhaving omdat de kwaliteitseisen minder streng zijn. De kwaliteitseisen voor een continue meting zijn hoog, en daarmee duur. Bij de asfaltcentrales zijn overschrijdingen van benzeenemissies (nauwelijks) meer een probleem, en zou het voorschrijven van een continue benzeenmeting in het Bal daarmee disproportioneel zijn.

Ten derde is er ingebracht dat het gebruik van het woord «toetsing» in artikel 4.129 ertoe kan leiden dat emissiegrenswaarde voor PAK's wordt beperkt, en niet de meetverplichting, terwijl dat niet wordt bedoeld. Na zorgvuldige overweging is besloten het artikel hier niet op aan te passen. In het artikel staat dat er getoetst wordt aan de emissiegrenswaarde voor PAK's, en vervolgens staat er dat dat gebeurt op basis van een meting van in ieder geval de genoemde stoffen.

<u>Geluid</u>
Er is één reactie binnengekomen over geluid. Deze reactie vraagt onder meer aandacht voor de toelichting op de wijziging van het Bkl, opgenomen in artikel III, onderdelen B [artikel 3.27], G [artikel 5.78m] en H [artikel 5.78n]. De indiener verzoekt om deze toelichting te schrappen dan wel aan te passen, omdat volgens indiener voor de bewuste onderdelen alleen het begrip gemeenteweg van belang is en niet het geluid van de gehele geluidbronsoort.
De tekst die de indiener aanhaalt, is een sterk gecomprimeerde beschrijving van de werking van de geluidregels rond gemeentewegen in het Besluit kwaliteit leefomgeving. De artikelen die met dit verzamelbesluit worden gewijzigd, gaan over de wijziging van een weg. Zoals in de toelichting aangegeven, start de besluitvorming over de wijziging van een weg met die ene weg. Voor die weg zullen met toepassing van subparagraaf 5.1.4.2a.3 de directe effecten van de wijziging worden beoordeeld. Juist door die wijziging ook te beoordelen als onderdeel van het netwerk van gemeentewegen – de geluidbronsoort – wordt duidelijk of die wijziging misschien ook leidt tot indirecte effecten, welke dan met toepassing van subparagraaf 5.1.4.2a.5 bij de besluitvorming ook beoordeeld moeten worden; dit uiteraard alleen als aan de criteria uit die subparagraaf is voldaan. De rekenregels uit de Omgevingsregeling voorzien in deze benadering als «geluidbronsoort». Derhalve geeft deze reactie geen aanleiding om de door de indiener aangehaalde tekst van de toelichting aan te passen.

Het andere onderwerp dat in deze reactie wordt aangehaald heeft betrekking op artikel 4.103, eerste lid, onder b, van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en ziet niet op dit verzamelbesluit. De indiener verzoekt zakelijk weergegeven dat bij geluidwerking ook rekening zou moeten worden gehouden met piekgeluiden. Dit voorstel zal onder de aandacht worden gebracht bij het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Er is geen aanleiding om vanwege dit voorstel het verzamelbesluit te wijzigen.

Asbest
Er is één reactie binnengekomen die betrekking heeft op asbest. In deze reactie wordt opgemerkt dat de toelichting bij artikel V, onderdelen B en G niet klopt, voor zover het gaat om de opruimverplichting na een asbestbrand. Deze zienswijze is correct. De toelichting is geschrapt omdat het opruimen van asbest dat na een asbestbrand in de omgeving verspreid is geraakt, in dit verzamelbesluit niet wordt geregeld en dus niet ter zake is. Een correcte uiteenzetting over dit onderwerp zou een uitgebreide toelichting vergen, die geen betrekking heeft op de bepalingen die in het onderhavige besluit aan de orde zijn.

7.4 Adviescollege toetsing regeldruk
Het ontwerp van dit verzamelbesluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (verder: ATR).

Het ATR heeft opgemerkt dat een grondige analyse ontbreekt van de meerkosten voor producenten van waterstofinstallaties, die zullen moeten investeren in aanpassingen om aan de nieuwe emissievoorwaarden te voldoen. In paragraaf 4.1.2 is daarom een grove schatting gemaakt van de meerkosten voor installaties. Het gaat om een bedrag van circa € 6.500.000 verdeeld over de periode tot 2050.

De ATR heeft verder geadviseerd te verduidelijken hoe het toezicht van de Omgevingsdiensten zich verhoudt tot het toezicht van de Nederlandse arbeidsinspectie.
De Omgevingsdiensten en de Arbeidsinspectie richten zich op verschillende zaken. De Omgevingsdiensten kijken vooral of er geen asbest in de omgeving is terechtgekomen wat voor omwonenden of het milieurisico's kan meebrengen. Dit sluit aan bij de taken die zij in het kader van de Omgevingswet hebben bij het toezicht op bouwen en slopen. De Omgevingsdiensten kunnen ingrijpen wanneer bij asbestverwijdering in het kader van slopen asbest in de omgeving verspreid kan raken. De Omgevingsdiensten kijken niet zozeer of de werkzaamheden als zodanig volgens de regels van de Arbeidsomstandighedenregelgeving uitgevoerd omdat zij daarvoor geen bevoegd gezag zijn en onjuiste uitvoering ook niet altijd risico's voor de omgeving meebrengt. De Arbeidsinspectie richt zich op de bescherming van arbeiders tegen risico's van asbest als daarmee tijdens de sloopwerkzaamheden niet op de juiste wijze wordt omgegaan. Zij doet dit in het kader van de Arbeidsomstandighedenwet. Dit betekent dat de Arbeidsinspectie optreedt als er tijdens de werkzaamheden voor arbeiders risico's ontstaan, bijvoorbeeld dat zij asbestvezels inademen. De Arbeidsinspectie kijkt met name ook of de werkzaamheden op de juiste wijze worden uitgevoerd, zoals gedetailleerd in de Arbeidsomstandighedenregelgeving geregeld omdat bij onjuiste uitvoering sowieso al risico's voor arbeiders kunnen ontstaan. Beide instanties treden dus op met verschillende oogmerken in het kader van verschillende wetten. In de praktijk zal met name de Omgevingsdienst misstanden signaleren omdat de dienst ook bevoegd gezag is voor sloopwerkzaamheden in het algemeen en vaker ter plaatse aanwezig is om te kijken hoe de werkzaamheden verlopen. Als zij ziet dat de Arbeidsomstandighedenwet wordt overtreden, dan kan zij dat doorgeven aan de Arbeidsinspectie. Voor de aannemers ontstaan geen extra toezichtslasten. De Omgevingsdiensten houden namelijk al toezicht op de uitvoering van sloopwerkzaamheden. Verwijdering van asbest is onderdeel van deze werkzaamheden. De wijziging van de regelgeving geeft de Omgevingsdiensten vooral mogelijkheden om in te grijpen, die zij op dit moment niet hebben wanneer zijn constateren dat er risico's voor de omgeving ontstaan.

7.5 Parlementaire betrokkenheid
De Tweede Kamer heeft in het kader van de voorhang met schriftelijke vragen gereageerd op het verzamelbesluit.
De GroenLinks-PvdA-fractie vroeg naar de onderbouwing van de voorschriften emissiegrenswaarden en de monitoringseisen voor benzeen en PAK's, en hoe de omwonenden betrokken zijn bij dit verzamelbesluit. De NSC-fractie vroeg naar een nadere onderbouwing voor de wijziging van de drempelwaarde van 1.000 naar 2.500 motorvoertuigen per etmaal waarbij de vastlegging van de BGE verplicht is gesteld.

De vragen hebben niet geleid tot wijzigingen in het Verzamelbesluit. De beantwoording van de vragen is te vinden in Kamerstuk II 2024–2025, 36 600-XII-64.

8 Notificatie

Het ontwerpbesluit is ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L241) voorgelegd aan de Europese Commissie (notificatienummer 2015/0198/NL). Deze notificatie kent een standstill-termijn van drie maanden, te rekenen vanaf het moment dat de Europese Commissie het ontwerpbesluit heeft ontvangen. Een aantal bepalingen van dit besluit bevatten mogelijk technische voorschriften in de zin van deze richtlijn. Deze bepalingen zijn verenigbaar met het vrij verkeer van goederen, zij zijn evenredig en waar nodig voorzien van een gelijkwaardigheidsbepaling met het oog op wederzijdse erkenning (zie artikel 1.3 van het Bal).

9 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Overgangsrecht
Het overgangsrecht voor het stelsel is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, het bijbehorende Invoeringsbesluit Omgevingswet en in de aanvullingswetten en besluiten. Ook in het Bal en het Bkl is in een aantal paragrafen met regels over activiteiten specifiek overgangsrecht opgenomen. Voor de wijziging van artikel 5.12, derde lid, van het Bkl (wijziging criterium begrenzing gifwolkaandachtsgebied) bevat dit verzamelbesluit overgangsrecht. Dit is opgenomen in het Bkl door een wijziging van artikel 5.15a van het Bkl en in artikel IX van dit verzamelbesluit. Ook is overgangsrecht opgenomen voor de wijziging van artikel 3.5 van het Bal in verband met het vervallen van de vergunningplicht voor waterstofgestookte installaties.

Inwerkingtreding
De inwerkingtreding van dit besluit is voorzien op 1 januari 2026. Daarop gelden enkele uitzonderingen die in de artikelsgewijze toelichting bij artikel XI zijn toegelicht.

40 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-347; *Besluit van 3 november 2025, houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (Energiebesluit)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-347.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-11-22: Besloten is het 'algemene deel' uit de nota van toelichting niet over te nemen.

41 Nota van toelichting bij Staatsblad 2025-373; *Besluit van 1 november 2025 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit en het Scheepsafvalstoffenbesluit Rijn- en binnenvaart in verband met de invoering van een verplichting voor het bestuursorgaan tot het verstrekken van een afschrift aan de minister bij afwijking van het circulair materialenplan, tot wijziging van het begrip landelijk afvalbeheerplan in circulair materialenplan en het nader invulling geven aan het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen [KetenID WGK026744]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-373.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2025-11-22: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Vanwege de Rijksbrede ambitie[682] om in 2050 volledig circulair te zijn, wordt het landelijk afvalbeheerplan steeds meer ingezet voor de bevordering van een circulaire economie. Om aan deze ontwikkeling bij te dragen is met de Wet tot wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de invoering van een verplichting voor het bestuursorgaan tot het verstrekken van een afschrift aan de minister bij afwijking van het circulair materialenplan en tot wijziging van het begrip landelijk afvalbeheerplan in circulair materialenplan (hierna: de wijzigingswet) een aantal wijzigingen in titel 10.2 van de Wet milieubeheer (Wm) en in de in artikel 1.1 van die wet opgenomen definities doorgevoerd.

Het betreft de volgende twee wijzigingen:
- Het landelijk afvalbeheerplan (LAP) is voorzien van een nieuwe naam, namelijk het circulair materialenplan (CMP). De benaming van het plan sluit daardoor beter aan bij de transitie naar een circulaire economie. Om deze reden wordt in de Wm de term «afvalbeheerplan» steeds vervangen door «circulair materialenplan».
- In de Wm is daarnaast de verplichting voor het bestuursorgaan verankerd tot het verstrekken van een afschrift aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: de minister) als er wordt afgeweken van het CMP. Door deze bij wet geregelde «verstrekkingsverplichting» dienen bestuursorganen die bij het uitoefenen van hun bevoegdheden rekening moeten houden met het CMP, en hiervan wensen af te wijken, de minister hierover te informeren. Zo ontstaat er inzicht in de vraag wanneer en waarom er wordt afgeweken van het CMP. Voor de minister is dit van belang in het kader van de beleidsvorming ten behoeve van de ontwikkeling van een circulaire economie.

Met dit wijzigingsbesluit wordt de naamswijziging ook in lagere regelgeving geregeld, waardoor ook hier correct wordt verwezen naar het CMP in plaats van de oude naam.

682 Rijksbrede programma Circulair Economie van 14 september 2016, bijlage 1 bij *Kamerstukken II*, 2015/16, 32 852, nr. 33.

Daarnaast is dit wijzigingsbesluit van belang, omdat met de wijzigingswet de verstrekkingsverplichting nog niet is vastgelegd voor alle taken of bevoegdheden waar het CMP zijn doorwerking in vindt. Met dit wijzigingsbesluit wordt het naleven van de verstrekkingsverplichting ook verplicht als er wordt afgeweken van het geldende CMP bij:
- de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit;
- een besluit tot het stellen van een maatwerkvoorschrift over een milieubelastende activiteit.

Voor andere taken en bevoegdheden waarbij een bestuursorgaan rekening moet houden met het CMP en waarbij het bestuursorgaan afwijkt van het geldende CMP, is de verstrekkingsverplichting op grond van artikel 10.14, vierde lid, van de Wm van toepassing.

Tot slot wordt met dit wijzigingsbesluit nadere invulling gegeven aan het begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen» zoals dit reeds staat opgenomen in de artikelen 8.29 en 8.102 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De invulling van het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen is vergelijkbaar met de overeenkomstige begripsbepaling in artikel 1.1 van de Wm.

2 Hoofdlijnen van het besluit

Het CMP is in beginsel geen bindende wetgeving, maar werkt indirect door in het handelen van een bestuursorgaan dat krachtens de Wm, de artikelen 4.1, of 4.5 van de Omgevingswet of artikel 8.9, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) een taak of bevoegdheid met betrekking tot afvalstoffen uitoefent. Denk aan de afgifte van vergunningen en ontheffingen voor handelingen met afvalstoffen en het opstellen van lokale regelgeving op het gebied van afvalstoffen.

Op grond van artikel 10.14 Wm moet ieder bestuursorgaan rekening houden met het geldende afvalbeheerplan. Dit betekent dat zij in het algemeen het CMP dienen te volgen, maar dat zij in bijzondere gevallen, mits zij daar een voldoende motivering voor hebben, mogen afwijken van het CMP. De doorwerking van artikel 10.14 van de Wm beperkt zich tot het uitoefenen van een bevoegdheid krachtens de Wm of tot het uitoefenen van een taak of bevoegdheid krachtens artikel 4.1 van de Omgevingswet, voor zover de taak of bevoegdheid wordt uitgeoefend met betrekking tot afvalstoffen. Artikel 4.1 van de Omgevingswet biedt de grondslag voor regels over activiteiten in het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening.

Daarnaast is de doorwerking van het CMP bij de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit geregeld in artikel 8.9, tweede lid, van het Bkl. Artikel 8.9, tweede lid, van het Bkl bevat (net als artikel 10.14 van de Wm) de instructieregel van «rekening houden met». Voor zover een taak of bevoegdheid wordt uitgeoefend met betrekking tot afvalstoffen, moet het bevoegd gezag de normen uit het CMP als zwaarwegende normen meenemen in de besluitvorming. Afwijken van het CMP is alleen toegestaan als het bestuursorgaan daar goede redenen voor heeft en het bestuursorgaan moet dit dan ook goed motiveren.

De beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit, waaronder artikel 8.9 Bkl, zijn op grond van artikel 2.13, vijfde lid, van het Besluit activiteiten leefomgeving van overeenkomstige toepassing op het stellen van een maatwerkvoorschrift over een milieubelastende activiteit. Indien met een maatwerkvoorschrift in een concreet geval wordt afgeweken van algemene regels, dient het bestuursorgaan bij het stellen van een maatwerkvoorschrift met betrekking tot afvalstoffen rekening te houden met het CMP.

Tot slot is de doorwerking van het CMP geregeld via het begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen». In artikel 1.1 Wm is een toelichting op dit begrip opgenomen waaruit volgt dat er voor een doelmatig beheer van afvalstoffen rekening moet worden gehouden met het CMP. Op grond van de artikelen 8.29 en 8.102 van het Bkl kunnen weliswaar voorschriften worden gesteld voor een doelmatig beheer van afvalstoffen, of kan een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit worden ingetrokken, maar er werd vooralsnog geen duiding gegeven aan dit begrip. In deze wijzigings-amvb is aan het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen invulling gegeven die vergelijkbaar is met de overeenkomstige begripsbepaling in artikel 1.1 van de Wm.

2.1 Probleembeschrijving

2.1.1 Wijziging van landelijk afvalbeheerplan in CMP

Met de wijzigingswet is de benaming van het «landelijk afvalbeheerplan» in de Wm vervangen door «circulair materialenplan». Deze naamswijziging was noodzakelijk omdat het plan dusdanig is ontwikkeld dat de focus breder is dan goed afvalbeheer. Hoewel het LAP in beginsel alle handelingen met afvalstoffen in de hele keten omvatte, lag het zwaartepunt bij goed afvalbeheer. Circulaire economie vereist echter meer dan goed afvalbeheer. Er dienen stappen gezet te worden in de hele keten, van duurzaam grondstoffengebruik tot aan een doelmatig en veilig beheer van afvalstoffen, waarbij het voor een transitie naar een circulaire economie noodzakelijk is om in te zetten op de hogere treden van de r-ladder[683]. In de ontwikkeling van het plan is een omslagpunt bereikt waarbij niet langer meer gesproken wordt van een «landelijk afvalbeheerplan», maar van een «circulair materialenplan».

Met de wijzigingswet is de naamswijziging alleen doorgevoerd voor de Wm. Ten behoeve van de omschakeling van het LAP naar het CMP is het van belang dat ook in lagere regelgeving de naamswijziging wordt doorgevoerd.

2.1.2 Gebrek aan informatie over afwijken CMP

In de memorie van toelichting bij de wijzigingswet is beschreven dat er ten tijde van het LAP een gebrek was aan informatie over het afwijken van het LAP door bestuursorganen. Onduidelijk is of bestuursorganen afweken van het in het LAP geschreven beleid en daarmee de ambitie van het bereiken van een circulaire economie belemmerden. Dit kwam door de combinatie van een in het LAP opgenomen afwijkingsprocedure en de toepassing door bestuursorganen van «rekening houden met» het LAP. Hierdoor waren bestuursorganen niet verplicht om deze afwijkingsprocedure te volgen. Ook bestond onduidelijkheid over wanneer er sprake was van afwijken van het LAP, waarbij de afwijkingsprocedure gevolgd diende te worden. Deze onduidelijkheid, in combinatie met een te vrijblijvende afwijkingsprocedure, heeft ervoor gezorgd dat de afwijkingsprocedure nauwelijks werd gebruikt. In de memorie van toelichting bij de wijzigingswet is ook beschreven dat de oplossing voor het gebrek aan informatie is gevonden in het creëren van een wettelijk geregelde verstrekkingsverplichting. Hiermee wordt aan de minister informatie gegeven over de gevallen waarin ervoor is gekozen om af te wijken van het CMP. Zo ontstaat kennis over of en wanneer er wordt afgeweken, maar ook over de motivatie voor het afwijken.

De verstrekkingsverplichting die in artikel 10.14, vierde lid, van de Wm geregeld is, dient in alle situaties waarin rekening moet worden gehouden met het CMP en wanneer wordt afgeweken van de toetsingskaders van het CMP van toepassing te zijn. Echter is dat met enkel de wijzigingswet nog niet geregeld. Dat komt doordat de doorwerking van de omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en het maatwerkvoorschrift over een milieubelastende activiteit niet via artikel 10.14 van de Wm geregeld is maar via de besluiten op grond van de Omgevingswet.

2.1.3 Gebrek aan invulling van «doelmatig beheer van afvalstoffen»

In het Bkl komt het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen voor in de artikelen 8.29 en 8.102. In deze bepalingen is echter geen invulling aan dit begrip gegeven. In artikel 1.1 van de Wm is voor doelmatig beheer van afvalstoffen wel een begripsbepaling opgenomen. Uit de toelichting bij de regelgeving valt op te maken dat onder de Omgevingswet, bij het opstellen van regels over afval, het LAP leidend is geweest om een invulling te geven aan een doelmatig beheer van afvalstoffen. Dat het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen niet wordt verduidelijkt in de genoemde artikelen van het Bkl kan zorgen voor verschillende, eventueel onjuiste, invulling van wat met doelmatig beheer van afvalstoffen bedoeld wordt. Ook kan dit er toe leiden dat er geen rekening wordt gehouden met het CMP bij toepassen van deze artikelen, terwijl dit wel is beoogd.

2.2 Probleemaanpak en instrumentkeuze

2.2.1` Correcte verwijzing in de amvb's naar CMP

Een correcte verwijzing in zowel de wet als ook de betreffende amvb's van «afvalbeheerplan» naar «circulair materialenplan», zorgt ervoor dat niet langer het LAP, maar het CMP het kader wordt waar bestuursorganen bij het uitoefenen van hun bevoegdheden rekening mee moeten gaan houden.

2.2.2 Wettelijk geregelde verstrekkingsverplichting

Door de verstrekkingsverplichting van het ontwerpbesluit (in geval van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure) of van het besluit (bij bekendmaking in andere gevallen) bij afwijken van het CMP, zal het bestuursorgaan de minister duidelijkheid moeten geven over wanneer het afwijkt van het CMP en hoe er aan de afwijking invulling wordt gegeven.

683 De R-strategieën worden veelal weergegeven in de vorm van een ladder, waarbij de vuistregel is dat een strategie die hoger op de ladder staat over het algemeen meer grondstoffen bespaart en daardoor meer druk op het milieu voorkomt. Zie voor meer informatie: Planbureau voor de Leefomgeving, *Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021* (rapport), bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 32 852, nr. 138.

De verstrekkingsverplichting die met de wijzigingswet in artikel 10.14, vierde lid, van de Wm geregeld is, dient ook op de omgevingsvergunning en het maatwerkvoorschrift van toepassing te zijn. De verstrekkingsverplichting wordt met dit wijzigingsbesluit daarom als vereiste geregeld voor:
- de beslissing op een aanvraag om een omgevingsvergunning in paragraaf 8.5.1.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
- een besluit tot het stellen van een maatwerkvoorschrift als de betreffende algemene regels een maatwerkvoorschrift mogelijk maken.

Zo geldt de verplichting in *alle* gevallen wanneer er rekening moet worden gehouden met het CMP en wordt afgeweken van de toetsingskaders in het CMP. Daarmee wordt de onduidelijke situatie weggenomen, zoals in het LAP over de toepassing van de afwijkingsprocedure bestond.

2.2.3 Verduidelijking van «doelmatig beheer van afvalstoffen»
In de Wm staan (doelmatigheids)elementen van het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen genoemd. Eén van die elementen is de afvalhiërarchie voor afvalstoffen. De afvalhiërarchie geeft een voorkeursvolgorde aan voor omgaan met afvalstoffen: preventie, voorbereiding voor hergebruik, recycling, andere nuttige toepassing (waaronder energieterugwinning) en veilige verwijdering.

De invulling van het begrip doelmatig beheer van afvalstoffen en daarbij horende doelmatigheidselementen krijgt primair vorm in het CMP. In het CMP wordt aangegeven op welke wijze voor de verschillende afvalstromen aan de diverse doelmatigheidselementen moet worden voldaan. Zo komt de afvalhiërarchie als doelmatigheidselement in het CMP terug als de zogenoemde «minimumstandaard». Deze minimumstandaard is een nadere specificatie van de afvalhiërarchie en geeft aan wat de ondergrens van verwerking voor een specifieke afvalstof is.

Bij het opstellen van regels over afval onder de Omgevingswet is het LAP leidend geweest om een invulling te geven aan een doelmatig beheer van afvalstoffen.
Er is daarom aan de artikelen 8.29 en 8.102 van het Bkl een invulling aan het begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen» gegeven. Deze verduidelijking betekent net als in de begripsbepaling van doelmatig beheer van afvalstoffen in artikel 1.1 van de Wm dat het bestuursorgaan rekening moet houden met geldende CMP. Als het CMP niet voldoende duidelijkheid biedt, dan betekent doelmatig beheer van afvalstoffen dat de voorkeursvolgorde in artikel 10.4 van de Wm en de criteria uit artikel 10.5 van de Wm moeten worden aangehouden.

3 Verhouding tot hoger recht
In het CMP wordt uitvoering gegeven aan verschillende Europeesrechtelijke verplichtingen die volgen uit de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Het opstellen van afvalbeheerplannen is een Europeesrechtelijke verplichting die volgt uit artikel 28 van de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Ingevolge dit artikel moeten de bevoegde (door de lidstaten daartoe aangewezen) instanties een of meer plannen voor het beheer van afvalstoffen opstellen. Om aan deze Europeesrechtelijke verplichting te blijven voldoen, omvat het circulair materialenplan in ieder geval ook het afvalbeheerplan met hierin de onderwerpen die in een zodanig plan moeten worden opgenomen.

Op grond van artikel 10.7 Wm omvat het afvalbeheerplan momenteel ook de afvalpreventieprogramma's, bedoeld in artikel 29 van de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Het CMP bevat naast een onderdeel afvalbeheerplan ook een onderdeel afvalpreventieprogramma.

Tot slot bevat het CMP, in het onderdeel afvalbeheerplan, een beschrijving van het beleid ter uitvoering van de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA) (artikel 10.7 Wm). Deze beschrijving is van belang om een goede uitvoering van de EVOA mogelijk te maken. Zo kan de minister ingevolge de EVOA bezwaar maken tegen de overbrenging van afvalstoffen op grond van onder meer het afvalbeheerplan.

4 Gevolgen

4.1 Gevolgen naamswijziging
In de memorie van toelichting bij de wijzigingswet is toegelicht dat er geen directe gevolgen worden voorzien bij het wijzigen van de term «afvalbeheerplan» in «circulair materialenplan». Het CMP wordt breder ingestoken dan het LAP, maar met name in de onderdelen van het CMP die geen juridische doorwerking hebben. Doordat het op het moment nog geen uitbreiding van de juridische doorwerking betreft worden geen directe gevolgen voorzien bij de naamswijziging.

4.2 Gevolgen verstrekkingsverplichting

De gevolgen van de juridische verankering van de verstrekkingsverplichting worden in de memorie van toelichting bij de wijzigingswet ook beschreven. Het zorgt er in ieder geval voor dat een bestuursorgaan dat in de uitoefening van een taak of bevoegdheid afwijkt van het CMP de minister hierover zal moeten informeren. Dit geeft de minister bij de verstrekkingsverplichting bij een ontwerpbesluit de mogelijkheid om het bestuursorgaan van een zienswijze te voorzien over hoe het CMP toegepast dient te worden. Een zienswijze van de minister kan van invloed zijn op het besluit van het bestuursorgaan om af te wijken van het CMP. Ook komt de verstrekkingsverplichting de rechtszekerheid ten goede doordat de minister voor een vergelijkbare casus op vergelijkbare wijze zal kunnen handelen. Tot slot biedt een wettelijk geregelde verstrekkingsverplichting de mogelijkheid aan de minister om actie te ondernemen als het bevoegd gezag van het beleid uit het CMP wenst af te wijken en dit echt niet wenselijk is. Dit alles kan leiden tot een beter overwogen besluit dat bij kan dragen aan het bereiken van een circulaire economie. Bovendien leidt het tot een beter inzicht wanneer wordt afgeweken van het CMP. Dit inzicht kan vervolgens gebruikt worden voor een verdere ontwikkeling en realisering van het CMP ten behoeve van een circulaire economie.

Uit de verstrekkingsverplichting, waarbij de in het CMP beschreven procedure gevolgd dient te worden, zullen voor de bestuursorganen geen andere administratieve lasten voortvloeien dan die nu al voortvloeien uit de afwijkingsprocedure in het LAP. Bij deze afwijkingsprocedure waren deze administratieve lasten al beperkt, omdat afwijken van het LAP in beginsel moet worden gezien als een uitzonderlijke situatie die niet vaak voor komt.

4.3 Gevolgen verduidelijking begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen»

Met een verduidelijking van het begrip «doelmatig beheer van afvalstoffen» wordt gestreefd naar een correcte en uniforme invulling van dit begrip door bevoegd gezag. Een verduidelijking van wat er bedoeld wordt met doelmatig beheer van afvalstoffen zorgt ervoor dat bevoegd gezag direct weet dat ze hier ook rekening moeten houden met het CMP, of met de voorkeursvolgorde in artikel 10.4 van de Wm en de criteria uit artikel 10.5 van de Wm.

4.4 Gevolgen voor bedrijven

De gevolgen voor bedrijven zijn bepaald door middel van de bedrijfseffectentoets (BET) die Rijksbreed als onderdeel van het Beleidskompas wordt toegepast.[684] In de BET is gekeken naar de «geraakte doelgroep», «regeldrukeffecten», «innovatie-effecten» en «markteffecten».

De doelgroep met betrekking tot het bedrijfsleven waarop het CMP van toepassing is bestaat uit een brede variatie aan bedrijven vanwege de uiteenlopende bevoegdheden van de overheid ten aanzien van het afvalbeheer. Er zijn bedrijven waar afval vrijkomt, bedrijven die alleen afval in-/verkopen, en de bedrijven die zich bezighouden met het verwerken van afvalstoffen die te maken hebben met afvalbeheer. Dit betreft onder andere: afvalverwerkende bedrijven, recyclingbedrijven, bouw, maakindustrie, chemische industrie, voedingsindustrie, landbouw.
Volgens gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geldend voor eind 2022 telden de sectoren chemische industrie, maakindustrie, voedingsindustrie, waterbedrijven- en afvalbeheer, landbouw en bouw tezamen ruim 400.000 bedrijven. Oftewel het aantal bedrijven is van zeer grote omvang. Deze bedrijven worden echter niet direct door dit wijzigingsbesluit geraakt. De verantwoordelijkheid om te voldoen aan de verstrekkingsverplichting ligt bij het bestuursorgaan, niet bij de bedrijven.

De regeldruk voor bedrijven blijft onveranderd. De te volgen procedure blijft op hoofdlijnen hetzelfde als die in het LAP, met als wijziging dat de verplichting om de minister te informeren een wettelijke grondslag krijgt. Verder blijven de handelingen voor bedrijven als gevolg van dit besluit gelijk in vergelijking met een aanvraag waarbij er niet wordt afgeweken van het CMP. De wettelijk geregelde verstrekkingsverplichting heeft geen aanvullende gegevensleveringsvereisten voor de bedrijven. De informatie die de bedrijven moeten verstrekken blijft gelijk aan de gegevens die voor de vergunningaanvraag worden gevraagd. De hoofdlijnen van de afwijkingsprocedure, die hetzelfde blijven, stonden reeds uitgewerkt in het LAP. Voor het CMP zijn de details van de procedure geëvalueerd. Daarbij is de mogelijkheid bekeken om deze details te verduidelijken en te vereenvoudigen. Hierbij is er op gelet dat dit niet voor extra regeldruk zorgt, voor zowel de bestuursorganen als bedrijven.

684 Bedrijfseffectentoets (inclusief regeldrukeffecten) | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (https://www.kcbr.nl/)

Bij deze wijziging zijn ook geen gevolgen te onderscheiden op de onderdelen «innovatie-effecten» en «markteffecten». Het wettelijk verankeren van de verstrekkingsverplichting kan er voor zorgen dat de afwijkingsprocedure vaker door bestuursorganen wordt ingezet, maar dit zorgt alleen voor een verschil in handelingen voor de bestuursorganen en niet voor de bedrijven.

4.5 Financiële gevolgen

Dit besluit brengt geen financiële gevolgen met zich mee. Het besluit sluit aan op de wijzigingswet. De wijzigingswet en dit besluit voorzien in aanpassing van terminologie en de verankering in regelgeving van een verstrekkingsverplichting voor bestuursorganen die afwijken van het CMP. Indien uitvoering wordt gegeven aan de verstrekkingsverplichting is de verwachting dat dit geen noemenswaardige budgettaire of andere financiële gevolgen heeft, anders dan die al van toepassing waren op de bestaande situatie onder de afwijkingsprocedure van het LAP.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving

De uitvoering van de procedure voor de verstrekkingsverplichting zal op hoofdlijnen gelijk blijven aan de al bestaande afwijkingsprocedure uit het LAP. De verstrekkingsverplichting vereist dat bestuursorganen bij de voorbereiding van een besluit, waarbij wordt afgeweken van het CMP, zorg dragen dat de minister hierover wordt geïnformeerd. Van een bestuursorgaan mag worden verwacht dat het inspanningen verricht om de minister te informeren indien ervoor wordt gekozen om van de zwaarwegende normen van het CMP af te wijken.

In de gevallen waarin beroep mogelijk is (bijvoorbeeld in geval van het verlenen van een vergunning) besluit de minister of het definitieve besluit een reden is om beroep in te stellen tegen het besluit van het bestuursorgaan voor het niet (voldoende) onderbouwd afwijken van het CMP.

Als een bestuursorgaan nalaat de minister te informeren over een besluit dat afwijkt van het CMP, kan indien nodig worden ingezet op interbestuurlijk toezicht.

6 Advies en consultatie

Over dit wijzigingsbesluit is advies opgevraagd bij verschillende instanties. Hieronder wordt – op alfabetische volgorde – ingegaan op de ontvangen adviezen en reacties.

6.1 Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen (omvangrijke) gevolgen voor de regeldruk heeft.

6.2 Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

De ILT heeft aangegeven geen HUF-toets uit te voeren op dit wijzigingsbesluit, omdat er geen beleidsinhoudelijke wijzigingen hebben plaatsgevonden ten opzichte van de wijzigingen die al zijn getoetst voor de wijzigingswet.

6.3 Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

IPO en VNG hebben aangegeven dat zij geen bezwaren hebben ten aanzien van de voorgestelde wijziging.

6.4 Internetconsultatie

Er is één inhoudelijke reactie binnengekomen tijdens de internetconsultatie, van de Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten (NVRD):

De NVRD gaf aan de ambities voor het CMP te ondersteunen en de verduidelijking van «doelmatig beheer van afvalstoffen» te waarderen. Ze vragen wel om meer duidelijkheid over de verantwoordelijkheid van de verstrekkingsverplichting en de bijbehorende lasten. Daarnaast zien ze graag dat in het CMP verankerd wordt wanneer sprake is van afwijken. Ten slotte, roepen ze op om korte termijn onderzoek te doen naar de hoeveelheid afwijkingen die er naar verwachting binnen gaan komen. Andere vragen van de NVRD hadden betrekken op het CMP, niet op dit wetsvoorstel.

De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de verstrekkingsverplichting ligt bij de bestuursorganen. De procedure die gevolgd dient te worden als een bestuursorgaan afwijkt van het CMP blijft op hoofdlijnen hetzelfde als die in het LAP. Met als verschil dat de verplichting om de minister te informeren een wettelijke grondslag krijgt. Er worden geen extra lasten van enige substantie voorzien; bestuursorganen moeten de voor de verstrekkingsverplichting benodigde informatie op grond van de Awb ook al in hun eigen besluiten opnemen. De enige extra stap is het delen van deze informatie met de minister.

IenW onderschrijft de oproep van de NVRD om in het CMP duidelijk op te nemen wanneer sprake is van afwijken waarbij de verstrekkingsverplichting gevolgd moet worden. De verstrekkingsverplichting moet gevolgd worden in alle gevallen waarin wordt afgeweken van de toetsingskaders in het CMP. In het CMP wordt duidelijk aangegeven wanneer er sprake is van een toetsingskader. Het CMP bevat voor 60 materiaalstromen een toetsingskader. Bij deze toetsingskaders wordt ook verwezen naar de verstrekkingsverplichting en de hierbij te volgen afwijkingsprocedure.
De wettelijk geregelde verstrekkingsverplichting kan er voor zorgen dat de afwijkingsprocedure vaker wordt gevolgd. Echter zou afwijken van het CMP in beginsel een uitzonderlijke situatie moeten zijn die niet vaak voor komt. Het CMP is in overleg met bedrijven en omgevingsdiensten opgesteld, hierdoor is de verwachting dat het aantal afwijkingen relatief laag zal zijn. Voor het inzetten op een onderzoek moet bij elk bevoegd gezag actief opgevraagd worden wanneer en hoe er van de huidige regels is afgeweken. Een dergelijk onderzoek zal voor bevoegd gezag aanzienlijke administratieve lasten met zich mee brengen en staat, gelet op het vermoedelijk kleine aantal afwijkingen, niet in verhouding tot de mogelijke opbrengsten.

6.5 Rijkswaterstaat WVL

Rijkswaterstaat WVL is nauw betrokken geweest bij het opstellen van het ontwerpbesluit, omdat het CMP samen met RWS wordt opgesteld.

42 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-160; *Besluit van 22 juni 2026, houdende wijzigingen in algemene maatregelen van bestuur op het terrein van de Omgevingswet (Verzamelbesluit Omgevingswet LVVN en KGG 2026) [KetenID 26847]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-160.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2026-07-11: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet (verder: Ow) in werking getreden. In de Ow en bijbehorende regelgeving zijn enkele onvolkomenheden en omissies aangetroffen op beleidsterreinen van LVVN en KGG. Het Verzamelbesluit Omgevingswet LVVN en KGG 2026 bevat wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving (verder: Bal), het Besluit kwaliteit leefomgeving (verder: Bkl) en het Omgevingsbesluit (verder: Ob), die zijn vastgesteld krachtens de Ow. Het merendeel van de wijzigingen betreft technische wijzigingen en verbeteringen, zoals het oplossen van verschrijvingen en het herstellen van onjuiste verwijzingen. Daarnaast betreft een deel van de wijzigingen inhoudelijke wijzigingen. Deze wijzigingen houden mede verband met de vaststelling van het Programma Energiehoofdstructuur (Strct. 2024, 7181) (verder: PEH). De wijzigingen zijn gebundeld, omdat zij onder de portefeuilles van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en de Minister van Klimaat en Groene Groei vallen en allen te doen hebben met de fysieke leefomgeving.

2 Hoofdlijnen van dit besluit

2.1 Inhoudelijke wijzigingen

Bij de inhoudelijke wijzigingen gaat het om de volgende onderwerpen:
actualisatie van locaties voor grootschalige elektriciteitsopwekking, actualisatie van waarborglocaties voor een kernenergiecentrale en actualisatie van tracés van hoogspanningsverbindingen in verband met de vaststelling van het PEH. In paragraaf 2.1.1 van de toelichting worden die wijzigingen nader toegelicht.

2.1.1 Waarborging locaties voor grootschalige elektriciteitsopwekking, waarborglocaties voor kernenergiecentrales en waarborging hoogspanningsverbindingen

Het PEH is op 5 maart 2024 gepubliceerd samen met een uitvoeringsagenda. In het kader van de uitvoering van dit programma zijn een aantal wijzigingen in het Bkl doorgevoerd. Deze worden hierna verder toegelicht.

Waarborging locaties voor grootschalige elektriciteitsopwekking – Schrappen locatie Harculo
De locatie Harculo was aangewezen als vestigingsplaats voor grootschalige elektriciteitsproductie. Dat wil zeggen dat op die locatie ruimte geboden moest worden voor een of meer elektriciteitsproductieinstallaties met een gezamenlijk vermogen van ten minste 500 MW en de daarmee verbonden werken en infrastructuur, zoals beschreven in artikel 5.156 Bkl. Het PEH bevat een actualisatie van ruimtelijke aanwijzingen en reserveringen voor grootschalige elektriciteitsproductie. Daarin is aangegeven dat Harculo als ruimtelijke reservering voor grootschalige elektriciteitsproductie komt te vervallen in Bijlage XV bij artikel 5.156, onder A, Bkl en de bijbehorende Omgevingsregeling. De voormalige Centrale Harculo is in 2018 gesloopt en sindsdien heeft herontwikkeling plaatsgevonden. Het PEH herbevestigt de andere ruimtelijke aanwijzingen van locaties voor grootschalige elektriciteitsproductie.

Waarborglocaties voor kernenergiecentrales – Locatie Eemshaven
De locatie Eemshaven was met ingang van 19 december 1984, met de vaststelling van het Structuurschema Elektriciteitsvoorziening II, aangewezen als waarborglocatie voor de potentiële vestiging van een kerncentrale. Het waarborgingsbeleid voor kerncentrales is vooral gericht op het voorkomen dat de eventuele bouw van een kerncentrale onmogelijk wordt. Dit betekent bijvoorbeeld dat voor een waarborglocatie wordt voorkomen dat in de nabijheid daarvan nieuwe dichtbevolkte gebieden ontstaan. Het aanwijzen van een waarborglocatie voor kernenergie betekent niet dat kerncentrales uitsluitend daar gebouwd mogen worden, vestiging op andere locaties blijft mogelijk. Het kabinet Rutte IV heeft besloten om Eemshaven als waarborglocatie voor de mogelijke vestiging van een kerncentrale te schrappen. Het kabinet Schoof heeft bevestigd dit beleid voort te zetten (Kamerstukken II 2024/25, 32 645, nr. 132) om tegemoet te komen aan een tweetal moties (motie van het lid Beckerman, Kamerstukken II 2020/21, 35 603, nr. 51 en motie van de leden Sienot en Mulder, Kamerstukken II 2020/21, 35 603, nr. 59). Het schrappen van Eemshaven als waarborglocatie voor kerncentrales is ook vastgelegd in het PEH. De andere aangewezen waarborglocaties voor de mogelijke vestiging van een kerncentrale in het Bkl blijven bestaan.

Waarborging hoogspanningsverbindingen 220/380 kV
Voor hoogspanningsinfrastructuur van ten minste 220 kV dient een omgevingsplan voor de aangewezen locaties het gebruik als hoogspanningsverbinding toe te laten. Hierbij dient de gemeente het hoogspanningstracé zoveel als mogelijk vrij te waren van ontwikkelingen die de functionaliteit van de verbinding en daarmee de leveringszekerheid en betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening in de weg staan. Door ontwikkelingen van hernieuwbare elektriciteitsproductie en de toenemende vraag naar elektriciteit hebben de netbeheerders de afgelopen jaren de hoogspanningsinfrastructuur uitgebreid om in de toename in vraag en aanbod te kunnen voorzien. Aan bijlage XV, onder E, Bkl zijn daarom de nieuwe locaties van hoogspanningsverbindingen toegevoegd waarvoor al een onherroepelijk besluit is genomen sinds de laatste actualisatie van het Bkl per 16 september 2020 (Stb. 2020, 400). Dit betreft daarmee geen nieuw besluit, maar een vastlegging van verbindingen die al bestaan, en waarvoor al een onherroepelijk besluit is genomen. De volgende verbindingen zijn nieuw toegevoegd aan bijlage XV, onder E, Bkl:

Hollandse Kust Noord- Wijk aan Zee – Beverwijk
Hollandse Kust Noord Landstation – Wijk aan Zee
Hollandse Kust West – Wijk aan Zee – Beverwijk
Hollandse Kust Zuid Landstation – Maasvlakte
IJmuiden Ver – Maasvlakte
Platformen Borssele Alpha en Beta – Borssele
Platform Hollandse Kust Noord Alpha – Hollandse Kust Noord Landstation
Platformen Hollandse Kust West Alpha en Beta – Hollandse Kust Noord Landstation
Platform IJmuiden Ver Alpha – Borssele
Platformen IJmuiden Ver Beta en Gamma – Maasvlakte
Platform Nederwiek 1 – Borssele
Platform Nederwiek 2 – Maasvlakte

Daarnaast zijn aanvullend enkele wijzigingen aangebracht in de benamingen van hoogspanningsverbindingen. Onder andere zijn binnen bestaande verbindingen de benamingen van klantstations toegevoegd die onderdeel zijn van het hoogspanningsnet. Verder zijn enkele correcties doorgevoerd in de benamingen van stations. Hiermee worden enkele omissies hersteld en wordt een zo accuraat mogelijk overzicht gegeven van de hoogspanningsverbindingen waar de artikelen 5.156, derde lid, en 5.159 Bkl op zien.

2.2 Technische wijzigingen

Zoals hiervoor is toegelicht, betreft het andere deel van de wijzigingen puur technische punten. Daarvoor geldt dat onderdelen van het voor de inwerkingtreding van de Ow geldende recht niet of niet goed zijn omgezet naar het nieuwe stelsel. Bij de technische wijzigingen gaat het om de volgende onderwerpen:

1) het op of in de bodem brengen van meststoffen (paragraaf 2.2.1 van de toelichting);
2) natuur (paragraaf 2.2.2 van de toelichting); en
3) overige technische wijzigingen (paragraaf 2.2.3). Hierna worden deze wijzigingen nader toegelicht.

2.2.1 Het op of in de bodem brengen van meststoffen

Het verbod om meststoffen aan te wenden als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend

In punt 1, onderdeel 3, onder b, van bijlage III van de Nitraatrichtlijn worden lidstaten verplicht het gebruik van mest te beperken, daarbij rekening houdend met onder meer irrigatie. In artikel 3b Besluit gebruik meststoffen was daarom de bepaling opgenomen dat de daar genoemde meststoffen in de periode van 1 september tot en met 31 januari niet gebruikt mogen worden als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid, beregend of geïnfiltreerd, waarbij onder infiltratie werd verstaan het aanvoeren van water op of onder het grondoppervlak door middel van een buizen- of slangenstelsel. Grote hoeveelheden water verhinderen namelijk de opname door het gewas en bevorderen het uitspoelen van mineralen naar het grondwater.

Met de inwerkingtreding van de Ow is het Besluit gebruik meststoffen ingetrokken en zijn de bepalingen over het aanwenden van meststoffen opgenomen in het Bal. Het verbod om meststoffen aan te wenden als de bodem tegelijkertijd wordt bevloeid of beregend, is nu opgenomen in de artikelen 4.1186 en 4.1205 Bal. Het verbod om meststoffen aan te wenden als de bodem tegelijkertijd met water wordt geïnfiltreerd, wordt daarin niet genoemd. Het is, gelet op bijlage III van de Nitraatrichtlijn, de bedoeling dat dit verbod onverkort van toepassing blijft. In die bijlage is immers opgenomen dat bij bemesting rekening wordt gehouden met, onder meer, de bodemgesteldheid, neerslag en irrigatie. Met deze wijziging in artikel I, onder C, is daarom aan de artikelen 4.1186 en 4.1205 Bal toegevoegd dat het verbod ook geldt als tegelijkertijd met het op of in de bodem brengen van meststoffen water op of onder de grondoppervlakte wordt gebracht door middel van een buizen- of slangenstelsel.

Het op de bodem brengen van meststoffen (behalve zuiveringsslib) op steile hellingen

In artikel 4.1191 Bal wordt het op of in de bodem brengen van meststoffen (behalve zuiveringsslib) op steile hellingen gereguleerd. In beginsel is het verboden om meststoffen op of in de bodem te brengen op hellingen met een hellingspercentage van 7% of meer. Voor hellingen met een hellingshoek van minder dan 18% geldt een uitzondering voor dierlijke meststoffen op niet-beteelde gronden, mits voldaan wordt aan de in artikel 4.1191, tweede lid, opgenomen voorwaarden. Percelen op deze hellingen mogen worden bemest als uiterlijk acht dagen na het bemesten een gewas wordt ingezaaid. Als mais, aardappelen of bieten worden ingezaaid, gelden aanvullende voorwaarden. Deze voorwaarden zijn al opgenomen in het tweede lid, onderdeel b, onder 1° en 2°. Deze voorwaarden waren tot de inwerkingtreding van de Ow opgenomen in artikel 6b Besluit gebruik meststoffen.

Anders dan in artikel 4.1191 Bal, waren in artikel 6b, vierde lid, Besluit gebruik meststoffen bepalingen opgenomen over wat voor de toepassing van de voorwaarden als de lengte van een perceel wordt gezien en wat als de breedte. Dit was noodzakelijk omdat de bepaling van de lengte en de breedte van een perceel in het kader van het op of in de bodem brengen van meststoffen op steile hellingen kan afwijken van de gangbare bepaling over wat de lengte en breedte is. In het Besluit gebruik meststoffen werd bepaald dat de lengte van een perceel de zijde is die de grootste hoek vormt met de hoofdrichting van de hoogtelijnen. De breedte wordt dan gevormd door de zijde van het perceel die de kleinste hoek vormt met de hoofdrichting van de hoogtelijnen.

Omdat de bepaling van lengte en breedte in het kader van artikel 4.1191 kan afwijken van de gangbare bepaling, is het noodzakelijk dit uitdrukkelijk te regelen. Met deze wijziging in artikel I, onder D, is daarom aan artikel 4.1191 toegevoegd wat in het kader van dat artikel als lengte en als breedte van een perceel (of deel daarvan) wordt gezien. Omdat bij de vaststelling van de lengte en breedte gerekend wordt met percelen of delen daarvan is ook het tweede lid aangepast. In dat lid is in onderdeel b de term «gronden» telkens vervangen door «percelen of delen daarvan». Dat laatste is nodig omdat op grond van de begripsbepaling in artikel 4.1182, derde lid, onder c, een perceel een topografisch perceel is terwijl artikel 4.1191, tweede lid, onderdeel 2, daar niet uitsluitend op ziet.

2.2.2 Natuur

Bijlage X Bal is aangepast en geactualiseerd als gevolg van wijzigingen in de (1) geaccepteerde wetenschappelijke namen, (2) taxonomische wijzigingen over de ordening en dus aanduiding van verschillende soorten en (3) aanpassing van verouderde namen naar nieuwe wetenschappelijke inzichten. Daarmee zijn de benamingen van de soorten ook weer volledig in overeenstemming met de benamingen in bijlage B bij de CITES-basisverordening. Ook moeten verschillende soorten verwijderd worden van de bijlage die niet langer genoemd worden in bijlage B bij de CITES-basisverordening. Hierdoor is de in artikel 11.103, eerste lid, aanhef en onder c, Bal geregelde administratieplicht niet meer van toepassing, zodat ook de uitzondering daarop voor in bijlage X opgenomen soorten niet meer relevant is. Gelet op het grote aantal wijzigingen, is ervoor gekozen de bijlage in zijn geheel opnieuw vast te stellen (artikel I, onder I).

In artikel 11.99, eerste en tweede lid, Bal worden de uitzonderingen op het bezitsverbod van dieren of planten, producten of eieren van de soorten genoemd in bijlage A, B, C of D bij de CITES-basisverordening geregeld. Deze uitzonderingen gelden niet voor de soorten die in het vijfde lid worden genoemd. Met deze wijziging van de soortnaam in artikel I, onder G, wordt een verouderde naam aangepast na nieuwe wetenschappelijke inzichten.

2.2.3 Overige technische wijzigingen

Wat betreft de overige technische wijzigingen, herstelt het besluit de volgende punten:

- in artikel 1.1a, tweede lid, Bal werd niet vermeld dat het Bal mede is gebaseerd op de artikelen 78, 79 en 80 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (artikel I, onder A);
- in artikel 3.4, tweede lid, onderdeel d, was abusievelijk niet de zinsnede «en andere mobiele stookinstallaties» opgenomen (artikel I, onder B);
- in artikel 11.51, tweede lid, Bal was abusievelijk de zinsnede «of met betrekking tot voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van bij de ministeriële regeling aangewezen soorten» opgenomen (artikel I, onder F);
- in artikel 11.101, tweede lid, Bal was de uitzondering voor aantoonbaar legaal in het buitenland verkregen dieren niet opgenomen (artikel I, onder H);
- in artikel 11.67, eerst lid, onder a, onder 1°, Bkl was nu geregeld dat, conform de verplichting uit artikel 11 van de Habitatrichtlijn, de monitoring van de staat van instandhouding van de op grond van de Habitatrichtlijn te beschermen habitats en soorten van communautair belang geldt voor alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogelsoorten (artikel II, onder D);
- artikel 10.36a, eerste lid, Ob bevatte een onvolledige formulering van trekvogels (artikel III, onder B);
- in artikel 13.1, eerste lid, onderdeel g, was de handhavingstaak van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur voor een aantal Europese verordeningen nog niet opgenomen en
- in artikel 13.14 van het Ob was niet geregeld dat de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en de inspecteur generaal der mijnen op verzoek gegevens verstrekken die zij beheren in verband met het verrichten van de werkzaamheden die tot de uitvoerings- en handhavingstaak behoren of daarmee samenhangen (artikel III, onder C).

Naast de hiervoor beschreven technische wijzigingen, bevat het besluit andere technische verbeteringen van ondergeschikte aard, zoals het corrigeren van verschillende foutieve verwijzingen en het verwijderen van een tangconstructie. De technische verbeteringen waar het hier om gaat, worden in het artikelsgewijze deel van deze nota van toelichting toegelicht.

3 Verhouding tot hoger recht

De grondslag voor dit besluit is de Ow, inclusief de inmiddels vastgestelde aanvullingen en wijzigingen daarvan.

4 Gevolgen van dit besluit

De puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen, in dit verzamelbesluit hebben geen gevolgen voor de regeldruk. De wijzigingen die omissies herstellen, leiden ertoe dat onbedoelde en onvoorziene gevolgen van die omissies worden hersteld. Dit voorkomt ongewenste gevolgen van de overgang naar het nieuwe stelsel. De wijzigingen als gevolg van het PEH leiden ook niet tot nieuwe lasten. Hoogspanningsverbindingen met een spanningsniveau van 220 kV of hoger worden gerealiseerd met toepassing van een projectbesluit door de Minister van Klimaat en Groene Groei in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, gelet op artikel 6.1, eerste lid, van de Energiewet. De hoogspanningsverbindingen die in dit besluit zijn aangewezen, zijn al onherroepelijk en maken deel uit van de omgevingsplannen van gemeenten. De actualisatieslag van de 220/380 kV hoogspanningsverbindingen in het Bkl vraagt gemeenten daarom niet tot het aanpassen van het omgevingsplan.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving

Gedurende de internetconsultatie is een ontwerp van dit verzamelbesluit voor een uitvoerings- en handhavingstoets voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

RVO
RVO constateert dat met dit verzamelbesluit verschillende wijzigingen van ondergeschikte aard zijn aangebracht in de het Bal, het Bkl en het Ob.
De wijzigingen zijn in lijn met de taken die RVO uitvoert. Om deze reden is er geen impact op de taken die RVO uitvoert.

RVO heeft nog gewezen op een inhoudelijke onvolkomenheid in de tekst van de consultatieversie van artikel 11.67, eerste lid, onder a, onder 1°. In reactie hierop wordt opgemerkt dat dit in de tekst van dit artikel is verwerkt.

NVWA
NVWA heeft geen aanleiding gezien een schriftelijke reactie op het verzamelbesluit te sturen.

SodM
SodM merkt op dat het door de toevoeging van artikel 13.14 van het Ob extra kosten zal moeten maken voor het aanschaffen van een digitale voorziening (zoals Inspectieview Milieu) om gegevens te kunnen uitwisselen tussen bestuursorganen en instanties in het kader van toezicht en handhaving. Ook zal de digitale voorziening moeten worden verduidelijkt door middel van een handleiding en eventuele begeleiding van medewerkers. SodM ziet deze kosten graag vergoed.

In reactie hierop wordt opgemerkt dat artikel 13.14 Ob, waarin wordt verwezen naar artikel 18.25 Ow, er niet toe verplicht dat gebruik wordt gemaakt van Inspectieview Milieu. Ook op basis van vragen kunnen gegevens worden verstrekt. De gegevens van SodM zijn maar in zeer beperkte mate interessant voor andere inspectiediensten en deze gegevens zijn al op andere wijze openbaar, waardoor weinig toegevoegde waarde wordt gezien in het proactief delen van gegevens in Inspectieview Milieu. Geconstateerd wordt dat de wijziging gelet op het voorgaande nauwelijks consequenties heeft voor SodM, waardoor er geen structurele extra kosten zijn te verwachten.

6 Evaluatie

Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het stelsel van de Ow.

7 Consultatie en advies

7.1 Algemeen

Op grond van artikel 23.4, eerste lid, Ow wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een AMvB. De internetconsultatie van dit verzamelbesluit heeft plaatsgevonden in de periode van 27 mei tot en met 7 juli 2025.

Er zijn bij de internetconsultatie in totaal 5 reacties ontvangen, namelijk van TenneT, drie burgers en een adviesbureau. Ook is er een reactie ontvangen vanuit de VNG. Vanuit het IPO is er geen aanleiding gezien om te reageren op het verzamelbesluit. De UvW heeft geen gebruik gemaakt van de geboden mogelijkheid tot een reactie. Het ontwerp van dit besluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (verder: ATR).

In artikel 23.5 Ow is de betrokkenheid van het parlement voor dit verzamelbesluit via de voorhangprocedure geregeld. Voorhang betekent dat de voordracht van een besluit aan de Koning ter verkrijging van een advies van de Afdeling advisering van de Raad van State niet eerder wordt gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Dit besluit bevat zoals beschreven in hoofdstuk 1 inhoudelijke wijzigingen die verband houden met de vaststelling van het PEH, zodat voorhang in dit geval is vereist.

7.2 Reacties op het in consultatie gebrachte ontwerp van dit verzamelbesluit

Inhoudelijke wijzigingen in verband met de vaststelling van het PEH
De VNG heeft opgemerkt dat het de voorgestelde wijziging van bijlage XV bij het Bkl niet goed kan volgen. Voorgesteld wordt om Bijlage XV bij het Bkl te wijzigen en wordt in sub C opgesomd wat de locaties voor een hoogspanningsverbinding zijn. Bij de wijziging van de bijlage ontbreekt een toelichting. Daardoor is het lastig te duiden hoe de locaties precies wijzigen. Het gaat daarmee met name om de locaties die nu ook al in deze bijlage staan, maar die in het wijzigingsvoorstel terugkeren in een combinatie met andere locaties dan de huidige genoemde combinaties in de bijlage. Daardoor is het voor de VNG onduidelijk of het al dan niet om een andere locatie gaat of dat met de wijziging sprake is van een andere «route» van de hoogspanning. Mede in aanmerking genomen dat de locaties zoals nu opgenomen in het Verzamelbesluit al in onherroepelijke besluiten zijn vastgelegd, is het temeer van belang dat in de Nota van toelichting inzichtelijk wordt uitgelegd hoe de oude en nieuwe situatie zich tot elkaar verhouden en hoe de bijlage dus moet worden gelezen. Naar aanleiding van de reactie van de VNG is de toelichting aangevuld met een omschrijving van de hoogspanningsverbindingen die met dit verzamelbesluit aan bijlage XV, onder C, zijn toegevoegd.

TenneT heeft aangegeven nog enkele stations en verbindingen te missen en gevraagd deze verbindingen alsnog toe te voegen. In reactie hierop is bijlage XV, onder C, Bkl aangevuld met enkele verbindingen en stations waarvoor al een onherroepelijk besluit is genomen.

Een anonieme inzender wijst erop dat er naast de waarborglocaties voor kerncentrales ook waarborglocaties voor de eindberging van radioactief afval moeten worden aangewezen. Nu is de voorlopige planning dat na 2050 de locatiekeuze wordt opgestart. Als er geen waarborglocaties worden gereserveerd, is het mogelijk dat er op de potentieel geschikte locaties ruimtelijke ontwikkelingen gaan plaatsvinden die de aanleg van een eindberging verhinderen. In reactie hierop geldt dat de locatiekeuze voor een eindberging niet wordt opgestart in 2050, maar dat rond 2050 een locatiekeuze gemaakt moet worden. Het traject om deze keuze te maken start in 2025. Deze reactie heeft dus niet tot wijziging van het verzamelbesluit geleid.

Mer-plichtige activiteiten
De VNG heeft ook opgemerkt dat het de voorgestelde wijziging van
Bijlage V bij het Ob niet kan goed volgen. Voorgesteld wordt om in Bijlage V, in rij J12, in de kolom met het opschrift «Kolom 4», «Het omgevingsplan» te vervangen door «Het landinrichtingsprogramma en, in voorkomend geval, het landinrichtingsbesluit». Deze wijziging is volgens de VNG niet terecht, omdat – kort gezegd – een programma plan-merplichtig is en nooit het kolom 4-besluit op Bijlage V kan zijn. Het landinrichtingsprogramma en het landinrichtingsbesluit zijn provinciale bevoegdheden. De gemeente kan in een omgevingsplan ook besluiten over landinrichting in de zin van de Mer-richtlijn opnemen. Het omgevingsplan is bovendien het vangnetbesluit voor mer-plichtige activiteiten. Om die reden verzoekt de VNG om in Bijlage V, in rij J12, het omgevingsplan als kolom 4-besluit niet te laten vervallen en dus niet te vervangen door het landinrichtingsprogramma en landinrichtingsbesluit.

Deze reactie maakt duidelijk dat dit punt verder uit dient te worden gezocht. Gelet hierop en op de planning van het verzamelbesluit wordt de voorgenomen wijziging (tijdelijk) ingetrokken.

Overig
Een anonieme inzender wijst erop dat het verzamelbesluit geen enkele wijziging van de BES-regels bevat en vraagt zich af of de BES-regels wel worden onderhouden. In reactie hierop wordt opgemerkt dat de Omgevingswet niet van toepassing is op de BES-eilanden. Daarom bevat het verzamelbesluit geen enkele wijziging van de BES-regels.

Reactie die niet dit verzamelbesluit betreft

Een masterstudent heeft de internetconsultatie van het concept verzamelbesluit aangegrepen om te reageren op de Invoeringswet Omgevingswet. Hij is tegen een discrepantie in die wet aangelopen. Deze reactie valt buiten de reikwijdte van het verzamelbesluit. Met het verzamelbesluit worden namelijk geen wijzigingen in de Invoeringswet Omgevingswet gedaan. Deze reactie zal nader worden bezien bij de voorbereiding van een ander wijzigingstraject.

7.3 Advies ATR over het ontwerpbesluit

De ATR geeft aan dat de regeldruk voldoende in kaart is gebracht. ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies omdat het geen significante gevolgen voorziet voor de regeldruk.

7.4 Parlementaire betrokkenheid

De Eerste Kamer en de Tweede Kamer hebben in het kader van de voorhangprocedure geen aanleiding gezien om te reageren op het verzamelbesluit.

8 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2026. Dit is in overeenstemming met het beleid inzake de vaste verandermomenten.

43 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-164; *Besluit van 26 juni 2026 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving, het Omgevingsbesluit, het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Besluit bodemkwaliteit en het Drinkwaterbesluit (Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2026)*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:
https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-164.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2026-07-11: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit verzamelbesluit bevat wijzigingen van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), het Omgevingsbesluit (Ob), het Invoeringsbesluit Omgevingswet, het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en het Drinkwaterbesluit.

Met dit verzamelbesluit worden geen nieuwe Europese richtlijnen geïmplementeerd. Ook worden geen wijzigingen aangebracht in artikelen die eerder (mede) ter implementatie van Europese richtlijnen zijn vastgesteld.

2 Hoofdlijnen van dit verzamelbesluit

De wijzigingen in dit verzamelbesluit zijn te onderscheiden in een aantal typen. Het grootste deel van de wijzigingen betreft puur technische punten zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen. Een kleiner deel betreft het corrigeren van inhoudelijke omissies en het aanscherpen en versoepelen van een aantal bestaande verplichtingen. Deze punten zijn voornamelijk via het Informatiepunt Leefomgeving, gemeenten, waterschappen, provincies, uitvoeringsdiensten van het Rijk en omgevingsdiensten naar voren gebracht. De punten die betrekking hebben op de glastuinbouw zijn naar voren gebracht in overleggen met de glastuinbouwsector, ministeries, provincies, waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten. De wijzigingen van inhoudelijke aard komen hieronder kort aan de orde. De puur technische wijzigingen worden toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

2.1 Bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen (artikelen 4.918, 4.920, 4.921 (nieuw), 4.924a (nieuw), 4.930, 4.934, 4.934a (nieuw) en 4.941c (nieuw) Bal)

Op grond van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal moesten alle bovengrondse opslagtanks zich boven of in een lekbak bevinden. Voor bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen, is dat fysiek onmogelijk. Om die reden is in die artikelen een uitzondering opgenomen op die verplichting. Bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen, hoeven zich daardoor niet meer boven of in een lekbak te bevinden. Voor die tanks gaan tegelijkertijd wel aangescherpte eisen gelden. De bodemrisico's van opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen, zijn namelijk vergelijkbaar met de bodemrisico's van ondergrondse opslagtanks.

In de artikelen 4.918 en 4.930 Bal zijn daarom de eisen opgenomen die ook gelden voor ondergrondse opslagtanks. Dat betekent dat de tanks dubbelwandig moeten zijn uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand dat is aangelegd door een onderneming met een certificaat voor BRL SIKB 7800, verstrekt door een certificatie-instantie met een accreditatie volgens NEN-EN-ISO/IEC 17065 voor die BRL. Enkelwandige opslagtanks zijn ook toegestaan, mits die zijn geplaatst in een ondergrondse vloeistofdichte bak met lekdetectie.

Tot slot moet op nieuwe opslagtanks en nieuwe ondergrondse leidingen van staal kathodische bescherming zijn aangebracht (zie de artikelen 4.924a en 4.941c Bal). De kathodische bescherming moet ten minste eenmaal per jaar worden gekeurd (artikelen 4.920 en 4.934 Bal). Als op een opslagtank of een ondergrondse leiding van staal geen kathodische bescherming is aangebracht, moet ten minste eenmaal per jaar een stroomopdrukproef worden verricht (artikelen 4.921 en 4.934a Bal).

De aanscherping van de eisen heeft geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving. Ook heeft dit geen gevolgen voor de regeldruk. Dit wordt verder beschreven in hoofdstuk 4.

2.2 Keuringstermijnen bovengrondse opslagtanks met ondergrondse leidingen (tabel 4.938 Bal)
Met het Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2025 zijn de keuringstermijnen aangescherpt voor enkelwandige ondergrondse opslagtanks van staal die niet zijn voorzien van inwendige coating en waarin diesel wordt opgeslagen. Uit onderzoek[685] is namelijk gebleken dat door microbiologisch beïnvloede corrosie (MIC) er versneld lekkage van opslagtanks kan ontstaan door putcorrosie. MIC wordt bevorderd door de bijmenging van biodiesel aan fossiele diesel. Putcorrosie kan worden tegengegaan met inwendige coating.

Conform de aanbevelingen van het onderzoek is de termijn voor de eerste keuring van een enkelwandige opslagtank van staal die wordt gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie en die niet is voorzien van inwendige coating, verlaagd van 15 jaar naar 10 jaar. De daaropvolgende termijnen zijn verlaagd van 20 jaar naar 10 jaar. Die termijn is 8 jaar als bij de herkeuring blijkt dat de tankwand niet dikker is dan 4,5 mm. Deze aanscherping van de keuringstermijnen was per abuis niet doorgevoerd voor enkelwandige bovengrondse opslagtanks van staal waarin diesel wordt opgeslagen en waarop ondergrondse leidingen zijn aangesloten. Met de wijzigingen in tabel 4.938 Bal wordt hierin alsnog voorzien. Voor een verdere onderbouwing wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Verzamelbesluit Omgevingswet IENW bodem en water 2025.

Op grond van artikel 4.941c Bal is overgangsrecht opgenomen voor bestaande opslagtanks.

De aanscherping van de keuringstermijnen heeft geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving maar heeft wel gevolgen voor de regeldruk. Deze gevolgen zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.3 Informeren bevoegd gezag over afkeur en verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtank en inwendige beoordeling ondergrondse opslagtank (artikelen 4.976a tot en met 4.976d en 4.997 Bal)
De artikelen in het Bal over het keuren en het verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtanks waarin vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van diesel, worden opgeslagen, zijn met het Invoeringsbesluit Omgevingswet vervallen. Hetzelfde geldt voor de artikelen die gaan over het informeren van het bevoegd gezag over het afkeuren en verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtanks.

Deze artikelen zijn vervallen omdat deze materie zou zijn geregeld in PGS 28 en PGS 31 die in artikel 4.966 Bal van toepassing worden verklaard. Bij nader inzien is dit niet correct. De genoemde PGS-richtlijnen bevatten geen voorschriften over het informeren van het bevoegd gezag over de afkeur en de verwijdering van de opslagtank. Met het opnemen van de artikelen 4.976c en 4.976d in het Bal wordt deze omissie hersteld. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet was dit geregeld in artikel 3.37 van de Activiteitenregeling milieubeheer.

685 Eindrapportage Fase 1, Voorkom een nieuwe actie tankslag, SIKB, 17 december 2019
https://www.sikb.nl/nieuws/2018/biodiesel-en-bodem?term=voorkom%20een%20nieuwe%20actie%20tankslag&p=1

Daarnaast was in de paragrafen 4.96 en 4.97 Bal niet geregeld dat bij een keuring van een ondergrondse opslagtank er een inwendige beoordeling moet plaatsvinden. Dit volgde weliswaar uit de normdocumenten waarnaar in die paragrafen wordt verwezen (PGS 28 en 31 en BRL SIKB 6800/protocol 6811) maar dat is voor de betrokken bedrijven minder duidelijk. Ook bleek er in de praktijk onduidelijkheid te bestaan over de uitzondering op de verplichting om een inwendige beoordeling te verrichten voor dubbelwandige opslagtanks met lekdetectie in de wand. Om aan deze onduidelijkheid een einde te maken, is besloten om de inwendige beoordeling bij een periodieke keuring te regelen in de artikelen 4.976a en 4.997 Bal. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet was dit geregeld in artikel 3.35, vierde en tiende lid, van de Activiteitenregeling milieubeheer.

Hoewel de inhoud van de artikelen 4.976a, 4.976b en 4.997, vierde en vijfde lid, Bal ook is te vinden in de PGS 28 en PGS 31, zijn deze artikelen opgenomen om te verduidelijken dat deze regels ook zijn gesteld met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem. Omdat de eisen al golden op grond van de genoemde PGS-richtlijnen.

Ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben deze wijzigingen geen gevolgen voor de regeldruk en de uitvoering en handhaving.

2.4 Lozen van met benzine verontreinigd afvalwater vanaf vloeistofdichte bodemvoorziening (artikelen 4.919, 4.919a, 4.922, 4.923, 4.924, 4.972, 4.972a, 4.979, 4.980 en 4.980a Bal)

In de artikelen 4.919a en 4.972a Bal, zoals die luidden voor inwerkingtreding van dit besluit, was geregeld dat de vloeistofdichte bodemvoorziening onder het aansluitpunt van een vulleiding of leegzuigleiding van een bovengrondse of ondergrondse opslagtank voor brandbare vloeistoffen, niet mocht zijn aangesloten op een vuilwaterriool. Voor brandbare vloeistoffen is dat op zich logisch omdat veel chemicaliën daaronder vallen. Maar de paragrafen 4.93 en 4.96 Bal gelden ook voor het opslaan van vloeibare brandstoffen anders dan diesel, zoals benzine.

Een gevolg was dat de vloeistofdichte bodemvoorziening onder het aansluitpunt van een opslagtank voor benzine, bijvoorbeeld bij een tankstation, niet mocht zijn aangesloten op het vuilwaterriool. Lozing via een OBAS (olie-/benzineafscheider) op het vuilwaterriool was daardoor niet toegestaan. Dat is niet de bedoeling, want dat is gangbare praktijk en was ook toegestaan volgens artikel 3.23 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Met de wijzigingen in de artikelen 4.919, 4.919a, 4.972 en 4.972a Bal en het toevoegen van de artikelen 4.922 tot en met 4.924 en 4.979 tot en met 4.980a Bal wordt deze omissie hersteld. In de regels voor bovengrondse en ondergrondse opslagtanks waarin diesel wordt opgeslagen (paragrafen 4.94 en 4.97), was dit al goed geregeld.

Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de regeldruk en de uitvoering en handhaving.

2.5 Graven in bodem (paragrafen 3.2.21, 3.2.22, 4.119 en 4.120 Bal)

De paragrafen 3.2.21, 3.2.22, 4.119 en 4.120 Bal gaan over de milieubelastende activiteiten graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit (paragrafen 3.2.21 en 4.119 Bal) en graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit (paragrafen 3.2.22 en 4.120 Bal).
Doordat de regels over deze milieubelastende activiteiten over verschillende paragrafen waren verspreid, was onvoldoende duidelijk dat de regels over beide milieubelastende activiteiten van toepassing konden zijn als gegraven werd in een bodem met een kwaliteit deels onder en deels boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Bovendien was onduidelijk hoe de ondergrens van beide milieubelastende activiteiten (bodemvolume meer dan 25 m^3) zich verhoudt tot het gecombineerd verrichten van beide activiteiten. Gold het minimale bodemvolume bijvoorbeeld per milieubelastende activiteit of voor het totaal van beide milieubelastende activiteiten? Het is de bedoeling dat de ondergrens slaat op de totale omvang en dus niet op de omvang per activiteit. Maar dat was door de gescheiden regeling van beide activiteiten niet duidelijk.

Tot slot was bij een combinatie van de twee milieubelastende activiteiten niet duidelijk dat de verplichtingen om de activiteiten te laten verrichten en milieukundig te laten begeleiden door een onderneming met een erkenning bodemkwaliteit (artikelen 4.1232 en 4.1233 Bal), alleen golden voor het graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Na het samenvoegen van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.120 doen de genoemde knelpunten zich niet meer voor en zijn de onduidelijkheden weggenomen.

In de samengestelde paragrafen zijn, met uitzondering van het nieuwe onderdeel f in artikel 4.1220, tweede lid, onderdeel e, in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal en de wijzigingen in artikel 4.1230 Bal geen wijzigingen doorgevoerd.

Het nieuwe onderdeel f in artikel 4.1220, tweede lid, Bal regelt dat de melding een aanduiding bevat of er sprake is van het tijdelijk uitnemen van grond. Met deze toevoeging is het bevoegd gezag met de melding geïnformeerd of de activiteit bestaat uit uitsluitend tijdelijk uitnemen. Het bevoegd gezag weet dan direct of de korte meldtermijn van een week geldt. Dit is van belang voor de verdere afhandeling van de melding, bijvoorbeeld prioriteit geven bij de controle of direct de afdeling toezicht informeren.

Verder regelt het nieuwe onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal dat voor het begin van de activiteit informatie moet worden verstrekt of er sprake is van graven onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit en of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Voorheen volgde deze informatie uit de keuze van de initiatiefnemer voor één of voor beide activiteiten uit het Bal, waarmee het voor het bevoegd gezag duidelijk werd om welke activiteit(en) het gaat. Deze informatie is relevant voor het bevoegd gezag omdat er voor het graven onder of gelijk aan de interventiewaarden bodemkwaliteit een kortere termijn geldt (1 week in plaats van 4 weken). Ook kan het graven in een bodem die deels verontreinigd is onder en deels boven de interventiewaarden bodemkwaliteit een reden zijn voor het bevoegd gezag om extra toezicht te houden ter voorkoming van ongewenste vermenging van kwaliteiten. Hiermee wordt voorkomen dat het bevoegd gezag extra informatie opvraagt bij degene die de gegevens en bescheiden heeft verstrekt.

Het nieuwe tweede lid van artikel 4.1223 Bal heeft tot doel om te voorkomen dat onnodig informatie moet worden verstrekt als op basis van eerder uitgevoerd bodemonderzoek al bekend is dat de bodem een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit heeft. Daarmee is er sprake van een gelijkstelling met de regels over het tijdelijk uitplaatsen van grond. Onbedoeld waren de eisen voor een graafactiviteit voor een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur, strenger dan voor het tijdelijk uitplaatsen van grond met een ander oogmerk. Voor laatstgenoemde tijdelijke uitplaatsingen was het verstrekken van gegevens en bescheiden niet verplicht als het ging om het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Voor graven in bodem met dezelfde kwaliteit voor een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur moesten daarentegen wel gegevens en bescheiden worden verstrekt. Met deze wijziging wordt dit onbedoelde verschil verholpen.

Op grond van artikel 4.1230 Bal moeten na beëindiging van de milieubelastende activiteit graven in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, gegevens en bescheiden worden verstrekt. De gegevens die in onderdeel b zijn opgenomen, moeten worden verstrekt als er sprake is geweest van milieukundige begeleiding als bedoeld in artikel 4.1233 Bal. Het gaat daarbij om gegevens in de vorm van een (beknopt) evaluatieverslag dat is opgesteld door de organisatie die de milieukundige processturing heeft uitgevoerd. In de praktijk blijkt de termijn van een week voor het indienen van het evaluatieverslag te kort te zijn. Om het verslag te kunnen opstellen, zijn diverse documenten nodig zoals het logboek van de milieukundig begeleider, transportbegeleidingsformulieren of een weegoverzicht van de verwerker. Deze gegevens zijn niet altijd beschikbaar en moeten soms opgevraagd worden bij anderen, zoals (onder)aannemer, transporteur, verwerker of stortplaats.
Hierdoor duurt het langer voordat het evaluatieverslag gereed is. Daarnaast wordt degene die de gegevens na beëindiging van de activiteit moet verstrekken, laat geïnformeerd over die beëindiging.

Een termijn van vier weken sluit beter aan bij de praktijk. Bovendien sluit het aan bij de termijn voor het verstrekken van een evaluatieverslag na het beëindigen van een bodemsanering (artikel 4.1246 Bal). Om die reden is ervoor gekozen de termijn voor het verstrekken van het evaluatieverslag te verruimen naar vier weken. De termijn voor het verstrekken van gegevens over de datum van beëindiging van de activiteit (onderdeel a) blijft wel een week. De einddatum is belangrijke informatie voor het toezicht. Bovendien kan het bevoegd gezag er dan op toezien dat het evaluatieverslag binnen de termijn van vier weken wordt verstrekt.

Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving. De gevolgen voor de regeldruk zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.6 Melding en gegevens en bescheiden voor opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie (artikelen 4.1248 en 4.1248a Bal)

In de gegevens en bescheiden die bij de melding moeten worden verstrekt voor het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie, ontbrak de informatie of er sprake is van het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie of het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie. Deze informatie is relevant omdat het bevoegd gezag moet kunnen beoordelen of er sprake is van een verplichting om een eindonderzoek bodem te verrichten (zie artikel 4.1250 Bal). Bovendien geldt er voor eenmalige opslag van één partij een kortere meldtermijn (1 week in plaats van 4 weken). Met het toevoegen van het nieuwe onderdeel f aan artikel 4.1248, tweede lid, Bal wordt deze omissie hersteld.

Bij de te verstrekken gegevens voor het begin van het opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie, ontbrak ook de startdatum. Deze informatie die ook moet worden verstrekt voor andere milieubelastende activiteiten, is belangrijk voor toezicht en handhaving. Met het opnemen van het nieuwe artikel 4.1248a Bal wordt deze omissie hersteld. Hierbij is uitgegaan van de standaardformulering die ook voorkomt in andere paragrafen in hoofdstuk 4 van het Bal.
Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving. De gevolgen voor de regeldruk zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.7 Informatieverplichting en meldplicht voor het toepassen van staalslak (artikelen 4.1257, 4.1258 en 4.1258a (nieuw) Bal)

Staalslak ontstaat als restproduct bij de productie van ruwijzer of staal. De gestolde staalslak is een steenachtig materiaal. Bij toepassing van bouwstoffen met staalslak kan de zuurgraad van oppervlaktewater en grondwater afnemen (verhoging van de pH-waarde) door de uitspoeling van vrije kalk. Grond of water met hoge pH-waarden kan schadelijk zijn voor organismen die hiermee in aanraking komen. Hoge pH-waarden kunnen ook leiden tot mobilisatie van stoffen die van nature, of als gevolg van bodemverontreiniging, reeds in de bodem aanwezig zijn. De mate waarin risico's voor mens en milieu kunnen optreden, is afhankelijk van diverse factoren waaronder de omvang van het werk, het ontwerp van het werk en de omvang en doorstroming van het aanwezige oppervlaktewater.

Het normenkader ten aanzien van het toepassen van staalslak bestaat uit concrete toepassingsvoorschriften gesteld in paragraaf 4.123 van het Bal en de specifieke zorgplicht vervat in artikel 2.11 van het Bal. Ook dient toe te passen staalslak te voldoen aan de milieukwaliteitseisen die volgen uit het Bbk en de Regeling bodemkwaliteit 2022. De zorgplicht van artikel 2.11 Bal vereist dat de toepasser maatregelen treft om nadelige gevolgen van uitspoeling naar de bodem en het oppervlaktewater te voorkómen. Als al nadelige gevolgen zijn opgetreden, dienen maatregelen te worden genomen om die gevolgen op te heffen. De zorgplicht is ook van toepassing op stoffen of effecten waarvoor (nog) geen normwaarden zijn vastgesteld.[686] Het bevoegd gezag kan in geval van een (dreigende) schending van deze zorgplicht of andere toepassingsnormen zowel preventief als repressief ingrijpen. Daarbij is wel van groot belang dat het bevoegd gezag op de hoogte is van een (voorgenomen) toepassing van staalslakken.

In een signaalrapport heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) geconstateerd dat de mogelijkheid tot controle op de gestelde toepassingsvoorwaarden van de producent of leverancier zeer beperkt is, onder andere vanwege het ontbreken van een meldplicht.[687] In de brief van 11 april 2024 van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer zijn de uitkomsten meegedeeld van het onderzoek dat is uitgevoerd naar aanleiding van dit signaalrapport van de ILT. Dit onderzoek richtte zich op het versterken van het toezicht op en de handhaving van de regels over het toepassen van staalslakken.[688] Uit dat onderzoek volgt onder andere de behoefte aan zicht op het toepassen van staalslakken voorafgaande aan de werkzaamheden. Toezichthouders kunnen dan vooraf en tijdens de toepassing beoordelen of er voldoende rekening wordt gehouden met de eigenschappen van het materiaal. Indien nodig kunnen zij ingrijpen om ervoor te zorgen dat de juiste maatregelen worden getroffen.

686 Zie ook de Circulaire Toepassing van staalslak en hoogovenslak(zand) als bouwstof in een werk, Stcrt. 2024, 14040.
687 *Kamerstukken II* 2022/23, 30 015, nr. 113.
688 *Kamerstukken II* 2023/24, 30 015, nr. 121.

Om het toezicht en de handhaving ten aanzien van het toepassen van staalslak te versterken wordt derhalve een informatieverplichting en een meldplicht ingevoerd. De informatieverplichting sluit aan bij de al bestaande informatieverplichting voor het toepassen van AVI-bodemas en immobilisaten in artikel 4.1258 Bal. Daarmee is degene die voornemens is om niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak en bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof toe te passen, verplicht daarover gegevens en bescheiden te verstrekken aan het bevoegd gezag. Dat moet ten minste vier weken voor het begin van de toepassing. De gegevens en bescheiden die moeten worden verstrekt zijn opgenomen in artikel 4.1258 Bal. Het gaat onder andere om de milieuverklaring bodemkwaliteit, de herkomst van de bouwstoffen, de kwaliteit en de hoeveelheid bouwstoffen die wordt toegepast en de locatie.

Aanvullend op de informatieplicht wordt een meldplicht ingevoerd. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de aangenomen motie Gabriëls c.s.[689], waarin wordt opgeroepen tot de invoering van een meldplicht voor de toepassing van staalslakken, en voorzien in de aangegeven behoefte van toezichthouders aan een meldplicht. Hiermee wordt het verboden om staalslak toe te passen zonder dat de datum van het begin van deze activiteit ten minste een week voorafgaand aan de activiteit is gemeld. Anders dan bij een informatieverplichting het geval is, is bij een meldplicht sprake van een verbod op de toepassing als de melding niet, of niet volledig, is gedaan. Ook dient een melding te worden gepubliceerd door het bevoegd gezag, waarmee het bijvoorbeeld voor omwonenden duidelijk is waar staalslak wordt toegepast.

Bouwstoffen met daarin ten hoogste 20 massaprocent staalslak, zoals hydraulisch recyclinggranulaat als bedoeld in BRL 2506-2, vallen niet onder de informatieverplichting en de meldplicht. Die bouwstoffen hebben, voor zover bekend, niet tot negatieve gevolgen voor de fysieke leefomgeving geleid. De grens is bij 20 massaprocent staalslak gelegd omdat dat aansluit bij de definitie van hydraulisch recyclinggranulaat in de BRL 2506-2. Samengestelde producten met meer dan 20 massaprocent staalslak kunnen ook niet-risicovolle vormgegeven bouwstoffen zijn. Risico's treden met name op bij grootschalige toepassingen van staalslak als niet-vormgegeven bouwstof. Het toepassingsbereik is beperkt tot niet-vormgegeven bouwstof én pure staalslak die ontstaan uit het productieproces van ruwijzer en staal en vanwege de structuur en herkomst dezelfde risico's vertonen. Dit ondanks dat deze bouwstof op grond van massaverlies en deeltjesgrootte kan worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Dit sluit aan op de uitzondering in paragraaf 3 van bijlage F van de Rbk 2022, waar niet-vochtbestendige staalslakken, als bedoeld in Standaard RAW-bepalingen 2005 (CROW, Ede) zijn aangemerkt als niet duurzaam vormvast, indien deze worden toegepast in de waterbouw.
In artikel 4.1257, derde lid, Bal wordt voor de begripsomschrijving van vormgegeven bouwstof aangesloten bij de betekenis die het begrip heeft in het Besluit bodemkwaliteit.

Op basis van de Tijdelijke regeling verbod en vergunningplicht toepassing LD- en ELO-staalslak[690] is het met ingang van 23 juli 2025 tijdelijk verboden om op of in de landbodem niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak toe te passen in een laagdikte van meer dan een halve meter of op een locatie waar inname of inhalatie hiervan of oog-, mond- of huidcontact niet is uitgesloten. Voor overige toepassingen op of in de landbodem van dergelijke bouwstoffen geldt op basis van die regeling tijdelijk een vergunningplicht. De Tijdelijke regeling verbod en vergunningplicht toepassing LD- en ELO-staalslak vervalt twaalf maanden na inwerkingtreding, met de mogelijkheid om deze termijn bij ministeriële regeling eenmaal met zes maanden te verlengen. Daarmee geldt de informatieverplichting en de meldplicht effectief niet voor toepassingen van staalslak waar de tijdelijke regeling op ziet, zolang als deze regeling van kracht is. Echter, de reikwijdte van de informatieverplichting en de meldplicht is ruimer dan die van het tijdelijke verbod en de tijdelijke vergunningplicht. De informatieverplichting en de meldplicht gelden namelijk voor het toepassen van zowel niet-vormgegeven bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak als voor het toepassen van bouwstoffen bestaande uit pure staalslak zonder vaste maatvoering die op grond van deeltjesgrootte en massaverlies worden aangemerkt als vormgegeven bouwstof. Bovendien zien de informatieverplichting en de meldplicht op zowel toepassingen van deze bouwstoffen op of in de landbodem als toepassingen op of in de waterbodem. Ten slotte wordt bij het vervallen van de Tijdelijke regeling verbod en vergunningplicht toepassing LD- en ELO-staalslak teruggevallen op de overige bestaande wet- en regelgeving en zullen de informatieverplichting en de meldplicht daarmee ook gelden voor de categorieën van toepassingen die op basis van de regeling tijdelijk verboden of vergunningplichtig zijn.

689 *Kamerstukken II* 2024/25, 28 684, nr. 774.
690 *Stcrt. 2025, 25176*

Het opnemen van een informatieverplichting en een meldplicht voor het toepassen van staalslak heeft gevolgen voor de uitvoering en de handhaving in die zin dat het de mogelijkheden voor toezicht en handhaving verbetert. De gevolgen voor de regeldruk zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.8 Informatie over bodembedreigende stoffen (artikel 5.2 Bal)
In artikel 5.2, eerste lid, Bal was al geregeld dat voor het begin van de activiteit een plattegrond van de locatie waarop is aangegeven waar bodembedreigende stoffen worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten, moet worden verstrekt aan het bevoegd gezag. Hieraan is toegevoegd dat ook moet worden aangegeven om welke bodembedreigende stoffen het gaat.

Deze toevoeging vergemakkelijkt de toetsing door het bevoegd gezag van het eindonderzoek bodem dat op grond van artikel 5.3 Bal bij het beëindigen van de activiteit moet worden verricht. Bovendien verbetert de toevoeging de informatiepositie van het bevoegd gezag met het oog op de uitvoering van de toezichts- en handhavingstaken. Tot slot is de toevoeging ook in het voordeel van degene die de activiteit verricht. Er is immers steeds vastgelegd welke bodembedreigende stoffen waar worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten. Als die informatie niet is vastgelegd, is het veelal lastig om achteraf daarin inzicht te krijgen. Voor de aanduiding van de bodembedreigende stoffen kan gebruik worden gemaakt van de lijst met veel voorkomende bodembedreigende stoffen die is opgenomen in het informatiedocument «Bodembescherming: combinaties van voorzieningen en maatregelen» waarnaar wordt verwezen in bijlage XVIII bij het Besluit kwaliteit leefomgeving.
Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving en de regeldruk.

2.9 Termijn voor herstel van een geconstateerd gebrek aan een vloeistofdichte bodemvoorziening of vuilwaterriool (artikel 5.19 Bal)
Op grond van artikel 5.19, vierde lid, Bal moet een vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool jaarlijks worden gecontroleerd volgens bijlage 6 bij AS SIKB 6700. Het gaat hier om de zogenoemde bedrijfsinterne controle die de eigenaar ook zelf kan verrichten. In artikel 5.19, vijfde lid, Bal is geregeld dat na reparatie van een geconstateerd gebrek een inspectie moet plaatsvinden door een erkende inspectie-instantie. Een dergelijke inspectie is niet vereist als het gebrek is hersteld door een gecertificeerde onderneming.

In deze bepalingen ontbrak een termijn waarbinnen geconstateerde gebreken aan een voorziening of het vuilwaterriool moesten zijn hersteld. Dit is alsnog geregeld met de wijziging van artikel 5.19, vierde lid, Bal. Nu geldt dat na een geconstateerd gebrek de voorziening of het vuilwaterriool binnen een termijn van drie maanden moet worden hersteld. Deze termijn van drie maanden laat de verplichtingen die voortvloeien uit de specifieke zorgplicht onverlet. Wanneer een geconstateerd gebrek leidt tot bodemverontreiniging, moet dat gebrek direct worden hersteld om verdere verontreiniging te voorkomen. Ook zal de al ontstane verontreiniging moeten worden hersteld.

Omdat hieruit geen wijziging voortvloeit in de bestaande verplichtingen, heeft dit geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving en de regeldruk.

2.10 Handhavingstaak ten aanzien van degene die de werkzaamheden verricht bij het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen of vermengde mijnsteen (artikel 13.3a0 Ob)
In afdeling 13.1 van het Omgevingsbesluit zijn twee wijzigingen aangebracht:
a er is verduidelijkt dat de bestuursrechtelijke handhavingstaak bij het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen of vermengde mijnsteen, voor zover het daarbij gaat om het (feitelijk) verrichten van de werkzaamheden, zowel berust bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat als bij burgemeester en wethouders; en
b de Minister van Infrastructuur en Waterstaat is nu ook (mede) handhavingsbevoegd voor toepassingen in oppervlaktewaterlichamen, voor zover het daarbij gaat om het (feitelijk) verrichten van de werkzaamheden.

Ad. a: Zowel minister als gemeente bevoegd

In artikel 13.1, eerste lid, aanhef en onder e, Ob zijn de gevallen aangewezen waarin de bestuursrechtelijke handhavingstaak niet berust bij het college van burgemeester en wethouders maar bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). In onderdeel 6° ging het om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie. Daarmee werd beoogd om de bevoegdheidstoedeling van het Bbk te continueren.[691]Die bevoegdheidstoedeling was geregeld in artikel 4 Bbk (oud). Op grond van het derde lid van dat artikel hadden burgemeester en wethouders tot taak zorg te dragen voor de handhaving van de bij of krachtens het Bbk gestelde verplichtingen, voor zover zij betrekking hebben op het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie. In artikel 1 van het Bbk was bepaald dat onder «toepassen» mede moest worden verstaan «het laten verrichten daarvan».

Deze verduidelijking dat onder het toepassen ook het laten toepassen valt, betekent dat het bij het toepassen zowel gaat om het verrichten van de feitelijke handelingen (vaak verricht door een aannemer) als om het laten verrichten daarvan, dus het opdracht geven om bouwstoffen, grond of baggerspecie toe te passen. In artikel 4, vierde lid, Bbk (oud) was bepaald dat de minister tot taak had om zorg te dragen voor de handhaving van de bij of krachtens het Bbk gestelde verplichtingen, voor zover zij betrekking hebben op het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie.

Op grond van artikel 4, derde en vierde lid, Bbk (oud) was dus zowel het college van burgemeester en wethouders als de minister (feitelijk de ILT) aangewezen als bevoegd gezag voor de handhaving van de verplichtingen van het Bbk, voor zover die betrekking hadden op de feitelijke werkzaamheden bij het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie. Die feitelijke werkzaamheden worden veelal in opdracht verricht door aannemers. Hoewel de nota van toelichting bij het Bbk (oud) anders suggereerde was er voor het in opdracht toepassen dus sprake van een dubbel bevoegd gezag.[692] Dat gold helemaal nadat artikel 5:1, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht van kracht werd (per 1 juli 2009). Sindsdien wordt onder «overtreder» ook verstaan degene die «de overtreding medepleegt». Bestuursrechtelijke handhavingsmiddelen kunnen daardoor ook worden gericht tot medeplegers. Die bepaling is per 1 juli 2009 in werking getreden, dus na de inwerkingtreding van het Bbk (2008). Ook als ervan uit wordt gegaan dat de opdrachtgever normadressaat was van de regels, dan kon de aannemer die de handelingen feitelijk verrichtte, worden aangemerkt als medepleger en dus overtreder. Ook onder het Bbk (oud) kon een bestuursrechtelijke sanctie van een gemeente dus worden gericht tot de aannemer.

Normadressaat van de regels over het toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie is in het Bal ruim geformuleerd. Zowel degene die opdracht geeft tot het toepassen als de toepasser zelf, kan normadressaat zijn. Artikel 5:1 Awb stelt bovendien buiten twijfel dat bestuursrechtelijke sancties tot beiden kunnen worden gericht. Op basis van artikel 18.2, eerste lid, Omgevingswet zou de gemeente in principe moeten kunnen handhaven jegens de aannemers. Artikel 13.1 Ob (oud) zorgde voor onduidelijkheid door te regelen dat de bestuursrechtelijke handhavingstaak niet bij burgemeester en wethouders berust maar bij de minister als het gaat om het in opdracht toepassen van bouwstoffen, grond of baggerspecie. Het is niet wenselijk om die onduidelijkheid in stand te laten. Daarom is ervoor gekozen om de bevoegdheid van de minister (ILT) niet in artikel 13.1 Ob te regelen maar in artikel 13.3a0 Ob. Het is daarmee nu volstrekt duidelijk dat de minister (mede) bevoegd is, maar dat daarnaast de bestuursrechtelijke handhavingstaak ook bij burgemeester en wethouders berust.

Ad. b: minister ook (mede) handhavingsbevoegd voor toepassingen in oppervlaktewaterlichamen

691 Nota van toelichting bij het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, Stb. 2021, 98, toelichting op artikel IV (Omgevingsbesluit), onderdeel C.

692 Volgens de nota van toelichting bij het Bbk (Stb. 2007, 469) was de handhavingstaak gelegd bij de landelijke inspectie en niet bij individuele gemeenten, omdat aannemers veelal landelijk opereren. In die nota van toelichting staat ook: «Het lokale bevoegde gezag, veelal de gemeente, is met betrekking tot een specifieke locatie binnen haar grondgebied het bevoegd gezag voor de toepassing van grond, bagger of bouwstoffen. Dit betekent dat ten aanzien van alle activiteiten en werkzaamheden toezicht kan worden uitgeoefend. De opdrachtgever is daarbij de normadressaat voor eventueel handhavend optreden. Via de opdrachtgever kan foutief handelen van de aannemer worden gecorrigeerd. Naast dit curatieve optreden, zoals dat ook binnen het Bouwstoffenbesluit mogelijk was, is preventief optreden door de VROM-Inspectie richting de aannemer mogelijk gemaakt. Op lokaal niveau handhaaft met andere woorden het lokale bevoegde gezag de regels van het besluit, indien nodig zet de VROM-inspectie handhavingsmiddelen in om te voorkomen dat de aannemer elders dezelfde overtreding begaat.

In de nota van toelichting bij het Bbk[693] was aangegeven dat voor toepassingen van bouwstoffen, grond of baggerspecie in *oppervlaktewater* is vastgehouden aan de bestaande organisatie van de handhaving waarbij de hoofdregel is dat de dagelijkse besturen van de waterschappen deze rol vervullen ten aanzien van regionale oppervlaktewateren en de Minister van Verkeer en Waterstaat (regionale diensten Rijkswaterstaat) ten aanzien van de (veelal) grotere zogenaamde rijkswateren. Dit vloeide volgens de nota van toelichting voort uit artikel 1 van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), dat uitgaat van een breed normadressaat, alsmede artikel 3 van de Wvo, dat ten grondslag ligt aan de verdeling van de bevoegdheden tussen waterschappen en het Rijkswaterstaat. Op grond van de artikelen 1 en 29 Wvo kan volgens die toelichting in beginsel zowel ten aanzien van de aannemer, als de opdrachtgever door de waterkwaliteitsbeheerder tot handhaving over worden gegaan. Het doorvoeren van de voor de landbodem in het kader van de ketenhandhaving gekozen knip, zou volgens de nota van toelichting bij het Bbk een fundamentele wijziging van de Wvo met zich meebrengen die vooralsnog niet opportuun werd geacht.

Inmiddels is de situatie anders. De Wvo is eind 2009 vervangen door de Waterwet. De Waterwet is per 2024 grotendeels vervangen door de Omgevingswet. In de Omgevingswet is de systematiek van de regels voor toepassingen in oppervlaktewaterlichamen hetzelfde als voor toepassingen op of in landbodems. Er is dus geen reden meer om vast te houden aan het principiële onderscheid tussen toepassingen op of in landbodems en toepassingen in oppervlaktewaterlichamen. Net als aannemers die de feitelijke werkzaamheden bij toepassingen op of in landbodems verrichten, zullen aannemers die dat doen in oppervlaktewaterlichamen veelal landelijk opereren. Ook voor laatstgenoemde aannemers is het dus wenselijk om de handhavingstaak (mede) te leggen bij de ILT.

Door de wijziging van artikel 13.1, eerste lid, onder e, en artikel 13.3a0 is de Minister van IenW naast burgemeester en wethouders bevoegd voor de handhaving bij een milieubelastende activiteit of een lozingsactiviteit als bedoeld in artikel 3.48m, 3.48o of 3.48r van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor zover het bij die activiteit gaat om het verrichten van de werkzaamheden, bedoeld in de artikelen 4.1258, tweede lid, onder a, 4.1267, eerste lid, onder a, en 4.1283, eerste lid, onder a, van dat besluit. Daarbij gaat het om de feitelijke werkzaamheden die doorgaans in opdracht door aannemers worden verricht. Met deze formulering wordt aangesloten bij de formulering na de wijzigingen in de artikelen 4.1258, 4.1267 en 4.1283 Bal.

Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de regeldruk maar heeft wel gevolgen voor de uitvoering en de handhaving. Deze gevolgen zijn in hoofdstuk 5 beschreven.

2.11 Uitzondering verplichting milieuverklaring en afleverbon voor bepaalde specifieke bouwstoffen (artikel 25h Bbk)

In artikel 4.1259 Bal is voor bepaalde specifieke bouwstoffen (o.a. metselmortel en natuursteenproducten) geregeld dat bij het toepassen van deze bouwstoffen er geen milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon beschikbaar hoeven te zijn. Een afleverbon is in artikel 4.1257, derde lid onder a, Bal gedefinieerd als afleverbon als bedoeld in artikel 1 van het Bbk. In het Bbk is deze uitzondering voor die bouwstoffen niet geregeld voor de andere handelingen met bouwstoffen (vervoeren etc.). Dat is tegenstrijdig en leidt ertoe dat er alsnog een verplichting is dat er een milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon beschikbaar moeten zijn.

Deze tegenstijdigheid in de eisen is niet wenselijk. Om die reden is een nieuw derde lid toegevoegd aan artikel 25 Bbk waarmee voor die andere handelingen de genoemde uitzondering ook van toepassing is. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet gold deze uitzondering al op grond van het Bbk. Per abuis is deze uitzondering met het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet in het Bbk vervallen. Deze omissie wordt met deze wijziging hersteld.

Omdat de situatie zoals die was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt hersteld, heeft deze wijziging geen gevolgen voor de regeldruk en voor de uitvoering en handhaving.

2.12 Lozingsregels voor substraatteelt (artikelen 4.791d, 4.791da, 4.791e, 4.791f, 4.791fa, 4.791g, 4.791ga Bal)

Glastuinbouwbedrijven werken met meststoffen en vaak ook met gewasbeschermingsmiddelen. Het beleid is gericht op het verminderen van emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en daardoor verbetering van de kwaliteit van bodem en water.

693 Stb. 2007, 469, toelichting op artikel 4.

Bij de omzetting van het Activiteitenbesluit milieubeheer naar het Bal zijn door een andere verwoording soms ongewenste veranderingen opgetreden. Daarnaast roepen enkele nieuwe formuleringen soms vragen op in de uitvoeringspraktijk en is verduidelijking wenselijk.

Met een aantal wijzigingen wordt de oorspronkelijke werking van de bepalingen hersteld en in bepaalde gevallen worden de bepalingen verduidelijkt. Er is verduidelijkt dat emissiegrenswaarden voor stikstof niet alleen gelden voor lozingen op het vuilwaterriool, maar ook voor lozingen op oppervlaktewaterlichamen en andere lozingsroutes die met maatwerkregels of -voorschriften zijn toegestaan. Op verzoek van de glastuinbouwsector wordt de frequentie van het rapporteren van stikstof en ammoniumgehalten verhoogd, naar een keer per vier weken. Dit vierwekelijks rapporteren borgt dat het glastuinbouwbedrijf en bevoegd gezag voldoende nauwkeurig weten hoeveel stikstof er is geloosd. Verder is de bepaling uit het Activiteitenbesluit milieubeheer hersteld waarin stond dat watermeters één keer per drie jaar worden gecontroleerd en onderhouden. Ook is verduidelijkt dat een bedrijf naast een tekening van de lozingspunten, een schematische tekening moet hebben van het aanwezige watersysteem in de kas. Dit helpt het bedrijf om inzicht te krijgen in risico's op emissies en helpt toezichthouders om effectiever toezicht te houden op naleving van onder andere de zuiveringsplicht.

Op een aantal punten zijn de bepalingen met betrekking tot lozingen aangescherpt. Om de emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar water in te perken, is sinds 2018 een zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen van kracht. Overheden hebben tot nu toe echter beperkt inzicht in de wijze waarop glastuinbouwbedrijven invulling geven aan de zuiveringsplicht. De aanscherping die nu is doorgevoerd, is dat glastuinbouwbedrijven die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, jaarlijks rapporteren op welke wijze zij voldoen aan de zuiveringsplicht. Zij geven door of zij met een individuele zuivering, collectieve zuivering of met mobiele zuivering werken. Dit levert overheden inzicht in de manieren van zuivering die het meest gebruikt worden en biedt toezichthouders handvaten om het gesprek aan te gaan over eventuele discrepanties m.b.t. de gerapporteerde wijze van zuivering en de situatie ter plekke.

Hoewel het meten van natriumconcentraties al bestond onder het Bal, is toegevoegd dat tuinders deze gegevens ook dienen te rapporteren (in de frequentie die zij ook hanteren voor de rapportage van stikstof). Dit levert geen grote administratieve last op, omdat tuinders zelf al heel frequent natriumconcentraties meten om inzicht te hebben in de groeiomstandigheden van hun gewassen. Bij recirculatie van water in de kas lopen de natriumgehalten na verloop van tijd op. Een daling in het natriumniveau biedt toezichthouders inzicht in waterverversingen en helpt bij het toezicht op lozingen.

De rapportageverplichting met betrekking tot de hoeveelheid geloosd totaal stikstof in kilogram per hectare teeltoppervlak vervalt, aangezien deze automatisch wordt berekend door de Uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw. Er geldt een uitzondering op de rapportageplicht van metingen van stikstof en natrium wanneer het teeltoppervlak kleiner is dan 2.500 m^2.
Er is een meetverplichting toegevoegd voor substraatteelten met onderbemalingswater. Onderbemalingswater kan worden geloosd, mits dit niet vervuild is door bedrijfsactiviteiten. Vervuild bedrijfsafvalwater mag op grond van de specifieke zorgplicht immers niet zomaar worden geloosd op een oppervlaktewater. Door ieder kwartaal nitraatgehalten te meten, worden lekstromen van verontreinigd water sneller opgemerkt door het glastuinbouwbedrijf. Als het nitraatgehalte meer is dan 5 mmol/l, dienen maatregelen te worden genomen om lekstromen te verhelpen. De opname van de meetverplichting in het Besluit activiteiten leefomgeving zorgt ervoor dat inzichtelijk is wanneer sprake is van vervuild afvalwater, waarmee helder is voor glastuinbouwbedrijven en toezichthouders of aan de regels wordt voldaan en op een oppervlaktewater kan worden geloosd.

Deze wijziging heeft gevolgen voor de uitvoering en handhaving in die zin dat het de mogelijkheden verbetert voor toezicht en handhaving. De gevolgen voor de regeldruk zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.13 Lozingsregels voor teelt op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond (artikelen 4.791h, 4.791k, 4.791ka, 4.791m, 4.791pa en 4.791u Bal)

Ook voor glastuinbouwbedrijven die in de grond telen is er een aantal aanscherpingen doorgevoerd. Die aanscherpingen zijn met name gericht op het faciliteren van toezicht op naleving van de lozingsregelgeving.

Grondteeltbedrijven dienen net als de substraatbedrijven jaarlijks te rapporteren hoe zij voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen (door collectieve zuivering, individuele zuivering, mobiele zuivering, geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of geen lozing van drainwater of spoelwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat). Dit biedt het bevoegd gezag beter inzicht in de zuiveringswijzen en in risicofactoren zoals een zelfverklaarde nullozerstatus.

Bedrijven die gebruik maken van mobiele zuivering moeten de bewijsvoering (gezuiverde volumes en facturen) gedurende vijf jaar bewaren. Hiermee is beter toezicht mogelijk op consequente toepassing van mobiele zuivering door bedrijven die geen gebruik maken van individuele of collectieve zuivering.

Na signalen van toezichthouders is de bepaling uit het Activiteitenbesluit milieubeheer hersteld, waarmee wordt geregeld dat watermeters ten minste eenmaal per drie jaar dienen te worden onderhouden en gecontroleerd. Een bewijs van de controle en het onderhoud moet beschikbaar zijn op het bedrijf. De maximale afwijking is aangescherpt, van maximaal 10% naar maximaal 5%, met een overgangstermijn voor de vervanging van watermeters die voor januari 2026 al aanwezig waren. Verduidelijkt is dat op het bedrijf een schematische tekening aanwezig dient te zijn waarop de op het bedrijf aanwezige leidingen, silo's, etc. voor het transport en de opslag van waterstromen zijn ingetekend. Dit vergemakkelijkt het inzicht van telers en toezichthouders in de situatie ter plekke, en vergemakkelijkt het toezicht op naleving van de lozingsregelgeving.

Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de uitvoering en handhaving in die zin dat het de mogelijkheden verbetert voor toezicht en handhaving. De gevolgen voor de regeldruk zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

2.14 Afvalwater van gebruikt substraatmateriaal (artikel 4.852 Bal)

Afvalwater van gebruikt substraatmateriaal mag worden verspreid over landbouwgrond. In glastuinbouwgebieden is onbedekte landbouwgrond echter niet altijd beschikbaar. Door de wijziging kan afvalwater van gebruikt substraatmateriaal ook door een zuiveringsvoorziening worden geleid die ten minste 95% van de gewasbeschermingsmiddelen uit de vloeistoffen verwijdert. In dit geval is lozing via het riool toegestaan.

2.15 Verlenging overgangsrecht vergunning (artikelen 8.1.12 en 8.1.13 Invoeringsbesluit Omgevingswet)

Aan het Invoeringsbesluit Omgevingswet zijn artikelen toegevoegd waardoor de termijn die geldt op grond van de Invoeringswet Omgevingswet voor de vergunning van rechtswege wordt verlengd ten aanzien van handelingen die worden verricht door of namens de waterbeheerder met twee jaar en ten aanzien van een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een weg in beheer bij het Rijk met drie jaar.

Voor wat betreft de verlenging van de termijn voor de vergunning van rechtswege ten aanzien van handelingen die worden verricht door of namens de waterbeheerder geldt dat een verlenging noodzakelijk was, omdat niet is ingezien dat bepaalde gevallen vergunningplichtig zouden worden per 1 januari 2026, en er meer tijd nodig is om de vele aanvragen ordentelijk te kunnen verwerken.
Voorts is voor bepaalde beperkingengebiedactiviteiten een omgevingsvergunning van rechtswege voor twee jaar te kort gebleken om de situatie te beoordelen. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij reclame-uitingen (zoals reclamemasten) die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet buiten het beheergebied van Rijkswaterstaat waren gelegen, maar die onder de Omgevingswet binnen het beperkingengebied rijksweg zijn komen te liggen en daarmee vergunningplichtig zijn geworden op grond van artikel 8.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Ditzelfde geldt daarnaast voor een variëteit aan andere bouwwerken, werken die geen bouwwerken zijn en andere objecten gelegen binnen het beperkingengebied rijksweg die sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet vergunningplichtig zijn, zoals informatieborden, middenspanningsstations of andere elektriciteitshuisjes, zendmasten, hekwerken, duikers en stuwen. Ook hiervoor geldt op grond van artikel 8.16 van het Besluit activiteiten leefomgeving een omgevingsvergunningplicht, waar dat voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet niet het geval was.

Er zijn als gevolg van deze wijzigingen geen regeldrukeffecten of andere gevolgen; aan de huidige situatie verandert immers niets. Op deze wijzigingen heeft geen publieksparticipatie plaatsgevonden. Dit is mogelijk omdat deze wijzigingen geen verandering van betekenis meebrengen en omdat de voorziening onmiddellijk nodig is.

3 Verhouding tot hoger recht

3.1 Europees Recht

Voor de regels over het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 24 van de Kaderrichtlijn afvalstoffen (2008/98/EG) biedt voor vrijstelling van de vergunningplicht voor het verwerken van afvalstoffen. Hierbij wordt verwezen naar de toelichting bij het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, Stb. 2021, 98. De informatieverplichting en meldplicht (artikel I, onderdelen BD, BE, BF, BI en BJ) dient ertoe om toezicht en de handhaving ten aanzien van het toepassen van staalslak te versterken. Hiermee wordt invulling gegeven aan het voorschrift van artikel 25, eerste lid, Kaderrichtlijn afvalstoffen om te garanderen dat het toepassen van staalslakken plaats vindt zonder gevaar voor de gezondheid van de mens en zonder nadelige gevolgen voor het milieu, zoals artikel 13 van deze richtlijn voorschrijft.

Niet kan worden uitgesloten dat de bepalingen uit dit besluit technisch voorschriften in de zin van Richtlijn (EU) 2015/1535 kunnen bevatten. Zo zou bijvoorbeeld betoogd kunnen worden dat de meld- en informatieplicht voor het toepassen van staalslak een administratieve verplichting is die beperkt invloed kan hebben op het vrije verkeer van goederen.

De bepalingen zijn echter noodzakelijk in het belang van de bescherming van het milieu en zijn geschikt om dit belang te beschermen en gaan niet verder dan noodzakelijk. Voor alle wijzigingen geldt dat dit wijzigingen met mogelijk technische eisen zijn die noodzakelijk zijn vanwege de bescherming van de fysieke leefomgeving, alsmede het waarborgen van de veiligheid en gezondheid. De bepalingen gelden zonder onderscheid voor alle bedrijven, de bepalingen maken geen onderscheid tussen nationale en buitenlandse goederen en diensten. De bepalingen gelden zonder onderscheid en zijn dus non discriminatoir. De bepalingen zijn proportioneel.

Gelet op het voorgaande is voorzorgshalve gekozen om het gehele besluit technisch te notificeren. Deze technische notificatie is gedaan op 16 januari 2026 en liep tot 16 april 2026. Op deze notificatie zijn geen reacties gekomen vanuit andere lidstaten en evenmin van de Europese Commissie. Verder wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel van de toelichting.

3.2 Nationaal recht

De wijzigingen die met artikel I van dit verzamelbesluit worden doorgevoerd in het Bal zijn gebaseerd op artikel 4.3 van de Omgevingswet. De wijzigingen in bijlage XIIIb Bkl die worden aangebracht met artikel II van dit verzamelbesluit zijn gebaseerd op 2.24, eerste lid, van de Omgevingswet. De wijziging van artikel 13.1 Ob (artikel III) is gebaseerd op artikel 18.2, zesde lid, van de Omgevingswet. De wijziging van het Invoeringsbesluit Omgevingswet die met artikel IV wordt doorgevoerd is gebaseerd op artikel 4.14 van de Invoeringswet Omgevingswet. De wijziging van artikel 25h Bbk (artikel V) is gebaseerd op de artikelen 9.2.2.1, eerste lid, en 9.5.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Tot slot is de wijziging van de voetnoten onder de tabellen IIIa en IIIb van de bijlage A behorend bij hoofdstuk 3 van het Drinkwaterbesluit gebaseerd op artikel 21, derde lid, aanhef en onder a, onder 2°, van de Drinkwaterwet.

4 Gevolgen van dit verzamelbesluit

De puur technische punten in dit verzamelbesluit zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen hebben geen gevolgen voor de regeldruk. De wijzigingen die omissies herstellen, leiden ertoe dat onbedoelde en onvoorziene gevolgen van die omissies worden hersteld.

Gelet op het voorgaande is een MKB[694]-toets niet verricht omdat geen sprake is van substantiële regeldrukgevolgen voor het MKB.

Voor enkele wijzigingen wordt hieronder nader ingegaan op de gevolgen van dit verzamelbesluit. Naast de gevolgen voor de regeldruk die in kaart zijn gebracht conform het Handboek Meting Regeldrukkosten[695], gaat het om de gevolgen voor de andere overheden en het milieu. De gevolgen voor het milieu zijn inzichtelijk gemaakt met de Handleiding Milieueffectentoets[696].

694 MKB staat voor midden- en kleinbedrijf.
695 Handboek Meting Regeldrukkosten, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2023).
696 Handleiding Milieueffectentoets, aandachtspunten voor de toetsing van ontwerp-regelgeving op milieueffecten, Meldpunt Voorgenomen Regelgeving, april 2003. Te raadplegen op de website van het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving.

4.1 Bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen (paragraaf 2.1)
Bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen, komen vooral voor in de chemische industrie, zoals Sevesoinrichtingen. Dit zijn bedrijven waar grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen aanwezig zijn. Vanwege de veiligheid worden deze opslagtanks bij voorkeur ondergronds geplaatst. Door ruimtegebrek in de ondergrond (kabels, leidingen, riolering) is daar niet altijd plek voor. Daarom worden deze tanks gedeeltelijk ingegraven of ingeterpt. In totaal gaat het om circa 200 opslagtanks (inschatting op basis van gegevens van een inspectie-instantie). Uitgaande van gemiddeld twee opslagtanks per bedrijf, gaat het om circa 100 bedrijven die te maken hebben met de onmogelijke eis van een lekbak en waar mogelijk bodemrisico's kunnen bestaan doordat de eisen aan de opslagtanks onvoldoende bodembescherming bieden.

Met de wijzigingen wordt met het oog op het voorkomen van verontreiniging van de bodem in het Bal geregeld dat deze opslagtanks dubbelwandig moeten zijn uitgevoerd met een systeem voor lekdetectie in de wand. Enkelwandige opslagtanks zijn ook toegestaan, mits die zijn geplaatst in een ondergrondse vloeistofdichte bak met lekdetectie. Deze eisen zijn niet nieuw want deze golden al op grond van BRL SIKB 7800. Die BRL was voor bovengrondse opslagtanks al van toepassing verklaard in de artikelen 4.917 en 4.929 Bal. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet werd die BRL (toen nog BRL K903) van toepassing verklaard in de Activiteitenregeling milieubeheer. Hetzelfde geldt voor de eis dat op de ondergrondse leidingen kathodische bescherming moet zijn aangebracht. Ook die eis gold al op grond van de BRL SIKB 7800. De reden om deze eisen in het Bal op te nemen is dat die dan direct gelden voor degene die de activiteit verricht en niet alleen indirect via certificeringseisen. Dat biedt meer duidelijkheid. Bovendien zijn de eisen nu ook direct te handhaven door het bevoegd gezag. De wijzigingen hebben dus positieve gevolgen voor het milieu. Omdat het niet gaat om nieuwe eisen, zijn er geen gevolgen voor de regeldruk.

4.2 Keuringstermijnen bovengrondse opslagtanks met ondergrondse leidingen (paragraaf 2.2)
Bovengrondse enkelwandige opslagtanks voor dieselopslag en waarop ondergrondse leidingen zijn aangesloten, komen vooral voor op locaties waar het afleverpunt zich op een andere plek bevindt dan de tank zelf. Dat zijn meestal transportbedrijven. De meeste transportbedrijven hebben dieselopslagtanks met een inhoud tussen de 5 en 25 m^3. Bovengrondse opslagtanks voor diesel worden ook aangetroffen op locaties waar de ondergrondse dieseltank is afgekeurd en er een bovengrondse tank voor terug is geplaatst. Het goedgekeurde ondergrondse leidingwerk wordt dan aangesloten op de bovengrondse opslagtank. Bij tankstations komt dit niet voor. Naar schatting zijn er in Nederland in totaal 250 bovengrondse opslagtanks waarin diesel wordt opgeslagen.

Met het aanscherpen van de keuringstermijnen wordt de integriteit van de opslagtanks beter gewaarborgd. De risico's op het te laat ontdekken van corrosie en eventuele lekken naar de bodem worden daarmee voorkomen. Dit heeft positieve gevolgen voor het milieu (minder emissies naar de bodem).

De financiële gevolgen van de verkorting van de keuringstermijnen voor enkelwandige bovengrondse opslagtanks van staal met ondergrondse leidingen en die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie, zullen marginaal toenemen. Vooral als die worden afgezet tegen de totale exploitatiekosten. Een keuring kost circa € 6.000,–. In totaal zijn er ongeveer 250 bovengrondse opslagtanks van staal met ondergrondse leidingen die worden gebruikt voor het opslaan van diesel of gasolie. Circa 10% van die tanks is volledig gecoat. Alleen voor opslagtanks die volledig zijn gecoat, blijft de bestaande keuringsfrequentie in stand. Voor 225 opslagtanks (die worden gebruikt voor het opslaan van diesel en die niet of gedeeltelijk zijn gecoat) gaat de keuringsfrequentie omhoog. In plaats van eens in de 15 jaar moeten deze tanks eens in de 10 of 8 jaar worden gekeurd.

Uitgaande van een periode van 30 jaar moet een tank drie keer worden gekeurd (3,75 keer bij eens per 8 jaar) in plaats van twee keer. Per tank zijn de jaarlijkse keuringskosten nu € 400,– (2 X 6.000 / 30). De jaarlijkse keuringskosten worden € 600,– (3 X 6.000 / 30) bij keuring eens per 10 jaar en € 750,– (3,75 X 6.000 / 30) bij keuring eens per 8 jaar. Ervan uitgaande dat de helft van de tanks eens per 10 jaar en de helft eens per 8 jaar moet worden gekeurd, worden de gemiddelde keuringskosten € 675,– per tank.
De stijging van de lasten is dan € 275,– per tank per jaar. De totale stijging van de lasten komt daarmee uit op circa € 61.875,– (275 X 225).

Omdat de meeste bovengrondse dieseltanks bij transportbedrijven liggen, zullen de extra lasten vooral door die bedrijven worden gedragen. De meeste transportbedrijven hebben 1 opslagtank waardoor de extra lasten ongeveer € 275,– per bedrijf per jaar zijn.

De extra kosten wegen ruimschoots op tegen de kosten die zijn gemoeid met herstel van de bodem en het grondwater als lekkage ontstaat door een defecte opslagtank.

De betere bescherming van de integriteit van opslagtanks door de vereiste coating en aangescherpte keuringstermijnen, heeft positieve milieueffecten omdat de kans op bodemverontreiniging veel kleiner wordt. Naar de toekomst toe wordt dat steeds belangrijker gezien de ontwikkeling naar steeds meer bijmenging van biodiesel. Zie ook de resultaten van het onderzoek van SIKB waarnaar in paragraaf 2.2 is verwezen.

4.3 Informeren bevoegd gezag over afkeur en verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtank (paragraaf 2.3)

Ondergrondse opslagtanks waarin vloeibare gevaarlijke stoffen van ADR-klasse 3, met uitzondering van diesel, worden opgeslagen (bijvoorbeeld benzine) komen vooral voor bij tankstations. In totaal zijn er ongeveer 15.000 opslagtanks. Circa de helft van die tanks wordt gebruikt voor het opslaan van benzine, in totaal dus 7.500 tanks. Per jaar worden er ongeveer 400 tanks afgekeurd. Bij circa de helft gaat het om opslagtanks met benzine. Dat betekent dat 200 keer per jaar het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd over de afkeur van een ondergrondse opslagtank. Bij in totaal circa 10 afgekeurde opslagtanks per jaar is herstel niet meer mogelijk. Die afgekeurde opslagtanks moeten dan ook worden verwijderd of onklaar gemaakt.[697] Bij ongeveer de helft van die afgekeurde opslagtanks gaat het om opslagtanks met benzine. Dat betekent dat ongeveer 5 keer per jaar het bevoegd gezag moet worden geïnformeerd over het verwijderen of onklaar maken van een ondergrondse opslagtank.

Het informeren van het bevoegd gezag over de afkeur of over het verwijderen of onklaar maken van een opslagtank via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kost ongeveer een half uur. Bij een gemiddeld intern uurtarief van € 60,–[698] komen de kosten uit op € 30,– per afgekeurde opslagtank. In totaal gaat het dus om € 12.300,– per jaar aan extra kosten (200 X € 30,– + 5 X € 30,–).

4.4 Lozen van met benzine verontreinigd afvalwater vanaf vloeistofdichte bodemvoorziening (paragraaf 2.4)

Vloeistofdichte bodemvoorzieningen onder aansluitpunten van opslagtanks voor benzine komen vooral voor bij tankstations. Het toestaan dat vloeistofdichte bodemvoorzieningen onder aansluitpunten van opslagtanks voor benzine mogen worden aangesloten op het vuilwaterriool, heeft geen regeldrukeffecten. Het gaat hier om een gebruikelijke werkwijze die ook al onder het Activiteitenbesluit milieubeheer was toegestaan. De circa 4.000 tankstations in Nederland (bron: CBS) worden nu getroffen door de onterechte eis dat de vloeistofdichte bodemvoorziening niet mag zijn aangesloten op het vuilwaterriool. De wijziging van de regels heeft ook geen negatieve gevolgen voor het milieu. Het te lozen afvalwater in een vuilwaterriool moet namelijk voldoen aan de emissiegrenswaarde (voor olie 20 mg/l, gemeten in een steekmonster) of voor vermenging met ander afvalwater worden geleid door een slibvangput en olieafscheider (zie de artikelen 4.923 en 4.980 Bal).

4.5 Graven in bodem (paragraaf 2.5)

Het samenvoegen van de verschillende paragrafen over graafactiviteiten in het Bal heeft geen gevolgen voor de regeldruk. De toevoeging van het nieuwe onderdeel e aan artikel 4.1221, eerste lid, Bal heeft geen gevolgen voor de regeldruk. Het gaat om het beantwoorden van één eenvoudig te beantwoorden vraag dat nauwelijks extra tijd kost (< 5 minuten). Bovendien moest de initiatiefnemer eerder afzonderlijke aanvraagformulieren in het Omgevingsloket gebruiken voor het graven onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit en voor het graven in boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Dit is door het samenvoegen van de informatieplichten in één paragraaf niet meer nodig.

De wijziging in het tweede lid van artikel 4.1223 Bal leidt tot een beperkte vermindering van de regeldruk. Het informeren van het bevoegd gezag over een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kost ongeveer een half uur. Bij een gemiddeld intern uurtarief van € 60,–[699] komen de kosten uit op € 30,– per spoedreparatie waarin geen informatie aan het bevoegd gezag hoeft te worden verstrekt. Er zijn geen gegevens beschikbaar in het Omgevingsloket over specifiek deze situaties. In veruit de meeste situaties zal er sprake zijn kleinschalig grondverzet met een bodemvolume van minder dan 25 m^3 maar een inschatting is dat om circa 50 situaties op jaarbasis gaat. In totaal leidt deze wijziging tot een kostenvermindering van circa € 1.500 (50 X 30,–).

697 De genoemde aantallen zijn gebaseerd op gegevens van de SIKB. Die organisatie houdt het aantal afgekeurde opslagtanks bij op basis van de gegevens die inspectie-instanties aanleveren.
698 Dat is het gemiddelde uurtarief volgens het Handboek Meting Regeldrukkosten, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2023).
699 Dat is het gemiddelde uurtarief volgens het Handboek Meting Regeldrukkosten, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2023).

4.6 Melding en gegevens en bescheiden voor opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie (paragraaf 2.6)
In de eerste helft van 2024 zijn 1.374 meldingen gedaan voor de milieubelastende activiteit opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie. Jaarlijks gaat het dan om circa 3.000 meldingen (hoger ingeschat omdat in het eerste halfjaar na inwerkingtreding mogelijk minder vaak gegevens en bescheiden zijn verstrekt). Bij een melding moet na de wijziging van het Bal worden aangeduid of er sprake is van het eenmalig opslaan van één partij grond of baggerspecie of het opslaan van meerdere partijen grond of baggerspecie.

Het gaat om het beantwoorden van één eenvoudig te beantwoorden vraag dat nauwelijks extra tijd kost (< 5 minuten). Wat wel extra tijd gaat kosten, is het melden van een wijziging in de gemelde gegevens als later blijkt dat er toch meerdere partijen opgeslagen gaan worden. Ingeschat wordt dat dit in 10% van de gevallen voorkomt en dat dit circa 0,5 uur tijd kost. Het gaat dan om 300 meldingen per jaar (10% van 3.000). Bij een gemiddeld intern uurtarief van € 60,– komen de kosten uit op € 30,– per melding. In totaal gaat het dan om € 9.000,– per jaar.
Verder moeten voor het begin van de activiteit gegevens worden verstrekt over de verwachte datum van het begin van de activiteit. Het verstrekken van deze informatie kost niet veel tijd (< 5 min).

Wat ook tijd gaat kosten, is het verstrekken van informatie over een gewijzigde startdatum. Ingeschat wordt dat in 50% van de gevallen de datum wijzigt en dat het verstrekken van die informatie ongeveer 15 minuten kost. In totaal komen de kosten hiervoor uit op € 22.500,– per jaar (3.000/2 X 60/4).

4.7 Informatieverplichting en meldplicht voor het toepassen van staalslak (paragraaf 2.7)
Het voldoen aan de informatieverplichting en meldplicht levert weinig extra regeldruk op voor de toepassers van bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak. De gegevens en bescheiden die moeten worden verstrekt, zijn namelijk al beschikbaar en hoeven dus niet verzameld te worden.

De naam en het adres van degene die de werkzaamheden gaat verrichten (meestal een aannemer) is bekend. Hetzelfde geldt voor de verwachte datum van het begin van de activiteit en de verwachte datum waarop het werk zal zijn voltooid. De milieuverklaring bodemkwaliteit moet al tijdens het aanbrengen van de bouwstoffen beschikbaar zijn op grond van artikel 4.1259 Bal. En omdat de milieuverklaring bodemkwaliteit al beschikbaar moet zijn, zullen ook de overige gegevens met betrekking tot die verklaring beschikbaar zijn (de gegevens, bedoeld in artikel 4.1258, eerste lid, onder e tot en met i, Bal. Tot slot zullen ook de overige gegevens (locatie van herkomst, EVOA nummer, producttype, kwaliteit en hoeveelheid van de bouwstoffen met staalslak en de coördinaten en het adres van de ontvangende landbodem) voorhanden zijn bij de toepasser.

Het enige waar extra regeldruk uit voortvloeit, is dus het verstrekken van de gegevens en bescheiden via het DSO. Ingeschat wordt dat het verstrekken van gegevens en bescheiden over de toepassing van staalslak circa twee uur kost. Dit is inclusief de tijd die nodig is voor het melden van de datum van aanvang van de werkzaamheden ten minste één week voorafgaand. Naar verwachting gaat het om circa 275 partijen bouwstoffen met staalslak die worden toegepast per jaar. Bij een gemiddeld intern uurtarief van € 60,– komen de kosten uit op € 120,– per partij die wordt toegepast. In totaal leidt deze wijziging dus tot een kostenstijging van circa € 33.000,– per jaar (275 X 120,–).

De informatieverplichting en de meldplicht leiden tot een extra tijdsbesteding in het kader van toezicht, maar draagt bij aan een effectievere uitvoering hiervan. De omgevingsdiensten zullen de via het DSO ontvangen gegevens en bescheiden moeten verwerken en beoordelen. Dat kost circa twee uur per toepassing.

De extra tijdsbesteding in het kader van toezicht zal bijdragen aan het op de juiste wijze toepassen van bouwstoffen met staalslak. Hiermee worden incidenten en risico's voor het milieu voorkomen. Het op de juiste wijze toepassen zal ook zorgen voor meer draagvlak voor het toepassen van bouwstoffen met staalslak.

4.8 Informatie over bodembedreigende stoffen (paragraaf 2.8)
Aan de verplichting om voor het begin van een activiteit een plattegrond te verstrekken waarop is aangegeven waar bodembedreigende stoffen worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten, wordt toegevoegd dat ook moet worden vermeld om welke bodembedreigende stoffen het gaat.
Het betreft informatie die al beschikbaar is bij degene die een milieubelastende activiteit verricht. Na invoering van de verplichting is de informatie ook beschikbaar bij het bevoegd gezag. De regeldrukeffecten zijn nihil.

4.9 Termijn voor herstel van een geconstateerd gebrek aan een vloeistofdichte bodemvoorziening of vuilwaterriool (paragraaf 2.9)
Aan de verplichting om jaarlijks de vloeistofdichte bodemvoorziening en het vloeistofdichte deel van het vuilwaterriool te controleren op gebreken, wordt toegevoegd dat een geconstateerd gebrek binnen drie maanden moet worden hersteld.

Dit leidt niet tot een verhoging van de regeldruk. Voorheen gold er namelijk al een herstelplicht op grond van de specifieke zorgplicht (artikel 2.11 Bal). Het herstellen van een geconstateerd gebrek in een vloeistofdichte bodemvoorziening kan worden gezien als een maatregel die redelijkerwijs kan worden gevraagd om de nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Het enige nieuwe is dat de verplichting expliciet wordt gemaakt met daaraan een termijn gekoppeld. Dit verbetert de mogelijkheden voor toezicht en handhaving maar heeft geen nadelige regeldrukeffecten.

In paragraaf 2.9 is al aangegeven dat deze termijn van drie maanden de verplichtingen die voortvloeien uit de specifieke zorgplicht onverlet laat. Wanneer een geconstateerd gebrek leidt tot bodemverontreiniging, moet dat gebrek dus direct worden hersteld om verdere verontreiniging te voorkomen. Ook zal de al ontstane verontreiniging moeten worden hersteld op grond van de specifieke zorgplicht.

4.10 Handhavingstaak ten aanzien van degene die de werkzaamheden verricht bij het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen of vermengde mijnsteen (paragraaf 2.10)
De wijziging van de regels over de bestuursrechtelijke handhavingstaak van de Minister van IenW heeft geen gevolgen voor de regeldruk.

4.11 Uitzondering verplichting milieuverklaring en afleverbon voor bepaalde specifieke bouwstoffen (paragraaf 2.11)
Het opnemen van de uitzondering in het Bbk op de verplichting om een milieuverklaring bodemkwaliteit en afleverbon beschikbaar te hebben voor een aantal specifieke bouwstoffen, levert voor de betrokken ondernemingen een besparing op. Maar dit heeft geen gevolgen voor de regeldruk omdat hiermee de situatie wordt hersteld zoals die was voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

4.12 Lozingsregels voor substraatteelt en teelt op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond (paragrafen 2.12 en 2.13)
Met de aanpassingen worden de lozingsregels verduidelijkt en doeltreffender gemaakt. De wijzigingen die met dit verzamelbesluit worden doorgevoerd, leiden niet tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Met deze wijzigingen worden onvolkomenheden opgelost, inhoudelijke omissies hersteld en wordt het toezicht gefaciliteerd. Meer specifiek gaat het om deze aanpassingen en gevolgen:

1 Registratie van de wijze waarop glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen en het bewaren van bewijsvoering in het geval gebruik gemaakt wordt van mobiele zuivering
Glastuinbouwbedrijven registreren hun lozingen al jaarlijks in de database van de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw. De nieuwe verplichting is dat zij één extra vraag in moeten vullen, namelijk de vraag of/hoe zij voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen. De administratieve inspanning van het invullen van één extra vraag is voor de teler te verwaarlozen, maar helpt wel bij effectiever toezicht.

Een klein deel van de bedrijven die zuiveren heeft zelf geen zuiveringsinstallatie, maar laat een extern bedrijf langskomen met een mobiele zuivering. De nieuwe wijziging in de regelgeving betekent dat glastuinbouwbedrijven de factuur van het zuiveringsbedrijf moeten bewaren. Dit is een te verwaarlozen inspanning voor de tuinder maar helpt de bevoegde gezagen wel om te controleren of de zuiveringsplicht wordt nageleefd.

2 Emissienorm voor het lozen van drainwater geldt voor alle lozingsroutes
Het gaat hier om een verduidelijking van de regelgeving, die niet tot extra kosten of administratieve verplichtingen leidt.

3 Uniformeren van meet- en rapportageverplichtingen voor substraatteeltbedrijven zonder zuivering en substraatteeltbedrijven die afvalwater zuiveren

Met de hier besproken wijzigingen worden de meet- en rapportageverplichtingen enigszins aangepast, om een gelijk speelveld te creëren tussen bedrijven die afvalwater zuiveren en bedrijven die niet zuiveren. De nieuwe verplichting is dat bedrijven die niet zuiveren (c.a. 3000 bedrijven) iedere vier weken een meting dienen uit te voeren in het drainwater. Een meting die zowel nitraat als natrium in beeld brengt kost incl. monstername maximaal €100,–. Twaalf metingen per jaar kosten €1200,–. Overigens hebben glastuinbouwbedrijven de gewoonte om regelmatig dit soort metingen in het water op hun bedrijf uit te voeren, omdat onder andere stikstof en natriumgehaltes belangrijke informatie opleveren over de groeiomstandigheden van hun teelt. Zij nemen naar schatting minimaal 7 monsters per jaar uit eigen beweging. Deze kosten kunnen worden aangemerkt als bedrijfseigen kosten. Dat betekent dat hoogstens 5 monsters (€ 500,– per bedrijf) aan te merken zijn als extra kosten. Het gaat om circa 3.000 bedrijven, daarmee leidt de wijziging tot € 500,– x 3000= €1.500.000,– aan kosten in totaal.

4 Herstel van de bepalingen over watermeters en aanscherping van de nauwkeurigheid hiervan
Toezichthouders hebben gewezen op het belang van het herstellen van de wettelijke bepaling (oorspronkelijk uit het Activiteitenbesluit milieubeheer) die borgt dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters en dat op het bedrijf een bewijs aanwezig dient te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5%.

Met de overgangstermijn die is opgenomen, wordt geborgd dat gangbare vervangingstermijnen worden gerespecteerd. Watermeters zijn voor glastuinbouwbedrijven geen noemenswaardige kostenpost. Deze wijziging leidt dus niet tot extra regeldruk.

5 Meten van natrium
In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen om bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten. Deze verplichting is voor substraatteeltbedrijven weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat het toezichthouders helpt bij het opsporen van lozingen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas. De kosten van het meten van zoutgehalten zijn beperkt. De metingen van nitraat (zie punt 3) en natrium in het drainwater kunnen worden gecombineerd en de kosten van deze gecombineerde metingen zijn reeds beschreven bij punt 3.

6 Meten van stikstofvervuiling in onderbemaling
Indien er op een glastuinbouwbedrijf met substraatteelt een onderbemaling aanwezig is, dient elk kwartaal het nitraatstikstofgehalte te worden gemeten. Een verhoogd nitraatgehalte is een aanwijzing voor lekstromen van water dat meststoffen bevat, en mogelijk ook gewasbeschermingsmiddelen. De meting helpt om lekstromen op te sporen. Het verhelpen van de lekstromen draagt bij aan een betere waterkwaliteit. Het is ook in het voordeel van het glastuinbouwbedrijf om de waterkwaliteit rondom het bedrijf op orde te hebben. De kosten van het meten zijn beperkt (vier metingen per jaar kosten in totaal €400,– per jaar). De inschatting is dat het ca. 1000 bedrijven betreft. De totale kosten komen daarmee uit op circa €400.000,– (€400 X 1.000).

Het jaarlijks online registreren van extra meetgegevens in de database van de uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw is maximaal een half uur extra werk, omdat het tegelijk wordt gedaan met de rapportage van andere gegevens. Bij een uurloon van € 60,–[700] betekent dat €30,– aan administratieve lasten per bedrijf per jaar. In totaal zijn er circa 3.600 bedrijven. De totale kosten komen daarmee uit op € 108.000 per jaar (€30 X 3.600). Overigens geldt er een uitzondering voor bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m^2. Zij hoeven de meetgegevens niet online te rapporteren.

5 Uitvoering, toezicht en handhaving
De puur technische punten in dit verzamelbesluit, zoals het oplossen van verschrijvingen, inconsistenties en herstel van onjuiste verwijzingen, dragen bij aan de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regels. Die punten en de wijzigingen waarmee inhoudelijke omissies worden hersteld en bestaande verplichtingen worden aangescherpt of versoepeld, leveren voor de uitvoering, het toezicht en de handhaving geen wijzigingen op.

De verdeling en de inhoud van de taken en bevoegdheden worden door dit verzamelbesluit niet gewijzigd, met uitzondering van de wijziging van artikel 13.1 Ob (paragraaf 2.10).

700 Dat is het gemiddelde uurtarief volgens het Handboek Meting Regeldrukkosten, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2023).

Deze wijziging heeft gevolgen voor de bestuursrechtelijke handhavingstaak van de ILT. De ILT wordt namelijk ook bevoegd voor toepassingen in oppervlaktewaterlichamen, voor zover het gaat om het verrichten van de (feitelijke) werkzaamheden door aannemers.

De wijzigingen hebben geen financiële gevolgen voor de andere overheden. Tot slot hebben de wijzigingen geen gevolgen voor de belasting van de rechterlijke macht.

Inspectie Leefomgeving en Transport
De ILT heeft de wijzigingen in het verzamelbesluit, voor zover deze zien op aspecten waarvoor zij het bevoegd gezag is, beoordeeld op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudegevoeligheid (HUF-toets). De ILT heeft in algemene zin positief geoordeeld over de uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van dit verzamelbesluit. Over de handhaafbaarheid heeft de ILT een aantal opmerkingen geplaatst die hieronder worden toegelicht.

Samenhang met de Rbk 2022
De ILT wijst erop dat de beoogde wijzigingen in het Bal de handhaafbaarheid verminderen van bijlage C bij de Rbk 2022. Deze bijlage geeft aan voor welke werkzaamheden een erkenning bodemkwaliteit is vereist en aan welk normdocument getoetst moet worden. Er staan nu verschillende verwijzingen naar artikelen uit het Bal die zijn vervallen. Verder komt de omschrijving van de aangewezen werkzaamheden (als bedoeld in artikel 11a.2, tweede lid, van de Wm) in bijlage C van de Rbk 2022 op sommige onderdelen niet meer overeen met het Bal.
Er wordt een wijziging van de Rbk 2022 voorbereid zodat de wijzingen in het verzamelbesluit overeenkomen met bijlage C van de Rbk 2022.

Informatieverplichting voor het toepassen van staalslak
De ILT heeft een aantal opmerkingen over de informatieverplichting voor het toepassen van staalslak uit artikel 4.1258, eerste lid, onder a, Bal.

De ILT merkt op dat de grens van de informatieverplichting van bouwstoffen met daarin meer dan 20 massaprocent staalslak, uit artikel 4.1258 Bal, tot gevolg heeft dat er geen volledig beeld van toepassingen bestaat en dat dit de mogelijkheid biedt om staalslakken (weg) te mengen. Ook zouden er ontwijkingsmogelijkheden zijn omdat de grens van 20 massaprocent niet visueel is vast te stellen. Dit bemoeilijkt de handhaafbaarheid.
De risico's van bouwstoffen met staalslak nemen af naarmate er minder massaprocent staalslak in is verwerkt. Daarom is ervoor gekozen dat bouwstoffen met relatief minder staalslak niet onder de informatieplicht vallen. Bovendien is de productie van hydraulisch recyclinggranulaat met maximaal 20 massaprocent staalslak gereguleerd via de BRL2506-2. Tot slot is het inderdaad niet mogelijk om visueel vast te stellen hoeveel massaprocent staalslak er in een samengestelde bouwstof zit. Dit geldt echter voor ieder percentage staalslak. De grens van 20 massaprocent staalslak is daarop niet van invloed.

De ILT merkt verder op dat het van belang is dat de milieuverklaring bodemkwaliteit op grond van de van de Rbk 2022 volledig is over het percentage staalslak dat in een bouwstof aanwezig is.
De informatie die moet worden vermeld op een milieuverklaring bodemkwaliteit staat beschreven in artikel 4.11 van de Rbk 2022. Hieronder valt ook «de naam en een nauwkeurige omschrijving van de bouwstof». Het is nadrukkelijk de bedoeling dat op de milieuverklaring bodemkwaliteit de «nauwkeurige omschrijving van de bouwstof» dusdanig is, dat hieruit is af leiden of een informatieplicht van toepassing is.
Tot slot merkt de ILT op dat in paragraaf 2.7 van de toelichting wordt verwezen naar hydraulisch menggranulaat als bedoeld in BRL 2506-2. In deze BRL staat echter een andere benaming genoemd, te weten: menggranulaat en hydraulisch recyclinggranulaat.
In paragraaf 2.7 is verduidelijkt dat het gaat om hydraulisch recyclinggranulaat.

6 Evaluatie
Deze wijzigingen vergen geen aparte evaluatie. Evaluatie vindt plaats als onderdeel van de evaluatie van het wettelijke stelsel van de Omgevingswet.

7 Consultatie en advies

7.1 Algemeen

In een vroegtijdig stadium zijn het Interprovinciaal Overleg (hierna: IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) en de Unie van Waterschappen (hierna: UvW) betrokken geweest bij de voorbereiding van het ontwerp van dit verzamelbesluit Zo hebben zij de mogelijkheid gehad een reactie te geven op het ontwerp van dit verzamelbesluit. Waar mogelijk en wenselijk zijn die reacties verwerkt in ontwerp van het verzamelbesluit dat openbaar is gemaakt voor de internetconsultatie. Ook is op vaste basis overlegd met de sectoren en zijn onderwerpen aangedragen en besproken die onderdeel uitmaken van dit verzamelbesluit. Hiermee is invulling gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen. Dit bevordert de transparantie en draagt bij aan de uitvoerbaarheid van wet- en regelgeving.

Voor de lozingsregels voor glastuinbouwbedrijven (paragraaf 2.12) heeft afstemming plaatsgevonden met de UvW, VNG, het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: Ministerie van BZK) en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna: Ministerie van LVVN). Ook de glastuinbouwsector heeft al vanaf de fase van de ideevorming deelgenomen aan de gesprekken over vormgeving van de wijzigingen uit dit verzamelbesluit. Deze uitwisseling is met name georganiseerd via het Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG), waarin Glastuinbouw Nederland en verschillende overheden nieuw beleid afstemmen. Glastuinbouw Nederland stemt haar inzet en onderhandelingsruimte voortdurend af via ondernemersgroepen en haar eigen ondernemersnetwerk. Via deze samenwerking met de glastuinbouwsector komen signalen van MKB bedrijven heel direct naar boven. Signalen komen daarnaast ook indirect beschikbaar, via toezichthouders van waterschappen en omgevingsdiensten die veelvuldig bij glastuinbouwbedrijven over de vloer komen en die op die manier goed weten hoe (MKB) bedrijven aankijken tegen specifieke verplichtingen. Deze signalen komen bij het Ministerie van IenW binnen via de klankbordgroep van toezichthouders, waar de besproken wijzigingen zijn gepresenteerd.

Op grond van artikel 23.4, eerste lid, Omgevingswet wordt een ieder in de gelegenheid gesteld om gedurende een periode van ten minste vier weken langs elektronische weg opmerkingen te maken over het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur (amvb). Deze internetconsultatie van dit verzamelbesluit heeft plaatsgevonden in de periode van 31 januari 2025 tot en met 2 maart 2025. Zie verder paragraaf 7.2.

Het ontwerp van dit verzamelbesluit is daarnaast voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (verder: ATR). Zie verder paragraaf 7.3.

Op 23 mei 2025 is het ontwerp van het wijzigingsbesluit toegezonden aan het parlement voor de voorhangprocedure (artikel 23.5 Ow). Zie verder paragraaf 7.4.

Op grond van artikel 21.6, vierde lid, Wet milieubeheer is het ontwerp van dit verzamelbesluit gepubliceerd in de Staatscourant vanwege de wijziging van artikel 25h van het Bbk die is gebaseerd op de artikelen 9.2.2.1, eerste lid, en 9.5.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer.

Ten aanzien van de wijziging van het Drinkwaterbesluit (artikel V) geldt dat het om een technische reparatie gaat, noodzakelijk in verband met de omzetting van richtlijn 2020/2184 en het één-op-één implementatie betreft, zonder enige beleidskeuzevrijheid. Voor deze wijziging is een vereenvoudigde procedure gevolgd, zonder voorhang en voorpublicatie met inspraak (artikel 1, zevende lid, van de Drinkwaterwet verplicht daar in beginsel toe). Titel 1.2. van de Algemene wet bestuursrecht en Aanwijzing voor de regelgeving (Ar) 9.16, tweede lid, bieden deze mogelijkheid. Samengevat is hierin bepaald dat voor regelingen ter implementatie van bindende EU-rechtshandelingen, waarbij zoals in casu geen wezenlijke beleidskeuzes openstaan, geen advies-, overleg-, inspraak-, en voorpublicatie-verplichtingen gelden. Van internetconsultatie is om dezelfde redenen en conform het geldende kabinetsbeleid voor internetconsultatie afgezien.

7.2 Reacties op het in consultatie gebrachte ontwerp van dit verzamelbesluit

Tijdens de internetconsultatie zijn in totaal 45 reacties ontvangen. Onder meer van bedrijven, brancheorganisaties, omgevingsdiensten, gemeenten en provincies.

Hoewel de meeste punten die tijdens de internetconsultatie naar voren zijn gebracht gingen over specifieke en veelal technische aspecten, is een aantal thema's in de reacties te onderscheiden, namelijk:
- de informatieverplichting voor het toepassen van staalslak;
- graven in de bodem;
- melding en gegevens en bescheiden voor opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie;

- informatieverplichting na voltooiing of beëindiging van een functionele toepassing bij het toepassen van grond of baggerspecie;
- bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen;
- afkeur en verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtank en inwendige beoordeling ondergrondse opslagtank;
- lozingsregels voor substraatteelt;
- lozingsregels voor teelt op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond;
- het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem; – afvalwater van gebruikt substraatmateriaal.

Daarnaast is nog een aantal reacties gegeven over verschillende onderwerpen.

Informatieverplichting voor het toepassen van staalslak
Het ontwerpbesluit zoals ter consultatie aangeboden bevatte enkel een informatieverplichting ten aanzien van het toepassen van staalslak. In een aantal reacties zijn vraagtekens gezet bij de keuze voor een informatieverplichting voor staalslak en niet voor een meldplicht. Een belangrijk verschil tussen een informatieplicht en een meldplicht is dat bij een meldplicht sprake is van een verbod op de toepassing als de melding niet, of niet volledig, is gedaan. Dat rechtsgevolg is niet aan de orde als niet (volledig) is voldaan aan een informatieverplichting. Alleen een meldplicht biedt volgens de indieners van de reacties voldoende waarborgen voor een zorgvuldige toepassing van staalslakken omdat een melding meer middelen biedt voor toezicht en handhaving.

Naar aanleiding van de motie Gabriëls c.s.[701] en om gehoor te geven aan de reacties tijdens de internetconsultatie wordt aanvullend op de informatieverplichting ook een meldplicht voor het toepassen van staalslak opgenomen. Op deze wijze worden toezicht en handhaving ten aanzien van het toepassen van staalslak versterkt.

Verder wordt er in een reactie op gewezen dat door de formulering van artikel 4.1258, eerste lid, Bal, mogelijk een bredere interpretatie van het toepassingsbereik van dit artikel mogelijk is dan bedoeld lijkt. Zo zou de toepassing van producten als cement, beton, stenen of stoeptegels, waarin staalslak verwerkt is, ook onder de informatieverplichting vallen. Deze reactie heeft geleid tot een wijziging van artikel 4.1258, eerste lid, Bal. Zie voor een verdere toelichting op de reikwijdte van de informatieverplichting en de meldplicht paragraaf 2.7 van deze toelichting.

Tot slot wordt er in een reactie op gewezen dat er een ondergrens zou moeten worden gehanteerd voor de totale toegepaste hoeveelheid staalslak. Door een ondergrens te hanteren, wordt het risico beperkt dat staalslak in kleine toepassingen, door de toegenomen regeldruk, op de markt wordt verdrongen door (primaire) grondstoffen die vergelijkbare eigenschappen hebben als staalslak, waaronder, maar niet beperkt tot, de pH-waarde. Als een dergelijk verdringingseffect zich voordoet, komt circulaire toepassing van staalslakken in het geding.
Deze reactie heeft niet geleid tot een wijziging van de regelgeving. Ook bij kleinere toegepaste hoeveelheden is het belangrijk dat het bevoegd gezag van de toepassing op de hoogte is.

Graven in de bodem
In een aantal reacties zijn diverse vragen gesteld over de samenvoeging van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.12.
In een reactie is opgemerkt om aan de informatieverplichting voorafgaand aan de werkzaamheden uit artikel 4.1221 Bal toe te voegen of er sprake is van graven boven de interventiewaarde of graven onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Het bevoegd gezag kan anders niet beoordelen of er sprake is van een graven boven de interventiewaarde bodemkwaliteit of onder de interventiewaarden bodemkwaliteit. Deze informatie is relevant omdat er voor het graven onder of gelijk aan de interventiewaarden bodemkwaliteit een kortere termijn geldt (1 week in plaats van 4 weken).
Deze reactie heeft geleid tot het toevoegen van een nieuw onderdeel e aan de informatieverplichting van artikel 4.1221, lid 1 Bal. Zie verder de toelichting in paragraaf 2.5. Dit zal geen gevolgen hebben voor de regeldrukeffecten, dit is verder uitgewerkt in paragraaf 4.5.

701 *Kamerstukken II* 2024/25, 28 684, nr. 774.

In meerdere reacties wordt erop gewezen dat het voorgestelde onderdeel e in artikel 4.1221, eerste lid, Bal, dat regelt voor het begin van de activiteit graven in de bodem gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt over de ontgraving, aangeduid op een kaart en op een dwarsprofiel, leidt tot hoge administratieve lasten. In het grondverzet voor agrarische doeleinden, natuurbeheer, particuliere opdrachten, openbare ruimte, bermen en sloten is standaard geen tekening met dwarsprofiel beschikbaar en voegt het maken hiervan ook niets toe. Veel bedrijven hebben bovendien geen CAD-tekenaar in dienst. Uitbesteding brengt extra tijd- en lastendruk met zich mee. De berekende regeldrukeffecten in paragraaf 4.5 geven volgens de indieners van de reacties geen goed beeld van de werkelijke kosten. De veelheid aan reacties hebben na een zorgvuldige en grondige afweging geleid tot het (tijdelijk) schrappen van het voorgenomen artikel 4.1221, eerste lid, onderdeel e, Bal uit het verzamelbesluit. De reacties maken duidelijk dat er zorgen leven over de voorgenomen wijziging en de (administratieve) gevolgen hiervan bij het bedrijfsleven die volgens de indieners van de reacties onvoldoende zijn meegenomen in de afweging. Om deze reden wordt de voorgenomen wijziging (tijdelijk) ingetrokken. Wel zal worden onderzocht op welke manier het geconstateerde knelpunt kan worden opgelost. De verstrekte informatie over de begrenzing van de locatie is onvoldoende specifiek over de exacte plaats van de ontgraving en over de ontgravingsdiepte. Deze informatie is wel van belang voor toezicht en handhaving. Met de inzichten uit de consultatie moet dit leiden tot een weloverwogen oplossing om dit knelpunt in de toekomst op te lossen.

Ook wordt in een reactie opgemerkt om in de toelichting bij artikel 4.1227 Bal op te nemen dat met de aanduiding in de toelichting niet wordt gedoeld op de milieubelastende activiteit graven maar op het fysieke graven. Deze reactie heeft geleid tot een verduidelijking van de toelichting op dat artikel.

In een aantal reacties wordt er op gewezen dat door samenvoeging van de paragrafen 3.2.21 en 3.2.22 en de paragrafen 4.119 en 4.12 de BRL SIKB 6000 en BRL SIKB 7000 en onderliggende protocollen en kwaliteitsdocumenten in de kwaliteitssystemen van de erkende partijen aangepast moeten worden. Dit leidt tot onduidelijkheid bij het SIKB, certificerende instellingen en de erkende instellingen. Het verzoek is om de consequenties van de wijziging op de onderliggende protocollen en kwaliteitssystemen van de erkende bodemintermediairs goed af te wegen tegen de meerwaarde van de samenvoeging van deze paragrafen.
Deze reactie heeft niet geleid tot een wijziging van de regelgeving. Het klopt dat de wijzigingen in het Bal ook impact hebben op andere regelgeving (zoals Rbk 2022) en andere documenten, waarnaar in de artikelen en paragrafen in het Bal wordt verwezen maar dit komt regelmatig voor. In het geval van de BRL SIKB 6000 en BRL SIKB 7000 zal het SIKB inderdaad met wijzigingsbladen de verwijzingen in de BRL SIKB 6000 en BRL SIKB 7000 en de onderliggende protocollen moeten aanpassen. De normdocumenten hoeven inhoudelijk echter niet te worden aangepast.

Melding en gegevens en bescheiden voor opslaan, zeven, mechanisch ontwateren en samenvoegen van zonder bewerking herbruikbare grond of baggerspecie
In een reactie wordt opgemerkt dat niet duidelijk is waarom de informatie uit artikel 4.1248a Bal via een aparte informatieverplichting moet worden opgevraagd en niet aan de meldingsplicht van artikel 4.1248 Bal kan worden toegevoegd. Dit kan leiden tot verwarring bij in initiatiefnemers en leidt tot onnodige administratieve lasten voor zowel initiatiefnemers als het bevoegd gezag.
De reden voor opname van deze informatie in een aparte informatieplicht hangt samen met het bijzondere karakter van de melding waarbij het is verboden om met een activiteit te beginnen voordat de gegevens en bescheiden zijn verstrekt. Vanwege dat bijzondere karakter mag er geen twijfel zijn of een gegeven en bescheiden wel of niet (volledig en juist) is verstrekt. Om deze reden worden de gegevens en bescheiden uitgevraagd met een aparte informatieverplichting in artikel 4.1248a Bal en niet opgenomen in de meldplicht van artikel 4.1248 Bal. Bovendien geldt er in veel opslagsituaties al een informatieplicht op grond van artikel 5.2 van het Bal. Het betreft die situaties waarbij er volgens artikel 4.1250 een eindonderzoek bodem verplicht is. Artikel 5.2 regelt dan dat voorafgaand aan de activiteit al een plattegrond van de locatie overlegd moet worden waarop is aangegeven waar bodembedreigende stoffen worden gebruikt, gemaakt of uitgestoten. Hiervoor wordt straks hetzelfde formulier gebruikt in het Omgevingsloket.
Verder wordt in een reactie opgemerkt dat er sprake kan zijn van het dubbel aanleveren van informatie als artikel 5.2 Bal ook van toepassing is. De gegevens die in artikel 5.2, eerste lid, Bal moeten worden verstrekt komen overeen met de gegevens uit het voorgestelde artikel 4.1248a, eerste lid, aanhef en onder a, Bal, namelijk de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.

Deze reactie heeft geleid na een zorgvuldige en grondige afweging geleid tot het schrappen van het eerste lid, aanhef en onder a, van artikel 4.1280a Bal uit het verzamelbesluit. Zoals de indiener van deze reactie opmerkt wordt dat onderdeel al uitgevraagd in andere artikelen van het Bal, waaronder artikel 5.2 Bal indien er volgens artikel 4.1250 Bal een eindonderzoek bodem verplicht is. Verder is er bij het opslaan van grond of baggerspecie waarbij er meerdere partijen worden ingezameld of afgegeven sprake van een samenloop met de activiteit Grondbank of grondreinigingsbedrijf (paragraaf 3.5.8 van het Bal) die met artikel 3.181 van het Bal eveneens een informatieplicht kent waarin gevraagd wordt naar de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht.

Informatie na voltooiing of beëindiging van een functionele toepassing
In meerdere reacties zijn vraagtekens gezet bij de verplichting van het nieuwe artikel 4.1280a Bal om na het voltooien of beëindigen van de functionele toepassing, bedoeld in artikel 4.1269 Bal, in het kader waarvan grond of baggerspecie is toegepast, een aantal gegevens en bescheiden te verstrekken aan het bevoegd gezag. Zo wordt dit over het algemeen gezien als een aanzienlijke extra administratieve belasting, zowel bij grote als kleine projecten. Ook wordt getwijfeld aan de meerwaarde van deze verplichting omdat volumeverschillen - zowel positief als negatief - altijd voorkomen in de praktijk. Er wordt gevreesd voor discussies met het bevoegd gezag wanneer er marginale verschillen ontstaan in de vooraf gemelde en de daadwerkelijk toegepaste hoeveelheid. Handhaving op de bestaande meldings- en informatieverplichting is een effectiever middel of eventueel het invoeren van een verplichting om wijzigingen van eerdere gemelde gegevens door te geven. In een andere reactie wordt gesteld dat de informatieplicht na voltooiing of beëindiging van een functionele toepassing van grond of baggerspecie alleen nodig is bij grootschalige toepassingen en niet bij elke toepassing van grond of baggerspecie. Tot slot wordt er in een reactie op gewezen dat het bevoegd gezag deze informatie nu ook al achteraf kan opvragen bij de initiatiefnemer.

De veelheid aan reacties hebben na een zorgvuldige en grondige afweging geleid tot het (tijdelijk) schrappen van het voorgenomen artikel 4.1280a Bal uit het verzamelbesluit. De reacties maken duidelijk dat er zorgen leven over de voorgenomen wijziging en de (administratieve) gevolgen hiervan bij zowel het bedrijfsleven maar ook bevoegde gezagen die volgens de indieners van de reacties onvoldoende zijn meegenomen in de afweging. Om deze reden wordt de voorgenomen wijziging (tijdelijk) ingetrokken.

Wel wordt in de consultatiereacties onderschreven dat de daadwerkelijk toegepaste hoeveelheden partijen grond of baggerspecie in een functionele toepassing afwijken van de hoeveelheden die vermeld staan op de milieuverklaringen bodemkwaliteit of afwijken van de hoeveelheden die eerder via de meldplicht (artikel 4.1266 Bal) of informatieplicht per partij (artikel 4.1267 Bal) zijn verstrekt. Dit was een belangrijke aanleiding voor deze voorgenomen wijziging. De hoeveelheden zijn opgenomen in de milieuverklaring bodemkwaliteit die hoort bij de toe te passen partij grond of baggerspecie (zoals omschreven in artikel 25e van het Besluit bodemkwaliteit) en indien van toepassing de afleverbon. Het gevolg van een afwijking is dat onduidelijk is of de milieuverklaring bodemkwaliteit (en als van toepassing de afleverbon) representatief is voor de toegepaste partij. Een correctie of addendum is dan noodzakelijk om inzicht te houden in de herkomst en milieukwaliteit van de partij. Door de informatie ook aan het bevoegd gezag te verstrekken is geborgd dat de informatie bij de toepasser gelijk is aan de informatie bij het bevoegd gezag. Het is van belang dat dit op een uitvoerbare manier gebeurt, en niet alleen leidt tot extra administratie zonder dat daar functioneel gebruik van wordt gemaakt.

Er wordt een plan van aanpak opgesteld om het geconstateerde knelpunt grondig te bestuderen met als doel een weloverwogen oplossing te vinden die beter aansluit bij de praktijk, de belangen van de betrokkenen en de bescherming van het milieu. Met de inzichten uit de consultatie moet dit leiden tot een verbeterd voorstel om dit knelpunt in de toekomst op te lossen.

Bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen
In een aantal reacties wordt opgemerkt dat uit de artikelen 4.918, derde lid, aanhef onder a en 4.930, derde lid, aanhef en onder a, Bal niet duidelijk blijkt welke eisen worden gesteld aan het lekdetectiesysteem. Deze reacties hebben geleid tot een aanpassing van de artikelen 4.918, derde lid, aanhef onder a en 4.930, derde lid, aanhef en onder a, Bal. Zie verder de toelichting in paragraaf 2.1.

Verder wordt in een aantal reacties opgemerkt dat uit de leden drie, vijf en zes van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal niet duidelijk zijn omdat niet hier niet uit volgt naar welke onderdelen van het tweede en derde lid van de artikelen 4.918 en 4.930 Bal wordt verwezen. Deze reacties hebben geleid tot de aanpassing van de artikelen 4.918, vierde, vijfde en zesde lid van het Bal en 4.930, vierde, vijfde en zesde lid van het Bal waarin dit is verduidelijkt.

Ook wordt in een aantal reacties opgemerkt dat in het tweede lid van artikel 4.921 Bal ten onrechte niet is aangegeven dat de stroomopdrukproef voor bovengrondse opslagtanks van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt voor het opslaan van brandbare vloeistoffen anders dan diesel waar geen kathodische bescherming is aangebracht, niet alleen door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800 moet worden beoordeeld maar ook moet worden goedgekeurd. Deze reacties hebben geleid tot een aanpassing van artikel 4.921, tweede lid, Bal.
Een soortgelijke opmerking wordt in een aantal reacties gemaakt over artikel 4.934a Bal voor bovengrondse opslagtanks van staal die gedeeltelijk in de bodem of een terp ligt waarin diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel worden opgeslagen. Ook in dit artikel moet volgens de indieners ook worden verduidelijkt dat de stroomopdrukproef voor een opslagtanks waar geen kathodische bescherming is aangebracht niet alleen door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800 moet worden beoordeeld maar ook moet worden goedgekeurd. Deze reacties hebben geleid tot aanpassing van artikel 4.934a, tweede lid, Bal.

Afkeur en verwijderen of onklaar maken van ondergrondse opslagtank en inwendige beoordeling ondergrondse opslagtank
In een reactie wordt het belang onderschreven van het nieuwe vierde lid van artikel 4.976a Bal waarin een uitzondering is opgenomen op verplichtingen uit het derde lid van dit artikel voor dubbelwandige tanks die zijn voorzien van lekdetectie. Wel merken de indieners van deze reactie op dat het van belang is dat ook voor de situatie genoemd in het vierde lid van artikel 4.976a Bal het leeg maken van de tank wel nodig is voor het beoordelen en goedkeuren door een inspectie-instantie met een erkenning bodemkwaliteit voor AS SIKB 6800. Deze verplichting voor de keuring vloeit namelijk ook voort uit de AS SIKB 6800 protocol 6811. Deze reactie heeft geleid tot een aanpassing van artikel 4.976a, vierde lid, Bal.

Verder wordt in deze reactie een soortgelijke opmerking gemaakt over het nieuwe vijfde lid van artikel 4.997 Bal over de keuring van ondergrondse opslagtanks voor het opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen of oliën, vetten of pekel. Deze reactie heeft geleid tot een aanpassing van artikel 4.976a, vijfde lid, Bal.

Lozingsregels voor substraatteelt
In een reactie wordt opgemerkt dat de schematische tekening voor handhaving een grote verbetering betekent. Wel wordt gevraagd om kaders mee te geven voor de schematische tekening, zoals de tekeningeisen die al langer gelden als eisen aan een schematische tekening die door tuinders kan worden gebruikt om aan te tonen dat geen water wordt geloosd waarop de zuiveringsplicht van toepassing is. Deze reactie heeft geleid tot aanpassing van de regelgeving. Zie verder paragraaf 2.12.

In artikel 4.791da, lid 1e, is naar aanleiding van een reactie verduidelijkt dat het «niet lozen» betrekking heeft op waterstromen waarop de zuiveringsplicht van artikel 4.791f Bal van toepassing is. Tot slot is in deze reactie opgemerkt dat rapportageverplichting met betrekking tot de hoeveelheid geloosd totaal stikstof in kilogram per hectare teeltoppervlak kan vervallen, aangezien deze automatisch wordt berekend door de Uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw. Deze reactie heeft geleid tot aanpassing van de regelgeving. Zie verder paragraaf 2.12.

Lozingsregels voor teelt op materiaal dat in verbinding staat met de ondergrond
De reactie over de eisen aan een schematische tekening die hierboven bij substraatteelt is beschreven is ook relevant voor grondteeltbedrijven. Deze reactie heeft geleid tot aanpassing van de regelgeving. Zie verder paragraaf 2.13.

Tot slot is in een reactie aangegeven dat in artikel 4.791ka «niet lozen» alleen betrekking moet hebben op waterstromen waarop de zuiveringsplicht van toepassing is. Deze reactie heeft geleid tot aanpassing van de regelgeving. Zie verder paragraaf 2.13.

Afvalwater van gebruikt substraatmateriaal
In een reactie is opgemerkt dat afvalwater van gebruikt substraatmateriaal mag worden uitgereden over landbouwgrond, terwijl onbedekte landbouwgrond niet in alle glastuinbouwgebieden in ruime mate beschikbaar is. In reactie hierop is de regelgeving aangepast. Zie verder paragraaf 2.14.

Het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem

In een reactie wordt opgemerkt dat het nieuwe artikel 4.1136, tweede lid, aanhef en onder e, Bal niet leidt tot een eenduidige en werkbare situatie. Het berekende temperatuureffect zegt volgens de indiener van de reactie namelijk niet per definitie iets over negatieve interferentie. Deze reactie heeft geleid tot een verduidelijking in de onderdelen AQ en AR van de artikelsgewijze toelichting.

Ook wordt in een reactie opgemerkt over de artikelsgewijze toelichting bij de onderdelen AQ en AR dat de WKO-bodemenergietool niet altijd de meeste actuele situatie weergeven omdat een melding mogelijk nog niet is ingevoerd door de omgevingsdienst. Deze reactie heeft geleid tot een verduidelijking in de onderdelen AQ en AR van de artikelsgewijze toelichting.

Overige onderwerpen
Een aantal opmerkingen die technische punten en onvolkomenheden betreffen zijn overgenomen in dit verzamelbesluit. Bijvoorbeeld het herstellen van onjuiste verwijzingen in Tabel 4.938 Bal.

Opmerkingen over onderwerpen die buiten de reikwijdte van dit verzamelbesluit vallen, hebben niet geleid tot wijzigingen in dit verzamelbesluit of de nota van toelichting omdat hierover geen consultatie heeft plaatsgevonden. Deze opmerkingen gaan bijvoorbeeld over gewenste aanpassingen in de bepalingen over het graven in de bodem, het opslaan van grond of baggerspecie, het toepassen van grond of baggerspecie, het saneren van de bodem, toepassen van bouwstoffen, verkennend bodemonderzoek, eindonderzoek bodem en herstel van de bodemkwaliteit, de toevalsvondst van verontreiniging op of in de bodem en het aanleggen en gebruiken van een gesloten bodemenergiesysteem of lozingsregels voor substraatteelt.

Beleidsinhoudelijke opmerkingen die tot discussie kunnen leiden met andere betrokken partijen of een onwenselijke impact hebben op het stelsel van het Bal, zijn niet overgenomen in dit verzamelbesluit. Deels omdat er geen consultatie over heeft plaatsgevonden en deels omdat dit verzamelbesluit niet geschikt en niet bedoeld is om stelselwijzigingen in het Bal door te voeren. De opmerkingen die om die redenen niet tot wijziging van het verzamelbesluit hebben geleid, zijn bijvoorbeeld het opnemen van een vervaldatum van één jaar voor meld- en informatieplichten in het Bal, een uitzondering op de melding en informatieplicht voor de milieubelastende activiteiten graven in de bodem indien er ook voor de ontgraving in het kader van de milieubelastende activiteit saneren van de bodem een melding moet worden gedaan, het vervangen van de term «verwachte startdatum» door «startdatum» bij verschillende milieubelastende activiteiten in het Bal, het opnemen van een einddatum van een milieubelastende activiteit in plaats van de duur van de werkzaamheden bij verschillende milieubelastende activiteiten in het Bal, het toetsen van partijkeuringen in plaats van de milieuverklaring bodemkwaliteit bij het toepassen van grond of baggerspecie, het toepassen van olivijnzand, ijzersilicaten en koperslakzand toevoegen aan de milieubelastende activiteit toepassen van bouwstoffen, het correct gebruik in het Bal van de termen gehaltes en concentraties, wijzigingen van de coördinaten van de bodemlussen en het middelpunt van het bodemenergiesysteem melden na de aanleg van een gesloten bodemenergiesysteem in plaats van een wijziging van de melding, het vervangen van de term bodemlussen door bodemwarmtewisselaar bij het aanleggen van een gesloten bodemenergiesysteem, de term «vitale ondergrondse infrastructuur» in de artikelen 4.1220, 4.1221, 4.1222, 4.1223 en 4.1224 van het Bal te wijzigen naar «vitale infrastructuur», het aanpassen van de Rbk 2022 op diverse onderdelen, het toevoegen van een verplichting tot het aantonen van nullozing in glastuinbouw in de paragrafen 4.76 en 4.77 van het Bal, het verplichten tot verzegeling van lozingsroutes, het toevoegen van een artikel naar analogie met artikel 4.10 van het Activiteitenbesluit Milieubeheer in paragraaf 4.80 van het Bal, toevoegen van een passage over aanmaak van meststoffen in de glastuinbouw naar analogie met artikel 4.714 Bal, verplichten van alle glastuinbouwbedrijven om een UO registratie in te dienen (deze verplichting is er al), het toevoegen van het woord «chemische» in 4.791da lid d, schrappen van de uitzonderingen in artikel 4.791e lid 3 (emissiegrenswaarden stikstof) en 4.791L lid 6 (hemelwater, natrium, recirculatie) Bal, het verduidelijken van de inzamelplicht van gemeenten via de riolering, het schrappen van de verplichte recirculatie van drainwater in artikel 4.791c Bal, het veranderen van de meet- en rapportageverplichtingen voor natrium en stikstof in artikel 4.791f en artikel 4.791fa Bal en het opnemen van een overgangstermijn in artikel 4.941d Bal.

Deze opmerkingen kunnen na een beleidsmatige afweging in de toekomst mogelijk wel leiden tot wijziging van de regelgeving.

7.3 Advies ATR over het ontwerpbesluit

Op 6 maart 2025 heeft ATR advies uitgebracht over het ontwerpbesluit. ATR adviseert het besluit in te dienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden. De reacties op de adviespunten van ATR zijn weergegeven in de volgende tabel.

Adviespunten ATR	**Reactie**
1. Nut en noodzaak	
Het college stelt vast dat het voorstel nut en noodzaak van de wijzigingen onderbouwt en ziet geen aanleiding voor adviespunten hierbij.	n.v.t.
2. Minder belastende alternatieven	

Adviespunten ATR	**Reactie**
Het college adviseert informatieverplichtingen die resulteren in dubbele gegevensuitvraag bij bedrijven over teelt van gewassen te schrappen en hergebruik van gegevens tussen instanties te bevorderen.	Naar aanleiding van het advies van ATR wordt opgemerkt dat de ervaring is, onder meer van de bevoegde gezagen die samenwerken in de Stichting Uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw (hierna: UO), dat de koppeling met databases van andere organisaties, zoals die van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO) in het kader van de Gecombineerde Opgave, erg complex kan zijn. Zo zijn de categorieën gewassen in de twee databases niet volledig overeenkomstig. De categorieën gewassen in de UO zijn wettelijk vastgelegd (artikelen 4.791^{e} en artikel 4.791l Bal). Zelfs al zou het lukken om gegevens van de RVO over te nemen, dan nog is het zo dat de tuinder deze gegevens zal moeten controleren, om risico's van foutieve koppelingen weg te nemen. De teeltperiode per gewas is niet bij de RVO beschikbaar en zodra de tuinder deze op grond van artikel 4.791o Bal heeft gerapporteerd is het type gewas ook meteen bekend. Met de bevoegde gezagen en de RVO zal overleg worden gevoerd optimalisatie van gegevensuitwisseling maar de verwachting op dit moment is dat de maatschappelijke kosten van koppeling van de databases niet in verhouding staan tot het positieve effect van het niet invullen (maar alsnog moeten controleren) van het type gewas en teeltoppervlak.
Het college adviseert de meldingsmodule in het Omgevingsloket lastenluw in te richten met maximaal hergebruik van gegevens die eerder door partijen met de overheid zijn gedeeld.	Naar aanleiding van dit advies van ATR wordt opgemerkt dat de veelheid aan reacties na een zorgvuldige en grondige afweging hebben geleid tot het (tijdelijk) schrappen van het voorgenomen artikel 4.1280a Bal uit het verzamelbesluit. Zie verder de toelichting in paragraaf 7.2.
3. Werkbaarheid	
Het college adviseert te beschrijven op welke wijze (MKB-)bedrijven in de voorbereiding van het voorstel zijn betrokken, in hoeverre daarbij aandachtspunten zijn benoemd over de werkbaarheid en hoe het voorstel opvolging geeft aan deze aandachtspunten.	Naar aanleiding van het advies van ATR is in hoofdstuk 7.1 van deze nota van toelichting beschreven op welke wijze de sectoren betrokken zijn geweest bij de voorbereiding op dit verzamelbesluit.
4. Gevolgen regeldruk	

Adviespunten ATR	**Reactie**

Het college adviseert de analyse van de regeldrukeffecten op een aantal onderdelen uit te werken in de toelichting bij het voorstel, conform de Rijksbrede methodiek.	Naar aanleiding van het advies van ATR dat het bij de wijzigingen voor de bovengrondse opslagtanks die gedeeltelijk in de bodem of een terp liggen niet duidelijk is of er nu sprake is van regeldrukeffecten, is in paragraaf 2.1 van deze nota van toelichting verduidelijkt dat er geen gevolgen zijn voor de regeldruk door deze wijziging. Naar aanleiding van dit advies van ATR wordt opgemerkt dat de veelheid aan reacties na een zorgvuldige en grondige afweging hebben geleid tot het (tijdelijk) schrappen van de voorgenomen wijziging over het verstrekken van een kaart en een dwarsprofiel bij graven onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Zie verder de toelichting in paragraaf 7.2. Voor de wijziging die betrekking heeft op de eisen voor een graafactiviteit voor een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur in artikel 4.1223, tweede lid, Bal, zijn in paragraaf 4.5 de gevolgen voor vermindering van de regeldruk gekwantificeerd. Verder merkt ATR in het advies op dat bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m^2 in de glastuinbouwsector op grond van artikel 4.791o, tweede lid, van het Bal de verplichting krijgen om meer meetgegevens te rapporteren aan het bevoegd gezag. Bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m^2 zijn uitgezonderd van de registratieplicht. De ATR vraagt naar een nadere kwantificering van de hoeveelheid bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m^2. Dit aantal is niet beschikbaar. Deze categorie kassen omvat hobbymatige activiteiten die niet binnen de rapportageverplichting vallen. De verwachting is dat het genoemde aantal van 3.600 bedrijven in paragraaf 4.12 een groter bedrijfsoppervlak heeft dan 2.500 m^2. De ATR merkt in het advies op dat het nuttig is om een indicatie op te nemen van het deel van de kosten van meetverplichtingen dat kan worden aangemerkt als bedrijfseigen. Zoals beschreven in paragraaf 4.12 maken glastuinbouwbedrijven al kosten voor metingen in het water in de kas. Deze berekening is verder uitgewerkt in paragraaf 4.12. De ATR merkt verder op dat de aanvulling van artikel 4.791p en 4.791u Bal bepaalt dat naast een riooltekening ook een schematische tekening beschikbaar moet zijn met daarop de werken en leidingen die zijn bedoeld voor het transport of de opslag van water dat is gerelateerd aan de teelt. De ATR merkt op dat het niet duidelijk is wat de kosten zijn van een dergelijke schematische tekening en hoeveel bedrijven over deze schematische tekening dienen te beschikken. Alle bedrijven (ca. 3.600) dienen een schematische tekening te hebben. Als de tuinder zelf een schematische tekening maakt zijn de kosten marginaal.

7.4 Parlementaire betrokkenheid

Met inachtneming van artikel 23.5 van de Ow is het ontwerpbesluit bij brieven van 23 mei 2025 toegezonden aan de Eerste en Tweede Kamer (voorhangprocedure). Er zijn geen verdere vragen gesteld door het parlement.

8 Technische notificatie

Het ontwerpbesluit is op 16 januari 2026 ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L241) voorgelegd aan de Europese Commissie (2014/(...)/NL). Dit is gedaan omdat het ontwerpbesluit mogelijk technische voorschriften bevat. Op deze notificatie zijn geen reacties ontvangen.

9 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Het overgangsrecht voor het stelsel is opgenomen in de Invoeringswet Omgevingswet, het bijbehorende Invoeringsbesluit Omgevingswet en in de aanvullingswetten en besluiten. Ook in het Bal is in een aantal paragrafen met regels over activiteiten specifiek overgangsrecht opgenomen. Dit verzamelbesluit bevat ook een paar specifieke overgangsrechtelijke bepalingen in de artikelen 924a, 4.941c en 4.941d van het Bal en de artikelen 8.1.12 en 8.1.13 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Zie verder paragrafen 2.1, 2.2 en 2.15 van het algemene deel van de nota van toelichting.

Er is voorzien in inwerkingtreding op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen en onderdelen van artikelen verschillend kan worden bepaald. Dit kan nuttig zijn in verband met de samenloop met andere wijzigingen van het stelsel op of rond de beoogde datum van inwerkingtreding van dit verzamelbesluit. Voorts is bepaald dat in dat koninklijk besluit kan worden bepaald dat artikel IV van dit besluit terugwerkt tot 1 januari 2026, omdat de termijn van de betreffende vergunningen van rechtswege dan verloopt.

Daarnaast is vanwege het spoedeisend belang van de implementatie met toepassing van Ar 4.22, onder G, in het tweede lid van artikel VII van dit besluit bepaald dat artikel VI in werking treedt met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. Dat is mogelijk in de in Ar 4.17, vijfde lid, genoemde uitzonderingsgevallen. Het betreft in dit geval spoed- of noodregelgeving (onderdeel b), reparatiewetgeving (onderdeel c) en implementatie van bindende EU-rechtshandelingen (onderdeel d). Op dezelfde gronden wordt tevens afgeweken van de systematiek van de vaste verandermomenten en de minimum invoeringstermijn.

Bovendien treden de onderdelen BD, BE, BF, BG en BQ van artikel I en onderdeel A van artikel V met ingang van 1 juli 2026 in werking, in afwijking van hetgeen bepaald in artikel VII, eerste lid. Dit betreffen de onderdelen waarin de informatieverplichting en de meldplicht voor het toepassen van (bouwstoffen met) staalslak zijn vervat of onderdelen die hier op van invloed zijn. Ondanks het feit dat de Tijdelijke regeling verbod en vergunningplicht toepassing LD- en ELO-staalslak nog van kracht is, is spoedige inwerkingtreding hier van groot belang om het toezicht en de handhaving ten aanzien van het toepassen van staalslak spoedig te versterken. De informatieverplichting en de meldplicht hebben namelijk een bredere reikwijdte dan de Tijdelijke regeling, zowel ten aanzien van de soorten toe te passen bouwstof als de soorten toepassingen (zowel water als landbodem). Zie voor een uitgebreide toelichting hierop paragraaf 2.7 van de Nota van Toelichting bij dit besluit.

Tot slot treden ook de onderdelen C en D van artikel III treden met ingang van 1 juli 2026 in werking. Dit is van belang om de onduidelijkheid rondom de bestuursrechtelijke handhavingstaak ten aanzien van het toepassen van bouwstoffen, grond, baggerspecie, mijnsteen of vermengde mijnsteen zo snel als mogelijk weg te nemen en aan te sluiten bij de gelijke systematiek van de regels voor zowel toepassingen in oppervlaktewaterlichamen als voor toepassingen op of in landbodems onder de Omgevingswet. Zie voor een uitgebreide toelichting hierop paragraaf 2.10 van de Nota van Toelichting bij dit besluit.

44 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-167; *Besluit van 29 juni 2026, houdende wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving en Besluit activiteiten leefomgeving in verband met actualisatie van de Beleidslijn grote rivieren (Besluit actualisatie Beleidslijn grote rivieren) [KetenID WGK026689]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2026-07-11: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding

Dit besluit voorziet in wijzigingen van een aantal instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en een wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) voor het rivierbed van de grote rivieren.

Dit besluit hangt samen met een wijziging van Omgevingsregeling (Or) en het opnieuw vaststellen van de Beleidsregels grote rivieren (Bgr 2025)[702]en is noodzakelijk voor de actualisatie van de Beleidslijn grote rivieren (Beleidslijn).

De Beleidslijn bevat een kader voor het beoordelen van de toelaatbaarheid van nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten in het rivierbed van de grote rivieren. Doel van de Beleidslijn is dat er nu en in de toekomst voldoende ruimte in het rivierbed blijft voor waterberging en waterafvoer en voorkomen dat nieuwe activiteiten of objecten in het rivierbed toekomstige verruiming van de rivier duurder of onmogelijk maken.

De wijzigingen van de Or, het opnieuw vaststellen van de Bgr 2025 en dit besluit dienen dat doel.

De wijziging van de Or voorziet in het laten vervallen van het onderscheid die in het rivierbed werd gemaakt tussen gebieden waar er meer mogelijkheden waren om in het omgevingsplan niet-riviergebonden activiteiten toe te laten (bergend deel) en het deel van het rivierbed waar die mogelijkheden beperkter waren (stroomvoerend deel). Nu geldt er één regime en daarin gelden grotendeels dezelfde regels als die golden in het stroomvoerend deel van het rivierbed. In samenhang hiermee voorziet de wijziging van de Or ook in uitbreiding van de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken tot het gehele nieuwe regime. Die vergunningplicht gold voorheen alleen in het stroomvoerend deel.

De Bgr 2025 bevat beleidsregels over hoe de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (Minister) omgaat met zijn bevoegdheid om een omgevingsvergunning te verlenen voor bepaalde activiteiten in het rivierbed. Onder de Bgr 2025 zijn de mogelijkheden voor vergunningverlening voor niet-riviergebonden activiteiten ingeperkt ten opzichte van de beleidsregels die daarvoor golden.

702 Beleidsregel van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat van 30 januari 2025, tot vaststelling van de Beleidsregels grote rivieren 2025.

Het Bkl bevat regels over welke activiteiten gemeenten kunnen toelaten in een omgevingsplan dat van toepassing is op het rivierbed en, zo ja, onder welke voorwaarden. En het Bal regelt dat voor het permanent afmeren van een woonschip of een ander drijvend werk een vergunningplicht geldt als die activiteit wordt verricht in een bij de Or aangewezen gebied. Met dit besluit is een aantal wijzigingen aangebracht in deze regels. Deze wijzigingen hebben betrekking op:

1 de keuze voor één regime;
2 het aanpassen van de lijst van activiteiten die een omgevingsplan kan toelaten;
3 het wijzigen van het toepassingsbereik van een aantal instructieregels;
4 het aanvullen van de voorwaarden voor het toelaten van activiteiten;
5 het wijzigen van de aanwijzing van het rivierbed;
6 overgangsrecht in verband met het uitbreiden van het toepassingsgebied van de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken voor zover gelegen in het beperkingengebied met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk dat geen kanaal is.

2 Aanleiding

Belang water en bodem
Bij brief van 25 november 2022 aan de Tweede Kamer hebben de Minister en Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) het belang van water en de bodem bij besluitvorming over ruimtelijke ordening benadrukt en in dat kader aangegeven geen nieuwe bebouwing meer toe te staan in het rivierbed, waaronder de uiterwaarden (WBS-brief).[703]

Deze nieuwe koers om geen nieuwe bebouwing meer toe te staan in het rivierbed is nader uitgewerkt in een brief aan de Tweede Kamer van 5 oktober 2023.[704] Deze brief bevat een redeneerlijn over hoe het Rijk wil omgaan met nieuwe en lopende buitendijkse projecten in onder andere de uiterwaarden in het rivierengebied. Hiermee worden projecten bedoeld op gronden die zijn gelegen aan de rivierzijde van een dijk. De redeneerlijn benadrukt de noodzaak van meer ruimte voor waterberging en waterafvoer in de toekomst. Buitendijkse plannen mogen het waterbergend vermogen en de afvoercapaciteit van de rivieren niet aantasten, toekomstige rivierbeheermaatregelen niet belemmeren en het risico op overstromingsschade niet vergroten. Daarbij geldt als uitgangspunt dat activiteiten die binnendijks mogelijk zijn ook binnendijks *moeten* plaatsvinden, zoals woningbouw en andere activiteiten die niet watergebonden zijn. De ruimte voor watergebonden activiteiten zoals havens en watergerelateerde bedrijven blijft wel behouden. Daarnaast blijven gebruikers van uiterwaarden zelf verantwoordelijk voor schade door hoog- of laagwater, net als voorheen.

Met deze nieuwe koers geeft het Rijk invulling aan het principe van «niet afwentelen»[705], zoals benoemd in de WBS-brief en in de Nationale Omgevingsvisie[706] en volgt het Rijk het advies van het College van Rijksadviseurs (Cra) van 28 maart 2023.[707] In dat advies geeft het Cra aan dat het voorbereiden van grote veranderingen in het water(veiligheids)systeem veel tijd kost. Het advies van de Cra is dan ook om voor de kortere termijn bouwstenen te benutten waarmee we «tijd kopen» en om uit te gaan van het voorzorgbeginsel. Dit betekent onder meer dat het niet verstandig is om ruimte in het rivierbed weg te geven die in de nabije toekomst weer nodig kan blijken. Deze nieuwe koers is in lijn met de aanbevelingen van de Deltacommissaris met betrekking tot woningbouw en klimaatadaptatie.[708]

Beleidstafel waterlast en hoogwater
Naar aanleiding van de wateroverlast en het hoogwater in Limburg in de zomer van 2021 is door de Beleidstafel wateroverlast en hoogwater (Beleidstafel) onderzocht hoe Nederland zich beter kan voorbereiden op een periode van een extreme neerslag. Door de Beleidstafel is onder meer geadviseerd de Beleidslijn aan te passen. In het eindrapport van de Beleidstafel staat hierover: «Actualiseer de Beleidslijn grote rivieren, zodat het risico op schade door hoogwater en wateroverlast niet toe-, maar afneemt, zowel op gebiedsniveau als over het totaal van de rivier.»[709]

703 Kamerstukken II 2022/23, 27 625, nr. 592.
704 Kamerstukken II 2023/24, 27 625, nr. 654.
705 Dit principe houdt in dat bij de uitwerking van de WBS-brief er geen afwenteling van risico's en kosten plaatsvindt op toekomstige generaties, op andere gebieden of functies dan wel van privaat naar publiek.
706 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Nationale Omgevingsvisie, september 2020.
707 Brief van College van Rijksadviseurs aan Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, PBL-verkenning, 28 maart 2023, briefkenmerk 5732065.
708 Deltacommissaris, briefadvies woningbouw en klimaatadaptatie, 1 september 2021 en Deltacommissaris, «Spoor 2» briefadvies woningbouw en klimaatadaptatie, 3 december 2021.
709 Kamerstukken II 2022/23, 32 698, nr. 74 en Eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater, «Voorkomen kan niet, voorbereiden wel», 19 december 2022.

Extremer weer
Op 9 oktober 2023 publiceerde het KNMI de nieuwste klimaatscenario's voor Nederland. Deze nieuwe scenario's laten zien dat we te maken krijgen met een toename van de gemiddelde temperatuur, drogere zomers en nattere winters.[710] Tegelijk nemen de weersextremen toe en kunnen er in de zomer zwaardere buien voorkomen. Daarom is het belangrijk om in het beleid meer dan nu rekening te houden met extremen. Worstcasescenario's zijn door het veranderende klimaat vanzelfsprekender geworden en maken het noodzakelijk daar nog beter op voor te bereiden.

Hogere rivierafvoeren en zeespiegelstijging
Deltares heeft in samenwerking met Rijkswaterstaat en het KNMI een analyse gemaakt van de effecten van de KNMI'23 scenario's op de afvoerregimes van de Rijn en Maas.[711] Hoewel de prognoses voor extreem hoogwater/piekafvoeren nog moeten komen, is nu al duidelijk dat de gemiddelde winter- en voorjaarsafvoeren van de Rijn en de Maas toenemen. De prognoses van alle gematigde en hoge scenario's voor toekomstige uitstoot van broeikasgassen wijzen op een toename van de maximale jaarafvoeren in 2100.

De ruimte voor het riviersysteem is daarvoor ontoereikend. Dat blijkt ook uit het programma Integraal Riviermanagement (IRM).[712] Uit dit programma komt naar voren dat de nu beschikbare ruimte in het rivierbed op sommige riviertrajecten in de Rijn en de Maas al onvoldoende is voor de huidige opgaven. Die opgaven bestaan uit het opvangen van hogere piekafvoeren door vergroting van de afvoer- en bergingscapaciteit, de compensatieopgave voor natuur, de waterkwaliteit, buitendijkse dijkversterking en riviergebonden ontwikkelingen. Opgeteld is het ruimtebeslag voor deze opgaven groter dan in het huidige rivierbed gerealiseerd kan worden.

Naast de toenemende rivierafvoeren heeft ook de toenemende zeespiegelstijging gevolgen voor de waterstanden in onze rivieren. Wanneer de zeespiegel stijgt, kunnen de rivieren minder goed water afvoeren. Dit zorgt voor hogere waterstanden; niet alleen bij de monding, maar ook verder stroomopwaarts. Bij hoge rivierafvoeren neemt daardoor het risico op hoogwater en wateroverlast in het rivierbed nog meer toe.

Eindrapport actualisatie Beleidslijn grote rivieren
Volgend op de WBS-brief, de gedeeltelijke uitwerking daarvan in de brief aan de Tweede Kamer van 5 oktober 2023 en het eindadvies van de Beleidstafel is in opdracht van het Ministerie van IenW onderzoek gedaan naar welke aanpassingen in de Beleidslijn nodig zijn om uitvoering te geven aan de WBS-brief. Op 27 september 2023 is het eindrapport gepubliceerd.[713]

Op 11 oktober 2023 heeft de Minister in het Bestuurlijk Overleg Water aangegeven dat de Beleidslijn wordt geactualiseerd, waarbij de adviezen uit het eindrapport worden overgenomen.[714] In de kern houdt dit in dat:
- er één regime komt voor het rivierbed. Dit betekent dat het bestaande onderscheid tussen het «bergend» regime en het «stroomvoerend» regime komt te vervallen;
- in dit regime nieuwe niet-riviergebonden bebouwing niet is toegestaan. De uitzonderingen die bestonden voor het stroomvoerend regime blijven wel gelden, behalve de regel dat de Minister niet-riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend regime kon vergunnen als deze activiteiten «per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie» (artikel 6, onderdeel e, van de Bgr 2006). Deze regel komt te vervallen omdat dit niet meer past in de nieuwe koers uit de WBS-brief. Weliswaar verzekert de regel dat bij die activiteiten op de korte termijn ruimte voor de rivier wordt gecreëerd, maar deze activiteiten kunnen op lange termijn op die locaties een belemmerende werking hebben voor toekomstige rivierverruiming.

Vervolgens is het eindrapport voorgelegd aan de waterveiligheid- en rivierexperts van het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW). In algemene zin concludeert ENW dat het eindrapport een goede studie bevat van het functioneren van de huidige Beleidslijn en de aanpassingen die nodig zijn in de toekomst.[715] Voor de lange termijn acht ENW nader onderzoek nodig, onder meer naar de in de toekomst benodigde ruimte voor afvoer- en bergingscapaciteit.

710 KNMI, KNMI»23 klimaatscenario's voor Nederland, 9 oktober 2023.
711 Deltares, Implications of de KNMI»23 climate scenario's for de discharge of the Rhine and Meuse, 11209265-002-ZWS-003, 7 december 2023.
712 Kamerstukken II 2023/24, 31 710, nr. 84.
713 Twynstra Gudde en Sweco, Eindrapport Actualisatie Beleidslijn grote rivieren, 27 september 2023.
714 Het Bestuurlijk Overleg Water (BO Water) is het bestuurlijk overleg dat de minister viermaal per jaar voert met de bestuurders van de waterschappen, provincies, gemeenten, drinkwaterbedrijven, Rijkswaterstaat, de Regionale Bestuurlijke Overleggen (RBO's), het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en de Deltacommissaris.
715 Expertise Netwerk Waterveiligheid, Advies actualisatie Beleidslijn grote rivieren, 23 november 2023.

Actualisatie Beleidslijn
Tegen deze achtergrond is de Beleidslijn geactualiseerd. In dat kader zijn de Beleidsregels grote rivieren 2006 (Bgr 2006) vervangen door de Bgr 2025 en zijn het Bkl en Bal (dit besluit) en de Or gewijzigd.

3 Inhoud van het voorstel

3.1 Eén regime in het rivierbed
Het onderscheid tussen een bergend en stroomvoerend regime werd gemaakt om verschillende functies van delen van het rivierbed tijdens hoogwatersituaties te benadrukken: stroomvoerend regime voor gebieden die relevant zijn voor de waterafvoer en bergend regime die met name relevant zijn voor waterberging. Dit onderscheid was bedoeld om adequaat te kunnen reageren op variërende rivierkundige omstandigheden en om de waterveiligheid te verbeteren door de juiste activiteiten op de juiste plaatsen toe te staan.

In het deel van het rivierbed waarop het bergend regime van toepassing was, gold dat een omgevingsplan naast een aantal kleine, tijdelijke of voor het rivierbed noodzakelijke activiteiten ook andere activiteiten kon toelaten, onder de voorwaarde dat een afname van het bergend vermogen van de rivier als gevolg van die andere activiteiten werd gecompenseerd.

In het deel van het rivierbed waarop het stroomvoerend regime van toepassing was, gold dat een omgevingsplan naast de hiervoor genoemde kleine, tijdelijke en noodzakelijke activiteiten alleen die activiteiten kon toelaten die waren opgenomen in artikel 5.46 Bkl en onder de voorwaarde dat een waterstandsverhoging van de rivier als gevolg van die activiteiten werd gecompenseerd.

Vanwege extremer weer, hogere rivierafvoeren en zeespiegelstijging is het nodig om terughoudend te zijn met het toestaan van ontwikkelingen in het rivierbed en dus ook in het deel waarop het bergend regime van toepassing was. Daarnaast blijkt het onderscheid tussen bergend en stroomvoerend in de praktijk moeilijk te maken vanwege de complexe (rivierkundige) rol van gebieden tijdens hoogwater.

Daarom geldt nu één regime voor alle beperkingengebieden met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk, voor zover gelegen in het rivierbed van de grote rivieren. In dit regime gelden grotendeels dezelfde regels als die golden in het stroomvoerend regime.
In verband met de keuze voor één regime zijn alle verwijzingen in het Bkl naar het bergend en stroomvoerend regime geschrapt en zijn alle regels voor het bergend regime komen te vervallen.

3.2 Wijzigingen in lijst van activiteiten die een omgevingsplan in het rivierbed kan toelaten
De limitatieve opsomming van activiteiten uit artikel 5.46 Bkl komt grotendeels overeen met de opsomming van activiteiten waarvoor in de Bgr 2025 is aangegeven dat de Minister daarvoor toestemming geeft. Het betreft riviergebonden activiteiten als bedoeld in artikel 4 Bgr 2025, bijvoorbeeld de aanleg of wijziging van een waterstaatkundig kunstwerk. Verder gaat het om niet-riviergebonden activiteiten als opgenomen in artikel 5 Bgr 2025, bijvoorbeeld de aanleg van een voorziening van groot openbaar belang die redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd. Daarnaast is er nog een restcategorie, als bedoeld in artikel 3 Bgr 2025, zoals activiteiten van ondergeschikt belang.

Het toepassingsbereik van het Bkl is niet precies hetzelfde als dat van de Bgr 2025. Zo is in artikel 5.46 Bkl bepaald dat een omgevingsplan activiteiten kan toelaten waarvoor – kort gezegd – geen omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk is vereist. Deze categorie van activiteiten komt niet terug in de Bgr 2025, omdat die niet van toepassing is op activiteiten waarvoor die vergunningplicht niet geldt. Een ander verschil betreft de «activiteiten voor rivierbeheer- en verruiming», die niet genoemd worden in de Bgr 2025 maar wel in het Bkl. Dit betekent niet dat de Minister geen toestemming kan verlenen voor deze activiteiten, maar dat de Bgr 2025 geen regels bevat over hoe de Minister omgaat met een aanvraag om een omgevingsvergunning voor die activiteiten.

Daarnaast is bij de categorie «activiteiten met een bedrijfseconomisch belang voor een bestaand grondgebonden agrarisch bedrijf» geschrapt dat dit belang zwaarwegend moet zijn.

In de internetconsultatie is door verschillende gemeenten en agrarische bedrijven aangegeven dat onduidelijk is wanneer sprake is van een «zwaarwegend» bedrijfseconomisch belang. Naar aanleiding van de reacties op dit punt heeft Rijkswaterstaat aangegeven dat het ook bij de vergunningverlening onder de Beleidsregels grote rivieren lastig is om aan dit criterium te toetsen. Het zou een gedetailleerde boekhoudkundige beoordeling vragen om het onderscheid te kunnen maken tussen een bedrijfseconomisch belang en een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang. In de praktijk toetste Rijkswaterstaat onder de Beleidsregels grote rivieren enkel of sprake is van een bedrijfseconomisch belang.

In de Handreiking Beleidslijn grote rivieren staat dat in dit kader in ieder geval een motivering moet worden gegeven van de noodzaak van ontwikkeling als onderdeel van het bedrijfsproces en een bedrijfsplan voorzien van financiële onderbouwing. De Handreiking is opgesteld door Rijkswaterstaat en bevat een praktische toelichting op de Beleidslijn. De Handreiking heeft geen juridische status, maar is een hulpmiddel voor de uitvoeringspraktijk. In de geactualiseerde Handreiking die naar verwachting op 1 juli 2026 ook gereed is, blijft deze werkwijze gehandhaafd. Alle hiervoor genoemde betrokken partijen brachten daarom naar voren dat het criterium «zwaarwegend» juist zou leiden tot rechtsonzekerheid.

Gelet op de onduidelijkheid waartoe dit criterium in de praktijk leidt voor vergunningverlening (gemeenten en Rijkswaterstaat) en grondgebonden agrarische bedrijven, is ervoor gekozen dit criterium te schrappen uit de Beleidsregels grote rivieren en het Bkl. Sinds 1 februari 2025 is dit criterium dan ook niet meer in de Bgr 2025 opgenomen.

Dit betekent niet een verlaging van de drempel voor toelating van die activiteiten voor grondgebonden agrarische bedrijven, zoals de Afdeling ten onrechte veronderstelt. Ten eerste moet er net als voorheen aantoonbaar een bedrijfseconomisch belang ten grondslag liggen aan die activiteiten. Ten tweede moet het gaan om een activiteit «die redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd». Ook dat blijft ongewijzigd.

Anders gezegd: activiteiten die binnendijks kunnen plaatsvinden moeten ook binnendijks plaatsvinden. Dat is een criterium waarop gemeenten en Rijkswaterstaat objectief en transparant kunnen toetsen en wat uiteindelijk het meest relevant is voor het doel van de Beleidslijn grote rivieren, namelijk het borgen van ruimte voor de rivier en het beperken van schade door hoogwater. Het criterium van «redelijkerwijs» sluit aan bij de integrale belangenafweging die ook de Algemene wet bestuursrecht vereist om een besluit dragend te motiveren. Van belang is vooral dat het bestuursorgaan motiveert waarom die bedrijfseconomische activiteit redelijkerwijs niet binnendijks mogelijk is.

Uit het voorgaande volgt bovendien dat het schrappen van het woord «zwaarwegend» verder geen effecten heeft.

Verder zijn drie activiteiten toegevoegd aan de opsomming in artikel 5.46 Bkl. De eerste activiteit is «de aanleg van voorzieningen ten behoeve van drinkwaterwinning en aquathermie». Door drinkwaterbedrijven is verzocht om de aanleg van voorzieningen voor drinkwaterwinning aan deze opsomming toe te voegen. Daarnaast hebben gemeenten en provincies verzocht om aquathermie op te nemen. Hiertegen bestaan geen bezwaren; in het rivierbed is en blijft ruimte voor riviergebonden activiteiten en het benutten van rivierwater voor drinkwater en energieproductie valt daaronder.

De tweede toevoeging betreft «periodieke activiteiten». Dit type activiteiten viel voorheen onder «tijdelijke activiteiten» maar een specifieke omschrijving hiervan is wenselijk, omdat er in de praktijk verwarring bestond over wat onder «tijdelijk» moet worden verstaan.

Met «tijdelijke activiteiten» worden activiteiten bedoeld die gedurende maximaal vijf jaar ononderbroken plaatsvinden. Die termijn is nu in het besluit opgenomen om te verzekeren dat het omgevingsplan deze activiteiten steeds voor maximaal vijf jaar kan toelaten.

Onder «periodieke activiteiten» worden activiteiten verstaan die meerdere jaren achter elkaar uitsluitend in een bepaald deel of bepaalde delen van het jaar plaatsvinden met een maximum van in totaal zeven maanden per jaar. Het is wenselijk om te voorkomen dat periodieke activiteiten gedurende vrijwel het hele jaar worden toegelaten en daardoor alsnog een permanent karakter krijgen. Vandaar dat een maximumtermijn van zeven maanden per jaar is opgenomen; deze termijn is gebaseerd op de lengte van de periode buiten het traditionele hoogwaterseizoen (van 1 april tot 1 november).

Het verschil tussen beide typen activiteiten is dat een omgevingsplan periodieke activiteiten voor onbepaalde tijd kan toelaten (zij het voor een maximale termijn per jaar) en tijdelijke activiteiten niet. De reden voor dit verschil is dat een periodieke activiteit kan plaatsvinden op een locatie en in een periode waarin geen veranderende omstandigheden te verwachten zijn, bijvoorbeeld campings waar bepaalde voorzieningen alleen buiten het hoogwaterseizoen aanwezig zijn. In dat geval is een vergunning voor onbepaalde tijd mogelijk.

Ten slotte is «het slopen en vervangen van een bouwwerk door een bouwwerk van gelijke omvang» toegevoegd. In 2018 is in de Bgr 2006 opgenomen dat de Minister toestemming kon verlenen voor deze activiteit. Dit was wenselijk om verloedering en achteruitgang van de ruimtelijke kwaliteit in het rivierbed tegen te gaan.[716] Sloop met vervangende nieuwbouw van dezelfde grootte had geen negatief effect op de afvoer- en bergingscapaciteit van de rivier en hoefde geen afbreuk te doen aan het waterveiligheidsbelang.

Zoals hierboven aangegeven moet wat binnendijks kan worden gerealiseerd, ook binnendijks worden gerealiseerd. In verband hiermee mogen gemeenten de activiteiten slopen en vervangen en verandering van een gebruiksfunctie van een bestaand bouwwerk slechts toelaten in het omgevingsplan op voorwaarde dat die activiteiten niet gepaard gaan met een functiewijziging van een riviergebonden activiteit (als bedoeld in artikel 5.46, eerste lid, onderdelen a tot en m) naar een andere soort (niet-riviergebonden) activiteit.

Een gemeente kan een wijziging van een niet-riviergebonden functie naar een andere niet-riviergebonden functie wel toelaten, tenzij het een wijziging naar een woonfunctie of logiesfunctie betreft. Het toevoegen van nieuwe woon- en logiesfuncties in het rivierbed is namelijk onwenselijk. Dit heeft drie redenen.

Ten eerste kan hoogwater aanzienlijke materiële schade veroorzaken aan (recreatie)woningen. Het rivierbed is van origine bedoeld voor het bergen en afvoeren van water. De bewoners en gebruikers van het rivierbed zijn dan ook zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om de gevolgen van een overstroming te beperken en dragen zelf het risico voor schade als gevolg van overstromingen. Voor een gebruiker van het rivierbed bestaat bij een overstroming in beginsel geen recht op een tegemoetkoming op basis van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts).[717] Dit kan de financiële lasten voor bewoners bij calamiteiten enorm verhogen. Verzekeringen voor woningen in risicogebieden zoals het rivierbed zijn vaak duur of moeilijk af te sluiten, waardoor de financiële druk toeneemt.

Ten tweede vergroot een toename van bewoning, ook recreatief, in het rivierbed de complexiteit en risico's van evacuatie bij hoogwater. In crisissituaties moeten niet alleen meer bewoners worden gewaarschuwd, maar moeten ook infrastructuur en transportmiddelen toereikend zijn voor evacuatie.

Ten derde zorgen woon- en logiesfuncties voor kapitaalintensivering; niet alleen vanwege de functies zelf maar ook vanwege bijvoorbeeld de voor die functies benodigde infrastructuur. Dit zorgt voor meer schade bij hoogwater en voor hogere kosten bij het nemen van rivierverruimende maatregelen.

Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat er niet tussen woon- en logiesfuncties mag worden gewisseld. Als een woonfunctie verdwijnt dan mag die niet worden vervangen door een logiesfunctie en andersom. De Beleidslijn heeft tot doel nieuwe niet-riviergebonden functies tegen te gaan. Als de functie wijzigt dan ontstaat een nieuwe situatie en ook een nieuwe afweging over de wenselijkheid van het nieuwe gebruik van het rivierbed.

3.3 Wijzigen toepassingsbereik van een aantal instructieregels

In de artikelen 5.43, eerste lid, en in de aanhef van artikel 5.44 was het toepassingsbereik van de instructieregels beperkt tot omgevingsplannen die van toepassing waren op «het rivierbed van de grote rivieren». Vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren deze instructieregels opgenomen in titel 2.4 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Op grond van artikel 2.4.2 Barro golden deze instructieregels echter alleen voor activiteiten in het rivierbed waarvoor een vergunningplicht op basis van de Waterwet gold. Oftewel: de instructieregels waren niet van toepassing op de delen van het rivierbed waar die vergunningplicht niet gold.

Bij de omzetting van dit artikel naar het wettelijke stelsel van de Omgevingswet is het toepassingsbereik van deze instructieregels onbedoeld verruimd. Met dit besluit wordt dit gecorrigeerd.

716 Besluit van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, van 25 juni 2018, nr. IENW/BSK-2018/ 82334, tot wijziging van de Beleidsregels grote rivieren in verband met enkele uitbreidingen ten aanzien van het mogelijk gebruik van het rivierbed (Stcrt. 2018, 36070).
717 Nationaal Water Programma 2022–2027, p. 67.

Om duidelijkheid te geven op welke locaties de instructieregels van toepassing zijn, is in het nieuwe artikel 5.41a opgenomen dat de geometrische begrenzing van die locaties bij ministeriële regeling wordt vastgelegd. Het betreft de beperkingengebieden met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk die gelegen zijn in het rivierbed van de grote rivieren. Voor de toepassing van de instructieregels worden deze locaties kortweg aangeduid als de «beperkingengebieden in het rivierbed van de grote rivieren».

De instructieregels zijn niet van toepassing op de delen van het rivierbed die gelegen zijn buiten die beperkingengebieden en waar dus geen vergunningplicht geldt voor beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het Rijk (in het verleden aangeduid als de vrijgestelde gebieden).
De instructieregels zijn hierop aangepast; in de artikelen 5.43, 5.44 en 5.46 Bkl is verwerkt dat die regels uitsluitend gelden voor zover een omgevingsplan van toepassing is op een beperkingengebied in het rivierbed van de grote rivieren (als bedoeld in artikel 5.41a Bkl).

3.4 Aanvullen algemene rivierkundige voorwaarden voor het toelaten van activiteiten

In artikel 5.43 Bkl (instructieregel) was bepaald dat omgevingsplannen moeten waarborgen dat bij het toelaten van activiteiten in een rivierbed aan drie algemene rivierkundige voorwaarden wordt voldaan. Die voorwaarden zijn afgeleid van de zorgplicht uit artikel 6.6, tweede lid, van het Bal en gelden voor degene die beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk in beheer bij het Rijk verricht. Het rivierbed van de grote rivieren (rivierbed) maakt deel uit van waterstaatswerken die bij het Rijk in beheer zijn. Om te zorgen dat de gemeenteraad al bij de toedeling van functies aan locaties het belang van een veilige afvoer en berging van rivierwater meeneemt, moeten deze voorwaarden ook bij de vaststelling van een omgevingsplan in acht worden genomen en dus is dit vastgelegd in artikel 5.43 Bkl.

Naast de drie algemene rivierkundige voorwaarden is in artikel 6.6, tweede lid, onder d, Bal bepaald dat degene die de activiteit verricht de resterende onvermijdbare waterstandsverhoging moet compenseren.[718]Van deze specifieke zorgplicht is geen algemene rivierkundige voorwaarde afgeleid. Om te voorkomen dat een gemeente in het rivierbed activiteiten toelaat, terwijl op die locatie geen omgevingsvergunning kan worden verleend, ligt het voor de hand dat de gemeenteraad bij het toelaten van activiteiten in een omgevingsplan waarborgt dat de resterende onvermijdbare waterstandsverhoging wordt gecompenseerd. Daarom is deze voorwaarde toegevoegd aan de bestaande algemene rivierkundige voorwaarden in artikel 5.43, eerste lid, Bkl en is een tweede lid toegevoegd op grond waarvan een omgevingsplan bij het toelaten van activiteiten waarborgt dat maatregelen worden getroffen om de resterende onvermijdbare waterstandsverhoging te compenseren.

3.5 Het wijzigen van de aanwijzing van het rivierbed

Artikel 5.41, eerste lid, van het Bkl bevat de aanwijzing van het rivierbed van de grote rivieren. Voorheen werd hiervoor verwezen naar de locatie in de rivieren die waren weergegeven op de kaart in bijlage XII.
Voor de aanwijzing van het rivierbed van die grote rivieren kan worden volstaan met een opsomming in bijlage XII van de locaties die deel uitmaken van het rivierbed en een verwijzing naar de geometrische begrenzing van het rivierbed in artikel 2.8, eerste lid, Or. De rest van de aanwijzing die in het eerste lid stond is overbodig en is geschrapt. De kaart in bijlage XII heeft verder geen functie en is daarom ook geschrapt.

3.6 Overgangsrecht in verband met het uitbreiden van het toepassingsgebied van de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken

In het stroomvoerend deel van het rivierbed gold een vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken. In het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold, gold deze vergunningplicht niet (tenzij sprake was van een kanaal) en volstond een melding.

Gelet op de keuze voor één regime voor beperkingengebieden in het rivierbed waarvoor grotendeels dezelfde regels gelden als die vóór inwerkingtreding van deze regeling in het stroomvoerend regime golden, is het logisch om de vergunningplicht voor het permanent afmeren ook toe te gaan passen op het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold. De wijziging van de Or voorziet erin dat de vergunningplicht ook voor dit deel gaat gelden.

718 In artikel 6.6 Bal is onder meer opgenomen dat degene die activiteiten in of bij waterstaatswerken in beheer bij het Rijk verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 6.2, verplicht de gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Die verplichting houdt in ieder geval in dat resterende onvermijdbare waterstandsverhoging wordt gecompenseerd.

Een uitzondering geldt voor bestaande gevallen. Ter voorkoming van onnodige invoeringslasten en regeldruk is het wenselijk dat deze vergunningplicht niet gaat gelden voor activiteiten die al worden verricht in het deel van het rivierbed waar het bergend regime gold.

Daarom is in artikel 6.17a Bal overgangsrecht opgenomen. Dit overgangsrecht houdt in dat de vergunningplicht van artikel 6.17, eerste lid, aanhef en onderdeel e, Bal niet van toepassing is als deze activiteit al werd verricht vóór inwerkingtreding van dit besluit en de activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze vóór inwerkingtreding werd verricht.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat als een activiteit onder het overgangsrecht valt van artikel 6.17a Bal, daarmee niet gezegd is dat de activiteit legaal is. Dit overgangsrecht houdt alleen in dat er geen verbod geldt om zonder omgevingsvergunning de «beperkingengebiedactiviteit» te verrichten, als bedoeld in artikel 6.17, eerste lid, aanhef en onderdeel e, Bal. Daarnaast kunnen nog andere verboden gelden, zoals een verbod om met een woonschip een ligplaats in te nemen zonder toestemming van de gemeente. Dit overgangsrecht is niet van toepassing op die eventuele andere verboden.

Tot slot is dit overgangsrecht ook niet van toepassing als de aard en omvang van de activiteit wijzigt na inwerkingtreding van dit besluit.

4 Verhouding tot nationale regelgeving en beleid

Omgevingswet (Ow)
Op grond van de Omgevingswet (artikel 2.20, eerste lid en artikel 2.24, eerste lid) kunnen bij algemene maatregel van bestuur de oppervlaktewaterlichamen of onderdelen daarvan worden aangewezen die behoren tot de rijkswateren en instructieregels worden vastgesteld over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen.

Dit kan alleen als dat nodig is met het oog op een nationaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het provinciebestuur of gemeentebestuur kan worden behartigd.
Dit besluit wijzigt de bestaande instructieregels uit het Bkl en de aanwijzing van het rivierbed met het oog op het waarborgen van de veiligheid tegen overstromingen vanuit de grote rivieren. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het waarborgen van een veilige fysieke leefomgeving, waterveiligheid en klimaatbestendigheid als «nationale belangen» benoemd.[719] Het Rijk is systeemverantwoordelijk, samen met de andere overheden en waarborgt dat er geen belemmeringen zijn voor de afvoer en berging van rivierwater en voor toekomstige verruiming van het rivierbed.

Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)
De instructieregels over de grote rivieren zijn opgenomen in paragraaf 5.1.3.4 van het Bkl. Op grond van artikel 5.36 Bkl (eerbiedigende werking) geldt als hoofdregel dat de instructieregels in paragraaf 5.1.3.4 niet van toepassing zijn voor zover activiteiten al rechtmatig op een locatie worden verricht of zijn toegestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van die instructieregels op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Met dit besluit is een tweede lid aan artikel 5.36 Bkl toegevoegd. Dit artikel bevat een uitzondering op de hoofdregel uit artikel 5.36, onderdeel a, Bkl. Op grond van artikel 5.36, tweede lid, Bkl zijn de artikelen 5.43, eerste lid, onderdeel d, en 5.46 Bkl van toepassing op activiteiten die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit op grond van het omgevingsplan zijn toegestaan, maar nog niet worden verricht. Deze uitzondering is gemaakt om gemeenten bij wijziging van het omgevingsplan te verplichten in de delen van het rivierbed waarvoor de instructieregels gelden alleen nog activiteiten toe te laten die in de opsomming van artikel 5.46 Bkl zijn opgenomen en in het omgevingsplan maatregelen op te nemen die de resterende onvermijdbare waterstandsverhoging van die activiteiten compenseren (artikel 5.43, eerste lid, onderdeel d).

Dit betekent dat gemeenten een activiteit die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit op grond van het omgevingsplan is toegestaan maar nog niet wordt verricht, bij wijziging van het omgevingsplan moet schrappen uit het omgevingsplan, indien deze activiteit niet in de opsomming van artikel 5.46 Bkl is opgenomen. De gemeenten krijgt hiervoor de tijd tot 1 januari 2032 (zie verder paragraaf 10).

719 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Nationale Omgevingsvisie, september 2020, p. 46.

5 Het besluit

De regels uit afdeling 5.1 van het Bkl zijn gericht tot alle overheden die ruimtelijke besluiten nemen. Dit besluit regelt dat gemeenten, in de delen van het rivierbed waarvoor de instructieregels gelden, ervoor moeten zorgen dat de regels in het omgevingsplan voldoen aan de aangescherpte instructieregels.

Door het aanscherpen van de regels over welke activiteiten gemeenten kunnen toelaten in een omgevingsplan dat van toepassing is op het rivierbed en onder welke voorwaarden, wordt het belang van behoud van ruimte voor waterberging en waterafvoer beschermd en wordt geborgd dat activiteiten die binnendijks mogelijk zijn ook binnendijks plaatsvinden.

Hierdoor wordt duidelijkheid verschaft aan gemeenten, bedrijven en burgers over welke activiteiten nog toelaatbaar zijn in die delen van het rivierbed.

Hiermee draagt de wijziging van instructieregels bij aan de realisatie van het doel van de Beleidslijn grote rivieren.

6 Uitvoering, toezicht en handhaving

Gemeenten zijn voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de instructieregels. Als een gemeente het omgevingsplan niet binnen de gestelde termijn heeft aangepast of als een omgevingsvergunning wordt verleend in strijd met de instructieregels, kan het instrumentarium van het interbestuurlijk toezicht worden ingezet.

7 Financiële gevolgen

Bestuurslasten

De wijziging van de instructieregels waarin dit besluit voorziet, heeft tot gevolg dat gemeenten hun omgevingsplannen hierop aan moeten passen. Dit kan mogelijk leiden tot extra bestuurlijke lasten, maar die zullen naar verwachting gering zijn. Dit komt doordat de gemeenten tot 1 januari 2032 de tijd hebben om het omgevingsplan aan te passen aan de instructieregels. Dat is de datum waarop gemeenten ook het tijdelijk deel van het omgevingsplan moeten hebben omgezet naar een nieuw omgevingsplan. De verwachting is dat gemeenten de aanpassing van de omgevingsplannen aan deze instructieregels mee zullen laten lopen met die bredere wijziging, waardoor de bestuurlijke lasten beperkt blijven.

Verder geldt dat de keuze voor één regime de uitvoering van de regelgeving vereenvoudigt. Naar verwachting leidt dit tot op termijn tot lagere bestuurslasten.

Het beperken van nieuwe activiteiten in de beperkingengebieden in het rivierbed voorkomt ook bestuurslasten voor gemeenten, bijvoorbeeld omdat zij hierdoor minder werk hebben aan het ontwikkelen van evacuatieplannen voor overstromingsgevoelige gebieden. Daarnaast zal de operationele belasting van gemeentelijke nooddiensten en de voorlichtingsinspanningen tijdens overstromingen beperkter zijn.

Tot slot worden bestuurslasten voor Rijkswaterstaat voorkomen door de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken niet toe te passen op activiteiten die al worden verricht in het voormalige bergende deel van het rivierbed. Hierdoor hoeft Rijkswaterstaat geen kosten te maken voor de behandeling van vergunningaanvragen voor deze gevallen.

Administratieve lasten en bedrijfseffecten

De verplichtingen die uit dit besluit voortvloeien, raken naar hun aard vrijwel alleen bestuursorganen. Het besluit brengt dus geen administratieve lasten voor het bedrijfsleven of lasten voor burgers met zich.

Zoals hiervoor is aangegeven, voorziet de met dit besluit samenhangende wijziging van de Or erin dat de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken ook gaat gelden voor het voormalige bergende deel van het rivierbed.

In dit besluit is in het overgangsrecht geregeld dat deze vergunningplicht niet geldt voor activiteiten die al worden verricht in het voormalige bergende deel. Dit overgangsrecht zorgt ervoor dat geen nieuwe regeldruk ontstaat.

Nadeelcompensatie

Als een bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak op grond van de Omgevingswet schade veroorzaakt, kan het bestuursorgaan verplicht zijn die schade te vergoeden. De schadeoorzaken voor nadeelcompensatie onder de Omgevingswet zijn limitatief opgesomd in artikel 15.1 Omgevingswet.
Dit besluit wijzigt een aantal instructieregels. Instructieregels zijn geen schadeoorzaak als genoemd in artikel 15.1 Omgevingswet, omdat een instructieregel geen rechtstreekse rechten en verplichtingen voor burgers en bedrijven bevat en ook geen rechtstreeks gevolgen heeft voor burgers en bedrijven.

Een wijziging van een omgevingsplan naar aanleiding van een instructieregel kan wel een schadeoorzaak zijn als genoemd in artikel 15.1 Omgevingswet.

Wanneer een omgevingsplan bepaalde activiteiten toelaat en een gemeente dat omgevingsplan naar aanleiding van dit besluit aanpast of een omgevingsvergunning weigert waardoor de activiteit niet mogelijk is, kan eenieder die vindt dat hij daardoor schade lijdt een aanvraag om schadevergoeding indienen. In beginsel beoordeelt het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente deze aanvraag. Omdat het hier gaat om beperkingen voor concreet aangewezen locaties kunnen gemeenten de aanvraag «doorleggen» aan – in dit geval – het Rijk als hogere kosten die de gemeente maakt vanwege behartiging van de belangen van het Rijk. Als nadeelcompensatie aan de orde is, zal die door het Rijk moeten worden betaald.

Indien het noodzakelijk blijkt, zal de Minister met IPO en VNG overleggen over de vergoeding van mogelijke nadeelcompensatie die voortvloeit uit dit besluit.

Door de ruime overgangstermijnen worden grote schadeclaims niet verwacht. Daarnaast kunnen er gronden zijn om een eventuele schadeclaim af te wijzen, bijvoorbeeld omdat sprake is van passieve risicoaanvaarding (als genoemd in artikel 15.6 Omgevingswet).

Communicatie
Om belanghebbenden goed voor te bereiden op het nieuwe beleid zoals dat is aangekondigd in de WBS-brief, is het van belang dat betrokken partijen tijdig en adequaat worden geïnformeerd over deze veranderingen om de impact op bedrijven en administratieve lasten zoveel mogelijk te beheersen. Hierin wordt door het Rijk voorzien.

8 Regeldruk

Met dit besluit worden verschillende wijzigingen aangebracht in het Bkl en Bal.
Hieronder wordt voor de in dit kader relevante wijzigingen toegelicht wat de verandering in de regeldruk is.

Keuze voor één regime – regeldruk neemt af
In een omgevingsplan dat van toepassing was op het (voormalige) bergend deel van het rivierbed konden onder voorwaarden alle soorten activiteiten worden toegelaten.

Dit besluit voorziet erin dat een gemeente in een omgevingsplan dat van toepassing is op het rivierbed alleen de activiteiten kan toelaten die zijn opgenomen in de lijst in artikel 5.46 Bkl. Hierdoor neemt de regeldruk af.

Gemeenten hebben tot 1 januari 2032 de tijd om deze instructieregel te verwerken in het omgevingsplan. Zolang die regel niet is verwerkt, kunnen gemeenten in principe nog een omgevingsvergunning verlenen voor activiteiten die al in het omgevingsplan waren toegelaten voordat dit besluit in werking trad.

Daarbij moet worden opgemerkt dat voor een activiteit in het rivierbed doorgaans een omgevingsvergunning van zowel de gemeente als de Minister nodig is. Vanaf 1 februari 2025 past de Minister bij de beoordeling van die aanvraag de Bgr 2025 toe. Op basis van de Bgr 2025 verleent de Minister geen omgevingsvergunningen voor andere activiteiten dan die in de lijst van artikel 5.46 Bkl staan. Het ligt voor de hand dat een initiatiefnemer geen aanvraag bij de gemeente indient als de Minister de voor die activiteit benodigde omgevingsvergunning niet zal verlenen. Het verwerken van de instructieregel in het omgevingsplan leidt naar verwachting dan ook niet tot een significante materiële afname van de regeldruk.

Gemiddeld verleende de Minister jaarlijks 150 omgevingsvergunningen voor het verrichten van activiteiten in wat voorheen het bergende deel van het rivierbed was. De inschatting is dat de Minister 30 van die activiteiten onder de Bgr 2025 niet meer zou vergunnen. Zoals hiervoor is aangegeven, is de verwachting dat een initiatiefnemer vanaf 1 februari 2025 voor die activiteit ook geen aanvraag meer bij de gemeente indient. Na de overgangsfase (die in principe tot 1 januari 2032 duurt) zal de gemeente de omgevingsvergunning in elk geval niet meer kunnen verlenen. De gemiddelde tijdsbesteding per aanvraag wordt ingeschat op 20 uur, inclusief kennismakingstijd. Dit betekent een vermindering van de tijdsbesteding met maximaal 600 uur, ofwel € 10.200,–.
Ook zal de gemeente na de overgangsfase geen medewerking kunnen verlenen aan een aanvraag tot wijziging van het omgevingsplan dat tot doel heeft (één of meer van) die andere activiteiten in het omgevingsplan toe te laten. Er zijn ongeveer 80 gemeenten met grondgebied in het rivierbed. Een conservatieve schatting is dat er gemiddeld in maximaal 1 op de 4 gemeenten jaarlijks 1 aanvraag hiervoor wordt ingediend. De gemiddelde tijdsbesteding wordt ingeschat op 50 uur, inclusief kennismakingstijd. Dit betekent een vermindering van de tijdsbesteding met maximaal 1.000 uur, ofwel € 17.000,–.

Aanpassen van lijst van activiteiten die een omgevingsplan kan toelaten – regeldruk neemt deels af
Met dit besluit wordt de lijst van activiteiten die een omgevingsplan kan toelaten op een aantal punten aangepast. Een deel van deze aanpassingen zijn niet inhoudelijk maar slechts tekstueel van aard en hebben dus geen gevolgen voor de regeldruk.

Verder wordt een aantal activiteiten toegevoegd aan de lijst. Dit heeft geen gevolgen voor de regeldruk. De reden hiervoor is dat de instructieregel gemeenten niet verplicht om de activiteiten uit die lijst in het omgevingsplan toe te laten. Het is aan de gemeenten om hierin een keuze te maken.

Een aanpassing die wel enige gevolgen heeft voor de regeldruk is de toevoeging dat de gemeente de activiteit «wijziging van een gebruiksfunctie van een bouwwerk» niet kan toelaten als het gaat om een wijziging naar een woonfunctie, logiesfunctie of een gebruiksfunctie ten behoeve van een andere activiteit dan bedoeld in artikel 5.46 Bkl, eerste lid, onderdelen a tot en met m. Deze aanpassing brengt met zich dat gemeenten geen omgevingsvergunning kunnen verlenen voor die
«verboden» functiewijzigingen. Voor die gevallen vervalt de regeldruk.

Daarbij moet worden opgemerkt dat deze functiewijzigingen doorgaans gepaard gaan met aanpassingen aan het bouwwerk en dat er dan een omgevingsvergunning van zowel de gemeente als de Minister nodig is. In de Bgr 2025 is verduidelijkt dat de Minister geen omgevingsvergunning verleent voor die activiteit en in de praktijk werd door de Minister vóór de inwerkingtreding van de Bgr 2025 al geen omgevingsvergunning voor die activiteit verleend. Het verwerken van deze instructieregel in het omgevingsplan leidt dan naar verwachting dan ook niet tot een significante materiële afname van de regeldruk.

Aanvullen algemene rivierkundige voorwaarden voor het toelaten van activiteiten – regeldruk blijft gelijk
Met dit besluit wordt aan artikel 5.43 toegevoegd dat het omgevingsplan moet waarborgen dat bij het toelaten van activiteiten maatregelen worden getroffen om de resterende onvermijdbare waterstandsverhoging te compenseren. Dit heeft geen gevolgen voor de regeldruk, want op basis van artikel 6.6 (specifieke zorgplicht) Bal rust op degene die een activiteit uitvoert al de plicht om die waterstandsverhoging te compenseren. Dit besluit brengt daar geen verandering in.

Overgangsrecht in verband met het uitbreiden van het toepassingsgebied van de vergunningplicht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken – regeldruk blijft gelijk
De met dit besluit samenhangende wijziging van de Or voorziet erin dat een vergunningplicht gaat gelden voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken in het (voormalige) bergend deel van het rivierbed waar deze plicht eerder niet gold.

Dit besluit regelt dat deze vergunningplicht niet gaat gelden voor bestaande gevallen. Hierdoor blijft de regeldruk gelijk; degene die deze activiteit al voor inwerkingtreding van dit besluit in het (voormalige) bergend deel (niet zijnde een kanaal) verrichtte hoeft voor deze activiteit geen vergunningaanvraag in te dienen.
In totaal zijn er in het (voormalige) bergend deel circa 200 woonschepen aanwezig en naar schatting een even groot aantal andere permanent afgemeerde objecten. Als hiervoor niet in overgangsrecht zou worden voorzien en de deze bestaande gevallen dus vergunningplichtig worden, worden jaarlijks maximaal 60 aanvragen verwacht voor het vergunnen van deze gevallen.

De tijdsbesteding per aanvraag inclusief de kennismakingstijd wordt ingeschat op 5 uur. Dit komt neer op een administratieve lastenverhoging van ongeveer 300 uur per jaar met bijkomende legeskosten van € 1.127,– per aanvraag. Dit resulteert (worst-case) in een toename van de regeldruk (administratieve kosten) van € 72.720,– per jaar. Door in dit besluit te voorzien in overgangsrecht, neemt de regeldruk echter niet toe maar blijft gelijk.

Overig
Voor het overige hebben de in dit besluit voorziene wijzigingen geen gevolgen voor de regeldruk.

9 Advisering en consultatie

9.1 Inleiding

In november 2022 is in de WBS-brief het nieuwe beleid voor bouwen in het rivierbed aangekondigd. Deze brief is in nauwe afstemming met de andere ministeries en de decentrale overheden tot stand gekomen. Daarnaast hebben natuur- en landbouworganisaties kunnen reageren op de inhoud van de gehele brief en op de afzonderlijke 33 structurerende keuzes, waaronder de keuze om niet meer te bouwen in de uiterwaarden van de grote rivieren.

Verder zijn verschillende belanghebbenden betrokken geweest bij het onderzoek in het kader van de actualisatie van de Beleidslijn. Er is gewerkt met een begeleidingscommissie. Aan deze commissie namen vertegenwoordigers deel van een aantal ministeries, de Staf Deltacommissaris, de deltaprogramma's, de provincies, de Vereniging van Nederlandse riviergemeenten en de rivierwaterschappen. In oktober 2023 zijn de bevindingen, voorstellen en aanbevelingen uit het rapport met de bestuurlijke partners in het Bestuurlijk Overleg Water gedeeld en besproken en is ENW gevraagd advies uit te brengen over het rapport. Bij de bestuurlijke partners was veel steun voor de nieuwe koers en ENW was positief over het rapport. Op basis daarvan heeft een nadere uitwerking plaatsgevonden, waarbij riviergemeenten betrokken zijn.

Het besluit is van 11 oktober 2024 tot en met 15 november 2024 geconsulteerd via internetconsultatie.nl. Daarnaast heeft van 11 oktober 2024 tot en met 11 december 2024 de bestuurlijke consultatie plaatsgevonden. Bij de consultatie is ook ruimte geboden om te reageren op de met dit besluit samenhangende voorstellen tot vaststelling van de Bgr 2025 en de wijziging van de Or. Verder is op verzoek van de Minister door RWS in juli 2024 een uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd. Ook is het besluit in januari 2025 ter advisering aangeboden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR).

9.2 Internetconsultatie, bestuurlijke consultatie en uitvoerbaarheidstoets RWS

In totaal zijn 101 reacties ontvangen. Uit de ontvangen reacties blijkt dat burgers, bedrijven en overheden de actualisatie van de Beleidslijn over het algemeen steunen maar nog wel verschillende opmerkingen hebben. Hieronder volgen de belangrijkste opmerkingen en de reactie daarop.

Een eerste punt betreft de zorg dat de actualisatie leidt tot een zodanige inperking van de ontwikkelmogelijkheden in het rivierbed dat deze gebieden in feite «op slot» gaan. Dit beeld is onjuist. Ook na de actualisatie blijft er in ruimte voor ontwikkelingen binnen het rivierbed. Zo zijn er delen van het rivierbed waarop de instructieregels uit dit besluit niet van toepassing zijn. In deze gebieden staat het de gemeente vrij om in het omgevingsplan (ook) andere activiteiten toe laten dan die in de opsomming van artikel 5.46 Bkl zijn opgenomen.

Daarnaast blijft er ruimte voor riviergebonden functies, zoals scheepswerven en waterrecreatie, evenals voor niet-riviergebonden activiteiten die van groot openbaar belang zijn. Ook activiteiten van grondgebonden agrarische bedrijven, verduurzaming van energievoorzieningen en initiatieven voor duurzame energieopwekking blijven mogelijk binnen de gestelde kaders. Tijdelijke en periodieke activiteiten en activiteiten van ondergeschikt belang zijn ook nog steeds toelaatbaar.

Een tweede punt is de wens van een deel van de respondenten om vast te houden aan twee regimes en om de «minder strenge» regels die golden voor het bergend deel van het rivierbed dus te behouden. Dit is echter niet wenselijk. Uit onderzoek blijkt dat de bestaande benadering in het bergend deel ertoe leidde dat in het rivierbed teveel ruimte werd weggegeven aan niet-riviergebonden activiteiten, zoals grootschalige woningbouw en vakantieparken. Met de verwachte hogere rivierafvoeren en zeespiegelstijging is terughoudendheid noodzakelijk bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed om schade te voorkomen en ruimte te houden voor rivierverruiming en dijkversterking. Waterveiligheidsexperts hebben dan ook geadviseerd uniforme regels te hanteren voor het gehele beperkingengebied in het rivierbed.

Ten derde wordt gepleit voor een integrale ruimtelijke afweging van ontwikkelingen in het rivierbed waarbij water(veiligheid) één van de belangen is. Vanwege de cruciale rol van het rivierbed voor rivierbeheer en waterveiligheid is echter van belang dat activiteiten slechts onder strikte voorwaarden kunnen plaatsvinden. Vandaar ook dat er beleidsregels en instructieregels zijn opgesteld om de waterveiligheid te waarborgen. De aanscherping van deze regels voorkomt ongewenste ontwikkelingen en waarborgt de waterveiligheid zonder het rivierbed op slot te zetten. Dit is een uitwerking van de wettelijk vastgelegde systeemverantwoordelijkheid.

Ten vierde geeft RWS aan de wijziging van de Beleidslijn te ondersteunen en dat de wijzigingen uitvoerbaar zijn. Wel geeft RWS een aantal aandachtspunten mee. RWS wijst onder meer op de personele consequenties; de implementatie vraagt tijdelijk extra inzet en het is nog onduidelijk of er structureel meer capaciteit nodig is. Met RWS wordt afgestemd in hoeverre extra capaciteit nodig is.

Verder wijst RWS op een mogelijk juridisch risico. In de WBS-brief is opgenomen dat de nieuwe koers is om geen nieuwe bebouwing meer toe te staan in het rivierbed. RWS geeft aan dat aan deze koerswijziging geen (kwantitatieve) onderbouwing ten grondslag ligt en dat daardoor onduidelijk is of deze wijziging stand zal houden bij de rechter. Daarbij veronderstelt RWS dat het besluit voorziet in een (vrij absoluut) bouwverbod voor alle niet-riviergebonden activiteiten.

Deze veronderstelling is onjuist; het besluit beperkt weliswaar de mogelijkheden om niet-riviergebonden activiteiten te verrichten maar van een absoluut bouwverbod is geen sprake. Daarnaast is de inschatting dat de nu beschikbare onderzoeken (zoals de KNMI'23 klimaatscenario's, de analyse van Deltares van de effecten van die scenario's op de afvoerregimes van de Rijn en de Maas en het ontwerp programma IRM), de zeer ingrijpende gevolgen als niets extra's wordt gedaan en de noodzaak om onomkeerbare ontwikkelingen te voorkomen, een voldoende deugdelijke onderbouwing vormen voor dit besluit. De andere aandachtspunten uit de uitvoerbaarheidstoets zijn voor zover nodig ook opgepakt.

Overige opmerkingen hebben ertoe geleid dat het besluit op enkele punten is aangepast.

Zo zijn overgangsregels opgenomen in de artikelen 12.16, 12.16a, 12.16b en 12.16c om te verzekeren dat dit besluit in lijn is met de overgangsregels uit de Bgr 2025. Hiermee wordt de onwenselijke situatie voorkomen dat de Minister op basis van de overgangsregels uit de Bgr 2025 een omgevingsvergunning voor een project verleent maar de gemeente vervolgens geen omgevingsvergunning voor datzelfde project kan verlenen, omdat vergunningverlening in strijd is met de instructieregels uit dit besluit of in strijd met het omgevingsplan waarin die instructieregels verwerkt zijn. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 10.

Daarnaast is geschrapt dat de gemeente een activiteit met een bedrijfseconomisch belang van een grondgebonden agrarisch bedrijf slechts in het omgevingsplan kan toelaten als dit belang «zwaarwegend» is. Voor een toelichting over het schrappen van dit criterium wordt verwezen naar paragraaf 3.2.

Met het bovenstaande wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan de geuite zorgen zonder afbreuk te doen aan de beleidsdoelen.

9.3 Advies Adviescollege toetsing regeldruk

De ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het geen omvangrijke gevolgen voor de regeldruk heeft.

9.4 Voorhang

Dit besluit is in het kader van de verplichte voorhangprocedure op grond van artikel 23.5 Omgevingswet voorgelegd aan beide Kamers der Staten-Generaal. De Tweede Kamer heeft via een schriftelijk overleg vragen gesteld.[720] Het betrof vragen van de fracties van PVV, NSC, D66, BBB en SGP. Deze waren gericht op onder meer het toepassingsbereik van het besluit, de handhaafbaarheid, de gevolgen voor bestaande bedrijven en de gevolgen voor specifieke gebieden.

De beantwoording van de vragen is op 1 juli 2025 aan deze Kamer verzonden. Tijdens de procedurevergadering van IenW van 10 september 2025 heeft de Tweede Kamer aangegeven geen nadere vragen of opmerkingen te hebben waarmee de voorhangperiode is afgerond.

720 Kamerstukken II 2024/25, 30 462, nr. 10.

De Eerste Kamer heeft tijdens de periode van voorhang geen opmerkingen gemaakt of vragen gesteld ten aanzien van het ontwerpbesluit.

10 Overgangsrecht en inwerkingtreding

Overgangsfase Omgevingswet
Gemeenten zijn sinds de inwerkingtreding van het stelsel Omgevingswet bezig met de aanpassing van het tijdelijke deel van het omgevingsplan dat bestaat uit bestemmingsplannen, beheersverordeningen, lokale verordeningen en algemene regels over activiteiten. Uiteindelijk moeten deze documenten samenhangende omgevingsplannen vormen met daarin alle regels voor de fysieke leefomgeving. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 (Stb. 2023, 267) de tijd om het tijdelijk deel van het omgevingsplan te laten vervallen en het eigenlijke omgevingsplan vast te stellen. De periode tot eind 2031 is de zogenoemde overgangsfase.

In dit besluit is aangesloten bij die overgangsfase. Dit betekent dat de omgevingsplannen ook uiterlijk met ingang van 1 januari 2032 in overeenstemming moeten zijn met dit besluit.

Gedurende de overgangsfase hoeven de gemeenten de instructieregels niet te verwerken in het omgevingsplan. De instructieregel uit dit besluit is al wel van toepassing op een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (via § 8.1.1.2 Bkl). Ook is de instructieregel van toepassing op een projectbesluit dat wordt vastgesteld door een waterschap of provincie (via artikel 9.1 Bkl). Dit betekent onder meer dat een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit moet worden geweigerd, als die betrekking heeft op een activiteit die niet in een omgevingsplan is toegelaten en ook niet in de opsomming van artikel 5.46 Bkl is opgenomen.

Als een gemeente ervoor kiest om het omgevingsplan al vóór inwerkingtreding van dit besluit te wijzigen, zorgt deze overgangsregel niet voor uitgestelde werking, maar heeft deze een vorderend karakter en zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat het gewijzigde omgevingsplan binnen de gestelde termijn in overeenstemming is met deze nieuwe regels.

Overgangsrecht in verband met Bgr 2025
Voor bepaalde gevallen geldt een andere overgangsregeling. Het doel hiervan is te verzekeren dat dit besluit in lijn is met de overgangsregels uit de Bgr 2025.

De volgende gevallen worden onderscheiden:

− *Algemeen overgangsrecht*
Het komt voor dat vóór inwerkingtreding van dit besluit voor een activiteit een vergunning is verleend door de Minister op grond van de Omgevingswet of de Waterwet of een voorganger van die wet, maar die activiteit in het ruimtelijke spoor nog niet mogelijk is gemaakt. Om te voorkomen dat gemeenten als gevolg van de met dit besluit aangescherpte instructieregels deze activiteiten niet (alsnog) mogelijk kunnen maken, is voor deze gevallen in artikel 12.16 overgangsrecht opgenomen. Dit overgangsrecht voorziet erin dat in deze gevallen door gemeenten bij de wijziging van een omgevingsplan of de beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning niet wordt getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit.

− *Vergevorderde projecten*
In artikel 8 Bgr 2025 is overgangsrecht opgenomen voor projecten waarvoor vóór de publicatie van de WBS-brief (25 november 2022):
- het bestemmingsplan is vastgesteld, dat voorziet in realisatie van dat project of een ontwerp van dat plan ter inzage is gelegd;

- de vergunning(en) die nodig is voor de realisatie van het project is verleend of het ontwerp van die vergunning(en) ter inzage is gelegd. Er kunnen projecten zijn die vóór de publicatie van de WBS-brief (25 november 2022) (enkel) in een ontwerpbestemmingsplan waren opgenomen maar nog niet in een vastgesteld bestemmingsplan. Om te voorkomen dat gemeenten als gevolg van de met dit besluit aangescherpte instructieregels deze activiteiten niet (alsnog) mogelijk kunnen maken, is in artikel 12.16a overgangsrecht opgenomen. Deze bepaling voorziet er in dat deze activiteiten toch nog definitief in een omgevingsplan kunnen worden toegelaten of kunnen worden vergund. Bij activiteiten in de projecten wordt door gemeenten bij de vaststelling van het omgevingsplan of bij de beoordeling van de aanvraag voor een omgevingsvergunning op grond van artikel 12.16a van het Bkl niet getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit. Er kunnen uiteraard niet meer of andere activiteiten worden toegestaan dan waren opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan of de ontwerpvergunning. In de toelichting bij de Bgr 2025 is voor deze projecten vermeld om welke ontwerpbestemmingsplannen met welke IMRO-codes het gaat.

Dit overgangsregime loopt af op 1 januari 2032. Dit sluit aan op voornoemde overgangsfase voor het vaststellen van het omgevingsplan. Als vóór die datum geen ontwerp van een wijziging van het omgevingsplan ter inzage is gelegd waarin de activiteit wordt toegelaten, toetst de gemeente een aanvraag aan de aangevulde instructieregels uit dit besluit.

− *Maatwerkprojecten*

In artikel 9 Bgr 2025 is overgangsrecht opgenomen voor specifieke projecten waarover bestuurlijke afspraken met het Rijk zijn gemaakt.

Bij activiteiten in die projecten wordt door gemeenten bij de vaststelling van een omgevingsplan of de beoordeling van de aanvraag voor de omgevingsvergunning op grond van artikel 12.16b Bkl niet getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit. Dit overgangsregime loopt af op 1 januari 2035. Als vóór die datum geen ontwerp van een wijziging van het omgevingsplan ter inzage is gelegd waarin de activiteit wordt toegelaten, toetst de gemeente een aanvraag aan de instructieregels uit dit besluit.

− *Gebieden die binnen afzienbare termijn niet meer tot het rivierbed zullen behoren*

In artikel 10 Bgr 2025 is overgangsrecht opgenomen voor specifieke gebieden in de Maasvallei die achter een primaire waterkering liggen en waarvoor is afgesproken dat de status rivierbed vervalt als de kering is versterkt of de «systeemwerkingsmaatregel» bij het gebied is gerealiseerd.[721]

Bij activiteiten in die gebieden wordt door gemeenten bij de vaststelling van een omgevingsplan of de beoordeling van de aanvraag voor de omgevingsvergunning op grond van artikel 12.16c Bkl niet getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit. Dit overgangsregime loopt af als de relevante geometrische begrenzingen zodanig zijn aangepast dat het gebied geen onderdeel meer uitmaakt van het rivierbed.

− *Voormalige bijlage 2 projecten Bgr 2006*

In artikel 11 Bgr 2025 is overgangsrecht opgenomen voor projecten die in Bijlage 2 van de Bgr 2006 stonden.

Bij activiteiten in die projecten wordt door gemeenten bij de vaststelling van een omgevingsplan of de beoordeling van de aanvraag voor de omgevingsvergunning op grond van artikel 12.16a Bkl niet getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit. Voor een nadere toelichting over deze overgangsregel wordt verwezen naar de tekst bij het overgangsrecht voor vergevorderde projecten.

− *Aanvragen ingediend vóór inwerkingtreding Bgr 2025*

In artikel 12 Bgr 2025 is overgangsrecht opgenomen voor aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit die zijn ingediend vóór inwerkingtreding van de Bgr 2025 en waarop de andere overgangsregels uit de Bgr 2025 niet van toepassing zijn.

Bij die activiteiten wordt door gemeenten bij de beoordeling van de vaststelling van een omgevingsplan of de aanvraag voor de omgevingsvergunning op grond van artikel 12.16 Bkl niet getoetst aan de met dit besluit aangescherpte instructieregels, maar aan de instructieregels zoals die luidden vóór inwerkingtreding van dit besluit. Voor een nadere toelichting over deze overgangsregel wordt verwezen naar de tekst bij het overgangsrecht voor vergevorderde projecten.

Overgangsrecht voor het permanent afmeren van woonschepen of andere drijvende werken

721 Kamerstukken II 2019/20, 27 625, nr. 504; een systeemwerkingsmaatregel kan bestaan uit het terugleggen van de waterkering (behoud rivierbed) of een maatregel gericht op het behoud van de retentiewerking (waterberging) van een gebied.

Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.6.

Inwerkingtreding
Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2026.

Op het moment dat dit besluit in werking treedt, treden ook de hiermee samenhangende wijzigingen van de Omgevingsregeling en de Bgr 2025 in werking. Er wordt niet afgeweken van de vaste verandermomenten.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
V.P.G. Karremans

45 Nota van toelichting bij Staatsblad 2026-186; *Besluit van 7 juli 2026, houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de bescherming van de wolf en goudjakhals [KetenID WGK027882]*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2026-186.html. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 2026-07-11: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

1 Inleiding
Sinds een paar jaar is de wolf terug in Nederland. Nederland is een dichtbevolkt land, wat betekent dat er manieren moeten worden gevonden om te zorgen dat mensen met hun huisdieren en vee veilig kunnen leven en werken, zoveel mogelijk zonder angst voor wolven en zonder aanvallen door wolven. De wolf was een strikt beschermde diersoort, opgenomen in bijlage IV van de habitatrichtlijn.[722] In vervolg op de aanpassing van de beschermingsstatus van de wolf onder het verdrag van Bern, is de habitatrichtlijn gewijzigd en is de wolf verplaatst van

722 Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992, L 206).

bijlage IV naar bijlage V bij die richtlijn.[723] Daarmee is de status van «strikt beschermd» veranderd naar «beschermd». Een reden voor verlaging van de beschermingsstatus, is dat het aantal wolven in Europa toeneemt, wat duidt op een groot aanpassingsvermogen en veerkracht van de soort. Maar nog belangrijker is de reden dat de toename van het aantal wolven en hun groeiende verspreidingsgebied steeds groter wordende sociaaleconomische uitdagingen meebrengen. Dat vraagt om mogelijkheden om meer maatregelen tegen wolven te nemen. Deze redenen zijn ook onderliggend aan dit wijzigingsbesluit.

Met dit wijzigingsbesluit wordt de wolf onder het meer basale beschermingsregime van artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) gebracht, welk regime geldt voor alle zoogdieren van in het wild levende soorten die niet vallen onder het strikte beschermingsregime van de habitatrichtlijn. Ingevolge dit regime is voor minder handelingen met betrekking tot dieren een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist, dan bij dieren van strikt beschermde soorten het geval is.

Tegelijk worden met het wijzigingsbesluit de beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit in afdeling 8.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) aangevuld met specifieke regels voor het geval sprake is van een «probleemwolf» of «probleemsituatie met een wolf» (de nieuwe artikelen 8.74la en 8.74lb
Bkl). Die specifieke aanvullende regels strekken ertoe het bevoegde gezag – gedeputeerde staten van de provincie – betere handvatten te bieden om een omgevingsvergunning te verlenen voor het doden of vangen van «probleemwolven» en de bewijslast bij die vergunningverlening te verlichten met het introduceren van een wettelijk bewijsvermoeden. Dit is ook bedoeld om de vergunningverlening te versnellen. Daarnaast zorgen deze beoordelingsregels ervoor dat de verschillende provincies hun vergunningverlening inrichten op basis van eenzelfde beoordelingskader, wat bijdraagt aan een samenhangende aanpak over de provinciegrenzen heen: wolven houden zich immers niet aan provinciegrenzen. Duidelijkheid over de toepassing van het beoordelingskader in het specifieke geval van de wolf is ook van belang gelet op de brede discussie in de samenleving over de bescherming van de wolf enerzijds en de bescherming van mensen anderzijds. Waar deze specifieke beoordelingsregels niet kunnen worden toegepast, valt het bevoegd gezag terug op de reguliere beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit in artikel 8.74l van het Bkl.

Het gaat bij «probleemwolven» en «probleemsituaties met een wolf» om nauwkeurig in artikel 8.74la van het Bkl omschreven gevallen. Bij «probleemwolven is daarbij sprake van ernstige incidenten: de dreiging voor mensen en gehouden dieren is nog ernstiger dan in de gevallen die worden aangemerkt als «probleemsituatie met een wolf». Het gaat om gevallen van daadwerkelijke agressie. Ook gaat het om enkele specifieke probleemsituaties die zich hebben voorgedaan, en waarbij vervolgens aversieve conditionering niet heeft gewerkt of praktisch niet uitvoerbaar is gebleken. In deze gevallen zal ter voorkoming van herhaling of van nog ernstiger incidenten in de toekomst, het doden of permanent wegvangen van de probleemwolf vaak aangewezen zijn, wat een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist. De verlening van deze vergunning wordt gefaciliteerd door de specifieke beoordelingsregels waarin dit besluit voorziet.

Bij een «probleemsituatie met een wolf» is niet het doden of permanent wegvangen van de wolf aan de orde, maar is het vooral van belang om het gedrag van de betrokken wolf te monitoren.
Door de aanvullende specifieke beoordelingsregels met betrekking tot wolven wordt het eenvoudiger om in het kader van het voorkomen of aanpakken van een probleemsituatie met een wolf, een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te verlenen voor het vangen van een wolf indien dat vangen is bedoeld voor het zenderen van een wolf om deze te kunnen volgen, of voor het overbrengen van een wolf naar een ander gebied. De wolf moet dan wel weer snel worden vrijgelaten.

723 Richtlijn (EU) 2025/1237 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2025 tot wijziging van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad wat betreft de beschermingsstatus van de wolf (Canis lupus) (PbEU 2025, L 1237).

De omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ten behoeve van het doden van probleemwolven of het vangen van wolven wordt per individueel geval verleend. Algemene vergunningen voor populatiebeheer bij wolven of vergunningen op voorhand voor toekomstige situaties van probleemwolven of probleemsituaties met wolven zijn in beginsel uitgesloten (artikel 8.74lb, eerste lid, aanhef en onder a, Bkl). Alleen voor de meest ernstige situatie van agressie, waarin een wolf letsel toebrengt aan een mens, kan op voorhand, voor toekomstige situaties een vergunning voor het doden worden verleend (artikel 8.74lb, tweede lid, Bkl). Daardoor is het mogelijk om in een zodanig ernstig geval snel te handelen. In ieder individueel geval waarbij gebruik wordt gemaakt van deze vergunning op voorhand, moet wel eerst het bevoegd gezag om advies worden gevraagd, zodat zorgvuldigheid maximaal is verzekerd (het nieuwe artikel 8.74sa Bkl).

Gedeputeerde staten zullen steeds zelf de afweging maken of sprake is van een situatie waarin het doden of vangen van een probleemwolf, of het tijdelijk vangen van een wolf in een probleemsituatie aangewezen is. Daarbij wordt ingevolge het wijzigingsbesluit vereist dat bij iedere vergunningverlening raadpleging van een onafhankelijke wolvendeskundige plaatsvindt, om vast te stellen dat er daadwerkelijk sprake is van een probleemsituatie met een wolf, een probleemwolf, of een wolf die letsel aan een mens heeft toegebracht of van een situatie waarin het – tijdelijk – vangen van de wolf met het oog op zenderen of overbrenging naar een ander gebied is aangewezen (artikel 8.74la, vierde lid, en artikel 8.74sa, Bkl).

Bij een probleemsituatie met een wolf zal – door de beperktere bescherming van artikel 11.54 van het Bal ten opzichte van de vergunningsplicht van artikel 11.46 van het Bal die geldt voor strikt beschermde soorten – zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verjaging of verstoring van een wolf kunnen plaatsvinden, evenwel met inachtneming van de specifieke zorgplicht van artikel 11.27 van het Bal.

Van de gelegenheid is gebruikgemaakt om ook de inmiddels in Nederland aanwezige goudjakhals toe te voegen aan de lijst met zoogdieren die onder het basale beschermingsregime van artikel 11.54 van het Bal vallen.

In het algemeen deel van deze nota van toelichting (hoofdstuk I) wordt achtereenvolgens ingegaan op:
- De achtergrond en beleidsaanpak van de wolf en de goudjakhals (§2);
- De wijziging van de beschermingsregels voor de wolf (§3);
- De regels met betrekking tot de goudjakhals (§4);
- De verhouding van de wijzigingen tot Europees recht en nationale wetgeving (§5);
- De uitvoering, toezicht en handhaving (§6);
- De effecten (§7);
- De internetconsultatie en voorhang parlement (§8);
- De inwerkingtreding (§9).

Hoofdstuk II van deze nota bevat het artikelsgewijze deel van de toelichting.

2 Achtergrond en beleidsaanpak wolf en goudjakhals

2.1 Vestiging wolf in Nederland en maatschappelijk debat

Wolven zijn sinds enkele jaren terug in Nederland.[724] De Centraal-Europese populatie, met een origine in Noordoost-Polen, breidt zich gestaag verder uit in westelijke richting. Vanuit Duitsland hebben wolven uit deze populatie zich gevestigd in achtereenvolgens Denemarken, Nederland en België. Genetisch onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat veruit de meeste van de waargenomen wolven in Nederland afkomstig zijn uit de Centraal-Europese populatie.

Inmiddels blijkt de aanwezigheid van de wolf in Nederland niet van tijdelijke aard te zijn. De wolf heeft zich hier permanent gevestigd. Daarmee behoort Nederland tot het natuurlijke verspreidingsgebied van de wolf. Dat betekent dat gestreefd moet worden naar een landelijk gunstige staat van instandhouding, aangezien het gaat om een soort van communautair belang.

724 De wolf terug in Nederland: Een factfinding study - Wageningen University & Research.

Het aantal wolven in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen. Na de komst van enkele zwervende dieren vestigde in 2018 de eerste wolf zich op de Veluwe, in 2019 volgde een tweede en kwamen er ook jongen. In de jaren erna ontstonden meerdere paren en roedels. In 2022 waren er vier roedels bekend, waarvan er drie op de Veluwe leefden en één in het zuidwesten van Drenthe. In 2025 bedroeg het gebied waarin wolven zich in Nederland bewogen bijna de helft van het landoppervlak. Voornamelijk in Oost-Nederland hebben wolven hun territorium, of bewegen wolven zich tussen Nederland en Duitsland.

In Nederland leven op dit moment naar schatting veertien wolvenroedels.[725] Dit zijn wolvenparen die jongen hebben gehad. Zeven roedels hebben hun territoria op de Veluwe: in het gebied van de Noordwest-Veluwe, Noord-Veluwe, Noordoost-Veluwe, Midden-Veluwe, Park de Hoge Veluwe, Zuidwest-Veluwe en Zuidoost-Veluwe. Zeven andere roedels leven in het grensgebied tussen Fryslân, Drenthe en Overijssel, in Midden-Drenthe, in de Gelderse Vallei en op de Utrechtse Heuvelrug. Vlak over de grens met Duitsland en België bevinden zich ook diverse wolventerritoria, zoals de Vlaamse Hechtel-Eksel roedel en het leefgebied van een solitaire wolf op de grens tussen Vlaanderen en Zuidwest-Brabant. Zwervende wolven die op zoek zijn naar een eigen leefgebied kunnen in een groot deel van Nederland voorkomen.[726]

Wageningen Universiteit (WUR)[727] heeft nader onderzoek verricht naar de staat van instandhouding van wolven in Nederland en daarbij ook de grensoverschrijdende populatie betrokken. WUR heeft op 19 september 2025 een rapport gepubliceerd met de resultaten van dat onderzoek. Momenteel vindt nog aanvullend onderzoek plaats, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke Nederlandse situatie als klein en dichtbevolkt land.[728] Gelet op het lopende onderzoek zijn nog geen definitieve conclusies te trekken over de staat van instandhouding van wolven in Nederland. Wel is duidelijk dat het aantal wolven in Nederland toeneemt en tot steeds meer incidenten leidt waarbij wolven in de buurt van mensen, hun dieren of de bebouwde omgeving komen. Het gaat dan onder andere om aanvallen op vee, waardoor veehouders schade lijden. Het merendeel van de schademeldingen betreft dode of gewonde schapen. Daarnaast is er sprake van aanvallen op enkele andere gehouden landbouwhuisdieren als prooidiersoort, zoals alpaca's, lama's, geiten, (mini)paarden, pony's, pluimvee en runderen. Naast de incidenten met vee komen ook incidenten met mensen en met huisdieren voor. In de leefgebieden van wolven in Utrecht, Gelderland en Drenthe werden de afgelopen jaren verschillende confrontaties gemeld tussen wolven en mensen en tussen wolven en honden. De terugkeer van de diersoort heeft door deze incidenten veel teweeggebracht en roept uiteenlopende reacties in de samenleving op. Sommigen juichen de vestiging van de wolf in Nederland toe, anderen maken zich zorgen. De toon in het maatschappelijke debat is vaak fel.

2.2 Beleidsaanpak wolven en relatie met dit besluit

Rond de komst van wolven in Nederland hebben overheden en organisaties verschillende acties in gang gezet om de samenleving te informeren, ondersteuning te bieden bij het beschermen van vee en waar nodig schade te vergoeden. In 2019 heeft het Interprovinciaal Overleg (IPO) het Interprovinciale Wolvenplan opgesteld.[729] Er zijn juridische analyses en een feitenonderzoek uitgevoerd.[730] Onder leiding van de onafhankelijk voorzitter, de heer Pieter van Geel, is op 25 november 2020 het Landelijk Overleg Wolf (LOW) van start gegaan. Medio 2020 had een aantal organisaties de provincies om dit overleg gevraagd, vanuit de wens om gezamenlijk vraagstukken op het gebied van wolvenschade aan te pakken.[731] Ook zijn er enkele provinciale wolvencommissies opgezet. De Raad voor Dierenaangelegenheden heeft in 2023 en 2024 op verzoek van de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Minister voor Natuur en Stikstof een brede maatschappelijke dialoog georganiseerd over de positie van wolven in Nederland. De adviezen die hieruit naar voren zijn gekomen, vormen de basis voor het beleid dat samen met provincies – die hier over het algemeen bevoegd gezag zijn – is vormgegeven.

725 BIJ12 Jaarrapportage wolven 2025 (https://publicaties.bij12.nl/jaarrapportage-wolven-2025/).
726 BIJ12 Jaarrapportage wolven 2025 (https://publicaties.bij12.nl/jaarrapportage-wolven-2025/).

727 Wageningen University & Research.
728 Kamerstukken II 2025/26, 33 576, nr. 466.
729 Beleid en organisatie - BIJ12.
730 Luuk Boerema, Annelies Freriks, Bob van den Brink: De juridische bescherming van de wolf in Nederland en in een aantal andere Europese landen en De wolf terug in Nederland: Een factfinding study - Wageningen University & Research.
731 Landelijk Overleg Wolf - BIJ12. Deelnemende organisaties: LTO Nederland, Stichting Beheer Platform Kleinschalige Schapen- en Geitenhouders, Vereniging Gescheperde Schaapskudden, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De 12 Landschappen, Federatie Particulier Grondbezit, Dierenbescherming, Wolf Fencing Nederland, Zoogdiervereniging, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Wageningen Environmental Research, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Interprovinciaal Overleg. BIJ12 voert het secretariaat uit.

De voormalige Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) heeft op 17 december 2024 de Landelijke Aanpak Wolven gepresenteerd.[732] Met deze aanpak wordt beoogd incidenten met wolven zoveel mogelijk te voorkomen en als deze zich toch voordoen, daadkrachtig en snel te kunnen ingrijpen. Deze aanpak is voortgezet door de huidige staatssecretaris van LVVN. Hij hanteert daarbij vier sporen: (1) het zoveel mogelijk voorkomen van incidenten, onder meer door goede voorlichting en steun aan veebeschermende maatregelen, (2) het bieden van mogelijkheden aan provincies en gemeenten om te kunnen ingrijpen bij probleemsituaties, (3) het beter aanpakken van probleemwolven, (4) de samenwerking met buurlanden op de gunstige staat van instandhouding van de gedeelde wolvenpopulatie. Dit wijzigingsbesluit is van belang voor de sporen (2) en (3), waar het voorziet in een aanpassing van de regelgeving met betrekking tot de bescherming van de wolf naar aanleiding van de wijziging van de beschermingsstatus van «strikt beschermd» (bijlage IV habitatrichtlijn) naar «beschermd» (bijlage V habitatrichtlijn) en in een verankering in de regelgeving van de definitie van «probleemwolf» en «probleemsituatie met een wolf» met daaraan gekoppelde specifieke beoordelingsregels voor vergunningverlening.

Het besluit draagt bij aan een versnelling van de vergunningverlening voor ingrijpen bij wolvenincidenten, omdat de bewijslast voor het bevoegd gezag wordt verlicht. De beoordelingsregels bieden in de vorm van een bewijsvermoeden specifieke handvatten voor de toetsing aan de vereisten voor vergunningverlening op het punt van de afwezigheid van minder schadelijke alternatieven voor het vangen of doden en de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond daarvoor. Voor de meest ernstige gevallen van aanvallen op mensen met letsel tot gevolg, kan daarnaast op voorhand voor toekomstige situaties een vergunning worden verleend. Met het wijzigingsbesluit wordt ook een eenduidig kader voor de verschillende bevoegde gezagen geboden om op te treden bij incidenten met wolven binnen de kaders van de habitatrichtlijn, wat ook van belang is voor een samenhangende aanpak van probleemwolven over de provinciegrenzen heen.

Het kabinet heeft zich daarbij rekenschap gegeven van het feit dat overeenkomstig de vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie vanuit voorzorg, zolang de staat van instandhouding van de wolf niet bekend is (zie paragrafen 2.1 en 3.1 van deze nota van toelichting), vooralsnog in beleid en wetgeving zal moeten worden uitgegaan van een ongunstige staat van instandhouding, en dat gezien diezelfde jurisprudentie alleen in uitzonderlijke situaties kan worden overgegaan tot het aan de natuur onttrekken van wolven door doden of vangen. Meer ruimte kan ontstaan door een grensoverschrijdende samenwerking met buurlanden die is gericht op het bevorderen van de staat van instandhouding van de gedeelde wolvenpopulatie (spoor 4 van het beleid van de huidige staatssecretaris), zodat de gehele populatie en de staat van instandhouding daarvan kunnen worden meegenomen bij het beoordelen van de gevolgen van handelingen die raken aan de staat van instandhouding.[733]

In hoofdstuk 3 van deze nota van toelichting wordt nader ingegaan op het in dit wijzigingsbesluit voorziene beschermingsregime voor de wolf (paragraaf 3.1), de geboden handvatten voor het kunnen toestaan van het doden of vangen van wolven door aanvulling van het beoordelingskader voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit en voor het – bij wijze van uitzondering, in gevallen van letsel bij mensen – kunnen gebruiken van een op voorhand voor toekomstige situaties verleende vergunning (paragraaf 3.2).

2.3 Goudjakhals

De goudjakhals behoort tot de familie van de hondachtigen. De laatste jaren breidt de goudjakhals zich in Europa uit in noordelijke en westelijke richting. De goudjakhals verspreidt zich, in tegenstelling tot de wolf, minder snel door Nederland. Ook in Duitsland, waar de goudjakhals al 20 jaar voorkomt, is geen grote toename van deze soort waargenomen. De soort komt sinds 2016 in Nederland voor, maar is nog zeer zeldzaam. Op 19 februari 2016 werd de eerste goudjakhals in Nederland aangetoond met een cameraval op de Veluwe.

In de meeste landen veroorzaken jakhalzen aanzienlijk minder schade aan gehouden dieren dan de lokale wolven of verwilderde honden. De omvang van aanvallen door de goudjakhals in Nederland is heel beperkt. Provincies hebben gevraagd de goudjakhals als beschermde diersoort in de Nederlandse wetgeving op te nemen om zo een formele wettelijke basis te hebben om bij schade door de goudjakhals tot schadevergoeding over te kunnen gaan. De goudjakhals staat op bijlage V van de habitatrichtlijn, maar was als «nieuwkomer» nog niet opgenomen op bijlage IX bij het Bal.

732 Kamerstukken II 2024/25, 33 576, nr. 405.
733 HvJ EU, 12 mei 2025, ECLI:EU:C:2025:429 (Estse wolf).

Met dit wijzigingsbesluit wordt de goudjakhals aan bijlage IX toegevoegd. In hoofdstuk 4 van deze nota van toelichting wordt ingegaan op de regels met betrekking tot de goudjakhals.

3 Wijziging beschermingsregels wolf

3.1 Het beschermingsregime voor de wolf

3.1.1 Beschermingsnoodzaak vanuit de Europeesrechtelijke kaders

De verplaatsing van de wolf van bijlage IV naar bijlage V van de habitatrichtlijn, betekent dat de wolf niet langer als «strikt beschermd», maar als «beschermd» wordt beschouwd. Ook soorten die op bijlage V van de habitatrichtlijn staan gelden echter als soorten van communautair belang, waarvoor moet worden gestreefd naar het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van deze soort.[734] Daarvoor moeten dus ook de noodzakelijke beschermingsmaatregelen worden getroffen.

Het verdrag van Bern, waarbij zowel Nederland als de Europese Unie partij is en waaraan binnen de Europese Unie de habitatrichtlijn uitvoering beoogt te geven, is daar duidelijk over. Artikel 7 van dat verdrag schrijft voor dat iedere partij bij het verdrag passende en noodzakelijke maatregelen in de vorm van wetten en voorschriften neemt ter bescherming van de in het wild voorkomende diersoorten, genoemd in bijlage III bij dat verdrag. De wolf behoort tot de op bijlage III genoemde soorten.

De habitatrichtlijn schrijft in artikel 14 beschermingsmaatregelen voor, als die in het licht van het toezicht op de staat van instandhouding noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat het aan de natuur onttrekken en de exploitatie van specimens van de in bijlage V genoemde wilde dier- en plantensoorten verenigbaar zijn met het behoud van die soorten in een gunstige staat van instandhouding. Het begrip «onttrekken» heeft een ruime betekenis. Daaronder valt in de context van artikel 14 van de habitatrichtlijn elke verwijdering uit de natuur van dieren, dus niet alleen het vangen maar ook het doden van dieren.

In dit verband is ook het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 29 juli 2024 in een prejudiciële procedure over wetgeving in Spanje met betrekking tot de wolf van belang.[735] In dat arrest overweegt het Hof het volgende: »Wanneer een diersoort zich in een ongunstige staat van instandhouding bevindt (...) moeten de bevoegde autoriteiten (...) maatregelen in de zin van artikel 14 van de habitatrichtlijn nemen om de staat van instandhouding van de betrokken soort zodanig te verbeteren dat de populaties ervan in de toekomst een duurzame gunstige staat van instandhouding bereiken.»[736] Bij gebrek aan kennis over de staat van instandhouding of de gevolgen van het onttrekken van de wolf aan de natuur geldt het voorzorgsbeginsel. Het Hof zegt daarover: »Uit het voorgaande volgt dat maatregelen ter bescherming van een soort, zoals de beperking of het verbod op de jacht, noodzakelijk kunnen worden geacht wanneer er op basis van de beste beschikbare wetenschappelijke kennis onzekerheid bestaat over de risico's voor het behoud van een gunstige staat van instandhouding van die soort.»[737] Gezien de resultaten van het uitgevoerde WUR-onderzoek en het feit dat nader onderzoek nog loopt, zoals aangegeven in paragraaf 2.1, moet uit voorzorg nu nog worden uitgegaan van een ongunstige staat van instandhouding van de wolf in Nederland.

Anders dan bij strikt beschermde soorten, die op bijlage IV van de habitatrichtlijn staan en waar artikel 12 van die richtlijn heel precies is ten aanzien van de in ieder geval te verbieden handelingen, is er bij artikel 14 van de habitatrichtlijn en bij artikel 7 van het verdrag van Bern meer beoordelingsruimte voor de lidstaten voor de vaststelling van de aard en inhoud van de noodzakelijke beschermingsmaatregelen. Van die ruimte wordt bij dit besluit gebruik gemaakt door aansluiting te zoeken bij de beperktere reikwijdte van de vergunningplicht voor flora- en faunaactiviteiten en bij de bijbehorende beoordelingsregels zoals die in artikel 11.54 van het Bal en artikel 8.74l van het Bkl zijn voorzien voor onder andere zoogdieren van niet-strikt beschermde soorten, in plaats van bij de vergunningplicht en beoordelingsregels die gelden voor strikt beschermde soorten op grond van de artikelen 11.46 en 11.47 van het Bal en artikel 8.74m van het Bkl.

734 Zie artikel 2, tweede lid, in samenhang met artikel 1, onderdeel g, van de habitatrichtlijn.
735 HvJ EU, 29 juli 2024, C436/22, ECLI:EU:C:2024:656.
736 Punt 69 van dat arrest.
737 Punt 74 van dat arrest.

Het in dit wijzigingsbesluit vormgegeven gewijzigde beschermingsregime voor de wolf strekt ertoe om een goede bescherming te bieden aan de wolf in Nederland en tegelijk voldoende ruimte te houden voor een adequate aanpak bij incidenten met wolven. Dat gebeurt enerzijds door in het Bal bepaalde voor de wolf schadelijke handelingen te brengen onder de vergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten, en anderzijds door bij de beoordelingsregels in het Bkl het wettelijke vermoeden op te nemen dat een aantal reguliere voorwaarden voor vergunningverlening is vervuld, ingeval sprake is van een «probleemwolf» of van een «probleemsituatie met een wolf».

Daarbij is het kabinet zich ervan bewust geweest dat, zolang sprake is van een ongunstige staat van instandhouding, overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie het aan de natuur onttrekken van wolven moet worden beperkt tot uitzonderlijke situaties, zoals aangegeven in paragraaf 2.2. De specifieke beoordelingsregels verzekeren bij de omschrijving van de omstandigheden waaronder de wolf kan worden beschouwd als een probleemwolf, dat het in alle gevallen om de meest ernstige situaties gaat, namelijk situaties van gebleken agressie van een wolf tegen mensen of gehouden, goed beschermde dieren. En bij de lichtere categorie van een «probleemsituatie met een wolf» is geregeld dat de specifieke beoordelingsregels alleen van toepassing zijn bij het slechts voor korte duur uit de natuur halen van wolven, met het oog op monitoring of verplaatsing. Verder laat het bewijsvermoeden ruimte voor een andere afweging door het bevoegd gezag in concrete gevallen. In paragraaf 3.1.3 wordt hier verder op ingegaan.

3.1.2 Wijziging Bal: vergunningplichtige handelingen

Het ligt in de rede om voor de aan de wolf te bieden bescherming aansluiting te zoeken bij de basale bescherming die op grond van de Nederlandse wetgeving aan andere van nature in het wild levende zoogdieren wordt geboden die niet zijn opgenomen op bijlage IV bij de habitatrichtlijn.
Dat beschermingsregime is neergelegd in artikel 11.54 van het Bal, dat enkele specifieke voor zoogdieren schadelijke handelingen onder de vergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten brengt, in samenhang met de – hierna in paragraaf 3.1.3 te bespreken – beoordelingsregels van artikel 8.74l van het Bkl.

De op grond van artikel 11.54 van het Bal vergunningplichtige handelingen zijn, voor zover relevant voor de wolf:
- het opzettelijk doden van dieren;
- het opzettelijk vangen van dieren; en
- het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren.

Met de handelingen van opzettelijk doden en opzettelijk vangen vallen in ieder geval alle vormen van onttrekking aan de natuur in de zin van artikel 14 van de habitatrichtlijn onder de reikwijdte van de vergunningplicht en ook de andere voor de staat van instandhouding van zoogdieren meest relevante handelingen. De toepasselijkheid van artikel 11.54 van het Bal op de wolf, wordt met dit wijzigingsbesluit geregeld door de wolf toe te voegen aan bijlage IX bij het Bal (artikel I).

Ruimte voor het verlenen van een vergunning voor het doden of wegvangen van probleemwolven of voor het (tijdelijk) vangen van wolven met het oog op het zenderen of verplaatsen naar een ander gebied, wordt gecreëerd met het specifieke beoordelingskader dat daarvoor in het Bkl wordt opgenomen (zie hierna paragraaf 3.1.3). Een specifieke voorziening in het beoordelingskader voor het beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen is niet nodig, omdat dat geen noodzakelijk onderdeel is van de aanpak van probleemwolven of probleemsituaties met wolven.

Voorafgaand aan dit wijzigingsbesluit was het verstoren van de wolf vergunningplichtig op grond van artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Bal. Nu de wolf is toegevoegd aan bijlage IX bij artikel 11.54 van het Bal is het enkel verstoren van de wolf niet langer vergunningplichtig. Dat is een wezenlijke wijziging ten opzichte van het regime dat gold, toen de wolf nog een op bijlage IV bij de habitatrichtlijn opgenomen, strikt beschermde soort was. Dat betekent dat het verstoren van wolven in het kader van aversieve afschrikking (zogenaamde «aversieve conditionering») mogelijk is zonder omgevingsvergunning. Aversieve afschrikking is een belangrijk onderdeel van de incidentenbestrijding. De afschrikking strekt ertoe om verdere incidenten te voorkomen en te voorkomen dat een wolf zich tot een probleemwolf ontwikkelt. Wolven kunnen, door het toepassen van een negatieve gedragsprikkel, leren dat contact met mensen en dieren vermeden moet worden. Aversieve afschrikking gebeurt in de praktijk als er sprake is van een probleemsituatie met een wolf. Dat zijn onder andere situaties waarin de wolf bij verstoring agressief reageert op mensen, wordt waargenomen op schoolpleinen of speelterreinen voor kinderen, of honden nabij huizen of aangelijnd of een onder bescherming van een herder staande schaapskudde heeft aangevallen waarbij letsel is toegebracht aan de dieren. Maar ook bij andere probleemsituaties kan aversieve afschrikking zijn aangewezen. De probleemsituaties zijn nauwkeurig beschreven in het met dit besluit aan het Bkl toegevoegde artikel 8.74la, tweede lid, onder a, onder 1° tot en met 4°, en derde lid, en worden in paragraaf 3.1.3 nader toegelicht.

Van belang is dat verstoring wel onder de specifieke zorgplicht valt, die is geregeld in artikel 11.27 van het Bal. Die zorgplicht houdt – kort gezegd – in dat van de initiatiefnemer van een activiteit die nadelige gevolgen kan hebben voor een soort, wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen daadwerkelijk nadelige gevolgen kan hebben en ook hoe hij die gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Het uitgangspunt van deze specifieke zorgplicht is dat handelingen met mogelijk nadelige gevolgen voor in het wild levende planten en dieren achterwege worden gelaten. Enkel als het achterwege laten van de handeling redelijkerwijs niet kan worden gevergd, kan de handeling toch verricht worden. Hierbij dienen dan wel alle noodzakelijke maatregelen te worden genomen die in redelijkheid kunnen worden verwacht om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Als blijkt dat de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, dient de activiteit achterwege te worden gelaten voor zover dit redelijkerwijs van de initiatiefnemer kan worden gevraagd in het licht van de te beschermen natuurbelangen. Dit betekent dat verstoring op een zorgvuldige manier moet gebeuren om nadelige gevolgen voor de wolvenpopulatie te voorkomen. Provincies kunnen daarover maatwerkregels stellen of in individuele gevallen maatwerkvoorschriften geven, om duidelijkheid te verschaffen over de wijze waarop bij het verstoren van wolven aan de zorgplicht invulling kan worden gegeven (artikelen 11.29 en 11.31 van het Bal). In de praktijk zal de verstoring vaak gebeuren door gespecialiseerde eenheden die in opdracht van de provincie werken.

3.1.3 Wijziging Bkl versoepeling beoordelingskader bij doden probleemwolven en vangen wolven

Regulier beoordelingskader artikel 8.74l Bkl
Voor de niet-strikt beschermde soorten, die onder de reikwijdte van artikel 11.54 van het Bal vallen, bevat artikel 8.74l van het Bkl de regels voor de beoordeling van aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Deze regels zijn destijds, bij de totstandkoming van de Wet natuurbescherming, ontleend aan het beoordelingskader voor vergunningverlening voor handelingen ten aanzien van strikt beschermde soorten (artikel 8.74k Bkl). Bij het opgaan van het stelsel van de Wet natuurbescherming in dat van de Omgevingswet, zijn deze regels beleidsneutraal overgenomen in het Bkl. De beoordelingsregels voor de strikt beschermde soorten bieden een logisch afwegingskader, ook voor niet-strikt beschermde soorten.

Het gaat bij het afwegingskader in de kern om drie vereisten die moeten zijn vervuld. Deze hangen samen met het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen dat geldt in het milieu- en natuurbeschermingsrecht[738], met de doelstelling van biodiversiteitsbehoud en -herstel van de verschillende biodiversiteitsverdragen waar Nederland partij bij is, en met de specifieke verplichtingen ten aanzien van soorten van communautair belang in de zin van de habitatrichtlijn.

Het eerste vereiste is dat voor de potentieel schadelijke handeling geen andere bevredigende oplossing bestaat. Het tweede vereiste is de aanwezigheid van een goede rechtvaardigingsgrond voor de handeling. Het derde vereiste is dat door het toestaan van de handeling geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

738 Zie ook artikel 191 VWEU.

Het gaat hier om algemene afwegingscriteria die eigenlijk in een vergelijkbare vorm ook terugkomen in de belangenafweging en de eis van voorkoming van onnodige schade bij de specifieke zorgplichten die in het stelsel van de Omgevingswet gelden, waaronder de specifieke zorgplicht voor soorten in artikel 11.27 van het Bal.

De rechtvaardigingsgronden voor de onder artikel 11.54 van het Bal vallende soorten zijn wel iets uitgebreid ten opzichte van de rechtvaardigingsgronden die gelden bij strikt beschermde soorten. Maar voor handelingen ten aanzien van probleemwolven of probleemsituaties met wolven is die uitbreiding niet relevant, omdat daarvoor al een toepasselijke rechtvaardigingsgrond kan worden gevonden in de – ook voor strikte beschermde soorten geldende – rechtvaardigingsgrond van »het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang» en in de rechtvaardigingsgrond «voorkomen van ernstige schade aan (...) veehouderijen (...) of andere vormen van eigendom» (artikel 8.74l, eerste lid, onder b, onder 2° en 3°, Bkl).

Specifieke beoordelingsregels wolf artikel 8.74la Bkl
Met dit wijzigingsbesluit worden voor twee situaties specifieke regels toegevoegd aan het Bkl voor de toepassing van dit beoordelingskader bij aanvragen om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ten aanzien van de wolf (artikel II). Het gaat ten eerste om het opzettelijk doden of wegvangen van een «probleemwolf». Ten tweede gaat het om het opzettelijk – maar tijdelijk – vangen van een wolf met het oog op het zenderen of het verplaatsen naar een ander gebied in het kader van de voorkoming of het aanpakken van een «probleemsituatie met een wolf».

Deze specifieke regels vinden hun rechtvaardiging in het bijzondere karakter van wolven, waardoor deze, als zij gewend zijn geraakt aan mensen en mensen niet langer ontwijken, daadwerkelijk een gevaar kunnen vormen voor de mens. Tevens zijn zij als grote roofdieren een bedreiging voor door de mens gehouden dieren. Bij incidenten met een wolf die daadwerkelijk een gevaar vormt voor mensen en gehouden dieren, een «probleemwolf», moet snel en adequaat kunnen worden opgetreden. De wolf moet dan uit de natuur kunnen worden verwijderd door het doden of wegvangen voordat er (verdere) slachtoffers vallen. Ook moeten wolven die een probleem kunnen gaan vormen kunnen worden gevangen, al gelden zij nog niet als «probleemwolf» en is alleen nog sprake van een «probleemsituatie met een wolf». Dat vangen gebeurt om een zender te plaatsen, zodat deze wolf kan worden gevolgd, diens gedrag kan worden gemonitord en maatregelen – zoals aversieve afschrikking – kunnen worden ingezet om te voorkomen dat de wolf in kwestie daadwerkelijk een gevaar wordt. Dat vangen kan ook gebeuren om deze wolf te verplaatsen naar een ander gebied waar het risico op incidenten minder groot is. Het vangen bij probleemsituaties is in beide genoemde gevallen tijdelijk: de bedoeling is dat de wolf zo spoedig mogelijk weer wordt vrijgelaten binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van wolven.

De specifieke regels voor de wolf zijn onder andere een antwoord op de in procedures bij de rechter ervaren problemen in de tijd dat de wolf nog was geplaatst op bijlage IV bij de habitatrichtlijn en gold als een strikt beschermde soort. Het bleek in de praktijk soms moeilijk om in een omgevingsvergunning voor het doden of het vangen van een wolf een dragende, bij de rechter houdbare motivering te geven. Het ging daarbij met name om de vraag of er daadwerkelijk sprake was van een wolf wiens gedrag (spoedig) ingrijpen rechtvaardigde vanuit het belang van volksgezondheid of openbare veiligheid of het voorkomen van ernstige schade aan veehouderijen, en om de vraag of er geen sprake was van een andere bevredigende oplossing.[739] Duidelijk is dat geschillen over de motivering van de gerechtvaardigdheid van ingrijpen aan een adequaat optreden bij incidenten in de weg kunnen staan. De specifieke regels kunnen ook behulpzaam zijn voor het brengen van eenheid in het provinciale vergunningenbeleid, waarvan het belang gegeven is nu wolven zich niet aan provinciegrenzen houdt en samenhang in de aanpak geboden is. De invulling van deze specifieke regels is zodanig, dat verzekerd is dat het onttrekken van wolven aan de natuur in een situatie dat de soort nog niet in een gunstige staat van instandhouding verkeert, overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, wordt beperkt tot de meest ernstige gevallen van agressie en met waarborgen is omgeven.

739 Zie onder meer ECLI:NL:RBMNE:2023:2929, waarin de rechtbank oordeelde dat er geen sprake was van een spoedeisend belang dat verstoren van een wolf met een paintballgeweer zou rechtvaardigen; ECLI:EU:C:2024:595, waarin het HvJEU in een Oostenrijkse zaak oordeelde dat het verstoren van de wolf noodzakelijk moet zijn, er geen bevredigende alternatieven moeten zijn, het duidelijk moet zijn om welke wolf het gaat en wat het afwijkende gedrag is of welke schade aan het dier kan worden toegeschreven; ECLI:NL:RBMNE:2024:212, waarin de rechtbank oordeelt dat onvoldoende is gemotiveerd dat geen andere bevredigende oplossing bestaat dan aversieve conditionering van wolven die afwijkend gedrag vertonen en dat gebruikmaken van een paintballgeweer dan ook niet nodig is in het belang van de openbare veiligheid; ECLI:NL:RBGEL:2025:1143 waarin de voorzieningenrechter wederom oordeelde dat het besluit om een paintballgeweer te gebruiken om wolven af te schrikken onvoldoende is onderbouwd en dat eveneens onvoldoende is onderbouwd dat ingrijpen in het belang van de openbare veiligheid noodzakelijk is.

Het enige vereiste dat bij de vergunningverlening dan nader gemotiveerd moet worden, is de toets over de vraag of het ingrijpen afbreuk doet aan het streven om de wolf in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt dan ook geen afbreuk gedaan aan het uit artikel 7 van het verdrag van Bern en artikel 14 van de habitatrichtlijn voortvloeiende vereiste dat voor soorten die zijn opgenomen op bijlage II respectievelijk bijlage V van het verdrag van Bern en de habitatrichtlijn, gestreefd moet worden naar het behoud van de betreffende soort in een gunstige staat van instandhouding. Waar het onttrekken aan de natuur uitsluitend plaatsvindt in uitzonderlijke situaties, zoals die hierna worden uiteengezet, is de verwachting dat de effecten neutraal zullen zijn, ook omdat sprake zal blijven van een toestroom van wolven uit Duitsland en dus een steeds groeiende populatie, die de wegvallende wolf compenseren.[740] Daarbij is in de praktijk ook te zien dat de populatie blijft groeien na het overlijden van een individueel dier uit de populatie, zelfs als dat dier een belangrijke rol in de roedel heeft als vaderwolf.[741] Dit zal evenwel steeds in het kader van de vergunningverlening moeten worden onderbouwd en getoetst. Met betrekking tot het enkel tijdelijk aan de natuur onttrekken van een wolf met het oog op het zenderen of overplaatsen naar een ander gebied, lijkt de staat van instandhouding niet snel in het geding te zijn wanneer overplaatsing plaatsvindt naar een locatie binnen het natuurlijk verspreidingsgebied van de wolf, wat geborgd kan worden door nadere vergunningvoorschriften.

«Probleemwolf»
Om de praktijk van de vergunningverlening te faciliteren en betere handvatten te bieden, voorziet dit wijzigingsbesluit in een eenduidige definitie van «probleemwolf» (artikel 8.74la, tweede lid) en in een wettelijke regeling die vaststelt dat in het geval er sprake is van het opzettelijk doden of wegvangen van een probleemwolf, twee van de drie voorwaarden voor vergunningverlening in beginsel – bij wijze van wettelijk vermoeden – geacht moeten worden automatisch te zijn vervuld, namelijk het ontbreken van een andere bevredigende oplossing en het bestaan van een rechtvaardigingsgrond (artikel 8.74la, eerste lid, Bkl).

Als na consultatie van een wolvendeskundige blijkt dat er sprake is van een probleemwolf, kan in beginsel door het bevoegd gezag bij de beoordeling van een vergunningaanvraag voor een flora- en faunaactiviteit worden uitgesloten dat er minder ingrijpende alternatieve maatregelen dan het opzettelijk doden of wegvangen van de wolf beschikbaar zijn. Verondersteld kan bovendien worden, gelet op de problematische aard van de probleemwolf, dat het opzettelijk doden van een probleemwolf noodzakelijk is in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid en – ingeval van aanvallen op vee – ook in het belang van het voorkomen van ernstige schade aan veehouderijen of andere eigendommen.

De definitie van «probleemwolf» is zo veel mogelijk ontleend aan de interventierichtlijnen van de provincies die door hen worden toegepast in de praktijk. De definitie is tot stand gekomen in samenspraak met wolvendeskundigen. Er is daarbij ook gekeken naar de praktijk in andere lidstaten, zie hierover paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting. Het gaat in alle gevallen die onder de definitie van «probleemwolf» vallen, om de meest ernstige situaties van agressie van een wolf. Deze situaties zijn opgenomen in artikel 8.74la, tweede lid, Bkl). Ten opzichte van de interventierichtlijn zijn in de omschrijving van de situaties waarin een wolf als «probleemwolf» wordt aangemerkt, wel aanscherpingen doorgevoerd. Dit in het licht van de zekerheid die moet worden geboden op grond van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie dat het uit de natuur verwijderen van exemplaren van soorten die in een ongunstige staat van instandhouding verkeren een uitzondering blijft. Bij de wolf betekent dit dat het doden of vangen moet worden beperkt tot de meest ernstige situaties van agressie tegen mensen en door hen gehouden dieren. Deze beperking is nodig om te verzekeren dat de gevolgen voor de staat van instandhouding neutraal zullen zijn, wat overigens ook bij de specifieke beoordelingsregels voor de wolf altijd een afzonderlijk toetspunt voor het bevoegd gezag zal blijven, al kunnen er op grond van bepaalde grondrechten wel redenen zijn om deze toets anders in te kleuren (zie hierna onder Vergunning op voorhand voor toekomstige situaties).
Van een dergelijke ernstige situatie is zondermeer sprake als een wolf mensen verwondt, of uit eigen beweging, zonder te zijn verstoord, agressief gedrag vertoont naar mensen of mensen aanvalt. Dit gedrag is levensbedreigend en veroorzaakt angst en grote maatschappelijke onrust. Hetzelfde geldt als een wolf binnen een korte periode herhaaldelijk vee aanvalt dat goed tegen aanvallen van wolven is afgeschermd en waarbij letsel aan de dieren wordt toegebracht (artikel 8.74la, tweede lid, onder b, c en d, Bkl). Als sprake is van deze situaties, kan door het zich voordoen van de situatie worden verondersteld dat sprake is van een probleemwolf.

740 Zie ook rechtbank Midden-Nederland 27 juli 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:4030.
741 BIJ12 Jaarrapportage wolven 2025 (https://publicaties.bij12.nl/jaarrapportage-wolven-2025/)

Ook situaties waarin een wolf mensen aanvalt na verstoring, honden op eigen erf of aangelijnd of schapen uit een schaapskudde aanvalt waarbij letsel aan de dieren is toegebracht, kunnen zeer ernstig zijn en een bijzonder dreigende situatie vormen. Dat geldt ook in het geval een wolf zich binnen een korte periode herhaaldelijk in de buurt van speelplekken van kinderen bevindt; het gaat daar immers om specifieke kwetsbare mensen die nog niet goed in staat zijn alert en adequaat op dergelijke situaties te reageren. Deze situaties leiden ook tot maatschappelijke onrust, maar zijn minder ernstig van aard om zondermeer tot de conclusie te komen dat er geen minder ingrijpende oplossingen dan het doden of vangen van de wolf beschikbaar zijn. Dat is anders als de wolf zich niet laat afschrikken door mensen en gewend is geraakt aan mensen. Volgens de wetenschap is een wolf dan een eminent gevaar voor mensen. Verwezen zij in dit verband onder meer naar de rapporten «How to deal with bold wolves»[40] en «Bold wolf behaviour: definitions and analysis of reported past cases across Europe» [41]. Tegen die achtergrond wordt bij deze situaties een aanvullende eis gesteld. Als aversieve afschrikking van de wolf is toegepast, maar dit niet heeft gewerkt of praktisch niet uitvoerbaar is geweest, kan ook bij deze situaties worden gesproken van een «probleemwolf». Aversieve afschrikking is onder normale omstandigheden namelijk het enige instrument dat kan worden ingezet om confrontaties met wolven tegen te gaan. Als dit instrument niet of onvoldoende effect heeft, ontstaat een maatschappelijk onwenselijke – want onveilige – situatie waarin geen andere conclusie mogelijk is dan dat sprake is van een probleemwolf (artikel 8.74la, tweede lid, onder a, Bkl).

«Probleemsituatie met een wolf»
Voor de aanpassing van het beoordelingskader voor het aanpakken van een «probleemsituatie met een wolf» (artikel 8.74la, eerste en derde lid, in samenhang met ook de situaties die onder 1° tot en met 4° worden opgesomd in het tweede lid, onder a, Bkl) is de drempel lager dan bij «probleemwolf». Het gaat dan om situaties waarin problemen met een wolf dreigen of zich hebben voorgedaan, maar er nog geen sprake is van een situatie waarin in beginsel opzettelijk doden of permanent wegvangen van een wolf aangewezen is. Het gaat dan allereerst om de situaties zoals hierboven onder «probleemwolf» beschreven, waar het toepassen van aversieve afschrikking wenselijk is, namelijk de situaties genoemd in artikel 8.74la, tweede lid, onder a, van het Bkl. In deze situaties kan het aangewezen zijn om de wolf te volgen, om te bezien welke aanpak om verdere problemen te voorkomen het meest geschikt is. Het verplaatsen van de wolf naar een ander gebied kan hier ook mogelijk een oplossing zijn.

Daarnaast gaat het om situaties waarin er nog geen daadwerkelijke agressie naar mensen of honden is geweest, maar de wolf wel binnen een korte periode herhaaldelijk huizen, mensen en honden nadert, of het tolereert dat mensen hem naderen. In die situaties lijkt de wolf aan mensen gewend te raken, of is dat al, wat onwenselijk is en potentieel gevaarlijke toekomstige situaties oplevert. Datzelfde geldt voor situaties waarin de wolf honden aanvalt die niet waren aangelijnd en die zich niet in de directe nabijheid van mensen of huizen bevonden. In dit soort «probleemsituaties», die zijn opgenomen in het derde lid van artikel 8.74la van het Bkl, kan het dan aangewezen zijn om de wolf te volgen, om te bezien welke aanpak aangewezen is en zo nodig tijdig te kunnen ingrijpen.

Zoals aangegeven, kan het ook aangewezen zijn om de wolf te verplaatsen naar een ander gebied, om verdere problemen te voorkomen. Het gaat hier om een beduidend minder ingrijpende handeling dan bij een probleemwolf aan de orde is. Er is sprake van het tijdelijk aan de natuur onttrekken; de wolf moet zo snel mogelijk weer in de natuur worden teruggeplaatst (artikel 8.74la, eerste lid, onder b). Ook hier moet op grond van het eerste lid van artikel 8.74la in beginsel – bij wijze van wettelijk vermoeden – het bestaan van een rechtvaardigingsgrond in het licht van het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid worden aangenomen, evenals het ontbreken van een andere bevredigende oplossing.

Wettelijk vermoeden
In artikel 8.74la, eerste lid, is aangegeven dat als is vastgesteld dat sprake is van een «probleemwolf» of een «probleemsituatie met een wolf», «wordt vermoed» dat er geen minder schadelijke alternatieven zijn en dat sprake is van een rechtvaardigingsgrond vanuit het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid, of het belang van het voorkomen van schade aan veehouderijen.
Er is sprake van een wettelijk vermoeden. Het bevoegd gezag behoudt daarmee de ruimte in concrete gevallen een andere afweging te maken en belanghebbenden behouden de ruimte om te onderbouwen dat er aanleiding is om af te wijken van het wettelijke vermoeden.

Met de in het ontwerpbesluit opgenomen beoordelingsregels is overigens sowieso niet beoogd de afwegingsruimte voor het bevoegd gezag in te perken. Bij de beoordelingsregels uit het Bkl voor omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit gaat het om minimumvereisten, zoals blijkt uit de formulering «wordt de omgevingsvergunning alleen verleend» in de aanhef van artikel 8.74l, eerste lid, van het Bkl. Het bevoegd gezag kan in overeenstemming met de doelstellingen van de betrokken beoordelingsregels – in casu natuurbescherming (artikel 8.74i Bkl) – eventueel aanvullend beleid formuleren. Daarnaast geldt ten algemene ook artikel 3.56 van het Bkl. Die bepaling implementeert artikel 2, derde lid, van de habitatrichtlijn en artikel 2 van de vogelrichtlijn. Zij verplicht ertoe om de uitoefening van taken en bevoegdheden, binnen de gestelde kaders, rekening te houden met economische, sociale en culturele belangen en met de regionale en lokale bijzonderheden.

De in het besluit voorziene specifieke beoordelingsregels gekoppeld aan het bewijsvermoeden, staan er ook niet aan in de weg dat het bevoegd gezag voor andere dan de omschreven situaties van «probleemwolf» of «probleemsituatie met een wolf», met directe toepassing van de beoordelingsregels van artikel 8.74l tot vergunningverlening voor het doden of vangen van een wolf overgaan. Alleen geldt in dat geval niet het bewijsvermoeden van artikel 8.74la, en zal de aanvrager van de vergunning moeten onderbouwen dat in de betrokken situatie geen alternatief bestaat voor het doden of het vangen en dat er ook sprake is van een van de in artikel 8.74l opgenomen rechtvaardigingsgronden. Het besluit op de aanvraag in zo'n andere dan de omschreven situaties zal op het punt van de voldoening aan deze eisen een dragende motivering moeten bevatten.

Vergunning op voorhand voor toekomstige situaties
De vergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor het aanpakken van een probleemwolf of een probleemsituatie met een wolf wordt per individueel geïdentificeerd dier verleend (artikel 8.74lb, eerste lid, aanhef en onder b, Bkl). Dat betekent dat het probleem met de wolf zich op het moment dat de vergunning voor het doden of (tijdelijk) vangen van de wolf wordt verleend al heeft voorgedaan. Zoals toegelicht in onder meer paragraaf 3.1.1 zijn de mogelijkheden om tot het doden van een wolf over te gaan beperkt, zolang sprake is van een ongunstige staat van instandhouding. Het doden van een wolf is gelet op het uitgangspunt van een ongunstige staat van instandhouding alleen in uitzonderlijke situaties mogelijk, waarbij als uitgangspunt geldt dat het doden van een wolf geen negatieve invloed op deze staat van instandhouding mag hebben. Zo'n beoordeling vergt in beginsel een beoordeling van het bevoegd gezag op individueel niveau. Daarom is het uitgangspunt dat vergunningverlening voor het vangen of doden van een wolf per geïdentificeerde wolf, en dus na het zich voordoen van een specifieke situatie, plaatsvindt.

Als evenwel een mens door een wolf is aangevallen en daarbij ook letsel is toegebracht, is sprake van een zeer ernstige situatie met grote maatschappelijke onrust tot gevolg, waarbij snel moet kunnen worden gehandeld en dus moet worden voorkomen dat op dat moment nog een volledige vergunningprocedure moet worden doorlopen. Het kan dan immers noodzakelijk zijn om direct in te grijpen om te voorkomen dat de situatie zich herhaalt of dat het gevaarlijke gedrag wordt overgenomen door andere wolven van dezelfde roedel, wat tot grootschaliger ingrijpen met voor de populatie grotere gevolgen zou kunnen noodzaken.[742] Daarom maakt artikel 8.74lb, tweede lid, van het Bkl het mogelijk om voor deze meest ernstige situatie van agressie vooraf een vergunning te verlenen voor het doden van een wolf die een mens aanvalt én daarbij letsel toebrengt. Als voor deze situaties op voorhand al een vergunning is verleend, ligt deze vergunning als het ware al op de plank.

Juist omdat sprake is van toekomstige situaties en dus niet op het moment van vergunningverlening de nodige vaststellingen van feiten en omstandigheden konden plaatsvinden, moet extra worden geborgd dat het gebruik zélf op de juiste wijze plaatsvindt, namelijk alleen in die situatie waarvoor de vergunning is bedoeld. Het is daarom van belang een extra controlemechanisme voor het bevoegd gezag in te bouwen, zodanig dat het bevoegd gezag bij het daadwerkelijk gebruik van de vergunning in een concrete situatie om advies wordt gevraagd, en zo nodig handhavend kan optreden. Daarom regelt het nieuwe artikel 8.74sa van het Bkl dat aan zo'n vergunning die op voorhand voor toekomstige situaties wordt verleend, een voorschrift wordt verbonden waaraan de vergunninghouder moet voldoen vóórdat hij daadwerkelijk gebruik kan maken van de vergunning in een concrete situatie.

742 Luigi Boitani, Wolf Conservation and Recovery, in Wolves, Behavior, Ecology, and Conservation (red. L. David Mech and Luigi Boitani), 2003, the University of Chicago Press.

Dat voorschrift bestaat uit een adviesverplichting (8.74sa, onder a, Bkl) in combinatie met een informatieverplichting (8.74sa, onder b, Bkl). De adviesverplichting betekent dat de vergunninghouder het bevoegd gezag om advies moet vragen over het gebruik van de vergunning voor het doden van de wolf in kwestie. Het bevoegd gezag geeft het advies na raadpleging van een wolvendeskundige. In het advies gaat het bevoegd gezag in op de vraag of het hier daadwerkelijk de wolf betreft die een mens letsel heeft toegebracht. Omdat in dit geval waarschijnlijk ook DNA beschikbaar zal zijn van de wolf in kwestie, kan hierbij DNA-onderzoek worden verricht, waardoor snel kan worden geconstateerd of er daadwerkelijk sprake was van een wolf en om welke wolf het gaat. Daarbij zal het advies ook kunnen gaan over de verificatie van de uiterlijke kenmerken van de betrokken wolf. Vervolgens moet de vergunninghouder het bevoegd gezag informeren over de wijze waarop hij bij het gebruik van de vergunning gevolg wil geven aan dit advies van het bevoegd gezag.

Het voorschrift verzekert dat het bevoegd gezag voor elk concreet geval waarbij gebruik wordt gemaakt van de vergunning op voorhand, na raadpleging van een wolvendeskundige, heeft kunnen adviseren en toezicht kan uitoefenen. Indien nodig kan het bevoegd gezag – als de vergunninghouder bijvoorbeeld in afwijking van het advies wil handelen – handhavend optreden, met een last onder bestuursdwang. Hiermee is zorgvuldigheid bij het gebruik van de vergunning op voorhand in een concreet geval maximaal verzekerd.

Bij de verlening van een vergunning op voorhand is het bewijsvermoeden dat bij de reguliere toepassing van artikel 8.74la, eerste lid, geldt van overeenkomstige toepassing (zie hierboven onder «probleemwolf»). Het bevoegd gezag kan dan in beginsel bij de beoordeling van een vergunningaanvraag uitsluiten dat er minder ingrijpende alternatieve maatregelen dan het opzettelijk doden van de wolf beschikbaar zijn, en dat sprake is van een in artikel 16 van de habitatrichtlijn erkende rechtvaardigingsgrond. De toets of geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de populatie wolven in een gunstige staat van instandhouding te laten voorbestaan, moet nog wel plaatsvinden.

Deze laatste toets vindt vooraf bij de verlening van de vergunning plaats. Voor deze toets is van belang dat het zal gaan om zeer incidentele gevallen gekoppeld aan de meest ernstige situatie van agressie – namelijk een aanval op een mens en het toebrengen van letsel – in een context van een zoals onder het kopje «Specifieke beoordelingsregels wolf» toegelicht steeds groeiende wolvenpopulatie. Duidelijk is evenwel dat sprake is van enige onzekerheid gelet op de ontwikkelingen die zich kunnen voordoen tussen de verlening van de vergunning op voorhand en het daadwerkelijke gebruik; in theorie zou tegen die tijd sprake kunnen zijn van een serieuze neerwaartse trend van de wolvenpopulatie. Naar het oordeel van het kabinet is bij de verlening van de vergunning op voorhand ook geen absolute zekerheid vereist, het gaat om een beoordeling op basis van de beste beschikbare informatie en kennis van dat moment.

Bovendien moet bij de weging van de betekenis die wordt toegekend aan de onzekerheid groot gewicht worden toegekend aan het feit dat in dit geval sprake is van een groot openbaar belang van hogere orde dat direct raakt aan grondrechten. Er is sprake van een zodanig gevaarlijke situatie voor mensen, dat het universele recht op leven (artikel 2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 2 van het Handvest grondrechten van de Europese Unie) en verbod van foltering (artikel 3 van het EVRM) van betekenis wordt. Deze rechten brengen niet alleen een passieve bescherming met zich, in de zin dat de overheid zichzelf moet onthouden van daarmee strijdige handelingen. Deze grondrechten vragen ook actief handelen van de overheid, die in beleid en wetgeving in maatregelen moet voorzien om inbreuken op deze rechten te voorkomen: op grond van vaste jurisprudentie[743] over het EVRM is de overheid verplicht in te grijpen en zich in te spannen om het leven en welzijn van ingezetenen te beschermen als er een acuut risico dreigt voor dat leven (artikel 2 EVRM) of voor het oplopen van verwondingen of een handicap (artikel 3 EVRM). Bij de verlening van de vergunning op voorhand, moet dit worden meegewogen en zullen deze grondrechten mede kleuring geven aan de toepassing van artikel 16 van de habitatrichtlijn. Dat geldt overigens niet alleen voor de vergunning op voorhand, maar ook voor een reguliere omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit die betrekking heeft op een wolf die daadwerkelijk een mens heeft aangevallen en daarbij letsel heeft toegebracht.

743 Zie hierbij onder meer de uitwerking van het Osman-criterium waarin deze verplichting voor het eerst is uitgewerkt (EHRM 28 oktober 1998, 23452/94 (Osman/VK).

De vergunning op voorhand is op zichzelf overigens geen nieuw type vergunning. Zij is bekend in het faunabeheer, waar deze wordt gebruikt om aan populatiebeheer te kunnen doen in situaties waarin sprake is van te grote populaties die schade kunnen toebrengen aan flora- en fauna of eigendommen, bij populaties waarbij de staat van instandhouding niet in het geding is. De met dit besluit geregelde vergunning op voorhand wijkt hiervan af. Deze vergunning is nadrukkelijk niet bedoeld om populatiebeheer mogelijk te maken, de vergunning kan alleen worden verleend voor het doden van een wolf in een specifieke toekomstige situatie waarbij sprake is van de hiervoor beschreven meest ernstige situatie van agressie, te weten wolven die mensen aanvallen en letsel toebrengen.

Deskundigen
Bij de beoordeling van een vergunningaanvraag met toepassing van de specifieke beoordelingsregels van het nieuwe artikel 8.74la van het Bkl moet te allen tijde door het bevoegd gezag eerst een onafhankelijke wolvendeskundige worden geraadpleegd (artikelen 8.74la, vierde lid, en 8.74sa, aanhef en onder a). Dit is belangrijk om met zekerheid vast te kunnen stellen dat er inderdaad sprake is van een probleemwolf of dat er sprake is van een situatie waarin het vangen van de wolf voor het aanbrengen van een zender of het overbrengen naar een ander gebied wenselijk of noodzakelijk is. Een wolvendeskundige heeft expertise op het gebied van wolvengedrag, wetgeving of sociale impact en heeft daarom kennis over de interactie tussen wolven en hun leefomgeving, hoe een roedel functioneert, migreert of jaagt. De deskundigheid van de wolvendeskundige kan in ieder geval blijken uit kennis en ervaring op een specifiek onderwerp over de wolf door wetenschappelijke publicaties of breed erkende meerjarige professionele ervaring. Een deskundige kan vanuit zijn expertise bijvoorbeeld het gedrag van de wolf in de specifieke situatie interpreteren, ook in het licht van de beoordelingsregels, en een objectieve en onpartijdige analyse geven aan het bevoegd gezag over de situatie en mogelijk aanpak. Het bevoegd gezag kan dat vervolgens betrekken bij de beoordeling van de vergunningaanvraag, of – ingeval van een vergunning op voorhand – bij het advies over het daadwerkelijk gebruik van de vergunning in een concrete situatie. Dit zorgt voor een zorgvuldige beoordeling van de vergunningsaanvraag en het gebruik van een vergunning.

Er kan hierbij voor gekozen worden om een deskundige te raadplegen uit het nog op te richten Landelijk Deskundigenteam. Dit Deskundigenteam zal bestaan uit onafhankelijke deskundigen met verschillende expertises, waaronder kennis van het bestuursrecht en Europese soortenbescherming, ecologie (waaronder populatie-ecologie en ethologie), faunabeheer en uitvoering, veterinaire zorg en sociologie, participatie en communicatie. De leden van dit team kunnen gebruik maken van kennis en ervaringen die vanuit andere situatie bekend zijn en provincies daardoor snel van onafhankelijk advies voorzien. Het echter is aan gedeputeerde staten om een deskundige te kiezen en eventueel nadere eisen te stellen aan de in te schakelen deskundige. Hierbij is het van belang dat de onafhankelijkheid en expertise van de deskundige die wordt geraadpleegd maatschappelijk niet ter discussie staat. Zo zal de deskundige zelf geen direct belang mogen hebben bij het afschot of (weg)vangen van wolven, geen deel mogen uitmaken van een organisatie waarvan de maatschappelijke integriteit rond de positie van de wolf ter discussie staat, en ook in een zodanige verhouding tot het bevoegd gezag moeten staan dat buiten twijfel staat dat hij zonder last of ruggenspraak en enkel op basis van kennis en ervaring tot zijn advies komt. Het ligt voor de hand dat het bevoegd gezag bij de motivering van zijn besluit op de aanvraag van de omgevingsvergunning inzicht verschaft in de wijze waarop expertise en onafhankelijkheid van de deskundige zijn gewaarborgd. Het bevoegd gezag zal uiteraard ook moeten motiveren hoe het advies van de deskundige is meegewogen in het uiteindelijke besluit.

Het is vervolgens van groot belang dat gebruikmaking van een vergunning waarbij toepassing is gegeven aan artikel 8.74la in de praktijk op verantwoorde wijze gebeurt, en dat de mogelijkheid van doden of wegvangen op gerichte wijze plaatsvindt met betrekking tot het als probleemwolf geïdentificeerde individuele dier. Om dit te borgen is het noodzakelijk dat de vergunning alleen aan deskundige personen wordt verstrekt (het nieuwe artikel 8.74lb, eerste lid, aanhef en onder a, Bkl). Het gaat hier om één of meer personen met bekwaamheid in het verrichten van handelingen met betrekking tot wolven. Het is aan gedeputeerde staten zelf om hier invulling aan te geven.

Versnelling van de vergunningverlening

Met de hiervoor besproken aanvullingen van het beoordelingskader en voor het – bij wijze van uitzondering – kunnen verlenen van een vergunning op voorhand voor gevallen van letsel bij mensen, wordt gestreefd naar een meer eenduidige en voorspelbare toepassing van het beoordelingskader voor het verlenen van een vergunning voor het ingrijpen in situaties met wolven in alle provincies, waarbij tegelijk verzekerd is dat aan de eisen van de habitatrichtlijn wordt voldaan overeenkomstig de uitleg die het Hof van Justitie van de Europese Unie daaraan geeft. Met dit wijzigingsbesluit wordt beoogd een versnelling met betrekking tot vergunningverlening te bereiken ten opzichte van de hiervoor geldende situatie, waarbij de wolf nog geplaatst was op bijlage IV bij de habitatrichtlijn. Voor de meest ernstige situaties van agressie – wolven die mensen aanvallen en hen letsel toebrengen – kan door het bevoegd gezag een extra versnelling worden gerealiseerd door gebruikmaking van de figuur van de vergunning op voorhand. Als een dergelijke vergunning eenmaal is verleend en zeker als deze onherroepelijk is, ligt de vergunning «op de plank» en kan zodra is vastgesteld dat sprake is van een wolf die een mens heeft aangevallen en letsel heeft veroorzaakt, na advies van het bevoegd gezag, gebruik worden gemaakt van de vergunning. Er hoeft als zich zo'n incident voordoet dan niet meer eerst een volledig vergunningverleningstraject te worden doorlopen, en als de vergunning eenmaal onherroepelijk is bestaat ook niet langer de mogelijkheid dat na verlening hangende bezwaar of beroep (in twee instanties) een voorlopige voorziening wordt gevraagd ter opschorting van de werking van de vergunning; dat traject is dan al doorlopen.

3.2 Totstandkoming definitie probleemwolf

In het provinciale Wolvenplan 2025, waarin de uitgangspunten voor het gezamenlijk beleid van alle provincies is vastgelegd, zijn interventierichtlijnen opgenomen waarin specifieke conflicten met wolven nader worden geduid. Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen met inschakeling van wolvendeskundigen en gebaseerd op studies en aanbevelingen uit het buitenland, zoals I. Reinhardt e.a., How to deal with bold wolves – recommendations of the DBBW, BfN Federal Agency for Nature Conservation 2020. Ze zijn een hulpmiddel voor bestuurders, beheerders en uitvoerders bij het identificeren van een probleemwolf en het bepalen van bijbehorende handelswijzen. De richtlijnen geven een sterke indicatie voor een situatie waarin moet worden ingegrepen door middel van een omgevingsvergunning voor een interventie bij probleemwolven of probleemsituaties met wolven. Omdat het om een indicatie gaat, blijft het nodig om per geval een maatwerkbeoordeling te maken op basis van deze richtlijnen.

De definitie probleemwolf in het nieuwe artikel 8.74la van het Bkl is – met doorvoering van enkele aanscherpingen om zeker te stellen dat daadwerkelijk sprake is van de meest ernstige situaties van agressie – gebaseerd op de interventierichtlijnen uit het provinciale Wolvenplan 2025. Een probleemwolf vertoont problematisch gedrag dat niet noodzakelijk onnatuurlijk, maar wel afwijkend of ongewenst is. Het gaat om gedrag dat een wolf zeer waarschijnlijk heeft aangeleerd als reactie op menselijke omstandigheden. Bij een probleemwolf kan, na nadere afweging, het verwijderen van dat individu uit de populatie (doden) uiteindelijk de enige overgebleven oplossing zijn. Er is in de definitie gekozen voor een concrete beschrijving van frequentie en tijdspanne (tenminste twee keer binnen een periode van twee weken) waarin incidenten zich kunnen voordoen. Hiermee is er duidelijkheid gecreëerd voor de toepassing in de praktijk. De Kennisgroep Wolven van de Raad voor Dierenaangelegenheden is gevraagd te reflecteren op de definitie en om een aantal concrete vragen over wolvengedrag te beantwoorden. Uit de reactie is naar voren gekomen dat beleid gebaseerd moet zijn op objectieve, herhaalbare waarnemingen.[744] Door het koppelen van de definitie aan een oordeel van een onafhankelijke deskundige die het gedrag van de wolf kan interpreteren, wordt invulling gegeven aan dit advies.

3.3 Andere aspecten

3.3.1 Verhouding tot Natura 2000

De wolf staat ook op de lijst van soorten op bijlage II bij de habitatrichtlijn, die relevant is voor de leefgebieden die betrokken moeten worden bij de selectie en aanwijzing van gebieden behorend tot het Natura 2000-netwerk. Hieruit kunnen aanvullende eisen volgen.

744 Raad voor Dierenaangelegenheden: Wolven in Nederland – Aanvullende rapporten (deel 1 en 2).

Op grond van artikel 4 van de richtlijn kan een land verplicht zijn een leefgebied voor een op bijlage II genoemde soort als Natura 2000-gebied bij de Europese Commissie aan te melden en na plaatsing op de lijst van gebieden van communautair belang het gebied aan te wijzen en daarvoor instandhoudingsdoelen te bepalen. Ook kan het noodzakelijk zijn in een bestaand Natura 2000-gebied een doel voor een dergelijk leefgebied toe te voegen. Op de Natura 2000-gebieden is het specifieke beschermingsregime van artikel 6 van de habitatrichtlijn van toepassing, met de verplichting om maatregelen te treffen om instandhoudingsdoelen te realiseren en om verslechtering van de kwaliteit te voorkomen. Activiteiten met mogelijke significant negatieve effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen, moeten op voorhand worden getoetst.

De selectie en aanwijzing van deze gebieden gebeurt op basis van de soorten op de referentielijst voor de lidstaat. Het criterium dat wordt gehanteerd om een soort op die referentielijst te plaatsen, is of deze bestendig aanwezig is in Nederland. Zolang de wolf nog niet bestendig gevestigd is (als regelmatige voortplanter) in Nederland, geldt geen verplichting voor Nederland om gebieden aan te wijzen. Ecologische waarden zijn veranderlijk en dienen voor langere tijd in acht te worden genomen alvorens hier gefundeerde conclusies aan kunnen worden verbonden voor beleid. In de gehanteerde beleidslijn, waarbij een soort zich tien jaar aaneengesloten natuurlijk moet voortplanten, voordat gesproken kan worden van het «bestendig vestigen» van die soort, is hiermee rekening gehouden. Een soort wordt pas als «regelmatige voortplanter» beschouwd als het aannemelijk is dat in tien aaneengesloten jaren voortplanting heeft plaatsgevonden. De soort is dan «bestendig gevestigd».[745]

Sinds 2019 plant de wolf zich op natuurlijke wijze voort in Nederland, maar dit heeft nog geen structureel karakter gekregen. Daarom heeft de soort momenteel de status van «onregelmatige voortplanter».

3.3.2 Schadevergoeding

De provincies hebben een landelijk geldende tegemoetkomingsregeling voor schade die wordt veroorzaakt door wolven aan bedrijfsmatig gehouden landbouw(huis)- dieren en hobbymatig gehouden hoefdieren.[746]Op grond van artikel 15.53 Omgevingswet kunnen gedeputeerde staten van provincies een tegemoetkoming verlenen aan grondgebruikers en dierhouders voor schade door in het wild levende dieren aan bedrijfsmatige landbouw (gewassen en gehouden dieren). Bij wijze van uitzondering komen provincies volgens hun huidige beleid voorlopig ook nog tegemoet in de schade aan hobbymatig gehouden hoefdieren. Een tegemoetkoming wordt verleend als het dier met zekerheid of zeer waarschijnlijk door een wolf is gedood. Als uitvoeringsorganisatie zorgt BIJ12, namens de provincies, voor het beoordelen, beschikken en betalen van de aangevraagde tegemoetkomingen. De tegemoetkomingsaanvragen worden beoordeeld aan de hand van de provinciale beleidsregels die door provincies worden vastgesteld. BIJ12 adviseert de provincies over hun beleidsregels vanuit het perspectief van de uitvoering.

Alleen directe schade komt in aanmerking voor een tegemoetkoming. Directe schade is de schade die rechtstreeks wordt aangericht aan het gehouden dier zelf. Er wordt dus geen tegemoetkoming verleend voor indirecte schade of gevolgschade. In het geval van de wolf worden – naast een tegemoetkoming voor de marktwaarde van gedode dieren – ook de kosten van de dierenarts, de afvoer van kadavers en de schade vanwege verwerpingen van ongeboren jongen tot de directe kosten gerekend. In alle overige indirecte schade wordt niet tegemoetgekomen. De algemene lijn volgens het momenteel geldende beleid is dat – wanneer via DNA of anderszins, conform de richtlijn, is aangetoond of aannemelijk is dat een wolf verantwoordelijk is voor de schade aan bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren of niet-bedrijfsmatig gehouden hoefdieren – een tegemoetkoming mogelijk is. Er wordt géén tegemoetkoming verleend voor uren en materialen geïnvesteerd in het herstel van omheiningen of andere zaken; arbeidsuren geïnvesteerd om de schade af te handelen en tegemoetkoming aan te vragen; het scannen van de drachtbepaling door de dierenarts; overige kosten voor de dieren (bijvoorbeeld aankoop, import, aanvoer, quarantaine); schade veroorzaakt door losgebroken dieren.

Aanvragen voor een tegemoetkoming worden getoetst aan de provinciale beleidsregels. Als BIJ12 voorafgaand aan een tegemoetkomingsaanvraag niet uitsluit dat de schade door een wolf is veroorzaakt, worden er geen leges (behandelbedrag) geheven bij de tegemoetkomingsaanvraag. Dat geldt ook als later een andere doodsoorzaak wordt vastgesteld. Bij een eventuele tegemoetkoming wordt geen eigen risico ingehouden.

745 Zie o.a. p. 35 van «Handboek Natuurdoeltypen» (LNV, 2001), p. 92 van «Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland – Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst (Gorteria 26, 2000) en p. 42 van «Beleidskader Doelwijziging Natura 2000» (LVVN, 2025).
746 BIJ12-wolf- Schade aan vee.

Bij tegemoetkomingsaanvragen voor kapitaalintensieve dieren, bijvoorbeeld waardevolle renpaarden, wordt van de eigenaar een grotere inspanning verwacht om het dier tegen wolvenaanvallen te beschermen. In die specifieke gevallen kan geoordeeld worden dat een eigen risico en/of een maximum vergoedingsbedrag gehanteerd wordt. BIJ12 stelt jaarlijks de marktwaarde van landbouwhuisdieren vast. BIJ12 geeft opdracht aan het taxatiebureau om de schade te taxeren. Het taxatieproces is nader uitgewerkt in de Richtlijn taxatie bij wolvenschade aan landbouwhuisdieren.[747]

Dierhouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor het nemen van preventieve maatregelen om hun dieren zo nodig te beschermen tegen roofdieren, op grond van artikel 1.6 van het Besluit houders van dieren. De algemene regel is dat wanneer schade redelijkerwijs te voorkomen is, een tegemoetkoming in de schade niet voor de hand ligt.

In dit besluit wordt voorzien in een bepaling op grond waarvan het voor gedeputeerde staten mogelijk is om met terugwerkende kracht in een tegemoetkoming in schade aangericht door wolven te voorzien voor de periode tussen het tijdstip van inwerkingtreding van de wijziging van bijlage V van de habitatrichtlijn (te weten 14 juli 2025), en de inwerkingtreding van artikel I van dit besluit. Hiermee wordt geregeld dat er ook vóór het moment van inwerkingtreding van dit besluit schadetegemoetkomingen kunnen worden verleend op grond van artikel 15.53 van de Omgevingswet.

4 Regels met betrekking tot de goudjakhals

Evenals de wolf, staat ook de goudjakhals op bijlage V van de habitatrichtlijn en is daarmee een soort van communautair belang waarvoor moet worden gestreefd naar het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen.[748] Om dezelfde redenen als genoemd in paragraaf 3.1.1 met betrekking tot de wolf, moeten ook voor de goudjakhals de noodzakelijke beschermingsmaatregelen worden getroffen. In dit geval vloeit die verplichting uitsluitend uit de habitatrichtlijn voort; de goudjakhals is geen beschermde soort op grond van het verdrag van Bern.

Er wordt voor de goudjakhals aangesloten bij het reguliere beschermingsregime voor niet-strikt beschermde zoogdiersoorten van artikel
11.54 van het Bal, wat betekent dat het opzettelijk doden en het opzettelijk vangen van de goudjakhals handelingen zijn waarvoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verplicht is. Dat geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.
Anders dan bij de wolf bestaat bij de goudjakhals geen reden voor afwijkende beoordelingsregels voor de verlening van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit, omdat goudjakhalzen nog geen bijzondere bedreiging vormen voor mensen of vee. Predatie van landbouwhuisdieren vindt vooral plaats bij (lammeren van) geiten en schapen. Landbouwhuisdieren worden in Europa echter veelal gegeten als aas, dus de verwachting is dat schade slechts (zeer) incidenteel zal optreden. Daarmee onderscheidt de goudjakhals zich ook niet van andere in het wild levende diersoorten, beschermd op grond van artikel 11.54 van het Bal, zoals de vos die bijvoorbeeld ook gehouden pluimvee predeert.

De toepasselijke beoordelingsregels voor vergunningverlening zijn neergelegd in artikel 8.74l van het Bkl. Deze betekenen, kort gezegd dat alleen vergunning kan worden verleend als voor de potentieel schadelijke handeling geen andere bevredigende oplossing bestaat (eerste lid, onder a), er een erkende rechtvaardigingsgrond voor de handeling aanwezig is (eerste lid, onder b) en door het toestaan van de handeling geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de populaties van de goudjakhals in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (eerste lid, onder c).

Nu de goudjakhals met dit wijzigingsbesluit onder de vergunningplichtige flora- en fauna-activiteiten is gebracht, is op grond artikel 15.53 van de Omgevingswet, ook een tegemoetkoming in door deze diersoort veroorzaakte schade mogelijk, voor zover deze redelijkerwijs niet ten laste van de belanghebbende horen te blijven. In het provinciaal Wolvenplan 2025 is aangegeven dat bij faunaschade door goudjakhalzen hetzelfde wordt gehandeld als bij wolvenschade.

5 Verhouding van de wijzigingen tot Europees recht en nationale wetgeving

5.1 EU-recht

747 BIJ12-wolf- Richtlijn, taxatie en prijzen bij wolvenschade.
748 Zie artikel 2, tweede lid, in samenhang met artikel 1, onderdeel g, van de habitatrichtlijn.

Zowel de wolf als de goudjakhals staat als soort opgenomen op bijlage V bij de habitatrichtlijn, waarmee de beschermingsverplichtingen van de artikelen 14 en verder van de habitatrichtlijn van toepassing zijn, naast artikel 7 van het verdrag van Bern. Op de betekenis daarvan is ingegaan in paragraaf 3.1.1 van deze nota van toelichting, waarnaar kortheidshalve wordt verwezen. In paragraaf 3.1.3 is daarnaast onder het kopje Vergunning op voorhand voor toekomstige situaties ingegaan op de verhouding tot de grondrechten, opgenomen in de artikelen 2 en 3 van het EVRM en artikel 2 van het Handvest grondrechten van de Europese Unie.

5.2 Omgevingswet en Wet op de economische delicten

De beschermingsregels voor natuur als onderdeel van de fysieke leefomgeving zijn opgenomen binnen het stelsel van de Omgevingswet. Daar zijn taken en bevoegdheden en de verschillende instrumenten voor het bieden van bescherming geregeld, en ook regels over benutting van de fysieke leefomgeving gesteld. Voor de regels over de wolf en de goudjakhals wordt daarbij aangesloten.

De taken op dit vlak zijn in artikel 2.18, eerste lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet belegd. Dat bepaalt onder andere dat de provincie als taak heeft het behoud of herstel van diersoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen, en ook van hun biotopen en habitats, in overeenstemming met de internationaalrechtelijke verplichtingen. Over de vervulling van deze taak zijn nadere regels gesteld in artikel 3.57 van het Bkl, waarbij wordt gepreciseerd dat de taak ook betrekking heeft op soorten die zijn opgenomen in bijlage V bij de habitatrichtlijn.
Belangrijk onderdeel van de bescherming is de krachtens artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet geregelde vergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten, waarvan de reikwijdte is bepaald in afdeling 11.2 van het Bal. Voor de wolf en de goudjakhals wordt – als aangegeven – de vergunningplicht geregeld door aanvulling van bijlage IX bij het Bal. Op de in die bijlage opgenomen soorten is artikel 11.54 van het Bal van toepassing, dat enkele ingrijpende handelingen die nadelige effecten kunnen hebben voor deze soorten onder de reikwijdte van de vergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten brengt. Krachtens artikel 5.18 van de Omgevingswet zijn voor de beoordeling of een vergunning verleend of geweigerd moet worden, en over aan een vergunning te verbinden voorschriften, regels gesteld in hoofdstuk 8 van het Bkl. Voor de onderhavige soorten zijn de artikelen 8.74l en verder van het Bkl relevant, zoals aangevuld met dit besluit. Op deze regels, zoals aangevuld in dit besluit, is ingegaan in paragraaf 3.1 en hoofdstuk 4 van deze nota van toelichting, waarnaar kortheidshalve wordt verwezen. De bevoegdheid voor de vergunningverlening is belegd bij gedeputeerde staten van de provincie, in artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit, op grond van artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Omgevingswet.

Tevens is in artikel 11.27 van het Bal een specifieke zorgplicht voor van nature in het wild levende soorten opgenomen, op grond van artikel 4.3 van de Omgevingswet. Hierop is nader ingegaan in paragraaf 3.1.2 van deze nota van toelichting.

Bij de vergunningverlening voor het vangen en doden van wolven overeenkomstig artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 11.54 van het Bal, dienen op grond van artikel 8.74r eerste lid, van het Bkl, voorschriften te worden gesteld over de te gebruiken middelen, op grond van artikel 5.34, tweede lid, van de Omgevingswet. Op grond van artikel 11.28 van het Bal geldt te allen tijde dat bij het doden of vangen van in het wild levende dieren, voorkomen moet worden dat het dier onnodig lijdt. Met dit besluit is daarnaast in artikel 8.74lb, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bkl de eis opgenomen dat verlening van een vergunning uitsluitend plaatsvindt aan personen met de nodige deskundigheid voor de uitvoering van het opzettelijk doden of vangen. Op de achtergrond daarvan is ingegaan in paragraaf 3.3 van deze nota van toelichting.

Voor de handhaving bij onrechtmatig handelen is in de eerste plaats artikel 1a van de Wet op de economische delicten (WED) relevant. Hierin wordt bepaald dat economische delicten eveneens overtredingen van voorschriften zijn die gesteld zijn krachtens artikel 4.3 Omgevingswet gestelde regels, in dit geval de specifieke zorgplicht en voor het in strijd met artikel 5.1 van de Omgevingswet zonder omgevingsvergunning verrichten van een vergunningplichtige activiteit. Ook het handelen in strijd met de voorschriften van een vergunning is strafbaar. Op grond van artikel 2, eerste lid, van de WED, geldt dat economische delicten zoals hierboven omschreven misdrijven zijn voor zover zij opzettelijk zijn begaan, en overtredingen voor zover zij geen misdrijven zijn. Op grond van artikel 122 van de Provinciewet, is het provinciebestuur ook bevoegd tot het inzetten van bestuursrechtelijke handhaving, te weten een last onder bestuursdwang, welke bevoegdheid ook de mogelijkheid van de oplegging van een last onder dwangsom veronderstelt.

Op grond van artikel 5.39 en verder van de Omgevingswet kan het bevoegd gezag de voorschriften van een omgevingsvergunning wijzigen of een omgevingsvergunning intrekken. De specifieke gronden op grond waarvan het bevoegd gezag hiertoe kan overgaan, zijn opgenomen in paragraaf 8.10.2 van het Bkl. Intrekking van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is onder meer mogelijk als er sprake is van een overtreding van een overtreding van een in de paragrafen 11.2.2 tot en met 11.2.10 van het Bal gestelde handeling.

5.3 Gemeentewet

Bij de bestrijding van incidenten met wolven, zijn – naast de met dit besluit geboden mogelijkheden om probleemwolven en probleemsituaties met wolven aan te pakken door handelingen gericht op de wolf zelf – ook de bevoegdheden van de burgemeester op grond van de Gemeentewet relevant. Vaak hebben incidenten met wolven namelijk ook impact vanuit een oogpunt van openbare orde en veiligheid.

De burgemeester heeft de bevoegdheid om een noodbevel uit te vaardigen op grond van artikelen 175 en 176 van de Gemeentewet. Op basis van deze artikelen heeft de burgemeester in uitzonderlijke situaties in het kader van de bescherming van de openbare orde en veiligheid de mogelijkheid om tijdelijk in afwijking van andere geldende wetten (met uitzondering van de Grondwet) te handelen of een tijdelijk geldend algemeen verbindend voorschrift te stellen. Dit zou in theorie kunnen betekenen dat de burgemeester de in het stelsel van de Omgevingswet omgezette eisen van de habitatrichtlijn tijdelijk kan passeren. De noodbevoegdheden bieden de mogelijkheid om bestaande gezagsstructuren terzijde te schuiven en rechten buiten toepassing te verklaren. Dat maakt dat deze noodbevoegdheid zeer restrictief wordt uitgelegd.
Een noodbevel richt zich tot personen, over het algemeen in termen van verboden om zich ergens op te houden of bepaalde handelingen te verrichten en eventueel geboden om bepaalde maatregelen te treffen. De situaties op grond waarvan de burgemeester de noodbevoegdheid kan gebruiken zijn in artikel 175 van de Gemeentewet limitatief opgesomd, en geformuleerd als «oproerige bewegingen, andere ernstige wanordelijkheden of rampen, dan wel ernstige vrees voor het ontstaan daarvan». In het geval dat er gebruik wordt gemaakt van een noodbevel moet er altijd rekening worden gehouden met het subsidiariteitsvereiste: is er een minder vergaand middel waarmee de situatie ook onder controle kan worden gekregen? Een noodbevel van de burgemeester is veelal van tijdelijke aard, en ook alleen mogelijk in die situaties waarin de inzet van de reguliere bevoegdheden – in dit geval de bevoegdheden van de provincies op grond van de Omgevingswet in het kader van soortenbescherming – niet kunnen worden afgewacht.

De grenzen van de noodbevoegdheid worden in de jurisprudentie bepaald, en daarin tot op heden restrictief uitgelegd. Het in de zomer van 2024 afgegeven noodbevel door de burgemeester van Leusden is een voorbeeld van een noodbevel dat betrekking had op de aanwezigheid van een wolf: door het landgoed waar de wolf dreiging had veroorzaakt af te sluiten voor publiek wordt de openbare veiligheid geborgd, en houdt de provincie tevens de mogelijkheid om met behulp van haar reguliere bevoegdheden de situatie op te lossen.

De bevoegdheid voor vergunningverlening voor het doden of wegvangen van een probleemwolf door gedeputeerde staten en de bevoegdheden van de burgemeester op het vlak van de openbare orde en veiligheid zijn duidelijk te onderscheiden. Het zijn primair gedeputeerde staten die verantwoordelijk zijn voor het doden of wegvangen van probleemwolven en het aanpakken van probleemsituaties met een wolf. Dit wijzigingsbesluit beoogt daarvoor betere handvatten te bieden. In het kader van incidentenbestrijding, op het moment dat het doden van de probleemwolf nog niet heeft plaatsgevonden en dus maatregelen – zoals het sluiten van een gebied – met het oog op de veiligheid moet plaatsvinden, zijn echter ook de bevoegdheden van de burgemeester relevant. Afstemming tussen de verschillende bevoegde gezagen in dit verband is dan ook essentieel.

De met dit wijzigingsbesluit opgenomen definities van een probleemwolf en van een probleemsituatie met een wolf in artikel 8.74la van het Bkl, zijn niet in formeel juridische zin relevant voor de uitoefening van bevoegdheden van de burgemeester, maar kunnen wel behulpzaam zijn bij te maken afwegingen. Op het moment dat door een wolvendeskundige wordt bevestigd dat er sprake is van een probleemwolf, kan dit de burgemeester helpen om te motiveren dat er inderdaad sprake is van een situatie van (ernstige vrees voor) ernstige wanordelijkheden in het kader waarvan het noodzakelijk is om een noodbevel te nemen voor het beschermen van de openbare orde en veiligheid.

6 Uitvoering, toezicht en handhaving

Provincies zijn voor vergunningverlening en voor de specifieke zorgplicht het bevoegd gezag (artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit en artikel 11.24 van het Bal). Zij hebben daarmee ook de verantwoordelijkheid voor bestuursrechtelijke handhaving (artikel 18.2 van de Omgevingswet). De strafrechtelijke handhaving is de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie, waarmee de provincies afspraken maken over de handhavingsinzet. De uitoefening van het toezicht en de handhaving ligt bij de buitengewone opsporingsambtenaren en aangewezen andere ambtenaren van provincies die als toezichthouders en opsporingsambtenaren zijn aangewezen als handhavers van de gestelde regels.

De strafbaarstelling van de overtreding van regels van de Omgevingswet, waaronder de regels die met dit besluit worden gewijzigd, is geregeld in de Wet op de economische delicten, dat ook het specifieke kader voor de handhavingsinstrumenten en bevoegdheden van de opsporingsambtenaren bevat.

De uitvoering en handhaving worden met dit besluit vereenvoudigd en meer voorspelbaar door het bieden van eenduidige regels in het beoordelingskader voor vergunningen en een uniforme werkwijze waar het betreft een aanpak via gespecialiseerde provinciale eenheden en inschakeling van wolvenexperts.

7 Effecten

7.1 Effecten voor natuur

Dit wijzigingsbesluit draagt bij aan de bescherming van de wolf, waar enkele ingrijpende handelingen met betrekking tot de wolf worden gebracht onder de reikwijdte van de vergunningplicht voor flora- en fauna-activiteiten. Daarnaast draagt de specifieke zorgplicht bij aan de bescherming, voor zover geen sprake is van vergunningplichtige handelingen. De Omgevingswet belegt ook een duidelijke taak bij de provincie om actieve beschermingsmaatregelen te treffen. Binnen de kaders van de habitatrichtlijn blijft het streven naar een gunstige staat van instandhouding het uitgangspunt. Daaraan wordt bij vergunningverlening ook getoetst. Het plaatsen van de goudjakhals en de wolf op bijlage IX van het Bal heeft een positief natuureffect, vanwege het daaraan gekoppelde beschermingsregime van artikel 11.54 van het Bal in samenhang met artikel 8.74l en verder van het Bkl. Het aangepaste beoordelingskader voor vergunningen bij probleemwolven doet daar geen afbreuk aan, omdat de toepassing ervan incidentele handelingen met een beperkte impact betreft.

7.2 Lasten burgers en bedrijven

Dit wijzigingsbesluit brengt geen lasten voor burgers en bedrijven met zich. Deze verrichten geen activiteiten die onder de vergunningplicht van artikel 11.54 van het Bal vallen, die activiteiten worden belegd bij speciale eenheden die in opdracht van de provincie werken. Zij hebben wel te maken met de specifieke zorgplicht van artikel 11.27 van het Bal, maar die gold al en wordt met dit besluit niet gewijzigd.

7.3 Uitvoeringslasten

Dit wijzigingsbesluit voorziet niet in nieuwe taken of bevoegdheden voor de provincies. Provincies zijn reeds het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen voor flora- en fauna-activiteiten en voor de specifieke zorgplicht. Het verlenen van omgevingsvergunningen voor een flora- en fauna-activiteit voor handelingen met betrekking tot wolven vond al plaats toen de wolf een strikt beschermde soort was op grond van de habitatrichtlijn (bijlage IV). Met de plaatsing op bijlage V van de habitatrichtlijn en de regeling van artikel 11.54 van het Bal worden minder handelingen dan voorheen vergunningplichtig, waardoor de administratieve lasten voor provincies zullen afnemen. Door de aanpassing van de beoordelingsregels in het Bkl en het uitgangspunt dat vergunningen voor een flora- en fauna-activiteit met betrekking tot de wolf per incident – en bij wijze van uitzondering in gevallen van letsel bij mensen ook op voorhand voor toekomstige situaties – worden verleend, wordt bovendien een voor de uitvoering beter hanteerbaar regime geboden, wat ook kan leiden tot vermindering van de uitvoeringslasten. Het vergunningvoorschrift van het nieuwe artikel 8.74sa van het Bkl leidt ook niet tot extra lasten; het bevoegd gezag moet altijd al toezien op een juist gebruik van vergunningen en het advies dat op grond van artikel 8.74sa voorafgaand aan het gebruik van de vergunning in een concreet geval door het bevoegd gezag wordt uitgebracht, lijkt op een onderdeel van de beoordeling van de reguliere vergunningsaanvraag en houdt dus in feite alleen een verschuiving van die last in de tijd in.

De plaatsing van de goudjakhals op bijlage IX bij het Bal, waarmee deze ook onder de reikwijdte van de op grond van artikel 11.54 van het Bal vergunningplichtige handelingen valt, is een direct uitvloeisel van de bescherming die aan alle van nature in het wild levende zoogdieren wordt geboden die niet strikt beschermd zijn op grond van de habitatrichtlijn. Naar verwachting zal het bij vergunningverlening jaarlijks om zeer beperkte aantallen gaan, gezien het beperkte voorkomen van de goudjakhals in Nederland en de ervaringen tot nu toe.

Omdat dit wijzigingsbesluit geen nieuwe taken creëert, noopt artikel 2 Financiële-verhoudingswet niet tot nadere voorzieningen.

7.4 Lasten rechtspraak

De wijzigingen uit dit wijzigingsbesluit brengen geen extra lasten met zich voor de rechtspraak ten opzichte van de huidige situatie. Er worden geen nieuwe normen of instrumenten geïntroduceerd en er is geen sprake van intensivering van het handhavingsbeleid. De aanpassingen van het beoordelingskader voor vergunningen voor een flora- en fauna-activiteit voor handelingen met betrekking tot de wolf geeft het bevoegd gezag alleen meer handvatten voor de beoordeling van dergelijke vergunningsaanvragen. Het uitgangspunt dat vergunningen per incident worden verleend, en alleen voor de meest ernstige situaties van agressie op voorhand voor toekomstige situaties, maakt evenmin dat er ook meer aangrijpingspunten zullen zijn voor geschillen. De vergunningverlening in het kader van flora- en fauna-activiteiten voor handelingen met betrekking tot de goudjakhals zal geen noemenswaardige lasten voor de rechtspraak met zich brengen, gezien de verwachting dat het hierbij om zeer beperkte aantallen gaat.

8 Internetconsultatie en voorhang parlement

Het ontwerp van het onderhavige besluit heeft voorgelegen voor internetconsultatie van 9 mei tot en met 5 juni 2025. Eenieder kon gedurende die periode zienswijzen over het ontwerp inbrengen. Er zijn 437 reacties ontvangen. Veel insprekers bepleiten een goede bescherming van de wolf, in het licht van onder meer het belang van de wolf als onderdeel van het ecosysteem en in het licht van de intrinsieke waarde van het dier. Aan de andere kant stellen veel insprekers de vraag of er voor de wolf wel plek is in Nederland, waarbij zij wijzen op de incidenten en risico's die de wolf met zich kan brengen.

Deze inbreng aan beide kanten van het spectrum ziet het kabinet als ondersteuning voor de in het onderhavige besluit gekozen lijn, die aan beide standpunten recht beoogt te doen. Voor de wolf wordt met dit besluit in beginsel eenzelfde bescherming geboden als andere zoogdieren die niet op de lijst van strikt beschermde soorten in bijlage IV bij de habitatrichtlijn staan. Het opzettelijk doden, opzettelijk vervangen en opzettelijk vernielen van vaste voorplantingsplaatsen en rustplaatsen wordt verboden tenzij daarvoor een omgevingsvergunning voor een floraen fauna-activiteit wordt verleend. Daarbij geldt ook hetzelfde beoordelingskader voor het verlenen of weigeren van de omgevingsvergunning als voor andere soorten, met één belangrijke aanvulling die samenhangt met de specifieke risico's die een wolf met zich kan brengen. Als sprake is van een probleemwolf of van een probleemsituatie met de wolf worden bepaalde eisen uit het reguliere beoordelingskader als vervuld beschouwd, zoals in paragraaf 3.3.1 van deze nota van toelichting is toegelicht.

Op alle zienswijzen is afzonderlijk ingegaan in de nota van antwoord die is toegezonden aan het parlement.[749] De zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven tot wijziging van dit besluit. De in een later stadium doorgevoerde aanscherpingen van het besluit, komen tegemoet aan de zienswijzen waarin zorgen naar voren werden gebracht of er wel voldoende waarborgen zijn dat zo beperkt mogelijk toepassing wordt gegeven aan voor wolven nadelige handelingen.

Tijdens de internetconsultatieperiode heeft er overleg plaatsgevonden met de provincies over de tegemoetkoming in schade voor schade aangericht door wolven in de periode tussen de inwerkingtreding van de wijziging van bijlage V van de habitatrichtlijn op 14 juli 2025 en de periode van inwerkingtreding van artikel I van dit besluit. Dit heeft geleid tot aanvulling van dit besluit met artikel III, waardoor gedeputeerde staten ook voor deze tussenliggende periode een tegemoetkoming in schade kunnen verlenen.

Het ontwerp van dit besluit is voorgehangen bij het Parlement van 10 juni tot en met 8 juli 2025. Tijdens deze voorhangperiode hebben zowel de Eerste als de Tweede Kamer verzocht om geen onherroepelijke stappen te nemen met betrekking tot het ontwerpbesluit tot na behandeling in beide Kamers. Op 9 juli 2025 is het onderhavige besluit aangeboden voor spoedadvisering bij de Raad van State. Aan beide Kamers is toegezegd dat ook na afloop van de advisering van de Raad van State nog inbreng kan worden geleverd. [750]

749 Kamerstukken II 2025/26, 33 118, nr. 306.
750 Kamerstukken II 2024/25, 33 118, nr. 299; Kamerstukken I 2024/25, 33 118, GM.

De Eerste Kamer heeft bij brieven van 4 en 7 juli en 4 november 2025 en 3 maart 2026 nadere vragen gesteld, die bij brieven van 17 juli, 7 oktober, 13 november en 5 december 2025 en 10 april 2026 zijn beantwoord.[751] In de Tweede Kamer heeft op 29 januari 2026 een tweeminutendebat over het ontwerpbesluit plaatsgevonden, waarna de motie Kostic´[752] die de regering verzoekt geen verdere stappen te zetten in de voorbereiding of uitvoering van de voorgestelde wijziging van het ontwerpbesluit is aangenomen. Het toenmalige kabinet heeft besloten uitvoering te geven aan deze motie. Het huidige kabinet heeft het parlement op 24 april 2026 geïnformeerd over de nadien doorgevoerde wijzigingen[753] en de gewijzigde versie van het ontwerpbesluit opnieuw aangeboden voor spoedadvisering bij de Raad van State. Op 26 mei en 8 juni 2026 zijn beide Kamers geïnformeerd over het advies van de Raad van State en de naar aanleiding van dat advies door te voeren wijzigingen.[754] Bij brief van 3 juni 2026[755] heeft de Eerste Kamer nog nadere vragen gesteld over het ontwerpbesluit die inmiddels zijn beantwoord. Op 6 juli 2026 is het parlement geïnformeerd over de afronding van de procedure.

9 Inwerkingtreding

Inwerkingtreding is voorzien op de dag na plaatsing in het Staatsblad, waarmee wordt afgeweken van het beleid inzake de vaste verandermomenten voor wet- en regelgeving. Dit gelet op het grote belang om zo min mogelijk tijd te laten verstrijken tussen het moment waarop de wolf is geplaatst op bijlage V bij de habitatrichtlijn en het bieden van bescherming en een kader voor bestrijding van incidenten. Artikel III dat de tegemoetkoming in door wolven aangerichte schade regelt voor de periode tussen de inwerkingtreding van de wijziging van bijlage V van de habitatrichtlijn en artikel I van dit besluit, werkt terug tot en met 14 juli 2025. Door de bepaling terugwerkende kracht te geven wordt ook voor de periode vóór de datum van inwerkingtreding van artikel I een grondslag geboden voor tegemoetkomingen in schade.

751 Kamerstukken I 2024/25 en 2025/26, 33 118, nrs. GN, GX, GY en HC.
752 Kamerstukken II 2025/26, 33 118, nr. 310.
753 Kamerstukken II 2025/26, 33 576, nr. 480; Kamerstukken I 2025/26, 33 118, HD.
754 Kamerstukken II 2025/26, 33 576, nrs. 484 en 486; Kamerstukken I 2025/26, 33 118, nrs. HE en HF.
755 Brief aan de staatssecretaris van LVVN over wijziging Besluit activiteiten leefomgeving en Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals), kenmerk 181257.

46 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx; *Besluit van*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 20xx-xx-xx: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

47 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx; *Besluit van*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 20xx-xx-xx: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

48 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx; *Besluit van*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 20xx-xx-xx: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

49 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx; *Besluit van*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 20xx-xx-xx: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.

50 Nota van toelichting bij Staatsblad 20xx-xxx; *Besluit van*

Dit besluit is op overheid.nl bekend gemaakt en kent de volgende vindplaats:. In de .pdf-versie hiervan (de authentieke versie) is de gehele nota van toelichting na te lezen.

RG 20xx-xx-xx: Besloten is om het gehele 'algemene deel' uit de nota van toelichting over te nemen.